BIBLIOTECA CENTRALA
SIBIU

Nr. 1 Sibiiu, Marţi, 5/17 Ianuare 1899. *Anul XL VII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful Român“,

deschidem pe anul 1899, cu preţul moderat ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiune postală (Posta utalvány — Post-Anweisung). Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul şi al postei ultime, sĕ fie scrise legibil.

Se atrage atenţiunea on. domni abonenţi, al căror abonament s'a sfĕrşit, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentrucă altfel expeditura va fi silită a sista trimiterea fóiei deja după numĕrul 4 din anul curent.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

La începutul anului.

In tóte lucrările nóstre la locul prim cerem ajutorul celui de sus, şi darul lui asupra lucrărilor, cărora ne supunem.

Datori suntem sĕ o facem acésta şi în lucrarea acésta, la care ne-a chemat autoritatea bisericéscă.

In numele Domnului începem deci acéstă lucrare, când întrăm în anul 47 al esistenţei acestui ḑiariu.

Chemat la grea. dară nobilă misiune, în ḑile grele, ḑiarul nostru şi-a scris pe stindardul seu loyalitate cătră dinastie şi tron, supunere legilor ţerei.

Sub devisa acésta s'a angagiat la lucru ḑiarul nostru pentru binele naţiunei române şi pentru binele bisericei nóstre ortodoxe române.

Binele patriei, binele bisericei ortodoxe române, binele poporului român, aceste au fost motorul lucrărilor acelora, cari de ani 47 au muncit la ḑiarul „Telegraful Român“.

Binele patriei, binele bisericei ortodoxe române, binele poporului român ne însufleţesce şi pe noi, acésta ne croiesce drumul nostru, acesta este titlul de esistenţă al ḑiarului nostru.

Au fost grele timpurile, în cari ḑiarul nostru a păşit pe terenul de luptă pentru luminarea poporului român, grele sunt însĕ ele şi acuma la începutul anului în care întrăm, precum în general întrégă jumĕtatea de veac, care s'a încheiat cu anul 1898, a fost grea pentru noi Românii şi plină de momente de serióse îngrijiri.

O jumĕtate de veac viéţa nóstră naţională bântuită a fost de vênturi cumplite, şi noi siliţi am fost sĕ căutăm adăpost spre a ne putea salva bunurile avute, şi dacă e posibil sĕ le şi înmulţim.

Au fost de scurtă durată frumósele ḑile de primăvară, cari promiteau şi pentru noi ḑile mai senine, ḑile mai calde, cari puteau fi priincióse desvoltării nóstre naţionale.

Cu era constituţională s'a pornit un curent bolnăvicios în patria nóstră, care a luat dimensiuni tot mai mari, şi noi Românii nu am avut maturitatea politică, ca cu toţii, unanim acceptând basa de drept creată, sĕ căutăm a ne validita, ca factorii normativi din stat sĕ fie siliţi a reflecta la puterile nóstre.

Ne-am divisat deci în dóuĕ tabere, şi ne-am slăbit ori-ce acţiune în cele politice, şi divisaţi suntem şi aḑi; fără de a întreba de noi, de durerile nóstre, lumea merge înainte, şi noi neavênd alta de lucru, spre a face şi noi ceva, ne certăm noi între noi, şi astfel ne consumăm şi puţinele puteri, ce le am putea întruni la acţiuni culturale al nóstre.

Reduşi deci la totală neactivitate, noi ne-am restrîns la ale nóstre bisericesci şi şcolare, şi despre afacerile publice din stat numai ca cronicari am luat notiţe pentru orientarea publicului nostru.

Vom rĕmânea deci consecuenţi acestei programe, şi la locul prim vom căuta a promova interesele nóstre bisericesci, interesele nóstre şcolare, interesele nóstre culturale.

Iubirea cătră biserică, iubirea cătră şcólă, iubirea cătră instituţiunile nóstre culturale, o vom ţinea caldă în inima poporului român.

Vom căuta sĕ arĕtăm ca model faptele cele bune, faptele cele nobile ale altora, fie pe terenul bisericesc, fie pe cel şcolar, fie pe cel cultural, ca toţi sĕ se orienteze după cele bune; vom cauta a combate faptele rele, ca poporul nostru sĕ se ferĕscă de ele.

Vom căuta a da poporului nostru învĕţături din cele economice, comerciale şi industriale, ca şi în aceste sĕ pótă susţinea concurenţa cu popórele celelalte din patria nóstră.

Dacă apoi va veni timpul sĕ se încépă o acţiune politică sănĕtósă şi la noi românii, noi vom sta la locul nostru pentru binele patriei comune, pentru binele bisericei, pentru binele poporului nostru.

Anul-Nou în Sibiiu. In Sibiiu s'a serbat Anul Nou conform usului din trecut. După terminarea serviţiului divin oficiat de parochul din cetate, P. O. D. ppresbiter Ioan *Papiu*, s'au întrunit întreg Consistoriul archidiecesan precum şi alţi onoraţiori din loc, în localul cancelariei cons. şi au trimis telegrame de felicitare atât la adresa nou alesului archiepiscop şi metropolit I. P. S. S. *Ioan Meţianu* în Arad, cât şi la adresa episcopului nostru dela Caransebeş P. S. S. Nicolae Popea; ér în urmă s'au presentat cu toţii în locuinţa Ilustrităţii Sale actualului preşedinte al consistorului archidiecesan, archimandrit şi vicariu Dr. *Ilarion Puşcariu*. Aci părintele asesor consistorial *Zaharie Boiu* a ţinut în numele întregului consistoriu o alocuţiune de felicitare la adresa dlui vicariu, accentuând în deosebi tactul şi priceperea cu care a condus în timpul vĕduviei scaunului archiepiscopesc, afacerile archidiecesei, şi dorindu-i dela Dumneḑeu sănĕtate şi ani mulţi spre binele şi progresul bisericei, pe carea de un lung şir de ani cu credinţă şi abnegaţiune o servesce.

Ilustritatea Sa, Părintele archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Puşcariu, mulţumind pentru urările făcute, arată, că ajutorării reciproce şi înţelegerii frăţesci, care trebue se esiste între membrii unei corporaţiuni de însemnătatea consistoriului nostru, este a se atribui mersul regulat al lucrărilor, şi îşi esprimă speranţa, că acéstă frăţéscă armonie va fi şi pe viitoriu temelia activităţii nóstre. Grupaţi în jurul noualesului şi multaşteptatului archiepiscop şi metropolit, cu dragostea, cu care congresul l'a ales, progresul şi desvoltarea instituţiunilor nóstre este garantată, căci dragostea reciprocă învinge tóte greutăţile.

*

Crisa din Pesta nu dă deloc de o cărare mai bună, care sĕ o scótă din încurcătură.

Singur ştirile despre demisia inevitabilă a ministrului-preşedinte Bánffy, sunt mai stăruitóre şi date ca mai sigure.

In parlament obstrucţia urméză.

Revistă Bisericéscă.

Darurile sf. sinod al Rusiei.

După cum ne vestesc ḑiarele din Bucureşti, Dl Fonton, ministru plenipotenţiar al Rusiei la Bucureşti, a remis, de Sfintele sĕrbători, I. P. S. Sale Metropolitului primat al României, mai multe cadouri ale Sfântului Sinod de Petersburg.

Aceste cadouri consistă din 13 icóne fórte preţióse.

I. P. S. S. Metropolitul primat, primind darul, a remis Exc. Sale d-lui de Fonton o scrisóre de mulţumire pentru Sf. Sinod din Petersburg.

*

Biserică gr.-or. maghiară!

Un Sêrb renegat publică în „Bud. H.“ dela 12 Ian. un articlu în care pledéză pentru ideea formării şi unei biserici *greco-orientale maghiare*, precum e cea gr.-cat. maghiară (printre Ruteni), spre a cuprinde pe Românii şi Sêrbii gr.-or. ce s'ar renega şi ar păşi în sinul ei.

FOIŢA.

Fantasmele durerii.

Pe ţĕrmul trentin, pe o treaptă
Săpată 'n granitul verzuiu,
Am stat, şi 'nceput-am sĕ-mi spuiu
La valuri durerea nedreaptă,
Viaţa-mi în lacrimi perdută,
Tortura de nimeni ştiută...

Era în amurg. De pe mare
Suspine de milă adêncă
Veneau sĕ se spargă de stâncă,
In spună de lacrimi amare...
Plângeam, şi 'n pacînica Fire
Dór marea mĕ are în ştire...

Dar iată, pe-aripi de zefir,
Din fundul albastru de zare,
Cu ochii mai adênci ca o mare,
Cu ochii de-albastru safir,
Se 'nalţă 'n crepusculul serii
O umbră, — fantasma durerii.

O pórtă nori roşiĭ de sânge,
Cu lira-i de aur în mână,
Şi-un cor de suspine o 'ngână,
Când lira începe a plânge...
Şi-'n glas de acorduri ea cântă
Durerea ce lumea frământă.

Alérgă cântarea amară
In vaer de vaete sumbre,
Şi-o horă de palide umbre,
Inconjură trista fecióră
Dansând cu blesteme 'n gură,
Cu milă, cu dor şi cu ură.

Cântat-au durerea cumplită
Ce'n juru-mi de-a pururea geme,
Durerea stăpână pe vreme,
Stăpână pe-a lumei ursită,
Şi cântul a fost vijelie
De bocet, şi plâns de-agonie.

Cântat-au durerile tóte,
Pe cele ce-au fost şi ce sûnt,
Pe strîmtul şi negrul pămênt;
Şi marea, cu valuri în glóte,
Alérgă şi spumegă 'n vaer —
E iad pe pămênt şi în aer...

Dar când început-au, pe strune,
Sĕ-mi plângă durerile mele,
A plâns tot noianul de stele!
Iar umbrele, tóte, nebune
De grózä, în fugă se 'nşiră,
Căci strunele 's rupte pe liră!

Pe ţĕrmul trentin pe o treaptă
Săpată 'n granitul verzuiu,
Rĕmas-am eu numai sĕ-mi spuiu
La valuri, durerea nedreaptă,
Viaţa-mi în lacrimi perdută,
Tortura, de nimeni ştiută.

Elvira Santorino.

Din copilărie.

Pe atunci sĕrbătorile aveau pentru mine un farmec cu mult mai mare ca astăḑi. Cum ne da vacanţie de la şcólă, iute-iute acasă, svîrle săculeţul cu cărţi tocma 'n fundul supatului şi tiva afară la băeţi! Aveam şi noi cercul nostru: la ghiaţă ori la maidan.

'Mi-alesesem eu tovarĕşi de colindat dar nu ne legasem colea, ştiĭ, cu străşnicie. Dar cum m'am vĕḑut scăpat dela scólă, par'c'am scăpat din puşcă, aşa mĕ duceam la vĕru Radu, la vĕru Gligore şi la Vasile, sĕ punem ţara la cale. Cu ăştia trei mĕ duceam şi în pétra sécă. Eu colindam bine. Vasile mânca bine, Radu înjura de aprindea cerul şi sĕ'nfigea la harţă sĕ fi fost omul cât muntele, şi Gligore cărăbănia cu pumnii ca o móră.

— Ei, mă verilor, mergem noi ăştia patru cu colindatul?

— Mergem mă, ḑĕu na!

Am băgat degetul cel mare dela mâna dréptă în gură şi l'am unit pe rênd cu al celor lalţi

De acuma ne am pecetluit.

Ei, da pustiile de nĕcazuri sĕ ţinéu numai de capul nostru. Ce colinde învĕţăm, unde-le învĕţăm? La întrebarea întâia am rĕspuns eu, la a dóua nici unul, că ştia că-şi aprinde pae în cap cu ăi de acasă. Unde întram noi sĕ învĕţăm colinde, adio linişte. Când ni se ura cu colindatul, ne apucam la trânteli; tăbaram toţi pe vĕrul Gligore, şi ne opinteam, ne învêrteam, dam peste scaune, stricam cine ştie ce, că numai ce-auḑiam:

— Arḑă-mi-vĕ terciu de netoţi. Ia staţi sĕ v'arĕt eu acu!

Par'că noi eram proşti sĕ stăm sĕ vedem ce ne arată.

Tunde-o afară, şi încet-încet hai în eslea din cosor şi dă-i ş'acolo colinde!

După ce ştiam colinda cu toţii, ne apucam şi furgăsiam pe unde-va vre-un băţ, de obiceiu vre-un fuscel dela războiu, ne regulam săculeţele de nuci, şi când se însera, hai!

Când sĕ pornim, altă pricină de neînţelegere: Cine strânge banii? Par'că-l vĕd pe Vasile:

— Strânge-i tu, mă Constandine, că verii tăi le dă drumu 'n cisme.

Mergem pe la cunoscuţi şi pe la necunoscuţi; bani, covrigi, roşcove, nucì, ocări, noi nu ne sinchisim şi mergem înainte. Zăpada scârţie; a fi trecut vre-o patru ciasuri din nópte, ómenii s'au cam rărit, luminile s'au stins şi întru'n târḑiu, după ce împărţim frăţeşte banii, ne-am învoit sĕ ne ducem fie-care la uşa cui ne are.

Ai mei dorm toţi, în casă e tăcere adâncă; candela arde sub icóna Maicei Domnului; o ureche de porc mĕ ispiteşte, eşind de sub pânzătura cu care e învĕlită.

Mĕ stăpânesc, mĕ bat peste gură, îmi fac cruce şi mĕ culc. Peste câte-va minute visam că umblu la colindat.

C. Sandu.

221.

Din diecesa Aradului.

— Anul nou la Arad. In ḑiua de anul nou s'au presentat la Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop diecesan *Ioan Meţianu* spre a-şi espune sentimentele de aderinţă şi a-l felicita, membrii consistoriului eparchial, corpul profesoral dela seminariul diecesan, representanţii comunei bisericesti Arad, Corpul ofiţeresc dela armata comună, corpul ofiţeresc dela armata pentru apĕrarea ţĕrii, sub conducerea comandanţilor de garnisónă, şefii autorităţilor civile din oraşul şi comitatul Arad, şi alţi mulţi onoraţiori — dorind Prea Sfinţiei Sale: an nou fericit.

(*Bis. şi Şcóla.*)

Din diecesa Caransebeş.

— *Crăciunul la Caransebeş.* Naşterea Domnului Isus Cristos a fost sĕrbată în mod deosebit aici în centrul diecesei nóstre. Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop diecesan, *Nicolae Popea*, asistat de Prea Cuvioşia Sa Domnul Archimandrit, Filaret Musta, de preoţii locali şi un diacon, a celebrat sfânta liturgie, în decursul căreia a ţinut frumósa şi instructiva pastorală, publicată în fóia nóstră.

— *Anul nou.* Din incidentul anului nou Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop diecesan, Nicolae *Popea*, a fost felicitat din partea Membrilor Consistoriului diecesan, a institutelor diecesane, a preoţimei locale, prin P. C. Sa Domnul Archimandrit Filaret Musta. Apoi de corpul oficeresc din loc prin dl major c. şi r. Krischer, din partea Comunităţii de avere, a Magistratului etc.

P. S. S. a mai fost felicitat de singuratici onoraţiori din loc, precum de Dl Vice-colonel în retragere Gustav de Schwerenfeld, marele proprietariu Hedvig de Bősz. De asemenea a primit numĕróse felicitări in scris şi telegrafice dela numĕroşii sei stimători din ţară şi străinătate.

Tot din incidentul Anului nou P. C. S. D. Archimandrit Filaret Musta, a fost felicitat din partea membrilor Consistoriului şi ai instituţiunilor nóstre diecesane, prin rostul dlui asesor consistorial Ioan Ionaş, şi de alţi onoraţiori.

(*„Fóia Diecesană“*)

Inmormêntarea parochului Frateş.

(*Din tractul Braşovului*)

Satulung, 1 Ian. v. 1899.

Onorată Redacţiune!

Joi în 31 Dec v. 1898 am asistat în Comuna *Bacifalu* (Săcele) la o inmormêntare pompósă, cum — arareori sĕ póte vedea prin Săcele.

Era înmormêntarea veteranului preot *Nicolae Frateş*, fost paroch în Sâmpetru. Şasespreḑece preoţi în frunte cu doi Protopresbiteri, Ioan Petric şi Bartol. Baiulescu în ornate bisericesci, formau un impunător conduct. Lor le urma sicriul luxos, purtat de 6 bărbaţi, şi alţi vre-o 10 lângă ei, ómeni cari difereau de portul din Săcele: erau comitetul parochial din Sâmpetru, care cu preotul lor în frunte veniserĕ sĕ-şi împlinéscă o sfântă datorie faţă de bărbatul care 56 de ani le-a fost părinte sufletesc. Mulţimea poporului, presenţa autorităţilor politice, corpul învĕţătorilor şi cordónele elevilor de şcólă, tóte vesteau că sicriul acesta cuprinde un rĕposat scump, un preot harnic, un bărbat iubitor de biserică şi naţiune.

Nicolae Frateş a ajuns în comuna Sâmpetru, când acésta, afară de o bisericuţă modestă şi de credincioşi, nu avea nimic. In grele timpuri, dar prin o muncă cinstită, prin o activitate şi înţelepciune rară, el a sciut însĕ căştiga în scurt timp de la comuna politică o porţiune frumósă de pămênt, o şcólă cu 2 clase, o casă parochială, un cimiter spaţios, şi un salariu învăţătorilor, tóte la olaltă trecênd peste considerabila cifră de *5000* fl.

Veteranul reposat a fost şi un prea vrednic tată de familie, crescêndu-şi, în v[illegible]duvie, cu mari jertfe 7 fii pe la şcoli [illegible], dându-le o crescere din cele mai alese. [illegible] trei iubiţii sei fii disting pe fericitul în Domnul asesor consistorial şi protosingel *Nicanor Frateş*, a cărui mórte prea timpurie i-a scurtat şi iubitorului seu părinte, ḑilele.

Cuvêntarea Prea On. Domn Protopop *Ioan Petric* ţinută cu acéstă ocasiune, a fost o prea frumósa-cunună de flori a recunoştinţei depuse pe sicriul meritatului bărbat. D-Sa, deşi bătrân de ḑile, dar tot adânc în concepţiune, prin frumósele asĕmănări şi expuneri, ni-a făcut sĕ-i admirăm de nou spiritul seu încă tiner.

Din acest panegeric, spre suprinderea tuturora reeşì, că rĕposatul Nicolae Frateş, pe lângă meritele sale câştigate pe terenul bisericesc şi scolastic, ca paroch, ca asesor, ca membru al Asociaţiunii Transilvane, acum la sfîrşitul vieţii sale a voit sĕ nu remână nimenui cu nimic dator.

Avênd dorinţa de a fi înmormêntat în comuna Bacifalu în cripta familiară, lângă iubitul seu fiiu protosingel Frateş, *a testat comunei bis. din Bacifalu*, care nu se prea póte mêndri în cele materiale, *5 acţiuni de ale „Albinei“* în valóre de **2800 coróne**, *ca din acéstă fundaţiune sĕ se pótă întregi pe viitor venitele parochiale.*

Acest dar, acéstă faptă, a fost o neaşteptată nobilă lovitură pentru comitetul parochial de acolo, care, auḑi Dta!, s'a împotrivit a permite înmormântarea acestui binefăcĕtor, în cimiteriul lor, amărînd pe familia obidită, pe preotul lor, când ei chemaţi erau sĕ-i mângăe!... Sa opus acest comitet cu forţa a se deschide cripta familiară, care, drept spunênd, formézĕ cea mai frumósă podóbă a cimiteriului, aşa că s'a simţit necesitatea a se apela la — oficiile politice, mijlocindu-se presenţa pretorului şi a 4 jandarmi!...

Fericitului părinte adormit în Domnul îi ḑic: Dḑeu sĕ-l odihnéscă şi sĕ-i resplătéscă faptele, iar comitetului parochial din Bacifalu, adecă a acelor membri, cari ast-fel îşi cunosc chemarea, le ḑic, ca din indignarea şi dispreţul, ce toţi cei presenţi şi neinteresanţi l'am simţit pentru purtarea lor cu acéstă ocasiune, sĕ-'şi tragă cel puţin învĕţătură pentru viitor.

R. V. preot.

Revistă Externă

Rusia şi Francia

Ḑiarul „Novoje Vremja“, constatând atacurile neîncetate ale ḑiarelor engleze contra Franciei, crede de datoria lui a-le aminti *că Franţa nu e isolată*, şi că de altă parte, Germania, Statele Unite şi Japonia, nu sunt dispuse sĕ accepte rolul ce li'l destină ḑiarele engleze.

*

Americanii şi Flipinele.

Americanii au la rêndul lor şi ei de furcă cu locuitorii indigeni din insulele Filipine, de curênd răpite Spaniei, întocmai precum Spaniolii aveau în timpul mai nou.

Aguinaldo, şeful indigenilor nemulţumiţi de domníi străine, se îndréptă acum contra noului stăpân al insulelor, declarând că nu vor sĕ priméscă nici domnia lor, căci ei vor sĕ formeze o *republică independentă.*

Generalul Otis a telegrafiat la Washington că a făcut cunoscut lui Aguinaldo, că dacă nu va desarma şi nu-şi va licenţia imediat forţele, va fi arestat, el şi membrii cabinetului seu.

Agenţii filipini din Wahshington, Agoncilo şi Lopez, declară că proclamaţia publicată la 8 Ianuarie st. n., de generalul Otis, va înăspri şi mai mult resistenţa partidului neatârnărei.

Aşa e fórte probabil că americanii sĕ fie siliţi a folosi forţa faţă de partidul intependenţei din Filipine, pentru a'l aduce la supunere.

Că America va putea sĕ şi-'i supue şi ţie în frâu cu mână mult mai tare de cum o putea face Spania, e de prevĕḑut, fiind americanii cu mult mai aprópe de Filipine decum Spaniolii erau, şi deci în posibilitatea de a-'şi trimite repede forţe spre insulă, şi dată fiind, afară de a acest avantagiu, şi vitejia şi isteţimea lor, dovedită de curênd în rĕsboiu.

*

Conflict nou între Franţa şi Anglia

A mai rĕsărit o neînţelegere între Anglia şi Franţa. Se pare că între aceste dóue state cérta nu vrea sĕ se isprăvéscă. Teatrul nouei neînţelegeri e Madagascarul.

Punênd stăpânire asupra insulei, guvernul frances a căutat sĕ favoriseze interesele naţionalilor sĕi, îngrădindu-le contra concurenţei streine şi mai ales contra concurenţei engleze.

Pentru legitimarea acestor mĕsuri, guvernul din Paris a invocat motive, pe cari guvernul englez le declară de — „pretexte“. De pildă comercianţii anglo-indieni sunt acuzaţi de francezi, că au procurat arme sclavilor din Madagascar cari luptau contra ocupaţiunei franceze a insulei. Pentru acest cuvênt s'au adus restricţiuni comerciului anglo-indienilor, şi s'a interḑis comerţul cu insula tuturor imbarcaţiunilor cari nu pórtă pavilionul francez.

Guvernul englez contestă temeinicia acuzărilor guvernului francez, şi reclamă contra mĕsurilor luate, ca fiind vexatorii pentru comerţ.

Şi iarăşi schimb vehement de note şi iarăşi primejdia rĕsboiului pe mare, rĕsboiu ce ar fi mult superior şi mult mai gróznic, ca cel americano-spaniol!

Rĕscumpĕrarea
felicitărilor de Anul-Nou.

Obiceiul întrodus şi la intiliginţa altor popórĕ, ca în loc de fecitări speciale de anul nou, sĕ se depue spre un scop de binefacere o sumă óre-care, drept rĕscumpĕrare a felicitărilor, — a luat şi la noi o întindere măricică.

Şi iată cari anume din aşeḑĕmintele nóstre publice, naţionale ori de binefacere, au avut folos din întroducerea acestui obiceiu şi între noi, la Anul-Nou 1899:

Pentru *„Casa Naţională“* contemplată de „Asociaţiune“, a incurs dela 51 de domni din Sibiiu şi din afară de Sibii *226 coróne 20 bani.*

*

Pentru *Masa studenţilor“* proiectată în Braşov au incurs de la 5 domni din Braşov *40 coróne.*

*

Pentru *„Fondul şcolarilor bolnavi“* din Blaj a incurs dela 15 domni din Blaj, *50 coróne.*

*

Pentru *„Fondul de ştipendiu al tinerimii române din Arad“* a incurs dela 11 domni, suma *48 coróne.*

*

Pentru *„Internatul român de băieţi din Cernăuţi“* (Bucovina) a incurs dela 25 domni din Cernăuţı şi din Bucovina, *110 coróne.*

Din România.

(*Congresul învĕţătorilor din Ploeşti*) Congresul învĕţătorilor din Ţară, anunţat şi de noi, s'a ţinut la Ploeşti sĕptămâna trecută, în presenţa a 150 de învĕţători. Din tóte unghiurile ţării au fost delegaţi.

In prima ḑi s'a discutat asupra unificării şcólelor normale în a dóua ḑi asupra înfiinţării şcólelor complimentare şi de adulţi.

Discuţiunea a fost liniştită şi démnă.

In a treia ḑi s'a discutat unificarea revistelor învĕţătoreşti din Ţară.

*

(*Un vapor special*). Direcţiunna serviciului maritim român a luat în studiu chestia construirii unui vapor special pentru transportul *creozotului* de la Londra la Constanţa. Acéstă substanţă chimică e necesară pentru ungerea traverselor de lemn de sub şinele drumului de fer.

Vaporul, a cărui construcţie se studiază, ar costa suma de o *jumĕtate milion de lei.* El ar face pe fie-care an câte cinci curse dus şi întors între Constanţa şi Londra. Plecând din Constanţa, el ar putea sĕ încarce petroleu cu destinaţie pentru Londra, şi s'ar încărca cu creozot.

Direcţia socoteşte că va realiza un beneficiu de 7 la sută din capitalul angajat, procurând în acelaşi timp administraţiei căilor ferate o substanţă cu ajutorul căreia ea va putea sĕ obţie o durabilitate considerabilă pentru traversele de lemn de sub şine.

DIN BRAŞOV.

Pentru „Masa studenţilor“ contemplată a sĕ înfiinţa pentru ajutorarea studenţilor sĕraci dela şcólele nóstre centrale gr.-or. din Braşov, — au mai încurs contribuiri benevole dela d-nii Mihail Cirlea notar public în Abrud *50 fl*; F. A. din Braşov *50 fl*; Valeriu Bologa dirigent al filialei „Albina“ Braşov *5 fl.* Augusto Mazzuchi din Braşov *5 fl.*

*

In „Gazeta“ din ajunul Anului-Nou am aflat următórele:

„Studenţii colindători din séra de Crăciun, după cum s'a arătat în darea de sémă publicată, au căştigat în favorul mesei studenţilor peste *400 fl.* v. a.

„Deórece însĕ în séra de Crăciun n'au putut merge pe la tóte familiile române, după cum aflăm, ei vor continua colindatul în preséră anului nou, mergênd şi pe la acele familii, unde n'au putut merge în séra de Crăciun.

Prea adevărat!

In o mulţime de numeri ai sei de cătră finea anului 1898, *„Tribuna“* din Sibiiu a făcut un vuet de pregătire a lumii, că dela anul nou o sĕ facă din „Fóia Poporului“ între altele şi — fóie „pedagogică“, cât părea că e vorba cel puţin de pregătirea neamului românesc pentru o acţiune epocală!... cruciată...

E fórte puţin cuminte lucrul de care s'a apucat redacţia „Tribunei“, chiar acum când avem o fóie pedagogică în Sibiiu, şi când şi fraţii gr. cat. dela Blaj anunţă apariţia dela Februarie curent a unui organ pedagogic.

Frumos şi prea adevĕrat ilustrézĕ şi luminézĕ din tóte punctele de vedere, „Fóia Pedagogică“ din Sibiiu, în numĕrul seu mai nou, întreprinderea celor dela „Tribuna“. Iată ce rĕspuns aflăm în „Foia Pedagogică“ privitor la chestia asta:

Mai multora: Ne întrebaţi, care este părerea nóstră asupra ideii contopirii unei foi pedagogice cu unul din ḑiarele nóstre politice? — Ca mai nainte cu altă ocasiune analogă, aşa şi acum suntem în contra unei astfel de fusiuni. Pedagogia fiind o sciinţă seriósă, cu rostul seu, cu sciinţele sale auxiliare, cu terminologia sa proprie, cere o ocupare mai cu dinadinsul, dacă e se ajungi la ceva positiv cu ea. Sunt, fără îndoială, în domeniul pedagogiei multe cestiuni, cari interesézĕ cercuri fórte largi şi pot fi tractate la înţelegerea publicului mare cărturar mai inteligent, fórte multe cestiuni însĕ, şi mai ales cele privitóre la metod, general şi special, se pot adresa cu succes numai unui public cu óre care cultură specială pedagogică.

Tractând dar în vr'un ḑiar politic articoli de pedagogie, aceştia, avênd sĕ fie accesibili înţelegerii inteligenţei din publicul cel mare, din popor, nu vor oferí învĕţătorimii lucruri, cari sĕ'i deştepte în mod mai deosebit interesul; iar' trecênd preste nivelul înţelegerii tuturor şi adresându-se numai învĕţătorilor, vor trebui sĕ renunţe din capul locului a fi întimpinaţi cu interes şi pricepere de cătră publicul celalalt! Astfel nu vor fi satisfăcuţi nici unii nici alţii, şi nici causa scolară nu va avea mult folos din o astfel de fusiune.

Pedagogia şi şcóla ocupă un loc destul de însemnat în viaţa unui popor, încât sĕ merite locul stăpânului în casă proprie, iar' nu se fie considerate ca a cincea rótă la car, şi degradate la rolul de servitóre.

La acestea consideraţii mai adaugăm una, care mai ales nu trebue trecută cu vederea: Articolii pedagogici, ca şi cei din alte sciinţe, publicaţi în foi politice, fie chiar şi în suplemente mai mult sau mai puţin deosebite de cealaltă parte a ḑiarului, fiind dat caracterul pedagogiei ca unei sciinţe seriόse, iar pe de altă parte fiind dat gradul anumit de inteliginţă al publicului mare, fórte uşor pot da nascere inconvenientului, ca înţelegênd vr'unul sau altul din articolii de interes mai *general*, sĕ te creḑi „pricepĕtor consumat“ în tóte ale pedagogiei şi metodicei, şi prin urmare îndreptăţit la „judecată normativă“ în tóte afacerile pedagogice!

Semidoctismul şi diletantismul acesta însé, care pe alte terene ne-au adus destulă stricăciune, ar trebui sĕ ne facă sĕ ne gândim şi resgândim bine, înainte de a le deschide fără nici o reservă uşile, sĕ între şi în sanctuarul şcólei, unde numai cei mai pricepuţi şi mai bine înzestraţi cu cunostinţe temeinice, ar trebui sĕ aibă cuvêntul normativ!

Sĕ-i dăm fie-căruia ce 'i-se cuvine. Idea, de a aduce tóte manifestările vieței culturale ale unui popor numai și numai în legătură cu politica de ḑi și a le face atârnătóre de ea, nu este o ideă fericită. Ea, realisată, ne-ar împinge în desvoltarea nóstră culturală la o unilateralitate, de care, dacă nu mâne, poimâne ne vom căí, ca de una ce ar fi mărturie de sărăcie spirituală.

Cel-ce vrea sĕ fie și postăvar și pânzar și croitor și pănurar (mai trebuia adaus: și „politic“!. R. „T“.) deodată, în nici una din aceste meserii nu va ajunge la vr'o perfecțiune de dai Dómne! Dacă acésta e adevĕrat pe terenul meseriilor, cu atât mai adevĕrat va fi pe cel al ocupațiunilor intelectuale.

Remână deci fie-care cu ale sale.“

NOUTĂȚI

Din causa Sântei sĕrbători „Botezul Domnului“, Nrul proxim al fóiei nóstre va apare Sâmbătă.

Ofițer român în armata nóstră. Cu învoirea ministeriului nostru austro-ungar de rezboiu, guvernul român a trimis iarăși un ofițer de vênători spre a face serviciu de studiu, în armata austro-ungară. E împărțit și și-a început serviciul în regimentul Nr. 3 de vênători tirolezi, cari staționéză de present în garnisónă în Viena. Ofițerul își pórtă uniforma sa română, asămĕnătóre întru câtva cu uniforma bersaglier-ilor italienì.

*

Încunoștințare. Sub titlul „Pentru economii nostri“ am fost vestit și noi pe cei ce îi privește, că „Reun. rom. de agricultură din com. Sibiiului“ a hotărît de a întreprinde în iarna de față o călĕtorie la întocmirile economice din Mezőhegyes, cu scop de a câștiga cunoștințe folositóre, și acésta cu atât mai vîrtos, cu cât înaltul minister a hotărît a purta din visteria statului cheltuelile de drum și de întreținere pe timpul petrecut în Mezőhegyes. Călĕtoria a fost condiționată de numĕrul a cel mai puțin *30* proprietari, cari sĕ iee parte. Cum însĕ la apelul Reuniunei s'au înștiințat pentru călĕtorie în total abia 9 doritori, Comitetul „Reuniunii nóstre agricole“, sĕ vede silit a vesti pe acéstă cale, că va absta deocamdată dela acéstă călĕtorie, reservându-și a-și încerca norocul în anul viitor.

*

Procesul abatelui catolic Morisseau, acusat cu crima de onor de om, se va judeca la 10 Ianuarie v. 1899 de Curtea cu jurati din Galați, în sesiune extraordinară. Curtea va fi presidată de dl consilier de Curte Sp. Stătescu.

*

Medicii români lăudați de nou, de o celebritate strĕină. Sĕ știe cu câtă laudă s'a esprimat celebrul medic din Berlin *Dr. Leyden*, chemat la patul bolnavului Principe moștenitor al României în primăvara anului 1897, — asupra dibăciei și tratamentului perfect de corect în care medicii români au tratat bóla Principelui. Laudele sunau la adresa medicilor români Dr. Cantacuzino, Dr. Buicliu și Dr. Kremnitz.

Ḑilele acestea ne e dat sĕ auḑim o altă laudă frumósă la adresa altor medici români bucureșteni.

Senatorul Monteoru s'a bolnăvit greu de o bólă internă. Spunĕndui-sĕ că o operație e absolut necesară pentru eventuala încunjurare a catastrofei, bolnavul nainte de a sĕ hotărî la asta, a chemat la sine pe celebrul medic vienez Dr. *Nothnagel.* Celebrul medic vizitând pe pacient, n'a putut decât sĕ confirme opiniunea medicilor români, că o operație e absolut necesară. Despre acéstă operație cetim în „Drapelul“ dela 31 Dec. v.:

„Alaltă-eri d. Monteoru a fost operat de dl *Dr. Leonte*, asistat de dnii *Dr. Bardescu*, *Dr. Drugescu* și doi interni din serviciul dlui Dr. Leonte de la Brâncovenésa.

„La acéstă operație a asistat și celebrul profesor din Viena Dr. Nothnagel, profesor Dr. Buicliu, Dr. Florea Teodorescu și Dr. Tatușescu.

„Imediat ce s'a făcut incizia mediană a pereților abdominali, s'a dat peste o pungă de puroiu sub ficat, în vecinătatea duodenului.

„Operația, de altminterea fórte serió să, a reușit pe deplin, fiind făcută în cele mai bune condiții, *lucru care a făcut pe profesorul Nothnagel sĕ felicite pe eminentul nostru hirurg Dl Dr. Leonte pentru marea dsale abilitate de care a dat atâtea doveḑi*“.

Operațiile sunt totdeauna fórte periculóse mai ales la ómeni înaintați în vêrstă, cu tóte astea bolnavul Monteoru a trecut norocos peste ea, — dr, ca sĕ i-sĕ scape viața însași, nu s'a mai putut, căci în câteva ḑile, bolnavul a rĕposat.

*

Cu pedépsă grea de tot a lovit ministrul reg. ung. de culte pe tinerul *Lucian Bolcaș*. iurist an IV, în Oradea mare, *eliminându-'l din tóte scolile din patrie* și diploma ce și-ar câștiga-o în alte țeri, declarându-o nainte de nevalidă la noi, — pentru purtarea sa naționalistă.

*

Producțiune în Sebeșul-inferior. Corpul didactic din *Sebeșul-inf.* cu concursul unor tineri din jur, învită la *producțiunea teatrală*, ce o va arangia Mercuri, în 6 Ianuarie st. v. 1899 în edificiul școlei. Venitul curat este destinat pentru *biblioteca școlară.*

Program: „Cât e țara“... cor bărbătesc; ,,Țiganul șiret“, anecdotă declamată de Moise Gruia; ,,Nóptea“ melodie franțuzéscă, executată de corul bărb.; „*Nemulțămitorului i-sĕ ia darul*“, piesă teatrală în 2 acte de ⁂ predată de 4 elevi. „La o rêndunică“ cor bărbătesc; ,,Șoldan vitézul“, canțonetă comică de V. Alexandri, predată de I. Stoica. ,,Sună buciumul“, marș executat de corul bărbătesc; „*Cinel-Cinel*“, piesă teatrală în 3 acte predată de persónele: G. Stoica, inv., d-șórele: M. D. E. D. A. Costea, E. Ritivoi, P. Costea. După producțiune urméză dans.

*

Producțiune în Cața. Comitetul parochial gr.-or. rom. din Cața învită la producțiunea tinerimii adulte ce sĕ va ținea sub conducerea părintelui capelan P. Pintea, Mercuri 6/18 Ianuar 1899 (Ḑiua botezului Domnului) în una din salele școlei rom. gr. or.

Venitul curat e destinat pentru biblioteca școlară și abon. unui jurnal pentru tinerimea adultă.

Program: „Ce te legeni codrule“ cor esecutat de tinerime. „Rugămintea din urmă“ declamată de Z. Lungu —„Doină“ și „Cucu“, coruri esecutate de tinerime.

„Nărodul și Neguțătorul“ dialog predat de junii N. Comșa și Z. Lungu.

„*Drumul de fer*“ Comedie cu cântece representată de: Elisa Lungu, Maria Micul, G Lungu, M. Boeriu, I. Cabaș, G. Marcea, Elisabeta Bucur și Iosif Cubuș. — După producție, joc.

*

Pildă vrednică de urmat. Membrul ajutător al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ dl Alexandru Bobeș, mașinist in Sibiiu, din prilegiul rĕposării cumnatului sĕu, regretatul fruntaș Ioan Hulpuș din Alămor a întreprins în memoria decedatului și în favorul fondului *vĕduvelor și orfanilor meseriașilor români*, administrat de Reun. sodalilor, cum și în a fondului cu menirea de-a cumpĕra cărți pentru ucenicii sĕraci o colectă, al cărei resulta este considerabila sumă de 30 fl. 40 cr. Suma împărțită în 2 părți egale de câte 15 fl. 20 cr. s'a adaus la fondul vĕduvelor și orfanilor, a cărui stare e aḑi 81 fl. 96 cr. și la fundațiunea Antoniu Bechnitz, cu menirea de a cumpĕra cărți, a cărei stare e de 129 fl. 26 cr.

Dóuĕ petreceri.

Cu dor mare a fost așteptată preséra de Silvestru, 31 Decembre v. 1898, de inteligința română din Sibiiu, acea séră, pe care *Junimea română* de aici s'a hotărît sĕ ne-o facă plăcută prin arangiarea unei petreceri împreunate cu dans.

Și séra dorită în fine sosí.

Inteligința română din Sibiiu a grăbit în numĕr destul de frumos la petrecerea tinerimei, asigurându-o prin acésta de cuvenita atențiune ce i-o dă, precum și despre aceea, că e gata în tot momentul a sprigini interprinderile frumóse ale ei.

Sala cea mare dela „Impĕratul Romanilor“ pe la órele 8 era îndesată de public inteligent, apoi de mulțime de funcționari, teologi,studenți etc. iar printre ei, strălucind ca steluțe, drăgălașele domnișóre tinere și vesele, așteptând începerea dansului.

Dansul s'a început cu *Hora*. După horă rênduri-rênduri încungiurau sala părechile sub presiunea acordurilor armonióse ale valsului. „Romana“ și „Cuadrilul“ a fost jucat de câte 40 perechi.

Astfel a decurs petrecerea în cea mai bună ordine și armonie până la órele $11^1/_2$ când lăutarii obosiți de „muncă“ — anunță pausa.

Intr'un moment sala de dans s'a prefăcut în „refectoriu“ și în jurul meselor dansatorii cu frumósele lor vecine, discutau și se recreau. Că ce sĕ discuta mai ales, îmi e cam greu sĕ spun, cu atât mai vêrtos că eu, bietul riporter, servind pe alții (ca sĕ nu spun drept că pe „altele“), când m'am treḑit, locurile dela masa cea mare erau tóte ocupate și astfel a trebuit sĕ mĕ mulțumesc cu un loc așa mai de a dóua mână, și, — ce e mai trist: cât de bine departe de acelea în a căror rênd umblând mi-am perdut locul!.. Dar... așa-s eu de fel, — „altruist“.

Pe când conversația curgea mai viu, cu 5 minute înainte de órele 12, la un semn dat lumina electrică s'a stins ca prin farmec, și iată posna-i gata: întunecime perfectă! Bieții tineri nu cutezau sĕ se misce dela locurile lor, ca nu cumva sĕ calce regulele „afurisitului“ de bonton...

In întunerec un cor improvisat din teologii seminariului nostru „Andreian“ a cântat frumosul cântec „*Tainic sĕ luptă*“. Orologiul anunță începerea *Anului Nou*: întunecul dispare, lumina sĕ revarsă de nou, par'că mai frumósă, și cei întruniți se felicită reciproc!

O mare suprindere a făcut publicului participant *tombola*, despre care nimeni, afară de d-nii arangeri, n'au avut cunoscință. S'au sortat și câștigat 20 obiecte. Puțini au câștigat, mulți au dat!.. și între cei mulți, și eu nesubscrisul...

S'a isprăvit cu felicitările, s'a isprăvit și cu tombola, masa s'a ridicat și lăutarii „recreați“ 'și-au început iarăși munca lor, iar noi am *continuat începutul Anului-Nou*, cu veselie și cu dragoste!..

Dansul s'a urmat până la órele 4 diminéța, când ne am depărtat mulțumiți de reușita splendidă a petrecerii *Junimii*.

*

O a dóua petrecere s'a arangiat din partea „*Reuniunei sodalilor români din Sibiiu*“, în 2/14 Ianuariu a. c. Imi permit a constata, că nici odată producțiunile meseriașilor români din Sibiiu nu au fost așa de cercetate ca de astădată! Vasta sală dela „Gesellschafts“ s'a dovedit de prea mică pentru a putea cuprinde pe toți participanțiĭ. Inteligința din Sibiiu și-a făcut datorința față da numita reuniune, participând într'un numĕr cât se póte de mare. Am observat și o mulțime de óspeți de prin satele din jurul Sibiiului, așa „Reuniunea sodalilor din Sĕliște“ și-a trimis representanții, pe d-nii: Simoneti, Cifra, Minoiu și O. Steflea; apoi familia Hóciotă, Vulc (Seliste), precum și alte familii din Gurarîului, Sadu, Ocna, Porcești etc.

Plăcută impresiune a făcut asupra publicului participant momentul, când am apărut pe bină un frumos numĕr de coriste îmbrăcate în frumosul nostru costum românesc împodobit ici colea câte cu o pantlică națională, și la un semn dat a conducĕtorului lor., d-l *Candid Popa*, a început cântarea „Cu respect vĕ salutăm“.

Au urmat apoi celelalte cântări din program, 6 la numĕr. Tóte au fost executate cu cea mai mare acurateță, dar' nici aplausele cele furtunóse și prelungite ale publicului nu au lipsit.

Nimbul producțiunei l-a ridicat punct ultim din pragram „*Jorgu dela Sadagura*“ comedie în trei acte de V. Alexandri. O piesă frumósă și nu tocmai ușóră de predat. Aici d-șóra *Maria Costea* s'a distins, înterpretând admirabil rola „Gahiței Rosmarinoviciu“, d-șóra voiajurilor. Fórte natural și bine a jucat d-na *Elisabeta Ciontea*. Dintre bărbați rolurile principale le-au avut d-níi: *Demetriu Axente, G. Muțiu, N. Stroilă, I. Bologa, M. Simoneti* și *D. Balteș*. Toți și-au priceput rolurile fórte bine, dar dintre toți mai acurat a sciut sĕ-'și înterpreteze rola dl *D. Axente.* Debutantul a fost resplătit, sub durata producțiunei, cu furtunóse aplause, meritate.

După teatru, sodalii nostri ne-au delectat cu jocurile „*Călușerul și Bătuta*“.

S'a început apoi hora și s'a continuat în alte jocuri până la órele 5 diminéța.

Ca un curiosum amintesc, că dl Victor *Tordășan*, preș. Reuniunii, în decursul dansului a cerut delă fiecare participant 1 cr., fără de a arăta motivele „esecuției“ și numai după colectare ne-a spus, că curiositatea de a sci câți ómeni au participat la petrecere l'a îndemnat sĕ întreprindă „colecta“. Pe basa crucerilor adunați se constată, că presenți au fost *589* de inși, iar acéstă sumă e destinată pentru fondul vĕduvelor și orfanilor meseri[illegible] din Sibiiu.

Frumóse succese ale Reuniunii! *O.*

Notiță Literară.

„*Familia*“, carea a dat de Crăciun un numĕr mărit și îngrijit, a scos și de anul nou (primul numĕr din anul al 35-lea) un numĕr ales, printre scriitorii căruia remarcăm numele dlor Iosif Vulcan care își publică piesa „Gărgăunii Dragostei“, Rădulescu-Niger, Elena din Ardeal, Maria Cioban, Drd. Cor. Nedelcu.

In fruntea numĕrului e *fotografia* fórte reușită a I. P. S. Sale părintelui Episcop *Ioan Mețianu*, noul nostru Archiepiscop și Metropolit, încadrată într'o schiță biografică pe care ne vom face plăcerea a o reproduce și noi.

Familia e vrednică de tot spriginul familiilor inteligente române, și anume cu atât mai vêrtos, că pentru anul curent mai promite și bogate *premii* de frumóse tablouri abonaților sĕi.

*

„*Flóre albastră*“, continuă a apare cu un cuprins literar fórte distractiv, plăcut. Numĕrul 12 (de Crăciun) a apărut fórte îngrijit: 10 bucăți literare în prosă, cu 7 poesii presărate printre ele. Indeosebi ese tot mai mult la ivélă în colónele acestei reviste un poet nou de un real talent, ce se ascunde sub numele *Elvira Santorino*. Poesiile acestui scriitor ne lasă sĕ legăm frumóse speranțe de viitorul lui literar. Reproducem în foița numerului de aḑi o poesie și o piesă în prosă din acest numer al „Flórei-Albastre“ pe care o recomandăm stăruitor și iubitorilor dn literatură de pe la noi.

VARIETĂȚI

Teatrele din New-Jork. Cunoscênd greutățile, ca sĕ nu ḑicem imposibilitățile, cu cari sĕ luptă teatrele chiar și în țeri pretinse înaintate, ca de es. la noi, ori în România, unde abia ai 2—3 teatre de dai dómne, și și acelea bine... subvenționate, — cetitorul își póte face o idee despre deosebirea vieții dela noi și cea a mult pomeniților americani, dacă vom spune, că de pildă în New-York sunt afară de o *sută* de scene engleze, și teatre naționale ale fie-cărei colonii imigrate! Aceste teatre sunt cu desĕvêrșire populare, și publicul lor este naiv și puțin pretențios. Scriitorul american, Iohn Corbin, descrie în ,,Harper's Magazine“ acest public curios al teatrelor din New-York. In acest scop el a întreprins espediții în aceste teatre exotice, și a făcut cu acéstă ocasie descoperiri fórte remarcabile. Cele mai ciudate din aceste teatre sunt: *teatrul italian* și teatrul „*yiddish*“ (în jargonul evreo-german). Cele mai multe din piesele cari se jócă în aceste teatre sunt sau alcătuite chiar la fața locului, sau adaptate publicului care visitéză aceste temple ale Thaliei. Firește „arta dramatică“ în aceste teatre este adesea crudă și ridiculă, dar la sfîrșitul representației trebue sĕ mărturisești, că entusiasmul artistic sĕ găsesce mai viu și mai spontaneu pe aceste scene populare și cu public din pături de jos, de cât în teatrele nóstre înzestrate cu tótă rafinăría școlei moderne!...

Poșta redacțiunei.

La locul acesta am sulevat în Nr. 143 din 1898 a ḑiariului nostru chestiunea opririi numai în Hunedóra a colectei pentru monumentul lui Șaguna, despre ce noi primisem informațiune cu totul din alt loc, ér nu dela parochul nostru din Hunedóra. Am adresat însĕ cele afirmate de noi în acel numĕr parochului nostru George Oprea, ca prin acésta sĕ-i atragem atențiunea asupra vederilor nóstre. Acum ne trimite parochul numit următórea rectificare, pe care o publicăm la acelaș loc.

Onorată Redacțiune!

Mĕ rog în interesul adevĕrului, ca afirmarea din poșta Redacțiunei „Telegrafului Român“ Nr. 143, „ne mirăm, că se aplică față de noi dispozițiunile unei ordinațiuni ministeriale și încă din partea unui bărbat care — ca membru al corporațiunilor nóstre bisericești superióre, — cunósee statutul organic‘, sĕ se rectifice întru-acolo, că oprirea verbală în cestiunea cunoscută, sa întâmplat din partea capitănatului orășenesc, și bărbatul la care se face alusiune în acel rĕspuns, nu pórtă vina.

Hunedóra, la 1/13 Ian. 1899.

cu tótă stima:

George Oprea:
paroch gr.-or.

[illegible] Dlui *V. St.* preot în *Grind-Cristur*. Pentru dru[illegible]e comitatense nu sĕ prestéză nimic în natură, ci sĕ plătesce în bani; scutire nu esistă.

Dela lucrul drumurilor comunale în unele comune parochul e scutit pre basa usului vechiu, dar disposițiune generală, lege séu ordinațiune, nu esistă.

Nr. 637/898 [221] 2 -3

Concurs repețit.

Pentru intregirea postului de paroch în parochia de cl. III.-a Mogoş-Valea-barnei, protopresbiteratul Lupşei, se escrie nou concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ pe basa ordinului Vener. Consistoriu arch. din 10 Novembre 1898 Nr. 8229 Bis.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 389 fl. din care o terţialitate compete cantorului.

Doritorii de a reflecta la acest post sĕ-şi aştérnă suplicele concursuale instruite după normele din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul prescris.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Lupşei în conţelegere cu comitetul parochial:

Ofenbaia, în 7 Decembre 1898.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 224 [1] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr.-or. de a III-a clasă din Berghia-de-câmpie, în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, — se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rnmân“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 28 Iuniu a. c., cari dau un venit anual de 332 fl. 10 cr. v. a.

Informaţiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua dela comitetul parochial în faţa locului şi dela subsemnatul protopresbíter.

Competenţii îşi vor trimite cererile lor concursuale, instruite în regulă, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 25 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕş-Oşorbeiului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

In *Tipografia* şi *Librăria archidiecesană*, din Sibiiu, se află de vêndare calendare block de părete cu stilul vechiu şi nou (ediţ. de România) à fl. —.60

calendare block cu stilul nou à fl. —.50

Calendare pentru însemnări după sĕptĕmâni (Wochen-Vormerkkalender) . . . . . à fl. —.75

Calendarul revistei „**Lumea ilustrată**“ pe anul 1899 . . à fl. —.60

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot şi învĕţătoriu este fără îndoélă

Călindariul archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu preţul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop şi metropolit **Miron Romanul,** cuprinḑênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea şi numeróse condolenţe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenţilor mai însemnaţi din Europa; afaceri de poştă, tren şi telegraf, scala timbrelor şi computărilor de interese, precum şi întreg şematismul metropoliei ortodoxe romåne din Transilvania şi Ungaria şi în deosebi şematismul amĕnunţit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci şi şcolare. Indicarea agendelor parochiale şi protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕţătorii soldaţi; têrgurile, anunţuri etc.

Îl recomandăm tuturor!

Au apărut:

Anuar financiar şi economic

pe

1898

redactat de

Petra Petrescu.

Anul V.

Preţul fl. 1.20.

Un capitol din contabilitatea duplă

de

I. C. Panțu,

profesor la şcóla comercială superióră din Braşov.

Preţul 50 cr.

De vênḑare la

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunile nóstre competente încă nu s'au pronunţat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

În **Tipografia archidiecesană din Sibiiu** a apărut

DOTAȚIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoţesci

de

ILIE DINURSENI.

Broşura se estinde pe 147 pagini şi are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulţi numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotaţiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoţesci şi în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor şi instrucţiunii publice a presentat dietei acel proiect, şi pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotaţiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broşure a făcut un bun serviciu biserecei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atenţiunii clerului nostru, precum şi a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Preţul 1 corónă.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 2 Sibiiu, Sâmbătă, 9/21 Ianuare 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful Român“,

deschidem pe anul 1899, cu prețul moderat ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiune postală (Posta utalvány — Post-Anweisung). Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul și al postei ultime, sĕ fie scrise legibil.

Se atrage atențiunea on. domni abonenți, al căror abonament s'a sfêrșit, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentrucă altfel expeditura va fi silită a sista trimiterea fóiei deja după numĕrul 4 din anul curent.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Situațiunea internă.

S'au împlinit patru sĕptĕmâni dela dimisiunea întregului birou al parlamentului nostru, și încă nu s'a ajuns nici la atâta, ca sĕ se pună la ordinea ḑilei alegerea președintelui, ca parlamentul sĕ pótă întra cel puțin formal în stare normală.

Ḑiarele din capitală fac glumă cu serbarea jubileului de o lună al președintelui actual, care ocupă locul de președinte în virtutea vêrstei sale, fiind el cel mai bĕtrân între deputații din parlament.

Gluma înse o plătesce, scump o plătesce întrégă țéra, o plătesce înse și mai scump reputațiunea parlamentului nostru.

De 4 sĕptĕmâni s'a făcut scisiunea în sînul partidei liberale, eșind din ea unii dintre cei mai valoroși ai ei membri, cari nu au voit sĕ subscrie proiectel de lege care e eternisat cu numele părintelui sĕu sufletesc: lex Tisza.

De atunci a vorbit fostul president al dietei Desideriu Szilágyi înaintea alegĕtor lor sĕi, a trimis epistolă deschisă cătră alegĕtorii sĕi contele Iuliu Andrássy, a vorbit în parlament fostul ministru de culte contele Csáky, a vorbit tot în parlament fostul ministru de interne Hieronymi, au vorbit aprópe toți conducĕtorii partidelor politice, aprópe toți au duelat, fie cu pistolul, fie cu sabia, — situațiunea însĕ cu nimica nu s'a îndreptat spre bine.

In cele din urmă la inițiativa disidenților s'a încercat o ințelegere între guvern și între oposițiunea întrunită, și încercarea o au mijlocit tot cei trei bărbați, cari au eșit din partida liberală, Szilágyi, Csáky și Andrássy.

După ce au ajuns partidele oposiționale la o părere în postulațiunile lor, acelea au fost date prim-ministrului Bánffy, spre a face și guvernul eventualele contra-propozițiuni.

Guvernul a luat opiniunea bărbabaților mai marcanți din partida liberală. Așa, s'a declarat bĕtrânul Tisza, Széll Kálmán, Falk, Tisza junior.

Tóte părerile s'au desbătut în un consiliu de ministri, și resultatul s'a supus unui consiliu sub presidiul Majestății Sale împĕratului-rege.

Ḑiarele cari ni-au sosit aḑi, publică în estrase proposițiunile guvernului, cari atât sunt de radicale, încât sunt considerate de neacceptabile.

In casul acesta silințele de 4 sĕptĕmâni de a se ajunge la o ințelegere s'au zădărnicit, și după-cum se dă cu socotéla, în ḑilele cele mai de aprópe se va disolva parlamentul, și se va decreta alegere nóuă, care o va conduce tot guvernul actual.

Principalele gravamine, cari au provocat crisa actuală, sunt îndreptate mai ales asupra alegerilor, cari s'au făcut sub guvernul actual, în cari rolul principal l'a avut corupțiunea și presiunea organelor dela administrațiune.

Dacă acuma resultatul pactărilor de până acuma va fi disolvarea parlamentului și alegeri nóuĕ, atunci nu e eschisă posibilitatea, ca atât corupțiunea, accentuată ca gravamen principal, cât și presiunea sĕ se manifesteze la alegerile viitóre în mĕsură mai mare.

De eventualele alegeri se légă speranțe mari. Se crede, că din ele va eși și mai decimată partida așa numită națională, partida lui Apponyi, tot așa se crede și despre fracțiunea de tot neînsemnată a lui Ugron, în fruntea căreia stă deputatul Bartha.

Despre partida Kossuthiștilor se crede, că ea se va reîntórce în noul parlament tot cam cu numĕrul de acuma.

Partida catolică, așa numită poporală va mai cresce, așa se dă cu socotéla; mai imposantă va eși însĕ din alegeri partida liberală, care apoi va schimba regulamentul casei, și va domni apoi neconturbată de oposițiunea, care prin obstrucțiunea de acuma opresce majoritatea de a-și esecuta voința sa în desbaterile parlamentare.

Acésta e situațiunea aḑi.

O am zugrăvit fugaîn condeiului, nu pentru dragul ei.

Dacă numai o schițare a stărilor de aḑi ar fi fost scopul nostru, atunci ne alegeam altă temă, căci din obstrucțiunea technică, ca câte 10 votări nominale, poporul român nu se alege cu nici un folos.

De când cu incercările pentru un compromis între guvern și oposițiune, nu odată a fost vorba despre naționalități și despre rolul ce ar putea sĕ jóce în parlament deputații naționalităților. In special bărbați din partida guvernamentală nu odată au amenințat pre cei din oposițiune cu românii și cu slovaci, nu odată s'a pus tesa: ce ați ḑice dacă vre-o 40 de deputați români ar sta aḑi pe băncile din parlamentul țerei?

Se scrie în ḑiarele oposiționale că o asemenea întrebare s'a pus și contelui Andrássy, care acuma a eșit din partida liberală, și că numitul deputat ar fi dat rĕspunsul: acei 40 de deputați români ar apĕra dimpreună cu noi constituțiunea.

Situațiunea încurcată de aḑi a pus deci în discusiune publică rolul ce noi românii l'am puté avé în conducerea afacerilor țĕrei, dăcă întrând pe teren activ, am avé aḑi representanți în parlament.

In legătură cu acésta stă și cestiunea: óre nu vor întra în luptă și românii din Ungaria, la casul de ar fi disolvat acuma parlamentul.

Bine scim noi, că partida liberală numai ca sĕ sparie pre cei din oposițiune a recurs la mijlocul probat de-a scóte ca ciuhă pre români.

Bine scim noi și aceea, că în conducerea fără cap de aḑi a politicei nóstre, nime nu se decide a eși din posițiunea îngloḍată de aḑi.

Ce va fi de popor?

Va sta ca totdeauna dela era dualismului încóce, va sta la disposițiunea guvernului, și din cercurile românesci se vor recrută deputații guvernamentali, în gloria pasivității nóstre.

Alegerea Metropolitului.

— Voci de presă —

„Fóia Pedagogică“ din Sibiiu, publică în numĕrul seu mai nou, dela 1 Ian. v. c., în frunte următórele aprecieri a alegerei de Archiepiscop și Metropolit întêmplată la Sibiiu:

> Congresul național-bisericesc al nostru, întrunit la 17 Decemvrie v. a. tr. în sesiune extraordinară, pentru reîntregirea scaunulu vacant archiepiscopesc și metropolitan, a ales în ședința din 19 a aceleiași luni, pre P. S. Sa episcopul Aradului *Ioan Mețianu*, archiepiscop și metropolit, cu maioritate de 64 voturi, față de 41 voturi date P. S. S. episcopului N. Popea dela Caransebeș.
>
> Imprejurarea, că la acéstă alegere nu s'au arătat sbuciumările și frecările, ce se iviseră cu ocasiunea celor dóuĕ alegeri din urmă de metropolit, o considerăm de bun augur pentru o desvoltare și pe mai departe a tuturor tre-

---

FOIȚA.

Idei și fapte.

— De Anul-Nou. —

Egoismul este un simțĕmênt, care te face sĕ te iubesci pe tine; altruismul e un simțĕmênt, care îți îngădue sĕ iubesci și pe alții. Insĕ egoiștii și altruiștii trebue sĕ facă daruri de anul care începe; și fie că dai ca sĕ-ți faci ție însuți plăcere, fie că dai ca sĕ faci bucurie altora, dă. Dă copilului ca sĕ-l veḑi zimbind fericit; dă sĕracului ca sĕ-și preîntimpine trebuințele; dă tuturor din juru-ți, cari vin sĕ-ți ureze de bine, ca sĕ veḑi pe fețele lor o mulțumire care se va rĕsfrânge și asupra ta. Și fiind mulțumít în ḑiua de Anul-Nou, vei fi mulțumit tot anul, — cel puțin așa ḑice superstiția poporală, așa ḑice speranța, care ne face sĕ credem totdéuna că viitorul va fi mai fericit, mai bun decât trecutul și decât vremea de față, care se duce.

Fi-va așa?

Cine știe!

Ori-cum însĕ, dacă e adevĕrat că urările făcute din inimă se îndeplinesc, apoi fără îndoială, că fericiți deplin vor fi cetitorii „Foii“, căci noi din inimă le urăm an deplin fericit.

In ce constă fericirea acésta o știe fiecare, pentru el, căci tóte sunt relative și un lucru pe lângă care unul trece cu nepăsare, ar umplé de încântare pe altul.

Un esemplu:

La o împărțire de daruri copiilor sĕraci, ce s'a făcut de Crăciun, anul acesta, la Paris, o fetiță de vre-o 14 ani, care căpătase o bucată de stofă de rochie, ḑise că ar schimba-o cu o păpușe care n'avea nici pe sfert valórea stofei, și pe urmă nici nu era un dar potrivit pentru vîrsta ei.

Fu întrebată de ce vrea sĕ schimbe? Ea rĕspunse cu lacrimi în ochi:

— N'am avut păpușe de când sunt.

Póte că fericirea, pentru cea căreia îi era hotărîtă păpușa, era tocmai sĕ aibă o stofă de rochie.

Urăm dar fie-căruia fericirea la care năzuiește, iar tutulor Românilor din generația tinĕră le urăm caracter și bun simț, care face ca omul sĕ fie om; ceva entusiasm ca sĕ nu mai fim amărîți, fără pornire și fără respect, cum suntem aḑi; le mai vrem mai multă iubire de țară și neam, pentru momentele de grea cumpănă, și o picătură de credință — picătură cât de mare — „ca sĕ invingem ciuma de necredință, care a corupt atmosfera intelectuală a timpului și tăriei nóstre, căci necredința s'a făcut pentru noi o atmosferă, pe care o respirăm cum respirăm aerul. Ca sĕ ne lingușéscă spiritul, ea a găsit un limbagiu strălucit, și s'a învesmêntat cu hainele științei, ale literaturei și ale artei, spre a șterge faptelor evangelice caracterul lor divin și spre a nimici ce am iubit și adorat. S'au găsit învĕțați cari pretind că știința nu póte merge alături cu credința; sau găsit filosofi cari au clădit sisteme în care Dumneḑeu nu mai are loc, și în care omul e tot, iar Dumneḑeu nimic.“[1])

Ei bine noi vĕ urăm, tinerime iubită, sĕ nu vĕ luați după acești speculatori interesați; sĕ învĕțați ca sĕ știți, dar sĕ nu goniți din voi credința care întărește și susține inimile; credința care dă gustul de a trăi și curagiu în fața morții; credința ce dă idealul, care rĕmâne ce a fost tot-d'auna: stéua strălucitóre către care ni se duc ochii uimiți, care revarsă raḑele-i luminóse asupra drumului vieței dându-i o țintă și farmecul de a lupta năzuind sĕ o ajungem.

(Menton, în Franța) *Dumitru Stăncescu.*

Piticii din Africa-centrală.

Un tinĕr englez, Mr. Albert B. Lloyd, care a petrecut mai mult timp în Toio, provincia Uganda, povestește următórele lucruri interesante de pe acolo:

După ce a părăsit provincia Uganda, Mr. Lloyd a cutreerat pădurea cea mare de pitici a lui Stanley, într'o direcție ceva mai sudică ca numitul călĕtor, și după o mulțime de aventuri interesante cu piticii, el a trecut prin păduri colosale, locuite numai de canibali. De importanță pentru progresul, care'l face continentul întunecat, este că Lloyd a făcut acéstă călĕtorie numai însoțit de câți-va servitori Baganda. O mare parte a rutei n'o făcuse afară de Stanley încă nici un european, și multe locuri au fost descoperite chiar de Lloyd. Mr. Lloyd convenia cu indigenii fără a avea greutăți, și a trăit fără nici un pericol între ei. Tinĕrul scrutător povestește că a călĕtorit 20 de ḑile prin pădurea cea mare. „Am vĕḑut, ḑice el, o mulțime de pitici, dar ei fugeau de mine unde puteau. Cam pe la mijlocul pădurii, numită „Holenga“ am dat de o colonie cu mai multe colibi. Aici au venit o mulțime de pitici spre mine. Ei îmi spuseră că de 5 ḑile umblă după mine prin pădure. Ei păreau cam spăriați și perpleși, și vorbind își acopereau fețele. Eu am dormit în sat, și în diminéța următóre am rugat pe mai marele seminței se-'mi dea voie sé fotografiez câți-va pitici.

„El îmi aduse vre-o 10—15, dar n'avui noroc cu ei, deórece micuții nu voiau sĕ stea liniștiți. Cu mare greutate încercai apoi sĕ-i mĕsur, și aflai că nici unul dintre ei nu era bilor nóstre bisericesci, şcolare şi fundaţionale în buna înţelegere, pre care atât de mult o a accentuat neuitatul întemeeter al constituţiunii nóstre bisericesci, Marele *Andreiu*.

---

[1]) *Père Didon*, Rôle de la mère.

Nunumai ca fii ai bisericei, ci în special şi ca membri ai corpului didactic român ort. or., salutăm cu veneraţiune pe nou alesul archiepiscop şi metropolit, dorindu-i, ca, obţinênd şi aprobarea Prea Inaltă pentru înălţarea la nóua dignitate, sĕ reuşéscă pe deplin în lucrarea sa, pentru mărirea bisericei, înflorirea şcólelor şi înălţarea némului!

Credênd de interes şi pentru cetitorii noştri cuvêntarea, cu care P. S. Sa a luat la cunoştinţă încunosciinţarea congresului despre alegerea făcută, o lăsăm sĕ urmeze aici. (Urméză cuvêntarea).

Încurcătura internă.

Incurcătura internă nu vrea sĕ se mai descurce! Situaţia întrégă e caracterisată prin următórele ştiri ce le rĕsumăm în cuintesenţă, după ḑilele în care au sosit şi la noi:

Mercuri sĕ ştia că: Baronul Bânffy întors dela Viena, a comunicat celor din jurul seu, precum şi disidenţilor cari formézà mediul de înţelegere cu oposiţia, că — Maestatea Sa a primit tóte propunerile lui (ale baronului Bánffy), şi a predat deja acestor mijlocitori proiectele, pe temeiul cărora e gata de pace cu oposiţia (şi prin cari fórfecă fórte mult pretensiunile oposiţiei).

Intre aceste propuneri, mai caracteristice sunt, că guvernul declară că primesce cererea de a se retrage Bánffy, după-ce dieta i-a fi votat îndemnitatea, contingentul de recruţi, provisoriul cu Austria, şi primesce propunerea oposiţiei privitor la competinţa de judecător a Curiei, — dar nu primesce nici cererea de garantare a *curăţeniei alegerilor, nici cea de lărgire a dreptului electoral* (şi astea numai de teama naţionalităţilor, cari prin atari reforme ar putea întra în dietă şi ar periclita ideea de stat naţional maghiar al ţerei), nici cea despre incompatibilitate, nici despre reforma administrativă.

Joi, ḑiarele din Pesta scriau: Se póte ḑice că cu ḑiua de aḑi, *nesiguranţa în crisă a ajuns la culme!* Numai iritaţie şi nelinisce; nimeni nu póte şti, va fi pace sau rĕsboiu!

Vineri-Sâmbătă ştim atât, că condiţiile guvernului au produs mare aprindere şi nemulţumire în oposiţie, care în o conferenţă ţinută imediat, le-a declarat din capul locului, deja înainte de a i-se fi comunicat oficios, numai după descoperirile din ḑiare — *de respinse*.

Şi cuvêntul ei de ordlne este — *rèsboiu*! Rĕsboiu contra guvernului actual şi a existenţei partidului liberal peste tot!

Din Austria

= *Reichrath-ul* şi-a redeschis ḑilele acestea şedinţele. Oposiţia germană nemulţumită de egala îndreptăţire a limbei cehe, a început iarăşi *obstrucţia* deja în prima ḑi. Şi fiecare ḑi o potópe cu votări nominale!

In faţa acestei stări de lucruri, guvernul sĕ pregăteşte la mijlócele extreme.

„*Narodny Listy*“ din Praga, în posiţie a fi bine informat, scrie privitor la acestea următórele.

„Guvernul va aştepta încă órecare vreme liniştit, că póte oposiţia totuşi se va cuminţi; dacă nu: *sĕcurea va cădea pe capul parlamentului!* Acest moment nu mai este departe acum..

„Guvernul nu vrea sĕ se depărteze dela direcţiunea pe care a apucat privitor la *egala îndreptăţire naţională, nici în era neparlamentară,* care în curêd va începe...

„Majoritatea parlamentului e solidară în ale desvoltării autonomistice a ţĕrilor, şi în causa egalei îndreptăţiri naţionale“...

Dela Asociaţiune.

A apărut numĕrul pe Nov.-Dec. din „*Transilvania*“, organul Asociaţiunii, în frunte cu un interesant articol retrospectiv în desvoltarea Asociaţiunii şi starea ei de aḑi, apoi cu „Descântece de dragoste şi de diochiu“, Statistica Românilor din Transilvania în *1733*, de N. Togan, ştiri din despărţĕminte, etc.

La urmă *Partea, oficială* din care reese că comitetul central al Asociaţiunei, în şedinţa sa dela 23 Nov. a. tr. fiind de faţă şi preşedintele I. M. Moldovan, *a aprobat în deplină mĕsură ţinuta vice-preşedintelui Asociaţiunii*, Ilustritatea Sa dl *Dr. Ilarion Puşcariu*, în chestia ce se ridicase cu prea multă uşurătate de ḑiarele nóstre politice de ḑi, pentru primirea ajutorului oferit de guvern pe sama meseriaşilor români, ca sĕ nu mai priméscă acelaşi ajutor dela „Transilvania“ din Bucuresci.

Il. Sa Dl Dr. Il. Puşcariu în calitate de vicepreşedinte, dase un rĕspuns atacurilor ce ḑiarele îndreptau contra comitetului pentru acest lucru, şi, sĕ ştie, „Tribuna“ din loc tot nu sĕ liniştea, ci mereu numea hotărîrea comitetului, o hotărîre „nenorocită“ etc. scoţênd ostentativ la iveală, că preşedíntele Moldovan a lipsit dela şedinţa în care s'a adus acea hotărîre „nenorocită“ (lăsând sĕ înţelégă lumea că de nu lipsea, asta nu sĕ întêmpla!)

In şedinţa dela 23 Nov. preşedintele I. M. Moldovan a fost *present*. Chestia discutată în ḑiare s'a adus nainte, dar nici idee ca preşedintele se demonstreze dóră contra hotărîrii comitetului, ci a aprobat chiar şi rĕspunsul, serios şi demn, ce s'a dat anticipativ ḑiarelor, de către vicepreşedintele Dr. Puşcariu (şi cu care „Tribuna“ tot „nu sĕ mulţumea“ !..) Dăm aci şi noi acéstă parte a procesului verbal despre şedinţa din vorbă:

Presenţi: Preşedinte: I. M. Moldovan; — Membri presenţi: Dr. Ilarion Puşcariu, vice-preşed., Z. Boiu, Part. Cosma, I. Creţu, Dr. Corn. Diaconovich, N. Ivan, I. Papiu, Dr. Remus Roşca, I. V. Rusu, Leontin Simonescu, Ios. St. Şuluţiu şi N. Togan. Notar: Dr. I. Beu.

No 276. *Vicepresidentul* anunţă, că în vederea campaniei, ce s'a început inmediat după şedinţa din 6 Octobre a. c. în ḑiarele „Gazeta Transilvaniei“ şi „Tribuna“ contra comitetului central, pentru votul acestuia referitor la primirea sumei oferite de guvernul ţĕrii ca stipendii pentru meseraşi români, — campanie care este cu atât mai păgubitóre pentru interesele Asociaţiunii, pentru-că chiar acum sunt în organisare mai multe despărţĕminte nóue, şi se pregătesce o acţiune mai mare cu scop de a înmulţi numĕrul membrilor Asociaţiunii, iar de altă parte în vederea împrejurării, că comitetul nu s'a putut întruni pentru a lua disposiţiuni în acéstă afacere, s'a vĕḑut (vicepresidentul) îndemnat a publica o rectificare pentru restabilirea adevĕrului şi delăturarea rĕului, ce ameninţa interesele Asociaţiunii.

(Conclus.)

„*Comitetul central*, luând act
„de comunicatul vicepresidentului:
„1. *apróbă declaraţiunea publicată în*
„*ḑiare;* şi 2. dispune, ca sĕ se pu-
„blice şi în organul Asocia-
„ţiunii, ca sĕ se arate şi în mod
„oficial, că comitetul central nu a
„decis a cere subvenţionarea Asoci-
„aţiunii din partea guvernului, ci
„primirea unei sume oferite de gu-
„vern în repeţite rênduri şi puse la
„disposiţia Asociaţiunii în mod *necon-*
„*diţionat*, pentru ajutorarea meseria-
„şilor români din ţară“.

Revistă Externă

Organisarea armatei americane.

Acum că Americanii par fatal împinşi a folosi însişi mijlóce de represiune contra supuşilor lor noi, pe care tocmai de sub represiune au voit sĕ-i libereze, — ei vor sĕ-'şi organiseze peste tot o armată mai mare decum au avut în trecut.

Generalul Miles, şeful armatelor Statelor Unite sĕ ocupă cu un plan de reorganisare al trupelor voluntare în corpuri, divisii şi brigade.

E de părere că le trebue o forţă permanentă mai mare, care sĕ fie pregătită tot aşa cum erau cele 25,000 de ostaşi cu cari Ameriea a declarat rezboiul Spaniei.

N'avea decât 25,000, dar aceste trupe în tóte împrejurările, au dat probe tari de eroism şi de răbdare şi în tot timpul resboiului au arătat o disciplină excelentă!

„Nu-i pe lume mai frumos corp de trupă decât cei *25.000* de soldaţi regulaţi, cari constituesc armata permanentă a Statelor unite ḑice, generalul. E o adevĕrată elită. Ca intiliginţă şi ca putere fisică, aceşti ómeni pot rivalisa cu cele mai bune trupe pe cari ni le putem închipui! Ómenii sunt gimnastici desĕvêrşiţi şi au primit o antrenare militară fără pereche“.

Vor spori numĕrul lor, dar nu prea tare, căci s'au covins, că decât numĕr colosal şi prost pregătit, mai bine „*puţini şi buni*“, şi cu aceşti puţini şi buni, ei privesc cu încredere în viitor.

Primejdia Alcoolismului.

Din tóte calamităţile care s'au abătut asupra omenirei, nici una nu póte susţiné comparaţia cu alcoolismul.

Dacă rĕsbóiele vor ajunge sĕ înceteze pentru totdeauna, graţie progresului cultural şi moral al omenirei, dacă epidemiile ucigătóre de milióne de vieţi vor ajunge a fi îndepărtate prin aplicarea principiilor de igienă sau a progresului medicinei, dacă primejdia insuficienţei mijlócelor de traiu prin o prea mare înmulţire a neamului omenesc, va putea fi înlăturată prin progresele ştiinţei, cei-ce se ocupă de existenţa şi propăşirea speciei umane se arată fórte îngrijaţi faţă de acéstă nóuĕ şi înspăimântătóre calamitate: alcoolul (beutura).

Dacă rĕul nu va fi împedecat din vreme, în curênd pămêntul nu va mai fi locuit de cât de o rasă degenerată, pornită pe drumul pierzaniei, compusă în mare parte din nebuni şi criminali.

In tóte ţĕrile civilisate ómenii de ştiinţă dau alarmă.

„Le Temps“, marele ḑiar parisian, scrie următórele asupra alcoolului:

„Un substitut de judecător cu slujbă în unul din departamentele Vestului, povestea într'o ḑi în public, că din ḑece delicte sau crime cu care se ocupase, opt sau nóuĕ în mijlociu aveau de causă beţia şi alcoolismul. Acéstă constatare o fac de obiceiu mai tóte tribunalele. Nu mai e nici un magistrat care sĕ nu fie convins prin experienţa lui personală, că abusul spirtuóselor, sub o formă sau sub o alta, este cel mai activ furnisor al poliţiei corecţionale şi al Curţei cu juri. Iată că şi juriul din Seina inferióră vine şi scóte acelaşi strigăt de alarmă. Inainte de a se separa, după sesiunea din Noemvrie, membrii sĕi au redigiat şi semnat cu unanimitate o adresă către puterile publice pentru a le atrage atenţia asupra acţiunei dezastruóse a alcoolismului ca pricină a desvoltării criminalităţii. Ei termină exprimând dorinţa ca *consumaţia alcoolului sĕ fie împiedecată „prin tóte mijlócele posibile“*.

„Acéstă dorinţă va fi ea ascultată mai mult ca alte asemenea dorinţe? Puterea publică avea-va timpul şi voinţa de a o primi şi de a-í rĕspunde? Ar face-o póte, dacă cine-va ar destăinui fabricatorilor de legi pentru ţeri, secretul împuţinărei consumaţiei alcoolului şi de a sporì în acelaşi timp beneficiile acelora care îl distribue şi vênd. Cum acest secret nu e încă descoperit, e de temut că onorabilii vor continua sĕ rĕmână surḑi la avertismentele cari se urméză din ce în ce mai alarmante.

,,Până aḑi nu s'a făcut alt-ceva de cât s'a considerat alcoolul ca o materie imposabilă, ast-fel că suntem puşi în necesitatea de a-l cruţa şi de a-l combate în acelaşi timp. Şi apoi chiar încărcându-l cu imposit, i-se va impuţina óre difusiunea şi relele? Experienţa nu ne permite sĕ putem spera.

„Intrebuinţarea şi abusul alcoolului se generalisză din ce în ce, şi, mulţumită toleranţelor şi uşurinţelor de tóte speciile, se instaléză atât în menajele lucrătorilor cât şi ale ţĕranilor. Ceea-ce sporeşte cu exagerarea impositelor, e contrabanda, adecă réua calitate a spirtuaselor, otrăvirea publică.

„Este óre vre-o primejdie naţională mai mare ca acésta? Unele naţiuni se apără prin bunul lor simţ practic, prin vigórea lor morală, sau sunt apărate prin climă. In vremea acésta, alţii se dau fără apărare în mâna unui duşman, care atacându-le însuşi isvorul vieţei şi al rasei, îĭ ameninţă sĕ-i viţieze şi sĕ-i stingă în câte-va generaţiuni. Exemplu Pieilor Roşii din America şi a triburilor africane distruse de apa de foc, e de faţă, pentru a ne avertisa de sórta ce aştéptă pe poporul la care bântue alcoolismul.

„La ce bun sĕ mai făureşti o grea cuirasă şi puternice arme de luptă, dacă poporul însu-şi slăbeşte şi nu mai are putere de a le purta? Intre atâtea simptome neliniştitóre, progresele alcoolismului, pe care atâtea voci autorisate le denunţă în fie-care ḑi, ar merita sĕ atragă atenţiunea unui guvern şi a unui parlament, rĕsponsabile de destinile ţĕrilor“.

Dr.

DIN BRAŞOV.

— Masa studenţilor. —

In „*Gazeta Transilvaniei*“ (Nrii 2 şi 4 din a. c.) mai aflăm următórele dări de sémă despre incurgerile generóse şi într'adevĕr încuragietóre, ce s'au făcut, mai ales de Românii din Braşov, pentru „*Masa studenţilor*“ proiectată pe lângă şcólele nóstre centrale de acolo.

Au mai contribuit anume benevol, precum reese din darea de sémă dela 2/14 Ianuare a dlui director V. *Oniţiu*:

Ios. Puşcariu fl. 5; I. Axentie Severu fl. 1.20; Ioan Dariu fl. 2; Ipol. Ilasievici fl. 1; Vasile Goldiş fl. 2; Iosif Maxim fl. 2; Nic. Puican fl. 2; Pavel Budiu fl. 2; Dr. C. Lacea fl. 1; Tim. Popovici fl. 1; Dr. Iosif Blaga fl. 2; Aurel Ciortea fl. 1; Andrei Bârseanu fl. 2; Pavel Percea fl. 1; Dum. Lupan fl. 2; Ioan Socaciu fl. 2; G. Chelariu fl. 2; D. Făgărăşianu fl. 2. — *Suma fl. 33.20.*

Iar apoi, după darea de samă cu data 4/16 Ian. au incurs pentru acelaşi şcop:

A) *In loc de felicitări de Anul-Nou:* dela Tim. Popovici fl. 2; V. Broşteanu fl.2; Dr. V. Saftu fl 2; Basiliu Podóbă, Cluj fl. 1.50; Dr. Gavr. Tripon, Bistriţa, fl. 2; Dr. Aurel Halic, Lipova, fl. 2; Suma fl. *11.50.*

B) *Din colindatul în presara Anului Nou,* dela: D. Hallĕr fl. 1 50; Chr. Orghidan fl. 2; Const. Voicu fl. 3; Emilia Sanciali fl. 2; Ilie Savu fl. 3; N. G. Eremias fl. 6; Teod. Spuderca fl. 5; I. Purcherea fl. 1; G. Şerban fl. 3; I. Pricu fl. 1; M. C. Jiga fl. 1; D. Lupan fl. 1. — fl, *29.50.*

---

mai nalt ca patru urme. Toţi însĕ sunt bine desvoltaţi. Femeile sunt ceva mai slabe ca bărbaţii, dar tóte sunt bine formate. Fórte surprins am fost de puterea lor. Muschii braţelor şi cei dela pept sunt fórte desvoltaţi. Bărbaţii pórtă bărbi lungi, care ajung până la pept, şi le dă o înfăţişare ca din poveşti. Ei erau tăcuţi, şi nu sĕ puteau uita în faţa streinului. Ochii şi-'i mişcau în continuu. De altcum micile fiinţe sunt fórte inteligente. Eu am avut o întrevorbire lungă cu capul seminţei, şi el vorbea în mod clar despre seminţia sa şi despre estensiunea pădurii. Il întrebai despre belgieni, dar el nu voí sĕ 'mi rĕspundă la întrebarea acésta. Ómenii erau înarmaţi cu arcuri şi săgeţi, înveninate la vêrf. Afară de acestea mai pórtă lance mici. Piticii sunt nomaḑi, şi dorm în colibi, înalte de 2—3 urme. Nici când ei nu'şi părăsesc pădurea. Tot timpul eu am trăit în cea mai bună prietinie cu ei. In pădúrea cea colosală domneşte o intunecime mare. In multe locuri coperişul cel verde e aşa de des, încât e imposibil, de a ceti. Şi cu canibalii am eşit bine la cale Intr'o ḑi m'am suit pe biciclul care-l aveam cu mine, şi am ocolit cu el colonia. Scena a fost deliciósă. Mii de bărbaţi, temei şi copii riḑênd şi jucând admirau pe europeanul, care după cum afirmau ei, putea să călărescă pe un şerpe.

C) *Àlte Oferte.* Dela: Ioan caval. de Puşcariu, Bran, fl. 5; Simay Gerö, Braşov, fl. 5; I. Popea, Braş., fl. 2; M. G. Stănescu Braşov, fl. 20; „*Oraviciana*“, societate pe acţii în Oraviţa fl. 25. — şi dl Const. *Alexiu* fost elev al şcólelor nóstre, de present advocat şi deputat în România, Lei *200.* -- (= 94. fl. 60 cr) — Suma 151 fl. 60 cr.

Total: 192. fl. 60 cr.

Direcţiunea şcólelor medii aduce călduróse mulţumiri generoşilor donatori.

*

Logodnă şi încă ceva. In „G. T.“ dela 3 Ian. cetim: Alaltăeri, Sâmbătă, s'a logodit în Braşov dl profesor dela şcólele nóstre, *Aurel Ciortea,* cu gentila d-ră *Maria Navrea* fiica dlui George Navrea. Cu acéstă ocasiune tinerii logodnici, cărora le adresăm căldurósele nóstre felicitări, au luat şi o frumósă iniţiativă, până acum unică în felul sěu, care ar fi de dorit sě găséscă cât mai mulţi imitatori între Români. In locul obicinuitelor bilete de logodnă, tinera părechie ne trimite adecă spre publicare următórea:

Incunosciinţare. Cu plăcere aducem la cunoscinţa iubiţilor noştri amici şi cunoscuţi logodna nóstră, sěvêrşită Sâmbătă în Ianuarie v. 1899.

Ne rugăm tot-odată sě ia la cunoscinţă pe acéstă cale, că *obicinuitele bilete de logodnă le-am rescumpěrat prin un dar de 10 fl. în favorul mesei studenţilor români din loc.*

Braşov, 3 Ianuarie v. 1899.

Maria Navrea, Aurel Ciortea.

Din România.

(*Domnitórea Luisa a Bulgariei, către Dómna Zoe Sturdza*). Dómna Zoe Sturdza, soţia dlui prim-ministru Sturdza, a primit din partea A. S. R. Principesei Maria-Luisa a Bulgariei, următórea telegramă de felicitare cu ocasiunea Anului-Nou:

„*D-nei Zoe Sturdza, Bucureşti.*

„Trimiţêndu-vě urările şi felicitările „mele sincere pentru Anul-Nou, îmi place „a-mi amintí timpul neuitat pe „care l'am petrecut în frumósa „d-vóstre patrie“.

Maria-Luisa.

*

(*Călětoria perechii princiare române.*) Mercuri, în 6/18 curent, s'a întêmplat plecarea cu trenul de Vêrciorova, a Alteţelor lor Regale Principele Ferdinand si Principesa Maria în străinătate, însoţi fiind în acéstă călětorie de dl colonel Presan, aghiotantul Principelui Moştenitor, şi de d-na Presan, cum şi de dl maior Aureliu Dimitrescu.

Alteţele lor au plecat de-a dreptul la Gotha şi vor petrece mai mult timp la Coburg. şi în diferite localităţi ale Germeniei.

NOUTĂŢI

Botezul Domnului în Sibiiu. Cu mare pompă s'a sěrbat amintirea „Arětării Domnului“ în suburbiul Iosefin, unde a sěvîrşit sfinţirea apei O. D. părintele militar Ioan Broju şi părintele Petru Sântion. De faţă au fost domnii oficeri şi toţi soldaţii, voluntarii şi elevii greco-orientali ai şcólei de cadeţi; ér ca onoraţiori Escelenţia Sa dl F. M. Lt. Carol Cerri, comandant de divisie; dl general Iosef nobil de Proschinger, comandant de brigadă; dl locotenent-colonel Paul Muntean, comandantul cercului de intregire; dl maior Alfred Schenk şef general de divisie, dl referent al comandei de staţiune şi comandant al pieţei Müller, căpitan, şi diferite deputaţiuni de oficeri superiori. Cu bucurie înregistrăm, că de astă-dată au asistat mai multe familii fruntaşe române şi străine, ceea-ce este a se datorì în primul loc silinţii părintelui militar Ioan Broju de a ridica şi prin formă praznicul stântului botez. Salvele obicînuite le-au esecutat cu multă precisiune 2 companii din batalionul 28 de vênători sub comanda dlui major Carol Szeyff, iar în decursul stropirei, musica militară sub conducerea d-lui dirigent Mazalik, a întonat fórte melodios tropariul ḑilei „In Iordan“...

*

Osânde nóuě. Dumitru Palcu din Curtici (com. Aradului) în anul milenar 1896 la un conduct cu torţe de milleniu, ar fi strigat: „Jos cu Ungurii“, iar' când a fost luat de scurt pentru vorbă, sè spune că ar mai fi adaus: „Am drept sě vorbesc aşa, căci pămêntul acesta nu e maghiar, ci românesc“!

Dar lucrurile nu s'au putut dovedi, şi judecătoria a absolvat pe acusat. Ḑilele acestea însě Curia din Pesta, l'a osândit la *3 luni temniţă* şi 50 fl. pedépsă în bani.

Altă osândire a adus Curia tot acum peste ţěranii Petru Drăgoiu şi Ilie Stefanida, care la sfatul preotului Ioan Laţia au cântat „Doina lui Lucaciu“. Tribunalul şi tabla i'a fost mântuit de pedépsă, Curia însă i-a osândit la *8 ḑile temniţă de stat.*

*

Măcel în Sântana (com. Arad.) Marţia trecută în Sântana a fost o turburare mare, şi gendarmii au împuşcat în ómeni.

Măcelul s'a întêmplat între *Nemţi*, cari au dat năvală peste primărie fiind nemulţumiţi pentru-că li-s'a împrăştiat „Societatea de plugari“, nu li-s'a dat în stăpânire imaşul, iar' Luni fisolgăbirěul le-a pus şi primar cu sîla.

Ajungênd înaintea primăriei, mulţimea, ca la 4000 de ómeni, s'a făcut un vuet îngrozitor. Nainte mergeau femeile, iritate, cari au şi sărit asupra gendarmilor, dintre cari unuia i-s'a luat baioneta, altul a fost lovit cu o pétră. Věḑêndu-sě ameninţaţi, gendarmii au tras foc. O grózǎ mare îi cuprinse pe ómeni; doi bărbaţi şi dóuě femei, căzură omoriţi de glónţe.

Poporul sě înfurie atunci şi mai tare. Gendarmii începură sě lovéscă atunci cu baionetele şi răniră pe mulţi, dar tot n'au vrut sě se împrăscie, ci au năvalit iară asupra gendarmilor, aşa că gendarmii au mai tras dóuě focuri, în urma căreia o femee a rěmas mórtă, iară vre-o alţi trei, răniţi de mórte.

Din Arad a plecat un batalion de infanterie. S'a dus la faţa locului şi comandantul gendarmilor şi procurorul din Arad, iar din Şiria judele de instrucţie, cari vor cerceta acéstă durerósă rěsvrătire a poporului împins de volnicia slujbaşilor, până la pierderea răbdării.

*

Mulţumită. Ni sě scrie din Mikóujfalu: In urma apelului comitetului parochial din Mikóujfalu publicat în nr. 126—1898 al „Telegrafului“, prea stimatul Domn Alecsiu Oniţiu jude regesc în Seghedin, care unde numai aude că e lipsă la fraţii sei Români, grăbeşte sě contribue cătusi-de-cât, — a bine voit a-ne trimite şi nóuě 1 fl. pentru care îi aducem şi pe asta cale mulţumită. Fie ca inceputul grabnic al dlui Oniţiu sě aibă cât de mulţi imitatori. *Aug. Cosma,* paroch.

*

Ciumă siberiană între vitele din Basarabia. Intre vitele din Basarabia s'a ivit epidemia „Pesta Siberiană“. In Rusia Pesta Siberiană se numeşte bóla care are numirea de *dalac*, şi ea nu este nici de cum cunoscuta pestă sau ciumă.

Dl dr. Felix, medicul şef al serviciului sanitar superior român, întrebat, a spus că nu este nici o temere ca acéstă epidemie sě se contracteze şi de vitele din Moldova, de óre-ce nu se aduc vite din Basarabia în România, ci din România sě expórtă în Basarabia.

*

Sórtea lui Andrée. Din Petersburg se anunţă, că Societatea imperială geografică a primit ştiri puţin îmbucurătóre despre sórta expediţiei lui Andrée. Epediţia Stadling, care s'a pus în căutarea ei în Siberia, n'a putut afla nimic, şi acelaşi nesucces au avut cercetările norvegianului Bredt, care plecase spre insulele Nouei-Siberii, în speranţă de a găsi acolo pe Andrée cu tovarăşii sei.

Notiţă Literară.

„Familia“ dela Oradea mare, face frumóse promisiuni de Anul-Nou abonaţilor sei.

Dl Iosif Vulcan, redactorul ei, ne-a rugat sě publicăm şi noi apelul de abonament al foii dsale. Apelul vesteşte următórele:

Incheind iarăşi un an şi întrând în al 35-lea al existenţei sale, „*Familia*“ face apel la spriginul publicului cetitor românesc. Cu începutul anului 1899 doreşte a rěspunde şi la o altă necesitate de mult simţită în familiile româneşti, oferind abonanţilor sei *un tablou istoric naţional*, care pus în cadră, are sě fie o decóre a ori-cărei case româneşti. Subiectul acestui tablou e scos din istoria Moldovei, de pe timpul lui Stefan cel-Mare şi representă cunoscuta legendă: „*Stefan-cel-Mare şi aprodul Purice*“. Pictorul ne arată tocmai momentul, în care, în focul bătăliei, Stefan-cel-Mare, urcat pe cal, adreséză acele cuvinte aprodului Purice, aplecat jos. Ca execuţiune, tabloul este unul din cele mai reuşite din câte avem noi Românii. E colorat; o cromolitografie a unui excelent institut de arte grafice din Bucureşti. Dimpreună cu cartonul are o lungime de 95 centimetri şi o nălţime de 70 cm.; singur tabloul 80 cm. lung şi 53 cm. nalt.

Abonanţii „Familiei“ vor primi acest tablou *gratuit* şi expediat franco acasă, dacă au rěspuns costul de abonament pe anul 1899 întreg ori cel puţin pe jumětate de an, adăugênd drept despăgubire pentru plata de transport de la Bucuresci şi până la Oradea-mare, pentru cartonul ce se dă tabloului, pentru spesele de împachetare şi francare: o corónă.

Expediarea se va face îndată ce vor sosi exemplarele comandate.

Abonanţii cari îşi fac abonamentele numai pe trei luni, chiar şi dacă le înoiesc peste tot anul, n'au drept la tabloul acesta.

Alte premii: toţi abonanţii Familiei îşi pot comanda la administraţia foii: portretul reginei poiete *Carmen Sylva* în costum naţional, şi următórele scrieri de Iosif Vulcan: „Lira mea“, poesii; „Dela sate“, nuvele; „Stefan Vodă cel tiněr“, tragedie; „Dimitrie Cichindeal“, discurs de recepţiune, până când vor ajunge exemplarele. Tóte la olaltă cu 1 fl. 10 cr.

„Familia“ va apare şi în anul 1899 regulat odată pe sěptămână, pe o cólă şi jumětate, cu ilustraţiuni, şi va costa: pe an: 8 fl. pe $^1/_2$ an 4 fl. pe trei luni 2 fl., Pentru România pe an 20 lei., pe $^1/_2$ an 10 lei.

Colectanţii primesc după 5 exemplare al şéselea gratuit.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare.)

3. Procesele strigóielor erau la culme. Facerea aurului, drăciile şi alte superstitiţiuni domneau şi între păturile cele mai alese de ómeni. Persecuţiuni şi omoruri în contra strigoilor turbau cu furiile cele mai brutale primii pătrari ai secolului XVII. Opiniunea greşită de a crede în făcěturi (vrăjitorii) prinse rădăcini adênci în familiile cele mai de frunte, şi încă aşa de adênci, încât mii de femei fără nici o vină au fost judecate la mórte. O persecuţiune de 5 ani în mânăstirea Bamberg a cerut (costat) 600, în Episcopia Würzburg 900 sacrificii (suflete), în ţinutul Braunschweigic erau stâlpi de cari se legau strigoile pe rug ca o pădure. Chiar copiii nu erau cruţaţi, între alţii au fost arşi pe rug 4 copii dela 7—12 ani.

Cea din urmă vrăjitóre în imperiul german a fost arsă la anul 1749 în Würzburg, sěrmana se numia Maria Renata cântăréţă, era o călugăriţă de 70 ani. Cea din urmă ardere de strigoi pe pămêntul german însě se întêmplá numai la anul 1782 în Glarus. Sacrificiul a fost o servitóre, Anna Gőldi, care a fost învinovăţită, că a vrăjit (pocit) pe un copil de nu se mai putea târâi pe picióre. Abia pe la mijlocul secolului XVIII, prin edarea unei legi s'a ridicat procedura contra vrăjitorilor şi strigóielor. Crederea în vrăjitorii (superstiunea) jócă încă şi astăḑi prin unele părţi la ţěrani, un rol destul de însemnat.

4. Nobilimea în timpul acesta trist ţinea vênatul între ocupaţiunile cele mai de frunte şi punea pe el cea mai mare grijă.

Carol Theodor în München a luat dispoziţiunile cele mai severe pentru îngrijirea pomilor pădureţi, pentru că pómele pădureţe erau bune pentru sělbătěcimile negre (urşi, porci sělbateci). La un folos, ce l'ar putea ómenii avea din pădureţii aceştia nu s'a gândit nime. Cine dintre ţěrani cuteza sě puşte vre-o sělbătěciune, se pedepsea cu temniţă pe viéţă. Pe totdearêndul nu sě auḑea de cât de procese de felul acesta, pe unii îi pedepséu cu aceea, că le legau de picióre cu lanţul globuri de fer, ba la alţii le bătea cu cuie pe cap, câte un cap de căprióră. Mulţimea sělbătěcimilor în pădurile domnilor şi a nobililor proprietari, a fost numai un chin şi o pedecă pentru agronomie. După ce a lucrat ţěranul tótă ḑiua de s'a ostenit, preste nópte trěbuia sě păzéscă câmpurile de pagubele animalelor selbatice. Sě întêmpla de îl apuca somnul, atunci culesul lui era nimicit, şi el trebuia sě créscă, ca sě pótă trăi. Preste nópre nu e era iertat sě strige tare, ca sě nu se sparie sělbătěcimea.

Intre ţerile nemţeşci în secolul XVIII, Würtemberga a avut de a suferi mai mult din causa sělbătăcimei. Precând domnea ducele Carol Alexandru, casa ministrului sěu a jidanului Sűss Oppenheimer a fost centrul esecuţiunilor celor mai nemilóse. Paguba sělbătăciunilor sě urca în anul 1738 la o jumětate milion de fiorini (peste un milion franci), deşi în anul precedent s'au puşcat cu ocasiunea vênătórelor împěrătesci, 3500 cerbi 4000 alte sělbătěciuni, şi 5000 porci sělbatici. Şi totuşi acésta nu a fost de cât apăsarea, care s'a desvoltat sub domnia ducelui Carol Eugeniu dela anul 1744. La vênătorile sěrbătoresci, cari acum sě făcéu în locurile acestea, mai târḑiu în alte locuri, servitori mai de jos ai vênătorilor îşi ertau cele mai mari nedreptăţiri asupra bietului ţěran. Ţěrani trebuiau sě ţină la casele lor câni de vênat, cari pe atunci erau mai mulţi de una mie la numěr. Sělbătăcimea sa înmulţit fără numěr aşa în cât cu ciurḑile devastau agrii şi viile ţěranilor, ba în o nópte stricau bietului ţěran întréga muncă de preste an, şi el nu avea nici o putere de a sě apăra, ba de multe ori chiar vênătorii călcau holdele cópte fără de nici o milă. Sěptěmâni întregi bietul ţeran în puterea lucrului a fost luat de la lucru şi dus în alte părţi la vênat. De mult ori se făceau vênături de apă pe munte, şi bietul ţěran trebuia sě lucre la munte, sě ducă (care) apă, căci aşa era porunca domnilor.

(Va urma).

Mulţămită publică.

Corpul profesoral seminarial, la stăruinţa mai multor familii de aici ca elevii seminariali sě dea concursul lor la susţinerea datinilor frumóse dela prasnicile mari, 'şi-a dat consensul, ca în preséra Nascerii Domnului mai mulţi elevi seminariali sě umble a colinda. Mě věd plăcut indemnat a mulţămí în numele corpului profesoral pentru buna primire cu care au fost intimpinaţi elevii, esprimând totodată şi mulţumita adênc simţită a elevilor pentru ofertele benevole incurse cari s'au administrat la „fondul pentru ajutorarea elevilor,“ iniţiat în anii din urmă, şi cari pe acésta cale se şi cuitéză, şi adecă:

Dr. N. Vecerdea adv. 5 fl., O. Tilea ingineriu 10 fl., Il. Muţiu of. fin. 3 fl., N. Ivan ases. cons. 5 fl., I. de Preda adv. fisc. cons. 5 fl., T. Popescu comerciant 3 fl., S. Moga franḑelariu 5 fl., I. Popa adv. 1 fl., I. Bădilă jude reg. la trib. 1 fl. 50 cr., I. Muntean subprocuror reg. 3 fl., Dna Ana Moga soţie de medic 2 fl., Dr. A. Frâncu adv. 5 fl., Direcţiunea internatului de fete al Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român 5 fl., B. P. Hărşian adv. 2 fl., I. Papiu prot. 2 fl., Dr. V. Bologa dir. 1 fl., P. Cosma dir. esec. „Albina“ 3 fl., Dr. A Tincu adv. 2 fl., P. Pipoş jude reg. de tablă în pens. 2 fl., Dr. O. Russu adv. 3 fl., Dr. I. Beu medic 2 fl., I. Rebega econ. sem. 50 cr.

Sibiiu, 3 Ianuariu, 1899.

Dr. Remus Roşca
dir. sem.

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă şi colorată, — în cele mai moderne ţěseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [2] 1—

Voci din public.

Scrisóre de mulțumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Noembre 12 anul 1895 eram așa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de ḑile a trebuit sĕ zac în acelaș loc, fără sĕ mĕ pot mișca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 Ibs la 130 Ibs, un semn despre durerile grozave, ce-am avut sĕ îndur în atâția ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, așa am auḑit de liniments electric., scalde turcești, și după tot feliul de ocupațiuni medicale, nu me simțém mai bine, așa că ultimul medic ce l'am ocupat mi ḑise, că nu primesce mai mulți bani dela mine, pentrucă banii sunt aruncați fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlnii un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică, antirheumatică**, ce-ar fi un mijloc fără greș contra rheumatismului. Eu ii povestii din esperențele mele cu alte mijlóce, și aveam fórte puțină încredere. Parecă mâna sorții mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, și că inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéză. Da, am câștigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot esprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a prețui tóte comorile lunei pe lângă **thea Wilhelm pentru curătirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiți așa buni, domnule, și trimiteți-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete din thea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate și viață îndelungată, rĕmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st.
New-Jork. [192] 4—9

Se află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar,* Sibiiu.

Nr. 637/898 [221] 3–3

Concurs repețit.

Pentru intregirea postului de paroch în parochia de cl. III.-a Mogoș-Valea-barnei, protopresbiteratul Lupșei, se escrie nou concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“ pe basa ordinului Vener. Consistoriu arch. din 10 Novembre 1898 Nr. 8229 Bis.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 389 fl. din care o terțialitate compete cantorului.

Doritorii de a reflecta la acest post sĕ-și aștérnă suplicele concursuale instruite după normele din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul prescris.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Lupșei în conțelegere cu comitetul parochial:

Ofenbaia, în 7 Decembre 1898.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 224 [1] 2–3

Concurs.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr.-or. de a III-a clasă din Berghia-de-câmpie, în tractul protopresbiteral al Murĕș-Oșorheiului, — se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rnmân“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în ședința sinodului acestei parochii la 28 Iuniu a. c., cari dau un venit anual de 332 fl. 10 cr. v. a.

Informațiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua dela comitetul parochial în fața locului și dela subsemnatul protopresbíter.

Competenții își vor trimite cererile lor concursuale, instruite în regulă, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕș-Oșorheiu, 25 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕș-Oșorbeiului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Manegutiu,
protopresbiter.

Impodobesce-ți casa ta!

Important pentru fie-cine!

2 tablouri de iubileu: Tabloul Maiestății Sale regelui Francisc Iosif I. și tabloul Maiestății Sale odinióră regina Elisabeta în colori de oleu, 58 cm. înalte și 45 cm. late sau

2 icóne aquarel în esecutare fină, representând după alegere: **peisagiuri, vênat, póme sau scene din piese teatrale** etc. etc.

Tóte tablourile în rame elegante!

și

1 orologiu de părete fórte fin lucrat, cu păreți de metal nickelit, cu plată pentru arĕtarea órelor din sticlă, arĕtătóre de óre, minute și secunde. Merge 30 de óre.

La olaltă pentru fl. 2.80. [220] 3—3

Deposit de icóne concesionat de înalta locotenență ces. reg.

I. Knopf, Viena II/3, Brigittenauerlände Nr. 10.

Espediție pe lângă trimiterea sumei sau cu ramburs.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 49–49 Braunschweig.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.

Prețul broș. fl. 1.80.

În Tipografia și librăria archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕțământul religiunei
drept-credincióse rĕsăritene,
de
Moise Toma,
prelucrat de
Simeon Popescu,
ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Libraria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

JULIUS ERÖS,

firmă improtocolată la tribunalul comercial reg. ung.

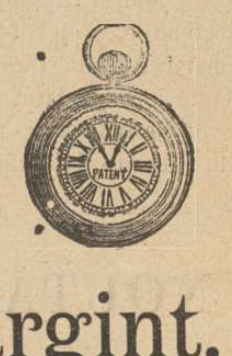

Magazin

de orológe, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Orologiu de buzunar remontoir-nichel	dela	2.50	până	6	fl.
Orologiu de buzunar remontoir-argint	„	4.50	„	10	„
Orologiu de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	„	9.—	„	15	„
Orológe pentru dame din aur, veritabil de Genf	„	12—	„	35	„
Orológe pentru domni din aur, „ „ „	„	20.—	„	80	„
Deșteptător din nichel, marcă fină	„	2.—	„	3	„
Orológe cu pendul franc., cu resare, în cutii frumóse	„	5.—	„	15	„
Orológe cu pendul vieneze cu ponduri	„	14.—	„	35	„
Orológe de părete diferite modele	„	2.—	„	15	„
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	„	6.—	„	20	„
Lanțuri de orológe pentru dame, de aur	„	9.—	„	30	„
Lanțuri de orológe pentru domni, de aur	„	20.—	„	70	„

Inele de aur de tot felul	dela	2.—	până	12	„
Inele de aur cu diamant veritabil	„	6.—	„	25	„
Inele de aur cu briliant veritabil	„	12.—	„	150	„
Inele de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6	„
Cercei de aur de tot felul	„	2.—	„	6	„
Cercei de aur cu diamant veritabil	„	6.50	„	40	„
Cercei de aur cu briliant veritabil	„	23.—	„	250	„
Cercei de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6	„
Brățare de aur de tot felul	„	10.—	„	20	„
Broșe de aur de tot felul	„	6.—	„	20	„
Lanțuri de orologiu și de gât din argint	„	1.—	„	4	„
Cercei și inele de argint	„	—.80	„	2	„
Brățare și broșe de argint	„	—.80	„	5	„

Juvaere de tot felul dela **15 cr.** (preț de façon) până la **15 fl.**, precum și **amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii,** broșe, ace de cravată, tabachere și țiitóre de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete, etc.

Fiecare obiect de aur sau de **argint** e examinat și probat **din oficiu** și pe **fiecare bucată** se póte vedea exact proba oficiósă (marca oficiósă); eu garantez în scris pe **doi ani** pentru mersul bun al orológelor mele. — **Tóte comandele** le efeptuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimiterea anticipativă a prețului, cu îngrijire. — **Reparaturi** de tot soiul se esecută bine și consciențios.

Rugându-mĕ pentru numeróse binevoitóre comande semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. Sibiiu. Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul „Transilvania“.) [216] 4—10

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 3 Sibiiu, Marţi 12/24 Ianuare 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful Român“,

deschidem pe anul 1899, cu preţul moderat ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiune postală (Posta utalvány — Post-Anweisung). Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul şi al postei ultime, sĕ fie scrise legibil.

Se atrage atenţiunea on. domni abonenţi, al căror abonament s'a sfĕrşit, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, — altfel expeditura va fi silită a sista trimiterea fóiei deja după numĕrul 4 din anul curent.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Chestia şcólelor din Braşov.

(δt) In polemica nóstră cu adversarii intentării procesului bisericii S-tului Nicolae din Braşov, contra Statului român pentru renta sistată de regimul Sturdza, — încă nainte de a cunósce respunsul ce l'a dat d-nul Sturdza la interpelaţiunea dlui Maiorescu, am accentuat, că noi suntem convinşi că d-nul Sturdza va fi întrevenit pe cale diplomatică la guvernul ungar pentru regularea afacerii în mod favorabil pentru biserica S tului Nicolae şi prin asta pentru scolile din Braşov, dar acolo va fi întimpinat dificultăţi, şi că prin urmare dlui Sturdza numai conveni îi póte intentarea procesului.

Rĕspunsul dlui Sturdza la interpelaţiunea dlui Maiorescu, a constatat acésta.

Credem şi astăḑi că d-nul Sturdza chiar şi dela interpelaţiunea dlui Maiorescu încóce a continuat cu pertractările diplomatice, guvernul ungar însĕ, care nu dispune în parlament de un regulament draconic, carele în ori-care moment, cu „încheerea desbaterii“, póte pune scăluş în gura oposiţiei, precum dispune d-nul Sturdza în parlamentul român — încurcat rĕu cu oposiţia, care cu ajutoriul obstrucţiei technice nici de vorbă nu mai stă cu el, nu mai are timp nici sĕ se ocupe cu alte cestiuni, decât cu cele privitóre la aşanumita „sanare a situaţiunei“, dar nu are nici autoritatea necesară la resolvirea unei chestiuni delicate naţionale, care măcar numai la aparenţă ar veni în conflict cu şovinismul maghiar, pentru al cărei graţie licitéză guvernul cu oposiţia.

Iată ce cetim în o corespondenţă lungă din Budapesta a „Drapelului“, cu privire la chestia şcólelor din Braşov:

„Dacă am dat o aşa de largă desvoltare faptelor cari se petrec în momentul de faţă în Ungaria, am făcut'o mai ales pentru-că ele sunt în legătură cu o cestiune, care ne interesézä direct pe noi Românii, şi anume cu cestiunea subvenţiunei şcolilor române din Braşov. Ḑilele trecute, mĕ întreţineam asupra acestui subiect cu unul din bărbaţii politici cei mai de frunte ai Ungariei, şi mĕ sileam a'l convinge cât de simplă şi de dréptă este acéstă cestiune, care a luat în timpii din urmă, între cele dóuĕ State proporţiunile unui adevĕrat conflict internaţional. Fără a examina lucrul în sine, interlocutorul meu 'mi-a observat, că situaţiunea în care se găseşte aḑi Ungaria, îl face sĕ se témă că cestiunea şcólelor din Braşov va remâne încă mult timp pendentă între cele dóuĕ guverne. Numai un guvern maghiar tare, ḑicea el, va putea lua sarcina de a lumina opiniunea publică a ţĕrei sale asupra adevĕratului caracter al rentei datorită bisericei Sf. Nicolae, şi va putea da cestiunei o soluţiune conformă cu drepturile ce s'ar dovedi că are acea biserică. Dar, nici guvernul d-lui Bánffy, nici acela care îi va succeda imediat, şi care va fi mai mult un guvern de expediţiune de afaceri, nu vor fi în stare sĕ ia asupra lor o aşa mare şi grea respundere. Prin urmare, adăoga omul de Stat care îmi făcea aceste mărturisiri, numai în ḑiua când Ungaria va avea un guvern definitiv, armat cu destulă autoritate şi capabil de a învinge dificultăţile situaţiunei actuale, numai atunci se va putea vorbi despre cestiunea şcolilor române din Braşov, spre a se vedea dacă reclamaţiunile guvernului din Bucureşti sunt sau nu întemeiate, şi până la ce punct satisfacerea lor se póte concilia cu interesele Statului ungar.

„Étă cum stă acéstă cestiune. Ea este amânată la calendele grece, graţie nechibzuinţei şi neprevederei guvernului român. Trebue sĕ intervie o schimbare radicală de lucruri în Ungaria, pentru ca sĕ putem spera o soluţiune favorabilă, de şi, până la venirea d-lui Dim. Strurdza în capul afacerilor, cestiunea nu dase loc la nici o dificultate. Astă-ḑi totul este compromis în acéstă afacere, şi dl Sturdza ştie mai bine de cât oricine, că a creat Statului român o nóuă şi mare dificultate, de care nu vom putea scăpa de cât dacă un concurs fericit de împrejurări va veni sĕ secundeze silinţele tuturor Românilor. Până atunci, este bine sĕ nu ne facem ilusiuni şi sĕ nu punem mai mult temei de cât merită, pe făgăduelile ce dl Sturdza face cu atâta uşurinţă, ori de câte ori este interpelat în cestiunea naţională.“

Aşa se vede, că corespondentul „Drapelului“ încă crede că chestiunea rentei bisericei S-tului Nicolae din Braşov, numai pe cale diplomatică se póte deslega.

Noi însĕ şi de astă dată, ca şi mai nainte, ţinem că nu este permis ca o chestiune de avere, o chestiune de drept privat, sĕ se încurce pe cale diplomatică.

Guvernul ungar dacă a avut mai nainte îndoieli cu privire la titlul de drept al bisericei Stului Nicolae asupra rentei din cestiune, nu le mai póte avea astăḑi în urma paşilor întreprinşi de autorităţile nóstre supreme bisericesci, şi în urma anchetei ce însuşi o a trimis la Braşov pentru eruarea şi studiarea datelor pe cari se baséză pretensiunea bisericei S-tului Nicolau contra statului român.

Cestiunea este pusă astăḑi pe terenul adevĕrat.

Nu are d-nul Sturdza decât sĕ recunóscă naintea tribunalului aceea ce însuşi susţine pe cale diplomatică faţă cu guvernul ungar, şi a scăpat de perplexităţi atât D-Sa, cât şi guvernul ungar.

Cu sentinţa sau împăciuirea judecătóréscă în mână, nu am sĕ alerg după ajutorul diplomaţiei, numai în casul dacă sentinţa este adusă de o judecătorie din statul meu, şi aşi fi necesitat sĕ o duc în deplinire pe calea esecuţiunei în stat strein, dar şi atunci guvernul nostru are numai sĕ mijlocéscă punerea la cale a procedurei de esecuţie conform legilor statului în care se efeptuesce esecuţiunea.

O sentinţă sau împăciuire judecătóréscă a tribunalului din România înse, în cas de necesitate se va esecuta tot prin acelaşi tribunal conform legilor statutului român, fără nici o intervenţiune a statului nostru, şi biserica S-tului Nicolae tocmai aşa îşi va putea incassa dela debitorele seu din România pretensiunea sa legală, precum 'şi încasséză astăḑi arênḑile altor bunuri ce le posede pe teritorul României.

La tótă întêmplarea mai drept şi mai cuviincios lucru ar fi, dacă părţile litigante ar complana acéstă chestiune de avere în mod definitiv, *încheind o împăciuire judecătoréscă asupra capitalului care representă astăḑi valórea bunurilor şi drepturilor* din cari derivă renta bisericei S-tului Nicolae.

Asta ar curma pentru totdeauna certele diplomatice între guverne, pentru cestiunea „şcólelor din Braşov“.

FOIŢA.

Note din Călĕtorie

Jever, 23 Octobre, 1896

Un orăşel de vre-o 5000 de locuitori din provincia Jeverland, cu case frumóse, mai frumóse ca în multe din capitalele de judeţe din România, iluminat electric, cu hoteluri curate şi bine îngrijite. Chelnerul mĕ conduce într'o odae din etajul al doilea. E cam frig, şi poruncesc sĕ-mi facă focul — un coş cu turbă ţine locul lemnelor şi cărbunilor.

Sunt obosit şi totuşi nu-'mi vine sĕ mĕ culc. Mi se pare că am plecat din ţară de mult, de mult de tot!.. O călătorie îndepărtată îţi dă impresia că s'a strecurat un interval de timp cu mult mai mare ca adevărata ei durată.

Mâne voiu vedea pentru prima óră în viaţa mea marea — Marea Nordului — şi caut sĕ-mi reprezint în minte culórea, luciul, ţĕrmul — tot farmecul ei.

Horumersiel, 24 Octobre

Jeverlandul e brăzdat în tóte sensurile de canale de scurgere, cari se varsă în alte canale colectóre; acestea dau apoi în marile canale ce se duc spre mare. Când-va a fost pe aci apă, dar ómenii s'au luptat cu marea, au făcut diguri peste diguri, intrând mereu în cuprinsul ei, scurgênd apoi terenul spre a-l supune cultivărei.

Pe aci nu sunt sate ca pe la noi. Satul îl forméză biserica, farmacia, şcóla, oficiul telefonic şi poştal, şi una sau dóuĕ prăvălii cu mărfuri de trebuinţă în localitate. Reţelele telefonice légă sat cu sat — sau, cum spun economiştii germani, întrunirile teritoriale, — gândurile se schimbă, afacerile se tranşéză iute.

Nu am vĕḑut un ţĕran aci, care sĕ nu ştie carte; ce e mai mult, unele sate îşi au gazetele lor, şi în satul Esens am vĕḑut o gazetă care avea o vechime de 107 ani!

Munca îndelungată, stăruitóre, inteligentă şi cinstită, se simte, rĕsare din tot ce se vede în provincia asta. Şoselele vicinale pavate cu cărămidă, curate, avênd pe de margini plantaţii, arbori fructiferi, pe cari călĕtorii nu-i rup ca pe la noi. Am vĕḑut în România o şosea care avea, ca plantaţii, duḑi. Când dudele (fragile) erau cópte, crengile bietului pom atêrnau rupte, sdrelite, jelind par'că rĕutatea lacomă şi órbă a ómenilor, pentru cari nu trebue sĕ se planteze pe şosele asemenea pomi.

Mĕ apropiu de mare, îmi simt inima bătêndu'mi puternic, şi, cu cât mĕ apropiu mai mult, cu atât aşi vrea sĕ-mi domolesc mersul, s'o vĕd clipă cu clipă, val cu val, sĕ-i sorb până în adêncul sufletului farmecul ei neînţeles şi atât de măreţ!

Vremea-i frumósă; o ḑi frumósă de tómnă, plină de doruri neînţelese ce te frămêntă, caldă ca mângăerea unei mame iubite, blajină ca desmerdarea unei femei frumóse.

In calea mea sĕ înalţă digul şi-'mi opreşte vederea. Dau fuga şi-l urc într'un suflet...: Marea.

Credeam s'o pot vedea puţin câte puţin, şi ea mi se arată în tótă nemărginirea ei albastrie, lucie, întinḑêndu-se departe, în fund, până unde udă veştmêntul albastru al cerului, la orizont. Respir iute, obosit, m'aşeḑ jos, mĕ ridic iar în picióre... şi rĕmân aşa ţintit cu ochii duşi în zările scufundate care se sărută cu cerul. Marea şi Cerul!

Seninul ei îneacă şi prăbuşeşte sufletul meu, legânêndu-l în doruri de călĕtorie... Am sensaţia că iubesc şi nu ştiu pe cine.

O Meer!
Muter der Schönheit
Grossmutter der Liebe...

Femei frumóse, blonde cu ochi albaştri ca marea ce o au sub ei, fetiţe sprintene rumene, trec pe dig după treburi. Un copilaş vine de la şcólă, eu îi arăt marea, întrebându-l ce e? Mĕ priveşte cu ochi mari, curioşi, neîncreḑĕtor, temĕtor, — şi dă nelămurit din umeri:

— „Das ist doch das Meer!“

Ride drăgălaş şi porneşte uitându-se din când în când spre mine.

Vreau sĕ scobor digul, şi me mai uit odată spre mare. Mi se pare că observ o mişcare încolo departe, şi în minutele următóre marea umflată, înfuriată, turbată năvăleşte săltând în valuri înspumate, alérgă ca o nebună spre ţĕrm, isbindu-se înfrântă de dig şi sfărâmând în furie bucăţile mici ce a rupt. Îi e necaz pe digul acesta, uriaş neclintit, la piciórele căruia îşi frămêntă în spume de mânie, tot dorul ei de a cuprinde loc, pămênt nou, pentru împĕrăţia sa! Frumósă şi nemĕsurată, ar vrea sĕ fie şi ea înfinit de mare ca cerul.

Simţ că renasc plin de speranţe, entusiasm cald al tinereţei se revarsă în tótă fiinţa mea, şi mĕ înşală dorul de a trăi, de a mĕ închina frumosului sublim şi sfânt. Sunt rĕsplatit cu prisosinţă de tóte nĕcazurile cu cari m'am luptat în tinereţea mea sĕracă şi amară..

S. Voinea.

Ministru plenipotențiar al Austro-Ungariei, la București. Diarele vieneze aduc știrea că contele Ioan Pallavicini, consilier la ambasada austro-ungară din Petersburg, va fi numit *ministru plenipotențiar al Austro-Ungariei la Bucuresci*, în locul dlui baron d'Aehrenthal, care trece ca ambasador la Petersburg, unde va înlocui pe principele de Lichtenstein, demisionat.

Contele Pallavicini s'a născut la 1848 în comuna Mint, în Ungaria. Intrând în cariera diplomatică, a funcționat la ambasadele austro-ungare din Berlin, Paris și Londra, de unde a fost înaíntat, în anul 1894, consilier la ambasada din Petersburg.

—

Decăderea Ardealului. „Bud. Hirl“ dela 22 Ian., are sub acest titlu un articlu mai lung în care autorul îndrăsnește a vedea stările din Ardeal cu ochi mai limpeḑi, și a cărui cuintesență este, că constată diferența abnormală dintre Ardeal și Ungaria, atât politică cât și economică. In Ardeal maghiarii sunt așa de privilegiați, cât nici cei din Ungaria nu au atâta bine și favoruri ca ei.

„Dar starea economică a Ardealului, ḑice, e așa, că nu póte fi pismuită. *Protecția* (elementului maghiar) *lucréză, ce-i drept, tare.* Se ḑidesc casarme, case comitatense strălucite și școli, cresce óstea deasă a slujbașilor, *dar posiția poporațiunei întregi puțin se îmbunătățesce, ba în asămĕnare cu cea a Ungariei,* ***presintă o hotărîtă rĕmânere îndărăt!***“ Etc.

Vom reproduce într'un numĕr viitor articolul, póte complet.

Încercări de pace.

De luni de ḑile se susține în patria nóstră pe terenul vieții politice o iritațiune, pe care cei-ce cu trup cu suflet participă la acțiunile acelei vieți, abia o mai pot suporta. Partidul dominant este împedecat în lucrările sale parlamentare prin obstrucțiunea oposiției din parlament. In sinul lui a întrat neînțelegerea.

Mulți din cei mai marcanți și mai cu gravitate bărbați ai liberalilor au eșit din legăturile partidului, slăbind astfel și mai mult posiția întregului partid, precum și a guvernului eșit din sinul lui.

De sĕptĕmâni se țin conferențe peste conferențe, înțelegeri peste înțelegeri. Resultatul tuturor este până acuma: o absolută neînțelegere.

Coróna este continuu informată despre mersul lucrurilor.

Se pun din ambe părțile condițiuni, cari până acuma n'au putut fi asimilate, ca sĕ ducă la o părere acceptabilă de toți.

Interesul întregei lumi politice era îndreptat în ḑilele trecute asupra conferenței, ținute în 21 c., din partea representanților partidelor oposiționale, care a durat aprópe tótă ḑiua.

La acéstă consfătuire, ținută în localul parlamentului, au participat și capii disidenților, deputații D. Szilágyi, Contele A. Csáky și Iuliu Andrássy, cari însĕ — după o versiune — n'au participat la discuție, ținênd strîns numai la rolul de mijlocitori între oposiție și partidul guvernamental. După alte versiuni se susține, că conducĕtorul discidenților D. Szilágyi, a luat cuvêntul și într'o vorbire mai lungă a căutat sĕ predispună oposiția spre o direcțiune mai pacĭnică, asta pare a fi mai probabil. Incât îi va fi succes acésta — nu se scie, căci toți participanții au dat parola celei mai stricte discrețiuni.

Delegații oposițiunei au desbătut propozițiunile și condițiunile de pace puse din partea guvernamentalilor. Contele A. Apponyi a presentat delegaților un elaborat de 16 cóle, care a fost amĕnunțit analisat, și în cele din urmă a fost acceptat din partea tuturor, fără schimbări în esența lui. Voluminosul operat tractéză — ne spune „Magyarország — tóte întrebările de cértă și indică posibilitatea descurcării.

La fine representanții disidenților au luat la cunoscință resultatul discuțiunilor și au primit autorisarea a-l descoperi guvernului.

Amĕnuntele sunt necunoscute. Din foile maghiare transpiră atâta, că oposiția statoresce precis în rĕspunsul dat punctul seu de vedere, oferind totuși guvernului posibilitatea unei apropieri. Cel puțin disidenții au speranța sĕ afle căile și mijlócele de a aplana diferențele ce sustau între vederile guvernamentalilor și ale oposiției, dacă guvernamentalii vor fi aplicați a domoli ceva proposițiunile lor.

In ori-ce cas însĕ parlamentările reciproce vor mai dura încă, căci guvernul trebue sĕ aducă la cunoscința corónei resultatul înțelegerilor și sĕ priméscă îndrumări de ulterióră purcere. Pentru asta se recere timp. Deocamdată s'au convocat tóte partidele oposiției la o întruníre pe ieri după prânḑiu, ca delegații lor sĕ raporteze despre cele petrecute în conferența comună, iar de altă parte se va întruni și partidul liberal, ca sĕ pertracteze asupra purcederei guvernului în nisuințele sale de-a se înțelege cu oposiția și sĕ-și preciseze posiția sa în fața stării la care a ajuns situațiunea politică.

Ce va fi, vom vedea.

Altă ce-am putea ḑice despre acțiunile, ce se fac și *de nobis.* dar *sine nobis?*

Dar veni-va vremea, când va trebui sĕ avem și noi cuvêntul.

Revistă Bisericéscă.

Sic transit...

Papii dela Roma, chinuiți de îngâmfarea rĕmasă lor moștenire dela trecutul trecut, când formau și ei mare putere luméscă, răḑimată de sulițele și săbiile ostașitor (deși Christos a ḑis: „Bagă sabia în técă“) — nu se pot deloc împăca cu situația lor de aḑi, în care sunt reduși a-'și vedea numai de trebile lor bisericești, ci mereu încércă sĕ se mai validiteze și ei ca „stat“ în concertul statelor europene. Și totdeuna cad, în chip ridicul.

Când cu congresul contra anarchiștilor, și-au pus toți aduții în joc sĕ înduplece pe congresiști a se întruní, nu în locul designat de guvernul italian, ci ori unde în alt oraș al Italiei. Ar fi fost asta o înfrângere a guvernului. A fost primită încercarea cu un zimbet ironic de cătră puteri, și s'a trecut la ordinea dilei.

Acum are bietul Papa alt nĕcaz: La „conferența de desarmare“ convocată de Țar, sfinția sa cu „statul“ seu aerian, *n'a fost poftit.*

Diarul „*Italie*“ spune, că, atins la ambit, papa își dă acum tóte silințele spre a face sĕ fie chemat si representat la conferința desarmărei! Díplomația Vaticanului cércă tóte mijlócele ca sĕ ajungă la acésta. Scopul e clar. Papa Leo XIII, vrea sĕ fie recunoscut indirect ca „suveran lumesc“. Atârnă de la țar că va fi sau nu, representat la conferință. In casul când va fi representat, e probabil că Italia nu va participa, căci, se știe, Italia nu vrea sĕ recunóscă statul în stat, al vanitoșilor papi. Și așa, e aprópe sigur, că va rĕmânea iar pe din afară de sala sfatului puterilor, căci dór' numai n'o sĕ se desbine puterile de o putere reală, Italia, de dragul uneia fictive, statul papal!

Și așa iar o sĕ vedem un șir de svîrcoliri papale, sfirșite cu un — zimbet de compătimire al privitorilor.

Ce sĕ-'i faci?

Sic transit gloria — Papii...

Biserică gr.-or. maghiară.

Iată șirul de idei pe care le comite sêrbul renegat de care am făcut, la acest loc, pomenire în numĕrul nostru 1 a. c.

Purcede dela agitațiunea ce se face de ani de ḑile, pe cale socială și prin presă, în interesul întemeerii bisericei *greco-catolice maghiare*, și care speră că mai curênd ori mai târḑiu, tot o sĕ-și atingă ținta (maghiarisarea Rutenilor).

Dar, ḑice renegatul, privită în fond(?) chestia, sórtea „greco-catolicilor maghiari“ nici pe departe nu e așa vrednică de compătimire ca cea a „*greco-orientalilor — maghiari*“... (Auḑi, auḑi!)

„Ce sĕ ḑicem noi „greco-orientalii *maghiari*“, care, de vrem de nu vrem, trebue sĕ fim *Sêrbi* ori *Valahi*, dacă ne eserciem credința (tare trebue că e „credincios“), și ungurește nici în noi înșine nu ne putem ruga; preoții nostri toți până la unu, ne vin dela Carloviț, ori dacă vĕ place, dela Sibiiu, preoți ce cu puține abateri, nici nu știu ungurește!“ (Auḑi d-ta grozăvenie!)

„Iar că ce anomalie e a fi maghiar greco-oriental, ḑice, o se-o dovedesc cu cazul meu propriu“. (Era mai nimerit de ḑicéi: Iar că ce anomalie e în creerul meu, o sĕ dovedesc cu casul meu propriu..)

Și ne spune că e Sêrb de origine, și și numele îi e sêrbesc, dar după naștere (?!), după limba maternă (??!) și după educațiune, precum și după mediul în care trăiește, el e — Maghiar de baștină! („tősgyökeres magyar“)!

Și se nĕcăjește apoi precum urméză: E slujbaș de stat într'un ținut, unde nici urmă nu este de biserica lui (sêrbéscă), nici de coreligionari. S'a însurat luându 'și femee catolică, are trei feciori, și aceștia, în înțelesul legilor existente, sunt greco-orientali. Dar, sĕ „laudă“ îndată, fiii mei nici nu știu de religiunea asta, ci învață religie romano-catolică. Și până aci, ḑice, ar fi încă lucrurile în ordine, dar neplăcerea cea mai mare de aci încolo urméză.

I-ar mai plăcea anume dumisale, sĕ se strămute cu locuința și slujba într'un alt ținut, unde ar fi pentru el împregiurări mult mai favorabile, dar nu o póte face, pentru-că acolo nu-'s în loc decât Sêrbi și Români greco-orientali, și așa și fiii lui ar fi siliți sĕ sĕ ție acolo de religiunea unora ori altora din aceștia. Deci pentru confesiune, el nu póte primi slujba mai bună ce i-se îmbie, ca nu cumva sĕ zguduie credința și simțemintele naționale ale fiilor sei!

Pentru aceea crede că trebue sĕ fie o temă de seriósă îngrijire pentru „noi“ (patrioții), tema, că e timpul sosit pentru *chemarea la viéță a bisericei greco-orientale maghiare*, căci altfel maghiarisarea (o spune verde aci) greco-orientalilor, e împedecată prin biserică, ba și maghiaritatea celor maghiarisați deja, e periclitată!

Am reprodus ideile renegatului sérb, nu că ar fi vrednice sĕ ne ocupăm de ele — căci nu-'s decât o urîtă insinuare în sus, la cercurile pe cari le mai póte îmbeta cu atari imbecilități, — ci ca un curiosum, spre a se vedea mĕsura de aberațiune de care e capabil un creer de renegat.

Din diecesa Aradului.

= *Sf. Ioan în Arad.* Cu ocasiunea ḑilei onomastice a Prea Sfinției Sale Domnului Episcop diecesan *Ioan Mețianu*, s'au presentat la Prea Sfinția Sa, în ḑiua sfântului Ioan Botezătorul, membrii consistorului eparchial, corpul profesoral dela seminarul diecesan, representanții comunei bisericesci din Arad, șefii corporațiunilor civile și militare, precum și mulți onorațiori, dorind Prea Sânției Sale: ani mulți fericiți.

= *Botezul Domnului în Arad.* In ḑiua sfintei sĕrbători a Arătării Domnului, s'a sĕvîrșit serviciul divin în biserica catedrală din Arad cu solemnitatea îndatinată, oficiind sf. liturgie și sfințirea apei, Prea Sfinția Sa dl Episcop diecesan Ioan Mețianu, asistat de preoțímea din localitate.

= *Festivitate școlară la seminarul diecesan din Arad.* In presara ḑilei aniversare a sfântului Ioan Botezătorul, patronul seminarului, s'a ținut și în anul acesta în sala seminarului sĕrbătórea școlară cu solemnitate îndatinată. In acéstă sară la órele 6, directorul seminarial, protosincelul Augustin Hamsea a ținut către elevi un discurs festiv, arătând valórea și însĕmnătatea acestei festivități, espunênd rolul sfântului Ioan în istoria revelațiunii divine și virtuțile mari, cari îl caracteriséză; după aceea a făcut o scurtă privire asupra desvoltării eparchiei Aradului dela început și până astăḑi. Inainte și după discurs corul seminarial a esecutat mai multe cântări cu tótă precisiunea.

(„*Bis. și Școla.*)

Monument
lui
ANDREIU ȘAGUNA.

Listele cu colectele speciale de prin comune se vor publica la timpul seu.

Și până atunci însĕ însemnăm că, drept rĕspuns la apelul ḑiarului nostru, și-au trimis înscrierea pe lista centrală dela noi, încă următorii:

Dnii: Nicolau Găroiu, adv. în Zernesci s'a înscris cu 40 coróne, Gregoriu Maniț, cleric abs. și soția, din Reciu, cu 8 coróne, Vasile Dan din Mező-Telegd (Bihor), 3 coróne, și I. Bibescu din Mező-Telegd, 3 coróne = *54 coróne.*

Din diecesa Caransebeș.

= *Botezul Domnului în Caransebeș*, a fost sĕrbat și de astă dată cu mare pompá. Sfințirea apei în Ajunul Botezului a sevîrșit-o P. C. S. Dl Archimandrit Filaret Musta asistat de doi presbiteri. Tot Prea Cuvioșia Sa a sevêrșit sfta utrenie în ḑiua Botezului; iar la liturgie a pontificat Prea Sfinția Sa Domnul Episcop diecesan *Nicolae Popea*, asistat de P. C. S. Dl Archimandrit Filaret Musta, P. O. D. Protopresbiter Andreiu Ghidiu, și ceialalți preoți din loc. Sfințirea apei s'a făcut în curtea sfintei Biserici catedrale — și nu la crucea din piața mare, ca de comun — din causa timpului urît. La sfânta liturgie și sfințirea apei, a fost rênduită o companie de onóre sub comanda Domnului Căpitan Nicolae Jumanca, carea la momentele mai însemnate cu multă precisiune a dat salve.

= *Hirotonire.* Prea Sfinția Sa Domnul Episcop diecesan, Nicolae Popea, a binevoit a hirotoni, Mercuri în 6 l. c., întru presbiter pe Protodiaconul Dr. Traian Badescu, secretariu consistorial.

(„*Föia Diecesană*“)

Un nou — „regat român“...

Asupra interesanței *exposiții de păpuși*, duse în tómnă cu vagóne separate, din România până în Germania, și arangeate la Neuwied în o splendidă exposiție, representând, prin variatele îmbrăcăminte, tóte *porturile naționale poporale românești*, din tóte țerile și din tóte vremile, și duse acum și espuse în *Berlin*, — „Berliner Illustrirte Zeitung“ dela 25 Dec. aduce următorul articol:

„Continuu ni se oferă ceva interesant. O Regină și-a creat aci un regat nou, o Regină adevĕrată care domnește deja în dóuĕ, *o Regină adevĕrată care posedă un tron de aur, o corónă strălucită și o mantie de purpură.*

Ea se numesce Elisabeta, și este Regina *României.*

Noi o cunóștem mult sub un alt nume, o cunóștem ca zîna poveștilor de la Peleș, ca autóre, ca poetă strălucită, ca Regină în țara idealului, cunóștem pe *Carmen Sylva.*

Acum și-a mai creat o nóuă împĕrăție, extraordinară și încântătóre, împĕrăția păpușilor.

La Wied, de unde descinde Regina, s'au expus aceste păpuși pentru prima óră.

Acum sunt la noi, în *Berlin*, óspeții palatului Borsig, care le-a deschis ușile sale, a pus sălile lui la disposiția lor, într'un scop de bine-facere.

Intîlnim aci păpuși, din tóte țările, din tóțe veacurile. Nu mai este o expoziție de păpuși, ci o adevĕrată exposiție de costume istorice, de-o mare valóre etnografică.

O națiune este favorisată, și acea națiune este cea română. Dar cu drept, căci

România este ţara, în care s'a creat acéstă lume de păpuşi, şi find că portul român, este din cele mai frumóse, mai caracteristice, şi cele mai bogate.

Sĕ ne uităm la acéstă nuntă ţĕrănéscă; ce frumóşă este mirésa acéstă în carul ei cu boi, ce splendid este arangiată acésta grupă, ce vii sunt figurile, ce exacte şi ce strălucite costumele!

Şi popa în odăjdiile cele strălucite, ţesute cu aur, ne iniţiază numai prin vederea lui la misticismul fastuos al bisericei grece.

Dar urmézǎ altele şi mai frumóse: trăsura dela încoronarea Regelui şi Reginei României, trăsură prea mică pentru Liliputi, dar destul de mare pentru mândra regină de porţelan care şade înăuntru, împodobită cu hainele ei regale...

Acéstă mică trăsură, aşa precum se găseşte înaintea nóstră, se ḑice că ar fi valorând o avere, şi nu e de mirare, atât de artistică e lucrarea şi atât de bun e materialul!

Dar ochii noştri se îndréptă şi se fixézǎ continu pe ceva interesant; păpuşă de păpuşă, care mai de care, mai originală şi mai frumósă!

Iată cel din urmă Grenadier; el ne reaminteşte timpii lui Napoleon cel mare; încântătórele domnişóre şi domni in costum Watteau, evocă ḑilele în care ómenii vieţuiau ca păpuşile.

Şi dómna aceea, în crinolină, ne sileşte a suride timpii cei vechi, pe care părinţii noştri îi reamintesc cu fericire

Totul ne uimeşte. Fie care păpuşe este un obiect prin ea însăşi de efect, şi expoşiţia, în genere, un tablou încântător.

O sĕ am şi eu o ast-fel de păpuşă? întrébă cu voce mângăitóre, drăgălaşii copilaşi. „Crăciunul o sĕ vi le aducă“ sună rĕspunsul.

Şi într'adevĕr ar fi timpul sĕ sfîrşim cu păpuşile moderne, pe cari comerţul nostru de astăḑi ni-le oferă. Ar fi timpul sĕ desobicinuim copiii noştri de caricaturile modelor actuale, pentru a influenţa gustul frumosului la ei, prin atâtea porturi frumóse.

Dacă dă exemplul Carmen 'Sylva, sĕ fie bine-cuvĕntată, căci de sigur acesta a fost scopul creatórei acestui regat.

Tóte păpuşile moderne lipsesc din exposiţiune, şi acésta nu póte fi o întêmplare la Carmen Sylva, de sigur că nu, şi nu fără motiv a exilat din exposiţiunea ei, toaletele moderne de salon şi de stradă!“

DIN BRAŞOV

— Masa studenţilor. —

Dl V. Oniţiu, directorul şcólelor nóstre medii urmézǎ a publica Mulţumite publice asupra incurgerilor de generóse ofrande pentru fondul Mesei studenţilor de acolo.

Cu data de 8/20 Ian. publică în „G. T.“ următórele:

Au mai întrat la direcţiunea şcólelor medii următórele daruri:

Dl Aur. Ciortea şi d-şóra Maria Navrea cu prilejul logodnei dlor, în loc de anunţuri speciale, fl. 10;

dl Tache Stănescu, comerciant Braşov-Ploeşti fl. 50; dl George Dănilă, primar în Huniedóră fl. 5; dl Nicolae Muntean, inspector rural în Hunedóra fl. 5. La un loc *70fl.*

Iar cu data de 9/21 Ian. următórele:

Pentru masa studenţilor au mai intrat: dela dl Vas. Dan, oficial de postă în Mezőtelegd (Bihor) şi dl Ioan Bibescu, proprietar tot acolo, câte fl. 1.50 dela fiecare; dela fostul elev al şcólelor nóstre d-nul Moise Micu, preot în Poiana Mĕrului fl. 2 şi dela un alt fost elev al nostru dl Ioan Mandaiu iun.. proprietar în Dobrogea fl. 2. — Suma fl. 7.

Priméscă binevoitorii donatori cele mai călduróse mulţămite.

Virgil Oniţiu,
directorul şcólelor
medii gr.-or. române.

*

Observăm că norocósa iniţiativă a corpului proferoral dela şcólele nóstre medii braşovene — imitând esemplul viu şi deja de ani de ḑile producĕtor de fericite resultate a „Mesei studenţilor“ înfiinţată de Direcţiunea „*Albinei*“ din Sibiiu, — află o întimpinare insufleţită la publicul nostru românesc, căci numai dela Crăciun încóce, au incurs deja daruri benevole *peste 1000 fl.* pentru nobilul scop.

Ajute Dḑeu la tot mai mult!

Torpilórele sub-marine.

— O experienţă interesantă —

Acum câte-va ḑile s'a făcut pe ţĕrmii Mediteranei, între Toulon şi Marsilia o experienţă interesantă cu noul torpilor sub-marin *Gustave Zédé.*

Intrégа escadră francesă din Mediterana a părăsit Toulonul şi s'a îndreptat spre insulele hierice, unde a luat formaţiunea de luptă.

Flota a urmărit în tóte mişcările sale pe „*Gustave Zédé*“, un vas lung de 48 metri, făcut din plăci de oţel şi mişcat prin electricitate. Torpilorul plutia când la suprafaţă, când sĕ scufunda cu desĕvêrşire.

Când vasul atinge suprafaţa mărei, nu se vede din el de cât cupola metalică acoperită cu un geam de sticlă. De altmintrelea cupola dispare în jocul valurilor ast-fel, că nici cel mai exercitat ochiu de marinar nu póte sĕ observe torpilorul.

Torpilorul „Gustave Zédé“ a reuşit sĕ se apropie de un mare cuirasat şi sĕ pună sub el o torpilă!..

Escadra şi-a continuat apoi drumul până la Marsilia, şi „Gustave Zédé“ a urmat-o până în acest port.

Prin acésta s'a dovedit că noul torpilor sub-marin, se póte mişca liber în mare deschisă, şi fiind-că la sosirea în Marsilia, acumulatorii erau încă plini pe jumĕtate, se presupune că torpilorul póte sĕ facă un drum de 150 de chilometri fără sĕ aibă trebuinţă de a fi încărcat de nou!

Ḑiarul „Matin“ care publică pe larg interesantele experienţe făcute cu „Gustave-Zedé“, crede că marina franceză a isbutit sĕ afle o armă de apărare, care e în stare sĕ proteagă ţĕrmii Franţei în contra celor mai mari flote ale lumei.

Vn.

Din România

(*Linie ferată română-bulgară*) Cetim în ḑiarele din Bucureşti, că lucrările de construcţie ale liniei ferate dela Tg.-Ocna la Lom-Palanca, linie ce duce la frontiera bulgară, sunt aprópe gata.

Deja o parte, până la Comăneşti, este sfîrşită şi dată în circulaţie. Linia română se racordézǎ la graniţa din spre Ungaria, cu linia unguréscă în punctul Ghimeş.

Restul liniei Comăneşti-Palanca va fi dată în circulaţie pe la jumĕtatea lunei viitóre.

*

(*Jocul de rĕsboiu al ofiţerilor*) La regimentele 6 şi 21 de intanterie din Bucureşti, scriu ḑiarele de acolo, s'a început jocul de rĕsboiu, sub direcţia A. S. R. principelui Ferdinand, comandant al brigadei 8 de infanterie. Şedinţele au loc odată pe sĕptĕmână.

Jocul de rĕsboiu a început asemenea în tóte garnizónele din ţară şi va constitui ocupaţia de căpetenie a ofiţerilor în lunile de iarnă.

*

(*Călĕtoria Principilor*). Miercuri, la órele 5·55 séra, AA. LL. RR. Principele Ferdinand şi Principesa Maria, însoţiţi fiind de dl şi d-na colonel Presan şi de dl maior Dimitrescu, au plecat la Gotha, unde mama Alt, Sale Principelui e bolnavă, de unde apoi vor merge la Coburg, pentru a participa la sĕrbările de familie ce vor avea loc cu ocasiunea nunţei de argint a AA. LL. RR. Marele-duce Marea Ducesa de Saxa-Coburg şi Gotha.

Impreună cu Alteţele Lor au fost luaţi şi micii principi, fiii Alteţelor lor.

Absenţa din Ţară a AA. LL. RR Principelui Ferdinand şi Principesei Maria va fi cel mult de 4 sĕptĕmâni.

NOUTĂŢI

Fotografia şi apreţiarea P. S. Sale dlui Episcop Nicolae Popea. După-ce în numĕrul seu precedent ,,Familia“ a adus, precum am amintit, fotografia şi apreţiarea I. P. S. Sale dlui Episcop *Ioan Meţianu*, noul Metropolit, în numerul seu mai nou, de Dumineca trecută. aduce fotografia P. S. Sale dlui Episcop *Nicolae Popea*, încadrată în o schiţă biografică amĕnunţită.

*

Delegaţie de ofiţeri ruşi în Viena. O deputaţie a regimentului de grenadiri „Kexholm“ a sosit la fiinea sĕptĕmânei trecute în Viena, sub conducerea prinţului rusesc Arguntinski-Dolgorukov şi a descălecat la palatul împĕrătesc. Maj. Sa a primit în audienţă deputaţiunea în 21 Ian. n., şi deputaţiunea i-a predat monarchului un frumos dar din incidentul jubileului domniei de 50 de ani ai Maj. Sale. Darul constă din o columnă de pétră siberiană înaltă de 50 cm., în vêrful căreia este ţîntuit un vultur cu dóuĕ capete, din argint, care îşi întinde aripile peste cele douĕ părţi ale columnei.

*

Medic cercual în Gurghiu a fost ales la începutul acestei luni. De cerc se ţin 19 comune, dintre cari 16 curat românesci şi numai 3 mixte. Românii s'au presentat în numĕr mare. Preoţii în frunte. Au fost ḑece competenţi, între cari şi un doctor român. Protopretorul însĕ în ciuda protestării Românilor, a pus în candidaţie numai 3 neromâni, persiflând în chip cinic pe fruntaşii români ce reclamau sĕ fie pus în candidaţie şi doritul lor. Românii jigniţi, s'au retras şi n'au mai votat, Vom publica o corespondenţă primită ḑilele astea.

*

Pe aiurea şi pe la noi. Recomandăm atenţiei cetitorilor nostri foiţa din numĕrul de faţă, luată din „Fl. Alb“., căci vor afla în ea, afară de frumseţile pur literare, şi multe lucruri instructive, despre cum e pe aiurea poporul şi cum lucrézǎ el, în asĕmĕnare cu al nostru de pildă.

*

Dela „Societatea pentru fond de teatru român“. Comitetul Societăţii, cu sediul în Braşov, a ţinut la 14/16 decembre, precum scrie „Familia“, o şedinţa, la care au participat vicepresidentul Virgil Oniţiu, secretarul Vasile Goldiş şi cassarul Valeriu Bologa. Obiectul de frunte al şedinţei: s'a revidat şi scontrat cassa, şi efectele depuse la „Albina“, aflându-se tóte în cea mai perfectă ordine. Averea Societăţii consta în ḑiua aceea din *124.817 fl. 96 cr.*

Din Abrud s'a scris comitetului, că timpul cel mai potrivit pentru adunarea generală ce are sĕ se ţină în anul acesta acolo, ar fi prima sĕptĕmână după Sân-Petru, adică în 4/16 Iulie. Adunarea probabil deci, că se va întruni atunci.

*

Cârţan, rĕsturnător de subcomisari din Bucureşti. Badea Cârţan, vestitul badea Cârţan, a păţit un lucru neplăcut la Bucureşti, mai sĕptămânile trecute. Vagabundând pe strade cu straiul seu bătător la ochi, un poliţist l'a luat la întrebări, că cine e, de unde e? Cârţan i-a spus că el e vestitul călĕtor, ciobanul Cârţan din Ardeal, şi că vine dela Ierusalim pe jos (deşi noi îl vĕḑusem numai cu vre-o sĕptĕmână mai nainte în Sibiiu, în timpul congresului. Dar omul după ce şi-a făcut renume de bun de picióre, mai spune şi aşa câte una, ştiind că are sĕ-'i fie creḑută). Poliţistul l'a luat însĕ drept ceva mişel vagabund, şi mai ales aflând la el cărţi de tot felul, neobicinuite în mâni de ţerani, l'a luat niţel cu aspru şi badea Cârţan s'a luat şi el cu aspru, că dór' aci e în România liberă, numai n'o sĕ-'i facă poznă chiar aci! Poliţistul însĕ s'a aprins şi l'a luat şi l'a bătut pe Cârţan şi i-a confişcat cărţile şi ce avea la el, ducĕndu'l la „secţie“.

S'a făcut svon prin presă asupra lucrului, şi acum iată ce aflăm în „Timpul“ dela 22 Ian:

„D. inspector de poliţie Al. Bagdat, din colórea de verde (o parte a oraşului, distinsă prin acéstă colóre), a făcut un raport pentru destituirea sub-comisarului Puică, care, după cum se ştie, a bătut pe ţĕranul Cârţan, faimosul cioban de peste munţi, luându-'i şi banii ce avea asupră-'i.“

Iată dar pe Cârţan, rĕsturnator de — guvern (căci dór' un poliţist al guvernului era Puică...) la Bucureşti!

*

Noroc deosebit. Succesele mari pe cari le-a avut firma *A. Török & Co Budapeşta*, deja mai nainte, s'au repetat şi la tragerea de *acum* a clasei a 3. căḑênd cel mai mare câştig principal *de 80000 coróne* pe Nr. 83061 precum şi câştiguri mai mici de 5000, 2000, 1000, 500 coróne şi multe altele în acéstă *colecte principală special favorisată de nirve.* Firma A. Török & Co., precum ni sĕ asigură, a solvit prompt câştigurile şi servesce pe clientela sa bine şi real. Pentru aceea o recomandăm atenţiunei publicului nostru.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare.)

5. In Schwabia de sus erau lucrurile şi mai triste: Nici o parte a Germaniei nu a fost aşa de împărţită (dărăburită) ca acésta. Vestitul oraş cum a decăḑut cu totul, numai inul se mai cultiva în apropierea lui. Augsburg a devenit un oraş de mijloc şi lipsit de comerciu, iară Constans a devenit numai un opid. Şi Bavaria, care avea o mulţime de câmpii, încă a dat înapoi, şi chiar în părţile cele mai fructifere era a treia parte din pămênt părăsit, nelucrat.

Ţĕranii din Braunschweig nu se mai puteau hrănì cu agricultura, ei trebuiau sĕ tórcă la aţă, şi cu aşa ceva îşi câştigau mâncarea de aḑi pe mâne.

Ţerile preoţesci ale Westfaliei, adecă: Münster, Paderborn, Sauerland şi Recklingshausen, au fost aşa despopulate, în cât prelângă tóte, că pămêntul era fórte bun, pe un mil pătrat abia se mai aflau 1000 locuitori. Ómenii sĕraci din Münster mergeau vara la lucru în Hollanda, de câştigau pentru familia lor, ca sĕ aibă cu ce trăi preste érnă.

In Hessen cu deosebire prin munţi, era o fómete şi lipsă nespusă. Infricoşată era starea în mânăstirea Fulda.

In Bohemia şi Moravia, ai căror locuitori au simţit tare grozăviile resboiului, partea cea mai însemnată a ţĕrei a ajuns în mânile nobilimei, şi a patra parte din pămêntul arător iară s'a umplut de tufe şi păduri.

In Trier locuitorii ţĕrei muntóse, în Vienne şi Eifel au sĕrăcit cu totul: agricultura era de tot neglésă. Provinciile renane constătătóre din principatele Mainz, Worms şi Speier, prin rĕsboiul de 30 ani au devenit o pustietate, şi abia s'au ridicat la anul 1672—1692, când au fost din nou atăcaţi de Francesi.

Şi ţéra acésta binecuvêntată în decursul anilor de rĕsboiu, nu s'a putut cugeta la o înaintare în agricultură.

b. Inceputurile favorabile noilor înaintări în agronomie.

1. Friederic Wilhelm palatinul de Brandenburg (1640—1688) numit de comun şi Marele Palatin, în istorie se numesce cu tot dreptul fundatorele statutuli prusian. Principatul lui a fost o ţéră, care în rĕsboiul de 30 ani a suferit fórte mult. Aici nu se aflau locuri de comerciu şi fabrici, şi pămêntul încă nu era aşa productiv. Când s'a oprit în anul 1660 în Anglia esportul de lână şi postav din Prusia, nu au mai avut ce face aici, căci lâna indigenă era prea dură pentru ei, ei au emigrat în Saxonia. In rĕsboiul germano-holandez 1672—79 principele Palatin sta pe partea Austriei la Rhen. Ca sĕ scape de acest contrar trimise Ludovic XIV o óste în Brandenburg, unde s'au început a sĕ repeţi relele şi apăsările resboiului de 30 ani.

Ţĕranii din Brandenburg însĕ cu o furie ne mai pomenită, au pornit contra oştirei lui Ludovic XIV şi o au respins cu puterea. In bisericile din Brandenburg încă şi acum se mai vĕd stégurile lor, pe cari sub pagiura cea roşie se mai află inscripţiunea:

„Eu sunt un ţĕran sĕrac
Şi servesc ţărei cu drag“.

Principele s'a îngrijit de ţĕrani, şi le-a rĕsplătit credinţa lor bine. El se îngrijí de înaintarea lor în privinţa agronomiei, şi ostenelile lor pentru agronomie au adus resultate bune. Domeniile cele mari s'au administrat cum se cuvine, ba o parte din ele s'a vêndut în parcele (loturi) la ţĕrani.

Posta redacţiunei.

N. T. în *B.* Nu ţi-am putut da un respuns, nici notiţă n'am putut lua despre neplăcuta veste trimisă. E ceva în cauză. O înţelegere greşită şi dintr'o parte şi dintr'alta. Dar s'au făcut paşii de lipsă pentru limpeḑirea ei şi înlăturarea ori-căror greutăţi.

Nr. 224 [1] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr.-or. de a III-a clasă din Berghia-de-câmpie, în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, — se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rnmân“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 28 Iuniu a. c., cari dau un venit anual de 332 fl. 10 cr. v. a.

Informaţiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua dela comitetul parochial în faţa locului şi dela subsemnatul protopresbíter.

Competenţii îşi vor trimite cererile lor concursuale, instruite în regulă, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 25 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕş-Oşorbeiului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

10183—1898 sz. [3] 1—2

Arverési hirdetmény.

Folyó évi február hó 15-én d. e. 10 órakor Boicza község irodájában nyilvános árverés fog megtartatni a község tulajdonát képező mintegy 2044 kat. holdnyi kiterjedésű Tomnatec, Gircu és Farcasiu nevű luczfenyő erdőrészekben létező fa anyag eladása céljából.

Kikiáltási ár 100.000 frt. Bánat pénz 10%.

Irásbeli ajánlatok kellően felszerelve a szóbeli árverés-megkezdése elött beadhatók.

A részletes feltételek Boicza község elöljáróságánál és alólirottnál betekintehetők.

Nagy-Szeben, 1899 január 19-én.

A járási főszolgabiró:
L. Fabritius.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui, pentru a depărta părţile stricate şi defectuóse ale sângelui (condiţiunile esenţiale pentru susţinerea sanĕtăţii) precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grĕţă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui şi întărirea peptului (ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50** ani probată

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos şi curat şi este un remediu de casa poporal probat, sigur şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei. [50] 20—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕdute cu alăturata marcă rotundă de scutire, asemenea tóte părţile invĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată!

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler**, **K. Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului **B. FRAGNER,** farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot şi învĕţătoriu este fără îndoélă

Călindariul archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu preţul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop şi metropolit **Miron Romanul,** cuprinḑênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea şi numeróse condolenţe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenţilor mai însemnaţi din Europa; afaceri de poştă, tren şi telegraf, scala timbrelor şi computărilor de interese, precum şi întreg şematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria şi în deosebi şematismul amĕnunţit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci şi şcolare. Indicarea agendelor parochiale şi protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕţătorii soldaţi; têrgurile, anunţuri etc.

Îl recomandăm tuturor!

„PLUGARIUL“, cassă de economii, societ. pe acţii în Sĕcădate.

Convocare.

[4] 1—1

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „PLUGARIUL“, societate pe acţii în Sĕcădate, prin acésta se învită la

I-a Adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Sĕcădate (localul institutului) în *11 Februare 1899 st. v.* a. m. 10 óre.

Obiectele:

1. Deschiderea şedinţei şi raportul direcţiunei despre gestiunea societăţii pro 1898.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Presentarea bilanţului încheiat cu 31 Decembre 1898.
4. Propunerea direcţiunei şi a comitetului de supraveghiare referitóre la împărţirea venitului curat.
5. Alegerea comitetului de supraveghiare pe 3 ani (§. 38 dinstatute).
6. Propunerea direcţiunei pentru statorirea remuneraţiunei funcţionarilor.
7. Alte propuneri.

Acei domni acţionari, cari sau în persónă sau prin plenipotenţiaţi voesc a lua parte la adunare se fac atenţi a depune — conform §. 17 din statute — acţiunile scrise pe numele lor, precum şi actele de plenipotenţă înainte de deschiderea adunărei la cassa societăţii pe lângă revers.

Sĕcădate, la 16 Ianuarie 1899.

Direcţiunea.

BILANŢ pro 31 Decembre 1898.

ACTIVE.		fl. cr.	PASIVE.	fl. cr.
Cassa în numĕrar		277.84	Capital de acţii: 100 à fl. 50	5,000.—
Cambii escomptate		16,520.31	Depuneri spre fructificare	6,783.33
Mobiliar	fl. 190.37		Rescompt	3,929.—
Amortisare	„ 19.37	171.—	Interese anticipate pro 1899	205.35
			Creditori	111.60
			Profit curat	939.87
		16,969.15		16,969.15

PROFIT ŞI PERDERI cu 31 Decembre 1898.

DEBIT.	fl. cr.	CREDIT.	fl. cr.
Spese de fondare	65.80	Interese de escompt	791.06
Amortisare din mobiliar	19.37	Competinţe	804.98
Interese de depuneri	299.23		
Spese, tipărituri, porto etc.	204.55		
Contribuţiuni	67.22		
Profit curat	939.87		
	1,596.04		1,596.04

Sĕcădate, 31 Decembre 1898.

Ioan Stanciu m. p, cassar. **Constantin Prie** m. p, preşedinte. **Ioan Iordachie** m. p.

Membrii direcţiunei:

Ioan Cândea m. p. **Simion Grădinar** m. p. **Ioan Stanciu** m. p. **Ioan Iordachie** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am esaminat conturile presente şi am aflat tóte posiţiunile lor în deplină consonanţă cu registrele respective.

Sĕcădate, la 21 Ianuare 1899.

Ioan Petrişor m. p., *Ioan Georgescu* m. p. *Ioan Bucur* m. p. *Sever Silca* m. p.
Toma Măhăra m. p.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl. 2.40
„ „ „ „ „ unguresci „ 2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral) „ 7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare „ —.80
Modele de desemn à 24 foi . . . . . „ 1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 4 Sibiiu, Joi, 14/26 Ianuare 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinódele parochiale.

După statutul organic al bisericei nóstre ortodoxe orientale române, în luna Ianuariu vin de a se ţiné sinódele ordinare parochiale în singuraticele comune bisericesci din metropolia nóstră.

Organele administrative din sinul parochiei sunt obligate a raporta în scris despre mersul afacerilor în parochie, dintre cari între cele principale stă la locul prim starea morală a credincioşilor, starea şcólei şi a averei bisericesci, care se administréză prin epitropia parochială.

Biserica nóstră în liberalitatea sa a mers aşa de departe, încât a dat fiecărui membru al seu locul cuvenit în sinodul parochial.

Fiecare parochian majoren, de sine stătătoriu, nepătat, care îşi împlinesce datorinţele parochiale, are drept în sinodul parochial de a controla mersul afacerilor bisericesci, de a veni cu propuneri pentru ameliorarea trebilor publice bisericesci, şi de a fi ales în corporaţiunile administrative din parochie, în comitetul parochial şi în epitropia parochială.

Éste pusă în mâna comitetului parochial posibilitatea de a controla ţinuta bisericéscă a singuraticilor parochieni, este pusă în mânile lui facultatea de a veni cu propunere la sinodul parochial, şi în puterea acestuia zace dreptul de a aplica mĕsuri coercitive faţă cu cei-ce din punct de vedere bisericesc, au avut viéţă pătată.

In viaţa practică am auḑit accentuându-se nu odată, că prin constituţiunea bisericei nóstre s'a dat în mâna poporului un drept prea mare, fără a fi dat mai nainte acelui popor crescerea cuviinciósă, ca el sĕ se scie folosí bine de acel prea mare drept.

Mai ales la alegerile de parochi şi învĕţători, în practică se manifestéză nu odată în defavorul bisericei, dreptul cel mare pus în mâna poporului.

Abusurile de tot soiul din viaţa administrativă a statului, se furişază şi în biserică, şi tocmai la momentele principale din viaţa bisericéscă, la alegerile de preoţi şi învĕţători, es la suprafaţă elementele turbulente.

Omeni cari cu nimica nu contribue in cele materiale la averea bisericei, ómeni, cari cu nimica nu contribue la binele şi vaḑa bisericei, ómeni cari póte numai odată în an dau din întêmplare pe la biserică, acestia es la ivélă cu ocasiunea alegerilor, şi fiind şi mai cu puţin interes către biserică şi binele ei moral, întroduc corupţiunea în biserică, şi se dau ca instrumente órbe în mânile tuturor acelora, cari voesc umilirea, destrăbălarea bisericei nóstre.

Faţă cu aceste elemente distrugĕtóre în sinul bisericei nóstre, o putere esercitivă se dă în mâna comitetului şi a sinodului parochial, prin aceea, că în fie care an trebue statorită lista membrilor sinodului parochial cu putere de drept pentru un an întreg.

Sinodul parochial are sĕ se pronunţe, dacă cutare parochian şi-a împlinit sau nu şi-a împlinit datorinţele parochiale.

Intre datorinţele de parochian, la locul prim stă de bună sémă viéţa morală a parochianului. Dacă cineva numai la sfintele Paşti cercetéză biserica, daca cineva nu arată interesul cuviincios pentru biserică şi ale ei instituţiuni, dacá cineva desconsideră sfintele taine ale bisericei, dacă cineva pactéză cu vrăşmaşii declaraţi ai bisericei, acela nu-şi împlinesce datorinţele sale parochiale, şi fără şovăire trebue şters dintre membrii sinodului parochial.

Stigmatisat în acest chip înaintea celorlalţi parochieni, cel rătăcit va veni la alte resóne şi se va îndrepta, dând pildă şi altora de a ţiné la bisercă şi la ale ei instituţiuni.

Ar fi şi timpul ca cei chemaţi sĕ esercieze mĕsurile coerctive în direcţiunea acésta.

Atunci am puté constata, că ómenii ar ţiné mai mult la biserică, şi nu am înregistra casuri durerróse, că la noi românii unii ómeni îşi schimbă legea, întocmai după cum se schimbă o haină vechiă.

Aḑi a trece dela noi la biserica greco-catolică, şi viceversa, este un lucru atât de obicinuit, încât ómenii nu-şi mai fac nici un scrupul de consciinţă.

Zace în mâna sinódelor parochiale de a îndrepta acest rĕu care ia dimensiuni tot mai mari.

Desnodământul crisei politice dela Pesta pare fórte apropiat. Tractările dintre guvern şi oposiţie, prin intermediul lui Szell şi a disidenţilor, se vor fini sĕptĕmâna acésta. Tóte partidele îşi vor ratifica, în conferenţele lor, condiţiunile de pace, care vor fi primite şi de consiliul de miniştri, ér cabinetul Bánffy îsi va puté da dimisiunea. Se crede însĕ, că monarchul va însărcina şi mai departe pe Banffy cu conducerea afacerilor, până când camera va vota proiectul de îndemnisare şi provisorul pactului. Celelalte cestiuni pendente le va lua apoi noul cabinet în programul sĕu.

Bar. Bánffy se va retrage făcênd loc lui *Coloman Szél* care, sĕ ia ca sigur, va fi însărcinat cu formarea noului cabinet.

O întimpinare.

Braşov, 9 Ianuarie 1899.

Dl Diamandi Manole în Nr. 246 al „Tribunei Poporului“ debutéză în afacerea şcólelor din Braşov cu nisce socoteli fantastice, voind asfel sĕ mistifice publicul cetitor.

A spune un neadevĕr din necunoscinţă de causă se mai póte ierta; a spune însĕ un neadevĕr cu intenţiunea de a mistifica, e ceva necualificabil. Şi dl Diamandi nu din necunoscinţă spune neadevĕruri, ci cu intenţia de a mistifica.

Îi voiu rĕspunde la tóte cinci punctele desvoltate de d-sa în „Trib. Pop.“

Ad. I.

Dl Diamandi susţine, că afară de cele 40.000 fl. ce-i dă biserica Sf. Nicolae, şcólele mai au trebuinţă încă de 32.000 fl. pentru susţinerea lor. Şi mai adaogă: „pentru tesa nóstră este absolut indiferentă chestiunea, de unde îşi au şcólele nóstre aceste venite“. Ba sĕ mĕ ierţi d-le Diamandi, că nu e absolut indiferentă acéstă chestiune.

Şi iată pentru-ce.

D-ta ai susţinut în scrisórea d-tale din 14 Novembre, publicată în „Tribuna Pop.“ *că şcólele au o avere de 800.000 fl. cu venit anual de 35.000, organisată în mare parte din contribuirile si donaţiunile celor din Braşov-cetate.*

Eu ţi-am rĕspuns, că nu e adevĕrat, căci averea şcólelor agonisită din donaţiunile nu numai a celor din cetate, ci şi acelor din Scheiu, produce un venit anual de 9000 fl. Şi eu spun adevĕrul, şi nu d-ta.

E adevĕrat, că şcólele pe lângă cele 40.000 fl. dela biserica Sf. Nicolae, cele 9000 de florini, venitul fondurilor şcolare, mai au trebuinţă de vre-o 20.000 fl., cari mii însĕ nu provin nici dela noi, nici dela d-vóstră, ci dela „Universitatea săsească“, dela comuna Braşov pentru şcólele reale, dela comuna Braşov pentru şcólele primare, din aruncul de 5% la dare şi din taxele şcolare. Nu cred, că vei pretinde că aceste venite provin din *averea agonisită din contribuirile şi donaţiunile celor din Braşov-cetate*!..

Ad. II.

Susţini d-le Diamandi, că zidirea şcólelor a costat peste o sută de mii de florini. Nu ţi-o contest. Ḑici că eu aşi fi arĕtat, că s'ar fi contribuit pentru zidire numai 56.379 fl. 47 cr. Deci cine a dat restul?

Eu am arĕtat în acéstă sumă numai contribuirile particularilor şi nu a bisericilor proprietare. Iată restul, d-le Diamandi.

Biserica din cetate a contribuit cu totul pentru zidirea şi susţinerea şcólelor 23603 fl. 99. Din acéstă sumă s'au folosit numai 4500 fl. pentru susţinerea şcólelor, (adecă câte 500 fl. pe 9 ani, căci mai mult n'aţi dat), iar restul de 19.000 fl. s'a folosit la zidire.

Biserica Sf. Nicolae a contribuit pentru zidirea şi susţinerea şcólelor 156.910 fl. 20 cr.

Din acéstă sumă 120.000 fl. i-a dat pentru susţinerea şcólelor, iar 36.000 fl. pentru zidirea lor. Adună sumele, şi o sĕ-ţi iasă socotéla.

Ḑici că rĕposatul Bucur Pop a cumpĕrat locul, pe care sunt zidite şcólele, cu 6000 fl. v. a. E adevĕrat în câtva. Bucur Pop a cumpĕrat locul cu 10800 fl. v. vieneză, adecă

FOIŢA.

In amurgul vieţii.

I.

Florile fuseseră luate, masa fusese strânsă. Sufrageria şi salónele erau cum fuseseră înainte de serbare. D-na Scarlat simţea acum un fel de frig în faţa odăilor tăcute şi góle

Òre viaţa ei nu era sĕ fie şi ea rece, gólă şi tăcută de aci înainte, de óre-ce plecase aceea care îi făcea farmecul?

O prididiră lacrĕmile, dete brânci uşei şi întrà în odaia ei, unde căḑu pe un scaun lângă sobă.

De câte ori nu venise acolo Suzeta înainte de a se culca!... Cât mai vorbiseră, cât o alintase!

Vai! ḑilele acelea se duseseră pentru vecie.

Suzeta se măritase în ḑiua aceea, şi în clipele acelea se depărta în góna trenului, însoţită de bărbatul ei, care de acum era sĕ fie totul pentru dênsa.

Părinţii, cari timp de douĕ-ḑeci de ani o iubiseră atât de mult, acum rĕmâneau în rêndul al doilea.

Cum póte óre legea sĕ întăréscă aşa fapt cumplit? cugeta d-na Scarlat mâniată, plângênd din tótă inima şi blăstĕmându-şi ginerele, cum fac tóte mumele în ḑiua când dobândesc titlul de sócră.

De trei luni se aflá mereu în mişcare, găteli de încercat, pregătirea cuibului pentru noii însurăţei, şirul nesfêrşit de vizite... Acum linişte peste tot şi biata femee singură, îşi plângea fata.

Numai de ar fi fericită drăguţa de Suzeta!... În faţa misterului nepătruns al viitorului, d-na Scarlat se cutremurà de témă.

Andreiu ştia bine că bărbatul fiicei sale, avea posiţie frumósă, că era băiat frumos, sănĕtos, că avea — ca doctor — clientelă numerósă, că în sfîrşit plăcea Suzetei; dar caracterul se arată numai în intimitate.

Şi chiar când Andreiu ar fi avut multe calităţi, era totuşi bărbat, şi de multe ori bărbaţii sunt neîndemânatici, încurcă lucrurile chiar fără sĕ vrea, nu ştiu sĕ umble cu maşinăria aşa de delicată care compune inima şi creerul unei femei.

Va sĕ ḑică Suzeta, fata ei iubită, ar putea sĕ sufere, sĕ înveţe ce este durerea, sĕ îndure desamăgiri, desnădejde...

Şi biata mumă simţí un fior în inimă..

II.

Ea le ştia tóte acestea, căci trecuse prin multe.

Şi totuşi D-nul Scarlat nu era om rĕu, — aşa îi spuse tótă lumea pe atunci, şi acum când esperienţa vieţei o făcuse sĕ fie mai cumpĕtată în judecare şi mai îngăduitóre, credea şi dênsa tot aşa. Un cusur avea d-nul Scarlat: prea îi plăcea sĕ culégă tóte florile câte îi eşau în cale.

Pentru lume nu era lucru mare, dar pe soţie aceste infidelităţi o mâhneau adênc. Şi tocmai pe când dênsul petrecea aiurea, un alt bărbat se aflase din întêmplare lângă ea, îi spusese că simte pentru dênsa o iubire pasionată, şi respectósă cum viséză tóte femeile; o sfătuise sĕ se despartă, ca sĕ o ia el pe urmă în căsătorie, îi vorbise de o viaţă nouă, a cărei fericire ar fi şters amintirile urîte.

Atunci zăpăcită, cu inima zdrobită, era sĕ se supuie cuvintelor ispititóre, când o scăpà Suzeta.

Intr'o nópte fetiţa se deşteptà sugrumată de angină. Şi de odată, din ochii ei pierí tot, în afară de légănul în care fetiţa abia mai rĕsufla, şi peste care tatăl şi muma, amêndoi plini de grije, stăteau plecaţi ḑi şi nópte. După ce trecu pericolul, când fetiţa adormt zimbindu-le, o linişte bine-fĕcătóre se scobori în sufletul d-nei Scarlat.

Ce erau, într'adevĕr, turburările de odinióră pe lângă zguduitura cumplită ce îndurase acum?

Nu mai simţea mânie contra bărbatului sĕu; se făcuse o revoluţie în ea: mama înlocuise pe femee; acum înţelegea că dintre tóte simţemintele omeneşti, numai iubirea de mamă póte se umple o viaţă!

De atunci trăise senină şi puternică ocupându-se numai de fata ei, gustând bucuriile pe cari i le făcea Suzeta, şi plină de blândeţe pentru bărbatul sĕu... Şi, îmbĕtrânind, fluturele îşi pierdu aripele; d-nu Scarlat începu sĕ stea mai mult acasă, unde domnea o pace fericită, iar Suzeta, cu drăgălăşia ei, strânse din ce in ce mai mult legăturile dintre părinţii sĕi.

Acum plecase; se dusese farmecul. Ce erau sĕ se facă ei singuri? Ce viaţă tristă de acum încolo?

Şi d-na Scarlat începu sĕ plânge din nou.

III

Uşa se deschise şi întrà d-nul Scarlat.

— Imi dai voie? ḑise el sfios.

Se aşeḑă pe scaun în faţa ei.

cu 4200 fl. v. a., în 10 Octobre 1844, pe basa procurei ce i-au dat-o representanțele bisericilor în 8 Oct. 1844.

Acest loc însĕ în 1851, 29 Iulie, l'a cedat, pe basa unui contract, rĕposatul Bucur Pop, bisericei sf. Niculae în schimbul proprietății acestei biserici Nr. 702 din Prund.

Astfel se citesce în actele din archiva şcólelor. Aşadară şcólele s'au zidit pe proprietatea bisericei Sf. Nicolae.

Susţini D-le Diamandi, că băile au costat 70,000 fl. Nu-i adevĕrat. Băile au fost făcute pe acţii. Numĕrul acţillor au fost de 300 á 100 fl. Prin urmare băile au costat 30.000 fl. Băile înse mergeau fórte rĕu, astfel că în 1873 erau închise. In 6 Maiu 1873 s'a ţinut adunarea generală a acţionarilor, în care s'a constatat, că edificiul băilor cu inventariul lor, nu valoréză mai mult ca 10,432 fl., care sumă în cas de liquidare s'ar reduce grozav de mult, deórece băile sunt zidite pe locul bisericei Sf. Nicolae. Din causa acésta I. T. Popovici face propunere, ca acţiile sĕ se reducă la 25 suta, şi biserica Sf. Niculae ca cea mai mare proprietară de acţiuni, sĕ le rescumpere.

Biserica Sf. Niculae însĕ nu le-a rescumpĕrat, ci au rescumperat şcólele o parte din ele, iar cele mai multe le-au primit în dar, deóre-ce acţiile nu mai aveau aprópe nici o valóre. Aşa stă scris în actele din archiva şcólelor.

Ad. III.

Spui, Dnule Diamandi, că aveţi registru măiestru, purtat în cea mai mare regulă. O admit, Din acest măiestru se vede la folio cutare şi cutare, că biserica din cetate a dat scólelor până la 1868 suma de 29000 fl. şi câteva sute. Coincide, până la o mică diferinţă, cu ceea ce am susţinut eu. Eu încă am ḑis că aţi dat 23603 fl. 99 cr. pentru şcóle şi 6000 pentru fondul de pensiune. Aşadară peste 29000 fl.

Mai adaugi înse că in 1882 aţi şters o datorie de 12378 fl. care sumă, cu interesele pe 20 de ani, ar face suma de 27000. Sĕ póte. Dar' îmi vei permite ca eu sĕ vorbesc din actele şcólelor, ce îmi sunt la indemână şi nu din actele bisericii D-Vóstre, ce nu le am. In actele şcólelor nu se vede aşa ceva. Dar sĕ fie, cum ḑici D-ta. Nu veḑi însĕ D-ta că este o sfruntată aserţiune din partea D-tale, când la cele 12378 socoteşti interesele şi ridici suma la 27000 fl? Apoi D-Vóstră sunteţi datori după contract sĕ daţi anual 500 fl. pentru şcóle. Aţi dat 9 ani numai. Dar din 1859 până aḑi cât fac 500 fl. anual şi la ce sumă ar ajunge interesele lor? D-Vóstră datori şcólelor cu ḑeci de mii, şi spuneţi că aţi iertat şcólelor o datorie de 12000. Cum s'ar numí astfel de aserţiuni în limbajul D-tale, D-le Diamandi? Famfleuri.

Ad IV.

Acum e acum. Era gata sĕ folosesc o ḑicală latinéscă: Nunc venio ad... dar mi-e frică de D-ta sĕ spun ceva latineşte, căci am început a uita limba latină, pecând d-ta, precum am vĕḑut în debuturile d-tale prin „Trib. Pop". ai făcut progrese enorme în lătinéscă. De unde te ştiam că nu ştii alta latineşte decât: „amicus causas, inimicus personas", acum vĕd că foloseşti cu mult succes o mulţime de citate latineşti.

Referitor la scólele primare faci o socotélă de fantast, dar nu de negustor. Scoţi biserica Sf. Niculae datóre şcólelor nu cu mai puţin, decât cu suma de 215,081 fl. Şi iată cum ai făcut socotéla:

Ţi-ai ḑis: şcólele primare costă anual 16000 fl. In 29 de ani, adecă dela 1869 incóce, face suma de 314000. Biserica Sf. Niculae a dat 98,919 fl. (nu stiu de unde ai scos suma), prin urmare e datóre cu 215,081 fl. Perfectă multiplicaţie şi substracţie! Şi mai perfectă fantasie şi poesie!! Faci glume dle Diamandi! Dar sĕ mĕ ierţi că cu cifrele, nu se face glumă.

Sĕ-ţi vorbesc eu cu cifre, cari le poţi controla ori când D-ta, şi nu numai D-ta, ci ori cine.

Sĕ o încep şi eu încă numai dela 1869, de unde începi şi D-ta.

In 1869, susţinerea şcólelor primare pretinde suma de 2566 fl. 66 cr. De unde se acopere acéstă sumă?

1. Din aruncul la dare de 5%.	fl. 1623.—
2. „ subvenţia comunei Braşov de	fl. 1437.12
3. „ taxele şcolare	fl. 600.—
4. „ subvenţia dela reuniunea fem. rom.	fl. 400.—
5. Din subvenţia bis. sf. Nicolae	fl. 2000.—
Suma . .	fl. 6060.12

Aşadară o diferinţă de aprópe 3500 fl. în favorul bisericii sf. Nicolae.

Sĕ mergem mai departe, dar numai în anii unde obvine o diferinţă mai mare în cheltuielele şcólelor primare.

In 1873 cheltuieleie şcólelor primare sunt de 4149 fl. 83 cr.

Venitele aceleaşi, plus 400 fl. subvenţia reuniunei femeilor măriță.

In 1882 cheltuelile fac 5416 fl. iar venitele 6460 fl. plus 362 fl. venitul dela fondul Gănescu.

In 1885 biserica Sf. Nicolae sporeşte subvenţia dela 2000 fl. la 4000. Cheltuelile aprópe aceleaşi

In 1890 cheltuelele 7500 fl., iar venitele 9822 fl. v. a. Aici nu mai socotesc măruntişurile, ce le dă biserica Sf. Nicolae, precum pentru biblioteca gimnasiului anual 250, pentru cărţi la scolarii sĕraci 150 fl. pentru maial 100 fl. nici chiar aceea nu socotesc, că a pus spre folosinţa scólelor comerciale, casele ei din Groveri, cari îi aduceau chirie peste 1000 fl.

In 1893 cheltuielele scólelor primare s'au sporit, căci s'au sistemisat salariile într'un mod, deşi nu prefect, dar tot mai acomodat împrejurărilor. Subvenţia încă a ridicat-o dela 4000 la 12500 fl. afară de măruntişuri.

Astăḑi costă susţinerea scólelor primare 10,640 fl şi nu 16000 fl. Şi tot ne scoţi datori, D le Diamandi! Dar după ce calcul? Un cap englezesc, cum susţini, că e al D tale, nu póte să scótă astfel de calcule.

Ad. V.

In acest punct D-nul Diamandi voeşte sĕ mistifice lumea cu ori ce preţ. Nu cu cotisaţiuni anuale s'au susţinut scólele intre anii 1850—60, ci cu venitele lor regulate. Am arătat în întîmpinarea mea din Nr 133 al „Telegrafului Român", cari erau resursele scólelor şi cari erau cheltuelele lor, şi din acele budgete ale scólelor, ce le-am reprodus, ori cine a putut vedea, că scólele pe acele timpuri nu aveau trebuinţă de cotisaţiuni anuale, çi cel mult de câte un împrumut, când nu încasau la timp venitele, pentru cari împrumuturi, plăteau dobândă.

Dar în acest punct D-nul Diamandi susţine un neadevĕr tare sfruntat (vorba D-sale) şi anume, că numai trei valoroşi parochieni de la biserica din cetate, mult regretaţii I. Iuga, C. G. Ioan şi D. Ianciovici, prin legate au dăruit scólelor 120,000 fl.

Ce priveste pe reposatul I. Iuga e corect; a lăsat un fond al cărui venit de aproximativ 1600 fl îl folosesc scólele. Fondul lui C. G. Ioan esistă numai în capul d-nului D. Manole, iar la scóle nu. Iar fondul lui Iancovici de 50000 de lei, e lăsat pentru un internat de copii, şi strict luat, scólele îl administréză, dar nu-l folosesc. E fórte frumos scopul pentru care e menit acest fond, dar la susţinerea scólelor, precum dă sĕ se înţeleagă d-nul Diamandi, nu contribue acest fond cu nimic, nicĭ chiar cu spese de administraţie.

Aş fi gătat cu punctele d-lui Diamandi din Nr 246 al „Tribunei Poporului", dar deóre-ce d-sa a mai scris şi prin Nrii235, 236 etc. a „Trib. Poporului", mĕ vĕd eu silit a mai adauga un punct şi anume:

Nr. VI

In polemica ce o pórtă d-nul Diamandi cu consistorul şi cu „Tel. Rom." nu mĕ amestec; fiecare om cuminte care a cetit şi una şi alta, şi-a tras până acum conclusiile.

Sunt însĕ unele aserţiuni, cari se referesc esclusiv la mine.

Cei din cetate, după spusa d-lui Diamandi, sunt ómeni cari nu reflectéză la lefuri de presidenţi ai eforiei, nu-şi însuşesc posturi de caticheţi plătiţi etc.

Sĕ stăm puţin de vorbă, d-le Diamandi, deocamdată numai asupra acestor dóue puncte.

Afli d-ta de necuviincios, că eu ca catichet la şcólele comerciale sunt plătit cu 10 fl. pe lună pentru 12 óre ce le propun? Apoi de ce astfel de necuviinţe nu le-ai îndreptat şi nu le îndrepteḑi în familia d-tale?

Cuscrul d-tale protopopul Baiulescu a tras leafă ca catichet 29 de ani, şi leafă mai grasă ca mine.

Ginerile d-tale Dr. Baiulescu trage léfă ca medic al şcólelor. Precedenţii lui, dnii Neagoe, Cioran şi Iuliu Mureşan încă făceau serviţii la şcólă ca medici, dar fără leafă. Afli dta ceva necuviincios sau de imputat cuscrului şi ginerelui d-tale, că îşi iau şi şi-au luat plată pentru munca lor?, căci eu nu aflu nimic necuviincios.

Vorbesci de leafa de 600 fl. anualá a preşedintelui Eforiei. Apoi cine a făcut acéstă leafă? Eu, sau cei din Scheiu? Nu, ci cu toţii la un loc.

In şedinţa delegaţiunilor şcolare din 1892, 20 Maiu s'a luat următorul conclus:

„Propunerea Eforiei de a se remunera, începênd din 1 Sept 1891, postul de preşedinte al Eforiei, care post de present este împreunat cu o mulţime de agende, cu suma anuală de 600 fl. v. a., propunere recomandată şi de comisiunea censurătóre — se primesce".

Acéstă şedinţă a delegaţiunilor a fost presidată de protopopul Baiulesçu, şi ai luat şi d-ta parte la ea. Pe atunci preşedintele Eforiei era din cetate. De ce nu ţi-ai ridicat vocea în contra acelui conclus?

Dacă s'a comis vre-o incorectitate (terminul e prea delicat) în cestiunea acésta, apoi dta ai comis-o, căci în anii 1889 şi 1890 ai dat acéstă remuneraţiune preşedintelui fără conclus şi din propria autoritate, şi nici atâta delicateţă n'ai avut ca sĕ ceri aprobarea ulterióră dela forurile competente. Ai dispus de ale şcólei, ca de ale d-tale

Deocamdată numai atât.

Vasile Voina.

Din România

Visitele M. S. Regelui Carol.

Intr'un ḑiar din Bucureşti cetim că între curţile română, sêrbă şi bulgară s'a stabilit un deplin acord în ce privesce *visitele pe cari le va face M. S, Regele Çarol la Belgrad şi la Sofia.*

Vizita Regelui la Belgrad este ficsată pe ḑiua de 7 Aprilie.

M. Sa va merge până la Severin cu trenul, iar de aici cu un vapor al Regiei până la Belgrad, unde va sta dóuĕ ḑile.

In ḑiua de 11 Aprile Regele va merge la Sofia unde va sta o ḑi şi jumĕtate. Dela Sofia însoţit de AA. LL. RR. perechea princiară bulgară, Regele Carol va merge la Bargas, şi de aici, cu încrucişătorul „Elisabeta", va veni la Consanţa.

Din Gurghiu.

Gurghiu, Ian. 1899.

Onorată Redacţiune!

In 9 Ianuarie n. s'a întêmplat alegerea de medic cercual în Gurghiu. De acest cerc se ţin 19 comune, dintre cari 17 sunt curat românesci, iar 3 mestecate cu Români şi Maghiari.

Alegĕtorii din tóte comunele s'au presentat de diminéţă la locul de alegere, aşteptând cu nerăbdare sĕ audă numele concurenţilor.

Era o privelişte frumósă. Sute de Români, în frunte cu preoţii lor, conducĕtorii firesci ai poporului, aşteptau liniştiţi deschiderea adunării prin protopretorele.

Era în inimile tuturor aceeaşi dorinţă, în sufletul tuturor acelaşi cuget: a alege la postul de medic un bărbat, care sĕ înţelégă bine limba, datinele şi modul de traiu al poporului.

Protopretorele Nagy Elemér a deschis adunarea Românii au ales bărbaţi de încredere pe dnii Alexandru Târnoveanu preot în Hodac şi Vasilie Duma peot în Jabeniţa.

Protopretorele a comunicat, că concurenţi sunt ḑece, între cari şi un Român: dl Dr. Eugen Solomon din M. Ludoş, dar, ḑice, după dreptul ce i-l dă legea, dênsul candidéză pe trei dintre concurenţi, între cari Românul nu!

Românii au insistat tare, prin rostul părintelui A. Têrnoveanu, spre a fi canditat şi Dr. Eugen Solomon, cerêndu-i sĕ iee în *considerare dorinţa justă a poporului, care contribue la susţinerea medicului!* Vorbe în pustie. Pretorul nu s'a abătut dela hotărîrea sa. Murmurul alegĕtorilor nemulţumiţi isbucní. Românii părăsiră sala. In curtea spaţiósă, care abia încape mulţimea alegĕtorilor, se ţinú o consultaţiune.

S'a ales o comisiune, care mergênd la protopretore, îl mai rugà odată, şi insistá tare a candida pe doritul poporului, căci la din contră representanţii acestuia nu vor alege nici pe unul din candidaţi, ci se vor retrage dela votare.

„Sunteţi aici destui Români, nu e lipsă a vĕ înmulţi încă cu unul!"... a fost rĕspunsul cinic al protopretorului. S'a mai protestat

---

D-na Scarlat simţi milă când vĕḑu cum îl schimbaseră la faţă oboselile şi emoţiunile prin care trecuse în ḑiua aceea.

Decând străbătuse sala cea mare de la primărie conducênd pe Suzeta îmbrăcată în alb, câte o lacrimă i se rostogolea din când în când din ochi şi cădea în mustaţa pe care nu se mai gândea sĕ o cănéscă.

Vĕḑú lacrimi şi în ochii soţiei sale, şi, cuprins de o mare tulburare, îşi puse capul pe umĕrul ei şi plânse ca un copil.

Durerea împărtăşită e mai uşóră. D-na Scarlat nu mai plângea acum aşa de tare ca pe când era singură.

Soţul ei îşi sterse şi el ochii cu mâna, iar cu cea-l'altă ţênând pe a soţiei sale, ḑise silindu-se sĕ zimbéscă:

— Ciudate mai sunt şi obiceiurile. Tótă lumea face la complimente părinţilor cari îşi mărită fata. Trebue sĕ stai se le mulţumeşti tuturor, sĕ saluţi, sĕ zimbeşti... Şi când?... tocmai în clipa când ţi se duce fata, care îţi era bucuria ochilor, sórele casei.

Se opri cu glasul sugrumat de odată, şi se luptă un moment cu valul de lacrimi ce i se urca în ochi.

— Ştii ce m'am gândit eu adinióră? ḑisĕ el.

D-na Scarlat făcu semn că nu.

— M'am gândit că dacă s'o purta şi ginere-meu cu Suzeta cum m'am purtat eu odinióră cu tine, îi sparg capul!

— Taci, nu vorbi aşa, ḑise ea punêndu-i mâna la gură, mişcată de umilinţa ce vedea în mărturisirea lui; sĕ uităm trecutul.

El îi lua încet mâna de la gură şi i-o sărută.

Apoi urmà:

— Nu; lasă-mĕ sĕ 'ţi spun tot... M'am gândit la trecut. Când am vĕḑut cum se făcea de frumósă Suzeta, am înţeles ce lucru scump şi fermecător e o fată adevĕrată, şi am fost cuprins de remuşcare când am cugetat că şi eu am avut altă-dată alături de mine o Suzetă tot aşa de perfectă şi de adorabilă ca Suzeta nóstră, şi că ticălosul de mine n'am ştiut sĕ o fac fericită...

Işi ascunse faţa în mâni. Şi pe când sta aşa doborît de părere de rĕu, inima soţiei lui se umplea de bucurie.

Va sĕ ḑică viaţa era mai bună de cât credea dênsa? Va sĕ ḑică speranţele şi bucuriile care au murit eri, pot renaşte aḑi?...

Sarcina numai i se schimbase, nu i se sfârşise; tot mai avea pe cine sĕ susţie, pe cine sĕ mângăie, pe cine se iubéscă... Şi ce mândră sĕ simţea că se vedea vrednică, prin lunga ei răbdare, de triumful unui asemenea ceas. Nici o amintire urîtă nu venea sĕ depărteze inima plină de căinţă, umilită, slabă şi rugătóre, ce se apropia de ea.

Ḑiua fusese turburată, dar ce frumósă, ce liniştită şi dulce era sĕ le fie amurgul vieţei!..

Iată ce va spune fiicei sale, dacă va veni vre-o dată sĕ i se plângă, că nu e fericită, şi sĕ-i céră povaţă.

Intórse ochii cătră bărbatul sĕu. Şi ai lui, ca şi ai ei, erau umeḑi de lacrimi.

Il luă de mână.

— Te mai am pe tine, ḑise ea încet, cu inima plină de duioşia iertărei.

Şi rĕmaseră aşa, mână în mână, în vreme ce odaia se umplea de lumina trandafirie a amurgului.

(Menton, Franţa)

„F. p. t." Trad. de *Dumitru Stăncescu.*

contra acestei purtări, şi s'a anunţat protest la locurile competente pentru nimicirea alegerei. Apoi mulţimea nemulţămiţilor s'a retras. Alegerea s'a făcut cu notarii şi primarii comunali. Au dat notarii voturi câte 2, 3 şi 5, după cum servesc în câte 2, 3 ori 5 comune! Asemenea forestierii erariali şi câte 10 voturi unul, după cum adecă posede erariul avere în mai multe comune. Bărbaţii de încredere însĕ n'au subscris protocolul de alegere!

Românii toţi, în corpore, mâchniţi au părăsit locul de alegere, şi au dat împuternicire dlor A. Têrnăveanu, V. Duma, I. Crainic, A. Caiser şi M. Têrnăvean, ca sĕ protesteze la locul competent, în numele tuturor, în contra alegerei sĕvêrşite.

In declaraţia subscrisă aprópe de *200* alegĕtori, amintesc şi aceea că, décă alegerea se întêmplă fără de votul al celor 15 comune, ei nici nu voiesc a contribui la susţinerea medicului!

Că se va nimici alegerea sĕvêrşită ori ba, e întrebare. Noi însĕ ţinem că am avut un câştig netăgăduit: în poporul nostru şi din acest incident, conştiinţa s'a desvoltat şi întărit, încât cu entusiasm laudabil s'a pus în faţa celor cu forţa în mână. In foc sĕ lămureşte aurul. —

Un alegĕtor.

Revistă Externă

Liberarea prisonierilor spanioli din Filipine.

O telegramă din Madrid, vestesce la 22 Ianuare, că guvernul Statelor-Unite i-a împărtăşit, că va începe demersuri pentru liberarea prisonierilor spanioli din Filipine.

—

Alianţă între Francia şi Germania?

Ar fi o minune! Şi totuşi despre posibilitatea acestui lucru se vorbesce aḑi stăruitor. Indeosebi de când esistă încordarea în relaţiunile dintre Franţa şi Anglia, în Paris se discută cu mult interes ideea apropierii de Germania. Nu trece ḑi în care organele de publicitate sĕ nu scóţă la iveală, cum bărbaţi de stat înalţi, se esprimă unul după altul, că a trecut timpul de a fi tot cu năcaz în suflet contra Germaniei.

Rĕscumpĕrărea felicitărilor.

„Casa Naţională“ proiectată de Asociaţiune, a avut cel mai frumos venit din întroducerea obiceiului de rĕscumpĕrare a felicitărilor de Anul-Nou.

Ca urmare a notiţei din Nr. 144 a. tr. al „Telegrafului“, suntem rugaţi dela Asociaţie, a publica încă următórele contribuiri, tot pentru „*Casa naţională*“: Arseniu Bunea, secretariu în Sibiiu 2 cor. Dr. Ilie Dăian, publicist în Sibiiu 5 cor. Aron Lupean, oficial în Sibiiu 2 cor. Ioan V. Rusu, protopop în Sibiiu 4 cor. Constantin Stezar, capitan c. şi r. în pens în Sibiiu, 2 cor. Locotenent Dumitru Herbay, în Sibiiu 4 cor. Ioan Banciu, comerciant în Sĕlişte 2 cor. Nicolae Henţu notar în Sĕlişte 2 cor. Anna Moga, în Sibiiu 6 cor. Patriciu Barbu, advocat în Reghin 10 cor. Petru Nemeş, notar public în Braşov 10 cor. Pantaleon Lucuţa, căpitan în pens. în Sibiiu 4 cor. N. Stupariu, locotenent în Reg. 79. în Karlstadt 2 cor. Laurian Bercianu, în Orăştie 2 cor. Petru Belei, în Orăştie 2 cor. Pompiliu Piso, proprietar în Sĕcărêmb 2 cor Alimpiu Oprea, cepelan în Sĕcărêmb, 2 cor. Fabia şi Demetriu Ioviţă, inginer C. F. R. în Galaţi 10 lei (9 cor. 60 bani). Dr. Zosim Chirtop, adv. în Câmpeni 10 cor. Mihail Bontescu, adv. în Haţeg 2 cor. Dr. Emil Gerasim, adv. în Aiud 4 cor. Liviu Tămăşdan, cand. de adv. în Cluj 4 cor. Ludovic de Csato, cand. de adv. în Cluj 4 cor. Dr. Ioan Marciac, adv. în Alba-Iulia 4 cor, Ioan Danciu protopresbiter în Ofenbaia 3 cor. Ilie Moga, înv. in. Sibiiu 3 cor. Dr. Liviu de Lemény, ases. consist. în Sibiiu 2 cor. Dr. Nicolau Comşa medic în Sĕlişte 2 cor. Dr. Demetriu Ciuta, adv. în Bistiriţa 10 cor. Dionisie Login, cand. de adv. în Bistriţa 6 cor. Nicolau Racoţa, medic cerc. în Şeica mare 4 cor. Nicolae Mihailă în Vinerea 2 cor. August A. Nicóră în Deva 2 cor. Vasiliu Domşa, protopresbiter în Orăştie 4 cor. Demetriu Munthiu, not. cerc. în Reciu 4 cor. Mihail Jourca, not. în Rĕşinari 2 cor. Suma totală până acum: *264* cor. *60* bani.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful Român“,

deschidem pe anul 1899, cu preţul moderat ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiune postală (Posta utalvány — Post-Anweisung). Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul şi al postei ultime, sĕ fie scrise legibil.

Se atrage atenţiunea on. domni abonenţi, al căror abonament s'a sfêrşit, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, — altfel expeditura va fi silită a sista trimiterea fóiei deja după numĕrul 4 din anul curent.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

NOUTĂŢI

„Povestea unei Coróne de oţel“. Dl *George Coşbuc* a terminat lucrarea sa asupra résboiului neatârnării României, conform însărcinărei primite de la ministerul instrucţiunei publice române.

Acéstă nóuă operă a poetului, care sé va da în mânile tinerímii şcolare, dar pe care cu acelaşi folos o vor putea ceti şi adulţii, ba şi bărbaţii, — pórtă titlul simpatic „*Povestea unei coróne de oţĕl*“ Ea va fi tipărită în 10.000 de esemplare cu cheltuiala ministerului instrucţiei publice din Ţară.

*

† Ioan Bran de Lemény. Ioan de Lemény în numele sĕu şi al soţiei sale Maria născ. Horvàth de Zalabér, precum şi în numele fraţilor sĕi: Dr. Pompiliu de Lemény, Dr. Nicolae de Lemény şi soţia Minerva născ. Caravia şi copii lor Maria, Ionel, Felicia, Nicu, şi Dr. Liviu de Lemény şi soţia Eleonora născ. Dőrr şi copii lor Livia, Maria, Eleonora, Vera şi Liviu, cu adêncă durere fac cunoscut, cum că iubitul lor părinte, *Ilustrisimul Domn Ioan Bran Pap de Lemény et Kozla*, c. r. consilier la curtea de apel în pensiune, fost căpitan suprem al Districtului Făgăraş, asesor şi defensor matrimonial la Consistoriul metropolitan gr. or. român etc. după o lungă activitate pentru biserica sa şi naţiunea sa, pentru tron şi patrie, a rĕposat în Domnul, în 11 (23) Ianuarie a. c. la ora 10 din nópte în etate de 88 ani, împărtăşit cu sânţele taine, fără multe suferinţe.

Rămĕşiţele pămêntesci s'au condus Mercuri în 13 (25) Ianuare, ora 2 p. m. din casa proprie (şirul cetăţuei 5) la biserica Sântei-Adormiri din Braşovul-vechiu, şi sau aşeḑat spre eternă odichnă în mormêntul familiei. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Asupra vieţii regretatului reposat, „Gazeta“ din Braşov dă următórele amĕnunţi şi apreţieri:

Cu Ioan Bran de Lemény, se mai duse dintre noi unul din cei zeloşi bărbaţi ai vechei generaţiuni, cari au jucat un rol însemnat în mişcarea naţională dela 1848. Pe atunci avocat în Braşov, tînĕrul Ioan Bran a luat parte activă la marea adunare naţionolă dela 3 (15) Maiu 1848. El fu ales secretar în biroul acelei memorabile adunări între cei ḑece secretari, dintre cari aḑi nu mai este nici unul în viéţă. Ioan Bran a fost ales şi în deputaţia însărcinată a merge, sub conducerea episcopului Şaguna, la împĕratul cu petiţiunea adunării. După adunarea de pe „Câmpul Libertăţii“ îl vedem între membrii comitetului naţiunei române din Sibiiu Era singurul dintre aceştia rĕmas în viéţă, când în anul trecut am serbat aniversarea a 50-a dela 1848.

După revoluţiune, Ioan Bran a întrat în funcţiune de stat, ajungênd mai târḑiu consilier c. r. la curtea de apel. In anul 1861, când Românii începură sĕ jóce rol în viéţa municipală a Ardealului, fu numit de Maiestatea Sa căpitan suprem al districtului Făgăraş, în urma petiţiunei comunelor române din acel district, cari au cerut numirea unui căpitan „din sînul naţiunei române“ şi „întroducerea limbei române ca limbă oficială“ In anii 1863-4 a fost deputat în dieta ardelenéscă din Sibiiu, iar în 1864 era între cei delegaţi de acéstă dietă în parlamentul central din Viena. După schimbările ce s'au făcut în ani următori, Ioan Bran s'a retras în pensiune şi mai târḑiu s'a aşeḑat airăşi în Braşov, unde şi-a fost început înainte de 1848 cariera sa de advocat. Aici a dus el o viéţă retrasă, fără de-a înceta însĕ se urmăréscă cu viu interes mişcările nóstre naţionale şi culturale, luând parte la întrunirile române şi contribuind cu drag ori de câteori se făcea apel la sprijinul sĕu. Ioan Bran de Lemény a fost unul din acei favoristi ai sorţii, cari au ajuns în deplină sănĕtate frumósa etate de 88 de ani. In ḑilele din urmă însĕ îşi atrase o răcélă şi un catar de stomac, care în acéstă etate înaintată nu i-a mai permis a-se reculege, şi aḑi nópte îşi închise ochii, lin, încunjurat de fiii sĕi. Odihnéscă în pace!

*

Conferenţa de pace, iniţiată de Ţar, se va întruni în Maiu al acestui an, nu în Petersburg ori capitala altui stat mare, şi în capitala Belgiei.

*

Nu plătesc dare. In ciuda apelului lui Jokai de-a plăti ómenii darea de bunàvoe, chiar în Pesta sĕ simte cum ómenii, dacă nu-'i silă, nu-'şi plătesc darea. In cercul Iosefin de pildă, în alţi ani îşi plăteau în Ianuar cam 100—120 de inşi pe ḑi darea, — acum abia 8—10.

La oficiul altor cercuri 2—3, ba sunt cercuri în cari în 3 ḑile dup'olaltà, nu s'a presintat un singur contribuabil spre a plăti!

*

Maiorescu în retragere? Ḑiarul „Opinia„din Iaşi, scrie: „Un amic ne aduce ştirea de la Bucureşti, că dl Maiorescu ar fi declarat la mai mulţi prietini, că în curênd va împlini 30 ani de profesorat şi atunci se va retrage în pensie, va renunţa la avocatură şi se va stabili la Iaşi pentru a îngriji publicarea unui bogat material de literarură şi filosofie, adunat şi meditat de d-sa în ultimii 10 ani.

„Ar fi o fericire pentru oraşul nostru care o vĕḑut urcându-se gloria literară a d-lui Maiorescu, sĕ-i dea ospitalitatea şi linişteа trebuitóre pentru a termina monumentul care-l va face pe d-sa nemuritor şi va spori bunul renume al neamului“.

*

Un mare cutremur de pĕmênt în Grecia. Un cutremur de pământ s'a produs în 10/22 Ian. în Pelopones. Dóue sate au fost distruse. Oraşul Filiatre a fost evacuat. Zidurile caselor au crăpat. Nu se ştie dacă sunt victime. Pagubele materiale sunt considerabile.

*

Dela fraţi. „Evenimentul“ din Iaş scrie că dl profesor Ioan Paul de acolo, în urma unei consfătuiri cu membrii comitetului societăţii studenţeşti „Carmen Sylva“. au hotărît trimiterea unei adrese studentului L. Bolcaş, rugându-l a merge în Iaşi, unde asigurându-i-se existenţa, îşi va putea isprăvi studiile universitare. Ajutorul lunar ce i-se va acorda, va fi de 150 lei,

*

Post de cantor. La bisrica nóstră din Cluj se caută un cantor bun, care póte fi angajat imediat, pe lângă condiţiuni destul de favorabile. Doritorii de-a reflecta la acel post, sĕ se adreseze cătră P. O. D. protopresbiter Tuliu Roşescu, în Cluj.

*

Hoţie fără pĕreche! Ceea-ce în Pesta s'a descoperit ḑilele acestea, e dór' fără pĕreche în istoria hoţiilor din lume. O casă întrégă a fost furată! S'a întêmplat adecă, cum spune „Bud. Hirl.“ că proprietarul unei case, Wilhelm Strauss, s'a mutat din casa sa, din strada Alsóhegy, într'o altă stradă, iar fiind-că nu-şi aflase chiriaşi îşi închise casa, şi luni de ḑile n'a mai mers la ea. Intraceea trebuind a se regula acea stradă, s'a ivit trebuinţa de-a se rescumpĕra casa lui Strauss din partea oraşului. Primăria a provocat pe Strauss sĕ arete cât pretinde pentru a i-se despăgubi casa. Strauss a şi rĕspuns o sumă anumită, dar când colo inginerul care făcuse harta mai nouă a strade îi spune că el n'are acolo nici o casă! Proprietarul şi o comisiune se duc sĕ caute casa, dar spre marea lor uimire află curtea fără casă! Nici măcar o cărămidă nu mai rĕmăsese din ea! Ce s'a întêmplat cu casa, cine a furat'o, căci astă-vară ea esista încă? După mai multe întrebări în drépta şi 'n stânga, comisiunea a aflat dela vecini, că astă-tómnă, în luna lui Septemvre, nisce zidari au dărîmat casa şi au dus materialul din ea cu carĕle. Lucrarea acésta a durat cam o sĕptĕmână. Fie-care credea că dărîmarea o face proprietarul casei. Nimenea nu şi-a adus aminte, că cei-ce duc casa sunt hoţi! Proprietarul Strauss a trebuit sĕ rĕmână de pagubă şi, în locul casei, care valora mai multe mii de florini, a trebuit sĕ se mulţuméscă numai cu o despăgubire pentru loc! Hoţia asta tot nu credem sĕ mai aibă pĕreche!

*

Mórte. *Natanail Oprea* preot gr.-or. în Craciunelul de sus, a încetat din viéţă la 12/24 Ian. după scurte suferinţe, fiind în al 80-lea an al vieţii şi al 50-lea al preoţiei. Rĕmăsiţele pămêntesci ale decedatului s'au transportat în 14/26 Ian. a. c. în cimiteriul gr.-or. spre repaus etern. Cu inimă frântă de durere aduce acéstă durerósă scire la cunoscinţa tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor, jalnica familie.

— *Neaşa Ioan Comşa* născută *Dan*, preotésă vĕd. în Zerneşti, în urma unei line suferinţe, a încetat din viéţă Sâmbătă în 9/21 Ian. 1899, la órele 4½ p. m., în al 76 lea an al etàţii. Despre acéstă durerósă pierdere se încunoscinţéză tóte rudeniile, amicii şi cunoscuţii.

Partea pămêntéscă a scumpei defuncte s'a depus spre odihnă vecinică in 12/24 Ian. a. c. în cimiteriul gr.-or. din Zerneşti.

In numele nepoţilor şi rudenilor: Ioan *Dan*, proropop-onorar, ca nepot.

O producţie reuşită.

Sebeşul-inferior, Ian. 1899.

Lăudaţi şi demni de urmat sunt toţ aceia, cari puşi fiind în fruntea poporului, lucră cu zel la edificarea lui morală şi spirituală, procurându-i din când în când şi ḑile de bucurie.

Şi cred că sunt în drept a constata, că în anii din urmă s'a născut o emulaţiune în acésta direcţiune. In multe comune fruntaşe, unde câtuşi de puţin îngădue împrejurările, se dau producţiuni teatrale, declamatorice, pentru scopuri bune, mai ales bisericesti şi şcolare. — Şi bine e aşa.

Producţiune cu ales program a avut loc în fruntaşa comună Sebeşul inferior (Com. biiu) în séra de 6 Ianuarie v. c.

Comitetul arangiator, în frunte cu pasochul Toma Doican, spre a ridica momentuositatea ḑilei, a rugat un grup de tineri din seminariul „Andreian“ sĕ esecute cântările la liturgie. Tinerii au primit şi prin esecutarea lor cea cu multă dexteritate, au produs în popor adêncă mulţămire şi plăcere.

Séra a avut loc producţiunea teatralădeclamatorică. Inteliginţă din jur a venit numĕrósă.

Sala producţiunii s'a umplut curênd. Public ales ocupase locurite prime, pintre cari V. Florian paroch (Racoviţa), Visilie Simon stud. in littere (Bucureşti), T. Dragomir, not. (Racoviţa), Muraciu not. (Noul-Român), N. Pĕcurariu inv. (Porceşti), I. Mondac, (Sebeşul sup); apoi D-nele Florian, Dragomir, Simon, Bell (Sibiiu) etc. etc.

La órele 7 s'a început producţiunea. Cântările: „Cât e ţéra“, „Nóptea“, „La o rândunică“, „Sună buciumul“, au fost esecutate cu multă dibăcie, ceea-ce dovedesce, că cântăreţii s'au eserciat mult şi bine. Publicul i-a rĕsplătit prin aplause vii.

Nu mai puţin succésă a fost declamaţiunea „Ţiganul şiret“ de T. Speranţă, declamată de A. Gruia, şi piesa teatrală în 2 acte „Nemulţămitorului i-se ia darul“ predată de 4 elevi din şcóla comunală.

O parte mult gustată a producţiunei a format-o canţoneta comică de V. Alecsandri „Şoldan vitézul“ predată de I. Stoica.

Culmea producţiunei a format-o piesa teatrului în 3 acte „Cinel cinel“ de V. Alexandri. Subiectul hazliu şi înteresant, a fost ascultat cu mulţămită, persónele au fost aplaudate îndelungat.

La succesul, de care se bucură Corpul didactic, laudă şi stimă se cuvine Dlor G. Stoica şi D. Cândea învĕţători, şi dlui paroch Doican, cari mână în mână lucrând, frumos resultat au obţinut!

O, de ar fi acéstă înţelegere între preoţi şi învĕţători în tóte comunele nóstre! De câte lucrurí frumóse am mai putea auḑi!

şa — ni.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḑeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În Tipografia și librăria archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕțămêntul religiunei drept-credincióse rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Libraria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

In ***Tipografia și Librăria archidiecesană,*** Sibiiu, se află de vênḑare

Protocolul congresului

ordinar și estraordinar național-bisericesc

al

metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,

convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Prețul 1 fl.

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de

Sextil Pușcariu

à 80 cr.

* * *

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In Tipografia Archidiecesană au apărut

Treptele formale

ale

învĕțămêntului

de

Dr. Petru Șpan.

Prețul 80 cr.

Se pot procura din

Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

10183—1898 sz. [3] 2—2

Arverési hirdetmény.

Folyó évi február hó 15-én d. e. 10 órakor Boicza község irodájában nyilvános árverés fog megtartatni a község tulajdonát képező mintegy 2044 kat. holdnyi kiterjedésű Tomnatec, Gircu és Farcasiu nevű luczfenyő erdőrészekben létező fa anyag eladása céljából.

Kikiáltási ár 100.000 frt. Bánat pénz 10%.

Irásbeli ajánlatok kellően felszerelve a szóbeli árverés-megkezdése elött beadhatók.

A részletes feltételek Boicza község elöljáróságánál és alólirottnál betekintehetők.

Nagy-Szeben, 1899 január 19-én.

A járási főszolgabiró:
L. Fabritius.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv

despre frumos și artă,

de

Dr. Iosif Blaga,

profesor.

Prețul broș. fl. 1.80.

J. PSERHOFER

PILULE DE CURĂȚIREA SÂNGELUI

numite mai nainte „PILULE UNIVERSALE“,

merită pe deplin numirea ultimă, pentru-că în faptă sunt fórte multe bóle, la cari și-au validitat aceste pilule efectul lor cu adevĕrat escelent

De multe decenii sunt lățite aceste pilule peste tot locul și puține familii se vor găsi, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici au fost și sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din **mistuire rea** și **constipație** (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulațiunei ferei, dureri de ficat, lânceḑirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge** la creeri, **hemoroide** ș. a.

Prin însușirile lor de a curăți sângele au mai ales un elect admirabil la **lipsa de sânge** și bólele ce resultă din aceea, precum: **anemie, dureri de cap** *nervóse* ș. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea așa de domol, încât nu causéză nici cele mai ușóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă și de cei mai debili și chiar de copii.

Aceste **pilule depurative** *se* **prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15 în Viena** și costă o cutie cu 15 pilule **21** cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1** fl. **5** cr. La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediția francată 1 sul de pilule **1** fl. **25** cr., 2 suluri **2** fl. **30** cr., 3 suluri **3** fl. **35** cr., 4 suluri **4** fl. **40** cr., 5 suluri **5** fl. **20** cr., 10 suluri **9** fl **20** cr. Mai puțin de un sul nu se póte espeda.

NB. In urma lățirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme și numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de I. Pserhofer** și numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabile**, a caror instrucțiune de folosire e provĕḑută cu subscrierea proprie a lui **I. Pserhofer,** și cari pórtă pe acoperișul fiecărei cutii aceeași subscriere cu scrisóre **roșie**.

Din nenumĕratele scrisori prin cari mulțămesc consumenții acestor pilule pentru redobândirea sănĕtății după cele mai diferite și mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fiecine care a întrebuințat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiți buni și-mi mai trimiteți 15 suluri din neîntrecutele D-Vóstre pilule depurative cu ramburs. Și cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulțămita mea perfectă pentru puterea miraculósă a pilulelor D-Vóstre. Semnez cu tótă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.

Stimate Domnule! Voia lui D-ḑeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilule D-Vóstre și acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie așa că nu-mi mai puteam isprăvi lucrurile, și de sigur aș fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale D-Vóstră. D-ḑeu se Vĕ binecuvinteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credință, că pilulele D-Vóstre mĕ vor face deplin sănătósă, cum au ajutat și altora.

Teresia Knific.

Wiener Neustadt, 9 Decembre 1887.

Stimate Domnule! Vĕ esprim în numele mătușei mele de 60 ani cele mai sincere mulțămite. Ea a suferit 5 ani de catarch cronic de stomach și bólă de apă. Viața-i era un chin și se credea deja perdută. Din întêmplare căpĕtă o cutie din escelentele dv. pilule depurative și s'a vindecat după o întrebuințare mai îndelungată a acelora.

Cu tótă stima Iosefa Weinzettel

Eichengraberamt, lângă Gföhl 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul 'mi permit a Vĕ ruga să-mi trimiteți din nou 4 suluri din intr'adevĕr folositórele și escelentele D-Vóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoscință a mea pentru valórea acestor pilule și le voiu recomanda, pe cât numai voiu putea, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulțămită a mea Vĕ imputernicesc a face ori-ce întrebuințare publică, Cu tótă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia aust. 8 Octobre 1886.

Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale D-Vóstră. Numai escelentelor D-Vóstră pilule am de a mulțămi, că m'am mântuit de o bólă de stomach, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu-mi vor mai lipsi nici când aceste pilule și Vĕ esprim prin acésta mulțămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwikl.

Liquer Bernhardin din plante de Alpi de **W. O. Bernhard** în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., $^1/_2$ sticlă 1 fl. 40 cr., $^1/_4$ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism, cel mai bun mijloc la tóte suferințele reumatice: dureri de măduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinți, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de **J. Pserhofer** recunoscut de mulți ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum și pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomachului și a nervilor.

Elixir-Kola sau Vin, 1 lit. 3 fl., $^1/_2$ lit. 1 fl. 60 cr. $^1/_4$ lit. 85 cr.

Balsam de gușí a lui J. Pserhofer, mijloc recomandabil contra gușii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65cr.

Esență de viață, J. Pserhofer **(Picături de Praga)** contra stomachului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot felul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flac. 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răgușelei, tusei măgăresci etc. 1 sticluță 50 cr., 2 sticluțe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tannochinină, de **J. Pserhofer,** recunoscută de medici, de un șir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. **Steudel** la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot felul și la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcioróse, la buba vênătă durerósă, la sugei, țițe cu răni și aprindere de țițe, podagră și alte asemenea bóle, probat de repețite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curățire universală, de **A. W. Bullrich,** un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, amețélă, cârcei de stomach, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tóte specialitățile pharmaceutice interne și externe anunțate în ḑiarele austro-ungare, și tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorință prompt și ieftin.

Trimiterile prin postă se execută cu cea mai mare grăbire trimițêndu-se banii înainte, comande mai mari și cu ramburs ă.

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕḑute cu numele I. Pserhofer și cari pórtă același nume și pe acoperemêntul cutiei cu scrisóre roșie.

Scutite prin marcă și mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru [5] 1—6

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 5 **Sibiiu, Sâmbătă, 16/28 Ianuariu 1899.** *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Nr. 8570 Plen.

Cerculariu

cătră tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

La adunarea datelor privitóre la cualificaţiunea personală a clerului, date reclamate din incidentul articlului de lege XIV. din 1898 în afacerea întregirei venitelor preoţesci, se cere ca preoţimea nóstră sĕ documenteze anii de serviciu, care se face cu singelia dată preoţilor cu ocasiunea sânţirei lor.

In anii din urmă a obvenit casul, că unii dintre preoţi nu au fost învestiţi cu gramată archieréscă, şi acuma nu sciu cu ce pot documenta întrarea în funcţiune.

Este fapt, că la fiecare cas de sânţire s'a dat act original la adresa oficiului protopresbiteral, subscris de mâna archiepiscopului metropolit, în care se arată ḑiua când respectivul nou preot s'a chirotonit întru diacon, când întru presbiter, şi se îndrumă oficiul protopresbiteral, ca pe nou chirotonitul sĕ-l întroducă în oficiu, şi despre întroducere sĕ facă raport. Acest act oficial este de ajuns spre a arĕta începutul anilor de serviciu.

Se îndrumă deci oficiile protopresbiterale, ca în tóte acele casuri, unde unul sau altul dintre preoţi nu ar avé singelie, sĕ estradea în copie autentică actul dela autoritatea bisericéscă despre chirotonirea şi ordinarea lui de paroch în respectiva comună.

Copia acésta provĕḑută cu sigilul oficial, se va subscrie de oficiul protopresbiteral care o estradă.

In fine se aduce la cunoscinţa oficiilor protopresbiterale, că preoţilor pregătiţi în cale estraordinară, li-s'au făcut testimonii despre ascultarea studielor în seminariu, şi despre facerea esamenului de cualificaţiune, cari la cerere adresată direcţiunei seminariale şi respective consistorului, se trimit de aici respectivilor preoţi.

Aceste se publică spre scire şi conformare.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 12 Ianuariu, 1899.

Consistoriul archidiecesan.
Dr. **Il. Puşcariu** m. p
archim., vicariu archiepiscopesc.
Dr. **Elie Cristea**, m. p.,
secretariu consistorial.

Cerculariu

cătră tóte oficiile protopresbiterale şi parochiale din archidiecesa Transilvaniei.

Crescerea religiósă-morală a tinerimei şcolare dela şcólele cari nu stau sub jurisdictiunea bisericei nóstre, alipirea acestei junimi de biserica părinţilor ei, şi de ale ei instituţiuni, legătura organică dintre viéţa spirituală bisericéscă a acestei junimi şi ceialalţi membri ai bisericei nóstre, acéstă sântă misiune este pusă în mâna catecheţilor nostri.

Cu cât timpurile de aḑi sunt mai puţin acomodate principiilor bisericesci, cu cât prin legile politice bisericesci s'a slăbit legătura între biserici şi între credincioşii acelora, cu cât indiferentismul cătră biserică şi ale ei instituţiuni, spriginit şi din afară, începe a prinde rădăcini şi a se manifesta şi în sinul poporului nostru: cu atâta cresce şi datorinţa bisericei de a îngrijì de crescerea religiósă-morală a junimei studióse, ca cu timpul sĕ dispară rĕul ce este în crescere, şi fiii bisericei sĕ ducă în viéţă spiritul de iubire, spiritul de alipire cătră biserică şi cătră ale ei instituţiuni.

Spre a promova deci causa cea măréţă a catechisaţiunei, în şcólele strĕine mai ales, consistoriul archidiecesan află cu cale a dispune următórele:

1. In comune cu şcóle ce nu sunt ale bisericei nóstre, de regulă parochul nostru este catechetul elevilor greco-orientali dela acele şcóle, dar, reclamând trebuinţa, se póte institui şi altul de catechet.

2. Unde în localitatea cu şcóle strĕine, cercetate de elevi greco-orientali, nu este biserică greco-orientală şi preot greco-oriental, autoritatea bisericéscă institue anume catecheţi.

3. In locuri centrale cu elevi numeroşi greco-orientali, se institue catecheţi salarisaţi, după trebuinţă, a căror chemare este numai catechisarea elevilor greco-orientali.

4. Dacă în localităţi cu şcóle strĕine, cercetate de elevi greco-orientali, sunt mai mulţi preoţi greco-orientali, dintre acestia autoritatea bisericéscă designéză de catechet de regulă pe cel mai cualificat.

5. Catechetul este obligat îndată la începutul anului şcolariu a sĕ pune în conţelegere cu direcţiunea şcólei respective cercetate de elevi greco-orient., a cere conspectul elevilor bisericei nóstre, şi a lua mĕsuri pentru catechisarea acelora.

6. Elevii greco-orientali sunt obligaţi a cerceta regulat órele de catechisaţiune, a cerceta biserica în tóte Duminecile şi în sĕrbătorile cari se norméză la alt loc, şi în postul Sântelor Paşti sunt obligaţi a se mărturisi şi a se cumineca.

7. Catecheţii sunt obligaţi a ţiné regulat órele de catechisaţiune, a ţiné la finea anului şcolariu esamen public din religiune şi în un conspect general, adresat direcţiunii şcolare, a da elevilor notele din clasificaţiune la timpurile normate în institutele respective.

8. Catecheţii sunt obligaţi a purta o cronică şcolară, în care în fiecare óră de catechisaţiune au sĕ întroducă materialul pertractat, au sĕ însemneze absenţiile şcolare, şi alte eventuale incidente cari obvin în decursul anului sub durata prelegerilor.

9. Până la 15 Novembre al fiecărui an catecheţii promovéză la oficiul protopresbiteral concernent, conspectul catechumenilor, asemenea promovéză la finea anului şcolariu, anume îndată după facerea esamenului public anual, conspectul elevilor dimpreună cu nota de clasificaţiune.

10. In decursul lunei lui Maiu catechetul, statorind cu oficiul protopresbiteral ḑiua esamenului public din studiul religiunei, ţine acel esamen sub presidiul respectivului protopresbiter sau administrator protopresbiteral.

11. Protopresbiterii sunt obligaţi a supraveghea, ca catecheţii sĕ-şi împlinéscă cu scumpĕtate datorinţa, sunt obligaţi a promova până la 30 Novembre în fie-care an, la consistoriul archidiecesan, conspectele catechumenilor din tracturile lor protopresbiterale, la finea anului şcolariu a presidia la esamenele publice din religiune, şi a promova până la 30 Iuniu la consistoriu conspectele catechumenilor cu notele de classificaţiune.

Protopresbiterii au sĕ visiteze órele de catechisaţiune în şcólele strĕine, convingênduse şi din propria întuiţiune, despre modul cum catechetul îşi implinesce datorinţa sa, apoi consultând cronica şcolară, are sĕ observe, dacă catechetul a şi pertractat materialul prescris, şi despre resultat are sĕ raporteze consistoriului.

12. Atât catecheţii, cât şi oficiile protopresbiterale au a îngrijí, ca elevii de confesiunea nóstră sĕ cerceteze órele de catechisaţiune regulat, în Dumineci şi în sĕrbătorile arĕtate mai jos, sĕ cerceteze órele de esortaţiune şi sfânta biserică, apoi în postul sântelor Paşti sĕ se mărturiséscă şi sĕ se cuminece în biserica nóstră.

13. Cercetarea regulată a órelor de catechisaţiune, sporiul bun în studiul religiunei, cercetarea regulată a órelor de esortaţiune şi a bisericei, mărturisirea şi cuminecarea în postul sfintelor Paşti, este datorinţa elevilor greco-orientali, şi fără de calcul bun din studiul religiunei — după legile în vigóre — elevii nu pot fi promovaţi în clasă mai superióră.

Dacă totuşi ar obvení casuri ca elevi greco-orientali, fără de notă din studiul religiunei dela catechetul greco-oriental, sau cu notă rea sĕ fie promovaţi în clasă mai superióră, catechetul nostru pe calea oficiului protopresbiteral are sĕ facă îndată arătare la consistoriul archidiecesan.

14. Catecheţilor dela şcólele streine confesionale şi dela cele comunale, li-se dă remuneraţiune din averea bisericei, celor dela şcólele de stat li-se esoperéză remuneraţiune dela stat, care se póte întregí din averea bisericei.

15. In rubrica „Óbservări" dela conspectul notelor de classificaţiune, la finea anului şcolar catichetii sunt obligaţi a însemna manualele de şcólă folosite de elevi. Se observă şi aici, că numai asemenea manuale se pot folosi, cari au aprobarea autorităţii bisericesci.

16. Serbătorile obligate pentru elevii greco orientali dela scólele streine sunt:

A. In localităţi cu biserică gr. or.

1. Ḑiua anului nou (1 Ianuariu).
2. Botezul Domnului (6 Ianuariu)
3. Intimpinarea Domnului (2 Februaru).
4. Bunavestire (25 Martiu).
5. Sfinţii apostoli Petru şi Pavel (29 Iuniu).
6. Schimbarea la faţă (6 August).
7. Adormirea Maicei Domnului (15 August).
8. Nascerea Născĕtórei de Dumneḑeu (8 Septembre).
9. Intrarea în biserică (21 Novembre).
10. Prima ḑi de Crăciun (25 Decembre).
11. A dóua ḑi de Crăciun (26 Decembre).
12. Vinerea Patimilor.
13. A dóua ḑi de Paşti.
14. Inălţarea Domnului.
15. A dóua ḑi de Rusalii.
16. Ḑiua Hramului bisericei din loc, sau ḑiua patronului vre-unui institut confesional din acea localitate.

B. In localităţi fără biserică gr. or.

1. Ḑiua primă de Crăciun (25 Decembre).
2. Ḑiua a dóua de Crăciun (26 Decembre).
3. Botezul Domnului (6 Ianuariu)
4. A dóua ḑi de Paşti
5. Inălţarea Domnului.
6. A dóua ḑi de Rusalii.

17. Oficiile protopresbiterale sunt poftite a distribui câte un esemplar din acest cercularíu fiecărui oficiu parochial şi a îngrijí ca dispoşiţiunile aceluia întru cât e posibil încă în anul acesta şcolariu sĕ se pună în practică.

Sibiiu, din sedinţa senatului scolar ţinută la 14 Ianuariu, 1899.

Consistoriul archidiecesan,
Dr. **Il. Puşcariu** m. p.
archim., vicariu archiepiscopesc
Dr. **Elie Cristea** m. p.,
secretariu cons.

Sub scutul bisericei.

S'a stricat lumea, acésta o auḑim repeţindu-se ḑi de ḑi, s'a stricat lumea, nu mai este ca mai de mult.

Da, o recunóscem şi noi, lumea s'a stricat, nu mai este ca mai de mult, şi cine pórtă vina la decadenţa de aḑi, acela mare responsabilitate are înaintea ómenilor şi înaintea lui Dumneḑeu.

Astăḑi un curent, periculos curent, domnesce în special în statul nostru.

Anarchia a însuflat gróză în lumea întrégă, şi statele s'au vĕḑut necesitate a lua mĕsuri comune contra acestui rĕu, care este ruşinea veacului nostru.

S'au depărtat ómenii de Dumneḑeu, biserica este pusă în cătuşi, sau în casul cel mai favorabil, dacă şi este lăsată óre-cum liber, e lipsită de autoritatea şi sucursul, cu care dator este statul sĕ o înzestreze.

S'a luat din inima omului bogăţia de vîrtuţi, cari biserica o sădia în inima lui.

In locul aceleia legislaţiunea păgână nu a putut pune o altă bogăţie ecuivalentă, şi ca sĕ nu rĕmână gol, s'a îngrijit natura omului, şi a pus ea sĕlbătăcia.

Din acéstă bogăţie ridică revolverul acela, care sub binefăcĕtórea influenţă a bisericei esercia odinióră faptele milei trupesci, din acéstă bogăţie infige cuţitul în inima deaprópelui sĕu acela, care mai nainte sub influenţa binefăcĕtóre a bisericei premergea cu faptele milei duchovnicesci.

Lumea s'a îngrozit de abisul în care a căḑut societatea de când activitatea binefăcĕtóre a bisericei e redusă în mĕsura de aḑi.

Ómenii luminaţi încep a premerge cu pildă bună, şi acesta este semnul primei licuriri pentru o eră mai bună.

Junele împĕrat al Germaniei a mers spre a puté cânta cu cuvintele classice ale bisericei: „*Că iată ne închinăm la locul, unde au stătut piciórele tale Dómne*"; junele împĕrat al Germaniei a cercetat în tómna anului trecut locurile cele sânte, spre a se închina la mormêntul sfânt, spre a-şi pleca genunchii în grădina Getsimanii, unde s'a închinat Mântuitorul înainte de a veni Iuda cu cei fără de lege spre a prinde pe învĕţătorul.

Junele împĕrat a făcut dimpreună cu soţia sa, obositórea călĕtorie la Ierusalim, spre a sui muntele Golgota, şi acolo a se adâncì în rugăciuni, unde Mântuitorul a suferit mórtea cea mai grozavă, mórtea pe cruce.

In drumul lui anarchistii au făcut comploturi, voind a-l ucide, ca sĕ nu pótă cerceta acele locuri sfinte, spre a nu puté atrage atenţiunea lumei asupra bisericei, şi a rolului ce este ei reservat în viéţa de stat, dacă vorba e ca cetăţenii sĕ afle fericire aici pe pămênt.

Acestei călĕtorii presa jidană şi jidănită i-a atribuit tendenţe politice, intenţiuni, scopuri politice.

In combinaţiunile făcute, lumea a perdut din vedere scopul adevĕrat al acelei călĕtorii la locurile sfinte.

Nu în grădina Getsimanii, unde s'a rugat Mântuitoriul şi a esclamat. „Părinte de e cu putinţă, sĕ trécă acest păhar dela mine“, nu în muntele Golgota, unde s'au vestit cuvintele: „Părinte iartă-le lor că nu sciu ce fac“, nu în aceste locuri ale vîrtuţilor creştine se făuresc planuri politice de cuceriri sau recuceriri.

Importanţa bisericei, binefăcĕtórea influenţă a ei în viéţa popórelor, acésta s'a scos la ivélă prin cercetarea locurilor sfinte.

Abia în anul trecut, după ce serióse mişcări au turburat liniştea în statul nostru, abia atunci şi-au venit în fire şi cercurile guvernamentale din statul nostru, şi au accentuat în mod de tot palid influenţa binefăcĕtóre a bisericei în sistemul instrucţiunei publice.

Instrucţiunea în religiune, este în legile nóstre aşa de maşter tractată, încât ne roşeşte faţa când vedem la ce e redusă în şcólele nóstre religiunea.

In Szegedin, în Mecca Uungurilor, preoţimea încredinţată cu instrucţiunea în religiune a făcut grevă, de óre-ce statul şi societatea nu contribue cu nimica pentru religiune.

Ni s'a lăsat nóuă îngrijirea de crescerea religiósă morală a tinerimii.

Sĕ jertfim din tótă inima, sĕ ţinem tinĕra generaţiune sub scutul bisericei.

Cu deosebire sĕ o facem acésta acuma, când şi statistica oficială constată decadenţa moralului, când prin întroducerea neconfesionalismului în statul nostru, religiunea şi moralitatea lipsite de scutul legilor statului, au rĕmas numai sub scutul bisericei.

Sĕ îngrijim noi de creşterea tinerimei nóstre în şcólele streine, în cari tinĕra generaţiune nu mai aude cuvinte în limba sa maternă, unde ea nu aude un singur cuvênt bun despre neamul sĕu, unde ea nu aude accentuată o faptă bună sĕvêrşită de neamul românesc, unde ea nu aude despre un singur om de valóre în istoria de o mie de ani a Ungariei, care sĕ fi avut ceva românesc în sângele sĕu.

In curentul bolnăvicios de aḑi, în care şi catechetul greco-oriental e cumpănit nu după vrednicia lui intelectuală şi morală, ci după a lui ţinută politică, şi numai dacă acésta convine curentului, e acceptat ca şi catechet: în acest periculos curent sĕ îngrijim noi din ale nóstre de crescerea religiósă-morală a tinerei generaţiuni.

Tinerimea nóstră sĕ umbie la biserica nóstră, sĕ înveţe cântările bisericei nóstre, sĕ se deprindă în ritualele bisericei nóstre, în dulcea limbă a bisericei nóstre, sĕ înveţe a iubi frumseţa casei Domnului, sĕ înveţe a se lipi de biserică şi de ale ei instituţiuni, ca apoi eşind în viaţa publică, crescută în biserică, cu atât mai tare sĕ se alipéscă de ea, şi sĕ-i apere vaḑa şi onórea faţă cu asupririle de tot soiul, care dau năvală asupra ei.

Sĕ dea Dumneḑeu, ca acţiunea cea nóuă începută în direcţiunea acésta, sĕ aducă ródele dorite de noi, dorite de toţi fiii bisericei nóstre, dorite în general de toţi, cari ţin la biserica lui Christos.

Chestia rentei. „Drapelul“ dela 14 Ian. publică următórea ştire:

„Suntem informaţi că în urma unor intervenţiuni din partea guvernului din *Budapesta*, cum şi a dorinţei exprimate de *eforia bisericei sf. Niculae* din Braşov, de a-se tranşa odată chestiunea rentei, *guvernul nostru* ar fi recurs la următórea soluţiune:

„*Se acórde odată pentru totdeauna, bisericei sf. Nicolae un capital de 965.250 lei, capital a căruia dobândă represintă renta plătită până acum.*

„Nu ştim dacă acéstă soluţiune e definitivă. Imediat însĕ ce vom afla de definitiva tranşare a chestiunei, vom arăta întru cât ea este favorabilă sau nefavorabilă pentru noi şi pentru cei de preste munţi“.

Pentru preoţimea nóstră.

— Dotaţiunea clerului —

In afacerea completării datelor cerute despre venitele preoţesci din singuraticele comune, ni se cer din nou mai multe respunsuri. Mulţi întrébă aceleaşi lucruri pe cari le-am desluşit deja în Nrul 142 din anul 1898, şi în cele ce s'au scris asupra acestei chestiuni, de unde e evident, că o mare parte a preoţimei nóstre nu cetesce nici barem aceea ce privesce însaşi esistenţa sa, de cum sĕ se mai gândéscă şi la lectura cualificată a te feri de rustificare.

Fiind însĕ multe întrebări şi justificate, la acestea rĕspundem în următórele:

1. Noi privim acele capelanate, unde capelanul e ales cu drept de succesiune, de sistemisate, căci prin concurs e statorită competinţa lui. Firesce, că murind parochul, capelanatul incétă. Până atunci însĕ parochul în sensul şi 11 din lege II. pct. 2, póte detrage din venitele sale, suma „ce este impusă în sarcina venitului parochial sub titlul: provederea capelanului, carea nu póte trece preste 500 coróne.“ In lege nici nu este vorba de „sistemisat“. Numai „instrucţiunea“ vorbesce la pag. 15 sub II. 9 de „sistemisare“, şi eschide pe capelanii aplicaţi numai pentru comoditatea parochului ordinariu. Autoritatea nóstră bisericéscă în casuri de „comoditate“, admite capelani ad personam fără drept de succesiune; iar capelanii cu drept de succesiune se admit şi cu considerare la trebuinţele parochiei. In multe locuri în loc de parochal II-lea s'a aplicat capelan, ca sĕ se evite certele ce adeseori se ivesc intre parochi coordinaţi. Alţii consideră la locul acesta numai pe capelanii, cari remân pe viaţă în acéstă calitate, precum în Cohalm, Mediaş.

2. Fasiunile se fac în *limba oficială a bisericei* fie însemnarea datelor, fie observări. Unele documente, de pe la primării şi preturi, vor fi de sigur în limba maghiară. Acele sunt a se alătura întocmai. Instrucţiunea cere în §. 5 pag. 6 „ca documentele justificătóre, încât n'ar fi redactate în limba oficială a statului, sunt a sĕ alătura *după putinţă* şi în traducere maghiară autenticată din oficiu.“

3. Anul 189.... dela inceputul cólei B. este a se intregì la 1898, căci venitele şi spesele anului ultim sunt mai dătătóre de ton şi mai cunoscute.

4. Adausul dela finea observărilor din cóla B. „*Intregirea competinţei folosite până acuma din cassa statului*“, privesce pe calvini, cari din ajutórele date de stat în anii 1895, 1896, 1897, şi 1898, au întregit deja dotaţiunea unor parochi la 800 fl. In favorul lor s'a adaus la votarea legii în cameră §-ul 20 Sfîrşitul dela pagina 3 a cólei B. se umple, ca sĕ se şcie cât de mare e suma de întregire.

*

Mai multora în afacerea documentelor, din incidentul datelor referitóre la dotaţiunea clerului:

1 Mai mulţi preoţi arată, că li-s'au perdut testimoniele despre absolvarea cursului teologic, şi cer duplicate.

2. Clericii estraordinari cer document dela direcţiunea seminarială despre studiele cari le-au ascultat.

3. Clericii estraordinari cer testimoniu de cualificaţiune preoţesc.

4. Mai mulţi preoţi cu pregătire normală arată, că li s'a perdut testimoniul de cualificaţiune preoţesc, şi cer duplicat.

La întrebările acestea rĕspundem cu următórele:

Pentru duplicatele testimonielor seminariale (1) şi pentru document despre ascultarea studiilor în mod estraordinariu (2), sĕ se facă cerere din partea celor interesaţi la direcţiunea seminarială, în care sĕ se alăture în original cartea de botez, şi sĕ se trimită tacsa de 1 fl. 50. pentru duplicat.

Pentru testimoniu de cualificaţiune pe séma clericilor estraordinari sĕ se facă cerere la consistoriul archidiecesan (3), asemenea pentru duplicatul testimonului de cualificaţiune pierdut (4), la ambele documente sĕ se arete anul, luna, şi ḑiua, când s'a făcut esamenul, şi sĕ se trimită în original cartea de botez.

Decăderea Ardealului.

Iată articolul lui „Budapesti Hirlap“, pe care l'am semnalat în numĕrul nostru penultim:

„O întêmplare ne-a îndreptat atenţiunea asupra *stărilor, în multe privinţe triste, ce dăinuesc în Ardeal.* Ocupându-ne de statistica alegĕtorilor de deputaţi, am ajuns la descoperirea, că progresul Ardealului, ce se simte pe terenul politicei maghiare, ba chiar şi pe cel al vieţii sociale, este a se atribuí în mare parte acelei împregiurări, că pe când în ţara-mamă circa 50 mii de suflete se grupéză în jurul unui deputat, pe atunci în Ardeal 30 mii aleg, în termin mediu, un deputat. Acest fapt este făuritoriul norocului multorómeni din Ardeal, pentru-că dór' în rothen-brough este fórte uşor a ajunge la mandat, şi prin acesta la putere! Acésta ni-o demonstréză administraţia publică, ba chiar însuşi guvernul.

S'ar putea crede că bărbaţii ajunşi astfel în posiţiuni înalte, îşi ţin de prima şi plăcuta lor datorinţă a lucra astfel, încât prin faptele lor, fără a vătĕma interesele întregei ţeri, sĕ *planteze înflorire şi fericire in acéstă ţerişóră muntósă.* Grozavă înşelare!

Starea economică a Ardealului e aşa, încât nu e nici un motiv a o pismui! Ce-i drept, protecţia lucréză tare. Se zidesc casarme, case comitatense strălucite şi şcoli, cresce céta spornică a slujbaşilor, dar posiţia *întregei poporaţiuni, puţin se îmbunătăţesce, ba în asemĕnare cu cea a Ungariei, presintă o hotărîtă rĕmânere îndĕrĕt.*

Acea abatere strigătóre, ce esistă între locuitorii cercurilor electorale ungare şi ardelene, şi care cere lecuire grabnică, afară de privilegiile date unor oraşe, îşi află esplicarea mai ales în desvoltarea economică prea domólă, şi — ceea-ce de regulă e resultatul acesteia — în sporirea neinsemnată a poporului.

In anii 40— după Fényes — Ardealul numĕrá circa 1 milion 700 mii suflete, iar ţara-mamă $9^1/_2$ milióne. Calculul dela 1890, încât privesce Ardealul, abia presintă mai mult ca $2^1/_4$ milióne locuitori, şi resultatul celor 20 ani, dela 1870 până la 1890, nu e mai mult de cât o crescere de 100 mii suflete.

Centrele comerciului şi industriei, oraşele, pe lângă tótă sporirea birocraţiei şi cu tote imigrările elementelor din provincie în oraşe, arată o crescere neînsemnată. In anii 1850—1890, va sĕ ḑică în curs de 40 ani, Braşovul a sporit numai cu 9000, Sibiiul şi Murĕş-Oşorheiul numai cu 5000 suflete. Escepţie face Clujul, unde cele 16 mii de locuitori ce-i avea la 1850, în timpul până la 1890 s'au duplicat, sporirea însĕ în 1880—1890 a slăbit mult şi aci.

Crescerii ce se arată în oraşele mici, considerând că preste tot numai de câteva mii e vorba, nu i-se póte da importanţă mai mare.

Economia câmpului şi industria mică de asemenea simte, ba încă fiind-că e mai slabă, simte mai mult, calamităţile cari înécă isvórele de câştig şi în ţara-mamă! *Partea decăḑută a proprietarilor de mijloc umple funcţiunile şi aşa se ajută.*

Ţĕranul, dacă nu emigréză, *necăjeşte* mai departe, de cumva pelagra şi alte asemenea rele, nu-şi fac milă de el!

Dar relativa rĕmânere îndĕrĕt a Ardealului, abia esistă ceva ce ar presenta-o mai convingĕtor ca statistica institutelor nóstre de credit. Pe anul 1897 sunt, ce-i drept, arĕtate 342 astfel de institute, cari îşi au sediul în Ardeal; dintre aceste însĕ 236 sunt însoţiri, deci au un cerc de competinţă fórte restrins. Capitalul fundamental al institutelor e de 17 milióne, câştigul cu ceva peste 2 milióne.

Din contră în partea ţĕrii dintre Tisa şi Murĕş, pe care teritor se estind numai 5 comitate: Arad, Cianad, Timiş, Torontal şi Caraş, funcţionéză 285 institute de credit cu un capital fundamental de 25 milióne floreni şi cu $2^1/_2$ mil. profiit! Şi mai rea ar fi situaţia dacă am compara Ardealul cu părţile de preste Dunăre şi cu cele dintre Tisa şi Dunăre, unde cade şi capitala.

Asupra vieţii economice din Ardeal camerele comerciale erump în vii ieremiade, se plâng asupra unor simptóme ale decăderii, asupra lipsei de întreprindere şi de înaintare solidă. Intr'adevĕr tristă stare, dacă nu le putem ajuta, şi mai ales dacă nu pot aceia, în a căror mâni e puterea, şi asupra cărora se resfrânge respunderea pentru ruinarea domnilor de curţi şì a posesorilor de pămênt.

Ceea-ce e mai curios şi mai triste e, că pe când astfel stau lucrurile, totuşi aflăm motiv ca sĕ tămâiem pe bărbaţii nostri de stat, de şi vedem cât de neputincioşi sunt chiar şi acolo unde am putea presupune despre ei că cu ori-ce preţ ar fi aplicaţi a ajuta!“

Desarmarea.

O circulară a ministrului de externe rusesc cătră representanţii Puterilor, în cestiunea desarmărei, constată, că cu tótă primirea căldurósă făcută primei circulări asupra acestui subiect de Puteri şi de tóte clasele societăţii în lumea întreagă, mai multe puteri au procedat la înarmări nouĕ, silindu-se sĕ măréscă forţele lor militare.

Cu tóte acestea, guvernul imperial este de părere că ar fi cu putinţă sĕ se procedeze la un schimb prealabil de idei între Puteri, în scopul de a pune capĕt creşterei înarmărilor, şi sĕ prepare posibilitatea de a preveni conflictele armate, prin mijlóce pacnice.

Circulara propune ca program prealabil al lucrărilor conferinţei:

1) o înţelegere, stipulând ca forţele armatelor pe uscat şi pe mare, precum şi budgetele armatelor, sĕ nu se pótă spori pe un timp de fixat, în vederea unui studiu eventual al reducerei efectivelor şi budgetelor;

2) interdicţia de a se întrebuinţa în armată şi în flotă nouĕ arme de foc, explosive nouĕ, precum şi a acelora adoptate actualminte pentru puşti şi tunuri;

3) limitarea întrebuinţărei, în rĕsbóe, a explosivelor de putere formidabilă. Oprirea de a se arunca proiectile sau explosive de la înălţimea balónelor;

4) oprirea întrebuinţărei, în rĕsbóele navale, a vapórelor-torpilóre submarine sau plutitóre, sau alte maşini distrugĕtore de aceeaşi natură. Angajamentul de a nu construi în viitor corăbii de resbel „à èperon“;

5) aplicarea convenţiei din Geneva la resbóele maritime;

6) neutralitatea bastimentelor însărcinate cu scăparea neufragiaţilor în timpul sau după luptele navale;

7) revisuirea declaraţiei în privinţa legilor şi obiceiurilor resbelului, elaborate în 1875 la conferinţa din Bruxelles, rĕmasă neratificată până aḑi;

8) acceptarea în principiu a întrebuinţărei bunelor oficii ale mediaţiunei şi arbitragiului facultative pentru casuri ce se pretează. Inţelegerea în privinţa modului lor de aplicare.

Circulara declară ca bine-înţeles, că tóte cestiunile privitóre la raporturile politice ale Statelor şi ordinea de lucruri stabilite de tratate, vor trebui sĕ fie cu desĕvârşire excluse din deliberările conferinţei.

Circulara termină ḑicênd că Ţarul crede, că ar fi folositor, ca conferinţa sĕ nu se ţie în capitala vr'uneia din Puterile mari.

Cam greu de creḑut.

— Revistă esternă —

Ḑiarului francez „Soleil“ i-se comunică din isvor afirmativ de frunte din Petersburg. că Francia ar fi făcut Germaniei ofertul oficios, că ea abḑice de ideea recuceririi Elsaţiei-Lotaringiei, dacă, în faţa controverselor sale cu Anglia, Germania promite Franciei spriginul moral.

Dacă într'un rĕsboiu ofensiv universal, Anglia ar suferi înfrângere, atunci Egiptul sĕ cadă sub suveranitate internaţională, şi în numele Europei, Francia sĕ fie încredinţată cu representarea intereselor în Egipt!

Din Coşteiul-mare.

(*Diecesa Aradului*)

— Corespondenţă specială a „Telegrafului“ —

Lugoj, Ian. 1899.

Din istoria recentă a unei parochíi. — *O convertire norocósă a datoriilor poporului faţă de biserică.* — Sfinţirea bisericei din Coşteiul mare. — Un preot harnic.

Onorată Redacţiune!

Sĕrbătorile Nascerii şi ale Botezului Domnului póte că nici odată nu au fost aşteptate cu atâta dor şi dragoste crestinéscă din partea credincioşilor bisericei nóstre gr. or. din Coşteiul-mare, cum aşteptate şi prăznuite au fost în anul acesta. Bucuria lor a fost din împrejurarea, că în ḑilele premergĕtóre ale Nascerii Domnului s'a sfîrşit falnica biserică din acéstă comună, biserică, care în activitatea parochului local, a dlui *Adam Groza*, fiiu al archidiecesei trecut în diecesa sufragană aradană, constitue opera încoronării activităţii sale păstoresci!

Comuna Coşteiul-mare, (tractul Belinţului) se póte priví ca un punct strategic de mare importanţă din punct de vedere confesional, mai ales prin faptul, că este în nemijlocita apropiere cu Lugojul, centrul episcopiei greco-cat. de Lugoj, şi cu Silha, în care s'a instituit un oficiu de „vice-protopop gr. cat.“ de sigur cu tendinţă de a zela în anumite direcţiuni...

In acest loc a fost instituit la 1891 preotul Adam Groza de paroch.

Dsa a aflat tóte lucrurile bisericesci, scolare şi fundaţionale, cam deranjate.

O bisericuţă de lemn modestă şi veche, iar lângă ea o colibă drept locuinţă a parochului.

Dar „păstoriul cel bun îşi pune şi sufletul pentru turma sa!“ Şi părintele Groza şi-a pus tótă deşteptăciunea şi osteneala sa pentru a face bine poporului seu.

Şi i-a făcut.

Ţin sĕ scot la iveală mai ales felul cum *d-sa a convertit datoria ce poporul o avea faţă de biserică,* scoţêndu-o pe uşor şi frumos, — căci acest fel de convertire ar putea serví multora de exemplu, şi în multe cazuri ar fi póte cel mai norocos fel de scótere a datoriei dela popor (care altfel, durere, pe multe locuri plăteşte la tótă lumea, dar bisericii îi place sĕ o mai lase aşa de pe-o ureche pe alta!..)

Comuna bisericéscă Coşteiul avea vre-o *5224* fl. datorii pe la credincioşi şi acéstă datorie în mare parte era periclitată şi fórte dubiósă! Pentru asigurarea acestei averi, în conţelegere cu membríi Comitetului parochial şi cu institutul nostru „Făgeţana“ din Făget, a *convertit datoriile acestea din obligaţiuni*, trecêndu-le *pe cambii la institutul „Făgeţana“*, şi astfel a putut ajunge fără greutăţi în posesiunea averii, cu care s'a făcut începutul edificării bisericei, a cărei zidire era hotărîtă, dar banii nu-i puteau scóte. Aşa înse banca le-a dat banii în schimbul cambiilor datoraşilor.

Un merit necontestaver în privinţa acésta are şi directorul „Făgeţenei“ dl Sevastian Olariu, şi prim-contabilul Toma Haneşiu, care eşind la faţa locului, în decurs de 2 ḑile a efeptuit convertirea, fără a îngreuna biserica cu spese.

Póte servi şi altora de model.

(Va urma)

Din România

(*Fortificarea malului Dunării*). Ḑiarul „Galaţii“ scrie într'un numĕr mai nou al sĕu: „Vorbind acum câte-va sĕptĕmâni despre proiectul de *fortificare a ţĕrmului stâng al Dunărei* (cel dinspre România), am ḑis că un ofiţer superior din marina germană a fost însărcinat sĕ studieze şi sĕ-şi dea părerea asupra nouĕlor planuri de apărare a ţerii, prin fortificarea malului Dunării. Ofiţerul în chestiune, reîntorcêndu-se în Germania, a redactat acum deja raportul sĕu, şi a trimis Regelui Carol un voluminos memoriu, cuprinḑênd studiile pe care 'le-a făcut în călĕtoria sa de la Constanţa la Sulina şi de aci până la Vêrciorova, precum şi părerea sa asupra noilor planuri de apărare.“

Noi factori pentru desvoltarea comerciului la noi.

Cu cât un popor se ocupă mai intensiv cu comerciu şi cu industrie, cu atât devine mai bogat şi prin urmare mai independent. Adevĕrul acesta s'a constatat de când există comerciul şi a ajuns a fi o dogmă în economia naţională.

Afară de câte-va ţinuturi limitrofe cu România, în tot Ardealul, în o parte a Ungariei şi a Bănatului, de vre-un comerciu declarat la noi Românii, n'a fost vorba până acuma.

Incetul cu încetul însĕ am început şi noi a ne afirma pe ţerenul acesta.

Cea mai veche societate comercială în Ardeal (dacă informaţiunile mele sunt exacte) s'a înfiinţat la 1890 în Blaşiu. Au urmat apoi „Asociaţiunea de Consum“ în Făget, „Concordia“ în Sibiiu, „Comóra“ în Szàszka-Bánya, „Mercur“ în Deş, „Comerciantul“ în Bistriţă şi „Severieana“ în Caransebeş.

Dacă ne uitàm pe o hartă a Ungariei, putem vedea că reşedinţele şi filialele acestor 7 societăţi sunt bine alese, căci sunt respândite prin ţinuturi locuite în majoritate de români.

Fie-care din directorii sau conducĕtorii acestor institute comerciale o sĕ vĕ spună din experienţă:

1. că concurenţii lor, strĕini de neam din localitate, înegresc şi urmăresc întreprinderile nóstre cu o invidie ardentă şi o pasiune iloyală;

2., că clienţii prăvăliilor nóstre sunt aprópe 90% numai români, căci neamţul, ungurul şi jidanul, nu cumpĕră dela noi, decât numai atunci când n'are încotr'o.

Tocmai fiindcă lucrul acesta este precisat, tocmai fiind-că registrele nóstre comerciale ne oglindesc ḑilnic cu cine avem daraverile nóstre, ar trebuì ca prin o propagandă bine organisată, sĕ infiltrăm în poporul nostru ambiţiunea sĕ cumpere dela Român!

Putem asigura pe ori şi cine, că contrar clevetirilor concurenţilor iloyali, societăţile nóstre comerciale sunt tóte bine asortate şi conscie de aceea că numai atunci se vor putea susţiné cu bune resultate, când vor da consumĕrilor marfă bună şi sănătósă. Eată una din enormele greutăţi, cari opresc instituţiunile nóstre comerciale de a se desvolta mai repede şi a da acţionarilor dividende grase!

Iţi vine Românul, nu-i vorbă, în ḑi de têrg ca sĕ-şi cumpere mult puţin, cât îi trebue, dar îndată începe târguiala: că la jupânul Şloim cumpĕră mai ieftin! Şi-ţi trebue trei părechi de plumâni şi un dar oratoric „prima“, ca sĕ-l capacítezi că nu preţul mai mic dovedeşte convenabilitatea mărfii ci numai calitatea superióră!

Observ însĕ un lucru, care mĕ intereséză mult şi pe care îl urmăresc de vre-o lună de ḑile.

Clienţii nostri din provincie şi de pe la sate, sunt plugari, mici proprietari, cari cu mijlóce fórte modeste şi-au deschis o mititică prăvălie. El ţine de tóte: şi coloniale, şi manufactură, şi fierărie. Şi dacă e mai gros la céfă, atunci are debit de beuturi spirtuóse şi tutun! Pentru noi toptangíii, aceşti clienţi sunt fundamentul întreprinderei, căci bietul român plăteşte până ce mai are un gologan, face pe dracu în patru, şi îţi aduce banii la scadenţă, dacă nu toţi, apoi de bună samă îţi dă un acont mai însemnat, Şi când vre-a sĕ-şi deschidă o prăvălie, cam de regulă vine şi ḑice: Am auḑit de d-vóstră, că ne-a spus domnul părinte sau dascălul „care ceteşte gazeta“, şi vrem sĕ târguim aci marfa dacà ne daţi puţin credit“.

Va sĕ ḑică, *reclama prin jurnale trebue făcută în continuu*, ca cei cari „cetesc în gazetă“ sĕ dea cât mai des cu ochii de noi!

Popa şi dascălul! iată cei mai principali factori ai mei, cari sunt meniţi a da întreprinderilor nóstre comerciale româneşti un avênt mare!

Avem între clienţii nostri, cari au mici prăvălii, preoţi şi dascăli; nevestele lor stau în prăvălie, vênd marfă — ergo câştigă, şi ḑĕu, după miserabilile salare a bieţilor dascăli şi puţinele venituri ale preoţilor, ce bine le prinde un câştig anual de câte-va sute de fiorini din negoţ! Pierdere nu au, căci cine mai bine ca popa şi dascălul cunóşte starea materială a poporenilor? Amêndoi dau numai acolo pe datorie, unde banul nu este riscat!

Acum începe saisonul bumbacului! Ţĕrancele nóstre îşi cumpĕră urḑală şi bătélă, se pun pe ţesut, şi, sau că fac un mic negoţ din industria acésta de casă, sau că lucréză pentru trebuinţele familiei.

Cam ḑilnic capĕt din tóte unghiurile ţĕrei nóstre scrisori, sau dela preoţi sau dela învĕţători, unde îmi comunică, că nu mai vréu se cumpere bunbacul dela jidani, ci vorbind cu poporenii, s'au decis a aduce marfă dela „Concordia“ din Sibiiu, pe socotéla lor, şi o vor distribui apoi poporenilor! Ḑilnic am corespondenţă, unde mi se cer preţurile pentru bumbac, şi prevĕd, că dacă curentul acesta s'ar rĕspândi prin tóte satele româneşti, şi dacă preoţii şi dascălii ar imita pe alţi colegi ai lor mai întreprinḑĕtori — mulţi zloţi ar rĕmânea în punga nóstră (şi fără de aceea fórte slăbuţă), ar prinde bine naţiei, că s'ar aprovisiona cu bumbac bun şi ieftin, ar prinde bine preoţilor şi dascălilor, căci ar putea câştiga ceva parale, şi ne-ar prinde bine şi nóuă, societăţilor comerciale româneşti, cari ajutate fiind de aceşti însemnaţi factori, ne-am câştiga tot terenul locuit de români, am înflori şi ne-am desvolta în ciuda strĕinilor!

Las la aprecierea onor. preoţi şi dascăli, dacă, păşind pe cărarea arătată de mine, nu ne-am ajunge în scurt timp ídealurile nóstre: de a devenì independenţi prin comerciu şi mai târḑiu prin îndustrie!

Deci: înainte şi pe lucru!

C. Petri.

Spania — vinde!

— Revistă externă —

In luna viitóre guvernul spaniol va presinta corpurilor legiuitóre un proiect de lege, prin care guvernul sĕ fie autorisat a pune în vênḑare insulele *Caroline* şi *Mariane*. Sĕ le vênḑă însĕ, nici Angliei, nici Statelor Unite americane, nici Japoniei!.. Prin ce lasă a se înţelege, şi în cercurile din Madrid aşa se şi interpretéză, că o sĕ vêndă numitele insule — *Germaniei.*

NOUTĂŢI

Ştergerea legii iesuiţilor în Germania. Parlamentul imperial german, a primit la 25 Ian. în întâia şi a dóua cetire, propunerea centrului, privitóre la ştergerea legii iesuiţilor.

*

Convenire socială împreunată cu dans va avea loc Dumineca, în 17/29 Ianuariu 1899 în sala hotelului „Impĕratul Romanilor“ din Sibiiu. Inceputul la $^{1}/_{2}8$ óre séra. Preţul de întrare: de familie 2 fl., de persónă 1 fl. Pentru comitetul arangiator: Dr. Ioan Stroia. Eventualul venit este destinat pentru un scop filantropic.

*

Un Bonaparte muribund. Principele Carol Napoleon Bonaparte, nepotul lui Iosif, regelui odinióră a Neapolului şi Spaniei, trage de mórte. E fiiul principelui Carol care din ordinul lui Napoleon purta numai titlul de „Alteţă“ nu de „Alteţă împĕrătéscă“, şi care în 1822 a luat de soţie pe Zenaide Napoleon, fica regelui Neapolului. Cu fiiul acestuia, muribundul Carol, se stinge acum şi a doua ramificaţie de familie a Napoleonilor.

*

Fuga unui medic ungur. De multă cădere morală doveditóre e şi cea mai nóuă deserţiune a unui medic din Pesta, ce ocupa o posiţie înaltă în societate. Era medicul căilor ferate ungure, Dr. Bottlik Lajos, fiiul fostului deputat dietal Bottlik, om care şi prin căsătoria sa, stă în legături de înrudire cu cele mai de frunte familii din capitala unguréscă. N'a fost serac, şi a fost încărcat şi cu posturi bune, cum e şi cel de medic al căilor ferate, şi totuşi omul era aşa de chieltuitor, încât în scurtă vreme s'a scufundat în datorii, cât abia i-sĕ mai vedea vêrful ţilindrului din ele!... Acum că nu mai putea sĕ le reguleze, şi creditorii se „interesau“ de el în chip tot mai ameninţător, medicul cu relaţii în cercurile cele mai înalte sociale, a fugit din naintea creditorilor, în America. Intr'o bună diminéţă numai nu i-au mai dat de urmă! Era dator peste 70,000 fl.

*

Post de cantor. La biserica nóstră din Cluj se caută un cantor bun, care póte fi angajat imediat, pe lângă condiţiuni destul de favorabile. Doritorii de-a reflecta în acel post, sĕ se adreseze către P. O. D protopresbiter Tuliu Roşescu, în Cluj.

*

Impărţirea London-ului în 30 de oraşe deosebite. Guvernul englez presintă în curênd parlamentului un proiect de lege, în virtutea căruia vastul oraş, cel cu locuitori mai mulţi decât Ardealul nostru întreg, o sĕ fie împărţit în *30 de oraşe* separate, fiecare cam de 200,000 locuitori (cât d. e. Bucureştii), căci aşa la un loc e grozav de greu de administrat. Fiecre oraş va primi un primar şi representanţă, remânênd comun numai senatul conţilor, pentru întreg uriaşul oraş de aḑi.

*

Nunta Adelinei Patti. In 25 Ian. s'a sĕrbat în Brecond (Anglía) cununia şi nunta celebrei cântăreţe Adelina Patti. A jurat de astă-dată credinţă soţului seu al treilea, baronului svedian Cederstrőm. Din castelul seu *craig-y-nos* a pornit superbul alaiu de nuntă, cu musică şi steaguri, conducênd pe mirésa de cinci-ḑeci-şi-şase de ani, la biserica catolică. Adelina Patti purta haină de călĕtorie în colóre sură de porumb selbatec. După cununie au plecat îndată spre Londra, servindu sĕ mirilor şi suitei lor, prânḑul de nuntă în cupeul restaurant.

*

Rectificare. Adunarea generală a cassei de economii „*Plugariul*“ din Sĕcădate, se va ţinea în *11 Februarie nou*, nu în „11 Febr. *v.*“ cum greşit a apărut în înseratul din numĕrul nostru penultim.

Ultime ştiri.

Crisa ungară.

Un ḑiar Vienez primeşte ştirea, că acum şi contele *Carol Tíbor,* preşedintele casei magnaţilor din Pesta, vrea sĕ demisioneze! „Bud. Tud.“ desminte însĕ ştirea.

Bar. *Bánffy* şi Coloman *Szell* sĕ duc pe Dumineca iar la Viena şi vor fi primiţi în audienţă de M. Sa. Retragerea lui Bánffy e chestie de ḑile deja, cel mult de-o sĕptămână.

Filipinele — republică.

In 22 Ian. în Filipine a fost decretată de Aguinaldo şi ai sei, *Republica.* Despre asta vor vesti puterile. Agninaldo a fost împuternicit a declara, la caz de lipsă, resboiu statelor Unite!

VARIETĂŢI

Câte-va reguli bune.

Un proverb datorit înţelepciunei naţiunilor ḑice: „Când merge stomachul merg tóte“. E deci fórte important pentru mersul bun al sănĕtăţii, sĕ observăm câteva reguli la *mâncare*; Regulele de mai jos, ne sunt tare de folos.

Mânâncă tot-deauna la césuri regulate.

Dacă eşti de o constituţie slabă şi n'ai poftă de mâncare, mănâncă numai când ţi-e fóme; în ori-ce cas nu mânca nici odată mult la o masă; mai bine mâncă de mai multe ori pe ḑi, dar câte puţin.

Mâncă încet mestecând bine.

Nu bea beuturi recí când mânânci alimente calde.

De la o masă la alta sĕ trécă cel puţin patru ceasuri, ca sĕ se pótă face digestia.

Nu te pune nici odată la masă când eşti supĕrat, sau încălḑit de prea multă ostenélă.

Păzăştete sĕ citeşti la masă, sau sĕ te ocupi cu exerciţii ce-ţi absorb facultăţile creerului, făcênd ca astfel sĕ ţi-se ridice sângele la cap.

Pe cât ţi-e cu putinţă, mânâncă în tovărĕşia unor ómeni veseli; mâncarea în tăcere sau singurătate nu e bună.

Nu face nici odată după masă exerciţii violente.

Posta redacţiunei.

Nic. T. în *Balşa.* Scrisórea n'a fost sosit. Ştiind acum destinaţia banilor, sĕ vor preda locului competent, şi ocasional sĕ vor cuita prin publicare în ḑiar.

Mătase de bal 45 cr.

până la **14.65** per metru — precum și „**mătase Henneberg**“ négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri.

Particularilor *liberă de vamă și porto în casă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg *(lif. de curte ces. și reg.)* **Zűrich.** [6] 1—

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Protocolul congresului

ordinar și estraordinar național-bisericesc

al

metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,

convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Prețul 1 fl.

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de

Sextil Pușcariu

à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv

despre frumos și artă,

de

Dr. Iosif Blaga,

profesor.

Prețul broș. fl. 1.80.

Pentru a înlesni și celor mai lipsiți copii de șcólă procurarea de **cărți didactice,** ne-am decis a *reduce prețurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru șcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl.	—.24	la fl.	—.20
Aritmetica de V. Roman leg.	„		„	—.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl.	—.40	„ „	— 30
„ II. „ „ „ „	„ „	—.32	„ „	—.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.15
Geografia de V. Roman	„		„	—.08
Istoria naturei și fisica de Z. Boiu	dela fl.	—.30	„ „	—.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot și învěțătoriu este fără îndoélă

Călindariul archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu prețul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rěposatului archiepiscop și metropolit **Miron Romanul,** cuprindênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea și numeróse condolențe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenților mai însemnați din Europa; afaceri de poștă, tren și telegraf, scala timbrelor și computărilor de interese, precum și întreg șematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania și Ungaria și în deosebi șematismul aměnunțit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci și școlare. Indicarea agendelor parochiale și protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învěțătorii soldați; têrgurile, anunțuri etc

Îl recomandăm tuturor!

Hôtel Stefanie, Viena

II. Taborstrasse Nr. 12

(lângă piața de burse)

peste 100 odăi.

Arangiament nou și modern cu tot comfortul, luminat electric, cea mai bună posiție (10 minute dela Stefansplatz). Haltă pentru tramway și omnibuse în tóte direcțiunile. Băi și apaduct cald în casă. Prețul odăilor împreună cu lumina electrică și serviciu de persónă etagiul 1, fl. **1.80**, etagiul 2, fl. **1.60**, etagiul 3. fl. **1.40**, cătră curte fl. **1.20**.

Membrilor reuniunei comersanților voiageuri. rabat.

[215] 2—3 Cu tótă stima **Carol Witzmann.**

JULIUS ERÖS,

firmă improtocolată la tribunalul comercial reg. ung.

Magazin

de orológe, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Orologiu de buzunar remontoir nichel	dela	2.50	până	6 fl.
Orologiu de buzunar remontoir-argint	„	4.50	„	10 „
Orologiu de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	„	9.—	„	15 „
Orológe pentru dame din aur, veritabil de Genf	„	12 —	„	35 „
Orológe pentru domni din aur, „ „ „	„	20.—	„	80 „
Deșteptător din nichel, marcă fină	„	2.—	„	3 „
Orológe cu pendul franc., cu resare, în cutii frumóse	„	5.—	„	15 „
Orológe cu pendul vieneze cu ponduri	„	14.—	„	35 „
Orológe de părete diferite modele	„	2.—	„	15 „
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	„	6.—	„	20 „
Lanțuri de orológe pentru dame, de aur	„	9.—	„	30 „
Lanțuri de orológe pentru domni, de aur	„	20.—	„	70 „

Inele de aur de tot felul	dela	2.—	până	12 „
Inele de aur cu diamant veritabil	„	6.—	„	25 „
Inele de aur cu briliant veritabil	„	12—	„	150 „
Inele de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6 „
Cercei de aur de tot felul	„	2.—	„	6 „
Cercei de aur cu diamant veritabil	„	6.50	„	40 „
Cercei de aur cu briliant veritabil	„	23.—	„	250 „
Cercei de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6 „
Brătare de aur de tot felul	„	10.—	„	20 „
Broșe de aur de tot felul	„	6 —	„	20 „
Lanțuri de orologiu și de gât din argint	„	1.—	„	4 „
Cercei și inele de argint	„	—.80	„	2 „
Brătare și broșe de argint	„	—.80	„	5 „

Juvaere de tot felul dela **15 cr.** (preț de façon) până la **15 fl.**, precum și **amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii,** broșe, ace de cravată, tabach'ere și țiitóre de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete, etc.

Fiecare obiect de aur sau de **argint** e examinat și probat **din oficiu** și pe **fiecare bucată** se póte vedea exact proba oficiósă (marca oficiósă); eu garantez în scris pe **doi ani** pentru mersul bun al orológelor mele. — **Tóte comandele** le efeptuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimiterea anticipativă a prețului, cu îngrijire. — **Reparaturi** de tot soiul se esecută bine și consciențios.

Rugându-mě pentru numeróse binevoitóre comande semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. **Sibiiu.** Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul „Transilvania“.)

[216] 5—10

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 6 Sibiiu, Marţi, 19/31 Ianuariu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dreptul electoral.

In decursul pertractărilor pentru încheierea unui compromis între partidul guvernamental şi oposiţia unită au eşit la ivélă şi unele lucruri, cari pe noi ne privesc mai de-aprópe, şi tocmai pentru aceea nu trebuesc trecute cu vederea

Ambele părţi au statorit în dese intruniri şi desbateri punctul lor de vedere, provocând apoi şi din o parte şi din alta pronunţări amĕnunţite asupra singuraticelor puncte de condiţiuni.

Elaboratul voluminos al contelui Albert Apponyi, acceptat de delegaţii partidelor oposiţionale, preciséză incheierea păcii, şi statoresce temeiurile pentru ulterióra purcedere.

Intre aceste la locul al doilea aflăm următorul punct:

„Revisuirea legei electorale, cu deosebită privire la libertetea şi curăţenia alegerilor; mai departe *unificarea censului*, estinderea dreptului electoral, şi ştergerea disposiţiei, ca restanţierii de dare sĕ nu pótă fi luaţi între alegĕtori".

Cele cuprinse în acéstă cerinţă forméză şi unul din postulatele poporului românesc din patrie, care prin feliuritele machinaţiuni ale celor de la putere, a fost eschis precum de pe tóte terenele, aşa şi în special de pe terenul luptei parlamentare. Ḑiarul nostru, rĕmânênd fidel programului sĕu, dat de nemuritoriul lui intemeietor Şaguna, a accentuat în continuu principiul activităţii, spre a feri elementul românesc de căderea într'o pasivitate faţă de întrégă viéţa publică din ţéră, ceea ce, durere, a şi urmat cu puţine escepţiuni, întrucât până bine de curênd pasivitatea parlamentară s'a prefăcut într'un îndiferentism condamnabil *şi* pe terenul vieţei comitatense şi comunale. Astfel în multe locuri, şi din vina nóstră, am perdut terenul de sub picióre, a cărui recâştigare astădi este mult mai anevoiósă. Acésta n'au intenţionato nici cei ce au declarat pasivitatea faţă de parlamentul ţĕrii. In timpul din urmă însĕ s'au ivit în mai multe comitate o vie mişcare întru apĕrarea intereselor poporului nostru, şi deşi în cele mai multe locuri luptătorii români se aleg numai cu succesele morale, totuşi lupta justă nu trebue abandonată, căci orice retragere a nóstră uşuréză posiţia celor ce nu ne vreau binele, şi o activitate bine condusă atâtea binevenite prilegiuiri ne dă de-a spune în faţa lumei nemulţămirea nóstră, care în cele din urmă tot va trebui delăturată.

Activitate trebue sĕ cerem pe tóte terenele, căci retragerea te moleşesce şi duce la indiferentism, din care uşor poţi cădea într'o îndolenţă, din care numai factori mai mari sĕ te pótă deştepta.

Mânecând din asemenea considerante, am condamnat totdeauna acţiunile celor dela putere intru eschiderea nóstră din parlamentul ţĕrii, şi am cerut între altele şi cele cuprinse în punctul de mai sus alui Aponyi.

Nóuă însĕ ni s'a ḑis, că espunerea persecuţiunilor este esagerată şi pretensiunile nejuste, ba au mers atât de departe, încât chiar şi legea electorală se presentă ca una din cele mai liberale din tótă Europa,

Pe bietul *Mocsáry*, care a îndrăsnit a se opune curentului bolnăvicios, în care vedea cu drept cuvênt o primejdie pentru ţară, l'au făcut imposibil, deşi era unul dintre cei mai aleşi fruntaşi ai poporului maghiar; ba unele cercuri jurnalistice au mers aşa de departe, încât i-au tras la îndoială chiar intregitatea minţii. Astăḑi însĕ — mulţumită celor ce s'au scris despre chestiunea dreptului electoral la noi — lumea e în clar cu situaţiunea, şi alegerile, mai ales ultime, pentru parlament, au scos şi pe o parte dintre Maghiari din răbdare.

Nici nu încape îndoială legea nóstră electorală este una din cele mai rafinate pentru eschiderea cetăţenilor dela cel mai cardinal drept al lor. Nu noi o ḑicem acésta, ci însişi maghiarii o constată, arătând cum póte guvernul eluda pe basa ei, voinţa a milióne de cetăţeni.

Fórte instructive sunt în privinţa acésta mai multe date scóse la ivélă în ḑilele din urmă asupra acestei chestiuni de o fóie unguréscă. Acésta ne spune că în patria nóstră, care numĕră la 17 milióne de suflete, abia 800 de mii au dreptul de alegere; dar şi din aceştia peste 150,000 sunt şterşi din listele electorale sub diferite motive, mai ales pentru restanţe de dare, şi astfel nu pot face us de dreptul lor. Astfel rĕmân votanţi la 650,000 dintre cari 350,000 totdeauna forméză majoritate absolută şi cine dispune de atâţa alegĕtori, este sigur de domnie. Considerând acum că oficianţii, liferanţii, şi diferiţii alĕgĕtori dependenţi de guvern, fac aprópe 150,000, este de ajuns ca guvernul sĕ aibă 200,000 alegĕtori pe partea sa, ca sĕ fie asigurat, ceea ce, dacă dispune de puterea unui guvern, nu este tocmai anevoios.

Pe basa acestor date judecând, nu este greu a deduce şí a ajunge la conclusiunea, că guvernul póte face ori şi ce, căci majoritatea uşor şi-o póte câştiga. In faţa acestei stări de lucruri este o ironie a mai susţinea, că stăm pe basa unui sistem de guvernament cu principii democratice. Democratismul şi constituţionalismul sunt vorbe góle la noi; iar realitatea este domnia unui grup de ómeni, care desconsideră pretensiunile juste ale majorităţii cetăţenilor.

Ce póte fi deci mai îndreptăţit, decât a pretinde schimbarea acestei stări abnormale de lucruri: *revisuirea legii-electorale* pe base moderne, făcênd posibilă întrarea în parlament a representanţilor tuturor popórelor, a tuturor cetăţenilor, căci cu toţií, fără deosebire, o susţin, dânduşi competinţele in sânge şi bani.

Cu aducerea unei legi moderne încă nu e de ajuns, ci trebuesc date garanţii, că alegerile vor fi libere şi curate de influinţe nepermise. Acésta se cere cu atât mai mult, cu cât alegerile ultime au dovedit, că în acésta privinţă adeseori s'au trecut tóte marginile. Susţinerea de censuri diferite pentru aceeaşi ţară, încă numai la noi se mai póte faţă de cetăţeni băştinaşişi în numĕr considerabil. Impărţirea cercurilor asemenea este măiestrită.

Ni sĕ face atât de des imputarea, că am părăsit terenul legal de luptă şi am apucat direcţiuni greşite. Deşi acéstă afirmare este falsă, căci multe sunt justele terene de luptă pentru emanciparea unui popor asuprit, totuşi, — facă-ne posibilă întrarea în parlament în mĕsură proporţionată cu starea numerică a poporului nostru, şi se vor afla între luptătorii naţionali, cari sĕ facă us de acest drept, apărând şi pe acel teren interesele poporului, astáḑi eschis de pe acel teren.

*

Guvernului actual s'au transpus propositiunile oposiţiei prin mijlocirea disidenţilor, dar în rĕspunsul, ce l'-a dat faţă de aceste, nu a atins în merit pretensiunea în afacerea legii electorale, invocată mai sus.

In acéstă chestie s'a ḑis numai pe scurt, că legea electorală — deocamdată — nu forméză obiectul încurcăturilor actuale, de aceea guvernul s'a mărginit numai la încheierea provisoriului, la îndemnitate etc. Dar foile maghiare mai próspete vĕd în împregiurarea, că renumitul director de bancă Coloman *Széll* s'a ridicat la suprafaţa valurilor politice, o garanţie în privinţa acésta, şi „Budapesti Hirlap" de Dumineca afirmă deja, că la casul — când C. Széll se va învoi sĕ priméscă presidiul ministerial, revisuirea legii electorale va fi sigură.

Noi încă dorim acésta, şi anume pe base juste, cari sĕ mulţuméscă tóte popórele din ţară, eschiḑêndu-se şiretlicurile meşteşugite, cari aḑi opresc pe cetăţeni dela dreptul lor.

Felicitări noului nostru Metropolit. Intre numerósele felicitări primite din incidentul alegerii şi a ḑilei onomastice, Românii gr.-or. din Elisabetinul-Timişorii au trimis şi dênşii nou-alesului Metropolit,

---

FOIŢA.

A dóua ḑi după cucerirea Smârdanului.

(*13 Ianuarie 1878.*)

Tóte ţĕrile turceşti dela Smârdan erau cucerite. In satul vecin însĕ, în Capitanovcea, mai erau companii de Turci, cari se mai sporiseră prin cei fugiţi de prin redutele Smârdanului.

Ai noştri purtau grija acestora. Se înînserase de tot, şi Românii simţéu că au sĕ stea totă nóptea în picióre, ca nu cumva sĕ-i lovéscă Turcii peste nópte.

Soldaţii erau flămênḑi şi obosiţi. Căpitanii companiilor veneau rênd pe rênd la colonel şi-i spuneau că soldaţii n'au glónţe, şi la nópte va fi rĕu, dacă s'ar întêmpla sĕ vie Turcii.

— Nimeni n'are glónţe?

— Unii au mai multe, unii au puţine, iar alţii n'au de loc, rĕspunseră căpitanii.

— Aşa e rĕu. Trebuie sĕ aibă toţi. Adunaţi toţi plumbii, şi vedeţi câţi sunt de toţi, apoi împărţiţi-i din nou, dând tuturor soldaţilor de-o potrivă.

S'a făcut aşa, şi au venit câte sapte plumbi de om.

Apoi îşi întăriră străjile de nópte, îşi rênduiră paza prin redute şi n Smârdan. Cei mai mulţi n'au dormit cât a fost nóptea de mare. Gemetele rĕniţilor s'au auḑit necontenit cât a fost nóptea, căci nimeni n'avuse vreme sĕ-i adune. Rĕniţii zăceau în amestec, Români cu Turci, care cum îi apucase vremea şi locul. Cei de prin sat, câţi au căḑut pe drum, s'au tîrît prin case şi-au fost scutiţi măcar de vênt şi de umeḑélă, dar a fost nespus de rĕu de cei ce căḑură pe câmpie.

Nóptea a trecut în linişte, cu tóte că era cu putinţă isvodirea unei primejdii. Cei din Smârdan duceau grije sĕ nu se fi ascuns Turcii prin case şi sĕ sară asupra lor; cei din redute se îngrijau, că Turcii mai ales la redute vor ţinti, dacă vor veni; iar cei ce au mas în Ianova, se temeau de apropierea Capitanovcei, unde sĕ scia că s'au înglotit tabórele.

In urmă tot cei ce au tăbărit în Ianova au dat de primejdie.

Abia s'a luminat de ḑiuă şi au început sĕ bată alarma. Toţi ai nostri, de prin Smârdan şi de prin redute, săriră în picióre. Ce era la Ianova? I-au isbit Turcii?

Pe drumul Capitanovcei se vedea rĕsărind o negură de pedestrime turcéscă. Apucaseră drumul cu nóptea în cap, şi venéu desfăşurându-se pe câmpie, cu dóuĕ tunuri şi cu başibuzuci călări.

Când au fost la vre-o dóuĕ mii de paşi, s'au rênduit în linii de bătae şi au început sĕ vie tot mai iute şi mai ameninţător. Tunurile lor şi-au deschis focul spre Ianova, şi ţinteau bine. Când au fost la o miie de paşi pedestrimea a început şi ea sĕ tragă cu puştile.

Era rĕu. Turcii venian iute şi multi. Ai noştri erau puţini şi n'aveau de cât abia câte şépte plumbi!...

— Sĕ staţi în neclintire şi sĕ nu tragă nimeni cu puşca. Lăsaţi pe Turci sĕ se apropie până la treiḑeci de paşi, şi atunci descărcaţi puscile. N'avem glónţe, trebue sĕ ne batem cu baioneta.

Asta ar fi fost un chip de a mântui companiile. Dar s'a întêmplat altfel. Turcii nu s'au apropiat până la treiḑeci de paşi. S'au oprit la cinci sute de paşi şi trăgeau necontenit spre ai nostri rănind şi uciḑênd.

Ai nostri au stat cât au stat în neclintire. Dar cât era sĕ stea? Turcii puteau sĕ tragă într'una până deséră, iar români sĕ stea cu mânile în sîn lăsându-i sĕ-i ucidă?

Flăcăii îşi perd răbdarea şi fără de nici o poruncă încep sĕ tragă spre Turci. O salvă, dóuĕ, trei. Turcii îşi îndoiesc focurile şi stau tot mai îndrăsneţi. Românii îşi cheltuiseră trei plumbi din şapte câţi aveau.

Mai o salvă, mai una şi iarăşi una. De géba. Turcii stăteau ca zidul şi trăgeau cu mânie, de scufundau pămêntul. Ei aveau câte o sută cinciḑeci de plumbi de om. Românii mai aveau câte un singur plumb.

Atunci colonelul în desnădejde trimite poruncă sĕ vie alte companii, nu ca ajutor ci ca sĕ schimbe pe celelalte. Companiile cari veneau aveau plumbii toţi, adecă sépte.

Puţin lucru. Iar alte companii nu erau pe-aprópe.

Dar una sciam noi, şi alta sciau Turcii. De unde sĕ bănuiéscă ei, că Românii n'au plumbi! Cum ar mai fi dat iama! Dar aşa când vĕḑură pe câmpie alergênd companii próspete, Turcii se cutremurară. Credeau că vin sĕ sporéscă pe celelalte.

Repede Turcii s'adunară, îşi întórseră tunurile şi o apucară îndĕrĕt de unde plecaseră. Noi am fi putut sĕ-i gonim de-alungul câmpiei, sĕ-ţi fie mai mare dragul, dar lipsa plumbilor ne ţiné pe loc. Nu ne da mâna sĕ-i zădărim, ca nu cum-va sĕ se întórcă şi sĕ ne cunóscă din rara descărcare, că n'avem glónţe.

Dar dacă se întorc, măi băieţi, mai mulţi şi mai cu vîrtute?

I. P. S. Sale Dlui *Ioan Meţianu* o căldurósă adresă de felicitare, în următorii termini:

„Inalt Prea Sfinţia Vóstră! Ajungênd imbucurătoriul şi mângăetoriul moment, că prin voinţa lui Dumneḑeu şi din încrederea Congresului naţional al bisericei nóstre, stimatul şi iubitul cap şi părinte al diecesei nóstre, a fost ridicat la strălucitul scaun al metropoliei bisericei nóstre, umilit subscrisa representanţă bisericéscă ne grăbim acum, cu ocasiunea ḑilei onomastice a Inalt Prea Sfinţiei Vóstre, a ne esprima în numele parochiei adênc simţita nóstră bucurie şi sincerile nóstre felicitări.

Ceriul dăruiască In. P. S. Vóstre ani mulţi încă, în pace şi sănĕtate, spre binele bisericei şi neamului, şi închinând totodată bunăvoinţei şi scutului Inalt Prea Sfinţiei Vóstre şi mai departe biserica acésta şi pe credincioşii ei, pre cari îi cunósce-Ţi prea bine, — remânem pururea cu dragoste şi cu devotament, ai In P. S. Vóstre fii supuşi şi ascultători.

Timişóra-Elisabetin, in 18 Ianuariu n. 1899.

Comitetul parochial gr.-or. rom.: Const. Mihailovici m. p. preşedinte, Vinc. Belinţianu m. p. notariu.

Dela Asociaţiune. In 14/26 Ian. comitetul central al Asociaţiunii a ţinut şedinţă sub preşedinţa Ilustrităţii Sale dlui Dr. *Ilarion Puşcariu*, vicepreşedintele Asociaţiunii, hotărînd între altele îndeplinirea concluselor luate deja în şedinţe anterióre, şi întemeiate pe îndrumări ale adunărilor generale din din anii precedenţi, de a se publica un concurs cu premiu de 500 coróne pentru o lucrare literară, care sĕ ne dee *„Istoria instituţiunilor culturale ale Românilor din Ungaria şi Transilvania dela 1848—1885“*, adecă pe ultimii 50 de ani. S'a fixat termin de un an, până în 31 Dec. a. c., în care lucrările sĕ fie încurse spre censurare.

Pentru „Casa naţională“ contemplată de Asociaţiune, după raportul presintat în acéstă şedinţă, s'au subscris până la finea anului 1898: *12.643 fl. 90 cr.* Iar pentru sporirea mai grabnică a fondului acestei case, s'a decis arangearea unei *loterii* (după modelul loteriei arangeate de laudabila „Reuniune a femeilor române din Sibiiu“ în favorul fondului pentru preparandia de fete, şi care a reuşit aşa de strălucit, realisând deja aprópe *6000 fl.* profit curat fondului, graţie străduinţelor comitetului şi în deosebi a preastimatei dómne presidente). Secretarul prim al Asociaţiunii, se va pune, în scopul arangierii nóuĕi loterii, în înţelegere cu centre şi cu firme favorabile, iar când totul va fi pregătit, sĕ sperăm că în curênd, se va înfiinţa loteria însaşi.

Pentru întocmirea unei liste a cărţilor celor mai potrivite spre recomandare poporului, s'au ales 8 comisii de câte 2 persóne, cari se alégă şi recomande materialul special în cele 8 secţiuni în care vor fi grupa*t*e cărţile în lista ce se va recomanda apoi poporului.

După aducerea acestor fără îndoială importante şi îmbucurătóre hotărîri, mai luându-sĕ la cunoştinţă şi alte rapórte, şedinţa a fost ridicată de preşedinţele seu Dr. Il. Puşcariu, anunţându-sĕ procsima pe Joi în 2 Febr. n.

Treceri confesionale. Din Zombor se scrie, că în Szántova s'au insinuat la locul competent 1260 inşi pentru trecere dela biserica romano-catolică la cea ortodocsă. „Pester Lloyd“ dă că motiv al nemulţămirii următórele: In biserica papistaşă din Szántova s'a oficiat până acuma missa alteruativ în limba vendă şi maghiară. După ce însĕ elementele maghiare s'au înmulţit, autoritatea bis. a decis, ca sĕ se slugéscă pe viitor numai unguresce. Acésta a nemulţĕmit—şi cu drept cuvênt, pe socaţi, încât s'au decis a trece la bis. orientală. Şi pentru acéstă biserică, care la început îţi vîră în rit o limbă străină, iar nu preste mult pe a ta maternă ţi-o scóte cu desevêrşire din propriul ei sactuariu, — au o samă de Români o nemărginită dragoste. Curat neesplicabil.

Revistă Bisericéscă.

Din Bucovina.

= *Hirotonirea întru episcop a Drului de Repta*, după-cum ne scrie corespondentul nostru dín Cernăuţi — s'a făcut Duminecă la 17/29 Ianuarie. Spre acest scop a sosit Joi la órele $12^1/_2$ episcopul sêrb din Dalmaţia Dr. Nicodim Milaş, însoţit de protosincelul sĕu Mag. teol. Calic şi un acolut. La gară au fost primiţi óspeţii de către I P. C. Sa Dl archim. Dr. V. de Repta şi ilustrul profesor Eusebiu Popovici, de membrii Consistoriului în frunte cu consil. consist. Dionisie cav. de Bejan, de membrii soc. „Academia ortodocsă“ şi de studenţii sêrbi dela facultatea teol. La portalul palatului metropolitan au fost întimpinaţi de către mai mulţi membri înalţi ai clerului, i r de corul teologilor cu cântarea „Ţie se cuvine“. In sala de marmoră i-a primit însuşi I. P. S. Sa dl Metropolit Arcadie, carele i-a condus în capela metropolitană, unde s'a oficiat de archim. Calinescu docsologia cea mare. După sĕvêrşirea docsologiei, la care a asistat un numĕr considerabil de credincioşi, a condus I. P. S. Sa Metropolitul Arcadie pe înalţii óspeţi în departamentele sale, unde s'a servit masa.

Episcopul Milas e un bărbat de statură înaltă, are o faţă înaltă, o voce puternică şi numĕră cam la 65 ani. P. S. Sa a lucrat şi pe terenul literaturei teologice şi i-se datoreşte un manual de „Drept canonic“ scris în limba gemană.

La festivitatea acésta se aştéptă şi doi episcopi din România, fosti elevi ai Drului Repta, precum şi o mulţime de preoţi şi strĕini. Aşa de es. numai din Gura-Humorului sosesc 80 de ţĕrani. Atât la Metropolitul cât şi la Dl Dr. Repta se va da câte-un dineu de preste 300 persóne.

*

= *Un nou triumf al Rutenilor.* Tot din Cernăuţi primim şirele: Ḑilele acestea s'au făcut numirile consilierilor în Consístor, în persóna Rutenilor tineri Hanicki şi Manastyrski din tabĕra Galiţianului uniat Smal-Stocki, cel mai mare resvrătitor şi duşman al ortodocsismului, care se pórtă cu gândul de a face din Bucovina ortodocsă una uniată. Fondul religionar, care numĕră până la 50 milióne, fondat de principii vechei Moldove, a ajuns pe mâna Ruşilor, cari vor înţelege sĕ-l şi iee din mâna Românilor. Dar în fine sub actualul guvern al Bucovinei se pot tóte.

C.

Monument
lui
ANDREIU ŞAGUNA.

Colecta între învăţătorii, şi şcolarii şcólei primare din Sĕlişte.

I

La colecta între învĕţători au contribuit;

Dumitru Lăpĕdat director 6 cor., Iuliu Crişan înveţător 6 cor., Petru Giura înv. 6 cor., Dumitru Mosora înv. 6 cor., Ioan Jacob înv. 6 cor., Juliana Jovescu învĕţătóre 2 cor. Octavia Dessean înv. 2 cor., Alexandrina Aitean înv. 6 cor. *Total 40 cor.*

II

Corpul învĕţătoresc a decis a face şi între şcolarii de tóte ḑilele o colectă. Timp potrivit pentru acésta au fost sĕrbătorile Crăciunului când fie-cărui şcolar prin colindat i-s'a dat prilegiu a câştiga o sumă óre care de bani.

Contribuirile la colecta dela elevi, adunând sumele din tóte clasele, dau suma totală: *33 cor. 8 bani.*

III.

Din venitul curat al producţiunii arangiate la 26 Decem. a. t. de către corpul învĕţătoresc, s'a votat pentru acest monument suma de *20 cor.*

Suma totală e deci: 93 cor. 08 bani.

Sĕlişte, 14 Ianuariu 1899.

Dumitru Lăpĕdat,
director.

*

Pe lânga acésta s'au mai înscris la noi pe lista contribuirilor: Dl Victor Tordăşan, esactor cons. 10 cor., clericul absolut din Balşa Nicolau *Todea* cu 2 cor., Dem. Costea, Balşa 1 cor.

Cassa bisericei ort. din Jertot 10 cor. iar tinerimea plugarilor din aceeaşi comună a dat un concert împreunat cu producţiune teatrală şi a destinat venitul curat de 20 cor. pentru acelaşi măreţ scop.

*

Aflându-ne în timpul carnevalului, îndemnăm tinerimea nóstră de pretutindenea a arangia convenirile sale în scopul augmentării fondului monumentului lui Şaguna.

DIN BRAŞOV

= *Prelegeri pentru popor.* „Gazeta“ de Duminecă scrie, că comitetul despărţământului I. (Braşov) al Asociaţiunei, conform programului sĕu de acţiune anunţat încă în adunarea generală ce s'a ţinut astă-vară în Braşovul vechiu, a hotărît sĕ arangeze în decursul acestei ierni o serie de prelegeri publice pentru poporul dela sate.

Prima prelegere se va ţinea în comuna Feldióra Duminecă în 24 Ianuarie v. (5 Februariu st. n.). Va vorbi dl Cornel Aisĕr membru în comitet şi cassar la filiala „Albinei“. D-sa va vorbi despre asigurări, arătând felul şi importanţa lor.

Aceste prelegeri, se 'nţelege, sunt libere de ori-ce taxă şi au de scop numai şi numai luminarea poporului. De aceea e de dorit sĕ ia parte la ele cât mai mult popor, atât bărbaţi, cât şi femei. Chiar şi de prin comunele vecine ar fi de dorit sĕ ia parte poporul la aceste prelegeri. Sperăm, că preoţii şi învĕţătorii noştri vor şi stărui în direcţiunea acésta.

*

= *Pentru monumentul lui Şaguna*, precum cetim în acelaşi numĕr al „Gazetei“, s'a făcut şi în Braşovul-vechiu o frumósă colectă dela popor, prin stăruinţa dlui paroch Iosif Maxmilian.

Dela 161 contribuenţi s'au adunat în total 109 fl. 63 cr. Sume mai mari au contribuit: dl adv. Iosif Puşcariu 25 fl., rĕposatul Bran de Lemény 20 fl., Iuniu de Puşcariu 10 fl., Valeriu Bologa 10 fl., Iosif Maximilian 5 fl. Ceilalţi au contribuit sume mai mici.

Revistă Externă

Complot contra Sultanului.

In Constantinopol s'a dat de urmele unui complot contra Sultanului. Unul dintre conspiranţi şi-a tradat soţii, din cari 4 au şi fost prinşi şi arestaţi. Ceialalţi s'au refugiat.

Francia şi Germania.

„Kölnische Zeitung“ comentând svonul despre o intenţie de apropiere a Franciei de Germania, recomandă călduros Francezilor urmarea acestei direcţii politice, şi încheie astfel: O pace onorabilă cu Francia, ne-ar ameliora mult (adecă Germaniei) posiţia faţă cu Rusia, şi şi alipirea Austro-Ungariei şi a Italiei către noi, ar uşura-o în chip simţit.

Ne-ar da puteri nóuĕ pentru a putea ţinea concurenţă cu celelalte puteri maritime (înţelege sigur pe Anglia şi Statele Unite americane), şi ne-ar duce un pas mai aprópe de realisarea ideii contelui Goluchowski, că

— Ne fac de ruşine! Ia chemaţi şi pe cei din redute, sĕ-'i speriem măcar cu mulţimea.

— Nu vĕ temeţi flăcăi. N'au sĕ mai vie. Mai bine e lângă pilaf, la foc, de cât pe o străşnicie de ger ca acésta sĕ baţi câmpii!

Ei făceau glume, şi nu şciau, bieţii, unde le stă capul.

Dar nu i-a lăsat Dumneḑeu. Cam pe la améḑi li s'au trimes din taberă douĕ regimente de pedestrime şi douĕ de călăreţi, ca óste de sprigin, cu vr'o câte-va tunuri. Pân'acum n'avusese tunuri, iar călăreţi puţini. Li s'au adus şi plumbi destui.

Acum sĕ vie Turcii, dacă mai îndrăsnesc!

Şi au îndrăsnit. N'a trecut multă vreme după sosirea ajutorului din tabĕră, şi iată că departe, în zare, pe drumul Capitanovcei s'au ivit iarăşi bataliónele turcesci, crescênd mereu şi răslăţindu-se pe câmpie.

Turcii porniseră mai mulţi şi mai cu inimă. Se vede că plecaseră cu tótă puterea lor, că veniau iuţi ca o furtună şi cu óste de călăreţi şi cu tunuri. Işi îndreptau ghiulelele tot spre Inova şi spre podul de pe Delenca.

Cele douĕ regimente de roşiori se asvîrliră atunci în cóstele Turcilor, spre drépta. Ce mai galop era! Sburau călăreţii cu săbiile de-asupra capului, de credeai că au sĕ risipéscă pe Turci ca pléva.

Turcii s'au întors spre călăreţi, şi după felul cum s'au apĕrat, se cunoscea ca vin spre Români cu multă urgie. Tótă asvîrlitura vitejéscă a călărimii nu le-a putut rupe rêndurile, şi degeaba se tot îndesau călăreţii în pedestrimea lor, că Turcii înaintară repede şi cu puterea întrégă.

Atunci compăniile nóstre din şanţurile Inovei pun puscile la ochi. Focul Românilor răresce şirurile mai din frunte ale Turcilor, trag tot mai repede Românii, tot mai cu suflet şi încep sĕ se cutremure, vĕḑênd că Turcii în loc sĕ-şi slăbéscă umbletul şi focul, şi-'l tot iuţesc, şi vin ameninţători până la o miie de paşi, până la opt sute, până la cinci sute, cât au venit şi astă diminéţă, până la trei sute.

Era urgia lui Dumneḑeu, cum veniau!

— Sĕ iasă dorobanţii sĕ le sară în cóste!

Au eşit dorobanţii şi cu multă iuţime i-au isbit din partea dréptă. Turciii se făceau că nici capul nu-i dóre de dorobanţi, şi s'apropiau de şanţuri.

— Sĕ iasă un batalion de pedestrime şi sĕ-i isbéscă şi de cea-l-altă parte.

Batalionul a sărit cu vîrtute în cósta stângă a Turcilor. Acum erau Turcii luaţi în foc de trei părţi, dar gândul lor era la şanţuri şi s'apropiau mereu.

— Sĕ se mai asvîrlă odată călăreţii şi sĕ-i încunjóre, bătêndu-i din spate!

Românii întrară în griji. Turcii se opriră la o sută cinciḑeci de paşi şi trăgeau necontenit spre şanţuri. Sĕ găteau după semne, sĕ s'asvîrlă şi cu baioneta. Şi erau cumplit bătuţi din patru părţi; din faţă îi împroşcau ai nostri, din şanţuri, din amândouĕ cóstele îi strîmtorau pedestraşii cu puscile, iar la spate îi supĕrau călăreţii cu săbiile. Şi par'că erau juraţi sĕ nu misce din loc, aşa steteau de înţepeniţi pe loc.

— Săriţi la tunuri, Români, şi daţi cu obuze şi cu şrapnele.

Atâta le mai rămânea Românilor. Dacă nici tunurile n'o sĕ-i scótă din sărită, atunci avea sĕ se încingă o luptă piept la piept şi — feréscă Dumneḑeu — Vidinul e aprópe, şi în Vidin vr'o patru-ḑeci de batalióne de Turci, care pot sosí cât ai bate în palme.

Cine a îndreptat tunul românesc, bună mână mi-a avut. Nu l-a îndreptat spre pedestrime, ci spre şiragul de tunuri turceşti, cari băteau spre noi. Şi ghiuleaua a mers aşa de bine, că loví drept în gura unui tun turcesc, şi tunul sări departe pe câmpie şi roţile lui sburară în tóte părţile.

Tunarii turci au încremenit. Atâtea le-a fost, şi strîngându-şi tunurile au strigat Românilor: sĕ ne vedem sănĕtoşi, şi au apucat la fuga în góna cailor spre Capitanovcea.

Pedestrimea lor când a vĕḑut tunurile fugind, şi-a vĕḑut nădejdea pierindu-i, şi mai stând câtă-va vreme în foc, a apucat şi ea pe urma tunurilor, adunându-şi morţii şi răniţii de pe câmpie.

Ai nostri i-au urmărit cu glónţe. Călăreţii au sărit după ei şi i-ar fi gonit rĕu, dacă nu le-ar fi stat în drum tunurile turcesci. Tunarii fugiră până în marginea satului, dar aici se opriră şi întorcênd tunurile au început sĕ bată largul câmpiei, aşa că n'aveau larg destul călăreţii noştri ca sĕ alerge după Turci.

Iar tunurile lor au stat tótă ḑiua de gâlcévă cu tunurile nóstre, şi abia spre séră s'au ascuns în sat.

Acéstă luptă a fost cea din urmă a pedestrimii nóstre.

Tótă oştirea turcéscă din Capitanovcea a fugit peste nópte în Vidin, aşa că jur împrejurul Vidinului nu mai erau acum de loc oştiri turceşti. Românii au întrat în Capitanovcea şi au aşeḑat óste până în Dunăre.

G. Coşbuc.

(Din „Povestea unei Coróne de oţel“.)

adecă ţînta politică a anilor celor mai apropiaţi ar fi, aliarea tot mai strînsă a puterilor continentale (europene) între sine".

Chestia Dreyfus.

Chestia Dreyfuss a întrat într'un stadiu nou. In 28 Ian. n. un consiliu ministerial extraordinar, a hotărît că ieri, Luni în 30 Ian., ministrul de justiţie se presinte parlamentului un proiect de lege, în vîrtutea căruia în casul special al revisuirii procesului Dreyfuss, aducerea judecăţii sĕ fie reservată *plenului* Curţii de cassaţie, nu singur senatului afacerilor criminale. Senatul acesta va conduce numai cercetările prealabile, iar decisia finală sĕ o aducă Curtea în plenul sĕu.

Se ţine că mari motive a trebuit sĕ aibă guvernul pentru a recurge la acésta hotărîre în penibila afacere a căpitanului deportat.

Revoluţie în primăvară?

Ḑilele din urmă ne-au adus iară ştiri peste ştiri, că în *Macedonia* se fac întinse şi serióse pregătiri de revoluţie în primăvară, contra stăpânirii turceşti.

Dată fiind de regulă desminţirea astor fel de ştiri, n'am luat notiţă despre ele, până sĕ vedem ce se va mai auḑi.

Ştirile mai nóuĕ confirmă însĕ svonurile date, ba spun chiar că Pórta a trimis o notă ambasadelor Rusiei şi Austriei, atrăgêndu-le atenţia asupra agitaţiei de printre Macedonenii bulgari.

Cele dóuĕ guverne au făcut demersuri pe lângă cabinetul din Sofia.

Guvernul bulgar a dat cele mai formale asigurări asupra intenţiilor sale pacinice, şi a promis sĕ ia la frontieră mĕsurile necesare spre a împedeca trecerea bandelor în primăvară.

Totuşi, Turcii s'au aşternut pe *pregătiri militare* în vederea turburărilor eventuale.

Pórta a prímit o telegramă a contelui Muravief, anunţându-i că Rusia şi Austria sunt hotărite sĕ se opună la ori-ce act de agresiune din partea Statelor balcanice.

Cu tóte aceste încredinţări, mari transporturi de muniţiuni şi de artilerie se vor face, în cursul sĕptĕmânei acesteia dela Constantinopol în Macedonia.

Intre altele, 15 tunuri Krup cu tir repede vor fi expediate în vilaetele macedonene.

Redifii acestor vilaeturi vor fi înarmaţi la primăvară cu puşti Mauser cu repetiţie.

Din Coşteiul-mare.

(*Diecesa Aradului*)

— Corespondenţă specială a „Telegrafului" —

(Incheiere.)

Lugoj, Ian. 1899.

Avênd acest bun temeiu pe care sĕ se pótă urma cu pregătirea începerii zidirii, s'a urmat cu procurarea şi a altor ajutóre, prin cari sĕ fie asigurată ajungerea la un măreţ sfîrşit, a bisericei plănuite.

La iniţiativa parochului Groza, Il. Sa dl Dr. Iosif Gall de Lucăreţ a dăruit 40 stângini de pétră pentru fundamenturi, în preţ de 320 fl., iar prin conecsiunile ce le-a obţinut parochul dela representanţii erariali, erariul a dat comunei bisericesci 400 metri de lemne pentru arsul cărămiḑii, în preţ de 351 fl. şi 132 cubìci de lemne de clădire cu suma redusă de 227 fl. Din 132 cubici 46 s'au vêndut cu suma de 650 fl. prin ceace a resultat un plus bisericei de 650 fl., pentru clădire fiind de lipsă numai 2 terţialităţi din lemnele căpătate.

Şi acum pusu-s'a păstorul sufletesc cu tótă inima pe lucrul însuşi, şi ajutat cu o parte din turma sa cuvêntătóre, în decurs de doi ani de ḑile, ridicatu-s'a în Coşteiul mare o biserică pompósă, şi spaţiósă, care póte servi de model în ori-ce comună bisericéscă!

S'au comandat pentru biserică trei clopote dela firma Novotny din Timişóra, cu consonanţa în „g. moll" fără adjustarea lor cu ferele necesare, în preţ de 1560 fl. v. a. Acordul plăcut al clopotelor ridică sentimentul evlavios în fiecare credincios adevĕrat, cu tóte acestea „fraţii" uniaţi la prima cercare a lor, au năpădit la prímariul şi notariul comunal, plângêndu-se, veḑi Dómne, că — nu pot durmi copiii lor de sunetul grozav al clopotelor !...

Tot la iniţiativa preotului s'a zidit şi o *casă parochială* (sĕ fiu bine înţeles: casa parochială, care tot proprietatea comunei bisericeşti este, iar nu casă proprietate a parochului), casă frumósă adecuată în tóte privinţele poşiţiei sociale a păstorinlui sufletesc.

Edificiul şcolar dimpreună cu locuinţa comodă a învĕţătoriului clădite încă mai nainte, asemenea sunt fórte corespunḑĕtóre cerinţelor pedagogice şi higienice.

Actul sfinţirei bisericei celei nóuĕ l'a îndeplinit în mod impunĕtor şi cu tótă strălucirea Cuvioşia Sa părintele protosincel Augustin Hamsea, ca delegat al I. P. S. Domnului Episcop, acum alesul nostru metropolit *Ioan Meţianu*. Cuvioşia Sa păr. protosincel încă pe hotarul comunei Silha a fost întimpinat de un banderiu de 20 de călăreţi şi mai multe trăsuri în frunte cu învĕţătoriul Liviu Dorca, care într'o vorbire corĕspunḑĕtóre l'a felicitat de bună venire. Ajungênd în comună, parochul Adam Groza l'a salutat în mijlocul credincioşilor acestei parochii, iar C. Sa mulţumindu-i implóră darul celui de sus asupra poporenilor ortodocşi din acésta comună.

S'a celebrat sf. liturgie şi sfinţirea, cu asistenţă de 4 preoţi, iar după celebrare Cuvioşia Sa a ţinut o predică fórte instructivă şi plină de învĕţături.

S'a dat apoi un prânḑ festiv din partea parochului Groza, la care au partipat pe lângă ómenii bisericei şi óspeţi din afară.

S'au ţinut vorbiri pentru M. Sa Impĕratul-Rege, pentru I. P. S. Sa Dl Episcop diecesan, ales metropolit I. Meţianu, pentru C. Sa părintele Hamsea, parochul local Groza etc. Cea mai bună disposiţie, — cum numai fireşte putea fi, în faţa unui aşa frumos lucru bun ajuns la încoronare.

Am arĕtat în acéstă corespondenţă vrednicia unui harnic preot, dela care fórte mulţi ar putea lua esemplu. Ca fiu al archidiecesei, născut în comuna Băcia (tr. Devei) din comitatul Hunedórei, el numai onóre a făcut şi face dicesei surori.

Coresp.

NOUTĂŢI

I. P. S. Sa Episcopul I. Meţianu, alesul nostru Metropolit, a fost ḑilele acestea, precum aflăm din foi, indispus, aşa că a trebuit sĕ stea în pat, dar acum merge spre bine.

Dorim din inimă cea mai grabnică şi deplină însănĕtoşire I. Prea Sfinţiei Sale.

*

Episcopul Ioan Popasu. In editura Tipografiei şi Librărirei diecesane din Caransebeş a apărut, precum cetim în „F. D.", biografia fericitului episcop Ioan Popasu cu portret. Preţul 10 cr.

*

† Dr. Vasilie Glodariu, vechiul profesor al Gimnasiului nostru gr.-or. din Braşov în pensiune, fost profesor şi primul director al Gimnasiului român din Bitolia, în Macedonia, după grele şi îndelungate suferinţe a încetat din viaţă Sâmbătă, în 16 (28) Ianuarie, la órele $11^{1}/_{2}$ a. m. în al 66-lea an al etăţii, al 35 lea al fericitei sale căsĕtorii, al 5-lea dela retragerea sa urmată după un serviciu de 32 de ani ca profesor gimnasial. Rĕmăşiţele pământesci ale neuitatului soţ, tată, frate, moş şi cumnat, au fost conduse spre eternă odihnă din locuinţa sa, str. Prundului Nr. 20, în cimitirul bisericii Sf. Nicolae din Şcheiu, Luni în 18 (30) Ian., la órele 3 după amiaḑi.

Afară de numeroşii cunoscuţi, foşti elevi şi stimători, deplâng pe meritatul profesor: Filotea Glodariu násc. Moraitu, ca soţie, Maria, Marina, Văsâia şi Iustina ca fraţi, Aurelian, Constantin şi Iosefiina Glodariu ca fii; Nicolae Dăian par. Maica Sarafima Moraitu ca cumnaţi; Louisa A. Glodariu násc. Wagner, Anibal şi Mircea Glodariu, ca noră şi nepoţi.

Fie-'i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

*

Pogresele Slavilor în monarchia nóstră, sunt tot mai evidente. După ce în Austria s'au întărit, cât aḑi au cuvênt decidĕtor asupra sorţii ţerii, ei îşi lărgesc mereu cercul de influenţă şi spriginire a cauzei lor. In 29 Ian. n. presidentul şi vice-presidentul reuniunei ḑiariştilor poloni din Galiţia, precum şi redactorul-şef al ḑiarului de frunte polon „Czas", au petrecut în Praga, cu scop de a se înţelege despre *pregătirile pentru al doilea congres al ḑiariştilor slavi din Austro-Ungaria*. El se va ţinea în luna August în Cracovia, avênd de scop înfiinţarea unui birou de corespondenţă slav, pentru întrégă monarchia.

*

O remarcabilă dimisiune. Parlamentul Vienez alegêndu'şi comisia pentru pertractarea pactului cu Ungaria, a distins şi pe deputatul român Dr. George Popovici cu onórea de a-'l alege în comisie. Dr. Popovici însĕ, cum sĕ vesteşte „Patriei" cu data 28 Ian. n., a demisionat din comisia pentru pactul cu Ungaria.

*

Director al gimnasiului gr.-cat. din Năseud, a fost numit profesorul Ioan Gheţie, contra voinţei şi voturilor majorităţii profesorilor, cari au ales pe Dr. Tanco. Influinţa deputatului I. Ciocan şi amestecul guvernului în acéstă causă, a produs mare nemulţumire între profesori.

*

Petrecerea junimii române din loc. Abia dóuĕ sĕptĕmâni dela preséra de Silvestru, — pre care junimea română din Sibiiu a făcut-o atât de plăcută înteligenţei nóstre de aici, şi aceeaşi junime a luat din nou frumósa hotărîre, de a ne mai procura o astfel de sară plăcută, arangiând petrecerea de Dumineca séra.

Inteliginţa română nici de astădată nu a întârḑiat a grăbi iarăşi în numér destul de frumos. Sala mare dela „Impĕratul Romanilor" pe la órele 8 era îndesuită de public ales, apoi de o mulţime de funcţionari, clerici etc. Dansul s'a început cu o „Horă" românéscă. După horă s'a urmat cu veselie la jocurile rotunde, linele valsuri, săltăreţele polce, Pas-de-patineur, etc. Romana şi Cuadrilul au fos jucate de câte 36 părechi. Petrecerea a decurs în cea mai bună disposiţie şi armonie, fiind animaţia la culme, până la órele 2., când ne-am depărtat mulţumiţi de reuşita atât morală căt şi materială a plăcutei conveniri.

*

Sinuciderea unui fin al Reginei Greciei. O lungă depeşă din Petersburg adresată reginei Olga a Greciei, îi anunţă sinuciderea tinĕrului Alexis Filosofof, ofiţer în armata rusésca, fin al Reginei şi fiu al secretarului ei particular, om de litere destul de cunoscut. Tinerul Alexis era abia de 23 de ani. Crescut în palatul regal din Atena, sub protecţia augustei sale naşe se dusese la Petersburg spre a'şi face studiile militare, şi la eşirea sa din şcólă, întra ca ofiţer în garda imperială rusă. Printr'o favóre specială a ţarului Nicolae II, el fu ataşat la escorta de onóre a Ţarinei. Deunăḑi, tinĕrul ofiţer conducea exerciţiile soldaţilor puşi sub ordinile sale, când unul din ei comise o greşală gravă contra disciplinei. Ofiţerul îl mustră aspru. Soldatul însĕ îşi agravà situaţia, rĕspunḑĕnd printr'o insolenţă superiorului sĕu. Exasperat, ofiţerul îşi luă revolverul şi trase asupra soldatului, omorîndu-l pe loc. La vederea cadavrului, tinĕrul Filosofof fu aşa de afectat, în cât îşi întórse arma contra sa, trase un foc şi căḑu ca trăsnit. Sinuciderea acésta a causat o durerósă impresie în armata rusésca şi la Curtea din Petersburg, unde tinĕrul Alexis era fórte iubit şi stimat.

*

„Bordero"-ul tot zdrenţe. Documentul de tristă aducere aminte, vestitul „bordereaux", pe temeiul căruia a fost osândit atât de greu căpitanul Dreyffus, se află, precum se vesteşte, în o stare fórte deteriorată; prin atâtea mâni a umblat, că s'a ruinat cu totul, încât acuşi e numai zdrenţe ce abia se mai pot ţiné la olaltă. Ca sĕ'l mântue de totală ruinare, au hotărît sĕ-'l aşeḑe între tăbliţe de sticlă şi aşa sĕ-'l predee Curţii de cassaţie, unde încă prin multe mâni are de trecut.

Notiţă Literară.

Din „Fóia pedagogică" a apărut Nr. 2 la 15 Ian. cu următorul cuprins: Esamenele şcolare, de Dr. I. Stroia (Urmare). — Modele de lecţiuni: Mama şi fetiţa, Poveste de Elena D. O. Sevastos, de Dr. P. Şpan. — Informaţiuni: Biblioteci poporale. Un nou mijloc de învĕţământ românesc. O învitare.

Dela Reuniunea agricolă.

Programul de lucru al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu", pentru anul 1899.

Cu scop de a cunóşte referinţele economice de prin comune, comitetul central în 1899 va ţiné după putinţă întruniri agricole în comuna Turnişor, Pianul de jos, Topârcea, Bradu, Ilimbav, Cichindeal, Vale şi Rehău.

La cas că anul va fi ambundant în póme şi cereale, comitetul va arangia în tómna a. c. în Sibiiu o exposiţie de póme, cereale şi de produse ale industriei de casă. Tot atunci se va ţiné şi exposiţia anuală de vite de prăsilă. In casul, că anul nu va fi roditor, se va arangia singur exposiţia de vite în opidul Mercurea.

Cursul de altoit pomi se va ţinea în comuna Gurarîului.

Cu pomí altoiţi, meri pătuli, se vor dăruí membrii Reuniuneí cu locuinţa în Tălmăcel.

Se vor distribui între membri în mod gratuit seminţe de nutreţuri măestrite (trifoiu, napi, luţernă), cum şi sĕmênţă de cânepă italíană. In acelaşi timp comitetul mijloceşte pentru ori cine procurarea de tot soiul de semînţuri bune şi mai ieftine.

Intre membrii doritori de a prăsi galiţe de soiu nobil: se vor distribui în mod gratuit óuĕ de galiţe, soiul Plaimouth-Rocks etc.

Maşina de sĕmânat, o grapă de fênaţe şi eventual şi alte maşini şi unelte economice — se vor pune la disposiţia membrilor spre folosire în mod gratuit.

Unuia dintre membri Reuniunei cu locuinţa în Fofeldea, i se va dăruí o viţea de rassa curată „Pinzgau".

Cu scop de a întroduce îmbunătăţiri în prăsila oilor: se vor procura dóue oi şi un berbece de rassa germană, care se va dărui pe lângă anumite condiţiuni unuia dintre oierii nostri.

In causa industriei de casă, comitetul va face apel către cărturarii dela sate atrăgênd din nou atenţiunea asupra museului înfiinţat de dl R. Bergner în Graz.

In tómna a. c. se va pune în lucrare cuptorul de uscat póme sistem „Cazenille", ce este zidit în Selişte.

Tovărăşiile agricole şi Insoţirile de credit, sistem Raiffeisen, se vor provoca se facă raport despre activitatea lor în 1898.

Cei împărtăşiţi anii trecuţi cu seminţe, pădureţi, altoi etc. se recércă a face raport despre resultatele obţinute.

Adunarea generală pentru anul 1898 se va ţinea în comuna Reşinari.

Cu scop de a putea realisa cele de sus şi în vederea modestelor mijlóce, — Reuniunea va adresa rugări către băncile nóstre pentru ajutóre băneşti.

VARIETĂŢI

Frumseţă şi iar frumseţă! Asta a fost cea mai mare grijă a femeii în tóte timpurile. Câtă bătaie de cap le princinuesc lor câştigarea şi mai ales conservarea frumseţii! Căci, sórte amară, nimic nu e perfect în lume, şi mai ales nimic nu durézā în etern...

După-ce multe de tóte s'au încercat, parisienele vin acum cu o reţetă nouă, pe care, ḑic ele, folosindu-o femeile, vecinic frumóse vor remânea! Cosmeticele nu mai ajută, dar ajută — băile de miere! Prin întrebuinţarea lor spun că se câştigă o faţă fórte drăgălaşă, plină şi fină. Ninon de Lenclos, „vecinica tinerică", a premers cu esemplul. O baie de miere înainte de culcare, apoi somn de 8 –9 óre. Sarah Bernhardt, face băi de ceaiu. Totdeauna când descinde undeva în turneurile sale, îndată îşi comandéză baie caldă, aruncă în ea 5—6 funţi de ceaiu, şi aşa o foloseşte. Multe folosesc băi de lapte; şi acestea sunt bune, mai ales contra creţelor! Aşa au făcut şi frumseţile istorice. Mărguise Pompadour, ţarevna Ecaterina II, le-au folosit şi au remas fórte frumóse până la sfîrşit...

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani şi am suferit de 10 ani de reumathism precum şi de hemoroide şi nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curăţitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 sĕptĕmâni total de durerile mele. Vĕ esprim D-Vóstră şi contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulţumită.

Cu tótă stima [181] 4—9

Christ. Ackermann, rentier,
Altona lângă Hamburg, Reichenstrasse 6.

De vêndare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar*, Sibiiu.

Nr. 697—1898 protopresb. [9] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III, Laslea-mare, protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 428 fl. 95 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot lua la comitetul parochial şi la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele concursuale instruite conform prescriselor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă sau serbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale.

Sighişóra, 22 Decembre 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or, al tractului Sighişórei, — în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Nr 843—898 [8] 1—3

Concurs.

Devenind vacantă parochia de cl. III. Fundata, în urma pensionării actualului paroch, conform resoluţiunei consistoriale Nr. 8038 B. dto 3/11 1898, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru îndeplinirea acestei parochii.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 336 fl. 60.

Doritorii de a competa la acéstă parochie sunt datori a asterne cererile lor în terminul prescris înstruite conform legii la subscrisul oficiu.

In conţelegere cu comitetul parochial. Oficiul prot. gr.-or. al Branului.

Zerneşti 27 Decembre 1898

Traian Meţianu
protopresbiter.

Recomandăm tuturor broşura apărută tocmai acum:

Obolul sĕracului

la

monumentul

Marelui ANDREIU.

Cântări ocasionale dedicate Metropolitului

Şaguna,

colectate şi arangiate de

MARIA CUNŢANU.

Preţul 10 cr.

Venitul curat se va adaoge la colecta pentru monument.

Se póte procura dela

Tipografia şi librăria archid.
Sibiiu.

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ — 30
„ II. „ „ „ „	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Libraria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

„Cassa de păstrare în Mercurea“,

societate pe acţii.

Convocare.

[7] 1—1

P. t. acţionarii **„Cassei de păstrare din Mercurea“**, societate pe acţii, se convócă prin acésta la

I-a Adunare generală ordinară,

conform §-lui 16 din statutele societăţii, pe *Duminecă* în *12 Februare st. n. 1899, la 11 óre a. m.* în localul societăţii din Mercurea, cu următorul

Program:

1. Raportul Direcţiunii despre starea intreprinderii peste tot, şi despre resultatul gestiunii anului 1898 îndeosebi.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Decisiunea asupra compturilor anuale.
4. Decisiunea asupra împărţirii profitului curat, realisat în anul 1898.
5. Fixarea marcelor de presenţă pentru membrii Direcţiunii şi ai comitetului de supraveghiere.
6. Propunerea direcţiunii referitóre la întrebuinţarea intereselor fondului de reservă.
7. Eventuale propuneri făcute în sensul §-lui 25 litera *e)* din statutele societăţii.
8. Alegerea comitetului de supraveghiere pe un period de 1 an.
9. Exmiterea a doi acţionari pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Mercurea, la 22 Ianuarie st. n. 1899.

Direcţiunea.

CONTUL BILANŢULUI.

ACTIVE.

		fl. cr.
Cassa în numĕrar		1897.36
Efecte publice		3598.—
Impr. pe camb.	fl. 23270.87	
Impr. pe oblig. cu cav.	„ 44647.02	
Impr. pe hipotecă	„ 6020.—	73937.89
Timbre anticipate		4.96
Interese transitóre restante		233.40
Mobiliar	fl. 626.61	
după amort. de 10%	„ 62.66	563.95
Spese de fund.	fl. 773.73	
după amort. de 20%	„ 154.75	618.98
		80854.54

PASIVE.

	fl. cr.
Cap social 640 acţii à 50 fl.	32000.—
Fondul de reservă	696 99
Depuneri spre fructificare	43943.96
Interese transitóre anticipate pro 1899	1292.71
Diverse conturi creditóre	193.70
Profit curat	2727.18
	80854 54

Contul PROFITULUI şi PERDERILOR.

EŞITE.

		fl. cr.
Int. pentru dep. spre fructificare	fl. 1269.51	
Int. pentru fondul de reservă	„ 38.49	1308.—
Porto postal	fl. 59.72	
Chirie	„ 156.—	215.72
Contrib. directă	fl. 100.—	
Cont. de 10% la interese de dep.	„ 126.98	
Competinţă de timbru	„ 193.80	420.78
Amortisare din mobiliar	fl. 62.66	
Amortisare din spese de fond.	„ 154.75	217.41
Profit curat		2727.18
		4889.09

VENITE.

		fl. cr.
Int. dela împr. pe cambii	fl. 1204.60	
Int. dela împr. pe obligaţiuni	„ 2270 92	
Int. deja împr. pe hipotecă	„ 245.84	
Int. dela efecte publice	„ 288.07	
Int. de întârḑiere	„ 3.50	4012.93
Provisiuni	fl. 413.01	
Taxă de provisiuni	„ 53.60	
Taxă de întab.	„ 73.50	540.11
Venit dela vênḑare de producte		336.05
		4889.09

Mercurea, la 31 Decembre st. n. 1898.

Aurel P. Barcianu m. p.,
director execntiv.

Ilie N. Pĕtruţtu m. p.,
comptabil

Danil Stroia m. p.,
cassar.

Ioan Macelariu m. p.,
controlor.

Ioan Droc m. p.,
preşedinte.

Ioan Macelariu m. p.,
vice-preşedinte.

Dumitru Comşa m. p.,
membru în direcţiune.

Dumitru Vulcu m. p.,
membru în direcţiune.

Ilie Floaşiu m. p.,
membru în direcţiune.

George Munteanu m. p.,
membru în direcţiune

Nicolae Albu m. p.,
membru în direcţiune.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente şi le-am aflat în deplină regulă.

Mercurea, la 22 Ianuare 1899 st. n.

Comitetul de supraveghiere:

Constantin Herţia m. p. *Vasile Aldea* m. p. *Demetriu Munthiu* m. p.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 7 Sibiiu, Joi, 21 Ianuariu (2 Februariu) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Din durerile altora.

In biserica din Bucovina a ajuns la suprafață un curent nefavorabil Românior, și acésta tocmai acuma, când din unele semne se putea deduce că Românii de acolo încep a se trezi din amorțélă și a lua în viața publică a statului, rolul ce li-se cuvine.

Este caracteristic, că curentul acesta s'a putut manifesta cu o rară vehemență tocmai acuma, când Românii în cele politice s'au sciut afirma la alegerile din urmă, și au avut rol destul de important și în parlamentul central din Viena, și în dieta provincială a Bucovinei, unde au rĕsunat din nou frumósele accente ale limbei romănesci.

Se consideră ca un triumf al Românilor și actul mai nou al numirei de episcop titular a Preacuvioșiei Sale Părintelui archimandrit Repta, care n'a făcut secret din sentimentele sale românesci, și care tocmai în Dumineca trecută a primit hirotonirea de episcop al Rădăuțului.

Intre împregiurările aceste cu acte festive în viéța bisericei din Bucovina, în ce privesce în special pe Români, a făcut resens scirea că la locurile vacante în consistoriul episcopesc sunt numiți doi Ruteni de odată, cu preterarea Românilor mai vechi și în oficiu și în etate.

Diarul românesc din Cernăuți a și dat scirea acésta cu durerea cuviinciósă, și credem, că în scurt timp vom vedea esprimate durerile și dorințele Românilor și din acest incident.

Numirea acésta de doi Ruteni în consistoriu se pare a fi fost făcută cu plan, spre a strica bucuria Românilor la chirotonirea noului episcop, și în faptă așa s'a și întêmplat.

Până acuma vedem manifestațiunea tinerilor români din Viena, cari au declarat, că junimea sub durerósa impresiune cu numirea celor doi Ruteni, nu pot lua parte la sĕrbătorile legate de actul sfințirei de episcop.

Sórtea bisericei ortodocse din Bucovina încă este în mâna lui Dumnedeu, care pórtă grijă și de poporul ortodocs din Bucovina. Cercarea acésta se va lua de ceea-ce este, și noi scim, că Dumnedeu pe cel ce-l cércă, îl iubesce.

Numirea acésta încă se ține de seria lungă de enigme, pe cari mulți nu ni le-am sciut esplica, și nu le putem esplica până în diua de adi.

Nu ne-am putut esplica cum s'a putut sĕvêrși o asemenea desnaționalisare în Bucovina în decurs de 100 ani dela incorporarea ei la Austria.

Stat pur național, cu cler inalt național, cu avere bisericéscă imensă, datorită evlaviei principilor români, cu cler bine dotat și relativ cult, cu aristocrație numĕrósă, și totuși în decurs de un veac, vedem o asemene decadență, încât sĕ ne bucurăm de o licurire a unei redeșteptări, sĕ ne bucurăm, dic, ca de o nóuă viéță, noi românii de aici, cari numai de ani 50 dispunem de sórtea nóstră!

Este o enigmă acéstă rapidă decadență a Românilor din Bucovina, și nóua numire de 2 consilieri ruteni în consistoriu se ține lanț de sórtea românilor din Bucovina, de sórtea bisericei române din Bucovina, și numai așa ne-o putem esplica, dacă o punem în legătură cu viéța anterióră, care, accentuăm, este o enigmă.

Numai în acéstă lumină ne putem esplica și ridicarea episcopiei din Cernăuți la rangul de metropolie cu 2 diecese sufragane, cari numai credința o au comună cu românii, aspirațiunile lor naționale însĕ vin scrise pe altă foaie.

Dacă vorba e ca in conducerea generală a afacerilor metropoliei din Bucovina și Dalmația sĕ aibă o influență și episcopii sufragani, cel din episcopia Cattaro și Ragusa, și cel din episcopia Dalmației și Istriei, și cumcă au, nu mai încape nici o îndoială, atunci nu ne vom mira că se dau pe față curente în biserica română din Bucovina, care nu stau în concordanță cu aspirațiunile românilor.

Era un timp, când și pentru biserica ortodocsă din Bucovina a fost rĕsărit sórele călduț al unei primăveri mult promițĕtóre.

Se proiecta-se o metropolie a românilor ortodocși din întréga monarchie, negoțierile se făceau și din partea nóstră cu multă încordare și cu mai multe speranțe.

Au fost de scurtă durată acele dile senine de primăvară, cu multe promisiuni, și cu mari speranțe.

In loc de o metropolie pentru românii ortodocși din monarchie, ne-am tredit cu o metropolie în Bucovina și cu dóuĕ eparchii sufragane.

Că în biserica din Bucovina desvoltarea lucrurilor nu s'a urmat cu considerarea intereselor ei naționale romănesci, aceea o am vĕdut, o vedem acuma și din incidentul acestor numiri, o vedem din modul cum se administréză și se fructifică fondul religionariu, care s'a făcut din dărnicia vechilor domni ai Moldovei.

Le accentuăm acestea cu durere și cu speranță în timpuri mai bune ca cele de până acuma.

Lupta pentru limbă. Diarele din Pesta, dau, cam mâchnite, următórea știre ce li s'a transmis din *Vêrșet:* In representanța generală a orașului (ținută Duminecă), radicalii *Sêrbi*, aliați cu *Nemții*, au pus pe tapet chestia de limbă în representanță, și au triumfat cu pretensiunea lor, anume: ca pe viitor ori-ce hotărîre a primăriei, sĕ fie publicată pe lângă limba unguréscă folosită până aci singură, *și în limba germană și sêrbéscă!* Senatul a făcut oposiție, dar Sêrbii și Nemții în majoritate, au biruit cu propunerea lor. Vor pune doi notari noi, cari sĕ servéscă ca traducĕtori.

Stadiul crisei.

Face impresia că steaua restabilirii păcii în crisa din Pesta, iarăși sĕ depărtéză!

Guvernul pune condiție: revisuirea regulamentului intern al parlamentului, în sensul, ca sĕ se facă imposibilă pe viitor obstrucția tehnică. Oposiția nu vrea sĕ audă de asta.

Fiindcă Széll s'a arătat și el aplicat pentru acéstă modificare și oposiția nu-'l ascultă, Széll a declarat că lasă în foc tóte încercările de pace.

Zvonul dilelor din urmă a fost, că nu Széll, ci Lukács, ministrul de finanțe, va fi chemat sĕ formeze noul minister; mai apoi că nici Lukács, ci Fejérvári!

Și una din alta din versiuni, a produs sensație și griji în oposiție.

Iar o fóie din Viena, pretindênd a fi bine informată, spune, că — nici vorbă ca bar. Bánffy sĕ abdică!

In parlament ședințele se ocupă cu câte 4 votări nominale pe di, că, d. e., sĕ pună în protocol pe „*be*“ înainte ori după „fejezi“? etc.

Revistă Bisericéscă.

Din Bucovina.

In „Patria“ de Duminecă cetim următórele:

Apetitul Rușilor. Numirile de consilieri consistoriali au trezit apetitul Rușilor. Se susține cu siguranță, că au obținut deja o nóuă posiție în biserică; se vorbesce de numirea apostatului Ieremijczuk profesor de pastorală și chiar și despre numirea lui Kozak, profesor pentru limbile slavice. Până acum ne lipsesc informații autentice.

De vre-o câteva dile își fac fac domnii N. Wassilkó, Smal-Stocki și Pihuleak códa colac prin palatul Residenței, inundând cu „Memorande“, în cari reclamă o episcopie ruséscă și divisarea bisericei.

FOIȚA.

In societate.

De
Henriette Beauchamps.

In sală fetele erau tare vesele. Mititica Emi care purta nisce ghete diforme cu calcâe înalte, cânta cu acompaniare de pian o bucată a lui Schubert. Paul Arden o acompania. Paul era un tinĕr brunet și cu trei dile înainte de acésta obținuse la universitate diploma de doctor în medicină. In decursul acestor trei dile Arden a crescut tare mult în ochii domnișórelor, dar' și în ochii mamelor, fiind-că e un tinĕr care póte veni serios în combinație!.. Emi avea o atragere deosebită față de acest tinĕr, fiind-că de când era mică dicea, că ea numai după om care 'și-a căștigat o diplomă, se va mărita, și și în privința acésta se deosebea tare de amicele sale, care mai mult se interesau de uniformă, de cât de diplome.

— Nu te înțeleg, Emi, dicea Lidia cea cu gâtul lung, cum poți se te interesezi de diplome? Crede-mĕ, scumpa mea, că ómenii diplomați, cu escepțiunea iuriștilor, toți sunt uricioși. Profesorii, inginerii, medicii, sunt creaturile cele mai nesuferite a acestei lumi. Incă pe iuriști îi pot suferi, fiind-că dansézá bine.

— Tu ești mai ridicolă cu uniforma ta, dicea Emi. Scii ce e uniforma? Un ornament gol, sub care nu se ascunde nici un conținut. Uniforma însași e bagatelă, o vanitate bărbătéscă, și nu e nimic mai uricios ca omul van.

Și fetele au remas tare consecuente în principiile lor.

Iacă Emi cea mititea, cântă, și un bărbat diplomat o acompaniază la pian, pe când Lidia cea cu gâtul lung converséză într'un colț al salei, cu un sublocotenent elegant.

Se alipesc de „principiile“ lor.

Mamele nu conturbă petrecerea tinerilor. Mai ales că e o petrecere tare inocentă. Tinerii fac zgomotos complimente domnișórelor și așa se vede, că nu au nici un secret. In mijlocul salei fratele Emii resfoește într'un album și esplică diferitele poze unei engleze Miss Ami.

— Place-ți Dtale Schubert? întrébă Emi pe Arden, cel cu diploma de trei dile.

— O! tare; replică tinĕrul, fără vre-un interes deosebit.

— Când ai de cuget sĕ pleci? întrebà domnișóra Lidia pe elegantul sublocotenent.

— Póte mâne, rĕspunse acesta, și cu ochii căuta pe—Emi.

— Așa-i că D-tale îți place Schubert? întrebă domnișóra cea cu „principii“ pentru uniformă.

— Tare-mi place, rĕspunse Arthur, și privirea lui iarăș se oprì pe fața Emii.

Emi sĕ făcea că nu observă nimica, cu tóte că vedea tóte ce se petreceau. A observat și aceea, că doctorului nou nu-i prea convenea acompaniarea. Dar Emi nu era dintre domnișórele acelea care vin în perplesitate. — Ei sĕ lăsăm pe acest Schubert. Vĕd că nu-ți prea convine dle Arden. Mai bine o sĕ cânt altceva...

— Lidia! Lidia! Nu m'ai acompania tu la pian?

Lidia cu un cuvênt ușor lăsà acolo pe sublocotenent și se aședà la pian.

Pretinele însĕ au început a șopotí.

— Oho, dise doctorul, aci voiesc sĕ țese un complot în contra nóstră!

Dar' îi vení ceva în minte și se apropià de sublocotenent, care nu părea că are o voie bună, fiind-că își mușcă buzele.

Sublocotenentul începù a-i face imputări:

— In adevĕr nu te pricep. Deja ț'am spus că mĕ interesez de domnișóra Emi, și tu totdéuna te ocupi cu ea.

— Așa cred, dise doctorul, că acésta imputare ți-ași putea-o face și eu ție. Nu odată ți-am apus, că-'s amorezat până după urechi de domnișóra Lidia, și de câte ori ne întâlnim în societate, nici când nu pot vorbi cu ea din causa ta! In fine eu de trei dile am diplomă, și e aici timpul ca se mĕ cuget și la însurătóre. Trebue sĕ-i descoper tóte, sau cu graiu sau în scris.

Sublocotenentul și doctorul vorbiră mai departe și nici un observară, că ce se petrecea la pian între cele dóuĕ amice.

— Așa dar pot sĕ-ți gratulez Lidia?

— La ce?

— Cred că domnul sublocotenent Blotte îți va cere mâna cât mai curênd.

— Dar' domnul Paul Arden încă nu s'a pronunțat, Emi?

— Nu!

— Pre-cum se vede tare te interesezi de el.

— Tocmai, pre cum te interesezi tu de sublocotenental Blotte.

— Da, sciu, că tu tot după diplome fantazai!

— Tu însĕ, Lidia, înebuniai după uniformă. Intre altele nici nu mĕ mir, căci Blotte într'adevĕr e un om frumos

— Și Arden nici un pic nu e mai urît ca Blotte.

— Oh, tu lingușesci.

Ar fi timpul suprem, ca organele competente sĕ înceteze cu optimismul sangvinic şi sĕ observe că cuţitul e deja la os!

Blăstĕmul fondatorilor bisericei nóstre va urmări pe aceia, cari chemaţi sĕ apere avutul strămoşesc, îl lasă pradă lupilor flămânḑi! Videant consules"...

Care e causa?

In numĕrul dela 30 Ian. a unui prea patriotic ḑiar din capitala ungară, cetim următórea ieremiadă:

„*Viitórea cămară a Europei.* Unde sunt acele timpuri fericite când tótă lumea ţinea patria nóstră de Canaanul cel cu lapte şi miere şi cămara (cu bunătăţi de ale mâncării) Europei?

„Aḑi am ajuns deja acolo, că mâncăm *pâne cóptă din fărină valahă* şi argintiniană; pe piaţele nóstre sĕ vênd vite şi fructe din Stiría, prune bosniece, peşti ruseşti; în măcelăriile nóstre, carne tiroleză, vieneză şi galiţiană, iar în ospătăriile nóstre sĕ vinde vin italian.

„Ţĕri pe cari noi le ţineam de teritorii sterpe, nelocuite, *ne-au cucerit piaţele din străinătate, ba în parte pieţele din propria nóstră ţară.*

„Mai nou a păşit contra nóstră *Siberia, pe care noi ni-o închipuiam a fi patria gheţii şi zăpeḑii eterne.* Drumurile de fer au făcut minuni în ţara acésta. Oraşul Kurgan, de pildă, care se află la hotarul Siberiei orientale, exportéză aḑi Europei unt în cantităţi colosale, şi anul trecut a încassat pentru unt acest singur oraş, dóuĕ milióne de ruble! Mai de curênd au expedat 50 vagóne de óuĕ, cuprinḑênd nu mai puţin ca 14.250,000 óuĕ! De unde se vede că nu preste mult Siberia va provedea Europa cu de-ale hranei.

*

Fórte bine şi adevĕrat. Ţeri pe care d-vóstră, învăpăiaţii patrioţi, le-aţi ţinut de „teritorii sterpe şi nelocuite", deci nevrednice de „atenţia" dv., s'au ridicat şi vi-au cucerit tot terenul din jur!

Ce reese din asta? Că fals, fórte fals, vedeţi dv. lucrurile din lume, şi, mai ales, că orbiţi de preocupaţiunea imposibilă a „ideii de stat naţional maghiar", închideţi ochii înaintea realităţii, şi nu vedeţi decât visul dv., în vreme-ce vecinii, popórele treze, dau înainte pe temeiuri reale, până când vĕ vor aduce acolo, ca precum aḑi recunósceţi că vi-au cucerit pretutindeni terenul economic, sĕ simţiţi şi sĕ vedeţi ca mâne, că vi-au cucerit şi pe cel moral, pe cel al bunului nume, ca aşa sĕ vĕ desceptaţi la realitate din visul imposibil în care vĕ legănaţi şi pentru care negligaţi aḑi cele mai cardinale interese ale patriei nóstre comune.

Universitarii români.

Societatea de lectură „*Petru Maior*" din Pesta a scos de sub tipar raportul seu anual pe anul şcolar trecut 1897/8, şi la finea raportului a avut originala idee, sĕ presinte publicului o tabelă, din care sĕ reésă, *câţi tineri români din monarchia nóstră sunt înscrisi aḑi pe la şcolile mai înalte, la universităţi.*

In fruntea raportului se află iarăşi o tristă pagină, pe care se însémnă cu durere trecerea din viaţă a membrilor fundatori ori onorari ai Societăţii, şi de astădată acéstă pagină a trebuit pusă pentru a eternisa printrênsa încetarea din viaţă a regretatului nostru fost Archiepiscop şi Metropolit *Miron Romanul*, membru onorar al Societăţii. Iată textul însuşi:

Excelenţia Sa
Inalt Prea Sfinţitul Domn Archeipiscop şi Metropolit al Românilor ortodoxi orientali din
Transilvania şi Ungaria
Miron Romanul

Doctor în teologie, consilier intim de stat al Măiestăţii Sale ces. şi reg., membru al Casei de sus reg. ung., membru fundator al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporul român", membru onorar al societăţii „Petru Maior",
† în 4/16 Octomvrie 1898.

Pagina următóre ne arată care a fost conducerea societăţii „Petru Maior" în anul şcolar trecut.

a) Comitetul l'au format:

Preşedinte: Drd. Victor Onişor, rigorosant în drept; vice-preş.: Augustin Straiţiariu, ştud. drept.; secretar: Traian Morcan ştud. drept.; cassar: Camil N. Velican, ştud. drept.; controlor: Ioan Fruma, ştud. drept; bibliotecar: Victor Nemeş, ştud. drept: vice-bibliotecar: Ieronim Preda, ştud. acad. orient; notari: Stefan Bărbucean, ştud. med.; Petru Maier, ştud. drept; econom: Aureliu Cioban, ştud. drept.; *b*) Comisia literară; Preşedinte: Victor Păcală, teol. abs. şi ştud. în fil.; referent: Candid David, ştud. drept. Membrii: Stefan Bărbucean, şud. med.; Aureliu Cioban, ştud. drept.; Ioan Fruma, ştud. drept; Victor Nemeş, ştud. drept; Stan Vidrighin, ştud. technic.

Urméză raportul general asupra comitetului, a activităţii lui, asupra membrilor înscrişi (59 din 182!..), despre sedinţele societăţii, bibliotecă, avere etc.

In raportul despre binefăcĕtorii Societăţii, vedem, cá în frunte cu 8 institute de credit de ale nóstre, cari au dăruit societăţii sume mai măricele din profitul lor curat („Albina" din Sibiiu 100 fl. celelalte 7 mai puţin), Societatea a primit cu totul dela 32 binefăcĕtori ai sĕi, *505 fl. 60 cr. pentru* scopurile sale.

*

Şi acum venim la partea cea prea interesantă a raportului: *tabela studenţilor români înscrişi la universităţi în 1897/8.*

Iată în resumat datele acestea:

Numĕrul total al universitarilor români înscrişi la facultăţile din Budapesta, Cluj, Oradea-mare, Sigetul-Marmaţiei, Dobriţin, Pojon, Eperjes, Şemniţ, M. Ovár, Viena, Graţ, Cernăuţi, Leoben, Praga, Lipsca, München şi Stuttgart, *este 435*, dar socotind între ei şi pe rigorosanţi şi pe voluntari, fără esagerare se póte constata că au fost cam **500**, un numĕr destul de frumos, considerând greutăţile cu cari avem a ne lupta noi Românii, ca popor impilat.

Dintre acestia la universitatea din *Budapesta* au fost înscrişi total *166* tineri români, şi anume: 15 la facultatea teologică (toţi gr. cat.); 116 la drepturi; 25 la medicină; 16 la filosofie; 9 la technică; 1 la farmacie. —

La *Cluj* au fost înscrişi 94 de tineri români: 63 la jură; 6 la filosofie; 22 la medicină; 3 la farmacie.

In *Oradea-mare* la facultatea de drept 51 de inşi.

La celelalte academii apoi, în numĕr mai mic.

Numĕrul *ştipendiştilor* e mare: 169 de tineri studiază cu ştipendii, între cari cei mai numeroşi sunt ştipendiştii fundaţiunii nóstre confesionale „Emanuil Gozsdu". Numele ce obvin însĕmnate ca dătătóre de ştipendiu ori ajutătóre, sunt următórele:

La tinerii *gr. or.* Fundaţiunea Gozsdu; fundaţiunea familiară „Teodor Popp"; consistoriul archidiecesan din Sibiiu; consistoriul gr. or. din Arad; fund. „Moga" „Elena Ghiba Birta"; Comuna Reşinari; fund. „Patfi"; fondul „Francisc Iosefin"; consistoriul gr. or. din Caransebeş; biserica „Sf. Nicolae" din Braşov; Familia Mocsonyi de Foen; Comunitatea de avere din Caransebes.

La *gr. cat*: Archidiecesa Blajului, diecesele de Lugoj, de Gherla, de Oradea mare, fundaţiunea „Şuluţană"; colegiul „baronului Eötvős", fund. „Vancea"; f. „Tordaiană"; fund „Hircsh"; „Romonczai"; „Şuluţiu", Vajda Gábor; „I. Tárcza"; „Zsiga", „Alexandrovici", „T. Kővári"; Episcopui Pavel; Metrop. Mihályi; fund. Vlassa;

Dintre acestia *103* tineri au stipendii şi ajutóre gr. orientale, vre-o *60* gr. catolice şi câţiva au stipendii dela fondul grăniţeresc, de stat sau militare.

Revistă Externă

Din Spania.

După ştiri din Madrid, se atribue ministrului de rĕsboiu intenţia de a presenta Cortesilor un proiect de lege, prin care mareşalii sunt suprimaţi iar numĕrul generalilor redus la jumĕtate! De asemenea va fi redus şi cadrul ofiţerilor.

După „Imparcial", în ultima campanie din Cuba, Şpania a perdut 80.000 de soldati, dintre cari cea mai mare parte au perit de boli. In Cuba se mai află 21.000 de soldaţi spanioli, cari vor fi repatriaţi încurênd.

Chestia desarmării.

Ḑiarele engleze, bătêndu-şi joc de propaganda pacifică a Rusiei, se întrébă, de ce Rusia n'a dat o pildă, micşorând de bună voie forţele sale militare şi navale?

Ḑiarul oficios „Journal de St. Petersburg" réspunde: tocmai fiind-că e absurdă speranţa ca o putere sĕ ia iniţiativa desarmării, când celelalte continuă a se înarma, Rusia a creḑut de cuviinţă sĕ provóce înţelegerea puterilor în acest scop.

Cerinţa presei engleze este nedréptă şi imposibilă. Totuşi Rusia fără sĕ desarmeze când alţii se înarméză, va stărui în intenţiile sale pacinice şi în dorinţa de a pune capĕt intolerabilei situaţii de aḑi.

Cuceririle influenţei ruseşti.

Ştiri tare neplacute au primit Englezii, din depărtatul Rĕsărit. In inima Asiei se produc evenimente politice cari au pentru ea o mare însemnătate.

Ḑiarele englezeşti au primit ştirea că între Rusia şi Afganistan s'ar fi încheiat o convenţiune, în puterea căreia drumul de fer rusesc transcaspian, sĕ trécă pe o parte a teritoriului afgan! Ştirea asta a produs multă emoţiune în Anglia, căci obiectul convenţiunii nu ar fi numai trecerea liniei ferate, ci o alianţă formală între Ţar şi Emirul Afganistanului.

După comunicările primite de ḑiarele englezeşti, tratatul ar fi fost semnat la 3 Ianuarie. Inainte de semnarea tratatului, ar fi apărut la Kabul (capitala Afganistanului) o proclamaţiune, în care se spune despre Englezi, că sunt „străini rĕu intenţionaţi şi obişnuiţi a răspândi zvonuri greşite". Iar la sfârşitul proclamaţiunei, Emirul invită pe toţi Alganii sĕ devie „amicii" Rusiei, precum ei e „amicul Ţarului alb"!..

Din România

(*Călĕtoriile Principelui şi Principesei*), AA. LL. RR. principele şi principesa României, vor merge sĕptĕmâna acésta la San-Remo şi la Nizza, unde vor sta până la 15 Februarie.

*

(*Călĕtoria Regelui*). MM. LL. Regele Carol şi Regina Elisabeta, vor pleca la Abazzia îndată după întórcerea în ţară a AA. LL. RR. prinţul Ferdinand şi principesa, care va avea loc la 16 Februarie.

*

— Nu de loc, dragă. Paul Arden în tótă privinţa e un om fără escepţiune. Şi scii că eu în tótă viaţa mea am fost inimică ómenilor diplomaţi, dar trebue sĕ recunosc, că Arden nu e numai aşa un diplomat comun. E un om serios şi cu tóte acestea plăcut în conversaţie. Are o inimă nobilă. Pe seraci îi curéză gratis... Acésta e tare frumos.

— Dar e om avut.

— Adevĕrat, şi cu tóte acestea e frumos dela el... Nu se află în el nici un pic de fală şi îngâmfare...

— Dar sublocotenentul Blotte, replică Emi, nu e om eminent din crescet până 'n tălpi? Insĕ scii, dragă, eu totdéuna am fost inimică a uniformei, dar Blotte şi cu uniforma mĕ împacă. Trebue sĕ recunosc, că uniforma nu e chiar simbolul nepăsării, căci Blotte e înadevĕr un om brav. De ai sci ce fin tractéză cu feciorii.

— Acésta le e datorinţa.

— Datorinţă! Tu nu scii, dragă, că cei mai mulţi dintre oficeri sunt ca nisce monstri. O, Blotte e un om fórte bun.

— Aşa se vede că tu serios te interesezi de el, Emi.

— Nu mai mult decum te interesezi tu de Arden, Lidio.

— Incă va eşi la lumină, că tu eşti amorizată în Blotte.

— Numai atâta precum tu te apropii de Arden.

— Dar, Emi!

— Dar, Lidio!

— Serios mĕ supĕr pe tine.

— O, eu nu mĕ supĕr deloc pe tine, Lidia. Ci din contră, de când am observat că-'ţi tradezi planurile, te iubesc mai mult, decât înainte.

— Că eu îmi tradez planurile?

— Négă, dacă ai cutezanţă. O tu făţarnică. Póte din nou voesci sĕ mĕ înşeli.

— Dar, Emi!

— Te cunosc, eşti făţarnică; nu mai am paciinţă, nu te mai pot lăsa ca sĕ fi şi mai departe aşa. E drept, dragă, că tu ca copilă înebuneai după uniformă, iar eu după diplome, din acésta nu urméză însĕ ca şi cu minte matură sĕ ne mai ţinem de gândurile copilăresci! Tu ai schimbat în mintea ta uniforma cu diploma, iar eu diploma cu uniforma. Şi acésta nu dovedesce alta, decât simpatia ce o avem una cătră alta... Dar uite, nu ai fost sinceră faţă de mine, mândră Lidie... Sĕ-ţi fie ruşine, că inima ţi-a călcat principiile, şi nu ai vrut sĕ asculţi de cuvêntul atrăgĕtor. Ce aşi fi făcut eu? Şi eu m'am jucat, m'am prefăcut ca-şi-când nici nu aşi iubi pe Blotte, ci pe Arden! Şi apoi eu nu sunt aşa de mândră, ca tine, şi-'ţi declar, că acéstă jucărie nu-mi mai convine.

— Dar ce facem, Emi, dór' numai nu voi spune lui Ardeu, că-l iubesc.

— Acésta nici nu o doresc, dar cel puţin nu mai face ca până acum şi nu căuta în continuu, numai din făţărie, societatea lui Blotte!

In momentul acesta cei doi tineri se apropiară de fortepian.

— D-vóstră póte aţi vorbit despre noi? ḑise Blotte. Imi pot închipui cum ne-aţi critizat.

— Da, căci d-vóstră ne-aţi şi dat ansă, ḑise Emi cu un suris nebunatic cătră dl Blotte. D-vóstră nu ne sciţi distrage. De aceea am venit în societate ca sĕ ne plictisim?

— D-şóră Emi, ḑise sublocotenentul hotărît, póte ţi-aşi putea spune aşa ceva, ce mai mult te va interesa, ca pălăriile cele multe ale d-nei consilierului, despre cari vorbirăm numai mai nainte, — dar numai singur D-tale...

— Şi nimenui nu-i permis a mai sci aceea?

— Ba da — mamei d-tale.

— Dacă mamei e permis sĕ o scie, de ce nu i-o spui?

— Imi permiţi, ca sĕ i-o spun?

— Dar d-ta ai dubitat în acésta?

Sublocotenentul Blotte cu o faţă ce strălucia de bucurie, întinse braţul d-şórei Emi şi o conduse la mama ei.

Arden şi Lidia rĕmaseră lângă fortepian.

Tăcură câtva timp, în fine Lidia rupse tăcerea.

— Ce părechie frumósă va fi din Emi şi sblocotenentul. Aşa mĕ bucur de fericirea lor.

Arden îşi adună tot curagiul şi ḑise:

— Eu credeam că Blotte o sĕ céră mâna D-Tale.

— Eu nu iubesc pe Blotte, şi nici nu i-aşi fi conces ca sĕ-mi céră mâna.

— Lidia, cum sĕ-mi esplic aceste cuvinte?

— După inima d-tale, ḑíse Lidia, şi se duse de lângă fortepian cu faţa roşită.

Arden o urmărí. Lidia se aşeḑà lângă mamă-sa şi-i şopti la ureche. Femeea bĕtrână ridea graţios, când vĕḑu faţa palidă de iritaţiune a lui Arden.

— Hei doctore, doctore, tare te grăbesci. De abia ai căştigat diploma, şi şi voesci sĕ te însori!..

Se servise ciaiul şi îngheţata, şi domnişórele şi domnii ceialalţi îşi petrecură, fără de a sci ce schimbare s'a întêmplat în societate.

Trad. de *Alba-Longa.*

(*Ministrul Belgiei la București*) M. Sa Regele Carol a primit Vineri, la órele 5 și jumĕtate p. m., în audiență oficială pe dl conte de Lalaing, Ministrul Belgiei, care 'I-a prezintat scrisorile sale de rechemare.

Baronul Beyens, succesorul d-lui conte de Lalaing, nu va veni sĕ-'și ocupe postul de cât peste douĕ luni de ḑile.

Forța maritimă a Angliei.

Fiind așa de mult la ordinea ḑilei încordările dintre Anglia și Franța, apoi planurile de concentrare a tuturor statelor continentale europene, tot cu scop de a face eventual front formidabilei forțe maritime a Angliei în conflictele în cari vin atât de des cu ea, în comerciul lor cu celelalte părți ale lumii, — nu va fi fără interes sĕ arătăm, după revista marinei germane, cari anume sunt aceste formidabile forțe engleze, de cari nici dóuĕ puteri la olaltă nu cutéză sĕ se atingă, ci umblă sĕ se alieze tóte, pentru a se putea gândi sĕ-'i stee față!

In numĕrul pe luna Ianuarie al revistei numite, se află douĕ tabele interesante, cari arată forțele relative ale flotelor Angliei, Germaniei, Italiei, Rusiei, Franței, Austriei și Danemarcei.

In aceste tabele se vede înainte de tóte forța covîrșitóre a flotei engleze.

Programul lordului Brassey, că flota de rĕsboiu engleză trebue sĕ fie de douĕ ori așa de mare ca a Franței, e deja realisat, și tabelele revistei germane arată deslușit că lordul Goschen, în proiectul sĕu din Iulie 1898, de a se construi trei noui vase de rĕsboiu, patru încrucișătóre cuirasate și douĕ-spreḑece destructori de torpilóre—trece chiar peste acéstă țintă.

De óre-ce în ultimul conflict dintre Anglia și Franța, în chestia Fashodei, ḑiarele discutau posibilitatea alipirei Germaniei la Dupla-Alianță, combinațiunea e representată în acele tabele. Ea arată că puterea maritimă a Angliei întrece chiar flotele Germaniei, Franței și Rusiei, luate la olaltă!

O tabelă deosebită arată distribuția flotelor în străinătate în Noembre 1898.

In urma chestiunei Extremului-Orient și a Fashodei, tóte națiunile mari și-au întărit flotele lor din străinătate așa de puternic, în cât cu o óre-care reservă se póte presupune că ele nu se vor schimba simțitor în anul ce vine.

Anglia în deosebi și-a sporit flota mai mult de cât ar fi trebuit în casul cel mai primejdios, pe când Germania și America, ajunse la limita puterei lor în privința acésta, sau din considerațiuni politice, sunt împedicate de a-și spori forțele navale ce staționéză în străinătate.

Jalea Bulgariei.

Ḑiua de 30 Ian. transmisese lumii știrea, că o bucurie familiară are curtea princiară bulgară, că Principesa *Maria Luiza* a dat naștere unei fiice, care va primi în botez numel „Nădejda". Un buletin medical din ḑiua nașterii vestea, ca atât nou născuta cât și mama sĕ află bine.

Dar deja ḑiua următóre a dus aceleiași lumi trista veste, că *Principesa-mamă a murit!*

Se recise pe la finea sĕptĕmmânii trecute. Rĕcéla a produs nascerea înainte de timp și acésta a provocat catastrofa.

Principesa lasă orfani trei fii mai mărișori, afară de nou-născuta.

NOUTĂȚI

„Obolul seracului, la monumentul Marelui Andrei", e titlul unei broșuri, drăgălașă ca înfățișare și duiósă ca cuprins, ce a eșit de sub tipar în „Tipografia Archidiecesană", căprinḑênd 8 poesii ocasionale scrise de Andreiu Murĕșan, Zaharie Boiu, Al. Marinescu, Al. Muntean alui Vasile și Maria Cunțan, în memoria lui Andreiu Șaguna; primele patru sunt de bucurie la ocasii însemnate din viața lui de Episcop și Metropolit, ultimele 3 de jale, la mórtea lui și la sĕrbările comemorative de anul trecut dela Rĕșinari. Poesiile sunt culese și areangeate de dșóra Maria Cunțan. Broșurica sĕ vinde cu 10 cr. în favorul fondului de Monument lui Șaguna.

*

Regretatul clironom Rudolf. In 30 Ian. s'au împlinit 10 ani dela tragicul sfîrșit al fiiului de împĕrat, moștenitor de Tron, Rudolf, în castelul dela Mayerling... Din incidentul tristei aniversări, au fost în Viena și Pesta și în alte orașe, servicii divine pentru sufletul lui. Vĕduva Stefania (vĕduvă de 10 ani, și ea în etate de abia peste 30 de ani), dimpreună cu fiica sa, au trimis din Miramare unde sĕ află, frumóse cununi sĕ fie depuse pe sicriul lui...

*

Ofițeri turci în armata germână. Turcia pare că vrea sĕ-'și mai vie în fire, sĕ se moderniseze cât de cât, cel puțin ca armată. O scire din ḑilele astea vestește, că guvernul turcesc a dat ordin la 30 din cei mai buni ofițeri ai armatei, sĕ între în serviciu de studiu în armata germană. Ei au plecat deja la Berlin sub conducerea unui general.

*

Ecouri la eliminarea studentului Bolcaș. Băiat serac, studentul Bolcaș a fost aruncat pe drumuri, desmoștenit cu totul în tótă țéra, chiar când era și el aprópe de a fi om cu carieră. Aci la noi n'ar mai fi avut ce face. Dar sórtea lui a atins adênc córdele inimilor la numĕroși frați din România liberă, și îndată studenții au pornit o colectă în favorul lui, chemându-'l acolo, că'l vor ajuta ei sĕ sfîrșéscă și sĕ se fericéscă. Un om cu prindere și fără copii, dl Sava Șomănescu s'a ridicat în mijlocul mișcării și a ḑis: Nu e lipsă sĕ-l ajutați voi toți, îl voiu susținea eu singur. Și l'a poftit pe studentul eliminat sĕ-i priméscă ajutorul. I-l'a primit. Colecta adunată deja se va folosi spre alte alte scopuri bune. Iar Dumineca trecută în sala Dacia din Bucuresci s'a ținut o întrunire mare convocată de comitetul național studențesc pentru a protesta contra decisiunei ministrului șcólelor ungare, de a exclude din universități pe studentul Lucian Bolcaș. Intrunirea a decurs cu tinerésca însuflețire, vorbind mai mulți studenți, frumos și avêntat.

*

2600 de ani temniță! In Germania se urmăresc fórte aspru cei-ce sĕ fac vinovați de „lesa-majestate" prin critisare ori combatere a ordinelor împĕrătești. Un ḑiar din Nürenberga a făcut socotéla pedepselor date de tribunalele germane în cei din urmă 10 ani sub titlul de vătămare a Majestății, și constată că în acești 10 ani s'au dictat în Germania atâtea pedepse de acest soiu, că la olaltă fac *2600 ani* de temniță corecțională!

*

Dar pentru biserică. Creștinul *Ioan Bucur* din Săcădate din prisosul seu a donat pentru biserica nóstră din Găinari suma de 100 fl. cu scop, ca sĕ se facă o fundațiune menită pentru repararea bisericei din Găinari. Pentru acésta faptă marinimósă priméscă numitul adevĕrat creștin Ioan Bucur și pe acéstă cale mulțămita comitetului și a sinodului parochial dela biserica din Găinari.

Găinari, 18/30 Ianuariu, 1899.

Nicolau Huiu m. p.
paroch și preș. comit.

*

Sănătatea regelui Svediei. Corespondentul din Stockholm al lui „Le Temps" scrie că regele Oscar a împlinit 70 de ani. Starea sănĕtăței lui e așa de precară, în cât medicii i-au ordonat o liniște absolută. Prințul moștenitor Gustav, duce de Vermeland, a fost însărcinat sĕ îndeplinéscă funcțiunile de regent al celor douĕ regențe unite, ale Suediei și Norvegiei. Regele Oscar speră că în primă-vară va putea face o călătorie în Europa meridională.

*

Petrecere în Hida. Tinerimea română de pe „Valea Almașului" învită la Petrecerea împreunată cu Producțiune teatrală și literară, ce se va arangia Duminecă la 5. Februarie 1899 st. n. în Hida. Venitul curat este destinat pentru procurarea de cărți pe seama copiilor seraci ai scólelor Hida și Baica. Pentru comitetul aranjator: Paul Roșca președinte, Iuliu Chiffa cassar, Dr. Simion Tamașiu controlor.

*

Un „Kihirdetés" în „Timpul" din București. Matriculantul din Seliște, dl Nicolau Hențiu, avênd trebuință sĕ publice o publicație de căsătorie și în România, fiind mirele de acolo, a trimis obicinuitul „kihirdetés" ḑiarului „Timpul" în originalul unguresc și în traducere. In numĕrul de Duminecă a „Timpului" aflăm apărut „Kihirdetés"-ul. Reproducem aci o parte din el, căci e drăguț de tot. Cei-ce știu ungurește și-or petrece de minune cetindu-'l. Iată-'l:

> „2. Moisni Marià ki csalàdi állapotára nézve: hajódan és a kinek vallása: görög keleti, állása (foglalkozása): hartartartásbeli lakóhelye: Szelisben (1284) 186/II ház nain álatt; születési helye: Szelisben (1138) 30/II ház nain alat; születési ideje: 1880 évi October kó 11 napja s a ki Moisni Dániel és neje Moisni Dánielné született Pavel Ana Szelisbei (1284) 186/II ház nain álatti lakosoknak leánya egymással házasságot szàndézkonak kötni."
>
> Subsris: *Hentzi Miklos!*

*

Bilanțul băncei „Mutual". Se știe că banca americană de asigurare pe viață „*Mutual*" e una din cele mai rĕspândite și puternice. Din bilanțul ei pe 1897 reese: că are avere: 1437 milióne franci (cu 123 mil. mai mult ca în anul precedent), fond de reservă 190 mil., încasările în 1897 au fost 285 mil. iar plățile la asigurați 128 mil. La tóte posițiile arată creștere, numai la cea a plățiior din partea sa, scădere față de anul precedent.

*

Din capriciile vieții. Deunăḑi, într'o stradă tristă și întunecósă din Londra, s'a petrecut următórea ciudată scenă: Un musicant ambulant, bine cunoscut, pe când cânta din orgă, fu vestit de un riporter al unui ḑiar, ce îl cunoștea, „Tatăl d-tale a murit!" Flașnetarul își încetă îndată cântarea. Soția lui, îmbrăcată în sdrențe, care umbla cu tăierul, îi ḑise numai atâta: „In sfîrșit, iată-te conte!". Și amêndoi plecară la un advocat ca sĕ'și céră titlurile de nobleța și imensa moștenire a contelui de Polett, mort Duminecă la Londra în vîrstă de 71 de ani. Reposatul fusese în tinerețe unul din cei mai escentrici seniori ai regatului britanic. Debarcând odată la Plymouth, făcuse rĕmășag sĕ ia de soție pe cea dintâi femee ce i-ar eși înainte! Și într'adevĕr luà de soție pe fiica pilotului, care venise sĕ priméscă pe tatăl ei. Când soția sa îi dete un fiu, contele de Polett respinse copilul, făcu o pensie mamei și nu vru sĕ dea nimic născutului.

Copilul, care este moștenitorul legal al contelui, umbla așa pe stradă cu flașneta, care purta inscripția „Sunt vicontele Huiton, fiiul mai mare al contelui Polett." Dacă i-se vor recunóște titlurile, el va moșteni unul din cele mai frumóse casteluri din Somerset, mai multe sute de mii de lei venit pe an, și dreptul de a desemna pe preoții titulari a trei biserici parochiale din jurul domeniului sĕu!

O rugare.

Subsemnații rugăm cu tot respectul pe onorații domni preoți, precum și pe acei domni marinimoși cari au primit Liste de colectare pentru edificarea nóuei școle din comuna nóstră Mogoș-Mămăligani, sĕ binevoiască a ne trimite Listele cu ori-ce resultat, sau chiar și fără resultat, căci servindu-ne spre legitimare, avem a ne da sama de ele.

Binefăcĕtorilor nostri, le mulțămim încă odată și pe acéstă cale.

Mogoș-Mămăligani, la 20 Ianuarie 1899

Vasile David
par. gr. ort. și președintele com. parochial.

Ilie Drăgan
not. com. parochial.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducțiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare.)

Prin favorul emigrărilor, mai întâiu a Hollandezilor, cari s'au priceput bine la uscarea lacurilor și a locurilor mlăștinóse (umede), mai departe prin alungarea Hugenoților din Francia, dintre cari aprópe 21000 persóne s'au așeḑat aici, prin așa ceva s'au cultivat multe locuri părăsite, și agronomia și industria s'a ridicat.

După unele lucrări însĕmnate de ale statului, Marele Principe 'și-a aflat rĕpausul în aceea, că a început a sădi pomi, a-i altoì și grijí. La toți preoții din principatul sĕu le-a dat ordin, ca de aci înainte sub cea mai mare rĕspundere, sĕ nu cunune pe nime, până nu aduce mirele o adeverință oficiósă de la superiorii lui, că a sădit și ultoit cel puțin câte șése pomi.

Canalul așa numit „Friederich Wilhelm", construit la anul 1662, a adus pentru agronomie un folos mare. Sub domnia Marelui Principe s'au întrodus și căruțele de postă, pe cari le-a organisat Mihail Mathias. In anul 1661 apărú prima gazetă, în anul 1660 se așeḑà primul librar în Berlin. Suprafața statului s'a mărit prin Principele cu 33150 km□, și poporațiunea a crescut iară la $1^1/_2$ million de suflete.

2. Marelui Principe îi urmă la anul 1688 fiiul seu Friederic III, care primí tóte țĕrile, ce le-a avut tatăl sĕu, pe frații sei vítregi, după un tractat de trei ani îi împăcă cu oficiĭ și apanagii, adecă lefi principesci anuale. El ajunse pe tron în 18 Ianuarie 1701, și se numi de aci inainte Friederic I. primul rege al Prusiei.

Imbunătățirile începute în privința agronomiei de Marele Principe, s'au continuat și sub domnia fiiului seu Friederic III, căci colonisațiunile nu au primit nici o schimbare Helvețienii și Menoniții nu au încetat de a sĕ așeḑa în Prusia de Ost, care era sĕracă de locuitori, și părțile ei de pămênt erau pustiite. Deosebite merite își câștigă regele prin fondarea universității Halle, prin Academia regéscă în Berlin (1700—1710), precum și prin regularea stradelor și edificarea bisericilor aici. El se încercà sĕ ștérgă iobăgia, dar nu putu aduce lucrul la îndeplinire, căci murl la anul 1723 in 25 Februarie.

3. Lui îi urmă unicul fiiu Friederic Wilhelm I. rege al Prusiei (1723 — 1740). Acesta puse base tari puterii și tăriei regimului, prin înmulțirea puterei militare, prin cultura pămêntului, prin regularea finanțelor a câștigat siguranța de sine a statului sĕu. El se încercà a ridica prin fel și fel de favoruri manufactura de lână; ba el este și fundatorul școlelor poporale în Prusia.

Ceea-ce privește colonisațiunea în părțile pustiite, el făcú tot posibilul scutind pe locuitori de dare pe mai mulți ani. 20.694 Salzburgieni s'au așeḑat în decursul domniei lui în Prusia. Pe lângă acestia au mai venit încă din Bohemia și Berchtoldsgaden locuitori, în cât sub domnia lui a crescut statul cu 600.000 ómeni.

Instrucțiunile regelui despre agricultură se estind până la părțile cele mai mici, el ordonà a se întroduce plugul nemțesc în locul celui ostprusian, și ogorul sĕ se are de trei ori; ba el vroea sĕ învețe pe țĕrani chiar și cum sĕ-și facă legături bune din paie, ca sĕ pótă lega cu înlesnire snopíi. Cu cultivarea cartofilor a inceput în jurul Berlinului; în anii mai sĕraci a oprit facerea vinarsului (rachiu) din bucate. Grija regelui pentru horticultură și pomărit era la culme. In anul 1739 s'au sădit preste 200.000 pomi roditori. Ordinațiunile lui se estindéu și asupra morilor și fabricilor. Crescerea cailor, care a început a da înapoi, a început a progresa, dândui ajutor prin armăsarii lui proprii.

(Va urma).

VARIETĂȚI

Primul ḑiar în Europa. Chestia nu e resolvată pe deplin nici până în ḑiua de astăḑi. Franța, Belgia și Hollandia fie-care își arógă sieși gloria de a fi avut primul jurnal.

Bruxella se provócă la aceea, că aci deja la anul 1605 a apărut un buletin militar periodic întitulat „Nieuve Tydinghen". Față de acésta însĕ Franța susține, că în Paris deja la 1494, când Carol VIII. a purtat rèsboiu cu Franța, apăreau un fel de rapórte de pe câmpul de rĕsboiu, analóge edițiilor separate de aḑi ale gazetelor.

Cercetări bibliografice însĕ au constatat că astfel de foi separate în Austria, Anglia și Italia erau obicînuite deja prin secl. 14, când despre evenimentele naturei, despre nenorociri, omoruri, etc. începuse a se desvolta o gazetărie întrégă.

In Köln pe la mijlocul secl. 16. apare prima fóie sĕptĕmânală sistematică; în Londra la 1608, iar în Franța la 1631.

Posta redacțiunei.

E. P. în *P.* Sosită prea târḑiu pentru acest numĕr.

S. A. în *A.* Ii facem loc în proximul.

Nr 843—898 [8] 1—3

Concurs.

Devenind vacantă parochia de cl. III. Fundata, în urma pensionării actualului paroch, conform resoluțiunei consistoriale Nr. 8038 B. dto 3/11 1898, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru îndeplinirea acestei parochii.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 336 fl. 60.

Doritorii de a competa la acéstă parochie sunt datori a asterne cererile lor în terminul prescris înstruite conform legii la subscrisul oficiu.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul prot. gr.-or. al Branului.

Zernești 27 Decembre 1898

Traian Mețianu
protopresbiter.

Nr. 697—1898 protopresb. [9] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III, Laslea-mare, protopresbiteratul Sighișórei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 428 fl. 95 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot lua la comitetul parochial și la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele concursuale instruite conform prescriselor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, având a se presenta sub durata concursului în vre-o Dumineca sau serbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Sighișóra, 22 Decembre 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or, al tractului Sighișórei, — în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Neauḑit.

191 obiecte admirabile pentru numai 2 fl. 20 cr.

1 splendid **orologiu** aurit cu garanță pe 3 ani.
1 **lanț aurit.**
1 **admirabilă tabachieră.**
1 **escelentă oglindă de toiletă lustruită în etui.**
1 **notes** legat în piele englezéscă.
1 **păreche butoni de mangete** garn. din aur dublu pa.
1 **păreche butoni de cămăși garn.** din aur dublu prima.
1 **păreche cercei** din aur dublu prima, cu petri imitate.
1 **garnitură de scris fórte folositóre.**
1 **săpun de toiletă cu miros fin.**
72 pene de scris fórte bune din oțel în pachetare originală.
25 cóle hârtie de epistole fină.
25 cuverte fine și **50 obiecte.** cari îi trebuesc fiecărei gospodine.

Cele **191** obiecte amintite le liferéză numai pentru 2 fl. 20 cr. (numai orologiul are acéstă valóre) casa de esport elvețiană

H. Scheuer, Krakau,
Josefsgasse 46.

Ce nu corĕspunde se primesce îndată înapoi. [10] 1—10

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de
Sextil Pușcariu
à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

În Tipografia și librăria archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕțământul religiunei drept-credincióse rĕsăritene,
de
Moise Toma,
prelucrat de
Simeon Popescu,
ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Libraria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

J. PSERHOFER

PILULE DE CURĂȚIREA SÂNGELUI

numite mai nainte „PILULE UNIVERSALE“,

merită pe deplin numirea ultimă, pentru-că în faptă sunt fórte multe bóle, la cari și-au validitat aceste pilule efectul lor cu adevĕrat escelent.

De multe decenii sunt lățite aceste pilule peste tot locul și puține familii se vor găsi, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici au fost și sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din **mistuire rea** și **constipație** (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulațiunei ferei, dureri de ficat, lânceḑirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge** la creeri, **hemoroide** ș. a.

Prin însușirile lor de a curăți sângele au mai ales un efect admirabil la **lipsa de sânge** și bólele ce resultă din aceea, precum: **anemie, dureri de cap** *nervóse* ș. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea așa de domol, încât nu causéză nici cele mai ușóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă și de cei mai debili și chiar de copii.

Aceste **pilule depurative** *se* **prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15 în Viena** și costă o cutie cu 15 pilule **21** cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1** fl. **5** cr. La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediția francată 1 sul de pilule **1** fl. **25** cr., 2 suluri **2** fl. **30** cr., 3 suluri **3** fl. **35** cr., 4 suluri **4** fl. **40** cr., 5 suluri **5** fl **20** cr., 10 suluri **9** fl **20** cr. Mai puțin de un sul nu se póte espeda.

NB. In urma lățirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme și numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de I. Pserhofer** și numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabile**, a caror instrucțiune de folosire e provĕḑută cu subscrierea proprie a lui **I. Pserhofer,** și cari pórtă pe acoperișul fiecărei cutii aceeași subscriere cu scrisóre **roșie**.

Din nenumĕratele scrisori prin cari mulțămesc consumenții acestor pilule pentru redobândirea sănĕtății după cele mai diferite și mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fiecine care a întrebuințat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiți buni și-mi mai trimiteți 15 suluri din neîntrecutele D-Vóstre pilule depurative cu ramburs. Și cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulțămita mea perfectă pentru puterea miraculósă a pilulelor D-Vóstre. Semnez cu tótă stima:
Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.
Stimate Domnule! Voia lui D-ḑeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilule D-Vóstre și acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie așa că nu-mi mai puteam isprăvi lucrurile, și de sigur aș fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale D-Vóstră. D-ḑeu se Vĕ binecuvinteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credință, că pilulele D-Vóstre mĕ vor face deplin sănătósă, cum au ajutat și altora.
Teresia Knific.

Wiener Neustadt, 9 Decembre 1887.
Stimate Domnule! Vĕ esprim în numele mătușei mele de 60 ani cele mai sincere mulțămite. Ea a suferit 5 ani de catarch cronic de stomach și bólă de apă. Viața-i era un chin și se credea deja perdută. Din întêmplare căpĕtă o cutie din escelentele dv. pilule depurative și s'a vindecat după o întrebuințare mai îndelungată a acelora.
Cu tótă stima Iosefa Weinzettel

Eichengraberamt, lângă Gföhl 17 Martie 1889.
Onorate Domnule! Subscrisul 'mi permit a Vĕ ruga să-mi trimiteți din nou 4 suluri din intr'adevĕr folositórele și escelentele D-Vóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoscință a mea pentru valórea acestor pilule și le voiu recomanda, pe cât numai voiu putea, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulțămită a mea Vĕ imputernicesc a face ori-ce întrebuințare publică, Cu tótă stima:
Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia aust. 8 Octobre 1886.
Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale D-Vóstră. Numai escelentelor D-Vóstră pilule am de a mulțămi, că m'am mântuit de o bólă de stomach, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu-mi vor mai lipsi nici când aceste pilule și Vĕ esprim prin acésta mulțămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:
Ana Zwikl.

Liquer Bernhardin din plante de Alpi de **W. O. Bernhard** în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., $^1/_2$ sticlă 1 fl. 40 cr., $^1/_4$ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism, cel mai bun mijloc la tóte suferințele reumatice: dureri de măduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinți, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de **J. Pserhofer** recunoscut de mulți ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum și pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomachului și a nervilor.

Elixir-Kola sau Vin, 1 lit. 3 fl., $^1/_2$ lit. 1 fl. 60 cr. $^1/_4$ lit. 85 cr.

Balsam de gușí a lui J. Pserhofer, mijloc recomandabil contra gușii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65cr.

Esență de viață, J. Pserhofer **(Picături de Praga)** contra stomachului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot felul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flac. 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răgușelei, tusei măgăresci etc. 1 sticluță 50 cr., 2 sticluțe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tannochinină, de **J. Pserhofer,** recunoscută de medici, de un șir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. **Steudel** la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot felul și la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcioróse, la buba vênătă durerósă, la sugei, țițe cu răni și aprindere de țițe, podagră și alte asemenea bóle, probat de repețite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curățire universală, de **A. W. Bullrich,** un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, amețélă, cârcei de stomach, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tóte specialitățile pharmaceutice interne și externe anunțate în ḑiarele austro-ungare, și tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorință prompt și ieftin.

Trimiterile prin postă se execută cu cea mai mare grăbire trimițêndu-se banii înainte, comande mai mari și cu rambursă.

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕḑute cu numele I. Pserhofer și cari pórtă același nume și pe acoperemêntul cutiei cu scrisóre roșie.

☞ Scutite prin marcă și mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru ☜ [5] 1—6

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 8 Sibiiu, Sâmbătă, 23 Ianuariu (4 Februariu) 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Manifestațiunile tinerilor.

Ministrul de culte al țerei nóstre s'a aflat îndemnat a aplica o pedépsă estremă asupra unui tiněr dela facultatea juridică din Oradea mare.

A eschide pe un tiněr dela tóte institutele de învěțămênt din patrie, a-i decreta de nevalidă diploma ce eventual 'și-o va câștiga în altă țéră, este fără îndoială pedépsa cea mai mare ce se póte aplica față cu un om, este identic cu espulsarea lui din țéră.

Nu cercăm întru cât o asemenea aspră pedépsă stă în proporție dréptă cu greșala ce a făcut acel tiněr, nu cercăm întru-cât ea din punctul de vedere al siguranței statului póte fi, sau nu póte fi, justificată, un lucru însě trebue sě accentuăm, anume trebue sě mărturisim, că nu calea apucată este cea mai bună pentru a sădi în inima tinerimei iubirea de patrie.

Měsurile estreme ale guvernului au produs reacțiune, și acésta s'a manifestat deja prin o declarațiune a tinerimei din Oradea-mare, care în dilele acestea s'a publicat prin diarele nóstre.

Nu cercăm nici motivele tinerilor nostri, cari și-au atras asupra lor urgia presei unguresci.

Am dori ca guvernul țerei nóstre sě nu dea ascultare presei unguresci, care strigă deja după ministrul de culte, și cere pedépsa cea estremă și pentru acesti tineri.

Stă în puterea ministrului de culte sě aplice și față cu ceialalți tineri espulsarea, însě consult nu este ca puterea statului sě se aplice față cu tinerimea, care în focul seu juvenil, nu póte judeca lucrurile cu maturitatea care trebue sě caracteriseze pe bărbatul cu grea rěspundere pentru faptele sale.

Nu am aprobat nici-odată amestecul junimei în mersul politicei din statul nostru. Junimea are sě studieze, are sě-și câștige cunoscințele necesare pentru viața practică, are sě-și formeze caracter moral, și înzestrată cu aceste are sě fie la locul seu în viéța practică, și dacă va simți în sine destulă putere, sě facă și politică cu scopul de a consolida patria, de a apěra drepturile națiunei sale.

Precum nu am aprobat amestecul junimei în politică, așa nu putem aproba nici měsurile estreme ale guvernului față de acei tineri, cari au credut că și ei trebue sě facă politică.

Dacă junimea studiósă maghiară a făcut politică, și încă mai face și acum, și față cu ea nu s'au luat měsurile estreme reclamate de siguranța statului, nu este just ca asemenea měsuri estreme sě se ia față cu junimea nóstră.

Nu este consult sě se měsóre cu dóuě měsuri, și nu este consult, ca manifestațiunilor tinerimei sě li-se dea o asemenea importanță, sě fie considerate de mișcări cari periclitéză esistența statului.

Asemenea estreme měsuri nu vor apropia inimile popórelor din statul nostru, nu vor delătura nemulțumirile, cari, durere, esistă, și nu vor netedi calea acelora cari lucră pentru delăturarea neînțelegerilor.

Mai ales nu se va lucra în interesul nostru, nu în interesul păcii, când se va měsura cu dóuě měsuri: estrem de moderat cu junimea maghiară, și estrem de aspru cu junimea nóstră.

Guvernul trebue sě fie părintele cel bun, părintele cel drept, părintele cel just, și mai ales părintele cel milostiv, care pedépsa sě o considere ca mijloc de îndreptare.

In casul concret cu espulsarea studentului dela Oradea-mare, o eventuală îndreptare este cu totul eschisă.

Dacă acuma presa maghiară atrage atențiunea ministrului de culte asupra manifestațiunei junimei nóstre, și propune pedépsa aplicată deja în un cas concret, prin acésta nu va suprima mișcarea, nu va curma nemulțumirea, nu va înlesni lucrarea acelora cari voesc sě se creeze mai bune raporturi interne în țéra nóstră.

Guvernul are puterea în mână, póte aplica lovitura cea mai mare, nu este însě nici consult, nici lucru bărbătesc, a face us de forța statului fără economia cuviinciósă.

Diarele, cari ațîță în direcțiunea acésta, nu fac servicii statului.

Incă douě consulate române, în Ungaria. Se dă ca din bun isvor primită știrea, că guvernul român intenționéză înființarea alor dóuě consulate românesci nóuě în Ungaria: la *Brașov* și *Timișóra*. Până acum e numai unul singur, în Budapesta.

Ședință la Asociațiune. Joi în 21 Ian. v. (2 Febr. n.) comitetul central al „Asociațiunii“ a ținut iar ședință, sub presidiul Ilustrității Sale *Dr. Ilarion Pușcariu*, vicepreședintele Asociațiunii, fiind presenți membri: Perteniu Cosma, I. St. Șuluțiu, Z. Boiu, Dr. R. Roșca, Nic. Ivan, Dr. C. Diaconovich, N. Togan și secretarul II. Dr. I. Beu, ca notar.

Iată momentele mai importante din acéstă ședință:

= *Activitatea Despărțămintelor.* Secretariul prim a raportat, că 16 Despărțăminte (Câmpeni, Dej, Gherla, Betlean, Treiscaune, Agnita, Mociu, Șimleu, Sěliște, Deva, Orăștie, Brad, Bistrița, Turda, Reghin și Elisabetopole), *nici până la finea anului trecut nu s'au conformat îndatoririi lor*, stabilite în § 39 din regulamentul afacerilor interne ale despărțămintelor, *de a înainta la comitetul central raport despre activitatea anului precedent* (1897), deși după Regulament deja în Ianuarie a. tr. aveau sě fie înaintate tóte rapórtele pe 1897.

Comitetul a luat față cu acest lucru conclusul:

Se îndrumă Directorii despărțămintelor, la stricta observare a prescriselor §-lui citat, și cei cari n'au înaintat rapórtele pe 1897, în raportul ce au sě 'l înainteze acum despre 1898, sé se estindă și asupra lui 1897. Indeosebi comitetul central aștéptă aměnunte și informațiuni exacte asupra *agenturilor* și a *bibliotecilor* de pe teritorul fiecărui despărțămênt, — deórece acele date o sě-'i servéscă ca material de orientare la lucrările sale pregătitóre de nouă arondare a despărțămintelor și de organisare a bibliotecilor poporale.

= *Studii pedagogice în cursul complimentar la școla de fete.* Dl Dr. R. Roșca a propus în acéstă ședință, ca în cursul complimentar al școlei civile superióre de fete, susținută de Asociațiune în Sibiiu, sě se predee și studiile principale din sfera pedagogiei: Psichologia, Didactica, Pedagogia, Istoria Pedagogiei și școlă de aplicație. — Comitetul și-a reservat a se pronunța după-ce mai întâi va fi ascultat părerea corpului profesoral dela numita școlă.

= *O frumósă fundațiune pe sama Asociațiunii.* Directorul institutului de credit „Bihoreana“ din Oradea-Mare, a adus la cunoscința comitetului central al Asociațiunii, că dl Dr. *George Sândean*, medic în Baia-Sprie, a subscris 20 acții à 100 fl. de ale „Bihorenei“, ca *fundațiune pe sama Asociațiunii.*

Acțiile sunt scrise pe numele Asociațiunei.

Comitetul a luat cu multă bucurie la cunoscință nobila faptă.

Mai resolvând câteva afaceri curente, mai puțin importante, ședința a fost închisă de președintele seu dl Dr. Pușcariu, la órele $5^1/_2$ p. m.

Stéua păcii în crisa din Pesta, se îndepărtéză tot mai mult. Ultimele știri spun că guvernul ar fi respins condițiile de pace ale oposiției. „Bud. Hirlap“ scrie în prim, că totuși crede în o pace apropiată, dar „Egy.“ spune că deși nu's formal rupte ori-ce tratative, causa păcii stă fórte rěu.

Regele Carol
și
crescerea tinerimei.

Era mai nimerit dacă puneam în fruntea acestui articol numai 2 cuvinte: *„Carol Ințěleptul“*, cum se dice deja Regelui Carol al României, pentru-că cuvintele pe care Maiestatea Sa le-a rostit Dumineca trecută cu ocasia unei aniversări a unui seminar din București, cu adevěrat întăresc în noi iarăși și iarăși convingerea, că pe lângă numirile de „Carol regeneratorul“, „Carol Vitézul Căpitan“, cu drept cuvênt i-se mai dice acestui rege și *„Carol înțeleptul“*. Iată despre ce voim sě vorbim astădi.

Dumineca, 17 Ianuarie v., M. S. Regele Carol însoțit de adjutantul de serviciu, a mers, cum cetim în „Voința Națională“, la *Seminarul „Nifon Metropolitul“*, pentru a presidia ceremonia aniversărei celor 25 de ani împliniți de la întemeiarea acestui aședămênt cultural.

La întrare, Maiestatea Sa a fost primit de dl președinte al consiliului de miniștri, dl ministru al cultelor și instrucțiunei publice, epitropii aședămintelor „Nifon Metropolitul“, șeful casei Sale militare și prefectul poliției.

In sala de ceremonii, care era frumos împodobită cu flori și ramuri de brad, Suveranul a fost întimpinat de I. P. S. S. Metropolitul Primat în odăjdii, de PP. SS. Părinți ai S-tului Sinod al S-tei nóstre Biserici autocefale ortodoxe de rěsărit, în frunte cu I. P. S. Părinte Metropolitul Moldovei, mai mulți înalți demnitari ai Statului, generali și oficeri superiori, profesori universitari, funcționari superiori, corpul profesoral al seminarului și un numeros și ales public.

Maiestatea Sa luând loc, corul a întonat imnul de primire, după care I. P. S. S. Metropolitul Primat a oficiat un *Te-Deum* de mulțumire, după sěvêrșirea căruia a rostit o ferbinte rugăciune către A-Tot-Puternicul, dicênd între altele:

„Dómne Dumnedeule a tot Țiitorule Dumnedeule al milelor și al îndurărilor, Carele ai făcut pe om după chipul și asemânare Ta, vino și acum și Te sălășlueste întru noi, ca sě sěrbătorim cu vrednicie diua întru care ai bine-voit cu robul Těu, întemeetorul acestor aședăminte.

„Dómne Dumnedeule, Tu ai dis: „lăsați pruncii sě vină la mine“, și în acest aședămênt copii neamului nostru și pruncii Sântei nostre Biserici sunt adunați, spre a se deprinde în învěțăturile și sěvêrșirea sfintelor Tale adevěruri, pentru ca apoi sě pótă și ei a fi învețătorii Sfintei nóstre Biserici, și înainte mergětori întru faptele cele bune!

„Ajută învěțătorilor din aceste aședăminte, ca sciința și bunele lor pilde sě fie urmate și sě se împlanteze în inimile fragede ale acestor tineri, ca sěmânța cea bună în pămênt bun.

„Trimete Harul Těu cel Sfânt asupra acestor tinere odrasle ale neamului nostru și luminându-le mintea și inima, și pregătindu-se după cuviință a se face vrednice de chemarea lor, sě preamăréscă numele Těu cel Sfânt în milocul aleșilor Těi.

Dl epitrop Roșescu citi apoi darea de sémă privitóre la mersul și desvoltarea acestei instituții, terminându-o cu cuvinte de rugăciune către bunul Dumnedeu, ca sě dăruiéscă Maiestății Sale viață lungă si mănósă, pentru-ca sub ocrotirea legilor țărei și protecția M. S. Regelui, acele aședăminte sě servéscă ca un îndemn pentru inimile generóse, ca alții sě desěvêrșéscă opera la care fericitul fondator Nifon Metropolitul a făcut începutul.

Maiestatea Sa Regele Carol a binevoit a rěspunde bunelor urări cu următórea cuvêntare plină de înțelepciune și religiositate:

„Cu o vie atențiune am ascultat „darea de sémă, și mulțumesc pen„tru urările atât de bine simțite ce „mi-ați adresat.

„Plăcerea mea, de a mě găsi „astă-di în mijlocul d-vóstre, spre „a asista la acéstă serbare, este cu „atât mai mare, că urmez ne„încetat cu dragoste părintéscă „și cu un deosebit interes crescerea „tinerimei, în inima că„reia trebue sě fie sădit „înainte de tóte ***simțěmên„tul religios și frica de „Dumnedeu.***

„Seminarele au în privința acésta „o insemnată influință, pregătind „pe elevii, cari primesc darul preo„ției astfel, în cât ei sě fie în stare „sě facă educațiunea morală „a poporului, sě rěspândéscă „dogmele credinței și sě desvolteze „adevěrata pietate în tóte „straturile societății.

„Sigur fiind că conducětorii aces„tui frumos aședămênt sunt adênc „pătrunși de acéstă neapă„rată trebuință, doresc din „suflet ca seminarul „Nifon“, întemeiat „de un vrednic Metropolit, căruia îi „păstrez o amintire caldă, sě dea „și în viitor ródele cele mai bune.“

Acéstă cuvêntare a produs o adêncă întipărire celor de față, cari, însuflețiți de caldele cuvinte ale Regelui, isbucniră în entusiaste urări pentru Augustul Domnitor.

Revistă Bisericéscă.

Stările în Bucovina.

Pentru ilustrarea stărilor bisericesci, şi mai ales a disposiţiilor ce au produs ultimele evenimente despre cari am vorbit în numerii trecuţi, în sinul bisericei surori din Bucovina, reproducem următorul articol din *„Patria“* dela 17/29 Ianuarie c.:

Ca fenicele din cenuşă, reînvie din noianul trecutului luciul titlului: *episcop al Rădăuţilor*. Splendórea titlului, de care se légă un frumos capitol al gloriei naţionale, trezeşte în sufletul nostru amintiri sfinte din vremuri de mult apuse.

Este numai un titlu, dar în ḑilele grele prin cari trecem, chiar şi reînvierea titlului ne umple cu o viuă bucurie şi satisfacţiune. Trăim dór' în o ţĕrişóră, de al cărei pământ suntem legaţi prin sângele strămoşilor noştri, prin faptele lor gloriόse, prin actele lor mărețe de eroism şi pietate.

Şi când politica de stat, care ne chiverniseşte destinele, şterge cu predilecţiune ori-ce urmă a trecutului, când suprimă amintirea gloriei străbune şi eliminézá din sufletul gingaş al tinerimei tesaurul scump al tradiţiei şi istoriei naţionale, ne străbate ca o radă de lumină binefĕcĕtóre, când se ridică un colţ al vĕlului des, ce ne acopere artificial trecutul, şi trezeşte în sufletul nostru ilusiunea dulce a strălucirii din trecut.

Actul prea înalt al Maj. Sale Impĕratului, prin care se aduce la viaţă nouă scumpul titlu al Episcopului de Rădăuţi, ne-a umplut sufletul de sinceră şi nefalsificată bucurie, căci am vĕḑut în acest act o deosebită afecţiune a Monarchului jubilant pentru poporul nostru şi trecutul glorios al patriei nóstre.

Bucuria şi mulţumirea nóstră a fost cu atât mai intimă, cu cât bărbatul, de a cărui distincţiune se légă renaşterea acestui titlu, este un bărbat vrednic de încrederea Maj. Sale, cât şi de iubirea nóstră.

P. S. Sa dl Dr. V. de Repta, care va fi mâne chirotonit într'u episcop al Rădăuţilor, a cucerit de mult, prin înaltele sale însuşiri, cât şi prin activitatea sa deosebit de rodnică, inimile tuturor credincioşilor sĕi, şi decisiunea prea înaltă a Impĕratului am considerat-o nu numai de o distincţiune personală conferită unui bărbat vrednic, ci mai ales de un act de prea înaltă graţie faţă de poporul nostru şi biserica nóstră întrégă.

Sĕrbarea de mâne era sĕ fie o mare sĕrbare a naţiunei şi bisericei nóstre. Ne-am pregătit, ca în haine festive, cu suflet înălţat sĕ aducem prinos de mulţămită şi devoţiune Archiereului, prin care se renaşte un titlu de glorie şi strălucire naţională. Ne-am pregătit sĕ serbătorim în mod demn şi intim, voinţa Inălţatului Impĕrat, care în ḑile de sĕrbătóre şi-a adus aminte de cel mai credincios popor al sĕu, ne-am pregătit sĕ sĕrbăm un moment binefăcĕtor din politica statului, care părea că ne arată pe firmamentul acoperit de nori grei, un colţ azuriu mult promiţĕtor.

Era sĕ sĕrbăm ca naţiune contopită cu biserica sa, o mare sĕrbătóre.

Era!... dar' n'a fost sĕ fie aşa!

In loc de cântecul de laudă şi mulţumire, un chiot de durere străbate corpul naţiunei, în loc de vestminte, solemne ne vine sĕ ne cernim capetele şi sĕ deplângem amarnica lovitură ce am îndurat.

N'a fost sĕ gustăm nici pentru un moment netulburaţi şi nejigniţi bucuria şi fericirea unei revindicaţiuni naţionale. Guvernul local s'a îngrijit de cu vreme sĕ ne strice sĕrbătórea, sĕ ne alunge disposiţiunea sĕrbătorésca şi sĕ ne învĕlue sufletul cu jale adâncă.

Este o tradiţie a politicei austriace de stat de a face tóte pe jumĕtate, de a lua cu o mână ceea-ce se dă cu ceealaltă. Tradiţia acésta, care se trage ca un fir roşu prin politica de stat a Monarchiei nóstre, ne-a adus pe toţi în situaţia deplorabilă de astăḑi.

Dacă au ajuns stările Monarchiei în situaţia precară, de care sufere de present întréga nóstră viaţă publică; dacă ḑi de ḑi a perdut Monarchia nóstră din vaḑa şi autoritatea sa faţă de ţĕrile şi imperiile vecine; dacă s'au deschegat necontenit forţele interióre ale ţĕrilor şi regatelor austriace; dacă în loc de conlucrare unitară pentru binele şi înflorirea Monarchiei, se luptă astăḑi desperat popor cu popor şi ţéră cu ţéră, slăbind astfel tóte sucurile de viaţă ale Monarchiei, — este în primul loc meritul acestei tradiţionale politice de stat.

„A da cu o mână şi a lua cu ceealaltă“, iată în scurte cuvinte esenţa politicei de stat care a devenit fatală pentru întréga Monarchie.

Ni se părea că evenimentele ultimilor ani au deschis ochii guvernanţilor şi le-au arătat înfiorătorul abis, la al cărei margine a ajuns viaţa publică a statului. Ni se părea că schimbările ultimilor ani au adus guvernul din Viena la cunoştinţa faptului, că este un postulat de esistenţă al Monarchiei, de a rupe cu tradiţionala politică de stat, de a repara greşelile fatale ale trecutului şi a inaugura o politică sĕnătósa spre binele popórelor şi înflorirea Monarchiei întregi.

Faptele ne arată că am greşit în presupunerea nóstră. La Viena se esperimentéză fără rost, fără scop şi resultat; iar' la noi în Bucovina a ajuns politica tradiţională la o epocă ne mai pomenită de înflorire.

Guvernul ne scóte ochii cu reactivarea titlului de episcop a Rădăuţilor, iar' de altă parte ne aduce ciuma în biserică prin ultimele numiri de consilieri consistoriali. Ba drept pupăză pe colac se suţine ştirea, că guvernul caută sĕ întroducă infecţiunea şi în çorpul profesoral al facultăţii teologice, numind pe Ieremijczuk, lepădătura bisericei nóstre, profesor, ca sĕ otrăvéscă sufletul neprihănit al candidaţilor de preoţie.

Totodată bat drumurile — de sine înţeles puşi la cale — bajazzii Ruşi tineri şi bĕtrâni pe la episcopul sufragan, venit la chirotonire şi pe la Metropolitul, reclamând un episcop rusesc în sînul bisericei nóstre, respective divisarea bisericei în dóuĕ părţi.

Nici când biserica nóstră strămoşéscă n'a fost pe pămêntul Bucovinei într'o primejdie atât de mare. Este deci momentul suprem, sĕ ne reunim tóte forţele, şi fără preget sĕ sărim la lupta de apărare contra lupilor, cari atacă stâna şi sfăşie cu turbare turma credinciósă.

Dacă ne vom grupa mâne în giurul altarului, în faţa căruia se chiroteneşte noul episcop al Rădăuţilor, vom fi datori credinţei nóstre şi bisericei moştenite de la strămoşi, sĕ facem o sfântă juruinţă a lupta până la ultima consecvenţă pentru apărarea némului nostru şi a bisericei nóstre, ajunsă în pericol atât de mare prin darul danaidic al duşmanilor noştri din conducerea ţĕrii.

Concursul literar
al
ASOCIAŢIUNII.

Se publică concurs pentru un premiu de 500 coróne, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra subiectului: *„Istoria instituţiunilor culturale ale Românilor din Ungaria şi Transilvania dela 1848—1898“*.

Censurarea lucrărilor ce vor întra la concurs, se va face prin o comisiune compusă din 5 membri, aleşi de comitetul central. Membrii comisiunei nu trebue sĕ facă parte din comitet. Decernerea premiului se va face de comitetul central, după ascultarea raportului comisiunii, cu vot secret, în o şedinţă convocată anume spre acest scop.

Premiul se va putea acorda numai unei lucrări în estensiune de cel puţin 10 cóle de tipar 8° mare, care va cuprinde un tablou critic al desvoltării institutelor române de învĕţămênt, al societăţilor şi altor intreprinderi şi instituţiuni culturale române din patrie, şi va arăta resultatele realisate, precum şi condiţiunile şi piedecile lucrării culturale a poporului român din patrie.

Manuscriptele trebue provĕḑute cu o devisă şi un plic, care sĕ cuprindă numele şi adresa autorului, se vor scrie în caete de format 4° mare, pe o singură faţă a foilor, şi se vor trimite la adresa Presidiului Asociaţiunii, cel mult până la 31 Decembre 1899 st. nou.

Lucrarea premiată se va tipări pe spesele Asociaţiunii în cel puţin 1000 exemplare, din cari jumĕtate trec în proprietatea autorului.

Din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută în Sibiiu la 26 Ianuariu 1899.

Dr. Il. Puşcariu, vice-preşed. — *Dr. Beu*, secr. II.

Cum s'o înţelegem?

— Raportul „Petru Maior“ —

O impresie de tot bună ne face resultatul final pe care ni-'l arată tabela statistică asupra tinerilor români din tótă monarchia austro-ungară, înscrişi pe la universităţi, tabelă pe care comitetul societăţii universitare „Petru Maior“ din Pesta a avut buna ideie s'o pună la finea Raportului seu pe anul şcolar trecut.

Că noi, cele 2 şi ½ milióne de Români sĕraci din monarchie, avem pe la universităţi 435 de tineri într'un an (în anul scolar trecut, în cel present póte şi mai mulţi), iar socotind şi pe rigorisanţi şi pe voluntari, sĕ avem minimum *500*, — e o constatare, pe care de nu ni-o dovedea statistica, dór nici n'o credeam.

Dar buna impresie a constatării acesteia, e în chip dureros stropită cu 56 de stropi de apă rece, când te pui sĕ ceteşti şirul de nume al acestor tineri români, şi afli printre ele 56 de nume româneşti scrise cu ortografie unguréscă, ori chiar de tot maghiarisate! Multe dintre ele nici după construcţia lor, nici după înţĕles, n'au absolut nimic unguresc în sine, ci-s cuvinte curat româneşti. ca d. e. *Rece*, şi-'l aflăm scris *„Recse“*! etc.

Te jigneşte imediat când în lungul şir de nume ca Cioban, Muntean, Murĕşan, Moldovan etc, corect scrise româneşte, dai mereu peste câte unul schimonosit, precum:

Kupcsa, Mikulás, Ants, Arszenovits, Bankos, Biltz, Csolán, Csupe, Kaba, Kretz, Krucsin, Márkus, Missits, Momák, Novák, Nyilvàn, Phillippovits, Rusz, Sàndor, Szabó, Szfetku, Tatár, Zagajcsán, Korya, Lincza, Ketzán, Kozmutza, Kurtucz, Popovics, Recse, Szávu, Adamesk, Zásló, Csató, Erdélyi, Illyés, Kondor, Muszte, Tarcza, Bozák, Tamàs, Beniczky, Poynár, Szilvásy, Cziple, Joody, Vajna, Chanád, Nyes. —

Am sublinat pe unele, a căror scriere schimonosită isbeşte mai mult, fiind nume formate din cuvinte limpeḑi româneşti, ca Kretz, in loc de Creţiu sau Creţ, Adamescu, Poenar, etc.

Dar peste tot, tóte aceste nume se puteau aşa de frumoe scrie şi româneşte; de ce nu s'a făcut?

S'ar putea sĕ fie pentrucă numele acestor tineri au fost luate din registrele studenţilor, în care vor fi trecute aşa, iar cunoscută fiind mania atât de modernă în timpul de faţă în ţară la noi de a maghiarisa numele ştudenţilor deja prin gimnasii, — s'ar putea ca tinerii aceştia sĕ aibă, fără vina lor, nume aşa schimonosite. In fond ei pot fi chiar buni şi de tótă speranţa pentru biserica şi neamul lor.

Dar se póte şi aceea, ca comitetul societăţii sĕ-i fi trecut în listă cu numele aşa, *pentru că ei însişi s'or fi scriind cu tóte ocasiunile în acest fel*, şi atunci chestia se presintă cu umbre mult mai triste decât la prima vedere ar apare. Cel-ce un nume frumos şi curat românesc ca d. e. Adămescu sau Rece, îl scrie Adames*k* şi Re*cs*e, în acela şi inima şi sufletul sĕu este aplicat si cucerit pentru curentul, pe care îl represintă acele litere streine vîrîte în numele sĕu.

Nu vrem sĕ judecăm, căci s'ar putea sĕ facem nedreptate unuia ori altuia dintre tineri, dar am scos la ivélă faptul, pentru-că cetind lista lor, aceste nume te silesc sĕ te opreşti niţel asupra lor şi sĕ-ţi pui întrebarea: Cum se înţelege óre acéstă scriere?

O „alegere“ de notar.

Cercul not. al Armenilor, Ian. 1899.

Onorată Redacţiune!

Vĕ rog daţi publicitaţii în preţuitul nostru „Telegraful Român“ următórele şire:

In 28 Ianuairu st. n. s'a făcut alegerea de notar cercual în cercul nostru notarial al Armenilor.

La óra defiptă în concurs protopretorele dl Szabó Lajos, a poftit pe alegĕtori la şedinţă. După constituire ne-a încunoscinţat numĕrul concurenţilor, cari din 8, au rĕmas declaraţi cu drept de competat 6; d-sa, în vîrtutea legii, din acesti 6 ne-a candidat pe 4.

In candidaţie a pus şi pe Alexandru Tobias, Român, iar fiind alegĕtorii de cerc în absolută maioritate Români, acestia l'au proclamat cu unanimitate! Nici o voce contra! S'a făcut o pausă. Dl protopretore însĕ, tot „conform legii“, a spus că dacă alegĕtorii cer, verbal ori în scris, sĕ se facă votare, nu numai aclamaţiune, o pot cere, şi se va face. La ce mai era asta de lipsă? Atunci un domnişor ce-i place a se însinua şi a se face „plăcut“ celor mai mari, a început subscrierea! S'au făcut 4 subscrieri, — pausă; s'a ma îmbiat lumea, s'au mai aflat 3 subsrieri taiate împrejuri; iar o pausă lungă; apoi cu mult greu s'au mai câştigat 2., aşa au fost *9* Al 10-lea subscriitor nu s'a mai aflat! S'a fi ascuns în fundul pămêntului...

Dl protopretore atunci, spre îndulcirea, se vede, a dlui însinuant, a scos'o la fel spunêndu-ne că dintre subscrişi unii ar avea şí câte 2 voturi, şi aşa totuşi vor fi 10, deci sĕ se încépă votisarea. S'a făcut şi votisarea. Dl Tobias din 50 primeşte *37* voturi.

Votisarea s'a făcut cum nu se póte mai în ordine. Un cuvênt nu s'a ḑis contra purtării vreunui alegĕtor. Dl pretopretore a condus alegerea şi protocolul, cum nu se póte mai bine. Alesul a fost acum din nou oficios proclamat şi a depus jurămêntul. Alegĕtorii s'au depărtat mulţumiţi, cu speranţa că dór acum îşi vor primi pe omul dorit; dar nu ne-a ţinut mult bucuria, căci astăḑi în 29 Ian. şi suntem vestiţi că dl insinuant dela votisare, colectorul celor 9 subscrieri, — a însinuat recurs!

Pe motivul petelor din sóre se va nimici póte alegerea.

Dar atunci de ce mai şi suntem noi Românii primiţi la şcóle, la ce ni-se mai dau testimonii şi diplome, dacă atunci când sĕ ne folosim de ele în viaţă, suntem aşa de crud respinşi?

N'o sĕ fie alesul un notar destul de bun? Atunci îl pot delătura dacă nu-'şi va împlini datorinţa, până atunci însĕ. de ce se batjocoreşte aşa dreptul şi legea?

P

Revistă Externă

Inarmările Franciei.

„St. James Gazette“ din Londra anunţă că guvernul frances negociază cu mai multe case de bancă pentru un împrumut de 8 până la 10 milióne de lire sterninge. Acest împrumut ar fi destinat numai *sporirei flotei şi armatei de uscat.*

Principele Ferdinand al României, distins la Berlin.

— Din România. —

M. S. Impĕratul Germaniei a numit pe A. S. R. Principele Ferdinand al României, şeful Regimentului de infantarie Nr. 68 din Coblenz. Principele va merge ḑilele acestea la Coblenz spre a visita regimentul sĕu.

*

Din Berlin se scrie în acela-şi timp că un prânz de gală a avut loc la legaţiunea României în onórea Principilor Moştenitori români.

Comesenii Ministrului român la Berlin, dl şi d-na Beldiman, au fost, în afară de suitele Principilor: Exc. Sa d-nul de Bülow, ministrul afacerilor străine al imperiului German, şi contesa de Bülow; Ex. Sa amb. Rusiei cu contesa Osten-Sacken; Exc. Sa sir Fr. Lascelles, ambasadorul Marei-Britanii şi Miss Florence Lascelles; contesa Keller, dómnă de onóre a Maiestăţei Sale Impĕrătesei; Lady Edwart Cavendish; general de Villaume, directorul Academiei de rĕsboiu; baronul de Kuesebeck, şambelan al M. S. Impĕrătesei şi întroducĕtor al corpului diplomatic; baronul de Richthofen, sub-secretar de Stat la departamentul afacerilor străine; ofiţerii romani, cari îşi fac actualmente stagiul în armata prusiană, și personalul Legațiunei regale.

Recepțiunea, care a urmat, a fost din cele mai strălucite. AA. LL. Principele moștenitor Guilaume, Principele și Principesa Carol de Hohenzollern s'au anunțat spontaneu la acéstă recepțiune.

Printre numĕroșii învitați, cari se grămădeau în salónele Legațiunei, menționăm pe Excelențiile Lor *Ambasadorii Italiei, Franței, Austro-Ungariei și Turciei*, apoi cea mai mare parte dintre ministrii acreditați la Berlin cu dómnele lor; generalul Iohn, generalul Von der Goltz, colonelul Heintze de Krenski, comandantul primului regiment de artilerie de campanie a gardei, al cărui titular este M. S. Regele Carol al României; colonelii de Schubert și de Ammon; mulți diplomați și alte persóne de distincțiune.

AA. LL. RR. Principele și Principesa României s'au întreținut cu cea mai mare parte din învitați. Principesa prin farmecnl, afabilitatea și grația ce o caracterisă, și-a câștigat tóte inimile.

Recepțiunea s'a transformat într'o serată dansantă improvisată, la sunetele musicei batalionului de garzi-pioneri.

DIN BRAȘOV

= *Ședință festivă publică.* Societățile de lectură „Ioan Popasu" dela gimnasiul român gr.-or. și dela școla comercială superióră din Brașov, vor ținea Duminecă în 24 Ianuarie st. v. 1899, o *ședință publică* în sala festivă a gimnasiului. Inceputul la 3 óre p. m. Din venitul curat jumĕtate este destinat pentru „Masa studenților", iar cealaltă jumĕtate se va împărți între ambele societăți.

Programa:

1. „Cuvênt de deschidere", rostit de președintele societății de la gimnasiu, prof. N. Puican.

2. „Caprivi-Marsch", de O Teich, esecutat de orchestra studenților.

3. „Prin ce mijlóce își póte asigura un popor mai bine existența sa", disertație cetită de G. Bărescu, cl. III com.

4. „In pădure", cor de bărbați de N. Popovici, esecutată de corul societăților.

5. „La icónă", de Al Vlăhuță, declamată de N. Danelopol cl. VI. gimn.

6. „Romanță", pentru violină solo de I. Cl. Iuga, acompaniată de orchestra studenților.

7. „Musica românéscă", disertație de Vlad Banciu, cl. VIII. gimn.

8. *a)* „Fóe verde pup de crin", *b)* „De ți-'s bade dragă", coruri de bărbați, de T. Popovici, esecutate de corul societăților.

„Țiganul la vênat" anecdotă de Th. Speranță, declamată de N. Crăciun cl. III comercială.

10. „Hora Sinaii", marș de Mazalik, esecutat de orchestra studenților.

NOUTĂȚI

Chirotonirea din Cernăuți. „Patria" ce o primim la încheierea foii, descrie chirotonirea întru archiereu a C. S. Dr. Repta. Sâmbăta trecută la 3 óre p. m. s'a celebrat vecernia mică în capela metropolitană, iar sara la 7 în biserica catedrală vecernia mare. In ḑiua următóre serviciu divin celebru, cu asistență de 12 servitori ai altariului Domnului. Lume imensă presentă. Luni sara peste 300 de persóne au fost întrunite la noul *Episcop al Rădăuților*. Vom da descrierea întrégă în numerul procsim, fiind de interes.

*

Protestul tinerimii române din Orade. Ḑiarele aduc știrea că tinerii universitari români din Orade au subscris un protest viu contra eliminării lui Bolcaș. „Magyarország" ḑice că asta însémnă că numiții tineri doresc sĕ ajungă pe urmele lui Bolcaș, și dă ministrului sfatul creștinesc, ca sĕ-'i trimită pe toți pe urma lui, că n'are se supere prin asta inimile patrioților!

*

Petrecere poporală în Orăștie arangiază coriștii bisericei gr.-orient. de acolo, Sâmbătă în 11 Februarie n. în salele școlei române. Venitul curat este destinat spre scopul înfrumsețării bis. gr.-or.

*

April? Timpul e pe la Sibiiu mai capricios ca în April. Asară, Vineri sara, pe la órele 9 a început a ploua, și a ploat mai tótă nóptea o plóie căldicică ca vara — iar aḑi, Sâmbătă pe la 9 a. m., a început a ninge, mĕrunt și des.

*

Un lucru frumos. Dl Nicolae Fleschin notariu în Porceșci și soția Victoria Maria născută Ganea, căsătoriți de curênd, primind de cununia lor mulțime de felicitări, și-au rrscumpĕrat respunsurile de mulțumită felicitanților, depunênd *10 fl.* la Asociațiune pentru fondul Casei naționale. Cei mulți după ei!

*

Fidanțare. N. Teaca Poenaru din Stăncășeni-Tutova și Lucreția Coltofeanu din Brețcu, fidanțați.

*

Sinucideri în Sibiiu. Joi sara între órele 6 și 7, s'a sinucis elevul mehanic Ludovic Károlyi, împușcându-sĕ. Dar istețul ucenic a avut ideea originală de-a se împușca nu în casă ori în vre-un loc ascuns, ci a mers în mijlocul Pieței-mari, și la lumina electrică a celor 4 puternice lampe, și-a tras glonțul!

Numai cu 2 ḑile nainte un negustor mai mic Carol Sebes, din strada casarmei Kempel, s'a spânzurat.

*

Concert în Brad, se va ținea la 28 Ianuarie st. v. 1899 în hotelul „Central". Venitul curat e destinat pentru *„Fondul convictului dela gimnasiul rom. gr.-or. din Brad.* După concert va urma petrecere cu joc.

Program: „Sus opincă", „Lelea vitéză" cântate de corul mixt;

2. „Spus-am codrului durerea", de Stefănescu, solo: d-na *Iolanta Dr. I. Radu*, cu acomp. la piano de d-na *Aurelia Dr. Robu;*

3. „Sĕrmană frunză", „Stăncuța", cor mixt;

4. „La chasse au Lion", (Die Löwenjagd) exec. la piano de d-na Aurelia Dr. Robu;

5. „Dorința" solo: d-na *Letiția Dămian* cu acompaniare la piano de d-na Iolanta Dr. I. Radu;

6. „Dorule o dorule", cântec poporal cor mixt;

7. „Româncuța", de Murĕșan, cor bărbătesc.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", s'au mai înscris următorii membri noi: ajutători: George Borza, notar în Viștea de jos; Ludovic Fronius, orspĕtar; CamilloPetri, directorul firmei comerciale „Concordia", Krasowski Rezső, comersant; Emil Kirscher, ospĕtar; Teodor Mayer, barbier; Karl Enters, ospĕtar; Ioan Vișa, proprietar, și Nicolau Gogan, comptabil; ér de membri ordinari: Ioan Stancu sodal cojocar; Iacob Boba, lăcătar; Nicolau Mihaiu, sodal lăcătar și George Apolzan, sodal bărdaș.

*

Petrecerea tinerimii române din Oradea-mare. Tinerimea română din Oradea mare arangiază la 11/23 Febr. n. un *Concert impreunat cu dans* în sala cea mare a hotelului „Arborele verde", *pentru ajutorarea tinerimii studióse de acolo.*

Arangeri ai petrecerei sunt însĕmnați 47 de tineri.

Inceputul la 7 óre séra. Prețul de întrare pentru persónă 2 fl., pentru familie 5 fl. In pausă se va juca: *„Călușeriul" și „Bătuta".*

Program:

1, „Iată ḑiua triumfală" esec. de corul tinerimii. 2. *a)* „Aria Santuzzei" din opera „Cavaleria Rusticana" de Mascagni.; *b)* Canzoneta" din opera „Salvator Rosa" de Carol Gomes; *c)* „Cântări romănesci" (Petpouri) cântate de dșóra Valeria Pop, acomp. pe pian de dșóra Virginia Gal. 3. „Biletul", monolog, după Berr de Furique de Hăralamb G. Lecca, predat de dșóra Veturia Pap. 4. „Doină-doiniță" de I. Vorobchievici esec. de corul tinerimei. 5. *a)* „Le rosignol" de Fr. Liszt, *b)* „Gavote; Musette" de E. d'Albert, *c)* „Cimpoiul capriciu" de I. Murĕșan esec. pe pian de dșóra Virginia Gal. „*Medicul fără voie*" comedie în trei acte de Moliere tradusă de I. Schiopul, va fi predată de persónele: Isaia Ardelean, d-șóra Mărióra Rednic, Alexandru Aciu, Nicolau Schiau, d-șóra Marieta Jernea, Augustin Mircea, Cornel Beșan, George Novacoviciu d-șóra Cornelia Erdélyi, George Rocsin, Vasile Nicoruța.

Petrecerea din Cața.

Paloș, 19/31 Ian. 1999.

Cu ocasiunea sĕrbărei Botezului Domnului, tinerimea română din comuna Cața (cercul Cohalmului) sub conducerea părintelui capelan P. Pintea, a arangiat o producțiune teatrală-musicală, la care am avut ocasiune a participa. Mulțumirea sufletéscă, ce am simțit-o vĕḑênd înaintarea tinerimei nóstre pe terenul cultural, nu mĕ lasă a nu face cunoscut și publicului mare succesul, cu care a reușit acéstă producțiune.

Piesa teatrală „Drumul de fer" a fost predată de tinerime cu o dibăcie vrednică de laudă. Cântecele corale „Ce te legeni codrule", „Doina" și „Cucul", au pătruns inimile ascultătorilor și ne-au umplut de duioșie și plăcere. Declamațiunea „Rugămintea din urmă" și dialogul „Nerodul și Negustorul" au plăcut asemenea mult.

Laudă conducĕtorului acestei producțiuni, care și cu acéstă ocasiune a arătat că este demn de chemarea sa.

Laudă tinerimei, care cu ocasiunea acésta a arătat un interes deosebit și un model de disciplină; dar laudă merită și comitetul parochial care ca comitet arangiator, s'a îngrijit întru tóte pentru participanții ospeți străini. Durere numai, că afară de părintele capelan Ioan Vătășan din Archita, Domna Maria Bercan soția preotului din Merchéșa și familia părintelui rĕposat Gheaja din Paloș, alții n'au mai venit.

Ceva fermecător era sĕ veḑi un numĕr așa frumos de tinerime română, în mijlocul căreia și dna preotésă Eugenia Pintea, formând cu toții un cor, presintat pe bină în costum național, și care prin o instrucțiune cu tact, s'a putut presenta înaintea publicului într'un mod vrednic de tótă lauda

Sala de producțiune a fost îndesuită de public, de țărani din comună și din jur.

E. P.

Dela Societatea „Andreiu Șaguna."

— *Mulțămită publică.* —

Sibiiu, Ianuarie 1899.

Cu ocasiunea ședinței festive a societății de lectură *„Andreiu Șaguna"* ținută în preséra ḑilei de 30 Novembre 1898 st. v. în memoria Marelui Archiereu „Andreiu", s'au incassat in favorul societății oferte dela următorii Domni:

Ilustritatea Sa Dr. Ilarion Pușcariu, archimandrit și vicar archiep. și Parteniu Cosma, direct. de bancă, câte 5 fl.

Alecsandru Lebu, proprietar, Dr. Nicolau Vecerdea adv. Nicolau Ivan, ases. cons., Dr. Remus Roșca dir. sem., Ilariu Muțiu, oficial, Pantelimon Lucuța, cass. cons. și Maria Reou, vĕd., câte 3 fl.

Liviu Bran de Lemény, ases. cons., Dr. Elie Cristea, secrt. cons., Nicolau Cristea, ases. cons., George Dima prof. sem., Ioan de Preda, adv., Ana Moga, vĕd., Demetriu Comșa, prof. sem., Ioan Papiu, protopresb., Dr. Vasiliu Bologa, direct., Elena Petrașcu, direct., Ludvig Binder, conduc. tipograf., Ioan Broju, preot milit., Irimie Dancăș proprietar Reșinari, Leontina Beșa, invet., Anton Katzler, friseur, câte 2 fl.

Dr. Petru Șpan, prof. sem., Isaia Henteș preot Ocna, câte 1 fl. 50 cr.

Constantin Stezar, căpit. pens., Iuliu Bardoși, insp. scol. pens., Demetriu Câmpean, archiv. cons., Lucreția Butnariu, Nicolau Albu, ampl. Ocna, Mateiu Voilean, asses. cons., Maria Cioban, prof., M. Sabo, Eugenia Iovescu, prof., Eugen de Paloș, Stefan Stroia, protonot. comit., Moise Lazar, ases. cons., Ioan Simtion, comers., Maria Crișan, vĕd., Dr. Daniel P. Barcianu, prof. sem., Ioan Ghibu, prof. sem., Dr. Ilie Beu, medic, Ioan Imbuzan, oficial, Nicolau Vătășan, prof., Iosif Zvilinger, Ana Pascu, Marióra Pascu, Nic. Zigre, vol., George Cutean, cleric abs., Vasiliu Greavu, cancelist, Demetriu Cunțan, prof. sem., Nicolau Penciu, jud. reg. pens., Iuliu Pipoș, cand. de adv., Petru Tincu, funcț. de bancă, Eugen Piso, stud. univ., Vincențiu Orăsan, cleric abs., Oprea Șteflea vice-not. com., Ioan Radu, Dr. Adam Tincu, adv.. Emil Vințeler, funcț. de bancă, Șerban Cioran, învĕț. Reșinari, Dr. Parasca, med. milit., Valeriu Üvegeș, dir la „Concordia", Dr. Nicolau Olariu, adv. și Maria Rebega, câte 1 fl.

Candid Popa învĕț., Eugen Vancu, pract. „Albina", Titus Ciat, pract. de bancă, Maria Henția, din Sebeșel, Alecsandru Măcelariu, vol., Nicolau Jacob., Ioan Cutean, vol., N. Domnariu. vol., Adam Grof, N. N., George Nicola, Ana Krämmer, Lazar Prașca, Nicolau Căldărea, funcț. de bancă, N. N. cancel. consis. Ioan Șut, cancel. cons., N. N. A. Badiu, vol., N. N., câte 50 cr.

Dómna Balteș și N. Manoilă câte 35 cr. și Aron Bernhardt 20 cr., suma totală 115 fl. 40 cr.

Prin poștă au contribuit următorii:

I. P. S. Nicolau Popea, episcop Caransebeș și I. P. S. Ioan Mețianu episcop, Arad câte 5 fl.

Petru Juga, preot, Tilișca, Calipsia Șandru, Sighișóra, Maria Tămaș, Iosif Dumitru, not. cerc. Beriiu, Nicolau Andreiu, preot, Căstĕu, câte 1 fl., și Ioan Popoviciu preot în Sadu 50 cr. Suma totală 15 fl. 50 cr.

Venitul întreg a fost deci 130 fl. 90 cr.

Spese au fost 42 fl. 40 cr.

A rĕmas venit curat de *88 fl. 50 cr.*

(Va urma.)

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducțiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare.)

Din causa înmulțirei vrăbiilor, i-au venit multe plângeri, încât regele se decise la un edict pentru stêrpirea lor, (1721—1731), prin care edict sĕ au omorit peste trei milióne vrăbii. Prin cultivarea frăgarilor (duḑilor) a pus basă culturei de mătasă indigenă. La dóuĕ universități germâne, Halle și Frankfurth s'au deschis dóuĕ catedre pentru studiul agronomic, de aci înainte sciința agronomică sĕ numea între doctrinele înalte.

4. In Sacsonia aflăm tóte stările, cari ajută promovarea agronomiei. In munți fabricele cele nóuĕ ale emigranților, în ostul țĕrei reședința Dresda cu regiunile cele fructifere. In West orașul comercial Lipsca (Leipzig) cu comerciu mare, în Lausitz postavuri și pânzături, în munții Erz aur, aramă etc, în țéra Vogt lână, bumbac și lemnărie. Comerciul a fost favorisat și de fluviul Elba, care percurge téra, Țĕranul săsesc îndată după rĕsboiu își vêndú lâna cu preț; și bucatele erau căutate, așa în cât țĕranul nu își perdu voia de a și lucra pămêntul. Cu începutul secolului al XVIII. starea agronomiei aici iar a înaintat, așa în cât statele vecine priveau cu recunoscință la Sacsonia.

5. Afară de Sacsonia se arătau în țĕrile de la Rhen cu deosebire, stări favoritóre. La Rhenul de jos câmpiile cele întinse și bune pentru grâu, la mijloc și la Rhenul de sus clima cea bună pentru vin și pomi. De ambele părți la țĕrmuri sunt fabrici și orașe comerciale. Agricultura s'a ridicat, și pe lângă tóte că poporațiunea era mare, ei tot puteau trimite grâu spre vênḑare în Hollanda.

6. In Westfalen, în partea nordică și la Weser era cultura grâului în flóre; în părțile mai nisipóse se cultiva inul și cânepa, în părțile sudice muntóse se aflau fabrici de fer, oțel și altele.

7. Franconia de mijloc se deosebi prin agronomie, pre când Franconia de sus și de jos sĕ destingea prin comerciu. In ținuturile Würzburgului, Bambergului și Nürenbergului se cultiva mult hemeiu, care aducea un mare venit țĕranului.

8. In Baden și Breisgau starea agronomiei era pe o tréptă destul de înaintată. Locuitorii Pădurei negre însĕ trăiau prin părțile muntóse, ca și vechii germani în pădurile lor. Ocupațiunea lor era economia de vite, lucruri din lemn, adunare de rășină, tăetul de lemne (cherestea), facerea cărbunilor și a sticlei, iar hrana lor consta în lapte, unt și pâne de ovĕs, îmbrăcămintea în pânză dură. Pe timpul anilor de rĕsboiu s'au înmulțit fabricile de sticlă. Țĕranul din Pădurea-négră încărca în spate sticlă și cutrierând țéra se întorna cu bani frumoși acasă. Ba mai târḑiu s'au apucat a face și perii, orológe și linguri de cositor.

(Va urma).

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țeseturi, colori și dessinuri. **Particularilor** *liberă de porto și vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [2] 2—

[11] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în a doua parochie gr.-or. din Orăştie, protopresbiteratul Orăştiei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post statorite în şedinţa comitetului parochial din 29 Ianuarie 1898, şi aplacidate de forul mai înalt competent, fac: 420 fl. salar, 120 fl. relut de cuartir, solvînd din cassa bisericei în rate lunare antipaticive şi 100 fl. venite stolari pentru funcţiunile sĕvîrşite în parochia a dóua.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochiei se pot primi dela comitetul parochial.

Concursele sunt a se adresa la comitetul parochial gr.-or. din Orăştie.

Orăştie, la 7 Decembre 1898 st. nou.

Simeon Vlad, notar al com. par. *Iosif de Orbonaş,* preş. ad hoc.

In sensul §. 16 din regulamentul pentru parochíi se publică.

Sibiiu, din şedinţa senatului bis. ţinută la 22 Decembre, 1898.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. **Il. Puşcariu** m. p.
archim., vicariu archiepiscopesc

Dr. Elie Cristea m. p.,
secretariu cons.

Nr. 34 [12] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia Cârna, tractul Albei-Iulie, se escrie prin acésta de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 440 fl, 30 cr. cu proşpect de a se îmbunătăţi.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Cârna şi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenţii vor avé a-şi subşterne suplicele de concurs în terminul prefipt la subscrisul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor în vigóre.

Alba-Iulia, 13 Ianuariu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Albei-Iuliei în conţelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan,
adm. prot.

Ad. Nr. 5 prot. [13] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroch din parochia de clasa a III-a Răduleşti cu filia Stregónea, protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs din nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele parochiei, adecă suma de 201 fl. 40 cr. val. a.

Reflectanţii la acest post au sĕ-şi aştérnă cererile concursuale instruite couform normelor în vigóre, în terminul deschis, oficiului protopresbiteral subsemnat.

Dobra, 10 Ianuare 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or în înţelegere cu comitetul parochial concernent.

Iosif Morariu,
protopresbiter.

Nr 843—898 [8] 3—3

Concurs.

Devenind vacantă parochia de cl. III. Fundata, în urma pensionării actualului paroch, conform resoluţiunei consistoriale Nr. 8038 B. dto 3/11 1898, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru îndeplinirea acestei parochii.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 336 fl. 60.

Doritorii de a competa la acéstă parochie sunt datori a asterne cererile lor în terminul prescris înstruite conform legii la subscrisul oficiu.

In conţelegere cu comitetul parochial. Oficiul prot. gr.-or. al Branului.

Zerneşti 27 Decembre 1898

Traian Meţianu
protopresbiter.

Nr. 697—1898 protopresb. [9] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III, Laslea-mare, protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 428 fl. 95 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot lua la comitetul parochial şi la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele concursuale instruite conform prescriselor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă sau serbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale.

Sighişóra, 22 Decembre 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or, al tractului Sighişórei, — în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Recomandăm tuturor broşura apărută tocmai acum:

Obolul sĕracului
la
monumentul
Marelui ANDREIU.

Cântări ocasionale dedicate Metropolitului

Şaguna,

colectate şi arangiate de

MARIA CUNŢANU.

Preţul 10 cr.

Venitul curat se va adaoge la colecta pentru monument.

Se póte procura dela
Tipografia şi librăria archid.
Sibiiu.

JULIUS ERÖS,

firmă improtocolată la tribunalul comercial reg. ung.

Magazin

de orológe, juvele, tot felul de articole de aur şi argint.

Orologiu de buzunar remontoir nichel	dela 2.50	până 6 fl.
Orologiu de buzunar remontoir-argint	„ 4.50	„ 10 „
Orologiu de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părţi de aur	„ 9.—	„ 15 „
Orológe pentru dame din aur, veritabil de Genf	„ 12 —	„ 35 „
Orológe pentru domni din aur, „ „ „	„ 20.—	„ 80 „
Deşteptător din nichel, marcă fină	„ 2.—	„ 3 „
Orológe cu pendul franc., cu resare, în cutii frumóse	„ 5.—	„ 15 „
Orológe cu pendul vieneze cu ponduri	„ 14.—	„ 35 „
Orológe de părete diferite modele	„ 2.—	„ 15 „
Lanţuri de gât pentru dame, de aur	„ 6.—	„ 20 „
Lanţuri de orológe pentru dame, de aur	„ 9.—	„ 30 „
Lanţuri de orológe pentru domni, de aur	„ 20.—	„ 70 „

Inele de aur de tot felul	dela 2.—	până 12 „
Inele de aur cu diamant veritabil	„ 6.—	„ 25 „
Inele de aur cu briliant veritabil	„ 12.—	„ 150 „
Inele de aur cu briliant imitat	„ 3.50	„ 6 „
Cercei de aur de tot felul	„ 2.—	„ 6 „
Cercei de aur cu diamant veritabil	„ 6.50	„ 40 „
Cercei de aur cu briliant veritabil	„ 23.—	„ 250 „
Cercei de aur cu briliant imitat	„ 3.50	„ 6 „
Brăţare de aur de tot felul	„ 10.—	„ 20 „
Broşe de aur de tot felul	„ 6.—	„ 20 „
Lanţuri de orologiu şi de gât din argint	„ 1.—	„ 4 „
Cercei şi inele de argint	„ —.80	„ 2 „
Brăţare şi broşe de argint	„ —.80	„ 5 „

Juvaere de tot felul dela **15 cr.** (preţ de façon) până la **15 fl.**, precum şi **amulete, ju-ju-uri, lanţuri, brăţare, medalii,** broşe, ace de cravată, tabachere şi ţiitóre de ţigarete, tacâmuri, chibritelniţe, sugarete, nasturi de manşete, etc.

Fiecare obiect de aur sau de **argint** e examinat şi probat **din oficiu** şi pe **fiecare bucată** se póte vedea exact proba oficiósă (marca oficiósă); eu garantez în scris pe **doi ani** pentru mersul bun al orológelor mele. — **Tóte comandele** le efeptuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimiterea anticipativă a preţului, cu îngrijire. — **Reparaturi** de tot soiul se esecută bine şi conscienţios.

Rugându-mĕ pentru numeróse binevoitóre comande semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. **Sibiiu.** Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul „Transilvania“.)

[216] 6—10

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 9 Sibiiu Marți, 26 Ianuariu (6 Februariu) 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Țĕranul din România.

(♣) Ḑiarul nostru a avut totdéuna față de afacerile interne ale vecinului regat român, o ținută corĕspunḑĕtóre. Urmărind cu frățéscă dragoste tóte mișcările spre progres ale țerișórei renăscute pentru o nóuă viață, am înregistrat succesele dobândite, dând espresiune simțitei nóstre bucurii pentru pașii făcuți înainte, iar de altă parte am fost cuprinși de îngrijire, când am aflat că s'a făcut vr'o acțiune — după părerea nóstră — în defavorul binelui obștesc. Și dacă în asemenea casuri ni-am permis a descoperi cuvêntul nostru de desaprobare, acesta a purces totdéuna din cea mai curată intențiune, din cea mai sinceră bunăvoință, pe care o păstrăm pentru toți vecinii buni, și în special pentru cetățenii din Regat, de cari ne légă aceeași origine, aceleași datini și aceeași cultură. Nimic nu póte fi mai nevinovat și mai natural, decât acésta; ér de altă parte merită tótă desaprobarea amestecul nechemat în afacerile interne ale țerii, privind lucrurile prin prisma intereselor particulare, fie acelea chiar ale unui partid întreg.

Pentru noi daraverile de partid n'au rost; pe noi numai progresul comun ne îndreptățesce a lua cuvêntul.

Din acest punct de vedere mânecând, trebue sĕ atingem și noi chestiunea țĕranului român, devenită iarăși actuală prin mișcările țĕrănesci de nemulțumire ivite în timpul din urmă în mai multe județe din Muntenia, și cari mișcări amenință a sĕ estinde și mai tare. Nu putem retăcea, că starea țĕranului nu ne mulțumesce, căci în o călĕtorie prin România cruciș și curmeḑiș, ne-am convins despre starea de jos, în care se află grosul poporului, din tóte punctele de vedere încât adese-ori situațiunea lui îți însuflă cele mai seriόse îngrijiri.

Abstrăgênd dela numerósele bordeie în pămênt, de cari se mai află multe mai ales în Dobrogea, adese-ori vedem pe țĕran locuind într'o căscióră scundă, întunecósă și umedă, iar intrând în ea afli abia cele mai elementare mobile și întocmiri. De pe ele poți deduce, că trebuințele lui sunt fórte reduse, iar acésta te face a conclude, că se află într'o stare culturală de jos. Traiul asemenea e prost și nehigienic, de unde ușor póte proveni o decadență a vitalității lui. Acéstă decadență a început a se și observa, cu deosebire în unele părți ale Moldovei, unde pe lângă alte năcazuri, poporul—inundat de pacostea ovreiască — a fost cuprins de patima alcoholismului, de beție, care te enervéză și slăbesce.

O icónă nu tocmai favorabilă a poporului ne fac studiile sincerului amic al țĕrănimei, ale d-lui *Ioan Popescu*, deputatul Bêrladului în camera României. Acesta s'a ocupat mult cu afacerea îmbunătățirii sorții poporului, și resultatele le-a cuprins într'un proiect de lege despre regularea chestiunei țerănesci, pe care la mijlocul lunei l'a depus la biuroul camerei, împreună cu motivările speciale ale dispozițiunilor cuprinse în el.

Intr'adevĕr acest proiect merită întrégă atențiunea și bunăvoința cercurilor hotăritóre și competente, pentru că este vorba de popor, de temelia neamului, de garanția viitorului țerii, și a negliga acest fundament insĕmnéză a negliga interesele cele mai arḑĕtóre ale națiunii.

Din sinul țĕrănimei ies apĕrătorii țĕrii, din sinul unei țĕrănimi bine situate ies cele mai sĕnătóse elemente ale inteliginței, cari mai multă inimă, consciențiositate și atragere au pentru munca încordată întru ridicarea poporului, din sinul căruia au eșit, și prin acésta pentru ridicarea țĕrei întregi. Unde inteligența nu ese și din țĕrănime, acolo se produc stări anormale de separatism, de caste suprapuse, cari nici odată nu pot fi simpatice și plăcute, și o asemenea recélă nu póte fi în interesul comun.

Din contră, ce impresiuni bune primesci, și înălțătóre sentimente se deșteptă în sufletul unui om cu dragoste de neam, când vede la noi inteligința din clasele mai înalte coborîndu-se în mijlocul țĕrămimei, petrecênd împreună și dansând chiar domni cu țĕrani în comună bucurie și disposiție. In România așa ceva nu prea obvine, căci deosebirea între domn și țĕran este prea mare, și domnul în multe casuri desconsideră pe țĕran, creḑêndu-l nedemn de a se dimite cu el.

Acésta trebue sĕ înceteze. Țĕranul trebue ridicat, și toți, guvern și opoziție, au datorința a pune întréga forță a minții și activității lor întru sanarea rĕului și promovarea intereselor țĕrănesci.

Umilința și starea de jos a poporului este a se atribui în mare parte și uimitórei disproporții între averea țĕranului și a boerimei.

Este adevĕrat că nicăiri nu s'a resolvat chestiunea agrară într'un mod atât de pacinic, ca în România. Acolo revoluțiune nu s'a făcut și sânge nu s'a vĕrsat, ca în alte țĕri. O parte laudabilă dintre proprietarii mari cu iubire de neam și popor, pătrunși fiind de ideile mărețe ale democratismului național, reîntorși acasă din țara libertăților, au făcut de bună voie pași pentru împroprietărirea țĕranului, premergênd cu esemple frumóse față de proprii lor iobagi. Și tocmai acésta cedare de bună voie a adus cu sine că boierimea a dat ce-a dat, dar și-a reservat și sieși o desproporționat de mare parte, încât se póte susținea, că chestiunea agrară încă nu este pe deplin terminată. Pentru de a ilustra afirmarea de mai sus ne provocăm la un cas concret din propria experiență. In o călĕtorie în România, am avut deosebita onóre a fi óspele unui valoros boieriu din satul S. După masă am făcut o preumblare prin câmp.

Eram pe un șes imens și frumos. Intrebând după posesorul acestui pămênt, boierul — un om fórte onorabil — ne respunde, că este tot al sĕu cât cu prinḑi cu ochii; iar în zarea 'ndepărtată abia sĕ ivea crucea unui turn dela o biserică. De-acolo încolo începe proprietatea nevestei mele — continuă el — și se estinde nu mai sciu cât...

Ear în partea stângă a privirii nóstre era un deal cu niște limbi de ogóre; am ghîcit și noi, că acele petece de locuri sunt a le poporului...

Asemenea casuri s'ar putea înșira fórte multe.

Acésta prea mare bogăție a boerimii aduce apoi cu sine în fórte multe casuri creșterea greșită a copiilor ei. De regulă îi dă pe mâna pensiónelor ori a guvernantelor străine, cari numai dragostea de mamă și părinți, iubirea de țéră și alte sentimente nobile nu le inspiră; éră mai târḑiu ajungând boierașii mari plécă, la voiagiuri prin cele mai mari orașe ale Evropei, unde numai studii seriόse nu fac, ci din contră sĕ strică și sĕ întorc acasă impotenți pentru ori ce lucrare seriósă, aducênd cu sine în loc de sciință un monoclu, în loc de minte „o sticluță de pomadă" etc. Cu durere trebue sĕ accentuăm, că descendenții unor din cele mai valorόse familii române, au adeseori cele mai scrințite vederi, periculóse pentru neamul nostru, cari te pun formal pe gânduri. De altă parte țeranul în starea-i inferióră nu sĕ prea gândesce a da copiilor o crestere mai alésă și superióră.

Intre asemenea împrejurări nu e mirare, că și cumpĕtatul nostru distins poet *George Coșbuc*, care de altcum trăesce în atmosfera vieții dela țéră, s'a făcut interpretul voinței poporului, esclamând din tótă inima: „*Noi vrem pămênt!*"

Chestiunea agrară trebue deci sĕ formeze obiect de continuă preocupațiune a cercurilor competente, căutând nu numai a ușura poporului putința de-a dobândi pămênt mai mult, — pe care apoi eventual sĕ-l vindă la străini, — ci lucrând totodată pentru ri-

---

FOIȚA.

Discursul funebral

rostit la înmormêntarea lui Dr. Vas. Glodariu, de directorul gimnasial

Virgil Onițiu.

Jalnici ascultători! Adênc mișcat este sufletul nostru, când în acest trist moment ne-am adunat, tineri și bĕtrâni, la sicriul unui bĕtrân dascăl, pentru-ca sĕ depunem pe acest sicriu ultimul tribut de stimă și venerațiune cătră umbra aceluia, care cu adevĕrată abnegațiune și desinteresare ideală a muncit la altarul culturii românesci în rĕstimp de mai multe decenii.

Călĕtor, care și-a împlinit porția sa de muncă și suferință, de dureri, speranțe și desilusii în viața vremelnică a acestei lumi, el plécă aḑi spre eterna lumină, din care o scântie desprinsă a fost sufletul lui și spre care astăḑi, candid și curat, se re'ntórce.

Un moment te mai oprim în pragul eternității, suflet călĕtor, un scurt moment, pentru-ca icóna ta bună și blândă sĕ ni-se întipăréscă în inimă, ca o senină amintire, ca un viu îndemn la lupta pentru lumină, ce ai sĕvêrșit. Și deóre-ce ochiul pământeanului nu póte cuprinde cu vederea sa mărginită nemărginirea sufletului eșit din cătușile sale vremelnice, voiu cerca sĕ evoc în ochii D-vóstrĕ, jalnici ascultători, imaginea vieții și activității pămentesci a acestui bĕtrân dascăl și în acest cadru pământesc: imaginea sufletului sĕu însetat după lumină și dornic de ideal.

*

Dr. Vasilie Glodariu s'a născut la anul 1832, în 4 Martie, din părinți țĕrani, în comuna românéscă Ludoș, în apropierea de orășelul Miercurea din comitatul Sibiiului.

Basele învĕțăturii de carte le-a primit în comuna sa natală, în șcóla căreia a petrecut dela an. 1839—1843. De aici, la stăruința sa, tatăl sĕu îl duce la șcóla grănițăréscă din Orlat (1843), apoi la 1846 la Sibiiu. Cu 1 Octobre 1848 întră în cl. I. a gimnasiului rom. cat. din Sibiiu, de unde după absolvarea clasei a III. gimn. trece la gimnasiul ev. lut. din Sibiiu. Aci își continuă cu succes eminent studiile sale și face la anul 1858 examenul de maturitate.

Ajutorat de marele mecenat, neuitatul Șaguna, tinĕrul Glodariu își vede la anul 1858 visul cu ochii; stipendiul oferit de marele Andreiu îi face cu putință sĕ mérgă la Viena, unde se înscrie la secția filosofică a universității, cu gând de a se face profesor, un gând, care în timpul studiilor sale gimnasiale i-a rĕsărit, și care până 'n cele mai adênci bĕtrânețe îl scia încălḑi.

La 1863 termină cursurile universitare și luând diploma de doctor în filosofie e angajat în tómna aceluiași an ca profesor de fisică și matematică la gimnasiul nostru, la care — cu întrerupere de $^1/_2$ de an, în anul 1881, când a funcționat în Bitolia ca întemeietorul primului gimnasiu român din Macedonia, — a servit cu devotament și zel neobosit, vreme de 31 de ani, adecă până în vara anului 1894. Cu acest termin a întrat bĕtrânul dascăl în pensiune și a trăit în tăcută retragere, până Sâmbătă în 16 Ianuarie a. c., când după grele suferințe și-a sfîrșit viéța lui trupéscă, lăsând în urma sa în cea mai adêncă jale o familie iubitóre, al cărei raḑim fusese.

Iată, jalnici ascultători, cadrele vremelnice, în cari sufletul, acum deslănțuit de trup, 'și-a împlinit misiunea sa pămêntéscă, — iată forma, în care Vas. Glodariu 'și-a pus comóra sufletului sĕu în folosul obștei.

Căci era o comóră, o scânteie divină în sufletul acestui dascăl bĕtrân. Cu cât mai restrîns părea că este orisontul ochiului sĕu fisic, cu atât mai nemărginit era orisontul ochiului sĕu sufletesc. Vas. Glodariu a trăit o lume întrégă de fericire în gândul înălțat al sufletului sĕu, fără de-a ține sémă de nimicîninciile și nevoile vieții reale. Era între noi, și părea totuși că nu este între noi. Sufletul lui părea că nu 'și-a perdut nici pe o clipită conștiința originii sale eterne, atât de străin trăia de lumea acésta și atât de ades îl purta pe iubitul rĕposat pe plaiurile eterne ale idealelor neajunse. Adevĕrata fericire nici nu a căutat'o rĕposatul nici odată în podóbele și favorurile lumii pămêntesci, ci în lumea ideală a sciințelor, a studiului necurmat și a problemelor mari și nobile. Un dor nesecat, o sete nestinsă după lumină, iată ce era una dintre cele mai de căpetenie însușiri ale sufletului sĕu. Sufletul lui era o lume de carte, o comóră de cunoscințe, pe cari și-le sporea prin continuă lectură până în timpul cel din urmă al vieții sale.

Un suflet astfel constituit era dela început croit spre idealism și óre-cum predestinat pentru cariera de dascăl, pe care și-a ales.

Da, idealismul lui V Glodariu nu cunoscea piedeci pămêntesci în avêntul sĕu. O problemă ideală pentru el era mai presus de ori-ce altă considerațiune practică. Astfel spre piidă, la anul 1881, după un serviciu de 18 ani la școlele nóstre, el abḑice de postul sĕu și plécă în Macedonia îndepărtată pentru-ca sĕ aprindă prima făclie a culturei dicarea culturală a ţĕranului, ca acela sĕ fie consciu de dragostea moşiei, la care sĕ ţie, ca la vatra căsii; sĕ-'l desvólte în tóte direcţiunile bune, ca sĕ i-se înmulţéscă trebuinţele, ca sĕ simţéscă necesitatea a cultiva moşia mai raţional, şi astfel sĕ încépă a duce un traiu mai de dai dómne şi corespunḑĕtor demnităţii sale de om şi român.

Mult s'a lucrat şi până acum de tóte guvernele pentru îmbunătăţirea sorţei ţĕranului, prin aplicarea cu sinceritate a legii rurale din 1864, prin înţeleptele stăruinţe şi esemple ale celor dela conducerea domeniilor corónei, prin împărţirea moşiilor statului etc. Am fi neorientaţi ori nejuşti, dacă n'am recunósce frumósele stăruinţe, ce s'a făcut în acéstă direcţiune; şi avem convingerea, că bărbaţii de stat, cari pe atâtea terene au ştiut presenta în timp relativ scurt, progrese uimitóre, recunoscute şi de străini, vor afla căile şi mijlócele şi pentru acest teren, care mai reclamă atâta atenţiune, muncă şi îndreptare.

Sanarea reului devine iminentă, pentru-că mişcările de nemulţămire esistă şi au început a degenera în rescóle, provocând bătăi şi opunere faţă de organele statului. Şi situaţiunea devine cu atât mai periculósă, cu cât de nemulţămirea ţeranului a început a se folosi curentul bolnăvicios al socialismului, şi agenţi fără suflet şi fără Dumneḑeu, cari în tot momentul sunt în stare a deveni mijlóce în mâni nevĕḑute şi duşmane.

Nefiind România o ţară industrială, socialiştii nu pot prinde putere la oraşe; lucrători de fabrici şi alte asemenea elemente, în sinul cărora socialismul sĕ afle un pat cald, nu sunt de loc, sau fórte puţini. Astfel s'au îndreptat spre popor, căutând a-i da amarul învĕţătorilor socialiste în pilule preserate cu zaharul chestiunii agrare. In chipul acesta propaganda prinde, are succes.

Deci pentru a-i pune capĕt, trebue delăturat motivul nemulţămirii, căci unde poporul va fi mulţămit cu sórtea sa, acolo încercările de agitaţiune periculósă, vor remânea zadarnice, şi predicările socialiste, ori cât ar fi de sunătóre la códă, vor suna în pustiu.

Nu ne îndoim în bunăvoinţa cercurilor competente de-a lucra pentru delăturarea nemulţămirilor şi pentru binele poporului. O fóie de valóre din Bucureşti ne îndică deja în un numĕr recent mângăitórele prospecte, când susţine:

„Chestiunea agrară se va resolva pe cale pacinică şi firéscă, care nu póte da loc la sguduiri sociale, pe cât timp guvernanţii vor sci se-'şi facă datoria cu sfinţenie. Problema se reasumă mai ales în chestiunea de pământ. Săteanul vrea pământ, şi este incontestabil, că trebue sĕ-i înlesnim mijlócele de-al dobândi pe cale legală şi legitimă. In privinţa acestui punct n'a esistat şi nu esistă din fericire vre-o divergenţă de idei între partidele nóstre politice“.

Noi le dorim din inimă cel mai desevîrşit succes.

Portretul metropolitului nostru. „*Vasárnapi Ujság*“ publică o scurtă biografie şi portretul binesucces, al Inalt-Prea Sânţiei Sale Ioan Meţianu, din péna d-lui Dr. A. Gy. (Dàm cu socotéla, Dr. Alexics György).

Pe scurt amintesce şi de antecesorii şi de „rivalul“ I. P. S. Sale, şi ḑice că P. S. Sa episcopul Nicolae Popea şi reposatului metropolit Miron, i-a fost „rival“, ba a fost şi ales metropolit, dar nu l'a întărit regele.

Dl A ar puté sci din ḑiaristica română, dacă nu-şi ţine de datorie a-şi procura protocólele congreselor nóstre, că nu părintele episcop Popea, ci reposatul episcop Popasu a fost ales dar neîntărit metropolit.

Cuvinte înţĕlepte.

— Din diecesa Aradului —

„Biserica şi Şcóla“ dela Arad, publicând în fruntea numĕrului seu mai nou mici estrase din circularele mai importante ce au fost adresate de venerabilul consistor aradan, către oficiile protopresbiterale şi parochiale, scóte părţile principale şi din circularul adresat în 31 Dec. tr. care povăţueşte poporul şi conducĕtori lui ce sĕ facă pentru a păzi sănătatea atât de atacată mai ales la copii, de către bólele lipiciόse.

Sunt pline de înţelepciune poveţele ce acest circular le dă poporului, de aceea îl reproducem aci şi noi după numita fóie.

Cercularul după ce constată, că în anii din urmă din causa unor *morburi contagióse*, ce au grasat mai cu sémă între prunci, în unele comune din eparchie, *numĕrul poporaţiunii nu a crescut în proporţiune naturală* cu numĕrul familielor, şi după ce arată că biserica şi preoţimea este chiemată a îngriji de bunăstarea poporului pe tóte terenele vieţii, dispune, ca în ceea ce privesce *îmbunătăţirea stării sanitare a poporului*, sĕ procédă astfel, şi anume:

„Sĕ lumineze deosebi, şi sĕ înveţe poporul, că pentru ferirea de morburi, pe *lângă hrană şi îmbrăcăminte, prima datorinţă este îngrijirea de curăţenie, deci: sĕ observe curăţenia în tóte: în casele, locuinţele şi în îmbrăcămintele lor!*

„Dacă totuşi se bolnăvesce unul sau altul dintre copii, sau membrii familiei, sĕ recurgă îndată la ajutorul medicului, atât pentru cei mari cât şi pentru prunci, şi apoi sĕ şi asculte, respective împlinéscă sfaturile şi poveţele aceluia, atât în ceea-ce privesce *hrana şi curăţenia*, cât şi ceea ce privesce folosirea medicamentelor, şi eventuala separare a celui bolnav de cei sănătoşi, recerută în casuri de morburi contagióse.

„On. preoţime sĕ nu se mulţăméscă numai cu sfaturile şi poveţele date în biserică şi în alte locuri de convenire cu poporul, ci înţelegênd că cutare poporean, sau cutare membru din familia aceluia este bolnav, sĕ grăbéscă a şi cerceta poporeanul fără amânare, sĕ-l îndemue a cere ajutorul medicului, dar şi dênsul ca preot sĕ caute a-'l mângăia şi a întări în credinţa şi speranţa în Dumneḑeu, ca astfeliu sĕ nu decadă cu duchul, pentru-că ştiut este, că atunci, când decade cineva cu duchul, adecă când îi slăbesce credinţa şi speranţa, atunci şi durerile şi suferinţele sunt mai mari şi vindecarea lor este mai grea.

„In fine se îngrijéscă on. preoţime, ca şi *edificiile şcolari, curtea şi grădina şcólei*, şi peste tot: *locurile pe unde sĕ întreţîn şcolarii, sĕ fie în cea mai mare curĕţenie*, iar când ar afla, sau i-s'ar arĕta vr'o scădere, sĕ întrevină la comitetul parochial pentru delăturarea aceleia!“

Revistă Bisericéscă.

Chirotonirea Episcopului de Rădăuţi.

Sâmbătă în 16/28 Ian. la 3 óre d. a. au început ceremoniile liturgice antemergĕtóre, şi anume mai întâiu vecernia cea mică în capela metropolitană din Cernăuţi, în edificiul principal al residenţei.

Celebrată a fost vecernia acésta de păr. archim. Miron Calinescu.

Present a fost un numĕr fórte mare de public ales, în frunte cu cei doi principi bisericeşti Arcadie şi Nicodim şi cu candidatul de chirotonire Dr. Repta.

Ceva neobicinuit era că *după finea vecerniei s'au aşeḑat cei doi episcopi la o masă în mijlocul bisericei şi au făcut numita agapă dimpreună cu candidatul de chirotonire, adecă au gustat toţi din pocalele iubirii frăţeşti.*

Séra la órele 7 a început în biserica catedrală vecernia cea mare cu priveghiere sĕrbată atât de sĕrbătoreşte de însuşi înaltul candidat de chirotonire Dr. V. de Repta, asistat de părinţii D. Hacman, G Ilasievici, M. Iliuţ, M. Dracinschi, G. Bejan Orobco şi diaconii D, Ursulean şi V. Cilievici.

Biserica era plină de public sosit din întréga ţéră.

Spre finea vecernei s'a făcut litia; la binecuvêntarea pânei, a grâului şi-a untului de lemn, P. S. Sa episcopul Dr. Nicodim Milas s'a îmbrăcat în haine archiereşti şi a împlinit actul binecuvêntării.

In ḑiua chirotonirei încă prin zori de ḑi se grăbiau credincioşii către catedrală ca sĕ pótă întra, căci se prevedea că mulţi, fórte mulţi, nu vor putea încăpea în biserică.

Intr'adevĕr dacă a fost când-va o festivitate măreaţă şi imposantă în acéstă ţară, sigur că festivitatea chirotonirei noului episcop a fost neîntrecută!

Pe la nouă óre au sosit ambii episcopi Arcadie şi Nicodim şi nu mult după aceea a început liturgia.

Pe lângă pontificanţii archierei au celebrat încă candidatul de chirotonire şi următorii 12 părinţi: M. Calinescu, D. Cozub, I. Stefanelli, D. cav. de [illegible]ejan, Eus. Popovici, M. Dracinschi, rectorul sêrb Kalik, M. Iliuţ, D. Hacman, G. Bejan, G. Ilasievici, D. Dan şi diaconi M. şi D. Ursulean, V. Cilievici şi M. Boca.

Cântările liturgice le-a esecutat soc. filarmonică „Armonia“.

Indată la începutul liturgiei a depus candidatul de episcopie Vladimir, mărturisirea credinţei prescrisă şi promisiunile solemne în faţa celor doi membri ai sinodului, metropolitul Arcadie, episcopul Nicodim şi în faţa imensului public participant.

După cântarea „Câţi în Christos“. . a urmat chirotonirea

Când s'a ivit nouchirotonitul episcop în uşa altarului în ornatele archiereşti, lacrimi de bucurie şi entusiasm străluceau în ochii celor mai mulţi dintre credincioşii adunaţi în biserică; mai târḑiu la finea liturgiei, a şi isbucnit bucuria generală în strigăte puternice de „trăiască“ cu tóte că ne aflam în faţa altarului!

După liturgie a urmat instalarea noului episcop.

Cu ocasiunea instalării sale a ţinut P. S. Sa dl episcop Dr. Vladimir o cuvêntare magistrală, tratând despre adevĕrul, că biserica nu împedecă progresul cultural al credincioşilor sĕi.

Terminându-se tóte ceremoniile bisericeşti, salutat de-o întrégă lume printre bubuituri de săcăluşuri s'a urcat noul archiereu într'o ecvipagie cu 4 cai albi ca neaua şi s'a dus acasă. Aici au urmat felicitările nenumĕrate până séra — la dineu.

Séra la órele 6 a avut loc la I. P. Sa dl Metropolit un dineu festiv, la care au participat 144 de persóne, întréga lume distinsă a ţĕrii. Primul toast l'a ridicat dl Metropolit pentru Maj. Sa Impĕratul, al doilea presidentul ţĕrii Br. Bourguignon pentru Metropolitul, al treilea I. P. S. Sa dl Metropolit pentru presidentul ţĕrii, al patrulea dl pres. al tĕrii Br. Bourguignon pentru nou chirotonitul archiereu dl Dr. V. V. de Repta, iar' ultimul orator a fost P. S. dl episcop care mulţumind antevorbitorilor, a închinat pentru toţi cari au participat la chirotonirea P. S. Sale.

Luni séra s'au întrunit peste 300 de persóne la P. S. Sa dl episcop al Rădăuţilor.

*

Episcopul „Lipovenilor“ a murit.

La Galaţi a încetat din viaţă septĕna trecută monseniorul Alimp Cosmin, episcopul tuturor Lipovenilor dela gurile Dunărei.

Lipovenii, precum se stie, sunt sectă originară din Rusia. Dar din Rusia au fost escomunicaţi pentru obiceiul lor deosebit care îi separéză de cealaltă lume, şi de atunci ei trăesc în deplină libertate, refugiaţi pe pământul României, avênd 2 mânăstiri şi, precum vedem, şi un Episcop.

Defunctul a fost însufleţit de sentimente românesci şi era decorat cu ordinul „Stéua României“ şi medalia „Serviciul credincios“ clasa I.

*

Primatele României la Paris.

I. P. S. Sa Metropolitul Primat al României, Iosif Ghiorghian, a plecat la finea sĕptĕmânei trecute, la Paris, în virtutea unui concediu de trei sĕptĕmâni, pentru a-'şi vedea de sănătate.

*

Din diecesa Caransebeş.

Părăstas pentru fericitul episcop Ioan Popasu. In 5 Februarie a. c. st. v. se împlinesc 10 ani dela rĕposarea primului episcop al reînfiinţatei nóstre diecese a Caransebeşului, *Ioan Popasu.* Venerabilul Consistoriu avênd în vedere şi dorinţa sinodului eparchial esprimată în şedinţa din 15 Aprile anul trecut, a dispus ca Duminecă în 6 Februarie a. c. st. v. sĕ se celebreze în tóte bisericile diecesei nóstre părăstas pentru odichna sufletului rĕposatului episcop Ioan Popasu, cu care ocasiune sĕ se ţină cuvêntări despre fericitul în Domnul Episcop.

*

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a tinerimei dela institutul teologic pedagogic din *Caransebeş*, arangiază un *concert cu declamaţiuni* Sâmbătă la 30 Ianuarie (11 Februarie) 1899 în sala mare a otelului „Pomul verde“ în favorul elevilor bolnavi dela institutul teologic-pedagogic diecesan. După concert urméză joc. Inceputul la 8 óre séra.

(„*Fóia Diecesană*“)

Mersul crisei.

Ḑilele din urmă a sĕptămânei trecute şi-au avut „sensaţia“ lor în istoria crisei politice din Pesta, care începe a deveni curat plictisitóre.

Sensaţia a produs'o plecarea fără veste a ministrului de honveḑi Fejérváry Vineri sara la Viena, şi încă în aceeaşi nópte spre Sâmbătă dimi-

---

românescí la confraţii aromâni, sĕ inaugureze primul gimnasiu român al Macedoniei în Bitolia. Nici rugămintele prietinilor, nici lacrămile familiei sale, nici sfaturile binevoitorilor sĕi, nu pot sĕ-l reţină. El plécă fără témă în ţara strĕină şi plină de primejdii, fără nici o consideraţie la piedecele multe şi reale, ce avea sĕ învingă, — plécă condus numai de splendórea idealului ce şi-a zugrăvit în suflet, şi firm convins, că entusiasmul nemărginit al sufletului sĕu idealist în sine deja ajunge, ca sĕ asigure ori-ce isbândă.

Iată o notă sublimă, jalnici ascultători, o notă ce va înălţa totdeauna inimile ómenilor. Abnegaţiunea în cultul curat al idealelor a fost şi va rĕmâné în veci obiectul admiraţiunii şi veneraţiunii ómenilor, cu tóte că idealul a rĕmas şi va rĕmânea neajuns pe pământ. In lupta pentru ideal „et voluisse sat est“.

Dacă fericirea pământéscă a omului se cumpănesce după mulţămirea internă a fie-căruia în deosebi după mulţămirea cu sórtea care l'a ajuns, cu cariera în care a întrat, — apoi veteranul nostru coleg, a fost unul dintre cei mai fericiţi ómeni. Nu odată l'am auḑit ḑicênd că ar vrea sĕ mai fie odată tinĕr, numai pentru-ca sĕ se pótă face iarăş dascăl. Profesura pentru el era singura chemare care corĕspundea pe deplin idealizmului sĕu. Cele mai fericite óre ale vieţii sale au fost acele pe care le petrecea între păreţii şcólei în faţa elevilor.

*

Iată titlul de profundă durere, jalnici ascultători, care face ca corpul prof. dela şcólele române din Braşov sĕ-şi verse lacrimile sale alăturea şi împreună cu întristata familie. In Dr. Vasilie Glodariu deplângem aḑi pe un coleg veteran, pentru care scóla română a fost cel mai sacru templu, în Dr. Vasilie Glodariu jelim perderea unui suflet entusiast şi dornic după ideale, în Dr. Vasilie Glodariu ni s'a luat un esemplu viu al muncii fără preget pentru lumină.

Iată icóna părţii eterne din bĕtrânul nostru dascăl, aşa cum ochii nostri mărginiţi au putut-o cuprinde după imaginea inmaterială şi infinită a sufletului sĕu...

Pasă acum suflet visător, pe care în pragul eternei lumi spre care totdeauna ai tins, te-am invocat: pasă înainte la isvorul cel nesecat şi etern al cerescilor ideale şi al divinei lumini, şi ai parte în lumea inmaterială de acea eternă pace şi odichnă, pe care prin lupta bună ce ai purtat pe pământ, atât de mult o ai binemeritat. Amin!

néţa, a plecat şi a sosit in Viena şi Coloman Széll.

Sâmbătă la 10 óre nainte de amiaḑi M. Sa a primit pe Fejérváry în audienţă de o óră, iar după el la 11 pe Széll şi pe urmă, la óra 1 d a. pe contele Manuil Széchenyi.

Intórcerea la Pesta s'a întêmplat tot în şirul în care a fost plecarea: nu amêndoi stafeţii liberali împreună, ci unu câte unu; Fejérváry a plecat d. a. la órele 4, Széll sara la 10.

Surprinderea a cauzat'o faptul, că deunde mergerea lui Fejérvary a fost anunţată, alui Széll nu, ci el a fost, se spune chemat pe neaşteptate, dela curte, spre a fi ascultat după Fejérváry.

*

Şedinţa în dietă a fost Sâmbătă cu ceva mai deosebită de celelalte.

In firul unei votări nominale adecă, deputaţii au observat, că notarul Beniamin Perczel, în loc sĕ cetéscă lista deputaţilor, cetesce — o epistolă, dar şi pe deputaţi îi strigă.

— Ce ceteşti? l'au întrebat cei din jurul seu.

– O epistolă, a rĕspuns notarul.

— Dar lista deputaţilor unde e?

— Nu mai maí am lipsă de ea, a rĕspuns notarul; sub decursnl obstrucţiei acesteia technice, de atâtea orí a trebuit sĕ cetesc numele deputaţilor în rênd, că-i ştiu pe de rost pe toţi! Pot ceti un roman în vremea votării, şi gura îmi merge nainte pe recitarea listei deputaţilor.

A fost un haz, cum mai rar în timpul acestor „şedinţe“ plictisitóre, omorîte cu simplele cetiri de nume. S'au mai făcut 2 votări pe chestii de nimic, şi şedinţa a fost iar gata.

O întimpinare.

Sibiiu, la 6 Dec. 1898.

Onorată Redacţiune!

„Gazeta Transilvaniei“ publíca-se în Nr. 266 dela 4/16 Decem. a. c. un articol sub titlul „Reuniuni, ori conferenţe“? Autorul acestui articlu „un învĕţător din districtul Sibiiului“, voind a combate convocarea adunărei generale a „reuniunei învĕţătorilor români gr.-or. din districtul Sibiiului“ pe ḑilele de 5 şi 6 Decem. care convocare a fost luată spre scire de Preaveneratul Consistor, îşi luase refugiu la fel de fel de insinuări, ponegriri etc. atât la adresa preşedintelui acestei reuniuni, cât chiar şi la Reuniunea însaşi.

Adunarea generală în şedinţa sa din 6 Dec. a adus cu unanimitate un conclus referitor la acest articlu, alegênd totodată şi o comisiune constătătóre din 3 membri, care sĕ róge pe redacţia „Gazetei Transilvaniei“ a publica conclusul adunărei generale drept „întimpinare“ la articolul „Reuniuni, ori conferenţe?“

Comisiunea alésă, cu datul de 18 Dec. n. a şi espedat „întimpinarea“ spre publicare numitului ḑiar.

De óre-ce „Gazeta Transilvaniei“ nu a voit sĕ publice declaraţiunea din chestiune, rugăm onorata redacţiune a ḑiarului Telegraful Român“ sĕ o publice, spre a fi cunoscută.

Iată întimpinarea trimisă:

Onorată Redacţiune!

Din însărcinarea membrilor „Reuniunei învĕţătorilor români din districtul Sibiiului“ întruniţi în adunarea generală anuală în ḑilele de 5 şi 6 Decem. st. v. suntem autorisaţi a vĕ ruga sĕ binevoiţi a publica în proximul numĕr al ḑiarului următórea „întimpinare“, drept rĕspuns la articolul pubicat în preţuitul ḑiar ce'l redactaţi Nr. 266 sub titlul „Reuniuni ori conferenţe“, datat „Din districtul Sibiiului“ şi provĕḑut cu pseudonimul „un învĕţător“.

Acest conclus s'a luat la propunerea unei comisiuni alésă anume spre acest scop în şedinţa adunărei generale de Dumінecă, cu unanimitate şi este de următorul cuprins:

Adunarea generală a „Reuniuniunii învĕţătorilor gr. or. din districtul Sibiiului“ votéză *cu unanimitate deplină încredere iubitului şi valorosului ei preşedinte Dlui Dr. Daniil P. Barcianu* şi respinge cu indignare acusările maliţióse aduse atât la adresa Dsale, cât şi chiar la adresa Reuniunii nóstre, prin articolul publicat în Nrul 266 al „Gazetei Trasilvane“ sub titlul „Reuniuni ori conferenţe.“

Considerând, că autorul articolului scris în un ton atât de pătimaş, nu s'a presentat la acéstă adunare generală, precum trebuia, spre a'şi validita aici părerile sale;

considerând, că cele scrise sunt neadevĕruri, insinuări, ponegriri şi calumnii, isvorite sigur din o inimă pătimaşe, adunarea declară, că este sub demnitatea sa a sta de vorbă in detailat cu respectivul autor-calumniator din — tufă, al nefericitului articlu.

Comisiunea alésă:

Ioan Bratu m. p. *Maniu Lungu* m. p.
Dumitru Mosora m. p.

*

Nota redacţiunei. Noi am observat cea mai mare reservă în afacerea acésta, şi am cugetat mult décă trebuia sĕ publicăm, sau sĕ nu publicăm declaraţiunea acésta.

La multele insistinţe, o facem acuma, cu observarea, că noi regretăm din tótă inima şi condamnăm atacul, care din acest incident s'a indreptat asupra consistoriului nostru archidiecesan, şi asupra domnului profesor Dr. Barcianu, care e membru al consistoriului.

Reuniunile învĕţătoresci au fost sistate prin conclus sinodal, acésta s'a notificat şi guvernului ţerei.

Décă consistoriul cu tóte aceste a dat voie sĕ se ţină acea reuniune, are sĕ rĕspundă la sinodul archidiecesan, şi de bună seamă, a avut motivele sale când a păşit contra unui conclus sinodal notificat şi guvernului.

La nici un cas consistoriul nu e respunḑĕtor înaintea presei, şi el în casul concret nu va sta de vorbă cu presa.

In robie şi mai mare.

Făcênd o reprivire asupra mişcării popórelor Slave din afară de imperiul rusesc în anul trecut, „St. Petersburgskia Vjedomosti“, constată că în general socotind, ideea slavă s'a consolidat mult şi prin evenimentele şi sbuciumările anului trecut, lucru ce s'a făcut evident mai ales în sgomotósele sĕrbări în memoria lui Palacky la Praga.

Ceea-ce însĕ pentru noi e mai ales notoric în articolul ḑiarului fruntaş rusesc, e felul cum vede el şi cum caracteriséză stările naţionalităţilor în Austro-Ungaria, zugrăvindu-le prin asemĕnarea, că Slavii din Bosnia şi Herţegovina, trecênd de sub domnia turcéscă sub cea austro-ungară, sau mai drept *ungurescă, au căḑut în robie şi mai mare!*

In special despre Cehi constată, că ei în lupta faţă de Germani, au câştigat mult în urma nisuinţelor lor. Dela Cehi fóia ruséscă trece la Slovacii din Ungaria, constatând că ei sunt „*în mod nemilos asupriţi de Maghiari*“, — iar *Sêrbii* din Ungaria sunt asemenea de neîndurat persecutaţi de Maghiari, deşi le fac oposiţie de vécuri şi au la spate dóuĕ state slave independente, cari ar trebui sĕ-i trezéscă pe Maghiari.

Despre slavii din *Bosnia* şi *Herţegovina* ḑice că pe ei par'că i-a uitat şi D-ḑeu, deşi dór ei sunt cari mai întâiu au înălţat steagul independenţei faţă de jugul turcesc, independenţă ce celoralalţi slavi, pe atunci toţi în acelaşi jug, li-s'a şi dat, iar primii strigători după libertate au fost puşi „*în robie şi mai mare*“: daţi pe mâna lui Kállay care înăbuşe ori-ce strigăt de libertate al sentimentului lor naţiona!!

Fóia rusă încheie, provocând pe toţi Slavii sĕ fie numai solidari, sĕ nu slăbéscă în luptele lor, căci ori-cât de mari le sunt aḑi greutăţile, „*viitorul tutuşi e al lor!*“

Articolul acesta al ḑiarului rusesc, care resfrânge sigur vederile unor nalte cercuri politice din metropola slavă, ar putea fi un „memento!“ pentru cei-ce cred că pot sĕvêrşi ori-ce abus de putere şi atentat asupra naţionalităţilor din patria nóstră, că dór nu i-o fi vĕḑênd nimenea, sau că pe nimenea din cei mai tari şi decât ei, nu i-a fi supărând acésta. Iată că nu-'i aşa. Aceste nedreptăţi sĕ observă, sĕ crestéză, la anumite date sunt scóse şi cetite dintre notiţe, iar la timpul seu sĕ va face socótă pentru ele!

NOUTĂŢI

Românii în Paris. Se ştie că în Paris Românii au înfiinţat, pe lângă cele 3 societăţi româneşti mai vechi (Clubul român, Secţia Ligei ronâne, şi Grupul studenţilor români), şi a patra societate: *Ateneul franco-român*, sub peşedinţa dlui Ernest Lavisse, şi ţine conferenţe mult apreciate asupra Românilor. Acum se transmite vestea măgulitóre că ministrul instrucţiei publice franceze a oferit Ateneului franco-român pentru instalarea unei biblioteci române, localurile bisericei din strada Jean-de-Beauvais, iar ministrul de instrucţie român a dăruit cărţi pentru colecţie.

*

Aniversarea unirii României. Dumineca trecută în 24 Ian. v. (5 Febr. n.) s'au împlinit 40 de ani decând cele 2 Principate, Moldova şi Muntenia, s'au unit faptic într'un singur stat, prin alegerea lui Cuza-Vodă de Principe comun. Acéstă aniversară a fost serbată în România, în mai multe oraşe, cu demnitate.

*

Agata Bârsescu sĕ află iar în Sibiiu şi va da o nóuă serie de representaţiuni.

*

Frumos dar casei Domnului. Comitetul parochial dela biserica Sfinţilor Archangheli, din Satulung, aduce simţite mulţămite dlui Nicolau Manea Stoia, comerciant în Bucureşti — care şi-a arătat recunoscinţa sa faţă de locul seu natal dăruind Bisericii nóstre un pré frumos iconostas lucrat cu brodărie de aur şi mătase, în valóre aproximativă de *60 fl.* Satulung în 23 Ian. v. 1899 — Pentru Comitetul parochial: *R. Verzea m. p.* preşedinte.

*

Trotuare mişcătóre. „L' Exposition 1900 de Paris“ anunţă că printre marile atracţiuni ale Exposiţiei vor fi şi trotuarele mişcătóre, nişte platforme mobile, alunecând alăturea cu trotuarele fixe, pe o linie ferată. Ideea acésta, aparţinênd inginerului francez Hénard, era sĕ fie pusă în practică la Exposiţia din 1889; dar n'a putut fi realisată atunci. Publicul, trecênd de pe trotuarul fix pe cel mişcător, se reazămă la păşire pe nişte stâlpi, şi e luat astfel pe trotuarul mişcător, care-'l transpórtă cu mare iuţélă, lăsându-'l sĕ viziteze ast-fel tótă exposiţia. Taxa de plimbare cu trotuarele mişcătóre va fi de 50 bani de persónă.

*

Petrecerea soc. „România Jună. Societatea academică „România Jună“ din Viena, arangéză în 4 Martie a. c. în sala hotelului „Continental“ o petrecere, a cărei venit curat se va folosi pentru augmentarea fondului iubilar, din care la timpul seu sĕ se înfiinţeze un alumneu pe sama tinerilor români ce şi-vor face studiile în Viena. Esc. Sa dl N. Dumba a primit patronatul petrecerii. Un comitet de dame se va arangea, luând înţelegerea a sĕ presenta la petrecere în costum naţional.

*

Sava Şomănescu. Ḑiarul „Egyetértés“ publicase într'un numĕr mai recent al seu ştirea, că dl Sava Şomănescu, Românul cu inimă bună, care a luat în îngrijire pe studentul eliminat Lucian Bolcaş, ar fi originar din Transilvania, născut în comitatul Clujului, de unde ca mic copil a mers în Bucureşti, unde s'a îmbogăţit din comerţ.

Faţă cu acéstă afirmaţiune, ḑiarul Epoca publică următórele:

„Nimic mai inexact. Dl Sava Şomănescu s'a născut în 1838 în Târgu-Jiu, făcêndu-şi studiile secundare şi de drept în Bucureşti, avênd ca profesori pe Laurian, Ion Maiorescu, Aron Florian, Bozianu, Costaforu şi Boerescu. Apoi a fost numit profesor secundar, funcţionând în acest post patru ani, când pe urmă s'a dus la Paris spre a'şi desĕvîrşi studiile. Intors în ţară în 1868, a intrat în magistratură ca procuror la tribunalul Dolj, apoi procucor şi consilier la Curtea de apel din Craiova. In 1886 retrăgêndu-se din magistratură şi intrând în viaţa politică, a fost în mai multe legislaţiuni deputat, senator şi vice-preşedinte al Camerei.

D-sa a făcut în linişte mari acte filantropice: a construit cea mai frumósă biserică din Craiova, biserica Sf. Ilie; a construit o şcólă primară în Craiova, şi tot în acest oraş a înfiinţat o societate agricolă, care a adus multe folóse agricultorilor din Oltenia. In comuna Sopotu, una din moşiile sale, a construit o biserică şi a făcut o ţesătorie. In Têrgu-Jiu a înfiinţat din averea sa proprie, un ospiciu de înfirmi şi de orfani. E membru fundator al societăţii „Leagănul“ şi Sf. Ecateriea“, de sub patronagiul Reginei. Pentru meritele sale a fost decorat cu crucea de comandor şi de ofiţer al „Corónei României.“ Acum câţi-va ani, când mişcarea naţională a agitat tóte spiritele, a dat mii de lei pentru comitetul naţional din Sibiiu. Contrar afirmării unor ḑiare, dl Şomănescu are doi copii, unul de opt ani şi altul de 6 ani.“

*

Foc în Sibiiu. Luni la amiaz s'a aprins casa mare din faţa cărţilor funduare (în strada Bruckenthal), isbucnind focul din pod. A ars coperişul din spre stradă întreg, iar din jumĕtate despre curte o parte numai, căci pompierii sosiţi în grabă au stâns şi oprit lăţirea focului.

*

Chestia Dreyfuss. A fost o surprindere ştirea, că guvernul francez va aduce o lege specială în cauza Dreyfuss, dând dreptul de rostire a judecăţii în acest caz special plenului Curţii de Cassaţie, nu singur senatului criminal. Iată cum se esplică acest fapt: El se ia ca o concesie a guvernului faţă de partidul armatei, şi ca un semn că el insuşi, guvernul, e contra revisuirii. Şi asta se esplică mai ales prin faptul, că un paragraf a fost introdus în acea lege, care ia Curţei dreptul de a proclama singură eventuala nevinovaţie a condamnatului. Ci are scopul sĕ'l trimiţă pe Dreyfuss în caz când Curtea primeşte revisuirea, înaintea unui consiliu de rĕsboiu.

Politica forţei majore.

„Tribuna“ primesce din Oradea-mare informaţia, că 17 tineri jurişti români de acolo, cari au redactat un protest contra eliminării tinĕrului Lucian Bolcaş, declarându-se solidari cu el, au fost şi ei eschişi pentru totdéuna dela academia de drept din acel oraş.

Intrucât ştirea e adevĕrată, e surprinḑĕtóre uşurinţa cu care sĕ judecă de către cei cu puterea în mână, ori-ce vorbă, ori-ce „declaraţie“ eşită din gura sau din péna tinerimii nóstre româneşti.

Ne-am arătat limpede părerea nóstră asupra acestei purtări, în primul nostru din numerul trecut. Repetăm numai: că prin atari întrebuinţări a forţei majore, nu sĕ face într'adevĕr nici un serviciu patriei!

Dela Societatea „Andreiu Şaguna.“

— *Mulţămită publică.* —

(Incheiere.)

Tot cu acésta ocasiune au incurs pe séma bibliotecei societăţii cărţi dela următorii dni:

Iuliu Bardoşi a donat cartea intitulată: Compendiu de Geografie Universală, de T. Ceontea.

Victor Tordăşan, următórele cărţi: Iustiţia şi fostul metropolit Ghenadie; O pagină de istorie conteporană, de D. A. Sturdza, Episcopatul Românilor Macedoneni; Opere complete, Poiesii de V. Alexandri (vol. I. şi II-lea); Tribuna şi Tribuniştii, de Ioan Slavici; Caterisirea Metropolitului Primat Ghenadie Petrescu; Programul partidului naţional liberal din 1892 de D. A. Sturdza; Cercetări literare istorice, de Vasilie Mangra; La morminte de eroi, de D. A. Sturdza; Academia română: Institutul Ioan Otteteleşan, Academia română: Fundaţiunea Vasilie Adamachi; Academia română: Sĕrbarea aniversală; Rĕspnnsurile Dlui Dimitrie A. Sturdza.

Silvestru Moldovan: Zarandul şi munţii apuseni ai Transilvaniei; Istoria Pedagogiei de V. Gr. Borgovan.

Emil Cigarean: Cartea durerii de Dr. E. Dăian.

Vasiliu Osvadă: Carnetul învĕţătoriului rural de G. A. Popovici.

Demetriu Câmpeanu, Geschichte des evanglischen Protestantismus in Deutschland von Dr. Ehr. Gotthold Neudecker (vol I şi al II-lea),

Ioan Moţa: Sânta Evanghelie, ce se ḑice în ḑiua de Paşti în 12 limbi; Les Apotres de Tolstoi; Dialogi romano-francezi de G. Eustaţiu Ciocanlli; Lumea Asiei, de Gr. Goilav, Mari és Márgit, de Korbully Ioszef; Gramatica limbei eline, de Paul Budiu.

Ieronim Hêrţiógă: Biblioteca de popularisare: Studii şi portrete literare, de Iules Lamaitre; Vrăjitórea, de Carmen Sylva; Din cartea cântecelor de H. Heine; Biblioteca populară, Socra cu trei nurori, poveste de Ioan Creangă —

Priméscă generoşii contribuenţi şi pe calea acésta espresiunea celei mai căldurόse mulţămiri.

Comitetul arangiator.

„MIELUL“,
cassă de împrumut şi păstrare în Poiana.

Convocare.

[15] 1—1

Domnii acţionari ai **Cassei de împrumut şi păstrare „Mielul“**, societate pe acţii în Poiana, în vîrtutea § 14 din statutele societăţei se învită la

a VII-a Adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Poiana la *1 Martie st. n. 1899* la 2 óre după améḑi în sala cea mare a şcólei nóuĕ.

Obiectele puse la ordinea ḑilei sunt:

1. Raportul anual al Direcţiunei.
2. Raportul comitetului de supraveghiare asupra computului anual, al bilanţului încheiat cu 31 Decembre 1898 şi a propunerilor pentru împărţirea profitului.
3. Decisiunea asupra bilanţului anual şi fixarea dividendelor în sensul §. 45 din statute.
4. Fixarea marcelor de presenţă.
5. Statorirea salarielor funcţionarilor.
6. Alegersa alor 3 membri în direcţiune.
7. Alegerea comitetului de supraveghiare.
8. Eventuale propuneri din partea direcţiunii.

Se atrage atenţiunea domnilor acţionari la dispositiunea §. 16 din statute în sensul căruia la adunare pot participa numai acei acţionari cari sunt trecuţi cu 6 luni mai înainte ca acţionari în registrul acţionarilor şi cari înainte de deschiderea şedinţei au depus pe lângă revers la cassa societăţei acţiunile scrise pe numele lor, respective pe al acelora pe care-i representă împreună cu doveḑile de plenipotenţă.

Acţiunile şi eventualele documente de plenipotenţă sunt a se depune la cassa societăţii cel mult până la 1 Martie st. n. 1 óră p. m.

Poiana, 1 Februare 1899.

Direcţiunea.

A VII-a încheiere a Conturilor cu 31 Decembre 1898.

CONTUL BILANŢULUI.

ACTIV.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		3406.29
Credite de Cont curent		4424 —
Cambii de bancă		21882.15
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi		53963.07
Imprumuturi htpotecare		33385.—
Mobiliar	fl. 275.68	
după amortisare de 10%	„ 27.57	248.11
Cancelaria advocaţială: Spese anticipate		110.42
		117419.04

PASIV.	fl. cr.
Capital de acţiuni	25000.—
Depuneri spre fructificare	82619.71
Cambii de bancă, reescomptate	2160.—
Interese anticipate pro 1899	2360.51
Fondul de reservă	1582.68
Dividende neridicate	59.50
Diverse conturi creditóre	231.25
Profit curat	3405.39
	117419.04

Contul PROFITULUI şi PERDERILOR.

DEBIT.		fl. cr.
Interese;		
pentru depuneri spre fructificare	fl. 3011.62	
pentru fondul de res.	„ 75.20	
la reescompt	„ 482.85	3569.67
Spese:		
Salarie	fl. 600.—	
Registre, tipărituri inserţiuni, etc.	„ 311.43	
Porto	„ 20.75	
Timbre	„ 15.46	
Marce de presenţă	„ 33.—	980.64
Contribuţiune:		
dare directă	fl. 360.17	
10% dare la interesele depunerilor	„ 301.17	
diverse aruncuri	„ 75.43	736.77
Amortisare din mobiliar		27.57
Profit curat		3405.39
		8720.04

CREDIT.		fl. cr.
Interese:		
dela cambii de bancă	fl. 1726.43	
dela împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	„ 4115.03	
dela împrumuturi hipotecare	„ 1788 23	
dela credit de cont curent	„ 169.79	7800.48
Provisiuni		919.56
		8720.04

Poiana, la 31 Decembre 1898.

Ilie Dobrota m. p.,
preşedinte.

Ilie Georgescu m. p.,
membru al direcţiunei şi comptabil.

Membri ai direcţiunei:

Ioan Prodan m. p. **Nicolae Păţa** m. p. **Ioan Vlad** m. p. **George Ghişe** m p.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente şi le-am aflat în delpină regulă.

Poiana, la 1 Februare 1899.

Comitetul de supraveghiare:

Ioan N. Oprian. *George Ghişe.* *Ioan Bozdog.*

Nr. m. 1400/899 [14] 1—1

Publicaţiune.

După-ce Excelenţa Sa Domnul ministru reg. ung. de comerciu, prin rescriptul seu concesional de ddto Budapesta, 14 Decemvrie 1898 nr. 79221/1898 a învestit oraşul Sibiiu **cu dreptul de a încassa vamă de pavaj în decurs de 50 de ani**, pentru-ca cu acésta sĕ acopere spesele de prunduire, restaurare, administrare şi conservare a stradelor din lăuntrul liniei (rampei) vamale; şi după-ce representanţa orăşenéscă, in şedinţa sa, ţinută la 26 Ianuarie 1899 a decis, ca la **1 Februarie 1899** sĕ încépă încassarea vămei de pavaj şi **cu acésta încassare sĕ încredinţeze institutul „Siebenb. Vereinsbank“, societate pe acţii** — se aduc la cunoştinţa publică din acest prilej următórele:

I.

Dela **1 Februarie 1899** începênd sunt a se plăti taxe vamale după tarifa ce urméză şi după mĕsura condiţiilor cuprinse în prescripţiile ce sunt însemnate în acéstă publicaţiune, după tóte carĕle (trăsurile), vitele şi obiectele ce se transpórtă pe străḑile respective şi trec peste linia (bariera) vamală.

Barierile vamele unde este de a se solví vama de pavaj, sunt instituite:

a) Pentru carĕle, vitele şi obiectele, ce trec linia vamală din strada: Turnului, Cisnădiei şi „Jungenwald“ la casa (halta) pentru accise dela pórta Cisnădiei;

b) pentru cele de pe drumul Nocrichiului la casa (halta) pentru accise dela Pórta nouă;

c) pentru cele de pe drumul Guşteriţei la casa (halta) pentru accise dela pórta Guşteriţei;

d) pentru cele de pe drumul Şurei-mari şi drumul Ocnei la cassa (halta) pentru accise dela pórta Ocnei;

e) pentru cele de pe drumul Şurei-mici, şi drumul Turnişorului la casa (halta) pentru accise dela pórta Turnului;

f) pentru cele de pe drumul Poplăcei la casa (halta) pentru accise dela pórta Poplăcei, şi

g) pentru mărfurile aduse dela gară ori dela magazinile băncei „Siebenb. Vereinsbank“ la oficiul pentru accise ce se află la gară.

II

Tarifa vamală

1. Pentru o vită trăgĕtóre, înjugată (înbânată) 4 cr. (8 heleri).

2. Pentru un car fără considerare la vitele înjugate, fără povară 2 cr. (4 heleri).

3. Pentru o vită mare, mânată liber 3 cr. (6 heleri).

4. Pentru o vită mică, mânată liber 1 cr. (2 heleri).

5. Pentru fie care 100 chlgr. de marfă, adusă dela gară ori dela magazine 2 cr. (4 heleri).

Ca vite mari sunt considerate: caii taurii, boii, vacile, catârii şi măgarii. Ca vite mici: mânzii maí mici de un an, viţeii de lapte, oile, caprele, mieii şi porcii. Vitele de jug şi caii de călărit neînhămaţi resp. neînjugate se consideră ca vite mari mânate liber.

Pentru vitele transportate pe carĕ ori duse de ómeni care merg pe jos, nu se solveşte vamă.

Transporturile de mărfuri până la 50 chlgr. sunt libere de vamă.

Obligaţi la plătirea vămei de pavaj sunt atât locuitorii Sibiiului, cât şi străinii. Excepţiune se face numai în cazurile mai jos înşirate.

In interiorul raionului vamal carĕle şi vitele circulă libere de vamă.

Tóte carĕle şi vitele mânate liber, care vin spre Sibiiu sunt a se opri la barierile vamale, ce sunt deja, ori se vor mai ridica încă şi aici pe loc la carĕ sĕ se plătéscă vamă de pavaj.

Pentru mărfurile aduse cu trenul se va incassa vama de pavaj înainte de transportarea acelora în oraş prin oficiul administrativ al gărei, respective prin administraţia magazinelor institutului „Siebenbürger Vereinsbank“, care după detragerea taxei de încassare vor transpune aceste sume oraşului Sibiiu respective arêndatorului vamei de pavaj.

Pentru controla punctualei încassări a vămei de pavaj, tóte mărfurile transportate în oraş dela gară ori dela magazinele institutului „Siebenb, Vereinsbank“ trebue aduse prin bariera vamală dela gară.

In casul când din vre-o causă óre-care nu s'ar fi încassat vama prin organele dela gară respective dela magazine, atunci la bariera numită este a se plăti şi vama de pavaj. Mărfurile care dela tren se depun în Magazine ori în depourile gărei, şi de aici iar' pe tren sĕ transpórtă mai departe, sunt libere de vamă.

III

Dela solvirea dărei de pavaj sunt scutite:

1. Tóte vitele, carĕle şi frachturile tuturor membrilor aparţinĕtori cassei domnitóre reg. şi curţei aceluia.

2. Curtea reg., mediata ei suită, carĕle şi trăsurile, precum şi pachturile transportate cu trenul, care aparţin Curţei.

3. Trăsurile şi vitele precum şi pachturile aduse pe tren care aparţin exmişilor (consulilor) şi representanţilor puterilor străine.

4. Cărĕle şi vitele aparţinĕtóre miliţiei, ori persónelor care stau în serviciul aceleia. Asemenea şi tóte acele carĕ ori vite, care se întrebuinţéză pentru transportul şi necesităţile armatei inclusiv, şi cărăuşii requiraţi de pe sate pentru scopul acesta. Apoi mărfurile aduse cu trenul pentru trebuinţele rĕsboiului şi pentru apĕrarea ţĕrei. Dacă nu se cunóşte din exterior caracterul persónelor, mijlócelor de transport ori a frachturilor militare, atunci acelea trebue sĕ fie provĕḑute cu certificat oficios. Mai departe apoi primarii comunali care călĕtoresc din causa tragerei de sorţi, a asentărei sau a controlelor militare, dacă posed certificate oficióse care sĕ adeveréscă acésta.

5. Acele carĕ ori vite pe care le întrebuinţéză ofiicianţii statului ori a municipiului, organele oficióse încredinţate cu susţinerea ordinei şi siguranţei publice, finanţii şi persónele care conduc condamnaţi, prinsonieri, fugari şi alţii de felul acesta.

6. Bunurile statului în general, carĕle şi vitete întrebuinţate pentru acestea.

7. Carĕle şi vitele întrebuinţate de curierii postelor şi a telegrafelor reg. ung. precum şi tóte frachturile postelor reg. ung. şi a instituţiunilor telefonice.

8. Carĕle şi vitele tuturor persónelor încredinţate cu edificarea ori conservarea drumurilor de stat municipale, vicinale şi comunale, ori încredinţate cu controla asupra acestor agende, asemenea şi tóte obiectele supuse vamei, asupra cărora se extinde activitatea lor oficiósă.

9. Tóte carĕle care se folosesc la edificarea ori ţinerea în bună stare a căilor ferate de stat, a drumurilor de stat, municipale, vicinale şi comunale, ori care se folosesc la drumurile care conduc la gări, apoi materialele folosite pentru siguranţa şi apĕrarea contra inundaţiunilor, chiar şi atunci când acestea materiale sunt aduse cu trenul, şi în casul când liferarea lor se face prin întreprinḑĕtori.

10. Acele trăsuri private care au transportat persóne ori obiecte libere de vamă, amintite în punctele 4, 5, 6, 8 şi 9. se bucură de acest favor şi când se reîntorc góle.

11. Persónele şi carĕle ce se folosesc la munca de concurenţă a ţĕrei şi a comunelor, precum şi carĕle întrebuinţate de primăriile comunale pentru transportul dărei de stat.

12. Carĕle şi vitele care se folosesc la funcţiuni oficióse ori transpórtă preoţi provĕḑuţi cu insigniile bisericeşti.

13. Carĕle şi vitele carĕlor mortuale, ori care se ţin de procesiunile sfinte, dacă merg în grupe şi au insigniile bisericeşti.

14. Carĕle care neplătite sunt folosite pentru trebuinţele edificărei de biserici, şcóle şi case parochiale, asemenea şi frachturile sosite pe tren pentru scopul acesta.

15. Puterile de concurenţă întrebuinţate în casul unui pericol general (inundaţii, foc ori troienire de neauă etc); în casul unui incendiu, inundaţie ori rĕsboiu, carĕle, vitele şi frachturile refugiaţilor sau a fugarilor.

16. Carĕle şi vitele pompierilor, a ajutătorilor, dacă se grăbesc la locul focului ori a nenorocirei, şi de acolo se întorc apoi îndĕrĕt.

17. Frachturile ce se folosesc pentru trebuinţele trenului.

18. Tóte carĕle ori vitele folosite pentru trebuinţele agriculturei în lăuntrul hotarului la care aparţin.

19. Ómenii care merg pe jos (pedestri), ori pórtă ori nu pórtă povară.

20. Carĕle şi vitele care es din comună.

21. Caii sau vitele de jug care sunt duşi şi aduşi la locul de asentare pentru remontare (asentare) ori pentru clasificarea la serviciul militar în sensul art. de lege XX. din anul 1873; mai departe vitele procurate pentru nutremêntul armatei, dacă mânătorii acelora posed certificate estradate de oficiile militare.

22. Dacă s'ar deschide un cimiter afară de raionul vamal, carĕle şi trăsurile ce merg şi vin dela cimiter; mai departe cadavrele omeneşti transportate cu trenul.

23. Frachturile recunoscute ca libere de vamă din partea oraşului Sibiiu, inclusive tóte acele scutiri de vamă care îşi au basa în comisiunile ori învoielile de drept privat.

24. Frachturile de transit, adecă acele frachturi care sosesc per tren şi fără a fi descărcate ori a folosi obiecte supuse vămei sunt transportate mai departe.

Dreptul scutirei de vamă acordat prin punctele 6, 8, 9, 10, 11, 12, 15 şi 21 numai prin certificate oficióse corĕspunḑĕtóre se póte folosi, întru-cât caracterul scutirei de vamă a persónelor, carĕlor şi frachturilor acolo enumĕrate nu s'ar putea învedera altcum.

IV.

Pentru vama de pavaj solvită se vor extrada bilete şi toţi aceia care trec teritorul vamal fără a solvi vamă de pavaj respective denégă sau se retrag în vre-un mod dela solvirea taxei vamale după tarifa amintită, se vor pedepsi conform §§. 100 şi 143 ai articl. de lege I. ex. 1890, cu solvirea de 10 ori a taxei neplătite în favorul fondului pentru edificarea stradelor orăşeneşti, despre ceea-ce sunt chemaţi sĕ legiuască ca prima instanţă capitanatul poliţiei orăşeneşti, ca a doua instanţă ministrul reg. ung. de comerciu.

Sibiiu, la 27 Ianuarie 1899.

Magistratul.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 10 Sibiiu Joi, 28 Ianuariu v. (9 Februariu n.) 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Intărirea
alegerei de metropolit.

✠ Sâmbătă se împlinesc şése sĕptĕmâni de când congresul nostru naţional-bisericesc a ales metropolit pe Preasânţia Sa *Ioan Meţianu* episcopul Aradului, şi încă nici astăḑi nu suntem în stare a anunţa, că alegerea ar fi întărită.

Ţinênd cont de situaţiunea anormală în care se afla guvernul nostru deja pe timpul alegerei, şi de care n'a scăpat încă nici până astăḑi, deşi provocaţi din mai multe părţi, n'am dat espresiune dorinţei generale de a vedé odată instalat în tronul seu pe noul metropolit, ci am tot asceptat cu paciinţă, dóră-dóră înaltul guvern în órele menite pentru afacerile curente, îşi va aduce aminte şi de scaunul vĕduvit al metropoliei nóstre şi va resolvi actul congresului, care nici un nex nu are cu „crisa“ şi care dela 5 Ianuariu zace pe masa referentului.

Cu tótă „crisa“, ḑi de ḑi cetim în fóia oficială denumiri şi decorări cari reclamă aprobarea Corónei, şi cetim disposiţii de ale guvernului cari la tótă întêmplarea dau mai mult de lucru decât o propunere de înaintare în rang a unui episcop, carele de un pătrar de secol conduce o diecesă şi pentru meritele sale ca atare, a fost remunerat din partea Corónei cu dóue orduri mari.

Sĕ nu ni-se iee deci în nume de reu, dacă atragem atenţiunea înaltului guvern asupra §-lui 157 p. 14 al Statutului organic, carele ḑice că: „congresul *aştéptă în permanenţă* sosirea preaînaltei resoluţiuni de întărire“.

Acéstă disposiţiune a constituţiunei nóstre bisericesci, sancţionate de Majestatea Sa, invólvă datoria acelor factori dela cari atêrnă resolvirea actului de alegere al congresului, ca acel act sĕ-l considere de urgent, şi sĕ nu ţină o corporaţiune aşa mare, cum este congresul nostru, în permanenţă cu lunile.

Prima alegere efeptuită în congresul nostru pe basa statutului organic a fost la 28 Aug. 1873 (Ivacicovici), şi s'a întărit la 17 Sept., adecă la 20 ḑile.

A dóua (Popasu) la 1 Nov. 1874, s'a refusat la 19 Nov. va se ḑică la 18 ḑile.

A treia (Miron Romanul) la 3 Decembre 1874, s'a întărit la 12 Decembre, adecă la 9 ḑile.

Alegerea de acum s'a efeptuit la 31 Decembre, astăḑi suntem în 9 Febr. va sĕ ḑică în a 40-a ḑi dela alegere, şi încă nu avem nici o scire positivă, că actul s'ar fi înaintat la Majestatea Sa pentru preagraţiósa întărire.

Nu ne putem închipui nici o împregiurare care ar putea împedeca întărirea alegerei, ci trăgânarea o atribuim numai stărilor anormale provocate de obstrucţia parlamentară.

Indeplinirea postului vacant de metropolit şi archiepiscop al nostru însĕ, nu aparţine acelor chestiuni, cari numai după complanarea conflictului dintre guvern şi oposiţie se vor putea resolvi.

Deci suntem în drept a cere, ca sĕ nu sufere şi biserica nóstră pentru încurcături de guvernament, cu cari ea nimic nu are nici în clin nici în mânec, ci sĕ ni-se facă posibil în cel mai scurt timp, ca sĕ instalăm pe Metropolitul şi archiepiscopul nostru.

Starea poporului.

In ḑilele trecute am cetit o ordinaţiune a ministrului de culte şi instrucţiune publică, care de astădată se îndréptă asupra poporului, şi are în vedere delăturarea unui neajuns, asupra căruia până acuma numai sporadic s'a cugetat lumea.

Este vorba de ordinaţiunea trimisă autorităţilor bisericesci spre a se constata în şcólele medii şi în cele din sistemul scólelor poporale, elevii cu defecte la vorbire.

Intenţiunea domnului ministru este sĕ lucreze mai cu sistem, mai intensiv pentru sanarea acestui defect în sinul poporului.

Am accentuat, că sporadice guvernul ţerei s'a îngrijit şi până acuma de a ajuta poporului şi în direcţiunea acésta, anume ici-colea a arangiat cursuri benevole, în cari învĕţători anume pregătiţi instruau pe elevii cu defecte la vorbire.

Ministrul de culte a dispus culegerea de date din tóte şcólele. Adunate odată datele statistice se va puté cunósce numĕrul nefericiţilor cu defecte la vorbire, şi se vor puté lua mĕsuri mai sistematice pentru combaterea şi sanarea acestui neajuns.

Cu plăcere vom accentua şi acuma, că mĕsurile mai nóuĕ ale ministrului de culte, ţintesc la delăturarea unui neajuns, care a apăsat deopotrivă asupra tuturor popórelor din statul nostru, şi eventualele binefaceri se vor revărsa asupra tuturor popórelor fără deosebire de naţionalitate şi confesiune.

Este un act al umanităţii de a ajuta nenorociţilor, cari dela natură s'au născut cu defecte, şi când guvernul îşi îndréptă atenţiunea asupra massei poporului, ca în sinul aceleia sĕ facă binele, datori suntem sĕ dăm espresiune bucuriei nóstre pentru asemene mĕsuri luate în interesul binelui comun.

Bucuria nóstră şi manifestarea ei in forma acésta se va părea ca un ce paradocs în ochii multora.

Guvernul este părintele tuturor popórelor din patria nóstră; guvernul dispune de mijlócele ţerei, şi la aceste mijlóce tóte popórele contribue; guvernul nu este numai pentru binele unei naţiuni, sau al unei rasse. Urméză deci ca din bunătăţile comune, asemene binefaceri sĕ se reverse asupra tuturor popórelor.

Aşa este în teorie, aşa este enunciat şi în legile patriei nostre, dară în practică nu aşa s'a întêmplat, şi nu aşa se întêmplă, şi nu mai ales în resortul instrucţiunei publice.

Sarcinile totdeuna ni-au fost comune, binefacerile însе au fost distribuite după cum au dictat interesele curentului din statul nostru.

Şi aceste interese, din guvernul nostru au făcut mamă maşteră, noi am fost copiii cei maşteri, nóuă ni s'a arătat numai varga, şi dacă din când în când ni se arăta blidul cu linte, acela era blidul lui Isav din biblie, pentru care ni se cerea jertfă prea mare, lăpădarea de legea nóstră, lăpădarea de limba nóstră.

Am fost siliţi deci ca fii maşteri sĕ căutăm a ne ajuta din al nostru, a susţinea institute de cultură şi învĕţătură din ale nóstre proprii, dară şi avisaţi numai la ale nóstre am fost pururea vecsaţi şi ţinuţi ca sĕ emulăm şi în cele interne şi în cele esterne ale şcólei cu şcólele pe cari în cóstele şcólelor nóstre statul le susţinea din vistieria comună a tuturora.

De aici se esplică deci bucuria nóstră, când vedem că se adună datele statistice pentru o instituţiune de caracter pur umanitar.

Ne legănăm în speranţa, că se va lua în planul pentru instrucţiunea publică ca obiect obligat, instruarea elevilor cu defectul în vorbire, şi se va crea cu timpul posibilitatea de a se lucra pentru delăturarea acestui neajuns la tóte şcólele din patria nóstră, ca mĕsurile umanitare sĕ se estindă asupra tuturor.

Dea Dumneḑeu ca aşa sĕ fie!

Intru-cât va fi adevĕrat? Lui „P. N.“ i-se scrie din Blaj, că între episcopul Szabó dela Gherla şi elementele „ultraiste“ din Blaj, a isbucnit o încăerare, pe chestia *întroducerii liturgiei maghiare*! Episcopul Szabó ar fi pornit atacul asupra Blăjenilor pentru păşirea acestora, prin „Unirea“, contra liturgiei maghiare. Spune că de altfel atacurile mici ale Blăjenilor (contra liturgiei maghiare) n'au disgustat de loc pe patrioticul episcop, ci îl îndémnă mai vêrtos la

---

FOIŢA.

Rochia de indiană.

de

Matilda Alanic.

I.

Bunica stă pe fotoliu lângă feréstră. Şi-a pus ochelarii şi cu nisce fórfeci subţiri descóse o fustă veche. Impregiurul ei trei capete blonde stau plecate pe nisce broderii.

E tăcere desĕvîrşită.

„Cra-cra-cra“ ḑic fórfecile; „Tic-tic-tic“ îndrugă fórfecile; şi par'că ar fi un cântec de greere care însoţesce visele fetelor şi ale bĕtrânei.

Da!... Bunica viséză... Omul viséză la ori-ce vîrstă... Dór' că visările tinerilor sbóră către viitor, pe când ale bĕtrânilor se duc către trecut... Bunica oftéză câte-odată şi în acelaşi timp zimbesce. Intre ochii ei şi stofa pe care o descóse, se desfăşóră ceva pe care numai ea îl vede.

— La ce te mai obosesci? ḑise Maria, cea mai mare dintre cele trei surori; la ce nu laşi sĕ descóse servitórea? uite te-ai roşit de ostenélă.

— Lasă că ştiu eu cum descóse Justina; îmi strică tot şi aruncă bucăţi întregi. Mie 'mi-ar trebui resturile...

— Dar ce vrei sĕ faci cu vechitura aia, că s'a destrămat de tot? întrebà Ana.

— Ce, bunico, te-ai apucat de economii acum? ḑise Lia.

Şi începură sĕ rîdă tóte.

— O sĕ rog pe Maria sĕ ia un petic din ea şi sĕ-mi îmbrace perniţa dela fotoliu, ḑise liniştită bĕtrâna.

— Cu stofa asta de indiană vechie?... Lasă că-ţi brodez eu una frumósă pe catifea...

— Ba nu drăguţă, căci ţiu eu sĕ-mi fac dintr'ênsa.. Când ajunge omul la vîrsta mea, se légă mai mult de lucrurile în care se oglindesce trecutul... Şi adecă de ce nu v'aşi spune ce s'a întêmplat în ḑiua când 'mi-am pus întéiu rochia asta lila?... Acum sunteţi destul de mari şi puteţi pricepe ce preţ pot avea unele lucruri vechi.

Ce şiret zimbesce bunica!...

Frunţile albe ale fetelor se împurpurară uşor.

II

Şi bunica începu:

Aflaţi că din indiana asta îmi făcusem eu singură, cu mâna mea—căci nu prea eram bogaţi—o rochie pentru nunta vĕrului Filip.

Mĕ gândeam sĕ fiu şi eu mai frumuşică, şi mĕ îmbrăcasem după moda de atunci, care astăḑi v'ar face sĕ rîdeţi grozav. Mĕ pieptenasem cu tâmple de te puteai oglindi în ele; şi, încântată de mine, mĕ urcai sus pe capră lângă vizitiul diligenţei, căci nunta se făcea la ţară; tata şi mama nu mergeau, dar însărcinasĕră pe vizitiu—un cunoscut— sĕ îngrijască de mine.

Plecarăm.

Era sĕ fim vr'o dóuĕ sute la nuntă, şi avea sĕ fie chef mare; eram sĕ dau acolo de o mulţime de unchi, de mătuşi, de veri şi verişóre şi de o sumă de cunoscuţi. Dar eu mĕ gândeam la cel cu care era sĕ danţez.

Tuşa Elena îmi spusese că era arendaş, şi în acelaşi timp băiatul cel mai frumos de pe lume, dar cine era, nu vruse sĕ-mi spuie cu nici un preţ.

Până una alta rîdeam cu vizitiul, care era om bĕtrân dar cu haz. Alături de mine tot pe capră, căci eram trei pe capra diligenţei care era mare, sta un ursoi de om de nu ḑicea o vorbă.

La un loc, pe când caii coboreau repede o vale şi eu respiram cu poftă vêntul rece care îmi biciuia obrazul, ne pomenim că dă peste noi o căruţă care venea în gónă de pe drumu lăturaş.

Ne şi rĕsturnarăm. Noroc pe mine că ursoiul de alături ajunse la pămênt înaintea mea, iar eu eram peste el ca pe o saltea.

— Eşti rănită d-ră? mĕ întrebă el.

Nu mi se intâmplase nimic; numai rochia mea lila pătimise rĕu, ca şi hainele lui cafenii.

— Ce o sĕ ḑică dănţuitorul meu cel frumos când m'a vedea aşa? cugetai eu căutând sĕ-'mi curăţ rochia.

In jurul nostru era gălăgie mare, căci se rupsese osia şi diligenţa nu putea merge înainte.

O mai fi mult până la Thoringne? întrebà vecinul meu pe vizitiu.

Acesta îşi vedea de cai. Ii rĕspunsei eu că mai putea fi vre-un ceas.

— Mulţumesc d-ră, ḑise tinĕrul; dacă voi merge repede, ajung la vreme.

Îşi ridicà pălăria către mine şi se depărtà. Eu pornii în urma lui, îl urmărìi fără sĕ bănuiască el. Nu îndrăznii sĕ-i ḑic sĕ mĕ însoţéscă, cu tóte că mergeam în acelaş loc şi cu tóte că îmi era frică singură pe câmp.

El mergea repede; curênd îl pierdui din vedere; dar mĕ pomenii că îl ajung la o răspêntie în mijlocul căreia sta nedumerit.

Când mĕ veḑú, zimbi. Drept sĕ spui, n'am vĕḑut nici odată zimbet mai bun şi mai sincer...

muncă, spriginind puternic mişcarea pentru întroducerea liturgiei maghiare în biserica gr.-cat.

„Ioan Szabó, urmézǎ „P. N.“, şi până acuma are mari merite pe terenul maghiarisării, căci el e acela, care a maghiarisat cu desĕvîrşire pedagogiul din Gherla, care înainte de el era un cuib de daco-românism. Al lui şi a lui Ciocan merit e, că şi gimnasiul din Năsĕud, din diecesa sa, s'a maghiarisat că totul“.

Şi speră că şi cu întroducerea liturgiei maghiare în bis. gr.-cat. are s'o scótă părintele Szabó la mare ispravă în cercul seu de influenţă.

Ce póte fi adevĕrat într'asta?

„*Unirea*“ ar fi datóre a da o desluşire, chestia fiind fórte importantă.

Reforma legii de ereditate. In Comisia de redactare a legii civile generale, s'a desbătut, sub preşedinţa ministrului de justiţie Erdélyi, între altele şi următórele întrebări *asupra eridităţii copiilor nelegitimi*: că anume naşterea nelegitimă întrucât sĕ formeze înrudire cu părinţii şi rudele acestora?

Comisia a convenit întru a stabili principiul, că copilul neligitim sĕ se socotéscă faţă de mamă-sa şi de rudele acesteia, *întocmai în aceeaşi mĕsură înrudit, ca şi copiii legitimi.* Cu tatăl seu natural (nelegitim) însĕ, şi cu rudele acestuia, sĕ nu formeze nici un grad de nemotenie.

Dacă însĕ tatăl va recunóşte însuşi pe fiiul seu bastard, apoi acesta în anumite casuri póte dobândi şi drept legal la moştenire.

Intrebăm, unde este în acest proiect, ce ca mâne o se-'l vedem lege, scopul moralisător al legii, când ori-care fiu bastard e pus în egale drepturi de moştenire după mama-sa, cu alţi fii legiuiţi din aceeaşi familie?

Repede mergem spre prăpastie.

Naţionalităţile şi conferenţa de desarmare. Ḑiarul triestin „*Piccolo*“ primeşte din Praga ştirea telegrafică, că trei redactori cehi vor înainta Ţarului o rugare comună, ca sĕ facă posibil, ca la conferenţa de desarmare, *naţionalităţile austro-ungare sĕ fie fiecare separat representată prin câte un delegat*, căci, ḑic în motivare, scopul conferenţei nu e numai egalarea controverselor dintre state, ci şi a frecărilor dintre naţionalităţi. Iar scopul acesta în Austro-Ungaria numai aşa sĕ póte ajunge, dacă fiecare naţionalitate va fi representată în conferenţă prin bărbatul seu de încredere.

Pausă în obstrucţie. Aḑi Joi în 9 Febr. parlamentul ungar va fi amânat pe timp de o sĕptĕmână. Bieţii notari ai parlamentului, singurii „oratori“ de 4 sĕptĕmâni încóce, vor mai resufla şi ei niţel.

Revistă Bisericéscă.

De-ale congresului sêrbesc.

După-ce petiţiile înaintate de conferenţa deputaţilor din congresul naţ. bis. sêrbesc, către M. Sa în cauza amânării congresului, au fost retrimise fără nici o observare petenţilor, — baronul Jivcovici a convocat pe 9 Febr. o nouă conferenţă la Zagrab. Se va raporta despre sórtea petiţiei, resultat al întrepunerii guvernului, şi, se spune, au de gând sĕ facă la Corónă o representaţiune nouă.

Din Bucovina.

Festivităţile din 17/29 Ianuarie.

— Scrisóre specială a „Telegrafului Român —

Cernăuţi, la 3 Februare n.

Ḑiua mult dorită de întréga Bucovină românéscă a sosit, actul măreţ al chirotonirei întru episcop a archimandritului şi vicariului Dr. V. de Repta s'a sĕvêrşit cu o pompă cum de secole încóci nu s'a mai vĕḑut. Astăḑi suntem în fericita posiţie sĕ ne mândrim cu aceea, că am asistat şi vĕḑut chirotonirea întru „episcop al Rădăuţilor“ a archimandritului Dr. Repta, de cari acte numai prin chrisóve vechi se mai póte ceti.

Titlul de „episcop al Rădăuţilor“ adecă a apus deodată cu detrunchiarea Bucovinei de către Moldova. Ultimul episcop, care a purtat gloriosul titlu „de Rădăuţi“, a fost Dositeiu Herescul. Dela 1789 încóci, de când episcopia Rădăuţilor a fost transpusă la Cernăuţi, Dr. V. de Repta este primul, care are fericirea sĕ pórte titlul „de Rădăuţi“ — episcopia urzită la 1402 de *Alesandru cel bun*, Domnul Moldovei.

In aceste ḑile, când în acéstă ţară binecuvéntată de D-ḑeu, nemernicii venetici din tóte părţile ne împresóră, când prin mijlóce mârşave şi pe căi ascunse cautǎ sĕ năduşéscă ori-ce scânteie de consciinţă naţională a Românului băştinaş, a vechiului Moldovan, ḑic, în aceste ḑile momentul festiv al reînvierii titlului de „episcop de Rădăuţi“, ne transpune în vremuri pline de glorie şi triumfuri, vremuri de adevĕrată pietate, când credinciosul popor moldovenesc începênd cu casele domnitóre până la cel din urmă ţeran, era entusiasmat pentru aşeḑămintele sale bisericesci, ear adorarea lui Dumneḑeu o ţinea de basa desvoltării sale pe tóte terenele.

Astfel sĕ nu ne mirăm, dacă domnitorii înainte de luptă implorau ajutorul divin, iar după învingere ridicau măreţe temple. Monumentalele mânăstiri din ţĕrişóra nóstră, sunt documente scumpe despre *evlavia poporului român moldovenesc.*

Timpurile acele pline de pietate au trecut însĕ, şi aducerea aminte de biserica-mamă este privită ca un ce estraordinar, ba astăḑi mulţi tratéză cu confesiunea ca cu sumanul, pe care-l întorc după cum bate vêntul!

Da, acele timpuri îmi inspiră respect faţă de străbunii nostri, cari religiunea o ţineau mai pe sus de ori-ce; şi mai bucuros sufereau torturele cele mai cumplite, ba şi mórtea de martir, decât sĕ-şi părăséscă biserica, iar astăḑi mĕ umplu de scârbă gândindumĕ la acei slabi de înger, cari se lasă ademeniţi de cuvintele unor pigmei de papistaşi, crescuţi între zidurile *iesuitice*, a căror lozincă este: vênarea până şi pe căile cele mai neoste, după suflete ortodoxe...

Dar' sĕ revenim asupra descrierii actului de chirotonire din chestiune.

Sâmbătă în 16/28 la 3 óre s'a ţinut în capela metropolitană din palatul archiepiscopal, vecernia cea mică, celebrată de archimandritul *Calinescu*, luând parte I. P. S. Sa Metropolitul *Arcadie* şi P. S. Sa Episcopul de Zara *Nicodim* precum şi candidatul *Repta.*

O multime de preoţi şi mireni au asistat la vecernie, încât capela a fost eminamente plină.

Sara la $7^{1}/_{2}$ ore s'a ţinut în biserica catedrală vecernea cea mare cu priveghiere, celebrată de Dr. Repta, asistat de 6 preoţi şi 2 diaconi.

Mâneḑi, Duminecă, la orele 9 diminéţă s'a celebrat liturgia de ambii episcopi şi de candidatul Dr. Repta, asistaţi de archimandriţii Calinescu şi Stefanelli, protosincelul sêrbese Calic, ingumenul Cozub şi de părinţii D. Bejan, Eus. Popovici, Dracinschi, Hacman, Iliuţ, G. Bejan Dan, Ilasievici şi de diaconii M. Ursulean, D. Ursulean, Boca şi Cilievici.

Biserica a fost în înţelesul strict al cuvêntului ticsită de un public ales, ear restul care n'a putut încape în biserică a stat afară în curtea bisericei. Nu esagerez, dacă afirm că la acest act însemnat au luat parte cel puţin **8000** de persóne.

Indată la începutul liturgiei a depus candidatul de episcop mărturisirea prescrisă, iar după cântarea „Câţi în Christos“.., a urmat chirotonirea, după-care a ţinut Episcopul Repta o cuvêntare arĕtând însĕmnătatea bisericei precum şi folósele ce le aduce ea omenimii. La finea liturgiei s'a făcut instalarea.

In decursul întregei liturgii a esecutat căntările soc. română de cântare „Armonia“, care a constat din 80 membri. Societatea acésta face onóre zelosului ei president V. Morariu, carele a stiut sĕ facă, ca „Armonia“ sĕ ocupe astăḑi locul cel dintâiu între tóte societăţile de cântare esistente din ţară. Pe lângă „Armonia“ a mai cântat şi chorul teologilor.

După împărţirea anaforiei P. S. Sa Episcopul Repta a fost condus între strigăte de „trăiască“ şi cântarea „Eis polla eti“... în curtea bisericii, unde urcând o trăsură de gală trasă de 4 cai albi, s'a făcut nevĕḑut printre mulţimea imensă.

La Reşedinţă a primit noul episcop o mulţime de deputaţiuni cari l'au felicitat. O deputaţiune de 60 ţĕrani voinici din districtul Rădăuţilor au adus Episcopului lor doi colaci urieşi de câte 50 chilogr., şi sare, precum şi o cruce de colac.

La orele 3 d. m. P. S. Sa a ocupat loc la masă în mijlocul ţĕranilor-deputaţi, şi a luat prânḑul.

Sara a fost la I. P. S. Sa dl Metropolit un dineu constătător din 144 persóne, iar mâneḑi sara la P. S. Sa Repta, unde au luat parte 200 persóne.

*

Episcopul Milaş a plecat din Cernăuţi în 1 Februarie n. şi anume la Viena, unde va petrece câte-va ḑile probabil sĕ confere în chestia despărţirii bisericeşti a Ruşilor de Români. Se vorbeşte că Episcopul Milas ar fi promis tot sucursul sĕu întru realisarea dorinţei Ruşilor, şi anume în favorul lor.

C.

Societate bolnavă.

„Bud. Hirl“. de Luni are în frunte, sub titlul de mai sus, un articol, în care se scapă sĕ spună iarăşi cam multe adevĕruri despre stările de lucruri din patria nóstră. Cele mai multe părţi ale articlului privesc exclusiv pe societatea maghiară, zugrăvind a ei generală decădere, atât morală cât şi materială.

„Ce'i lipseşte óre poporului? Cu întrebarea acésta, ḑice „B. H.“, nu-şi sparge capul nici guvernul, nici dieta, nici partidele, nici nimenea dintre aceia, cari fac politica mare şi crisa!

E drept că parlamentul şi acum (în timpul crisei şi obstrucţiei) este expresiunea naţiunii (înţelege a „naţiunii politice“, adecă a obştei locuitorilor ţerii), şi dacă într'atâta e aḑi de destrămat, asta arată numai, că naţiunea însaşi în ce stare tristă se află!

Virtuţile politice, patriotismul, desinteresarea, credinţa în principii, curagiul bărbătesc, stima faţă de legi, şi însufleţirea pentru binele comun, se pot găsi numai în mĕsură tot aşa de mică în parlament ca şi în ţară, fără deosebire de clase sociale, pentru aceea, pentru-că a încetat a mai exista temeiul virtuţilor, independenţa materială.

Scufundarea generală în datorii e aşa de mare, că proprietăţile nobililor ca şi proprietăţile ţĕrăneşti, abia mai pot suporta datoriile întabulate sau cambiale, la cari se mai adaug dările exorbitant de mari de stat şi comunale, sarcinile locale şi vicinale, şi alte cheltueli!

Familiile astfel atacate în existenţia lor, nu mult se mai preocupă de grijile patriei, şi dacă totuşi mai „politiséză“, mulţi o fac numai pentru-ca prin asta sĕ câştige dela stat ceva ajutor, în schimbul căruia îşi vênd conştiinţa, (înţelege aci pe întregile legióne de slujbaşi publici, dela fişpani până la servitorii dela cancelarii...) sau apoi alţii urăsc, statul, dela care bine nu pot aştepta, dar care îi jăfueşte şi apasă, (înţelege aci pe întréga mulţime care nu are „graţia“, care nu află „bunăvoinţa“, statului...).

Poftim şi aplică-o asta la camera deputaţilor. Scufundarea în datorii a luat independenţa multora dintre deputaţi, pe mulţi i-a chiar isgonit din viaţa nóstră publică, şi sunt fórte mulţi deputaţi, cărora mandatul le e neîncungiurat de lipsă pentru plata împreuată cu el, altora le e ocasie bună de a-'şi face rênd de o posiţie mai bună, cu speranţa că dóră aşa se vor scăpa mai uşor de creditori!

Póte-se aştepta dela un astfel de parlament apărarea energică a drepturilor publice, a intereselor ţerii şi a libertăţii?

Dar şi mai mare e nĕcazul de vom păşi niţel în laturi şi vom privi împrejur. De ce nu „reagéză“ naţiunea? întrébă politicii. Pentru-că ea (obştea popórelor) zace bolnavă, şi nu se birue pe sine! Lăsând la o parte pe magnaţii cu averi încredinţate, câţi domni de pâment încolo mai sunt în Ungaria într'o aşa stare, ca sĕ pótă jertfi pentru binele comun, sau care sĕ cuteze a sări faţă cu puterea statului? In cercuri pretineşti îşi spun părerea, dar se fereşte fiecare a se prinde cu autorităţile, căci îi e córda de gât, şi de vor trage (autorităţile) de ea, se înécă!..

Peste 20 de ani n'o sĕ se mai pótă afla proprietar de pămênt pe pămêntul străvechiu nemeşesc moştenit; fiii nemeşilor bancrotaţi se veştezesc în sĕrăcie cu diplomă, prin slujbele oficiilor

Dar încă prostimea (ţĕrănimea)? Abstrăgênd dór' de economiile oraşelor de pe pustă, încolo restrînsă prin usură şi classe, ţĕrănimea abia mai e în stare a trăi din cultivarea pămêntului seu.

S'a născut un nou soiu de iobăgie: acel al caselor de păstrare din provinţă şi a capitaliştilor din comune, încât ómenii în propriile case sunt mai mult chirieşi (arêndatori) decât proprietari! Şi acesteia apoi sunt — „alegĕtorii“! Acestora le e dat „esercitiul drepturilor politice“, *în cadrul unui cens stabilit volnic de autorităţi.*

Şi acestia se-ţi apere independenţa patriei, drepturile şi viitorul ei?

Aş'! *ei se bucură dacă pot căpăta 10 florinţi pentru votul lor*, şi afară de aceea, că mai pot petrece pe nimic o ḑi ori dóuĕ. Dór' şi aşa tot atâta le e lor cine va fi deputat, căci notariul şi solgăbirĕul şi darea tot nu se schimbă!

Urméză apoi cetăţenii ex-lex, cei care n'au nici un drept în stat, dar de trăit trebue sĕ trăiască, sĕ plătéscă, sĕ slugéscă şi sĕ se supună, că de unde nu, îi execuiéză şi-'i

---

— M'am perdut ca Ovreii în pustiu, dară nu sciu pe care din este patru drumuri sĕ apuc.

— Hai sĕ-ţi fiu eu călăuză, rĕspunsei eu cu veselie; nu te duci la Thoringne?

— Ba da, mĕ duc la nunta lui Filip Barton.

— Şi eu tot acolo merg!

— Ce fericită întêmplare! ḑise el părênd încântat.

— Dar pentru mine! rĕspunsei eu. Căci drept sĕ-ţi spui, îmi era cam frică.

— Cât vei fi cu mine, sĕ nu-ţi fie frică de nimic, d-şóră.

Şi ce e drept, acum mĕ simţeam in siguranţă căci eram plină de încredere în tovarĕşul meu de drum.

Incepurăm sĕ vorbim ca sĕ mai scurtăm din cale. Sórele de Aprlilie rîdea printre crăci; peste tot străluciau flori, şi mierlele fluerau pe capete. Eu mĕ făceam grozavă, caci vĕḑusem că tovarĕşul meu era cam sfios. De odată dintr'un pustiu de norişor, porní o plóie repede. El nu avea umbrelă. Imi dădu braţul, şi eu îi dădui jumĕtate din umbreluţa mea verde.

— Asta ne lipsea! ḑisei eu, ferice de biata rochia asta!... Ce o sĕ ḑică dănţuitorul meu când m'o vedea în aşa hal? Am auḑit că e cel mai frumos băiat dela nuntă.

— Dar eu ce mĕ fac cu hainele mototolite şi pătate?... căci şi mie mi s'a spus că o sĕ joc cu cea mai frumósă fată.

Şi rîdeam amêndoi din inimă.

Ploua într'una, astfel încât, când ajunserĕm în faţa casei lui Filip, eram tot la braţ sub umbreluţă.

— Uite'i!.. Uitei! strigă Eilip care ne întimpiná.

Şi la ureche îmi şopţi încet:

— Ei, îţí place dănţuitorul?

Făcusem drumul tocmai cu băiatul cel mai frumos, pe care mi-l hotărîseră ca dănţuitor!

Spun drept că mi-a plăcut mult; şi când am plecat dela nuntă am făcut drumul iar impreună; ba încă după aceea am făcut noi amêndoi şi alt drum mai lung: drumul vieţii!...

III.

Bunica tăcu puţin şi apoi ḑise:

— Acum înţelegeţi de ce 'mi-e aşa de scumpă rochia de indiană?.. „Ce vremuri bune erau odinióră!“ Aşa o sĕ ḑiceţi şi voi peste vre-o cinciḑeci de ani încolo.

— Şi eu cred dragă bunică, că vremea cea mai frumósă e vremea când iubeşti... Adecă aşa am auḑit; eu nu ştiu, ḑise Maria roşidu-se.

Şi bunica zimbí.

Trad. de *Dumitru Stăncescu.*

închid, iar de fac larmă mare, le dau glónțe în cap! (Aici evident autorul articolului se gândeşte, deşi n'o spune, la noi nenorocitele popóre nemaghiare... şi ce frumos tablou face despre viaţa nóstră în acest iubit stat! L'am putea pune în ramă.)

In lipsa industriei, în timpul acesta de decădere economică, şi în lungul timp de nelucrare al iernii, aceste milióne de desmoşteniţi se rógă numai pentru pâne, nu şi pentru patrie! Inundéză oraşele şi căile ferate ca servitori şi ca ḑileri, şi cu grămada emigréză în ţeri streine.

Cui îi merge dară bine în Ungaria? Acelora care pot smulge din budgetul cel de cinci-sute-de-milióne, sau cari împart banii şi puterea: guvernului şi întreprinḑĕtorilor!

Mai e dară mirare, cà tóte existenţiile bolnave se îmbulzesc în Budapesta la ministerii şi la directorii de bănci, în provincie la fişpani şi la cei pe o córdă cu ei sunători?

Aceştia împart mandatele, distincţiile şi oficiile mari şi mici.

A sări faţă cu acéstă putere, în naţiunea ungară nu este forţă!

*

Am ajuns dară, după o domnie de preste 30 de ani a „liberalismului", ca sĕ poţi face acest tablou al stărilor de lucruri din ţară, presintând *tóte* straturile sociale, de sus până jos, şi întrégă uriaşa reţea ţesută din fire de fer (numită „guvernare" şi „administraţie"), în care e învăluită acéstă societate, în colorile acestea triste! Şi cine ar putea ḑice că tabloul e esagerat? De loc! Póte nici nu pune tótă „farba" ce ar putea fi pusă.

Noi popórele nemaghiare însĕ putem avea o mângăiere: că întrégă acéstă degenerare, nu pe noi ne atinge şi nu în sinul nostru se întêmplă, ci în a celor îmbĕtaţi de beutura puterii, iar pe urma acestei decăderi a lor, sĕ avem nădejde că va rĕsărí altă stare de lucruri, în care şi noi, ce-i ce în acest timp lucrăm numai sĕ ne întărim şi ne ferim ca sĕ nu fim atinşi de aceleaşi bóle descompunĕtóre, — vom fi chemaţi la alt rol, la altă viaţă, decât cea care aḑi ne e dată!

Revistă Externă

Luptă la Manilla.

Agenţiei-Reuter i-se telegrafiază din Manilla, că la 4 Februarie n. sara pe la órele 10, *Filipinienii au atacat Manilla.*

Americanii au rĕspuns cu un foc viu şi la urmă au luat ei ofensiva, urmărind pe rĕsculaţi. Trupele indigene (de nemulţumiţi) au fost gonite din posiţiile lor, şi americanii au prins pe mai mulţi dintre aceia, luându-le şi câteva tunuri. Americanii au avut 20 de morţi şi 125 răniţi din sângerósa ciocnire, iar numĕrul celor căḑuţi la rĕsculaţi, e *2000 morţi*, 3500 răniţi şi 5000 prinsioneri.

DIN BRAŞOV

Şedinţa publică a societăţilor de lectură a studenţilor dela gimnasiul nostru superior din Braşov şi a celor dela şcóla comercială, după cum raportéză „Gazeta", a reuşit din tóte punctele de vedere bine.

Totdéuna ne face o deosebită plăcere a lua parte la şedinţele publice ale tinerimei nóstre dela şcólele medii române din loc, ḑice „G"., şi se vede că întrégă societatea nóstră braşovénă, fără deosebire, se simte în aceeaşi mĕsură atrasă de aceste şedinţe, cari ne dau aşa ḑicênd oglinda progreselor, ce le face tinerimea nóstră în literatura română, precum şi în arta declamatorică şi musicală.

La şedinţa publică de Duminecă, ţinută în marea sală a gimnasiului, s'a dovedit interesul viu, cu care urmăresce publicul aceste progrese, printr'o participare fórte viuă şi numĕrósă a lui, representând cât se póte de bine ambele sexe şi tóte etăţile. Galeria, ca de obiceiu, era ţesată de tinerime şcolară setósă de a vedea cum se disting fraţii şi colegii din clasele superióre.

Programa, compusă din 10 puncte, a fost destul de variată. Ea s'a întrodus printr'un cuvênt de deschidere al preşedintelui societăţii dela gimnasiu, dl profesor *N. Puican*, în care acesta a desfăşurat frumosul scop, ce-'l urmăresc societăţile de lectură „Ioan Popasu" ale tinerilor dela gimnasiul şi dela şcóla comercială superióră din loc, precum şi însemnătatea şedinţelor publice, ce le ţin.

Cu disertaţiuni s'au produs doi studenţi: G. Bărescu, stud. de cl. III comercială, cu un tractat asupra mijlócelor, prin cari îşi póte asigura un popor mai bine esistenţa sa. Tinĕrul şi-a pregătit cu multă diliginţă acéstă témă, în sine fórte grea. Al doilea, studentul din cl. VIII gimn. Vlad Banciu cu disertaţia despre musica românéscă, un studiu frumos.

Ambele disertaţiuni, dar mai ales cea din urmă, au fost viu aplaudate.

Două declamaţiuni bine reuşite au fost întreţesute: Studentul de cl. VI gimnasială N. Danielopol declamând poesia „La icónă" de A. Vlăhuţă, iar tinĕrul din cl. III comercială N. Crăciun anecdota lui Speranţă „Ţiganul la vênat" — fórte reuşite.

Corurile de bărbaţi esecutate de coriştii societăţilor tinerimei şi conduse de profesorul de musică, d-l T. Popovici, au fost în tóte privinţele bine reuşite, precise, puternice şi au binemeritat aplausele vii şi dese, cu cari au fost întîmpinate.

La punct 6 s'a produs cu violina solo studentul I. Cl. Iuga, esecutând o romanţă compusă de el însu-şi şi acompaniată de orchestra studenţilor. Romanţa a plăcut mult şi a trebuit sĕ fie repetată.

Tinerii studenţi s'au produs şi cu orchestra lor, care prin cele două piese „Marşul lui Caprivi" de Teich şi marşul „Hora Sinaei" de Mazalic şi-a susţinut reputaţiunea ce şi-a câştigat'o din şedinţele publice de mai înainte. Măestrul Krause merită tótă lauda pentru bună instrucţiune, ce a dat'o acestei orchestre.

N'a lipsit nici resultatul aşa ḑis practic, material, căci pre-cum ni-se asigură, din contribuirile binevoitóre făcute cu acéstă ocasiune, ese un venit curat de vre-o 130 fl. care se împarte în două: jumĕtate rĕmânênd în folosul societăţilor tinerimei, iar cealaltă jumĕtate fiind destinată pentru fondul mesei studenţilor.

NOUTĂŢI

Alegere de deputat în Cluj. Al doilea cerc electoral din Cluj fiind vacant, alegĕtorii au rugat pe Dionisu Pazmandy sĕ priméscă a candida. Pazmandy, voiageurul european, a primit, şi ḑilele astea merge la Cluj în societatea mai multor deputaţi oposiţionali, spre a-şi ţinea vorbirea-program.

*

Durerosul „rĕmas-bun" al principesei bulgare, dela ai sei. E mişcătóre descrierea ultimelor momente, înainte de mórte, a reposatei principese bulgare.

Medicii constataseră că şi plumânile bolnavei sunt atacate, şi îi spuseseră sincer principelui, că ori-ce speranţă e perdută. Deprimarea la palat era mare. Dar şi principesa însaşi era în curat cu situaţia, de aceea ea, în deplină conştiinţă, a cerut ca sĕ i-se aducă fiii la pat. O scenă durerósă a fost care s'a petrecut după venirea fiilor. Sermana mamă, şi-a luat ultimul rĕmăs bun dela ei şi dela soţul seu. Intâi a grăit privindu-'şi soţul cu ochii în lacrămi:

— Eu mor, dar sufletul meu rĕmâne pe veci cu tine, şi şi din ceriuri voiu priveghia asupra sorţii tale şi a fiilor nostri.

Iar întâiului seu născut, lui Boriş, i-a ḑis:

— Dacă îţi va sosi odată vremea ca sĕ domneşti, sĕ-ţi dai tóte silinţele, ca sĕ fii un domnitor de model.

Apoi şi-a îmbrăţişat soţul şi l'a sărutat, iar el intre hohote de plâns a sărutat'o pe faţă şi pe mână de multe ori. Apoi muribunda şi-a îmbrăţişat şi sărutat, plângênd, pe fie-care din fii, cari au fost îndată după asta conduşi din acéstă odaie a durerii.

Nu peste mult bolnava şi-a perdut conştiinţa, şi zăcênd liniştită, şi-a dat ultima resuflare, în vreme ce principele Ferdinand, îngenunchiat lângă patul ei, se ruga şi plângea pentru dênsa.

*

Representaţiunile Agathei Bârsescu sĕ încep, pe scena teatrului orăşenesc din Sibiiu, mâne, Vineri în 10 Febr. n. sara, cu tragedia în 5 acte *„Sappho"* de Grillparzer. Inceputul la 7 sara.

*

Charge de onóre, cu glonţ de tun! O spaimă gróznică s'a produs Luni în 6 Febr. la înmormântarea Generalui Richard Gelich în Pesta. Ajunşi cu conductul pe „Câmpul sângelui" lângă Pesta, s'au oprit sĕ dee miliţia şargele de onóre peste sicriul rĕposatului. Infanteria a descărcat trei şarge. Aveau sĕ urmeze alte trei trase de tunuri. La prima tragere din tunuri însă, dintr'un tun a sburat fluierând fioros un glonţ aspru! A fost o spaimă de nedescris. Norocul că nu era ómeni în calea lui nici la depărtare. Altfel trăgea o fiorósă brazdă nouă de mórte. S'au pornit cercetări. Se crede că glonţul a fost uitat în tun dela tragerile la ţintă din tómnă.

*

Al doilea Dreyfuss? Ḑilele astea un oficer francez a fost arestat, pentru-că ar fi voit se servéscă óra-cărei puteri streine nişte detailii, deşi neînsemnate, din planurile de apărare militară a patriei. Arestarea lui s'a făcut din întêmplate. De curênd, un curier postal a căḑut de pe o punte în rîul Chiers. Apa ştergênd câteva adrese de pe scisori, acestea au fost deschise în faţa autorităţilor competente pentru a afla numele trimiţătorilor spre a-i vesti despre sórtea scrisorilor lor. S'a găsit o scrisóre unde se spunea:

„Veţi primí în curênd *planul privitor la forturile mici şi fotografiile a doi ofiţeri.* Rĕspundeţi poste restante, Paris".

Ancheta a arĕtat că autorul acestei scrisori este un locotenent de infanterie din al 20-lea corp de armată, pus acum 2 ani în pensie. La perchisiţia ce i-s'a făcut, el a declarat că se numeşte *Durand*, representant de comerţ. A fost închis, şi în 5 Febr. n. i-s'a luat primul interogatoriu.

*

Petreceri: *In Şeica-mare* se arangiază la 12 Febr. n. o petrecere cu dans, din venitul căreia se vor provedea copii sĕraci de scólă, cu cărţi.

= *Reuniunea meseriaşilor din Selişte* arangiază în 30 Ian. v. producţie teatrală împreunată cu joc, în sala scólei. Se va cânta, declama şi preda comedia „Intocmai".

= *Çorpul înv. din Tilişca* arangiază în 2/14 Febr. producţie scolară, în favorul fondului şcolar. Cântări şi declamaţiuni de elevii şcólei, apoi predarea scenei militare „Rănitul dela Griviţa" de scolari, şi a pesei „Harţia Rezeşul" de corpul învĕţătoresc.

*

Sforţările Papei. De curênd sĕ dase vestea, că Papa a primit şi el „învitare" la conferenţa de desarmare iniţiată de Ţar, deci e recunoscut şi acum ca monarch, ca „putere" în şirul celorlalte puteri reale europene. Din Berlin însĕ sĕ telegrefiază mai nou (cu data 7 Febr.) că Vaticanului s'a trimis ce-i drept circulara contelui Muraview, dar asta nu e încă învitare, iar învitare faptică Papei nu i-s'a trimis. La cererea cardinalului Rampola, s'au făcut, ce-i drept, paşi la curtea ruséscă sĕ învite şi pe papa, dar paşii acestia n'au avut pân' acum nici un succes!

*

„Első Hazai Takarékpenztár", marea societate pe acţii, şi-a ţinut în 5 Febr. adunarea generală pentru anul 1898. Raportul general a constatat că aparaţiile nefavorabile economice ce s'au ivit în decursul anului 1898, au influinţat în mod păgubitor şi asupra desvoltării pe care altfel ar fi avut'o puternicul institut. Circulaţia anuală a fost de *2601 milióne fl.*, care presintă o mică scădere faţă de anul trecut. Profitul curat a fost de *2.535.122 fl.* Adunarea generală a hotărît, ca din acest profit, sĕ dea acţionarilor, *după fie-care acţie* (à 1000 fl.) *câte 400 fl.*

*

Inşelători originali. Intr'una din ḑilele trecute, o femee sĕracă din Pojon, a căḑut jertfă unei înşelătorii de tot originale. O strĕină a venit la ea cu o fată, rugându-o se-i iee în cuartir şi cost fata, că-i dă 30 fl. pe lună şi în câteva ḑile o sĕ-i şi plătescă înainte suma întrégă pe 6 luni. Seraca s'a bucurat şi a primit fata Mama fetei a mers apoi se cumpere câte ceva în oraş. Peste puţin s'a întors şi a rugat pe gazda copilei, sĕ-i dee 50 fl. împrumut că nu şi-a luat bani de-ajuns la nişte obiecte mai de preţ ce cumpără. Ii capătă deodată cu banii de întreţinere a fetiţei. Gazda a făcut ce-a putut şi-a dat cei 50 fl. Femeea streină s'a dus. Ca mâne după amiaz însĕ mai ia fata dacă ai de unde! Fata fugise şi ea pe urmele „mamei" sale hóţe, şi biata gazdă cercetând prin casă, a aflat că i-a mai „şters" şi 170 fl. ce avea acolo chiar gata sĕ plătéscă o datorie, şi nişte inele şi un orologiu şi alte aurituri. A făcut îndată arătare la poliţie, dar de unde sĕ le mai dea de urmă!

Mersul crisei.

In 7 Febr. sara s'a ţinut în Pesta o conferenţă, în care Bánffy a arĕtat, că dela ultima conferenţă *situaţia politică nu s'a schimbat întru nimic.* A spus mai departe că guvernul consideră drept o condiţie sine qua non, modificarea regulamentului Casei, ca pe viitor sĕ devină imposibile obstrucţiile.

A declarat că e gata a se retrage, dacă i-se vor vota încă cabinetului seu: legea recruţilor, budget definitiv până la 1 Maiu, şi pact definitiv până la tómna.

Mai nou în tótă comedia e: că M. Sa Monarchul a primit în 7 Februariu în audienţă pe cardinalul-episcop Sclauch, despre care se dă cu socotéla, că tot în causa crisei a fost primit.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare.)

Dintre tóte meseriile aceste, facerea orológelor era meseria cea mai bună şi mai rentabilă pentru ei. Omul care a făcut aici mai întâiu orológe se numea Simon Dilger; el trăia ca strugar în Schollach în anul 1725. Fără instructor, din propria lui esperienţă, îşi câştigà meritul, că a înventat în Pădurea-négră facerea orológelor. Orológele cele vechi s'au perfecţionat, acum se fac orológe cu pendulă, cu cuc, cu jocuri, şi altele. Primul orologiu cu jocuri s'a făcut mai întâiu la anul 1768 în Simonswald.

c) Scriitorii acestui period.

Scrierile agronomice din periodul acesta se deosebesc prin esperienţa proprie a autorilor. Incă în timpul de astăḑi se mai culeg (sĕminţe de aur, cum le ḑic ei) sentinţe din sciinţele agronomice.

1. George Andrei Borcler „Şcóla de câmp" 1666, 1683, 1699. Borcler era architect şi inginer, începe dela curtea ţeranului, vine la materialul de edificat, săparea fântânilor, agricultură, fênaţe, pădurit şi cultura hemeiului, apoi vine la economia de vite, coptul (cócerea) pânei, bucătăria şi medicina de casă.

2. Pe timpul prinţului August de Saxonia s'a lucrat prin cancelarul Thumschirn o carte, care apărú numai la anul 1675 de Iugel, sub titlul „Oconomia", acum a apărut de nou prin Gasparum Iugelium în Frankfurth şi Lipsca.

Aici aflăm preţul cel adevĕrat al tuturor materiilor de gunoit. Marga a cărei valóre s'a aflat prin s erul de pămênt. Gunoirea cu măzăriche în Quendlinburgului, şi drainagele ni-se aduc înainte; ba şi cum sĕ se lucre ogorul. Regule de aur despre cultura inului; deja de acum se scia că sĕmênţa veche de in, rĕsare mai bine şi firele se fac mai mari. Mult fond se punea pe oierit, cartea acésta o datorim Saxoniei, deşi se află în ea şi mijlóce în contra strigoilor, adecă pentru aceia, cari după credinţa lor lua laptele dela vaci şi altele.

3. Scrierea bavarezului Johann Jacob Agricola: apărută în Nördlingen 1676 se estinde numai asupra agriculturei, şi a plângerilor despre lipsa de servitori şi servitóre.

(Va urma).

[11] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în a doua parochie gr.-or. din Orăștie, protopresbiteratul Orăștiei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post statorite în ședința comitetului parochial din 29 Ianuarie 1898, și aplacidate de forul mai înalt competent, fac: 420 fl. salar, 120 fl. relut de cuartir, solvînd din cassa bisericei în rate lunare antipaticive și 100 fl. venite stolari pentru funcțiunile sĕvîrșite în parochia a dóua.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei se pot primi dela comitetul parochial.

Concursele sunt a se adresa la comitetul parochial gr.-or. din Orăștie.

Orăștie, la 7 Decembre 1898 st. nou.

Simeon Vlad, notar al com. par. *Iosif de Orbonaș,* preș. ad hoc.

In sensul §. 16 din regulamentul pentru parochíi se publică.

Sibiiu, din ședința senatului bis. ținută la 22 Decembre, 1898.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. **Il. Pușcariu** m. p.
archim., vicariu archiepiscopesc

Dr. Elie Cristea m. p.,
secretariu cons.

Ad. Nr. 5 prot. [13] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroch din parochia de clasa a III-a Rădulești cu filia Stregónea, protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs din nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele parochiei, adecă suma de 201 fl. 40 cr val. a.

Reflectanții la acest post au sĕ-și aștérnă cererile concursuale instruite couform normelor în vigóre, în terminul deschis. oficiului protopresbiteral subsemnat.

Dobra, 10 Ianuare 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în ințelegere cu comitetul parochial concernent.

Iosif Morariu,
protopresbiter.

Nr. 35 [16] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch in parochia vacantă de clasa a III-a, Hepria română, protopresbiteratul Albei-Iulie, se escrie prin acésta al 3-lea concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 250 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele de concurs subscrisului până la terminul sus indicat, și a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului, observându-se în privința acésta dispozițiunile cuprinse în § 18 din regulamentul pentru parochii.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulie, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Alba-Iulia, 15 Ianuarie 1899.

Florian Rusan,
adm protopresb.

Nr. 34 [12] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia Cârna, tractul Albei-Iulie, se escrie prin acésta de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 440 fl, 30 cr. cu prospect de a se îmbunătăți.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Cârna și dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenții vor avé a-și subșterne suplicele de concurs în terminul prefipt la subscrisul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor în vigóre.

Alba-Iulia, 13 Ianuariu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Albei-Iuliei în conțelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan,
adm. prot.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura
Teoria Dramei
cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. fl. 1.80.

J. PSERHOFER

PILULE DE CURĂȚIREA SÂNGELUI

numite mai nainte „PILULE UNIVERSALE“,

merită pe deplin numirea ultimă, pentru-că în faptă sunt fórte multe bóle, la cari și-au validitat aceste pilule efectul lor cu adevĕrat escelent.

De multe decenii sunt lățite aceste pilule peste tot locul și puține familii se vor găsi, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici au fost și sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din **mistuire rea** și **constipație** (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulațiunei ferei, dureri de ficat, lâncedirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge** la creeri, **hemoroide** ș. a.

Prin însușirile lor de a curăți sângele au mai ales un elect admirabil la **lipsa de sânge** și bólele ce resultă din aceea, precum: **anemie, dureri de cap** *nervóse* ș. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea așa de domol, încât nu causézä nici cele mai ușóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă și de cei mai debili și chiar de copii.

Aceste **pilule depurative** *se* **prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15 în Viena** și costă o cutie cu 15 pilule **21** cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1** fl. **5** cr. La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediția francată 1 sul de pilule **1** fl. **25** cr., 2 suluri **2** fl. **30** cr., 3 suluri **3** fl. **35** cr., 4 suluri **4** fl. **40** cr., 5 suluri **5** fl. **20** cr., 10 suluri **9** fl. **20** cr. Mai puțin de un sul nu se póte espeda.

NB. In urma lățirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme și numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de I. Pserhofer** și numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabile**, a caror instrucțiune de folosire e provĕḑută cu subscrierea proprie a lui **I. Pserhofer,** și cari pórtă pe acoperișul fiecărei cutii aceeași subscriere cu scrisóre **roșie**.

Din nenumĕratele scrisori prin cari mulțămesc consumenții acestor pilule pentru redobândirea sănĕtății după cele mai diferite și mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fiecine care a întrebuințat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiți buni și-mi mai trimiteți 15 suluri din neintrecutele D-Vóstre pilule depurative cu rambursa. Și cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulțămita mea perfectă pentru puterea miraculósă a pilulelor D-Vóstre. Semnez cu tótă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.

Stimate Domnule! Voia lui D-ḑeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilule D-Vóstre și acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie așa că nu-mi mai puteam isprăvi lucrurile, și de sigur aș fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale D-Vóstră. D-ḑeu se Vĕ binecuvinteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credință, că pilulele D-Vóstre mĕ vor face deplin sănătósă, cum au ajutat și altora.

Teresia Knific.

Wiener Neustadt, 9 Decembre 1887.

Stimate Domnule! Vĕ esprim în numele mătușei mele de 60 ani cele mai sincere mulțămite. Ea a suferit 5 ani de catarch cronic de stomach și bólă de apă. Viața-i era un chin și se credea deja perdută. Din întêmplare căpĕtă o cutie din escelentele dv. pilule depurative și s'a vindecat după o întrebuințare mai îndelungată a acelora.

Cu tótă stima Iosefa Weinzettel

Eichengraberamt, lângă Gföhl 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul 'mi permit a Vĕ ruga să-mi trimiteți din nou 4 suluri din intr'adevĕr folositórele și escelentele D-Vóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoscință a mea pentru valórea acestor pilule și le voiu recomanda, pe cât numai voiu putea, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulțămită a mea Vĕ imputernicesc a face ori-ce întrebuințare publică, Cu tótă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia aust. 8 Octobre 1886.

Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale D-Vóstră. Numai escelentelor D-Vóstră pilule am de a mulțămi, că m'am mântuit de o bólă de stomach, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu-mi vor mai lipsi nici când aceste pilule și Vĕ esprim prin acésta mulțămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwikl.

Liquer Bernhardin din plante de Alpi de **W. O. Bernhard** în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., ½ sticlă 1 fl. 40 cr., ¼ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism, cel mai bun mijloc la tóte suferințele reumatice: dureri de măduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinți, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de **J. Pserhofer** recunoscut de mulți ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum și pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomachului și a nervilor.

Elixir-Kola sau Vin, 1 lit. 3 fl., ½ lit. 1 fl. 60 cr. ¼ lit. 85 cr.

Balsam de guși a lui J. Pserhofer, mijloc recomandabil contra gușii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65cr.

Esență de viață, J. Pserhofer **(Picături de Praga)** contra stomachului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot felul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flac. 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răgușelei, tusei măgărești etc. 1 sticluță 50 cr., 2 sticluțe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tannochinină, de **J. Pserhofer,** recunoscută de medici, de un șir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. **Steudel** la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot felul și la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulciorósе, la buba vênătă durerósă, la sugei, țițe cu răni și aprindere de țițe, podagră și alte asemenea bóle, probat de repețite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curățire universală, de **A. W. Bullrich,** un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, amețélă, cârcei de stomach, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tóte specialitățile pharmaceutice interne și externe anunțate în ḑiarele austro-ungare, și tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorință prompt și ieftin.

Trimiterile prin postă se execută cu cea mai mare grăbire trimițêndu-se banii înainte, comande mai mari și cu rambursă.

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕḑute cu numele I. Pserhofer și cari pórtă același nume și pe acoperemêntul cutiei cu scrisóre roșie.

☞ Scutite prin marcă și mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru ☜ [5] 3—6

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 11 Sibiiu Sâmbătă, 30 Ianuariu v. (11 Februariu n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Crisa.

In sĕptĕmâna acésta, Marți, ministrul-president Bánffy, ca conducĕtorul partidei liberale a referat despre mersul negoțierilor de până acum.

Vorbirea ministrului-președinte se consideră ca semn al păcei, și de ea se légă speranțe mari, întru-cât se pune în perspectivă întrarea de raporturi normale în viéța parlamentară.

Ca formă vorbirea e lucrată cu mare îngrijire, și nu atinge nici o córdă care ar puté atinge sensibilitatea oposițiunei.

Bate la ochi, că în întrégă vorbirea nu se face nici cu un cuvênt amintire de rolul mijlocitoriu, ce a fost dat prin corónă consilierului intim Coloman Széll.

Cu intențiune sau dóră numai din întêmplare nu a amintit ministrul president despre împregiurarea, că în ḑilele din urmă în numele corónei nu a mai pertractat cu oposițiunea capul ministeriului, ci un membru al partidei liberale? — acésta rĕmâne deocamdată la aprețiarea cetitorului.

Fapt e că ministrul-president nu a voit sĕ presinte partidei în mod oficial pe bărbatul, care în numele corónei continuă negocierile și ia garanție pentru ținuta corónei.

Tot în cele formale se consideră ca fapt împlinit renunciarea ministrului-president Bánffy și chemarea altui bărbat în fruntea guvernului.

Se dă cu socotéla, că din incidentul schimbărei în persóna ministrului president, se vor mai face și alte schimbări, în special va veni alt bărbat în fruntea despărțĕmêntului ministerului de interne, dacă actualul ministru de interne Perczel va fi acceptat de president al camerei deputaților.

In vorbirea sa ministrul-president a atins condițiunile, cari trebuesc împlinite înainte de a se puté face schimbarea.

Va trebui sĕ se alégă mai ântâiu presidentul dietei, va trebui sĕ se alégă cei 2 vicepresidenți, și după-ce parlamentul va fi constituit în regulă, tot guvernului actual, va sĕ ḑică: tot actualului ministru-president, va trebui sĕ i-se voteze proiectele de legi presentate dietei încă în tómna anului 1898.

La locul prim va veni convențiunea cu Austria, spre a salva pactul dualistic cel puțin încă pentru 4 ani de ḑile.

La locul al doilea ar veni votarea budgetului cel puțin pe durata de 4 luni de ḑile, și contingentul recerut de recruți, căci asentările de comun se fac în luna lui Martie.

Cu acestea s'ar delătura starea afară de lege, care a întrat cu 1 Ianuariu a. c. și țéra ar întra din nou în raporturi normale.

Aceste sunt legile cele mai indispensabile, cari la tot casul sunt de a se vota încă actualului ministru-president.

Ar fi încă schimbarea regulamentului casei, reclamat ca condițiune principală de către partida dela putere, spre a nu se mai face posibilă o obstrucțiune technică ca cea de acuma, și reforma legei electorale, și asigurarea libertății la alegeri, dóuĕ lucruri puse ca condițiune principală de către oposițiune.

Ceste din urmă înse se pot face și sub ministeriul cel nou, fără a slăbi autoritatea guvernului actual, fără a se atinge în mod mai simțitoriu demnitatea partidei liberale

Din vorbirea conciliantă a ministrului-president, din negocierile cari se urméză, din încrederea cu care partidele din oposițiune primesc propositiunile lui Széll, ca ale representantului corónei, se dă cu socotéla, că crisa este în apunere.

Va trebui cam o sĕptămână până se va ajunge la compromis formal, o sĕptămână până se vor vota proiectele de legi fără de cari coróna nu e aplicată a dispensa pre actualul ministru-president dela postul seu actual, o sĕptămână până se va trece peste cestiunea cu persóna noului ministru-president, și cestiunea acésta este una dintre cele mai grele, și abia în 3 sĕptĕmâni vom ajunge la raporturi normale abia atunci se va puté vorbi mai de aprópe asupra garanțiilor și a măsurilor, cari sĕ asigure libertatea alegerilor și sĕ ia începutul o eră nóuă în desvoltarea instituțiunilor din statul nostru.

Cu era acésta sperativă se va inaugura o nóuă eră și în ținuta nóstră politică, așa credem noi, și acésta se va face spre binele neamului nostru, spre binele patriei comune.

Lărgirea dreptului electoral. Perspectivele de pace în crisa parlamentară din Budapesta, nu sunt tocmai mari. Și nu sunt tocmai mari fiind-că guvernul se înfióră și numai de ideea de a împlini condițiile de pace pe care i-le-a pus oposiția unită. Intre aceste condiții, a căror amĕnunte au fost cu jalusie ținute în ascuns, este și condiția privitóre la *lărgirea dreptului electoral*. Privindu-ne mai deapópe și pe noi, lăsăm și noi sĕ urmeze aci condițiile din acest punct, după-ce „Magyarország“ le-a scos cam în întregime la ivélă.

Proiectul de modificare a legii electorale a fost redactat în liniamente generale de Géza Polónyi și cetit în o conferență comună a partidelor din oposiție, care l'au declarat de al lor. Iatăl pe scurt:

Se atrage atențiunea guvernului asupra anomaliilor și nedreptăților ce aḑi se cuprind în legea electorală, și cari reclamă o studiare și o vindecare grabnică. Ca atare (anomalie și nedreptate) e *censul de* alegĕtor, în virtutea căruia aḑi în părțile nordice ale țerii, după anumite pătrare de sesiune urbarială, cât se recere ca sĕ ai spre a fi alegĕtor, se află cetățeni cari obțin acest drept pe temeiul unui cens de 1 fl. 60 cr. (sigur aceștia-'s nemeșei favoriți..), iar pe aiurea, pe pustă d. e., chiar și alegĕtorii cu cens de 30—40 fl. sunt rari, și numai după dare de 50—56 fl. ajung în posesiunea dreptului de alegĕtori. Asta e într'adevĕr anomalie într'o țară cu egale drepturi pentru toți cetățenii.

Arată mai încolo proiectul-condiție al oposiției, **că în Europa Ungaria e singurul stat în care**, *dela 1848, dela era libertății, încóce*, **numĕrul alegĕtorilor nu numai că nu a crescut, dar a scăḑut chiar!**

Și a scăḑut anume în proporții așa de mari, că dela 2.000,000 câți erau atunci, aḑi abia mai sunt 800.000, deci sub *un milion*!

Arată cât de mult s'au schimbat dela 1848 încóce relațiile în instrucția publică a țerii, cum s'a desvoltat inteligința în ea, *iar guvernele n'au ținut, în aplicarea dreptului electoral, nici o samă de acéstă desvoltare.*

Amintește, că dela 1848 s'a întrodus în țară obligămêntul general de serviciu în armată. Ar fi lucru demn, ḑice proiectul oposiției, ca acelora cari își plătesc contribuția de sânge patriei (adecă serviciul în armată, cu risicul vieții la caz de rĕzboiu), *sĕ li se dee drept de alegĕtori.*

Atât. Iar acum vedeți d-vóstră de ce nu vrea sĕ priméscă guvernul aceste condiții atât de juste și neescepționabile, chiar neexagerate? Noi nu vedem!.. Adecă nu vedem cu ochii dreptății, dar cu ochelarii guvernului actual ungar vedem: pentru-că prin o atare lărgire, care nici n'ar fi te miri cei lărgire grozavă, cum ar fi d. e. votul universal, ar întra în cadrele de alegĕtori prea mulți dintre fiii vitregi ai patriei, cari sunt buni sĕ-și jertféscă eventual viețile pentru ea, dar nu sĕ se bucure și de drepturi egale măcar cu alte popóre, căci în acest cas s'ar periclita, veḑi d-ta, „ideia“!

Țarul la exposiția din Paris. Comisia cea mare organisătóre a exposiției universale din Paris, a hotărît sĕ róge prin o adresă specială pe Țarul tuturor Rușilor, sĕ iee parte la exposiția din Paris, în 1900.

Alți domnitori nu vor prim învitare specială.

Schimbare de constituție în Austria, în sens federalistic? „Grazer Tagblatt“ scrie în fruntea numĕrului seu dela 8 Febr., că precum a aflat din isvor demn de credință, **în ministeriul de externe** (?) **se lucréză actualmente la proiectul de modificare a constituțiunii austriace, și anume modificare în sens federalistic.**

FOIȚA.

Note din călĕtorie.

Cracovia, 3 Noemvrie, 1896.

Adorm rupt de obosélă, retras într'un colț al vagonului cu berbeci de rasă Friese*) Mĕ deștept sguduit în bufnete formidabile: întrasem în gara de mărfuri a Cracoviei.

O nópte frigurósă de Nord, cu un vênt năpraznic, care hițîna ușa de lemn a vagonului.

Obosit de drumul continuu, slăbit de nesomn, rebegit de frig, aștept sĕ trécă cine-va pe acolo, sĕ-'l rog sĕ mĕ ducă unde-va sĕ mĕ încălḑesc. Orașul era... nu știu unde, că era întuneric al dracului. Un funcționar trece pe lângă mine însemnând numĕrul vagonului.

„Bitte Sie, Herr, ich laufe Gefahr ganz zu frieren.“

— „Ich werde gleich zurückkommen.“

Dar „gleich“-ul lui s'a lungit vre-o douĕ ceasuri.

Ținêndu-ne de mână, trecem peste șini nenumĕrate, și ne strecurăm ca douĕ umbre prin străḑi de vagóne.

In cantonul lui e cald și bine, mĕ duc lângă sobă și mĕ mai încălḑesc. El pune de ceai, și după câte-va minute, eram prieteni, eu i-am dat țigări din Germania. Bine-făcĕtorul meu era polon; mi-a povestit în séra aceea multe lucruri triste din viața lui, durerea, acéstă pecetie care arde și frămêntă viața omului nenorocit. Lumea îți iartă sĕ fii hoț, sĕ fii mincinos, dar nu'ți póte erta sĕ fii sĕrac.

Asta nu-i de ertat. Vêntul vîjie nebun, eu mĕ dau mai lângă sobă, și vreau sĕ înmagazinez în mine o cantitate mare de căldură, spre a avea pe drum...

De șése ḑile viu continuu în tren, trecêndu-mi mai tótă ḑiua cu șefii de tren în Packwagen.

Am început sĕ béu cafea rece, după sistemul nemțesc, și dac' aș sta mai mult pe aci, nemții m'ar mai învĕța și alte lucruri frumóse.

Afară o cétă grósă prinde sĕ s'aștérnă, pădurea prin care trecem se cutremură adênc de pufnetul locomotivei.

Pe lângă noi trece ca o nălucă trenul fulger. Foile veștede de pe taluse, spulberate de suflarea amețitóre a trenului, se 'nvîrtesc in urma lui ca 'ntr'un vîrtej, fug după el puțin și recad mai pline de necaz, cu mórtea în suflet că n'au putut lua o părticică mititică de căldură și viață pentru ele.

Un frênar polon, vine beat la mine, și'mi cere sĕ-'i dau un Trinkgeld și m'amenință că dacă nu-i dau, el nu mai pune unsóre la roți, vagonul va lua foc și va arde tot, tot, tot.

— Na, so!

Ce ciudățenie și poporul ăsta polon! Pătura înaltă îngâmfată, vulgul alcoolic, în truparea alcoolismului. Sĕrmani fără patrie, înșelați de dorințe deșarte!

Stanislau, 4 Noemvrie 1896.

Un început de iarnă în țară streină. Işi pune natura lințoliu alb, spre a'și plânge propria ei mórte, fecióră pururea frumósă.

Incet, încet, din înălțimi nevĕḑute, dornici de a săruta pămêntul, cad fulgii albi de zăpadă și amețiți de o călĕtorie îndelungată se topesc de bucurie, sărutându-se cu pămêntul

Polonii cu căciuli mari, cu capace pentru urechi, se vĕd trecênd pe banchetele terasamentului, portul lor îți aduce 'n minte idea iernei crâncene de la poluri.

Acuma, acuma sĕ vĕ vĕd, sĕrmanilor visători, cari n'aveți paltóne ori ghete, acuma sĕ vĕ vĕd, muncitori nenorociți! Iarna-i pedépsa nemeritată a sĕracului, beția de plăceri a celui avut. Cu sfărimiturile de la atâtea mese îmbelșugate, câte guri hămesite nu s'ar sătura și câte trupuri nu s'ar desgheța!

Mĕ simt inspirat, și cânt:

Sĕrăcie, sĕrăcie,
Tu faci viața mea pustie,
Peste suflet pui nămeți,
Și simțirea mea o'ngheți.
De-aș putea te-aș pune 'n tun,
Sĕ-i dau foc sĕ te rĕpun!

Am început sĕ mĕ simt tot mai trist m'apăsa greu ceva pe suflet și 'mi venea sĕ plâng.

In noi clocotește durerea a mii și milióne de ómeni, sunt nĕcazuri de-ale nóstre și ale altora pe cari le-am vĕḑut, le-am citit și le-am simțit, și ele isbesc și frămêntă sufletul nostru, ard ca o lavă mistuitóre și isbucnesc adeseori în torente de lacrămi ferbinți.

*

---

*) Cumpĕrați de Stat pentru ameliorarea rasei ovine în țara românească.

Ḑiarele ungureşti publicând telegrame speciale despre articolul lui „Grazer Tagblatt“, se grăbesc a-'şi mulcomí cetitorii, spunênd că e o înţelegere greşită la mijloc, provenită din faptul că în cancelaria de cabinet zac mai multe proiecte de reformă electorală, înaintate acolo de particulari.

Am dori şi noi sĕ fie neadevĕrată ştirea lui „Gr. Tg.“ Căci de e adevărată, nu e bună pentru noi Românii. Noi am dori, ca o revisuire a constituţiunii sĕ se facă în întrégă monarchia, nu numai într'o parte a ei, dar dacă ea s'ar face *acum*, când noi stăm aşa de destrămaţi şi certându-ne, cel mult, noi între noi, — suntem siguri că revisuirea aceea nóuă, ca naţiune şi biserică, **nu** ne-ar aduce nici un bine! *Am fi trecuţi simplu cu vederea*, ca „popor liniştit, mulţumit cu stările de lucruri“. Schimbările eventuale, ar aduce ḑile mai bune numai popórelor cari s'au impus şi se impun neincetat, ca vrednice de o sórte mai bună, prin însaşi ţinuta lor şi prin conducerea bărbătéscă a unor capi politici harnici, cum s'au arătat şi s'au impus popórele din Austria, cu Cehii în frunte, de ḑeci de ani neobosit!

Iar resolvată odată reforma de constituţie, fără ca pe noi sĕ ne fi atins, am fi despoiaţi şi de speranţa ce par'că tot ne mai zimbeşte, a unei schimbări mai priinciόse şi nóuĕ, cel puţin pe jumĕtate de veac ori pe veacuri înainte!

Afacerea uniţilor-unguri.

— Revistă bisericéscă —

Se vede cât de colo, cum tot lucrul e forţat, tras de pĕr, un vicleşug.

In cea mai nóuă încercare a greco-catolicilor-„*maghiari*“ de a stórce dela scaunul papal din Roma sanctionarea pentru întroducerea limbii unguresci ca limbă liturgică în episcopia „gr. cat. unguréscă“ ce vor sĕ înfiinţeze, — sĕ bucină acum de multă vreme că va fi un paş decidĕtor peregrinagiul în masse la Roma, spre a dovedi şi cu figuri vii papei existenţa „bisericii“, pe care sfinţia sa nu o recunóşte.

Comitetul regnicolar de arangiare a „peregrinagiului“ decisese ca în primăvara anului de faţă sĕ fie făcut drumul la Roma. Credea sigur, că după mişcări de petri în drépta şi in stânga, o sĕ se înştiinţeze cu grămada „participanţi“, însufleţiţi de idee (mai ales că nu o sĕ-'i coste nimic, că-'i duc ca pe o turmă, pe spesele stăpânului).

Şi acum apare, că însufleţirea sutelor de mii de „*greco-catolici maghiari*“ cu cari se tot laudă, atâta e de mare, *încât nici chiar aşa nu s'au aflat atâţa înşi câţi trebue în o deputaţiune mai de dai Dómne, cari sĕ se hotărască a-'şi părăsi casa şi plugul pe câteva ḑile*, pentru a face plimbarea prin cea mai frumósă ţară, Italia în cel mai frumos timp, primăvara!

Sau ce altă va sĕ ḑică următórea hotărire pe care comitetul regnicolar de arangiare a „peregrinagiului“ a luat'o ḑilele acestea, şi pe care o aflăm în „*Egy.*“ dela 9 Febr.? Iată-o:

„Comitetul regnicolar a greco-catolicilor maghiari, voia ca în primăvara asta sĕ presinte sfinţiei sale papei omagiile maghiarimii greco-catolice.

„De vreme ce însĕ poporaţiunea greco-catolică maghiară este în marea ei majoritate cultivătóre de pământ (căci printre aceştia s'au putut mai uşor găsí sĕraci cu duchul) şi de vreme-ce în timpul lucrului nu póte lipsi de acasă (auḑi, auḑi, motivare!..) hajdudorogienii au cerut comitetului regnicolar, ca sĕ amâne peregrinagiul până în Octobre. (Ca şi cum in Octobre n'ar avea economii de lucru!..).

„Comitetul regnicolar e aplicat (de silă ca de voe bună..) a da ascultare acestei cereri, amânând peregrinagiul până în Octobre.

„Face deci cunoscut atât autorităţilor competente bisericeşti, cât şi magharimii gr.-cat. dorogiene, că amână peregrinagiul, cu acel adaus, că participarea la peregrinagiu între condiţiile publicate, se póte face ori-când (da! da! astai buba, că păn' acum nu s'a făcut!..), până când comitetul nu va face cunoscută special ḑiua călĕtoriei.

„Pentru cauza greco-catolicilor maghari, — încheie notificarea — *e de o capitală importanţă, ca credincioşii sĕ iee parte la acest peregrinagiu în numĕr cât mai mare!*“

Cu alte cuvinte: înştiinţaţi-vĕ, pentru Dḑeu, mai mulţi, că de nu, e vai de ea „cauză a gr. cat. maghiari“!

Una din trei: sau că „credincioşii“ gr. cat., la învitările şi la îndemnurile (cari ni le putem închipui cum au fost, fiind tóte autorităţile publice „îndemnătóre“..), au rĕspuns cu cuvintele: daţi-ne pace că n'avem vreme de-a lăsa plugul pentru atari lucruri de clacă, ceea-ce e *probabil*; sau că însuşi papa dela Roma le-a trimis iar vorbă sĕ-'i mai dee pace cu comedia asta, ceea-ce e *mai probabil*; sau apoi amêndóuĕ de-odată, ceea-ce e *şi mai probabil!*

Din Bucovina.

Dieta Bucovinei. l mareşal al ţĕrii Iancu Lupul s'a re'ntors Dumineca în 5 Febr. dela Viena, ca sĕ facă pregătirile necesare pentru dieta ţĕrii, care se va întruni deja la mijlocul acestei luni.

*

Şedinţă solemnă. Societatea teologică „Academia ortodocsă“ din Cernăuţi va arangea Dumineca în 19 Februarie n. începênd de la órele 2 d. m. în sala cea mare sinodală din reşedinţa metropolitană o şedinţă solemnă în onórea P. S. Sale dlui episcop Vladimir de Repta.

*

Piile desiderii ale episcopului Milas. Óspele nostru ingrat, episcopul Milas, nu de eri alaltăeri aspiră la un rol în biserica bucovinénă. Aflăm din o sorginte absolut démnă de creḑĕmênt, că episcopul Istriei şi al Dalmaţiei a vênat în timpul sedisvacanţei metropolitane întêmplate după mórtea neuitatului Metropolit Silvestru, în tóte antişambrele vieneze după mitra metropolitană bucovinénă. El a fost, deşi în ascuns, unul din cei mai periculoşi concurenţi ai actualului metropolit. Atunci se molcomise vanitosul opiscop de Zara abia după ce contele Badeni i-a arĕtat imposibilitatea realisării aspiraţiunii sale. Ni-se asigură din cercuri, cari cunosc bine caracterul şi aspiraţiunile Prea Sfinţitului, că râvnirile sale n'au încetat. Astfel înţelegem acum bine, de ce Milas arată atâta bunăvoinţă faţă de malcontenţii Ucrainofili, cari cer ca metropolit sĕ fie un Slav. Sĕ ia însĕ P. S. Sa de pe acum la cunoştinţă, că cât timp trăieşte poporul român în Bucovina, nu ra călca piciorul unui metropolit străin pragul reşedinţei din Cernăuţi!

(Din „*Patria*“)

„Apa sfinţită a diavolului“.

Aşa numeau în evul de mijloc, rachiul, care şi în acel timp îşi avea tristul seu rol de pustiitor al neamului omenesc. Pentru-că, într'adevĕr, precum atunci, aşa şi în timpul de faţă, poporul pe care l'a cuprins diavolul rachiului, are sĕ sufere în chip infernal din pricina lui.

O fóie stiinţifică germană, făcênd de curênd o cercetare asupra urmărilor beuturii de rachiu la popóre, scóte la iveală în chip mai presus de ori-ce îndoială, că rachiul produce în omenime pustiiri neasĕmânat mai mari şi decât cele mai fiorόse şi pustiitóre bóle' cum sunt colera, ciuma şi oftica!

Iar dela mĕsura în care un popor e beutor de rachie, se deduce fără greş şi la gradul lui de cultură, de morală şi de bunăstare. Cu cât un popor e în mĕsură mai mare beutor de rachiu, cu atât el e unul dintre cele mai bătute de sórte, atât în cultură cât şi în avere, şi cu atât mai mult sunt pline temniţile cu fii de ai acelui popor.

In America, originala în bune, dar originala şi în rele Americă, se vede asta mai luminos: Sunt în America state, în cari beuturile spirtuόse nu-'s supuse la nici o restrîngere; póte fabrica şi vinde cine vrea şi cât vrea! Şi în aceste state, nemai vorbind de tîmpirea minţii ómenilor, numĕrul crimelor, omoruri, jafuri, etc. e de trei-ori atâta de mare ca în alte state, iar sporirea poporaţiunii încă e pe jumĕtate mai înceată, mai slabă, ca aiurea, unde beuturile sunt supuse la biruri şi vămi mai mari.

Incolo istoria rachiului în Europa şi a luptei contra lui, e cam următórea:

Pe continent în *Svedia* s'a observat mai întâi efectul pustiitor al beuturii de vinars, pe la începutul acestui veac. Se bea pe timpul acesta în Svedia atâta rachiu, că socotind pe toţi nebeutorii şi pe copiii cei mici chiar, şi aşa împărţind cantitatea de vinars ce se bea în ţară, se veneau câte 46 litri de vinars de capul de om! Tot la a doua casă era căldare de fert! Scufundarea poporului în sĕrăcie şi în ticăloşie, era aşa de mare, că însuşi Regele s'a veḑut îndemnat a se pune în fruntea unei „Societăţi de cumpĕtare“, atragênd întrênsa şi pe aristocraţie, cu care împreună sĕ lucreze la stânginirea reului. Pilda a prins. l'au urmat şi alţii. Memento a fost înţeles. Şi acestei iniţiative de sus e a se mulţumí, că aḑi în Svedia beutura de spirtuόse a scăḑut mult, iar în proporţie că acéstă scădere, a crescut bunăstarea lui, care se ticăloşise reu!

In *Elveţia*, statul model al Europei, patria tuturor instituţiunilor de bine pentru popor, — întrebuinţarea beuturilor spirtuόse au restrins'o prin dări de consum şi vămi grele, cu atâta succes, încât înfloritorul stat póte cu adevĕrat servi de model şi în privinţa asta, Europei.

In *Rusia*, guvernul, vĕḑênd aruncarea desperată a poporului în braţele beţiei, spre a-'şi uita de lume şi de sine cu ale sale nĕcazuri, a păşit însuşi cu luarea de mĕsuri aspre contra beuturii mai ales de vinars. Aşa de mult a restrîns dreptul de vênḑare, că Jidanii cari făceau cu el parale frumόse, otrăvind însĕ poporul, sĕ vĕd siliţi a-'şi aduna rudele dela corturi şi a pleca într'altă parte!... Şi merg, mĕ rog, direct în — Ungaria, unde e „bine“ şi în privinţa asta! Societăţile de cumpĕtare ce se sporesc mereu şi în Rusia, ajută mult guvernului în străduinţele sale de stânginire a domniei diavolului rachiului.

In *Germania* chiar se lucréză la alcătuirea unei legi, prin care pe beţivi îi vor pune sub tutelă, (ca pe copii nevrêstnici şi nevrednici a-'şi chivernisi averea!). Mulţimea de reuniuni de temperanţă, institute de vindecare a „bolnavilor de beţie“, şi asilele, ospiciile, pentru ei, sunt pe cale a readuce poporul în Germania, la trezvie şi la munca cinstită. Singur ospiciul dela Bielefeld, a redat societăţii deja mai mult ca 6000 de ómeni decăḑuţi prin beţie, iarăşi sănătoşi şi capabili de muncă.

Fireşte la noi nici veste ori poveste despre atari institute şi ospicíi (spitale pentru beţivi).

In *Francia* beţia a luat proporţii inspăimântătóre. Se ḑice că şi copiii de scólă beau! Dar s'au făcut şi începuturile unei mişcări puternice de sanare. Toţi ofiţerii sunt membri unei uriaşe societăţi de cumpĕtare, şi ei lucréză cu bun efect asupra îndreptării soldaţilor, cari întorşi acasă sunt îndemnaţi a se face şi ei apostoli ai cumpĕtării dela beuturi!

In *Ungaria* nóstră, în urmă, şi guvern şi societate, privesc cu indiferenţă la bântuirile ce le face diavolul beuturei, mai ales al rachiului, în popor!

In deosebi însĕ se bea mult şi prost în părţile nordice ale Ungariei la prăpădiţii de Ruteni, cari atât au decăḑut, încât se şi numesc popor mort, şi jidovii sbóră roiuri spre ei, ca corbii pe deasupra unui câmp cu stârvuri, ca sĕ le sugă ultima putere din trupurile putreḑite.

Beau şi sĕracii Slovaci, apoi îndată urmăm noi Românii, care încă nu suntem codaşi între beutorii de vinars!... Dar apoi şi bunăstarea, la Ruteni, Slovaci şi Români, e — Dómne apără!

Celelalte popórĕ, Sêrbii, Saşii, Nemţii şi Ungurii, beau mai puţin, unii fórte puţin, (şi şi dacă beau, beau vin eri bere care hrăneşte ori întăreşte, nu arde ori moleşeşte ca vinarsul), şi de aceea *şi starea lor materială e mult superióră celei a nóstre!* Printre Ungurii din Ungaria, sunt ţinuturi întregi, în cari nu se bea într'un sat atâta rachiu, ca la noi într'o casă.

Dar în timpul mai recent „moda vinarsului“ începe a se lăţi şi prin părţile pe unde nu străbatuse, în ţară la noi. Iar guvernul abia are timp sĕ facă la legi de maghiarisare, nu sĕ mai îngrijéscă şi de mĕrunţişuri de astea, cum e oprirea poporului dela prea marea lunecare pe prăpastia stricăciunii.

*

Mai nou. Dar ca sĕ nu facem învinuire nedréptă nimĕnui, trebue sĕ amintim de un lucru, după care la prima vedere s'ar părea că şi guvernul unguresc s'a pus pe lucru întru stavilirea reului beuturilor. Dar asta e, precum se va vedea, numai aparinţă.

Şi anume în şedinţa dela 7 Febr. a camerei ungare, ministrul de finanţe a presentat un proiect de lege privitor la vênḑarea beuturilor spirtuόse! Proiectul are de scop a înlocui articulul de lege 35 din 1888, de care se deosebesce prin unele mĕsuri, ce par a a avea óre-care tendinţă de-a pune anumite margini desfrâului beţiei. Astfel după noul proiect de lege, vênḑarea de rachiu prefăcut din spirt ordinar, va fi permisă numai în cârciumile propriu ḑise, iar în localităţile mai mici, unde s'a obicinuit a se vinde cu paharul, precum şi la strade, numai rachiu mai fin se va putea vinde. Altă modificare a stărilor de până acum se cuprinde în disposiţiunea, că pe când numĕrul vênḑătorilor de beuturi în mic era până acum nelimitat, pe atunci în viitor dreptul de a putea vinde rachiu se va da numai celor ce sunt recunoscuţi ca cetăţeni ungari. Din motivarea proiectului reese însĕ apriat, că acéstă mĕsură s'a luat „în vederea raporturilor locuitorilor din Ungaria nordică“, ceea-ce atât însémnă, că se

---

9 Noemvrie 96.

A început sĕ se vaḑă Cernăuţii, mi e frig şi aş bea un ceai, sĕ mĕ mai încălzesc. Ajung în gară, mĕ scobor din Packwagen; un tinĕr se tot uita la mine curios, póte că nu-i plăcea aerul meu de neamţ blond şi treaz.

Mĕ reped la o crâşmă: un ceai, crenvirşti, o bere, alta, alte douĕ, ţigări şi.. fuga 'napoi la gară, că plécă trenul.

Se 'nseréză şi e senin, de sticleşte vĕzduchul. Ofticósa de lună se 'nalţă pe cer.

N'are haz luna iarna, de géba se încércă ea sĕ răpéscă priviri de la curtezanii ei; iarna ori cât de pline de iubire ar fi ochiadele ei, trecênd prin păturile reci, ele ajung la pământ nişte reci priviri de ghiaţă, şi nu se 'nebunesc curtezanii după priviri de ghiaţă.

Nădĕjduesc sĕ fiu mâne la graniţă la Iţcani, şi mĕ'nvălesc c'un biet palton care nare alt merit de cât acela că a vĕḑut şi el, ţĕri strĕine...

*

Iţcani, 10 Noemvrie, 96.

In vagon întuneric şi nimeni. Mĕ frec la ochi, dau sĕ deschid, sĕ ştiu unde mă aflu. Imposibil, uşa zăvorită pe din afară. Imi cam perd sărita, mĕ râsucesc ca într'o cuşcă şi încerc a mĕ linişti fumând.

S'aude sgomot de paşi şi voci, dar nu înţeleg ce limbă, că e prea departe.

— Unde ai fost ast-nópte, mĕ? Ai lumpărit?

Un fulger de bucurie me străbate, aud iar limba românéscă! Incep sĕ bat cu pumnii în uşă... nu vine nimeni. Ei dar ce'mi pasă?

De-acu sunt în graniţă. Trage-i Voineo!

Şi-i trag o chindie, o dau într'un brîu, o rĕsucesc într'un vals şi cad obosit într'un galop turbat.

Peste douĕ ceasuri îmi făceam întrarea triumfală în România. Atunci m'am simţit şi eu adênc mişcat; lira mea a prins a sbîrnăi din córde şi cântam „dus în extasul sfânt al înspirărei“:

Un colţ de raiu din ceruri dat,
O, ţară, tu m'ai fermecat!
Şi plâng de bucurie, plâng,
Aş vrea pe tótă sĕ te strîng
Cu dor pe inimă, cu foc,
Şi prăbuşit de-atât noroc,
Sĕ mor slăvindu-te 'ntr'un cânt
Ca Dumneḑeu de sfânt!...

(„Fl. A.“) *S. Voinea.*

vede și guvernul silit sĕ facă ceva pentru a pune margini invasiunei Jidanilor din Galiția asupra Rutenilor, pe cari i-au luat acum ei sub scutul lor maghiarisător. In alte privințe noul proiect puțin se deosebesce de legea actuală. De aceea ḑicem, părerea că guvernul ar fi pășit în general pentru stângiuirea rĕului, e numai părere.

Revistă Externă

Rĕsboiul americano-filipin.

Din Manilla se telegrafiază cu data 8 Febr., *că Aquinaldo,* capul indigenilor filipini, cari nu vor sĕ se supună nici stăpânirii americane, *a publicat o proclamație prin care vestesce, că a declarat rĕsboiu Americei!*

Pe hotarul localității Calvoca o ceată mai mică de soldați americani, a fost atacată de filipini, dar primind ajutor grabnic, i-a respins pe acestia și i-a gonit, avênd americanii perderi de 2 soldați și 6 răniți.

Din România

(*Mórtea fratelui Principesei*). Mórtea neașteptată a tinărului Principe ereditar *Alfred* de *Saxa-Coburg-Gotha*, urmată în 7 Febr., pune în doliu perechea princiară română și în deosebi pe Principesa României, sora decedatului.

Abia și-au serbat căsătoria lor de argint, AA. LL. RR. Ducele și Ducesa de Coburg, și acum perd pe moștenitorul lor, pe singurul lor fiiu.

Principele Alfred de Coburg era abia de 24 de ani, născut în Londra la 1874.

A fost în mai multe rênduri în București și la Sinaia, stând câte trei și patru luni. Mai pe urmă a fost astă vară, stând la Sinaia și în București vr'o trei luni. Tinĕr simpatic și plin de rîvnă, el a cucerit de la început dragostea Curții precum și a înaltei societăți române. Mórtea lui lasă o durerósă impresie.

Era singurul băiat al ducelui de Coburg, avênd patru surori: prințesa *Maria de România*, prințesa Victoria mare ducesă de Hessa, Alexandra principesă de Hohenlohe-Langenburg și prințesa Beatrice născută în 1884. Mama A. S. R. principelui Alfred este Maria, mare-ducesă de Rusia, sora rĕposatului Țar Alexandru III, și mătușa M. S. Țarului Nicolae II al Rusiei.

Principele și Principesa României abia plecați din Coburg, s'au întors Mercuri înapoi ca sĕ participe la înmormêntarea Principelui ereditar.

Principele Alfred a murit la Meran, în Tirol. Corpul sĕu a fost îmbalsamat și transportat la Coburg.

In urma încetărei din viața a principelui Alfred, Curtea Regelui și Reginei României luând doliu pe timp de două sĕptămâni, cu începere dela 25 Ian. v., serata dansantă care trebuia sĕ fie Joi în 28 Ian. v., a fost amânată.

NOUTĂȚI

= Din causa sfintei sĕrbători de Marți „Intimpinarea Domnului", numĕrul proxim al ḑiarului nostru va apare Joi.

Ministrul român de domenii, dl Anastasiu Stolojan, a demisionat, și stărue irevocabil asupra demisiei.

O observare corectă. „România Musícală" din București, publicând în numĕrul seu mai nou un raport despre o serbare școlară, în legătură cu raportul face, într'o notiță, o fórte corectă observare privitor la obiceiul ḑiarelor de a întrebuința, vorbind de servicii divine în biserica nóstră orientală, cuvêntul „Te-Deum."

„Duminecă în 10 Ian. v., scrie „R M., profesorii gimnasiului „G. Șincai" au serbat a șésa aniversară a înființării acestei școle. De diminéță s'a oficiat o *Doxologie* în bis. Sft. Gheorge vechiu"...

și adauge la cuvêntul „Doxologie" observarea:

„*Religiunea nóstră fiind ortodoxă, gr. or., nu înțelegem nici decum întrebuințarea terminului „Te Deum"!* (termin ce sĕ întrebuințéză, precum se știe, în biserica papistașe și derivatele ei, reformate).

*

D-ra Agata Bârsescu, care a terminat la teatrul de curte din Gera (principatul Reuss, în Germania) un ciclu de cinci representațiuni, a fost decorată de principele moștenitor cu „medalia de argint pentru artă și știință". După ultima representațiune s'a dus însuși bătrênul principe moștenitor pe scenă și a predat în persónă artistei distincțiunea. Succesul celor cinci representațiuni a fost estraordinar, publicul a făcut artistei ovațiuni entusiaste. „P."

= *Representațiunile în Sibiiu* ale dșórei Bârsescu sĕ continuă mâne, Dumineca sara, cu drama *„Mariane, o femee din popor"*, de Dräxler-Manfred, — și apoi de mâne până Joi va juca în fiecare sară.

*

Excancelariul Caprivi a încetat din viață la Crassen în 6 Febr. n.

*

Un frumos lăsămênt. Adam Liuba din Maidan, (cercul Oravițe) a testat *7000 fl. spre stipendiarea tinerilor români* talentați, dar lipsiți, din Maidan, și umblători la scóle. Fundațiunea va administra-o biserica de acolo.

*

Musicile militare vor delecta pe viitor mai puțin publicul civil, ca pân'acum, cel puțin în Viena va fi așa. Musicele civile vieneze s'au ponosluit, că nu mai pot trăi de cele militare care cântă și mai ieftin și póte și — mai bine! Ministrul de rĕzboiu a considerat plângerea „băndașilor" civili, și a dat ordinațiune, ca fiecare musică militară sĕ nu pótă fi mai mare de 43 persóne și toți membrii superflui sĕ fie trimiși acasă. Prin acésta și putința de-a sta atâta la disposiția publicului, dacă nu întregi, dar cel puțin cu câte un anumit numer de membri, cum puteau sta până acum, le e luată.

*

Din tragediile vieței. Din Cluj se transmite următórea știre mișcătóre: Albert Weber era medic ce se bucura de bun nume, dar în vreme ce altora le ajuta sĕ-'și redobândéscă sănătatea zdruncinată, pe sine nu s'a putut apăra de lovitura celei mai triste bóle: a întunecării minții. A înebunit pe la începutul acestei sĕptămâni, și în prima furie, a tras cu un revoler asupra unei femei ce i-a iesit nainte, omorîndu-o. Omenii siguranței l'au dus în temniță, dar aci doi medici au constatat că e nebun, și ca atare a sĕvêrșit omorul. Judecătoria a dat ordin sĕ-l aducă dară în casa alienaților la Sibiiu. Nenorocitul a înțĕles într'o clipă de luciditate, că ce vor, și s'a spânzurat de ușa temniței L'au găsit însĕ la timp și l'au împedecat dela mórte, și acum zace bolnav în spitalul mare.

*

Banca maghiaro-jidană din Kis-Czell (în Ungaria) condusă mai ales de Jidani, a bancrotat, păgubind pe acționari și deponenți, cu peste *Un milion de floreni.* Publicul nostru sĕ fie atent față de bancile *strĕine!*

*

„Unterwald" e numele unei nóuĕ foi săsești, aparute la Sebeșul-săsesc. Abia au apărut însă din ea 4 numeri, și fișpanul a oprit'o, sub cuvênt că face „politică" (antimaghiară) și n'a depus cauțiunea presscrisă.

*

Logodnă. D-sóra Roza Pop din Deva și dl Nicolau Igna din Băiță (com. Hunedórei), fidanțați.

*

Strassburg-ienii contra lui Goethe. Principele Schőnaich-Carolath a propus în parlamentul german, ca sĕ se voteze 50,000 marce pentru o statuă lui Goethe în Strassburg. Și propunerea a produs, ciudat, un rĕsunet de protestare, unde nici n'ar fi credut: în Strassburgul însuși! Un ḑiar de acolo scrie:

„Strassburg-ienii n'au símțit nici odată lipsă a avea în mijlocul lor pe un Goethe turnat din fer! Ce a făcut Goethe în Strassburg, ca sĕ-i ridicăm statue? Aici e găsit pe Lili și aici a făcut curte la Friderica Sosenheim. Lili s'a măritat după altul, Friderica l'a părăsit pe poet. Ca pentru atâta „merit" față de orașul nostru, sĕ-i ridicăm statue, tot nu merge. Dacă Schőnaich-Carolath are 50,000 de marce de prisos, dee-le pentru un scop de binefacere, că mai plăcut lucru a sĕvêrșit!"

Și acésta nici pe departe nu e singura voce germană, ridicată acum contra lu Goethe, după-ce Heine a fost și el mult scărmănat de nepoții sei patrioți.

*

Din „Revista Economică" a apărut Nr 2 cu un bogat și ales cuprins. Infrunte are un articol care pledéză pentru ideea ca băncile nóstre sĕ formeze, în unire, un mare fond cu menițiune culturală, la care sĕ contribue an de an din profitul curat. In felul cum îl propune „R. E." în 15 ani am avea un fond de *500,000* iar în alți 10 ani de peste *un milion coróne,* din ale cărui interese s'ar putea satisface multe și neapărate cerințe ale înaintării nóstre culturale.

*

Dela „Reuniunea meseriașilor". Joi sara (în 28 Ian. v.) s'a ținut o nóuă „ședință literară" la „Reuniunea meseriașilor români din Sibiiu", în localul clubului reuniunii E o plăcere și vedi cum sĕ adună meseriașii nostri dornici de progres, la clubul lor, spre a conveni unii cu alții, sĕ'și schimbe idei și păreri și sĕ învețe multe unii dela alții. Buna idee de a-'i întruni la astfel de ședințe, îi ține într'o continuă înteresare, desvoltare, căci prin cetirea de tractate predate de cei mai aleși dintre ei, asupra feliuritelor branșe de meserii, primesc îndreptări, indigitări prețióse, despre cum sĕ-'și pórte mai rațional meseriile lor.

Joi sodalul Vasile Arsenie, a cetit o fórte instructivă lucrare întitulată: „Meseria, plug de aur", iar la provocarea președintelui Reuniunii, care conduce aceste ședințe, a și spus cu cuvinte proprii conținutul lucrări cetite. D-ra Elena Mohan, a declamat apoi o poesie, iar după dênsa Ioan Ișan a cetit la înțĕles tractatul „Despre meserii" în care se accentuéză onestitatea meseriilor, apoi ca variație de mult haz, la urmă sodalul tipograf I. Muțiu a declamat poesia hazlie „Românul și vaca". A declamat peste așteptare de bine.

Ședința a fost bine cercetată: fiind de față un mare numĕr de măestri și calfe, precum și un frumos numĕr de Româncuțe, ca public, ce mărea străduința lectorilor.

Fie ca bunul esemplu sĕ afle rĕsunet în tóte cercurile de meseriași români, nu numai din Sibiiu, ci și de pe aiurea, făcênd toți asemenea, căci așa credem că în curênd ar lua un frumos avênt și s'ar produce o folositóre emulațiune în clasa de mijloc, aḑi, durere, prea negligată la noi.

*

O piesă teatrală interesantă, întocmită de Caragiali. In 1/13 Februarie se va representa pe scena *Teatrului Național* din București piesa: **„100 de ani"** revistă istorică națională a secolului XIX, în 10 ilustrațiuni, mare spectacol, tablouri vii, evoluțiuni, danțuri și cântece, proză și versuri din literatura diverselor epoce aranjată de *I. L. Caragiale.*

Interesantul progran al ilustrațiunilor, adecă desvoltarea piesei, e următoriul.

1) Somnul Robiei. Geniul Besnei. Douĕ captive desnădăjduite. Lanțuri seculare. „Ah, de am putea...! „O rază de speranță. Geniul Luminei. Semnalul Deșteptărei.

2) Jugul și Biciul. Iobăgie și Miserie. Români și Venitici. Cuțitul la os. Ultima inghenunchiare. „Cine trece Oltul mare?". Domnul Tudor. „Răscólă-te, inima mea!" „Sĕ cadă tirănia!" Arnăuți și Panduri, „Hai, voinice, biruește!„.

3) Scóla Tîmpirii. Baba órba. Dascălul negru. Nuiaua și Falanga. „Deștéptă-te Române!" Un trimis. George Lazăr. Un vis: o datorie. Scóla națională Sf. Sava. Prima lecție„ Suntem Români! Sĕ fim Români!" Cântarea dimineței.

4) Intâii pași ai Taliei Române; O representație națională de gală dinaintea unei săli de protipendadă: I. „Franțozitele" comedie într'un act, în versuri de G. Facca. Intre acte taraful lui Barbu Lăutarul.

5) I. 1848. Exilul plata patriotismului· Doi tineri exilați: N. Bălcescu și V. Alexandri. Lira și pana. „Cântarea României" „Adio Moldevei".

II. 1859. La Milcov. In sfîrșit! Un ideal îndeplinit. Frate și frate! Unirea. „Hai sĕ dăm mână cu mână!".

6) 10 Maiu 1866 Desĕvêrșirea marei dorințe. Alesul neamului. Glasul lui vorbește Românilor. Urarea poporului. Sentinela română.

7) In vremea rĕsboiului independenței La Turnul-Măgurele", scenă patriotică de V. Alexandri..

8) Inturnarea vitejilor. Steagul cel mai frumos. Dorobanțul. Către Mama Răniților. Tuciu și Fanfare. O serbare sfântă. In inima munților. Ca'n vremea basmelor. Făurăria Regală. Faurii veseli la lucru. Din gura unui tun. Lucrul e gata! Coróna de oțel. Lume din tótă lumea. Sborul pe d'asupra Dunărei. Expres Orient. Mare chindie accelerată.

10) Apeteosa: 1900. „*Nihil sine Deo!*„

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducțiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare.)

4. Agronomia principelui Filip (1702) costă din nóuĕ cărți:

1. Despre casa țĕrănéscă în comun.
2. Despre edificii și materal de edificat.
3. Despre agricultură și fênațe.
4. Despre grădină și pădurit.
5. Despre economia de vite.
6. Despre cócerea pânei, măcinat și despre fabricarea berei.
7. Despre stupărit, mĕtăsărit și pescărit.
8. Despre bóle și vindecarea lor.
9. O carte de bucate.

Tóte aceste cărți sunt de mare interes pentru țerani, au apărut în editura lui Christof Riegets 1702 în Nürnberga, Frankfurth și Lipsca.

5. Afară de acestea mai sunt de amintit scrierile lui Wolfgang Helmhard de Hohberg sub titula „Georgica curiosa", (1687) și a lui J. J. Becher întitulată „Părintele înțelept„ (1702).

Periodul X.

Inaintări și reforme în agricultură pe timpurile lui Friederic cel mare. Maria Theresia și Iosif II. 1740—2790.

A. Regenții, cari au ajutat la înaintarea agronomiei.

1. Friederic II. regele Prusiei, celMare și unicul se mai numea, s'a născut la 24 Ianuarie 1712, un fiu al regelui Friederic Vilhelm I, și a princesei de Hanöver Sofia Dorothea. Deși tatăl sĕu a voit sĕ'l créscă pentru miliție, totuși în el de timpuriu se desvolta atragerca pentru musică, limba francesă și pentru poesie.

Fără, voie peste apăsare sub care trăia se decise a fugí în Anglia la unchiul sĕu George II. In Iulie 1730 dându-i-se ocasiune la o călĕtorie, unde a trebuit sĕ însoțéscă pe tatăl sĕu la Wesel, vroi sĕ fugă însoțit de cei doi locotenenți Katt și Keith, fu însĕ prins de tatăl sĕu certat și pus în temnița din Köstrin. Sublocotenentul Keith scăpà prin fugă, pe când Katt fu omorît deja în 6 Novembre în Köstrin înaintea ochilor lui Friediric, care trebui sĕ se uite din temniță Prințul trebui sĕ mérgă la camera militară și domenială, ca sĕ studieze din fundament economia. „Acolo în tot timpul sĕ călĕtoréscă cu el unul dela cameră, care sĕ-i dea instrucțiunea de lipsă în economie, — cum trebue sĕ are gunóie, samene și cum sĕ se îngrijéscă agrii:" așa spune sau prescrie instrucțiunea regéscă. Aici a devenit Friederic, ce a voit tatăl sĕu.

Mórtea tatălui sĕu îl chemă pe tron în 31 Mai 1740 Numĕrul supușilor lui era de atunci 2240,000 pe 120588 gkm. la mórtea lui mai mulți cu 6 milióne pe 193546 gkm. Nime nu s'a îngrit de poporul lui ca Friederic cel mare. El recunoscu că bunăstarea statului numai prin starea înfloritóre a agronomiei se póte ridica' și chemă pentru a nu se naște sĕracie din causa poporațiunei care nu era destul de aptă pentru agronomie, coloniști din Würthemberga, cari prefăcură ruptura cea stérpă dela Odera în una din cele mai fructifere regiuni.

(Va urma.)

Damasturi de mătase
75 cr.
până la fl. 14.65 de metru — precum și „mătase Henneberg" négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri.
Particularilor, *liberă de vamă și porto în casă.* **Mostre cu intórcerea postei.**
Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. și reg.* Zűrich. [19] 1

Nr. 11/899 [18[1—3

CONCURS.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent se publică concurs nou pentru ocuparea postului de capelan în comuna bisericéscă Lăpuș, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

Venitele sunt jumĕtate din venitele stolare parochiale cam în sumă de 426 fl. 50 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre până la terminul cuvenit subscrisului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 20 Ianuariu 1899.

Romul Furdui,
protopop.

„HUNEDÓRA“,

însoțire de anticipațiune și credit în Deva.

Convocare.

[17] 1—1

Domnii participanţi ai însoţirii de anticipaţiune și credit „Hunedóra“, se învită în vîrtutea §§-lor 23 și 24 ai statutelor, la

a XIV-a Adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Deva, Duminecă *26 Februariu 1899* st. n. la 2 óre d. a. în localul însoţirii.

Obiectele puse la ordinea ḑilei sunt:

1. Alegerea unui președinte, a unui vicepreședinte, precum și a doi secretari și doi scrutinători.
2. Raportul direcţiunii cu privire la activitatea consiliului administrativ și la starea cassei însoţirii (bilanţul) pe anul 1898; raportul comisiunei de supraveghiare și hotărirea asupra profitului curat.
3. Statorirea budgetului pe anul 1899.
4. Alegerea comisiunii de supraveghiare pe timp de un an.
5. Eventuale propuneri. (§. 29.)

In lipsa membrilor receruţi, — de peste jumĕtate a părţilor fundamentale — adunarea se va ţinea în înţelesul §-lui 25 din statute la 5 Martie a. c. tot la timpul și în localul indicat.

Domnii participanţi pot lua parte sau în persónă, sau prin plenipotenţiaţii lor, cari asemenea au sĕ fie participanţi fundementali (§. 26.); nime nu póte exercita înse mai multe de 20 voturi (§. 10.)

In timpul încheierii bilanţului însoţirea a avut 319 părţi fundamentale à 50 fl. 15.950 fl.

Din ședinţa consiliului administrativ al însoţirii „Hunedóra“ ţinută în Deva la 25 Ianuare 1899.

Ioan Moţiu m. p.,
director.

Alexandru Moldovan sen. m. p.,
vice-director.

Alexandru Moldovan jun. m. p,
secretariu.

„HUNEDÓRA“, însoțire de anticipațiune și credit în Deva.

Incheierea compturilor

pe al XIV-lea an de gestiune dela 1 Ian. 1898 până la 31 Decembre 1898.

CONTUL BILANȚULUI pe anul 1898.

ACTIVE.	fl. cr.	PASIVE.	fl. cr.
1. Cassa în numĕrar	3347.55	1. Părţi fundamentale	15950.—
2. In cambii	134556 —	2. Depuneri spre fructificare și int. Cap.	112594.56
3. In obligaţiuni	15681.—	3. Fondul de reservă	5600.—
4. In mobiliar; det. 10%	270.57	4. Fondul de res. special	825.—
5. In anticipaţiuni	509.76	5. Reescompt	15000.—
6. Taxe de protest	13.03	6. Beneficii	491.15
		7 Inter. la părț. fund. neridicate	310.25
		8. **Profit curat**	3606.95
	154377.91		154377.91

Contul PROFITULUI și PERDERILOR pe anul 1898.

SPESE.	fl. cr.	VENITE.	fl. cr.
1. Interese la depuneri	6371.72	1. Interesele de escompt	10602.11
2. Interese de reescompt	944.90	2 Provisiuni	2636.54
3. Salare	2160.—	3. Accidenţe diverse și interese de întârḑiere	2171.14
4. Spese diverse (recuisite de cancelarie, încălḑit, luminat, serviciu etc.)	534.87		
5. Contribuţiune	1168.07		
6. Timbru	36.28		
7. Taxe pe presenţă	357.—		
8. Chirie	200.—		
9. Deteriorarea mob. cu 10%	30.—		
10. **Profit curat**	3606.95		
	15409.79		15409.79

Deva, la 31 Decembre 1898.

Ioan Lazariciu m. p.,
cassar.

Ioan Moţiu m. p,
director.

Alexandru Moldovan sen. m. p.,
vice-director.

Ioan Simionașiu

Subsemnata comisiune de supraveghiare esaminând contul bilanțului, profitului și al perderilor, l'am aflat în consonanță cu cărțile, și exact.

Deva, la 7 Februare 1899.

Nicolau Schocander m. p. **George Gila** m. p. **Simion Dragomir** m. p.

JULIUS ERÖS,

firmă improtocolată la tribunalul comercial reg. ung.

Magazin

de orológe, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Orologiu de buzunar remontoir-nichel	dela	**2.50**	până	**6**	fl.
Orologiu de buzunar remontoir-argint	„	**4.50**	„	**10**	„
Orologiu de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	„	**9.—**	„	**15**	„
Orológe pentru dame din aur, veritabil de Genf	„	**12—**	„	**35**	„
Orológe pentru domni din aur, „ „ „	„	**20.—**	„	**80**	„
Deșteptător din nichel, marcă fină	„	**2.—**	„	**3**	„
Orológe cu pendul franc., cu resare, în cutii frumóse	„	**5.—**	„	**15**	„
Orológe cu pendul vieneze cu ponduri	„	**14.—**	„	**35**	„
Orológe de părete diferite modele	„	**2.—**	„	**15**	„
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	„	**6.—**	„	**20**	„
Lanțuri de orológe pentru dame. de aur	„	**9.—**	„	**30**	„
Lanțuri de orológe pentru domni, de aur	„	**20.—**	„	**70**	„
Inele de aur de tot felul	dela	**2.—**	până	**12**	„
Inele de aur cu diamant veritabil	„	**6.—**	„	**25**	„
Inele de aur cu briliant veritabil	„	**12.—**	„	**150**	„
Inele de aur cu briliant imitat	„	**3.50**	„	**6**	„
Cercei de aur de tot felul	„	**2.—**	„	**6**	„
Cercei de aur cu diamant veritabil	„	**6.50**	„	**40**	„
Cercei de aur cu briliant veritabil	„	**23.—**	„	**250**	„
Cercei de aur cu briliant imitat	„	**3.50**	„	**6**	„
Brățare de aur de tot felul	„	**10.—**	„	**20**	„
Broșe de aur de tot felul	„	**6—**	„	**20**	„
Lanțuri de orologiu și de gât din argint	„	**1.—**	„	**4**	„
Cercei și inele de argint	„	**—.80**	„	**2**	„
Brățare și broșe de argint	„	**—.80**	„	**5**	„

Juvaere de tot felul dela **15 cr.** (preț de façon) până la **15 fl.**, precum și **amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii,** broșe, ace de cravată, tabach'ere și țiitóre de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete, etc.

Fiecare obiect de aur sau de **argint** e examinat și probat **din oficiu** și pe **fiecare bucată** se póte vedea exact proba oficiósă (marca oficiósă); eu garantez în scris pe **doi ani** pentru mersul bun al orológelor mele. — **Tóte comandele** le efeptuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimiterea anticipativă a prețului, cu îngrijire. — **Reparaturi** de tot soiul se esecută bine și conscienţios.

Rugându-mĕ pentru numeróse binevoitóre comande semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. **Sibiiu.** Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul „Transilvania“.)

[216] 7—10

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 12 Sibiiu Joi, 4/16 Februariu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinódele protopresbiterale.

Statutul nostru organic a regulat ţinerea sinódelor în diferitele corporaţiuni bisericesci, şi a indicat şi timpul, când sĕ se ţină acele sinóde.

Cu considerare la necesităţile din singuraticele parochíi, şi la agendele sinódelor parochiale, ţinerea sinodului parochial ordinariu e ordinată pe luna lui Ianuariu.

In aceste sinóde ordinare comitetele parochiale au a raporta despre afacerile parochiei în anul trecut, au a presenta socotelile bisericei pentru anul espirat, şi au a face îngrijiri pentru cursul normal al afacerilor în anul care a urmat.

Ingrijire specială trebue făcută în ce privesce pe membrii sinodului parochial, îngrijire specială trebue sĕ se facă în ce privesce agendele financiare ale parochiei.

Despre aceste am vorbit mai îndetaiu când am schiţat activitatea sinodului parochial ordinariu.

Pentru luna lui Februariu sunt provĕḑute în statutul nostru organic sinódele ordinare în protopresbiterate.

Nu scim cari motive au fost normative la formularea §-lui 45 din statutul organic, care prescrie, ca sinódele protopresbiterale sĕ se ţină în prima sau a dóua Duminecă din luna Faur, una o scim, că neţinerea la timp a sinódelor protopresbiterale, în cele mai multe casuri se scusa cu împregiurarea, că membrii preoţi ai sinodului protopresbiteral avênd a sĕvîrşi funcţiuni în parochiile lor, nu s'au putut presenta la sinódele protopresbiterale.

Dacă cumpănim lucrurile în practică, ajungem la conclusia, că jumĕtate din comunele nóstre bisericesci ar trebui sĕ remână fără preoţi în primele dóue Dumineci din luna lui Faur, când preoţimea ar fi obligată a se presenta la şedinţele sinódelor protopresbiterale.

Neajunsuri de acestea se ivesc la aducerea de legi, şi este chemarea administraţiunei aflarea de mijlóce cum sĕ se esecute legile fără a suferi interesul public

In casul concret protopresbiterii nostri convócă sinódele pe ḑiua de Duminecă, se face în mod sĕrbătoresc deschiderea, care e posibilă, căci membrii laici se pot presenta fără a le simţi parochia lipsa lor, după deschidere înse şedinţa se prorógă pe una din ḑilele de lucru ale sĕptĕmânei, când pot lua parte şi membrii preoţi.

In şedinţele sinodului protopresbiterul trebue sĕ se oglindeze starea protopresbiteratului în decursul anului trecut.

Teren bogat de activitate are sinodul protopresbiteral, în cele bisericesti, în cele şcolare, în cele finanţiare, şi unde acel teren se esploatéză cu conscienţiositate, acolo starea protopresbiteratului este infloritóre.

In timpul din urmă, decând cu întroducerea legilor politice bisericesci, sfera de activitate a sinodului protopresbiteral s'a lărgit, încât înḑecit trebue sĕ pórte protopresbiteratul acuma grije pentru susţinerea vaḑei bisericei, pentru susţinerea autonomiei bisericei.

Puternice motive au militat atunci când congresul a dat şi protopresbiteratului teren pentru a grijì de vaḑa bisericei.

Nu mai puţin are de lucru în cele şcolare, şi în cele economice, cari mai ales însĕ în cele economice, se asigure protopresbiterului esistenţă cinstită, sĕ-i facă posibil ca el sĕ fie părintele cel bun, care tóte le vede în parochíi, tóte le scie apreţia, tóte le póte îndrepta.

Deocamdată atâta în ajunul sinódelor protopresbiterale.

Pretensiunile naţionalităţilor în Austria. Comitetul executiv al partidei deputaţilor cehi, atât din dieta lor provincială boemă, cât şi din Reichsrath-ul vienez, a dat la finea sĕptĕmânei trecute o proclamaţiune ţinută în termini fórte plini de dreptate şi egalitate, în care ḑice:

> „Cu tóte că întâietatea limbei cehe în ţerile corónei boeme, e netăgăduită, poporul ceh totuşi nu pretinde drepturi de întâietate pe sama limbei cehe, decât preţuire *egală* şi tractare *egală* cu limba germană“.

Critisând apoi şovinismul deputaţilor germani cari prin ţinuta lor subminéză însuşi parlamentarismul, — urméză:

> „Paralisarea parlamentului slăbeşte posiţia nóstră faţă cu Ungaria, şi împedecă desvoltarea economică atât a Germanilor cât şi a Cehilor, precum şi desvoltarea tuturor instituţiunilor.
>
> „Acésta însémnă, că actualele instituţiuni constituţionale, nu corespund individualităţilor atât de variat formate, politice şi istorice.
>
> „*Crisa de constituţiune numai aşa se póte resolva, dacă puterile publice ale imperiului se reîntorc la acele base, pe cari stând, existenţa complexului de state habsburgiene e asigurată contra ori-căror nisuinţe, ce ar veni fie din lăuntru fie din afară, anume la* **basele dreptului** *şi* **a dreptăţii** *în întreg organismul statului.*
>
> …„Numai pe basa acésta se póte ajunge la conţelegere cu compatrioţii nemţi, înţelegere pe care Cehii o doresc viu. Numai niţică bunăvoinţă, şi neînţelegerile pentru limbă pot dobândi o resolvare justă, trainică“.

In urmă manifestul acesta atât de îngrijit şi luminat de un spirit de dreptate, şi numai de dreptate pe sama popórelor asuprite, — spune că singurul mijloc pentru sanarea tuturor relelor este: lărgirea dreptului de competinţă a dietei provinciale boeme (decentralisare), în întroducerea administraţiei autonome în ţerile corónei boeme, şi peste tot în lărgirea autonomiei.

Indémnă de încheiere pe poporul ceh la ţinere la olaltă şi încredere în deputaţii sei, căci numai aşa pot şi ei lupta cu autoritate, dacă au aprobarea poporului în a cărui nume vorbesc!

Ioan Popasu.

— O piósă aniversară —

Implinindu-sĕ ḑece ani dela mórtea fericitului Episcop al diecesei Caransebeşului, *Ioan Popasu*, P. S. S. Dl Episcop Nicolae Popea a luat prin circulariul de mai jos, disposiţiuni de sĕrbare piósă a ḑilei în care se împlinesc acum cei 10 ani. Iată circulara:

In 5. Februare a. c. calendariul nostru, se împlinesc 10 ani dela reposarea fericitului în Domnul fostului Episcop al Caransebeşului Ioan Popasu, carele are mari şi multe merite pentru diecesa nóstră, căci dênsul ca primul Episcop al reînfiinţatei diecese a Caransebeşului, a avut a se lupta cu marile greutăţi ale începutului, neavênd dênsul la sosirea sa în diecesa încredinţată archipăstoriei sale, aşa ḑicénd, nici unde sĕ-şi plece capul, şi aşa tóte cele de lipsă el însuşi a trebuit sĕ le facă şi sĕ le înfiinţeze de nou; apoi dênsul în decursul archipăstoririei sale şi-a şi căştigat alte multe şi mari merite pe terenul bisericesc, şcolariu şi naţional, fiind el un puternic promovător al culturei religióse şi morale.

In vederea acestor merite ale reposatului Episcop, Sinodul nostru eparchial în şedinţa sa ţinută în 15 Aprile 1898, sub Nr. prot. 66. a învitat Consistoriul nostru diecesan sĕ dispună, ca în 5. Februariu a. c. calendariul nostru, sĕ se ţină în întréga diecesă, părăstas pentru odihna sufletului fericitului Episcop Ioan Popasu.

Deci de o parte pentru de a satisface acestei învitări a Sinodului nostru eparchial, şi de altă parte pentru de a ne arăta simţĕmintele nóstre de pietate faţă de antecesorul nostru, zĕlosul Episcop Ioan Popasu, şi recunoscinţa nóstră pentru ostenelele şi jertfele aduse de dênsul în interesul diecesei nóstre, ne aflăm îndemnaţi a dispune următórele:

1. Pentru ca cât mai mulţi credincioşi sĕ pótă participa la părăstas, acest părăstas sĕ se celebreze nu Vineri în 5-lea, care e ḑi de lucru, ci Duminecă în 7-lea Februariu a. c. calendariul nostru. Spre acest scop:

2. In Dumineca ce cade pe 31 Ianuariu a. c. stilul vechiu, preoţimea parochială sĕ publice în sfânta biserică credincioşilor, că în Dumineca următóre se va sĕrba în sfânta biserică aniversarea de 10 ani dela mórtea fericitului archiereu Ioan Popasu, poftindu-i şi îndemnându-i pe credincioşi, ca ei cu toţii sĕ vină şi sĕ asiste la acésta sĕrbare bisericéscă.

3. In Dumineca din 7 Februariu a. c. stilul vechiu, preoţimea parochială sĕ celebreze la timpul îndatinat sfânta liturgie, cu care apoi la sfêrşit sĕ împreune părăstasul pentru odihna sufletului rĕposatului archiereu Ioan. La părăstas preotul celebrătoriu, (iară unde sunt mai mulţi preoţi celebranţi, unul dintre aceştia) sĕ ţină celor adunaţi în sfânta biserică o cuvêntare acomodată, arĕtându-le

---

FOIŢA.

Scrisóre din Geneva.

— *O conferenţă asupra Românilor.* —

Geneva, 2 Febr. 1899.

Când am eşit ieri séra din *Aula Universităţii*, unde un profesor de mineralogie ţinuse o conferenţă, şi coboram treptele spre eşire, îmi părea că am coborît gigantica scară a Ateneului nostru din Bucureşti, iar când în stradă mi-am simţit obrajii înferbêntaţi de emoţíi, atinşi de fulgi rĕci de zăpadă — părea că gustam vĕzduhul greoiu al Bucureştilor în sérile de iarnă; iar peisagiul ce mi-se desfăşura în faţă — o stradă a Genevei, cu casele şi pomii ninşi, cu sîrmele telefónelor bătute de zăpadă, măruntă şi désă, mi s'a părut că sunt — în Bucureşti.

De ce, mĕ va întreba ori-cine, acéstă ilusie optică şi sufletéscă, de ce în mijlocul Genevei, vedeam Bucureştiul?

Il vedeam, îl simţiam, trăiam în el, căci o clipă înainte ascultasem în marea Aulă a Universităţii o descriere a ţerei nóstre, a peisagiilor nóstre pitoresci, a obiceiurilor poporului, a datinilor strămoşesci; vĕḑusem prin proiecţiuni luminóse, strade din oraşe pe cari le vĕḑusem, têrguri şi colibe de ţéră, vĕḑusem feţe cunoscute, cu cari am vorbit, am rîs, am plâns împreună, mi-am vĕḑut într'un cuvênt viaţa mea de acum câţi-va ani, spusă prin gura altuia.

Profesorul vorbise de masivul Carpaţilor dintre valea Jiului şi a Oltului, vorbise de Tîrgu-Jiu şi Tismana, de Lainici şi Petroşeni, de Bumbeşti şi Mândra; spunea de obiceiurile nóstre, de ţĕrănimea nóstră; spunea unei lumi cosmopolite, căci Geneva e un centru cosmopolit per excelentiam, despre România tot ce a putut, bietul om, vedea, auḑì, simţí, într'o repede trecere prin ţară

Şi cum norocul m'a trimis şi pre mine acum câţi-va ani sĕ trăesc trei ani în împrejurimile acele, îşi póte ori-cine închipui ce cald sunau în inima mea cuvintele profesorului, cum aprindeau în mine făcliile amintirilor stinse, cum scoteau ca dintr'o cutie farmecată şi le înşirau una câte una, tóte cele trăite, bijuteriile scumpe ale unei vieţi frumóse.

Iar iluzia Bucureştilor mi-a făcut'o întâi emoţiuuea care îmi exaltase imaginaţia, dându-i aripile uşóre de a duce în faţa ochilor tóte cele trecute, şi al doilea: zăpada.

De când sunt aici n'a nins, ḑilele 's călduróse; rar câte o plóie mai udă stradele elegante, în colo mai tot-déuna cerul albastru, senin, dă ochiului libertatea de a se satura cu priveliştile măreţe ce natura par'că le-a adunat aci.

Lacul Lehman, o pânză albastră de teatru, nemişcată, se întinde înconjurat de amândóuĕ părţile cu munţi; se vĕd vîrfurile celor mai înalţi munţi ai Europei, iar Mont-Blanc în relief pare un petic de hârtie alb, tăiat pe la colţuri şi lipit pe cerul acesta de decor…

N'a nins, muetele şi lebedele se plímbă sub arcadele podului „Mont Blanc“, în liniştite aşteptând trecĕtorii la amiaḑi, sĕ le arunce fărâmituri de pâne.

N'a nins, şi căldura asta de Septemvrie, în Ianuarie, mĕ face imediat sĕ cuget că nu's la noi, că trăesc departe de cea ce am vĕḑut şi iubit atâta, că sunt hotare, ţĕri, până acolo unde acum îi frig şi nins, unde e cerul plumburiu şi trist.

Şi ieri, ieri ningea mĕrunt ca la noi, părea că se cernea prin o sită fină o plóie îngheţată. Casele, pomii, sîrmele telefónelor, tóte mărite de pătura grósă de zăpadă, şi zăpada acésta venită aşa prin o coincidenţă bizară ca sĕ-mi măréscă realitatea iluzii, zapada acésta, stradele, pomii îngreuiaţi de ea, îmi aduceau vie imaginea Bucureştilor…

II

(Aci autorul descrie mai pe larg o călĕtorie a sa prin ţară, prin oraşe şi prin sate, arătând impresiile ce i-au remas din acea călĕtorie, impresii cari culminéză în constatarea frumseţilor naturale ale ţerii, în mărturisirea avêntului oraşelor şi a păturei culte, dar mărturisirea şi a stării fórte înapoiate şi triste a ţĕranului, a poporului de jos, în general luat, stare care pe care o caracteriséză prin douĕ cuvinte: puţină mulţumire… Apoi urméză şi încheie:)

III

Tóte aceste 'mi le-am reamintit, vĕḑênd proiecţiunile luminóse ale lanternei în sara de ieri, în Aula universităţii, şi multe altele. Al de badea-Ion şi leliţa-Stana, fotografiaţi în costume frumóse şi expuşi străinătăţii, de un profesor care a trecut prin sate, unde lor că cine a fost Episcopul Ioan Popasu, adecă spunêndu-le lor însuşirile lui cele frumóse, zelul lui pentru biserica sa şi némul sĕu, spre care scop se pot folosí datele biografice publicate în „Fóia Diecesană“ din anul 1889, cu ocasiunea reposărei lui, şi din cărticica în care se espune biografia reposatului Episcop, şi carea se póte procura dela Librăria diecesană cu preţul de 10 cr.

4. Preoţimea parochială sĕ împărtăşéscă de timpuriu învĕţătorilor aceste disposiţiuni ale nóstre, pentru ca ei, precum de altmintrelea de sine se înţelege, sĕ participe într'una cu şcolarii lor la acéstă sĕrbare bisericéscă.

Caransebeş în 19 Ianuariu 1899.

Episcopul diecesan:
Nicolae Popea, m. p.

Ce-'i nou în crisă?

Aceea, că încă tot dăinuesce şi că iar se înalţă voci „energice“, supĕrate. Şi pe supĕratul, pe cel de către pădure, îl face chiar guvernul, că de ce-l bîzăe atâta oposiţia, şi nu oposiţia, că de ce nu se mai duce odată acest guvern, precum a promis!

In 15 Febr. a fost iar consiliu ministerial în Viena, sub preşedinţa M. Sale. Un ḑiar inspirat de guvern spune că scopul unic al consiliului a fost: luarea de *mĕsuri mai energice şi aprobarea lor de către Corónă*, faţă de oposiţie, dacă şi mai departe rĕmâne pe lângă intransigenţa de până aci!

Ba fracţiunea rĕzboinică a partidului guvernamental din Pesta, mai ia ca sigure şi următórele. că Bánffy va primi împuternicire pentru *continuarea luptei* şi pentru *disolvarea parlamentului*.

Iar o fóie cehică face prorocirea de sensaţie, că o *revisie de constituţie are sĕ urmeze şi în Ungaria*, ca şi în Austria.

Unele ştiri din Viena însĕ, spun că steaua baronului Bánffy e aprópe de apus, şi sĕ retrage, făcênd loc lui Fejérvári.

Căci în acest ultim consiliu, b. Bánffy ar fi pus Corónei denon chestia de încredere, dar nici o ştire nu spune că a fost asigurat despre acéstă încredere.

Până mai ieri sĕ menţinea tare zvonul unei apropiate fusiuni între partidele ce stau pe basele dela 67 (liberal şi naţional apponyist).

Continuele combinaţiuni şi stiri înse, desminţite ca mâne, au adus presa şi publicul în posiţia de a nu sĕ mai şti orienta şi a nu mai şti ce sĕ crédă din tóte câte sĕ scriu şi vorbesc asupra acestei crise parlamentare din Pesta.

Zapciul a trecut cu o ḑi înainte cu ordinul: „*Sĕ fie mai curătei!*“

Tóte astea le-a vĕḑut strĕinătatea, dar mizeriile dela fund, de tóte ḑilele, nu astea de sĕrbătóre, nici noi din ţară nu le cunóscem.

Tineri, duceţi-vĕ voi în ḑile de lucru, voi iubitori de fotografii, şi aduceţi-ne fotografiia mizeriei, a bólei, a suferinţei, şi atunci arătaţi, de vĕ dă mâna, străinătăţii, tipuri din ţéră. Nu aţi vĕḑut poporul cum n'aţi vĕḑut nici ţéra: trebuie un strĕin sĕ vie sĕ vadă cele mai pitoreşti posiţuni, cum le numeşte el.

Trăit, profesorul, în Elveţia, ţéra cea mai frumósă, a colindat ca copil tóte colţurile, a trecut ca student tot ce e mai frumos în ţéra lui, a căutat ca mineralogist tóte potecile neumblate şi în Elveţia, ţéra cea mai frumósă, şi n'a putut găsi cel mai frumos peisagiu, cea mai pitorécsă privelişte, pe care în „*Mândra*“, un vêrf în Carpaţii noştri, a găsit-o!

Şi a ḑis'o el, streinul, asta în faţa unei lumí de sport, care a venit sĕ vaḑă Elveţia, ţéra cea mai frumósă!

I. Duscian.

Revistă Bisericéscă.

Din nĕcazurile Sêrbilor.

Am dat repeţit la acest loc, ştiri despre felul cum coreligionarii nostri, Sêrbii gr.-or., au aflat de bine a cerca sĕ înduplece guvernul ţerii, a deschide drumul lucrărilor congresuluí lor naţional-bisericesc. Mai în urmă au înaintat din conferenţa deputaţilor congresuali, o petiţie la Monarch, rugându-sĕ pentru întrevenire, iar petiţia a fost spriginită de alte ḑeci de petiţii înaintate de comunele bisericesti. Guvernul ungar s'a pus însĕ, în calea lor şi fiind afacere internă din ţara în fruntea căreia stă, a ştiut face ca acele petiţii sĕ afle la Curte uşile închise.

Petiţia conferenţei deputaţilor congresuali, iscălită de 36 înşi, a fost înapoiată baronului Jivcovici, prin fişpanul din Zagreb, căruia bar. Bánffy, i-a comunicat că: „deóre-ce s'a convins că plângerile înşirate în ea sunt neîntemeiate, a aşternut M. Sale despre acésta un raport, iar pe basa decisiunei preaînalte. el respinge acuma petiţiunea, şi fişpanul e îndrumat a o înapoia baronului Jivcovici, celui dintâiu iscălit pe ea.

Comunei bisericeşti sêrbeşti din Novi-Sad i-s'a înapoiat petiţia prin fişpanatul de acolo, iar cele ale comunelor din Slavonia au fost trimise îndĕrĕt prin oficiul banului croaţesc.

Deşi lumea sêrbéscă ştia despre sórtea petiţiunilor acestora prime, totuşi nici după publicarea prin foi a ştirilor discuragi tóre de respingere, comunele sêrbeşti nu s'au descuragiat, ci cu atât mai înteţit au trimis petiţiuni peste petiţiuni, astfel că numĕrul lor dela ḑiua publicării respingerii, a ajuns astăḑi la *120*.

Dând sémă în foile sêrbeşti despre resultatul petiţiei trimise din conferenţa deputaţilor congresuali, baronul Jivcovicia propus sĕ se ţină o nouă conferenţă pentru a se chibzuí ce e de făcut?

Obştea Sêrbilor a primit cu bucurie hotărîrea octogenarului fruntaş în naţiune şi biserică, şi peste o sĕptĕmână bar. Jivcovici, a convocat pe deputaţi iarăşi la Zagreb pe 9 Februarie:

S'a hotărît ca sĕ fie dus un *Memorand al poporului sêrbesc* la treptele înaltului Tron.

Vom raporta şi despre sórtea acestui Memorand, la timpul seu.

Bucurie mare
în Israilul — Făgăraşului.

In interesul adevĕrului publicăm rêndurile următóre, ce ni-s'au împărtăşit din partea unuia care cunósce starea lucrului:

O neruşinată scornitură s'a raportat din Făgăraş ḑiarului „Pester Lloyd“, cu scopul tendenţios, ca sĕ afle şi între Români un defraudant, ca pe Jidanul Grünfeld, ce-i drept fiind vorba nu de ḑeci de mii fl., ci numai de câteva sute. Iată ce se află şi în „Cronica de ḑi“ a „Tageblatt“-ului din Sibiiu dela 12 Februare a. c. sub titlul „*Din Făgăraş*“: „Cancelistul I. Babeş dela pretura Branului a dispărut, perḑêndu-şi urma, după-ce mai nainte s'a provĕḑut cu spese de drum, pentru-că după-cum arată cercetarea făcută îndată, s'au defraudat câteva sute de florini. Mărimea sumei ce lipsesce, încă nu este precis constatată, şi probabil că cu modesta sumă a fugit peste graniţa apropiată în România. Tatăl seu este servitor la aceeaşi pretură, dară nu póte da nici o desluşire despre locul unde petrece fiiul seu“.

Iată adevĕrata stare a lucrului: I. Babeş este fiiul poporului Brănean, care prin diliginţa sa, prin onestitatea şi moralitatea sa, s'a învrednicit a fi mai mulţi ani ajutor la notariatul din Bran; apoi a dobândit modestul post de cancelist, ce-l pórtă de mai mulţi ani.

Nenorocirea lui a fost, că de mai mulţi ani a suferit de un morb greu, pentru care înainte cu 2 ani şi a luat un concediu mai îndelungat. In timpul din urmă într'atâta i-s'a agravat morbul, încât devenise aprópe incapabil de oficiu şi nu mai putea merge nici la casa sa aşeḑată pe o ridicătură de deal, care casă părăsită i-a şi ars, prefăcêndu-se în cenuşă. Medicii din apropiere au declarat, că din morb nu mai este scăpare, ba şi ceilalţi toţi din apropierea lui, care-l cunosceau, nu dau multe pe viaţa lui. In starea acésta de deplâns, ca sĕ fugă óre-cum de mórte, a venit însoţit de credinciósa sa soţie la Sibiu în spitalul civil sub cura drului *Ott*, în care avea mare încredere de când îl consultase încă înainte cu 2 ani.

Aici s'a supus înainte cu 2 sĕptĕmâni unei operaţiuni fórte grele, tăindu-i se patru cóste din stânga, de unde i s'a delăturat un asudat desvoltat în mĕsură mare, purtând încă şi acum ţeva înfiptă în pept, de unde se mai trage asudatul.

Şi acum viaţa lui este în pericol, mai cu seamă că scirile mincinóse, ce cu rea voinţă s'au lăţit despre el, sunt apte a-i răpi linistea de care are atâta trĕbuinţă. Dară dacă nu ar fi venit la operaţie la timpul suprem, după spusa însuşi a medicului, ar fi urmat mórtea. Spese enorme de bunăsamă l'a costat bóla dênsului; dară el a trăit din omenia lui şi din agoniseala lui, avênd noroc cu soţia, o femee harnică şi deştéptă; şi prin urmare n'a avut trebuinţă a defrauda, nefiind acésta meseria diregătorilor români, ci a jidovilor. Tóte acestea le scie fórte bine protopretorele preturei brănene; asemenea le scie întrégă inteliginţa din Bran.

Iată dară fugariul, iată defraudantul trecut peste graniţă spre România cu mai multe sute de fl. şi încă cât, nu se scie. — Unde este moralitatea? Unde este humanitatea? O ţéra Făgăraşului! bestialitatea năpădeşte omenimea! Mai târḑiu, cu altă ocasiune, vom reveni asupra eroilor necreştini ai acestei drame.

Veritas.

Revistă Externă

Greutăţi multe.

Aşa numita „conferenţă de desarmare“ iniţiată de Ţar, dă loc la multe şi interesante nedumeriri, dileme şi greutăţi, deja înainte de a se fi întrunit.

Aşa este, de pildă, chestia oraşului unde sĕ se ţină conferenţa. Aerul pe care îl respiră diplomaţii, „influinţéză“ mult asupra psihicului lor sensibil. Nu e indiferent dacă conferenţa se va ţinea la Petersburg sau într'o capitală de a dóua mână, ca Copenhaga sau Berna, de pildă.

Copenhaga însĕ, presintă dificultatea, că familia imperială rusă se bucură de o mare influenţă la curtea daneză; iar Anglia, care nu e dispusă a se duce după doririle din Petersburg, nu va primi de sigur nici Copenhaga. Rĕmâne Berna şi Bruxella.

Dar o dificultate şi mai mare presintă chestia: cari state vor fi convocate la conferinţă? Tóte statele autonome sau numai puterile de întâia şi a dóua mână? Vor figura acolo d. e. şi Monaco, Andarra, San Marino?

Iar dacă vor fi convocate şi statele acestea mici, ce drept de vot li se va da? Va avea d. e. Danemarca şi Rusia acelaşi drept sau nu? Şi cine va decide acésta?

Şi încă una. Se va convoca şi un representant al Papei? Papa nu prea are ce căuta într'o chestie de armament, de tunuri şi ghiulele. Dar e vorba şi de spiritul „păcei dintre ómeni“ — şi ar fi greu, ḑic, sĕ se refuse.

Iată dar câte greutăţi sunt deja acum înainte de convocare, dar când se va întruni conferenţa?..

Autonomia Cretei

Statutul organic pentru autonomia insulei Creta, a fost elaborat de o comisiune, şi conţine următórele puncte principale:

Creta constitue un guvernament autonom.

Apărarea ţĕrii şi ordinea publică sunt încredinţate gendarmeriei şi gardei naţionale.

Tóte confesiunile religióse sunt recunoscute în mod egal şi protegiate de legi.

Limba oficială este cea grecéscă.

Funcţiunile publice sunt accesibile tuturor Cretanilor, după gradul de capacitate şi moralitate.

Prinţul va exercita puterea ce-i acórdă carta prin mijlocul consilierilor rĕspunḑĕtori. Deputaţii aleşi de populaţie, plus ḑece aleşi de prinţul, vor forma Camera, care va fi convocată din doi în doi ani.

In primii doi ani, prinţul va avea puterea de a pune în aplicare legile necesare serviciilor administrativ, judiciar, financiar şi militar, precum şi dela contracta convenţiuni relative la lucrări publice.

Pace?

Sună fórte straniu, aprópe ridicol, tóte psălmurile de „pace“ şi „desarmare“ a Ţarului, vĕḑênd cum statele chiar acum sĕ sufulcă la nouĕ înarmări.

In Germania numai în 10 Febr. s'a votat în comisia budgetară propunerea de a se primi proiectul prin care se cere parlamentului sporirea artileriei cu 69 baterii, precum şi proiecte de reorganisare a unor corpuri de armată.

Curagios dar—sĕrac.

Bietul Aguinaldo, capul resculaţilor filipini, are mare curagiu, dar n'are bani şi arme şi glónţe!

Sĕ laudă că are 80,000 de ómeni la disposiţie, dar a făcut de curênd propunere generalului spaniol Rios, se 'i dee 5000 de puşti-Mauser şi 8 milióne de glónţe, că-'i slobóde pe toţi prinsonerii spanioli ce-'i are!

Apoi numai aşa cu ómeni, cam greu va susţinea lupta cu armele şi glónţele americane!

Afacerea Dreyfus.

— Din camera franceză —

Camera franceză a primit proiectul guvernului pentru judecarea revisuirei eternului proces Dreyfuss de către secţiile unite ale Curţei de casaţie.

Lupta însĕ a fost mare în jurul acestei chestii. Comisiunea de revisuire a fost contra proiectului, cu 9 voturi faţă de 2. Raportorul a combătut proiectul.

Primul-ministru Dupuy însĕ, a făcut declaraţia că proiectul are de scop sĕ dea mai mare prestigiu sentinţei finale şi sĕ linişéscă ast-fel spiritele în mod complect.

Votul Camerei a fost pentru propunerea guvernului, şi se consideră că este un vot fericit. Sentinţa a vr'o 40 de judecători supremi nu va mai putea fi bănuită de nici o tabără.

Resultatul votului însĕ va fi că judecarea afacerei va trebui amânată până când tóte Camerele Curţei îşi vor lua cunoştinţele necesare din acte.

Judecarea publică nu va putea avea loc de cât peste o lună ori chiar douĕ.

Din România

(*Crisa ministerială*). Retrăgêndu-se dl An. Stolojan dela conducerea ministeriului de domenii şi agricultură, M. S. Regele Carol a încredinţat cu conducerea provisorie a acestui minister, pe dl Dim. A. Sturdza.

Se fac încă stăruinţe pe lângă ministrul demisionat sĕ-'şi retragă demisia, dar nu-'s speranţe de înţelegere.

M. S. Regele încă nu i-a primit definitiv demisia.

Prin cercurile oposiţionale, se dă următórea versiune asupra combinaţiilor celor din guvern, privitor la succesorul dlui Stolojan.

Dl D. A. Sturdza, spun foile din oposiţie, s'ar fi înţeles cu dl Aurelian, ca acesta sĕ între în minister îndată după închiderea Corpurilor legiuitóre. Dl Aurelian nu voeşte sĕ între acum, ca sĕ evite atacurile violente la care s'ar expune în Cameră din partea actualilor sĕi amici din disidenţă, de aceea dl Sturdza va ţinea interimatul ministeriului de domenii până la 15 Martie, când se închid camerele, şi când d. Aurelian ar fi sĕ iee ministerul domeniilor.

Versiunea fireşte, trebue primită cu multe reserve.

Expulsarea socialiştilor

Cercetările făcute în cauza „revoltelor ţĕrăneşti“ din România, au dus la constatarea, că bieţii ţerani n'au fost decât jertfa unor mişei socialişti, cari i-au îmbetat cu fel şi fel de făgăduinţe, intre cari cea mai de căpetenie, că vor primí pământ ce sĕ va lua dela stat şi dela boeri, de sĕ vor înscrie la „cluburile“ de socialişti şi vor plăti pe tótă luna o contribuţie de 1 leu (o corónă). Ómenii sĕraci făceau ce puteau şi dădeau contribuţia. Vĕdênd însĕ că tot dau şi pământul făgăduit nu mai vine, şi-au perdut răbdarea şi s'au rĕsvrătit! Dar când au fost lămuriţi s'au liniştit plini de durere şi scârbă faţă de mişeii ce i-au amăgit.

Dar cercetările au mai arĕtat că printre agitatorii socialişti, sunt numeroşi chiar streini neîmpămênteniţi în Ţară, deci *cetăţeni streini!*

Faţă de cei din Ţară s'au luat mesuri aspre. Doi capi principali zac deja în temniţă şi vor fi pedepsiţi pentru crimă de stat; iar faţă de streini se va aplica *aruncarea lor peste hotare*, mĕsură sigur fórte meritată.

Un consiliu de ministri s'a întrunit Luni spre a lua decisie de *expulsare* faţă de mai mulţi indiviḑi (vre-o 60) dovediţi amestecaţi în agitaţiile socialiste, deşi cetăţeni streini, *printre cari si un ungur cu numele Kiss Iános, cişmaş!* (Sĕracul „politikus-csizmadia“ nici în Ţara românéscă nu şi-a lăsat atributul şi însuşirea!)

Prefectura poliţiei Capitalei, precum ne împărtăşesc foile bucureştene, a comunicat deja Luni lui Ioan Kalber, *Kiss Iános*, Nathan Grümberg şi Clarnet, membrii ai clubului socialist din Capitală, că în termin de 48 óre vor fi expulsaţi.

Până la decretul de expulsare, toţi aceştia sunt puşi sub suprareghiarea poliţiei.

Nathan Grümberg e socialist fără nici o meserie; Ioan Kalber e lucrător tipograf; Kiss Iànos e cismar; Clarnet fără meserie.

Prefectura poliţiei a chemat pe mai mulţi socialişti strĕini la interogator, între ei şi pe Sache Petreanu, jidan administratorul ḑiarului „Adevĕrul.“

*

Circulă svonul că pe lista expulsaţilor figurézá şi câţi-va *ḑiarişti ovrei*, membri ai clubului socialist.

Conferenţa interparlamentară.

Proxima conferinţă interparlamentară (a nu se confunda cu congresul de „desarmare“) se va ţiné la începutul lui August la Christiania (în Norvegia).

Biuroul interpelamentar din Berna a scris între alţii şi d-lui V. A. Urechiă preşedintele clubului înterparlamentar român, în 8 Februarie, că grupele parlamentare sunt invitate sĕ ia de cu vreme mĕsurile nimerite, înainte de vacanţele parlamentare de Paşti, ca sĕ se asigure adunărei de la Christiania, frecuentarea cea mai mare posibilă.

„Suntem, ḑice dl Gobat în scrisórea către dl V. A. Urechiă, moralmente angajaţi de a asigura succesul unei conferinţe ce se va ţiné în capitala ţĕrei care se intereséză în modul cel mai eficace de aspiraţiunile al căror triumf îl urmărim.“

Parlamentul norvegian, a votat la 7 Februarie o sumă de 50.000 coróne ca spese pentru conferinţa interparlamentară ce va avea loc în August acolo. Creditul a fost cerut de guvern după ordinul regelui.

Mai nou în acéstă mişcare e, că şi în Sêrbia s'ar fi format un grup parlamentar de 100 de membri (mai mare deci ca din ori-ce alt parlament) cu scop de a merge la Christiania.

NOUTĂŢI

Limba testimoniilor de maturitate. Ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune a edat următórea ordinaţiune!

„Au obvenit casuri, că unii directori de şcóle medii, au dat tinerilor bacalaureaţi traducerea permisă prin § 22 al aticl. de lege 33 din 1883, a testimoniilor de maturitate, fără de „textul original maghiar“. Fiind-că purcederea asta póte duce la abusuri, şi fiind-că nu corespunde citatului articlu de lege (care consideră traducerea numai de aclus al „oṙiginalului“), ordonez prin acésta, ca acelor studenţi cari vor cere şi traducerea, directorii au sĕ le dee atât originalul cât şi traducerea permisă de lege a aceluia, şi anume traducerea e a sĕ adauge ca aclus la testimoniul original în limba maghiară, cosêndu-se cu un şinor sigilat cu sigilul respectivei şcóle medie“.

*

Numele de Român e tot mai mult cercetat şi descris streinătăţii în conferenţe ştinţifice, tóte de mult bine grăitóre. Mai nou s'a ţinut o conferenţă asupra Românilor în Geneva, şi un Român aflător acolo descrie în „Flóre-Albastră“, ultimul numĕr, impresiile ce i-a făcut conferenţa. Reproducem în foiţă aceste impresii.

*

Dşóra Agata Bârsescu jócă aḑi Joi, piesa „Dama cu camelii“ care nu s'a mai jucat în Sibiiu din 1896. E penultima representaţie a celebrei tragediene. Va mai juca numai Sâmbătă în piesa „Căsătorie din iubire“. O prelungire a participării dsale la representaţii aci, e eschisă.

*

Despre fraţii din Istria. „Il Piccolo“ din Triest publică o interesantă notiţă asupra Istro-Românilor. „Patria“ află dela dl deputat Dr. G. Popovici, că „Clubul italian“ şi alţi politiciani italieni, sunt fórte dispuşi sĕ întreprindă o acţiune seriósă pentru salvarea acestei oaze romanice. Au întrat deja în tratative cu representanţii români, cari şi ei din partea lor au cel mai viu interes pentru aceşti fraţi rĕsleţi. Sufletul acestei mişcări e binecunoscutul deputat şi scriitor italian Dr. Attilio Hortis, din Triest.

*

Bucuria studenţilor. Ministrul reg. u. de instrucţiune a dat o ordinaţiune recentă, în care îndrumă corpurile profesorale dela şcólele medii, ca sĕ-'şi întocméscă pentru viitor aşa afacerile cu ocupaţiunile şi lecţiile studenţilor, *încât Dumineca*, singura ḑi întrégă de vacanţă în sĕptĕmână, *„studenţii sĕ rĕmână cât se póte de scutiţi de ocupaţiuni domestice şi de învĕţare de lecţiuni.“* Asta pentru mai multe consideraţiuni de higienă şi desvoltare.

*

Mulţumită. Dl Ioanichie Olariu notar de senat la Tribunalul din Deva, în urma apelului ce l'am făcut s'a milostivit şi a dăruit bisericei nóuĕ ce am zidit, *„Biblia ilustrată“* în legătură fórte tare şi frumósă, în preţ de 30 fl. Ii aduc pe calea acésta sincera mea mulţumită, pe care o esprim în numele parochienilor acestei biserici. Cu acéstă preţiósă carte biserica nóstră, care la început nu avea o singură carte, acum posede tóte cărţile, şi încă în ediţiune nóuă, mulţămită lui D-ḑeu şi marinimoşilor Domni cari s'au milostivit a ne ajutora de am eşit din nĕcaz.

„Că întru multă ispită de nĕcaz... şi sĕrăcia cea adêncă, au sporit spre bogăţia bunătăţii“. (Pavel către Cor. II. c. 8 v. 2.)

Câmpuri-Surduc la 30 Ianuarie 1899.

Ioan Budoiu,
preot.

*

Legătură de linie ferată ungară-română. In cursul lunei Martie, precum cetim într'un ḑiar din Bucureşti, se va deschide circulaţia pe linia Comăneşti-Palanca, ce se racordéză în acest punct cu liniile ungare.

Acéstă linie s'a executat într'un an de ḑile, cu tóte că are o lungime de 30 km. şi că lucrările de apărare au fost fórte greu de executat, din causa apelor torenţiale ce curg pe acolo. S'a construit pe linie şi un mic tunel.

*

Cununie. *Mariţi I. Vulcu* şi *George Şeuleanu*, notariu comunal, anunţă celebrarea cununiei lor, care se va serba Dumineca în 7/19 Februarie la 3 óre p. m. în biserica gr. or. (din jos) din Pianul-Superior.

*

Producţiune poporală în Alba-Iulia. Tinerimea economică română din Alba-Iulia învită la producţiunea teatrală împreunată cu joc, ce arangiază Joi în 23 Februarie n. în sala de sticlă „La Sóre.“ Venitul curat este destinat în favorul elevilor sĕraci dela ambele şcóle române de acolo spre a li-se cumpĕra vesminte şi recuisite de învĕţământ.

Sĕ vor juca piesele: „Prologul“ de Vulcan şi „Intêmplarea curiósă“ de Velcean.

Nu putem trece cu vederea sĕ nu amintim, că învitarea tipărită la G. Papp în A. Iulia, se presintă fórte neplăcut, respingĕtóre ochilor româneşti, prin multele greşeli de tipar şi lipsa de semne.

*

Dr. Popovici, bolnav. O ştire particulară din Viena anunţă că energicul deputat român din Camera imperială, dl Dr. George Popovici, se află bolnav de o pneumonie desvoltată dintr'o influenţă negligiată. Dorim grabnică însănătoşare.

*

Serată literară în Cluj. *Tinerimea universitară română din Cluj* învită la *Serata literară* urmată de dans, ce se va ţinea Joi în 23 Februarie n. în sala dela „Hotel Central“. Inceputul la $7^1/_2$ séra. Oferte marinimóse *pentru ajutorarea ştudenţilor lipsiţi*, se primesc cu mulţămită şi sunt a se adresa la dl cassar Enea Andrea ştud. în drept. (Új-utcza 6. sz.)

Se vor produce la serată, cu feliurite declamaţiuni, o conferinţă, violină, cântări, pian, tinerii: Valer Moldovan, Ioan Giurgiu, Drd. Sig. Pop, Ioan Scurtu, Val. Roşescu, Val. Isac, En. Andrea şi Const. Iuga.

*

Un congres de tuberculosă e convocat la Berlin pentru ḑilele de 24—27 Maiu 1899, de către comitetul central german, în vederea înfiinţărei unor case de sănătate pentru tuberculoşi Congresul acesta îşi propune sĕ expună şi sĕ demonstre tuturor claselor societăţii, pericolele ce le presintă tuberculosa din causa caracterului ei de bólă infecţiósă, precum şi mijlócele de a o combate. Guvernele, comunele şi celel'alte corporaţiuni din Germania, cari se ocupă cu combaterea ftisiei, vor fi avisate despre convocarea congresului şi rugate sĕ triméta delegaţi cari sĕ ia parte la discuţiuni. Asemenea comunicaţiuni au fost adresate şi guvernelor ţerilor străine.

*

Defraudanţi şi defraudanţi. E mare deosebire şi între acest soiu de ómeni. E altă căciulă a fi defraudant în Ungaria şi a fi defraudant de pildă în România.

Ḑilele astea era svon grozav în foile din Ţară şi articli cu litere grase, vestind „marea“ defraudare a unui anumit Noak ori Nowak, director al unei secţii a Bancei Agricole. După tonul aprins al ḑiarelor, trebue sĕ credem că şi publicul a fost grozav de emoţionat de defraudarea lui Noak, şi credeam că trebue sĕ fie vorba de cel puţin un Krivány în România.

Când colo ḑiarele mai nouĕ ne spun că în urma cercetărilor făcute, Banca Agricolă s'a constituit în parte civilă faţă de Noak (a pornit proces) pentru suma de 14,000 leí (7000 fl.) cu reserva de a mai spori suma dacă se vor mai dovedi cumva lipsuri.

Adecă atâta e suma? Felicităm publicul şi presa, care şi pentru atâta sumă defraudată se revoltă atât de tare, — căci la noi o defraudare de „numai“ atâta avere strĕină, n'ar fi dór' nici crestată! Aci defraudări de jumĕtăţi de milióne floreni (milióne de lei) încă acuşi nu mai fac nici o sensaţie! Cel mult provócă o adunare de congregaţie, care sĕ arunce dare pe popor, sĕ plătéscă el ce s'a defraudat!

*

Mórte. *Jacob Bacea* căpitan pensionat, proprietar al decoraţiilor „Medalia de serviţ militar“, „Medalia de rĕzboiu“ „Medalia de iubileu“ — a rĕposat în 11 Febr. n. în Viena.

*

Un oraş preistoric. Archeologul Saville a descoptrit în Mexic ruinele unui oraş preistoric, despre care se crede că ar fi Zachila. S'au găsit temple, amfiteatre, palate, şi o frumósă şi vastă construcţiune semănând cu Acropolea. Acéstă descoperire ar corfirma, ḑice-se, unele teorii obscure, după cari rasa roşie ar fi iniţiatórea Egipetului şi a Greciei.

*

Egyetértés—părăsit. Abia-'i dór' o lună decând Kossuth Ferencz şi-a retras numele din fruntea organului kossuthist „Egyetértes“. Ḑiarul a fost scos în têrg de societatea editóre şi a întrat, deşi cu vĕl, în ape guvernamentale. Aḑi şi Csávolsky, directorul şi întemeietorul organului, s'a retras, fără măcar se-'şi ia rĕmas bun! Numai redacţia publică în frunte un articol plin de „regrete“. Aḑi ḑiarul acesta, nu mai presintă nici o importanţă.

*

Progresul raḑelor Röntgen. Ḑiarele din Elveţia anunţă că dl Wuest, din Aarau, a făcut în clinica sa privată o descoperire ce va avea de sigur un mare rĕsunet în tóte cercurile ştiinţifice. Până acum era uşor sĕ se obţie, după cum se ştie, cu ajutorul raḑelor Röntgen, o fotografie a raḑelor osóse din corpul omenesc. Dl Wuest ar fi reuşit, după numĕróse încercări, sĕ găséscă un procedeu care permite a fotografia şi muşchii, tendónele, ligamentele şi chiar şi vinele cu multiplele lor ramificaţiuni. Ar fi acest lucru de mare importanţă, din punct de vedere medical şi chirurgical, că el va permite examinarea minuţiósă a părţilor moi ale corpului.

*

· **Pumnalul lui Luccheni**. Din Geneva se anunţă, că în presenţa consulului austro-ungar a fost nimicit pumnalul cu care Luccheni a străpuns pe Impĕrătésa-Regină la 19 Septemvrie. Deodată cu pumnalul au fost nimicite şi medicamentele, cari s'au folosit cu ocasia atentatului. S'a pus mare grijă, ca din objectele amintite sĕ nu rĕmână nici o urmă. La acésta contribue şi o credinţă deşartă de prin vécul al 15-lea, după care, dacă objectele prin cari au fost ucise capete încoronate nu se nimicesc, ele sunt o nefericire pentru urmaşi.

Andrée aflat?

O telegramă din Krasnojarsk a transmis la finea sĕptĕmânii trecute o sensaţie, ducênd ştirii triste despre Andrée. Telegrama sună:

Monastyrschin, proprietarul minelor de aur din Krasnojarsk a primit o scrisóre, în care i-se spune că niste Tunguzi au făcut în 14 Ian. înştiinţare căpitanului de poliţie, că ei au dat în 7 Ian. între Komo şi Pit, la 150 de verste dela minele lui Szavin, peste o colibă mare de postav şi multe funii. Coliba samănă cu balónele. Nu departe de aci au dat şi peste trupurile alor trei ómeni morţi, dintre cari unuia îi era crepat capul. Jur împrejur erau risipite unelte pe cari ei, tunguzii, nu le-au cunoscut la ce-ar fi bune. Căpitanul de poliţie a plecat sĕ facă cercetări. *Se crede că acela va fi balonul lui Andrée.*

Lumea e fórte accesibilă pentru credinţa că Tunguzii ruşi au găsit balonul lui Andrée şi vestesc lumii catastrofa cutezătorului aeronaut, căḑut jertfa ştiinţei şi dorului sĕu de a serví ştiinţei. Fratele lui Andrée, om deştiinţă şi el, spune însĕ că nu crede în versiunea telegramei; asemenea spune că nu crede architectul parisian Lachambre, care a pregătit balonul lui Andrée. Provinţa de unde vine vestea, ḑice fratele lui Andrée, e locuită, şi balonul nu putea sta acolo atâta timp neobservat. Dar chiar admiţênd tragicul veştii, expediţia nu va fi rĕmas fără resultat, ḑice architectul, pentru că Andrée a spus că va scrie jurnal despre tot ce va vedea şi păţi, şi se va afla jurnalul în care pot fi descoperiri însemnate şi interesante. El trebue mai întâi căutat în balon. Se póte că ştiinţa sĕ fi dobândit mult, cu paguba numai de-a fi perdut în chip aşa dureros pe eroii întreprinderii.

Notiţă Literară.

Din *„Fóia Pedagogică“* redactată de profesorii nostri seminariali, a apărt nr. 3 (pe 1 Febr.) cu următorul cuprins:

Examenele şcolare, de Dr. I. Stroia, (urmare). — Modele de lecţiuni: Mama şi fetiţa, poveste de Elena D. O. Sevastos, de Dr. P. Şpan (urmare). — Din literatura şcolară. — Informaţiuni: O părere a învĕţătorilor. Sciri şcolare din Selişte. Concurs literar. — Feliurimi. — Corespondenţă.

*

„Fóia Scolastică“, organ al Reun. înv. gr. cat. din archidiecesa de A. Iulia, a apărut la 15 Febr. în Blaj, sub redacţiunea dlui I. F. Negruţiu, cu următorul cuprins: „Stimaţi Colegi“ (către cetitori, program); Insufleţirea învĕţătorului; Cele 10 porunci ale înv. român; De-ale reuniunii; Bibliografie; Diverse.

[11] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în a doua parochie gr.-or. din Orăştie, protopresbiteratul Orăştiei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post statorite în şedinţa comitetului parochial din 29 Ianuarie 1898, şi aplacidate de forul mai înalt competent, fac: 420 fl. salar, 120 fl. relut de cuartir, solvînd din cassa bisericei în rate lunare antipaticive şi 100 fl. venite stolari pentru funcţiunile sĕvîrşite în parochia a dóua.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochiei se pot primi dela comitetul parochial.

Concursele sunt a se adresa la comitetul parochial gr.-or. din Orăştie.

Orăştie, la 7 Decembre 1898 st. nou.

Simeon Vlad, notar al com. par. *Iosif de Orbonaş,* preş. ad hoc.

In sensul §. 16 din regulamentul pentru parochíi se publică.

Sibiiu, din şedinţa senatului bis. ţinută la 22 Decembre, 1898.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. **Il. Puşcariu** m. p.
archim., vicariu archiepiscopesc

Dr. Elie Cristea m. p.,
secretariu cons.

Ad. Nr. 5 prot. [13] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroch din parochia de clasa a III-a Rădulești cu filia Stregónea, protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs din nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele parochiei, adecă suma de 201 fl. 40 cr val. a.

Reflectanţii la acest post au sĕ-şi aştérnă cererile concursuale instruite couform normelor în vigóre, în terminul deschis, oficiului protopresbiteral subsemnat.

Dobra, 10 Ianuare 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or în înţelegere cu comitetul parochial concernent.

Iosif Morariu,
protopresbiter.

Nr. 11/899 [18[2—3

CONCURS.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent se publică concurs nou pentru ocuparea postului de capelan în comuna bisericéscă Lăpuş, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

Venitele sunt jumĕtate din venitele stolare parochiale cam în sumă de 426 fl. 50 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre până la terminul cuvenit subscrisului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 20 Ianuariu 1899.

Romul Furdui,
protopop.

Apel important!

O Societate de asigurare pe acţii indigenă, care acum se organiséză, caută pentru acest oraş şi împregiurime,

Agenţi principali

pentru purtarea întreprinderei de asigurare a vieţii şi poporului precum şi inspectori, organisatori şi organe de aquisiţiune. Ocupaţiune durabilă, existenţă sigură şi rentabilă. Aceia cari nu sunt experţi în acéstă branşă vor fi instruaţi şi introduşi de un organ al societăţii. De óre-ce în fiecare comună din acest comitat sĕ vor denumi representanţi, sunt binevĕḑuţi reflectanţii din părţile aceste. Oferte sĕ sĕ adreseze sub **Assecuranz-Gesellschaft 39 la Anoncen Expedition Geza Pick, Budapesta, Josefsplatz 10.** [20] 1—2

Nr. 34 [12] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia Cârna, tractul Albei-Iulie, se escrie prin acésta de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 440 fl, 30 cr. cu prospect de a se îmbunătăţi.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Cârna şi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenţii vor avé a-şi subşterne suplicele de concurs în terminul prefipt la subscrisul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor în vigóre.

Alba-Iulia, 13 Ianuariu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Albei-Iuliei în conţelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan,
adm. prot.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat introductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

J. PSERHOFER

PILULE DE CURĂŢIREA SÂNGELUI

numite mai nainte „PILULE UNIVERSALE“,

merită pe deplin numirea ultimă, pentru-că în faptă sunt fórte multe bóle, la cari şi-au validitat aceste pilule efectul lor cu adevĕrat escelent.

De multe decenii sunt lăţite aceste pilule peste tot locul şi puţine familii se vor găsi, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulţi medici au fost şi sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din **mistuire rea** şi **constipaţie** (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulaţiunei ferei, dureri de ficat, lâncedirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge** la creeri, **hemoroide** ş. a.

Prin însuşirile lor de a curăţi sângele au mai ales un elect admirabil la **lipsa de sânge** şi bólele ce resultă din aceea, precum: **anemie, dureri de cap** *nervóse* ş. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea aşa de domol, încât nu causéză nici cele mai uşóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă şi de cei mai debili şi chiar de copii.

Aceste **pilule depurative** *se* **prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15 în Viena** şi costă o cutie cu 15 pilule **21** cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1** fl. **5** cr. La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediţia francată 1 sul de pilule **1** fl. **25** cr., 2 suluri **2** fl. **30** cr., 3 suluri **3** fl. **35** cr., 4 suluri **4** fl. **40** cr., 5 suluri **5** fl. **20** cr., 10 suluri **9** fl. **20** cr. Mai puţin de un sul nu se póte espeda.

NB. In urma lăţirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme şi numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de I. Pserhofer** şi numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabile**, a caror instrucţiune de folosire e provĕḑută cu subscrierea proprie a lui **I. Pserhofer,** şi cari pórtă pe acoperişul fiecărei cutii aceeaşi subscriere cu scrisóre **roşie**.

Din nenumĕratele scrisori, prin cari mulţămesc consumenţii acestor pilule pentru redobândirea sănĕtăţii după cele mai diferite şi mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fiecine care a întrebuinţat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiţi buni şi-mi mai trimiteţi 15 suluri din neîntrecutele D-Vóstre pilule depurative cu ramburs. Şi cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulţămita mea perfectă pentru puterea miraculósă a pilulelor D-Vóstre. Semnez cu tótă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.

Stimate Domnule! Voia lui D-ḑeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilule D-Vóstre şi acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem in lehusie aşa că nu-mi mai puteam isprăvi lucrurile, şi de sigur aş fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale D-Vóstră. D-ḑeu se Vĕ binecuvinteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credinţă, că pilulele D-Vóstre mĕ vor face deplin sănătósă, cum au ajutat şi altora.

Teresia Knific.

Wiener Neustadt, 9 Decembre 1887.

Stimate Domnule! Vĕ esprim în numele mătuşei mele de 60 ani cele mai sincere mulţămite. Ea a suferit 5 ani de catarch cronic de stomach şi bólă de apă. Viaţa-i era un chin şi se credea deja perdută. Din întêmplare căpĕtă o cutie din escelentele dv. pilule depurative şi s'a vindecat după o întrebuinţare mai îndelungată a acelora.

Cu tótă stima Iosefa Weinzettel

Eichengraberamt, lângă Gföhl 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul 'mi permit a Vĕ ruga să-mi ţrimiteţi din nou 4 suluri din intr'adevĕr folositórele şi escelentele D-Vóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoscinţă a mea pentru valórea acestor pilule şi le voiu recomanda, pe cât numai voiu putea, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulţămită a mea Vĕ imputernicesc a face ori-ce întrebuinţare publică, Cu tótă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Siiesia aust. 8 Octobre 1886.

Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale D-Vóstră. Numai escelentelor D-Vóstră pilule am de a mulţămi, că m'am mântuit de o bólă de stomach. care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu-mi vor mai lipsi nici când aceste pilule şi Vĕ esprim prin acésta mulţămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwikl.

Liquer Bernhardin din plante de Alpi de **W. O. Bernhard** în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., $^1/_2$ sticlă 1 fl. 40 cr., $^1/_4$ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism, cel mai bun mijloc la tóte suferinţele reumatice: dureri de măduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinţi, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de **J. Pserhofer** recunoscut de mulţi ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum şi pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomachului şi a nervilor.

Elixir-Kola sau Vin, 1 lit. 3 fl., $^1/_2$ lit. 1 fl. 60 cr. $^1/_4$ lit. 85 cr.

Balsam de guşi a lui J. Pserhofer, mijloc recomandabil contra guşii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65cr.

Esenţă de viaţă, J. Pserhofer (Picături de Praga) contra stomachului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot felul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flac. 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răguşelei, tusei măgăresci etc. 1 sticluţă 50 cr., 2 sticluţe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tannochinină, de **J. Pserhofer,** recunoscută de medici, de un şir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. **Steudel** la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot felul şi la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcioróse, la buba vênătă durerósă, la sugei, ţiţe cu răni şi aprindere de ţiţe, podagră şi alte asemenea bóle, probat de repeţite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curăţire universală, de **A. W. Bullrich,** un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, ameţélă, cârcei de stomach, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tóte specialităţile pharmaceutice interne şi externe anunţate în ḑiarele austro-ungare, şi tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorinţă prompt şi ieftin.

Trimiterile prin postă se execută cu cea mai mare grăbire trimiţêndu-se banii înainte, comande mai mari şi cu rambursă.

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕḑute cu numele I. Pserhofer şi cari pórtă acelaşi nume şi pe acoperemêntul cutiei cu scrisóre roşie.

☛ Scutite prin marcă şi mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru ☚ [5] 4—6

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 13 Sibiiu Sâmbătă, 6/18 Februariu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Intărirea
alegerei de metropolit.

(⚜) *Avem scire positivă din Budapesta, cu datul de 5/17 l. c., că **actul alegerei de metropolit s'a subşternut Majestăţii Sale spre aprobare.***

Credem că aprobarea va urma în timpul posibil cel mai scurt.

Acésta dovedesce totodată, că scirea respândită de „Tribuna Poporului“, că întărirea ar fi urmat deja cu o sĕptĕmână mai înainte, a fost numai o scornitură, ca sĕ aibă ocasiune cu o sĕptĕmână mai nainte a însulta în mod pătimaş şi veninos pe metropolitul nostru.

Gozsdu.

Trăim în un timp, când realismul preocupă tóte acţiunile omenesci. Avem în vedere numai interesele nóstre particulare, numai împlinirea ambiţiunei nóstre, căreia jertfim totul.

Pe toţi, cari nu sunt de ale nóstre vederi, pe toţi cari nu merg pe un drum cu noi, îi presentăm ca pe ómeni periculoşi societăţii omenesci, nedemni de a fi consideraţi de ómeni de omenie.

Curentul acesta a prins rădăcini în o parte a presei nóstre, şi prin ea s'a străcurat în acele părţi ale poporului nostru, cari stau sub influinţa ómenilor conduşi de acea presă.

Şi în presa aceea se calumniézä ómenii cei mai de omenie, li-se dispută sentimentele lor românesci, activitatea lor românéscă, inima lor cea bună, care bate numai pentru binele poporului.

In asemenea situaţiune se cuvine sĕ ne întórcem privirile în trecutul nostru bisericesc şi naţional.

Vom găsi şi pe acele timpuri situaţiuni ca şi cele de acuma. Vom afla ómeni, cari au fost şi ei calomniaţi, despre cari s'a ḑis că nu sunt buni Români, că sunt vênduţi Ungurilor, că nu pe căi cinstite au ajuns la posiţiuni înalte în viaţa de stat, că în acele înalte posiţiuni nu au în vedere binele poporului, ci ambiţiunea lor personală, căreia jertfesc totul: biserică, naţiune, consciinţă.

In asemenea mod a fost tractat până a fost în viéţă fericitul Emanuil Gozsdu.

Fiindcă el lucra după capul seu, după consciinţa sa, după vederile şi vastele sale esperienţe, era calumniat pe tóte terenele, că nu e Român, că nu lucréză în interesul poporului român, că e om ambiţios, că ambiţiunei acesteia jertfesce interesele poporului român în posiţiunea înaltă de comite suprem în un comitat aprópe curat românesc.

La mórtea fericitului Gozsdu, lumea care în viéţă l'a calumniat, a aflat că Gozsdu întrégă averea sa 'şi-o a lăsat bisericei, ca din interese sĕ se dea stipendii tinerilor cari studiéză, şi sunt lipsiţi de mijlóce.

Averea acésta, după cum vom vedea din însĕşi mărturisirile lui Gozsdu, nu a fost câştigată dela Români. In întrégă viéţa sa Gozsdu de Români a fost calomniat, şi calumniat nu numai de către Românii dela noi, ci şi de către cei din România, şi cu tóte acestea Gozsdu nu s'a disgustat, şi întrégă averea o a lăsat Românilor greco-orientali.

Şi pe timpul acela se susţinea că presa represintă opiniunea publică română, întocmai precum se susţine aḑi, că o parte anumită a presei nóstre represintă opiniunea publică română.

A fost terorisat Gozsdu atunci, precum terorisaţi sunt aḑi, suspiţionaţi sunt aḑi, toţi ómenii de bine, cari nu sunt amicii cutărui ḑiariu.

Mai tare decât opiniunea publică, fals aplicată, a fost consciinţa lui Gozsdu, şi mai tare trebue sĕ fie ea aḑi, când avem doveḑi că lumea nu se mai identifică cu vederile esprimate în o parte a presei române.

Am adus ca ilustraţiune pe Gozsdu, şi l'am pus ca model în faţa junimei, ca ea sĕ judece, sĕ vadă că rĕutatea omenéscă calumniază pe ómenii cei mari, şi sĕ nu se lase a fi sedusă.

Vom aduce casuri din viéţa acestui mare bărbat, şi junimea va trebuí sĕ se închine înaintea ómenilor de caracter, şi sĕ se lapede de şarlatani.

Aḑi punem ca model numai fundaţiunea lui Gozsdu, din care se împart stipendii anuale în sumă de peste 30.000 fl. tinerilor cari studiază.

Faptul acesta vorbesce de sine şi nu are nevoie de péna nóstră spre a fi arĕtat în tótă splendórea sa.

Pe patul de mórte a avut şi Gozsdu o dorinţă, ca testamentul lui sĕ se cetéscă în fiecare biserică în ḑiua de 9 Februariu.

Pentru-ce sĕ se cetéscă?

Pentru-ca sĕ nu se dea uitărei disposiţiunile testamentului, ḑice fericitul Gozsdu în modestia sa.

Pentru-ca sĕ se îndemne şi alţii la asemenea fapte bune, la asemenea fapte măreţe — ḑicem noi, ca ómenii cu dare de mână şi cu posiţiuni înalte, cari astăḑi sunt calomniaţi, persecutaţi, esilaţi din societatea românéscă şi din corporaţiunile românesci, sĕ-şi ia model pe Gozsdu, şi inima lor pentru nemernicia unor ómeni moralicesce scăpătaţi, cărora naţiunea le dă loc la o parte a presei române, sĕ nu se rĕcéscă de către biserică şi ale ei instituţiuni, de către naţiunea română, sĕ nu se rĕcéscă faţă cu poporul român.

E sfântă dorinţa ultimă a lui Gozsdu, şi ea ar fi cu atât mai uşor de împlinit, cu cât nu cere jertfe materiale

*„Pentru ca disposiţiunile acestea testamentare sub decurgerea timpului sĕ nu se dea uitărei, hotăresc (rendelem), ca testamentul acesta sĕ se cetéscă în toţi anii în tóte bisericile catedrale române rĕsăritene, **în 9 Februariu,** calendariul vechiu, ca în ḑiua nascerei mele“.*

Nu cercetăm pentru ce nu se face acésta?

Sufletul lui Gozsdu se odichnesce în laturea celor drepţi.

Din pietatea către ultima lui dorinţă, publicăm şi aḑi testamentul lui.

Spiritul lui Gozsdu veghieze asupra nóstră.

Testamentul lui Gozsdu.

Pentru casul morţii mele, următórele informaţiuni şi espresiunea dorinţei mele din urmă servéscă de cinosură jurisdicţiunilor civile, soţiei mele, rudeniilor mele, şi tuturor acelora, pe cari voesc sĕ-i împărtăşesc din rĕmasul meu.

Observ mai nainte de tóte, că afară de hârtiile de valóre, cari sunt scrise pe numele meu, şi se află ori în lada mea, ori pentru contragerea vre-unui împrumut, provĕḑute cu girul meu, sunt depuse la vre-un institutut de bani, tótă averea mişcătóre care se află în locuinţa mea, în casa mea şi în curtea mea de afară; precum sunt mobilele de casă, tot feliul de vase, argint, aur, petrii scumpe, cai, vite, trăsuri, carĕ, unelte, tóte sorţile de stat ori private, cari s'ar afla în lada mea de fer, în fine hârtiile de valóre cari ar fi provĕḑute cu giră de a mea proprie, încă până sum în viéţă sunt proprietatea soţiei mele Melania născută Dumtsa, de aceea ele sĕ nu fie luate în conscripţiune.

Dacă între actele mele s'ar afla documente privitóre la pretensiunea mea de patru mii (4000) fioreni faţă cu massa concursuală a lui Ioan Poynar, acele faţă cu masa rĕmasului sĕ se considere de nule, de órece acea pretensiune a mea încă mai de mult o am donat tuturor copiilor lui Ioan Poynár.

Despre averea mea proprie dispun după cum urméză:

1. Din rĕmasul meu mai nainte de tóte sĕ se asigure dóuĕspreḑece mii (12000) fiorini v. a. pe séma copiilor Iuliei Mandrino măritată Petru Margaritovici, a fiicei după sora primei mele soţii Anastasia Pometa, din interesele acestei sume sĕ se dea lui Michail Mandrino, până la mórtea lui, anual trei sute şéseḑeci şi şése (366) floreni v. a., în rate treilunare, celelalte interese sĕ se pună în casa de păstrare din Pesta, spre a se înmulţi cele douĕspreḑece mii floreni testaţi sub punctul acesta. şi sĕ se capitaliseze până atunci, până când din copiii Iuliei Mandrino va ajunge care-va etatea legală (majorenìtatea); dacă într'aceea s'ar întêmpla sĕ móră Michail Mandrino, atunci tóte interesele după dóuĕspreḑece mii sĕ se pună spre fructificare în cassa de păstrare din Pesta. Când vre-una din fetele Iuliei Mandrino prin căsătorie, sau fiiul ei devenind majoren, vor fi îndreptăţite de a-şi primi proprietatea lor în cale legală — dacă va mai fi în viéţă Michail Mandrino, atunci pentru asigurarea alimentării lui, din întreg capitalul de dóuĕspreḑece mii şi din interesele capitalisate în decursul timpului, sĕ se pună la o parte şése mii (6000) floreni v. a.; din aceste şése mii de floreni după modalitatea de mai sus sĕ se dea lui Michail Mandrino interesele de şése, tótă cealaltă sumă apoi sĕ se împarte în atâtea părţi, câţi copii va avea atunci Iulia Mandrino, şi partea ce vine pe séma celui majoren, sĕ se estradea aceluia în timpul cel mai scurt posibil, înse aşa ca prin erogaţiunea acésta sĕ nu se ştirbéscă lăsămnêtul în casul când în el nu s'ar afla bani gata; partea ce mai rĕmâne pentru copiii ceialalţi, sĕ se înmulţéscă prin capitalisare, şi acésta sĕ se continue până la majorenitatea lor, de sine se înţelege, că la împărţire întreg capitalul crescut şi cu capitalisarea intereselor, totdéuna se împarte în atâtea părţi, câţi sunt copiii cari încă nu şi-au primit partea; copilul care vine împărtăşit la urmă primesce, întrégă suma ce a mai rĕmas, dimpreună cu tóte interesele ei.

Dacă însĕ va muri Michail Mandrino, suma de şése mií (6000) fioreni v. a. reservată pentru intertenţiunea lui, tot după principiele espuse mai sus sĕ se împarte în părţi egale între toţii copiii Iuliei Mandrino, fiind-că acea sumă din capul locului este proprietatea lor. Dacă vre-unuia dintre copii, încă în viéţă fiind eu, i-aşi da partea statorită în punctul acesta, partea aceea e a se computa în läsămêntul testat tuturor copiilor Iuliei Mandrino.

2. După mórtea mea sĕ se conscrie prin intrevenirea executorilor mei testamentari, numiţi mai jos, tótă averea mea imobilă, hârtiile mele de valóre, pretensiunile mele asupra lăsămêntului Mauriciu Ernst, fraţii Vilibald şi Virgil Bogdanoviciu, Laurenţiu Marczibányi, cele asupra lui Alesiu Fényes, asupra consoţilor Balcz şi Nark, asupra lui Antoniu Rottenbiller şi asupra consoţilor Martin Koszalek, care dacă la mórtea mea se vor afla în posesiunea mea, vor forma lăsămêntul meu; din venitul acelora sĕ se solvéscă interesele datoriilor mele şi ratele obligate în cassa de păstrare din Pesta, apoi sĕ se repareze bunurile mele, în cât ar reclama conservarea lor; în fine sĕ se solvéscă înteresele de şése după cele 12,000 fl. testaţi în punctul prim pe séma copiilor Iuliei Mandrino.

3. Soţia mea, născută Melania Dumtsa, după detragerea sarcinilor amintite în punctul al doilea, sĕ aibă întreg venitul curat ce mai rĕmâne până când va purta numele meu, însĕ la casul care abia se póte presupune când acel venit curat nu ar da anual suma de şése mii (6000) floreni, se ia ca intertenţiune viduală venitul întreg; la casul când venitul ar trece peste suma de şése mii (6000) floreni, suma ce trece peste şése mii sĕ se foloséscă spre depurarea datoriilor mele şi a legatului de 12000 fl. din punctul prim.

4. Dacă iubita mea soţie ar păşi la a dóua căsătorie, în loc de intertenţiune viduală se i se solvéscă din venitul meu şéseḑeci de mii (60000) floreni v. a.; în scopul solvirei acestei sume, décă iubita mea soţie nu ar voi sĕ aştepte până se vor vinde realităţile mele imobile cu preţ convenabil, sĕ se zălogiască la vre-un institut de credit hârtiile mele de valóre până atunci, până când realităţile se vor puté vinde în mod convenabil; la punctul acesta fac atentă pe iubita mea soţie, şi o rog, asemenee şi pe executorii mei testamentari, sĕ nu se grăbéscă cu vinderea pămênturilor mele de mare estensiune de lângă drumul de fer, căci după a lor favorabilă posiţiune preţul lor la tótă întêmplarea va cresce. La casul când iubita mea soţie ar muri ca văduva mea, atunci din lăsămêntul meu póte liberă dispune despre dóuĕḑeci şi cinci de mii (25.000) floreni, v. a. care sumă rĕmasul meu e obligat a o solvi după mórtea soţiei mele, în sensul testamentului ei, de sine se înţelege că suma acésta rĕmâne proprietatea rĕmasului meu la casul dacă ea asupra ei nu ar dispune prin testament.

5. Ecuivalentul la stat pentru daniile de 12000 fl. din punctul prim şi 60,000 fl. din punctul al patrulea, sĕ se solvéscă din massa rĕmasului meu, ca astfel acele danii sĕ pótă fi primite fără nici o prescurtare sau detragere.

6. Astrucarea rĕmăşiţelor mele pămêntesci o încredinţez iubitei mele soţii, însĕ o rog, ca sĕ o facă cât se póte de simplu şi cu cheltueli cât se póte de puţine, chemând sĕ funcţioneze numai exclusiv preotul român din Pesta; în loc de cheltueli zadarnice sĕ

împartă între sĕraci în prima Sâmbătă după înmormêntarea mea o sută (100) de floreni v. a; fie încredinţată iubita mea soţie că lucsul costisitor de o óră întru nimica nu va schimba judecata lumei, care asupra fie cărui om numai după mórtea lui s'a obicinuit a se spune fără de reservă. Cu privire la înmormêntarea mea mai fac următórele dispositiuni: *a*) trupul meu pus provisoriu în un sicriu de aramă sĕ fie aşeḑat lângă sicriul primei mele soţii în cripta famillei Pometa ridicată de mine; *b*) după mórtea soţiei mele Melania Dumtsa sĕ se facă o criptă nóuă în despărţăḿêntul destinat pentru români, şi atunci rĕmăşiţele mele şĕ fie mutate în cripta cea nóuă lângă trupul soţiei mele a dóua.

7. Intreagă averea mea, care va rĕmânea după solvirea datoriilor mele, după solvirea daniilor din punctele 1 şi 4 şi după cheltuelile cu înmormêntarea, care cheltueli le-am restrâns prin dispositiunile din punctul 6, o las în întregul ei acelei părţi a naţiunei române din Ungaria şi Transilvania, care se ţine de legea rĕsăriteană ortodoxă. Din lăsămêntul acesta voesc sĕ se constitue o fundaţiune permanentă care va purta numele „Fundaţiunea lui Gozsdu“; pentru administrarea şi destinaţiunea ei servéscă ca normă nestrămutabilă următórele mele dispositiuni:

a) După mórtea mea sĕ se inventariseze întréga mea avere, din aceea sĕ se detragă sarcinile ce vor fi mai rĕmas, sĕ se solvéscă, respective sĕ se asigure intertenţiunea de vĕduvă a soţiei mele, (punctul 3) sau suma testată ei (punctul 4), sau la casul dacă ar muri ca vaduvă după mine sĕ i se asigure suma de dóuĕḑeci şi cinci de mii (25000) florini, în sensul punctului 4, în fine pe séma copiilor Iuliei Mandrino sĕ se asigure suma de 12000 fl. (punctul 1), apoi ce mai rĕmâne sĕ se predea pe lângă inventariu special, ca eredului universal, representanţei, pe care o voiu descrie mai circumstanţial în cele următóre;

b) dacă representanţa fundaţiunei ar afla mai avantagiósă vinderea averii imobile, aceea pelângă consensul soţiei mele, chiar şi dacă ea s'ar fi măritat, o pot face esecutorii testamentului meu şi fără influinţa representanţei fundaţionale, avênd în vedere observarea mea din punctul 4, ba între împregiurări favorabile vênḑarea se póte face din mână liberă cu ocolirea licitaţiunii; dacă în cestiunea acésta executorii testamentului meu nu ar fi de o opiniune, sĕ decidă opiniunea acelei părţi, la care va sta soţia mea;

c) deóre-ce prorocesc cel mai strălucit viitoriu acţiunilor dela prima cassă de păstrare din Peşta, din cari acţiuni am de present 54 de bucăţi, aceste până când referinţele patriei nu se schimbă spre rĕu, — de ce se o feréscă Dumneḑeu — sĕ nu se vêndă, şi fiindcă după ele vin interese cu mult preste 9%, nici representanţa fundaţiunei sĕ nu le vêndă, ci sĕ le păstreze ca isvor sigur de venit;

d) pentru administrarea fundaţiunei mele, din naţiunea orientală ortodoxă română împuternicesc următórea representanţă:

aa) pe metropolitul sau archiepiscopul oriental ortodox român;

bb) pe toţi episcopii orientali ortodoxi români din Ungaria şi Transilvania;

cc) Tot atâţi, şi afară de acestia încă trei bărbaţi laici autoritativi, cunoscuţi pentru onorabilitatea lor, şi pentru trezvia lor împreunată cu sentimente de devotaţi români orientali ortodoxi, la a căror alegere sĕ aibă vot decisiv soţia mea, chiar şi décă s'ar fi măritat, esecutorii testamentului meu, dacă vor mai fi în viéţă, asemene rudeniile mele cari pórtă numele Poynàr de Kis-Daróćz din comitatul Bihorului; din acéstă familie Poynár, dacă se va afla vre-un individ capabil în ea, cel puţin unul sĕ fie ales în representanţă.

e) După ce representanţa acésta va primi în numele naţiunei orientale ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania rĕmasul fundaţional, şi acela îl va eşeḑa pe lângă controlă cuviinciósă în cassa metropolitană ortodoxă română, sĕ-l depună spre fructificare la locuri sigure şi cu credit solid; până atunci sĕ-l depună sub numele fundaţiunei a cassa de păstrare din Pesta, Oradea-mare, Arad şi Sibiiu; dóuĕ treimi din venitul curat sĕ se capitaliseze în fie care an şi sĕ se înmulţéscă cu cametele cametelor, respective cu venitele venitelor, cinciḑeci (50) de ani dela timpul primirei.

f) Din a treia parte a venitului, respective a intereselor, plătindu-se un oficial purtătoriu de socoteli, restul sumei sĕ-l împartă representanţa fundaţională ca ştipendii acelor tineri români de religiunea rĕsăriténă ortodoză, distinşi prin purtare bună şi prin talente, ai căror părinţi nu sunt în stare cu averea lor proprie sĕ ducă în deplinire crescerea şi cultivarea copiilor lor. La locul aceşta se stabilesce ca principiu general cu ştipendiile sĕ se facă după cerinţele împregiurărilor locali şi după gradele şcólelor, anume: studenţilor în ţĕri strĕine sau în Budapesta, respective ascultătorilor de sciinţe mai înalte, sĕ se dea stipendii mai mari decât acelora cari studiază în provincie şi respective în şcóle inferióre; stipendiile anuale, destinate celor dintâiu, sĕ nu fie mai mari de 500 fl. şi mai mici de 300 fl., — iar pentru cei din urmă sĕ nu fie mai mari ca de 300 fl.

g) După espirarea celor 50 ani menţionaţi în puctul e), cametele capitalisate sĕ se adaugă la capital — şi cantitatea mărită prin cametele acestora sĕ se privéscă ca o sumă capitală, şi apoi din venitul acestei sume trei cincimi sĕ se capitaliseze cu nteresele intereselor lor iară cinciḑeci de ani, amĕsurat computului de „anatocism“.

h) Din cele dóuĕ cincimi, ce rĕmân din venitele acestei sume principale — scoţindu-se afară spesele pentru purtarea socotelilor — sĕ se dea iarăşi stipendii studenţilor distinşi cu calităţile de sub f), însĕ acum sĕ se estindă ştipendiare a şi asupra tinerilor cari voiesc a se cualifica pentru cariera artistică, preoţéscă şi învĕţătoróscă.

i) După ce şi al doilea period de cinciḑeci de ani va decurge, sĕ se compute la capital interesele capitalisate, şi cantitatea mărită prin cametele acelora sĕ se privéscă de o nóuă sumă capitală, şi dup'aceea jumĕtate din venitele sumei acesteia sĕ se capitaliseze, precum s'a arĕtat sub e) şi g), iar cincizeci de ani.

k) Din a dóua jumĕtate a venitului acestei sume, substrăgênd spesele pentru purtarea socotelilor, sĕ se ajute după principiile de mai sus mai mulţi tineri stundenţi, însĕ atunci sĕ se remunereze din venit şi preoţi şi învĕţători sĕraci cu însuşiri eminente, familie numĕrósă, şi îmbĕtrâniţi.

l) După trecerea şi a rêndului acestuia de cinciḑeci de ani, sĕ se adaugă la capital cantitatea adunată din camete şi din jumĕtatea acestor camete capitalisate, şi astfel sĕ facă o sumă principală stabilă, însĕ atunci sĕ încete capitalisarea ulterióră.

m) Cu tóte acestea din a ḑecea parte, a venitului întregei fundaţiuni, sĕ se facă un fond de reservă pentru încungiurarea perderilor posibile din capital sau a confusiunilor ce s'ar putea nasce din nerĕspunderea cametelor; — dacă prin separarea ḑecimei din venitul curat pentru fondul de reservă, fondul acesta s'ar mări într'atâta, încât sĕ ajungă a cincea parte din suma principală a fundaţiunii, fondul de reservă sĕ se aduogă la capitalul principal, şi sĕ se încépă un nou fond de reservă pentru scopul de mai sus, tot în acelaşi mod.

n) Venitul întreg din suma principálă a fundaţiunei — cu separarea şi economisarea fondului de reservă — sĕ se întrebuinţeze pe lângă sus espusele ajutorări, pentru ori-ce alte scopuri religionare ale românilor de religiunea ortodoxă rĕsăriténă, după buna chibzuire a majorităţii representanţei, avênd în vedere prosperitatea şi înflorirea patriei comune, a bisericei rĕsăritene ortodoxe, şi a naţiunei române.

o) La tóte ajutorările ce se dau din acéstă fundaţiune, — pe lângă egala cualificaţiune — sĕ aibă întâietate Poynarii din Bihor, care se trag din némul moşului meu după mamă, Dimitrie Poynar, dacă vor rĕmânea credincioşi religiunei resăritene ortodoxe.

p) Cunoscênd zelul desinteresat al tuturor membrilor naţiunei, în privinţa promovării bunei stări a naţiunei sale, sunt convins că toţi membrii representanţei vor lua asupra lor ostenéla împreunată cu afacerile şi îngrijirile representanţei fără vre-o remunerare materială, simţindu-se remuneraţi prin consciinţa că au ajutat şi ei la prelucrarea materiei date de mine spre înflorirea iubitei naţiuni.

q) Până când la naţiunea română se va înfiinţa pe cale constituţională o corporaţiune naţională, o adunare naţională, un congres sau alt corp autonom, representanţa fundaţiunei dă sémă despre administrarea sa numai publicului mare, astfel că, nealterându-se supra — inspecţiunea regimului de stat socotelile se dau judecăţii publice prin fóia oficială unguréscă, şi prin trei foi române mai rĕspândite; — iar dacă naţiunea va câştiga o corporaţiune organică autonomă, socotelile se substern aceleia spre aprobare, apoi se presentéză regimului de stat ungurese, şi în modul arĕtat mai sus, se dau publicităţii. — şi dacă în administrare s'ar comite erori sau fapte în contra dispositiunilor acestora sau póte defraudaţiuni, rog şi împuternicesc pe înaltul regim unguresc pentru emendare, în vîrtutea dreptului sĕu de suprainspecţiune; de altmintrelea eu înţeleg o astfel de inspecţiune guvernială, care va fi normată şi definită prin lege

r) Representanţa are dreptul esclusiv de a împărţi ştipendiile şi ajutórele la aceia, cari în urma concurselor publicate în trei foi române, in intervale cuviinciósе, şi în înţelesul punctelor f) h) k) n) şi o) prin majoritate de voturi se vor recunósce mai demni.

s) Dacă cu timpul biserica ortcdoxă rĕsăriténă din patrie s'ar constitui astfel, ca Sêrbii cu Românii rĕsăriteni sĕ ţină împreună sinódele bisericesci, sau dacă în privinţa naţională românii de religiunea rĕsăriténă ar ţinea împreună cu românii greco-catolici, numiţi altfel uniţi, congrese sau alte adunări naţionale permise de lege, — în astfel de adunări mestecate, fundaţiunea mea nici când sub nici un titlu sĕ nu se pótă face obiect de discusiune; — asupra sorţei acestei fundaţiuni nu numai votul, dar nici chiar opiniunea sêrbului şi a românului unit sĕ nu se asculte.

8. Pentru esecutarea testamentului meu rog pre iubiţii şi onoraţii mei amici: dd Michail Széher, Georgiu Ioanovici de Duló şi Valea-mare, şi pe George Grabovski de Apadia — dela a căror amiciţie ce mi-au arĕtat în decursul vieţei, sper şi ascept că ei vor lua sarcina acésta asupra lor şi vor esecuta testamentul meu cu conscienţiositate.

9. La cas când în testamentul acesta s'ar ivi astfel de îndoieli, după cari drepturile soţiei mele s'ar vedé a fi în colisiune cu interesele massei ce testez, sau cu drepturile ereḑilor mei, rog pe esecutorii testamentului meu şi pe autoritatea competentă, a esplica astfel de îndoieli în tot casul in favorul soţiei mele, pentru-că în lumea acésta numai faţă cu soţia mea iubită mĕ simt dator cu mulţămită, şi de aceea în nici un cas nu aşi vrea sĕ o amărĕsc.

10. Rog pe esecutorii testamentului meu, sĕ binevoiască a transpune, respective a trimite pe cale oficiósă, copiile autenticate ale testamentului acestuia: iubitei mele soţii, nepotului Michail Mandrino, Iuliei Mandrino, magistratului pestan, rudeniei mele Ioan Poynar sen. locuitor în Oradea-mare, Metropolitului românilor ortodoxi rĕsăriteni din Ungaria şi Transilvania, Episcopilor români rĕsăriteni din Arad şi Caransebeş, şi dacă în decursul timpului s'ar mai înfiinţa şi aiurea vre-o episcopie, şi aceleia, şi în fine regimului unguresc din patrie.

Pentru-ca dispositiunile acestea testamentare sub decursul timpului sĕ nu se dea uitărei, dispun ca testamentul acesta sĕ se cetéscă în toţi anii în tóte bisericile parochiale române rĕsăritene, în ḑiua nascerei mele, la 9 Februarie, căl. vechiu.

Cu acestea încheiu ceea-ce mult a zăcut la inima mea.

Dumneḑeu cu voi, inbită patrie şi naţiune, iubită soţie şi iubite némuri! Dumneḑeu cu voi, iubiţi amici!

S'a făcut în dóuĕ esemplare asemenea, dintre cari unul s'a trimís Păr. Archiepiscop şi Metropolit gr.-or. Andreiu Baron de Şaguna, şi celalalt magistratului liberei r. cetăţi Pesta.

Pesta, anul 1869 (aceste cuvinte sunt şterse.)

Supletoriu declar că, până când economia mea de afară va fi proprietatea massei, locuinţele acelea şi partea din grădină cari le am folosit cu familia mea, sĕ remână la dispositiunea liberă a soţiei mele.

Pesta, în 4 Novembre, 1869.

(L S.) **Emanuil Gozsdu**, m. p.

Subscrişii adeverim fidel, că fiind recercaţi prin Ilustritatea Sa dl jude la suprema curie reg. ung. Emanuil Gozsdu, ne am înfaţişat cu toţii la dnia sa, care trupesce, ce e drept era bolnăvicios, sufletesce însĕ în stare deplin sĕnătósă, a declarat înaintea nóstră documentul acesta de descoperire a propriei sale vointe şi l'a subscris în presenţa nóstră a tuturora. Insemnăm că ştergerea celor trei cuvinte de pe faţa din urmă a documentului acestuia, şirul 27, s'a făcut la dorinţa testatorului.

Simeon Popovici, m. p. septemvir pensionat.; Ioan Aldulean, m. p. jude la suprema curie r. u. Ioan Puşcariu, m. p. jude la supr. curiă r u., Florian Varga, m. p. adv. comun şi cambial. Atanasiu Cimponeriu, m. p. secretariu ministerial.

Ca martori recercaţi.

Nr. 5814/870. Acest testament s'a publicat în şedinţa judecătoriei a lib. reg. cetăţi Pesta, ţinută în ḑiua mai jos însemnată. Pesta în 3 Faur 1870. Ludovig Bogisich, m. p. jude primariu. Nicolau Györky, m. p. actuariu judecătoresc.

Mergi încet...

Mergi încet, c'ajungi departe!..

Cu alte cuvinte: pregăteşte bine, temeinic, clădeşte cu grijă, pe rênd, pétră cu pétră, în lucrarea ta, că mai sigur vei ajunge la bun sfîrşit, decât că le-ai fi aruncat aşa dintr'una şi tóte deodată peste olaltă!

Dar, sĕ tot mergi, sĕ tot mişti, cât de cât, şi locului sĕ nu stai, şi atunci credinţă sĕ ai în viitorul lucrării tale!

Despre acest adevĕr nimenea nu pare mai pătruns şi nimenea nu pare a-'l fi înţeles mai bine, ca conducĕtorii neadormitei *mişcări slave*, care nu are repaus nici o clipă, ci mereu sĕ mişcă când ici, când colo.

Urmarea e, că la uriaşa clădire slavă din Europa, sĕ şi vede cu ochii, cum ese ca din pămênt când ici o aripă nouă, când colo alta!.. La început abia se vede ceva nehotărît, fără formă; sunt numai fundamenturile; în curênd sĕ vĕd însĕ înălţându-sĕ pereţi trainici, şi nu peste mult ai naintea ochilor o zidire puternică, cu tendinţe de-a se preface acuşi în palat măreţ!

A se privi numai istoria mai recentă a statelor slave din Balcani. Bulgaria şi Sêrbia erau numai nişte locuri coperite de mărăcini turceşti, aḑi deja sunt zidiri tari şi promit (ideea confederaţiei slave din Balcani) a se preface în palat impunător!

Acelaşi „mergi încet c'ajungi departe“ al mişcării slave, ni'l denunţă şi următórele ştiri mai nóuĕ: „Bud. Hirl.“ dela 15 Febr. aduce următorul comunicat primit din Viena.

„Propaganda mare sêrbéscă, a cărei suflet este Domnul ţerii Munţilor-negri (Muntenegrului), aruncă valuri din ce în ce mai mari în părţile mărginaşe spre Muntenegru a Dalmaţiei.

„In Raguzza şi Cataro, care a făcut atâta nĕcaz, mişcarea suspectă e iarăşi mare!

„De aci uşor pot trece focul în Herţegovina, unde asemenea apare o propagandă sêrbéscă puternică.

„E caracteristic pentru stările de aici faptul, că mai ḑilele trecute curtea cu juraţi din Cataro, a absolvat unanim pe un ḑiarist ce fusese dus naintea ei acusat de a fi sĕvêrşit lesă contra Maestăţii.

„Propaganda mare sêrbéscă agită atât de mult pe faţă în aceste oraşe, că e adevĕrată minune, că n'a isbucnit încă rovoluţie!

„Politici dătători de ton (din Viena, de unde se transmite comunicatul) sunt de părerea, că va trebui concentrată acolo o forţă armată mai însemnată, care cel puţin pe un timp órecare, sĕ asigure pacea. Adevĕratul succes însĕ numai aşa s'ar putea dóră ajunge, dacă Dalmaţia s'ar reîncorpora la Ungaria (aha: adecă asta e durerea patrioticului corespondent...), unde şi aşa aparţine după temeiul de drept şi istoric. Sĕ crede că dacă s'ar încorpora Dalmaţia la Ungaria, şi dacă prin căi ferate (cu oficiali ca pe la noi, toţi patrioţi aleşi..) s'ar deschide Dalmatinilor drumul spre îmbogăţire, atunci n'ar mai fi substrat de agitaţiuni".

*

Partea ultimă a comunicatului pare a fi adausă de redacţia diarului maghiar, ca o „genială" idee de-a „resolva" şi chestia dalmatină, dându-o în ghiare guvernării maghiare!

Iar în numĕrul sĕu dela 16 Febr., acelaşi diar aduce ştirea primită telegrafic, că în Usküb (în Macedonia) o încăerare a avut loc între studenţii sêrbi şi bulgari, pe care i-a risipit apoi miliţia turcéscă.

Şi încăerarea a isbucnit pentru că studenţii sêrbi au eşit dela şcólă cântând cântecul: „*Macedonia e a nóstră!*"...

Tot atâtea ştiri şi semne, cari fac evident, că zidarii clădirii uriaşe slave, nu dorm, ci di cu di pun câte-o cărămidă, fac câte-o reparatură, câte-o renoire, câte-un pas înainte, în urmărirea idealului lor mare, neadormit. Incet, încet, până vor ajunge, la sigur, departe-departe!

Revistă Bisericéscă.

Zbuciumările Sêrbilor.

La cea mai nóuă conferenţă a deputaţilor congresului naţional-bisericesc sêrbesc, au luat parte 37 deputaţi, deci cu 2 *mai mulţi* chiar, ca la conferenţa premergĕtóre.

Cu tóte eşecurile suferite, deputaţii s'au arĕtat fórte însufleţiţi de lupta pentru drepturile bisericii lor. Care de care propunea recurgerea la remedii mai radicale.

S'a decis *sĕ fie recercat Patriarchul a convoca îndată Congresul*, precum şi aceea ca sĕ se înaiteze Corónei un *Memorand*, în care sĕ fie arĕtate nedreptăţile ce se fac şi pedecile ce se pun Congresului de 30 de ani, avênd a fi presintat Corónei cel mult până la Paşti prin o deputaţie de 9 membri, cari vor avisa despre asta şi pe guvern, cerêndu-i sĕ nu-i pue pedeci ajungerii la destinaţiune.

Diarele naţionaliste sêrbesci, sunt fórte însufleţite de ţinuta hotărîtă a deputaţilor.

REFORMA

institutelor de credit şi păstrare.

O ştire, nu de puţină însĕmnătate pentru noi, aduc diarele mai nóuĕ din capitala ungară:

„Ştirea că guvernul se ocupă cu gândul unei *reforme a institutelor de credit şi economii.*

Se simte guvernul împins spre acest pas, prin atât de desele şi scandalósele abusuri, defraudări şi păgubiri a publicului, din partea unor bănci, în timpul mai nou.

Omenii păşesc la o lucrare întemeiată pe bună-credinţă. Cu bună-credinţă îşi varsă prisosul cruţărilor lor, în acţii şi depuneri la cutare şi cutare institut de bani, încredinţat conducerii alor câţiva bărbaţi iniţiatori. După câţva ani: directorul a dispărut! depunerile s'au dus în vênt; ómenii suflă în degete a amar şi sĕrăcie!

De aceea guvernul vrea sĕ vie cu o reformare a institutelor de bani.

Va fi sigur în defavorul institutelor reforma ce sĕ va aduce.

Pe noi ne priveşte şi ne dóre acest lucru, căci avem şi noi Românii vre-o 58 de înstitute de bani, la cari le mergea şi le merge bine, şi cari vor avea, fără dór' şi póte, *sĕ sufere* în urma reformei ce se plănueşte. Şi vor suferi, *nu din vina lor,* ci pentru lipsa de caracter şi de suflet, a unor streini, în frunte Jidani sau Jidani botezaţi, cari cu institute streine au făcut mişelii.

Ale nóstre bănci, mari şi mici, s'au purtat şi se pórtă tóte aşa de cinstit şi curat, cât chiar şi neromânii îşi depun cu multă încredere banii spre păstrare la ele. Ce 's dară de vină şi ele, ca sĕ fie jignite, precum vor fi desigur, prin reforma la care l'au împins pe guvern nişte pĕcătoşi jidani şi... maghiari? Mai ales că guvernul va folosi sigur ocasia, a trage şi din reforma acésta favoruri pentru — ideea de stat... N'o mai póte face guvernul actual? O face cel viitor!

Revistă Externă

Felix Faure — mort!

O telegramă scurtă, de câteva cuvinte, a dat dilei de eri, Vineri, una din ştirile cele mai sensaţionale: că Felix Faure, preşedintele venerat al republicei franceze, a murit repentin în presară, Joi în 16 Febr. n. sara, la órele 10, lovit de un atac de apoplexie.

Tótă lumea a fost viu mişcată de durerósa ştire, cu atât mai vêrtos, că par'că un înger al nenorocului pluteşte asupra tronului preşedinţilor republicei franceze.

Predecesorul sĕu Carnot murí abia cu 3 ani nainte, ucis de un pumnal anarchist, Faure móre repentin, atacat de apoplexie.

Din România

„Socialiştii" luaţi de scurt.

(*Expulsările.*) Guvernul a luat mĕsuri energice faţă de descreeraţii agitatori socialişti, cari au mers cu prostia până a îndemna poporul sĕ trimiţă petiţie la — Ţarul Rusesc, ca el sĕ vie sĕ-le impartă pământul pe care „Regele Carol" nu vrea sĕ i-'l dee!..

„Epoca" de Mercuri află în ultimul moment, că *prefectura poliţiei bucureştene a comunicat lui Sache Petreanu* administratorul diarului „Adevĕrul" (Jidan ce şi-a prefăcut numele din Rubinstein în Petreanu...), *că în termin de 12 óre sĕ părăséscă ţara!* Nestâmpăratul „socialist", a şi plecat sara spre Viena, (ori sĕ opreşte póte la Budapesta. că-'i mai „acasă" ca'n Viena).

*

(*Gróza la clubul socialist*) De când poliţia a deschis cercetări minuţióse asupra trecutului socialiştilor strein, o grózâ nespusă domneşte în rândurile partidei, spune „Ep.". *Sute de socialişti streini se duc dilnic la clubul din strada Dómnei cerênd sĕ fie şterşi din registrul membrilor „partidei."*

Perderea pentru Nadejde (căpetenia „partidei") şi tovarĕşii, este fórte însemnată, căci „clubul muncitorilor" numĕra până ieri peste 800 de „tovarĕşi" streini; iar numĕrul tovarĕşilor români e abia — 200... Printre aceşti 800 de streini se află şi aprópe 100 de o evreice.

Până Marţi la amiadi, aprópe 300 de streini s'au retras din club şi din „partid."

Mai mulţi socialişti streini au declarat la poliţie, că deşi sunt trecuţi ca membri ai clubului socialist, totuşi de fapt nu sunt, căci nu şi-au plătit cotizaţiile, unii de 3—6 luni, alţii de aprópe un an.

*

Imbunătăţire de moravuri.

Ne cade bine sĕ vedem, cum cele douĕ partide de guvernament din România, cari altfel ori-ce prilegiu îl răpesc pentru a arunca foc unul asupra altuia, din acéstă chestie delicată a „rescólelor ţĕrăneşti" contra ordinei de stat, ba chiar a Regelui, căruia atâta îi datoreşte România, — nu fac armă veninósă, ci ţinuta energică a guvernului, e aprobată chiar şi de oposiţia conservatóre, ceea-ce dovedeşte o îmbucurătóre îmbunătăţire a moravurilor politice din Ţară. (O, de-ar fi făcut aşa şi cu chestiile gingaşe şi pline de rane vii, ale nóstre, a Românilor de dincóce, pe care atât de puţin le-au ştiut tracta cu gingăşie şi înţelepciune...) Iată într'adevĕr ce cetim în „Epoca", cel mai resboinic organ conservator:

„*Atitudinea nóstră.* Organele socialişte, înfricoşate de rĕspunderea lor, faţă de agitaţiile ţărĕneşti, au adoptat, spre a'şi concilia bunele graţii ale guvernului, tactica acésta:

„Ele nu atacă guvernul pentru actele sale, ci ne învinovăţesc pe noi, ca inspiratori ai guvernului.

„Acésta nu ne convine, pentru că nu ne place a juca rolul de delatori.

„Mai este încă o atitudine care ni se atribue de presa înaintată, şi cu care nu ne împăcăm: aceea *de a vroi sĕ creăm dificultăţi guvernului în cestiunea rĕscólelor.*

„*Şi acest rol îl repudiăm.*

„*Sunt cestiuni cari sunt mai presus de micele certuri de partid şi nu pentru înteresele puterii, am putea, într'o cestie atât de gravă va aceea a mişcării sociaslite, sĕ jucăm un rol îndoelnic.*

„Atitudinea nóstră e atât de clară şi atât de firéscă, în cât n'are nevoe de explicaţiuni. Nici nu ne închipuim ce altă atitudine am fi putut avea, de cât aceea de adversari hotărîţi ai socialiştilor.

„Nu e la mijloc nici o edilitate. E pur şi simplu o datorie, pe care ne-o împlinim".

NOUTĂŢI

Exc. Sa dl baron d'Aerenthal fost ministru plenipotenţiar al monarchiei nóstre la Bucuresci, înaintat acum în postul de ambasador la Petersburg, soseşte mâne, Duminecă, în capitala română, împreună cu succesorul sĕu, marchisul de *Pallavicini*. In primele dile ale sĕptămânei viitóre vor fi primiţi în audienţă de către regele Carol, cel dintâiu pentru a-i presenta scrisorile sale de rechemare, şi celalalt scrisorile sale de acreditare.

Inainte de a părăsi România, dóuĕ prândurí vor fi date în onórea baronului d'Aerenthal: unul la dl de Fonton, ministrul Rusiei şi al doilea la prim-ministrul dl D. A. Sturdza.

*

Impĕratul Wilhelm şi Principele Bismarck. După o telegramă din Berlin cu data 14 Febr: Prinţul Herberg de Bismarck împăcându-se cu Impĕratul, se dice că va primi un post oficial.

*

America îndărătnică. Guvernul Statelor Unite americane a refusat sĕ recunóscă cererea de îndemnitate a Austro-Ungariei pentru omorul greviştilor austriaci la Hagleton, la 10 Septembre 1897, de către împiegaţii sherifului.

*

Producţie şcolară în Poiana. O producţiune teatrală se va ţinea cu elevii din Poiana Sibiiului, Dumineca în 7/19 Februare 1899 în sala cea mare a noului edificiu şcolar. Venitul curat este destinat în favorul bibliotecei şcolare.

Programul: „Prolog", de Iosif Vulcan; „Lăudaţi-l", cor esecutat de elevii şcólei; „Condamnarea strugurului", de A. Pann, declamată de un elev; „Jidanul la bătălie", de T. Speranţă, declamată de un elev; „Despre lucs", dialog predat de 2 eleve; „Pălmuş şi Ciomăguş", de A. Pann; „Barbu lăutariul", monolog de V. Alecsandri, predat de *** — După producţiune va urma dans.

*

Logodnă Dl *Iosif Chidu*, măcelar şi d-şóra *Elena Poponea*, logodiţi. Sibiiu, 14 Faur 1899.

*

Mórte. Eugenia Paraschiv aduce la cunoscinţa tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor durerósa scire, că iubitul ei soţ *Ioan Paraschiv* subjude reg. în pensiune, prim epitrop al bisericii ort. rom. din Sebeşul săsesc, după un morb îndelungat şi-a dat nobilul suflet în mânile creatorului la 3/15 Febr. împărtăşit cu sf. Taine şi fiind în etate de 64 ani.

— *Ciril Fulea*, preot gr. ort. în Filea, după un morb repentin şi-a finit cursul vieţii la 12 Faur în anul al 58-lea al etăţii şi al 28-lea al fericitei sale căsătorii.

Fie-le ţĕrîna uşóră!

*

O modificare caracteristică. Comitetul arangiator al exposiţiei din 1900 hotărise, ca noul pod grandios ce se pregăteşte, numindu-sĕ podul „Alesandru III", sĕ fie împodobit cu 4 statue mari, represintând una pe Francia sub Ludovic al XIV, alta vis-à-vis pe Rusia sub Petru cel Mare; a treia pe Francia modernă şi a patra vis-a-vis pe Rusia modernă.

Dar planul acesta, acum când sĕ se execute statuele — s'a schimbat de odată! Statuele ruseşti vor fi înlocuite prin altele, simbolisând tot epoce franceze: timpul desub Carol cel mare şi epoca renaşterii.

Diarul „Echo de Paris" interesându-sĕ asupra motivelor schimbării planului original, spune următórele:

— Dl Picard, directorul suprem al exposiţiei universale, a ordonat aşa, pentru-că nu se póte şti nici odată ce se póte întêmpla ca mâne, şi ar fi fórte regretabil, dacă obvenind o eventuală schimbare in ralaţiile dintre Francia şi Rusia, massele poporaţiunii, sub impresia schimbării, s'ar arunca asupra statuelor şi le-ar zdrobi!...

*

Norocul losurilor journalistilor. Câştigurile principale dela cele dîntâiu patru trageri ale losurilor journalistilor le-au câştigat patru ómeni sĕraci, iar dela a cincea tragere un lucrător care sĕ lupta cu cea mai mare miserie, cu familie de sépte membri. Dobândind o ocupaţiune modestă, de bucurie îşi cumpĕrà cu o corónă la colectura principală un los al journalistilor. In diua următóre fu tragerea şi bietul om făcu câştigul principal. El află de noroc dintr'un diar şi veni încă în aceiaşi di la colectura principală, pentru aşi ridica banii cari i se şi plătiră momentan.

Notiţă Literară.

Din „*Enciclopedia Română*", editată din însărcinarea şi sub auspiciile Asociaţiunii a apărut fasc. XIII. cuprindênd articole *Docan-Emeri*, la olaită preste o mie, printre cari biografiile: Doda, Donici, Dora d'Istria, Dorobant, Dosofteiu, Dulfu, Dunca, Eliade, Elisabeta Regina, apoi articoli istorici: Dorobanţi, Dozsa, Dragoş, de asemenea un bogat material de geografie despre Dolj, Dorna, Dorohoiu, Drăgăşani, Dragomiresci, Dunărea; în fine următórele articole mai mari şi interesante: Doina, Drama, Domeniul Corónei, Educaţiune, Electricitate, Emancipaţiune. Suntem îndreptăţiţi la speranţa, că Enciclopedia română, prima publicaţie de acest fel la noi, va fi terminată de curênd în condiţiuni pe deplin mulţămitóre.

Ştire Ultimă.

O telegramă sosită adi, Sâmbătă, diminéţa, din Pesta, aduce ştirea positivă, ***că întreg cabinetul Bánffy a demisionat!***

Asară, Vineri sara, s'a ţinut ultima conferenţă a clubului liberal, la care au luat parte deputaţii majorităţii în numĕr aprópe complet, *şi primul ministru, a spus că cu dóuĕ dile nainte îşi dase verbal demisia,* ***dar acuma o va presenta şi în scris, in numele seu şi al întregului cabinet.***

M. Sa. primind dimisia, va însărcina încă cabinetul cu conducerea provisorine a agendelor, şi e probabil că sub provisorat, parlamentul îi va vota guvernului demis îndemnitatea de budget pe timpul dela 1 Ianuarie încóce, în care s'a folosit budgetul fără acéstă indispensabilă îndemnitate.

Mulţămită publică.

Caţa 16/28 Ian. 1899

Producţiunea corală şi teatrală înpreunată cu joc a tinerimei adulte sub conducerea părintelui capelan Patriciu Pintea, şi arangiată de comitetul paroch. gr. ort. rom. din Caţa la diua Botezului Domnului, a obţinut un succes moral neaşteptat şi un resultat material (21 fl. 4 cr.) destul de mulţămitor după împrejurările nóstre.

Suma acésta a încurs dela participanţii producţiunei, dintre cari au suprasolvit: Dl. G. Repede preot 40 cr. Dl Barabás Ferencz inspect. la cal. fer. 50 cr. şi dómna Maria Bercan soţie de preot 20 cr. Priméscă şi pe acésta cale pentru marinimositatea Domniilor lor căldurósele nóstre mulţămite, precum şi toţi P. T. participanţi, pentru binevoitoriul sprijin!

După subtragerea speselor de 17 fl. 84 cr., a rĕmas un venit curat de *13 fl. 20* cr. care sau predat epitropului Ioan Cornea, spre păstrare pentru *biblioteca şcolară* şi din care s'a abonat deja pe 1/2 an jurnalul sĕptămânal pentru tinerimea adultă.

In numele comitetului parochial:

Ioan Cornea, Epitrop — *Ioan Mircea.* paroch

Mătase Foulard

65 cr.

până la **fl. 3.35** per m. — japanesă, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri şi colori, precum şi „**mătase Henneberg**" négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţeseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor, *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricile de mătase G. Henneberg (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zürich.** [24] 1—

„CRIȘANA“, societate de economii și credit în Brad.

Convocare.

Membrii societății de economíi și credit „CRIȘANA“ sunt învitați la a

VII-a adunare generală ordinară,

ce se va ținea în *10 Martie st. n. a. c. la 2 óre p. m în localitatea societății în Brad.*

OBIECTELE:

[22] 1—1

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Constatarea împlinirii prescriselor din §§. 50 și 76 ai statutelor.
4. Raportul direcțiunii și a comisiunii de supraveghiere pe 1898.
5. Decidere asupra compturilor anuale și a distribuirii profitului curat.
6. Alegerea alor 2 bărbați de încredere și 2 secretari pe un an.
7. Alegerea unui membru în direcțiune pe un an.
8. Alegerea comisiunii de supraveghiere.

In lipsa membrilor receruți de peste jumĕtate din părțile fundamentale, adunarea în sensul §-lui 51 se va ținea în 26 Martie st. n. la locul și timpul indicat.

Membrii pot lua parte în persónă sau prin plenipotențiații lor în sensul §-lui 52 din statute.

Numĕrul membrilor înscriși cu 31 Decembre 1898 a fost 118 cu 463 părți fundamentale à 50 fl. = 23.150 fl.

Brad, 4 Februariu 1899.

Vasiliu Damian m. p., director.

Dr. Ioan Radu m. p., secretar.

„ZLAGNEANA“,
institut de credit și economii, societate pe acții în Zlagna.

Convocare.

[21] 1—1

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Zlagneana“, societate pe acții, se convócă prin acésta la

I-a Adunare generală ordinară,

conform §-lui 16 din statutele societății, pe Sâmbătă în 4 Martie st. n. la órele 10 a. m. în localul școlei gr.-or. din Zlagna, cu următorul

Program:

1. Raportul Direcțiunii despre starea intreprinderii peste tot și despre resultatul gestiunii anului 1898 îndeosebi.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Decisiunea asupra compturilor anuale.
4. Decisiunea asupra împărțirii profitului curat realisat în anul 1898.
5. Fixarea mărcílor de presență pentru membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere.
6. Alegerea comitetului de supraveghiere pe un period de 1 an.
7. Exmiterea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal al adunărei generale.

In lipsa acționarilor receruți la adunarea generală din 4 Martie, conform §-lui 27 din statute, adunarea se va ținea în 11 Martie st. n. cu același program, la timpul și în localul deja indicat.

Domnii acționari cari voesc a participa cu vot decisiv la adunarea generală, sunt poftiți conform §-lui 22 din statute, de a-și depune înainte de adunare acțiile scrise pe numele lor, respective pe numele acelora pe cari îi representă, precum și documentele de plenipotență, la cassa societății.

Zlagna, la 5 Faur 1899.

Direcțiunea.

I-a Incheiere a compturilor
institutului de credit și economii „Zlagneana“ din Zlagna.

BILANȚ GENERAL, cu 31 Decembre 1898.

ACTIVE.		fl. cr.	PASIVE.	fl. cr.
Cassa în numĕrar		873.44	Capital social	25000.—
Impr. pe cambii cu giranți		35548.93	Fond de reservă	5.45
„ hipotecare		1400.—	Depuneri	1921.94
„ pe obligațiuni		268.—	Cambii reescomptate	12029.—
Mobiliar	fl. 240.—		Int. trans. antic. pro 1899	459.01
10% amortisare	fl. 24.—	216.—	Div. conturi creditóre	180.—
Div. conturi debitóre		2595.44	Profit curat	1591.34
Spese de fondare	fl. 569.87			
50% amortisare	fl. 284.94	284.93		
		41186.74		41186.74

PROFIT și PERDERI cu 31 Decembre 1898.

EȘITE.	fl. cr.	INTRATE.	fl. cr.
Inter. după depuneri	149.55	Inter. după impr. pe cambii	2235.98
Salare și remun.	355.—	„ „ „ hipotecare	19.97
Chirie	200.06	„ „ „ pe obligațiuni	9.04
Porto	38.—	Competințe de scris	377.90
10% amortisare din Mobiliar	24.—		
50% amort. din spesele de fondare	284.94		
Profit curat	1591.34		
	2642 89		2642.89

Zlagna, la 31 Decembre 1898 st. n.

Emanuil Beșa m. p., dir. esec.

Stefan Pasculeț m. p., cassar.

Adam Damian m. p., comptabil.

Zlagna, 5 Faur 1899.

Demetriu Comșa m. p., președinte.

Nicolau Cristea m. p., vice-președinte.

Membri în direcțiune:

Petru Popovici m. p.

Iosif Magda m. p.

Ilie Dumitreanu m. p.

Dumitru Moguț m. p.

Stefan Carpade m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere esaminând conturile presente, le-am aflat întru tóte esacte și in consonanță cu registrele principale și auxiliare.

Zlagna, la 13 Faur 1899

Nicolau M.tora m. p., preș com de supraveghere.

Dionisie Costea m. p., membru în com. de supraveghere.

Nicolae Adamoviciu m. p., membru în com. de supraveghere.

---

[23] 1—1

PĂNĂ ACI NE-MAI POMENIT!

100.000 CORÓNE se pot câștiga la ultima tragere a losurilor jurnaliștilor, care se va ținea necondiționat preste 2 ḍile

Marți 21 Februariu

☞ **cu una corónă!** ☜

Câștigul principal 100.000 cor. 10.000 cor. etc. etc.

Prețul unui los una corónă.

Losuri se pot căpĕta: la tóte băncile, casele de schimb, în trafice și la editura acestei foi.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 14 Sibiiu Marţi, 9/21 Februariu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Intărirea
alegerei de metropolit.

Eri ni-a adus firul electric îmbucurătórea scire, că Preaînălţatul nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosif I. s'a îndurat preagraţios a aproba şi întărí votul măritului nostru congres naţional-bisericesc, prin care Preasânţia Sa Domnul IOAN MEŢIANU, episcopul Aradului, a fost ales de Archiepiscop şi Metropolit al Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania.

În faţa acestui fapt, strigăm cu simţită bucurie:

Trăéscă Maiestatea Sa Preabunul nostru Domnitoriu! Traiască înaltul guvern al ţerei.

Trăéscă noul nostru archiepiscop şi metropolit Preaînalt Sânţia Sa IOAN MEŢIANU!

Trăéscă măritul nostru congres naţional-bisericesc, care l'a ridicat la înalta şi meritata posiţiune, prin votul seu!

Notă oficiósă.

Domnul ministru r. u. pentru agricultură, prin rescriptul sĕu din 22 l. c. Nrul 6576 aduce la cunoscinţa acestui consistoriu, că dorind a vení după putinţă întru ajutoriul cultivătorilor de víi şi în specie a proprietarilor mai mici ale viilor bântuite de phylloxeră, a dispus ca bărbaţii de specialitate, cari se află la disposiţia sa, sĕ compună un manual, care sĕ cuprindă în sine un îndreptariu folositoriu despre cele ce un vieriu trebue mai cu samă sĕ scie pentru a'şi apăra viea.

Acest îndreptariu constă din 9 părţi şi un adnex, e înzestrat cu 143 de chipuri esplicative şi e scris într'un limbagiu simplu şi uşor de înţeles.

Pentru ca învĕţăturile acestui îndreptariu sĕ pătrundă cât mai adênc în straturile poporului, şi sĕ realiseze folos în viéţă, domnul ministru apeléză în prima linie la concursul preoţilor şi învĕţătorilor, cari sunt cei mai apţi pentru acésta.

Acest îndreptariu se va trimite gratuit fiecărui preot sau învĕţătoriu care se va adresá cu cererea fie şi numai pe o cartă postală cătră secţiunea de vierit a ministeriului r. u. de agricultură (a földmivelésügyi m. kir. ministerium szőlészeti osztályához Budapesten).

Aducênduse acésta la cunoscinţa celor interesaţi, preoţii şi învĕţătorii din comunele în cari se cultivă vieritul, sunt provocaţi a cere trimiterea acelui îndreptariu şi a stărui întru lăţirea conţinutului lui atât în şcólă cât şi afară de şcólă.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolariu ţinută la 28 Ianuarie 1899.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. **Il. Puşcariu** m. p.
archim., vicariu archiepiscopesc

Dr. Elie Cristea m. p.,
secretariu cons.

Contra încărcării elevilor.

Ministrul nostru de culte şi instrucţiune publică, dl Dr. Wlassics, care tocmai este pe cale a se despărţi de resoltul sĕu în urma dimisiunei întregului cabinet Bánffy, a trimis în timpul din urmă tuturor autorităţilor şcolare din ţară o ordinaţiune, de care se vor bucura nu întru atât profesorii, cât mai ales elevii scólelor nóstre medii. Cuprinsul ei privesce mersul învĕţămêntului şi al instrucţiunii de preste sĕptĕmână, şi ţintesc într'acolo, sĕ fie în decursul prelegerilor astfel instruiţi, încât toţi sĕ cuprindă deja din şcólă esenţa obiectului propus, şi astfel acasă sĕ nu mai fie avisaţi bieţii băeţi a bovisa cu ceasurile; iar preste Dumineci peste tot sĕ fie scutiti de ori-ce învĕţare de lecţiuni şi de ocupaţiuni de casă. Scopul acestei disposiţiuni este, ca astfel elevii sĕ pótă gusta fără gânduri deplină libertate şi recreaţiunea atât de necesară mai ales lor, în frageda vêrstă de desvoltare.

Iată ordinaţiunea:

Nr. 1513/899.

„Precum am accentuat deja de repeţite ori, *prea marea încărcare* este o chestiune care priveşte nu numai *planul de învĕţămênt*, ci şi *metodul*. Guvernul instrucţiunii este întărit în acéstă convingere prin rapórtele organelor încredinţate cu inspecţiunea învĕţămêntului, din cari reese, că defectele împreunate cu prea marea încărcare, apar în formă mai domólă acolo, unde principiile metodice cari servesc de basă la instrucţiune în şcólele medii şi espuse în diversele instrucţiuni, se bucură de o consideraţiune raţională şi conscienţiósă Un principiu mai important al instrucţiunilor este acela, că o împărtăşire simplă a cunoscinţelor nu asigură adevĕratul succes. Darea aşanumitelor lecţiuni (ceea-ce nici nu se póte numai instrucţiune), trebue abandonată, şi locul ei trebue sĕ-l ocupe o purcedere instructivă, intensivă, carea constă în aceea, că profesorul desbate şi analiséză împreună cu elevii din întrégă clasa, materialul prescris în planul de învĕţămênt. In casuri de asemenea purcedere, elevii trebue sĕ-şi însuşéscă în şcólă esenţa materialului; iar în ocupaţiunile de acasă ar trebuì sĕ se mărginéscă cel mult la întărirea celor auḑite şi învĕţate în şcólă, şi în cas de trebuinţă la aplicarea scripturistică a lor.

„Cu regret se póte însĕ esperia, că încă în multe locuri elevii sunt îngreunaţi cu prea multe lecţiuni şi ocupaţiuni scripturice de casă, ceea-ce este a se căuta de o parte — recunosc — în de regulă prea marea împopulare a claselor, ceea ce îngreunéză mult posibilitatea aplicării unei instrucţiuni corecte, dară de altă parte şi în desconsiderarea recerinţelor metodice, aḑi în general cunoscute şi atinse mai sus. Am înţeles că profesorii unor scóle medii dau şi pe unica ḑi de repaus din sĕptĕmână, pe Duminecă, atâtea ocupaţiuni scripturitice, desemnuri, material de învĕţat etc., încât elevii nici barem în ḑiua acéstă nu pot sĕ iee parte la ocupaţiunile de o atingere mai intimă cu familia şi menite a procura spiritului obosit o distracţiune nobilă, şi nu se pot bucura de un repaus recreator.

„Intru cât deci corpurile învеţătoresci, împedecate de influinţa nefavorebilă a diferitelor greutăţi esterne, nu ar fi în stare — aplicând consecuent principiile metodice recomandate de istrucţiuni, — a scărí in mod însemnat şi în ḑilele de lucru, mĕsura lucrărilor de casă: *sĕ nisuiască cel puţin într'acolo* — şi în acéstă privinţă contez la întrevenirea directoratelor regesci — *ca în Dumineci, cari şi de altcum sunt unicele ḑile întregi de repaus peste sĕptĕmână, sĕ fie elevii posibiliter de tot scutiţi de învĕţarea lecţiunilor şi de lucrări de casă.*

„Intrebuinţând în mod conscienţios timpul de instrucţiune de preste sĕptămână, ţin din parte-mi posibilă ajungerea acestui scop şi cred că urmările binecuvêntate ale repausului de Duminecă se vor manifesta în aceea că elevii se vor apuca de munca scolară a sĕptĕmânei viitóre cu mai mare vivacitate şi mai temeinic interes.

Budapesta, 4 Ianuariu, 1899.

Wlassics m. p.

*

Din parte-ne nu putem decât aproba disposiţiunile acestui ordin, mai ales că într'adevĕr atinge o chestiune de mare importanţă pentru desvoltarea tinerelor generaţiuni. Preste tot se

---

FOIŢA.

Amăgitóre ca marea...

de
Contessa Laura.

Din zorii dimineţii aşteptau sosirea regimentului. Departe de lumea mare, acolo unde viaţa curge în linişte ca o vale lină, aşa ceva se presintă ca un eveniment! Până şi cel mai simplu econom îi vede prea bucuros pe câţiva soldaţi voioşi, cari caută, în timp de pace, odichnă sub coperişul sĕu. Ómenii se adună la taifasuri, şi sciricesc ce se întêmplă în apropierea maşinelor bubuitóre.

Deşì era deja mijlocul lui Aprile, aerul era săgetător şi rece. Pe munţii din apropiere zăpada zăcea încă troene mari, şi vêntul sufla aspru de cătră miaḑă-nópte; sórele însĕ strălucea în lumină de primăvară şi acoperea totul cu raḑele sale. Fetele cu deosebire în acéstă ḑi se purtau sprinten, alergau şi îşi isprăviau lucrul cu mare sîrguinţă. Pentru-că voiau se fie libere, sĕ pótă vedé şi ele intrarea în sat a trupelor.

— Cât e de vesel acum şi sórele! ḑise o fată către cealaltă, suflând în degetele-i amorţite de frig.

— Fórte cuminte face — rĕspunse ceealaltă, căci aşa şi soldaţii vor fi mai voioşi.

Şi inima lor bătea cu vehemenţă la acest gând.

Tropote de cai, sunete de trimbiţi... ei sunt!... ei sunt!.. regimentul.

Intreg satul primì cu bucurie pe cei sosiţi.

Armele zuruiau; rîsuri vesele; sute de limbagiuri se mestecau unul într'altul; viaţă, vioiciune, voie bună, domnea pretutindenea.

*

La hotelul „Alba-Luna", în odaia cea lungă şi scundă de prânḑit, stăteau oficerii în uniforma lor de serviciu, obosiţi de drumul lung, şi la focul ce bubuia vesel în sobă îşi încălḑeau ciobotele înalte în tureci. Toţi ómeni voioşi, cărora le cădea bine mâncarea şi beutura. Ajunse rêndul la cafea négră. Locotenentul Terbiani îşi trase scaunul lângă feréstră şi întorcêndu-'şi privirea spre stradă îşi fuma ţigaretta, legănêndu-se pe 2 picióre ale scaunului.

— Destrelli! Vino iute....... Ian, privesce!

Şi îi arătà camaradului sĕu, care se grăbi spre el, dóuĕ dame care treceau peste piaţă, pe partea de vis-à-vis.

— Vĕḑut-ai vr'odată mai frumóse?

Intr'adevĕr frumóse!.. şi ce elegante!

Abia scăpà Destrelli aceste cuvinte şi ceilalţi oficeri grăbiră toţi la feréstră.

— Ce picioruşe, per Bacco!.. Ce mers majestos... Fórte drăguţe!

Şi în aceste constatări conglăsuiau toţi.

— Auḑi stăpâne! Ian' vino încóce — strigà tinerul locotenent Varella, şi îşi apăsà mat bine monoclul pe ochiu.

— Cine-'s damele acelea? întrebà Terbiani pe hotelierul ce grăbi la ei

Iar „padrone", care putea fi cam de 50 ani, bine făcut, cu o faţă simpatică, îşi neteḑi barba roşietică şi ascuţită, şi ḑise trăgănat:

— Una e d-şóra Corati di Giojoso, fiica proprietăresei acelei vile ce se vede pe colina cea de dincolo. Ceealaltă, cea négră, e sora ei mai mare, marchesa Gamberti, o damă care..

In acest moment întrà în odaie o servitóre zdravănă, aducênd liqueururile. Conversaţia se întrerupse, şi începură toţi a glumí cu Anitta. De altcum nu sciau destul? Acest liniştit unghet al pămêntului ascundea în sine două frumseţi de posiţie înaltă, care se îmbrăcau după cea mai nóuă modă. Căpitanul dete la o parte păhărelul; era încă tiner, nu demult s'a ridicat la acest rang, şi se purta încă fórte colegial cu oficerii sĕi subalterni.

— Cum ve plac locuinţele, domnilor? După ce ne-am stêmperat fómea, ar fi bine dór' sĕ ne îngrijim şi de asta; sunteţi mulţumiţi? Dóuĕ ḑile întregi remânem aci!

Fie-care oficer spuse cuartirul ce i s'a destinat, insoţindu-'l cu observări glumeţe.

— Sermanul Destrelli! Lui îi e destinul, ca totdeauna sĕ ajungă la barbier. De, pĕrul îi e tocmai ajuns la tuns, — nu-i aşa?

— Auḑi Destrelli, dă-te numai pe mâna barbierului, dar nu şi pe a barbieriţei... şcíi, ca atunci...

Un rîs vesel isbucní la aceste cuvinte Toţi cunosceau dór' splendida istorie la care se făcea alusie...

— Nu rîdeţi de mine, mai bine me compătimiţi; iată aci e Bombane, care s'a născut sub o stea norocósă; totdeauna ajunge între aristocraţi. Şi aici a în cuartir la baronul Corati ḑi Giojoso. Ei, cine-i cu noroc!..

— Cum ai ḑis? Corati Giojoso? Dar acesta e tatăl acelei încântătóre blonde, care a trecut pe aci?

— Inzădar, Bombane, tu eşti fiiul norocului, ḑiseră toţi cătră frumosul oficer.

— Şi tu? Tu unde ajunse-şi? întrebà Terbiani pe tinĕrul oficer cu monoclu. Cercetaseră împreună şcóla milita ivesc în lumea pedagocică mulţime de voci contra întreg sistemului de înstrucţiune actual, care încarcă pe bieţii băeţi cu atâtea greutăţi, încât aprópe îmbrâncesc sub povara lor. Abia este elevul de 9 = 10 ani şi deja îl întâlnim pe stradă, ducênd un aşa numĕr însemnat de cărţi, încât abia le cuprinde cu o mână. Din tóte acele trebue sĕ înveţe atâte limbi, atâte daraveri, atâte ortografii feliurite, încât la urmă perde tot firul, şi nu se mai póte orienta; iar în capul lui înloc de claritate se nasce o confusiune babilonică. Mai ales la noi se ved urmele acestui sistem, unde încă din primii ani se împune învĕţatea limbei maghiare, de tot străine de structura, topica şi natura limbei materne. Pe lângă acésta, se mai adauge limba germână pentru elevii nostrii din şcólele săsesci. Intre asemenea împrejurări nu-i mirare, când veḑi pe copii scrind, în lucrările lor de casă, odată tóte *substantivele* în nemţeşte cu *iniţială mică* şi tóte *substantivele* în româneşte cu *iniţială mare*.

Şi asemenea aparenţe sunt un indiciu, că instrucţiunea pregătitóre se face mai cu succes în limba maternă, adecă naţională.

Dacă elevi, a căror limbă maternă este limba de propunere a şcólelor, simţesc greutatea instrucţiunii, cu atât mai mult o vor simţí elevii români, cari au sĕ se lupte preste tot cu greutăţile limbei. O disposiţiune uşurătóre şi din punctul nostru de vedere numai binevenită póte fi, şi până atunci, până când cei competenţi vor întroduce reformele necesare în întreg sistemul de învĕţământ şi mai ales în planul obiectelor singuratice.

Că sistemul actual nu e corespunḑetor, nĕ arată mai bine practica lucrului, resultatele obţinute. Inveţi câte 8 ani la limbi diferite, mai ales mórte, şi la urmă te alegi cu nimica tótă. Unde mai rĕmân apoi celelalte studii, câte se pretind, sunt atât de multe, estinse şi varii, încât într'adevĕr de mic te îngrópă într'o bibliotecă întrégă, care în fórte multe casuri te bolnăvesce şi lipsesce de vioitatea, ce trebue s'o aibă un tinĕr. Dacă pe lângă aceste mai ai nefericirea de-a ajunge pe mâna unor profesori, cari n'au cualificaţiunea şi chemarea necesară, apoi te mortifică formal. Inveţi, bovisezi cu anii la câte şi mai câte, din cari nu pricepi aprópe nimic. Ajungi cu memoria la atâta desteritate, încât poţi recita partii întregi, şi tóte acestea, ca preste câtva timp sĕ nu mai scíi nimic. Unde profesorul este la culmea chemării sale, pricepe misiunea sa, acolo insuficienţa planurilor o suplinesce purcederea lui, care mânecă dela principiul: *sĕ nu încarci mintea elevilor cu câte verḑi-uscate, ci sĕ-i faci instrucţiunea plăcută, desvoltând în mod armonic puterile lui atât trupesci cât sufletesci*, punênd mare pond pe aceea, sĕ ésă din şcólă cu *cunoscinţe clare* şi cu o *judecată sănătósă*.

Sĕ se nisuéscă deci toţi profesorii a'şi însuşi pelângă cunoscinţele necesare şi un metod corespunḑĕtor, ca astfel sĕ pótă cât mai mult uşura elevilor sarcina învĕţăturii, făcêndu-i sĕ pótă înţelege curênd lucrurile predate, ca astfel sĕ le remâe nu numai Dumineca, ci şi în celelalte ḑile, timpul liber de ajuns pentru distracţia şi recreaţiunea atât de necesară unei desvoltări armonice a organismului lor.

Colecta pentru monumentul lui Şaguna. Din mai multe comune ni se scrie că autorităţile civile din comitatul Hunedórei, au citat la sine pe preoţii ori epitropii bisericei şi i-au pedepsit în bani, pentru-că au făcut în comunele lor colecte în favorul fondului pentru ridicarea unui moment Marelui Şaguna. La tot casul purcederea autorităţilor civile este incorectă, căci organele bis. au esecutat numai ordinul superiorităţii bisericesci esmis în acest obiect; deci îndreptăţirea acestei superiorităţi de-a întreprinde colecte trebue constatată. Noi avem informaţiuni, că s'au făcut de Ven. Consistor şi rapórte oficiale în acésta causă, şi că Consistoriul a întrevenit imediat la locurile competente pentru regularea chestiunii. Sĕ sperăm, că resultatul întrevenirii va fi favorabil.

Dignitari bisericeşti de ai nostri, distinşi de Academia Ortodoxă din Cernăuţi. Societatea „*Academia ortodoxă*“ a studenţilor dela facultatea teologică din Cernăuţi a numit în adunarea sa generală extraordinară din 29 Decemvre 1898 pe următorii prea sfinţiţi, de *membri onorari pentru meritele lor* pentru societate şi pe terenul bisericesc: P. S. Sa Dr. Milaş, episcop sufragan (al Metropoliei de Cernăuţi) în Zara: P. Sa Dr. Petranovici, episcop sufragan în Cattaro; P. S. S. *Ioan Meţianu* episcop al Aradului, al Oradei-Mari, al Ienopelei şi al părţilor adnecsate bănăţene şi nou alesul Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania; P. S. S. *Nicolae Popea*, episcop al diecesei Caransebeşului; P. S. S. Dr. Gerasim Timuş, episcop el eparchiei „Argeş;“ P. S. S. Dr. Atanasie Mironescu, episcop al eparchiei „Noul Severin“ în Rîmnicul-Vâlcii; P. C. S. *Dr. Ilarion Puşcariu*, arhimandrit şi vicar archiepiscopesc în Sibiiu; dl *Dr. Iuliu Olariu*, profesor de teologie în Caransebeş, dl Dr. C. Chiricescu, profesor la facultatea teologică în Bucuresci şi dl Dr. I. C. Popescu, econom staurofor la biserica „Domniţa Balaşa“ în Bucuresci.

„Intrucât va fi adevărat?“ In numerul nostru 10 din a. c. am făcut sub acest titlu întrebare, ce-'i adevĕrat din zvonul ḑiarului „P. N.“ că P. S. Sa Episcopul Szabó ar fi pentru întroducerea liturgiei maghiare? Iată respunsul ce ni-'l dă „Unirea“:

„*Episcopul de Gherla şi Blaşul.* „Pesti Napló“ publică o corespondinţă din Blaş, de care au luat notiţă aprópe tóte foile. In corespondinţa acésta se susţine, că între Episcopul de Gherla Excelenţa Sa Dr. Ioan Szabó şi între Blaş ar fi isbucnit un conflict din causă că Episcopul de Gherla ar promova din tóte puterile nisuinţa celor ce vreu sĕ întroducă liturgia magiară. Şi special acest conflict ar fi provenit din pricina articlilor din „Unire“ scrişi în acéstă cestiune.

„Telegraful“, făcênd pomenire de corespondinta acésta, cere de la noi desluşiri.

„O facem bucuros şi declarăm, că nu avem nici o cunoscinţă de acest conflict şi cu atât mai puţin scim şi credem că Escelenţa Sa ar lucra pentru întroducerea liturgiei maghiare în biserica greco catolică.

„Tot lucrul se reduce la o scornitură ieşită din creerii bolnavi ai corespondentului lui „P. P.“

Cabinetul Széll.

M. Sa a primit demisia baronului Bánffy şi a cabinetului seu.

Br. Bánffy şi Fejérváry au fost primiţi Dumínecă în audienţă. Au raportat asupra situaţiei şi combinaţiilor.

Luni apoi Coloman Széll a fost chemat telegrafic la Viena şi primit la 12 óre în audientă de M. Sa. Iar o telegramă sosită Luni sara la Sibiiu ne vestea, că *M. Sa a însărcinat pe Coloman Széll cu formarea noului Cabinet.*

Va fi singura formaţiune, care va întimpina mai puţină resistenţă din partea oposiţiei, ba va fi primită chiar cu complăcere de apponyişti, de unde sĕ deduce că sub Széll se va întêmpla fusiunea între partidul liberal şi naţional apponyist.

„Ale sale, dintru ale sale“..

„Tribuna Poporului“ dela Arad are inherenta însuşire, de care de loc nu se pot desbăra cei ce o dirigéză, anume: de-a loví cu tóte ocasiunile în capii, metropoliţii, bisericei nóstre.

Atacat'au pe fieertatul metropolit Miron, nelăsându-'l sĕ odichnéscă în pace nici barem în mormênt; iară acum, ca sĕ nu iasă din elementul lor, şi-au îndreptat săgeţile veninóse, tendenţióse, asupra nou-alesului nostru metropolit, încă înainte de a-şi ocupa scaunul archiepiscopesc.

Dar „nobila“ pornire de-a ponegrí pe toţi câţi nu se închină bancrotatelor lor vederi, nu se mărginesce numai la capii bisericei, a căror vaḑă cu trup cu suflet ar trebuí s'o apere şi ocrotéscă, mai ales că mulţi din ei sunt oficialii bisericei, ba chiar călugări „obedienţi“: ci se estinde asupra tuturor bărbaţilor, cari au ajutorat şi ajutoră cu muncă, nu cu frase, pe archierei nostrii în greaua lor misiune.

De altă parte ridică într'al nóuĕlea cer pe de-a ceia, cari trăesc

„înşirând la vorbe góle,
„ce din códă au sĕ sune,

şi trimbiţând urbi et orbi pericolul ce amenință causa naţională şi între altele instituţiunile nóstre culturale; iar când le faci ofertul de-a nu privi lupta, numai cu ochianul, de departe ci de-a ocupa locul onorific pentru susţinerea şi apĕrarea acelor instituţiuni periclitate, apoi îţi respund că „la aşa ceva nu se pricep.“ De sine înţeles, că e mai bine a face voiajuri şi a critica pe tótă lumea, decât a munci din greu în cele cancelarii prăvóse.

Mai ales Nrii ultimi ai „T. P. aruncă cu tină într'un numeros şir de bărbaţi, cari au muncit şi muncesc pe terenul bisericesc, precum şi pe alte terene menite a promova progresul nostru comun; şi încă într'un mod cum abia afli, chiar în ḑiarele din cari dirigenţii numitei foi au învĕţat sistemul invectivelor. Publicul cetitor va primi deci cu reserva cuvenită scrisele acelei foi aradane, care într'adevĕr îşi perde tot rostul şi cumpĕtul.

Intre cei atacaţi este şi Preacuvioşia Sa dl director al seminarului diecesan din Arad, *Augustin Hamsea*. Domnia Sa ne trimite următórea declaraţiune, prin care în interesul adevĕrului trebue sĕ constate în faţa celor susţinute de „T. P.“, că nu se póte bucura de distinsa onóre de a fi „nepotul“ Prea Inalt Sfinţitului nostru metropolit:

Iată-o:

Declaraţiune.

„Tribuna Poporului“ din Arad a publicat în multe rênduri ca fapt esistent, că eu sunt nepot Prea Sfinţiei Sale Dlui Episcop al Aradului Ioan Meţianu.

Faţă de aceste comunicate ale „Tribunii Poporului“, declar: că eu nu sunt nici nepot Prea Sfinţiei Sale, nici rudenie cu Prea Sfinţia Sa Dl Episcop Ioan Meţianu, şi astfeliu tóte combinaţiunile făcute de numita fóie, atât faţă de Prea Sfinţia Sa, cât şi faţă de mine pre basa unui fapt neesistent, închipuit, sunt neadevĕruri lipsite de ori ce basă reală.

Arad, 7 Februariu, 1899.

Augustin Hamsea.

şi prietenia din trecut au păstrat-o şi mai departe.

— Eu? — respunse întrebatul, şi glasul îi era ca a unei copile — oh. eu sunt fórte mulţumit. Am ajuus la vĕduva marchisului Gamberti. Şi la vorba din urmă îşi sucí zdravăn mustăcióra ce abia rĕsărea.

— Veduvă! Veduvă? Frumósa madame Gamberti e veduvă? Nătângul ăsta de crăşmar ne-ar fi putut spune asta îndată.

Terbiani nu-'şi aflà locul după acésta descoperire.

— Ḑici că e veduvă? — întrebà pe prietinul sĕu mai departe. Dar scíi că aceea e tocmai pentru mine? Cu coconiţele tinere nu-'mi prea bat capul, dar o veduvă... şi şi încă o astfel de vĕduvă.. Paolo! dragă Paolo, lasă-mĕ pe mine în cuartirul tĕu; nu-'ţi voiu uita în veci acest serviciu de amici!

— De, schimbă cu Bompane, şi atunci vei ajunge în casa blondei celei frumóse, şi póte... vei lua-o şi de nevastă. Mie încă îmi mai convin vĕduvele. Şi tinĕrul oficer şiret îşi apăsà monoclul pe ochiu.

— Rogu-te Paolo, fă-'mi acéstă bucurie, las' sĕ me strămut eu la marchisa; póte că e în joc tocmai fericirea vieţii mele!.., înţelegi, Paolo?

— Hai de, fie dară! Iţi predau ţie biletul meu de cuartel; încălḑesce-'ţi inima în privirea frumósei vĕduve! Şi mĕrunţelul locotenent se făcù că nu-'i pasă nimic, de acest schimb...

Terbiani nu-'l mai ascultà; într'o clipă fú afară, îşi căutà geamantanul, şi într'o sală laterală a crâşmei se premení cu totul. Preste un sfert de ceas „en pleine parade“, era iarăşi în mica sală, unde tocmai strângeau masa. Se rugà sĕ-i arate direcţia în care trebue sĕ mérgă în castelul Gamberti.

— Cum? Pe Dta te-au încuartirat acolo, dle locotenent? întrebà crâşmarul cel gros, şi privi mai bine pe oficer, ca şi când ar voi sĕ se încredinţeze, dacă e vrednic de acéstă cinste. Fórte bine, fórte bine! Colo în apropierea palazzului, veḑi domnule locotenent? colo unde ard luminile acele multe!

Terbiani se grăbi, şi nu preste mult sĕ vĕḑu în faţa unui edificiu domnesc de frunte, din veacul trecut.

— Tóte-'s în ordine — gândi el — corespund pe deplin economiei unei dómne mari.

Un lacheu în frac şi cu cravată albă primi cu ceremonie sĕrbătoréscă, pe insinuatul militar.

— Nu 'mi-aşi putea face onorurile la marchisa? — întrebà Terbiani pe lacheu.

— Signora marchesa în aceste momente e dincolo în vila Gíojoso.

Cu aceste cuvinte conduse pe oficer în odaia cea mare, a cărei păreţi erau acoperiţi cu parchet vechiu, şi era plină de mobile scumpe.

Focul vesel din sobă, împrăştia căldură şi lumină. Flori din florărie înverḑeau în tóte unghiurile odăii, şi parfumul jacinţilor înfloriţi, tradau presenţa unei dame fine şi elegante.

— Dacă dl locotenent ar voi dór' sĕ cetéscă — ḑise lacheul — aci puteţi alege gazete, iar colo pe stelagiu găsiţi cărţi. Vĕ pot servi dór' cu cafea, ceaiu, sau pâne?

— Mulţumesc, mulţumesc! respunse oficerul distras.

— Dl locotenent e póte obosit şi doresce a se odihni?

— Mulţumesc, nici când nu me culc inainte de meḑul nopţii, — în gândul seu însĕ îşi ḑise că în acest chip póte va avea ocasiune a se întâlni încă aḑi cu dómna casei. Camerierul se retrase, iar Terbiani se aşeḑà comod într'un fotel.

Se trase mai aprópe de sobă, şi privea focul, care escita mii de gânduri nebunatice în mintea lui. Timpul trecea; uşa se deschise deodată, şi dama mult asteptată sosi. Ah, din apropiere e şi mai frumósă! îşi ḑise în sine Terbiani, în vreme ce bolborosi câteva cuvinte de politeţă.

— Poţi vedea, domnul meu,— ḑise dama întinḑênd mâna spre sărutare — cât de mult m'am grăbit, numai ca sĕ nu neglig datoria ce i se impune unei dame faţă de óspeţii sĕi. Dincolo la părinţii mei m'am întâlnit cu un companion al dtale, care mi a spus că eşti aici.

Tinĕrul se plecà adênc; îi cădea bine a vedea, cu câtă atenţiune îl privesc acei ochi bruni şi cocheţi.

— Numai de aş sci ce impresie i-am făcut?, îşi ḑise în sine oficerul mândru, şi din zimbetul amabil înzădar se silea a ghici gândurile damei şirete.

— Aş regreta mult, dle locotenent — ḑise dama cu multă cochetărie — dacă pentru mine 'ţi-ai jertfí odichna; cred că eşti obosit.

— Oh, signora, cum aşi simţí eu oboséla în astfel de societate ca a dtale?

— Dle, nu judeci Dta prea pripit? De, nu poţi sci de nu sunt eu chiar prea plictisitóre. Altfel trebue sĕ-ţi spun că după singurătatea iernei fără sfîrşit de lungă, me bucur fórte mult de societatea d-tale. Aici sunt totdeuna numai cu familia nóstră.

— „Bravo!“ cugetă în sine Terbiani, iar cu voce tare ḑise: Dar pentru ce trăiesci în singurătate?

Revistă Bisercéscă.

Din România.

(*Studiul religiunii*). Se vorbesce cu órecare siguranţă că întroducerea religiunei până în clasa opta liceală, ar fi asigurată. (Destul de rĕu că n'a fost şi pâna acum în totdéuna! Red. „T. R“.)

—

(*O faptă de bine*). Suntem informaţi scrie „Şcóla şi Biserica“, că o parte dintre Prea Sfinţiţii Episcopi mai bogaţi, în frunte cu Prea Sfinţitul Metropolit Primat şi Prea Sfinţitul Metropolit al Moldovei, *au depus un fond de lei 500.000* pentru facerea unui insitut de cultură pentru fete, spre a detrage ficele ortodoxilor de la înfluenţa şcólelor catolice.

—

(*De-ale clerului din Ţară*). Dl I. Grigoriu, profesor la gimnasiul din Vaslui, s'a hirotonisit preot, a treia ḑi de Crăciun. Ni se umple inima de bucurie, ḑice „Şc. şi Bis“. vĕḑênd, că elemente aşa de culte şi valoróse întră în clerul nostru naţional.

Din diecesa Aradului.

(*Esamennl de cualificaţiune*) cu candidaţii la preoţie prescris prin Statutul organic şi prin Regulamentul special, sĕ va ţinea în Arad, precum sĕ face cunoscut prin o notă oficială, de I. P. S. Sa Dl Episcop diecesan Ioan Meţianu, Joi în 18 Februariu vechiu, în localitatea îndatinată, cu începere la 9 óre nainte de amiaḑi.

La esamen sunt admişi toţi acei teologi absoluţi, cari până la 31 Ianuariu a. c. şi'-au aşternut recursele conform prescriselor Regulamentului.

—

(*Un document important*). In 3/15 Novembre a. c. se împlinesc *87 de ani dela deschiderea solemnă a institutului preparandial rom. gr. or. din Arad*, numit cu drept cuvênt „autorul norocirei nóstre românesci“.

Este mare şi însemnată ḑiua acéstá pentru românii gr. or. ungureni, căci în acéstă ḑi s'a pus temelie culturei nóstre naţionale în acele părţi. In acest institut au propus unii dintre cei mai luminaţi bărbaţi a-i neamului nostru românesc; din acesta au eşit mii de tineri folositori bisericei şi naţiunei nóstre.

Acest sanctuar al culturei nóstre este câştigat prin noi înşi-ne, ca şi tóte celelalte instituţiuni culturale române, căci Majestatea Sa preagraţiosul Imperat şi Rege Francisc I, aducêndu-şi aminte şi de poporul român vecinic credincios tronului şi patriei şi care s'a distins atât de mult prin victoriósele bravuri de pe câmpul de luptă contra Francesilor, a decretat înfiinţarea acestei preparandii, care la ḑiua susnumită, 3/15 Novembre anul 1812 s'a şi deschis cu mare solemnitate.

Credênd că face o plăcere publicului cetitor, Dl Damaschin Medrea înv. în Căpruţa, publică în „Bis. şi Scóla“ circulariul dat din incidentul acestei ḑile de către P. S. S. Episcopul de pe atunci Pavel Avacumoviciu, care l'a aflat în archiva parochială din Ilteu, scris, conform usului de atunci, cu litere cirile şi pe care la transcris cu litere latine păstrând interpuncţiunea şi ortografia.

Circularul fiind un interesant document nu numai istoric, ci şi de limbă, îl vom reproduce şi noi.

(„*Bis. şi Şcóla.*)

Din diecesa Caransebeş.

(*Hirotonire.*) Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop diecesan, Nicolae Popea, a binevoit a hirotoni la 28 Ianuarie. v. a. c. întru presbiter pe absolventul de teologie Petru Popescu. Dênsul e designat de preot în comuna Văliug.

—

(*Concertul*) aranjat în 20 Ianuarie st. n. de Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a reuşit strălucit. Concertul sa început la 8 óre sara după sosirea P. S. Sale a dlui episcop *Nicolae Popea* şi a Prea-cuvioşiei Sale părintelui Archimandrit Filaret Musta şi a urmat după următórea programă: 1. Priceasna „Lăudaţi“ cor micst de în 5 voci de A. Sequens. 2. Fragment din scrisórea III de Eminescu, declamată de teologul de cursul III. Eugeniu Sudreşan. 3. Singurica, cor micst, de I. Simonescu. 4: a) „Dans spaniol“ piesă pentru orchestră de M. Mozskovsky b) „Serenada“ piesă pentru orchestră de Ceaur Aslan. „Niţa Panjĕn“ monolog de C Brediceanu, declamat de pedagogul de curs II. Simeon Popoviciu. 6. a) „Tot ţi-am ḑis“, de T. Popovici. b) „D'ar fi badea“, de A Sequens.

(„*Fóia Diecesană*“)

Revistă Externă

Americanii şi Filipinele.

Senatul american din Washington a adoptat la 15 Febr. n. o propunere de cuprins că prin adoptarea tratatului de pace, *Statele unite n'au de când sĕ-şi anexeze Filipinele în mod definitiv*, ci mai mult în scopul de a stabili în acele insule un guvernament care sĕ rĕspundă situaţiunei locuitorilor, *preparându-i pentru un guvernament autonom local*, şi de a dispune, la un moment dat, de insule în aşa mod, încât sĕ satisfacă şi interesele Statelor-Unite şi ale locuitorilor din Filipine.

Anglia şi America.

Lordul Charlos Beresford a sosit la San Francisco, unde 'şi-a început deja campania în favórea unei *acţiuni comune anglo-americane în China.*

—

Noul Preşedinte.

Alegerea noului Preşedinte al Republicei franceze s'a făcut repede; aşa prescrie constituţia.

Congresul electoral (camera şi senatul la un loc) s'au întrunit deja în 18 Febr. n. în Versailles, reşedinţa de ordinióră a Regilor, şi au sĕvêrşit alegerea.

Preşedintele senatului, *Loubet*, şi *Méline*, au fost candidaţii. Cel dintâi a obţinut 480 de voturi, al doilea 270, astfel *Loubet* a fost declarat preşedinte al Republicei, cap al statului francez.

Intors la Paris a fost primit cu ovaţii mari, dar au fost şi câteva demonstraţii contra lui.

NOUTĂŢI

Asentările amânate. Deja în Martie ar fi sĕ sĕ încépă asentările. S'au şi făcut pregătirile de lipsă. Dar cum suntem încă în stare de „*ex-lex*“, ministrul de honveḑi a dat o ordinaţiune prin care *asentările sunt nmânate pe timp nehotărît*, nefiind contingentul votat de parlament.

*

Contra liturgiei maghiare. Cetim în foile ungureşti de Duminecă: „In adunanarea protestantă din Szarvas, *s'a ridicat furtună mare în contra limbii liturgice maghiare.* Au fost mulţi *contra* ei, şi pe cei ce pledau pentru ea, n'au voit sĕ-i asculte ci i-au huiduit strigând „*Afară cu ei!*“ Numai închiderea adunării a putut pune capăt furtunei“.

*

Dueluri sângeróse. Dintr'o discuţie ḑiaristică nestăpânită, redactorul lui „Bud. Hirl.“ Csajthay F. s'a duelat la finea sĕptĕmânei trecute cu redactorul lui „Egyetértés“ Dienes M. La prima tragere de revolver, Csajthay a fost lovit în pept. Glonţul i-a strĕbătut amêndóuĕ plămânile şi i-a rĕmas în trup. E în pericol de mórte.

In Iaszberény asemenea a fost rănit de mórte un ḑiarist într'un duel cu sabia cu un proprietar de acolo.

Congregaţia din Bichiş-Ciaba va înainta dietei o cerere de-a sĕ aduce *o lege pentru oprirea strictă a duelului.*

*

Falimentul artistei Agata Bârsescu. O impresiune penibilă a produs în tóte părţile locuite de Români scirea, că tribunalul din Viena, la cererea a numeroşi creditori. a declarat în starea de faliment pe celebra artistă dşóra Agata Bârsescu chiar sĕptĕmâna trecută, pe când juca pe scena teatrului de aici din Sibiiu. Acum că lucrul e secret public, dăm şi noi pe scurt amenuntele.

Ḑiarul „Neue Freue Presse“ scrie că dşóra Bârsescu a fost în timpul din urmă atât de reu năpăstuită de creditori, că nu putea sĕ-şi mai ţină nici locuinţă proprie, ci o amică a sa i-a fost pus la disposiţie o cameră pentru ca cel puţin sĕ fie scutită de secvestrarea mobilelor. Se ḑice că mult a contribuit la starea-i precară financiară perderea unui proces contra societăţii engleze de asigurare „Star“.

Ḑiarele bucureşcene spune „Fam.“ scriu, că regina României s'ar fi decis sĕ se pună în capul unei subscripţii publice pentru a veni în ajutorul strîmtoratei artiste. Asemenea se vorbesce că artiştii „Teatrului Naţional“ din Bucureşti ar da o representaţie în folosul marei artiste.

*

Serată-Bârsescu în Sibiiu. Precum aflăm din isvor sigur *Vineri* în 12/24 a curentei va avea loc aici o *serată musicală în onórea celebrei artiste Dşóra Agata Bârsescu* cu conlucrarea acesteia. Serata o aranjază societatea sibiiană iubitóre de artă, în „Gesellschaftshaus“, cu un program fórte bogat.

Programul mai de aprópe se va publica la timpul sĕu atât prin jurnalele din loc, cât şi prin afişuri.

La serată vor conlucra puteri recunoscute din loc.

Reuşita seratei promite a fi asigurată prin interesul ce-l arată publicul sibiian, fără deosebire, faţă de tragediana care atâtea momente de distracţie artistică i-a câştigat.

*

O mare nenorocire de tren. In apropfere de Brüssel un tren accelerat s'a lovit Sâmbătă diminéţa aşa de puternic de un tren ce sta în staţie, că s'a zdrobit grozav: *39 de persóne călĕtóre au fost scóse mórte de sub ruinele vagónelor; 60 rănite greu şi 140 răniţi mai uşor.*

*

Mulţămită. Credincioşii bisericei greco-orientale române din Certede, şi pre calea acésta esprima mulţămita stimaţilor *Dr. Zosim şi Sofia Chirtop* din Câmpeni, pentru donaţiunea de 50 fl. v. a. făcută bisericei, nóstredorindule ca D-ḑeu sĕ le lungiască firul vieţi întru mulţi ani fericiţi Certege în 18/II Febr. 1899. In numele credincioşilor *Constantin Cotişel* preot.

*

Frigul în Statele-Unite. Din New-York se anunţă că frigul acolo este fórte intens Portul este îngheţat, iar navigaţia a devenit cu totul dificilă.

*

Mórte. *Eliseu Mezei Câmpeanu*, teolog absolvat şi student în filosofie, ajungênd bolnav la Braşov, spune „G. Tr.“, a rĕposat Vineri séra la 6 óre în spitalul civil de acolo Fiĕ-i ţĕrîna uşóră!

*

Explorarea ruinelor Babilonului. Sultanul a acordat unei misiuni germane autorisaţia de a explora ruinele Babilonului. Misiunea acésta trimisă de guvernul din Berlin şi organisată de profesorul Sachan, va fi condusă de doctornl Robert Koldewey. Explorarea ruinelor Babilonului va dura probabil cinci ani şi va fi de o mare importanţă archeologică şi istorică.

Locul unde a fost Babilonul, a fost pentru prima óră recunoscut de dl Layard, mai târḑiu ambasador al Angliei la Constantinopol, care descoperise şi ruinele Ninivei. A fost apoi explorat de o misiune franceză, dela 1851—1854. Câti-va ani mai târḑiu, sir Henry Rawlimon a călcat ruinele misiunei franceze şi ale lui Layard. Ultimul explorator a fost Rassam, amicul lui Layard. Toţi exploratorii însĕ n'au făcut decât sĕpături parţiale, pe când Germanii acum vor face o explorare metodică şi complectă.

Pe tótă întinderea vechiului Babilon, care era situat pe ţĕrmul Eufratului, movile de nisip indică locul monumentelor principale. Cea mai mare din ele numită El Kaso'r (castelul), se crede că acoperă ruinele palatului lui *Nabucodonosor*. Cu explorarea acestei movile vor începe lucrările misiunei germane.

Posta redacţiunei.

Dr. O. P. S'a făcut deja de mult recercare la ministru pe basa disposiţiunilor statutului, şi se aştéptă resultatul. E curios, că numai pe voi cei din comit. H. vĕ omóră cu dragostea! Pentru cele trimise mulţămită!

— Ei, medicul de casă a convins familia nóstră, că viaţa dela sate şi singurătatea va fi fórte priinciose sănătăţii mele, şi urîtul într'adevĕr s'a dovedit de un fórte bun medicament! Aşa-i că esteriorul meu ar puté face onóre ori-cărei femei reşcobane de ţeran?

Terbiani îi contraḑise, şi cu isteţime întórse iarăşi vorba la singurătatea dela ţară. El aruncà nisce priviri duióse asupra ei, şi i-se părea că tocmai în bun timp a ajuns aici. Conversaţia devení tot mai animată, şi în urmă se dovedí că au mulţi cunoscuţi comuni în Roma şi Neapol. Locotenentul se simţea în ceriu!

— Se vede că-'i convin şi eu ei, dar şi ea îmi convine mie! Mâne me voiu declara!, se vede că şi-a urît veduvia, gândi în sine Terbiani, când după meḑul nopţii se întórse spre odichnă.

Diminéţă apoi când s'a deşteptat, a aflat pe masă o învitare la dejun în vila Giojoso. După dejun va fi vênătóre de vulpi. „De sigur va lua parte şi frumósa veduvă!“

Terbiani nici pe un moment nu o părăsia, îi vorbea cu mare foc despre simţeţemintele sale, îi zugrăvia nemângăierile vieţii de flăcău stingher, şi presenta în lumină trandafirie bucuriile vieţii conjugale!..

Familia Giojoso aproba întru tóte aceste vederi.

Şi iarăşi s'a făcut nópte, şi locotenentul Terbiani şi dómna castelului iarăşi se aflau împreună în odaia parfumată de iacinte şi rose.

— Mâne deja mergem mai departe, nu am deci timp de perdut, ḑise Terbiani în sine, nu-i permis sĕ întrelas ocasiunea ce mi se îmbie. Marchisa e încântătóre, şi eu mĕ topesc după vĕduve tinere.

— Oh, ce mult va simţi ea lipsa acestor momente! Acest gând se scăpà al pronunţa şi cu voce tare, şi ochii ce-'i ardeau cu pasiune în foc, şi-'i odichnì pe frumósa femee.

— Mărturisesce sincer, dle locotenent, ḑise marchisa cu al ei propriu farmec, aşa-i că ai voi fórte mult sĕ te căsătoresci?

— Oh, Dta citeşti în inima ómenilor! Da, sunt prea cutezător, că îndrăsnesc a visa şi astfel de fericire. Sciu că n'ar fi permis sĕ mĕ dau astorfel de speranţe, pentru-că mie numai frumósă, nobilă, încântătóre, îmi convine, deşi ştiu că de tóte nu sunt vrednic.

— D-ta eşti nedrept faţă cu D-ta însuţi, ḑise marchiza, — şi dacă îmi dai timp, îţi voiu procura acest tesaur.

— Marchisă, cuvintele D-tale mĕ fac prea fericit!..

Şi Terbiani tocmai voia sĕ se arunce în genuuchi, când cu o vehemenţă óre-care uşa se deschise, şi doi copilaşi şi un bărbat frumos, de o vrêstă mijlocie, de o presenttare nobilă, întrară înăuntru. Marchisa se ridicà şi cu braţele deschise grăbí spre copii.

— Marchisul Gamberti, bărbatul meu, doi fii ai mei, — dl Terbiani locotenent, óspele nostru plăcut deja de eri!, ḑise sglobia femee recomandându-'i reciproc. Marchisul întinse mâna oficerului care amuţise de mirare.

Marchisa zimbí cu bucurie rĕutăciósă, prinse mâna lui Terbiani şi îl presentà unei dame eşite din vremuri, care tocmai acum se desfăcea din mantaua de călĕtorie.

— Iubita mea sócră, dl locot. Terbiani doresce mult ca sĕ-şi presinte omagiile vĕduvei marchisului Gamberti, dómnei casei. Nu-i aşa, signor, că ţi-am ghîcit gândul?

Contesa bĕtrână întinse cu bunătate tinĕrului oficer dóuĕ degete dela mâna înmănuşată...

*

Când în cealaltă ḑi regimentul plecà mai departe, locoten. Terbiani ḑise către colegul seu cu care schimbase cuartirul:

— In veci nu mĕ voiu căsătorí, frate! Femeile tóte-'s false. Tóte-'s amăgitóre ca sclipirea mării!...

Trad. de *Romeo.*

Voci din public.

Scrisóre de mulțumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Noembre 12 anul 1895 eram așa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de ḑile a trebuit sĕ zac în acelaș loc, fără sĕ mĕ pot mișca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 Ibs la 130 Ibs, un semn despre durerile grozave, ce-am avut sĕ îndur în atâția ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, așa am auḑit de liniments electric., scalde turcești, și după tot feliul de ocupațiuni medicale, nu me simțém mai bine, așa că ultimul medic ce l'am ocupat mi ḑise, că nu primesce mai mulți bani dela mine, pentrucă banii sunt aruncați fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlnii un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică, antirheumatică,** ce-ar fi un mijloc fără greș contra rheumatismului. Eu ii povestii din esperențele mele cu alte mijlóce, și aveam fórte puțină încredere. Parecă mâna sorții mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, și că inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéză. Da, am câștigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot esprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a prețui tóte comorile lunei pe lângă **thea Wilhelm pentru curătirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiți așa buni, domnule, și trimiteți-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete din thea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate și viață îndelungată, rĕmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. New-Jork. [192] 5—9

Se află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar,* Sibiiu.

Nr. 93—1899 [25] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia de clasa a II. Idicel prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele stabilite în sinodul parochial ținut la 25 Ianuariu 1898, cari la olaltă dau suma de 600 fl.

Petenții vor avea a promova suplica lor concursuală instruită în sensul legilor în vigóre, în terminul deschis, subscrisului oficiu protopresbiteral p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, 26 Ianuariu 1899.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Galaction Șagău,
protopresbiter.

Nr. 11/899 [18[3—3

CONCURS.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent se publică concurs nou pentru ocuparea postului de capelan în comuna bisericéscă Lăpuș, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

Venitele sunt jumĕtate din venitele stolare parochiale cam în sumă de 426 fl. 50 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre până la terminul cuvenit subscrisului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 20 Ianuariu 1899.

Romul Furdui,
protopop.

Apel important!

O Societate de asigurare pe acții indigenă, care acum se organiséză, caută pentru acest oraș și împregiurime,

Agenți principali

pentru purtarea întreprinderei de asigurare a vieții și poporului precum și inspectori, organisatori și organe de aquisițiune. Ocupațiune durabilă, existență sigură și rentabilă. Aceia cari nu sunt experți în acéstă branșă vor fi instruați și introduși de un organ al societății. De óre-ce în fiecare comună din acest comitat sĕ vor denumi representanți, sunt binevĕḑuți reflectanții din părțile aceste. Oferte sĕ sĕ adreseze sub **Assecuranz-Gesellschaft 39 la Anoncen Expedition Geza Pick, Budapesta, Josefsplatz 10.** [20] 2—2

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta părțile stricate și defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății) precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grétă, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului (țițelor) femeesci, la înțărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos și curat și este un remediu de casa poporal probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.

Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei. [50] 21—30

In dose à 25 si 35 cruceri.

Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☞ asemenea tóte părțile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☜

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

„TIMIȘANA“,

institut de credit și economii, societate pe acții în Timișóra.

Incheierea Socoților cu 31 Decembre 1898.

[26[1—1

Contul bilanțului.

ACTIVE.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		13392.38
Cambii de bancă	fl. 463384.—	
Cambii hipotecare	„ 236649.—	700033.—
Imprumuturi hipotecare		306773 66
Mobiliar	fl. 2095.02	
după amortisare de 10%	„ 209.50	1885.52
Imprumuturi pe efecte (Lombard)		3240.10
Efecte proprii		5035.80
Realități		13946.15
Giro- și Cheque-Conto		1231.75
Interese de reescompt anticipate		843 58
Interese restante		6476 03
Diverse conturi debitóre		4103.57
		1056961.54

PASIVE.		fl. cr.
Capital de acții		280000.—
Fond de reservă gen.	fl. 47225.42	
Fond de reservă pentru acoperirea pretensiunilor dubióse	„ 2292.83	
Fond de reservă pentru diferințe de curs	„ 1400.—	50918.25
Fond de pensiune		4600.—
Depuneri spre fructificare		521083.39
Cambii reescomptate		148658.—
Interese transitóre		14121.86
Dividendă neridicată		264.—
Int. după capitalul de acții em. II.		8.41
Contrib. după int. capit. în sem. II.		1265.56
Diverse conturi debitóre		1129 46
Profit curat		34912 61
		1056961.54

Contul venitelor și al sarcinilor.

SARCINI.	fl. cr.
Interese ridicate și capitalisate	25316.24
Salarii	9522.58
Contributie erarială și comunală	5667.83
Contribuție 10% după interese de depuneri spre fructificare	1266.07
Interese de reescompt	10034.83
Chirie și spese de cancelarie	1418.98
Tipărituri și postporto	612.37
10% amortisare din mobiliar	209.50
Profit curat	34912.61
	88961.01

VENITE.	fl. cr.
Interese după cambii de bancă	44289.95
„ „ „ hipotecare	17906.09
„ „ împrumuturi hipot.	24913.06
„ „ „ pe éfecte	271.65
Venitul efectelor proprii	230.96
Venitul realităților	619.67
Provisiune	729.63
	88961.01

Timișóra, 31 Decembre 1898.

Rotariu, director. **Miculescu,** comptabil.

Direcțiunea:

Theodorovits. Istin. Al. Creciunescu. Dr. Putici. Maniu.

Subsemnatul comitet am esaminat contul present al bilanțului, pre cum și cel al venitelor și sarcinelor, și confrontându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă, le-am găsit cu acelea în consonanță și esacte.

Comitetul de supraveghiere:

V. Babeș, președinte. *N. Cherdan.* *Dimitriz Buibaș.*

„CRIȘANA“, societate de economii și credit în Brad.

Contul bilanțului.

[27] 1—1

ACTIVE.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		11152.27
Cambii escomptate		236632.61
Imprumuturi pe obligațiuni		40828.82
Imprumut hipotecar		11568.45
Mobiliar	fl. 505.35	
după amort. de 10%	fl. 50.54	454.81
Interese de reescompt anticipate		172.09
Interese restante		4465.70
Anticipațiuni		150.—
		305424.75

PASIVE.		fl. cr.
Capital social		23150.—
Depuneri spre fructificare		231272.52
Cambii reescomptate		13738.50
Dividende neridicate		138.—
Fondul de reservă		21600.—
Interese anticipate		4687.77
Profit transpus din 1897	fl. 2009.92	
Profit din 1898	fl. 8828.04	10837.96
		305424.75

Contul profitului și al perderilor.

EȘITE.		fl. cr.
Interese de depuneri		12204.80
Interese de reescompt		1869.57
Salarii		2950.—
Chirie		200.—
Competințe de timbre		35.76
Spese diverse		637.44
Marce de presență		722.—
Amortisațiune de mobiliar		50.54
Contribuțiune erarială	fl. 1236.74	
Contribuțiune comunală	fl. 310.45	
Contribuțiune de 10% la depuneri	fl. 1220.48	2767.67
Profit transpus din 1897	fl. 2009.92	
Profit net	fl. 8828.04	10837.96
		32275.74

INTRATE.	fl. cr.
Interese	23519.11
Provisiune	4366.—
Diverse	2380.71
Profit transpus din 1897	2009.92
	32275.74

Brad, la 31 Decembre 1898.

Vasiliu Damian m. p., dieector. **Ioan Rusu** m. p., cassar. **Stefan Albu** m. p., controlor. **Petru Rimbaș** m. p. comptabil.

Membri în direcțiune:

Dr. Pevel Oprișa m. p **Aron Fejer** m. p. **George Bogdan** m. p. **Nicolae Obedeu** m. p.
Vasile Boneu m. p. **Ioan Stanciu** m. p. **Toma Oțel** m. p. **George Impĕrat** m. p.
Ioan Roman m. p. **Ioan Câmpian** m. p. **Ioan Cutean** m. p.

Subsemnata comisiune de supraveghiere am examinat contul bilanțului, profitului și al perderilor și confrontându-'l cu registrele principale și auxiliare 'l-am găsit în consonanță și exact.

Brad, la 2 Gebruare 1899.

Teodor Pop m. p., *Petru Gligor* m. p., *Simeon Băcilă* m. p.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 15 Sibiiu Joi, 11/23 Februariu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Metropolitul nostru.

Monitorul oficial ne-a adus scirea îmbucurătóre: că Maiestatea Sa Preabunul nostru Impĕrat și Rege s'a îndurat prea grațios a întări alegerea de metropolit, sĕvêrșită la 29 Decembre, 1898, în congresul nostru național-bisericesc.

Actul acesta preainalt ne umple inima de bucurie și de gratitudine totodată.

Vĕduvita nóstră archidiecesă cu ḑiua de aḑi depune haina de jale, și ia mĕsuri de a primi cu demnitate pe mirele sĕu iubit.

Metropolia nóstră aḑi aruncă haina de jale, și se pregătesce și ea de nuntă, căci în câteva ḑile va sosí în reședința metropolitană alesul clerului și al poporului, capul metropoliei nóstre.

Actul maiestatic ne-a luat doliul, de aceea e mare bucuria nóstră.

Bucuria acésta o manifestăm față cu coróna în semnul și forma ereḑită dela strămoșii nostri.

Am păstrat totdéuna loyalitate, credință, fidelitate către dinastie și tron.

Gratitudinea nóstră o trimitem și acuma Maiestăţii Sale împĕratului-rege pentru-că a luat haina vĕduviei, haina cernită de doliu de pe biserica nóstră, și în locul aceleia i-a dat haina de mirésă, haina bucuriei, haina veseliei. Recunoscință suntem datori guvernului Maiestăţii Sale, care în crisa gravă, prin care a trecut în ḑilele din urmă, în multele griji pentru esistența sa și prosperarea patriei, nu și-a uitat nici de biserica nóstră, ci respectând dreptul ei autonom, a esoperat dela corónă întărirea conclusului congresului nostru, prin care la scaunul de metropolit a ridicat pe Preasânția Sa Domnul episcop al Aradului Ioan Mețianu.

Ori-cât de odiósă ar fi fost firma actualului guvern pentru noi Românii, și dóră și pentru biserica nóstră în unele casuri concrete, un suvenir plăcut ne-a rĕmas dela actualul guvern în momentul schimbărei firmei. anume de ministeriul Bánffy e legată întărirea alegerei de archiepiscop și metropolit.

Ochii nostri sufletesci, inimile nóstre sunt îndreptate în aceste momente spre noul metropolit.

Aprópe o jumĕtate de veac a lucrat în biserică în posițiuni distinse, iar de un pătrariu de veac ca cap al diecesei Aradului.

Activitatea acésta binefăcétóre i-a asigurat recunoscință vecĭnică în analele bisericei, iubire în inimile credincioșilor, și stima ce trebue sĕ o aibă fiii credincioși către părintele lor iubit.

Deși înaintat în etate, bunul Dumneḑeu l'a dăruit cu depline puteri sufletesci și trupesci.

Doritoriu de a ține cu mână tare frênele bisericei nóstre, ca ea în mersul seu se nu se abată dela canónele bisericei ortodoxe orientale; doritoriu de a ținea cu mânătare cârja, toiagul păstorirei, ca lupii sĕ nu între în staulul oilor: noul metropolit află atât aici în archidiecesă, cât și în general în întrégă metropolia, inimi calde, accesibile pentru lucruri bune, voință de fer de a lucra pentru conservarea instituțiunilor bisericesci, și pentru desvoltarea lor în spiritul liberal, în care ele au fost contemplate, caractere oțelite în fidelitatea către biserică, mai pe sus de tóte însĕ o școlă, care în decurs de 25 de ani sub conducerea rĕposatului metropolit, s'a deprins a cerceta cu scrupulositate, care factor anume e chemat a decide meritoric în causă, la decidere apoi cu scrupulositate s'a căutat după dreptate

Cu smerenie ne ridicăm glasurile către Dumueḑeul milelor și al îndurării, și în aceste momente aducem cuvinte de mulțumire pentru darurile, cari le-a vĕrsat asupra Preasânției Sale metropolitului nostru.

Ferbinte mulțămită aducem bunului Dumneḑeu pentru darurile de până acuma, și-l rugăm, ca aceles sĕ le estindă și in viitoriu asupra metropolitului nostru.

Dumneḑeu sĕ-l țină după cum totdeuna ne rugăm la sfânta evangelie: in pace, întreg, cinstit, sănătos, întru ḑile îndelungate, spre a îndrepta drept cuvintele sfintei scripturi.

Biserica nóstră trece prin grele cercări, e de lipsă ca neîntreruptă veghiere sĕ asigure prosperarea ei, și acésta e condiționată dela pacea internă în sinul bisericei, dela întregitatea corporală și spirituală a metropolitului, și dela o conlucrare comună a tuturor factorilor în biserică.

Cu încredere privim în viitorul nostru. Ḑilele de vĕduvie au trecut.

Sĕ îmbrăcăm toți haină de veselie, sĕ îmbrăcăm toți haină de nuntă, sĕ facem pregătirile, ca cu demnitate sĕ primim pe mirele bisericei, cu demnitate sĕ-l întroducem în scaunul de metropolit, și imnuri de laudă, imnuri se veselie sĕ rĕsune in bisericile nóstre, căci grația monarchului preaiubit a ridicat starea de vĕduvie, a ridicat vacanța de pe biserica nóstră.

Frumósa egală îndreptățire în Austria. Din Viena, din cercuri cehe, se transmite știrea de mai jos, care e o dovadă, că guvernul austriac face pas după pas înainte spre *deplina egală îndreptățire a limbilor în Austria*, cel puțin în provinciile cehe și Silezia. Iată știrea:

Acele instrucțiuni, pe cari ministrul președinte ca șef al ministerului de interne, le-a edat pe sama autorităților politice din Silezia, iar ministrul de justiție pe sama forurilor judecătoresci de acolo, privitor la ***întrebuințarea limbilor****, sunt acum estinse și asupra oficiilor financiare. In cuintesență aceste instrucțiuni obligătóre pentru tóte aceste organe publice (foruri politice, judecătorii și oficii financiare), cuprind următórele:*

Depunerile la protocol (fasiunile) au sĕ fie luate de autorități în limba partidei, a deponentului, și și la pertractări, partidele se folosesc de limba lor proprie.

Resoluțiile, judecățile, se dau partidelor în limba lor proprie.

Citațiile, avisările, mandatele de solvire, se dau în limba partidei.

Libele de dare și tipărituri pe sama partidelor, au sĕ fie ținute la disposiție, pregătite în limba lor proprie.

Știrea acésta însĕ, nu a fost încă confirmată și oficios.

Noul cabinet.

O combinație transmisă ieri asupra formării cabinetului, spune, că în noul cabinet numai trei vor fi ministri noi: *Col. Széll*, președinte de consiliu, *Alesandru Plosz*, la justiție, și *Alesandru Hegedüs* la comerciu; încolo cei vechi: Ladislau Lukács finanțe, Dionisiu Perczel interne, Ignațiu Darányi agricultură, Iuliu Wlassics culte, bar, Fejérváry honveḑi, Manuil Széchenyi pe lângă M. Sa, și Ervin Cheh, ministru croat.

Nu mai încape îndoială, că din punct de vedere al stabilirii *păcii* în crisa politică din capitala ungară, M. Sa Monarchul a făcut cea mai înțeléptă alegere posibilă a persónei care sĕ conducă noul cabinet.

De Coloman Széll *toți* légă speranțe: „liberalii“ din majoritate fiind-că e și el „liberal“ din sinul lor; apponyiștii, fiindcă speră, că de nu aḑi, apoi ca mâne, are sĕ urmeze fusiunea între ei și liberali, întrând dór' Apponyi în ministeriu; kossuthiștii, ei știu de ce, destul că îl salută ca pe „vestitorul păcii“ (békehirnök), semn că chiar și ei au gând sĕ nu-i facă greutăți, ci sĕ-l lase ca în pace sĕ pótă guverna. Până și — naționalitățile nemaghiare léga cât de cât speranțe, că dóră el va reforma legea electorală în sens mai bun și va readuce cât de cât domnia legilor în țară. Singuri tiszaiștii, cei de 30 de ani totdéuna atotputernici, stau cam strîmbând din nas, că Széll nu le e chiar sluga plecată. Dar gură nu prea fac, căci totuși e și el din „de-ai lor“...

Intru cât va satisface noul șef de cabinet speranțele acestea multiple, e taina viitorului, taină însĕ care nu va rĕmânea multă vreme taină.

Ḑiarele kossuthiste de aḑi, d., p. încep deja sĕ arunce stropi de apă pe o parte a speranțelor.

Odinióră și acuma.

Ca ilustrațiune a opiniunilor despre fericitul Gozsdu pe timpul, când el acuma sunt 38 de ani, era comite suprem în un comitat aprópe curat românesc, în care comitat oficiile cardinale erau în mânile Românilor, publicăm după ḑiariul „Foaie pentru minte, inimă și literatură“ articolul scris de Gozsdu pentru justificarea sa.

Din acest articol mai vedem și situațiunea de atuncia a Românilor.

Cetitorii vor face comparațiuni de tot interesante între atunci și acuma.

Iată acel articol:

Pesta în 9 Aprilie 1861.

Domnule Redactor!

In Nr. 21 al Gazetei se publică o corespondență din Bucuresci, prin care dl corespondent, precum se vede, se încércă a mĕ face suspicios națiunei mele, ḑicênd într'altele că mi-am greșit misiunea, mĕ numesce de un om fără energiă, care nu-'mi înțeleg chiemarea și mĕ admoniază ca ambițiunea personală se nu mi-o ridic deasupra intereselor generali, după aceea îmi înșiră cât de reu și cu nedreptate am procedat în organisarea comitatului, și în cât m'am îmbulḑit a mĕ lingușí unei clase privilegiate de maghiari.

Articolul acesta vine de peste Carpați, din péna unui bărbat, care și lucrurile de pe la noi le judecă după împrejurările din România. Eu cred că e deajuns a apela la diferința ce e între posițiunea, referințele de drept și cu un cuvênt între împrejiurările nóstre și ale fraților de dincolo, ca sĕ ne convingem, că aceea ce se póte realisa astăḑi în România, pe la noi cade încă în regiunile dorințelor pie.

O mărturisesc că mi-a costat mult timp până m'am determinat sĕ-'i respunḑ sau nu. Mĕ temeam că nu mi-oi învesci dechiarațiunea în nisce cuvinte așa alese, care sĕ nu atingă în câtva córdele inimei unora dintre conaționalii mei; consciința'mi e curată, și n'am lipsă nici de un cuvênt spre defendarea mea; insĕ ca opiniunea publică sĕ nu fie sedusă prin nisce ómeni nechemați, și Dḑeu îi scie în ce intențiuni, me resolvaiu a mĕ supune acestui judecătoriu suprem, și în interesul dreptății a arăta adevĕrul în nuditatea sa, și a-'mi motiva toți pașii, iar într'acésta mĕ voiu nisuí în cât îmi va fi cu putință, a nu urmărí pe dl corespondent pe calea invectivelor nemeritate, și voi cerca sĕ mĕ esprim cât se póte mai neted, încunjurând ori ce cuvênt ce ar cășuna supĕrare conaționalilor mei.

Nainte de tóte cată sĕ-i coreg datele statistice ale dlui corespondent, și anume: In comitatul Carașiului nu se află 300,000 români, ci 200,654, și neromânii nu sunt numai 20,000, ci 29591, iară în comitet nu sunt numai 200, ci 250, români afară de aceștia la votisare iau parte încă 43 diregători români, cari cu atât mai mare înfluință au, în cât tóte diregătoriile de frunte sunt în mânile lor!

Ce cause putem noi avé dară se ne plângem în contra numĕrului de 250 români față cu 150 neromâni, membri ai comitetului de 400 inși?

Decumva s'ar putea lua în considerare numai numĕrul locuitorilor comitatului după naționalitate: atunci da! noi românii avem nedisputaverul drept a pretinde, ca comitetul sĕ fie mai numai eschisiv din români; înse nu stă așa treaba fraților! sĕ căutăm lucrul mai deaprópe, și ne vom convinge, că de astădată nu se pot face altmintrelea decât cum s'a făcut.

Comitatul Carașiului, ca și tóte comitatele Ungariei, s'a organisat după spiritul legilor din 1847/8. In aceste nu stă nici un cuvênt despre modul formărei comitetului, iară în cele înainte de 48 nici atâta, căci atunci se guvernau comitatele prin clas'a nobililor; eu am trebuit dară sĕ-mi iau de censură numai instrucțiunea comiților supremi.

Acésta sună din cuvênt în cuvênt așa: „La formarea comitetului comitatens trebue sĕ fie representate deplin: posițiune, inteligință și industrie, cu un cuvênt interesele comune și private ale tuturor locuitorilor comitatului, fără privire la relege, clase și nascere“. Aceea însĕ ca numĕrul indiviḑilor diferitelor naționalități sĕ servéscă de censură, nici cu un cuvênt nu e memorat.

Acu 1. Posesiunea: $^{4}/_{5}$ părți e în mânile neromânilor, și în acésta proporțiune contribue fiesce-cine și la greutățile comune — afară de sânge, și numai acésta ne dă un avantagiu peste neromâni; — și totuși românii cari numai $^{1}/_{5}$ parte a comitatului o posed, sunt representați în comitet prin $^{5}/_{8}$ părți.

2. Inteligința română tótă e în comitet, iară din cea neromână numai $^{1}/_{8}$!

3. Industriașii români toți sunt membri ai comitetului, de și ḑeu! sĕrăcuți suntem; până când industria neromână, care e fórte respectaveră — mai că nici o poți numai representată.

Sĕ luăm numai p. e. societatea drumurilor de fer. Acésta posede în comitatul Carașiu 22 miluri □ sau 220,000 jugĕre de pământ, o posesiune cu mult mai mare, decât a românilor tótă; are societatea fabricei de fer, cea mai însemnată în întréga monarchie austriacă, provede cu pânea de tóte ḑilele pe 50,000 români, are 400 diregători inteliginți, şi totuşi din acestia numai 14 inşi sunt în comitet, şi acésta numai pentruca sě încape mai mulți români. Decumva dară este vr'o nedreptate ce o pot recunósce, acésta e aceea.

Aci trebue sě ating şi aceea, că între 150 de neromâni se află 26 sêrbi, cari în Caraşiu sunt mai aplecați a ținea cu românii chiar şi pentrucă sunt de o lege cu ei; (s'a dovedit acésta şi la desbaterea cestiunei limbei, când mai toți sêrbii au pledat pentru limba română); afară de aceea românii câți sunt membri ai comitetului, toți locuesc în comitat, şi la congregațiuni totdeuna pot fi față iară dintre neromâni mulți au locuința afară din comitat, şi încă câțiva în o depărtare mare, încât fórte arare-ori se vor ivi la adunări.

Decumva dară 250 de români din comitet şi 43 diregători, față cu 150 neromâni şi 32 diregători, din cari neromâni ca de sigur se mai pot detrage 26 sêrbi, nu vor fi în stare a-şi realisa interesele românilor în comitet, atunci puțină speranță de noi, atunci întradevěr se póte aplica asupra-ne sentința Mântuitorului, „perirea ta din tine Israile!“

Sě mergem mai departe: Toți românii capaci a porta diregătorii sunt aplicați, mai din alte comitate încă am fost silit a aduce români; tótă intelingința până la cel din urmă care are calificațiunile cerute prin lege e în comitet, şi în urmă ne mai avênd integința, aleserem 59 inşi, şi din țereni (plugari).

Eu sunt superb că nefiind nobil născut, n'am fost despărțit nici când prin privilegiu sau ceva prerogativă, de corpul națiunei mele. In simțiri, interese, dorințe şi tendențe totdeauna am fost şi sunt un membru credincios al marelui corp național. şi me țin fericit că chiar eu sunt în stare a împărtăşi unei sume din frații mei nenobili, binefacerile constituționale; însě sfera activitǎții comitetului comitatens e fórte mare, comitetul se sfătueşte şi deliberéză şi în trebi de ale țěrei, şi el conduce guvernarea comitatului, aci dară trebue inteligință rutinată în trebile acestea.

Decumva eu punênd la o parte instrucțiunea regéscă, luam de cinosură numai numerul locuitorilor după naționalități, atunci negreşit trebuia sě fie între 400 membri, 221 români în comitet, şi ne mai avênd inteligință, eram silit sě mai bag între ei încă 62 țereni, şi prin asta se eschidea 9/10 părți ale inteleginței comitatului, căci ca românii sě nu fie coverşiți prin inteligința neromânilor, trebuia ca şi din neromâni sě mai eschid o parte din inteligință, şi sě o suplinesc cu țěreni, meseriaşi şi ómeni mai puțin inteliginți.

Acuma întreb eu cu tótă modestia: póte-se guverna un comitat prin o majoritate de țěreni?!

In légăn încă nimenea n'a fost bărbat! cel din légăn trebue sě crescă, sě se întărescă şi când până se face bărbat, şi atunci acela care era neputincios în légăn, devine în stare sě facă lucruri mari; şi noi dară sě creştem cu încetişorul, şi va aduce Dḑeu şi acel timp, acea etate de bărbăție, când vom fi în stare a ne folosi de tóte drepturile nóstre. Dumneḑeu încă n'a aflat de bine sě creeze lumea într'o ḑi.

Şi asta e cauza, fraților, pentru ce am ḑis eu că mai bucuros mulțumesc de postul de comite suprem, care nici când nu l'am cercat, nu l'am dorit, decât a guverna comitatul cu o majoritate de țěreni, decât ami îngropa tot trecutul meu, decât omenia-mi cea cu atâta jalusie păstrată, a o călca în picióre.

Şi sě veḑi dl meu Bucureştean, că şi comitetul acesta, în desavantagiul românilor compus, încă e în stare a realisa dorințele românilor în comitat, s'a dovedit acésta la restaurațiunea din 28 Februarie, când români îşi aleseră pe toți bărbații capaci de a purta diregătorii, când tóte posturile de căpetenie, precum e: Vice comite primar, proto-notariu, vice notariu cu rang de protonotar, protofiscal perceptoriu primar, îngineri primariu, archivar primariu, asesor primar, jude central, şi posturile care mai înainte erau de jude suprem, tóte devenirĕ în mânile românilor, când nici un român capace şi care voí, nu rěmase fără diregătorie, ma neavênd nici un medic român în tot comitatul, nu chirurg tiněr, care numai în 12 Ianuariu 1861 'şi căpătase diploma, în 28 Februarie fu ales de chiururg districtual,e un post acesta după care alții ar aştepta bucuros şi 10—11 ani. N'avea dară nici o temere dl meu, că în comitetul acesta ar deveni vreo-dată românii în minoritate, s'a dovedit acésta şi în 28, când la alegerea unui jude a venit tréba la votisare, unde neromânii abia avură la 90 voturi, ce věḑênd ei, nici că mai poftiră votisare, ci se aleseră toți ceilalți prin aclamațiune. —

Me admonezi mai departe, ca „se nu-mi ridic ambițiunile personale deasupra intereselor generale“, şi ḑici că „'mi cunosci caracterul“. Césta din urmă o neg, şi negând acésta e resturnată şi cea dintâiu, că un om care nu me cunósce s'a putut convinge că de am vr'o slăbiciune, aceea întradevěr nu e vanitatea, şi că înaintea mea totdeauna a fost şi e mai sfânt interesul național decât liniştea-mi personală.

La un punct încă mai am sěți respund; — ḑici Dta că „m'ai věḑut cu tristeță pledând cu atâta predilecțiune causa maghiară în centrul şi în desavantagiul românilor“, „şi acésta pentru a satisface ambițiunile unei mici fracțiuni de neo-maghiari din casta priveligiată“, — şi cum-că „conduita mea isbesce adênc în interesele națiunei“, şi că „cu misiunia-mi reu înțělésă nu pot serví causei maghiare“.

Domnul meu! Eu m'am născut în Ungaria, desvoltarea şi tótă fericirea mea (şi când ḑic fericire, nu înțeleg starea presentă, că-ci acésta nu e fericire pentru mine), am de a o mulțămi națiunei maghiare; din copilărie am fost protegiat de maghiari, de şi toți au sciut cumcă sunt român ortodox; acésta totuşi nici un maghiar nu mi-o a imputat, numai dela ei şi între ei mi-am căscigat o stare înfloritóre; dară pentru aceea nu s'a aflat unul care sě-mi fi ḑis, sě nu fiu român, — patria mi-o iubesc nemărginit, şi pentru bunăstarea ei sunt gata în tot momentul a-mi sacra viața, şi pentru aceea eu nu cunosc causa maghiară alt cum, decât sinonimă cu libertatea comună, înse pe lungă acestea am încărunțit ca un român de omenie, — modestia nu-mi iartă ca sě inşir aci ce am făcut pentru interesele române, aceea înse o mărturisesc, cumcă tóte mijlócele cu care-mi pot ajutora națiunea, le-am căpătat numai dela magiari.

Acuma-mi spune mie Domnule! e dóră ruşine a le mărturisi acestea? eu aşa cred că ar fi un lucru necuviincios, necaracter a fi nerecunoscětor şi a nu mărturisi adevěrul. E lucru greu a te capacita pe Dta despre nobila inimă a națiunei maghiare. Dta ḑici că nu'şi înțelege misiunea un român, care vorbesce bine despre maghiari; eu însě care am cărunțit între maghiari, tocmai din contră ḑic: că tot acela, care ațiță pe român asupra maghiarului e inimicul românului. — Nu vorbesc despre România, acolo sunt alte impregiurări, ci despre românii de sub corόna Ungariei, căci acestia tótă fericirea şi-o po ascepta numai dela buna conțelegere cu magiarii cari sunt acea națiune, cari tractați cu buna, — tóte le împart cu alții, dară cu forța nu lasă a li-se lua nimica, — acela pe care sórtea l'a destinat se locuiască într'o casă cu maghiarii, nu face alta, decât îşi dă cu capul de părete, dacă se încércă se stórcă ceva cu forța dela dênşii; pe când, decumva le întinde mâna cu amiciția căscigă mai mult, decât a sperat. Aceea o recunósce acú Europa întrégă, cumcă tóte naționalitățile din Austria, numai prin maghiari îşi căşcigară libertatea, decumva nu erau ei, absolutismul se înrădăcina şi interna în Austria. Magiarul consideră libertate s'a ca un sóre: lumina sórelui nu o invidiază nime.

Sě fim prudenți fraților! înțelepți şi iuşti, şi nu ne vom căí. Sě nu uităm sentința celui mai mare maghiar, a contelui Széc senyi, care ḑice: „A magyarral szőre mentében nyulat lehet fogatni“ (cu maghiarul poți prinde epuri — dândute după pěr).

Sě mai ḑic una şi cea din urmă: Eu sunt aşeḑat pe vêrful turnului, tóte furtunele şi fulgerele mě ajung mai degrabă pe mine, decât pe cei ce se rógă în biserică, voiu şi suferí viscolele elementelor; însă mě iartă ori şi cine, că dăcă sum pe turn, nu pot fi totodată şi pragul biserici pe care póte călca tot însul. — Asceptați fraților până după dietă! şi atunci judecați pe

Gozsdu.

Sfințire de biserică.

— Din tractul Agnitei —

Hosman Ian. 1899.

Onorată Redacțiune!

In tómnă s'a sěvêrşit sfințirea bisericei nóstre din Hosman (tractul Agnitei). Atât pentru actul măreț şi rar în viața nóstră bisericéscă, cât şi pentru unele fapte nobile, ce s'au făcut cu ocasiunea aceea, am aşteptat ca o altă persónă sě dee publicității decursul solemnității acelei ḑile, dar înzadar. Imi permit subscrisul, deşi cam târḑiu, a vě ruga ca sě binevoiți a da loc în colónele mult prețuitului ḑiar „Telegraful Român“ următórelor:

In ḑiua sfințirii, Dumineca, s'a strîns un public numěros din tóte confesiunile din loc şi jur. A sosit şi comisarul consistorial Dl administrator protop. *N. Moldovan* şi s'a început actul celebru, cu asistență de 8 preoți. Rěspunsurile liturgice le-a dat corul mai multor învěțători veniți la acest act sěrbătoresc.

Atât la sfințirea apei cât şi sub decursul liturgiei întreg oficiul comunal din loc dimpreună cu notarul, a asistat. După săvêrşirea actului a ținut dl comisar o cuvântare acomodată, apoi o a dóua dl învěțător din Nucet N. Olariu ca născut din Hosman, făcênd istoricul bisericei, cum au trecut creştinii din acéstă comună la unație, şi apoi cum luminați de duchul sfânt, şi de preotul de pe atunci, tatăl actualului, s'au întors iarăşi în sinul bisericei străbune. Iar că acest nou Sion îl vedem iar ridicat, afără de poporul jerfitor, mare e meritul actualului preot Iosif Morariu.

La urmă a eşit şi preotul local *Iosif Morariu* în uşa altariului sfânt şi a mulțumit întâiu lui D-ḑeu, apoi poporului şi fraților de confesiunea gr. cat. pentru ajutorul şi spriginul dat.

Iar ca o jertfă de bun miros dl preot a mai adăugat în vorbirea sa sěrbătorescă, că pentru bucuria ce o simte astăḑi věḑênd noul Sion, sě apromite în fața lui D-ḑeu şi a ómenilor, că **din averea sa proprie testéză pentru viitorul preot o grădină de $1^{1}/_{2}$ juger,** *unde se póte edifica casă parochială, iar pentru susținerea bisericei însaşi, încă* **un agru comasat de 2 jugěre.**

Fapta acésta nobilă şi-a aflat numai decât imitatori, căci şi crâsnicul bisericei cu soția sa **a testat un agru de 2 jugěre tot pe sama bisericei.**

Despre petrecerea frățéscă ce a urmat tot în casa domnului preot şi coleg, fiind cam târḑiu raportul, nu vě mai scriu special, ci încheiu cu cuvintele: „Pre ceia ce iubesc podóba casei Tale, sfințeste-i şi le iartă lor, Dómne!“

P...

Din diecesa Aradului.

Un document important.

Iată şi circularul pe care episopul *Avacumovici* dela 1812 l'a adrecat credincioşilor sei vestindu-i despre grația înălțatului Impěrat, că li-a dăruit „şcólele preparanşilor“, care funcționéză până în ḑiua de aḑi:

„Binecucernice kir protopresbiter mie iubite!

Fiind că a sa prea osfințită cesaro-crăiască mărire ca atot prea în Nalt al său gînd pentru luminarea şi norocirea Norodului nostru cătră sfârşit al aduce, bine au voit prin milostivul a în Nălțatului Țiitoriu de loc Sfat Crăiesc unguresc cătră mine supt Nro 26854 slobozit întimat, prea milostivesce a înscințat cumcă şcólele preparanşilor în a treia ḑi lunii Noemvrie după vechiul calendariu. Iară în 15 zi Noemvrie după noul calendariu acestui an curg. de bună samă şi neschimbat sá vor începe şi să vor deşchide.

Drept aceia să preporunceşte că şi norodul nostru în biserică despre aceia să încunoscințéză precum însuşi aceea chiar să vază ce feliu de îndurare atot prea milostivul al nostru monarch spre norodul nostru a vărsat şi aşa de niscari nestatornice şi neîntemeiate gînduri, pentru acestea şcoale să înceteze. însă de acolo şi aceia să să vază cumcă dintraltă parte Norodul nostru caşi a crescinilor supuşi datorință ieste, în tot modrul aceasta prea în Naltă voie dinpreună a ajunge, pe funduşul şcólelor daruire să facă.

Insă ca norodul despre aceea cumcă de bună samă în ziua cea mai susanumită curgerea şcólelor preparanşilor să va începe deplin a să încrede şi acelea şcoale mai bun sporiu a avea să poată. Iară Norodul dăruință cu toată răvna a face nu înceteze să poruncesce că în anumita zi în 3 Noemvrie după vechiul calendariu an curg. în care zi fără îndoială şcoalele preparanşilor să vor deşchide, în toate bisericile după Dumnezeiasca liturgie cuvînt Norodului să să spună întru care cuvînt înscințare trăbue să să facă precum atot milostivul monarch atot prea în Naltul gînd al său pentru şcoalele preparanşilor întru împlinire a aduce şi în aceia zi acelea şcoale cu prăsnuire ale deşchide prea îndurat bine au voit şi cu acelaş prilejiu şi norodul să să cheme ca pe acel funduş a şcólelor dătorință de bună voie şi mai departe cu multă îndurare să facă şi să deie. Şi după aceia cea obicinuită Mulțămire să să facă.

Aceasta dar Binecucerniciei tale înşcințînd preporuncesc că binecucernicia ta în 3/15 Noemvrie acestuiaş an în persoană dumneḑeiasca liturgiă să săvěrşeşci şi după săvărşirea acest aicea supt ·/. adăugat cuvînt Norodului să spui apoi după aceea cea obicinuită Mulțămire a săvărşi să faci. Pe lângă aceasta datorință să ai Minton după plinirea acestoia şi aşa în cît mai puțin zăbăvind aceasta pe la toți parochialnicii preoți a curântăluí ca şi ei tot insul în biserica sa după spusul mai nainte modru în 3/15 Noemvrie an. curg. după ce să va săvărşi dumneḑeiasca liturgie adăugatul cuvônt Norodului cu înferbînțată răvnă şi bucurie să procitească şi după aceia obicinuita mulțămire cu cîntarea pre tine Dumneḑeule te lăudăm şi sě facă pentru că întru una şi aceiaşi să fie în tóte eparchiile şi în tóte tocurile al Norodului nostru aceea porunceşce să facă însă la care locuri acest țărculariu până în treia zi lunli Noemvrie după al nostru calendariu. Iară în 15 Noemvrie după nou calendariu în acelea nu va veni în acelea locuri a doua sau a treia Dumineca adeca în 10 sau 17 zi lunii Noemvrie după calendariu nostru precum acesta adecă țărculariu acolo mai de vreme sau mai târḑiu va sosi.

Aceia mulțămire după mai sus scris modru ne lăsat supt greutatea răspunsului să să facă şi la Dascăli al tuturor locurilor şi alți cari vor ave voie să meargă la şcólele preparanşilor să să arăte ce să nu întîḑie încóci la Invățătură întru aceia şcoală a veni pentru că de aci înnainte nici în cinul preoțesc nu să vor primi nici diaconi nici preoți a fi nu vor putea fără numai aceia cari învěțăturile întru aceia şcoală vor săvărşi apoi mai pe urmă pentru împlinirea acestui atot prea în Nalt lucru sě nu laşi cu vreme relația Binecucerniciei tale încoaci sě trimiți.

Intru alte preporuncindute acoperemîntului lui Dumneḑeu rămîiu al Binecucerniciei tale Voitoriu de bine

In Arad în 27 zi Noemvrie 1812.

P. Avacumoviciu,
Episcop.

Revistă Externă

Cértă între frați.

Intre Nichita al Muntenegrului şi Regele Sêrbiei a isbucnit un conflict „diplomatic“.

Locotenentul Massine, agentul diplomatic sêrb la Cetinje, a primit în 20 Febr. ordin sě părăsescă capitala Muntenegrului. Asta pentru-că „oficiósa“ muntenegrină „Cernagorca“ a publicat ḑilele astea un articlu în care scrie, că familia Obrenovicilor de pe tronul sêrbesc, forméză pe „trădătorii Sêrbiei“.

Politica Vaticanului.

Sub titlul acesta a apărut în „Magyar Ujság,“ dela 7 Februariu n. a. c. o corespondență mai lungă din Roma, din care estragem următórele:

— După trecerea sĕrbătorilor Nascerei Domnului iar s'au apucat de lucru în culina politică a Vaticanului. Și au mult de lucru. Inainte de tóte trebue restabilită autoritatea papismului, carea în urma resbelului spaniol american a decădut mult, și o-a știrbit adênc și cestiunea protectoratului oriental. (Pentru ca sĕ se scie de ce e vorba, amintim și de astădată, că cu ocasiunea resbelului spaniol-american, Papa, ca sĕ scape de belea pe incvisitorii sĕi spanioli, s'a impus, nechemat, de „arbitriu“ mijlocitoriu de pace între spanioli și americani, dar nimeni nu l'a luat în sémă. Tot așa a pățit'o și cu protectoratul aderenților bisericei papistașe în Orient unde a fost cotit îndĕrĕt din partea Francesilor. — Red. T. R.)

Altă durere a papismului este, că puterile europene ținênd congresul anti-anarchistic la Roma, prin acésta au recunoscut din nou cetatea eternă de capitala Italiei, cu iganorarea totală a puterii lumesci a papismului. Reu a ajuns papismul, când, necum cu forța brachială, dar nici cu forța morală nu mai póte fi de folos nimenui și totuși mai rischéză a păși pe arena de luptă cu puteri ce nu le mai are.

Dar sĕ trecem mai departe. Traducem.

— „Relațiunile americane încă fac spargere de cap Vaticanului. Se scie că desvoltarea liberă a bisericei în Statele-Unite e fórte neplăcută Papei. *Catolicii* de acolo au devenit democrați fórte „moderni“. Precum se scie, Vaticanul la timpnl seu a condamnat pe „cavalerii muncei“, dar șéptedeci de episcopi americani, în frunte cu cardinalul Gibbons, i-au luat în apărare. Mai târdiu Vaticanul a vĕdut pericol pentru biserica catolică în mișcările democratice ale paterului Hecker, într'atâta, încât *„Révue chre'tienne“* a acusat pe pater cu neo-protestantism. Cu divergența acésta dintre Vatican și America stă în legătură și aceea, că Papa vrea sĕ trimită un brevet apostolic către cardinalul Gibbons. Comunicatul, că epistola acésta ar fi și mers deja, este cel puțin prematur, și brevetul nu va fi adresat atâta Americei de Nord, ci mai mult Americei latine, adecă episcopilor din America de Sud și celor din Mexico. In tot casul e fapt, că în republica latină e mare lipsă de reformarea bisericei. Aici preoțimea, superióră și inferióră, a devenit neplăcută nu numai guvernelor de acolo, ci și Vaticanului. Ba unele guverne au și rupt relațiunile diplomatice cu Vaticanul, parte la dorința preoțimei superióre de acolo, care nu voesce sĕ aibă la Roma „îngrijitori“.

„Preoțimea din America de Sud e sĕlbătăcită atât politicește cât și moralminte. Politicește așa că întórce massele mari acum în favorul guvernului, acum contra aceluia, după cum îi dictéză interesele ei, cum s'a întêmplat acésta în conflictul Italiei și-a Columbiei. Iar moralminte așa, că preoțimea Americei de Sud ia tare din cuvênt în cuvênt, deosebirea subtilă, că *preoțimea de mir o deobligată numai la celibat, și numai călugărimea la virginitate,* așa, că spre scandalisarea credincioșilor, susțin publice case comune cu femei. Acésta după dênși nu e lucru necuviincios și antilegal, căci dór nu pășesc la căsătorie legală cu ele.

„Vaticanul a voit sĕ se ajute contra acestui reu așa, că a înființat în Roma mai multe colegii pentru America de Sud, a căror menițiune ar fi fost sĕ servéscă un bun material de preoți. Dar când preoții crescuți în Roma au ajuns acasă, cu încetul și pe ei i-a transformat aerul cald, și a copt și în ei „amorul“...

Intre astfel de împrejurări e fórte interesant, că Leo în brevetul seu vine la aceea, că „episcopii din America de Sud simțesc tare necesitatea, ca sĕ se adune în conciliu la Roma“, și de aceea după rênduială și mod îi și învită.

„Vaticanul speréză, că dacă odată episcopii sud-americani sunt în Roma, va putea prinde atunci mai scurt prin ei fracul preoților sud-americani.

„Dar și episcopii irlandici au umblat odată la Roma, și tare umiliți au fost, și în tóte s'au plecat dorințelor Viticanului. Abia s'au întors însĕ acasă, și decisiunile aduse dela Roma, le-au pus simplu la o parte“...

Din Zarand.

Zarand, în 3 Februariu 1899.

Alegerile municipali degenerate. — Concertul din Brad. — Afaceri economice. —

La începutul lunei Ianuariu am avut pe aici alegeri municipali. In cercul *Brad* erau sĕ se alégă 9 membri. S'au ales 5 români și 4 maghiari. Ce diferință! Inainte cu 7 ani lista era *completă română*; iară *astădi suntem jumĕtățiți* grație... indolenței nóstre. Dacă amintesc de acésta alegere, o fac pentru a suleva unele cestiuni, ce ne ating fórte de aprópe, și dela care atârna în augurarea unei lupte demne, cel puțin în afacerile comitatense.

Alegĕtorii români, cari s'au presentat la urmă, nu mai erau conduși de conducĕtorii lor naturali, ci de notari și adjuncții lor, și au votat cu ședula agreată de organele administrative. Astfel alegerea a decurs fără nici un interes — lâncedă. Lipseau conducĕtorii români. S'a mai putut observa, și asta bine sĕ și-o însemne cei-ce se giréză de „conducĕtori ai partidului național“, că din liste sunt sterși cei mai de frunte economi, cari au dat semne de independeță cu ocasiunea altor alegeri! Și dacă aceste ștergeri s'au putut întêmpla în comune mai mici, ne miră cum s'a putut întêmpla în Brad, în centru, unde măiestrii și economii români sunt lăsați cu droia afară din liste. Astfel pe lista Bradului se presentă maghiarii și toți fiii lui Levi în numĕr egal cu Românii, și pentru-ce? Pentru-că măiestrii maghiari și Israeliții fiind pururea cu stăpânirea, au fost luați în liste, iară ai nostri nu!

Preste vre-o 2 luni se vor face *nouele conscrieri de alegĕtori*. Și ar fi în interesul nostru, ca cei-ce se țin chiemați, *sĕ se intereseze de afacere*, lucrând ca până atunci, cei ce ar fi în restanță cu dare, sĕ-o plătéscă; iară cei-ce pe nedreptul a fost omiși din liste, sĕ reclame la timp, ca sĕ fie induși. Remănênd în amorțéla de până aci, cei ce din grație au fost aleși membri la comitat, la alte alegeri vor fi lăsați simplamente afară. Și astfel din indolența nóstră, ne vom tredi că: cercuri curat române, sunt representate în comitat de o parte prin notarii nostri români, cari vor vota cum domnul pretore va demanda, iară de altă parte prin elemente strĕine, pe cari nici capul nu le dóre de noi!

*

Pe când indiferentismul se manifestă atât de funest pe alte terene, pe atunci în viéța socială avem de înregistrat un frumos început. La 28 Ianuariu v. în Brad, un concert reușit a avut loc, sub conducerea magistrului de cânt M. Stoia.

Public numĕros. Venit frumos în favorul „convictului“.

Diletanții coristi, și solistele, au cântat bine. Nu a lipsit nici petrecerea cu dans — destul de vióie. — Cu Dumnedeu numai înainte.

*

Pe aici avem iarnă négră, în adevĕratul înțeles al cuvêntului. Néua abia s'a ivit de leac. De câteva dile, suntem în deplină primăvară, cu sóre cald, — încât trebue sĕ aruncăm paltónele!

Unii economi au început sĕ are pentru ovĕs și grâu de primăvară!

Fênul e scump, iară vitele nu au nici o trecere. Lipsa de banĭ în popor e mare, și băncile sunt asaltate de clienți. —

Er...

NOUTĂȚI

Dela fondul granițăresc. In dilele trecute s'a ținut adunarea generală a representanților fondului grănițăresc sub presidiul vice-președintelui *Constantin Stezariu.* Intre alte agende curente, s'au reconstituit și alegêndu-se, la propunerea deputatului dietal și advocatului Dr. *Nicolau Șerban*, cu unanimitate de președinte: căpitanul în pensiune: *Constantiu Stezariu*, vice-președinte major în pensiune *Sandor* de Viștea-inf. secretariu *Arseniu Bunea*, cassar: căp. *Străulea.*

—

= Iubitorii de instructive comparațiuni între *odinióră* și *acum*, sĕ cetéscă scrisórea lui Gozsdu ce o publicăm pe pagina întâie și a doua, despre cum de puternici erau Românii nostri odinióră, deja prin anii 60, apoi se trécă cu ochii la scrisórea pe care o publicăm pe pagina a treia, „din Zarand“, cel mai românesc ținut, sĕ vadă cum ne putem lăuda acum!

—

Papa, Italia și conferența de desarmare. Chestia încă tot nu e deplin tranșată. Cam zgândarată de știrile nóstre, „Unirea“ spune în numĕrul ultim, că dela Petersburg s'ar fi trimis Papei învitare la conferență, dar guvernul italian a reținut'o, deci guvernului italian singur îi revine gloria de fi desconsiderat pe Papa. Iar mai nou în chestie e următórea telegramă din Londra, dată la 20 Febr.:

„Lui „Daily Cronicle“ i-se vestește din Roma, că Italia a respins în mod definitiv participarea la conferență, dacă în aceea va fi representat și papa“.

Iată dar că cel mai latin stat nu vrea se-'i recunóscă calitatea de „putere“; ce mai vrei dar dela altele? Și-apoi noi nu credem că puterile europene o sĕ alégă dintre, doi pe papa și nu puterea reală Italia!

*

Contra duelului. Și representanța orașului Oradea-mare, va înainta parlamentului cerere, pentru aducerea unei legi de oprire strictă a duelului.

*

Diarist expulsat din Paris. Corespondentul din Paris al diarului „Neue Fr. Presse“, Dr. Frischauer, a fost expulsat din Francia!

*

Concert în Hunedóra. Corul vocal al *bisericii române gr. or.* susținut de „Reuniunea femeilor române gr. or. din Hunedóra,“ învită la Concertul care-'l va arangia Sâmbătă la 4 Martie n. 1899 în sala otelului „Hunyadi-Vár.“ Venitul curat e destinat pentru *edificarea unui cor în biserica română gr. or.* din Hunedóra.

*

Mórte. Suntem în formați, că Duminecă, 7/19 Eebruarie a. c. a reposat în comuna Rĕstoșnia, advocatul *Michail Orbonaș* din Reghin. Repausatul a fost unul dintre cei mai distinși advocați români din Ardeal. Prin alesele sale cunoscinte și estinsa sa practică și-a câștigat o clientelă numĕrósă și repùtațiune bună, și prin muncă neobosită și-a câștigat o avere considerabilă. A fost mai multe perióde membru și în corporațiunile nóstre bisericesci superióre. Pe repausatul îl deplânge soția vĕduvită. Copii n'au rĕmas.

*

Căsătorie. Dl N. Teacă Poenariu, arêndator în Stancașeni Tutova, anunță căsătoria sa cu d-șóra Lucreția Coltofean, fiica P. O. D. protopresbiter Dem. Coltofean din Brețcu. Cununia se va celebra în 14/26 Febr. în bis. gr. or. din Brețcu. Trimitem felicitări!

— Cl Victor *Tincu* din Deda își serbéză cununia sa cu dșóra Irina *Zehan* din Dicio-St. Martini, Duminecă în 5 Martie n. în bis. română uin D. St. Martini.

*

Inundații în Anglia. Se scrie din Londra: Revărsările excepționale ale dilelor din urmă au pricinuit mari pagube în ținutul Walles. La Newport, orașul e inundat. Zidurile, isbite de valuri, se prăbușesc. Un mare numĕr de cai, de vite și de animale domestice, de tot felul, a perit. Serviciul drumurilor de fer e în parte întrerupt; în unele puncte linia ferată e la o adêncime de șése picióre sub apă. „Lloyd“ anunță că la dóuĕ goelette franceze, Bohallar și alta, li s'au rupt ancorele lângă insulele Scilly. Iar corabia „Bohalar“ s'a cufundat.

*

Cum cruță pe socialiști în Germania? Dór' nicăiri ca în Germania, tribunalele nu mĕsóră cu pedepse mai grele pe socialiști. Dovadă și următórea noutate: Deputații democrați-socialiști din Reichstag au adresat dilele astea prin „Vorwaerts“ un apel către muncitori, ca sĕ adune o sumă pentru ajutorarea familiilor celor nóuĕ lucrători zidari, condamnați în dilele din urmă de tribunalul din Dresda pentru încercare de omor și de turburare a păcei publice. Apelul e conceput în termeni fórte vehemenți. Zidarii de cari e vorba, plecând de la masă, au voit sĕ ia dela lucru pe niște tovarĕși d'ai lor, cari lucrau la niște construcțiuni. Anteprenorul, după un schimb de insulte cu ei, trase douĕ focuri de revolver în vênt ca sĕ'i sperie. Lucrătorii însĕ l'au luat la bătae, și abia a putut fi scăpat din mânile lor. Cei nouĕ lucrători au fost condamnați la pedepse de la patru până la dece ani de prinsóre. Apelul socialiștilor se plânge de acéstă rigóre și de faptul că desbaterile au avut loc în secret.

Rĕspuns la un zvon malițios.

Vingard, Ian. 1899.

Onorată Redacțiune!

Cunoscênd eu lipsele poporului nostru preste tot, și în special lipsa de luminare a lui — pe lângă predicile bisericesci și ocasionale, încă în anul 1897 am început a deprinde poporul din parochia mea și la o viață socială, cum i-ași dice, dând petreceri la cari tineretul s'a produs cu piese teatrale și declamatorice, spre mulțumirea generală. Și totuși bîrfitorii își arată colții. Acești rĕuvoitori nu sunt însĕ strĕini, căci strĕinul te acuză simplu la pretură ca „agitator“, de unde la tribunal, cum mi s'a întêmplat și míe d. e. în anul 1897, când în luna Februarie am dat o petrecere, la care sa cântat și unele poesii. Notariul comunal Péterffy m'a acuzat la primpretore, că am cântat tot poesii „agitatorice“, și tot dênsul a figurat ca martor cu un jidan.

Am fost dat pe mâna tribunalului, dar tribunalul cercetând lucrul a rĕspins acusa, sub cuvênt că acele poesii, nu numai nu conțin „agitație“, ci din contră, poesia încriminată conține îndemn la iubirea de patrie! și astfel notarul a rĕmas pe-jos cu procesul.

Se revin insĕ la obiect. Un reuvoitoriu al meu, D. I.. din Ohaba, fiind învitat și dênsul dimpreună cu alți inteligenți de acolo la petrecerea dată de noi în Vingard, la 26 Dec. 1898, care petrecere s'a dat în scopul înființărei *„bibliotecei școlare“*, a avut cutezanța a mĕ ponegrì pe mine și învĕțătorul nostru Codĕu înaintea inteliginței de acolo dicênd: că noi nu am da petrecerea în favorul bibliotecei scolare, ci în favorul buzunariului popii și al învĕțătorului! Astfel a sedus inteligința, de nimenea n'a participat la acéstă petrecere.

E o însinuare, un zvon rĕutăcios, vorba asta, ca respuns căreia eu învit publice pe rĕspânditorul ei, sĕ ostenéscă până la Vingard, unde din Jurnalul de cassă al anului 1897 se va convinge, că *din petrecerile acelui an date de mine, va afla indusă suma de 71 fl. predată bisericei nóstre* și nu — „buzunariului popii“...

„Minte! Minte! nație română!“ și mai puțină pizmă și rĕutate!

Pompiliu Predovici,
paroch ort.

Pentru membrii „Reuniunei române agricole“.

(Distribuire de semênțuri).

Cu scop de a înlesní economilor nostri cultura nutrețurilor măiestrite, subscrisul comitet central a luat hotărîre a distribuí (împărțì) în primăvara anului de față între membrii Reuniunei române agricole, în mod gratuit, *sĕmênță de trifoiu, de napi și de luțernă,* iar' cu scop de a se rĕspândi și la noi cânepa italiană, atât de fină și spornică, se va împărți și *sĕmênță de cânepă italiană.*

Doritorii de a cultiva plantele de sus, sĕ se adreseze către subscrisul comitet, până cel mult 10 Martie n. c.

In același timp rugăm cu frățésca dradoste pe membrii nostri împărtășiți în anii trecuți cu sĕmênțuri, cu pădureți și cu altoi, sĕ binevoiască a *ne face raport cât mai amĕnunțit despre resultatele obținute.*

Sibiiu, 8 Februarie n. 1899.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comit. Sibiiu“.

Demetriu Comșa, președinte.
Victor Tordășianu, secretar.

Nr. 35 [16] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch in parochia vacantă de clasa a III-a, Hepria română, protopresbiteratul Albei-Iulie, se escrie prin acésta al 3-lea concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 250 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele de concurs subscrisului până la terminul sus indicat, și a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului, observându-se în privința acésta dispositiunile cuprinse în § 18 din regulamentul pentru parochii.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulie, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Alba-Iulia, 15 Ianuarie 1899.

Florian Rusan,
adm. protopresb.

---

210 sz. 1899 [28] 1—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye alispáni hivatalánál üresedésbe jött 500 frt. évi fizetés és 100 frt. lakbérrel javadalmazott II. oszt. várm. irnoki állásra ezennel pályázatot nyitok és felhivom pályázni óhajtókat, hogy az 1883 évi I. t. cz. 19 §-ában követelt minösítés, keresetlevél, erkölcsi bizonyitvány és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmánynyal szabályszerüen felszerelt pályázati kérvényüket folyó évi márczius hó 25-ig hozzám nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy az 1873 évi II. l. cz. 5 §-ában előirt igazolványnyal biró altisztek ezen állomásra elönynyel birnak.

Nagyszeben, 1899 február hó 18-án.

Szebenvármegye főispánja.
Thalmann.

Neaudit.

191 obiecte admirabile pentru numai 2 fl. 20 cr.

1 splendid **orologiu** aurit cu garanță pe 3 ani.
1 **lanț aurit.**
1 **admirabilă tabachieră.**
1 **escelentă oglindă de toiletă lustruită în etui.**
1 **notes** legat în piele englezéscă.
1 **păreche butoni de mangete** garn. din aur dublu pa.
1 **păreche butoni de cămăși garn.** din aur dublu prima.
1 **păreche cercei** din aur dublu prima, cu petri imitate.
1 **garnitură de scris fórte folositóre.**
1 **săpun de toiletă cu miros fin.**
72 pene de scris fórte bune din oțel în pachetare originală.
25 cóle hârtie de epistole fină.
25 cuverte fine și **50 obiecte.** cari îi trebuesc fiecărei gospodine.

Cele **191** obiecte amintite le liferéză numai pentru 2 fl. 20 cr. (numai orologiul are acéstă valóre) casa de esport elvețiană

H. Scheuer, Krakau,
Josefsgasse 46.

Ce nu corĕspunde se primesce îndată înapoi. [10] 2—10

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vênḑare

Protocolul congresului

ordinar și estraordinar național-bisericesc
al
metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,
convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Prețul 1 fl.

Nr. 93—1899 [25] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia de clasa a II. Idicel prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele stabilite în sinodul parochial ținut la 25 Ianuariu 1898, cari la olaltă dau suma de 600 fl.

Petenții vor avea a promova suplica lor concursuală instruită în sensul legilor în vigóre, în terminul deschis, subscrisului oficiu protopresbiteral p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, 26 Ianuariu 1899.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Galaction Șagău,
protopresbiter.

Din **Tipografia și libraria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. fl. 1.80.

J. PSERHOFER

PILULE DE CURĂȚIREA SÂNGELUI

numite mai nainte „PILULE UNIVERSALE“,

merită pe deplin numirea ultimă, pentru-că în faptă sunt fórte multe bóle, la cari și-au validitat aceste pilule efectul lor cu adevĕrat escelent.

De multe decenii sunt lățite aceste pilule peste tot locul și puține familii se vor găsi, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici au fost și sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din **mistuire rea** și **constipație** (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulațiunei ferei, dureri de ficat, lâncedirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge** la creeri, **hemoroide** ș. a.

Prin însușirile lor de a curăți sângele au mai ales un elect admirabil la **lipsa de sânge** și bólele ce resultă din aceea, precum: **anemie, dureri de cap** *nervóse* ș. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea așa de domol, încât nu causéză nici cele mai ușóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă și de cei mai debili și chiar de copii.

Aceste **pilule depurative** *se* **prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15 în Viena** și costă o cutie cu 15 pilule **21** cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1** fl. **5** cr. La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediția francată 1 sul de pilule **1** fl. **25** cr., 2 suluri **2** fl. **30** cr., 3 suluri **3** fl. **35** cr., 4 suluri **4** fl. **40** cr., 5 suluri **5** fl. **20** cr., 10 suluri **9** fl. **20** cr. Mai puțin de un sul nu se póte espeda.

NB. In urma lățirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme și numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de I. Pserhofer** și numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabile**, a caror instrucțiune de folosire e provĕḑută cu subscrierea proprie a lui **I. Pserhofer,** și cari pórtă pe acoperișul fiecărei cutii aceeași subscriere cu scrisóre **roșie**.

Din nenumĕratele scrisori prin cari mulțămesc consumenții acestor pilule pentru redobândirea sănĕtății după cele mai diferite și mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fiecine care a întrebuințat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiți buni și-mi mai trimiteți 15 suluri din neîntrecutele D-Vóstre pilule depurative cu ramburs. Și cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulțămita mea perfectă pentru puterea miraculósă a pilulelor D-Vóstre. Semnez cu tótă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.

Stimate Domnule! Voia lui D-ḑeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilule D-Vóstre și acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie așa că nu-mi mai puteam isprăvi lucrurile, și de sigur aș fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale D-Vóstră. D-ḑeu se Vĕ binecuvinteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credință, că pilulele D-Vóstre mĕ vor face deplin sănătósă, cum au ajutat și altora.

Teresia Knific.

Wiener Neustadt, 9 Decembre 1887.

Stimate Domnule! Vĕ esprim în numele mătușei mele de 60 ani cele mai sincere mulțămite. Ea a suferit 5 ani de catarch cronic de stomach și bólă de apă. Viața-i era un chin și se credea deja perdută. Din întêmplare căpĕtă o cutie din escelentele dv. pilule depurative și s'a vindecat după o întrebuințare mai îndelungată a acelora.

Cu tótă stima Iosefa Weinzettel

Eichengraberamt, lângă Gföhl 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul 'mi permit a Vĕ ruga să-mi trimiteți din nou 4 suluri din într'adevĕr folositórele și escelentele D-Vóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoscință a mea pentru valórea acestor pilule și le voiu recomanda, pe cât numai voiu putea, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulțămită a mea Vĕ imputernicesc a face ori-ce întrebuințare publică, Cu tótă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia aust. 8 Octobre 1886.

Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale D-Vóstră. Numai escelentelor D-Vóstră pilule am de a mulțămi, că m'am mântuit de o bólă de stomach, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu-mi vor mai lipsi nici când aceste pilule. Vĕ esprim prin acésta mulțămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwikl.

Liquer Bernhardin din plante de Alpi de **W. O. Bernhard** în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., ½ sticlă 1 fl. 40 cr., ¼ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism, cel mai bun mijloc la tóte suferințele reumatice: dureri de măduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinți, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de **J. Pserhofer** recunoscut de mulți ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum și pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomachului și a nervilor.

Elixir-Kola sau Vin, 1 lit. 3 fl., ½ lit. 1 fl. 60 cr. ¼ lit. 85 cr.

Balsam de gușì a lui J. Pserhofer, mijloc recomandabil contra gușii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65cr.

Esență de viață, J. Pserhofer **(Picături de Praga)** contra stomachului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot felul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flac. 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răgușelei, tusei măgăresci etc. 1 sticluță 50 cr., 2 sticluțe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tannochinină, de **J. Pserhofer,** recunoscută de medici, de un șir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. **Steudel** la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot felul și la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulciorόse, la buba vênătă durerósă, la sugei, țițe cu răni și aprindere de țițe, podagră și alte asemenea bóle, probat de repețite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curățire universală, de **A. W. Bullrich,** un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, amețélă, cârcei de stomach, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tóte specialitățile pharmaceutice interne și externe anunțate în ḑiarele austro-ungare, și tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorință prompt și ieftin.

Trimiterile prin postă se execută cu cea mai mare grăbire trimițêndu-se banii înainte, comande mai mari și cu rambursă.

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕḑute cu numele I. Pserhofer și cari pórtă același nume și pe acoperemêntul cutiei cu scrisóre roșie.

☞ Scutite prin marcă și mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru ☜ [5] 5—6

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 16 Sibiiu Sâmbătă, 13/25 Februariu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Crisa.

(?) După scirile sosite până astădi, crisa regimului Bánffy o putem considera terminată.

Bánffy se duce, Széll vine.

Cine a fost Bànffy, o scim cu toții, și mai cu sémă noi Românii; cine va fi Széll, vom vedé.

Speranțe mari sě nu legăm nici de Széll, nu pentru calitățile lui personale, ci pentru curentul șovinistic de care trebue sě țină cont și el.

Cu tóte acestea însě, sě sperăm că situațiunea se va ameliora în câtva, chiar și în cestiunile naționale, pentru-că se afirmă că Széll nu va viola legile, și noi deocamdată neam bucura, dacă în Ungaria, vestit stat „constituțional“, s'ar împliní cel mai elementar atribut al unui stat constituțional: *respectarea legilor esistente.*

Bànffy a fost în faptă capul regimului, el a fost înse creatura lui Tisza, cel mai docil discipul al „zdrobitorului de naționalități“ Coloman Tisza, și ca atare și la putere, numai instrumentul lui Tisza a fost.

Pe căile bătute de Tisza a pornit, cu mijlócele imorale înaugurate de Tisza s'a susținut la putere mai bine de patru ani, pe când tótă lumea îl taxa numai de un guvern de transiție, până când va scóte la cale așa numitele reforme bisericesci.

Dar în fine s'a cufundat în vultórea produsă de el însuși, pentru-că el a credut că în cas de nevoie, își póte permite a aplica și față de maghiari praxa electorală alui Tisza față de naționalități.

Cu nimic n'a comis Bànffy mai mari ilegalități, demoralisări, presiuni, corupțiuni și brutalități la alegerile ultime față de oposiția maghiară, decât a comis Tisza când era la putere, față de naționalități, și cu deosebire față de Români, — și totuși pecând Tisza chiar prin acésta și a lungit viața, Bànffy prin asta și-a frânt gâtul.

Oposiția maghiară de trei nuanțe fórte heterogene, a pândit momentul potrivit, și punênd la o parte tóte considerațiunile speciale de partid cari le despart, s'au coaliat în unicul punct comun, întru resbunare contra lui Bánffy, care la alegeri pe tóte le-a persecutat și decimat, și în prețul acelor legi cari formézá basa dualismului, la cari ține necondiționat și Coróna, au pretins la început numai capul lui Bánffy, iar mai târdiu, când în focul luptei au vědut că Banffy nu se dă, ci pentru susținerea sa și a sistemului Tisza ar fi gata a sacrifica și constituționalismul și a îndupleca pe Corónă ca și Ea, cu călcarea jurămêntului pus pe constituțiunea Ungariei, sě provóce eventual chiar revoluție, — au mers mai departe și au pretins desființarea sistemului Tisza.

Și oposiția nu în puterea numěrului sěu, ci pentru-că s'a sciut folosi la timp potrivit de dreptul fie-cărui deputat, garantat în regulamentul intern al camerei, de a vorbí și a cere votare nominală, — prin obstrucție a pus bețe în rótele parlamentului tocmai atunci când Coróna și interesele monarchiei doreau sě macine mai repede, și a învins pe întréga linie, a repurtat o astfel de victorie, prin care nunumai a delăturat dela putere persóna urgisită alui Bánffy, dar în locul lui devine capul guvernului chiar persóna pe care o cerea oposiția, iar cu Bánffy a pus în scart și pe puternicul grup Tisza, și în consecuențele sale — dacă lucrul este serios — va curma și sistemul Tisza, și desființând partidul liberal de astădi, va provoca alte grupări de partide și alt guvern.

Széll Kálmán este nepotul lui Deák Ferencz, crescut sub aripile unchiului sěu; în etate de 25 ani era deputat, și încă în viața lui Deák, ca om tiněr, devenise un stâlp al partidului deákist. Fără îndoiélă și astădi este cel mai integru deàkist.

In etate de 32 ani a primit portfoliul ministeriului de finanțe, când acela era mai desperat.

Om ambițios cum era, s'a pus pe lucru și cu zel neobosit și cu cunoscințe vaste financiare, în scurt tîmp îi succese a asigura echilibrarea budgetului, când guvernul Tisza decise ocuparea Bosniei și Herțegovinei.

Széll ca ministru de finanțe s'a opus, prevedênd că acea acuisițiune, periculósă și din alte puncte de vedere, va contribuí numai la sdruncinarea finanțelor Ungariei, abia pornite spre sanare.

Ocupațiunea cu tóte acestea s'a efeptuit, iar el a tras pentru sine consecuențele și a abdis.

De atunci până astădi aprópe la tóte schimbările în guvern i-s'a oferit portfoliu de ministru, dar n'a primit, și dacă totuși a primit acum, abandonând posturile cu mult mai bine dotate și mai comóde, ce le ocupa la băncile mari din capitală, trebue sě aibă motive fórte ponderóse, și acelea nu pot fi altele decât că atât el, cât și Coróna, s'au convins, că în statul nostru este mult de sanat, și că astădi numai el este omul situațiunei, cum era odată unchiul seu, numai el este în stare se creeze o situațiune care sě producă o mulțumire mai generală — dicem noi — la elementul maghiar.

Formarea unui guvern nou numai, nu póte fi scopul lui Széll și nici al Corónei.

Lui Széll i-a succes în 24 óre aceea ce nu i-a succes lui Bánffy în 4 ani de dile, a desarma oposițiunea și a încheia cu ea compromisul dorit și de Corónă.

Oposiția n'a pretins și fiind în minoritate disparentă, nici nu póte pretinde, ca deocamdată și ea sě aibă parte în guvern, pretinde însě ca guvernul sě esecute punctele din compromis cari tóte sunt stipulate pentru sanarea situațiunei și pentru curmarea sistemului actual.

Cunóscem deja și lista noului guvern, și presupunem că este esactă.

După lista acésta:

Széll e min.-președinte și de interne, Plósz de justiție, Hegedűs de finanțe, Wlassics, Lukács, Darányi, Fejérváry, Cseh și gr. Széchenyi, remân cum au fost în cabinetul Bánffy.

Va sě dică din cabinetul Bánffy ies numai Bánffy, Perczel care devine președintele dietei, și Dániel, carele de un an de dile tot vestesce că voiesce sě se retragă la economia sa destul de boierésca.

Perczel tot atât de urgisit este naintea oposiției ca și Bànffy, dar în fine partidul liberal voíesce ca dacă nu póte remâné la interne, sě-l facă președinte la cameră, și la alegere secretă voturile decid.

Tot asemenea, ba de când se scie că el ar fi părintele clausulei așa numite de „Ischl“, încă și mai urgisit este naintea oposiției și ministrul de finanțe Lukács, dar pe acesta îl susține Széll, deoparte pentru-că se afirmă că ar fi persona gratissima la Maj. Sa, iar de altă parte, pentru-că are neapărată trebuință de el până când se vor pertracta cele mai penderóse proiecte de lege din cele cuprinse în compromis — învoirea economică cu Austria. El este autorul acelora, el le-a studiat și motivat și pentru altul ar fi un lucru prea greu, ca numai decât sě între in medias res, și sě le apere în parlament, dar îndată ce acelea vor fi sancționate, se póte împlini dorința oposiției și față de Lukács.

Dăm cu socotéla însě, că postul de ministru de finanțe și pentru aceea nu se îndeplinesce acum cu Hegedűs, carele ca referent al comisiunei budgetare de peste 20 ani, este sigur cel mai cualificat în partidul liberal pentru postul de ministru de finanțe, pentrucă acel post va avea sě-l ocupe la timpul sěu Horànszky, iar postul de ministru de interne se reservă tot pentru acel timp, pentru Apponyi, dacă Széll nu va preferi ca atunci sě-și reocupe posturile dela bănci, făcând loc lui Apponyi chiar la presidiul ministerial.

Prestigiul partidului liberal pretinde, ca guvernul actual sě se recruteze numai din sinulpartidului, și ca tóte legile contempla teîn compromisul încheiat cu oposiția, sě i-se voteze acestui guvern, și pentru amăgirea celor mai naivi din provincie, partidul liberal se și laudă cu acest succes, dicênd că nu a capitulat naintea oposiției, ci că tot el a reeșit învingětor.

Asta însě este numai o alifie de colórea pelei pe rana mortală ce o-a căpătat.

Misiunea actualului partid liberal se va termina cu votarea legilor din compromis, și când va fi votată și legea despre competința Curiei în cestiunile electorale, și noul regulament al camerei, atunci credem noi că va sosi timpul, când Széll se va apuca de resolvirea celei mai ponderóse părți ale problemei sale.

Atunci va deschide ușa partidului liberal pentru Apponyiști, și va compune un nou cabinet, din care nu va lipsí Apponyi și Horánszky, ba póte nici Szilágyi, și deórece Apponyi a declarat din capul locului că maioritatea de astădi e recrutată prin corupțiuni și abusuri de putere, care nu represintă adevěrata maioritate a cercurilor în cari s'a ales, fiind pentru el imposibil a se identifica cu ea, — va disolva camera, ca prin alegeri nóuě sě se creeze un alt partid guvernamental din elemete omogene, față de care Bánffy-Tisza și cei de o pănură cu ei vor ocupa locul de astădi al lui Apponyi în oposiție guvernabilă.

Atunci vom vedé cât valorézá pretensiunea lui Apponyi de a se crea o lege electorală modernă, dréptă, alegeri curate și împărțirea cercurilor electorale în mod rațional și ecuitabil pentru toți.

Dar și până atunci sě sperăm că Széll va înaugura un regim drept și ecuitabil, care cel puțin va respecta legile esistente.

La tótă întêmplarea ne putem ascepta la reforme radicale.

Contract de pace. Intre partidele parlamentare e încheiat în tótă forma compromisul și subscris, ca un contract, prin representanții tuturor partidelor. Protocolul-contract s'a subscris în 23 Febr. Prin el sě asigură noului cabinet: încetarea obstrucției, alegerea președintelui dietei, indemnitatea, legea de recrutare, provisorul cu Austria pe un an, transacțiunea cu Croația; s'au stabilit apoi înțelegeri privitor la: votarea budgetului pe 1899, judecatura Curiei, modificarea regulamentului dietei, și regularea relațiilor economice cu Austria.

Vineri sara Széll a plecat la Viena, iar adi, Sâmbătă, raportézá M. Sale despre succesul înțelegerii.

Mâne, Duminecă, noul cabinet va depune, probabil, jurămêntul, iar Mercuri viitóre sě va presenta parlamentului.

„Esces de zel“.

In dilele din urmă au obvenit dese casuri, că organele administrative au dictat pedepse organelor nóstre bisericesci, pentru-că acestea au esecutat ordinele superiorității lor bisericesci.

Casurile acestea privite în nuditatea manifestațiunii lor, ni se presintă ca conflict între biserică și stat.

Biserica a dispus esecutarea unor lucruri, cari nu au cădut în competința sa, de aceea vine statul cu organismul sěu, sistézá esecutarea celor dispuse de biserică, și aplică pedepse asupra organelor consistoriului, cari au esecutat ordinele emanate de la autoritatea bisericéscă.

Ca conflictul sě aibă ascuțiș și mai simțitoriu, organele statului nu se adresézá la autoritatea bisericéscă, ca acésta sě revóce ordinile cari lovesc în ordinea legală de stat, ci pedepsește pe organele nóstre inferióre bisericesci.

Se pedepsește deci cel nevinovat, și este împins la neascultare de autoritatea superiórá bisericéscă.

In casul cel mai bun organele inferióre ale bisericei, ca sě scape de pedepsele grele și de șicanările organelor dela adminastrațiune, înainte de a esecuta ordinile dela autoritatea bisericéscă, vor întreba la administrațiunea statului, dacă pot esecuta dispozițiunile autorității bisericesci?

Așa ni se presintă conflictul cel mai nou dintre biserica nóstră și organele administrative din comitatul *Hunedórei,* din incidentul colectei pentru monumentul fericitului Metropolit Andreiu Baron de Șaguna.

Oficiile pretoriale au chemat la sine pe preoții și epitropii dela bisericile nóstre, pentru cuvêntul, că au colectat în comunele bisericesci pentru monumentul din cestiune, sumele colectate le-au confişcat, şi pe preoţii nostri şi pe epitropi, i-au pedepsit.

Pedepsele au fost dictate după placul oficiilor pretoriale; unii preoţi au fost pedepsiţi cu *10* fl., alţii cu *15* fl., după placul domnului Solgăbirěu.

Dacă se face reclam la superiorii celor dela pretură, în cele mai multe casuri ni se dă rěspunsul: „esces de zel“! Organele dela administraţiune în „zelul“ lor de a apěra „intregita tea statului“, pedepsesc după draga voia lor, fără a mai cerceta, dacă cei pedepsiţi au fost autorisaţi, îndreptăţiţi, sě lucreze aşa după cum au lucrat, dacă fapta lor e faptă neertată, care vine pedepsită în viritutea cutărei ordinaţiuni ministeriale, ori nu?

Organele statului nu voesc sě scie că noi avem lege bisericéscă organică, sancţionată de către Maiestatea Sa Împěratul-Rege.

Organele statului în iarna anului 1899, nu voesc sě scie, că în vîrtutea punctului VIII. din disposiţiunile generale ale statului organic, biserica nóstră are a se *„îngriji de timpuriu de mijlócele intelectuale şi materiale, cari se cer spre ajungerea scopurilor bisericesci, şcolare şi fundaţionale; şi încât nu li-ar suceede a acoperi cheltuelile recerute nici în urma* **colectei făcute în** *şi afară de* **metropolie** *întru atâta vor recurge la stat pentru ajutoriu*“.

Organele statului nu voesc sě scie că biserica nóstră pentru a spori fondul pentru monumentul Şaguna, nu a intreprins colecte afară de metropolie, nu a recurs încă la stat pentru ajutor, ci ea s'a mărginit numai la credincioşii sěi, apăsaţi greu de sarcinile publice; la aceştia a apelat biserica şi că în modestia sa nu a cerut dela organele statului nici spriginul „moral“ chiar!

Aceste nu le sciu organele statului, precum nu au voit sě scie în 1898 că în luna Februariu în biserica nóstră se ţin sinóde protopresbiterale!..

Dacă în 1898 sinodul protopresbiteral din tractul Giógiului a fost disolvat cu brachiu, pentru ce se nu fie în 1899 pedepsiţi şi torturaţi preoţii şi epitropii bisericei greco-orientale pentru colecta făcută în favorul monumentului Şaguna?

Se va tacsa ca „esces de zel“ şi bravura acésta a organelor dela administraţiune, şi ómenii nostri vor rěmâné cu insulta făcută, căci pentru un om de omenie e insultă a fi tîrit la pretură, şi acolo fără judecată, a fi pedepsit ca un făcětor de rele!

Cerem satisfacţiune pentru acéstă nóuă insultă la adresa bisericei!

Gozsdu.

Publicăm o scrisóre a fericitului Gozsdu, trimisă în 1861 către episcopul greco-catolic din Oradea-mare, care ca episcop român avea loc în casa magnaţilor.

Epistola acésta s'a publicat la 1861 în „Fóia pentru minte, inimă şi literatură“, şi deodată ca document despre ţinuta episcopului Vasiliu Br. de Erdély, care pe acele timpuri semna: **„episcop român rěsăritean din Urbea mare“**, s'a publicat şi respunsul episcopului greco-catolic Erdély.

Deóre-ce noi avem scopul de a ne ocupa numai cu Gozsdu, de astădată publicăm numai scrisórea acestuia.

Ea varsă lumină asupra modului, cum credea Gozsdu, că trebue sě se manifesteze Românii în corpurile legiuitóre ale Ungariei.

Iată scrisórea:

Escelentisime Domnule barone, episcop diecesan şi consilier intim! Cu mare surprindere, ba chiar cu supěrare am cetit în jurnale, cumcă Escelenţia Ta te-ai fi absolvat de venirea la dietă; de şi de 8 seculi n'a fost una dietă în Ungaria de o aşa mare importanţă pentru naţiunea română ca asta de acum, la care avem o nespusă trebuinţă ca sě fim representanţi prin ţóte autorităţile şi puterile nóstre spirituale.

Escelentia Ta vei fi sciind, cumcă tóte naţionalităţile câte se află sub sfânta corónă a Ungariei, se vor arăta cu pretensiunile lor juste şi póte şi ultraiste. Croaţii şi Sêrbii, încât cunosc eu nobila marinimositate a naţiunei maghiare, vor căpăta drepturi indestulitóre, cu care ocasiune înse nici naţiunea română, carea ca o naţiune compactă cu numerul, drepturile străbune şi posiţiunea sa topografică, întrece pe tóte celelalte naţiuni, afară de maghiară, nu póte fi ignorată. La tabla de jos vom şi avea români, cari vor pleda pentru drepturile nóstre naţionali în paralelă cu ale altor naţiuni, şi cari nu vor ierta ca nóuă sě ni se recunóscă ceva drepturi mai subordinate decât p. e. Sêrbilor, cum ḑic: la Tabla de jos am sperare că vom avea representanţi bravi; însě la Tabla de sus ne va merge fórte reu: Escelenţia Ta te retragi, Ilustritatea Sa D. Iosif Man comitele suprem al Maramureşului remâne acasă, episcopii gr. rěsăriteni, durere, toţi sunt sêrbi; episcopia din Lugoşiu încă nu e inarticulată, magnaţi născuţi n'avem, Ardealul unde am mai avea 2 episcopi şi câţiva comiţi români, nu e încorporat; aşadară vine, ca naţiunea română sě fie representată numai prin mine în Tabla de sus a dietei Ungare. Dela un om înse, orit cât sě se opintéscă acela, nu poţi ascepta minuni, şi me tem că voiu fi silit ca tótă fericirea şi viitoriul mult iubitei nóstre naţiuni, sě le aştept numai dela marinimositatea partidei celei de sute de ori preponderante.

Eu am tótă încrederea în loialitatea nobilei naţiuni maghiare, şi decât ea nu cunosc alta mai nobilă pe suprafaţa pămêntului; însě: *„pe copilul mut nici însaşi muma sa nu'l înţelege“*, şi chiar Mântuitoriul încă ne ḑice: *„bateţi şi vi-se va deschide, cereţi şi vi se va da“*.

Eu mărturisesc că nu-ţi cunosc credeul politic, nu sciu, cum unesci justele pretensiuni ale naţiunei nóstre cu bunătatea patriei comune; aceea însě sciu, cumcă ori ce naţiune nobilă, între care cea maghiară e de rangul întâi, nu mai pe acea naţiune o scie preţui şi stima, care se preţueşte şi stiméză însaşi pe sine, iară aceia cari vênéză popularitatea celor mai potenţi, póte că în momentele cele dîntâiu sunt aplaudaţi, însě nici când nu pot conta la o stimare duraveră. Deci bună starea patriei, fericirea şi viitorul naţiunei nóstre, pretind, ca interesele române sě le representăm cu bărbăţie în dieta ţěrii, şi ca pe acei fraţi ai nostri, cari şi-ar estinde dóră pretensiunile mai departe decât ce póte ierta scopul patriei comune, sě-'i conducem, căci dela noi cred că dóră mai bucuroşi vor primi sfatul bun, decât dela aceia pe cari ei îi considerau de contrarii principiilor lor; dreptaceea eu ţin, că noi avem o sfântă datorinţă, ca autoritatea cu care suntem prověḑuţi prin guvernul patriei, sě o întrebuinţăm spre realisarea dorinţelor şi dreptelor pretensiuni ale acelei naţiuni, din a cărei sin ne-am ridicat.

'Mi vei ierta dară Escelenţie, sě'mi iau voie a te ruga cu tótă onórea, ca spre a conlucra la măreţul edificiu al naţionalităţii nóstre, sě aibi bunătate ori şi cu ce sacrificii, a veni la dieta Ungariei, ce peste puţine ḑile se va deschide.

Pesta, 2 Aprilie 1861.

Al Escelenţiei Tale serv plecat
Manuil Gozsdu m. p.,
comite suprem al comitatului Carasiu.

Anglia învinsă prin fóme?

— Revistă externă —

O fórte interesantă şi importantă discuţie a avut loc deunăḑi în Camera engleză asupra chestiunei de a se şti, dacă *Anglia, la caz de rěsboiu, ar putea fi ori nu, învinsă prin fómete?*

Dl Ritchie, ministru al comerciului, recunóşte că ţara îşi procură mai tóte alimentele din străinătate, însă nu crede în pericolul unei fómete în cas de rěsboiu. O marină puternică îi asigură Angliei stăpânirea mărilor. Incrucişetórele celorl'alte naţiuni, nu i-ar distruge comerciul, fiind că acelora le-ar lipsi cărbunii pe care din Anglia şi-'i procură.

Grâul ar veni în Anglia din partea neutrilor. Dacă ar fi declarată contrabandă de rěsboiu, *America sa'r opune cu armele*, fiind că America, care expórtă 50—60₀/⁰ din producţiunea ei în Anglia, ar fi atinsă prin o asemenea contrabandă.

Asigurarea marinei internaţionale, depositele de grâu, primele date grâului indigen şi aceluia din coloníi, sunt după d. Ritchie, mijlóce puţin practice.

Superioritatea marinei engleze însě, e de ajuns ca sě înlăture fómetea în cas de rěsboiu, căci acest pericol şi aşa n'ar exista de cât în casul unui bloc efectiv al cóstelor britanice.

Şi precauţii Englezi, cari îngrijesc în ḑilele bune, ca sě nu fie surprinşi de cele rele, într'adevěr chiar acum se pun pe o *nóuă sporire a deja farmidabilelor lor forţe maritime!*

Au votat iarăşi ḑeci de milióne spre acest scop.

Bagsama fiindcă suntem în ajunul conferenţei de — „desarmare“.

Lectura „favorită“ a unor preoţi uniţi.

— Din *„Unirea“* —

Bihor, 14 Faur.

Onorată Redacţiune!

„Am avut ocasiune ḑilele acestea, sě visitez casele mai multor preoţi din părţile bihorene. Şi nu mě mustră consciinţa că voiu vătěma ospitalitatea, de care am fost dealt cum împărtăşit, dacă îmi iau voe, sě fac unele observări în „Unirea“, faţă cu viaţa ce domnesce în familiile acestea.

„Am constatat cu bucurie, că spiritul naţional e în crescere faţă cu trecutul mai depărtat. Pe când mai înainte, nici chiar în familiile preoţesci nu se prea vorbia românesce, acum sunt puţine casele acelea, în cari sě se mai vorbéscă limbă străină. Preoţimea nóstră s'a îngrozit, se vede, de multele cuvinte ungguresci, cari s'au vîrît în graiul românesc, şi îşi dau tótă silinţa, sě feréscă limba nóstră cea sonoră de cârpituri şi vorbe strěine. Şi eu sper, că lucrarea acésta, ori cât de grea este, va duce la bun sfîrşit.

„Sentimentul acesta cresce şi va cresce mereu, chiar prin nelegiuirile ce s'au făptuit la Orade. Chiar presiunile, comise contra tirerilor jurişti, vor deştepta mai viu consciinţa şi amorul naţional.

„Sě nu se uite însě, că deşteptarea acésta fiind óre cum forţată, va lânceḑí când presiunea se va domoli. Şi chiar aci găsesc eu, că *preoţimea nóstră îşi uită sau îşi negligă datorinţa sa. Se cetesce aşa de puţin românesce,* şi aşa de puţin se părtinesce literatura *nóstră.*

„Imi aduc aminte, că se mai scrisese încă o dată, dóră chiar în „Unirea“, contra acestui pěcat, de care ómenii nostri de pe aci aşa de puţin se feresc.

„Sunt fórte puţini preoţii aceia, cari sě îţi pótă arěta o colecţiune cât de cât de cărţi **românesci**. *In schimb afli cu grămada cărţi* **strěine**, *trimise pe liturgíi.* Se póte spune, că „Unirea“ e unica fóie ce o intâlnesci mai des; ici colo dai şi de „Tribuna“ ori „Tribuna poporului“; **„Magar Allam“ îl găsesci însě mai la fie care preot.** Nu vreu sě ḑic, că preoţii nostri îşi dau banii pe ḑiarul acesta, de bună samă se va trimite şi acesta pe liturgíi, ţin însě sě fac atentă preoţimea nóstră, că *astfel de cărţi şi ḑiare, în cari mereu se batjocoresc instituţiuni şi lucrări de ale nóstre; în cari aprópe ḑilnic se ridiculiséză cele mai însěmnate fapte românesci, la nici un cas nu ar trebui ţinute şi primite*: **ele murdăresc!** Poftéscă preoţii nostri a fi cu băgare de sémă, şi vor putea constata cum *fóia acésta („Magyar Állam“) ascunde sub masca de catolic pe cei mai mari şovinişti, cum sub firmă crestinéscă aţiţă la ură;* în loc de a predica iubirea şi în loc de a îndemna la bună înţelegere între locuitorii acestei patrii comune, *premăresce cele mai revoltătóre ilegalităţi comise în potriva naţionalităţilor nemaghiare.*

„Cine óre, dacă nu „M. Állam“ a fost una dintre cele dintâi, care a sberat şi a cerut oprirea şedinţelor publice şi poporale pe cari bravii nostri inteligenţi din Orlat, Selişte şi din alte părţi au început a le ţinea pentru cultivarea poporului?

„Şi óre nu chiar în numěrul de eri al acestei foi, sub titlu „Şomanescu et Comp.“ se scrie cu atâta rěutate despre fapta patriotului bucureştian, care a întins mâna sa binefăcětóre bravului Bolcaş?

„Avem, mulţămită lui D-ḑeu, o literatură şi variată şi destul de bogată, avem foi şi reviste destule: sě le spriginim pe acelea, sě ne căutăm în acelea distracţie, în ele sě ne săturăm dorul de cetire şi sciinţă, şi sě lăpădăm producte de ale strěinilor, în cari suntem batjocoriţi pe banii nostri“.

*

Aşa ne spune însaşi „Unirea“ mai nóuă din Blaj, că e în casele preoţilor români uniţi de prin Bihor. Trist; dar şi mai trist e, că nu numai la preoţimea unită din Bihor se potrivesce acéstă descriere, ci şi de pe aiurea, de pe multe locuri!

Paserea pe limba sa...

— *Revistă... papală* —

„Tótă paserea pe limba sa piere,“ ḑice proverbul românesc, de care ḑiarele papale din Italia pagubă că n'au avut ştire măcar cu câteva luni mai nainte, căci atunci póte nu făcéu infalibilului lor amărîciunea pe care, fără acéstă ştiinţă, i-o făcură.

Iată cele mai nóuě dóuě telegrame în chestia *conferenţei de desarmare,* telegrame interesante şi pentru „Unirea“:

Roma, 22 Febr. Guvernul italian din Roma a trimis guvernelor de Petersburg şi Haaga, următórea notă privitor la participarea la conferenţa de desarmare:

Italia recunóşte Papei şi-'i stiméză drepturile recunoscute legal, de suveran *onorar*, dar trebue sě ţie la aceea, ca nimenea sě nu dee acestei stime altă explicaţie, decât aceea ce-'i compete posiţiei bisericeşti a papei.

In cadrul acesta, Italia n'ar avea nimic în contra representării papei la conferenţa de desarmare, din contră, Italia ar vedea într'asta semnul unei înţelegeri amicale a lucrului, pe care l'ar şi apreţia după cuviinţă.

Dar agitaţia neměsurată a ḑiarelor clericale, cari pretind representarea scaunului papal în o conferenţă politică technică, nu numai ca un drept în marginile naturale ale papei, ci věd în aceea o probă neîndoiósă, că lumea cultă desapróbă şi ţine de nedréptă situaţia creată papismului la 1870, — *sileşte pe Italia la declaraţiunea că dacă şi papa va fi învitat la conferenţă, ea (Italia) nu va lua parte la acea conferenţă.*

Roma, 23 Febr. După o telegramă din Londra primită de ḑiarul „Tribuna“, guvernul englez a făcut cunoscut celui rusesc, că dacă Italia se abţine dela conferenţă, *nici ea, Anglia, nu ia parte!*

Tot după ştirea acestui ḑiar, regina Holandei, va trimite cât mai curênd învitările la conferenţa de desarmare (în capitala sa), *fără ca Vaticanul sě fie şi el învitat.*

Nu ne putem închipui torturele sufletesci ce le va simţi papa (şi „Unirea“), věḑênd atâta „rătăcire“ în Italia, Anglia şi Holandia, faţă de „locţiitorul lui Christos“ pe pămênt!... Dar, bage vina cui se cade: gurii rele a ḑiarelor proprii, cari, precum arată nota guvernului italian, ele cu limba lor i-au procurat şefului lor acest hal şi aceste nóuě doveḑi despre cum — *transit gloria papii..*

Din România

Socialiştii recoriţi.

Dl Ferechide, ministru român de interne, a dat un ordin tuturor prefecţilor, ca sě ia měsuri pentru arestarea imediată a instigatorilor socialişti, cari ar îndrăsní sě cutreere satele!

Socialiştii de prin oraşe sě fie supraveghiaţi, şi, pe cât e posibil, sě se împiedice contactul lor cu ţěranii.

Îi îndrumă mai departe, sě întocméscă o listă despre toţi socialiştii de prin reşedinţele de judeţe; sě confisce registrul de membri ai cluburilor socialiste, unde asemeni cluburi există; sě cheme pe socialiştii strěini la poliţie şi sě le pună în vedere, că vor fi expulsaţi.

Din cercetările făcute până acum de prim-procurorul Caracaş, resultă că clubul socialist din *Bucureşti* se compune din 1155 membri, pintre cari *147 români* şi romănce, *765 ovrei şi ovreice*, şi restul — unguri, germani. italieni şi — ţigani.

Dintre ovrei numai 27 au făcut armata; cei mai mulţi au scăpat sub pretext că ar fi „supuși austro-ungari“, fără a fi făcut înse armata nici în Austro-Ungaria; mulți sunt desertori. Cești din urmă vor fi dați în judecată consiliului de rĕsboiu.

Consiliul de ministri a invitat poliția ca sĕ supravegheze de aprópe „clubul socialist“ și *sĕ expulseze imediat pe toți acei strĕini cari se vor mai înscrie în acest club*, sau cari vor mai continua a-și plăti cotisațiile, ori a lua parte la serbările, întrunirile sau manifestațiile de stradă, pe cari le va organisa „clubul“.

Se speră că în timp de o lună clubul socialist din București va fi desființat.

Scrisóre din Sĕliște

Din viața unor reuniuni de aici și — încă câte ceva.

Sĕliște, 10 Faur 1899.

In o scrisóre publicată în Nr 139 a. t. a acestui prețuit diar, am înșirat reuniunile ce sunt înființate în fruntașa comună, Sĕliște. Și am făcut'o asta nu numai ca o laudă pentru Sĕlișteni, ci dóră arat o pildă bună și altor comune ale nóstre, căci în dilele nóstre înaintarea în cultură a unui popor sĕ judecă și după numĕrul reuniunilor ce le are. Voiu scrie adi încă ceva din viața acestora.

O reuniune fruntașă în comuna nóstră Sĕliște, este: *„Casina română“*. Scopul acesteia, este: „întrunirea mai multor bărbați din Sĕliște și din comunele vecine, la un loc anumit, spre a se exercita în lectura de cărți, foi literare, sciințifice și politice, și a-se îndeletnici cu petrecerea socială și de bună cuviință“, cum spun statutele.

Din raportul pe anul 1898 al comitetului, cetit în adunarea generală din Ianuarie, a. c. scot următórele date: Membri a avut Casina din Seliște, 63. Tacsa de membru ordinar e 6 fl., ajutători 3 fl. anual. Diare au fost abonate 17, și anume 12 românesci; 3 germâne și 2 maghiare. Cu tóte că reuniunea nu are alte venite afară de taxele membrilor, totuși pe lângă averea imobilă, biblioteca ș. a., are și un fond în bani gata, de 350 fl.

Starea materială modestă la reuniuni de soiul acesteia, puțin impórtă, e lucru frumos și laudabil că ele se pot susținea, căci arată o viață culturală cât de cât!

Mai are Seliștea nóstră și o *„Reuniune a pompierilor voluntari“*, dacă nu mĕ înșel unica reuniune română de soiul acesta în patrie; bine înțeles esceptionând pe cele silite.

Acésta reuniune este provĕdută cu statute vidimate de ministru la anul 1882. Este adjustată cu tot felul de aparate trebuincióse la pericol de foc, pe lângă care mai are și o avere în bani gata în sumă de *1400* fl. Reuniunea și-a câștigat frumos renume prin dibăcia și abnegaținea dovedită la diferitele focuri întêmplate în comună, dar mai ales la focurile mari intêmplate în comunele Săcel, Orlat, Vale și Rod, unde a alergat a da ajutor.

Ambe aceste reuniuni au fost înființate și conduse de regretatul *Ioan Maxim*, fost jude regesc aici, reposat acum vre-o 7—8 ani la Sibiiu.

Despre celelalte reuniuni, cu altă ocasiune. In deosebi vĕ voiu ruga sĕ-'mi dați loc după adunarea gen. a *„Casei de păstrare“*, sĕ ve scriu despre acéstă frumósă instituțiune a nóstră.

Coresp.

Alsația-Lorena.

— Revistă externă —

Se știe că după anexarea la Germania a acestor provincii, în urma rezboiului din 1871 cu Francia, ele au fost puse sub un regim special de dictatură nemțéscă.

Acum un an sau doi, acest regim a început sĕ fie desființat și cu încetul legile excepționale sĕ fie abrogate.

Diarele streine aduc acum, ca mai nou, știrea, că decretul, care supunea la censură un numĕr mare de diare francese, a fost și el abrogat. Poșta este autorisată sĕ remită direct destinatorilor diarele franceze, îndată la sosirea lor.

Acésta e o nóuă mĕsură din sistemul ce tinde a pune Alsația-Lorena pe picior de egalitate cu restul Germaniei.

Pe măsură ce starea politică a provinciilor anexate se egaliséză cu a Germaniei, așa disul „partid alsațian“, partid de protestare contra anexărei, scade, așa că cu vremea populația Alsației-Lorena, în mare majoritate Germani, se acomodéză perfect cu cetățenia germană.

De remarcat este însĕ, că abrogarea censurii vine tocmai în acest moment, când afacerea Dreyfus agită spiritele atât de mult, și când și o sumă de alsațiani notabili, Scheurer Kestner, Picquart, Loew etc. sunt obiectul înjuriilor unei însemnate părți a presei francese.

Apare de aci îndată șiretenia guvernului german: el își dă seama de impresia penibilă ce acéstă campanie trebuia s'o facă asupra alsațienilor, și dă drum liber acestor diare în provincii, chiar când ele numai vești rele, desilușii, aduc fraților, din țara-mama. Așa că și în restul de doritori față de Francia, flacările nestinse ale doririi, sĕ fie triști stropite cu apa rece a relelor impresii ce le vor face chiar diarele venite din Francia!

Din Deva.

— *Petrecere reușită* —

Deva 9/21 Febr. 1899.

Damele române din Deva au arangiat la 11 Faur n. a. c. o petrecere cu joc în sala „Redutei“, la care au luat parte și câteva familii din jur.

A fost o petrecere adevĕrat românéscă, de care Deva de mult n'a vĕdut; tineri cu bĕtrâni, cei mari și cei mici, deopotrivă veseli în „Horă“ și „Quadrille“. Cu câtă voie jucau „Țarina“! etc. Iți era mai mare dragul sĕ-i privești. Quadrill-ul prim l'au jucat 30 perechi.

Damele cari au luat parte la acea petrecere veselă și animată sunt: Dómnele Matilda Cutean, vĕd. Ciaclani, Ecatarina Gila, Emilia Moldovan, Lucreția C. Nicóră, Valeria Popp, Emilia Romanul, Iulia Roșiu, Leonida Șerban, Martha Steinmann, Vilma Schuster, Amalia Șuluțiu, tóte din Deva. Din jur Dómnele: Cornelia de Herbay (Vețel), Luiza Popoviciu (Leșnic), Maria Șinca (Batiz), Maria Dăncila (Mânereu); domnișórele: Victoria Frâncu, Surorile Gila, Ana Kőrősi, Constanția Popp (Pecica), surorile Popoviciu (Leșnic), Nina Șuluțiu, Roma Șuluțiu, Leontina Schuster, surorile Șinca.

Pe lângă succesul moral a fost și venit material, din care, după detragerea speselor de 71 fl., a rĕmas un *profit curat de 76 fl.*

Acest venit damele au hotărît a-'l da pentru *înfrumsețarea interióră a sfintei biserici gr. ort. române din Deva.*

Petrecerea a durat până la 5 óre diminéță, când fiecare s'a depărtat cu cele mai plăcute suveniri și promițêndu-'și reciproc, că în viitoriu vor lua parte desigur, și încă în numĕr și mai mare.

— *n* —

NOUTĂȚI

Clironomul nostru, distins de Regele României. M. Sa Regele Carol al României a conferit A. S. I. Archiducelui Francisc Ferdinand, moștenitorul presumptiv al tronului austro-ungar, marea-cruce a ordinului *„Steaua României“* cu briliante.

*

Reforma institutelor de credit și de economii, preocupă pe ministrul de finanțe, dl Ladislau Lukács. Dsa s'a esprimat dilele astea, că îndată ce revin la munca pacinică parlamentară, sĕ va pune în contact cu băncile mari din Pesta în scopul studierii proiectului de reformare a băncilor. Sunt la noi dóuĕ feluri de bănci, a dis ministrul, unele cari comit multe greșeli de formă, (din neștiința conducĕtorilor) dar cari în fond sunt fórte solide, cinstite; altele cari sunt conduse, ca forme, perfect după prescrisele legii, și cu tóte astea presintă mari primejdii în fond, (prin mișelia celor ce le conduc). Avem dară, mai ales, lipsă de înstituirea unor *bărbați de controlă*, cari sĕ nu fie numai simpli controlatori, ci tot odată și *instructori și dătători de sfat,* acolo unde dau peste greșeli provenite din neștiință.

In sensul acesta vrea sĕ compună legea.

*

Serata Bârsescu arangeată asară de publicul sibiian iubitor de artă, a reușit strălucit. Insași dșóra Bârsescu a fost presentă, și a declamat admirabil nemțește și românește. S'au produs la pian d-na H. Allina, și dșórele B. Binder și Tinca Simonescu, fiind viu aplaudate. Iar „Reuniunea română de musică“ din loc, condusă de magistrul G. Dima, a fost și aci la culmea artei, prin cele trei cântece vechi românești ce le-a esecutat. A fost o serată splendid reușită. Vom reveni.

*

Monument și capelă lui I. C. Brătianu. Subscripțiunea publică în România pentru ridicarea unui monument și a unei capele în memoria lui *Ioan C. Brătianu*, a ajuns deja la cifra de *148·904 lei și 44 bani.* Subscripțiile decurg încă.

*

Rĕsuuet la eliminările dela Orade. „Liga“ din București a hotărît sĕ ia în mână chestiunea studenților români din Oradea-Mare. Un manifest-apel va fi adresat în curênd lumei pentru a-i se atrage atențiunea asupra tratamentului la care e supusă tinerimea nóstră.

„Drapelul“ dă Ligei sfatul, ca manifestul ce-l pregătește sĕ fie în special adresat tuturor centrelor culturale din lume, tuturor profesorilor și studenților universitari din Europa, pentru ca sĕ vadă pe ce tréptă stau colegii lor din Ungaria.

In același timp Liga va începe și o serie de întruniri publice în România, tot în chestia acésta

*

O descoperire ciudată a fost făcută în East-End din Londra. Sub un fel de boltă subterană, au fost găsite grămădite 150—200 de cosciuge de copii! Tóte sunt acoperite cu stofă négră și prevĕdute cu o placă de plumb cu numele decedatului și data morții. Nu se cunóște de loc originea depositului funebru. Ministerul de interne a orênduit o anchetă specială. Imobilul de d'asupra bolței aparține unei societăți de quakers și fusese ocupat altă dată de o capelă wesleyenă. Proprietarii actuali ai casei au descoperit bolta funebră.

*

Sĕlbătăcie. Reuniunea catolică din Neutra (Ungaria) și-a ținut nu demult obicinuita petrecere de carneval. Pentru petrecere s'au făcut invitări tipărite, și numai pe oficerii dela honvedime, staționați acolo, 'i-au invitat verbal, dintre cari s'au și presentat 5 inși. Intre cei presenți era și un locotenent, cu numele Ferenczy Gyula, care a mai remas la petrecere și după depărtarea soților sĕi. Era în chef, și punêndu-se între lăutari, începu a discuta și a glumi cu jucătorii. Asta nu-i conveni canonicului Markovics Iános care provocà pe un anumit Fellner, pietrar, ca sĕ depărteze dela petrecere pe Ferenczy. Fellner cu 25 înși trecu în odaia de biliard și au chemat acolo pe Ferenczy, care fără a bănui ceva, a mers, fără sabie. Fellner se rĕsti cătră el:

— Dle locotenent, arată-ți invitarea, sau depărteză-te dela petrecere!

Locotenentul încremeni la acest ton, și ceru esplicări. Fellner înse îl amenință că îl va da afară. La asta Ferenczy sări și-'i trase lui Fellner dóuĕ palme, încât acesta cădu la pămênt! La moment ceialalți încuiară ușile și se aruncară asupra locotenentului! Se începu o luptă grozavă. Trîntiră pe oficer la pământ, ruptudu-i attila, și bătêndu-'l și tîrîndu-'l de picióre prin sală, și isbindu-i capul de masa de biliard! L'au transportat acasă mai mort, unde ofițerul simțindu-se umilit și dejosit prin cele întêmplate, și-a tras dóuĕ glónțe în pept! A cădut amețit, dar peste jumĕtate de óră s'a deșteptat de nou. Spăimântat a întins mâna după revolver și și-a mai tras un glonț!

Va fi murit póte.

„Egyetértés“, după care luăm cazul, însuși esclamă: „Așa ceva nu în Europa civilisată și la finea seclului al 19-lea, dar nici în Asia între *sĕlbateci,* n'ar fi iertat sĕ sĕ întêmple“.

*

Ce lucru mai are între altele primăria Bucureștilor... Primăria Capitalei române are angajate 360 de femei pentru creșterea *copiilor găsiți.* In 9/21 Febr. primăria a împărțit o mie de lei ca premiu la 50 de femei cari s'a constatat că îngrijesc mai bine pe aceste ființe orfane! Medicul copiilor orfani este dșóra *Dr. Caterina Z. Arbore.* D-sa face dese inspecții pe la cele 360 de doici. In fie-care Duminecă d-ra Dr. Arbore ține conferințe la primărie în presența acestor doici, despre creșterea și îngrijirea copiilor. La aceste conferințe mai asistă, afară de doicile angajate de primărie, și diferite femei de prin mahalale.

*

Cablu între Turcia și România. Cablul telegrafic submarin între *Constanța și Constantinopol* va fi aședat la primăvară de o societate germană. Se va dobândi prin acest cablu o comunicație directă și proprie a României cu capitala imperiului Otoman.

Dela Sebeș.

Sebeș, 7/19 Fsbruariu 1899.

Onorată Redacțiune!

Mórtea nemilósă iarăși a smuls din sinul națiunei și a bisericei nóstre pe un distins membru al ei, pe mult regretatul *Ioan Paraschiv*, subjude în pensiune și cassar epitrop al bisericei gr. or. din Sebeș.

Reposatul, născut la 1835, a funcționat aici ca notar la magistrat, apoi ca notar, în urmă ca subjude cercual, dar totdeauna și-a făcut datorințele și cătră biserică și națiune. A luat parte la tóte întrunirile românesci de aici și a contribuit la deșteptarea poporului nostru.

Dela 1866 încóce a fost *prim epitrop al bisericii nóstre.* La acel an averea bisericei numĕra în total 4000 fl.; școla era slabă, bisericile aprópe ruinate. Astădi prin manipularea corectă și prin stăruința neobosită a bărbaților conducĕtori, între cari reposatul ocupa un loc însemnat, averea bisericei s'a îmulțit, școla e măreață, bisericile împodobite, adevĕrate case ale lui D-deu! Reposatul a luat parte activă și în sinódele și congresele bisericesci.

Inmormêntarea i-s'a făcut în 5/17 Februarie. A asistat public numĕros. Oficiile de aici au fost tóte representate. In fruntea cortegiului mergeau copiii de școlă, vre-o *400*, sub conducerea învĕțătorilor. Corul funebru era încungiurat de 24 purtători de facle și încărcat de cununi.

Serviciul divin s'a celebrat cu mare pompă în biserică, de cătră P. O. D. Protopresbiter Sergiu Medean asistat de preoții: Av. David sen., Z. Murĕșan, Isidor Blaga și Avram Pĕcurariu. Rĕspunsurile și cântările le-a esecutat *corul funebru în 4 voci al plugarilor de aici*, sub conducerea înv. I. *Pavel.* Corul a ridicat mult solemnitatea serviciului. Musica pompierilor a esecutat câte va marșuri funebre.

Frumósa predică a rostit-o P. O. D. protopop.

A murit, I. Paraschiv, dar memoria lui va rĕmânea binecuvêntată. *Gama.*

Știre Ultimă.

Manila în flacări!

In nóptea de 22 Febr. mare spaimă a cuprins pe locuitorii Manilei, capitala Filipinelor: *insurgenții au aprins nóptea orașul în mai multe puncte!* Pompierii au grăbit la stîngere, dar indígenii din lăuntru, înțeleși cu insurgenții din afară, împedecau pe pompieri în stîngere și tăiau țevile pumpelor de apă.

Din case pușcau asupra trupelor americane eșite se susție ordinea!

Diminéța orașul era încungiurat de filipini. S'a incăerat o luptă cruntă. Resboiul e în estindere.

Posta redacțiunei.

— „*n*“, *Deva.* Lista contribuirilor o vom publica în curênd. E prea vrednică sĕ fie publicată, dar chiar acum ne e spațiul fórte scump. Nu va întârdia însĕ mult. Mulțumiri și salutări.

Dr. I. P. în R. O durerósă impresiune trebue sĕ te lovéscă de câteori afli, că bărbați de ai nostri, imbogățiți în mijlocul și dela cercatul popor român, nu-și aduc aminte de acest popor, care în adevĕr merită mai multă considerare și aștéptă dela cei binesituați și fără familie, ocrotirea instituțiunilor sale culturale. Involuntar mi-se impune gândul, sĕ vĕ îndemn a vĕ aduna în jurul mormêntului mult regretatului T. și sĕ vĕrsați pe țerina uscată, o lacrimă de simțită jale, iar noi cei mai din depărtare sĕ rostim o rugăciune ferbinte pentru odichna sufletului acelui bărbat, care nu și-a iubit numai copiii proprii, ci pe noi pre toți.

I. P. în G. Incă n'a sosit. Bisarica va face de sigur cele de lipsă la timpul seu.

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țĕseturi, colori și dessinuri.

Particularilor *liberă de porto și vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg *(lif. de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [2] 3—

Nr. 59 [30] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia Totoiu, tractul Albei-Iulie, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 446 fl. 10 cr.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Totoiu şi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenţii vor avé a-'şi subşterne suplicele de concurs în terminul prefipt la subscrisul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre.

Alba-Iulia, la 17 Februare 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Albei-Iulie în conţelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan,
adm. protop.

574/898 [32] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a treia Arpaşul-inferior, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului, pe basa resoluţiunei Preavenerabilului Consistor archidiecesan dto 8 Decembre a. c. Nr. 8932 B. se escrie prin acésta a treia óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 376 fl.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform disposiţiunilor stat. org. şi a regulamentului pentru parochíi din 1891, la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek. Szebenmegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 25 Decembre, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 35 [16] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch in parochia vacantă de clasa a III-a, Hepria română, protopresbiteratul Albei-Iulie, se escrie prin acésta al 3-lea concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 250 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului până la terminul sus indicat, şi a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului, observându-se în privinţa acésta disposiţiunile cuprinse în § 18 din regulamentul pentru parochii.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Alba-Iulia, 15 Ianuarie 1899.

Florian Rusan,
adm. protopresb.

Nr. 93—1899 [25] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia de clasa a II. Idicel prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele stabilite în sinodul parochial ţinut la 25 Ianuariu 1898, cari la olaltă dau suma de 600 fl.

Petenţii vor avea a promova suplica lor concursuală instruită în sensul legilor în vigóre, în terminul deschis, subscrisului oficiu protopresbiteral p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, 26 Ianuariu 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Galaction Şagău,
protopresbiter.

„ALBINA“ Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Nr. 5018. [33] 1—1

Domnii acţionari ai **Institutului de credit şi de economii „ALBINA“** se învită prin acésta în virtutea §. 20 al statutelor societăţii la

a XXVI adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Sibiiu ***Luni în 27 Martiu 1899 st. n.***, înainte de amédi la 10 óre în casa institutului (Strada Baier Nr. 1.)

Obiectele:

1. *Raportul anual al Direcţiunei; bilanţul anului de gestiune 1898 şi Raportul comitetului de supraveghiare.*
2. *Distribuirea profitului realisat conform bilanţului.*
3. *Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.*
4. *Fixarea preţului marcelor de presenţă pe anul curent.*
5. *Alegerea a 2 membrii în consiliul de direcţiune în sensul §-lui 36 din statute.*

Domnii acţionari, cari în sensul §§. 22, 23 şi 24 din statutele societăţii voiesc a participa la adunare în persónă, séu prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi **a-şi depune acţiile şi eventual dovedile de plenipotenţă, cel mult pănă Sâmbătă în 25 Martiu a. c. st. n. 6 óre p. m. la casa centralei în Sibiiu, séu a filialei în Braşov.**

Sibiiu, 20 Februariu 1899.

Direcţiunea.

A XXVI-a încheiere a Conturilor cu 31 Decembre 1898.

CONTUL BILANŢULUI.

ACTIV.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		61,015.13
Cambii de bancă		3,581,752.89
Împrumuturi hipotecare		2,386,744.10
Credite personale		870,166.60
Credite cambiale cu acoperire hipotecară		794,975.95
Credite de cont-curent		528,218.45
Avansuri pe efecte publice		78,790.03
Credite ficse		11,766.10
Împrumuturi pe producte		6,649.62
Casa institutului, realităţi dela gara Braşov şi div. realităţi de vêndare		308,057.86
Efecte publice		898,961.10
Acţii dela diverse bănci		81,832.50
Efectele fondului de garanţă al scris fonc.		202,717.80
Efectele fondului de pensiuni al funcţionarilor institutului		6,500.—
Mobiliar	fl. 8,039.—	
după amortisare de	„ 804.20	7,234.80
Diverse conturi debitóre		167,691.49
		9.993,074.42

PASIV.		fl. cr.
Capital social:		
6000 acţii à fl. 100		600,000.—
Fondul de reservă al acţionarilor		100,000.—
Fondul de garanţă al scrisurilor fonçiare		200,000.—
Fondul special de reservă		64,800.51
Fondul de pensiuni al funcţionarilor		131,413.54
Depuneri spre fructificare		5.425,478.99
Scris. fonc. cu 5% în fiorini în circ.	1.063,000	
Scris. fonc. cu 5% în cor. în circ.	1.235,250	2.298,250.—
Scrisuri fonc. eşite la sorţ în circulaţiune		49,100.—
Cambii de bancă reescomptate		552,018.52
Diverse conturi creditóre		363,130.76
Dividende neridicate		1,300.—
Interese anticipate pro 1899		82,543.94
Profit net		125,038.16
		9.993,074.42

CONTUL DE PROFITURI ŞI PERDERI.

DEBIT.		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	234,936.09	
„ scrisuri fonciare	114,918.50	
„ împrumut. luate pe efecte	13,716.43	363,571.02
Spese:		
Salarie	47.626.80	
Bani de cuartir	7.037.50	
Imprimate, registre, porto diverse	11,776.99	
Marce de presenţă	2,515.—	68,956.29
Contribuţiune:		
directă	20,911.77	
10% dare la interesele dela depuneri	23,493.61	44,405.38
Amortisare din mobiliar		804.20
Profit net		125,038.16
		602,775.05

CREDIT.		fl. cr.
Interese:		
dela cambii de bancă	230,949.44	
„ împrumuturi hipotecare	148,192.77	
„ credite personale	59,295.09	
„ efecte publice	56,812.92	
„ credite cambiale cu acoperire hipotecară	48,704.31	
„ credite de cont-curent	17,611.82	
„ avansuri pe efecte	5,503.58	
„ credite ficse şi împrumuturi pe producte	1,615.49	568,685.42
Chiriă		16,848.18
Provisiuni		16,401.36
Profit la monetă		840.09
		602,775.05

Sibiiu, 31 Decembre 1898.

Ios. St. Şiuluţiu m. p., membru al direcţiunei.
I. Papiu m. p., membru al direcţiunei.
L. Simonescu m. p., membru al direcţiunei.
Cosma m. p., director esecutiv.
Iosif Lissai m. p., comptabil-şef.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente şi le-am aflat în deplină regulă, şi în consonanţă cu registrele institutului.

Sibiiu, 23 Februariu 1899.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. Ilarion Puşcariu m. p. **Dr. Beu** m. p. **St. Stroia** m. p. **Ioan Creţu** m. p. **Dr. Liviu Leményi** m. p.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se adauge şi un suplement.

Szebenvármegye alispánja.

4487 sz. / 1899 [31] 1—1

Pályázati Hirdetmény.

A nagyszebeni járási föszolgabiró hivatalnál megüresedett, évi 230 frt. bérrel és 47 fr. 36 kr. ruházati átalánynyal javadalmazott, nyigdíj igénynyel egybekötött, esetleg az ennek áthelyezés utjáni betöltése esetén valamely más járásban megüresedő és ugyanazon illetményekkel javadalmazott járási hivatalszolgai állomásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás elnyerésének feltételei a következők: születési anyakönyvi kivonattal igazolandó magyar állampolgárság, községi bizonyitványnyal igazolandó fedhetlen előélet és a magyar nyelvnek szóban és irásban, a német és román nyelvnek legalább szóban birása; hatósági orvosi bizonyitványnyal igazolandó erőteljes testalkat és épegészség, végül a tényleges katonai szolgálat megfelelő okmánynyal igazolt teljesitése, esetleg az alúli mentesség.

A pályázati folyamodványok hozzám legkésöbben 1899 évi márczius hó 26-ikáig benyuitandók.

Nagy-Szeben, 1899 február hó 22.

Reissenberger,
alispán.

---

210 sz. 1899 [28] 2—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye alispáni hivatalánál üresedésbe jött 500 frt. évi fizetés és 100 frt. lakbérrel javadalmazott II. oszt. várm. irnoki állásra ezennel pályázatot nyitok és felhivom pályázni óhajtókat, hogy az 1883 évi I. t. cz. 19 §-ában követelt minösítés, keresetlevél, erkölcsi bizonyitvány és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmánynyal szabályszerüen felszerelt pályázati kérvényüket folyó évi márczius hó 25-ig hozzám nyujtsák be.

Megjegyeztetik. hogy az 1873 évi II. l. cz. 5 §-ában előirt igazolványnyal biró altisztek ezen állomásra elönynyel birnak.

Nagyszeben, 1899 február hó 18-án.

Szebenvármegye föispánja.
Thalmann.

„PARSIMONIA“,
institut de credit și economíi, societate pe acțiuni în Bran.

Convocare.

[29] 1—1

la

adunarea generală

a institutului de credit și economíi, societate pe acții „PARSIMONIA“ în Bran, ce se va ține *Joi, în 2 Martie 1899 st. n. la 10 óre a. m.* în localul institutului, la care sunt învitați toți acționarii a se presenta în sensul §-lui 20 din statutele institutului.

Obiectele de deliberare sunt următórele:

1. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghiere;
2. Statorirea bilanțului și a împărțirii profitului;
3. Intregirea direcțiunei și a comitetului de supraveghiere;
4. Alte propuneri eventuale.

Bran, 8 Februarie 1899.

Din însărcinarea direcțiunei:
Președintele societății:
I. Cav. de Pușcariu.

„PARSIMONIA“,
institut de credit și economíi, societate pe acțiuni în Bran.

BILANȚ cu 31 Decembre 1898.

ACTIVE.

		fl. cr.
Cassa în numĕrar		4397.64
Cambíi escomptate		98189.54
Credíte personale		16786.—
Spese de fondare . .	fl. 234.22	
20% amortisare . .	„ 46.84	187.38
Mobiliar		452.44
	v. a.	120013.—

PASIVE.

	fl. cr.
Capital social, 600 acții à fl. 50 .	30000.—
Depuneri spre fructificare . . .	76076.73
Cambíi reescomptate	6858.—
Interese transitóre pro 1899 . .	2106.54
Fondul de reservă	851.55
Profit neîmpărțit transpus din 1897	165.62
Profit curat	3954.56
v. a.	120013.—

PROFIT și PERDERI.

DEBIT.

		fl. cr.
Eșite:		
Interese pentru depuneri spre fructificare		3263.92
Spese diferite	fl. 397.69	
Porto-postal	„ 2.23	
Salarii	„ 660.—	1059.92
Contribuțiune:		
a) după depuneri . .	fl. 286.74	
b) comunală . . .	fl. 158.15	
c) camerială . . .	fl. 5.32	
d) erarială	fl. 312.34	762.55
20% amortisarea speselor de fondare		46.84
Profit curat		3954.56
	v. a.	9087.79

CREDIT.

	fl. cr.
Venituri:	
Interese dela cambii escomptate și împrumuturi cu obligațiuni . .	7677.30
Provisiune de administrare . . .	1410.49
v. a.	9087.79

Bran, 8 Februarie 1899.

Ioan Cav. de Pușcariu m. p., președinte.
Axente Moșoiu m. p., director esecutiv.
Miron Tătoiu m. p., cassar.
Ilariu Reit m. p. comptabil.

Membri în direcțiune:

George Manoiu m. p. **Georgiu Enescu** m. p. **Ioan Çențu** m. p. **Ioan Manoiu** m. p.

Subsemnatul comitet am esaminat Conturile presente și confrontându-le cu registrele principale și auxiliare ale societății, ținute în bună ordine, le-am găsit în consonanță cu aceleași și esacte.

Bran, 8 Februarie 1899.

Nicolau Manoiu m. p. *Leontin Pușcariu* m. p., v.-președinte. *Iosif Cojanu* m. p.
Ioan Manoiu m. p. *Iosif Enescu* m. p.

JULIUS ERÖS,

firmă împrotocolată la tribunalul comercial reg. ung.

Magazin

de orológe, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Orologiu de buzunar remontoir nichel	dela	2.50	până	6	fl.
Orologiu de buzunar remontoir-argint	„	4.50	„	10	„
Orologiu de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	„	9.—	„	15	„
Orológe pentru dame din aur, veritabil de Genf . .	„	12—	„	35	„
Orológe pentru domni din aur, „ „ „ . .	„	20.—	„	80	„
Deșteptător din nichel, marcă fină	„	2.—	„	3	„
Orológe cu pendul franc., cu resare, în cutii frumóse	„	5.—	„	15	„
Orológe cu pendul vieneze cu ponduri	„	14.—	„	35	„
Orológe de părete diferite modele	„	2.—	„	15	„
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	„	6.—	„	20	„
Lanțuri de orológe pentru dame. de aur	„	9.—	„	30	„
Lanțuri de orológe pentru domni, de aur	„	20.—	„	70	„

Inele de aur de tot felul	dela	2.—	până	12	„
Inele de aur cu diamant veritabil	„	6.—	„	25	„
Inele de aur cu briliant veritabil	„	12.—	„	150	„
Inele de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6	„
Cercei de aur de tot felul	„	2.—	„	6	„
Cercei de aur cu diamant veritabil	„	6.50	„	40	„
Cercei de aur cu briliant veritabil	„	23.—	„	250	„
Cercei de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6	„
Brățare de aur de tot felul	„	10.—	„	20	„
Broșe de aur de tot felul	„	6.—	„	20	„
Lanțuri de orologiu și de gât din argint	„	1.—	„	4	„
Cercei și inele de argint	„	—.80	„	2	„
Brățare și broșe de argint	„	—.80	„	5	„

Juvaere de tot felul dela **15 cr.** (preț de façon) până la **15 fl.**, precum și **amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii,** broșe, ace de cravată, tabachere și țiitóre de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete, etc.

Fiecare obiect de aur sau de **argint** e examinat și probat **din oficiu** și pe **fiecare bucată** se póte vedea exact proba oficiósă (marca oficiósă); eu garantez în scris pe **doi ani** pentru mersul bun al orológelor mele. — **Tóte comandele** le efeptuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimiterea anticipativă a prețului, cu îngrijire. — **Reparaturi** de tot soiul se esecută bine și conscienților.

Rugându-mĕ pentru numeróse binevoitóre comande semnez cu deosebită stimă

JULIUS EROS,

Strada Cisnădiei 3. **Sibiiu.** Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul „Transilvania“.)

[216] 8—10

Neaudit.

191 obiecte admirabile pentru numai 2 fl. 20 cr.

1 splendid **orologiu** aurit cu garanță pe 3 ani.
1 **lanț aurit**.
1 **admirabilă tabachieră.**
1 **escelentă oglindă de toiletă lustruită în etui.**
1 **notes** legat în piele englezéscă.
1 **păreche butoni de mangete** garn. din aur dublu pa.
1 **păreche butoni de cămăși garn**. din aur dublu prima.
1 **păreche cercei** din aur dublu prima, cu petri imitate.
1 **garnitură de seris fórte folositóre.**
1 **săpun de toiletă cu miros fin.**
72 pene de scris fórte bune din oțel în pachetare originală.
25 cóle hârtie de epistole fină.
25 cuverte fine și **50 obiecte.** cari îi trebuesc fiecărei gospodine.

Cele **191** obiecte amintite le liferéză numai pentru 2 fl. 20 cr. (numai orologiul are acéstă valóre) casa de esport elvețiană

H. Scheuer, Krakau,
Josefsgasse 46.

Ce nu corĕspunde se primesce îndată înapoi. [10] 3—10

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. fl. 1.80.

In **Tipografia Archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 80 cr.

Se pot procura din
Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Au apărut:

Anuar
financiar și economic
pe
1898
redactat de
Petra Petrescu.

Anul V.

Prețul fl. 1.20.

Un capitol
din
contabilitatea duplă
de
I. C. Panțu,
profesor la șcóla comercială superióră din Brașov.

Prețul 50 cr.

De vêndare la

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Cărți cu prețuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor școlari din 1863 și 1864		fl.	—.10
Adunarea rapórtelor dela directorii distr. de școlă în 1865		„	—.15
Anthorismos de A. baron de Șaguna	dela fl. —.50	„	—.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naț.		„	—.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Pușcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.—	„	—.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Șaguna	„ „ —.50	„	—.20
Cunoscințe folositóre la căsătorii „ „ „ „ „	„ „ —.50	„	—.15
„ practice despre grădini și cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —.50	„	—.25
Disertațiune de G. Bellissimus	„ „ —.20	„	—.08
Ex. Sa Arehiepiscopul și Metr. A. bar. de Șaguna de N. Popea		„	—.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen		„	—.10
sau aceeași în limba maghiară		„	—.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Șaguna	dela fl. 1.—	„	—.50
Invĕțătorul și poporul	„ „ —.50	„	—.20
Istoria bis. pol. naț. de Tincu Velea	„ „ 1.—	„	—.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „ 2.50	„	1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viața de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „ 1.15	„	—.50
Memorial din 1860		„	—.05
Orele libere de I. c. de P.		„	—.05
Predigten de A. bar. de Șaguna		„	—.10
Sunete și rĕsunete de Z. Boiu	dela fl. —.60	„	—.20
Adaus la promemoria, germ.		„	—.05
Teologia pastorală de A. Șaguna	dela fl. 1.—	„	—.50
Testamentul nou	„ „ 1.—	„	—.50

De vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Recomandăm tuturor broșura apărută tocmai acum:

Obolul sĕracului
la
monumentul
Marelui ANDREIU.

Cântări ocasionale dedicate Metropolitului
Șaguna,
colectate și arangiate de
MARIA CUNȚANU.

Prețul 10 cr.

Venitul curat se va adaoge la colecta pentru monument.

Se póte procura dela
Tipografia și librăria archid.
Sibiiu.

„Dotațiunea Clerului“.
(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** *despre întregirea venitelor parochiale,* întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunile nóstre competente încă nu s'au pronunțat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în dilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă induce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se cunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot și învĕțătoriu este fără îndoélă

Călindariul ☜
☞ archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu prețul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop și metropolit **Miron Romanul,** cuprindênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea și numeróse condolențe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenților mai însemnați din Europa; afaceri de poștă, tren și telegraf, scala timbrelor și computărilor de interese, precum și întreg șematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania și Ungaria și în deosebi șematismul amĕnunțit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci și școlare. Indicarea agendelor parochiale și protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕțătorii soldați; têrgurile, anunțuri etc.

Îl recomandăm tuturor!

Nr. 17 Sibiiu Marţi, 16/28 Februariu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Pelagra şi maghiarisarea.

Un anumit Baross Károly a scos nu de mult o broşură întitulată *„Nebunii fómetei“* — sau pelagra în Ungaria, — în care după ce arată cât e de lăţită acéstă bólă în părţile orientale ale Ungariei, şi mai cu sémă în Italia, din causa sěrăciei poporului şi a nutrirei lui mai cu sémă cu mălaiu (cucuruz), şi după ce dă şi sfaturile cuvenite guvernului pentru ridicarea stării materiale a poporului ca singurul leac pentru delăturarea acestei bóle — drept recomandare a opului seu înaintea factorilor maghiarisători şi mai ales publicului maghiar, face un pic de politică, şi anume după gustul acelora, cărora şi-a destinat lucrarea.

O parte din acea lucrare ne privesce şi pe noi, de aceea am credut de necesar a o considera mai deaprópe drept ilustrare, că până la ce mijlóce de maghiarisare póte degenera o minte înferbêntată.

Iată partea care ne privesce şi pe noi Românii:

„Ţeranul valach are rea veste.

„Se dice despre el, că e leneş, hăbăuc, şede tótă diua fără lucru, cufundat în sine, cu gura căscată la aer.

„Durere, aşa este!

„Dar acum poftiţi a lua în considerare cele-ce se sciu până acum despre pelagră şi poftiţi a întreba pe bărbaţii învěţaţi ce se ocupă cu antropologia, că ce influenţă au asupra popórelor, asupra speciilor, relaţiunile de viaţă, şi mai cu sémă nutremêntul?

„Dacă considerăm tóte acestea, venim îndată la presupunerea, că la hăbăucia şi la înlenevirea spirituală cunoscută a poporului valach, are mare parte şi nutrirea generală şi preponderantă cu mălaiu.

„Până când nutremêntul de mălaiu a fost mai mult numai în preponderanţă, valachul a fost o specie numai leneşă, amorţită, impotentă, generaţiuni dearêndul.

„Dar acum, de când miseria crescêndă din deceniul din urmă, i-a făcut mălaiul nutremênt esclusiv, însuşirile aceste rele ale poporului încă se desvóltă mai departe până în marasm, melancolie întristătóre, apoi decad în pelagră şi se termină cu — nebunie.

„Există verosimilitatea, că aceste însuşiri respingětóre ale poporului valach, se baséză curat numai pe chestiunea stomachului, a nutrirei.

„Dacă am cresce corporalminte din nou acest popor, dacă l'am învěţa a mânca şi a trăí regulat şi a-şi pregăti mâncarea, deja după o generaţiune ar fi cu totul alt om.

„Ca apoi cu renascerea economică sě se desvólte în acéstă poporaţiune decădută şi miseră, şi însuşirile bune *spirituale*, şi ca poporul valach transformat corporalmente — sě devină şi maghiar, ministeriul ar avé deja cu mult mai puţin de lucru“..

Câte aserţiuni, atâtea neadevěruri, şi încă fórte riscate, ba ridicule chiar.

Recunóscem atâta şi noi, că poporul român în mare parte se nutresce şi se îmbracă fórte rěu. Dar cine e de vină?

In fórte considerabilă měsură este de vină sistemul de guvernare dominant de 30 ani în ţară la noi, care secuestréză aprópe tóte resursele ţerei numai pentru o parte din cetăţeni, cu escluderea poporului român, tractat pe tóte terenele mai rěu ca un fiiu maşter. Acest sistem pěcătos, care numai sarcini îi impune şi dări nesuportabile, cari în loc sě se foloséscă apoi şi pentru a-i ridica bunăstarea, se varsă în fonduri de-ale societăţilor cari umblă după cai verdi, adecă caută cu banii proprii a-l desnaţionalisa.

Firesce că resistenţa de fer a Românului, cu care se opune acestui sistem, póte mult sě contribue la istovirea lui materială şi morală.

Şi cu tóte că poporul român, din causele amintite nu se póte nici îmbrăca şi nici nutrí cum se cuvine, totuşi nu e atât de decădut nici trupesce, nici sufletesce, pre-cum afirmă domnişorul Baross, ălias..?

Cumcă trupesce nu e decădut, se vede şi din împrejurarea, că dă cei mai numeroşi şi cei mai buni soldaţi patriei şi tronului.

Acésta o constată faţă de multe ţinuturi, statisticele militare şi rapórtele comisiunilor de asentare.

Iar sufletesce nu e decădut, căci am dat mulţi bărbaţi învěţaţi României şi altor state, unde li s'a deschis teren liber de activitate pe ori-ce carieră a vieţii, iar preste tot atmosfera spirituală, în care trăeşte poporul român, e una din cele mai poetice şi mai atrăgětóre, dovadă neîntrecutele producte ale spiritului lui.

Poftéscă cei dela putere a ne da şi aici, pre-cum ni se cuvine, teren de activitate, dar ca români, şi sigur se vor convinge că tot nu suntem aşa de proşti, precum ne cred. Dovadă chiar şi renegaţii dintre noi, trecuţi la maghiari

Apoi mai cugete-se dl Baross şi la stările iobagilor români înainte de 1848, şi le studieze puţin mai deaprópe, şi atunci de sigur nici dênsul nu va mai crede, că i-a fost cu putinţă poporului român câtuşi de puţin a se cultiva fie trupesce fie sufletesce. Pentru sine numai în sěrbători puté lucra; sě se îmbrace nu i era ertat, cum se cuvine, iar la şcólă preste tot îi era oprit sě umble. Tóte acestea n'au fost mijlóce pentru de a se putea cultiva cineva.

Dar chiar şi după 1848 ni s'au făurit nóue forme pentru de a ne putea ţinea în decadinţă spirituală, în scop de a ne umilí şi prin acésta de a se silí sě trecem mai uşor în taberă străină.

Iată ce se scria în „Tel. Rom“. Nr. 45 din *1877*:

Un specimen de frăţie maghiară.

Mai dilele trecute un bărbat onorabil, de caracter, făcú cu trenul o călětorie la Viena. In cupeu cu dênsul se aflau din întêmplare doi magnaţi unguri, şi după cum se vedea, din sfere mai înalte, mai distinse. Acestia fără a presupune că dóră companionul lor pricepe limba maghiară, cu atât mai puţin că este român, — luându-şi de ba să mişcările din orient, începură un discurs în limba maghiară, de următorul cuprins:

„A. Cestiunea orientală pusă astădi pe tapet rescolesce multe lucruri între naţionalităţile ţěrilor dunărene, cari nóuă, naţiunei domnitóre, de loc nu ne pot vení la socotélă. Dintre tóte mai vêrtos românii şi sêrbii sunt aceia cari cu deosebire chiamă atenţiunea nóstră asupra lor, de óre-ce politica recomandată de Kossuth în 1849, atât comandaţilor de honvedi, cât şi deosebitelor tribunale de sânge, nici pe departe nu şi-a ajuns scopul dorit. Acéstă politică era: a imita faptele lui Traian cu ocasiunea cucerirei Daciei, adecă a face tabula rasa cu toţi patrioţii, cari au inteliginţă, avere sau alte calităţi prin care se póte susţinea tradiţiunea naţională, iar' plebea sě se lege de glie şi în vegetaţiunea-i animalică sě-si caute esistenţa în deprinderea cu lucruri ordinare, ce sunt încompatibile cu măndria învingětorului.

„B. Este adevěrat, că politica lui Kossuth nu numai n'a realisat ideile lui Traian, în genere ale cuceritorilor romani, vis-à-vis de popórele subjugate, ci din contra, prin multele tribunale de sânge, prin spânzurarea atâtor popi şi învěţători poporali, naţiunile acestea şi-au perdut tot mai tare încrederea în noi, iar de altă parte, ura câtră tot ce este unguresc le oţelesce tot mai tare în spriritele lor. Cu tóte acestea, unele aparinţe, ivite deja, ne fac a spera că *nimicirea spirituală a acestor naţiuni*, se póte totuşi ajunge cu alte mijlóce, cari istoria nu le póte atribui maghiarilor. Mijlócele aceste sunt: vinarsul, discordia, şi corupţiunea.

„Vinarsul, într'un timp relativ scurt a stins aprópe tótă populaţiunea veche a Americei de Nord, ceea-ce prin lupte nu s'ar putea realisa. Sě se uite cine-va numai la valachii nostri. De pe feţele şi din decădinţa lor fisică va ajunge la îmbucurătórea conclusiune, ca aceşti urmaşi romani, după cum se numesc ei, cari însě nu fac onóre deosebită colonisătorului lor, Traian şi Marc Aurel, au apucat calea cea mai dréptă de a se duce pe urmele indianilor, fiind că dela popii necultivaţi până la ciobanul din urmă, toţi sunt beutori pătimaşi.

„Discordia şi ura între inteligenţi şi ţěrani din causa confesiunei şi în urmarea diverginţei de ortografie a presei valache, este şi altcum în permanenţă. Aici nu fac esceptiune necum Episcopii, dar nici pěcurarii lor. Episcopii sfinţesc pe popii aleşi de comune, fie cât de proşti şi necultivaţi, pentru-că, dacă nu ar face astfel, comuna întrégă ar putea trece la altă confesiune. Impedecări de acestea le rod tótă puterea şi îi opresc de a face politică, încurcându-i în certe şi dispute cu conaţionalii lor.

„Tot asemene se întêmplă cu şcólele lor, cari una după alta pe rênd vor deveni şcóle comunale, adecă maghiare, când apoi se vor vedea puşi în faţa alternativei: a suge cultura maghiară, sau a rămânea proşti şi a — apune!

„Renegaţi au fost pe pămênt de când esistă lumea. In viţiul acesta cade cu deosebire inteliginţa unui popor, care e stăpânit de altă naţiune. Egoismul sugrumat aţiţă prin neadmiterea connaţionalilor la oficii şi posturi publice de stat. Nu duréză mult, şi cei mai culţi cad jertfă ambiţiunei lor, va sě dică devin renegaţi. Dovedi avem destule la sêrbi şi români. Renegaţii, ca ómenii cei mai detestabili şi fără caracter, sunt instrumentele cele mai potrivite pentru subminarea şi corumperea naţiunei părăsite de dênşii.

„De aceea cred, că una din datoriile principali ale guvernului maghiar este, ca faţă de naţiunile acestea sě purcédă aşa după cum a început, spriginind din tóte puterile pe jidovi şi propinaţiunile lor, nutrind ura confesională, cultivând neghina renegaţilor, apăsând în tot modul posibil şcólele nemaghiare, şi din contră înfiinţând şi subvenţionând din visteria statului în aceeaşi měsură şcólele maghiare, ducênd corupţiunea în sinul acestor popórě, etc. Mijlocul acesta e cam machiavelistic, însé e cel mai sigur întru a ajunge la scopul dorit“.

Acest dialog este interesant pentru noi, mai cu sémă din dóuě puncte de vedere, odată pentru-că el este o dovadă nóuă, lângă o miie altele, despre sentimentele patriotice şi creştine ce maghiarii nutresc faţă de noi, a dóua pentru-că ne semnaléză mijlócele diabolice, de cari se folosesc în contra nóstră spre a ne distruge şi nimicí trupesce şi sufletesce.

Le mulţămim pentru umanele intenţiuni! Iar noi românii sě priveghiăm cu toţii neadormit şi sě apěrăm corpul naţiunei de veninul mortal, ce ni s'a pregătit cu o pasiune adevěrat satanică. Tot odată însě sě spunem lumei civilisate: de ce sunt capabili maghiarii, şi ce avem noi de a îndura din partea lor.

Mart.

In urma astorfel de miluiri frăţesci, de geaba esclamă dl Baross:

„Acţiunea începêndă aşa-dară, afară de caracterul ei filantropic propriu dis, ar trage după sine şi renascerea, maghiarisarea mai marii părţi a naţionalităţilor“. O fi, dle Baross. Numai cât noi nu suntem *„peile roşii“* din America, pe cari i-au stirpit Spaniolii cu vinarsul.

Suntem noi — ce-i drept — în unele privinţe porniţi pe povernişul indicat în convorbirea espusă, ba în ce privesc certele dintre noi ne-am înglodat aprópe până în grumadi: şi dacă te întrebi după un motiv just al împărechierilor, nu-'l afli, ori apoi sě reduce la nisce lucruri de nimic. Dar cu tóte aceste nu ne lăsam răpiţi de asemenea motive neînsemnate şi urmările greşelilor, în cari cădem, sunt mari şi necalculabile.

Am publicat anume acésta corespondenţă vechie, dar totuşi actuală. ca sě ne fie un *memento,* de care sě ne ferim, dacă voim sě nu se realiseze dorinţa convorbitorilor.

Personal. O telegramă particulară ne aduce vestea îmbucurătóre, că Inalt Preasânţia Sa metropolitul nostru Ioan Meţianu, eri, Luni în 15/27 Februariu a. c. a depus jurěmântul în mânile Maestăţiei Sale Impěratului rege.

După cum suntem înformaţi, Inalt Presânţia Sa va sosi cât mai curând în mijlocul nostru.

Ce va mai fi? — In primarticolul din numěrul de Sâmbătă al „Telegrafului“ s'a arătat, cum credem noi că sě vor desvolta lucrurile în parlamentul ungar cu noul căbinet în frunte, că, anume, partidul liberal va deschide, sub Széll, uşa pentru Apponyişti, se va face adecă fusiunea; s'a accentuat ca Lukács mai stă acum la finanţe numai pentru pactul economic, că în viitórea formaţiune vor avea loc, după tóte prevederile, Apponyi, Horánszky, Szilàgyi, — şi altele.

„Magyarország“, de Sâmbătă în 25 Febr., sosit în Sibiiu în aceeaşi di sara, aduce şi el, ca cele mai nóuě versiuni în cercurile politice din Pesta, următórea notiţă, care conglăsueşte aprópe întru tóte cu prevederile desfăşurate în articolul nostru. Iată ce spune „Magyarország“:

„*Veşti de fusiune.* Adi şi în partidul liberal cucereşte teren ideea fusiunii. Anumiţi deputaţi sě giréză pe faţă de aderenţi ai fusiunii, şi în întrarea naţionaliştilor şi a disidenţilor, věd singura posibilitate o susţinerii partidului liberal.

„Din cercuri guvernamentale emanéză şi părerea, că cabinetul rěmâne în actuala formaţiune, numai până la trecerea transacţiei (pentru care mai stă şi Lukacs în el...) iar chestiile mari ce mai sunt de resolvat, le vor representa în dietă deja ministri de resort noui. Astfel se vorbeşte cu anumită positivitate, că după campagnia de vară, Coloman Széll va oferí portofoliul de interne contelui Albert Apponyi, cel de finanţe lui Ferdinand Horánszky, pe cel de justiţie lui Desideriu Szilágyi sau lui Hodossy, şi numirea lui Plosz (la justiţie acum) sě face numai cu acéstă reservă. Iar Ladislau Lukacs (la finanţe) a declarat'o franc, că el numai până la trecerea transacţiei cu Austria mai stă în oficiu!“

Iar telegramele sosite ieri, luni confirmă şi mai mult combinaţia; ele spun că chiar în curênd *partida lui Apponyi se va disolva;* o parte dintre aderenţii lui, în frunte cu şeful, *trec la guvern*, ear alţii sĕ vor alătura partidei kossuthiste.

Demiterea baronului Bànffy. Luni a apărut în fóia oficiósă autograful M. Sale prin care demite pe bar. Bànffy dela preşedinţia ministrului. Preaînaltul act este plin de elogiuri şi mulţumiri la adresa fostului prim-ministru. M. Sa i-a acordat marea cruce a ordinului „Sf. Ştefan“, ear' lui Lukàcs ordinul „Leopoldin“.

Adunarea generală a Casinei române din loc.

Dumineca, în 14/26 a curentei şi-a ţinut casina română din Sibiiu adunarea generală ultimă, sub presidiul presidentului *Parteniu Cosma*. Secretariul *Dr. Octavian Rusu* a cetit raportul general asupra celor petrecute în sinul acestei societăţi în decursul anului espirat. Adunarea generală ia spre scire acel raport, şi prin sculare dă espresiune condolenţei sale pentru perderea înaltului seu membru şi spriginitor, fost archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, care un şir îndelungat de ani a avut bunăvoinţa a pune la disposiţia membrilor casinei o parte din grădina archiepiscopéscă, spre a face convenirile mai plăcute şi mai distractive în aer liber. Asemenea s'a esprimat condolenţa pentru mórtea fostului membru *Nicolau Suluţ*, fost oficial al „Albinei“. Raţiociniul, cu 739 fl. 09 intrate şi 718.70 spese, se apróbă şi comitetului se dă absolutoriu. Se statoresce budgetul anului present cu 735 fl 39 cr întrate, şi 734 fl. 24 cr. spese. Institutului „Albina“ se votéză mulţămită pentru ocrotirea societăţii şi în special pentru punerea la disposiţie a unui numĕr mare de ḑiare. Comitetul s'a ales în persónele: *Parteniu Çosma, Dr. Ilarion Puşcariu, Alexandru Lebu, Dr. Remus Roşca. Dr. Oct. Rusu, Dr. Ilie Beu, Dr. Ioan David, Onoriu Tilea, Dr. Ioan Stroia.* Dintre acestia dl *P. Cosma*, care a întrunit numĕrul cel mai mare de voturi, se proclamă de preşedinte, iar Preacuv. Sa, dl Dr. Il. Puşcariu, de vicepreşedinte al societăţii de lectură. Ca revisori au fost realeşi dnii *Ioan de Preda* şi *Stefan Stroia*. Cu aceste şedinţa s'a încheiat.

Intărirea alegerii de metropolit.

— *Apreţierile ḑiarelor.* —

„*Biserica şi Şcóla*“ din Arad, publică în fruntea numĕrului seu mai nou, următorul articol:

Majestatea Sa preagloriosul nostru Impĕrat şi Rege apostolic Francisc Iosif întâiul, prin altissima resoluţiune datată din 18 Februariu c. n. a. c. şi publicată Marţia trecută în monitorul oficial al ţĕrii, „Budapesti Kőzlöny“, la propunerea Inaltului guvern, s'a îndurat prea graţios a aproba alegerea Prea Sfinţiei Sale, părintelui Episcop al Aradului *Ioan Meţianu*, efeptuită la 19/31 Decemvre 1898 prin congresul naţional-bisericesc electoral, de archiepiscop şi Metropolit al bisericei greco-orientale române din Ungaria şi Transilvania.

In faţa acestei altissime resoluţiuni, întru un gând şi o simţire este biserica şi poporul român: întru a esprima profundul seu sentiment de gratitudine, de loialitate, de credinţă şi alipire neclătită, de care pururea a fost însufleţit poporul român, către preaînaltul Tron al Majestăţii Sale şi către întrégă augusta casă domnitóre.

Dăm espresiunea mulţămitei şi recunoscinţei nóstre înaltului guvern al ţĕrii pentru propunerea făcută preaînaltului Tron pentru aprobarea alegerii de Archiepiscop şi Metropolit, efeptuită prin congresul naţional-bisericesc, conform disposiţiunilor statutului organic al bisericei nóstre.

Implinind acéstă datorinţă, constatăm, că Prea Inaltul decret al Majestăţii Sale a produs generală bucurie în întrégă Metropolia. Simţim acéstă bucuriă cu toţii, cler şi popor de o potrivă! In aceste momente de bucurie generală a clerului şi poporului din Metropolie, noi diecesanii Inalt Prea Sfinţiei Sale, clerul şi poporul din eparchia Aradului, suntem în greul moment al despărţirii de Archipăstoriul, carele cu mână tare şi cu braţ înalt, cu armele pietăţii creştine şi cu puterea doctrinei evangeliei şi a sfintei nóstre biserici, între împrejurări grele a condus destinele eparchiei timp de 24 de ani.

In acest greu moment al despărţirii ni-se înfăţişéză în mod involuntar epoca cea mai frumósă şi mai bogată în fapte, din viaţa şi istoria bisericei şi poporului românesc din eparchia Aradului.

Prea Sfinţia Sa cu ajutoriul lui Dumneḑeu va primi în curênd sarcina slujbei şi înaltei demnităţi, la care a fost chiemat din voinţa lui Dumneḑeu. Lucrările mari şi frumóse sĕvêrşite în interesul desvoltării poporului prin Prea Sfinţia Sa în timpul celor 24 de ani ai grelei misiuni de Episcop al Aradului, ne vestesc nouă celor de astăḑi, şi rĕmân pururea mărturie pentru generaţiunile viitóre, asupra modului în care prelatul care se desparte acum de noi, şi-a împlinit gréua misiune primită din mâna lui Dumneḑeu întru conducerea destinelor eparchiei Aradului.

Timp de 24 de ani a vestit Prea Sfinţia Sa de pe amvonul sfintelor biserici cuvêntul lui Dumneḑeu iubitului sĕu cler şi popor eparchiot, prin desele visitaţiuni canonice întreprinse în tóte părţile diecesei, prin literile pastorale adresate regulat în fiecare an către cler şi popor la sĕrbătórea Nascerii Domnului, a Anului Nou şi a Invierii Domnului şi la alte ocasiuni, sfătuindu-l şi întărindu-l în credinţa strămoşéscă şi la propăşirea în fapte şi virtuţi creştinesci.

Timp de 24 de ani cu „lacrămi învĕţând“ pre fieşte-carele din noi, a lucrat cu un succes ne mai vĕḑut până acum în părţile nóstre, la ridicarea şi întăriroa învĕţămêntului confesional, prin înmulţirea şcólelor nóstre elementare, prin organisarea institutului pedagogic-teologic din Arad conform trebuinţelor timpului, *zidirea seminariului diecesan*, prin înfiinţarea alumnelor diecesane, şi preste tot prin alipirea şi îndulcirea poporului nostru pentru crescerea religiósă prin şcólele nóstre confesionale.

Epoca de care vorbim, bogată în fapte măreţe, sĕvêrşite pe terenul întăririi şi ridicării simţului de pietate creştinéscă, bogată în fapte, sĕvêrşite întru interesul ridicării şi înaintării instrucţiunii şi educaţiunii în popor, a fost în acelaşi timp rodnică şi pe terenul înfiinţării şi augmentării fondurilor şi fundaţiunilor, atât aici în centrul diecesei, cât şi în genere în eparchie, în averea comunelor bisericesci. Fondul preoţimei din diecesa Aradului, învestirea averilor bisericesci în realităţi, prin cumpĕrarea de însemnate complexe de pămênt pe séma diecesei şi pe séma multor comune bisericesci, activarea fundaţiunilor diecesane: Elena Ghiba Birta, Teodor Papp, Ebesfalvay şi altele, dovedesc, că Prelatul care se desparte de noi, şi-a făcut întru prisosinţă cu zel şi cu o neobosită activitate şi pe acest teren, datorinţa de Archiereu şi Părinte al diecesanilor sĕi.

Sunt opere mari lucrările sĕvêrşite de Prea Sfinţia Sa întru interesul desvoltării şi înaintării eparchiei, opere de valóre neperitóre. La aceste frumóse opere se adaugă apoi şi faptul, şi ţinuta démnă prin care Prea Sfinţia Sa a representat biserica nostră şi a apĕrat interesele bisericei nóstre între împrejurările destul de grele ale Archipăstoriei Sale.

Prin tóte aceste fapte Prea Sfinţia Sa şi-a ridicat monument neperitoriu în inima diecesanilor sĕi, cari pururea îi vor păstra neschimbată iubirea şi recunoscinţa, cu carea îi datoresc, şi o va străplănta cu deplină pietate în generaţiunilé viitóre.

Acéstă iubire constitue, şi ne face nóuă diecesanilor atât de greu momentul despărţirii de iubitul nostru Archipăstoriu.

Faptul însĕ, că prin operele sale măreţe Prea Sânţia Sa rĕmâne şi mai departe între noi, precum şi faptul că depărtarea Prea Sfinţiei Sale dintre noi i-a dat un teren mai mare de lucrare în biserica nóstră, şi convingerea neclătită, că Prea Sfinţia Sa prin esperienţele câştigate în decursul unui şir lung de ani de démnă Archipăstorire, şi prin iubirea faţă de credincioşii sĕi va îngrijí şi de aci înainte, şi va stărui din tóte puterile sufletesci, cu cari l'a distins Dumneḑeu, la ridicarea sfintei nóstre biserici şi iubitului sĕu popor, ne înspiră curaj şi bărbaţie în greutatea momentului despărţirii.

Ne despărţim de Inalt Prea Sfinţia Sa, părintele Episcop al nostru, pentru ca cu atât mai puternică şi nedespărţită sĕne fie legătura dragostii evangelici dintre noi, fostii sĕi diecesani, şi între Metropolitul sfintei nóstre biserici naţionale.

Nutrim şi înaintăm în inimile nóstre acéstă dumneḑeiéscă legătură a dragostei evangelice, credem, şi nu ne îndoim întrênsa, şi cu acéstă dragoste însoţim pe meritosul nostru Archipăstoriu în momentul plecării, pentru ca sĕ ocupe înalta demnitate, la care a fost chiemat din voinţa lui Dumneḑeu.

Intru mulţi ani Stăpâne!

Revistă Externă

Sermana Spanie.

Ḑiarul spaniol „Economista“ a consultat pe un înalt funcţionar dela ministeriul de finanţe, asupra adevĕratei situaţiuni financiare a Spaniei.

Acesta i-a arĕtat, că după socótele lui veniturile viitorului budget vor fi de *779* milióne de pesetas, iar cheltuelile la de *1104* milióne. *Deficitul* va fi deci de *325 milióne* de pesetas în acest singur an!

Primejdii în Francia.

Pe F. Faure l'au condus la mormênt în 23 Febr. însoţit fiind pe lângă celalalt public imens de 50.000, şi de un regiment de infanterie. La întórcerea dela mormênt, doi deputaţi Déroulède şi Habert, au cercat sĕ revolte regimentul contra republicei, sĕ dea cu el asalt asupra palatului *Elysée* şi sĕ facă eventual lovitură de stat. Comandantul regimentului nu i-a ascultat, ci a avisat poliţia şi i-a arestat.

Parlamentul i-a estradat imediat justiţiei (care, în vîrtutea imunităţii deputaţilor n'ar fi avut drept sĕ-i ţie prinşi) şi aḑi sunt tot închişi, până se vor judeca, pentru crimă de stat, pentru care îi aştéptă pedépsă grea, eventual deportare, ca a lui Dreyfuss.

Dat fiind spiritul uşor de aprins al Francezilor, sunt temeri ca din schiinteea arestării deputaţilor, sĕ nu rĕsară o flacără ce sĕ se lăţéscă şi sĕ primejduiasca fórte serios ordinea publică, eventual republica însaşi.

După plóie căpeneag...

După-ce a mâncat bătaia, Grecia acum se trezesce că ar fi bine sĕ-şi organiseze şi ea niţel armata!

Cea mai nóuă veste spune, că proiectul pentru reorganisare a fost deja elaborat şi acceptat de rege.

Proiectul prevede crearea unui stat major general după modelul aceluia al armatei germane; formarea unei intendenţe cu tóte serviciile secundare, a căror lipsă a avut în ultimul rĕsboiu urmări atât de desastróse pentru Greci; instituirea unei inspecţiuni a trupelor de către oficeri străini, şi înfiinţarea a dóuĕ şcoli militare, a căror direcţie va fi de asemenea încredinţată unor oficeri străini; serviciul obligatoriu pentru toţi va fi aplicat în modul cel mai riguros, iar înarmarea infanteriei cu arme mai moderne, va fi efectuată cât mai curênd.

FOIŢA.

Cântec.

De cânt şi eu vr'odată,
Nu cânt eu nimĕrui,
Ci dacă cânt vr'odată
Eu cânt rĕsboiului —
El ştíe bine dorul
Ce ţes în gândul meu,
Şi ştie bine gândul
Ce ţes eu tot mereu.

Şi dacă plâng vr'odată,
Nu plâng de sărăcie,
Ci dacă plâng vr'odată,
Eu plâng ce mi-i drag mie —
Şi plâng şi cânt deodată
Când ţes în gândul meu.
Şi ţes eu pânza tótă,
Dar plâng şi cânt mereu.

Şi ese valuri pânza;
Pe sul nu mai sunt fire.
Şi ese valuri pânza
Şi-'i albă şi subţire.
E gata pânza tótă,
Dar eu în gândul meu,
Tot ţes a mea iubire,
Şi cânt şi plâng mereu.

Maria Cioban.

Din ţara iernii de veci.

— *Călĕtoria lui Nansen la Grönlanda* —

(Prelucrare după „*T. L.*“)

Grönlanda şi locuitorii ei. — Hotărîrea lui Nansen.

Grönlanda e o ţéră dintre cele mai deşerte şi mai reci de pe întreg rotogolul pămêntului. Vara duréză numai câteva sĕptĕmâni, şi în întreg celalalt anotimp e un frig amorţitor. Semnele verei celei scurte se ivesc numai pe ţĕrmurii mării, pe când în părţile mai dinlăuntru, zăpada cea grósă şi păturile de ghiaţă, nici vara nu se topesc.

Marea mărginesce ţĕrmurii de méḑă-ḑi, de rĕsărit şi apus ai Grönlandei. Ḑic mărginesce şi nu spală; deórece nu-i spală, fiind de comun — îngheţată. Numai ţermurii vestici şi sudici au regiune mai blândă. Totuşi şi ei sunt atât de gheţoşi, încât numai din Iuniu până la începutul lui Octobre corăbierul póte străbate pe acolo, pe când în celelalte anotimpuri, comunicaţiunea e şi aici imposibilă.

Suprafaţa Grönlandei e fórte mare, deşi încă nu se ştie apriat, că până unde se întinde spre méḑănópte. Se susţine mai mult pe ghîcite, că e de 10-ori cât d. e. a Ungariei. Pe întreg teritorul acesta de abia vieţuesc însĕ, sau mai bine ḑis vegetéză, vre-o 10.000 ómeni, aşa că toţi locuitorii de abia ar împopora 5—6 comune mai de dai dómne sau un opid mai mărişor.

Dar nu-i mirare, că atât de puţini locuitori vieţuesc pe acest teritor mare; deórece cum am ḑis, partea lui cea mai mare, e acoperită cu ghiaţă şi zăpadă vecînică, şi chiar acolo, unde se desghiaţă pămêntul vara, nu se află decât un teritor neroditor, muşchiu, lichene, tufe pitici, şi numai unde şi unde prăsesc locuitorii niţel chil, ridichi şi celer, ceea-ce e de tot puţin pentru traiul omenesc.

Grönlanda e sĕracă şi în animale. Afară de ren, urs de ghiaţă, bisam, vulpe şi găină de zăpadă, alte animale pe uscat nu se află, iar în mare: foce, balene şi numeroşi pesci. Cu deosebire animalele de apă formézá nutremêntul locuitorilor. In timp călduros rĕtăcesc pe aici şi gâsce migrătóre din regiunile sudice. Vênatul acestora forméză un articlu însemnat pentru poporul miser.

Acéstă ţéră a gheţurilor eterne e posesiunea Danezilor, dar nu le aduce nici un folos, de órece speséză cu ea pe fie-care an mai mult de cât câştigă.

Danezi adevĕraţi locuesc de tot puţini în Grönlanda. Abia vr'o 300 cari forméză clasa diregătorilor şi negustorilor. Mulţimea locuitorilor sunt Eschimoşii, cari aparţin unei rase deosebite. Se vede că odinióră fiind alungaţi de alte popóre, s'au refugiat aici proabil din apropiata Americă de Nord.

Eschimoşii locuesc, sau mai bine ḑis: migréză, de-a lungul ţĕrmurilor vênând la foce şi alte animale. Ei deja sunt aşeḑaţi stabil de-a lungul ţĕrmurilor sudice şi vestice, şi aprópe toţi sunt creştini, pe când celelalte rudenii ale lor şi acum sunt păgâni.

Din întreg teritoriul Grönlandei, până bine de curênd erau cunoscuţi numai ţĕrmurii sudici şi vestici, pecând cei rĕsăriteni au rĕmas cu totul necunoscuţi. S'a presupus numai că acolo nu se află alt ceva decât zăpadă şi ghiaţă. Mai mulţi s'au încercat a

In ce privesce inspecția trupelor, se svonesce că guvernul grecesc va căuta sĕ obțină concursul unor oficeri austriaci.

Din România

(*Edificiile școlare*) In scopul înfloririi generale a așeḑămintelor publice a Țĕrii, guvernele române pun stăruitóre silințe, ca *școla poporală* sĕ ajungă în cel mai scurt timp la o înălțime démnă de ori-ce stat civilisat. Invĕțămêntul însuși, este în scóla poparală din România pornit pe o cale fórte bună și pe temeiuri sănĕtóse; puterile didactice bune sporesc mereu, iar dascălii mai vechi, mai slabi, dispar ḑi de ḑi.

Mare grijă sĕ pune acum pe aceea, ca comunele sĕ fie provĕḑute și cu *edificii școlare* moderne, corespunḑĕtóre. Ca comunele sĕ se pótă ajuta mai ușor, s'a înființat *„Cassa șcólelor“* de unde pot lua împrumuturi cu condiții favorabile, pentru a-'și zidi edificii școlare. Și acum mereu aflăm în foile de dincolo notițe, că Cassa școlelor a acordat mai comunelor cutari, mai cutari, ajutóre în acest scop. Așa d. e. numai în numerii de Sâmbătă și Dumineca trecută a ḑiarelor bucureștene aflăm următórele:

Au fost autorisate sĕ contracteze împrumuturi la „Cassa școlelor“, pentru construirea localurilor școlare, următórele comune rurale din Dolj: Cetatea, lei 17.284; Cioroiașu 37.918; Siliștea-Crucei 29.985; Galicea Mare 22.355; Ciuperceni, 22.375; Maglavitu 17.101; Coșovenii-de-Sus 27.614; precum și comunele rurale: Braniștea (Dâmbovița) lei 29.540; Mălureni-Bădiceni 11,000, și Ceparii-Bârsesci 14.500, (Argeș); Saríchioi 20.000 lei, Maidanchioi 25.910, Baschioi 27.000 și Carapchioi 11,737 lei (Tulcea).

Precum vedem deci, sume dela 11.000 Lei (5000 fl.) până la 37.000, din cari sigur se vor edifica școle ce vor fi podóba comunelor. Nici una sub *5000 fl.* Și în cele mai multe locuri acestea sunt numai împrumuturi, pe lângă ce le mai dă încă comuna din venitele sale!

*

(*Jean de Pallavicini*) noul ministru plenipotențiar al Austro-Ungariei la bucurești, și-a făcut cariera diplomatică în următórele locuri:

Născut la 18 Martie 1848, marchisul Jean de Pällavicini era la 1873 aspirant la ministerul Casei imperiale și a afacerilor strĕine, și a trecut examenul de diplomație în 1874, când a și fost numit atașat de legațiune neretribuit.

La 1875, a trecut la ambasada din *Berlin*, de unde în 1878 a fost transferat la *Paris*. Numit secretar de legațiune la 1878, marchisul de Pallavicini a fost lăsat în disponibilitate în 1879, și alăturat la ambasada din *Londra* la 1880.

In 1881, marchisul de Pallavicini se află din nou în disponibilitate și la 1887 fu numit secretar de legațiune la *Belgrad*.

A primit titlul de consilier de legațiune în 1891. Trimis la legațiunea din *München*, ca prim-funcționar diplomatic la 1892, a fost transferat la *Petersburg* în 1894. A fost numit consilier de legațiune de clasa II-a în 1894 și promovat consilier de legațiune de clasa I in 1895.

Acum e ministru plenipotențiar la *București*.

*

(*Finanțele României.*) La 31 Decembre 1898, încasările se ridicau la 170,000.000 lei, pe când în epoca corespunḑĕtóre a anului precedent, de abia atingeau cifra de 146,000.000 lei. In exercițiul curent s'a încasat, prin urmare, cu aprópe 23 milióne și jumĕtate mai mult.

Plățile însĕ de asemenea au fost superióre celor din anul precedent, cu mai bine de 3 milióne și jumĕtate,

Excedentul bănesc la acéstă dată era cu tóte astea de 13 milióne lei.

NOUTĂȚI

Banca austriacă în decădere. Cele mai populare și mai căutate hârtii la jocul de burse, sunt acțiile băncei austriace de credit. De acestea se cumpĕră și se vênd mai multe decât există la olaltă. Trec adecă repede din mână în mână. Dar pare că și sórele acestor hârtii favorite a trecut dela amiaḑi!.. Da pe boltă în jos. Intr'adevĕr s'a remarcat lucrul acesta sĕptĕmână trecută, când s'a vestit câtă dividendă se dă după acțiile din vorbă, și s'a observat cu órecare grijă, că acesta e al patrulea an decând acéstă dividendă scade mereu. In 1893 până la 1895 se dădea tot 19 fl. de acție, în 1896: 18 fl., în 1897: 17 fl., iar pe anul trecut 1898, se împarte numai *16 fl.*

*

Omor pentru nimica. Din Sebeșel (lângă Orăștie) sĕ transmite vestea unui omor ciudat. Nicolae Stanciu și cumnatul seu Ioan Davidoi din Sebeșel, au mers sĕptĕmâna trecută la Orăștie se-'și ridice ceva bani pentru lemne. Primindu-'și banii, s'au cam amețit și au plecat pe înserat spre casă. Pe drumul spre Căstău s'au întâlnit cu *3* flăcăi ce veneau, tot cam „cherchelițí“. „Cine sunteți măi? Unde mergeți?“ — „Iaca ómeni. Da voi?“ Și așa au trecut unii pe lângă alții. Ce i-a venit însĕ lui Stanciu, ce nu, s'a pus a striga napoi după cei trei feciori, la batjocuri și înjurături. Aceia s'au întors la ei. Le-au luat bâtele și așa l'au lovit pe Stanciu, că a căḑut amețit în marginea drumului. Davidoi a fugit peste câmp, dar l'au prins și l'au bătut și pe el. După ce s'au depărtat cei 3, Davidoi s'a întors la ortacul seu, dar a vĕḑut că acela nu sĕ mai mișcă. A alergat în Căstău și au venit cu alții și l'au aflat *mort* pe Stanciu. Cercetarea medicală a constatat însĕ că nu de lovitură a murit, ci cum a dat cu capu de pămêntul înghețat, a amețit și a murit. Cu tóte astea cei 3 flăcăi sunt arestați la judecătoria din Orăștie.

*

Londonul dela 25 Febr. încóce nu mai e un singur oraș colos, ci o provincie destul de întinsă zidită tótă cu case, una lângă alta, formând vre-o 30 de orașe deosebite. Era și ceva grozav sĕ cârmuești aprópe 6 milióne de ómeni, dela un singur punct central administrativ. Parlamentul a primit în 25 Febr. proiectul de lege de împărțire, discentralisare, a administrației orașului.

*

Director și director, tantiemă și tantiemă... De te pui în fruntea băncii „Chiseteiana“ (cu capital de 2850 fl...), ești „directorul“ ei; de te pui în frunte la „Unirea“ (cu 3700 fl...), ori în frunte la „Schinteia“ (cu 5000 fl.) ești iară „director“, de te pui în fruntea „Victoriei“ (cu 300,000), ori a „Albinei“ (cu 600,000), ești tot director; de te pui la Banca comercială pestană (cu 12 milióne fl. capital), la Banca de credit austriacă (cu 40 milióne) ori la Banca din Dresda (cu 100 milióne) — ești iarăși Director. Și totuși ce mare deosebire între directorul din Chiseteu și cel din Dresda, de pildă! Următórea cifră ni-o ilustréză:

Ḑilele astea s'a publicat împărțirea profitului curat a băncilor „Berliner Handelsgeselschaft“ și „Dresdner Bank“. Din acéstă împărțire reese, că „Berliner H“. a votat 1·300,000 marce tantiemă directorilor sĕi, iar „Dresdner Bank“ 2,450,000 marce tantiemă directorilor.

Impărțită acéstă sumă între cei 10—15 directori, câți are un astfel de institut, *se vine sĕ capete fiecare aprópe 200,000 marce numai ca tantiemă*, afară de plata fixă și de celelalte venite ale lor!

Iar scriind acestea ne aducem aminte că sĕptĕmâna trecută *„un vechiu acționar“* al *„Ardelenei“* din Orăștie, arunca într'un ḑiar vorba, că chemarea acelui institut nu e numai sĕ umplă buzunarele membrilor din direcțiune, — când acei membri, de vor lua parte la tóte ședințele, abia-'și pot face, din marcele de presență, un venit anual de 80—100 fl! (și altă plată ori „tantiemă“ n'au.)

Mai puțină pismă și mai multă cunoștință a lucrurilor din lume, nu ne-ar strica nóuă Românilor...

*

Tren expres direct Berlin-București. Tratativele pentru organisarea trenului expres Berlin-București, au reușit. Cu începere de la Maiu, acest expres va circula ḑilnic între București-Ițcani-Berlin, și de 2 ori pe sĕptĕmână; va avea corespondență cu Constanța prin Buzĕu. Prin acest expres, din Iași se va ajunge la Viena în 26 óre în loc de 33 ca acum, la Berlin în 29 în loc de 33, la Paris în 48 în loc de 58.

*

Petreceri. *Petrecere cu dans* se arangiază din partea „societății de lectură Concordia din Câmpeni“ Joi în 2 Martie n. în ospetăria „Cherzo“ din Câmpeni. Venitul curat este destinat în favorul societății.

— *„Serată musicală-declamatorică“*, arangiază „Casina română din Blaj la 4 Martie n. cu concursul mai multor dame și domni, sub conducerea prof. de musică Jacob Mureșianu, în sala Otelului „Univers“. Sĕ va produce corul, soli acompaniați la pian, și sĕ va declama. După concert urméză joc.

— *Bal* se arangiază în favórea fondului bisericei și școlei gr. or. rom din Elisabetinul-Timișorii, in salele hotelului „Novotny“, la 4 Martie n. In pausă corul va esecuta câteva cântări sub conducerea dlui dirigent K. R. Karras.

— „Reuniunea de cânt și musică din Lugoș“ arangiază Sâmbătă în 4 Martie (20 Febr.) a. c in sala otelului „Regele Ungariei“ un *concert* împreunat cu petrecere de dans. Venitul curat este destinat pentru fondul „Reuniunei române de cânt și musică din Lugoș“.

*

Contra falimentelor fraudulóse. Se știe că și pe la noi unii „negustori“ fără suflet inștiințéză faliment, ca tocmai prin aceea sĕ se îmbogățéscă.

In România s'a depus ḑilele astea la cameră un proiect de lege ce are intenția a lua negustorilor mișei putința de a-'și înșela creditorii pe acéstă cale. Indată ce un creditor face arătare că cutare negustor nu solveşte regulat, va fi luat în cercetare timpurie de judecătorii.

*

„Crișana“ institutul de credit și de economii din *Brad*, își ține la *19 Martie* adunarea sa generală a *VIII-a*, (nu la 10 Martie și nu a VII-a, cum greșit s'a tipărit în inseratul din numĕrul 13 al foii nóstre).

„Spirit“...

„Unirea“ din Blaj vrea sĕ apară „de spirit“, prin următórea notiță:

> **„Este biserica gr. or. din Transilvania și Ungaria națională?** — Rĕspuns la întrebarea acésta ne dă „Telegraful“ în numĕrul din 21 Februariu. Iată ce cetim pe pag. 54, colóna 2: *Dignitari bisericesci de* ai **nostri** *distinși de Academia Ortodoxă din Cernăuți.* Societatea „Academia ortodoxă“ a studenților dela facultatea teologică din Cernăuți a numit .... pe următorii preasfinţiți, de membri onorari pentru meritele lor pentru societate și pe terenul bisericesc: *P. S. Sa Dr. Milaș, episcop sufragan în Zara, P. S. Sa Dr. Petranovici, episcop sufragan în Cattaro..*“

Și de aci lasă ca cetitorii sei sĕ tragă încheierea, că biserica gr. or. din Transilvania și Ungaria, nu e națională!

Decât că spiritualul autor al notiței, s'a cam încurcat în propriul „spirit“.

Intâi și 'ntâi, noi n'am afirmat nici odată, că biserica *greco-orietală din Transilvania și Ungaria* ar fi „națională“. Pentru-că n'am putut sĕ afirmăm așa ceva. Biserica *greco-orientală* din Transilvania și Ungaria, cuprinde în cadrele sale și Români și Sêrbi, prin urmare dacă e vorba de clasificarea ei după naționalitate, apoi sĕ póte, și sĕ și vobește, despre o „biserică gr. or. *națională-română*“ și bis. gr. or. *națională-sêrbéscă*“, precum sĕ numesc, tocmai pentru a sĕ distinge naținonalicește, și congresele acestor biserici: „Congresul național bisericesc al *Românilor*“ și „Congresul *național bisericesc al Sêrbilor.*“ — A pune dar în conta „Telegrafului“ că a respuns vre-odată, fie pro, fie contra, la întrebarea „Este biserica *gr.-or.* din Transilvania și Ungaria națională?“, e a te încurca reu, „Unire“ dragă, în propriul „spirit“...

Altcum a voit „spiritualul“ dela „Unirea“ sĕ formuleze întrebarea: sĕ pună anume în ea și cuvêntul *„română“*, dar — peana-'i de vină! căci... i-a scăpat din peană...

Haid' sĕ facem dar noi corectura, și sĕ punem și cuvêntul „română“ la locul seu. Nici atunci întrebarea nu-'i în favorul „Unirii“ și a „spiritului“ ce vrea se-'l producă. Căci dacă ne-ar întreba cineva: „Este biserica gr. or. *română* din Transilvania și Ungaría națională?“ — i-am rĕspunde fórte resolut: *Da!*

Iar ca sĕ ne pótă combate cu aparință cât de cât spirituală, „Unirea“ trebuia se-'și formuleze întrebarea cam așa: „Este biserica gr. or. *română* din Trans., Ung. *și Bucovina*, națională?“, sau, și mai nimerit, numai așa: „Este *bis. gr. or. română*, națională?“ Și atunci prin rĕspunsul ce-'l trage de pĕr din „Telegraf“, ar avea, la părere, dreptate.

Dar și acéstă părere, ar fi numai părere, ce n'ar putea resista unei cercetări mai apropiate.

Noi sub titlul „Dignitari bisericești *de-ai nostri*, distinși de Academia ortodoxă din Cernăuți“, am reprodus lista întrégă a celor distinși mai nou de acea Societate, dar în notiță am *subliniat* numele alor patru dignitari din cei distinși, pe cari îi putem cuprinde sub cuvêntul familiar órecum, *„de-ai nostri“*, folosit pentru persóne ori instituții de-ale bisericei nóstre din Archídiecesă, uneori din Metropolie. N'am subliniat însĕ deloc numele celor doi episcopi de a căror reverenḑi își légă „Unirea“ logica sa drăguță, ba n'am subliniat nici chiar numele dignitarilor bisericesci ortodocși din România, căci nici chiar pe aceia nu i-am putea numi „de-ai nostri“ în sensul arătat al cuvêntului, fiind ei dignitari de-ai bisericii autocefale din România.

Și nici nu credem ca între cetitorii noștri (esceptionând pe autoral notiței din „Unirea“) sĕ se fi aflat vre-unul așa de puțin inteligent, ca sĕ nu înțelégă atâta lucru, că sub *„de-ai nostri“*, notița aceea a cuprins numai pe Prea Sfințiile Lor Mețianu și Popea, pe P. C. S. Dr. Pușcariu, și pe dl Dr. Olariu, remarcați pri *subliniare*.

Iată dar' că ori cu câtă concilianță ai cerceta notița „Unirii“, numai „spirit“ nu poți găsi întrênsa!

VARIETĂȚI

Lumină în — pălărie! Vouă, cei cari din darul lui Bacchus multe stele vedeți, dar acelea nu vĕ luminéză, multe uși bateți, dar de a vóstră nu dați, căci dór' nóptea este întunerec, — vóuă s'a creat acéstă invenție sensațională. Unui danez, póte de pănura vóstră, i s'a făcut milă de voi, și a inventat o pălărie curiósă, care luminéză!.. E un coif inalt, în care în partea din sus e așeḑat un mic stabiliment electric care stă în legătură cu o lampă mică din partea de jos a pălăriei. Lampa e provĕḑută cu o clapă, care prin ajutorul unei sfori, se póte închide și deschide, după-cum omul are sau nu, trebuință de lumină.

Noi nu putem lega mari speranțe de aceste pălării, nu dór' pentru-că ar fi prea costisitóre, ci pentru-că ni s'a spus că aderenții prea zeloși ai lui Bacchus, după-ce li s'a prea umplut capul, nici de pălăriile de până acum nu prea știu grijí cum se cade, decum sĕ nădăjduești că în starea lor, sĕ nimeréscă și sforicica aceea, ca sĕ-și aprindă lumină pe cap, când au destul în cap!..

---

străbate în tainele acestui ținut, dar nu le-a succes a învinge greutățile extra-ordinari.

E vrednicia lui *Fridtjof Nansen*, învĕțatul îndrăsneț din Norvegia, că se știe aḑi mai mult, căci el a percurs primadată acest teritor necunoscut, străbătênd preste ghiața plutitóre pànă sus pe țermurii ostici, iar de acolo traversând cu sania pedală (un fel de patine) pustiul ghețos și necunoscut, ajungênd pe ceea-laltă parte a țĕrmului apusan, unde se află deja ómeni așeḑați!

Nansen a sĕvêrșit acest drum îngrozitot însoțit numai de câți-va tovarĕși în vara anului 1888. Resultatul a fost deplin mulțămitor, deóre-ce a percurs astfel de teritor, pe unde 'nainte de el n'au mai umblat nici când ómeni, și despre care ne lipsea ori ce cunoștință.

Voiu schița călĕtoria lui Nansen parte fiind că e interesantă, parte fiind-că servesce drept dovadă, cĕ bărbatul stăruitor, hotărît și curăgios, e în stare a învinge ori-ce pedeci și a'și ajunge scopul bine staverit.

(Va urma).

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani și am suferit de 10 ani de reumathism precum și de hemoroide și nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curățitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 sĕptĕmâni total de durerile mele. Vĕ esprim D-Vóstră și contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulțumită.

Cu tótă stima [181] 5—9

Christ. Ackermann, rentier,
Altona lângă **Hamburg, Reichenstrasse 6.**

De vêndare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar*, Sibiiu.

574/898 [32] 2-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a treia Arpașul-inferior, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului, pe basa resoluțiunei Preavenerabilului Consistor archidiecesan dto 8 Decembre a. c. Nr. 8932 B. se escrie prin acésta a treia óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 376 fl

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ-și subștérnă cererile concursuale instruite conform dispositiunilor stat. org. și a regulamentului pentru parochíi din 1891, la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek. Szebenmegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 25 Decembre, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 59 [30] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia Totoiu, tractul Albei-Iulie, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 446 fl. 10 cr.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Totoiu și dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenții vor avé a-'și subșterne suplicele de concurs în terminul prefipt la subscrisul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre.

Alba-Iulia, la 17 Februare 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Albei-Iulie în conțelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan
adm. protop.

---

210 sz. 1899 [28] 3—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye alispáni hivatalánál üresedésbe jött 500 frt. évi fizetés és 100 frt. lakbérrel javadalmazott II. oszt. várm. irnoki állásra ezennel pályázatot nyitok és felhivom pályázni óhajtókat, hogy az 1883 évi I. t. cz. 19 §-ában követelt minösítés, keresetlevél, erkölcsi bizonyitvány és eddigi alkalmaz'atásukat igazoló okmánynyal szabályszerüen felszerelt pályázati kérvényüket folyó évi márczius hó 25-ig hozzám nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy az 1873 évi II. l. cz. 5 §-ában előirt igazolványnyal biró altisztek ezen állomásra elönynyel birnak.

Nagyszeben, 1899 február hó 18-án.

Szebenvármegye föispánja.

Thalmann.

Sz. 1031—1899 [35] 1—2

Pályázat.

Reșinár községben rendszeresített segéd-jegyzői állás betöltése czéljából pályázat nyittatik, és felhivatnak a pályázni kivánók, miszerint kellően felszerelt kervényeiket folyó évi márczius hó 20-áig alólirottnál adják be.

Ezen állással egybekötött illetmények:

1. fizetés 400 frt.
2. lakpénz 30 frt.
3. tüzi fa átalány 20 frt.

A megválasztandó segéd-jegyző anyakönyv-vezető helyettesnek fog kineveztetni, mely állással egy tiszteletdíj van összekötve.

Nagy-Szeben, 1899 február 25-én.

A járási főszolgabiró.

Fabritius.

Neauḑit.

191 obiecte admirabile pentru numai 2 fl. 20 cr.

- *1* splendid **orologiu** aurit cu garanță pe 3 ani.
- *1* **lanț aurit.**
- *1* **admirabilă tabachieră.**
- *1* **escelentă oglindă de toiletă lustruită în etui.**
- *1* **notes** legat în piele englezéscă.
- *1* **păreche butoni de mangete** garn. din aur dublu pa.
- *1* **păreche butoni de cămăși garn.** din aur dublu prima.
- *1* **păreche cercei** din aur dublu prima, cu petri imitate.
- *1* **garnitură de scris fórte folositóre.**
- *1* **săpun de toiletă cu miros fin.**
- **72 pene de scris fórte bune din oțel** în pachetare originală.
- **25 cóle hârtie de epistole fină.**
- **25 cuverte fine** și **50 obiecte.** cari îi trebuesc fiecărei gospodine.

Cele **191** obiecte amintite le liferéză numai pentru 2 fl. 20 cr. (numai orologiul are acéstă valóre) casa de esport elvețiană

H. Scheuer, Krakau,
Josefsgasse 46.

Ce nu corĕspunde se primesce îndată înapoi. [10] 4—10

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.

Prețul broș. fl. 1.80.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vênḑare

Protocolul congresului

ordinar și estraordinar național-bisericesc
al
metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,
convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Prețul 1 fl.

In Tipografia Archidiecesană au apărut

Treptele formale ale învĕțămêntului

de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 80 cr.

Se pot procura din
Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

„VICTORIA“, institut de credit și economii, în Arad.

[34] 1—1

BILANȚ cu 31 Decembre 1898.

ACTIVE		fl. cr.
Cassa în numĕrar		30557.76
Bon în giro-conto		325.66
Bon la alte bănci		102880.63
Cambií în portofoliu.		1108928.58
Imprumuturi hipotecare . . .		362363.—
Avansuri pe efecte		24311.—
Casa institutului Archid. I. Nr. 2 și alte realități		67950.54
Efecte proprii		13803.31
Mobiliar	fl. 4091.92	
după 10% amort.	fl. 409.19	3682.73
Diverse conturi debitóre și interese transitóre restante . . .		21946.57
		1736749.78

PASIVE		fl. cr.
Capital social: 3000 acții à 100 fl.		300000.—
Fondul de reservă al acționarilor		119464.51
Fondul de pensiune al func. .		14080.49
Depunerí spre fructificare. . .		1225350.37
Deposit de cassă		8729.29
Contribuție restantă după int. depunerilor pe semestrul II. . .		3195.99
Interese transitóre anticipate . .		13926.73
Dividende neridicate		558.—
Profit transpus din 1897.	fl. 4241.32	
Profit net	fl. 47203.08	51444.40
		1736749.78

Contul profitului și perderilor.

EȘITE.		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare		62637.77
Spese:		
Registre, imprimate, lemne, lumină, diverse . .	fl. 6020.67	
Contribuție și 10% dare după int. dep.	fl. 16636.65	
Chiria localului .	fl. 1000.—	23657.32
Salare		12173.66
Porto		2208.52
Amortisare din mobiliar		409.19
Venit transpus din 1897	fl. 4241.32	
Venit net	„ 47203.08	51444.40
		152530.86

INTRATE.		fl. cr.
Interese:		
dela cambii . .	fl. 110616.21	
dela hipotecă . .	fl. 32028.89	
dela avans. pe efecte	„ 1771.61	144416.71
Venitul efectelor proprii. . . .		403.65
Chirie și alte arênḑi		2989.85
Provisiuni		479.33
Venit transpus din 1897 . . .		4241.32
		152530.86

Arad, 31 Decembre 1898.

Oncu m. p.,
director-esecutiv.

Raicu m. p.,
secretar.

Direcțiunea:

Karátsonyi m. p. **Dr. Ciaclan** m. p. **Dr. Vuia** m. p. **V. Mangra** m. p.
Ciorogariu m. p. **Mihaiu Veliciu** m. p. **Papp** m. p.

Comitetul de supraveghiere:

Vasiliu Papp m. p. *Petru Truția* m. p., președinte. *Georgiu Popoviciu* m. p., *Nic. Marcu* m. p.

Recomandăm tuturor broșura apărută tocmai acum:

Obolul sĕracului la monumentul Marelui ANDREIU.

Cântări ocasionale dedicate Metropolitului

Șaguna,

colectate și arangiate de

MARIA CUNȚANU.

☞ Prețul 10 cr. ☜

Venitul curat se va adaoge la colecta pentru monument.

Se póte procura dela
Tipografia și librăria archid.
Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 18 Sibiiu Joi, 18/2 Februariu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Bate-voiu păstoriul.

O legitimă indignaţiune ni-se impune nóuă, legitimă indignaţiune se impune fiecărui om de bine, când vede cu câtă neruşinare atacă „Tribuna Poporului“ din Arad pe metropolitul nostru, tocmai în ḑilele acestea, când archidiecesa face pregătiri spre a întimpina în el pe archiepiscopul seu, întrégă provincia metropolitană asemenea face şi ea pregătirile cuviincióse spre a-'l instala în scaunul antecesorilor sĕi de pie aducere aminte.

Legitimă indignare trebue sĕ cuprindă pe toţi fiii bisericei nóstre, vĕḑênd cum anarchiştii dela ḑiarul amintit, insultă pe capul bisericei nóstre, insultă suprema corporaţiune legislatorică din biserica nóstră, insultă congresul nostru naţional-bisericesc, care pe Inalt Preasfinţia Sa l'a ridicat la trépta de metropolit.

Până când era în viéţă fericitul metropolit Miron, anarchiştii dela fóia din Arad au tras în tină persóna metropolitului Miron, spre a putea trage în noroiul calumnielor lor biserica nóstră ortodoxă română din Ungaria şi Transilvania

Pe timpul vacanţei anarchiştii dela fóia din Arad ca hiene s'au aruncat asupra memoriei rĕposatului metropolit.

Ţĕrîna aruncată asupra rĕmăşiţelor pămêntesci ale rĕposatului metropolit Miron încă nu era bine aşeḑată, când hienele dela fóia din Arad au dat năvală asupra mormêntului, spre marea indignare a tuturor ómenilor de bine.

Acea ruşinósă manoperă s'a continuat până la alegerea de metropolit.

Meseria, căci calumniarea este meseria ómenilor dela numita fóie, meseria se continuă acuma cu invective asupra noului metropolit, ca sĕ se plinéscă scriptura: „Bate-voiu păstoriul şi se va risipi turma“.

In numĕrul mai próspĕt, — cel de Marţi, — al ḑiarului din Arad sub firma unui preot din archidiecesă, se dă năvală asupra metropolitului nostru, mai lovind odată încă în memoria rĕposatului metropolit Miron.

Fie-care om din bogăţia inimei sale vorbesce

Nu ne va surprinde deci tonul murdar, în care e scris acel articol. Omul, care se tăvălesce în noroiu, căruia noroiul îi este elementul seu, crede că acela e modul cel mai potrivit de a nutrí spiritul poporului român.

Vom reflecta deci numai la unele din învectivele aruncate la adresa metropolitului nostru.

La ridicarea pe scaunul de metropolit a Inalt Preasfinţiei Sale, la locul prim a contribuit biserica, care prin votul congresului dela 19 Decembre anul trecut, cu imposantă majoritate s'a pronunciat pentru Inalt Prea Sfinţia Sa.

Pentru „Tribuna Poporului“ biserica nu mai esistă, congresul e nimica, votul majorităţii o nul, dacă el n'a fost pe placul anarchiştilor.

Articolul e atribuit unui preot din archidiecesă, care nu a iscălit.

Pentru noi este indiferent din care eparchie e trimis acel articol, îndiferent ar fi chiar şi când autorul articlului ar fi semnat articolul, destul, că el a fost publicat în Tribuna Poporului, cu meniţiunea de a insulta biserica nóstră.

După acel articol Inalt Preasfinţia Sa e metropolit din graţia monarchului şi a guvernului unguresc.

In acésta lumină metropolitul nostru e pus fără concursul bisericei, din graţia guvernului unguresc.

Şi óre pentru ce e presentat metropolitul în acéstă lumină?

Pentru ca sĕ pótă esecuta testamentul politic al reposatului metropolit Miron, care este: *„pe preoţi sĕ-i pună sub directul control al guvernului, în schimb pentru un ajutor bănesc al statului“*.

Fiindcă aici se pare a culmina calumnia, datori suntem sĕ accentuăm, că în ce privesce art. de lege XIV. din 1898, în afacerea întregirei venitelor preoţesci, vederile reposatului metropolit sunt cuprinse în representaţiunea adresată în numele archidiecesei casei deputaţilor, şi în numele intregei metropolíi casei magnaţilor.

Vederile actualului metropolit sunt cuprinse în cuvêntarea, cu care în casa magnaţilor a apărat representaţiunea adresată în numele metropoliei.

Personal priviţi metropoliţii nostri, ei s'au pronunţat la locurile competente, şi cel ce este în viéţă se va mai pronunţa în sinodul archidiecesan din anul acesta.

Ce va ḑice biserica, noi nu putem scí.

Una o scim, şi aceea este, că preoţimea nóstră din archidiecesă se va folosí de benificiile legii din cestiune.

Dacă autorul articlului ţintesce la conclusul consistorului nostru, sau la cel al anchetei consistoriale, atunci sĕ scrie la adresa acestora, şi se vor afla ómeni, cari vor sta de vorbă la o discusíuue cinstită.

Incât articolul din cestiune provócă preoţimea nóstră la nesupunere faţă cu autorităţile bisericesci, acésta este o parte din programa anarchiştilor, cu care nu acum debutéză pentru prima dată.

Noi cunóscem clerul nostru şi scim că el iubesce ordinea şi bunacuviinţă.

Clerul nostru are încredere în autoritatea bisericéscă, ḑi de ḑi vede, cum superiorii sĕi lucréză promovând binele bisericei, şi nu dă creḑĕmênt calumniatorilor, din contră, cu dispreţ se întórce dela cei ce lovesc în autoritatea bisericéscă.

Fie-care om cu indignare cetesce invectivele la adresa metropolitului nostru, care vede, că aici întră în acele grele condiţiuni, în cari la 1874 a intrat rĕposatul metropolit Miron.

Noi dorim înalt Preasfintiei Sale îndelungă răbdare spre a suferí insultele ómenilor fără frică de Dḑeu şi ruşine de ómeni.

Dorim Inalt Preasfinţiei Sale dragoste evangelică, carea nici odată nu se sfîrşesce.

Anarchiştilor dela fóia din Arad le strigăm: Iartă-le lor Dómne şi pĕcatul acesta!..

Noul memoriu al Ligei. „Egyetértés“ dela 28 Febr. are următórea ştire, ce spune că i-s'a comunicat din Bucureşti:

„In Bucureşti se pregăteşte un nou Memorand contra Ungariei din incidentul că Bolcaş şi soţii au fost eschişi dela tóte universităţile ungureşti. Spesele Memorandului le va coperi „Liga“. Tinerimea română aflătóre la universităţile ungare, şi ómenii Ligei, deja demult adună la date pentru noul Memorand.

„Avem ştire sigură, că agenţii Ligei au cercetat archivele tribunalelor ungureşti, din cari au decopiat nu numai acte singuratice, ci chiar şi judecăţi întregi.

„Aşa s'a întêmplat asta nainte cu câteva sĕptĕmâni în archivul tribunalului din Alba-Iulia, unde sub felurite pretexte, s'au făcut extrase din anumite acte procesuale.

„Advocaţi români locuitori în deosebite părţi, cari au representat acusaţi Români naintea forurilor ungureşti, au primit învitări confidenţiale, ca sĕ pună la disposiţia Ligei date privitóre la acele osândiri, în cari ca motiv a servit agitaţiunea română în contra Ungurilor“.

Ni se pare cam infamă notiţa asta. Ea este între altele o evidentă nóuă denunţare a tinerimii universitare române, care e presentată făcênd aceste servicii „duşmane patriei“, spre a o expune de nou şi de nou furiei şi grobianităţii colegilor ei maghiari.

Cine sapă grópa altuia...

Este lucru tuturora cunoscut, că la aducerea legilor aşa numite „politice-bisericesci“, deşi mai corect li s'ar fi ḑis: „politice — *anti*bisericesci“, — guvernul ungar avea cel mai încuragiător sprigin în bisericile reformate de tot felul, cu calvinii în frunte. „Patrioţii“ unguri din aceste biserici sperau grozav de mult dela nóuĕle legi. N'au trecut însĕ doi ani dela introducerea lor, şi pe cine vĕḑurăm luând posiţie de apărare contra efectelor neaşteptate ale acelor legi? Pe înşişi însufleţiţii susţiitori ai lor de înainte de a fi, cu chiar Szilágyi în frunte!

Acum vin pe rênd tânguirile celorlalţi.

FOIŢA.

Solinei

De ce nu poţi sĕ 'nmărmuresci pe veci,
In ne'nflorita flóre a vieţii,
Şi nici odată fruntea sĕ nu-ţi pleci
Sub recea sărutare-a bĕtrâneţii!
Sĕ fií în veci o stea a dimineţii...

Şi crinii 'mbobociţi pe fruntea-ţi pură,
Sĕ 'nmărmuréscă neatinşi de-a tómnei
brumă,
Şi ochii, şi întréga ta făptură —
Un vis al mângâierilor de mumă,
Sĕ n'o atingă-a timpurilor spumă...

Şi 'n veci de veci, candida mea copilă,
Tu sĕ străbaţi noianul vremei crunte—
Al vremei care nu ştie de milă—
Cu crinii fecioriei pe a ta frunte,—
Şi sĕ nu treci a plân-setelor punte! ..

Sĕ nu alergi spre amăgitórea mare
A lumei, făurită de-a ta minte...
Minciună e iluzia din zare,
Şi farmecul care te mână înainte
Te minte, drag copil naiv, te minte!...

Acolo, pe-a vieţii mare-albastră,
Dorm negrele furtuni ne'ndurătóre, —
Eumenidele ce stăpânesc viaţa nóstră—
Şi 'n fund tăcere e şi e uitare:
Sunt stâncile durerilor amare.

...Ca tine-am fost şi eu încreḑătóre,
Şi-am ascultat cântările viclene;
Şi-am alergat, copilă, spre vultóre,
Spre corul de cântări eoliene, —
Spre cuibul nemilóselor Sirene.

Şi 'n drum m'au prins furtunile cumplite,
'Mi-au sfărîmat şi inimă şi barcă,
Şi m'au isbit de stâncile-ascuţite.—
Aşa e sórtea celor ce se 'mbarcă
Pe-a vieţii mare, sórtea de-şi încércă.

Şi 'n urmă, când din sbuciumul furtunei,
Te va svîrli un val pe un ţerm străin,
Vei plânge neştiută, 'n faţa lunei,
Şi 'n jur va rĕsuna rîsul hain
Al lumei, îngânând al tĕu suspin.

...O, de-ai putea sĕ 'nmărmuresci pe veci
In ne'nflorita flóre-a tinereţii
Şi nici-odată-auḑul sĕ nu-ţi pleci
La şópta mincinósă-a vieţii,
Ai fi în veci o stea a dimineţii!..

(„Fl. A.“) *Elvira Santorino.*

Din ţara iernii de veci.

— *Călĕtoria lui Nansen la Grönlanda* —

(Prelucrare după *„T. L.“*)

Grönlanda şi locuitorii ei. — Hotărîrea lui Nansen.

(Urmare.)

Nansen se pregătesce de călĕtorie.

— Mulţi cred, că întreprinderea lui Nansen e imposibilă. Nansen îşi caută tovarĕşi de călĕtorie. Pregătiri pentru drumul cel mare. Sania pedală şi saniare. —

Nansen, îndată ce se hotări că va întreprinde călĕtoria cea îndrăsnéţă, scrise despre planul sĕu nişte articli prin foile sciinţifice, gândind, că póte va primi de óre-undeva şi vre-un sfat folositor. Dar îndată ce se lăţi vestea despre planul sĕu, toţi din tóte părţile, învĕţaţi şi neînvĕţaţi, declarară unanim, că planul lui e o „imposibilitate“, şi dacă Nansen într'adevĕr va încerca, nu va ajunge altceva, decât că se va prăpădi prin pustia de zăpadă, dinpreună cu tovarĕşii sei, în modul cel mai vrednic de compătimit, — dacă, peste tot, ghiaţa ce încungiură ţermurii, i-a permite sĕ străbată pân'acolo. S'au aflat şi de aceia, cari au spus-o verde, că Nansen e un smintit, deóre-ce o astfel de idee nu se póte nasce în crerii unui om întreg la minte.

Nansen tóte le-a desconsiderat, şi a rĕmas neclintit pe lângă planul sĕu. S'au aflat totuşi unii, cari s'au declarat gata a'l însoţi în călĕtoria sa, fie 'n bine, fie 'n rĕu. Vre o 40 s'au insinuat,: oficeri, comercianţi, agricultori, corăbieri etc.

Nansen dintre toţi şi-a luat numai 3 tovarĕşi, avênd în vedere la alegere, ca tovărĕşii sĕi se fie: sănĕtoşi, tari, curagioşi, răbdurii şi preste tot astfel de bărbaţi, cari pot suferi orii ce miserii, şi apoi sĕ fie deprinşi în folosirea sanei pedale.

Aleşi au fost: Oton Sverdrup, căpitan de marină, Oluf Dietrichson, locotenent şi Cristian Cristiansen, agricultor. Pe lângă acestia a mai legat contract cu doi Laponi, cari erau nu numai patinători distinşi, dar cunosceau bine şi viéţa printre zăpadă şi ghiaţă, deóre-ce patria lor are aprópe firea Grönlandei. Dintre Laponi

Diarul bisericesc unguresc „*Protestáns egyházi és iskolai lap*“ într'un numěr recent se plânge amar asupra perderilor ce bisericile evangelică şi reformată îndură pe urma legilor de cari e vorba. Astfel, între altele, constată, că evangelicii au perdut în anul 1896 (primul după întroducerea legilor), 358 de credincioşi, în 1897 351, şi în 1898: 410. In 3 ani deci 1119. Iar reformaţii au perdut în 1896 484 credincioşi, în 1897: 525, şi în 1898: 459. Total 1468. Iar constatând acestea fóia numită scrie apoi:

„In statistica confesiunilor din 1897 am scos la ivélă, că în anul acesta *15.467 copii ai părinţilor creştini n'au fost botezaţi*, ear *10.504 cununii, încheiate pe cale civilă, n'au fost binecuvêntate.*

„Buletinul statistic oficial, dând aceste date, adaose că ele nu sunt încă complete, fiind-că mulţi preoţi nu-'şi trimiseseră încă datele.

„Totuşi putem lua drept cifre sigure, că *în 1897 n'au fost botezaţi 1520 copii evangelici şi 2725 reformaţi*; tot aşa *1769 căsătorii civile de evangelici şi 586 reformate s'au lipsit de binecuvêntarea bisericei*“.

Intr'adevěr îngrijitóre semne acestea, din punct de vedere al susţinerii bunelor moravuri în ţară, moravuri fără de cari tótă societatea omenéscă nu mai e vrednică nimic, ba temeliile însuşi statului, pot fi zguduite.

Noi mulţumim lui Dḑeu, că la ai noştrii credincioşi încă n'a străbătut reul, ci el bântue, pre-cum se vede, tare în sinul chiar acelor confesiuni, a căror conducětori mai puţin s'au cuprins de griji când era vorbă de aducerea acelor legi. Ba le-au sprigínit chiar, cu gândul reservat, că nóuă bisericilor şi popórelor nemaghiare, ne vor cauza mari stricăciuni prin ele.

Dḑěu înse vrea altfel.

Cel ce sapă grópa altuia, sě cadă uneori el întrênsa!

M. Sa Regele Carol
şi
chestia ţeranilor nemulţumiţi.

Cercetările făcute din incidentul rescólelor ţěrănesci din România, au scos la ivélă că vina residă în dóuě lucruri: în agitaţiile fără suflet a socialiştor şi în nemulţumirea ţeranilor cu posiţia lor faţă de arêndaşii, tot fără inimă, care le dau în lucrare pămêntul pe care ei, ţěranii, nu-'l au în destulă měsură. La împărţirea rodului apoi se fac bieţilor ómeni fel şi fel de nedreptăţi.

„Drapelul“ de Marţi scrie, că Duminecă deputatul Vasile M. Cogălniceanu a fost primit la órele 2, în audienţă de M. Sa Regele Carol.

In întreţinerea sa cu Suveranul, dl Cogălniceanu a adus vorba şi despre chestia ţěrănéscă.

M. S. Regele s'a arătat interesat de starea ţěrănimei, şi a declarat că ar fi de părere *sě se înfiinţeze un fel de judecătorii comunale*, compuse din notabilii satelor, cari sě judece tóte diferenţele ivite între arendaşi, proprietari şi ţěrani.

M. S. Regele a mai adăogat, că dacă regretatul *Mihail Cogălniceanu* ar fi tràit pe aceste vremuri, cu autoritatea şi cunoştinţele lui speciale în chestia ţěrănéscă, ar fi fost de mult folos...

Revistă Externă

Něcazul papei.

O telegramă din Petersburg, cu data 27 Februarie, vesteşte că Ţarul a esprimat Papei adênca sa părere de rěu, că nu i-a succes a face, ca şi Vaticanul sě fie învitat la conferenţa de pace.

Ne pare rěu..

Francia şi Germania.

Sunt vrednice de tótă atenţiunea silinţele continue ce împěratul *Germaniei* şi-le dă cu tóte ocasiunile, de a asigura pe *Francia* despre cea mai mare bunăvoinţă a sa şi a imperiului seu.

Mai nou s'a manifestat, indirect, acéstă bunăvoinţă, cu ocasiunea înmormêntării preşedintelui Faure.

Prinţul Radzivill anume, şeful misiunei germane, care a asistat la înmormêntarea preşedintelui, a afirmat ostentativ unui redactor al diarului „Liberté“, că — „*Impěratul Wilhelm are pentru Francia sentimentele cele mai amicale!*“ Apoi a adăugat prinţul: „Avem atâtea interese comune, încât o înţelegere leală *e de dorit*, atât pentru Germania cât şi pentru Francia“.

Francia şi Rusia.

In legătură cu ştirea de mai sus, e fórte de interes, şi următórea ştire pe care o dă „Neue Freie Presse“ primită din loc afirmativ bine informat:

Diferite semne au indicat, în vremea din urmă, că relaţiunile dintre Francia şi Rusia au ajuns ceva mai reci.

La Paris nu se póte uita că în chestiunea Faşodei au fost părăsiţi; iar în Rusia nu sunt tocmai edificaţi de aceea-ce se petrece în Francia.

La înmormêntarea lui Faure, ambasadorul rus la Paris a depus în numele Ţarului o cunună, cu inscripţia „amicului şi aliatului“.

Acum se spune că la Petersburg s'a interḑis diarelor sě publice inscripţiunea de pe panglica cununei depuse de ambasadorul rus, de óre-ce el n'a fost autorisat sě numéscă pe rěposatul preşedinte al republicei „prieten şi aliat“ al Ţarului.

Dacă se confirmă acéstă ştire, atunci alianţa pentru care Francezii erau aşa de entusiasmaţi odinióră, apare într'o lumină caracteristică.

In presa germană, de vr'o câteva ḑile se atrage mereu atenţia asupra răcirii prieteniei franco-ruse. „Hamburger Nachrichten“ spune că, de óre-ce relaţiunile dintre Germania şi Rusia s'au îmbunătăţit atât de mult, acéstă din urmă nu mai are nevoe de Francia. Alianţa franco-rusă nu mai esistă deci, decât pe hârtie.

Un imperiu uriaş.
— *Britania* —

Sir R. Giffen, unul din cei mai eminenţi statisticieni ai Angliei, a depus de curênd la institutul regal al coloniilor *bilanţul imperiului britanic dela 1881 până aḑi.*

Lucrarea acésta de o importanţă netăgăduită, a produs pretutindeni o adêncă impresie.

Din ea reese că *populaţia totală a imperiului britanic se urcă astăḑi la* ***407 milióne*** *de locuitori*, din cari 50 milióne Englezi. Cifra acésta represintă a patra parte din populaţia globului pămêntesc întreg! De la 1871, în 28 ani, populaţia imperiulul s'a sporit cu *125 milióne.*

Englezii, adecă locuitorii Angliei, Canadei şi Australiei, unde rase indigene mai nu esistă, *s'au înmulţit cu 12 milióne şi jumětate* dela 1871 încóce.

Supuşii, adecă locuitorii Africei engleze, ai Indiei şi ai micilor colonii, s'au înmulţit cu 112 milióne şi jumětate, mai ales pe cale de cucerire.

Venitale imperiului din dări erau în 1897 de 6 miliarde şi jumětate, din csri 3.700 milióne procurate de Englezi şi 2.700 milióne de supuşi. Supuşii plătesc aḑi 98 la sută şi Englezii 60 la sută, mai mult ca în 1871.

Patru fapte capitale rees din statisticile lui Sir R. Giffen:

1) Regiunea unde progresele au fost mai repeḑi în populaţie, în venituri şi în comerţ, este sudul Africei. Cu tot progresul acesta însě, importanţa Africei australe ca factor economic este încă puţin considerabil (populatie: 3,750,000 de locuitori).

2) Regiunea care pare a juca rolul cel mai mare în viaţa materială a Imperiului, este *India* (populaţie: 300 milióne de locuitori; sporire de la 1871: 73 milióne).

3) In loc de semne de progres, dimpotrivă, semne de decadenţă se constată în cea mai mare parte a coloniilor mici, mai ales în Guyana şi în Antile.

4) In fine, trăsătura esenţială în istoria Imperiului de la 1871, este crearea unei Africi engleze, în afară de Africa australă.

Importanţa acestei noui achisiţii este vědită, când ne gândim că deosebit de Sudan, ea a adaogat 34 de milióne la cifra populaţiei imperiului britanic. Se póte vedea în ea începutul unui uou imperiu indian.

Tot — „spirit“...

In numěrul mai nou al „Unirii“ din Blaj, aflăm şi o a dóua notiţă, în care acéstă fóie îşi arată în tótă strălucirea „spiritul“ seu faţă de biserica greco-orientală naţională română.

Pornind anume dela notiţa foii „Şcóla şi Biserica“ din Bucureşti, că P. S. S. Episcopi mai bogaţi din România, în frunte cu Primatele, au depus *500,000* lei pentru facerea unui *institut de cultură pentru fete*, spre a detrage fiicele ortodocşilor dela influinţa şcolilor papistaşe, — notiţă dată şi de noi în Nr. 14, — „Unirea“ face generósei fapte a archiereilor din Ţară, următórele observări:

> „Aşa dară tot sunt de folos catolicii în România. Dacă nu fac mai mult, atâta totuşi fac, că îmboldesc pe înaltul cler „ortodox“ la fapte „marinimóse“.
>
> „*Fără de îmboldirea acésta acest cler înalt a bună samă nu ar face nimica pentru înaintarea culturală a poporului aceluia* care e aşa de „fericit“ de a fi „pověţuit“ de acest cler.
>
> „*Nu noi o ḑicem acésta,* **ci o ḑice érăşi un organ „ortodox“, adecă „Viitoriul“** din Iaşi, în numěrul sěu din 1 Februariu a. c.

Sě distingem bine: Aşa dară:

1) clerul înalt ortodocs din România, n'ar face nimic pentru poporul încredinţat păstoririi lui, fără „îmboldirea“ (ce cuvênt delicat şi spiritual...) clerului papistaş;

2.) Acéstă nu o ḑice „Unirea“, ci o ḑice organul bisericesc din Iaşi „Viitorul“.

ad *1.*) Faţă de stupiditatea de sub 1.) ar fi nedemn sě luăm în apărare pe clerul înalt al României, când cetitorilor nostri le e încă próspetă în memorie amintirea, că d. e. numai nainte cu vre-o 4 sěptěmâni, la 17/29 Ian., s'a sěrbat în Bucureşti anivesarea a 25 de ani dela mórtea Metropolitului Nifon, un membru al înaltului cler român, care a lăsat bisericii sale un fond de *948·000 Lei*, aprópe un milion, precum şi o moşie mare cu pădure şi alte realităţi pe ea, în districtul Vlaşca, şi o casă în calea Mogoşóiei în Bucureşti, din venitul cărora a tuturora, sě se întreţină „Seminarul-Nifon“ pentru creşterea de clerici, ceea ce, cu permisia „Unirii“, noi înţelegem că e pentru acea „înaintare culturală“ a poporului, pentru care ea afirmă că înaltul cler din Ţară, n'ar fi făcênd „nimica“! Chiar şi acest singur esemplu rěstórnă afirmarea uşuratică a „Unirii“.

ad *2*) pentru a-'şi sprigini afirmaţiunea că *nu ea* ḑice că acel înalt cler n'ar fi făcênd nimica pentru înaintarea culturală a poporului fără de gingaşa „*îmboldire*“ *a papiştaşilor*, ci că „*Viitorul*“ *o ḑice*, — „Unirea“ scrie şi reproduce următórele:

> „Étă, ce mărturisesce fóia acésta „ortodoxă“ (adecă „Viitorul“):
>
> „. . . . . . In România biserica a avut la început pe lângă sine şcóla, citeţul şi psaltul de la strană făceau şi pe învěţătorul; de aici denumirea de „dascăl“ corupţie din „didascalos“, citeţului de la biserică. Şcóla de pe lângă biserică dădea citirea ceaslovului şi a psaltirii ca unele ce se credeau în de ajuns pentru nevoile bisericii. Căci la dreptul vorbind, biserica nóstră n'a stîrnit un curent cultural în absolut, ci atâta cât privia biserica; de aceea dênsa n'a creat nici o tradiţie, nici un curent. De aceea nu întâlnim la noi ca şi în tóte ţěrile ortodoxe curentele clericale ca în apus; de aceea statul civil fiind omogen cu cel bisericesc, a luat el singur afacerea învěţământului primar.
>
> „Inceputurile învěţământului primar la noui datéză de la regulamentul organic, cel puţin pentru oraşe. Dacă pentru Iaşi şcóla Vasiliană datéză din 1828, în schimb însě şcólele publice s'au deschis în 1832; ér la ţară abia în 1893 în Muntenia. In 1859 erau abia 8 şcoli rurale în tótă Moldova. Şi când după 40 de ani numěrăm 3575 şcoli rurale, tóte de stat, nu mai încape vorba, că nu s'a făcut progres.
>
> „La noi societatea a fost şi este prea slabă, ér biserica ori nu s'a interesat, ori

---

unul se numea Balto, iar cel-lalt Ravna. Cest din urmă era cât un pitic de mic, dar tare ca un leu, după cum s'a dovedit mai târḑiu.

Pentru-ca sě succédă o astfel de călětorie, în care viéţa omului în tótă clipa póte fi primejduită, a trebuit sě se pregătéscă cu multă grije. A trebuit sě se îngrijéscă de tóte cele de lipsă, deóre-ce prin pustiul gheţos, lipsit de locuitori, nu se póte căpăta nimic. Totuşi s'au mărginit a lua cu sine numai uneltele cele mai neapărate, ca sě nu'şi înmulţéscă prea tare povara.

A trebuit sě se îngrijéscă, ca tóte-cele sě fie fórte tari şi întru tóte corespunḑetóre scopului.

Intre uneltele cele mai neapărate s'au numěrat *săniile*. De aceste aveau lipsă, fiind-că pe ele au încărcat proviantul, şatrele, luntrea şi tóte cele de lipsă. Dar fiind-că ei înşişi trebuiau sě tragă săniile după sine, a trebuit sě fie cu băgare de sémă, ca tóte recuisitele sě fie uşóre şi solide, şi tóte sě aibă loc pe sănii. Au pregătit pentru şése ómeni cinci sănii. Dinaintea fie-căreia s'a prins câte un om, numai pe cea dintâiu o trăgeau 2 inşi de óre-ce acésta făcea urme celorlalte şi astfel mersul ei era mai greoiu pe calea neumblată.

Erau apoi săniile astfel întocmite, ca sě le pótă provedea şi cu vêntrele, când vêntul va sufla în direcţiune potrivită, şi astfel sě se pótă folosi şi puterea lui pentru a înainta mai repede. Le-au şi folosit mult aceste vêntrele.

Au luat cu sine şi o luntriţă uşóră, dar solidă, pentru casul dacă pintre ghiaţă ar da undeva numai da apă.

Un alt aparat însemnat a fost *sacul de dormit.* Acesta îl folosiau nóptea. Intrau în el ca sě nu îngheţe.

Sacul era pregătit din piele de tarand. Avea forma unui sac mare de lână, numai cât era cu mult mai lat. La un capět era desfăcut; pe aici întrau, şi apoi prin mijlocirea unor curele îi închideau deschiḑetura, ca sě nu între frigul. Totuşi mai rěmânea pe lângă curele şi loc pentru aerisare.

Astfel de saci au dus doi. In fie-care încăpeau comod câte trei inşi, ba chiar şi patru, dacă se mai şi îndesau niţel.

Vestmintele au fost alese sě fie cât de uşóre, şi totuşi fórte călduróse, şi sě nu îngreuie mişcarea.

Au luat şi *ochelare contra zăpeḑii*, cu sticlă brunetă, cari sunt neapărat de lipsă la o călětorie îndelungată prin zăpadă, pentru-că în astfel de casuri, cu deosebire când e timp frumos şi sóre, călětoriul prea uşor orbesce de albéţa cea mure.

N'au uitat nici *aparatul pentru fert.* Prin pustiul de zăpadă n'aveau nici o speranţă, că vor da de vre-o materie arḑětóre, iar lemnele sau cărbunii sunt o povară cu mult prea mare; drept aceea s'au îngrijit de un aparat de fert, care sě ardă cu spirt curat. Ca însě pe cale sě nu cadă în ispita de a bea spirtul, l'au prefăcut de mai nainte nepotrivit pentru beut, cu ajutoriul unei materii rěu mirositóre. Aparatul de fert consta dintr'un cuptor pitic, de care mult s'au folosit pe cale, de óre-ce chiar şi apa de beut trebuiau sě o estragă din zăpadă prin topire.

In ce privesce *proviantul*, — adecă materialul de lipsă pentru traiu, din aceste au ales numai atari, cari pe lângă că aveau mare putere de nutrire, erau uşóre şi de estersiune mică. Mai potrivite s'au dovedit a fi: carnea uscată, făina de carne amestecată cu ciocoladă, estract de carne, cărnaţ pregătit din mazěre şi unsóre, apoi unsóre, unt, tea, si estract de cafea. Beuturi spirtuóse n'au luat, deóre-ce Nansen scia prea bine, că spirtul oboseşte şi micşoréză fórte şi puterea omului la drum. Ca articlu de lux au luat niţel tabac, dar din acesta numai Dumineca se împărtăşau câte cu o pipă, sau la ocasiuni mai înveselitóre, când d. e. învingeau vre-o pedecă mare.

(Va urma.) *Dr. P. Oprişa.*

nu era în tradiție de a crea școli pentru popor, așa că statului a cădut sarcina deschiderii și întreținerii școlelor......"

Atât reproducerea „Unirii". Acum vĕ rog sĕ cetiți înc'odată și înc'odată acest pasagiu reprodus, și se ne arătați *unde dice fóia ieșană aceea ce „Unirea" îi atribue și ce „Unirea" scóte din textele ei?*

„Fără de îmboldirea acésta (a papistașilor), acest cler înalt a bună samă nu ar face nimica...etc. *Nu noi o dicem* **acésta** *ci o dice iarăși un organ ortodox, „Viitorul"!!*

Unde, unde? Arată-ne „Unire" dragă, unde dice „Viitorul" asta? „Viitorul", ca organ bisericesc independent, face cercetări proprii, asupra stărilor din trecut și present, și ajunge la sfîrșitul, că în România se face progres, dar aceea ce „Unirea" îi atribue, n'o dice cu nici un cuvênt!

Așa fiind, sĕ ne dee „Unirea" voe, sĕ facem constatarea, că pe lângă celelalte multe, afirmațiunea acésta a ei, e, întrebuințând un cuvênt fórte blând: un simplu neadevĕr, care nu se șede pe buzele unei foi „bisericești".

Nu mai stăruim asupra faptului că e *un lucru barbar și imoral, sĕ-ți bați joc de capii unei biserici, tocmai din incidentul unei fapte generóse, nobile, a lor,* cum „Unirea" își bate joc de înalții prelați din Țară, din incidentul întemeierii unui fond de jumĕtate de milion, *în scopuri culturale bisericești!*

Unde și-au însușit „clarissimii" dela „Unirea" atari moravuri? Póte așa ceva îi învață morala papistașă?

Noi Românii suntem cu Maghiarii pe picior de rĕzboiu neasemĕnat mai aprins, decât biserica unită cu a nóstră ortodoxă, cu tóte astea diarele nóstre naționaliste, conduse de mireni, nu de moraliști instruiți ca „Unirea", n'au batjocorit d. e. pe patrioții maghiari cari au testat averi întregi „kulturegyeturilor", ci au amintit de fapta lor cu un respect tăcut, și arătând că așa ar trebuí sĕ facă și ai nostri ómeni cu dare de mână...

Dar nu e vrednic autorul acelor notițe din „Unirea" se'l mai luăm atâta în serios. Va fi mai bine se-'i oferim un sfat, vrednic de el:

Se-'ți deschidi pe viitor bine ochii, „clarissime", când te pui sĕ cetești și apoi sĕ scrii ceva, și sĕ dai întâi cu nițică apă rece pe cap, dóră spiritul apei sănĕtóse îți luminéză nițel spiritul, ca sĕ nu mai scoți conclusii așa de prăpăstióse din ce cetești, nici sĕ mai comiți zăpăceli, ca cele din numĕrul trecut!

Din România

(*Cumpĕrare de torpilóre și cuirasate*). Precum cetim într'un diar din București, ministrul român de resbel va cere, înainte de închiderea ultimei sesiuni, *votarea unui credit de 50 milióne pentru cumpĕrarea de torpilóre și cuirasate.*

*

(*Socialiștii pe dric.*) Dl Ioan Nădejde, sufletul și capul partidului socialist din România, a declarat Sâmbătă unui amic al „Drapelului" că își va da demisia din „consiliul general al partidului socialist", și — se va retrage în viața privată.

Nădejde își motivéză retragerea sa prin neînțelegerile ivite între persónele marcante ale partidului socialist, în urma ultimelor evenimente.

NOUTĂȚI

Catedra Drului Babeș. Ma multe diare din București au pus în circulațe svonul, că guvernul român are intenția sĕ împartă catedra d-lui profesor Dr. Babeș în douĕ, și o parte, împreună cu institutul de bacteriologie, sĕ o încredințeze d-lui Dr. *Cantacuzino.*

Fată cu acest svon, studenții bucureșteni în medicină, au fost convocați a se întruni Marți séră în localul societății lor din palatul Băilor Eforiei, pentru a discuta casul d-lui profesor Dr. Babeș. Se dice că unii dintre studenții mediciniști sunt în contra acestei tendinți a guvernului, de a îndepărta pe dl Dr. Babeș din capul institutului de bacteriologie și a unei părți a catedrei sale, căci d-sa este cunoscut în strĕinătate ca o autoritate științifică.

In același timp un mare numĕr de medici din Capitală au redactat un protest cu privire la cele ce se spun în contra activității d-lui profesor Dr. Babeș. In acel protest se laudă calitățile d-lui Dr. Babeș și se insistă asupra renumelui pe care 'și-la făcut în lumea medicală savantă din Europa. Protestul în chestiune, se dice că va fi iscălit de vre-o *douĕ sute de medici,* printre cari fórte mulți tineri. Va fi imprimat în mai multe exemplare și distribuit membrilor Parlamentului. După cum se pare, agitația în favórea d-rului Babeș va lua proporții însĕmnate.

*

Mihail Kogălniceanu. Duminecă în 7 Februarie v. s'a ținut în sala Ateneului din Brăila de către profesorul Costantin Banu, o conferență asupra neuitatului bărbat de stat și mare patriot român Mihail Kogălniceanu. Conferențiarul a caracterisat figura lui Kogălniceanu din punct de vedere al idei naționale, vorbind despre rolul ce l'a avut el între anii 1820—48, și arătând cum în acea epocă de înjosire, Mihail Kogălniceanu a dat nascere ideilor liberale al căror representat ilustru a fost.

Conferențiarul s'a ocupat apoi de caracterul lui Kogălniceanu, și de activitetea politică fenomenală a acestui bărbat. A fost viu și sgomotos aplaudat de auditoriu.

*

O caracteristică demonstație mută. Orașul Varșovia a fost deună-di teatrul unei demonstrații *anti-rusesci,* care a pricinuit o rea impresie în cercurile înalte guvernamentale din Petersburg.

Studentul dela universitatea din Varșovia, Boleslaw Slonski, internat de mult timp în fortăréța din acel oraș sub acusarea de „conspirație în contra Rusiei", a murit subit în spitalul Iesuiților. Tinerimea studiósă din Varșovia s'a folosit de înmormêntarea lui Slonski, spre a organisa o demonstrație „mută" în contra Rusiei! Strada Electorală, unde se află spitalul Iesuiților, era ocupată în acea di de studenții universității, ai școlei politechnice, ai academiei de comerciu și ai școlei veterinare, eșiți demonstrativ, spre a da ultimul onor colegului-martir.

Ei au adus coróne ale căror inscripții arĕtau vĕdit sentimentele studențimei poloneze față de Rusia. Unele coróne purtau următórele inscripții: „Amintirea ta va deștepta spiritul nostru la luptă"; „camăradului în nenorocire"; „ante-luptătorului pentru ideea nóstră"; „împrăștiitorului de lumină". Afară de acésta s'su pus pe carul funebru câte-va coróne de spini...

Presa polonesă din Varșovia a aprobat demonstrația și a deschis o listă de subscripție pentru cheltuelile înmormêntării. „Moskowkja Wjedowosti" vede în cele petrecute în Varșovia, simptomele șovinismului polones, care s'a manifestat și înainte de revolta din 1863.

*

Ciuma. Din Port-Said se transmit următórele: Reapariția ciumei în Kurachee a pricinuit o vie îngrijire. S'au luat cele mai seriósе mĕsuri, spre a se împedeca întinderea ciumei în golful Persic și în Arabia de sud. Ținuturile acestea sunt cele mai amenințate. In golful Aden, la întrarea de sud a Mărei Roșii, nu s'a luat din nefericire nici o mĕsură sanitară. Cât de mare e pericolul, se vede din întinderea continuă ce a luat-o epidemia de la apariția ei în Bombay. Aci chiar și cele mai energice mĕsuri n'au putut împedeca lățirea ei. Din causa fómetei și a sĕrăciei, locuitorii de pe țermul arab al Mărei Roșii sunt așa de sleiți de puteri, în cât epidemia, odată încuibată aci, ar găsi un teren favorabil de întindere și pustiire.

*

Andrée. Știrea dela începutul lunei Februarie că în districtul Ienissei au fost găsite de către Tunguzi trei cadravre, presupuse alui Andrée și soții, a fost considerată ca neintemeiată.

„Monitorul Siberiei" însĕ publică mai nou o scrisóre, în care se vorbește iarăși despre Andrée. Scrisórea e de la un vênător fórte cunoscut în Krasnojarsk, cu numele Lialin. In iarna acésta, Lialin mergênd la vênătóre, a găsit la o depărtare de 350 de verste de Krasnojarsk și 100 de verste de cea mai apropiată spălătorie de aur, un balon spart și în el trei cadavre, din cari unul cu capul spart. El pregătește acum o expediție până la acel loc, unde nu se póte merge de cât cu patinele.

Dar și știrea acésta e desmințită! „Kurjer Warszawski" a rugat telegrafic pe directorul minelor din nordul Ienisseiului, Barișnikow, sĕ examineze oficial știrea. Și a primit următorul rĕspuns: „Știrile despre descoperirea rĕmășițelor expediției lui Andrée, în guvernamentul Ienissei, sunt născocite și neîntemeiate".

*

Preparandia din Arad. Documentul privitor la deschiderea preparandiei române din Arad, pe care d-l învĕțător D. Medrea l'a publicat în „Bis. și Școla", și pe care l'am reprodus și noi, a fost deja mai înainte publicat din partea d-lui Iosif Vulcan, redactorul „Familiei", în colecția de documente alăturate la discursul sĕu de recepțiune ținut la Academia Română în 1892. Ceea-ce la rugarea d-sale din „Familia", constatăm.

Convocare.

Reuniunea femeilor rom. gr. or. din Făgăras și jur își va ținea adunarea generală din ĕst an: *Dumineca* în 6 Martie c. n. la 3 óre p. m. în școla nóstră confesională gr. or. din Făgăraș, la care sunt rugate a participa p. t. d-nele membre precum și alți binevoitori ai acestei corporațiuni.

Obiectele:

1. Raportul comitetului.
2. Censurarea rațiociniului.
3. Propuneri diverse și alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal

Făgăraș 25 Februariu 1899.

Maria Dan presedintă, *Ioan Berescu* secret.

Dare de sémă.

— *Din Sĕliște.* —

La producțiunea teatrală împreunată cu cântări, arangiată în 26 Dec. a. t. în favorul „bibliotecei școlare" de către corpul învĕțătoresc de la școla primară din Sĕliște, au binevoit a contribui următorii;

Soc. „Junilor din Sĕliște 5 fl. Michail Ittu silvicultor, Frații Ghib și Hênsa neguț. câte 3 fl., Petru Drăghiciu prim pretor, Ioan Droc protopresb., Petru Iuga adm. prot. Maria Dancăș, Dr. Nicolau Calefariu, Dumitru Banciu farmacist, Nicolau Hențiu notar, Petru Comșa neg., A. Acilenescu notar. Nicolau Roman, D-tru Vulc, Vasile Aldea notar, Valeriu Milea notar, Ioan Banciu neg. câte 2 fl.; Ilie Flóșiu neg. și Ioan Muntean (Hațeg) câte 1 fl. 50 cr. Ioan Ittu preot, Vasilie Stirimir, Maria Stănilă, M. Stoica, Ioh. Sturm, Iordachie P. Roșca căpitan primar, Mariți Bucișan, Nicolae Moisin, D. Lucaciu, Ilie Iosof preot, Vasile Crișan, Mateiu Tomoiagă, D-na Indrieș, Teodor Doboiu, Ioan Popa, Oprea Popa, I. Păcurar, I. Borcea, I. Chipară, I. Comșa, Ana Rĕcuciu, Ioan Iosof, Const Herța, Ilie Pĕtruț, Dumitru Têmpănariu, D. Criștiu, Oct. Bergezan notar, Ioan Chirca v. notar, V. Dădĕrlat, D-tru B. Comșa, Petru Iuga preot, Ioan Rĕchițan înv., Ilariu B. Comșa. Ioan Măcelar, Oprea Hășigan, Ioan Bratu înv., Elena Popescu, N. Hociotă, Ionel Comșa, Alex. Borcea, N. Giurgiu dir. școl., N. Hudițan câte 1 fl.; Ioan Țintea și Ioan Moga, câte 60 cr. Iosif Simoneti, Maria Têmpănar, Ioan Borcea, N. Vlad, Ana Bloț, P. Chirca, Alex. Steflea, D-tru Popa, Maria B. Criștiu, George Maior, Ioan Stoia, I. Bucșan, N. Jurca, Dtru Moga, Const. Țintea, I. Rebega, V. Arsenie, I. Comșa, I. Pavel, N. Greavu, I. Albu, Maria Țintea, O. Borcea, I. Bêrzan, Iacob Orĕstean, L. Comșa, Ioachim Criștiu, Iacob Peligrad, Nicolae Stoian, I. Dobrotă, A. Șimonca, I. Băilă, V. Savu, O. Soră, Senciu, N. Oțoiu. D-tru Suroiu, O. Opriș, N. Chioriu, Parasch. I. Comșa, A. Gherman, A Hodoș, M. Rădulescu, Ana Schitea Ana Arsenie, G. Baciu, I. Cifra, G. Iacob, N. Stoița, I. Florian, N. Sfĕchea, N. Drăgan, Marcu Lazar, I. Petra, Iacob Manuil notar, I. Schiau, I. Comșa câte 50 cr. Dela mai mulți inși 11 fl. 26 cr. Iar prin postă am primit dela Ilustritatea Sa Ioan Bran de Lemény căp. suprem în pensiune 2 fl. și dela dl Aron Gogonea paroch în Poiana Mĕrului 1 fl.

Venitul întreg a fost 130 fl. 96 cr., din care sumă substragêndu-se spesele în sumă de 27 fl. 52 cr. a rĕmas un venit curat în favorul bibliotecei în sumă de *103 fl 44 cr.*

Pentru acestea contribuiri marinimóse priméscă p. t. contribuenți și pe acésta cale mulțămitele corpului învĕțătoresc din Sĕliște.

Sĕliște, în 25 Ianuarie 1899.

Pentru corpul învĕțătoresc:
Dumitru Lăpĕdat,
director.

Programul lui Széll.

— *Mai nou.* —

Mercuri, la redeschiderea parlamentului, noul cabinet s'a presentat dietei, și premierul Coloman Széll în discursul de întroducere ce a ținut, a promis că *va guverna cu stricta executare a legilor față de toți cetătenii, fără privire la naționalitate și confesiune,* dar n'a uitat a aminti nici aceea, că va urmări realisarea statului național-maghiar.

Tot e ceva. Numai de-ar fi și ascultat de organele administrative, deprinse deja de decenii a *nu* respecta și a *nu* executa legile, față de nemaghiari.

VARIETĂȚI

Glumele unui „Hodja"

Mohamedanii până în diua de astădi au păstrat cu sfințenie memoria lui Nasreddin „hodja" (preot, învĕțător și judecător într'o persónă), care pe timpul seu era renumit de glumele lui bine sărate și potrivite. Multe din ele s'au păstrat până adi în gura Mohamedanilor. Iată aci câteva:

Khanul Timurlenk cucerise deja mai întrégă Asia mică, și ajunsese până la satul hodjei. Hodja voind sĕ esopereze grație dela khan, s'a hotorit sĕ-i ducă ceva dar, înse nu scia ce sĕ ducă, mere gutue sau smochine; a întrebat deci pe femeea sa, care i-a recomandat gutuele. Hodja inse avea principiul că după sfatul muerii nu-i bine sĕ te iai nici când. A dus deci smochine. Timur care nu audise încă nimic despre hodja, s'a simțit atât de vătămat prin acest dar, încât tóte smochinele una câte una le-a isbit în capul lui hodja.

— „Fie binecuvântat Allah", — striga hodja, de câte ori o smochină îi lovea capul.

Khanul era curios sĕ scie pentru-ce preamăresce hodja pe Allah, când capul îi era binișor umflat de atâtea lovituri. Il întrebà deci de causă.

— „Fie binecuvêntat Allah, căci n'am ascultat de muere — dise hodja — pentrucă dacă ascultam și aduceam gutue în loc de smochine, de mult mi-ar fi zdrobit capul

Pe selbatecul Timur l'a mulcomit mult acest respuns, și i-a resplătit lui hodja cu galbini.

*

Hodja a cerut într'un rênd dela Timur 10 galbini, ca sĕ-și ridice ceva monument. Timur i-a implinit cererea. Pe cei 10 galbini hodja și-a făcut o ușe mare pe care a aședat-o în mijlocul unui câmp așa ca sĕ stee, și fără a mai zidi alți păreți la ea, a pus un lăcat mare pe ea. Curiósei zidiri i-a dat următórea esplicație:

„Posteritatea totdéuna va plânge vĕdênd murii cei uriași ai lui Timur, iar vĕdênd ușa mea, totdéuna va — rîde".

Așa s'a și întêmplat. Hodja a fost îngropat lângă ușa aceea, și pelerinii cari adi umblă acolo ca la un mormênt sfânt, nu se pot întórce fără un zimbet pe buze.

*

Odată un turc i-a dăruit lui hodja un iepure. Hodja l'a primit și a omenit bine pe turc. Peste o sĕptĕmână iară a venit turcul, și iarăși l'a omenit. N'au trecut înse 2—3 dile și vre-o 4—5 ómeni se presintă iară la hodja. Hodja îi întrébă:

— „Cine sunteți"?

— „Noi suntem vecinii celui ce 'ți-a adus iepurele".

Hodja îi tractéză și pe ei. Dar ce sĕ vedi? Peste 3 dile iară vin câți-va óspeț la hodja.

— „Dar voi cine sunteți?

— „Noi suntem vĕcini cu vecinul omului care ți-a adus iepurele.

Hodja îi poftește sĕ șédă, și le pune o ólă mare cu apă caldă înainte!

— D-apoi asta ce-i? îl întrébă óspeții.

— „Asta-i zama zămii din zama omului celui ce a adus iepurele!...

Așa învĕța hodja omenie pe cei ce nu sciau.

574/898 [32] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a treia Arpașul-inferior, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului, pe basa resoluțiunei Preavenerabilului Consistor archidiecesan dto 8 Decembre a. c. Nr. 8932 B. se escrie prin acésta a treia óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 376 fl

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sě-și subștérnă cererile concursuale instruite conform disposițiunilor stat. org. și a regulamentului pentru parochíi din 1891, la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek. Szebenmegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 25 Decembre, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 59 [30] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia Totoiu, tractul Albei-Iulie, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 446 fl. 10 cr.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Totoiu și dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenții vor avé a-'și subșterne suplicele de concurs în terminul prefipt la subscrisul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre.

Alba-Iulia, la 17 Februare 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Albei-Iulie în conțelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan,
adm. protop.

Neauḑit.

191 obiecte admirabile pentru numai 2 fl. 20 cr.

- *1* splendid **orologiu** aurit cu garanță pe 3 ani.
- *1* **lanț aurit.**
- *1* **admirabilă tabachieră.**
- *1* **escelentă oglindă de toiletă lustruită în etui.**
- *1* **notes** legat în piele englezéscă.
- *1* **păreche butoni de mangete** garn. din aur dublu pa.
- *1* **păreche butoni de cămăși garn**. din aur dublu prima.
- *1* **păreche cercei** din aur dublu prima, cu petri imitate.
- *1* **garnitură de scris fórte folositóre.**
- *1* **săpun de toiletă cu miros fin.**
- **72 pene de scris fórte bune din oțel** în pachetare originală.
- **25 cóle hârtie de epistole fină.**
- **25 cuverte fine** și **50 obiecte.** cari îi trebuesc fiecărei gospodine.

Cele **191** obiecte amintite le liferézä numai pentru 2 fl. 20 cr. (numai orologiul are acéstă valóre) casa de esport elvețiană

H. Scheuer, Krakau,
Josefsgasse 46.

Ce nu corĕspunde se primesce îndată înapoi. [10] 4—10

Sz. 1031—1899 [35] 2—2

Pályázat.

Reșinár községben rendszeresített segéd-jegyzői állás betöltése czéljából pályázat nyittatik, és felhivatnak a pályázni kivánók, miszerint kellően felszerelt kervényeiket folyó évi márczius hó 20-áig alólirottnál adják be.

Ezen állással egybekötött illetmények:

1. fizetés 400 írt.
2. lakpénz 30 frt.
3. tüzi fa átalány 20 frt.

A megválasztandó segéd-jegyző anyakönyv-vezető helyettesnek fog kineveztetni, mely állással egy tiszteletdíj van összekötve.

Nagy-Szeben, 1899 február 25-én.

A járási főszolgabiró.

Fabritius.

Sz. 1204/99 [36] 1—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzéteszi, hogy Újegyház község határtagositási ügyében Schuller János és neje által beadott kügazitási kereset tárgyalására határnapul folyó évi *április hó 4-ik napját délelött 10 orára* az újegyházi községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyaláson az utasitás 123. §-a értelmében az újegyházi határon érdekelt összes birtokosok azon figyelmeztetéssel idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja, és hogy az eljárás-tárgyát képező körülményekre nézve annak befejezte után utólagos felszólamlásnak hely nem fog adatni.

Nagyszeben, 1899 évi február hó 20 án.

A kir. törvényszék eljáró bírájától

Mihály,
kir. törvszki biró.

J. PSERHOFER

PILULE DE CURĂȚIREA SÂNGELUI

numite mai nainte „PILULE UNIVERSALE“,

merită pe deplin numirea ultimă, pentru-că în faptă sunt fórte multe bóle, la cari și-au validitat aceste pilule efectul lor cu adevĕrat escelent.

De multe decenii sunt lățite aceste pilule peste tot locul și puține familii se vor găsi, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici au fost și sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din **mistuire rea** și **constipație** (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulațiunei ferei, dureri de ficat, lâncedirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge** la creeri, **hemoroide** ș. a.

Prin însușirile lor de a curăți sângele au mai ales un elect admirabil la **lipsa de sânge** și bólele ce resultă din aceea, precum: **anemie, dureri de cap** *nervóse* ș. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea așa de domol, încât nu causéză nici cele mai ușóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă și de cei mai debili și chiar de copii.

Aceste **pilule depurative** *se* **prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15 în Viena** și costă o cutie cu 15 pilule **21** cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1** fl. **5** cr. La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediția francată 1 sul de pilule **1** fl. **25** cr., 2 suluri **2** fl. **30** cr., 3 suluri **3** fl. **35** cr., 4 suluri **4** fl. **40** cr., 5 suluri **5** fl. **20** cr., 10 suluri **9** fl. **20** cr. Mai puțin de un sul nu se póte espeda.

NB. In urma lățirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme și numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de I. Pserhofer** și numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabile**, a caror instrucțiune de folosire e provĕḑută cu subscrierea proprie a lui **I. Pserhofer,** și cari pórtă pe acoperișul fiecărei cutii aceeași subscriere cu scrisóre **roșie**.

Din nenumĕratele scrisori prin cari mulțămesc consumenții acestor pilule pentru redobândirea sănĕtății după cele mai diferite și mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fiecine care a întrebuințat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiți buni și-mi mai trimiteți 15 suluri din neîntrecutele D-Vóstre pilule depurative cu ramburs. Și cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulțămita mea perfectă pentru puterea miraculósă a pilulelor D-Vóstre. Semnez cu tótă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.

Stimate Domnule! Voia lui D-ḑeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilule D-Vóstre și acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie așa că nu-mi mai puteam isprăvi lucrurile, și de sigur aș fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale D-Vóstră. D-ḑeu se Vĕ binecuvinteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credință, că pilulele D-Vóstre mĕ vor face deplin sănĕtósă, cum au ajutat și altora.

Teresia Knific.

Wiener Neustadt, 9 Decembre 1887.

Stimate Domnule! Vĕ esprim în numele mătușei mele de 60 ani cele mai sincere mulțămite. Ea a suferit 5 ani de catarch cronic de stomach și bólă de apă. Viața-i era un chin și se credea deja perdută. Din întêmplare căpĕtă o cutie din escelentele dv. pilule depurative și s'a vindecat după o întrebuințare mai îndelungată a acelora.

Cu tótă stima Iosefa Weinzettel

Eichengraberamt, lângă Gföhl 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul 'mi permit a Vĕ ruga să-mi trimiteți din nou 4 suluri din intr'adevĕr folositórele și escelentele D-Vóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoscință a mea pentru valórea acestor pilule și le voiu recomanda, pe cât numai voiu putea, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulțămită a mea Vĕ imputernicesc a face ori-ce întrebuințare publică, Cu tótă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia aust. 8 Octobre 1886.

Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale D-Vóstră. Numai escelentelor D-Vóstră pilule am de a mulțămi, că m'am mântuit de o bólă de stomach, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu-mi vor mai lipsi nici când aceste pilule. Vĕ esprim prin acésta mulțămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwikl.

Liquer Bernhardin din plante de Alpi de **W. O. Bernhard** în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., $^1/_2$ sticlă 1 fl. 40 cr., $^1/_4$ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism, cel mai bun mijloc la tóte suferințele reumatice: dureri de măduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinți, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de **J. Pserhofer** recunoscut de mulți ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum și pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomachului și a nervilor.

Elixir-Kola sau Vin, 1 lit. 3 fl., $^1/_2$ lit. 1 fl. 60 cr. $^1/_4$ lit. 85 cr.

Balsam de gușî a lui J. Pserhofer, mijloc recomandabil contra gușii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65cr.

Esență de viață, J. Pserhofer **(Picături de Praga)** contra stomachului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot felul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flac. 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răgușelei, tusei măgăresci etc. 1 sticluță 50 cr., 2 sticluțe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tannochinină, de **J. Pserhofer,** recunoscută de medici, de un șir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. **Steudel** la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot felul și la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcioróse, la buba vênătă durerósă, la sugei, țițe cu răni și aprindere de țițe, podagră și alte asemenea bóle, probat de repețite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curățire universală, de **A. W. Bullrich,** un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, amețélă, cârcei de stomach, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tóte specialitățile pharmaceutice interne și externe anunțate în ḑiarele austro-ungare, și tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorință prompt și ieftin.

Trimiterile prin postă se execută cu cea mai mare grăbire trimițĕndu-se banii înainte, comande mai mari și cu rambursă.

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕḑute cu numele I. Pserhofer și cari pórtă același nume și pe acoperemêntul cutiei cu scrisóre roșie.

Scutite prin marcă și mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru [5] 6—6

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 19 Sibiiu Sâmbătă, 20 Februariu v. (4 Martie n.) 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Anunț convocatoriu.

După-ce Maiestatea Sa Preaînălțatul nostru Împĕrat și Rege s'a îndurat preagrațios, cu datul de 18 Februariu nou a. c. a întări pe alesul nostru metropolit în persóna Înalt Preasfinției Sale Domnului ***Ioan Mețianu,*** *— convoc prin acésta pe p. t. domni deputați congresuali la ședință congresuală pe diua de* ***Duminecă, în 28 Februariu (12 Martiu) a. c.*** *la órele 8 diminéța în biserica parochială din Sibiiu-Cetate, pentru îndeplinirea actului de întroducere în scaunul de archiepiscop și metropolit după formalitățile prescrise.*

Domnii membri ai congresului electoral, anume cei din provincie, sunt poftiți a face de timpuriu arĕtare aici, dacă pot participa la ședință, sau nu, iar cei cari se vor fi anunțat ca participanți, și după aceea se vor afla împedecați de a venì, sĕ notifice absentarea lor, eventual prin telegraf, cel puțin cu dóuĕ dile înainte de întrunirea congresului.

Acésta se aduce la cunoscință spre scire și conformare.

Sibiiu, 17 Februariu, 1899.

Presidiul congresului electoral:

Dr. **Il. Pușcariu** m. p.
archim., comis. cons. metrop.

Eră nóuă.

După lupte turbulente de 6 luni de dile cabinetul Bánffy a fost silit sĕ se retragă, și locul lui l'a ocupat ministeriul Széll.

Schimbarea acésta în ministeriu nu e considerată ca schimbare numai în persóne, ci prin faptul că s'a retras guvernul Bánffy la insistența oposițiunei, și că noul ministeriu s'a format în urma unui compromis, s'a inaugurat o eră nóuă, un spirit nou, care va da nóuă viață organismului de stat.

Ani 24 a guvernat în Ungaria spiritul demoralisațiunei, inaugurat cu era Tisza, ani 24 nu s'a considerat binele public, nu interesele generale ale statului, nu legile esistente, ci volnicia, terorisările, și spiritul esclusivist de partid, care sub era de 4 ani a lui Bánffy, ca sloiu de ghiață a apăsat și asupra Ungurilor, întru-cât ei nu întrau în veriga de fer a partidei dela putere.

In fine țara rĕsuflă mai ușor, s'a frânt puterea erei terorisătóre, și o nóuă eră se deschide în patria nóstră pe tóte terenele vieței publice.

Nu dela noi le dicem aceste. In ton drastic, în ton dictat de adêncă amărăciune constată întrégă presa maghiară gerul și terorismul din era Tisza.

Venirea actualului ministru-president la putere e salutată de întrégă presa maghiară cu entusiasm.

In ea vĕd radele purpurii ale unei aurori, care prevestesce dile senine, sóre cald, care deopotrivă va încăldi pretutindenea, care în inimile amărîte va aduce pacea, iubirea, stima reciprocă, și dorul de a lucra comun pentru binele patriei.

De 6 luni de dile parlamentul nostru nu a mai putut lucra nimica.

Tóte nuanțele politice s'au întrunit, și au făcut imposibilă funcționarea parlamentului.

Guvernul a luat refugiu la represalii, și fracțiunea Tisza a subscris un proiect de lege, care era identic cu sistarea constituțiunei.

In momentul acela au eșit din partida liberală bărbații cei mai de valóre.

Ungaria cu 1 Ianuariu 1899 a întrat în starea afară de lege

Guvernul a întrat în anul acesta fără budget votat de parlament, fără lege care sĕ enunțe obligămêntul de a se asenta barbați în armată.

Din inițiativa corónei un membru din partida liberală ia firul negoțierilor cu oposițiunea; cei eșiți din partida liberală mijlocesc negoțierile între Szél ca representantele corónei și între oposițiune.

Resultatul a fost căderea guvernului Bánffy și cu el era vechiă, era fărădelegilor și a corupțiunilor și venirea lui Széll în fruntea guvernului și cu el eră nóuă, era legalității, a egalei îndreptățiri și a respectului față cu legile.

Vorbirea ministrului president cu care s'a presentat guvernului, se consideră ca eveniment, cum am dis, ca începutul unei ere nóuĕ.

Cine nu a trăit în cei 24 de ani trecuți în Ungaria, nu va pricepe nici entusiasmul cu care a fost primită cuvêntarea noului ministru-president nici căldura, care a cuprins din nou inimile ómenilor, nici speranțele mari, cari se légă de acéstă eră nóuă.

Ce a promis noul ministru-president?

„Voiu continua edificarea statului unitar maghiar, prin întărirea și asigurarea tuturor instituțiunilor lui economice, culturale și politice.

„Mĕ voiu basa pe partida liberală, dară voiu ținea de binevenit, de favorabil, de prețios ori ce alt ajutoriu din cealaltă parte a dietei, cât timp va sta pe basa programului meu

„Voiu respecta instituțiunile culturale ale confesiunilor, și conservând intregitatea lor, voiu cultiva bunele relațiuni dintre stat și confesiuni.

„Va întrebe cineva: care e spiritul guvernării mele?

„Când am venit la locul acesta, am adus cu mine vederile, cari viéză în mine de când mĕ ocup cu politica. Am venit aici cu vederile, am venit aici cu intențiunile, pre cari mi le-am insușit în primăvara vieței mele, cari sunt altoite în ființa mea; de acelea nu me voiu despărți nici acuma, când în tómna etății mele m'a chemat la acest loc voința Maiestății Sale și mâna sorții.

„Lucru de tot simplu este acesta, el nu e delicat, căci se înțelege de sine.

„Voiu guverna, voiu conduce instituțiunile patriei, voiu executa legile, precum trebue sĕ facă ori-ce guven, căci altceva nici că e posibil, anume așa: ***fără deosebire de naționalitate, fără deosebire de confesiune, fără deosebire de clasă, sĕ se mĕsure pentru fie-cine cu asemenea mĕsură.***

„Cea-ce în privința acésta este stéua mea conducĕtóre, aceea trebue sĕ fie stéua conducĕtóre a fie-cărui guvern, și ea stă din trei cuvinte: ***lege, drept, dreptate.***“

Cine nu a trăit în Ungaria în cei 24 de ani din urmă, nu va cuprinde rostul entusismului, al însuflețirii la audul acestor cuvinte. nu va cuprinde puterea magică, care a captivat întreg parlamentul, și din lei turbați conducĕtorii oposițiunei de eri, au devenit miei blândi, cari toți s'au închinat noului ministru-president și l'au salutat ca pre un al doilea regenerator al Ungariei.

Noul ministru president s'a presentat ca guvern al legalității, și a accentuat că așa trebue sĕ fie ori-ce guvern, că altcum guvern cinstit nici nu póte sĕ fie.

Intre împregiurări normale parlamentul ar trebuí sĕ rĕmână rece la un asemenea program, mai rece ar trebuì sĕ rĕmână presa, și mai rece miliónele de locuitori, căci prima datorință a fiecărui guvern este sĕ esecute legile esistente.

S'a înaugurat o eră nóuă, așa ne spun diarele unguresci, s'a înaugurat era: *legalității, era dreptății, era adevĕrului.*

De aceea e nespus de mare bucuria in întrégă viéță de stat a Ungariei

Intrucât nóuĕle elemente, cari întră în partida liberală vor reformá spiritul nefast de până acuma, vom vedea în dilele cele mai próspete.

Despre bunele intențiuni ale noului ministru-president până acuma nime nu se îndoesce.

FOIȚA.

O bucată de pâne.

De
Francois Coppée.

Tinerul principe Henric Hardimont petrecea în Aix, — își cura tocmai, cu apă rece, vestitul seu cal Perichole, care la ultima alergare se rĕcise.

Era tocmai la capĕtul dejunului când cu o privire distrasă aruncată pe diar, cetí vestea înfrângerii dela Reichshoffen.

Iși sorbí păharul de beutură ce mai avea nainte și ordonà servitorului sĕu sĕ pacheteze. Dóuĕ óre mai târdiu el plecà cu acceleratul de Paris, ca sĕ se presinte la comisia de asentare sĕ-l înroleze și pe el în óre-care regiment de linie.

Póte sĕ se învêrtéscă cineva dela nóuĕspredece până la douĕdeci și cinci de ani, numai pe terenurile de întrecere cu caii, sau prin camerele de toaletă a cântărețelor de operetă, va avea totuși și acesta momente, când nu va putea sĕ uite că Enguerrand Hardimont a cădut jertfă ciumei în Tunis în aceeași di cu Ladislan cel sfânt, sau că Iean Hardimont a condus sub *du Guesclin* trupele de voluntari.

Ori-și cât l'ar fi istovit pe tinerul principe aventurile sale amoróse, când prinse vestea, că Francezii sunt bătuți pe pămênt francez, tot sângele i-se urcà în cap și așa se simți, ca omul căruia i s'a dat o palmă!

Așa se întêmplà și aceea, că la întâi Novembre 1870, pe când regimentul sĕu se reîntorcea spre Paris, Henric Hardimont ca pedestraș din compania a treia a regimentului al doilea, se afla de vardă cu ceata sa, înaintea sanțurilor „haut-bruyeres“ apărate de tunurile fortăreței *Bicétre.*

Impregiurimea dădea un tablou trist: un drum tinos împrejmit de arbori pleșuvi, strătăia șesul mocirlos, iar în marginea drumului sta o crâșmă singuratică, la care soldații și-au aședat lagărul.

Nainte cu câteva dile se dase aici o luptă, care a lăsat după sine urmele pustiului și pe case și pe arbori. Iar ceriul întunecos de tómnă, cu norii sei plumburii, grei, făceau ținutul acesta și mai fioros.

In ușa crâșmei, cu pușca pe umĕr, cu pălăria trasă pe ochi, nemișcat privea țintă naintea sa tinĕrul principe; mâna amorțită de frig și o ținea în buzunarul pantalonului roșu, și zgribura în bunda sa cu piele de miel.

Invinsul soldat se dete cu totul gândurilor negre, și numai când și când mai arunca câte-o privire durerósă spre colinele perdute în neguri, de unde venea rĕsunetul surd al bubuiturilor de tun.

De-odată simțí că îi e fóme. Se lăsà într'un genunche și își căutà în traistă, care sta rĕzimată de părete, pânea comis, și apoi findcă briceagul și-'l perduse, mușcă din pâne cu dinții și începu a mânca încet.

Dar după câteva bucături se săturà de ea, căci pânea era uscată și înflorită. Iși aduse aminte că mâne capătă alta, căci e diua de împărțit pâne. Oh, uneori e fórte amară și datorința! Ii veniră în minte tinerului principe dejunurile de odinióră, pe care le numea el „de post“, când în câte-o di ce urma după o cină prea de tot iritantă, diminéța se ducea la „Café-Anglais“ și se aședa la o ferestruică, lăsând sĕ-i aducă câte-un cotlett garnisit numai cu bureți galbini, iar chelnerul, care-'i cunoștea gustul, îi aducea și aședa nainte câte-o butelie de *„leoville“* vechiu... La dracu! Totuși bune vremuri erau acelea! Cu pânea mizeriei, tot n'are sĕ se obicinuiască nici odată!..

Și tinerul principe, asvêrli, cu o mișcare impacientă, rĕmășița de pâne, în tină!

*

In clipa acésta un soldat de rênd eși din crâșmă, se aplecà, luà pânea, o ștérsă cu aripa căpeneagului și începú sĕ îmbuce hălos la ea!

Henric Hardimot se rușinà de fapta sa și prívi cu milă la nenorocitul drac flămênd, care dădea așa dovedi de poftă de mâncare! Era un flăcău înalt, slab, crescut posibil reu, cu ochi ardênd de-un foc bolnav și cu barba neîngrijită.

— Ești tare flămênd ortace? întrebà Hardimont pe soldat, apropiindu-sĕ de el.

— Precum vedi și tu; respunse acesta cu gura plină.

— Iartă-mĕ, că de știam că tu ai mânca pânea, nu ași fi aruncat'o jos.

— Nu face nimica, rĕspunse soldatul, eu nu-'s gingaș de loc.

— Tot una; eu am făcut rĕu și mĕ căesc. Dar nu vreu sĕ ai părere rea despre mine; am un pic de cognac în ploscă, haid' sĕ-'l bem împreună.

Feciorul sfîrșí cu mâncatul și beú cu principele câteva îughițituri de rachiu. Cunoștința era încheiată.

— Cum te chiamă? întrebà.

— Hardimont, rĕspunse principele, înlăturându-'și titula și rangul. Dar pe tine?

— Jean Victor; numai acum m'au împărțit iară la trupă; am fost în spital. La Châtillon am fost rănit. Ah, în spital e așa de bine și îngrijitorul dă așa supă bună de carne. Dar aveam numai o zgărietură mică. Majorul a poruncit sĕ mĕ trimiță afară, și

Sosirea Metropolitului.

Sosind actul ministerial, prin care se notifică presidiului congresului național-bis. electoral resoluțiunea preaînaltă de întărire a alegerii de archiepiscop și metropolit al nostru, s'a anunțat din partea comisariului pentru conducerea congresului electoral, a P. Cuv. Sale d-lui *Ilarion Pușcariu,* terminul de întrunire a membrilor congresuali pentru întroducerea festivă a alesului bisericei, Inalt Presfințitului Domn *Ioan Mețianu,* în nóua dignitate, și pentru terminarea agendelor sale și încheierea sesiunei electorale.

Anunțul convocatoriu îl publicăm în fruntea Nr.-lui de ađi.

In urmarea acestora s'au făcut pregătirile necesare atât pentru salutarea de bun venit al Inaltpreasfinției Sale la întrarea pe pământul archidiecesei, precum și în centrele protopresbiteratelor prin care va trece, și mai ales în centrul archidiecesei în Sibiiu.

Avem înformațiuni dela locul competent, că Inaltpreasfinția sa va pleca din Arad cu trenul accelerat pe linia Vințului de jos — la Mercurea, *Mercuri* în 24 Februariu, (8 Martiu) iar la Sibiiu va sosí *Joi,* în 25 Februariu, la órele 12 și 40 minute.

Suntem convinși, că clerul și poporul din apropierea liniei ferate indicate mai sus, va da espresiune bucuriei ce umple inima tuturora la întimpinarea mirelui iubit al bisericei ortodoxe române, presentându-se în numěr frumos la locurile prin cari va trece, iar cei din alte părți și mai ales cei din jurul Sibiiului, se vor grăbí a-l saluta cu ocasiunea sosirii la stațiunea căiei ferate din Sibiiu.

Instalarea festivă în scaunul metropolitan va fi din ședință congresuală, Dumінecă în 28 Februariu a. c. (12 Martiu).

Dorim Inaltpreasfințitului metropolit, ca Dumneđeu sě-l aducă în pace la nóua sa reședință!

Evangelia Carmen Sylvei.

La palatul Ateneului Român din Bucuresci este espusă de câteva đile Evangelia cea admirabilă, pe care *a scris'o și a ilustrat'o întrégă cu mâna sa proprie M. S. Regina Elisabeta* pentru biserica episcopală dela *Curtea-de-Argeș.*

Opera Majestății Sale este în adevěr fără seamăn, scrie „V. N.“, și la desěvêrșirea ei Suverana a lucrat *șése* ani.

Evangelia este scrisă și pictată pe pergament în chipul cel mai artistic.

Fie-care filă este incadrată într'o ramă de argint, frumos încrustrată și lucrată. O legătură specială și bogată permite închiderea și deschiderea Cărții sfinte.

Trebue s'o veđi ca sě-ti faci o idee de munca și atențiunea ce a reclamat acéstă neprețuită podóbă, de arta și frumseța cu cari a fost sěvêrsită.

Evangelia este acum așeđată și închisă într'un dulap special de sticlă, el însuși de o frumseță și o bogăție rară, esecutat într'adins la Viena, după desemnurile dlui Lecomte de Nouy.

Acest dulap așeđat pe un fel de masă, care stă pe un postament îmbrăcat în roșu, susține deasupra o cupolă aurită, în vêrful căreia se ridică coróna regală cu cruce.

Dulapul este întreg lucrat în stilul măreței biserice episcopale. Strălucirea aurului se amestecă cu petrele scumpe și cu pictura artistic executată în verde și albastru, închis și deschis, pe lângă care albul, risipit pe ici pe colo, se perde cu mult efect.

Evangelia stă așeđată pe un fel de pupitru aurit, care o susține înclinată înainte.

La cele patru colțuri ale dulapului în partea de sus, se věd suspendate patru candele de aur, admirabil lucrate și împodobite cu pietre scumpe.

De jur împrejur, în partea de mijloc se citește inscripția ce urméză:

„Unindu-se în cuget și simțiri cu prea pioșii întemeetori ai bisericei episcopale din Curtea-de-Argeș, Regina României, Elisabeta, timp de șése ani (1886—1892), a scris și a împodobit cu mâna ei acéstă sfântă și Dumneđeiască Evangelie, în amintirea dragei Sale fice, Princesa Maria“...

Opera fără seamăn a M. S. Reginei va împodobi și mai mult mărеața Biserică episcopală, căreia i-a destinat-o.

Evangelia este deschisă la: „A treia de la Mateiu“.

Publicul, abia anunțat, se grămădește sě admire regescul și artisticul dar.

Dela Asociațiune. Joi în 2 Martie n. comitetul central al „Asociațiunii“ a ținut sub președința Ilustrității Sale dlui vicepreședinte *Dr. Ilarion Pușcariu,* ședința sa ordinară lunară. Au fost presenți dnii membrii: Zaharie Boiu, Parteniu Cosma, Ioan Papiu, I. Crețu, Dr. R. Roșca, Leontin Simonescu, Dr. C. Diaconovich, Nic. Togan, și O. Tilea, precum și secretarul II. Dr. Ilie Beu, ca notar.

Printre hotărîrile mai remarcabile ce s'au luat de comitet în acéstă ședință a sa, sunt următórele:

= *S'a decis, ca cu ocasiunea instalării festive a Inalt Prea Sfinției Sale noului nostru Archiepiscop și Metropolit Ioan Mețianu, la timpul primirii deputațiunilor, comitetul central al Asociațiunii sě se presinte in corpore spre a aduce felicitările Asociațiunii înaltului prelat.*

= S'a decis tipărirea pe risicul Asociațiunii, a câte unui manual de Istorie și Geografie pentru șcólele civile, tradus după Dr Ales. Márki, și presintat comitetului prin profesorul Ioan Popovici dela scóla superióră de fete.

= Regulamentul pentru bibliotecile poporale, presintat în proiect în ședința asta, s'a decis sě fie multiplicat prin tipar ca manuscript, și apoi sě fie împărțit membrilor din comitet, precum și tuturor directorilor de Despărțăminte, spre studiare și presintare de opiniuni, ori eventuale propuneri de întregire sau modificare.

= Societatea istorică și archeologică unguréscă din comitatul Hunedórei, cu reședința în Deva, a înaintat comitetului Asociațiunii rugare — scrisă, pentru a avea mai sigur efect, chiar... românesce, — ca sě-'i dee Asociațiunea în schimb tóte publicațiunile ce apar în editura sa. Vor trimite, firește, și ei ale lor. Comitetul a decis primirea ofertului de schimb.

= Pentru meseriașii români din patrie Asociațiunea publică iarăși concurs pentru 16 știpendíi de câte 25 fl. Va apare în curênd.

= *„Cronica lui Anonymus Belae Notarius“*, acest însemnat isvor pentru istoria veche a poporului român în aceste țěri, cronică ce a servit de îndemn ori temeiu la o întrégă literatură istorică în limbile germană, francesă, maghiară și română, și care s'a și tradus în mai tóte limbile, dar care românesce nici până ađi nu a fost tradusă complet, decât în fragmente în firul altor lucrări istorice, — *va apare acum și românește.* S'a pus anume de către domnul Mihail *Beșan,* la disposiția comitetului Asociațiunii un esemplar de traducere completă a numitei cronice, traducere făcută după originalul latin și afirmativ fórte îngrijită, iar comitetul în ședința de alaltăeri a decis a se tipărí în broșură separată atât traducerea română, cât și, paralel, textul latin original.

Revistă Bisercéscă.

Liturgia maghiară la gr.-cat.

„Unirea“ din Blaj a declarat, ca rěspuns la o întrebare a nóstră, că nu știe și nu crede că P. S. Sa Episcopul Szabó dela Gherla sě aibă intenții de a întroduce limba liturgică maghiară în biserica unită de sub păstorirea sa — „națională“...

Nu știm însě de unde, de unde nu, dar foile ungurescі mereu aduc știri despre o lucrare în acest sens în sinul bisericei unite române. Iată cea mai nóuă știre ce ni-o dă „Pesti Napló“ de Joi în 2 Martie n.

„*Vicariu român pentru episcopia grecocatolică maghiară.* Titus Budu, de curênd numitul vicariu episcopesc greco-catolic la Sigetul Marmației, după cum auđim, mână în mână cu bărbații conducětori bisericești dieparchia sa și cu mai mulți deputați dietali, cu preoțimea sa și cu conducerea episcopului Szabó, — *pornește mai departe pe cărarea croită, ca sě se realiseze în Ungaria o episcopie puternică și tare greco-catolică maghiară.*

„Titus Budu e unul dintre cei mai patriotici preoți greco-catolici români. Din causa acestor sentimente ale sale, a și avut mult sě sufere din partea credincioșilor cei din jurul „Unirii“ din Blaj și a „Tribunei“ din Sibiiu, deja pe când era simplu preot“.

Ce recomandație o mai fi și asta?

Din diecesa Aradului.

— Corespondență particulară —

De lângă **Arad,** Februarie 1899.

Onorată Redacțiune!

Indignațiune și scârbă cuprinde pe fiecare om de bine din acéstă diecesă, cetínd insultele și clevetirile ce apar đilnic în fóia „Tribuna Poporului“ din Arad, la adresa Metropolitului nostru ca fost Episcop al Aradului, si scârba ómenilor de bine e cu atât mai mare, cu cât sciut este pe aici, că directorul acelei foi este Cuvioșia Sa părintele ieromonach călugăr al mânăstirei Hodoș-Bodrog, Vasilie Mangra; și cei dela „Tribuna Poporului“ au ajuns cu îndrăsneala până a scóte de spate din reședința Episcopéscă pre iubitul nostru Archiereu, acum Escelenția Sa Metropolitul Românilor ort. din Ungaria și Transilvania, avênd cutezanța a intreba în fóia lor că -- de ce nu se mai duce? —

Protestăm în contra insultelor și clevetirilor din „Tribuna Poporului“ la adresa fostului nostru archiereu, actualul Metropolit, și cei dela „Tribuna Poporului“ sě iee la cunoscință, că în diecesa Aradului e o mulțime de tot mare de credincioși ai bisericei nóstre, cărora *le pare reu că trebue sě se lipséscă de acest archiereu iubit,* care a lucrat pentru înflorirea și înaintarea diecesei nóstre atâta! Și acésta mulțime de drept aprețiatori ai I. P. S. Sale, s'a scandalisat până în suflet de insultele „Tribunei Poporului“, căci ađi ori unde se întórce omul prin comune, nu aude altă vorbindu-se, decât de acele insulte și clevetiri, đicênd tótă lumea că asemenea fapte vin numai dela nisce ómeni desperați și scăpătați.

Nu este aici locul sě espunem meritele Inalt Prea Sfinției Sale pentru biserică și popor, pentru-că acelea le va scí aprecia după vrednicie numai istoria nepарțială; cu tóte aceste punem în fața celor dela „Tribuna Poporului“ starea diecesei la venirea și mergerea Inalt Prea Sfinției Sale.

Inalt Prea Sfințitul nostru archiereu a ocupat scaunul episcopesc al Aradului la 20 Aprilie v. 1875. și după cum se vede din protocolul ședințelor primului sinod eparchial condus de Prea Sfinția Sa, starea materială a diecesei consta din 5 fonduri cu un capital

---

acum pot începe iarăși flămênđirea... căci poți sě mě cređi ortace, așa cum mě veđi aci, am răbdat fóme viața mea întrégă.

Era grozav pentru gingășitul principe sě audă așa ceva, el care numai mai nainte îi părea că simte lipsa cugnei dela *Çaffé-Anglais!*. Și principele Hardimont, speriat privi la soțul seu. Soldatul zimbí dureros, lăsând se i-sě vadă dinții de lup, dinții unui om rupt de fóme, pe cari fața lui cenușie îi făcea sě pară și mai albi, și ca și cum ar înțelege că se aștéptă dela el sě fie de tot familiar, intim, începu:

— Dacă voești și d-ta, — și aci încetà a mai tutuì pe soțul seu, póte a simțit că vorbește cu un bogat, fericit, — dacă voești, sě ne plìmbăm un pic în sus și 'n jos, sě ne încălđim piciórele, și o sě-'ți spun așa lucruri, de cari d-ta de bună samă n'ai mai auđit vre-odată! Me chiamă Jean-Victor, numai așa scurt Jean Victor, pentru că-'s copil găsit, și singurele mele aduceri aminte plăcute, sunt đilele pe care le-am petrecut în orfelinat. Ciarșafurile erau albe pe paturile nóstre mici; ne jucam într'o grădină frumósă sub arborii și pomii mari, și aveam acolo o soră bună, o soră tineră și palidă, a cărei copil favorit eram eu, și mai bucuros mě plimbam cu ea, decât sě mě joc cu ceialalți copii, pentru-că mě atrăgea totdeuna spre sine și-'mi așeđa pe frunte mâna ei slabă, caldă. Dar dela vêrstă de doisprеđece ani, după întâia cuminecare, n'am mai avut parte decât de mizerie.

Tutorul comun, m'a dat la un funariu ca ucenic. Dar asta nici nu e măestrie, căci e lucru peste putință sě trăești dintrênsa, dovadă despre asta, că funarul era silit sě-'și iee ucenici mai ales din institutul orbilor. Și aci am început apoi a trage în fóme! Măestrul și maistorița, doi bětrâni zgârciți, țineau pânea incuiată și đeu subțirică fálióră tăiau din ea pe sama mea la mâncare. Trebuia sě věd mereu pe maístorița, cum la fiecare lingură de zamă ce ne împărța, ofta uitându-sě în blid că scade! Cei doi soți ai mei, micii orbi, erau mai puțin nenorociți decât mine. Nici ei nu căpătau mai mult ca mine, dar cel puțin nu vedeau privirile pline de părere de rěu și mustrătóre, a netrebnicei femei.

Iar něcazul cel mai mare era, că eu deja de-atunci aveam e mare poftă de mâncare. Dar vina mea e acésta? Trei ani am fost acolo ucenic, și neîntrerupt am flămênđit... Trei ani! Și meșteșugul acesta îl poți învěța dóră într'o lună. Dar statul nu póte sě le știe tóte, și nici nu bănuește măcar, că ce sufer copiii sěrmani.

Ah! dta te-ai mirat că am ridicat pânea din tină? Nu te mira, acesta e la mine obiceiu. Destule coji de pâne am scrumat de prin grămada de gunoiu, și dacă câte odată erau prea de tot tari, le puneam sě se înmóie în lavor. Mai norocit eram atunci, când copii de școlă aruncau pe drum resturi de pâne, și eu le găsiam. Dacă numai puteam, îmi îndreptam îndată pașii pe drumul ce duce la școlă.

Când am fost gata cu anii de ucenicie, n'am putut trăí după meșteșugul meu. Am probat și altceva, căci nu mě temeam de muncă. M'am făcut ucenic de cioplitor de petri, învěțăcel de prăvălie, zugrav, — și ce mai sciu eu ce. Inzadar. Odată nu era de lucru, altădată îmi perdeam locul. — Cu un cuvênt sătul eu nu m'am putut simțí nici odată.

Uneori mě apuca nebunia dacă treceam pe dinaintea unui brutar și vedeam afară pe ușe chipul pânii, ori îi sîmțeam chiar mirosul Spre norocul meu, în atari clipite îmi aduceam totdeuna aminte de sorióra cea bună din orfelinat, care atât de des îmi spunea, ca sě fiu cinstit, și îmi părea că-'i simt atunci de nou pe frunte mâna ei ferbinte.

In sfîrșit la optspređece ani m'am băgat la miliție, și puteam sě fiu mulțumit, — dar acum, đěu că 'mi vine sě mai și rîd, acum iaca — aci-'i asediul și fómea iară!

Veđi n'am mințit de loc adineaori, când am đis că eu întotdeuna, dar întotdeauna, am îndurat fóme!

*

Tiněrul principe era om cu inimă bună și fù adênc mișcat auđind o plângere atât de fiorósă dela un om, dela un soldat, pe care în uniformă îl ținea asemenea sieși, — și vêntul de séră sbicí douě lacrimi în ochii lui...

— Jean Victor, đise, și încetà și el delicat a mai tutuí pe copilul găsit, — dacă noi amêndoi vom scăpa cu viață din rěsboiu, ne vom revedea, și cred că îți voiu fi de folos! Deocamdată, fiind-că n'avem alt brutar aci la avantposturi afară de caporalul de đi, și findcă porția mea de pâne e încă odată așa de mare ca pofta mea de mâncare, nu te superi, așa-i?, dacă ca doi ortaci buni o împărțesc cu d-ta.

Cei doi ómeni își strînseră cu căldură mâna, dup'aceea, fiind-că se făcuse nópte și ei erau obosiți de multa priveghiere și iritație, se întórseră în odae, în crâșmă, unde deja đece-doisprеđece soldati zăcéu pe paie. Se culcară lângă olaltă și nu preste mult se scufundară în somn adênc.

Spre međul nopții Jean Victor s'a trezit; de bună samă era flămênd. Vêntul gonise norii, și o rază de lună care prin coperișul găurit, a întrat în odae, lumina capul blond, frumos al principelui. Jean Victor încă tot înduioșat de bunătatea ortacului sěu, îl privea cu admirare, când sergentul tocmai deschise ușa, și chemà pe cinci soldați pentru schimbarea vardei. Și principele era între aceștia, dar el nu se tređí când îl strigà.

— Hardimont, sus! repetà subofițerul

de *82·717 fl. 21 cr.* şi fondurile comune administrate de o epitropie separată de consistoriu, cari representau un capital de 501. 358. fl.24 cr.

Din cele ce au fost s'a economisat şi făcut cu stăruinţă de fer, prin fostul nostru archiereu (vedi protocolul sinodului din 1897), că la finea anului 1897, diecesa nóstră avea sub administraţiunea Consistorului Aradan *24* fonduri şi fundaţiuni cu o sumă de *1.216.291.fl. 54 cr.*, Dintre aceste fonduri amintim fondul preoţesc cu o sumă de *330. 943. fl. 93. cr.* fondul diecesan de asigurare cu *35.895 fl. 11 cr.* cari sunt creaţiunea I. P. S. Sale!

Afară de aceste P. S. Sa a înfiinţat cu spesele sale proprii, o *tipografie*, pe care o-a predat diecesei cu un fond în valóre de *43·566. fl. 05 cr.* (v. prot. sinodal.)

Apoi renovarea şi lărgirea localului reşedinţei Episcopesci, zidirea a lor douĕ case de chirii pentru diecesă, zidirea seminariului diecesan, cumpĕrarea mai multor case pentru alumneele diecesane şi adjustarea acelora, efectuite tot sub P. S. Sa, la îndemnul şi cu ajutorul P. S. Sale, sunt tot atâtea edificii în Arad, cari vestesc mărirea bisericei ort. române din diecesa acésta!

Iar în cele culturale şi morale, organisarea institutului teologic-pedagogic, organisarea preste tot a scólelor din diecesă, înmulţirea şcólelor, şi alte nenumĕrate îmbunătăţiri, sunt tóte la primul loc meritul Archiereului nostru, cea-ce trebue sĕ recunóscă şi cei mai aprigi duşmani ai sĕi. —

Aceste sunt fapte împlinite, în faţa cărora va trebuí sĕ stee respectuos tot omul de bine, dând mărire lui Dumnedeu că am avut un Episcop, care cu trup şi cu suflet a făcut tot cât i-a fost cu putinţă, pentru înaintarea bisericei şi poporului sĕu.

Şi tocmai pentru acésta, dispreţul ómenilor de bine va trebuí sĕ se rĕsbune curênd sau mai târdiu, asupra celor ce insultă şi clevetesc în mod atât de neruşinat şi nemeritat pe capul bisericei nóstre!

Acei insultători şi clevetitori nu spre folosul şi binele bisericei şi a poporului, ci spre strícarea acestora sunt.

Sĕ nu crédă cei dela „Tribuna Poporului", că simţul de recunoscinţiă a perit în biserica nóstră, ori că credincioşii bisericei au degenerat în cele morale întru atâta, ca se nu scie aprecia meritele feţelor bisericesci: suntem pe deplin convinşi, că majoritatea covêrşitóre a inteliginţei şi poporului nostru din diecesa Aradului va binecuvênta din neam în neam numele Archiereului iubit *Ioan Meţianu*, pentru tóte câte a făcut bisericei şi neamului; şi acésta mulţime la despărţire de părintele seu cel bun, dă mărire lui Dumnedeu, că Archiereul lor prin propriile sale vrednicíi a ajuns la cea mai înaltă demnitate în biserica nóstră, la demnitatea de Metropolit, în care demnitate întréga biserică îi doresce încă mulţi ani de stăpânire!!

Diecesanul.

Revistă Externă

Francia şi Germania.

Diarul oficios „Die Post" din Berlin, vorbesce mult-puţin oficios asupra îmbunătăţirii relaţiilor dintre aceste 2 ţeri, îmbunătăţire semnalată şi de noi.

Intr'un articol de fond scriind despre relaţiunile franco-germane, esprimă astfel punctul de vedere al Germaniei:

„Câtă valóre pune Germania pe menţinerea şi mai departe a bunei înţelegeri cu Republica francesă, s'a arĕtat limpede lumei întregi prin trimiterea înalţilor oficeri ca sĕ însoţéscă, ca representanţi ai împĕratului, cortegiul funebru al rĕposatului preşedinte.

„Inalta stimă, ce atât sferele guvernamentale, cât şi presa francesă cu vadă, au acordat până în acest moment acestei misiuni, dovedesce că Francezii au pătruns însĕmnătatea acestei delicate atenţiuni".

Despre raporturile franco-ruse dice:

„Sentimentul în care se cultivă astădi de către tronul imperial rusesc prietenia cu Francia, nu póte fi decât prielnic menţinerei păcii europene, la care suntem cu toţii aşa de puternic interesaţi".

La sfîrşit, oficiósa germană sfătuesce pe Anglia „sĕ ţie şi ea cu prevedere samă de susceptibilităţile Franciei".

Din Filipine.

Asupra focului pus de insurgenţi în 27 Febr. în 3 părţi ale Manilei, se scriu următórele:

Incendiarii şi-au început opera în cartierul chinez Santa Cruz, unde *300 de case au fost arse*. In acelaş timp incendíi au isbucnit în foburgurile Tondo şi Binondo, unde *o mie de case au fost mistuite de flacări*. Cu mare greutate s'a putut localisa focul, mai ales că indigenii au tăiat în mai multe rênduri tuburile pompelor, pe când alţii, de pe acoperişurile caselor, trăgeau focuri asupra pompierilor şi trupelor însărcinate cu menţinerea ordinei!

Insurgenţii ocupaseră câteva posiţii tari. Şi numai cu multă greutate au putut fi isgoniţi din părţile ocupate, după ce Americanii au dat foc locuinţelor de lemn acoperite cu stuf, pe o întindere de mai mulţi chilometri. Ce foc a mai fost!

Nu se cunosc perderile Filipinilor, dar trebue sĕ fie însemnate. Americanii au avut un locotenent şi trei soldaţi omorîţi, şi vre-o 20 de răniţi, atât în interiorul Manilei, cât şi în liniile exterióre.

NOUTĂŢI

Concert. „Reuniunea română de musică din Sibiiu" va da concertul sĕu ordinar Mercuri în 8 Martie n. a. c., în sala dela „Musikverein". Inceputul la 7 óre séra.

Programa se va publica mai târdiu.

Biletele se edau în diua concertului, dela órele 11—1 în „Musikverein" şi séra la cassă.

Prenotări la locurile din cele dóuĕ rênduri dintâiu, se fac la cassarul reuniunii, Luni în 6 Martie şi Marţi în 7 Martie a. c. n. dela órele 2—3 d. a. în localităţile casinei române, pe lângă solvirea unei taxe de 20 cr.

*

Papa bolnav. Din Roma se anunţă cu data de 28 Februarie, că Papa Leo XIII, după-ce a primit felicitările corpului diplomatic din incidentul apropiatului sĕu jubileu, s'a simţit fórte obosit şi s'a plâns că-i este frig. Medicul dr. Lapponi a constatat, că Papa este într'adevĕr bolnav şi i-a sfătuit sĕ stea în pat. A fost supus şi unei operaţii. Sunt îngrijiri seriόse.

*

Invĕţământul în Rusia. Incepênd din anul acesta, guvernul a hotărît sĕ cheltuiască anual 19.000 de ruble pentru înfiinţarea de noi şcóle profesionale, în deosebi pentru fete. Ministrul rusesc de agricultură şi economie a decis sĕ se construiască atât în Rusia europeană, cât şi în cea asiatică şcoli de meserìi şi de menaj pentru femei şi fete. In Port-Artur se va înfiinţa mai întâiu o şcólă de acest fel pentru fete.

Interesant e şi faptul că ministrul de finanţe rusesc a decis sĕ scótă o ediţie poporală eftină a tuturor scrierilor lui Puşkin, cu ocasia jubileului marelui poet.

*

Procesul Morisseau. Curtea cu juraţi din Galaţi va judeca în diua de 1/13 Martie procesul abatelui papistaş Morisseau.

Au fost citaţi, pentru acéstă înfăţişare, un numĕr de *62 martori.*

Se caută Nr. 1 din „Telegraful Român" pe anul 1898; de aceea rugăm pe dnii abonenţi, cari nu fac colecţii din diar şi dispun de acest numĕr, sĕ binevoiască a'l trimite la Redacţiunea diarului nostru.

O vorbă bună ni se scrie despre învĕţătorul nostru confesional din Valendorf. Amintim din scrisórea primită, că e activ, conscienţios şi pricepĕtor a chemării sale, făcênd frumos spor cu elevii şcólei. Intru cât e adevĕrat, fie dis spre lauda învĕţătorului nostru Filaret Deişorean de acolo.

*

Hymen. Dl *Iosif Chidu*, măestru măcelar şi d-şóra *Elena Poponea*, îşi vor serba cununia Duminecă în 5 Martiu n. a. c. în biserica gr. orientală din Sibiiu (Suburbiul Iosefin).

*

Corăbii perdute pe mare. Pe Oceanul Atlantic au bântuit de curênd furtuni mari, cari au causat multe nenorociri mai ales între Savana şi Boston, şi până acum n'a sosit nici o scire despre *27 de corăbii.* Furtuna a isbucnit în 12 Februarie, şi corăbiile, cari a doua di au întrat în portul New-York, erau acoperite cu ghiaţă. Uneia dintre ele, corăbiei „Ancoria", la sosire tóte aparatele de salvare şi catargul i-au fost sdrobite de furtună; însĕ-şi corabia a fost răpită de vifor şi numai un noroc estraordinar a ajutat'o sĕ ajungă în port.

*

Mişcarea tinerilor ruşi Serbarea anuală universitară din Petersburg a fost însoţită şi în anul acesta, ca de regulă, de turburări făcute de o parte din studenţi.

Dacă acum turburările au avut un caracter mai puţin serios, acésta se datoreşte mĕsurilor fórte energice luate de prefectura poliţiei. Se ordonase nu numai ca birturile şi cafenelele frecuentate mai mult de studenţi sĕ fie închise de la 11 óre séra, ci şi ca întreg Newsky-prospect şi cele-lalte strade din împrejurimile universităţii, sĕ fie ocupate de trupe! Gendarmi călări au cutreeaat circumscripţiile principale ale oraşului. Ori-ce îngrămàdire de lume era aspru oprită, şi dacă totuşi se forma, era împrăştiată de soldaţi comandaţi de câte un ofiţer!

Studenţii cari nu se supuneau ordinelor şi protestau, erau arestaţi numai decât, băgaţi într'o dubă şi duşi până la secţia cea mai apropiată. Studenţii s'au purtat fórte provocator cu poliţia! Un grup din ei au pus mâna pe măturile curăţitorilor de stradă şi au început sĕ dee cu ele în agenţi! In urma acesteia, gendarmii călări au făcut o şarjă dând cu biciuşcele şi împrăştiind pe studenţi,

Studenţii spun că s'au folosit de mături nu ca sĕ atace, ci ca sĕ se apere, căci şarjele erau teribile.

Mai mulţi inşi au fost răniţi. Sau făcut peste o sută de arestări, dar cea mai mare parte dintre studenţi au fost liberaţi.

Turburările au durat trei dile.

Notiţă Literară.

„*Familia Sbĭera*" după tradiţiune şi istorie, şi Amintiri din viaţa autorului: *Dr. Ioan G. Sbĭera*, prof. univ. în Cernăuţi, membru al Academiei etc. — e titlul unni mare volum, de peste 400 pagine, apărut la Cernăuţi sub marca de: „Scriere înmulţită prin tipar ca manuscript". Cu 9 ilustraţiuni familiare.

*

„*Transilvania*" organul „Asociaţiunii", a apărut pe Ian. Febr. 1899, într'un singur numĕr mai măricel, în frunte cu o „Statistică culturală", lucrare merituósă şi migălósă, din care cetitorul multe póte înţelege; Cronica lui Belae Notarius; stiinţă, literatură şi artă; Din sinul Asociaţiunii; Partea Oficială.

„Transilvania", precum cetim întrênsa, e adi diarul român dela noi, care are mai mare tiragiu, rĕspândire. E redactată din ce în ce tot mai cu îngrijire.

*

Din „*Fóia Pedagogică*" a apărut Nr. 4 cu următorul cuprins: Aprobarea alegerii de archiepiscop şi metropolit. — Examenele şcolare, de Dr. I. Stroia (urmare şi încheere) — Modele de lecţiuni: Mama şi fetiţa. Poveste de Elena D. P. Sevastos, de Dr. P. Şpan (urmare şi încheiere). — Din literatura şcolară. — Informaţiuni: Regularea catechisaţiunii — Corespondenţă.

*

Din „*Fóia Şcolastică*" a apărut Nr. 2. cu următorul cuprins: Luminézà-te şi vei fi! G. Sincai şi şcólele poporale; Sciinţele naturale în şcólele poporale; Impărţirea órelor; O resplată adevĕrată; Bibliografie; Diverse; Posta Red. —

Ultime ştiri.

„Gazeta" aduce o nóuă veste rea dela Năsĕud: Fiind vorbă de deschiderea unei linii ferate, pe Valea Someşului, ómenii stăpânirii vor sĕ siléscă comunele grăniţeresci sĕ voteze *500.000* florini, pentru acea linie, luând suma împrumut, fără drept a cere dobândă după ea 90 de ani. Asta ar fi o lovitură economică mortală a comunelor!

—

In dieta ungară s'a ales la 3 Martie de predinte Perczel, fostul ministru de interne. Oposiţia a votat pentru Szilágyi.

—

Bar. Bánffy a fost numit de către M. Sa mareşal unguresc al Curţii. Prin asta întră în casa magnaţilor şi depune mandatul de deputat obţinut la Szilágy-Somlyó.

DIN PUBLIC

Pentru cele cuprinse în rubrica acésta, Redacţiunea nu primesce rĕspunderea.

Declaraţiune.

In numĕrul cel mai recent al Vulturului a apărut sub titlul: „Ştiri teribile" un articol, care în întroducerea sa sĕ foloseşte de corespondinţa mea din numĕrul 2 al aceluiaşi diar.

Deórece acéstă întroducere uşor ar putea da ansă la bănuieli neintemeiate, ca şi eând articolul din urmă ar fi continuarea corespondinţei mele şi că eu aş avea ceva conexitate cu acest nou articol, declar, că eu nu stau nici într'o legătură, nici directă nici indirectă, cu amintitul articol.

Dr. C. Mesesian.

— Dacă-'mi îngădui, dle sergent, dise Jean Victor sculându-se, îl suplinesc eu, merg eu în locul lui, că dórme aşa de bine şi mi-i ortac bun.

— Cum vrei.

Cei cinci soldaţi se depărtară şi cei rĕmaşi începură iar a horcăí.

*

Peste vre-o jumĕtate de ceas, mai multe puşcături rĕsunară fioros în nópte, pe-aici pe aprópe! Intr'o clipită toţi fură în picióre; soldaţii fugiră afară din cârcîmă, şi ţinêndu-şi degetele pe trăgaciul armei, înaintau cu grije pe drumul luminat de lună.

— Dar la câte ciasuri e? întrebà principele. Dór eu sunt în slujbă în nóptea asta.

— S'a dus Jean Victor în locul d-tale, rĕspunse cineva.

In clipa acésta un soldat de vardă sosi la ei, fugind pe drum.

— Ei, ce-i? îl întrebară, când acela, abia gâfâind, se oprí.

— Pruşii ne atacă!... sĕ ne retragem înapoi după şanţuri!

— Dar ce-i cu ceialalţi?

— Vin şi ei.... Numai sĕracul Jean Victor...

— Ce-i? — întrebà speriat principele.

— Un glonţ l'a nimerit tocmai în cap... N'a mai mişcat nici o clipă!...

*

Intr'o nópte, în iarna trecută, pe la 2 óre târdiu, principele Hardimont se depărta din casină cu vecinul seu, contele Saulnes. Perduse câteva sute de galbini şi îl durea un pic capul.

— Dacă nu-ţi displace, André, dise el către soţul seu, mergem pe jos acasă. Aşi vrea sĕ sorb niţel aer próspĕt.

— Cum poftesci, amice. Dar drumul e cât se póte de plin de tină.

Işi espedară trăsurile, îşi ridicară gulerul dela bunde, şi porniră pe jos spre Madeleine.

De-odată gheata principelui se loví de un lucru óre-care, care se rostogolí mai departe. Era o cóje mare de pâne, plină de tină.

Şi contele Saules vĕdu plin de mirare, că principele Hardimont ridicà pânea, o şterse cu grije cu năframa lui cea cu marca nobílitară, şi o puse pe o bancă a bulevardului, în lumina unei lampe de gaz, ca sĕ pótă fi uşor vĕdută.

— Ce faci? întrebà rîdênd contele.

O fac din pietate faţă de memoria unui om sĕrac, care a murit pentru mine, — rĕspunse principele, şi glasul lui tremura uşor... Nu rîde, te rog, căci poţi sĕ te căesci...

Trad. de *Prier.*

Mătase de bal 45 cr.

pănă la **14.65** per metru — precum și **„mătase Henneberg“** négră, albă și colorată dela **45 cr.** pănă la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri.

Particularilor *liberă de vamă și porto în casă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg *(lif. de curte ces. și reg.)* **Zűrich.** [6] 2—

Nr. 46 [37] 1—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5, și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 12 Novembre 1898 Nr. 8120 Plen. se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul **Cetății de Pétră.**

Fiitorul protopresbiter ca atare va deveni totodată și paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Făuresci, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre, 1881 Nr. 129, care parochie în present e ocupată.

Până când va întra în viéță ameliorarea dotațiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprile, 1896 Nr. prot. 78, emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Venitele protopresbiterale, anume: paușalul de cancelarie ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin, și taxele ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiale și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterale;

b) Venitele parochiei protopresbiterale de clasa a III-a din Făuresci.

Concurenții au sĕ documenteze cualificațiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888, și concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aștérnă Consistorului archidiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Roman“, alăturând la documente și o tabelă de cualificațiune, după rubricele indicate în provocatul regulament congresual § 12.

Concursele întrate după espirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat, din ședința comitetului protopresbiteral al tractului: Cetății de pétră, ținută în Surduc-Copalnic, la 23 Ianuariu 1899.

Președinte: **Teodor Șovrea,** adm. prot.

Notariu adhoc: **Ioan Dragomir.**

Nr. 297/898 [38] 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea parochiei gr.-or. de clasa a III-a din Gernesig cu filia Curtifaia, în tractul protopresbiteral al Murĕș- Oșorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch — pe lângă locuință gratuită în casa parochială, provĕḑută cu grădină și supraedificate economice, dau anual suma de 437 fl. 50 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate asupra acestei parochíi se pot lua dela subsemnatul protopresbiter, ori la fața locului dela comitetul parochial.

Cererile concursuale, instruite conform §-lui 17 din „Regulamentul pentru parochíi“, sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, căci la din contră nu se vor lua în considerare.

Murĕș-Oșorheiu, 3 Septembre 1898.

Oficiul protopresbiteral gr-or. al M-Oșorheiului în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

Nr. 130/899 [39] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna Boz, protopresbiteratul Mercurei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este 141 fl. 60. cr.

Reflectanții la acest post sunt avisați a-și înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul susindicat.

Dela concurenți se așteptă a se presenta în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochíi“, pentru a celebra și cuvênta.

Mercurea, la 11 Februariu 1899.

Oficiul ppresbiteral gr.-or. al Mercurei, în conțelegere cu respectivul comitet parochial.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 50/899 [40] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clása II a Romoșel, protopresbiteratul Orăștiei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în ședința comitetului parochial din 18 Ianuarie 1899 cu suma de 608 fl. 85 cr. v. a. venit anual.

Reflectanții la acest post au a'și așterne cererile concursuale instruite conform normelor prescrise în terminul deschis -- oficiului protopresbiteral subsemnat.

Orăștie, 11 Faur, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în înțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Domșa
protopresbiter.

Sz. 1204/99 [36] 2—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzéteszi, hogy Újegyház község határtagositási ügyében Schuller János és neje által beadott kiigazitási kereset tárgyalására határnapul folyó évi *április hó 4-ik napját délelött 10 órára* az újegyházi községi irodába kitűzte.

Ezen tárgyaláson az utasítás 123. §-a értelmében az újegyházi határon érdekelt összes birtokosok azon figyelmeztetéssel idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalàs megtartását akadályozni nem fogja, és hogy az eljárás tárgyát képező körülményekre nézve annak befejezte után utólagos felszólamlásnak hely nem fog adatni.

Nagyszeben, 1899 évi február hó 20 án.

A kir. törvényszék eljáró bírájától

Mihály,
kir. törvszki biró.

Neauḑit.

191 obiecte admirabile pentru numai 2 fl. 20 cr.

1 splendid **orologiu** aurit cu garanță pe 3 ani.
1 **lanț aurit.**
1 **admirabilă tabachieră.**
1 **escelentă oglindă de toiletă lustruită în etui.**
1 **notes** legat în piele englezéscă.
1 **părechie butoni de mangete** garn. din aur dublu pa.
1 **părechie butoni de cămăși garn** din aur dublu prima.
1 **părechie cercei** din aur dublu prima, cu petri imitate.
1 **garnitură de scris fórte folositóre.**
1 **săpun de toiletă cu miros fin.**
72 pene de scris fórte bune din oțel în pachetare originală.
25 cóle hârtie de epistole fină.
25 cuverte fine și **50 obiecte.** cari îi trebuesc fiecărei gospodine.

Cele **191** obiecte amintite le liferéză numai pentru 2 fl. 20 cr. (numai orologiul are acéstă valóre) casa de esport elvețiană

H. Scheuer, Krakau,
Josefsgasse 46.

Ce nu corĕspunde se primesce îndată înapoi. [10] 6—10

Din **Tipografia și libraria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.

Prețul broș. fl. 1.80.

JULIUS ERÖS,

firmă improtocolată la tribunalul comercial reg. ung.

Magazin

de orológe, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Orologiu de buzunar remontoir nichel	dela **2.50**	până **6** fl.
Orologiu de buzunar remontoir-argint	„ **4.50**	„ **10** „
Orologiu de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	„ **9.—**	„ **15** „
Orológe pentru dame din aur, veritabil de Genf	„ **12 —**	„ **35** „
Orológe pentru domni din aur, „ „ „	„ **20.—**	„ **80** „
Deșteptător din nichel, marcă fină	„ **2.—**	„ **3** „
Orológe cu pendul franc., cu resare, în cutii frumóse	„ **5.—**	„ **15** „
Orológe cu pendul vieneze cu ponduri	„ **14.—**	„ **35** „
Orológe de părete diferite modele	„ **2.—**	„ **15** „
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	„ **6.—**	„ **20** „
Lanțuri de orológe pentru dame. de aur	„ **9.—**	„ **30** „
Lanțuri de orológe pentru domni, de aur	„ **20.—**	„ **70** „

Inele de aur de tot felul	dela **2.—**	până **12** „
Inele de aur cu diamant veritabil	„ **6.—**	„ **25** „
Inele de aur cu briliant veritabil	„ **12.—**	„ **150** „
Inele de aur cu briliant imitat	„ **3.50**	„ **6** „
Cercei de aur de tot felul	„ **2.—**	„ **6** „
Cercei de aur cu diamant veritabil	„ **6.50**	„ **40** „
Cercei de aur cu briliant veritabil	„ **23.—**	„ **250** „
Cercei de aur cu briliant imitat	„ **3.50**	„ **6** „
Brățare de aur de tot felul	„ **10.—**	„ **20** „
Broșe de aur de tot felul	„ **6.—**	„ **20** „
Lanțuri de orologiu și de gât din argint	„ **1.—**	„ **4** „
Cercei și inele de argint	„ **—.80**	„ **2** „
Brățare și broșe de argint	„ **—.80**	„ **5** „

Juvaere de tot felul dela **15 cr.** (preț de façon) până la **15 fl.**, precum și **amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii,** broșe, ace de cravată, tabachere și țiitóre de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete, etc.

Fiecare obiect de aur sau de **argint** e examinat și probat **din oficiu** și pe **fiecare bucată** se póte vedea exact proba oficiósă (marca oficiósă); eu garantez în scris pe **doi ani** pentru mersul bun al orológelor mele. — **Tóte comandele** le efeptuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimiterea anticipativă a prețului, cu îngrijire. — **Reparaturi** de tot soiul se esecută bine și consciențios.

Rugându-mĕ pentru numeróse binevoitóre comande semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,
Strada Cisnădiei 3. **Sibiiu.** Strada Cisnădiei 3.
(Edificiul „Transilvania“.) [216] 9—10

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 20 Sibiiu Marţi, 23 Februariu v. (7 Martie n.) 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ARCHIEPISCOPUL ŞI METROPOLITUL

IOAN METIANU.

Nou alesul archiepiscop şi metropolit al Românilor ortodocşi din Transilvania şi Ungaria, Inalt Preasfinţitul domn *Ioan Meţianu*, până acuma episcop al diecesei Aradului, este fiu eşit din sinul poporului, care a dat atâţa bărbaţi vrednici şi binemeritaţi pentru biserică, neam şi patrie.

Crescut în atmosfera sănĕtósă a vieţei dela ţéră, s'a ridicat până la cea mai înaltă posiţie, ce o póte da poporul român din patria nóstră, unui fiiu ales al sĕu.

Părintele Ioan Meţianu s'a născut la 9 Maiu 1828 în fruntaşa comună *Zerneşti*, din comitatul Făgăraşului. Pe tatăl sĕu l'a chemat *Bucur*. El a fost cantor la biserică şi proprietar de frunte din Zerneşti. Se ocupa totodată şi cu cărăuşia şi adese-ori făcea calea lungă până la Lipsca, de unde pe acele timpuri se aduceau în mĕsură mare feliuriţi articli pentru trebuinţele pieţei din Braşov şi din România; iară mama sa a fost fiica fostului protopop *Ioan Baiul*, tot de acolo, şi sora renumitului Coconu Baiu de pe atunci. Numele ei era *Maria*, o femee înzestrată cu multe frumóse însuşiri.

Ea a fost adevĕrata crescĕtóre a fiiului Ioan, căci tatăl lui murise deja în anul 1831, când tinĕrul abia era de 3 ani. Ajungênd etatea de şcólă, la stăruinţele mamei sale a întrat în şcóla *elementară* din locul natal, dovedind de mic isteţime şi sporiu în studii. Astfel a fost dus la Braşov, unde după terminarea şcólelor *normale*, a întrat în *gimnasiul* romano-catolic de acolo, de unde trecú mai târḑiu la *liceul* romano-catolic din Cluj. Aici a ascultat şi terminat *cursurile filosofice*. După aceea, la anul 1847 a întrat în institutul *teologic* din Sibiiu, care tocmai a fost din nou organisat din partea fericitului episcop, mai târḑiu archiepiscop şi metropolit Andreiu bar. de Şaguna. La anul 1850 a terminat cursurile clericale, prescrise pe acel timp.

Căutându-se pe atunci mai mulţi indiviḑi, pentru a fi aplicaţi în posturi civile, dela cari până atunci erau eschişi Românii gr.-or. din Transilvania, şi mai ales de pe teritoriul fondului regiu: tinĕrul cleric Ioan Meţianu, la îndemnul şi sfatul bărbaţilor nostri fruntaşi din acele părţi, primí postul de *protonotariu* al Branului In anul următoriu ocupà asemenea oficiu în comuna sa natală. In acest oficiu a stat până la 1853.

In acest an urmând crescerii sale de mai nainte, îndemnului sĕu intern şi vocaţiunei de a serví la altariul Domnului, — a trecut în serviciul bisericei, fiind instituit *paroch* în parochia a dóua din opidul Rêşnov, în ţara Bârsei, protopresbiteratul pe atunci al Braşovului III. In ceealaltă parochie funcţiona ca paroch *Rudolf Petric*. Instituirea acésta s'a făcut la cererea poporului de acolo şi la recomandarea protopresbiterului tractual *Petru Gherman*, în urma resignării dela oficiu a parochului *Ioan Nan*, devenit bĕtrân şi neputincios. Astfel episcopul eparchial Şaguna, primind resignaţiunea parochului Ioan Nan şi încuviinţând rugarea poporului, a chirotonit pe clericul Ioan Meţianu, la 4 Novembre 1853 diacon, iar la 5 Novembre a. a. preot, dându-i şi darul de spiritual, şi l'a provĕḑut cu singilie pentru numita parochie.

Părintele Ioan era *căsătorit* încă dela 5 Novembre 1850, cu *Maria Nan*, fiica parochului numit din Rêşnov Ioan Nan, căruia i-a urmat în oficiu. Timp de 16 ani şi 5 luni a avut fericirea a avea lângă sine pe vrednica consórtă şi de toţi iubita preotésă, care murí la 21 Martiu 1867.

Căsătoria le-a fost binecuvêntată cu 8 copii, dintre cari astăḑi trăesc *trei*:

1. *Maria*, născută în 5 Aprile 1854, măritată după advocatul şi membrul corporaţiunilor nóstre bisericesci Nicolae Garoiu din Zerneşti.
2. *Iancu*, născut în 9 Iuliu 1856 şi căsătorit cu Elena Grossu din România. Iancu este doctor în drepturi şi proprietariu. Trăesce aḑi în Zerneşti.
3. *Eugeniu*, născut la 10 Decembre 1864. E doctor în drepturi şi advocat în Braşov.

Iară cei morţi sunt următorii:

1. *Ioan*, născut în 1851, mort în 12 Decembre 1853;
2. *Pompiliu*, născut în 1855, mort tot atunci;
3. *Elena*, născută în 1852, mórtă în 1873;
4. *Eugenia*, născută în 1860, mórtă în 1863;
5. *Eugeniu*, născut în 1862, mort în 1863, — astfel că Eugeniu şi Eugenia au fost îngropaţi deodată

In Rêşnov a funcţionat până în luna April 1857. Atunci, la 1 April 1857, a murit fratele sĕu Bartolomeiu, vice-protopopul şi parochul uneia din parochiile Zerneştilor, şi astfel părintele Ioan s'a strămutat în locul lui, la Zerneşti.

Eminentele lui calităţi pastorale, l'au scos în curênd la ivélă, atrăgênd asupra-i atenţiunea superiorităţii sale bisericesci şi în special a episcopului Şaguna. Acesta la 1858 în conţelegere cu consistorul diecesan, dispenséză în şedinţa dela 17 Aprile 1858 sub Nr. protoc. 382, pe protopresbiterul tractului Braşov III. dela oficiul protopresbiteral, ne mai putênd acela, din causa bĕtrâneţelor, corespunde pe deplin oficiului sĕu, şi îl pune în „stare de odihnă“, lăsându-i-se $^2/_3$ din venitele protopresbiteratului, şi de *administrator tractual* institue pe parochul din Zerneşti *Ioan Meţianu*, cu reşedinţa în Zerneşti. In acéstă calitate de şef tractual, după constatarea lui Şaguna însuşi, „fiind înzestrat cu însuşiri şi învĕţături corespunḑetóre, a desvoltat o activitate destul de laudabilă, atât în trebile bisericesci cât în cele şcolare, spre îndestulirea mai marilor sĕi, a preoţimei atêrnătóre şi a poporului din întreg tractul.“ Astfel după o administrare de 2 ani şi jumĕtate, „la rugămintea întregei preoţimi tractuale“ din 12 August 1860, îl denumesce la 3 Novembre 1860 de *protopresbiter definitiv* al tractului devenit vacant prin mórtea protopopului în retragere Petru Gherman. Cu acéstă ocasiune înse, spre a uşura administrarea tractului, s'a strămutat reşedinţa în Zerneşti: centrul protopopiatului. Insuşi Şaguna a dispus în actul denumirii, „că protopopiatul acesta are a se numì pe viitoriu cu numele lui cel vechiu, adecă: *Protopopiatul Branului*“. Chirotesirea întru protopresbiter a primit'o la 23 Octobre 1860. (Veḑi Nr 976, din 860,)

Părintele Ioan Meţianu s'a dovedit în acésta calitate de un bun şi isteţ conducĕtor al afacerilor bisericesci, scolare şi epitropesci, şi preste tot culturale, precum şi de un priceput organisător pe tóte terenele vieţii nóstre publice. Era neobosit în stăruinţele sale pentru înfiinţarea de scoli, ridicarea de biserici, insistând preste tot pentru a se pune temelia la fonduri menite a promova interesele bisericei şi poporului nostru. Purcederea sa, ajutată de o temeinică cunóscere a poporului şi de o mare bogăţie de esperienţe, şi însoţită de o energie înţeléptă şi plină de tact, i-a câştigat simpatia şi iubirea tuturor, chiar şi a străinilor cu cari venea în atingere, făcêndu-l cunoscut departe preste hotarĕle tractului al cărui şef era.

Activitatea sa de paroch şi protopresbiter a fost acoperită de însemnate succese; a organisat, regulat şi provĕḑut cu dotaţiune, tóte parochíile din tract, a zidit din nou mai tóte edificiile scolare, înzestrându-le cu învĕţători buni şi cu recuisitele de învĕţământ necesare, astfel încât le-a ridicat la nivelul recerinţelor pedagogice, satisfăcênd astfel pretensiunilor organelor şcolare superióre şi cerinţelor legii. A stăruit mult pentru regularea şi sporirea averilor bisericesci, punêndu-şi adeseori tótă influinţa pentru înzestrarea parochiilor sale cu porţiuni canonice şi pentru înfiinţarea de fonduri preoţesci şi scolare, ca sĕ asigure astfel viitorul preoţilor şi al scólelor confesionale. Indată ce întrà în valóre de lege articlul LIII din 1868 despre egala îndreptăţire a confesiunilor, pe dênsul îl aflăm mergênd adeseori pe la ministeriu, şi reclamând ca preoţii şi învĕţătorii români din comunele amestecate cu Saşi, sĕ fie dotaţi deoporivà cu cei ai Saşilor, din venitele comunale; ceea-ce şi esoperà, căci pe acel timp bisericile şi şcólele gr. or. din comunele mestecate nu trăgeau nicăiri în Transilvania atâtea folóse din venitele comunale, ca în protopresbiteratul admnistrat de părintele Meţianu.

Precât de mult s'a îngrijit de bunăstarea materială a comunelor încredinţate păstoriei sale, pe atât n'a dat uitării nici desvoltarea simţului religios în popor şi al iubirii cătră învĕţătură, îndemnând a-şi da copiii cu talent la scóle şi mai mari.

Dar părintele Meţianu n'a fost mai puţin activ şi pe alte terene ale vieţii publice. Cum atinserăm, el a luat parte la tóte adunările naţionale mai însemnate. A fost în anul 1864 deputat dietal la dieta din Cluj, ales din partea districtului Făgăraş, iar dela întroducerea vietii constituţionale până la trecerea sa în Ungaria, ca vicariu la Oradea-mare, n'a încetat a fi membru conducĕtor al municipiului Făgăraş, unde — precum se scie şi din foile nóstre de pe atunci — fórte mult s'a luptat pentru susţinerea limbei nóstre materne în oficiu. Al lui este meritul că ţinutul Branului s'a format într'un cerc politic, şi a obţinut judecătorie regéşcă şi pretură; al lui este în mare parte şi meritul că comuna Zerneşti, din un sat mare curat românesc, s'a ridicat la nivelul unui opid.

Iubirea generală ce şi-a câştigat-o părintele Meţianu în mijlocul credincioşilor sĕi, nu s'a împuţinat nici după depărtarea sa din sinul lor. Acésta o dovedesce între altele şi faptul că în 1875 — când era deja vicariu episcopesc la Oradea-mare — comuna Zerneşti, voind a-şi arĕta recunoscinţa faţă de binemeritatul sĕu părinte sufietesc, i-a trimes la ḑiua numelui un pocal de argint aurit, cu următórea inscripţiune:

„Comitetul parochial din Zerneşti, în semn de recunoscinţă şi devoţiune părintelui vicariu epicopesc Ioan Meţianu, la 7 Ianuariu 1875“.

De însemnat este şi acea împregiurare din activitatea de până acuma a părintelui Meţianu, că în urma legii din 1858 — pentru întregirea armatei — retrăgêndu-se feciorii din cercul Branului, în urma referinţelor lor speciale, dela obligămêntul militar, pentru care fapt părinţii lor erau tare asupriţi cu esecuţiuni militare, încât mulţi trebuiră sĕ emigreze în România, părintele Meţianu în anii 1864—65 interveni de o parte la guvernul şi comanda generală de atunci, ca sĕ înceteze cu esecuţiunea, iar de altă parte la popor cu sfaturi întelepte şi părintesci, ca sĕ satisfacă de bună voie datoriei sale. Astfel a mijlocit ca fiii brănenilor, cari se retrăseseră pentru mai mulţi ani dela obligămêntul militar, se nu mai fie persecutaţi nici ei nici părinţii lor, iar contigentul de recruţi sĕ-l împlinéscă clasa I de etate, ca cea mai tinĕră. Acésta se şi întêmplà, şi Brănenii, cari până atunci se retrăgeau de la miliţie, la îndemnul părintelui Meţianu, se înrolau acum de bună voie.

In urma acestor merite pentru progresul comun, la recomandarea fericitului metropolit Şaguna, Maiestatea Sa actualul nostru monarch l'a distins cu „*crucea de aur cu corónă*“.

Fericitul Şaguna a recunoscut în parochul şi protopresbiterul Ioan Meţianu pe unul dintre cei mai distinşi bărbaţi ai bisericei, şi de aceea a fost învitat a participa la tóte adunările românesci mai însemnate de pe acel timp, fie bisericesci, fie naţionale, începênd dela sinódele eparchiale din 1860 şi 1864, dela conferenţa naţională a Românilor Transilvăneni din 1861, apoi dela fundarea „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, până la congresul naţional ardelean în causele politice din 1863, şi până la dieta din 1865 din Cluj, la care a fost ales ca deputat dietal.

Iar după reînvierea vechiei nóstre metropolii ortodoxe române şi reîntroducerea organismului ei pe basele tradiţionale constituţionale (1868), îl aflăm ales deputat la tóte sinódele şi congresele naţionale-bisericesci şi totodată ca membru al celor mai însemnate comisiuni şi referent în multe din cele mai momentuóse afaceri. Biserica a destins priceperea şi zelul sĕu, alegêndu-l asesor pe viéţă atât în consistoriul archidiecesan, cât şi în cel metropolitan şi anume în senatul strîns bisericesc.

La congresul naţional-bisericesc electoral, din 1873 a fost ales din partea consistorului metropolitan, după abḑicerea episcopilor luaţi în combinaţiune ca candidaţi la scaunul vacant, — de comisariu şi însărcinat cu onorifica misiune a conduce importantul act al alegerii de archiepiscop şi metropolit.

La 1874 fu ales din partea sinodului eparchlei Aradului de vicariu episcopesc şi conducĕtoriu al afacerilor bisericesci din districtul Oradiei-mari. In acésta calitate participà în Octobre 1874 la congresul electoral ţinut după trecerea metropolitului *Ivacicovici* la scaunul patriarchal al conreligionarilor nostrii Serbi din patrie, fiind ales împreună cu Dr. Paul Vasici, Iacob Bologa, Elie Floca şi Ioan Bran de Lemény, în comisiunea pentru presentarea alegerii de metropolit a episcopului dela Caransebeş Ioan Popasu, la Maiestatea s'a, spre întărire. Nefiind alegerea întărită, congresul a continuat şedinţele în Novembre şi Decembre a. a. şi anume, după abḑicerea comisariului candidat la scaunul vacant Miron Romanul, episcopul Aradului, sub conducerea vicarului Ioan Meţianu, carele a şi întrodus pe nou alesul arch. şi metr. Miron şi noul sĕu post.

Părintele Meţianu abia aşeḑat în postul vicarial, n'a întrelăsat a visita poporul, bisericile şi şcólele din o parte mare a districtului sĕu consistorial, deşi a trebuit într'un timp relativ scurt sĕ facă multe călĕtorii la consistoriul metropolitan şi congresele electorale ţinute în Sibiiu. Acésta l'a făcut în curênd cunoscut şi tot odată plăcut numeroşilor sĕi credincioşi. Ca vicariu a întrat în cinul monachal, fiind primit din partea egumenului mănăstirei dela Hodoş-Bodrog, archimandritul sêrb *Zsivcovici*, acum în retragere.

In fruntea consistoriului dela Oradea-mare abia a stat 8 luni, căci la 3/15 Februariu 1875, sinodul eparchial al diecesei Aradului, — considerând multele lui însuşiri laudabile şi activitatea-i bogată în succese frumóse, l'a ales *Episcop*, în locul episcopului Miron Romanul, care de curênd trecuse la demnitatea de archiepiscop şi metropolit în Sibiiu.

(Va urma.)

Despărţirea solemnă.

— Raport telegrafic al „Telegrafului Roman“. —

***Arad**, 7 Martie n. 1899.*

Act de profundă pietate s'a sĕvîrşit astăḑi în biserica catedrală din Arad.

Protopresbiterii, preoţimea, în numĕr cam la patru sute, şi poporul eparchiot, cam la cinci mii, a venit sĕ depună omagiile de pietate, recunoscinţă şi mulţumită, meritosului seu Episcop, acum Metropolitului Meţianu.

După serviciul divin solemn, protopresbiterul Gurban a rostit o cuvêntare strălucită, espunênd operele neperitóre ale prelatului, care se desparte pentru ocuparea înaltei demnităţi metropolitane.

Intre lacrime de durere şi bucurie ale mulţimei poporului, metropolitul rĕspunḑênd a mulţumit clerului, învĕţătorimii şi poporului, prin un discurs pĕtrunḑĕtor, pentru iubirea arâtată şi în momentul despărţirii, ca totdeauna în decursul păstoririi sale, îndemnându'-l a conserva acésta iubire Preasfinţitului, sfintei nóstre biserici şi instituţiunilor nóstre culturale, şi împărtăşind binecuvêntarea archieréscă.

A fost însufleţitor întreg acest act de pietate.

Dela biserică întreg clerul şi poporul adunat, l'-a însoţit pre Preasânţitul la reşedinţă, între însufleţite ovaţiuni şi urări „Sĕ trăiască!“

Preasânţia Sa plécă din Arad însoţit de iubirea şi urările de bine ale diecesanilor sei.

Rĕmas bun.

— *Din diecesa Aradului* —

IOAN,

din îndurarea lui Dumneḑeu episcop diecesan al Aradului, Orăḑii-mari, Ienopolei şi a Halmagiului, precum şi al părţilor adnexate din Banatul-Timişan.

Iubitului cler şi popor eparchial: dar şi milă dela Dumneḑeu Tatăl şi Domnul nostru Isus Christos!

Când provedinţa divină, în sfaturile ei cele necuprinse de mintea nóstră a chemat la Sine, pe bunul şi prea demnul nostru Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, totodată aşa a binevoit a dispune, ca eu sè fiu ales prin representanţii clerului şi ai poporului nostru, şi apoi întărit şi de majestatea Sa preagloriosul nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosif I, la înalta demnitate de Archiepiscop şi Metropolit al bisericei nóstre naţionale, din acéstă iubită patrie.

Deşi mulţămit cu posiţiunea mea de până acuma, nici acuma n'am căutat acea înaintare, precum n'am căutat'o nici la alegerea mea de episcop, când me aflam mulţămit într'un oficiu modest departe de diecesa Aradului: ci din contră, şi acuma ca şi atunci, adeseori m'am rugat Domnului, în internul meu, sè tréćă dela mine acea sarcină grea, mai ales acuma la etatea mea înaintată; dar dacă prea bunul D-ḑeu totuşi a binevoit a mè chema la aceea, nu m'am putut retrage, ca sĕ nu pècătuiesc înaintea lui.

In urma acestora, avênd în curênd a mĕ despărţí de voi, iubit cler şi popor, între cari am fost apórpe 24 de ani, şi cu cari am împărţit împreună bucurii şi dureri, greutăţi şi neajunsuri, ḑilele bune ca şi cele rele, câte au trecut peste noi; ḑic avênd a mè despărţí de voi, pe cari v'am păstorit cu tótă îngrijirea şi iubirea, şi la a căror înaintare spre bine şi fericire, am cugetat şi am lucrat ḑiua şi nóptea: mai nainte de a face acésta mè simţesc datoriu a împliní o ferbinte dorinţă a sufletului meu, şi a vĕ mulţămí tuturor din inimă, pentru dragostea cu care m'aţi întimpinat şi pentru sprigìnul ce mi-aţi tins, în greaua mea chemare. Acéstă mulţămire vi-o adresez tuturor, începênd dela venerabilii membri ai sinodului eparchial, dela onorabilii protopresbiteri, preoţi şi învèţatori, până la toţi onoraţii nostrii poporeni de ori-ce stare şi posiţiune, rugându-vè pre toţi sè-mi păstraţi şi în viitoriu aceeaşi dragoste, şi sĕ-mi tindeţi şi in chemarea mea cea nóuă, acelaşi sprigin, asigurându-vĕ şi din parte-mi, că şi eu vè voiu păstra dragostea de până acuma şi voiu fi tot cu aceiaşi îngrijire şi de voi, precum am fost şi în trecut.

'Mi cade fórte greu acéstă despărţire de voi, iubiţilor; mè mângăiu însĕ, că prin depărtarea mea dintre voi, nu se alteréză acea legătură canonică dintre noi, legătura cea nealterabilă a dragostei evangelice, astfeliu că şi în nóua mea posiţiune, nu voiu fi numai al celorlalţi fraţi, ci şi al vostru şi al tuturor fraţilor nostri din întréga metropolie. Şi aşa acea mare şi sfântă legătură a dragostei evangelice dintre noi, nu se desface; ci eu o voiu continua în tot restul ḑilelor vieţii mele.

Mĕ mângăiu, că în timpul cât am fost între voi, am lucrat din tóte puterile mele la împlinirea misiunei mele. Voi înşi-ve îmi sunteţi martori, cum am lucrat la intărirea vóstră în credinţa cătră D ḑeu, la ţinerea tot mai cu tărie la sfânta religiune strămoşéscă; la lăţirea învèţăturii şi culturii morale-religióse; la zidirea mai multor biserici; la sporirea şi desvoltarea şcólelor nóstre confesionale; la înfiinţarea seminariului şi alumneelor ce sè vĕd; la sporirea fondurilor şi fundaţiunilor şi prin tóte acestea la creşterea tot mai multor bărbaţi luminaţi şi din naţiunea nóstră, cari sè fie tot atâţia luminători, conducĕtori şi sprijinitori ai clerului şi poporului nostru, biserica nóstră cea vie.

Dacă, şi întru cât voiu fi satisfăcut aşteptărilor vóstre, acésta mai bine o ştie D-ḑeu, carele cunóşte nu numai cugetele, ci şi puterile omului; dar apoi o ştiţi şi voi; iar dacă vĕ veţi aduce aminte în ce stare erau lucrurile în diecesă, la venirea mea aici şi dacă veţi mai cugeta şi la greutăţile timpurilor, cari au trecut peste noi în cursul celor apróре 24 de ani ai archieriei mele, atunci şi mai bine veţi şti apreţia nisuinţele mele.

Din parte-mi sunt liniştit în sufletul meu, că în tot decursul archieriei mele am lucrat din tóte puterile, la apropierea tuturor a-lor nostri, tot mai de lumină şi cultură, şi prin acestea de bine şi fericire, scopul suprem al omului. Dacă însĕ nu-mi, va fi succes a atinge acésta în aceea mĕsură, precum aşi fi dorit şi eu însu-mi din inimă, causa pot fi nu numai greutăţile timpului, dar şi împregiurarea că de multe-ori n'am întêmpinat sprijinul necesariu din tóte părţile, de unde eram în drept a'l aştepta.

Cu asemenea mângăieri mĕ despart de voi iubiţilor, şi condus de dragostea şi îngrijirea, ce am şi în viitor spre voi; condus de cea mai ferbinte dorinţă, de a auḑí şi după mergerea mea de aici, că înaintaţi frumos în cele bune şi folositóre, vĕ sfătuiesc şi prin acésta părinteşte, precum v'am sfătuit la tóte ocasiunile, şi prin tóte scrierile mele pastorali către voi, sĕ trăiţi în pace, în dragoste frăţéscă, şi în bună înţelegere, atât voi între voi, cât şi cu ceilalţi compatrioţi de altă limbă şi religiune; sè căutaţi cu îngrijire unul fie-carele de trebile şi afacerile vóstre; sĕ ţineţi cu tótă tăria la biserica străbună şi la şcóla confesională. Căci biserica şi şcóla sunt acele aşeḑăminte sfinte, din cari isvoreşte binele şi fericirea tutoror popórelor, şi aşa şi binele şi fericirea nóstră.

Prin biserică şi şcólă ne întărim tot mai mult în credinţa în D-ḑeu, şi în dragostea creştinéscă, în iubirea de D-ḑeu, în iubirea deaprópelui; în iubirea de neam şi de patrie, apoi ne desvoltăm şi ne luminăm tot mai mult puterile sufleteşti, şi aşa cu ajutorul lui D-ḑeu, şi al deşteptării şi luminării nóstre, putem spera, sĕ ajungem sórte tot mai bună, şi viitoriu tot mai îmbucurătoriu.

De aceea vè şi pun la inimă sè îngrijiţi din tóte puterile vóstre, de acele aşeḑăminte sfinte, adecă de biserică şi şcólă.

Spre scopul acesta voind eu şi din parte-mi a vĕ premerge şi cu un modest exemplu, de interesul ce-l port faţă de acele aşeḑăminte sfinte; dar totodată a vè şi arăta tuturor, şi mai ales preoţilor, că avem cu toţii mare datorinţă a face şi noi tot ce putem, nu numai cu cuvêntul, dar şi cu fapta, pentru biserică şi şcólă: înainte cu 20 de ani, vĕḑênd de-o parte lipsa, iară de alta folosul unei tipografii diecesane, din banii mei am înfiinţat tipografia nóstră diecesană şi am donat-o diecesei cu reserva, ca atât valórea, cât şi venitul ei, sè-l pot închina unui scop de binefacere ce-l voi alege eu însu-mi.

Averea acelei tipografii a crescut până acuma la suma de peste 45000 fl. patruḑeci şi cinci de mii fiorini, cătră care afară de ce am mai dat la Seminar şi alte scopuri de binefacere, mai adaugênd eu şi acuma, din cruţarea mea, 10,000fl. adecă ḑece mii florini în bani gata depuşi la cassa consistorială, întréga acésta avere de peste 55000 fl. cinḑeci şi cinci de mii floreni, o destinez de fond nealienabil diecesan, din al cărui venit sĕ se ajutoreze bisericile sèrace din diecesa Aradului, la zidiri şi înzestrarea lor cu cele necesarii, după disposiţiunile ce voiu face eu într'o scrisóre separată, cătră veneratul Consistoriu de aici.

Din acestea învederând, că venitul tipografiei, dela înfiinţarea ei până astăḑi a fost, precum va fi şi în viitor, al iubitului nostru popor, pentru a-sĕ ajutora la zidirea bisericilor: este datorinţa nóstră a tuturor a sprijini aceea tipografie diecesană, căci prin ea sprijinim poporul la ziairea bisericilor sèrace.

Cătră acestea mai donez diecesei şi modesta mea bibliotecă.

Aşi fi dorit din inimă iubiţilor, sè fi putut face daruri şi mai mari; dar n'am ajuns a face acéstă din causa că dotaţiunea mea, până în ḑiua de aḑi este tot cea vechie din timpul de mai nainte; tot aceea ce au avut-o şi fericiţii mei predecesori; ba, la regularea încasării prin consistoriu, am mai resignat la o parte şi din aceea, pe seama fondului sidoxial.

Cu acestea încredinţându-vĕ pre toţi, mari şi mici, bogaţi şi sèraci, bunevoinţei prea bunului D-ḑeu, şi implorând din adêncul sufletului meu, binecuvêntarea Cerului asupra vóstră, asupra caselor şi familielor vóstre, acum şi întru mulţi ani fericiţi, am rĕmas şi mai departe,

Arad, în 18 Februarie 1899.
Al Vostru
de tot binele voitor Episcop
***Ioan Meţianu**, m. p.*

Festivităţile de instalare.

Consistorul archidiecesan, dupăcum suntem informaţi, a luat tóte mĕsurile, ca fruntaşii nostri, cler şi popor, sĕ aibă ştire positivă despre timpul sosirii Escelenţiei Sale I. P. S. Domn Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu* la reşedinţa Sa, şi nu ne îndoim că iubitul prelat, fiiu al archidiecesei, aşteptat cu atâta dragoste, va fi întimpinat cu căldură din partea fiilor săi sufletesci.

Ovațiuni mai imposante în parcursul drumului spre Sibiiu, i-se vor face la Vințul-de-jos, din partea protopopiatului Albei-Iulie, la Sebeș, Mercurea unde va petrece de Mercuri séra până Joi diminéța 9 Marte n. la casa ospitală a protopopului nostru *Ioan Droc* și la Seliște acest centru frumos românesc și ortodox, care deapururea a escelat în credință și alipire către legea nóstră și către capii bisericei nóstre.

Primirea cea mai strălucită însă va fi la Sibiiu.

Dela loc competent aflăm că s'au luat tóte măsurile, ca capul bisericei să fie primit cu tóte onorurile cari se cuvin bărbatului, care numai în vîrtutea meritelor și muncei s'a înălțat până la cel mai înalt grad ierarchic în biserica ortodoxă, din preot de mir ce a fost.

Dăm aici următórele amănunte despre festivitățile primirii:

1. Precis la 12 óre din ḑi, Joi în 9 Martiu st. n. pornesce conductul de trăsuri dela reședința archiepiscopéscă sub conducerea Preacuvioșiei Sale D-lui vicar archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, cu membrii consistorului archidiecesan și inteligența fruntașă din Sibiiu, prin strada-Morii, strada-Cisnădiei, piața mare și strada gimnasiului spre promenadă la gară.

2. Consistoriul archidiecesan, onorațiorii români din Sibiiu, primariul Sibiiului, și alte autorități, precum representanții presei, să postéză pe peronul gărei Sibiiu — și la sosirea trenului vicariul archiepiscopesc salută pe mult doritul și așteptatul cap al bisericei, în numele consistoriului, iar primariul orașului Sibiiu Dl Drotleff în numele tuturor locuitorilor din Sibiiu.

3. Preoțimea din protopresbiteratul Sibiiu, Avrig, Făgăraș, Agnita, sub conducerea protopopului Sibiiului P. On. Domn Ioan Papiu parte se va posta pe peronul gărei parte afară de localítățile gărei — și dimpreună cu poporul nostru fruntaș, cu învățătorii nostri din fruntașele comune: Reșinari, Avrig, Boița, Poplaca, Ocna Sibiiului, Sadu ambe suburbiile Sibiiului, vor forma în dóuă părți spalir, printre care va trece trăsura de gală cu Archiepiscopul și Metropolitul cu cei 10 onorațiori din suita sa, dela Arad, cu membrii consistorului archidiecesan, corpul profesoral al seminariului, onorațiorii din Sibiiu, și alte deputațiuni din afară.

(Ordinea aici o va ținea un comitet dintre elevii seminariului nostru, puși la disposiția D-lui I. A. de Preda, presidentul festivităților de instalare.)

4 Tinerimea seminariului nostru „Andreian", elevii ortodoxi dela ambele gimnasii școlele normale etc. se vor posta înaintea reședinței archiepiscopesti din strada Măcelarilor spre Parc și strada Morei, sub conducerea profesorului Dr. Ioan Stroia, și vor aștepta aici sosirea înaltului prelat.

5. Conductul pornește direct spre strada Gușteriței și de aci va suí pe sub treptele Ocnei în piața mică, pe sub turnul cel vechiu în piața mare, strada Cisnădiei, strada Morei și se va opri la reședință, unde se va presenta mai întâiu consistoriul archidiecesan, onorațiorii din Sibiiu și într'aceea poporul, care eventual va veni, în bună ordine, sub conducerea preoțimei până la reședința archiepiscopéscă ca și el să salute de binevenire pe capul bisericei.

Amănunte despre însuși actul instalării de Duminecă, despre programul recepțiunilor, banchetul festiv, retragerea cu torțe, — vom da în numărul proxim de Joi.

Promovetur ut amoveatur. Ministrul-președinte Széll și-a început activitatea de a da din cale pedecile pentru o administrare dréptă, prin aceea, că pe antecesorul său b. Bànffy l'a înaintat din deputat întru membru al casei magnaților, denumindu-'l de superintendant al Curții (Főudvarmester).

Primind acéstă demnitate trebue să-'și depună mandatul de deputat în cameră, și astfel scapă Széll de un frondeur cu aderenți, și în cameră și în club și în un cerc electoral.

Să sperăm că purificarea se va continua și în creațiunea specială alui Bànffy, în cabinetul pentru naționalități, întemeiat de el, ca cel dintâiu ministru președinte carele s'a lăudat și și-a făcut virtute din șovinismul seu maghiar, pentru spionarea naționatităților și pentru respăndirea de sciri sensaționale prin presă, ad captandam benevolențiam în sus și în jos, întru aplicarea de măsuri nelegale contra „agitatorilor" și tuturor institutiunilor naționale.

Să avanseze și pe Jeszenszky, și pe Jancsó Benedek, măcar de vice-regi în partibus infidelium. Misiunea lor nu mai încape în programul lui Széll, de a guverna după lege, drept și dreptate.

Szell ca ministru de interne. In 4 l. c. s'a representat personalul ministeriului de interne, noului titular Coloman Széll.

In răspunsul ministrului la cuvêntarea secretariului de stat Jakabfy Imre, se ḑice între altele:

„Cea mai mică greșélă ce se comite în administrațiune, este o rană pe corpul statului, care cu greu se mai póte cura, deci rógă pe funcționari, ba și pretinde dela ei, ca afacerile să nu le resólve după șablon și mechanice, ci să se identifice cu sfera lor de activitate și să lucre cu suflet. Fie-care actă ce li se încredințéză, represintă un mare interes al statului, fie-care piesă constitue eventual un rău esistent, o rană sfâșietóre, care trebue vindecată".

„Cu un fel de obosélă privesce la datorințele sale pe acest teren, și-l supără că nu se póte dedica întreg pentru îndeplinirea acestei chiămări a sale, precum îi este obiceiul și precum i-ar plăcea".

„Dacă totuși a primit sarcina acésta, a făcutu-o în credința, că corpul funcționarilor este compus din puteri de lucru vechi și probate".

„Pretinde ca legile să se esecute cu delăturarea a *ori-ce influințări și protegiări*, fără nici o considerare, cu stricteță, punctual și conscienței".

Óre acestui spirit mai nou în administrațiunea ungară, au să mulțuméscă făgărășenii suspendarea vice-comitelui Kapocsànyi?!

Revistă Externă

Premii pe capete de Europeni.

Din China vin știri îngrijitóre.

Neliniștea printre crestini și misionari persistă în tótă China. Ținutul Hu-Pe este în plină ferbere. In Chan-Si, rebelii au proclamat că dau premii pentru capetele Europenilor: 150 de taeli pentru un bărbat și 100 de taeli pentru femee!

In Han-Ku s'a descoperit o mare societate secretă compusă numai din tineri, și care pare a fi instrumentul partidului reformelor.

Turcii îngrijați.

O depeșă din Constantinopol către ḑiarul „Le Temps", anunță cu data de 26 Februar. n., că Sultanul a ordonat ca tóte populațiile creștine *să fie desarmate*, și ca preoții și dascălii lor de școlă, să fie riguros supraveghiați, ca să se evite, pe cât e posibil, o răscólă la primăvară.

Crisa de guvern în Spania.

Primul ministru Sagasta și-a dat în 1 Martie demisia în mânile Reginei regente, după-ce i-a spus că nu póte rămânea la putere fără ca să disólve Camera.

Demisia i-s'a primit. Noul guvern s'a format deja.

Dela Asociațiune.

„Transilvania" organul oficios al „Asociațiunii" publică în partea oficială a numărului său mai nou, apărut la 1 Martie, următorul vrednic de atenție apel:

Către publicul român!

Comitetul central al Asociațiunii, în ședința sa din 26 Ianuarie a. c., a constatat cu plăcere: că numărul membrilor Asociațiunii, mulțămită însuflețirii cu care acésta a fost primită în părțile ungurene și bănățene, și în urma constituirii nouelor despărțăminte din aceste ținuturi, a început a se înmulți în măsură mulțămitóre și arată o constantă tendență de crescere.

Comitetul central vede în continua desvoltare a interesului publicului nostru pentru Asociațiune, nu numai un semn de bunăvoință și de încuragiare pentru vechia instituțiune ce conduce, ci mai ales o dovadă a priceperii și însuflețirii poporului român din patrie pentru interesele sale culturale.

Cu tóte aceste trebue să considere resultatele obținute în anii din urmă numai ca un modest început pentru delăturarea stărilor de-adreptul compromițătóre, în cari s'a aflat Asociațiunea în cele dintâi trei decenii ale axistenței sale. Căci chiar și numărul de astăḑi al membrilor Asociațiunii, în vederea scopurilor mari și multe ce le urmăresce, nici pe departe nu stă în proporțiune cu forțele nóstre și cu concursul, ce cu drept cuvênt ar putea să pretindă cea mai veche și aprópe unica mare societate culturală a unui popor de trei milióne suflete, dornic de cultură și cu pricepere pentru interesele sale culturale.

Comitetul central, consciu de datorința sa: de a inrola tóte forțele nóstre la lucrarea pentru înaintarea poporului român pe calea civilisațiunii, adreséză deci tuturor acelora cari după starea și posițiunea lor socială sunt puși în posibilitatea și astfel au datorința de a conlucra la realisarea scopurilor urmărite de Asociațiune, rugarea: să între în șirul membrilor acesteia și să-și validiteze întrégа lor influință pentru a câștiga Asociațiunii, și în cercul lor de cunoscință, un număr cât se póte mai mare de membri și sprijinitori.

Jertfele, ce Asociațiunea le cere pe altarul culturei nóstre naționale, sunt fórte modeste. In sensul §-lui 9 al statutelor:

1. Membru fundator al Asociațiunii este care plătesce deodată cel puțin o sumă de fl. 200.—.

2. Membru pe viață, care plătește odată pentru totdeauna fl. 100.—.

3. Membru ordinar, sare plătesce o taxă anuală de fl. 5.—.

4. Membru ajutător, care plătesce o taxă anuală de cel puțin fl. 1.—.

Membrii fundatori, pe viață și ordinari, primesc gratuit fóia Asociațiunii, revista „Transilvania", care fiind îndeplinită noua organisare a biroului Asociațiunii, se va putea redigia în viitor cu mai mare îngrijire. Fascicolul „Transilvaniei" pro Ianuarie 1899 se va trimite gratuit tuturor celor ce îl vor cere.

Din cele espuse se vede că cotisațiunile membrilor Asociațiunii au fost stabilite în sume atât de minimale, încât e dată posibilitatea fie-cărui, chiar și celui ce trăiesce în stările materiele cele mai modeste, de a se înrola la lucrarea pentru înaintarea culturală a poporului nostru. Și dacă toți aceia, cari vor putea, vor și voi să se achite de acéstă datorință națională, Asociațunea va putea ieși în viitor din cadrul ângust al activității sale de pân'acum, și va putea da atențiunea și concursul necesar și altor mari și vitale interese culturale, ce până astăḑi nu le-a putut ocrotí.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român", ținută în Sibiiu la 26 Ianuarie, 1899.

Dr. Ilarion Pușcariu, vice-președinte. *Dr. Ilie Beu*, notar.

NOUTĂȚI

Fusiune ici, fusiune dincolo. In același timp când în patria nóstră se vestea ca fapt împlinit reîntrarea disidenților partidului liberal, în partidul pe care-'l părăsiseră, ba chiar și fusiunea naționaliștilor, — vine din București o știre similă. „Timpul" de Vineri are următórea notiță:

„Ni se afirmă din chiar cercuri drapeliste, că peste puține ḑile desființarea grupărei dela „Drapelul" (in jurul căreia s'au grupat disidenții) va fi un fapt îndeplinit.

„Cei mai mulți dintre „Drapeliști" se vor ralia pur și simplu la guvern, în speranța că vor fi realeși în viitórele alegeri.

„Puținii intransigenți vor trebui apoi să hotărască ce le rămâne de făcut".

Și știrea n'am observat să se fi desmințit de cei pe care îi privea.

*

Expulsarea socialiștilor străini din România, urméză încă. Joia trecută au fost chemați la poliția Bucureștilor d-nii B. Brănișteanu, redactor la „Adevărul" și Albert Friedmann, corector la „Dreptatea", spunêndu-li-se că sunt expulsați; Aceeași comunicare a fost făcută și lui David Iancu, lucrător tipograf.

Cei trei proscriși au dormit nóptea la poliție, iar diminéța au fost porniți spre graniță cu trenul de Predeal.

Expulsarea lor se decisese de-odată cu expulsările anterióre. Executarea a fost însă amânată din causa neliniștei ce se produsese în urma primelor expulsări.

Se spune că expulsările vor continua la întervale mai lungi. Se dau și câte-va nume, pintre cari ar fi iar câți-va ḑiariști.

*

Bucuria lui Dreyfuss. Ḑiarul „Politique Coloniale" anunță din Cayenne, că la 3 Ianuarie, când președintele tribunalului din Guyana s'a dus la Dreyfuss, în insula Dracului, și i-a predat un chestionar, la care avea să răspundă în 24 de óre, Dreyfuss a scos un lung strigăt de bucurie și a ḑis: „In sfirșit pot vorbi! In sfîrșit nevinovăția mea se va dovedí!"

*

Primejdia căderii unui tunel. Se scrie din Elveția, că Consiliul federal a fost informat, că după avisul experților cari au examinat starea lucrărilor la Sasso-Rosso, situația este din celé mai amenințătóre. Se calculéză că *400 de metri cubi de pământ sunt gata să cadă dintr'un moment într'altul* și să astupe linia Gothard. Lucrările de susținere urméză fără întrerupere.

Reuniunea română de musică din Sibiiu.

Program pentru concertul, care se va da Mercuri în 8 Martiu nou 1899 in sala dela „Musikverein", cu bine voitoriul concurs al domnișórelor Olivia Bárdossy și Ottilia Schell.

Inceputul la 7 óre séra.

1. Solia primăverei (Frühlingsbotschaft), piesă de concert pentru cor mixt și piano, de N. W. Gade.

2. Trei piese pentru piano:

a) Largo (D-moll) din sonata D-dur op. 10. Nr. 3 de L. van Beethoven.

b) Către primăvară (An den Frűhling) op. 43. Nr. 6. Ed. Grieg.

c) Valse brillante (As-dur) de M. Moszkovszky.

3. Dóuă duete pentru sopran și alt cu acompaniare de piano de A. Rubinstein.

a) Cântec de séră.

b) Păsărelele.

4. Trei cântece vechi românești de G. Dima.

a) Scumpă dragă copiliță;

b) Așa mi-a fost ursita;

c) Nu-i dreptate, nu-i.

5. Trei cântări pentru voce de alt cu acompaniare de piano:

a) Tu ești odichna, de F. Schubert.

b) Nu ștergeți lacrimi, de L. van Beethoven.

c) Cântecul păstoriului de G. Dima.

6. Credo, din Missa C-dur op. 86. de L. van Beethoven.

Avis!

Reuniunea învățătorilor gr. or. din districtul Sibiiului în adunarea generală ținută la 6 Decembre a. tr. în Sibiiu a decis a abona 33 de exemplare din „Fóia Pedagogică" cari apoi să se distribue gratuit învățătorilor lipsiți, dar doritori de a o avé.

Drept aceea învățătorii, cari nu sunt în stare să aboneze numita fóie, din al său, sunt prin acésta poftiți a se adresa comitetului central al „Reuniunii învățătorilor gr.or. din districtul Sibiiului" pentru a primi un exemplar gratuit pro anul curent 1899.

Cei cari vor primí fóia sunt obligați ca numerii să-i păstreze și la finea anului să-i doneze bibliotecei școlare din comună.

Totodată cei cari se vor adresa comitetului central în acest scop, să alăture cererei o adeverință dela comitetul parochial despre starea materială în care se află.

Sibiiu, din ședința comitetului central al „Reuniunei învățătorilor români gr. or. din districtul Sibiiului" ținută la 12/24 Februariu 1899.

Dr. D. P. Barcianu, preș. *Candid Popa*, secretar II.

Ad Nr. 26/1899 prot. [42] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa III. Ludişor în protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 411 fl v. a.

Concurenţii au a'şi subşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Oficiul prot. gr. or. al Făgăraşului, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Făgăraş, 23 Ianuariu 1899.

Iuliu Dan
prot.

Nr. 46 [37] 2—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5, şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 12 Novembre 1898 Nr. 8120 Plen. se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul **Cetăţii de Pétră.**

Fiitorul protopresbiter ca atare va deveni totodată şi paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Făuresci, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre, 1881 Nr. 129, care parochie în present e ocupată.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprile, 1896 Nr. prot. 78, emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Venitele protopresbiterale, anume: pauşalul de cancelarie ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin, şi taxele ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiale şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterale;

b) Venitele parochiei protopresbiterale de clasa a III-a din Făuresci.

Concurenţii au sě documenteze cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888, şi concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sě le aştérnă Consistorului archidiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Roman“, alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune, după rubricele indicate în provocatul regulament congresual § 12.

Concursele întrate după espirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat, din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului: Cetăţii de pétră, ţinută în Surduc-Copalnic, la 23 Ianuariu 1899.

Preşedinte: **Teodor Şovrea,** adm. prot.

Notariu adhoc: **Ioan Dragomir.**

Nr. 297/898 [38] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parochiei gr.-or. de clasa a III-a din Gernesig cu filia Curtifaia, în tractul protopresbiteral al Murěş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch — pe lângă locuinţă gratuită în casa parochială, prověḑută cu grădină şi supraedificate economice, dau anual suma de 437 fl. 50 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate asupra acestei parochíi se pot lua dela subsemnatul protopresbiter, ori la faţa locului dela comitetul parochial.

Cererile concursuale, instruite conform §-lui 17 din „Regulamentul pentru parochíi“, sě se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, căci la din contră nu se vor lua în considerare.

Murěş-Oşorheiu, 3 Septembre 1898.

Oficiul protopresbiteral gr-or. al M.-Oşorheiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 130/899 [39] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna Boz, protopresbiteratul Mercurei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este 141 fl. 60. cr.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi a-şi înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul susindicat.

Dela concurenţi se aştéptă a se presenta în o Duminecă sau sěrbătóre la biserică pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochíi“, pentru a celebra şi cuvênta.

Mercurea, la 11 Februariu 1899.

Oficiul ppresbiteral gr.-or. al Mercurei, în conţelegere cu respectivul comitet parochial.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 50/899 [40] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clâsa II a Romoşel, protopresbiteratul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în şedinţa comitetului parochial din 18 Ianuarie 1899 cu suma de 608 fl. 85 cr. v. a. venit anual.

Reflectanţii la acest post au a'şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor prescrise în terminul deschis — oficiului protopresbiteral subsemnat.

Orăştie, 11 Faur, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în înţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Domşa
protopresbiter.

Sz. 1204/99 [36] 3—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzéteszi, hogy Újegyház község határtagositási ügyében Schuller János és neje által beadott kiigazitási kereset tárgyalására határnapul folyó évi *április hó 4-ik napját délelött 10 órára* az újegyházi községi irodába kitűzte.

Ezen tárgyaláson az utasítás 123. §-a értelmében az újegyházi határon érdekelt összes birtokosok azon figyelmeztetéssel idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalàs megtartását akadályozni nem fogja, és hogy az eljárás tárgyát képező körülményekre nézve annak befejezte után utólagos felszólamlásnak hely nem fog adatni.

Nagyszeben, 1899 évi február hó 20-án.

A kir. törvényszék eljáró bírájától

Mihály,
kir. törvszki biró.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

Cassa de păstrare, reuniune în Sělişte.

Convocare.

[41] 1—1

P. T. membrii „Cassei de păstrare (reuniune) în Sělişte se convócă la şedinţa

Adunărei generale ordinare,

conform §-lui 15 din statutele reuniunei pe Duminecă în 7/19 Martie a. c. la 2 óre p. m. în sala cea mare a şcólei rom. gr.-or. din Sělişte pe lângă următorul

Program:

1. Raportul general al direcţiunei şi propunerile acesteia.
2. Raportul consiliului de inspecţiune.
3. Staverirea bilanţului cu 31 Decembre 1898.
4. Modificarea unor §§-fi din statute.
5. Fixarea marcelor de presenţă pentru membrii Direcţiunei şi ai Consiliului de inspecţiune.
6. Alegerea Direcţiunei pentru durata de 3 ani.
7. Alegerea censiliului de inspecţiune conform §. 20.

Din şedinţa direcţiunei „Cassei de păstrare (reuniune) în Sělişte, ţinută la 4 Martie 1899.

Direcţiunea.

Bilanţul general
pe al XV. an de gestiune 1898.

Contul bilanţului.

ACTIVE.		fl. cr.
Cassa în numěrar		4389.56
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cav.		171106.—
Imprumuturi hipotecare		150646.—
Cambii de bancă		20659.—
Credite de cont curent		46737.85
Efecte publice		42640.—
Mobiliar	fl. 575.93	
după amort. de 10%	fl. 57.59	518.34
Diverşi debitori şi interese transitóre restante		9223.39
		445920.14

PASIVE.		fl. cr.
Depunerile membrilor (capital social)		13000.—
Fondul de reservă		29399.03
Fondul de binefaceri		15567.15
Depuneri spre fructificare		333153.58
Interese trans. anticipate pro 1899		3917.05
Cambii reescomptate		12250.—
Imprumuturi pe efecte		18000.—
Diverse conturi creditóre		11531.60
Profit transpus din anul 1897	fl. 58.98	
Profit net pro 1898	fl. 9042.75	9101.73
		445920.14

Contul profitului şi perderilor.

DEBIT.		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	fl. 14711.75	
pentru fondul de binefaceri	„ 802.59	
pentru cambii reescomptate	„ 1718.43	
pentru împrumuturi pe efecte	„ 853.20	18085.97
Spese:		
a) salare şi marce de presenţă	fl. 1853.80	
b) imprimate, registre, porto, chirie	fl. 847.89	2701.69
Contribuţiune:		
directă şi 10% după int. la dep.		2968.77
Amortisare din mobiliar		57.59
Profit transpus din 1897	fl. 58.98	
Profit net pro 1898	fl. 9042.75	9101.73
		32915.75

CREDIT.		fl. cr.
Profit transpus din 1897		58.98
Interese:		
dela împrumut. pe oblig. cu cavenţi	fl. 13985.11	
dela împr. hipotecare	„ 10849.62	
dela cambii de bancă	„ 2087.56	
dela credite de cont curent	„ 2247.23	
dela efecte publice	„ 1837.71	31007.23
Provisiuni		1849.54
		32915.75

Sělişte, în 31 Decembre 1898.

Petru Drăgits m. p., vice-preşedinte.
Dimitrie Roman m. p., cassar.
Constantin Herţia m. p., comptabil.

Membrii în direcţiune:

Dr. Nicolae Calefariu m. p.
Bucur Comşa m. p.
Ioan Comşa m. p.
Iordache Roşca m. p.
Dumitru Lăpědat m. p.
Ilie Hociota m. p.

Subsemnatul Consiliu de inspecţiune am esaminat bilanţul present precum şi contul profitului şi al perderilor şi le-am aflat în deplină consonanţă cu registrele principale şi auxiliare.

Dumitru Vulcu m. p. *Mihail Íttu* m. p. *Petru I. Comşa* m. p. *Ioan Banciu* m. p.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 21 Sibiiu Joi, 25 Februariu v. (9 Martie n.) 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

ARCHIEPISCOPUL ȘI METROPOLITUL

IOAN METIANU.

Duminecă în 30 Martie 1875 a fost chirotonit archiereu prin decurênd rĕposatul archiep. Miron Romanul și episcopul de atunci al Caransebeșului Ioan Popasu, în biserica parochială din Sibiiu-Cetate, iar la 20 Aprile v. a. a. a fost întrodus în scaunul episcopesc al Aradului din partea vicariului archiepiscopesc, archimandrit Nicolau Popea, actualul episcop al Caransebeșului.

In acéstă nóuă și înaltă dignitate bisericéscă, i-s'a dat ocasiune a pune bogatele-i cunoscințe și esperiențe în folosul progresului general al estinsei sale eparchìi. A espune tóte resultatele rodnicei sale activități de 23 ani ca episcop al eparchiei Aradului, nu încape în cadrele acestei schițe, și reclamă un studiu amĕnunțit asupra tuturor instituțiunilor, de care ạdi se bucură numita diecesă.

O justă reprivire asupra archipăstoririi sale archieresci în decursul anilor dela 1875—1895 a făcut sinodul eparchial dela 1895, reîmprospĕtând în memorie momentele principale ale progresului dobândit în acest period de dóuĕ decenii. Și acéstă fugitivă espunere a succeselor obținute este cea mai grăitóre dovadă, că episcopul Ioan Mețianu a administrat cu pricepere talanții încredințați, înmulțindu-i prin pacînică și împreună-conlucrare și prin ajutorul oferit de clerul și poporul credincios în mod considerabil, cu tótă greutatea și neajunsurile timpului, prin cari am trecut și trecem.

Peste tot putem împărțì activitatea episcopului Ioan Mețianu în dóuĕ părti, considerând deoparte nisuințele sale pentru desvoltarea internă a eparchiei sale, asigurând și întărind instituțiunile și așeḑămintele esistente, creând altele nóue, de cari este strîns legat progresul unui popor, și punênd temelii puternice pentru ulterióra lor desvoltate și înaintare; iar de altă parte considerând nisuințele lui întru apĕrarea drepturilor credincioșilor și ale bisericei al cărei dignitar este.

Espunem în cele următóre șirul îmbucurătórelor resultate, așa precum îl aflăm în mare parte în cuvêntul de deschidere a sesiunei sinodului eparchial din 1895.

Deși sinodalitatea nóstră datéză dela 1870, când s'au întrunit primadată sinódele nóstre eparchiale, totuși greutățile începutului și lipsa mijlócelor, n'au permis a se face îmbunătățiri mai însemnate în starea de mai nainte a diecesei până în anul 1875, căci până atunci diecesa se lupta cu o mulțime de neajunsuri.

Așa de esemplu: nici *institutul pedagogico-teologic*, singurul institut superior de cultură în diecesă, menit a educa pe preoți și învĕțători, pe fiitorii luminători și conducĕtori ai poporului, nu era în stare corespunḑĕtóre cerințelor timpului și trebuințelor diecesei. Despărțĕmêntul pedagogic se adăpostea într'o casă veche, aprópe ruinată, iar studiile se propuneau de către 2 profesori și 1 catichet, cu salarii de câte 300—400 fl., din care causă în dóue rênduri a fost și admoniat și amenințat cu închidere din partea guvernului, dacă nu se vor delătura scăderile.

Despărțĕmêntul teologic se afla într'o stare și mai rea, căci se adăpostea prin localuri închiriate, și abia avea 2 profesori, ambii ocupați și cu alte oficìi, încât nu-și puteau concentra întréga lor atențiune asupra grelei chemări de cultivători ai preoțimii, dela care mai ales la noi atât de mult se cere.

Asemenea și afară, în diecesă, erau neajunsuri și greutăți quantum satis, causate mai ales prin lipsa de dotațiuni învĕțătoresci.

In fața atâtor neajunsuri și greutăți, zelosul păstor n'a dat îndĕrăpt, ci avênd în vedere chemarea principală a unui archiereu, de a promova în cler și popor cultura morală-religiósă, pentru a se apropia tot mai mult de perfecțiune, și prin acésta de bine și fericire, scopul suprem al omului, și știind, că acésta numai prin preoți și învĕțători instruiți și culți se póte ajunge, iar asemenea preoți și învĕțători numai într'un institut bine întocmit se pot educa, încă în primul sinod eparchial din 1875 a cerut consensul aceluia pentru *zidirea unui edificiu* mai corĕspunḑĕtor.

Sinodul a dat concursul sĕu, și edificiul necesar în același an s'a și edificat, parte din unele fonduri, parte din contribuiri benevole.

In anul următor, 1876, *s'au înmulțit cursurile preparandiale* dela 2 la 3, precum prescriea legea statului; s'a sporit numĕrul *profesorilor;* s'au pensionat profesorii cei bĕtrâni, înlocuindu-se cu alții noi cu cualificațiune modernă; s'au ameliorat dotațiunile lor până la câte 800—900 fl. pe an.

In 1876, arĕtându-se nóuă lipsă de profesori și pentru asigurarea sucrescenței necesare, a creat mai întâiu 2, iar mai apoi 3 *stipendii* de câte 400 fl. pentru tineri, cari se vor dedica carierei profesorale, ascultând cursurile universitare prescrise.

După îngrijirea pentru delăturarea acestui neajuns, veḑêndu-se lipsa cea mare de *învĕțători* în diecesă, și observându-sĕ că din numĕrul elevilor aflători atunci în preparandie, acea lipsă nu se va puté supliní: în următorul an 1877, a înființat *alumneul pentru preparanḑi,* la început modest, numai pentru 30 de elevi interni, dar care în decursul timpului s'a tot mărit, dând adăpost la câte 70—80 de elevi.

Nici îngrijirea de fetițele poporului, cari ca viitóre mame au un rol atât de precumpănitor în progresul familiilor, n'a fost dată uitării. Avênd și ele mare lipsă de învĕțătură și instruire, precum și de desvoltarea desterităților în lucrurile casnice, în care direcțiune mai cu succes pot lucra învĕțătórele, — tot în 1877 a întrodus și *cursul pentru pregătirea de învĕțătóre* pentru școlele de fetițe, al caror numĕr s'a sporit în mod îmbucurător.

Pentru a avea cât mai buni elevi și eleve pentru învĕțătorie, cum și pentru-ca aceia la timpul sĕu sĕ-și împlinéscă cu tragere de inimă chemarea, a stăruit pentru *ameliorarea dotațiunilor învĕțătoresci.*

Pe lângă aceste îngrijiri de învĕțători n'a uitat înse nici de sórtea preoțimii; ci avênd în vedere dotațiunea ei în mare parte modestă și precarie, tot în 1877 cu binevoitoriul sprijin al veneratului sinod eparchial de atunci, a înființat cunoscutul *fond preoțesc,* care până acuma atinge capitalul de preste 330,943 fl., 93 cr., afară de ajutórele distribuite în decursul timpului dela 1878 până acuma.

Menițiunea acestui fond este, a ajuta în prima linie pe preoții deficienți, apoi pe vĕduvele și orfanii preoților, iar în a dóua linie, a ameliora deocamdată dotațiunea preoților de prin parochiele mai slab dotate, avênd apoi după timp sĕ devină fond de dotațiune pentru toți preoții din diecesă.

Tot în anul 1877, s'au delăturat greutățile, ce dela 1865 încóce împedecau primirea *fundațiunii Elena Ghiba Birta* de 48.000 fl. în administrațiunea bisericei nóstre, și așa primindu-sĕ, de atunci încóce în tot anul se dau la 12 tineri de-ai noștrii, *12 știpendii de câte 200 fl.* pentru continuarea studiilor lor, și preste acésta și fundațiunea a crescut preste 60,000 fl.

După-ce chiar și numai cele până aici expuse, pretindeau o activitate mai intensivă, și locale mai corespunḑĕtóre, în anul următor 1878 s'a cumpĕrat *casa de lângă reședință*, straformându-sĕ în cancelăriile consistoriale de acuma; iar în 1879 s'a rezidit *reședința episcopéscă* de acuma, atunci aflătóre în stare fórte rea și ruinată.

Tot în 1878 a înființat cu spesele sale proprìi, urmând exemplul marelui Șaguna, și *tipografia diecesană,* pe care a donat'o diecesei. Acésta pe lângă alte servicii făcute eparchiei, a mai adunat și un capital frumos. Inaltul donator și-a reservat a alege mai târḑiu scopul de binefacere, căruia sĕ destineze acéstă instituțiune. Acésta a și făcut-o în cerculariul dela 18 Februariu v. 1899, prin care își i-a rĕmas bun dela clerul și poporul eparchiei Aradului.

Iată cuvintele însuși Escelenției Sale privitóre la acest obiect:

„*Averea acelei tipografii a crescut până acuma la suma de peste 45000 fl. patruḑeci și cinci de mii florini, către care afară de ce am mai dat la Seminar și scopuri de binefacere, mai adaugênd eu și acuma, din crutarea mea, 10 000 fl. adecă ḑece mii florini în bani gata depuși la cassa consistorială, întréga acésta avere de peste 55000 fl. cinḑeci și cinci de mii floreni, o destinez de fond nealienabil diecesan, din al cărui venit sè se ajutoreze bisericile sĕrace din diecesa Aradului, la zidiri și înzestrarea lor cu cele necesarii, după dispozițiunile ce voiu face eu într'o scrisóre separată, către veneratul Consistor de aici*“.

In acéstă tipografie apare dela anul 1876 și o fóie eparchială sĕptĕmânală: „*Biserica și Școla*“.

Ivindu-se mare lipsă de bărbați pregătiți și pentru oficiile și demnitățile bisericesci, în lipsa de mijlóce, la anul 1880 s'a adresat către fericitul Archiepiscop și Metropolit al Bucovinei *Silvestru Morariu Andrievici,* apoi către înaltele Ministerii de culte și instrucțiune publică din Budapesta și Viena, și în fine chiar și către Maiestatea Sa Prea grațiosul nostru Impĕrat și Rege, pentru primirea a câte *doi elevi din diecesa* sa *în seminariul clerical din Cernăuți,* pe spesele fondului religionar de acolo; ceea ce numai în 1883 a avut resultatul dorit.

Acest succes devine cu atât mai laudabil, cu cât un șir de tineri au ocasiune a și câștiga o cualificațiune teologică superióră și încă la o facultate ortodoxă română; afară de aceea contribue la susținerea, și pe calea acésta a raportului moral cu un însemnat centru ortodox, care raport de dorit ar fi sĕ-l legăm și întreținem cu tóte popórele și centrele ortodoxe ale bisericei, a cărei credincioși suntem.

Pe lângă tóte acestea, mai simțindu-sĕ fórte și lipsa unui *seminariu diecesan* pentru mai buna creștere și îngrijire a tinerimii clericale și preparandiale, încă în 1882 a întrevenit în scris și în persónă la fericita baronesă *Ifigenia Sina* din Viena, de-o parte pentru donarea întravilanului din strada Sina din Arad in scopul de-a se zidì pe el un seminariu clerical, de altă parte pentru a vinde bisericei casele de lângă acel intravilan, în scopul prefacerii lor într'un alumneu pedagogic. Acésta dorință fericita baronesă o a și împlinit.

După procurarea întravilanului, lipsind mijlócele pentru zidirea seminariului, în 1883 a întreprins o colectă benevolă în diecesă, care avú un resultat peste așteptarea de îmbucurător, de 55.000 fl, la care mai adaugêndu-se și alte resurse modeste, și mai contragêndu-se și un împrumut, până acuma deja replătit, s'a clădit seminariul, și tot-odată s'au străformat și casele cumpĕrate într'un alumneu pedagogic.

In anul următoriu, 1884, s'a început și primul *proces de despărțire* ierarchică al credincioșilor nostri din comuna Chinez, de coreligionarii sêrbi, care trecênd prin tóte instanțele, în 1889 s'a terminat în favorul nostru, formând tot-odată un precedent favorabil și pentru celelalte asemenea procese ulterióre.

După aceea în al doilea rênd s'au mai intentat asemenea procese şi pentru comunele Mehala, Pojejena şi Ciacova, dintre cari cele dóuĕ dintâiu iarăşi s'au terminat în favorul nostru, iar al treilea încă e pendent.

In fine în rêndul al treilea s'au intentat atari procese pentru comunele: Fenlac, Sarafola, Sân-Nicolaul-Mare, Margita şi Deliblata, cari sunt în curgere. In tóte aceste comune sunt circa 20.000 suflete române, şi cu o avere parochială de peste 200.000 fl.

In 1887 s'au delăturat vechile pedeci şi greutăţi, ce se opuneau justei nóstre ingerinţe în administraţiunea Sf. nóstre *mănăstiri Hodoş-Bodrog,* care astăḑi e unica mânăstire în posesiunea bisericei nóstre din metropolia întrégă. Pe lângă o conscienţiósă administrare a moşiei de peste 800 jugere pămênt, a dat acéstă mănăstire pentru trebuinţele culturale ale diecesei peste 20,000 fl., decând e sub conducerea ómenilor instituiţi de episcopul Meţianu.

Tot în anul 1887 s'a înfiinţat *un fond de asigurare a clădirilor* bisericesci şi şcolare contra focului, care pâna acuma a crescut peste 35,895 fl. 11 cr.

In anul următoriu 1888 întru eternisarea gloriósei domniri de 40 ani, a Maiestăţii Sale, Preagraţiosului nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosif I, a înfiinţat din colecte benevole un *fond gimnasial,* care până acuma ajunge suma de peste 8187 fl.

In 1889 s'a înfiinţat în centrul diecesei, parte din colecte, parte din unele ajutóre diecesane, o *şcólă de fetiţe,* nu numai pentru buna-creştere a fetiţelor fruntaşilor din jur, dar şi pentru pregătirea de învĕţătóre. Acéstă şcólă a ajuns a dispune şi de un local propriu, provĕḑut cu arangiamentul recerut.

In timpul mai nou s'a mai adaus la cele 3 cursuri preparandiale şi un al patrulea curs, apoi s'a mai înfiinţat lângă aceste patru cursuri şi un *curs pregătitor* precum şi o *şcólă practică.* Tóte acestea ca sĕ nu se pótă escepţiona institutul nostru din partea organelor statului, dar şi ca sĕ corespundă tot mai mult aşteptărilor şi trebuinţelor nóstre.

Iară în anii din urmă a lucrat cu zel pentru realisarea generalei dorinţe de a înfiinţa un alumneu în Beiuş, pentru numeroşii elevi ortodoxi români dela gimnasiul de acolo. In direcţiunea acésta asemenea s'a obţinut resultate frumóse, încât dorinţa este aprópe de realisare.

In deceniul din urmă, observêndu-se o reducere simţită a procentelor dela capitalele elocate, iar de altă parte, vĕḑêndu-se un curent nou de colonisări, a folosit ocasiunea, când statul a pus la vênḑare unele complexe de *pămênt,* şi a *cumpĕrat* şi pe sama diecesei mai întâi în S. Mihaiu şi Chişoda un complex de 2025 jugĕre cu 256,700 fl. în condiţiuni favorabile de a se plăti în anuităţi de 20 ani.

Tot atunci şi sub aceleaşi condiţiuni a cumpĕrat diecesa şi pe sama comunelor: Pĕtriş, Coveşdia, Dorgoş, şi Zabalţi; la olaltă 1400 jugĕre cu preţ de 49 645 fl.

Şi după aceea a mai cumpĕrat diecesa pentru sine la Sĕcaş şi Giriş alte complexe de 1120 jugĕre cu preţ de 119,500 fl.

Astfeliu dar diecesa a cumpĕrat pe sama sa de tot 3145 jugĕre, cu preţ de 376.200 fl.: iar pe sama parochiilor 1400 jugĕre cu preţ de 49.645 fl.; la olaltă 4545 jugĕre cu 425,845 fl.

Aceste cumpĕrări nu numai asigură mai bine capitalele învestite, şi procente mai bune, dar mai contribue şi la ridicarea încrederii poporului în noi înşine, vĕḑênd că şi biserica nóstră are realitāti, ca şi alte biserici din patrie.

Pe lângă acestea a mai întrat în administraţia diecesei şi pămêntul fundaţiunii Teodor Papp, de vre-o 1200 jugĕre.

Afară de aceste realităţi, după datele ce avem, în cursul celor 10 ani din urmă s'au procurat în mai multe parochii 1297½ jugĕre de pămênt cu circa 150 fl. jugĕrul, în valóre de 194.550 fl.

(Va urma.)

Bine-ai venit!

Aceste cuvinte au rĕsunat aḑi la graniţa archidiecesei nóstre, când iubitul nostru archiepiscop eşind din diecesa în fruntea căreia a stat cu vrednicie ani 24, a călcat pe teritorul archidiecesei greco-orientale române din Transilvania, al cărei archiepiscop este acuma.

Din sute de míi de pepturi străbate acest clasic salut al credincioşilor nostri, şi el se perondéză din gară în gară pe clasica vale a Murĕşului.

In centrele protopresbiterale mai ales vor rĕsuna aceste însufleţite cuvinte.

La Ilia, la Dobra, la Deva, la Orăştie, la Vinţul-de-jos, la Sebeş, la Mercurea, respectivii protopresbiteri în fruntea clerului vor bineventa pe noul archipăstoriu, poporul în haine de sĕrbătóre va eşi întru întimpinarea mirelui bisericei; toţi la olaltă, cler şi popor, vor aduce omagiul de bucurie pentru venirea norocósă în mijlocul nostru.

La glasurile aceste, cari au umplut vĕzduchul Mercuri în 24 Februariu, se vor alătura Joi în 25 Februariu glasurile clerului şi ale poporului credincios din Sĕlişte, Cristian, Guraríului, Turnişor şi Sibiiu.

Culmea manifestaţiunilor va fi Sibiiul, centrul metropoliei nóstre, şi sĕrbările de aici, ca un sóre se vor revĕrsa asupra locurilor, pe unde a trecut iubitul nostru metropolit în drumul seu, şi unde i-s'au făcut ovaţiuni din incidentul norocósei veniri.

Dela apus, şi dela méḑănópte, şi dela mare, şi dela rĕsărit se adună fiii poporului greco-oriental român din Transilvania. Ca nişte făclíi de Dumneḑeu luminate stau ei aḑi în jurul Sionului Domnului, şi laude, cuvinte de mulţumire aduc Preabunului Dumneḑeu, care ne-a învrednicit sĕ ajungem aceste ḑile de bucurie.

Bisericile nóstre dau la o parte semnele doliului. Flamura négră dispare aḑi din bisericile nóstre, şi în locul ei se ridică steagul de nuntă, căci mirele bisericei se apropie spre a fi întronat în scaunul de archiepiscop şi metropolit.

In bisericile nóstre cu ḑiua de Dumineca va fi cuprins în rugăciuni Preasfinţitul Archiepiscopul şi Metropolitul nostru Ioan, pre care Domnul Dumneḑeu sĕ'-l dăruiéscă sfintelor sale bisereci în pace, întreg, cinstit, sănătos, întru ḑile îndelungate, drept îndreptând cuvêntul adevĕrului Domnului.

In strigătul de veselie de pe valea Murĕşului se contopesce glasul românilor ortodocşi de pe ambele ţĕrmuri ale Têrnavelor, glasul românilor de pe valea Oltului, glasul românilor din valea Bârsei, glasul românilor din Munţi, acest leagăn al libertăţii pentru noi românii.

Cu ramuri de finic şi cu cântări întâmpinăm pe mirele bisericei, care vine în numele Domnului, spre a continua măréţa operă a guvernărei bisericei nóstre ortodocse române din Ungaria.

Intre cântările de veselie primele rugăciuni piòse se vor îndrepta spre altariul ceresc, pentru darul revĕrsat asupra capului bisericei nóstre.

Cu lacrimi de bucurie vom inălţa rugăciuni de mulţumită pentru bunurile primite, şi rugăciuni de cereri ca Dumneḑeul milelor sĕ nu întórcă faţa sa dela robul seu, Inalt Preasfinţitul nostru Archiepiscop şi Metropolit, şi dela noi poporul român ortodocs, care cu cucernicie şi cu frica lui Dumneḑeu stăm înainte şi aşteptăm dela cel de sus mare şi multă milă.

Cu inimă plină de recunoscinţă înălţăm ochii nostri sufleteşti spre tronul preaînalt al preabunului nostru împĕrat şi rege, care în iubirea sa cea mare nu şi-a uitat de biserica nóstră, şi la glasul representanţei legale a românilor greco-orientali din metropolia nóstră a aprobat actul alegerei de metropolit.

In tóte slusbele nóstre dumneḑeeşti cu evlavie cuprindem pe Maiestatea Sa monarchul, dinastia, curtea şi ostaşii lui, ocârmiunea ţĕrei.

In special o facem insĕ acésta acuma când prea bunul nostru monarch la propunea părintescului guvern al ţerei, ne-a trimis ca metropolit întărit pre cel ales de votul bisericei.

Preste 2 luni de ḑile am fost tot in aşteptare. Cu ḑiua de Dumineca în cétă starea vĕduviei, căci noul cap al bisericei va lua în posesiune scaunul vĕduvit cu trecerea la cele vecinice a metropolitului de pie memorie Miron.

Bucuria nóstră este deci şi mare şi îndreptăţită, şi nu găsim cuvinte de laudă, de mulţămită, la aceste ḑile festive în viéţa nóstră bisericéscă.

Dară nu numai cei din archidiecesă îmbrăcăm haine de sĕrbătóre. Intréga biserică ortodoxă română din Ungaria şi Transilvania serbéză în aceste ḑile, căci archiepiscopul nostru este totodată şi metropolitul românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania.

Bucuria generalà a metropoliei însĕ câştigă în splendóre prin faptul că tóte bisericile din patrie salută cu simpatie pe capul bisericei nóstre, că tóte oficiolatele civile şi militare fac pregătiri spre a se manifesta şi ele din incidentul instalàrii metropolitului nostru, şi a-'şi esprima bucuria pentru sosirea Inalt Preasânţiei Sale în mijlocul nostru.

In glas de trimbiţă, în psaltire, în alăută, în timpene şi hore, în strune şi în organe vom aduce deci mulţămită prea bunului Dumneḑeu pentru tóte darurile revĕrsate asupra mirelui bisericei nóstre.

Bineventat sĕ fii, cel ce víi întru numele Domnului!

Festivităţile de instalare.

Dumineca în $\frac{\text{28 Febr. v.}}{\text{12 Martie n.}}$ 1899.

Dăm în cele următóre ordinea, în care au sĕ decurgă Dumineca viitóre, în 28 Febr. v. (12 Martie n.) a. c. ceremoniile şi festivităţile, în cari se manifestă bucuria bísericei vĕduvite, că a trecut iar şi peste acéstă vĕduvie rênduită ei dela Dḑĕu, şi îşi vede pe noul mire instalat de fii sei credincioşi în tronul sĕu.

Dumineca diminéţa la órele 8, membri congresului, reîntruniţi în Sibiiu pentru continuarea sesiunei electorale, sĕ vor aduna în biserică, íar comisarul consistoriului metropolitan, care a condus şi actul alegerii însaşi, ilustritatea sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, va declara şedinţa de continuare a sesiunii, deschisă.

Sĕ va statori imediat programul şedinţei, program ce are sĕ se ocupe numai de luarea la cunoştinţă a preaînaltei decisiuni de aprobare a alesului bisericei şi de participarea la festivităţile de instalare.

Statorite acestea, preoţii slujitori sĕ vor îmbrăca în sfinţitele ornate bisericesci, apoi însoţiţi de membri congresului şi de dignitarii metropolitani, vor pleca din biserică la reşedinţa archiepiscopéscă şi vor învita pe Metropolit la biserică, în mijlocul Congresului.

Sosind în biserică Inalt Prea Sfinţia Sa va lua loc la drépta scaunului archieresc, şi congresul va trece la esecutarea ordinei de di:

Notariul general al congresului va ceti rescriptul ministerial privitoriu la preaînalta resoluţiune a M Sale Monarchului, prin care dă aprobare votului congresului nostru naţional bisericesc dela 19/31 Decembre 1898, întărind în demnitatea de Archiepiscop şi Metropolit pe alesul Congresului, Ioan Meţianu.

După acésta comisariul metropolitan, va saluta, în numele Congresului, prin o vorbire, pe nou întăritul Archiepiscop şi Metropolit.

Inalt Prea sfinţia Sa va respunde la salutul cengresului, prin o vorbire program, ce sĕ va publica, împreună cu salutul, în analele congresuale, precum, fireşte, şi prin ḑiare.

Inalt Presfinţia Sa sĕ va îmbrăca apoi în sfintele ornate bisericeşti şi va pontifica sfânta liturgie ce se va începe.

Sfîrşindu-sĕ serviciul divin sĕrbătoresc, în decursul căruia corul de bun renume al măestrului George Dima, va da respunsurile liturgice, — congresul şi trimişii bisericii din tóte cele patru unghiuri, vor petrece cu solemnitate pe noul Cap al bisericii, la reşedinta sa Archiepiscopéscă.

Aci va urma, în salonul mare al reşedinţei, recepţiunea sĕrbătoréscă a deputaţiunilor, ce se vor insinua ca sĕ salute pe noul Principe bisericesc.

Pentru presentarea lor s'a statorit următórea ordine:

La locul prim: Congresul naţional bisericesc însuşi, care se va presenta in copore, adecă toţi membrii aflători în acéstă ḑi în Sibiiu; — îndată după Congres, va fi primit represertantul guvernului; — apoi representanţii bisericesci: consistoriul nostru metropolitan, consistoriul archidiecesan şi domnii protopresbiteri din archidiecesă aflători la Sibiiu; — va urma recepţiunea episcopului săsesc; — deputaţiunea bisericii surori greco-catolice române, la un loc cu cu a parochiei gr.-cat din Sibiiu; — deputaţiunea parochiei romano-catolice din loc; — şi a parochiei ev. ref. calvine din loc; — după acestea autoritatea militară; — apoi următórele corporaţiuni şi deputaţiuni ale forurilor civile publice: deputaţia comitatului Sibiiu; — representantul oraşului Sibiiu; — tribunalul reg. ung. şi camera advocaţială, — direcţia financiară; — seminariul nostru „Andreian“ representat prin corpul sĕu profesoral în frunte cu directorul; — Comitetul central al Asociaţiunii, in corpore, conform decisiunii sale din şedinţa ultimă; — Reuniunea femeilor române din Sibiiu; — representanţii şcólelor medii publice, cu directorul suprem; — comitetul fondurilor grăniţăreşti; — Reuniunea învĕţătorilor; — alte eventuale reuniuni — Comitetul parochial din Sibiiu-cetate; etc.

Terminându-se recepţiunile, la órele 2 p. m. se va începe *banchetul festiv* în sala mare din casa de exposiţii, — banchet la care iau parte 200 persóne învitate special.

La banchet sĕ va servi următorul *menu*: Supă négră; peşte cu Mayonaise şi sauce de Tarbor; friptură englezéscă; prăjituri cu mere şi cu cremă; prăjituri a là Cugler; friptură de viţel şi indian, cu feliurite salate şi crastaveţi; giardinetto şi cafea négră.

Vinuri se vor servi: vin roşu, apoi vin de pe Târnave din anul 1884, vin de Drăgăşani din 1844 şi Champagner, precum şi felurite ape minerale.

Toaste vor fi cu caracter oficios: primul, ridicat de însuşi Inaltpreasfinţitul Domn Metropolitit, pentru Maiestatea Sa Monarchul; al doilea pentru Metropolit; al treilea pentru guvernul patriei; al patrulea pentru armată; al cincilea pentru comisariu, al șéselea pentru administrație și al șeptelea pentru oraș.

Alte toaste nu sunt admise.

Capela militară Nr. 31 va desfăta pe meseni în decursul banchetului.

La órele 7 séra va avea loc conductul cu torțe, arangiat în onórea noului Cap al bisericei, adus de Dumnedȩeu în mijlocul nostru.

Conductul, la care va lua parte tótă tinerimea nóstră seminarilă și dela școlele publice medii, va porni din „Hermansplatz“, traversând, în frunte cu musica militară, pusă la disposiția comitetului aranjator de Escelenția Sa comandantul de corp Emil Probst de Ohstorf cu învoirea înaltului ministeriu ces. și reg. de rĕsboiu, — strada Cisnădiei, apoi va întra întra în strada Măcelarilor, și va înainta până la reședința archieréscă.

Oprindu-se în fața reședinței și arangiându-se în cerc, musica va esecuta o cântare veselă, solemnă, după care dl deputat congresual Ioan de Preda, va rosti o vorbire la adresa Inalt Preasfinițitul Domn Archiepiscop și Metropolit.

Inalt Preasfinția Sa va rĕspunde alocuțiunii, prin o vorbire rostită din o feréstră a etagiului, din salon. Elevii seminariali (140 inși) vor acoperi vorbirea I. P. S. Sale cu esecutarea unui imn festiv ocasional scris anume pentru acest prilegiu și intocmit cu musică de măestrul profesor G. Dima. Musica va mai întona o piesă și —

conductul va porni mai departe peste strada Morii spre Hermansplatz, unde se va termina festivitatea retragerii cu torțe

Dela Arad.

— Corespondență particulară a „Telegrafului Rom.“ —

Arad, 6 Martie n. 1899

Sosind Prea Inalta aprobare de Metropolit, în tóte păturile societății nóstre a pornit un fel de mișcare neobicinuită, din causa vĕduviei scaunului archieresc.

Toți ómenii de bine, cari au în vedere numai binele obștesc, se întrébă cum va fi și ce va fi? Rĕspuns meritorial nu dă însĕ nime, de óre-ce este fórte greu a te pronunța în fața unei astfel de cestiuni. Noualesul metropolit a fost pentru diecesa Aradului un bărbat fenomenal, carele cu mână tare și cu înaltă iscusință și-a făcut însusi monumente neperitóre. Intre grelele împregiurări actuali a fost lucru titanic ceea-ce a isprăvit episcopul Mețianu pentru diecesa Aradului. Cine va fi următorul, carele sĕ scie continua, respective perfecționa cele întroduse de dênsul? Iată ponderositatea situațiunii, dinaintea căreia stă ca amuțită orí-ce voce binevoitóre. Numai guralivii, sĕ nu dȩic și eu mai mult, dela „Tribuna Poporului“ și-au luat inima în dinți, și ca nisce vandali voesc sĕ strivéscă pentru vecie tot ce a lucrat acest vrednic prelat în timp de un pătrar de secol. Și contra pornirilor pĕcătóse a acestor ființe distrugătóre s'a pus în positură astădȩi clerul, învĕțătorimea și poporul din diecesa Aradului, aducênd iubitului seu prelat rugare, mulțumită și recunoscință pentru tóte câte a făcut nóuă.

Ceremonialul a decurs așa: La 11 óre a. m. spațiósa nóstră catedrală era îndesuită de mai multe mii de ómeni, preoți, învĕțători, alți inteligenți și popor. Părintele protopop al Aradului M. Bocșan asistat de multă preoțime din protopopiat a făcut servit divin solemn, avênd pe coriștii din Chiseteu (40 înși) la îndemână.

Când am ajuns la pricésnă, părintele protopop C. Gurban printr'o cuvêntare plină de vêlvă oratorică a glorificat pe episcopul Aradului Ioan Mețianu, arĕtând cu mult succes faptele neperitóre, prin cari Mețianu a devenit pentru diecesa sa un om nemuritor. Poporul a salutat pe archiereul sĕu cu aclamări frenetice sgomotóse. Dar când însuși bĕtrânul prelat a mulțumit pentru acéstă distinsa alipire fiiéscă, accentuând că mai sunt și guri bêrfitóre de profesiune, atunci uralele de sĕ trăiască la adresa preaiubitului nostru archipăstor devenіră furtunóse și într'o privință sdrobitóre la adresa celor rĕsvrătitori. — De aici întreg publicul am petrecut pe sĕrbătoritul până la reședință, unde excelentul nostru cor din Chiseteu a intonat imnul „Iată dȩiua triumfală“, când apoi împărtășiți de binecuvêntarea prea-înaltă la 2 óre d. am. ne-am depărtat ducênd cu noi o suvenire plăcută, că am avut timp de 24 ani un păstor, carele cu tótă demnitatea și-a scutit turma de lupi și a fortificat-o, ca sĕ pótă respinge ori-ce atacuri provenite din afară.

Că ne lasă după cap și unele oi călbejite, n'avem ce face; Dumnedȩeu carele împărțeste tuturor după faptele lor, va îngriji ca sĕ devină sau sĕnătóse și aceste, sau sĕ piară dintre noi, precum piere fumul.

Mergi în pace prea bunul nostru părinte și ocupă vesel scaunul de Archiepiscop și Metropolit, fiind sigur totdeuna de stima și distinsul nostru respect și devotamênt. Una însĕ te rugăm în ceasul despărțirii, sĕ nu ne dai uitării; caută asupra diecesei nóstre și în viitor, tot cu acea privire părintéscă de care ne-ai învrednicit până acum, și rógă pe bunul Dumnedȩeu sĕ ne trimită de conducĕtor bisericesc pe un astfel de bărbat, carele sĕ fie cu totul devotat bisericei și școlei nóstre ortodoxe, pentru mărirea lui Dumnedȩeu, fericirea neamului și gloria patriei străbune!

Un diecesan.

Góna după bogățiile României.

De cât-va timp, Capitala română și județul Prahova sunt cutrierate de o sumă de strĕini: englezi, olandezi, germani, francezi, și belgiani, cari dȩic că represintă óre-care societăți strĕine de capitaliști. Toți aceștia caută și studiază terenurile petrolifere *și le cumpĕră fără multă tocmélă.*

Piața din București e cuprinsĕ de sensație de vr'o douĕ sĕptămâni. Dȩeci și sute de mii de Lei asvîrlă acești strĕini pentru terenuri petrolifere, revoluționând tóte spiritele comerciale prin galantomia lor.

Pentru un mic teren petrolifer din Buștenari, (Prahova), care abia produce 10, maximum 12 vagóne de petrol pe lună, o companie americană a dat *500.000 Lei,* de și în casul cel mai bun acel teren nu valoréză mai mult de cât *80—100.000 lei.*

Se bănuește că în dosul acestei companii febrile ce se face în numele a dȩeci de societăți anonime, de către dȩeci de strĕini bogați, — stă marea companie pentru exploatare a minelor de petrol din America (Pensylvania), anume „Standard Oil Company“ care dispune de un capital de vr'o 500 milióne.

S'au cumpĕrat până acum aprópe tóte terenurile petrolifere, cele bune precum și cele mediocre, din Câmpina, Buștenari, etc. Și tóte cu prețuri exorbitante, fără târguială multă.

Se oferă de către o companie de englezi pentru terenurile potrolifere din Câmpina ale dlui G. B. Popp, un milion de lei. Aceste terenuri acum câți-va ani au fost cumpĕrate cu 300.000 lei.

Intrebat, unul din cei mai mari proprietari de puțuri de petrol din Câmpina de spre importanța acestei góne a capitaliștilor strĕini, a rĕspuns:

— Aruncă banii aprópe nebunește acești strĕini. Totuși mi-au spus că în cel mult dȩece ani, *terenurile petrolifere române vor produce sute de milióne pe an*; că țara asta are un viitor strălucit prin bogățiile ei subterane, etc. etc.

Causa pentru care se grăbesc a cumpăra până la primăvară tóte terenurile petrolifere, e că *se înființéză la Suez un deposit colosal de petrol, necesar pentru bastimente.* Cărbunii în curênd vor fi înlocuiți, de óre-ce s'a descoperit o nóuă mașină care dă puterea motrice necesară vaselor, prin petrol.

Iată de ce grăbesc a pune mâna pe terenurile petrolifere și a începe în Maiu o exploatare colosală de petrol, în Prahova. Englezii spun minuni despre dȩecile de milióne streine ce vor circula peste doi, cel mult trei ani în capitala română, că la vară vor începe sĕ facă la Câmpina și prin împrejurimi niște instalații mult mai mărețe ca cele din Pensylvania și Batum, cari vor costa câte-va milióne. Până acum au cheltuit sume colosale în țară, cumpĕrând cele mai neînsemnate terenuri petrolifere, până și terenuri de 50 de metri, dând pe un pogon câte 10.000 lei.

(*Epoca*)

NOUTĂȚI

Pentru monumentul lui Șaguna. *Inaltpreasfinția sa noul nostru archiepiscop și metropolit* ***Ioan Mețianu,*** *a contribuit* ***200 coróne,*** *pentru fondul monumentului fericitului și marelui seu antecesor Andreiu.*

*

Personal. Preacuvioșia Sa Părintele protosincel *Augustin Hamzea,* directorul seminariului din Arad, a fost dumineca trecută chirotesit întru *Archimandrit,* din partea Inaltpreasfinției Sale episcopul Aradului Ioan Mețianu.

Felicităm din tótă inima pre noul archmandrit, și-i dorim depline puteri trupesci și sufletesci, spre a putea fi mulți ani demn representant al dignitarilor nostri metropolitani.

*

Concertul „Reuniunii rom. de musică din Sibiiu“ dat asară în sala dela „Musikverein“, a fost, ca tóte concertele dlui Dima, încoronat de un perfect succes. Sala a fost îndesuită de public ales, printre care și numeroși concetățeni sași și maghiari. Producțiunea la pian a dșórele Olivia Bardosy și Otilia Schell a tredȩit admirațiune pentru desteritatea în pian a tinerelor dșóre; solistele: dșóra Delia Olariu și Irena Nemeș, în duetele lor, apoi soliștii din „Credo“: dșóra Tinca Simonescu, dl Dr. I. Stroia și N. Todea, au dovedit, toți și tóte, că dl Dima dispune de excelente și bine disciplinate voci în corul dsale. Superbă a fost d-na Dima, ca solistă în cele 3 cântece pentru alt! De trei ori a fost rechemată pe bină și silită se repeteze „Cântecul păstorului“ de Dima. Atât dómnei cât și autorului „Cântecului“, s'au făcut furtunóse ovațiuni. Iar mai presus de tóte măreț a fost sfîrșitul concertului, „Credo“ de Beethoven, esecutat splendid de cor și lăsând o puternică impresie.

*

Calea din Berlin spre Orient, cu încungiurarea Ungariei. Iată cea mai nóuă supărare în cercurile normative din Pesta. „Schlessiger Zeitung“ spune că în curênd se va statorí o nouă linie directă de comunicație între Berlin și Constantinopol, peste Boroslau, Kracovia, Cernăuți, *prin România*: peste Buzeu și Constanța, la Constantinopol și de aci în Orient, fără a atinge Ungaria! Un cablu submarin va fi pus între Constanța și Constantinopol.

*

O mișcare unică în felul sĕu au început Nemții naționaliști din Austria, la inițiativa neînfricatului naționalist Schönerer. Ca sĕ fie anume cât mai apropiați de frații lor din Germania, cari sunt în mare majoritate protestanți, *și Nemții rom. cat. austrieci au pornit trecere în masse la protestantism.* Acțiunea e de dată nouă, și la Schönerer s'au presintat deja 8300 de Nemți rom.-catolici, declarându-sĕ pentru trecere, și arangiatorii mișcării speră că pe Paști sunt deja peste 10.000 porniți pe acest drum.

*

O nenorocire uriașă s'a întêmplat lângă *Toulon* (Francia). Magasinul de pulvere din apropierea orașului a sburat în aier la 4 Martie. Toți soldații de serviciu și-au găsit mórtea; *70* de cadavre au fost îndată scóse din rĕmășițele magasinului; răniți 110. Tot ce se află pe teritorul de 2 chilometri depărtare dela locul catastrofei, e distrus: casele ruinate, câmpurile pustiite. Efectul a mers și mai departe: în suburbiul St. Jean du Var a orașului Toulon, la depărtare de 4 chilometri, tóte ferestrile și ușile au fost stărîmate; ba duruitul explosiei l'au audȩit ómenii în *Nizza, și Monaco,* credȩênd că e cutremur de pămênt!..

*

Regina Belgiei, Maria Henrietta mama archiducesei-vĕduvă Stefania, este, cum sĕ telegrafiază din Bruxella, în agonie.

*

Fidanțare. Dnișóra *Eugenia* Păcală, fiica parochului nostru din *Șulumberg* s'a fidanțat în sĕptĕmâna trecută cu dl *Vasiliu Mossora,* inginer-mehanic din Bucuresci.

*

Fotografii lui Bismarck, pedepsiți. Se știe că a dóua dȩi după mórtea prințului Bismarck, doi fotografi din Hamburg, Wilke și Priester au întrat nóptea, în înțelegere cu unul din paznici, în capela mortuară și au luat probe fotografice, servindu-se de lumina de magnesiu. Una din aceste probe servise la alcătuirea unui desen publicat într'un dȩiar din Berlin.

Familia Bismarck a intentat proces contra fotografilor. Tribunalul din Hamburg a ordonat distrugerea clișeelor și a probelor fotografice, și o oprit pe Wilke și Priester de a păstra sau vinde vre-una din acele probe sau reproduceri, sub pedépsa de șése luni închisóre pentru fie-care contravenție.

Sosirea în Sibiiu

a

I. P. S. Sale Metropolitului nostru.

De mult n'a mai vĕdȩut Sibiiul o atât de grandiósă manifestațiune românéscă, ca aceea de adȩi!

Imediat după órele 12 publicul din Sibiiu, precum și poporul din loc și din jur, curgea nesfîrșit spre stațiunea căii ferate.

Le órele 12 și jum., un măreț spalir era deja întins pe ambele părți ale drumului dela stațiune până bine departe spre oraș și în oraș.

Consistoriul archidiecesan, în frunte cu Pr. C. Sa dl archimandrit și vicariu Dr Il. Pușcariu, dignitarii metropolitani, primăria orașului Sibiiu, corpul profesoral seminarial, comisia tipografică, comisia fundațiunii Șaguna, direcția școlei superióre de fete, etc. — ocupau loc pe peronul garei.

Oprirea trenului și apariția Inalt Prea Sfințitului archipăstor, a fost întimpinată cu puternice și repețite urări de „sĕ trăiască!“

Dându-se jos, Pr. C. Sa dl Vicariu archiepiscopesc Dr. Il. Pușcariu, l'a salutat în numele fiilor sĕi sufletesci, cu o vorbire binesimțită, la care I. Pr. Sfinția Sa a rĕspuns cu un luminat discurs, întrerupt de repețite ori prin vii aclamațiuni și strigăte de complăcere „sĕ trăiască!“, discurs pe care vom avea plăcerea a-'l reda întreg.

Primarul orașului Sibiiu, dl Drotleff, l'a salutat apoi în numele cetățenilor orașului, dorindu-'i, în limba germână, ca:

„sĕ fie, I. P. S. Vóstră, un cias cu noroc ciasul în care puneți mai întâi piciorul pe pămêntul orașului nostru, ca un înalt óspe și cetățean nou!.“

I. P. S. Sa Metropolitul i-a rĕspuns senin și frumos, tot în l. germână, implorând la fine binecuvêntarea lui D-dȩeu asupra tuturor cetățenilor „acestui frumos oraș“, cum i-a dȩis Preasfințitul, fără deosebire de confefesiune sau naționalitate.

La ieșirea din gară, urcând în trăsura cu 4 cai, avênd alături pe P. C. Sa dl vicariu archiepiscopesc, a pornit spre oraș, împărtășind în drépta și stânga binecuvêntarea, între puternicele și neîntreruptele aclamațiuni ale mulțimii.

Șir lung de trăsuri i-a urmat.

Preasfințitul a sosit însoțit de archimandritul Hamzea, asesorul consist. Ignatie Pap, ppresb. C. Gurban, Vasile Beleș, secretarul I. Lenger, fiscalul cons. P. Truța, și de numĕroși protopresbiteri și preoți și popor, urcați, în drum, pe trenul cu care venea Capul bisericii nóstre.

O mare de public era în strada Măcelarilor, aclamând pe Inaltul sosit, care a întrat în biserica parochială, de unde după o scurtă rugăciune, a fost condus, tot între urale nesfîrșite, în reședință, a cărei pórtă împodobită frumos cu bradȩi, purta sus inscripția albă:

„Bine ați venit!“

Ad Nr. 26/1899 prot. [42] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa III. Ludișor în protopresbiteratul Fágărașului, se escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 411 fl v. a.

Concurenții au a'și subșterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Oficiul prot. gr. or. al Făgărașului, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Făgăraș, 23 Ianuariu 1899.

Iuliu Dan
prot.

Nr. 46 [37] 3—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5, și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 12 Novembre 1898 Nr. 8120 Plen. se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul **Cetății de Pétră.**

Fiitorul protopresbiter ca atare va deveni totodată și paroch în locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Fauresci, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre, 1881 Nr. 129, care parochie în present e ocupată.

Până când va întra în viéță ameliorarea dotațiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprile, 1896 Nr. prot. 78, emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Venitele protopresbiterale, anume: paușalul de cancelarie ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin, și taxele ce incurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiale și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterale;

b) Venitele parochiei protopresbiterale de clasa a III-a din Făuresci.

Concurenții au sĕ documenteze cualificațiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888, și concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le aștérnă Consistorului archidiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Roman“, alăturând la documente și o tabelă de cualificațiune, după rubricele indicate în provocatul regulament congresual § 12.

Concursele întrate după espirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat, din ședința comitetului protopresbiteral al tractului: Cetății de pétră, ținută în Surduc-Copalnic, la 23 Ianuariu 1899.

Președinte: **Teodor Șovrea,** adm. prot.

Notariu adhoc: **Ioan Dragomir.**

Nr. 297/898 [38] 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea parochiei gr.-or. de clasa a III-a din Gernesig cu filia Curtifaia, în tractul protopresbiteral al Murĕș-Oșorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch — pe lângă locuință gratuită în casa parochială, provĕḑută cu grădină și supraedificate economice, dau anual suma de 437 fl. 50 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate asupra acestei parochíi se pot lua dela subsemnatul protopresbiter, ori la fața locului dela comitetul parochial.

Cererile concursuale, instruite conform §-lui 17 din „Regulamentul pentru parochíi“, sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, căci la din contră nu se vor lua în considerare.

Murĕș-Oșorheiu, 3 Septembre 1898.

Oficiul protopresbiteral gr -or. al M.-Oșorheiului în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

Nr. 130/899 [39] 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna Boz, protopresbiteratul Mercurei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este 141 fl. 60. cr.

Reflectanții la acest post sunt avisați a-și înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul susindicat.

Dela concurenți se aștéptă a se presenta în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochíi“, pentru a celebra și cuvênta.

Mercurea, la 11 Februariu 1899.

Oficiul ppresbiteral gr.-or. al Mercurei, în conțelegere cu respectivul comitet parochial.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 50/899 [40] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa II a Romoșel, protopresbiteratul Orăștiei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în ședința comitetului parochial din 18 Ianuarie 1899 cu suma de 608 fl. 85 cr. v. a. venit anual.

Reflectanții la acest post au a'și așterne cererile concursuale instruite conform normelor prescrise în terminul deschis — oficiului protopresbiteral subsemnat.

Orăștie, 11 Faur, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în înțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Domșa
protopresbiter.

---

20. szàm
1899. vhjtói [44] 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a szelistyei kir. járásbiróság 1897. évi 454 polg. számu végzése következtében Dr. Russu Octav nagyszebeni ügyvéd által képviselt nagyszebeni „Albina“ takarékpénztár és hitelintézet javára guraról 558. h. sz. a. lakos Curtean Nicolae ellen 122 frt. s jár erejéig 1897. évi aprilis hó 2-án foganatositott végrehajtás utján le foglalt és 395 forintra becsült.

I. 4 piros pej ló
II. 2 ló-szekér
III. 50 hektóliter törökbuza és
IV. 3 hektóliter buzá-ból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szelistyei kir. jbiróság V. 5/2 1898. számu végzése folytán 122 frt. tőkekövetelés, ennek 1894. évi jánuár hó 13-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 41 frt. 60 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig végrehajtást szenvedő 558. h. sz. a. lakásán Gurarón leendő eszközlésére 1899. évi **márczius hó 23-ik** napjának délelötti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Szelistyén 1899. évi márczius hó 5 napján.

Butyán János,
kir. birósági végrehajtó.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv

despre frumos și artă,

de

Dr. Iosif Blaga,

profesor.

Prețul broș. fl. 1.80.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta părțile stricate și defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății) precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grétă, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi' răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului țițelor) femeesci, la înțărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză **întreg actul mistuirei,** produce un **sânge sănĕtos și curat** și este un **remediu de casa poporal** probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.

Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei. [50] 22—30

In dose à 25 si 35 cruceri.

Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui **B. Fragner în Praga** și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☞ asemenea tóte părțile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☞

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

Recomandăm tuturor broșura apărută tocmai acum:

Obolul sĕracului

la

monumentul

Marelui ANDREIU.

Cântări ocasionale dedicate Metropolitului

Șaguna,

colectate și arangiate de

MARIA CUNȚANU.

☞ Prețul 10 cr. ☜

Venitul curat se va adaoge la colecta pentru monument.

Se póte procura dela

Tipografia și librăria archid.

Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 22 Sibiiu Sâmbătă, 27 Februariu v. (11 Martie n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

ARCHIEPISCOPUL ȘI METROPOLITUL

IOAN METIANU.

(Urmare şi fine).

In asemenea mĕsură îmbucurătóre s'au sporit la Arad şi fundaţiunile de stipendii în cei 20 de ani din urmă, mai ales prin cele dóuĕ fundaţiuni mai mari a fericitei *Elena G. Birta*, şi a fericitului *Teodor Papp* (la finea an. 1897 de 67.000 fl.) aşa că pe când diecesa mai nainte cu 20 de ani nu dispunea decât de un singur stipendiu din fundaţiunea I. Popovici Popfy (de 15.000) astăḑi dispune de 3 stipendii diecesane de câte 400 fl., de 12 stipendii de câte 200 florini, şi de alte 30 dela câte 50 până la câte 300 florini; de tot dar de 45 stipendii.

In anul 1894, s'au ameliorat salariile învĕţătorĕsci, ridicându-se mai peste tot la minimul de 300 fl. prescris de lege, cu escepţiunea unor parochíi de tot mici şi sĕrace, cari au rĕmas avisate la ajutorul diecesei.

In decursul celor 20 de ani din urmă s'au zidit *104 biserici* şi s'au *reparat 205* dintre cele vechi.

S'au zidit vre-o *150 şcóle nóue* şi s'au *reparat la 100* din cele vechi.

Astfel şcólele încă s'au sporit în mod îmbucurător, căci pe când înainte cu 23 de ani aveam în eparchia Aradului numai 503 şcóle, astăḑi avem *peste 653*, prin urmare un sporiu de peste 150 şcóle şi tot atâţa învĕţători, provĕḑuţi cu dotaţiunea recerută.

Adaugem la locul acesta şi acel fapt îmbucurător, că pe lângă tóte cercările şi nĕcazurile, diecesa nu a perdut nici una din şcolile nóstre confesionale!

Cu un cuvênt s'au sporit în modul cel mai îmbucurător capitalele bisericesci şi şcolare, atât în diecesă cât şi în centru, şi putem afirma, că partea leului o are episcopul Ioan Meţianu în pogresul făcut şi în sporirea averii întregei eparchii, până la suma considerabilă de 8.306,901 fl. 96. cr. cât era la finea anului 1897. La acésta sumă centrul contribue cu 1.308, 768 fl. 98 cr. Numai capitalele bisericesci şi şcolare ale parochíilor sĕ urca la *2 milióne*, abstragênd spesele zidirii şi reparării numeróselor biserici şi şcóle; pre când la 1875 bisericile parochiale aveau un capital de abia 580 786.05; ér capitalul fondurilor diecesane din centru erau la 1878: 38687 fl. 16. cr. Din fondurile foste comune, s'a făcut la 1884, (până atunci administrate de o epitropie separată de Consistoriu) 399. 389 fl. 20½ cr. adecă în total 438,070 fl. 36½ cr., deci averea centrală s'a sporit în decursul păstorirea episcopului Ioan Meţianu, cu aprópe un milion.

Aceste sunt resultate înaintea cărora trebue sĕ se plece ori-ce om napreocupat.

—

Pe cât de încordată a fost atenţiunea şi neobosite nisuinţele Preasfinţiei Sale între întărirea şi desvoltarea temeliilor *materiale* ale bisericei sale, pe atât de stăruitoriu a fost de altă parte şi pe terenul progresului *moral* al credincioşilor sĕi, pentru cari la tóte ocasiunile şi mai ales în desele sale visitaţiuni canonice, aprópe în tótă eparchia avea cuvinte de îmbărbătare, de mângăere şi preste tot sfaturi părintesci şi înţelepte. Afară de aceea a adresat şi mod periodic în toţi anii cuvinte de învĕţătură poporului şi anume la sĕrbătorile Nasceri Domnului, la Anul-nou şi la Invierea Domnului, precum şi din 2—3 ani şi la începutul anului şcolariu.

Iară de altă parte a fost totdeauna un păstoriu deştept al turmei sale, căutând a o apĕra pe ea, instituţiunile şi drepturile ei, câştigate cu multă

In general putem sĕ accentuăm că astăḑi sórtea unui archiereu român luptă şi nĕcaz.
din patrie, nu este de invidiat, sciind că are sĕ resimţă tóte greutăţile câte sĕ revarsă — durere — cu îmbelşugare asupra tuturor instituţiunilor culturale ale poporului român, că trebue se-i sângereze inima, când sĕ vede necesitat a sta neputincios în faţa bolnăviciosului curent, care nu vede cu ochi buni nici cel mai mic progres făcut din partea naţionălităţilor. Astfel stând lucrul putem afirma, că şi Preasfinţia Sa a avut în înalta sa funcţiune de până acuma, multe ḑile amare şi grele, mai ales, că tocmai în deceniile din urmă s'au ivit mulţime de cercări asupra bisericei nóstre naţionale. In faţa acestora Presfinţia Sa a stat, împreună cu ceialalţi archierei ai nostri, ca o sentinelă credinciósă a bisericei sale, la postul sĕu. In acésta luptă s'au ales, firesce, numai cu succesul moral şi au salvat, dacă nu causa însaşi, cel puţin vaza bisericei şi a înaltului ei cler.

Astfel în primul an al archipăstoriei sale — în 1875 — a avut a sĕ lupta contra proiectului de lege despre pensionarea învĕţătorilor din ţĕră. Présfinţia Sa, cu cealalţi archierei, a nisuit la locurile competente a scóte pre învĕţătorii nostri confesionali de sub dispoşiţiunile *fondului de pensiune regnicolar*, căci biserica nóstră se ocupă însaşi cu intenţiunea a infiinţa un asemenea fond de pensiune; dar întrepunerea înaltului nostru cler nu s'a luat în considerare, şi proiectul a devenit lege.

Mai târḑiu în 1879, s'a ivit nóuă pedecă în desvoltarea culturală a poporului nostru, prin dispoşiţiunile proiectului, devenit apoi lege, pentru *introducereă limbei maghiare*, ca studiu obligat şi în *şcólele nóstre elementare*. Cu argumente basate în cele mai cardinale principii ale pedagogiei moderne, au aretat archiereii nostrii, în frunte cu de curênd repausatul metropolit Miron Romanul, incorectitatea tendinţelor acelui proiect, accentuând, că prin întroducerea unei limbi străine în instrucţiunea elementară a copiilor, sĕ va naşce în capul lor confusie, iar nu lumină şi noţiuni clare. Mai ales au combătut însĕ ingerinţa prea mare, ce acea lege o atribue organelor statului şi în special inspectorilor regesci de şcóle, pe contul autonomiei nóstre bisericesci.

Tot asemenea s'a continuat lupta în 1883 contra proiectului, mai târḑiu lege, despre *introducerea limbei maghiare şi în scólele medii confesionale*, şi érăşi în special pentru ingerinţa prea estinsă a statului, asupra scólelor medii ale unei biserici autonome.

In anul 1885, cu provocare la legea care îndreptăţesce pe confesiuni a-şi înfiinţa şcóle medii din mijlócele proprii, a cerut Preasânţia Sa, cu multă stăruinţă, concesiune pentru înfiinţarea unui *gimnasiu român* confesional în Arad, de care în acele părţi este fórte simţită lipsă; dară justa cerere s'a denegat tocmai din acea parte, care este mai mult datóre a promova cultura tuturor popórelor din patrie.

In 1891 s'a luptat contra proiectului de lege despre *asilele de copii* în etate dela 3—6 ani; dar fără resultat.

In 1893, când de odată cu ameliorarea *salariilor* învĕţătoresci, s'a croit o nóuă ingerenţă aprópe neţĕrmurită din partea statului în acele scóle confesionale, la a căror susţinere acela contribue cu preste 60 fl. pe an, a luptat din tóte puterile contra reuşirei acelor tendenţe; dar asemenea fără suces, ca şi în celelalte cause.

Dela şcóle au trecut atacul asupra instituţiunilor culurale şi la *biserică*. Anume 1894 s'au pus pe tapet *introduccrea legilor politico-bisericesci*: a căsătoriei civile, a matriculelor de stat, cari ambele sunt vătămătóre precum pentru bisericile celelalte, aşa şi pentru biserica nóstră ortodoxă. Resultatul este tuturor cunoscut.

Iară în anul espirat, 1898, când s'a pertractat în casa magnaţilor proiectul de lege despre *dotaţiunea clerului*, fiind Escelentia Sa repausatul metropolit Miron Romanul bolnav, Preasânţia Sa părintele Ioan Meţianu a susţinut şi apărat, ajutat şi de votul părintelui episcop *Nicolau Popea* dela Caransebeş, punctul de vedere al bisericei nóstre în contra dispoşiţiunilor vatămătóre din acel proiect, devenit apoi lege, ca articlul XIV din 1898. In acéstă afacere eparchiile nóstre au aşternut şi câte-o representaţiune scripturistică, atât la dietă cât şi la casa de sus.

Acestea sunt numai aşaḑicênd momentele esterne din lupta pentru susţinerea instituţiunilor nóstre bisericesci, dară nu este ḑi, în care sĕ nu simtă mai ales episcopii greutăţile, ce se opun înaintării culturale a poporului nostru din comunele încredinţate archipăstoriei lor, şi sĕ nu fie necesitaţi a se îngriji şi a munci pentru delăturarea ori cel puţin împuţinarea acelora.

Cu un cuvênt întrégă activitatea acestui înalt prelat, ca şi a celorlalţi archipăstori ai nostri, pórtă în sine firul roşu al dorinţelor ferbinţi de a promova cât mai mult binele poporului român, în fruntea căruia a ajuns.

La 11/23 Iunie 1889, împreună cu metropolitul Miron, a chirotonit întru archiereu pe archimandritul archiepiscopesc Nicolae Popea, actualul episcop al diecesei Caransebeşului, în biserica parochială din Sibiiu-cetate, iar la 2/14 Iuliu 1889, din însărcinarea Esc. Sale repausatului metropolit Miron Romanul, a întrodus pe Preasânţia Sa părintele Nicolae Popea, în oficiul sĕu archipăstoresc.

Ca episcop — la anul 1879 — I. Preasânţia Sa a fost distins din partea Majestăţii Sale Impĕratului şi regelui nostru *Francisc Iosif I.* cu *ordul corónei de fer* clasa a II, pentru „meritele sale pe terenul bisericesc, şcolariu şi filantropic“. Cu acéstă distincţiune este împreunat şi titlul de *baron*, de care însĕ Inaltpreasânţia Sa până aḑi nu s'a folosit; iar la 1896 a primit o nóuă distincţiune dela Maiestatea Sa: *ordul Francisc Iosif* clasa I.

—

Aceste sunt în liniamente generale faptele de până acuma ale noului nostru metropolit. Din ele sĕ compun bârnele punţii, care i-a făcut posibilă trecerea dela Arad la Sibiiu, la demnitatea bisericéscă cea mai înaltă în biserica ortodocsă română din patrie. Ele au inspirat pe membri măritului nostru congres întrunit în sesiunea electorală, ca în şedinţa dela 19/31 Decembre 1898 sĕ-'şi concentreze încrederea asupra sa. Inalt Preasânţia sa a întrunit 68 din 106 voturi.

La 49 ḑile după alegere, Maiestatea Sa preaînălţatul nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosif I. s'a îndurat preagraţios a întări votul măritului nostru congres naţional bisericesc şi despre acésta a esmis decretul de întărire cu datul 18 Februariu nou 1899.

In urmarea acestora Inaltpreasânţia Sa a cerut termin pentru depunerea jurămêntului de fidelitate, pe carele l'a făcut Luni la 15/27 Februariu înaintea domnitorului fiind de față ministrul cultelor Dr. *Iuliu Wlassics*, ușierul suprem de curte contele *George Bánffy* și *Vértessy*, carele a cetit formula de jurămênt.

Luni, în 22 Februariu (6 Martiu) s'a ținut în biserica catedrală din Arad serviciu divin, la care au asistat cea mai mare parte a preoților din diecesă și mii de credincioși, spre a-și lua, cu lacrimì în ochi, rĕmas bun dela Preasânțitul lor episcop, care cu atâta dragoste 'i-a păstorit aprópe un pătrar de secol. Veteranul protopresbiter *Constantin Gurban*, a rostit cu fiéscă căldură o măéstră alocuțiune către părintele, ce se desparte de eparchia sa, atingênd mai multe momente din activitatea și trecutul archiereului. Marți s'a ținut consistor plenar, în care I. P. Sa și-a luat adio dela Consistorul diecesan, pe care l'a condus în timp de 24 ani.

Joia viitóre a sosit la nóua sa reședință în Sibiu, fiind pe tot parcursul căii dela Arad până la Sibiiu, salutat de fiii sei sufletesci, mic și mare, tinĕr și bĕtrân; iar Duminecă, în 28 Febr. (12 Martiu) întrunindu-se membrii congresului, va fi întrodus în mod festiv în scaunul de metropolit.

D-ḑeu sĕ-i lungéscă firul vieții, ca sĕ pótă cârmui biserica ortodoxă română pe calea binelui și a progresului încă un lung șir de ani.

Situațiunea și misiunea bisericei.

Biserica serbéză Duminecă o ḑi de bucurie. După o veduvie — de astadată cam îndelungată — biserica va celebra solemnul act de instalare al *Inalt Preasânției Sale*, *Archiepiscop-Metropolit Ioan Mețianu*; ea va saluta cu iubire, venerațiune și însuflețire *Capul ei suprem*, și ea va saluta în venerata persónă a Inalt Preasânției Sale reînvierea acelei *legături prețióse* între *biserică și iubitul ei Domnitor*, ce o constitue *împreunata încredere a Majestății Sale și a bisericei*, — încredere împreunată, care a înălțat pe Inalt Preasânția Sa la *scaunul metropolitan*.

Trecutul lung și bogat în fapte mari și merite neperitóre al Inalt Preasânției Sale ne servesce de garanția unui viitor promițetor. Biserica întrégă își așéḑă încrederea sa în probata înțelepciune și neobosita energie a Inalt Preasânției Sale, și toți fiii devotați bisericei, cu suflet și devotament vor sprigini intențiunile și nisuințele nobile ale Inalt Preasânției Sale în înalta, dar gréua sa posițiune.

Privirile tuturora vor fi îndreptate spre *distinsa figură* a Inalt Prea-Sânției Sale, și inimile tuturora vor fi cuprinse de *un* sentiment: de *sentimentul bucuriei* asupra actului festiv de *întronisare* a Inalt Prea Sânției Sale.

Actul înălțător de întronisare a Metropolitului, însuflețirea generală asupra acestui eveniment momentos, — *astfel* de momente, par'că, dispun spiritele a se orienta asupra situațiunii și misiunii bisericei *și dintr'un punct de vedere mai general*. Și care fiiu devotat bisericei n'ar simțí *gravitatea* situațiunii, în care se află biserica *în ḑilele nóstre?!* și care fiiu devotat bisericei n'ar fi pătruns de *sublima misiune culturală* a bisericei?!

Gravitatea situațiunii își află espresiunea în acel *conflict profund*, care subverséză între *spiritul bisericei și spiritul modernei concepțiuni de viéță*.

Ca și o stâncă în mijlocul valurilor furtunóse, așa stă biserica astăḑi, isolată, în mijlocul curentelor dușmănóse ale acestei direcțiuni moderne, în contra cărei influințe nici statul, nici societatea nu s'a putut imunisa pe deplin.

„*Concepțiune realistă a vieței*“: se dice acésta direcțiune. Realistă, căci *potențele ideale* ale vieței nu le privesce *de potenții reale*, ci numai de nisce *prejudețe și ilusiuni* ale spiritelor naive, și prin urmare nu le atribue nici o valóre *reală*, sau *numai* într'atâta, cât ele pot fi utilisate de către „*re-ştii practici*“ spre *esploatarea* „*spiritelor naive*“. Cam astfel se póte precisa spiritul acestei moderne direcțiuni realiste.

Pe lângă o astfel de concepțiune a vieței, n'are sĕ ne suprindă de fel devalvarea generală a conceptelor și principiilor morale, ce o putem constata pretutindenea, și, durere, îndeosebi în patria nóstră proprie. N'are sĕ ne suprindă, dacă vedem d. e. cât de rapid a decăḑut la noi în țéră morala publică și privată în ultimele deceníi; dacă vedem cum sentimentele religióse chiar și ale masselor poporale, astăḑi încep deja a se slăbi ici-colea prin favorisarea legilor țerii, inspirate de acest curent; dacă vedem că, renegatismul la noi în țéră se tacséză astăḑi de-o virtute patriotică, iar patriotismul se privesce de către o cétă de ómeni drept o marfă de têrg, ba că stîrpirea și celor mai elementare sentimente de pietate către părinții și cinstitul lor nume de familie, ereḑit nepătat dela ei, — astăḑi, la noi în țéră — a devenit pentru clase întregi ale societății, un mij loc indispensabil de subsistință materială

Ei bine, — *ridicarea slăbiciunilor de caracter la rangul virtuților, și degradarea virtuților la nivoul unor articoli de comerciu*: óre astfel de apariţiuni nu constitue *neîndoiósele criterii ale decadenței morale?!*

Vedem și aci: doctrinele false corump moravurile bune ale popórelor. Căci — *fals* este realismul *acela* care în ordinea *fisică* a lucrurilor *nu* cunósce *alte* potențe *reale*, decât: *împins* și *presiune*, iar în ordinea *morală* a vieței, *nu alte* decât: *principiul celui mai tare și al egoismului*. *Istoria* ne învață tocmai contrariul: *în viéța popórelor potențele ideale sunt cele mai eficace potențe reale*, *Virtuțile* cetățenilor, *libertatea*, *dreptatea*, *morala* în viața *publică*: *aceste* potențe ideale sunt *acele* potențe *reale*, cari *întemeiază și garantéză* prosperarea, gloria și înflorirea *statelor și a popórĕlor*, iar *demoralisarea* distruge organismul lor, și duce *spre prăpastie* state și popóre.

Vedem deci, că pretinsul realism este un *pseudo-realism*, și că, *adevĕratul realism* nu este altceva, decât: adevĕratul idealism.

Trăim într'un period de *transițiune*. Dóuĕ direcțiuni a vieței, diametral opuse: *idealismul și pseudo-realismul* stau în luptă crâncenă, iar noi ne găsim în mijlocul acestei lupte *gigantice*, a cărei isbândă are sĕ decidă *póte* pentru *secoli* asupra *sorții* popórelor și a civilisațiunei. *Astăḑi* pseudo-realismul este *încă cuceritor*, el și-a cucerit *state* și *clase conducĕtóre* ale societății, iar unicul *asil al idealismului* este singură numai *biserica*, care *în tóte formele* sale *în tóte timpurile* și la tóte *popórele* după firea ei *genuină*, are sĕ represinte direcțiunea *ideală* a vieții în evoluțiunea omenéscă.

De aci putem pricepe că: de ce este îndreptat curentul anti-idealist *îndeosebi* și în *prima* linie în contra bisericii, — și că: de ce stă astăḑi biserica *isolată*, în mijlocul curentelor dușmănóse ale statului și ale societății?

De aci putem judeca *tótă gravitatea* situațiunii, în care se află astăḑi biserica.

De aci putem cuprinde însĕ totodată și *importanța imensă*, ce-o are misiunea culturală a bisericei în viața popórelor; putem cuprinde și *spiritul adevĕrat* al acestei misiuni culturale, care nu póte fi altul decât: *spiritul moralității*.

Scurt: *misiunea culturală a bisericei este moralisarea popórelor*.

Acésta este misiunea fie-cărei biserici.

* * *

Biserica nóstră națională însĕ, are sĕ urmeze în misiunea sa culturală o țintă îndoită: *moralisarea* și *conservarea națională* a poporului român; căci biserica nóstră, ca parte integrantă a Românismului genuin, este *biserică națională*. Iar' ținta *îndoită* a misiunei sale culturale este și *îndoit de grea*, căci în *ḑilele nóstre* poporul român *nu numai* în *moralitatea sa*, ci și în *esistința sa națională* este amenințat de *spiritul pseudo-realist*, ce domnesce *astăḑi* în Ungaria.

Dar biserica națională, misiunea sa sublimă și grea *numai în neștirbita ei organısare* o póte îndeplini. Conservarea neștirbită a așeḑămintelor și instituțiunilor bisericesci, susținerea neștirbită a principiului autorității și disciplinei bisericesci, neștirbita domnie a interesului comun și necondiționata subordinare de ori-ce interes particular, spiritul legalității, dreptății, frățietății, al patriotismului și loialității către tron — *acestea* constitue *spiritul bisericei*, de care tot fiiul devotat bisericei este, și are sĕ fie, însuflețit, și *acest spirit va fâlfăí negreșit și asupra festivităților frumóse de instalare*.

Spre durerea mea, starea presentă a sănĕtății mele nu-mi permite a participa în persónă la ele, dar sĕ-mi fie permis a saluta și felicita, cel puțin din depărtare, pe Inalt Prea Sânția Sa în fruntea bisericei nóstre naționale, și însuflețit de *spiritul bisericei* felicit pe Inalt Prea-Sânția Sa cu devisa lui Constantin, ce-i strălucia pe firmament: „*In hoc signo vinces!*“

Birchiș, 24 Februariu v. (8 Martiu n.) 1899.

Alexandru Mocsonyi.

Cuvêntarea
părintelui ppresbiter Const. Gurban

rostită la serviciul divin festiv, celebrat în catedrala din Arad la 22 Febr. v. c. la despărțirea Preasfințıtului Episcop Ioan Mețianu de către diecesanii sei, în ajunul plecării la Sibiiu pentru a urca înaltul tron al Metropoliei:

Inalt Prea Sânțite Părinte Episcópe!
Părinte Preagrațióse!

Clerul și poporul românesc nu se pot nici măcar închipui unul fără de altul: precum e sórtea clerului așă e și a poporului, și viceversa. Acésta esplică alipirea și încrederea cea mare ce din străvechi timpuri și până în ḑiua de astăḑi păstréză clerul și poporul către archiereii sei, ca către conducĕtori nu puși cu sila, ci povĕțuitori firești, chiemați a conduce naia bisericei, în carea stăm cler și popor, și cu speranță și cu încredere privim la cârmaciu, cu câtă rĕvnă, cu câtă înțelepciune ocârmuesce naia printre valurile furtunóse ale vieții nóstre publice.

Inalt Prea Sânțite! Étă-ne érăsi am venit naintea Inalt Prea Sânției Vóstre, cler și popor. Am venit și într'alte rênduri și totdeauna ni-ai deschis porțile spre întrare, mânele Ți-le-ai întins spre a ne mângăia și a ne îmbărbăta.

Ne-am dedat óre-și-cum a vedé în persóna Inalt Prea Sânției Vóstre, pe povățuitorul cel înțelept, părintele cel bun, archiereul îngrijit în fr[illegible]ea clerului și poporului din diecesa Aradului, vasul cel ales al Domnului, chemat la chemarea sântă ca sĕ propoveduiesci legea Lui și printr'ênsa sĕ ridici moștenirea Lui la trépta cunóscerii de sine, sĕ respândești în diecesă lumina cea adevĕrată, carea luminéză mintea și încălḑește inima tuturora, cari sunt fii credincioși ai bisericei.

Și nu te mira I. P. Sânțite, că ne-am dedat a vedea în persóna I. P. S. Tale bărbatul cu calitățile aceste!

De când nainte de acésta cu 24 de ani ai venit la noi în sânta chemare și ai luat în mână toiagul de ocărmuire, un șir de fapte mărețe vestesc lucrul mânilor Tale. Cu acest toiag ai vrăjit mâna celor lipsiți de nutremênt trupesc, dovadă alumneul, în care se alimentéză 80 tineri sĕraci pe fie-cere an, cari se resfiră apoi prin întréga diecesă ca tot atâția apostoli ai luminării poporului: lumină din lumină. Cu acest toiag ai destupat multe și multe izvóre pentru poporul din diecesă, cel însĕtat după învĕțătură. Cine ar putea enumera școlile și institutele de învĕțămênt, de fii și de fete, ridicate și înființate la indemnul și cu împreună lucrarea I. P. S. Tale? Cine ar putea enumera jertfele aduse la înființarea și susținerea atâtor așeḑeminte de cultură în diecesă, cari tóte sunt chemate ca un nor luminos, a resefira întunerecul și a respândi lumină! Spre dovedire între altele se aduc nainte numai sânta mănăstire, carea de sute de ani stă pe locul ei; nici o urmă de fapte mari nu este însemnată în lungul ei trecut: I. P. Ta aflași și aci isvor de binefacere și-'l esploateḑi pentru luminarea eparchioților Tĕi!

Pe câtă vreme Ți-ai condus turma, mergiai înaintea ei, pre noi ne chiemai pe nume, și turma a cunoscut glasul păstoriului și Ți-a urmat, dovadă colecta pentru seminariu, nemai pomenită în viața nóstră bisericéscă și națională.

La anul după venirea I. P. S. Tale aicia, ne-ai convocat pe toți protopresbiterii de atuncia și cu prevedere profetică ne-ai agrăit: Iubiți fii și frați în Christos! Timpuri grele au sĕ vină asupra preoțimei, și deci asupra bisericei; până încă nu e târḑiu, sĕ înființăm un fond anumit preoțesc, care la timpul sĕu sĕ fie scut preoților, scut bisericei. Prorocia s'a împlinit, timpurile grele au sosit, fondul, cu tóte greutățile începutului, e în stare a scuti vĕduvele și orfanii preoților, în parte și preoții neputincioși; cu o bună îngrijire peste 10 ani ar putea scuti mulți preoți slab dotați și cu timpul toți preoții se vor împărtăși de ajutóre din acest fond... Ce faptă măréță! Ce lucru minunat și folositor acesta! Dacă'l privim din tóte punctele de vedere, I. P. S. Ta cu drept cuvênt ai putea esclama cu Iustinian împĕratul: „Te-am întrecut Solomóne“!

Ce se ḑicem óre despre visitele canonice făcute din an în an în diferitele părți ale diecesei? Ai luat I. P. S. Ta toiagiul de călĕtorie, în vêrstă înaintată, ai cercetat mai tóte comunele diecesei, ai slujit în biserici, ai dat poporului povețe edificătóre, ai întrat în școli, ai îndemnat spre luminare... Ce e óre causa de ai zolit atâta? Pentru cine ai obosit în atâtea căli?! O lasă-ne sĕ respundem noi: Este acesta așa numitul zel apostolic, de care esti pătruns în chemarea Ta cea sfântă!

Nu Te mira dară I. P. S. Ta, vasul ales al Domnului, carele e pus în fruntea nóstră sĕ ne povățuiască cu înțelepciune și dragoste. Nu Te mira, dacă la al ḑecelea an al archiopstoriei Tale, întregul sinod eparchial a venit se-Ți mulțăméscă pentru faptele mărețe ce până atuncea ai fost sĕvêrșit; Nu te mira, dacă poporul românesc din ținutul acesta și de prin alte locuri, întrunit în orașul acesta anul trecut, în momente grele de strêmtóre, la I. P. S. Ta a venit după mângăiere și ni-ai deschis porțile sĕ întrăm și ne-ai mângăiat cu cuvinte înțelepte și cu sfaturi părintești. Nici noi nu ne mirăm când vedem că după vestea ce-s'a lățit peste tot pământul locuit de români, măritul congres național bis. prin votul seu pe I. P. S. Ta Te-a chiemat la scaunul metropolitan veduvit, la cea mai înaltă dignitate din biserica nóstră!

Am venit deci érăși din apropiarea reședinței și din tóte marginile diecesei; am venit cu încredere și iubire fiiéscă ca fiii către părintele lor, și ne bucurăm că Te vedem sănĕtos și plin de viață.

I. P. S. Ta! — Domnul nostru Is. Cr. ne-a învĕțat: „sĕ dați fiĕ-căruia ce-i se cuvine; celui ce cinste — cinste“. Iară S. Ap. Pavel ne îndémnă: „Pre cel ce sĕ ostănesce întrĕ voi, de îndoită cinste sĕ-'l învredniciți“.

Urmând învĕțăturei D-ḑeesci, — am venit iar, nainte de plecare dintre noi, se-Ți mulțămim pentru tóte bunătățile ce ni le-ai făcut; póte că nu suntem în starea a ne arĕta recunoscința nóstră în deplina sa mĕsură. Șcim că cu cinste ai trăit aci la noi, cu dragoste ne-ai condus, — acum venim noi ca cu aceeași cinste și cu aceeași dragoste sĕ ne despărțim de Tine. Cinstit nume ai avut cât ai petrecut întrĕ noi, indoită cinste și recunoscință Ți aducem noi acum la despărțire. I. P. S. Ta te duci, faptele însĕ ce ai făcut între noi, remân neperitóre. Seminariul, alumneul, școla centrala de fete, până când dintrênsele va sta piatră pe piatră; tipografia, până când va culege un șir de litere, dar mai ales fondul preoțesc până va susta diecesa Aradului, vor face ca numele I. P. S. Tale sĕ rĕmână pururea în diecesa nóstră.

Trimísul lui D-ḑeu ești, rugămu-Te ca după acel dar D-ḑeesc ce cu prisosință ai primit, sĕ ne împărtășesci de biuecuvêntarea părintéscă, — precum și noi: clerul, învĕțătorimea și poporul, la despărțire Ți-cerem dela D-ḑeu:

Mulți ani stăpâne!

Rĕspunsul

Preasfinţitului Domn Episcop, ales Metropolit Ioan Meţianu.

Onorată preoţime, învĕţătorime şi popor, iubiţilor mei fii sufletesci!

Când vĕ vĕd în numĕr atât de mare din tóte părţile diecesei, întruniţi aici, într'un timp nepotrivit şi când aud din rostul venerabilului vostru vorbitoriu, că aţi venit, ca sĕ-mi mulţămiţi pentru îngrijirea şi iubirea, cu care v'am păstorit aprópe 24 de ani, semi mulţămiţi pentru ridicarea institutelor de cultură, şi altor asemenea instituţiuni folositóre, atinse de Venerabilul vostru vorbitoriu; atunci tot mai mult mĕ conving că un simţ nobil şi măreţ este, care v'a întrunit aici, adecă simţul dragostei fieşti către părintele vostru sufletesc.

Acel simţ v'a adus la mine, iubiţilor, cărele m'a adus şi pre mine la Voi, ca sĕ ve vestesc cuvêntul lui D-ḑeu, şi se vĕ arĕt calea ce duce tot la mai multă onóre, bunăstare, la bine şi fericire.

Cât este de puternic acel simţ, veţi înţelege dacă vĕ voiu spune, că şi însuşi D-ḑeu numai din dragoste către noi ómenii, a făcut lumea acésta, ceriul cu tótă frumseţa şi pământul cu tóte bunătătile, şi pre om ca sĕ-le stăpânéscă.

Că tot din dragoste a trimis în lume şi pre unul născut Fiul seu Domnul nostru Isus Christos, ca sĕ ne mântuéscă de urmările pĕcatului, precum ne spune sf. Evangelie: aşa a iubit D-ḑeu lumea, cât şi pre unul născut Fiiul sĕu, l'a dat dat rescumpărare pentru ea.

Tot dragostea a îndemnat şi pre apostolii Domnului ca şi pre martirii creştinătăţii, se sufere fóme, sete, frig, prigonirí şi necazuri, ba şi mórte muceniciască.

Aceeaşi dragoste m'a îndemnat şi pre mine, se lucrez la înfiinţarea instituţiunilor amintite de venerabilul vostru vorbitoriu, înfiinţate spre binele şi folosul vostru, al bisericei şi naţiunei nóstre.

Trebue însĕ se adaog, că în mare parte, meritul este al vostru, căci voi aţi contribuit la înfiinţarea acelora. Eu am fost sămânătoriul, iar voi pământul cel bine roditoriu. Eu am glăsuit către voi, şi voi aţi cunoscut glasul meu, şi aţi urmat lui. De acea repet, că meritul în mare parte e al vostru.

Şi ce credeţi, cine m'a îndemnat pre mine sĕ ridic glasul meu la voi, pentru înfiinţarea instituţiunilor amintite? Nimeni altul decât earăşi numai dragostea mea părintéscă ce am nutrit'o de când am venit între voi, şi voiu nutri-o până voiu descinde în mormênt.

Şi cu tóte acestea sunt între noi şi unii fii resvrătiţi, cari atunci, când voi me copleşiţi cu dragostea vóstră, ei mĕ grămădesc cu feliurite insulte şi batjocuri, cu feliurite scornituri malițióse, demne de suflete pĕcătóse.

Dacă vĕ descoperii şi vouă acésta, o fac numai ca se ve arĕt, că eu, ca archiereu nu sunt al meu, ci al vostru şi al bisericei, şi cei ce insultă pre capul bisericei, insultă însaşi biserica şi poporul.

Precum atunci, când se însultă un tată de familie, insulta se resfrânge asupra întregei lui familii: astfeliu şi cu atât mai mult, când se insultă un cap bis., se insultă întrégă biserica şi poporul. Din acestea puteţi înţelege, ce fii rătăciţi trebue sĕ fie cei ce insultă biserica, basa esistinţii şi a viitoriului nostru.

De aceea voi se nu vĕ luaţi după vorbele lor, ci se-i judecaţi după faptele lor, lăsând resplata lui D-ḑeu dreptul Judecătoriu, carele vede şi scie tóte.

Incât pentru durerea vóstră din causa despărţirii de mine, aceea şi eu o simt întocmai ca şi voi. Mi-e greu, dar dacă bunul D-ḑeu aşa a voit, nu-mi rĕmâne de cât sĕ mĕ supun şi acestei disposiţiuni.

Mi-cade fórte greu acéstă despărţire de voi, iubiţilor; mĕ mângăiu însĕ, că prin depărtarea mea dintre voi, nu se alteréză acea legătură canonică dintre noi, legătura cea nealterabilă a dragostei evangelice, astfeliu că şi în nóua mea posiţiune, nu voiu fi numai al celorlalţi fraţi, ci şi al vostru, şi al tuturor fraţilor nostri din întréga metropolie. Şi aşa acea mare şi sfântă legătură a dragostei evangelice dintre noi, nu sĕ desface; ci eu o voiu continua în tot restul ḑilelor vieţii mele.

Cu asemenea mângăieri mĕ desfac de voi iubiţilor, şi condus de dragostea şi îngrijirea, ce am şi în viitor spre voi, condus de cea mai ferbinte dorinţă, de a auḑi şi după mergerea mea de aici, că înaintaţi frumos, în cele bune şi folositóre, vĕ sfătuiesc şi prin acésta părinteşte precum v'am sfătuit la tóte ocasiunile, şi prin tóte scrierile mele pastorali către voi, sĕ trăiţi în pace, în dragoste frăţéscă, şi în bună înţelegere, atât voi între voi, cât şi cu ceilalţi compatrioţi de altă limbă şi religiune; sĕ căutaţi cu îngrijire unul fie-carele de trebile şi afacerile vóstre; sĕ ţineţi cu tăria la biserica străbună şi la şcóla confesională. Căci biserica şi şcóla sunt acele aşeḑăminte sfinte, din cari isvoreşte binele şi fericirea tuturor popórelor, şi aşa şi binele şi fericirea nóstră.

Prin biserică şi şcólă ne întărim tot mai mult în credinţa în Dumneḑeu, şi în dragostea creştinéscă, în iubirea de D-ḑeu, în iubirea deaprópelui, în iubirea de neam şi de patrie; apoi ne desvoltăm şi ne luminăm tot mai mult puterile sufletesci, şi aşa cu ajutorul lui D-ḑeu şi al deşteptării şi luminării nóstre, putem spera, sĕ ajungem sórte tot mai bună, şi viitorii tot mai îmbucurător.

De aceea vĕ şi pun la inimă sĕ îngrijiţi, din tóte puterile vóstre, de acele aşeḑăminte sfinte, adecă de biserică şi şcólă.

Şi precum v'am sfătuit totdeuna, aşa vĕ sfătuiesc şi acum, sĕ păstraţi, şi sĕ cultivaţi tradiţionala credinţă şi alipire neclătită către Maiestatea Sa preagloriosul nostru Impĕrat şi Rege apostolic Francisc Iosif Ântâiul şi către iubita nóstră patrie.

După tóte acestea mulţămindu-vĕ din adêncul inimii mele pentru iubirea fiiéscă ce o am avut până acum, implor binecuvêntarea lui Dumneḑeu cu darul şi cu iubirea sa de ómeni asupra vóstră, asupra familiilor vóstre şi asupra tuturor lucrărilor vóstre, — ca cu ajutoriul lui Dumneḑeu sĕ puteţi înainta pururea în tóte cele bune şi folositóre.

Despărţirea şi primirea noului Metropolit.

Arad, 23 Febr. 1899.

A fost greu momentul despărţirii clerului şi poporului din eparchia Aradului de către vrednicul şi iubitul archipăstoriu, pentru-că puternică este legătura de iubire a archipăstoriului faţă de diecesanii sei şi a diecesanilor faţă de meritosul lor prelat, de care s'au despărţit ieri. S'a vĕḑut pururea, timp de 24 ani, acésta legătură de iubire prin faptele sĕvêrşite în interesul desvoltării culturale a eparchiei. Ca sentiment şi ca legătură dintre fiu şi părinte s'a vĕḑut în o formă eclatantă în ḑilele din urmă ale petrecerei Inalt P. S. Sale în sinul eparchioţilor sei.

Luni în 22 Febr. s'a întrunit clerul şi poporul eparchiot în mare numĕr, în mod nevĕḑut şi necunoscut până acuma în părţile nóstre, spre a da tributul recunoscinţei şi iubirei fiesci — prelatului, care se desparte de noi. Locul de întrunire a fost st. biserică din Arad, unde prelatul sĕrbătorit nainte de acésta cu 24 ani 'şi-a desvoltat bogatul seu program de apostolică lucrare în via Domnului în interesul bisericei şi némului românesc.

La învitarea diecesanilor, prelatul sĕrbătorit s'a presentat în mijlocul lor spre a ridica rugăciuni şi în momentul greu al despărţirei, — pentru iubiţii sei diecesani.

La finea serviţiului divin, protopresbiterul Const. Gurban, carele odinióră ca notariu al sinodului eparchial aradan, cu ocasiunea instalării prelatului sĕrbătorit astăḑi, a cetit gramata metropolitană şi decretul de aprobare al Măjestăţii Sale, — a rostit o cuvêntare deplin succésă şi adênc simţită, în care enumeră operele măreţe sĕvêrşite la inţiativa şi cu concursul valoros al I. P. S. Sale — prin eparchie, şi dete espresiune tributului de recunoscinţă şi mulţămire al diecesanilor, cari în momentul greu de despărţire sunt într'un cuget şi o simţire întru a-'şi ridica sfintele lor rugaciuni pentru îndelunga viéţă a I. P. S. Sale.

La acéstă cuvêntare I. P. S. Sa respunse cu îndatinata sa putere convingĕtóre, mulţămind clerului şi poporului pentru iubirea arătată sub tot decursul archipăstoriei Sale, şi implorând binecuvêntarea ceriului asupra clerului şi a poporului.*)

Cuvêntarea acésta a fost improvisată, şi ori încă numai în ideile generale o am putut pune pe hârtie.

Marţi la 23 Febr. a fost o ḑi de manifestare de iubire faţă de I. P. S. Sa. Invitat a participa la şedinţa consistoriului plenar, întrunit anume pentru actul despărţirii, I. P. S. Sa la întrarea sa în sala consistorială, a fost bineventat prin dl asesor Dr. Nicolau Oncu, dorind I. P. S. Sale strălucite succese în înalta demnitate la carea a fost chemat din voinţa bunului D-ḑeu.

După acésta I. P. S. Sa prin o cuvêntare emoţionată se desparte de representanţa diecesei — asigurându-o că până când îl va ţiné D-ḑeu în viéţă, pururea se va îngrijí de iubita sa eparchie a Aradului. — In legătură cu acésta cetesce un act, prin care pe lângă fondul tipografiei diecesane, înfiinţată pe spesele sale şi donată eparchiei, care fond se urcă astăḑi la 45 míi floreni, mai donéză suma de 10 míi floreni cu meniţiunea, ca din venitele acestui fond sĕ se ajute bisericile sĕrace din eparchie la zidirea şi înfrumseţarea lor.

După aceste cetesce actul prin care încredinţéză conducerea agendelor eparchiei — până la deplinirea scaunului episcopesc — P. Cuvioşiei Sale părintelui archimandrit Iosif Goldiş, iară la casul de împedecare, — părintelui archimandrit Augustin Hamsea.

Din încredinţarea consistoriului apoi luând cuvêntul P. Cuv. Sa Augustin Hamsea mulţămesce I. P. S. Sale pentru mănósa activitate desvoltată în interesul eparchiei, şi implóră binecuvêntarea Ceriului asupra I. P. S. Sale în înalta demnitate, la care a fost chemat.

Mercuri în 24 Februariu la órele 11 şi jumĕtate a plecat dela reşedinţă, însoţit de un numĕr însemnat de inteligenţi, cari veniseră sĕ-i dee şi cu acéstă ocasiune tributul de iubire ce pururea i-'l vor conserva. Ajuns la gară, I. P. S. Sa a fost întimpinat de întréga inteligenţă română din Arad, bărbaţi şi femei, tineri şi bĕtrâni — aşa încât o astfel de întimpinare nu s'a mai vĕḑut în Arad.

Pe lângă inteligenţa română din Arad, a fost însoţit de primarul şi căpitanul oraşului, de comandantul fortăreţei Arad, cu o deputaţiune esmisă de corpul ofiţeresc şi alţi onoraţiori din oraş, spre a dorí I. P. S. Sale cel mai bun succes în nóua dignitate. Damele române prin rostul dşórei Felicia Beleş au presentat I. P. S. S. un frumos buchet de flori, cu dorinţa ca misiunea ce-'l aştéptă în nóua posiţiune sĕ fie pururea presĕrată cu flori.

Urcându-se I. P. S. Sa pe tren, însoţit de comisiunea esmisă de consistoriul eparchial arădan, constătătóre din dnii: Archimandritul Aug. Hamsea, protopresbiterii: Cons. Gurban şi Ignatiu Papp, advocatul Petru Truţa şi secretariul consist. Ioan Lenger, — la care s'a adaus şi ingineriul diecesan Paul Rozvan, I. P. S. Sa a plecat între lacrămile de durere şi între urările „sĕ trăéscă“ ale diecesanilor sĕi.

La gara din *Radna-Lipova* I. P. S. Sa a fost întimpinat între sunetele clopotelor dela bisericile ambelor oraşe, precum şi de tunetul tréscurilor de pe ţĕrmul Murĕşului de către Lipova, — prin părinţii ppresbiteri Vas. Beleş şi Voicu Hamsea, de un imens numĕr de inteligenţi şi popor din ambele tracte, şi bineventat din partea ppbiterului Vas. Beleş, carele ca membru esmis în comisiunea consistorială, s'a urcat imediat pe tren spre a însoţí pe I. P. S. Sa.

La gara din *Soborşin* I. P. S. Sa a fost întimpinat de un însemnat numĕr de preoţi, învĕţători şi popor, iarăşi din ambele ppbiterate de pe ţermii Murĕşului; iară la staţiunile mai mici unde trenul n'a stat, în tot locul s'au ivit preoţi, învĕţători, popor şi şcolari spre a-şi exprima iubirea şi alipirea lor către bunul Prelat.

In faţa atâtor manifestări de iubire, nu este mirare, că ochi archipăstorului erau inundaţi în lacremi.

La gara din *Zam*, prima staţiune pe teritoriul archidiecesei, a fost întimpinat I. P. S. Sa de clerul şi poporul din tractul Iliei în numĕr mare, şi bineventat de păr. protopresbiter Avram Pĕcurariu.

La gara din *Ilia* fu întimpinat de clerul şi poporul adunat în numĕr mare, din tractul Dobrei şi bineventat de păr. ppbiter Iosif Morariu.

La gara din *Deva* fu întimpinat de clerul, inteliginţa şi poporul din acest tract şi bineventat de păr. ppbiter Georgiu Romanul.

La *Pişchi* a fost întimpinat prin comuna bis. din Hunedóra, şí bineventat de primarul oraşului dl Dănilă.

La gara din *Orăştie* a fost întimpinat de preoţimea, inteliginţa şi poporul din tract şi bineventat de părintele ppresbiter V. Domşa, iară dşóra Minerva Domşa a predat I. P. S. Sale un frumos buchet de flori.

La gara din *Vinţ* a fost întîmpinat din partea preoţimei, inteligenţei mirene şi numĕros popor din tractul Albei-Iuliei de care oraş sunt legate atâtea reminişcenţei istorice ale bisericei nóstre, ca fosta reşedinţă a vechei nóstre metropolíi, şi bineventat de păr. adm. ppbiter Florian Rusan.

La gara din *Sebeş* a fost întîmpinat de un surprinḑĕtoriu numĕr de preoţi şi popor şi bineventat de păr. ppbit. Sergiu Medean. Cu acéstă ocasiune ḑşóra Hortensia Medean a presentat I. P. Sale un frumos buchet de flori.

La gara din *Câlnic* a fost întimpinat de un frumos numĕr de popor şi bineventat de învĕţătoriul Vas. Rahovan.

La gara din *Cunţa* a fost întimpinat de preoţi şi popor, şi fu bineventat de preotul Ioan Petraşcu.

La gara din *Mercurea*, unde după planul staverit de mai nainte, I. P. S. Sa a rĕmas peste nópte, a fost întîmpinat de preoţimea şi poporul din tractul Mercurei şi bineventat din partea păr. ppbiter Ioan Droc. — Dela gară I. P. S. Sa urcându-se în trăsură, însoţit de suita sa, de preoţime şi inteligenţă într'un numĕr însemnat de trăsuri, între urările de „sĕ trăiască“ ale poporului, care i-a urmat pedestru, şi premergêndu-i un imposant banderiu de 200 călăreţi voinici cu patru stindarde, a întrat în oraş, unde în apropierea sftei biserici era postată în esemplară ordine tinĕrimea şcolară. I. P. S. Sa descinḑênd din trăsură, a întrat în s. biserică între sunetele clopotelor. In s. biserică s'a oficiat serviţ divin, la finea căruia I. P. S. Sa a rostit poporului o cuvêntare bogată în învĕţături evangelice şi sfaturi părinteşci, îndemnând pe noii sĕi fii sufletesci a cultiva din tóte puterile alipirea şi credinţa către legea şi biserica strămoşéscă, iubirea evangelică, acele d-ḑeesci virtuţi, dela care depinde şi pe care se baséză binele şi viitoriul poporului nostru.

Dela biserică I. P. S. Sa a descălecat la casa ospitală a păr. ppbiter I. Droc, unde a fost întimpinat de o frumósă cunună de dame, în frunte cu piósa dnă a casei, Agapia Droc.

Dela Selişte la Sibiiu.

La Sĕlişte, primirea ce i-s'a făcut Inalt Preasfinţitului nostru Cap bisericesc, în drumul sĕu spre nóua reşedinţă, a fost măreaţă şi démnă de Seliştea cea bravă.

Peronul garei era indesuit de public din *Selişte*, *Galeş*, *Tilişca*, şi *Valea*.

Elevii şcólei normale cu steagul, ocupau partea dréptă. In mijloc sta administratorul protopresbiteral dl *Petru Juga* încungiurat de preoţii comunelor amintite, dl prim pretor Petru Drăghici, comitetul parochial şi comunal al Sĕliştei. La drépta mulţime imensă de popor, bărbaţi, femei, tineri şi bĕtrâni, toţi în haine sĕrbătoreşti.

Sunetul clopotelor de 'a tóte trei bisericile din comună, vestea că trenul care aduce pe înaltul dignitar bisericesc, a întrat deja pe hotarul acestei comune.

După vre-o câteva momente, trenul între însufleţite şi puternice strigăte de „trăiască“ sĕ opresce în gară.

---

*) Ambele cuvêntări le publicăm mai sus. Red.

Inalt Preasfinţia Sa se arată; bine instruatul cor de elevi întonéză frumósa cântare a archiereului.

Cu paşi măestoşi I. P. S. Sa înaintéză în faţa numerosului public. Aici Dl *Petru Juga* adm. prot. îl bineventéză în numele tractului cu următórea vorbire:

Inatt Preasânţite dle Archiepiscop şi Metropolit!

Cu o viuă satisfacţiune am primit ştirea despre Prea Inalta aprobare şi întărire a alegerei de Archiepiscop şi Metropolit sĕvêrşită prin congresul nostru naţional-bisericesc electoral, şi satisfacţiunea nóstră e pe deplin motivată, pentru-că dela acéstă aprobare depinde în cea mai mare mĕsură şi binele şi fericirea bisericei nóstre şi prin ea a poporului nostru dreptcredincios.

Inalt Preasânţite! Aḑi când am înţeles, că bunul nostru archiereu vine în mijlocul poporului sĕu credincios, mânaţi de o deosebită bucurie am alergat cu toţii, preoţi şi mireni, tineri şi bĕtrâni întru întimpinarea şi bineventarea lui, am alergat pentru a nu scăpa ocasiunea potrivită de a spune cu graiu viu mult aşteptatului şi mult iubitului nostru archiereu, că dragostea şi iubirea poporului acestui tract este nemărginită şi nefăţărită faţă de Inalt Prea Sânţitul nostru părinte.

Da, Inalt Preasânţite! mare este iubirea şi bucuria nóstră, dar mare e şi speranţa nóstră într'un viitoriu apropiat mai bun, şi convinşi de acest lucru cutezăm sĕ vĕ asigurăm, că în lucrările şi luptele Inalt Preasânţiei Vóstre, ce le veţi avea pentru binele şi înaintarea poporului român preste tot şi în special al bisericei nóstre naţionale şi a poporului ei credincios, inimile, minţile şi preste tot viaţa şi avutul nostru Vĕ vor fi întodeuna la disposiţie.

Asigurându-vĕ încă odată de tóte aceste strigăm cu toţii: „Bine aţi venit în mijlocul nostru“! Dḑeu sĕ Vĕ dee putere de viaţă ca mulţi şi fericiţi ani sĕ puteţi lucra pentru luminarea şi înaintarea poporului încredinţat păstoriei Inalt Preasânţiei Vóstre.

Sĕ trăiţi întru mulţi ani!

După acésta dl Dr. *Nicolau Comşa* cu cunoscutu-i dar oratoric rostesce următórea vorbire de bineventare:

Inalt Preasfinţia Vóstră!
Dle Archiepiscop şi Metropolit.

Rar ne este dat nóuă Românilor sĕ avem ḑile vesele, ḑile de bucurie. Viaţa nóstră, întréga nóstră istorie naţională e o lungă tragedie. Veacuri de-arêndul dat ne-a fost sĕ fim spoliaţi de cele mai elementare drepturi; dat ne-a fost sĕ stăm în continuă luptă de apărare contra acelora, cări au decretat sigura nóstră nimicire, prin nimicirea vieţei nóstre naţionale.

Dar geniul bun şi pururea viu al Românismului trimisu-ne-a în cele mai grele momente bărbaţi destoinici, inimi nobile, suflete mari ca conducĕtori în lupta legitimă pentru comorile nóstre naţionale: limbă, lege, datini şi obiceiuri strămoşesci.

Istoria, imparţialul critic al făptuirilor omenesci, pórtă cu falà pe filele sale de aur numele lor.

Ei sunt întemeietorii, apărătorii şi susţinătorii existenţei nóstre naţionale; ei sunt eroii nostri, ei urḑitorii ḑilelor senine în viaţa nóstră ca popor. Poporul român, aruncând un vĕl peste amarurile ḑilei, are şi aḑi ḑile senine, ḑile de alésă bucurie, fiindcă puternice cuvinte are de a-'şi deschide porţile inimei pentru a da loc farmecului speranţelor ce el le légă pentru viitor de persóna In. Preasfinţiei Vóstre.

Geniul bun al Românismului V'a trimis, iar voinţa poporului inspirat de acelaşi geniu, V'a ales ca sĕ-i fiţi naturalul conducĕtor întru dobândirea firescilor sale drepturi pe tóte terenele.

Fie-ne permis ca şi noi, mărginimea, totdeauna români din crescet până în tălpi, sĕ dăm espresie viu simţitei nóstre bucurii, putêndu-vĕ aduce omagii de iubire şi veneraţiune; fie-ne permis ca într'un glas cu întréga Românimea sĕ Vĕ urăm, ca provedinţa sĕ vĕ ajute a vĕ putea clădì în inima poporului român prin măreţe fapte românesci, asemenea Marelui Andreiu un neperitor monument de recunoscinţă, ca erou sĕ fiţi, ca o filă de aur sĕ ocupe numele I. P. Vóstre în istoria nóstră naţională. Intru fericirea poporului român, sĕ trăiţi la mulţi ani!

Cu lungi şi însufleţite aclamaţii au fost primite ambele vorbiri.

I. P. S. Sa mişcat de strălucita primire ce i-s'a făcut, a mulţămit în cuvinte isvorite dintr'o inimă mare, plină de căldură pentru tot ce servesce binelui bisericei, naţiunei şi patriei.

Frumósa vorbire rostită în un stil curat poporal, plină de învĕţături şi poveţe părintesci a şi făcut o impresie fórte bună asupra publicului adunat în numĕr de 800—1000.

Reîntors I. P. S. Sa în tren, între aclamaţiile nesfîrşite, mai dă din feréstră înc'odată binecuvêntarea archieréscă. Corul întonéză din nou cântarea archiereului, trenul se pune în mişcare şi plécă, însoţit fiind de puternice urări şi de sunetul clopotelor cari au început din nou a suna într'un ton sĕrbătoresc.

Amintesc la acest loc că ordinea a fost susţinută de către „Reuniunea pompierilor voluntari“, care s'a presentat cu frumosul ei steag sub conducerea căpitanului *Ioan Banciu*.

I. P. S. Sa a fost însoţit până la Sibiiu de o deputaţiune a bisericei din Sĕlişte, şi de alţi onoraţiori de aici şi jur.

La Săcel, poporul tot i-a eşit în frunte cu preotul, elevii scólei, comitetul bisericesc şi comunal. I. P. Sa a fost bineventat prin preotul local Aron Flucuş.

La Cacova era eşit spre întimpinare poporul din comunele *Sibiel* şi *Cacova*, dimpreună cu tinerimea scolară. Preotul Valeriu Popoviciu a rosit un scurt dar frumos cuvênt de bineventare dorind I. P. Sale „deplină sănătate spre a putea cărmuì naia bisericei nóstre amenințată de atâtea furtuni“...

La Orlat era adunat poporul din *Gurarîului* şi *Orlat*.

După o scurtă bineventare din partea dlui preot gr.-cat. *Dionisie Decei* în numele credincioşilor sĕi din Orlat, d-l paroch din Gurarîului Ioan Manta rostesce următórea vorbire:

Escelenţa V. Inalt Prea Sf. Dle Archiepiscop şi Metropolit al nostru!

Comuna învecinată Gurarîului, representată prin Comitetul ei parochial şi comuual, corpul înv. şi corpul pomperilor în frunte cu conducĕtorii sei, îşi ţine de plăcuta datorinţă, a esprima Es. V. cea mai profundă alipire şi supunere fiască, în momentul când sunteţi pe cale a lua cârma şi conducerea bisericei nóstre naţionale strămoşesci la care Provedinţa V'a chemat.

Rugăm şi noi pe milostivul Dḑeu sĕ dăruéscă E. V. mulţi ani fericiţi, pentru ca timp îndelungat sĕ păstoriţi cu mână tare şi cu braţ înalt biserica, sĕ conduceţi cu tactul şi zelul cunoscut, cu energia şi înţelepciunea dovedită, aşeḑămintele ei la limanul doririlor, iar pe credincioşi la binele vremelnic şi la fericirea vecinică. Sĕ trăiţi E. V. la mulţi ani!

I. P. S. Sa adreséză şi aici iubitóre cuvinte şi mulţămeste *„fraţilor* din Orlat“ şi *„fiilor* din Gurarîului“ pentru căldurósa primire ce i s'a făcut.

La Cristian a eşit spre intimpinare poporul credincios cu tinerimea şcolară, şi parochul local dl Dumitru Şureanu a rostit vre-o câteva cuvinte de bineventare.

I. P. S. Sa şi aici ca şi în tóte celelalte locuri de mai sus, a mulţămit cu cuvinte calde, şi din faţa-i blândă putea ori şi cine cetì via satisfacere ce o simţa pentru sincerile ovaţiuni ce 'i-sau făcut în tot drumul sĕu.

Ru.

În Sibiiu.

Pentru întregirea raportului nostru din numerul trecut, despre sosirea în Sibiiu a I. P. S. S. Metropolitului nostru, dăm aḑi încă următórele:

Inaintea trenului unde avea sĕ se dea jos înaltul óspe, erau aşternute pe pămênt mai multe covóre frumóse, atât ca semn de atenţie, cât şi contra umeḑelii şi rĕcelii pămêntului pe care avea sĕ stea sĕ priméscă salutul celorce cu braţe deschise i-au eşit în cale.

Indată ce au încetat puternicele aclamaţiuni ce L'au întimpinat la darea jos din cupeu, — Prea Cuvioşia Sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, l'a salutat, viu emoţionat, cu următóreă vorbire:

Escelenţia Vóstră, Inalt Preasânţite Domnule Archiepiscop şi Metropolit!

Cu mare dorinţă am asceptat memorabila ḑi a sosirii Escelenţiei Vóstre în mijlocul nostru, ca sĕ ocupaţi scaunul archiepiscopiei şi metropoliei nóstre, la care a-Ţi fost chemat prin votul congresului nostru naţional bisericesc şi prin încrederea Maiestăţii Sale Preagloriosului nostru Impĕrat şi rege, (toţi cei de faţă erump în frenetice aclamări la adresa iubitului nostru domnitor), de aceea am venit cu toţii aici în momentul sosirii, pentru a Vĕ întimpina cu simţeminte de veneraţiune şi iubire, ḑicêndu-Vĕ: Bine a-Ţi venit!

Clerul şi poporul nostru din archidiecesă şi metropolie aştéptă binecuvêntare şi mângăere dela Escelenţa Vóstră, ca dela părintele sufletesc, capul conducĕtor al bisericei nóstre.

Inaltă şi însemnată este misiunea ce o ave-Ţi; Dḑeu, care în trecut V'a ajutat a sĕvîrşi atâtea fapte măreţe şi a ajunge la resultate atât de strălucite, în interesul bisericei şi a poporului român, Vĕ va ajuta, ca şi viitorul sĕ-l percurge-Ţi cu glorie deplină.

Deci încă odată Vĕ ḑicem din inimă:

Bine aţi venit!

Repeţite şi însufleţite urări „sĕ trăéscă“ au subliniat viile doriri de de bine esprimate de Prea Cuvioşia Sa.

Preasfinţitul Archiereu a rĕspuns cam cu următórele cuvinte:

Numĕrul frumos, în care aţi eşit întru întimpinarea mea, şi aclamările vii, cu cari mĕ primiţi sunt o dovadă, că m'aţi aşteptat cu dorul şi cu dragostea, cu care fiii aştéptă pe părintele lor; şi vĕ asigurez, că cu aceeaşi iubire m'am dorit şi eu în mijlocul Vostru, avênd firmul propus de a lucra necontenit pentru prosperarea şi tóte cele bune a turmei încredinţate păstoririi mele.

Spre a putea duce în deplinire acest propus, sĕ implorăm cu toţii ajutoriul Celui atotputernic, care a binevoit a me chiema la nóua misiune, şi sĕ căutăm a oferi fiecarele ajutoriul seu în acéstă direcţiune, păstrând neclintită alipirea, către biserică, naţiune şi patrie.

Şi când pentru întâiaşi-dată mi-se oferă prilegiul de a fi încunjurat de poporul şi fiii mei sufletesci din locul nóuei mele reşedinţe, nu pot se nu-mi aduc aminte de bunul părinte al patriei nóstre, care a binevoit a întări votul congresului nostru naţional bis. Spre binele tuturor popórelor, sĕ trăéscă la mulţi anii!

(Puternice strigăte de „sĕ trăiască“ erump din pepturile tuturor celor de faţă la adresa Maiestăţii Sale şi a noului metropolit).

Apoi luà cuvêntul primariul oraşului dl *Drotleff* şi în cuvinte alese, în limba germână, dete espresiune bucuriei ce o simţesc toţi cetăţenii acestui oraş, când primesce în sinul seu un cetăţean atât de ilustru şi ales. In numele oraşului şi a cetăţenilor lui, îi uréză un sincer bun venit şi dă espresiune dorinţei sale, ca binecuvêntat şi cu noroc sĕ fie ceasul festivei întrări în nóua reşedinţă, şi ca mulţi ani acasă şi bine sĕ se simţă între cetăţenii, cari cu dragoste îl primesc.

Escelenţia Sa mulţumesce tot în limba germână, pentru cordiala primire şi accentuéză, că în calitate de archipăstor al turmei Sale şi ca cetăţean al acestui frumos oraş, va contribui din tóte puterile, ca bună înţelegerea, evangelica iubire, sĕ se înrădăcineze tot mai mult între locuitori oraşului. La urmă împlóră binecuvêntarea ceréscă preste toţi locuitori acestei cetăţi, fără deosebire de naţionalitate şi confesiune.

După acestea, Inalt prea sfinţitul Domn, încungiurat de dignitarii bisericeşti şi onoraţiori, a plecat spre ieşirea din gară.

Urcând, cu P. C. Sa Dl vicariu, în trăsura ce-'i aştepta, cu capetele descoperite au trecut prin lungile şiruri de aclamatori, împărtăşind Prea Sfinţia Sa în drépta şi 'n stânga binecuvêntarea archieréscă.

Timpul era cum nici sĕ póte mai frumos în vreme de iarnă; rece, dar lumina voiósă a sórelui făcea sĕ strălucéscă acésta ḑi nóuă scumpă, şi bucuria din sufletele nóstre sĕ ne fie mărită şi frumos incadrată prin seninul luminos al ḑilei.

Dela întrarea în oraş şi până la ajungerea la biserică, clopotele tuturor bisericilor din Sibiiu, fără deosebire de confesiune, sunau, dând întrării cortegiului şi mai mult un aer sĕrbătoresc, înălţător.

Ajungênd în strada reşedinţei, trăsura cu I. P. Sfinţitul Cap bisericesc a înaintat încet prin marea de lume ce-'l aclama, până înaintea sfintei biserici parochiale, unde Pr. On. Domn protopresbiter al Sibiiului, *I. Papiu*, întors delagară pe calea cea mai scurtă, îl aştepta îmbrăcat în sfintele ornate bisericeşti, cu sfânta Evangelie şi sfânta Cruce, şi fiind luminările aprinse.

I. P. S. Sa întrând în dumneḑeescul locaş, a sărutat sfânta Evangelie şi Crucea, apoi sfintele icóne, rostind o rugăciune de laudă şi mulţămită Dumneḑeului milelor; s'a ḑis şi ectenia mică şi a archiereului, — apoi Prea Sfinţitul a pornit, însoţit de ceata preoţilor şi suita sa, spre reşedinţă, aclamat viu, până s'a perdut sub frumos împodobitul portal, cu inscripţia de floricele albe pe câmpul verde de braḑi: *„Bine aţi venit!“*

Sus în reşedinţă, Pr. Cuvioşia Sa dl archimandrit şi vicariu Dr. Puşcariu, i-a ţinut o nóuă mică cuvêntare de întimpinare, dorindu-'i dela Dḑĕu sănĕtate şi tărie ca sĕ stăpânéscă în pace şi întru mulţi acéstă reşedinţă, care a adăpostit cu glorie pe antecesorii Sei în acésta cea mi înaltă demnitate bisericéscă.

Induioşat şi plin de sentiment a rĕspuns noul Stăpân al reşedinţei nóstre archiepiscopale

Intr'aceea, numerosul popor şi public din stradă, a inundat şi umplut curtea reşedinţei, ca roiul în jurul coşniţei în care s'a aşedat iubita regină. Inalt Preasfiinţitul archipăstor s'a arătat la feréstra ambitului spre Curte, şi atunci venerabilul protopresbiter Ioan Papiu, desfăcêndu-sĕ din şirurile mulţimii şi păşind înainte, a ţinut o vorbire de salut şi de manifestaţie a poporului credincios din tractul Sibiiului şi din tractele vecine, cari au grăbit a-'şi trimite deputaţiunile lor numeróse, şi îl salută pe alesul Domnului care urcă aḑi treptele celei mai înalte demnităţi în biserica nóstră, în numele poporului însuşi, cu atât mai vêrtos, căci ştiut este, că şi însuşi Inalt preasfinţitul e un fiu al poporului, din popor ridicat, tréptă de treaptă, până la acéstă respectabilă înălţime. Din popor a ieşit, pentru popor a trăit şi a muncit, poporul îi doreşte acum prin rostul vorbitorului, ca Dḑeu se-'l ţină încă la mulţi ani, ca se mai pótă lucra mult spre binele aceluiaşi popor!

Din sute şi sute de pepturi a resunat repetat şi însufleţit urarea „sĕ trăiască!“ la adresa felicitatului cap bisericesc.

Adênc impresionat, Inalt Preasfinţia Sa a rĕspuns plin de iubire creştinéscă şi frăţéscă pentru acest popor, din care accentuéză că s'a ridicat şi Preasfinţia Sa! Făcênd provocare la trecutul seu, a cărui fapte nu sunt altceva decât totatâtea mărturii viu grăitóre despre iubirea mare ce a purtat-o mereu acestui popor, făgaduiesce sĕrbătoresce, că până D-ḑeu bunul îl va dărui încă cu ḑile, nu-'şi va uita nici odată de acest popor Lui prea iubit, ci mereu va osteni, ca sĕ facă sĕ se reverse asupra lui cât mai mult bine posibil.

„Sĕ trăiască!“ rĕsună întreit şi prelung rĕspunsul scurt dar din inimă isvorît al poporului ce-'L auḑi!

A fost frumósă şi înălţătóre de inimi acéstă manifestaţie poporală, atât pentru sĕrbătoritul archiereu, cât şi pentru sĕrbătoritorul popor.

Ómenii s'au risipit apoi în linişte.

A urmat un prânḑ, la care au luat parte dignitarii şi onoraţiorii din suita Escelenţiei Sale, precum şi din Sibiiu mai mulţi asesori, secretarii metropolitan şi consistorial, şi protopopi, cu totul 21 persóne.

Ca şi celelalte, şi prânḑul a decurs în cea mai bună disposiţie, pe feţele tuturor putêndu-se ceti mulţumirea şi fericirea, că vĕd scaunul archiepiscopesc şi metropolitan întregit în acest chip demn şi respectat de toţi drepţii judecători.

Odă

la instalarea întru Archiepiscop și Metropolit, a vrednicului Archiereu

IOAN MEȚIANU.

— 28 Februariu v. 1899. —

Ridică vĕlul de jale și voios ađi saltă, saltă,
Sfânt Sióne ortodoxe! Iar catapetésma 'naltă
Tot în purpură o 'mbracă, strălucit te 'mpodobesce
De sĕrbare, căci doritul Mire astăđi îți sosesce!

Falnic vine! Iată-L vine, cu pas sigur, cu pas teafĕr,
Pe-al tĕu ceriu, în strălucire, rĕsărind ca un luceafĕr!
Vine de pe plaiuri mândre, ce lucesc în urma Lui,
De-al Lui geniu luminate, ca de raza sórelui.

Cu braț 'nalt și mână tare, braț probat, braț oțelit
Cârma cea din frunte astăđi, El cârmaciul iscusit,
S'o apuce vine; Naia părăsită pe Ocean
S'o conducă mai departe, spre doritul seu liman...

Osanna! deci, ađi, Osanna! fiii Lui toți Ii strigați!
Lui de Pronie chematul, Lui ales din cei chemați!
Osanna! strigă-I tu astăđi ortodox popor cucernic,
Lui prea demnului Părinte, Lui Păstorului tĕu vrednic!

Glorie și admirare Iți aduc eu Ție az
Vrednice Metropolite! când privesc, ca în estaz,
La măréța Ta figură, ca la munte de brădet,
Pururea cu trupul verde, deși pórtă 'n vîrf omet!...

Vultur Tu! ce cu sbor falnic, de pe stânci, de jos pornit,
Până sus la nouri astăđi sborul ager L'ai suit,
Cu plutire maiestósă, cu avênt fără de seamĕn,
Fiiu al Proniei divine, al gloriei frate geamĕn!!

Ridicat pe piedestalul, din mari fapte ziduit,
De-a Ta minte 'nflăcărată, de-al Tĕu braț neobosit, —
Viuă statuă a muncei și a multei vrednicii,
Fi-vei lumei ridicată! pentru vremuri, pe vecii.

Veseli, deci, când ađi Osanna! noi în cale Iți strigăm,
Cu încredere deplină, demn Părinte 'Ți adresăm
Strămoșésca salutare, ca către cel nou Stăpân:
„Ca Andreiu sĕ fi Tu mare!, ca Miron sĕ fi Tu bun!"

Indelung și plin de glorii sĕ ne fi nóuă Păstor!
Cu-ale Tale daruri multe sĕ înalți pe-al Tĕu popor,
Pe poporul care astăđi, ascultați cât de cucernic,
Rugă 'naltă, umilită, către cel Atotputernic:

...Și dacă-I încărcat de ani,
Păstorul nostru mult iubit,
Și creștetul Îi e 'nălbit,
Ca flórea albă din April...
Tu Dómne Bune, ține-ni-L!..
Și dacă e 'ncărcat de ani:
Ni-L ține 'ntru mulți ani!

Și traiu, cum scrie în Scripturi,
Traiu lung în ani, de Patriarch,
Iubitului nostru Ierarch,
Sĕ-I dai Tu Dómne! ne rugăm —
Ađi mila Ta o implorăm,
Ca traiu, cum scrie în scripturi,
Sĕ-i dai, sĕ te înduri!

Ca cedrul, cel de pe Liban,
Inalță-L falnic, viguros,
Ca 'n pace, 'ntreg și sănĕtos
Sĕ 'nvețe El cuvêntul Tĕu,
Printre iubit poporul sĕu!
Ca cedrul, cel de pe Liban,
Inalță-L, an de an!

Ioan Teculescu,
par. în Rêșnov.

Inalt Prea Sfintiei Sale Domnului Archiepiscop și Metropolit

IOAN MEȚIANU.

— 28 Februariu v. 1899. —

Aurora dimineții cu mâni trandafirie
Deschide-a forții aripi cu flori împodobite,
Scăldat în mări de pară pe bolta aurie
Străluce mândrul sóre în rađe aurite...

E đi de sĕrbătóre; pe bolta înnorată
De đile de urgie a unui timp de jale,
Un sóre rĕsărit-a, cu inima curată,
Sĕ dea lumină caldă pe négra nóstră cale.

E đi de sĕrbătóre; natura e gătită
In candida ei haină și ceriu-i zimbitor,
Poporul mii de glasuri, mulțimea 'nsuflețită,
Sălută pe stăpânul, iubit Archipăstor.

Dea Domnul mâna-i blândă cu drag sĕ stăpânéscă
Destinul vieții nóstre și-a scumpului popor,
In calea-i furtunósă tot flori sĕ înfloréscă:
Mulți ani urăm cu toții Ilustrului păstor!

Sebastian Stanca,
stud. teol.

Imn festiv.

Cu ocasiunea instalării Inalt Prea Sânției Sale Domnului

IOAN MEȚIANU

ca Archiepiscop și Metropolit al Românilor gr. or. din Transilvania și Ungaria.

Prea Sfinte, ceresc Părinte,
Pre Păstorul ce ne-ai dat,
Te rugăm cu toți ferbinte
A-L protege ne'ncetat!

Dómne, binecuvintéză
Pre tot némul romănesc
Și cu dar încununéză
Pe păstorul ce-L doresc!

Pilde, Tu, nenumărate
Tot mereu cu drag ne-aĭ dat —
Un gând astăđi ne străbate
Sufletul îndoioșat:

Cu tot dreptul ne străbate
Spre Ioan, Archipăstor:
O'ntrupată đeitate
Pentr'un demn și blând popor;

Cârja Sa archieréscă,
Ca ș'al lui Moisi toiag:
Mari minuni sĕ sĕvêrșéscă,
Sĕ le fie la toți drag!

Rađe binefacĕtóre
Sĕ lucéscă de pe tron
Spre turma cuvêntătóre,
Ca ș'un sóre 'n orizon!

Turma 'ntrégă și-ațintesce
Ochii spre al ei Păstor
Și cu dor la El privesce
Ca la bun conducĕtor.

Când durerea e mai mare
Intr'al nostru blând popor,
Dómne, Tu, cu îndurare,
Ne-ai trimis mângăitor.

Sfântă Pronie ceréscă
Ni-L protege 'ntru mulți ani:
Turma'n pace s'o păzéscă
Și s'o scape de dușmani!

Sub a Lui prea blândă pađă
Noi de reu scutiți sĕ fim.
Ochiul cerului ne vađă,
Ca'n bine sĕ propășim!

Binecuvêntă stăpâne
Cu dar blândă turma Ta
Și sub scutul Tĕu o ține,
Ca să pótă 'nainta!

Prea Sfinte, ceresc Părinte:
Pre Păstoriul ce ne-ai dat,
Te rugăm mereu ferbinte:
Ni-L protege ne'ncetat!

Brașov, în Februarie 1899.

I. Dariu.

Omagiu

Inalt Preasânției Sale Archiepiscopului

IOAN MEȚIANU,

la instalarea Sa de Metropolit în 28 Februariu 1899.

Ađi Tatăl Te-a învrednicit
Și fiiul Te-a 'mputernicit,
Iar Duchul sfânt Te-a luminat,
Ca mire 'n scaun Te-a înălțat
Bisericii suprem ierarch!

Și rênduitu-Te-au păstor
Peste 'ncercatul Tĕu popor;
Sĕ'l aperi și sĕ'l ocrotești
Sĕ-l mângăi, sĕ'l însufletești
Ca bun și înțelept cârmaciu!

Cu darul Te va întări
Nĕcazurile-a birui;
Și'n fruntea némului călcând
Cu duhu-Ți calea luminând
Spre mântuire vei păși!

Ear noi cu 'ncredere privim
La Tine; pașu-Ți urmărim
Și sprijiniți pe-al Tĕu toiag
In scutul Tĕu ne dăm cu drag
Părinte-al tot poporului!

Ađi, când ne-ai binecuvêntat,
Și ruga Ta ai înălțat,
In mii de pepturi a pătruns,
C'un glas o turmă Ți-a rĕspuns:
„O Dómne ține'l îndelung"!

Maria Baiulescu

Conduct și concert.

In programul festivităților de instalare a Escelenției Sale I. P. S. nostru metropolit, s'a întêmplat o schimbare. Și anume: conductul de torțe proiectat pe Duminecă sara, s'a decis sĕ aibă loc ađi, Sâmbătă. Inceputul va fi la órele 8. In celelalte totul rĕmâne neschimbat.

La serenada, ce se va face înaintea reședinței archiepiscopesci, se va cânta următorul:

Imn festiv.

(Poesie de V. Bumbac.)

compus pentru cor de bărbați unisono și orchestă (instrumente de suflat) de G. *Dima.*

O, Dumneđeule 'ndurate, ce'n milă n'ai hotar,
Din nesecata-Ți bunătate rĕvarsă-ne-al Tĕu dar,
Condu-ne Tu pe sfânta-Ți cale, ca'n veci sĕ nu greșim
Ci'n adăpostul milei Tale în veci sĕ Te mărim.

Se Te mărim prin fapte bune acum și pururea
Precum și legea Ta ne spune precum e voia Ta,
Tu prea puternice stăpâne, de ceriuri lăudat,
Mulți ani protege și ni-l ține pe bunu lRege-Impĕrat.

Mulți ani, părinte, ni-l pădește pe-al nostru Archiereu,
Și pe popor Tu ni-l scutesce de dușmani și de rĕu,
Căci bun ai fost Tu din vecie, celor ce te iubesc,
Celor ce-ți sĕ închină Ție și-'n legea Ta trăesc.

Éră Duminecă sara sĕ va da în sala de esposiții un concert festiv din partea Reuniunei române de musică, cu următorul program:

Ouvertură din opera Wilhelm Tell de G. Rossini.

2. *Solia primăverei (Frühlingsbotschaft)* piesă de concert pentru cor micst și orchestră, de N. W. Gade.

Dóuă cântece pentru alt, din oratoriul „Elias de *F. Mendelssohn-Bartholdy.* a) Arioso b) Arie.

4. *Trei cântece vechi romănesci pentru cor micst. de G. Dima.* a) Scumpă dragă copiliță. b) Așa mi-a fost ursita. c) Nu-i dreptate nu-i.

5. *Menuett de Boccherini.*

6. *Credo, din missa C. dur op.* 86. pentru soli chor micst și orchestră, de L. von *Beethoven.*

Mătase Foulard

65 cr.

până la **fl. 3.35** per m. — japanesă, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri şi colori. precum şi „**mătase Henneberg**“ négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţeseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor, *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricile de mătase G. Henneberg (*lif. de curte c. ş. r.)*, **Zűrich.** [24] 2—

Ad Nr. 26/1899 prot. [42] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa III. Ludişor în protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 411 fl v. a.

Concurenţii au a'şi subşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Oficiul prot. gr. or. al Făgăraşului, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Făgăraş, 23 Ianuariu 1899.

Iuliu Dan
prot.

Nr. 6/1899 [43] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de cl. a III. Sebeşel, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 pe ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentel împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 432 fl. 70 cr. Informaţiuni mai detailate în privinţa emolumentelor se pot trage dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile, instruite corform normelor din vigóre, în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral

Sebeş, 21 Ianuariu 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
ppresbiter.

Neauḑit.

191 obiecte admirabile pentru numai 2 fl. 20 cr.

1 splendid **orologiu** aurit cu garanţă pe 3 ani.
1 **lanţ aurit**.
1 **admirabilă tabachieră.**
1 **escelentă oglindă de toiletă lustruită în etui**.
1 **notes** legat în piele englezéscă.
1 **păreche butoni de mangete** garn. din aur dublu pa.
1 **păreche butoni de cămăşi garn**. din aur dublu prima.
1 **păreche cercei** din aur dublu prima, cu petri imitate.
1 **garnitură de scris fórte folositóre.**
1 **săpun de toiletă cu miros fin.**
72 pene de scris fórte bune din oţel în pachetare originală.
25 cóle hârtie de epistole fină.
25 cuverte fine şi **50 obiecte.** cari îi trebuesc fiecărei gospodine.

Cele **191** obiecte amintite le liferéză numai pentru 2 fl. 20 cr. (uumai orologiul are acéstă valóre) casa de esport elveţiană

H. Scheuer, Krakau,
Josefsgasse 46.

Ce nu corĕspunde se primesce îndată înapoi. [10] 7—10

In *Tipografia şi Ļibrăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vênḑare

Protocolul congresului

ordinar şi estraordinar naţional-bisericesc

al

metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,

convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Preţul 1 fl.

Hôtel Stefanie, Viena

II. Taborstrasse Nr. 12

(lângă piaţa de burse)

☛ *peste 100 odăi.* ☚

Arangiament nou şi modern cu tot comfortul, luminat electric, cea mai bună posiţie (10 minute dela Stefansplatz). Haltă pentru tramway şi omnibuse în tóte direcţiunile. Băi şi apaduct cald în casă. Preţul odăilor împreună cu lumina electrică şi serviciu de persónă etagiul 1, fl. 1.80, etagiul 2, fl. 1.60, etagiul 3. fl. 1.40, cătră curte fl. 1.20.

Membrilor reuniunei comersanţilor voiageuri. rabat.

[215] 3– 3 Çu tótă stima **Carol Witzmann.**

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot şi învĕţătoriu este fără îndoélă

Călindariul ☚ ☛ archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu preţul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop şi metropolit **Miron Romanul,** cuprinḑênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea şi numeróse condolenţe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenţilor mai însemnaţi din Europa; afaceri de poştă, tren şi telegraf, scala timbrelor şi computărilor de interese, precum şi întreg şematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria şi în deosebi şematismul amĕnunţit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci şi şcolare. Indicarea agendelor parochiale şi protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕţătorii soldaţi; têrgurile, anunţuri etc.

Îl recomandăm tuturor!

JULIUS ERÖS,

firmă improtocolată la tribunalul comercial reg. ung.

Magazin

de orológe, juvele, tot felul de articole de aur şi argint.

Orologiu de buzunar remontoir nichel	dela	2.50	până	6	fl.
Orologiu de buzunar remontoir-argint	„	4.50	„	10	„
Orologiu de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părţi de aur	„	9.—	„	15	„
Orológe pentru dame din aur, veritabil de Genf	„	12 —	„	35	„
Orológe pentru domni din aur, „ „ „	„	20.—	„	80	„
Deşteptător din nichel, marcă fină	„	2.—	„	3	„
Orológe cu pendul franc., cu resare, în cutii frumóse	„	5.—	„	15	„
Orológe cu pendul vieneze cu ponduri	„	14.—	„	35	„
Orológe de părete diferite modele	„	2.—	„	15	„
Lanţuri de gât pentru dame, de aur	„	6.—	„	20	„
Lanţuri de orológe pentru dame, de aur	„	9.—	„	30	„
Lanţuri de orológe pentru domni, de aur	„	20.—	„	70	„

Inele de aur de tot felul	dela	2.—	până	12	„
Inele de aur cu diamant veritabil	„	6.—	„	25	„
Inele de aur cu briliant veritabil	„	12 —	„	150	„
Inele de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6	„
Cercei de aur de tot felul	„	2.—	„	6	„
Cercei de aur cu diamant veritabil	„	6.50	„	40	„
Cercei de aur cu briliant veritabil	„	23.—	„	250	„
Cercei de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6	„
Brăţare de aur de tot felul	„	10.—	„	20	„
Broşe de aur de tot felul	„	6.—	„	20	„
Lanţuri de orologiu şi de gât din argint	„	1.—	„	4	„
Cercei şi inele de argint	„	—.80	„	2	„
Brăţare şi broşe de argint	„	—.80	„	5	„

Juvaere de tot felul dela **15 cr.** (preţ de façon) până la **15 fl.**, precum şi **amulete, ju-ju-uri, lanţuri, brăţare, medalii,** broşe, ace de cravată, tabachiere şi ţiitóre de ţigarete, tacâmuri, chibritelniţe, sugarete, nasturi de manşete, etc.

Fiecare obiect de aur sau de **argint** e examinat şi probat **din oficiu** şi pe **fiecare bucată** se póte vedea exact proba oficiósă (marca oficiósă); eu garantez în scris pe **doi ani** pentru mersul bun al orológelor mele. — **Tóte comandele** le efeptuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimiterea anticipativă a preţului, cu îngrijire. — **Reparaturi** de tot soiul se esecută bine şi conscienţios.

Rugându-mĕ pentru numeróse binevoitóre comande semnez cu deosebită stimă

JULIUS EROS,

Strada Cisnădiei 3. **Sibiiu.** Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul „Transilvania“.) [216] 10—10

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 23 Sibiiu Marţi, 2/14 Martie 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

INSTALAREA ARCHIEPISCOPULUI ŞI METROPOLITULUI

IOAN METIANU.

Cuvêntarea

Excelenţiei Sale Inalt Preasfinţitului Domn **Ioan Meţianu**, rostită la instalarea Sa festivă întru Archiepiscop şi Metropolit al Românilor greco-orientali din Transilvania şi Ungaria, în biserica din Sibiiu-cetate, la 28 Febr. v. (12 Martie n.) 1899.

Mărit Congres!
Iubiţilor mei fii sufletesci!

Prin votul măritului nostru congres naţional bisericesc din 19 Decembre anul trecut, sancţionat prea graţios şi de Majestatea Sa gloriosul nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosif I., devenind eu ales şi întărit, iar acuma şi întrodus în acest, până acuma vĕduvit scaun archiepiscopesc-metropolitan, la primul loc mĕ simţesc datoriu a mulţămi acésta prea bunului Dumneḑeu.

Şi aşa mai nainte de tóte, cătră Tine mè adresez ***Provedinţă divină,*** *căreia am a mulţămi fiinţa şi viaţa mea, însuşirile şi darurile cu cari m'ai binecuvêntat. Pre Tine Te ador şi Ţie mĕ proştern, Provedinţă divină, „fără de care nimica nu s'a făcut din ce s'a făcut“ (Ioan 1—3) Căci Tu m'ai destinat din sinul maicei mele de vas ales al sfintei Tale biserici; Tu ai mişcat inimile venerabililor membri congresuali şi graţia Majestăţii Sale spre mine, sè me chieme la cea mai înaltă demnitate a bisericei nóstre din iubita nóstră patrie; deci pentru tóte acestea mulţămindu-Ţi din adêncul sufletului meu Te rog ferbinte ḑiua şi nóptea, se-'mi ajuţi a-'mi împlini, după Sfântă voia Ta, marea misiune la care m'ai chiemat, spre mărirea Ta, şi în folosul sfintei Tale biserici, al clerului şi poporului Ţie pururea credincios.*

După Dḑeu, prelângă profunda mea mulţămită Majestăţii Sale şi înaltului seu guvern, cătră Voi îmi întorc glasul meu, iubiţilor mei fii sufletesci ***representanţi*** *ai clerului şi poporului nostru, cari în urma încetării din viéţă a bunului şi prea demnului nostru archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, de eternă memorie binecuvêntată, la inspirarea dumneḑeescă, întru înţelepciunea vóstră, pe mine m'aţi distins cu alegerea la înalta demnitate de Archiepiscop şi Metropolit. Deci mulţămind şi Vóuă din tótă inima, pentru acea înaltă distingere, Vĕ rog sĕ mĕ sprijiniţi şi Voi, întru împlinirea grelei mele misiuni.*

Presimţind eu însè, că atunci când Voi, iubiţilor, Vaţi concentrat încrederea în mine, nu a'ţi făcut acésta cu privire la persóna mea, ci numai cu privire la interesul cel mare al bisericei nóstre naţionale, şi mai ales ca sè lucrez la împlinirea voinţei lui Dumneḑeu şi a dorinţelor bisericei, la conducerea clerului şi poporului, prin marea cea furtunósă a acestei vieţi, la limanul cel lin al mântuirii; presimţĕnd eu că Voi, iubiţilor, prelângă mulţumita mea verbală cu tot dreptul veţi aştepta, sè justific şi prin fapte încrederea pusă în mine, şi până când timpul îmi va concede acésta, — fac promisiune solemnă aici înaintea lui Dumneḑeu şi a ómenilor, că mĕ voiu strădui din tóte puterile mele a satisface după putinţă aşteptărilor Vóstre, de a justifica şi prin fapte, încrederea ce a-ţi pus'o în mine.

Şi cum n'aşi face acésta, când ştiu prea bine, că o pretinde chemarea mea; o pretinde interesul cel mare al bisericei nóstre naţionale, de care mi-am legat sórtea mea din tinereţele mele; cum n'aşi face-o ştiind prea bine, că dacă sunt păstor al turmei cuvêntătóre a Domnului, voiu avea a da sémă şi Domnului şi posterităţii despre îngrijirea de acea turmă, rescumpĕrată cu sângele Domnului; cum n'aşi face-o ştiind că acelei turme am a mulţămi posiţiunea mea de archipăstoriu, căci de n'ar fi turma, n'ar fi lipsă nici de păstoriu, nici de archipăstoriu; cum n'aşi face-o ştiind prea bine că şi după starea turmei se judecă şi se preţuesce şi vrednicia păstorului!

Şi cum aş putea justifica mai bine încrederea pusă în mine, decât avênd în vedere întrebarea Domnului cătră iubitul seu învĕţăcel Simon Petru: „Simone al lui Iona, iubeşti-me?“ precum şi rĕspunsul acestuia:

„Dómne tu tóte le ştíi, tu ştíi că te iubesc“; apoi replica Domnului: „Paşte oile mele, paşte mieluşeii mei“. Ḑic, cum voiu putea justifica mai bine încrederea pusă în mine, decât continuând lucrarea mea de până acuma, de a conduce turma cea cuvêntătóre concreḑută mie, la păşunea cea adevĕrată a mântuirii. Şi care alta e păşune mai bună şi mai priinciósă decât câmpurile cele frumóse, mănóse şi folositóre ale sfintei religiuni străbune?

Religiunea este începutul şi sfîrşitul nostru; ea susţine pe indiviḑi, familii şi societăţi; ea nobilitéză inima şi cultivă sufletul, şi dă plăcerea tuturor lucrurilor lumeşti, ea este singură care póte da omului binele şi fericirea aici şi dincolo de mormênt.

Se privim iubiţilor în lume şi printre ómeni, şi o sĕ ne convingem că fără religiune, nu este bine, nu e fericire; pentru-că nu se póte. Căci unde lipsesce religiunea, lipsesce şi virtutea, lipsesc faptele bune; apoi unde lipsesc acestea, lipsesce mulţumirea şi liniştea sufletului şi a consciinţei, iar cine n'are acestea, nu se póte simţi bine şi ferice, măcar de ar avea ori ce bunătăţi pămêntesci.

Din contră: cine are religiune, are fapte bune şi morale, are linistea şi mulţămirea conştiinţei, şi se simte bine şi ferice, chiar şi între împrejurări mai puţin favorabile.

Religiunea mai este şi îngerul conducètor şi păzitor al credinţei, al întăririi, al esistenţei şi speranţei nóstre. Ea singură trece cu noi şi dincolo de mormênt.

De aceea şi prea bunul Dḑeu când întru adênca sa înţelepciune a făcut pe om de cea mai alésă dintre tóte fiinţele pămêntului, şi când i-a destinat de scop suprem: binele posibil pe pămênt şi fericirea cea vecinică dincolo de mormênt, — între alte mari daruri cu care l'a binecuvêntat, a mai sădit în sufletul lui şi simţul religios, ca cel mai puternic mijloc spre ajungerea scopului.

Prin sădirea simţului religios în sufletul omului, a voit înţelepciunea divină a ţinea pe om în continuă legătură cu Dḑeu, făcéndu-l a-şi cunósce dependinţa sa de Dḑeu, a-şi cunósce înalta sa chemare, a stêrni şi a deştepta în el dorinţa şi nisuinţa la tot mai multă desvoltare şi cultivare a puterilor sufletesci, a-l stimula tot la mai multă desĕvêrşire sau perfecţiune, după ḑisa S. Evangelii: „Fiţi desevîrşiţi, precum este şi Tatăl vostru cel din ceriuri“, (Math 5—48), şi aşa a-l apropia tot mai mult de Dḑeu creatorul seu, şi prin Dḑeu de scopul suprem, pentru care este făcut.

Sau cu alte cuvinte prin religiune la desvoltarea puterilor sufleteşti în mèsură tot mai mare, la nisuinţa tot spre mai multă lumină şi cultură, şi prin acésta tot mai aprópe de Dḑeu isvorul binelui şi al fericirii, scopul suprem al omului.

Fiind-că însè religiunea nu se póte închipui fără cult divin şi fără de biserică şi ministrii sau preoţii ei: aşadară desvoltarea şi cultivarea simţului religios a încredinţat-o Dḑeu bisericei, întemeiată de unul născut Fiul seu, Domnul şi Mântuitorul nostru Isus Christos, carele apoi a încredinţat-o conducerei Sfinţilor Apostoli, şi prin ei archiereilor şi preoţilor de acum şi după timp.

De unde se invederéḑă, că biserica şi preoţimea de sus până jos, are marea şi frumósa chemare de a desvolta şi cultiva puterile sufletesci ale credincioşilor ei, în direcţiune religiósă, în mĕsură tot mai mare.

Biserica străbună este mai ales astăḑi acel mare şi însemnat factor cultural al poporului nostru, precum fu şi în trecut paladiul naţionalităţii nóstre, al culturei şi al tradiţiunilor de virtuţi.

Ea are sublima chemare, ca prin cultură şi lumină în direcţiune religiósă, sè ne conducă la viitor tot mai bun, până sĕ ne apropiem tot mai mult de scopul ce ni l-a destinat bunul Dḑeu.

Acésta o veţi înţelege şi voi iubiţilor, mai ales dacă veţi considera, că noi trăim în biserică şi prin biserică, şi că sórtea nóstră este strîns legată de sortea bisericei, iar sórtea bisericei va fi precum ne vom interesa de ea, cler şi popor.

De aici purceḑênd, mai întâiu cătră voi îmi întorc glasul meu părintesc iubiţilor ***preoţi,*** *împreună lucrători cu mine în via Domnului, cari aţi luat asupra-ve sarcina apostoliei Domnului, nu numai de a sevêrşi sfintele taine şi alte servicii religióse, ci şi de a desvolta şi cultiva simţul religios, de a lăţi tot mai mult în popor cultura, înveţătura şi lumina, după ḑisa Domnului din s. Evangelie: „Mergênd învĕţaţi tóte neamurile“ (Math. 28—20.) Cătră voi mĕ adresez, fraţilor preoţi, cari sunteţi şi trebue sĕ fiţi cei mai de aprópe ai poporului, adevĕraţi părinţi ai fiilor vostri sufletesci, dela naştere până la mórte, cari cunósceţi şi participaţi la tóte bucuriile şi durerile poporului, şi aducêndu-vè aminte că sórtea nóstră a tuturor, şi aşa şi a vóstră, este strîns legată de a credincioşilor nostri, precum şi că după sórtea acelor credincioşi se va judeca şi vrednicia ori nevrednicia nóstră, şi în fine că mai curênd ori mai târḑiu, unul fie-carele v'om avea a da samă înaintea lui D-ḑeu şi a posterităţii despre îngrijirea nóstră de popor: vè recomand şi vè sfătuesc, ba vĕ şi rog părintesce, sĕ lucraţi ḑi şi nópte, „cu vreme şi fără vreme“, precum ne învaţă s. apostol, cu cuvêntul şi exemplul vostru, la întărirea poporului în credinţa străbună; la desvoltarea şi cultivarea puterilor lui sufletesci în mĕsură tot mai mare; şi la cultivarea dragostei evangelice, a iubirei de D-ḑeu şi de aprópele, ca sè putem nădăjdui sórte tot mai bună, şi apropiarea nóstră tot mai mult de bine şi fericire, scopul pentru care ne a făcut Dumneḑeu.*

Şi cătră voi îmi întorc glasul meu părintesc, iubiţilor ***învĕţători*** *ai şcólei nóstre confesionale, chiemaţi a pune basa desvoltării şi luminării tineretului, speranţa viitoriului nostru. Voi sunteţi chemaţi a cresce tinerimea nóstră, nu numai întru învĕţăturile recerute, dar şi sădind în inima ei fragedă, simţul religios, cinstirea de D-ḑeu, iubirea de biserică, de neam şi de patrie. Străduiţi-vĕ şi voi din tóte puterile la împlinirea chemărei vóstre celei frumóse, ca sĕ vĕ atrageţi binecuvêntarea lui D-ḑeu şi recunostinţa bisericei şi a posterităţii asupra vóstră, până în cele mai depărtate timpuri.*

In fine şi cătră voi îmi întorc glasul meu părintesc, iubiţilor mei ***poporeni*** *şi arătându-vĕ că am venit la voi ca părintele la fiii sei, ca sĕ conlucru şi cu voi împreună la înaintarea vóstră în cele bune şi folositóre, şi prin acésta la binele şi fericirea vóstră; arătându-vĕ că binele şi fericirea se póte ajunge, cu ajutorul lui D-ḑeu, numai prin desvoltarea puterilor sufletesci în mĕsură* *tot mai mare, adecă tot prin mai multă lumină și cultură religiósă: vĕ recomând și vóuă părintesce sĕ țineți cu tótă tăria la credința în D-ḑeu, și la biserica străbună, bucuria nóstră în ḑile bune, și mângăierea nóstră în ḑile de cercare; sĕ țineți la acea biserică, care fu scutul și limanul mântuirei și al fericiților nostri părinți, de alungul veacurilor furtunóse, și sĕ o lăsați și voi de sfântă moștenire fiilor vostri din neam în neam, precum a-ți moștenit-o și voi dela fericiții vostri părinți.*

Ve recomand iubiților se îmbrățișați și învĕțătura religiósă din tóte puterile vóstre, căci ea este care ridică pe om la vaḑă, la cinste, la bunăstare și la ocuparea unui loc tot mai ales în societate, apropiindu-l tot mai mult de bine și fericire.

De aceea voi cei mai în vîrstă adunați-ve în jurul bisericei străbune, precum trebue sĕ se adune și tineretul în jurul scólei confesionale, și din serviciile divine, precum și din învĕțăturile preoților, siliți-ve a lua nu numai îndemn de evlavie, dar și învĕțături bune și folositóre, de cari sunt pline acele servițíi divine, ca așa sĕ se pogóre binecuvêntarea lui Dḑeu în casele și familiile vóstre, în lucrurile și întreprinderile vóstre, și darul lui Dḑeu sĕ ve însoțéscă în tóte ḑilele vieței vóstre.

Amin.

Actul instalării.

Mare şi memorabilă are sĕ rĕmână în istoria bisericei nóstre, ḑiua de 28 Februariu v. (12 Martiu n.) 1899, ḑiua în care representanţii poporului şi ai clerului nostru din Metropolia gr.-or. română de Transilvania şi Ungaria, au aşeḑat în chip festiv şi măreţ, în scaunul de Archiepiscop şi Metropolit pe alesul bisericei şi trimisul Domnului, pe Archiepiscopul şi Metropolitul *Ioan Meţianu.*

Plin de strălucire şi de demnitate a decurs întreg acest sĕrbătoresc act de instalare, şi noi, fiii bisericei, ne simţim aḑi deosebit înseninaţi şi plini de nădejdi în sufletele nóstre, după-ce vedem fapt consumat acéstă tuturor şi din tóte punctele de vedere impunătóre instalare.

Iată frumósa ordine în care a decurs:

După-ce membrii congresului nostru naţional-bisericesc se adunaseră în numĕr însemnat, în biserica parochială din Sibiiu-cetate, sĕ statoresce în scurt programul şedinţei de instalare şi de terminare a lucrărilor congresuale, după care pe la órele 8½ a pornit congresul din biserică spre reşedinţă, pentru a învita pe Archiepiscopul şi Metropolitul la biserică, în mijlocul congresului.

Inainte mergea corul bisericesc de 14 clerici sub conducerea profesorului de cântări bisericesci D. Cunţan, apoi preoţii slujitori în următórea ordine: diaconii Demetriu Câmpean şi Ioan Popovici, protopresbiterii Ioan Papiu, Dr. Remus Roşca şi Ioan Droc, archimandriţii Filaret Musta şi Augustin Hamsea, şi în urmă Pr C. Sa archimandritul şi vicariul archiepiscopesc Dr. Il. Puşcariu, urmaţi de membrii congresului, doi cu doi.

Intimpinându 'l şi conducêndu-l, dela reşedinţă până la întrarea în biserică, corul a cântat într'una cântarea Archiereului.

In biserică Inalt Pr. S. Sa a ocupat loc pe un scaun aşeḑat în naia bisericei înaintea scaunului archiereului, după care Ilustritatea Sa dl archimandrit şi vicariu Archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, ca comisar al Consistorului metropolitan pentru conducerea actului electoral, ocupând loc în faţa archiereului, a deschis şedinţa festivă a Congresului de instalare.

Notarul general Mateiu Voileanu dă cetire în originalul unguresc şi în traducere română, rescriptului ministerial prin care se notifică prea înalta aprobare a alegerei de Metropolit.

După acésta comisariul rostesce cu o frumósă oratorie, următórea vorbire festivă:

Mărit Congres!

Preaonoraţilor Domni Deputaţi!

Representanța supremă a bisericei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, Congresul ei național, pe basa dreptului de autonomie bisericéscă asigurat prin art. IX de lege din a. 1868, a ales în ședința sa dela 19 Decembre a. tr. în cale canonică și constituțională pe archiepiscopul și metropolitul seu, în persóna Inalt Preasfințitului Domn Episcop Ioan Mețianu.

Maiestatea Sa Prea Inălțatul nostru Impĕrat și Rege Francisc Iosif I. s'a îndurat pregrațios a aproba acéstă alegere, și pre alesul nostru a-'l întări de archiepiscop și metropolit.

Acum dară înainte de tóte sĕ dăm laudă lui D-ḑeu celui în veci mărit, căci a pregătit pentru credinciosul sĕu popor român ortodox acéstă ḑi de bucurie, și bisericei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania i-a trimis pre mirele ei dorit, scoțêndu-o din doliul vĕduviei și din nesiguranța și îngrijirea la care o aruncase repausarea în Domnul, a fericitului antecesor în scaunul metropolitan.

Apoi sĕ mulțumim din adêncul inimei nóstre Prea Inălțatului nostru Impĕrat şi *Rege Francisc Iosif I pentru preagrațiósa întărire de archiepiscop și metropolit a alesului nostru, precum și Inaltului regim al țĕrii, pentru binevoitórea recomandare și spriginire a alegerii sevêrșite prin Congres.*

Astfel ușurați în simțĕmintele nóstre prin espresiunea recunoscinței nóstre la aceia, cărora se cuvine, ne credem a fi la înălțimea onorificei nóstre misiuni, când pre iubitul, alesul și întăritul nostru archiepiscop și metropolit, îl întroducem în scaunul strălucit al vrednicilor sĕi antecesori.

(Aci comisarul Dr. Puşcariu, păşind spre Preasfinţitul Archiereu, îl conduce de la scaunul pe care se aşeḑase, la scaunul archiereului, Inalt Prea Sfinţitul urcă treptele şi stă în scaun cu sfânta Cârjă în mână, iar corul seminarial condus de profesorul G. Dima intonéză: „Pe stăpânul şi archiereul nostru, Dómne păzeşte-l! Intru mulţi ani stăpâne!“ Momentul era înălţător.

Comisarul întorcêndu-sĕ la locul seu presidial, urméză acum a rosti şi mai avêntat următórele la adresa deja instalatului Archiepiscop şi Metropolit:)

Mărit Congres!

Insemnat și măreț act este acesta în viéța nóstră bisericéscă!

Dumneḑeu cu puterea și bunătatea sa nemărginită și cu sfatul sĕu necuprins de mintea omenéscă, a binevoit a întórce întristarea nóstră întru bucurie. Bucuria nóstră este justă, nobilă și curată, pentru-că isvorește din câștigarea bunurilor mai înalte, ce dau mângăerea și fericirea temporală și eternă a unui popor. Biserica ortodoxă română din Ungaria și Transilvania, primesce astăḑi pre capul și conducĕtorul seu. Cu ḑiua de astăḑi ea nu mai este îngrijată, căci sórtea sa este pusă în mâni tari și sigure.

Clerul și poporul român ortodocs din metropolie despărțit de ocupațiunile ḑilnice, înbrăcat în haine de sĕrbătóre, ca și înoit în cugete și simțĕminte, dă laudă și mulțămită lui Dḑeu pentru că i-a fost dată posibilitatea a alege prin representanții sĕi, nu după multă așteptare, după dorința inimei sale și din némul sĕu pre Archiepiscopul și Metropolitul sĕu.

O, cât au dorit părinții noștri și cât au luptat pentru acest drept; dară ei erau nemângăiați pentru sórtea tristă a bisericei lor! Un secol și jumĕtate s'a aflat biserica română ortodoxă din Ungaria și Transilvania lipsită de ierarchia sa națională, umilită și aservită intereselor streine, ceea-ce a împedecat pe poporul român în desvoltarea lui culturală.

Starea acésta anticanonică și păgubitóre a deșteptat în fruntușii némulni nostru dorul înfocat de emancipare bisericéscă, care i-a condus prin multe lupte și jertfe la restaurarea vechiei nóstre metropolii istorice naționale. In fruntea luptelor purtate cu perseveranța aceea ce credința tare în dreptatea causei numai e în stare a o înspira, a stat grandiósa figură a marelui archiereu Andreiu, talentele sale, cunoscințele și energia sa a putut sĕ ducă lupta la un resultat strălucit. Pentru restaurarea metropoliei, biserica ortodoxă română va fi providențialului bărbat pururea recunoscĕtóre.

Petrunși de suferințele părinților noștri, dară totodată însuflețiți de bucuria că nóuă ne-a fost reservat a vedea pre toți românii ortodocși din Ungaria și Transilvaria, ca pre fiii unei mame, întruniți în metropolia nóstră națională, și a esercia astăḑi în înțelesul canónelor sântei nóstre biserici ortodoxe cel mai înalt drept constituțional, cu entuisasm relígios sĕ ḑicem cu Psalmistul:

„Veseléscă-se inima celor ce caută spre „Domnul. Căutați pre Domnul și vĕ întăriți. „Căutați fața lui pururea. Aduceți-vĕ aminte „de minunile și judecățile gurei lui“. (Psalm 104 v. 1—5.)

Una dintre cele mai frumóse trăsături caracteristice ale poporului român a fost și este religiositatea și moralitatea, ceea-ce în lipsa de alți factori culturali, mai ales în timpurile cele vitrege, a susținut în el trancuilitatea și tăria sufletéscă și l'a făcut popor brav și folositor patriei, deopotrivă cu celelalte popóre conlocuitóre; acéstă însușire caracteristică a religiosității și moralității și-a păstrat poporul român prin ținerea cu tărie la religiunea strămoșéscă. Vechia metropolie a Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania a fost pentru poporul român „alma mater“, care cu iubire adună la sinul sĕu pre toți fiii sei. De acéstă metrepolie este legată întréga istorie națională a poporului român din patrie. Ea ne-a conservat limba și literatura națională și de ea și prin ea s'a adăpostit și adăpat neamul nostru cu apa cea vie sufletéscă.

Pe scaunul plin de mărire al acestei venerabile metropolii, s'a întrodus și ridicat astăḑi bărbatul doririlor inimelor nóstre, care prin activitatea sa mănósă în via Domnului, ca episcop al unei diecese din metropolia nóstră, într'un restimp aprópe de un pătrar de secol, prin zelul și devotamentul sĕu pentru biserică, pentru progresul cultural al poporului român și pentru binele patriei, a dat probe învederate despre vocațiunea sa apostolică, spre mărirea numelui lui Dḑeu și spre fericirea némului și a fiilor sĕi sufletești.

Inalt Preasfințite Părinte Archiepiscop și Metropolit!

Clerul și poporul din metropolie, prin repesentanța sa legală, V'a încredințat cârma bisericei nóstre naționale și cu dragoste și venerațiune vĕ primește astăḑi în mijlocul lor, așteptând binecuvêntare, mângăere și scut de apărare între ispitele vieței. Dumneḑeu V'a dăruit cu o inteligință superióră, ca sĕ înțelegeți a face voia Lui; V'a dat și un suflet nobil și o inimă caldă ca sĕ voiți cu tărie și hotărîre a lucra pentru binele poporului român.

Dumneḑeu sĕ-Ți dea viață îndelungată, sănĕtate și putere, ca sĕ poți purta sarcina cea grea a chiemării archierești în nóua posițiune înaltă, ce ai primit, făcêndu-Te făclie luminătóre a bisericei, părinte adevĕrat al poporului și apărător înțelept și întrepid al intereselor lui culturale.

Sĕ trăești mulți ani!

Vii şi însufleţite urări „sĕ trăiască“ rĕsunară din tóte pepturile în biserica îndesuită de public ales, şi de trei ori după olaltă, ca un cor uriaş, repetară cei presenţi urarea *„se trăiască!“*

Senin, inspirat, şi cu inimă înălţată dă, la aceste doriri de bine ale măritului Congres, făcute prin rostul Prea cuviosului sĕu preşedinte, rĕspuns

---

FOIŢA.

ODĂ

la întronisarea Escelenţiei Sale Inaltpreasânţitului Domn Archiepiscop şi Metropolit

IOAN MEŢIANU,

— 28 Februariu v. 1899. —

> „Luminează-te, luminează-te Ierusalime! că a Domnului mărire peste tine a rĕsărit“. (Is. 60, 1.)

Alungă-ţi jalea mamă, Biserică străbună —
Cu semnul biruinţei, acum te încunună;
Depune-ţi vĕlul negru; o, lasă nu mai plânge,
Resfiră-ţi grija mare, ce mult, de mult te frânge.

Fii veselă mirésă, că ceriu-ţi e iar sĕnin,
Se resfirară norii cei groşi şi nu mai vin.
Iată, că primăvara asupra Ta adie,
Ca dintr'o amorţélă grea, astăḑi reînvie...

Vĕḑutu-te-am cum plângi, ca fii buni am plâns şi noi!
Gânditu-ne-am la desastre şi prea grele nevoi:
Numai chiar la una, nu ne-am gândit, cum-că óre,
Sus pe firmamentul tĕu, mai vedea-vom *un sóre?*

Insĕ Mare eşti Tu Dómne, sĕ fii în veci lăudat;
Căci pe cel-ce l'am dorit — pe acela ni-l'ai dat —
Trimisu-ne-ai „Alesul“ ce 'n mult bine-au sporit —
Ca sĕ ne conducă naia la portul mult dorit....

Ba datu-ne-ai pe tronul, cel nalt a lui Şaguna,
Pe cel-ce şi prin tapte, a fost demn totdéuna;
Pe vrednicul urmaş, român neaoş, adevĕrat—
Mai mult şi din ce póte vre-o dată am sperat.

Simţită a şi fost lipsa, de atare stăpân,
Intru acest secol rĕu, fatal şi de tot păgân.
Când totul năvălesce, ca sĕ ne prăbuşéscă,
In fiinţa şi credinţa nóstră strămoşéscă!...

*

Saltă dar acuma, Biserică străbună;
Căci iată Ţi-se arată, o eră mai bună.
O tainică şoptire, acuma ne vestesce,
Că protectorul înalt, cu drag te ocrotesce!
Da! Te ocrotesce prin prea vrednicul tĕu ales,
Cu votul preaponderant, al măritului congres!
Căruia îi urăm: viéţă în fericire,
Şi mulţi ani fericiţi, în fapte de nemurire.

Chitighaz, 1899.

Iosif Ioan Ardeleanu.

Escelenţiei Sale Inalt Preasânţitului Domn Archiepiscop şi Metropolit

IOAN MEŢIANU.

Pe cât e de gerósă şi iarna mai cumplită,
P'atât şi primăvara 'i mai caldă şi 'nflorită,
Pe cât o naţiune trăesce 'n suferinţă,
P'atât e mai putinte şi mândră 'n biruinţă.
Şi omul cu cât rabdă barbara nedreptate,
P'atât este de falnic în ḑi de libertate!
Ca fluxul şi refluxul e viaţa omenéscă;
Ca fluxul şi refluxul fú sórtea românéscă!

Dar scris e 'n cartea sfântă cu litere de foc,
Că numai cel nemernic e om fără noroc.
Cel vrednic, cel cuminte şi scie ce voesce,
Pe tot ce pune mâna viézǎ şi 'nfloresce;
Şi nu-i nici o putere mai mare ca voinţa,
Avênd tovarĕşi vrednici: speranţa şi credinţa.

Voit-ai şi sperat'ai şi ai creḑut Preasfinte,
Şi din Rĕşnov ca Vultur sburaşi tot înainte;
Şi-atât de sus eşti astăḑi, încât din înălţime
Veḑi totul şi Te vede întréga Românime!

Archipăstor, Ilustre, ce representi credinţa,
Părintele din Ceruri sĕ-ţi sprigine dorinţa,
Ani mulţi! Sĕ fii „Şaguna“ cel bun şi 'ndurător
Archanghel pentru Lege, Lucéfĕr la popor!

Rĕşnov, în Februare 1899.

George Proca,
înv. dir. în pensiune.

Inalt P. S. Sa Archiepiscopul și Metropolitul *Ioan Mețianu*. Cuvêntul In. Pr. Sf. Sale îl publicăm în tótă estensiunea sa în fruntea ḑiarului, mai însemnênd aci numai, că el a fost rostit cu o oratorie cu adevĕrat măiastră, sigură, undulătóre, străbătătóre la inimi. Indeosebi înălțătóre impresie a făcut asupra tuturora inspirata adresare cu mulțumiri cătră Provedința divină, la începutul vorbirii, precum și partea unde face „promisiune solemnă înaintea lui Dumneḑeu și a ómenilor“, despre lucrarea în folosul bisericii și neamului pe care are sĕ o urmărescă în tótă viața Sa și în nóua demnitate.

Aprobările zgomotóse au întrerupt adesea avêntatul discurs, iar la sfîrșit ele s'au prefăcut în adevĕrată ovațiune însuflețită la adresa înaltului Prelat.

Trebue la locul acesta sĕ amintim și aceea, că atât în decursul vorbirii comisarului, cât și a respunsului Escelenției Sale, congresul erumpea în frenetice, însuflețite și sincere aplause la adresa Domnitoriului nostru iubit, de cât-e ori numele Acelui era amintit.

După sfîrșirea de bune speranțe dătătorei vorbiri-program, Inalt Prea Sfințitul a fost îmbrăcat de cătră preoții slujitori, în plin ornat archieresc, și a pontificat, cu strălucită asistență, la sfânta liturgie — în decursul căreia eminentul cor al dlui profesor Dima a dat cu cunoscuta-i acuratețĕ și artă, rĕspunsurile. —

După serviciul divin, între órele 12 până 1 și jum., au urmat *recepțiunile festive*; iar dela 2 până la 5 *banchetul* și sara *concertul festiv*, tóte splendide și impunătóre, despre cari sĕ va raporta în numerii viitori.

Conductul cu torțe.

Sâmbătă séra i-s'a oferit Sibiiului una dintre vedeniile mărețe, care numai fórte rar se dau. A fost grandiosul *conduct de facle* arangiat în onórea Inalt Preasfinției Sale noului nostru Archiepiscop și Metropolit.

Conductul a fost compus în piața Hermann, și la órele 8 s'a pus în mișcare.

Puternica musică militară a regimentului 31 de infanterie, în cadrul sĕu de lampióne, mergea în frunte, intonând melodíi românești, urmată de lungul șir duplu de torțe, purtate de o parte a tinerilor nostri seminariali, clerici și pedagogi, de studenți români din clasele superióre dela șcólele medii din loc, de tineri meseriași și de popor.

Șirul de facle era fórte lung, ocupând mai mult de jumĕtate din Strada Cisnădiei, și urmat de un public de mai multe míi de ómeni, domni, dame, ofițeri, oficiali, studenți și popor. Ferestrile caselor erau îndesuite de privitori cari admirau frumosul conduct arangeat în onórea ilustrului nou cetățean al Sibiiului, Metropolitul român.

Traversând strada Cisnădiei și Piața-mare, conductul a ajuns în strada reședinței archiepiscopale, unde era deja o atât de mare aglomerație de lume, încât poliția abia mai putea ținea ordinea, pentru a păstra înaintea reședinței locul necesar conductului și musicei.

Oprită sub ferestrile reședinței, musica a esecutat o admirabilă piesă, care a tinut peste 20 minute.

După asta domnul advocat fiscal consistorial, *Ioan A. de Preda*, a ținut la adresa Inalt Preasfințitului sĕrbătorit, care apăruse în splendit ornat de gală de colóre lila, în feréstra salonului, următórea cuvêntare:

Escelenția Vóstră!

Inalt Prea Sfințite Dle Archiepiscop și Metropolit!

După tristele ḑile dela 28 Iuniu și 16 Octobre 1898 st. n. ḑilele dela 31 Decembre 1898, 18 Februar și 12 Martie 1899, vor fi pururea ḑile de bucurie, ḑile de serbătóre pentru credincioșii de confesiunea gr. or. din Ungaria și Transilvania.

Pentru că la 31 Decembre 1898, st. n. votul congresului nostru național bisericesc, glasul alor mai mult de un milion și jumĕtate credincioși gr. or. din patrie, V'a chemat pre Escelenția Vóstră se ocupați postul cel mai înalt în biserică, V'a oferit cea mai înaltă dignitate ce biserica nóstră póte oferí.

La 18 Februarie a. c. st. n. Majestatea Sa Inălțatul nostru Impĕrat-Rege s'a îndurat a aproba acéstă alegere. Iar la 12 Martie c. adecă la ḑiua de mâne, Inalt Prea Sfinția Ta, Vei fí întronat, Vei fí formal întrodus în înalta sferă de activitate, ce Te asceptă. Mâne deci vei lua în mână conducerea și guvernarea bisericei din archidiecesă și întréga metropolie.

Actele acestea din ḑilele din urmă și faptele prin ele indeplinite, sunt însĕ în mai multe privințe memorabile și de o osebită însemnătate pentru biserica nóstră:

Și anume nu numai prin aceea că prin ele bisericei veduvite îi se dă iarăși capul și mirele ei, iar poporul credincios își primesce iarăși păstoriul și părintele seu, ci aceleași acte sunt de o osebită însemnătate și în urma împrejurărei aceleia, că prin ele ni se prestéză tot de odată dovada, că constituția nóstră bisericéscă, fortăreața aceea ce este chemată a garanta și asigura desvoltarea nóstră pe terenul cultural bisericesc — ea viéză, prosperéză, funcționéză regulat și este respectată de toți factorii decideṭori.

Constituția asta a nóstră bisericéscă înse e astăḑi un element de viéță sine qua non, un element absolut necesar pentru esistența și desvoltarea nóstră atât pe teren bisericesc cât și național. — Ea astăḑi, a devenit proprietatea fiecărui credincios al bisericei nóstre și a pătruns în sentimentul fiecăruia întru atât, încât fiesce-care este deplin consciu de drepturile și datorințele ce ea — constituția — îi le asiguréză și respective îi le impune, și nici nuși póte închipui acéstă biserică altcum, decât cu constituția ei împreună.

Ḑiseiu mai nainte anume, că constituția nóstră bisericéscă e de importanță pentru desvoltarea nóstră și pe teren național. Și ca se justific acésta constatez faptul: că geniul limbei și al naționalității române din timpurile cele mai vechi și până aḑi s'a manifestat, ba pot se ḑic că mai ales aḑi, se manifestéză in deosebi pe terenul bisericesc. Și acest geniu aduce cu sine că românii, aparținênd ei ori căreia dintre cele dóuĕ confesiuni de ritul grecescei, tocmai pentru că aparțin vre-uneia dintre aceste dóuă confesiuni, între sine, pre un individ care nu ar aparținea vre-uneia din aceste douĕ confesiuni de ritul grecesc, nu'l mai privesc de român, chiar dacă el ar fi născut din părinți români.

Românului, legea sa strămoșéscă, limba și naționalitatea, ii sunt noțiuni, ce nu pot fí despărțite una de alta.

De aceea și ține Românul cu aceeași tărie la fiecare dintre ele.

Din tóte acestea resultà, că acela care devine pus în fruntea vre-uneia dintre bisericile române, acela și așa ḑicând vrênd ne-vrênd ia asupra sa un rol conducĕtor și înriuritor și în afacerile culturali naționali.

Grea este deci Prea bunule Prelat! misiunea înaltă ce ai binevoit a lua asupra-Ți. Grea și fórte anevoiósă:

Și anume grea este acéstă misiune nu numai în general, întru cât adecă nu este ușor a fí urmaș vrednic al marelui Andreiu, al urḑitoriului și întemeietoriului constituției nóstre bisericesci, sau al bunului Miron, carele chiar și ultimile momente ale vieței sale și le-a pus în serviciul desvoltărei constituției nóstre bisericesci în sensul cel mai liberal.

Grea este ea, misiunea acésta și în special, întru cât adecă tocmai acuma, chestiuni bisericești fórte grele și după natura lor fórte delicate, își aștéptă resolvirea lor, sub conducerea Escelenției Tale, în sinódele și congresele nóstre naționale.

Grea este în fine acésta misiune și de aceea, că în vitregile timpuri de aḑi, preste tot nu este ușor a strecura gingașa nae a bisericei nóstre, printre valurile și prăpăstiile ce o încunjură — la limanul cel dorit.

Resoluția cu care Inalt Prea Sfinția Ta, din capul locului Te-ai supus votului congresului, bunul tact, rara inteligență, caracterul firm și energia chibzuită — însușiri tóte acestea, prin care și până acum ai escelat în onorificile posturi ce în biserică ai ocupat, tóte acestea ne sunt garanță deplină că alegerea a fost nimerită și că sórtea bisericei nóstre unei bune și înțelepte conduceri a fost încredințată!

Astfel deci cu deplină liniște sufletéscă și încredere privim în viitor! Rĕmânêndu-ne încă numai una, ca sĕ implorăm ceriul ca se Vĕ dăruiască o viață încă destul de lungă, pentru ca sĕ ve fie și posibil de a satisface justelor nóstre aspirațiuni și asceptări.

Sĕ trăiască deci Excelenția Sa, Inalt Prea Sfințitul nostru archiepiscop și metropolit Ioan!

Cuvintele domnului Preda au fost urmate de un puternic rĕsunet „sĕ trăiască“ ieșit din míi de pepturi și dus valuri-valuri, peste marea de public din stradă, până departe-departe!

In mijlocul unei încordate tăceri și în liniștea serii, a rĕspuns Inalt Preasfințitul Domn Metropolit, cu vocea Sa puternică încât se auḑea până bine departe în stradă, — mulțumind din inimă pentru acéstă manifestație frumósă, manifestație pe care de altfel Inalt Preasfinția Sa declară, că nu o privesce făcută numai la adresa persónei Sale, cât mai vêrtos la adresa bisericii însași, căci, ḑice Esc. Sa, fiind El capul bisericii, nimenea nu póte manifesta nici pentru nici contra capului bisericii, fără a manifesta prin asta pentru sau contra bisericii ca atare, și tocmai pentru asta sunt atât de regretabile atacurile ce se îndreptéză contra capilor bisericești din anumite părți.

La cuvintele antevorbitorului ce privește constituționalismul în biserica nóstră, In. Pr. Sf. Sa accentuéză, că nu a venit aicí sĕ domnéscă într'un spirit ce ar cădea în afară de spiritul constituționalismului, ci a venit ca părintele la fii sei iubitori, cu a căror sprigin comun, pe care îl și cere, are dorința sĕ conducă biserica spre idealurile sale. Iar acest sprigin speră a-'l și avea, ba îl vede chiar promițêndu-i-sĕ sĕrbătorește, în chiar acéstă frumósă manifestație ce i-sĕ face.

Nu uită a-și aduce și la acest loc aminte de Acela, care prin grația Sa l'a făcut posibil a ajunge aceste momente sèrbătorești, adecă Majestatea Sa care a întărit deja primul vot al Congresului, de aceea încheie urând Maestății Sale viață îndelungată și fericită, pentru binefacerile de cari a făcut, prin vremuri, părtașă biserica ortodoxă română. —

Iarăși valuri puternice și întinse de „sĕ trăiască“! rĕsunară repețit ca rĕspuns însuflețit la vorbirea Preasfințitului, care mulțumi urărilor prin ridicarea potcapiului și darea binecuvêntării archierești.

Măreață fu apoi scena ce urmà:

Musica militară se resfirà într'un semicerc larg, grupat după vocile înstrumentelor, prefăcêndu-sĕ în orchestră ce avea sĕ acompanieze cântarea corului, — iar în mijlocul semicercului se așéḑà puternicul cor seminarial al d-lui profesor *Dima*. Dirigentul Dima apăru atunci de-odată peste marea de capete omenești, urcat pe podiul înalt făcut și aseḑat anume în stradă, și, luminat de întreita lumină a lampelor electrice, a lampiónelor și a faclelor, începu esecutarea „Imnului festiv“ publicat de noi în numĕrul trecut. Era ceva măreț sĕ auḑi acordurile sĕrbătorești și energice ale melodiei, esecutate, în nópte, de acest cor de 140 membri, cu înălțătórea acompaniare a orchestrei militare.

Imnul a plăcut atât de mult, încât publicul involuntar a isbucnit în aplause, ce se repetau perḑêndu-sĕ departe peste mulțime.

Arangiându-sĕ iarăși de marș, musica începu un marș voios, și conductul se puse de nou în mișcare, îndreptându-sĕ spre Strada Morii și de aci în piața Hermann, unde s'a terminat.

Tótă festivitatea a durat cam o óră și jumĕtate, fiind o adevĕrată plăcere pentru marele public ce a participat la ea.

Sĕvêrșitu-s'a...

—Corespondență particulară a „Telegrafului Român“.—

Arad, 8 Martie n. 1899.

Nu credeam că o sĕ fie, dar iată că ajunserăm timpul, când suntem necesitați a esprima durerosul „sĕvêrșitu-s'a“.

Da! sĕvêrșitu-s'a activitatea cea bogată în fapte mărețe a bunului nostru archiereu Ioan Mețianu, căci noi astăḑi la órele 12 și 11 minute, rĕmaserăm orfani, adecă lipsiți de acela carele timp de un pătrariu de secol a preveghiat asupra nóstră și a grijit sĕ nu piéră nici unul dintre cei concreḑuți prea înțeleptei sale păstoriri.

Mulți ómeni trec în acéstă viață dintr'o posiție în alta, dar nu se mai face amintire de dênșii; când punem însĕ atâta pond pe strămutarea episcopului aradan *Ioan Mețianu* la dignitatea de metropolit al Românilor ortodocși din Ungaria și Ardeal, acésta nu póte fi numai întêmplare, nici dóră act de curtuoasie, ci sigur trebue sĕ fie un veritabil eflux al recunoscinței, ce a simțit'o și o va simțí de aici înainte, din ce în ce mai mult, eparchia Aradului.

Imposanta demostrație de iubire și stimă nefățărită ce a primit-o prea demnul nostru episcop mai alaltă-ieri în biserica nóstră catedrală, din partea alor aprópe 5000 de ómeni, protopopi, preoți, învĕțători, alți inteligenți și popor, acésta a documentat și celor malițioși că aici nu avem de lucru cu un om de rênd, ci cu o persónă superióră, căreia încă fiind vie, trebue sĕ i-se dee cinstea și recunoscința binemeritată.

N'are lipsă alesul nostru metropolit de laude prin jurnale, dar nici noi nu urmărim ceva scopuri particulari, dacă înregistrăm lucruri de aceste, ci facem acésta pentru istoriograful nepreocupat al timpurilor viitóre, ca acela sĕ nu fie sedus prin scrieri tendențióse și neadevĕrate.

După entusiasticele manifestațiuni sincere la adresa alesului metropolit, ce le-a vĕḑut Aradul în Lunia trecută, curtea episcopéscă a fost așaḑicênd bombardată de multifarii deputațiuni. Chiar și malcontenții dela „Tribuna Poporului“, quasi representanți ai nefericitei asociațiuni aradane, în frunte cu dl Mangra & tuti frutti, au aflat de consult, fără multă genă a se presenta și a felicita pre episcopul cel de ei atât de huiduit, al Aradului, a-i mulțumí pentru înțelépta conducere și ai poftí din suflet (?) mulți, mulți ani și fericiți. Ipocrisia este o însușire bine-primită la noi de mulți ómeni, cari de pe buze propoveduesc adevĕrul. Și pre basa acestei maxime stând, astfel a privit veritabila societate aradană manifestațiunea anarchiștilor către nou-alesului nostru metropolit. Nu astfel a decurs lucrul în alte părți.

Consistoriul nostru plenar de ieri, așaḑicênd, cu lacrămi dureróse și-a luat adio dela prea bunul sĕu șef. Toți oficialii de prin singuraticele senate consistoriali au rĕmas plângênd, când mult-prevĕḑĕtoriul lor stăpân, adênc mișcat, și-a luat dela dênșii căldurosul rĕmas bun. Tinerimea nóstră seminarială a rĕmas așa ḑicênd sdrobită, când astăḑi a auḑit pe stăpânul spunêndu-le ultimele cuvinte povĕțuitóre și ultima salutare. Dar adevĕrata espresiune de iubire și alipire a fost momentul când ilustrul nostru prelat a părăsit reședința episcopéscă, respective Aradul. Intrégă inteligința română, bărbați și femei, fără deosebire de confesiune s'au de nuance politice, într'un șir resfirat de trăsuri au însoțit pe iubitul nostru prelat dela reședință până la gară. Conducea adecă pe veritabilul mire, a cărui mirésă de sigur îl aștéptă cu dor înflăcărat. — Spațiósa gară a Aradului abia cuprinse mulțimea onorațiorilor. Lamura inteligenței străine încă fu presentă. Momentul suprem a fost când în numele damelor din Arad, gentila d-șóră Felicia Beleș a presentat ilustrului prelat admirabilul buchet. Aplausele frenetice ale publicului întru atâta au mișcat inima nobilă a metropolitului, încât rĕspunsul de mulțămită a fost des întrerupt de suspinele ce I-le revĕrsa inima, parte din durerea despărțirei, parte din bucuria nefățăritei manifestațiuni.

Sunând semnalul de plecare, un întreit „sĕ trăiască“ a fost ultimul nostru adio, și omul carele și-a jertfit pentru noi cea mai frumósă parte a vieței, a dispărut, ca de aici încolo numai prin iubirea sa sĕ mai fie între noi.

Ține-'l Dómne în fruntea metropoliei nóstre în pace, întreg, cinstit și sănĕtos, la ani nenumĕrați, căci întru adevĕr merită sĕ I-se ḑică: „Slugă bună și credinciósă! Peste puține ai fost pus, peste multe Te voiu pune întră întru bucuria Dlui Tĕu“!

Noi cei părăsiți de Tine, asigurându-Te de nestrămutata nóstră iubire și alipire necondiționată, î-Ți spunem cu marele poet al străbunilor nostri, că

„Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt“. *Fidelul diecesan.*

Nr. 43—899 [45] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei de cl. III. Fărău, în protopresbiteratul Têrnavei, la ordinul Preavenerabilului Consistoriu Archidiecesan Nr. 8342 B. din 17 Novembre 1898 se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma minimală la an de 435 fl.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela of. protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár.)

Cetatea-de-baltă, 15 Februare 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnavei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 6/1899 [43] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de cl. a III. Sebeşel, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 pe ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentel împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 432 fl. 70 cr. Informaţiuni mai detailate în privinţa emolumentelor se pot trage dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile, instruite corform normelor din vigóre, în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral

Sebeş, 21 Ianuariu 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
ppresbiter.

Neauḑit.

191 obiecte admirabile pentru numai 2 fl. 20 cr.

1 splendid **orologiu** aurit cu garanţă pe 3 ani.
1 **lanţ aurit.**
1 **admirabilă tabachieră.**
1 **escelentă oglindă de toiletă lustruită în etui.**
1 **notes** legat în piele englezéscă.
1 **păreche butoni de mangete** garn. din aur dublu pa.
1 **păreche butoni de cămăşi garn.** din aur dublu prima.
1 **păreche cercei** din aur dublu prima, cu petri imitate.
1 **garnitură de scris fórte folositóre.**
1 **săpun de toiletă cu miros fin.**
72 pene de scris fórte bune din oţel în pachetare originală.
25 cóle hârtie de epistole fină.
25 cuverte fine şi **50 obiecte.** cari îi trebuesc fiecărei gospodine.

Cele **191** obiecte amintite le liferéză numai pentru 2 fl. 20 cr. (numai orologiul are acéstă valóre) casa de esport elveţiană

H. Scheuer, Krakau,
Josefsgasse 46.

Ce nu corĕspunde se primesce îndată înapoi. [10] 8—10

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunile nóstre competente încă nu s'au pronunţat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Au apărut:

Anuar
financiar şi economic
pe
1898
redactat de
Petra Petrescu.

Anul V.

Preţul fl. 1.20.

Un capitol
din
contabilitatea duplă
de
I. C. Panţu,
profesor la şcóla comercială superióră din Braşov.

Preţul 50 cr.

De vênḑare la

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

Din

„Biblioteca pentru toţi“,

sub direcţiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Poveşti alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece şi plângeri,* I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 şi 5 *Despre educaţie,* pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne şterse* (nuvele) de A. Vlahuţă;
Nr. 7 *De prin veacuri,* I (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România, Roma, Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleş,* descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele şi schiţe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinereţe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă şi poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istorióre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele,* teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice,* de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra,* roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele,* roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 şi 24 *Din viéţa meseriaşilor,* nuvele de P. Bănăţeanu;
Nr 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete,* de Creangă;
Nr, 34 *Istorice,* de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei,* snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Poveşti de Crăciun;*
Nr. 37 *Prosă şi epigrame,* de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II. (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noţiuni asupra sciinţelor* de Huxley;
Nr. 42 D*oruri şi amoruri* I. poesii de Depărăţeanu;
Nr. 43 şi 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri şi amoruri,* II. (ultim.), poesii de Depărăţeanu;
Nr. 46 *Duşmanii nostri,* de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece şi plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă,* I. de Pecaut şi Baude;
Nr. 51 *Din góna vieţii* I., nuvele şi poesii de A. Vlahuţă;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri,* nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul,* morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut şi Baude;
Nr. 57 *Din goana vieţii* II. nuvele de A. Vlahuţă;
Nr. 58 *Schiţe uşóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieţii,* III. (ultim) nuvele de A Vlahuţă;
Nr: 60 *Manon Lescaut,* I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.,* nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden,* poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire şi teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut,* vol. III. (ultim.) de Prévost
Nrii 67—69 *Minunile universului,* vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda ţeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseţa,* artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul,* geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuţă;
Nr. 75 *Armonii intime,* poesii de A Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan,* partea II. roman de A. Vlahuţă;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier,* de Augier & Sandeau;
Nr. 79 N*astratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi şi noi,* roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea,* nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele,* geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme,* de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinţei şi industriei,* biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere,* poesii de R. D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moş Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena,* geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* şi *Virginia,* roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult,* poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol,* poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri,* poveşti de Andersen;
Nr. 101—102 *Metamorfosele* de Ovid;
Nr. 103—104 *Poveste tristă* de Francois Coppee;
Nr. 105—106 *Mic vocabular mititar român-frances-ruso-turc* de * * *
Nr. 107 *Despre prietinie* de Cicerone;
Nr. 108 *Animalele celebre* de Müller;
Nr. 109 *Teatru* v. II. R D. Rosetti (Max);
Nr. 110 *Gloriele musicei* de * * *
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciinţelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Linişte a sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuţă;
Nr. 118 *Fleacuri,* amintiri duióse, schiţe şi novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleşului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu şi un zlot,* comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notiţe* şi *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Biografiile Mamelor ómenilor celebri;*
Nr. 124 *Intrebuinţarea vieţii* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.
Nr. 139—148 *Procedura civilă adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea timbrului adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea jud. de pace adnotată cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea autentific actelor, adnotate* de Hamangiu;
Nr. 152—155 *Despre Fanarioţi* de Zalloni;
Nr. 156 *Cronicile Doctorului;* de Dr. Urechia;
Nr. 157—158 *Mic vocabular frances-rom.* de Ploetz—Leist;
Nr. 159 *Chronologie Calendare* de Szavlovski;
Nr. 160—161 *Poveţe către săteni* de D. R. Rozeti (Max);
Nr. 162—165 *Viaţa la ţéră* (roman) de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 166—178 *Dicţionar francez-român,* ed. II. de Urechia;

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 24 Sibiiu Joi, 4/16 Martie 1899. **Anul XL VII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

INSTALAREA ARCHIEPISCOPULUI ȘI METROPOLITULUI

IOAN METIANU.

Recepțiunile.

In șirul celor petrecute cu ocasiunea întronării Inaltpreasfințitului nostru metropolit merită o deosebită considerațiune presentarea diferitelor corporațiuni bisericesci, civile și militare. Recepțiunile s'au început după terminarea serviciului divin, cam la órele 11½ în salonul cel mare al reședinței archiepiscopesci.

De tot s'au presentat la 50 de corporațiuni.

La primul loc au fost primiți membrii congresului național-bisericesc, apoi consistorul metropolitan, consistorul archidiecesan, comisiunea fundațiunii Șaguna și comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane. Aceste 5 corporațiuni au fost conduse de Preacuvioșia Sa, dl vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Pușcariu*, carele în cuvinte călduróse a presentat pe membrii lor noului metropolit, căruia îi uréză viéță lungă și sănëtate, ca stând în fruntea acestor corporațiuni sĕ pótă cu succes conduce afacerile nóstre bisericesci, școlare și fundaționale.

La presentarea *membrilor congresului*, Preacuvioția Sa a ḑis cam următórele:

> Congresul național bisericesc electoral, cu ajutorul lui Dḑeu și-a terminat lucrările sale. Cu actul întroducerii Escelenției Vóstre în scaunul Archiepiscopiei și al Metropoliei, îndeplinite astăḑi cu pompa cuvenită, s'a încoronat lucrarea nóstră.
>
> Membrii Congresului nostru național-biserisesc, pórtă în sufletul lor încredințarea și liniștea consciinței, că cum s'a lucrat în acest congres electoral, s'a lucrat după voia lui Dḑeu, care dirige tóte lucrurile cele bune spre ale sale înalte scopuri sfinte, și instituirea Inalt Preasânției Vóstre în scaunul Metropoliei și al Archiepiscopiei, este după dorința generală a bisericei nóstre celei vii.
>
> Deci ne credem în drept a fi cei dindintâi, cari la acéstă ḑi însemnată și memorabilă în istoria bisericei nóstre, Vĕ aducem urările nóstre de felicitare: poftindu-vĕ dela Dḑeu viață îndelungată și sănĕtate deplină pentru a putea ocârmuí mulți ani biserica nóstră, ridicându-o tot mai mult spre o stare de înflorire și prosperare, spre binele credincioșilor ei.
>
> Sĕ trăiți!

Escelenția Sa mulțumind pentru sincerile manifestațiuni de bucurie, cu care vede că e îmbrățișat din partea tuturor factorilor bisericei sale, și în special din partea superiórei nóstre corporațiuni bisericesci, dă espresiune dorinței, ca bunul Dumneḑeu sĕ-l ție atâta, cât va putea lucra pentru biserică și binele ei, și sĕ-i lungéscă firul vieței precum însuși a ḑis „cât voiu fi al vostru, întreg al vostru“. Ca biserica cu tóte cele aparținĕtóre ei sĕ se ridice tot mai mult și sĕ-și pótă împlini tot mai cu succes patriotica sa misiune în mijlocul poporului român, cere ajutorul măritului corp bisericesc, compus din aleșii fii ai bisericei nóstre naționale. Cu ajutor comun înaintarea va fi încoronată de succes.

*

La locul al doilea s'a presentat *Consistorul metropolitan.*

Ilustritatea Sa Dl Vicariu Dr. *Pușcariu* a salutat pe Escelenția Sa cu următórele cuvinte:

> Ingrijirea de sórtea bisericei nóstre ce în urma vĕduvirii scaunului metropolitan a ajuns pe toți Românii ortodocși din Ungaria și Transilvania, a atins mai mult pe Consistoriul metropolitan, care ca organul suprem administrativ și judecătoresc este chemat a lua mĕsurile cuvenite pentru susținerea și aducerea în cale normală, canonică, a instituțiunilor nóstre bisericesci și pentru apărarea libertății și a autonomiei legale a bisericei.
>
> Deci Consistoriul metropolitan, ai cărui membrii au onórea a se presenta la acéstă ḑi însĕmnată înaintea Inalt Prea Sânției Vóstre, pentru a Vĕ felicita la întroducerea în scaunul metropolitan, au motiv a sĕ bucura în sufletul lor, că biserica a primit astăḑi în persóna Esc. Vóstre pe capul ei, conducĕtorul ei înțelept și probat.
>
> Vĕ urăm sănĕtate și fericire întru mulți ani!

Escelenția Sa, ca rĕspuns, a accentuat, că după dispozițiunile canonice ale sfintei nóstre biserici ortodoxe naționale, archiereul conduce trebile bisericei sale în conțelegere cu consistoriile sale. E convins, că esperiențele bogate și mințile luminate ale valoroșilor membri din consistorul metropolitan, vor contribuí cu sfaturile lor înțelepte la mersul normal al causelor nóstre dela metropolie. Greutatea conducerei zace atât pe umerii metropolitului, cât și a consistorului. Comună este responsabilitatea și întocmai se va împărți și meritul progreselor, ce se vor obținea.

Cu ajutorul lui D-ḑeu sĕ avem speranța a putea înainta tot mai mult în cele bune și folositóre.

*

Tot sub conducerea d-lui vicariu archiepiscopesc s'a presentat *consistorul archidiecesan* și celelalte comisiuni centrale. Oratorul a felicitat pe noul cap întronisat, astfel:

> Dacă întristare ne-a cuprins pre toți pentru perderea prin mórte a fericitului în Domnul metropolit Miron, și dacă îngrijire a cuprins pre toți românii ortodocși din metropolie pentru sórtea bisericei nóstre, acéstă întristare și îngrijire a împărtășit-o în mĕsură mai mare consistorul archidiecesan, pentru că archidiecesa perduse nu numai pe metropolitul seu, ci și pe archiepiscopul seu. De aceea consistoriul archidiecesan simte astăḑi o deosebită bucurie și ușurare, când Esc. Ta, chemat de provedința divină, ai ocupat scaunul de archiepiscop și metropolit.
>
> Când venim dară a Vĕ aduce felicitările și omagiile nóstre la acéstă ḑi memorabilă, pe atunci, conscii de datorințele nóstre, Vĕ asigurăm tot-deodată de încrederea și sprijinul nostru după puterile nóstre, la purtarea grelei sarcini ce a-'Ți primit, căutând în tóte lucrările nóstre numai la binele bisericei nóstre.
>
> Mulți ani sĕ trăiți!!

Escelenția Sa în rĕspunsul seu a accentuat, că n'a venit aici sĕ domnéscă, ci ca mai ales împreună cu inmediatul seu consistoriu, sĕ lucreze și conducă afacerile archidiecesei spre binele credincioșilor ei. Amintesce că acum la început nu cunósce mai deaprópe tóte afacerile archidiecesei, dar cu ajutorul veneratului consistor speră a afla căile și mijlócele de a satisface trebuințelor poporului. Ochii archidiecesanilor sunt îndreptați spre centrul lor bisericesc și aștéptă dela el lucrare și conducere. „Ei aștéptă dela mine, iar eu aștept dela d-vóstră. Vĕ rog deci sĕ mĕ sprijiniți și sĕ aveți încredere în mine, precum și eu voiu fi cu încredere cătră d-vóstre“.

*

Protopresbiterii tractuali din archidiecesă s'au presentat sub conducerea veteranului protopresbiter *Ioan Papiu*, al Sibiiului, care depune omagiile tuturor la piciórele Inalt P. S. Sale, și declarațiunea solemnă că vor sta cu plăcere la dispozițiunea supremului lor ierarch, împlinind cu consciențiositate ordinele superiorității bisericesci, esmise întru progresul credincioșilor nostri.

Accentuéză între altele și speranța ce protopresbiterii o pun în Ex. Sa, că va întreprinde toți pașii necesari pentru a veni în ajutorul statului protopresbiterilor, a acestor organe mai apropiate, prin care ocârmuirea bisericéscă se pune în legătură cu poporul și își primesce informațiile necesare despre stările în archidiecesă, organe însĕ, cari dela scăderea venitelor lor încóce, trec prin o crisă mare. Il rógă pe Inaltpreasfinția Sa sĕ-și aducă aminte de dênșii, și speréză, că, ca unul ce însuși a trecut prin acéstă tréptă, le cunósce neajunsurile, și le va ajuta în situațiunea lor. La rêndul lor, ei protopresbiterii îl asigură, că-i vor sta cu credință la dispozițiune, ușurându-i ducerea în deplinire a tuturor mĕsurilor și pașilor ce va întreprinde, pentru îmbunătățirea sorții poporului credincios. Ii uréză mulți ani cu fericire!

Metropolitul accentuéză în rĕspunsul seu plin de înțelepte povețe, că după-ce însuși și-a început activitatea pe terenul bisericesc dela paroch, și a fost multă vreme protopresbiter tractual, trăind astfel în nemijlocită apropiere de popor, a învĕțat a cunósce și a apreția și poziția protopopilor, cunósce deaprópe și poporul, și crede că e competent a ḑice, că poporul e bun și conducĕtorii lui pot face cu el însemnate progrese, și așa și în privința dorințelor esprimate de protopresbiteri, are bune nădejdi că va putea ajunge la resultate mulțumitóre.

Esc. Sa îi asigură de cea mai mare bunăvoință din parte-i, și în activitatea Sa, nu va uita de dorința și poziția lor.

Se recere însĕ ca și ei sĕ-și câștige deplina încredere a poporului. Le pune la inimă acésta, căci cu atât pot lucra mai cu succes în via Domnului, iar acésta e necesar și pentru faptul, că protopresbiterii tractuali sunt organele cele mai importante în organismul nostru bisericesc, ei sunt *ochii consistorului* și ai archiereului.

Dacă acești ochi vor fi paianjiniți, nici organele centrale nu pot vedea limpede cele ce se petrec în mijlocul credincioșilor. Archiereul este vița, trunchiul, iară ei sunt mlădițele; toți forméză mădulările aceluiași întreg, și dacă nu funcționéză tóte în regulă, se împedecă mersul normal al întregului.

La urmă accentuéză Escelenția Sa, că numerósele esperiențe ale activității sale din trecut îi vor ușura a afla dispozițiunile necesare pentru progresul general, și protopresbiterii sĕ caute numai a înțelege voia lui și a aplica mandatele primite, conform referințelor locale ale ținutului. In acéstă direcțiune le cere sprijinul, consciențiositatea și energia cuvenită, implorând totodată ajutorul lui Dumneḑĕu asupra activității, căreia 'și-au dedicat viéța.

*

In șirul primelor deputațiuni s'au presentat și *representanții bisericei luterane-săsesci*, în frunte cu meritatul episcop, dl Dr. *Müller* și cu curatorul suprem, advocatul Dr. *Arz* von Straussenburg și mai mulți preoți luterani îmbrăcați în ornatul lor bisericesc, iar episcopul avea și tote ordinele atât dela noi cât și unul din Germania. Episcopul a felicitat pe metropolitul în limba germână într'un ton fórte cordial și frățesc. Atingênd venerabila și istorica figură a lui Șaguna și a celorlalți metropoliți ai nostri, cu cari biserica săséscă a trăit în cea mai bună și mai frățéscă armonie, dă espresiune convingerii, că acésta armonie va susta și pe viitor și astfel ambele biserici se vor ajuta reciproc în misiunea lor, a căror interese sunt aceleași. In fine uréză metropolitului ani mulți.

Ex. Sa esprimă deosebita sa mulțumită pentru atențiunea mult prețuită a bisericei luterane, a cărei autoritate supremă asemenea își are reședința sa în Sibiiu, și care îi este cu atât mai binevenită, cu cât provine dela un vecin mult stimat, cu care doresce a cultiva, ca și antecesorii sĕi, cele mai frățesci relațiuni de bună vecinătate.

La fine episcopul recomandă Metropolitului pe toți membrii deputațiunii, care după o scurtă întreținere, se depărtéză.

*

Fórte imposantă a fost *deputațiunea militară,* care consta din tótă generalitatea și toți șefii oficiilor și branșelor armatei comune și teritoriale, în frunte cu Escelenția Sa comandantul corpului XII de armata *Emil Probst* de Ohstorff, consiler intim. Toți cei presenți se postéză în semicerc. Comandantul în cuvinte scurte presentéză metropolitului întréga lui suită, iar acesta mulțemesce tuturor și în special comandantului pentru deosebita atențiune, implorând înainte de depărtarea lor, bineventarea cerului asupra gloriósei armate comune și teritoriale.

*

Representanța *bisericei surori gr. cat. române* a constat din Ilustritatea Sa dl preposit și vicar metropolitan *Ioan Moldovanu* și din Reverendisimii Domni Dr. *Augustin Bunea* și Dr. *Vasile Hossu*, canonici, *Raicu* ppop în Teaca și A. *Domșa.* Oratorul acestei deputățiuni d-l Moldovan cu cunoscuta-i gravitate aduce metropolitului nostru salutul Escelenției Sale metropolitului Dr. *Victor Mihályi*, al consistoriului și capitlului metropolitan, și al întregei metropolíi gr. cat. române. Domnia Sa spune, că întrégă biserica sa ia din suflet parte la bucuria sinceră, ce a cuprins biserica nóstră acum la îndeplinirea celei mai înalte trepte bisericesci prin persóna, care este fiul doririi întregului popor român, și în care cu toți își pun încrederea lor. Inplóră darul lui Dumneḑeu asupra capului bisericei nóstre, ca sĕ cârmuiască spre progres și bine biserica ortodocsă română, și se rógă sĕ dee Dumneḑeu, ca acea intimă bunăînțelegere, care trebue sĕ sustee între fii neamului fără deosebire de confesiune, sĕ remâe și sĕ se întăréscă și pe viitor spre binele tuturor fiilor națiunii române.

Ex. Sa metropolitul nostru, mulțumesce în cuvinte cu adevĕrat frățesci atât Escelenției Sale metropolitului Dr. Victor *Mihalyi* cât și Veneratului capitlu și consistor metropolitan pentru călduróseIe urări, ce-i le aduce o distinsă deputațiune a bisericei surori, cari felicitări îi sunt cu atât mai scumpe, cu cât vin dela frații de același sânge, împărțiți în dóue confesiuni nu din vina lor. Dacă odată formăm dóue biserici, sĕ căutăm a emula unii cu alții în cele bune și folositóre, menite a mijlocí progresul poporului român, cu atât mai vêrtos, că avem aceeași limbă, aceeași cultură și urmărim același scop; și scopul comun se póte mai bine urmărí și mai cu cucces prin o conlucrare frățéscă. Escel. Sa indică, că și până acuma a trăit în bună-înțelegere cu tóte confesiunile, va lucra și în viitor din tótă inima în acéstă direcțiune, și este convins că și din partea bisericei surori va întimpina aceeași bunăvoință; și acésta armonie va fi de sigur în interesul causelor nóstre bisericesci și școlare. Acésta este cu atât mai necesar, cu cât interesele nóstre sunt aceleași. Sĕ nu uităm deci nici când, că suntem frați de un sânge, și sângele apă nu se face.

Asemenea s'a presentat și o deputațiune mai mare a *parochiei gr. cat. române din loc* condusă, de veteranul protopop *Ioan V. Rusu*, care a salutat pe Escelenția Sa în cuvinte alese; iar acesta a rĕspuns, mulțămind pentru buna întîmpinare ce i-o face și biserica soră.

*

O numĕrósă deputațiune a salutat pe capul bisericei nóstre în numele orașului *Sibiiu* prin rostul primariului Iosif *Drotleff*, care din nou esprimă bucuria generală a cetățenilor, că au putut primí în sinul orașului un cetățean atât de distins și dă espresiune convingerii sale, că noul nostru metropolit, ca și ilustrii sĕi antecesori, va ocrotí interesele cetății, care forméză centrul archidiecesei.

Metropolitul i-a mulțămit în limba germână pentru cordialele gratulări și pentru buna primire.

*

Intre confesiuni s'a presentat biserica *romano-catolică* în frunte cu parochul, abatele *Gidofalvy*, care în limba magiară a felicitat pe Inalt P. Sânțitul, din incidentul ridicării sale pe trépta ierarchică cea mai înaltă a bisericei ortodoxe române din patrie. Presenți erau directorul pedagogiului de fete din loc Dr. *Biliniszky,* directorul Terezianului *Prekupek,* curatorul suprem al bisericei porochiale dl *Zeibig,* și directorul gimnasiului de stat din loc dl *Ferenczy.* Escelenția Sa a accentuat comunitatea de interese a tuturor bisericilor, care tóte nisuesc a ridica starea morală și intelectuală a credincioșilor ei și prin acésta a da patriei cetățeni luminați și folosibili. Doresce buna înțelegere între biserici, ca astfel mai cu succes sĕ-și pótă desvolta activitatea lor spre ținta comună a fericirii vremelnice și vecinice a popórĕlor. — După o întreținere scurtă cu fiecare membru al deputațiunii, acésta s'a depărtat.

*

Biserica *evangelică reformată* din loc a fost representată prin parochul *Iosif Nagy*, care în cuvinte fórte avêntate și rostite cu vervă, a felicitat pe Escelenția Sa, aducênḑu-i omagiile credincioșilor sĕi. A vorbit unguresce. Escelenșia Sa i-a rĕspuns asemenea, mulțumind pentru atențiune și poftind ca Dumneḑeu sĕ învrednicéscă biserica calvină din patrie, acum în vĕduvie, de un cap vrednic, după doririle credincioșilor ei.

*

Corpul profesoral al seminariului „Andreian“ s'a presentat întreg sub conducerea directorului Dr. *Remus Roșca*, care a agrăit pe supremul inspector al tuturor institutelor nóstre culturale, cam astfel

Escelenția Vóstră!

Inalt Preasânțite Dle Archiepiscop și Metropolit!

Intre instituțiunile cardinale ale archidiecesei, mai pe sus de ori-ce îndoială, este și institutul pedagogic-teologic „Andreian“, și în acest moment, când din încrederea supremei representanțe a bisericei nóstre, din încrederea preabunului nostru monarch, Impĕrat și Rege, și din îndurarea Provedinței divine a-Ți luat conducerea bisericei nóstre autonome, nu numai ca supremul ei cap, ci și ca archiepiscopul nostru, corpul profesoral seminarial urméză bunului seu simț de devotament și iubire fiiéscă, când, prin presentarea sa și prin rostul meu, dă espresiune adênc simțitei sale datorințe, ca atotputernicul Dḑeu, cu nemărginita sa îndurare sĕ Vĕ dăruiască încă mulți fericiți ani, spre binele și mărirea bisericei nóstre! iar noi vĕ asigurăm, că conscii suntem de a nóstră importantă misiune, cu devotament și abnegare lucrăm la cultivarea agrului prețios de cea mai mare însemnătate pentru archidiecesă, și convinși de părintésca îngrijire pentru acest institut, ne recomandăm părintescei iubiri și bunăvoințe a Escelenției Vóstre!

Sĕ trăiască!

Escelența sa a rĕspuns, că i-a zăcut totdeauna la inimă causa creșterii tinerimii nóstre și mai ales ai celei seminariale, din care se recrutéză contingentul luminătorilor poporului nostru. In acésta direcțiune a făcut și s'a ostenit mult, și dacă D-ḑeu Îi va ajuta, nici pe viitor nu-i va lipsi rîvna necesară de-a ridica interesele seminariului, în care însuși și-a făcut studiile teologice, căci dela lucrătorii în via Domnului atârnă în cea mai mare parte progresul poporului, a bisericei víi. Unde conducĕtorii naturali ai poporului sunt înțelepți, cu pricepere și cu tactul cuvenit, acolo progresul este evident, tóte trebile nóstre bisericesci se desvóltă spre mulțĕmirea tuturor. In acéstă privință corpul profesoral are o misiune sublimă, dar și grea. El crește clerul și învĕțătorimea, iar consistoriul numai aplică și distribue pe cei deja crescuți. Pune la inima corpului profesoral causa tinerimei seminariale, indicând rĕsplata și recompensa, ce va afla-o în consciința de-a fi contribuit în mod însemnat pentru cultura poporului și înaintarea credincioșilor bisericei. Autoritatea bisericéscă va scí apreția ostenelele făcute, iar posteritatea va binecuvênta pe cei binemeritați pe acest teren.

*

Corpul profesoral din Brașov a fost condus de directorul *Virgil Onițiu*, care în liniamente scurte, dar bineprecisate a accentuat însemnătatea institutelor nóstre școlare din Brașov, și cere înaltul sprijin întru promovarea intereselor lor.

Escelenția Sa reamintind timpul studierii sale în Brașov, accentuéză frumosul progres ce l'au făcut școlele nóstre de acolo. Va urmărí cu deosebit interes tóte afacerile lor, căci scumpe și mult prețuite sunt acele șcóle înaintea tuturora, și desvoltarea, ridicarea lor, trebue sĕ ne zacă tuturor la inimă.

*

Corpul profesoral al *gimnasiului din Brad,* a fost condus de ppresbiterul *Vasile Damian.* De față era profesorul Dr. P. Oprișa și G. Rimbaș. A vorbit părintele protopop, indicând necesitatea acelui gimnasiu pentru trebuințele poporului nostru din acele părți. Escelența Sa a rĕspuns, ḑicênd, că în lipsa de institute mai multe de asemenea natură, cele ce le avem trebue sĕ ne fie cu atât mai prețióse, și ele trebue sĕ formeze cu atât mai mult obiectul preocupațiunilor nóstre. Se ne străduim cu toții a afla mijlócele necesare pentru desvoltarea și întregirea lor, mai ales că dela cultura tinerimei atârnă progresul generațiunilor viitóre, și astăḑi numai prin cultură putem ținea pas cu înaintarea celorlalte popóre.

(Va urma.)

Salutul presei.

„Gazeta Transilvaniei“ sosită aici Duminecă în ḑiua instalării, aduce în fruntea numĕrului sĕu următorul articol-salut:

Instalarea metropolitului Mețianu.

La Sibiiu se petrece mâne un act de cea mai mare importanță pentru biserica și națiunea română.

Scaunul vĕduvit al Metropoliei nóstre greco-orientale este iarăși ocupat.

Cel-ce va fi mâne întrodus de congresul național bisericesc cu tótă pompa și cu tóte onorurile cuvenite în acest înalt post, este un bărbat cunoscut și mult simpatic Românilor, — *este un archiereu, care cu vrednicie, cu dibăcie, cu mult zel și pricepere a sciut sĕ cârmuiască vasta diecesă a Aradului,* ca episcop, timp de aprópe un pătrar de veac în cele mai grele împrejurări, prin cari a trecut neamul nostru dela marea epocă de renaștere și de regenerare națională încóce.

Sĕ mai spunem óre și cu acéstă ocasiune solemnă, ce rol însemnat are un archipăstor în viéța poporului nostru, ce mare înrîurință póte avea el, și ce mult însemnătóre este atitudinea lui tocmai în aceste vremuri când luptătorii pentru înaintarea și cultura neamului, pentru apĕrarea lui în contra tuturor uneltirilor dușmane, își află ultimul lor refugiu îndĕrĕtul întăriturilor vieții nóstre naționale *bisericesci?*

Cu atât mai mare este și trebue sĕ fie misiunea celui dintâiu între archipăstori, a capului bisericei, care are sĕ îndrume, sĕ îmbărbăteze, sĕ disciplineze și sĕ însuflețéscă

FOIȚA.

Inaltpreasfințitului Domn Archiepiscop și Metropolit IOAN MEȚIANU!

Inaltpreasfințite, zelosule Părinte!
O turmă a conduce, prin fapte și cuvinte,
Acum în timpuri grele, pe tine Te-a ales
Națiunea, Clerul, Tronul; cu toți s'au înțeles.

Mărire Ție Dómne! Că nu ne-ai părăsit,
E vrednic, bun păstorul, de noi de toți iubit.
Trimis'ai turmei Tale de Metropolit, pe energicul Ion
In frunte, ca odată pe marele Andrei și blândul Miron,
Ani mulți păzesce-l Dómne! La noi cât va trăí,
Națiunea, legea, școla, de rele a ferí.

Codlea, 27 Februariu v. 1899.

In numele poporului:
Iosif Comanescu,
paroch.

ODA

la instalarea în scaunul Metropolitan a Escelenției Sale Inaltpreasfințitului Domn IOAN MEȚIANU, noul Archiepiscop și Metropolit al Românilor gr.-or. din Transilvania și Ungaria, la 28 Februariu (12 Martiu) 1899.

Se apropie momentul
Ferice, când turma
Orfană 'și dobândesce
Păstorul mult iubit.
Tresaltă 'n bucurie,
Căci are în urmă
Pe cine a-o conduce
In portul cel dorit.

Se apropie momentul
Când naia lipsită
Pe marea vieții
De abilul vêslașiu,
Divina provedință
Ce 'n tóte grijă pórtă
N'o lasă pradă mării
Ci-i dă un bun cârmaciu.

Ferice este óra
Când vĕlul întristării
Dispare de pe fruntea
Ființei ce jelesce
Și aureola sfântă
De-o dulce fericire
In viitorul tainic
Frumos ei 'i zimbesce.

Jos jalea! sântă turmă,
Căci diva provedință
Ce cu vîrtuți frumóse
Cu drag te-a 'mpodobit,
In jalea ta cea mare
Trimis'a mângăiere-ți
Un nou și vrednic Moise
Pe Mețian Metropolit.

O dulce mângăere
Simțesce sânta turmă
Acum de mult cercată
De grele vijelii,
Că pusu-'i-s'a 'n frunte-i
Un demn al lui Christ duce
Imbĕtrânit în fapte
Mărețe mii de mii.

O! sântă Provedință
Indură-Te spre turma
Ce acum sĕrbătoresce
Pe noul Metropolit,
Și ține-i pe păstoriul
Ce viața-și jertfesce
Ca ori-care din turmă
Sĕ fie fericit.

O! 'naltă Provedință,
Ce turmei Tale data-i
Spre buna propășire
Pe-un Sava, pe-un Șaguna,
Păzesce scumpa viață
A noului mare duce
Ce demn urmaș se chiamă
Acum și totdéuna.

Și-acum Inaltpreasfinte,
Pe-a Ta iubitóre turmă
Binecuvênt'o 'n pace
Din tron metropolitan,
In marea bucurie
Intréga sânta-ți turmă
Esclamă-aḑi: trăiască
Inalt Prea o Sfințitul
Metropolit Mețian!

Brașov, în 27 Februariu v. 1899.

Iosif Maximilian,
par. în Brașovul vechiu.

întreg clerul şi poporul Metropoliei, spre binele şi înflorirea bisericei şi a naţiunei.

Nici odată nu s'a simţit mai mult, ca acum, necesitatea la noi Românii, ca sě ne consolidăm pe tóte terenele, dintre cari adi cel mai principal este, cum am dis, terenul de activitate bisericéscă culturală. Nici odată n'a fost mai mare lipsă de o conlucrare frăţéscă a tuturor factorilor bisericei române greco-orientale.

Graţie luptelor şi stăruinţelor neobosite ale bărbaţilor pětrunşi de binele neamului nostru şi de marea şi sfânta chemare a bisericei în sinul lui, *acéstă biserică a ajuns a se bucura de-o constituţiune pătrunsă de spiritul cel mai democratic.*

Ca tóte aşedămintele nóstre însě, şi constituţia bisericei române gr. or. este espusă pericolelor. Ea trebue sě fie susţinută şi consolidată, ceea-ce se póte însě numai atunci face cu succes, când va domní deplină armonie între fii bisericei, şi când întreg clerul şi poporul va fi pětruns de acest nobil zel şi de aceeaşi nobilă ţintă, fiind legaţi strîns prin iubire şi încredere de capul şi conducětorul lor.

Trecutul archiereului, care este sérbătorit astădi şi salutat ca Archiepiscop şi Metropolit de către credincioşii sei şi de către toţi Românii de bine, în nóua sa reşedinţă, dovedile de hărnicie şi de energie, ce le-a dat ca episcop, dar mai mult reminiscenţele, ce le are din anii tinereţelor sale, când a crescut, s'a desvoltat şi s'a pregătit pentru o chiemare atât de nobilă şi sfântă, — reminiscenţe ale celei mai măreţe epoce a redeşteptărei consciinţei naţionale în sînul Românilor: tóte acestea ne îndreptăţesc a spera firm, că Metropolitul Ioan Meţianu va fi în noul seu post consciu de marea şi sfânta sa chiemare şi îndatorire faţă cu biserica şi cu naţiunea, *al cărei fiiu credincios a fost în tot-déuna.*

De aceea măréţa serbare a înstalărei, ce se face mâne în Sibiiu, este serbare de bucurie, de care se împărtăşesc adi, inimele tuturor Remânilor de bine.

Dumnedeu sě întăréscă puterile şi sě lungéscă firul vieţei noului Archiepiscop şi Metropolit, ca prin înţelepciunea, prin zelul şi energia sa probată, sě pótă satisface marelor speranţe şi aşteptări, cu cari sunt aţîntite adi asupra sa privirile întregei nóstre biserici şi naţiuni!

Din calea triumfală.

Iată încă unele date nóuě despre primirile făcute Inalt Prea Sfinţiei Sale Metropolitului nostru, în diferite puncte ale drumului Seu spre nóua reşedinţă:

La *Orăştie*, precum cetim în „Rev. Or.“, încă de timpuriu s'au făcut pregătiri pentru o întimpinare deamnă a I. P. S. Sale prin dl protopop *V. Domşa*, încunoştiinţându-se preoţimea, învěţătorimea, inteligenţă şi popor, despre sosirea şi trecerea Inaltului Prelat către reşedinţa sa. Pregătirile făcute au avut efectul dorit, căci Mercurea trecută la 3 óre d. am., preoţii şi învěţătorii tractuali erau aprópe toţi veniţi, precum şi inteligenţa din Orăştie şi jur, fără deosebire de confesiune, cu o cunună frumósă de dame, apoi popor în numěr de peste 300 inşi, şi-au manifestat dorul, de-a contribuí la înălţarea festivă a călětoriei Inaltului Prelat.

Precis la $3^1/_2$ a sosit trenul accelerat în gară, unde a stat 6 minute în faţa publicului. I. P. S. Sa s'a dat jos împreună cu unii dni din suita sa, precum A. Hamsea, Petru Truţa, Lenger şi alţii. Era un ce înălţător, când fetiţele dlui prot. Domşa, Pompiliţa şi Minerva 'i-au predat un frumos buchet de flori.

A urmat bineventarea dlui protopresbiter, urându-'i în numele preoţimii, învěţătorimii, inteligintei şi poporului, succes în ale ocârmuirii Archidiecesei, conducênd cu cunoscuta-i dexteritate naia credincioşilor sěi la limanul dorit de tótă suflarea! Urale de „trăiască!“ au isbucnit din pepturile celor de faţă.

Inalt P. S. Sa emoţionat de primirea strălucită, promite în cuvinte scurte dar pětrundětóre, că se va nisuí, după o absenţă de 24 ani, a guverna Archidiecesa după cele mai bune ale sale intenţiuni, numai şi numai spre fericirea poporului şi a patriei. Mulţumeşte pentru întimpinarea şi manifestarea atât de căldurósă.

Urale de „trăiască“ au acoperit ultimele cuvinte, iar *corul vocal al plugarilor români* din loc, sub conducerea dirigentului *Branga* a întonat: „La mulţi ani stăpâne!“

Cu aceste dându-se signalul de plecare, trenul s'a pus în mişcare, şi petrecut de nesfîrşite „trăiască“, s'a depărtat, iar' publicul mângăiat, că a putut da onorurile cuvenite Inaltului Prelat, s'a reîntors la ale sale.

*

Dela *Vinţul-de jos* ni sě scrie: In calea adevěrat triumfală ce a făcut-o în 24 Febr. a. c. Inalt Preasfinţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit Ioan Meţianu în scopul instalărei, representanţa clerului şi poporului din tractul Albei-Iuliei a eşit întru întîmpinarea Inalt Preasfinţiei Sale la gara din Vinţul de jos. Şi cu tóte că Vinţul de jos cade pe teritoriul tractului Sebeşul săsesc, departe de centrul tractului Albei Iuliei, totuşi a venit atât din oraş cât şi din tract o mulţime de preoţi şi credincioşi întru întîmpinarea Părintelui dorit şi iubit.

Când a apărut maiestósa şi apostolica figură a Inalt Preasfinţiei Sale din cupeu, poporul a erupt în strigăte de „sě trăiască“. Iar părintele administrator Florian Rusan l'a intîmpinat cu următórea căldurósă vorbire:

Inalt Preasfinţite Dle Archiepiscop şi Metropolit!

Conduşi de cele mai curate simţeminte de bucurie, am venit se vě întimpinăm în calea triumfală, ce o faceţi ca cel mai frumos şi demn mire al bisericei nóstre, venind în numele Domnului ca sě ocupaţi scaunul cel mai înalt, dignitatea cea mai înaltă în biserica nóstră.

Am venit representanţii clerului şi poporului din tractul Àlbei-Iuliei, unde a fost reşedinţa vechei nóstre metropolíi, ca sě ve asigurăm cumcă noi în acelea părţi suntem cu trup şi suflet alipiţi către instituţiunile nóstre bisericesci, către biserica nóstră străbună şi cunóscem misiunea ei sfântă ce o are întru promovarea întereselor neamului nostru.

Am venit se vě asigurăm că noi vom remânea pururea credincioşi bisericei nóstre străbune în care ne-am tredit şi desvoltat ca neam, şi de a cărui istoriă, istoria neamului nostru este strîns legată şi nedespărţită, — şi ridicându-ne cu spiritul nostru în sferele cele mai înalte dívine, umiliţi cădem înaintea tronului ceresc şi rugăm pre atotputernicul şi bunul Ddeu, ca sě vě dăruiéscă viéţă îndelungată şi sănětate, ca întru mulţi fericiţi ani sě puteţi conduce naia bisericei nóstre în valurile furtunóse ale acestei vieţi pe căile cele bune şi plăcute lui Ddeu, spre fericirea poporului bisericei.

Şi ne deschidem inimile nóstre, ca cu tot focul dragostei nóstre sě ve putem îmbrăţişa, pe cel ce cu dor V'am asceptat, ca sě ve numim Archiepiscopul şi Metropolitul nostru, ca pre un fiiu născut al archidiecesei nóstre.

Primiţi, Vě rugăm, venirea nóstră aici ca un semn de neclintită alipire, iubire, stimă şi veneraţiune, ce o avem către Inalt Preasânţia Vóstră, iar noi în entusiasmul nostru de bucurie, fericiţi strigăm: Trăiască Inalt preasfinţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit la mulţi ani.

La acésta cuvêntare Inalt Preasfinţitul a respuns cu cuvinte adevěrat părintesci, că-i cade bine inimei când aude că se accentuéză iubirea şi alipirea către biserica străbună, care ne-au conservat poporul în timpuri fórte grele, timp de 2000 de ani, şi îndémnă clerul şi poporul ca sě cultive dragostea către acésta sfântă biserică, care este adevěratul şi naturalul scut al poporului nostru, şi-'i asigură că va avea totdeuna la inimă interesele clerului şi poporului pe care îl iubesce din tótă inima şi că numai iubirea cea ferbinte ce o are către cler şi popor l'a făcut sě ia asupra-şi o sarcină atât de grea la adêncele sale bětrâneţe. Binecuvêntându-'şi fiii iubiţi, după ce a rostit ultimele cuvinte „Vom mai vorbí noi“, s'a urcat în tren de unde între aclamările poporului provenite din adêncul inimei, împărţea binecuvêntările sale părintesci.

Iar noi ne-am întors veseli la ale nóstre, mulţumind lui Ddeu pentru-că în nemărginita-i bunătate ne-a dat pe bărbatul doririlor nóstre, pe care dorim sě-'l ţină Ddeu mulţi fericiţi ani!

*

In *Cunţa,* Mercuri la órele 4 şi 50 min. întrégă comuna era afară la gară, cu parochul nostru Ioan Petraşcu, salutând cu multă însufleţire pe archiereul sosit la acel punct, în drumul seu spre nóua reşedinţă. Părintele Petraşcu a salutat pe capul bisericei nóstre cu următórele cuvinte:

Inalt Prea Sfinţia Vóstră Domnule Archiepiscop şi Metropolit! In drumul I. P. Sf. Vóstre spre a Vě primí scaunul înalt al archiepiscopiei şi metropoliei nóstre ortodoxe române, ca sě păstoriţi o turmă mare, din care turmă şi comuna acésta, Cunţa, face parte, în acest drum sunt fericit a vě presinta şi poporul nostru din acéstă mică comună, popor consciu de datorinţele sale faţă de superiorii sei, şi care prin mine îşi esprimă bucuria nespus de mare că póte vedea adi pe Archiereul mult iubit, şi îl póte felicita de binevenire!

Rar de tot suntem fericiţi a vedea în mijlocul nostru pe Archiereii nostri, de órece împrejurările în care se află ei, îi împedecă a ne putea cerceta mai adeseori, dar poveţele lor cele bune şi sfaturile lor cele înţelepte, ajung şi la noi în tóte dilele, după cum V-'aţi esprimat Inalt Preafinţite Părinte: „Spune-voiu şi voiu preamări bunătatea Domnului în tóte dilele vieţei mele“.

Din timpurile vechi, întru cât istoria ne mai póte spune, aprópe toţi Archiereu nostri au lucrat, au ostenit şi la împrejurări grele şi viaţa 'şi-au dat'o pentru biserica lui Christos, pentru lege şi neam, pentru că şi ei au eşit din sinul poporului curat şi iubit de Dumnedeu.

Şi precum sună şi dulcea nóstrā limbă română în întréga archidiecesă şi metropolie, aşa sună şi în acéstă mică comună; ea resună din inimi curate, pline de bucurie, care bucurie nu se póte povesti, că avem acum între noi pe mirele bisericei, trimis de Dnmnedeu.

In urmă mulţămesce poporul acesta preagraţiosului şi preaînalului Impěrat şi Rege Francisc Iosif I, pentru că a întărit voinţa măritului nostru congres naţional-bisericesc, prin urmare şi voinţa nóstră a tuturora!

Pururea ne rugăm Părintelui ceresc, ca Inalt P. Sf. Vóstre sě Vě lungéscă firul vieţei în deplină sănětata şi putere, ca precum în trecut, şi în viitor sě fiţi cunună de aur şi petri scumpe, perfectă şi neperitóre, împletită cu lumini strălucitóre, care lumini sě strălucéscă în întréga archidiecesă şi metropolie!

Sě trăiţi Inalt Prea Sfinţite Părinte!“

Preasfinţitul archiereu a rěspuns, precum ni-sě scrie, cu o admirabilă vorbire scurtă, care a rěmas adênc întipărită în sufletul întregului popor ce l'a audit! Intre însufleţite urale, a pornit trenul mai departe spre Mercurea, unde primirea ce s'a făcut I. P. Sale, a întrecut ori-ce aşteptări şi orice laude!

NOUTĂŢI

Personal. Ilustritatea Sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. *Il. Puşcariu*, a primit la 14 Martie n. următórea telegramă din Bistriţa:

Sinodul protopresbiteral al tractului gr. or. al Bistriţei, întrunit astădi în şedinţă ordinară, esprimă Ilustrităţii vóstre mulţămire şi recunoscinţă pentru conducerea plină de înţelepciune şi cu tact a archidiecesei în timpul veduviei, şi vě doresce ani mulţi fericiţi.

Preşedinte: *Simion Monda*, notariu *George Ghiţă.*

*

Faptă laudabila. Credinciosul bisericei nóstre *Lazar Rusu*, din comuna Lupşa-Hădărěu, a făcut din modestul seu prisos o fundaţiune bisericei de acolo, în sumă de 260 coróne, cu meniţiunea, ca din interesele acestei fundaţiuni sě se procure în fiecare an pânea şi vinul pentru pregătirea Sfintelor Paşti. Nu putem trece cu vederea de-a nu înregistra acésta faptă laudabiiă şi vrednică de urmat şi din partea altor credincioşi adevěraţi.

*

O întregire. In vorbirea rostită de Il. Sa dl vicariu archiepiscopesc Dr. Puşcariu la instalarea Esc. Sale Metropolitului, vorbire publicată de noi în numěrul trecut, sunt a sě pune în şirul 12 numěrat pe colóna a 3-a din jos în sus, cuvintele...*care prin...* avênd sě sune dicerea astfel:

„In fruntea luptelor purtate cu perseveranţa aceea ce credinţa tare în dreptatea cauzei numai e în stare a o inspira, a stat grandiósa figură a marelui archiereu Andreiu, *care prin* talentele sale, cunoscinţele şi energia sa, a putut sě ducă lupta la un resultat strălucit“...

= In numěrul nostru 21, la noutatea despre Concertul „Reuniunii de musică“, în şirul 10 e a sě ceti: d-şóra Delia Olariu şi Elisa Hossu....etc., căci numele cestei din urmă, prin o descifrare rea neobservată la corectură, s'a cules greşit.

Seminţe economice.

— *Avis.* —

Cu provocare la înştiinţarea nóstră din 8 Februarie a. c., ne luăm voe a vestì pe membrii Reuniunii nóstre agrìcole, cà am prelungit terminul de 10 Martie până la *25 Martie n. c., termin până la care sunt a se înainta aici cererile pentru distribuirea în mod gratuit a sěmênţei de trifoiu, napi de nutreţ, luţernă, cum şi a sěmênţei de cânepă italiană.*

Cu o cale aducem la cunoştinţa economilor nostri, că subscrisul comitet gata este a *mijlocì pentru ori-şi-cine* 'i-se va adresa, procurarea articlilor economici amintiţi mai jos, lângă care însemnăm şi preţurile:

1. Sěmênţă de *luţernă franceză*, prima calitate: 1 chilogram 85 cr.., 100 chlgr. 82 fl. 50 cr.

2. Sěmênţă de *luţernă italiană*, 1 chlgr 83 cr., 100 chlgr. 80 fl. 50 cr.

3. Sěmênţă de *napi de nutreţ*, soiul *Oberdorfer*, *galbini* originali, 1 chlgr. 47 cr. 100 chlgr. 43 fl.

4. De aceiaşi, roşii, 1 chlgr. 50 cr., 100 chlgr. 47 fl. 50.

5. Sěmênţă de *napi de nutreţ*, soiul uriaş de *Eckendorf*, 1 chlgr. 60 cr., 100 chlgr. 55 fl.

6. Sěmênţă de *napi de zăhar „Mastfutter“*, 1 chlgr. 35 cr., 100 chlgr. 30 fl.

7. Sěmênţă de *trifoiu*, roşu (unguréscă) plombată de stat, 1 chlgr. 60 cr., 100 chlgr. 55 fl.

8. Sěmênţă de *trifoiu*, aceeaşi, cea mai fină calitate, 1 chlgr. 70 cr., 100 chlgr. 64 fl.

9. Sěmênţă de iarbă franceză, prima calitate, 1 chlgr. 57 cr., 100 chlgr. 52 fl.

10. Sěmênţă de iarbă engleză, prima calitate, 1 chilogram 28 cr., 100 chilograme 25 fl.

11. Sěmênţă de *cânepă italiană*, 1 chlgr. 22 cr.

La întrevenirea şi sfatul nostru, societatea română comercială de aici „Concordia“ a procurat în mare semênţele de calitate aevea cea mai bună, dela firme bine acreditate.

Doritorii cari vor trimite la adresa *subscrisului comitet* preţul, cum şi 6 cr. pentru buletinul de expediţie, 1 cr. de chlgr. pentru pachetare şi 2 cr. taxa de imanuare postală — vor primí articlii comandaţi cu reîntórcerea postei.

*

In scopul de a împămêntení şi la noi vestitul *orz de Hanna*, atât de preţios şi căutat din partea berarilor, şi care — experienţa a dovedit — reuşeşte la noi în deplin, subscrisul comitet a procurat 10 hectl. sěmênţă de orz, de-a dreptul din Hanna, şi îşi ia voe a recerca mai ales pe economii nostri mai inteligenţi, se încépă cultura acestei plante rentabile. Membrii Reuniunei şi eventual alţi doritori sunt poftiţi a se adresa aici în scopul procurărei. Cu transport cu tot, orzul procurat ne costă 9 fl. 50 cr., cu care preţ îl şi îmbiem, cu adausul, că semênţa se póte procura în cătăţimi de câte cel puţin 20 litre à $9^1/_2$ cr. loco, Sibiiu. Spesele de pachetare şi espediţie 25 cr. la 20 litre.

Sibiiu, 6 Martie n. 1899.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa,
preşedinte.

V. Tordăşianu,
secretar.

Nr. 43—899 [45] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei de cl. III. Fărău, în protopresbiteratul Têrnavei, la ordinul Preavenerabilului Consistoriu Archidiecesan Nr. 8342 B. din 17 Novembre 1898 se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma minimală la an de 435 fl.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela of. protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár.)

Cetatea-de-baltă, 15 Februare 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnavei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 6/1899 [43] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de cl. a III. Sebeşel, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 pe ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentel împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 432 fl. 70 cr. Informaţiuni mai detailate în privinţa emolumentelor se pot trage dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile, instruite corform normelor din vigóre, în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 21 Ianuariu 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
ppresbiter.

Neauḑit.

191 obiecte admirabile pentru numai 2 fl. 20 cr.

- *1* splendid **orologiu** aurit cu garanţă pe 3 ani.
- *1* **lanţ aurit.**
- *1* **admirabilă tabachieră.**
- *1* **escelentă oglindă de toiletă lustruită în etui.**
- *1* **notes** legat în piele englezéscă.
- *1* **părechе butoni de mangete** garn. din aur dublu pa.
- *1* **părechе butoni de cămăşi garn.** din aur dublu prima.
- *1* **părechе cercei** din aur dublu prima, cu petri imitate.
- *1* **garnitură de scris fórte folositóre.**
- *1* **săpun de toiletă cu miros fin.**
- **72 pene de scris fórte bune din oţel** în pachetare originală.
- **25 cóle hârtie de epistole fină.**
- **25 cuverte fine** şi **50 obiecte.** cari îi trebuesc fiecărei gospodine.

Cele **191** obiecte amintite le liferéză numai pentru 2 fl. 20 cr. (uumai orologiul are acéstă valóre) casa de esport elveţiană

H. Scheuer, Krakau,
Josefsgasse 46.

Ce nu corĕspunde se primesce îndată înapoi. [10] 9—10

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunile nóstre competente încă nu s'au pronunţat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Au apărut:

Anuar financiar şi economic
pe
1898
redactat de
Petra Petrescu.

Anul V.

Preţul fl. 1.20.

Un capitol
din
contabilitatea duplă
de
I. C. Panţu,
profesor la şcóla comercială superióră din Braşov.

Preţul 50 cr.

De vênḑare la

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

Din

„Biblioteca pentru toţi“,

sub direcţiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Poveşti alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece şi plângeri,* I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 şi 5 *Despre educaţie,* pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne şterse* (nuvele) de A. Vlahuţă;
Nr. 7 *De prin veacuri,* I (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România, Roma, Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleş,* descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele şi schiţe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinereţe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă şi poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istoriόre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele,* teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice,* de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra,* roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele,* roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 şi 24 *Din viéţa meseriaşilor,* nuvele de P. Bănăţeanu;
Nr. 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete,* de Creangă;
Nr, 34 *Istorice,* de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei,* snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Poveşti de Crăciun;*
Nr. 37 *Prosă şi epigrame,* de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II. (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noţiuni asupra sciinţelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri şi amoruri* I. poesii de Depărăţeanu;
Nr. 43 şi 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri şi amoruri,* II. (ultim.), poesii de Depărăţeanu;
Nr. 46 *Duşmanii nostri,* de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece şi plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă,* I. de Pecaut şi Baude;
Nr. 51 *Din góna vieţii* I., nuvele şi poesii de A. Vlahuţă;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri,* nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul,* morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut şi Baude;
Nr. 57 *Din goana vieţii* II. nuvele de A. Vlahuţă;
Nr. 58 *Schiţe uşóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieţii,* III. (ultim) nuvele de A Vlahuţă;
Nr: 60 *Manon Lescaut,* I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.,* nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden,* poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire şi teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut,* vol. III. (ultim.) de Prévost
Nrii 67—69 *Minunile universului,* vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda ţeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseţa,* artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul,* geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuţă;
Nr. 75 *Armonii intime,* poesii de A Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan,* partea II. roman de A. Vlahuţă;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier,* de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi şi noi,* roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea,* nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele,* geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme,* de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinţei şi industriei,* biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere,* poesii de R. D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moş Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena,* geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* şi *Virginia,* roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult,* poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol,* poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri,* poveşti de Andersen;
Nr. 101—102 *Metamorfosele* de Ovid;
Nr. 103—104 *Poveste tristă* de Francois Coppee;
Nr. 105—106 *Mic vocabular mititar român-frances-ruso-turc* de * * *
Nr. 107 *Despre prietinie* de Cicerone;
Nr. 108 *Animalele celebre* de Müller;
Nr. 109 *Teatru* v. II. R. D. Rosetti (Max);
Nr. 110 *Gloriele musicei* de * * *
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciinţelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniştea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuţă;
Nr. 118 *Fleacuri,* amintiri duióse, schiţe şi novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleşului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu şi un zlot,* comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notiţe* şi *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Biografiile Mamelor ómenilor celebri;*
Nr. 124 *Intrebuinţarea vieţii* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.
Nr. 139—148 *Procedura civilă adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea timbrului adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea jud. de pace adnotată cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea autentific actelor, adnotate* de Hamangiu;
Nr. 152—155 *Despre Fanarioţi* de Zalloni;
Nr. 156 *Cronicile Doctorului;* de Dr. Urechia;
Nr. 157—158 *Mic vocabular frances-rom.* de Ploetz—Leist;
Nr. 159 *Chronologie Calendare* de Szavlovski;
Nr. 160—161 *Poveţe către săteni* de D. R. Rozeti (Max);
Nr. 162—165 *Viaţa la ţéră* (roman) de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 166—178 *Dicţionar francez-român,* ed. II. de Urechia;

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 25 Sibiiu Sâmbătă, 6/18 Martie 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

INSTALAREA ARCHIEPISCOPULUI ŞI METROPOLITULUI IOAN METIANU.

Recepţiunile.

(Incheiere.)

„*Asociaţiunea* pentru literatura rom şi cultura poporului român“ s'a representat prin comitetul seu întreg, în frunte cu preşedintele, reverendis. domn *Ioan M. Moldovan,* carele în discursul seu de felicitare a amintit zelul laudabil desvoltat de înaltul nostru prelat încă în calitate de protopresbiter al Branului, pentru promovarea intereselor Asociaţiunii; accentuéză apoi însemnatul sprijin, ce l'a dat în acéstă causă în calitate de episcop al Aradului şi dă espresiune convingerii, ce o are întreg comitetul, că nici de aici înainte nu va lipsi acéstă societate culturală a nóstră, de valorosul şi necesarul seu succurs.

Escelenţia Sa în rěspunsul dat a reamintit şedinţa de constituire a Asociaţiunii, ţinută în una din salele seminarului nostru clerical, la care încă a luat parte; arată apoi, că Asociaţiunea urmăresce, ca şi biserica, acelaşi scop patriotic de a ridica cultura unei părţi însemnate din cetăţenii patriei, pe poporul român. Biserica deci numai bucura se póte, când vede, că şi alţi factori îi vin întru ajutor şi îi uşuréză aplanarea călei spre ţînta comună: lumina poporului. Promite şi pe viitor ajutorul seu acestei societăţi, pe care o crede cu atât mai importantă, cu cât ea este unica, care unesce pe toţi fraţii de un sânge la împreună-lucrare, pentru cultura naţională a poporului român din patrie.

*

Intre corporaţiunile ce s'au presentat a fost şi primul nostru institut de credit şi economíi „*Albina*“, direcţiunea şi întreg corpul funcţionarilor. Erau cu toţii un stat întreg. Conducětorul lor, dl director esecutiv *Parteniu Cosma*, a adresat Inaltpreasânţitului archiepiscop cam aceste cuvinte:

Inalt Preasânţite dle Archiepiscop şi Metropolit!

Institutul „Albina“, a cărui direcţiune şi funcţionari se presentă in corpore, spre a Vě felicita, este fericit şi mândru, că voia lui Dḑeu şi a poporului credincios a chiemat în aceste timpuri grele în fruntea bisericei ortodocse române din Transilvania şi Ungaria pe acel bărbat, carele ca preot a conlucrat la întemeiarea lui atunci, când din acéstă reşedinţă sufla un vênt rece către institut, şi carele şi după ce devenise episcop, patru ani de ḑile ca membru şi vicepreşedinte al consiliului de administraţiune, a muncit la consolidarea lui — pe Inalt Preasânţia Vóstră.

Inalt Prea S. Vóstră aţi fost cel dintâiu prelat român, carele înţelegênd spiritul timpului, a'ţi sciut combina interesul binepriceput al bisericei cu interesele economice ale credincioşilor, şi din scaunul archieresc cu sfatul şi cu esemplul aţi îndemnat poporul la îmbrăţişarea întreprinderilor economice şi comerciale, ca cu atât mai valoros sě devină el pentru realisarea misiunei culturale şi naţionale ale bisericei.

De altă parte institutul „Albina“ a fost cel dintâi institut românesc, carele pe lângă propia sa chemare şi-a impus datoria de a vení într'ajutoriul instrucţiunei poporului, carea este misiunea bisericei.

Asigurându-Vě şi pentru viitor de tot sucursul posibil întru realisarea grelei misiuni culturale ce o aveţi în fruntea bisericei nóstre naţionale, rugăm pe Dḑeu sě vě păstreze sănětatea, zelul şi energia ce Vě caracterisézá, ca şi în nóua demnitate, sě aveţi parte de ḑile senine şi de succese strălucite spre binele şi fericirea bisericei şi naţiunei nóstre.

Sě trăiţi la mulţi ani fericiţi!

Aceste mult cuprindětóre cuvinte ale vorbitorului au îndemnat pe noul metropolit a insista în cuvinte fórte convingětóre asupra marei importanţe, ce o are chestiunea economică în desvoltarea forţelor sufletesci ale unui popor; ori-cât ar fi de însemnată desvoltarea forţelor sufletesci ale unui popor, totuşi ajungerea unui resultat impunětor nu este cu putinţă fără a ne îngrijí şi de bunăstarea lui economică. Bunăstarea acésta condiţionéză în mare parte celeritatea progresului cultural; şi după ḑisa unui însemnat bărbat de stat, ori-ce „organisaţiune culturală este şubredă, pe cât timp nu se razimă pe o stare economică înfloritóre“. Acest adevěr nu se póte trage la îndoială.

Nu póte deci nimenea face mai mare serviţiu neamului seu, decât acela, care caută a esploata tóte mijlócele oneste pentru a ridica starea poporului. Un popor sěrac decade în sclăvie, în umilinţă, pe când cel cu stare câştigă încredere în sine. Recunósce partea, ce-a avut-o I. P. S. Sa la înfinţarea şi desvoltarea acestui institut şi 'i-se umple inima de bucurie, când vede avêntul frumos ce l'a luat acest institut, care după o muncă cinstită de ¼ de veac, din o coşniţă simplă ce-a fost, a produs o stupină întrégă, roind mereu şi ajutorând înfiinţarea institutelor de acéstă natură, pe cari aḑi le avem. Meritul conducětorilor e acesta, şi al muncei cinstite ce a desvoltat-o întreg corpul funcţionarilor, cari prin manipularea onestă a banilor, ne fac onóre.

Dar mai are „Albina“ şi un alt titlu la recunoscinţa nóstră, şi anume contribuirile însemnate pentru trebuinţele nóstre culturale, între cari în primul loc stau jertfele mari aduse pentru şcóla nóstră civilă de fete, pentru proiectatul internat de băeţi, pentru salutara instituţiune a mesei studenţilor, etc. etc. precum şi pentru susţinerea unui numěr însemnat de familìi, cari formézá o parte mare a inteligenţei nóstre dela oraşe.

In fine implóră ajutoriu dela Dumneḑeu asupra operaţiunílor şi intreprinderilor ei.

*

S'au mai presentat *Comitatul* prin o deputaţiune constătătóre din ppretorele *Fabritius,* protonotariul *Stefan Stroia* şi vicecomitele *Reissenberger.* Acesta a bineventat pe Es. Sa în cuvinte însufleţite rostite în limba maghiară. Es. Sa îi respunde asemenea, accentuând bunaînţelegere, ce trebue sě esiste între organele administrative comitatense şi bisericesci, cari ambele au chemare a lucra pentru progresul cetăţenilor, unele într'o direcţiune, altele în alta.

*

Direcţiunea financiară a fost representata prin directorul Dr. *Denk*, dl *Hossu* şi mai mulţi oficiali. La felicitarea directorului, metropolitul respunde cu cunoscuta-i prevenire.

*

Asemenea s'au presentat: tribunalul regesc sub conducerea preşedintelui *Jánosi.*

Procuratura regéscă din loc.

Apoi ambii notari publici, *Zágoní* şi *Dr. Szvasztics*; Directorul institutului de stat al alienaţilor; Şeful staţiunei dela calea ferată; Inspectorul suprem de păduri.

Tuturor felicitărilor aduse Escelenţia Sa a respuns afabil şi cu mulţumiri pentru atenţiunea arětată lui şi bisericei sale.

*

Intre reuniuni s'a presentat şi harnica „*Reuniune a femeilor române din Sibiiu*“. Era de faţă întreg comitetul ei, în frunte cu presidenta, onorabila d-nă *Maria Cosma.* Acésta salută pe noul nostru metropolit şi patronul scólei elementare susţinute de reuniune, astfel:

Inalt Prea Sfinţia Vóstră Domnule Archiepiscop şi Metropolit!

„Reuniunea femeilor române“ din loc în virtutea statutelor sale are onórea sě fie adăpostită sub Patronagiul Metropolitului gr. or. român din Sibiiu.

Prin voinţa lui Dḑeu şi votul Congresului nostru naţional bisericesc, I. P. S. Vóstră a'Ţi obţinut acea dignitate, ce după numerósele merite, Vě compete.

Astăḑi când Vě instalaţi întru acest înalt post bisericesc, venim şi noi, comitetul reuniunii, sě Vě felicităm, rugând pre bunul Dḑeu, sě Vě lungéscă firul vieţei, sě ave-Ţi tot ḑile senine şi noroc ca păn'aci, ca sě pute-Ţi continua cu energie neînfrântă mănósa activitate pe terenul bisericesc şi cultural.

Sub patronagiul I. P. S. Vóstre şi Reuniunea nóstră, prima care şi-a făcut de problemă cultura naţională a femeii române, va prospera şi ajunge mai curênd la ţinta mult dorită. Dela înfiinţarea ei cu tóte ocasiunile ne-a-Ţi distins şi spriginit cu rară bunăvoinţă, pentru care pururea o sě Vě fim recunoscětóre. Vě rugăm sě ne împărtăşi-Ţi şi de aici înainte de acéstă onóre.

Dorim ca I. P. S. V. sě trăi-Ţi ani mulţi în deplină sănětate, spre binele bisericei şi naţiunei nóstre!

Oratora era în decursul rostirei acestei vorbiri fórte emoţionată; la ce va fi contribuit de sigur şi împrejurarea că se afla tocmai în faţa tabloului, care representa pe repausatul metropolit Miron, fericitul ei unchiu şi patron.

Escelenţa sa a mulţumit în cuvinte alese pentru omagiile preţuite ce-i le aduce „Reuniunea femeilor române„ şi dă espresiune bucuriei ce o simte, veḑênd zelul cu care reuniunea lucréză la cultura femeii române. Arětând rolul important al femeii în desvoltarea unui popor, nu póte din destul recomanda datorinţa de-a ne îngriji cu cea mai mare băgare de samă de viitórele mame, în mâna cărora mai întâiu este depusă crescerea generaţiunilor, căci dela basa ce o pune mama în sufletul copilului, atêrnă de cele mai multe ori întréga lui desvoltare ulterióră. Un distins învěţat cu drept cuvênt susţine: „Că profesorii cei buni fac pe şcolarii cei bravi, dór numai *mamele* fac pe bărbaţii cei mari.“ — Pe cât de puţin s'a făcut la noi în trecut pentru cultura femeii, cu atât mai tare trebue întregit acum ce s'a întrelăsat mai nainte. Acésta trebue s'o facem cu atât mai mult, cu cât femeea română şi în cea mai de jos stare are însuşiri laudabile şi dexterităţi neîntrecute, admirate de bărbaţi înţelepţi şi competenţi. Sě căutăm deci în interesul comun a scóte la ivélă aceste însuşiri preţióse şi ale cultiva cu pricepere şi folos.

Implorând la fine ajutoriul lui Dumneḑeu asupra lucrărilor reuniunii, asupra şcólei susţinute de ea, şi pentru uşurarea realisării intenţiunilor urmărite de-a sprigini înfiinţarea unui pedagogiu de fete, promite ajutoriul bisericei, care urmăresce aceeaşi ţintă.

La urmă presidenta presentéză şi recomândă pe rênd pe tóte onorabilele membre ale comitetului, care apoi se retrage.

*

Intrând comitetul *casinei române* din Sibiiu, presidentul aceleia dl *P. Cosma* aducênd salutul ei, cere sprijinul Es. Sale şi patronarea acestei societăţi atât de necesare pentru inteliginţa nóstră orăşenéscă; iar Escelenţia Sa în rěspunsul sěu, sciind bunăvoinţa antecesorilor sěi faţă de acéstă societate, accentuéză, că „n'a venit ca sě strice legea, ci sě o plinéscă“.

*

Oficiul de postă şi telegraf a fost representat prin un mare numěr de oficiali, conduşi de şeful lor, dl *Follert*, care a felicitat pe metropolitul nostru iar acesta a cerut spriginul tuturor în afacerile multe ale bisericei nóstre cu acest oficiu. Şeful a presentat archiereului nostru apoi pe toţi cei presenţi.

*

Institutele de bani din loc încă au ţinut sě facă onorurile lor capului bisericei nóstre. Aşa s'a presentat mai întâiu directorul dela filiala bancei Austro-Ungare dl *Knapp,* apoi domnii *Karl Wolff*, *Albrich* şi *Zeibig*, representând: Sparcassa-săséscă, Transilvania, şi Vereinsbank. Escelenţia Sa a mulţămit tuturor pentru deosebita atenţiune.

*

In numele camerei advocaţiale din loc a felicitat pe I. P. Sfinţia Sa vicepreşedintele ei, dl *P. Cosma*, în fruntea mai multor advocaţi din loc. Excelenţia sa le-a mulţămit cordial, accentuând identitatea misiunii, ce o are atât biserica cât şi representanţii dreptului: de-a lucra pentru descoperirea şi susţinerea adevĕrurilor, şi acésta întru susţinerea ecuilibrului social şi întru fericirea ómenilor.

*

In şirul deputaţiunilor s'a presentat şi inspectorul reg. de şcóle, dl Dr. *Gavriil Pintér,* care în cuvinte scurte a salutat pe Excelenţia Sa; iar acesta amintind datorinţele comune de-a promova învĕţămêntul poporal, dă espresiune speranţei, că se va afla calea de-a promova în bună înţelegere causa şcólelor nóstre confesionale.

*

Gimnasiul de stat din loc a fost representat prin directorul *Ferenczy*, care în cuvêntul seu de bineventare aduce la cunoscinţa Excelenţiei Sale, că stă în fruntea unui institut, al cărui elevi sunt în maioritate români ortodoxi. Spune, că pune mare pond pe crescerea religiósă a elevilor şi cere şi pe viitor sprijinul supremului cap al bisericei în acéstă direcţiune. Iar Excelenţia Sa recomandă părintescei îngrijiri a direcţiunii şi a corpului profesoral pe tinerii români ai acestui institut.

*

La recepţiune s'a presentat şi comitetul „Reuniunii Invĕţătorilor rom. ort. or. din districtul Sibiiului".

Presidentul reuniunii dl Dr. D. P. Barcianu, a adresat E. Sale următórele cuvinte:

Escelenţia Vóstră!

Inalt Prea Sfinţite Domnule Archiepiscop şi Metropolit!

Biserica, şcóla şi munca neobosită pe terenul vieţei economice, sunt stâlpii pe carí putem sĕ durăm şi noi românii viitorul mai fericit, pe care cu toţii îl dorim. Biserica strămoşéscă ne întăresce în credinţa, dragostea şi speranţa adevĕrată, cari în învălmăşala vieţei ne feresc de a ne perde rostul; şcóla ne luminéză mintea şi ne forméză caracterul adevĕrat religios-moral, fără care mintea luminată singură nu ne-ar fi de folos; iar' munca neobosită pe tóte terenele economice, are sĕ ne procure mijlócele materiale, fără cari n'am putea satisface nici trebuinţelor vieţei, nici datorinţelor ce biserica şi şcóla ne împune. Şcóla însĕ, care în adevĕr sĕ respundă înaltei sale meniri, fără învĕţători harnici nu ni-o putem închipuí. Acésta o au înţeles înainte de tóte şi învĕtorii înşişi, de aceea cu laudabil zel încércă a lucra la cultivarea lor din ce în ce mai temeinică şi prin însoţiri libere, cum sunt reuniunile învĕţătoresci. Invĕţătorii dela şcólele nóstre confesionale ortodoxe din districtul Sibiiuluí, formând şi ei o astfel de reuniune, — care adevĕrat, că de present se află în o situaţiune grea, pe care însĕ, avênd binevoitorul părintesc sprijin al I. P. S. Vóstre, avem firma speranţă, că o vom putea învinge, — cu fiiéscă supunere îşi permit a se presenta şi ei prin comitetul reuniunii înaintea I. P. S. Vóstre, pentru-că au credut a nu putea lipsí nici ei din şirul acelora cari grăbesc a Vĕ aduce I. P. S. Vóstre, la ocuparea scaunului archiepiscopesc şi metropolitan, împodobit odinióră prin un Andreiu Şaguna, prinosul omagiilor lor. Firm convinşi, că părintésca iubire, care cuprinde de o potrivă pre toţi fiii sufletesci ai I. P. S. Vóstre, Ve va face sĕ fiţi părintescul ocrotitor mai ales şi al afacerilor nóstre şcolare, Vĕ dorim din inimă puterea trupéscă şi sufletéscă necesară pentru a realisa cugetele şi intenţiile bune şi nobile, ce le nutriţi pentru prosperarea poporului nostru, şi, recomandând părintescei solicitudini şi învĕţătorimea cu reuniunile ei, Vĕ urăm ani lungi şi fericiţi în demnitatea de archiepiscop şi metropolit al nostru, spre a Vĕ putea bucura de ródele muncei neobosite, spre mărirea bisericei, înaintarea şcólelor şi fericirea némului!

Sĕ trăiţi mulţi ani fericiţi!

Ex. Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit primind cu afabilitate comitetul Reuniunii, a accentuat însemnătatea statului învĕţătoresc în organismul nostru bisericesc, mai ales pentru respândirea în jos, în păturile largi ale poporului, a culturei adevĕrate. Spre a putea satisface însĕ acestei înalte chiemări, învĕţătorii trebue sĕ lucre neîncetat la perfecţionarea lor. Pentru acéstă perfecţionare accentuéză în special şi însemnătatea „Reuniunilor învĕţătoresci", unde învĕţătorii mai ales au ocasiune a rĕmâné în curentul sciinţei pedagogice şi a metódelor, pe cari bărbaţii competenţi le pun în circulare, şi cari în continuu se îndréptă şi perfecţionéză. Reuniunile învĕţătoresci pe care le-a întrodus în diecesa Aradului, acolo au funcţionat cu bun resultat, şi asigură pe membrii „Reuniunii", că în nisuinţele lor bune totdeauna pot conta la spriginul seu.

*

In şirul celorlalte corporaţiuni am observat presentându-se şi preoţimea nóstră militară. Era o deputaţiune de 3 inşi: părintele *Fizeşanu*, *Ioan Broju şi Papp*. Dl Fizeşanu depune în cuvinte fórte frumóse omagiile lor la piciórele Inaltpreasfinţiei Sale, care în rĕspunsul sĕu le atrage atenţiunea asupra însemnătăţii oficiului lor în mijlocul armatei, în care elementul român de veacuri a jucat un rol atât de însemnat, câştigând pe câmpuri de resbel lauri recunoscuţi de toţi, pentru tron şi patrie. Poporul român totdeauna s'a distins prin nestrămutata credinţă cătră dinastie şi patrie; şi de sigur că şi ei îşi dau silinţa în cercul lor de activitate, ca aceste vîrtuţi strămoşesci sĕ fie şi pe viitor podóba neamului. De altă parte le pune la inimă datorinţa de a promova la credincioşii lor militari morala. Acésta se cere cu atât mai cu insistinţă, cu cât contingentul credincioşilor lor mai uşor póte aluneca pe povêrnişul multor viţiuri şi greşeli. Le dă sfatul sĕ caute prin presentarea, purtarea lor etc. în mijlocul statului oficeresc, a-şi câştiga simpatie, şi a ridica vaza bisericei, pe care o represintă, îndeletnicindu-se în timpul liber şi cu scrutarea literaturei şi archivelor militare, şi scoţind din ele părţile cari se referă la validitatea elementului românesc în armata ţĕrii nóstre. Preste tot: D-deu, Domnitoriul, Neamul şi Patria sĕ fie devisa preocupaţiunilor lor. Îi binecuvêntă.

*

Comitetul fondurilor grăniţeresci pentru susţinerea şcólelor, s'a presentat prin trimişii sei: preşedintele veteranul *Constantin Stezar*, căpitan în pens., vicepreşedintele *Şandor* de Viştea, major, deputatul dietal Dr. *N. Şerban* şi secretarul *Arseniu Bunea*, şi *Teodor Popescu*, neguţător.

Acéstă deputaţiune încă se alătură la bucuria generală a bisericei, care primesce pe principele ei în persóna unui archiereu, care prin activitatea sa de până acuma pe terenul bisericesc, a sciut sĕ-şi câştige merite nediscutabile şi sĕ se vîre la inima tuturor credincioşilor, pe cari i-a păstorit dela cei mai sus până la cei mai de jos.

Escelenţia Sa le mulţumesce pentru felicitările aduse. Laudă zelul conducĕtorilor comitetului grăniţeresc, cari jertfesc liniştea bĕtrâneţelor, şi în loc sĕ guste liniştea binemeritată a pensiunii, se alătură la muncitorii pentru promovarea culturei poporului, care prin vitrigitatea timpurilor în multe privinţe a rĕmas îndĕrĕt. Urmând însĕ cu toţii esemplul laudabil al bĕtrânilor din fruntea acestei corporaţiuni, causa nóstră culturală va trebuí sĕ înainteze. Doresce cel mai bun succes comitetului în lucrările sale şi şcólelor susţinute de el, iar conducĕtorilor viéţă lungă, sĕ se pótă bucura de fructele ostenelelor.

*

Comitetul parochial din Sibiiu-Cetate a fost condus de preşedintele sĕu dl *Farteniu Cosma*, care a esprimat bucuria parochiei din Sibiiu-Cetate, că este fericită a avea în sinul ei ca parochian pe primul dintre credincioşi, pe capul bisericei nóstre.

Escelenţia Sa i-a mulţumit cordial, dorind cât mai marea desvoltare şi înmulţire a acestei fruntaşe parochíi. Cunoscute fiind greutăţile trecutului, mai ales la aşedarea nóstră în oraşe, la înfiinţarea de parochíi şi zidiri de biserici, îndoit zel trebue sĕ desvoltăm cu toţii acum, când libertatea confesională şi de liber eserciţiu al religiunii şi-a estins binefacerile ei asupra tuturor cetăţenilor. Implóră ajutorul lui D-deu asupra tuturor.

*

Numĕrósă a fost deputaţiunea „Reuniunii române de musică" din loc, condusă de preş., dl asesor cons. *Mateiu Voileanu*, care în scurte cuvinte a adus la cunoscinţa Escelenţiei Sale, că Reuniunea şi-a prefipt de scop în cadrul programulni sĕu, mai ales cultivarea musicei bisericesci, oferind cu bună voinţă succursul sĕu bisericei nóstre, de câte ori acésta a apelat la serviţiile ei. Cere binecuvêntarea archieréscă asupra lucrărilor Reuniunii. Metropolitul arată importantul rol al cântării în biserică preste tot, şi în special în biserica ortodoxă, care in idealismul care o caracteriséză, nu admite în biserică altă musică, decât cântarea omenéscă, cea mai sublimă şi mai înălţătóre dintre tóte, dar tocmai pentru aceea şi cea mai grea. Fiind însĕ dela *sublim* până la *ridicul* numai un pas, adese-ori trebue sĕ facem esperienţa tristă, că în bisericele nóstre audim şi cântări sub tótă critica, cari nu mai stau la nivelul timpului de adi. Drept-aceea laudabilă trebue sĕ fie nisuinţa tuturor acelora, cari se întrunesc pentru cultivarea cântului preste tot, şi a cântului bisericesc în special. Mai ales noi Românii avem datorinţa a face acésta, căci nobilităm o insuşire din cele mai frumóse a poporului nostru, care cântă la tóte ocasiunile.

De este nĕcăjit, îşi varsă în doine şi melodíi admirabile întreg amarul care-'i apasă sufletul seu; de este la lucru, un cântec melodios îi este ortacul care-'l îndémnă la muncă şi-'i uşuréză povara ei, etc.

„Reuniunea de musică din Sibiiu", care stă sub conducerea meritatului ei conducĕtor şi măestru dl *George Dima*, şi-a câştigat deja numĕroşi titli de generală recunoscinţă, şi a făcut cinste numelui de Român, ridicând nimbul lui şi în faţa străinilor, cari în atâte rênduri au avut ocasiunea a asculta prestaţiunile ei.

Din parte-i doreşte Reuniunii tot succese strălucite şi îi recomandă şi pe viitor a cultiva cântarea bisericéscă, care în activitaten generală a bisericei are o misiune fórte importantă întru-cât influinţa ei binefăcĕtóre asupra credincioşilor este nemărginită. Strămoşii nostri simbolisând farmecul ei, afirmau că la cântecul lui Orfeu sĕ mişcau şi petrile şi arborii, iar fiarele sĕlbatece se proşterneau îmblândite la piciórele lui. Nu încape îndoiala că cântecul influinţéză şi pe popórele cel mai sĕlbatece şi le nobilitéză sentimentele. Sĕ nobilităm deci musica şi cântarea din tóte puterile.

Aşa şi este, căci după disa unui poet german:

„*Wo man singt, da lass dich ruhig nieder;*
„*Bőse Leute haben keine Lieder.*

*

Intre cei ce au luat parte la recepţiune am observat şi deputaţiunea parochiei din Braşov-Cetate, constătătóre din dnii: *Bartolomeiu Baiulescu*, *Ghiţă Pop*, *Flustureanu*, *Bărbuceanu*, şi *Orghidan*. La salutarea adusă Escelenţiei sale prin cuvintele călduróse rostite de protopresbiterul Baiulescu, Escelenţia respunde cu aceeaşi căldură, accentuând respectul, ce-'l cuprinde de câte-ori regândesce la timpul petrecut în Braşov, unde a aflat cei mai cu inimă şi mai cu zel bărbaţi pentru promovarea causelor nóstre culturale. Revenind apoi la neînţelegerile de adi, dă espresiune speranţelor sale că cu reciprocă bunăvoinţă acelea iar vor dispărea şi pacea dorită se va restabili, în interesul înfloririi instituţiunilor nóstre din Braşov, cari ne sunt tuturor mai scumpe ca lumina ochilor.

Cam aceleaşi cuvinte a adresat Inaltpreasfinţia Sa şi deputaţiunii din Braşov-Scheiu, constătătóre din dnii: *Vasiliu Voina*, protopresbiter, *Dr. V. Saftu*, paroch, *S. Stinghe*, *D. I. Pascu*, *I. Popescu*, şi alţii.

*

Casina română din Braşov încă a fost representată prin dnii: Dr. *Aurel Murĕşan*, *Birea* şi *Bărbuceanu*. Dl Murĕşan a adresat Inaltpreasfinţiei Sale o alocuţiune mai lungă, la care Escelenţia Sa a rĕspuns călduros.

*

Ţinutul *Branului* a fost representat prin parochii: *Leonte Puşcariu*, *George Enescu* şi *Cenţu*, înv. Runceanu şi Oncioiu etc. Părintele Puşcariu felicită pe Inaltpreasfinţia Sa şi esprimă bucuria ce-o simte întreg ţinutul Branului şi întreg jurul, la suirea sa pe Tronul metropolitan. Bucuria lor e cu atât mai mare, cu cât Preasfinţia Sa în acele părţi şi-a început activitatea sa pe terenul bisericesc, care l'a făcut cunoscut nu numai în archidiecesă, ci în metropolia întrégă. Escelenţia Sa reamintindu-şi cu drag timpurile tinereţelor sale, accentuéză marea alipire a poporului de preoţimea sa, dacă acésta îşi scie câştiga şi susţiné încrederea înaintea lui. Preasfinţia Sa a căutat prin purtarea sa sĕ-şi câştige încrederea turmei păstorite, şi acésta i-a uşurat plantarea acelor sade, pe cari la depărtarea sa din Bran le-a lăsat în grija urmaşilor, şi din cari astădi mulţi beneficiază. Le pune la inimă tóte cele bune.

*

In corpore şi-a adus omagiile capului nostru bisericesc şi „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului", în frunte cu presidentul ei, dl *Demetriu Comşa*, profesor seminarial, care în termini potriviţi, cam astfel a agrăit pe I. P. S. Archipăstoriu:

Inalt Preasfinţite Dle Archiepiscop şi Metropolit!

Excelenţia Vóstră!

Tocmai 10 ani sunt, de când s'a înfiinţat Reuniunea agricolă română de aici, la noi unica societate de acest fel. In restimpul celor 10 ani, noi, cârmacii Reuniunei, lucrat-am, putem afirma, cu zel şi abnegaţie şi totdeauna în frăţéscă conglăsuire şi umĕr la umĕr cu preoţii şi învĕţătorii nostri, a căror menire firéscă este sĕ premérgă cu bun exemplu şi în ale economiei, şi cari, nu ne îndoim, vor contribuí şi în viitor, cu noi împreună, la promovarea intereselor economice românesci.

Acum că, Provedinţa V'a trimis în mijlocul nostru, comitetul Reuniunii a ţinut sĕ Vĕ aducă închinăciunile sale, implorând binecuvêntarea şi scutul Inalt Preasf. Vóstre şi rugând pe Ddeu sĕ vĕ ţină la cârmă ani mulţi şi fericiţi. Sĕ trăiască!

Escelenţia Sa, purcedênd dela împrejurarea că poporul român este eminamente *agricultor*, accentuéză că însuşi s'a ocupat mult timp cu frumosul ram al ocupaţiunilor omenesci, cu agricultura. Şi a esperiat în decursul timpului cât de greu străbat în masele poporului îmbunătăţiri, mai ales pe acest teren. Poporul nostru este *conservativ*. Acésta insuşire este în multe privinţe admirabilă, dar nu în tóte. Mai ales pe terenul agriculturei, reformele raţionale sunt nu numai salutare, ci chiar necesare. Urmaşii sĕ înmulţesc; pămêntul rĕmâne acelaşi; trebuesc deci căutate mijlóce nóuĕ pentru raţionala lui folosire şi esploatare. Agricultura a făcut progrese mari în ţĕrile înaintate. Inoirile bune şi corĕspundĕtóre referinţelor nóstre locale trebuesc întroduse. In acésta privinţă reuniunile agronomice au o misiune însemnată. Intru promovarea scopurilor salutare va sprijini totdeauna intenţiunile Reuniunii, îndemnând preoţimea şi învěţătorimea, cari trăesc în imediat contact cu poporul, ca sě ofere şi din partea lor tot sucursul posibil.

*

In număr complet s'a presentat şi personalul librăriei şi tipografiei archidiecesane, în frunte cu directorul *Ioan Vătăşan*. Acesta a adus înaltului patron al tipografiei nóstre felicitările întregului personal. Atingênd meritele Escelenţiei Sale pentru desvoltarea acestui ram prin înfiinţarea tipografiei diecesane, desvoltarea, conducerea şi donarea ei eparchiei Aradului, speră că sciind Escelenţia sa apreţia valórea unei asemenea instituţiuni, va scí afla şi mijlócele necesare, pentru-ca tipografia archidiecesană sě iee un nou avênt. — Escelenţia sa mulţămind pentru felicitări, agrăesce pe membrii tipografiei în mod afabil. Arată rolul important al tipografiilor in desvoltarea culturală a unui popor. Tipografiile a fost la tóte popórele între busolele, după cari s'a měsurat starea lor culturală. Pe paginile istoriei literaturei nóstre, tipografiile trebue sě ocupe un loc onorific, căci ele sunt factorii, cari fac productele literare accesibile pentru masele poporului. Mintea şi profunditatea învěţaţilor, a geniilor, ar remânea nişce diamante preţióse, ascunse în năsip, dacă tipografiile nu le-ar scóte la ivélă şi respândi în cele mai estreme unghiuri ale păturilor unui popor. Se pot deci considera tipografii de nisce muncitori onesti întru promovarea stării culturale a poporului. Tipografia nóstră archidiecesană este o instituţiune vechie, acuş împlinesce 50 ani. Desvoltarea ei îi va zăcea totdeauna la inimă, şi va căuta ca sě înfloréscă şi sě satisfacă trebuinţelor archidiecesei.

*

După acestea s'a presentat şi comitetul „Reuniunii meseriaşilor români din loc". Erau de faţă preşedintele ei *Victor Tordăşianu*, vicepreşedintele *Ioan Ganea*, m. cojocar, membrul onorar *Nicolau Simtion* tipograf, notariul *George Poponea*, tipograf, casarul *Florian Cruciţa*, croitor, controlorul *Ioan Roşca*, păpucar, bibliotecariul G. *Mocean* tipograf şi membrii comitetului: *Z. Aron*, cismaş, *Const. Dragos*, păpucar, *Z. Voilean* croitor, *Pav. Imběruş* văpsitor de case. — Preşedintele a adresat Preasfinţitului cam aceste cuvinte:

Escelenţia Vóstră, I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit!

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", cel mai vechiu aşeḑământ de acésta natură la noi, îşi ţine de sfântă datorinţă a implora binecuvêntarea archieréscă asupra lucrărilor Sale cele sěvêrşite în scopul întemeierii, desvoltării şi desevêrşirii clasei nóstre de mijloc. Intru mulţi ani Stăpâne!"

Iar Escelenţa Sa a rěspuns cam astfel:

Am urmărit cu viu interes lucrările harnicei D-Vóstre Reuniuni şi m'am bucurat de prestaţiunile ei. Continuaţi a lucra şi pe viitor cu aceeaşi rêvnă, şi ostenelele D-Vóstre pentru crearea clasei nóstre de mijloc, care am putea ḑice până acuma ne lipseşte, vor fi încoronate de resultatele dorite. Intre Reuniunile de acest fel se numěră, în cât ştiu, şi cea a meseriaşilor nostri din Braşov, care împreună cu a D-Vóstre, chemare au sě lucreze şi şi lucréză cu mult zel. Constat cu deplină mulţumire că Reuniunea îsi face datorinţa. Dḑeu sě Vě stea într'ajutor şi fiţi binecuvêntaţi!

*

O deosebită atenţiune merită deputaţiunea comunei bisericesci din Rêşnov, unde şi-a început Escelenţia Sa activitatea sa pastorală, în calitate de paroch. Parochul de acolo dl Ioan *Hamsea* a restălmăcit bucuria nemărginită a comunei, când are fericirea sě vadă pe parochul ei de odinióră în fruntea întregei nóstre provincii metropolitane. In semn de fiéscă iubire a predat parochul Hamsea I. P. Sfinţiei Sale un frumos album învěluit în catifea roşie, cu inscripţia aurită: „*Românii Rêşnoveni, Escelenţiei Sale Ioan Meţianu*", cuprinsă într'o elipsă de atlas roşu; iar în lăuntrul cu următórea adresă:

Escelenţiei Sale Inalt Presfinţitului Domn Archiepiscop şi Metropolit Ioan Meţianu.

„Se bucură aḑi Românimea din întrégă metropolia nóstră. Se bucură bětrânii împreună cu tinerii, popor şi inteliginţă, — toţi fiii adevěraţi ai bisericei şi némului nostru, formând un dulce acord, cântă însufleţiţi de cel mai nobil simţěmênt de gratitudine: „Osana fiiul lui David, bine este cuvêntat cel ce vine întru numele Domnului", şi aşternêndu-'şi hainele lor, biserica şi naţiunea Te primesce cu căldură la întrarea Ta în Sionul românesc.

Se bucură naţiunea pentru că Provedinţa Te-a trimis tocmai acum când naia bisericei nóstre este mai tare ameninţată de valurile duşmane ale veacului materialist.

Se bucură aḑi naţiunea, pentru că avênd înaintea ochilor trecutul Těu atât de bogat în fapte măreţe, şi privind la viaţa Ta cea plină de atâtea esperinţe pe terenul bisericesc, cu siguritate póte conta, că naia sfintei nóstre biserici sub conducerea Ta va înflorí, va merge înainte.

Se bucură mai presus de toţi credincioşii comunei Rêşnov, pentru că ei privesc în persóna Escelenţiei Vóstre, aḑi principe al bisericei, pe evlaviosul şi mult adoratul lor păstor de odinióră.

Se bucură mai vêrtos pentru că ei simţesc şi aḑi, póte mai mult ca alţii, ródele binecuvêntatei Tale activităţi.

Drept aceea, Escelenţia Vóstră, din indemnul celei mai intime afecţiuni faţă de persóna Escelenţiei Vóstre, noi fiii credincioşi ai sfintei nóstre biserici din Rêşnov, în momentul când naţiunea, biserica şi capul ţerei Te ridică la cea mai înaltă dignitate bisericéscă, cu pietate înghenunchem inaintea Tronului ceresc, rugând pe cel Atotputernic ca sě-Ţi lungéscă firul vieţei, până la cele mai adênci bětrâneţe, în pace, întreg, cinstit, sănětos, întru ḑile îndelungate, drept îndreptând cuvêntul adevěrului, ca prin păstorirea Ta blândă, înţeléptă şi plină de fapte măreţe, Archidiecesa şi Metropolia nóstră, sě înainteze pe tóte terenele, apărate de curse şi influinţe strěine, prin tactul, desteritatea, energia şi înţelepciunea preabunului ei păstor, care şi până acum l'au caracterisat din destul.

Rêşnov, Februariu, 1899.

Ai Escelenţei Tale supuşi fii sufleteşti:

Ioan Hamsea paroch | *Ioan Teculescu* paroch
George Hamsea cleric şi învěţ. | *George Proca* învěţ. pens.
George Butean învěţ. | *Nicolae Ilie* înv. pens..

şi alte 250 subscrieri

Iar învěţătorul pensionat George *Proca*, care făcea parte din deputaţiune, i-a predat Inaltpreasânţiei Sale, oda, pe care am publicat-o în nrul 23 al foii nóstre, tipărită cu litere albe pe un câmp negru şi incadrată într'o ghirlandă frumósă de flori de siminic (Edelweiss), lucrată cu artă de d. *Elena Proca*.

*

S'a mai presentat deputaţiunea parochiei din *Sibiiu-Pórta Turnului*; şi din *Sibiiu-Suburbiul-Josefin*, punênnd la disposíţia înaltului prelat nu numai nemărginitul lor respect, ci şi întréga avere a parochiei, ca patronului institutuit prin disposiţiile testamentare ale fericituluí şi neuitatului *Hagi Pop*.

*

Şirul deputaţiunilor l'a încheiat deputaţiunea preoţilor din Munţii apuseni, constătătóre din parochii: D. *Goia* din Sohodol, Const. *Cothişel* din Certeje, N. *Nicola* şi I. Nicola din Albac-Arada. V. *David* din Mogoş-Mămăligani şi Nestor *Manciu* din Ocolişul-mare. Harnicul nostru paroch *Demetriu Goia* a salutat pe Preasânţia Sa în cuvinte alese şi a restălmăcit bucuria Munţilor la sosirea şi suirea pe tronul metropolitan a Escelenţiei Sale, căruia îi doresce păstorire întru ani mulţi fericiţi, spre binele poporului, care cu dragoste fiiéscă privesce la capul ei, dela care ca dela un sóre aşteptă lumină şi căldură.

După aceste corporaţiuni a mai primit Inalt Preasânţia Sa felicitările mai multor particulari, şi cu aceste s'au terminat recepţiunile înainte de órele 2 p. m., când s'au întrunit cu toţii în în sala spaţiósă din „Casa de esposiţii", la banchet.

Salutul presei.

„*Tribuna*" din Sibiiu, apărută în ajunul instalării publică la locul prim următorul articol:

Salutul nostru.

Mâne, Duminecă, noul Metropolit al bisericei gr.-ort. române, I. P. S. S. Ioan Maţianu, va lua în mod oficial în posesie scaunul věduvit al metropoliei, şi va fi instituit de cap al bisericei sale.

Mâne se va sěvêrşi ultimul act, prin care I. P. S. S. va fi învestit cu întréga putere de-a conduce destinele bisericei încredinţate înţeleptei sale ocârmuiri.

Mirele mult dorit va fi mâne întrodus oficios în casa miresei sale iubite.

Mire dorit şi iubit, fii salutat şi din partea nóstră!

Increderea credincioşilor Těi Te-a ridicat la acéstă, cea mai înaltă demnitate ce-Ţi póte acorda neamul Těu: fii mândru de încrederea de care ai fost împărtăşit.

Iubirea neamului Těu Te-a ridicat din tréptă în tréptă, până la acéstă cea mai înaltă demnitate: rěsplăteşte-i iubirea cu o sinceră şi devotată iubire de neam.

Dorul credincioşilor bisericei Tale de a Te vedea muncind şi aicì *cu acelaşi zel şi devotament cu care 'Ţi-ai împlinit chemarea până acum*, Te-a adus în mijlocul nostru: fă ca credincioşii Těi sě nu fie înşelaţi în aşteptările legate de Tine!

Mire al bişericéi gr.-ort. române, fii binevêntat în mijlocul nostru!

Zestrea miresei tale e sărăcăciósă şi totuşi represintă o comóră nepreţuită.

Zestrea ce Ţi-o aduce mirésa Ta este iubirea de neam, de limbă şi de lege; este iubirea şi dorul de libertate, curagiul şi perseveranţa în luptele seculare ce le-a avut şi le are: *un nume nepătat* cu care sunt înfrumseţate tóte paginele istoriei neamului românesc.

Grijeşte bine de comóra ce Ţi-se încredinţéză; chiverniseşte bine zestrea miresei Tale şi caută sě nu o ştirbeşti, ci sě o înmulţeşti.

Pentru-că a prăda, a strica, a demola, a distruge, a nimicí, nu e lucru greu, şi nici nu se cere mare ştiinţă şi mare forţă. Ajunge micimea de suflet, sělbătăcia de moravuri, lipsa de consciinţă şi lipsa de credinţă în Dumneḑeu.

Dar' pentru a zidi din aceea-ce ai primit, pentru a ridica ceva, pentru a pune pétră pe pétră, ca din munca obositóre a mânilor Tale sě veḑi cum se ridică un falnic monument, la umbra căruia sě se pótă adăpostí de-a rêndul generaţiile viitóre: se cere spirit, bărbăţie, virtute, curaj, diliginţă şi muncă neîntreruptă.

Arată, şi în noul tău cerc de activitate, că ştii zidí, dar' nu ştii dărîma; că ştii produce, dar' nu ştii distruge; că dorul de muncă te călěuzeşte şi acum, la etatea înaintată.

Trei sunt periódele vietei omeneşti: perióda distracţiilor, a muncei, şi a odihnei binemeritate după muncă obositóre.

Viaţa Ta întrégă nu a stat decât dintr'o singură periódă: din perióda muncei, şi în faţa acestui dar trebue sě Ţi-se plece şi duşmanul cel mai mare.

Dorim deci sě te vedem la muncă şi în viitor, cum te-am věḑut în trecut. La muncă rodnică şi principiósă.

'Ţi-s'a pus în mână toiagul conducerii unui întreg popor.

Vei ştí însě că poporul těu e ameninţat de valuri grele.

„Ia toiagul těu, şi întinde mâna ta spre mare şi o desparte pe ea, şi sě trécă fiii bisericel Tale prin mijlocul mărei, pe uscat".

Vei şti că valurile nu sunt naturale; sunt meşteşugite.

De aceea, celor-ce le îndreaptă spre poporul těu, spune-le cu Solomon împěratul: „Nu este om care sě aibă putere peste Duh ca sě opréscă Duhul, şi fărădelegea nu va mântui pe cel-ce o are pe ea". Duhul dreptăţii e sălăşluit în turma Ta, şi nime nu o va putea zdrobi pe ea!

Grele sunt ḑilele şi mari sunt primejdiile ce ameninţă turma Ta. Căci „vrăşmaşii poporului s'au întărîtat şi cei ce-'l urăsc pe el au ridicat capul. Ḑi-s'au: veníţi şi sě-'i perdem pe ei din neam, şi sě nu se mai pomenéscă numele lor".

Dar' Tu ridică toiagul şi apără viéţa poporului Těu! Expune-te şi jertfeşte-te pentru el; şi vei vedea că nu vei fii singur, căci în jurul toiagului Těu se vor aduna mii şi mii, cari îţi vor urma cu credinţă; Te vor preamări şi Te vor binecuvênta. Munţi vor forma în jurul Těu, şi „Domnul va fi împrejurul Těu şi împrejurul poporului Těu!"

Cuvênt ai acolo, unde cuvêntul poporului Těu nu póte străbate, pentru-că oprită îi este întrarea. Ridică-'Ţi cuvêntul totdeuna, căci graiul Těu e graiul poporuluí Těu.

Vorbeşte în numele poporului Těu şi cu energie apără interesele turmei Tale.

Spune celor-ce nu vreau sě o ştie, că prea sunt grele şi prea sunt multe suferinţele acestui popor, care a îngrăşat cu sângele sěu de atâtea-ori pămêntul pe care se află.

Spune-le, că nu este palmă de loc în patria acésta, pe care punêndu-'Ţi piciorul n'ai putea afirma că gliile pe cari ai călcat sunt adăpate cu sânge românesc.

Că nu este stejar, care sě nu fi rěsărit din câte o picătură de sânge românesc, şi nu este pétră de care sě nu se fi lovit câte un strop de sânge din sângele strămoşilor nostri.

Spune-le, că prea sunt motivate plângerile poporului Těu; pe cari dacă el nu le-ar ridica, ar trebuí sě le ridice în numele sěu stejarii codrului şi petrile apelor.

Dacă n'ar vorbi el, ar trebuì sě vorbéscă ósele strămoşilor sei, văile şi pădurile ar trebui sě vorbéscă şi sě plângă de nedreptăţile ce 'i-se fac.

Fă-Te deci apărătorul poporului Těu, acolo unde îl poţi apăra, şi mulţumirea şi binecuvêntarea poporului Těu îţi va fi rěsplata.

Gravat va fi numele Těu în inima credincioşilor Těi, de unde nu îl va putea şterge nime.

Va trece din gură în gură, dela neam la neam, şi nemuritor va rěmânea pentru totdeuna.

Astfel dorim noi sě fie munca Ta, şi astfel sperăm sě fie.

Şi dorind şi sperând că aşa va fi, îţi ḑicem şi noi, împreună, credem, cu toţi fiii neamului românesc, un sincer, şi devotat:

Bine ai venit!

„Albina", institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Raportul

consiliului de administraţiune cătră adunarea generală a acţionarilor din 27 Martiu 1899.

Domnilor acţionari!

Presentându-Vě raportul nostru asupra gestiunei anului 1898, înainte de tóte ne luăm voie a Vě da explicările cuvenite la posiţiile cari arată scădere faţă cu anul precedent.

La primul loc amintim depunerile spre fructificare.

La acestea se manifestă o scădere de fl. 77.000.

Acésta provine din împregiurarea, că reducênd noi interesele la depuneri, o parte a deponenţilor 'şi-au convertit depunerile în scrisuri fonciare tot de ale nóstre, de cari am vêndut în cursul anului de fl. 289,750, şi nu am fost în stare sě producem atâtea, câte ni-s'au cerut.

La escomptul de cambíi încă se manifestă o scădere de fl. 117,000. În faptă însě şi aici ar fi o urcare, dacă, ţinênd cont de capacitatea şi trebuinţele poporului, nu am fi reactivat în cursul anului precedent creditele personale ţerănesci (împrumuturi mici pe obligaţiuni cu cavenţi), cari s'au sporit cu fl. 210,000.

La lombard încă se manifestă o scădere de fl. 30.000, dar acésta n'are nici o însemnătate. In localităţi unde banca austro-ungară are filiale, lombardul sănĕtos al altor bănci nu póte prospera.

Acestea premise, se urmeze tabloul comparativ al operaţiunilor principale.

Depunerile: Starea cu 31 Decembre 1898: 8,506 depuneri în sumă de florini 5.425,478 „ 99 cr., cu fl. 77,076 „ 29 cr. mai puţin decât în anul precedent.

Escomptul de cambii: Starea portofoliului cu finea anului 1898 de 21,294 cambíi în valóre de fl. 3.581,752 „ 89 cr., faţă de anul precedent mai puţin cu fl. 117,038 „ 03 cr.

Credit personal ţĕrănesc: Au remas cu 31 Decembre 1898 11,705 obligaţiuni în sumă de fl. 870,166 „ 60 cr. cu fl. 210,186 „ 75 cr. mai mult decât în anul precedent.

Imprumuturi hipotecare: Au remas în 31 Decembre 1898 3198 oblig. în suma de fl. 2.386,744 „ 10 cr., o crescere de floreni 157,223 „ 39 cr. faţă de anul precedent.

Credite cambiale cu acoperire hipotecară; Starea lor cu 31 Decembre 1898: 641 împrumuturi în sumă de fl 794,975 „ 95 cr., faţă de anul precedent o crescere de fl. 94,185 „ 30 cr.

Credite de cont curent: Cu finea anului 1898: fl. 528,218 „ 45 cr. mai mult cu fl. 147,643 „ 34 cr., faţă de anul precedent.

Imprumuturi pe efecte publice (lombard): La finea anului 1898: 175 împrumuturi de fl. 78,790 „ 03 cr., faţă de anul precedent mai puţin cu fl. 29,770 „ 03 cr.

Scrisuri fonciare cu 5%: Cu 31 Decembre 1898: în circulaţiune fl. 2.298,250 O crescere de fl. 123.250 faţă de anul precedent

Mişcarea cassei:

Intrate la centrală	fl. 14.647,582 „ 79 cr.
„ „ sucursală	fl. 4.833,750 „ 01 „
Eşite, la centrală	fl. 14.658,810 „ 46 „
„ „ sucursală	„ 4.832.459 „ 88 „
suma întratelor	fl. 19.481,332 „ 80 cr.
suma eşitelor	„ 19.491,270 „ 34 „
Total	fl. 38.972,603 „ 14 cr.

Revirementul în giro-conto al bancei austro-ungare a fost în anul espirat de fl. 6.780,102 „ 26 cr., iar revirementul primanotei a fost de fl. 11.848,041 „ 20 cr.

Din bilanţul general al anului 1898 resultă că:

Suma activelor institutului este cu fl. 288.849 „ 59 cr., iar suma venitului brut cu fl. 11.904 „ 80 cr. mai mare decât în anul premergĕtoriu.

Subtrăgênd din venitul brut al anului de fl. 602,675 „ 05 cr., — totalul eşirilor cu fl. 577,736 „ 89 cr.; resultă un profit net al anului de fl. 125.038 „ 16 cr., cu fl. 249 „ 20 cr. mai mare decât în anul precedent.

La acest resultat filiala nóstră din Braşov a contribuit cu fl. 21,620 „ 23 cr.

Fondul special de reservă, carele cu dotaţiunea din anul trecut ajunsese la suma de fl. 61,242 „ 01 cr., a crescut cu fl. 3558 „ 50 cr.. deşi din acela s'au achitat în cursul anului dubióse în suma de fl. 14,443 „ 79 cr.

Fondul de pensiuni al funcţionarilor. carele în cursul anului a avut erogaţiuni de fl. 2005 „ 92 cr., de asemenea a crescut cu fl. 7416 „ 30 cr., ajungênd la suma de fl. 131,413 „ 54 cr.

La efecte am avut profit de curs fl. 14.328 „ 72 cr., şi anume: la ale centralei fl. 2134 „ 05 cr., la ale filialei fl. 12,194 „ 67 cr.

Aceste date dovedesc că institutul nostru deşi în mod modest, dar tot a progresat şi în anul precedent, carele în general a fost unul din cei mai slabi.

După ordinea vechimei ies din consiliul de direcţiune dnii Iosif St. Şuluţiu şi George Pop de Băsesci.

Locurile acestora veţi binevoi a le întregí prin alegere în adunarea presentă.

In sensul §-lui 36 din statute, membrii eşiţi sunt realegibili.

Distribuirea profitului net:

Relativ la distribuirea profitului net de	fl. 125,038 „ 16 cr.
ne luăm voie a face următórea propunere:	
I. Sĕ se dee acţionarilor dividendă de 5% după capitalul social de fl. 600.000 provĕdută în §. 62 din statute	fl. 30,000 „ — cr.
II. Restul de	fl. 95,038 „ 16 cr.
sĕ se împartă cum urméză:	
1. 18% tantieme statutare la membrii direcţiunei, directorului esecutiv, dirigentului filialei etc.	fl. 17,106 „ 84 cr.
2. Remuneraţiunea funcţionarilor fără drept la tantiemă şi a servitorilor	„ 940 „ — „
3. Pentru scopuri de binefacere	„ 6,500 „ — „
4. Fondului de pensiuni al funcţionarilor	„ 6,491 „ 32 „
5. Fondului special de reservă	„ 10,000 „ — „
6. Supradividendă acţionarilor	„ 54,000 „ — „
	fl. 95,038 „ 16 cr.

Primită acéstă propunere, dividenda anului 1898 va fi de fl. 14 de acţie, şi se póte ridica imediat după adunarea generală.

Fondul special de reservă se va urca la cifra de fl. 74.800 „ 51 cr.;

Fondul de pensiuni al funcţionarilor la fl. 137,904 „ 86 cr.

Terminând vĕ presentăm raţiociniul cu tóte conturile sale, rugându-Vĕ, ca după-ce veţi fi ascultat şi raportul comitetului de supraveghiare, sĕ binevoiţi:

1. a luă spre scire acest raport, a aproba bilanţul încheiat cu 31 Decembre 1898 şi a da direcţiunii şi comitetului de supraveghiare absolutoriu pentru gestiunea lor pe anul espirat;

2. a primi propunerea nóstră relativ la distribuirea profitului net;

3. a distribui suma destinată spre scopuri culturale şi de binefacere;

4. a fixa preţul marcelor de presenţă pe anul curent;

5. a alege 2 membri în consiliul de direcţiune.

Din şedinţa direcţiunei ţinută la 4 Martiu 1899.

Iosif St. Şuluţiu m. p.,
preşedinte.

Cosma m. p.,
director esecutiv.

Dela Asociaţiune

— *Concurs.* —

Pe basa conclusului comitetului central al Asociaţiunii Nr. 68 din 2 Martie a. c. se escrie concurs pentru conferirea a 16 ajutóre de câte 25 fl. anual din suma de 400 fl. pusă la disposiţia Asociaţiunii de către ministrul de comerciu pentru ajutorarea învĕţăceilor meseriaşi români din patrie.

Ajutórele se vor împărţí în dóue rate semestrale, anume la 1 Ianuarie şi 1 Iulie a fiecărui an.

Invĕţăceii meseriaşi, cari doresc a reflecta la unul dintre aceste ajutóre, au sĕ înainteze pe lângă cerere următóreie documente:

1.) atestat de botez în original sau în copie legalisată;

2.) testimoniu şcolastic cel puţin de 4 clase elementare;

3.) atestat, că se află deja lucrând la vre-un măiestru sau corporaţiune, şi cu ce succes;

4.) contract, în original sau copie legalisată, încheiat cu măiestrul conform §. 61 al legii industriale (Art. de lege XVII. 1884);

5.) atestat de moralitate dela autoritatea locala competentă, şi

6.) adeverinţă dela părinţi sau tutori, că sunt decişi a'i lăsa la învĕţătură până se vor perfecţiona pe deplin.

Cereririle instruite cu aceste documente, sĕ se înainteze la subsemnatul comitet până în 15 Aprilie n. a. c.

Cererile întrate mai târḑiu nu se vor considera.

Din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", ţinută în Sibiiu la 2 Martie 1899.

Dr. Il. Puşcariu
vicepreşed.

Dr. Beu
secr. II.

Nr. 43—899 [45] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei de cl. III. Fărău, în protopresbiteratul Têrnavei, la ordinul Preavenerabilului Consistoriu Archidiecesan Nr. 8342 B. din 17 Novembre 1898 se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma minimală la an de 435 fl.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela of. protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár.)

Cetatea-de-baltă, 15 Februare 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnavei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopresbiter

Mătase crudă. Bast
fl. 8.65
până la fl. **42.75** pt. stofă de o rochie întrégă — Tussors şi Shantung-Pongees — precum şi „**mătase Henneberg**" négră albă şi colorată dela **45 cr.** până la fl. **14.65** de metru,— în cele mai moderne ţeseturi, colori şi dessinuri.
Particularilor *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***
Fabricile de mătase G. Henneberg *lif. de curte ces si reg.* **Zürich.** [47] 1

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura
Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

Kranke! Sicherſte Hilfe!
Wer ſchnell geſund werden will, darf keine Medizin mehr nehmen, ſondern muß das Naturheilverfahren anwenden, dies iſt die einzig richtige Krankenbehandlung.
Bilz, Das neue Naturheilverfahren. Preisgekröntes Geſundheitsbuch. Tauſende Kranke verdanken demſelben ihre Wiedergeneſung. Giebt für jede Krankheit genaue Kurvorſchrift, lehrt auch **Kneippkur,** Maſſage, Heilgymnaſtik, Krankenkoſt und Schutz gegen Krankheiten 2c. In **wenig Jahren** von **600 000 Familien gekauft,** beſter Beweis für deſſen Vorzüglichkeit. 2000 Seiten, 700 Abbildungen. Preis gebunden Mk. 12.50 oder fl. 7.50. Zu beziehen durch alle Buchhandlungen und **F. E. Bilz' Verlag, Leipzig.**
Bilz' Naturheilanſtalt (Schloß Lößnitz) Dresden-Radebeul behandelt jährlich Hunderte von Patienten aller Art mit beſtem Erfolg. 3 approbierte Aerzte. Platz für 150 Kurgäſte. Proſpekte frei durch die Direktion.
[46] 1—6

Noroc trebue se ai!
Losurile classei I. a loteriei a 4-a reg. ung. de classe s'au emis şi am început deja a esecuta comandele prenotate. Succeselor colosale avem a mulţămi, că la **noi** vin comandele în aşa mĕsură mare.
După-ce înainte ne-a surîs fortuna, am avut deja iar norocul, la a 3. şi 4. classă a plăti onoraţilor nostri clienţi câştigurile principale de 80.000 şi 90.000 coróne. In timp de nu tocmai 1½ ani s'au câştigat la **noi** circa unu şi jumĕtate milióne coróne.
Prin serviciu strict real şi prompt faţă de clienţii nostri am câştigat marea încredere din ţéră şi din afară.
Rugăm deci şi pe noii nostri clienţi a ne arĕta aceiaşi încredere şi a-şi proba norocul la noi prin cumpĕrarea unui los.
E de recomandat a face acésta cât de curênd şi e de prevĕḑut că vom fi sigur în posiţia, a esecuta comandele prompt, dacă vom primi ordinul, până aproximativ în 30 Martie a. c. Impărţeala planului la a patra loterie reg. ung. de classe e aceeaşi ca şi la a treia şi mai jos comunicăm câştigurile totale cari se vor trage în 6 classe.
Şi cuotele au rĕmas aceleaşi şi costă pentru classa I. 1/1 los original fl. 6. pentru 1/2 los original fl. 3.— pentru 1/4 los original fl. 1.50, pentru 1/8 los original fl. —.75.
Sumele se pot trimite prin asemnat postal sau noi espedăm losurile cu rambursă.
Următórele sunt cele **50.000** câştiguri ale loteriei de classe unguresci. Cel mai mare câştig în cas norocos este conform §. 9 al planului oficios
1,000.000 coróne. Special 1 premiu de coróne, 600.000 1 câştig de coróne 400.000, 1 câştig de coróne 200.000, 2 câştiguri à 100.000 coróne, 200.000, 1 câştig à 90.000 coróne, 1 câştig à 80.000 coróne, 1 câştig à 70.000 coróne, 2 câştiguri à 60.000 coróne 120.000, 1 câştig à 40.000 coróne, 5 câştiguri à 30.000 coróne 150.000, 1 câştig à 25.000 coróne, 7 câştiguri à 20.000 coróne 140.000, 3 câştiguri à 15.000 coróne, 45.000, 31 câştiguri à 10.000 coróne 310.000, 67 câştiguri à 5.000 coróne, 335.000, 3 câştiguri à 3.000 coróne 9.000, 432 câştiguri à 2.000 coróne 864.000, 763 câştiguri à 1000 coróne 763.000, 1238 câştiguri à 500 coróne 619.000, 90 câştiguri à 300 coróne 27.000, 31700 câştiguri à 200 coróne 6,340.000, 3900 câştiguri à 170 cor. 663.000, 4900 câştiguri à 130 cor. 637.000, 50 câştiguri à 100 coróne 5000, 3900 câştiguri à 80 cor. 312.000, 2900 câştiguri à 40 cor. 116.000, **50.000** câştiguri şi premii de cor. **13,160.000** care se trag în 6 classe şi se plătesc în numĕrar, numai noroc trebue sĕ ai!
A. Török & Co.
negoţ de loterie internaţional
colectori principali ai loteriei de classe reg. unguresci.
Budapesta, Waitznerring 4/A. [48] 1—12

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 26 Sibiiu, Marți 9/21 Martie 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.**

Dela instalare.

BANCHETUL

Cuvêntarea

I. P. S. Sale Metropolitului.

Esc. Sa Inalt Prea Sfințitul nostru Archiepiscop și Metropolit, a deschis, la banchetul de după instalare, șirul toastelor, închinând cam cu următórele cuvinte pentru M. Sa Monarchul:

In aceste momente sèrbătoresci și de bucurie pentru biserica nóstră ortodoxă-română, gândul meu cu omagială recunoscință se ridică la Preaînălțatul nostru Impèrat și Rege Francisc Iosif I, gloriosul cap al țerii și preabunul părinte al popórelor sale, căruia noi și biserica nóstră avem a i mulțămi atâtea binefaceri și drepturi.

D-ḑeu sè-l țină sănătos mulți ani fericiți!

Cuvintele I. Preasânției Sale au fost ascultate de toți stând în picióre, și la urmă acoperite cu un vifor de frenetice aplause la adresa încăruntitului și de toți iubitului Domnitoriu, iar capela militară a intonat imnul poporal.

*

Ilustritatea Sa dl archimandrit și vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Pușcariu* a rostit următorul toast la adresa Metropolitului:

Biserica ortodoxă română din Ungaria și Transilvania, are astăḑi ḑi de sĕrbătóre, pentru-că pe scaunul vĕduvit al archiepiscopiei și metropoliei s'a întrodus și ridicat un archiereu, care prin activitatea sa mănósă, faptele sale strălucite din trecut și prin vîrtuțile sale apostolice, dă garanță pentru înflorirea și prosperarea ei în sfânta ei misiune.

Clerul și poporul din întréga metropolie simte astăḑi mare bucurie, pentru-că este cine sĕ-i mângăie, este cine sĕ-i binecuvinteze, este cine sĕ i conducă în calea vîrtuții, a religiosităţii și moralității, și spre cultură.

Astăḑi cu venerațiune și cu mândrie îndoită se pomenesce de tótă suflarea românéscă numele iubitului nostru metropolit, care este chemat a inaugura nóuă eră de înflorire și strălucire pentru biserica românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania.

Pentru noi cari avem norocirea la acéstă ḑi însemnată a fi împreună cu Inalt Prea-Sânția Sa la acéstă masă strălucită, în consonanță cu simțĕmêntul general al credincioșilor din metropolie, sĕ urăm ridicând paharul nostru, Inalt Preasânțitului Archiepiscop și Metropolit Ioan Mețianu, viéță îndelungată, sănĕtate și putere spre binele bisericei, salutea poporului român, și folosul iubitei nóstre patrii.

Intru mulți ani trăiască!

*

Dl *Petru Truța* a închinat cu următórele cuvinte pentru înaltul guvern al țerii:

In mijlocul acestor festivități de instalare a noului Archiepiscop și Metropolit ai bisericei gr.-or. române din acéstă patrie — prin predarea în ḑiua de astăḑi a cârjei archipăstoresci în mânile probatului și noului Archiepiscop și Metropolit — poporul român al acestei biserici își vede realisată o dorință generală.

Stând față cu acest fapt îmbucurător, datori suntem a ținea samă de toți acei factori cari au contribuit la realisarea dorinței poporului, esprimată prin votul congresului nostru național.

In caracterul poporului român din acéstă patrie, încă din vechime este pronunțată loialitatea față de casa domnitóre, și recunoscința față de toți binefăcĕtorii lui.

In acest act îmbucurătoriu al ḑilei de astăḑi, un mare factor a fost înaltul guvern al Maiestății Sale, care ascultând votul bisericei, l'a așternut înaltului Tron pentru aprobare.

Pentru acéstă procedere démnă și laială, prin care a lăsat liberă realisarea voinței poporului nostru drept credincios, — Biserica nóstră își esprimă recunoscința, și prin mine îi închină acest păhar:

A magyar kir. kormány tagjainak egészségére emelem ezen poharat.

*

Prea Cuvioșia Sa dl archimandrit *Augustin Hamsea* a închinat pentru representanții bisericilor surori, cu următórele cuvinte:

Cea mai însemnată virtute, propagată prin creștinism, este iubirea, față de Dumneḑeu, iubirea față de deaprópele.

Dar dumneḑeiesc este iubirea evangelică, comóră neprețuită, carea ne înalță ochii minții spre Ceriuri, ca sĕ aflăm, și sĕ cunóscem adevĕrul, și ne încălḑesce inimele nóstre pentru fapte și virtuți, prin cari sĕ putem representa cu demnitate pe pămênt frumseța cu care ne-a distins Domnul: chipul și asemânarea lui Dumneḑeu. Acéstă iubire o vedem esprimându-se din partea bisericilor surori față de biserica nóstră, prin faptul, că împreună cu noi se bucură de bucuria bisericei nóstre, — participând prin representanții presenți la acéstă solemnitate.

Și iubirii numai prin iubire i-se póte rĕspunde. Iubirea arătată este o puternică garanță pentru un mers mai spornic și mai succes în calea cea grea și spinósă cătră scopul comun, ce de-o potrivă îl urmărim cu toții, de a conduce și apropia pe credincioșii încredințați păstoririi nóstre, de perfecțiunea creștinéscă și prin acésta de bine și fericire, scopul suprem al vieței omenesci.

Biserica nóstră este cu tótă recunoscința și mulțămita fată de acest vĕdit semn de iubire. Și dând espresiune acestei recunoscințe și mulțămite, ridic paharul meu în onórea ilustrilor și mult stimaților representanți ai bisericilor surori, presenți la acéstă festivitate, adresându-'l celui mai înaintat în rang, Ilustrităţii Sale, Domnului Episcop al bisericei evangelice de confesiunea augustină și membru al casei magnaților, Dr. Fridrich Müller.

Sĕ trăiască ilustrii și mult stimații representanți ai bisericilor surori!

*

Secretarul metropolitan dl *Leontin Simonescu* a ridicat următorul toast pentru armată, pe care pentru particularitățile sale evidente mai bine în limba germână, îl publicăm în originalul germân, apoi în traducerea română:

Inmitten der Freuden dieses Festmahles ziemt es sich zu gedenken auch ernster Zeiten, die ein widriges Geschick den Völkern unserer Monarchie zulosen könnte.

Es soll das kein Wermutstropfen sein im schäumenden Freudenbecher, denn so möglich, so nahe uns drohende Gefahren auch wären, fest und treu und sicher steht unser aller Schirm und Hort, und mehr als je erkennen wir heute, dass die Freiheit der Völker dieser Monarchie sich unter die Fahnen der Wehrkraft derselben geflüchtet hat, und mehr denn je gilt heute des Dichters Wort — formell variirt —: in deinem Lager, du unsere brave, tapfere Armee, ist Österreich-Ungarn.

Während unter nahezu fünfzigjährigen staatsbildenden Versuchen Alles wankte, Manches stürzte, ist die Armee, einer der Grundpfeiler unseres Staatswesens von allen Splitterungen intact geblieben; fest gegliedert, durch stramme Disciplin in sich geeint, stellt sie in unzertrennlichem Gefüge das bunte Mosaik verschieden veranlagter zahlreicher Völkerschaften als ein einheitliches Ganze dar, und geziert durch Mannesmut und Mannestreue, eine wahre Bildungsanstalt für die Integrität des Charakters, setzt sie in der Stunde der Gefahr das kostbare Gut des Lebens ein im Kampfe für das Vaterland, und bezeugt uns so durch Thaten den Patriotismus, den wir andere so häufig durch Worte verherrlichen.

Erhobenen Hauptes gedenken wir in Dankbarkeit der ruhmreichen Vergangenheit unserer Armee und getrost blicken wir in die Zukunft unser aller Schicksal mit Zuversicht ihr anvertrauend.

Wenn dem so ist, nun dann soll es auch an uns nicht fehlen, und so wollen wir denn, vornehmlich an diesem Tage, feierlich geloben, dass wir die Armee, diese auserlesene Schaar unserer besten Kräfte, stets hoch halten, ihr Selbstgefühl wahren und heben werden, auf dass die Wehrkraft der Monarchie, allem Völkerhader entrückt, eine wahre Wehrmacht sei und bleibe, zu Schutz und Trutz.

Dankbar S-er Excellenz, dem Herrn Corpscommandanten, und sämtlichen Herren des stehenden Heeres, wie auch der vaterländischen Landwehr, die durch ihr Erscheinen an unserem Freudenfeste, das Lustre desselben gehoben haben, rufen wir, beide Theile der Armee zusammenfassend, in wahrer Loyalität und echtem Patriotismus, aus vollen Herzen: Unsere Armee hoch!

(Românesce):

Animați de acest prânḑ festiv, ne îndreptăm privirile la timpuri critice fatale, de cari o rea ursită multe póte aduce asupra popórelor monarchiei nóstre.

Nu voiu sĕ picur pelin în undele păharului plin de veselie, căci fie departe, fie aprópe periclele, cari ne amenință, puternic și neclintit și cu credință este scutul și paza nóstră, și mai bine decât altădată, vedem astăḑi, că libertatea popórelor acestei monarchie s'a refugiat sub stindardele puterii ei armate, și mai mult decât altădată se adeveresce astăḑi ḑisa poetului, — formal variată —: în castrele tale e Austro-Ungaria, tu armata nóstră eroică și vitéză!

Incercările de a constitui statul, continuate acum aprópe cinciḑeci de ani, tóte leau sguduit și multe le-au resturnat, numai armata, unul dintre stêlpii temeliei statului nostru, a remas întactă de tóte sfâșiările; bine închegată, și prin o rigurósă disciplină în sine unificată, dênsa ne presintă în organisațiune compactă mosaicul multicolor al numeróselor popórĕ cu diverse aspirațiuni ca o unitate întrégă; cu curagiu bărbătesc și cu credință bărbătéscă, ea'și pune prețul vieței în luptă pentru patriă, și ne învéță astfel prin fapte patriotismul, care noi ceialalți 'l-premarim de-atâtea ori prin vorbe.

Cu fruntea rĕdicată și pĕtrunși de multă gratitudine ne reamintim gloria din trecut a armatei, și cu mângăiare privim în viitor, încredințându-i fără temere sórtea nóstră a tuturora.

Fiind acésta așá, rêndul e acum la noi; promitem deci solemnel, mai cu samă în ḑiua de astăḑi, că pururea vom da armatei, elitei puterilor nóstre celor mai nobile, respectul cuviincios; îi vom conserva și înălța sentimentul ei, pentru ca puterea armată a monarchiei, ferită de certele popórelor, sĕ fie și pururea sĕ remână o potenția în apĕrare și în restrângere.

Mulțămind Escelenței Sale Domnului Comandant de corp și tuturor domnilor ai armatei permanente și ai celei teritoriale, cari prin presentarea lor la serbarea nóstră, i-au potențat acesteia nimbul și lustrul, și cuprinḑênd întruna ambele părți ale armatei, cu devotamentul adevĕratei loialități, și pătrunși de patriotism nefățărit strigăm din adêncul inimei: Armata nóstră sĕ trăiéscă!

*

Dl *Dr. Liviu de Lemény* a ridicat, în limba germană, următorul toast pentru orașul Sibiiu și representanții sei, primarul, etc:

Prea stimați domni!

Când óspeții germâni, urmând invitărei regelui Geza, descălecară înainte de acésta cu mai bine de șepte secoli în țara nóstră binecuvêntată, aci fundară prima lor locuință, pre carea, după ducele lor, o numiră cetatea lui Hermann.

Cetatea acésta în ḑile bune și în ḑile grele credinciósă a rĕmas patriei celei nóuĕ și cu îmbelșugare a resplătit ospilalitatea primită.

Locuitorii acestei cetăți totdeauna s'au distins prin viu spirit comercial, prin zel priceput de industrie, și nici odată nu a fost întrerupt contactul binefăcĕtoriu cu cultura țĕrei mari originare.

Cetatea Sibiiului și astăḑi ocupă loc de onóre și de frunte între celelalte cetăți din țară, și condusă de bărbați activi, prevĕḑĕtori și entusiasmați pentru binele comun, esceléză prin întroducerea acuisițiunilor moderne ale spiritului omenesc, indicând direcțiuni nouĕ și dând esemplu.

Acest oraș și pentru noi Românii a devenit un însemnat centru cultural, aci se află focularíul bisericei nóstre naționale gr.-or., al Asociațiunei nóstre culturale și al întreprinderei nóstre celei mai mari economice; chiar și pe terenul comerciului și al industriei se arată, deși încă modest, înrîurirea de viéță dătătóre a exemplului bun.

Se cuvine deci ca cu acest prilej, cu recunoscință sĕ ne aducem aminte de acéstă cetate și ai ei locuitori, și cu veselă mândrie împlinesc onorifica misiune, care mi-a rĕmas, ridicând păharul meu, și ca fiu al acestui oraș, întru înflorirea și prosperarea liberei cetăți regie a Sibiiului și întru sĕnătatea demnului ei representant, a domnului primariu Iosif Drottleff. Sĕ trăiască!

Despărțirea Archiereului.

Ultima ședință plenară la Arad, condusă de P. S. S. Episcopul I. Mețianu.

Marți în 23 Februariu s'a întrunit *Consistoriul eparchial aradan în ședință plenară*, la 10 óre a. m. Cu acéstă ocasiune s'a esmis o deputațiune de trei membri, ca sĕ învite pre I. P. S. S. în ședință; presentându-se I. P. S. S. în sala consistorială, prin o frumósă vorbire a fost bineventat în numele consistorului din partea Dlui asesor cosistorial Dr. Nic. Oncu, esprimând I. P. S. Sale felicitările Consistoriului, din incidentul că I. P. S. Sa din voința lui D-ḑeu esprimată prin votul congresului național-bisericesc și prin graţia Maiestăţii Sale Preagloriosului nostru Impĕrat şí Rege apostolic Francisc Iosit I., a fost ridicat la cea mai înaltă tréptă, la trépta de Archiepiscop şi Metropolit al bisericei gr. or. române din Transilvania şi Ungaria.

După acéstă vorbire a luat I. P. S. Sa cuvêntul şi a mulţămit Venerabilului Consistoriu pentru binevoitórele felicitări ce i-le adreséză, rugându-'l ca şi în viitor sĕ îngrijéscă şi cultive cu iubirea dovedită în întreg decursul archipăstoriei sale, sadurile cultivate de I. P. S. Sa în interesul desvoltării eparchiei şi poporului. Insufleţitorul discurs al I. P. S. Sale a străbătut adênc în inimile membrilor Consistorului.

După acésta I. P. S. Sa ceteşte un act, în carele aduce la cunoscinţa Venerabilului Consistor, că la fondul tipografiei diecesane înfiinţate pe spesele sale şi donată diecesei, care fond astădi este în suma de peste 45,000 fl., a donat şi depus la cassa consistorială suma de 10,000 fl. spre scopul ca acéstă sumă sĕ se adaugă la fondul tipografiei, şi din venitul acestui fond sĕ se ajute comune sĕrace la zidirea şi înfrumseţarea bisericilor.

I. P. S. S. comunică mai departe Venerabilului Consistor actul prin carele pentru timpul vacanţiei episcopiei, denumeşte şi încredinţéză conducerea Consistorului Prea Cuvioşiei Sale părintelui archimandrit şi vícar episcopesc Iosif Goldiş, iar pentru casul când va fi împedecat, părintelui Augustin Hamsea, asesor consistorial şi archimandrit al Mânăstirii Hodoş-Bodrog.

Din încrederea Venerabilului Consistor, luând cuvêntul după acésta părintele archimandrit Augustin Hamsea, dete espresiune recunoscinţei, cu care consistorul, ca representantul eparchiei, datoresce I. P. S. Sale pentru multele servIţii prestate în decursul archipăstoriei sale, atât de bogată şi de mănósă în fapte măreţe, costatând şi enumĕrând aceste fapte, prin cari viéţa şi viitorul eparchiei s'a organisat pe o bază solidă, ca sĕ se pótă desvolta şi înainta, şi sĕ pótă face faţă în ori ce împrejurări recerinţelor şi trebuinţelor clerului şi poporului.

După acestea I. P. S. Sa luându-şi rĕmas bun dela membrii consistoriului, a părăsit şedinţa, iar consistoriul, întru eternisarea la protocol a activităţii de ani 24 a episcopului, a luat cu unanimitate următoriul conclus:

„Consistoriul eparchial aradan, întrunit astădi în şedinţa plenară, luând act cu bucurie, că I. P. S. Sa Domnul episcop al Aradului Ioan Meţianu, din voinţa lui Dumnedeu şi prin încrederea şi iubirea bisericei esprimată prin votul congresului nostru naţional-bisericesc, aprobat la propunerea înaltului guvern al ţĕrii şi prin graţia Maiestăţii Sale Preagraţiosului nostru împĕrat şi rege apostolic, a fost chemat şi înaintat la cea mai înaltă demnitate în biserica nóstră naţională, la demnitatea de archiepiscop şi metropolit al bisericei greco-orientale române din Ungaria şi Transilvania, în momentul despărţirei, cu fiéscă alipire şi iubire cătră Inalt Prea Sânţia Sa metropolitul şi iubitul nostru archipăstoriu, în considerare că timpul celor 24 ani, de când din voinţa lui Dumnedeu, în calitate de episcop a condus destinele diecesei Aradului, constitue epoca cea mai frumósă şi mai bogată în fapte măreţe a acestei eparchii, cum sunt: seminariul şi alumneele diecesane, reşedinţa episcopéscă, organisarea institutului pedagogic-teologic conform trebuinţelor timpului şi ale clerului şi poporului nostru, sporirea numĕrului şcólelor confesionale în tóte părţile diecesei, activarea fundaţiunilor Elena Ghiba-Birta, Teodor Papp şi Ebestalvay, înfiinţarea fondului preoţimei aradane cu o activă de peste 300.000 fl., înfiinţarea şi donarea tipografiei diecesane eparchiei, sporirea fondurilor şi altor fundaţiuni diecesane, modul demn în carele a representat interesele nóstre bisericesci în afară, şi peste tot iubirea cu care a lucrat atât pe terenul spiritual, prin desele visitaţiuni canonice întreprinse, în tóte părţile diecesei şi pre desele epistole pastorale adresate regulat în fie-care an clerului şi poporului, cari au contribuit la ridicarea şi înaintarea simţului de pietate creştinéscă, — în considerare că tóte acestea constituesc tot atâtea monumente neperitóre pentru viitoriul acestei diecese, şi prin ele s'a pus o basă solidă organisării şi desvoltărei ulterióre a eparchiei: — acest consistoriu ca representant al eparchiei, îşi esprimă profunda sa recunoscinţă şi mulţămită, şi rógă pe atot puternicul Dumnedeu, ca în înalta demnitate la carea este chemat Eminenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Ioan Meţianu, sĕ-i conserve sănĕtate perfectă, ca sĕ pótă continua mulţi ani încă cu deplin succes mănósa sa activitate pentru ridicarea şi înaintarea bisericei şi poporului credincios din întréga metropolie".

Deputaţiunile inteligenţei

Pentru intregirea rapórtelor nóstre despre despărţirea I. P. S. Sale Metropolitului nostru, de foştii sei eparchioţi la Arad, mai dăm adi următórele:

După terminarea serviciului divin solemn din biserica catedrală, întreg poporul a însoţit pe I. P. S. Sa la reşedinţă, şi a întrat în curtea reşedinţei, unde corul din Chiseteu a cântat un imn compus anume pentru acéstă di de sĕrbătóre.

I. P. S. Sa, după-ce publicul a distins cu nenumĕrate aplause corul din Chiseteu, i-a mulţumit, le-a lăudat zelul şi sentimentul de jertfă, venind din depărtare aşa de mare, le-a dat binecuvêntarea, dorindu-le ca şi pe viitor corul din Chiseteu sĕ rĕmână fala poporului diecesan.

Poporul era încă adunat în curtea episcopéscă, când s'a presentat la Inaltpreasânţia Sa *o deputaţiune a elitei societăţii românesci din Arad*, compusă din tóte branşele sociale, spre a-şi lua rĕmas bun.

Oratorul acestei deputaţiuni a fost *Dr. George Vuia*, care a adresat I. P. S. Sale următórele cuvinte:

I. P. S. D-le Archiepiscop şi Metropolit!

Inteligenţa română din Arad, fără deosebire de confesiune, se presintă înaintea I. P. S. Tale, ca prin palidul meu graiu sĕ-şi esprime sentimentele ce o cuprind în acest moment de o însĕmnătate istorică în viaţa nóstră publică.

In timpul de aprópe un pătrar de veac, în care I. P. S. Ta, ca episcopul nostru, ai ocupat acéstă reşedinţă, noi, inteligenţa română de aici, nu odată am avut fericirea sĕ-ţi aducem omagiile nóstre, sĕ-ţi urăm în dile bune ca şi în dile rele, sănĕtate şi tărie, fiind totdéuna cu vĕdită cordialitate primiţi. Insĕ nici-odată ca acum, prilegiul de a ne presenta, n'a avut caracterul duioşiei, cum îl are asădi, când fiii sufletesci se despart de părintele ocrotitor şi mângăitor.

I. P. Sfinţite! Din voinţa bisericei vie, a clerului şi a poporului român ortodox din Ungaria şi Transilvania, ai fost ridicat, şi din prea înalta graţie confirmat, la suprema demnitate ce un muritor o póte ajunge în viéţa nóstră publică naţională. Ai atins culmea piramidei care după clasica asĕmĕnare a unui distins bărbat al neamului şi credincios fiiu al bisericei, îşi are temelia în popor până la cea mai ascunsă colibă, cuprindênd în corpul seu, ce spre ceriu se ridică, tóte elementele şi păturile societăţii nóstre.

Că tocmai al nostru episcop a fost învrednicit de acest loc înalt, nu ne putem ascunde mândria, ceea-ce de altcum nóuă aradanilor ne servesce şi de óre-care mângăere în momentul despărţirii.

Duioşia despărţirii de o parte, mândria distingerii de altă parte, apoi îngrijorarea pentru golul ce rĕmâne: iată amestecul simţirilor nóstre în acéstă óră. Dar, în sfîrşit, destinul ne comandă şi nóuă, şi nu ne rĕmâne decât supunêndu-ne sĕ urăm celui-ce ne părăsesce, ca plecarea sĕ fie într'un ceas bun, ceas fericit. Dee cerul, ca I. P. S. Ta, trecut dela o turmă mai mică, la cea mare, sĕ ai fericirea, ca înţelegênd glasul ei, în acelaşi timp înţeles de dênsa sĕ fii. Sĕ fii acel fericit architect, sub a cărui povăţuire, cei-ce vor lucra la conservarea zidirii autonomiei nóstre bisericesci, sĕ nu se serve decât de cementul moralei evangelice, ca astfel zidirea şubredită de vremuri neprielnice, sĕ o vedem compact consolidată, ca nici un vifor sĕ nu o póta dărîma.

Iar cât pentru noi, cei-ce facem parte din diecesa acum vĕduvită, cuprinşi de o legitimă îngrijire pentru viitor, cu supunere fiiéscă Te rugăm, sĕ nu ne uiţi, şi mai vîrtos sĕ-Ţi reamintesci câte odată, că în decursul păstorirei în mijlocul nostru ca episcop, în deosebite epoce, atunci când ca bun păstor, sufletul Ţi-ai pus pentru turmă, — noi, turma credinciósă, lăsând la o parte slăbiciunile omenesci şi neînţelegerile dintre noi, cu însufleţire şi devotament ne-am grupat pe lângă păstor, dând dovedi, că în timpuri grele păstor şi turmă una sunt!

Acéstă însufleţire noi aradanii am moştenit-o dela înaintaşii nostri: Nicorescii, Cichindialii, Raţeştii, Popescii, Popovicescii, Arcosii, cari au muncit din greu adunând pétră lângă pétră, până a putea zidi pe ruinele unei biserici străine de neamul nostru, biserica românéscă. La acéstă însufleţire, Te rugăm sĕ contezi şi ca Metropolitul nostru, de câte-ori glasul Tĕu păstoresc córda inimei ni-o va atinge.

In sfîrşit î-Ţi urăm I. P. Sfinţite, ca Dumnedeul părinţilor nostri sĕ-'Ţi dee dile multe şi senine, braţul care va purta toiagul metropolitan, sĕ fie un braţ plin de putere; capul, care va purta mitra archiepiscopéscă, sĕ fie încă mulţi ani un cap luminat, ca dintru înălţimea piramidei autonomiei nóstre, ochind tóte neajunsurile poporului românesc, sĕ îmbrăţişezi cu inimă caldă interesele lui vitale, cârmuind biserica vie cu demnitate şi cu şanse fericite întru mulţi ani!

La aceste cuvinte ale oratorului, s'a alăturat într'un adaus prea frumos, vicepreşedintele Asociaţiunii din Arad pentru cultura poporului român din Arad, dl adv. *Petru Truţa*, care a mulţămit I. P. S. Sale în numele *Asociaţiunii aradane pentru cultura poporului român*, al căreia patron a fost I. P. Sa, alăturându-se din inimă la cele rostite de dl George Vuia.

Amêndóuĕ deputaţiunile se presentaserĕ deodată înaintea Inaltpreasânţiei Sale.

I. P. S. Sa rĕspundênd vorbitorilor, le mulţumesce şi-'i rógă, ca sĕ continue sadurile lucrate de P. S. Sa în interesul desvoltării bisericei şi al poporului, constatând, că dela desvoltarea poporului depinde înaintarea nóstră a tuturor, de sus până jos.

Salutul presei.

„*Voinţa Naţională*" din Bucureşti, are în numĕrul sĕu apărut spre Dumineca instalării metropolitului nostru, următórea notiţă despre acésta:

Mâne, Duminică, va avea loc la Sibiiu, instalarea cu mare pompă în scaunul metropolitan, a noului ales, Metropolitul Meţianu, capul bisericei ortodoxe-române din Transilvania şi Ungaria.

Noul Metropolit s'a născut la 1828 în comuna Zerneşti, şi a studiat în Zerneşti, Braşov şi în Cluj. A întrat în seminarul din Sibiiu tocmai în primul an al venirii lui Şaguna ca vicariu general în fruntea diecesei. La 1850, îndemnat de bărbaţii fruntaşi, primí postul de protonotar al Branului. La 1853 fu ales paroch în Rêşnov. La 1858 fu numit de Şaguna administrator protopopesc şi strămutat la Zerneşti.

Aici părintele protopop Meţianu începe o rodnică activitate.

Pe terenul bisericesc, şcolastic şi politic, în sinóde, în congrese, ca şi în

---

FOIŢA.

Predică la înmormêntarea prim-epitropului din Sebeş Ioan Paraschiv.

> „Iara eu sfîrşesc astădi calea, ca şi toţi cei de pe pămênt, şi veţi cunóste cu inima vóstră şi cu sufletul vostru, că nici un cuvênt n'a fost deşert din tóte cuvintele cele bune, care au dis Domnul Dumnedeul nostru cătră noi." (*Isus Navi*).

Jalnică adunare!

Aşa s'a adresat cătră poporul sĕu órecând Isus Navi, conducĕtorul lui Israil în pămêntul făgăduinţei, când slăbit în puteri, şi gârbovit de bĕtrâneţe a vĕdut, că i-se apropie obştescul sfîrşit. Aşa ne dice şi nouă, iubiţilor, acest rĕposat al nostru iubit, astădi, când după o viaţă plină de sbuciumări şi suferinţe, sufletel sĕu a ajuns la repausul dorit.

Acolo conducĕtorul poporului ovreesc îmbĕtrânind a chemat în jurul sĕu pe bĕtrânii poporului, pe boieri şi pe cărturari şi le-a dis: „Intăriţi-vĕ fórte, ca sĕ păziţi şi sĕ faceţi câte sunt în legea lui Moise". — Aci un conducĕtor al poporului nostru trecênd la le eterne, ne-am adunat toţi, cu mic cu mare, tineri şi bĕtrâni şi de tótă starea, ca contemplând asupra sorţii nefericite a omului, sĕ ne întărim în credinţă sĕ ne punem toţi nădejdea în Mântuitorul nostru Isus Chr., care singur este scăparea şi mântuirea nóstră. Acolo bărbatul ales dis-a poporului sĕu: „Numai de Domnul Dumnedeul vostru sĕ vĕ lipiţi"; aici alt bărbat ales aduce aminte, că tóte de pe pămênt, putere, mărire, avere şi bunătăţi, deşertăciune sunt, tóte trec şi numai adevĕrul Domnului rĕmâne în veac, numai acela este în stare sĕ ne dea mângăere şi alinare în nĕcazuri şi dureri.

Acolo şi-a dat obştescul sfîrşit bărbatul carele au condus poporul eşit din robia Egipetului în pămêntul făgăduinţei, aici alt bărbat, carele a conlucrat cu fiii credincioşi ai poporului nostru, ca sórtea lui cea aspră sĕ se îmblândéscă, şi sĕ iasĕ din întunerec la lumina libertăţii omenesci. Da, a conlucrat după puteri, ca şi poporul nostru şi biserica nóstră sĕ ajungă la stare mai fericită. Ostenélă neobosită şi răbdarea neînfrântă în serviciul binelui public şi deosebi a naţiunei şi bisericei sale, pe care a iubit-o cu dragoste îmvăpăiată până la ultima sa rĕsuflare, este în puţine cuvinte viaţa distinsului rĕposat, a cărui ducere dela noi sĕrbătorim adi. Diua şi nóptea, în dile de bucurie, precum şi în celea multe de întristare, Ioan Paraschiv era totdeauna gata sĕ conlucre pentru binele naţiunei şi bisericei sale.

Născut la a. 1835 din părinţi negustori fruntaşi de aici, I. P. a studiat clasele gim. în Sibiiu, după absolvarea cărora a întrat în Academia de drept de acolo, apoi la universitatea din Bpesta, pregătinduse pentru cariera juridică. După absolvarea ştiinţelor juridice întorcêndusĕ iarăşi acasă, a întrat ca notar la magistratul de aici, mai apoi notar şi în urmă subjude la judecătoria cercuală de aici, care post l'a purtat până la a. 1896 când voind aşi petrece restul dilelor sale în linişte, s'a retras la odihnă binemeritată.

Oficiul public l'a care a fost chemat după învĕţătura şi cualificaţiunea sa, I. P. totdeuna l'a împlinit cu zel în conştienţiositate, spre binele poporului şi spre mulţumirea superiorilor sĕi.

La a. 1864 a păşit la fericita căsătorie cu juna Eugenia, fiica protop. gr. cat. din Zlatna, mai apoi canonic capitular în Blaj, Grigoriu Mihaly. Părechea fericită, ca fericirea sĕ fie completă a binecuvêntat-o D-deu în curênd cu doi gemeni Gregoriu şi Ana. I. P. acum se credea deplin fericit, şi cum nu? când posiţiune onorifică avea, de stare materială mulţămitóre se bucura şi mai presus în casa sa domnia binecuvêntare şi fericire.

Dar vai, ursita omenéscă! Flórea fericirei depline nu înfloreşte nicăiri pe pămênt. Fericirea lui I. P. nu ţinù mult, căci în timpul când se credea mai fericit, în timpul vieţei cele mai senine, ceriul fericirei sale s'a întunecat lovindu'-l cea mai crudă lovitură a sorţii: Fiica sa Ana ajunsă de morb repentin şi greu, fu răpită de nemilósa mórte din braţele părinţilor, în vêrsta cea mai frumósă.

Ii mai rămase acum băiatul Gregoriu, cu acesta se mângăia în nefericirea ce l'a ajuns, în jurul acestuia singur îngrădea ilusiunile sale de mulţumire şi fericire. Dar nici acésta fericire nu i-a fost dat sĕ-o guste până în sfîrşit. In cartea ursitei omeneşti a fost scris altcum. A fost scris ca şi unica speranţă a fericirei, sĕ i-sĕ răpéscă. Şi faţă de el a trebuit sĕ se împlinéscă cuvintele poetului: Bucurie, bucurie, vorbă frumósă în pustie, In tot locul te-am căutat, nicări nu team aflat!.. Căci nu mult după rĕposaraa surorei sale se bolnăví şi fratele sĕu geamăn Gregorie, şi după o bólă îndelungată la a 1889 se duse şi el la dênsa, la locaşul cel vecinic. Prin acésta s'a stins şi ultima schinteie a fericirei lui I. P. Acum nefericirea lui a fost completă, de aici încolo pentru el şi credinciósa sa soţie, n'a mai fost nici o atragere, nici o plăcere faţă de cestea pămêntesci.

(Va urma.)

conferinţele naţionale şi în municipii, Meţianu ia partea sa cu cinste şi demnitate.

În 1874 este ales vicariu episcopesc în Oradea-Mare. După 8 luni, la 3/15 Februarie 1875, fu ales Episcop la Arad.

In decurs de *24* ani a purtat acéstă demnitate cu onóre şi cu succes pe tóte terenele.

Noul Metropolit are acum frumósa vêrstă de 70 ani, se bucură însĕ de o sănĕtate completă, şi de o energie de necredut la o vêrstă aşa de înaintată.

Din parte-ne urăm noului ales, păstorire fericită şi rodnică, pe calea vrednicilor şi neuitaţilor predecesori.

O voce din popor.

Bucuria ce-a cuprins întréga biserică din incidentul întronării Escelenţiei Sale Inaltpreasfinţitului Domn *Ioan Meţianu,* în scaunul de archiepiscop şi metropolit, a străbătut şi-'n cele mai depărtate straturi ale poporul, mulţămită dragostei ce şi-a sciut'o câştiga acest prelat în convenirile sale cu poporul. Intre felicitările din incidentul instalării aflăm şi următórele versuri dela un cioban român, care însoţesce trimiterea lor între altele cu următórele rênduri:

„Inima mea, în care a pĕtruns atâta bucurie când am audit că P. S. Sa Episcopul Ioan Meţianu, a devenit în scaunul de Archiepiscop şi Metropolit gr.-or. Român din Sibiiu, nu mi-o putui reţiné, de a nu-'şi exprima datorinţa creştinéscă către Excelenţia Sa.

„Pe lângă gratulare bine voeşte, primeşte şi un mic dar păcurăresc dela mine, adecă un pahar de lemn, ca suvenire pentru diua de Instalare. Cu care cred că nu voiu face nici o conturbare, ci din contra bucurie; fiind între multele felicitări de pe la domni mari, una şi de la păcurari.

„In care dic eu, Trăiască Escelenţia Sa Archiepiscopul şi Metropolitul român gr.-or. Ioan Meţianu la mulţi şi fericiţi ani, mulţămind Atotputernicului, că 'L-a ţinut până astădi în perfectă vioiciune şi sănĕtate, şi rugându-'l ca şi de acum înainte sĕ-'i dăruiască sănĕtate, ca sĕ domnéscă mulţi şi fericiţi ani în centrul Românilor gr.-or. aparţinĕtori Metropoliei din Sibiiu“.

Escelenţiei Sale Ioan Meţianu noul Metropolit!

Timpul de mult aşteptat,
Fiind binecuvêntat,
Dela Domnul a sosit,
Biserica ne-a 'nflorit.
Cum sĕ nu, când a primit
Pe cel care l'a dorit,
Pe ea s'o păstoréscă,
Pe Români sĕ-i întăréscă,
In vîrtute şi 'n credinţă,
Şi în mare pocăinţă.
Poporul e bucurat,
Căci bun Tată-a căpătat,
Pe noul Metropolit,
Ioan Meţian numit,
Ce-a primit cu voe bună
Scaunul Marelui Şagună,
Cel dintâi Metropolit,
Ce pe noi ni-a despărţit,
De religia sêrbéscă,
Vrênd p'-a nóstră s'o lăţéscă.
Şi în urmă i-a călcat,
Miron marele bărbat,
Fiind iar Metropolit.
Dar ambii ne-au părăsit,
Excelenţiile Lor chemate,
Se trecă'n eternitate,
Asta s'a şi împlinit,
S'au dus şi n'au mai venit.
Orfani am fost remâiat,
Nou Tată ne-am căpătat,
Pentru care toţi serbăm
Şi ceriului ne rugăm,
Ca mulţi ani sĕ-'I dăruiască,
Puterea sĕ'I întăréscă,
Ca sĕ ne pótă scutí,
De năvaluri ce-or vení.

Bania la 9/III n. 1899.

Paul Dugalia
din comuna Bania, Cercul Bozovici, Com. Caraş-Severin.

O întimpinare

Sigetul-Maramurĕşului, 11 Martie 1899.

Onorată Redacţiune!

Nici mie nici nimĕnui din clerul şi inteliginţa română din Maramurĕş, nu 'mi-a venit în minte a lucra pentru episcopia maghiară gr. catolică, de care poporul de aici n'are lipsă, căci cele 50 parochíi din Maramureş sunt curat românesci.

Respuns mai pre larg transmit „Unirii“ din Blaş.

Cu stimă. *T. Bud.*
vicariu

Aceste şire le-am primit ca întimpinare la ştirea lui „Pestí Napló“, înregistrată de noi în numĕrul 19. In numĕrul mai nou al „Unirii“ vedem şi pe larg declaraţia Domnului vicariu. Abstrăgênd dela observările privitóre la fóia nóstră, că atari notiţe le-am fi reprodus cu scop de „a ataca“ (?) pe cei la cari se refer, sau cu „rea voinţă“, — respunsul dlui vicariu e îmbucurător şi liniştitor, lăpădându-sĕ fórte hotărît de intenţiile ce i-s'au atribuit, de-a lucra pentru întroducerea limbei liturgice maghiare, intenţii atribuite dsale de diarul maghiar „P. Napló“, *nu de noi.*

Noi ne-am arătat dór' evident îndoiala prin cuvintele cu cari am întrodus notiţa, că: „Nu ştim de unde, de unde nu, — foile unguresci aduc mereu ştiri despre o lucrare în acest sens în sinul bisericei unite române“?

NOUTĂŢI

Procesul bisericei Sf. Nicolae. Cetim în „Costituţionalul“ de Duminecă, 7 (19) Martie sub rubrica „Ultime imformaţiuni“ următórele:

„Eri 5 Martie era la Tribunalul Ilfov, secţia I, primul termen de infăţişare al procesului bisericei Sf. Nicolae din Braşov în contra Statului român pentru renta şcólelor. Biserica era representată de d-nii Titu Maiorescu şi Vasile Lascar, iar ministerul cultelor de dl Cireşanu.

„Preşedintele Tribunalului a comunicat mai întâi o petiţie semnată de d-nii Gh. Pop şi Goldiş, transmisă prin ministerul de justiţie, în care aceşti domni arată, că biserica din Braşov-Cetate nu a dat mandat pentru intentarea acestui proces.

„Dl Lascar observă, că nici nu e intentat procesul din partea acestei biserici, ci din partea bisericei Sf. Nicolae, care singură a fost în relaţii bănesci cu Statul român, din vechíme şi până astădi, că prin urmare petiţia d-lor Pop şi Goldiş nefiind o intervenţie în regulă, n'are ce căuta în procesul de faţă.

„Preşedintele Tribunalului a şi înlăturat incidentul, şi asupra cererii d-lui Cireşan de a i-se comunica tóte actele pe care biserica Sf. Nicolae îşi spriginesce reclamaţia, a dispus sĕ se facă acéstă comunicare la grefa Tribunalului, iar judecarea procesului s'a amânat pe diua de 15 Septemvre.

„Tribunalul a fixat o di aşa de îndepărtată, pentru a o puté ocupa întrégă cu importanta chestie a rentei bisericei Sf. Nicolae din Braşov, fără a mai admite alte procese pe rol“.

„Tribuna Poporului“ dă mai pe scurt acéstă ştire, spunênd însĕ, că actul dlui *G. B. Pop* a fost însoţit de o adresă a ministrului *nostru* de justiţie, deci a celui unguresc. Cunoscênd intimitatea dintre „Tr. Pop.“ şi dl G. B. Pop, credem că e corectă informaţia ei. Dar ne întrebăm atunci miraţi, care sĕ fie „nexul causal“ al acestei adrese?

*

Odăjdii preţióse. Pe la finea sĕptĕmânii trecute a sosit din Paris dela casa „Biais-ainé“, la Bucureşti, un transport de vestminte preoţeşti.

Transportul se compune din 3 rênduri de odăjdii arhiereşti complecte, din 17 rênduri odăjdii preoţeşti, 13 diaconeşti şi 10 stihare pentru anagnoşti.

Aceste vestminte, admiral de frumóse, au costat *40.210* lei şi sunt destinate pentru Metropolia din Iaşi şi Episcopiile din Roman, Buzeu, Huşi şi Rîmnic.

*

Sfinţirea noului edificiu gimnasial de stat din loc, se celebréză Joi, în 11 Martie v. c. Sunt învitate la festivitate şi autorităţile nóstre bisericesci şi venerabilul Consistor.

*

Teatru român în Bucovina. Un comitet de dómne şi domni români din Cernăuţi au deschis vre-o 200 de liste de subscripţie, pentru adunarea unui fond necesar înfiinţării unui *Teatru Naţional român în Bucovina.* Se speréză un resultat frumos. Sĕ ajute D-deu!

*

Dela Societatea „Petru Maior“ din Pesta, primim următorul anunţ, asupra căruia atragem binevoitórea luare aminte a cetitorilor:

„Aducem la cunoscinţa Onor. public român, că din raportul anual pe 1897/8 al societăţii de lectură „Petru Maior“, raport, în care de astă dată se mai află şi o statistică amĕnunţită a studenţilor români dela înstitutele superióre, din patrie şi străinătate, mai avem încă un numĕr destul de considerabil de esemplare.

In vederea speselor mari împreunate cu tipărirea raportului, societatea a decis ca acest rest sĕ se vêndă à 50 cr. esemplarul, plus 5 cr. porto.

Rugăm pe cei înteresaţi a se adresa societăţii „Petru Maior“, (Budapest, IV. Molnàr-utcza 20, II. 10)

*

Etate de 102 ani. In 21 Febr. v. a fost înmormêntat în Blăjel, ţeranul român Ioan Grădinariu, care ajunsese în viaţă vêrsta prea frumósă de *102* ani, şi până în timpul din urmă nu fusese nici când bolnav!

*

Mórte. *Ieronim G. Bariţiu,* funcţionar în pensiune al institutului de credit şi de economíi „Albina“, după lungi suferinţe a rĕposat în Domnul în 18 Martie n. 1899, în etate de 51 ani.

Inmormêntarea i-s'a făcut Luni, din casa rece a institutului alienaţilor din Sibiiu, în cimiterul gr. or. din Suburbiul-inferior.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Funcţionarii institutului de credit şi de economíi „Albina“.

*

După 25 ani. Intre factorii, cari au contribuit în mare mĕsură pentru ridicarea economiei din patrie se numĕră în rêndul prim firma Edmund Mauthner din Budapesta, care serbéză acum iubileul de 25 ani ai esistenţei sale. Activitatea acestei firme a fost apreţiată peste tot, iar şeful aceleia a fost distins pentru meritele sale cu crucea de cavaler a ordinului Francisc Iosif şi a ordinului ung. rusesc Sf. Ana, precum şi cu crucea de oficer a ordinului naţional princiar bulgar. Firma are titlul: liferant de curte ces. şi reg., liferéză de ani trebuinţele pentru catelele, grădinile şi proprietăţile M. Sale aflătóre în Austro-Ungaria, apoi pentru multe curţi regesti, princiare, archiduceşti etc. Afară de aceea seminţele Mauthner au fost distinse de 27 ori la esposiţiuni interne şi esterne. Catalogul principal iubilar, pe care-'l espedéză firma la dorinţă franco şi gratis, este un adevĕrat op de artă, un îndreptar escelent pentru cultivarea plantelor, nu numai pentru numĕrósele indicíi de cultivare cuprinse, ci şi pentru ilustraţiunile, ori plante escelente fotografice, naturale. De remarcat este că acest catalog principal nu este adiustat atât de frumos pe spesele cumpărătorilor, pentru-că preţurile seminţelor cuprinse avênd calitatea superióră cunoscută şi necondiţionntă încredere mai eftine decât la ori ce firmă ungară sau esternă. Acéstă eftinătate îşi află esplicarea în vêndarea cea mare a firmei Mauthner şi este interesant a ştí că raportând spesele totali ale catalogului pe tóte ordinele ce viu, abia ear 3/4 cr. pe fiecare comandă.

*

Telefon pentru armată. La ministerul român de rĕsboiu se ocupă cu idea înfiinţării pe lângă fie-care corp de armată, a unui serviciu telefonic exclusiv numai pentru trebuinţele armatei. Corpurile de armată vor fi legate cu reşedinţele divisiilor şi cu reşedinţele companiilor care fac gardă pe frontierele ţĕrei: Carpaţi, Dunăre şi Prut. Serviciul telefonic se va îndeplini prin soldaţii din regimentele de geníi.

„VICTORIA“

Arad, 7 Marte 1899.

In 5 l. c. s'a ţinut adunarea generală a institutui de credit şi de economii „Vicroria“ din Arad, fiind de faţă un numĕr frumos dintre acţionari. Dintre punctele puse la ordinea dilei, remarcăm în deosebi raportul direcţiunei despre activitatea sa în decursul anului trecut. In acest raport se face o reprivire asupra stărilor nefavorabile, asupra recoltei slabe şi a criselor ce au erupt în urma acestora pe pieţele de bani, influinţe care au fost de natură păgubitóre desvoltării institutelor de bani. In urma acestora direcţiunea a fost necesitată prin forţa împregiurărilor a se pune în reservă faţă cu numĕrósele cereri de credite nóuĕ, şi a rĕmânea numai pe terenul operaţiunilor de bancă reale şi solide. Pentru a-şi face capitalele cât mai mobile pentru vremuri de nevoie, institutul şi-a redus împrumuturile hipotecare.

Pe lângă tóte acestea se constată cu mulţămire, că şi în decursul anului trecut tóte operaţiunile de bancă şi averile înstitutului s'au desvoltat în mĕsură considerabilă. In interesul consolidării institutului fondul de reservă s'a dotat şi de astădată cu o sumă considerabilă de peste 7000 fl. din venitul anului trecut, care întrece suma de 51,000 fl. Astfel fondul de reservă s'a urcat la cifra de peste 127,000 fl.

Fondul de pensiune al funcţionarilor s'a urcat la suma de 16,000 fl. dotându-se si pentru acesta fl. 2300.

Pentru fondul special de reservă s'a dat fl. 4000.

Iar pentru scopurile fiiantropice şi culturale fl. 2000

Dividenda pentru anul 1898 s'a ficsat cu 8 fl. de acţie şi cuponul Nr. 11 e plătibil imediat după adunare.

Din conspectul operaţiunilor reese că totala circulaţiune întrece suma considerabilă de 20 milióne. Depunerile au crescut la suma de peste 1,200,000 fl., suma escontului trece peste 1,100,000 fl., hipoteca arată peste 360,000 fl. şi împrumuturile pe efecte peste 24,000 fl.

Şi aceste câteva date ne dau dovadă completă despre crescerea şi întărirea pe temelii trainice a institutului „Victoria“, care în timp relativ scurt, a ajuns la resultate atât de frumóse şi a sciut sĕ-şi câstige încrederea publicului mare. *X.*

Bibliografic. *„Das maghiarische Ungarn und der Dreibund“,* acesta e titlul unei broşure, apărute în dilele acestea în München, şi care s'a trimis şi la redacţiunea nóstră.

Autorul anonim „Hungaricus“ arată curentul bolnăvicios, de care e condusă politica statului nostru, dela era dualismului încóce, şi tendinţa de a da statului caracterul unui stat pur naţional maghiar.

Autorul broşurei cunósce bine situaţia în statul nostru, însĕ cu ignorarea ţinutei românilor dela anul 1860 până la 1884, se ocupă numai cu starea politică creată dela acest an încóce, şi cu preferinţă citéză numai acte din timpul din urmă.

In conclusiunile sale autorul ajunge la minimul din pretensiunile românilor, anume pretinde numai esecutarea în mod cinstit a legii de naţionalităţi.

Cu mult succes grupéză motivele aduse de către diarul nostru de mai multe-ori, când arată că autonomia Ardealului în programul partidului naţional dela noi, e luată numai pentru ca la o eventuală încercare de compromis sĕ fie ce fără multe greutăţi sĕ se pótă sacrifica, deóre-ce autonomia Transilvaniei ar sparge solidaritatea dintre Românii din Ungaria şi Transilvania.

Dintr'altele broşura acésta e de următoriul cuprins:

1. Statul naţional maghiar în lumină istorică şi politică.
2. Statul naţional-maghiar din punct de vedere al raportului dintre popórĕle Ungariei.
3. Política de stat a Ungariei în serviciul statului naţional maghiar.
4. Resultatul politicei de maghiarisare şi influinţa acelei politice asupra popórelor nemaghiare din Ungaria.
5. Lupta dintre guvern şi nemaghiari.
6. Urmările şi manifestaţiunile legate de politica de maghiarisare.
7. Reflecsiuni finale.

DIN PUBLIC.

Pentru cele cuprinse în rubrica acésta, Redacţiunea nu primesce rĕspunderea.

Declaraţiune.

De repeţite-ori mi-a venit la cunoscinţă, că negustorii, cari nu stau în nici o relaţiune cu mine, vênd seminţe economice şi de altfeliu, mai ales seminţe de sfecle ca seminţe Mauthner.

Ţin de datorinţă, **deoparte ca informaţiune publicului economic, de altă parte pentru a scuti interesele acelor comersanţi,** cari procură seminţele trebuincióse dela mine a declara, că la domnii vêndĕtori din provincie numai seminţe economice şi de grădini au sĕ se privéscă ca **veritabil provenind dela mine,** a căror pachetare e provĕdută sau

cu plomba mea,

sau cu marca mea de scutire registrată, **representând un**

urs în 2 picióre,

sau cu ambele.

EDMUND MAUTHNER,
liferant de curte ces. şi reg.
negoţ en gros de seminţe
Budapesta, VI. Strada Andrássy 24.

Curs de altoit pomi.

Cursul de altoit pomi pentru anul de faţă îl vom ţiné Duminecă la 14/26 Martie c. în comuna Gurarîulni. Inceputul după serviciul divin. Cu acéstă ocasiune se va da instrucţiune din diferiţii rami de altoit pomi, cum şi despre cultura pomilor peste tot. Invităm la acéstă lucrare folositóre pe toţi membrii şi spriginitorii Reuniunei.

Sibiiu, 4/16 Martie 1899.

Comitetul „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa, preşedinte. *Victor Tordăşan,* secretar.

Voci din public.

Scrisóre de mulțumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Noembre 12 anul 1895 eram așa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de ḑile a trebuit sĕ zac în acelaş loc, fără sĕ mĕ pot mişca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 Ibs la 130 Ibs, un semn despre durerile grozave, ce-am avut sĕ îndur în atâția ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, aşa am auḑit de liniments electric, scalde turceşti, şi după tot feliul de ocupațiuni medicale, nu me simțém mai bine, aşa că ultimul medic ce l'am ocupat mi ḑise, că nu primesce mai mulți bani dela mine, pentrucă banii sunt aruncați fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlnii un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică, antirheumatică**, ce-ar fi un mijloc fără greş contra rheumatismului. Eu ii povestii din esperențele mele cu alte mijlóce, şi aveam fórte puțină încredere. Parecă mâna sorții mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, şi că inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéză. Da, am câştigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot esprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a prețui tóte comorile lunei pe lângă **thea Wilhelm pentru curătirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiți aşa buni, domnule, şi trimiteți-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete din thea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate şi viață îndelungată, rĕmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. New-Jork. [192] 6—9

Se află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar,* Sibiiu.

Neauḑit.

191 obiecte admirabile pentru numai 2 fl. 20 cr.

1 splendid **orologiu** aurit cu garanță pe 3 ani.
1 **lanț aurit.**
1 **admirabilă tabachieră.**
1 **escelentă oglindă de toiletă lustruită în etui.**
1 **notes** legat în piele englezéscă.
1 **părechie butoni de mangete** garn. din aur dublu pa.
1 **părechie butoni de cămăși garn.** din aur dublu prima.
1 **părechie cercei** din aur dublu prima, cu petri imitate.
1 **garnitură de scris fórte folositóre.**
1 **săpun de toiletă cu miros fin.**
72 pene de scris fórte bune din oțel în pachetare originală.
25 cóle hârtie de epistole fină.
25 cuverte fine şi **50 obiecte.** cari îi trebuesc fiecărei gospodine.

Cele **191** obiecte amintite le liferéză numai pentru 2 fl. 20 cr. (numai orologiul are acéstă valóre) casa de esport elvețiană

H. Scheuer, Krakau,
Josefsgasse 46.

Ce nu corĕspunde se primesce îndată înapoi. [10] 10—10

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de
Sextil Pușcariu
à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Recomandăm tuturor broșura apărută tocmai acum:

Obolul sĕracului
la
monumentul
Marelui ANDREIU.

Cântări ocasionale dedicate Metropolitului

Șaguna,

colectate și arangiate de

MARIA CUNȚANU.

Prețul 10 cr.

Venitul curat se va adaoge la colecta pentru monument.

Se póte procura dela
Tipografia și librăria archid.
Sibiiu.

Kranke! Sicherſte Hilfe!

Wer ſchnell geſund werden will, darf keine Medizin mehr nehmen, ſondern muß das Naturheilverfahren anwenden, dies iſt die einzig richtige Krankenbehandlung. **Bilz, Das neue Naturheilverfahren.** Preisgekröntes Geſundheitsbuch. Tauſende Kranke verdanken demſelben ihre Wiedergeneſung. Giebt für jede Krankheit genaue Kurvorſchrift, lehrt auch **Kneippkur**, Maſſage, Heilgymnaſtik, Krankenkoſt und Schutz gegen Krankheiten ꝛc. In **wenig Jahren** von **600 000 Familien gekauft**, beſter Beweis für deſſen Vorzüglichkeit. 2000 Seiten, 700 Abbildungen. Preis gebunden Mk. 12.50 oder fl. 7.50. Zu beziehen durch alle Buchhandlungen und **F. E. Bilz' Verlag, Leipzig.**

Bilz' Naturheilanſtalt (Schloß Lößnitz) Dresden-Radebeul behandelt jährlich Hunderte von Patienten aller Art mit beſtem Erfolg. 3 approbierte Aerzte. Platz für 150 Kurgäſte. Proſpekte frei durch die Direktion.

[46] 2—6

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta **părțile stricate și defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății)** precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grĕță, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine este de **40 ani probat**

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului (țițelor) femeesci, la înțărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză **întreg actul mistuirei,** produce un **sânge sănĕtos și curat** și este un **remediu de casa poporal** probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei. [50] 23—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui **B. Fragner în Praga** și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, asemenea tóte părțile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată!

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

Pentru a înlesni și celor mai lipsiți copii de școlă procurarea de **cărți didactice,** ne-am decis a *reduce prețurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru școlele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl.	—.24	la fl.	—.20
Aritmetica de V. Roman leg.			„ „	—.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl.	—.40	„ „	— 30
„ II. „ „ „ „	„ „	—.32	„ „	—.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.15
Geografia de V. Roman			„ „	—.08
Istoria naturei și fisica de Z. Boiu	dela fl.	—.30	„ „	—.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ ungurescí	„	2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80
Modele de desemn à 24 foi	„	1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 27 Sibiiu, Joi 11/23 Martie 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

După ḑilele festive.

Inima ne saltă de bucurie privind la ḑilele festive ale bisericei nóstre din incidentul instalărei I. P. S. Sale Dlui archiepiscop și metropolit al nostru Ioan Metianu.

Manifestațiunea s'a început la Arad, de unde și-a luat rĕmas bun păstorul sufletesc, care ani 24 a stat în fruntea eparchiei ca bun părinte.

Fii recunoscĕtori au petrecut pe părintele iubit până la granița diecesei, și cu lacrimi au privit cum trece dela ei acela, care ani 24 a împărțit cu ei și bucuriile și durerile pentru sórtea bisericei.

Lacrimile de durere, de duioșie s'au schimbat în lacrimi de bucurie la salutul călduros isvorît din inimile poporului credincios din archidiecesă.

Dela fii buni a trecut pragul la alți fii buni, între cari s'a născut și între cari și-a petrecut anii tinereței.

Provedința dumneḑeéscă a binevoit a dispune, ca ḑilele bĕtrânețelor sĕ le petrécă I. P. S. Sa în mijlocul acelora între cari și-a început activitatea.

Manifestațiunile de stimă, de reverință, de iubire, s'au ținut lanț dela granița archidiecesei până la Sibiiu, și aici s'a pus coróna festivităților.

Au fost manifestațiuni nemeșteșugite, sincere, ele au tălmăcit intimitatea dintre părinte și fii, și dovadă despre acésta ne sunt vorbirile rostite în tot drumul dela Zam până la Șibiiu, și cele rostite aici până la încheierea festivităților, care s'a făcut cu concertul festiv al reuniunei române de musică din Sibiiu.

Au fost aceste ḑile ḑilele de bucurie ale bisericei nóstre și ele se rĕsfrâng mai ales asupra bisericei nóstre.

Cine ne-a salutat cu cuvinte calde, cu iubire, cu sinceritate, acela bogăția inimei sale bisericei o a adus prinos, căci cinstit, onorat, stimat metropolitul nostru, stimat capul metropoliei nóstre stimată este însași biserica.

Ne-a căḑut bine, când am vĕḑut celelalte biserici din patrie luând parte și ele la bucuria bisericei nóstre și contribuind la consolidarea legăturei, ce trebue sĕ esiste între tóte bisericile creștine în aceste ḑile de grea cercare pentru tóte.

Noi, cari în manifestațiunile bucuriei nóstre în colónele ḑiarului nostru la locul prim am dedicat cuvinte de sinceră felicitare pentru metropolitul bisericei române greco-catolice, cu iubire privim și la puținul ce se publică despre ḑilele nóstre de bucurie.

În bucuria nóstră normativ este faptul, că între bisericile creștine tot mai tare străbate dorul de a ne apropia și a căuta puncte comune de apărare în contra curentului dominant aḑi în statul nostru, curent vrășmaș tuturor bisericilor creștine.

Ne-a căḑut de tot bine, vĕḑênd cum tóte cercurile oficiale au dat espresiune bucuriei generale din incidentul instalării metropolitului nostru.

Ca popor per eminetiam dinastic, prin cuvinte elocuente am dat espresiune iubirii nóstre către dinastie și tron, prin cuvinte alese am dat espresiune iubirei nóstre, alipirii nóstre către stat și către ale lui instituțiuni constituționale.

Forța nóstră în concertul popórelor, în concertul statelor europene este brava nóstră armată. A fost natural ca după persóna Maiestății Sale a monarchului, după guvern, cuvinte însuflate de specială insuflețire, de deosebit entusiasm sĕ fie adresate armatei și bravilor ei conducĕtori.

Cu plăcere accentuăm bunele relațiuni dintre biserică și dintre administrațiunea comitatului și a orașului nostru.

Raportul favorabil a vorbit și din gura oratorului nostru, și din gura vicecomitelui și a primarului orașului, cari au reflectat la aceste stări favorabile.

Au fost aceste ḑile senine, pretutindenea a fost bucurie, festívitățile au fost arangeate cu entusiasm, bunăvoință și pricepere, și dacă cineva află ceva de esceptionat, aceea se reduce la gustul personal, și — de gustibus non este disputandum.

Cu mândrie privim asupra ḑilelor de bucurie ale bisericei nóstre din incidentul instalărei motropolitului nostru.

Au fost ḑile senine, pline de lumină și de căldură.

Dea Dumneḑeu tot ḑile senine, ḑile pline de lumină și de căldură bisericelor crestine din patrie, spre a-și puté împlini nobila lor misiune.

Salut Metropolitului. Esc. Sale Inalt Prea Sfințitului nostru Archiepiscop și Metropolit, I-sa trimis, între altele, din Cernăuți, în ḑiua instalării, următórea telegramă de felicitare:

Eminenției Sale
Ioan Mețianu, Metropolit
Sibiiu.

Participând la solemnitatea instalării Eminenției Vóstre de cap al sântei nóstre biserici, rugăm pe Atotputernicul sĕ Vĕ dăruiască putere, ca mulți ani sĕ conduce-Ți naia bisericei spre mărirea lui Dumniḑeu și fericirea neamului.

Botiș, Deseanu, Dure, Cioloca.

Lărgirea dreptului electoral iarăși a fost nițel discutată ḑilele astea în dieta ungară, și din dietă în presă. Se știe că primul ministru Széll, făgăduise în decursul pertractărilor de pace, că asupra chestiei acesteia își va spune părerea în parlament, d. e. la discuția asupra budgetului de interne.

Acum a sosit plinirea vremii. Luni deputatul Holló l'a interpelat privitor la lărgirea dreptului electoral. A arătat din câte puncte de vedere e necesar asta.

„Nici chestia naționalităților, a ḑis Holló, nu póte forma pedecă. In cercurile naționalităților, alegĕtorii nemaghiari și aḑi sunt în majoritate. De vreau își pot alege și aḑi deputați naționaliști. Și-apoi e cu mult mai bine, dacă deputații naționalităților sunt, ca croații și sașii, aici în dietă, și aici sĕ validitéză, de cât sĕ mérgă sĕ tradeze, în afară, sĕ compromită „națiunea“ în fața strĕinătății, sĕ conspire acolo contra constituției ungare!“ E pentru *votul universal*, și cere primului-ministru o declarație favorabilă.

Min. președinte Széll a respuns fórte îmbumbat până sus, fórte circumspect.

„Declar — a ḑis între altele — că voiu *studia chestia*, că disproporțiile cele prea pronunțate, privitor la cens, *pot fi óre* nivelate și *cum?* Mai mult de-atâta n'am declarat și nu declar nici astăḑi. Are drept interpelantul că e o pretensiune a liberalismului însuși *in thesi*, continua lărgirea a drepturilor. Dar că în Ungaria, între împrejurările date, putem óre merge în direcția acésta (a lărgirii drepturilor adecă), asta nu póte fi decretată numai așa după șablon, fără ținerea în vedere a fórte multor altor mari interese! (Ințelege: cel mai mare între tóte interesul măghiarisării...) Așa cred, că proced corect, dacă în chestia asta îndemn la precauțiune pe fie-care maghiar, pe fie-care cetățean, pe fie-care membru al patriei, căci cel mai mic pas greșit, ar însemna sărirea în abis întunecat, sărire a cărei urmări nu le-am mai putea repara...

„Noi încă în decursul pertractărilor am luat un punct în proiectul despre judicatura Curiei, prin care *restanța de dare* nu mai e pedecă întru eserciarea dreptului electoral. Asta e un lucru pe care noi l'am luat deja ca lărgire a acestui drept, dar ca acéstă lărgire s'o facem în tóte privințele, ăsta e un lucru asupra căruia trebue fórte mult gândit!

„Eu mĕ voiu ocupa cu chestia, și anume că disproporțiile de aḑi, *când, cum și în ce mĕsură* sĕ se niveleze?“

Cu alte cuvinte: Sĕ nu prea nădăjduiți voi neamuri nemaghiare, o lărgire adevĕrat liberală, modernă, nepreocupată, a legii electorale, nici sub „nóua mea eră“, nóuă în aparență, dar póte mai șireață, mai periculósă, ca cea „veche“..

Inevitabila reacțiune.

I.

(=) Preocupați în sĕptĕmânile acestea de materialulul nóuă mai apropiat și mai prețios, al sĕrbărilor de instalare, n'am mai putut inregistra tóte evenimentele la ordinea ḑilei, pe cari altfel la nici o întêmplare nu le-am fi trecut cu vederea. Vom reveni însĕ asupra unora, acum.

Un atare eveniment vrednic de atenția nóstră, este, fără îndoială, trecerea în masse a *Șocaților romano-catolici din Santova, dela legea papistașă, la confesiunea dreptcredinciósă, la vechea lege greco-orientală sêrbéscă.*

Iată, în linii repeḑi, despre cine și despre ce e vorbă:

In mai multe comune ale comitatului Bacica (Bács), în Ungaria, locuesc vre-o 20.000 de așaḑiși „*Șocați*“, cari sunt Sêrbi ce fuseseră și ei înainte de asta cu vre-o 200 de ani, la venirea lor în Ungaria, de credința ortodoxă orientală, dar cari cu timpul au fost amăgiți sĕ trécă la papistașism.

Trecuți odată la papistași, ei s'au rupt și din legăturile firești ce le aveau cu frații lor remași în sinul și la conducerea bisericei naționale sêrbești, și au căḑut în legăturile cârmuirii bisericii papistașe din Ungaria, anume a bisericei maghiare catolice din partea locului.

Avêndu'-i la disposiție, capii bisericei apusene nu s'au mulțumit a îngrijí numai de trebuințele lor pur spirituale, și anume pur bisericesci și de credință, ci nu peste mult au pornit o acțiune, după un plan premeditat, ca biserica sĕ o întrebuințeze față de acești noi credincioși ai „bisericei singure mântuitóre“, de un instrument prin care sĕ-i înstreineze pe încetul și ca pe nesimțite, și de naționalitatea lor, până-ce se vor trezi cu totul absorbiți nu numai ca credință, ci și ca națiune!

Pretecst de pornire a acțiunii acesteia aveau în faptul, că Șocații trăiesc în multe comune amestecați cu Unguri catolici, deci au ḑis: predica are sĕ fie ținută în dóuĕ Dumineci în limba sêrbéscă, a treia duminecă în cea unguréscă. Asemenea și unele părți ale serviciului divin. Ca început sĕ mulțumeau cu atâta. Și asta așa a fost dela 1790, până la 1892.

La 1892, de când frigurile de maghiarisare bântue mai cu impaciență, minoritatea maghiară a cerut episcopului, sĕ fie predică unguréscă tot a dóua Duminecă.

Episcopul nu numai că a dat loc cererii, ci, cu tactul care l'a dus la sfîrșitul ce-'l vede aḑi, a creḑut momentul potrivit pentru a face un nou și mare asalt spre maghiarisarea celor aprópe 2000 de Sêrbi, deci a ordonat ca: nu numai a doua Duminecă sĕ fie predică maghiară, ci în fiecare Duminecă sĕ fie și predică și și slujba întrégă, în limba maghiară, dar — și în cea a Șocaților!

Acesta era un pas mare nainte: peste vre-un deceniu ori dóuĕ urma, firește, scóterea de tot din biserică a serviciului în limba națională a Șocaților, și decretarea lui numai în limba maghiară.

Acest sfîrșit l'au întrevĕḑut și bieții Șocați, și au protestat contra inovației; dar cine sĕ le asculte glasul lor?

Dela 1892 până acum s'au tot frământat ómenii și s'au nĕcăjit.

Vĕḑênd însĕ că ori-ce rugare a lor nu are primire la ușile căpeteniilor lor papistașe, și cum ori-ce acțiune produce în mod inevitabil și o *reacțiune*, cei mai bărbați dintre ei au luat acum o hotărîre decisivă: *sĕ iasă de tot din legătură cu biserica papistașă autocrată, și sĕ se reîntórcă la matca veche, la credința lor cea dréptă rĕsăriténă de la care s'au abătut înainte cu veacuri.*

Căci le e dragă și lor limba și naționalitatea, și au vĕḑut și ei, că scut mai bun pentru aceste nestemate tesaure ale poporului, abia de pot găsí altundeva mai tare, ca în sinul dreptcredinciósei biseriei de rĕsărit.

Pe la începutul anului mai mult de jumĕtate din Șocații din Santova, (960 din 1800 câți sunt), au făcut la plebanul papistaș declarația de trecere, în tótă regula, înștiințând totodată pe episcopul sêrbesc din Novisad, că ei vor sĕ trécă la ortodoxie, și rugându-l sĕ iee mĕsurile de lipsă pentru constituirea comunității lor bisericesci naționale ortodoxe.

Așa s'a întêmplat.

Și Duminecă în 28 Febr. v. (12 Martiu n.), chiar în ḑiua festivităților nóstre de instalare, — la Santova au avut loc festivitățile de trecere și constituire a comunei bisericesci nóuĕ, în mijlocul unor sĕrbători și bucurii a poporului, cum abia se pot închipuí!

După descrierile foilor sêrbești, o mare mulțime de credincioși sêrbi veniseră din comunele învecinate, iar în Santova însași erau ridicate douĕ arcuri de triumf, frumos împodobite.

Doispreḑece preoți sêrbi au venit din vecini, sĕ iee parte la serbarea acésta atât de însemnată pentru biserica lor! Insuși actul bisericesc a fost sĕvêrșit sub cerul liber. Locul unde stăteau preoții era ceva mai ridicat, iar jur împrejur poporul, cu fețe înseninate, înveselite, strălucea de bucurie, că și-a regăsit și mântuit naționalitatea și vechea sa lege!

S'a sĕvêrșit mai întâiu sfințirea apei, apoi liturgia, la care și corul cântăreților, compus din tineri Șocați, a cântat însuflețit. La urmă cel mai în vêrstă protopop a ținut o predică potrivită, aducêndu-le ómenilor aminte de vremile pe când erau încă toți ortodocși. Le-a dat câteva lămuriri despre legea străbună, apoi a cetit credeul, pe care poporul îl rostea, cuvênt de cuvênt, după el. După asta noii credincioși îngenunchiară și primiră sfânta cuminecatură.

Au fost botezați și toți copiii, câți se adunaseră, de demult, decând părinții nu voiau sĕ și-'i mai boteze la papistași.

Frumósă a fost isbucnirea de însuflețire, urmată după sĕvêrșirea slujbei bisericești: Poporul, spun foile, se săruta și nu știa cum sĕ-și mai arate bucuria! S'a pornit numai decât o colectă pentru biserica și școla ce se va zidí. In câteva clipite s'a adunat la fața locului peste 2000 fl. Cel mai bogat dintre Sêrbi, a dăruit apoi el singur *17.000 fl.*, iar' alții sume mai mici, așa că până acuma s'a strîns cu totul peste *40.000 fl.* Cu aceștia își vor zidi biserică și școlă proprie, care sĕ stee cu mândrie alăturea de aceea din sinul căreia s'au retras. Iar când tóte vor fi gata, și când cuvêntul lui D-ḑeu va rĕsuna plin de însuflețire de pe noul amvon, firește că și cei-ce au rĕmas încă napoi, se vor alipi la frații lor independenți, și puțini vor mai sta în biserica papistașă maghiarisată de până acum.

Și nu numai în Santova se va face reîntórcerea la legea veche, ci și în celelalte comune cu Șocați. Nu mai departe ca la 18 Martie n., abia la 6 ḑile după festiva trecere din Santova, ḑiarele maghiare ne dau, chiar ele, următórea știre nóuă:

„Pilda de trecere a Șocaților din Santova se vede că înrîurește cu putere atrăgĕtóre și asupra Șocaților din celelalte comune a comitatului Bacica. Precum aflăm, în comuna Berégh *200* de Șocați asemenea au de gând sĕ trécă la religiunea greco-orientală. Și tot o atare mișcare se póte observa în comunele Sonta, Vajsca, Plavna și Bogyan. Așa se vede, că aici lucréză o mână secretă, asupra căreia atragem atențiunea respectivelor autorități!“ (Veḑi „Magyarország“ dela 18 Martie a. c.)

O mână secretă? Ba chiar prea vĕḑută: e mâna celor-ce cu atâta impacientă forțéză totul în scopul maghiarisării, încât revoltă până și pe cei mai blăjini și până aci inofensivi cetățeni.

Iar acțiunea lor acésta, își găsesce, iată, inevitabila sa reacțiune.

Revistă Bisericéscă.

Alegere de episcop sêrbesc.

După-cum anunță ḑiarele sêrbesci, patriarchul Brancovici, a convocat pe ḑiua de 7 April a. c. sinodul bisericesc electoral, la Carloviț, pentru îndeplinirea alegerii de Episcop pentru diecesa Novi-Sadului.

Se întregește scaunul devenit vacant prin mórtea lui Gerasim Opacici. Candidatul patriarchului e Mitrofan Sevici, dupa ce candidatura episcopului Zmeianovici de Vêrșeț, în urma unei neînțelegeri, a lăpădat-o.

„Drang nach Osten“

In sĕptămânile din urmă a făcut mare zvon știrea, că între guvernele de Bucuresci și Berlin s'a încheiat, aprópe fără nici un zgomot, o convenție pentru crearea unei legături directe de drum ferat între Berlin și Constanța (peste Galiția, Bucovina, Moldova), linie care încungiurând Ungaria face posibile marile transporturi pe căile ferate române și prin portul român Constanța, spre Constantinopol și Orient. In legătură cu acéstă deschidere de linie directă, un cablu submarin va fi așeḑat, pentru transmiterea depeșilor, între Constanța și Constantinopol.

La prima vedere ar părea lucrul mai mult o convenție pur economică, comercială, — mai deaprópe privit însĕ, el își are marele sĕu fond politic.

Inginerul român B. G. Aslan scóte bine în relief acest lucru într'un articol publicat în „Drapelul“ din Bucuresci, în care între altele ḑice:

„Se știe acțiunea predominătóre pe care Germania o desfășóră în Turcia.

„Acolo posede peste *3000 kilometri de căi ferate*, și scopul ei este de a ajunge la golful Persic și în Indii.

„Astăḑi liniile ferate germane au ajuns dela Constantinopol până în centrul Asiei mici, mai departe de Kaisariech. Germania are nu numai scopul de a exploata linii ferate în Turcia, dar și de a exploata solul și subsolul terenurilor percurse. Așa liniile ferate germane din Turcia au un soiu de funcționari necunoscuți în Europa, aceștia sunt *inginerii agricoli ai căilor ferate* din Asia mică, cari au misiunea de a dirige exploatările agricole, de a face rapórte guvernului german, în scop de a atrage colonii germane în Turcia Asiatică, unde sunt deja orașe în cari elementul german este covîrșitor.

„Afară de liniile din Asia mică, Germania mai poseda linii în Turcia Europénă. Ast-fel linia de la Salonic la Monastir (Bitolia) aparține Germaniei. Acéstă linie se va prelungí prin Serbia și 'i se va deschide debușeul prin podul de la Cladova, spre a fi unită cu rețeaua Nord-Germană.

„Prin acest pod, ce se va construí eventual cu banii României și ai Serbiei, Berlinul va fi unit cu Solonicul pintr'o nouă linie, în care capitalurile germane vor fi preponderante și care linie va serví și ca linie strategică.

„Pe de altă parte Berlinul va fi unit cu Constantinopole și cu liniile ferate germane din Asia mică, prin intermediul rețelei din Moldova și prin vapórele românești de la Constănța la Constantinopole, linie care aduce deficit Statului Român.

„Acest „*Drang nach Osten*“ al Germaniei se desemnéză astă-ḑi din ce în ce mai bine prin creațiunea expresului *Berlin-București-Costanța-Constantinopole*, prin stabilirea podului de la T.-Severin, și prin așeḑarea cablului submarin Constanța-Constantinopole.

„După acéstă expunere nu avem de cât sĕ ne felicităm de posițiunea nóstră geografică, nu însĕ și de modul cum guvernul știe sĕ profite de acest dar al naturei“.

In restul articlului autorul își arată nemulțumirea sa cu felul cum s'a încheiat convenția între București și Berlin, căci România dă Societății germane de așeḑare a cablului, monopol pe 30 de ani și subvenție de 50,000 lei anual, ceea-ce ar scădea mult folósele ce țara ar putea sĕ le tragă după acéstă întreprindere.

Dl Aslan își dă articolului seu titlul „*România Hinterland al Germaniei*“, afirmând că: „Titlul acesta e justificat prin modul cum Germania se servă economicesce de țara românéscă care e situată între ea și Turcia“.

Sunt la tot casul exagerate îngrijirile dlui Aslan, căci în schimb căile ferate române și corăbiile române vor avea venite mult mai mari ca în present, compesându-se astfel ceea-ce în acești primi 30 de ani ai întreprinderii, nu se esploatéză din deajuns.

Rĕmân însĕ și prin acéstă întreprindere economică, evidente dóuĕ lucruri, ambele de natură politică: strîngerea tot mai tare a legăturilor între România și Germania, și progresele politicei de „Drang nach Osten“ a Germaniei.

Cronică din Făgăraș.

Făgăraș, Martie 1899.

Onorată Redacțiune!

„Reuniunea femeilor române gr.-or. din Făgăraș și giur“, întemeiată înainte cu vr'o 20 de ani, cu scopul pentru *ajutorarea școlei*, și mai ales a celei din Făgăraș, încă în anul trecut avea un fond de *5000* fl. v. a. Până acum nu i-a fost iertat reuniunii a spesa nimic din fond; de aci înainte însĕ póte ajuta școla cu o terțialitate din interesele fondului. Acésta s'a și urmat, separându-se deja în anul trecut suma de *200* fl. v. a. disponibilă pentru școlă, și acésta tot așa se va urma de aici înainte, până când ajutorul școlei din partea reuniunii va ajunge la mii de florini, când se va putea solvi de aci, bunăóră pentru clădirea școlei, și apoi pentru salarul corpului didactic.

Resultatul în ceea-ce privesce crescerea fondului acestei corporațiuni e îmbucurătoriu, interesul însĕ ce-'l pórtă femeile române gr.-or. din Făgăraș și giur față de reuniunea lor, e tare slab, după-cum am putut constata acésta și din adunarea generală din anul present.

D-na Maria Dan, presidenta, și în anul acesta, ca și în anii trecuți, a convocat ședințe, a compus rapórte, a presentat rațiocinii, — și într'un apel separat a învitat pe tóte damele a se face membre și a participa în numĕr mai mare la adunări, dar în zădar, căci un numĕr de tot mic de membre vin.

*

Comunele Ileni, Rîușor și Galați forméză un cerc notarial. In 7 Martie s'a intregit atât postul de notar cercual, cât și cel de tutor general. Am avut de astădată fericirea de a alege din 3 candidați la postul de notariu, și din 2 candidați la postul de tutor general, pe *doi tineri români*, născuți din părinți harnici, aleși din comunele din cari se forméză cercul, anume: la postul de notariu pe dl Clement Grama din Rîușor, iar la postul de tutor general pe dl George Marhao din Galați. Actul alegerei a decurs în mod solemn, sub presidiul protopretorului Herszényi Imre, care a condus acéstă alegere, drept și constituțional, ceea-ce îi servesce spre onóre. Toți alegĕtorii, membri ai representanțelor comunali din tóte trei comunele, au luat parte, cu preoții în frunte.

Așa și este bine. Sĕ ne interesăm, sĕ mișcăm și noi cât putem.

Unul din cei de față.

Revistă Externă

Abḑicerea ministrului de rĕsboiu al Germaniei.

In cercurile bine informate din Berlin se ia ca sigur, că ministrul de rĕsboiu al imperiului, se va despărți cât de curênd de fotoliul sĕu. Motivul: eșecurile suferite în parlament cu proiectele de lege militare.

Mai rĕmâne însĕ câtva în post, pentru a încungiura aparența, că ar fi jertfa unei crise parlamentare.

*

Desperata luptă a Filipinilor.

Aguinaldo, căpetenia revoltaților filipini, e mai hotărît ca ori-când sĕ continue lupta de libertate și contra Americanilor. Ori-ce părere contrară continuării, el încércă sĕ o sufóce cu ori-ce preț. Numai de curênd a

---

FOIȚA

Predică la înmormêntarea prim-epitropului din Sebeș Ioan Paraschiv.

(Incheiere.)

I. P. ca funcționar public de stat a știut aduce în legătură datorințele către serviciul public cu celea către biserica și națiunea sa. Îl vedem în tóte întrunirile românești de aici, lucrând și contribuind cu înțelepciunea sa la deșteptarea și fericirea poporului sĕu. Îl vedem în congresele și sinódele nóstre bisericești. Dela anul 1866 până la trecerea sa din viață a ocupat locul de prim epitrop al bisericei de aici. Aici și-a dat el silința sĕ-și validiteze tótă priceperea și tótă forța sa. El a știut că pentru poporul nostru aḑi biserica e singurul scut, biserica e fortăréța tare, în care mai póte astăḑi și poporul găsí scăpare și alinare. Fortăréța asta si-a dat epitr. I. P. silință ca sĕ o întăréscă. Dar, jalnicilor ascultători, cuvêntul meu e prea slab ca sĕ vĕ descriu frumósele resultate la care a ajuns biserica nóstră sub epitropia lui I. P. Cuvêntul meu e prea debil ca sĕ vĕ pot descrie fidel ródele îmbelșugate ce le-au realisat pentru biserică, înțeleptul epitrop.

La anul 1866 când a luat I. P. lada bisericei, biserica avea o avere de 4000 fl. și cea mai mare parte în obligațiuni nesigure. Școla era mică, întunecósă, iar prin biserici te împedecai, și nu era nici o podóbă din cele ce se cuvin sĕ fie în casa lui D-ḑeu. Dar minune! Sub epitropia și îngrijirea lui I. P. s'au coperit turnurile bis. cu pleu, s'au podit bisericile, s'a făcut și în urmă s'a renovat iconostasul frumos și prețios, cu un cuvênt biserica s'a adus în stare bună și corespunḑĕtóre.

S'a cumpĕrat moșie bisericei, s'a pardosit cimiterul, și s'a făcut lucrul cel mai însemnat și prețuit pentru popor: In locul școlei mici și ruinate, s'a ridicat acel edificiu măreț de școlă, care stă lângă acéstă sft. bis., ca și o fiică credinciósă lângă maica sa. Școla nóstră de aici va forma pururea un mărgăritar scump în coróna meritelor lui I. P.

Averea nesigură de 4000 fl. sub epitropia lui I. P. crescù ca prin minune la 70.000 fl. Dar, vai lume ticălósă, sórtea amară a tuturor ómenilor muritori nu l'a crutat nici pe epitropul harnic și conscienţios: Pe lângă tóte ostenelele și alergările sale pentru biserică, pe lângă tóte meritele sale, din partea ómenilor, póte în loc de mulțumire, a întimpinat nemulțumire, în loc de recunoscință osîndă.

Dar ai scăpat acum, suflet nobil, de tóte! Faptele tale sunt monumente care în veci vor înprospeta amintirea ta. Tatăl ceresc care le cunóște, ți le va și rĕsplăti după merit. Știm că sórtea ta acésta, o sĕ ne ajungă pe toți; lucrăm, alergăm și facem totul ce ne stă în putință pentru înplinirea datorinței nóstre, și în loc de mulțămită, osîndă ne este plata aici în lume.

Dar precum nici tu, asemenea nici noi nu lucrăm ca sĕ primim rĕsplată dela ómeni, ci urmând Dlui Is. Chr., față de contrarii nostri, ḑicem „Dómne iartă-le, că nu știu ce fac“, iar rĕsplata o așteptăm dela Tatăl, care sigur ne o va și da la arătare.

V'am arătat, jalnici ascultători, cine a fost I. P. pentru biserică, după care ne vine sĕ punem îngrijiți întrebarea, óre cine îl va înlocuí în viitor? Sĕ rugăm pe Dḑeu, ca sĕ nu lase pe acest popor nici de aici înainte, fără învĕțător și conducĕtor.

De aceea vom modera jalea și tânguirile nóstre, cu credința și nădejdea aceea care trebue sĕ caracteriseze pe omul creștin, cu atât mai vêrtos, că știm că mórtea este sórtea comună a omului pe pământ, căreia suntem supuși cu toții, tineri, bĕtrâni, bărbați și femei; și mai ales dacă ne reamintim cuvêntul dlui nostru Is. Chr.: „Eu sunt mângăierea și viața, cel-ce crede întru mine, de va și murí, viu va fi.“

Dar sĕ nu te mai rețin, călĕtor obosit, căci știu că după multele osteneli, suferințe și lovituri, dorești acum odichnă neconturbată. Dar șovăești; grăbești spre odichnă și totuși nu te poți despărțí de acéstă lume în care n'ai avut nici o bucurie, nici o mângăere. Ah! înțeleg șovăirea ta, durerea prea mare a iubitei și credinciósei tale soții te reține, nu poți pleca fără a'ți lua ultimul rĕmas bun dela iubiții tei rĕmași în viață.

Rĕmas bun dar înainte de tóte ție, buna și înțelépta mea soție, ție celei mai adênc lovite de săgéta acestei despărțiri. Tu, scumpa mea soție, prin silința ta neobosită prin chivernisirea înțeléptă a casei tale, prin modestia și cumpĕtul tĕu, ai întărit cuvêntul înțeleptului împĕrat din vechime, că „femeea înțeléptă cunună de aur este pe crescetul bărbatului sĕu“. O, iubita mea soție, cât de repede ca un vis trecură cei 25 de ani a fericitei nóstre căsătorii, și iată, când după ostenelele nóstre, credeam sĕ ne odichnim și noi puțintel la umbra pomilor sădiți de noi, în grădina acestei vieți, nemilósa mórte taie firul convețuirei nóstre, ca sĕ se plinéscă scriptura: „Când dobândim lumea, atunci în grópă ne sălășluim“. Eu merg, scumpa mea, la viață fără durere, fără întristare și fără suspinare, și tu rĕmâi în lumea valurilor și a durerilor, pentru a purta mai departe lupta vieței. Știu că este grea lupta acésta, dar precum și până acum, fii tare în credință, și Domnul va alina durerea ta. Acum te rog cu lacrămi, primește ultima mea sărutare și mulțămită pentru tóte ostenelile și jertfele ce le-ai făcut pentru mine, și pentru tóte câte îți voiu fi greșit, iartă-'mi, ca și Tatăl ceresc sĕ-ți ierte greșelele tale.

decapitat pe generalul Layarda, în Malolo, pentru-că acesta a acentuat că lupta asta e absolut desperată, fără șanse.

In ḑilele astea a fost iar luptă mai mare în văile rîului Pasig. Americanii au cuprins întrégă provincia Laguna de Bay și au respins pe resculați până în ținutul Morany. In luptă Americanii a avut doi morți și 20 de răniți, resculații 200 morți și mai mulți răniți și prinsoneri. Și tot cam proporția asta ese în urma fie-cărei lupte.

Din România

(Palate mărețe). Printre progresele pe tóte căile, pe care înfloritorul regat al fraților nostri liberi, îl face, e și progresul ce se arată la ridicarea de palate moderne, mărețe, atât în capitală cât și în orașele țerii. Iată ce aflăm în privința asta numai în ḑiarele dintr'o ḑi, din București:

„Lucrările pentru terminarea și mobilarea noului palat al Casei de depuneri, reclamă încă o cheltuială de *500.000 lei*

„Consiliul de administrație a cerut, în acest scop, deschiderea unui credit asupra excedentului din exercițiul curent. In campania anului curent, palatul va fi terminat.“

Și în alt ḑiar:

„Consiliul județului Prahova a votat contractarea unui împrumut de lei *1.200.000.* Acest împrumut va serví pentru stingerea vechilor împrumuturi ale județului, iar restul de *850.000 lei* e destinat pentru construirea palatului de justiție, socotit fiind locul 150.000 lei și clădirea 700.000 lei.

Din tractul Ungurașului.

Valea Almașului, 23 Faur v. 1899.

Onorată Redacțiune!

Despre ședința ordinară-anuală, ținută eri în Hida din partea sinodului protop. al tractului Ungurașului, voiu cu binevoitórea permisie a on. Redacțiuni, sĕ fac publicitate în punctul unor concluse mai de interes.

După deschiderea ședinței și trecerea preste formalități, presidiul sinodului, P. O. D. protopresbiter P. Roșca, emoționat și adênc regretând, a împărtășit trecerea la cele vecinice a Escelenției Sale I. P. S. odinióră Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul.

Adêncă impresiune de bucurie a făcut apoi momentul următor, când președintele vestește și reîntregirea demnității supreme a bisericei, în persóna Escelenției Sale, nou alesul nostru Archiepiscop și Metropolit Ioan Mețianu. Sinodul a dat espresiune bucuriei sale prin urări „sĕ trăiască“.

Trecênd la agendele ordinare, cu plăcere s'a constatât că în timp relatív scurt prin manipulare conscienţiósă și prin donațiuni, fondurile protopresbiterale au sporit în mod însemnat, așa că d. e. fondul „Petru Roșca“ prin donațiunea mai recentă de 186 fl donată fondului la începutul anului acestuia de Reverendismul Domn Dr. Remus Roșca, director seminarial în Sibiu, a ajuns la suma minimală de 500 fl; și acum după literile fundaționale, este în stare sĕ dee un modest stipendiu încă în decursul acestui an.

Raportul protopresbiterului în genere a făcut bună impresiune, mai ales în partea despre mersul regulat al agendelor în parochíi dar nu tot așa și în partea despre datele de *mortalități, cari trec în casuri preste cele ale nascerilor,* precum și în punctele despre *căsătorìi,* între cari sunt *și numai civile, iar convieţuirile ilegale par a se sporí!..*

Cu privire la căsătoriile mixte sinodul cu plăcere a luat la cunoscință aprobarea Preaveneratului Consistoriu, ca în casuri de denegare a cununiilor din partea preoțimei gr. cat., din motivul că partidele nóstre nu trec la „sfânta unire“, preoțimea nóstră sĕ îndeplinéscă acele cununíi.

Incât despre starea școlelor nóstre poporale, cu durere s'a accentuat, că poporul nostru sĕrac cum e, și fără avênt în direcția sprijinirei școlelor, acele sunt în stare de escepționat! Materialmente sunt, cu puține escepțiuni, necorĕspunḑĕtóre, fără recuisite.

In vre-o 10 comune școlele tractuale sunt amenințate cu închidere din partea statului.

Intre mĕsurile sinodului de a se îndupleca, prin tóte forțele morale organele parochiale spre îmbunătățirea sorții școlelor, s'a mai cuprins și o rugare cătră Preaveneratul Consistoriu, ca în casuri concrete sĕ ajutoreze de preferință aceste școle espuse din tract.

Almășanul.

Remas bun, iubitele mele surori, cumnată, nepoți, nepóte, veri, verișóre și tóte rudeniile, și mulțumindu-vĕ pentru tótă iubirea vóstră, vĕ rog și pe voi, ca pentru cele ce voiu fi greșit sĕ-mi dați ertare.

Acum mĕ îndrept cătră voi, iubiții mei concetățeni, iubiții mei frați, iubiții mei cunoscuți de pretutindenea, mai ales ție iubitul meu popor român din acest oraș, pentru care mi-am dat tótă silința ca după priceperea și puterile mele sĕ lucru pentru binele tĕu și a bisericei tale, — la despărțirea mea vecinică dela voi, vĕ mai spun odată ceea-ce des v'am grăit în viață, iubiți-vĕ biserica, și unii pe alții între voi, și în aceea vĕ puneți tótă nădejdea.

Iar cu cuvintele apostolului vĕ rog pe voi fraților, „Sĕ cunóșteți pe cei ce ostenesc pentru voi, aduceți-vĕ aminte de mai marii vostri, care au grăit vóuĕ cuvêntul Domnului, pe aceia îi ascultați și vĕ plecați lor, că aceia privegheză peste sufletele vóstre“. Póte voiu fi greșit și față de voi ceva, de aceea vĕ rog sĕ mĕ iertăți ca și D-ḑeu sĕ ierte păcatele vóstre.

Dar cătră sară este, și plécă ḑiua; nu te mai putem reținea scumpul nostru, și nici cu tine nu putem merge împreună, pasă dar iubit călĕtor cătră viața vecinică, naia este gata ca sĕ te transpóte la limanul fericirei; de care Atotputernicul sĕ te și învrednicéscă acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

NOUTĂȚI

Pentru masa studenților români din Brașov au mai incurs, precum cetim în „Gazeta“, următórele daruri: dela ilustra *Familiă Mocsonyi* frumósa contribuțiune de *fl. 200*; dela Dr. *Max. Popovici,* inspector al regiei monopolurilor la Bucuresti, *20 lei*; dela institutul de credit și economii „*Detunata*“ din Bucium fl. *6;* dela venerabila Dómnă *Susana* vĕd. *Andreiu Murășan,* Brașov, fl. *10*; dela Andreiu *Blaga,* scolar de cl. IV elementară în Brașov, nepot al poetului Andreiu Mureșianu, fl. *5.*

Direcțiunea scólelor nóstre medii din Brașov, le aduce cele mai căldurόse mulțumite donatorilor.

*

In chestia marelui împrumut cerut comunelor grănițerești năsăudene, se-'l facă pentru calea ferată, înglodându-sĕ de mórte în datorii, „Gazeta“ are următórea telegramă primită la 22 Martie n. din Năsăud:

Representanța comunală a Năsĕudului a respins cu indignațiune punerea la ordinea ḑilei a afecerii cu împrumutul de o jumĕtate de milion proiectat pentru calea ferată!

*

Inmormêntarea lui Ieronim Barițiu a avut loc, aici în Sibiiu, Luni după amiaḑi. Cum rĕposatul fusese funcționar al „Albinei“, corpul funcționarilor acestui institut a ținut sĕ dea ultimul onor rèposatului coleg, presentându-se in corpore la înmormêntarea lui, în frunte cu dl director executiv Parteniu Cosma. Ceremonialul religios a fost îndeplinit de părintele Constantin Dămian, administratorul parochiei suburbiului-de-jos, în a cărui cimiter a fost așeḑat spre vecînică odichnă rĕposatul.

Dintre rudele reposatului era presenta sora lui, d-na Boldea dela Turda, cu fiiul seu Dr. Aurel Vlad, apoi dl advocat Bontescu din Hațeg, precum și dl A. Vlaicu din Brașov. Cortegiul ce a însoțit sicriul, era fórte mare, căci rĕposatul sĕ bucura de cunoștințe și simpatíi în cercuri largi.

Odichnéscă-'l Domnul în pace.

*

Procesul abatelui papistaș Morisseau, care a împușcat pe un țeran, s'a terminat Luni, înaintea Curții cu jurați din Galați, după o petractare de vre-o 3 ḑile.

Jurații au adus verdictul, declarându-'l „vinovat“, după care Curtea a pronunțat sentința, prin care abatele Moriseau este condamnat la *un an închisóre; 2000* lei despăgubire cătră Maria Parascan, vĕduva săteanului împușcat de dênsul, și lei *500* despăgubire civilă cătră Chiețeanu, care fusese rănit.

*

Despărțămêntul XIV. Cluj al „Asociațiunei“ va ține în 27 a Martie n. la 10 óre a. m. o *adunare cercuală estraordinară,* în localitatea Casinei române. Sunt rugați a participa toți membrii cu domiciliul pe teritoriul despărțămêntului. Sunt la ordine mai multe obiecte de mare interes.

*

„Reuniunea meseriașilor români din Sibiiu“ a ținut în sara de 4/16 l. c. o nóuă „ședință literară“, instructivă și bine reușită. Contorm țintei ce o urmăresce reuniunea prin aceste ședințe, și de astădată s'a cetit, s'a declamat, și s'a ținut apoi din partea unui membru ajutător al reuniunei o prelegere instructivă despre visuri. Domnul Valeriu Grindean, sodal cismar a cetit și a esplicat bine și la înțeles bucata „Astronomul și medicul“ de N. Gane. Iar în partea distractivă a ședinței s'au produs fórte bine Domnii: Stefan Duca și Ioan Marcu, sodali tipografi, cu predarea dialogului de mult haz „Negustorul și Nĕrodul“ de Anton Pann. La urmă zelosul și binecunoscutul declamator umorist George Muțiu, ne-a delectat iarăși, declamând de astădată poesia comică „Trei mueri“, și producênd cu ea mult haz.

*

Cununie. Măriόra C. Muntean și Petru C. Cioran 'și-au serbat cununia în 28 Februarie v. (12 Martie n.) 1899, la 11 óre a. m. în biserica gr. or. din Reșinari.

*

Sinistre maritime. „Berliner Localanzeiger“ primește din Londra știrea, că opt vapóre engleze, precum și unul american și unul german, cari plecaseră din America spre porturi europene, s'au cufundat în timpul furtunitor din urmă. Se ḑice că toți pasagerii și marinarii au perit în valuri!

„ZLAGNEANA“

Zlagna, Martie 1899.

In 4 Marte 1899 s'a ținut la Zlagna adunarea generală a institutului „*Zlăgneana*“. Presenți au fost: 24 acționari cari au representat 293 voturi și 373 acții.

Adunarea a fost condusă de Dl Dimitrie Comșa, președintele Direcțiunei. Tóte conclusele s'au luat unanim. Acționarii au fost pe deplin mulțămiți cu gestiunea anului 1898. Ei au esprimat vie recunoscință: Direcțiunei, comitetului de supraveghere, directorului executiv și cassariului, cari în decurs de un an au funcționat gratuit.

Ca dividende pentru acționari s'au stabilit 5%, și cuponii se vor rĕscumpăra cu începere dela 1 Maiu 1899. — Restul aprópe intreg s'a alăturat ca dăruire fondului de reservă, care de present face 443 fl. 16 cr.

In comitetul de supraveghere au fost aleși următorii Domni: Dominic Rațiu revisorul „Albinei“, Dionisiu Costea, Nicolae Motora, Petru Onea și Petru Prisecan. —

Scopul înființării acestui necesar institut a fost deprinderea poporului la *crutare,* la a aduna „bani albi pentru ḑile negre“.

Și dacă poporul va asculta de conducĕtorii sĕi naturali, de preoți și învĕțători, în scurt institutul „Zlăgneana“ o sĕ progreseze, dar numai și numai spre a poporului mândrie, spre a lui folos.

„Omul“.

Notiță Literară.

Cóle cu icóne pentru școlă și casă. Societatea pentru arta multiplicătóre din Viena a început în tómna trecută sĕ publice „Cóle cu icóne pentru școlă și casă“.

Titlul indică că intreprinderea e pusă pe o basă largă, poporală, și vrea sĕ dee la doue rădăcini puternice ale vieții culturale, un nutriment modest, dar mieḑos. Cólele cu icóne sunt menite sĕ prîndă bine în școlă, oferind pentru intuițiune o mulțime de material ilustrat din tóte demeniile șciințelor, în formă sistematică și în composițiune artistică; în casă, sĕ formeze o strînsă legătură între interesările celor tineri și celor bĕtrâni, și sĕ redeștepte în generațiunea adulților iarăși plăcerea de-a învĕța, trecută adeseori în părăginire.

Intreprinderea, precum se pune în serviciul culturii intelectuale, tot așa, în chip de jucărie și fără a se observa, vrea sĕ formeze terenul pentru o simțire și înțelegere sănĕtósă și generală a artei, cari lipsesc în timpul nostru încă în multe locuri.

Ministeriul i. r. pentru culte șt instrucțiune vienez a însărcinat o comisiune de ómeni de specialitate, sĕ examineze liniamentele principale ale întregului, precum și sĕ privighieze singuratice stadii ale executării, avênd a nu pierde din vedere necontenit tóte postulatele artistice și pedagogice.

Invitării societății a urmat cu bucurie o întrégă cétă de artiști eminenți din tóte părțile Monarchiei austro-ungare. Am primit și noi primele cóle, cari sunt fórte reușite.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducțiune autorisată
de
Un prietin al pluyarilor.

După o activitate de 7 ani și-a câștigat aici un principat în pace. Ba Friederic II. a întrodus institute de credit prin cari proprietarii, cari au suferit mari daune prin rĕsboiul de șépte ani, au început a se ridica ér la starea lor de mai nainte (1756—1763). Bucatele cari le-a cumpĕrat el, pentru ca sĕ le samene pe moșiile sale regesci, le împărțí ca sĕmânță la sĕraci. Și caii, cari erau meniți pentru miliție, îi dase pentru agronomie. El a întrodus așa numitele oi de Merino, prin cari ridicà oieritul. Se îngrijí de de mătăsărit, de cultura cartofilor și a trifoiului, trimise ómeni tineri în Anglia, ca sĕ studieze agronomia de acolo, a pus premii pentru lucrări agronomice. Regele făcu pe țĕran cu totul liber de iobăgie, pe timpul lui nici nu se vorbea despre așa ceva. A dat ordin pentru stergerea înjosirei (1746), despărțirea pămênturilor comune (1764), și un ordin cu privire la pășunit (1770). Ca sĕ înceteze puterile nobilimei asupra țĕranilor, fiecare supus primea dreptul ca sĕși dea rugarea în persónă regelui, și putea sĕ se plângă contra superiorilor.

Cât de tare s'a înteresat Friederic cel Mare de agronomie, putem afla din o ordinațiune de a lui din 13 Aprilie anul 1756, din care estragem numai punctele 11 și 14:

11) Un econom trebue sĕ se nisuiască, ca sé aibă cât se póte mai mult gunoiu, pentru că gunoiul este bun nu numai pentru agrii și grădini, ci și pentru fênațe. De aceea un econom de Dómne-ajută nu trebue sĕ vândă paie și nici fên, ci sĕ caute a'și înmulțí vitele, sĕ aibă cine sĕ'i mânânce nutrețul și sĕ'i facă gunoiu. Ómenii mai sĕraci, cari nu au fên și paie, aceia fac bine dacă adună frunza căḑută în pădure și cetină de brad, acste aduse în curte, după un timp încep a putreḑí și se prefac în gunoiu, care gunoiu e bun pentru flori și legumi. Ba mealul (glod, tină) acela, care rĕmâne prin bălți când se scurge apa, e bun de a'l împrăștia pe agri, și altele de felul acesta.

14) Un econom de Dómne-ajută trebue sĕ se uite și la un seceriș bun, și acésta o póte ajunge numai prin aceea, că sĕ alégă bine sĕmânța; pentru cernutul sau alesul bucatelor de sĕmânat sĕ recomândă așa numitele mori de curățit din Salzburg, sĕcara, ca sĕ producă e bine, dacă se mai schimbă din când în când, adecă sĕ se cumpere sĕcară pentru sĕmânat di alte părți, căci produce mai bine.

Prin concentrarea lacului Madue (1770-1771), care s'a făcut prin Friediric II, s'a câștigat atâta pămênt, în cât acolo s'au așeḑat 150 familii, și a mai rĕmas și pentru locuitorii din jur. In decursul domniei lui de 46 ani s'au așeḑat 300.000 coloniști și s'au fondat 300 de sate noi de coloniști.

După modelul Angliei a căutat Friederic a întroduce cultura nutrețului artificial. El însuși scrise în o epistolă cătră Voltaire (Voltär): „Noi am întrodus aici cultura nutrețului artificial după modelul Angliei, și ne-a reușit așa de bine, în cât putem ținea vite cu a treia parte mai multe“.

Premíi de 20—50 taleri a plătit el comunelor pentru silință în privința nutrețului, cultura inului și a pomilor, mult pond a pus el pe gunoitul prin margă, care o și recomanda cu tótă căldura.

Locurile cele mari năsipóse și necultivate din jurul Berlinului le împărțí între grădinari, ca ei sĕ dea capitalei nu numai zarzavatul trebuincios, ci și póme. Pomii îi primeau grădinarii ultoiți gata, numai sĕ-i sădéscă, ba erau unii cari produceau chiar și în anul prim. Li s'a recomandat grădinarilor gunoirea cu tină de pe strade și drumri.

Crescerei cailor și vitelor cornute a dat regele o deosebită atențiune. El a dat ordin ca fie-care comună sĕ se îngrijéscă de armăsari și tauri frumoși. Pentru întrebuințarea laptelui a chemat în țĕră Friesi și Holandezi, bunăóră la Kőnigshorst.

(Va urma.)

Nr. 120/1899 [49] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III. Crăciunel în protopresbiteratul Têrnavelor se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 428 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor in vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár) până la terminul arĕtat mai sus.

Cetatea-de-baltă, 25 Februariu 1899.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului Têrnavelor, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcţia dlui E. Hodoş, au apărut:

Nr. 1 *Realităţi şi visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri şi Proză*, de G. Coşbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoş.
Nr. 8—9 *Istoria Ţiganilor*, de O. G. Lecca;
Nr. 10 *Convorbiri pedagogice* de E. Hodoş;
Nr. 11—12 *Cântece bănăţene* de E. Hodoş;
Nr. 13 *Cântece cătăneşti* de E. Hodoş;
Nr. 14 *Copii de găsit*, snóve de G. Crăciunescu;
Nr. 15—17 *Numiri de localităţi* de Ios. Bălan;
Nr. 18—22 *Poftă bună*! carte de bucate de Zotti Hodoş.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roşie	„	1.25
Ediţia fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vênḑare la

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia

Proză şi versuri
de
Sextil Puşcariu
à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame

Preţul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă**:

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl. —.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„ —.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„ —.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„ —.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„ —.20
„ maghiar de P. Gönczy	„ —.14
Ântâia carte de lectură şi învĕţ. de I. Popescu, leg.	„ —.20
„ „ „ **cetire** pentru învĕţarea limbei germane de I. Dorca	„ —.25
Aritmetica pentru începĕtorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„ —.30
„ de P. Dogariu şi I. Dariu, cu numerii dela 1—20, broş. 15 cr.; cu num. dela 1—100, br. 15 cr.; cu num. dela 1—1000, br. 20 cr.; cu num. dela 1—1,000,000 br.	„ —.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„ —.45
„ pentru şcólele poporale, de F. E. Lurz, trad. anul I. şi II., 20 cr. part. a II-a	„ —.35
Atlas, de Kozma Gyula	„ 1.—
Bucóvna pentru învĕţătura pruncilor, leg.	„ —.20
Cântările bisericesci, culese şi arangiate de D. Cunţan	„ 4.—
Carte de cetire de Z. Boiu partea I., leg. 40 cr. part. II., leg.	„ —.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea	„ 1.35
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg. 30 cr. a III-a	„ —.60
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„ —.75
„ „ „ de V. Oniţiu, pentru cl. III gimn., reală, broş. 1 fl., pentru cl. IV. gimn. reală, leg.	„ 1.60
„ „ „ maghiară, partea I. de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 70 cr., partea II., broş. 1 fl. leg.	„ 1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„ —.15
Catechism bogat leg.	„ —.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„ —.20
„ pentru învĕţământul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„ —.20
Charte geografice, aprobate: Ungaria şi Austro-Ungaria, à fl. 5.75, Europa	„ 6.—
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„ 1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş.	„ 1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învĕţătură de I. Popescu, broş.	„ —.10
Confesiunea ortodoxă, de Dr. B. Constantinescu	„ 1.20
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„ —.12
„ „ „ de G. Stefănescu, caetul I. 25 cr. II. 25 cr. III.	„ —.35
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„ —.20
Curs complet de corespondenţă comercială, de I. C. Panţu	„ 1.60
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea I. broş. 16 cr. leg 20 cr.; partea a II-a broş. 20 cr., leg. 24 cr.; pentru curs. III. broş. 16 cr., leg.	„ —.20
Curs de limba maghiară, de M. Voilean şi P. Bod, partea I., anul II. si III. de şcólă	„ —.25
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„ 1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş. 50 cr., partea III. şi IV., broş.	„ —.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr.; II. 25 cr.; III.	„ —.35
Curs practic de economie, de I. Georgescu	„ —.25
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„ —.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„ 1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„ 1.—
Dicţionariu român-germân şi germân-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„ 3.80
„ maghiar-român de Dr. I. Crişan leg.	„ 2.—
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„ 2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„ —.20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„ —.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învĕţători, leg.	„ —.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„ —.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„ —.30
Elemente de geografie comparativă, pentru clasele infer. de S. V. Isopescu, curs. I.	„ —.95
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg.	„ —.20
„ **din teoria musicei**, de A. Sequens, broş.	„ —.50
Exerciţiile gimnastice în şcólele elementare române de Iosif Aron	„ —.15
Eserciţiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpĕdat, broş.	„ —.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„ —.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş	„ —.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş.	„ —.25
Gaspey-Otto-Sauer, Metoda pentru studiul limbilor moderne, conversaţiuni franceze de L. Leist.	„ 1.10
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broş.	„ —.25
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„ —.35
„ „ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş. 25 cr., leg.	„ —.30
Geografia pentru şcólele medii de . Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„ 1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş. 50 cr., tom. III., broş.	„ 1.—
Globuri terestre simple à . . fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30,	10.—
cu meridian à „ 3.15, 5.30, 8.40, 12.60,	21.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„ 1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu, curs. practic pentru şcólele secundare, prep. şi priv.	„ 1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„ 1.—
Gramatica română, pentru şcólele popor. de I. Dariu	„ —.25
„ „ întocmită pentru şcólele secundare de I. Pilţia	„ 1.25
„ „ de I. Petran, p. I. Etimologia	„ 1.—
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„ —.50
„ „ de I. Miheltian, pentru cl. II. broş. 10 cr.; cl. III. broş. 16 cr.; cl. IV., broş.	„ —.24
Gramatik der Rumänischen Sprache, de A. Pumnul, prelucrată de S. V. Isopescu	„ —.80
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg.	„ 1.20
Higiena copilului dela nascere pănă la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„ —.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„ 1.—
Introducere în sciinţele naturale, pentru învĕţământul secundar de B. Nanian	„ —.75
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„ 1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg.	„ —.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„ —.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg.	„ —.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr.; partea II. broş.	„ —.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„ 3.—
„ „ în limba germână	„ 1.—
„ **literaturei române**, de I. Lazariciu, broş.	„ 1.—
„ **naturei şi fisică**, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **naturală**, de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„ —.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„ —.36
„ **patriei**, de I. Dariu, broş.	„ —.25
„ **patriotică**, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **pedagogiei**, de Dr. Petru Pipoş, broş.	„ 2.—
„ **pedagogiei**, de V. Grig. Borgovan	„ 1.50
„ **Ungariei**, de Dr. N. op, broş.	„ —.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş.	„ —.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„ —.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş.	„ 1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„ 1.25
„ „ pentru cl. inferióre de S. V. Isopescu, tom. I. broş 90 cr.; tom. II. broş. 53 cr.; t. III. br.	„ —.73
Le livre des demoiselles, pentru şcólele de fete, de H. Barbieux	„ 1.50
Lectură şcolară I. de V. Bumbac	„ 1.25
Legendar sau **carte de cetire**, de V. Petri, leg.	„ —-50
„ **maghiar-român**, de N. Putnoky, leg.	„ --.30
Leitfaden der rumänisch und deutschen Convers. Sprache	„ 1.—
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„ —.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„ —.40
„ **română**, de V. Oniţiu, broş.	„ —.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„ 2.50
Liturgica bisericei ortodoxe, de I. Stefaneli	„ 1.—
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„ —.45
Magyar olvasókönyv, de Torkos L. broş.	„ —.50
Manual de aritmetică, pentru gimnasiul inferior de Dr. F. Močnik, tradus de S. V. Isopescu, p. I.	„ 1.—
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş.	„ 2.—
„ „ gramatica germână, pentru gimnasii, şcóle reale, prep. şi particulari de S. Nestor şi N. Popescu	„ 1.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„ 1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„ —.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„ — 12
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„ 5.—
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„ 1.20
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr., tom. II. br.	„ 1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„ --.75
Orologion (ciaslov), leg.	„ —.75
Pastorala nóuă, broş.	„ 1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„ 2.—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„ 1.—
Praktische Gramatik der rumänischen Sprache, de I. Cionca	„ 1.25
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„ 1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„ 2.—
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„ —.12
Retorica şi carte de cetire, pentru cl. IV. gimnasială, de Grig. Pletos şi I. Gheţe	„ 1.80
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„ —.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„ —.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„ —.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„ —.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi costul transportului.

☞ **La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit.** ☜

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 28 Sibiiu, Sâmbătă 13/25 Martie 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Spiritul bisericei.

Din incidentul instalării I. P. S. Sale a metropolitului nostru Ioan Mețianu, domnul deputat congresual Alexandru Mocsonyi, împedecat prin bólă de a veni și a felicita în persónă pe metropolitul nostru, i-a adresat în colónele ḑiarului nostru o felicitare.

In scrisórea acésta domnul Mocsonyi cu vederile sale profunde, cu spiritul seu ager, cu convingerea sa despre misiunea religiósă-morală, națională și culturală a bisericei nóstre, arată care e spiritul bisericei, și ce importanță are el mai ales între referințele de aḑi din statul nostru.

Articolul acesta a făcut adêncă impresiune, și el a fost unul dintre momentele memorabile în șirul manifestațiunilor festive la instalarea metropolitului.

Anarchiștii dela ḑiarul „Tribuna Poporului" din Arad s'au simțit adênc loviți prin articolul din chestiune al domnului Alexandru Mocsonyi, care fără a atinge pe cineva a vorbit în general despre meritele notorice cunoscute ale Inaltpreasânției Sale metropolitului Ioan, despre interesele generale bisericesci, cărora cele particulare trebue sĕ se subordineze necondiționat.

Durerii i-au dat espresiune în un articol publicat în numĕrul 45 al ḑiarului „Tribuna Poporului" sub titlul: Dr. Alexandru Mocsonyi și „Spiritul bisericei".

Inainte de a reflecta la unele aberațiuni ale anarchiștilor dela Arad, reproducem părțile din articol, cari se ocupă cu scrisórea domnului Alexandru Mocsonyi.

Iată-le:

„Cu prilejul instalării noului Metropolit d. Dr. Mocsonyi ținênd sĕ-și motiveze opiniunea sa relativ la ancienitatea episcopului Ioan Mețianu, prin o scrisóre adresată ḑiarului „Telegraful Român" încércă sĕ scótă în relief „distinsa figură" a Inalt Preasfinției Sale, accentuând trecutul sĕu „lung și bogat în fapte mari și merite neperitóre"(!! ??)

„Scrisórea d-lui Dr. Mocsonyi însĕ ca formă și ca fond este cu desĕvêrșire greșită. Dsa n'a fost, nici nu e membru al sinodului eparchial din Arad, prin urmare n'a putut urmări nemijlocit și a controla exact și temeinic activitatea Preasfinției Sale pe terenul administrațiunii bisericesci. Cei cari l'au urmărit deaprópe cu atențiune și nepreocupați, toți îl judecă la fel ca d. P. Rotariu în jalba adresată cătră rĕposatul Metropolit Miron Romanul, și acestia sunt fórte mulți în diecesa Aradului.

„Riscând a susținé și apăra autoritatea I. Pr. S. Sale Ioan Mețianu, la care singur n'a ținut, cu autoritatea sa personală, d. Alex. Mocsonyi propagă o gravă eróre contra doctrinei bisericei ortodoxe, prin chiar organul oficial al Metropoliei.

„Dl Mocsonyi ḑice în amintita scrisóre următórele:

„Biserica serbéză Dumineca o ḑi de „bucurie. După o vĕduvie — de astădată „cam îndelungată — biserica va celebra so„lemnul act de instalare al Inalt Preasfinției „Sale, Archiepiscop-Metropolit Ioan Mețianu; „ea va saluta cu iubire, venerațiune și însu„flețire *Capul ei suprem*, și ea va saluta în „venerata persónă a Inalt Preasfinției Sale „reînvierea acelei legături prețióse între bi„serică și iubitul ei Domnitor, ce o constitue „împreunata încredere a Maiestății Sale și „a bisericei, — încredere împreunată, care „a înălțat pe Inalt Preasfinția Sa la scaunul „metropolitan".

„Teologii și canoniștii știu că este o biserică universală sau ecumenică, și biserici particulare sau naționale, din care se compune cea universală. A ḑice în general că „biserica" serbéză instalarea Metropolitului Ioan Mețianu, este necorect, pentru că biserica română ortodoxă din Transilvania și Ungaria și-a ales Metropolit, și a ei este serbarea. Iar' a susținé că Inalt Pr. Sfinția Sa Archiepiscopul și Metropolitul Ioan Mețianu e „Capul suprem" al bisericei, acésta este curată heresie, după învĕțătura bisericei ortodoxe. Un Cap suprem vĕḑut — Summus Pontifex — are biserica catolică occidentală. In biserica ortodoxă Capul este singur Iisus Christos.

„Domnul nostru Isus Cristos, ḑice Macarie în Teologia sa dogmatică, după ce a încredințat administrarea vĕḑută a bisericei sale episcopilor, o guvernéză singur nevĕḑut ca adevĕratul sĕu Cap". După sfântul și Marele Vasilie: Acolo (în biserică) fie-care membru este reunit și menținut în armonie cu celelalte, prin unul și cu adevĕrat singurul Cap, care este Iisus Christos".

„Dacă I. P. S. S. Ioan Mețianu este Capul suprem al bisericei, atunci ce loc ține în biserică D-nul nostru Iisus Christos?

„De erórea dogmatică în care a căḑut d Al. Mocsonyi, ca neteolog e excusabil; dar nu póte fi escusat ca jurisconsult pentru erórea în privirea dreptului canonic al bisericei orientale. Raportul între Stat și Biserică nu încetéză prin mórtea cutărui Episcop, Metropolit ori Patriarch, și așa nu póte fi vorba de „reînvierea" legăturei între biserică și Domnitor în urma unei nóuĕ alegeri în scaunul vacant, ci de susținerea și continuarea ei în înțelesul dreptului canonic și a constituțiunei bisericesci.

„Tendința manifestă a d-lui Al. Mocsonyi de a împlica autoritatea morală a bisericei, prin erigerea lui de „Cap suprem" al bisericei, este nu nu numai greșită, dar' și fórte primejdiósă pentru constituționalismul bisericesc, pentru că favoriséză și încuragiază absolutismul hierarchic în biserică.

„Fără îndoială, „conservarea neștirbită a așeḑămintelor și instituțiunilor bisericești, susținerea neștirbită a principiului autorității și disciplinei bisericesci", cum ḑice dl Mocsonyi, constitue spiritul bisericei. Dar, vorba savantului profesor Labouiaye dela colegiul Franciei, sunt dóuĕ moduri de a înțelege disciplina sau ordinea publică, cum o numesce dênsul: este domnia legilor, sau domnia ómenilor. Acéstă din urmă sistemă este un legat al monarchiei absolute — dospotismul — nu'l voim. Voim ordine sau disciplină fără despotism! Legea și canónele sĕ domnéscă în biserică, nu voința sau abitriul Episcopului ori Metropolitului. Că „nu sunt esimați de sub canóne, nici Episcopul, Metropolitul, Patriarchul, dar nici stau deasupra canónelor," — ḑice Șaguna.

Acesta e spiritul bisericei."

Până aci vorbesce ḑiarul „Tribuna Poporului."

La aceste facem următórele reflecsiuni:

1. Fiind vorba de ḑilele de bucurie ale unei biserici din incidentul instalării festive a capului aceleia, este de tot superfluu a determina mai de aprópe acea biserică, căci fie-cine scie de care biserică este vorba. In casul concret, fie-cine scie, că vorba e de biserica ortodoxă română din Ungaria și Transilvania. Omiterea de determinațiuni superflue, nu este deci o incorectitate stilistică, ci din contră ea este tocmai un postulat al corectității stilistice.

2. Nu încape îndoială că Iisus Christos este capul bisericei universale ortodoxe din punct de vedere dogmatic, dară nu încape îndoială că în cele administrative, metropolitul este capul bisericei particulare, a acelei biserici, care — cum e și a nóstră — este de sine stătătóre, autonomă.

3. Provocarea la meritele cele mari ale metropolitului este o simplă provocare la fapte notorice.

Meritele metropolitului au fost sĕrbătorite din nou în ḑilele trecute de către diecesa competentă, de către diecesa Aradului, cu ocasiunea însuflețitelor ovațiuni de despărțire, și încă în mod festiv au fost ele sĕrbătorite de cler și popor; mai pregnant s'a arĕtat însĕ aprețiarea competentă a acelora în votul congresului electoral. In ce privesce competința deci nu se póte face articolului imputare, căci el a indigitat numai simplu la meritele metropolitului, apare însĕ ca un curiosum, când o mână de malcontenți turbulenți își vindică șie și competința de a trage la îndoială merite notorice, recunoscute și aprețiate de biserica întrégă.

4. Și un teolog, chiar dacă el nu este jurisconsult — ar trebuí sĕ scie cel puțin atâta, că complexul acelor multilaterale referințe, cari le esprimăm prin cuvintele: raportul între biserică și stat, nu pot fi rednse numai la acea unică referință, care — prin încrederea Maiestății Sale și a bisericei întrunită în persóna metropolitului, — constitue legătura cea scumpă între biserică și iubitul ei domnitor. Cumcă acéstă referință, acest raport — și în articol numai de acesta a fost vorba — prin mórtea fericitului metropolit s'a întrerupt, și în persóna noului metropolit, prin actul întărirei, din nou a înviat,

FOIȚA

URSITĂ.

Pe o ramură 'nverḑită,
Stau plăpânde dóuĕ flori;
Dóuĕ gemene frumóse,
Dóuĕ palide surori.

S'au născut dintr'o tulpină,
Amêndóue 'ntr'un minut,
Le-a 'ncălḑit același sóre,
Ḑi cu ḑi pân' au crescut.

Le-a udat aceiași plóie,
Desmierdat același cânt,
Admirat aceiași ómeni,
Legănat același vênt.

Intr'o ḑi, voința sórtei
Traiul lor l-a despărțit:
Una, smulsă fără milă,
Intr'un bal s'a veștejit.

Iar a doua, stingherită,
S'a mai legănat în vênt,
Pân' au smuls-o și pe dênsa,
Ca s'o pună p'un mormênt.

Cum le-a fost ursita: Una
Móre într'un bal bogat;
Alta p'un mormênt, departe.
Intr'un cimiter uitat.

...Și-au vĕḑut lumina ḑilei
Amêndóue 'ntr'un minut,
Le-a 'ncălḑit același sóre
Ḑi cu ḑi, pân' au crescut,

Le-a udat aceeași plóie,
Desmierdat același cânt,
Admirat aceiași oameni
Legănat același vênt...

(„Fam.") *Radu D. Rosetti.*

Din țara iernii de veci.

— Călĕtoria lui Nansen la Grönlanda —

După *„T. L."*, de *Dr. P. Oprișa.*

(Urmare din nr. 18.)

Călĕtoria pe sania pedală.

Afară de recuisitele pomenite, Nansen și soții sei mai luară și diferite aparate științifice, dintre cari unele erau de lipsă pentru a determina direcțiunea drumului, iar altele, d. e. puscele, pentru vênat și apĕrare.

Una dintre recuisitele cele mai însemnate a fost: *sania pedală*, cu ajutorul căreia își propuseseră sĕ percurgă drumul cel neumblat.

Sania pedală samănă cu patinele, numai cât talpele ei sunt cu mult mai lungi, de comun cam de doi metri. Talpele lungi împedecă pe patinător de a se cufunda în zăpadă, de ar fi acésta ori cât de móle, și alunecă peste ea cu cea mai mare ușurință și iuțime.

Sania pedală o folosesc mai ales popórĕle nordice: Norvegienii, Laponii și Finii, cari sunt neîntrecuți în întrebuințarea ei.

Cel-ce știe umbla bine cu sania pedală e în stare sĕ sevêrșéscă minuni. Ajunge în fugă iepurele sau vulpea. In sus pe deal, ca și în jos spre vale sbóră tot așa de sigur ca pe șes! In decursul lunecușului celui mai mare e în stare a sări dintr'o înălțime de 10—14 m., așa că cade tocmai în picióre, și fără nici o întrerumpere póte înainta mai departe. Se istorisește că un astfel de insaniator pedal, a sărit dela o înălțime de 30 m. și ajungênd jos a înaintat mai departe fără nici o pedică.

Cel bine deprins cu saniarea acésta percurge pe ḑi 100 km., iar din rĕmășag sau silă póte percurge cu mult mai mult. Astfel cu ocasiunea unei emulări învingĕtoriul a percurs în 4½ óre un drum de 50 km, deși regiunea pe unde a străbătut a fost colinósă, delurósă și plină cu tot felul de pedeci.

Un altul în decurs de 21 óre a percurs 220 km. Nansen ca și tovarășii sĕi toți erau deprinși în saniare, sperau deci că cu ajutoriul săniilor lor pedale vor traversa mai iute pustiul de ghiață al Grönlandei, ce se estinde dela țĕrmurul rĕsăritean până la cel apusean.

Plecarea spre Grönlanda.

— Cu naia până la Izland. — Focele și vênarea lor. —

Nansen după ce și-a rênduit tóte cele de lipsă pentru călĕtorie, s'a urcat dimpreună cu tovarĕșii sĕi pe o naie, ca sĕ ajungă la insula Izland, iar de aci sĕ se pótă sui pe cutare naie de a vênătorilor de foce în apropierea țĕrmurilor ostici ai Grönlandei, unde se începe călĕtoria.

A și aflat în Izland o naie cu numele „Iazon", care era proprietatea celor mai buni vênatori de foce, cari și în vara precedentă vênaseră nu mai puțin ca 1600 de foce.

este un fapt pe care cu tótă lecţiunea scurtă din Dreptul canonic nici chiar „înţelepciunea Solomonică din Arad“, nu-'l póte trage la îndoiélă.

5. Cum-că prin espresa întonare a principielor autorităţii şi disciplinei bisericesci s'a simţit tare atins acel grup — din fericire mic — al cărui organ în neîntrerupta şi sistematica revoluţie contra principielor, începe a lua alurii tot mai unice, — acésta este o faptă psichologică fórte esplicabilă; este însĕ mistificare, când din principiile de necondiţionată domnie a intereselor generale bisericesci, a legalităţii şi a dreptăţii, atât de cu aplomb întonate în articolul d-lui Mocsonyi, „Tribuna Poporului“ din acel articol interpretéză spiritul absolutismului bisericesc, al despotismului bisericesc, interpretéză domnia volniciei.

Contra dreptăţii fără mistificaţiune nu se póte intreprinde nici o încercare de luptă.

Nu este deci nici o mirare, dacă de acéstă armă nu s'a sfiit a se atinge teologul de curte din Arad.

Inevitabila reacţiune.

II.

Mişcarea de reintórcere a Şocaţilor la străbuna lor credinţă, biserica greco-orientală, face şi pe unele diare maghiare sĕ se dea meditării asupra acestui simptom. Dar, curios, aceste diare nu pot eşí din cercul vrăjit, ca sĕ nu-i dicem viţios, de idei ce se învêrt în jurul cuiului întrat în capul lor sub numele de „stat naţional“, „maghiarisare“, şi numai din aceste puncte de vedere judecă totul! O fóie strigă după procuror (în chestii de credinţă şi sentiment!..), alta face alt soiu de salturi mortale, dar sĕ vré sĕ vadă adevĕrata vină: siluirea maghiarisătóre, şi sĕ céră încetarea acesteia, ca motorul reului, — asta n'o face nici una. Iată ce scrie asupra acestei chestii „Bud. Hirl“. dela 18 Martie:

„In *Santova* (com. Bacica) dintre cei o míie şi nouĕ sute de Şocaţi catolici, opt sute nouĕ-deci-şi-şepte s'au înştiinţat la plebanul, că trec la credinţa sêrbéscă. Protopopul greco-oriental a şi constituit deja nóua comunitate. Trebue sĕ considerăm ca fapt împlinit acest deosebit caz.

„Dacă ar fi chestie numai curat confesională, chiar şi atunci o mişcare aşa în masse, e vrednică sĕ stai de vorbă asupra ei, cu deosebire acum, că dela legile politice-bisericeşti încóce, adesea ne e dat sĕ audim plângeri, că în urma óre-căror frecări, sau întêmplat treceri, parte dela o confesiune la alta, parte la secta nouă a nazarinenilor şi baptiştilor, sau apoi, în urma instigaţiilor socialiste, anumite grupe se declară pe sine fără confesiune.

„Dar nu e mai puţin interesant jocul politicei de naţionalitate, în acéstă schimbare de confesiune.

„In acéstă privinţă în provinciile valahe, şi cu deosebire în Ardeal, biserica greco-orientală face cuceriri cari stau în evidentă legătură cu propaganda dirigiată din Bucureşti. (Audi, audi!)

„Acum, urméză diarul unguresc, o mişcare asemenea esperiem în Bacĭca, la Şocaţi, cari din Catolici se prefac în Sêrbi. (Aci sunt niţel cam confuse noţiunile în capul autorului articlului, căci catolic sau mai corect dis papistaş, e confesiune, sêrb e naţionalitate, deci nu póte fi vorbă de trecere dela papistaşi la sêrbi, ci dela papistaşi la orientali. Şocaţii tot sêrbi de viţă au fost şi ca papistaşi, tot sêrbi sunt şi acum ca orientali.)

„Dar póte şi mai caracteristic moment nou de politică bisericéscă şi de naţionalitate, e acela ce s'a întêmplat în Szarvas, (comitatul Bichiş), *unde Toţii (Slovacii) luterani*, cari până aci întreceau pe departe pe cei din Bichiş-Ciaba în patriotism şi în sentimente maghiare, şi-au pus şi ei de gând, *sĕ nu sufere serviciu divin în limba maghiară în biserica cea mare*, unde până aci se predica odată slovăceşte odată ungureşte. E într'adevĕr de neînţeles, cum panslavismul dela T. St. Martin, a putut prinde rădăcini în popor acolo, unde fiecare om, chiar şi femeile, pricep ungureşte şi vorbesc, şi unde întrégă inteliginţa e maghiară! (înţelege: maghiarisată...)

„In Santova — urméză diarul maghiar trecênd la Şocaţi — dela colonisare începênd, locuesc Maghiari şi Sêrbi, şi dela 1790 e obiceiul, că tot a *treia* Duminecă sĕ se ţie predica ungureşte. A fost pace aci până la 1892, când cei 1650 de Maghiari, au rugat episcopatul, ca tot la *a dóua* sĕrbătóre sĕ fie predică ungurescă. Archiepiscopul de Calocia, a dat loc cererii, şi anume cu deplină paritate, nu aşa ca odată sĕ se predice în limba Şocaţilor, odată în cea maghiară, ci ca *în fiecare Duminecă şi sĕrbătóre, serviciul divin şi predica sĕ se ţie şi în limba ungurescă şi în cea a Şocaţilor.* Şocaţii aşadar nu se pot plânge de apăsare, pentru că în sĕrbători ca şi în dile de rênd, cei-ce vreau, se pot ruga în limba proprie în biserică, — *şi totuşi mai bucuros au trecut şi s'au făcut Sêrbi*, când biserică sêrbéscă nici nu este în comună. *Au trecut numai de aceea, ca sĕ nu fie la un loc cu Maghiarii*, şi aceştia sĕ nu fie consideraţi de egal îndreptăţiţi cu ei!

„Aşadar tot acel spirit panslav între Şocaţii de Bacĭca, ca şi între Slovacii de Bichiş. Cu adausul că Şocaţii mai bucuros şi-au renegat şi credinţa lor, decât sĕ fie cu Maghiarii la un loc!

„Cum s'au schimbat timpurile, sau ómenii, când ne gândim, că la 1848 Şocaţii şi Bunĭevaţii peste tot locul în Bacĭca au ţinut cu Maghiarii şi au luptat cu ei alăturea contra rĕsculaţilor Sêrbi şi contra invasiunii Croaţilor!

„Dóră cele 80.000 de Bunĭevaţi şi 20.000 de Şocaţi, nici nu-'s Sêrbi, ci-'s Bosnieci şi Dalmatini catolici, cari au imigrat prin Slavonia, ca popor rătăcitor, gonit de Turci, şi au găsit aici patrie, pământ, drept de-opotrivă, libertate, avere, cultură, neatingere de limba lor naţională şi de obiceiurile lor. Mulţi dintre ei sunt nemeşi maghiari, baroni şi conţí, prepositi, episcopi, deputaţi dietali, şi oficiali de stat de rang înalt. Cine a mai audit nainte de asta despre o cheste naţională a Bunĭevaţilor ori a Şocaţilor?!

„***Că acum avem şi o atare chestie, e crima politicei şi administraţiunii nóstre!***

„*Acesteia* (crimei politicei şi administraţiunii) *îi atribuim faptul, că în Santova n'a putut fi susţinută nici restabilită pacea intre Şocaţii şi Maghiarii ce locuesc în numĕr aprópe egal,* nici la întrevenirea personală şi visitaţiunea arceiepiscopului de Calocia, Caszka cel cu inimă bună, nici la cea a comitatului, nici la a statului!

„Ce fel de agitatori au umblat la Santova? socialişti ori omladinişti? Ar trebui sĕ se descopere, ca nu cumva ei sĕ-'şi continue meseria şi sĕ lăţéscă sfăşiarea naţională şi confesională pe Alföld! Căci anarchismul de sfîrşit al veacului, nu bucuros îl vedem devastând în patria nóstră!“

Reforma legii electorale.

(=) Precum am arĕtat pe scurt în numĕrul trecut, ministrul preşedinte Coloman Széll, la stăruinţele unor deputaţi, în acest punct mai adevĕrat liberali, cari îi cer o mare lărgire a dreptului electoral, — a luat în mână chestia asta, dar aşa a umblat cu ea înaintea dietei, ca-şi-cum ar fi luat în mâni un glob ferbinte, aprópe roşu de ferbinte, şi culminéză în a da sfat tuturor maghiarilor, sĕ fie toţi fórte băgători de samă cum se ating de acest glob, ca nu cumva sĕ se ardă cu el!

In întreg rĕspunsul la acéstă întrebare, premierul maghiar a luat un aer fórte grav, diplomat, circumspect. „Voiu studia chestia... Sĕ vedem ce se póte, şi cum...? Mai mult nu declar! Intre împregiurările nóstre nu putem merge cu lărgirea de drepturi aşa după „şablon“!. Trebue sĕ ţinem în vedere multe şi mari alte interese! Indemn pe fiecare maghiar la precauţiune în acest punct!.. E un lucru la care trebue fórte mult gândit!..“

Cu alte cuvinte: Dragii mei, nu se póte! Multe am pe inimă şi aşi vrea sĕ vi-le spun asupra acestei chestii, dar nu pot aici în faţa ţerii şi a lumii! Póte aşa mai noi între noi. Aci nu-'i lucru curat!.. Tăceţi mai bine şi lăsaţi pe mine, că — nu am s'o fac eu!..

Fórte tainic. Dar nu tot aşa de tainice sunt organele de publicitate ce-i stau la disposiţie. Ele iau vorbele scurte şi învĕluite ale premierului lor, şi le întind şi le desvălue înaintea publicului.

„Pesti Napló“ de esemplu, nu póte fi bănuit că ar fi strĕin de cercurile guvernamentale. Din contră, de când din diar apponyist oposiţional şi mult apreţiat, s'a vêndut, nainte cu vre-o 5 ani, consorţiului jidovesc cumpărător de diare oposiţionale, spre a-le metamorfosa în guvernamantele, şi asta nu fără ştirea guvernului, — de atunci şi „P. N.“ e o simplă trompetă guvernamentală, şi interpretéză ideile celor dela guvern autentic, aşa precum aceia înşişi le au, le simt.

Şi „P. N.“, temêndu-sĕ că mulţi nu-'l vor înţelege corect pe premierul, iată cum desvóltă şi interpretéză în fruntea foii, îndată după rostirea lor, frasele scurte şi mistice ale lui Széll, date în corpul foii.

„Declaraţia de adi a ministrului preşedinte, — dice „P. N.“ — merge tocmai până la hotarul, unde se póte dice, că e pusă la ordinea dilei *nu resolvarea reformei electorale*, ci discuţia asupra acesteia, înaintea forului mare al opiniei publice.“

Esprimând apoi părerea că în'âi *trebue realisată reforma administrativă*, administraţia de stat, care va ţinea şi mai în frâu popórele, şi numai *după* acésta reforma electorală, urméză:

„Nu suntem nicăiri adicţii săririi în abisul întunecat, cu atât mai puţin la o acţiune care, precum înainte se póte vedea, ar schimba fundamental faţa parlamentului maghiar.

„La noi votul universal (cerut de Holló, luat de Ugron în program, etc.) pe ângă întărirea clericalismului, şi pe lângă întroducerea în parlament a socialismului, *ar mai serví şi interesele separatistice ale naţionalităţilor*, deşi, póte, în mĕsură mult mai mică decum cred mulţi.

„...Sĕ nu grăbim cu reforma electorală nainte de reforma dării!.. Lărgirea dreptului electoral sĕ progreseze astfel, ca sĕ nu restórne rênduiala întemeiată pe tradiţii istorice a statului, *şi mai ales sĕ nu dee o parte a puterii politice în astfel de mâni, cari n'ar servi ca un razim demn de încredere, a unui stat mare şi unitar maghiar!*

„In acest spirit prindênd problema, ideea conducĕtóre a aceleia trebue sĕ fie totdeuna aceea, că misiunea de alegĕtor nu e numai un drept, ci — şi pe acésta punem accentul — *totodată şi o funcţiune publică*, care sĕ nu se esercieze în vederea unor scopuri separatistice, ci în a unui scop *comun!*“...

Cu alte cuvinte: alegĕtorul nu trebue sĕ-şi esercieze dreptul seu spriginind pe representanţii aspiraţiilor „separatistice“ naţionale, ci numai scopul „*comun*“, central, al statului naţional unitar maghiar!.. In privinţa asta alegĕtorul eserciază o „funcţie“, şi are o „misiune“, o chemare!.. Interesante teorii, şi oglindind admirabil vederile cele „liberale“ din „era cea nóuă“ a lui Coloman Széll, de care se aninau la început frumóse speranţe.

Dar şi mai frumos a ridicat diarul „*Magyarország*“ vĕlul de pe taina că de ce bărbaţii conducĕtori maghiari nu vor sĕ îndrepteze şi îmbunătăţéscă o lege recunoscută şi de ei ca fórte defectuósă, cum e legea electorală, — într'un articol dela 11 Februarie, pe care ni l'am reservat.

Era tocmai în toiul pertractărilor de pace între partidele parlamentare. Oposiţia cerea între altele şi alegeri libere, reformă electorală, etc. iar guvernul se înfiora de acéstă cerere, ca şi cum i-s'ar cere pielea de pe el!

Atunci într'un articol „*Legea electorală şi maghiarimea*“, articol care şi adi e actual şi rĕvarsă o lumină şi mai viuă asupra misticismului dlui Széll, „Magyarország“ scria:

„*Partidul liberal maghiar nu primeşte sub nici o condiţie, nici unificarea censului electoral, nici scăderea lui!* De ce? Dór' egalarea şi lărgirea drepturilor, în tótă lumea e concrescută liberalismului!

„Aşa-'i, *însĕ* (*în cercurile liberale maghiare*), *se spune, că roscolirea censului, ar fi*

La 4 Iuniu séra s'au despărţit de ţermurii Izlandului, căci nu preste mult dispărură dinaintea lor, şi ei întrară în marea cea părăsită, pe care nu preste mult se iviră tablele de ghiaţă plutitóre. La început numai câte una, apoi tot mai multe şi mai dese. Deja din depărtare se putea audí vuetul surd ce'l causau tablele de ghiaţă, când se loveau unele de altele, şi atingeau din când în când şi corabia, unele cu atâta tărie că întrégă corabie se cutremura.

In curênd zăriră mai multe foce. Ele leneveau liniştite pe tablele de ghiaţă. Observându-le, căpitanul decise a porni o vênătóre aşupra lor. Slobodí pe apă luntriţa unei corăbii şi trimise căţi-va ómeni spre foce. Intre acesti ómeni totdeauna trebue sĕ se afle câte un vênător escelent, căci mai ales dela isteţiunea lui atêrnă resultatul.

Vînătórea de foce decurge fórte interesant. Foca îndată ce zăresce ca se apropie către ea vre-o luntriţă, îşi ridică capul şi, curiósă, admiră priveliştea deosebită! Dar îndată ce observă, că luntriţa din ce în ce sĕ apropie tot mai tare de ea, începe a fi neliniştită. O vedi cu ochii, cum îşi întórce capul într'o parte şi într'alta. Ese apoi din dulcea sa lenevire şi se tăvălesce până la marginea tablei de ghiaţă, ca astfel de aci, în cas de nevoie, numai decât sĕ pótă scăpa în mare! Dar deocamdată amână încă sărirea, nu se îndură; deóre-ce fiind extraordinar de curiósă, îi plăce sĕ admire luntrea, până numai póte.

Când însĕ luntriţa s'a apropiat până la depărtare de o puşcătură, atunci foca îşi perde cu totul liniştea, vede că sunt mai mulţi de doi înşi, sĕ decide sĕ pună capet priveliştei şi — sĕ se arunce în apă! Deci alunecă şi mai aprópe de marginea ghieţii şi îşi plécă şi capul spre apă, dar tot mai amână sărirea şi se uită încă, ce póte sĕ fie?

Vênatorii folosesc bine timpul ei de gândire şi plutesc din resputeri catră dênsa. Foca, tot mai neliniştită, îşi întórce capul spre apă, ca sĕ sară în ea. Atunci vênătorii strigă cât pot mai tare, la ceea-ce foca iar îşi ridică capul şi se minunéză câtva timp de sunetul ce'l aude. Intr'aceea luntrea se apropie repede ca vêntul. Dacă au isbutit a se apropia până la depărtare de o puşcătură, puşcaşul trage şi puşcă dobitocul tocmai când se pregătia sĕ se cufunde. Puşcătura trebue sĕ nimeréscă foca astfel, încât ea numai decât sĕ móră, căci dacă o rănesce numai, atunci nu numai că póte dispărea în mare, ci prin svêrcolirea sa îngrozesce şi pe celelalte de pe tablele mai îndepărtate, încât chiar şi cele mai leneşe, şi ori-cât de departe, sĕ aruncă în apă, şi apoi s'a gătat cu vênatul. Dacă însĕ le-a succes a ucide pe cele dintâiu, una sau dóuĕ, aşa ca celelalte sĕ rĕmână nemişcate, atunci e uşor pentru vênători, căci vedênd focele din depărtare, că sóţele lor lenevesc în pace, cugetă că nu e nici o primejdie, rĕmân liniştite pe locul lor şi admiră luntrea ce plutesce către ele, iar vênătoriul le puşca una după alta.

Din acéstă causă vênătorul trebue sĕ fie cu deosebită băgare de sémă la puşcarea primelor foce. De aceea, dacă luntrea e încă prea departe, când foca voeşce sĕ sară în apă, vênătorul nu puşcă asupra focei, ci sub ea, în marginea tablei de ghiaţă. Căci e de însemnat, că tabla de ghiaţă se ridică cel puţin de doi metri preste apă. Glonţul aruncă dăraburi de ghiaţă între ochii focei, ce privesce în jos şi acésta privelisce nóuă o minunéză pe focă, cât stă încă şi se uită, în vreme-ce luntrea, care plutesce repede, ajunge aşa de aprópe, încât se póte trage puşcătura decisivă.

(Va urma.)

periculósă pentru ideea națională, pentru heghemonia neamului maghiar.

„Sub acésta ai sĕ înțelegi, natural, aceea, că croirea dreptului electoral și împărțirea cercurilor electorale, sunt astfel construite în acéstă țéră, că acelea asigură o preponderanță meșteșugită seminței maghiare.

„Tiranul neam maghiar confișcă simplu drepturile politice a concetățenilor sei de altă naționalitate, ca astfel sĕ concentreze în mânile sale tótă puterea. Deci felul de gândire al políticei liberale maghiare, e tocmai pe tocmai același ca și al ómenilor ligei valahe. Și unul și altul crede, că în acéstă țéră, domnia seminției maghiare e întemeiată pe forță brutală și pe abus.

„Dacă asta e adevĕrat, apoi de aci urméză în chip logic, că și partidul domnitor, e eflucsul neamului special maghiar, de aceea sĕ înfióră într'atâta partidul liberal, de schimbarea actualelor stări de lucruri.

„Cele 30 de comitate cu majoritate maghiară, au dat la ultimele alegeri de deputați, 106 deputați guvernamentali și 102 opoziționali.

„Cele *33* de comitate cu majoritate nemaghiară, au dat *171* de deputați guvernamentali, și 20 opoziționali!

„Ce vedem din asta? Aceea, că poporul maghiar, chiar în campania electorală tătăréscă din 1896, încă a împărțit cam egal între guvern și oposiție, *pe când pe naționalități armele corteșilor, au reușit sĕ le cucerésca aprópe complet!*

„Și mai bine reese acésta dacă ne uităm pe óre care mapă mai veche de alegeri, nu așa brutală ca cea de acum, și unde vom vedea, că teritorul oposițiunii concade aprópe până într'un fir de pĕr cu teritoriul locuit de maghiari, iar guvernul se restrînge în partea sa cea mai mare, la provinciile locuite de naționalități!“

Etc.

Vrea cineva o esplicare mai autoritativă și mai sinceră decât acéstă voce maghiară, pentru a înțelege și pe dl Széll, de ce are așa fiori și'i atât de mistic, de grozav, când îi cere cineva lărgirea dreptului electoral?

Decât că acéstă ținută congruéză fórte curios cu vorbele frumóse „*lege, drept, dreptate*“, scóse în chip ostentativ la iveală în vorbirea-program dela 1 Februarie.

Iar noi vedem de nou și de nou, că pe lângă tóte presiunile ce ne țin așa legați de glie, totuși înșiși cei-ce ne légă, sunt stăpâniți de o neliniștitóre teamă de viitor, din causa nóstră. Iar Românul are o vorbă ce nu se prea dă de minciună, că: Cine de ce se teme, nu scapă! Și nu scapă mai ales dacă, până are încă vreme, lucréză așa de greșit la îmblânḑirea situațiilor și la înlăturarea primejdiei, precum la noi de fapt se lucréză!

Revistă Externă

„Congres“, nu „conferență“.

La conferența de „desarmare“ inițiată de Țar, puterile se vor representa prin diplomați de cei mai înalți în rang, ceea-ce va da sfătuirii caracterul unui *Congres* al puterilor, nu o simplă „Conferență“. Germania, de pildă va fi representată prin cancelarul Bülow ori prin principele Herbert Bismarck.

NOUTĂȚI

Chirotonire. La propunerea Veneratului Consistoriu al eparchiei Aradului, acum vacantă, Excelenția Sa archiepiscopul și metropolitul *Ioan Metianu* a chirotonit aḑi întru diacon pe clericul absolut *George Mageriu*, ales și întărit paroch al doilea în *Ohaba-Forgaciu*, (tractul protopresbiteral al Belințului).

*

Noul gimnasiu de stat. Joi, in 23 curent nou a fost predat destinațiunii sale cu solemnitatea cuvenită noul edificiu al gimnasiului de stat din loc, ai cărui elevi sunt în mare majoritate români. Predarea a făcut'o comitele suprem, comesul sașilor, dl G. *Thalman*, căruia i-a rĕspuns directorul *Ferenczy* în o vorbire mai lungă. La festivitățile deschiderei a participat și Escelenția Sa arch. metropolitul nostru *Iaan Metianu*, Preac. Sa dl vicariu archiepisc. Dr. *Il. Pușcariu*, protopresbiterul *I. Papiu*, catecheții nostri dela acel institut, apoi episcopul luteran Dr. *Müller*, comandantul de corp Emil de *Probst* și generalitatea din Sibiiu.

*

Descoperirea Drului E. Pușcariu. In ḑilele acestea a apărut în tiparul imprimăriei „Dacia“ din Iași o broșură în limba francesă, intitulată „Communication préalable sur l'agent pathogène dela rage, par le Dr. E. Pușcariu“, directorul institutului antirabic. In acéstă valorósă broșură autorul descopere aflarea agentului, care produce turbarea, cu descoperirea căruia ani numĕroși s'au căsnit medici celebri, ca Pasteur, Gibier, Fol, Rivolta, Ferran, Babeș, Grigorjew etc. La broșură este alăturată și o filă cu 8 figuri, colorate, cari indică forma, mărimea și desvoltarea agentului în țesăturile organismului și înmulțirea lui în coloníi întregi. Apariția acestei broșuri va fi de sigur cu nerăbdare cetită în lumea medicală și va contribuí din nou la ridicarea nimbului la care cu drept cuvênt stau medicii români în opiniunea europénă. Noi ne bucurăm îndoit de succesul dlui Pușcariu, care este dela noi, fiul cavalerului Ioan Pușcariu, septemvir, acum în retragere.

*

Nou doctor român. In 22 Martie. n. la universitatea din Budapesta s'a promovai a rangul de *Doctor* în sciințele juridice, tinĕrul român dl *N. Mănoiu*, candidat de advocat în Brașov. Tinerimea română universitară a participat în numĕr mare la promoția dlui Mănoiu, carele în a. 1893 abḑicênd de cariera notarială, în 1894 și-a început cariera juridică făcêndu-și ștudiile în Budapesta și Berlin.

*

Croații contra limbei maghiare. Din prilegiul împreunării rețelei telegrafice din Zagrab cu rețeaua telegrafică de stat, direcția postelor și telegrafelor din Zagrab a împărțit între abonați o listă de nume, scrisă în limba maghiară și croată. Contra acestui fapt ḑiarele independente croate au pornit o agitație mare îndemnând pe abonați sĕ dee 'napoi lista, pretinḑênd sĕ li-se dee alta numai în limba croată! De nu, sĕ abḑică abonamentul.

*

Trupa de balet vienez, în București. In cursul acestei luni, trupa de balet de la Opera-Imperială din Viena va da la Teatrul Național din București, trei representațiuni extraordinare, sub conducerea Drelor Irene Sironi, prima-balerină, și Mina Rathner, a Dnei Camilla Guerra și a Dlor Nicollo Guerra, prim-balerin, Ferdinand și Alfred Rathner și un cor de balerine. Dl Iosef Bayer, compositor și diriginte la opera din Viena, va conduce orchestra. Repertoriul se va compune din: „*Puppenfee*“, divertiment pantomimic de Hasreiter și Gaul, musica de Iosef Bayer; „*Kunstlerlist*“, balet în 2 tablouri, de Nicollo Guerra, musica de Skofitz; „*Olga*“, balet într'un act, de Eugen Brüll, musica de Iosef Bayer; „*Robert și Bertran*“ balet în 3 acte, de Hoguet, musica de H. Schmidt, și „*Burschenliebe*“, balet în 4 acte, de Regel și Hasleiter, musica de Iosef Bayer. Prima representație va fi Luni, 15/27 Martie.

*

Dela Societatea de teatru. „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“ a ținut la 3 Martie o ședință, în carea cassarul Societății, dl Valeriu Bologa, bolnav fiind, a predat comitetului tóte socotelile, cari s'au aflat în perfectă ordine, iar comitetul a predat în chip provisor cassa dlui Petra-Petrescu, până la adunarea generală proximă.

Adunarea generală s'a stabilit a sĕ ținea ĕstan, precum spune „Familia“, la 4/16 și 5/17 Iulie în *Abrud*.

„Biblioteca teatrală“ edată de Societate, sĕ spune că a ajuns până la No. 6.

„Anuarul“ Societății despre adunarea trecută, cu o revistă asupra mișcării teatrale în 1898, va apare în curênd.

*

Salisbury în Francia. Lordul Salisbury a plecat spre Riviera, în Francia, unde va petrece timp nehotărît. Sĕ lățise vorba că celebrul bărbat de stat englez, va visita pe ministrul francez de esterne. „Times“ însĕ desminte asta.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, s'au înscris de membri noi ajutători: Ioan Vlad, paroch, Șaldorf; Alexandru Neagoe, practicant la direcția financiară; Clemente Nicula, paroch, Slimnic; Nicolae Bobeș, conducĕtorul filialei băncii de asigurare „Transilvania“ din Cluj, Ioan Cuteanu și Ioan Rob, amploiați de comerciu la „Concordia“; iar de membri ordinari Petru Stanciu, sodal zîdariu, Petru Lazar, sodal cojocariu; Petru Șerban, sodal cojocariu, George Muntean, culegĕtor tipograf; Pavel Nicolau, sodal tinichigiu.

Broșuri politice. Ḑilele din urmă s'au pornit broșurile politice cari ne privesc fórte direct pe noii Românii, cât abia le mai póte omul percurge pe tóte. După „*Das maghiarische Ungarn und die Dreibund*“ alui „Hungaricus“ care atacă politica violentă de maghiarisare, ḑilele astea am primit o broșură unguréscă: „*Bánffy Dezső nemzetiségi politikája*“ (Politica de naționalități alui Desider Bánffy), care, chiar contrar lui Hungaricus, preamărește acéstă politică și mai ales pe „energicul“ ei diriguitor în anii din urmă, fostul premier Bánffy. Abia de a mai vĕḑut lumina ḑilei o broșură maghiară, care în chip atât de cinic sĕ se mândréscă cu năbușirea glasului naționalităților! Vom reproduce anume părți din ea, mai ales cele ce „esplică“ sensul nóuĕlor legi politice-bisericești și a celei despre întregirea salarelor preoțești. — Dar cam în același timp a apărut și o altă broșură, prima din o serie, de „Positivista kőnyvtár“ (Biblioteca positivistă). Pórtă titula „*Cultura națională și civilisația apuseană;* rĕsunet la Milleniu“ (Nemzeti kultura és a nyugoti civilisatió. Utóhang a Milleniumhoz) de Samuel Kun. Samuel Kun apare în acéstă broșură ca un al doilea „corb alb“, cum botezase la timpul sĕu „Gazeta“ pe Ludovic Mocsáry; e un Mocsáry în ediție nouă.

Privind lucrurile cu ochi mai reali, mai positiviști, Kun le spune multe adevĕruri fraților sei maghiari orbiți de șovinism, și-'i conjură sĕ se abată dela politica forței față de naționalități, că nu es cu ea la nici un bine; în special sĕ desființeze legea „Kisdedov“-urilor, sĕ lucreze la îmbunătățirea stării popórelor, ca ele sĕ se simță bine aci și nu sĕ mai doréscă în afară, sĕ le respecteze însușirile, sĕ le garanteze nu numai pe hârtie, ci în faptă egala îndreptățire, și atunci dușmănia va peri, și mai iute sĕ va ajunge la bine. Are broșura, firește, și părțile sale naționaliste maghiare, dar totuși spune publicului unguresc multe adevĕruri pe cari alții, deși le-or fi vĕḑênd tot așa, le retac.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducțiune autorisată
de
Un prietin al pluyarilor.

(Urmare.)

Ca sĕ aibă o lână bună a adus la anul 1748 ḑece berbeci Merino, din Spania, la anul 1752 cinci tot de soiul Merino, fiecare berbec a costat 145 taleri și în anul 1784 a adus o turmă întrégă de oi și berbeci în numĕr de 600.

In privința stupăritului încă și-a dat mare silință, dând ordin ca fiecare țeran sĕ aibă un numĕr de stupi.

Cultura vermilor de mătasă, care a fost una din cele mai plăcute ocupațiuni ale regelui, sub el în Prusia a fost la culme, însĕ a decăḑut după mórtea lui.

Anul de fómete 1745 a dat ansă la cultura cartofilor nu numai în grădini, ci și la câmp, și scumpetea din 1770/1 a adus la cunoscința tuturor valórea cultivărei cartofilor.

Așa Friederic cel Mare și-a întrebuințat o parte însemnată din activitatea lui pentru înaintarea agronomiei în toți ramii. Cu tot dreptul putem ḑice, că el a fost măestrul agronomic pentru poporul seu.

Edictul lui din anul 1763, că din ciasul acesta nime nu are sĕ mai fie iobag, s'a îndeplinit numai la ḑiua cea mare a Sântului Martin 1807. Nobilimea s'a încercat a-i face pedeci, dar fără resultat,

Marele rege, amicul țĕranilor, măestrul și protectorul agronomiei a murit în 17 August 1786. El se privea totdeuna ca cel dintâiu servitor al statului și cugetul cel mare al vieții lui era: „A cugeta ca rege, a trăi și a muri“.

2. Maria Theresia s'a născut la Viena în 13 Maiu 1717, s'a căsatorit la anul 1736 in 12 Februarie cu marele Duce de Toscana Francisc Stefan, se suí pe tronul Austriei, după mórtea tatălui ei în 20 Octomvrie 1740, și își luà bărbatul ca conregent, însĕ cu aceea condițiune, ca ea sĕ pótă înfluința asupra statului și fără el. In lăuntru domnia reginei pentru Austria a fost un timp de reforme precaute. La anul 1752 a întrodus la școla superióră, numită și Theresianum, postul de profesor de economiă, de asemenea la altă școlă superióră tot în Viena un asemenea post de profesor, și în Praga la anul 1766.

Grija reginei însĕ se estinse asupra tuturor ramilor de agronomie. Ea restrinse la enul 1768 ḑilele de clacă și în anul 1770 a amis o patentă, care concedea țĕranilor iobagi, ca sĕ-și cumpere curțile lor dela stăpâni. Și pentru agricultură a făcut ea mult, căci se îngrijí ca sĕ se lucre pămênturile pustíi, dintre cari unul și astăḑi pórtă numele „Câmpul Theresian“. Ea a întrodus în Bohemia sparangelul sub numele de iérba Mariei; s'a îngrijit de pomărit. A adus pentru îmbunătățirea fênațelor coloniști din Flandria. și a dat premíi pentru cultura trifoiului. Pentru instrucțiunea agronomică a fost regina tare îngrijită, a dat ordin ca preoții și învĕțătorii dela sate sĕ instrueze pe țĕrani din cărțile poporale, cari s'au compus la ordinul și sub îngrijirea ei. O deosebită atențiune a dat ea pânzăritului. Agricultura și comerciul sub domnia ei erau în flore, ea murí la anul 1780.

3. Iosif II. s'a născut în 13 Martie anul 1741, după pacea de Hubertsburg a fost ales de Impĕrat Roman (1764) și ocupă tronul imperiului german după mórtea tatălui sĕu (18 August 1765); totodată l'a numit mamăsa de conregent al Monarchiei austriace. Iosif prin domnia lui domólă și ca propagator al agronomiei a câștigat inimile tuturor. El a fost acela, care în anul 1769 în câmpul de la Brün a pus mânile pe córnele plugului, ca sĕ arétă ce preț pune pe agricultură; el a fost acela care la o fómete a deschis magasinele militare în Bohemia și Moravia, a adus bucate eftine din Ungaria în Bohemia, și le a împărțit sĕracilor, ba a silit pe proprietarii cei mari, ca și ei din al lor sĕ împartă bucate între sĕraci. El a micșorat dările, și la anul 1781 a șters iobăgia, și acum partea cea mai mare dintre țĕrani s'a folosiț de ocasiune de a și cumpăra pămênturì.

(Va urma.)

DIN PUBLIC.

Pentru cele cuprinse în rubrica acésta, Redacțiunea nu primesce rĕspunderea.

Declarațiune.

De repețite-ori mi-a venit la cunoscință, că negustorii, cari nu stau în nici o relațiune cu mine, vênd semințe economice și de altfeliu, mai ales semințe de sfecle ca semințe Mauthner.

Țin de datorință, **deoparte ca informațiune publicului economic, de altă parte pentru a scuti interesele acelor comersanți,** cari procură semințele trebuincióse dela mine a declara, că la domnii vênḑĕtori din provincie numai semințe economice și de grădini au sĕ se privéscă ca **veritabil provenind dela mine,** a căror pachetare e provĕḑută sau

cu plomba mea,

sau cu marca mea de scutire registrată,
representând un

urs în 2 picióre,

sau cu ambele.

EDMUND MAUTHNER,
liferant de curte ces. și reg.
negoț en gros de semințe
Budapesta, VI. Strada Andrássy 24.

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țĕseturi, colori și dessinuri.

Particularilor *liberă de porto și vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [2] 4—

Nr. 120/1899 [49] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III. **Crăciunel** în protopresbiteratul Têrnavelor se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 428 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor in vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár) până la terminul arĕtat mai sus.

Cetatea-de-baltă, 25 Februariu 1899.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului Têrnavelor, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Din „Biblioteca nóstră“,

sub direcţia dlui E. Hodoş, au apărut:

Nr. 1 *Realităţi şi visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri şi Proză*, de G. Coşbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoş.
Nr. 8—9 *Istoria Ţiganilor*, de O. G. Lecca;
Nr. 10 *Convorbiri pedagogice* de E. Hodoş;
Nr. 11—12 *Cântece bănăţene* de E. Hodoş;
Nr. 13 *Cântece cătăneşti* de E. Hodoş;
Nr. 14 *Copii de găsit*, snóve de G. Crăciunescu;
Nr. 15—17 *Numiri de localităţi* de Ios. Bălan;
Nr. 18—22 *Poftă bună*! carte de bucate de Zotti Hodoş.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** intră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunile nóstre competente încă nu s'au pronunţat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Kranke! Sicherſte Hilfe!

Wer ſchnell geſund werden will, darf keine Medizin mehr nehmen, ſondern muß das Naturheilverfahren anwenden, dies iſt die einzig richtige Krankenbehandlung. **Bilz,** **Das neue Naturheilverfahren.** Preisgekröntes Geſundheitsbuch. Tauſende Kranke verdanken demſelben ihre Wiedergeneſung. Giebt für jede Krankheit genaue Kurvorſchrift, lehrt auch **Kneippkur**, Maſſage, Heilgymnaſtik, Krankenkoſt und Schutz gegen Krankheiten ꝛc. In **wenig Jahren** von **600 000 Familien gekauft**, beſter Beweis für deſſen Vorzüglichkeit. 2000 Seiten, 700 Abbildungen. Preis gebunden Mk. 12.50 oder fl. 7.50. Zu beziehen durch alle Buchhandlungen und **F. E. Bilz' Verlag, Leipzig.**

Bilz' **Naturheilanſtalt (Schloß Lößnitz) Dresden-Radebeul** behandelt jährlich Hunderte von Patienten aller Art mit beſtem Erfolg. 3 approbierte Aerzte. Platz für 150 Kurgäſte. Proſpekte frei durch die Direktion.

[46] 3—6

Noroc trebue se ai!

Losurile classei I. a loteriei a 4-a reg. ung. de classe s'au emis şi am început deja a esecuta comandele prenotate. Succeselor colosale avem a mulţămi, că la **noi** vin comandele în aşa mĕsură mare.

După-ce înainte ne-a surîs fortuna, am avut deja iar norocul, la a 3. şi 4. classă a plăti onoraţilor nostri clienţi câştigurile principale de 80.000 şi 90.000 coróne. In timp de nu tocmai $1^1/_2$ ani s'au câştigat la **noi** circa unu şi jumĕtate milióne coróne.

Prin serviciu strict real şi prompt faţă de clienţii nostri am câştigat marea încredere din ţéră şi din afară.

Rugăm deci şi pe noii nostri clienţi a ne arĕta aceiaşi încredere şi a-şi proba norocul la noi prin cumpĕrarea unui los.

E de recomandat a face acésta cât de curênd şi e de prevĕḑut că vom fi sigur în posiţia, a esecuta comandele prompt, dacă vom primi ordinul, până aproximativ în 30 Martie a. c. Impărţeala planului la a patra loterie reg. ung. de classe e aceeaşi ca şi la a treia şi mai jos comunicăm câştigurile totale cari se vor trage în 6 classe.

Şi cuotele au rĕmas aceleaşi şi costă pentru classa I. $^1/_1$ los original fl. 6. pentru $^1/_2$ los original fl. 3.— pentru $^1/_4$ los original fl. 1.50, pentru $^1/_8$ los original fl. —.75

Sumele se pot trimite prin asemnat postal sau noi espedăm losurile cu rambursă.

Următórele sunt cele **50.000** câştiguri ale loteriei de classe ungurесci. Cel mai mare câştig în cas norocos este conform §. 9 al planului oficios

1,000.000 coróne. Special 1 premiu de coróne 600.000, 1 câştig de coróne 400.000, 1 câştig de coróne 200.000, 2 câştiguri à 100.000 coróne, 200.000, 1 câştig à 90.000 coróne, 1 câştig à 80.000 coróne, 1 câştig à 70.000 coróne, 2 câştiguri à 60.000 coróne 120.000, 1 câştig à 40.000 coróne, 5 câştiguri à 30.000 coróne 150.000, 1 câştig à 25.000 coróne, 7 câştiguri à 20.000 coróne 140.000, 3 câştiguri à 15.000 coróne, 45.000, 31 câştiguri à 10.000 coróne 310.000, 67 câştiguri à 5.000 coróne, 335.000, 3 câştiguri à 3.000 coróne 9.000, 432 câştiguri à 2.000 coróne 864.000, 763 câştiguri à 1000 coróne 763.000, 1238 câştiguri à 500 coróne 619.000, 90 câştiguri à 300 coróne 27.000, 31700 câştiguri à 200 coróne 6,340.000, 3900 câştiguri à 170 cor. 663.000, 4900 câştiguri à 130 cor. 637.000, 50 câştiguri à 100 coróne 5000, 3900 câştiguri à 80 cor. 312.000, 2900 câştiguri à 40 cor. 116.000, **50.000** câştiguri şi premii de cor. **13,160.000** care se trag în 6 classe şi se plătesc în numĕrar, numai noroc trebue sĕ ai!

A. Török & Co.

negoţ de loterie internaţional
colectori principali ai loteriei de classe reg. unguresci.

Budapesta, Waitznerring 4/A. [48] 2—12

Recomandăm tuturor broşura apărută tocmai acum:

Obolul sĕracului
la
monumentul
Marelui ANDREIU.

Cântări ocasionale dedicate Metropolitului

Șaguna,

colectate și arangiate de
MARIA CUNȚANU.

Preţul 10 cr.

Venitul curat se va adaoge la colecta pentru monument.

Se póte procura dela
Tipografia şi librăria archid.
Sibiiu.

Au apărut:

Anuar
financiar și economic
pe
1898
redactat de
Petra Petrescu.
Anul V.
Preţul fl. 1.20.

Un capitol
din
contabilitatea duplă
de
I. C. Panțu,
profesor la şcóla comercială superióră din Braşov.
Preţul 50 cr.

De vêndare la

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 29 Sibiiu, Marți 16/28 Martie 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Un semn al timpului.

(=) Sâmbătă în 25 Martie n. s'au ținut în Viena patru mari adunări poporale, convocate și agitate de Germanii naționaliști, cu scopul de a da un și mai mare avênt mișcării din sinul Nemților papistași, *de a rupe legăturile cu biserica papistașă de Roma* și a trece la protestantism.

Motorul acestei mișcări, nu e, ce-i drept, de natură bisericéscă, de credință, ci e o urmare a încordărilor naționaliste din Austria.

Nemții naționaliști intransigenți, decând au vĕdut că influința popórelor slave începe a fi preponderantă în mersul lucrurilor în Austria, jigniți in mândria lor de vechi hegemoni, ce veacuri de-arêndul au fost tot ei la rudă, iar acum sunt pe cale sĕ vadă pe alții la locul de frunte, și pe sine dați ceva mai înapoi, — sar ca tigri răniți și cércă o salvare a mândriei lor într'un chip órecare.

Germania e, ca biserică, stat protestant. Prin vremuri, după înfrângerea influinței austriece în Prusia, anumiți ómeni au adus căpeteniilor Germaniei înainte vorba, că óre n'ar trebui anecsate provinciile austriece și ele la Germania? Li-s'a dat rĕspunsul, dór' de însuși Bismarck, că nu le trebue, că destui papistași au, cu care stau tot de pept.

Așadar confesiunea poporului german austriac, a fost dată ca motiv de a respinge chiar și ideea primirii eventuale a acestor Nemți în sinul marelui imperiu german, cu care încolo, ca limbă, ca națiune, ca mândrie de gintă, și mai ales ca aspirații de gintă, sunt un os și un sânge!

Indârjiții Nemți austriaci de adi, cu Schőnerer în frunte, s'au aruncat cu totul în ideile, că decât sĕ sufere sĕ fie eventual cârmuiți de Slavi în Austria, *mai bine sĕ fie alipiți la imperiul mare național german!*

Iar prin mișcarea asta mai nóuă, nu fac altă decât pregătesc terenul spre acest lucru, *cercând sĕ înlăture pedeca confesională care mai nainte vreme li-a fost arătată,* când ideea alipirii mai fusese ventilată.

Și fac trecerile de-adreptul la *protestantism*, ca la cea mai puternică confesiune în Germania, confesiunea statului, cum i-am dice, ori apoi unii pășesc pe un teren mediu, la secta așadișilor *„catolici vechi“*, bine vĕduți în Germania. „Catolicii vechi“ sunt o sectă nouă, abia de pe la 1870, formată de acea parte a apusenilor, cari scandalisați de enunciarea „dogmei“ despre „infalibilitatea papei“, n'au voit sĕ o accepteze, ci s'au rupt de papa, păstrându-'și credința apuseană, fără acéstă ridicolă inovație. Secta ca una totuși ruptă de Roma, a fost primită bine în Germania care chiar persecuta aspru pe papistași, — și la secta asta mijlocie, trec o parte a Nemților austrieci papistași.

Mișcarea prinde. In Graz și Leoben se vor forma în curênd comunități nóuĕ de „catolici-vechi“, iar pe aiurea de protestanți, în vreme ce credincioșii papei vor scădea mereu. Deja vre-o 10,000 sunt porniți pe calea trecerii, și agitațiile schőnerer-ianilor, prin întruniri cum au fost și cele patru dela 25 Martie, ridică valuri tot mai puternice în favorul mișcării.

E la tot cazul un semn al timpului și o dovadă chiar și pentru cei mai miopi politici, că *adi sentimentul național priméză pe tóte celelalte sentimente,* ba, din punct de vedere creștinesc durere, chiar și pe cel religios!

Tóte frânturile ori rĕmășițele de popóre aruncate de sórte aiurea decât unde s'ar dori ele, adi caută cu străduință legături și iar legături cu trunchiul mai mare, la care *după naționatitate*, după *gintă,* aparțin, și de acela sĕ silesc sĕ se apropie, în el sĕ-și afle un razim viitorului.

Germanii austrieci, deși nu-'s nici periclitați, nici oprimați, numai fiind-că li-se pare că pot veni dile, când sĕ cadă unele perini moi de sub ei, își lapădă confesiunea lor papistașă, numai ca *naționalicește* sĕ se simtă mai apróре de marele trunchiu german, în a cărui brațe sĕ se pótă arunca mai fără greutăți, — Șocații din Bacica simțindu-se amenințați naționalicește, își părăsesc confesiunea lor papistașă, și trec la drépta credință orientală, fiindcă cred că află aci un mai bun scut pentru *naționalitatea* lor.

E spiritul vremii așa, național, și cei-ce nu-l înțeleg, ci îl forțéză în direcție chiar desnaționalisătóre, sunt rĕi cunoscĕtori ai împregiurărilor, și prat și cenușe se va alege de lucrarea lor.

Podul Orientului.

— *O aprețiare maghiară* —

După-ce într'un numĕr precedent sĕ plângea că România a încheiat apróре pe ascuns convenția cu Germania pentru deschiderea liniei ferate Berlin-București, *cu încungiurarea Ungariei,* — în numĕrul sĕu dela 10 Martie guvernamentalul „Pesti Napló“ revine pe larg asupra acestei convenții, în următorul prim-articol, sub marca: *„Podul orientului“*:

„Suntem cuprinși de un atare sîmțĕmênt, — dice diarul maghiar — ca și cum ar trebuí sĕ lĕ cerem scuze cetitorilor noștri, că-i tăbărîm adi cu un lucru órecum exotic, când acum se dau iarăși representații de gală în Sándor-Utcza.

„Dar înzadar e tema ingrată pentru public, căci n'o putem încungiura. De trei dile ne persecută într'una și nu ne putem mântuí de ea până nu vom spune la acest loc următórele.

„Vrem sĕ amintim anume despre acea convenție de *cale ferată germână — română, care cu încungiurarea Ungariei*, așédă legătură între Berlin, Costanța și Constantinopol.

„Germanii îi atribue afacerii fórte mare importanță, iar Românii într'atâta s'au bucurat de ea, că fórte repede au trecut prin parlament proiectul de lege referitor la asta. De altfel desbaterea parlamentară e o simplă formalitate, câtă vreme cele douĕ guverne, german și român, au fost subscris convenția deja la prima Martie.

„Pe cei ce se ocupă cu chestiile acestea, nici nu i-a mai surprins lucrul, nici din partea Românilor nici din a Germanilor.

„*Regatul român, care dispune de cea mai bine organisată armată în peninsula balcanică, se póte fălí cu frumóse progrese și în privința căilor ferate,* precum și în ce se ține de politica de comunicațiune și comerciu.

„Nu voim sĕ exagerăm, dar atâta e adevĕrat, *că acest regat își exploatéză în chip isteț situația sa geografică démnă de invidiat*, și lucréză sistematic într'acolo, ca sĕ devie factor în comunicațiunea universală.

„In 1890 au început Românii clădirea marelui pod peste Dunăre la Cernavoda; iar în 1896 la câteva dile după-ce Regele Francisc Iosif a distins capitala română cu visita sa, s'au apucat la Constanța de lucrările *portului, care e chemat a rivalisa cu porturile de Odessa, Triest, și Fiume.* La festivitatea ce a urmat punerii petrei fundamentale, Regele român a accentuat, că prin acésta s'a pus totodată și basă marinei comerciale române.

„Atunci (în 18 Octobre 1896) a indicat Regele Carol, că în urma deschiderii căii ferate București-Constanța și a aședării podului de lângă Cernavoda, *cea mai scurtă legătură de cale ferată și maritimă, între London, Hamburg, Berlin, Constantinopol și Port-Said, va trece pe teritoriul României.*

„De vreme-ce politica română, pe lângă tóte hărțuelile sale interne, nu pauséză, nu e în general mirare, că a întrupat planul regelui român, care mai curênd ori mai târdiu tot avea sĕ vie la rênd.

„Cel mult aceea e de mirat, că convenția s'a încheiat așa de repede și așa în secret între guvernele de București și Berlin.

„Acum, că secretul a fost desvĕlit, vedem, că guvernul german a pus multă bunăvoință pentru asigurarea acestei legături. E acesta cel dintâi drum care se pregătește spre Orient, *cu totala încungiurare a Ungariei.*

FOIȚA

Din țara iernii de veci.

— *Călĕtoria lui Nansen la Grönlanda* —

După *„T. L.“*, de *Dr. P. Oprișa.*

(Urmare.)

Vênătorii îndată ce au pușcat vre-o focă, se apucă de belit și de desfăcut. Cu deosebire slănina e căutată, și pentru acésta o vênéză. Belirea se petrece estraordinar de iute. Un vênător deprins isprăvesce cu o focă în 2—3 minute. Mai întâiu îi crépă slănina dealungul fólelui, dela cap până la códă; fac apoi câteva crestături de-a drépta și de-a stânga, între slănină și carne, apoi o despică în jurul capului și códei, și, cu o smâcire, cel mult dóuĕ, slănina ésă de pe focă. O aduc apoi la corabie, pe când carnea o lasă pradă plăcută nenumĕratelor larice nesațióse.

In treacăt amintesc, că acum sunt cu mult mai puține foce, decât au fost odinióră. Nu numai fiind-că se vênéză fórte multe, ci și fiind-că focele s'au retras mai în lăuntru dela continent, căci deși acolo le conturbă ursul de ghiață, dar acesta totuși e un inimic mai puțin primejdios, ca omul.

Câte foce pot vênătorii prăpădí pe an, se póte judeca de acolo, că Nansen și tovarĕșii sei au pușcat în diua primă 187, deși acest succes nici n'a fost considerat de cel mai strălucit.

Astfel decurse călĕtoria mai departe spre médă-nópte printre tablele de ghiață, potopind multe foce.

Au vĕdut și numĕroși chiți uriași, cari, când se apropia corabia, suflau din găurile nărilor lor, ca niște cazane puternice de aburi și făcênd zgomot îngrozitor își cufundau corpul lor cel teribil de mare, în apă. Despre mărimea chitului sau balenei, ne putem face idee, dacă gândim la pórta ce se află în Izland, ridicată pe doi colți de chit bĕtrân, pe sub care călărețul cu calul, póte trece comod.

Pe țermurele rĕsăritean.

Cale primejdiósă printre ghiață. Țințari ospitali. Voce omenéscă prin pustiul de ghiață. Apar eschimoșii.

Până la 18 Iuliu corabia înaintase atât de departe spre țermurul Grönlandei, încât Nansen și ai sĕi sĕ deciseră sĕ dică „rĕmas bun“ lui „Iazon“! Se suiră apoi pe luntrițe, ca astfel sĕ străbată până la țermure printre tablele plutitóre de ghiață. Astfel aveau sĕ mérgă câteva mile, până ce vor ajunge la uscat, ca apoi de acolo sĕ'și încépă adevĕratul drum, și prin urmare adevĕratul scop al întreprinderei lor îndrăsnețe.

După ce se despărțiră de „Iazon“ și personalul sĕu, își încărcară tóte recuisitele pe luntrițe mĕrunte, și au străbătut apoi cu mult curagiu printre tablele sunătóre de ghiață. Ei duseseră numai o luntriță, dar căpitanul lui „Iazon“ le mai dete una.

La 'nceput calea decurgea bine, căci ghiața nu le făcea pedeci mai însemnate, deci străbăteau ușor și numai din când în când erau siliți sĕ'și facă cale cu rudele sau cu săcurea prin strîmtorile grele. Mai târdiu ghíața era așa, încât nu puteau străbate la țermure. Trebuiră sĕ se concrédă cursului mării și sĕ plutéscă de a lungul țermurilor printre tablele cari mergeau în jos, în direcțiune sudică.

Așa i-a mânat cursul ghețos al mării dóuĕ sĕptămâni de a rêndul. In decursul acestora s'au întâlnit cu numeroși munți de ghiață. Unul dintre ei s'a sfărîmat tocmai în apropierea călătorilor, trosnind și detunând în chip înspăimântător. Numai nițel de erau mai apróре, își aflau mormêntul între valuri.

După multe aventuri, le-a succes sĕ ajungă la țermure. Țermurul era pustiu, stâncos, dar totuși „continent“, care tocmai așa i-a înveselit, ca și când ar fi ajuns pe o insulă frumósă ca raiul. Munți pleșuvi, melancolici, petroși; teritorii acoperite cu puțin muschiu, cari se schimbau cu câmpii de zăpadă. Aceste erau tot continentul după care călĕtorii însetaseră de atâta timp. Și totuși cât de desmerdător li s'a părut, după ce scăpară din împĕrăția plutitórelor table de ghiață!

Dar de abia prinsĕră a se înveseli, când iată audiră un sunet fórte cunoscut, — cunoscut și plăcut. Sunetul le deșteptă curiositatea. Dar el n'a fost altceva decât cântecul țințarilor, care, ce-i drept, acasă nu le era tocmai plăcut, dar aici, într'adevĕr, i-a însuflețit până și acest cântec al sihastrelor gângănii.

Țințarii, ca sĕ nu se îndoiéscă nimeni despre ființa lor, au început a-'i pișca atât de cu spor, încât ar fi făcut onóre ori cărei țințerimi continentale. Póte că de aceea vor fi lucrat acești țințari cu atâta sîrguință lacomă, fiind că numai rareori li se dă ocasiune în aceste regiuni de a gusta sânge de om, și de sigur multe generațiuni de țințari trebue sĕ se prăpădéscă, până-ce ajunge câte una sau altă sĕ pótă gusta atare sânge.

Au dat și de o vrabie de zăpadă, care se apropià de călĕtori cu tótă îndrăsneala, esaminà cu ochii sĕi mici și curioși pe acele ființe strĕine de care ea nu mai vedușe. După ce s'a minunat destul, a sburat veselă

„Noi așa am credut, că spre Orient noi, Ungaria, suntem podul de trecere, acuma însĕ vedem că suntem numai un drum de țară, pe lângă care mai sunt încă alte drumuri, și mai bune, și mai rele!

„Deși nu ne temem că va urma dintrun'a vre-o mare schimbare în comunicațiunea internațională de persóne, mărfuri și postă, atâta totuși póte fi luat ca sigur, că acésta conveție germân ă-română, nu e în favorul nostru! Ba cu cât lumeá se va deprinde mai mult cu nóua direcțiune de drum, cu atât mai puțin ne va fi aceea nóuă plăcută! *Iar pentru România acesta e un favor prețios!* In momentul când portul de Constanța va fi terminat, Germania va grăbi, întrecênd pe toți, a honora nisuințele române.

„E adevĕrat că Germanii au reușit a-'și elupta în timp relativ scurt, locul prim în comerciul român, întrucât au învins pe Austrieci, ceea-ce nu e mare virtute, au invins și pe Francezi, ba în multe privințe și pe Englezi, căci guvernele române i-au ajutat. In urma acestor favoruri e de înțeles, că și ei vin sĕ se revanjeze politicește și economicește.

„Căci lucrul își are și importanța sa politică.

Nu dicem mult, dar atâta dóră tot va prețuí cât dacă Impĕratul Vilhelm ar fi ținut în București un toast însuflețit... (Alusie la aceea, că pe maghiari Impĕratul Vilhelm i-a plătit nu demult, cu un toast însuflețit rostit în Pesta. Deci ei indulciți cu vorbe, Românii cu lucruri ceva mai prețióse ca vorbele...)

„Pentru asta nu facem imputări nimenui; ar fi absurditate dela noi sĕ facem proces geografiei. Cine ce sĕ facă, dacă drumul spre Rĕsărit e mai scurt preste România ca pe la noi?

„Noi însĕ avem Dunărea. Pe Dunăre se putea crea o comunicație înternațională uriașă. Ne-am și încăldit noi de gândul, că acésta ar fi menirea nóstră, și de aceea — am regulat Porțile de fer!..

„Dar că noi pân' acum n'am luat nici un folos mai mare Dunării, că n'am deprins comunicația pe aci, că liniile ferate orientale nu le-am esploatat mai bine, acestea tóte sunt astfel de slăbiciuni, care cad numai asupra nóstră și a austriecilor, asupra guvernelor ungare și austriace, asupra guvernului comun, dar pentru cari nimeni altul nu e rĕspundĕtor.

„E însĕ corect sĕ tragem învĕțătură dín aceea ce vedem că se întêmplă în jur de noi.

„Iată grăbesc sĕ dee înainte mari și mici, căci la finea veacului al nóuĕsprędecelea, pe pragul veacului al dóuĕdecilea, fiecare națiune trebue sĕ înainteze repede, dacă nu vrea sĕ se scufunde. Națiunile mari progreséză peste mări, unde își câștigă așa dicênd pe nimic imperíi și tesaure. Dar și cele mici, fiecare după puterile sale, se silesc sĕ înainteze și sĕ-și câștige posiții mai mari, averi mai mari, legături mai dese cu lumea.

„Că noi (Ungurii) n'o facem asta, e vina nóstră, urmarea rĕmânerii înapoi a comerciului nostru, *urmarea îngustimii de vederi a opiniei nóstre publice* ***și a caracterului provincial și procătăresc al politicei nóstre!***

„Acel partid politic, care se numesce la noi independist, își cheltuesce puterea în sofisticării mĕrunte de drept public, ținte mari nu cunósce. Nu pricepe că pot sĕ ni-se dee ori-câte documente de independență, ori-cât de mari și pe ele cu peceturi cât luna, — pentru aceea noi vom rĕmânea cel mult o provincie, investită cu titlu de stat, până atunci *până când ne sunt atât de provinciale*: ***mintea***, *forța de fapte, concepțiile, curagiul, voia de întreprindere și* ***prevederea.***

„Iar acestea tóte la noi sunt într'adevĕr grozav de provinciale!“

Adunarea generală a „Albinei“

Eri în 15/27 Martie, s'a ținut adunarea generală a institutului de credit și economii „Albina“ pentru anul de gestiune 1898, în localitățile casinei române din Sibiiu. Președintele direcțiunii dl *Iosif Șterca Șuluț*, în cuvinte potrivite deschide ședința la órele 10 a. m. și numesce de notari pe d-nii *Parteniu Cosma* și *Dr. Ioan David*, iar de scrutinători pe Dr. *Remus Roșca* și Dr. *Ilie Beu.*

Se constată, că s'au depus în conformitate cu statutele 1767 acțiuni, representând 342 voturi, și sunt presenți 44 acționari.

Se purcede la ordinea dilei. Părintele protopresbiter *Ioan Droc* propune sĕ se considere raportul direcțiunii de cetit, cunoscut fiind din diare și avêndu-l fie-care acționar tipărit. Propunerea se primesce.

Dl P. Cosma cetesce apoi raportul comitetului de supraveghiere și propunerile direcțiunii, cari tóte se primesc întocmai, și anume:

1. Raportul direcțiunii, al comitetului de supraveghere, se iau spre scire. Bilanțul incheiat cu 31 Dec. 1898 se apróbă; direcțiunii și comitetului de supraveghere se dă absolutoriu pentru gestiunea anului espirat.

2. Profitul curat se împarte astfel:

I. Sĕ dă acționarilor dividendă de 5% după capitalul social de fl. 600.000 provĕdută în §. 62 din statute fl. 30,000 —

II. Restul de . . fl. 95,038. 16 cr. se împarte după cum urméză:

1. 18% tantieme statutare la membrii direcțiunei, directorului esecutiv, dirigentului filialei etc. . . .	fl.	17,106	84 cr.
2. Remunerațiunea funcționarilor fără drept la tantiemă și a servitorilor . . .	fl.	940	— „
3. Pentru scopuri de binefacere	fl.	6,500	— „
4. Fondului de pensiuni al funcționarilor	fl.	6,491	32 „
5. Fondului special de reservă	fl.	10,000	— „
6. Supradividendă acționarilor	fl.	54,000	— „
	fl.	95,038	16 cr.

Primită acéstă propunere, dividenda anului 1898 este de fl. 14 de acție, și se póte ridica imediat după adunarea generală.

Fondul special de reservă se urcă la cifra de fl. 74,800. 51 cr.

Fondul de pensiuni al funcționarilor la fl. 137,904. 86 cr.

Suma de 6.500 pentru scopuri filantropice se distribue astfel:

a) Pentru masa studenților . . .	fl.	3000
b) „ Șcóla civilă de fete a „Asociațiunii“	„	1000
c) Pentru Șcóla „Reuniunii femeilor rom. din Sibiiu“	„	300
d) Pentru internatul rom. de fete din Brașov	„	200
e) Pentru internatul proiectat de „România jună“ rata IV.	„	200
f) Pentru Societatea academ. „Petru Maior“ Pesta	„	100
g) Pentru Alumneul din Timișóra .	„	100
h) „ internatul Zsigaian . . .	„	100
i) „ fondul studenților bolnavi din Brașov	„	100
l) Pentru fondul studenților bolnavi din Blaj	„	100
m) Pentru fondul studenților bolnavi din Brad . . , ...	„	100
n) Pentru „Reuniunea română de musică din Sibiiu“	„	200
o) Pentru „Reuniunea română de agricultură din com. Sibiiu“ . . .	„	100
p) Reuniunii pentru înfrumsețarea orașul Sibiiu	„	50
r) Pentru „Reuniunea de higienă comit.“	„	50
s) Gremiului comercial pentru cursul de contabilitate	„	50
t) Reuniunei pentru înfrumsețarea or. Brașov	„	50
u) Societății „Carmen Sylva“, Graz	„	50
v) Celor arși din Panticeu . . .	„	50
x) La disposiția direcțiunii . . .	„	400

Punctul ultim al propunerilor a fost alegerea alor 2 membri în direcțiunea institutului, din care conform disposițiunilor statutare aveau sĕ iésa d-nii: *Iosif Șterca Șuluț* și *George Pop* de Băseșci. Fiind realegibbili, adunarea generală i-a reales cu unanimitatea voturilor date.

Cu aceste programul fiind eshauriat, președintele dl Șuluț ridică ședința, după care toți acționarii presenți s'au întrunit pe lângă mesele bogate așternute cu feliurite misilicuri și beuturi dela „Concordia“.

Revistă Externă

Politica colonială a Angliei

„Fremdenblatt“ din Viena, vorbind despre politica colonială a Angliei, dice că Anglia își dă silințele sĕ stabiléscă, pe terenul politicei coloniale, o înțelegere atât cu Germania și Franța, cât și cu Pórta, și a'și asigura cuceririle sale.

Intocmai ca Anglia, și Franța, Germania și Rusia voesc sĕ creeze în China o stare de lucruri, care sĕ asigure întru cât-va în contra surprinderilor reciproce.

De aceea Anglia n'a vĕdut cu ochi buni procedarea violentă a Italiei. Italia a dat o mare dovadă despre prietenia ei cu Anglia, când s'a hotărît sĕ aștepte. E cuputință ca Italia sĕ dobândéscă pe cale pacĭnică avantagiile ce le doresce în China.

Rusia și Anglia.

„Politische Corespondenz“ primește din Petersburg știrea, că cu ocasia primirei în audiență a ambasadorului englez, împĕratul Nicolae II și-a exprimat speranța, că Rusia și Anglia vor reuși sĕ ajungă la o înțelegere în tóte afacerile privitóre la China — înțelegere ce va permite amênduror Statelor sĕ'și păstreze și sĕ'și desvólte interesele lor politico-comerciale în Asia rĕsăriténă.

Congresul de desarmare.

Se scrie din Haga că Regina a pus la disposiția conferinței desarmărei, palatul Huistenbosch.

Conferința se va constitui în trei secțiuni, dintre cari cea dintâiu se va ocupa cu chestiunea desarmării, a doua cu chestia tribunalelor de arbitraj, iar a treia cu chestii generale.

Din România

Păpușile Reginei.

Peste câte-va dile se va deschide în una din sălile Ateneului român din București o exposiție de păpuși organizată de M. S. Regina.

Aceste păpuși au fost donate, parte de dómnele române din țară, parte din streinătate.

După terminarea exposiției *aceste păpuși vor fi trimise la Neu-Wied și de acolo la exposiția din Paris.*

Tot în acésta sală mai sunt expuse: „Evanghelia“ lucrată de M. S. Regina pentru catedrala din Curtea-de-Argeș, așezată într'un splendid dulap de bronz; precum și *o ocnă de sare*, în miniatură, lucrată de Regia Monopolurilor Statului pentru exposiția din Paris.

Prețul întrării pentru o persónă este de 1 leu, pentru militari, elevi din tóte șcó-

---

mai departe ciripind, iar călătorilor le-a causat bucurie deosebită visita acestei păseruice continentale, și n'ar fi omorit'o pentru tótă lumea.

Nansen și soții sei arangiară apoi aci un ospĕț strălucit. Ințeleg într'atâta „strălucit“, întru-cât s'au săturat cu carne uscată și au fumat câte o lulea de tabac, și apoi s'au odichnit. Ei și aveau lipsă de odihnă după ce au trecut preste atâtea suferințe.

Iși continuară apoi drumul mai departe. Curentul pe mare îi împinsese fórte tare spre sud; drept aceea iar au trebuit sĕ se întórcă spre médănópte.

Dar ce se vedi! Deodată numai, așa cam pe la amédi, pe când se puseseră iarăși la odihnă, aud o voce deosebită, care i-a neliniștit fórte.

Au audit anume, în o depărtare órecare, o voce omenéscă. Li-s'a părut, că strigă cineva. S'au numĕrat pe sine. Erau toți împreună. Drept aceea nu înțelegeau că cine a putut striga? Credeau că va fi fost vocea vre-unei larice sau altei paseri, căci ómeni nu credeau sĕ umble pe aici. Insĕ strigătul s'a repețit, și încă acum mai din aprópe și mai curat. Era imposibil sĕ se mai îndoiéscă că e voce omenéscă! Laponul Balto sĕ repedì pe vîrful unei cone, de unde după ce privi în lături, uimit strigà făcênd semne cu mânile și cu piciórele, că se apropie doi ómeni, dóuĕ figuri deosebite! La acésta toți alergară pe colină și se convinseră, că Balto a grăit adevĕrul.

Observară și ei pe cei doi strĕini deosebiți care se aflau tocmai într'un sin de mare. Voiau sĕ-'l trécă cu luntrițele, și căutând vadul strigau de rĕsuna vezduchul.

De abia le-a succes a străbate printre sloiurile plutitóre de ghiață. Apoi veseli au sărit din luntrițile lor și numai decât veniră înaintea călĕtorilor europeni.

Amêndoi óspeții sosiți erau tineri, și din călcâiu până în crescet erau îmbrăcați în piele de focă. Unul dintre ei era cu capul descoperit. Pĕrul lui cel lung și negru îl împreuna un șir de mărgele. Dealtcum amêndoi erau frumușei la față. Dar adevĕrata colóre a feței nu erau în stare sĕ li-o ghicéscă, atât era de grósă pătura de nelăuțélă, ce-o acoperea.

Cei doi strĕini îndată ce sosiră în apropierea tovarĕșilor lui Nansen, cari îi admirau, începură a zimbi, a rîde și în fine erupseră într'o astfel de bucurie vidibilă, ca și când s'ar fi întâlnit cu cine știe ce prietini sau cunoscuți vechi! Au început apoi a vorbi. Vorbeau fórte repede. Vorbeau și rideau din resputeri, ca și când ar fi esplicat ceva cumplit, cu gura, cu mânile și piciórele, dar într'o astfel de limbă, din care Nansen și tovarĕșii sĕi n'au înțeles nici o iotă.

Veneticii erau *Eschimoși.* Aparțineau poporului ce locuesce acolo, sau mai bine dis, pribegesce de-a lungul țermurilor Grönlandei. Intre călĕtori nu se afla nici unul care sĕ înțelégă limba lor.

Dar veselii óspeți prea puțin s'au nĕcăjit pentru asta. Ei vorbeau într'una și rideau ca și când europenii le-ar înțelege tóte vorbele. Din când în când arătau asupra-le, asupra luntrițelor lor, apoi în direcțiune nordică, ca și cum ar fi voit sĕ le esplice că de acolo au venit ei și acolo undeva se află locuințele lor.

Nansen și ai sĕi căpătară și ei voie de a esplica cu mânile și cu piciórele și a arĕta Eschimoșilor, că ei încă au venit din depărtare, și încă de dincolo de mare.

Eschimoșii ascultau cu gurile căscate, de sigur au și înțeles, deóre-ce au erupt în cumplite sbierături de admirare.

Atențiunea lor fu apoi îndreptată în altă parte, și cu desfătare începură sĕ privéscă îmbrăcămintea și recuisitele europenilor. Cu deosebire admirau legăturile de fier de pe luntrile lor. Ei așa-ceva nu mai vĕduseră. Pipăind legăturile de fier, se minunau și erumpeau în astfel de sbierături, încât ar fi făcut onóre cu ele ori-cărei turme de vaci. Luntrițele Eschimoșilor erau pregătite numai din piele de foce.

Și după luntrile lor legate în fier, ei considerau pe Europeni de fórte avuți, deóre-ce ei, Eschimoșii, ținéu de fórte avut și pe acela, care posedea numai un mic cuțitaș de fer!

După-ce Nansen și ai sei se desfătară de minunații lor óspeți, își scóseră carnea cea uscată și se apucară de mâncat. Sĕ fi vĕdut cum se mirau eschimoșii! Le rĕmăseseră gurile căscate, și nici pentru tótă lumea n'ar fi căutat în altă parte, nu cumva sĕ scape un moment neobservat din priveliștea interesantă, de a vedea cum bagă Europenii bucătura în gură!

Nansen dete câte puțintică carne și celor doi admiratori ai lor. De bucurie nu sciau ce sĕ facă cu ea. O priveau de un dar deosebit, din care au gustat numai câte o bucătură, iar restul și'l-au pus la o parte cu multă grije, esplicând și arĕtând cu mânile și cu piciórele, că restul îl duc acasă ca și cei de acolo sĕ se mire. Tot odată îndemnară pe Nansen și ai sei cu zimbete și strigăte puternice, ca sĕ-i cerceteze și ei în comuna lor, căci de sigur vor fi óspeți bine vĕduți.

După acestea fără veste s'au depărtat și s'au aședat în luntrile lor de piele, și au dispărut în direcțiunea de unde apăruseră.

(Va urma.)

lile și pentru copii în general 25 bani. M. S. Regina cu îndestul cunoscuta-'i dragoste pentru copii, a decis acest preț mic pentru ca sĕ pótă veni copii cât de mulți.

M. S. Regina a decis ca produsul acestei expositii sĕ fie în folosul policlinicei „Regina Elisabeta“.

(Cantinele școlare.) Folositórea inovaţie a așanumitelor „cantine școlare“ dă din ce în ce róde mai plăcute publicului și sunt pornite pe calea unui repede avênt. Scopul le e: întreținerea copiilor mai sĕraci umblători la școlă, cari póte acasă ar suferi în cele ale hranei necesare desvoltării lor fisice. Sunt întroduse în multe orașe și comune mai mari ale țĕrii. Progresul lor se póte vedea și din următórea notiță asupra funcționării cantinelor din București în Februarie:

In cursul lunei Februarie a. c., s'au servit 5237 porții de mâncări diferite, elevilor de la cele șase cantine cari funcționéză în Capitală.

In Ianuarie s'au servit 2755; deci în Februarie aprópe îndoit, căci s'au dat cu 2482 porții mai mult. Pentru acestea s'au cheltuit 902 lei 80 bani, din cari 474 lei 80 bani s'au plătit de comitet, iar restul de 428 lei s'au strîns din micile cotisațiuni de câte *5* și *10* bani plătite de elevi (Adecă cu 2—5 cr. un elev póte mânca bine, cum acasă dóră n'ar fi mâncat!)

Fondul stabil al cantinelor din București s'a mărit încă cu dóuĕ mii lei, pentru care dl Sinișteanu, președintele comitetului de organisare a cantinelor, a cumpĕrat dóuĕ acțiuni de ale Creditului fonciar urban din București, pe cari le-a consemnat în comptul cantinelor școlare. Astă-ḑi fondul stabil se ridică la *16 mii lei.*

E organisată și o tombolă în scopul de a mări fondul cantinelor, spre a putea servi tot mai multor elevi și tot mai fără cheltueli pentru ei.

Un concert mare se va da cu elevii înșiși în București, tot în favorul fondului cantinelor. In fie-care Joi, dela órele 2—5 p. m., *400* elevi și eleve ai școlelor primare, aleși dintre cei cu cele mai plăcute voci, fac exerciții de canto împreună cu institutorii și institutórele lor, pentru marele concert ce se va da în folosul cantinelor și care în felul cum este întocmit, este o inovație în România.

Educațiunea poporului se promovéză fórte mult și prin aceste cantine.

Ferice de poporul, unde ocârmuitorii lui atâtea bune străduințe pun pentru ridicarea lui.

Dela „Reuniunea agricolă“.

Pentru proprietarii de vite.

Potrivit hotărîrii luate de Comisia economică a comitatului Sibiiu în ḑilele din urmă ale târgului de vite din Aprilie c., comisiunea va ținea un târg de vite de prăsilă, cu mult mai mare, la care va împărți premii în bani, mai multe și mai însemnate ca în anii trecuți.

Până la publicarea programelor detailate ținem a atrage luarea aminte a proprietarilor nostri asupra târgului din Aprilie c., la care am dorí ca cât mai mulți economi de ai nostri sĕ ia parte cu vitele lor, de care de pe acum sĕ pórte deosebită grije atât în ce privește nutrirea, cât și curățenia lor.

Cu o cale ves'im pe acéstă cale pe toți acei proprietari din diferite părți ale țĕrei nóstre, cari ni-s'au adresat în scopul cumpĕrării de vite, că prilejul cel mai potrivit pentru cumpĕrare de vite este târgul din Aprilie, din Sibiiu, cel mai căutat și împopulat cu vite de soiu.

*

Distribuirea de pomi în Tălmăcel.

Duminecă, la 2 Aprilie n. c. se vor sădí pomii destinați pe séma membrilor Reuniunii nóstre agricole din comuna Tălmăcel. Acesti membri sunt poftiți a-'și întocmí câte o grópă de 1 metru largă și $^1/_2$ metru adêncă. Pământul mai deasupra, ca mai bun, ar trebui pus de o lăture, iar cel scos din fundul grópei, ca mai sĕrăcăcios, de ceelaltă lăture a grópei.

Din prilejul sădirii se vor țìné demonstrațiuni practice și asupra altor chestiuni din ramul pomăritului.

Invităm deci la participare cât mai numĕrósă.

Sibiiu, în 11/23 Martie 1899.

Comitetul „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comșa, președinte
Victor Tordășianu. secretar

NOUTĂȚI

Chirotonire. Eminența Sa archiepiscopul nostru *Ioan Mețianu* a chirotonit Dumineca trecută pe diaconul *George Mageriu* întru preot; iar pe clericul cu pregătiri estraordinare *Aureliu Maniu* din Vințul de jos, întru diacon.

*

Pod peste Dunăre, aprópe de Porțile de fer. Demult se contempléză legarea țĕrmului român al Dunării cu cel bulgar prin un pod. Era vorbă sĕ se facă între Turnu-Severin și Cladova. Dar terenul nu a fost aflat potrivit. Acum se spune că locul ar fi fost fixat lângă Vêrciorova, aprópe de Porțile de fer, la câțiva kilometri de hotarul Ungariei. Ḑiarele din Pesta se bucură, că spun că și lor le-ar fi de folos un pod aci ridicat. O consideră ca o recompensă pentru că Ungurii au regulat porțile de fer pe spesele proprii, deși au folos de acéstă regulare și România și Bulgaria,

*

Atențiune meritată. Ḑiarul fruntaș din Viena „Reichswehr“ publică în unul din Nrii ultimi toastul ținut din partea dlui *Leontin Simonescu,* secretar metropolitan, în onórea armatei comune și teritoriale cu ocasiunea instalării archiepiscopului și metropolitului nostru.

*

Alegerea de paroch în a II-a parochie din Orăștie, a avut loc Dumineca trecută în 14/26 Martie, sub conducerea P. O. D. protopresbiter Vasile Domșa. Din cei trei competenți, au întrunit clericul absolut *Ioan Moța* 125 voturi, parochul *Ioan Budoiu* din Câmpuri-Surduc 30 voturi și clericul abs. *Ioan Dobre* 1 vot.

*

Sublocotenet de 10 ani. Impĕratul Wilhelm al Germaniei, a numit ḑilele acestea pe nepoțelul sĕu principe Waldemar, în etate de 10 ani, de sublocotenent de marină, în fața trupelor marinare din Kiel. Impĕratul a ținut o scurtă vorbire micului sublocotenent, îndemnându-'l sĕ pășéscă pe urmele tatălui sĕu (fratele Impĕratului) care acum, departe de patrie, în apele Chinei, își pune puterile în serviciul patriei...

*

Ungurii au dela cine învĕța. Profesorul german *Dellbrück* a scris o critică aspră exilărilor ordonate de guvernul german față de mai mulți schleswig-holsteinieni. Pentru asta i-s'a făcut profesorului proces și la 25 Martie l'au judecat la o dojană aspră și 500 marce „ștrof“ în bani.

*

Oficial de stat, modern. Așa trebue sĕ numim la noi în Ungaria pe toți magistrii și ucenicii lui Krivány et comp., ei sunt la modă, ei sunt moderni, despre ei vorbește presa ḑilnic. Despre cei-ce, ca niște rĕmășițe ale vechilor vremuri „patriarchale“, stau modești în posturile lor, și-'și fac slujba cu cinste, despre ăștia ḑiarele nu au nici un cuvênt, nici o notiță de „sensație“. Dau însĕ în schimb krivânyiștii moderni destul material de sensație. Pe ei îi știe lumea și țara. Și ḑiarele unguresci numesc pornirea lor modernă de defraudare „bólă domnéscă“ (úribetegség)... Cel mai nou bolnav de acéstă bólă e un tiner de 23-ani, Mészáros Lajos, veritabil, oficial la direcția financiară din Pesta, de unde, cunoscêndu-l ca băiat punctuos și acurat, l'au trecut de cassar la abatoriul mare al capitalei. Abia a stat însĕ câteva luni, și la o scontrare de cassă, ia 4000 fl. de ai de unde! Ca 'n palmă. Tinerul „bolnav“ câr, mâr, n'a avut cum da samă de ei. Ii bicherise. L'au pus la recóre.

*

Mórte. Valeriu Dorca, învĕțător gr. oriental a rĕposat în comuna Lepindea (com. Têrnava mică) în 8 Martie n. după un morb scurt de trei ḑile. S'a născut în comuna Agârbiciu, a servit ca învĕțător un an și jumĕtate, s'a purtat brav, așa încât și-a câștigat cea mai mare iubire a poporului. La înmormêntare, care s'a făcut în 11 Martie n., au asistat ca preoți: I. Necșa, I. Terchilă și A. Pop. Discursul funebru l'a rostit Ioan Necșa, iar la mormênt a vorbit Aureliu Pop.

In veci pomenirea lui!

*

Succesele unui vapor tăetor de ghiață. „Ermark“, un vapor tăetor de ghiață din marina rusă, a reușit sĕ spargă pe-o lungime de-o sută chilometri o banquisă de ghiață de dóuĕ picióre grosime, făcênd astfel o lucrare considerată, cu drept cuvênt, ca o revoluțiune în navigațiunea Balticei.

*

Execuții cu electricitate. In America și mórtea se dă celor osândiți în chip mai „extra“ ca în alte părți ale lumii. Ḑilele astea au executat pe o femee ce din jalusie și-a ucis bărbatul. A fost pusă într'un scaun, desculță. Curentul electric a fost slobodit atingêndu-i talpele góle cu droturile aducĕtóre de mórte. In patru secunde a murit, la părere fără dureri.

*

Rectificare. In articolul prim „Spiritul bisericei“ din numĕrul de Sâmbătă al ḑiarului nostru s'a străcurat o greșală, anume în alinea din urmă la rêndul al treilea, în loc de „teologul de curte al ḑiarului din Arad“, s'a ḑis numai „teologul de curte din Arad.“ Rectificând acésta observăm, că „Tribuna Poporului“ nu în numĕrul 45, ci în numĕrul 47 a publicat articolul din cestiune.

Notiță Literară.

Die Donauländer. Sub numiria acésta se publică o broșură periodică menită a face cunoscute popórele de pe țĕrmurii Dunării în referințele lor etnografice.

Broșura apare în Budapesta sub redacțiunea profesorului Adolf Strauss. Până acuma au apărut fascicoli I. II. și III.

O deosebită importanță se dă instituțiunilor culturale din Ungaria.

Fasciolul I. are următorul cuprins:

Miturile slave despre jertfirea copiilor propriu, de Th. Dragomanor.

Țeranul sêrb în junia sa și după junia sa de M. G. Milicevici.

Ielele, sau spiritele rele in credința poporului român de L. Șăineanu.

Sărbătórea împărțirei de Helva în Ada-Kale de G. Cuons.

Revista:

Museul național în Agram; institute românesci pentru istoria naturală, institute bulgăresci pentru istoria naturală; societatea etnografică maghiară, despărțĕmêntul etnografic al museului național-ungurese.

Revista politică și economică; Serbia, Bulgaria. Recensiunea cărților: Călĕtoria contelui Zichy în Asia. Suprafața și populațiunea regatului României.

Fasciolul II.

Lumea femeilor în Bosnia, de Vilma Kállay. Țĕranul sêrb, de Milicevici. Ielele de Șăineanu. Credințele slave despre jertfa copiilor de Dragomanov; și Cultura croată de Mavro Spicer.

Revista: Museul bosniac în Serajevo; academia sudo-slavică pentru sciință și artă, un secol în desvoltarea poporațiunei în Croația și Slavonia; despre originea maghiarilor.

Revista politică și economică: Afacerea agrară în România; finanțele Bosniei; bugetul României pe 1899—1900; tarifă vamală bulgară; esport de stejari din Bosnia; linie ferată bulgară.

Recensiune de mai multe cărți.

Fasciclul III.

Cultura și începuturile culturale la Croați de prof. T. Smiciclas. Credințele slave despre jertfa copiilor de Dragomanov. Jelele de Șăineanu.

Revista: Teatrul național din Agram; dela societatea etnografică unguréscă; societatea Kisfaludy; Ateneul unguresc.

Revista politică și economică: Parlamentarismul și viitorul rassei maghiare; schimbarea cabinetului în Ungaria; ministrul de comerciu Hegedüs; consiliul de industrie din Ungaria.

Recensiunea mai multor cărți.

Mulțumită publică.

La petrecerea arangiată de damele române din *Deva* în 11 Februarie, au incurs următórele contribuiri benevole:

Domnii: Ioan Simonaș, Alesandru Moldovan, George Roman, George Nicóră, Dr. George Wilt, Ioan Șerban, August A. Nicóră, Loghin Ardelean, Nicodim Ardelean, George Ardean (toți din Deva); George Popoviciu paroch (Leșnic), Petru Șinca paroch (Batiz), — câte 5 fl. Friedrich Steinmann 10 fl. August de Herbay notar (Vețiel) 4 fl. — Câte 3 fl. au suprasolvit D-nii Simeon Horvath, Dr. Nicolae Moțiu medic, Dr. Kamilló Horvath advocat, Beniamin Popp, Alesandru Schuster, Romul Cutean, George Gila, Alesandru Suluțiu, Ioau Lazariciu prof. Petru Muntén Petru Zarea, ein Déva; Avram P. Pĕcurariu protop. din Ilia-Mureșiană. — Câte fl. 2. Dnii: Ioan Moșiu jude de tablă pens., George Csatt, vĕd: Ciaclani, Francisc L. Hossu, Toma Roșiu toți din Deva; Constantin Dăncilă paroch Mănereu, Constantin Budiu (Zám) Nicolae Popoviciu paroch (Josani) Ottilia Siocander, Lazar Bera înv. St. Andreș, Albert Schuster (Hunedóra),. — Câte fl. 1. 50 dela Dnii: Alesandru Fogolean prof., Ioan Antal prof. în Dèva; Victor Stoicovits v. notar Vețel, Câte fl 1, dela Dnii: Otto Popoviciu forest. Hunedóra, Ioan Sêrbu paroch din Roșcani; George Iánosy, Déva; Andrei Borca paroch Têmpa; Ivan Jaczkovits v. notar la trib. reg. Deva; Ulpiu Almășescu Emanuil Șuiaga; Ioan Nicola; Toma Neamț junior înv.n Batiz N. N.; N. N.;

Deci suma totală de suprasolviri: fl. 147. 50. cr.: Spesele au fost fl. 71. 03. A resultat un venit curat de fl. *76. 47* cr. care venit damele au hotărît al da pentru înfrunsețarea interióră a sfiintei biserici gr. or. române din Deva.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducțiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare)

Crescerea cailor s'a ridicat sub Iosif II., căci el a adus o mulțime de armăsari de soiu bun. Sub el s'a ridicat cultura inului, întroducênd așa numitul in de Riga. La anul 1784 pâși cu energie pentru delăturarea așa numitelor robote, el a ridicat pe Schubart la nobilime, dându-i titlu de Kleefeld (câmp de trifoiu).

Iosif II. muri la anul 1790 în 20 Februariu la Viena. Succesorii lui Leopold II. și Francisc II. au continuat cu reformele agronomice, așa încât la începutul secolului al XIX., Austria a ajuns pe aceeași tréptă în privința agronomiei cu celelalte țeri germâne.

4. Carol Friederic, mare duce de Baden (născut 1728, mort 1811) primi la anul 1746 ca marcgraf de Baden-Durlach, frênele guvernării; el schimbà țara lui în un stat de model. După stîngerea liniei de Baden-Baden, 1771, primi și acéstă țară; la anul 1806 mai primi încă o țară în mărime de 4900 gkm. și luà titlul de Mare Duce de Baden.

Prin resbóiele francese dela Ludovic XIV, țéra a decăḑut, statul s'a umplut de datorii, și ómenii au sĕrăcit. Carol Friederic și-a luat ca problemă principală a domniei lui, de a ridica bună-starea ruinată a țĕrei lui, și de a readuce agronomia și comerciul la stadiul de odinióră. După problema lui fundamentală: „Țĕran avut, principe avut,“ a îmbunătățit mai întâi de tóte lucrarea pămêntului, isvorul principal al stărei poporului. El, pe lângă cultivarea cartofilor, care era tuturor cunoscută, a întrodus cultivarea inului, crappului și al tutunului. Pădurile s'au tăiat și s'au prefăcut în pămênt arător, s'au sĕmănat păduri pe locurile sterpe, cari nu erau acomodate pentru arat, și tóte pădurile s'au pus sub îngrijirea statului; fênațele apătóse, pe cari nu crescea de cât trestie și papură, s'au scurs și s'au sĕmănat cu trifoiu roșu. La 1774 s'a scutit cultura trifoiului de dijmă. S'au oprit vitele dela pășune pe câmp, și s'a întrodus îngrășarea și hrănirea (nutrirea) lor în grajduri. Prin așa ceva s'a ridicat mult agronomia, căci cine avea vite multe, acela trĕbuia sĕ lucre, ca sĕ le pótă hrăni, că la câmp nu le mai putea trímite ca sĕ pască.

Fiind-că vița de vie îngheță, și lucrul țĕranului adese-ori éra zădarnic, a adus el ómeni specialiști, cari au întrodus un alt fel de viță de vie, acomodată climei regiunilor acelora. — Și de pomărit s'a îngrijit el, întroducênd pe domeniile lui școli de pomărit, cari erau de model, și prin așa ceva a dat esemple bune agronomilor. El se îngriji și de drumurile de țĕră, dintre cari cel mai frumos și artificial e acela care trece prin Murgthal.

El a dat premii pentru economia de vite și stupărit. Iobăgia, care împedeca mult desvoltarea agronomiei la țĕrani, fu stérsă prin ordinațiunea din 23 Iulie 1783. El renunță la tóte dările, ce îi competeau lui.

(Va urma.)

Nr. 120/1899 [49] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III. Crăciunel în protopresbiteratul Têrnavelor se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 428 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au sě-şi aştérnă cererile instruite conform normelor in vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár) până la terminul arětat mai sus.

Cetatea-de-baltă, 25 Februariu 1899.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului Têrnavelor, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Din
„Biblioteca nóstră“,

sub direcţia dlui E. Hodoş, au apărut:

- Nr. 1 *Realităţi şi visări*, de S. S. Secula;
- Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
- Nr. 3—4 *Versuri şi Proză*, de G. Coşbuc;
- Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
- Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
- Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoş.
- Nr. 8—9 *Istoria Ţiganilor*, de O. G. Lecca;
- Nr. 10 *Convorbiri pedagogice* de E. Hodoş;
- Nr. 11—12 *Cântece bănăţene* de E. Hodoş;
- Nr. 13 *Cântece cătăneşti* de E. Hodoş;
- Nr. 14 *Copii de găsit*, snóve de G. Crăciunescu;
- Nr. 15—17 *Numiri de localităţi* de Ios. Bălan;
- Nr. 18—22 *Poftă bună*! carte de bucate de Zotti Hodoş.

1 număr 14 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Kranke! Sicherſte Hilfe!

Wer ſchnell geſund werden will, darf keine Medizin mehr nehmen, ſondern muß das Naturheilverfahren anwenden, dies iſt die einzig richtige Krankenbehandlung. **Bilz, Das neue Naturheilverfahren.** Preisgekröntes Geſundheitsbuch. Tauſende Kranke verdanken demſelben ihre Wiedergeneſung. Giebt für jede Krankheit genaue Kurvorſchrift, lehrt auch **Kneippkur**, Maſſage, Heilgymnaſtik, Krankenkoſt und Schutz gegen Krankheiten ꝛc. In **wenig Jahren von 600 000 Familien gekauft**, beſter Beweis für deſſen Vorzüglichkeit. 2000 Seiten, 700 Abbildungen. Preis gebunden Mk. 12.50 oder fl. 7.50. Zu beziehen durch alle Buchhandlungen und **F. E. Bilz' Verlag, Leipzig.**

Bilz' Naturheilanſtalt (Schloß Lößnitz) Dresden-Radebeul behandelt jährlich Hunderte von Patienten aller Art mit beſtem Erfolg. 3 approbierte Aerzte. Platz für 150 Kurgäſte. Proſpekte frei durch die Direktion.

[46] 4—6

Recomandăm tuturor broşura apărută tocmai acum:

Obolul sěracului
la
monumentul
Marelui ANDREIU.

Cântări ocasionale dedicate Metropolitului
Şaguna,

colectate şi arangiate de
MARIA CUNŢANU.

Preţul 10 cr.

Venitul curat se va adaoge la colecta pentru monument.

Se póte procura dela
Tipografia şi librăria archid.
Sibiiu.

Cărţi cu preţuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor şcolari din 1863 şi 1864 . .		fl. —.10
Adunarea raporteler dela directorii distr. de şcólă în 1865 . .		„ —.15
Anthorismos de A. baron de Şaguna	dela fl. —.50	„ —.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naţ.		„ —.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Puşcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.—	„ —.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Şaguna	„ „ —.50	„ —.20
Cunoscinţe folositóre la căsătorii „ „ „ „ „	„ „ —.50	„ —.15
„ practice despre grădini şi cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —.50	„ —.25
Disertaţiune de G. Bellissimus	„ „ —.20	„ —.08
Ex. Sa Arehiepiscopul şi Metr. A. bar. de Şaguna de N. Popea		„ —.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen .		„ —.10
sau aceeaşi în limba maghiară		„ —.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Şaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Invĕţătorul şi poporul	„ „ —.50	„ —.20
Istoria bis. pol. naţ. de Tincu Velea	„ „ 1.—	„ —.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „ 2.50	„ 1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viaţa de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „ 1.15	„ —.50
Memorial din 1860		„ —.05
Orele libere de I. c. de P.		„ —.05
Predigten de A. bar. de Şaguna.		„ —.10
Sunete şi rĕsunete de Z. Boiu	dela fl. —.60	„ —.20
Adaus la promemoria, germ.		„ —.05
Teologia pastorală de A. Şaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Testamentul nou	„ „ 1.—	„ —.50

De vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunile nóstre competente încă nu s'au pronunţat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sě se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sě se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sě se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl. 2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„ 2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral)	„ 7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„ —.80
Modele de desemn à 24 foi	„ 1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Au apărut:

Anuar
financiar şi economic
pe
1898
redactat de
Petra Petrescu.

Anul V.

Preţul fl. 1.20.

Un capitol
din
contabilitatea duplă
de
I. C. Panţu,
profesor la şcóla comercială superióră din Braşov.

Preţul 50 cr.

De vênḑare la

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 30 Sibiiu, Joi 18/30 Martie 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinatate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Cinstea nóstră.

Lucrul principal în viéţa nóstră naţională bisericéscă a fost cinstea nóstră, şi pentru apărarea ei totdéuna am fost la locul nostru.

Şi nu odată am fost bănuiţi, nu odată am fost calumniaţi, nu odată am fost arětaţi lumei ca unii ce nu în mod cinstit administrăm instituţiunile culturale, cu conducerea cărora am fost încredinţaţi.

Mai ales suspicionaţi am fost în ce privesce ţinuta corectă a nóstră faţă cu tinerimea, a cărei crescere nouă ne este încredinţată.

Nu vom vorbì acuma de peripeţiile prin cari a trecut afacerea rentei pentru şcólele nóstre din Braşov, care din raportul dintre biserica Sântului Nicolau din Scheiu, ca susţinětórea şcólelor numite, şi dintre şcóle, ameninţă cu furtună nu însě biserica, care are drept la rentă, ci şcólele, cari stau de tot nevinovate, neamestecate în afacere.

Va vení timpul când se va face lumină şi în afacerea acésta, şi atunci se vor vedé nedreptăţile, cari ni-s'au făcut, se vor desvělí tóte acţiunile neomenóse puse cu sistem spre a se făuri arme contra şcólelor numite.

Vorba e de cinstea nóstră în legătură cu o altă instituţiune culturală, pusă în mânile ómenilor din biserica nóstră, cu meniţiunea de a cresce junimea.

Intre instituţiunile cu meniţiune culturală locul de frunte îl ocupă fundaţiunea fericitului Gozsdu.

Lucrăm cu plan ca acéstă instituţiune sě fie cât mai bine cunoscută în tóte păturile neamului nostru, ca testamentul marelui Gozsdu sě ajungă în mâna junimii nóstre, ca sě se inspire de ómeni cu caracter, de ómeni providenţiali, de ómeni cu inimă, de ómeni nepătaţi în naţionalismul lor, cum a fost fericitul Gozsdu.

La desbaterea generală asupra bugetului multe lucruri pot fi discutate, în faptă în parlamentul nostru multe se şi discută.

De un lung şir de ani formézǎ obiect de discusiune aici şi fundaţiunea Gozsdu.

Din acte vechi, din scrieri periodice vechi, din gura puţinilor, cari mai sunt în viéţă din cei ce au cunoscut pe marele Gozsdu, din aceste desgropăm, adunăm şi întocmim, ca sě cunóscem măréţa figură a lui Gozsdu, o lucrare acésta, care mult a supărat pe ómenii dela ḑiariul din Arad, cărora nu le convin caractere de fer, mâni curate, inimi nobile, cum a fost şi fericitul Gozsdu, cari cu mâni sacrilege, cu ghiare de hiene s'au apucat şi de mormêntul fericitului Gozsdu.

Vorba e de cinstea nóstră, când o instituţiune ca fundaţiunea lui Gozsdu e atacată.

De un lung şir de ani fundaţiunea Gozsdu e obiectul atacurilor în parlamentul ţerei nóstre.

In anul acesta un deputat din oposiţiune din nou a aruncat bomba în discusiunea parlamentară, susţinênd că din fundaţiunea lui Gozsdu se dau bani spre a alimenta agitaţiunea contra statului ungar.

E vorba de cinstea nóstră, de cinstea corporaţiunii care are a administra fundaţiunea lui Gozsdu, de tinerii, cari se pot cualifica numai din graţia stipendiilor din fundaţiunea Gozsdu.

In anul acesta nu s'a mai ḑis despre corporaţiunea care stă în fruntea acestei instituţiuni, că ea însaşi alimentézǎ agitaţiunea, ci s'a inventat o nouă crimă în contra statului.

S'a susţinut adecă, că tinerii stipendiaţi din fundaţiunea lui Gozsdu puţinul stipendiu 'l dau ómenilor dela ligă, şi prin acest canal devin periculoşi statului.

Este vorba numaí de a fi noi calumniaţi, şi acésta se póte face în ori ce formă, fie ea cât de ridicolă. Şi în cele din urmă e ridicol a susţiné, că tinerii sěraci trimit stipendiul la ligă, spre a alimenta agitaţiunea contra statului maghiar.

Dacă se susţinea contrariul, dacă se afirma, că liga cea bogată trimite bani studenţilor sěraci, atunci era dată cel puţin probabilitatea, invers înse numai ca calomnie are lucrul un sens óre-care.

Spre onórea curentului nou fie ḑis, ministrul de culte a luat în apărare instituţiunea, accentuând severitatea cu care urmăresce mişcările tinerilor.

Este un sistem în a calumnia instituţiunile nóstre.

Se aruncă vorbe grave asupra constituţiunii nőstre bisericesci, se aruncă vorbe grave asupra scólelor nóstre, asupra instituţiunilor nóstre culturale, tot cu tendenţa de a ne înegrí la locurile mai înalte şi în opiniunea publică.

E vorba de cinstea nóstră, la care ţinem, căci noi cu cinstea şi cu omenia trăim. Ne îndignăm când sistematic se acaţă chemaţi şi nechemaţi de cinstea nóstră.

Din Zarand.

(Sinod protopresbiteral.)

La 24 Februariu 1899 s'a ţinut în sala gimnasiului din Brad sinodul protopresbiteral ordinar gr.-or. al tractului Zarand.

Presenţi erau 21 din 36 membri.

Voluminosul raport al protopresbiterului a fost ascultat cu atenţiune, deóre-ce în întroducerea lui se schiţézǎ mai multe momente istorice, cari au atins de aprópe biserica nóstră în anul 1898, iar în partea generală şi specială se oglindézǎ activitatea protopresbiterului şi starea protopresbiteratului în anul trecut.

Astfel aflăm: I. pomenire despre cercarea grea, ce a îndurat Maiestatea Sa preagraţiosul nostru domnitor, precum şi tóte popórele monarchiei, prin durerósa trecere din viaţă a M. Sale împěrătese şi regine Elisaveta, care a îmbrăcat biserica gr.-or. română în doliu.

Sinodul a dat espresiune profundei sale condolenţe prin ridicare.

II. Steagurile negre fâlfăiau încă pe biserici şi edificiile publice, lacrimile de abia se sbiciseră, când scirea tristă, care privea pe credincioşii bisericei nóstre din întréga metropolie, mutarea din viaţa pămêntéscă a I. P. S. S. fericitului archiepiscop şi metropotit Miron Romanul, puse biserica în doliu şi mai adênc.

Zarandul tocmai cu doi ani mai nainte avuse fericirea sě salute pe archiereul seu şi din sfaturile sale părintesci şi fapte românesci sě-şi ia nóue îndemnuri în lupta sa pentru esistenţă. Era cu ocasiunea sfinţirei bisericei din Cebea, când archiereul nu odată privi mormêntul prefectului Avram Iancu, şi-'l stropi cu apă sfinţită, când servitorii Domnului încungiurau casa cea nóuă a Domnului. La reîntórcere aduse cu sine gliă sfântă de pe mormêntul eroului, frunḑă verde şi ghindă din stejarul lui Horea dela Cebea, sub ale cărui ramuri se ţinuse banchetul sfinţirei bisericei. Cercetà apoi gimnasiul, îşi induse numele în cartea de aur a institului dimpreună cu întrégă suita sa, şi constatà starea acestui aşeḑământ cultural.

Sinodul dete espresiune adêncei sale condolenţe prin ridicare.

III. Se descrie actul de pietate faţă de memoria în veci pomenitului archiepiscop şi metropolit Andreiu Bar. de Şaguna, ce s'a manifestat cu ocasiunea celebrării parastasului în însaşi ḑiua aniversării a 25-a dela mórtea marelui archiereu în Reşinari. Institutul gimnasial din Brad, la a cărui înfiinţare Şaguna a fost primul factor, şi parochia din Brad a eternisat din acest incident memoria marelui Andreiu înfiinţând, aměsurat puterilor lor financiare, câte o fundaţiune, parte în semn de recunoştinţă, ca şi generaţiunile viitóre sě aibă pururea în vie aducere aminte faptele măreţe ale celui mai valoros archiereu al bisericei nóstre, şi astfel se se îndemne spre tot ce e bun, frumos şi măreţ. Fundaţiunile aceste vor purta în veci numele „Andreiu Şaguna“, şi din ele în fie-care an, la 30 Nov., ḑiua numelui lui, se vor împărţi elevilor: cărţi, recuisite şi vestminte, şi ca ḑilei sě se dea caracter sěrbětoresc, se va îmbina şi o serbare scolară ocasională.

FOIŢA

Disposiţie de bal.

Noveletă de

A. L. Kielland.

Fără vr'un accident şi fără trudă urcase ea luciile trepte de marmoră, purtată numai de deosebita ei frumseţă şi de bunul dar firesc. Ea îşi ocupase locul în salónele bogaţilor şi puternicilor, fără sě-şi fi rěscumpěrat întrarea prin posiţie şi bună reputaţie. Şi totuşi nu putea nimeni spune, că de unde îşi trăgea ea originea? Se şoptea numai, că s'ar fi ridicat din plebea capitalei...

Ea îşi petrecuse copilăria încungiurată de miserie şi dejosire, printr'un suburbiu al Parisului, o viaţă de care numai acela îşi póte face o idee, care o cunósce din esperienţă. Noi însě, cari ne-am câştigat cunoscinţele numai din cărţi şi povesti, trebue sě ne luăm refugiu la fantasie, pentru-ca sě ne putem face o palidă idee despre miseria moştenită într'un oraş mare, — iar tabloul grozav ce ni-l'am forma, ar fi o miniatură, în comparaţie cu realitatea!

Şi era numai o chestie de timp, când sě fie şi fiinţa de care vorbim, apucată de vîrtejul decăderii — ca de o rótă cu dinţi ce prinde pe cel-ce se apropie prea tare de maşină, pentru-ca după ce va fi prăvălit-o printr'o scurtă viaţă de dejosire, cu exactitatea nemilósă a unei maşini s'o arunce într'un colţ, unde sě-şi fi aflat sfîrşit acestei caricaturi de viaţă omenéscă, fără sě fi fost cunoscută şi recunoscută de cineva.

Ea însě, cum arare-ori se întêmplă, fu „descoperită“ de un bărbat bogat şi de posiţie înaltă, pe când, ca copilă de patruspreḑece ani, fugea printr'o stradă mai alésă a Parisului. Era pe drum de a întra într'o odae dosnică şi întunecósă în „Rue des quatre vents“, unde muncia la o femee, a cărei specialitate erau florile de bal.

Nu numai frumuseţa ei estraordinară atrasese pe bărbatul cel bogat, ci şi mişcările, fiinţa ei, espresia acestor trăsuri abia pe jumětate formate — cari tóte îl făceau sě-şi esplice, că aici residă o luptă între un caracter de origine bun şi o dêrjie în naştere. Şi deóre-ce el era stăpânit de necalculabilele tóne ale avuţiei îmbelşugate, se decise a încerca scăparea acestei sěrmane copile.

Greu nu era de a ajunge în posesiunea ei, căci nu era a niměnui. Ea primi un nume şi fu dusă într'o mânăstire de frunte; iar binefăcětorul ei a avut bucuria de a observa, că germenele cel rěu ce póte ar fi moştenit dela obscurii sei părinţi, se vestejise şi dispăruse. Se desvoltase un caracter amabil şi încâtva indolent, o purtare liniştită şi ireproşabilă şi o frumseţă rară.

Când deveni matură o luà de soţie, ducênd o viaţă conjugală bună şi liniştită.

Cu tótă diferinţa mare de etate, el punea o încredere nemărginită în ea, şi avea dreptate, căci o merita.

In Francia căsătoriţii nu trăesc în aşa strîns contact unul cu altul, ca la noi; pretensiile lor reciproce prin urmare nu sunt aşa de mari, iar desamăgirile mai mici. Ea nu era fericită, dar era mulţămită. Era în caracterul ei a fi recunoscětóre. Bogăţia nu o plictisea, din contră, îi procura o bucurie copilăréscă. Dar asta nimeni n'o simţea, căci fiinţa ei era fermă şi démnă.

In cercurile în cari se învêrtea, se da numai cu socotéla, că cu originea ei n'ar fi tocmai lucru curat; dar neprimind dela nimeni confirmări, încetară toţi de a mai întreba. In Paris sunt ocupaţi ómenii cu multe alte gânduri.

Trecutul şi'l uitase şi ea însaşi. Aşa îl uitase, cum uităm noi rozele, cordelele de mătase şi scrisorile îngălbinite din copilărie; — nu ne mai gândim la ele nici când. Ele zac încuiate în vr'un sertar, pe care nu'l mai descuiem. Şi totuşi, dacă din întêmplare aruncăm vre-o privire în cutia ascunsă, îndată observàm de lipseşte şi numai una din aceste roze sau cea mai mică cordeluţă... Căci ne amintim de tóte atât de esact. Amintirile zac aici, tot atât de vii, tot atât de dulci, şi tot aşa de amare.

Şi aşa îşi uitase ea trecutul încuiat în sertar, mai ales că cheia sertarului o aruncase dela sine!...

Dar nóptea visa câte odată lucruri grozave Simţea iarăşi, cum şişca cea bětrână, la care locuise odiniórǎ, o scutură de umeri pentru a-o alunga afară, în aerul rece de diminéţa, la femea cu florile de bal. Atunci se ridica în pat, şi cuprinsă de o frică mortală, privea rigid în întunerec. Indată însě îşi simţea plapoma de mătase şi perinele de pufuri moi, şi degetele ei alunecau dealungul preţióselor ornamente ale pomposului pat; şi după ce îngeraşii mititei şi somnuroşi îndepărtau linţoliul greu al visului, ea gusta îndeplin acéstă tihnă curiósă, indescriptibilă, ce o simţim după ce ne-am convins că un vis urît şi grozav, n'a fost decât vis.

Răzimat de perinne pufóse ale trăsurii, mergea la b lul ambasadorului rusesc.

Cu câ se apropia mai mult de ţintă, cu atât m încet îna [illegible], până ce

Tot din raport aflăm şi aceea că în Zarand s'au colectat pentru monumentul lui Şaguna 157 fl. 77 cr. Sumă neînsemnată, dar dăruită din inimă curată. De sigur s'ar fi adunat mai mult, dacă causa nu se trăgăna şi dacă organele administrative nu începeau persecuţia contra epitropilor şi preoţilor cari esecutau ordinul Ven. Consistor archidiecesan.

Da, căci numele lui Şaguna trebue sĕ fie îndoit sfânt în inima ori-cărui român zarandean, deórece marelui archiereu avem sĕ-i mulţămim tesaurul cel mai scump: Gimnasiul gr. or. român din Brad, pe care el ni-l'a înfiinţat şi asigurat pe veci, şi în legătură cu acésta: fiinţa nóstră de aḑi.

De n'ar fi fost Şaguna, n'am avea gimnasiul, iar făr' de acesta românimea zarandeană ştie Dḑeu ce ar fi.

Şaguna a grăit la inima Zarandenilor, şi aḑi Zarandenii se închină numelui lui şi vor preamări pe ori-care următor al lui, care îndemnându-i la jertfe materiale, prin aceste îi va conduce la o nóuă viéţă.

Sinodul a esclamat: „Vecinică pomenirea marelui Andreiu!“

IV. Aniversarea a 50-a dela suirea pe tron a M. Sale prea graţiosului nostru monarch sĕrbată la 20 Nov (2 Dec) în întrégă biserica gr. or. cu loialitate tradiţională — sinodul a eternisat-o urând M. Sale preagraţiosului nostru împĕrat şi rege Francisc Iosif I. mulţi ani fericiţi!

*

In partea generală a raportului aflăm amintire că în a. 1898 s'a incaminat un singur proces matrimonial.

Tot aci se află descrisă cu multă amărăciune causa rebonificării veniteior protopresbiterului, care prin dispoşiţiele de până acum, nu s'a regulat, ci s'a eludat.

Protopresbiterul declară în acest obiect următórele:

„Intre împregiurările de acum mai aştept hotărîrea sinodului archidiecesan din acest an, şi numai după aceea voiu păşi categoric, căci traiul abia 'mi este suportabil“.

Sinodul consciu de misiunea ppresbiterului în organismul şi viaţa nóstră bisericéscă şi naţională, decide sĕ înainteze pe calea Ven. Consistor o representaţiune sinodului arch. din anul curent, şi sĕ céră cu insistinţă asigurarea esistinţei *protopresbiterilor*.

*

In partea specială a raportului, şi anume în cea bisericéscă se accentuéză:

1. *creşterea nenormală* a poporaţiunii în 1898, deşi aceea s'a sporit cu 342 aşa că protopresbiteratul Zarandului numĕră: 39.312 credincioşi gr. or., cari compun 8663 de familii.

2. Cununii au fost în a. 1898 numai 216, cari, spre lauda Zarandenilor fie ḑis, **tóte s'au încheiat şi bisericesce**, aşa că în Zarand nu se află nici un român gr. or. care sĕ se fi mulţumit numai cu căsătoria civilă. S'a observat că în anii din urmă numĕrul căsătoriilor scad în Zarand în mod îngrijitor, ceea-ce se atribue anilor rĕi şi multelor sarcini publice.

3. In concubinat deşi trăesc 198 părechi, totuşi cu 20 sunt mai puţine ca în anul 1897.

4. Dintre toţi gr. or. ştiu ceti şi scrie 4543, cu 240 mai mulţi ca în anul 1897, deşi în 1898 a scăḑut numĕrul celor cari au cercetat şcóla (?).

5. Bisericile sunt în stare bună, afară de vre-o trei cari au lipsă de renovare, şi proveḑute cu odórele de lipsă. Din 51 parochii şi 10 filii numai 9 sunt vacante.

6. Treceri religionare dela noi au fost 2.

*

In partea şcolară a raportului aflăm, că: 1) în Zarand sunt 37 şcóle cu 38 învĕţători. Copii obligaţi a cerceta şcóla sunt 4032, dar numai 2116, adecă 52·50% o cercetéză. O scădere de 2·50% faţă de 1897.

Sinodul n'a înţeles acéstă scădere, deci a învitat comitetul ppresbiteral sĕ-i arate pe sesiunea anului următor causele scăderii numĕrului elevilor şi sĕ propună mĕsurile de lipsă pentru progresarea învĕţămêntului.

Edificii şcolare corespunḑĕtóre sunt 30, iar necorespunḑĕtóre 7. Semn îmbucurător e însĕ, că în decursul anului espirat s'au zidit şcóle corespunḑĕtóre în comunele: Criscior, Blăşeni-Criş-Grosuri, Blăşeni-Plaiu-Sat, Buceş, Ormindea şi Stănijă de jos, iar pe anul 1899 sunt altele pe cale de a-şi zidi şcóle.

Averea şcólelor e: 30.255 fl. 40 cr.

3. Dintre cei 38 învĕţători, deşi 23 au esamen de cualificaţiune, totuşi în anul 1897/8 numai 18 au fost definitivi, iar 20 provisori, pecând în anul 1898/9 numa *15* sunt definitivi şi 22 provitori. Salariul s'a urcat deja la tóte şcólele la minimul de 300 fl., afară de Ruda şi Potingani. Mediul salariului e: 291 fl. Pe fie-care şcólă se vin în termin mediu 57 de elevi.

4. Dintre esamenele de vară 15 au avut resultat „bun“, 8 „suficient“ 9 „mediocru“, 4 „debil“ şi 1 şcólă a rĕmas fără esamen din causa nepresentării elevilor.

*

In partea fundaţională aflăm:

1. Că încă raţiociniile nu sunt tóte în ordine, deşi s'a făcut progres faţă de trecut. Protopresbiterul a declarat, că a esmis comisari, cari până la fiinea anului 1899 vor aşterne tóte raţiociniile restante. O cestiune de mult dorită, deórece numai avênd date positive sigure despre averea fie-cărei parochii, se va vedea întru cât cuota aruncată de vre-o câţiva ani pe averea mobilă a bisericelor, va fi suficientă pentru a acoperi pasivele de 4000 fl. ale fondului protopresbiteral, şi astfel a asigura protopopului până una alta barem locuinţa liberă.

2. Tot aci aflăm, că credincioşii gr. or. zarandeni contribuesc la salariul preoţesc cu 3.697 fl. 08., cr., iar la al învĕţătorimii cu 10.734 fl., şi că averea bisericilor şi şcólelor din Zarand la 31 Decembre 1897 este: 293.730 fl. 77 cr.

*

Presentez acest estras din raportul protopresbiterului înaintat sinodului protopresbitera ord. al Zarandului, drept dovadă că sinodul prot. e corporaţiunea chiemată a censura, controla şi dirige tóte afacerile bisericesci, şcolare şi fundaţionale, cari privesc protopresbiteratul.

Dr. P. O.

Revistă Externă

Misia Congresului de „desarmare“.

Feldmareşalul Adolph von Sacken a publicat de curênd în Viena o fórte interesantă broşură asupra chestiei desarmării, sub titlul „Manifestul Ţarului“. Ideea fundamentală a autorului e: „Nici o desarmare, ci o reformă, o îndulcire o nobilare în sistemul rĕsbóielor“.

Autorul acestei broşuri cifréză actualele armate de rĕsboiu ale Germaniei, Rusiei şi Franciei la câte 3—4 milióne, ale Austro-Ungariei şi Italiei la câte 2—2½ milióne de luptători, „cifre ce se pot exprima fórte uşor, dar cari însémnă ceva înspăimântător, grozav, nemai pomenit“!

In timpul din urmă forţa numerică a armatelor, ḑice, s'a înḑecit, iar efectul armelor moderne cu pulberea fără fum şi slab detunătóre, a devenit de 20 şi chiar de 30 de ori mai mare.

Unde va duce acésta? se întrébă.

Sĕ se aibă în vedere că în Germania domnesce şi aḑi „beţia victoriei“, în Francia „dorul revanşei“, şi că în Rusia generalul Dragomiroff a elaborat instrucţiuni pentru chipul de luptă al trupelor instrucţiuni cari întrec ori ce patimă şi sĕlbătăcie! Aşa dară un îmbold general rĕsboinic fără pereche!

Autorul broşurei îşi dă silinţa sa scape lumea de „grozăvia rĕsbóielor între popóre până la ultima picătură de sânge“. El vrea ca viitórele rĕsbóie sĕ se facă în mod regulat. Propunerea lui e următórea:

„Nici o desarmare, dar nici sporirea armatelor, nici chiar în timp de rĕsboiu. Noţiunea „stare de rĕsboiu“ trebue sĕ dispară. Armata rĕmâne armată, armatele sĕ fie egale din punct de vedere numeric, atât în timp de pace, cât şi în timp de rĕsboiu“.

Că asta póte fi aşa, încéră s'o ilustreze prin citarea faptului, că în timp da pace armatele Puterilor mari constau din 400.000—600,000 de ómeni, şi că Anglia cu jumĕtate din acest numĕr a cucerit lumea şi stăpâneşte ceea ce a cucerit!

Lupta în Filipine.

Luptă înverşunată decurge între Filipini şi noii lor stăpâni, americani. Generalul Otis telegraféză din Manilla, că lupta a reînceput în jur de Polo. Resculaţii au avut mari perderi. Oraşul Malabon a fost incendiat de rĕsculaţi. Aprópe întreg a fost pustiit prin flacări.

„Ewening Journal“ află că lupta între Americani şi resculaţi a durat 6 óre pe linia întrégă. Numĕrul Americanilor, cari au luat parte în luptă, a fost de *12.000*, resculaţi ceva mai puţini.

Perderi mari în ambe părţile!

Scrisóre din Sĕlişte

— *„Cassa de păstrare (reuniune)“* —

Sĕlişte, 11 Martie 1899.

Onorată Redacţiune!

In scrisórea mea din Nrul 16 al acestui preţuit ḑiar, amintisem că despre cea mai însemnată reuniune de aici, despre institutul de bani „Cassa de păstrare (reuniune)“ voiu scrie cu alt prilegiu.

Ţinêndu-se adunarea generală ordinară a acestei reuniuni în 19 Martie, mĕ folosesc de acest prilegiu, ca pe lângă raportarea despre decursul acesteia, sĕ fac în liniamente generale şi istoricul ei, fiind acésta „Cassă de păstrare“ pusă cu totul pe alte base ca celelalte bănci ale nóstre.

Ocupaţiunea principală a Sĕliştenilor ca şi a tuturor locuitorilor din aşa numitele „comune din mărginime“, a fost până acum vre-o 20 de ani: oieritul.

Timpurile vechi erau fórte favorabile pentru acest ram al economiei. Intinsele şi mănósele şesuri ale *României*, *Turciei*, *Basarabiei*, *Dobrogiei* şi chiar ale *Crimeei*, erau locurile pe unde pentru puţină arêndă, păsceau turmele sĕliştenilor!

Productele: lâna, brânza etc. le aduceau cu caravane de cai aici în patrie, unde erau fórte bine căutate. Astfel starea materială a Sĕliştenilor era înfloritóre.

Cu timpul însĕ şesurile întinse prin cultivarea lor urmată prin înmulţirea populaţiunii din aceste ţĕri, deveneau an de an tot mai restrînse şi arênḑile mai mari, dar mai ales sarcinile şi şicănările vamale din ambele părţi, nu numai că au silit pe „mărgineni“ a părăsí acéstă ocupaţie, devenită acum nerentabilă, dar au ruinat chiar materialiceşte pe mulţi cari au mai continuat-o cât-va timp.

Sĕcat fiind isvorul de câştig de până aci, seliştenii şi-au aflat iute altul. Oieritul l'au inlocuit cu negoţul şi plugăritul. Sĕliştenii şi Sĕcelenii (l. Braşov) au fost primii cari au înfipt plugurile în pămêntul mocirlos al Dobrogei. Iar în capitala României, în Bucuresci, precum şi în celelalte oraşe, printre prăvăliile cele mai mari, găseşti un însemnat numĕr al căror proprietari sunt sĕlişteni!

Mare merit are în privinţa asta *şcóla* din Sĕlişte, care a sădit în inimile generaţiilor, pe lângă cunoştinţă de carte, şi astfel de porniri, de îndemnuri.

O parte însemnată de Sĕlişteni nu s'au aşeḑat ca neguţători la oraşe, ci au început a face aşa numitul *negoţ ambulant*, cu tot feliul de articli: funărie, opincărie, curălărie, pălărărie, ferărie, etc.

Oare nu cumva acestei imprejurări au a mulţămi fraţii nostri din Oltenia şi Muntenia că nu sunt în aşa mĕsură copleşiţi de „lipitori“, de jidovi, ca fraţii din Moldova? Eu cred că da.

Prin convenţia vamală încheiată la 1895 cu România însĕ, s'au pus din ambele părţi mari sarcini chiar pe articlii susamintiţi. Mulţi dintre sĕlişteni în urma acestei împregiurări, însoţindu-se doi-trei la olaltă, au transpus chiar fabricarea articlilor în România, ridicând în scurt timp în Rĕmnicul-Vîlcea, Têrgul-Jiu etc. fabrici, în scopul acesta.

Asemenea aici în patrie, prin multe comune s'au aşeḑat ca neguţători.

De sine înţeles, la ocupaţiunea acésta aveau fórte dese-ori lipsă de bani, pe cari erau siliţi a-i împrumuta de pe la singuraticele persóne, plătind după ei multă „dobândă“.

Fie-iertatul domn Ioan Maxim, fost jude regesc aici, care şi-a câştigat neperitóre merite la Sĕlişteni, dinpreună cu alţi fruntaşi au observat lipsa arḑêndă a unui *institut de bani.*

După multe consfătuiri, la anul 1883 s'a înfiinţat aici institutul dorit. O sută de membri au contribuit cu câte 100 fl. Astfel s'a pus basă „Cassei de păstrare (reuniune) din Sĕlişte“ a cărei menire la început era, a da împrumuturi membrilor ei şi altora din loc şi din cele mai apropiate comune, primind se înţelege şi depuneri.

Tóte serviciile ce se reclamau, s'au făcut mai mulţi ani dearêndul gratuit de către membrii aleşi din sinul reuniunii.

Mai târḑiu reuniunea a început a'şi lărgi cercul ei de activitate; an de an activitatea sa era tot mai mănósă, increderea în institut tot mai mare, aşa că a trebuit sĕ se sistemiseze pe lângă un contabil, şi noi funcţionari. Avêntul cel mai mare însĕ l'a luat institutul în cei 3—5 ani din urmă. In aceşti ani s'au schimbat mai mulţi paragrafi ai statutelor vechi. Dintre schimbările esenţiale amintesc schimbarea făcută referitor la împărţirea venitului curat, prin care s'a statorit ca din acésta *45%* sĕ se dea spre scopuri de binefaceri şi culturale!

Citrele de mai jos, scóse din firul raportului general al direcţiunii de pe anul 1898, cred că vor forma o icónă fidelă despre starea în present a acestui institut.

Capitalul social e aḑi de: *13.000* fl.; fondul de reservă: *31,934* fl. *55* cr.; fondul de binefacere: *16.327. 81* cr.; depuneri spre fructificare: *333.153* fl. *58* cr.; efecte publice în sumă de *4.2640* fl.; venitul curat *9101* fl. *73* cr. (acuşi cât întreg capitalul fundaţional!). Circulaţiunea la cassă a trecut peste dóuĕ milióne, iar dacă cineva ar voí sĕ între acum ca membru al reuniunii, ar trebuí sĕ 'şi rescumpere „libelul de membru“ cu 326 fl. (în loc de 100 cât era la întemeere)

Menirea principală a „fondului de binefaceri“ e pentru scopuri comune din cercul Sĕliştei. Din fondul acesta se dau aḑi mai multe ajutóre unor tineri cari studiază în scólele medii sau aiurea, se votéză anual sume mai mici sau mai mari pentru diferite scopuri filantropice. Şcólei din loc i-se dă un ajutor de 600 fl. S'a pus basa unui fond pentru înfiinţarea unuí spital, la acest fond se adaugă an de an din venitele „fondului de binefaceri“ 40%. Aḑi acest fond e în suma de 2.289 fl. 12 cr.

Alt fond e pentru înfiinţarea unei mari „grădine de pomi“, din care la timpul sĕu sĕ se împărţéscă gratis altoi, spre a putea crea un nou isvor de câştig locuitorilor. Fondul e aḑi ajuns la suma 1144 fl 56 cr.

---

ajungea la queul cel solid, de unde nu maí puteau înainta decât pas de pas.

Pe piaţa cea mare din faţa hotelului, care era feeric luminată cu gaz şi facle, se adunase o sumedenie mare de popor. Nu era numai public de preumblare, ci în preponderanţă muncitori, perde-vară, femei sĕrmane şi dame suspecte, cari steteau îndesuiţi de ambele părţi ale şirului de trăsuri.

Observările hazlíi şi glumele ordinare în vechiul dialect parisian, cădeau povoiu asupra publicului distins. Ea auḑea cuvinte, de cari de mulţi ani numai auḑise. Faţa îi se roşa gândindu-se că póte nu mai ea singură era, din tot şirul lung de trăsuri, care sĕ pricépă aceste espresii murdare din suburbiul Parisului. Incepú sĕ privéscă dearêndul feţele din jurul sĕu; 'i-se părea că tóte o cunosc. Ea ştia, cam ce gândeau ei, ce se petrecea în aceste capete, şi pas de pas o inundau o sumedenie de amintiri. Se încerca a le învinge, după puterile ei, dar în sara acésta abia se mai recunoştea pe sine.

Precum se vede ea nu-şi perduse cheia sertarului ascuns; cu repugnare [illegible] scóse şi amintirile o copleşiră...

(Va urma.)

Ideea acésta e admirabilă, şi trup făcêndu-se are sĕ fie fórte folositóre. Pămêntul, clima etc. tóte sunt fórte priincióse acestui ram de economie, şi întroducerea lui în mod sistematic ar fi o adevĕrată comóră.

Din cele de mai sus ori-cine póte vedea, că „Cassa nóstră de păstrare“ a fost, este, dar îndeosebi va fi în viitor adevĕrat institut de binefacere, creat de popor şi pentru popor.

Coresp.

Din România

România — „Hinterland“?

Precum am amintit în numĕrul nostru 27, (articolul „*Drang nach Osten*“), în România s'a pornit o discuţie ḑiaristică asupra convenţiei ce a încheiat guvernul cu Germania, privitor la linia ferată directă *Berlín-Bucureşti-Constanţa* şi aşeḑarea cablului telegrafic Constanţa-Constantinopol. S'au ridicat câteva voci contra convenţiei, iar inginerul B. G. Aslan a ridicat chiar învinuirea, că prin atari convenţí România se serveşte de *Hinterland* Germaniei, în folosul acesteia şi în dauna proprie. Chestia fiind fórte de interes şi importantă, am arătat în numĕrul trecut (articolul „*Podul Orientului*“) cum o apreţiază ḑiarele maghiare, iar aḑi lăsăm sĕ urmeze estrase din respunsul explicativ ce-'l dă şi un organ competent român, semioficiósa „Voinţa Naţională“ din Bucureşti. Va fi şi plăcut şi instructiv pentru cetitori.

Iată ce ḑice „Voinţa“ dela 22 Martie n.:

„Sunt deja trecute douĕ sĕptĕmâni de când Parlamentul a aprobat o convenţiune încheiată de guvern cu Germania pentru anumite servicii de căi ferate, poştă şi telegraf. Una din stipulaţiile convenţiunii prevede concesionarea cătră o companie privată a dreptului de a aşeza un cablu telegrafic submarin între Constanţa şi Constantinopol.

„La cât-va timp după votarea convenţiunii şi de Cameră şi de Senat, dl inginer mecanic B. G. Aslan prin „*Universul*“, d. C. Mille prin „*Adevĕrul*“, ḑiarele conservatóre, şi dl Lascar Catargiu într'o cuvêntare la Senat, au ridicat critici aspre contra stipulaţiunilor cu Germania şi mai ales în contra celor cari privesc cablul. Dl Assan a exprimat temerea că astfel România devine un „*Hinterland*“ al Germaniei; iar dnii Mille şi Lascar Catargiu au denunţat convenţiunea ca dăunătóre pentru interesele materiale ale Statului, iar partea relativă la cablu a fost taxată ca atingĕtóre pentru chiar independenţa Statului român!

„Sĕ ne fie ertat a spune că tóte acestea sunt aberaţiuni. Cestiunea stă cu totul altfel: Departe de a fi aici vre-o pagubă, fie materială, fie morală, ne găsim în presenţa unor stipulaţiuni basate pe respectul posiţiei nóstre de stat şi profitabile în mĕsură largă desvoltării nóstre economice. Este actul prin care după espresiunea preşedintelui de consiliu, dl Sturdza, România devine „un inel indispensabil în marele trafic internaţional.“)

„Convenţiunea despre care este vorbă, are un întreit obiect, anume: a) crearea unui *tren ḑilnic direct şi de poştă* între Berlin şi Bucureşti, în legătură, de o camdată, de dóuĕ ori pe sĕptĕmână, cu Constanţa, prin Buzĕu; — b) stabilirea unui *fir telegrafic direct* şi fără transmisiune intermediară între Bucureşti şi Berlin; — c) prelungirea acestui fir până la Constanţa şi aşeḑarea de aci a unui *cablu telegrafic submarin* la Constantinopol. Astfel fiind, este absurd a discuta avantagele sau sercinile resultând din stipulaţiunile relative la unul din punctele convenţiunii, fără a lua în consideraţiune arangiamentele privitóre la cele-lalte douĕ.

De óre-ce se îndreptéză atacurile mai ales asupra învoelilor relative la cablul submarin, vom cereceta mai întâiu acéstă parte a chestiunei.

„Nu sunt mulţumiţi domnii critisatori ai convenţiei, că se acórdă unei companii particulare dreptul de a lega capĕtul cablului la ţĕrmul român; condiţiile concesiunii cablului li-se par absolut jignitóre pentru „independenţa“ României; de asemenea domniile-lor socotesc oneróse şi fără compensaţiune condiţiile subvenţiunii ce România dă companiei cablului; şi în fine, ei descoperă în acéstă convenţie, că cu prilejul ei România ar da Statului German un drept de control pe teritoriul sĕu, absolut incompatibil cu „suveranitatea“ Statului nostru.

Dacă se dă unei companii particulare concesiunea cablului, în loc de a se construi, aşeḑa, întreţinea şi exploata de cătră Statul nostru sau, în înţelegere cu Turcia, în tovărăşie cu ea, — causa este că nici una din aceste douĕ soluţiuni din urmă, ori-cât de ispititóre, nu e practicabilă. Ba, mai mult, România a încercat, încă de la 1879, ca sĕ ia înţelegere cu guvernul Otoman pentru aşeḑarea în comun a unui cablu de la Constanţa la Constantinopol. Guvernul Otoman fară autoristia căruia, credem că nimeni nu va ḑice că se póte scóte capătul cablului pe ţĕrmul turcesc, n'a voit însĕ ca sĕ accepte propunerea, declarând încă de atunci că i-sar părea şi mai prudent şi mai avantagios, sĕ se dea concesiunea cablului, unei companíi private.

„Nici un Stat nu acórdă altuia dreptul de a scóte pe ţĕrmul sĕu un capĕt de cablu, pentru ca sĕ nu se afle cum-va, prin faptul acestei concesiuni, în situaţiuni de acelea cari i-ar atinge suveranitatea naţională, prin reclamaţiuni şi contestaţiuni tot-d'auna neplăcute de la Stat la Stat. De alt-fel, numai în acest sens îşi are importanţa dreptul de aterisaj ca parte din independeţa şi suveranitatea teritorială.

„Cu totul alt-fel stă lucrul pentru o companie privată, asupra căreia Statul ce dă concesiunea, păstréză drept de control şi de supraveghiare pe teritoriul sĕu, şi căreia îi póte pune condiţiuni de administraţie! Anevoios de exercitat asupra unui alt Sat, chiar în casul când este simplu concesionar, asemenea drepturi pot lesne da loc la conflicte sau cel puţin la neînţelegeri de cari toţi se feresc.

„Pentru motive de aceeaşi ordine, Statele se feresc de a aşeḑa cabluri sub-marine între teritoriile lor în tovărĕşie şi pe socotéla lor, ci preferă intermediul unei companii. Aparţinênd la douĕ State, acele cabluri ar putea sĕ dea loc la dificutăţi administrative şi technice de natură a provoca neînţelegeri politice.

„De aceea, nu există nici un cablu sub-marin între douĕ sau mai multe ţĕri, care sĕ aparţină unui Stat, şi nu există de asemenea cabluri sub-marine cari sĕ aparţină la douĕ State în tovărĕşie. Tóte guvernele dau companiilor particulare concesiile cablurilor. Ast-fel, din cele 1168 de cabluri sub-marine, cari se desfăşură pe o întindere de 140.344 mile marine (în anul 1892), aparţin Statelor 880 cabluri cu o desfăşurare de 15.631 mile marine, (adecă tóte cablurile cele mici interne), şi rĕmân pe séma companiilor cele 288 cabluri mari dintre diferite State cu 134.713 mile marine — adecă peste 96% din întinderea totală a cablurilor existenţe, aparţin companiilor particulare.

„Companiile posedă cablurile internaţionale din Anglia, din Austro-Ungaria, din Danemarca, Francia, Germania, Grecia, Italia, Norvegia, Portugalia, Rusia, Spania, Suedia, Turcia. Cablul de la Odesa la Constandinopol nu aparţine nici Rusiei, nici Turciei, nici nu este al ambelor State în tovĕrăşie, ci concesiunea lui a fost dată unei companii private (engleze). Çablul cel mare ce légă Europa de Nord cu Vladivostocul din Siberia şi din care o bună parte trece peste Rusia pe uscat. aparţine în întregime unei companii particulare (daneză)! Singurele cabluri cari nu sunt ale companiilor sunt acele interne între diverse teritorii ale aceluiaşi Stat.

„Nu am făcut deci nici noi alt-ceva de cât sĕ urmăm practica constantă în acéstă privinţă. Altă soluţiune nu există, mai ales că Turcia, Stat suveran şi ea, după cât ştim, declarase că ar putea sĕ acórde unei companii dreptul de a aşeḑa cablu la Constantinopol în legătură cu Constanţa, dar nu va primí în nici un cas altă propunere, relativă la acéstă afacere.

(Va urma.)

Din Munţii apuseni

— 19 Martie 1899.

Incă în anul 1887 bărbaţii români vrednici au înfiinţat în Turda, institutul de bani „*Arieşana*“, cu un capital social de *80* mii fl., care înaintéză cu paşi mari şi soliḑi, cu tóte pedecele puse de adversari şi cu tóte că în Turda afară de acest institut de bani mai sunt 3 bănci maghiare.

Astăḑi „Arieşana“ a ajuns sĕ-şi pótă ţinea adunarea generală în *propriul edificiu*, carele valoréză aproximativ 70 mii fl.; are un fond de reservă de 20,590 fl. şi un profit net de 8.186 fl. Progresul ce acest institut l'a făcut în timp relativ scurt, dă de minciună calumniile debitate despre el de reuvoitori.

*

In 28 Februarie a. c. şi-a ţinut adunarea generală al doilea institut românesc în munţi, „*Doina*“ din Câmpeni, pentru a treia óră.

„Doina“ şi-a început activitatea cu un capital de 30,000 fl. şi astăḑi are un fond de reservă de preste 7000, ceea-ce dovedesce că bărbaţi desinteresaţi şi pricepuţi se află în fruntea acestui institut, şi că nu mult timp va trece, până un loc de onóre va ocupa între institutele nóstre de bani.

Atât „Arieşana“ cât şi „Doina“ au votat în proporţiunea venitului, sume însemnate pentru scopuri culturale românesci.

Moţul

NOUTĂŢI

Sinodul protopresbiteral al tractului Geógiu, este convocat de P. O. D. protopresbiter V. Pipoş, la şedinţă ordinară pe Duminecă a V-a din păresimi (4-a Aprilie v. a. c.) la 11 óre a. m. in localitatea şcólei gr. or. române din Hondol.

*

Inevitabila reacţiune.. In numĕrul seu dela 27 Martie, un alt ḑiar maghiar, „Egyetèrtés“ se ocupă de mişcarea de trecere a *Şocaţilor* dela papistăşie la drépta credinţă orientală sêrbéscă. Ḑiarul numit are ştire positivă că Şocaţii din oraşele Szabadka şi Zombor, apoi din comunele Plavna, Buchin, Baci şi altele se pregătesc şi ei, după pilda celor din Santova, sĕ trécă la religiunea gr. or.

„*Acésta însemnéză decadenţa Ungurimii* „*dintre Tisa şi Dunăre*, esclamă „Egyetértés“, „de óre-ce se ştie că Bunevaţii şi Şocaţii „totdeauna au ţinut cu Ungurimea! La 1848 „au luptat alăturea cu honvezii încontra Sêr„bilor rĕsculaţi şi a Croaţilor cari năvăliseră „în ţară. La 1861 şi 1867 d'asemenea, gro„sul alegĕtorilor acestor naţionalităţi s'au în„tors de cătră Miletici şi Polyt, cari agitau „contra patriei; ba au votat cu toţii pentru „candidaţii kossuthişti, pe când Sêrbii „ori au mers cu ultraiştii, ori uniţi cu Şvabii, „votau pentru guvern“.

Ei, şi veḑi d-ta ce fac acum! Pe ḑiarele maghiare îi miră grozav ce se întêmplă, dar ameţite de fantoma „ideii“, nu pricep unde zace vina! Se miră numai.

*

Convocarea Delegaţiunilor se va face pe finea lunei Octomvrie ori pe la începutul lumei Noemvrie. Cătră sfîrşitul lui Septemvrie va fi convocat „Reichsrathul“ pentru a alege membrii delegaţiunei austriace. Delegaţiunilor va fi presintat un buget al marinei monarchiei cu mult mai ridicat decât în anul trecut.

*

Trecerea cu balonul dintr'un stat într'altul. „Le Temps“ află din Berlin că între Germania şi Austria s'a încheiat o convenţie, prin care se permite aeronauţilor militari ai celor douĕ ţĕri sĕ trécă graniţele pe teritoriul celalalt. Ofiţerii din balóne trebue sĕ aibă hârtii de identitate, pe cari sunt datori sĕ le arate autorităţilor. E oprit însĕ a lua schiţe fotografice. Pagubele pricinuite de balóne, cad în sarcina guvernelor respective.

*

Impĕrăţia „influenzei.“ Aşa am putea sĕ numim Mexic-ul în urma ştirilor ce vin de acolo. Se vesteşte anume, că în Maxic bântue cumplit influenţa, au fost atinse peste *35,000* persóne, şi au avut loc numeróse decese, mai ales printre clasele serace.

*

Haz. Ḑiarul „Pesti Napló“ are în numĕrul seu dela 27 c. următórea notiţă pe care o reproduceau fără comentar:

„In Maiu se întruneşte sinodul alegĕtor de episcop român. Dar în realitate lupta electorală s'a început deja Duminecă. In cercurile Şiria şi Lipova în acéstă ḑi au ales deputaţi sinodali. La scaunul episcopesc, precum se ştie, sunt doi candidaţi, Ioan (?) Goldiş şi Augustin Hamsea. *La Şiria a învins redactorul Russu, de partidul lui Goldiş*, contra advocatului Nemet din Arad, de partidul lui Hamsea“...

*

Grozăviile nemai-pomenite a unui rĕsboiu. Noi scrisesem la timpul seu despre *măcelul dela Omdurman*, unde trupele engleze trăseseră cu şrapnele asupra mulţimii nearmate, etc. Părea lucru necreḑut. Acum el însĕ se confirmă cu mult mai fioros decum se putea atunci spune. Guvernul englez a pornit cercetare asupra faptului, iar acum a publicat explicaţiile primite de la lordul Kitchener asupa măcelăririi de după bătălia de la Omdurman, asupra prădării oraşului şi a violării mormêntului Mahdiului.

Guvernatorul Sudanului declină responsabilitatea celor dintâi douĕ acte şi o revendică pentru cel d'al treilea.

Din totul rĕmâne stabilit că: 1) un mare numĕr de răniţi au fost masacraţi pe câmpul de bătae de trupele auxiliare şi de unele detaşamente engleze; 2) că a fost mitraliată mulţimea fugarilor cari părăseau Omdurmanul, mulţime compusă din femei, copii şi Dervişi 3) că cadavrul Mahdiului a fost scos din mormênt şi aruncat în Nill, din ordinul generalului Kitchener, după ce mai întâi a fost mutilat. Craniul şi o parte din ósele profetului, sunt şi astă-ḑi în mânile unor ofiţeri din armata engleză.

*

Èljen Urechiă! „Cetim în Drapelul“ de Marţi: Duminecă, la órele 10 şi jum. a. m., au visitat *Ateneul* un numĕr de şcolari Unguri din Debreczin, cu doi profesori ai lor. Dl vice-preşedinte întêmplându-se acolo, nu numai le-a permis visita fără plată, ci le-a dat şi explicaţiuni. La urmă le-a spus: „Vedeţi, noi Românii nu avem nici un simţemênt rĕu făţă cu Maghiarii şi desaprobăm numai procedările tiranice şi desnaţionalisătóre ale guvernanţilor d-v. Eu sunt Urechiă, cel ḑilnic înjurat de jurnalele d-vóstre şi totuşi nu v'am măncat pe nici unul..“

Tablou!

Băeţii strigară: Eljen Urechiă!

Ei sau dus încântaţi de cele ce vĕḑură şi, credem, şi convinşi că Urechiă nu este un maghiarofob şi că la dejun şi la prânz, nu mănâncă câte un Ungur.

Dela „Reuniunea agricolă“.

Duminecă în 15/26 Martie a. c. a ţinut „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ o întrunire în fruntaşa comună Gurarîului, la care au participat — afară de poporul şi tinerimea şcolară din acea comună — învĕţătorii de prin comunele învecinate Reşinari, Selişte, Orlat etc. Scopul întrunirii a fost de a da poporului instrucţiuni la cultivarea pomilor. Neobositul president, d-l *Demetriu Comşa*, în propriul sĕu stil popular a arătat modul cum sunt a se prăsí şi cultiva pomii, precum şi folósele ce un bun econom le póte avea de la pomi.

A învĕţat pe cei de faţă nobilitarea pădureţilor, altoind d-sa mai multe esemplare; iar în fine, după o prelegere de peste 3 óre, a dat pentru grădina şcolară mai mulţi altoi, seminţe de pomi pădureţi, iar între membrii reuniunii a împărţit alte seminţe, precum şi mai multe unelte ce au se le foloséscă la cultivarea grădinei. Finite tóte acestea, dl *Ioan Ivan*, notariu, în numele poporului şi prin cuvinte frumóse mulţumesce comitetului „Reuniunii agricole“ şi în special d-lui president, pentru zelul şi viul interes ce-l pórtă la desvoltarea şi progresarea poporului.

Notiţă Literară.

Din „Fóia Pedagogică“ a apărut Nr. 6. cu următorul Cuprins: Noul archiepiscop şi metropolit cătră învĕţători. — Disciplina, cu devotamentul şi iubirea în serviciul educaţiunii, de Ioan Dariu. — Modele de lecţiuni: Cele patru regiuni ale lumii, trei lecţiuni din geografie I. de Dr. D. P. Barcianu (Urmare şi încheere) — Din literatura şcolară. — Informaţiuni: Exemplare gratuite din „Fóia Pedag.“ Biblioteci poporale; Invĕţământ agricol în şcólele normale; Ajutóre pentru învĕţăcei de meserii. — Felurimi. — Corespondenţă.

*

„*Desbaterile Sftului Sinod din sesiunea de tómnă 1898*“, a apărut la Bucureşti, întrun fascicol mai mare al „Bisericei Ortodoxe române“.

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani şi am suferit de 10 ani de reumathism precum şi de hemoroide şi nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curăţitul sângelui antiarthritică antirheumâtică** m'a curat în 3 sĕptĕmâni total de durerile mele. Vĕ esprim D-Vóstră şi contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulţumită.

Cu tótă stima [181] 7—9

Christ. Ackermann, rentier,
Altona lângă Hamburg, Reichenstrasse 6.

De vêndare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul ***I. G. Molnar***, Sibiiu.

Din „Biblioteca nóstră“,

sub direcţia dlui E. Hodoş, au apărut:

- Nr. 1 *Realităţi şi visări*, de S. S. Secula;
- Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
- Nr. 3—4 *Versuri şi Proză*, de G. Coşbuc;
- Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
- Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
- Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoş.
- Nr. 8—9 *Istoria Ţiganilor*, de O. G. Lecca;
- Nr. 10 *Convorbiri pedagogice* de E. Hodoş;
- Nr. 11—12 *Cântece bănăţene* de E. Hodoş;
- Nr. 13 *Cântece cătăneşti* de E. Hodoş;
- Nr. 14 *Copii de găsit*, snóve de G Crăciunescu;
- Nr. 15—17 *Numiri de localităţi* de Ios. Bălan;
- Nr. 18—22 *Poftă bună*! carte de bucate de Zotti Hodoş.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia

Proză şi versuri

de
Sextil Puşcariu
à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame

Preţul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.

Preţul broş. fl. 1.80.

Noroc trebue se ai!

Losurile classei I. a loteriei a 4-a reg. ung. de classe s'au emis şi am început deja a esecuta comandele prenotate. Succeselor colosale avem a mulţămi, că la **noi** vin comandele în aşa mĕsură mare.

După-ce înainte ne-a surîs fortuna, am avut deja iar norocul, la a 3. şi 4. classă a plăti onoraţilor nostri clienţi câştigurile principale de 80.000 şi 90.000 coróne. In timp de nu tocmai 1½ ani s'au câştigat la **noi** circa unu şi jumĕtate milióne coróne.

Prin serviciu strict real şi prompt faţă de clienţii nostri am câştigat marea încredere din ţéră şi din afară.

Rugăm deci şi pe noii nostri clienţi a ne arĕta aceiaşi încredere şi a-şi proba norocul la noi prin cumpĕrarea unui los.

E de recomandat a face acésta cât de curênd şi e de prevĕḑut că vom fi sigur în posiţia, a esecuta comandele prompt, dacă vom primi ordinul, până aproximativ în 9 Aprilie a. c. Impărţeala planului la a patra loterie reg. ung. de classe e aceeaşi ca şi la a treia şi mai jos comunicăm câştigurile totale cari se vor trage în 6 classe.

Şi cuotele au rĕmas aceleaşi şi costă pentru classa I. $^1/_1$ los original fl. 6. pentru $^1/_2$ los original fl. 3.— pentru $^1/_4$ los original fl. 1.50, pentru $^1/_8$ los original fl. —.75

Sumele se pot trimite prin asemnat postal sau noi espedăm losurile cu rambursă.

Următórele sunt cele **50.000** câştiguri ale loteriei de classe unguresci. Cel mai mare câştig în cas norocos este conform §. 9 al planului oficios

1,000.000 coróne. Special 1 premiu de coróne 600.000, 1 câştig de coróne 400.000, 1 câştig de coróne 200.000, 2 câştiguri à 100.000 coróne, 200.000, 1 câştig à 90.000 coróne, 1 câştig à 80.000 coróne, 1 câştig à 70.000 coróne, 2 câştiguri à 60.000 coróne 120.000, 1 câştig à 40.000 coróne, 5 câştiguri à 30.000 coróne 150.000, 1 câştig à 25.000 coróne, 7 câştiguri à 20.000 coróne 140.000, 3 câştiguri à 15.000 coróne, 45.000, 31 câştiguri à 10.000 coróne 310.000, 67 câştiguri à 5.000 coróne, 335.000, 3 câştiguri à 3.000 coróne 9.000, 432 câştiguri à 2.000 coróne 864.000, 763 câştiguri à 1000 coróne 763.000, 1238 câştiguri à 500 coróne 619.000, 90 câştiguri à 300 coróne 27.000, 31700 câştiguri à 200 coróne 6,340.000, 3900 câştiguri à 170 cor. 663.000, 4900 câştiguri à 130 cor. 637.000, 50 câştiguri à 100 coróne 5000, 3900 câştiguri à 80 cor. 312.000, 2900 câştiguri à 40 cor. 116.000, **50.000** câştiguri şi premii de cor. **13,160.000** care se trag în 6 classe şi se plătesc în numĕrar, numai noroc trebue sĕ ai!

A. Török & Co.

negoţ de loterie internaţional
colectori principali ai loteriei de classe reg. unguresci.
Budapesta*, *Waitznerring 4/A. [48] 3—12

Recomandăm tuturor broşura apărută tocmai acum:

Obolul sĕracului

la
monumentul

Marelui ANDREIU.

Cântări ocasionale dedicate Metropolitului

Şaguna,

colectate şi arangiate de
MARIA CUNŢANU.

☛ Preţul 10 cr. ☚

Venitul curat se va adaoge la colecta pentru monument.

Se póte procura dela
Tipografia şi librăria archid.
Sibiiu.

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunile nóstre competente încă nu s'au pronunţat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Au apărut:

Anuar financiar şi economic

pe
1898
redactat de
Petra Petrescu.
Anul V.
Preţul fl. 1.20.

Un capitol din contabilitatea duplă

de
I. C. Panţu,
profesor la şcóla comercială superióră din Braşov.
Preţul 50 cr.

De vêndare la

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 31 Sibiiu, Sâmbătă 20 Martie v. (1 Aprilie n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Broșură sensațională.

Cu venirea actualului ministru-president la guvernul țerei nóstre, a întrat stare normală în viața de stat în tóte direcțiunile.

Ministrul-president Széll a promis că va întroduce o eră nóuă, era legalității și a dreptății, și enunciațiunile aceste au avut efect fermecător.

Furtuna s'a liniștit, spiritele iritate au venit la liniștea cuviinciósă, și o lucrare pacînică era chemată sĕ prepare era cea nóuă: a legalității și a dreptății.

In acéstă liniște de mult dorită a venit ca o bombă, broșura despre era fostului ministru Bánffy.

Intrégă presa dela noi s'a ocupat cu acéstă broșură sensațională, dară nu numai presa, ci și parlamentul nostru s'a ocupat cu broșura, în care se glorifică era lui Bánffy.

Parlamentul unguresc a aflat neobicînuită forma, în care broșura din chestiune caracteriséză era ministrului president Bánffy.

Prea se vorbesce pe față, prea se desvĕlesc actele marcante în era Bánffy. Forma de a vorbi, de a scrie cu atâta franchețǎ, este identică cu trădarea de acte secrete, ceea-ce ar trebui sĕ aducă cu sine pedepsirea autorului pentru divulgarea secretelor de stat.

La interpelarea făcută în acéstă direcțiune în parlament, ministrul-președinte a rĕspuns că el nu cetesce broșurele scrise cu tendența de a glorifica era trecută, ochii lui sunt înîndreptați spre era cea nóuă, spre era legalității; va lua însĕ mĕsuri, ca dacă broșura tradéză secrete de stat, autorul sĕ fie pedepsit.

Nici interpelantele Polonyi, nici ministrul-president nu au tras la îndoială adevĕrul celor spuse în broșură.

Presa unguréscă unisonă e de acord, că cele din broșură sunt lucruri adevĕrate.

O scim cu toții că cele spuse sunt lucruri adevĕrate, numai cât până acuma nu o-a spus nime din tabĕra maghiarilor, ci a trebuit se cadă Bànffy, a trebuit sĕ cadă în modul în care a căḑut, a trebuit sĕ vină următoriul lui și sĕ promită o eră nóuă, o eră a legalității și a dreptății, a trebuit sĕ urmeze fusiunea tuturor partidelor, cari stau pe basa pactului dualistic, și fusiunea sĕ urmeze ca postulat al erei celei nóuĕ, a trebuit sĕ fie stigmatisatĕ era Bànffy de era volniciei și a corupțiunii: tóte aceste au trebuit sĕ premérgă ca sĕ se simtă necesitatea de a se arĕta și faptele cari au avut menițiunea sĕ facă din era Bánffy cea mai pronunțată eră șovinistă maghiară.

Spre a putea face acésta, trebuia sĕ se desvâléscă acțiunile din era Bánffy in tóte nuditatea lor.

Broșura din cestiune este întru tóte după formele și natura tuturor acțiunilor din era Bánffy, ea spune fără perdea lucrurile, așa după cum s'au întêmplat.

Și francheța acésta merită tótă recunoscința; dacă până acuma nu i-s'a făcut acésta din nici o parte, o facem noi, cari mai mult am avut motive și de îngrijiri și de speranțe sub era Bánffy: ingrijiri pentru necruțarea cu care eram loviți în cele mai vitale interese ale nóstre culturale, și speranțe că sub asemene violențe va trebui sĕ învingă causa dréptă.

Adevĕrată furtună a provocat acea broșură în presa românéscă dela noi, căci ea a desvălit acțiunile cabinetului negru, instituit de ministrul-president Bánffy în resor'tul seu pentru suprimarea încercărilor de a ne conserva firea și limba nóstră.

Mai mare furtună a provocat însĕ acéstă broșură în România, pentru rolul ce-l'a avut politica liberalilor în era Bánffy.

Decorarea consilierului ministerial Jeszenszky, afacerea cu renta bisericei Sfântului Nicolae din Brașov, crisa între conducĕtorii politícei nóstre românesci aici în Ungaria, tóte aceste sunt puse în sarcina domnului Dimitrie Sturdza, a cărui venire la putere se consideră ca opera politicei din era Bánffy.

Ca politica din era Bánffy sĕ fie sprijinită cu o autoritate de primul rang, broșura din cestiune implică în acțiunile din era Bánffy și persóna regelui României, care prin decorarea lui Jeszensky a desarmat pe românii din Ungaria și Transilvania nu numai în ținuta lor politică, ci și în nisuințele lor culturale, în special se aduce aici căderea ministrului de esterne Kálnoky, care favorisa nisuințele culturale ale românilor, și aducerea la cele esterne a actualului ministru Goluchovszky, care mână în mână cu politica din era Bánffy, cu mână tare a întrevenit în București în favorul politicei ungurescі,

Furtuna tocmai acum se descarcă în presa din România și pe stradele Bucureștilor.

De comun după o furtună atmosfera se curăță.

Incât se va curăți atmosfera politică în România, după ce va trece și furtuna acésta, acuma nu o putem sci, o vom vedea însĕ în curênd,

La tot casul, broșura este de o natură sensațională, și că cu atâta va deveni mai sensațională, cu cât din o parte sau alta se va face încercarea de a-i detrage din importanță, sau de a mai înfrumseța și colori faptele, pe cari ea de tot plastic, dară natural, le-a presentat publicului celui mare.

O chestie de „tradiții“... Se știe că partidul Kossuthist e singurul dintre partidele parlamentare maghiare care nu primesce sĕ fie representat în delegațiuni, în cari încolo fiecare partid își trimite representanții sei proporționat.

Acum însĕ, de când Apponyi, care cu partidul sĕu era mai aprópe de cel guvernamental, stând pe basele pactului dela 1867, a întrat în chiar partidul guvernamental, a prins dorul pe unii kossuthiști, sĕ pășéscă ei pe locul partidului lui Apponyi, de unde se vede, mai e numai un paș până la fotoliul ministerial. Ugron a făcut pași hotărîți în direcția asta.

A declarat'o în vorbirea program în urma căreia a fost ales deputat în locul baronului Bánffy, tot cu aceeași unanimitate cu care Bánffy fusese nainte cu câțiva ani. Și se vor afla negreșit pintre 48-iști cari sĕ-'l urmeze bucuros pe Ugron, atrași de strălucirea nădejdii puterii...

Dar unii kossuthiști mai dela rudă, de pildă fiiul tătâne-seu, cât din „convingere“, cât de sîla de-a țînea la „tradițiile“ partidului, deși 'și-or fi ḑicênd în sineși: „ardă-le focul de tradiții dacă ele te țin așa departe de „bine“..., se declară a rĕmânea și mai departe afară din delegațiuni.

Kossuth Franczi anume, a declarat unui interjuvator următórele:

„Partidul independentist nu merge în delegațiuni; nu e nici un motiv sĕ-și schimbe în acest punct ținuta sa de 50 de ani. Partidul 48-ist consideră delegațiile mai mult de un parlament central deghisat, decât de o delegație, o comisie, a parlamentului, căci delegația e investită cu astfel de drepturi, pe care parlamentul nu le are; iar un delegat nu póte avea drepturi mai mari ca însuși cela ce'l delégă! E înzestrată delegațiunea mai departe cu dreptul cel mai înalt ce caracteriséză parlamentele, cu dreptul de budget, și încă în afaceri ale imperiului întreg, ba în cazuri de diferențe de păreri delegații austriaci cu cei ungari votéză și împreună. Iar partidul 48-ist și independentist n'a sancționat încă prin presența sa aceea, ca delegații austrieci sĕ se pótă amesteca prin votul lor, în afaceri interne ale statului ungar, și eventual sĕ decidă chiar, precum se póte întêmpla la astfel de votări comune!“...

Mari — passiviști.

O faptă de bine!

— *Masa studenților români din Brasov.* —

Cetim în „Gazeta Trans.“ de Joi:

„Abia au trecut patru luni de ḑile, de când d-l director al șcólelor medii gr. or. române din Brașov a inițiat idea înființării unei mese a studenților, și deja masa, putem ḑice, s'a realisat.

„Conferența profesorală din 19 Febr. v. a decis sĕ realiseze masa studenților încă în anul acesta. Nedispunênd însĕ până de astădată de un local propriu, și voind sĕ aibă prilej a face esperiență prealabilă, conferența a decis, ca pentru anul acesta sĕ

FOIȚA

Dispoziție de bal.

Noveletă de

A. L. Kielland.

(Incheiere.)

Iși aduse frumósa dómnă aminte, trecênd prin mijlocul acestei plebe sĕrace și obscure, cât de adese-ori ea, ca copilă, sorbea cu ochi lacomi pe cocónele, cari împodobite mergeau la baluri și la teatru, cât de des vărsa ea lacrimi de amarnică invidie asupra florilor pe cari cu mare trudă le compunea, pentru-ca cu ele sĕ se împodobéscă altele.... Aici vedea aceleași priviri lacome, aceeași invidie nesațiósă și odiósă.

Și bărbații cei obscuri și încruntați, cari cu priviri rĕutăciόse și amenințătóre esaminau ecuipagele — o cunoșceau cu toții! — Nu le-a șpionat ea ca copilă, ascunsă într'un unghet, conversațiile lor despre nedreptatea sorții, tirănia bogaților, despre drepturile muncitorilor, după cari n'au decât sĕ-și întindă brațele?

Ea știa bine, că ei urau totul — începênd dela calul bine grijit și surugiul de gală, până la trăsura cea pompósă, cu deosebire însĕ pe cei-ce ocupau loc în trusură, — pe acei vampiri setoși și pe acele dame, a căror juvaere și podóbe costau mai mult decât ar putea agonisí unul dintre ei în decursul unei vieți întregi!

Și privind ea șirul de trăsuri, cari se strecurau încet printre mulțime, i-se ivi altă amintire, un tablou aprópe uitat din viața de școlă, în mânăstire. A trebuit sĕ se gândéscă îndată la istoria lui Faraon, care a vrut sĕ urmăréscă pe Judei cu carul de povară prin marea roșie. Ea vedea valurile, pe cari totdéuna și-le închipuia roșii ca sângele, ridicându-se ca niște muri de amêndóue laturile Egiptenilor. Și acum rĕsună vocea lui Moise, își întinse toiagul deasupra apei și valurile mării roșii înghițiră pe Faraon dimpreună cu carĕle lui...

Ea știa, că murul care o împresura din dóuĕ părți, este mai sĕlbatic și mai turbat decât valurile mării!.. ea știa că nu lipsea decât vocea unui Moise, pentru-ca sĕ pună în mișcare acéstă mare de ómeni, care năpăstuindu-se înainte, sĕ înghită în valurile de sânge splendórea bogăției și a puterei...

Inima-i svîcnea și se ascunse tremurând într'un colț al trăsurii. Dar nu de frică, ci pentru-ca cei de afară sĕ n'o vadă; ea se rușina de ei.

Pentru prima óră i-se părea propriul ei noroc, ca o nedreptate, ca ceva de ce trebuia sĕ se rușineze.

Era dór' locul ei în ecuipagiul cel pufos și elegant? Nu făcea ea parte din acea mulțime undulătóre între copiii urgisiți? Cugete și simțiri aprópe stînse își ridicară capul, ca fiarele, după-ce multă vreme fuseseră în lanț. Ea se simția streină și fără de adăpost, cu tótă viața ei splendidă, și cu un dor demonic se cugeta la locul cel înfricoșat, de unde își luase obârșa. Prinse cu furie șalul cel prețios de dantelă; un imbold sĕlbatic de a distruge ceva o cuprinse — când trăsura sosi sub portalul hotelului...

Servitorul deschise aripa trăsurii, iar ea se scobori cu binevoitorul ei suris pe buze cu demnitatea ei liniștită, aristocratică.

La întrare fu întimpinată de un óre-care atașat tinĕr, care se simți fericit când ea îi primi brațul, și fu încântat când credu că în privirea ei a observat o lucire neobicinuită, și în cerul al șeptelea când simți brațul ei, cutremurându-se. Plin de mândrie și speranță o conduse pe treptele lucii de marmoră...

„Spuneți-'mi, vĕ rog, frumósă dómnă, ce zină binevoitóre v-a depus în leagăn darul admirabil, că tot ce sevîrșiți și ce vĕ aparține, este ceva deosebit, distins? Și de veți avea numai o singură flóre în pĕrul d-vóstre, și acea are un farmec propriu, ca și cum roua dimineții ar fi împrospetat-o. Și de dansați, se face ca și cum pămêntul s'ar îndoi și supune pasului Dvóstre“...

Contele era de tot uimit de acest compliment lung și plăcut, căci nu-i era așa ușor sĕ se esprime atât de conecs. El s'aștepta ca și dómna cea frumósă sĕ-'și esprime admirația. Dar s'a înșelat. Ea se plecă peste balustrada balconului, unde căuta sĕ se recoréscă după danț, privind asupra mulțimii și trăsurilor ce soseau încă.

Părea ca și cum n'ar fi aflat sensul bravurii contelui; iar el din contră o auḑi șoptind un cuvênt neesplicabil: „Faraon“.

Cavalerul tocmai voia sĕ'i facă reproșuri, când ea se întórse pentru a întra în salon.

Deodată se opri în fața lui și-'l privi cu ochi mari, siniștri, cari contelui îi părură de tot stranii.

„De abia îmi vine a crede că vre-o zină darnică sĕ fie stat la leagănul meu, că provadă cu *prând gratuit pe 20 şcolari sĕraci*, plasândui la diferite familii române din Braşov, cari pe basa unui concurs public pentru o plată de 6 fl. lunar, s'ar oferi a-i primi.

„Concursul a avut un resultat fórte îmbucurător, căci au întrat 12 oferte, cari în total ar fi făcut loc la peste 100 de elevi.

„Comisiunea fondului mesei studenţilor, după o minuţiósă chibzuire şi după ce a visitat la faţa locului gazdele oferente, a propus şi conferenţa profesorală din 8 Martie a. c. a decis, ca sĕ plaseze pe cei mai lipsiţi 20 şcolari ai şcólelor medii şi superióre pe timpul dela 16 Martie v. până la 30 Iuniu v. c. la Dómnele: Paraschiva Dariu (2 şcolari), Efrosina Rîşnovean (10 şcolari) şi Elena Rîşnovean (8 şcolari).

„Tot corpul profesoral a decis, ca lista şcolarilor celor mai lipsiţi sĕ fie stabilită de profesorii clasei prin un fel de plebiscit al elevilor înşi-şi, clasă de clasă, cari ei înşi-şi sciu şi cunosc mai bine pe cei mai sĕraci colegi ai lor. Asffel s'a stabilit o listă de aprópe 40 de şcolari, dintre cari comisiunea a ales pe cei 20, cari vor beneficia de prând pe cheltuiéla fondului mesei studenţilor.

„Iată lista şcolarilor admişi la masa studenţilor:

„Ioan Şortan şi Iosif Bârsan din cl. VIII gimn., Ioan Damian din cl. VII gimn., Avram Imbroane din cl. VI gimn., Ioan Căldărea şi Vasile Cucu din cl. V gimn., Nic. Ilie şi Samuilă Urian din cl. IV gimn., Alexe Sulică din cl. III gimn., Dumitru Sêrbu din cl. II. gimn., Valeriu Florea din cl. I gimn., Nic. Crăciun şi George Măciucă din cl. III comerc., Grig. Domilescu din cl. II comerc., George Muntean şi Emilian Lupea din cl. I comerc., Radu Odor, Nic. Ţîrea şi I. Ilie din cl. III reală, Ioan Mateiu din cl. II reală.

„Observăm cu bucurie, că lista acésta s'a stabilit ţără nici o consideraţiune confesională, sau de vina altor naturi, ci numai după gradul de paupertate al elevilor cu moralitate bună şi cu progres de cel puţin „suficient“ în studii.

„Marţi, în 16 Martiu v., a fost ḑiua când şcolarii acestia împreună cu comisiunea profes. a mesei, au mers în corpore la cele 3 gazde, pentru-ca sĕ benificieze de prânḑul gratuit.

„De mai înainte încă s'au elaborat dispoşiţiunile de ordine ale mesei, din cari relevăm cu plăcere *disposiţiunile menite a întări sentimentele de religiositate şi recunoscinţă cătră binefăcĕtori*, în inimile tinerimei. Anume s'a dispus la gazdă, ca în fie-care Vineri de peste an, precum şi în tótă sĕptĕmâna mare, elevii mesei sĕ mânânce de post, iar la masă sĕ rostéscă ḑi de ḑi douĕ rugăciuni: „Tatăl nostru“ înainte de masă şi o rugăciune de mulţumită lui Dumneḑeu după masă. Acésta din urmă rugăciune pentru frumseţa ei şi pentru cuprinsul ei nobilitător de inimi o reproducem aci întocmai:

„Mulţămim Ţie, Christóse, Dumneḑeul „nostru, că ne-ai săturat pe noi de bunătă„ţile Tale cele pămêntesci, nu ne lăsa pe „noi lipsiţi nici de cerésca Ta împĕrăţie; ci „precum în mijlocul ucenicilor tĕi ai venit „Mântuitorule, pace dându-le lor, vino şi la „noi şi ne mântuesce pe noi, iar pe bine„făcĕtorii mesei acesteia, vii şi „morţi, pomenesce-i Dómne întru „împărĕţia ta! Amin“.

„Sĕ dea Dumneḑeu, ca frumosul început sĕ fie făcut într'un ceas bun, şi la anul sĕ vedem deja masa studenţilor într'un local al sĕu special, cu un numĕr îndoit de şcolari!“

Amin!

Revistă Bisericéscă.

Incercarea Sêrbilor.

Fiindcă dl Coloman Széll s'a tare lăudat cu „lege, drept, dreptate“, covêrşitórea majoritate a membrilor Congresului naţional-bisericesc sêrbesc, vor sĕ-'i pună numai decât la probă vorba. Se spune anume, că îndată după Paştile apusenilor, vor trimite o deputaţiune la primul ministru unguresc, presintându-'i gravaminele lor în punctul împedecării congresului prin guvernul de mai nainte, şi cerêndu-i sĕ dea curs liber desbaterilor acestei înalte corporaţiuni bisericeşti, convocându-'l şi lăsându-'l sĕ-'şi termine lucrările. Ei altfel, se alipesc de punctul de vedere manifestat în Congres, că naintea ordinei de ḑi, n'au sĕ iee în desbatere regulamentul, precum li-se cerea.

„Egyetértés“ şi alte ḑiare spun, că păşirii acestor deputaţi nu li-se dă în cercurile politice din Pesta, „nici o importanţă“ căci ei păşesc numai ca „particulari“ nu óre-cum „oficios“, în numele Congresului.

Aşa? Dar dacă ar păşi „oficios“? Dacă congresul i-ar esmite? Atunci — nu li s'ar da importanţă, fiind că şi aşa sunt representanţii unei biserici naţionale puţin numĕróse...

*

Un dar al I. P. S. Ghenadie.

Duminecă, 14 Martie, după sĕvêrşirea Sf. Liturgii, I. P. S. Ghenadie fost Metropolit primat la Bucureşti, a prezidat în Biserica „Ceauş-Radu“ din Capitala română comitetul constituit pentru reclădirea acestei vechi biserici a Bucureştilor, ce ameninţă sĕ cadă în ruină.

„Inalt Prea Sfinţitul Ghenadie a rostit enoriaşilor o scurtă predică, ḑicênd între altele:

„Este o datorie sfântă pentru toţi creştinii ortodocşi, dar mai cu sémă pentru urmaşii Apostolilor Mântuitorului, ca pe timpul Sf. şi marelui post al patimelor Domnului nostru sĕ se mărturiséscă în suflet curat între dênşii. Deci am venit între voi spre a vĕ aduce în faţa lui D-ḑeu mărturia mea: S'a ḑis că sunt în posesiunea unei mari averi; adevĕrul este că din economiile ce am agonisit în lunga mea carieră, d'abia am cu ce sĕ trăesc fórte modest, potrivit cu înalta posiţie ce am ocupat în Stat, dar D-ḑeu mi-a dăruit o comóră fórte bogată în credinţa nesecată ce mĕ nutreşte pentru sfânta nóstră Biserică naţională şi ortodoxă, acéstă cetate nebiruită a némului românesc.

„Iată, dau vouă acéstă comóră pentru ca sĕ vĕ învredniciţi de viaţa de veci contribuind cu obolul vostru pentru ridicarea acestui sfânt locaş“.

Sfêrşind cuvêntarea I. P. S. Ghenadie a anunţat credincioşilor că din parte-i *oferă 12. 000 lei*, pentru reclădirea bisericei.

Credincioşii au fost atinşi de simţimintele generosului donator, şi au făcut I. P. Sale o căldurósă ovaţie.

*

Inevitabila reacţiune.

„Politische Correspondenz, primeşte din Constandinopol următórele asupra stărilor în Macedonia:

Intre *Românii* patriarchişti şi metropolit grec Panareth, a cărui reşedinţă se află în Kucevo, a isbucnit un conflict serios. Causa e că metropolitul grec, fórte fanatic, avea de gând sĕ escomunice pe toţi credincioşii cari î-şi trimeteau copii în şcolile române sêrbe sau bulgare, excomunicare la care n'au consimţit nici clerul, nici comunităţile bisericeşti!

Spre a înlătura acéstă oposiţie, metropolitul a făcut întâiu încercarea sĕ trimită în comitetele comunităţilor alţi membri şi a îndepărta apoi pe acei preoţi cari nu-i apróbă pretenţiile!

Metropolitul a dat sĕ se înţelégă că „vrea sĕ frângă resistenţa preoţimii“, şi ajutat de doi preoţi, a mers până acolo de i-a pus sĕ bată şi sĕ maltrateze pe bĕtrânul protopop Nicola, încât acesta era aprópe sĕ móră! Atacul acesta a produs reacţiunea, că a ridicat lumea în contra metropolitului.

Intréga populaţie ortodoxă, *Români* şi *Sêrbi cari până atunci erau grecofili*, s'a ridicat în contra metropolitului, care abia a avut timp sĕ se refugieze la reşedinţa sa. Mulţimea s'a adunat apoi împregiurul reşedinţei şi a început sĕ o bombardeze cu pietri! Duşmănia în contra metropolitului Panareth a ajuns la aşa grad că în Kucevo nimenea nu vrea sĕ-i vêndă nici măcar pâne. In ḑiua de 17 Martie, populaţia a adus preot din împregiurime ca sĕ slujescă serviciul divin şi i-a oprit sĕ pronunţe numele metropolitului în rugăciuni.

Revistă Externă

Vreau sĕ móră!

„E tragedie 'nălţătóre, când biruiţi luptacii mor“...

Filipinii îşi doresc rolul de eroi ai unei tragedii înălţătóre. Au ridicat arma contra stăpânirii spaniole, care era slabă, statul sĕrac, de o lume departe, deci aveau óre-cari şanse sĕ pótă smulge dela ei libertatea.

Dar că şi contra noilor stăpâni Americani, cari nu mai sunt nici aşa departe, nici sĕraci, nici fără curagiu, ei tot mai duc lupta, fără privire la disproporţia de forţe, — e de mirat. Chiar acum Americanii au decis a-şi trece trupele de pe Cuba pe Filipine, iar mai târḑiu, vĕḑênd că Filipinii tot nu se linişteşc, sĕ trimită încă vre-o 35.000 de voluntari asupra lor.

Considerând lipsa de mijlóce a filipinilor, se póte lua mai mult ca sigură perderea lor. O vĕd înşişi unii bărbaţi de ai lor, dar Aquinaldo îi împuşcă de-'şi arată părerea!

Căci Aquinaldo are într'adevĕr suflet iubitor de tragedii înălţătóre şi se pare că doreşte el însuşi sĕ fie cu ori ce preţ eroul uneia. Intrebat de curênd de un strĕin, el a rĕspuns: „Suntem sătui de stăpâniri streine; vrem sĕ murim, şi unde ai putea muri mai glorios ca pe câmpul de rĕsboiu, în luptă pentru libertatea poporului din care faci parte?“

Conferenţa desarmăriii.

Din ordinul Ţarului, contele Muraview a adresat representanţilor ruşi din străinătate o circulară, în care îi însărcinéză ca sĕ mulţuméscă în mod fórte viu tuturor acelora, cari prin scrisori sau telegrame, etc. au manifestat aderarea lor la ideea păcii.

Ţarul vede în unanimitatea sentimentelor şi în învoiala voluntară a guvernelor de a participa la conferinţa dela Haga, o nóuă probă de succes a sforţărilor sale de a face sĕ se desvólte ideea păcii în consciinţa popórelor.

Din România

România — „Hinterland“?

(Urmare.)

„Dl Assan ḑice că „în tóte ţĕrile independente, cum e România, când o companie străină voeşte a instala un cablu submarin, este datóre sĕ obţie de la acea ţară dreptul de „aterisaj“. Acest drept se plăteşte, căci aparţine ţĕrii atinse“.

Dreptul de aterisaj, adecă de a scóte pe ţĕrm capĕtul cablului sub-marin, este, — esplică „Voinţa Naţională“ mai departe — motivul chiar al concesiunii ce se acórdă companiei cablului. Ar fi o absurditate a'-l socoti de la început ca ceva particular şi în atară de condiţiunile concesiunii. Dimpotrivă, pe acest drept se baséză tótă concesiunea, şi el nu se póte considera de cât *ţinêndu-se sémă de beneficiile materiale ce exploatarea cablului va da companiei*, în cumpănă cu cheltuielile ce-i vor ocasiona construirea, aşeḑarea şi întreţinerea lui, şi cu avantajele ce va trage, din esistenţs acelui cablu, Statul, care permite companiei sĕ lege capĕtul firului telegrafic de ţĕrmul sĕu.

Este evident că dacă compania va profita mai puţin, condiţiunile concesiuuii ce i se acórdă, vor fi mai puţin grele, şi viceversa.

De asemenea, *cu cât avantagele ce va trage Statul care dă concesiunea, vor fi mai mari, cu atât condiţiunile concesiunii vor fi mai favorabile companiei.*

Acele condiţiuni constituesc ele însele evaluarea dreptului de aterisaj, dacă se ţine cu ori-ce preţ a se vorbi de acest drept ca de ceva special.

Ceea-ce tóte Statele independente, cum e şi România, fac atunci când acordă o concesiune de cablu sub-marin unei companii strĕine, este ca sĕ stipuleze clar că, în tot casul, dreptul de aterisaj acordat cablului, nu va atinge suveranitatea teritorială, adecă tóte drepturile ce Statul are asupra fie-cărui deget de pămênt al sĕu şi asupra stabilimentelor ce înfiinţéză pe teritoriul sĕu.

Inţelege ori-cine că acest drept de suveranitate nu se póte plătí nici de companii nici de alt Stat, şi nici nu se póte vinde fără prejudiţii pe cari nu le pot compensa óre-care sume băneşti.

Cât pentru plată, un singur stat există unde dreptul de aterisaj se plăteşte. Nici acolo însĕ nu ca un drept interesând suveranitatea teritorială şi indepedenţa Statului, ci ca o compensaţiune a beneficiilor ce companiile trag din cabluri. Acest Stat este Anglia, ţară care se află în condiţiuni excepţionale, fără altă comunicaţie cu continentul decât prin cabluri sub-marine, legată deja cu tóte părţile lumii prin asemenea cabluri, şi cu o cifră de afaceri, care permite companiilor de cabluri sĕ realiseze întradevĕr venituri remarcabile. E just ca acestea sĕ plătéscă ele o subvenţiune Statului englez în loc de a fi dênsele subvenţionate, ca pentru ţĕrile unde veniturile companiilor pot fi îndoielnice.

Condiţiunile ori-cărei concesiuni, pe care Statul o acórdă unei companii private, sunt determinate, nu numai de beneficiile materiale ce compania va trage din concesiune, dar tot de odată şi de interesul ce Statul are ca obiectul concesinnii sĕ se realiseze.

Cari sunt avantajele ce va avea compania cablului sub-marin Constanţa-Constantinopol? Ea va încasa taxa proporţională pentru telegramele transitate prin cablu şi va primí dela Statul român o subvenţie anuală de 50.000 lei, *care va scădea însĕ pe mĕsură ce vor creste veniturile companiei din taxa de telegrame*, în proporţie de 5000 lei mai puţin pentru fie-care 10.000 lei din telegrame peste venitul brut de 50.000 (art. VI din Convenţiune).

De fapt, în tot pe fie-care an cheltuielile generale ale cablului, cuprinḑênd anuitatea, personalul şi întreţinerea, se vor urca la minimum *135.000* lei. Scăḑênd subvenţia ce-i dă Statul nostru, de 50.000 lei, compania va avea deci sĕ acopere anual aprópe 85.000 lei pe care trebue sĕ şi-'i procure din taxa telegramelor transitate.

Este cert că în anii primi, compania nu va avea un trafic atât de mare. Traficul pe care se póte raţional compta într'o socotélă seriósă, este acela pe care-l are aḑi Germania cu Constantinopolul, fie pentru ea, fie în transit, şi acela pe care România îl are cu Turcia. Acest trafic, de vre-o 670.000 cuvinte pe an, îndreptat fiind pe cablu, ar procura companiei un venit brut de vre-o 70.000 lei. Ar remâné deci, în anii primi, o lipsă de 15.000 lei anual, pe care compania sĕ o acopere din benefciile ce vor proveni ulterior din sporul eventual el traficului.

De alt-fel, dacă în anii primi, traficul cablului va produce 70.000 lei, conform convenţiei nóstre noi vom scădea 10.000 din subvenţie, şi de fapt lipsa companiei se póte evalua la 25.000 lei pe an, de acoperit din beneficiile viitóre. Apoi, *cu cât traficul va spori, şi deci compania îşi va acoperi lipsurile, cu atât şi subvenţia din partea Statului român va scădea continuu.*

în genere aşi fi avut vre-odată leagăn, domnule conte. Dar agerimea dtale a făcut o mare descoperire referitor la ce ai spus despre danţul şi florile mele. Vreau sĕ-ţi concred secretul róuei próspete de dimineaţa, care învălue florile. Acestea-s lacrămile, domnule conte, cari au cernit asupra lor invidia şi ruşinea, decepţiunea şi furia... Şi dacă creḑi, că pămêntul se îndóie precând jucăm, e prea adevĕrat, fiindcă se cutremură sub povara invidiei atâtor milióne“...

Ea vorbi-se cu liniştea-i obicinuită, şi după un salut pretinesc dispăru în sală.

Contele remase iarăşi ca încremenit. Aruncà o privire asupra mulţimii de popor — o privelişte, ce de multeori i-s'a oferit. El făcuse multe glume rĕutăcióse şi puţine bune asupra acestui „monstru cu multe capete“. Dar numai astă séră îi trecu prin gând, că acest monstru este cel mai periculos vecin al unui palat...

Cugete stranii şi neliniştitóre se încurcau prin creerii contelui, unde aflau mult loc. El îşi perduse echilibrul cu totul, aşa că nici după o polcă întrégă nu-'şi putú recăpăta disposiţia.

Lulus.

Prin Convenţia de adi, vom ajunge la resultatul de a nu plăti nici o subvenţie în timp mai scurt de 20 de ani.

Şi apoi în 30 de ani concesiunea expiră, şi noi suntem în měsură de a pune alte condiţiuni companiei, după împrejurările ce vor fi atunci.

Când se vorbeşte de traficul telegramelor prin cablu, se uită o parte fórte importantă a cestiunei, anume că *astăḑi noi nu ne împărtăşim cu nici un cuvênt din tóte telegramele cari merg din Europa centrală şi occidentată la Constantinopol!* Tóte telegramele cari merg din Germania în spre Turcia, sunt transitate prin Austria şi de acolo prin Sêrbia, sau prin Bosnia, sau prin Muntenegru, sau prin cablul de la Triest.

Stabilindu-se firul direct Berlin-Bucureşti-Constanţa şi cablul Constanţa — Constantinopol, vom avea în transit tóte telegramele germane şi pe cele cari trec aḑi prin Germania din Suedia, Norvegia, Belgia, Olanda şi Danemarca.

Aceste telegrame sunt acele cari vor da cablului cea mai mare parte din traficul probabil de 70.000 lei. *Ele vor da însě în acelaşi timp, ca transit teritorial, un venit cam de 15.000—18.000 lei telegrafului nostru,* care aḑi, tără de cablu, nu are nici un ban din acest trafic!

Cu alte cuvinte, în total partea de subvenţie reală ce va plăti Statul companiei cablului, va fi de 25.000 lei în anii primi. In schimb, *vom fi legaţi cu Constantinopolul şi cu Orientul,* vom forma „un inel indispensabil în marele trafic internaţional“.

Numai cine nu cunósce aşeḑarea şi îndreptarea comerţului european, póte sě nu înţělégă *incomparabila însemnătate a acestui fapt şi ce avênt se va da desvoltării economice a României,* care aḑi e cu totul în afară de traficul Occidentului european cu Orientul şi mai ales cu Extremul-Orient.

Traficul telegramelor nu va întârḑia sě crescă, relaţiile se vor întinde, şi nu numai că subvenţia iniţială de 50.000 lei va scădea cu totul, dar *telegraful nostru va încasa un venit din ce în ce mai mare* din transitul teritorial.

Iar când, precum este probabil, cablul va fi în relaţiuni de transmisiune a telegramelor de la Constantinopol spre Indii, Africa şi Extremul-Orient, sporul de venituri pentru telegraf va fi cu atât mai important, cu cât taxa de transit pentru asemenea telegrame este simţitor superióră aceleia pentru telegramele europene.

Mai este însě încă o consideraţiune, care-'şi are locul în judecarea acestei chestiuni. Este vorba de avantajele ce vom avea, *atrăgênd prin ţară cât mai mult din comerciul de transit între Europa şi Orient,* şi de sforţările cari se impun Statului nostru în acéstă direcţie. Comerciul cere însě înlesniri, şi întâiele pe cari le reclamă astăḑi, sunt uşurinţele de postă şi de telegraf. Chiar dacă am face sacrificii pentru aceste servicii, întru cât ajutăm astfel desvoltarea comercială, asemenea sacrificii sunt tot-d'auna larg compensate!“

NOUTĂŢI

Chirotonire. Inaltpreasfinţitul nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu* a chirotonit aḑi întru preot pe diaconul *Aureliu Maniu,* instituit paroch în comuna Răcătău din tractul protopresbiteral al Sebeşului.

*

Mórte: *Nicolae Popovici,* parochul gr.-or. din Luncani (tractul Haţegului), a reposat la 17/29 Martie în etate de 61 ani, după un serviciu de 40 ani la altarul Domnului. A lăsat după sine 3 fii: Ioan, profesor în Sibiiu, Toma înv. în Boşorod, şi Ana. Odichnéscă-l Domnul în pace!

*

Necrolog. Ni se scrie din Alba-Iulia: că credinciósa bisericei nóstre *Ioana Câmpean* din Alba-Iulia, mama archivariului consistorial Demetriu Câmpean, a repausat în Domnul ieri în 31/19 Martie a. c. în etate de 88 ani. Inmormêntarea va fi mâne, Duminecă în 21 Martie st. v. Dumneḑeu sě o odichnéscă în pace!

*

Un frumos dar bisericei. Amĕsurat conclusului comitetului parochial, subsemnatul oficiu parochial, in numele parochiei ort. rom. Borgo Suseni aduce pe acéstă cale cea mai profundă mulţămită Illustrului Domn Constantin cav. de Steriu, bancar in Braşov şi Bucuresci, pentru ajutorul de *100 fl.* — care, in urma cererii nóstre, s'a îndurat a'l da spre scopul terminării bisericei celei nóuě in parochia nóstră. Preabunul Dḑeu sě-i dăruiască ḑile multe şi fericite, şi însutit sě-i rěsplătéscă binefacerea făcută nóuă

Borgo-Suseni, la 16/28 Februar 1899.

Eliseu I. Dan
paroch

*

Cor bisericesc în Jibert. Avênd la şcóla nóstră gr. ort. din Jibert un învěţător zelos, pe Moise Flitter, încă la începutul anului şcolar, învingênd multe greutăţi, a ajuns a-şi vedea realisată dorinţa sa frumósă de a întemeia cor bisericesc în comună. In ḑiua Naşterii Domnului a început a cânta în biserică corul bine instruat, în trei voci, constătător din 20 bărbaţi, acompaniaţi de şcolarii mai mari. Corul face mare împresie asupra parochienilor, căci cântă în tótă Dumineca şi sěrbătórea, atrăgênd tare poporul spre cercetarea bisericei.

La realisarea acestei dorinţe ce o a avut iniţiatorul, a ajutat mult şi preotul locului, care a sciut propaga interes în corişti faţă de acest lucru. Laudă lor!

*

Studenţi şi studente, nu se înţeleg. In Germania numĕrul domnişórelor cari ajung cu studiile până la universitate, sporeşte mereu. Dar, în měsura în care acest numěr sporeşte, în aceea creşte şi neînţelegerea între studenţi şi „colegele“ lor! Ca ori unde, unde e rivalitate de pâne... Ḑilele astea studenţii din Halle au mers chiar departe cu pornirea lor contra studentelor. Mediciniştii au înaintat senatului universităţii o rugare-protest contra admiterii femeilor la studiul medicinei.

„In acest domeniu, scriu ei, emanciparea femeii e o calamitate! Ba e contrară chiar bunelor moravuri! Cerem ca femeile sě fie escluse dela îuvěţămêntul clinic. Esperenţa ne-a dovedit, că învěţarea în comun, studenţi cu studente, e inconciliabilă, atât cu studiul medical aprofundat cât şi cu morala!“

Bietele studente, ce sě rěspundă?... Aděvěrul e, că o domnişóră medic aşeḑată într'un oraş e un periculos concurent, mai ales la damele bolnave, unui medic bărbat. Cam de aci něcazul ăsta mare!...

*

Plata oficerilor. S'a accentuat de multe ori dorinţa, de-a se urca plata oficerilor. Acum, după cum raportéză „Reichswehr“, dorinţa oficerilor e pe cale a se împlini. In budgetul proiectat pe anul 1900 solda lor e mai mare ca până acum. Anume: un sublocotonent (Lieutenant) va avea anual 840 fl; un locotenent (Oberlieutenant) 1020 fl., un căpitan de clasa II. 1200 fl. căpitan de clasa I. 1500 fl.; major 2100 fl.; locotonent-colonel cu soldă mai mică 2600, cu soldă mai mare 3000 fl.; colonel 3600 fl.

*

Pentru casa Domnului. La petrecerea arangiată din partea femeilor române din Haşfalěu la 30 Ianuarie a. c. cu scopul ca din venitul *sě se înfrumseţeze biserica* ce se va edifica in anul acesta, s'au primit prin postă dela armători Domni:

Dimitrie Moldovan prot. Sighişóra 1 fl. Grigore Crişan inginer Gergiţa 4 fl. 78 cr. George Repede preot Homorod 60 cr. Iară suprasolviri au făcut: Ludovic Semerat şef de gară 80 cr. Nicolae Gheaja înv. Sighişóra Vasilie Suciu. înv. Sighişóra 40 cruceri 40 cr. Nicolae Lup 40 cr. şi C. Cristiu 40 cr. cărora li-se aduce mulţumită publică şi pe acéstă cale, de Comitetul arangiator. Haşfalěu în 20 Faur 1899.

Ultime ştiri.

Evenimentele din România.

Lumea politică din Bucureşti este în mare ferbere. Broşura anonimă asupra lui Banffy a căḑut în viaţa politică şi parlamentară din capitala română, ca pétra nebunului din poveste, pe care ḑece înţelepţi n'o mai pot scóte şi nu pot opri valurile ce în chip altfel firesc, ea le-a ridicat...

După întrunirea publică, sgomotósă şi agitată, dela „Dacia“, ţinută Dumineca trecută, a urmat aşaḑicênd revoluţia oposiţiei parlamentare. Oposiţia conservatóre şi democratică (Fleva) a declarat *obstrucţie* în parlament până ce primul ministru Sturdza va mai sta în fruntea afacerilor! Drapeliştii moderaţi repróbă şi ei pe dl Sturdza pentru ţinuta sa în causa naţională, dar la obstrucţie nu vor sě participe.

S'au presentat mai multe interpelări. Senatul a dat vot de încredere dlui Sturdza cu 67 contra 8 voturi. Aurelianiştii, 7, s'au reţinut.

Vre-o patru deputaţi, liberali-disidenţi, ca Costinescu şi Delavrancea, au anunţat că îşi depun mandatele de deputaţi, nevrênd sě mai participe ca atari sub actualul guvern.

Dl Sturdza a luat în vre-o dóuě rênduri cuvêntul, cercênd sě bagatelisisese broşura anonimă, şi arĕtând că nicăiri într'un parlament nu s'a mai pomenit, sě se dea atâta importanţă unei broşuri ca cea apărută la Pesta. Declară că *respinge acusaţiunile nedemne ce i-se adreséză prin broşură.*

„*Fremdenblatt*“ din Viena vorbind de furtuna ce broşura a provocat'o la Bucureşti, declară că ea e absolut nedémnă de importanţa ce o parte a politicilor români îi dă, căci, ḑice „Fremdenblatt“, în broşură dăm peste astfel de afirmaţiuni cari ne dovedesc evident, că autorul ei e absolut neorientat în afacerile politicei externe!

Declară de false afirmaţiile privitóre la căderea lui Kalnoky, la încordările dintre Goluchowsky şi Kalnoky etc. „Fremdenblatt“ nu crede că pe palavrele unui atare om (ca autorul broşurei) politici serioşi pot pune atâta pond, cât sě rěstórne cu ele un guvern sau sě pornéscă o agitaţie periculósă faţă de împěrăţia austro-ungară vecină.

Tóte ḑiarele maghiare se ocupă, cele mai multe în pimi-articli, de agitaţiile din Bucureşti, sub titli ca „Sturdza şi Bánffy“, „Lucruri române-maghiare“, „Prostie umflată“, etc.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare)

Poporul aflând de acéstă binefacere, a a alergat plin de bucurie cu mic cu mare la biserică şi a ridicat rugăciunii cătră Dumneḑeu, că a ajuns acésta ḑi.

5. In Bavaria Carol Theodor principe de Bavaria (1724—1799) îşi câştigă mari merite prin uscarea rovinei de la Dunăre. Acéstă rovină avea o mărime de aprópe 220 gkm. şi avea 200 sate, cari erau părtaşe. Acest lucru s'a făcut prin o societate pe acţiuni în timp de 4 ani şi a costat 700.000 fl. Câştigul în fên era de cinci ori mai mare, ca până acuma, şi pe lângă fên mai sěmănau în unele părţi şi grâu din care scoteau 16,000 gălete (hl), iară fênul pe an se urca aprópe la 165.000 măji. Deja încă în anul 1771 opri păşunitul pe ogórele de vară, şi pentru o mică despăgubire, renunţă la tóte turmele de oi ale lui. La anul 1774 fondă şcóla superióră camerarială din Kaiserslautern.

6. Friedric August rege de Sacsonia (1797—1854) a ridicat agricultura prin aceea că a sters dijmele cele grele ale ţěranilor şi a ajutat comerciul şi agricultura.

7. Ducele Eberhardt de Vürthemberga şi nobilul Christoph au pus basă la avuţia aprópe proverbială a Würthembergiei în ceace privesce pomăritul. Regele Wilhelm s'a îngrijit de agronomie în toţi ramii, şi n'a lăsat nici el afară pomăritul. El fondă şcóla agronomică Hohenheim. La petrecerile agronomice în Cannstatt, a făcut o exposiţie de póme şi la şcóla agronomică Hohenheim a făcut o şcólă specială de pomărit.

8. Principele de Sacsonia îşi câştigă mari merite în privinţa oieritului. Regele Spaniei, după ce a věḑut că Sacsonia a suferit mult din causa rěsboiului de şépte ani, se înuură a trimite principelui de Socsonia la anul 1765 o turmă de oi bune spaniole constătătóre din 250 capete Aceste s'au ţinut în Lohmen şi Rennersdorf neamestecat. Nu mult după acésta principele însuşi mai cumpěră dóuě turme de oi spaniole, în anii 1778—1802, pe cari le distribui în popor, ca sě se prăséscă prin tóte locurile acest soiu bun de oi. Aducerea oilor de Spania a ridicat mult economia de vite.

9. Şi în celealalte state s'a pus mare pond pe agronomie pe la începutul secolului al XIX. Egala îndreptăţire (emancipaţiune) a ţěranilor şi ştergerea poverilor şi a servituţilor în secolul XIX. a ajutat fórte mult desvoţării agronomiei. Prin aşa ceva s'a pus basă de a ridica pe ţěran la un om de sine stătător şi liber, şi de atunci încóce şi el a lucrat pămêntul cu tragere de inimă, fiind convins, că secerişul cel bun nu are sě-i'l mai smulgă nime din mâni.

B. Ómeni învěţaţi şi practici, cari au lucrat în periodul acesta pentru înaintarea agronomiei şi au contribuit la reforma ei.

Lupta contra ogorului.

10. Petru Kretschmár, cameralist prusian, a fost primul, care în cartea lui „Economia practică“ (1748), a dat bune învěţături poporului german în privinţa aratului, ḑicênd, că sě ari afund (adênc) şi atunci e de ajuns odată arătura, nu mai trěbue altă. Cu el a luctat şi Reichhardt de Iusti.

11. Un econom şi scriitor cu mare vaḑă şi ştudiat a fost J. Chr. Reichhardt din Erfurth, care lăsă sě apară la anul 1750 cartea întitulată „Tesaurul câmpului şi al grădinei“. Agricultura aci e tractată fórte bine. Reichardt a înstruat cum sě se lucre pămêntul, care înstrucţiune şi astăḑi se află ca una dintre cele mai bune, ba el înventă la anul 1750 şi un extirpator. De ar fi fost Reichardt şi în privinţa economiei de vite aşa vestit, atunci el ar fi fost cel mai mare reformator al agronomiei pe timpul acela. El păşi încă la anul 1750 ca un vestit cultivător al cartofilor şi trifoiului. El a luptat mult contra superstiţiunii că luna ar avea înfluinţă asupra sěmănăturilor şi că d. e. din sěcară ar cresce opsigă, din ověs orz. etc.

(Va urma.)

Mulţumită publică.

Mercurea, Februarie 1899.

Inteliginţa română din Mercurea a arangiat în 31 Ianuarie st. v. o petrecere cu joc *în favorul şcólei române gr. or. din loc-*

Cu ocasiunea acésta s'a încassat preste tot suma de 126 fl. 50 cr. din care detragându-se spesele de 54 fl. a rěmas un *venit curat de 72 fl. 50 cr.* care sa predat destinaţiunii

Oferte benevole şi suprasolviri au incurs dele următorii Dni: N. N. Sělişte 5 fl. D. Comşa prof. Sibiiu 2 fl; Adam Micu, Poiana 2 fl; Ilie Dobrota preot 1 fl; D. Vulc Sălişte 1 fl; I. Popescu, Sibiel 1 fl: D. Munthiu notar Reciu 1 fl! St. Ursulescu vămaş 3 fl. 50, Ioan Droc protopop., Mangesius primpretor Mercurea, Ilie Măcelarlu, Gurariului-câte un 1 fl. 50; I. Măcelariu Sângătin, Popp Lica, Ludoş; N. Scherer executor, N. Henţiu notar, I. Ivan notar, D. Ivan, Apolpul m., A. Barcian dir. de bancă-câte 1 fl; Dna M. Muntean, K Kabdebo com. K. Végh judeţ, I. Helju măcelariu, Szatmári B. Gönczy O., veteriuar, Dr. Albu adv., Ilie Floşu com., toţi din Mercurea; Aldea notar, Lancrăm; Simion Dăian, Sângătin, I. Cosma notar, Ludoş, Nicolae Opriş paroch, Şura mare; I. Dragomir Gârbova; Dna R. Suciu Spring; I. Lazar şi I. Orăştian parochi D. Orăştian înv. Apoldul mic,-câte 50 cr. —

Pr. stimaţii contribuitori priméscă şi pe acéstă cale cele mai călduróse mulţămite. —

Comitetul arangiator.

VARIETĂŢI

Din minunile Exposiţiei din Paris din 1900. Una din minunele exposiţiei va fi un automat, care va face următórea operă de artă a ţěsătoriei: O persónă óre-care se aşéḑă înaintea aparatului, aruncă înlăuntru o monedă şi stă liniştit, până când sunetul unui clopoţel îl anunţă că a fost fotografiat. După acésta el aştéptă un sfert de óră, când îi ese din automat o batistă, care are cusută în ea fotografia sa.

Mecanismul acesta automat este până acum puţin cunoscut, totuşi arată un progres fórte mare al ţesătoriei şi al mecanicei.

Damasturi de mătase

75 cr.

până la **fl. 14.65** de metru — precum și **„mătase Henneberg“** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri.

Particularilor, *liberă de vamă și porto în casă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [19] 2

Din „Biblioteca nóstră“,

sub direcția dlui E. Hodoș, au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză*, de G. Coșbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocovișteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoș.
Nr. 8—9 *Istoria Țiganilor*, de O. G. Lecca;
Nr. 10 *Convorbiri pedagogice* de E. Hodoș;
Nr. 11—12 *Cântece bănățene* de E. Hodoș;
Nr. 13 *Cântece cătănești* de E. Hodoș;
Nr. 14 *Copii de găsit*, snóve de G. Crăciunescu;
Nr. 15—17 *Numiri de localități* de Ios. Bălan;
Nr. 18—22 *Poftă bună*! carte de bucate de Zotti Hodoș.

1 număr 14 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.

Prețul broș. fl. 1.80.

Kranke! Sicherſte Hilfe!

Wer ſchnell geſund werden will, darf keine Medizin mehr nehmen, ſondern muß das Naturheilverfahren anwenden, dies iſt die einzig richtige Krankenbehandlung. **Bilz, Das neue Naturheilverfahren.** Preisgekröntes Geſundheitsbuch. Tauſende Kranke verdanken demſelben ihre Wiedergeneſung. Giebt für jede Krankheit genaue Kurvorſchrift, lehrt auch **Kneippkur**, Maſſage, Heilgymnaſtik, Krankenkoſt und Schutz gegen Krankheiten ꝛc. In **wenig Jahren** von **600 000 Familien gekauft**, beſter Beweis für deſſen Vorzüglichkeit. 2000 Seiten, 700 Abbildungen. Preis gebunden Mk. 12.50 oder fl. 7.50. Zu beziehen durch alle Buchhandlungen und **F. E. Bilz' Verlag, Leipzig.**

Bilz' Naturheilanſtalt (Schloß Lößnitz) Dresden-Radebeul behandelt jährlich Hunderte von Patienten aller Art mit beſtem Erfolg. 3 approbierte Aerzte. Platz für 150 Kurgäſte. Proſpekte frei durch die Direktion.

[46] 5—6

Noroc trebue se ai!

Losurile classei I. a loteriei a 4-a reg. ung. de classe s'au emis și am început deja a esecuta comandele prenotate. Succeselor colosale avem a mulțămi, că la **noi** vin comandele în așa mĕsură mare.

După-ce înainte ne-a surîs fortuna, am avut deja iar norocul, la a 3. și 4. classă a plăti onoraților nostri clienți câștigurile principale de 80.000 și 90.000 coróne. In timp de nu tocmai 1½ ani s'au câștigat la **noi** circa unu și jumĕtate milióne coróne.

Prin serviciu strict real și prompt față de clienții nostri am câștigat marea încredere din țéră și din afară.

Rugăm deci și pe noii nostri clienți a ne arĕta aceiași încredere și a-și proba norocul la noi prin cumpĕrarea unui los.

E de recomandat a face acésta cât de curênd și e de prevĕḑut că vom fi sigur în poziția, a esecuta comandele prompt, dacă vom primi ordinul, până aproximativ în 9 Aprilie a. c. Impărțeala planului la a patra loterie reg. ung. de classe e aceeași ca și la a treia și mai jos comunicăm câștigurile totale cari se vor trage în 6 classe.

Și cuotele au rĕmas aceleași și costă pentru classa I. $^1/_1$ los original fl. 6. pentru $^1/_2$ los original fl. 3.— pentru $^1/_4$ los original fl. 1.50, pentru $^1/_8$ los original fl. —.75

Sumele se pot trimite prin asemnat postal sau noi espedăm losurile cu rambursă.

Următórele sunt cele **50.000** câștiguri ale loteriei de classe unguresci. Cel mai mare câștig în cas norocos este conform §. 9 al planului oficios

1,000.000 coróne. Special 1 premiu de coróne 600.000, 1 câștig de coróne 400.000, 1 câștig de coróne 200.000, 2 câștiguri à 100.000 coróne, 200.000, 1 câștig à 90.000 coróne, 1 câștig à 80.000 coróne, 1 câștig à 70.000 coróne, 2 câștiguri à 60.000 coróne 120.000, 1 câștig à 40.000 coróne, 5 câștiguri à 30.000 coróne 150.000, 1 câștig à 25.000 coróne, 7 câștiguri à 20.000 coróne 140.000, 3 câștiguri à 15.000 coróne, 45.000, 31 câștiguri à 10.000 coróne 310.000, 67 câștiguri à 5.000 coróne, 335.000, 3 câștiguri à 3.000 coróne 9.000, 432 câștiguri à 2.000 coróne 864.000, 763 câștiguri à 1000 coróne 763.000, 1238 câștiguri à 500 coróne 619.000, 90 câștiguri à 300 coróne 27.000, 31700 câștiguri à 200 coróne 6,340.000, 3900 câștiguri à 170 cor. 663.000, 4900 câștiguri à 130 cor. 637.000, 50 câștiguri à 100 coróne 5000, 3900 câștiguri à 80 cor. 312.000, 2900 câștiguri à 40 cor. 116.000, **50.000** câștiguri și premii de cor. **13,160.000** care se trag în 6 classe și se plătesc în numĕrar, numai noroc trebue sĕ ai!

A. Török & Co.

negoț de loterie internațional
colectori principali ai loteriei de classe reg. unguresci.

Budapesta, Waitznerring 4/A. [48] 4—12

Cărți cu prețuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor școlari din 1863 și 1864		fl.	—.10
Adunarea rapórtelor dela directorii distr. de școlă în 1865		„	—.15
Anthorismos de A. baron de Șaguna	dela fl. —.50	„	—.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naț.		„	—.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Pușcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.—	„	—.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Șaguna	„ „ —.50	„	—.20
Cunoscințe folositóre la căsătorii	„ „ —.50	„	—.15
„ practice despre grădini și cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —.50	„	—.25
Disertațiune de G. Bellissimus	„ „ —.20	„	—.08
Ex. Sa Archiepiscopul și Metr. A. bar. de Șaguna de N. Popea		„	—.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen		„	—.10
sau aceeași în limba maghiară		„	—.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Șaguna	dela fl. 1.—	„	—.50
Invĕțătorul și poporul	„ „ —.50	„	—.20
Istoria bis. pol. naț. de Tincu Velea	„ „ 1.—	„	—.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „ 2.50	„	1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viața de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „ 1.15	„	—.50
Memorial din 1860		„	—.05
Orele libere de I. c. de P.		„	—.05
Predigten de A. bar. de Șaguna.		„	—.10
Sunete și rĕsunete de Z. Boiu	dela fl. —.60	„	—.20
Adaus la promemoria, germ.		„	—.05
Teologia pastorală de A. Șaguna	dela fl. 1.—	„	—.50
Testamentul nou	„ „ 1.—	„	—.50

De vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

„Colecțiunea Șaraga“.

Din „Colecțiunea Șaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuță: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domnița Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesii.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schițe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii—traduceri și imitațiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveștile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29. Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulațiunii vol. III.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinerețelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comedii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schițe, trad. și originale
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

In ***Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu*** se află spre vêndare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. și $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	--	11	—	28	—
Botezul Domnului	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	--	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Nascerea Domnului	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Invierea lui Christos	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Mormêntul Domnului	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 32 Sibiiu, Marţi 23 Martie v. (4 Aprilie n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dum duo faciunt idem, non est idem.

(††) Este lucru sciut, fără ca sĕ fie necesitate a ne provoca la broşura sensaţională atribuită biroului, în al cărui frunte stă consilierul ministerial *Jeszenszky*, că *bar. Bánffy* fostul prim-ministru al Ungariei şi dl *Dimitrie A. Sturdza* prim-ministrul României, au fost buni prieteni şi că în înalta lor posiţie s'au ajutat reciproc.

Ambii au dispus de majorităţi cutropitóre în parlament, de majorităţi recrutate cu aceleaşi mijlóce — cu mijlócele permise şi nepermise, de care se folosesce puterea în ori-care stat, al cărui alegĕtori nu dispun de atributele independenţei personale şi nu sunt conscii de însĕmnătatea suveranităţii ce zace în dreptul de alegere, şi ai cărui aspiranţi la mandate sunt avisaţi la budgetul statului. Şi în astă privinţă nimic n'are de a invidia România dela Ungaria, sau viceversa. In ambele state acela pe care îl încredinţéză Coróna cu conducerea alegerilor, cu înlesnire îşi crează cameră după chipul şi asemĕnarea sa.

Ambii s'au ţinut la putere după aceleaşi principii.

Unul din acesti doi amici — *Bánffy*, cu tótă majoritatea impunĕtóre, a căḑut jertfă obstrucţiei minorităţii din parlament.

Fiind dl Sturdza tot atât de urgisit înaintea oposiţiei din parlamentul român, precum era Bánffy înaintea oposiţiei din parlamentul maghiar, oposiţia română imitéză pe cea maghiară, şi creḑênd că va obţinea acelaşi resultat, a pus şi ea la cale agitaţia cea mai energică contra dlui Sturdza pe tóte terenele, din incidentul broşurei amintite, întocmai după tipicul unguresc.

Aici s'au unit tóte oposiţiile cu esceperea unei mici fracţiuni — Eötvös şi soţii — ca sĕ trântéscă pe Bánffy, declarând a priori că pentru sine nu cer nimic, şi în acest scop s'au folosit de cea mai periculósă armă parlamentară, de obstrucţie

Bánffy a căḑut, în locul lui a venit Széll tot din partidul care a susţinut pe Bánffy, iar oposiţia până acuma, nici chiar aceea care s'a contopit în partidul guvernamental, n'a cerut pentru sine nici un loc în cabinet.

Tot asemenea procede şi oposiţia unită din România, nici ea nu cere deocamdată pentru sine nimica, ci numai capul lui Sturdza.

In şedinţa din 17/29 Martiu a camerei, dl *Alexandru Marghiloman*, fost ministru junimist, a dat cetire următórei declaraţiuni semnate de mai mulţi deputaţi din oposiţie:

„*In urma destăinuirilor din camera maghiară asupra relaţiunilor politice dintre fostul ministru-president al regatului Ungariei Bánffy şi actualul ministru-president al regatului României dl Sturdza,*

Subscrişii deputaţi consideră presenţa la guvern a dlui Dimitrie Alexandru Sturdza ca o atingere a demnităţii naţionale, şi drept aceea, făcênd abstracţie de ori-ce deosebire de partia, se declară hotărîţi a se opune pe tóte căile legale, în prima linie prin obstrucţionism parlamentar, la o mai departe funcţionare a actualului ministru-president al statului Român.“

Asupra acestei importante şi grave declaraţiuni, s'a încins o furtunósă discuţiune, care s'a terminat cu un *vot de încredere pentru dl Sturdza* dat pe faţă cu 90 voturi contra 18.

Aceeaşi declaraţie o a cetit şi în senat în şedinţa din 18/30 Martie dl *Gh. Gr. Cantacuzino* în numele oposiţiei conservatóre. Aici încă s'a dat vot de încredere dlui Sturdza, vot primit cu 67 contra 8.

Dl Sturdza a respuns îndată.

A declarat broşura de „falsificată“, iar de autorul ei pe acela care a falsificat şi actul cu pricina din cestiunea şcólelor din Braşov.

Dl Sturdza sigur de majoritatea aderenţilor sei, s'a jucat numai cu oposiţia şi şi-a ajuns scopul atât în cameră, cât şi în senat.

Tot astfel fácea şi Bánffy dacă putea. Majoritate covêrşitóre avea şi el ca dl Sturdza, nu avea însĕ posibilitatea ca sĕ vorbéscă, pentru-că oposiţia vocifera şi nu-l suferea sĕ-şi deschidă gura, şi nu avea posibilitatea ca sĕ pună nici măcar la ordinea ḑilei un eventual vot de încredere, pentru-că regulamentul intern admitea atâtea votări nominale, câte voia oposiţia la alte cestiuni prealabile.

Inţelegem situaţiunea gravă în care a ajuns dl Sturdza în urma destăinuirilor din broşura Bánffy. Inţelegem şi tendinţa de a-i detrage ori-ce importanţă, de a-o declara de apocrifă chiar, şi înţelegem chiar şi aceea ca diplomaţia nóstră sĕ-i sară într'ajutor, pentrucă nu este atinsă numai persóna d-sale, ci *şi a Regelui Carol,* şi este datoria d-sale şi datoria guvernului nostru sĕ scutéscă de ori-ce bănuială persóna Regelui, în o cestiune atât de delicată unde se presintă atât guvernul cât şi Regele României ca sprigenitori ai persecuţiunilor şi spionajului inaugurat de Bánffy contra Românilor din statul nostru.

Nu pricepem însĕ conceptul d-lui Sturdza despre „fals“ şi „falsificare“, cuvinte cu cari se jócă de un an de ḑile într'un mod nedemn de un bărbat de stat.

Am cetit „Dosarul Falsului“, o broşură de 293 pagini, ediţiunea tipografiei „Voinţa Naţională“ din Bucureşti, care tot cu aceea se ocupă, ca se dovedéscă că una din scrisorile cetite de dl Tache Ionescu în camera României ca emanate dela ministrul de culte Wlassics către reposatul metropolit Miron, în cestiunea scólelor din Braşov — ar fi falsă, pe când tótă lumea scie, o scie şi însuşi dl Sturdza, s'a dovedit cu acte oficiale şi o-au constatat şi organele oficióse ale gũvernului nostru, că din aceea-ce s'a cetit în camera română şi s'a publicat prin ḑiare, *nici o literă nu este fals, nici falsificat;* nu s'a cetit şi nu s'a publicat însĕ, pentrucă nu s'a comunicat nici cu biserica S tului Nicolae din Braşov, nici începutul nici încheiarea acelei scrisori.

Adevĕrul este, că nu emanéză dela ministrul Wlassics, cum ḑisese dl Tache Ionescu, ci din gremiul ministrului-preşedinte, precum este constatat.

Dar asta nu însemnéză nici că textul publicat ar fi fals, nici că dl Tache Ionescu l'ar fi falsificat, ci numai atâta, că sau dl T. Ionescu a fost rĕu informat despre *provenienţa* actului, séu că intenţionat a informat el rĕu Camera României.

Pe acéstă temă sĕ se dispute deci dl Sturdza cu dl T. Ionescu, dar „de strigis quae non sunt, nulla fiat mentio“.

Am dovedit destul de clar de repeţite-ori în acéstă fóie, că textul amintit nu este fals, şi că scrisórea emanéză din gremiul ministrului preşedinte, precum se constată şi prin scrisórea oficială a reposatului metropolit Miron către părintele Voina. Şi cu tóte acestea d-nul Sturdza a dispus sĕ se scóţă la iveală „Dosarul Falsului“, şi încă şi acum, atât în cameră cât şi în senat, vorbesce tot de acel pretins şi neesistent „fals“.

Pentru ultima óră mai constatăm odată pentru toţi aceia cari vor sĕ cunóscă adevĕrul: că *textul actului din cestiune nu este nici fals nici falsificat, şi că acea scrisóre a provenit din gremiul ministrului-preşedinte Bánffy. Acésta o constatăm pe basa actelor originale cari sunt în posesiunea nóstră.*

Acésta pentru ca sĕ se scie!

Involuntar, dar un lucru totuşi credem că l'a ghîcit dl Sturdza, când afirmă ca „autorul falsului este şi autorul broşurei din chestiune“.

Deosebirea este numai, că domnul Sturdza prin cuvintele acestea voia sĕ apostrofeze pe dl *T.* Ionescu, în faptă însĕ a scos la ivélă pe *Jancsó Benedek.*

FOIŢA

Din ţara iernii de veci.

— *Călĕtoria lui Nansen la Grönlanda* —
După „*T. L.*“, de *Dr. P. Opriţa.*
(Urmare.)

Visită la Eschimoşi.

— Bucuria şi admirarea Eschimoşilor. — Ospĕţul în bordeie. — Rarităţi. — „Recomandarea.“ — Daruri.

După-ce Nansen şi tovarĕşii sei se odichnîră, în ḑiua următóre plecară mai departe. Pluteau cu luntrile lor de-alungul ţermurilor, sperând că dóră-dóră vor afla undeva satul Eschimoşilor. Credeau că va fi fórte interesant.

Şi într'adevĕr. Indată-ce părăsiră o cotitură, numai ce zăriră bordeiele eschimoşilor la pólele unui munte. Eschimoşii încă i-au observat pe ei. Cei doi óspeţi povestiseră printre ai lor, ştie Dumneḑeu ce minunăţii, destul că toţi din sat, mici cu mari în fugă mare şi cu sgomot ne mai pomenit, năvăliră spre stânca dela ţermure. Numai că n'au înghiţit cu ochii pe óspeţii europeni. Unii dintre ei nici nu putură aştepta până sosi Nansen şi ai sei, ci suindu-se în luntriţele lor, au alergat în fugă mare înainte-le. Intre acestia erau şi cei doi primi cunoscuţi, pe cari se vedea o bucurie deosebită, că pot revedea europenii.

Intre eschimoşii adunaţi deja mai 'nainte a deşteptat admiraţie gróznică împregiurarea, că Nansen şi ai sei n'au încungiurat cele dóuĕ table colosale de ghiaţă, ce ajunseseră înainte-le, ci au plutit drept înainte. Fiind însĕ prea îngust spaţiul dintre cele dóue table, ei le-au împins în laturi şi astfel au străbătut printre ele.

O astfel de minune eschimoşii ar fi considerat-o de imposibilitate, căci luntrile lor cele mĕrunte şi de piele, prea uşor s'ar fi stărîmat printre table. Drept aceea ei încungiurau tablele plutitóre.

Procedura europenilor a întrecut ori-ce închipuire a lor. Toţi, ca la comandă au erupt în sbierături gróznice. Părea că sbiară o turmă de vaci, tóte deodată!

Indată ce Nansen şi ai sei ajunseră atât de aprópe de ţermure, încât puteau fi vĕḑuţi bine de eschimoşii adunaţi: bărbaţi femei şi copii, cestia începură iară a sbiera minunându-se fórte. Părea că n'o sĕ mai înceteze. După aceea năvăliră asupra luntriţei lui Nansen. Câte 20—30 se încărcau într'o luntriţă şi o trăgeau la ţermure cu mare bucurie.

In decursul lucrului rîdeau într'una şi strigau, arĕtând astfel că visita europenilor le causéză deosebită plăcere.

După-ce europenii debarcară pe ţermuri, îi încungiurară în cete dese, admirându-le tóte mişcările, prinḑêndu-le şi pipăindu-le vestmintele de sus până jos. Când dădeau de câte un nasture mai deosebit, sau alt lucru, ce le plăcea mai mult, îşi făceau cunoscută mirarea prin sbierături numai ca ele!

Călĕtorii din causa „ovaţiunilor“ mari de abia puteau înainta printre mulţimea admirătóre. Cei doi lapponi erau frumseţe între „sĕlbatecii eschimoşi“ — cum obicĭnuiau a-i numí.

Nansen şi ai sei deveniră curioşi sĕ cunóscă internul bordeielor eschimoşilor. Drept aceea nu se îmbiară mult, ci spre deosebita bucurie a stăpânilor afabili, întrară prin deschiḑĕtura scundă menită drept uşă.

Indată după întrare îi întimpină un cumplit miros rânced. Era miros de unsóre de peşte aşa de tare, încât la început se retraseră dinaintea lui. Eschimoşii nu simţesc neplăcerea acestui miros. Ei s'au dedat cu el deóre-ce ḑi şi nópte ard unsóre de peşte într'una sau dóuĕ candele de pétră. Cu unsórea de peşte încălḑesc şi-'şi luminéză bordeiele, la acésta coc, şi-'şi sbicesc corpul şi vestmintele, acésta le este cuptor şi lampă. Că aceste rĕspândesc nu numai miros, ci şi fum şi abure, e uşor de înţeles.

Pe óspeţii bineveniţi îi aşeḑară cu mare cinste pe câte o ladă veche, ce li-o aduseseră valurile mării, iar ei o pescuiseră şi o păstrau ca relicvie. Căsenii şi numerósele lor rudenii, ce sĕ adunaseră de pretutindeni, sĕ aşeḑau prin bordeíu pe câte o piele de focă de care se aflau destule împrăştiate, şi admirau óspeţii, zimbeau şi rîdeau, vorbiau şi esplicau neîntrerupt. Se păreau deplin fericiţi, prea fericiţi, că pot primi astfel de óspeţi ne mai vĕḑuţi.

Privelıştea deveni şi mai interesantă, când eschimoşii, aflând că e prea cald în bordeiu, începură a se desbrăca unul după altul fără de nici o sfiélă, şi rĕmaseră în costumul lui Adam. Numai cópsele 'şi-le acoperiau câte cu o legătură mai îngustă. Astfel făcură toţi fără deosebire, bărbaţi, femei, copii şi fete. Făcênduse „comoḑi“ se întindeau rĕsfăţêndu-se care în cătrău prin bordeiu. O nevastă tineră, ce avea un băieţel mic, îndată ce se desbrăcă, se plecà preste băeţelul sĕu, ce dormia goleşel, şi'l lăptà răzimată în mâni şi picióre.

Se află bordeie în cari locuesc împreună mai multe familii de eschimoşi. Dar fie care familie îşi are candela sa proprie cu unsóre de peşte, în care ca feştilă se arde

Nici o îndoială nu póte fi că broşura a fost comandată de Bánffy la biroul Jeszensky, întemeiat de el.

Jeszensky cu plăcere i-a împlinit voia lui Bánffy, nu numai pentru-ca sě-l glorifice ca pe cel mai şovinist ministru maghiar, carele şi însuşi se mândresce cu şovinismul seu, dar şi pentru-ca opiniunea publică maghiară sě siléscă pe Széll, ca şi dacă ar abandona sistemul, sě susţină şi mai departe biroul de şpionaj al lui Bánffy cu persóne cu tot, insinuându-se că este în lucrare un plan al lui Bánffy pentru o controlă mai eficace a bisericilor şi şcólelor românesci, în care numai personalul actual este iniţiat. Dorinţa asta este de înţeles, pentru-că la disposiţia acestui birou stau după budget fl. 50.000 la an şi din fondul de disposiţiuni sume şi mai mari, iar Jeszenszky este urgisit înaintea oposiţiei pentru corupţiunile dela alegeri, şi póte că oposiţiei i-ar fi mai binevenit Pázmándy Dénes, care póte fi mai cualificat şi decât Jeszenszky de şef al renumitului birou. Dar sciut este, că în acel birou nu Jeszensky, ci Jancsó Benedek se ocupă cu publicistica.

Deci prea probabil că dl Sturdza are drept, şi că acela despre care afirmau în vara trecută organele guvernului nostru că ar fi autorul „falsului“, adecă Jancsó Benedek, este şi autorul broşurei Bánffy.

După acéstă digresiune provocată de pocitul „fals“ al dlui Sturdza, sě încheiăm cu tema nóstră.

Scurt: noi nu credem că oposiţia unită din România îşi va vedea obstrucţia încoronată de succesele obţinute de obstrucţia oposiţiei unite maghiare.

Pentru-că:

alta este obstrucţia ce se póte face după tipicul unguresc fără clotură, şi alta după cel românesc cu clotură;

alta este oposiţia unită maghiară, carea după-ce şi-a pus carul în petri nu s'a dat înděrět nici cu un preţ, deşi o amenința Bánffy cu disgraţia regelui, cu disolvarea parlamentului şi cu nimicire totală, — şi alta este oposiţia unită română, din carea o parte se înmóie peste nópte şi-'şi retrage chiar şi subscrierea dela declaraţiunea publicată în cameră;

alta sunt maghiarii, cari în chestiunea naţională nu cunosc interese de partid, şi alta Românii, cari făuresc din ea armă de partid;

altele erau aici urmările nereuşitei obstrucţiei, şi altele pot fi în România. Aici nu era votat budgetul, nu se putea încassa darea, nu se putea esecuta asentarea şi nu se putea susţinea dualismul, decât prin o lovitură de stat, care fórte uşor putea produce revoluţie în comitatele ungurescí, — în România însě, cel mult se pot produce încăierări de strade între poliţie şi oposiţie, cari tot mai puţină însemnătate au şi pentru stat, decât un eventual conflict extern pentru o causă de natură fórte delicată.

Şi în fine: la noi persóna Regelui n'a fost în joc, în România înse, dacă se dă creḑĕmênt celor publicate în broşura Bánffy, *sufere şi prestigiul Regelui Carol*, ceea-ce nu este permis sě se întêmple.

Asta este părerea nóstră.

Un memento.

(=) După-ce circulara contelui Muraview, cuprinḑĕnd cuvêntul chemător la pace al Ţarului tuturor Ruşilor, isbise lumea ca o lumină extraordinară, şi după-ce se observase că mai tóte statele salută cu bucurie umanitara idee a Ţarului, în speranţă că în dosul ei nu se ascund gânduri reservate, — nu a fost dór' în tótă Europa o presă care sě ţipe de bucurie mai tare ca presa maghiară, şi care sě doréscă mai din inimă bun sfîrşit pornirii Ţarului!

Auḑi minune! Dar de unde până unde acésta însufleţire pentru „pace“ la rĕzboinicii Maghiari?

Inţelegerea e uşóră. Conducĕtorii politicei maghiare şi-au făcut următórea socotélă: Intre împregiurările nóstre, nimenea nu ne-ar putea face mai mare bine, ca acela care ne-ar asigura contră ori-cărei conflagraţiuni, cel puţin pe-o jumětate de secol. In acésta jumětate de secol, sub scutul „păcii“ şi desarmării, móra nóstră maghiarisătóre cea cu mulţi colţi, la care am îngriji noi sě mai adaugăm şi sě-'i mai ascuţim, ar putea măcina admirabil la popórele nemaghiare! Am avea folos imens. Pacea Ţarului dară, ne-ar arunca bogate grăunţe pe móră!

Şi din punctul lor de vedere, nu e próstă socotéla asta. E próstă însě, întrucât politicii maghiari par a crede că Rusia de-odată cu lăpădarea planului unui rěsboiu mai mult ori mai puţin apropiat, se va fi lăpădând dóră şi de tradiţiile politicei sale slave! Ei par a crede, că de se va stabilí o înţelegere asupra încungiurării rěsbóielor, apoi Rusia nici n'o sě mai aibă urechi pentru ţipetele Slavilor din afară de imperiu!

Nóue ni-se pare că chiar din contră. Sub scutul „păcii“ asigurate, Rusia va urma cu atât mai vêrtos politica sa de gintă şi cultivarea Slavilor pe căi culturale-naţionale; că acéstă „pace“ o va folosí numai pentru urmarea mai fără primejdie a *pregătirilor* ginţii slave, pentru a atinge ca mâne atât mai sigur ţelurile spre cari něsueşte!

Foilor maghiare li-se telegrafiază din Petersburg cu data de 31 Martie:

„Ḑiarul „*Novosti*“ vorbind despre agitaţiile Cehilor contra triplei-alianţe, scrie:

„Pe noi (pe Ruşi), ne intereséză fórte mult că Cehii nu'-s mulţumiţi cu relaţiile dintre Austro-Ungaria şi Germania. Simpatia ruséscă se desvóltă, deşi încet, dar în continuu! Cehii au făcut în timpul din urmă mult pentru învěţarea limbei ruseşti, pentru rěspândirea literaturei ruseşti, pentru înbunătăţirea relaţiilor comerciale cu Rusia.

„Acéstă mişcare în favorul Rusiei, nu e o flacără de paie iute isbucnitóre, ci e productul unui proces în continuă desvoltare.

„Óre avea-va acéstă mişcare resultate practice?

„Nu e iertat sě se uite, că sufletul aliantei triple, nu e Austria, ci Ungaria, *şi că politica Ungariei se razimă pe atari tradiţii, cari deja de mult sunt considerate de un anacronism.*

„Naţiunea cehă e un element atât de influent în Austria, că cuvêntul ei politic, nu póte fi trecut cu vederea, şi până când importanţa triplei alianţe scade paralel cu întărirea Angliei, poporul ceh îşi va validita necondiţionat influinţa sa în politica externă a Austro-Ungariei.“

Inţelege-vor politicii maghiari ceva din acest memento ce li s'a trimis chiar pe Sâmbăta Paştilor? Nu credem. Inţelegem însě noi, că Rusii departe de a depune tóte armele şi a-'şi lăsa pe fraţii lor, în era „păcii“ ce pregătesc, pradă celor sub a căror stăpâniri sunt căḑuţi, -- póte că chiar în acea eră vor pune mai vêrtos în mişcare tóte, pentru pregătirile necesare unui viitor de mărire pentru ginta lor. Şi maghiarii cu cât mai greşit vor înţelege acest lucru, şi vor forţa pe nemaghiarii din ţară, între cari şi pe numěroşii slavi, cu atât mai mult vor promova ei înşişi interesele slave!

Revistă Bisericéscă.

Los von Rom!

Trecerile catolicilor germani austrieci la protestantism, sporesc mereu.

Din *Brüx* se telegrafiază la 31 Martie: In ḑilele astea iarăşi au trecut la protestantism 28 de familii romano-catolice, şi şi mai multe vor trece ḑilele următóre.

Din *Saaz* cu aceeaşi dată: Aḑi 25 de capi de familie s'au înştiinţat la căpitănia oraşului că trec dela romano-papistaşi, la protestanţi.

Acésta nu e o mişcare atât religiósă, cât politică: o formă a mişcării naţionaliste din Austria

*

Biserica armeană.

Biserica papistaşă armeană din Ungaria, precum se ştie, a fost şi în cele administrative înghiţită cu totul în organismul bisericei papistaşe din ţară.

De mult timp Armenii însě, bat la uşile ministrilor şi a mai marilor lor, ca sě fie recunoscuţi ca biserică de sine stătătóre şi ajutaţi cu dotaţiune de stat, ca şi celelalte confesiuni, pentru a-'şi arangea şi susţinea organismul lor propriu.

In decursul desbaterilor budgetare din anii trecuţi, special în al budgetului anului trecut, s'a accentuat legalitatea pretensiunii Armenilor, -- iar acum, precum se publică din isvor pretins bine informat, sunt prospecte, că deja ěstan ministrul de culte va lua o posiţie specială în budget pentru Armeni, cât sě se pótă provedea cu un vicariat independent transitoriu, după care sě urmeze apoi celelalte.

Ḑiarele maghiare n'au nimic în contră, spunênd că şi aşa sunt convinse de „patriotismul“ Armenilor, şi că la instituirea şefului lor bisericesc, sigur un bun „patriot“ va fi ridicat iarăşi în o înaltă posiţie.

O fi. Dar totuşi e semnificativ, că ori-cât de „patrioţi“, în sensul unguresc, Armenii doresc şi ei sě fie separaţi de patriotica biserică papistaşă unguréscă, ce i-a înghiţit.

Póte cu timpul o sě-i lumineze duhul sfânt şi în alte privinţe.

Revistă Externă

Papa şi Bulgaria.

Dóue „puteri“ pare că vor fi eschise dela congresul de desarmare: *Papa* şi *Bulgaria.*

Unele state papistaşe au declarat că ţin ca şi Papa sě fie învitat la Congres, dar în acelaşi timp vine vestea, că Rusia va trimite Papei o notă prin care îi face simplu cunoscute motivele cari nu permit ca sě fie şi S. Sa chemat la o consfătuire a puterilor cari dispun de armate.

Ca Papa o păţeşte şi Bulgaria. Sultanul pretinde ca Bulgaria sě nu fie învitată la Congres, nefiind ea un stat independent, ci vasal Turciei, deci ea fiind óre-cum representată prin Turcia. De unde nu, ameninţă a nu lua ea, Turcia, parte.

Şi o sě fie şi Bulgaria pusă deocamdată la archiv, ca şi Papa, cu deosebirea că Bulgaria mai póte fi scósă de acolo, dar Papa — nici-odată!

---

musciu uscat. Femeile au datorinţa sě se îngrijéscă de candele, sě le curăţe şi zgândăréscă feştila, ca sě ardă cât mai bine.

Eschimoşii după ce se săturară de a-şi admira óspeţii, începură a-'şi arěta pe rênd mărgăritarele lor şi sě se făléscă cu ce aveau. Şi cât de admirabile au fost aceste rarităţi! O hârcă bětrână scóse din sin un fel de bugilariu, din care cu cea mai mare evlavie arătà óspeţilor un... capět de ţigare, pe care îl arăta europenilor cu mare mândrie. N'avea biata de ea nici idee, că ce era acel capět, deóre-ce ei nu veḑuseră nici când ţigare, şi întrégă comuna privea acel capět de o relicvie preţiósă!.. Vre-un vênător de delfini va fi aruncat cândva acel capět pe cutare tablă de ghiaţă, pe care a plutit până la ei.

Bětrâna îndată ce'şi arătă tesaurul, cu frică îl ascunse, ca nu cumva sě se lipéscă de unghiile cuiva, căci, veḑi Dómne, nu puţini dintre locuitorii din acea comună însetau după acel obiect, şi mulţi au invidiat'o chiar pentru acésta.

Ålt eschimos a arătat cu mare falã un cuţit de fier, pe care eschimoşii toţi îl privesc tot cu aceea evlavie ca capetul de ţigare.

Acum s'a apucat stăpânul casei se recomande óspeţilor pe membrii familiei sale. El purcese astfel: Imbrăţişà o femee grasă, prin ce descoperi că acésta e soţia sa. Apoi zimbiră amêndoi plini de fericire privind la nişte copilaşi ce săreau prin bordeiu, prin ce au descoperit că copiii sunt ai lor. A voit apoi stăpânul sě se făléscă, că ce bine îşi îngrijeşte soţia. Drept-aceea o bătea cu palma pe spate de sus până jos şi o piţiga din când în când, arătând europenilor că ce grasă, ce frumósă e soţia sa!

Intr' aceea deodată numai că ese afară un eschimos mai bătrân, şi se rê'ntórce cu un ghiem mare de curele de foce. S'a aşeḑat liniştit, şi měsurând curelele cu acurateţă, le-a împărţit în 9 părţi egale şi a pus în mâna fie-cărui european câte o bucată. Apoi zimbind vesel privea când la unul când la altul, esaminându-i curios, că cât de multă bucurie le-a causat cu curelele.

După aceea a eşit un al doilea, al treilea şi al pătrălea eschimos, şi fie-care s'a rentors cu curele de foce, pe cari le-a dat europenilor tocmai aşa precum făcuse cel dintâiu.

Nansen şi ai sei la început n'au înţeles ce va sě ḑică acésta. Numai după aceea au înţeles că ei au primit curelele ca „dar“. Deci, ca sě nu strice voia găzduitorilor, au început sě zimbéscă la curele, făcêndu-le prin zimbetele lor cunoscut, că darurile eschimoşilor le-au causat bucurie. Eschimoşii erau fericiţii fericiţilor veḑêndu-şi óspeţii veseli. Nu numai că zimbeau, dar rideau, cât le încăpea pe grumaḑi, de-'ţi era mai mare dragul sě te desfătezi asupra fericirii lor.

Astfel s'a întreţinut Nansen şi ai sei, timp mai îndelungat în bordeiu; întrerupseră apoi visita şi plecară la luntriţele lor, ca sě descarce ce aveau pe ele, sě 'şi ridice şatra în óre-care loc potrivit şi după aceea sě se odichnéscă.

Eschimoşii însě numai decât plecară după ei, şi îndată ce le înţeleseră intenţiunea, le-au ajutat din resputeri la tóte-cele şi cu mare sirguinţă. Au admirat rênd pe rênd tóte recuisitele, ce le descărcară una după alta de pe luntriţe, şi la fie-care se auḑea zbieratul lor de vaci, cât îţi lua urechile. Deosebit le-au plăcut cutíile strălucitóre de plev, în cari erau pachetate cele de lipsă pentru traiul ḑilnic.

Le dădeau din mână în mână, privindu-le toţi şi din tóte părţile. Mult au admirat chiar şi şatra cea mititică a europenilor, ale cărei părţi constitutive tot ei le coboriseră din luntriţe.

Indată ce Nansen şi ai sěi şi-au ridicat şatra şi se puseră la cină, iară s'a reînceput minunarea, şi nimenea n'ar fi putut înghiţi o bucătură barem, ca eschimoşii ce'i încungiurau, sě nu o petrécă cu privirea până unde nu se mai vedea. Bucuros'i-ar fi îmbiat călětorii şi pe ei; dar erau prea mulţi, şi astfel bieţii de ei trebuiră sě se îndestuléscă cu privirea.

După cină europenii s'au gătat sě se culce. Eschimoşii însě nici acum nu voiau sě se depărteze. Priveau cu deosebit interes tóte mişcările lor. Indeosebi s'au bucurat când Nansen şi ai sei întrară în sacul de dormit Aşa rideau, de era pe aci sě se prăvăléscă unii preste alţii. Când apoi europenii închiseră uşa şatrei, încât nu se mai putea vede, atunci eschimoşii fórte năcăjiţi se depărtară la bordeiele lor.

Nóptea a decurs pentru europeni în linişte. Dar des de diminéţă eschimoşii erau sculaţi şi se adunaseră iară în jurul şatrei lui Nansen. Curioşi aşteptau óra când se vor scula veneticii lor cei iubiţi. In fine nu se mai putură stăpâní. Impinseră niţel uşa şatrei şi rîḑênd priveau în lăuntru unul câte unul. Când apoi europenii, vrênd nevrênd, au eşit din sacul de dormit şi s'au apucat sě se îmbrace sě fi vĕḑut cu cât interes urmăreau tóte mişcările lor.

Mare surprindere le-a causat brăul cel cu bumbi a lui Kristiansen. Toţi pe rând trebuiră sě pipăe preţiósa avere.

(Va urma.)

Din România

Oposiţia parlamentară.

In articolul nostru prim din numĕrul present, se află cuprinsă declaraţia oposiţiei conservatóre că va face obstrucţie guvernuiui d-lui Sturdza.

Iată şi declaraţia alor câţiva disidenţi mai fervenţi, despre depunerea mandatului lor de deputaţi:

„De mult timp, munciţi de durerea de a vedea partidul naţional-liberal deconsiderat de o direcţiune nenorocită care a atins culmea acţiunei sale disolvante prin desonorarea naţională desvăluită acum în Camera Ungariei, şi ne mai putênd sta într'un Parlament care rabdă şi sprijină o asemenea direcţiune, suntem nevoiţi a demisiona din mandatul nostru de deputaţi.

Emil Costinescu, Vasile Lascar, Barbu Delavrancea.

NOUTĂŢI

═ Din causa sfintei sĕrbători „Bunavestire“ ce cade Joi, numĕrul proxim al ḑiarului nostru va apare Sâmbătă în 27 Martie v. —

—

Personal. Eminenţia Sa Inaltpreasfinţitul nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu*, a plecat eri în 22 Martie a. c. cu trenul accelerat dela 4 óre 40, la Budapesta, spre a conduce şedinţele din Martie ale representanţei fundaţiunii fericitului Gozsdu. Impreună cu Eminenţia Sa a mai plecat şi membrul în numita representaţiune, Preaonoratul Domn *Parteniu Cosma.* Se vor re'ntórce probabil în o sĕptĕmână.

*

Daruri pentru biserici: Inima curată şi adevĕratul simţ creştinesc face pe creştinii bisericei nóstre, ca la ocasiuni binevenite sĕ-’şi aducă aminte de frumósele nóstre instituţiuni, biserică şi şcólă, şi din micul lor prisos — încât le permit împregiurările — le ajută. Aşa şi în momentul de faţă ne aflăm în plăcuta posiţie a inregistra frumósele fapte ale crestinilor *D. Teodor* din Topliţa-română-Ciobotani, care a donat bisericei din Ida-mare un rĕnd de vestminte bisericesci, fórte frumóse, în preţul de 150 coróne; *Luca Judean*, *Mihăil Hodean* şi *Dumitru Buta* au donat o cădelniţă în valóre de 40 coróne, şi d-na *Domniţa Budurlean* a renovat potirul cumpĕrat mai nainte tot de d-sa; tóte acestea s'au întêmplat la stăruinţa diaconului din Topliţa-română *Stefan Teglariu.*

Pentru biserica din Sebeşul superior a donat credinciosul *Vasiliu Todan* tot de acolo, un pămênt în valóre de 200 coróne; iar credinciósa din Porceşti *Maria Contra,* un pămênt bisericei de acolo în preţ de 120 coróne. Vrednicii crestini adevĕraţi, pentru faptele lor marinimóse merită tótă lauda. Lăudaţi sĕ fie!

*

Bóle epidemice. In comitatul Făgăraşului graséză de mai multe sĕptĕmâni urît bólă epidemică „bubatul negru“, cu deosebire între băieţii de şcólă, şi încă în un mod aşa de tare, încât în *Arpaşul-superior* s'au veḑut siliţi a închide şcóla pe timp nedeterminat.

*

Cina soldaţilor. Dela 1 Ianuare 1897, soldaţii capĕtă de douĕ ori pe septĕmână, cină caldă, făcută din legume şi conserve, mazere, linte, bob măcinat etc.

De la 1 Ianuarie 1899 capĕtă de 5 ori pe sĕptĕmână cină caldă, dar aşa că pe lângă acele conserve se socoteşte încă câte 1 crucer pentru fiecare om adaos la banii prânzului. De la 1 Ianuarie 1900 se va da câte un crucer adaus şi la cină.

*

O minune într'o beserică din Cluj. Vineri s'a întêmplat în biserica Franciscanilor din Cluj un lucru, care are mult aparenţa unei minuni, şi este mult discutat în oraş. Fiind Vinerea patimilor, în biserică era ridicat un catafalc, care representa înmormêntarea lui Christos. De-asupra catafalcului era aşeḑat chipul lui Iisus în formă de statuă. Deodată catafalcul luà foc dela o luminare şi în curênd fu cuprins de flacări. Publicul grăbi speriat spre eşire. Intr'aceea câţi-va bărbaţi se aruncară sĕ stingă focul, dar n'a succes în grabă. Catafalcul a ars de tot. Tótă lemnăria se prefăcu în cenuşă, însĕ, minune, statueta lui Christos a fost aflată la urmă neatinsă de flăcări şi de fum!

*

„Analele Fundaţiunii Gozsdu“, tonul IV, fascicolul IV, a apărut pe anul 1898. Ediţia fundaţiunii; tiparul tipografiei archidiecesane din Sibiiu. Cuprinde protocólele celor 6 şedinţe ordinare ale representanţei fundaţiunii ţinute în Budapesta dela 20—25 Martie 1898, fiind preşedinte archiepiscopul şi metropolitul *Miron Romanul*, notar George Bogoevici, iar membri presenţi: Nicolae Popea, Ioan cav. de Puşcariu, Dionisiu Poynar, Avram Berlogia, Parteniu Cosma şi George Szerb, — apoi Raportul comitetului fundaţiunii, dela 28 Martie 1897 până la 20 Martie 1898, Inventariul, Roţiociniul, Preliminariul pe 1899, — Protocólele şedinţelor dela 28 August până la 1 Septembre 1898, ţinute în Sibiiu, şi la urmă Votul separat al dlui P. Cosma relativ la punctul V. al actului de fondare pentru înfiinţarea alor 6 locuri fundaţionale la şcólele de cadeţi.

*

Mórte. Subscrişii cu inimă frântă de durere în numele lor şi a numĕroşilor consângeni aduc la cunoscinţă, că iubita soţie, fică, soră nepótă, cumnată, şi verişóră: *Letiţia Cupşa* după un morb greu îşi dete nobilul suflet în mânile Creatorului, Joi în 30 Martie st. n. a. c. la 7 óre séra, în al 30-lea an al vieţei şi al 12-lea an al fericitei sale căsătorii. Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpei defuncte s'au înmormêntat Duminecă în 2 Aprilie 1899 în cimiteriul familiar, din Şieu-Odorheiu. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Şieu-Odorheiu, la 31 Martie, 1899.

Teodor Cupşa ca soţ, Maria Cristea ca mamă, Alesandru Cristea ca frate, Ioan Cupşa ca socru, Grigore Popoviciu, preot gr. or. Nechita şi Spiridon Cristea ca unchi., Augustin Cupşa, preot gr. or., Maria Cupşa ca cumnat şi cumnată., Dr. Ilie Cristea, secretar archidiecesan, Alesandru Popoviciu, preot gr. or. Vilhelm şi Iosif Gőrg, locotonenţi, Teodor Sbârcea, sublocotonent, Teodor Cristea, Elisabeta Ciboc ca veri şi verişóră.

*

„Sinuciderea lui Luther.“ Un preot vienez, Deckert, a scos ḑilele astea de sub tipar o broşură, scrisă cu mult foc şi aparinţă de convingere, prin care încércă a dovedí în chip neindoios, că Luther n'a murit mórte naturală, ci s'a spânzurat în Eisleben la 18 Februar 1546. Versiunea altfel nu e nóuă. A mai fost susţinută de alţii naintea lui Deckert, dar şi combătută de cei pe cari îi interesa, ca sĕ nu rĕmână acéstă faimă asupra întemeetorului confesiunii lor.

*

Zola. Indrăsneţul romancier, e încă tot în — tufă. I'am ḑice în exil, dar pentru a pute-a ḑice asta, ar trebui sĕ fie în străinătate, el însĕ pare că stă pitulat într'un orăşel ori sat, chiar aprópe de Paris, şi numai rar de tot dă semne de viaţă.

Ḑilele astea a scris iar unui amic, literat, din Viena. Spune că crede tare în biruinţa cauzei pentru care „luptă“, (luptă tăcênd chitic...) şi că îndată după aducerea sentinţei finale în afacerea Dreyfuss, el va fi în Paris! De unde se deduce că e aprópe de Paris undeva. Dar se ţine bine, de nu-'l ştie nimeni. Totuşi „luptă“... Acum scrie un nou roman, care însĕ nu are face nimic cu chestia Dreyfuss.

*

Inşĕlător îndrăsneţ. Un óre-care fiu alui Israil s'a pus pe o speculă îndrăsnéţă. El provócă prin foile germane din Pesta, publicul, sĕ între între părtaşii unei mari bănci din Amsterdam, care se va lăţí prin filiale şi în Ungaria, pentru că banca lucréză cu venite câte 10,000 fl. la an. Banca vinde hârtiile sale de valóre şi pe rate. Cine dă 6 fl. lunar, póte fi părtaş întreprinderii!

S'a aflat că o atare întreprindere nici nu esistă în Amsterdam, ci e vorbă de o încercare ordinară de escrocherie.

*

Vine maşina! O scenă tragică a avut loc ḑilele astea la Pesta. Un precupeţ de mere aşeḑat cu şatra aprópe de linia ferată, îşi luase cu sine şi copiliţa de 4 ani şi jumĕtate. De-odată numai o aude strigând:

— Tată, tată, iaca vine maşina! vine maşina!...

Şi într'aceea ea se întorsese cu spatele spre maşină Până sĕ bage de sémă tatăl-sĕu şi până a sărit s'o smulgă din calea trenului, acesta sosise şi prinḑêndu-i un picior, i'la tăiat îndată, spre cumplita durere a celor ce au vĕḑut. A fost dusă în spital, unde nu e speranţă sĕ se mai însănĕtoşeze.

*

Plantarea pomilor altoiţi, ce era sĕ se ţină Dumineca trecută în comuna Tălmăcel, comitetul „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“, vesteşte, că din cause neprevĕḑute a fost silit sĕ o amâne pe Dumineca viitóre în 9 Aprilie n. c.

═ Se vestesc conducĕtorii şcólelor de pomi de prin comunele nóstre, că Vineri în 7 April n. sĕ împart gratuit la locuinţa dlui president D. Comşa, mai multe mii de pădureţi, meri, peri, etc. — la órele 11 a. m!

Notiţă Literară.

S'a retras!.. Revista literară *„Flóre-Albastră“* din Bucureşti anunţă în numĕrul seu ultim, că dl *Al. Antemireanu*, primul colaborator al foii, s'a retras dela colaborarea mai departe la revistă.

„Flóre Albastră“ nu spune de ce. Dar noi ştim. Acum 2 sĕptĕmâni, în numerul 22, acest domn, în lipsa de alte teme, s'a apucat de o muncă absurdă, sĕ dovedéscă anume, că *în întrégă literatura nóstră poporală, folcloristă, nu se află nici o schintee de geniu*, că colecţiile cari ne-au umplut bibliotecile, sunt făcute de ómeni „lipsiţi de ori-ce *grăunte* de talent“, că aceste colecţii înşile (afară de Alexandri, Ispirescu şi Creangă), sunt nişte *„produse diformate“*, *„indigeste“!..* şi ca corónă „are sĕ dovedéscă“ că *„în tótă literatura nóstră poporală,* ***nu sĕ găsesc nici dóuă bucăţi de adeverată artă****“!..*

Am rĕmas uimiţi cetind aceste aberaţiuni în o revistă literară căreia îi dădém órecare atenţie, şi nu vedeam în articolul lui Antemerianu, decât încercarea de sinucidere literară, a unui scriitor de altfel nu lipsit de talent.

Dar execuţia însaşi n'a urmat. Sĕ vede că colegii dsale de redacţie s'au înfiorat şi ei de felul cum dl Antemireanu vrea sĕ se sinucidă ca literat, în mijlocul lor, în casa lor, în fóia lor, şi oprindu'l dela asta, omul s'a supărat şi — i-a părăsit.

Noi, considerând că în acelaşi articol dl Antemirean persifla şi însufleţirea patriotică naţională ce sĕ manifestă în literatură şi în adunări, (precum o persifléză şi „Ion Reclamă“ în articolul „O nouă cursă celebrităţii,“), — credem că decât sĕ fi urmat cu aceste teme în revistă, mai bine că „s'a retras“...

Atâtă pagubă! Deja prin cât a scris în acel articol, dl. A. ne-a silit pe mulţi sĕ-i punem pe viitor mai aspru la carantină scrisele!

Dar sĕ-'l vedem acum în — „Epoca“..

Prier.

Avis!

Reuniunea învĕţătorilor gr. or. români din districtul Sibiiului în adunarea generală ţinută la 6 Decembre a. tr. în Sibiiu, a decis a abona 33 exemplare din „Fóia Pedagogică“ cari apoi sĕ le distribue gratuit învĕţătorilor lipsiţi, dar doritori de a o avea.

Drept aceea învĕţătorii cari nu sunt în stare sĕ aboneze numita fóie din al sĕu, sunt prin acésta poftiţi a se adresa comitetului central al „Reuniunii învĕţătorilor gr.-or. români din districtul Sibiiului“ pentru a primí un exemplar gratuit pe anul curent 1899.

Cei cari vor primí fóia sunt obligaţi, ca numerii sĕ'-i păstreze şi la finea anului sĕ'-i doneze bibliotecei şcolare din comună.

Totodată cei cari sĕ vor adresa comitetului central în acest scop, sĕ alăture cererii o adeverinţă dela comitetul parochial despre starea materială în care sĕ află.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al „Reuniuneii învĕţătorilor gr. or. români din districtul Sibiiului“ ţinută la 12/24 Februarie 1899.

Dr. D. P. Barcianu, president — *Candit Popa,* secretar

Convocare.

P. T. membrii, precum şi alţi binevoitori ai societăţii române de diletanţi „Progresul“ din Făgăraş, sunt poftiţi a participa la adunarea generală, ce se va ţinea Duminecă, în 16 Aprilie n. a. c. la órele 3 p. m. în localul societăţii (institutul „Furnica“) din Făgăraş.

Obiectele:

1. Deschiderea şedinţei.
2. Inscrierea de membri noi.
3. Constatarea numĕrului membrilor îndreptăţiţi la vot.
4. Raportul comitetului.
5. Raţiociniul societăţii.
6. Censurarea raportului şi a raţiociniului.
7. Curenţii.
8. Propuneri diverse.
9. Inchiderea şedinţei.

Făgăraş 31 Martie 1899.

Dr. Ioan Turcu, preşedinte. — *I. Berescu,* secretar.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare)

12. Ioan George Leopold administrator de domenii în Soran şi Niederlausitz, un practic care ţinu odihna câmpului şi păşunitul pe ogóre absolut de necesar, el recomanda lucrarea de trei câmpuri, adecă ogor, sĕmĕnături de tómnă (grâu etc) şi semĕnături de primăvară (porumb etc). Cartea lui apărută în 5 părţi la anul 1750 sub titula „Introducţiuni folositóre în agronomie basate pe esperienţe sigure“, este resultatul esperienţelor lui în decurs de 30 ani. Acésta carte a fost menită pentru învĕţăceii de economie cari erau încredinţaţi lui.

13. Cu el şi pe lângă el pe la mijlocul secolului XVIII. au trăit economii esperimentali de Ekhart, Hagedorn, Kűnhold, Sprűnger şi Lűders, a căror scrieri chiar Thaer le recomândă de bune. Deja susţinerea că pămêntul trebue sĕ odichnéscă, sĕ adevereşce de falsă, ce recomanda Reichardt mai tare.

Cameralistul Springer susţine, că nu este de lipsa sĕ odichnéscă pămêntul (1767) dacă se gunoiesce de timpuriu.

14. Otto de Műnchhausen (1716—1774) născut la Schwőbber lângă Hammeln, a fost funcţionar în Stejerling, apoi judecător de ocol în Harburg, el eda o carte sub numirea „Capul familiei“, care carte era de tot interesantă şi se cetea cu drag de practici. Ocupaţiunna lui de predilecţiune era grădinăritul şi în special pomăritul.

15. Carol de Linné (1707—1778) unul dintre naturaliştii cei mai renumiţi din tóte timpurile, născut la Rashult în 23 Maiu 1707“, tinereţa şi-a petrecut'o mai mult în lipse şi neajunsuri. La şcólă unde a mers de 10 ani, mai tot timpul l'a sacrificat pentru istoria naturală, aşa în cât din celelalte studíi a dat înapoi, şi abia putu sĕ mérgă la universitate la anul 1727, spre a studia medicina. In Upsala îl numi Rudbek profesorul de botanică, de ispector al grădinei botanice şi de demonstrator adecă învĕţător. Meritul principal al lui Liune constă în aceea, că el a dat fiecărei plante dóuĕ numiri consecuente, soiu şi gen.

16. Ioan Beckmann (1739—1811) cameralistul cel mai mare al Germaniei din secolul XVIII, s'a născut în orăşelul din Hanovera Hoya la 4 Iunie 1739 şi a murit ca consilier de curte şi profesor de economie în Göttingen la anul 1811. El a fost un discipul al lui Linne. Reformele lui se estind în tóte părţile agronomiei, el prescurtéză calendariul agronomic despărţesce de agronomie medicina de casă, veternăria şi architectura. Beckmann a făcut cea dintâiu grădină de agricultură la universitatea din Gőttingen.

17. Cameralistii s'au nisuit cu tóte puterile, ca sĕ delăture tóte pedecile cari erau puse înaintea agronomiei. Unul dintre cei mai renumiţi între ei este Justi. Ca pedeci principali ale unei economii de Dóme-ajută, ne aminteşce:

a) Casele adunate la un loc în sat, şi nu împrăsciate pe câmp.

b) Parcelarea pămênturilor.

c) Păscutul de vite în comun.

d) Proprietăţile cele preste mĕsură mari ale boerilor.

e) Feudalismul.

f) Clăcile, şi altele de felul acesta.

(Va urma.)

Kranke! Sicherſte Hilfe!

Wer ſchnell geſund werden will, darf keine Medizin mehr nehmen, ſondern muß das Naturheilverfahren anwenden, dies iſt die einzig richtige Krankenbehandlung. **Bilz, Das neue Naturheilverfahren.** Preisgekröntes Geſundheitsbuch. Tauſende Kranke verdanken demſelben ihre Wiedergeneſung. Giebt für jede Krankheit genaue Kurvorſchrift, lehrt auch **Kneippkur,** Maſſage, Heilgymnaſtik, Krankenkoſt und Schutz gegen Krankheiten ꝛc. In **wenig Jahren** von **600 000 Familien gekauft,** beſter Beweis für deſſen Vorzüglichkeit. 2000 Seiten, 700 Abbildungen. Preis gebunden Mk. 12.50 oder fl. 7.50. Zu beziehen durch alle Buchhandlungen und **F. E. Bilz' Verlag, Leipzig.**

Bilz' Naturheilanſtalt (Schloß Lößnitz) Dresden-Radebeul behandelt jährlich Hunderte von Patienten aller Art mit beſtem Erfolg. 3 approbierte Aerzte. Platz für 150 Kurgäſte. Proſpekte frei durch die Direktion.

[46] 6—6

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta părțile stricate și defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății) precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grĕță, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului (țițelor) femeesci, la înțărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întăriturí, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos și curat și este un remediu de casa poporal probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.

Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei. [50] 24—30

In dose à 25 si 35 cruceri.

Pe postă plus 6 cr.

Lebensbalsam

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕdute cu alăturata marcă rotundă de scutire, asemenea tóte părțile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată!

SCHUTZ MARKE

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török,** Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

Recomandăm tuturor broșura apărută tocmai acum:

Obolul sĕracului

la

monumentul

Marelui ANDREIU.

Cântări ocasionale dedicate Metropolitului

Șaguna,

colectate și arangiate de

MARIA CUNȚANU.

Prețul 10 cr.

Venitul curat se va adaoge la colecta pentru monument.

Se póte procura dela

Tipografia și librăria archid.
Sibiiu.

Cărți cu prețuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor școlari din 1863 și 1864 . .		fl. —.10
Adunarea rapórtelor dela directorii distr. de șcólă în 1865 . .		„ —.15
Anthorismos de A. baron de Șaguna	dela fl. —.50	„ —.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naț.		„ —.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Pușcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.—	„ —.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Șaguna	„ „ —.50	„ —.20
Cunoscințe folositóre la căsătorii „ „ „ „ „	„ „ —.50	„ —.15
„ practice despre grădini și cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —.50	„ —.25
Disertațiune de G. Bellissimus	„ „ —.20	„ —.08
Ex. Sa Arehiepiscopul și Metr. A. bar. de Șaguna de N. Popea		„ —.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen .		„ —.10
sau aceeași în limba maghiară		„ —.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Șaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Invĕțătorul și poporul	„ „ —.50	„ —.20
Istoria bis. pol. naț. de Tincu Velea	„ „ 1.—	„ —.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „ 2.50	„ 1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viața de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „ 1.15	„ —.50
Memorial din 1860		„ —.05
Orele libere de I. c. de P.		„ —.05
Predigten de A. bar. de Șaguna.		„ —.10
Sunete și rĕsunete de Z. Boiu	dela fl. —.60	„ —.20
Adaus la promemoria, germ.		„ —.05
Teologia pastorală de A. Șaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Testamentul nou	„ „ 1.—	„ —.50

De vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

„Colecțiunea Șaraga“.

Din „Colecțiunea Șaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuță: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domnița Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesii.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schițe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii—traduceri și imitațiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveștile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29. Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulațiunii vol. III.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinerețelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comêdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schițe, trad. și originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

In ***Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu*** se află spre vênḑare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. și $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare . . .	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	--	11	—	28	—
Botezul Domnului . . .	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc . .	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Nascerea Domnului . .	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Invierea lui Christos . .	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Mormêntul Domnului . .	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 33 Sibiiu, Sâmbătă 27 Martie v. (8 Aprilie n.) 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Icónă fidelă.

Ḑiariul din Viena „Neue Freie Presse“ în numĕrul seu dela 1 Aprilie a. c. se ocupă cu era cea nóuă, ce ni-se pune în perspectivă prin venirea la putere a actualului ministru president Coloman Szél. Amicul de eri — căci adoratorii supremaţiei germane din Austria totdeuna au fost cei mai intimi ai adoratorilor supremaţiei maghiare dela noi — ḑicem amicul de eri caracteriséză de minune cei 24 de ani ai erei Tisza-Bányffy, anii liberalismului unguresc, cari au produs chaosul, în care ne aflăm aḑi noi cei din Ungaria.

Reproducem acel articol fără comentariu.

Iată-l:

„Ministrul-president unguresc domnul Coloman Szél a părăsit Viena, şi acuma pentru câteva ḑile s'a pus pe odichnă binemeritată la moşia sa de model din Rátót. In timpurile turbulente din urmă s'au dedat ómenii a computa numai adevĕraţii ani de rĕsboiu ca ani de serviciu. Insĕ şi după un asemenea mod de calculare trebue recunoscut domnului Szél dreptul de a se odihni. El a avut sĕ facă o campanie ostenitóre înainte de a întra în sĕptĕmânile de miere ale parlamentului. Nime nu ar fi creḑut despre acest om iubitor de linişte, ca sĕ aibă energia şi perseveranţa necesară pentru descurcarea situaţiunii politice din Ungaria, care a fost degenerat şi a devenit fórte acută. Domnului Szél îi lipsea adecă ambiţiunea, care este mama pacienţei politice. Sentimentul de datorinţă însĕ l'a îndemnat sĕ ia asupra sa gréua misiune, sciind că în acele momente bărbat mai chemat nu avea ţara. Ḑi şi nópte a lucrat el la clarificarea situaţiunii, şi în lucrarea sa nu l'au abătut nici nesuccese închipuite, nici intrigile cari i-se făceau. Şi când a ajuns la postul, care i-l'au creat nu aplicările lui personale, ci simţul de datorinţă, a lucrat cu perseveranţa obligată oficiului şi cu liniştea cuviinciósă. Fără sgomot, fără reclamă a adunat el în jurul seu elementele, pe cari nu diferinţa programului, ci contraste personale le despărţiau. După-ce s'au început desbaterile, nu a mai părăsit sala parlamentului. Nu s'a ferit de vorbiri privitóre la programul sĕu din contră căuta ocasiunile spre a puté vorbi. Sciea că încă are mult de lucru până va topi unitatea numerică a partidei în o unitate organică, va trebui sĕ pună mult între valurile ce adênc clocotesc, până se va deda din nou parlamentul cel rĕsboinic la bunăvoinţă şi la stima reciprocă. E interesant, cum póte da sigilul personalităţii sale un singur om întregului parlament, după-ce a fost pus la locul cuvenit. De ani de ḑile parlamentul din Budapesta nu a fost mai liniştit, am ḑice mai urban, ca în sĕptĕmânile puţine din era Szél. Efectul acesta s'a putut asigura numai aşa că la începutul navigării căpitanul conscienţios nu şi-a părăsit postul seu nici pe una minută, că la ori-ce colisiune el a sciut aplica moderaţiune, şi astfel nu s'au produs conflicte. In cele din urmă au întrat primele pause în desbaterile parlamentare, datorinţele de representaţiune legate de noul oficiu încă au fost împlinite, póte deci pausa câteva ḑile domnul Szél în sinul familiei sale.

Timpul scurt în era cea nouă a fost suficient spre a aduna materialul pentru o icónă aprocsimativă a persónei domnului Szél. Liniile sunt bine marcate, asemenea lumina, umbra şi coloritul. Mai bine'l vom putea caracterisa, dacă-l vom pune în paralelă cu antecesorul dênsului. In tóte este el contrariul antecesorului seu. Numai o partidă cu un asemenea estins program cum e şi partida liberală a parlamentului unguresc, póte da teren pentru contraste atât de absolute, cum e persóna lui Szél şi persóna lui Bánffy. Numai una au comun: neevitabilul oportunism guvernamental. De aci încolo vin contrastele personale şi politice. Baronul Bánffy s'a oferit el însuşi la presidiul ministerial; Coloman Szél a fost forţat prin Corónă şi prin situaţiune la primirea acelui portofoiu. Bánffy şi în ajunul plecărei sale se ţinea cu forţa de oficiul seu; Szél a lăpădat odată oficiul dimpreună cu sarcinile legate de el spre marea consternare a colegilor sei. Pentru baronul Bánffy principiele dualismului şi ale constituţiunei unguresci erau numai hârtie tipărită, cuvinte góle, pe cari el, basat pe o partidă adictă şi bine disciplinată, după cum cereau interesele lui, le interpreta în sens contrariu, sau simplu le ignora. Coloman Szél este un Deakist ortodocs, pătruns de pietate faţă cu sânţenia legii. Metoda politică a lui Bánffy era terorisarea celor de alte vederi, cea a lui Szél este înţelegerea reciprocă. In consciinţa majorităţii numerice a partidei de el create şi comandate, Bánffy brusca oposiţiunea, dacă o lăsa în general sĕ ajungă la vorbă. Coloman Szél desarméză cu bunăvoinţă, prin concesiune, el admite că şi contrarul are nobile intenţiuni, şi că divergenţa de opiniuni se póte discuta cu tótă cinstea. La aparinţă este vorba numai de o schimbare în ton, în realitate însĕ este un contrast al întregei metode politice.

Era principiul lui Francisc Deak: trebue sĕ aduci pe ómeni la aceea, ca ei sĕ se împace cu situaţiunea. Coloman Tisza şi după el Bánffy au rupt cu acest principiu. Ei au făcut politică agresivă, şi idea lor de stat o au octroat şi cu mijlóce despotice asupra celor ce luptau contra ei. Ei sunt creatorii omnipotenţei guvernamentale în Ungaria, autori hipertrofiei organelor centrale în sarcina funcţionărei normale a intreg organismului. Este un merit al lui Coloman Tisza, că a întărit statul unguresc contra veleităţilor absolutistice centralistice, înse forţele cari le-a mobilisat în acest scop, le-a absorbit din capitalul moral al naţiunei. Politica lui Bánffy a fost numai o continuare mai próstă (grob) a politicei Tisza. Şi aici şi acolo, îngustul orisont al oligarchiei comitatense, turbulenţa instinctelor naţionalistice, şi îndiferentism faţă cu postulatele moralului politic. Precând Tisza de multeori coopera cu oposiţiunea, şi o tracta ca pe partea aceleiaşi naţiuni, înse comandată în altă taberă numai, pe atunci Bánffy a privit mai serios la contractele de partid, am putea ḑice mai cu consecinţă, şi şi-a dat tótă silinţa de a sugruma oposiţiunea. De aci apoi şi reacţiunea a fost mai vehementă, iresistibilă. Şi cu tóte acestea oposiţiunea dela sine numai nici când nu ar fi putut învinge asupra dictatorului parlamentului, dacă în cele din urmă tóte elementele cu cualificaţiune mai superióră nu ar fi făcut front sistemului de permanentă călcare de legi, de permanentă luare în ris a dreptului omenesc. Afară de partidă secesionistii în sinul partidei Széll cu aderenţii sei, aceştia încetul cu încetul au desarmat pe ministrul-preşedinte, care se lupta ca un lup, şi promovându-l la un post înalt de onóre, l'au făcut inofensiv. Principiul urbanităţii şi al legalităţii a învins asupra domniei de paşă şi de panduri. Szél represintă urbanitatea în tótă fiinţa sa.

El este mai mult un patrician din oraş, decât proprietariu suveran de latifundii, şi în virtutea acesteia are noţiuni de drept mai stricte, mai de oraş. Politica unguréscă de aci încolo va deveni din nou europeană, şi va suporta critica europeană. Ea nu va mai fi dată la discreţiunea ocultă a unui cerc de ómeni cu interese locale şi de clasă.

De sine înţeles schimbarea de sistem încă nu este esecutată în totalitate sa, lăsămêntul era Tisza-Bánffy încă nu a licuidat în tóte amĕnuntele sale. La ţéră cadrele inimicilor stau încă separate, şi precând în parlament domnesce deja, sau încă va domní pacea cea ceréscă, pe atunci în cercuri locale póte isbucni încă lupta. Prea tare a fost organisarea partidelor, şi un semn dela centrală nu a putut sĕ le desfiinţeze. Sunt la mijloc interese private, contraste confesionale şi familiare. Omnipoţenţa guvernamentală nu mai apasă cu atâta forţă asupra tendenţelor de emancipare de aceea posibil în timpul cel mai scurt contrastele se vor şi manifesta în forme

FOIŢA

Din ţara iernii de veci.

— Călĕtoria lui Nansen la Grönlanda —

După *„T. L.“*, de *Dr. P. Oprişa.*

(Urmare.)

Kristiansen era îmbrăcat şi stătea în uşa şetrei, când deodată un eschimos, care se întârḑiase şi numai dela ceilalţi audise despre brâul cel minunat, se apucă şi îi ridică vestmintele cele de asupra, fără de nici o ceremonie, ca sĕ admire şi el calitatea averei atât de sĕrbătorite!

Avea Nansen la sine şi o maşină de fotografat. Dorea sĕ fotografeze câţiva eschimoşi. Dar nu voiau odată cu capul sĕ stea înaintea maşinei, căci se temeau că se află în ea atare lucru necurat. Şi chiar dacă se şi încurgia careva în urma multor şi îndelungatelor sfătuiri, totuşi îndată ce ţevea aparatului se îndrepta asupra-i, se depărta strigând din resputeri. Numai cu forţa a putut fotografa unul sau doi.

După dejun — ceea-ce eschimoşii admirară de nou — Nansen şi ai sĕi plecară sĕ observe bordeiele şi jurul lor. Deodată numai, că le ese înainte dintr'un bordeiu o femee ce lăpta, al cărei băiat îi era legat pe spate. Acésta nu numai că admirà ea însaşi pe europeni, dar trezi din somnul dulce şi pe mititelul sĕu îndemnându-l sĕ privéscă ómenii deosebiţi, de cari anevoie va mai vedea când-va în viaţa sa.

Călĕtoria mai departe spre méḑă-nópte dealungul ţermurilor.

— Tovarĕşi interesanţi. — Tovarĕşii se re'ntorc. — Munţi de ghiaţă. — O peşteră minunată. — Fuga de ţinţari. —

După ce Nansen şi ai sĕi s'au pregătit, se deciseră sĕ-'şi continue călĕtoria spre méḑă-nópte. Plecară pe luntri, căci apa li s'a părut potrivită pentru plutire, deşi era gheţósă.

Indată ce înţeleseră eschimoşii intenţiunea lor, câţi-va dintre ei s'au şi pus pe luntrile lor, póte pentru ca sĕ'şi petrécă óspeţii strĕini sau dór fiind că şi ei aveau afaceri într'acolo. Destul, că bărbaţii se aşeḑară în luntrele lor, cele pentru câte o persónă, — şi au început a-'i călăuzi cu mare zel. Nici femeile n'au vrut sĕ rĕmână în dărĕptul bărbaţilor. S'au aşeḑat şi el câte 7 într'o luntre anume pentru femei, şi grăbeau din resputeri în urma europenilor.

Femeile obicinuesc a cârmuí luntrea într'un mod deosebit. Indată la început cărmuesc repede, şi repeḑimea acésta creşce din ce în ce. Aşa se răzimau pe cârmă încât pe urmă de abia erau de jumĕtate în luntre. Apoi fără veste întrerupeau de a cârmuí şi lăsau luntrea ca sĕ înainteze de sine mai departe, iară ele până atunci resuflau şi odichneau. După ce luntrea se liniştea iar începeau sĕ o mâne ca mai nainte.

Cătră ameaḑi europenii erau flămênḑi. Deci debarcară şi se apucară de mâncare. Iar eschimoşii, cari se pricep de minune la răbdare, înaintară mai departe. Numai doi dintre ei nu'şi putură stăpâní curiositatea, deci remaseră în dĕrĕpt şi se desfătară în modul de prânzire al europenilor. Şi-au petrecut nespus de bine, şi le era bucuria nemărginită când primiră, drept dar, câte o cutie de pleu — gólă.

După prânḑ Nansen şi ai sĕi plutiră mai departe şi curênd ajunseră pe cei-lalţi eschimoşi, cari apucară nainte. Ei nu mai înaintau, ci urcându-se pe o stâncă din apropiere ţermurelui priveau cu mare mirare spre méḑă-nópte. Priveau şi esaminau cerul cu mare evlavie.

Nu erau presemne bune. Deo-dată apoi fără veste, se aşeḑară în luntriţele lor şi plutiră cătră Nansen şi ai sĕi.

Când s'au întâlnit — Nansen şi eschimoşii — au început a esplica cu mânile şi cu piciórele, că spre nord ghiaţa e atât de grósă, încât e imposibil de a străbate mai departe; iar femeile neliniştite arĕtau spre nori, spunêndu-le, că va ploua, deci ar fi mai bine sĕ se re'ntórcă.

Nansen însĕ declarà, că totuşi va călĕtorí mai departe, ceea-ce eschimoşii au luat spre sciinţă cu supĕrare şi s'au re'ntors la bordeiele lor.

Inaintând Nansen şi ai sĕi mai departe, în curênd se convinseră, că eschimoşii au avut multă dreptate, căci ghiaţa a început a înota tot mai des şi s'au apropiat munţi puternici de ghiaţă.

De-odată doi sloi gigantici de ghiaţă s'au ciocnit tocmai nainte-le şi abia au fost în stare sĕ'i încungiure prin retragere.

Dacă nu le-ar fi succes a se retrage, desigur i-ar fi cutropit massa colosală de ghiaţă. Cu cât înaintau mai tare spre nord, cu atât mai des se întâlneau cu munţi plutitori de ghiaţă ale căror póle aprópe de ţermuri se întindeau adênc în mare.

Odată zăriră la o depărtare fórte mare un obiect colosal. Nu'şi puteau închipui, că ce póte fi! De abia credeau, că e munte de ghiaţă, aşa de deosebită formă avea. Un mai clare. Cestiuni de natură religiósă nu sunt ce e drept la ordinea ḑilei acuma, nu mai încape însě îndoială că în lupta contra Tisza-Bánffy au avut rol și momente confesionale. Inalta aristocrație pronunțată, catolică în mare měsură, a lucrat contra nobilimei mijlocie calvine pentru prerogativă, ce e drept acésta nu s'a făcut espress sub stindardul confesionalismului, care în Ungaria nu are aderință, ci motivele au fost confesionale și înstincte sociale Lupta de nimicire contra sistemului ce e drept, a șters încâtva liniile de partidă, și acestea încă nu sunt restabilite. Incă nu este clar, cari vor avé rol conducětoriu în alianță de luptă, aceia cari au luptat contra sistemului numai pentru călcările de lege, sau aceia, sari deodată cu sistemul voesc sě măture și urgisitul de liberalism? Coloman Szél e din tăběra primă, liberal vechiu, care nu se atinge de creațiunile seclului. Intre cei ce au întrat în partida liberală pe pórta deschisă de Szél, sunt unii, cari s'au binemeritat ca anteluptători ai restaurațiunei catolice. Va putea ține Szél în frěu aspirațiunile acelora? Și spre a o putea face acésta nu va fi el óre necesitat sě recurgă din nou la slăbiciunile și greșelile vechilor sei amici din partidă, cari aḑi stau în tabera Tisza? Sau dóră junii de colóre liberală de prin comitate vor trage învětătură din demersul domnirei lor de clasă, că nu e consult a compromita liberalismul prin volnicie și prin egoismul de clasă? Iată tot atâtea întrebări grave, pline de îngrijiri, dela a cărora deslegare atârnă nu numai sórtea cabinetului Szél, ci chiar și cea a Ungariei."

Din vremea lui Bánffy.

„Egyetértés" a publicat la începutul sěptěmânei, în doi numeri, niște „date" privitor la principalele bravuri ale fostului prim-ministru ungar Bánffy, ca privitor la *„trântirea" lui Kálnoky*, la cele *ḑece statue* dăruite de M. Sa Ungurilor, etc., „bravuri" pentru cari Bánffy fusese atâta admirat și glorificat, — și pe tóte „Egyetértés" le scóte ca nimic altă, decât succese a unei cutezanțe rustice, ori a unor viclenii fórte puțin înălțătóre dacă iei vělul de pe ea.

Chestia cu statuele, spune „Egyetértés", stă așa, că cercurile dela Curte s'au speriat de efectul bombasticului discurs al Impěratului Wilhelm rostit în Buda, căci vedeau simpatiile Ungurilor îndreptate prin acel discurs spre Germania, și deci și mai înstrăinate de casa domnitóre de Viena. Atunci a venit Bánffy și i-a ḑis M. Sale: „Iată aci ḑece nume de eroi maghiari: dăruesce pe sama fiecăruia câte o statuă de glorificare, și opinia publică maghiară va fi colosal de entusiasmată pentru casa M. Tale, și discursul împěratului Wilhelm și simpatiile ce el a provocat, vor cădea repede în umbră.

Deci, constată „Egyetértés", cele ḑece statue n'au fost un dar de care nația ungurésca sě se bucure, ca de o grație spontanee a Casei domnitóre, ci *o simplă cumpěrare cu bani,* și nici nu cu mulți bani, a sentimentelor poporului unguresc! Deci mai curênd o batjocorire a „nației" decât o onóre, batjocorire însě, pentru care odiul nu póte cădea asupra corónei, ci asupra vicleanului fost ministru-președinte, care *el* a dat ideea și umilitorul plan.

„Egyetértés" ține că-și are aceste esplicații dela persóne fórte apropiate de cercurile cele mai înalte, deci sunt autentice. Și tot în atare lumină desilusionătóre pentru patrioți, presintă „Egyetértés" și celelalte „bravuri" ale guvernării lui Bánffy.

Dóuě din punctele iluminate de „Egyetértés" însě, cel privitor la căderea fostului ministru de esterne Kálnoky și la căderea recentă a lui Bánffy, par a nu fi fost chiar corect presintate, căci „Budapesti Hirlap" dela 4 Aprile, publică asupra acestor puncte următórele deslușiri, pentru autenticitatea cărora garantéză. Cum „Budapesti Hirlap" mai ales dela fusiune în cóce, póte fi considerat și el de organ guvernamental, trebue sě admitem că își are din isvor sigur informațiile. Și iată ce spune el despre „trântirea lui Kálnoky", care încă se socotea ca o faptă eroică a lui Bánffy:

„Istoria căderii lui Kalnoky, asupra autenticității căreia putem garanta, e următórea:

„Când bar. Bánffy în respunsul ce l'a dat la interpelația ce i-se adresase în afacerea nunțiului Agliardi, a cetit în dietă nota *confidențială* ce Kàlnoky i-o adresase, prin care desaproba purtarea în Ungaria a lui Agliardi și promitea că va face în cauza asta pași la sfântul scaun de Roma, — o spaimă îndescriptibilă s'a produs în lumea diplomatică! Cazul era ne-mai pomenit! Bismarck a publicat note diplomatice numai în nemijlocita isbucnire a rěsboiului, dar în timp de pace nu s'a mai pomenit dóră nici odată, sě se fi dat publicității note de-ale diplomației înainte de-a fi întrebat pe respectivele puteri externe, că óre învoiescu-se, ca acțiunea purtată cu ele sě fie pubicată, și nainte de ce acele puteri și-ar fi dat învoirea la acea publicare.

„Tótă lumea politică credea, că Bànffy trebue sě caḑă, și că căderea lui nu o va putea împedeca nici acea desmințire aspră, ce Kálnoky a dat lui Bànffy în *„Pol. Corresp"*. în care opinia publică maghiară a věḑut vatămată însași demnitatea de prim-ministru.

„Desmințirea lui „Pol. Corr." a fost numai ofensătóre, dar n'a fost și scandalósă, pe când cetirea notei lui Kálnoky a fost și ofensătóre și scandalósă. Și cu tóte astea Kálnoky a trebuit sě plece, și căderea lui nu a putut'o reținea nici autograful confidențial al Majestății Sale.

„Cum s'a întêmplat asta? Așa că fiind tocmai în ajunul delegațiilor, un bărbat de încredere vienez a venit la Pesta spre a știrici că óre delegațiunea ungară nu va face obiect de discuție din afacerea Agliardi, și în legătură cu ea acțiunea oficiului de externe la Roma? Iar un membru distins al parlamentului ungar s'a exprimat, că nu e eschisă posibilitatea ca delegația ungurésca se iee nițěl la rěspěr acéstă odiósă afacere Agliardi!.

„Față cu acésta M. Sa, din gingășie față de sf. Scaun dela Roma de o parte, de altă parte ca sě iee ascuțișul la putința ca scandalul diplomatic, care și așa nu mai putea fi reparat, sě mai fie potențat prin aceea ca sě fie discutat în public, — a hotărit căderea lu Kálnoky, nu a lui Bánffy".

Asta póte fi o corectură a esplicației lui „Egyetértés", dar de fapt e tot o dovadă pespre bocănia politică-diplomatică a fostului prim-ministru. M. Sa a demis pe diplomatul fin și nu pe cel bócăn, numai pentru încungiurarea potențării scandalului, pe care acesta în chip așa de rustic între diplomați, l'a provocat.

Și tot cam așa apar si celelalte bravurí „naționale-politice-diplomatice" ale lui Bánffy.

Din diecesa Caransebeș.

O ḑi de sărbătóre.

Ḑiua de 20 Martie, a fost a ḑi de sěrbătóre pentru toți aceia, cari au putut felicita pe unul dintre cei mai demni dignitari ai bisericii nóstre, pe Prea Cuvioșia Sa Domnul Archimandrit *Filaret Musta,* care în acéstă ḑi a ajuns frumósa etate de 60 de ani.

Făcênd din acest incident o reprivire asupra trecutului P. S. Sale „Fóia Diecesană" scrie: Ca fiu de preot cu modeste puteri materiale Prea Cuvioșia Sa a trebuit sě se lupte cu multe neajunsuri până ce a absolvat studiile gimnasiale, apoi cele juridice și în fine teologia în Caranșebes și la univesitatea din Lipsca. Venind acasă, fericitul Episcop Ioan Popasu l'a aplicat ca profesor la institutul nostru teologic. La acest institut devenind apoi și profesor diriginte, a purtat acéstă sarcină până în 1888. Imbrățișând chemarea preoțéscă a întrat în clerul monahal, și în curênd a fost înaintat la demnitatea de protosincel. Mai nainte nu dispunea diecesa de puteri lucrătóre, și așa Prea Cuvioșia Sa a fost mult însěrcinat, căci a avut sě se îngrijéscă nu numai de institutul teologic, ci a trebuit sě lucreze și la Consistoriu în lipsă de referent la senatul bisericesc.

Fiind Prea Cuvioșia Sa omul bunei ordine, iubitoriu de chemarea sa și de lucrul la carele a fost chiemat, deși a fost puțin remunerat în urma stărei materiale precarie a diecesei, totuși a purtat sarcina grea fără murmur. N'a căutat la salariul ce'l capětă, ci la lucrul încredințat lui, něsuindu-se ca pe acesta, sě'l înplinéscă după cea mai bună cunosciință și cu consciințe Prea Cuvioșia Sa, precum astăzi, așa și în trecut a avut rol însemnat în afacerile organismului nostru diecesan, care împrejurare a adus cu sine, ca sě sufere și atacuri nemeritate, pe cari însě P. C. Sa, după naturelul sěu, le-a lăsat sě trécă nealterêndu-se întru nimica în ținuta sa corectă, bărbătéscă și consciințiósă, avênd în vedere binele și interesul bisericesc. De multe ori a fost necruțătoriu în atingeri oficiale, dară acésta a fost numai o urmare a devotamentului sěu față de biserică, a iubirei sale pentru buna ordine și disciplină, — nu urmarea unei inimi rěutăcioase, ci a uneia devotată bisericei.

Acéstă inimă bună a adus cu sine, că a fost și este darnic față de cei lipsiți, este ajutătoriu celor něcăjiți, și este ospital.

Nu a căutat reclam; fără sgomot și retras și-a căutat de lucrul sěu oficial și de cărțile sale. Este bărbat cu cunoscințe bogate atât pe terenul sciințelor bisericesci cât și a celor profane, ceea-ce are de urmare, că la dênsul poți vedea o frumósă și valorósă bibliotecă, sacrificând dênsul mult pentru îmbogățirea acesteia.

A fost o fericire pentru diecesă, că mórtea reposatului Episcop Ioan Popasu l-a aflat ca referent al senatului bisericesc, post carele l-a primit la insistința unor valoroși bărbați ai nostri, căci astfel în timpul věduviei diecesei, Prea Cuvioșia Sa, conform dispozițiunilor statutului organic, a avut sě conducă diecesa, și acésta a făcut-o spre mulțămirea generală a tuturora.

In demnitatea de protosincel a stat Prea Cuvioșia Sa 20 de ani, împrejurare acésta care în 1892 a îndemnat pe membrii sinodului nostru eparchial, ca prin o deputațiune sě róge pe Prea Sfințitul Domn Episcop diecesan sě întrevină la sinodul episcopesc pentru înaintarea prea Cuvioșiei Sale, ceeace a avut de urmare, că în sěrbătórea Nascerei Domnului din acelaș an, Prea Cuvioșia Sa a fost hirotonit de archimandrit. Acéstă înaintare a Prea Cuvioșiei sale a stêrnit bucurie în membrii Sinodului eparchial, cari pentru a-și manifesta bucuria lor, precum și stima lor față de Prea Cuvioșia Sa, l-au surprins dăruindu-i o prea frumósă cruce și un lanț de aur.

Acuma când Prea Cuvioșia Sa Domnul archimandrit Filaret Musta cu ḑiua de 20 Martie a. c împlinesce al 60-lea an al vieței sale, póte cu inimă veselă și mulțămită privi asupra trecutului laborios, iară noi îi dorim, ca Dumneḑeu sě-l păstreze încă mulți ani în deplină sănětate, viguros și cu inimă veselă și îndestulată spre binele și folosul bisericei nóstre, și spre bucuria numěroșilor sěí stimători!"

Revistă Externă

Conflict turco-bulgar

Știre alarmată a adus ḑiua de 3 Aprile dela granița turco-bulgară. *O încăerare armată a avut loc.*

Și anume lângă Ruzul-Agaci, pe linia ferată Iamboli-Adrianopol, *trupele turcești au atacat paza de graniță-bulgară,* mai slabă, dar acésta cu ajutorul locuitorilor înarmați a reușit sě respingă trupele turcești!

Lupta a ținut patru óre.

Fiecare parte combatantă a lăsat pe teatrul încăerării mai mulți morți și răniți.

Pricina încăerării după informamațiile venite din Sofia, ar fi, că Turcii au voit sě ocupe cu puterea la graniță o înălțime care până aci aparținea Bulgarilor.

Din Filipine

După o telegramă din Waschington, generalul Otisa vestit din Manila că după tóte semnele mai nóuě, guvernul filipin (al resculaților) se află în o stare îngrijitóre.

Filipinii sunt înfrânți, abătuți și risipiți.

Orașele și comunele dintre Manila și Malolos, rógă deja pe Americani sě le i e sub scutul lor (sătule de câte li-se cer pentru rězboiul de „independență" alui Aguinaldo.)

Din România

Expressul Berlin—București.

Asupra folóselor ce vor urma pentru România din *stabilirea unui tren ḑilnic accelerat și de postă*, între *Berlin* și *București*, pe calea Myslowitz-Cracovia-Lemberg-Cernăuți-Burdujeni, în legătură, deocamdată de douě ori pe sěptěmână, cu Constanța prin Buzěu, — „V. Naț." dă următórele explicațiuni de interes:

„Stabilirea acestui tren va avea negreșit, o *puternică influență bine-făcětóre asupra desvoltării relațiunilor economice* ale României. Ea constitue de altmintrelea partea

---

astfel de munte de ghiață pân' acum într'adevěr nu věḑuseră. Din masa colosală către vêrf sě înălțau dóue turnuri svelte; în păretele luciu de ghiață se zărea o gaură puternică, iar la basă apa forma o peșteră, prin care ușor putea străbate ori ce corabie. Minunăția ei consta într'aceea, că strălucea în cea mai frumósă colóre vînětă, iar din peșteră curgeau dóue părăuțe minunate, al căror zgomot se împreuna în lăuntrul peșterei de ghiață într'un murmur deosebit. Muntele avea aspectul unui palat măestru, de care numai în povești se află.

Astfel decurgea călătoria mai departe de-a lungul țermurilor. Iar séra debarcau în locuri potrivite și se odihneau peste nópte.

Odată, tocmai când timpul era deosebit de linistit, i-a suprins o mulțime de țințari, încât furě siliți sě fugă dinainte-le pe mare. Prima-dată când au věḑut țințarii pe acest continent ghețos s'au bucurat, fiind-că bîzăitul lor le-a reamintit iubita lor patrie, cu tóte că n'aveau motiv sě se bucure de apariția lor.

Țințarii năvăliră asupra călětorilor ca un roiu de albine, și începură a-i pișca. Atât de numeroși se grămădeau din tóte părțile asupra-le, încât acopereau des fie-care bucătură înainte de a o băga în gură. Au cercat în tot chipul sě scape dinaintea lor. Futau pe stâncile din apropiere, unde sufla vênt, căci sperau că vêntul va alunga óspeții îmbulḑitori. Dar zădarnic! Țînțarií îi urmau pretutindeni, și'i împungeau și mușcau așa, încât pe ochi, gură, urechi, nări pretutindeni li se vedeau urmele. Nu le rěmasă altceva, decât rușinósa, dar sănětósa fugă. Călětorii fugeau, iar țînțarii după ei. Se apărau contra-le cu mânile și picióre le, omorau sute și mii de ei, dar tot mai mulți se iveau și nici decât nu-i slăbeau din dragoste. Intr'un loc deteră de sfêrcuri uscate. Făcură din ele foc mare, ca se afle scăpare în fum. Dar nici acésta nu le-a folosit mult, căci îndată ce fumul se rări țințarii 'și continuară asediul cu mai mare furie.

In fine n'avură ce face, decât alergând la țermuri, se puseră pe luntri și plutiră din resputeri. Dar țințarii setoși de sânge și aci i-au urmărit îndelungat și numai târḑiu rěmaseră înděrěpt. Bieții călětori umflați de mușcăturile veninóse au înaintat mai departe scărpinându-se într'una. Minunat, câți țințari se prăsesc pe acest continent ghețos! Cine scie din ce trăiesc, deóre-ce de ómeni numai rare-ori dau, iar de alte animale numai când valurile aruncă pe țermurii deșerți câte un cadavru.

(Va urma.)

principală a „*Convenţiunei*“ încheiate de curênd cu Germania.

Două trenuri internaţionale, *Expressul Ostende* şi *Orient-Expresul*, trec astăḑi, câte odată pe săptămână, prin România către Constanţa, şi légă pe acéstă cale, Occidentul european cu Orientul.

Trenuri de lux, costând scump, circulând fie-care numai odată pe sĕptĕmână pe teritoriul român pentru a se servi de vapórele române Constanţa-Constantinopol, avênd stabilite şi alte itinerare, pe alte linii, — aceste trenuri, exclusiv de călători, aduc servicii minime, în schimbul unor cheltueli însemnate. Nu numai că nu transpórtă poşta, ceea-ce ar constitui un venit important pentru ţară, dar ele nici nu dau o îndrumare hotărîtóre traficului de călĕtori spre Orient prin România, căci nu îndréptă pe aci de cât *o parte* din acest trafic, şi numai câte odată pe sĕptĕmână.

Trenul ce se crează prin Convenţiunea cu Germania, va fi un tren direct, ca şi ori-care alt express, şi anume *ḑilnic* şi de poştă. Actualele trenuri accelerate, ce légă cu Occidentul, prin Vêrciorova şi Predeal, împrumută numai 382 km. sau 170 km. din liniile ferate române până la Bucureşti, trenul accelerat Berlin-Bucureşti prin Burdujeni va folosi *449* km., întrebuinţând prin ramura Buzĕu-Constanţa acelaşi numĕr de kilometri, ca şi trenurile exprese sĕptĕmânale amintite. Pe lângă acésta, ceea ce dă noului tren direct o superioritate vădită asupra tuturor celor existente, este marea iuţélă cu care va străbate distanţa de la Berlin la Bucureşti, eventual Constanţa.

Dintr'acest ultim punct de privire, ca şi din cele-lalte, trenul proiectat pe linia arĕtată este cel mai avantagios pentru relaţiunile dintre *România* şi *Germania de Nord*, *Danemarca*, *Suedia şi Norvegia*, *Olanda şi Anglia*.

Intr'adevĕr, pe când cu trenurile existente, distanţa de la Berlin la Bucuresci se face în cel mai puţin *41* óre, pe linia Myslovitz—Lemberg—Burdujeni, noul tren va întrebuinţa numai $35^{1}/_{4}$ óre. Dela Hamburg la Bucuresci, în loc de minimum *47* óre, se vor face *42*; de la Lipsca, în loc de *40* óre, *35*.

Dela Londra astăḑi sunt patru căi spre Bucureşti, din cari cea mai repede cere 55 óre, cu noul tren vor trebui numai $51^{1}/_{2}$ óre.

Pentru Paris, din cele cinci căi actuale, dóuĕ vor fi mai avantajóse decât cea care se crează (52 şi 48 óre faţă de $53^{1}/_{4}$), iar *trei* se presintă într'un desavantaj evident (62, 66 şi 70 óre acum) faţă de $53^{1}/_{4}$ câte se vor recere pe linia cea nóuă.

Dacă privim apoi chestiunea din punctul de privire al relaţiunilor cu Constantinopolul, atunci constatăm că linia cea nouă este într'un avantaj simţitor şi asupra liniei Belgrad-Sofia, şi asupra aceleia Vêrciorova-Constanţa. Iată cifrele:

Dela Berlin la Constantinopol, prin Belgrad-Sofia, se cer 64 óre; prin Vêrciorova sau Predeal, 56 óre; şi pe linia nouă, *48 óre.*

Dela Londra la Constantinopol, prin Belgrad-Sofia, sunt necesare 74 óre, numai 70 prin celelalte două direcţii pe teritoriul nostru, şi abia *68* óre prin linia cea nóuă!

Când se va face legătura Focşani-Făurei, drumul până la Constanţa va fi şi mai scurtat *cu o óră* în avantajul nouei linii.

Este evident, că prin crearea unui asemenea tren direct, repede şi ḑilnic, *traficul de călĕtori al Germaniei şi a ţĕrilor nordice vecine, se va îndruma, în chip constant, pe nóua linie, în spre Bucureşti şi în spre Orient.* De aci, un avantaj fórte serios, căci astfel drumurile române de fer vor profita, în chip statornic, de acest mare trafic.

De altă parte, îndrumarea călĕtorilor este impulsul pentru îndrumarea *comerţului* şi când vom avea pe la noi comerţul de transit cu Orientul, şi când îl vom avea pe cea mai lungă linie de cale ferată ce o putem presenta, nimeni nu póte sĕ nu înţelégă ce mare avênt va lua însăşi *desvoltarea nóstră economică.*

Berlinul va fi legat cu Constantinopolul şi cu liniile ferate din Asia mică până in centrul Asiei, mai departe de Kaiseriech, prin mijlocirea liniei române din Moldova-Bucureşti-Constanţa. Nu-'i acesta lucru mic, considerênd cât are Germania de trimis într'acolo.

Dar art. 11 al Convenţiunii prevede hotărît angajamentul din partea Germaniei ca sĕ trimită pe calea acelui tren adică, pe cea mai lungă linie de cale ferată română *tóte coletele poştale din Germania şi din ţĕrile de dincolo de Germania*, îndreptate spre Constantinopol şi Orient!

Nu trebue sĕ stăruim mult asupra acestui punct, pentru ca sĕ-i arĕtăm avantajele. Căile ferate, poşta şi vapórele române vor trage tóte, folóse mari din acest nou serviciu, care se făcea până astăḑi în cea mai mare parte prin Brindisi, Triest şi linia Belgrad Sofia, şi numai mică parte prin România, în vreme ce, de acum înainte, va fi tot *îndreptat pe aici!*

Când acéstă linie va începe sĕ funcţioneze, transportul de mărfuri va lua *aceeaşi cale* şi nu va mai împrumuta ca astăḑi, în majoritatea casurilor, abia *170* km. dela graniţă până la Bucureşti, ci precum arătarăm, *449.*

Dar însĕmnătatea liniei reese mai viu din cercetarea cantităţilor de scrisori, cărţi postale, mostre de comerţ, colete postale, telegrame. etc. ce se espedéză din Germania, adecă din totalul traficului ei postal, şi din cari reese, că Germania ocupă în univers sau locul prim sau al doilea între expeditórele de atari traficuri. Deci şi liniile prin cari ea îşi îndreptéză expediţiile, vor avea în proporţie mai mare folos.

Revistă Bisericéscă.

Los von Rom.

Din Viena se anunţă, că deputatul din „Reichsrath“ Wolf, împreună cu toţi membrii familiei sale, a trecut dela catolicism la protestantism. In Linz au trecut până acum 128 catolici şi alţi 90 şi-au anunţat trecerea; în Graz 119, în Leoben 14, în Judenburg 4, în Insbruck 34, în Viena 230.

NOUTĂŢI

Personal. Eminenţia Sa I. P. S. nostru archiepiscop şi metropolit Ioan Meţianu se va rentórce dela Budapesta, mâne séra cu trenul accelerat ce vine pe linia Budapesta — Arad — Sibiiu.

*

Colecta Şaguna — permisă. *In virtutea unei ordinaţiuni date de înaltul ministeriu reg. ung. de interne, sosită aici ḑilele astea şi avênd putere retroactivă,* ***colectarea pentru monumentul Marelui Andrei este nu numai concesă şi de ministeriu, ci şi tóte sentinţele de confişcare şi pedepsire a colectanţilor*** *(date în com. Hunedórei)* ***sunt nimicite****, avênd a sĕ restitui sumele confişcate sau pedepsele incassate! Spre orientarea clerului şi poporului nostru.*

*

Oficiu divin. La prasnicul „Bunei vestiri“ sânta liturgie o a sĕvêrşit in biserica parochială Preacuvioşia Sa Părintele archimandrit Dr. Ilarion *Puşcariu*, cu asistenţa protopresbiterilor şi asesorilor consistoriali Zacharie *Boiu* şi Ioan *Papiu*. Ca diacon a funcţionat archivariul consistorial Demetriu *Câmpeanu*. Rĕspunsurile liturgice le-a executat corul seminarial în mod escellent sub conducerea profesorului de musică George Dima.

O liturgie asemenea festivă înalţă inimile credincioşilor, şi noi împreunăm glasul nostru cu glasul preoţilor la rugăciunea Amvonului: Şfintesce Dómne pre cei ce iubesc podóba casei Tale.

Sub adênca impresiune, ce ne-a lăsat acésta liturgie festivă, măreţ resună în urechile nóstre admirabilul Psalm al prorocului rege: Cât sunt de iubite lăcaşurile Tale, Dómne al Puterilor.

*

Invĕţătorii scutiţi de darea comunală. E ştiut că de darea comunală, arunc, afară de oficianţii de stat, sunt scutiţi şi învĕţătorii poporali. Cu tóte acestea în fórte multe comune acésta dare s'a pus şi pe învĕţătorii dela şcólele confesonale şi particulare, fiind-că domnii din fruntea comunelor respective, de cuminţi ce sunt, ḑicéu că acesti învĕţători nu se pot bucura de fovorul scutirii.

Judecătoria administrativă, în urma unui recurs înaintat în acéstă m. a decis sub Nr. 2753, pe basa art de lege XXIX din 1875 şi XXII din 1886, ca *învĕţători poporali, funcţioneze ei la şcólele de stat, comunale, confesionale, sĕ fie ori private, — de darea comunală sĕ fie scutiţi.*

*

† **Archiducele Ernest.** Casa nóstră domnitóre a suferit éraşi o grea pierdere. Din Arco se anunţă, că acolo a rĕposat în nóptea de 4 spre 5 Aprilie, după lungi suferinţe, archiducele Ernest în etate de 75 de ani.

*

Programul esamenului teoretic ce se va ţinea la economia de model comitatensa (Sibiiu piaţa têrgului de vite Nr. 10) in 21. A prilie 1899 st. n. la 2 óre după améḑi: 1. Limba maghiară. 2. Aritmetica şi geometria. 3. Fisica. 4. Sciinţele elementare din economie. 5. Sciinţele speciale din cultura plantelor. 6. Pomologia. 7. Sciinţele speciale din cultura şi igiena. de vite. Cărţile de economie purtate de elevi casitele lor etc. se espun spre vedere publică. Sibiiu în 4 Aprilie 1899. Presidentul comisiunei economice a comitatului Sibiiu, *Reissenberger* vice-comite.

*

A sămănat cu Loubet! Sórte tragică a ajuns pe un domn parisian din fatalul motiv şi joc al naturei că sămăna fórte mult la fisiognomie cu preşedintele republicei Loubet, care se vede, tot nu e destul de popular în ochi Francerilor. Nenorocitul se preumbla liniştit pe promenada Bois-Boulogne, când la un colţ, un individ probabil turburat la minte, creḑêndu'l a fi Loubet, slobodí un revolver asupra lui, rănindu'l de mórte. Ucigaşul o luă apoi la fugă strigând mereu că „a omorît pe Loubet, pentru că şi-a perdut averea în Panama, şi Loubet încă e dintre Panamişti!“

*

Haz.. E fórte „interesant“ felul cum unele ḑiare bucureştene cred că e cu cale sĕ ducă „lupta“ contra adversarilor politici. Dăm aci un caracteristic specimen.

Ḑiarul „*Epoca*“, neîntrecut în privinţa „riportagiului“ „sensaţional“, are în numerul sĕu de Marţi diminéţa, următórea ştire „gravă“ dată cu litere mai, cicero cursiv şi gras:

„*Intrevederea dintre Trătător si d. Aurelian.* Iată câte-va amĕnunte despre întrevederea dintre Trădătorul şi d. Aurelian, amĕnunte ce nu le am căpătat din sorginte drapelistă, ci chiar din sorginte guvernamentală. *Garantăm absoluta exactitate a acestor amĕnunte.*

„Duminecă diminéţa d. Sturdza, cu totul abătut, şi d. Ionel Brătianu, palid la faţă, s'au întilnit în cabinetul ministrilor la Cameră cu d. Vilacros, şi Trădătorul a spus acestuia:

„Credeţi sĕ se pótă sĕ mai lăsaţi partidul liberal desbinat? Acum sĕ vedem pe d. Lascar ce mai spune“.

„D. Vilacros a telefonat atunci d-lui Lascar sĕ vie la Cameră. Acesta a refuzat. Tocmai atunci însĕ, sosea d. Aurelian la Cameră, şi fu întrodus în cabinetul unde se afla Trădătorul. In timpul acesta, eşi d. Ionel Brătianu, care alergă după d. Take Giani şi îl întroduse în cameră unde se aflau d-nii Sturdza şi Aurelian.

„Sturdza ḑise d-lui Aurelian: — Sunt pierdut! Intreg partidul trebue sĕ-mi dea concursul, căci alt-fel mĕ retrag.

— D-ta care ai situaţia internă şi externă, rĕspunse d. Aurelian, şti mai bine ce ai de făcut.

„Sturdza eşi atunci ḑicênd d-lor Aurelian şi Giani: „Vorbiţi d-v.

„D. Aurelian ḑise atunci deschis d-lui Giani: „Cum nu pricepe omul acesta că trebue sĕ se retragă! Acest om e funest şi ţĕrii şi partidului.“

„D. Giani replică: „Vĕd şi eu că Sturdza trebue sĕ se retragă.“

„*Garantăm exactitatea, din punct în punct, a acestei întrevederi.*“

Adecă, mĕ rog d-vóstre, ştie „din punct în punct“ şi ce au vorbit cei pomeniţi! Cetind acéstă „ştire politică“, ḑiarul „Drapelul“ orgaul d-lui Aurelian, din aceeaşi ḑi, la ediţia de sara, scrie următórele:

„Ḑiarele „Epoca“ şi „Adevĕrul“ de aḑi conţin o serie de informaţiuni inexacte la adresa grupărei nóstre.

„*Este inexact, că dl P. Aurelian ar fi avut o întrevedere cu D. Dim. Sturdza* şi că ar fi conferit împreună asupra situaţiunei, după cum încredinţéză acel ḑiar!“

Notiţă Literară

Testamentul lui Emanuil Gozsdu, Sibiiu, Tiparul tipografiei archidiecesane, 1899. Preţul 10 cr.

Sub titlul acesta a eşit în ḑilele aceste o broşură, chemată a nobilita inima junimei, şi a sădi în ea încă în etatea plăpândă a copilăriei iubirea de biserică, iubirea de neam, iubirea de jertfă pe altariul naţiunei.

Testamentul lui Gozsdu este chemat sĕ sădéscă asemenea virtuţi în inima junimei.

Ca bărbat de model în iubirea de patrie, în iubirea de biserică, în iubirea de neam, în iubirea de jertfă pe altariul naţiunei vom aduce ómeni ca Gozsdu, căci pentru tinĕra generaţiune a testat el tot agonisitul seu.

Ca întroducere asesorul consistorial Mateiu Voileanu a scris următórele:

Spre orientare.

Cred că întru în intenţiunile marelui Mecenat Gozsdu, când fac posibil, ca testamentul lui în forma acésta sĕ fie mai accessibil publicului românesc.

Traducerea românéscă o am făcut după originalul unguresc, şi mi-am dat silinţa sĕ folosesc termini cunoscuţi aḑi publicului nostru.

Venitul curat se va da în folosul mesei studenţilor, care se proiectéză la scólele nóstre centrale din Braşov.

Pentru junime e făcută fundaţiunea Gozsdu, junimea sĕ se bucure şi de venitul din testamentul lui.

Sibiiu, 9 Februariu (ḑiua nascerei lui Gozsdu), 1899.

Avis!

Reuniunea învĕţătorilor gr. or. români din districtul Sibiiului în adunarea generală ţinută la 6 Decembre a. tr. în Sibiiu, a decis a abona 33 exemplare din „Fóia Pedagogică“ cari apoi sĕ le distribue gratuit învĕţătorilor lipsiţi, dar doritori de a o avea.

Drept aceea învĕţătorii cari nu sunt în stare sĕ aboneze numita fóie din al sĕu, sunt prin acésta poftiţi a se adresa comitetului central al „Reuniunii învĕţătorilor gr.-or. români din districtul Sibiiului“ pentru a primí un exemplar gratuit pe anul curent 1899.

Cei cari vor primí fóia sunt obligaţi, ca numerii sĕ'-i păstreze şi la finea anului sĕ'-i doneze bibliotecei şcolare din comună.

Totodată cei cari sĕ vor adresa comitetului central în acest scop, sĕ alăture cererii o adeverinţă dela comitetul parochial despre starea materială în care sĕ află.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al „Reuniuneii învĕţătorilor gr. or. români din districtul Sibiiului“ ţinută la 12/24 Februarie 1899.

Dr. D. P. Barcianu, president
Candit Popa, secretar

O declaraţiune.

Lipova 4. Aprile st. n. 1899.

Onorată Redacţiune! Faţă de atacurile publicate prin „Tribuna Poporului“ din Arad, incontra mea, prin cari mi se insinuă că aşi fi abusat de posiţiunea mea oficială, şi că aşi fi influinţat alegerea de deputat sinodul mirean pentru sinodul eparchial, ţinută în cercul Lipovei la 14/26. Martie a. c., — vĕ rog, ca in interesul adevĕrului sĕ binovoiţi a publica, în preţuita fóie ce redigiaţi, următórea mea declaraţiune:

Tóte cele ce mi se insinuă prin numita fóie, sunt calumnii lipsite de ori-ce basă, şi adevĕrul este că cunoscuţii clicaşi dela „Tribuna Poporului“ din Arad, câţi-va puţini de ai lor de aci din Lipova, voind a forţa de deputat sinodul pre Dlui Dr. Ioan Suciu, au inscenat agitaţiuni şi turburare intre alegători, dând beuturi spirituase şi folosind şi alte mijlóce corumpĕtóre, pentru realisarea scopului lor.

In ceeace privesce sinodul parochial electoral din Lipova, convocat pe 14/26 Martie a. c dechiar că după-ce acel sinod s'a constituit conform Regulamentului, şi s'a început votisarea, vĕḑênd aderenţii D-lui Dr. Ioan Suciu că sunt in mare minoritate, au înscenat larma şi tumult îi biserică; ea eu in calitate de preşedinte al sinodului, fiiind responsabil pentru susţinerea ordinei, în sensul disposiţiunilor statutului organic § 10 şi 11 şi avênd a apăra sfânta biserica de scene scandolóse şi demoralisatóre, — am disolvat sinodul şi am raportat, despre acésta imediat forului competent în sensul legi.

Acesta fiind adevĕrul, tóte cele publicate în contra mea în fóie, sunt invenţiuni rĕutăcióse şi calumni josnice, publicate cu réua fntenţiune de a se duce publicul, şi de a ascunde abusurile şi corupţiunile comise de dênşii, cari abusuri se pot ori-când dovedi.

Cu distinsa stimă

Voicu Hamsea
Protopopul Lipovei.

Mătase Foulard

65 cr.

până la **fl. 3.35** per m. — japanesă, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri şi colori, precum şi **„mătase Henneberg“** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţeseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor, *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricile de mătase G. Henneberg (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zűrich.** [24] 3—

P. T. Dómne!

Prin acésta am onóre a Vĕ aduce la cunoştinţă, că m'am întors din călătoria mea la Viena cu **o alegere bogată** din cele mai moderne noutăţi şi Vĕ rog cu tot respectul a mĕ onora cât mai des cu visitele D-Vóstre.

Cu tótă stima:

Henriette Frank

modistă [50] 1—3

Strada Măcelarilor Nr 5.

„Furnica“,

cassă de economii, societate pe acţiuni în Făgăraş.

Convocare.

[51] 1—1

Domnii acţionari ai **„Cassei de economii „Furnica“, societate pe acţiuni,** se învită prin acésta în vîrtutea §. 16 al statutelor societăţii la

a XV-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea la **Făgăraş, Miercuri, în 3 Maiu 1899 st. n** înainte de **améḑi la 10 óre în localul societăţii.**

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunii, bilanţul anului 1898 şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisat conform bilanţului.
3. Fixarea preţului marcelor de presenţă pentru direcţiune şi pentru comisariul de ḑi.
4. Alegerea conform §. 30 din statute a 3 membrii în consiliul direcţiunei în locul celor eşiţi.

Domnii acţionari, cari în sensul §§. 17, 18 şi 19 din statutele societăţii voesc a participa în persónă sau prin plenipotenţi, sunt rugaţi a-şi depune la cassa societăţii sau la institutul de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu, acţiunile lor şi eventual doveḑile de plenipotenţă cel mult până în 2 Maiu st. n. 1899.

Făgăraş, în 27 Faur 1899.

Direcţiunea.

Contul bilanţului.

Active.	fl. cr.	Pasive.	fl. cr.
Cassa în numĕrar	9033.30	Capital social	
Cambii escomptate	557426.55	300 acţiuni à fl. 200	60000.—
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	38882.—	Fondul de reservă	22050.—
Efecte	3316.96	Fondul de pens. al funcţionarilor	3324.80
Realităţi	44129.85	Fondul de garanţă pentru diteriţi rami de operaţiuni	2533.29
Diverse conturi debitóre	1495.75	Depuneri spre fructificare	487575.02
Mobiliar fl. 515.25		Cambii reescomptate	62757.90
După amortisare de „ 51.52	463.73	Dividende neridicate	28.—
		Interese transitóre anticipate şi diverse conturi creditóre	8172.65
		Profit curat	8306.48
	654748.14		654748.14

Contul profitului şi perderilor.

Debit.	fl. cr.	Credit.	fl. cr.
Interese:		Interese:	
pentru depuneri spre fructificare	23835 64	dela cambii escomp. fl. 36446.16	
Spese:		dela împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi „ 2728.41	39174.57
Salarie, porto, diverse fl. 3434.23		Chirie:	
Marce de presenţă . „ 1130.—	4564.23	dela casele societăţii	1886.—
Contribuţiune:		Taxe:	
directă fl. 1580.11		pentru transcrieri de acţiuni.	16.—
10% contribuţ. după interesele depunerilor spre fructificare . fl. 2333.37	3913.48	Provisiuni	511.62
Arunc comunal	916.84		
Amortisare:			
10% din mobiliar	51.52		
Profit curat	8306.48		
	41588.19		41588.19

Făgăraş, în 31 Decembre 1898.

Basiliu Ratiu m. p., preşedinte.

Ioan Dejenariu m. p., contabil.

Membri ai direcţiunei:

Basiliu Stanciu m. p. **Iuliu Dan** m. p. **Dr. Ioan Turcu** m. p.

Demetriu Chisiereanu m. p. **Maximilian Receanu** m. p.

Subsemnatul comitet am esaminat couturile presente şi confrontându-le cu registrele principale şi ausiliare ale societăţii, ţinute în bună regulă, le am găsit în consonanţă cu aceleaşi şi esacte.

Făgăraş, 25 Faur 1899.

Comitetul de supraveghiare:

Iosif Lissai m. p. **Gerasim Grama** m. p. **Gavrilă Cornea** m. p.

Ioan Gimbăşan m. p. **Ioan Pop** m. p.

---

128 szám.
1899.

[52] 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a nagyszebeni kir. törvényszék 1898 évi 1800. számu végzése következtében Dr. Russu Octáv ügyvéd által képviselt Albina takarékpénztár javára Dávid Nicodim és társai ellen 96 frt. s jár. erejéig 1899 évi márczius hó 13-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 345 frtra becsült következő ingóságok, u. m.: 1 buza rosta, 2 szekér, széna, 2 ökör és 1 tehén nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a vizaknai kir. járásbiróság 1899. évi V. 65/4 számu végzése folytán 96 frt. tőkekövetelés, ennek 1897 évi május hó 23 napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 26 frt. 23 krban biróilag már megállapított költségek erejéig Preszákán végrehajtást szenvedőknél leendő eszközlésére 1899. évi április hó 21-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitüzetik, és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Vizaknán, 1899 évi április hó 6. napján.

Eichner Károly.
kir. birósági végrehajtó.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv

despre frumos şi artă,

de

Dr. Iosif Blaga,

profesor.

Preţul broş. fl. 1.80.

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [48] 5—12

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,00

In curênd începe a patra mare loterie de classe reg. ung. Ea conţine

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi prospectul de câştig este enorm de mare.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedézá cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiţie gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

17 Aprilie a. c.

direct la

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt peste unu şi jumĕtate milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von.................. **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl.................. } **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 34 Sibiiu, Marți 30 Martie v. (11 Aprilie n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

O chestiune principiară.

(*Ⱥ⊖*) Inainte cu vr'o 15 ani s'a ținut în Viena congresul istoriografilor, la care a luat parte și valorosul nostru enciclopedist *Bogdan Petriceicu Hașdĕu.* In una din ședințele acelui congres european a cetit marele contrariu al continuității Românilor în Dacia-Traiană, jidanul Hunfalvy, un elaborat al seu tocmai în chestiunea continuității, căutând fel și fel de argumente pentru combaterea ei. Condus fiind nu întru atâta de motive istorice și scientifice, cât mai ales de interese politice, Hașdĕu nu nu s'a putut răbda a-i asculta tractatul până la fine, și cu învoirea înaltului corp și-a permis a-l întrerupe cu espunerea următorului adevĕr: „*Contrarii continuității Românilor în Dacia-Traiană, neputênd vedea cu ochi buni redeșteptarea elementului român din aceste părți la o viéță națională, și voind a-i lipsi de argumentul istoric al continuității, îi îndrumă pe Români a părăsi plaiurile bogate ale acestei Dacii și a trece înderĕpt peste Dunăre; iar popórele din Dacia-Aureliană ne împing iarăși înderĕpt în Dacia-Traiană. Ori-care ar fi acum adevĕrul istoric, destul atâta că Românul stă nemișcat, ca o stâncă puternică în ambele Dacii*“.

Acéstă realitate a deșteptat întru atâta pe Hunfalvy din fantasteriile lui istorice, încât — zăpăcit de, pentru el durerosul adevĕr — n'a mai continuat cu cetirea elaboratorului seu.

Scena acésta 'mi s'a reîmprospĕtat în memorie, reflectând la situațiunea Românilor de pe teritorul fostului fond regiu, din incidentul sentenței dela suprema judecătorie administrativă din Budapesta, pe care o publicăm mai la vale.

Situațiunea este tare analógă. Românii de pe teritorul fostului fond regiu, unde se află în majoritate numerică covîrșitóre față de conlocuitorii lor Sași, pretind considerațiunea cuvenită pe tóte terenele activității publice, și împărtășire egală și justă la beneficiile ce le ofere acest teritoriu binecuvêntat: dar confrații sași, tari și mari în acest teritoriu, nu prea vreau sĕ ție cont de pretensiunile juste ale Românilor, și fórte adese-ori le-au aruncat vorba, că ei sunt aci numai niște venetici, deci sĕ fie mulțumiți că sunt tolerați, necum sĕ se facă părtași la tóte bogățiile pămêntului regiu. Ba unii au mers mai departe. Așa ni-se spune d. e. că înainte de acésta cu 100 de ani, compatrioții nostri Sași din *Gușterița* au scos pe biata nație din sat la crucea drumurilor, iar caselor și clădirilor economice li-au dat foc; dar n'a ajutat, căci iarba trainică din ce-o smulgi, din ce se desvóltă mai tare, și aḑi în Gușterița Românii sunt numerice bine representați.

Departe sĕ fie dela noi cugetul de a resuscita prin acésta rane vechi. Am fost însĕ datori intereselor propriei nóstre rasse, a atinge acéstă chestiune spre orientare în formularea pretensiunilor. Nu-i vorbă cum am venit, și când ne-am așeḑat pe teritorul acesta, căci chestiunea a deslegat-o fórte nimerit un țeran român, în rĕspunsul ce l'a dat cumĕtrului seu sas, când s'a sĕrbat iubileul de 800 ani al venirii Sașilor în Ardeal. Sasul l'a întrebat pe Român: „Voi când faceți astfel de conducte festive“? Iar Românul i-a rĕspuns: „*Noi n'avem sĕ facem d'astea, căci noi am fost totdéuna de aici!*“

Vorba este deci, că *suntem* aici și pe basa esistenței nóstre în numĕr considerabil, pretindem din tóte, partea ce ni se cuvine, mai ales că nici noi nu ne retragem dela nici o datorință publică și civilă.

Adeseori se intêmplă adecă, că se vinde câte ceva din averea comunală, fie pădure ori altceva, și din acésta cei puternici, Sasii, dau comunității bisericesci luterane o parte fórte considerabilă, pecând bietului român îi aruncă o mică firmitură, ca sĕ-i astupe gura cu ceva, chiar și atunci, când Românii formézâ majoritatea numerică a comunei politice.

Fiind Sasii totdeauna cei mai bogați, caută astfel de chei pentru împărțirea averii, cari sĕ nu pótă fi favorabile Românilor. D. e. iau de basă *darea*, și se plătesc de Români cu o nimica tótă.

Asta nu ne pote îndestuli, și noi datorință avem sĕ lucrăm în asemenea casuri pentru o justă escontentare a drepturilor nóstre. Articlii de lege XXXVIII din 1868 § 25, și LXIII tot din 68 § 23 prescriu anume, că în asemenea casuri de ajutorare a confesiunilor din averea comunală, sĕ se facă parte tuturor confesiunilor *în proporțiune justă* (igazságos arányban).

Nu póte fi deci echitabil, când cel mai sĕrac și mai inferior în cultură, este neîndreptățit; din contră este just, ca tocmai pe acesta sĕ-'l ajutorezi mai mult, ca sĕ-'l ridici în starea lui culturală.

Ne pare bine, când aflăm că sentența judiciară, pe care o publicăm mai la vale, încă recunósce acésta, accentuând că nu corespunde principiilor echității și moralității, că tocmai în scopuri culturale sĕ fie cel mai sĕrac mai puțin îndreptățit, mai ales că acésta nu corespunde de loc nici literei nici spiritului legilor citate.

Am creḑut deci a face un bun servițiu poporului nostru nu numai din fondul regiu ci din tótă țéră, publicând per estensum acésta sentință, îndemnândul ca în casuri analóge sĕ-'și caute revindicarea drepturilor ce-'i sunt asigurate, și cari în fața judecătoriei supreme administrative, vedem că află considerare. Casul dela Stena ne îndreptățesce a afirma acésta.

Nu căutăm și nu intenționăm scurtarea nimenui; dar ne-ar rîde în pumni tótă lumea, dacă n'am scí pretinde ce e al nostru și ce ne compete.

De aceea datorință avem sĕ ḑicem și se pretindem „suum cuique.“

Iată sentența de care vorbim:

Nr. 1577/1898. K.

In numele Maiestății Sale Regelui — Judecătoria administrativă ung. reg.

Luând sub revisiune plânsórea preotului gr. or. *Jeronim Buzea* și a epitropului gr. or. Ilie Oprea, ca a representanților bisericei și școlei gr. or. din Stena, contra hotărîrei din 15 Octobre 1897 Nr. 298/16304-1897 aduse de comisiunea municipală a comitatului Têrnavei mari în obiectul ajutorului votat de comuna Stena pe séma numitei comune bisericesci, — a adus în ședința sa publică, ținută la 16 August 1898 pe basa §. 48, art. de legə XXVI din 1896 următórea

Sentință:

Judecătoria administrativă supremă ung. reg. consideră plânsórea, și îndatorézâ pe comuna Stena, ca pe lângă deobligămêntul rațiocinării, sĕ solvéscă comunei bisericesci suplicante, pentru ajutorarea școlei confesionale gr. or. de acolo, cele dóuĕ mii cinci sute (2500) fiorini cerute; iar rugarea cuprinsă în actul de aperare al comunei Stena, ca comuna bisericéscă petentă sĕ fie condamnata la plătirea speselor de apelațiune, se respinge.

Motive:

Comuna-bisericéscă gr. or. din Stena a cerut dela comuna de acolo pe séma școlei confesionale un ajutor de 2500 fl. La acésta numita comună i-a votat un ajutor de 1250 fl. *în proporția dării de pămênt solvită de credincioșii confesiunii acesteia.* Fiind respinsă din partea comisiunii municipale a comitatului Têrnavei mari apelațiunea înaintată contra acestei hotărîri, comuna bis. folosindu-se de remediile de drept, s'a adresat către acéstă judecătorie, ca ajutorul sĕ se stabiléscă în suma cerută la început.

§. 25 art leg. XXXVIII din 1868 și §. 23 art. l. LIII din 1868 îndatorézâ comunele, ca întru cât ar sprigini materialminte vr'o confesiune din sinul lor, conform disposiției clare a suscitatei legi sĕ împărtășéscă cu ajutor, „în proporție dréptă“ *(igazságos arányban)* și pe celelalte confesiuni de acolo.

La stabilirea acestei proporții drepte, nu póte serví de basă suma ***dării*** *membrilor singuraticelor confesiuni, fie acea de stat sau comunală,* ***căci****, abstrăgênd dela aceea, că statorirea contribuabililor după confesiuni, mai ales în comunele mai împoporate, ar întêmpina mari greutăți și abia s'ar putea face atât de punctual, încât din punctul de vedere al încrederii sĕ stea mai pre sus de ori ce îndoială,* ***proporția pusă pe astfel de basă ar sta în direct contrast cu dreptatea și echitatea precum și cu motivele etice și culturale ale ajutorării,*** *deóre-ce în acest cas în raportul sumei mai mari de dare solvită de confesiunile ce constau din contribuabili mai cu stare, ar fi, în raportul sumei mai mari de dare, mai mult spriginite; din contră ar fi mai puțin ajutorate cele mai sĕrace, cari solvind dare mai puțină, tocmai în urma referințelor materiale mai rĕstrînse, au mai mare lipsă decât celelalte de cel mai apópe ajutor, de ajutoriul cât mai puternic comunal.*

Conform spiritului clarei dispotițiunei a legii, ajutorarea comunală se póte stabilí în ***mod rațional*** *și în urma eserciării drepturilor esistente de fapt pe basa § 23 art. de lege LIII din 1868* ***numai în proporție cu numĕrul sufletelor ce aparțin confesiunilor aflătóre în comună.***

In urma acestora hotărîrea comisiunii municipale a comitatului Têrnavei mare de sub Nr 298, 16304-1897 respective hotărîrea representanței comunei Stena adusă sub Nr 14 acelaș an, aprobat de aceea, se pune pe o ***basă falsă***, când ficsézâ ajutorul votat scólei gr. or. cu 1250 fl. 1/4, al scólei evang. aug. cu 5000 fl, cu motivarea că darea de pămênt prescrisă pe comună stă în raportul acesta între cele dóuĕ confesiuni interesate.

Avênd în vedere, că comuna Stena prin hotărîrea sa adusă sub Nr 24/1896, votând un ajutor de 5000 fl. scólei confesionale evang. aug. de acolo, e datóre în proporția acestei sume a ajutora conform §-lui 23 art. de lege LIII din 1868 ori ce confesiune aflătóre acolo, fără considerare că înainte de întrarea în vigóre a articol. de lege XXXVIII din 1868 susținut-a sau ajutorat-a, sau nu, din averea comunală o scólă confesională;

avênd în vedere, că conform consemnărei oficióse cerute supletoriu, dintre locuitorii comunei Stena[illegible]28 inși aparțin confesiunei evang. aug. ajutorate cu 5000 fl, iar 724 se țin de confesiunea gr. or. suplicantă, ajutorul de 2500 fl cerut, amĕsurat trebuințelor ce mai sunt a se acoperi, îi ***compete necondiționat scólei confesionale susținute de acésta;***

avênd însĕ în vedere, că ajutorul scolar după disposiția legii nu se póte folosi pentru alt scop decât strict scolar, prin urmare acea disposiție a hotărîrii comisiunii municipale atacate în plânsóre, prin care comuna bisericéscă suplicantă este îndatorată a da rațiociniu despre suma ajutorului câștigat, între împrejurările date e pe deplin justificată și motivată;

cu considerare la aceea, că după cele premise plânsórea e îndreptățită, comuna bisericéscă suplicantă nu se póte condamna la solvirea nici a unor spese pentru comuna Stena:

După tóte acestea a trebuit sĕ se considere plânsórea, și sĕ se decidă conform celor cuprinse în partea dispositivă a sentinței.

Judecătoria estradă acésta hotărîre în 2 esemplare împreună cu aclusele raportului din 27 Ianuarie 1898 Nr. 1056, comisiunii municipale a comitatului Têrnava-mare cu acea însărcinare, ca în sensul §-lui 138 art. de lege XXVI: 1896, și a p. 24 de esecutivă emis subNr. 21973-M. E. 1896, sĕ înmanueze un esemplar representantelui comunei bisericesci suplicante, advocatului din Elisabetopole Dr. Victor Issekutz.

Dat Budapesta, din ședința supremei judecătorii administrative ung. reg., ținută la 16 August, 1898.

L. S. *Wekerle* m. p.
president
Dr. Leőwey Sándor m. p.

Delendam esse censeo!..

Iată marinimosul sfat ce presa maghiară începe sĕ-l strige în urechi guvernului ungar *față de școlele nemaghiare de tóte!*

Ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune a rostit Vinerea trecută, la discuția budgetului seu, o vorbire mai mare în dietă, ca program al lucrării sale viitóre.

Vorbirea a culminat în aceea, că ministrul lucrézâ neîncetat la statificarea școlelor, dar n'are bani câți i-ar trebui ca sĕ mérgă asta cu pași și mai repeḑi.

Dar fiincă n'a declarat pe față că va sufla dintr'una de pe fața pămêntului școlile nem[illegible]iare, presa șovinistă și-a perdut răbda[illegible]a și chiar „Bud. Hirl.“, acum tare apropiat de guvern, se arată nemulțumit, că ministrul nu e mai rĕsboinic față de nemaghiari, și scriind un prim-articol, desvóltă ideea, că dacă n'are statul bani sĕ statifice tóte școlile, are putere de a se ingera în conducerea și învĕțămêntul școlelor nemaghiare, și pretinde „cel mai aspru control asupra acelora!“

De n'are putere, mijlóce materiale de ajuns, — „acesta e nĕcaz nu numai cultural, ci totodată slăbiciune naţională“.

„Şi asupra acesteia n'are ce face ministrul şi nu nici legislaţiunea. *Dar folosirea forţelor şcólelor deja existente pentru a hrăni întărirea naţiunii maghiare: asta îi stă în putere!*

„*Tótă şcóla ce există în ţara asta, trebue sĕ aibă numai un scop: unitatea şi puterea statului maghiar.*

„***Care şcólă nu servesce scopul acesta: delendam esse censeo!***“..

Din parlamentul ungar.

Vorbirea ministrului de culte şi instrucţiune.

In şedinţa dela 7 April n. la desbaterea budgetului ministeriului cultelor şi instrucţiunii publice, ministrul Wlassics a ţinut sĕ-şi arate deja la deschiderea discuţiei, programul seu de muncă în — „era nóuă“. Enunciaţiunile ministrului pun în vedere bisericilor şi mai ales şcólelor nóstre, un viitor plin de primejdii şi de grele încercări.

Steaua conducĕtóre, ḑice ministrul, spre care privesce el, fie de pe totalitatea terenului politicei culturale, fie din cel mai ascuns colţ al ei, este *cultura naţională maghiară*, vĕrsată în instituţiuni culturale, în sentimente patriotice, în tendinţe concentrice.

Până forurile competente vor termina pregătirile pentru congrua şi autonomia romano-catolică, până atunci problema guvernului e, a executa articlul 14 de lege din 1898 despre *întregirea plăţii preoţilor* „necatolici“ (ce folosire greşită a terminului „catolic“ şi -- „necatolic“! Red.). Incă ĕstan, dacă numai va putea, va întregi salarele la şase sute, ori aprópe de şase sute (pentru cei absoluţi de gimnasii, fireşte, pentru ceialalţi la 300.)

Vorbeşte de reformele ce are de gând sĕ facă la şcólele superióre, apoi urmézā:

La *şcólele medii* avem mare lipsă de înmulţirea gimnasiilor. Fiind grea supraveghiarea tinerimii în afară de şcólă, e pentru înfiinţarea de internate şi alumnii pe lângă şcóle.

Pe sama şcólelor nemaghiare prepară chiar acum — manuale şcolare, *iar asupra unora din aceste şcoli, va întroduce o supraveghiere mai riguróså!*

Se ocupă de ideea reformei *pedagogiilor*, pe sama cărora încă pregăteşte manuale, ca sĕ nu se mai foloséscă de manualele pentru şcólele medii, şi se gândeşte cum sĕ facă, ca din pedagogii pentru învĕţători, sĕ se pótă trece în şcólele pentru profesori?

Asupra *şcólelor poporale* e mereu atent, şi îngrijeşte ca în ele sĕ se întăréscă instrucţiunea religiósă. La statificarea acestor şcóle, nu e lipsă de forţă, căci atâtea comune le cer (prin hotărîri forţate ori falsificate de notari, etc! Red.) încât nu birue sĕ facă atâtea. 1666 comune sunt luate la ochi ca în ele pe rênd sĕ se ridice şcoli de stat în locul celor confesionale de aḑi. Peste cinci ani vor fi cu 1000 mai multe ca aḑi.

Şcoli superióre de fete are gând sĕ mai deschidă în Braşov, Bistriţă, Sibiiu, Novisad şi Rózsahegy.

Pentru *asilele de copii* are numai 16000 fl. şi póte susţinea numai 260 asile de stat.

Simte disproporţia între ţintele mari spre cari nisueşte şi între mijlócele ce-'i stau la disposiţie. Modestia mijlócelor îi restrînge activitatea.

Cu mândrie accentuézā însĕ că cultura maghiară e pe tóte terenele în progresare, şi promite că tótă puterea şi-o pune în serviciul culturei maghiare. Cere însĕ spre acésta şi spriginul societăţii.

Biserică „catolică.“

Din incidentul trecerilor Nemţilor austrieci dela papistaşism la protestantism, vedem ḑilnic şi prin ḑiarele nóstre româneşti ca şi prin cele streine, notiţe asupra acestor treceri, în tóte vorbindu-se eronat de trecerile dela biserica „*catolică*“ la cea „protestantă.“

Pentru noi cari am ascultat studiile teologice, lucrul este lămurit, că a numí biserica *apusénă-papistaşă* de Roma, cu numirea de „biserica *catolică*“, este sau un abus tendenţios şi arogant, sau o dovadă de neînţelegere a terminului, din partea celor ce îl folosesc astfel, câtă vreme e hotărît că numirea de biserică „catolică“, adecă *universală, ecumenică,* cu drept compete numai bisericei dreptcredincióse rĕsăritene, nu bisericei papistaşe apusene. Aşa am şi învĕţat şi aşa şi numim biserica nóstră: ortodoxă *catolică* de Rĕsărit.

Sperând a contribuí la lămurirea noţiunii în cercuri cât mai largi, şi apoi la o mai corectă întrebuinţare a numirilor bisericilor, lăsăm sĕ urmeze aci cei doi articli publicaţi în Februarie, a. c., de un bărbat competent în materie, prin „*Patria*“ din Cernăuţi, articli lămuritori provocaţi de acelaşi abus de numire a bisericei papistaşe tot cu numele simplu de „catolică“ faţă de celelalte. Iată primul articlu:

I

„Care biserică creştină e adevĕrat *catolică?*

In privinţa acésta domneşte multă rătăcire. Poporul de rênd nu are nici o închipuire despre ceea ce însémnă cuvêntul „catolic“; inteligenţa gr. or. în partea ei covêrşitóre e deasemene fórte manc lămurită, aşa că multe persóne de confesiunea gr.-or., vênd-nevrênd privesc biserica romano-cat. sau occidentală, de cea adevĕrat „catolică.“

Biserica gr.-or. în Austria a fost numită „grecéscă—neunítă,“ „acatolică“, adecă necatolică, şismatică, precum o numesc cu predilecţie Iesuiţii şi paterii romano-cat. şi astăḑi.

Mulţi fií ai bisericei gr.-or., îndeosebi în Bucovina, nu sunt nemulţumiţi cu numirea confesională de gr.-or., şi ḑic că nu sunt de confesiunea ortodox-„catolică“, adecă dreptcredinciósă a tótă lumea.

Sĕ ne lămurim.

Biserica lui Christos se numeşte „catolică“ sau „*de a tótă lumea*“, cu privire la spaţiu, la timp, la învĕţătură şi la cult, pentru că ea, precum e urḑită, e menită pentru tóte locurile pămêntului, pentru tóte timpurile şi pentru toţi ómenii, fără deosebire de vêrstă, stare şi chemare.

Biserica adevĕrată creştină se numeşte catolică, dacă chiar nu cuprinde pe toţi ómenii din tóte locurile şi timpurile, căci omul este o fiinţă liberă şi prin urmare stà în libera sa voie de-a fi membru al bisericei sau nu, a remânea în sinul ei sau a eşí din ea.

Pe basa acestor condiţiuni biserica nici nu s'a putut, nici de present nu póte sĕ se lăţéscă cu forţă elementară, ci numai pe încetul, succesive.

Biserica aşadară nu se póte numi catolică cu privire la referinţele factice ale esistenţei sale, ci în deosebi cu privire la menirea ei, din care causă s'a numit biserica creştină deja pe timpul apostolilor şi în genere în primii trei secoli ai creştinismului „biserică catolică“, deşi se estindea numai peste un teritor mic şi cuprindea un numĕr de tot restrîns de ómeni creştini.

Ivindu-se chiar în decursul primilor trei secoli învĕţători, cari căutau din neştiinţă sau alte cause, a schimonosí unele adevĕruri creştine, s'au unit episcopii din tótă lumea creştină, din timp în timp, în sinóde, aşa numite ecumenice sau universale, la cari prilegiuri au apĕrat adevĕrata învĕţătură a lui Christos, rĕspândită în tótă lumea prin cei 12 apostoli.

Aşa la sinodul ecumenic din Nicea din a. 325, la care au luat parte 318 episcopi, şi la al doilea sinod ecumenic, ţinut în Constantinopole în anul 381, la care au participat 150 episcopi din tóte părţile locuite de creştini, au statorit 12 articoli ai credinţei catolice şi ortodocse, cari articoli se cuprind în Simbolul credinţei, şi pe care îl cunóşte fie-care fiiu al bisericei gr. or. sau ortodocs-catolice.

Biserica din Orient şi cea din Occident au mărturisit aceeaşi credinţă, precum s'a formulat la cele dóua sinóde amintite, deci biserica din Orient cât şi cea din Occident, aparţineau strîns *bisericei lui Christos*, care este „*catolică*“, adecă *pentru tótă lumea menită.*

Biserica catolică, adecă biserica, care e menită pentru tótă lumea, sau altfel ḑis pentru toţi ómenii, *póte fi numai aceea, care a păstrat, păstrézā şi învaţă în curăţie şi în întregitate până aḑi doctrina* ***bisericei vechi ecumenice,*** şi i-a rĕmas credinciósă întru tóte.

Care învĕţătură, care credinţă e cea curată, ne arată lămurit definiţiunile sinódelor ecumenice şi învĕţătura unanimă a părinţilor şi învĕţătorilor bisericeşti. Biserica ecumenică sau biserica întru întregimea ei, are esclusivul drept de a judeca în mod autoritativ, care e biserica adevĕrată a lui Christos pe pămênt. Cumcă biserica ecumenică e supremul judecător în tóte afacerile relative la revelaţiunea dumneḑeéscă şi religiunea creştină, şi cumcă *numai biserica ecumenică e infalibilă* în judecăţile sale, acésta o afirmă şi teologii bisericei romano-occidentale.

Sĕ vedem acuma, care biserică a rĕmas credinciósă întru tóte doctrinei creştine, precum a hotărît supremul for judecătoresc în afacerile bisericeşti, adecă cele 7 sinóde ecumenice, ce s'au ţinut la anii 325, 381, 431, 451, 553, 680 şi 787, ca sĕ putem spune firm: biserica x sau y e cea adevĕrată creştină şi prin urmare *catolică.*

Până în secolul al 9-lea a esistat numai *o biserică,* care ţinea strict la doctrina bisericei *ecumenice.*

Biserica Orientală se diferea de cea occidentală numai după regiunile pămêntului, nu însĕ în cele ale doctrinei.

Dar' episcopii din Roma arĕtau necontenit mare chef de a împreuna în mânile lor supremul for judecătoresc, adecă supremaţia peste întrégă biserica creştină, ceea-ce se cuvine numai bisericei ecumenice sau universale. Neputênd episcopii realisa acest plan, adecă de a împreuna în mânile lor supremaţia peste întréga lume creştină, au declarat în 16 Iulie 1054 delegaţii episcopului roman (papei) Leon IX. în biserica Sofia din Constantinopole, în scris, *eşirea bisericei occidentale din sînul bisericei ecumenice,* părăsind unitatea bisericéscă, rupênd ori-ce relaţie cu cei patru patriarchi ecumenici, din Constantinopole, Antiochia, Alexandria şi Ierusalim, formând o biserică de sine stătătóre, biserica romană-catolică.

(In biserica ecumenică s'a recunoscut pentru cinci episcopi titlul de „patriarch ecumenic“, aşa pentru episcopii din Roma, Constantinopole, Antiochia, Alexandria şi Ierusalim. Episcopul Romei se numí cu predilecţiune „papă“, *care titlu îl purta episcopul sau patriarchul din Alexandria mai nainte!*)

Episcopii romani au început din secolul al IX-lea a susţinea, că ei ca urmaşii apostolului Petru pe scaunul episcopesc din Roma au primit de la Christos supremaţia autorităţii şi jurisdicţiunii în întréga biserică creştină!(?!)

FOIŢA

Din ţara iernii de veci.

— Călĕtoria lui Nansen la Grönlanda —

După „*T. L.*“, de *Dr. P. Opriţa.*

(Urmare.)

Şi mai departe spre méḑă-nópte.

Eschimoşii apar de nou. — Carne pentru ace. — Un pitic rĕmâne fără ace. — Paseri de mare. -- Lumina polară de nord. — Comună nimicită. — Munţi de ghéţă. —

Nansen şi ai sĕi au înaintat mult mai departe spre nord. In decursul acestei călĕtorii plutiră pe lângă nişte colosali păreţi de ghiaţă lucie, ce stăteau perpendiculari. Aceştia se întind[illegible] de pe uscat în mare.

Deodată, [illegible]ntul le aduse miros de unsóre de peşte. Numai decât presupuseră, că aci în apropiere iar locuesc eschimoşi. Şi observară îndată câteva bordeie, iar în jurul acestora o cétă de femei şi copii de ai eschimoşilor.

Eschimoşii îndată ce zăriră luntrile apropietóre ale eurepenilor, începură a urla gróznic, a-'şi aduna uneltele, ce le aveau, precum erau: pieile de foce şi carnea uscată, şi între sbierături desperate grăbeau în ruptul capului cătră stânca de pe ţĕrmurul mării.

Inzădar le-au făcut Nansen şi ai sĕi semn, ca sĕ nu se témă, sĕ vină în apropiere de ei şi altele. Eschimoşii nu s'au mişcat, ci admirau neclătiţi tot ce vedeau. Dar îndată ce le-a arătat cutíi góle de plev, n'au putut resista, ci incet încet s'au furişat până la luntre, care într'aceea se oprise, iar călĕtorii debarcaseră.

In fine eschimoşii se înpretiniră şi începură iar sbierătul lor, semnul caracteristic al bucuriei şi minunării lor.

Debarcând Nansen şi ai sĕi, începură a priví bordeiele eschimoşilor, unde aflară un singur bărbat. Toţi cei-lalţi cutrierau marea cu pescuitul şi prinderea de foce. Bărbatul mic, care se afla acasă, era un pitic admirabil, abia de 2 urme de înalt. Dar deşi pitic, avea un bordeiu mai frumos ca toţi ceilalţi, ceeace dovedesce, că el era un fruntaş al comunei.

Observând Nansen că eschimoşii au multă carne uscată, le-a făcut cunoscut prin semne că bucuros le-ar da în schimb ace pe carne. Inţelegênd eschimoşii aceste i-au adus cu grămada la carne de foce, şi saltau de bucurie. Cel-ce pentru o spată prima un ac, era fericitul fericiţilor.

Călĕtorii se provĕḑură pe deplin cu carne de foce şi apoi îndată îşi continuară drumul, deóre-ce nu voiau sĕ'şi pérdă în zădar timpul favorabil pentru navigare.

Deja străbătuseră departe pe mare, când observară, că alérgă cineva după ei în ruptul capului. Nu preste mult recunoscură, că acel cineva e piticul cel mic, care aflând că europenii dau ace pentru carne, a alergat şi el acasă, după o bucată zdravănă. Dar pecând ajunse la ţĕrmure, ómenii cu acele s'au depărtat spre nemângăerea lui. Piticul însĕ nu desperà, ci se puse într'o luntre şi se luà după europeni. Bietul de el, înzădar le arăta din depărtare bucata cea mare de carne, înzădar le-a făcut semne sĕ se oprésca, căci ei nu s'au oprit, deóre-ce sĕ grăbeau. Astfel bietul pitic a rĕmas fără de ace, deşi Nansen şi ai sĕi l'au vĕḑut din depărtare, cu cât zel i-a urmat timp mai îndelungat. In fine a dispărut în dosul unei masse colosale de ghiaţă plutitóre, şi ştie'l Dḑeu ce se va fi ales din el!

Pe aceşti ţermuri se află multe cuiburi de păseri de mare. Cu deosebire larice (rîndunele de mare) se află multe pe aici, cari fac un astfel de zgomot, încât nici nóptea nu poţi durmi de ele. Tocmai pe acest timp puii lor erau mici, deci Nansen şi ai sĕi au putut prinde numai fórte puţine, deórece aceste paseri, fiindu-le frică de vulpea polară, clocesc prin astfel de vizuini de ale stâncilor, unde anevoie póte străbate alt-ceva afară de paseri. Numai cu mare greutate le-a succes sĕ prindă câţi-va pui şi sĕ puşce câteva larice, a căror carne li-s'a părut o adevĕrată delicatesă, după multele soiuri de carne uscată.

Deja se zărea lumina polară nordică. Era tot mai aprópe şi mai frumósă! Fenomen maiestatic, uimitor, decât care mai deosebit abia îţi poţi închipuí! Strálucirea-i admirabilă se reflecta pe ceriu în formă de snopi lungăreţi, undulatori. Une-ori sămăna unei lupte cu lănci. Ca şi când s'ar fi luptat dóuĕ armate. Când una năvălea asupra celei-lalte, ceea-laltă se retrăgea. Une-ori ţi se părea că se străpung şi apoi se retrag la un semn dat. Altădată părea că una sbóră dintr'un loc întraltul cu o grămadă mare de lance de foc. La urmă se întuneca totul, aşa ca fenomenul admirabil iar sĕ-'şi pótă începe cursul.

Chiar şi eschimoşii admirau fórte lumina polară. Ei cred, că lumina polară e adunarea sufletelor băeţilor mici, cari arangiază petreceri cu dans...

La 8 August Nansen şi ai sei ajunseră la un loc mic, dar înteresant. Locul era încungiurat din tóte părţile cu munţi, aşa că forma o grădină, în care erau chiar şi flori înflorite. Pe mica câmpie se vedeau împrăştiate câteva deosebite columne de pétră.

Se pare că vre-o cétă de eschimoşi ocupase odinióră acest loc şi şi'l alesese de locuinţă, căci se vedeau bordeiele înprăştiate. Dar ce s'a ales din eschimoşi? La acésta rĕspundeau ósele de om, cari zăceau împrăştiate prin bordeie şi în jurul lor. Desigur fómetea sau vre-o bólă lipiciósă a nimicit pe

Sânta scriptură însĕ nu spune nimic despre împregiurarea, cumcă Christos a dat primatul apostolului Petru. Istoria bisericéscă de aşişderea nu conţine nimic positiv, că apostolul Petru ar fi fost primul episcop în Roma, şi încă 25 ani. Dar' sĕ admitem, că apostolul Petru a fost primul episcop al Romei şi nu 25 ani, precum le place occidentalilor a susţinea, ci 100 ani. Ce ar demonstra acéstă împregiurare? Nimic mai mult decât că — apostolul Petru a fost episcop în Roma.

Sânta scriptură spune apriat în trei locuri, că apostolii sunt *fraţi* şi *de asemenea între-olaltă* şi cu toţi au *una şi aceeaşi putere spirituală, acelaşi dar* şi că *nici unul din ei nu póte sĕ-şi însuşéscă o putere peste ceilalţi*, aşa la Mat. 18, 1—3, Mat. 20—28, şi Luca 22, 24—28.

Iisus a reprobat totdéuna nĕsuinţele de înălţare a apostolilor între olaltă! Iar apostolul Petru, dacă ar fi primit aşa un primat dela Iisus, ar fi fost şi conştiu de el şi l'ar fi esecutat, adecă el s'ar fi girat de capul apostolilor.

Aşa de pildă în locul apostolului Iuda se propun doi candidaţi, nu de apostolul Petru singur, ci de toţi apostolii împreună, şi nu decide apostolul Petru care sĕ fie din cei doi în locul lui Iuda, ci sorţii!

Cumcă toţi apostolii sunt perfect deasemene între olaltă cu privire la puterea bisericéscă, s'a arĕtat lămurit cu prilegiul alegerei celor 7 diaconi şi la sinodul apostolic (Fapt. Ap. cap. 6 şi 15).

Dacă ar fi avut apostolul Petru o putere bisericéscă mai mare decât ceilalţi apostoli, atunci de bună sémă că apostolul Paul n'ar fi cutezat de a-l înfrunta pe Petru înaintea tuturor celorlalţi apostoli! (ep. Gal. 2. 11).

Eată unele momente ce vorbesc contra apucăturilor necreştine şi nefrăţeşti, ale episcopului din Roma, care cu dragă inimă ar voi sĕ devină — domnitorul lumii!“

Revistă Bisericéscă.

Noul Episcop sêrbesc.

Sinodul electoral convocat la Carloviţ pentru alegerea Episcopului de Bacica, întrunit sĕptĕmâna trecută, după câteva ḑile de pregătiri, a efectuit la 8 Aprilie alegerea însaşi.

A reuşit Mitrofan Sevici, archimandritul de Cruşedol.

Alegerea a fost premérsă de un serviciu divin festiv, cu invocarea Duhului Sfânt. Inaintea domului metropolitan era postată o companie de onóre, cu steag şi musică, şi care la rugăciunea pentru M. Sa Monarchul a dat salvă de onóre, în vreme ce musica a întonat „Gotterhalte!“

După serviciu divin, compania e defilat pe dinaintea comandantului cetăţii şi a comisarului regesc baron Nicolici, care a participat la serviciu divin şi a fost present în şedinţele sinodului, afară de la actul strict electoral, care, conform disposiţiilor bisericesci, are sĕ se facă în cel mai restrêns cerc al „conclavei.“

Alesul e în etate de 45 de ani.

Incolo cercurile bisericesci sêrbeşci sunt fórte indispuse din causa certei aprinse dintre patriarchul Brancovici şi episcopul Zmejanovici, care a ridicat acuza de manipulare necorectă a averilor, contra patriarchului. Cei competenţi cércă sĕ tranşeze chestia repede şi în mod pacinic între rĕsboiţii archierei.

NOUTĂŢI

Părăstas. Sâmbătă, la órele 10 se va celebra în biserica parochială din Sibiiu-cetate părăstasul de la jumătatea anului, pentru repausatul arch şi metrop. *Miron Romanul.* La parastas va pontifica însuşi Eminenţia Sa, archiepiscopul şi metropolitul nostru *Ioan Metianu.*

*

Stipendii pentru cadeţi. Representanţa *Fundaţiunei lui Gozsdu* s'a întrunit în sesiunea de primăvară în Budapesta în ḑilele 4—8 l. c. st. n.

Presenţi au fost: In. Pr. S. Sa metropolitul *Ioan Meţianu,* Pr. S. Sa episcopul *Nicolae Popea,* şi membrii aleşi: *Avram Berlogia, Parteniu Cosma, Dr. Iosif Gall, Dionisiu Poynar, Ioan cav. de Puşcariu şi George Serb.*

Obiectele proprii ale acestei sesiuni sunt raţiociniul pe anul espirat, inventariul cu începutul anului curent şi budgetul pe anul viitor.

Tóte s'au aflat şi făcut în regulă.

Intre curenţii a fost şi raportul comitetului că consistorul metropolitan n'a aprobat conclusul din anul trecut, privitor la asigurarea prin fundaţiune nóuă sub administraţia statului, à 6 locuri în institutele de cadeţi, ca superfluă, nefiind eschise prin testament stipendiile pentru cadeţi, propunênd totodată sistemisarea à 6 stipendii de câte 200 fl. pentru cadeţii dela armata comună şi honveḑime.

Representanţa primind propunerea comitetului a decis, ca la timpul sĕu sĕ se publice concurs pentru *6 stipendi pentru cadeţi pe anul şcolar 1899/900.*

De aci încolo deci fundaţiunea Gozsdu va avea stipendişti şi caḑeţi şi prin asta se satisface unei dorinţe generale.

*

Cifre interesante. Scótem din broşura de pe luna lui Februarie, apărută ḑilele astea, asupra mişcării poporaţiunii in Ungaria, următórele date:

Poporaţiunea. S'au născut în ţară în Februarie: 56.832 copii vii, 1327 morţi. Au murit: 23.833 sub 7 ani, 23.946 peste 7 ani. Deci subtrăgênd cazurile de mórte din cele de naştere, resultă un spor al poporaţiunii cu 9053. Cifra asta o avem socotind aci Ungaria, Croaţia-Slavonia şi Ardealul. Dar privind numai Ungaria propriu ḑisă şi comparându-o cu sporul lunii Februarie din anul trecut, apare *o scădere de creştere cu 6000*! Iar comparând lunile Ianuarie şi Februarie împreună, cu Ian. şi Febr. din anul trecut, reese că aceste dóuĕ luni prime ale anului present, stau în privinţa creşterii poporaţiunii cu *peste 10,000 de suflete mai puţin.*

Căsătorii s'au încheiat în Februarie a anului curent, deci în luna carnevalului, 28.520 din cari 4041 în Croaţia-Slavonia, şi *4532 în Transilvania, de unde constată chiar statistica oficiósă, că în Transilvania s'au încheiat mai multe căsătorii.* Adecă aci unde suntem noi Românii în preponderanţă. In Ungaria, Ungurii, mai lasă şi neîncheiate „căsătoriile“. Căsătorii mixte au fost 2463, căsătorii de Jidani cu creştini 28.

*

Şedinţă publică au arangiat Societăţile de lectură „*Ioan Popasu*“, dela gimnasiul gr. or. român şi dela şcóla comercială superióră gr. or rom. din *Braşov*, Duminecă în 28 Martie st. v. 1899, la órele 3 p. m. în sala festivă a edificiului gimnasial.

Programul variat şi bine esecutat a fost următorul: 1. Cuvênt de deschidere rostid de conducĕtorul societăţii dela gimnasiu, D-l prof. *N. Puican.* 2. Marşul studenţilor din Braşov, de *I. Cl. Iuga*, esecutat de orchestra studenţilor. 3. Dorul şi jalea în poesia poporală, disertaţie de *I. Şortan,* cl. VIII. gimn. 3. a) Fóie verde de mohor, de *T. Popovici.* Cor. b) Hai în horă, de *G. Dima* Cor. 5. Vorbirea lui Antonius înaintea cadavrului lui Caesar, scenă din tragedía „Iulius Caesar“ de Shakespeare, declamată de *D. Stoica*, cl. VIII. gimn. 6. Cântecul gintei latine, cor de bărbaţi de E. Caudella. 7. Carol IX, baladă de G. Coşbuc, declamată de *Andr. Fătuleţ* cl. II com. 8. Ḑiua Praterului, vals de O. Hofmann, esecutat de orchestra studenţilor. 9. Caii Ţiganului, anecdotă de Th. Speranţă, declamată de *G. Tocitu*, cl. VIII. gimn. 10. a) Poveste, de K. Komzak, b) Pizzcato Gavotte de Latann, esec. de orchestra stud. 11. Marşul cântăreţilor, cor de bărbaţi, de C. Porumbescu.

*

Mórte. George Borzea, paroch gr. or. în Coveş, ca soţ, Aurel, Laurean, Paraschiva, Aurora ca fii, Sofia Borzea născută Cipu ca mamă, George Borzea notariu cercual, în numele lor şi al numĕroşilor consângeni şi amici, cu inimă frântă de durere fac cunoscut, cum că prea iubita lor, soţie, mamă, fiică şi soră, *Paraschiva*, a încetat din viaţă în 24 Martie în al 44-lea an al etăţii, şi al 28-lea al fericitei căsătorii. Fiei ţerina uşóră!

*

Datoria Bulgariei. O fóie semioficiósă, chiar din Sofia, publică ştiri curióse despre gospodăria ministeriului Stoilow. După acest ḑiar, Bulgaria datoreşte uniunii postale universale peste 1.720,000 franci, cari statele vecine le-au plătit pe mandate bulgare şi la facerea socoţii generale cu Bulgaria, asta le-a tot amânat plata sumelor date dela sine. Din acéstă sumă 676.000 cad în Austro-Ungaria. Germania şi Belgia au trimis note energice guvernului bulgar pentru acéstă negligare a plătirii imediate a sumelor asignate şi depuse la postele sale şi plătite adresaţilor de ţerile respective. Asemenea guvernul ungar ar fi trimis o atare notă energică pentru sumele ce-'i compet. Lucrul e fórte cu scădere pentru Bulgaria. Ii face aprópe imposibil creditul în afară şi mandatele postale trimise de acolo, acuş nu vor mai fi plătite în ţerile vecine!

Ultime ştiri.

Agitaţiile în Bucureşti.

Duminecă s'au ţinul dóuĕ întruniri mari publice. Una a liberalilor guvernamentali, în sala „Băilor-Eforiei“, alta a oposiţiei unite, la „Dacia“.

După întruniri, s'au întêmplat încăeraţi şi scandale de stradă.

Manifestanţii, venind dela „Dacia“, în apropiere de primăriă un batalion de vênători cu baionetele scóse îi opri de-a mai înainta.

Soldaţii vrênd sĕ împrăştie mulţimea, se auḑiră huidueli şi fluerături şi începu sĕ curgă o plóiă de pietri, cari au căḑut între soldaţi, ca şi între manifestanţi. Un vênător a fost greu rănit. Acesta a fost dus la spitalul Colţea, unde au fost duşi tot odată şi vre-o cinci din mulţime, greu răniţi cu baioneta şi alţii mai uşor contusionaţi.

In scurt timp sosiră mai multe companii de soldaţi şi gendarmi călări, dér nici aceştia n'au isbutit sĕ împrăştie mulţimea.

Atunci s'au adus pompele de apă a pompierilor, cari începură sĕ manevreze cu — mai mare succes!

Arestate au fost aprópe 100 de persóne, printre cari se spunea, că este şi senatorul Brabeţeanu, care e şi rănit la nas, pe lângă mulţi alţi cetăţeni, studenţi etc.

Indată-ce s'a început încăerarea pe stradă, s'a întrunit un consiliu de ministri, care a stat în permanenţă până séra târḑiu.

Isbirile sângeróse întêmplare pe strade au produs mare ferbere şi iritaţiune în capitală, mai ales în sinul oposiţiunei.

La clubul conservator şi la cel constituţional s'a arborat drapelul negru şi se vorbea, că ḑiarele oposiţiei se apără ieri, Luni, diminéţa tóte în doliu.

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunii teatrale-musicale dată în Vingard la 26 Decemvre 1898 st. v. în favorul înfiinţării „bibliotecei şcolare“, au binevoit a contribuí următorii p. t. Domni:

Kolumbán János preot ev. ref. şi Rudolf Ulbrich câte 2 fl. George Moldovan finanţ şi Valeriu Mărginean înv. în Ghirbom câte 1 fl. 50 cr. Stefan Deac preot resig., Patrichie Marcu paroch, Pavel Iosof com., toţi din Tĕu; Nicolau Ciugudean com., Takács József mag. poştal, Gustav Gross cond. de gendarmerie, Kopacz, Ongert şi Iulian Cotora, gendarmi toţi din Vingard, câte 1 fl. George Găinar, Ismailă Putan, N. Bosdog, G. Bosdog, Vasilie Răduţ, I. Bogdănel, Ioan Marcu com., Nicolae Solomon com., câte 60 cr. Bene János, Bene Károly com., Sora Pleşa, Ioan Luca com., Klein finanţ, Péterffy notar, toţi din Vingard şi Mathias Stefani din Ungurei, câte 50 cr. D. Moldovan, G. Groza, Gav. Bogdănel, P. Duca, Gavrilă Todeasă, Il. Duca, M. Groza, V. Turcu, V. Cioran, Acsente Radu, G. V. Bosdog şi Gavril Muntean, câte 30 cr.

Prin poştă am primit dela Dl Alexandru Predovici curelar în Rîmnic-Vâlcea 3 fl. 34 cr., (ca colectă în lei: dela A. Predovici curelar 3 lei, Ioan Vasiu industriaş în Călimănesci 2 lei, Eleonora Predovici 1 leu, d-şóra Maria Predovici 1 leu, cu totul 7 lei).

Venitul brut a fost 31 fl. 44 cr., iar spesele 25 fl. 65 cr. Rĕmâne deci ca venit curat 5 fl. 79 cr. cari s'au transpus destinaţiunii lor.

Pentru spriginul dat, moral şi material, priméscă susnumiţii p. t. contribuenţi şi pe acéstă cale căldurósele nóstre mulţumite.

Vingard, 27 Ianuarie 1899.

Pentru arangiatori:
Pompiliu Predovici,
paroch.

Dare de seamă şi mulţămită publică!

Invăţĕtorii rom. gr. or. din jurul Călateimari au arangiat o producţiune teatrală împreunată cu cântări şi declamări, urmată de dans, în scóla rom. gr. ort. din loc' la 7/19 Februar a. c., al cărei venit curat a fost destinat petru biblioteca şcólei numite.

Venitul cu acésta ocasiune a fost: 90 fl. 90 cr. Iar eşitele 70 fl. 69 cr. Resultă deci un rest de 20 fl. 21 cr. care s'a predat epitropiei parochiale spre a o întrebuinţa spre nobilul scop.

Au suprasolvit următorii Domni: Tulliu Roşescu ppresb. în Cluj 1 fl. George Faragó notar în Sfăcaş 2 fl. Nass Ferencz notar în Vălcău 2 fl. Iacob Căpuşan notar în Dretea 1 fl. Freud Miksa director, Călăţele 1 fl. Tótfaluşi Iózsef cassar, Călăţele 1 fl. Srark Adolf amploiat Călăţele 1 fl. Dr. Andreiu, Pop adv. Hoidin 1 fl. Ioan Popoviciu Braşov Nicolae Ioanide Braşov, câte 1 fl. Simeon Ciuca, preot Mociu 50 cr. N. Crişan cand. de adv Hoidin 50 cr. Ioan Cadar înv. Aghireş 50 cr. Alesandru Sava preot în Bedeciu 50 cr. Dionisie Lucaciu înv. Hodiş 50 cr. Constantim Căciulă contabil Hoidin 50 cr.

Ne împlinim o plăcută datorinţă când rugăm pe Prea Stimaţii Domni marinimoşi, ca sĕ priméscă şi pe acésta cale sincera nóstră mulţămită şi le cerem dela bunul D-ḑeu înmulţirea obolului jertfit de altarul culturei poporului din loc. Dea ceriul ca pentru astfeliu de scopuri sĕ-şi afle mulţimi tatori.

Totodată aducem adênc simţita nóstră mulţămită şi dinstinsului public participant, fără deosebire de neam şi lege, Dómne, Domnişóre şi Domni, cari prin presenţa şi contribuirea lor au ridicat mult nimbul acestei producţiuni reuşite.

Călata-mare, 11 Februar 1899.

Pentru comitetul arangiator.
Gavriil Condor m. p. vice-preşedinte
Gavriil Todoruţ m. p. cassar.
Iosif Costea m. p. notar

---

sermanii eschimoşi, şi acum colonia lor a rĕmas pustie.

Nansen şi ai sei spăimântaţi au părăsit acest loc înfiorător, deşi mai frumos ca acesta nu aflaseră în întrégă Grönlanda.

De aci încolo munţii plutitori de ghiaţă se atingeau unii pe alţii. Din unul tocmai atunci s'a desfăcut o parte colosală şi între bubuituri grozave a căḑut pe o tablă mare de ghiaţă, tocmai când Nansen şi ai sĕi voiau sĕ-o încungiure. După acésta n'a mai fost lipsă de încungiurare, deóre-ce ghiaţa ce se frânsese, sfărmă puzdării tabla cea mare, iar apa se deschise. Dacă Nansen şi ai sĕi numai o minută ar fi mers mai nainte, ei şi luntrea lor desigur s'ar fi nimicit.

Se suiră apoi pe un munte de ghiaţă ce stătea nemişcat în mare, ca de acolo sĕ pótă observa mai bine regiunea. Intr'un pătrar de óră abia suiră culmea lucie acoperită cu zăpadă îngheţată. Acest munte era cam 70 m. peste suprafaţa mării, iar sub apă era cel puţin de 6 ori aşa de lung, pecând lăţimea trunchiului era cam de 1000 m. Iar astfel de munţi de ghiaţă, ba chiar şi mai mari, înotau mii şi mii pe lângă ţermuri.

Din vêrful muntelui de ghiaţă se ofere o privelişte încântătóre. Ochiul nu vede altceva, decât regiuni muntóse strălucitóre, cari constau tot din ghiaţă.

(Va urma.)

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare)

Apoi în urmă ḑice, că aceea încă e o pedecă în agricultură, că ţĕranul dacă ajunge la ceva parale, nu le folosesce la îmbunătăţirea pământului, ci sau îi ţine ascunşi în ladă, sau cumpĕră alt pământ, numai sĕ aibă mult, dar la aceea nu se cugetă, că este el în stare óre sĕ le lucre cum se cuvine.

18. Swedul Valerius, profesor la academia regéscă în Upsala. Cartea lui apărută la Stockholm (1762) sub titula „Despre basa chemică a agriculturei“ este de o mare însĕmnătate.

19. Teodor Saussure (Sossür) 1767—1845., profesor de Mineralogie şi Geologie în Genf, ca naturalist şi-a câştigat mari merite pentru agronomie, el pe terenul chemiei a fost cel dintâiu scrutător al secolului XVIII, el a pus basă chemiei agriculturei. Instrucţiunile lui şi astăḑi sunt de model.

20. Cu desvoltarea instrucţiunii agronomice în periodul acesta s'au mai destins:

In Francia: Duhamel şi Rozier; în Anglia: Loudon, Dickson, Tull, Marschall, Joung, Adam, Smith şi Sinclair.

C. Societăţi economice şi asociaţiuni agronomice.

O influinţă deosebită pentru ridicarea agronomiei au exercitat în periodul acesta societăţile şi asociaţiunile agronomice.

Cele mai renumite asociaţiuni în periodul acesta au fost:

1760. Societatea agronomică helvetică în Bern.
1762. Asociaţiunea agronomică turingică la Weissensee.
1764. Asociaţiunea agronomică din Celle în Hannovera şi în Halle.
1764 şi 1765. Societatea patrioţilor economi din Lipsca.
1767. Societatea agricolă în Laibach şi Krain.
1768. Societatea moralei şi agronomiei în Bavaria.
1769. Asociaţiunea agronomică din Burghausen în Baden.
1769. Societatea în Lautern.
1772. Societatea economico patriot. în Breslau.
1772. Societatea economică din Magdeburg.

Pentru Austria a ordinat Maria Thereresia fondarea societăţii agronomice în tóte provinciile. Deja pe la anul 1764 se aflau atari societăţi mai în tóte provinciile. Dintre tóte societăţile agronomice cea mai renumită este acea din Lautern. Deja în anul prim al esistenţei ei, Berhard şi Gugenmus au arĕtat cu documente valide, că păscutul ciurḑilor de vite pe câmp este o pedecă mare peutru desvoltarea agronomiei şi recomandă în locul acesta cultura trifoiului, şi ţînerea vitelor în grajd (coşar).

D. Literatura agronomică.

Pe timpnl înfiinţărei societăţilor agronomice s'a simţit lipsa şi a literaturei agronomice. Cele mai vechi gazete (reviste) agronomice sunt:

Gazeta fisico-agronomică de Stuttgart (1755), care s'a continuat sub numele de „Ceva pentru toţi“ 1765, şi Gazeta nóuă reală de Stuttgart;

Braunschweigul „Economul şi económa“ o fóie sĕptĕmânală economico-morală 1775;

Fóia sĕptĕmânală de Karlsruhe la anul 1757.

Contribuiri la şciinţa agronomică din Schleswig-Glücksburg de prepositul Lüders la anul 1758;

Colecţiuni şi observări despre societăţile helveţiene în Berna (1760);

Date despre societatea regéscă mare britannică braunschweigico-lüneburgică, Celle 1765;

Fóia sĕptămânală din Giessen 1767;

Fóia sĕptĕmânală din Hamburg 1769.

Lipsca „Extrapost,“ pentru oraş şi pentru ţéră, face tot ce este de folos cunoscut, 1795.

Ce aici putem vedea, că dela mijlocul secolului XVIII, s'a făcut tot numai ce a fost posibil pentru agronomie, şi resultatele au fost şi sunt îmbucurătóre.

E. Reforma agronomiei.

Schubart nobil de Kleefeld 1734-1787

Cum am vĕḑut mai în sus, nisuinţele şi indemnările au mers de la guvern, asociaţiuni învĕţaţi şi practici în periodul acesta au mers, cum am ḑis întru acolo de a ridica ogorul, şi de a delătura păscutul vitelor cu ciurḑile pe câmp. Spre scopul acesta practicii mai vechi au adus îmbunătăţirea fênaţelor prin aceea, că le sĕmănau cu fel de fel de erburi folositóre, de o parte, de altă parte şi ogorul se folosea sĕmănând plante rădăcinóse, adecă, cari au fructele în pămênt, cum sunt cartofii, dar ca se sĕ pótă face acésta nu mai era ertat a scóte vitele la păşune la câmp, ci acasă în grajd şi hrănite cu nutreţ adunat. Acésta era bună, însĕ boerii şi proprietarii cei mari puţin se interesau de aşa ceva, căci lor le venea mai uşor trimiţindu-'şi vitele pe câmpurile ţĕranilor. Chiar Münchhausen era la îndoélă despre ţinerea vitelor în grajduri, fiind că ele primăvara erau mai sburdalnice, şi fiind-că servitorilor, cari îngrijéu de ele, li se înmulțea lucrul, şi în fine fiind-că începuse a se isprăvi și nutreţul.

Dorinţa de stări mai bune era aci, însĕ pentru esecutarea ei trebuia sĕ păşéscă cineva cu energie, şi cel mai apt bărbat pentru aşa ceva a fost sacsonul I. Ch. Schubart, care cu cuvêntul, cu scrierile şi cu esemplele bune a păşit cu o silinţă de fer pentru reformă.

Ioan Christian Schubart nobil de Kleefeld, (1734—1787) un om, care 'şi-a câştigat prin cultura trifoiului mari merite pentru agronomie, s'a născut în Zeitz la 24 Februarie 1734, a învĕţat meseria tatălui sĕu, pânzăria, apoi a ocupat funcţiunea ca copist și ca secretar în mai multe locuri, a luat parte la rĕsboiul de şépte ani sub generalul Werner, şi mai târḑiu a făcut călĕtorii prin Anglia, Rusia, Hollanda, Germania, Helveţia şi Italia. După căsătoria lui (1769) cumpĕra domeniul cavaleresc Würcwhitz lângă Zeitz şi în anul 1774 încă alte dóuĕ domenii Kraischau, a întrodus cultura nutreţului artificial (sĕmânând trifoiu roşu, luţernă, linte şi altele, a delăturat ţinerea vitelor la câmp, întroducênd ţinerea lor în grajd, şi prin aşa ceva agronomia a primit o mare schimbare). Schubart este un reformator al agronomiei, căci luí i-a succes a aduce pe agronomii din Germania mai pe toţi la cultura trifoiului, şi prin aşa ceva şi vitele au început a sĕ ridica, căci până uu a început el cu reformele lui în Germania, ţĕranii erau dedaţi a sĕmĕna numai bucate în agrii, şi liveḑiile, şi fênaţele erau menite pentru nutreţul vitelor, dar nime nu scia, că şi nutreţul vitelor se póte sĕmăna. Tóte vitele se hrănéu pe câmp sau prin păduri. Ogorul și fênaţele se păsceau cu oi, vitele mai mari păsceau mai mult prin păduri, iar rîmătorii numai pe ogor.

Agrii, partea cea mai mare, erau împărţiţi în trei câmpùri.

1. Ogorul, care se lucra (ara), dar nu se semăna în el nimic, ci buruenele cari cresceau pe ogor, erau hrana vitelor cari păsceau pe el.

2. Câmpul de iarnă, pe care sĕmănau tómna sĕcară şi grâu, şi care după cules da o păşune pentru vite, care se numea miriște.

3. Câmpul de vară, pentru orz şi ovĕs, aici sĕ sĕmăna primăvara, şi câmpul acesta după cules se folosea de ogor, în anul viitor, aşa se perondau câmpurile de tot la trei ani un câmp sĕ folosea ca ogor. Acéstă împărţire se mai folosesce şi acum în multe locuri.

Schubart a întrodus şi cultivarea ogorului, a întrodus cultivarea trifoiului și mai târḑiu a cartofilor, el a căutat a delătura păscutul ciurdelor de vite pe câmp, şi a întrodus ţinerea lor în grajduri.

In nord şi pe la munţi pe timpul acesta sĕ sĕmănau numai grâne. La sistemul acesta s'au ţinut unele fênaţe pentru nutreţ de iarnă pentru vite, ceealaltă parte de pàmênt sĕ folosea pentru bucate, şi acésta o făceau aşa, că vreo-câţiva ani foloséu o parte din câmp pentru bucate, şi ceealaltă parte pentru fênaţe apoi începeau a sĕmăna în ceealaltă parte bucate, şi pe acésta o làsau pentru fênaţe.

(Va urma.)

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [48] 6 – 12

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri
Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen.
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

In curênd începe a patra mare loterie de classe reg. ung. Ea conţine

100,000 şi **50,000**
losuri originale câştiguri în bani

aşadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi prospectul de câştig este enorm de mare.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedézá cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei**. Liste oficióse se espedézá după tragere, planuri stau la disposiţie gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

17 Aprilie a. c.

direct la

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt peste unu şi jumĕtate milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von.................**Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl.................. } **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunile nóstre competente încă nu s'au pronunţat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 35 Sibiiu, Joi 1/13 Aprilie 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Intregirea venitelor preoțesci.

Tocmai acuma este în curgere adunarea datelor în afacerea întregirii venitelor preoțesci, în virtutea articlului de legeXIV. din 1898, care pune în vedere întregirea venitelor preoțesci. Precum se scie, întregirea e condiționată dela cualificațiunea personală a preoților. Actualii preoți cu 8 clase din școlele medii și cu cursul teologic de 3 ani, în cei trei ani următori (1899, 1900 și 1901) pot aspira la întregirea venitelor până la suma de 1200 coróne, și dela 1901 încolo până la suma de 1600 coróne, toți ceialalți însĕ numai la jumĕtatea acelei sume pot aspira.

Nu intrăm acuma în analisa legii, spre a scóte la ivélă părțile ei gravaminale, căci fiind legea acuma sancționată, o astfel de analisă nu ar avé nici un folos practic.

Cine s'a ocupat cu acéstă lege de mare importanță pentru desvoltarea lucrurilor în biserica nóstră, cine a cetit cu atențiune gravaminele bisericei nóstre adresate în mod oficial parlamentului țerei nóstre, acela s'a putut convinge, că biserica și-a apărat cu destulă demnitate punctul seu de vedere, și în privința acésta biserica nóstră — ca în multe alte cestiuni — s'a aflat isolată în lupta contra curentului, care ici colea transpiră și din acéstă lege.

Rĕmâne acuma sĕ se pronunțe sinódele nóstre eparchiale în meritul acestei legi.

Pronunciarea se póte face numai în 2 direcțiuni.

Sau ne folosim acuma de beneficiile legii, așa precum ea le formuléză acuma, și în acel cas cei îndreptățiți se adreséză guvernului pentru întregirea dotațiunii în terminul preclusiv din lege, sau nu ne folosim de acele beneficii, și atunci în terminul fixat nu presentăm cerere pentru întregire.

Dacă până la 16 Iuliu 1899 nu promovăm cerere pentru întregire, în casul acela perdem dreptul de a mai putea reflecta la ajutoriu personal pentru preoțimea nóstră lipsită, și perdem dreptul cât timp va avé valóre acéstă lege.

In direcțiunea acésta legea este facultativă. Se pot adresa cereri pentru întregirea venitului dela preoții cari aspiră la întregire, și cererile se promovéză la ministrul de culte prin respectiva autoritate bisericéscă. Cererea însĕ o póte face și autoritatea bisericéscă, se înțelege în favorul respectivilor preoți din parochíi.

Facultatea e pusă deci în mâna autorității bisericesci, și este bine așa chiar și pentru responsabilitatea cea nespus de mare față cu posteritatea, căci nu este eschis casul ca unul sau altul dintre preoții actuali, din diferite motive, pe cari aici nu le cercăm, sĕ nu facă cererea pentru întregire.

In casul acesta, dacă dreptul de insinuare ar fi legat numai de persóna respectivilor parochi, atunci acestia ușor ar putea prejudeca drepturilor următorilor lor, ar renuncia la drepturi, cari asemene ușor ar putea avea funeste urmări pentru următorii lor.

Dreptul de insinuare însĕ e reservat și autorității bisericesci, care póte judeca mai calm, și trebue sĕ judece mai calm, avênd în vedere interesele generale ale bisericei, cari nu se îngrópă deodată cu cele personale ale cutărui paroch, care dispunênd de ale sale, nu póte periclita cele generale bisericesci.

E timpul ca vederile sĕ se cristaliseze în scurtul timp cât mai avem până la sinódele proxime eparchiale, și presa nóstră are sfânta datorință sĕ se ocupe cu acéstă cestiune și sĕ o tracteze cu demnitatea și seriositatea, ce o reclamă interesul bisericei.

In stadiul de adi al cestiunii, se face tot ce e posibil, fără a prejudeca fie în o direcțiune, fie în alta, și ceea, ce face acuma biserica, nu prejudecă în nici o direcțiune.

La locul prim vor avea sĕ se pronunțe sinódele eparchiale, și consistoriele au sânta datorință de a aduna întreg materialul, a-l grupa după natura sa, și a vení cu propuneri positive, după cum reclamă interesele generale ale bisericei.

Consistoriele eparchiale sunt în posițiune de a cunósce mai bine starea materială a parochiilor, isvórele din cari se adună dotațiunea preoților.

Consistoriele eparchiale sunt în posițiune de a cumpăní întru cât în situațiunea actuală mai putem face apel la poporul nostru, precând alte biserici tocmai din apăsarea poporului nostru și pentru puțina tacsă sidocsială, au făcut armă de proselitism contra bisericei nóstre.

Consistoriele eparchiale sunt chemate sĕ clarifice sinodul, întru cât mijlócele adunate din centru sunt suficiente pentru a asigura o dotațiune cinstită preoțimii și protopresbiterilor, căci starea de adi nu se mai póte tolera.

Dacă votul sinódelor va fi unanim în una sau alta din cele 2 direcțiuni, atunci vom avea un pronuciament al bisericei, și nu va mai fi necesitate de convocarea unui congres național-bisericesc.

Astădi numai atâta.

Biserică „catolică“.

II.

Sĕ ne întórcem iarăși la 16 Iulie 1054.

In anul 1054 s'a desbinat biserica occidentală de cea orientală, și nu precum susțin teologii occidentali, că biserica orientală s'a desbinat de cea occidentală!

Causa principală la desbinarea acésta a fost pe lângă multe alte novațiuni în biserica occidentală :1) *„filioque“* și 2) *primatul episcopului roman.*

Ad. 1. Biserica occidentală a admis violarea simvolului credinței, prin întroducerea lui „filioque“ în încheetura a VIII. a simvolului, că adecă Duchul sfânt purcede dela Tatăl și dela Fiiul.

Simvolul credinței a fost compus de cele dóuĕ sinóde ecumenice din 325 și 381, este întărit și de celelalte sinóde ecumenice, cari amenință totodată cu grea pedépsă pe acela care ar cuteza de a adauge ceva la simvol sau a-l scurta cu ceva!

Acum prin acest unic pas, *biserica occidentală s'a depărtat dela credința bisericei vechi ecumenice,* deci și caracterul credinței bisericei occidentale nu póte fi catolic, asemenea credinței bisericei ecumenice! Titlul „adevĕrat catolic“ se cuvine deci astădi numai bisericei ortodox-catolice sau *bisericei orientale,* care a păstrat, păstréză și învață în curăție și întregitate până adi doctrina bisericei vechi ecumenice.

Ad. 2. Episcopul Romei voiește sĕ aibă primatul autorității și jurisdicțiunii în întréga biserică, adecă sĕ fie capul întregei biserici. Acéstă poftă necreștinéscă a respins-o biserica orientală, căci Iisus a încredințat ocârmuirea visibilă a bisericei sale apostolilor și urmașilor lor, adecă episcopilor, iară ca cap nevisibil al bisericei, rĕmâne pe toți vecii Iisus Christos însuși. Acésta are temeiu în s. scriptură și tradițiune.

Puterea erarchică în fiecare biserică particulară culminéză în episcopul ei; însĕ puterea erarchică a mai multor episcopi nu se póte concentra întru o persónă, în un episcop, ci în mai mulți episcopi la un loc, sau altfel dis, în adunarea respectivilor episcopi. Drept aceea și un episcop póte fi supus numai adunării episcopilor unui sinod.

Sinódele sunt particulare, și universale, adecă ecumenice. Dacă mai multe biserici particulare sunt supuse sinodului particular, apoi tóte bisericile particulare sunt supuse corpului întreg al episcopilor, adecă sinodului ecumenic. Așadară suprema putere spirituală în biserica creștină culminéză în sinodul ecumenic.

Așa ne învață s. scriptură și istoria bisericeascá, și acest adevĕr positiv și nerestturnaver l'au practicat s. apostoli cu prilegiul unei certe iscate în Antiochia relativ la tăíarea împregiur și alte ceremoníi, adunându-să în Sinod la Ierusalim. Cearta iscată a fost delăturată nu prin autoritatea unui apostol, ci prin autoritatea întregului colegiu apostolic. Propunerea apostolului Iacov și nu a ap. Petru, a fost de sinod primită! Au nu s'a supus ap. Petru hotărîrii sinodale?

Papa Romei este, ca fie-care episcop adevĕrat creștin, urmaș al apostolilor, și nu „al lui Petru“, căci mandatul apostolic a fost unul și același pentru toți apostolii, cari au fost de-asemenea întreolaltă! A fi urmaș al lui Matia nu este tot atât de onorific ca a fi urmaș al lui Petru?

Tocmai ceea ce Iisus în trei rênduri a reprobat la apostolii sĕi, acea însușire păgână o susține biserica occidentală! Episcopul roman voește a se înălța peste toți episcopii și a sta mai presus chiar decât sinódele ecumenice!

Asta e a doua causă principală la șisma cea mare în biserica creștină din 16 Iulie 1054.

Care biserică a remas în unitate bisericéscă? Lucrul e fórte clar, că bisericele orientului cu cei patru patriarchi ecumenici!

Cine a părăsit unitatea bisericéscă în 16 Iulie 1054, orientalii sau occidentalii?

Se înțelege de sine, că occidentalii s'au desbinat de Orient și nu Orientul de Occident!

Șismatici deci sunt occidentalii sau romano-cat., și nu orientalii sau ortodocs-catolicii!

Mai departe, cum am dis mai sus, biserica orientală a rĕmas credinciósă credinței bisericei vechi ecumenice, cea occidentală a schimonosit dogma despre purcederea Spiritului sfânt, deci ea este, pe lângă șismatică, și *eretică.*

Ioan Becul, un teolog erudit din secolul 13, dise împĕratului bizantin Michail Paleologul, că e fórte crutător dacă numește biserica latină „șismatică“ și nu eretică.

Biserica occidentală, îmbogățindu-se cu avere luméscă, a căutat cu mijlócele cele mai condamnabile, *a-și supune biserica orientului,* așa mai cu sémă la a. 1274 în Lyon și apoi la sinodul din Ferrara și Florența între anii 1438—1439.

Biserica orientală a suferit mai puțin din partea mohamedanilor decât din partea occidentalilor!

In decursul timpului a succes bisericei occidentale sau latine, de-a abate, prin mijlocirea guvernelor respective, pe mulți credincioși de la biserica ortodocs-catolică.

Care a fost sórtea bisericei ortodocs-catolice între Rutenii din Rusia-Mică, Podolia Volhinia, Rusia-Négră, Rusia-Albă, Litvania și Galiția? Ce activitate a desvoltat între Rutenii de confesiunea ortodocs-catolică de pildă regele polon Sigismund III (1588-1637.) în interesul bisericei latine? Nu domnea în părțile amintite pentru creștinii ortodocși o încvisițiune mai barbară decât cea în Spania contra Jidanilor și Arabilor? S'au unit episcopiile ortodocse din Galiția și anume a Pșemislului în a 1692 și a Leovului în a 1700, fără a fi împinse la acest pas și spre a scăpa ast-fel de prigoniri?

Care a fost sórtea metrop. Atanasiu din Alba-Iulia după unirea sa în a. 1700?

Biserica occidentală se numește astă-di biserica romano-catolică sau latină.

Bisericile particulare, ortodox-catolice, unite cu biserica romano-catolică pórtă numele: „biserică greco-catolică“.

Biserica orientală, care nu a voit sĕ se închine idolului papistaș din Roma, și a rĕmas întru tóte credinciósă bisericei vechi creștine, pórtă numirea: în Ungaria, Dalmația și Bucovina: bis. gr. orientală.

Acéstă numire nu e cea corĕspundĕtóre și adevĕrată, ce se cuvine bisericei nóstre.

Biserica nóstră e unica biserică adevĕrat creștină și trebue sĕ pórte numirea: ***biserica ortodocs-catolică,*** *adecă „drept măritóre de-a tótă lumea“.*

Catolicitatea bisericei orientale cumpenește mai mult decât cea a bisericei occidentale și celei unite!

Biserica occidentală preferă a elasa numele „romano“ și se folosește de cel din urmă, esprimând „biserică... catolică“.

Mulți fiii ai bisericei dreptmăritóre a rĕsăritului cred că întru adevĕr catolică e numai biserica latină sau occidentală. Dilnic se aude frasa: La catolici nu-i ca la noi... etc. Ei bine, suntem noi fiii bisericei ortodocs-catolice în drept sĕ tolerăm atari espresiuni? Dacă fiii biseeicei occidentale sunt catolici, ce suntem noi atunci? póte acatolici, adecă necatolici? (cum ne numește guvernul unguresc óre-cum oficios în legile sale mai nóuĕ despre întregirea salariilor preoților!.. Red. „Tel. R.“)

Papistașii au abusat de credința nóstră, numindu-ne în Austria și Ungaria până nu demult „acatolici“, sau greco-neuniți, până ne-au încuviințat numirea „gr.-or.“

Suum cuique.

Biserica orientală sau gr.-or., este unica biserică creștină adevĕrat catolică. De aceea fiii bisericei trebue sĕ iee acésta la cunoștință și sĕ nu tolereze abusul ce se face în Bucovina, și nu mai puțin și în regatul România, cu numirea „catolic“!

Finesc cu adausul că biserica nóstră fiind cea adevĕrat catolică, fiii bisericei nóstre sĕ se numéscă *ortodocși-catolici.*

Revistă Bisericéscă.

Los von Rom.

Din Viena se telegrafiază:

Deputatul dietal *Kittel*, a trecut Sâmbătă în 8 Apr., cu tótă familia sa, dela religia papistaşă la cea protestantă.

Deputatul *Iro* s'a înştiinţat Luni la antistia cercuală, că iese din legăturile cu biserica apuseană, primind el confesiunea protestantă, iar soţia sa pe cea aşanumită „catolică-veche".

Deputatul *Schönerer* asemenea va face trecerea la protestantism cu tótă familia, cât mai curênd.

Băncile nóstre.

In numĕrul mai nou al seu, „Revista Economică" din Sibiiu, la care lucréză mai ales specialişti în chestii de bănci, financiare, şi a căror judecată este deci, în aceste materii, de apreţiat, — continuându-şi spicuirile asupra adunărilor generale din estan a băncilor române, însoţeşte mai pe fiecare cu câte o mică observare critică. Ţinem sĕ remarcăm şi noi aci unele din ele.

„Ardeleana". Dând samă despre starea institutului de credit şi economíi „Ardeleana" din Orăştie, „Rev. Econ." observă:

„Institutul acesta *continuă a se consolida* din ce în ce mai mult; cu dotaţiunea anului curent de fl. 7900, totalul reservelor va atinge respectabila cifră de peste fl. 144.000; şi va întrece cu circa fl. 17,000 jumĕtatea capitalului social.

„In ce privesce *efectele publice, institutul acesta ocupă* — abstracţiune făcênd de „Albina" — *locul cel dintâiu între tóte institutele nóstre de bani*, căci posede în efecte (inclusive efectele fondului de pensiune) considerabila sumă de peste fl. 80.000. Ceea-ce am dori este, ca pentru completarea interesantelor date statistice, ce institutul acesta publică la finea raportului seu anual, pe viitor sĕ se dee şi un conspect, din care sĕ se vadă că anume în ce efecte sunt plasate reservele".

Despre *„Cassa de păstrare (reuniune) din Sĕlişte"*, scrie:

„Bilanţul acesta este unul dintre cele mai frumóse din câte ni-s'au presentat în anul acesta. Faţă de capitalul social de fl. *13.000*, reservele s'au urcat, în urma dotaţiunilor însemnate, la fl. *29,399.03*, o sumă care întrece cu fl. 3000 şi mai bine duplul capitalului social! In ce privesce „efectele proprii", institutul acesta urméză imediat după „Ardeleana" din Orăştie, căci posede considerabila sumă de fl. 42.640, cu peste fl. 25.000 mai multe decât la finea anului 1897".

Despre *„Crişana"*, societatea de credit şi economíi din *Brad*, scrie:

„Institutul acesta cum se vede, posede în mĕsurá cea mai mare încrederea publicului din părţile acelea, căci pe lângă un capital social de fl. *23.500* şi reserve de *fl. 24,000* (inclusive dotaţiunea anului curent), administréză deposite spre fructificare în sumă de *fl. 231,272.52.* Ar fi numai de dorit şi în interesul bine priceput al acestui institut, ca o bună parte a acestor deposite sĕ se plaseze în efecte publice, uşor realisabile în cas de necesitate.

„Preţul unei părţi fundamentale în valóre nominală de fl. 50., s'a fixat cu fl. 101·86.

„Precum se póte vedé din cele premese, institutul acesta, pe lângă că 'şi dotéză fondul de reservă cu însemnata sumă de fl. 2400, mai jertfesce şi pentru scopuri filantropice-culturale considerabila suma de fl. 2,115 — *adecă aprópe 25°/₀ ale profitului*, putênd servi în privinţa acésta de model tuturor celorlalte bănci ale nóstre!

Etc. Am scos aceste trei rostiri măgulitóre asupra alor trei institute.

Tot cu aceeaşi francheţă „Rev. Ec." face şi observări nefavorabile la unele institute, unde crede a fi descoperit lacune.

Din dieta ungară.

Judicatura Curiei.

Se vesteşte, că ministrul de interne Alesandru Plósz, deja în decursul sĕptĕmânii de faţă va presinta parlamentului proiectul de lege despre *judicatura Curieí în chestiile electorale.*

Ministrul nu va cere esmiterea unei comisii speciale pentru studiarea proiectului, fiind-că el se presintă tot în forma şi textul în care a fost odată primit deja de dietă, şi numai tocmai unele modificări mai mĕrunte s'au mai întreţesut, conform înţelegerii avute cu oposiţia în decursul petractărilor de pace pe timpul obstrucţiei.

Noii paragrafi sunt curat de drept, şi pentru aceea ministrul va cere trimiterea proiectului, care e însoţit de o motivare voluminósă, la comisia juridică, justiţiară, a parlamentului.

Revistă Externă

Papa şi Muntenegru.

Totuşi sunt puterile astea lumene prea fără inimă!

Auḑi d-ta minune! Şi Montenegro e învitat şi va avea representantul seu în congresul de „desarmare", respective de moderare a înarmărilor — numai Papa nu!

Şi câte nu se pot pune la cale la atare întrunire importantă! Despre asta sunt conştíi chiar şi Muntenegrinii. Ei, mari entusiaşti pentru idealurile slave, vor sĕ şi foloséscă prilegiul pentru a duce şi niţică discutie slavă în congres. Fac agitaţie în jurul ideii, ca Slavii din Macedonia, Sêrbia veche şi Herţegovina, sĕ înainteze congresului o rugare, pentru a fi încorporaţi la Muntenegru...

*

De-ale Polonilor.

Preoţimea din Silezia superióră, a înaintat guvernului prusian o rugare cerênd sĕ facă mai mult loc în şcóle pe sama *limbei polone.*

Ministeriul de culte german (dela care multe învaţă şi Ungurii), a respins cererea preoţimii, — ceea-ce e cu atât mai semnificativ, că preoţimea fusese încuragiată în înaintarea cererii sale, de chiar cardinalul Kopp care aproba rugarea.

Sĕ nu fie óre ceva legătură între fapta asta şi între ştirea de mai jos?

*

Cardinal prusiac la M. Sa.

Din Viena se telegrafiază cu data 10 Martie: M. Sa Monarchul a primit în audienţă pe generalul Wilhelm principe de Schaumburg-lippe şi pe cardinalul Kopp.

După informaţia unui ḑiar semioficios, cardinalul Kopp a fost chemat telegrafic sĕ se presinte M. Sale la o audienţă. In ce cauză însĕ? — nu se ştie încă.

*

Congresul păcii.

După ultimele ştiri, în congresul de moderare a înarmărilor, iniţiat de Ţar, se vor desbate numai ideile date în a dóua circulară rusésca, cum şi cele privitóre la ideile din circulara din August 1898. Tot ce ar provoca încordări între state şi ce ar fi contra contractelor existente, se va încungiura. Altfel s'ar face ilusorii deja primii paşi ai încercării.

Fiecare stat va avea un singur vot.

*

Pacea Ţarului.

Pacea şi moderaţiunile Ţarului o caracteriséză de minune ştirea telegrafică din Petersburg dela 10 Martie, că în acésta ḑi a apărut porunca preaînaltă a Ţarului, prin care *ordineză înfiinţarea unui al doilea corp de armată în Caucaz.*

Nici nu un regiment, o brigade, o divisie, ci un *corp* întreg.

NOUTĂŢI

Marile manevre, ḑise şi „manevrele împĕrăteşti", principale, vor avea loc ĕstan în Bohemia şi Carinthia. M. S. Monarchul va fi present pe câmpul de manevre în provinciile cehice, din 31 August până la 4 Septembre. Va locui în castelul din Reichstadt, în apropiere de Leipa. De acolo M. Sa se va reíntórce la Viena, apoi va pleca prin mijlocul lui Septembre la Wilach, spre a vedea şi manevrele carinthiene.

*

Senatul universităţii din Pesta şi duelul. Fiind-că printre tinerii universitari vin fórte des înainte duelurile, că pentru fie-ce lucru sar unul asupra altuia cu sabia, — senatul universităţii reg. ung. din Pesta a ţinut un consiliu, în care a hotărît, că de vreme-ce şi aşa jumetate din tineri sunt soldaţi şi şi forurile civile urmăresc pe duelanţi, — el, senatul, nu va mai pedepsi şi el pe tineri special.

Asta în urma unor arătări ce s'au făcut contra unor duelanţi, cerênd sĕ fie pedepsiţi şi de senatul universitar special.

*

Un căpitan de husari, nebun. O scenă iritantă s'a petrecut Luni la varda principală a Burg-ului vienez. Un căpitan de husari a întrat de-odată pe pórta Burgului ţinênd drept spre vardă. Aci dându-sĕ jos, chemà varda sub arme, cu nişte gesturi iritate.

— Eu sunt împĕratul lumii!, strigà, conduceţi-mĕ la Impĕratul!

Ofiţerul comandant al vărḑii, îl înşelà cu vorba sĕ vie în odaia lui de vardă, unde spunêndu-'i că Impĕratul nu e în Viena ci în Schőnbrunn, şi că îl conduce îndată acolo, îl puse într'o trăsură închisă şi îl conduse în — spitalul garnisónei, unde s'a constatat că nenorocitul e nebun. Se chiamă Ljubomir Krantil, căpitan de regimentul 10 de husari din Nyiregyhaza,

*

Mórte. Ioan Langa înv. şi Raveca Langa n. Briciu, din Şimotelnic, vestesc rudeniilor şi cunoscuţilor lor trecerea din viaţă a iubitei mamă Ana Langa n. Pestean, întêmplată la 23 Martie, în vêrstă de 75 ani, — precum şi încetarea din viaţă a fiiului lor Victor, de 11 luni, întêmplată la 26 Martie.

— Dr. *Absolon Feier*, medic opidan în Hunedóra, a rĕposat în 11 April, la 5 óre séra, după un morb greu de 19 ḑile, lăsând în doliu pe tinĕra-i soţie şi doi copii. Regretatul era abia de 33 ani şi se bucura de mari simpatii la clientela-i fórte numĕrósă. Inmormêntarea i-se face aḑi, Joi la 4 óre p. m. în cimiterul gr.-or. din Brad.

Fie-le ţĕrina uşóră!

*

FOIŢA

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. George Popovici.

Nu de mult a apărut în tipografia diecesană din Caransebeş o frumósă colecţiune de cuvêntări bisericesci, redactate şi ţinute la diferite ocasiuni şi sĕrbători din partea distinsului membru al clerului nostru, dlui Dr. *George Popovici*, protopresbiter al tractului Lugoşului, în eparchia Caransebeşului. Colecţia întrégă care se estinde pe 178 pagini 8⁰ cuprinde 25 predici. Aceste sunt următórele:

1 Cuvêntare ocasională, la serbarea iubileului de 50 de ani a preoţiei Prea Sfinţiei Sale Domnului Episcop Ioan Popasu. 2. Cuvêntare ţinută la chirotonirea mea de protopresbiter 3. Cuvêntare rostită la instalarea mea de protopresbiter 4. Cuvêntare rostită cu ocasiunea întroducerii protopresbiterului Sebastian Olariu în Făget. 5. Cuvêntare rostită la instalarea protopresbiterului Maxim Popovici în Bocşa-Montană. 6. Cuvêntare ţinută la sfinţirea bisericei din Zgribeşti. 7. Cuvêntare rostită la sfinţirea bisericei din Criciova. 8. Cuvêntare la anul nou. 9. Àltă cuvêntare de anul nou. 10. Altă cuvêntare de anul nou. 11. Altă cuvêntare de anul nou. 12. Cuvêntare despre causele decadenţei unui popor. 13. Cuvêntare rostită la serbarea Bunei-Vestiri. 14. Cuvêntare rostită la serbarea hramului s. biserici din Logoj. 15. Cuvêntare ţinută la sfinţirea unui clopot. 16 Cuvêntare pentru dumineca Floriilor. 17. Cuvêntare despre buna-înţelegere. 18. Cuvêntare pentru Dumineca Floriilor. 19. Altă cuvêntare pentru Dumineca Floriilor. 20. Cuvêntare despre nestatornicia lucrurilor omenesci. 21. Cuvêntare pentru Sâmbăta mare diminéţa 22. Cuvêntare despre invierea lui Isus Christos. 23. Cuvêntare pentru ḑiua sfântă a Pascilor. 24. Cuvêntare pentru sft. Rusalii. 25. Cuvêntare ţinută din incidentul întroducerii legilor politice-bisericesci.

Dl Dr. G. Popovici care şi-a făcut studiile la facultatea teologică ortodocsă română din Cernăuţi, şi a servit şi ca profesor de teologie la seminariul din Caransebeş, este un bărbat probat în ale sciinţei teologice. Deci în partea credinţei lucrările d-niei sale ne oferă deplină garanţă de corectitate. Bogatele învĕţături şi nemărginitele sfatuiri şi proveţe, ce se pot deduce din cărţile sfinte, sunt presentate după cerinţele publicului nostru de aḑi şi într'o formă şi limbă plăcută, cari tóte dau autorului lor atributul unui orator gustat şi captivătoriu. Preoţimea nóstră va afla în aceste predici cuvinte şi învĕţături de mare folos pentru sine şi poporenii sĕi.

Cine a cetit aceste cuvêntări şi a fost cu atenţiunea cuvenită la cuprinsul lor atât în ce privesce ideile din ele, cât şi forma în care acele sunt vĕrsate şi presentate, acela va trebuí sĕ-şi formeze convingerea, că colecţia este una din cele mai bune din câte avem, care merită sĕ se afle pe masa fiecărui paroch. O recomandăm deci clerului nostru cu atât mai vêrtos, cu cât predica la noi este din samă afară neglesă, şi poporul este cu atât mai însĕtat după învĕţături şi sfaturi din gura parochului.

Şi nimic nu se presintă mai derogator pentru un preot, ca şi tocmai plângerea poporului, care aştéptă dela paroch şi predică, iar acesta nu le satisface justa cerere. Am avut dăunăḑi ocasiune sĕ aud jalba unei deputaţiuni de ţĕrani, venite de departe, ca sĕ se plângă autorităţii bisericesci contra parochului lor, între altele şi pentru aceea, că nici când nu predică. Sĕ nu ne mirăm dar, şi sĕ nu lamentăm în continu, că scad venitele preoţesci, căci în parte suntem şi noi de vină. Sĕ caute preotul prin purtarea, sfaturile, pregătirile sale, a convinge poporul, că pentru el trăesce şi muncesce, şi atunci şi poporul se va îngriji mai din adins pentru păstorul sĕu înţelept. Altcum va trebui sĕ ajungă poporul la convingerea, că preotul nu merită mai mult decât are, pentru că *„nu este Dueh în gura lui"*.

Intrégă ḑiaristica nóstră a făcut menţiune favorabilă de apariţiunea acestei valoróse colecţiuni. Presentăm cetitorilor vederile alor dóuĕ foi asupra ei.

„Fie-care din aceste cuvêntări este temeinic şi cu multă grije lucrată, expunênd şi tractând materia respectivă din tóte punctele de vedere, ţinênd cont de situaţiunea actuală a bisericei şi a credincioşilor. Prin acéstă actualitate cuvêntările părintelui protopresbiter Dr. G. Popoviciu sunt de o deosebită importanţă şi de o netăgăduită valóre. In timpul nostru, când de lipsă este, ca amvonul bisericei nóstre sĕ lucreze cu tótă puterea la educaţiunea religiósă-morală a credincioşilor, la întărirea şi ridicarea simţului de pietate creştinéscă, de sigur că cartea de predici a părintelui protopresbiter Dr. G. Popovici, va fi bine primită, şi va face bun serviciu preoţilor nostri, iar literatura teologică ort. română, prin aceste cuvêntări s'a înbogăţit cu un op de valóre".

„Biserica şi *Şcóla"*.

„Anunţăm cu plăcere apariţia acestei cărţi valoróse, care este chemată sĕ servéscă spre ajutor clerului ortodocs român la diferite sĕrbători şi ocasiuni solemne. Cartea cuprinde 25 de predici. Din fie-care din aceste predici transpiră o iubire înflăcărată faţă de biserică şi aşeḑămintele nóstre bisericesci, precum şi o erudiţiune înaltă a autorului în sciinţele teologice". *„Patria" din Cernăuţi.*

Recomandând acésta colecţie clerului nostru, notăm şi aceea că se póte procura dela libräria archidiecesană cu preţul de 1 fl 50 cr., plus portul postal de 5 cr.

Deca.

Foc. Ni se scrie din Mogoş-Miclesci; că in nóptea din 16 spre 17 Martie a. c. a ars întreg edificiul şcolar de acolo, cu tóte recuisitele şi mobiliarul ce l'a avut. Din ce s'a escat focul nu sa putut încă constata. Se presupune, că o mână rea ar fi sĕvêrşit acest fapt pĕcătos.

Chestii economice.

Invitare.

In scopul de a pregăti o acţiune de mare importanţă pentru mulţimea economilor nostri, acţiune, care reclamă întrevenirea şi spriginul moral al inteligenţei nóstre, subscrisul comitet central îşi ia voie a convoca pe toţi membrii din loc ai Reuniunei nóstre agricole la conferenţa, ce se va ţiné Sâmbătă în 15 Aprilie n. a. c. la 5 óre d. a. în localul Casinei române de aici (Strada Baier Nr. 1.)

Sibiiu, 12 Aprilie n. 1899.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu.“

Dem. Comşa preş.
Dr. D. P. Barcian v. preş.
Victor Tordăşianu secretar.
Pant. Lucuţa
Dr. Petru Şpan
Dr. Ioan Stroia
Romul Simu
Petru Ciora
Emil Verzar.

Notiţă Literară

Dl *Al. Antemireanu* din Bucuresci ne-a trimis, drept întimpinare la notiţa nóstră literară din Nr. 32, următórea scrisóre:

Domnule Director,

In Nr. dela 22 Martie 1899 al „Telegrafului Român“ găsesc o notiţă privitóre la retragerea mea dela „Flóre-Albastră“, notiţă pe cât de nedréptă, pe atât de întristătóre pentru mine, când mĕ gândesc de unde vine.

E nedréptă şi inexată notiţa întru cât afirmă, cu o deplină siguranţă, fapte care care n'au existat, şi le afirmă în paguba mea. Astfel nu articolul „Literatura populară“ m'a făcut sĕ mĕ retrag şi nici vre-un alt articol al meu; acéstă retragere iarăşi e departe de a fi fost forţată, aşa cum se afirmă în notiţa semnată *Prier*.

M'am retras de la acea revistă, la care patru luni de ḑile am dus eu tot greul, din motive cu totul de alt ordin. Datoria vechilor mei colegi de redacţie era sĕ desmintă insinuaţia dlui Prier; nu cred însĕ sĕ o facă, şi de aceea vĕ scriu rĕndurile acestea. Motivele retragerii fiind prea delicate, nu pot sĕ le arăt; în ori ce cas, nu mi-au fost impuse de nimeni. Dacă acésta nu e adevĕrat, sĕ mĕ desmintă actualii redactori ai revistei.

Notiţa afirmă însĕ cu o uimitóre siguranţă, că vechii mei colegi „s'au înfiorat de felul cum vream sĕ mĕ sinucid ca literat“!. şi „oprindu-mĕ de la asta“, m'am supĕrat şi i-am părăsit!

Sĕ trecem acum la ceea ce m'a întristat mai mult pe mine.

In notiţa dlui Prier se afirmă că eu am avut intenţia sĕ persiflez „*însufleţirea patriotică naţională ce se manifestă în literatură şi în adunări*“...

Adevĕrat? Mĕ înşélă vĕḑul sau despre mine se scrie acésta? Eu persiflez însufleţirea patriotică? Am avut eu de gând vre-odată măcar sĕ fac lucrul acesta?..

Dacă mi-ar fi ḑis un scriitor ovreiu că sunt apologistul ovreismelor, ori un scriitor naturalist că mĕ prăpădesc după arta lui, tot nu m'ar fi mirat atât de mult!.. Dar, pentru numele lui D-ḑeu, după cât reiese din notiţa aceea, autorul ei a urmărit unele din articolele mele....şi, din ceea-ce am scris până acum, 80 la sută din cronicile mele, sunt tóte brodate pe tema ridicării sentimentului naţional... Aici am fost acusat în tóte felurile pentru acésta, şi tocmai un român, ba încă un român din Transilvania, vine sĕ-mi spue că eu persiflez sentimentul patriotic!..

E afară din cale greu pentru mine, cu atât mai vêrtos că mi-s'a făcut deosebită cinste de a mi se reproduce câteva articole dintre cele mai naţionaliste, prin ḑiarele din Transilvania.

Veţi pune însĕ înainte articolul meu din Nr. 22 al revistei „Fl. Alb.“, în care făgăduiam sĕ dovedesc pentru ce a căḑut aici dragostea de folclor. Asemenea şi articolul — tot al meu — „O nouă cursă celebrităţei“..

Póte óre sĕ fie tratat de nepatriot cel care loveşte în gogoşarii naţionali, în fabricanţii de tirade góle şi umflate?

Cum, preferi sĕ ţi-se spună o minciună de cât un *adevĕr?* E mai bine sĕ veḑi alb unde e *negru* şi bogăţie din belşug, unde e *lipsă?*

Mi-a plăcut patriotismul sincer şi chibzuit, nu şovinismul sforăitor, nesincer, de tarabă. Sunt de condamnat pentru acésta?

Persiflez „înflăcărarea patriotică“, sau pe aceia cari o compromit printr'un abus păgubitor?.. Las la aprecierea d-vóstre.

Apoi însémnă „sĕ te sinuciḑi ca literat“ susţinênd că cea mai mare partea colecţiilor nóstre de literatură populară sunt „diformate“ şi „indigeste“, din causa autorilor lor?.. Era bine sĕ spun că tóte colecţiile de poesii, de pildă până şi aceea a ovreiului Caniano, sunt perle nepreţuite?

Cred că e mai bine sĕ spun adevĕrul, un adevĕr care de altminteri e bine recunoscut aici.

Cât priveşte cele ce voiam „sĕ dovedesc“, puţină răbdare n'ar fi stricat, şi e nedrept sĕ acuzi şi sĕ condamni pe cineva înainte de a-l fi ascultat.

In studiul pe care l'-am scris asupra literaturei populare, se va vedea cine persifiéză înflăcărarea patriotică, şi cine doreşte creşterea acestei „înflăcărări“.

Până atunci însĕ nu e nici just, nici logic sĕ se înainteze pe socotéla mea inexactităţi jignitóre.

Sperând că veţi binevoi a publica aceste rênduri, sau cel puţin a rectifica cele cuprinse în notiţa din 22 Martie, vĕ rog. onor. domnule Director, a primi expresia deosebitei mele consideraţiuni.

Bucuresci, 25 Martie 1899.

Al. Antemireanu.

Pentru ca cetitorii sĕ pótă înşişi judeca de i-am făcut dlui Antemireanu nedreptatea acea mare de care ne acuză, reproducem în cele următóre articolul d-sale întreg, reservându-ne a reveni. Iată-l:

„Literatura nóstră populară“.

„Mi-a căḑut mai deună-ḑi în mână un numĕr din revista folcloristică română „*Şeḑătórea*“ tipărită în Fălticeni. Câţi mai sunt cari ştiu că în ţara nóstră apare o fóie pentru folclor şi mai ales câţi sunt acei cari o citesc?

Iată întrebarea pe care mi-am pus-'o vĕḑênd numĕrul „*Şeḑătórei*“, şi de acéstă întrebare s'au legat o întrégă serie de reflecţii asupra literaturei nóstre populare în raport cu publicul cetitor.

E o cestiune de multă însemnătate, cestiunea creaţiilor populare; şi uitarea în care a fost aruncată atât de repede, ne zugrăveşte minunat de bine *nestabilitatea stărilor nóstre pischlogice, a gustului şi a înclinărilor*; tot de odată *dă mult de gândit asupra valórei instrinsece a literaturei populare.*

In adevĕr, sunt câţi-va ani de când folclorul devenise pasiunea generală a publicului. Colecţiile apăreau cu prisos în fie-care an; culegĕtorii de poveşti, poesii şi snóve erau mulţi ca iarba câmpului şi se înmulţeau mereu. Revistele de frunte, în fie-care numĕr aveau câte o bucată sau două — cel puţin — de producţii populare. Se făceau studii peste studii, se ţineau conferinţe asupra literaturei populare... Poesia poporului român era ridicată în slava cerului, basmele lui nu mai puţin...

Şi de odată, ca prin farmec a încetat totul. Folcloriştii noştri s'au lăsat de profesia veche; publicul a uitat şi basme şi poesie; revistele dór la vreme de nevoie mai se milostivesc sĕ publice o poveste sau o poesie populară; de studii şi conferinţe nici nu mai este vorbă.

De ce o atât de repede schimbare? Cărei cauze se datoreşte stingerea acésta subită a entusiasmului de altă dată?... Folcloriştii nu au fost mulţumiţi de primirea pe care le-o făcea publicul?... Publicul sĕ fi fost amăgit în entusiasmul lui? Literatura poporului nostru nu meritase atenţia care i se dăduse de publicul cult?...

Iată întrebări cari sunt de natură sĕ te pue mult pe gânduri. Căci nu trebue trecută atât de repede cu vederea schimbarea acésta bruscă, trecerea de la cel mai cald entusiasm, la cea mai rece indiferenţă.

Pentru a da de rost cauzei care a determinat acéstă aparentă anomalie — sĕ cercetăm puţin împrejurările în care a isbucnit pasiunea folclorului în publicul nostru cult.

In primul rênd vom găsi doui factori determinanţi, ***două talente de sémă: Creangă*** ei ***Ispirescu,*** pe cari putem sĕ îi socotim ca promotórii adevĕraţi dar îndirecţi ai pasiunii folcloristice.

Câtă vreme au trăit şi au scris, mult nu prea s'a ştiut de ei, dar, cum se întêmplă de obiceiu, cu prilejul morţei lor, s'a făcut mare zgomot; li sau făcut panegiricele cele mai strălucite, activitatea lor a fost studiată şi adusă la cunoştinţă tuturor... Larma care se făcuse pe tema colecţiei de poesii populare a lui Vasile Alexandri, se reînoi cu o înḑecită vigóre.

Şi cum se întêmplă în totdeauna, începură sĕ se arate imitatorii, vênătorii de o glorie pe care nu o putuseră câştiga prin alte mijlóce.

Literatura populară începu sĕ fie cercetată mai de aprópe, şi, graţie unui alt factor, despre care vom vorbi numai de cât, ajunse sĕ fie la ordinea ḑilei, sĕ captiveze gustul publicului. Acest alt factor au fost *teoriile sociale* pe care *socialiştii* în deosebi, le aduceau după ţĕrmuri străine.

Se vorbea de a-tot-puternicia poporului, i se idolatrizuu meritele, se vorbea de „inima lui largă“, şi, dacă ar fi fost cu putinţă, s'ar fi propus sĕ i-se ridice şi... o statue, spre a avea unde sĕ se prosterneze adoratorii! Religia maselor, câştiga tot mai mulţi adepţi; viaţa socială a poporului începu sĕ fie cercetată mai de aprópe, şi, drept corolar, deci şi produsele imaginaţiei lui.

Gloria literaturei populare a durat însĕ tot atât de puţin, cât şi epoca de domnie a teoriile social-democrate; fulgerătórea apoplexie care a lovit socialismul la noi, nu îşi găseşte comparaţie de cât în subita stingere în public a dragostei de folclor.

Va sĕ ḑică faima literaturei populare se datora, pe de o parte meritelor individuale desvăluite de Creangă şi Ispirescu, iar pe de alta unei teorii sociale la modă.

O operă literară însĕ, care închide în ea însuşiri cu adevĕrat artistice, trebuea sĕ continue a pasiona spiritele şi a trona de pe înălţimea la care fusese ridicată.

Literatura populară e produsul a mii de generaţii cari s'au perindat în decursul veacurilor, şi ca atare, *dacă poporul care a creat-o* avea însuşirile trebuincióse, dacă avea talent, opera lui putea sĕ capete pecetea desĕvêrşirei, putea sĕ dobândéscă tăria eternă a monumentelor cari îşi rîd de vreme.

Prin urmare, *dacă literatura nóstră populară avea într'ênsa acea nemuritóre scântee de geniu*, trebuia sĕ intereseze tot atât de mult, sĕ trezéscă aceeaşi plăcere imensă, totd'a-una, chiar şi după căderea factorilor cari o făcuseră celebră.

Când o operă *nu are valórea intrinsecă* în care a crezut orbeşte o generaţie, şi când această generaţie a atribuit autorului acelei opere merite pe cari el nu le avea, dreapta judecată nu întârzie sĕ se rĕsbune; *mormêntul uitării va înghiţi odată şi autor şi operă.*

Aşa sĕ fi fost şi cu literatura nóstră populară? Sĕ-'i fi lipsit acele calităţi cari asigură eterna viaţă unei opere de artă?.. Alexandri a ḑis, că „tot românul se naşte poet“; sĕ fie óre adevĕrat tocmai contrariul?

Sĕ ştie în adevĕr, că se află popóre cari dacă nu sunt chiar cu totul lipsite de literatură, dar ceea ce au produs e cu desĕvêrşire nul, ca valóre artistică!

Sĕ fie óre *şi poporul român* din numĕrul *acestor* neamuri urgisite de muse?...

La cestiunea acésta nu trebue sĕ se rĕspundă cu frase góle şi pline de un patriotism rĕu plasat; trebuesc amĕnunţite studii de etnografie, de pischologie şi de critică literară.

Un studiu de felul acesta, cu modestele mele puteri, mi-am propus se-'l fac eu şi cred că în curênd îl voiu da gata. Cei cari se simt mai competenţi, ar trebui sĕ se ocupe şi de cestiunea acésta, care are o însemnătate mai mult de cât mare.

Am vĕḑut începuturi vrednice de laudă în domeniul istoriei; am vĕḑut profesori de universitate căutând şi desvălind adevĕruri, cari nu au fost tocmai măgulitóre pentru mândria nóstră naţională, dar au fost adevăruri — şi adevĕrul înainte de tóte!

De ce nu s'ar face încercări de aceeaşi natură şi în domeniul literaturei populare?... De frase bombastice ne-am săturat; de elogiile streinilor cari nu ne cunosc, aşişderea.

Sĕ revenim însĕ la punctul nostru de plecare.

E în adevĕr inconstentabil că astă-ḑi, literatura nóstră populară, faţă de elementul cult, a căzut în desuetudine. Astă-ḑi dór câţi-va muncitori intelectuali se mai ocupă de folclor, aprópe cu desĕvêrşire ignoraţi de masa mare a cetitorilor. Produsele intelectuale ale poporului nostru par cu totul discreditate, întru cât nu mai au nici o căutare, şi causa nu póte sĕ reside decât în natura intimă a acestor produse.

Fireşte, la acésta au contribuit şi *culegĕtorii* lipsiţi de dibăcia trebuinciósă, *lipsiţi de ori-ce grăunte de talent*, cari au umplut bibliotecile cu *„colecţiile“ lor indigeste.* Dar, *dacă în aceste produse diformate, se afla* sub cenuşa pusă de culegĕtoriul nedibaciu, o *scântee de geniu*, literatura populară ar fi continuat sĕ pasioneze gustul publicului. S'ar fi găsit poeţi şi prozatori cari sĕ se inspire dintr'ênsa, sĕ pue într'o formă măestrită primitivul bloc de marmură.

In afară de splendida poveste *„Departe“* a d-lui Delavrancea şi de *„Fĕt Frumos din lacrimă“* a lui Eminescu, póte nu mai avem nimic în literatura nóstră cultă care sĕ merite admirarea unui om de gust. Ceea ce face însĕ frumuseţea acestor poveşti, ca şi în cele scrise de Creangă şi Ispirescu, e tocmai nota personală a autorilor, adaosul, forma... Părţiie frumóse ale fondului unora dintre aceste poveşti, nu aparţin poporului român; ele sunt comune mai tuturor popórelor Indo-Europene.

In poesie, acelaş lucru: cea mai de cetit colecţie, rĕmâne tot a lui Alexandri, pentru că... a prelucrat'o el!

In cele l'alte, dacă la o mie de versuri archibanale vei găsi dóuă mai bunişóre, origina existenţei acestora e susceptibilă de discuţie, o discuţie, care de alt-fel, ar fi de prisos, întru cât lucrul n'ar merita atât de multă ostenélă!

In tótă literatura nóstră populară, nu se găsesc nici dóuĕ bucăţi de adevĕrată Artă: iată ce cred că am sĕ dovedesc în studiul despre care am pomenit mai sus, şi pentru ce literatura populară a căḑut atât de repede în desconsideraţia ómenilor de gust.

Al. Antemireanu.

Ultime ştiri.

Din România.

Guvernul d-lui D. A. Sturdza a demisionat Marţi după amiaḑi.

Furtuna cea mare ce a ridicat'o la Bucureşti discuţia asupra desvĕlirilor din broşura anonimă despre politica naţională alui Bánffy, l'a măturat de pe înălţimea pe care se afla de patru ani, ca prim-ministru al ţerii.

Demonstraţiile de stradă, de Duminecă, la suprimarea cărora organele chemate a apăra buna ordine, au comis mai multe greşeli, i-au agravat şi mai mult situaţiunea, încât deja Marţi după amiaḑi *dl D. Sturdza a presintat Regelui demisia cabinetului, şi M. S. Regele a primit'o*, rugându-l sĕ conducă încă afacerile până la formarea noului cabinet.

*

O întêmplare dureróśă a emoţionat adênc capitala şi ţara română în ḑiua, şi aşa prea iritată, a abḑicerii dlui Sturdza.

Vechiul bărbat de stat *Lascar Catargiu,* care Luni sara condusese încă şedinţa oposiţiei unite, care hotărise o acţiune de nesfîrşită resistenţă faţă de guvern, — *Marţi după amiaḑi, după primirea ştirii despre demisia dlui Sturdza, a fost atacat de apoplexie şi a murit repentin.* Era în vêrstă de 75 ani, şi avea sĕ ajungă iarăşi ministru-preşedinte.

Partidul conservator a proclamat îndată de preşedinte al seu, în locul rĕposatului, pe *G. Gr. Cantacuzino,* care va forma, împreună cu junimistul *P. Carp,* noul cabinet.

*

Ca ştiri şi versiuni se mai dau următórele:

Indată după retragerea ministeriului, miniştrii demisionaţi, împreună cu mai multe persóne marcante din partidul guvernamental amic d-lui Sturdza, s'au întrunít la dl Stoicescu pentru a redacta şi a subsemna un manifest, pe care vor sĕ-l adreseze ţĕrii.

Fruntaşul liberal Eugeniu Stătescu, primit Marţi în audienţă, ar fi declarat Regelui, că o concentraţiune liberală e de present imposibilă şi un cabinet liberal presidat de alt bărbat politic, decât de domnul Sturdza, n'ar avé şansă de succes.

După altă versiune d-l Stătescu ar fi declarat Regelui, că el ar fi în stare sĕ formeze un guvern de concentranţie liberală, dar cere sĕ i-se dea pentru acésta mână liberă.

D-l Gr. Cantacuzino, proclamatul şef conservator în locul lui Catargiu, ar fi fost însărcinat cu compunerea noului cabinet, numai după ce concentrarea liberală n'ar fi reuşít.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare)

Academia regéscă de sciinţe din Berlin a dat pentru anul 1783 următórele trei întrebări cu un premiu mare:

1. Cari dintre plantele de nutreţ sunt mai bune şi mai hrănitóre, uscate sau verḑi, constee ele în ierburi, frunḑe, rădăcini, etc?

2. Cari dintre ele se pot cultiva mai uşor?

3. Cum trebue sĕmănate, şi cum trebue lucrat pământul?

Schubart le-a rĕspuns pe tóte trei şi a primit premiul de 50 galbini. Suma acésta o folosi Schubart în modul următor:

El făcú un premiu de 25 galbini pentru o economie, care ar fi mai bună ca a lui, iar cu restul de 25 galbini îşi tipări opul sĕu întitulat „Aclamaţiune (cuvênt) cătră toţi tĕranii cari nu se ajung cu nutreţul“, şi o împărţí fără bani la ţĕrani. Acéstă carte află căutare la toţi ţĕranii cu deosebire în Austria. Grabnic crescu numĕrul prietinilor dela ţĕrani până la principe. Ducele Leopold de Anhalt-Dessau a fost cel dintâiu, care introduse sistemul lui Schubart pe domeniile sale. Reformele lui s'au primit în Koburg, Weimar, Altenburg, Gotha, Erfurth, Reuss, Saxonia, Brandenburg, Braunschweig, Hannovera, Hessen, Franconia şi la Rhen, în Silesia, Bohemia şi Austria.

Schubart prin cultivarea trifoiului a pus basă bunei stări a agricultorilor, de aceea la anul 1784 Iosif II. i-a conferit titlul de nobil cu predicatul de Kleefeld. Ducele de Koburg la annl 1784 l'a onorat cu titlul de consiliar intim. Schubart murí la anul 1787 în 17 Aprilie.

In semn de recunoscinţă pentru marile lui merite pe terenul agriculturei agronomii germani au ridicat lui Schubart în Würchwitz un monument plastic.

Periodul XI.

Agronomia raţională.

Thaer, Liebig şi Thünen.

Pentru desvoltarea raţională a agronomiei se disting trei bărbaţi: Thaer, Liebig şi Thünen. Fie-care dintre ei se póte socoti ca punct de mânecare pentru înaintarea agronomiei după o direcţiune sigură. Deşi au trăit aprópe în acelaşi veac, şi fie-care pentru el a făcut o epocă, totuşi direcţiunile cari le ocupau, nu au venit de odată la însĕmnătate. Cu considerare la aceste se deosebesc: Periodul technico-agronomic, periodul scientifico-natural, şi periodul economico-ţĕrănesc. Primul period, al cărui fundator este Thaer, cuprinde mai tótă jumĕtatea secolului nostru. Periodul II, de Liebig întemeiat pe părerile lui Thaer, şi ilustrat cu remediile sciinţelor naturale, acesta cuprinde al treilea cuartal din secolul nostru. Intemeietorul periodului al treilea sau al periodului agronomico-ţĕrănesc este Thünen, un discipul al lui Thaer, şi acesta nu difereşte mult de cele precedente. Periodul acesta cade cu timpul nostru, dar tot mai are lipsă de schimbări.

Ca sĕ putem judeca însĕmnătatea acestor trei reformatori, lăsăm sĕ urmeze pe scurt biografiile lor după renumitul scriitor Dr. W. Lőbe.

1. Albrecht Daniel Thaer 1752—1828.

„Părintele agronomiei raţionale“, s'a născut la Celle în Hannovera la 14 Maiu 1752, unde tatăl sĕu era medic de curte. La şcóla de acolo a învĕţat până la etate de 13 ani, în anul al 16-lea a început a învĕţa latineşte. La anul 1771 în etate de 19 ani a plecat la universitatea Göttingen, şi studià acolo cu succes strălucit medicina, Incă în decursul anului de studiu a făcut praxă în medicină. După terminarea studiilor sĕ aşĕḑa ca medic în oraşul natal, unde în scurt timp îşi câştigà o vaḑă şi un merit însĕmnat. La anul 1778 fu numit medic orăşenesc, în anul 1780 medic de curte şi la anul 1796 fu numit medic de curte la regele din Mare-Britannia. La anul 1784 societatea agronomică din Celle îl primí în sînul ei ca membru. După-ce se căsători la anul 1786 îşi cumpĕrà o grădină, şi agronomia mai fără voie îl atrase la idei agronomice.

(Va urma.)

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă**:

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl.	—.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„	—.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„	—.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„	—.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„	—.20
„ maghiar de P. Gönczy	„	—.14
Ântâia carte de lectură şi învĕţ. de I. Popescu, leg.	„	—.20
„ „ „ **cetire** pentru învĕţarea limbei germane de I. Dorca	„	—.25
Aritmetica pentru începĕtorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„	—.30
„ de P. Dogariu şi I. Dariu, cu numerii dela 1—20, broş. 15 cr.; cu num. dela 1—100, br. 15 cr.; cu num. dela 1—1000, br. 20 cr.; cu num. dela 1—1,000,000 br.	„	—.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„	—.45
„ pentru şcólele poporale, de F. E. Lurz, trad. anul I. şi II., 20 cr. part. a II-a	„	—.35
Atlas, de Kozma Gyula	„	1.—
Bucóvna pentru învĕţătura pruncilor, leg.	„	—.20
Cântările bisericesci, culese şi arangiate de D. Cunţan	„	4.—
Carte de cetire de Z. Boiu partea I., leg. 40 cr. part. II., leg.	„	—.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea	„	1.35
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg. 30 cr. a III-a	„	—.60
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„	—.75
„ „ „ de V. Oniţiu, pentru cl. III gimn., reală, broş. 1 fl., pentru cl. IV. gimn. reală, leg.	„	1.60
„ „ „ maghiară, partea I. de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 70 cr., partea II., broş. 1 fl. leg.	„	1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„	—.15
Catechism bogat leg.	„	—.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„	—.20
„ pentru învĕţămêntul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„	—.20
Charte geografice, aprobate: Ungaria şi Austro-Ungaria, à fl. 5.75, Europa	„	6.—
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„	1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş.	„	1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învĕţătură de I. Popescu, broş.	„	—.10
Confesiunea ortodoxă, de Dr. B. Constantinescu	„	1.20
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„	—.12
„ „ „ de G. Stefănescu, caetul I. 25 cr. II. 25 cr. III.	„	—.35
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„	—.20
Curs complet de corespondenţă comercială, de I. C. Panţu	„	1.60
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea I. broş. 16 cr. leg 20 cr.; partea a II-a broş. 20 cr., leg. 24 cr.; pentru curs. III. broş. 16 cr., leg.	„	—.20
Curs de limba maghiară, de M. Voilean şi P. Bod, partea I., anul II. si III. de şcólă	„	—.25
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„	1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş. 50 cr., partea III. şi IV., broş.	„	—.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr.; II. 25 cr.; III.	„	—.35
Curs practic de economie, de I. Georgescu	„	—.25
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„	—.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„	1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„	1.—
Dicţionariu român-german şi german-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„	3.80
„ maghiar-român de Dr. I. Crişan leg.	„	2.—
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„	2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„	—.20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„	—.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învĕţători, leg.	„	—.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„	—.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
Elemente de geografie comparativă, pentru clasele infer. de S. V. Isopescu, curs. I.	„	—.95
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg.	„	—.20
„ **din teoria musicei**, de A. Sequens, broş.	„	—.50
Exerciţiile gimnastice în şcólele elementare române de Iosif Aron	„	—.15
Eserciţiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpĕdat, broş.	„	—.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş.	„	—.25
Gaspey-Otto-Sauer, Metoda pentru studiul limbilor moderne, conversaţiuni franceze de L. Leist.	„	1.10
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broş.	„	—.25
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„	—.35
„ „ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş. 25 cr., leg.	„	—.30
Geografia pentru şcólele medii de . Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„	1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş. 50 cr., tom. III., broş.	„	1.—
Globuri terestre simple à . . fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30,		10.—
cu meridian à „ 3.15, 5.30, 8.40, 12.60,		21.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„	1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu, curs. practic pentru şcólele secundare, prep. şi priv.	„	1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„	1.—
Gramatica română, pentru şcólele popor. de I. Dariu	„	—.25
„ „ întocmită pentru şcólele secundare de I. Pilţia	„	1.25
„ „ de I. Petran, p. I. Etimologia	„	1.—
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„	—.50
„ „ de I. Mihelţian, pentru cl. II. broş. 10 cr.; cl. III. broş. 16 cr.; cl. IV., broş.	„	—.24
Gramatik der Rumänischen Sprache, de A. Pumnul, prelucrată de S. V. Isopescu	„	—.80
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg.	„	1.20
Higiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„	—.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„	1.—
Introducere în sciinţele naturale, pentru învĕţămêntul secundar de B. Nanian	„	—.75
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş	„	1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„	—.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr.; partea II. broş.	„	—.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„	3.—
„ „ în limba germână	„	1.—
„ **literaturei române**, de I. Lazariciu, broş.	„	1.—
„ **naturei şi fisică**, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **naturală**, de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„	—.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„	—.36
„ **patriei**, de I. Dariu, broş.	„	—.25
„ **patriotică**, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **pedagogiei**, de Dr. Petru Pipoş, broş.	„	2.—
„ **pedagogiei**, de V. Grig. Borgovan	„	1.50
„ **Ungariei**, de Dr. N. op, broş.	„	—.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş.	„	—.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„	—.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş.	„	1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„	1.25
„ „ pentru cl. inferióre de S. V. Isopescu, tom. I. broş 90 cr.; tom. II. broş. 53 cr.; t. III. br.	„	—.73
Le livre des demoiselles, pentru şcólele de fete, de H. Barbieux	„	1.50
Lectură şcolară I. de V. Bumbac	„	1.25
Legendar sau **carte de cetire**, de V. Petri, leg.	„	—.50
„ **maghiar-român**, de N. Putnoky, leg.	„	—.30
Leitfaden der rumänisch und deutschen Convers. Sprache	„	1.—
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„	—.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„	—.40
„ **română**, de V. Oniţiu, broş.	„	—.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„	2.50
Liturgica bisericei ortodoxe, de I. Stefaneli	„	1.—
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„	—.45
Magyar olvasókönyv, de Torkos L. broş.	„	—.50
Manual de aritmetică, pentru gimnasiul inferior de Dr. F. Močnik, tradus de S. V. Isopescu, p. I.	„	1.—
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş.	„	2.—
„ „ gramatica germână, pentru gimnasii, şcóle reale, prep. şi particulari de S. Nestor şi N. Popescu	„	1.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„	1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„	—.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„	—.12
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„	5.—
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„	1.20
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr., tom. II. br.	„	1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„	—.75
Orologion (ciaslov), leg.	„	—.75
Pastorala nóuă, broş.	„	1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„	2.—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„	1.—
Praktische Gramatik der rumänischen Sprache, de I. Cionca	„	1.25
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„	1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„	2.—
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„	—.12
Retorica şi carte de cetire, pentru cl. IV. gimnasială, de Grig. Pletos şi I. Gheţe	„	1.80
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„	—.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„	—.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„	—.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„	—.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi costul transportului.

☛ La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit. ☚

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 36 Sibiiu, Sâmbătă 3/15 Aprilie 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Lascar Catargi.

România jelește mórtea unui mare fiiu al seu.

Marți după amédi un atac de apoplexie a stins viața bĕtrânului bărbat de stat și mare român Lascar Catargi, care a ajuns frumósa etate de 75 ani.

Ca un stejar puternic în un codru cu alți stejari mai tineri, așa sta bĕtrânul în generațiunea actuală, martor viu al succeselor României, martor viu al unei uriașe activități de peste 50 de ani, cari au produs consolidarea actuală a României.

Țéra întrégă jelesce, și pentru câteva momente lumea uită că rĕposatul a fost șeful conservatorilor.

Opoziționali și liberali își plécă cu smerenie capul la cosciugul care cuprinde în sine rĕmășițele pămêntesci ale marelui patriot, și varsă o lacrimă de recunoștință pentru meritele mari ale rĕposatului.

Se răresce pădurea, unul după unul cad stejarii cei puternici, cari au resistat tuturor vijeliilor cumplite.

Una după alta dispar figurile mărețe ale bărbaților, cari au fost fala României, cari în dile grele au sciut aduce jertfe, au sciut documenta cea mai mare abnegațiune, au sciut omorí eul lor, spre a produce unirea și a pune basele pentru înflorirea țerei.

Intre marii boeri ai Moldovei dela divanurile ad hoc, figură marcantă a fost Lascar Catargi. Ca candidat la tronul Moldovei marele patriot a avut abnegațiunea de a renunța.

Pe tronul țerei a ajuns Cuza, sub care s'a făcut și unirea ambelor principate.

In viéța constituțională a României Lascar Catargi a avut rolă importantă până la mórtea sa, care a urmat subit tocmai când în capitala României a erupt o crisă ministerială ce a ținut spiritele în mare agitațiune.

Ca ministru-president în mai multe rênduri, ca consilier al corónei, ca bărbat de stat, ca patriot nefrânt, ca om de partid, rĕposatul a fost model, și viéța lui e carte deschisă din care are sĕ învețe generațiunea viitóre.

Cu inimă caldă a servit el țéra și pe monarchul ei, caracter firm, consilier fidel, el sta în grație mare la Domnitoriul țerei, care nu odată a pus pond pe consiliele marelui patriot.

Istoria va reserva reposatului loc de frunte între marii bărbați ai României, alăturea cu Alexandri, cu Negri, cu Cogălniceanu, cu Rosetti, cu Brătianu va străluci numele patriotului Lascar Catargiu, care s'a mutat și el la cele vecînice lăsând moștenire bogata sa activitate și viéța sa, în care a lucrat pentru mărirea patriei sale.

Ultima lui faptă nemuritóre va fi reservată în istorie, restaurarea păcii în biserica din România, care a fost sguduită prin detronarea metropolitului primat Ghenadie.

Córdele inimei nóstre încă și acum vibréză, când cugetăm la acéstă tristă pagină din istoria contimporană a României.

Și acuma rĕsună duios în urechile nóstre clasica cuvêntare a fericitului Alecsandru Lahovari, care în cuvinte profetice a caracterisat misiunea bisericei nóstre ortodocse române, vedem cu ochii sufletesci pe bĕtrânul Lascar urcând treptele palatului spre a înforma pe rege despre situațiunea bisericei.

După restaurarea păcii în biserică regele a chemat la instalarea noului metropolit pe toți fruntașii neamului, pe toți cari au conlucrat la restaurarea ordinei legale în biserică, pe toți cari au conlucrat, ca rușinosul act al detronării sĕ fie nimicit în contra axiomei: „Quod factum est, infectum fieri nequit".

Intre acesti fruntași la locul prim figura veneratul șef al partidului conservator, marele și desinteresatul patriot Lascar Catargiu.

Caracter de oțel, inimă caldă pentru interesele patriei sale, servitoriu credincios al domnitorulul seu, rĕposatul totdeuna și-a subordinat interesele sale interesului general al țerei și al bisericei.

Dumnedeu sĕ-'l odihnéscă în laturea celor drepți!

Fondul pentru monumentul
lui
Avram Iancu.

(☙) In nrul 115 din 18/30 Octobre 1897 al diarului nostru, luând act de cele publicate în „Bud. Hirl." despre cercetarea pusă la cale contra dlui *T. L. Albini* și soții, pentru banii colectați în scop de a se ridica lui Avram Iancu un monument, — după-ce am reprodus după numita fóie tot nĕcazul lui Tit L. Albini, care nici după mai multe respirii n'a putut dovedi ceea-ce i-se cerea, că banii colectați (atunci 3780 fl. și 320 fr.) i-ar fi depus spre fructificare la vr'un institut din patrie, ci numai că i-ar fi predat spre păstrare dlui *Ioan Slavici* — am dis următórele:

„Noi nici acuma nu credem, că dl Slavici nu va preda banii la destinațiunea lor.

„Suntem de părere însĕ, că fondul pentru monumentul lui Iancu, nu póte fi administrat nici de o persónă privată, nici aici, nici in România.

„Iancu încă întreg fiind, și-a testat tótă averea Asociațiunii, ca unicei instituțiuni naționale.

„Iancu este astădi numai o mărétă figură istorică, un ideal de român patriot și loial.

„Sperăm, că va veni timpul, când și opiniunea publică maghiară va vedea mai limpede, și va saluta tot atât de cu însuflețire și ridicarea unui monument pentru un Avram Iancu, care a fost martirul națiunii sale, al patriei și al dinastiei, precum salută astădi ridicarea celor dece monumente din capitală, cu care i-a mulcomit Maiestatea Sa.

„Până atunci *numai la Asociațiune* se póte administra fondul pentru monumentul lui Iancu.

„Atât dl Fodor și soții, cât și dl Slavici deci, după părerea nóstră numai atunci vor lucra românesce și înțelepțește în acéstă afacere, când vor transpune sumele colectate la Asociațiune ca deposit, spre administrare".

A trecut aprópe un an și jumĕtate până când aceia dela cari a atârnat sórtea dlui Albini au primit sfatul nostru.

După cum suntem informați adecă, dnul Albini a înaintat o rugare la comitetul „Asociațiunei" ca sĕ priméscă în deposit suma colectată pentru monumentul lui Iancu și administrată de el până când o-a predat dlui Slavici, ajunsă mai târdiu ca deposit la Banca Națională a României, care sumă acum ar trece peste 4700 fl.

Suma s'ar afla acum depusă la „Victoria" în Arad.

Comitetul Asociațiunii s'ar fi dechiarat, că primește în deposit acea sumă, și după ce va sosi libelul dela „Victoria", dnul Albini va primi dela „Asociațiune" documentul cu care va putea dovedi la pertractarea finală, că suma colectată este depusă la loc sigur în patrie, și sigur va fi achitat, precum au fost achitați din capul locului domnii Vasiliu Fodor, Grigorie Sima al lui Ión și Aurel Danciu, îndată ce cu libelul de depuneri dela „Detunata" au dovedit acésta, privitor la suma de 263 fl. colectată și administrată de ei.

Dacă dl Slavici făcea acésta atunci când i-am dat noi sfatul, d-nul *Albini* nu gusta calamitățile deținerii preventive de aprópe un an, nici dl *Ioan Moța* de o lună.

Dar acum „quod factum est, infectum fieri nequit", au și d-nialor la activ un martiriu care-l pot mulțămí d-lui Slavici.

După noi se nasce acum întrebarea: ce sĕ se întêmple cu banii colectați pentru un scop, care deocamdată nu se póte realisa, și nu se póte calcula timpul când între împrejurările date s'ar putea realisa?

Este vorbă de un monument întru memoria lui Avram Iancu.

FOIȚA

Cine ce face, lui își face.

Pe care vreme anume, nu pot nici eu spune, dar destul atâta, că trăia odată în Munții-Apuseni, într'un sat aprópe de Roșia, un om bĕtrân-bĕtrân, un moșneag uitat de vreme și de mórte, pe care nimeni nu-l scia de câți ani e, căci toți se treziseră cu el bĕtrân, vêndênd și el la donicuțe mici, și ciubărașe înpestrite frumos cu ferul roșu.

Sâmbăta, când se revarsau zorile, Moș-Vasilie era cel dintâiu în têrgul Roșiei ca sĕ-și vêndă negoțul, iar cu ce-i mai rĕmânea, pleca din casă în casă, pe la gazde, de unde scia el bine că nu ese cu mână gólă, că ci știau toți Românii, că badea Vasile sĕracul, numai de aceea pórtă cu el donicuțele, ca sĕ nu pótă dice nime, că umblă — la cerșit; așa ceva l'ar fi mâhnit din cale afară pe moșul, că dóră el în tinerețe „slugise la împĕratul" peste dece ani de dile, și, după-cum spunea, a fost în bătăi și s'a bătut cu turcii și cu tătarii, și cu alte lighióne ce se rĕscoliseră în contra împĕratului...

Și de atunci încă rĕmăsese se vede o urmă de mândrie în sufletul omului, și ar fi și stiut sĕ fie încă mai altfel ca un domn, dar — sărăcia, mânce-o amarul, de cine se légă, apoi îl ține în cătuși, că nu póte cum ar vrea!...

Sĕrac era badea Vasilie, dar cu sufletul curat, sĕrac în deșertăciuni lumesci, dar bogat în gânduri bune. Și apoi, mĕ rog dumniavóstre, unde trebue mai mare bine pe lume, decât sufletul curat și îndestulirea cu cât ți-a dat Dumnedeu?

Așa era și badea Vasilie, și de aceea nici el nu se gândea mult că ce va mai fi, ci supus sorții sĕ îndestulea cu ce avea, căci știa el bine că: „Nevoia te duce și unde nu ți-i voia!"...

Pe tot locul pe unde umbla, și pe unde era milostivit și pe unde nu, el când eșea pe ușe dicea: „Dómne primește; cine ce face lui își face". Ajunsese de poveste vorba asta a lui, și nu odată s'a întêmplat că l'au întrebat ómenii: „D'apoi bine bade Vasilie, cum socoți Dumneata, că merge vorba aceea: că „Cine ce face, lui își face?"

„Dragii moșului", dicea badea Vasilie bătând cu unghia focul în luleaua mică și veche, voi nu puteți pricepe vorba aceea, pentru că n'ați dat peste atâtea necazuri în lume, peste câte am dat eu, — dar mai trecênd, băgați numai bine de sama, cum merg lucrurile tóte îndreptate de Puterea cea mare, pe care n'o putem noi pricepe, și veți vedea, că: dacă s'a ivit ura și pizma în sufletele vóstre, și dacă mânați de acel indemn ați voit sĕ faceți rĕu cuiva — reul acela se întórce spre voi, spre casa vóstră, spre némul vostru, și iarăși dacă inimile vóstre sunt curate, dacă în gândul vostru nu e sălășluită reutatea, atunci ori-cine ar cerca sĕ vĕ facă vóuă reu, tot spre binele vostru îl va face, iar reul de unde a plecat acolo se va întórce".

„O fi, o fi, bade Vasilie" dicea câte un ficioraș mai tinĕr, —„dar uite, dacă ar merge cineva la lege și m'ar ponosi că eu am vrut sĕ omor pe cineva, și ar duce și mărturii în contra mea, pe mine me bagă frumos în temniță, și me ține cât vrea legea!"

„Fĕtul meu", rĕspundea moșul blând, „și dacă te-ar băga în temniță fără vină, tu în sufletul tĕu ai fi liniștit, știind că n'ai greșit nimic, iar în timpul cât ai suferi, inima ta s'ar curăți de multe alte slăbiciuni care sunt înăscute cu noi, și care numai suferința le póte nimici, — ș'apoi sĕ fii dragul moșului liniștit, că minciuna nici odată nu rĕmâne nedescoperită, ea póte sĕ se așeze ca o frunză sub apă, dar apa iara o scóte la fața, de o vede lumea, și atunci vai și amar de aceia, pe a căror suflet se dovedește că te-au asuprit fără cale, și atunci iarăși „cine ce face, lui își face!"

Și badea Vasilie pleca mai departe, și pe mulți se silea sĕ-i lumineze că: „Cine ce face lui își face!"

Când vedea că unii mai ușuratici îl luau cam în rîs, pleca supĕrat murmurând printre dinți: „Dómne primește; cine ce face lui își face"!.. Dar de mâniat nu se mânia, ci totdeauna fața lui o însenina un zimbet, și chipul lui osos, gârbovit de greutatea anilor, strălucia de credința tare din sufletul lui: „Rîdeți cât vreți voi, clevetiți cât vĕ place, dar „cine ce face, tot lui își face"!

Tot în satul acela trăia și o vĕduvă, fórte bogată și care avea un ficior, pe care îl crescuse pe la școli prin orașe mari, și era voinic de-'ți era mai mare dragul sĕ te uiți la el. Mamă-sa era atât de mândră că-l are, de nu-și mai vedea nainte, și cum sunt unii ómeni, că dacă le dă Dumnedeu de au din ce trăi fără sĕ muncéască, apoi socot, că lor le e slobod sĕ vorbéscă de rĕu pe cei mai sĕraci ca ei, așa era și veduva asta. Avea dela Dumnedeu destul, de ar fi putut trăi încă trei gazde pe lângă ea, dar pentru aceea nici odată nu mângăia pe vre-n sĕrac, sau sĕ facă bine cuiva.

Noi credem că toţi aceia cari au contribuit pentru eternisarea memoriei lui Iancu, între împrejurările actuale pot fi mulţumiţi cu monumentul carele şi l'a făcut însuşi Avram Iancu atunci când şi-a testat averea „Naţiunei române“ representată prin Asociaţiune, din care s'a făcut un fond cu meniţiune culturală, şi din care şi astădi se proved şi spesele de restaurare şi conservare ale casei lui Iancu.

Dacă asta s'ar face sau prin aceea că colectanţii dea-dreptul ar dona sumele colectate fondului Avram Iancu esistent deja la „Asociaţiune“, sau prin aceea că ar provoca pe contribuenţi sĕ ieie o declaraţiune în acest sens, scopul ar fi ajuns, şi din suma colectată s'ar putea asigura nainte de tóte conservarea mormêntului lui Iancu, îngrădirea lui cu un grilaj cinstit, şi dacă este lipsă, procurarea unei cruci mai frumóse, iar restul ar contribui la realisarea scopurilor proprii ale „Fondului Avram Iancu“.

Chestiunca la tótă întêmplarea merită ca cei chiemaţi sĕ o discute.

Revistă Bisericéscă.

Los von Rom.

Noi am accentuat deja de mult, dar mai ales în articlul „*Un semn al timpului*“ din Nr. 29 a. c., că mişcarea de trecere a germanilor papistaşi austrieci la protestantism, nu e o trecere pornită din motive de credinţă, ci cu *fond naţional, politic.*

Mişcarea îşi arată tot mai mult caracterul ei acesta, pentru-ce începe sĕ şi inspire seriόse îngrijiri în cercurile politice austriece.

Am amintit în numĕrul trecut despre chemarea cardinalului *Kopp* în audienţă la M. Sa Monarchul nostru.

Adi suntem în posiţie a da şi esplicaţia pe care i-o fac diare vieneze, acestei audienţe.

Cardinalul Kopp îşi are reşedinţa în Bresslau (în Germania) şi audienţa lui la M. Sa Impĕratul nostru a produs mare sensaţie cu atât mai vîrtos, că cardinalul a fost chemat telegrafic la Viena. La început nu-şi puteau ómenii esplica rostul acestei chemări, dar după aceea s'a ştiricit, că adecă episcopul prusian de Bresslau trece ca om de încredere al Impĕratului Wilhelm şi M. Sa Monarchul nostru, a dorit tare sĕ afle părerea lui asupra trecerilor nemţilor romano-catolici austrieci la protestantism.

A dorit sĕ-i afle părerea (ori prin el sĕ ştiricéscă şi asupra părerii Impĕratului Wilhelm însuşi), cu cât mai ales, cu cât cei-ce fac trecerile sunt toti naţionalişti cari aparţin partidei care urmăreşte ideea alipirii Austriei la Germania.

Atât se ştie deocamdată.

Dar mişcarea se vede că le face gânduri mari cercurilor conducĕtóre austriece, căci guvernul austriac a recurs deja la mijlóce de opresiune faţă de mişcare: prin un ordin secret a oprit strict tuturor oficianţilor de stat, de-a trece dela biserica papistaşe la cea protestantă!

Prea uşor se póte însĕ întêmpla, că chiar prin asta sĕ dea un avênt şi mai mare, sĕ măréscă reacţiunea, în favorul trecerilor.

*

O nouă lovitură bisericii gr.-or. din Bucovina.

Primim dela corespondentul nostru din Cernăuţi următórele:

De ceea-ce ne-am temut n'am scăpat!

Diarul oficios din Viena aduce numirea a *doi Ruteni*, Kozák şi Jeremijczuk, de profesori estraordinari la facultatea teologică.

Indeosebi numirea catechetului Jeremijczuk a produs o indignaţiune generală, căci guvernul in frunte cu preşedintele ţĕrii baron Bourguignou care e tot o apă cu uniatul Stocki, prin ingerenţele sale ilegale în afacerile bisericei ort. din Bucovina, a numit contra voinţei corpului profesoral dela facultatea teologică pe acest individ, fără nici un merit, fără doctorat, şi apoi încă binişor scrintit, spre ruşinea facultăţii, care totdéuna a numĕrat între profesorii sĕi capacităţi de o profundă ştiinţă şi eruditiune.

Numirea acésta este o încălcare directă a legilor, conform cărora candidatul de profesură pe lângă titlul de „Doctor“ mai trebue sĕ-şi câştige cunoscinţe şi pe la universităţi strĕine. Jeremijczuk însĕ este numit şi fără de acestea.

Cei trei candidaţi români de profesură petrec de present la universităţile de prin Erlanga, Breslau şi Atena, pentru ca după ani de dile sĕ devină docenţi, suplenţi şi apoi abia profesori estraordinari, iar Rutenii fără pregătiri se numesc îndată estraordinari.

Inignarea din causa acestor crase ilegalităţi e teribilă în tóte cercurile societăţii. Clerul intreg a luat deja disposiţiuni pentru convocarea unui mare *meeting de protestare*, şi pentru organisarea congresului bisericesc, care tot numai din causa machinaţiunilor guvernului nu s'a constituit încă, cu tóte că statutele deja de ani de dile zac întărite.

Jeremijczuk în cunoştinţa neputinţei sale a cerut dela corpul profesoral un — concediu pe doi ani, spre a mai ceti ceva ca sĕ nu se blameze măcar în conversaţiunea de tóte dilele cu ómeni mai culţi. Corpul profesoral i-a denegat acordarea concediului provocându-'l sĕ-şi încépă în decurs de cel mult o sĕptĕmână, prelegerile. In urma acestora domnul „profesor“ s'a pornit la cerşit sfaturi dela profesori, că ce şi cum sĕ prelégă...

Jerimijczuk mai este cunoscut şi de acolo, că pe timpul petrecerii episcopului Milaş în Cernăuţi, a condus acestuia o deputaţiune, în care erau uniaţii.

C.

*

Sinodul episcopesc sêrbesc.

După cum se telegraféză din Carloveţ, sinodul episcopesc a ţinut la 12 Aprilie o şedinţă presidată de patriarchul.

Sau reslovat tóte afacerile bisericesci dela ordinea dilei.

După cum se vorbesce, Sinodul s'a ocupat şi cu afacerea Zmejanovici aducênd o decisiune, pe care însĕ o păstréză în cel mai mare secret Sĕ pun mari stăruinţe sĕ-'şi retragă acusa contra patriarchului.

Chestia călendariului.

Se ştie că chiar şi printre credincioşii bisericei nóstre se aude ici-colea esprimându sĕ dorinţa, că n'ar fi póte reu de s'ar putea face o unire a călendarelor, respective sĕ se accepteze şi de biserica nóstră drept-credinciósă rĕsăriteană calendarul gregorian. La noi, ce-'i drept, dorinţa asta se întemeiază mai mult pe aceea, că ar fi dór mai înălţător când marile sĕbători sfinte, ar fi serbate în tótă ţéră de tóte popórele *de odată,* nu de apuseni şi protestanţi la un dat, de orientali la altul. Meditând asupra acestui lucru dai însĕ peste motive, pe cari biserica nóstră ortodoxă rĕsăriténă nu le póte trece aşa usor cu vederea de dragul unei forme, şi de aceea va trece încă mult până în privinţa asta sĕ se facă în bisericile orientale vre-o schimbare. Din incidentul Paştilor apusene de ĕstan, un bun ortodocs publică prin diarul Epoca din Bucureşti sub titlul „*Pascile papistaşe*“ următorul articol rostitor în cauză:

„*Quod erat domostradum!..*

„Se ştie ce campanie înverşunată a provocat acum un an un misionar papist în tótă lumea ortodoxă, pentru întroducerea aşa numitului calendar Gregorian în locul celui Julian, încă *în vigóre peste tot Rĕsăritul.*

Cercurile nóstre ştiinţifice, de dragul exactităţii calculelor astronomice, şi altele de presumţiunea civilizaţiei moderne, au ajutat din rĕsputeri acéstă mişcare, cădênd fără voie în cursa propagandei papistaşe ce li se întindea cu o diabolică iscusinţă.

Nu este în intenţiunea nóstră adi, a trata în fond acésta gravă cestiune, rezervându-ne a reveni în curênd cu o expunere istorică şi analitică, pentru deplina edificare a controversei cu care se turbură periodic constiinţele credincioşilor sf. nóstre biserici ortodoxe.

Pentru astădi, ţinem numai a însemna o dovadă peremptorie şi de fapt, a erórei dogmatice, în care cade estimp biserica papală cu tóte derivatele sale, care sĕrbătoresc Pascile după calendarul Gregorian.

Pascile papistaşe au cădut, după stilul nou, Duminecă *2 Aprilie 1899*; *în aceeaşi di era după calendarul ebraic 21 Nisan cu* ***Pasah***, *adecă Pascile — evreiesci.*

Iar comandamentul Sfinţilor Apostoli în acéstă privinţă este categoric şi prin Canonul al VII-lea al Canónelor Apostolice se legiueşte: *Dacă vre'un Episcop, presbiter, ori diacon, sfânta di a Paschăi o va sĕvîrşí odată cu Iudeii, sĕ se catheriséscă!..*

Conciliul I ecumenic de la Niceea, ţinut în veacul al IV, ale cărui hotărîri în privinţa serbărei Paşcilor au fost legiferate şi promulgate de St. Impĕrat Constantin, a ordonat ca Paşcile creştinesci sĕ se serbeze după equinoxul de primă-vară, *nu mai nainte de Judei, nici odată cu dênşii, ci după dênşii.*

Sinodul din Antiohia Siriei, ţinut la anul 341 sub împĕratul Constanţiu, fiiul marelui Constantin, confirmând şi întărind din nou legiuirea asupra Paşcilor a I-lui Sinod, edictéză în potriva nesupuşilor următórea grea pedépsă:

„Toţi cei ce îndrăznesc a dezlega hotărîrea sfântului şi Marelui Conciliu cel adunat în Nicea, în prezenţa Evseviei sale iubitorului de Dumnedeu Impĕratul Constantin pentru sfânta sĕrbătóre cea mântuitóre a Paşcilor, sĕ fie escomunicaţi şi lăpĕdaţi dela biserică, de vor continua a se opune cu iubire de cértă celor bine dogmatisate. Si acésta sĕ fie dis pentru mireni.

„Iar dacă vre-unul dintre proestoşii Bisericei, Episcop, sau Presbiter, sau Diacon, după hotărîrea acésta ar îndrăsni, pentru rezvrătirea popórelor şi turburarea Bisericilor, a se deosebi, şi cu Judeii a sĕvêrşi Paşcile, *pe unul ca acela Sfântul Sinod de acum l'a condamnat a fi strein de Biserică,* ca pe unul ce nu numai lui-şi s'a făcut princinuitor de pĕcat, ci şi pricină de desordine şi rezvrătire multora! Şi nu numai pe unii ca aceştia Sinodul îi catheriseşte de lithurgie, ci şi pe cei ce vor cuteza a fi cu dênşii în comuniune după a lor catherisire. Iară cei caterisiţi sĕ se lipséscă şi de cinstea exterióră, căreia fusese părtaşi, şi după sfântul Canon şi după Dumnedeiasca Preoţie“.

Iată pentru ce Biserica catolică-orthodoxă, cu popórele sale drept credinciόse, n'a putut şi *nu póte admite calendarul Gregorian*; căci, ar trebui sĕ abjure adevĕrata credinţă a Mântuitorului lumei şi sĕ cadă în grea afurisanie edictată de Sfinţii întemeetori ai Bisericei creştine.“

Baba-Novak.

De şcólă, ori de biserică se-şi fi adus aminte vre-o dată, nici poveste! Trăia numai pentru sine, şi aduna numai pentru feciorul ei.

De tóte avea ce dorea acéstă vĕduvă, numai una nu-i plăcea de loc, şi anume aceea, că prea des vorbeau ómenii de badea Vasilie.

Că badea Vasilie spune asta, că badea Vasilie spune ceealaltă, ba într'o di erau adunate nişte femei la clacă de tors lână, şi dintre ele începú una a spune ce a dis badea Vasilie:

„Odată l'am întâlnit“, spunea baba, „şi l'am audit cum spunea că: adevĕrat deşertăciune sunt tóte, şi viaţa acésta este umbră şi vis, şi ori cât de mândre s'ar ţinea gazdele, tot o mână de pămênt se va alege şi din ei, şi că fericirea cea adevĕrată nu stă în pompă şi în traiul boeresc, ci în cuvêntul lui Dumnedeu“... şi câte şi mai câte, dar dintre tóte mai neplăcut era veduvei aceea, că prea de multe ori audea: „Dómne primeşte; cine ce face lui îşi face!“

...Şi bagsama aşa a fost de când a fost lumea, că pĕcatul n'a putut sta lângă curăţenia sufletului, şi nemernicii nu pot suferí pe lângă ei ómenia.

Şi s'a întâmplat odată, că badea Vasilie s'a dus şi el pe la curţile veduvei, căci precum credea el, fiind acolo atâta belşug, se vor milostivi şi vor plătí bine şi lui vre-o donicuţă ce purta pe spate.

Era chiar Duminecă, aşa mai spre dimineţă când a întrat moşul în curtea vĕduvei, dar cum la zărit baba, numai decât a sărit la el cu ocară.

„Cară-te pe unde ai venit, că nu cumperi nimic!“

Bietului bĕtrân aşa se ruşinà, că îi curgeau lacrămi din ochi de ruşine, că nu-i se mai întemplase nicăiri sĕ-'l chiar scóţă afară şi sĕ-'l certe. Pe el care nu făcea nimĕrui nici un rĕu şi care slujise pe Impĕratul şi sĕ se bătuse ca un vitéz cu lighióele streine!

Ii era mult asta dar s'a recules totuşi şi, cam oţerit, cum i-a venit pe buze, a strigat tare: „Dómne primeşte! cine ce face, lui îşi face!“

Veduva a început rîde, şi, muşcându-şi buzele, a dis:

„Acum pentru vorba asta, tot nu te voiu lăsa sĕ mergi ne-miluit dela casa mea“; şi luându-'l cu buna pe moşneag, cumpărà, dela el dóuĕ donicuţe şi le plătí cu cât a cerut, iar pe deasupra îi făgădui un colac frumos, numai sĕ vinĕ după el cam pela amiadi.

Badea Vasile, ca omul bun care iute iértă şi uită — mulţămi lui Dumnedeu şi vĕduvei şi eşi dicênd de nou şi blând: „Dómne primesce, cine ce face lui îşi face“.

Faţa vĕduvei strălucea ca la o zavistea, şi în gândul ei îşi dise: Lasă, că am sĕ te satur eu pe tine de înţelepciune! Nu vei mai tulbura tu mult inima mea cu prostia ta. Şi îndestulită cu ceea-ce şi-a pus în gând, întră în casă.

Pe vremea anumită, adecă pe la amédi sosi moş Vasilie sĕ-'şi iee colacul făgăduit.

Era chiar gata. Un drăguţ de colac cu unt şi óuĕ, rumen şi frumos.

Vĕduva îl dete rîdênd îndestulită, iar bietul moşneag mulţămi dicênd: „Dómne primesce, cine ce face lui îşi face!“ şi plecà în ştirea lui Dumnedeu.

*

In cele mai multe sate din Munţii-Apuseni, casele sunt risipite pe dealuri, şi cu cât e omul mai sĕrac, cu atâta e casa mai aprópe de — vîrful dealului.

Badea Vasilie nu era nici el de cei-ce sĕ fie departe de vîrful dealului şi căscióra lui era în vîrful vîrfului.

Pentru aceea, el şi plecà din sat, „dela vale“ cum dic ei, ca sĕ ajungă de cu vreme acasă, căci slăbiile bĕtrâneţelor nu-l lăsau sĕ méргă tare.

Cu creiţăruşii căpătaţi pe negoţul vêndut, şi-'a mai cumpĕrat bietul cele trebuincióse pe sama căsii, mai un pic de oţet, mai un pic de sare, de făină.

Se tocmai învĕluia diua cu nóptea când moşul ajunse la coliba sa şi abia pusĕ desagii din spate, şi mulţumi lui Dumnedeu că l'a adus acasă sănĕtos, când iacă cineva strigă de afară:

— Acasă eşti bade Vasilie?

— „Acasă“ rĕspunde bĕtrânul eşind sĕ vadă cine e călĕtorul ce se abate pe la coliba lui?

Abia păşi peste prag — şi iute îşi luà căciula depe capul cel cărunţit şi bătut de vijeliile vieţii, dicênd vesel: —

„Viaţă bună domnişorule; dar de unde şi până unde acuma nóptea?!

„Ia uite bade Vasilie, am fost la vênat şi tótă diua am fugit după un blăstămat de iepure şi l'au prins şi cânii şi tot i-am perdut urma ca şi cum l'ar fi înghiţit pămêntul!

— Aoleo Domnişorule! Dómne fi cu noi şi ne păzeşte, acela va fi fost iepure necurat, dic deu! — Bată-l sfânta cruce! — şi dicênd acestea, badea Vasilie îşi făcu cruce.

— Iac'aşa bade Vasilie, a fost iepure ca toţi iepurii, dar isteţ al focului şi de aceea nu-'mi pare rĕu că l'-am scăpat, că e vrednic sĕ trăiască! Dar ştii ce te-aşi ruga eu?

— „Stiu dacă mi-'i spune domnişorule!.“

— „Sĕ faci bine sĕ-mi dai ceva sĕ mânânc, că aşa-'s de flămênd că abia te vĕd

Revistă Externă

Numai din curtuoasie!

Din Haga, aşadar din locul unde mai bine trebue sĕ se ştie cum stau acţiile „Congresului de moderare a înarmărilor“ iniţiat de Ţar, fiindcă acolo se va ţinea şi acolo se fac din greu la pregătiri, se surprinde lumea cu vestea, că acum e lucru sigur, că *Anglia*, *Francia, Statele-Unite* americane şi *Turcia,* numai conditionat şi cu reservele lor, iau parte la Congres!

Reserva Angliei este: că ea nu póte abḑice de înarmările şi sporirile marinei sale, iar a Franciei, că ea nu póte abḑice de torpilórele submarine nimicitóre de corăbii!

In deosebi Francia a declarat, că ea numai din consideraţie şi curtuoasie faţă de Rusia ia peste tot parte la acest Congres!

Asupra Montenegrului se spune că va fi representat în Congres prin representantul Rusiei. Un cuvênt mai puţin de supĕrare a — Papei.

Avis.

Domnii membri ai *clubului municipal român* din comitatul Sibiiu se invită prin acésta la conferenţa clubului, care se va ţinea *Marţi în 6/18 Aprilie a. c. la 5 óre p. m.* în localităţile casinei române din loc. Obiectul conferenţei este programul adunării generale extraordinare a representanţei municipale din comitatul Sibiiu, convocată pe 7/19 Aprilie a. c.

Biroul clubului municipal român:
Ioan de Preda m. p. *Dr. N. Vecerdea* m. p.
preşedinte secretar

NOUTĂȚI

Parastasul pentru odichna sufletului rĕposatului Metropolit Miron, s'a sĕrbat aḑi în biserica parochială din Sibiiu-cetate, pontificând In. Pr. Sfinţia Sa Metropolitul I. Meţianu cu strălucită asistenţă şi participând afară de rudeniile regretatului rĕposat, un numĕros public distins. Vom da raport amĕnunţit.

*

Pentru masa studenţilor români din Braşov au mai întrat trei oferte frumóse, anume dela Direcţiunea institutului de credit şi economii *„Albina“* din Sibiiu *400 fl.*, dela institutul de credit şi economii *„Ardeleana“* din Orăştie *50 fl.*, iar dela *„Casa de păstrare“* din Sĕlişte *60 fl.* Direcţiunea şcólelor esprimă cele mai vii mulţămite pentru aceste frumóse şi nobile daruri, aduse în scopul umanitar urmărit cu masa studenţilor, relevând îndeosebi conclusul „Cassei de păstrare din Sĕlişte“, prin care se asigură anual ajutorul de 60 fl., ca sumă necesară pentru întertenţia unui şcolar la masă.

*

Urmările legilor politic bisericeşti. Neconfesionalitatea cucerescе tot mai mare teren in Ungaria. In comuna Furta, locuită de protestanţi maghiari, au eşit până acum 26 familii din sinul bisericei protestante şi s'au declarat fără de confesiune!

*

Contra tacsei la Porţile-de-fer. Camera comercială şi industrială din Viena a luat unanim hotărîrea, ca faţă de proiectul de taxe vamale cu care guvernul unguresc umblă vrênd sĕ întroducă taxă pe năile trecĕtóre pe acolo, înaintéză ministeriului german de comeciu următórea rugare:

„Guvernul austriac sĕ întrevină cu tótă energia pentru împedecarea îngreunării ce guvernul ungar voeşte sĕ-o întroducă deja acum asupra negoţului pe Dunăre, sĕ împedece acea taxare contrară stipulaţiunilor contractului, şi taxarea navigaţiunii la Porţile de fer numai atunci sĕ o decreteze de admisibilă, când tóte pedecile de navigaţie, ce aḑi există încă, vor fi în sensul contractului înlăturate.

*

Rĕspuns plătit!.. Câte-odată, când îţi e grabă sĕ primeşti o ştire órecare, trimiţi o telegramă cu „rĕspuns plătit“. Cel întrebat are blancheta gata, dată lui de postar, şi îţi póte respunde imediat, fără spese proprii. Dar aceea încă nu s'a mai întêmplat în istoria lumii, ca un împărat sĕ capete o telegramă cu „rĕspuns plătit“, ca, veḑi Dómne, el sĕ n'aibă spese cu rĕspunsul. Şi acest lucru s'a întêmplat ḑilele astea Impĕratului Wilhelm al Germaniei.

O societate din Frankfurt i-a trimis Impĕratului de ḑiua numelui felicitare, cu „rĕspuns plătit“. A rîs şi împĕratul cu multă poftă de acéstă atentă felicitare, şi — luând blancheta gratuită, a dat rĕspuns felicitatorilor din oraşul krenvirştililor!..

*

Mórte. *Ioan Săniuţă,* membru şi secretar al eforiei şcolare române din Braşov, după grele suferinţe şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului, Mercuri în 31 Martie v. 1899, în anul al 64-lea al vieţii sale, după un serviciu de 37 de ani, prestat cu un zel şi cu o conscienţiositate rară şcólelor centrale rom. gr.-or. din Braşov.

Despre acéstă perdere mare, ne înplinim trista datorie, a încunoscinţa pe toţi amicii şi cunoscuţii fericitului adormit.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale defunctului se vor ridica din casa proprie, strada Rochus şi se vor depune spre vecinica odihnă Bisericei Sf. Nicolae din Scheiu, Sâmbătă în cimiterul 3/15 Aprilie 1899 la 3 óre p. m.

Braşov, in 13 Aprilie 1899. *Eforia* şcólelor centrale române g.-or. din Braşov.

Fie-i memoria binecnvêntată!

*

Dela reuniunea de agricultură. Comitetul central al „Reuniunei“ române de agricultură din comitatul Sibiiu invită la întrunirea agricolă, ce se va ţinea Duminecă în 23 Aprilie n. (Dumineca floriilor) în comuna *Topârcea.* Cu acest prilegiu se vor discuta mai multe chestuni de interes economic Sunt invitaţi toţi membrii şi spriginitorii Reuniunei.

= *1000 cireşi* (pădureţi) va împărţi în mod gratuit comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu între membrii Reuniunei, cum şi între conducĕtori pomii. Impărţirea se face Marţi în 18 Aprilie la órele 11 a. m. în grădina seminariului „Andreian“ (Strada Schewis)...

*

Avis învĕţătorilor şi corurilor vocale! Subscrisul aduc la cunoscinţă, că am lucrat de nou *„Liturgia Sfântului Ioan Chrisostom“* pentru cor mixt pe 4 voci, şi deja e tipărită ediţia II.

Liturgia conţine: tóte rĕspunsurile liturgice, mai multe Pricesne, Irmóse, precum şi cântări naţionale, şi e întocmită astfel, ca sĕ se pótă cânta şi numai pe 2 voci: sopran şi alt; sau pe 3 voci de copii (ori fete) avênd a 3-a voce sĕ cânte notele basului, cari nu sunt scrise tare jos; ori pe 3 voci: sopran, alt cu tenor ori bas.

Composiţia e simplă, dar frumósă şi uşóră, şi o póte executa cu succes deplin şi cel mai nou cor.

Preţul unui esemplar e 4 fl. (pentru abonenţi 3 fl.) şi se póte trimite înainte, sau se ridică cu rambursă.

Esemplare legate frumos cu 50 cr. mai mult. — *Nicolae Ştef,*
învĕţător în Arad, (Fejsze utcza, 32.)

Notiţă Literară

Din scrisórea dlui *Al. Antemireanu*, publicată în numĕrul trecut al „Telegrafului“, apare, că mai ales trei lucruri l'au supărat în notiţa literară din Nr. 32 al ḑiarului nostru, anume:

1. Afirmaţia că d-sa ar fi ieşit din redacţia revistei „Flóre-Albastră“ pentru articlul „Literatura nóstră populară“, aparut în nr. 22 al acelei reviste, respective pentru studiul viitor ce promitea a publica contra acelei literaturi;

2. Vorba, că prin studiul respectiv, d-sa voeşte „sĕ sĕ sinucidă ca literat“;

3. Afirmaţiunea că d-sa „persifléză însufleţirea patriotică naţională ce sĕ manifestă în literatură şi adunări“.

Dau un rĕspus, posibil condensat, scrisorii dlui Antemireanu:

ad 1. Că de ce a eşit dl Antemireanu din redacţia „Flórei-Albastre“, scriitorul acelei notiţe, n'aveam de unde şti.

Ştiu însĕ, că cetind articolul d-sale, reprodus în numĕrul trecut, cu prăpăstóséle-'i afirmaţiuni asupra nimicniciei literaturei nóstre populare, deja acest articlu m'a isbit, şi aşteptam cu multă nerăbdare numerii proximi, sĕ vĕd cum îĭ va reuşi autorului saltul mortal, prin care vrea sĕ dovedéscă absoluta lipsă de valórc a acestei literaturi! Vine numĕrul următor, 23, al revistei, şi nu-i în el nimic! Ba, contrar tuturor celorlalţi numeri, nici un articlu semnat de dl Antemireanu! A! Ce sĕ fi cauza? Sigur sĕ va pregătind din greu, că de mare lucru sĕ apucă, îmi ḑiceam. Vine şi numĕrul 24, şi tot nimic! Numai napoi o notiţă, mĕruntă de 3 şire, că dl Antemirean s'a retras dintre colaboratorii revistei. Cetind, notiţa în chip órecum fiiresc am avut deea, că numai pentru acel articlu, respective pentru „studiul“ promis, s'a putut retrage, căci i-sĕ vor fi opus colegii de redacţie vĕḑênd de ce minune de demostraţie vrea sĕ se apuce, prin care fără îndoială va ridica asupra capului seu şi al revistei, o furtună literară. Că acestei bănueli i-am dat o esprimare mai concretă, e un joc de formă. Aşa aş fi făcut eu, aşa m'aş fi împotrivit eu, aşa i-aş fi grăit eu, unui coleg de redacţie, ce ar fi încercat aceea, ce dl Antemireanu promitea că încércă.

Sub forma hotărîtă atribuită altora, era presintată opinia mea în faţa chestiei, şi ţinuta ce eu aş fi observat faţă de colegul nostru în situaţia asta. E o licenţie, un joc de retorică, când pui present în loc de viitor, o licenţie sau joc de formă, când pui ceva afirmativ în locul supoziţiei. Atât.

Ad. 2. Dl Antemireanu întrébă că: „însémnă sĕ te sinuciḑi ca literat susţinênd că cea mai mare parte a colecţiilor nóstre de literatură populară sunt diformate şi indigeste din cauza autorilor lor?

Nu, îi rĕspund, susţinênd acésta, nu însemnéză a te sinucide ca literat, căci asta s'ar putea dovedi, — dar, în ochii mei însémnă a te sinucide ca literat, sau mai corect esprimat: ca cercetător, ca critic literar, ca pretenţiune de a da îndrumări literaţilor, când, după-ce însuţi constaţi că în literatura nóstră populară:

„vom găsi doi factori determinanţi, ***douĕ talente de sémă,*** *Creangă şi Ispirescu“*,

când însuţi accentuezi *„meritele individuale desvălite de Creangă şi Ispirescu“*, doi fruntaşi între colectanţii nostri de literatură poporală,

când constaţi că *„cea mai de cetit colecţie tot alui Alexandri rĕmâne“*, deci recunoşti că avem cel puţin o colecţie valorósă,

când constaţi că avem o *„splendidă* poveste „Departe“... a dlui Delavrencea“, şi pe „Fĕt Frumos din Lacrimă alui Emirescu“, tot aşa de splendid, —

iar apoi după tóte aceste afirmaţii cari constată existenţa de talent şi, fără îndoială, şi „grăuntele de geniu“, vii totuşi şi în acelaşi articlu, afirmi categoric:

„că ni se *dă mult de gândit asupra valórei intrinsece a literaturei poporale*“;

că literatura nóstră populară dacă a trăit şi ea câteva ḑile de glorie, de entusiasm, e *că au ridicat-o socialiştii şi teoriile socialiste(??!!);*

că, de n'ar fi aşa, şi *„dacă poporul care a creat'o, avea talent“*, opera lui nu sĕ scufunda aşa iute;

că dacă *literatura nóstră populară* (sĕ distingem bine: nici nu numai literatura poporană, ci întrégă literatura nóstră *populară* ! Pr.), *avea întrênsa acea nemuritóre schintee de geniu“*, îi mergea mai bine;

că atunci *„când o operă* (ca, adecă, literatura nóstră populară!..), *nu are valóre intrinsecă... mormêntul uitării va înghiţi şi autor şi operă“*;

că în poesia nóstră poporală dacă la o mii e de versuri archibanale, vei găsi şi dóuă mai bunişóre“ — apoi nici alea nu-s a poporului, ci fabricate ale culegĕtorului (celui fără de talent!);

că în *„tótă literatura nóstră populară nu găseşti nici dóuă bucăţi de adeverată artă.!*, şi, în sfîrşit,

că dacă pe alte terenuri, d. e. în istorie, s'au apucat unii profesori de dovedit adevĕruri cari n'au fost măgulitóre pentru mândria nóstră naţională, — *de ce nu s'ar face încercări de aceeaşi natură şi în domeniul literaturei populare?* , —

— sĕ mĕ ierte dl Antemireanu, care par'că prea sĕ încrede în forţa sa de critic şi estetician literar, dar cine într'un singur articlu, póte pune atâtea afirmaţiuni năzdrăvane (ca sĕ nu le ḑic năróde), ce ele de ele sĕ bat, seria primă cu seria a dóua, în capete, acela în ochii mei e deja sinucis ca literat-critic, iar prin studiul promis, sĕ va sinucide de sigur şi în ochii multor altora!

Nu mai stărui asupra superficialităţii cu care dl Antemireanu scutură din mânecă judecata asupra colecţiilor de literatură populară, combinând înflorirea de scurtă durată a literaturii nóstre poporale, cu înflorirea socialismului (??!), si decăderea ei, cu decăderea socialísmului (!!?), şi apoi mai departe nevrênd sĕ ştie nimic (ori póte neştiind nimic), d. e. de colecţia dlor Iarnik-Bârsan dela noi, tipărită cu ajutorul Academiei, nici de colecţia dlui Hodoş, în cari în ele singure, încă ar fi aflat, fie sigur, nu una, ci multe schintei de geniu ale poporului nostru, şi cari şi singure trebuiau se-l oprécsă dela afirmaţia, că n'ar fi nici o schintee de geniu în produsele literare ale poporului nostru.

Căutând dl Ant. cauza decăderii entusiasmului pentru folclor — căci asta vrea s'o afle —trebuia sĕ se opréscă după primele trei alinii ale articlului d-sale, căci deja în alineea a treia a găsit însuşi cauza, când spune că decăderea asta: „zugrăveşte destul de bine *nestabilitatea stărilor nóstre psichologice, a gustului şi a înclinărilor“*... Da. Asta-'i cheia înţelegerii: nestabilitatea înclinărilor şi a gustului! Stabilitate de gust şi însuflêţire, arată publicul care-'l supără pe dl Ant., cel mult pentru luptele politice de partid, în interesul cărora sare chiar şi în faţa... pumpelor cu apă rece, dar pentru alte lucruri, nu prea. Ştiinţe, arte teatru, musică, etc., n'au la Bucureşti cu mult mai bună sórte ca literatura populară. Ar fi însĕ straniu a deduce din asta, că — afară de luptele de partid care pasionéză teribil publicul, încolo tóte celelalte n'au în sine „schinteea de geniu“ recerută la acéstă pasionare...

Nu mai stăruesc, că se prea lungeşte vorba, nici asupra contraḑicerilor isbitóre din articlul dsale, în care odată însuşi constată că avem în literatura nóstră cultă, dar tot populară: ***douĕ bucăţi,*** *splendida poveste „Departe* a dlui Delavrancea şi pe *„Fet frumos din lacrimă* alui Eminescu“, şi totuşi încheie că — în tótă literatura nóstră populară nu avem ***nici douĕ bucăţi*** de artă!“

Aşa discutând, nu credem că dl Antemirénu sĕ fie în stare, sĕ pótă dovedi, prin studiul seu, nimicnicia acestei cu drept cuvênt mult lăudate literaturi.

La negarea că dsa ar fi „persiflând însufleţirea naţională“ — în notiţa următóre.

Prier.

Din România.

Noul cabinet nu s'a format. Sunt dóuĕ versiuni: una că cabinetul va fi tot liberal, concentrat, sub preşedinţia lui Stătescu, care va atrage şi pe disidenţi, dar are mari greutăţi din cauza neînţelegerilor din partid. Altă versiune spune că vin conservatorii la putere în frunte cu Gr. Cantacuzino sau gen. Manu, cu Carp la externe şi Take Ionescu la culte.

Adevĕrul e, că Regele încă nu s'a esprimat, până sĕ înmormêntéză Catargiu. După aceea sĕ va vedea.

---

de fóme. — O bucăţică de pâne cât de uscată, ţi-oiu rĕsplăti înḑĕcit.

Şi tinerul se aşeḑă pe iarba din naintea colibei, iar badea Vasilie grăbi la desagi, şi scoţênd din el colacul primit dela vĕduvă, îl dede voinicului ḑicênd:

„Iacă domnişorule! Poţi sĕ mânânci din el cu drag, că chiar dela mama dumnitale l'am căpătat!“ Auḑind tinerul acésta şi vĕḑênd colacul cel frumos, se puse voios la ospeţ şi, flămênd cum era, în câteva clipite îmbucà cea din urmă fălie din colac, apoi după ce mulţămi bĕtrânului, îi pofti nópte bună, şi plecá.

Pe drum cătră casă, nu ştiu cum i-se păru tinĕrului, ca şi cum tot trupul i-ar arde, şi mai ales în stomac i-se părea că are foc nu altă! Dar nu luà el samă de asta, ci grăbi la un isvor ce'l ştia pe aci pe aprópe, creḑênd că de sete îi vine aşa.

Dar ce se veḑi? după ce a beut apa, a început a-i fi şi mai reu! Aci ardea, aci tremura de frig! Capul îi era greu, piciórele îi slăbeau că abia îl mai ţineau. Tremura în tot trupul, şi legănându-se ca omul beat, abia a putut merge până acasă.

Ajuns în casă numai de cât strigà sĕ'l culce.

Toţi din casă erau spăriaţi, că óre ce va fi cu domnişorul, de e galbin ca céra, şi cu buzele vinete ca pruna? Mai tare se văeta vĕduva mama lui, şi punêndu-se pe patul iubitului seu fiu, începu a-l întreba unde a fost, şi ce a făcut?

Cu graiu slab, şi mai stîns de durere, spuse înfrântul tiner, că n'a fost decât la badea Vasilie, dela care a cerut sĕ-i dee ceva se mânce şi bĕtrânul i-a dat colacul pe care îl primise dela mamă-sa.

La auḑul acestor cuvinte, vĕduva zbierà ca muşcată de şarpe, şi plângênd îşi smulgea pĕrul, aiurind ca o nebună:

„Vai ticălósă de mine! Vai nenorocita de mine! M'a bătut Dumneḑeu! O, Dómne, Dómne! Eu am voit sĕ otrăvesc pe bĕtrânul, şi i-am pus otravă în colac, şi iacă mi-am otrăvit copilul meu! Vai de mine, vai de mine!“

Şi pe când se văeta şi se bătea cu capul de păreţi, copilul ei adormise pe vecie, lăsând în lume o mamă ce-'şi rupea hainele de durere şi se ruga lui Dumneḑeu sĕ-'i iee şi ei ḑilele astea de cumplite mustrări şi păreri de rĕu şi dureri în suflet!..

Maria Cioban.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducțiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare)

Se ocupa mult cu variațiunile de garófe și auricule. Din florar deveni grădinar, și din grădinar un harnic agricultor“.

Cu timpul își cumpĕrase atâta pământ pănă își făcuse la 120 pogóne. (jugăre)

Fiindcă pe moșia lui nu se aflau edificiile necesare pentru agronomie, ’și-le-a edificat el după regulele vestitului roman Cato, care ḑice: „Făți edificiile tale așa, ca sĕ nu aibă moșia lipsă de localuri, și localurile sĕ nu ducă lipsă de moșie.“

Thaer a devenit un agricultor renumit, adese-ori îl vedeai ținênd de córnele plugului. Nisuința lui a fost de a determina valórea și însĕmnătatea agriculturei, ca cel mai sigur isvor de traiu al ómenilor. El ḑice, că nu esistă un mijloc de traiu mai sigur și mai înteresant decât agricultura, esistința și bunăstarea nóstră atârnă cu totul dela agricultură. El prin esperiență a ajuns la aceea, că pămêntul dacă se cultivă în continuu, nu se sĕrăcește, numai atunci când îl sameni în continuu cu aceleași bucate, de aceea acela care schimbă în continuu bucatele nu trebue sĕ-’și opréscă nici un pămênt pentru ogor. Thaer între altele ḑice: Agricultorul, care își samĕnă totul, de ce are trebuință, este un croitor care își face el însuși tóte vestmintele“. El purta contabilitate în regulă despre agricultură, în tóta séra își însĕmna ce a lucrat preste ḑi, și ce are sĕ lucre în ḑiua viitóre. El ḑice că cine vrea sĕ instrueze tineri în agronomie, își câștigă numai ură, dacă nu’i învață cum au sĕ pórte contabilitatea.

Fiind-că se întêmpla de veneau adese-ori ómeni tineri în Celle, ca sĕ iee cunoscință în privințe agriculturei de la Thaer, se află îndemnat a înființa o școlă agronomică la anul 1802, la care îi ajută amicul sĕu farmacistul Einhof ca instructor de fisică, chemie, și botanică. Esplicările, cari le făcea însuși Thaer, l’a adus la ideea de a eda o carte instructivă pentru agronomie sub titula: „Basa agriculturei raționale“. Cartea acésta s’a tradus mai în tóte limbile europene.

In anul 1802 Francesii au ocupat Hannovera, și Thaer a fost silit sĕ fugă de acolo. A venit în Prusia, unde ’i-s’au dat 400 jugăre în Wolup pe lângă o arêndă mică. A fost numit membru al academiei de sciințe și consiliar intim. Thaer nu ținu mult moșia dela Wolup, căci își cumpĕră domeniul cavaleresc Mőglin în cercul Arnimei de sus. Acésta moșie îi plăcu tare lui Thaer și în 30 Iunie 1804 ajunse proprietar preste ea; după ce și’a făcut primele pregătiri, s’a reîntors în Celle, unde la ḑiua de Sf. Mihail aceluiași an s’a închis școla agronomică de acolo, care a fost cea dintâiu în Germania.

Acum se începe partea a dóua din activitatea lui Thaer, el părăsi la anul 1804, Celle și merse însoțit de Einhof în Möglin spre a sĕ consacra, cum ḑise el, cu totul serviciului Cerei (Ceres, ḑeița agriculturei).

La început avu el sĕ lupte aici cu tot felul de pedeci, pe cari el cu paciența și cu chipzuința lui a sciut sĕ le învingă. Deja preparativele de rĕsboiu din anul 1806 și recrutarea ómenilor, precum și adunarea cailor i-au ruinat în un mod însĕmnat bunele lui porneli; totu-și mai mult ca tóte a fost avisul despre lupta cea nenorocósă de la Iena. Institutul agronomic dela Mőglin, cel dintâiu institut superior de agronomie din Prusia, s’a deschis pe la mijlocul lui Octomvrie din anul 1806, însĕ dintre 21 elevi înscriși, numai trei au venit, la cari s’au mai asociat până în primăvara anului 1807 încă cinci. Thaer perdu prin mórte în anul acesta pe conlucrătorii lui cei mai activi pe Einhof și pe Crome.

(Va urma.)

Mătase crudă. Bast
fl. 8.65

până la **fl. 42.75** pt. stofă de o rochie întrégă — Tussors și Shantung-Pongees — precum și **„mătase Henneberg“** négră albă și colorată dela **45 cr.** până la fl. **14 65** de metru,— în cele mai moderne țeseturi, colori și dessinuri.

Particularilor *liberă de porto și vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricile de mătase G. Henneberg *lif. de curte ces si reg.* **Zűrich.** [47] 2

P. T. Dómne!

Prin acésta am onóre a Vĕ aduce la cunoștință, că m’am întors din călătoria mea la Viena cu **o alegere bogată** din cele mai moderne noutăți și Vĕ rog cu tot respectul a mĕ onora cât mai des cu visitele D-Vóstre.

Cu tótă stima:

Henriette Frank
modistă [50] 2—3
Strada Măcelarilor Nr 5.

Câștigul cel mai mare
în casul cel mai favorabil [48] 7–12

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câștiguri
☞ Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen.
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,00

In curênd începe a patra mare loterie de classe reg. ung. Ea conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de câștig este enorm de mare.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

24 Aprilie a. c.

direct la

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt peste unu și jumĕtate milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta părțile stricate și defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății) precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grétă, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului (țițelor) femeesci, la întărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50** ani probată

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos și curat și este un remediu de casa poporal probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei. [50] 25—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☞ asemenea tóte părțile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☜

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger**, Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler**, **K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului **B. FRAGNER,** farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre intregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunile nóstre competente încă nu s’au pronunțat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 36 Sibiiu, Marţi, 6/18 Aprilie 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strèinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Monument
lui
ANDREIU ŞAGUNA.

(⚘)Este cunoscută înaintea onoratului nostru public cetitoriu chestiunea colectei pentru monumentul fericitului Şaguna, ordinată din partea consistorului archidiecesan în urma îndrumărilor primite dela măritul congres naţional-bisericesc. Intocmai ca la noi s'a dispus colecta şi în eparchiele sufragane.

Deşi anul espirat nu era tocmai potrivit pentru asemenea colecte din causa slabelor recolte în cele mai multe părţi, totuşi colectarea a decurs cu un resultat mulţumitor, mai ales acolo unde preotul şi inteligenţa comunelor au fost la înălţimea reclamată de importanţa chestiunii. Din mai multe locuri au incurs sume frumuşele, iar centrul metropoliei — Sibiiul — a stat cu drept cuvênt în fruntea tuturor, ridicându-se suma colectată la aprópe 2000 fl.

In cele mai multe locuri a decurs colecta neîmpedecată. Organele esecutive — atât consistoriele, cât şi organele din comunele bisericesci, îşi basau purcederea lor pe dispoşiţiile statutului organic privitóre la acest obiect. Şi anume pe punctul VIII al dispoşiţiunilor generale, care este de cuprinsul următor:

„Susatinsele părţi organice ale metropoliei (parochiile, protopresbiteratele, mănăstirile şi eparchiile) se vor îngriji de timpuriu de mijlócele intelectuale şi *materiale*, cari se cer pentru ajungerea scopurilor bisericesci, şcolare şi fundaţionale; şi încât nu li-ar succede a acoperi cheltuelile recerute nici în urma colectelor făcute în şi afară de metropolie, întru atâta vor recurge la stat pentru ajutoriu."

Iar al doilea loc privitoriu la îndreptăţirea bisericei nóstre pentru colecte este §-ul 96, care între agendele sinódelor eparchiale la punctul 11 numĕră şi:

„Escrierea de colecte pentru scopuri bisericesci, şcolare, fundaţionale şi filantropice."

Basaţi pe aceste dispoşiţiuni, Consistoriile nóstre s'au creḑut în drept a esecuta conclusul congresual privitor la colecta numită, fără a ţinea cont de ordinul minstrului de interne Nr. 35100/897 privitor la colecte.

Dar din întrégă provincia metropolitană s'a aflat un singur comitat, anume cel al Hunedórei, cu peste 90% de Români, unde organele administrative au oprit colecta, au confişcat listele de colectare împreună cu sumele incurse şi pe colectanţi i-au pedepsit cu amende de bani, eventual cu închisóre.

In urma acestora consistoriul archidiecesan s'a vĕḑut indemnat a face o representaţiune cătră înaltul ministeriu de interne, căutând a lămurí chestiunea şi a susţinea punctul seu de vedere, şi noi credem că Consistoriul a purces corect, când a susţinut acésta, pentrucă o biserică are sĕ lucre la ajungerea scopurilor sale nu întru atâta prin mijlóce materiale, cât mai ales prin mijlóce morale, şi a'-şi arăta biserica recunoscinţa sa pentru un glorios şi binemeritat archiereu şi plin de vrednicie atât pentru biserică cât şi faţă de patrie, este un mijloc per eminenţiam de caracter moral, deci şi bisericesc. Motorul, îndemnul, este moral, numai sĕ manifestă în jertfe materiale.

Afară de aceea întrégă colecta avea sĕ se facă numai în mijlocul credincioşilor unei biserici autonome, deci strict în cadrul cercului sĕu de activitate.

Resultatul representanţiunii consistoriale este cuprins în respunsul înaltului guvern, care îl reproducem întreg pentru însĕmnătatea cauzei despre care se tractéză.

Nr. 34·782.

Consistoriului greco oriental român archidiecesan din Transilvania. Cu privire la representaţiunea dela 8 Februariu a. c. Nr. 728 încunosciinţez consistoriul, că pe basa punctului VIII din dispoşiţiile generale ale statutului organic sancţionat de Maestatea Sa la 28 Maiu 1869, precum şi pe basa §-ului 96, punctul 11, biserica gr.-or. română *are dreptul* a mijlocí (eszközölni) *în şi afară de metropolie*, la ordinul sinodului eparchial, colecte de bani pentru ajungerea de scopuri bisericesci, şcolare şi fundaţionale, precum şi filantropice (emberbaráti); dar pentru alte scopuri nu are îndreptăţire la colectare de daruri şi milă în cercul seu de activitate şi înainte de mijlocirea ei este a se cere concesiune de aici în înţelesul ordinului din 1897 Nr. 35100.

Prin urmare numai pe basa concesiunii dela ministrul de interne se póte mijloci colecta pentru monumentul fericitului archiepiscop Şaguna pe teritoriul mai multor comitate.

Dar fiind că nu pot avea escepţiune contra aceea, ca consistoriul archidiecesan sĕ eterniseze memoria fostului seu archiepiscop şi metropolit prin monument ridicat din suma colectată între credincioşii de pe teritorul *metropoliei*, iau ulterior spre scire însciinţarea Consistorului referitóre la colectă, şi în conformitate cu acésta, cu ordinul de datul şi Nrul present, am provocat totodată pe vicecomitele comitatului Hunedórei, sĕ dispună că sĕ nu fie împedecate pe teritoriul comitatului colectele pentru monumentul fericitului Şaguna, sĕ se restitue organelor bis. încredinţate cu colectarea, înmediat listele de colectare şi sumele confiscate, şi sĕ se ridice din valóre sentenţele aduse în causa trangresiunii pentru colecta fără concesiunea forului autorităţii civile.

Budapesta, 3 Aprile, 1899.

Szén
secret. de stat.

Din acéstă resoluţiune este evident, că guvernul recunósce până la un punct dreptul bisericei gr.-or. române, de a face *în şi afară de metropolie* celecte pentru scopuri *bisericesci, şcolare, fundaţionale*, şi chiar *filantropice*; dar în scopul eternisării memoriei unui bărbat de valóre pe terenul bisericesc se recere încuviinţarea prealabilă a ministerului de interne.

Deşi se face acésta restricţiune, totusi aflăm, că din actul ministerial transpiră destulă bunăvoinţă faţă de scopul indicat, deci cu mulţumire luăm act despre el, vestind şi pe acéstă cale organele nóstre competente spre scire şi orientare întru continuarea paşilor întrerupţi.

Acolo unde deci esecutarea ordinului consistorial a fost sistată, se póte reîncepe firul lucrărilor, punêndu se în cerculaţiune cólele de colectare, alegêndu-se firesce momentul potrivit după referinţele locale pentru cât mai buna reuşire a lucrului.

Nu putem retăcea la acest loc nici aceea, că din listele deja întrate este evidentă o împregiurare şi anume: Unde preotul a fost la culmea chiemării sale, acolo resultatul s'a arĕtat mulţămitor; iar alţii au cuprins şi acésta afacere cu superficialitatea, care-i caracteriséză, şi ce au făcut, au făcut numai *„ut aliquid fecisse videatur"*. — Au esecutat numai în parte ordinul, de aceea s'au luat mĕsuri pentru completarea lucrului.

Cea mai mare surprindere ne-a fost însĕ dată în împrejurarea, că din listele esaminate, spre marea nóstră mirare, adeseori n'am aflat numele aceluia, care trebuia se stee la primul loc, adecă *a preotului*.

Au strălucit cu absentarea lor din şirul celorlalţi contribuenţi chiar şi preoţi din tractul Sibiiului; unii din comune cu venite frumóse, iar alţii, cari des s'au împărtăşit cu ajutórele materiale din partea consistorului. Ne-am însemnat numele mai multora, dar le retăcem deocamdată, în speranţă că vor suplini ulterior întrelăsarea lor, ceea-ce şi de astădată le-o punem la inimă, şi acésta cu atât mai vêrtos, cu cât încă nu-i târḑiu şi nu este definitiv decis, dacă din banii incurşi se va ridica o statuă — de altcum lucru neobicinuit în biserica ortodocsă pentru archierei — ori se va crea un monument *aere peraeniu*, o institutiune culturală, a cărei lipsă se va constata, atunci când idea va lua trup.

FOIŢA

Intre secole.

Se duce secolul de-acuma,
Bĕtrân cu faţa 'ngrijorată;
Colo.. copil cu faţa blândă,
Cel viitor zimbind s'arată;

Cu plete lungi muiate 'n aur,
Cu ochi senini ca dóuĕ astre, —
In mâna dréptă falnic pórtă
Cununi de lauri Ţerei nóstre!..

Lumină 'n urma lui se 'ntinde
Şi 'n calea-i mândră flori rĕsar,
Ce par, sub róuă, 'mpodobite
Cu salbe de mărgăritar.

In drum 'l-întrébă vechiul secol,
A cărui cale-i vecînicia:
— *„Ce duci acolo?"*
El rĕspunde:
— *„Duc fericire 'n România"!*

Maria Popescu.

Din ţara iernii de veci.

— *Călĕtoria lui Nansen la Grönlanda* —

După *„T. L."*, de *Dr. P. Opriţa.*

(Urmare.)

Călĕtoria pe mare se termină.

—Debarcarea. — Balto se prea încrede. — Privire înlăuntrul Grönlandei şi icóna ei înfiorătóre. — Apă de beut. —

In fine, cam pe la mijlocul lui August ajunseră pe un astfel de loc al ţermurelui, unde se deciseră sĕ părăsécă planul de a mai înainta spre nord şi sĕ'şi încépă scopul adevĕrat al călĕtoriei, adecă sĕ percurgă lăuntrul necunoscut al Grönlandei pe sănii pedale şi sĕ străbată până la colonia Godthaab, unde locuesc şi europeni cari se află pe ţermurul apusean, şi după calcularea lui Nansen, trebuia sĕ zacă faţă în faţă cu punctul lor. Acest drum sperau sè-l termine în 5—6 sĕptămêni.

Au debarcat pe ţermure, 'şi-au ridicat şatră şi s'au pregătit de drumul cel mare. Ţinutul acesta era destul de prietinos. De-a-lungul ţermurelui pe un teritor estins, nu era nici ghiaţă, nici zăpadă, ci numai musciu gros strălucea pretutindeni, aşa că Balto devenise prea încreḑut. Credea, că deja a trecut peste ori-ce primejdie. Şi cum sĕ nu, când terenul i-s'a părut cam ca al iubitei sale patrie, unde odinióră păscea cete de taranḑi! Increderea în sine a lui Balto a mers aşa departe, încât dete tovarĕşului sĕu Raona chiar şi Testamentul cel nou, ca sĕ'l păzéscă căci lui nu-'i mai trebuesce.

Balto adecă luase cu sine un Testament nou în limba laponă. Pe drum îndată ce sosia la cutare loc mai primejdios, numai decât apuca cartea sfântă şi cetea din ea cu mare evlavie. Se pregătea, cum ḑicea el, de mórte. Iar acum fiind-că credea, că a trecut preste ori ce primejdie, el scăḑuse şi în evlavie şi cărticica i-se părea prea grea. Dar i-s'a spus că numai după acésta urméză încă ce n'a urmat!, deci va fi bine dacă nu se va încrede prea tare. Balto s'a supărat niţel, dar iar a luat la sine cărticica cea sfântă şi a încetat de a mai înjura.

Se suiră apoi pe o ridicătură şi priviră în lăuntrul necunoscut al Grönlandei, asupra regiunei, preste care trebuiau sĕ călĕtoréscă ca sĕ pótă ajunge la ţermul apusean. Tabloul, ce li s'a deschis n'a fost prea încântător. Li-a apărut o câmpie, ce se părea gigantică, nemărginită. Câmpia era acoperită numai cu ghiaţă ninsă şi nicăeri pe ea nu s'a vĕḑut nici chiar o stâncă pleşuvă, nici urmă de vre-o viaţă. Aşa li s'a părut că regiunea se ridică treptat spre apus. Tot asemenea crescea într'una şi frigul. De acolo sufla un aer deosebit de aspru către ţermuri mai blânḑi. O adevĕrată ţară a morţii se părea a fi acel pustiu.

Suprafaţa lui nu se părea a fi plană ci undulósă. Ridicături de ghiaţă strătăiate de crepături mai mici şi mai mari. Pentru patinat nu promitea nici decum a fi un drum plăcut şi comod.

Nansen cu un tovarĕş al sĕu plecară sĕ cerceteze teritoriul gheţos sĕ descopere firea lui, şi dacă se póte, sĕ caute o cale, pe care sĕ pótă pleca cu saniile.

Lucrul nu fu desmerdător: In unele locuri aflau crepături fórte mari pe câmpul de ghiaţă. Crepăturile erau pline până la suprafaţă de zăpadă móle, care ţinea câte un om, dar prin care bâta străbătea uşor. In alte locuri se vedeau crepături fără de fund, cari erau de tot góle, aşa că dacă s'ar fi întêmplat ca cineva sĕ cadă în una de aceste, s'ar fi prăpădit. Nansen încă alunecă odată cu patinele sale în o astfel de crepătură, dar spre norocirea lui, ea era prea îngustă şi s'a împrins

Din România

Până ieri séra, Luni, aici n'am putut afla nimic despre formarea noului cabinet român.

Duminecă a fost înmormêntat Lascar Catargiu. Nainte de înmormêntarea lui, Regele nu şi-a dat părerea definitiv privitor la formarea cabinetului. Au fost lăsate partidele sĕ se frămênte, sĕ arete care ce ar putea da.

Resultatul încercărilor de grupare a partidelor a fost, că dintre *liberali*, precum se scrie, dl E. Stătescu, care, după căderea dlui Sturdza, era singurul ce mai avea încă şanse de grupare în jurul seu, n'a primit nici dênsul însărcinarea de-a forma cabinetul; sigur în urma greutăţilor ce a vĕḑut că întimpină.

A rĕmas dar rolul prim *consèrvatorilor şi junimiştilor.* Aceştia nu s'au putut înţelege deloc nici ei, asupra şefiei partidului şi a preponderanţei în el. Junimiştii, cu Carp în frunte, doreau ei preponderanţa în cabinet, îndeosebi sĕ li se dea cheia cabinetului: portofoliul de interne; conservatorii îşi reclamă loruşi acéstă posiţie ; şi aşa au declarat însuşi Carp, şeful junimist, şi Gr. Cantacuzino, şeful conservator, înaintea Regelui, că nu se pot înţelege.

Aşa e posibil sĕ se fi format, ori ieri ori aḑi, nu cabinet pur conservator, fără junimişti, sau că crisa continuă. Până la încheierea foii, la amiaḑi, n'avem încă ştire.

Din tractul Deeşului

Valea Someşului, 30 Martiu v. 1899.

Aḑi dela órele 10 a. m. până la órele 3 p. m. s'a ţinut şedinţa sinodului protopresbiteral al tractului Deeşului sub preşedinţa P. O. D. protopresbiter Teodor Herman, fiind de faţă 8 preoţi şi 10 mireni. Şedinţei sinodului protopresbiteral i-a premers eri şedinţa comitetului protopresbiteral, iar aḑi serviţiu divin (s. Liturgie celebrată de părintele Gog iun. din Olpret) la finea căreia s'a celebrat şi un Parastas prin şeful tractual, parochul fungent la liturgie şi părintele Andreiu par. din Corneni pomenindu-se fericiţii defuncţi : archiepiscopii şi metropoliţi Andreiu şi Miron, şi marii mecenaţi Gozsdu şi Andronic.

Şeful tractual deschide şedinţa prin o cuvêntare plină de cele mai variate emoţiuni. Deoparte adênc emoţionat de durere împărtăşesce trecerea la cele eterne a fericitului archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, iar de altă parte nu mai puţin emoţionat, dar acum de bucurie, vestesce reîntregirea demnităţii nóstre supreme bisericesci, adecă suirea pe tronul archiepiscopesc şi metropolitan a Eminenţiei Sale I. P. S. D. acum Archiepiscop şi Metropolit al Românilor gr. orientali din Transilvania şi Ungaria Ioan Meţian, al cărui trecut e cea mai viuă garanţă, că biserica şi-a căpĕtat un cap luminat şi devotat, carele o va sci conduce cu mână tare prin periculele ce o amenință.

La sfêrşitul cuvêntării, şeful tractual îşi esprimă convingerea, că sinodul protopresbiteral şi de astădată va lucra cu deplin devotament la ajungerea scopurilor bisericesci, cari tóte tind la fericirea temporală şi eternă a membrilor ei, şi declară şedinţa ordinară a sinodului protopresbiteral din anul 1899 de deschisă.

Sinodul a primit cuvêntarea şefului tractual cu urări de „trăiască“

Trecênd la agendele ordinare, se constitue biroul alegêndu-se de notariu părintele Gr. Lador din Chiuesci, apoi presentându-se Raportul general şi Raţiociniile, precum şi protocolul de alegere al unui membru mirean la sinodul protopresbiteral, se aleg dóuĕ comisiuni: una pentru esaminarea Raportului general, a Raţiociniilor şi a protocolului comitetului protopresbiteral luat în şedinţa de ieri, iar alta pentru esaminarea protocolului de alegere a membrului mirean în sinodul protopresbiteral, menţionat. In comisiunea primă a fost ales părintele Cotuţiu din Diug, Dr. I. Farcas, adv. şi Dr. G. Buzura cand. de adv. din Deeş, iar în a dóua păr. V. Andreiu, înv. V. Conţiş din Gostila şi I. Bota jun. din Deeş. După acestea şedinţa s'a suspendat pe câtăva vreme, ca comisiunile sĕ-şi facă rapórtele asupra actelor încredinţate lor spre esamnare şi opinare.

Redeschiḑêndu-se şedinţa, părintele Lador adreséză presidiului o interpelaţiune de cuprinsul, că are P. O. D. protopresbiter, ca şef tractual, cunoscinţă, că la sfinţirea bisericei din Diug, preoţimea ce a fost ivitată şi a luat parte activă la acel act, sĕ fi fost remunerată cu ceva din venitele ce au încurs, ori nu are, deórece el nu a căpĕtat nimic; şi dacă are cunoscinţă, că nu a fost renumĕrată cu nimic pentru cheltuelile şi ostenelele avute: făcut'a paşii necesari ca sĕ fie renumerată? — La acéstă interpelaţiune presidiul respunde imediat, că oficios nu are nici o cunoscinţă, nici sĕ fi căpĕtat, nici sĕ nu fi căpĕtat, şi nici paşii necesari nu i-a făcut ca se fie renumĕrată, deóre-ce nu a dispus dênsul asupra banilor, ci sigur preotul local, părintele Cotuţiu, carele nici la provocarea dênsului nu i-a dat raţiociniu preste aceste venite. Dênsul a căpătat 20 fl. din spesele de circa 50 fl. ce lea-avut, deci şi dênsul a fost scurtat.

Interpelantele luând la cunoscinţă respunsul şefului tractual, face propunerea, ca preotul local părintele Cotuţiu sĕ fie îndrumat a împărtăşi şi pe preoţii fungenţi la acel act din acest venit, şi pentru viitoriu sĕ se statoréscă de pe acum modalitatea împărtăşirei din acest venit dela astfel de ocasiuni. Discuţia meritorică asupra acestei propuneri se decide a se face după terminarea desbaterei asupra agendelor ordinare.

Tot la locul acesta părintele Cotuţiu reîmprospetéză modificarea statutelor fondului pentru pensionarea preoţilor, făcênd propunerea ca sinodul archidiecesan sĕ fie recercat prin o representaţiune din sinul sinodului protopresbiteral a modifica statutele în favorul preoţimii, deórece cum a ḑis şi un preot, acel fond e un ajutoriu numai pentru vĕduvele şi orfanii acelora, şi nici decum şi pentru preoţii neputincioşi. Vina că acel statut până acum nu a fost modifiicat, cu tóte că timpul de 5 ani, prevĕḑut în statute, a trecut, şi şi din acest sinod s'a înaintat o propunere pertractată de o comisiune în sensul modificării mai favorabile preoţimii, interpelantul o aruncă asupra sinodului în care deputaţii n'ar fi apărând cu destul zel interesele preoţimii.

Presidiul luând imediat cuvêntul, nu admite spre discutare acéstă propunere ca neînsinuată la timpul prescris, şi şi altcum fiind deja pertractat acest obiect într'un sinod anteorior.

Trecându-se la ordinea ḑilei, comisiunea pentru esaminarea protocolului de alegere a unui membru mirean în cercul al X. lea Magógea, prin referentul seu dl înv. Conţiş, propune anularea alegerii, deórece lipsesce de pe protocolul electoral sigilul bisericei şi a membrilor de încredere, şi protocolul n'a fost presentat sinodului în cuvertă sigilată în regulă şi prin unul dintre bărbaţii de încredere, ci prin preotul local, şi desfăcut. Apoi membrul ales nici atâta considerare nu a avut faţă de sinod, ca barem sĕ se presente la acéstă şedinţă ori sĕ-şi fi cerut scuzele pentru absentare — după cum s'a acentuat de unii membrii ai sinodului.

Tot aşa e contra verificărei şi părintele Giurgiuca, care contestéză în principiu autenticitatea a ori ce act oficios fără provederea lui cu sigilul oficial al respectivei corporaţiuni. Părintele Cotuţiu însĕ şi dl Dr. Buzura propun verificarea, deóre-ce comuna Magógea formând un singur cerc electoral la sinodul protopresbiteral, şi membrul ales fiind ales cu aclamaţiune şi protocolul fiind presentat prin însuşi preotul local dl Victor Cupşa, e destulă garanţă pentru decurgerea în regulă a actului de alegere şi pentru esactitatea şi autenticitatea protocolului. In urma acestora sinodul verìfică de membru al seu pe dl Alexiu Cupşa în locul dlui Augustin Cupşa trecut în cler.

(Va urma)

Revistă Externă

Chestia Dreyfuss.

In cercuri pretinse bine informate se vorbeşte, că în Curtea de cassaţie franceză e o majoritate de opt voturi *contra revisiunii procesului Dreyfuss,* căci, se ḑice, curtea n'a aflat nici un moment nou care sĕ pótă trage după sine revizia. Pentru nimicirea osândei însĕ, dacă se va cere, s'ar putea câştiga dóră o majoritate.

Filiala „Concordiei“ din Alba-Iulia.

A dóua filială a societăţii comerciale pe acţii „Concordia“ din Sibiu, s'a înfiinţat la 1 Decembre 1898 în Alba-Iulia.

Eu sunt de părere, că ideea de a deschide în vechiui Bălgrad o filială, a fost din cea mai nimerită.

Direcţiunea „Concordiei“ a ţinut mai multe şedinţe, membrii din direcţiune s'au gândit şi rĕsgândit, căci nu-'i lucru mic a deschide o filială în un oraş departe de Sibiiu unde poporul încă nu te cunóşte. Pe urmă îţi trebue un om de încredere şi cu pricepere ca conducĕtor, şi lucrul principal: bani, mulţi bani, căci o fată a „Concordiei“ trĕbue sĕ aibă zestre mare!

Direcţiunea „Concordiei“ a fost îmbărbătată în intenţiunea sa însĕ mai cu sémă de către fruntaşii Românilor din Munţii-Apuseni, cari promiteau tot concursul Moţilor.

Astăḑi au trecut 4 luni dela începerea activităţii „Concordiei“ în Alba-Iulia şi trebue sĕ spun, că trebile merg bine acolo. Imprejurimea e des populată, posiţia geografică a oraşului este avantajósă, căci putem lucra cu negustorii din tot jurul, până la Petroşeni, la Zam, şi la Vidra.

Filiala, care deocamdată lucréză numai en gros, póte servi clienţii sei chiar mai ieftin ca centrala din Sibiiu.

Articolele grele de băcănie trebuesc târguite dela primele firme din Triest, Fiume, din Viena sau Budapesta, heringii din Stetin alte articole de coloniale din Hamburg sau Londra şi spesele de transport până la Alba-Iulia sunt mai ieftine ca până la Sibiiu. Iată petru-ce trebue sĕ le convină negustorilor dimprejurul Bălgradului a cumpĕra dela filială.

Dar', durere! spriginul cel mare, care ni-s'a promis din partea Moţilor, s'arată fórte slab!

Şi ştiţi d-vóstră cine profită mai mult de avantajele pe cari le oferă filiala din Alba-Iulia? aprópe toţi negustorii din Abrud, Zlatna, Câmpeni Roşia etc. etc. şi ei sunt Nemţi, Unguri sau Ovrei! Sunt fórte puţine firme româneşti, cari s'au decis până acum a cumpĕra dela „Concordia“

Lucrul îl explic prin cunoscuta nepăsare a Românului în genere. Până-când îl scóte ceva din letargia lui, îţi trebue mult de tot.

Pe urmă mai este încă ceva.

In ţeri mai culte, dacă înfiinţéză o firmă mare o filială în un oraş străin, îşi procură cărţile necesare unde se găsesc adresele negustorilor, industriaşilor, medicilor, advocaţilor, preoţilor etc. etc. îţi trage o circulară plină de fanfaróne, umple jurnalele cu inserate strigătóre şi şi-a ajuns scopul — făcêndu-se cunoscut!

Dar la noi, ia spuneţi, câţi cetesc jurnale? Numai încetul cu încetul, cred eu, că prin multe părţi ale Ardélului vor afla ómenii nostri că există mai multe societăţi de comerciu, cari ar prospera şi mai frumos când Românul nu 'şi-ar duce toţi bani sei la străin! Şi suntem mulţi Români în Ardeal!

Se ḑice că în un oraş săsesc, după predică preotul lor s'a adresat smeriţilor poporeni cam cu următórea cuvêntare: Iubiţi fii, în oraşul nostru s'a stabilit un notar public, Sas ca noi. Este dar datoria nóstră a-'l spriginí cu toţii, deci cine va avea de aḑi înainte lipsă de notar, sĕ mérgă la al nostru! Şi 'l-au îmbogăţit ómenii în scurt timp.

Eu îmi închipuesc, că tóte societăţile româneşti din Ardeal ar face treburi splendide, când preoţii nostri ar mai spune poporenilor, că există şi societăţi de Români înfiinţate, cari trebuesc spriginite. Că badea Tóder, care plécă mâne la Dej, sĕ-'şi târguéscă ce-'i trebue la „Mercur“, iar' badea Ioan, care are ocasie sĕ mérgă la Bistriţa, sĕ visiteze pe „Comerciantul“ prăvălie românéscă, şi aşa mai departe.

Că nu ḑic, ca sĕ se têrguéscă numai la cutare firmă — contra! dar' aşi insista până la ultima suflare, adresându-mĕ Românilor, rugându-'i: cumpĕraţi dela Români — banii nostri pentru cari cu greu muncim, sĕ rĕmână în familia nóstră!

Şi pentru-ca rugarea mea sĕ pĕtrundă, până şi la cătunele cele mai ascunse, noiăştia cari facem negoţul în praxă, ştim bine că numai preoţii, învĕţătorii şi băncile rom. sunt agenţii cei mai formidabili pentru a putea rĕspândi un lucru, o idee, o rugare, în straturile româneşti din patria nóstră!

De-ar da D-ḑeu sĕ ne vedem visul cu ochii!

C. Petri.

NOUTĂŢI

Parastas pentru Metropolitul Miron. Parastasul celebrat Sâmbătă în biserica din Sibiiu-cetate în memoria repausatului archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul*, a fost un adevĕrat act de pietate, oficiat pentru odihna sufletului bunului archiepiscop trecut de 6 luni la cele eterne. Intreg actul s'a ridicat în splendórea sa prin pontificarea însuşi a Eminenţiei Sale archiepiscopului şi metropolitului nostru *Ioan Meţianu,* asistat de Ilustrit. Sa dl vicariu archiepiscopesc, archimandrit Dr. *Ilarion Puşcariu* şi de protopresbiterii *Ioan Papiu, Zaharie Boiu, Nicolae Cristea, Dr. Remus Roşca*, iar ca diaconi au servit profesorul *Ioan Popovici* şi archivarul consistorial *Demetriu Câmpean.* Parastasul s'a

---

în umeri, aşa că deşi cu mare nĕcaz, dar totuşi a putut eşi de-a colo.

Preste unele crepături conduceau poduri de ghéţă; aceste însĕ de comun erau atât de înguste, încât numai în patru picióre putea-i trece preste ele, şi încă aşa că cel ce trecea trebuia sĕ se lege cu funea preste spate. Un capĕt al funii îl ţinea unul díntre ei de pe ţermure, aşa că dacă cădea, sĕ-l pótă trage din adâncimea fără de fund.

In depărtare mare zăriră un munte de zăpadă. Pe acesta voí Nansen şi tovareşul sĕu sĕ'l urce, ca de acolo sĕ pótă priví mai bine în inima Grőnlandei, că dór vor afla o cale şi mai potrivită.

Intre multe nĕcazuri şi primejdii ajunseră pân'acolo.

In decursul călei nu odată s'au cufundat în zăpadă până în umeri, din care de abia se scoteau unul pe altul.

Odată zăriră departe în zăpadă un punct negru. Ce póte fi acolo? se întrebară ei. La început credeau că e cutare crepătură, dar ajungênd acolo, spre mirare şi bucuria lor nespusă, aflară apă bună de beut. Sĕptămâni întregi nu gustaseră apa, ci numai cu zamă de zăpadă îşi stimpăraseră setea, deşi călĕtoriul prin zona rece sufere mult din causa setei neîntrerupte!

Bucurie nespusă cuprinse pe călĕtori îndată ce observară apa cea bună de beut. Uitând tóte suferinţele alergară la apă, se întinseră pe fóle şi beură cu mare poftă. Nansen insuşi astfel vorbesce despre acésta:

„Nu se póte sĕ se afle în lume o desfătare mai mare decât aceea când călĕtoriul dela pol după cale de sĕptĕmâni, ajunge la apă bună de beut. Se pune pe beute, şi bea sucul binecuvêntat cu astfel de plăcere, care nu se póte închipui. Bea şi iar bea, până când numai dinţii şi fruntea pot suferi frigul. Apoi odihnesce puţintel şi iar se apucă de beut, şi de nou bea beutura rece ca ghiaţa. Mai repetează asta de câteva-ori în mĕsură necreḑută, şi se renoiesce şi devine de nou deplin sănĕtos şi fericit“.

După multă trudă urcară muntele amintit. De acolo priviră în tóte părţile. Veḑură, că şi în läuntrul continentului e numai ghiaţă şi zăpadă, pe care însĕ icí-colea li s'a părut că se află şi regiuni solide şi plane.

Cu vestea acésta s'au re'ntors la şatra lor părăsită, ca sĕ facă cunoscute şi tovarĕşilor lor resultatul scrutării.

(Va urma.)

început la órele 10 a. m. după terminarea sfintei liturgii oficiate numai din partea parochului local, protopresbiter *Ioan Papiu*, în presenţa un public numeros, constătător din elevii şi profesorii seminariali, membrii din Sibiiu ai consistorului archidiecesan şi metropolitan, etc. Dintre rudeniile fericitului archiereu, erau de faţă toţi membrii familiei *Parteniu Cosma*. Intreg serviţiul a decurs în cea mai înălţătóre ordine. Cântările corului seminarial funebral de sub conducerea profesorului *D. Cunţanu*, au fost ascultate cu plăcere. Un timbru de deosebit simţ şi pătrundĕtóre evlavie a dat întregului act Inalt Prea Sfinţitul nostru metropolit, cu vócea-i dulce, sonoră şi plină de duioşie, iar când cu cunoscutu-i farmec, a acentuat câteva cântări, chiar şi în ochii multor bărbaţi sĕ oglindeau lacrimile isvorite din efectul duióselor impresiuni. Dumnedeu sĕ aşede pe repausatul Miron în loc de verdéţă; şi pe actualul metropolit sĕ ni-l ţină Dumnedeu mulţi ani!

= Duminecă la 10 óre după sĕvêrşirea serviciului divin pentru miliţie, s'a oficiat parastas şi în biserica din Suburbiul-Iosefin pentru sufletul reposatului Archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul*, prin on. domni: părintele militar Ioan Broju şi P. Simtion, participând multă lume. Din biserică s'a făcut, în sunetul clopotelor şi în cântări, o frumósă procesiune la mormênt, unde s 'au încheiat rugăciunile pentru sufletul fericitului în Domnul Archiepiscop şi Metropolit.

*

Pentru fondul monumentului lui Şaguna a contribuit dl *Paul Faşie* jude la tribunalul regesc din Oradea-mare, 10 coróne.

—

Domnii abonaţi, a căror abonament a espirat cu primul pătrar de an, sunt rugaţi a-'şi renoì grabnic abonamentul, căci administraţia diarului sistézà dilele astea expediţia celor-ce n'au renoit.

—

Principele moştenitor montenegrin, mire. Danilo, principele moştenitor al Muntenegrului, şi-a încredinţat de viitóre soţie pe Jutta Augusta, princesă de Meklemburg-Strelitz, fiica marelui Duce de Meklenburg. Mireasa e de 19 ani, mirele de 28. Fidanţarea a avut loc în Petersburg, de unde mirii au plecat spre Meklenburg, şi de aci vor merge în Cetinje, unde în 8 Maiu va fi cununia.

*

Ciuma în Indii. Un preot frances, dl Desaint, care fusese trimis de curênd în Indii anunţă, că în ţinuturile de dincolo de districtul Bombayului, ciuma bântue cu mult mai grozav de cum se ştie în străinătate. In rceste ţinuturi mor dilnic de ciumă 300 de ómeni; aşa dar de cinci ori mai mulţi decât în Bombay. *Cadavrele zac pe uliţi, pe câmpuri şi pe lângă fântâni.* Autorităţile militare, singure cari îngrijesc de transportarea şi înmormêntarea cadavrelor, nu rĕsbesc destul de repede cu lucrul. Indigenii se opun la ori ce mĕsuri de precauţiune şi de apărare, şi soldaţii adeseori trebue sĕ facă us de arme spre a scăpa de brutalităţi. Comerciul e paralisat, iar alimentele fórte scumpe.

*

Export de lapte în Constantinopol. Membrii comitetului central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“ spriginiţi de mai mulţi membri ai amintitei reuniuni, au esmis un apel şi o învitare la o *întrunire generală*, ce se va ţinea Vineri la 9/21 Aprilie a. c. în sala mare din grădina „Herman“ de aici la órele 10 a. m.

La întrunire sunt învitate comunele din comitatul Sibiiu şi din comitatele învecinate, cari se fie representate prin câte 2—3 fruntaşi.

La întrunire se vor da deslusirile de lipsă în scopul *exportului de lapte în Constantinopol*, export ce e se se întreprinde şi cu poporul nostru. Se va vorbí despre folósele ce vor avé cei ce se angagiază la acest lucru.

—

Cunoscênd lipsa bisericilor nóstre de cărţi bisericeşti şi lipsa de mijlóce materiale pentru a le procura, ne-am vĕdut îndemnaţi a reduce preţul mai multora dintre [illegible] mai scumpe şi mai necesare. Pe pagina patra servim cu conspect specificat al tuturor cărţilor bisericeşti cu preţurile originale şi reduse. Catalog special la cerere gratis şi franco.

Tipografia şi Librăria archidiecesană.

Notiţă Literară

Al treilea lucru de care s'a simţit dl Antemireanu atins, sau cum dice d-sa: l'a întristat, în notiţa literară din nr. 32 al „Telegrafului“, a fost afirmaţia, că d-sa „persifléză şi însufleţirea patriotică naţională ce se manifestă în literatură şi în adunări“.

— „Adevĕrat?“ se întrébă dl Antemireanu. „Mĕ înşală vĕdul sau despre mine se scrie acésta?... şi tocmai un român, ba încă un Român din Transilvania, vine sĕ-mi spue că eu persiflez sentimentul patriotic?“

— Da, rĕspund, e adevĕrat, şi bunul d-tale vĕd nu te înşală în acest caz, şi nu „tocmai un Român din Transilvania?“, ci *numai Românul din Transilvania* este astădi întru atâta jaluz de însufleţirea naţională, cea aşa de necesară nóuă aici, încât sĕ observe şi sĕ-l supere ori-ce fel de atingere cu uşurinţă a acestei însufleţiri.

Dar sĕ nu afirm numai, ci sĕ probez. Vorbind de avêntul ce-l luase folclorul român, dus însĕ numai de vultorile teoriilor... socialiste (?!), dl Antemireanu scrie:

> „Se vorbea de atotputernicia poporului, i-se idolatrizau meritele, se vorbea de „inima lui largă“, şi, dacă ar fi fost cu putinţă, s'ar fi propus sĕ i-se ridice şi... o statue, spre a avea unde sĕ se proşterneze adoratorii!“

Ei, se pot óre şi mai pişcător ridiculiza însufleţitorii pentru popor şi talentele lui? Iar mai jos scrie:

> „Alexandri a dis, că „tot Românul se naşte poet“; sĕ fie óre adevĕrat tocmai contrariul?“

Nu cumva asta e laudă la adresa lui Alexandri? Las' că se reproduce fals din Alexandri. Vorba originală e „poeta *nascitur*, orator *fit*“, poetul se nasce (cu talent de poet), oratorul se face (prin deprindere). Tălmăcit sună: cine nu e născut cu talent de poet, n'are la ce face deprinderi, că tot n'a fi din el poet. Alexandri, după-ce mult s'a învîrtit printre popor, şi a stat gură în gură de vorbă cu ţeranul român, nu numai din Moldova, ci şi din Muntenia şi din Ardeal şi de pe aiurea, şi i-a ascultat cântecele şi legendele, atât de mult a rĕmas încântat de frumseţile aflate în poesia poporului nostru român, încât, în însufleţirea sa pentru aceste frumseţi şi neîndoióse dovedi de „talent“ şi de „grăunţe de geniu“, personificând poporul, a exlamat la adresa lui, ca motto al volumului seu de poesii poporale: *Românul e **născut** poet*“, cee-a ce va sĕ dică: acest popor, ca unitate luat, are înnăscut talentul de poet. Şi nici când Asexandri nu a dis ce dl Ant. îi atribue, că: „*tot Românul* (adecă fiecare Român ca persónă singuratică) *sĕ naşte poet*“! Asta ar fi o prostie, pe care Alesandri n'a comis'o nici odată. Dar adevĕrat că prin cuvintele „Românul e născut poet“, Alexandri îşi esprimă convingerea, că poporul român, ca creator al poesiei şi literaturii poporale peste tot, *are talent, talent mare, înăscut.*

Iar dl Ant. ia peste picior pe Alexandri şi credinţele lui prin cuvintele:

> „Alexandri a dis că tot românul se naşte poet“... sĕ fie óre adevĕrat *tocmai contrarul*?“

Punênd apoi premisa, că sunt popóre cari şi dacă au produs ceva, ceea-ce au produs, e cu desĕvêrşire *nul*“, dl Ant., întrébă: „Sĕ fi óre óre şi poporul român din numĕrul acestor popóre urgisite de muse“? Şi de témă că unii cetitori vor respunde cu Alexandri, că *nu*, tot dsa dă imediat şi respunsul că: „La cestiunea acésta nu trebue sĕ se respundă cu **frase góle şi pline de un patriotism reu plasat!. De frase bombastice ne-am săturat!**“

Aţi audit? In foc cu frasele vóstre patriotice! Dl Ant., şi coreligionarii dsale de principii în acest punct, s'au săturat de ele!

Mai variaţi córda. Faceţi mai bine şi în literatură, „*începuturi vrednice de laudă*“, cum s'au făcut în istorie, desvĕlind „adevĕruri“ cari se nu fie tocmai măgulitóre pentru mândria nóstră naţională! Atunci vĕ arătaţi „plini de grăunţe de talent“ şi de „schintei de geniu“!..

Chiar şi din aceste puţine citate din articolul subscris al dlui Antemireanu, e evident, cu dsa *ridiculiséză* crud pe cei-ce, în însufleţirea lor pentru frumseţile poesiei poporale, sĕ avêntă şi la câte-o frasă mai frumósă. Nu combate dl Ant. însufleţirea lor asta într'un chip comun, grobian, ci în fel, dacă-'i pot dice aşa, dramatic, arsistic. Prin forme înmănuşate, vrea sĕ facă ridicoli pe cei ce s'au prea dat esprimării de însufleţire. Şi-'l ridiculiséză pe însuşi Alexandri! Adecă vrea sĕ'l ridiculiseze, dar la puţini va prinde încercarea.

Iar în articolul al 2-lea din acelaşi numĕr al „Flórei-Albastre“: „O nóuă cursă celebrităţii“, articlu crestat şi el în notiţa literară ce l'a „întristat“ pe dl Antemireanu, şi despre care spune că tot dsa l'a scris, sub pseudoninimul „Ion Reclamă“, dl Ant. e şi mai pe faţă contra însufleţirilor pentru lucrurile nóstre.

Porneşte dela faptul că dl Vaschide a scris în „*Revue des Revues*“ din Paris, un articol literar în care „în dorinţa-'i de a ne face cunoscuţi străinătăţii, n'a fost de loc econom cu epitetele binevoitóre.“ Iar asta l'a supărat pe acuratul şi neesageratul în vorbe de bine (numai în de rĕu !...) d-n Antemerianu, încât luând la refec pe dl Vaschide, scrie, pe o colónă şi jumĕtate, una după alta „neexagerări“ de acestea:

> „De obiceiu, articolele acestea se scriu „spre a ne face cunoscuţi strĕinătăţei“; în ele sĕ slăveşte geniul poporului român.
>
> „*Câţi dintre românii conştienţi mai cred în cuvinte de acestea care, de obiceiu se spun pe la **serbările naţionale?***
>
> „Nu cred sĕ fie mulţi.
>
> „Le-am audit prea de multe ori ca *sĕ le mai credem*, şi strĕinătatea, la rêndul ei, *ne cunóşte deslul de bine şi ştie câte parale facem*!
>
> „Căci lăsând la o parte pe ómenii nostri de stiinţe, în literatura propriu disă, ce talent al nostru s'a impus strĕinătăţei? Alexandri, cu oda lui la „*Ginta latină*“? E mai bine sĕ trecem mai departe!
>
> „*Eminescu?...* Câţi-va germani l'au apreciat mai bine, l'au comparat cu Lenau chiar. Dar în Franţa? Nici un poet, nici un prozator de-al nostru până acum, făcênd bine înţeles, excepţie de *Carmen Sylva*, n'a fost luat în serios.
>
> „Eu unul nu pot sĕ înţeleg ce rost au articolele acestea pline de elogii şi de neadevĕruri? Căci judecând rece, cui slujesc laudele astea *nemeritate*?
>
> „Străinii serioşi, de altă parte, nu pot sĕ pună nici un temeiu pe afirmările unui necunoscut, despre *o literatură care n'a adăogat încă nimic la tesaurul universal al Artei*“.

(Asta după-ce mai sus cu câteva şire însuşi constată că Eminescu a fost comparat cu Lenau chiar de Nemţi, iar Carmen Sylva a fost apreciată mai presus de toţi în Francia. Totuşi literatura asta „n'a adăugat nimic la tesaurul universal al Artei“...)

> „Dl Vaschide e tinĕr şi *ne pare rĕu că a luat calea răsbătută a reclamelor naţionale!*“ — esclamă dl Antemireanu.

Ei, asta aşa-'i că nu însémnă de fel persiflare şi ocărîre a însufleţirii patriotice naţionale?

Dómne fereşte! Astea-'s singurele laude meritate de naţiunea română şi de entusiaştii ei!

Bine făcea şi Vaschide şi alţii cari încércă a ne face cunoscuţi strĕinătăţii, de spuneau acelei strĕinătăţi numai atât: „Suntem nişte nenorociţi, cari n'avem nici un grăunte de talent, care în tótă literatura n'avem nici dóuă bucăţi de artă, care folosim numai frase góle, care nu putem adauge nimic la tesaurul universal al artei“...

Nu aşa dle Antemireanu. Nu sunt de părere că fac rĕu cei-ce încércă sĕ ne facă cunoscuţi strĕinătăţii şi anume cu vorbe de bine. Inţeleg sĕ persiflezi pe dl Vaschide şi pe alţii, dacă în articli lor, dau prea mare importanţă unor literaţi mediocri, iar pe unii recunoscuţi buni, îi uită. Atunci e a sĕ combate mĕsura lui de apreciare, *dar tendinţa peste tot, de a face cunoscut strĕinătăţii numele român şi existenţa literaturii române*, dela asta nu e permis a cerca cu atâta stăruinţă se-'l disguşti, spunêndu-'i: „îmi pare rĕu că ai luat şi d-ta calea rĕsbătută a „reclamelor naţionale!“...

Sĕ póte, de altfel, că şi situaţiile nóstre sĕ fie cauza deosebirii de apreţiare a acestor „reclame naţionale“. D-Vóstre póte acuşi nu mai simţiţi lipsa lor, dar noi, cari dilnic ne vedem injuriaţi, dispreţuiţi, grăiţi de rĕu în presa strĕinătăţii, prin articli trimişi ei de duşmanii nostri de aici, noi când vedem, că d-ta loveşti într'un confrate ce încércă, tot prin presa strĕinătăţii, sĕ dee şi o vorbă bună asupra numelui român, ne simţim imediat dureros atinşi.

Nu dorim sĕ fim îmbătaţi cu frase umflate, dar nici aceea, ca se ni-sĕ iee ori-ce credinţă în valórea nóstră! Din când în când câte un picur de optimism, de speranţă în bine, cum e d. e. în poesióra Mariei Popescu ce reproducem din ultimul numĕr al „Flórei Albastre“, ne cade bine sufletului nostru, celui şi aşa destul de atacat de îndoeli şi temeri.

Prier.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare)

In anul 1810 institutul agronomic din Mőglin s'a afiliat la universitatea din Berlin, şi Thaer fu numit profesor ordinar de agronomie. Acésta afiliare a fost de acel fel, că iarna da instrucţiune Thaer în Berlin şi vara în Mőglin. Acésta întocmire nu dura decât câţi-va ani, căci resultatele nu au fost după cum se asceptau. Institutul acesta, după ce a simţit relele rĕsboiului, a fost din nou aruncat în periclu (1813—1815), fiiul cel mai mare al lui Thaer, care a condus mai mulţi ani economia, apucă cu toţi ceilalţi fraţi, armele, şi în scurt timp institutul a fost închis, căci recrutarea tinerilor a luat şi numĕrul elevilor în şirul apĕrătorilor patriei.

Din causa îmbulzirii ocupaţiunilor, Thaer nu mai putea purta aşa grije de economie. Insĕ îi vení fiiul cel mai tinĕr de la rĕsboiu, Albrecht Filip, care deşi studiase alte şciinţe, luase asupraşi conducerea economiei.

Dela anul 1812 oieritul şi producţiunea de lână era ocupaţiunea cea mai plăcută alui Thaer. La anul 1815 şi 1816 lâna din Mőglin pe piaţa din Berlin s'a socotit de cea mai bună, însĕ numai în anul 1820 a putut Thaer sĕ prăséscă un berbec, care a corespuns tuturor cerinţelor lui. Oieritul prin el s'a ridicat la o tréptă înaltă.

Ca sĕ se pótă ocupa şi mai bine cu agricultura, Thaer se lăsà la anul 1819 de profesură. In acelaşi an institutului din Mőglin i-s'a dat predicatul „Academia de agricultură“. El a întrodus cultura cartofilor în Mőglin. Ce renume şi'a câştigat el, se vede de acolo, că în 18 Maiu 1824 când şi-a sĕrbat iubileul de 50 ani de doctor la scăldile Freienwalde, i-a gratulat şi regele prin un autograf, şi Goethe i-a făcut cu acésta ocasiune o poesie. Ţĕranii (plugarii) încă în un numĕr frumos au venit şi i-au gratulat. Cumnatulu sĕu în Celle, lui Jacobi, după sĕrbarea iubileului îi scrise o epistolă de următorul cuprins: „Noi ne am finit cursul vieţii pe lumea acésta. Noi cu mulţi alţii putem dice, că viéţa nóstră a fost scumpă, dar tot nu a fost altceva de cât numai un lucru plin de tânguire; cu dor aşteptăm altă.“

In anii din urmă Thaer suferi de reumatism, cu deosebire iarna, de aceea încă în vara anului 1842 călători în Obersalzbrunn, unde îi folosi apa de beut de acolo, el întrerupsĕ însĕ cura, căci primi o carte francesă de nou apărută despre oierit. Acésta carte l'a silit sĕ se rentórcă, şi în aceeaşi iarnă a şi tradus'o, el muri în 26 Octomvrie anul 1828, corpul lui s'a pus spre vecinica odichnă în grădina din Mőglin.

Ca semn de recunoscinţă pentru meritele lui în privinţa agriculturei, adunarea agricultorilor şi silviculturilor germâni i-a ridicat un plastic monument la Lipsca. Desvălirea monumentului urmà în 28 Septembrie 1850 cu ocasiunea adunării agricultorilor şi silviculturilor germâni în Magdeburg. Fundamentul pórtă inscripţiunea aurită: „Venerabilului dascăl Albrecht Thaer, agricultorii germâni MDCCCL“.

(Va urma.)

Voci din public.

Scrisóre de mulțumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm,** farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Noembre 12 anul 1895 eram așa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sě mě pun la pat. Opt luni de ḑile a trebuit sě zac în acelaş loc, fără sě mě pot mişca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 Ibs la 130 Ibs, un semn despre durerile grozave, ce-am avut sě îndur în atâția ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însě după ce folosém ceva, așa am audit de liniments electric, scalde turcești, și după tot feliul de ocupațiuni medicale, nu me simțém mai bine, așa că ultimul medic ce l'am ocupat mi ḑise, că nu primesce mai mulți bani dela mine, pentrucă banii sunt aruncați fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlnii un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică, antirheumatică,** ce-ar fi un mijloc fără greş contra rheumatismului. Eu ii povestii din esperențele mele cu alte mijlóce, și aveam fórte puțină încredere. Parecă mâna sorții mi-a dictat sě scriu la D-Vóstră, și că inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mě curéză. Da, am câștigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot esprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mě mai póte conturba nimic, mě simt ca un copil nou născut în acest moment fără a prețui tóte comorile lunei pe lângă **thea Wilhelm pentru curătirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiți așa buni, domnule, și trimiteți-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete din thea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vě ce e mai bine în sěnătate și viață îndelungată, rěmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. New-Jork. [192] 7—9

Se află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul ***I. G. Molnar,*** Sibiiu.

Nr, 114—1899. [54] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa II. Filea (Füleháza), devenit vacant prin rěposarea parochului de acolo, Ciril Fulea, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 620 fl. 30 cr.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela subscrisul.

Petenții vor avé a așterne suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subscrisului, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghin, 4 Faur, 1899.

In conțelegere cu comitetul par.:

Galagtion Șagău,
protopresbiter.

Nr. 414 — 899 [53] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Zlagna din protopresbiteratul Agnita, se publică prin acésta de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 440 v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au sě-și înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și sě se prezenteze în vre-o duminecă sau serbătóre în biserica de acolo spre ași arăta desteritatea în cântări și tipic eventual în servițiul divin și predicare.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial și dela oficiul protopresbiteral.

Nocrichiu (Ujegyház), în 8 Martie 1899.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita (în Nocrichiu) în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan
adm. protopresb.

Nr. 2—1899 [55] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochíi de clasa III. Deag, în protopresbiteratul Têrnavei, conform ordinului Preavenerabilului Consistor Archidiecesan Nr. 1453 B. din 13 Martie 1898, se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 590 fl. 22 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au sě-și aștérnă cererile instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár) până la terminul indicat mai sus.

Cetatea-de-baltă, 25 Februariu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnavelor.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

In sensul §. 16 din regulamentul pentru parochíi se publică.

Sibiiu, din ședința senatului bis. ținută la 30 Martie 1899.

Consistoriul archidiecesan,

Din
„Biblioteca nóstră“,

sub direcția dlui E. Hodoș, au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări,* de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad,* de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză,* de G. Coşbuc;
Nr. 5 *Fabule alese,* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat,* piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai,* de Zotti Hodoş.
Nr. 8—9 *Istoria Țiganilor,* de O. G. Lecca;
Nr. 10 *Convorbiri pedagogice* de E. Hodoş;
Nr. 11—12 *Cântece bănățene* de E. Hodoş;
Nr. 13 *Cântece cătănești* de E. Hodoș;
Nr. 14 *Copii de găsit,* snóve de G. Crăciunescu;
Nr. 15—17 *Numiri de localități* de Ios. Bălan;
Nr. 18—22 *Poftă bună!* carte de bucate de Zotti Hodoş.

1 număr 14 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de
Sextil Pușcariu
à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.

Prețul broș. fl. 1.80.

Conspectul cărților bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60 peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broşurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumnedeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți bros.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„	1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

NOU!

Tipăriturile pentru folosit în școlele poporale întroduse prin circulariul consistorial Nr. 9241/898 școl. sunt:

Protocol de primire (inmatriculare) costă cóla 3 cr., 1 es. din 15 cóle broș. 60 cr., 1 es. din 25 cóle legat fl. 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—;

Protocol de clasificațiuni și absenții costă o cólă 3 cr., 1 es. din 15 cóle broș. 60 cr., 1 es. din 25 cóle leg. fl 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—

Deposit la:
Tipografia și librăria archid.
Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 38 Sibiiu, Joi, 8/20 Aprilie 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Intregirea venitelor preoțesci.

Sunt nenumĕrate petițiunile adresate din partea bisericei cătră stat pentru ameliorarea sorții preoțimei nóstre. Unele dintre aceste sunt și publicate, dimpreună cu planul cum sĕ se creeze lângă episcopie personalul de lucru cuviincios, cum sĕ fie el remunerat, și în general cu cât sĕ contribue statul pentru regenerarea bisericei nóstre, care atâta a avut sĕ sufere în decursul timpurilor vitrege.

In timpul din urmă statul a venit cu restricțiuni și în ce privesce puținul ajutoriu de 25.000 fl., care se dă anual preoțimei nóstre pentru îmbunătățirea sorții aceleia, cu restricțiuni cari loviau adênc în autonomia bisericei nóstre, și autoritatea bisericéscă in fața restricțiunilor s'a aflat indemnată a declara, că nu mai privesce ca dat bisericei ajutoriul dela stat intre asemenea restricțiuni.

Enunciațiunea acésta s'a făcut în sinodul estraordinariu din anul 1885, și ea avea menițiunea sĕ fie normativă pentru biserică.

Nu vom mai atinge aici rane vechi, cari abia au început sĕ se vindece. Ajunge sĕ observăm, că preoțimea nóstră în marea sa majoritate nu a respectat enunciațiunea bisericéscă, căci biserica nu a avut ce sĕ dea ea în locul acelui neînsemnat ajutoriu anual câte de 50 fl. pe care l'a declarat ca nedat bisericei.

Preoțimea în partea cea mai mare nu a respectat votul bisericei, ea a mers directe la stat pentru acel mic ajutoriu și l'a ridicat contra votului unanim al sinodului.

Biserica nu a cutezat sĕ pășéscă contra preoțimei neascultătóre, și noi credem că acésta o a făcut spre a evita conflictul care natural urma între biserică și stat.

Constatăm starea lucrurilor, simplu numai constatăm, și nu facem nici o critică, nici o observare, în credința că cei chemați a cumpăni marile interese bisericesci și a-și „pune sufletul seu pentru poporul seu“, — după cum cântă biserica în frumosul Condac dela 6 Decembre, — își vor pune multe întrebări, căci multe se pot pune.

Nu căutăm motivele, din cari preoțimea nóstră cu călcarea votului bisericei a recurs direct la stat pentru acel ajutor.

Nu căutăm întru cât sĕrăcia póte dispensa pe preoțimea nóstră dela observarea enunciațiunilor biserice.

Nu căutăm intru cât sufere sau nu sufere, autoritatea bisericei, disciplina în fața faptului, că biserica aduce concluse pe cari nu le póte esecuta fără a se pune în conflict cu potestatea statului.

Trecem la alte constatări.

De vre-o 4 ani încóce statul a luat în budgetul seu o sumă anumită pentru ajutorarea personală a preoțimei nóstre.

Suma s'a luat sub titlul: ajutorarea preoțimei mai lipsite, și ai nostri preoți toți sunt lipsiți, căci rare sunt parochiile, care pot asigura un salariu fics, după care în grelele împregiurări de aḑi un preot sĕ-'și pótă cresce familiia în mod cinstit.

Destul că în anii din urmă s'a luat o sumă óre-care în bugetul statului pentru ajutorarea preoțimei nóstre.

La provocarea guvernului autoritatea bisericéscă promova la guvern conspectul acelor preoți, despre cari ea — autoritatea bisericéscă — avé convingerea, că sunt lipsiți, că sunt preoți model de buni, deci merită sĕ fie ajutorați.

Din lista acésta guvernul stergea după placul seu, și aducênd la cunoscința autorității bisericesci numele preoților, pe cari guvernul nu-i afla *„demni“* de ajutor, cerea sĕ i se presenteze alte nume.

Autoritatea bisericéscă a cerut dela guvern sĕ-i arete motivele din care nu află *„demni“* pre cei esceptionați, și guvernul cu nici un cuvênt nu a rĕspuns la acéstă justă întrebare.

A mai obvenit și casul, că guvernul da unora sume întreite fără a a cere cel puțin părerea autorității bisericesci asupra unui preot, care în asemene mĕsură a bine meritat încrederea înaltului guvern.

Nici aici nu ne întrebăm despre gradul, în care s'a vătămat autoritatea bisericei.

In rescriptul preaînalt dela anul 1884, unde s'a făcut regularea cea nóuă a împărțirii ajutoriului dela stat, care regulare apoi biserica nu o a primit, era făcută dispozițiunea, ca suma de 24,000 fl. la tot casul sĕ fie întrebuințată spre scopuri de ale bisericei nóstre, de aceea statutul ministerial dela 1884 aprobat de Maiestatea Sa în alinea a patra dispune următórele:

„Dacă cumva pe basa petițiunilor intrate suma disponibilă de 24000 fl. nu s'ar putea împărți întrégă sau din causă că nu s'au însinuat destui concurenți, sau din alte cause, suma ce ar rĕmânea atunci cu finea anului, se va întrebuința prin ministeriul r. u. de culte și instrucțiune publică, după ce va fi ascultat și archiepiscopul-metropolit, pentru alte trebuințe bisericesci ale metropoliei“.

In anii primi ai erei create după sinodul estraordinariu din 1885 se publica prin monitorul oficial numele preoților, cari cereau și primeau ajutoriu cu ocolirea autorității bisericesci, și cel puțin în calea acésta se putea face o controlă óre-care asupra sumei distribuite în acea cale anormală preoțimei nóstre, mai târḑiu nu s'a mai publicat nimica, și așa biserica nu a putut face nici o controlă.

Fapt e că nu s'a esecutat alinea a patra din normativul de împărțire dela 1884, și biserica nóstră, care are interes sĕ i-se dea ce-'i este reservat prin Maiestatea Sa monarchul, de ani 15 nu scie ce sumă s'a împărțit din dotațiunea anuală de 24000 fl. preoțimei nóstre, și cam ce sumă este încă reservată și pusă spre fructificare ca fiind ea proprietatea bisericei nóstre în sensul Normativului dela 1884.

Aceste pentru trecut.

In un alt numĕr vom schița dispozițiunile din vigóre în ce privesce viitoriul, cu observarea că pentru viitoriu dispune articlul de lege XIV: 1898.

Din România

Sĕ fie posibil?

Ḑiarul *„Drapelul“* are în numĕrul seu de Marți la rubrica „Informațiilor politice“ următórele știri cu adevĕrat sensaționale. Intru cât se vor adeveri, ele vor fi, nu numai pentru România ca atare, ci și pentru noi Românii din țerile corónei ungare, *grave*.

Iată ce scrie „Drapelul“:

„Din tóte câte s'au petrecut de la căderea dlui Sturdza, reese că ne aflăm în fața unei crise ministeriale extraordinare.

„In adevĕr situația politică actuală este fórte gravă.

„Se ḑice că *M. S Regele* când a primit la Palat pe dnii G. Cantacuzino și P. P. Carp, *le-a expus situația țerei în colori fórte posomorîte.*

„Cel puțin așa ne afirmă o persónă marcantă din partidul conservator.

„Suveranul àr fi spus cam următórele, celor doi fruntași conservatori:

„Situația în care se află țara, este dintre cele mai grave.

„Cu afacerile interne stăm fórte rĕu. Trecem printr'o *crisă financiară* care va fi fórte greu de înlăturat. Ultima conversiune n'a prea reușit și avem 98 de milióne bonuri de tesaur, pe cari nu le primește nimeni.

„Precum vedeți, creditul țĕrei este sdruncinat.

„In cea-ce privește *politica externă, stăm tot așa de rĕu: Conservatorii au făcut aceeași greșală ca și dl Sturdza, angajându-se prea mult în chestia națională.* Căderea dlui Sturdza pe acéstă chestie *a înăsprit relațiunile nóstre politice cu imperiul vecin austro-ungar.*

„De aceea, a încheiat M. S., avem nevoie de un minister fórte tare, compus din ómeni cu mare autoritate morală și cari n'au avut nici un amestec în agitațiile din ultimul timp.“

„Când au auḑit tóte aceste din gura Suveranului, urméză „Drapelul“, dl Cantacuzino s'a îngrozit și a declarat la clubul conservator, că nu ia rĕspunderea unei asemenea situații și va declina misiunea de a forma cabinetul, oferind dlui Carp sĕ ia acéstă sarcină.

„Membrii marcanți din clubul conservator au intervenit și au îndemnat pe dl Cantacuzino sĕ nu cedeze dlui Carp, căci *vor putea ei înlătura tóte aceste piedeci* și că-'și asumă tótă rĕspunderea situației.

„In urma acestora dl Cantacuzino a revenit asupra hotărîrii dsale.

„Se ḑice mai departe, scrie tot „Drapelul“, că există óre-cari *piedeci pentru întrarea în noul minister a acelora cari au condus agitația pe strade în chestia națională, precum și a acelora cari fac parte din Ligă.*

„Aceste pedeci privesc pe dnii Tache Ionescu, N. Filipescu și C. Disescu.

„Conservatorii însĕ nu vor cu nici un preț sĕ audă de aceste pedeci“.

*

Sturdza depus din șefie?

Tot „Drapelul“ de Marți are și următórea informațiune:

„Sâmbătă séra a avut loc e nouă consfătuire la dl Tache Giani, la care au participat partisanii fruntași ai guvernului căḑut.

La acéstă consfătuire a asistat și dl Sturdza.

Au luat cuvêntul dnii Giani, Schina, Misir, Corbescu și Nacu.

Toți au fost de părere ca dl Sturdza sĕ se demită din șefie, pentru-ca sĕ se pótă reorganisa și întărí partidul.

Se ḑice că s'a căḑut de acord ca la o viitóre consfătuire sĕ se alégă o comisiune cu mandat imperativ, spre a face demersurile pentru noua șefie a partidului“.

Inmormêntarea lui Lascar Catargi.

Duminecă s'a făcut înmormêntarea rĕmășițelor pămêntesci ale lui Lascar Catargi, șeful partidului conservator.

Ceremonia funebră a fost oficiată de P. S. S. Archiereul Nifon Ploeșteanul, înconjurat de un numeros cler.

In biserică, în curte și pe trotuarele din fața bisericei, lume fórte multă.

In biserică se aflau: A. S. R. Principele Moștenitor Ferdinand; domnii Dim. A. Sturdza, M. Pherekyde, C. I. Stoicescu și general A. Berendei; corpul diplomatic; d. C. F. Robescu, primarul Capitalei; prefectul poliției Capitalei; membrii marcați ai partidului conservator, diferite personalități politice, etc.

După terminarea serviciului religios s'a început seria discursurilor.

Au vorbit d-nii: G. Gr. Cantacuzino, generalul Manu și Take Ionescu, ca foști colaboratori ai decedatului om de Stat; Teodor Rosetti, în numele grupului junimist.

La ora 3, cosciugul a fost ridicat de membrii partidului conservator și așeḑat pe carul funebru. Cortegiul se pune apoi în mișcare, în mijlocul unei mari afluențe.

In fruntea cortegiului merge un pluton de jandarmi călări.

Urmau douĕ care cu coróne, printre cari ale MM. LL. Regelui și Reginei, a A. S. R. Principesei Maria, a consiliului de miniștri, a familiei defunctului și ale fruntașilor conservatori.

Veneau în rênd apoi 68 coróne ale diferitelor delegațiuni și societăți, printre cari o prea frumósă corónă a consiliului comunal din Galați, alte cinci coróne, societățile din Capitală cu steagurile lor, un cordon de sergenți de oraș, oficerii fără trupă cari duceau decorațiunile defunctului, corul, preoții, în numĕr de 11, și în fiine, carul funebru.

După car urmau pe jos: A. S. R. Principele moștenitor, membrii guvernului, membrii partidului conservator cu delegațiile conservatóre din provincie, precum și diferitele delegațiuni din Capitală.

Onorurile militare erau date de o divisie, comandată de dl general Macarovici și compusă din: batalióne le 2 și 6 de vênători, dóuĕ batalióne din regimentul 6 Mihaiu-Viteazul, regimentul 6 de artilerie și regimentul 5 roșiori. De asemenea în paradă musicele regimentelor 1 de geniu, 6 de infantarie și 5 de roșiori. Cortegiul se încheia cu un pluton de jandarmi călări.

La o ferésträ a palatului au privit la desfășurarea cortegiului M. S. Regina și A. S. Regală principesa Maria cu mica Principesă Elisabeta.

In dreptul palatului, A. S. Regală, d-nii miniștri și dl C. F. Robescu, primarul Capitalei, s'au retras din cortegiu.

In fața clubului Conservator, din Calea Victoriei, cortegiul s'a oprit câte-va minute.

La órele 5 cortegiul a ajuns la cimiter.

P. S. S. Archiereul Nifon rostește ultimele rugăciuni. Se mai rostesc discursuri de S. S. Dragomirescu de la biserica Albă, de studenții V. Demetrescu Brăila și Nuși Tulliu.

La óra 6, ceremonia s'a sfîrșit.

Podul Orientului.

Convenţia mai nóuă încheiată între România şi Germania pentru espresul direct Berlin—Bucureşti—Constanţa şi a unui fir telegrafic special, convenţie apreciată repeţit în ḑiarul nostru, — preocupă încă cercurile politice ungare şi austriace.

Ḑiarul unguresc „Egyetértés“ de pildă, şi Sâmbăta trecută a revenit asupra acestei convenţii importante, importante şi pentru Germania şi pentru România, fiindu-le lor de folos, dar importantă şi pentru Ungaria, fiindu-i nefavorabilă, — şi scrie:

„Convenţia aceea comercială, care s'a legat între Germania şi România, *însémnă o mare primejdie pentru esportul nostru în România*, căci industria germană, care şi până acum a dominat, acum va cucerí piaţa română.

„Esportul e iute şi ieftin, aşa că nimic nu-i stă în cale importării.

„Cu vre-o câţîva ani înainte de aceste, cine ar fi creḑut că astfel vom fi *striviţi*?

„Până la rĕsboiul vamal (al Ungariei cu România, de prin 1884), importul german era aprópe cel mai mic în România. Pe lângă articolii de provenienţă engleză şi franceză, pe piaţa română domina monarchia nóstră. Numai rĕsboiul vamal a atras atenţia Germanilor asupra României, şi esporteurii germani au lucrat cu o astfel de destoinicie şi răbdare, că vor ocupa acum primul loc!“

Aşa-i. Dar odinióră, speriaţi de gogoriţa daco-română, vĕ convenea chiar închiderea graniţei spre România, pentru a mai restrînge prea viul contact între „dincolo“ şi „dincóce“ de Carpaţi. Orbiţi de consideraţii politice şi resóne „de stat naţional“, atunci entusiaştii politici maghiari acuşi s'au bucurat de închiderea graniţei, iar acum vĕḑênd cum România prin asta n'a perdut, ci din contră a profitat, şi economiceşte şi politiceşte, fiind împinsă a se apropia de state mult mai puternice şi mai de folos la vreme de nevoe, — acum se tângue...

Adevĕrat însĕ că şi ḑiarele vieneze se arată jenate de convenţie. „Reichswehr“ de pildă, scriind asupra căderii influenţei Austriei în Orient, se arată fórte atins de acésta şi aduce ca dovadă chiar convenţia germano-română cu privire la linia Berlin—Constanţa—Constantinopol. „Reichswehr“ se indignéză că influinţa Austriei în Orient e combătută de amica şi aliata ei, — Germania.

Alt ḑiar vienez, „Deutsches Volksblatt“, comentând articolul din Reichswehr“, găsesce fundate plângerile cari sunt formulate în el şi adaogă că — *adevĕrata causă a raporturilor încordate între Austro-Ungaria şi ţerile din Orient, residă în nenorocita situaţie a naţionalităţilor din Ungaria.*

Iar ḑiarul poporal „Volkszeintung“ declară hotărît; că *atâta timp cât maghiarii vor fi liberi sĕ facă ceea-ce vor voí, distrugênd naţionalitatea română din Ungaria, Austria nu va putea sĕ aibă drept prieten Statul român!*

Şi ḑiarele vieneze nu judecă deloc greşit lucrul acesta.

Ce folos? Pot bate tóca, că nu vor fi auḑiţi în grabă.

Ómenii politici ai patriei nóstre şi-au pus pe ochi ochelari, cari le rĕsfrâng în vedere tot colori şi vedenii fantastice, din causa cărora nu mai pot nici bănuí macar, cum e realitatea şi adevĕrul.

Revistă Bisericéscă.

Decădere mare.

Precum scrie „Magyar Ujság“ dela 1 Aprile a. c., patronatul bisericei rom.-cat. din Pozsony a întrodus cercetare disciplinară în contra plebanului Havlicsek, carele ar fi folosit spre scopurile sale personale nu mai puţin, decât peste 70.000 fl. din averea bisericéscă, ceea-ce şi însuşi plebanul ar fi recunoscut.

Lucrul a eşit la ivélă în chipul următor:

Havlicsek a intentat proces în contra comunităţii bisericesci pentru desdaunare până la suma de 32.000 fl. pe motivul, că edificiile casei parochiale le-a ridicat pe spesele sale. Intentarea procesului a fost adusă la cunoscinţa primatelui, carele a dispus sĕ se esamineze causa. Patronatul luând causa astfel la desbatere, în şedinţa dela 30 Martiu n. a. c. a constatat *o lipsă în averea bisericéscă de peste 70.000 fl.*

Intrebat fiind Havlicsek, că pentru-ce a întentat procesul şi unde sunt banii ce lipsesc din averea bisericéscă, — a rĕspuns, că procesul l'a intentat, ca sĕ acopere o parte din banii ce lipsesc, iar acestia i-a folosit în scopurile sale personale.

In urma acestei stări de lucruri, patronatul a decis ca sĕ céră dela primatele suspendarea lui Havlicsek.

Cât pentru *„scopurile personale* ale „paterului“ Havlicsek, „M. U“., ne dă următórele desluşiri din cuvênt în cuvênt:

„Noua locuinţă preoţéscă şi-a arangiat'o cu strălucire şi pompă prădătóre, nelipsind din ea nici seria întrégă de orgii cari ar fi ruşinat şi pe figurile orfeice, până atunci, până când au mers pe gârlă toţi banii bisericesci încredinţaţi lui spre administrare!

Şi aci ḑiarul maghiar descopere, fórte necruţător, taine din viaţă intimă imorală a paterului papistaş, pe care noi ne sfiim şi a le reproduce.

Iar după aceea, spune:

„Investigaţiunea a descoperit că locuinţa preoţéscă din Virágvölgy abia a costat câteva mii de floreni. Suma colosală de bani o a mistuit arangiamentul de splendóre fabulósă, orgiile costisitóre, echipagiul elegant şi provisiunea princiară a damelor.“

Tot „M. U. ne mai spune, că acest pater de 12 ani era unul dintre cei mai mari „patrioţi“, din partea locului.

Şi mai spune că atât de bine a sciut conduce afacerile financiare când cu edificarea casei parochiale, încât „comunitatea bisericéscă s'a simţit moralminte deobligată a-i *esprima chiar şi mulţămită protocolară pentru „sacrificiul material“ adus bisericei*, şi drept recumpensă nu mai scia în ce chip sĕ-l mai încarce cu „încrederea“ şi iubirea.

Atâta ca specimen de viaţă celibatară papistaşă, după „M. U.“

Biserica ortodox-catolică în Bucovina.

Asupra sorţii bisericei gr.-or. române din Bucovina, „Patria“ din Cernăuţi a publicat în luna trecută o serie de interesanţi articli, pe cari ni i-am reservat. Autorul lor e tot autorul temeinicilor articli reproduşi de noi de curênd, sub titlul „Biserică catolică“.

Reproducem şi din seria asta unele părţi, ca ilustrare a stărilor fraţilor şi coreligionarilor din Bucovina, pe cari sigur mulţi nu le vor cunósce aşa de bine.

Iată părţile mai interesante din primul articlu:

„După-ce am arĕtat în doi articoli precedenţi în conturi generale, care biserică creştină este cea adevĕrat-catolică, voiu vorbí acuma despre biserica ortodox-catolică din Bucovina, arĕtând peripeţiile istorice, prin cari a trecut ea în decursul secolilor, şi în ce situaţie se află ea astăḑi la finea secolului al XIX.

Bucovina a făcut parte integrantă din principatul *Moldova* până la 5 Maiu 1775, când s'a anectat la imperiul austriac.

Biserica domnitóre în Bucovina a fost cea ortodoxă. Alexandru cel Bun (1401—1433) organisà biserica în Moldova îndată la anul 1402, supunênd metropolia nou înfiinţată patriarcharului din Constantinopole. Metropolia o aşeḑà în oraşul Suceava, unde rĕmase până la anul 1565, când se strămută la Iaşi.

De odată cu metropolia Sucevei înfiinţà Alexandru şi dóuĕ episcopii, una la Roman şi altă la Rădăuţi. Ambele episcopíi au fost puse sub jurisdicţiunea metropoliei din Suceava, care de la 1565 şi-a luat reşedinţa sa în Iaşi. In al doilea an al domniei sale Alexandru a trimis la Trapezunt, în Asiamică, şi a adus cu mari cheltueli *móştele sfântului Ioan cel Nou*, pe cari le-a aşeḑat în cetatea Sucevei.

In a. 1592 se înfiinţà şi o a treia episcopie în Huşi, care de asemenea a fost supusă metropoliei.

Doi ani după anexarea Bucovinei la Austria, în 12 Oct. 1777, depuse episcopul Dositeiu împreună cu poporul ortodox, omagiul de credinţă noului stăpânitor.

In 1781 resignà şi metropolitul Moldovei la jurisdicţiunea sa metropolitană asupra episcopiei Rădăuţilor, prin scrisórea sa din 24 Aprile a susnumitului an. Sediul episcopiei s'a strămutat îndată de la Rădăuţi la Cernăuţi, unde în 10 Februarie 1782 episcopul Dositeiu fu instalat ca episcop al Cernăuţului pentru Bucovina întrégă, iar' in anul 1783 urmà supunerea episcopului Cernăuţului în cele curat dogmatice şi spirituale, metropoliei din Carloviţ, în care atêrnare rĕmase până la anul *1873*. In acest an episcopia din Cernăuţi fu ridicată prin prea înalta resoluţiune din 23 Ian. la „archiepiscopie şi metropolie“, supunêndui-se biserica dalmatină cu episcopiile din Zara şi Cattaro.

De la 1 Noemvrie 1786 până la 4 Martie 1849 Bucovina e alipită cu totul la Galiţia în privinţa politică, admiadministrativă şi şcolară. Fondul religionar se administra deasemenea cumulativ cu fondurile celelalte galiţiane până la 1 Iulie 1790, când împĕratul Leopold II., dăruind atenţiune plângerilor ortodocşilor bucovineni, ameliorà în cât-va starea bisericei.

Pe lângă alipirea Bucovinei la Galiţia mai urmà de la 1775—1825 şi *scutirea populaţiunii de îndatorirea, ca fiii ei sĕ facă serviciu militar.*

Acéstă împregiurare a atras tóte elementele nepatriotice din alte ţĕri, cari, spre a nu sluji împĕratului, *venirĕ la Bucovina!* Astfel a fost Bucovina în scurt timp inundată de Galiţeni şi alţii, cari aduceau cu sine moravurile strĕine confesiune străină de ţéră, şi altele!

Bucovina cu poporaţiune ortodocsă, care se folosea esclusiv de limba română în biserică şi administraţiune politică şi şcolară — vine deodată sub administraţiune polonă, şcólele sub cârma eterodocsă-papistaşă.

Anul 1848 uşuréză şi starea bisericei ortodocse din Bucovina şi a ţĕrii întregi. Robotul se desridică. Constituţia din 4 Maiu 1849 asigură Bucovinei autonomia, administrarea fonduluí religionar ortodocs se încredinţéză guvernului din Cernăuţi.

Din 4 Martie 1849 Bucovina e deslipită de Galiţia. Petiţia Bucovinenilor a fost bine apreţuită în Viena. Un membru al comisiunii instituite pentru despărţirea Bucovinei, anume Brestel, vorbeşte fórte călduros pentru Bucovina şi a ḑis între altele: „despărţirea ei are şi importanţă politică; căci ea devine un punct de atracţiune pentru Moldova şi Valachia“.

La 22 Aprilíe 1860 fu din nou ataşată Bucovina la Galiţia; însĕ acuma numai până la 25 August 1860, *căci energicul protest al boerimii, preoţimii şi poporului*, înaintat Maj. Sale Impĕratului Francisc Iosif I., fu încoronat de succesul dorit!

Bucovina s'a despărţit de Galiţia, dar' ea şi astăḑi n'are autonomie deplină; cu un picior încă tot e în Galiţia, judecătoreşte şi in privinţa căilor ferate e strîns legată de Galiţia. — Mare nedreptate!

Sĕ ne întórcem la secolul trecut şi sĕ scótem la ivélă, că — din 1781 până astăḑi biserica ortodocsă e în stare de persecutare că ea duce o viaţă de martiriu.

„In *1774 nu se afla în Bucovina nici un catolic de ritul latin;* pe la anul 1777—1779 se admite presenţa a *130—140* suflete. In anul 1786 primăvara în Bucovina erau în total *3609* suflete“!

Ce referinţi confesionale în Austria au domnit până la 13 Oct. 1781? Până la anul 1781 numai confesiunea rom.-catolică, gr.-cat şi armeano-cat. erau recunoscute. Celelalte confesiuni creştine, se priveau de „acatolice“, adecă necatolice şi nu aveau nici un drept. Ortodocşii nu puteau sĕ aibă biserici, ci numai simple case de rugăciune fără turnuri şi fără campane, preoţii ortodocşi erau constrînşi de a plati preoţilor latini dări de epitrachil; preoţii latini aveau dreptul sĕ pórte cărţile matriculare pentru cei ortodocşi. Vestirile pentru cununiile ortodocşilor trebuiau fi spuse — şi'n bisericile latine! etc.

Aceste referinţi o aşteptară şi pe biserica ortodocsă din Bucovina. Referinţele ortodocşilor în Austria până la anul 1781 erau mai grele, decât sub împĕraţii păgâni din cele trei secole dintâi ale creştinismului! Astfel practică biserica latină toleranţa morală sau dragostea către aprópele.

Impĕratul Iosif II îndată-ce se urcà pe tron, nu putu suferi acéstă împregiurare contrară spiritului legii lui Christos şi dragostei către aprópele şi prin resoluţiunea sa preaînaltă din 13 Octomvrie 1781 vesteşte tuturor bisericilor nerecunoscute în imperiul sĕu, toleranţă.

Biserica ortodocsă din Bucovina a avut o sórte mai blândă, pentru-că la anectare biserica ort. era cea dominantă şi pentru Bucovina s'a garantat status quo.

La anectare Bucovina avea 9 mănăstiri şi 12 schituri pentru călugări şi 1 mănăstire şi 1 schit pentru călugăriţe, *cu moşíi fórte mari!*

Iosif II. reduse mănăstirile la cele din Putna, Suceviţa şi Dragomirna, fie-care cu câte 25 călugări.

Din averea bisericéscă creà impĕratul Iosif II „Fondul religionar“ şi reguià referinţele bisericei ortodocse prin aşa numitul „Planul regulării bisericeşti“ în anul 1786. Dar' în acest plan de regulare este rĕspicat ḑis, că — biserica rom.-cat. este cea domnitóre!

Biserica ort. şi-a perdut prioritatea în Bucovina de la anul 1786; ea şi-a perdut însaşi averea, ea şi-a perdut şi siguranţa ş numai firei conservative a poporului român concrescut cu spiritul bisericei este a se atribui, că biserica ort. esistă până în ḑiua de astăḑi în Bucovina!

Ori-ce întreprindere, ori ce progres în biserica ortodoxă se împedica cu scop, de ultra-papistaşii galiţieni. Câtă sbuciumare n'a costat pe episcopul Isaia Baloşescul înfiinţarea institutului teologic şi a seminarului ortodox!

Relativ la administrarea „Fondului bisericesc“ de la a. 1786 până la 1848, *biserica n'a avut nici o ingerenţă precum nu o are nici astăḑi.* Până la 1862 s'au ḑidit fórte puţine biserici din fond. Abia în ultimele decenii se folosesc banii fondului şi pentru zidirea de biserici.

Fondul religionar a contribuit fórte mult şi pentru — daraverile statului, aşa de pildă la a 1812, 1859 şi 1866.

Anul 1848 aduse şi bisericei ort. mare uşurare, scăpând încât-va de ghiarele galiţienilor Desrădicarea robotului, constituţiunea din 4 Maiu 1849 au umplut biserica ortodoxă de mare speranţă. Anul 1868 ni-a adus legi interconfesionale, cari până astăḑi sunt în vigóre, deci şi deplină îndreptăţire între confesiuni.

Până la anul 1864 purtà biserica ortodoxă în Bucovina numele oficial „greco neunită“; strĕinii o numeau şismatică, precum o numesc şi astăḑi latinii; de la 1864 i-s'a recunoscut numirea oficială „greco-orientală“

(Va urma.)

Din tractul Deeşului

(Urmare.)

Valea Someşului, 30 Martiu v. 1899.

Comisiunea esmisă pentru esaminarea Roportului general prin referentul seu dl Dr. I. Fărcaş dă cetire aceluia şi punéndu-se atât în general cât şi în special spre desbatere, relevăm din el următórele date.

La punctul unde se notifică încetarea din viaţă a I. P. S. D Archiep. şi Metr. *Miron Romanul*, sinodul luând act la protocol îşi esprimă condolenţele sale prin sculare şi cuvintele: „Dḑeu sĕ'l odihnéscă în pace“.

La punctul unde se notifică întregirea scaunului archiepiscopesc și metropolitan în persóna Emin. Sale I. P. O. D. *Ioan Meţianu*, sinodul erumpe în sgomotóse urări de „Sĕ trăiască“.

Tot la locul acesta în firul raportului general şil a protocolului comitetului protopresbiteral din şedinţa ultimă, sinodul protopresbiteral decide a se trimite Ilustrităţii Sale D-lui *Dr. Ilarion Puşcariu*, archimandrit şi vicariu archiepiscopesc, o adresă de mulţămită pentru conducerea înţeléptă a archidiecesei pe timpul vacanţei scaunului ei. Conclusul e următorul:

„Sinodul autoriséză pe biroul seu, ca în numele protopresbiteratului sĕ mulţuméscă prin o adresă Ilustrităţii Sale Domnului Dr. Ilarion Pùşcariu archimandrit, vicariu archiepiscopesc, pentru înţelepciunea, tactul şi energia, cu care în timpul vacanţei scaunului archiepiscopesc a condus agendele archidiecesei“.

Trecându-se la partea administrativă, se constată că au întrat de tot 388 de esibite; mai mult cu 171 ca în anul premergĕtor. N'au întrat unele rapórte şi alte acte anuale dela preoţii Manase Prodan din Cheuchiş, Vasile Goron din Gâlgău, Ioan Buzura din Gostila, Teodor Cotuţiu din Ding, Gavriil Gorondin Muncel, Constantin Micu din Vima mare, a căror nume drept admoniare se înduce în raportul protopresbiterului.

Comune bisericesci sunt cu totul 31 din cari 27 matre şi 4 filii. Parochii vacante sunt dóuĕ, din cari una (Negrilesci) e provĕdută acum aprópe de 20 de ani tot cu administrator, iar în privinţa celeilalte (Curtuniş) s'au făcut paşii necesari, ca sĕ fie întregită prin instituirea unui paroch cu pregătire extraordinară.

Cât pentru filia Gherla, şeful tractual dice în raport, ca acésta sĕ nu se mai considere (de óre-ce acolo nu avem nici biserică, nici avere bisericéscă, şi nici atâţa credincioşi ca sĕ se pótă constitui în corporaţiune bisericéscă).

Comisiunea însĕ cere nu numai susţinerea ei ca filie, ci şi constituirea ei în corporaţiune bisericéscă, de óre-ce acolo avem nu numai câteva familii, ci şi mai mulţi elevi la gimnasiul de stat şi un catechet. Cât pentru biserică, sĕ se céră dela P. V. Consistoriu Archid. un ajutoru anual pentru închiriarea unei case de rugăciune. Sinodul primesce propunerea comisiunei.

In tract sunt 3567 familii (8565 bărbaţi şi 8419 femei), cu 36 mai mult ca în 1897.

S'au încheiat de tot 117 căsătorii, din cari 89 pur între gr. ort. şi 28 mixte, din cari *2 numai înaintea matriculanţilor civili* (1 în Ciceu-Poeni şi 1 în Gostila).

Cenveţuiri ilegale au fost de tóte 122; cu 34 *mai puţine* ca în anul 1897.

S'au născut legitimi 254 copii şi 230 copile, total 484., nelegitimi 25 copii şi 17 copile, total 42; cu totul 279 copii şi 247 copile, deci preste tot 526, adecă cu *75 mai puţini ca în 1897.*

Au murit 224 bărbaţi şi 223 femei, în total 447, adecă cu 83 mai puţini ca în 1897.

Treceri religionare au fost: la noi 33, dela noi 125 (Grotila 2, Negrilesci 10, Osoiu 83, Selişca 20 şi Căţcău 10)

Tóte punctele acestea sinodul protopresbiteral le ia la cunoscinţă cu observarea şefului tractual la punctul ultim, la cererea comisiunei, că el şi-a făcut la timp datorinţa ca sĕ împedece aceste treceri, dar din vina preoţilor respectivi nu le-a putut împedeca.

Trecênd la partea şcolară din raport, se constată, că în tract sunt 26 scóle cu 20 de edificii proprii şi 7 închiriate, din cari 14 corespundetóre şi 13 nesorespundĕtóre. In cele 26 de şcóle au funcţionat 19 învĕţători din cari 11 definitivi (cualificaţi) şi 8 provisori (toţi necualificaţi). Salarii neîntregite la minimul legal sunt în 9 comune.

Averea şcolară presintă o valóre în suma de 21054 fl. 48 cr., cu 1551 fl. mai mult ca în anul 1897.

Din 16,984 suflete sciu scrie şi ceti 1770 bărbaţi şi 764, femei, adecă cu 172 mai mulţi ca în 1897.

(Va urma).

NOUTĂŢI

Alegeri libere? După cele câte le-am vĕdut şi păţit la alegerile, sau mai corect dis, la punerile cu sîla, a deputaţilor, ne vine curios şi sĕ mai audim vorbindu-sĕ de „alegeri libere“ în ţara nóstră! Şi totuşi sĕ vorbeşte mult în dilele astea, că viitórele alegeri de deputaţi, vor fi — „alegeri libere“. Diarele maghiare scriu osanale la adresa dl Coloman Szél, care în calitate de ministru de interne dat o circulară, în care provócă fórte strict pe compunătorii listelor electorale, sĕ se feréscă de ori-ce abus, sĕ compună listele cu dreptate, căci la din contră dsa, *îşi va validita cu tótă stricteţa dreptul de disciplinare*“ contra celor ce vor face abusuri şi nedreptăţi.

Cine póte crédă. Noi nu tragem la îndoială sinceritatea dlui ministru de interne, dar nici la slăviri nu ne dedăm; prea am păţit multe, prea s'au împlinit faţă de noi chiar pe dos vorbele frumóse. Stăm sĕ vedem faptele. Nu cumva acéstă dreptate a dlui ministru de interne, sĕ va rĕvărsa numai asupra cercurilor electorale maghiare şi peste tot a alegĕtorilor maghiari, iar noi nemaghiarii vom fi lăsaţi tot „erei vechi“?...

*

Porţile de fer, fac încă mari dureri de cap guvernelor ungare, cari s'au grăbit a sĕ oferi sĕ le reguleze, şi acum vreau sĕ pună taxe mari pe vasele trecĕtóre. Nu numai Austria sĕ ridică oficios, prin guvernul seu, ci şi tóte statele ce au de trimis ceva pe Dunăre, sĕ revoltă contra încercării de taxare prea mare a navigaţiei. Sĕ vorbeşte chiar de o convocare a unei conferenţe la Bucureşti a celor interesaţi, spre a lua hotărîri. Iar în în statele riverane germane-de-sud şi în Bavaria sĕ umblă cu gândul, ca statele interesate sĕ rĕscumpere în comun statul ungar pentru cheltuelile avute cu regularea Porţilor şi a da astfel iarăşi libertate navigaţiei internaţionale pe Dunăre. Vom da în numĕrul viitor amĕnunte.

*

Dela Congregaţie. Ieri a avut loc congreţia comitatului Sibiiu. Românii au fost representaţi prin vre-o 15 membri, dintre cari doi, dnii Dr. Frâncu şi O. Tilea, au vorbit în numele clubului român, contra adresei propuse a se înainta guvernului, spre a tălmăcí sentimentele comitatului faţă de schimbarea de guvern, întrucât adecă adresa ar arăta „încredere“ noului guvern ori „regrete“ pentru cel dus...

*

Catastrofă în drumul Regelui italian. Făcênd o călĕtorie în Sardinia, perechia regală italiană, la întórcere a fost petrecută de lume imensă de gară. In momentul pornirii trenului însĕ, o catastrofă a schimbat veselia publicului în spaimă şi durere: un stâlp pe care se răzima un balcon de-asupra peronului garei, a fost împins dela locul seu prin îmbulzală cea mare a ómenilor, şi vre-o 20 de fete de şcólă ce erau pe balcon au cădut cu el cu tot, producêndu-sĕ o spaimă şi un vuet şi ţipete. A fost un caz de mórte şi vre-o patru greu răniţi, iar vre-o 16 răniţi mai uşor Regele observând nenorocirea, a oprit trenul şi a alergat însuşi cu regina la faţa locului.

*

Episcop ev. ref. ardelean a fost ales în 18 April la Cluj Dr. George Bartok, fost secretar al episcopului Petru Nagy, apoi profesor suplent la gimnasiul reformat din Cluj, dup'aceea preot în Cluj, în 1892 preot în Orăştie şi acum locţiitor eppesc în urma morţii lui Dominic Szász. Alegerea a fost condusă de fostul prim ministru Bánffy. La început voturile s'au împărţit între cei 3 candidaţi, cât nici unul n'a avut majoritate absolută. La alegerea restrînsă între cei doi candidaţi cu mai multe voturi, a reuşit Dr. Bartok.

*

Un cas extra-ordinar de letargie. La San-Francisco s'a întêmplat un cas extra-ordinar de letargie. O tineră fórte nervósă, miss Elida Wilbur, în urma unei certe cu logodnicul ei, a leşinat, şi de trei-spre-dece lnui, cu tóte încercările celebrităţilor medicale cari au fost consultate, nu şi-a putut revení în fire. Acum se anunţă că d-şóra Wilbur s'a deşteptat în sfêrşit. Logodnicul ei înştiinţat, a alergat la dênsa, S'a încredinţat însĕ că miss Elida nu şi-a redeschis ochii de cât — ca sĕ reia cearta de unde o lăsase când a leşinat!..

*

Porumbei călĕtori. — In curênd va începe sĕ funcţioneze serviciul postal cu porumbei călĕtori, între continent şi vapórele cari fac traectul între Havre şi New-York. Organisaţia acestei poste se datoreşte căpitanului francez Reynaud, comandant al unui serviciu de eclerori ai armatei. Utilitatea ei e lesne de înţeles: după dóuĕ dile de navigaţie, scrisorile, cari prin fotografie sunt reduse la o micime de miniatură, sunt încredinţate la doi-spre-dece porumbei, cari se întorc la puntul lor de plecare, unde scrisorile sunt iarăşi mărite prin fotografie şi transmise destinatarilor. Aşa că navigatorii pot şi ei scrie celor de acasă cum se află pe mare. Deocamdată depărtarea vaporului dela continent va fi de cinci dile. Când însĕ, după mai multe călĕtorií, porumbeii vor fi obişnuiţi, e probabil că ei vor putea face traectul de la punctul cel mai depărtat la care se va afla vasul pe mare.

Acelaşi lucru se face cu porumbeii şi la New-York. Fie care vapor va avea pe bord şi porumbei francezi şi porumbei americani.

Fómetea în Rusia.

O fómete şi mai grósnică de cât aceea din 1891—92. bântue acum pe o imensă întindere a teritoriului rusesc. Provinciile bântuite sunt: Viatka, Perm, Ufa, Samara, Kazan, Riazan, Tula, Simbirsk, Saratov, Voronjee şi Tambov, adecă o suprafaţă totală de 1.162000 kilometri pătraţi, cu o populaţie de peste 25 milióne de locuitori.

In aceste provincii, recolta anului trecut a fost mai slabă ca ori-când. O sumă de 35 milióne de ruble a fost luată în bugetul ultimului exerciţiu spre a lupta contra fómetei. Suma acésta a fost — o picătură de apă într'un ocean! Abia o infimă minoritate dintre locuitorii provinciilor bântuite au participat la binefacerile carităţii oficiale.

Alocaţiunea administrativă nu e decât de vre-o 18 kilograme de cereale pe lună şi pe cap de locuitor, şi nu se dă decât indivídilor mai bĕtrâni de 55 de ani sau mai tineri de 18. Cu alte cuvinte tótă populaţia adultă, între aceste dóuĕ etăţie, lăsată în grija carităţii private.

Ţĕranii au vêndut tot ce posedau; mobilele şi uneltele lor au fost duse pe rênd la cămătari. Mănâncă un fel de pâne făcută dintr'un amestec de ierburi, glande, paie tocate, coji şi făină de grâu sau de sĕcară. In loc de ceai, beau apă fiartă cu făină sau cu foi de cócăze.

In multe localităţi, e lipsă nu numai de hrană, ci şi de materii de foc. Işi póte închipui cine-va ce însemnéză lipsa de foc în timp de iarnă şi într'o climă ca a Rusiei!

Bólele epidemice cari însoţesc fómetea, şi-au făcut deja apariţia: tifosul şi scorbutul secerăele vieţele cari n'au fost abătute de fómete.

Numai în provincia Samara, la 1 Februarie a. c. erau 71 000 de ómeni cari trăiau numai din asistenţa publică; şi numĕrul lor s'a mărit în mod considerabil de şése sĕptĕmâni încóce.

Ceea-ce e şi mai grav, e că fómetea în Rusia nu este accidentală, ci periodică. Regiunile bântuite acum, au mai fost şi în 1891—92, şi mai nainte.

In Indii, unde acelaşi fenomen se reproduce regulat, guvernul englez a înţeles că ajutórele nu sunt de ajuns. In afară de creditele extraordinare puse la disposiţia autorităţilor locale pentru întimpinarea nevoilor imediate, credite cari în 1891—92 s'au urcat la 300 milióne, în budgetul ordinar al guvernului indian sunt dóuĕ capitole permanente cari pot fi calificate ca prime de asigurare contra fómetei. Fondurile fómetei propriu dise, se urcă la 50 milióne pe an; creditele de irigaţiune, cam tot la atâta.

Intrun imperiu cu totul rural, ca imperiul rus, unde populaţia agricolă forméză cel puţin 85% din numĕrul total al locuitorilor, creditele date agriculturei şi lucrările preventive contra fómetei, se urcă abia la 112 milióne lei, pe când armata şi marina cheltuesc nu mai puţin de 1265 milióne.

VARIETĂŢI

Inmormêntarea pompósă a unei maimuţe. O vĕduvă avută din Boston a înmormêntat nu de mult, cu pompă mare pe o maimuţă, care îi era fórte dragă. Maimuţa se chiema „Iosif“ şi se bucura de mare popularitatea în suburbiul Charon, unde locuia stăpâna ei. In viéţa ei totdeuna îşi însoţea pe stăpâna sa ori încotro mergea acésta, chiar şi la băi. Era instruită măimuţa şi bine dresată, aşa că i succedea a face mişcări omeneşti destul de potrivite, iar' pe stradă adese o vedeai la braţ cu exotica sa stăpână. După „mórte“ cadavrul ei a fost aşedat pe un catafalc pompos, iar consciugul îmbrăcat în mătasă albastră. Pe acoperişul consciugului era aplicată o tăbliţă de argint în care era gravat numele maimuţei. In diua înmormêntării catafalcul era acoperit cu cununi scumpe şi frumóse, date de prietenele stăpânei. Va sĕ dică maimuţa „Iosif“ s'a învrednicit de o înmormêntare ca şi unul din cei mai avuţi — ómeni. Nemângâiata-i stăpână, care varsă lacrimi de durere şi di şi nópte, a declarat amicelor sale că numai decât va ridica „neuitatei“ ei maimuţe un monument imposant. — O tempora!

Ultime ştiri.

In urma desbinării dintre conservatori şi junimişti, M. S. Regele Carol a hotărît a îndruma cu formarea noului cabinet tot pe partidul naţional liberal.

A însărcinat anume pe preşedintele camerei dl Dimitrie Giani, cu formarea cabinetului.

Dl Giani s'a pus în înţelegere cu representanţii deosebitelor nuanţe ale partidului, ca se vadă de e posibilă o concentrare.

Lucru pare posibil. Aurelianiştii promit spriginul lor, dar pe lângă dóuĕ condiţii: reîntregirea partidului prin formarea unui guvern concentrat şi disolvarea actualelor corpuri legiuitóre, avênd a sĕ face alegeri nóuĕ.

Dela demisia cabinetului Sturdza, dl Giani e primul căruia regele i-a oferit formarea cabinetului.

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunei şcolare ţinută în 7/19 Februarie a. c. la şcóla din Poiana, au încurs dela onor! public sprijinitor următórele contribuiri:

Dela domnul Adam Micu, notar comunal 5. fl. Dela domnii: Herman Mangesius, prim-pretor, Dr. Mihu, Ioan Şerb paroch, Ilie Dobrotă, paroch, câte 2 fl.; Ioan Streule notar, Ioan Blaga, canceliat pretorial, Dumitru Izidor, D-na vĕd. Ciugudeanu, Ilie Topârceanu, notar, câte 1 fl. 50 cr.; Ioan Nicóră, înv., Nicolae Stroia, D-na Trónca, Nicolae Branga, Dumitru Şufană, Ioan Ghişe, Ioan Vlad, Ilie Vonica, Nicolae Dobrotă, paroch, Aron Muntean, Dumitru Băja, Dumitru Dobrotă, Csekme Domokos, Ioan Dăncilă, George Ghişe, Ioan Radu, Ioan Fântână Ioan Ghenie paroch, D-na vĕd Vraciu, Ilie Oprean, Petru Juga, Dionisie Juga, Nicolae Prodan, Ioau Marcu, Dumitru Rodean, George Baja, Ioan Micu, Nicolae Ban, Ilie Moga, Vasilie Rodean, Dumitru Maniţ, Nicolae Sêrbu, Wolf Károly, Ablonzy József, Novak Gerő, Bart Lipót, Ioan Toma, câte 1 fl.; Ioan Goţa, 70 cr.; I. Petruţ, P. Ciuruga, M. Topârcean, M. Bozdog, D. Şufană, I. Bozdog, Ana Şufană, D. Măniţ, I. Moga, I. Dobrotă, I. Handorean, D. Ban, I. Sorachie, C Bozdog, I. Fântână, I. Fântână, Aron Georgescu, I. Şerb, G. Simion, G. Radu, D. Roman, Aron Şerb, Kovács Sándor, Ambrus István, G. Beju, I. Hândorean, Barbu Guijepe, Németh, Tamás, Parajza, Iózsa, D. Muntean, P. Simion, D. Nicóră, I. Şufană, câte 50 cr.;

Prin mandat postal au trimis Domnii: Eremie, Roman 1 fl., Dumitru Banciu, farmacist în Selişte 1 fl., I. Florean, notar în Lugag 1 fl. 50.

Suma totală încursă fl. 80·20.

Subtragêndu-se totalul speselor împreunate cu arangiarea în suma de fl. 47·95, resultă venitul curat în sumele de fl. 32·25 care s'a transpus în fondul bibliotecei şcolare din loc.

Pentru spriginul material oferit din partea P. P. contribuenţi, priméscă pe acéstă cale cea mai sinceră mulţămire şi recunoscinţă.

Poiana, în 13 Februarie 1899.

Pentru corpul învĕţătoresc:
Ilie Georgescu,
director şcolar.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare)

Alte monumente în sĕmn de recunoscinţă i-au ridicat Germanii în Celle, locul natal al lui Thaer şi în Lipsca.

Albrecht Thaer este întemeietorul şi fondatorul agronomiei raţionale. Época cea nóuă, care veni cu Thaer, se distinse în Germania prin aceea, că tesaurii esistenţi ai economilor esperimentali germâni, francezi şi englezi, s'au întrunit în un sistem. Sistemul acesta însĕ şi acum este basa studiului agronomic în unele şcoli.

Thaer a fost cel dintâiu, care a încercat în un mod convingibil a ridica agronomia pe partea technică prin şciinţele naturale, pe partea economică prin studiul economic. Lui are sĕ-i mulţăméscă agricultura, pentru proiectul de o şcólă agronomică.

Naturaliştii agronomici.

Humus-nitrogen (azot) şi teoria minerală.

Avêntul şeiinţelor naturale, cari în mijlocul secolului XVIII se făcu perceptibil la tóte popórele culte din Europa, îşi arătà şi influinţa lui asupra agronomiei şi asupra ideii despre însĕmnătatea studiilor, cari până acum au fost de puţină valóre. Agronomia se alipi de şciinţa care i-a fost ei mai aprópe, de Botanică, de la care însĕ un timp îndelungat puţin folos a tras. Cu descoperirea (aflarea) sticlelor măritóre (Cornel Drebbler) s'a studiat anatomia plantelor şi s'au făcut frumóse esperienţe despre mişcarea sucurilor, despre crescerea şi producerea plantelor.

La agricultură humus nu juca un rol neînsĕmnat. Esistinţa lui în pămênt pentru crescerea plantelor este de o mare valóre căci el îmbunătăţesce calitatea chemică a pămêntului. El puhăvesce părţile esenţiale ale pămêntului, ridică puterea umedă a pămêntului, înmulţesce puterea lui de recepţiune pentru aburi de apă, gaz şi radele căldurei şi este pentru pămênt, fiindcă are în continu o putreḑiciune progresivă, un statornic isvor de căldură. Fiind-că plantele cresc mai bine în pămêntul acela în care se află humus, de aceea humus s'a considerat ca cea mai scumpă parte costitutivă a pămêntului, şi lui i-se atribue tóte semnificaţiunile pentru nutrirea plantelor. Intre ómenii de şciinţă acésta teorie (teoria humus) a fost primită cu mare stăruinţă.

Chiar Thaer a primit acésta învĕţătură şi era de părere, că humus forméză partea cea mai esenţială şi cea mai necesară pentru nutrirea plantelor, şi ceealaltă parte pentru nutrirea plantelor trĕbue sĕ se ia din aer, că părţile esenţiale minerale ale pămêntului nu pot influinţa marerialicesce ca substanţe nutritóre. Acésta învĕţătură fu însĕ în curênd trasă la îndoială, şi mai târḑiu sĕ adeverí de neadevĕrată, căci humus nu este isvorul direct pentru nutrirea plantelor. Cu acésta demonstrare au căḑut şi teoriile lui Thaer, cu privire la schimbarea sĕmênţelor. Intrebuinţarea aşa numitului „Guanos“ a adus cu sine acea opiniune, că în humus se află nitrogen (azot), care stipuléză fertilitatea pămêntului. După părerea acésta agronomul sĕ fie îngrijit pentru nitrogne şi din teoria humusului se desvoltă teoria nitrogenului, dar şi acésta teorie nu ţinu mult.

In întrebările despre nutrirea vitelor abia a fost altcum, căci pe atunci nu ştiau judeca materiile nutritóre, de cât după observaţiuni nesigure. Invĕţătorii şi scriitorii agronomici, căutau a se ţinea în consonanţă (armonie) prin esperienţele practice.

Incă înainte de Thaer şi cu păşirea lui s'a început chemia, cu deosebire a trage întrebarea nutrirei plantelor în sfera cercetărilor lor şi prin aceea de a pune basă la o chemie agricolă.

(Va urma.)

Nr, 114 – 1899. [54] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa II. Filea (Füleháza), devenit vacant prin rĕposarea parochului de acolo, Ciril Fulea, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 620 fl. 30 cr.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela subscrisul.

Petenţii vor avé a aşterne suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subscrisului, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghin, 4 Faur, 1899.

In conţelegere cu comitetul par.:

Galagtion Şagău,
protopresbiter.

Nr. 414 — 899 [53] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Zlagna din protopresbiteratul Agnita, se publică prin acésta de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 440 v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi sĕ se prezenteze în vre-o duminecă sau serbătóre în biserica de acolo spre aşi arăta desteritatea în cântări şi tipic eventual în serviţiul divin şi predicare.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial şi dela oficiul protopresbiteral.

Nocrichiu (Ujegyház), în 8 Martie 1899.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita (în Nocrichiu) în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan
adm. protopresb.

Nr. 2—1899 [55] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochíi de clasa III. Deag, în protopresbiteratul Têrnavei, conform ordinului Preavenerabilului Consistor Archidiecesan Nr. 1453 B. din 13 Martie 1898, se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 590 fl. 22 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár) până la terminul indicat mai sus.

Cetatea-de-baltă, 25 Februariu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnavelor.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

In sensul §. 16 din regulamentul pentru parochíi se publică.

Sibiiu, din şedinţa senatului bis. ţinută la 30 Martie 1899.

Consistoriul archidiecesan,

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat introductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

Conspectul cărţilor bisericesci
ce se pot procura din
Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60 peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslusire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi bros.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl 3 — la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1 — la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2 50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„	1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **proroeului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

NOU!

Tipăriturile pentru folosit în şcólele poporale introduse prin circulariul consistorial Nr. 9241/898 şcol. sunt:
Protocol de primire (inmatriculare) costă cóla 3 cr., 1 es. din 15 cóle broş. 60 cr., 1 es. din 25 cóle legat fl. 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—;
Protocol de clasificaţiuni şi absenţii costă o cólă 3 cr., 1 es. din 15 cóle broş. 60 cr., 1 es. din 25 cóle leg. fl 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—

Deposit la:
Tipografia şi librăria archid.
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 39 Sibiiu, Sâmbătă, 10/22 Aprilie 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Nr. 2920 Pres.

Ioan

din îndurarea lui Dumnedeu archiepiscop al bisericei ortodoxe din Transilvania şi metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania ş. a.

Iubitului cler şi popor al archidiecesei Nóstre Transilvane; iubiţilor şi onoraţilor deputaţi ai sinodului archidiecesan: dar şi milă dela Dumnedeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos!

Avênd în vedere §§ 89 şi 90 din statutul organic, convocăm şi prin acestea declarăm de convocat sinodul ordinar anual al archidiecesei Nóstre transilvane, în biserica Schimbării la faţă din cetatea Sibiiu, **pe Dumineca Tomei,** adecă **pe 25 Aprile (7 Maiu) a. c.,** la 9 óre antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericesci, iar după aceste va urma deschiderea sinodului în localul designat spre acest scop.

Sibiu, 8 Aprile, 1899.

Ioan Metianu m. p.

Intregirea venitelor preoţesci.

Articlul de lege XIV. din 1898 pune în vedere întregirea venitelor preoţesci deocamdată pe acesti trei ani următori 1899, 1900 şi 1901 până la suma de 600 fl. pentru preoţii cari au 8 clase ale şcólelor medii din patrie şi cursul teologic de trei ani. Pentru preoţii cari nu au cualificaţiunea indicată mai sus, venitele în acesti 3 ani se întregesc numai până la suma de 300 fl.

Dela 1901 încolo pentru preoţii din categoria primă venitul se întregesce până la suma de 800 fl., iar pentru ceialalţi până la suma de 400 fl.

Dotaţiunea acésta dela stat nu se dă bisericei, ci personal preoţilor până ce aceia sunt în funcţiune, dacă ei sunt cetăţeni ai statului.

Pentru întregirea sumei dela stat trebue sĕ facă însinuare preotul; în lipsa unei însinuări din partea preotului, însinuarea o face autoritatea bisericéscă.

Nu se dă întregirea, sau dacă s'a şi dat, aceea se detrage în casurile:

a. când respectivul preot a fost condamnat la perderea oficiului, în casul acesta pe timpul cât duréză perderea oficiului.

b. când preotul documentéză purtare morală rea, sau are conduită contrarie statului;

Chiar şi în aceste casuri se dă dotaţiunea, dacă autoritatea bisericéscă a înstituit alt preot.

Numai o restituire în oficiu din partea bisericei, îndreptăţesce pe preotul pedepsit la folosirea din nou a dotaţiunii dela stat.

Dacă statul faţă cu vre-un preot, care reflectéză la întregirea venitului, are vre-o obiecţiune, fie în ce privesce purtarea lui morală, fie în ce privesce conduita lui, în acel cas comunică autorităţii bisericei acusa sa în copie, şi cere luarea de mĕsuri disciplinare contra respectivului preot.

Până la terminarea cercetării disciplinare cestiunea cu dotaţiunea dela stat se ţine în suspens.

In casul când autoritatea bisericéscă află pe respectivul preot de nevinovat, statul însĕ 'l consideră de vinovat şi-'i denégă dotaţiunea, autoritatea bisericéscă are dreptul sĕ promoveze afacerea la tribunalul administrativ.

De benificiul întregirii venitului pot face întrebuinţare preoţii din parochiile cari au fost sistemisate deja la 1 Ianuariu, 1898, parochiile nóuĕ numai în acel cas au acest beneficiu, când guvernul a recunoscut de întemeiate motivele din cari s'a înfiinţat parochia.

In casul că din împregiurări de natură permanentă, pe cari biserica nu le póte delătura, venitul preoţesc se reduce, guvernul e obligat a întregi suma venitului redus. Póte înse denega întregirea în casul când se reduce numĕrul credincioşilor, sau când respectiva parochie póte fi uşor afiliată. In casul acesta autoritatea bisericéscă, e provocată a sista parochia.

Aceste sunt disposiţiunile de natură permanentă din lege, dintre cari unele au format şi forméză încă gravamine pentru biserica nóstră.

In jurul acestora are sĕ urmeze discusiunea pro şi contra, dacă voim ca acésta afacere de gravă natură, cu grave urmări pentru biserica nósră, sĕ fie obiect de discusiune, obiect de studiu în presa nóstră, se înţelege obiect de discutat sine ira et studio, avênd in vedere interesele vitale ale bisericei nóstre.

Lucru de sine înţeles, acuma nu mai pot avea loc obiecţiuni, că aşa nu e bine, că altcum ar fi trebuit întocmit lucrul.

Avem înaintea nóstră legea positivă, vedem ce dă ea, vedem ce cere ea, cu aceste avem sĕ ne facem samă, avênd în vedere numai interesele bisericei.

Cetitorii nostri cunosc lucrurile din trecut. Scim din ce motive a renunţat biserica la ajutorul de 24000 fl. dela stat în sinodul estraordinariu dela 1885. Scim ce atitudine a luat preoţimea nóstră în faţa conclusului sinodal.

Scim ce norme a observat statul în aceşti 4 ani din urmă cu darea de ajutóre, când ştergea fără nici o motivare numele unor preoţi şi protopopi, şi nici la reclamare din partea autorităţii bisericesci, nu a eşit pe faţă cu motivele sale.

Se póte deci face comparaţiune între practica din trecut, şi între prospectele cari ni se pun pentru viitor.

Indreptăţirea la întregirea venitelor e condiţionată dela insinuarea în terminul până la finea lunei Iuniu, 1899. Dacă în acest termin nu se face insinuarea parochíilor actuale, acelea 'şi perd îndreptăţirea.

Asigurat odată dreptul de a reflecta la acest beneficiu din vistieria statului, e deschisă posibilitatea de a nu ne folosí în casuri concrete, când statul va pretinde eventual astfel de condiţiuni, cari vatămă autonomia nóstră bisericéscă, vatămă independenţa bisericei nóstre, eventual vatămă libertatea preotului în anumite casuri concrete.

Legea în §. 17 dispune, că întrégă suma de întregire câtă vine asupra unei diecese, se pune la disposiţiunea autorităţii bisericesci, dacă între ea şi între guvern se vor putea statorí condiţiunile în privinţa împărţirii sumei licuidate de către stat.

Actualul ministru de culte întrebat în desbaterile din casa magnaţilor, cari sunt condiţiunile între cari suma se pune la disposiţiunea autorităţii bisericesci, a declarat că numai o condiţiune va pune, anume va pune condiţiunea, ca suma sĕ ajungă la destinaţiunea sa, la mâna respectivilor preoţi, cărora se dă întregirea.

Asigurat odată dreptul la întregire prin însinuare la timp, este detorinţa autorităţii bisericesci a esopera dreptul de a dispune ea asupra împărţirii dotaţiunii, respective de a recede, când 'i se vor pune condiţiuni cari periclitéză autonomia bisericei.

Deodată cu întroducerea acestei legi încetéză tóte subvenţiunile dela stat date personal preoţimii pentru ameliorarea sorţei preoţilor. Perdut din ori-ce motive dreptul de a reflecta la beneficiele personale garantate în lege, preoţimea nóstră nu mai are nici un titlu de a putea reclama ajutoriu dela stat.

Iată tecstual acest §. de escepţională gravitate:

„Scopul acestei legi fiind esclusiv numai întregirea venitelor preoţesci, de sine urméză, că statul 'şi ţine de a sa problemă, de a sprigini după cum se desvóltă referinţele juste, trebuinţele bisericesci şi scolare ale confesiunilor acceptate, de aceea legea actuală de loc nu atinge acelea ajutóre bisericesci şi şcolare, cari în bugetul statului sub diferiţi titli sunt induse în favorul confesiunilor, escepţiune face numai posiţiunea menită a ajutora pe preoţii mai slabi dotaţi ai diferitelor confesiuni; posiţiunea acésta cu o sumă ce o va vota bugetul statului, se va întrebuinţa spre scopul indicat în § 1. şi 20.

Prin aceste am adunat la un loc materialul, ca publicul nostru sĕ cunóscă situaţiunea ce ni se crează, mai ales sĕ fie cu ea în curat membrii sinódelor eparchiale din metropolia nóstră, în ale căror mâni e pusă sórtea bisericei pentru un viitor, Dumnedeu scie cât de îndepărtat.

Şedinţă la Asociaţiune.

Comitetul central al „Asociaţiunii“ a ţinut Joi în 20 Aprile, o sedinţă extraordinară, pentru a resolva unele agende şi curenţii, cari nu le putuse isprăví în şedinţa ordinară dela 13 April n.

Şedinţa s'a ţinut sub preşedinţa vice-preşedintelui Dr. Il. Puşcariu, fiind presenţi membrii: P. Cosma, I. Papiu, I. St. Şuluţiu, Z. Boiu, I. Creţu, Nic. Ivan şi L. Simonescu.

Scótem la iveală dintre hotărîrile acestei şedinţe, următorele:

In urma concursului publicat de comitet pentru conferirea a 16 stipendii pentru învĕţăcei meseriaşi români, au incurs peste 70 de rugări după ajutor. In şedinţa sa de Joi, comitetul a împărţit 17 ajutóre, la 15 de câte 25 fl. şi la doi pe jumĕtate.

S'a raportat şi s'a luat cu bucuríe şi cu mulţumită la cunoştinţă, că *„Albina“* a votat *1000 fl.* ajutor şcólei civile superióre de fete pe care o susţine „Asociaţiunea“ în Sibiiu, — precum şi aceea, că institutul de credit „Făgeţana“ din Făget, înscriindu-se de membru fundator la „Casa Naţională“ cu 1000 fl., a trimis o rată de 250 fl. din acéstă taxă, iar „Scntinela“ din Satul-nou înscriindu-sĕ asemenea ca fundatoră la acea casă, a trimis o rată de 100 fl. din taxă. Tot casei naţionale i-au votat „Sebeşana“ 25 fl., „Timişana“ 20 fl. şi „Cordiana“ 10 fl.

Cauza Fundaţiunii *Gregoriu Forró* din Sebeşul-săsesc, care a testat Asociaţiunii *8000 fl.*, a ajuns la finalisare, căci pertractarea lăsămêntului s'a terminat, şi aşa acum lăsămêntul a ajuns în proprietatea Asociaţiunii. Fondul e depus la „Sebeşana“ în Sebeş într'un libel clausulat în înţelesul testamentului. Soţia testatorului are drept la folosirea intereselor fundaţiunii cât va trăi, după aceea fundaţiunea va sta la disposiţie pentru scopurile fixate de testator.

Despre despărţămêntul *Bran* al Asociaţiunii s'a remarcat, că prin zelul comitetului seu (director e dl adv. Găroiu), a deşteptat viu interes pentru Asociaţiune, ceea-ce se vede şi din frumósa sumă adunată ca taxe şi contribuiri, din care despărtămêntul detrăgênduşi cele 20% statutare, i-au rĕmas din anul trecut 85 fl., din cari dă trei ajutóre la ucenici de meseriaşi români din partea locului.

S'a presintat în şedinţa asta, o hârtie a dlui vicecomite al comitatului Sibiiu, G. Reissenberger, prin care cere, ca comitetul *sĕ i presinte raţiociniul anual al Asociaţiunii.* Avênd în vedere, că statutele nu-'l obligă la presintarea socotelilor decât adunării generale a Asociaţiunii, comitetul n'a hotărît împlinirea cererii vicişpanului, ci sĕ í-se dea un respuns esplicativ cu provocare la statute, întrebându-'l totodată, că spre ce scop şi pe ce basă vine dl vice-comite cu acéstă cerere faţă de comitet?

Nu cumva ni-se întinde iarăşi o cursă, nu cumva stăm în faţa unei nóuĕ încercări de amestec în afacerile Asociaţiunii?

Fiindcă *despărţămêntul de Alba-Iulia* al Asociaţiunii care nainte vreme desvolta o activitate destul de frumósă, acum de câţiva ani nu mai dă semne de viaţă şi de lucrare, comitetul a hotărît sĕ încerce cu comisar din centru readucerea la viaţă a despărţămêntului. A numit în scopul acesta de comisar pe membrul seu Nicolau Ivan, care va face o convocare de adunare estraordinară şi apel către inteliginţă despărţămêntului, care sĕ-şi alégа un comitet, care sĕ vree şi sĕ ştie lucra întru promovarea scopurilor Asociaţiunii.

Îşi fac înşişi necazuri.

— *Pentru „Porţile-de-fer“* —

Presa europeană iar se ocupă de Ungaria şi în special de guvernul maghiar, întrecêndu-se a-'l arăta aşa precum e, anume ca lipsit de tact şi de sentimentul de dreptate şi loialitate faţă de drepturile altora.

Diarele vieneze îndeosebi, se arată, precum am mai amintit, îngrijate de proiectul guvernului ungar de a impune taxe mari dela *1 Maiu* încolo, asupra vaselor cari vor trece pe la Porţile-de-fer.

Guvernul ungar vrea anume ca cu începere déla 1 Maiu n., sĕ se percépă dela „ori-ce vas care transpórtă persóne sau mărfuri“ şi cari ar trece prin întréga, sau numai printr'o parte din porţiunea ce s'a regulat în cursul Dunării-de-jos, adecă între T.-Severin şi Moldova, óre-cari taxe de navigaţiune, în cari sĕ se cuprindă atât taxele cuvenite pentru usul părţii de fluviu ce a fost regulată de Austro-Ungaria, cât şi taxele pentru pilotagiu. Distanţa între Turnu-Severin şi Moldova e împărţită în două: dela T.-Severin la Orşova şi dela Orşova la Moldova. Şi taxele de încassat ar fi:

1. Pentru vasul care ar trece pe întrégă distanţă dintre T.-Severin şi Moldova *o taxă de 20 bani (heleri) de fie-care vas*, deşert sau încărcat, pentru fie-care tonă calculată după capacitatea întrégă de încărcare, dacă s'a încărcat întrégă, sau după tonagiul arătat în certificatul vasului; şi apoi o taxă de 18 bani (heleri) de fie-care sută de chilogram, după *marfa* transportată în vase. Scăderi, numai la anumite mărfuri specificate.

2. Pentru vasul care ar trece numai una din cele două secţiuni, se va percepe jumĕtate din taxele arătate mai sus.

Vor fi scutite de plata acestei taxe de navigaţiune: bastimentele de rĕsboiu în genere, tóte bărcile cu o capacitate mai mică de 1900 q. precum şi remorcherele, cari nu transportă nici o marfă.

Guvernul ungar se razimă pe dispositiunile art. 6 al tratatului de Londra din 1871, în care se recunoscea Puterilor riverane cari ar regula Porţile de fer, dreptul de a percepe, până la stingerea datoriilor ce vor face cu aceste lucrări, o taxă asupra năilor de comerciu; apoi pe dispoziţiunile tratatului de Berlin din 1878, care însărcinând pe Austro-Ungaria cu regularea, prevede dreptul de a percepe o taxă provisorie „pentru a acoperi cheltuielile acestor lucrări“.

Stabilirea taxelor a stêrnit protestările din causa timpului apropiat în care guvernul ungar doreşte sĕ le pună în aplicare, şi din causă că taxele sunt prea ridicate!

Camera de comerciu din Viena îngrijată de măsura luată de guvernul ungar, a înaintat ministeriului vinez o protestare în contra unor asemenea tacse, cari sunt contrari stipulaţiunilor tratatelor internaţionale cari au proclamat în mod absolut principiul libertăţei navigaţiunei pe Dunăre, şi cari ar avea de resultat slăbirea relaţiunilor comerciale dintre România şi Austro-Ungaria.

Cerealele româneşti, ḑice camera, din causa scumpetei transportului pe Dunăre, în loc sĕ mai între în Austro-Ungaria, vor lua calea maritimă, îndreptându-se spre Germania sau aiurea.

„*Iar Statul român*, scrie „Voinţa Naţ“. din Bucureşti, în calitatea sa de Stat riveran, nu putea se nu facă şi el obiecţiunile sale în contra aplicării întempestive a unor taxe exorbitante, cari îl lovesc în interesele sale economice.

Guvernul Român va cere sĕ se amâne perceperea până când, în înţelegere cu cele-l'alte State riverane, se ve stabili cât de mari vor trebui sĕ fie aceste drepturi de navigaţiune.

Dacă s'ar compara taxele ce-şi propune guvernul ungar sĕ percépă de la vasele cari trec pe la porţile de fer, cu taxele cari se percep actualmente de guvernele altor State pentru trecerea vaselor prin canalele făcute de ele, pe distanţe cu mult mai mari de cât canalul de la Porţile-de-fer, şi cu mult mai însemnate de cât acesta, s'ar vedea cât sunt de disproporţionate cele dintâiu!

Afară de asta guvernul ungar stabilind taxe şi asupra *mărfurilor*, se găsesce în contraḑicere cu dispoziţiunile tratatului din Paris de la 1856, care dispune că nu se va percepe nici o taxă asupra *mărfurilor* cari se găsesc pe bordul năvilor. Guvernul ungar confunde taxele *fluviale* cu taxele *vamale*!

Şi aşa mai departe.

Destul că guvernul ungar prin lipsa de tact, şi-a rĕsculat în cap presa a o mulţime de state: Austria, România, Bulgaria, Sêrbia, Wűrtemberga, Bavaria, etc. cari tóte spun că acest guvern deprins a fi volnic la el acasă, crede că-'şi póte permite luxul a fi astfel şi cu tótă lumea în afară. Şi puţine cuvinte de laudă îşi aude pentru asta!

Biserica ortodox-catolică în Bucovina.

II.

Autonomia bisericei ortodoxe în Bucovina.

„Biserica ortodoxă bucovinénă se numĕră la bisericele autochefale din anul 1873, când şi-a obţinut deplina autonomie.

Aşa se susţine în general. Dar lucrul stă altfel!

Autochefală este biserica în cele dogmatice şi spitituale, şi acésta întru cât păzeşte ea în curăţie şi învaţă în întregitate neştirbată doctrina bisericei vechi ecumenice, remânênd pe fundamentul sigur şi puternic ce l'au pus cele şepte sinóde ecumenice pentru biserica adevĕrat catolică.

Fiind biserica bucovinénă o biserică particulară, şi neţinêndu-se de present sinóde ecumenice, ea ajunge la cunoştinţa consensiunii tuturor bisericilor particulare în privinţa unui adevĕr al revelaţiunei d-ḑeesti pe trei căi, şi anume: 1. din cărţile cele simbolice, acceptate şi întrebuinţate de bisericele cele particulare; 2. din credinţa şi praxa bisericéscă constantă, şi 3. prin comunicaţiunea bisericilor particulare între olaltă pe calea corespondenţei scrise.

Deci autochefalia bisericei ortodoxe bucovinene nu este aşa de înţeles, că ea póte schimba normele credinţei sau a le înmulţi.

De pildă: sĕ punem casul, că biserica ort.-cat. din Bucovina primeşte de la biserica occidentală dogmele despre filioque, primat, infalibilitatea papei, purgator, Maria imaculata, învĕţătura despre concomitanţă, etc.; aceste dogme sunt străine bisericei vechi ecumenice. Este biserica ort.-cat. din Bucovina atunci şi mai departe *ortodox*-catolică? Nu, ea s'a făcut prin aceste eretică şi a eşit din rêndul bisericeler ortodox-catolice.

Biserica bucovinénă s'a ferit pănă acum de a pica în atari curse.

Autonomia bisericei ort. din Bucovina însĕ, are multe de dorit, ca sĕ se pótă ea întru adevĕr bine desvolta şi mai departe.

Credincioşii ortodocşi sunt despoiaţi de dreptul de a-şi alege pe archipăstorul lor; ba nu au nici dreptul de a propune, sĕ ḑicem, măcar trei candidaţi, dintre cari unul sĕ fie denumit ca episcop!

Prin acest neajuns se póte întêmpla, ca în fruntea bisericei sĕ vină un bărbat puţin demn de chemarea sa de tot înaltă, care sĕ nu pótă apăra biserica în contra atacurilor eterodocse.

Biserica ortodoxă este despoiată de dreptul ei natural şi canonic de a-şi administra ea însaşi averea sa, de a avé asupra averii sale măcar o înrîrinţă deciḑĕtóre.

Averea ei se administrézä astăḑi în folosul străinilor, şi nu în folosul bitericei şi fiilor acesteia!

Alegerea episcopului (metropolitului) şi administrarea averii bisericei, dacă aceste dóuĕ condiţiuni fundamentale nu vor fi în scurt redobândite, turma bisericéscă va fi grozav decimată de elementele nesaţióse ce o pândesc constant şi-şi ascuţesc ghiarele la nenorocirea bisericei ortodoxe!“

Din România

Situaţia.

Situaţia politică, e cât se póte de încurcată şi delicată. Nici a ḑecea ḑi dela demisia cabinetului Sturdza, alt cabinet nu s'a putut forma.

Regelui îi trebueşte un guvern tare, sĕ-'i dea garanţii de-o durabililitate mai mare. Acésta conservatorii nu o pot promite în urma hărţuelilor interne cu junimiştii. Liberalii sunt încă în pertractări. Dl Giani a rugat pe E. Stătescu sĕ-'i dea concursul seu. Dl Stătescu a spus că nu-'i face nici o greutate, dar nici nu-'i promite nimic, până nu va primi însuşi o însărcinare oficială.

Fiind vorbă de o concentrare liberală, nici Giani nici Aurelian nu au ambiţia de-a sĕ pune ei în frunte, ci de-a ceda acest loc de onóre lui Stătescu. Aşa fiind, Regele a chemat Mercuri pe Stătescu la palat

Dar înţelegerea merge greu, fiindcă partisanii dlui Sturdza ţin tare la el şi nu vor sĕ audă de-o formaţiune din care sĕ lipsécă Sturdza, iar de o schimbare în şefie, şi mai puţin!

Din scrisele „Drapelului“ înţelegem, că ei au intenţia sĕ formeze un minister concentrat, cu Stătescu, Aurelian şi Fleva, şi şi din sturdzişti cari se vor arăta concilianţi, şi apoi imediat, nainte de ori ce, *sĕ disólve parlamentul* şi sĕ facă alegeri, din cari, fireşte, speră a scóte mai mulţi partisani ai acestei grupări concentrate, şi a decima pe sturdzişti. Asa apoi răzimaţi pe un parlament sprijinitor lor, ar putea da garanţă unei stabilităţi mai îndelungate, Intrebare ce ḑice la asta Regele.

Un discurs militar.

Generalul Candiano Popescu a fost numit comandant al diviziei de armata staţionată în Dobrogea.

Luând ḑilele astea comanda divisiei, generalul a adresat o cuvêntare oficierilor din garnisóna Constanţa, ḑicênd între altele:

„Domnilor!

Corpul oficieresc din garnisóna Constanţa este un corp ales, şi este dator sĕ se deosebéscă

Constanţa nu este numai un port însemnat pe Marea-Négră, nu este numai plumânii ţĕrei, ea este o mare oglindă, în care se resfrânge şi unde se citesc însuşirile armatei nóstre. Aici strĕinul care vine pentru întâia dată în România, are prilejul sĕ vadă pe oficierul român, şi după dênsul sĕ judece armata!

Avem dar onórea a înfăţişa pe fraţii nostri de arme şi drapelul glorios la umbra căruia am păşit din nou pe acest pămênt, pe care suntem fericiţi a-l călca astăḑi sub voinicescul nostru picior!

Fiinţa mea în mijlocul d-vóstră, este un întreg program militar.

Ştiţi cine sunt şi ce doresc. Zel la serviciu, supunere disciplinei, ţinută corectă şi reglementară.

Voesc ca oficierul mai nou în grad sĕ arate celui mai vechiu de cât dênsul, respect,

Superiorul sĕ fie faţă de inferior icóna datoriei împlinite. Nicăeri şefului nu i-se cere a fi întâiul în cele bune şi folositóre, ca în armată!

Cereţi dela soldat tot ce vĕ indrituesc reglementele, dar vorbiţi şi inimei lui, căci ea este un bogat isvor de sentimente frumóse şi de fapte strălucite. *Vitejia locueşte în inimă, nu în vêrful baionetelor*!

Ştiu că amorul propriu este pârghia cea mai puternică a moralului oficerului român. La dênsul fac apel totd'a-una, şi voi fi ascultat de sigur, căci sunteţi vlăstare din vechea şi făimósa tulpină a virtuţilor nóstre militare şi a némului românesc!

Luând acest comandament, la care am ajuns prin Inalta încredere a M. S. Regului, cel dintâiu strigăt al meu este: „Sĕ trăiască M. S. Regele, Suprema Căpitenie a óstei! Trăască armata română“!

Din tractul Deeşului

Valea Someşului, 30 Martiu v. 1899.

(Urmare şi fine).

Trecêndu-se la *partea epitropéscă* a raportului, se constată că averea bisericéscă preste tot e fórte puţină, şi acésta parte din causa apatiei şi indiferentismului unor preoţi, parte din cauza sĕrăciei poporului ingreunat cu fórte multe dări de tot feliul.

Averea în bani a fondului protopresbiteral e de 97 fl. 40 cr. depuşi la institutul de credit şi economíi „Someşana“.

Colecta fondului protopresbiteral a rĕmas, cu esceptiunea contribuirii parochiilor Deeş, Deviciorii-mari, Muncel şi Fălcuşa, fără resultat în anul espirat.

Edificiile bisericesci presintă o valóre de 57000 fl. Nefiiind înaintate la oficiul protopresbiteral tóte raţiociniile parochiale, cealaltă avere bisericéscă nu se póte apreţia.

S'a făcut şi-o încercare de a se ameliora salariul protopresbiterului, dar fără resultat. In privinţa asta s'a decis, ca taxele pentru visitaţiunile canonice sĕ se unifice, statorindu-se acelea anual la 9 florini pentru fiecare parochie.

Raţiociniul protopresbiteratului s'a luat la cunoscinţă, dându-se absolutoriul cerut.

Ca ultimul obiect de desbatere urmézä interpelaţiunea-propunere a părintelui Lador, privitóre la împărtăşirea preoţilor tungenţi

---

FOIŢA

Din ţara iernei de veci.

— *Călĕtoria lui Nansen la Grönlanda* —

După „*T. L.*“, de *Dr. P. Opriţa.*

(Urmare.)

Călĕtoria pe sănii pedale.

— Pregătire. — Furtună mare. — Sănii cu vĕl. — Nansen se perde în zăpadă. —

Apucară sĕ se pregătéscă de calea cea mare şi grea. Au reparat tot ce a fost stricat, şi au părăsit tot ce a fost de prisos. Voiau sĕ aibă povară cât se póte de puţină. Hotărîră — deşi cu părere de rĕu, — ca şi luntriţele sĕ 'şi-le lase acolo. Le-au întors deci cu fundul în sus şi au acoperit cu ele uneltele părăsite, ca sĕ fericéscă cu ele pe cutare eschimos, care va de ele.

Grămădiră apoi pe sănii tóte cele neapărat de lipsă. Pe fie-care sanie puseră povară cam de un cuintal, iar pe cea dintâiu, pe care o trăgeau doi inşi, de două ori atâta. Legându-şi apoi săniile pedale, s'au prins înaintea săniilor şi plecară cu ajutoriul lui Dumneḑeu. Plecarea s'a întêmplat la 15 August, şi nime nu era sigur, óre ajungeva finea acestui drum?

Călĕtoria grea a decurs cu multe nĕcazuri. Când ómenii, când săniile se cufundau în zăpadă, sau se strîmtorau în cutare crepătură. A trebuit sĕ mai şi încungiure, cât de mult, aşa că numai fórte încet au înaintat. De diminéţa până sara târḑiu într'una trăgeau sania şi povara, şi totuşi în câte-va ḑile de abia au înaintat 1—2 mile.

Odată i-a ajuns o furtună cumplită. Abia fură în stare a-şi întinde şi înţepení şatra, ca sĕ nu o ducă viforul cel cumplit. Dar totuşi le-a succes, deşí cu mari greutăţi, şi după ce s'au ascuns în sacii de durmit au ascultat decurgerea viscolului îngrozitor în linişte deplină.

Par'că nu mai voia sĕ încete. A durat trei ḑile şi trei nopţi fără întrerumpere. In decursul viforului le-a fost imposibil sĕ se misce. Şi-au omorît timpul, care cum a putut. Au mai dormit, au mai povestit despre lucrurile de acasă. Balto însĕ íar se întorsese la Dumneḑeu, şi când numai putea vedea, întins şi numai de jumĕtate în sacul sĕu de durmit, cetea în continuu din biblia sa cu mare evlavie.

In fine iară îşi putură continua calea. Dar se îngreunase fórte, căci plóia ce o adusese viforul, înmuiase zăpada. In urma ostenirii cumplite, pe căletori îi mai chinuia şi o sete mare. Dar n'au avut timp ca pas de pas sĕ topéscă zăpada, deci şi-au ajutat nĕcázului aşa, că 'şi-au umplut ploşcile cu zăpadă şi le au spânzurat pe peptul gol sub vesminte, ca căldura trupului sĕ topéscă zăpada.

Numai puţini puteau sĕ aştepte până se topia zăpada. Cei mai mulţi îndată ce presupuneau că s'au adunat câteva înghiţituri în ploscă, numai decât se apucau şi le sorbeau cu cea mai mare poftă.

Din causa lipsei mari de apă, Nansen şi ai sĕi nu s'au mai spălat pe obraz. Dreptacea li-se făcuse pe pielea obrazului o scórţă de necurăţenie. Aşa prospiţiau, de nime n'ar fi ḑis, că între aceşti ómeni murdari se află unul dintre cei mai renumiţi învĕţaţi ai lumei, care cândva va fi óspe binevĕḑut chiar şi la masa principilor încoronaţi. De altcum au fost şi alte motive pentru nespălare. De multe ori era atât de frig, încât până când şi-ar fi ridicat apa de spălat până la obraz, li ar fi îngheţat în pumni. De alt cum scórţa de nelăuţélă era scut bun contra frigului cumplit şi a vênturilor sfăşietóre.

După oboseli îndelungate ajunseră pe un teren destul de plan. Aici vêntul sufla în direcţiune vestică. Drept aceea Nansen socoti că va fi bine sĕ provadă sania cu vêntrele ca astfel sĕ ajute şi vêntul la mânarea ei Dacă e posibil aşa ceva la corăbii, de ce sĕ nu fie posibil la sănii, căci veḑi Dómne în America se practică!

Ceilalţi nu se cam învoiau. Cu deosebire laponii ḑiceau că acésta va fi o adevĕrată nebunie. Dar Nansen n'a cedat.

Vêntrele ce-i drept n'aveau; dar aveau şatra şi părţile acesteia le-au întrebuinţat spre acest scop. Au legat câte dóue şi trei sănii, înainte au pus cărmaciu, pe care îl îndrepta unul dintre călĕtori, iar cei-lalţi din dĕrĕpt se mărăcau în sănii.

La început încercarea n'a succes nici decât, căci săniile se resturnau cu ómeni cu tot, dar în curênd aflară modrul, aşa că săniile au plecat frumos şi au sburat cu iuţélă uimitóre.

Atâta au înaintat, ajutaţi de vênt favorabil, în decurs de câteva óre, ca de altă dată în decurs de mai multe ḑile cu chinuri şi ostĕnelí mari.

Dar odată era pe-aci sĕ-o păţéscă Nansen. Cum stătea adecă-te odată dindărept într'o sanie, pecând Sverdrup o cărmuia, a alunecat şi'a rĕmas jos din sanie, care a sburat mai departe ca vêntul, şi în curênd a înaintat atât de departe, încât abia se mai zărea ca o pată pică.

din venitul incurs la sfinţiri de biserici, provocată de incidentul sfinţirii bis. din Diug. Propunerea părintelui Lador în esenţă e, ca preoţii tractuali cari au fost invitaţi şi au luat parte activă la sfinţirea bisericei, sĕ fie şi ei împărtăşiţi din venitul ce a incurs acolo, şi ca pe viitoriu protopresbiterul tractual sĕ se îngrijască, ca fiecare preot ce se presentă, sĕ fie împărtăşit din venitul ce incurge la astfel de ocasiuni.

După o discuţie mai lungă, la care iau parte: păr. Cotuţiu, V. Cupşa, P. O. D. protopop, Dr. G. Buzura, etc., se primeşte propunerea părintelui V. Andreiu iun. din Corneni, care e de înţelesul, ca dispunerea preste venitele incurse la sfinţirea de biserici pentru servicii divine particulare, sĕ se concrédă şefului tractual şi preotului local, cari apoi după înpregiurări sĕ împărtăşéscă şi pe ceilalţi preoţi presenţi din acest venit; cât pentru modalităţile încasării şi proporţia împărtăşirii, aceea sĕ se statoréscă în sesiunea sinodală ordinară următóre.

Cu acestea tóte agendele s'au terminat, şi protopresbiterul tractual P. O. D. T. Herman închide şedinţa prin o cuvêntare, în care pune la inima tuturor îngrijirea pentru sórtea bisericei, atât de ameninţată în părţile acestea, luptându-se atât cu miseriile materiale şi cu duşmanii îndepedenţei ei, cât şi mai cu sémă cu indiferentismul şi nepriceperea a multor membri din sinul ei, cari îşi caută numal de interesele lor private, şi apoi cu proselitismul fanatic, care dă asalt asupra ei ca valurile mării asupra corăbiei. Dar speréză, că vor fi toţi la postul lor.

Sinodul protopresbiteral se termină între aclamaţiuni de „sĕ trăiască“ la adresa protopresbiterului. *Un óspe.*

Revistă Externă

Conferenţa dela Haga.

După informaţiile primite de „Neue Freie Presse“, conferenţa de moderare a înarmărilor, va dura cel puţin o lună de ḑile; acésta din causa numĕrului mare al participanţilor, cât şi pentru că, pe lăngă consfătuirile colective, e nevoe şi de deliberări în cercuri mai restrînse ale representanţilor fie-cărui Stat şi şedinţe deosebite ale consilierilor technici.

Până acum nu e sigur dacă conferinţa va fi presidată de ministrul de externe al Olandei, dl Banfort. E posibil sĕ fie ales preşedinte representantul Rusiei, baronul Staal, sau contele Nigra, decanul corpului diplomatic.

Asupra resultatelor positive ale conferenţei, un diplomat distins a declat că o reducere a armatelor nu se póte aştepta; se speră însĕ că *stabilirea unui tribunal de arbitraj* va fi obligatorie pentru tóte Statele cari participă la conferenţă — în casul când un Stat ar ajunge cu alt Stat la un conflict. Apelul la un tribunal de arbitraj nu însémnă supunerea la hotărîrea acestui tribunal. Totul se face pentru a se câştiga timp pentru ca Statele între cari a isbucnit conflictul, sĕ aibă vreme ca sĕ judece mai obiectiv situaţia. In chipul acesta multe resbóie vor putea fi evitate.

Căḑênd Nansen a rĕmas culcat pe fóle şi a privit niţel cum sbóră sania, apoi a început a alerga după ea din resputeri. Dar zădarnic. Depărtarea între el şi sania creştea într'una, căci vêntul o mâna cu mult mai repede.

Şi cine ştie ce s'ar fi ales de Nansen în pustiul de zăpadă, dacă din întêmplare nu-i vine voie lui Sverdrup de a vorbi cu el. Lucru care nu s'a prea obicinuit a se întêmpla în astfel de vênt şi la o fugă atât de repede.

Sverdrup a agrăit pe Nansen, şi findcă Nansen n'a rĕspuns nimic nici la strigătul repeţit al lui Sverdrup, nici nu s'a auḑit zgomot din dărĕpt, Sverdrup deveni neliniştit şi mâchnit rădicá velul dela spate şi priví îndărĕptul sĕu.

Spre marea sa mirare veḑu, că pe sanie nu se află nimeni.

Firesce, că numai decât rupse ventrelele şi opri sania cu mare nĕcaz. Timp îndelungat nu sciu, ce sĕ facă. Dar deodată zări în depărtare un punct negru prin pustia de zăpadă albă. Negréţa creştea într'una şi sè apropia cu mare iuţélă, când Sverdrup cunoscu spre deosebita sa bucurie, că e Nansen, care înaintând în urma săniei pre sania s'a pedală, ajungea tot mai aprópe şi mai aprópe, până ce în fine ajunse sania şi iarăşi continuară împreună călĕtoria în chipul de mai înainte.

(Va urma.)

Din tractul Reghinului.

— *Sinod protopresbiteral.* —

Sinodul protopresbiteral al *Reghinului* s'a deschis la 14 Faur a. c. în biserica din Idicel, unde după premergerea s. liturgii împreunată cu chemarea duchului sfânt, s'a celebrat părăstas solemn pentru odihna sufletelor mecenaţilor, a marelui archiereu Andreiu Baron de Şaguna, şi Emanuil Gozsdu.

Desbaterile sinodului au avut loe în şedinţa a II, ţinută Luni la 10 óre a., m. în reşedinţa protopresbiterală din Reghinul-săsesc. — Aflu de fórte la loc acéstă procedură. Până acum mulţi membri preoţesci ai sinodului erau reţinuţi dela şedinţele de Dumineca prin funcţiuni bisericesci, iar acum spre onórea lor, s'au presentat în numĕr complet membrii preoţi, dovadă că dacă şi mirenii se întereséză de mersul afacerilor tractului, preoţimea, după cum se şi recere, este cea dintâi la postul ei.

Cuvêntarea de deschiderea a P. O. D. protopresbiter *Galaction Şagău* a fost plină de adevĕrate învĕţături părintesci şi de căldura ce trebue sĕ-l stimuleze pe fiecare fiiu al bisericei nóstre întru îmbrăţoşarea bisericei şi instituţiunilor ei, cari singure ca fortăréţă tare ne vor păstra intactă legea, limba, credinţa şi ne vor alina greutăţile între valurile fortunóse ale lumei în acest timp de crasă necredinţă.

Din raportul general despre activitatea oficiului protopresbiteral în decursul anului espirat 1898, reiese că:

I. *Aministraţia de birou.* Afacerile oficiului protopresbiteral, deşi s'au înmulţit în mod simţitor în decursul anului trecut, parte în urma perfecţionării continue a constituţiunei nóstre bisericesci, parte în urma cestiunei întregirii salariielor preoţesci din partea statului, oficiul protopresbiteral cu finea anului n'a avut nici o restanţă, ci tóte afacerile aparţinĕtóre competinţei lui au fost resolvite.

Numĕrul esibitelor în decursul anului 1898 au fost 557, iar obicetele de aceeaşi natură repeţindu-se, dar stând în strînsă legătură, sau plasat tot sub acelaşi numĕr.

II. *Cler şi popor.* Numĕrul preoţilor în protopresbiterat cu 31 Decembre 1898, face 21, dintre cari 18 parochi, un administrator parochial, un capelan şi un preot disponibil; clerici absoluţi cu esamen de cualificaţiune 5.

Numĕrul familiilor e de 4616, cuprinḑênd 21,020 suflete: un crescĕmênt de 311 faţă cu anul 1897.

Căsătoriile bisericesci şi civile: 136, *numai civile 6;* mixte au fost 20, iar conveţuiri nelegale 142. Semn al timpului!

Naşterile: S'au născut 687 copii, din ei nelegitimi 50. Au murit 462. Crescĕmênt de poporaţiune deci, faţă cu 1897, e 71.

Treceri religionare s'au întêmplat, dela noi *1*, la noi *1*.

Aci aducêndu-se cu durere la cunoscinţă trecerea din viaţa acésta la cea vecinică a parochului Ciril Fulea din Filea, sinodul decide a i se da espresiune protocolară de condolenţă, prin sculare, ḑicêndu-se un „D-ḑeu sĕ-l odichnéscă“. (Va urma).

NOUTĂŢI

Alegerea dela Arad. Terminul pentru alegerea de episcop al eparchiei Aradului s'a statorit pe 2/14 Maiu a. c. Şedinţeie de alegere vor fi presidate de Eminenţia Sa metopolitul nostru Ioan Meţianu.

*

Regele Carol I, de 60 de ani. Joi în 8 April M. S. Regele Carol I şi a sĕrbat a 60-a aniversară a naşterii sale. Ḑiua a fost serbată frumos în capitala română. Oraşul a fost pavoazat. Regele viu felicitat, dorindu-'i fiecare suflet de Român încă mulţi ani spre binele şi fericirea Ţerii-Româneşti şi spre mărirea neamului!

*

Primejdia ciumei. O ştire din cele mai îngrijitóre vine din Rĕsărit: La Meca, unde în curênd va sosi marele perelinagiu musulman, au fost *26 casuri de ciumă*! Cu îngrămădéla, promiscuitatea, murdăria şi privaţiunile cari însoţesc în tot-d'auna pelerinagiile turceşti la acest loc sfânt al lor, e de temut că epidemia sĕ nu ia proporţii mari, şi apoi sĕ se transmită în multe părţi ale lumei cu întorcerea pelerinilor.

In ce privesce paza sanitară la trecerea prin Suez, putem fi siguri de rigurositatea ei. Dar pelerinii nu vor trece numai pe acolo. Ei se vor rĕspândi de la Meca în cele patru puncte cardinale, spre Persia, Asia-mică. *Turcia europeană, Bulgaria,* Nordul Africei.

Contagiunea teribilei epidemii se póte aduce în Europa prin atâtea puncte de uscat, şi anume tóte cele mai grele de păzit şi de supus carantinei!

Temerile sunt cu atât mai mari, cu cât Turcia, după ştirile pe cari le aduc ḑiarele străine, nu vrea sĕ aplice tóte prescripţiunile sanitare ale congresului din Veneţia, şi pelerinii europeni se întorc prin Bosfor, unde supravegherea e slabă. Se speră însĕ că puterile europene vor constrînge pe Turcia sĕ ia tóte mĕsurile necesare.

*

Serata „Petru Maior“. Societatea de lectură *„Petru Maior“* a tinerimei universitare române din Pesta, învită la *Serata Literară-Musicală* împreunată cu joc, ce o va arangia în favorul fondului sĕu. sub patronatul Il. Sale domnului *Dr. Alexandru Mocsonyi de Foen*, Joi 4 Maiu st. n. 1899, în Reduta orăşenéscă(vàrosi vigadó), cu începutul la órele 7½ sèra. Comitetul arangiator. Taxa de întrare de persónă 2 fl. de familie 5. fl. Damele sunt rugate a se presenta în toiletă de soirée sau în costum naţional. Ofertele marinimóse, întrate la adresa cassarului George Breban (IV., Vámház-körut 6. II 4.) se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Program: 1. a) „Séra“ de H. Pfeil. b) „Senin şi furtună“, esec. de corul societăţii, 2. „Ideal“ de G. Coşbuc, declamată de Domnişóra *Ecaterina Mezei.* 3. a) „Non torno“ Romance de Tito Mattei. b) „Aria Oscar“ din opera „Un ballo în Maschera“ de Verdi. c) Doină, cântate de D-şóra *Virginia Gall.* 4. „Educaţia sexului frumos“ disertaţie ţinută de dl *Lazar Tritean.* stud. fil. 5. a) „Aria Violette-i“ din opera „Traviata“ de Verdi. b) Solvejgs-Lied, de Grieg, cântate de D-şóra *Valeria Pop.* 6. „Tarantelle“ op. 27. de M. Moszkowski, esec. la fortepian de D-şóra *Clotida Oltean.* 7. a) „Nu plânge“, Romanţă de I. Murĕşan- b) Cântece poporale, cântate de D-şóra *Valeria Pop.* 8. „Şéua a şi ţiganul“ de Th. Speranţă, declamată de dl *Aurel Bratu*, stud. fil. 9. a) „Moţul la drum“ de I. Vidu. b) „Dorul înstrĕinatului“ de I. Vidu, esec. de corul societăţii.

*

Cimiterul soldaţilor englezi căzuţi la Crimea. Aceia cari au visat Constantinopolul, cunosc cimiterul englez de la Haidar-paşa, situat aprópe de gara drumului de fer german.

Acest cimiter istoric, unde au fost îngropaţi soldaţii englezi morţi în rĕsboiul Crimeei, este un parc frumos, întreţinut cu multă îngrijire de guvernul britanic şi care impresionéză în mod fórte plăcut vederea la întrarea în port din partea mării Marmara. Terenul a fost acordat de sultanul Medjid, şi constitue o proprietate inalienabilă.

Din cauza acestui cimitir o neinţelegere e la ordinea ḑilei. Germania a obţinut concesie pentru construirea porturilor şi a cheiurilor dela Haidar-paşa, lucrare însĕ care va atinge şi prejudica numitul cimiter la care Marea-Britanie ţine cu sfinţenie. Din cauza asta un protest neaşteptat s'a ridicat de ambasadorul englez la Constantinopol, contra concesiei.

*

Telegrafarea fără sîrmă, peste mări. Marconi, inventatorul telegrafului fără sîrmă a ţinut la academia de ştiinţe din Londra o conferinţă asupra succeselor de până acuma şi a stării în care se află aḑi încercările sale. Dela Septembre 1898, se telegrafează fără sîrmă pe o distanţă de 28 chilometri, între baia Alum (insula Wight) şi Porte. Pentru acésta nu e nevoe decât de o forţă de 14 volte. Marconi a demonstrat ce valóre mare are metoda sa pentru comunicaţia dela un far, cu corăbiile aflătóre în largul mării. Prin aparatul receptor de pe corăbii se póte anunţa sigur punctul în care se află farul. In Decembre 1898, Marconi a instalat o asemenea legătură între farul South-Foreland şi o corabie la o distanţă de *19* chilometri. Acţiunea aparatului e până acum absolut regulată; nici o furtună n'a putut'o influinţa. Cu acéstă instalaţie s'a telegrafiat cu bun resultat la o distanţă de două ori aşa de mare.

Guvernul frances a însărcinat pe Marconi sĕ stabiléscă o staţiune dela Boulogne la Folkestone, pe o distanţă de 51 chilometri. Pentru acésta e de ajuns un catart de 34 metrì înălţime. Pe vasele de rĕsboiu italiene se întrebuinţéză de un an de ḑile aparate, cu cari se telegrafiază la o distanţă de 30 de chilometri şi cari funcţionéză fără întrerupere.

Interesantă e comunicarea făcută de Marconi asupra întrecerilor cu luntrile, dela Kingstown. Un ḑiar din Dublin a rugat pe Marconi sĕ-i telegrafieze decursul şi resultatul chiar în acea ḑi, pe când corăbiile abia în ḑilele următóre au sosit cu ştirea.

Castelul regal din Osborne a fost pus de către Marconi în legătură cu yachtul de plăcere al prinţului de Wales, şi în chipul acesta regina şi prinţul au stat în comunicaţie neîntreruptă timp de 16 ḑile prin telegrafia fară sîrmă.

*

Ce-o fi însemnând: Se scrie din Constantinopol lui „Frankfurter Zeitung“, că trei-ḑeci de oficeri turci, cari erau sĕptĕmâna trecută gata de plecare la Berlin, şi deja se urcaseră în vagóne, au trebuit sĕ-'şi amâne călĕtoria în urma unui ordin adus de un aghiotant al sultanului. Motivele acestei mĕsuri însĕ, nu se cunosc.

Notiţă Literară

Din *Revista „Tinerimea Română“* a apărut fasciclul I din volumul II, pe 1899. Revista stă de un an sub direcţiunea dlui *Grigorie G. Tocilescu* şi este o revistă nu mai mult a tinerimii, ci a unui grup de bărbaţi, bărbaţi nu numai în vêrstă, ci bărbaţi în ştiinţe!

Fasciclul present, care e un volum de 132 pagini cuart, cuprinde un studiu lung şi serios al dlui *Gr. Tocilescu* asupra „Monumentelor epigrafice şi sculpturale ale *museului naţional* din Bucureşti“, partea I: monumentele religióse, cu 18 fotografii de atari monumente vechi; la locul al doilea are: „Biserica sub Grigorie D. Ghia“ de *V. A. Urechiă*, dela 1822--1828; un studiu francez de M. Sutzu asupra sistemului monetar roman sub Nero; „Insĕmnări din bĕtrâni“ de O. Lugoşanu, o serie, interesantă şi ca limbă, de citate din cărţile bisericeşti vechi, sau de însemnări aflate pe cărţile vechi, de prin vécurile 17—18.

*

Au apărut şi ni s'au trimis la redacţie

„Pribeag“, o fascicolă de 84 pagini, nuvele de Ioan Iosif Sceopul, cuprinḑênd nuvelele: „Nori de fum“, „Haşiş“, şi „Murmur de isvórĕ“. A se căpăta cu 75 cr. la autor în Oradea-Mare (redacţia „Vulturului“)

Pe cupertă autorul vesteşte că se află în pregătire şi vor apare în intervale de câte dóuĕ trei luni următórele lucrări literare ale dsale: „Scrisori către un prietin“, „Adio Madonna“, (Vis şi realitate) şi „Maria Grecu“ roman.

*

„Ce pretind naţionalităţle dela Coloman Széll, ca ministru-president al statului ungar“. e titlul unei broşuri de 14 pagine, apărută în tipografia „Aurora“ din Gherla şi scrisă de Cassius.

Broşura are un motto din Simion Bărnuţiu, apoi începe cu capitlul „Un stat cadavru“, spunênd că în Europa se află un stat de 322.210 chilometri pătraţi şi cu 18,000,000 locuitori, dar care în urma stărilor sale, e un stat cadavru, şi acest stat e — Ungaria. Accentuéză că deja şi Rusia sĕ închină flamurei civilisaţiunii, a păcii şi progresului, iar d. e. vecina nóstră România, pare „o colonie alésă a apusului în extremul Orient, în avêntul seu luminător de libertate şi cultură!“

Cere ca dl Széll sĕ fie un adevĕrat bărbat de stat, care sĕ nu mai mérgă faţă de naţionalităţi pe drumul nefast al înaintaşilor sei. — Costă 50 cr.

Ultime ştiri.

Crisa în România

Tóte străduinţele dlor Stătescu şi Giani şi Aurelian, de-a îndeplini concentrarea liberală, au rĕmas fără resultat, lovindu-sĕ de tăria cu care partisanii dlui Sturdza îl susţin. Giani a depus Regelui mandatul de formare a cabinetului.

In urma acestora Regele a încredinţat pe Gr. G. Cantacuzino cu formarea unui cabinet conservator.

O telegramă sosită în momentul ultim vesteşte, că aḑi, Sâmbătă, Gr. Cantacuzino presintă Regelui lista cabinetului pur conservator.

*

Retragere
în chestia Porţilor-de-fer!

Ḑiarele de aḑi aduc ştirea positivă, că guvernul ungar a abstat déla ideea de-a întroduce la Porţile-de-fer, dela 1 Maiu, tarifele de care atâta se vorbeşte! Pentru coperirea retragerii însĕ, spun că nu pentru protestările Austriei nu întroduce tarifa, ci... findcă guvernul actual a găsit gata aceste tarife când a întrat în funcţiune, şi însuşi a aflat că trebueşte încă meditat asupra lor...

Nr. 2—1899 [55] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochíi de clasa III. Deag, în protopresbiteratul Têrnavei, conform ordinului Preavenerabilului Consistor Archidiecesan Nr. 1453 B. din 13 Martie 1898, se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 590 fl. 22 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár) până la terminul indicat mai sus.

Cetatea-de-baltă, 25 Februariu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnavelor.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

In sensul §. 16 din regulamentul pentru parochíi se publică.

Sibiiu, din şedinţa senatului bis. ţinută la 30 Martie 1899.

Consistoriul archidiecesan,

Nr. 414 — 899 [53] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Zlagna din protopresbiteratul Agnita, se publică prin acésta de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 440 v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi sĕ se prezenteze în vre-o duminecă sau serbătóre în biserica de acolo spre aşi arăta desteritatea în cântări şi tipic eventual în servițiul divin şi predicare.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial şi dela oficiul protopresbiteral.

Nocrichiu (Ujegyház), în 8 Martie 1899.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita (în Nocrichiu) în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan
adm. protopresb.

Nr, 114—1899. [54] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa II. Filea (Füleháza), devenit vacant prin rĕposarea parochului de acolo, Ciril Fulea, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 620 fl. 30 cr.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela subscrisul.

Petenţii vor avé a aşterne suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subscrisului, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghin, 4 Faur, 1899.

In conţelegere cu comitetul par.:

Galagtion Şagău,
protopresbiter.

Iosif Schultz,
negutĕtor de vinuri,
Sibiiu, Strada Poplăcei nr. 30,
oferează
vinurile sale ardelenesci

garantat naturale, la cumpĕrare de cel puţin **56 litre** cu următórele preţuri:

Vin de masă anul	1898	per litru	18	cr.
„ „ „ „	1896	„ „	24	„
„ „ „ „	„	„ „	26	„
„ „ desert „	1894	„ „	34	„

[58] 1—3 Cu stimă:

Iosif Schultz,
negutĕtor de vinuri.

In Tipografia Archidiecesană au apărut
Treptele formale
ale
învĕţământului
de
Dr. Petru Şpan.
Preţul 80 cr.
Se pot procura din
Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Seminţe de economie!!

Trifoiu! ☜ ☞ Luţernă!

Napi de nutreţ!

Iarbă franceză şi engleză!

numai în calităţi alese, au **sosit próspete** şi se vênd cu preţuri moderate la

„Concordia“,
societate comercială pe acţii,
Sibiiu, [56] 1—3
şi la filialele ei în Alba-Iulia şi Făgăraş.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la
Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

P. T. Dómne!

Prin acésta am onóre a Vĕ aduce la cunoştinţă, că m'am întors din călătoria mea la Viena cu **o alegere bogată** din cele mai moderne noutăţi şi Vĕ rog cu tot respectul a mĕ onora cât mai des cu visitele D-Vóstre.

Cu tótă stima:

Henriette Frank
modistă [50] 3—3
Strada Măcelarilor Nr 5.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura
Pribeag
de
Dr. Iosif Sceopul.
Preţul broş. 75 cr.

Câştigul cel mai mare
în casul cel mai favorabil [48] 8-12

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri
Cel mai mare câştig in cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen.
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,00

In curênd începe a patra mare loterie de classe reg. ung. Ea conţine

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi prospectul de câştig este enorm de mare.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un	**întreg**	los	original	I.	classă	**fl.**	**6.—**
„	o **jumĕtate**	„	„	I.	„	„	**3.—**
„	un **pătrar**	„	„	I.	„	„	**1.50**
„	o **optime**	„	„	I.	„	„	**—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiţie gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

3 Maiu a. c.

direct la

A. Török & Co.
colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt peste unu şi jumĕtate milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat. Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von.................. **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl..................... } **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 40 Sibiiu, Marţi, 13/25 Aprilie 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Esposeul ministrului de culte.

(✤) Abia ne intereséză pe noi Românii şi pe celelalte naţionalităţi nemaghiare din patrie ceva mai mult, ca şi resortul ministeriului de culte şi instrucţiune publică, cu care în urma organisaţiunii nóstre bisericesci şcolare avem mai multe legături.

Drept aceea cu îndoit interes trebue sě urmărim cele-ce se petrec în acel resort, căci adese-ori ne ating fórte de aprópe şi încă în chestiunile nóstre cele mai însemnate, dela cari atêrnă progresul cultural al poporului nostru.

Am înregistrat şi până acuma în liniamente scurte discursul capului acestui resort a ministrului Wlassics, ţinut cu ocasiunea pertractării budgetului pentru ministeriul cultelor. Multe din enunciaţiunile cuprinse în acel discurs merită a fi cunoscute publicului nostru cetitor mai de aprópe, de aceea ne luăm voia şi acum mai târḑiu a le presenta în cele următóre.

Indată după partea introductivă a discursului seu, atingênd stadiul în care se află causa autonomiei bisericei papistaşe, trece la articlul XIV din 1898, privitor la întregirea venitelor parochiale, şi espune intenţiunile sale cu privire la esecutarea disposiţiilor acelei legi.

„Paragraful 10 din numita lege, ḑice ministrul, ordinéză, ca întregirea venitelor parochiale în sarcina budgetului statutului sě se întêmple în timp de 9 ani, şi anume în primii 3 ani treptat sě se întregéscă venitul parochilor amintiţi în §. 2. până la 1200 cor., respective până la 600 cor., iar în alţi 6 ani următori treptat până la 1600, respective până la 800 cor.

„Dar dacă situaţiunea financiară va permite, se va esecuta legea mai curênd atât cu privire la timp cât şi cu privire la bani, adecă nu se va aştepta împlinirea alor 3 resp. 6 ani, precum nici aceea, ca suma respectivă sě se statoréscă treptat.

„Cele 500,000 fl., luate în budget, sunt pentru preoţimea nepapiştaşă, iar cele 250.000 fl., pentru preoţimea romano-catolică, precum şi pentru preoţimea altor biserici, cari şi până acuma au primit o întregire până la 800 fl. Aşadar de tot s'a luat în budget suma de 750.000 fl. în scopul indicat“.

Din aceste pasage aflăm, că pentru anul acesta ocură în budgetul statului în scopul întregirii venitelor preoţilor ortodocşi, reformaţi, unitari şi pentru ovrei 500,000. Aceste se vor împărţí conform disposiţiunilor legii aduse, iar biserica rom.-cat. până la regularea congruei, va primí ajutóre din suma de 250,000, din care se vor acoperí totodată şi pretensiunile bisericei calvine, care a susţinut că dela 1895 încóce a întregit deja venitele unor preoţi până la 800 fl. din ajutórele primite dela stat sub titlul rebonificării perderilor din stolă şi venite în urma întroducerii legilor politice bisericesci. Acéstă dorinţă a lor a fost acceptată şi în art. de lege XIV, ca astfel sě nu se pótă reduce minimul odată statorit.

Trecênd apoi ministrul la învěţămênt, se ocupă mai pe larg şi de rèforma şcólelor medii, şi accentuéză între altele necesitatea „că pentru anumite şcóle de ale naţionalităţilor, inspecţiunea sě fie mai severă“. Acéstă enunciaţiune de sigur stă în legătură cu cele cuprinse în broşura despre politica fostului premier Banffy, unde autorul a descoperit, că în odiósa secţiune pentru naţionalităţile nemaghiare, se intenţiona fabricarea unei controle aprópe oliţiale.

Cât privesce idea pentru trecerea şcólelor comerciale sub îngrijirea ministrului de comerciu, ministrul Wlasics se declară contrariu al ei din motivul susţinerii unităţii învěţămêntului.

Declară, că va înfiinţa o nouă academie orientală comercială căci prin aplicarea tinerilor eşiţi din academia de până acuma la societatea maghiară pentru navigarea pe mare şi rîuri, se simte lipsa absolvenţilor de acest soiu. Se scie, că în academia ce esistă se propune şi limba română.

Şcóle superióre de fete esistă în tótă ţéra 25; dintre aceste de stat sunt 14. Fiind acest numěr neînsemnat, ministrul doresce a se începe o acţiune în stil mare pe acest teren, „pentru-că dela acesta atêrnă viitoriul patriei şi al maghiarimei“. Pentru şcólele superióre de fete nu există lege specială, şi tocmai de aceea susţine ministrul, că nu póte fi destul de cu efect inspecţiunea faţă de şcólele comunale, confesionale şi private, şi declară că este lipsă de *reglementare* prin lege. Planul nou de învěţămênt, încă este gata.

Mai deaprópe ne privesce partea privitóre la învěţămêntul elementar. Aici declară ministrul, că pe lângă creşterea “patriotică“ a pus un deosebit pond pe creşterea morală a tinerimei, şi pentru asigurarea unei instrucţiuni religióse mai corespunḑětóre, doresce remunerarea catecheţilor.

Limba locală a naţionalităţilor, afirmă, că a acceptat'o ca obiect *facultativ* în mai multe scóle de stat, „pentru-ca tinerii naţionalităţilor sě pótă învěţa şi limba lor naţională, şi ca astfel firesce mai mult sě iubéscă şcólele de stat şi mai mult sě le cerceteze“.

„In privinţa statificării şcólelor — ḑice — nu am esercitat nici un fel de silă; nici nu e lipsă, pentru că aşa de mulţi o cer, în cât nu dispune de mijlóce suficiente.

„Statul ridică şcólă acolo, unde află de lipsă. 1666 de comune a designat, cari au lipsă de şcóle de stat. Cu 534 stă deja în pertractare şi în 1899 va ridica 500, iar preste 5 ani 1000 de şcóle“.

„Pentru cuincuenalul învěţătoresc şi pentru întregirea salariilor învěţătorilor comunali şi confesionali, a luat în budget un plus de 110.000 adecă: 600·000 fl. Acéstă sumă nu-i de ajuns, şi la acéstă posiţie va fi cheltuélă mai mare“.

Trecênd la întrebarea întregirii cuincuenalului, enunţă, că până acuma 4066 învěţători beneficiéză cuincuenalul. Guvernul vrea sě purcédă în privinţa cuicuenalului în mod liberal. *„Dacă comuna respective susţinětoriul şcólei nu e în stare a da cuincuenalul, îl va da statul“*.

Arată, că *şcólele civile* sunt fórte cercetate şi acolo unde sunt şcóle medii, şi că se ocupă cu gândul a le asigura dreptul la voluntariat.

Pentru *asile de copii* îi stau la disposiţie numai 16.000 fl. In anul acesta va înfiinţa 25 asile. Faţă cu 1400 şcóle statul are numai 260 asile, cu tóte că activitatea comună a acestora ar asigura un resultat mai bun. Comunele înzadar le strîmtoréză, căci n'ajunge la resultat, pentru-că multe comune sunt atât de încărcate, încât nu se póte păşí faţă de ele mai cu energie. Cu tóte aceste anul trecut au înfiinţat 25 comune asile cu caracter comunal. Activatea statului în acésta privinţă va atêrna dela starea financiară.

O ordinaţiune periculósă, pentru preoţime. Ministrul reg. ung. de culte, a adresat tuturor judecătoriilor şi procuraturilor din ţară o ordinaţiune escepţional de gravă, cerêndu-le ca ori-ce arătare sosită lor contra unui preot, pentru „delicte morale grave“ sau pentru „atitudine contrară statului“ — sě le înainteze imediat ministrului de culte şi instrucţie, fără considerare că pe basa stării faptice, se póte porni cercetare contra preotului, ori nu se póte, (deci ori e adevěrat ori e vedenie, ce e pus în arătare!)

!!!

Sporirea armatei? Un ḑiar din Hamburg află din Viena, că cercurile dătătóre de ton vieneze, se ocupă cu ideea *sporirii armatei monarchiei*, şi încă în aşa měsură, că budgetul armatei ar recere o creştere a speselor cu *o sută de milióne fl!* „Hamburger Nachrichten“ aduce ştirea şi spune că deja în budgetul de ěstan al ministeriului de rěsboiu, care va fi presintat delegaţiunilor, va fi luată deja suma mărită cu *20 milióne*.

Sporirea armatei ar sta într'aceea, că se va înfiinţa *un nou corp de armată*, al 16-lea, în Brűnn, posiţie din care corpul ar fi în stare sě apere grabnic hotarele atât spre Rusia cât şi spre Germania, contra unei eventuale invasiuni.

Alt rênd de cheltueli ar recere *provederea artileriei cu tunuri nóuě*, nişte tunuri inventate de un colonel de

---

FOIŢA

Din ţara iernei de veci.

— *Călětoria lui Nansen la Grönlanda* —

După *„T. L.“*, de *Dr. P. Opriţa.*

(Urmare.)

Sosirea la ţermurele apusean.

— Scăparea de zăpadă şi ghiaţă. — Beutură mare. — Visita musculiţelor. — Pregătesc o luntriţă din salcă şi pânză. — Nansen şi Sverdrup pornesc pe calea cea îndrăsneaţă. — Ajung în pace în regiune locuită de ómeni. —

După acésta tot mai bine s'au dedat cu plutirea. Şi fiind că vêntul sufla într'una în direcţiune favorabilă, ei înaintară cu iuţélă estraordinară. Numai acuma începură a crede şí cei mai desperaţi, că într'adevěr sě vor smulge din pustia de ghiaţă şi vor ajunge la ţermurele apusean, cel locuit de ómeni.

Aşa şi fu. La 24 Sept. deodată zăriră o întunecime în direcţiune vestică. Câmpul de ghiaţă era acoperit cu o orbitóre zăpadă albă. Balto plin de bucurie strigă:

Pămênt! Pămênt! Pămênt!

Sě urca apoi cu iuţélă de necreḑut pe un munte de ghiaţă din apropiere. Din vêrful aceluia dete jos semne de bucurie nespusă. Işi scutura căciuliţa pătrată şi cu mânile şi piciórele arăta în direcţiune vestică, că într'acolo într'adevěr e pămênt şi că şi marea se vede.

Nu se póte descrie, cât se simţiră de fericiţi călětorii. Deja cu iuţélă graduată înaintau. Nu stăteau nici sě mânânce. Numai pe cale îmbucau câte ceva. Căci stânca întunecósă, pleşuvă, care s'a věḑut din depărtare, i-a atras mai mult decât ori-ce regiune din patria lor, de ar fi fost ea chiar asemenea raiului. Nici nu-i mirare! De sěptěmâni întregi nu věḑuseră alt ceva decât zăpadă şi ghiaţă orbitóre şi acum le-a căḑut atât de bine, că věd şi nisce stânci pleşuve.

In curênd ajunseră acolo, unde de mult se doreau. Inaintea lor erau stânci, iar în apropiere teritorii lipsite de zăpadă, acoperite cu musciu. Ici colea se puteau observa şi salce mici şi nodurose.

Afară de aceea se aflau şi lacuri měrunte, cari le ofereau o apă admirabilă de beut. Din depărtare lucia un braţ îngust de mare, care se întindea departe-departe.

Acésta vedenie o primiră cu strigăte generale. Saltau de bucurie, căci iată iar au putut pipăi uscatul, iară puteau călca pe pămêntul cel binecuvêntat, de a cărui faţă se lipsiseră de mult. S'au desfătat apoi în colórea cea verde a plantelor, care, după atâta albéţă, li-a apărut admirabilă. Dar ce e mai de căpetenie, li-s'a oferit apă, apă bună de beut, cărei asemenea beutură nu esistă în lume şi de care a bea e cea mai mare desfătare a vieţii. Numai acela o ştie acésta, care sěptěmâni întregi a însetat stâmpărându-şi setea numai cu puţină zamă de zăpadă topită.

Cel dintâiu lucru le-a fost sě-şi stâmpere setea din lacul cel mai apropiat. Se puseră deci pe fóle şi cu plăcere nespusă au sorbit fluidul cel recreator. Li s'a părut, că nici odată nu se vor mai sătura de apă. Numai din când în când îşi mai ridicau capurile, ca sě mai rěsufle niţel, apoi iar se apucau de beute.

Nu numai călětorii se bucurau fórte, ci şi musculiţele cari într'un numěr fórte mare pândeau pe aici, şi dând de óspeţii rari, îndată se apucară de ei şi îi muşcau din resputeri.

De abia le înfrênară în câtva visita aflabilă prin ajutoriul fumului. Apoi se aşeḑară pe musciul cel gros şi se ospetară întru bucuria călětoriei bine succese. Fumară apoi şi câte o lulea de tăbac, şi începură a se sfătui, ce sě facă de aci în colo?

Incetând aici câmpul de ghiaţă şi zăpadă, věḑură înainte-le o astfel de suprafaţă, preste care nu mai puteau străbate cu sania pedală, ba nici săniile cele grele nu le puteau târăi după ei. Iar litoralul mării, lângă care era situată colonia Godthaab, unde nizuiau sě ajungă, era încă destul de departe.

Cât de bine venite ar fi fost acum cele dóue luntriţe dacă nu le-ar fi lăsat pe ţermurul ostic! Căci — după cum s'a ḑis — braţul fórte lung şi îngust de mare se întindea adânc în continent şi pe acele luntriţe — uşor ar fi putut pluti până în marea cea mare, pe ţermurul căreia zace Godthaab.

Dar înzadar. Luntrea le lipsia.

Totuşi călětorii nu desperară. Ei şi în necazuri mai mari îşi sciură ajuta. Aflară şi acum firul Ariadnei.

Se deciseră sě'şi pregătéscă o luntriţă, pe care sě încapă doi ómeni cu proviantul de lipsă. Acesti doi inşi vor pluti cu luntriţa pe braţul amintit de mare, vor căuta Godthaabul şi căştigându-şi luntri, vor transporta acolo şi pe ceilalţi patru tovarěşi rěmaşi înartilerie, *cu cari se póte trage fără sĕ se vadă fum, fără sĕ se audă bubuitul lor şi fără sĕ se vadă măcar lucirea luminei din gura lor!* Şi sĕ se înfiinţeze încă 80 de baterii nóuĕ de tunuri.

De se adevereşte ştirea, ea e întreit sensaţională: pentru descoperirea nevisată măcar, a unor atari tunuri!, pentru ilustraţia ce o dă tendinţelor de „pace“ a conferenţei conchemate de Ţar, şi mai ales pentru — noi sĕrmanii contribuabili din monarchie!

Maghiarisarea numelui, dispreţuită de ministrul preşedinte Széll. „Egyetértés“ de Sâmbătă ne aduce următórea informaţiune:

„Precum aflăm din isvor demn de credinţă, ministrul preşedinte Széll, a adresat o ordinaţiune de natură secretă către preşedinţia ministeriului de interne, în care ordonéză, *ca pe viitor sĕ nu mai permită nimĕnui, ca la eventuale maghiarisări de nume, sĕ-'şi iee nume străbune nobile maghiare!*“

Şi kossuthistul ḑiar indignat de acéstă ordinaţiune, spune că ea „are miros tare reacţionar“ şi nu congruéză cu „liberalismul“ timpului modern, nici cu déclaraţiile repeţite ale lui Széll în camera deputaţilor, că el e adevĕrat liberal. Iar în numĕrul de Duminecă are primarticlu pe tema asta cercând sĕ-'l presinte ca un împedecător al curentului „salutar“ de maghiarisare a numelor.

Noi credem că prin ordinaţiunea acésta dl Széll arată că e superior tuturor celorlalţi şovinişti sforăitori, cari atâta bat din palme când vĕd pe câţi faliţi şi corupţi şi coruptibili, schimbându-'şi numele lor, pătate póte de multe celea, şi luând în locul lor altele „pompóse“ maghiare, încă cu nemeşescul „y“ la códă! Pentru ori-ce om neorbit de şovinism, lucrul e respingĕtor, şi se vede că dl Széll, care simte şi el aversiunea pentru acest trafic nedemn cu numele, are curagiul a-'şi arĕta dispreţul sĕu pentru acest curent, şi a lua iniţiativa pentru o mărginire cel puţin, a lui.

Din diecesa Caransebeş.

Convocarea Sinodului.

Nr. 56 pres. ex 1899.

NICOLAE

din îndurarea lui Dumneḑeu Episcopul bisericei ortodoxe rĕsăritene în eparchia Caransebeşului.

Iubitului nostru cler şi popor, şi onoraţilor deputaţi la sinodul eparchiei nóstre!

Pe basa dispoşiţiunilor §§-lor 89 şi 90 din statutul organic, convocăm prin acésta sinodul ordinariu al diecesei nóstre a Caransebeşului, la biserica catedrală din oraşul Caransebeş, pe Dumineca Tomei, adecă pe ḑiua de 25 Aprile cal. vechiu a. c. la 9 óre a. m., în care ḑiuă îndată după sĕvêrşirea sfintei liturgii şi invocarea sfântului Duch, va urma deschiderea sinodului.

De aceea învităm pe toţi onorabilii deputaţi ai sinodului eparchial, periodul al X-lea, sesiunea a III-a, ca în susamintita ḑiuă, la óra defiptă, sĕ se afle în Caransebeş, ca aşa sinodul conform regulamentului afacerilor interne, sĕ-şi pótă începe activitatea sa.

Impărtăşind şi de astădată binecuvêntarea Nóstră archierésca, sum

Caransebeş, în 10 Aprile 1899.

Al tuturor

voitoriu de tot binele:

Nicolae Popea m. p.
Episcop.

Chestia Porţilor-de-fer.

Am anunţat pe scurt în numĕrul trecut *retragerea* guvernului unguresc în chestia tarifei Porţilor-de-fer, în urma protestării statelor înteresate, în deosebi a Austriei. Iată cu ce cuvinte vestea acéstă retragere „Budapeşti Hirlap“, dela 21 April:

„Tarifa deja publicată a tacselor de navigaţiune la Porţile-de-fer, *în înţelesul notei ungare trimisă oficiilor de externe a statelor interesate*, ar trebui sĕ între în vigóre de *1 Maiu*. Primim însĕ informaţiunea, că guvernul *nu mai are de gând sĕ ţie decisiunea acésta*.

„Nu sub presiunea dării din copite a Austriei, a fost amânată execuţia, (nu, nu! Red.) ci pentru aceea, pentrucă însuşi ministrul de comerciu, care la întrarea sa în funcţiune a găsit proiectul acesta gata, ţine că trebue încă meditat asupra efectului ce tarifa îl va avea asupra comerciului şi navigaţiunii ungare. (O fi, o fi!..) Despre tarifă de altfel n'au fost avisaţi nici înşişi cei înteresaţi, adecă societăţile de navigaţiune (deşi mai sus constată că s'a trimis tarifa la oficiile de externe ale statelor înteresate!.. Natural că şi celelalte urmau îndată. Red.), decí şi asta eschide órecum, că guvernul ar fi avut sĕ încépă în Maiu încasarea taxelor. Proiectul e acum la consiliul de ministri, ceea-ce e fără îndoială lucru întârḑiat, considerând că guvernul *român* şi *bavarez* şi-au trimis deja şi rĕspunsurile lor la nota ce li s'a comunicat in optima forma.

„Guvernul român ḑice în rĕspunsul sĕu, că e întrebare de e terminată ori nu definitiv regularea navigaţiei la Porţile-de-fer, iar de e, şi atunci ţine de necesar, ca sĕ se stabilésca o înţelegere cu statele înteresate privitor la aplicarea şi mărimea tarifelor. Dorinţa acésta a notei române — ḑice ḑiarul unguresc — e absolut lipsită de temeiu, căci contractele de London şi Berlin şi plenipotenţiile, îi dau guvernului ungar dreptul de a-'şi acoperi cheltuelile de regulare, prin încassare de taxe, şi apoi cheltuelile faptice ale regulării, nici aproximativ nu se acoper măcar prin tarifa din chestie. Intrebarea a dóua, că óre regulată e deplin curgerea la Porţi, cade şi ea, căci părţile prescrise de contracte, sunt faptic regulate.

„Din punct de vedere de drept dară, protestele străinătăţii cad de sine. *Cu tóte astea în cercurile decisive domneşte opiniunea, că guvernul va reduce eventual de bună-voie tarifa proiectată,* reducere ce acum e numai la întêmplare, dar care, dacă nu urmau atacurile nedrepte şi necruţătóre ale presei vieneze contra nóstră (a Ungurilor), se puteau efectui fără nici o greutate“.

Adecă: în urma ridicării vóstre facem câţiva paşi înapoi, dar sĕ nu gândiţi că de frica vóstră!...

Iar în numerii de Dumineca (23 April) ḑiarele pestane, dând vestea că ministrul de esterne contele Goluchowski a fost în 21 la Pesta, tóte aduc presenţa lui în legătură şi cu chestia tarifei acesteia, remarcând însĕ faptul, că Germania iar ar fi luând şi în acéstă chestie partea Ungurilor, ḑicênd că drept de a „protesta“ statele străine n'ar fi avênd, ci cel mult de a se târguí asupra tarifei. De-o fi prea mare tarifa, ea va fi în defavorul chiar a comerciului ungar şi de asta Ungaria se va căi. Adecă şi Germania îi dă, numai cât mai cu încungiur, sfatul de a scădea tarifa, ca sĕ nu se „căiască“ mai târḑiu...

Din diecesa Aradului.

Mórte unui om de bine.

† *Toma Galetariu.* Iarăşi s'a stîns un bărbat vrednic din sînul naţiunii nóstre. Poporeanul: *Toma Galetariu* din Ţela a ădormit în Domnul la 26 Martie st. v. în etate de 76 de ani, — scrie „Bis. şi Şcóla“.

Vestea despre mórtea lui s'a lăţit ca fulgerul prin jurul Ţĕlei, chiar prin părţi mai îndepărtate, producênd pretutindenea, cea mai adêncă durere şi întristare.

Inmormêntarea s'a făcut în 28 Martie v. în fiinţa de faţă a unui public din tóte clasele poporaţiunii ce s'a adunat din întreg ţinutul de pe valea Mureşului în numĕr de peste 500 de persóne, înteliginţă şi popor.

Actul funebral s'a început la órele 9 a. m. la casa mortului prin părintele protopop din Lipova: Voicu Hamsea, cu asistenţă de 10 preoţi.

După sĕvêrşirea sftei liturgii în biserică s'a început prohodul, la finea căruia părintele protopop V. Hamsea a ţinut un panegiric fórte succes, fiindu-i icónă vie repausatul în Domnul. Tecstul frumósei sale predici a fost:

„Dómne! cinci talanţi mi-ai dat şi iată am dobândit alţi cinci talanţi. Şi fapt e că rĕposatul deşi era om fără de carte, prin talentul şi hărnicia sa, *s'a ridicat din starea şi clasa cea mai de jos a poporului nostru şi şi-a agonisit avere mare ca nimenea altul dintre poporenii nostri,* dóră din tóte părţile locuite de românii din ţară. Din acésta avere apoi s'a îngrijit de familia sa în linie laterală, căci din fericita-i căsătorie n'a avut următori direcţi, şi în mare parte şi de celelalte numĕróse rudenii.

„A dat apoi Domnului sĕu talanţii ce îi compet; lăsând adecă o fundaţiune bisericei rom. gr. ort. din Ţela în sumă de 13,000 fl., apoi câte 500 fl. pentru şcóla superióră de fete din Arad, alumneul din Arad, şcólei din Tela, Lipova şi Logoj.“

La finea cuvêntării publicul asistent atât cel din biserică cât şi cel de afară, a rostit cuvintele: „D-zeu sĕ-'l ierte.‘ !

*

Şedinţă festivă la seminar. Societatea de lectură a tinerimei dela institutul pedagogico-teologic ort. rom. din Arad învită la *şedinţa festivă*, ce sĕ va ţinea la Dumineca Tomei în 25 Aprilie (7 Mai) 1899. în sala cea mare a seminarului. Ofertele benevole în favorul bibliotecii societăţii. Program bogat, declamaţiuni, disertaţiuni, producţii corale şi instrumentale.

Biserica ortodox-catolică în Bucovina.

III.

Congresul bisericesc.

Sinodul metropolitan, ce s'a aprobat prin preaînalta resoluţiune din 24 August, este organul competent bisericesc în afacerile doctrinei şi culturei. Alegerea episcopului şi administrarea averii ar pica în sfera de competenţă a congresului bisericesc.

Primii paşi pentru un congres bisericesc s'au făcut de către consistorul episcopesc în anul 1848, pretinḑênd alegerea episcopului prin un sinod naţional.

S'au ţinut şi adunări în privinţa acésta la anii 1861, 1868, dar abia adunarea imposantă din 11 Iunie 1870 în causa autonomiei bisericei din Bucovina sub presidiul baronului George Hormuzachi, în grădina publică din Cernăuţi, protestà în termini energici contra asupririi bisericei ortodoxe, cerênd convocarea unui congres bisericesc constitutiv pentru eparchie, redarea fondului în administrarea bisericéscă, sub controla statului, şi dreptul de a-şi alege episcopul sĕu.

Dorinţele aceste au fost înaintate de o deputaţiune Maj. Sale în Viena.

Dar ministeriul de culte prin emisul din 1 Decemvrie, 1870 încuviinţà proiectul ce i-se supuse de împuterniciţii deputaţiunei din Septemvrie aceluiaşi an, şi aşa adunarea preparativă din 18 preoţi şi 18 mireni votà în 1 Martie 1871 un statut de alegere pentru congres. Congresul avea sĕ constee din 24 preoţi şi 24 mireni sub presidiul episcopului.

Propunerile aceste au fost sancţionate prin preaînalta resol. din 9 August 1871, dar' fiind-că episcopul Eugeniu nu era deplin conţeles întru tóte, constituirea congresului se amânà!

După mórtea episcopului Eugeniu, în 1873 iarăşi plecá o deputaţiune la Viena în afacerea congresului.

Urmară de la 1873 cei doi primi metropoliţi ca archipăstori ortodocşi, dar' abia sub al treilea metropolit, sub vrednicul şi energicul archipăstor Dr. Silvestru Morariu-Andrievici, se constituí congresul, votând statutul şi regulamentul de alegere pentru congresul bisericesc. Dar' acest statut a abandonat punctele cardinale pentru biserică, adecă alegerea episcopului şi administrarea fondului.

In 1887 cutrierà iar o deputaţiune, condusă de Ecs. Sa bar. Alexe Vasilco la Viena, în 1889 interpelà bar. Victor Styrcea în senatul imperial în cestia congresului. Metropolitul Dr. Silvestru stăruí neîntrerupt pe la locurile competente şi abia la 1891 se convocà din nou o adunare constitutivă a congresului, pe care însĕ — a împedecat-o în funcţiune faimosul Pace!

De la 1891 încóce dórme chestia congresului un somn de tot liniştit!..

Un Eudoxiu şi George Hormuzachi, cari au eluptat despărţirea Bucovinei atât la 1849, cât şi la 1860, un Silvestru, nu mai trăiesc!

Cui îi mai trebuesc congrese?...

---

dărĕpt sĕ-şi petrécă timpul cum vor puté şi sĕ ascepte cu rĕbdare până ce vor veni după ei.

Intrebarea era acum, că din ce sĕ'şi pregătéscă luntriţa, pe care sĕ încapă doi ómeni.

Nici cu acésta nu s'au încurcat. Se aflau pe acolo destule salce mici şi noduróse. Deşi nu uşor, dar totuşi pot alege din ele barem grinḑile de lipsă. Şatra li-era din pânză prin care apa nu străbătea. Din acésta se putea croí, şi pregăti fundul şi laturile luntrei. De şatră şi aşa nu prea aveau lipsă, căci nu mai era aşa frig, cum fusese colo prin pustia de ghiaţă.

Indată se apucară de lucru. Intre lemnele noduróse de abia aflará dóue rude de folos. Deci jertfiră şatra. Şi iată luntriţa era gata. N'avea, ce-i drept, esterior drăgălaş, ci sămâna mai mult ca o bróscă ţestósă, decât cu o luntriţă. Dar de aceea totuşi era luntre şi li s'a părut destul de frumósă!.. Numai vifor sau altă nenorocire de n'ar ajunge-o nainte de ce vor fi străbătut sinul mării!

Călĕtoria pe acéstă luntriţă o luà asupra-şi Nansen şi Sverdrup.

La 29 Sept. plecară pe mititelul, dar periculosul drum, pe mititeaua luntriţă, a cărei pânză nu s'a dovedit nici decât a fi nepenetrebilă, căci tot într'una străbătea apa prin ea şi într'una trebuia deşertată.

De altcum regiunea preste care au străbătut, era destul de plăcută. Regiune muntósă, prin stâncile căreia se aflau numeróse larice vinete şi alte paseri de mare, cari sburau în drépta şi stânga.

Nansen a puşcat mai multe şi când debarcau la amiaḑi şi sara, tot-deauna ferbeau câte o păreche de larice în óla ce au dus-o cu sine. Se înţelege numai aşa de jumătate, ca sĕ nu pérdă prea mult timp. Totuşi Nansen şi Sverdrup au fost de părerea, că în viaţa lor nici când n'au mâncat o bucătură mai gustósă, ca cea de larice. De ceea-ce n'aveau sĕ ne mirăm, îndată ce ne reamintim, că deja se înpliniseră 46 ḑile decând nu mâncaseră carne próspătă, şi după atât timp şi carnea cea mai miserabilă le-a putut părea o bucată delicată.

Călĕtoria a decurs fără vre-o pedecă mai mare. Din când în când s'a ivit câte un vifor mai mic, ce-i drept; dar luntriţa totuşi a prestat ori-ce nĕcaz, şi la 3 Octobre zăriră Godthaabul mult dorit, ai cărui locuitori alergară înaintele cu deosebită admirare şi cu mare sgomot de bucurie. Cu deosebită prevenire le traseră luntriţa pe ţermure şi i-au îngrămădit cu tóte afabilităţile, cu tóte că la început nu puteau înţelege, cum póte cineva veni din spre pustiiurile de zăpadă din ost, căci pe aceste le considerau de nisce locuri, prin cari nimeni nu póte străbate şi nimenea n'a mai sosit dintr'acolo.

După ce Nansen şi tovarĕşul sĕu le-a esplicat pe scurt cele întêmplate, s'au îngrijit ca şi cei-lalţi patru tovarĕşi ai lor, rĕmaşi îndărĕpt, sĕ pótă ajunge la ei cât mai curênd. Indată-ce înţeleséră locuitorii starea faptică, câţi-va inşi dintr'ênşii numai decât s'au declarat gata, că vor merge şi vor căuta pe cei patru strĕini şi îi vor transporta aici cu tóte ale lor.

Şi ei 'şi-au şi ţinut cuvêntul dat. După esplicarea lui Nansen au şi nimerit pe cei patru tovarĕşi rĕmaşi îndărĕpt şi i-au transportat la Godthaab fără nici un nĕcaz, aşa că în fine după atâtea suferinţe, toţi se aflau împreună pe colonia cea mică, care pentru ei era adevĕratul pămnêt al făgăduinţei.

(Va urma.)

Revistă Externă

Americanii în Filipine

Expediţia americană care avea misiunea sĕ pacifice Filipinele, a făcut, după cât se vede, fiasco. Generalul Lawton şi-a exprimat părerea că numai pentru a pacifica insula Luçon ar fi nevoe de 100.000 ómeni.

Reaua impresiune făcută de acest eşec asupra opiniei publice, este aşa de mare, că guvernele diferitelor state federate, au luat iniţiativa de a da avertismente guvernamentului central american.

Statul Minnesota cere, printr'un mesagiu adresat Congresului, sĕ se repatrieze voluntarii acestui stat cari se află la Manilla actualmente şi cari cer în unanimitate, se se întórcă la vetrele lor!

Sĕ ḑice totuşi că Mac Kinley are de gând sĕ mai mobiliseze încă 35.000 de voluntari pentru a mări efectivul armatei americane din Filipine.

Lucrul este problematic, mai ales că abia 7 la sută din voluntari cari au luat parte la rĕsboiul contra Spaniei, se arată dispuşi a se angaja şi pentru Filipine.

Este în aceste condiţiuni probabil, că nenorocita politică de cucerire a Republicei federative americane, va lua în curênd sfîrşit şi că o înţelegere se va stabili cu Filipinii.

Filipinii se arată şi acuma dispuşi a trata. Un comitet de 22 Filipini s'a alcătuit pentru a întra în vorbă cu comisiunea americană. Natural, comisiunea are misiunea de a obţinea cea mai largă autonomie posibilă.

Din tractul Reghinului.

— *Sinod protopresbiteral.* —

(Urmare).

La cele 21 şcóle din tract au frecventat prelegerile 1664 elevi. Instrucţiunea acelora a fost concreḑută la 21 învĕţători, dintre cari 9 definitivi şi 12 provisori. Susţinerĕa acestui corp didactic sĕ urcă la cifra de 6350 fl. v. a. oscilând salariele între minimul de 300 fl. şi 380 fl. v. a.

Lipsa de învĕţători cualificaţi, pelângă tótă ameliorarea salerielor, şi în timpul mai nou sĕ simte.

Resultatul esamenelor publice şcolare, la cari în cea mai mare parte a presidat însuşi şeful tractual, a fost în genere îmulţămitor.

Aci sinodul îşi esprimă dorinţa, ca şi pe venitor învĕţătorii învecinaţi sĕ fie îndrumaţi a participa la esamenele publice ale colegilor, ba încât va fi posibil chiar şi preoţi din apropiere, ca un espident, prin care învĕţământului i sĕ dă atenţiunea cuvenită.

Şcóle de stat din comune cu credincioşi de ai nostrii sĕ află *3.* anume: Iociu, Mesterhaza şi Topliţa unde catechisţiunea elevilor gr.-or. e concreḑută parochilor concernenţi.

IV. *Partea epitropéscă.* Raţiociniul e în ordine. Budgetul pe anul 1899 sĕ stabilesce în cifrele: Intrate fl. 633. 50, eşite fl. 625.

Isvórele de venit pe sama fondului protopresbiterale sunt urmórele: 1) chiriele dela casele protopresbiterale din Reghin, 2) Dela tótă părechia noucununată 65 cr. 3) Discul Rosaliilor şi 4) Repartiţiunea tractuală anuală dela 3—10 fl., pe fiecare parochie amĕsurat resurselor ei materiale.

Din aceste venite, deşi modeste, s'a acoperit şi pe anul trecut anuitatea de 400 fl. v. a, pentru amotisarea datoriei protopresbiteratului la fondurile archidiecesane.

Deodată adecă cu arondarea recerută a protopresbiteratelor, s'au contemplat şi pus pond şi pe anumite centre mai însemnate, mai ales oraşele de frunte aflătóre pe teriteritoriul protopresbiteratelor, -- pentru ridicarea vaḑei bisericei, pe mijlóce de comunicaţiune mai convenabile etc. Pentru tractul nostru un atare centru mai potrivit e Reghinul săses, dar aci e un mare inconvenient, căci credincioşii noştrii sunt în privinţa numeric sub 50 suflete.

E anevoios a forma cu atâta, o parochie de sine.

A cumpĕrat protopresbiteratul o casă în piaţa Reghimului cu 8000 fl. v. a. prin contragerea unui împrumut de *6000* fl. v. a., din fondul de 20,000 archidiecesan, şi pentru amortisarea datoriei acesteia cu câte 400 fl. anuitate, s'a impus fiecărei parochii o repartiţie anumită anuală.

A obvenit casul, că din lipsa de venite, în vreo 4—5 ani, acésta anuitate nu s'a putut plăti, de unde interesele întru atâta au crescut, încât deşi acum de mai mulţi sĕ plătesce anuitatea regulat, aceea sĕ computá tot numai la acoperirea intereselor restante şi dóră numai preste câţiva ani vom mai putea ajunge, ca sĕ amortisăm ceva şi din capital.

(Va urma.)

Din România

Noul guvern.

Iată şi lista noului guvern român, pur conservator, format Sâmbăta trecută şi care Duminecă diminéţa a depus în mânile Regelui jurămêntul:

Dl G. Gr. Cantacuzino, preşedinte de consiliu şi ministru de interne.

Dl General Manu, ministru de finanţe.

Dl Take Ionescu, ministrul cultelor şi instrucţiunei publice.

Dl Ioan Lahovari, ministrul de externe.

Dl general Iacob Lahovari, ministru de rĕzboiu,

Dl Nic. Fleva, ministru al domeniilor.

Dl C. Disescu, ministru de justiţie.

Dl Dr. C. Istrati, ministru al lucrărilor publice.

Va urma acum o schimbare pe tótă linia în administraţia ţĕrii.

Deja Duminecă se ştia, că postul de secretar-general al ministeriului de interne va fi oferit dlui D. Neniţescu;

iar cel de prefect al poliţiei capitalei Bucureşti, dlui general Algiu. — etc.

*

(*Mortalitatea în Bucureşti*) După raportul general asupra igienei publice şi a stării sanitare a Capitalei române pe anul 1898, elaborat de dl Dr. N. Georgescu, medic şef al Capitalei, în cursul acestui an au murit în Bucureşti 4104 de bărbaţi şi 3372 de femei. In total 7466 de decese.

Din statistică reese, că subtrăgênd cazurile de mórte din cele de naştere, şi nesocotind imigraţiunea, prin naşteri poporaţiunea Bucureştilor a crescut cu 1500 suflete.

*

(*O mare donaţiune*). Dna Maria Moruzi, fostă în prima căsătorie *principesa Alex. Cuza*, a făcut înaintea tribunalului Iaşi secţia III-a, actul de donaţiune prin care dărueşte spitalului de copii „Caritatea“ din Iaşi moşia Ruginósa, care i-a fost legată prin testament de defunctul sĕu soţ.

Donaţiunea este făcută sub următórele condiţiuni: 1) Sĕ se înfiinţeze în palatul de pe Ruginósa un spital pentru copii, care sĕ pórte numele „*Cuza Vodă*“. 2) Sĕ se dea din câştiul primului an 4000 lei domnului Colonel Rosnovanu pentru terminarea bisericei din Rosnov.

Donaţiunea întrece ca valóre: 2,000.000 Lei.

NOUTĂŢI

Restanţele de dare, nu te mai lipsesc de dreptul electoral. In urma decisiunii forurilor competente, s'a dat ordin compunătorilor listelor electorale, care chiar acum se fac pentru anul viitor, ca *deja în aceste liste sĕ fie luaţi toţi cărora după dare le compete dreptul de alegĕtori*, dar cari, în sensul legilor şi disposiţiilor de până acum, dacă erau în restanţă cu darea, erau lăsaţi afară din liste. Asta nu mai e pedecă, şi deja în anul viitor, toţi vor avea drept de alegĕtori. Prin acésta numĕrul alegĕtorilor creşte cu multe mii.

*

De la Academia română. Academia română a ales în 8/20 April cu 2/3 din voturi, ca membru activ al secţiunei de ştiinţe pe dl *d-r Istrati.* Candidatura dlui Hepites, a căzut.

Marele artist pictor român *N. Grigorescu* a fost propus ca membru de onóre al Academiei.

Delegaţiunea Academiei compusă din d-nii Poni, Urechiă, Olănescu şi general Fălcoianu, a presentat, tot în 8/20 April, omagiile înaltului corp la ocasiunea aniversărei de 60 ani M. Sale Regelui Carol.

In şedinţa din aceiaşi ḑi *a fost ales de membru ordinar al Academiei, Prea Sfinţia Sa Episcopul Nicolae Popea dela Caransebeş.* P. S. Safusese până aci membru corespondent. Felicilările nóstre respectuóse P. S. Sale.

Dl *George Coşbuc* iubitul poet, după-ce, deşi încă tiner, abia de 32 ani, a fost decorat de M. S. Regele Carol cu „Coróna României“ în grad de cavaler, acum a fost propus sĕ fie ales şi membru al Academiei, în calitate de corespondent deocamdată. Onoruri binemeritate, din cari vedem, că adevĕrata vrednicie începe a fi recunoscută şi apreţiată serios şi la noi Românii. Despre poet altfel se vorbeşte mult în ḑilele astea şi din incidentul că a terminat şi scos de sub tipar opul seu „Istoria unei coróne de oţel“, care descrie: rĕzboiul de independenţă din 1877—78, în formă populară, în prosă bine îngrijită şi în poesie, pe sama tinerimii scolare.

*

Disideriu Szilagyi, ministru de interne. In cercurile politice din Pesta se susţine, că fostul preşedinte al dietei, Desideriu Szilagyi, va fi încurênd numit — ministru de interne; acelaşi Szilagyi, care ca ministru de justiţie în era Wekerle, a făcut procesul Memorandului şi celelalte multe, contra naţionalităţilor. La interne va avea şi mai şi ocasie a ne ferici!

*

??! „Epoca“ de Luni ne aduce următórea ştire: Dl şi D-na *Take Ionescu* au dat aséră o splendidă serată musicală *în folosul construirii unei* ***biserici anglicane în Capitală!..***

*

Naşteri şi morţi în Anglia. Dintr'o publicaţie oficială a biuroului englez de stare civilă reese că numĕrul căsĕtoriilor în Anglia a fost în 1897 mai mare ca ori-când de la 1876. De altă parte însĕ, scade proporţia naşterilor, care era de 34 la sută în 1877, şi acum abia e de 29. S'ar părea deci, că în Anglia, ca şi în Franţa, merge încet sporirea populaţiei. Totuşi deosebirea dintre naşteri şi morţi (29% naşteri şi 17% morţi, deci 12% diferenţă în favorul sporirii), este cu mult mai însemnată de cât în Franţa, în care mor 22 la sută şi se nasc 19 la sută, deci numai 3% diferenţă în sporire.

*

Representaţiune teatrală, urmată de dans va arangia inteliginţa din Hodac-Ibăneşti, Luni la 1 Mai 1899 st. n. în localul şcólei gr. cat. din Hodac. Venitul e destinat pentru înfinţarea unei biblioteci poporale în Hodac.

*

Slobodirea unui mare balon. Pe ţĕrmul lacului Constanţa, aprópe de Meersburg, s'a înfiinţat de două luni un şantier, unde un mare numĕr de muncitori lucréză la construirea punţii de unde se va face *urcarea balonului cu cârmă* a contelui de Zeppelin. Puntea acésta, aşeḑată pe un numĕr óre-care de vase, înaintéză până la vre-o 500 de metri în interiorul lacului. La extremitatea punţei, lacul are o adîncime de 20 de metri. Cheltuelile acestei construcţiuni se urcă la aprópe 140.000 de mărci, şi vor fi acoperite de societatea wűrtemberghiéză de aerostaţiune. Se speră că înălţarea balonului se va putea face în cursul lui Iulie. Contele Zeppelin lucréză de mai mulţi ani la *găsirea cârmei balonului* şi se vede că societatea de aerostaţiune are încredere în succesul întreprinderei sale.

*

Mulţumită. Ḑiua sf. Pasci e asceptată de întréga lume creştină cu mare bucurie ca sĕrbătórea cea mai însemnată decât tóte sĕrbătorile. Parochienii nostrii din Câmpuri-Surduc ascéptă şi ei acéstă ḑi cu îndoită bucurie. După terminarêa edificiului bisericei nóuĕ, ne-au lipsit lucrurile sfinte cari sunt de lipsă la înfrumseşarea internă a bisericei.

Bunii şi sîrguincioşii creştini ai acestei biserici au priceput lipsa unui policandru şi a sfeşnicilor mari în biserică şi făcêndu-se subscripţia de daruri benevole, s'a adunat suma de 235 fl.

Din acestia s'a comandat un *policandru* la firma Ernest Krickl în Viena cu preţul de 200 fl., policandru de o frumseţă rară. Cu 35 fl. s'au pregătit douĕ sfeşnice mari de lemn, cari încă sunt frumos aurite şi poleite.

Acestea daruri sunt menite a se pune la locul lor pe ḑiua de Pasci, şi parochienii noştri ascéptă cu dor marea sĕrbătóre, sĕ vadă şi darurile de Pasci ale bisericei nóstre.

Contribuitorii la acéstă sumă sunt 47, fieşte-care cu câte 5 fl., toţi din comuna bisericéscă. Pentru îngustimea locului nu le publicăm numele, însĕ priméscă mulţumita sinceră a tuturora pentru sumele contribuite. Fie bine-primite la tronul ceresc acestea jertfe!

Câmpuri-Surduc, în sĕptămâna mare, 1899. *Ioan Budoiu,* preot.

*

Producţie în Boiţă. Tinerimea română din Boiţa arangéză a doua ḑi de Pasci, o *producţiune musicală-teatrală* împreunată cu dans, în pavilonul de vară. Venitul, în scop filantropic.

*

Mórte. *Ioan Axente,* econom şi membru în comitetul par. din comuna Frâua, după lungi şi grele suferinţe şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului, împărtăşiţ fiind cu sfintele taine în etate de 58 de ani, Joi în 8/20 April în spitalul Francisc Iosefin din Sibiu. Rĕmăşiţele pămêntesci ale defunctului s'au depus spre vecinica odihnă, Duminecă în 11/23 April în cimiterul bisericei din comuna Frâua. Il deplâng o vĕduvă şi 5 orfani.

Fie-i ţĕrina uşóră!

*

Banchete, nu glumă!... Sĕ ştie cât de puternice sunt cele dóuĕ curente ale „imperialismului“ şi a „bimetalismului“ în Statele-Unite americane. Chiar şi alegerea preşedintelui statului, pe panta acésta se pune, e imperialist ori bimetalist? Fiind partidele uriaşe, şi manifestaţiile lor de partide sunt atari. Iată ce se scrie asupra unei adunări cu banchet ţinută ḑilele astea de unul din aceste partide, fiind în ajun de alegeri nóuĕ:

Banchetul democraţilor argentişti, care s'a dat Sâmbătă séra la marele palat central din Nev-York, a întrecut în proporţii pe al adversarilor lor, ai clubului „Tammany-hall“, şi anume *2400* de ómeni au luat parte la acest banchet, á 5 franci de cap, presidat de d. Bryan, pe când *400* de dómne banchetau într'o altă sală!

După banchet, alte 2500 de persóne au fost admise în sală cu o întrare de 2 franci 50 bani de cap, ca sĕ asculte discursurile, aşa în cât *erau de faţă 5000* de ómeni, când d. Bryan s'a sculat ca sĕ ia cuvêntul în mijlocul unor ovaţinni nesfêrşite...

*

Stil turcesc... Sultanul a numit pe grecul Costachi-Vayni-efendi, fost preşedinte al Curţii de apel din Constantinopol, de principe al Samosului.

Firmanul (decretul) de denumire a lui, e vrednic sĕ fie cetit, ca model de... stil turcesc. Aci într'adevĕr ori te omóră cu dragostea, când eşti în graţie, ori te suflă de pe faţa pămêntului, când ai căḑut din acea graţie. Iată firmanul care s'a cetit în adunarea naţională din Samos:

„Tu, gloria celor mari şi ilustri, care împreunezi în tine tot ce e glorios şi sublim, care te bucuri de marea favóre a Suveranului etern, care eşti unul din demnitarii cei mai distinşi ai ilustrului meu imperiu, care porţi gloriósele decoraţiuni „Osmanie“ şi „Medjidie“ clasa II (mare ofiţer), preşedinte al secţiunei comerciale a Curţei de apel, Costaki-efendi, fie ca gloria ta sĕ dăinuiască multă vreme“.

După acest prolog dithyrambic, firmanul anunţă, tot în acelaşi ştil, lui Vayani-efendi, că este numit „Principe la Samos“ în locul luiMusurc-bey, numit membru în consiliul de Stat, şi exprimă speranţa că noul prinţ, avêndu-se în vedere doveḑile de înţelepciune şi de fidelitate ce le-a dat până acum în diferitele posturi ce le-a ocupat, va şti sĕ lucreze pentru ameliorarea afacerilor insulei.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare)

In un mod representător arată Sprengler asupra însĕmnătăţii combinaţiunilor minerale ca materie pentru nutrirea plantelor, şi a prelucrat nutrirea plantelor din punctul de orientare de atunci în un mod sistematic Incă şi alţi învĕţaţi farmacistul de curte Rűckert din Ingelfingen în Franconia, preotul Meyer din Kupferzell şi alţii, au cercat a afla însĕmnătatea substanţelor minerale la plante; însĕ fără resultat.

Marelui chemic Liebig i-a succes de a studia pe base sigure, teoria cea veche despre substanţele organice a nutrirei plantelor şi cu acésta teorie şi teeria mitrogenului şi teoria humusului. După instrucţiunile lui Liebig plantele nu iau nici o urmă din substanţele humóse ale pământului, şi nici nu se pot nutri prin humus. Acésta învĕţătură alui Liebig prin cercetări din partea lui Knop, Sacs, Stohmann şi alţii s'a dovedit prin esperimente.

II. Iustus de Liebig 1804—1873.

Unul dintre cei mai mari chemici şi naturalişti din timpul mai nou, născut în 8 Maiu 1803 în Darmstadt, frecuenta gimnasiul acolo, vení în anul 1818 în farmacia Heppenheim, unde stă 11 luni. De aci înainte 1819—22 studiu în Bonn, Erlangen şi în Paris, o lucrare presentată academiei franceze despre accid inflamabil atrase Liebig asupra sa atenţiunea lui Alexandru de Humbold şi cu acésta ocasiune veni în atingere şi cu Gay-Lussac. Influinţa lui Humbold îl puse pe Liebig în statul profesoral. Dela anul 1824—52) a fost profesor de chemie la universitatea din Giessen. Marele Duce în semn de recunoscinţă pentru meritele lui pe terenul chemiei îl ridică la rangul de nobil. In tómna anului 1852 lua catedra la universitatea din München, unde muri în 18 Aprilie 1872.

Invĕţăturile lui despre agronomie le publică el în următórele opuri:

Principii fundamentale din agricultura chemică. Teoria şi praxa agriculturei. Epistole din sciinţa naturală. Despre agricultură, chemia şi întrebuinţarea ei în agriculură". Societatea chemiştilor germâni îi ridica un monument de marmoră pe piaţa Maximilian din München.

O nóuă direcţiune în privinţa studiului agronomic a făcut Liebig în cartea lui apărută la anul 1840, care a devenit renumită. Acésta carte pórtă titlul: „Chemia şi folosul ei în agricultură şi phisiologie". El arată în oposiţiune cu teoria despre humus şi nitrogen, că fertilitatea câmpurilor provine din materiile minerale aflătóre în pământ, pre când uitrogenul şi accidul carbonic necesar îl primesce din atmosferă. Sîmburele învĕţăturei lui Liebig este următorul: Cu tot culesul, care îl dă pământul, îi se detrage o cantitate óre care din materiile minerale, cantitatea acésta se orientéză după speciile plantelor, cari se culeg. Ca sĕ rĕmână pământul în continuu preductiv, atunci pământului sĕ îi se dea iarăşi materii de acelea, de cari i s'au luat prin cules. De aceea agricultorul trebue sĕ se îngrijéscă, ca sĕ gunoie pământul cu gunoiu de acela, în care află o cantitate însĕmnată de materii minerale (Teoria minerală).

Liebig a fost acela, care a dis, că ce s'a luat agrului prin cules, aceea trebue sĕ îi sĕ redea, décă voeşti, ca pământul sĕ rĕmână pe aceiaşi tréptă de fertilitate. Liebig ne învaţă ce materii îşi iau plantele din aer, şi ce materii din dământ. El ne învaţă a cunosce însemnătatea materiilor minerale pentru nutrirea plantelor. Lui şi şcólei lui îi datoresce agronomia legile naturale pentru lucrarea pământului". Esplicaţiuni clare despre viéţa şi nutrírea plantelor, securitate în technică. Intemeierea de staţiuni de cercetare chemico-agricole. Ridicarea comerciului cu mijlóce de gunoire artificiale. Sute de năi aduc din tóte părţile lumei Guano preparate de óse, Chilisalpeter din America, Guano de pesce din nord, sare de cali din băile de sare de la Strassfurt.

(Va urma).

Damasturi de mătase
75 cr.
până la fl. **14.65** de metru — precum şi **„mătase Henneberg"** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la fl. **14.65** de metru — în cele mai moderne ţesături, colori şi dessinuri.

Particularilor, *liberă de vamă şi porto în casă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg *(lif. de curte ces. şi reg.* **Zűrich.** [19] 3

Nr. 129/899. [59] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Tărtăria, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român."

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma anuală de 428 fl 40 cr., în privinţa cărora se pot lua informaţiuni mai detailate dela oficiul protopresbiteral.

Darea şi ecuivalentul erarial după porţia canonică e dator a le solvi parochul.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 29 Martie 1899

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv. —

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 157. [60] 1—3

Concurs.

Pentru intregirea parochiei de cl. a II-a Geógiul-de-sus, prtpresb. Albei-Iuliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman".

Dotaţiunea împreunată cu acest post este 645 fl. 50 cr.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi a-şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul susindicat.

Dela concurenţi se aşteptă, sĕ se presinte în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică, pe lângă observarea § lui 18 din „Regulamentul pentru parochíi", pentru a celebra şi cuvênta.

Alba-Iulia, 25 Martiu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Florian Rusan,
adm. prot.

Iosif Schultz,
neguţĕtor de vinuri,
Sibiiu, Strada Poplăcei nr. 30,
oferează
vinurile sale ardelenesci
garantat naturale, la cumpĕrare de cel puţin **56 litre** cu următórele preţuri:

Vin de masă anul 1898 per litru 18 cr.
„ „ „ „ 1896 „ „ 24 „
„ „ „ „ „ „ „ 26 „
„ „ **desert** „ 1894 „ „ 34 „

[58] 2—3 Cu stimă:
Iosif Schultz,
neguţĕtor de vinuri.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura
Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 75 cr.

Trufandale de saison
Icre de crap roşi! Icre negre de Astrahan!
Masline greceşti escelente!
Halva de Constantinopol!

Unt de lemn franţuzesc!
Olei de in (în adins pentru noi tescuit).

Brânză sĕcuiască próspĕtă (în beşicuţe.)
Caşcaval de Penteleu!
Brânză de Liptau!
Cremă de Carpaţi (picantă)!

Totdéuna próspete, din prima calitate şi cu preţuri moderate, la
„Concordia",
societate comercială pe acţii,
[57] 1—3 **Sibiiu.**

Nr. 14 Tip. [61] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de director al tipografiei şi librăriei archidiecesane se publică concurs cu termin până la **20 Maiu (1 Iuniu) a. c.**

La postul acesta pot concura indiviḑi greco-orientali români, cari au pregătiri necesare pentru ambele specialităţi, avênd a documenta studiile absolvate, ocupaţiunile practice de până acum şi cunoscinţa limbilor în vorbire şi scriere.

Celelalte condiţiuni de angagiament au a le formula precis concurenţii, rĕmânênd ele pendente dela stipularea comisiunei subsemnate, căreia sunt de a se presenta concursele până la terminul indicat mai sus.

Sibiiu, 3/15 Aprile 1899.

Comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane.

În préjma examenelor!

Atragem atenţiunea domnilor învĕţători asupra
scrisorilor (propise) de examen
pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, **în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 1 cr.; 100 bucăţi 65 cr. şi porto postal.

☛ Comandele din afară se execută imediat. ☚

Librăria Archidiecesană.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 41 Sibiiu, Joi, 15/27 Aprilie 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strĕinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Intregirea venitelor preoţesci.

In afacerea acésta de cea mai mare gravitate pentru biserica nóstră, am schiţat până acum singuraticele disposiţiuni ale articlului de lege XIV. din 1898, şi le-am presentat ca material cetitorului, ca el sĕ-şi facă judecata neinfluinţat de vederile nóstre.

Cu un cuvênt nu am vorbit nici pro, nici contra, ci simplu am schiţat materialul.

Deputaţii sinódelor nóstre eparchiale se vor pronunţa în meritul acestei legi. Ei trebue sĕ fie deci bine informaţi, sĕ cunóscă trecutul bisericei nóstre în afacerea dotaţiunilor dela stat, sĕ cunóscă şi ţinuta preoţimii în faţa votului bisericei şi apoi sĕ-şi formuleze convingerea, şi sĕ voteze în deplină cunoscinţă de causă.

Sciam noi, că ministrul va veni cu ordinaţiune de esecutivă şi faţă cu legea acésta. Sciam din ţinuta de până acuma a guvernului, că punctul principal se va pune şi aici, ca în tóte legile de natură poliţială, pe ţinuta politică a preoţimii nóstre, de aceea cu nerăbdare am aşteptat mĕsurile luate în calea ordinaţiunilor, căci dela acelea atêrnă întrégă valórea acelei legi.

Curentul din era Bánffy mai drastic s'a manifestat prin instituirea cabinetului de spionagiu în ministeriul presidial, şi prin sistemul poliţial, care a străbătut şi în ministeriul de culte.

Inceputul l'a făcut articlul de lege XVI. din 1893, când regulându-se cuincuenalele şi salarele învĕţătoresci, s'a strecurat în lege un §., care determină mai de aprópe direcţiunea contrară statului.

A fost necesitate de o asemenea disposiţiune, căci în acel articol de lege se asigură o dotaţiune dela stat pe sama învĕţătorilor nostri, şi acea dotaţiune nu se dă, respective dacă s'a şi dat, se sistéză, în casul când respectivul învĕţător are o conduită contrară statului.

S'a stipulat deci în un §. direcţiune contra statului in articolul de lege, în care statul a asigurat o dotaţiunea şi din partea sa învĕţătorilor.

Noi încă atunci am arĕtat pericolul cel mare din acea disposiţiune a legii, şi am accentuat, că din ea póte sĕ se desvólte un sistem de spionagiu nedemn de statul nostru.

Am vĕḑut în acea lege un „Nou atac asupra şcólelor nóstre“, şi am insistat din tóte puterile, ca comunele nóstre bisericesci sĕ asigure din al lor, dotaţiunea învĕţatorilor, ca sĕ nu fie siliţi a cădé sub eventuala maşteră tractare a legei.

Sunt de atunci 6 ani.

Biserica are esperienţă de 6 ani în privinţa dotaţiunii dela stat pe sama învĕţătorilor.

Şi noi avem esperienţa nóstră în privinţa acésta. La timpul şi la locul seu ne vom face datorinţa, şi ne vom spune şi esperienţele şi temerile nóstre.

Am făcut provocare la dotaţiunra învĕţătorilor, fiindcă în legea pentru dotaţiunea preoţimii nóstre se face provocare la dotaţiunea învĕţătorilor, se face provocare la articolul de lege XVI. din 1893, încât adecă purtarea morală necompatibilă cu oficiul de învĕţător şi conduita contra statului e luată şi în legea cu dotaţiunea preoţimii.

Ce mĕsuri a luat guvernul în aplicarea legii pentru învĕţători, mai ales în ce privesce credinţa morală şi direcţiunea contra statului, noi nu scim, căci presa maghiară de atunci nu ni-a atras atenţiunea asupra mĕsurilor guvernului, înţelegem mĕsurile confidenţiale adresate judecătorilor şi procuraturilor regesci, încât ele vor fi urmat şi în era de atunci.

Acum avem înaintea ochilor o ordinaţiune din gremiul ministeriului de justiţie, adresată judecătoriilor şi procuraturilor regesci, în care se cere ca ori ce denunciaţiune contra preoţilor, pentru purtare morală necompatibilă cu posiţiunea lor, sau pentru conduită contrarie statului, sĕ fie notificată ministrului de culte şi instrucţiune publică

Justiţia din statul nostru are deci sĕ cumpănéscă ţinuta morală şi ţinuta politică a preoţimii, şi ori-ce denunciaţiune va întra în aceste 2 direcţiuni, aceea trebue notificată la ministrul de culte.

Este denunciaţiunea basată sau nebasată, are sau nu are loc procedură penală, acésta nu mai e afacerea justiţiei.

Spre acest scop ministeriul de culte va crea el organe speciale, şi în privinţa acésta mai competent este actualul ministru de culte, care ca fost procuror de stat, are practică în direcţiunea acésta.

Ce ordinaţiune va fi dat ministrul de interne organelor dela administraţiune, cel de finanţe organelor de finanţe, cel de comunicaţiune organelor sale, acésta încă nu o scim, credem înse că dacă s'a dat asemene ordinaţiune, organelor dela justiţie care până acuma au fost scutite de curente politice, şi prin urmare au avut tótă încrederea cetăţenilor, tocmai pentru independenţa lor, de bună samă s'au dat asemene ordinaţiuni şi în celelalte ramuri ale administraţiunii de stat.

Material bun şi acesta, pe care-'l comunicăm la alt loc.

Anectarea Bosniei şi Herţegovinei. Corespondentul din Viena alui „Egyetértés“ esplică cauzele venirii şi petrecerii patru ḑile la Pesta a ministrului de externe, în următorul chip:

„Aici (în Viena) se dă cu mult mai mult ca cauză a acestei călĕtorii, stările din peninsula balcanică, de cari sunt împreunate mai multe evenimente a ultimelor timpuri critice.

„Intre acestea are caracter de tot simptomatic, *rechemarea ambasadorului monarchiei la Petersburg*, a principelui Lichtenstein şi a împregiurărilor între cari s'a făcut acésta rechemare, cari la olaltă socotite, cumpănesc atâta cât un *eşec*, un fiasco!

„Despre acésta am aflat următórele din sorginte demnă de credinţă: *Rechemarea principelui de Lichtenstein, stă în legătură cu* ***zădărnicirea incorporării la monarchie, a provinciilor ocupate, Bosnia şi Herţegovina!*** Acest plan (al monarchiei nóstre) pentru care Italia şi Germania erau aplicate a-'şi da învoirea, *s'a frânt de împotrivirea Rusiei!* Şi fostul ambasador austro-ungar la Petersburg, a tras consecuenţa din nereuşita misiunii sale. Depărtarea lui însĕ dela Curtea rusécă, nu s'a făcut între împregiurări, cari sĕ tragă după sine eventuale complicaţii mai serióse, ci el a adus chiar cu sine scrisórea autografă a Ţarului, care esplica şi egala lucrul“.

Spune mai departe comunicatul ḑiarului kossuthist, că nici Ţarul nu s'ar fi împotrivit, dar s'a împotrivit *Podjedoniev*, preşedintele sfântului sinod, care în numele societăţii panslave ortodoxe, a protestat contra încorporării, pentru-că prin asta stipulaţiunile contractului dela Berlin asupra relaţiilor din peninsula balcanică, s'ar face tóte ilusorii, şi precum s'ar permite Austro-Ungariei sĕ trécă peste acele stipulaţiuni, aşa n'ar mai fi obligate nici celelalte popóre din peninsulă, a le observa. Fiecare ar putea încerca sĕ schimbe în folosul sĕu ceva din situaţia de aḑi, şi peninsula ar fi de nou roscolită şi desordonată.

Ordinaţiunea

ministrului reg. ung. de culte către judecătorii şi procurature.

Iată ordinaţiunea ministrului de culte şi instrucţiune, de care vorbim în articolul prim, prin care sĕ sistemiséză un cabinet negru, contra preoţimii nóstre:

„Cu considerare la §§. 7 şi 8 ai artculului de lege XIV: 1898, ordon, ca plângerile şi arătările făcute în contra preoţilor pentru fapte, cari constitue delict moral grav, incompatibil cu posiţiunea lor, sau pentru fapte, cari sunt calificate ca atitudine contrară statului, judecătoria reg., sau procuratura reg., la care s'a făcut arătarea, sĕ le comunice imediat şi urgent dimpreună cu datele ce le stau la disposiţiune, ministrului de culte şi instrucţiune publică, — fără considerare, dacă pe basa stării faptice, ce forméză obiectul plângerii, respective al arătării, *are* loc sau *nu*, procedura penală. Dispun mai departe, ca după ridicarea la valóre de drept a sentinţelor aduse pentru ori-ce fel de faptă penală, care forméză delict grav moral, sau atitudine contrară statului, precum şi sentinţele, cari cuprind stabilirea pedepsei, judecătoriile regesci sĕ le aştérnă de asemenea nemijlocit d-lui ministru reg. de culte şi instrucţiune publică.

Ca direcţie contrară statului — aplicându-se de asemenea alinea din urmă a §-lui 13 din art. de lege XXVI: 1893 — este a se considera ori-ce faptă îndreptată în contra constituţiunii statului, caracterului naţional, unităţii, posiţiunei lui deosebite, ori în contra aplicării hotărîte prin lege a limbei statului, fie că s'a întêmplat în localul bisericesc, fie afară de acela, ori pe teritoriul altui stat prin graiu viu, în scris sau prin tipăritură, prin desemn, oraţiune bisericéscă, sau prin alte mijlóce.“

Ḑiarul „Magyarország“ face acestei ordinaţiuni unice în felul seu, următórele observări:

„Ministrul obligă aşa-dar pe juḑi şi pe procurori, ca arătările, ce le sosesc în contra preoţilor, sĕ le cumpănéscă înainte de tóte din punct de vedere judecătoresc, moral şi politic. Şi dacă în împlinirea funcţiunii lor de judecători, respective procurori, nu li-se dă ocasiune la acésta, li-se face obligător serviciul politic moral. Poftiţi a înţelege, ce însémnă aceea, când judecătorul este silit a denunţă pe cineva asupra unor învinuiri, despre a căror realitate nu se póte convinge, deóre-ce cercetarea lor nu aparţine cercului lor de înfluinţă.

„Acésta e o umilire a demnităţii scaunului judecătoresc şi coruperea spiritului acestuia, ne mai vorbind, că ordonanţa depăşesce chiar şi mĕsurile vestitei legi despre Congruă, că în vîrtutea §-lui 7 din acea lege, dela judecătorii se póte pretinde cel mult, ca sentinţele valabile de pedepsire, aduse de ele, sĕ le facă cunoscute autoritaţii politice... Şi fiind-că ordonanţa dispune arătarea faţă cu fie-care preot, fără considerare la aceea, că primesce ori nu congruă, spionagiul organisat deja prin organele judecătoresci se va estinde asupra întregului corp al preoţimii din Ungaria, fără deosebire de confesiune.“

„Inchipuiţi-vĕ câte arătări vor sosi la ministeriul de culte, la care firesce îşi vor face raportul lor sistsmatic şi autorităţile administrative.

„Ei bine, adeverat este, că pentru împlinirea acestui serviciu va trebui sĕ se organiseze în ministeriul de culte o secţiune de afaceri deosebită, care nu va fi alt-ceva, decât cel mai perfect *cabinet negru*!“

Chestia Porţilor-de-fer.

— *Apĕrarea ungurêscă* —

Vĕḑênd furtuna ce se ridică asupra navigaţiunii la Porţile-de-fer, politicianii unguri din Pesta au grăbit a se acoperi şi scuza în faţa opiniei publice, (în vreme-ce pregăteau şi retragerea), şi anume între altele prin rĕspândita „N. Fr. Presse“ din Viena.

Lăsăm sĕ urmeze aci câteva părţi din apĕrarea lor, fiind ele ori dintr'un punct de vedere, ori dintr'altul, de interes. Cercând a scusa mărimea taxelor ce proiectaseră, apĕrătorii maghiari spun:

„In ceea-ce privesce *mărimea taxelor*, s'a afirmat că prin acésta s'ar împedeca cu desĕvêrşire comunicaţia pe Dunăre. La acésta se observă mai întâiu, că venitul din taxele ce s'ar percepe acum, sau se pot prevedea pentru anul viitor, nu acoperă nici a treia parte din cheltuelile ce are sĕ supórte Ungaria, şi cari constau din procentele şi amortisarea împrumutului pentru regulare, cum şi din cheltuelile de întreţinere! Mişcarea navigaţiei ar trebui sĕ sporéscă cu 10,000.000 de tone pentru-ca statul ungar sĕ-şi acopere măcar cheltuelile.

Deci, consideraţii financiare sau fiscale, de sigur n'au fost acele, cari au dat normă la fixarea taxelor, pentru-că un asemenea spor de navigaţie nu e nici de cum probabil într'un timp ce s'ar putea prevedea.

Ar fi acum de cercetat dacă taxele puse, însemnéză în adevĕr o nóuă îngreunare pentru navigaţie?

Comparând starea dinainte de terminarea lucrărilor de regulare, cu cea actuală, cineva ar fi aprópe ispitit sĕ tăgăduiéscă formal, existenţa ori-cărei noue îngreunări.

Aşa numitele *„cheltueli de luminat“*, cari trebuiau făcute mai nainte la trecere prin cataracte, erau fórte grele. Apoi trebuia sĕ întreţină la Dunărea-de-jos *un întreg parc de căruţe*, pentru-că în cas când apele erau căḑute, trebuia sĕ se facă transportul pe uscat. Trebue sĕ se mai ia apoi în considerare, că o parte a anului, şi anume tocmai acel timp în care era nevoe de o comunicaţie mai vie, navigaţia era imposibilă.

Printr'o învoială separată cu Societatea de navigaţie dunăreană, statul a luat asupră-şi costisitorul serviciu de pilotaj întreţinut până aci de acea societate.

Prin înlăturarea pedecilor, fiecare vas are acum putinţa de a face câte dóuĕ călĕtorii mai mult pe an, prin ceea-ce s'a sporit rentabilitatea vaselor.

Calculând tóte acestea, se póte afirma că taxele de trecere nu sunt o nouă îngreunare pentru navigaţie, căci navigaţia trebuia sĕ le supórte şi până acum, deşí sub alte titluri.

Nici nu mai este vorba, că situaţia navigaţiei de acum înainte, după regulare, a devenit cu totul alta. Acum din sus de Orşova pot sĕ plutéscă vase cu o scufundare de 1.30 m., iar în jos de Orşova de 2.40 m. Acésta era până acum cu neputinţă“.

Şi apoi ca o demonstraţie, că dór' şi aiurea e aşa, ba şi mai rĕu, protacării pestani iau de pildă chiar Sulina, spre a arĕta că d. e. Românii sunt şi mai şi!

Şi afirmă următórele:

„Acésta, (că adecă comerciul ce vine pe Dunăre în sus sĕ fie prin aceste tarife abătut pe fluviu în jos, spre alte ţeri), este cu atât mai puţin posibil, cu cât *comunicaţia prin Galaţi este supusă unei taxe şi mai mari*, căci taxa la trecerea prin gura Sulina este de *10 franci pe tonă*, prin urmare neasĕmĕnat mai mult decât la trecerea prin Porţile-de-fer!“

Dar abia a apărut acéstă afirmaţie în „N. Fr. Presse“, şi ca mâne ḑiarul vienez publică următórea întimpinare:

Taxa la gura Sulinei.

„Din partea unui comerciant distins primim următórea scrisóre:

„In articolul d-v. de ieri „*Punctul de vedere unguresc, în chestia Porţilor-de-fer*“, se aduce ca argument pentru punctul de privire unguresc, că taxa de trecere prin gura Sulinei ar fi de „10 fr. pe tonă“, va sĕ ḑică neasĕmĕnat mai mare decât taxa de trecere prin Porţile-de-fer!

„In art. 2 al regulamentului taxelor Comisiei europene a Dunărei, taxele pentru corăbiile încărcate din sus de Sulina, cari trec spre mare, sunt stabilite precum urméză:

Pentru vase de		Incărcate în Sulina	Incărcate din sus de Sulina
201—400	tone netto	fr. 0.55	fr. 1.10
401—600	„	„ 0.75	„ 1.30
601—800	„	„ 1.10	„ 1.70
801—1000	„	„ 1.20	„ 1.80
peste 1000	„	„ 1.25	„ 1.00

pentru prima călĕtorie, şi pentru tóte călĕtoriile următóre 85% din taxele de mai sus.

Prin urmare, un vapor de 1200 tone, registru-neto, ar plăti la prima călĕtorie de 1-200 ori *1 fr. 25 bani*, sau de 1.200 ori *1 fr. 90* bani, adecă 1500 fr. sau 2280 fr.

Dar un vapor 1200 tone registru-neto, încarcă 300 tone de marfă, şi de aci resultă că *la Sulina se plăteşte de tona încărcată abia 50 bani, eventual 1 fr. 30 bani, iar nu 10 fr.!*

Cele-lalte taxe ce se mai pun la socotélă sunt atât de mici, în cât nici nu se mai iau în considerare!

Bună tragere de perdea de pe „argumentaţiile“ ungureşti. Óre de-ai trage perdeaua de pe întrégă argumentarea, ce ai descoperi?

...pe calea progresului!

Dăm următórele părţi dintr'un articol al „Gazetei Săteanului“ din România, articol ce face o revistă corect apreţiatóre a căilor de comunicaţie pe care continu şi sistematic le deschide România cu ţerile vecine şi cu lumea mare, schiţând şi folósele multiple ce Ţara le trage şi va trage pe urma acestor deschideri.

„Era o vreme — ḑice articolul — când nu numai fie-care popor, dar chiar fie-care sat sau ţinut, atârna puţin de tot de lumea din afară. Tot ce trebuia pentru locuitori se producea la faţa locului. Se hrăneau din ródele ogórelor vecine, mâncau lapte şi tot ce se face din lapte, dela vitele lor, etc. — vreme, când comerţul juca rol fórte neînsemnat în viaţa economică.

Acuma însĕ am ajuns aşa de departe, în cât un popor óre-şi-care, civilisat, atêrnă pentru îndestularea nevoilor sale, de popóre fórte depărtate. Englezii atêrnă de bumbacul american, egiptean şi indiaian!; atârnă de producerea grâului în ţĕrile exportătóre de acéstă cereală; atîrnă, pentru hrana lor, de vitele ce cresc în Argentina, Statele-Unite, Australia şi România!

La rêndul lor alte ţări atêrnă de cărbunii, maşinăriile şi metalurile engleze, iar productele industriei englese le afli până şi în satele cele mai sĕlbatice, cele mai depărtate de civilisaţie!

Comerţul mijloceşte schimbarea de mărfuri între popórele lumei, şi cu cât se uşuréză şi ettinesc comunicaţiile, cu atâta şi legăturile între feluritele popóre se fac mai dese şi mai însemnate, pentru progresul civilisaţiei şi a bunei stări, materiale şi morale.

Am arătatat deja uriaşa însemnătate a convenţiei cu Germania, privitóre la comunicaţia directă telegrafică şi la trenul ḑilnic Berlin-Bucuresci. S'a arătat cum acéstă cale comercială de uscat, şi parte de apă, între Europa centrală şi nordică, pe de o parte, şi Orientul, ba chiar şi Extremul-Orient şi tot Orientul Africei, pe de alta.

Dovada cea mai bună că ḑisa convenţie e de nespus folos, ne-au dat-o ḑiarele ungureştí, cari au imputat cu amărăciune guvernului lor că nu s'a interesat sĕ pună piedici acestui mare succes în politica economică a României „Căile ferate ungureşti nu mai sunt căi de interes european, ci de interes local“, era strigătul în care culminau tóte învinuirile. Aceste strigăte desnădăjduite ale presei maghiare, (desnădejduite, dar neputinciose), ne arată cât trebue sĕ preţuim noi acéstă convenţie atât de hulită de cei cari n'au putut sau n'au voit s'o pricépă.

Dar Ungurii n'au dreptul sĕ fie supĕraţi pe noi, dacă ne-am folosit de posiţia nóstră geografică. Nu ni se póte, cred, tăgăduí măcar atâta: ne aflăm la gurile Dunărei, la marea Négră, pe linia cea mai scurtă, care póte lega Berlinul cu Constantinopolul. De acéstă întêmplare, fericită pentru noi, au ţinut sémă ómenii de stat ai Germaniei şi au încheiat convenţia, din care şi ei şi noí o sĕ tragem folóse.

Mai au încă şi alt motiv Ungurii de a nu fi supăraţi şi geloşi, căci dór' dóuĕ dintre drumurile mari comerciale ale Europei centrale trec pe la dênşii, fără a vorbí de cele mici. Aşa e drumul care duce la Fiume şi deci la Marea Adriatică. Dar au Dunărea, care din fericire trece prin Ungaria şi légă Germania sudică, parte din Austria, etc. cu Marea Neagră şi cu ţĕrile balcanice din vecinătatea Dunărei.

E adevĕrat că norocul ne-a dat şi nóuă aicea parte, căci Dunărea curge pe la meaḑa-ḑi a României şi pentru că gurile Dunărei sunt în puterea nóstră!

Scim că Ungaria a spart cu mari cheltueli stâncile cari împedicau plutirea pe Dunăre, la Porţile de fer, şi deci navigaţia se póte acuma face fără a mai fi nevoie de-a se descărca vasele ce urcă ori cobóră fluviul. Prin acésta comerţul pe Dunăre a luat mare desvoltare şi tóte transporturile de mărfuri grele şi eftine, vor fi nevoite sĕ se folosésca de plutirea pe Dunăre.

(Va urma.)

Biserica ortodox-catolică în Bucovina.

IV.

Congresul bisericesc dórme, strĕinii ne sug mĕduva.

„Lupii încep a se vêrî în staulul bisericei ortodocse din Bucovina. Strĕinul î-şi bate joc de tóte instituţiunile bisericeşti, ceea-ce nu ar afla loc în mod atât de impertinent, dacă congresul bisericesc ar funcţiona!

Guvernul face pomană cu banii fondului religionar celor ce au venit eri sau alaltăeri peste Prut încóci. *Iesuiţii*, duşmanii cei mai neîmpăcaţi ai bisericei ortodoxe, *capătă din fondul religionar lemne*, precum şi institutele de călugăriţe. Pentru internatul de băeţi gr. catolic se dau cvote anuale de *1200 fl.*! Societatea de gimnastică capătă lemne cu preţ redus cu 5%. Fiii de confesiunea rom. cat. primesc stipendii din fond spre a studia la Viena, ca şi când fii de ai bisericei ortodoxe nu ar fi! Moşiile fondului se inchiriază la strĕini, şi fiii bisericei ortodoxe sub aceleaşi condiţiuni, nu le pot căpătă. Internatul de băeţi gr. or. n'a primit nici o surcică până aḑi de la fondul religionar!

Cine administréză fondul?

De la 1854 se îngrijeşte de fond guvernul din Cernăuţi, care atuuci s'a aşeḑat în Cernăuţi. Episcopul Hacman reuşi că i-se recunoscu dreptul de supraveghere şi un grad órecare de înrîurinţă asupra fondului, că sĕ i-se supună Consistorului încheerea sumelor şi preliminarilor, care drept se întări prin emisul minist. din 30 Mai 1884 sub metropolitul Silvestru.

In a. 1878 se creà pentru administrarea moşiilor fondului religionar gr. or. al Bucovinei direcţiunea i. r., care în 1872 a fost supusă ministerului de agricultură, primind în 1874 şi un statut nou.

La direcţiunea acésta s'ar cuveni, după tot dreptul, ca fiii gr. or. sĕ fie preferaţi la ocuparea de funcţiuni. Dar fiii gr. or. sunt cei mai urgisiţi şi prigoniţi la direcţiunea i. r., pentru administrarea fondului gr. or. Se denumesc ca funcţionari ómeni din Monarchie, cari nici idee nu au cum e Bucovina, pană se instaléză ca amploiaţi aici!

Óre abusurile aceste nu ar fi cu succes sbiciuite în congres şi anume în mod simţitor aşa că s'ar putea produce o sanare a referinţelor insuportabile pentru fiii bisericei ortodoxe?

De la 1786 pân la 1854 s'a administrat fondul religionar de guvernul de Lemberg de la1854 se administréză fondul în Cernăuţi. A adus acéstă împrejurare óre un folos pentru biserică? De tot minim folos. Prin administrarea fondului la Cernăuţi a sosit numai o pleiadă de strĕini la Cernăuţi, pentru cari s'a zidit un frumos edificiu!...

Consistorul metropolitan din Cernăuţi.

Prin preaînalta resoluţiune din 31 Octobre 1865 s'a regulat consistorul bisericei ort. şi el constă din: 1 Archimandritul consistorial sau vicarul episcopului (acum a metropolitului); 2, protopresviterul bisericei catedrale; 3. din patru consilieri definitivi şi 4. doi profesori de teologie ca consilieri onorari. In locul Archimandritului consistorial e astăḑi un episcop.

De la anul 1865 au trecut 34 de ani, în decursul cărui timp poporaţiunea ortodoxă s'a înmulţit şi cu ea au crescut şi agendele consistorului, dar puterile lucrătóre remân in status quo.

Reformă trebue numaidecât în consistoriu. In guvern, care puţin mai mult de lucru are, sunt o mulţime de consilieri. Prin nelicvidarea agendelor la timp, sufere biserica întrégă şi nu o persónă.

Satele din Bucovina au o poporaţiune de confesiunea gr. or. (ortodoxă). In consilie şcolare dinstrictuale biserica ortodoxă s'ar cuveni sĕ aibă măcar câte patru representanţi faţă de celelalte confesiuni.

Din tractul Reghinului.

— *Sinod protopresbiteral.* —

(Urmare şi fine.)

Asupra împrumutului tractului s'a încins o discuţiune înfocată şi seriósă. — Considerând, că protopresbiteratul numai într'un timp îndepărtat ar putea rescumpĕra casele protopresbiterale, respective amortisa total împrumutul de 6000 fl., dela Consistoriu, mai ales că întĕresele, cu deosebire la cas de întârḑiere a terminelor, continuu se înmulţesc, de altă parte Preaveneratul Consistoriu archidiecesan la mai multe suplice ale sinodului protopresbiteral pentru acordarea vre-unui ajutor din fondurile archidiecesane în scopul acoperirii împrumutului, a resolvit cererea totdeauna negativ, ceea-ce denótă ori că în centru nu dispunem deocamdată de resurse suficiente pentru marile şi multele necesităţi din archidiecesă, ori că pe formarea unui centru al ortodocsismului în Reghin, nu se mai pune pondul cuvenit, — *sinodul a decis a vinde casele protopresbiterale*, cu preţul minimal de 13 mii fl. v. a.

Representanţa oraşulni Reghin s'a declarat aplicată a cumpĕra casele protopresbiterale pentru edificarea pe acel intravilan a unor case pentru judecătorie.

Acésta cu atât mai vêrtos, că după lămuririle date de advocaţii presenţi, membri ai sinodului, oraşul care posede în jur proprietate, pe basa legilor póte cere espropriarea şi fără învoirea bisericei. Deci motiv grav de vênḑare.

Sinodul decide, ca din preţul de vênḑare, primo loco sĕ se plătéscă împrumutul restant la fondul archidiecesan, iar capitalul remas sĕ-l depună la banca „Mureşana“ spre fructificare, avênd a se folosí din interesele aceluia o parte pentru capitalisare şi o parte pentru închirierea unui cuartir corespunḑetor oficiului protopresbiteral, până când se va da ocasiune la cumpĕrarea altei case.

Impositele pentru fondul tractual puse în vigóre se susţin şi pe viitor.

Cu esecutarea acestei decisiuni s'a însărcinat oficiul protopresaiteral în conţelegere cu comitetul şi epitropia protopresbiterală.

Discuţiunile începute la 10 óre a. m. s'au terminat la 2 óre p. m., când preşedintele mulţumeşte membrilor pentru zelul şi interesul dovedit şi armonia observată, închiḑênd şedinţa între urale însufleţite de „sĕ trăiască“.

A urmat un prânḑ comun al membrilor sinodului, unde de sine înţeles, n'au lipsit nici toastele.

Părintele protopresbiter închină pentru noul mire al bisericei, Escelenţia Sa Inalt Preasfinţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţian*; parochul din Ibăneşti *Gregoriu Nicóră* pentru îndelunga viaţă a şefului tractual alăturea cu Preaonorata-I soţie, asemênea toastéză pentru *Dr. Ioan Popescu*, advocat şi *Iosif Popescu*, ca factori însemnaţi în biserica nóstră de aici şi sprijinitori ai ortodoxiei.

Au mai toastat parochul *Vas. Duma* şi *Ioan Branea.*

Din acest incident părintele protopop a contribuit cu 10 fl. în favorul fondului tractual.

După cari tóte ne-am despărţit frăţesce, dorind sĕ ne trăiască la mulţi ani protopresbiteul nostru iubit.

Se susţine, cumcă în ḑiua de aḑi e destul, dacă păstrezi intact ceea-ce ai primit dela înaintaşi; a crea din nou, e mare merit. Dacă-'i aşa apoi noi cu atât mai vêrtos putem fi veseli, căci la noi nu numai s'a susţinut ce am avut, ci încă mult s'a edificat dela venirea în fruntea tractului a actualului protopresbiter G. Şagău.

Din anul 1881 decând d-sa e şef tractual: s'au zidit *patru biserici*, cele mai frumóse în tract: *Ibănesci, Hodac, Tilea şi Topliţa; 15 şcóle* nóuĕ corespunḑĕtóre legilor esistente, în: *Nadăşa*, *Urisiul-superior*, *Ibănesci* 2 şcóle, *Hodac*, *Jabeniţa*, *Idicel* 2 şcóle, *Măiereu*, *Filea*, *Luer*, *Ripa* snperióră, *Ripa-înrióră*, *Poleţi* şi *Mesterhaza.*

Deodată cu ridicarea şcólelor şi bisericilor este acum un invederat progres în tóte.

Afară de aceea P. O. Dsa, în loc sĕ tot *céră*, *dă* însuşi, unde numai vede că e trebuinţă. D. e.

La cumpĕtarea casei protopresbiterale din piaţa Reghinului a contribuit din al sĕu în 1882 şi 1883, pe rênd, suma de *2242 fl.*

La înfiinţarea jurnalului cuotidian „Tribuna“ (veche) a jertfit însemnata sumă de *1050 fl.*, bona fide, că prim asta înalţă interesele bisericei. Dar pentru acésta donaţiune l'am auḑit adese căindu-sĕ, căci fóia n'a sciut sĕ se înalţe pe sine, decât trăgênd pe alţii în tină şi mai ales calumniând pe capul bisericei nóstre...

De sine înţeles, la donaţiunea acésta şi dl protopop al nostru a fost sedus de vorbe frumóse neîmplinite.

In anul 1882 a donat părintele protopop bisericei din Idicel *200* fl., spre edificarea turnului pompos, care a costat'o preste 8000 fl. v. a.

Ca pildă despre felul cum d-sa ştie conduce şi pe alţii spre bine şi spre fapte bune, amintesc un singur caz: Biserica din Idicel avea sĕ-'şi înalţă noul turn, frumos plănuit. Bani nu erau, dar prin întrevenirea dlui protopop, poporul a jertfit în chip admirabil de-a acoperit cheltuelile fórte mari de vre-o *8000 fl.* Intr'o singură Duminecă, după predică dlui protopop cu îndemnuri acésta s'a adunat numai decât dela popor aci în biserică 800 fl! Da, căci numai „omul“ din evangelie sě fie, care sě-'l mişte pe acest bun popor al nostru, cu înţelepciune şi înspirându i încredere, apoi el face mult!

Iată de ce protopopul nostru e iubit, şi de ce ne şi ducem cu drag când ne chiamă, la sinóde şi peste tot locul.

Sinodan.

Din România

(*Teoria celor dóuě partide*) Venirea conservatorilor la putere şi mai ales surprinderea ce a produs fusionarea dlui *N. Fleva*, care 30 de ani a făcut parte din partidul naţional liberal, şi întrarea lui acum în ministerul conservator, — dă ocasie ḑiarului „Drapelul“ al dlui Aurelian, sě mediteze asupra temei celor dóuě partide, „*liberal*“ şi „*conservator*“ şi sě facă următórele reflecsii în conturi generale:

> „Multă vreme Europa — bine înţeles statele constituţionale — a trăit sub regimul celor dóuě partide, fiecare strîns unit in jurul unui singur şef: *liberalii* şi *conservatorii*, „roşii şi albii“, „democraţii“ şi „reacţionarii“, denumiri care variau de la ţară la ţară.
>
> Aceste mase compacte, aduse alternativ la putere, fie de înţelepciunea unui Suveran, fie de voinţa poporului, au fost îmbucătăţite. Uniformitatea, simetria şi neschimbarea, nu sunt în natura lucrurilor omeneşti.
>
> Franţa, Italia, Spania, si altele, au vĕḑut topindu-se încetul cu încetul cele dóuě formaţiuni politice adverse şi împărţindu-se în grupuri numeróse, în sub-grupuri, etc.
>
> Divisiunea acésta s'a operat până şi în ţěrile în care teoria celor dóuě partide de guvernământ devenise clasică: în Anglia, Belgia şi Olanda.
>
> Vechile formaţiuni au dispărut şi aici.
>
> România rěmasese singură fidelă teoriei celor dóuě partide. Au apărut însě şi la noi elemente disolvate, junimistii la conservatori, sturdziştii la liberali!
>
> Ori-cât li s'ar părea unora de curiósă afirmarea nóstră, că sturdziştii sunt aceia cari au întrodus divisiunea în sînul partidului liberal, noi o menţinem şi vom demostra-o în curênd.
>
> Că împărţirea vechilor nóstre partide în mai multe grupuri, e un bine sau un rěu, acésta vom discuta-o mai târḑiu.“

*

(*Contra invasiuni de străini.*) Mai mulţi lucrători români din portul Galaţi au adresat dl V. A. Urechiă o scrisóre în care se plâng de invasia a o mulţime de lucrători strěini, bună parte din ei ómeni fără căpătâiu, veniţi din tóte părţile lumei şi cari se îmbulzesc a lua pânea din gura muncitorilor indigeni, români.

Lucrătorii români, cari sunt cetăţeni, plătesc biruri, au familii şi cerinţi mai mari, ca ómeni mai civilisaţi, sě plâng că nu pot suporta concurenţa desastruósă pe care le-o fac strěinii cei fără copii, cari nu plătesc biruri, dorm pe unde pot, sě hrănesc cu ori-ce!

Contra acestei nedreptăţiri a indigenilor se ridică unele ḑiare, precum „Drapelul“, accentuând şi aceea, că pe lângă cele arătate, cei mai mulţi din aceşti lucrători strěini — Lazi, Turci. Bulgari, Armeni, etc. — sunt ómeni cu moravuri detestabile, adesea fugiţi din patriile lor pentru crime şi delicte, sălbatici cari nu se dau înapoia oricărei călcări de legi.

Se ştie ce nenorociri se întêmplă cu acéstă drojdie omenéscă în portul Sulina şi în jurul Tulcei, unde vin sě lucreze la recolta tutunului Câte bătălii sângeróse, câte lovituri de cuţit, câte scandaluri ruşinóse, câte fete şi femei necinstite de aceşti netoţi veniţi din părţile cele mai sălbatice ale orientului!

Presenţa lor nu s'ar putea tolera decât ca o necesitate absolută, numai în casul când prea marea lipsă de braţe ar sili ţara sě se adreseze ori-unde pentru a şi-le procura, primínd pe ori şi cine. Dar, ḑice „Drapelul“, sě primim în sînul nostru acéstă verminā omenéscă pentru ca sě ia pânea din gura lucrătorilor români, acésta nu se póte admite şi nu se póte tolera! Şi cere noului guvern, sě se ocupe de acéstă chestiune si sě-i dea o soluţiune favorabilă lucrătorilor români.

NOUTĂŢI

Ferii. Cu ḑiua de ieri, Mercuri, s'au dat elevilor nostri din Seminariul „Andreian“ ferii pe sěrbătorile Stelor Paşti. Inainte de depărtarea lor din Sibiiu şi reîntórcerea în sinul părinţilor lor, au fost cercetaţi din partea Inaltpreasfinţitului nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan*, care — dorindule lor şi părinţilor lor serbători fericite — le-a adresat cuvinte pline de archipărintesci şi înţelepte sfaturi şi învěţături, privitóre la chemarea lor importantă şi mai ales la purtarea lor în mijlocul familiei şi a poporului, pe care chemaţi vor fi al conduce în curênd spre tóte cele bune, menite de a ridica vaḑa şi starea lui din tóte punctele de vedere. Tinerii elevi au ascultat cu îndoit înteres archierescile cuvinte, iar la sfêrşit au erupt în călduróse aplause la adresa supremului lor păstor pentru înalta şi părintésca lui purtare de grijă.

*

Colectă pentru monumentul lui Şaguna. La gimnasiul nostru din Brad au colectat elevii gimnasiali suma de 15 fl. 25 cr. pentru scopul indicat mai sus; şi parochul Ioan Druhora din Boiţa a contribuit cu 2 fl.

*

Chirotonire. Eminenţia Sa I. P. S. nostru archiepiscop *Ioan Meţianu* a chirotonit Sâmbătă în 7. April a. c. întru presbiter pe clericul absolut *Paul Sêrbu*. Numitul este instituit administrator parochial în comuna *Călugari* în districtul consistorial al Oradiei mari.

*

Daruri pentru biserică. Momentele pline de adêncă evlavie ale Sěptămânei presente, aprofundéză sufletele ómenilor în religióse meditaţiuni şi astfel îi predispune la jertfe pentru casa Domnului, ai cărui sfântă Înviere cu dor o aştéptă tot românul adevěrat. Astfel credincioşii nostri *Ioan Pătărău* şi soţia sa *Ana* din comuna Boiţa de lângă Sibiiu, voind a-şi înplini o datorinţă de buni creştini, au procurat pe sama bisericei din numita comună: un *antimis nou*, un *apostol*. şi *evangelia*. Dumneḑeu sě le resplătéscă înḑecit aceste daruri!

*

Mórte. Ana Filip n. Cepesiu ca soţie, George Filip cu soţia ca frate, Ana Tufan n. Filip cu soţul şi copiii sei, Victoria Hopartean cu soţul şi copiii sei Julia ved. Fugata n. Filip cu copiii sei, ca surori, Juliu, Laurentiu, Romul, Livia şi Veturia Moldovan ca nepoţi de soră, Catinca Cepeşiu n. Morariu ca sócră, Nicolau Pop preot cu soţia şi copiii sei, Maria Pop ved. Pop ca veri, Vasile Filip preot, Stefan Pop protonotar, asesor consistorial, Dr. Laurenţiu Pop advocat cu soţia Elvira n. Făgărăşian şi copii sei Mircea şi Anicuţa, George Pop preot cu soţia şi îi copiii sei, Valeria Popescu n. Pop cu soţul şi copiii sei, Dr. Stefan C. Pop cu soţia n. Eugenia Macaveiu şi copiii sei, Ana C. Pop şi Maria Dr. Pop n. C. Pop ca nepoţi; Nicolau Cepesiu., Ioan Cepeşiu, Zinca Roman n. Cepeşiu. Luisa Făgărăşian n. Cepeşiu, Alcsandru Cepeşiu, Aurelia Damian n. Cepeşiu, Vasilie Damian protopop şi Dr. Alesandru Pop medic ca cumnaţi şi cumnate, cu inima frântă de durere aduc la cunoştinţă trecerea din viaţă a mult iubitului şi neuitatului lor soţ, respective frate, unchiu, ginere, věr şi cumnat *Alexandru Filip de Chilia*, advocat, membru al comitetului naţional, director esecutiv al „Aurariei“, membru fundator al „Asociaţiunei“, membru pe viaţă al „fondului pentru teatru român“, preşedintele revirului montan etc. întêmplată în 24 Aprilie n. 1899 în etate de 57 ani.

Rĕmăşiţile pământesci s'au depus spre eterna odichnă în 26 April n. în cimiteriul gr. cat. din Abrud.

Fie-i ţěrîna uşóră!

*

Mulţumită pentru pióse daruri. Biserica nóstră din parochia Dăişóra (tractul Çohalm) reclama o cât mai grabnică reparatură, pentru efeptuirea căreia ne era negreşit de lipsă un ajutor. Biserica neavênd avere din care şi-'ar fi putut acoperí lipsele sale, s'a facut repartiţia sumei de spese între singuraticii parochieni, solvind fiecare familie aprópe 5 fl.

Insě prin stăruinţa unor ómeni de bine, biserica nóstră a primit în 1 Martie a. c. dela reuniunea femeilor de binefacere din România o sumă de *240 fl.* v. a.

Pentru acest ajutor în numele tuturor parochienilor şi la însărcinarea dênşilor, mě simţ dator a mulţămí binefăcĕtórei reuniuni, şi în special mult stimatei dómne Çantacuzino, preşedinta „Reuniunei“, precum şi stimabilelor Dómne care forméză comitetul, dorindu-le dela Dumneḑeu rĕsplata binefacerii lor.

Dăişóra, în 28 Martie 1899. *Ioan Mihail*, preot gr. or.

*

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din Conitatul Sibiiu“, învită la întrunirea agricolă, ce se va ţinea Vineri la 4 Maiu n. c. în comuna Pianul de jos. La întrunire se va vorbi despre cultura pămêntului după comasare; despre cultura viilor; despre însěmnătatea tovărăşiilor agricole şi a însoţirilor de credit săteşti, sistem Raiffaisen, cum şi despre exportul de lapte la Constantinopol. Inceputul după serviciul divin. Sunt învitaţi toţi membrii şi spriginitorii Reuniunei.

= Acela-şi comitet aduce la cunoştinţa celor interesaţi că pentru înscrierea vacilor în scopul exportului de lapte la Constantinopol, a tipărit mai multe sute liste de subscriere, pe cari la cerere, le pune la disposiţie comunelor nóstre politice şi a proprietarilor.

*

Producţia sodalilor din Braşov. Societatea sodalilor Români „Lumina“ din Braşov arangéză o producţiune şi petrecere calegială a dóua ḑi de Pasci, în sala „Redutei Orăşenesci“. (Corurile sě dirigéză de dl prof. T. Popovici). După producţiune urméză dans.

Va cânta corul societăţii şi se vor declama dóuě poesii, apoi sě vor juca piesele teatrale „Noroc în casă“ şi „Pălăria Ciasornicariului“, comedii în câte un act.

*

O mare grevă de muncitori. In Belgia se menţine de mai multe ḑile o grevă îndărătnică a muncitorilor din minele de cărbuni, şi care se întinde într'una, ba acum tinde chiar cu paşi vertiginos de repezi sě devie generală! Opinia publică este favorabilă în cea mai mare parte revendicărilor lucrătorilor.

Lumea îndustrială, care este dependentă de carbunăríi, este fórte alarmată de resultatul eventual al grevei. Fabricile de sticlă, de oglinḑi, metalurgiile, etc actualmente în periodă de mare activitate, trăesc dintr'o ḑi pe alta din cărbunii pe care-i cumpěră, fără sě aibă reserve, aşa că cea mai mică întârḑiere în furnisarea cărbunilor din minele atacate de grevă, póte pricinui un desastru!

Lucrătorii cunoscênd acest lucru, au pus piciorul în prag! Ei cer acum *20 la sută* spor la salariile pe care le fixase Federaţia naţională. Proprietarii minelor declară că acest spor este imposibil. Unii ar fi dispuşi sě acorde *10* la sută, deşi chiar acest spor va face sě se urce preţul cărbunilor în proporţie îngrijitóre pentru viitor.

Salariile muncitorilor, afirmă patronii, sunt destul de bune. Mijlocia este de peste *5 fr. pe ḑi*; pentru unele categorii de muncitori trece chiar de *8 fr. pe ḑi*. Totuşi sunt nemulţumiţi.

Ei ḑic că nu numai patronii trebue sě profite de urcarea ce a urmat, a preţului cărbunilor. Şi din acéstă causă opinia publică este şi dênsa în favórea muncitorilor.

De altă parte muncitorii nu vreau sě ştie că multe mine au vêndut dinainte pe un an întreg, tot produsul exploataţiei lor, aşa că ele nu profită acum de urcarea preţurilor cărbunilor. Pe de altă parte deja de cât-va timp salariile lor s'au urcat mereu, aşa că aḑi ele sunt cu *15* la sută mai urcate de cât înainte.

Şi ei acum cer un spor şi asupra salariilor ast-fel urcate.

Situaţia e penibilă şi nu se póte prevedea, care va fi sfîrşitul acestei greve ce umple de îngrijire şi pe proprietarii minelor şi pe fabricele ce se servesc de cărbunii scoşi din ele.

*

„Hunczut a német!..“ Ḑiarele ungurescí au ḑile amare. Scaunul orfanal din Liptó a trimis „direcţiei băilor“ din Abbazia o resoluţie, spre a fi înmanuată minorenei Ana Kolarik, ce petrece acolo. Dar hârtia a fost trimisă înapoi tótă zdrobită, cu următórea observare pe ea:

> „Ist jedenfalls der Curcomission in Abbazia zuzustellen, nachdem es hier keine Badedirection gibt, sondern eine „Curcomission“! Auch wollen Sie die Zuschrift in deutscher Sprache an die Curcomission richten, da bekanntlich Abbazia in Oesterreich liegt und nicht in Ungarn, un hier *Niemand ungarisch versteht*. Auch wird sonst die Zuschrift nicht angenommen“.

Adecă: Adresaţi-vě „Comisiei de cură“ din Abbazia, căci aici nu e nici o „direcţiune de băi“, ci o „comisie de cură“. *Si apoi scrieţi în limba germană*, căci, precum se ştie, *Abbazia e în Austria, nu în Ungaria, şi aici nimeni nu ştie ungureşte*! *Altfel nici nu primim scrisórea!*“

*

Oraş ars total. Orăşelul Guta (aprópe de Komárom) *a ars întreg* în 25 April. Focul n'a putut fi localisat nici stîns. Pe când a sosit ajutorul pompierilor din Komárom, au aflat numai ruinele oraşului. Nóuě mii de ómeni sunt lăsaţi fără adăpost. Au ars şi 6 femei, un gendarm şi patru copii, ale căror trupuri au fost găsite numai scrum.

*

Un oraş antic. Societatea archeologică rusésca, în urma unor săpături ce de mult timp le face în peninsula Crimea, a dat de urma unor anticităţi fórte interesante. Anume în Chersones, la distanţă de câte-va mile de Sebastopol, s'a aflat un oraş cu totul antiç. Drumurile, casele şi tóte obiectele, ce s'au conservat în stare fórte bună, dau doveḑi despre o viaţă socială fórte vie. S'au găsit numeróse statue de marmoră, opere de bronz şi de teracotă. Conchiḑênd din inscripţiunile unor bani ce s'au găsit acolo, aceste anticităţi dateză din epoca creştină bizantină. De altmintrelea cam cu 550 de ani înainte de Christos s'a întemeiat la acel loc o colonie grecéscă, care mai târḑiu a ajuns sub stăpânirea Romanilor. După căderea dominaţiunii împěraţilor, colonia a fost cucerită mai întâiu de Tătari, iar după aceea de Ruşi. De present se află în acel loc o mare mănăstire de călugări, care administréză museul compus din antichităţi. In 1888, când Ruşii au serbat jubileul de 800 de ani de la încreştinarea lor, s'a clădit o pompósă biserică de asupra oraşului acestuia înmormêntat, şi încă pe spesele Ţarului Alexandru.

Notiţă Literară

„*Glosariu* de cuvinte dialectale din graiul viu al poporului român, adunate şi esplicate de Alesiu Viciu profesor în Blaş, (Nu cumva retipărite din „Ungaria“ lui Moldovan Gergely?), — a apărut şi se vinde cu o corónă. O mică precuvêntare, un mic studiu şi un dicţionar-glosariu de 14 pagine, cuprinḑênd şi esplicând provincialismele întâlnite de autor în graiul poporal pe Valea—Jiului (comitatul Hunedórei).

*

„*Nóua revistă română*“. Dl Rădulescu-Motru publică următorul anunţ literar:

Am luat iniţiativa publicărei în Bucureşti, cu începere de la 1 Ianuarie 1900, a unei reviste literare-politice, bimensuală, sub titlul de „Noua revistă română“.

„Noua revistă română“ va fi concepută după modelul marilor reviste apusene, ca: „Revue des Deux Mondes“, „Revue de Paris“. „Deutsche Rundschau“, Contemporary Review“, „Nuova Antologia“, etc. Ea va apare regulat la 1 şi 15 ale fiecărei luni; va fi deschisă tuturor scriitorilor de valóre; va resplăti munca celor-ce vor colabora la dênsa; va fi pentru cititori un mijloc ales de educaţiune.

Un capital de 50.000 lei va sprigini acéstă întreprindere. O parte din acest capital este sbscrisă de sub-semnatul însu-şi; iar parte se va acoperi prin subscrierile membrilor aderenţi. Statutele întreprinderii stabilesc condiţiunile obligaţiunei pe care directorul girant al revistei şi le ia faţă de aceşti membri adereuţi.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare)

Sistemul de agronomie întemeiat de Liebig progreséză în continuu, acest sistem este resultatul esperienţelor făcute în sciinţele naturale, cu deosebire însĕ în chemie.

III. Ioan Heinric de Thünen
1783—1850.

Este întemeietorul agronomiei raţionale, el s'a născut la 24 Iunie 1783 în Canarienhausen la Jever, frecuentă şcóla de agricultură staudingerică în Flottbeck, studiă sub Thaer în Celle, apoi plecă pentru un an la universitatea Göttingen, după aceea se întórse la anul 1805 în Mecklenburg, luă în arêndă domeniul Rubkow şi în anul 1811 cumpĕră moşia Tellow. Opul lui principal este Statul isolat în privinţa agronomiei şi economiei naţionale“.

Thűnen este un matematic vestit, în opul lui „Statul isolat“ făcu esperimente şi află legi, cari pentru purtarea agriculturei şi în ḑiua de astăḑi sunt de o mare însemnătate. Thünen este întemeietorul contabilităţii agricole, despre care pe timpul acela nici nu se pomenea. Dacă în timpul de astăḑi suntem în stare a deschide pentru fie-care agru un cont corespunḑĕtor, avem de a o datorí lui Thünen. Partea cea mai interesantă din scrierea lui este comparaţiunea deosebitelor sisteme economice între ele în privinţa venitului curat, cum se află între ele schimbarea bucatelor cu economia de trei câmpuri.

Instrucţiunea agronomică întemeiată de el conţine învĕţătura despre principii şi doctrine după cari are sĕ se pórte agronomia, ca sĕ aducă venit.

Moşie (pământ), lucru şi capital sunt factorii, din cari se pot scóte venitele cele mai mari. Pentru proprietar venitul este de a se căuta în renta pământului şi a capitalului precum şi în a lucrului; pentru arêndator cade renta capitalului.

Producţiunea agronomică depinde:

a) de la natura pământului;

b) de la raporturile climatice;

c) de la depărtarea pământului de la edificiile economice;

d) de la raporturile de comunicaţiune;

e) de la capital şi lucru;

f) de la vênḑarea productelor agronomice.

a) De la natura pământului, despre amestecul şi posiţiunea lui şi despre raporturile umede, cari înfluinţéză asupra lucrărei pământului. Fie-care fel de pământ produce fructele sale. Raporturi de comunicaţiune favorabile fac putinţa de a îmbunătăţí pământul.

b) Raporturile climatice ajută mult la producerea nutreţului vitelor (ierburi, trifoi, etc.)

c) Depărtarea sĕmĕnăturilor de la edificiile economice de asemenea este decisivă pentru felul de producţiune, fiind-că spesele ce sunt a se întrebuinţa pentru lucru, cresc cu depărtarea edificiilor economice de la pământuri. Thünen a deosebit patru clase pentru depărtările aceste.

La pământuri dărăburite, pădurea sĕ fie mai depărtată, căci de ea avem mai puţină trebuinţă; grădinile, viile şi grădinile cu pomi sĕ fie cât se póte mai aprópe de edificiile economice, fênaţele sĕ fie mai depărtate de cât agrii, şi şi dintre acestia, cei cari sunt sĕmănaţi cu legumi, cartofi şi altele de felul acesta sĕ fie însĕ mai aprópe ca agrii cu bucate.

d) Raporturile de comerciu de asemenea esercitéză o influinţă decisivă asupra agronomiei. Cine şede mai aprópe de oraş, acela îşi vinde productele sale mai bine şi mai scumpe, neavênd cheltueli mari cu transportul.

(Va urma.)

Onóre aceluia,
cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani şi am suferit de 10 ani de reumathism precum şi de hemoroide şi nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curăţitul sângelui antiarthritică antirheumătică** m'a curat în 3 sĕptĕmâni total de durerile mele. Vĕ esprim D-Vóstră şi contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulţumită.

Cu tótă stima [181] 8—9

Christ. Ackermann, rentier,
Altona lângă Hamburg, Reichenstrasse 6.

De vênḑare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar,* Sibiiu.

Nr. 129/899. [59] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Tărtăria, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma anuală de 428 fl 40 cr., în privinţa cărora se pot lua informaţiuni mai detailate dela oficiul protopresbiteral.

Darea şi ecuivalentul erarial după porţia canonică e dator a le solvi parochul.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 29 Martie 1899

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv. —

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 157. [60] 2—3

Concurs.

Pentru intregirea parochiei de cl. a II-a Geógiul-de-sus, prtpresb. Albei-Iuliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este 645 fl. 50 cr.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi a-şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul susindicat.

Dela concurenţi se aşteptă, sĕ se presinte în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică, pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochíi“, pentru a celebra şi cuvênta.

Alba-Iulia, 25 Martiu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Florian Rusan,
adm. prot.

Iosif Schultz,

neguţĕtor de vinuri,
Sibiiu, Strada Poplăcei nr. 30,
oferează
vinurile sale ardelenesci

garantat naturale, la cumpĕrare de cel puţin **56 litre** cu următórele preţuri:

Vin	de	masă	anul	1898	per	litru	18	cr.
„	„	„	„	1896	„	„	24	„
„	„	„	„	„	„	„	26	„
„	„	desert	„	1894	„	„	34	„

[58] 3—3 Cu stimă:

Iosif Schultz,
neguţĕtor de vinuri.

---

[62] 1—3

Licitaţie benevolă.

Obiectele din rĕmasul Escelenţiei Sale fericitului Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, precum sunt **giuvaere, argintării, mobile, albituri, acareturi de casă, culină şi grădină, vinuri, vinarsuri, buţi şi butóie, calese, carĕ,** şi alte obiecte ne-specificavere, se vor vinde în licitaţiune publică în ḑilele de **8, 9** şi **10 Maiu n. a. c.** totdéuna după prânz **dela 3—6 óre**, în localul reşedinţei Archiepiscopesci, Strada Măcelarilor nr. 32.

Ceea-ce se aduce la cunoscinţă publică cu acel adaus, că sub preţul de estimare nu se va merge şi că obiectele vêndute sunt a se solví şi transporta îndată.

Sibiiu la 24 Aprile 1899.

In numele Consistorului Archidiecesan gr.-or.:

Ioan de Preda,
fiscal consistorial.

---

[63] 1—1

Licitaţiune minuendă.

Pe basa conclusului Ven. Consistor gr.-or. român din Arad dto 3/15 Aprile a. c. nr. 1784/1899 prin acéstă se escrie concurs de licitaţiune minuendă pe lângă oferte închise pentru edificarea internatului diecesan în Beinşi cu preţul 21.812 fl. 59 cr.

Planul, preliminariul de spese, precum şi condiţiunile edificării se pot vedea la subscrisul preşedinte, unde sunt a se trimite şi ofertele.

Reflectanţii înainte de începerea licitaţiunii vor avé sĕ depună sau sĕ asigure, ca vadiu 10% din suma preliminată, adecă 2182 fl.

Licitaţiunea se va ţinea în 6 Maiu n. a. c. la 11 óre la şcóla gr.-or. română din Beinşi.

Dat din şedinţa comitetului parochial, ţinută în Beinşi, la 22 Aprile c. n. 1899.

Pentru comitetul parochial:

Demetriu Negrean,
preşedinte.

Nicolau Diamandi,
notar ad hoc.

In conţelegere cu mine:

Vasiliu Papp,
protopop.

Nr. 14 Tip. [61] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **director al tipografiei şi librăriei archidiecesane** se publică concurs cu termin până la **20 Maiu (1 Iuniu) a. c.**

La postul acesta pot concura indiviḑi greco-orientali români, cari au pregătiri necesare pentru ambele specialităţi, avênd a documenta **studiile absolvate**, ocupaţiunile practice de până acum şi **cunoscinţa limbilor în vorbire şi scriere.**

Celelalte condiţiuni de angagiament au a le formula precis concurenţii, rĕmânênd ele pendente dela stipularea comisiunei subsemnate, căreia sunt de a se presenta concursele până la terminul indicat mai sus.

Sibiiu, 3/15 Aprile 1899.

Comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane.

În préjma examenelor!

Atragem atenţiunea domnilor învĕţători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, **în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 1 cr.; 100 bucăţi 65 cr. şi porto postal.

☛ **Comandele din afară se execută imediat.** ☚

Librăria Archidiecesană.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 42 Sibiiu, Sâmbătă, 17/29 Aprilie 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2656 Pres.

Ioan

din îndurarea lui Dumneḑeu archiepiscop al bisericei ortodoxe române din Transilvania şi metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor din archidiecesa Transilvaniei, dar şi milă dela Dumneḑeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos!

> **„Christos a înviat din morţi, cu mórtea pe mórte călcând, şi celor din mormênturi viaţă dăruindu-le“.**

Iubirea şi dorul cel ferbinte, ce îndémnă pe adevĕraţii părinţi, de a cerceta pe fiii lor, mai ales la anumite ocasiuni şi sĕrbători, pentru a petrece împreună câteva momente plăcute, mĕ îndémnă, iubiţilor, şi pe mine, părintele vostru sufletesc, a vĕ cerceta şi eu pe voi la aceste sfinte sĕrbători, venind cu duchul meu între voi, pentru a petrece împreună câteva momente plăcute în cugetări evlavióse, despre însĕmnătatea cea mare a învierii din morţi a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Christos, ce ni-o amintesc aceste sfinte sĕrbători.

Nu este lipsă a Vĕ spune, iubiţilor, cât este de mare şi însemnată sĕrbătórea învierii Domnului, căci şi înşivĕ simţiţi acésta în sufletul vostru, precum o ştiţi şi dela părinţi, din moşi şi strămoşi: aflu însĕ de lipsă a vĕ amintí motivul ce o face atât de mare şi însemnată, ce o face serbătórea serbătorilor.

Pentru a Vĕ arĕta acésta, nu voiu recurge la alte isvóre mai depărtate, ci numai la înţelesul sublimei cântări, ce se aude astăḑi, mai de multeori, în sfânta biserică, şi adecă: „*Christos a înviat din morţi, călcând cu mórtea pre mórte şi dăruind viaţă şi celor din mormênturi*“.

Acésta sfântă cântare ne arată, iubiţilor, destul de lămurit nu numai că Domnul nostru Iisus Christos a murit şi a înviat din morţi; dar şi că prin mórtea sa a călcat mórtea, iar prin învierea sa, a dăruit viaţă şi celor din mormênturi. Sau cu alte cuvinte: că Domnul prin mórtea sa, ne-a mântuit de osânda morţii cei vecînice, ce ni-o pricinuise pĕcatul, „*ridicându-ne din mórte la viaţă şi de pe pămênt la cer*“, iar prin învierea sa ni-a dăruit viaţă şi după mórte, asigurându-ne, că viaţa nóstră cea scurtă şi trecĕtóre din acéstă lume, nu se curmă la marginea grópei, ci trece cu noi şi dincolo de mormênt. Că prin urmare noi ómenii suntem făcuţi de Dumneḑeu, nu numai pentru acésta viaţă scurtă şi trecĕtóre, ci şi pentru o viaţă mai bună, fericită şi vecînică, din cealaltă lume.

Iată dar iubiţilor, însemnătatea cea mare a acestei sĕrbători; iată şi motivul cel mare, pentru care evenimentul învierii Domnului, a fost, este şi va fi pururea, de nespusă bucuriă şi mângăere, la milióncle de creştini de pe întrégă faţa pămêntului; iată de ce şi sfânta maica nóstră biserică numesce ḑiua amintirii lui, de „*ḑiua pe care a făcut'o Domnul, sĕ ne bucurăm şi sĕ ne veselim într'ênsa*“.

Şi într'adevĕr, de vom cugeta, iubiţilor, cât de tare se légă ómenii de acéstă viaţă, chiar şi cei greu loviţi de sórte; de vom cugeta cum doresc toţi a şi lungí după putinţă, firul vieţii; iar de altă parte de vom cugeta cât de grozavă este frica de mórte; atunci vom înţelege tot mai mult, cât de mare trebue sĕ fie şi mângăierea, ce o simţim cu toţii în sufletul nostru, aflând că şi după mórte este viaţă, aflând că mórtea nu este nimicirea nóstră, ci numai o trecere din cele rele la cele mai bune. Este o trecere dintr'o viaţă espusă multor greutăţi şi nĕcazuri, apoi încă şi scurtă şi trecĕtóre, la altă viaţă mai bună şi fericită, la viaţa cea vecînică, pe care ni-a dăruit-o domnul nostru Iisus Christos prin mórtea şi învierea sa.

Este o mare şi negrăită taină acésta, iubiţilor, pe care noi ómenii în iscusinţa nóstră, am dorí sĕ o cuprindem şi cu mintea nóstră cea mărginită, dar apoi tocma căci acésta este o mare taină, ce trece peste hotarele firii şi ale minţii omenesci, nu o putem cuprinde cu mintea nóstră, chiar aşa cum nu putem cuprinde nici alte asemenea lucrări tainice, ce se petrec sub ochii nostri.

Au nu vedem cu ochii nostri, cum putrezesce grăunţul de grâu sĕmânat în pămênt, şi cum reînvie din acea putrejune acelaşi grâu reîntinerit, fără ca noi sĕ înţelegem lucrarea cea tainică a acelei reînvieri? Au nu vedem cum se vestejesc şi se uscă, şi cum mor, aşa ḑicênd, plantele, dela cel mai mic firicel de érbă, şi cum re'nvie de nou la timpul seu, fără ca noi sĕ putem înţelege taina reînvierii lor?

De unde urméză, că în lume sunt multe şi feliurite lucrări tainice, pe cari nu le póte cuprinde mintea omenéscă ori cât de iscusită ar fi ea; dar pentru aceea acelea tot sunt şi esistă.

De aceea asemenea mari taine, şi deosebi aceea a învierii nóstre după mórte-ne, ce nu o putem cuprinde cu mintea nóstră, avem sĕ o cuprindem cu credinţa nóstră, descoperită nouă prin cea mai înaltă autoritate, care covêrşeşte tótă ştiinţa şi iscusinţa omenéscă, adecă prin însuşi Dumneḑeu făcĕtoriul nostru, al ceriului şi al pămêntului, şi al tuturor vĕḑutelor şi nevĕḑutelor lucruri.

Aşa a fost, aşa este, şi tot aşa va fi pururea, iubiţilor. Ceea-ce nu putem cuprinde cu mintea nóstră cea mărginită, aceea trebue sĕ credem descoperirii făcute nouă, de cea mai mare şi mai înaltă înţelepciune, care a făcut tóte, şi care este însuşi Dumneḑeu.

El este carele ni-a descoperit mai întâiu prin sfinţii sei profeţi şi aleşi, însuflaţi de Duhul sfânt, apoi şi prin unul născut Fiiul seu Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Christos, că viaţa nóstră din acéstă lume nu se curmă la marginea grópei, ci trece cu noi şi dincolo de mormênt. Că noi ómenii nu suntem făcuţi numai pentru acéstă lume trecĕtóre, ci şi pentru cea viitóre şi vecinică.

Acésta ni-a arătat'o Dumneḑeu, încă şi mai nainte de venirea Domnului nostru Iisus Christos pe pămênt, şi prin însuflarea profetului Ezekiil, transpunênd sufletul acestuia într'un câmp plin de óse uscate şi întrebându-l: „*fiiul omului, óre putea-vor învia ósele acestea*“, la ce respunḑênd prorocul: „*Dómne Tu stii*“, i-a ḑis Dumneḑeu: „*Prorocesce óselor acestora şi le ḑi: Óse uscate ascultaţi cuvêntul Domnului, carele va face sĕ între în voi suflare, şi veţi învia şi veţi cunósce că El este Dumneḑeu Şi a prorocit Ezekiil precum i-s'a poruncit, şi făcêndu-se vuet mare, ósele s'au împreunat la loc, os lângă os, şi carnea şi pielea au crescut pe dênsele, şi intrând suflare în ele, au înviat şi au stătut pe piciórele lor*“.

De asemenea ni-a arătat învierea morţilor şi fericitul Iov ḑicênd: „*de va muri omul, va trăi şi după ce îşi va sfêrşi ḑilele vieţei sale*“. Apoi prorocul David în psalmul 15. 10. ḑicênd: „*Dómne nu vei lăsa sufletul meu în Iad, nici vei da pe cel cuvios al tĕu se vadă stricăciune*“. Incă mulţi profeţi ai lui Dumneḑeu ni-au descoperit acésta; dar şi mai învederat ni-a descoperit'o unul născut Fiiul lui Dumneḑeu, Domnul şi Mântuitoriul nostru Iisus Christos ḑicênd: „*Va veni ceasul când morţii vor auḑi glasul Fiiului lui Dumneḑeu, şi cari vor auḑi vor învia*“. Şi iarăşi: „*Eu sunt învierea şi viaţa, cel ce crede în mine, de va şi muri, viu va fi*“.

Din acestea şi încă multe asemenea, învederéză iubiţilor, că prin mórtea şi învierea Domnului, ni s'a dăruit şi după mórte, o viaţă vecinică şi fericită, în care se vor resplăti şi faptele nóstre din acéstă lume, după însuşirea lor, cele bune cu bine, iar cele rele cu osânda meritată.

Ferice de aceia dintre noi, cari se vor învrednici de bine în acea viaţă, unde iarăşi vom vedea pe iubiţii nostri reposaţi: părinţii pe fiii lor, fraţii pe fraţi şi surori, pretinii pe pretinii şi cunoscuţii lor, continuând împreună viaţa cea vecinică şi fericită.

Din acestea veţi întelege iubiţilor, că este cel mai mare interes al nostru, ca în cursul acestei vieţi pămênteşti, sĕ ne silim tot mai mult, nu numai la o viaţă bună şi cinstită din acéstă lume; dar şi ca prin viaţa nóstră bună şi cinstită, din acéstă lume, sĕ ne facem vrednici şi în ceealaltă lume de o viaţă bună şi fericită.

Acésta o vom ajunge iubiţilor, dacă aici pe pămênt vom vieţuí după învĕţăturile maicei nóstre cei bune, ale sfintei maicei nóstre biserici, ţinênd cu tótă tăria la credinţa în Dumneḑeu şi în unul născut Fiiul seu Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Christos, care credinţă sĕ nu o slăbéscă în sufletul nostru nici cele mai grele cercări, ce am întimpina cumva, sperând în tóte împrejurările în ajutoriul cel puternic al lui Dumneḑeu, carele nici când nu părăsesce pe cei ce îşi pun încrederea în El.

Sĕ ne ferim de rĕu şi sĕ facem bine; sĕ nu lăcomim la averea, la casa ori la cinstea altuia, sĕ nu ne duşmănim unii pe alţii: ci din contră; sĕ fim cu dragoste unii spre alţii, ajutându ne unii pre alţii în tóte împregiurările, şi mai ales în causele nóstre comune sau obşteşti, precum sunt şi afacerile bisericesci şi şcolare, avênd pururea în vedere, că tóte ale lumii acesteia trec ca visurile şi că numai fapta cea bună nu trece, şi că numai prin fapte bune plăcute lui Dumneḑeu şi ómenilor, putem duce şi în acéstă lume viaţă tot mai bună şi mai cinstită, şi tot numai prin asemenea fapte bune ne putem învrednicí şi dincolo de o viaţa fericită.

Dar apoi fiind-că la tóte lucrările bune, pe lângă nisuinţa nóstră, şi prelângă darul lui Dumneḑeu, se mai cere şi o cumpănire înţĕléptă, care se pótă ajunge numai prin desvoltarea şi cultivarea puterilor nóstre sufletesci în mĕsură tot mai mare, adecă prin luminarea minţii tot cu mai multă învĕţătură: aşa dar sĕ ne silim şi noi iubiţilor tot la mai multă învĕţătură şi lumină, ca sĕ putem cumpăní mai bine lucrările nóstre; ca sĕ putem ţinea pas sau concurinţă cu celelalte popóre conlocuitóre; ca sĕ ne mérgă şi trebile nóstre mai bine, cum vedem mergênd ale altora cu mai multă învĕţătură; ca prin lucrările nóstre de aici sĕ ne facem vrednici şi dincolo de o viaţă bună fericită; ca aşa nu numai aceste sfinte serbători, dar şi celelalte ḑile ale vieţei nóstre, sĕ fie de bucurie şi mângăere, precum şi de buna speranţă a fericirii cei vecinice.

Ceea-ce poftindu-ve din inimă tuturor, mari şi mici, bogaţi şi sĕraci, şi mai dorind ca aceste sfinte sĕrbători sĕ le petreceţi în pace, sănĕtate, mulţămire şi îndestulare, acum şi întru mulţi ani fericiţi, şi împărtăşindu-vĕ şi binecuvêntarea nóstră archierécsă, am remas

Sibiiu, la sĕrbătorile Invierei Domnului din 1899.

Al vostru tuturor
de tot binele voitor
Ioan Metianu m. p.
archiepiscop şi metropolit.

Sĕ ertăm tóte...

„Sĕ ertăm tóte pentru înviere“.

Aşa se va cânta mâne în întrégă biserica ortodoxă orientală.

Intrégă sĕptĕmâna acésta ne-a presentat cutremurătórele scene cu patimile Mântuitorului.

El, care a învĕţat poporul, şi i-a arĕtat calea adevĕrului; el, care a luat biciul şi a curăţit casa lui Dumneḑeu de vameşi şi farisei; el, care a vindecat bolnavii; el, care a dat frumósele învĕţături în predicele sale; el, modelul abnegaţiunei, a fost prins, şi ca cel mai mare făcĕtoriu de rele a fost judecat.

După grandiósa primire în Ierusalim urméză scenele cele mai mişcătóre: prinderea lui, ducerea înaintea mai marilor evreilor, presentarea înaintea lui Pilat, presentarea înaintea lui Irod, domnitorul din Galileia, bătăile, batjocurile, părăsirea lui din partea învĕţăceilor lui, restignirea pe cruce, şi insulta: Dacă poţi, pogóră-te de pe cruce, ca sĕ credem şi noi.

Scenele aceste le încoronéză sublimele cuvinte rostite când durerile erau mai crâncene: „Părinte iartă-le lor, căci nu sciu ce fac!“

După ce spiritul nostru contempléză tóte scenele, cari au premers învierii, vine biserica şi ne vesteşte bucurie.

„Se ertăm tóte pentru înviere.“

Şi noi suntem în ḑilele patimilor.

Biserica nóstră cu abnegaţiune a suferit, biserica nóstră cu abnegaţiune sufere şi acuma, şi sufere cu deplină încredere în triumful adevĕrului.

Starea ei de acuma insuflă serióse îngrijiri tuturora, cari au ochi şi inimă pentru suferinţele bisericei.

Potestatea statului tocmai acuma în sĕptĕmâna patimilor, la patimile din trecut a mai adaus patimi nóuĕ!..

Inţelegem ordinaţiunea ministerială eşită din gremiul ministeriului de justiţie, care pune preoţimea bisericilor creştine sub specială pază poliţială!

Nu ajung legile de tot soiul, cari au sĕ garanteze siguranţa şi întregitatea statului faţă cu toţi cetăţenii; învĕţătorii au fost puşi sub un tratament special şi în ce privesce conduita lor morală şi conduita contra statului, şi acésta din incidentul întregirii dotaţiunii lor dela stat.

Sub acest special tratament vin puşi acuma şi preoţii bisericelor creştine.

Ca incident a servit legea cea nóuă, care pune în vedere întregirea venitelor preoţesci.

Este numai pretecst întregirea sau neîntregirea venitelor preoţesci.

Este în ductul sistemului mĕsura cea nóuă faţă cu preoţimea bisericelor creştine.

Ori se va bucura vre-un preot de întregirea venitelor preoţesci, ori nu se va bucura; ori va reflecta biserica în general la dotaţiunea dela stat, ori nu va reflecta, sistemul de spionagiu întrodus îşi va face cursul seu, căci aşa este ductul direcţiunii politicei, aşa este ductul curentului.

Ne indignăm noi, tocmai în Vinerea patimilor, ne indignăm în faţa acestor tentative.

Stăm înaintea crucei pironite în mijlocul bisericei. Pe ea vedem rĕstignit pe Mântuitoriul lumii, din mânile lui, din piciórele lui străbătute de piróne, curg şiróie de sânge.

Stigmtisaţi suntem şi noi, pironiţi suntem şi noi, cu piróne în mâni, cu piróne în picióre.

Boierii popórelor stau adunaţi asupra bisericei şi asupra păstorilor bisericei.

Acesta e ductul curentului modern.

Sperăm ḑiua învierii, căci dreptatea trebue sĕ învingă.

In speranţa acésta, avênd de model pe Mântuitoriul lumii, cu înalt glas strigăm şi noi: „Părinte értă-le“!

Sĕ ertăm tóte pentru înviere!

Pielea ursului din pădure pusă la vênḑare. In „Magyarország“ de Joi cetim următórele:

> „Din Orade ni-se anunţă, că în cercurile politice bihărene se consideră de faptă împlinită deja, că vicariul episcopesc gr.-or. şi deputat dietal în cercul Ceica, Ioan (?) Goldiş va fi episcop român la Arad. Este fórte interesantă vestea rĕspândită în clubul liberal, că Coloman Széll, cu delăturarea candidatului oficios al bihărenilor, şi cu mandatul de deputat din cercul Ceica voiesce sĕ înzestreze pe un fost deputat de partidul naţional, pe care la alegerile trecute Bánffy l'a scos din parlament. In cercul electoral Ceica se va candida Beöthy Ákos, care ani de-arêndul a fost cel mai agil membru al partidului lui Apponyi, şi pe care la alegerile trecute l'a trântit Bánffy în Kassa“.

Cercul electoral Ceica este cel mai curat cerc românesc, nu numai în comitatul Biharei, dar aprópe în întrégă Ungaria.

Chiar şi în 1848, când românii pentru prima óră au fost admişi la urnă, acel cerc a ales român, pe Ioan Gozman. Numai în 1861 când n'aveau nici un conducĕtor, au ales pe armeanul Vertan, proprietar în cerc, iar de atunci tot român, pe Alesandru Roman în mai multe rênduri, după el pe Rezei, apoi pe Goldiş.

Este drept că atâta serviciu cât au făcut cei doi din urmă causei române, — a nu-şi deschide gura nici chiar în cestiuni şcolare şi bisericesci, şi a vota numai la comanda — guvernului, ar fi făcut şi un neromân. Dar în fine alegĕtorii totuşi se mândreau cu aceea că au ales un român.

De pasivitate nici odată n'au ţinut ccnt.

Nu putem sci pe cine va alege sinodul eparchial de episcop la Arad.

Dar dacă „Tribuna Poporului“ va isbuti la sinod cu d-nul archimandrit Goldiş, nu credem sĕ isbutéscă în cercul electoral Ceica nime nici cu Beőthy Akos, nici cu alt maghiar, pentru-că nu presupunem despre guvernul care îşi dă aerul că va înaugura era alegerilor libere, ca sĕ incerce presiuue asupra alegĕtorilor cu candidat oficios. Iar dându-se curs liber voiei alegĕtoritor, aceia negreşit vor alege român.

La tótă întêmplarea socotéla s'a facut fără birtaş.

ÎNVIEREA.

Adênca nópte e 'nvĕlită
In negrul ei vestmênt,
Şi ceriu tremură în stele,
Şoptesce-al nopţii vênt.

Fantastici umbre peste gropi
In cimiter se 'ntind,
Din licăritul de lumini
Ce printre cruci s'aprind.

Biserica 'n lumină 'ncet
Se 'mbracă tremurând,
Poporu-ascult'-evlavios
Al preoţilor cânt.

Măreţ vĕzduhul negrei nopţi
Cântările 'l străbat,
Echouri negre lin rĕspund,
„*Christos a înviat*“!

„Christos a înviat“, rĕsun
Mii glasuri de popor,
Spre cer se 'nalţă maiestos
Al clopotelor cor.

Şi licăritul stelelor
Pe ceriul luminat,
Zefirul nopţii, cântă lin:
„*Christos a înviat*“!

Şi nóptea-'şi rupe negrul vĕl,
Aurora 'n pas sfiit
Deschide pórta zorilor
In albul rĕsărit.

Şi prima rază sórele-o
Trimite 'n lung şi lat,
Vestéscă lumilor cu drag:
„*Christos a înviat*“.

Sebastian Stanca.

Noul plan de învĕţământ în şcólele medii. Ministrul r. u. de culte Wlassics, a promis deja în firul vorbirii sale dela începutul desbaterii în parlament a budgetului cultelor şi instrucţiunii, — că deja în decursul anului şcolar viitor va întroduce în şcólele medii *noul plan de învĕţământ*, pregătit deja anul trecut de senatul instrucţiunii, plan prin care se deschide un teren mai larg „*studiilor naţionale*“ şi prin care se tinde a staţiona prea marea îngreunare cu lecţii, a elevilor.

De-ocamdată, spun vestile din Pesta,— din cauza îmbulzelii disposiţiilor transitorii, noul plan va putea fi întrodus în anul şcolar proxim, numai în clasele cele mai de jos.

Ordinaţiunea privitóre la acésta, va apare în ḑilele cele mai apropiate.

Specialiştii în de-ale şcólelor medii, speră, că după întroducerea în clasele din jos, reforma va înainta apoi mai repede, ca sĕ nu trebuiască aşteptat eventual 8 ani până sĕ se estindă peste tóte cele 8 clase.

De urgentă e ţinută mai ales întoducerea dintr'odată a reformei deprinderilor dimnastice, în sensul căreia, salele de gimnastiră sĕ fie întrebuinţate numai tocmai când e timp nepotrivit. Incolo jocul în liber şi patinatul au sĕ înlocuiască deprinderile gimnastice.

Asemenea se urgéză începerea reformei la acelea studii ale claselor superióre, care nu stau în legătură cu studiile din clasele inferióre. D. e., ḑic, studiul limbei maghiare în clasele superióre, ar putea începe îndată, cum şi studiul istoriei după planul nou în clasa a III-a.

Votul universal electoral. Multă apă va mai trece pe vale, până sĕ se întroducă şi în Monarchia nóstră, şi mai ales în jumĕtatea ei de dincóce, votul universal electoral. Deşi în Austria vecină, ideea întroducerii lui, prinde rădăcini tot mai tari. Mai nou a luat'o iarăşi a mână însuşi primarul împărăteştei cetăţi, Viena, dl *Dr. C. Lueger*. Anume în şedinţa de Sâmbăta trecută a consiliului comunal vinez dl Dr. Lueger a păşit energic pentru *votul universal*! Părerea lui Lueger în privinţa asta e şi a contelui Thun şi a ministrului Steinbach. Toţi trei sunt de credinţa, că numai aşa se póte pune capĕt gravitării în spre Berlin ori Moscva a popórelor, dacă poporului de jos, care nu e nici pangerman, nici panslav, i-se dau drepturi depline şi prilegiu, ca prin vot sĕ-şi manifesteze voinţa sa neschimonosită.

Revistă Bisericéscă.

Sf. Sinod al României.

La 1/13 Maíu a. c. P. SS. Archierei ai României, se întrunesc la Bucuresci în sesiunea ordinară a sfântului Sinod.

Dl Tache Ionescu, ministrul cultelor şi instrucţiunii, va deschide prin autograf regal sinodul, şi îl va presida.

*

Los von Rom.

Mişcarea de trecere la protestantism continuă în Austria. Ḑiarele radicale naţionale din tabĕra lui Schönerer şi Wolff asigură, că până acum numĕrul papistaşilor ce au trecut la protestantism, trece peste 9000. Insuşi deputatul Schönerer, care e papistaş, vrea sĕ trécă în ḑiua când cifra celor convertiţi va ajunge la 10.000.

Catolicii au pus tóte în mişcare spre a pune stavilă curentului în contra Romei papale.

In Stiria autorităţile eclesiastice romano-catolice au început sĕ refuse, la ordin superior, actele de botez acelora, cari vor sĕ îmbrăţişeze cultul evangelic.

In Trient şi în multe alte oraşe, clerul papistaş face ḑilnic — rugăciuni în contra mişcării separatiste!...

Scrisóre din Budapesta.

Budapesta, 24 Aprilie 1899.

Onorată Redacţiune!

Sunt fórte puţine stirile, ce Vĕ vin despre noi, Românii cari trăim în capitala acestei ţări.

De astădată daţi-mi voe sĕ vĕ scriu ceva despre înmormêntarea cunoscutului fruntaş român de aici, *Antoniu Schiau*. Inainte însĕ de a vorbi despre înmormêntarea acestui bun fiiu al poporului nostru, îmi voiu permite da o mică schiţă biografică, ca fie-care sĕ-şi pótă face mai uşor o icónă despre valórea lui.

Antoniu Schiau s'a născut în 1841 în *Topârcea* (lângă Mercurea), fiiu al preotului local de atunci. Gimnasiul l'a terminat în Sibiiu, unde deja când era de 14 ani, murind tatăl seu, fu silit sĕ-şi câştige singur pânea de tóte ḑilele, angajându-se ca scriitor în o cancelarie advocaţială, până ce absolvà gimnasiul şi facultatea juridică de acolo. A întrat apoi în procuratură, şi prin aptitudinile sale deosebite încă în anul 1871 ajunse fiscal în Deva.

In acelaşi an ministrul de finanţe Kerkápolyi, visitând Ardealul, a fost rugat de o deputaţiune de Români, condusă de Eminenţia Sa metropolitul *Ioan Meţianu*, pe atunci protopop la Zernesci, *sĕ denuméscă funcţionari români prin ţinuturile românesci!* Ministrul, care se convinsese de destoinicia lui Schiau, ḑise deputaţiunii „Daţi'-mi funcţionari ca Schiau, şi îi pun în oficiile cele mai înalte“.

In Sept. 1882 Curtea dela Gödöllő nemulţumită cu fiscalul Ungariei, cerú unul nou, şi ministrul respunse că va aduce pe cel mai bun fiscal din ţară, *pe Schiau*. Şi l'a adus în funcţiunea pe care reposatul a ocupat'o cu cinste şi demnitate până la mórte.

Schiau câtă vreme a fost funcţionar în Ardeal, a fost un adevĕrat părinte al poporului de la sate, pe care îl cunoştea destul de bine. Spună cei ce l'au cunoscut, cu câtă dragoste nu se interesa de poporul nostru? Spună Devenii cu cât devotament a lucrat pentru ridicarea bisericei lor gr. or.? Acelaşi interes l'a dovedit şi după venirea lui în acest oraş.

Aci s'a alipit cu totă căldura sufletului sĕu de tinerimea universitară română. A fost membru onorar al Societăţii „Petru Major“ şi curatorul ei un lung şir de ani. El era patronul şi spriginitorul universitarilor români! Un membru distins şi iubit al Coloniei române de aici. De streini era stimat şi respectat.

Astfel a trăit Schiau, încunjurat de cinste şi iubire, fiind totdeauna mândru de numele seu de Român.

O bólă însĕ, contractată din o răcélă, îi curmà firul vieţei, Luni în 17 April. Stirea morţii lui a umplut de durere pe toţi cari l'au cunoscut şi în special pe noi Românii. Inmormêntarea s'a făcut Mercuri în 19 c., unde s'au întâlnit mai toţi Românii din acest oraş. Din depărtare sosiţi anume, am observat pe Ilustritatea Sa *Dr. Alecs. Mocsonyi* care deşi reconvalescent, n'a pregetat sĕ alerge, se dea ultima onóre bunului seu amic. La órele 4 p. m. s'a început prohodul la locuinţa reposatului, în limba grecéscă, de către părintele Murnu. După sĕvêrşirea prohodului sicriul fu scos şi aşeḑat în curte pe un catalc negru, unde corul societăţii „Petru Major“, în accente tânguióse întonă:

„Finit-ai calea“, „Cu sfinţi odichnesce“ şi „In veci pomenirea lui“. — Asupra tuturor şi în deosebi asupra streinilor a făcut cea mai bună impresie atenţiunea, ce tinerii universitari, au dat'o neuitatului lor protector.

Apoi trupul fu ridicat şi pornit către cimitirul „Kerepesi“.

Ajuns în cimitir, corul mai întonând un sfâşietor „In veci pomenirea lui“, trupul neuitatului Schiau fu astrucat spre vecinica odichnă, aprópe de locul unde dórme marele Mecenat Emanuil Gozsdu.

Intre multele telegrame şi adrese de condolenţă sosite la adresa Stim. Dómne Constanţa de Dunca Schiau, e şi telegrama Eminenţiei Sale Dlui Metropolit *Ioan Meţianu*, alta a Ilustrei familii *Mocsonyi*, apoi adresa comitetului parochial gr.-or., român din Deva în semn de recunoscinţă, etc.

In veci pomenirea lui!

Un participant.

...pe calea progresului!

(Urmare şi fine)

Dar atâta n'ar fi încă îndestulător, şi Dunărea cu tóte enorma ei însemnătate n'ar fi ceea-ce în adevĕr e menită sĕ fie, adecă una din căile cele mai însemnate ale comerţului între Europa centrală, Anglia şi Europa nordică pe de o parte, şi ţĕrile balcanice, Orientul, etc. pe de alte.

Lucrările de canalisare, acuma puse la cale în Germania şi cari au a lega fluviile cari se varsă în marea Nordului cu cele ce se varsă în marea Baltică, deschid cu totul altă perspectivă: Prin legăturile între canalurile germane şi Dunăre se va stabili o cale eftină pe apă si pe acéstă cale vor avea scurgere mărfurile de metal, maşinele, cărbunii de pămênt şi productele industriei germane apusene, spre ţĕrile balcanice şi Orient. In loc de calea pe apă, lungă şi costisitóre de până acum în jurul Europei, (pe la Gibraltar, Constantinopol etc.) vor veni pe linie scurtă, pe cale fluvială,

De asemenea productele nóstre agricole, cerealele, vitele şi petroleul, vor apuca tot pe acéstă cale, fie pentru a ajunge în Germania sudică şi apusénă, fie pentru a pătrunde în Belgia, Olanda, Norvegia şi Anglia chiar.

Fiind economisit, drumul lung de la Sulina sau Constanţa în jurul Europei, ori calea scumpă a drumului de fier, productele nóstre vor putea mai uşor ţinea pept concurenţei ţĕrilor de dincolo de Ocean. Desvoltarea comerţului fluvial va aduce neapărat şi formarea unei flote puternice de comerţ pentru România, aşa în cât pavilionul nostru va flutura şi pe drumul spre Orient pe marea şi pe drumul fluvial spre Europa apusénă şi Anglia.

Mai lipseşte un lucru pentru a da ţĕrei nóstre (României) tóte deschiderile şi comunicaţiile de cari are nevoe pentru a eşi în adevĕr din rêndul ţĕrilor toropite de orientalism. E nevoe de *podul de la Turnu-Severin şi de legătura căilor ferate sêrbeşti cu cele turceşti şi cu cele austriace*, prin urmare de o cale către Marea Adriatică. Şi ştiu că şi podul acesta are sĕ se facă, ori care guvern ar fi la cârma Ţĕrei, căci aşa cer interesele cele mai de frunte ale desvoltărei nóstre economice.

Linia ferată de la Turnu-Severin-Cladova cu deschiderea spre Marea Adriatică, ne va deschide o piaţă însemnetă de desfacere: Italia şi nordul Africei (Tunis, Algeria, Maroco) şi ne va apropia de Marsilia şi Barcelona, scutindu-ne de încunjurul peninsulei balcanice, deci va desvolta producerea Olteniei, şi a altor părţi din ţara de dincóce de Olt; iar pe de-asupra va fi linia de scurgere a produselor Transilvaniei atât pentru ţĕrile balcanice, cât şi pentru Italia.

Pe linia Ghimeş va fi legătura Transilvaniei cu marea linie de comerţ a Germaniei, pe linia Turnul—Roş—Cladova cu Italia. Fireşce că şi Transilvania se va folosi de aceleaşi căi.

In loc de a ne speria de asemenea legături tot mai dese cu Europa civilisată şi cu pieţele ei de desfacere, ar trebui sĕ ne bucurăm, căci aste legături ne sunt nu numai garanţia unei puternice desvoltări economice, dar şi pavăza cea mai tare a neatêrnării nóstre!

Ştim că se vor găsi cârtitori şi critici cari vor cerca sĕ micşoreze însĕmnătatea legăturilor comerciale pe calea Dunărei şi a canalurilor germane, după cum s'au găsit şi contra liniei Berlin-Burdujeni-Bucureşti, Buzĕu-Constanţa, şi după cum s'au găsit şi contra podului de la T. Severin; dar mi se pare, că nu va fi greu cugetătorilor luminaţi a vedea pe care parte este dreptatea.

Cât despre întimpinarea că agrarii germani vor spori taxele pe grânele nóstre, aşa că mergând pe calea cea nóuă tot sĕ nu ne dea mâna a le vinde mai eftin, respundem: Chiar dacă amadmite că agrarii vor putea urca taxele, ceea-ce nu e de loc aşa de sigur, încă va fi un folos, căci tot vom avea un avantaj faţă cu Americanii, de óre-ce pe dênşi are sĕ-i coste transportul ca şi până acuma, pe când pe noi o sĕ ne coste mai eftin cu mult.

Acésta întru cât e vorba de piaţa Germaniei, căci întru cât e vorba de transitul către Belgia, Olanda, Anglia, câştigul e netăgăduit şi neştirbit.

De asemenea vom trage tot folosul din eftinirea maşinelor, oţelului, fierului, etc. venind din Westfalia, Anglia etc.. pe cale fluvială

Mergem deci Românii cu iuţeală pe calea progresului, vorba e numai, sĕ tragem tóte folósele din norocul ce am avut a fi la gurile Dunărei şi în calea cea mare a comerciului Germaniei.

Biserica ortodox-catolică în Bucovina.

V.

Cine este la guvernul local referent în afacerile bisericei?

Postul de *referent* la guvernul ţĕrii *în afacerile biserici gr. ort.* ar trebuí sĕ fie după drept *un fiiu al bisericei ort.* şi nu un protestant.

Aşa ceva se face numai pentru biserica ortodoxă.

Strĕinii ne mĕsură bucata de mămăligă, chiar în biserică!

Deci sĕ ne mirăm dacă bisericile cu anii stau în stadiu de reparaţie, că de pildă catedrala prin 4 ani, sau biserica din Roşişa care din cause neînsemnate, nu póte fi predată publicului?

Are biserica nóstră causă sĕ se bucure de tratarea ei din partea guvernului? au nu am avea şi de present mare causă la scris apologii ca cele din a. 1885 şi 1890 sau la plângeri asemenea celor ale fostului profesor de teologiă şi paroch la biserica Pogorîrii spiritului sânt Constatin Popovici.

Apăsarea ce se esercită necontenit asupra bisericei ortodoxe, reclamă iară-şi conchemarea unei adunări poporale ca în Iunie 1870 în grădina publică din Cernăuţi, care sub presidenţia marelui patriot român a baronului George Hormuzachi a protestat în contra ori-cărei asupriri a bisericei ortodoxe.

Dar cine sĕ facă acest paş? Cine sĕ încépă o acţiune de atare natură, de care se supără guvernul local, se supără vecinii noştri galiţieni, se supără şi óspeţii noiveniţi în ţéră, adecă — Iesuiţii?

Providenţialii bărbaţi ca bar. Alexandru şi Euducsiu Hormuzachi, şi Dr. Silvestru nu nu mai sunt în viaţă. Un Hacman nu mai este.

Au n'au lăsat ei nici un urmaş vrednic?

Revistă Externă

Francezii şi Italienii.

Se pare că nefirésca încordare dintre cele dóuĕ naţiuni surori: *Francezi şi Italieni*, încordare altfel nu de veche durată, — apune tot mai mult, făcênd loc unei apropieri, de care n'am putea decât sĕ ne bucurăm tóte popórele de *ginta latină*.

Numai ḑilele astea o flotă francează a făcut, din încredinţare mai înaltă, vizită la Cagliari spre a saluta părechea regală italiană. A fost o mică manifestaţie însufleţită, a unora pentru alţii, şi prilegiu de schimb de bune asigurări.

Acum se vestesce că în vară, preşedintele republicei franceze, dl Loubet, va merge la Marseille, unde o flotă italiană va grăbi sĕ-l salute, ca o reîntórcere a vizitei ce flota francează a făcut-o părechii regale italiene la Cagliari.

Ne ar creşte inima vĕḑênd apropiate şi aliate aceste puteri latine şi lucrând apoi spre mărirea gloriei gintei latine.

*

Congresul de pace.

Congresul internaţional de pace şi moderare a înarmărilor, va fi deschis solemn în ḑiua de *19 Maiu a. c. în Haaga.*

*

Moltke despre — pacea eternă.

Vestitul mare comandant Moltke, s'a esprimat în 1880 asupra ideii păcii eterne, în o scrisóre a sa, că într'o pace continuă numai visătorii pot crede!

După el, rĕsboiul e o atare lucrare constitutivă a lumii, care nu se póte înlătura şi care altfel desvóltă cele mai frumóse calităţi ale omului!

Din România

(Sĕptĕmâna patimilor şi Curtea Regală) MM. LL. Regele şi Regina României nu au primit audienţe în timpul Sĕptĕmânei mari şi a Sfintelor Sĕrbători ale Paştilor.

*

(Invierea la Metropolia din Bucureşti.) Aḑi în Sâmbăta Paştilor, la órele 12 din nópte, M. Sa Regele Carol însoţit de A. S. R. Principele Ferdinand al României, şi urmat de Casa Sa civilă şi militară, escortat de un escadron de gendarmi ai Capitalei, va merge la Metropolie la Sf. Inviere.

Momentul când I. P. S. S. Metropolitul Primat esclamă: *„Christos a înviat“*, se va anunţa Capitalei prin *101* tunuri din Dealul-Spirei.

Conform vechilor tradiţiuni, *se va scrie Evanghelia Sântului Ioan, pe care M. Sa Regele o va semna şi se va învesti la urmă cu sigilul Statului.*

M. S. Regele va lua apoi în mână Sf. Cruce, înaintea căreia se vor închina asistenţii.

O gardă de onóre cu musica, va sta în faţa Metropoliei în timpul ceremoniei Sfintei Invieri.

*

(*Pulberea fără fum.*) La pulberăria dela Dudeşti a armatei române, se lucrézǎ cu mare aparat la facerea prafului de puşcă fără fum, necesar exerciţiilor de primăvară.

*

(*Dl N. Fleva de pagubă!*) Abia de trei ḑile ministru, şi nişte rĕufăcĕtori au tulburat dlui N. Fleva liniştea casnică, Marţi după prânz. Dl Fleva avea într'un sertar de la scrin 5900 lei în hârtii şi aur. Marţi spre sară pe când d-sa se afla la ministeriul domeniilor, nişte făcĕtori de rele au deschis scrinul cu o cheie falşe, şi au furat dintr'însul suma de mai sus. Când a venit acasă, dl ministru şi-a găsit banii lipsă, şi a înştiinţat imediat pe dl general Algiu, prefectul poliţiei Bucureştilor, şi pe şeful siguranţei. Au închis servitórea şi servitorul dlui Fleva.

Şeful siguranţei, luând diminéţă interogatorul servitórei, acésta a declarat că n'a luat banii, dar sĕ caute prin casă, că póte sĕ-i găsécă încă.

NOUTĂŢI

Tuturor cetitorilor nostri, le urăm din inimă — sĕrbători fericite!

Din causa sfintelor sĕrbători a Invierii Domnului, numĕrul nostru proxim va apare Joi viitóre.

Oficiul de externe în Budapesta, o scornitură fantezistă. La începutul sĕptĕmânii de faţă, ḑiarele ungureşti trimbiţau ca lucru mare, un nou fapt care ar dovedi, că Pesta începe a răpi tot mai mult din greutatea punctului de gravitaţiune a Monarchiei, aḑi aflător în Viena. Spuneau anume, cu litere mari, că contele Goluchowsky abia dus dela Pesta la Viena, se va reîntórce la Pesta iarăşi, aducênd cu sine şi biuroul cabinetului seu şi aci va sta tot timpul cât va petrece monarchul în Ungaria şi în acest timp va conduce afacerile externe ale împĕrăţiei, din Budapesta!...

Dar deja a dóua ḑi au fost silite sĕ facă loc la telegramă din Viena, (asta publicată cu litere mici), care declară de scornitură şi vestea asta, ca şi altele prin care zbîrnăitórele pestane prea încércă sĕ-şi facă vênt şi sĕ-şi dee importanţă.

*

Asigurările contra grindinei, sĕ scumpesc. In urma baterilor gheţei din ani din urmă, dar mai ales a celei din vara trecută, — se vesteşte, că estan băncile de asigurare contra grindinei, vor primi asigurările numai *pe lângă taxe cu mult mai mari ca până acum.*

*

Graniţa austriacă deschisă iară pentru rîmătorii din România. Se ştie că din cauza unor bóle descoperite la porci, graniţa austriacă a fost pe la finea anului trecut, închisă din-spre România. Acum s'a redeschis. Asupra condiţiunilor sub care guvernul austro-ungar a redeschis graniţele sale exportului român de rîmători, se dau următórele lămuriri:

Guvernul austro-ungar permite importul de rîmători, numai din judeţele imune, într'un mod limitat şi cu permisiune specială pentru fie-care transport în parte. De asemenea se mai pune condiţiunea ca rîmătorii sĕ nu fie exportaţi pentru prăsilă, ci pentru tăere imediată în abatorii anume determinate.

*

Preţul grâului scade. Ḑiarele dela 26 April ne aduc ştirea, că de 10 ḑile, ḑiua asta a fost singură în care preţul grâului se nu fi scăḑut ḑi de ḑi la bursă. Numai în ḑiua asta, presintându-sĕ cumpărătorii mai multor mori mari, n'a fost lipsă sĕ se scadă preţul, ci grâul s'a putut vinde cu preţul ce-'l avea în preséră.

*

Postă în fie-care sat. In vorbirea sa dela desbaterea asupra budgetului, ministrul de comerciu, Hegedűs, a spus că are de gând sĕ lăţéscă serviciul postal peste tótă ţara până în cele din urmă comune, căci stările de aḑi neeuropene, nu mai sunt de suferit. Acum spune mai amănunţit cum vrea s'o facă asta. Fără cheltueli şi fără osteneli deosebite, *însărcinând antistiile comunale ale comunelor mari, precum şi comunele mici în cari sunt notari, cu primirea şi predarea scrisorilor comunei lor*, lucru care altfel pe aiurea e şi întrodus, dar pe multe locuri încă nu. Dela primărie apoi, ori dela notar, poşta va fi împărţită prin portăreii comunelor.

*

In haină de doliu... Un curios caz de tălhărie s'a întêmplat de curênd la Pesta. Un ţeran croat mergênd pe tren spre Pesta, în cupeul seu s'a aşeḑet şi o femee îmbrăcată în doliu, care s'a arătat fórte bună cu ţeranul, a prins vorbă cu el, i-a povestit necazul seu şi aflând că omul e strĕin în Pesta, i-s'a îmbiat bucuros de călĕuză prin încurcatul oraş. Ţeranul s'a bucurat de aşa bunătate de femee. I'a încredinţat chiar paza banilor sei, vre-o 600 fl. La o respântie cu îmbulzală, omul se trezí de-odată singur! Mai ia călĕuză de ai de unde! Totuşi spun ḑiarele, că jalnica pungăşitóre, a fost prinsă acum într'un târḑiu. E fiica lui Engel Mór, Iulia, făcênd parte din banda de hoţi de tren a lui Engel şi Pollák, descoperită de curênd.

La început a negat, dar înfăţişată cu ţĕranul păgubit, şi.a recunoscut pĕcatul.

Acum sĕ pocăeşte, în temniţă.

*

Mórte. Clemente Nicula, preot greco-oriental şi socia Maria ca părinţi; Lucreţia, Silvia, Sabina, Remus şi Letiţia, ca fraţi şi surori, cu inima frântă de durere aduc la cunoscinţa rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor, că iubita lor fiică respective soră *Victoria Nicula*, a încetat din viéţă la 15/27 Aprile 1899, în flórea etăţii sale de 19 ani, împărtăşită fiind cu sfintele taine, în Slimnic.

Fiei ţĕrîna uşóră.

Mai nou.

Caransebeşul în flacări.

Caransebeşul are Paşti triste. In Joia mare în val de foc s'a învălit. In cinci locuri a fost aprins. Un vênt teribil sprigină lăţirea focului. Tóte sforţările pompierilor, zadarnice. A sosit miliţia şi pompierii dela Lugoj într'ajutor, aflând oraşul coperit de o mare de flacări!

Amenuntele ne lipsesc încă.

*

Asemenea în multe alte locuri focul a pustiit ḑilele astea.

Intre altele în comuna ***Balomir*** *(lângă Orăştie) au ars Luni 19 case a 19 familii de ţerani, cu tóte cele din jurul lor!* ***Şi numai 2 au fost asigurate!*** *Intristare şi suferinţă mare. Pagubă de 14.000 fl. Preotul nostru N. Suciu, înv. I. Balamiri, primarul Ioan Adam şi A. Bonţa, fac apel la ajutorul obştei creştine. Ne alăturăm la cererea lor, rugând totodată pe Dḑeul milelor, sĕ le trimiţă celor nenorociţi grabnică mângâere.*

VARIETĂŢI

Soţie dobândită în cărţi. In Anglia jocul de cărţi a devenit patimă şi la femei. Multe familii au fost sparte şi multe ruinate de acéstă patimă. Sunt multe şi iritante istoriile întêmplărilor de lângă mesele de joc. Dar una mai nóuă e originală de tot.

Fata admirabil de frumósă a unui nobil scăpătat, juca într'un club cu un cetăţean tiner, necăsătorit, şi fórte îmbogăţit.

Norocul suridea nobilei jucătóre. In vreme ca de-o óră, începênd cu puţin, a dobândit dela jucătorul seu şase sute de funţi sterlingi. Jucătorul venise în furie şi de-o-tată propune fetei:

— Sĕ fie duplu ori nimic!

Fata s'a temut sĕ rischeze totul, dar, pe-un noroc, se învoí. De perdea, nu mai avea nimic! Şi — perdú!

Jucătorul aprins de patima jocului, dar şi mai mult de ochii frumoşi ai jucătórei, ḑise ca într'o glumă:

— D-Ta, ori nimic!

Fata gălbeni ca ceara, şi-l priví pe jucător.

— Vrei sĕ ḑici prin asta că de dobândeşti iară, îmi ceri mâna?

Jucătoriul se roşi, se gândi o clipită uitându-sĕ în ochii ei frumoşi, apoi ḑise:

— Da!

Se împărţiră cărţile. Fata perdu. Bărbatul şi-a ţinut cuvêntul, şi fata e aḑi soţia aceluia cu care a jucat, şi care, în înţelesul strict al cuvêntului, şi-a dobândit frumósa soţie — în cărţi.

*

Haz.

= *Obiceiu familiar.* Măi, măi, dar de sus mai privesce domnişorul ăsta la ómenii din jurul seu!

— Nu-l cunoşti? Ai şti atunci că acesta e obiceiu familiar la ei. Şi tatăl sĕu privea aşa de sus.

— Cum-cum?

— Era surugiu la contele dela ei!

*

= *La asentare.* De ce îţi e genunchele aşa bătut, zgăriat? Ai căḑut cumva rĕu? — întrebà doctorul pe un tiner sub mĕsură.

— Nici decât, ci mi s'a bătucit pielea de multele declaraţii de amor la cari m'am asvêrlit în genunchi naintea iubitelor...

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă şi colorată, — în cele mai moderne ţĕseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zűrich.** [2] 5—

Nr. 129/899. [59] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Tărtăria, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma anuală de 428 fl 40 cr., în privinţa cărora se pot lua înformaţiuni mai detailate dela oficiul protopresbiteral.

Darea şi ecuivalentul erarial după porţia canonică e dator a le solvi parochul.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 29 Martie 1899

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv. —

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 157. [60] 3—3

Concurs.

Pentru intregirea parochiei de cl. a II-a Geógiul-de-sus, prtpresb. Albei-Iuliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Dotaţiunea impreunată cu acest post este 645 fl. 50 cr.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi a-şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul susindicat.

Dela concurenţi se aştéptă, sĕ se presinte în o Dumínecă sau sĕrbătóre la biserică, pe lângă observarea § lui 18 din „Regulamentul pentru parochíi“, pentru a celebra şi cuvênta.

Alba-Iulia, 25 Martiu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Florian Rusan,
adm. prot.

Nr. 2652 Epitr. [64] 1—3

Concurs de liferare.

Pentru liferarea de 100 stângini de lemne pe séma seminarului archidiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu se publică concurs cu termin **până inclusive 31 Maiu n. 1899.**

Lemnele au sĕ fie de fag, tinere, neplutite şi bine uscate.

Concursele în terminul deschis sĕ fie adresate consistorului archidiecesan.

Concursele întrate după termin nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din şedinţa senatului epitropesc, ţinută la 3 Aprile, 1899.

Consistoriul archidiecesan,
Dr. **Il. Puşcariu** m. p
archim., vicariu archiepiscopesc.
Dr. **Elie Cristea**, m. p.,
secretariu consistorial.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Pribeag

de

Ioan Iosif Sceopul.

Preţul broş. 75 cr.

De pe la noi,

nuvelete de

D. V. Păcăţianu

1889—1891.

Preţul broşat florini 1.—

---

[62] 2—3

Licitaţie benevolă.

Obiectele din rĕmasul Escelenţiei Sale fericitului Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, precum sunt **giuvaere, argintării, mobile, albituri, acareturi de casă, culină şi grădină, vinuri, vinarsuri, buţi şi butóie, calese, carĕ,** şi alte obiecte ne-specificavere, se vor vinde în licitaţiune publică în ḑilele de **8, 9** şi **10 Maiu n. a. c.** totdéuna după prânz **dela 3—6 óre**, în localul reşedinţei Archiepiscopesci, Strada Măcelarilor nr. 32.

Ceea-ce se aduce la cunoscinţă publică cu acel adaus, că sub preţul de estimare nu se va merge şi că obiectele vêndute sunt a se solví şi transporta îndată.

Sibiiu la 24 Aprile 1899.

In numele Consistorului Archidiecesan gr.-or.:

Ioan de Preda,
fiscal consistorial.

Seminţe de economie!!

Trifoiu! Luţernă!

Napi de nutreţ!

Iarbă franceză şi engleză!

numai în calităţi alese, au **sosit próspete** şi se vênd cu preţuri moderate la

„Concordia“,

societate comercială pe acţii,

Sibiiu, [56] 2—3

şi la filialele ei în Alba-Iulia şi Făgăraş.

Nr. 14 Tip. [61] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **director al tipografiei şi librăriei archidiecesane** se publică concurs cu termin până la **20 Maiu (1 Iuniu) a. c.**

La postul acesta pot concura indiviḑi greco-orientali români, cari au pregătiri necesare pentru ambele specialităţi, avênd a documenta **studiile absolvate**, ocupaţiunile practice de până acum şi **cunoscinţa limbilor în vorbire şi scriere.**

Celelalte condiţiuni de angagiament au a le formula precis concurenţii, rĕmânênd ele pendente dela stipularea comisiunei subsemnate, căreia sunt de a se presenta concursele până la terminul indicat mai sus.

Sibiiu, 3/15 Aprile 1899.

Comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane.

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [48] 9—12

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

In curênd începe a patra mare loterie de classe reg. ung. Ea conţine

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi prospectul de câştig este enorm de mare.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ 3.—
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ 1.50
„ o **optime** „ „ I. „ „—.75

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiţie gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

18 şi 19 Maiu a. c.

direct la

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt peste unu şi jumĕtate milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

* Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 43 Sibiiu, Joi, 22 Aprilie v. (4 Maiu n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Czoki“!

Un cuvênt acesta pe care cetitorii nostri nu-l vor afla în dicţionarul limbei românesci.

E folosit însе cuvêntul acesta în limba maghiară. Când voesce ungurul sĕ alunge din casă cănele, atunci ’i adresează cuvêntul „Czoki“.

Este deci un cuvênt întrebuinţat numai la unguri, şi şi la ei numai faţă cu cânii.

In înţeles abstract cuvêntul acesta se folosesce şi faţă cu ómenii, când voesci sĕ esprimi o insultă ne mai auḑită.

O folosesc şi ungurii numai în casuri grave, în şi casuri estreme, folosirea cuvêntului nu vorbesce pentru un deosebit grad de cultură al respectivului care recurge la acest mod de însultă.

Cuvêntul acesta s’a folosit în parlamentul ţerei nóstre, şi l’a folosit un deputat din partida Kossuth, l’a folosit faţă cu un deputat preot.

Importanţa locului unde s’a rostit acest cuvênt neparlamentar, împregiurările, între cari cuvêntul a fost folosit, şi persóna căreia insulta i s’a aruncat în faţă, aceste ne îndémnă sĕ ne ocupăm cu acest cuvênt din dicţionariul înjurăturilor unguresci.

Este şi acesta în ductul curentului actual. Dacă înaltul guvern al ţerei a degradat preoţimea bisericilor crestine în modul cum o a făcut cea mai nóuă ordinaţiune a ministrului de justiţie, pentru ce sĕ nu se presenteze ródele aceleia în termin de 8 ḑile, pentru ce sĕ nu fie ele presentate în sala legislaţiunii, în cea mai înaltă corporaţiune, unde părinţii patriei se adună spre a face legi, ca prin ele sĕ fericéscă poporul?

La ordinea ḑilei era proiectul de lege despre judicatura curiei in afaceri electorale.

Proiectul acesta are un §. în cari sub grea pedépsă se opresce preoţimei de a tracta teme de natură politică în biserică, de a publica de pe amvon afaceri administrative politice.

Dispoziţiunea acésta e îndreptată mai ales în contra preoţimei bisericei romano-catolice, care din incidentul alegerilor trecute a instruat poporul, şi guvernul în urma acestei atitudini a preoţimei a perdut unele maudate, pe cari le-a câştigat partida poporală.

Dispoziţiunea acésta a causat multe ḑile neplăcute guvernului Bánffy, din causa ei întreg proiectul a fost respins în casa magnaţilor.

In urma pactului dintre partidele parlamentare proiectul s’a presentat cu dispoziţiunea din cestiune.

Partida Kossuthistă cu nici un preţ nu a voit sĕ fie ştérsă dispoziţiunea din cestiune, partida poporală cu nici un preţ nu a voit ca acea dispoziţiune umilitóre pentru preoţime sĕ fie luată între clausulele pactului încheiat. Aşa se esplică deci faptul, că dispoziţiunea din cestiune, numită şi „§-ul amvonului“, căci de amvonul bisericei o vorbă, a rĕmas cestiune deschisă, menită a fi decisă în parlament.

In desbaterile parlamentare partida lui Kossuth a susţinut acea dispoziţiune, şi s’a provocat la preoţii bisericei romano-catolice, cari făcênd istoria revoluţiunei din 1848, nu au scris favorabil despre idolul naţiunei magiare, despre Kossuth.

Lovind fără cruţare în aceşti preoţi, oratorii Kossuthisti au generalisat tema şi au stigmatisat pre toţi preoţii romano-catolici.

Intre altele multe au rostit şi cuvêntul, care altcum numai cănilor se adreséză şi şi acelora, când li se spune că locul lor nu este unde din întêmplare sunt, când li se arată uşa

Curentul realistic de aḑi ţine cont de dispoziţiunile ministrului de justiţie în ce privesce umilirea bisericei, umilirea preoţilor bisericilor crestine.

Dacă asemene fructe au rĕsărit în parlamentul ţĕrei, ce fructe vor rĕsărí în sinul celor fără confesiune, în sinul celor fără Dumneḑeu, ce în sinul socialistilor?

Ne apropiem de ḑilele prorocite de sfânta scriptură:

„*Şi va* fi în ḑilele acelea, tot celce vĕ-va ucide pe voi, *i-se va* părea, că aduce jertfă lui Dumneḑeu“!

Abḑicerea ministrului de rĕzboi. Iarăşi se dau veşti despre intenţia ministrului de rĕzboiu, baron Krieghammer, de a se despărţi de postul sĕu acesta. Se mai dase vestea asta şi în tómna anului trecut, dar ridicându-sĕ chiar atunci „furtuna“ în Pesta pe chestia strămutării statuei Hentzi în curtea şcólei de cadeţi, ministrul a abstat dela abḑicere, ca sĕ nu pară lucrul, că dóră e o cădere a lui pentru comentarul cunoscut cu care a publicat ordinul pe înalt în afacerea statuei.

Acum că statua s’a mutat sĕptĕmânile trecute cu linişte la locul designat de M. Sa. — ştirile despre retragerea lui Krieghammer apar de nou. Se spune că E. Sa va lua comandamentul militar al Bosniei şi Herţegovinei.

Din diecesa Aradului.

Convocarea sinodului ordinar şi a celui electoral.

I.

Subscrisul consistoriu eparchial ca organ legal, chemat a conduce afacerile diecesei în timpul de vacanţă a scaunului episcopesc, convócă prin acésta în sensul §§-lor 89 şi 90 din statutul organic, sinodul nostru eparchial *ordinar* al diecesei Aradului, la biserica nóstră catedrală din Arad pe Dumineca Tomii, adecă pe 25 Aprilie (7 Maiu) a. c. la 9 óre diminéţa, în carea ḑi după terminarea serviciului divin va urma deschiderea sinodului în sala seminariului diecesan.

Aducêndu-ţi acésta la cunoscinţă, te poftim sĕ iai parte la deschiderea sinodului şi la şedinţele ce vor urma.

Arad, 21 Martie (2 Aprilie) 1899.

Pentru Consistorul eparchial gr.-or. român.
Iosif Goldiş,
archimandrit
vicariu episcopesc.

II.

Prin alegerea, întărirea şi instalarea Inaltpreasfinţiei Sale, prea bunului nostru episcop Ioan Meţianu de archiepiscop al Transilvaniei şi metropolit al Românilor gr. ort. din Ungaria şi Ardeal, — devenind în vacanţă scaunul episcopesc al eparchiei arădane, acest Consistoriu în virtutea dispoziţiilor din §-ii 89, 90 şi 98 ai statului organic, după avuta conţelegere cu Consistoriul gr. ort. rom. din Oradea-mare, cu învoirea Inaltpreasfinţitului Domn Archiepiscop şi Metropolit al nostru, convócă prin acésta sinodul eparchial *extraordinar* la biserica catedrală din Arad pe Dumineca, ce cade în 2/14 Maiu a. c. la óra 9 înainte de amiazăḑi, observând, că deschiderii sinodului, conform §-lui 100 din statutul organic, îi va premerge Priveghierea ţînêndă după tipicul Rusaliilor Sâmbătă în 1/13 Maiu séra la 7 óre, în biserica catedrală.

Notificându-ţi acésta, esti poftit a lua parte ca deputat la actul însĕmnat ce ne stă înainte.

Arad, 12/24 Aprilie 1899.

Consistorul eparchial gr. or. român:
Iosif Goldiş, m. p.
archimandrit
vicar episcopesc.

De ce te temi, — nu vei scăpa!

— Spectrul panslavismului —

Adeseori s’a adeverit crud acéstă vorbă poporală. Şi concetăţenii nostri maghiari se tem grozav de panslavism, ca şi de dacoromanism.

In numĕrul dela 29 April al lui „Budapesti Hirlap“ a apărut iarăşi un articlu isvorît din acéstă teamă, altfel mult reţinută.

Sub titlul „*Mişcarea Panslavilor*“, numitul ḑiar scrie între altele:

„Nóuĕle străformări cari se succed una după alta, şi în Austria şi în Ungaria, au aruncat iarăşi la suprafaţă chestia naţionalităţilor la noi.

„In Austria lupta naţionalistă acum şi-a ajuns punctul de culminaţiune, şi abia de nu se va sfîrşi cu biruinţa Slavilor, căci Nemţii şi au spart şirele prin aceea, că atunci când prin ţinerea la olaltă ar fi putut învinge pe inimicul comun, n’au avut înaintea ochilor principiul (?!) *hegemoniei* germane, ci interesele de partid singulare.

„Politicei maghiare nu-’i este în interes, ca sĕ se mestece în luptele de partid austriece, cu tóte astea e peste putinţă sĕ nu petrecem cu atenţiune trează, care în ce mĕsură ajung la putere acolo dincolo. Până acum arătătorul orologiului politic prevesteşte viitor favorabil Slavilor, şi dacă considerăm maturitatea politică a Cehilor şi Polonilor şi isteţimea lor, faţă cu aspiraţiile centrifugale ale Nemţilor, nu credem probabilă înlăturarea Slavilor din posiţiile câştigate până acum.

„Iar acésta împregiurare probabilă, este aceea, care pentru noi (Ungurii) are mare însemnătate!

„Cehii sunt duşmani pe faţă ai triplei alianţe (sub aripile căreia Unguri îşi fac aşa minunat mendrele de ḑeci de ani... Red.) şi politica rusofilă a Cehilor e propoveduită prin chiar organul oficios al Cehilor tineri, prin „Narodni Listy“. Acéstă fóie merge deja aşa departe în adorarea lui *Podjedonoscev şi Comarow, că titulele articililor sei propagatori de panslavism, le tipăreşte cu litere ruseşti, ca cu atât mai vêrtos sĕ producă interes în cercurile ruseşti!*

„Cehii dar nu numai că nu vor lucra la întărirea fundamentului triplei alianţe, *ci* cu continuarea politicei rusofile, *se vor nisuì a trezi şi la noi (adecă în Ungaria) panslavismul cel aḑi de jumĕtate adormit.*

„Acésta e, ce trebue sĕ destepte atenţia politicilor maghiari!

„Pretenia între Cehi şi panslavii nostri, e cunoscută. E destul sĕ ne amintim congresul de ḑiarişti Slavi la Praga, anul trecut, vorbirea primarului *Podlipny* din Praga, salutul lui Martin *Dula* advocat în T. St. Martin, şi toastul lui *Comarow!*

„Amiciţia politică a panslavilor Cehi şi Slovaci o arată în o lumină viuă, Societatea cehă—slovacă „Cestkoslovenska—Zednota“ care sub pretecst de instruire a tinerilor slovaci în ale industriei, serveşte scopuri politice! Agitatorii panslavi slovaci, caută, cu un zel vrednic de alte cauze, familiile sĕrace pe cari le îndémnă a-şi trimite fiii la Praga.

„Dacă dar în partea de Rĕsărit a ţerii (Transilvania) avem un duşman spriginit din afară, putem conta, că tot o asemenea organisare patronată vom avea şi în ţinuturile nordice (Slovace). Şi asta încă póte fi mai primejdiósă ca cea dintâi, căci pe când acolo (în Ardeal adecă) în spriginirea propagandei duşmănóse, stăm în faţă cu un stat de tot strĕin, pe atunci aici (la Slovaci) stăm faţă cu un atare guvern al unui stat, care a eşit chiar din sinul acelora, cari nu mic rol au întru sprijinirea panslavilor nostri din părţile nordice, şi faţă de care stat, ne légă legături oficióse!

„Contând pe acest sprijin puternic, panslavii nostri din părţile nordice, se şi apucă de manifestarea unei acţiuni mai mari.“

Şi spune „B. H.“, că dl *Mateiu Dula* a fost de curênd pe la *Blaj* şi *Cluj* sĕ cerce punerea la cale a convocării de nou a Congresului naţionalităţilor, dar pentru certele mari dintre Români, n’ar fi ajuns la resultat, deci vor porni ei, Slavii, de sine: vor sĕ mérgă cu o deputaţiune monstră la dl Coloman Széll, sĕ céră îndreptarea stărilor administrative în ţinuturile slave şi introducerea limbei slovace ca limbă oficiósă în administraţie.

Scurt: iarăşi spaimă mare de panslavism.

Revistă Externă

Pregătiri de — „pace“!

Când apelul Ţarului Nicolae la necesitatea desarmării, a făcut primul ocol în presa europénă, ḑiarele englese au manifestat, în comentariile lor, neîncrederea cea mai pişcătóre în iniţiativa generósă a Ţarului şi au avut o atitudine fórte cinică.

Ele ḑiceau că manifestul Ţarului ar fi un fel de...şarlatanie politică, pentru a permite Rusiei sĕ facă pregătiri militare secrete în timp ce tóte Puterile vor desarma.

Aḑi presa europeană ar trebui sĕ îndrepteze la adresa Angliei comentariile ce presa acesteia le făcea atunci la adresa Rusiei! Intr’adevăr pe când publiciştii şi ómenii politici englesi fac o campanie de întruniri în favórea desarmării, pe când guvernul anunţă că va trimite representanţi la conferinţa de la Haga şi că doreste din tótă inima sĕ se realiseze proiectul Ţarului, pe atunci acelaşi guvern face nişte reorganisări excepţionale militare, augmentând flote în proporţii considerabile! *Guvernul englez a recurs pentru coperirea cheltuelilor de sporire a flotei, chiar la operaţii financiare neobicinuite: suspendând amortismentele datoriei publice!, — fapt fără precedent în Anglia!*

Mai mult! Miniştrii englesi nu se sfiesc sĕ rostéscă discursuri, în cari explică, cu o sinceritate ciudată, acéstă politică. Ast-fel dl Goschen ministru al marinei, a pronunţat ḑilele trecute la Sheffield, un discurs care se póte resuma ast-fel: „Europa se gândeşte la „desarmare“. Noi trebue sĕ fim cei mai tari! Deci, — sĕ ne mărim marina“.

*

Neliniște în Macedonia.

In urma brutalităţii Arnăuţilor şi a Albanezilor. Sêrbii din Macedonia sunt iritaţi. Fóia oficiósă din Belgrad „Srbske Novin“ provócă Pórta ca sĕ pună capĕt fărădelegilor. Tot-odată provócă şi guvernul sêrbesc, sĕ păşéscă mai energic pentru desrobirea Sêrbilor din Macedonia. Studenţimea ţine meetinguri pentru a agita massele în favorul conaţionalilor lor din Serbia.

*

Aguinaldo înfrânt.

Ştirile dela 28 Aprile spun, că o luptă mare s'a dat între americani şi filipini în jur de Manila.

Ca şi în lupta cu Spaniolii, aparenţele dela începutul rezboiului, au înşelat tórte. Atunci încă sĕ spunea că Americanii s'au aruncat în rĕzboiu nepregătiţi, şi că probabil sĕ sufere o ruşine mare. Aşa spuneau ḑilele trecute şi ştirile despre stările şi viitorul lor in Filipine. Dar ḑiua de 28 April surprinde prin vestirea unui noroc american, ca şi faţă de spanioli.

Se scrie anume că Americanii au pus biruinţa asupra oraşului Calumoit, *luând la gónă pe însurgenţi, cari au încercat mari perderi.*

Opt Americani au fost omorîţi.

In urma acestei operaţiuni, *cea mai mare parte din armata lui Aguinaldo a fost distrusă.*

Filipinii au şi cerut, prin o solie, un armistiţiu de trei sĕptĕmâni, pentru a putea convoca congresul filipinilor spre a lua hotărîre, că óre sĕ mai continue rezboiul ori ba?

Generalul american Otis însĕ, a respins cererea de armistiţiu, le-a promis însĕ amnestie generală, dacă — se predau.

O înșelăciune optică.

— Maghiarisarea numelor în 1898 —

In 1898, anul în care furia maghiarisării de nume s'a arătat mai rabiată, punêndu-şi în serviciu trenurile, postele, telegraful, inspectorii scolari, minele, cancelăriile ministeriale şi judiţiare ori administrative, etc., şi-au maghiarisat numele în total 6722 indiviḑi nenorociţi şi slabi de înger. Statistica oficiósă o pune şi asta între — meritele fostului prim-ministru Bánffy.

Cu tóte sforţările în tótă ţara, cele mai spornice maghiarisări de nume s'au ivit numai în Budapesta însaşi, cea mai bogată în oficii pline cu muritori sĕrmani, asupra cărora se póte face presiune cu pânea... Pe Budapesta cad 25% din totalul maghiarisărilor.

Printre cele vre-o 60 de oraşe cari sunt arătate în statistică, ca producĕtóre de noi patrioţi după nume, aflăm şi 7 oraşe ardelene, anume: *Clujul* cu 200 de maghiarisări, *Braşovul* cu 71, *Sibiiul* cu 45, *Zlatna* cu 8, *Deşul* cu 5, *Sighişóra* cu 14, şi *Mediaşul* cu 3.

Deci slabă ispravă în Ardeal!

Cele multe s'au făcut în oraşele ungureşti din Ungaria, unde streinii risipiţi prin ele, şi aşa erau perduţi demult pentru neamul lor, iar acum şi-au lăpădat numai tocmai pecetea care le mai amintea originea, a celor mai mulţi — jidovéscă!

Convertiţii „patrioţi“ sunt după ocupaţiunile lor: aplicaţii la trenuri, la postă şi telegraf, la oficii publice de stat, de comitat şi orăşenesci, jandarmi, poliţişti, finanţi, pădurari, profesori, învĕţători, ţigani (lăutari) teatralişti, scolari şi muncitori.

După *Confesiune* (de unde se cam póte ghicí şi naţionalitatea, căci asta nu o specifică statistica) au fost: romano catolici 3297 (şi sunt aci de aceea aşa mulţi, că aprópe toţi technicii, maşiniştii, lăcătuşii de pe la trenuri, unde s'a făcut marea siluire, sunt Nemţi apuseni, cărora li s'a pus alternativa: schimbaţi-vĕ numele ori vĕ dimitem!); *jidanii* ocupă de loc locul al doilea de onóre: 2379, (adecă aceleaşi cifre puse în altă ordine); evangelici augustini: 406; greco-catolici (între cari ruteni mai ales) 303; ev. reformaţi: 198; *greco-orientali* (Români cu Sêrbii) 108, deci puţini în asemenare, cu lăpădăturile altor neamuri; baptişti 18, unitari 7.

Dar că prin aceste maghiarisări de nume (cele mai multe *siluite*), făcutus'a óre progres în maghiarisarea însaşi? — nu s'ar putea rĕspunde aşa uşor cu *da!* Acesti ómeni au fost în virtutea dependenţei lor de posturile în cari i-a aflat siluirea, şi aşa ori maghiarisaţi demult ori făcuţi cel puţin inofensivi. De nu le maghiarisai numele, tot atâta folos ori stricăciune îţi făceau, iubită „idee“! Deci acésta atêrnare de cruci nou feştite de-asupra capetelor lor, e cel mult o înşelăciune optică pentru marele nesaţ al şovenismului maghiar. Incolo în starea însaşi a relaţiilor, nu s'a produs dór' nici o schimbare.

Din România

(*Dl Dr. Emil Puşcariu*), profesor de universitate din Iaşi, fiiul dlui septemvir Ioan cav. de Puşcariu, din Bran, — a fost numit, cu venirea guvernului conservator la putere, secretar de stat în ministeriul de culte.

*

(*De după culisele crisei de guvern din România.*) Un ḑiar din Pesta aduce următórea notiţă: In cercurile politice din Bucureşti se spune, că ministrul preşedinte Cantacuzino a propus la ministeriul de domenii întâi pe amicul seu G. Panu, dar Regele a respins numirea şi i-a esplicat de ce. Panu anume a atacat nainte vreme fórte aspru persóna Regelui şi a fost pentru asta judecat la închisóre. El însĕ a fugit din Ţară şi nu s'a mai întors, decât după ce pedépsa i-s'a prescris. Deci, a ḑis regele, nu pot eu face ministru pe un om care se subtrage legii. Şi eu mĕ supun legii, dar aştept şi dela cetăţenii mei sĕ se supue...

Revistă Bisericéscă.

Un învĕțat al clerului ortodocs român, apreciat la Academie.

Academia română din Bucureşti a ales, în sesiunea sa de acum, de membru al seu, şi pe profesorul dela facultatea teologică din Bucureşti, dl *Constantin Erbirceanu.*

Dl *Ionescu Gion*, distins bărbat de litere şi ştiinţă din Ţară, apreciază acéstă alegere cu următórele:

Intre alte alegeri de membri titulari, ale căror merite alţii le vor spune sau le-au şi spus, este una, care, ca şi celel'alte, *face onóre Academiei şi pune în deplină lumină munca şi meritele amicului meu, dl C. Erbiceanu, profesor la facultatea de teologie*, membru în comitetul redactor la „Biserica Ortodocsă Română“, unul din rarisimii scriitori români care îşi vede de carte, şi mereu, şi numai, şi totdéuna de carte.

Ca noi toţi cari îl cunosceam din scrieri şi din convorbirile ce avem cu dênsul în sălile de manuscripte ale Academiei, Academia l'a recunoscut prin alegerea de la 8 Martie, ca pe *cel mai competent într'ale istoriei religióse la Români* şi într'ale elenismului la Iaşi şi la Bucureşti, din primele timpuri de când elenismul s'a arătat în ţĕrile nóstre şi până la 1821, când a dispărut pentru a nu se mai întórce.

Dl C. Erbiceanu e, după mine, un benedictin care, în faţa unui manuscript scris *ta romaică grammata*, mai rĕu de cât un zapis scris popesce-ciocoiesce, — rĕmâne în extaz, întocmai ca un adevĕrat sculptor în faţa Venerei din Millo sau Torsului lui Michel-Angelo. Şi când manuscriptul, care ar fi descuragiat până şi pe Sathas, conţine ceva relativ şi la ţerile nóstre, atunci fericirea lui „conu Costake“, cum îi ḑic preoţii, nu mai are margini! Incă un gram în plus de entusiasm, şi am auḑi pe simpaticul scotocitor al bibliotecelor mânăstiresci, intonând în cinstea manuscriptului, pe bĕtrânescul: „sĕ mor cu tine, sĕ mĕ sfêrşesc, sĕ spui la lume că te iubesc“.

Am ḑis „scotocitor“; sĕ adaug şi calificativul norocos, căci mulţi scotocesc (nu vorbesc de la noi!) dar puţin găsesc!

Prietenul Erbiceanu a fost şi continuă a fi scotocitor cu triste, benedictin norocos. Pe la mânăstiri, prin bibliotecele seminarielor centrale sau excentrice; prin biblioteca Statului sau a Academiei, Erbiceanu a găsit manuscripte, cărţi vechi, cari sub praful ḑecimelor de ani, erau date de o parte în virtutea adagiului medieval: *graeca sunt, non leguntur.* El le-a citit cu patima cea covêrşitóre a vieţei sale, şi cu cât dialectul grecesc a fost mai greu, Erbicénu pentru a lui pricepere, s'a trudit şi a asudat mai cu deliciu.

Şi a găsit lucruri, şi a găsit date şi a găsit amĕnunte, cari mai târḑiu luate în totalul lor la orênduiélă de un istoric, care sĕ scie a le presinta pe tóte în lumina ce le trebue, vor preschimba multe din sciinţele ce avem astă-ḑi şi vor completa minunat viéţa intelectuală a strămoşilor noştri.

Erbiceanu scóte cu lopata din mormanele de documente şi vechi imprimate greceşti şi aruncă, claiă peste grămadă, unde póte sĕ le publice, aceste noutăţi privitóre la trecutul nostru. Alţii vor profita mai târḑiu de munca lui, şi l vor bine-cuvênta cu recunoştinţă.

Când era la Iaşi şi scotea acolo — nu şciu ḑĕu, dacă nu singur, „Revista Teologică“, ceteam numĕr cu numĕr nenumeratele lucruri noui, dar absolut noui, pe cari Erbiceanu le publica cu privire la istoria literelor şi ştiinţelor în Iaşi şi în Bucuresci, începênd cu secolul XVII şi sfîrşind cu începutul secolului nostru. Recomand studenţilor în litere şi în teologie acea revistă; e o mină de aur pentru lucrările lor de tesă adevĕrat originală.

Mai ḑilele trecute a descoperit într'o pierdută cărţulie grecéscă, tipărită la 1777 de Niculae Vellara şi întitulată „*Sillogi diafóron poiematón*“, că Alexandru Vodă Ipsilante a făcut o Academie la Bucuresci. Liniştit şi cu seninătatea pe care i-au dat-o răbdările descifrării manuscriptelor, Erbiceanu îmi spuse lucrul acesta, care, ca tuturor, mi-era cu desĕvîrşire necunoscut şi care mĕ făcu sĕ-i replic:

— Academia, adecă *i megali scholi* de la sftul Sava?

— Nu neică, rĕspunde candidul elenist, nu; Academia e alt ceva de cât şcóla dela sfântul Sava; uite ici, Vodă a făcut şi case Academiei lângă casele lui Constantin Logofetul Brancoveanu: ḑice Vellarà, şi Vellará n'are de ce minţi.

Si fără sĕ dea mai multă însemnătate acestei însemnate descoperiri, care intereséză istoria Academiei de astă-ḑi, Erbicénu trecu la altele.

In *Istoria Metropoliei*, în *Cronicarii Greci* în *Revista Teologică*, în *Biserica Ortodoxă Română* şi într'atâtea broşuri şi articole, Erbicénu a semănat *des trouvailles* de felul celui de sus cu sutele.

Şi lucréză mereu tot *in ta romaică;* celelalte, adică *ta ellenika grammata.* le scrie, dar nu le iubeşte, căci scriitorii clasicei Grecie nu spun nimic despre Români. Şi focul simpaticului scotocitor de manuscripte greceşti este sĕ se ḑică de noi ceva în paginile documentelor şi cărţilor ce descifréză şi studiază.

Pĕcat că nu cunosc, ca feciorii Brâncovénul, grecésca cea nobilă a Fanarului (tot Erbiceanu ni le-a spus şi p'astea), căci de sigur i-aşi fi compus un logos engomiasticos mai prietinos de cât alui Manasse Eliade (tot Erbiceanu ni le-a spus şi p'astea), cu ocaziunea alegerii sale de membru titular al Academiei Române. Nu ştiu sĕ fac nici versuri ieroelegiace sau politichi în ngrecésca în care se furlandiséu ficiorii Slătineanului la 1789, ca sĕ'l cânt în poesii olimpice.

Psichi-mu 's la aporiă,
Şi o se fac pliroforiă,
Că sunt neos agiamiu
Şi n'am praxis ce sĕ şciu.

De aceea pe româneşte, curat şi potrivit obiceiului Românilor de demult şi de aḑi, îi ḑic noului membru al Academiei Române:

FOIȚA

Corurile bisericești moderne.

— Note de Pasci. —

Ḑiarul „*Epoca*“ din Bucureşti are în numĕrul sĕu literar de Paşti şi următorul articol cu apreţieri asupra corurilor moderne bisericeşti. Il reproducem, întrucât, abstrăgênd dela unele evidente exagerări, el spune şi evidente adevĕruri, cari pot servi celor competenţi ca bune elemente de meditat asupra lucrului.

Iată articolul:

O ḑi ca ori care alta, nu e aşa? Acelaşi sóre, acelaşi cer, aceeaşi lumină... Şi cu tóte acestea când eşi astăḑi din casă, tóte cele dimprejur alt-fel ţi-se par! Cerul mai luminos, lumea mai nóuă, mai veselă; cerul mai limpede, feţele omeneşti mai senine!.. Ceva solemn, luminos şi măreţ pare că îmbracă întréga viaţă pământéscă. Aşa mi s'a părut întot-deauna, aşa se va părea încă multă vreme omului născut în mijlocul câmpiilor înflorite, trăit la umbra unei biserici vechi, în auḑul cântărilor pline de evlavie...

Nici odată mai mult ca în ḑiua de Paşti nu poţi sĕ simţi mai adênc farmecul dumneḑeesc, sublimul religiei, măreţia pe care o respiră bisericuţa cea mai vremuită, mai tristă şi mai părăsită. Da, „Invierea“ e punctul culminant, misterul cel mai ademenitor şi mai sublim al credinţei creştine.

Pentru slava acestei sĕrbători, ritul bisericei creştine a ştiut sĕ atingă sublima măreţie a faptului sĕrbătorit; biserica şi-a desfăşurat tótă splendórea formelor şi podóbelor ei impunĕtóre.

Spre a cânta „Paştile cele frumóse, Paştile fără prihană, Paştile Domnului“, marii dascăli ai bisericei şi-au sleit tótă inspiraţia şi au scos imnurile acelea pe care nu le poţi asculta fără sĕ nu te înfiori de o estatică plăcere, care te ridică pe aripa misticismului până la tronul Eternului Atotputernic.

In cântările Paştilor, inima omenéscă a putut sĕ se înalţe până la Dumneḑeu; şi nimic pe lume nu va putea sĕ egaleze puterea de transportare, de înălţare sufletéscă, a acestor cântări simple, nemăestrite, dar pline de tótă uriaşa sublimitate a Dumneḑeirei creştine.

Cântările Paştilor sunt capod'operile musicale ale bisericei creştine rĕsăritene, şi spre a le înţelege sublimul lor nu trebue nici cunoştinţe speciale de musică, nici cultură, nici aptitudini deseobite, trebue numai *sĕ simţi*, trebue sĕ ai inimă — căci din inimă sunt pornite şi numai pentru inimă alcătuite!

Şi farmecul acestor imnuri zadarnic vor încerca înstrumentele musicale moderne sĕ-l redea, căci tóte sunt neînsufleţite, şi numai sufletul trebue şi póte sĕ cânte „lauda Domnului“!

In acéstă împrejurare, cel mai mare artist liric modern, nu va putea sĕ impresioneze pe ascultătorul plin de suflet, atâta cât l'-ar mişca bĕtrânul dascăl cu vocea lui nasală, falşă, dar — caldă de credinţă!

Nu va putea sĕ facă acésta un artist, căci el cântă „pentru iubirea Artei“, pe când bătrênul dascăl cu voce falşă, cântă pentru „iubirea lui Dumneḑeu“. Unul e robul Artei, cel-l'alt robul Domnului; unul vrea sĕ placă omului, cel-l'alt vrea sĕ adóre pe ziditor!

Iată pentru ce corurile moderne au întrodus profanarea în cântările bisericeşti; iată de ce modernizarea musicei religióse la noi, profanéză sfinţenia religiei, alteréză simţemêntul religios, deslipind ritualul de fond, înlăturând tradiţia, *punênd religia în serviciul Artei, în loc sĕ facă tocmai din potrivă!*

Coristul nu simte ceea-ce cântă, şi nesimţimţênd el, nu simte nici auditorul!..

*

....In oraşe impresia pe care odinióră o făcea ḑiua de Paşti, e aprópe ştérsă cu desĕvêrşire... Libera-cugetare a săpat temeliile mângăetórei credinţe; sentimentul e mort; iar bĕtrânul care se mai duce, în oraş, la biserică, va căuta zadarnic transportul, extazul de altă dată!.. Cântările Paştilor pe care le auḑise altă dată, nu-le va mai găsí, şi nu va mai găsí nici feţele iluminate de mistica bucurie a Invierei!

In biserică la oraş, te duci acum sĕ asişti la audiţiuni musicale şi sĕ veḑi... expoziţiuni de toalete.

Numai la ţară, acolo în liniştea câmpiilor, glasul clopotelor mai are mişcătórea măreţie de odinióră; acolo, în bisericile mici şi fumate, mai bat încă inimi pline de credinţă, acolo se mai înalţă tămâia şi cântările drept către Cer. Christos s'a retras din templele luxóse; locaşul lui e acum în bisericuţa sĕracă şi afumată a satului, în inima simplă şi simţitóre a ţĕranului care i-a postit îndelung, a bătut mătănii pe lespeḑile reci şi a purtat crucea vieţei, ca şi El!

Acolo vei mai găsí încă „Paştile“ pe care cei dela oraş, le cunosc numai din nume, Paştile cele adevĕrate, Paştile cele fără de prihană...

Cristian.

— Sĕ trăeşti, nea Costake, şi sĕ mai desgropi încă 50 de ani de-aci 'nainte istoria românéscă din mălura cea grecéscă.

Amin!

Ionnescu-Gion.

*

Iesuiţii şi Spania.

Cunoscĕtorii imparţiali ai Istoriei vechi şi recente a Spaniei afirmă că pricina cea mai de căpetenie a nenorocirilor cari au cădut pe capul acestei ţeri, este influinţa de care s'au bucurat şi se bucură aci diferitele orduri călugăreşti şi în special Iesuiţii.

Ori cum ar fi lucrul, în ceea-ce priveşte trecutul e sigur că *perderea vastului imperiu colonial, Spania o datoresce călugărilor papistaşi.*

Diferitele orduri călugăreşti erau proprietarii celei mai mari părţi din posesiunile coloniale spaniole, şi *exercitau asupra populaţiei indigene o asuprire despotică,* care a fost pricina directă a insurecţiilor din Cuba şi Filipine!

Pe când călugării papistaşi exploatau coloniile şi despoiau pe indigenii din Cuba şi Filipine, domnia lor asupra spiritelor în Patria-mumă împedica ori-ce reformă salutară în administraţie!

Acum pătura intelectuală şi tineretul par că încep sĕ-şi dea sémă de rădăcina rĕului. Meetinguri anticlericale se organiséză acum pretutindeni în Spania sub patronagiul unor membri marcanţi ai paridului liberal

La Coronna, la Barcelona, etc. au avut loc, după cum anunţă telegramele, asemenea întruniri, fórte frecventate, în cari s'au rostit discursuri violente anticlericale, arătându-se că pricina decăderii Spaniei, pricina pierderii coloniilor, sunt *numai Iesuiţii* şi cele-l'alte orduri călugăreşti papistaşe.

Biserica ortodox-catolică în Bucovina.

VI.

Consiliul şcolar al ţĕrii.

Nici în consiliul şcolar biserica nu e de loc suficient representată.

Biserica ort. ar trebui sĕ aibă după numĕrul credincioşilor nu doi, ci măcar 10 representanţi în acest consiliu! Guvernul local nu ne va ajuta la ajungerea dreptului acestuia: el dacă ar putea, ar depărta şi pe aceşti doi ce sunt!...

Dr. Tumlirz ca inspector şcolar al ţĕrii alungă de la şcóla din Sirete pe învĕţătorii, cari aparţin bisericei ortodoxe şi-i înlocueşte cu strĕini.

In consiliul şcolar votéză cu el representanţii tuturor confesiunilor şi majoriséză pe representanţii bisericei gr. or. din princip dotdéuna, şi acésta este „egală îndreptăţire“.

Pănă la 1849 ne-a mâncat şcólele şi învĕţătorii gr. or. consistorul latin din Lemberg, astădi împlineşte acelaşi lucru Dr. Tumlirz. Nu însémnă acésta a urmări pe fiii bisericei ort.?

Congresul bisericesc ar fi forul unde s'ar putea aduce înainte tóte gravaminele aceste spre discutare şi spre a putea face paşii necesari la locurile competente.

Şcóla projectată pentru fetiţele gr. or. nu se deschide; guvernul ştie causa şi Consistorul — n'are ce face.

Cum realiséză Iesuiţii scopurile lor?

Ca membri ai societăţii (ordului) iesutice, sunt duşmani pronunţaţi ai ortodoxiei. Ei se folosesc de ori ce mijloc întru ajungerea scopului lor, fie chiar şi cele mai imorale, contradică ele chiar direct principiului fundamental al bisericei lui Christos.

In inimile tineretului şcolar ce stă sub influenţa lor, ştiu a plânta ură şi dispreţ faţă de tóte confesiunile ce nu aparţin ritului latin.

Fiinţele crescute sub infiuenţa iesuitică sunt lupi flămânḑi pentru biserica ortodoxă. Atari fiinţe, dacă ajung la stare de amploiat, esercită dragostea către aprópele faţă de biserica ortodoxă, asemenea bar. Wolfarth, care ca căpitan districtuali în Câmpulung a ḑis: „Ich hasse die Romenen und die gr. or. Geistlichkeit.“ Eată un rod al sĕmênţe iiesuitice.

In institutele de creştere ale călugăriţelor se află şi suflete de confes. gr. or. Vor iubi aceste fiinţe la timpul sĕu biserica lor?

Sexul femeesc este ca de un magnet puternic atras de Iesuiţi. Femeile sunt câştigate pentru scopurile lor; dovada acésta se cuprinde în înprejurarea, că biserica iesuitică e totdéuna plină de femei din tóte stările. Câştigând Iesuiţii sexul feminim odată, pe cel bărbătesc î-l aduc femeile. Ce diavolul nu póte face cu bărbatul, aceea face femeea. Dovadă ni-a dat Eva; Adam s'a opus ispitei din partea diavolului cu succes, Evei însĕ i-a urmat ca mieluţul cei mai blând.

Prin activitatea Iesuiţilor a fost taxată religia ortodoxă în Galiţia la timpul sĕu în ochii creştinilor apuseni de „Bauernreligion“, „chlopska vira“.

Acest dispreţ î-l vor sĕmĕna şi în inimile credincioşilor, cari stau sub influinţa lor!...

NOUTĂŢI

Invierea Domnului la Metropolia din Sibiiu. Cu impunĕtóre solemnitate s'a sĕvêrşit actul Invierii Domnului nostru Isus Christos, precum şi serviciul divin din ḑiua învierii, în biserica parochială din Sibiiu-cetate. Atât la Invierea însaşi, cât şi la sfânta liturgie, a pontificat Inalt Prea Sfinţitul nostru Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu*, asistat de P. C. Sa părintele archimandrit şi vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu* şi de P. O. D-ni *Ioan Papiu, Moise Lazar, Nicolau Cristea* asesori consistoriali, *Ioan Ghibu* profesor seminarial, şi de diaconii: *Ilie Moga şi Demetriu Câmpean.*

Solemnitatea serviciului a înălţat'o mult corul bisericesc al meritosului profesor *G. Dima*, care pe lângă arta cu care ştie sĕ execute rĕspunsurile liturgice, a mai surprins numerosul şi alesul public asistent şi prin nóua composiţie a cântărilor liturgice, întocmite pentru cor micst (corul a constat din 20 bărbaţi şi 25 dame). Toţi am dus cu noi cele mai plăcute impresii dela ascultarea corului.

Iar punctul care mai mult a captivat atenţia tuturor şi a cucerit inimile, a fost prea frumósa predică pastorală rostită la sfîrşitul liturgiei, de însuşi Inalt Prea Sfinţia Sa părintele Metropolit, pastorală plină de cele mai sublime învĕţături mântuitóre.

Clasică a fost mai ales partea, în care purceḑênd dela frumósa cântare bisericéscă: *....şi unii pe alţii sĕ îmbrăţişem, sĕ ḑicem fraţilor şi celor-ce ne urĕsc pe noi... sĕ ertăm tóte pentru înviere...* a arĕtat, că în viéţa socială mai ales noi nu prea ţinem cont de aceste sublime învĕţături, ci lăsăm sĕ se desvólte în sufletul nostru patima invidiei şi a urei, adese-ori chiar şi în contra acelora cari au mai mulţi titli la recunoscinţa generală şi pe cari cu toţii tocmai în interesul progresului nostru în tóte cele bune — ar trebuí sĕ-i ajutorăm şi spriginim, etc. etc.

Toţi cei presenţi au ascultat cu plăcere archiereştile sfaturi.

Barem de ar prinde rădăcini cât mai adênci în sufletul tuturor, punênd odată capĕt strămoşescei neînţelegeri şi órbei neuniri în causele comune.

*

O conferinţă despre România. In Dumineca florilor, dl René Paillot, preşedinte al „Uniunei tinerimei frances“, profesor al institutului industrial, a făcut în marea sală a societăţei geografice din *Lille*, o dare de seamă asupra voiajului d-sale în România, făcut cu ocasia vacanţei din anul trecut.

Dl Paillot, a făcut, prin ajutorul unei harte, descripţia geografică a României, apoi, un studiu istoric asupra vicisitudinilor prin care a trecut poporul român până la rĕsboiul din 1878, al cărui prim resultat fu declararea independenţei regatului român în 1881.

Conferenţiarul a constatat că România a păstrat o mare asemănare, în moravuri şi limbă, cu popórele latine apusene, şi că Bucureştiul, dintre tóte capitalele Europei, afară de Bruxelles, e acela în care se vorbeşte mai mult limba francesă.

Românii au pentru Franţa o profundă afecţiune. In diferite ocasii, Românii au făcut apel la talentele artistice francese, pentru marile lucrări publice sau pentru restaurarea monumentelor. Academia francesă a premiat chiar o lucrare a Reginei României.

Dl Paillot şi-a terminat conferinţa sa printr'un elogiu adus poporului de 5 milióne şi jumĕtate locuitori, care a putut, prin energia, curajul şi perseveranţa sa, sĕ se scape de jugul turcesc, sĕ-şi alcătuiască o constituţiune politică démná de ţerile cele mai bine administrate din Europa şi sĕ cucerécsă *stima şi amiciţia naţiunilor puternice.*

Admirabila conferinţă a fost complectată prin frumóse proiecţiuni cinematografice.

*

Invenţie contra focului! Un inginer german cu numele Eberhardt, a inventat un fel de materie fluidă cu ajutoriul căreia fórte uşor se pot localisa focurile. Probele ce s'au făcut au dovedit că invenţia inginerului Eberhardt e bună şi fórte folositóre.

*

Dela Academie. Sĕptĕmâna trecută s'a făcut la Academie alegerea biuroului pentru anul viitor. Candidaţi de preşedinţi au fost dnii P. S. Aurelian şi P. Poni. Punêndu-se la vot candidaturile, dl P. Poni a întrunit *12* voturi, iar dl Aurelian *11* şi un vot alb.

Dl P. Poni a fost deci proclamat preşedinte al Academiei—Române.

Vice-preşedinţi au fost aleşi d-nii Olănescu-Ascanio, Dr. Babeş şi V. A. Urechiă.

Secţiunea istorică a ales apoi preşedinte pe dl V. A. Urechiă, iar secretar pe dl Maniu.

*

O fabrică de lumini arḑênd. Un foc neobicinuit de grozav a isbucnit Luni în 30 April în Pesta. Uriaşa fabrică de lumini „Flora“ a luat foc diminéţa în zori.

Zidirile cele una într'alta, ale fabricei acoper un loc de 160 metri lungime şi 32 metri lăţime. Şi focul, apucând în pivniţele şi magazinele cele pline de unsori şi sĕuri şi lumini, s'a întins cu o putere nebiruită şi până la amiaḑi nu mai era din clădiri decât zidurile negre, ruine, dintre cari isbucneşte într'una prin fereşti şi în sus spre cer, valul uriaş de fum negru şi fiacări roşii, dat de lacul de unsori ce s'a făcut în pivniţi şi magazie şi care arde fără a putea fi stîns! Erau peste 70 de vagóne de seu şi unsóre pus în magazine, afară de ce era gata! Luni diminèţa a isbucnit şi Marţi sara ardea tot aşa de puternic, până se vor gàta materiile unsuróse. Paguba a fost *peste un milion de floreni*, Era o fabrică mare de lumini, în care în tótă ḑiua lucrau cel puţin trei sute de muncitori. Muncitorii rĕmân multă vreme sĕraci, fără muncă. Stăpânul fabricei nu va simţí însĕ tare pàguba, căci fabrica i-a fost asigurată pe un milion şi jumĕtate.

*

Export de lapt la Constantinopol In conţelegere şi la însărcinarea comitetului de acţiune causa exportului amintit, subscrisul comitet central se adreséză prin acésta către tóte primăriile comunale şi respective către toţi acei, cari au primit liste de subscriere — se binevoiască a ne înapoia cel mult până Duminecă în 7 Maiu n. c. acele liste cu eventuelele înscrieri de vaci, multe sau puţine. Listele ce ar sosi după terminul amintit, probabil nu se vor puté lua în considerare.

Sibiiu, 4 Maiu n. 1899.

Biroul comitetului central al „Reuniunei române agricole din comitatul Sibiiu!

Dem. Comşa preş. *Vic. Tordăşanu* secretar

Din Bănat.

Protopopiatul Lipovei, 12/24 Aprilie 1899

Onorată Redacţiune!

După ce fóia „Tribuna Poporului“ din Arad nu mai încétă cu înjuriile, bărfelile şi alte asemenea, proprii clicei ce au ca „Leiborgan“ acéstă fóe, — spre orientarea publicului şi pentru a se sci cum se apreţiază opintirile infame şi tendenţióse ale acestei foi, vĕ rugăm sĕ daţi loc in preţuita fóie, „Telegraful Rom.“ resoluţiunilor luate de conferinţa preotéscă-învĕţătoréscă din tractul protopresbiteral al Lipovei ţinută în Lipova la 8/20 Aprile a. c.

Acéstă conferinţă convocată din îndemnul propriu al preoţilor şi învĕţătorilor din protopresviterat (fără amestecul protopopului concernent) a adus în unanimitate următorul conclus:

„Avênd în vedere faptul condamnabil, că fóia „Tribuna Pop.“ din Arad şi respective conducĕtorii acelei foi, dela începutul apariţiei ei, dar mai cu sémă în timpul din urmă, nu numai că nu ţine cont de interesele religióse-morale ale bisericei nóstre naţionale, ci chiar din contră în un mod neiertat şi condamnabil, direct şi indirect, prin atacurile sale în contra ómenilor şi teţelor nóstre bisericeşti, tinde la distrugerea şi celui mai sfânt scut ce l'am avut biserica, nóstră străbună prin care procedere numita fóie propagă anarchiei — preoţimea şi învĕţătorimea din protopresviteratul Lipovei, pătrunse de sentimentul datorinţelor ce le au faţă de adevĕratul spirit bisericesc, s'au întrunit astăḑi în conferinţă spre a se consulta şi a lua posiţiune în faţa nefastului curent înscenat de „Trib. Pop.“ şi respective de conducĕtorii acestei foi.

„Drept aceea întruniţi astăḑí în conferinţă 20 preoţi şi 24 învĕţători din tractul Lipovei, conşcii şi pătrunşi de vocaţiunea nóstră ca servitori ai bisericei şi şcólei, ca conducĕtori şi povăţuitori ai poporului încredinţat păstorirei şí crescerei nóstre, în unanimitate luăm următórea:

Resoluţiune

1., Declarăm şi ne deobligăm, că în faţa spiritului anticreştin şi duşmănos bisericei şi desvoltării nóstre naţionale, propagat în „Trib. Pop.“ prin atacurile înscenate contra ómenilor de valóre ai bisericei şi poporului nostru, vom lucra şi lupta tot-deuna contra acestor atacuri nedemne şi tendenţióse, cari demoraliséză poporul şi stârnesc şi nutresc ura şi neînţelegerea între factori chemaţi a conlucra la înaintarea şi ridicarea poporului nostru, condamnând din tótă inima acésta direcţiune nefastă şi veghiăm, ca distrucţiunea ce se propagă prin înfernalele scrieri ce ḑilnic apar în numita fóie sĕ nu pótă pătrunde şi cuprinde teren în popor.

2., Condamnăm cu tótă resoluţiunea insultele nedemne, nebasate şi tendenţióse, ce fóia „Trib. Pop.“ le-a aruncat în contra celui mai demn Episcop, ce diecesa nóstră l'a avut până acum, a actualului metropolit Ioan Meţianu.

3., Respingem cu indignaţiune atacurile şi minciunile nebasate şi tendenţióse, ce fóia „Trib. Pop.“ le-a lansat în contra Reverindisimului Domn V. Hamsea protopop al nostru, şi totodată declarăm noi ca cunoscĕtori nemijlociţi şi deci ca cei mai competenţi judecatori ai ţinutei activităţii sale, că tóte cele publicate în contra DSale sunt minciuni născocite şi neadevĕruri tendenţióse, şi totodată constatăm, că decând votul tractului l'a chemat şi pus de şef al acestui protopopiat, DSa şi-a îndeplinit chemarea atât faţă de noi preoţii şi învĕţătorii, cât şi faţă de poporul subsemnat, cu deplină conscienţiositate, spre mulţumirea generală, a preoţimei, învĕţătorimei şi poporului credincios din acest tract protopopesc.

3., Mai departe reprobăm şi condamnăm amestecul necalificabil al ómenilor „Trib. Pop.“ din incidentul alegerii supletóre de deputat mirean în cercul Lipovei, şi deoseb condamnăm că acei ómeni nu s'au sfiiit a aduce în chestia acestei alegeri, chiar alegerea de Episcop ce ne stă înainte, folosindu-sĕ de acésta sfântă causă ca motiv de corteşire şi prin acésta de demoralisarea publică a poporului alegĕtor.

4. Respingem cu indignaţiune şi declarăm de calumnii rĕutăcióse, nedemne şi tendenţióse atacurile ce fóia „Trib. Pop.“ prin ómenii sĕ-i le-a adus în general în contra preoţimei şi învĕţătorimei din acest protopopiat, acusând-o cu diferite scorniturì nedemne şi rĕutăcióse, prin ce a ţintit nu la edificarea dragostei întrĕ preot, învĕţător şi popor, ci din contră ţintind la înstrăinarea poporului de preoţii şi învĕţătorii sĕi şi prin acésta la slăbirea religiosităţii şi moralităţii în popor.

Din motivele şi consideraţiunile espuse mai sus noi preoţii acestui tract protopopesc ne legătuim solemn, nu numai a nu primi în casele şi familiile nóstre fóia „Trib. Pop.“ ci şi a feri poporul încredinţat păstoririi şi crescerei nóstre, de lectura înveninătóre a acestei foi.

In fine cu părere de rĕu şi jigniţi în simţemintele ce le păstrăm către scumpa nóstră biserică faţă de curentul nefast ce s'a înaugurat în fóia „Trib. Pop.“ din Arad, apelăm la clerul şi poporul diecesan a conlucra înpreună cu noi, ca sĕ înceteze odată acest curent ce se nutresce în aci numita fóie, provenitori din repricepere ori din rea voinţă, şi cvre desbină şi propagă spiritul de partid care numai păgubitor póte fi celor mai sfinte interese ale bisericei, şcólei şi poporului nostru.

Iosif Iorgovici preot, preşed. George Russu preot, Iulian Popescu preot, Vasile Bogoiu not. înv. Ioan Hadan paroch, Ath. Todan preot, Ioan Cimponereiu not. conf. Ambros. Popescu paroch, Sava Seculiu preot, Ioan Groza preot, Sim. Tomescu preot, Andreiu Popoviciu preot, Siuesie Cociuba paroch Nic. Stoian paroch, Georgiu Botta paroch L. Bordoşiu preot, Vasile Deheleau preot Ios. Olariu preot, Alex. Barbon capelan, Val. Maleşiu paroch, Mel. Popoviciu înv. Stef. Mihailovici înv. Georgo Tomi înv. Max. Balanu înv. Ioan Benceran înv. Gh. Şubţire înv. St. Cara Caşiu înv. G. Teodosiu înv. Aur. Carabasiu înv. T. Muntean înv. Jul. Puticiu înv. An. Sandur înv. G. Spânu înv. Nic. Lepa înv. Ios. Mursa înv, T. Popa înv. Ion. Nestor înv. And. Teea înv. I. Lucaciu înv. Tr. Muntean înv. T. B. Neagu înv. Tel. Bugariu înv. Mic. Ung. înv. Ioan Cişmaş înv.

Pe lângă aceşti preoţi şi învĕţători ce au participat la conferinţă, dintre cei ce nu au participat la conferinţă au trimis telegrame şi epistole în cari declară, că împedecaţi prin morb ori alte împedimente de a putea participa la conferinţă. aderéză şi sĕ alătură la conclusele conferinţii următorii preoţi şi învĕţători:

Dim. Marcu preot; Ios. Dalici preot; Ter. Petrovici preot; Val. Muţiu preot; Dim. Minţiu preot; Ios. Popa înv.; Aur. Lepa înv; Laur. Barzu preot; Mir. Bejan preot; I. Neamţu înv.; Ioan Suciu preot; Pant. Popoviciu preot.

Aşadar resoluţiunile de mai sus sunt efluxul liber al inimilor şi simţemintelor alor 56 de preoţi şi învĕţători.

„Trib. Pop.“ din Arad în Nr. 72 din 13/25 Aprilie a. c. citéză în artic. sĕu de fond cuvintele marelui bărbat naţional A. Mureşan „Preoţi cu crucea în frunte“ şi închee acest art. cu cuv.: „Preoţimea în primejdie însemnéză naţia în primejdie“. Iar eu ḑic: „Ale tale dintru ale tale“ onorată clică dela „Trib. Pop.“

Un preot din tractul Lipovei.

Nr. 2652 Epitr. [64] 2—3

Concurs de liferare.

Pentru liferarea de 100 stângini de lemne pe séma seminarului archidiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu se publică concurs cu termin **până inclusive 31 Maiu n. 1899.**

Lemnele au sĕ fie de fag, tinere, neplutite și bine uscate.

Concursele în terminul deschis sĕ fie adresate consistorului archidiecesan.

Concursele întrate după termin nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din ședința senatului epitropesc, ținută la 3 Aprile, 1899.

Consistoriul archidiecesan,
Dr. **Il. Pușcariu** m. p.
archim., vicariu archiepiscopesc.
Dr. **Elie Cristea**, m. p.,
secretariu consistorial.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci
de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à fl. 1.50 sau lei 3.50.
și
Cuvêntări bisericesci
de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. fl. 2.50 sau lei 6.50

P. T.

Mulțumindu-Vĕ pentru încrederea de care s'a bucurat, **reposatul meu Tată în decurs de 50 de ani,** am onórea a Vĕ aduce la cunostință, că de aici înainte eu voiu sta la disposiția Dvóstră pregătind, **Reverendi, ornate bisericești și preste tot ori-ce îmbrăcăminte preoțéscă**; precum și ori-ce **soiuri de vestminte bărbătesci** spre deplina D-vostră mulțumire, pre lângă prețuri cât mai moderate și serviciu cât mai prompt

Cu tótă stima
Gustav Stasney
croitor [65] 1—3
Baergasse Nr 2 Sibiiu.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 75 cr.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat florini 1.—

Licitație benevolă.

Obiectele din rĕmasul Escelenției Sale fericitului Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul, precum sunt **giuvaere, argintării, mobile, albituri, acareturi de casă, culină și grădină, vinuri, vinarsuri, buți și butóie, calese, carĕ,** și alte obiecte ne-specificavere, se vor vinde în licitațiune publică în dilele de **8, 9** și **10 Maiu n. a. c.** totdéuna după prânz **dela 3—6 óre**, în localul reședinței Archiepiscopesci, Strada Măcelarilor nr. 32.

Ceea-ce se aduce la cunoscință publică cu acel adaus, că sub prețul de estimare nu se va merge și că obiectele vêndute sunt a se solví și transporta îndată.

Sibiiu la 24 Aprile 1899. [62] 3—3

In numele Consistorului Archidiecesan gr.-or.:
Ioan de Preda,
fiscal consistorial.

Trufandale de saison

Icre de crap roși! Icre negre de Astrahan!
Masline grecești escelente!
Halva de Constantinopol!

Unt de lemn franțuzesc!
Olei de in (în adins pentru noi tescuit).

Brânză sĕcuiască próspĕtă (în beșicuțe.)
Cașcaval de Penteleu!
Brânză de Liptau!
Cremă de Carpați (picantă)!

Totdéuna próspete, din prima calitate și cu prețuri moderate, la

„Concordia“,
societate comercială pe acții,
[57] 2—3 **Sibiiu.**

În préjma examenelor!

Atragem atențiunea domnilor învĕțători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română*, *germână* și *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, **în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 1 cr.; 100 bucăți 65 cr. și porto postal.

☛ **Comandele din afară se execută imediat.** ☚

Librăria Archidiecesană.

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [48] 10—12

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câștiguri
Cel mai mare câștig in cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen.
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☛ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,00

In curênd începe a patra mare loterie de classe reg. ung. Ea conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de câștig este enorm de mare.

In total vin **treisprĕdece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

18 și 19 Maiu a. c.

direct la

A. Török & Co.
colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt peste unu și jumĕtate milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 44 Sibiiu, Sâmbătă, 24 Aprilie v. (6 Maiu n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Intrunirea sinodului.

Mâne în Dumineca Tomei se întrunesc sinódele nóstre eparchiale pentru resolvirea afacerilor reservate competinței lor.

Legea bisericei nóstre așa dispune, ca în fiecare an sĕ se întrunéscă sinódele nóstre eparchiale la Dumineca Tomei și sĕ caute mijlócele materiale și morale pentru binele și progresarea bisericei din metropolia nóstră.

Dela întrunirea sinodului din sesiunea anului trecut, schimbări mari s'au făcut mai ales în archidiecesa Transilvaniei.

Provedința divină a chemat la sine pe bunul nostru archiepiscop și metropolit Miron Romanul, care cu blândețe, cu mult tact, cu mare abnegațiune a condus naia bisericei nóstre în timp de 24 de ani.

Provedința divină a chemat în fruntea bisericei nóstre pe preabunul nostru archiepiscop și metropolit Ioan Mețianu, care timp de ani 24 a condus naia bisericei din eparchia Aradului, și o a condus cu mult tact, cu mână tare și cu braț înalt, — după cum se cântă la Psalmi.

Cu încredere în conducerea bisericei nóstre, cu încredere în viitorul bisericei nóstre ne întrunim noi archidiecesanii în sinodul nostru din sesiunea acestui an.

Inceperea lucrărilor o facem cu invocarea Duchului sânt.

Duchul înțelepciunei, duchul înțelegerii, duchul temerii de Dumnedeu ne va lumina, ne va inspira, ne va îmbărbăta în lucrările nóstre.

Și avem grele probleme de deslegat în sesiunea actuală a sinodului nostru archidiecesan.

Cu întemeiate îngrijiri contemplăm viitorul bisericei nóstre în legătură cu viitorul preoțimii nóstre, căci este strînsă legătura dintre preoțime și biserică.

Trăim cu totul în o lume schimbată.

Esigențele timpului de adi nu mai sunt cele de acum 50 de ani.

Rolul preotului în sinul poporului român adi este cu mult mai important, și muncind în brazdă alăturea cu poporul, preotul nostru nu ajunge sĕ se cultive, ca cu demnitate sĕ stea în fruntea poporului și sĕ țină concurența cu preoțimea celorlalte biserici creștine din patria nóstră.

Legile politice-bisericesci au redus în mod simțitoriu venitele preoțesci reduse altcum în mod simțitoriu de mai mult, prin sĕrăcia poporului nostru.

Legislativa statului contempléză întregirea venitelor preoțesci, înse acésta o face între condițiuni de tot grele.

Cestiunea acésta va forma primul și dóră cel mai important obiect al discusiunilor în sinódele eparchiale ale metropoliei nóstre, mai ales în sonodul nostru archidiecesan, căci preoțimea din archidiecesă (și protopresbiterii din archidiecesă) este mai greu atinsă prin legea cu întregirea venitelor preoțesci.

Cu seriósă considerațiune va fi sinodul și față cu fondul de pensiune al archidiecesei, care în prima linie s'a contemplat pentru vĕduvele preotese, pentru orfanii preoților nostri.

Gândul nostru a fost: sĕ adunăm material pentru un fond. Preoții nostri când vor închide ochii spre a nu mai vedea pe scumpii lor prunci, pe sermanele lor soții, preoții nostri în momentele trecerii din lumea acésta cu pietate vor gândi la noi, cari am pus basa acestui fond.

Și dacă acest mic fond a deviat dela scopul seu principal, dacă unele dispozițiuni asigură pensiune ómenilor cari deja au pensiune din alt loc, pentru alte servicii ale lor; dacă dicem dispozițiuni ulterióre au luat pânea din gura orfanilor și a vĕduvelor după preoți, și o au dat celora cari nu au trebuință de ea, biserica e datóre sĕ îndrepte rĕul, căci scris e la evangelie; „Pre sĕracul și pe vĕduvă va primi“.

Este pendentă încă cestiunea sidocsiei, care va trebui sĕ se misce în un fel sau altul, dară sĕ nu mai stea în stadiul de acuma.

Biserica catedrală încă reclamă resolvire spre decorul bisericei celei vii.

Vin apoi cestiuni mai mĕrunte, atinse în rapórtele generale ale consistoriului.

Dă-ne Dómne Duchul înțelepciunii, Ducul înțelegerii, Duchul temerii de Damnedeu, ca sĕ putem deslega problemele grele cari ni stau înainte, spre binele bisericei, și preamărirea numelui sĕu.

Act de mulțumită. Inalt Preasfinția Sa Domnul Archiepiscop și Metropolit Ioan Mețianu, a primit de sfintele sĕrbători următórea hârtíe de mulțumită și felicitare din partea venerabilului consistoriu din Arad:

Nr. 2169.

Inaltpreasfințite Domnule Archiepiscop și Metropolit!

Subscrisul Consistoriu ca representante legal al diecesei Aradului acum vĕduvită, ține a-și împliní o prea plăcută datorință, când prin presenta îsi ia voia a Vĕ adresa în numele clerului și poporului credincios din acéstă diecesă, profunda sa mulțumită pentru archipăstorésca grație și părintésca dragoste și interesare manifestată și acum față cu fiii acestei diecese prin trimiterea Pastoralei de S. Paști.

Prin pastorala de acum trimisă cu grațiósele litere ale Inaltpreasfinției Vóstre dtto Sibiiu 3 Aprile a. c. Nr. 2656 pres. clerului și poporului acestei diecese, și acum în vacanța scaunului episcopesc, este dată dorita posibilitate de a petrece sfintele sĕrbători ale Invierii Domnului în acea mângăere sufletéscă, de care norocos a fost a se bucura la tóte sĕrbătorile mari în cursul de 24 ani, cât Pronia cerésca V'a dispus și ținut de archipăstoriu al acestei diecese.

De aceea rugându-Vĕ respectuos a primí presenta nóstră adresă de profundă mulțumită pentru primita Pastorală, pe lângă asecurarea distinsei nóstre reverințe ne luăm voia a Vĕ ruga: sĕ binevoi-Ți a primi, și felicitarea nóstră căldurósă la Sf. Sĕrbători ale Invierii Domnului poftindu-Vĕ „Sĕrbători fericite“!

Arad, la 14/26 Aprilie 1899.

Pentru Consistorul eparchial gr.-or. român
din Arad:
Iosif Goldiș, m. p.
archimandrit, vicar eppesc.

...Afară de *Șaguna!* Diarele maghiare publică încă în fie care di amintiri despre dilele corespondente de acum 50 de ani, din timpul revoluțiunii. In diua de 4 Maiu „P. N.“ are următórea amintire despre întêmplările mai însemnate alui 4 Maiu 1849:

Conferința dela Abrud. Dragoș, trimisul guvernului maghiar, e (în 4 Maiu adecă) în pertractări de pace cu prefecții *Iancu* și *Buteanu*, și cu prilegiul acesta face Valahilor următórele oferte principale, în numele ministeriului: Guvernul maghiar recunóște pe Valahi de naționalitate separată, sub numele de „Români“. Limba de petractare în comune și cea școlară, póte fi cea valahă. Religia grecéscă ne-unită se face egal îndreptățită cu celelalte confesiuni recepte, și se pune sub un episcop-patriarch independent de ocărmuirea bisericéscă sêrbéscă. Resculații însĕ au sĕ-și depună armele în timp de dóuĕ sĕptĕmâni, și după ce vor fi jurat pe independența Ungariei, *vor dobândi amestie generală,* ***afară de Șaguna!***

„Capii poporului Valah însĕ, temêndu-se mai ales de prefectul cel strĕin păcii, *Axente*, au declarat, că ei nu sunt împuterniciți sĕ facă pact, dar se învoesc sĕ convóce pe mâne adunare poporală în vecinul Cărpiniș, ca Dragoș sĕ pótă grăi și poporului însuși. Adunarea ținêndu-sĕ în timpul numit, cuvintele și îmbieciunile lui Dragoș au fost primite cu puțină asistență.

Cine-a avut dreptate? In controversa ridicată în jurul taxelor la *Porțile-de-fer*, guvernul României trimisese celui

---

FOIȚA

Lângă rîu.

Roșie 'n față ca bujorul
Tremură de zăpăcită,
Iar cosița-i despletită, —
Și 'n bucăți lângă răchită
Zace spart ulciorul.

El, — căci Tóder e greșitul, —
Stă de-oparte și-o privește,
Sanfiruța 'ngălbinește
Și-apoi dice: „Mi-'l plătește,
Și lasă glumitul!“

Bucuros!... Cunosc pĕcatul,
E al meu, — dar n'am ce face,
Și de-aceea, pentru pace
Cumpĕr tóte câte-a face
Până Joi, olarul.

Dar aici sĕ vii cu mine
Sĕ le umpli pe rĕcóre,
Și-apoi pentru fiecare
Ce mai spargi, — o sàrutare
Capĕt dela tine.

Ce-o mai fi fost? Nici eu nu știu,
Dar femeile mirate
Spun c'abia mai pot străbate
La apă, de hârburi sparte
Ce-s pe lângă riu.

Maria Cioban.

Din țara iernei de veci.

— *Călĕtoria lui Nansen la Grönlanda* —

După *„T. L.“*, de *Dr. P. Oprișa.*

(Urmare și fine.)

Călĕtoria se finesce.

Godthaab. — Călĕtorii se spală, apoi mâncă. — Locuitorii din Godthaab. — Delicatesele și săpunul lor deosebit. — Nansen și tovarĕșii sĕi plécă cătră casă, în Europa. —

Godthaab, după care călĕtorii atât de mult însetau, e colonia cea mai însemnată a Grőnlandei. Totuși n'avem sĕ ni-o închipuim de vre-un oraș deosebit.. La noi ar forma un sat de rênd. Constă din o bisericuță și 5--6 zidiri mai de dai Dómne. Tóte celelale supra-edificate sunt numai niște bordeie sĕrăcăcióse de ale eschimoșilor.

Locuitorii Grőnlandei sunt fórte afabili. Póte fiind-că numai rareori li se dă ocasiune sĕ priméscă strĕini, când apoi fericirea lor e nespus de mare.

Când ajunse Nansen și ai sĕi în Godthaab, tocmai plecase vaporul cel din urmă care a mers în acel an la Europa. Vestea acésta n-a fost nici decât înveselitóre pentru Nansen și ai sĕi, căci astfel fură siliți sĕ petrécă acolo tómna, ce se apropia, întrégă iarna cea lungă și sĕ ascepte și primăvara viitóre, când iar va sosi din Europa vre-o corabie, pe care sĕ se pótă re'ntórce în iubita lor patrie depărtată.

La început le-a căđut în aevea greu. Nu se puteau înpăca cu starea faptică, căci, deu, mult doriau sĕ 'și vadă pre iubiții lor de acasă. Dar zădarnic! Nu s'a mai putut ajuta nĕcazului, și au trebuit sĕ se înpace cu sórtea.

Așteptarea îndelungată a ușurat'o fórte afabilitalea deosebită e locuitorilor, amabilitatea lor și apoi multele lucruri speciale, ce Nansen și ai sĕi au putut esperia paș de paș în întreg timpul, cât au petrecut în Godthaab.

Indată după descălecare fură încuartirați în casele cele mai bune, și au pregătit în onórea lor tóte ospețele posibile.

Nansen îndată ce ajunse la cuartirul sĕu, unde se afla și'o oglindă, numai că nu s'a spăriat, când privind în ea, 'și-a vĕdut fața cea urîtă, schimonosită și necunoscută, căreia numai ochii și dinții îi sclipeau de sub scórța cea grósă de nelăuțeală.

Era sĕ nu sĕ recunóscă.

S'a apucat îndată sĕ se spele, căci dorea spălarea. După cum însuși se esprimă, abia îți poți închipuí ceva mai plăcut, decât simțemêntul când primadată te speli și te schimbi după atât timp. Spălarea și schimbarea 'i s'au părut adevĕrate desfătări paradisice.

Dar apoi ospĕțul! Cei șase ómeni au făcut minuni, atât au mâncat. S'au minunat ei înșiși și i-au admirat și indigenii. Și cum sĕ nu. când aflară acolo până și pâne și prăjituri, al căror și gustul îl daseră apróпe uitării. Dar și l-'au reamintit îndată și au mâncat și iar au mâncat. Tocmai așa erau acum cu mâncarea, ca mai nainte cu apa: nu se puteau sătura.

Séra, când s'au culcat în paturi bine așternute, de abia au putut dormi. Timp îndelungat s'au svêrcolit neliniștiți. Intratâta se dedaseră cu sacul de dormit în care obicinuiau a dormi câte doi-trei, în nopțile lungi, pe câmpurile de ghiață și zăpadă.

Fiind siliți sĕ rĕmână aici până în primávara viitóre li-s'a dat ocasiune sĕ cunóscă locuitorii de aici și obiceiurile lor.

Locuitorii sunt eschimoși. Afară de ei sĕ mai află câți-va oficianți și comercianți danezi. Eschimoșii de aici sunt toți creștini. Dar trăiesc apróпe așa ca rudeniile lor de jumĕtate sĕlbatice. Pescuesc, vênéză și astfel trăiesc din prada câștigată, căci alt mod de traiu aici nici că e posibil.

Pescele și carnea de foce le mânâncă, parte crude parte după ce au înghețat. In casul din urmă le și fierb. Vara lasă mai întâi carnea sĕ putrezéscă de jumĕtate. Capul de focă putred de jumĕtate se consiungar o notă, în care trăgea la îndoială îndreptăţirea acestuia de-a pune deja taxele la Porţile-de-fer, şi pentru cuvêntul că lucrările de regulare a fluviului, nici nu sunt definitiv terminate.

Inspiratul guvernamental „Budapesti Hirlap“ luând în apărare punctul de vedere ungar, scria între altele, polemisând şi cu nota română, astfel:

„*Guvernul român ḑice în rĕspunsul sĕu, că e întrebare de e terminată ori nu definitiv regularea navigaţiei la Porţile-de-fer*, iar de e, şi atunci ţine de necesar, ca sĕ se stabilêscă o înţelegere cu statele înteresate privitor la aplicarea şi mărimea tarifelor.

„Dorinţa acésta a notei române — ḑicea ḑiarul unguresc — *e absolut lipsită de temeiu*, căci contractele de London şi Berlin şi plenipotenţiile, îi dau guvernului ungar dreptul de a-'şi acoperi cheltuelile de regulare, prin incassare de taxe, şi apoi cheltuelile faptice ale regulării, nici aproximativ nu se acoper măcar, prin tarifa din chestie. *Intrebarea a dóua, că óre regulată e deplin curgerea la Porţi, cade şi ea, căci* **părţile prescrise de contracte, sunt faptic regulate!**“

Aşa, şi aşa de categoric combate ḑiarul inspirat de guvernul unguresc, nota română. Dar se vede că o combate cu ori-ce preţ, numai tocmai fiind-că *Românii* vin sĕ le deschidă ochii asupra realităţii. Aḑi avem probă autoritativă, că guvernul român era deplin conştiu şi în clar cu starea lucrului, când îşi făcea observările şi reservele sale.

Intr'adevĕr în numĕrul dela 3 Maiu n. acelaşi ḑiar unguresc sĕ vede nevoit (ori o face inconştiu), a da loc unei desminţiri autoritative a afirmaţiilor sale de nainte cu 12 ḑile. Iată ce spune:

„Reuniunea ungară de navigaţiune“ a ţinut aḑi (2 Maiu) sara o şedinţă, sub preşedinţa lui Dr. Alesandru Matlekovics, consilier intim. In şedinţă inginerul Iuliu Racskay a cetit un studiu asupra esecutării technice a regulării Porţilor de fer...

„După el a ţinut o vorbire mai lungă Richard *Rapaich*, *Directorul Societăţii ungare de navigaţiune fluvială şi maritimă*, în care mai întâi a mulţumit lui Matlekovics, că a dat ocasiune marinarilor ungari, ca, după discuţia ḑiaristică din urmă, sĕ-'şi spună şi ei părerea asupra acestei chestii ponderóse.

„**Regularea porţilor de fer** — a ḑis directorul — **încă nu e terminată!** *A declarat'o asta şi însuşi ministrul reg. ung. de comerciu, care a adaus la declaraţia sa şi aceea, că ţine de datorie de onóre a Ungariei, ca* **sĕ termine** *acele lucrări!*“

Iată adevĕrul.

Şedinţă la Asociaţiune.

Comitetul central al „Asociaţiunii“ şi-a ţinut Joi (3 Maiu n.) şedinţa sa ordinară lunară, luând parte şi la acéstă şedinţă, ca de regulă, membrii comitetului în numĕr aprópe complet.

Iată hotărîrile vrednice a fi cunoscute şi de publicul mare, din acéstă şedinţă:

= *Edarea unei biblioteci poporale*. S'a decis ca Asociaţiunea sĕ edee, pe spesele proprii, o serie de publicaţiuni poporale, cu tendinţă moralisătóre, o nóuă *Bibliotecă de popularisare*. La ideea acésta a venit comitetul de acolo, că, precum se ştie, Asociaţiunii îi stă la disposiţie un fond special, din care are a împărţí în fie-care an cărţi gratuite la popor, în preţ de 90 fl., cu prilegiul adunărilor sale generale, şi la alegerea cărticelelor potrivite spre acest scop, întimpină greutăţi, sau că nu se prea află, sau că sunt scumpe, cât abia póte împărţi un numĕr mic de esemplare. De aceea a decis edarea unei „Biblioteci“ nóuĕ, întocmită anume. Asociaţia îşi va scóte numai spesele de tipar, şi aşa va putea da un esemplar (de 4 cóle, cuart mic) cu *numai 10 cr*. Deci fórte-fórte ieftin. Aşa va putea apoi distribui multe în popor. Va escrie concurs pentru lucrări, remunerând pe autori cu câte 30 coróne de cóla de tipar. Lucru laudabil.

= *Fundaţiunea Ioan Oltean*. Se ştie că Ioan Oltean, mort ca inginer în Galăţi (România) la 1890, originar din Cojocna, a lăsat Asociaţiunii 90,000 Lei. Testamentul însĕ a fost atacat cu proces; procesul a durat mult; acum s'a sfîrşit. Sentinţa ultimă cu valóre de drept şi favorabilă Asociaţiunii, s'a adus la cunoştinţa comitetului în şedinţa de Joi. Asociaţia are acum a îngriji numai de esecutarea disposiţiilor testamentare, între cari e şi aceea, că 10% din venitul curat al fundaţiunii se dau în părţi egale şcólelor româneşti gr.-or. şi gr.-cat. din comuna natală a testatorului. Cu timpul aceste norocóse şcóle vor ajunge a putea fi întreţinute cu totul din acest fond.

= *Bocşa-germână, Oraviţa, Timişóra*! Frumósă activitate se remarcă în despărţămintele bănăţene de Bocşa, Oraviţa şi Timişóra. La Bocşa germană, unde e director dl *Ioan Budinţeanu*, s'a arangiat o frumósă serie de conferinţe publice în care s'au desvoltat mai ales teme economice, fórte folositóre. A câştigat despărţămêntul şi 1700 de altoi de câte 3 ani şi i-a împărţit cu preţ bagatel de câte 10 cr. poporului. Numerul membrilor trece peste 100, etc. Asemenea laudabile sunt despărţămintele de Oraviţa şi Timişóra cari au în frunte pe dnii Ilie Trăilă (Oraviţa) şi Emanuil Ungureanu (Timişóra).

Avis altor despărţăminte!

Lupta pentru paragraful amvonului.

— Din parlamentul ungar. —

In sĕptĕmâna asta a fost mare luptă în dietă în jurul acelor părţi din legea despre judicatura Curiei în chestii electorale, cari tind a pune cât se póte lăcat pe gura preoţilor, de a informa pe alegĕtori în ajunul alegerilor.

Paragraful care opreşte preoţimii agitaţia *de pe amvon*, adecă în însaşi biserica, ori în adunări religióse peste tot, a ridicat pe partidul poporal cu tótă puterea contra lui!

Partidul poporal a arĕtat cât de mult acesta e un amestec al statului în biserică şi o încercare de a impune regule chiar în biserică şi cum acésta e o încercare de restrîngere a libertăţii preoţilor în eserciarea drepturilor lor cetăţenesci, etc.

Apărările partidului poporal, făcute cu mare aparat şi cu multă necruţare, au atins aşa de mult pe „liberalul“ partid dela guvern, că Marţi în 2 Maiu a luat cuvênt, pentru a respunde, însuşi ministrul-preşedinte Széll, iar Mercuri în 3 Maiu, s'a ridicat chiar leul justiţiar al camerei, Desideriu Szilágyi, fost ministru de justiţie.

Ministrul preşedinte Széll a vorbit, credincios obiceiului seu, tot în generalităţi, cu încungiur, cercând a păstra aparenţele de om al „legii, dreptului şi dreptăţii“, deşi nişte aparenţe fórte străveḑii şi mai ales făcute străveḑii prin o explicare a lor, inspirată sigur de el însuşi, prin „*Pol. Correspondenz*“ din Viena, în ḑiua următóre, în care între altele ḑice:

„*Sunt la tot cazul anumite elemente în cler,* ***între cari conducĕtorii mişcării naţionaliste,*** *cari în paragraful amvonului vĕd o restrîngere a putinţei lor de acţiune!*“ *etc.*

Adecă indirect, prin tălmăcirea în afară, a cuvintelor sale din parlament, îşi descopere gândul reservat ce l'a avut în jurul acestui paragraf şi spune că numai preoţii naţionalişti vĕd acéstă restricţie în paragraf, de fapt la acésta s'a gândit domnul ministru însuşi şi se gândeşte când îl apără!

Vom da în numerii viitor părţile mai marcante ale discursurilor în parlament, fiind ele de folos preoţilor noştri, sĕ le cunóscă.

Mutatis mutandis...

(=) Pe omul acurat, pĕtrunḑĕtor, drept, îl poţi uşor recunósce luând în analisă ori-care lucrare a lui. Din fiecare, mare ori mică, el va apare aceea ce e, acurat, la locul seu. Dar tot aşa îl poţi cunósce şi pe omul superficial, care numai le scutură tóte din mânecă, fără aprofundare, fără gândire seriósă. In tóte lucrările sale, mari ori mici, va apare şi el ca aceea ce e, uşurel, neserios.

Guvernul unguresc s'a apucat, încă în era lui Bánffy, sĕ „reguleze“ navigaţia pe Dunăre la *Porţile-de-fer*, prin tarifa de care atâta s'a vorbit şi s'a scris.

Ori-cine ar avea drept sĕ créḑă, că de o atare lucrare, guvernul ţerei nóstre se va fi apucat cu tótă seriositatea, folosindu-şi tótă ştiinţa, şi studiindu-o din greu în tóte amĕnuntele ei, cu atât mai vêrtos, că atingea prin ea o mulţime de state, vecine şi şi îndepărtate, cari sunt interesate în acéstă navigaţiune. Dar seriositatea lucrării guvernului nostru, chiar şi în acéstă chestie de ordin mai înalt, care îţi póte întări sau zdrobi reputaţiunea în afară, apare fórte stranie. Ni-o ilustrézá fórte viu însuşi *Directorul „Societăţii ungare de navigaţiune fluvială şi maritimă“, Richard Rapaïch,* care în şedinţa dela 2 Maiu a acelei Societăţi, a ţinut, în faţa unui auditor înţelegĕtor şi ales, o vorbire mai lungă, în care a spus şi următórele lucruri:

„*Regularea Porţilor-de-fer încă nu e terminată*! A declarat'o asta însuşi ministrul de comerciu, cu adausul că ţine de datorie de onóre a Ungariei, ca sĕ termine aceste lucrări.

„Ceea-ce privesce îndreptăţirea de a percepe taxe, conferenţa dela Londra ne dă hotărît dreptul, ca prin incassare de taxe sĕ ne plătim spesele şi interesele provocate de regulare. *Dar stabilirea tarifei nu póte fi numai chestie rece financiară* (cum adecă au luat'o miniştrii „regulatori“... Red.), ci mai ales chestie comercială. După socotelile mele, prin tarifa ce se proiectase cu 1—1½ cr. de majă metrică, comunicaţia s'ar îngreuna cu 10—15 cr. de tonă! Trebue acum cercetat, că óre comunicaţia póte ori nu suporta acéstă scumpire? Căci de va fi fórte-fórte mare taxa, comunicaţia nu numai nu se va spori, ci va recădea, *şi aşa nu vom vătĕma numai interesele comerciale, ci chiar şi din punct de vedere financiar, vom păţi-o!*

„Şi-apoi şi de altfel trebue sĕ ţinem în vedere tendinţa pe continuă scădere a tarifelor. Incă în 1885 taxa fluvială între Budapesta şi Seghedin, era 45 cr., aḑi e numai 26 cr., etc. Ba şi tarifele trenului scad şi trebuesc mereu scăḑute. Şi acéstă scădere a tarifelor nu a urmat din buna voe a Societăţilor, ci a fost constrînsă de împregiurări.

„*De aceea, şi la tarifarea Porţilor-de-fer nu trebue sĕ luăm noi de temeiu tarifele de odinióră* (cum o făcea potracărul anonim al guvernului prin „N. Fr. Presse“, provocându-sĕ la aceea că dóră şi aşa aveau corabiile spesele astea şi în trecut, dar sub alţi titli, ca luminat, întreţinere de parc de trăsuri, etc...Red)., *ci sĕ luăm cele din present.*“

Etc. In tóte directorul societăţii de navigaţie, par'că rosteşte vorbirea de acusă de neseriositate şi nepricepere, în faţa unui juriu, asupra guvernului ţĕrii, care s'a pus sĕ reguleze chestia.

După el a vorbit Iuliu *Klein*, care a scos la ivélă alt punct interesant: simpatia

---

deră de deosebită delicatesă. Slănina focei şi a balenei totdeauna obicinuesc a-o mânca crudă. Deosebită plăcere le causéză pielea próspătă de chiţi pe care se obicinuesc a o beli dimpreună cu puţină slănină. Şi acésta o consumă în stare crudă. Nansen încă laudă astfel de slănină. Ḑice că e cu mult mai gustósă ca fiértă. Gustul ei samănă cu al nucei.

Dar decât tóte aceste, eschimoşii preţuesc cu mult mai mult conţinutul stomachului renului. In partea acésta a Grönlandei renii trăiesc sĕlbateci. Locuitorii îi vênéză cu plăcere şi sîrguinţă. Sĕ veḑi bucurie mare, dacă le sucede a vêna câte unul! Nu carnea sau pielea, ci butuşul le causéză bucuria cea mare, şi încă cu atât mai mare, cu cât e mai plin.

La astfel de ocasiuni mici şi mari alérgă la faţa locului. Cu mare veselie se apucă sĕ deşarte conţinutul stomachului, care numai de jumĕtate e mistuit.

Renul se nutresce cu musciu şi lichene. Tot ce află în butuşul lui e nutremênt vegetal mistuit de jumĕtate şi înăcrit niţel în stomachul dobitocului. Acesta e pentru eschimoşi delicatesa cea mai plăcută din lume. Că de ce îl doresce aşa de tare îşi află esplicarea în împregiurarea, că eschimoşi trăind întruna cu mâncări cărnóse, e natural sĕ poftéscă şi nutremênt vegetal. De acésta însĕ numai rare-ori se află în Grönlanda. Drept aceea năvălesc cu atâta lăcomie asupra conţinutului butuşului renilor, care fiind de provenienţă vegetată şi deja prelucrat de jumĕtate în dobitoc, e fórte uşor de mistuit.

Mai este încă ceva ce preţuesc eschimoşii fórte. Acest ceva îl formézá intestinele găinei de zăpadă.

Nansen povesteşte, că odată un vênător eschimos voind sĕ-i facă un dar, i-a puşcat şi dus o pereche de găini de zăpadă. Dar nainte de ale preda, le-a crepat, le-a scos intestinele şi într'o clipită le-a înghiţit cu mare poftă. Se vede, ca pe lângă tótă afecţiunea i-a părut rĕu sĕ dea europenilor şi intestinele, ci s'a împărtăşit el însuşi de acéstă plăcere deosebită. Şi acéstă îşi află esplicarea în împregiurarea, că în intestinele găinei de zăpadă se află materii vegetale.

In acel ţinut se află multe găini de zăpadă. Eschimoşii puşcă destule. Carnea lor nu mult o preţuesc şi dacă numai se póte, o dau europenilor, cari rătăcesc sau locuesc acolo! Dar intestinele totdeauna le păstrézá pentru sine.

Vestmintele eschimoşilor se pregătesc mai ales din piele de foce. Bărbaţi ca şi femei au aceeaşi îmbrăcăminte. Aşa, că poţi deosebi pe unul de cela-lalt. Şi acésta e cu atât mai anevoie, fiind-că bărbaţii de obiceiu sunt fără musteţe şi fără barbă, ca şi femeile, deóre-ce nu le cresce. Rochia e aici cu totul necunoscută femeile pórtă cióreci (pantaloni) tocmai ca bărbaţii. Peste cióreci cisme. Din causa frigului, nici nu s'ar puté îmbrăca alt-cum.

Numai portul capului se deosebesce la femei de bărbaţi. Femeile îşi légă pĕrul în vêrful capului în formă de conciu. Seminţiile sĕlbătice îşi légă conciul cu dăraburi de piele pecând cei din Godthaab cu nisce prime colorate, ce şi le contrag prin mijlocirea comerciului european. Insĕ nu folosesc tot feliul de colori. Au anumite reguli, pe cari le observă strict. Astfel: fetele folosesc primură roşie, pe când nevestele primură vînetă. Veduvele îşi légă conciul cu primură négră; iar dacă li se uresce veduvia, atunci mai légă lângă primura négră şi una roşie îngustă, de unde fie-cine póte înţelege, că vĕduva jalnică, iar s'ar mărita. Veduvele bĕtrêne, cari au abḑis de a se mai mărita, de regulă légă pe lângă primura neagră una albă.

Pentru spălarea obrazului eschimoşii folosesc drept sĕpun: urinul omenesc. Pe acesta îl preţuesc fórte. Cred că urinul nu numai înmoie pielea, dar totodată ofere pĕrului o colóre frumósă. Drept-aceea ei adună urinul cu mare îngrijire în vase anumite, cari se pot afla în fie-care bordeiu, puse spre întrebuinţare comună, fără ca cineva sĕ afle în acésta vre-o necuviinţă, sau sĕ considere acéstă de un lucru scârbos.

Inzădar, câte case atâtea nĕravuri!

Eschimoşii n'au nici o cunoştinţă despre lume. Dacă pot vêna destule foce, nici că le pasă de ceva. In timp potrivit merg la pescuit şi vênat. Altă-dată lenevesc desbrăcaţi în bordeiele lor, unde povestesc, glumesc şi dorm linişţiţi.

Acesti ómeni sunt fórte sĕraci. Ţara lor pleşuvă încă e fórte miseră. La ei vara durézá numai câteva sĕptĕmâni. Dar pentru aceea că sunt popor sĕrac de sigur trăesce mai ferice în patria lor gheţósă, decât locuitorii multor ţĕri prin palatele lor binecuvêntate cu tóte darurile frumóse ale naturei şi artei, dar lipsite de fericire.

Nansen şi tovarĕşi sĕi au iubit fórte acest popor simplu, dar fórte bun de inimă. Când în primăvara următóre sosi un vapor din Europa, pe care s'au putut reîntórce în patria lor mult dorită, le-a căḑut greu sĕ se despartă de sermanii eschimoşi. Şi eschimoşi întristaţi s'au despărţit de europenii lor iubiţi. Intre lacrămi reciproce şi înbrăţişări cordiale ḑise Nansen şi ai sĕi: rĕmas bun! eschimoşilor şi se reîntórseră în Europa.

Brad, 16/28 Iuniu, 1898.

pe care şi-au câştigat'o Maghiarii prin ţinuta lor, în streinătate, d. e. în Bavaria.

„Dunărea — ḑice Klein — după geografie ar fi navigabilă până la Ulm, *dar din bunăvoinţa Bavarezilor, e numai până la Regensburg.*

„*Bavarezii*, ḑice, *îşi încórdă tóte silinţele şi fac totul, ca se ne facă nóuă imposibilă folosirea Porţilor-de-fer!*“ (Semn de simpatie!)

Scóte apoi la ivealā, că „drumul pe mare peste Veneţia (spre Orient) chiar şi acum e mai ieftin decât pe Dunăre, *dar încă de vom mai îngreuna comunicaţia*“?

Arată că scopul Veneţieie, sĕ facă imposibilă concurenţa Dunării! Evident dar că la Porţile-de-fer trebue sĕ facem situaţia cât mai favorabilă, dar nu prin tarife scumpe sĕ abatem comunicaţia de acolo!

La urmă preşedintele Matlekovics a resumat şi a arătat că cei doi vorbitori s'au pus pe punctul de vedere cel adevĕrat şi bun, când tind sĕ demonstreze, că Porţile-de-fer, numai atunci le sunt folositóre, de vor fi ieftine!

Etc.

Zdravăn frecuş inteligenţei guvernului care pregătise tarifa, cu care s'a retras apoi în chip nu prea vitejesc, şi straşnică dovadă de seriositate în lucrarea acestor guverne!

Noi ţinem sĕ acentuăm numai că, mutatis mutandis, *aceeaşi seriositate, profunditate şi corectitate,* o vei afla în tóte lucrările guvernelor nóstre maghiare, cari privesc pe deaprópele lor, apropiat ori depărtat! Sĕ le supui numai la asemenea esaminare, şi la asemenea convingere vei aduce lumea despre tóte ale lui lucrări!

Revistă Externă

Inarmările Turciei

Generalul turc de artilerie Riza-paşa care se află acum în Essen, a fot însărcinat de Sultanul sĕ comande la fabrica Krupp tunuri în valóre de *30—40* de milióne de mărci!

Conferinţa desarmării

Delegaţii turci la conferinţa desarmării au primit instrucţiuni precise sĕ se abţină dela ori ce discuţie privitóre la chestiile politice şi de naţionalitate, ce ar fi ridicate în conferinţă, deşi programul acesteia nu conţine astfel de puncte.

Delegaţii turci au instrucţiuni sĕ şi protesteze, în cas când asemenea cestiuni ar fi puse la ordinea ḑilei.

*

Inţelegerea Angliei cu Rusia.

La 29 April s'a semnat la Petersburg înţelegerea anglo-ruséscă în privinţa cestiunii drumurilor de fer din China.

Rusia se angajézā sĕ nu facă nici o încercare pentru a obţiné vr'o concesie órecare de drum de fer, sau vr'o altă concesie asemenea, în valea Yang-Tse, Englitera ia acelaş angajament în ceea-ce priveşte Mangiuia.

In cursul unui prânz al academiei de Belle-arte, lord Salisbury a pronunţat un discurs ḑicênd că Englitera a ajuns o înţelegere fórte satisfăcĕtóre cu Rusia în ceea-ce priveşte chestiunea chineză Este fórte probabil ca acéstă înţelegere sĕ împedice ori-ce ciocnire neliniştitóre a intereselor dintre Englitera şi Rusia.

Lord Salisbury a ḑis că nu ştie dacă conferinţa pentru pace va avea ca consecinţă vr'o îmbunătăţire a relaţiunilor dintre naţiuni. Totuşi *conferinţa pare un bun prevestitor al unui viitor pacinic.*

*

Ce va fi prevestind?

E curios, că în acelaşi timp când lordul Salisbury a constatat înţelegerea cu Rusia faţă de China, s'a făcut şi prevestitorul mistic *al unei alianţe tăinuite încă,* care pare cu atât mai probabilă, cu cât am arătat ce mari pregătiri de rezboiu face Anglia, mergênd până a scădea amortisarea datoriilor sale, pentru a putea face faţă uriaşelor cheltueli de înarmare.

Vorbind de *alianţe,* lordul Salisbury a declarat, că *s'ar putea sĕ fie vorba de un caz extraordinar, acela al unei alianţe ce Englitera ar încheia pentru a întreprinde un rĕzboiu, de acord cu o altă naţiune!...*

Oratorul spunea că de altfel Englitera are motiv de a se felicita că trăeşte actuatmente pe picior de bună pretenie, cu tóte puterile lumii.

Englitera este convinsă că menţinerea acestor relaţiuni este scopul cel mai înalt ce'şi póte propune, şi că astfel *politica sa,* precum şi *interesele* sale cele mai esentiale şi *onórea* sa, *vor fi păḑite!*

Din România

(*Familia regală la Sinaia.*) MM. LL. Regele şi Regina îşi vor lua reşedinţă de vară la Sinaia la 12 Maiu v.

In cursul sĕpĕmânei de faţă M. Sa Regele va face o escursiune la Sinaia, ca sĕ vaḑă lucrările de înfrumuseţare ce se fac împregiurul Castelului Peleş.

*

(*Disolvarea parlamentului*; *alegerile nouĕ*) Mercuri au fost convocate camerele române, pentru a li se ceti mesagiul de disolvare a lor. Mesajul e fórte scurt. Prin el se spune că în urma retragerii dlui *Dim. Sturdza* de la putere şi a venirii guvernului conservator, Camerele se disolvă, pentru ca prin alegeri nóuĕ ţara sĕ se manifeste în mod liber faţă cu noul guvern.

După acésta dl prim-ministru a cetit decretul pentru convocarea colegiilor electorale, cari vor procede la nóuĕ alegeri generale, şi anume la 27 Maiu (st. v.) colegiul I de Cameră; la 28, colegiul II, şi la 29 colegiul III.

La 1 Iunie colegiul I de Senat; la 2, colegiul II, şi la 3, colegiile universitare din Bucureşti şi Iaşi.

Nouile Corpuri legiuitóre vor fi convocate în sesiune extraoroinară la 12/24 Iunie.

*

(*Păcură în loc de cărbuni de pétră*) La direcţia căilor ferate române se urmézā cu mare activitate *transformarea locomotivelor pentru a fi puse în mişcare cu păcură.*

Economiile realisate de direcţia căilor ferate in urma întrebuinţarii acestui combustibil sunt fórte mari. E de ajuns sĕ spunem, că direcţia căilor ferate aducea cărbuni Cardiff pentru suma de peste *7 milióne de lei pe an;* iar acum aduce abia pentru *2* milióne.

Păcura necesară, direcţia o ia de la societatea „Steaua României“, 250 vagóne pe fie-care lună, deci banii remân tot în Ţară.

*

(*Dl B. P. Haşdeu, în politică*). Inbătrânitul învĕţat de renume european, B. P. Haşdeu, care tótă viaţa a trăit numai ştiinţei, îşi ia acum şi — colóre politică.

Dl N. Filipescu a primit dela d. B. P. Haşdeu, următórea telegramă:

„Cu ocasiunea banchetului oferit mie, eu ridicasem un toast pentru conservatismul democratic şi pentru democraţia conservatóre.

Sunt fericit de a vedea realizarea urării mele, şi deci vĕ rog sĕ binevoiţi a mĕ înscrie în clubul conservator, unde voiu regăsi pe vechii mei amici radicali“. *B. P. Haşdeu.*

NOUTĂŢI

Imperătésa Eugenia, soţia fostului Impĕrat Napoleon III, în timpul seu o frumseţă fără pereche, aḑi e abia umbra sa de odinióră. Acum e bolnavă greu, şi Regina Victoria a Angliei a vizitat'o nu demult, dar împĕrătésa abia s'a mai putut ridica puţin în pat pentru a-'şi primi cunoscuta şi pretina. Deşi e mai tineră ca Regina Angliei, apare mult mai bĕtrână, pe când regina Angliei e încă puternică, grasă, sănătósă tun, cum se ḑice. Impĕrătésa cu tragic sfirşit, nu va mai trăi nici ea mult.

*

O invenţie românéscă, importantă. Dl Gh. Varlam Ghiţescu, fost căpitan în România, care a ţinut 24 de conferinţe, a sosit de cât-va timp în Bucureşti, unde s'a şi stabilit. D-sa ţine în séra de 2 Maiu v. la Ateneul Român, o conferinţă în care va face revelaţiuni fórte importante asupra „*Postei aeriane care vrea se deschidă pe socotéla dsale între Bucureşti-Viena-Paris*; Bucureşti-Viena-*Berlin;* Bucureşti-Viena-*Dresda-Hamburg-Londra*, adică légă Bucureştii cu tot apusul Europei. Are proiectele gata pentru a face contract cu Statul, căruia nu-i care pentru acest serviciu de cât cei 10 bani diferenţa de port, la scrisóre pentru strĕinătate.

Cu instrumentul inventat de d-sa plécă diminéţa la ḑisele oraşe şi séra aduce rĕspuns la corespondenţe. Destăinuri însemnate se vor face la acéstă conferinţă fórte interesantă din tóte punctele de vedere. Conferinţa e însoţită de proecţiuni electrice prin cari arată tóte instrumentele aeriene de cari vorbeşte. Va face în acelaşi timp experienţe cu un balon mic cu cârmă, chiar în sala Ateneului.

—

Cu numĕrul present se sistéză espedarea „Telegrafului Român“ la adresa dlor cari nu şi-au renoit abonamentul.

—

Expediţia la Polul Sudic. Societatea geografică din Bruxella a primit întâiul raport dela conducĕtorul expediţiei Belgiene la Polul Sud, căpitanul Gerlach. După acest raport expediţia pe bordul vasului „Belgica“ a părăsit, la 14 Ianuare 1898, golful Sf. Ioan, din insula statelor, la rĕsărit de Ţara-de-foc La 15 Ianuarie făcêndu-se o mĕsurătóre a mărei, s'a dat de o adêncime de 4040 de metri. La 23 Ianuarie, „Belgica“ a dat de o strîmtóre de apă, *în care a descoperit un archipelag necunoscut până acum.* Ţinutul descoperit în apropierea archipelagului a fost botezat Ţara recunoscinţei“. S'au făcut cercetări magnetice, botanice şi zoologice, cari au fost întregite prin diferite planşe fotografice, represintând peisagii din acea regiune.

De la 15 Mai până la 21 Iulie, sórele era, pentru expediţionari, sub orizont. Un membru al expediţiei, Danco, a murit la 5 Iunie şi a fost îngropat întrun mormênt de ghiaţă. Corabia a părăsit locul de iernare la 14 Februarie 1899; la gradul 103, vasul a fost încunjurat din nou de ghiaţă şi abia la 14 Martie a putut ieşi la larg.

Expediţia a făcut frumóse observaţii magnetice şi meteorologice şi posedă o minunată colecţie privitóre la fauna mărei.

*

Fondul de pensiuni a ḑiaristilor. în Pesta. In 1881 câţiva gazetari din Pesta s'au apucat sĕ intemeeze un fond de pensiuni pe sama ḑiariştilor (fireşte maghiari) deveniţi neputincioşi. In 3 ani abia au putut aduna 1000 fl. De atunci agitându-sĕ mereu ideea, i-a mers fondului tot mai bine. In 30 April reuniunea şi-a ţinut adunarea generală, la care au luat parte şi ministrii Széll şi Hegedűs şi oberrabinerul Max Falk, şi au constatat cu mare bucurie, că aḑi fondul lor a trecut deja peste *720,000* fl. A avut anul trecut venite 54.000 fl. (11·000 contribuiri şi ceilalţi interese), şi a cheltuit 10.000, a crescut deci cu 44.000.

Am putea învĕţa şi noi un pic de însufleţire dela aceşti ómeni.

*

Mórte *Hortenşia Ioan Schiopu* născ. *Popovici*, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită cu sfintele taine, a încetat din viaţă în 17 (29) Aprile în etaţe de 27 ani şi al 3-lea an al fericitei sale căsĕtorii. Despre acéstă durerósă perdere încunosciinţăm cu inima frântă de durere pe tóte rudeniile, amicii şi cunoscuţii. Rĕmăşiţele pământesci ale răposatei mult regretate au fost depuse spre vecinică odihnă în cimiteriul bisericei gr. or. române din Ţîntari, în 19 Aprilie 1899. Pentru jalnica familie:

Ioan Schiopu paroch ca soţ, Dr. Maximilian Popovici, Petru Popovici protopop, ca fraţi: Ana Popovici născ. Pop, Silvia Popovici n. Puşcariu ca cumnate.

Fie-i ţerêna uşóră!

*

Ce însuşiri le lipsesc Ungurilor. La adunarea generală a fondului de pensiune a ḑiariştilor din Pesta, ministrul-preşedinte Coloman Szëll, a ţinut şi d-sa o vorbire presărată cu multe note vesele, în care între altele a ḑis, ca rĕspuns la vorbirea lui Max Falk care l'a atins şi măgulit şi pe ministru:

„...Şi acum am învĕţat ceva. Un lucru pe care numai cu silă îl cred, şi altul care îmi stîrneste admiraţiunea. Unul e acesta: Stimatul meu amic ḑice, că acésta societate a eschis din sinul sĕu politica. Ei, dar dacă eu mĕ uit aici peste toţi şi aşa ceva îmi spuneţi, apoi ḑĕu că órecare îndoială se naşte în mine... (Ilaritate) Al doilea lucru, care îmi provócă admiraţiunea, e că este o societate, care nu are *datorii. Ei bine, astea dóuĕ lucruri, nici unele nu sunt însuşiri ale Maghiarilor!...* (Ilaritate).

*

Fidanţare. Dl Costantin Leuca, teolog absolut din Lazuri (tractul Halmagiu) şi-a fidanţat de viitóre soţie pe Eevronia Irimie şi-'şi vor serba cununia la 2/14 Maiu în biserica gr. ort. din Mestécăn (Protopopiatul Zarandului.)

*

De-ale exposiţiei din Paris. Un telescop uriaş va fi expus la 1900 la Paris, care va face sĕ ne pară că vedem luna la depărtare numai de — un metru.

Distanţa ce ne va separa de fapt de imagina satelitului nostru, cu ajutorul acestui telescop, nu va fi de un metru, ci de o sută de chilometri, distanţă infimă când ţinem sémă de spaţiile incomensurabile, de dimensiunile enorme ale planetelor pe cari ochiul astronomului cércă a-le explora.

Pentru a se ajunge la acest resultat s'a întrebuinţat siderostatul lui Foucault provĕḑut cu o lunetă, a cărei distanţă focală e 60 de metri. Siderostatul se compune dintr'un picior de fontă care supórtă o oglindă; oglinda acésta e mobilă şi se mişcă printr'un sistem de orologerie, care permite a urmări evoluţia astrelor. In chipul acesta, luneta rĕmâne nemişcată, şi acésta e un punct capital. Căci altel cine ar putea face sĕ se mişte în tóte sensurile enorma lunetă de 21,000 chilograme. Oglinda acésta e o adevĕrată minune. Ea a fost turnată la Jeumont, cu precauţiuni înfinite, şi topirea imensei mase de sticlă a necesitat un cuptor special. Şi câtă grijă nu s'a avut la poleirea oglinḑei. Acésta e munca cea mai delicată ce se póte închipui, căci totul depinde de frumseţea suprafeţei reflectóre.

Cu ajutorul lunetei acesteia uriaşe, se pot fotografa peisagii (vederi) din lună! Căci ea măreşte de 10,000 de ori mai mult ca telescópele actuale.

*

Monstru. Profesorul universitar Dr. Iosif Weinlechner, din Viena, a presentat reuniunei medicale un straniu monstru. Monstrul e bărbat în vîrstă, căsătorit, născut *fără mâni* şi *fără picióre*, ceea-ce însĕ nu-l împedecă nici de cum în împlinirea ocupaţiunilor sale. Braţul stâng îi lipseşte de tot, iar în loc de braţul şi mâna dreaptă are o ecrescenţă în lungime de 15 centimetri. Asemenea mici ecrescenţe are şi în loc de picióre. Cu tóte acestea omuleţul mâncă, bea, scrie, cóse, şi umblă, relativ destul de repede. Când scrie, cu braţul drept îşi strînge condeiul de obraz şi şi-l conduce cu capul Şi, ce e mai minunat: are cinci copii şi o fată, cari toţi sunt de construcţie normală.

*

Al doilea turn Eifel. Se va ridica în curênd în Londra, avênd sĕ fie cu mult mai înalt de cât turnul Eiffel din Paris. Se ḑice, că acest turn se ridică în scopul, de a instala pe el o staţiune telegrafică sistem Marconi, şi a întreţinea astfel legătura între Londra şi Paris. Motivul acesta nu e însĕ plausibil, pentru că invenţiunea lui Marconi, dacă numai de pe colosuri de acestea ar putea funcţiona cu succes, atunci puţină rentabilitate ar avea. Motivul adevĕrat al clădirii acestui turn s'ar putea afla dór' mai curênd în speculaţiuni de geşeft şi în orgoliul naţional al Englesilor.

*

A patra loterie de clase reg. ung. După planul stabilit tragerea clasei I va avea loc în 18 şi 19 Maiu a. c. şi facem atenţi pe stim. nostri cetitori, că întréga şarsă de câştig numai atunci e folosită, dacă încep jocul dela clasa I. Precum am aflat, şi de astădată căutarea e fórte mare, de aceea e consult a-ţi procura din vreme un los. Preturile losurilor clasa I sunt 1/1 los fl. 6.-, 1/2 los fl. 3.-, 1/4 los fl. 1.50, 1/8 los 75 cr.

Intre diferiţii colectori principali putem recomanda firma solidă şi cunoscută A. Török C. Budapesta, Waitznerring 4/a. Aceea a fost fórte norocósă la joc şi a solvit prompt milióne de câştiguri clienţilor sei.

Deci cine-şi cumpĕră un los la A. Török C., Waitznerring 4/a, Budapesta, este în cele mai bune mâni.

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țěseturi, colori și dessinuri.

Particularilor *liberă de porto și vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [2] 6—

Ad. Nr. pp. 187—1899. [66] 1—3

Concurs repețit.

După-ce la postul de paroch din parochia vacantă de a III-a clasă Cucerdea-sěcuéscă nu s'a insinuat nici un concurent, prin acésta de nou se publică concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Roman“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 364 fl. 6 cr. despre ce se pot lua informațiuni dela subscrisul oficiu ppresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Turda, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cojocna, 6 Aprile 1899.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

Nr. 2652 Epitr. [64] 3—3

Concurs de liferare.

Pentru liferarea de 100 stângini de lemne pe séma seminarului archidiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu se publică concurs cu termin **până inclusive 31 Maiu n. 1899.**

Lemnele au sě fie de fag, tinere, neplutite și bine uscate.

Concursele în terminul deschis sě fie adresate consistorului archidiecesan.

Concursele întrate după termin nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din ședința senatului epitropesc, ținută la 3 Aprile, 1899.

Consistoriul archidiecesan,
Dr. **Il. Pușcariu** m. p
archim., vicariu archiepiscopesc.
Dr. **Elie Cristea,** m. p.,
secretariu consistorial.

Nr. 161 [67] 1—3

Anunț.

Zidirea bisericei gr.-ort. din parochia Inuri, protopresbiteratul Albei-Iulie, se dă în întreprindere pe calea licitațiunei minuende, care se va ține la fața locului, în Dumineca Mironosițelor, 2/14 Maiu 1899, în localul șcólei române gr.-or. pe lângă suma preliminată de 6558 fl. 77 cr. dând comuna bisericéscă pétră, var, cărămidă și năsip. Dela întreprinḑětori se recere, ca înainte de începerea licitațiunei sě depună un vadiu de 10% în numěrariu sau în hârtii de valóre.

Planul de zidire, preliminariul de spese și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul protopresbiteral. Comitetul parochial își reservă dreptul a da în întreprindere și separat lucrul zidariului, bărdașului, měsariului și pleuariului, începênd licitarea minuendă dela sumele statorite în preliminariul de spese, la cas când nu ar afla destulă garanță în un întreprinḑětoriu pentru întreg edificiul.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral și cel parochial.

Alba-Iulia, 11 Aprilie 1899.

La însărcinarea comitetului parochial. **Florian Rusan,**
adm. prot.

Anunț.

Am onóre a aduce la cunoștința onoratului public, că în atelierul meu de croitorie (strada Măcelarilor Nr 45. casele tipografiei Archidiecesane) se efectuesc tot feliul de **vestminte bărbătesci**, precum și **reverenḑi**, reparaturi, și tot feliul de **ornate bisericesci,** precum **Stichare, Epatrafire, Felóne, Mânecări, Brâuri, aere și prapori** în timpul cel mai scurt și după cerințele ritului nostru ortodocs cu prețurile cele mai moderate. [68] 1—

Sperând că onoratul public mě va onora cu prețuitele-i comande, mě recomand binevoitoriului sprigin

Zaharie Voileanu
măestru croitor.

NB. la cerere espedez mostre franco și gratis.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta părțile stricate și defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanětății) precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grétă, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului (țițelor) femeesci, la înțărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănětos și curat și este un remediu de casa poporal probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei. [50] 26—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

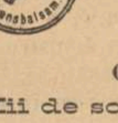

Atențiune! Fiecine sě córă numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga și sě observe, ca tóte părțile învělitórei balsamului Dr. Rosa sě fie provědute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☛ asemenea tóte părțile învělitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☚

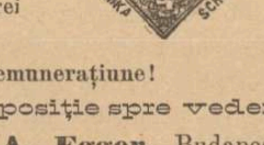

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török,** Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

Semințe de economie!!

Trifoiu! ☚ ☛ **Luțernă!**

Napi de nutreț!

Iarbă franceză și engleză!

numai în calități alese, au **sosit próspete** și se vênd cu prețuri moderate la

„Concordia“,
societate comercială pe acții,
Sibiiu, [56] 3—3
și la filialele ei în Alba-Iulia și Făgăraș.

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [48] 11—12

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câștiguri
Cel mai mare câștig în cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen.
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☛ **in Baar zahlbar.**

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

In curênd începe a patra mare loterie de classe reg. ung. Ea conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar **jumětate** din **losuri** trebue sě fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de câștig este enorm de mare.

In total vin **treisprețece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg**	los original	I.	classă	**fl.**	**6.—**
„ o **jumětate**	„	I.	„	„	**3.—**
„ un **pătrar**	„	I.	„	„	**1.50**
„ o **optime**	„	I.	„	„	**—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

18 și 19 Maiu a. c.

direct la

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt peste unu și jumětate milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 45 Sibiiu, Marți, 27 Aprilie v. (9 Maiu n.) 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

DESCHIDEREA SINÓDELOR

Cuvêntarea

cu care Inalt Prea Sfinţitul Domn Metropolit Ioan Meţianu, a deschis întâiaşi dată ca Archiepiscop al Românilor din Transilvania, sinodul nostru Archidiecesan:

Christos a înviat!
Domnilor deputaţi!

Când pentru primadată am fericirea a me presenta între d-vóstră în acest sinod archidiecesan, dlor deputaţi, mai nainte de tóte Vĕ cer binevoitorul sprigin, atât de necesar la împlinirea grelei mele chemări, apoi salutându-Vĕ cordial, Vĕ implor dela cer încă mulţi ani de conlucrare mănósă, la opul cel mare al mântuirii nóstre.

Precum se ştie, dlor deputaţi, în restimpul dela ultima întrunire, în acest sinod, douĕ evenimente grave şi dureróse ne-au sguduit sufletul nostru. Unul este funestul eveniment al încetării din viéţă a fericitei nóstre Impĕrătese şi Regine Elisabeta, augusta consórtă a Majestăţii Sale gloriosului nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosif I, întêmplată la 10 Septemvrie 1898, eveniment ce a transpus în mare doliu pe tóte popórele extinsei nóstre monarchii la care doliu s'a asociat şi biserica nóstră, dând expresiune adênc simţitei nóstre condolenţe şi printr'o adresă înaintată la preaînaltul loc şi apoi înălţând ferbinţi rugăciuni la cer pentru sufletul fericitei rĕposate, precum şi pentru întărirea augustului ei Soţ, şi la suportarea acelei grave cercări.

Din causa acelui incident dureros, nici îmbucurătorul eveniment al iubileului de 50 de ani al fericitei domnii a Majestăţei Sale împliniţi la 2 Decemvrie 1898, nu s'a putut sĕrba cu splendórea recerută, decât în tótă liniştea, dar' cu tótă pietatea.

Un al doilea eveniment tot atât de trist şi dureros pentru biserica nóstră a fost, dlor deputaţi, încetarea din viaţă a bunului şi preademnului nostru Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, întêmplată la 4/16 Octomvrie 1898, care asemenea a transpus în mare doliu întrég a nóstră biserică, întreg clerul şi poporul din metropolia nóstră.

In urma acelui eveniment dureros, vĕduvindu-se scaunul archiepiscopesc-metropolitan, după voia lui Dumnedeu, din încrederea măritului nostru congres naţional bisericesc şi din graţia Maiestăţii Sale c. şi r. apostolice, am devenit eu ales şi întărit la înalta demnitate de Archiepiscop şi Metropolit al bisericei nóstre din Ungaria şi Transilvania, şi prin acésta la conducerea destinelor bisericei nóstre din iubita nóstră patrie, şi aşa şi la conducerea acestui venerat sinod archidiecesan.

Prevĕd, dlor deputaţi, că veţi fi cu nerăbdare ce sĕ audiţi dela mine, mai ales acum la prima convenire cu D-Vóstră, în acest sinod archidiecesan; dar' ce alta sĕ Vĕ spun decât, că avênd şi noi, ca şi alte popóre cu aspiraţiuni la viitor, o mare misiune culturală, pentru care am şi ajuns aici, din patria mamă, avênd şi noi o mare misiune culturală, de care este condiţionat şi viitorul nostru, acea mare misiune numai prin biserică ni-o putem împlini, şi anume prin biserica nóstră naţională şi prin şcóla nóstră confesională.

De aceea, când am primit asupra-mi demnitatea de Archiepiscop şi Metropolit, am făcut acésta cu firma hotărîre, de a conlucra din tóte puterile mele, dimpreună cu D-Vóstră, dlor deputaţi, şi cu ceialalţi factori ai noştri, şi la împlinirea acelei mari misiuni, prin biserică şi în spiritul bisericei.

Pentru-ca însĕ biserica sĕ-'şi pótă împlini şi acea mare misiune, tot cu mai mult succes, este de lipsă activitatea tot mai intensivă şi din partea nóstră, dlor deputaţi; este de lipsă tot mai multă stăruinţă în crearea instituţiunilor şi organelor ce încă ne mai lipsesc, precum şi în alimentarea acelora în mĕsură corĕspundĕtóre.

Sĕ continuăm dar' şi noi lucrarea nóstră, dlor deputaţi, de unde am început-o, precum o continuă şi alte popóre culte, şi mai ales compatrioţii nostri de alte limbi şi confesiuni, stăruind din tóte puterile sĕ avem în tóte parochiile biserici şi şcóle corĕspundĕtóre, cu preoţi şi învĕţători la înălţimea chemării lor, provĕduţi şi cu recerutele mijlóce de subsistenţă, imperios reclamate de împrejurări, pentru-ca şi aceia sĕ ştie şi sĕ pótă conlucra cu adevĕrat zel apostolic la împlinirea măreţei nóstre misiuni, mai înainte amintite.

Este neapĕrat de lipsă, dlor deputaţi, sĕ avem în tóte părţile archidiecesei organe corespundĕtóre, cari sĕ-'şi împlinéscă chemarea din propriul simţ de datorinţă, iar' nu numai la provocări din partea superiorilor; este neapĕrat de lipsă, ca acele organe sĕ lucre şi din îndemnul propriu şi fără provocări din centru, pentru-ca aşa, considerând biserica de un corp cu mai multe membre, tóte aceste membre sĕ conlucre la susţinerea şi întărirea corpului.

Sĕ nu uităm, dlor deputaţi, că nici când nu s'a arătat aşa de mult lipsa unei asemenea lucrări comune, ca în timpul de faţă, în care şi biserica nóstră străbună este expusă atâtor curente periculóse.

De aceea sĕ ne punem şi noi ca şi alte biserici din patrie, tóte silinţele întru desvoltarea unei activităţi tot mai roditóre în lucrările nóstre din parochii, din protopresbiterate şi din eparchii, până sus la metropolie; căci numai aşa ne vom apropia tot mai mult de împlinirea misiunii nóstre, numai aşa va reîntineri şi corpul nostru; iar' plângerile ce se aud acuma în multe părţi, vor dispărea.

Pentru asemenea scop măreţ ne-au şi lăsat fericiţii nostri părinţi, de scumpă moştenire, măreţul Sion, în care ne adăpostim, adecă biserica nóstră naţională şi şcóla nóstră confesională, ca sĕ ne desvoltăm şi sĕ ne cultivăm în direcţiune religiósă; pentru asemena scop mareţ ne întrunim în sinóde şi în congrese naţionale bisericesci; şi tot pentru acelaşi scop măreţ aducem cu toţii şi sacrificiile posibile; deci dar' sĕ şi folosim bine şi înţelepţesce mănosul teren, pentru a ne apropia tot mai mult de împlinirea misiunii nóstre culturale.

Dar' fiindcă la tóte acestea, pe lângă silinţele nóstre, se mai cere şi ajutoriul şi darul lui Dumnedeu, implorat mai nainte cu ceva, la sf. altar, mai repeţind şi aici implorarea acelui dar dumnedeesc asupra nóstră şi asupra lucrărilor nóstre, declar sesiunea ordinară a sinodului nostru archidiecesan pentru anul 1899 de deschisă.

Recunoştinţă. Sâmbătă după prânz am primit, după încheierea foii, următórea teregramă:

***Arad,** 6 Maiu 1899. Adunarea generală a preoţimii din eparchia Aradului, întrunită astădi a luat hotărîrea sĕ esprime prin adresă Eminenţiei Sale domnului archiepiscop şi metropolit **Ioan Meţianu,** profunda recunoscinţă şi gratitudine a preoţimii din diecesa Aradului, pentru înfiinţarea, administrarea şi augmentarea fondului preoţesc Aradan.*

Deschiderea
Sinodului archidiecesan

Şedinţa primă.

—Duminecă, 25 Aprile v.—

Strălucit a fost serviciul divin celebrat în biserica parochială din Sibiiu-cetate, Duminecă în 25 Aprile vechiu, înainte de deschiderea sesiunii sinodale a anului de faţă.

A pontificat însuşi Inalt Preasfinţinul nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu*, avênd în jur de sine pe P. C. Sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Il. Puşcariu, P. O. Domni Zaharie Boiu, asesor consistorial, Sergiu Medean protopresbiter, Vasile Voina, paroch, protpresb. onorar, şi diaconii Ioan Popovici şi Dem. Câmpeanu.

Rĕspunsurile liturgice le-a dat eminentul cor mixt al d-lui profesor *G. Dima*, impunêndu-se de nou şi storcênd admiraţiunea alesului auditor, pentru arta cu care esecută cântările.

Erau presenţi, afară de domnii asesori consistoriali, de corpul profesoral local, de onoraţiorii din Sibiiu şi domnii deputaţi sinodali veniţi din afară.

Toţi au rĕmas adênc şi plăcut impresionaţi atât de splendórea serviciului divin, cât şi de prestaţiunile măestrului cor al dlui Dima, ca şi care, afară de Sibiieni, alţii şi aiurea n'au fericirea de a putea audi.

La sfîrşitul liturgiei s'a făcut chemarea Duhului Sfânt peste lucrările Sinodului, după tipicul special, cetindu-se rugăciunea de invocare prin însuşi I. P. Sfinţitul archiereu în genunchi şi ascultată şi de public în genunchi.

In. P. S. Sa a fost apoi condus de preoţii slugitori, încă îmbrăcaţi în ornate, la reşedinţă.

După resfirarea publicului, dnii deputaţi s'au adunat de nou în biserică şi o deputaţiune a mers sĕ învite pe Eminenţia Sa Metropolitul, pentru a deschide sinodul.

La întrarea în biserică, Inalt Pr. Sfinţia Sa a fost primit cu vii urări „sĕ trăiască!"

Ocupând scaunul presidial, Preasfinţitul archiereu a dat cetire vorbirii străbătute de un sănĕtos aer de viaţă, de încredere, de dor de muncă, — pe care avem plăcerea a o publica în întregime în fruntea foii.

Intreit „sĕ trăiască" a coperit sfîrşitul vorbirei, cu care Eminenţia Sa Metropolitul a deschis, în calitate de archiepiscop al Românilor ortodocşi din Transilvania, prima-dată sinodul nostru archidiecesan.

Presidiul numeşte apoi în biuroul provisor prescrişii 6 notari (2 din cler şi 4 mireni) în persónele deputaţilor Mateiu *Voileanu*, Sergiu *Medean*, Dr. Elie *Cristea*, Dr. V. *Blaga*, Ioan *Moţa* şi Dr. G. *Buzura* (cest din urmă absent).

Pentru a se vedea, dacă sinodul e capabil de luat concluse valide, — presidiul dă ordin sĕ se cetéscă apelul nominal al deputaţilor, spre a constata câţi sunt presenţi.

Notarul Dr. Elie Cristea, secretar consistorial, ceteşte apelul, în urma căruia se constată că sunt presenţi 42 domni deputaţi (din 60), deci sinodul e capabil a lua concluse valide, ceea-ce se enunţă de presidiu.

Fiind sĕ se alégă comisiile sinodale, s'a ridicat şedinţa, pentru a se putea face combinaţiile necesare. După redeschidere s'au presentat propunerile:

In *biurou* sĕ fie aleşi tot notarii numiţi mai sus provisor. S'a primit. In locul lui Dr. Buzura înse, absent, se alege Dr. I. Şenchea. Dintre acestia apoi presidiul a numit de notar general pe Mateiu Voilean.

In comisia *verificătóre* au fost propuşi şi aleşi: din cler, deputaţii Ioan Danciu, Avram Pĕcurariu şi Tuliu Roşescu, mireni: Victor Tordăşianu, Dr. I. Ivan, Simion Pasca, Ios. Popescu şi Dr. I. Şenchea.

In comisia *organisătóre*: din cler Simeon Monda, Ioan Papiu şi Vasile Voina, mireni: P. Cosma, Dr. Iancu Meţianu, Petru Pipoş, I. Cav. de Puşcariu, Ioan de Preda şi Dr. Ioan Mihu.

In comisia *bisericéscă*: din cler Zaharie Boiu, Romul Furduiu şi Traian Meţianu, mireni: Mih. Cirlea, G. Dănilă, Dr. I. Farcaş, Teodor Pop, Iosif de Orbonaş şi Dr., I. Turcu.

In comisia *şcolară:* din cler Dem. Coltofeanu, Nic. Ivan şi Mateiu Voileanu, mireni: Dr. D. P. Barcianu, Dr. V. Bologa, Dr. Ios. Blaga, Ioan Popea, și Dem. Comșa.

In comisia *financiară*: din cler, Vasile Damian, Iuliu Dan și T. V. Gheaja, mireni: Dem. Comșa, Dr. Liviu de Lemény, Dr. I. Mihu, Dr. N. Olariu, Dr. V. Preda și Dr. N. Vecerdea.

In comisia *petiționară*: din cler Nicolau Cristea, Alimpiu Oprea, mireni: Dr. E. Draia, I. Boiu și Aug Nicóră.

Presidiul presintă actele electorale din cercul Seliște, unde s'a făcut o alegere nóuă. S'au dat comisiei verificătóre.

Se presintă cererile de concediu pe întréga sesiune, a deputaților Dr. G. Buzura, Dr. P. Oprișa și Leontin Simonescu. — Li se acórdă.

Se presintă rapórtele generale și speciale ale consistoriului, anume raportul general al consistoriului archidiecesan ce senat plenar, cu tóte cele trecute și desbătute în el și menite pentru sinod; rapórtul general al consitoriului ca senat bisericesc; raportul general al consist. ca senat școlar, raportul general consist., ca senat epitropesc, și diferite cereri sosite la adresa sinodului. — S'au împărțit tóte comisiilor la a căror competență aparțin, pentru a fi studiate, esaminate și presintate cu propunere în sinod.

Fiind pentru aḑi ordinea ḑilei terminată, Inalt Prea Sfinția Sa Archiepiscopul și metropolitul ține a atrage luarea aminte a sinodului, asupra duor obiecte de urgență ce vin a fi pertractate.

Intâia e: *afecerea întregirii salarelor preoțesci dela stat.* Biserica are sĕ se pronunțe până la 30 Iuniu n. a. c- că primește ori nu primește întregirea? Dacă n'o primește, perde dreptul la ea pe viitor și guvernul se va folosi de dreptul ce-'i este reservat în lege pentru acest caz. Chestia, ḑice înaltul prelat, a fost consultată în consistoriul metropolitan și acolo s'a decis a se asculta votul sinódelor. De vor fi aceste voturi conglăsuitóre, într'un fel ori altul, se va avisa guvernul asupra lor. De vor fi diferite, se va conchema *Congres extraordinar*, care sĕ decidă el obligător pentru întrégă metropolia.

Congres n'ar putea fi convocat mai târziu ca pe 16 Maiu, căci dela alt dat, pănă la 30 Iunie n'ar fi timp de prelucrare a materialului de date cerute de guvern. Ca sĕ se pótă însĕ convoca congres pe 16 Maiu, după informația primită dela ministrul de culte, consultat deja în cauză de către Inalt Prea Sfinția Sa, până în 10 Maiu trebue sĕ avem decisia sinódelor și sĕ cerem telegrafic exoperarea luării la cunoscință de către corónă a convocării congresului. Deci în vederea terminului apropiat, rógă sinodul sĕ aducă în chestia asta decisie deja în primele ḑile ale sesiunii, și pentru aceea comisia organisătóre cărei a edat obiectul, sĕ binevoiască a o studia în primul rênd și a veni cu propunere cel mult Marți.

A dóua: de vreme-ce deja pe Luni (în 8 Maiu n.), Marți și Mercuri e pusă licitația benevolă a lucrurilor rĕmase după fericitul Metropolit Miron, și fiind că consistorul a decis ca o parte a acelor lucruri (necesariile la masă, argintărie, sticlărie și obiectele de lux aparținĕtóre), sĕ nu se mai liciteze dela un archiepiscop la altul, ci sĕ se cumpere pe sama fondului instruct, dar decisia are lipsă de aprobarea sinodului, — rógă comisia respectivă sĕ studieze de urgență propunerea și sĕ o presinte sinodului, pentru a ști sĕ se reserve dar acele lucruri ori sĕ se liciteze și ele în ḑilele astea.

Luându-sĕ spre știre și conformare aceste amintiri, — ședința primă se închide, anunțându-se proxima pe mane la 11 óre a. m.

Ședința a dóua.

— Luni în 26 April v. —

Președinte: I. P. S. Sa archiepiscopul și metropolitul *Ioan Mețianu*, notar: *M. Voilean.*

După cetirea și verificarea protocolului ședinței prime, presidiul presintă cererile de concediu pe întrégă durata sesiunii, a deputaților: V. Oniț, Dr. E. Draia, Aug. Nicóră, Ioan Popescu și Iosif Pușcariu. Li s'a acordat.

Petițiile întrate s'au dat comisiei pe care o privesc.

Intrându-sĕ în ordinea ḑilei, deputatul *Dr. Ios. Blaga* a presintat o propunere, ca, pentru o mai sigură eșire la iveală de róde pe urma *Conferențelor învĕțătorești* reinactivate în archidiecesă, — comisarii sĕ se întrunéscă după conferențe la Sibiiu, sĕ discute cele esperiate și învĕțate, și resultatul consultării sĕ-'l presinte consistoriului spre întrebuințare și orientare. — S'a dat comisiei școlare.

Inalt Pr. Sfinția Sa dorește la acest loc, ca nainte de-a se aduce orice alt conclus în sesiunea presentă, sinodul sĕ-'și esprime profunda sa durere pentru perderea fericitului Archiepiscop și Metropolit Miron, prin sculare, prin rostirea rugăciunii ca D-ḑeu se 'l odichnéscă în pace, și prin petrecerea la protocol a acestei pióse manifestațiuni. Se întêmplă și trece la protocol.

Comisia *verificătóre* prin referentul seu A. S. Pĕcurariu, raportéză apoi asupra alegerii de deputat clerical în cercul Seliște în locul rĕposatului Dr. Maier. A fost ales cu unanimitate asesorul consistorial *Nicolae Cristea;* alegerea n'a fost atacată de protest, propune verificarea. Se verifică alesul, pentru restul periodului 1897—1899.

Comisia *financiară* prin raportorul seu *Dr. Ioan Mihu*, referéză asura raportului consistorial despre trecerea la cele vecinice a archiepiscopului și Metropolitului *Miron Romanul* și asupra lăsămêntului rĕmas după dênsul.

Partea primă a raportului, care arată că consistorul a îndeplinit tóte cele prescrise și necesare în jurul tristului caz, că neaflând testament a inventarisat tot rĕmasul și a făcut pașii judecătorești de a fost declarată biserica de erede a întregei averi rĕmase (peste 25.000 fl.), — s'a luat la cunoștință.

Propunerea consistoriului spriginită și de comisie, *de a nu se mai licita lucrurile de masă,* de care a fost vorbă deja în ședința de ieri, ci a se cumpĕra cu prețul din inventar pe sama fondului instruct, rĕmânênd proprietatea reședinței archiepiscopesci, — după o desbatere mai îndelungată, la care au participat deputații Dr. N. Vecerdea, Dr Il. Pușcariu, Parteniu Cosma, Vasile Damian, I. de Preda, Dr. V. Bologa și I. P. Sa Metropolitul — a fost și ea primită.

In sensul propunerii aceluiași raport consistorial, a fost însărcinat consistoriul, ca după valorarea în bani a întregului lăsămênt după fericitul Metropolit Miron, sĕ formeze din el un fond separat cu menira specială (probabil se va acepta dorința manifestată ocasional de rĕposatul, de a se forma un fond de ajutorare a preoților celor mai activi și mai binemeritați din archidiecesă), pregătind până la proxima sesiune literele fundaționale.

In sensul aceluiași raport s'a primit propunerea, ca din averea rĕmasă sĕ se ridice la mormêntul fericitului Miron, lângă biserica din suburbiul-josefin, o cruce monumentală, démnă.

Ne mai fiind obiecte la ordinea ḑilei, — ședința se ridică, anunțându-sĕ proxima pe mâne, Marți, la 10 a. m.

Ședința a treia.

— Marți, 27 Aprile v. —

Singurul obiect la ordinea ḑilei: *chestia primirii ori neprimirii întregirii salarelor preoțesti, dela stat.*

Referentul comisiei organisătóre, *Ioan de Preda,* propune, ca ajutorul sĕ fie primit cu condiția ca *suma sĕ fie pusă consistoriului la disposiție și cu singura condiție din partea guvernului*, ca sumele sĕ ajungă la mânile celor împărtășiți (precum a promis dl ministru de culte la o înterpelare a dlui I. Gáll în cauză, în casa magnaților, că *numai asta* se va cere!)

Protopopul *V. Damian* a propus a nu fi primit ajutorul deloc, sub condițiile oneróse ce le pune totuși legea!

După o discuție de 3 óre și $1/2$ la care au luat parte *pentru* primire, deputații I. de Preda, V. Voina, D. Coltofeanu, R. Furduiu, și M. Voileanu și I. P. S Sa Metropolitul, iar *contra* primirii deputații V. Damian, Dr. I. Blaga, Dr. L. de Lemény, Nic. Cristea și Dr. D. P. Barcianu —

Sinodul a primit propunerea comisiei, de a sĕ accepta întregirea dela stat, fără știrbirea autonomiei și fără alte condiții decât aceea, de a fi ajutórele date celor interesați, și anume prin autoritatea bisericéscă.

Sinodul aradan.

Arad, 7 Maiu n. 1899.

Ședința primă.

Duminecă în 7 Maiu n.

Conform dispozițiunilor statutului organic, sinodul nostru eparchial a fost convocat la timpul sĕu prin administratorul eparchiei vĕduvite, părintele vicariu Iosif Goldiș.

Serviciul divin împreunat cu chiemarea duchului sfânt, l'-a îndeplinit părintele vicariu asistat de archimandritul Hamsea, și de către protopresbiterii Moga, Gurban, Beleș, Miulescu și G. Popoviciu, iar rĕspunsurile cantorali le-a dat bine instruitul cor al dlui prof. Lugoșan.

Ajungênd la órele 12 în sala cea frumósă a seminariului, președintele vicariu a deschis sinodul printr'o cuvêntare ocasională anume concipiată, în care a sfătuit pe deputați ca sĕ fie departe de ori-ce interese particulare și, respectând fie-carele convingerile fratelui sĕu, se purcedem toți nepreocupați la resolvirea agendelor grave ce ascéptă resoluțiune grabnică.

Constatându-se presenta alor 46 deputați, se cetesce numele comisiunilor sinodale, apoi se primesce propunerea deputatului Vasile Paguba, ca sĕ între la protocol cuvêntul de deschidere cetit de către părintele vicariu.

După insinuarea singuraticelor rapórte ale senatelor dela consistoriele din Arad și Oradea-mare, precum și altor agende sinodale, și după ce tóte se predau respectivelor comisiuni sinodali, prin ce ordinea de ḑi a ședinței prime ar fi devenit esauriată, se ridică dl deputat Veliciu și, pe basa celor scrise în ḑiare (sigur în monitorul aradan din strada Aulich), propune, ca deputatul Voicu Hamsea sĕ se retragă din comisiunea verificătóre, de óre-ce în contra alegerii supletorie din cercul

---

FOIȚA

Lacrămi.

Când plâng, a mele lacrămi
Se varsă pe hârtie,
Iar dorul și durerea
Se face poesie.

Și n'am nimic în lume,
Mai drag și scump sĕ-mi fie,
Ca lacrămile mele
Vĕrsate pe hârtie...

Maria Cioban.

Amintiri despre I. Creangă.

Era în tómna anului 1883. Școlele normale pe atunci n'aveau școli primare de aplicație, unde viitorii învĕțători sĕ se obicĭnuiască cu arta de a comunica altora cunoștințele, ci drept practică pedagogică asistau la prelegerile empirice ale institutorilor cu renume în orașe.

Pe atunci se găsea în școla normală din Iași și cel-ce se încumetă sĕ scrie aceste rênduri.

Ioan Creangă, în vremea aceea, era încă în putere și în flórea lui. El era și membru în consiliul general de instrucție, și nu știu de ce aveam pentru omul acesta o simpatie deosebită; se vede că unde eram de o teapă, feciori de țerani. Cetisem multișóre din poveștile lui și-mi plăcea sĕ-l privesc și sĕ-i ascult prelegerile și povețele mândre ce dedea copiilor. Eu, și încă câțiva tovarĕși, mergeam mai întotdéuna în Păcurari, la școla unde era institutor.

Odată el a făcut lecție cu clasa II. despre pronume. Când Creangă preda o lecție, era în clasă o tăcere și o disciplină perfectă.

Copiii erau așa de atenți, încât îi urmăreau până și mișcările buzelor.

Regula o scóse din esemple, și după-ce făcu pe școlari sĕ pricépă că pronumele are trei fețe sau persóne, — spre a se încredința dacă elevii l'au priceput, întrébă pe unul din școlari, un băețel deștept și frumușel:

— Dimitriule, ce face mămuță-ta?

— Mama cóse cămăși pentru mine, domnule.

— Spune-mi, Dimitriule, care-i persóna I. când ai spus zicerea asta?

— Eu, domnule.

— Pentru-ce?

— Pentru-că eu am vorbit.

— Care-i persóna II-a?

— Mata, domnule.

— Pentru-ce?

— Pentru-că eu cu mata am vorbit.

— Și care-i persóna III-a?

— Mama, domnule.

— Pentru-ce?

— Pentru-că despre dênsa am vorbit amândoi.

— Bine, Dimitriule, vĕd că ai priceput despre ce am vorbit; ia întrébă-mĕ acum tu pe mine ceva, sĕ mĕ încredințez, priceput am fost? Intrébă-mĕ așa cum te-am întrebat eu.

Băiatul, stătu puțin pe gânduri — așa îi învĕțase Créngă: „întâiu sĕ se gândéscă și pe urmă sĕ vorbéscă“, și apoi puse lui Creangă următórea întrebare:

— Domnule, ce face cucóna matale?

Ochii lui Créngă se umplură de lacrimi; cu glasul înecat în plâns spuse băiatului:

— Hei... măi țîcă!... Cucóna mea o fi acum un pumn de țĕrînă...

Și nu mai putu vorbi.

Cursurile se suspendară, clopoțelul sună 12 — eșirea elevilor la masă — iar noi ne luarăm drumul spre școla normală, ducênd în sufletul nostru impresia vie a lacrămilor lui Creangă, isvorîte cu ocasia predării... pronumelui.

(„*Ep.*“) *M. Lupescu.*

Varietăți.

Limba pĕrului. Inzadar, Dómnele mele, aveți limba florilor, limba ochilor, limba degetelor, și mai știu eu ce fel de limbă, dar tot o limbă nu aveți, limba... pĕrului. Femeile chineze o au și asta. Și auḑi numai colo, chinezóica își friséză pĕrul așa, încât din frisură poți sĕ deduci starea ei!...

E obiceiu bine conservat la fetele tinere din China, ca sĕ se peptene așa, încât din frisură sĕ poti órecum ceti: „Caut bărbat.“ Femeea căsătorită, dacă voesce sĕ-și câștige prieten, o face așa că își rade sprincenele și își coloréză dinții negru. Firește trebue sĕ ai gust chinez, ca după atari semne „atrăgătóre“, sĕ te înștiințezi de pretin însemnatei.. Veduva, dacă vrea sĕ se mărite de nou, o spune lumii tot prin graiul pĕrului: își pune în conciu ac cu o mică bróscă țestósă, în vêrf, și în jurul lui își învĕlue pĕrul.

Doliul îl esprimă tot pĕrul: femeea lovită de sórte, sĕ tunde, asta-i semn de doliu adânc; când pĕrul a crescut nițel, îl peptănă simplu înapoi, când e măricel îl înpletește de nou și asta insémnă: acum nu mi-'i durere așa mare. Când e destul de mare sĕ-'l pótă înfășura pe lângă acul cu brósca, asta însémnă: Aș avea voe sĕ mĕ mai și desfătez acum...

electoral Lipova au încurs 3 proteste, prin care se atacă „procedura“ protopopului V. Hamsea la acéstă alegere. Sinodul însĕ la propunerea binemotivată a deputatului Rotariu spriginită de Antonescu și Truța, pe-lângă tóte sforțările deputaților: Oncu, Mangra, a trecut preste propunerea dlui Veliciu la ordinea ḑilei, căci nu subversa motiv oficios în causă. Astfel deci primul atac s'a terminat cu — retragerea celor dela monitor...

Ca comisiunile sĕ aibă timp de lucrare, ședința a II-a s'a anunțat pe Luni la 4 óre d. am.

Din diecesa Aradului.

Adunarea generală a fondului preoțesc aradan

S'a ținut în 24 April v. la 10 óre înainte de ameaḑi sub presidiul Prea Cuvioșiei Sale părintelui vicariu episcopesc Iosif Goldiș, funcționând ca raportor al comisiunei esmise de adunarea generală din anul trecut Prea On. Domn. protopresbiter Toma Păcală, iară ca notariu părintele Ioan Ciora din Micalaca.

La propunerea raportorului comisiei, după-ce s'au cetit socotelile fondului de pe anul 1898, și lista ajutórelor distribuite în decursul anului trecut vĕduvelor preotese, orfanilor de preoți și preoților deficienți, adunarea generală luând la cunoscință cu aprobare socotelile fondului preoțesc de pe anul trecut, a luat hotărîrea a face propunerea Ven. Sinod eparchial ca sĕ dea absolutoriu Consistoriului pentru gestiunea fondului preoțesc de pe anul trecut.

In legătură cu acésta adunarea generală a preoțimei a luat tot-odată și următorul conclus:

„Adunarea generală a fondului preoțesc ținută în ḑiua de astăḑi 'și rechiamă în aducerea aminte starea preoțimei din diecesă dela anul 1877, când Inalt Prea Sfinția Sa actualul Archiepiscop și Metropolit al nostru Ioan Mețianu din inițiativa Sa a înființat fondul preoțesc; 'și-rechiamă în memorie greutățile începutului la înființarea acestui fond, pedecele ce au trebuit a-se delătura, munca și îngrijirea neîntreruptă și grea, manipularea curată, și înțelépta administrare a fondului până în ḑiua de astăḑi; constatând resultatul ajuns de astăḑi, și anume că dela 1877 când acest fond din nimica s'a înființat, până în ḑiua de astăḑi a crescut la o cifră atât de înbucurătóre, precum indică acésta rațiociniul presentat pe anul 1898, o sumă acésta care aduce în uimire și totodată produce o mare mângăiere și stêrnește bune speranțe pentru viitorul bisericei și prin trênsa clerului diecesei nóstre; 'și rechiamă în memorie alinarea multor suspine și stergerea multor lacrimi ale vĕduvelor și orfanilor preoților precum și liniștirea multor preoți îmbĕtrâniți, neputincioși și espuși, cari foți și până acum s'au împărtășit de binefacerile acestui fond, cari binefaceri până la finea anului 1898 se urcă până la cifra de 78.525 fl. 36 cr.; avênd în vedere că starea acésta cu fondul se atribue în cea mai mare parte Inalt Prea Sfinției Sale Domnului Archiepiscop și Metropolit actual, carele cu prevedere profetică a inițiat și ca un adevĕrat și îngrijat părinte a augmentat și asecurat acest fond al preoțimei: acéstă adunare generală acum inspirată de simțul gratitudinei profunde, află de bine și-'și ține de o plăcută datorință fiéscă, ca acum când după înaintarea I. P. Sale de Metropolit, adunarea cu prima-dată nu e presidată de I. P. S. Sa, sĕ-și manifesteze cea mai sinceră mulțămită și recunoștință purceḑĕtóre din inimă cătră Inalt Prea Sfinția Sa rugându-l ca sĕ priméscă acest vot al adunării ca espresiune a întregei preoțime din diecesă și ca un semn al devotamentului și al asecurării din partea acestei preoțimi, că până când va sta diecesa, preoțimea va păstra numele Inalt Prea Sfinției Sale în sanctuarul inimei sale și-'l va cuprinde în sfintele rugăciuni alăturea cu ale celorlalți mecenați ai bisericei și națiunii nóstre“.

*

Invierea la Arad.

In ḑilele Sfintei Invieri serviciul divin în biserica catedrală din Arad s'a oficiat prin Prea Cuvioșia Sa părintele archimandrit Augustim Hamsea, asistat de părintele protopresbiter și asesor consistorial Ignatiu Pap și de preoții Gavril Bodea și Traian Vățan.

In ḑiua primă a sfintei învieri la finea serviciului divin părintele protopresbiter Ignatiu Pap a cetit epistola pastorală a Eminenției Sale Inalt Prea Sfințitului Domn Archiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu,* care a fost ascultată cu multă atențiune de credincioșii însetați a auḑi glasul iubitului lor archipăstor. Cântările rituale le-a executat corul tinerimii din Arad, sub conducerea prof. de cant Tritu Lugoșan, cu multă precisiune.

(„*Bis. și Școla.*)

Scrisóre din Budapesta.

— Serata dată dc Soc. „Petru Maior“ sub patronatul Il. Sale Dlui Dr. Al. Mocsonyi.

Budapesta, 6 Maiu 1899.

Onorată Redacțiune!

Ḑilele Invierii Domnului au fost prăsnuite de poporul nostru cu bucurie și veselie pretutindenea. In aceste mari ḑile grija vieții s'a pus la o parte și prin imnuri de laudă, iar în unele locuri și prin producțiuni și petreceri, ne-am bucurat și veselit de Invierea Mântuitorului.

Societatea de lectură „*Petru Maior*“ a tinerilor universitari români din Budapesta, încă a ținut ca din incidentul acestor sĕrbători, sĕ procure câteva momente de distracție publicului român de aici, arangiând, în 4 Maiu n. o *serată literară-musicală,* împreunată cu dans, despre al cărei decurs îmi iau voie a Vĕ raporta.

Serata a fost arangiată sub patronatul Ilustrității Sale Dlui *Dr. Alex. Mocsonyi de Foen,* care fiind încă reconvalescent, nu s'a putut presenta, dar a adresat o telegramă de felicitare.

La órele $7^1/_2$ séra,sala cea spațiósă de la redută era aprópe plină de public român din loc și jur. Rar s'a vĕḑut atâta asistență ca astădată!

Programul, ales și variat, a fost început prin corul societății, care — sub conducerea simpaticului stud. jur. Dl *Ioan Pop* — a esecutat cu multă precesiune frumósele cântări „Sara“ și „Senin și furtună“. A fost condusă apoi pe bină gentila D-șóră *Ecaterina Mezei,* fiica Dlui jude de Curiă Mezei, care a declamat poesia „Ideal“ de Coșbuc. D-șóra declamatóre s'a transpus cu dibăcie în diferitele situațiuni ale fetei de împĕrat și ale junelui păstor, făcênd asupra tuturor cea mai plăcută impresiune. Un frumos buchet de flori și sincere aplause i-au fost recompensa.

La punctul al treilea gentila D-ră *Virginia Gall* cântà cu admirabila-i voce, în dulcea limbă italiană, douĕ arii: „Non torno“ și „Aria Oscar“ din opera „Un ballo in Maschera“ de Verdi. Acésta din urmă a culminat prin escelenta interpretare a celor mai grele nuanțe. Deși fermecați de frumseța acestor arii, totuși când simpatica artistă, începu admirabila nóstră doină: „Tórce lele, tórce“, entusiasmul ajunse la culme! Când sfîrși, un moment de liniște, și apoi o furtună de aplause! Un frumos buchet i-se oferí.

Urmà disertaținnea: „Educația secsului frumos“ a Dlui *Lazar Triteanu,* care fu primit cu strigăte „sĕ trăiască“. Disertantul a știut captiva atențiunea publicului, care a ascultat cu mult interes, de la început până la sfîrșit, tema frumos lucrată a d-sale.

Ar fi de dorit ca interesanta lucrare sĕ fie publicată.

Când dl disertant a finit pledând pentru o *educațiune în spirit național românesc,* încheind cu cuvintele „Așa sĕ fie“, din pepturile tuturor rĕsună un puternic „Așa sĕ fie“, după care o plóie de aplause.

Punctul 5 și 7 din program l'a avut cunoscuta artistă, Gentila D-șóră *Valeria Pop,* care e primită cu mari ovațiuni. Dsa a cântat mai întâi „Aria Violette-i“ din opera „Traviata“ de Verdi, și „Solvejgs-Lied“ de Grieg, apoi „Nu plânge“, romanță de *Mureșan* și „Fântână cu trei isvóre“ de *Dima.* Ar fi de prisos, cred, sĕ mai spun, că distinsa artistă posedă o voce rară, cunoscută de toți.

A fost rechemată de mai multe ori și a mai delectat publicul cu dóuĕ frumóse arii. I-s'a oferit un prea frumos buchet.

Punctul 6, l'a avut gentila D-șóră *Clotilda Oltean,* care ecompaniase la pian pe celelalte dóuĕ colege, și care esecutà cu multă dibăcie la fortepian „Taratele. de M. Moskowski. Rechemată, Dsa mai esecutà o parte din o altă piesă germană. Laude binemeritate i-se aduseră și un frumos buchet de flori.

Dl *Aurel Bratu* a produs mult haz cu declamațiunea DSale „Șaua și țiganul“, anecdotă de Speranță. A predat'o cât se póte de spiritual. Disposiția bună, ce a procurat'o și aplausele publicului 'i-au fost recompensa.

Punctul ultim l'a avut iarăși corul societății, care a cântat: „*Moțul la drum*“ de Vidu, unde s'a distins ca solo Dl *Ioan Iantea,* și „Dorul înstreinatului“ de Flechtenmacher. Ambele au plăcut mult publicului, dar mai mult „Moțul la drum“. Laudă tuturor coriștilor, dar în special, conducĕtorului lor, Dlui *Ioan Pop.*

Astfel spre mulțumirea generală se fini producțiunea, după care se începu jocul cu o horă animată. Voia bună n'a lipsit, și petrecerea s'a continuat până în zori, cu întrerupere de o pausă, în care s'au ținut mai multe toaste, dintre cari am remarcat pe al Dlui *Nicolae Sulică,* președintele societății, pentru patronul seratei Ilustr. S'a Dl Dr. A. Mocsonyi, al Dlui *Candin David,* pentru D-șórele debutante, al Dlui advocat *Dr. Pătăceanu* (Turda), pentru tinerime etc.

In d'albele zori ne despărțirăm ducênd cu noi plăcute impresiuni și dulci suveniri.

Un participant.

Revistă Externă

Succesele politicei Angliei.

Presa oficiósă engleză laudă guvernul pentru-că a reușit sĕ încheie învoială cu Rusia privitor la China. „Daily Telegraph“ celebréză succesele diplomatice ale lordului Salisbury, care în mai puțin de un an a strîns legăturile cu Statele-Unite, a făcut pace cu Franța, a stabilit un acord cu Rusia, relativ la China, etc.

Presa mai mult sau mai puțin independentă însĕ, păstréză óre-care reservă, și găsesce multe de obiectat contra acestei din urmă învoeli.

Astfel „Standard“ pune în relief faptul că interesele finanțelor rusești au exercitat totdéuna cea mai mare influență asupra politicei rusești, ca sĕ se pótă adecă plasa capitaluri engleze în Rusia.

Opinia publică engleză însĕ, ḑice, nu-și va schimba așa de curênd sentimentele față de Rusia, și capitaliștii englezi se vor gândi mult până vor plasa capitaluri în întreprinderi cari au póte o menire ostilă comerciului și prestigiului britanic.

*

Erythrea — arêndată.

Un ḑiar comercial, „Sole“ din Milan, anunță constituirea unei companii comerciale cu un capital de 2.500 000 lei, în acțiuni, pentru a lua în arêndă Erythrea, colonia Italiană din Africa.

Compania a întocmit un plan comercial și agricol, plan care prevede construirea de căi ferate pentru a lega între ele zonele cele mai populate și productive.

NOUTĂȚI

Presentare. Duminecă după terminarea ședinței prime, s'au presentat toți membrii sinodului archidiecesan presenți în Sibiiu, la reședința archiepiscopéscă, și prin graiul Ilustrității Sale veteranului domn *Ioan* Cavaler de *Pușcariu* au salutat pe Inalt Prea Sfinția sa în numele întregului sinod, dorindu-i sĕ stee mulți ani sănĕtos în fruntea archidiecesei și metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania.

Eminenția Sa îi mulțumesce în cuvinte călduróse atât vorbitorului, cât și Ven. Sinod pentru atențiunea dată, și în greaua-i misiune cere mai ales spriginul veneraților membri sinodali, de esperiențele și ajutorul cărora are neapĕrată lipsă, și dă espresiune convingerii, că dragostea și bunăvoința ce au arĕtat-o în trecut față de chestiunile nóstre culturale bisericesci, o sĕ fie și pe viitor călăuza activității lor publice. In urmă împarte archieréscа-i binecuvêntare tuturor.

*

„Tribuna Poporului“, ḑiarul din Arad în numĕrul 78 a. c. în articolul întitulat: „In ajunul alegerii“ și subscris „Sinodalul“, ḑice între altele următórele: „dl Mocsonyi a trebuit sĕ vadă, că a militat pe lângă o falsă suposiție, căci nu P. Dr. Pușcariu e cel mai vechiu în ordinea ierarchică, ci P. C. S. I. Goldiș. A ajuns prin urmare în impasul de a putea fi consecuent principiului ansienitariu, enunciat cu atâta convingere, numai susținênd acum pe P. C. S. Goldiș, ori a depune armele. Și împreună cu P. C. S. Pușcariu a meditat asupra păcălelei“.

In interesul adevĕrului trebue sĕ constatăm, că aserțiunea „Tribunei Poporului“ cumcă archimandritul Iosif Goldiș ar premerge cu ansienitatea, archimandritului Dr. Ilarion Pușcariu e lipsită de ori-ce basă, de óre-ce Dr. Pușcariu a fost promovat de archimandrit la 23 August 1886, precând Goldiș a fost înaintat la acésta demnitate numai în anul 1892.

*

Colectă pentru monumentul lui Șaguna. Pentru monumentul Șaguna a mai contribuit P. O. Domn protopresbiter al tractului Ilia *Avram P. Pĕcurariu,* suma de 42 coróne.

*

Români buni, creștini buni. In orĕșelul Pâncota s'a ținut chiar în ḑiua întâia de Pasci têrg de țéră! Românii din Pâncota și jur, conduși de simțul lor creștinesc și românesc, *n'au luat parte nici unul la têrg, nici ca vênḑĕtori nici ca cumpĕrători,* nici inteligenți, meseriași ori plugari, așa încât șatrele Ovreilor și ale celorlalți strĕini de legea nóstră, au stat tótă ḑiua gólă. Esemplul Românilor din Pâncota e vrednic de imitat. Celor ce necinstesc sĕrbătorile mari în felul arătat, sĕ le rĕspundem și noi prin aceea, că nu le cumpĕrăm de nici un ban. Ei înși și vor cere atunci, ca ḑilele de têrg sĕ nu se pună când sunt sĕrbători mari, ca Pascile, Crăciunul etc.

*

Daruri evlaviose. Credincioșii nostri Teodor Dan și soția sa Maria din comuna Vălenii-Șomcuții (protopiatul Cetății de pétră) au dăruit pe sama bisericei din numita comună o față fórte frumósă pe sfântul altariu în preț de 20 fl., 3 perdele la ușile s. altariu în preț de 12 fl. Pentru aceste daruri cu cari s'a înfrumsețat biserica nóstră acum pe sĕrbătorile Invierii Domnului, sĕ le resplătéscă Dḑeu înḑecit, sĕ fie primită jertfa acestor buni creștini în jertfelnicul cel mai pre sus de ceriu! Vălenii-Șomcuții, la 22 Aprilie 1899. Gavriil Cârlig par. rom. gr. or.

*

Membru pe viață la „Reuniunea rom. de agricultură din comitatul Sibiiu“ s'a scris dl *Dr. Vasilie Preda,* advocat Câmpeni, solvind taxa de fl. 40.—

*

Infrățire slavă. Din Fiune se scrie că în 23 April v. a sosit acolo din Praga o societate de turiști cehi. La gară li-s'a făcut din partea Croaților o splendidă primire și în vorbirile, ce s'au rostit, s'a accentuat solidaritatea tuturor Slavilor și nisuințele lor comune. Turistii cehi au călĕtorit spre Dalmația.

Notiță Literară

Cine-a avut dreptate? Când dl *Al. Antemireanu* „s'a retras“ din redacția revistei „Flóre-Albastră“, eu am bănuit că dsa n'a putut eși decât pentru articlii dsale plini de sufulcări fórte îndrăsnețe, de cele mai multe ori copilărești.

Dl Antemireanu în respunsul ce mi-a dat („Tel. Rom.“ dela 13 Aprilie a. c.) însĕ afirmă că:... „nu articolul „Literatura poporală“ m'a făcut sĕ mĕ retrag, și nici vre-un alt articol al meu... Dacă acésta nu e adevĕrat, sĕ mĕ desmintă actualii redactori ai revistei“...

Cum eu afirmasem lucrul numai părêndu-mi fórte natural, nu-'l puteam proba câtă vreme foștii colegi ai dlui Antemireanu nu vor da o deslușire. Și dênșii nu au dat. Dar un incident neprevĕḑut mi-a dat și mie lămurirea pe care altfel n'o cerusem, și încă neașteptat de favorabilă! Ea adeverește evident afirmația pe care eu o făcusem despre „retragerea“ dlui Antemireanu.

„Convorbirile literare“ dela 15 April anume, în o revistă critică asupra mișcării literare, ating și „Flórea-Albastră“, afirmând că de când s'a retras „tinerul plin de avênt“ Al. Antemireanu, revista se presintă fără nici un sprigin teoretic, și „nu mai represintă nimic“!..

„Flóre-Albastră“ mirându-sĕ de acéstă apreciare a aceluiași d. Ant., pe care mai nainte tot „Convorbirile“ îl luau mereu la rĕspĕr, întrébă:

> „Cum sĕ-'mi esplic atitutidinea dlui Mihalache (autorul articolului din Convorbiri) față de fostul nostru colaborator?
>
> „*Se știe într'adevĕr, că pe când acesta din urmă distrugea în colónele Flórei-Albastre, știința, naturalismul, literatura poporală,* etc. dl Mihalache nu știa cum sĕ dojenéscă mai aspru pe „tinerul plin de avênt“, elev al sĕu!
>
> „Acum suntem dispensați, și *nu regretăm,* de articolele acestui „teoretician“ (adecă de ale dlui Antemireanu!)

Va înțelege ori-cine din acéstă notiță a „Flórei-Albastre“, că ea tradéză încordarea ce s'a fost produs între dl Antemerianu și colegii sei de redacție pentru articlii dsale năzdrăvani, încordare bănuită și afirmată de mine, iar din asta a urmat, retragerea dênsului, pe care iată colegii dsale declară că — *nu o regretă!...*

Cine a avut dară dreptate?

Prier.

Ad. Nr. pp. 187—1899. [66] 2—3

Concurs repețit.

După-ce la postul de paroch din parochia vacantă de a III-a clasă Cucerdea-sĕcuéscă nu s'a insinuat nici un concurent, prin acésta de nou se publică concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Roman“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 364 fl. 6 cr. despre ce se pot lua informațiuni dela subscrisul oficiu ppresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Turda, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cojocna, 6 Aprile 1899.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

Nr. 1960/899. [69] 2--3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de senator al magistratului cetății libere Sebeș, devenit vacant prin pensionare, cu care post este împreunat un salariu anual de 1100 fl., precum și dreptul de pensiune, se escrie prin acésta concurs.

Reflectanții la acest post au a aşterne suplicele lor, proveḑute cu atestat de botez, cu atestatele despre serviciul de până acum, precum și cu documentele cari constată cualificarea teoretică, până la *22 Maiu a. c.* ilustrității sale domnului vice-comite al comitatului Sibiiu.

Sebeș, 3 Maiu n. 1899.

Magistratul:

Conrad, primariu. **Dr. Krauss,** protonotariu.

Nr. 161 [67] 2—3

Anunț.

Zidirea bisericei gr.-ort. din parochia Inuri, protopresbiteratul Albei-Iulie, se dă în întreprindere pe calea licitațiunei minuende, care se va ține la fața locului, în Dumineca Mironosițelor, 2/14 Maiu 1899, în localul școlei române gr.-or. pe lângă suma preliminată de 6558 fl. 77 cr. dând comuna bisericéscă pétră, var, cărămidă și năsip. Dela întreprinḑĕtori se recere, ca înainte de începerea licitațiunei sĕ depună un vadiu de 10% în numĕrariu sau în hârtíi de valóre.

Pianul de zidire, preliminariul de spese și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul protopresbiteral. Comitetul parochial își reservă dreptul a da în întreprindere și separat lucrul zidariului, bărdașului, mĕsariului și pleuariului, începênd licitarea minuendă dela sumele statorite în preliminariul de spese, la cas când nu ar afla destulă garanță în un întreprinḑĕtoriu pentru întreg edificiul.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral și cel parochial.

Albá-Iulia, 11 Aprilie 1899.

La însărcinarea comitetului parochial. **Florian Rusan,**
adm. prot.

P. T.

Mulțumindu-Vĕ pentru încrederea de care s'a bucurat, **reposatul meu Tată în decurs de 50 de ani,** am onórea a Vĕ aduce la cunostință, că de aici înainte eu voiu sta la disposiția Dvóstră pregătind, **Reverenḑi, ornate bisericești și preste tot ori-ce îmbrăcăminte preoțéscă**; precum și ori-ce **soiuri de vestminte bărbătesci** spre deplina D-vostră mulțumire, pre lângă prețuri cât mai moderate și serviciu cât mai prompt

Cu tótă stima:

Gustav Stasney
croitor [65] 2—3
Baergasse Nr 2 Sibiiu.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. fl. 1.80.

Trufandale de saison

Icre de crap roși! Icre negre de Astrahan!
Masline grecești escelente!
Halva de Constantinopol!

Unt de lemn franțuzesc!
Olei de in (în adins pentru noi tescuit).

Brânză sĕcuiască próspĕtă (în beșicuțe.)
Cașcaval de Penteleu!
Brânză de Liptau!
Cremă de Carpați (picantă)!

Totdéuna próspete, din prima calitate și cu prețuri moderate, la

„Concordia“,
societate comercială pe acții,
[57] 3—3 **Sibiiu.**

NOU!

Tipăriturile pentru folosit în școlele poporale întroduse prin circulariul consistorial Nr. 9241/898 școl. sunt:

Protocol de primire (inmatriculare) costă cóla 3 cr., 1 es. din 15 cóle broș. 60 cr., 1 es. din 25 cóle legat fl. 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—;

Protocol de clasificațiuni și absenții costă o cólă 3 cr., 1 es. din 15 cóle broș. 60 cr., 1 es. din 25 cóle leg. fl 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—

Deposit la:
Tipografia și librăria archid.
Sibiiu.

Recomandăm tuturor broșura apărută tocmai acum:

Obolul sĕracului

la
monumentul

Marelui ANDREIU.

Cântări ocasionale dedicate Metropolitului

Șaguna,

colectate și arangiate de
MARIA CUNȚANU.

Prețul 10 cr.

Venitul curat se va adaoge la colecta pentru monument.

Se póte procura dela
Tipografia și librăria archid.
Sibiiu.

În préjma examenelor!

Atragem atențiunea domnilor învĕțători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română*, *germână* și *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, **în colóre vĕnătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 1 cr.; 100 bucăți 65 cr. și porto postal.

Comandele din afară se execută imediat.

Librăria Archidiecesană.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 46 Sibiiu, Joi, 29 Aprilie v. (11 Maiu n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

In preajma alegerii.

Diecesa Aradului se va întruni Duminecă în sinodul estraordinariu electoral, spre a alege episcop la locul devenit vacant prin alegerea întru metropolit a fostului ei vrednic episcop Ioan Meţianu.

In era constituţională a bisericei nóstre pentru a treia-óră a devenit în acest mod vacant scaunul de episcop al eparchiei Aradului.

La 1873 după mórtea fericitului Şaguna, episcopul Aradului, fericitul Procopie, a fost chemat la demnitatea de archiepiscop-metropolit, şi sinodul eparchiei Aradului a ales de episcop pe vicariul dela Oradea-mare Miron Romanul.

La 1874 fericitul Procopie trece de patriarch la Sêrbi, de metropolit este întărit în Domnul adormitul Miron, şi în scaunul vacant din Arad este întrodus cu mare însufleţire vicariul dela Oradea-mare Ioan Meţianu.

De present scaunul episcopesc este vacant şi representanţa legală a bisericei din eparchia Aradului este chemată sĕ îndeplinéscă în cale constituţională scaunul vacant prin alegerea fiitoriului episcop.

Este sfântă chemarea episcopului în biserica nóstră, grea misiunea acestui păstoriu în general, şi cu deosebire grea este ea aḑi, când curentele dominante din patria nóstră, în şirul celorlalte biserici creştine ameninţă şi sânta nóstră biserică şi ale ei instituţiuni.

Este prin urmare îndreptăţit interesul viu ce se manifestă faţă cu actul sĕrbătoresc, care ne stă înainte.

Sistemul constituţional are multe bune, dară de multe-ori el produce şi rele, şi aceste se arată atunci când patimile întunecă ochii minţii, şi ele predominéză în acţiunile omenesci.

Din incidentul alegerii din Dumineca viitóre, patimile omenesci s'au deslănţuit, şi ele se manifestă prin agitaţiuni, prin atacuri asupra persónelor din cari se compune corul dignitarilor nostri metropolitani.

N'am putut aproba la timpul seu atacurile vehemente asupra Preacuvioşiei Sale vicariului dela Arad Iosif Goldiş pentru enunciaţiunile la alegerea sa de deputat dietal, enunciaţiuni prin cari s'a pus în contraḑicere cu întrégă biserica nostră, şi i-a desavuat ţinuta ei bărbătéscă în afacerea legilor politice-bisericesci.

Ca organ chemat a apăra interesele sfintei nóstre biserici ortodocse, am reprobat şi noi enunciaţiunile Preacuvioşiei Sale, acésta însĕ o am făcut în mod obiectiv, şi cu tótă demnitatea ce o reclamă interesele nóstre românesci.

Nu putem aproba nici acuma ţinuta ḑiariului român dela Arad, care atunci a atacat cu o vehemenţă ne mai obicinuită în presa nóstră pe Părintele vicariu Goldiş şi adi tot cu asemenea vehemenţă atacă pe un alt dignitariu metropolitan, pe Părintele archimandrit Augustin Hamsea, pentru cuvêntul că şi el este între aspiranţii la vĕduvitul scaun de episcop al eparchiei Aradului.

Patimile nici odată nu au fost consilieri buni ai ómenilor, din patimi nici odată nu a isvorit vre-un lucru bun.

La alegerea de episcop numai un interes trebue sĕ stimuleze inimile ómenilor: interesul bisericei.

In biserica nóstră la alegerea de episcopi s'a observat principiul ancienităţii, şi motive grave trebue sĕ subverseze, pentru ca corpurile nóstre electorale sĕ trécă preste un dignitariu şi, descualificându-l, sĕ ridice pe altul mai tinĕr în dignitate.

Spiritul bisericei este acesta, căci sinodul archieresc a cumpănit bine cualificaţiunea, însuşirile eminente ale respectivilor, când i-a promovat, şi i-a candidat, ca în ordinea ancienităţii sĕ înainteze pe scara ierarchică.

Vĕduvitul scaun al eparchiei Aradului ar compete Preasfinţiei Sale Părintelui episcop dela Caransebeş, *Nicolau Popea,* care de 10 ani în spirit evangelic conduce naia bisericei din acea eparchie.

După Preasfinţia Sa ar veni îndată Preacuvioşia Sa Părintele archimandrit vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu.

Prea Sfinţia Sa părintele episcop al Caranesbeşului în lunga sa activitate bisericéscă n'a cunoscut jertfă, pe care sĕ nu o aducă pentru binele bisericei.

Dacă ca jertfă se va considera deci trecerea Preasfinţiei Sale dela diecesa Caransebeşului la cea a Aradului, credem că Preasfinţia Sa cu resignaţiune evangelică va aduce acea jertfă, şi tot asemenea credem, că acésta ar conveni tuturor aspiranţiilor mai tineri, când e vorba de principiul canonic din biserică, de interesele bisericei, de binele bisericei, de vaḑa bisericei, de autoritatea bisericei, de liniştea şi consolidarea bisericei, şi acestea i-au fost Preasfinţiei Sale devisa în viéţa sa de până acuma.

Avem grea responsabilitate noi cesti dela organul bisericesc „Telegraful Roman“, şi în deplina consciinţă a responsabilităţii nóstre scriem aceste ***„în prejama alegerii“***, accentuând ordinea canonică şi disciplina bisericéscă, căreia am servit, servim şi vom serví cât timp bunul Dumneḑeu se va îndura a ne conserva puterile sufletesci şi trupesci.

Sinodul Archidiecesan.

Şedinţa a treia.

— Marţi, 27 Aprile v. —

Preşedinte: I. P. S. Sa Archiepiscopul şi Metropolitul *Ioan Meţianu.* Notar: *Dr. Iosif Blaga.*

S'a cetit şi, după unele modificări, s'a autenticat protocolul şedinţei a doua.

S'a presentat cererea de concediu pe 3 ḑile a deputatului M. Cirlea. I-s'a acordat.

Petiţiile întrate de nou, s'au împărţit spre studiare comisiilor pe cari le priveau.

Intrându-se în ordinea ḑilei şi comisia organisătóre fiind gata a refera obiectul de urgenţă a întregirii salarelor preoţeşti dela stat, s'a început şi a umplut şedinţa întrégă dela 10 înainte de amiaz până la 1 şi $1/2$ după ameaz, neîntrerupt:

Desbaterea **asupra întregirii salarelor preoţeşti.**

Deputatul *I. de Preda,* referentul comisiei organisătóre, face în resumat istoricul afacerii: Pe când legea asta despre întregire, era încă numai proiect, atât sinódele nóstre, cât şi consistorul metropolitan, au luat posiţie contra proiectului, remonstrând la camera deputaţilor şi la casa magnaţilor contra lui. Archiereii nostri au luat în persónă posiţie în desbaterile casei de sus, şi — s'a ajuns el óre-care resultat, dar neînsemnat, nesatisfăcĕtor pentru biserica nóstră. Proiectul a fost primit, şi aḑi e lege. Biserica e pusă acum în faţa legii, trebuind sĕ declare că voeşte ori nu voeşte sĕ priméscă întregirea prevĕḑută în ea, căci altfel legea e numai facultativă. Până la 1 Iulie trebue spus că da sau ba, şi dacă da, trebuesc, tot până la acest termin apropiat, înaintate datele recerute.

După acestea rógă sinodul sĕ asculte însuşi raportul consistoriului, care făcênd şi el esposeul lucrului, espunênd pertractările şi desbaterile în consistor, citând legea însaşi, presintă, ca resultat al unei mature şi îndelungate cumpăniri, următórele:

> considerând 1) că statul şi aşa e dator a da ajutóre bisericei şi biserica e în drept a pretinde ajutor, 2) sperând o schimbare a sistemului şi timpului cu condiţiile lui grele de aḑi, 3) că neprimind, biserica n'ar avea putere a opri pe preoţi a primi fără ştirea ei, 4) că numai decretând primirea, se póte obţinea, pe lângă anumite condiţii, punerea sumei întregi la disposiţia consistorului, 5) că împărţirea de aḑi a ajutórelor, nu e nici ea mai bună, dar s'a acceptat de nevoe, 6) că între preoţii nostri nu sunt cari sĕ ducă viaţă „imorală“ ori „contrară statului“, 7) că prin primire şi împărţire prin consistor, preoţii se ţin mai strîns de biserică, 8) că neprimind, bis. s'ar pune în conflict perpetuu cu statul şi ne-am espune a fi mereu bănuiţi că urmărim tendenţe periculóse statului, 9) că dotaţia de aḑi a preoţilor e adevĕrat slabă, 10), că bis. a cerut şi ea repeţit ajutor şi nu i-s'a dat, 11), că prin nóuĕle legi politice bisericeşti, preoţimea a întrat în lipsă şi mai mare, 12), că ajutorul de 24.000 s'a respins şi nu s'a aflat modalitatea a ne ajuta altfel; 13), că dacă statul, contrar promisiei date de ministrul Wlassics, că numai atâta ne vor cere, sĕ ajungă banii la mâna preoţimei, ne va pune condiţii prin care sĕ-'şi aservéscă pe preoţi pentru lucruri contrare bisericei sau chiar pentru scopuri politice, preoţimea va avea bărbăţia a-şi conserva independenţa! —
>
> *propune sĕ se accepteze dotaţiunea dela stat,* ***cu espresa reservă, ca dotaţiunea sĕ fie licuidată în sumă generală pentru mai departe dispunere, autorităţii bisericeşti.***

Comisiunea studiind şi desbătând obiectul, presintă din parte-i sinodului prounerea:

> *Sĕ priméscă întregirea cu reserva pusă de consistor, şi fără alte condiţii din partea guvernului decât cea amintită de dl ministru Wlassics în respunsul seu dat la interpelarea în casa magnaţilor.*

Deputatul *Vasile Damian* luând cuvêntul în chestie, ḑice cam următórele: Gravitatea cestiunii acesteia până acum a culminat mereu în aceea, că noi am vĕḑut şi vedem, că prin legea de care e vorbă, e atacată *autonomia bisericei nóstre!* Asta am acentuat'o noi ca Sinod, că Consistor, totdeuna, pe când luptam încă numai contra proectului. Şi punctul acesta de privire, atât în raportul consistorului, cât şi în propunerea comisiei, eu aḑi îl vĕd abandonat! Tóte cele înşirate de consistor în motivarea propunerii, ca şi de comisie, sunt numai motive personale: că suntem sĕraci, că preoţimea nostră dóră na dat semne de purtare excepţionabilă, etc. E drept că suntem sĕraci, o ştim şi o vĕd asta fórte bine şi eu, care trăesc în mijlocul clerului însuşi, dar acéstă sărăcie nu ne îndreptăţesce cătuşi de puţin, ca noi sĕ trecem peste cercul autonomiei bisericei nóstre, sĕ jignim autonomia acésta preţiósă! Ne temem că neprimind întregirea venim conflict şi mai mare cu statul, deci, ḑice propunerea consistorului şi a comisiei, sĕ primim, ca sĕ dovedim că suntem cetăţeni loiali. Dar, preavenerabil sinod, tocmai statul e care ḑice: dau ajutor personal, şi numai aşa, dacă biserica sacţionéză primirea! Sĕ luăm deci lucrul astfel, şi sĕ nu ne temem că, respingând noi întregirea, statul va da totuşi pe alte căi preoţilor acéstă întregire. Dar prin primire fi deschidem uşa sĕ se amestece în autonomia nóstră, în trei cazuri absolut interne: 1, în *organisarea parochiilor şi reducerea* acelora. Parochiile de aḑi sunt recunoscute, sau mai corect părochii lor, dar după venirea în vacanţă, statul, din motive de cruţare, va înclina spre reducere, şi va întra cu biserica în petractări asupra susţinerei mai departe ori încetării cutărei parochii. Asemenea tot din motive de cruţare, va fi contra înfiinţării de parochii nóuĕ. Caz grav acesta de jignire a autonomiei bisericei nóstre! — 2.) Al doilea caz e, că statul se amestecă în treaba statoririi venitelor parochiale. Dacă lui i-se pare că datele presintate de cutare parochie, nu sunt reale, începe prin organele sale streine de biserica nóstră, cercetare cât venit are parochul nostru. 3.) Al treilea caz de amestec în autonomie e cel ce priveşte disciplinarea. Statul, pe temeiul ori-cărei denunţări strĕine de biserică, recércă autoritatea bisericéscă sĕ pornéscă cercetare disciplinară contra cutărui paroch, şi dacă consistorul n'ajunge la resultatul aşteptat de guvern, îşi reservă *el* dreptul a lua mĕsuri contra respectivului! Astea sunt motivele ponderóse de ordine superióră, pe cari nu e permis sĕ le scăpăm din vedere, căci cele înşirate de consistor şi comisie, sunt numai personale, subiective. Că sĕ primim, sperând timpuri mai bune (punctul 2 din motivele consistorului) că or sĕ se schimbe constelaţiile?.. De ce n'am putea întórce vorba, sĕ aşteptăm timpurile mai bune, apoi sĕ primim întregirea, mai ales când cea de faţă e aşa de neînsemnată pentru clerul nostru, şi întinsă pe 9 ani, încât nu ne póte satisface de loc! Din consideraţiile acestea, face faţă de propunerea comisiei, contrapropunerea: Ca

Sinodul, *în considerarea condiţiilor oneróse*, între cari guvernul ofere întregirea, — *sĕ decreteze că nu reflectéză la întregirea dela stat.*

Dep. *Dr. I. Blaga*: Chestia ce ne preocupă, a agitat aşa de mult spiritele dlor deputaţi, cât negreşit fiecare îşi are deja formată judecata asupra ei. Nu e lipsă sĕ ne mai desluşim mult, sufletele nóstre ale tuturor, sunt în curat cu lucrul acesta. Am observat, că atât în raportul consistoriului, în motivare, cât şi în al comisiei, sunt depuse motivele cari isvoresc din sentimentul comun românesc, dar nici consistoriul, nici comisia, nu trag din acele premise, conclusia singură firéscă şi logică, ce ar trebui sĕ o tragă: respingerea întregirii. Se observă, cum şi consitoriul şi comisia, pentru-ca, după acele premise, sĕ pótă trece la conclusia pe care o propun, au trebuit sĕ facă o forţare de sofistărie. Ajutoriul, dlor deputaţi, e atât de neînsemnat, de minimal, că şi într'o parochie şi într'alta de-a nóstră, putem ḑice că nu se dă nimic preoţilor! Se va vedea asta la timpul seu. Dar noi nu trebue sĕ scăpăm din vedere nici partea mai ideală a lucrului, decât acéstă chestie de materie, nu trebue sĕ perdem din vedere problema bisericei. Ştim şi simţim, că, în zadar ori-ce altă teoretisare, omul e cam al aceluia, care îl plăteşte; e în firea lui asta. Dar biserica, aşa a nóstră ca şi celelalte, îşi are problema sa specială, care, durere, în ḑilele nóstre e în conflict cu statul, şi nu din vina bisericei şi nu din vina credincioşilor ei. Un conflict acesta însĕ, de care n'avem sĕ ne genăm, considerând stările publice dela noi. Şi numai de teama că vom fi suspiţionaţi ca cetăţeni „neloiali“, n'avem sĕ primim ajutorul, şi nu e bine sĕ fim pătrunşi de frică, nici sĕ cultivăm înşine frica. Noi sĕ avem naintea ochilor problema bisericei, spre acésta sĕ nisuim cu tóte puterile şi întru acésta sĕ ţinem strîns în jurul nostru şi al bisericei, preoţimea, apoi sĕ ne punem pe căutarea căilor prin care sĕ ne scótem înşine din nĕcaz, căci nu cred că ne e imposibil. Avênd în vedere spiritul bisericei şi problema ei, e contra propunerii comisiei, şi sprigineşte contra-propunerea deputatului Dămian.

I. P. S. Sa Archiepiscopul şi Metropolitul *Ioan Meţianu*, ţine sĕ dea, pentru dumerirea domnilor deputaţi, unele desluşiri chiar aci. E, domnilor, ḑice Eminenţia Sa, atât de gravă chestia asta, şi atât de multe sunt motivele ce pot fi aduse şi *pro* şi *contra*, încât stând sĕ le cumpăneşti, mai că nu ştii cari sunt mai grele! Dar pentru a putea cumpăni bine acele motive, mai nainte de tóte sĕ ne întrebăm: óre sĕ nu fi sosit timpul şi pentru ameliorarea sorţii preoţimii nóstre?

Dela întroducerea sinodalităţii în biserica nóstră, s'a lucrat continuu şi s'a făcut mult pentru ameliorarea dotaţiunei învĕţătorilor şi a profesorilor nostri, ca şi pentru cei dela consistor, numai pentru preoţi s'a făcut prea puţin, ca sĕ nu ḑic nimica, ba venitele lor s'au chiar redus fórte, prin legile civile politice bisericeşti.

Ar fi de dorit ca sórtea se li-o amelioreze poporul ortodocs; poporul nostru înse, în mare parte e atât de strein de asta, încât la ori cari alte contribuiri se învoeşte mai uşor, ca la acelea în favorul dotei preoţilor. N'ar fi cu scop a lipsi pe preoţi şi de favorul ce-l ofere art. 14 de lege, de a li se completa dela stat dotaţiunea, *dar numai şi numai dacă statul ar da acel beneficiu la mână autorităţii bisericeşti, fără vătămarea autonomiei, onórei şi disciplinei bisericei!*

Dep. *Vas. Voina*: precum vedem suntem cuprinşi cu toţii de o singură şi mare nedumerire, că anume acéstă ofertă a statului este *Calul danaic* pentru biserica nóstră, pentru autonomia ei. Eşa e, de asta mĕ tem şi eu. Dar tocmai avênd acestă temere mĕ întreb: óre e mai bine sĕ respingem ofertul şi sĕ lăsăm prin asta ca calul sĕ vină între noi prin multele spărturi ce le-a făcut sărăcia în murii nostri, ori mai bine e sĕ-l lăsăm sĕ vie pe pórta mare, sub ochii tuturora, ca cu atât mai vîrtos sĕ-l putem supraveghia? E pentru primire.

Dep. *Dem. Coltofeanu:* Dacă s'ar primi contrapropunerea deputatului Dămian, mai mult s'ar strica intereselor bisericei, decât prin propunerea comisiei. Eu nu cred că prin primirea ajutorului, fireşte prin consistoriu, preoţimea se va face prea dependentă de organele statului, cum s'a arĕtat temere dintr'o parte, ci chiar la din contră, neprimind propunerea comisiei o împingi spre organele statului, căci preoţii vor merge şi vor cere direct prin acele organe, — şi destrăbălarea va fi mult mai mare! Sprigineşte comisia.

Dep. *Dr. Liviu de Lemény:* Folosesc şi eu tot asemenarea cu calul danaic, dar pentru a scóte nu conclusia ce a scos'o din pildă dl dep. Voina, ci chiar contrară! Calul acela nu pe ascuns a întrat în Troia, ci tocmai aşa pe porţile mari, cum propune dl deputat sĕ-'l băgăm şi noi, ba când au vĕḑut troienii că nu încape, au mai rupt şi din ziduri. Troienii însĕ au o scuză: ei n'au ştiut ce e în pântecele calului, şi numai aşa l'au băgat. De ştiau ei ce e în fólele lui, îl sfărîmau mici bucăţi încă afară de muri! *Noi însĕ ştim ce e în pântecele calului de care ne preocupăm şi totuşi pledăm pentru conducerea lui în lăuntrul cetăţii?* E drept ce s'a accentuat de I. P. S. Sa, că dacă statul nu primeşte a ne da întregirea între condiţiile puse în propunerea comisiei, am rĕmas la propunerea dlui dep. Dămian. Şi totuşi e şi altfel. Prin primirea, fie cât de condiţionată din parte-ne, a întregirii, de fapt o primeşti aşa cum ţi-sĕ ofere, şi o primeşti cu tóte adausurile şi ordinaţiunile ce se vor da încă în jurul acestei legi, pipărându-o din ḑi în ḑi mai tare. Şi atunci nu'-i mai avea putinţă a te retrage! Se aminteşte de sĕrăcia nóstră. Aşa'-i. Dar sĕrăcia asta nu are sĕ ne conducă până la umiliri nepermise şi corumpere. Sĕ respingem întregirea: Vor fi preoţi cari vor cere-o, dar vor avea şi conştiinţa că un pĕcat contra bisericei lor au sĕvêrşit, şi mai ales când vor vedea ce puţin li-se dă, mulţi se vor rĕsgândi şi îşi vor păstra independenţa. Urmările primirii ştiţi ce vor fi? Aceea că *preotul va trebui sĕ mérgă la solgăbirĕu sĕ-'i vidimeze cuitanţa, pentru a-'şi putea ridica banii dela — archiereul seu*! Ce va fi asta, şi cine va putea suferi? O va pune guvernul între condiţii, de nu aḑi, mâne, după ce ai întrodus primirea. De cine nu-'i va plăcea solgăbirĕului, nu-i va vidima cuitanţa şi fără asta nu-şi va putea primi banii. Sprigineşte contra-propunerea lui Dămian.

Dep. *Rom. Furduiu*: E mult de meditat asupra lucrului. Ar fi trebuit consultată preoţimea însa-şi şi poporul. Căci multe a făcut acéstă preoţime cu acest popor de sute de ani, cât au fost la olaltă şi frumos ne-au conservat împreună tesaurele nóstre originare, dar deslipind prin întregirea asta preoţimea de popor, căci o înstreinare va urma negreşit între ei, ne întrebăm óre mai putea-vom face ceva în viitor? E de părere sĕ se priméscă deocamdată aşa cum a fost presintat de I. P. S. Sa Metropolitul, dar în acelaşi timp sĕ ne punem pe lucru, spre a ne pregăti sĕ ne ajutăm noi de noi, putênd ca mâne sări iarăşi liberi în contra elementelor distructive ce am vedea că ies din fólele Calului şi se resfiiră printre noi!.. Păn'atunci sĕ primim, dar sĕ ne şi pregătim!

Dep. *Nic. Cristea:* Chestia e pusă aşa, că óre consult e ori nu, sĕ primim întregirea? Dar în privinţa asta noi trebue sĕ fim deja de mult fórte în clar cu toţii! La noi raportul între biserică şi stat e precis: Biserica face, prin morala sa, statului servicii, adesea mai mari ca tótă legislativa şi puterea statului. In schimb statul ar trebui sĕ o ajutore. Ba ar fi dator a o face! Dar statul la noi îşi înţelege altfel chemarea; el şi prin legea asta ca şi prin mai tóte manifestările sale publice, lucréză numai cu scop de nivelare a tuturor elementelor heterogene etniceşte din stat. De aceea în loc a ne da o lege prin care sĕ ajutore preoţii numai pentru-ca acestia sĕ pótă mai în linişte lucra la moralisarea şi nobilitarea sentimentelor, el şi-a reservat în legea asta §-i prin cari se amestecă în autonomia nóstră, în administraţie şi disciplină! Asta trebue sĕ ne pună pe gânduri. Suntem seraci? Drept; dar tot aşa, ba mai sĕraci am trăit noi sute de ani nainte, în vremi când tóte puterile se conjuraseră contra nóstră, şi tot am ajuns aḑi la o Metropolie şi la o inteligenţă respectabilă! Ne-ar judeca lumea dacă chiar acum am depune armele! Şi-apoi spaima cu sĕrăcia nu trebue sĕ ni-o facem mereu. Istoria ne-a dat pilde, că nu cei sĕraci, ci cei bogaţi s'au lăpădat, prin veacuri, pe vremile calvinilor, de trupul naţional! Sĕ primim aşa cam de probă? E riscat! Sĕ ne punem mai bine pe lucru sĕ cercăm a ajunge sĕ ne ajutăm noi înşine spre a înlătura chiar prin asta unghiţele ce ni-sĕ întind!

Dep *Dr. Il. Puşcariu*: E drept că e chestia gingaşă şi că-'s multe motive *pro* şi *contra*. Şi e mai uşóră posiţia celor contra, căci e mai populară, mai la inimă sunătore, — dar noi nu putem judeca numai cu inima. Eu am fost deja în consistoriu contra luării unei hotărîri în merit, căci ar decide bărbaţi cu posiţie şi cu salare, de sórtea materială a unor ómeni copleşiţi de lipsuri. De aceea, ca sĕ nu hotărîm numai noi de noi, am convocat o anchetă de protopopi, ca mai apropiaţi de popor şi de preoţimea despre a cărei sórte se tractéză. Toti (afară de dl protopop Damian) s'au declarat pentru primire, spunêndu-ne că preoţimea e fórte pornită spre primire şi ne-am face ḑile grele cu ea, respingênd întregirea. In urma acesteia am presintat noi ca consistor primirea aşa cum o presintăm, condiţionată. E o hotărîre luată după multă judecare, după multă deliberare.

Dep. *Dr. D. P. Barcianu*: E vorbă de un interes mare *bisericesc* şi naţional aici. Vĕd că toţi, şi pro şi contra, avem cel mai curat simţĕmênt, că óre cum am putea-o scóte mai la bine? Ḑice comisia sĕ primim „condiţionat“. Dacă am vedea măcar o rază de nădejde, că condiţia nóstră va fi primită, încă aşi mai ḑice. Dar după nici o socotélă omenéscă, acest lucru nu se póte presupune despre cei din fruntea guvernului. Nu şi-au schimbat ei firea şi ideile, pe care le-am

FOIŢA

Mi-'i dor...

Mi-i dor pe muşchiul móle
Sub brazi umbroşi sĕ şed,
Păiangenit în zare
Sătuţul meu sĕ-l vĕd;
S'ascult doina de jale,
Şi cânt de ciocârlie;
S'aud de clopot glasuri,
Când tócă 'n liturghie —
Şi-atunci de pietate
Pătruns tot gândul meu,
Sĕ preamăresc în taină
Pe bunul Dumneḑeu!

Mi-i dor în iarbă verde
Şi móle, mătăsósă,
Sĕ şed, — s'ascult departe
Cosaşi bătênd pe cósă...
Şi chiar pe lângă mine
Sĕ salte, pe cărare,
Isvorul vecînic vesel,
Cu vecînica-i cântare —
Şi şóptele lui line
Sĕ le ascult mereu
Când preamăresc în taină
Pe bunul Dumneḑeu.

Mi-i dor sĕ stau pe gânduri
La margine de rîu,
Şi despre lumea asta
Nimic sĕ nu mai ştiu!..
Şi gândurile mele
Departe sĕ pătrundă,
Când sare apa 'n cercuri,
Legând undă de undă —
Sĕ uit amarul vieţii
Ce port în peptul meu
Şi sĕ măresc în taină
Pe bunul Dumneḑeu.

Mi-i dor de holda verde
Sĕ merg în preumblare,
Când glas duios de tulnic
Rĕsună 'n depărtare;
Sĕ numĕr pitpalacul1)
Când plécă holda val,
Şi spice după spice
Alérgă 'n sus pe deal —
Atunci o romoniţă
Sĕ-mi spună dorul meu,
Şi-apoi sĕ laud tainic
Pe bunul Dumneḑeu.

(*„Convorbiri Literare“.*) *Maria Cioban.*

---

1) In Munţii Apuseni e credinţă în popor, că de câte-ori după olaltă cântă pipalacul — atâţia zloţi (un slot vechiu = 40 cr.) va costa mălaiul...

Mărgăritare Literare

Sub acest titlu se vor publica câte-va traduceri din odele lui Horaţiu, traduceri în versuri, până aḑi înedite, ce datorim reposatului nostru literat şi fost Academiçian *Alexandru Odobescu.* Dênsul adese povestea intimilor, cum 'i plăcea, pe când îşi făcea studiile la Paris, sĕ încerce traduceri în versuri din autorii clasici. Resfoindu-se anul trecut la Biblioteca Naţională de câţi-va elevi de la liceul Sf- Sava marea ediţiune savantă a lui Horatius de Orelli, cu mirare şi plăcută suprindere se descoperiră mai multe foiţe cu versuri, respândite prin cărţile odelor, traduceri autografe şi vechi rămăşiţe din îndeletnicirile poetice ale tinĕrului student Sorbonist.

De o cam dată se va da publicităţii traducerea odei IX (adică XIII) din cartea III cu titlul: Fons Bandusiae, sau cum l'alterează dênsul Fons Blandusiae, de óre-ce româneşte l'a tradus:

La fântâna Blanduziei

O, fântân'a Blandusiei, mai curată ca cleştarul,
Numai vin şi flori plăpânde, de acum sĕ-'ţi fie darul.
Mâne, am sĕ-ţi dau ca jertfă, un ied tinĕr de la munte
Căruia d'abia sĕ-i pipăi, córne, umflături pe frunte.
In zadar gândeşti la lupte, sau de joc te pregăteşti
Căci viaţa ta întrégă, nebunatic ied ce eşti, —
Cum s'o lumina de ḑiuă, mâine, are sĕ apună
Şi de sânge o sĕ fie, plină apa din fântână!

Apărată de arşiţa sórelui din timpul verei,
De la tine se adapă pe rĕcóre 'n timpul serei
Şi cirezile de vite, ce s'adună după luncă,
Şi juncanii de la pluguri, obosiţi d'o ḑi de muncă.

Cântând umbra-ţi rĕcoroasă, şi din faţa ta stejarul,
Şi-a ta apă ce ţîşneşte mai curată ca cleştarul
Dintre pietrele curate, clocotind în albe spume; —
Despre farmecele tale, o s'alerge faima 'n lume!..

Meritele acestei traducerii sunt incontestabil superióre. Exactitatea, cu care s'a urmărit textul latinesc, vers cu vers, chiar vorbă cu vorbă, înţelesul deplin al ideilor din original şi ordinea mişcărei.

In fine epresiunea lor lor fericită şi limba frumósă românéscă care pórtă stampila geniului celui mai de frunte şi artist stilisator al nostru, tóte acestea dau traducerilor încercate de Obodescu destulă valoare literară spre a fi scóse la ivélă şi la lumina ḑilei, chiar dacă marele nostru literat a crezut de cuviinţă sĕ le lase atâta timp sĕ zacă în adiţiunea colecţiunii Lemaire.

(*Ep.*) *M. B. Calloianu.*

vĕḑut manifestându-sĕ atâta vreme! La ce dar ocolul cu „primim, însĕ cu condiţia cutare şi cutare!“ La ce sĕ împingem preoţimea la probe, când şi aşa speranţă nu e? Sĕ nu ne temem aşa tare de sĕrăcie, ḑic mulţi, dar eu mai adaug, sĕ nu ne temem aşa tare nici de aceea că s'or „îmbogăţi“ preoţii nostri primind fărimiturile neînsĕmnate ce li-sĕ îmbie! Aşa nebogaţi cum ne vedem, ba mai reu, am trăit noi sub Calvini şi în cei 150 de ani când n'am avut de loc cap bisericesc şi organisaţie, încât toţi ḑiceau: până-i lumea nu se mai pot înălţa! Dar iată, nu ni-am perdut speranţa, am creḑut şi am trăit! Trebue sĕ avem şi acum încă nădejde că nu s'a băgat veacul în sac, ci vor veni vremi cari sĕ schimbe şi stările grele de aḑi, cum au venit altele de au schimbat pe cele şi mai rele de odinióră! Şi ca ómeni şi ca creştini trebue sĕ o nădăjduim acésta. De n'am mai avea nădejde, ne-am putea pune capul jos. Şi Petru într'un moment de slăbiciune era sĕ se scufunde în apa pe care i-a ḑis Christos sĕ păşéscă *creḑênd*. „Dómne me înec, mântueşte-mĕ!“ — „Puţin credinciosule, i-a rĕspuns Iisus, de ce te-ai indoit? Sĕ nădăjduim şi noi. Cum au avut preoţii noştri abnegaţiunea atâta timp, sĕ sperăm că o vor mai avea şi acum câtava vreme. Vor veni vremuri şi nu'-s aşa departe, ci le putem întrevedea, când o sĕ ne mai scuturăm şi noi de sĕracia asta ce ne strênge încă aḑi. E contra primirii.

Dep. *Mateiu Voileanu* arată, că în sensul art. de lege XIV. din 1898 cererile singuraticilor preoţi pentru întregirea dotaţiunii trebue sĕ fie înaintate la ministru în termin de un an dela promulgarea legii. Terminul acesta espiră cu finea lui Iuniu a. c.

Comunele, cari până la acel termin nu vor fi insinuate, nu se mai pot lua în considerare.

Asigurat odată dreptul la întregirea venitelor, este de a se face acordul între guvern şi între autoritatea bisericéscă, a se stipula condiţiunile, sub cari ministrul pune întregirea în o sumă pauşală la disposiţiunea autorităţii bisericeşti, ca ea sĕ o împartă.

Cu ocasiunea desbaterii proiectului de lege în casa magnaţilor, la întrebarea membrului acesteia Dr. Iosif Gall, că ce anume condiţiuni se vor pune bisericei, ministrul de culte a declarat, că nu se vor lua alte condiţiuni, decât ca suma de întregire sĕ ajungă la destinaţiunea sa.

Avem deci clar în lege şi în declaraţiunea ministrului, cari anume sunt condiţiunile, prelângă cari se asigură întregirea dotaţiunii, şi în faţa acestora trebue sĕ caḑă tóte suposiţiunile, tóte presupunerile, câte s'au adus aḑi aci din mai multe părţi.

Domnul Dr. Barcian a accentuat că nu e bine sĕ mai facem ocol, căci în cele din urmă tot acolo vom ajunge, că nu vom putea accepta condiţiunile.

Oratorul crede că tocmai e necesar sĕ facem acel ocol.

Intre condiţiunile din lege şi din declaraţiunea ministrului, noi accentuăm întregirea, căci noi nu avem preoţi nemorali, nu avem preoţi duşmani statului, nu voim ca dotaţiunea sĕ nu ajungă la destinaţiunea sa.

Dacă am primi propunerea deputatului Dămian, ne-am espune denunciaţiunilor, că ocrotim preoţi cu conduită contrariă statului.

Dacă în cele din urmă guvernul va veni şi ne va pune alte condiţiuni mai grave, mai umilitóre, atunci din acusaţi, noi ne vom face acusatori, şi vom arăta lumei că guvernul altele urmăresce, şi nu ajutorarea preoţimei nóstre.

Vom avea în mână atunci date sigure pentru respingere, pe când acum avem numai temeri şi presupuneri.

Din aceste motive a venit consistoriului cu acea propunere pe care o a acceptat comisiunea organisătóre.

Propunĕtorii *I. de Preda* şi *Vasile Dămianu* vorbesc de încheiere, susţinêndu-şi punctele lor de vedere, — iar la urmă

I. P. S. Sa Metropolitul resumând propunerile şi desbaterile şi mai resfirând unele nedumeriri din cele manifestate, repetă accentuarea, că sunt fórte ponderóse şi motivele celor ce pledéză pentru respingere deja acum, cu înlăturarea ocolului contemplat în propunerea consistorului, dar noi în interesul propriu trebue sĕ facem acest ocol. De nu vom ajunge la scop, ci ne vom întâlni în cale cu condiţii oneróse, umilitóre, jignitóre, ne vom întórce de unde am pornit şi vom putea cel puţin ḑice preoţimii nóstre: iată iubită preoţime, am avut bunăvoinţă pentru durerea ta, am cercat, dar n'am putut, căci ni s'au pus greutăţi mari pe cap, ce nici tu nu ne-ai fi cerut sĕ le primim; şi vom putea ḑice poporului; iată iubit popor, ce am păţit, ce am cercat, în ce strîmtorare suntem împinşi, dă-ne mâna de ajutor sĕ ieşim la bine, fără umilirea ta!

Dar, ḑice I. P. S. Sa. nu vrea sĕ influinţeze părerile dlor deputaţi, voteze fiecare după inima sa.

Pusă la vot, *se primesce*, cu majoritate de voturi, *propunerea comisiei.*

Şedinţa a patra.

— Mercuri. 28, April v. —

Dep. Mih. Cirlea, a presintat dóuĕ propuneri, una privitor la cultivarea mai intensivă a corurilor bisericeşti, alta la adunarea tuturor legilor bisericeşti şi civile ce privesc biserica, a concluselor din sobóre, sinóde şi congrese şi din archiva consistorială, într'un op sistematic esplicat.

Dep. Dr. D. P. Barcian a propus a se face o adresă către congres pentru a regula salarisarea Metropolitului pe care aḑi il plăteşte numai archidiecesa ca pe archiepiscopul seu, iar diecesele nu contribue la salarul metropolitului lor cu nimic.

S'au dat comisiilor respective.

Referinţii comisiilor: organisitóre, I. de Preda, bisericéscă Dr. Fărcaş, şcolară Dr. Bologa, financiară Dr. Mihu, — au referat asupra rapórtelor generale a consitoriului plenar, a consistorului ca senat bisericesc, a consistoriului ca senat şcolar şi a consist. ca senat epitropesc, luându-sĕ tóte la cunoştinţă cu mici îndrumări şi discuţii, pe cari din lipsa de spaţiu în cel present, le vom resuma în numĕrul viitor.

Şedinţa a cincia

— Joi, 29 April v. —

După verificarea protocólelor şedinţei a III-a şi a IV-a, dl deputat *Ioan Popea* a adresat presidiului o interpelare, că are ori nu ştire despre vrajba şi sfâşierea ce s'a întrodus în ordinóră liniştitul Braşov, în biserica nóstră de acolo şi în Eforia şcólelor nóstre, şi dacă da, ce paşi are de gând sĕ facă pentru restabilirea păcii şi dreptăţii?

In. Prea Sfinţia Sa a rĕspuns imediat, că oficios n'are ştire despre astea; în scurtul timp de când e în fruntea afacerilor aici, nu i-au ajuns prin mâni acte de acéstă natură, dar ştie ce ştiu toţi de prin ḑiare. *E hotărît sĕ încerce a face pace, iar dacă nu va succede, vom tăia noi nodul gordian cu autoritatea şi puterea consistoriului!*

Interpelatul sĕ declară mulţumit.

Incolo întrégă şedinţa de aprópe 4 óre, a fost ocupată de discuţia în gingaşa chestie a *Sidoxiei*. Sĕ propune o reducere a ei dela *o corónă* cât sĕ hotărîse acum patru ani, la 20 cr, la 15 ori chiar 10 cr, pentru popor, iar pentru inteligenţă cifră mai mare.

Asupra cifrelor acestora precum şi asupra modalităţii de incasare, s'a iscat o discuţie mare şi mare divergenţă de păreri. Au vorbit: I. Pr. S. Sa Metropolitul, deputaţii: P. Cosma, Dr. Il. Puşcariu, N. Ivan, M. Voileanu, V. Dămian, Dr. Turcu, etc., şi nu s'a putut încheia înainte de amiaz, ci a remas a sĕ limpezi combinaţiile în şedinţa de după prânz, prin votări speciale asupra diferitelor puncte alor 4 propuneri ce s'au făcut.

Pe când încheiem fóia, la orele 3. d. a., nu stim ce sĕ va hotărî.

Sinodul aradan.

Arad, 8 Maiu n. 1899.

Şedinţa II.

Şedinţa a II. a sinodului nostru eparchial. aradan s'a ţinut în 8 Maiu n. la 4 óre d. am Preşedinte archim-vicariu Goldiş, notari: Dr. Ioan Trailescu, Dr. T. Popescu şi Dr. N. Oprean.

Se ceteste prot. şed. I şi se autentică.

Mai mulţi deputaţi cer concedii, unul pe întrégă durata sesiunii, alţii pe câteva ḑile. Concediile cerute se acórdă.

In causa alegerii din Lipova a întrat la sinod şi protest, carele de şi a trecut 14 ḑile dela scrutiniu, totuşi se alătura la actele electorali şi se predă comisiunii verificatóre.

Presidiul insinuă mai multe petiţiuni, parte pentru ajutóre parte pentru escrierea de colecte, etc. cari tóte se împărţesc la comisiunile concenerinte.

Propriul obiect al şedinţei fiind dotaţiunea clerului din parte statului, comisiunea organisătóre îmbinată cu cea bisericéscă, a consumat obiectul, avênd de preşed. pe Dl Babeş şi de referent pe Dl Ign. Pap.

Referentul a espus causa întrun mod rimpede şi convingĕtoriu. A arĕtat *pericul ce ameninţă biserica din acest dar danaic,* însĕ a espus după acea şi *primejdia ce ni se prepară dacă vom refusa primirea ajutoriului* Esposeul dlui referent a fost ascultat cu atenţiune încordată, şi sinodul în unaimitate a luat următorul concius: „*Sinodul primesce ajutoriul de stat, dar numai pe lângă condiţiunea ca ajutoriul respectiv sĕ se pună la disposiţia autorităţilor bisericesti diecesane, fără de a se ataca prin acésta autonomia garantată prin statutul organic*“!

Şedinţa a treia va avea loc Marţi la 10 óre a. m.

Sinodul eparhial dela Caransebeş.

Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop diecesan, *Nicolae Papea* asistat de Prea Cuvioşia Sa Domnul Archimandrit Filaret Musta şi de mai mulţi P. O. D. Protopersbiteri, a celebrat în biserica catredală din Caranşebeş sânta liturgie împreunată cu chemarea Duchului sfânt şi părăstasul îndatinat în acéstă ḑi..

După serviciul divin toţi deputaţii presenţi s'au adunat în sala cea mare a Comunităţii de avere, de unde se trimite o deputaţiune după Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop diecesan, Nicolae Popea. Intrând Prea Sfinţia Sa în sală între vii aclamaţiuni, a ocupat locul presidial şi în mod deosebit sĕrbătoresc a deschis sinodul prin cuvêntarea ce o vom reproduce şi noi. Cuvêntarea a fost primită cu vedită însufleţire din partea sinodului.

In numele sinodului a respuns deputatul Ioan Budinţian prin o strălucită vorbire estemporisată sub impresiunea momentului sĕrbătoresc şi a celor cuprinse în vorbirea de deschidere.

Vorbirea elocuentă şi pĕtrunḑĕtóre a domnului deputat Ioan Budinţian, cu carea se recunósce înţelépta, drépta, părintésca conducere şi activitate a Prea Sfinţiei Sale Dlui Episcop, a fost ales şi viu aplaudată din partea membrilor sinodului eparchial.

Ca moment mai marcant din acest rĕspuns amintim accentuarea ca un echou la cele espuse în vorbirea de deschidere, că *viitorul reclamă multă şi potenţată auctoritare şi conlucrare armonică*, pentru asigurarea intereselor mari ale bisericei nóstre.

După acestea constatându-se capabilitatea sinodului de a aduce decisiuni valide sinodul şi-a început activitatea.

Intre membrii presenţi la sinod sĕ vedeau: Escelenţia. Sa FML. Teodor cav. de Seracin, Ilustrităţile Lor Alesandru şi Zeno Mocsonyi, colonelul Alesandru Lupu, secretariul de stat în pensiune George Ioanovici, judele de tribunal Alexie Oniţiu ş. a.

Luni la 26 Aprilie, diminéţa s'a ţinut Consistoriu plenar. In acect consistoriu — după cum află „Fóia Diec.“, — *nu sa primit întregirea salariilor preoţeşti din partea statului.*

In şedinţa a treia, de Marţi, sinodul eparchial de Caransebeş, a respins cu totul primirea întregirii dela stat a salarelor preoţeşti, între condiţiile oneróse pe care şi-le reservă statul faţă de biserica primitóre, prin legea despre întregire.

Revistă Bisericéscă.

Osĕmintele Stului martir Iustin.

Mai ḑilele trecute nisce copile se jucau „de-a-mijorca“ (ascunsul) în jurul bisericuţei de pe propietatea contelui Otto din săteluţul Monticello, de lângă Vicenza.

Una dintre copile a fugit şi s'a ascuns în podul turnului. Deodată numai a strigat pe feréstră:

„Veniţi iute în sus, că am aflat ceva.

Celelalte copile au mers în turn şi şi spre marea lor mirare au găsit o ladă de fer. Numai decât au chemat pe clopotariul care a dus lada la pleban. După ce o au şters bine de praf, pe coperiş s'a ivit chipul unui martir cu inscripţia: „*Corpus S. Iustini Martiris*“, bine legibilă.

Au deschis lada şi au aflat în ea óse de om, dóuĕ perinuţe şi un biret de atlas roşu. Capul era despărţit de ósele grumaḑilor, ceea ce adeveresce pe deplin, că osĕmintele acestea sunt reliquiile Sântului Iustin (renumitul apologet din sec. II.), care precum este cunoscut, a fost decapitat.

Cum au ajuns reliquiile aceste sânte în podul turnului, nici nu se póte încă presupune. Acum plebanul le păstréză într'o odae arangiată special pentru acest scop, până va primi dela episcop concesiunea pentru înmormêntarea festivă.

NOUTĂŢI

Congres extraordinar.

După-ce diecesa Caransebeşului s'a esprimat prin graiul Sinodului sĕu, contra primirii întregirii dela stat a salarelor preoţeşti, nefiind conglăsuire între voturile Sinódelor, ***a întrat necezitatea convocării Congresului extraordinar naţional-bisericesc,*** *care sĕ aducă el conclus în numele întregei Metropolii.*

I. P. S. Sa Domnul Metropolit Ioan Metianu, a şi făcut primii paşi necezari, cerênd telegrafic ministrului se esopereze dela Corónă luarea la cunoştinţă a Convocării Congresului extraordinar, pe ḑiua de 16/28 Maiu!

*

Personal. Eminenţia Sa archiepiscopul şi metropolitul nostru *Ioan Meţianu* plécă. Vineri diminéţa la Arad, spre a conduce sinodul electoral, care Dumineca, în 2/14 Maiu va îndeplini actul important al alegerii de episcop al eparchiei Aradului.

*

Palavre tendenţióse. „Tribuna Poporului“ de aḑi (11 Maiu n.), are „ştire“ că dl *P. Cosma* va merge la Arad, şi încă cu scop de-a sĕ întrepune în lupta dintre partide în jurul alegerii de episcop.

Suntem autorisaţi a da cea mai categorică desminţire acestei ştiri tendenţióse.

*

Secţia naţionalităţilor. Avem scire positivă, că făimósa secţiune a naţionalităţilor, care de mai mult timp a funcţionat în legătură cu presidiul ministrial, a **fost desfiinţată Sâmbăta trecută**. Astfel revoluţiunile valahe, cari au atâtea rênduri era pe-aci sĕ scótă Ungaria din ţiţini, vor apune şi ele în noianul scorniturilor, din cari s'au născut. Toţi cetăţenii de bine ai patriei nóstre vor primí de sigur cu bucurie, că acéstă instituţiune, care a produs atâta amărăciune în milióne de cetăţeni păcinici, şi-a dat duhul în mânile... Repuescant in pace, astfel, ca nici la a dóua venire sĕ nu-i mai auḑim de nume...

—

Atragem luarea aminte a cetitorilor noştri, asupra inseratului ce publicăm pe pagina a patra, de al dl Zaharie Voilean, de interes pentru preoţii şi credincioşii bisericei nóstre, anunţându-i că pregătesce în croitoria dsale tot felul de vestminte bisericeşti şi preoţeşti.

—

Prinţul de Siam, rănit în duel. Ḑiarele străine vorbesc despre un duel senzaţional ce ar fi avut loc la şcóla militară din Potsdam între prinţul de Siam, care-şi face educaţia militară în armat
un ofiţer german. La a 5-a
a primit o rană gravă la
cire nu e mortală.

Nr. 234—899 [70] 1—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor vacante, de învêţ. dela şcólele confesionale din comunele mai jos însemnate, din protopresb. Unguraşului, se escrie concurs, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

1. Jac, cu salariu anual de 300 florini din cari 143 fl. dela stat, 141 fl. prin repartiţiune dela popor, 16 fl. din venitul cantoral, cuartir şi grădină de legumi.

2. Romita, cu salariu anual de 300 fl. din cari 202 fl. dela stat, 98 fl. dela popor, cuartir şi grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi aşterne cererile de concurs instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, la subsemnatul oficiu protopresbiteral cu posta ultimă Hidalmás.

Dela concurenţi se aştéptă, a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sěrbătóre spre a fi cunoscuţi şi a-'şi arěta desteritatea lor în cântări şi tipic, cu deosebire în comuna Jac, unde postul învěţătoresc este împreunat şi cu cel cantoral.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Unguraş, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Fizeş-Sânpetru, 8 Aprile 1899.

Paul Roşca,
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 187—1899. [66] 3—3

Concurs repeţit.

După-ce la postul de paroch din parochia vacantă de a III-a clasă Cucerdea-sěcuéscă nu s'a insinuat nici un concurent, prin acésta de nou se publică concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Roman“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 364 fl. 6 cr. despre ce se pot lua informaţiuni dela subscrisul oficiu ppresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Turda, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cojocna, 6 Aprile 1899.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

Nr. 1960/899. [69] 2--3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de senator al magistratului cetăţii libere Sebeş, devenit vacant prin pensionare, cu care post este împreunat un salariu anual de 1100 fl., precum şi dreptul de pensiune, se escrie prin acésta concurs.

Reflectanţii la acest post au a aşterne suplicele lor, proveḑute cu atestat de botez, cu atestatele despre serviciul de până acum, precum şi cu documentele cari constată cualificarea teoretică, până la *22 Maiu a. c.* ilustrităţii sale domnului vice-comite al comitatului Sibiiu.

Sebeş, 3 Maiu n. 1899.

Magistratul:

Conrad, primariu. **Dr. Krauss,** protonotariu.

Anunţ.

Am onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în atelierul meu de croitorie (strada Măcelarilor Nr 45. casele tipografiei Archidiecesane) se efectuesc tot feliul de **vestminte bărbătesci**, precum şi **reverenḑi**, reparaturi, şi tot feliul de **ornate bisericesci**, precum **Stichare, Epatrafire, Felóne, Mânecări, Brâuri, aere şi prapori** în timpul cel mai scurt şi după cerinţele ritului nostru ortodocs cu preţurile cele mai moderate. [68] 2—

Sperând că onoratul public mě va onora cu preţuitele-i comande, mě recomand binevoitoriului sprigin

Zaharie Voileanu
măestru croitor.

NB. la cerere espedez mostre franco şi gratis.

Nr. 161 [67] 3—3

Anunţ.

Zidirea bisericei gr.-ort. din parochia Inuri, protopresbiteratul Albei-Iulie, se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei minuende, care se va ţiné la faţa locului, în Dumineca Mironosiţelor, 2/14 Maiu 1899, în localul şcólei române gr.-or. pe lângă suma preliminată de 6558 fl. 77 cr. dând comuna bisericéscă pétră, var, cărămidă şi năsip. Dela întreprinḑětori se recere, ca înainte de începerea licitaţiunei sě depună un vadiu de 10% în numěrariu sau în hârtii de valóre.

Planul de zidire, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul protopresbiteral. Comitetul parochial îşi reservă dreptul a da în întreprindere şi separat lucrul zidariului, bărdaşului, měsariului şi pleuariului, începênd licitarea minuendă dela sumele statorite în preliminariul de spese, la cas când nu ar afla destulă garanţă în un întreprinḑětoriu pentru întreg edificiul.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi cel parochial.

Alba-Iulia, 11 Aprilie 1899.

La însărcinarea comitetului parochial. **Florian Rusan,**
adm. prot.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [48] 12-12

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri
Cel mai mare câştig in cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,00

In curênd începe a patra mare loterie de classe reg. ung. Ea conţine

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar **jumětate** din **losuri** trebue sě fie trase conform specificărei alăturate şi prospectul de câştig este enorm de mare.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumětate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiţie gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

18 şi 19 Maiu a. c.

direct la

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt peste unu şi jumětate milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

În préjma examenelor!

Atragem atenţiunea domnilor învěţători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, **în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 1 cr.; 100 bucăţi 65 cr. şi porto postal.

☞ **Comandele din afară se execută imediat.** ☜

Librăria Archidiecesană.

Julius Erös,

SIBIIU,
Strada Cisnădiei 3.

Nach ärztlicher Vorschrift
Nur in guter Qualität

Ochelari
Zvickeri
Ochelari cu linţi convexe
de ori-ce soiu
în
Nickel
Argint
şi
Aur etc.

Termometre
Barometre
Compase

Lornete de teatru
Ochianuri de câmp
etc. etc.

Tot el mai mare deposit Sibiian de

Orológe, obiecte de aur şi argint

precum şi utensilii bisericeşti. [71] 1—10

v. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 47 Sibiiu, Sâmbătă, 1/13 Maiu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rěndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Sinodul Archidiecesan.

Din Şedinţa a II a

Raportul consistorului asupra morţii Metropolitului Miron şi asupra lăsămêntului lui.

Venerabil Sinod archidiecesan!

Implinim o datorinţă tristă, când aducem la cunoscinţa Venerabilului Sinod archidiecesan, că fericitul archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, după o activitate conscienţiósă şi rodnică pusă în serviciul bisericei şi naţiunei nóstre în restimp de aprópe 25 ani, a trecut la cele vecinice Dumineca, în 4/16 Octobre 1898 la órele $11^{1}/_{2}$ din nópte, în reşedinţa archiepiscopéscă, încungiurat fiind de membrii Consistorului archidiecesan şi de rudeniile sale mai apropiate, cari i-au dat îngrijirea ultimă.

Incă pe la finea lunei August, morbul, de care suferea de ani, s'a declarat cu mai multă insistenţă, şi după şedinţele Consistorului Metropolitan din August, întrevenind şi galbinarea în grad acut, i-a accelerat mórtea. — In ḑilele prime ale lunei Octobre s'a convocat şi un consiliu de medici, dar acesta a putut constata numai, că catastrofa e inevitabilă.

In urma acestei constatări membrii Consistorului archidiecesan, ţinênd sémă de disposiţiile statutului organic, au luat tóte mësurile, ca înaltul bolnav sě fie priveghiat cu evlavia cuvenită şi îngrijit conform prescriselor canonice, iar în vederea casului de mórte, Preacuvioşia S'a, dl-vicariu archiepisc. Dr. Ilarion Puşcariu, a întrunit tóte senatele Consistoriului în şedinţe estraordinare, şi aceste a designat pe delegaţii, cari sě fie de faţă în momentul trecerii din viéţă, şi sě îndeplinéscă cele prescrise în §. 136 al statutului organic.

Delegaţii senatelor, asesorii Nicolae Cristea, Mateiu Voileanu, Dr. Liviu Leményi, Dr. Elie Cristea, Nicolau Ivan şi Dr. Nicolau Vecerdea, avisaţi despre misiunea lor, încă în nóptea de 4/16 Octobre imediat după ce a închis fericitul metropolit ochii, au sigilat tóte odăile, dulapurile, cassa de fier, pivniţa, etc., punênd în siguranţă averea archiepiscopéscă evidentă în jurnalul fondului instruct de sub A), precum şi cea rěmasă de acum în Domnul adormitul, iar în ḑiua următóre plenul Consistorial, întrunit sub presidiul Vicariului archiepiscopesc a luat mësurile cuvinte, ca sě se aducă la cunoscinţa tuturor factorilor competenţi tristul cas şi sě se aranjeze o înmormêntare démnă de capul nostru bisericesc. Inmormêntarea s'a făcut Joi, în 8/20 Octobre, cu o rară solemnitate, sub conducerea Preasfinţiţilor archierei *Ioan* al Aradului şi *Nicolae* al Caransebeşului, fiind representate tóte autorităţile bisericesci, militare şi civile şi însuşi ministrul de culte prin comitele suprem al comitatului Sibiiu.

In ḑiua următóre după înmormêntare, membrii delegaţi ai diferitelor senate au inceput *inventarisarea averii remase*, obiect de obiect. Acéstă lucrare a ţinut 11 ḑile. Inventariul compus avem onóre a 'l înainta aici sub B). El represintă o avere de vr'o *25,000* fl.

Spesele de înmormântare s'au anticipat în mod provisor dela cassa Consistoriului, iar după conscrierea averii, imediat s'au acoperit din numerariul rěmas. Spesele fac suma de 2.786 fl. 38.

Ulterior s'au mai constatat unele pasive neînsemnate, cari asemenea s'au achitat din averea rěmasă şi se ţin în evidenţă dimpreună cu documentele.

Constatâdu-se, că repausatul archiepiscop şi metropolit n'a făcut nici o disposiţiune testamentară, consistoriul archidiecesan în sensul §-lui 108 din statutul organic a făcut imediat paşii necesari, pentru că archidiecesa nóstră sě fie declarată de eredele legal, al averii remase ceea-ce a şi urmat prin decisul judecătoriei regesci din loc dela 7 Marte a. c. Nr. 41/3.—ö. b.

In firul inventariului ocură şi dóuě poliţe de asigurare dela „Riunione adriatica di sicurta“ din Triest, una pe 10.000 fl. şi alta pe 4000 fl. Aceste au fost depuse la ministeriul reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, de unde, după ce s'a documentat legalitatea de ereḑire, s'au estradat prin hârtia direcţiunii fundaţionale a numitului ministru din Aprile a. c. Nr. 2266; iar din partea consistoriului s'au făcut paşii necesari la agentura din loc a societătii de asigurare, ca acésta se estradee suma de asigurare pe care sperăm a o primí în curênd.

Insinuările de lipsă la agentura numită s'au făcut însoţite de tóte documentele prescrise încă înainte de ce am făcut paşii pentru estradarea poliţelor de asigurare.

Cât privesc cealaltă avere, Consistoriul Archidiecesan prin conclusul din 5. Aprile 1899 Nr. 2804. a hotărît ca o parte sě se vêndă în calea licitaţiunei publice şi sě se prefacă în bani, şi anume obiectele din consemnarea de sub B., cari după preţuirea inventariului representa suma de 2866 fl. 57 cr., iar cu punerea în lucrare a acestui conclus a însărcinat pe fiscalul consistorial Ioan de Preda. Tot prin acel conclus sa decis, ca o parte din averea mobilă constătătóre din lucruri necesare pentru reşedinţa archiepiscopéscă sě se cumpere pe séma fondului instruct din intercalariul salariului archiepiscop de $4^{1}/_{2}$ luni şi anume: obiectele din consemnarea de sub, C., în preţul inventariului de 1932 fl. 14. cr., spre care scop consistoriul cere încuviinţarea Venerabilulului Sinod archidiecesan.

O parte în anume obiectele, cari după natura lor nu pot fi licitate, cum au fost vesmintele purtate de reposatul, vasele de culină şi compotul, Consistoriul la cererea rudeniilor mai deaprópe, prin conclusul din 12/24, Martie Nr. 2095. Epitr. le-a vêndut din mână liberă I. P. Sfinţiei Sale actualului archiepiscop şi metropolit Ioan Meţianu cu suma din inventariu de 184 fl. 60 cr., care sumă s'a şi adaus la depositul fructifer al remasului. — Consemnarea lor se alătură aci sub D.

Unele portrete în valóre de 82 fl. s'au scos din Inventariu şi sau încorporat la fondul instruct căruia aparţin după natura lor, ca donaţie; lemnele de foc, preţuite cu 80 fl. cari sau ars pe timpul vacanţei asemenea se scot din inventariu.

In urma unei erori la decopiarea inventariului s'au indus 5 obiecte în valóre de 10 fl. 50 cr., cari nu au fost ale rěposatului ci ale familiei P. Cosma, cari asemenea s'au scos din inventariu.

Recapitulare:

a)	obiecte ce se vênd la licitaţie circa	2866.57
b)	„ cumpěrate pentru fondul instruct	1932.14
c)	obiecte date din mână liberă	184.60
d)	„ donate la fondul instruct	82.—
e)	„ nimicite	80.—
f)	„ strěine	10.50
		5155.81
g)	Banii de sub litera B. a inventariului	19005.81
		24161.62

Din acest prospect resultă, că lăsămêntul rěposatului, după-ce se va ridica şi suma de asigurare, se urcă la circa 25.000 fl. Lăsămêntul se va putea fixa în numěrariu numai după prefacerea în bani a obiectelor indicate mai sus. După terminarea licitaţiunii şi vênḑěrii atinse se va face din partea consistorului paşii de lipsă pentru decretarea lăsămêntului de fundaţiune de sine stătătóre sub numele rěposatului archiepiscop şi cu o meniţiune conformă intenţiunilor aceluia, descoperite în repeţite rênduri celor de aprópe ai sei şi evidentă şi din titlul libelului de depunere Nr. 15.021 despre 3.504 fl. 74 cr. administraţi de rěposatul sub numele de „Fond special preoţesc“. Aceste intenţiuni merg într'acolo, ca din venitele fondului sě se ajutoreze preoţii activi şi binemeritaţi pentru care scop aḑi dispune archidiecesa de mai puţine mijlóce. La timpul seu se vor putea presenta şi literile fundaţionale.

Şi până atunci însě rugăm pe Ven. Sinod sě ne autoriseze a ridica un monument corěspunḑětor la mormêntul fericitului rěposat în Domnul, aflător lângă biserica din suburbiul Iosefin.

Ne rugăm, ca acest raport sě se ia cu aprobare la cunoştinţă şi sě se apróbe şi conclusele consistoriale aduse în meritul afacerei.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 5 Aprile, 1899.

Consistoriul archidiecesan,

Ioan Meţianu, m. p.
archiepiscop şi metropolit.

Dr. Elie Cristea, m. p.
secretariu consistorial.

Şedinţa a patra.

— Mercuri, 28 Aprile v. —

Inainte de a se întra în ordinea ḑilei deputatul *Mih. Cirlea* a presentat dóuě propuneri: una prin care sě fie îndrumat consistorul, ca în interesul cultivării sentimentului religios şi a alipirii tot mai mari a poporului la biserică, precum şi din punct de vedere al înfloririi stării nóstre culturale, sě-şi ţie de problemă principală a sa, a da cea mai mare atenţie şi îngrijire *corurilor bisericeşti* prin comune, întrucât se póte în fiecare sătuleţ! — A doua propunere: Avêndu-se în vedere că s'au cam înmulţit şi la noi legile şi statutele şi instrucţiunile bisericeşti, încât numai fórte cu greu te mai poţi orienta în ele, pentru a uşura putinţa credincioşilor de a-şi cunóşte legile din cari le isvoresc datorinţele şi drepturile faţă de biserică, şi a-i ferí de a greşi prea uşor contra uneia ori alteia din ele, din neştiinţă, consistoriul sě fie îndrumat a îngrijí de întocmirea unui *Codice a tuturor legilor, statutelor şi regulamentelor nóstre bisericeşti,* precum şi a concluselor mai importante şi cu valóre óre-cum de lege, din Sobórele, Sinódele şi Congresele nóstre bisericeşti, scoţêndu-se şi din archivele consistoriului hotărîrile ce trebuesc de obşte cunoscute, apoi adăugêndu-se şi legile civile cari ne privesc şi ating ca biserică, — şi tóte astea, cu Statutul organic în frunte, sě fie arangiate şi însoţite de notiţe esplicative, paragraf de paragraf, alinià de alinià, punct de punct. Pentru scopul acestei codificări importante, se escrie chiar concurs.

Dep. *Dr. D. P. Barcianu*, considerând ca Archiepiscopul şi Metropolitul nostru nu e numai supremul dignitar al archidiecesei nóstre, ci totodată, în calitatea sa de Metropolit, şi al celorlalte dóuě diecese sufragane, dar cu tóte astea la susţinerea I. Pr. Sfinţiei Sale contribue numai archidiecesa, — propune, ca sinodul sě vie cu o adresă cătră congres, prin care clarificând lucrul acesta, sě céră o hotărîre prin care sě fie deobligate şi eparchiele sufragane a contribuí la dotarea metropolitului nostru şi al lor, cu vre-o 4000 fl. anual.

Propunerile au fost date comisiilor cărora aparţin după natura lor.

Intrându-sě în ordinea ḑilei, s'au ascultat referadele asupra rapórtelor generale consistoriale.

Referentul comisiei organisătóre *I. de Preda* a referat asupra raportului general al Consistorului plenar. S'a luat la cunoscinţă cu durere şi manifestându-se durerea prin sculare şi prin rostirea cuvintelor: „D-ḑeu sě-i odihnéscă în pace“, asupra punctelor cari raportéză despre mórtea Impěrătesei-regine *Elisaveta*, a Metropolitului *Miron* şi a fostului coleg deputat în sinod şi fost protopresbiter *Dr. Nicolae Maier* dela Sělişte, — iar punctul care vesteşte şi în firul acestui raport, întregirea věduvitului scaun archiepiscopesc metropolitan prin alegerea la acéstă demnitate a Episcopului Aradului *Ioan Meţianu,* este luat de sinod cu bucurie la cunoştinţă şi primit cu o frumósă manifestaţie a bucuriei prin întreite „sě trăiască!“ la adresa I. P. S. Sale.

In legătură cu partea despre protopresbiterate a raportului, comisia, cu provocare la conclusul luat deja anul trecut despre elaborarea unui plan de *reducere a protopopiatelor*, ca şi a cercurilor electorale, propune şi sinodul primesce a se îndruma consistorul sě esecute acel conclus.

P. C. S. Dl vicariu archiepiscopesc D. Il. Puşcariu dă unele deslușiri, că anume acel conclus nu a fost dóră dat uitării de consistor, ci dacă nu s'a presintat deja în sesiunea actuală proiectul, e numai fiind-că lucrarea fiind împreunată cu multe greutăţi, nu s'a putut termina, dar de altfel s'a început şi e în curgere. Speră că deja la proxima sesiune va putea fi presintată.

Celelalte părţi ale raportului se iau spre ştiinţă.

Comisia bisericéscă prin rerefentul seu Dr. Fărcaş, referéză asupra raportului general al Consistoriului ca senat bisericesc, raport din care reese că statul preoţesc al archidiececei a stat în anul espirat 1898: din 948 persóne, anume:

a) în centru:

1. Vicariu archiepiscopesc, archimandrit; 5 Asesori consistoriali, protopresbiteri; 1 Director seminarial, protopresbiter; 1 Profesor seminarial protopresbiter; 1 Profesor seminarial, presbiter; 1 Espeditor consistorial, presbiter; 1 Bibliotecariu, presbiter; 3 Diaconi, — la olaltă 14.

b) în afară:

30 Protopresbiteri totodată şi parochi; 2 Protopresbiteri emeritaţi în pensiune; 4 Protopresbiteri onorari, parochi: 1 Protopresbiter onorariu în alte funcţiuni; 1 Protopresbiter onorar, în pensiune; 5 Administrator

protopresbiterali; 779 Parochi; 23 Administratori parochiali; 51 Capelani; 9 Presbiteri în alte funcţiuni; 1 presbiter fără funcţiuni; 16 presbiteri resignaţi şi pensionaţi; 2 presbiteri amovaţi, 1 presbiter la miliţiă; 2 preoţi militari în pensiune, protopresbiteri onorari, 7 Diaconi, cu totul 948.

Au reposat 20 presbiteri, s'au chirotonit noi 9.

La partea din raport, unde se vorbeşte despre *clericii extraordinari*, deputatul Dem. Comşa arată că datorinţele acestor clerici sunt atât de puţin regulate, încât ei vin când pot ori când vreu la curs, şi se depărtéză în decursul anului iarăşi, se duc peacasă şi stau mult, şi şi cât sunt la curs în Sibiiu, ei cercetéză prelegerile numai când vréu şi unde vréu, şi dacă nu cercetéză nicăiri óre, nu-'i trage nimeni la rĕspundere, — propune deci a sĕ însărcina consistoriul ca până la anul sĕ aducă un proiect prin care se reguleze datorinţele acestor clerici axtraordinari pentru timpul de un an în care sunt datori a asculta studiile teologice.

In legătură cu partea raportului care arată că pe lângă tóte mĕsurile luate de consistor, sinódele protopresbiterale în 1898 ca şi în 1897, în 11 protopresbiterate nu s'au ţinut, ba dela 9 protopresbiteri nici măcar raportul în cauză, că s'a ţinut, ori ba, nu s'a putut obţinea! Aceste 9 protopresbiterate, numite în raportul comisiei cu numele tractului şi a protopresbiterilor înşişi, sunt: Abrudul, Avrigul, Ilia, Lupşa, Têrnava, Treiscaune, Turda, Cohalm, şi Deva, — faţă de care sinodul a decis, ca consistoriul sĕ păşéscă cu tótă energia, sĕ-i constrîngă a-'şi face datoria de raportare, şi pentru negligenţă sĕ fie traşi la rĕspundere.

Referentul comisiei şcolare Dr. *Vasile Bologa*, referéză asupra raportului general al consistoriului ca senat şcolar.

Datele despre activitatea senatului şcolar (câte şedinţe a ţinut, câte acte a resolvit), se iau spre ştiinţă.

Raportul despre starea şcólelor nóstre centrale din Braşov, gimnasiu, scóla reală inferióră, şi şcóla comercială, apoi despre gimnasiul din Brad, şi a stării învĕţământului în aceste scóle, se ia cu plăcere la cunoştinţă, în deosebi însĕ pentru frumosul progres pe care îl arată gimnasiul nostru superior din Braşov, *sinodul şi-a esprimat mulţumita sa specială faţă de conducĕtorii acestui institut.*

Fiind vorbă despre institutul nostru pedagogic din seminariul „Andreian“, comisia şcolară a propus a se îndruma consistorul sĕ studieze cestiunea înfiinţării cursului al IV-lea pedagogic.

Dep. Dr. Il. Puşcariu, considerând lipsele de mijlóce şi faptul că nu ne impune nimenea, că şi alte confesiuni au cursurile de 3 ani, că în aceşti 3 ani sunt condensate studiile încât tinerii primesc o cualificaţiune mulţumitóre — propune sĕ nu se priméscă îndrumarea asta de pregătire a cursului al IV-lea.

Dep. P. Cosma, e de părere ca sĕ se lase cu totul afară propunerea, din mai multe motive.

Dep. Dr. D. P. Barcianu arată din tóte punctele de vedere cât de necesară e înfiinţarea cursului al IV lea, că guvernul pretinde sĕ se predee tot mai mult material, că în aceşti 3 ani e deja aşa de condensat materialul, că mai tare nu se póte, apoi din consideraţii practice. E pentru a se da îndrumarea de pregătire a cursului IV.

Dep. Dr. Blaga e tot pentru propunerea comisiei; dep. N. Ivan dă câteva desluşiri din punct da vedere financiar, — şi chestia se pune la vot, hotărindu-sĕ ca sĕ fie predată consistoriului spre studiare şi venire cu raport.

Celelalte puncte ale raportului scolar, despre şcólele poporale, averea lor, numerul şcólelor, catechisaţia, esamenele, vizitarea şcólelor, ajutóre şi conferenţe învĕţătoreşti, s'au luat spre sciinţă.

La punctul despre stipendii însĕ, s'a dat consistoriului îndrumarea ca, în vederea lipsei de sucrescentă cu *pregătire superióră* în ramii de *pedagogie şi teologie:* la împărţirea ştipendiilor de câte 500 fl. sĕ fie cu preferinţă faţă de cei ce se arată aplicaţi a cerceta institute superióre de pedagogie şi teologie (d. e. facultatea teologiacă din Cernăuţi etc.)

Referentul comisiunii financiare *Dr. Ioan Mihu* referéză asupra raportului consistorial ca senat epitropesc. Partea primă şi punctele speciale despre starea fondurilor, reparaturi, scontrarea cassei, împrumuturi hipotecare — s'au luat la ştiinţă.

La punctul (10) despre fondul de pensiuni, după o desbatere mai lungă, în care au luat cuvêntul deputaţii I. de Preda, V. Voina, P. Cosma, Dr. Blaga, Dr. Olariu şi Dr. Leményi, s'a hotărît ca *consistorul sĕ ia mĕsuri aspre pentru incassarea reştanţiilor*, dar sĕ studieze în acelaşi timp modificarea statutului de pensiuni, în care se crede din unele părţi a zăcea motivul pentru care membrii nu se însufleţesc mai tare la plătiri faţă de fond.

La punctul despre *tacsa* de *cununii* (35 cr. de perechea de cununaţi) unde incassările încă sunt tare neglese, s'a decis a se adresa de consistoriu un circular lămuritor către preoţi şi credincioşi, spre a li se face cunoscut că de-odată cu sistarea şedulelor de cununie dela protopopi, *nu s'a şters şi tacsa asta mică, care compete fondurilor consistoriale,* şi se fac rĕspunḑĕtori preoţii pentru scóterea ei, căci ómenii de sigur nu se vor da înapoi a o plăti.

Raţiociniile fondurilor şi fundaţiunilor, aflându-sĕ în ordine, se dă consistoriului absolutoriu pe 1898. Starea fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane cu finea anului trecut au fost: *2.390.000 fl.*

La chestia înfiinţării unui *fond propriu de asigurare contra focului* pe sama şcólelor şi bisericilor nóstre, s'a cerut autorisaţie a lua dela fondul şcolar şi fondul bisericilor serace un împrumut de 30.000, care sĕ formeze „fondul de garanţă“, absolut necesar, pentru a putea face începutul. Imprumutul cu timpul sĕ fie replătit din venitele noului fond.

După o discuţie mai mare la care au luat cuvênt deputaţii I. de Preda, I. Cav. de Puşcariu, I. P. S. Sa Metropolitul, Dem. Comşa, Dr. Il. Puşcariu, P. Cosma şi Nic. Ivan, — s'a dat consistoriului împuternicirea cerută, dar cu înactivarea fondului mai aşteptăm până vom vedea Statutul însuşi al lui, şi-'l vom fi aprobat.

Şedinţa a şasa.

— Joi, 29 April, după amiaḑi. —

Chestia *sidoxiei* neresolvată în şedinţa de Joi dinainte de prânz, s'a definit acum: In loc de o corónă cât se stabilise acum patru ani, s'a fixat numai *15 cr. de familie*, pe cari comuna bisericéscă îi plătesce în sumă pauşală, rĕmânênd sĕ şi-i scótă prin organele sale şi sĕ şi-i retribue după obiceiul după care scóte şi alte contribuiri pentru şcólă şi biserică. Organele statului vor fi rugate a da, unde e de lipsă, asistenţa necesară la incassare.

In afacerea *zidirei catedralei*, s'a decis a se susţinea conclusul din 1898 privitor la procurarea prin concurs a planurilor, iar faţă de *locul* pe care sĕ se zidéscă, s'a dat voe consistorului a studia şi alte locuri, nu numai cel din strada Morii, şi a veni cu raport.

Grădina din strada Schewis, cea de vis-à-vis de grădina metropolitană, s'a decis a se putea vinde, dacă se vor putea dobândi 80—100.000 fl. pe ea.

Şedinţa a şeptea

— Vineri, 30 April v. —

S'au resolvat mai multe cereri şi afaceri mĕrunte, petiţii faţă de fondul de pensiuni, rugarea comunelor Ponor şi Valea Geogelului de-a fi desfăcute de tractul Alba-Iulia şi trecute la al Lupşei: s'a primit; raportul „Andronic“; al comisiei tipografiei şi Librăriei archidiecesane care constată un progres şi desmurţire la aceste aşeḑeminte; al fundaţiunii Şaguna, — etc. Le vom descrie la rêndul seu mai pe larg.

La urmă s'a pertractat cererea gimnasiului din *Brad* pentru o subvenţie de *1000 fl.* Gimnasiul are lipsă de 1500 fl. ca se-'şi reguleze salarele nemai suportabile ale profesorilor, a cerut dar 1000 fl. dela Archidiecesă, 500 dela Arad.

După o discuţie mai lungă şi avêntată la care au luat parte: referentul comisiei financiare Dr. I. Mihu, propunênd acordarea ajutoriului, apoi Vasile Damian, M. Voileanu, Dem. Comşa, Teodor Pop, şi Dr. Ios. Blaga, — *s'a votat din fondul şcolar 500 fl.*, iar pentru 500 va fi rugată comisia administrativă a fundaţiunii „Şaguna“ sĕ 'i voteze, asemenea sĕ va stărui pe lângă consistoriul din Arad sĕ voteze cele 500 cerute acolo.

Şedinţa a opta.

— Sâmbătă, 1 Maiu v. —

Preşedinte: Il. S. Archimandritul şi Vicariu archieppesc *Dr. Il. Puşcariu.* Notar: *Ioan Moţa.*

S'a presintat votul separat al deputatului P. Cosma, faţă de conclusul sinodal privitor la vinderea grădinei din strada „Schewis“. S'a aclus la protocol.

Comisia bisericéscă a propus şi sinodul a încuviinţat cererea comunei Peeseşti de-a-şi căpăta un capelan, a comunei Mogoş-Valea-Bârnei de-a sĕ primi la cursul extraordinar un tiner de acolo; s'a respins a comunei Noul Săsesc de-a primi un capelan pe cale extraordinară.

Propunerile dep. Cirlea privitor la *predica* bisericéscă, la *corurile* bisericesci şi la *Codexul* legilor bisericesci — s'au predat Consistoriului spre studiare.

Rapórtele în afacerile scolare, s'au luat la cunostinţă.

Cererea dlui *V Oniţ* din Braşov de-a putea arangea o colectă în Metropolie în favorul mesei studenţilor, s'a încuviinţat.

Pe lângă Conferenţele învĕţătoresci se admite înfiinţarea *facultativă* de Reuniuni învĕţătoreşti, cu statute, unde învĕţătorii vor dori, dar neobligând comunele a suporta *şi* aceste spese.

Comisarii consistoriali la conferenţe sĕ întrunesc în Sibiiu spre consultare şi conferire, *nainte* de conferenţe.

Cartea „Teoria Dramei“ de Dr. Blaga s'a admis ca anual în cl. VII gimn.

Propunerea dep. Dr. Barcian în cauza salarisării Metropolitului şi prin cele 2 eparchii sufragane, s'a primit. Sĕ dă Consistoriului sĕ pregătéscă adresa către Congres, înaintându-o prin consistoriul metropolitan.

Tóte petiţiile ce, şi acum ca şi în alţi ani, ómenii le-au adresat greşit *Sinodului*, când ele după natura lor aparţin competinţei *Consistoriului* — s'au transpus Consistoriului spre competentă afacere.

Budgetul s'a aprobat cu rectificările provocate de unele concluse sinodale din sesiunea presentă.

Protopopilor li-s'a luat în budget deja pe anul de faţă câte *500 fl.*, din venitele sidoxiei, după cum vor încassa-o.

S'au asemnat spesele sinodului în sumă de *1858 fl. 75 cr.*

Verificarea protocolului se va face mâne în sala şedinţelor consistoriale prin deputaţii aflători în Sibiiu.

Il. Sa Dl Archimandrit Vicariu Dr. Il. Puşcariu, ca preşedinte, a încheiat sesiunea prin câteva cuvinte de mulţumită către deputaţi, pentru liniştita şi seriósa resolvare a chestiilor ce li-s'au supus deliberării.

Sinodul din Caransebeş.

Cuvêntarea

rostită de Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop diecesan Nicolae Popea, la deschiderea Sinodului din ăst-an

Christos a înviat!
Domnilor deputaţi!

Mare bucurie simt în sufletul meu totdeuna, când am norocire a vedea adunaţi la Episcopia nóstră pe iubiţii mei fii sufletesci, pe representanţii diecesei din tóte părţile, pentruca împreună sĕ chibzuim cele bune şi folositóre pentru prosperarea şi înflorirea bisericei nóstre eparchiale.

Ḑece ani sunt, domnilor deputaţi, d când ne adunăm astfel în sinódele nóstre diecesane, de când am onóre a ocupa acest scaun presidial şi a conduce pertractările diverselor obiecte bisericesci, şcolare şi economice-finanţiale în înţelesul legei nóstre fundamentale, a statutului organic.

Da, domnilor deputaţi, ḑece ani sunt împliniţi, de când biserica cea viie a eparhiei de Dumneḑeu scutite a Caransebeşului, după încetarea din viaţă a fericitului meu antecesor, a vrednicului episcop Ioan Popasu, prin votul sinodului sĕu electoral, onorându-mĕ cu încrederea, m'a ales episcop în scaunul vacant episcopesc al acestei diecese.

Cu plăcere îmi aduc aminte de acel însemnat act electoral, sĕvêrşit, cum sciţi, fără patimi, fără ură, fără duşmănii, fără interese particulare, fără scopuri speculative şi fără agitaţiuni, — în dragoste şi bună înţelegere frăţéscă, cum o cere adevĕrata morală, spiritul canónelor şi al statutului organic, va sĕ ḑică: având în vedere curată numai interesele cele mari obşteşti, binele şi fericirea bisericei.

Votului unui astfel de sinod electoral, exemplar, fireşte trebuia sĕ-mi plec şi eu capul, sĕ dau ascultare eparchiei, care mĕ chema la sine; deşi de altă parte, trebue sĕ mărturisesc, hotărît eram, domnilor, cum mulţi o sciu, sĕ nu mai părăsesc locul, unde timp îndelungat îmi petrecusem cea mai mare şi nu neînsemnată parte a vieţii mele, unde hirotonit am fost şi trecut prin tóte gradurile ierarchice şi administrative bisericesci, până la archimandriţie şi vicariat archiepiscopesc, de însuşi metropolitul, marele Andreiu baron de Şaguna; şi unde prin urmare aveam o posiţie destul de frumósă, o viaţă plăcută şi liniştită, încât mĕ puteam ocupa şi cu alte afaceri private, sciinţifice-literare.

Dar, domnilor deputaţi, am dat ascultare bisericei, am venit aci cu deplină încredere, şi am fost primit cu asemenea încredere şi cu însufleţire mare în diecesă.

Şi tocmai pentru aceea, acum, după un period de 10 ani, ţinênd cont de activitatea nóstră şi de resultatele ei, sĕ nu ne întrebăm óre, de am satisfăcut noi aşteptările şi dorinţele generale ale bisericei nóstre eparchiale? de am fost noi la înălţimea chiemărei nóstre? de am fost noi de folos bisericei în fruntea căreia suntem puşi ale cărei afaceri le pertractăm din an în an dearîndul?

Eu cred, domnilor deputaţi, că faţă cu întrebările acestea, noi totdeuna putem sta înaintea lui Dumneḑeu şi a bisericei cu inima liniştită şi cu fruntea ridicată. Căci de vom arunca o privire cât de repede asupra periodului acestuia, ne vom întâlni de sigur cu o mulţime de lucruri însemnate, bune şi folositóre, sĕvêrşite de noi înşine, pe tóte terenele vieţei nóstre biserice şti-şcolare şi economice-finanţiale.

Ştiţi domnilor ce sórte tristă a avut vechea nóstră episcopie a Caransebeşului, împreunată cu aceea a venerabilei nóstre metropolii de Alba-Iulia, în urma turburărilor şi a desbinării confesionale din veacul trecut. Ştiţi prea bine, că după o desperată luptă cu tóte ispitele acelui timp funest, mai pe urmă, către sfêrşitul acelui veac, ea a trebuit sĕ cedeze şi sĕ se anecsese la episcopia Vêrşeţului, de naţionalitate strĕină, perḑêndu-şi astfel independenţa şi tóte averile sale, încât la reactivarea ei, fericitul episcop Popasu venind în eparchie, n'a avut unde sĕ-şi plece capul.

S'a acvirat la început cu mare greutate, residenţa episcopéscă şi mai târḑiu s'a clădit şi casa de peste stradă, unde astăḑi se află înlocuite cancelaria şi birourile asesorilor referenţi consistoriali, precum şi librăria şi tipografia diecesană.

Dar câte nu mai erau îndĕrĕt de făcut?

Institutul diecesan teologic şi pedagocic era, cum sciţi, la venirea mea în diecesă, înlocuit în residenţa cea vechie episcopéscă, aprópe ruinabilă. Cea dintâiu grijă a nóstră a trebuit deci sĕ fie, *clădirea edificiului celui nou,* tot în vecinătatea residenţei episcopesci de astăḑi, cu sale spaţióse atât în etagiu cât şi în parter, giur împregiur, şi translocarea aceluia în acest edificiu nou şi corespunḑĕtoriu, unde se află şi astăḑi. Acéstă disposiţiune a fost fórte necesară din tóte punctele de vedere, şi nu putem din destul mulţămi lui Dumneḑeu, că ideea acésta salutără s'a putut realisa încă atunci, îndată la început. Mai remânênd încă jos în parter încăperi destule, cari deja închiriate, aduc un venit frumos diecesei.

Iar din punct de vedere didactic, tot la acest institut despărţ. ped., a trebuit mai târḑiu sĕ se adaugă la cei trei ani de mai nainte, încă unul, *anul al 4-lea* precum şi şcóla de aplicaţie deosebit, mai sporindu-se astfel şi personalul didactic cu un învĕţătoriu.

Dar, domnilor deputaţi, cu atâta nu póte fi lucrul complet la un institut diecesan teologic şi pedagogic. Ca sĕ se ajungă scopul pe deplin, avem neîncungiurată trebuinţă de un *internat*, pentru moralisarea, disciplinarea şi crescerea elevilor în spiritul bisericei nóstre naţionale. Neputêndu-se deocamdată crea un astfel de internat în mod definitiv, din lipsa mijlócelor, s'a făcut totuşi ce s'a puputut în mod preparativ.

S'a cumpĕrat adecă mai întâiu un teren intravilan, aici în oraş, la un loc fórte potrivit, cu scop ca la timpul sĕu aici pe acest teren sĕ se zidéscă edificiul corĕspunḑĕtoriu pentru internat. Dar în anul acesta oferindu-se un loc şi mai bun şi mai avantagios, fiind provĕḑut cu 4 clădiri în curte, l'am cumpĕrat şi pe acesta. Despre cel dintâiu amintit, Veneratul Sinod are deja cunoştinţă din anul trecut; iar despre al doilea actele respective împreună cu contractul încheiat, se vor supune spre apreciare şi aprobare cu raport special.

Aici pe acest loc din urmă, domnilor deputaţi, *avem de gând sĕ începem la tómna viitóre un internat provisoriu*, dacă contractul respectiv de cumpĕrare se va aproba din partea Veneratului Sinod.

Amintesc şi aceea, că un început mic de colectă pentru adunarea capitalului necesar, deja s'a făcut, cum sciţi, din partea domnilor deputaţi sinodali, rĕmânênd ca o colectă în mare spre acest sfêrşit sĕ se pună la cale în timpuri mai favorabile.

Notez mai încolo, că residenţa episcopéscă cea vechie, fiind ruinabilă, de tot neaptă spre folosire, a trebuit sĕ se dărime, şi în locul aceleia *s'a zidit deja anul trecut un edificiu nou, solid*, şi s'a închiriat destul de bine societăţii comerciale „Severineana".

Nu pot lăsa neamintită nici residenţa episcopéscă de aḑi, care încă a trebuit sĕ se repareze, adjusteze şi înfrumseţeze în mod mai potrivit, ceea-ce succesiv s'a făcut cu spese nu neînsemnate, partea cea mai mare din modestele venite episcopesci.

Pe lângă aceste realităţi diecesane, mai vin a se adaoga încă dóuĕ case, tot aici în oraş, lăsate diecesei prin testamente, una de fericitul general Mihail Trapşa, şi alta de fericitul căpitan Iancu Temeş.

Dar cele mai însemnate şi de valóre mai mare între realităţile diecesane sunt fără îndoială cele trei domeniuri la Marghita-mare, la Visag şi la Dezeşti, cumpĕrate în diferite timpuri din acest period. Nu mĕ îndoiesc domnilor, că şi dvóstră încă veţi recunósce că averea diecesei nu se póte asigura mai bine decât în pămênturi, făcêndu-se astfel totodată şi credincioşilor nostri din acele locuri un bun ajutoriu, prin esarendarea acelor pămênturi.

(Va urma.)

Sinodul aradan.

Şedinţa III.

S'a ţinut Marţi la 10 óre a. m.

S'a cetit şi autenticat prot. şed. a dóua.

Socoţile fundaţiunilor Mihoc, Lazar şi Oancea dela consistorul aradan, s'au predat la comisiunea epitropéscă.

Deputatului Octavian Puticiu i-s'a dat concediu până la 12 Maiu n., iar lui D. Negreanu pentru sesiunea întrégă.

Paul Rotariu ca ref. al comisiunii verificătóre a propus iar sinodul a verificat pentru restul acestui period: 1) pe Lucian Şepeţan de dep. cler. în cercul Belinţului, 2) pe Ioan Russu Şirianul pentru cercul Şiria, 3) iar pe Aureliu Petroviciu pentru cercul Aradului.

După-ce alegerea din Lipova este atacată prin protest, referentul aduce la cunoştinţa sinodului, că membrul comisiunii V. Hamsea a rĕpăşit din comisiune pentru actul acesta, fiind că este atins prin protest. Comisiunea însĕ rĕmânênd în majoritate, a luat actele electorale la cercetare şi a ajuns la următórea propunere: „ca verificarea sĕ se ţînă în suspens până se va face cercetarea ordinată din sinod". După discusiune lungită mai bine de 2 óre, sinodul a ales în comisiune de al 3-lea membru pe G. Popoviciu, şi a îndrumat comisiunea sĕ aducă hotărîre în causă la una din proximele şedinţe.

Şedinţa a IV-a.

In aceeaşi ḑi la 4 óre d. am. a avut loc şed. a IV. sub presidiul ordinar.

Ne-fiind gata protoc. şed. a III., sinodul a dat lui Dr. L. Marcu concediu pe întrégă durata sesiunii, apoi a pertractat raportul comisiunii bisericeşti.

Referintele comisiunii C. Gurban a cetit voluminosul raport al sen. bis. dela cons. aradan, carele atât în general cât şi în special s'a luat la cunoştinţă, cu acel adaus ca ofertele ce sunt făcute de către credincioşi, dar sunt sub 10 fl., sĕ nu între la prot. sinodal, ci sĕ se publice numai sinódelor parochiale. Raportul general al consistoriului ca senat bisericesc, asemenea şi ale celorlalte senate dela ambele consistorii, au sĕ se tipăréscă la protocolul sinodal ca adnexe.

După ce aprópe numai aceea sórte a avut-o şi raportul sen. bis. oradan, adecă şi acela cetindu-se a fost primit atât în general cât şi în special, sinodul a primit moţiunea dep. Ign. Pap, ca afaceri de socótă sĕ nu mai obvină de aici în colo în rap. sen. bis., ci tóte întru ale celui epitropesc.

Cercetarea în comuna Pesca despre neţinerea sinodului electoral s'a făcut; preotul a fost pedepsit, dar a apelat pedépsa la cons. metrop., de unde încă n'a sosit decis

Cererea preoţimii din prot. Beiuşului contra concubinatelor se transpune cons. oradan spre resolvire meritorială, — Şedinţa V. va avea loc în 10 Maiu n. la 10 óre a. m.

Şedinţa V.

10 Maiu n. la 10 óre a m.

Preşedinte: Vicariul I. Goldiş, notariu: Dr. T. Popescu.

S'a autenticat prot. şed. IV, iar petiţia lui T. Anghelina contra preotului I. Popoviciu din Beredeiu şi a com. bisericeşti Drăgănesci şi Căcărău pentru ajutóre, s'au predat la comis. petiţ.

La comisia verificătóre s'au transpus petiţiunile comunei Secaş-Crivobara şi alor 10 poporeni din Lipova în contra protestelor înaintate la sinod contra alegerii din Lipova.

Raportul delegaţiunii pentru desp. ierarchică s'a transpus la comisia organisătóre.

La finea şed. IV, comis. bis. venise cu o propunere de a se face un regulament pentru propunerea mai temeinică a cântărilor şi tipicului, precum şi a administraţiunii interne dela sem. diecesan După-ce însĕ propunerea a dat ansă la interpretări prea estinse, raportorul comisiunii bis. Em. Ungurean declară că retrage propunerea.

Sinodul resolvesce apoi cererea com. bis. Sân-Mihaiul român faţă de fondul preoţesc, aşa că şi până la regularea definitivă a cestiunii sĕ pună consistoriul la disp. comitetului parochial întrégă suma despre care se tractéză.

Dep. Paul Rotariu ca ref. al comisiunii şcolare ceteşte rap. general al sen. şcolar dela Arad, care atât în general, cât şi în special se ia spre scire. A constatat sinodul prin rostul dep. Antonescu, că relele ce mai sustau la senatul şcolar avem sĕ le atribuim deosebit la împregiurarea, că acel senat nu are cap, respective i-am dat an pe Mangra de cap, dar n'a vrut sĕ priméscă. Sinodul a avisat deci pe ambele consistóre ca sĕ facă tot posibilul pentru regularea încassării speselor cultuali pe calea administrativă pentru ca astfel sĕ-şi pótă primí învĕţătorii mai regulat salarele. Starea învĕţămêntului de altcum prosperéză; frecventaţiunea se apropie de 63%

Şedinţa VI. 10 Maiu n. la 5 óre după a. m.

Pres. păr. vicariu Goldiş, notariu Dr. Oprean.

Cererea unor locuitori din Secaş contra protestului înaintat asupra alegerii din Lipova, de asemenea cererea alor 10 loc. din Lipova contra protestului întrat la sinod din partea mai multor loc. din Lipova, unde şi numele lor figuréză între subscrieri, ambele se predau com. verificatóre.

Autenticându-se prot. şed. III, se continuă ref. comisiunii şcolare şi se termină raportul aradan pe lângă propunerea lui St. Antonescu, ca sĕ se facă mai adese-ori cercetarea scólelor din partea organelor senatului şcolar, iar despre resultat sĕ fie urmă în raport. Tot odată sĕ se spună în raport şi causele decadinţei în frecventaţiunea şcolară. etc.

Raportul sen. şcol. dela Oradea mare, cetinduse tot prin amintitul referent, se apróbă în general şi în special, cu adausul ca în privinţa ajutórelor la acoperirea cuincuenalielor din fondul de 37 mii, consistoriele sĕ vină la ses. proximă cu un regulament special în causă, dar aşa ca sĕ scie cons. aradan, ca şi cel oradan, care cât are sĕ priméscă spre acel scop.

Inv. din Igris P. Boerescu, cere sĕ-i se permită a mai rĕmânea de înv. $1^1/_2$ ani ca sĕ ajungă la serviţiu de 40 ani pentru ca sĕ-şi pótă avea pensiunea întrégă. Cererea se transpune consistoriului spre resolvire.

Sinodul a luat apoi la cunoscinţă în general şi în special rapórtele consistorielor plenarie dela Arad şi Oradea mare, reservêndu-'şi a îndeplini încă în sesiunea actuală cele 2 locuri devenite vacante în senatul şcolar dela consistoriul aradan. Asemenea s'a luat la cunoscinţă raportul cons. despre îndeplinirea scaunului metropolitan, şi celelalte derivate de aici. — Preste propunerea înaintată la cons. din sesiunea ultimă de a se tipări într'o colecţiune tóte circulariele şi ordinaţiunile esenţiali dela începutul sinodalităţii, sinodul trece simplu la ordinea ḑilei.

Proxima şed. va fi Joi în 11 Maiu la 10 óre a. m.

NOUTĂŢI

Personal. I. Pr. Sfinţia Sa Archiepiscopul şi Metropolitul nostru Ioan Meţianu, a plecat Vineri la Arad spre a conduce şedinţele prealabile şi cea de alegere de Episcop. Eminenţia Sa este însoţit din archidiecsă de Preaonoraţii domni *Ioan Droc*, protopresbiter al Mercurei, *Leontin Simonescu*, secretariu metropolitan şi *Ioan Priscu*, diacon la biserica Stului Nicolau din Braşov.

*

Un premiu al Academiei maghiare După cum se vede din rapórtele foilor unguresci, academia maghiară în şedinţa sa dela 2 Maiu n. a luat la cunoscinţă rapórtele diferitelor secţiuni privitóre la premiile publicate pentru lucrări literare şi resultatul acelora, precum şi la premiile ce se vor publica în curênd în acelaşi scop. Intre aceste din urmă, secţiunea II. a destinat un premiu de 1000 fl. din fondul Lukács Kristina pentru cea mai bună lucrare, care va tracta tema: *„Raportul Moldovei şi Munteniei către Ungaria şi Transilvania, dela epoca lui Ludovic cel mare până la pacea dela Belgrad."*

*

Banca generală de asigurare mutuală „Transilvania, va ţinea adunarea generală ordinară din ĕstan Duminecă în 14 Maiu st. n. a. c. la 11 óre înainte de améḑi în sala de şedinţe a comunităţii orăşenesci (strada Măcelarilor nr. 2). Din motiv că în acésta adunare se va hotări şi asupra schimbării unor disposiţii din statutele băncei, se recomandă ca membrii asiguraţi sĕ participe în numĕr cât se póte de însemnat.

*

Mórte. Ioan Lucian Toma, funcţionar de bancă în Lipova, după grele suferinţe, împărtăşit fiind cu sfintele taine, s'a mutat la cele eterne Marţi în 9 Maiu 1899 n. la 4 óre p. m. în etate de 23 ani. Rĕmăşiţele pămêntesci s'au depus spre odichna de veci în 11 Maiu n. în cimiterul gr.-or. din Lipova. Pĕtrunşi de adêncă durere aducem la cunoştinţă acésta tristă ştire tuturor amicilor şi cunoscuţilor. Jalnica familie.

Fie-'i ţĕrinu uşóră!

Mulţămită publică. Pentru multele şi preţuitele semne de iubire manifestate de Prea Onorata direcţiune a institutului de credit şi economíi „Lipovana" şi în special de reverendisimul domn director V. Hamsea, protopresbiter gr. or., de stimatele dómne vĕduve preotese Emilia Ginchici şi sora, cari ca nişte mame l'au îngrijit în tot decursul bólei, şi de societatea română din Lipova care a ţinut a da ultimul onor iubitului nostru reposat Ioan Toma funcţionar de bancă, ne ţinem de datorie a le trimite şi pe calea acésta mulţămita nóstră sinceră.

Sibiiu, 12 Maiu 1899.

Familia.

*

= Cu inima frântă de durere anunţă subscrişii tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor lor că: *Iustina Măeruşan* n. *Mircea* preotésă, după un morb îndelungat, împărtăşită fiind cu sfintele taine, a reposat în Domnul la 23 Aprilie v. în al 22-lea an al vieţei sale şi primul al fericitei căsătorii. Cohalm, în 23 Aprilie v. 1899. Romulus Măeruşan, paroch ca soţ, Aurel ca fiu, Cornel.a, Ioan, Virgil, ca fraţi. Nicolae D. Mircea, protopop, şi Justina, ca părinţi

Fie-'i ţĕrîna uşóră!

*

Catastrofele unui vênt uriaş. O catastrofă grozavă a fost produsă ḑilele acestea de ciclonul ce s'a abătut asupra oraşului Kirks (Missuri) şi care a luat proporţiuni cu mult mai considerabile de cum se creḑuse în primul moment!

E fórte mare numĕrul victimelor; primarul ḑice că s'au aflat deja o sută de morţi. Numĕrul răniţilor se urcă la *500*. Tótă partea rĕsăriténă a oraşului, care numĕră 50.000 de locuitori, e distrusă. Mai multe sute de case s'au prăbuşit. Se citéză casuri de persóne aruncate de vênt la o distanţă de un chilometru. Printre dărîmaturi au isbucnit încendii, cari n'au mai fost stinse, pentru ca sĕ lumineze echipele de pompieri cari căutau morţii şi răniţii. La Newton, patru-ḑeci de mile spre nord, localitate de 600 de locuitori, s'au găsit 20 de morţi şi 40 răniţi. Jumĕtate din comună e distrusă. Casele slab construite au fost dărîmate de furtună!

Notiţă Literară

Din *„Enciclopedia Română"*, editată sub auspiciile „Asociaţiunii", a apărut fascicolul *XIV*, cuprinḑênd articolele; Emerit — Fărcaşele, la olaltă preste o miie articole şi o frumósă hartă a Europei, executată în institutul F. A. Brockhaus din Lipsca. Şi acest fascicol cuprinde o serie destul de lungă de articole mai mari şi de interes special românesc. Amintim biografiile: Eminescu, Enăceanu, Enescu, Erbiceanu, Esarcu Const. Din materialul geografic amintim: Englitera, Estonia, Etnografia şi Etnologia, Etruria, Europa (cu hartă), Făgăraş, Fălciu, Fălticen, Fântânele.

Apariţia regulată a fascicolelor ne îndreptăţesc la speranţa, că „Enciclopedia" va fi terminată curênd.

*

„A tanítók jogai és kötelességei", acesta este titlul unei cărţi ce a eşit acuma de sub tipariu în a treia ediţiune prelucrată din nou.

Autorul ei este inspectorul regesc de şcóle al comitatului Alba-de-jos, Dr. Mihail Szabó. Preţul 2 fl. 60 cr.

Se póte procura dela autor în Aiud (Nagy Enyed.)

Lucrată pe basa legilor de instrucţiune şi a ordinaţiunilor ministeriale pentru şcólele elementare, cartea acésta are un material vast, însĕ grupat sistematiceşte, aşa că orice afacere care privesce în general şcólele elementare, aici se póte uşor afla.

Faţă cu celelalte 2 ediţiuni anterióre, ediţiunea acésta are avantagiu, că aici aflăm tecstual şi legile de instrucţiune art. de lege XXXVIII: 1868; XXVIII: 1876; XVIII: 1879 şi XXVI: 1893.

Atragem atenţiunea celor interesaţi asupra acestei cărţi folositóre.

*

A apărut: „Din tainele vieţii", volum de nuvele şi schiţe de dna Margareta Moldovan. Sibiiu, „Tipografia", 1899. Preţul volumului de 10 cóle, e 1 fl.

Mătase crudă. Bast

fl. 8.65

până la fl. **42.75** pt. stofă de o rochie întrégă — Tussors şi Shantung-Pongees — precum şi **„mătase Henneberg“** négră albă şi colorată dela **45 cr.** până la fl. **14 65** de metru,— în cele mai moderne ţeseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricile de mătase G. Henneberg *lif. de curte ces si reg.* **Zűrich.** [47] 3

Nr. 234—899 [70] 2—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor vacante, de învěţ. dela şcólele confesionale din comunele mai jos însemnate, din protopresb. Unguraşului, se escrie concurs, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

1. Jac, cu salariu anual de 300 florini din cari 143 fl. dela stat, 141 fl. prin repartiţiune dela popor, 16 fl. din venitul cantoral, cuartir şi grădină de legumi.

2. Romita, cu salariu anual de 300 fl. din cari 202 fl. dela stat, 98 fl. dela popor, cuartir şi grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi aşterne cererile de concurs instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, la subsemnatul oficiu protopresbiteral cu posta ultimă Hidalmás.

Dela concurenţi se aşteptă, a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sěrbătóre spre a fi cunoscuţi şi a-'şi arěta desteritatea lor în cântări şi tipic, cu deosebire în comuna Jac, unde postul învěţătoresc este împreunat şi cu cel cantoral.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Unguraş, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Fizeş-Sânpetru, 8 Aprile 1899.

Paul Roşca,
protopresbiter.

Nr. 1960/899. [69] 3--3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de senator al magistratului cetăţii libere Sebeş, devenit vacant prin pensionare, cu care post este împreunat un salariu anual de 1100 fl., precum şi dreptul de pensiune, se escrie prin acésta concurs.

Reflectanţii la acest post au a aşterne suplicele lor, proveḑute cu atestat de botez, cu atestatele despre serviciul de până acum, precum şi cu documentele cari constată cualificarea teoretică, până la *22 Maiu a. c.* ilustrităţii sale domnului vice-comite al comitatului Sibiiu.

Sebeş, 3 Maiu n. 1899.

Magistratul:

Conrad, primariu.
Dr. Krauss, protonotariu.

---

[72] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Lucrul de zidariu şi de bărdaş necesar spre edificarea şcólei confesionale gr.-or. din Rusciori, protopresbiteratul Sibiiului, conform planului de clădire, se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende ce se va ţinea în *28 Maiu n. 1899 la 3 óre p. m.* în cancelaria oficiului parochial gr.-or. de aici.

Preţul strigărei e de 1200 coróne.

Intreprinḑĕtorul are a depune o cauţiune în bani gata ori în hârtii de valóre în suma de 200 coróne. Clădirea se va începe în 21 August n. 1899.

Oferte timbrate cu 50 cr. timbru, sigilate se primesc până la începerea licitaţiunei verbale.

Condiţiunile mai detaiate şi planul de clădire se pot vedea la subscrisul oficiu parochial.

Rusciori, în 7 Maiu n. 1899.

Oficiul par. gr.-or.

Ioan Sumedrea, paroch şi preşedinte.
Nicolau Szász, epitrop prim.

P. T.

Mulţumindu-Vě pentru încrederea de care s'a bucurat, **reposatul meu Tată în decurs de 50 de ani,** am onórea a Vě aduce la cunostinţă, că de aici înainte eu voiu sta la disposiţia Dvóstră pregătind, **Reverenḑi, ornate bisericeşti şi preste tot ori-ce îmbrăcăminte preoţéscă**; precum şi ori-ce **soiuri de vestminte bărbătesci** spre deplina D-vostră mulţumire, pre lângă preţuri cât mai moderate şi serviciu cât mai prompt

Cu tótă stima:

Gustav Stasney
croitor [65] 3—3
Baergasse Nr 2 Sibiiu.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênḑare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoş
broş. à fl. 1.50 sau lei 3.50.

şi

Cuvêntări bisericesci

de

Massillon, episcop de Clermont şi membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genţ
paroch gr. cath. în Haieu,

Tom. I broş. fl. 2.50 sau lei 6.50

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [48] 12 - 12

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri
Cel mai mare câştig in cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ **in Baar zahlbar.**

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

In curênd începe a patra mare loterie de classe reg. ung. Ea conţine

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar **jumětate** din **losuri** trebue sě fie trase conform specificărei alăturate şi prospectul de câştig este enorm de mare.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumětate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiţie gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

18 şi 19 Maiu a. c.

direct la

A. Török & C°.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt peste unu şi jumětate milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

În préjma examenelor!

Atragem atenţiunea domnilor învěţători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, **în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 1 cr.; 100 bucăţi 65 cr. şi porto postal.

☞ **Comandele din afară se execută imediat.** ☜

Librăria Archidiecesană.

Julius Erös, SIBIIU,

Strada Cisnădiei 3.

Nach ärztlicher Vorschrift
Nur in guter Qualität

Ochelari
Zvickeri
Ochelari cu linţi convexe
de ori-ce soiu în
Nickel
Argint
şi
Aur etc.

Termometre
Barometre
Compase

Lornete de teatru
Ochianuri de câmp
etc. etc.

Tot aci cel mai mare deposit Sibiian de **Orológe, obiecte de aur şi argint precum şi utensilii bisericeşti.** [71] 2—10

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 48 Sibiiu, Marţi, 4/16 Maiu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Alegerea dela Arad.

Duminecă în 2/14 Maiu a. c. s'a efeptuit actul important al alegerii de episcop al eparchiei Aradului.

Sinodul eparchial ordinariu terminase lucrările sale anuale şi apoi s'a constituit în sinod electoral sub presidenţia Inaltpreasfinţiei Sale metropolitului **Ioan Meţianu,** *carele inainte de deschiderea şedinţei electorale — conform prescriselor canonice — a celebrat s-ta liturgie în biserica catedrală din Arad, pontificând cu asistenţă numĕrósă. După terminarea sfintei liturgii, s'au întrunit membrii sinodului în sala mare a seminariului diecesan. Erau de faţă 60 de deputaţi. Majoritatea, după retragerea celor doi candidaţi, era 30 voturi.*

Preşedintele metropolit deschide şedinţa cu următórea vorbire:

Venerabil Sinod eparchial!

Preaonoraţilor Domni deputaţi!

Prin înaintarea mea la vĕduvitul nostru scaun archiepiscopesc-metropolitan din Sibiiu, devenind în vacanţă scaunul episcopesc al Aradului, ne-am întrunit acum, d-lor deputaţi, în acest sinod eparchial, cu marea şi frumósa misiune, de a îndeplini şi acest scaun, în mod demn de noi şi de biserica nóstră naţională, prin alegere liberă, conform prescriselor statutului nostru organic.

Clerul şi poporul acestei diecese, D-vóstre V'a concredut acéstă frumósă şi mare misiune, d-lor deputaţi, împreunată însĕ şi cu mare şi grea rĕspundere şi înaintea lui Dumnedeu şi a ómenilor. D-vóstră sunteţi chemaţi d-lor deputaţi, a mângăia vĕduvita diecesă, prin alegerea unui demn conducĕtoriu al ei, în valurile cele viforóse ale acestei vieţi şi a ferici clerul şi poporul, cu un bun părinte îngrijitor.

Sunteţi chemaţi dlor deputaţi, a da bisericei nóstre, un atare archiereu, carele, vorbind cu sfinţii părinţi ai bisericei, sĕ fie representatul lui D-deu pe pământ, învestit cu putere de sus, de a aduce naia sfintei nóstre biserici, din acéstă diecesă la limanul mântuirii, apĕrându-o de valurile ameninţătóre, şi inspirând credincioşilor tendinţa neclătită, de a trăi pururea în comuniune cu Ddeu, şi prin acésta a câştiga tóte bunurile de lipsă, la bunăstarea şi fericirea lor vremelnică şi vecinică.

Sunteţi chemaţi dlor deputaţi, a alege pe bărbatul, carele sĕ şi împlinéscă acea misiune sublimă, în spiritul bisericei străbune, prin tăria credinţei în divinitatea bisericei şi a misiunei ei, prin iubirea de Ddeu, de popor, de biserică şi de patrie, şi prin calităţile ce isvoresc din aceste virtuţi dumnedeeşti, între cari zelul de a învĕţa şi îndrepta cu duhul blândeţelor, şi voinţa firmă de a gândi şi a trăi numai pentru biserică.

Chiar pentru acésta este mare şi grea respunderea D-vóstre, Dlor deputaţi, deóre-ce prin votul D-vóstre de alegĕtori, Ve identificaţi cu alesul, şi aşa luaţi asupra-Vĕ respunderea şi pentru viaţa şi faptele lui.

De aceea dacă în lucruri mai mici, în lucruri lumeşti, ómenii sunt cu multă grije şi prevedere, ca acelea sĕ ésă bine, cu atât mai multă grije şi prevedere se cere la asemenea lucru mare spiritual, cum este şi alegegerea de Episcop, unde nu are sĕ prevaleze şi sĕ hotărască nici un fel de alte consideraţiuni, decât interesele cele mari ale bisericei străbune.

Deci dacă a fost cândva lipsă de cumpĕnire înţeléptă şi seriosă, acésta se necesitéză acum, Dlor deputaţi, la exerciarea celui mai frumos şi mai momentos drept electoral; dacă a fost cândva lipsă de bună înţelegere în acţiunile d-vóstre, aceea Vi se cere astădi mai pe sus de tóte, astădi când trăim în şi prin biserică, şi când numai prin biserică putem feri pe credincioşii nostri, de feliuritele curente bolnăviciόse ale timpului, de o potrivă stricăcióse bisericei, societăţii şi patriei.

Deşi nu dubitez că şi D-vóstră cunóşteţi prea bine tóte acestea, şi că înţelepciunea D-Vóstrĕ va afla modul cel mai corespundĕtoriu şi la resolvirea problemei ce Vĕ stă înainte: totuşi avĕnd şi eu a-'mi împlini datorinţa ce mi-o impune chiemarea mea, n'am aflat de prisos a Vi le aminti, din parte-mi, la un moment atât de însemnat, şi ca pre nişte fii şi fraţi iubiţi în Domnul a Vĕ ruga, ca avĕnd în vedere interesul cel mare al bisericei, actul cel important al alegerii de Episcop, sĕ-'l sĕvêrşiţi în dragoste şi bună înţelegere, spre mărirea lui D-deu şi salutea bisericei străbune.

Din parte-mi mai rugând şi din acest loc pre bunul D-deu, sĕ ne binecuvinte cu duchul înţelepciunii, al bunei înţelegeri şi al dragostei. ca sĕ ne împlinim chiemarea nóstră după sfânta lui voie, declar şedinta acestui Sinod eparchial extraordinariu, de deschisă.

După acestea se designéză notarii, bărbaţii de încredere, apoi se cetesce catalogul deputaţilor şi în urmă se purcede la alegere prin votare secretă.

Erau 2 candidaţi, după-ce conform ştirilor împărtăşite şi de foile maghiare, Preasfinţia Sa episcopul Nicolae Popea al Caransebeşului, a declinat dela sine candidatura sa.

Resultatul alegerii se presentéză astfel:

Din 58 voturi au întrunit:

1. Preacuvioşia sa dl **Iosif Goldiş,** *archimandrit, vicariu episcopesc şi preşedinte al consistoriului din districtul Oradei-mari,* **30 voturi.**

2. Preacuvioşia Sa dl **Augustin Hamsea,** *archimandrit, egumen al mănăstirei dela Hodoş-Bodrog şi director al seminariului teologico-pedagogic din Arad,* **24 voturi.**

Iar 4 bilete s'au dat albe.

Astfel Preacuvioşia Sa părintele Iosif Goldiş a fost declarat de ales episcop al eparchiei Aradului.

Urméză acum esaminarea canonică a celui ales prin Preasfinţitul Sinod archieresc, întărirea din partea Maiestăţii Sale şi chirotonirea întru archiereu.

Incheierea Sinodului.

Cu ajutorul lui Dumnedeu şi-a terminat sinodul archidiecesan şedinţele sale din sesiunea ordinară a anului curent, care este totodată ultima în periodul dela 1897, 1898 şi 1899.

Primele şedinţe au fost conduse până Joi sara de Inaltpreasfinţia Sa archiepiscopul nostru *Ioan* cu cuvenitul tact şi cu cuvenita obiectivitate; iar după mergerea Inaltpreasânţiei Sale la Arad în afacerea alegerei de episcop, s'au continuat şedinţele sub conducerea vicariului archiepiscopesc a Preacuvioşiei Sale părintelui archimandrit Dr. *Ilarion Puşcariu* cu aceeaşi corectitate şi Sâmbătă la órele 11 a. m., eshauriate fiind tóte obiectele presentate spre pertractare, s'a declarat sesiunea de închisă.

După natura obiectelor ce au fost puse la ordinea dilei, trebue sĕ numim acéstă sesiune trecută de una din cele mai importante.

Intre aceste pe lângă chestia dotaţiei dela stat, numĕrăm conclusul meritoric adus în causa statoririi şi încassării taxelor sidoxiale. Acest conclus va fi acum cu siguritate şi pus în lucrare şi avem speranţa, că prin acésta fondul general administrativ va reîntra în curênd în cursul seu normal; iar de altă parte vor putea obţinea şi protopresbiterii nostri tractuali o mică recompensă pentru daunele mari ce le-au suferit dela inactivarea legilor politice-bisericeşti. Nu este nóuă acéstă taxă, din contră este o taxă istorică, cu care de vechi timpuri contribue credincioşii bisericei nóstre pentru archiepiscopul şi alimentarea fondului acum general administrativ. Nóuă este numai întru-cât s'a statorit cu 15 cr. de familie, dar astfel ca comunele bisericesci — luând acesti 15 cr. de cheie pentru numĕrul familiilor din o comună — sĕ o pótă apoi repartiţia după referinţele locale şi după starea materială a contribuabililor.

Pentru augmentarea aceluiaşi fond general administrativ s'a adus şi conclusul privitor la urcarea taxei de administraţiune. Acesta şi era o necesitate imperativă pentru acest fond, care are sĕ supórte cele mai multe sarcini, împreunate cu întrégă administraţiunea averilor nóstre bisericeşti. Taxa de administraţiune era până acuma 3% din venitul brut ce rĕmânea la fiecare fond, după acoperirea tuturor posiţiunilor budgetare şi după capitalisarea celor 20% prescrise pentru fiecare fond conform regulamentului pentru administrarea şi controla averilor bisericeşti din archidiecesă.

Acum se urcă acéstă taxă la 10% şi astfel când tóte fondurile se vor desvolta normal, ele vor ajunge a contribui pentru alimentarea fondului general, cu suma de peste 10 000 fl.

Prin acésta firesce înaintează mai încet fondurile, dar lipsa este momentană şi deci în ajutorul fondului general trebue sĕ sară tóte celelalte, a căror manipulare e împreunată cu multe şi costisitóre greutăţi.

In acelaşi scop s'a decis şi vinderea grădinei de legumi din strada Scheviss, dacă biserica va primi un preţ ecuivalent; iar propunerea consistoriului pentru votarea de împrumuturi dela 300 fl. în sus până la a 1/4 parte din hârtiile de valóre a fiecărui fond, sinodul archidiecesan, a aflat cu cale a nu o încuviinţa. Fondurile nóstre posed în hârtii de valóre o sumă de peste 1.700.000 fl, care aduce 4—5%. Hârtiile sunt ce-i drept uşor de manipulat, dar venitele după ele sunt mai mici, pe când împrumuturile dau mai mult de lucru şi te pot aduce la neplăceri multe cu eventualii debitori. Astfel cu majoritate de 1 vot s'a susţinut conclusul anului trecut, ca împrumuturi hipotecare sĕ se dee numai în sume mai mari.

Amintire merită şi chestiunea bisericei catedrale, în care direcţiune sa făcut un pas înainte. Consistoriul adecă prin o anchetă a adunat datele principale şi directivele generale pentru facerea unui plan definitiv. In scopul acesta a angagiat doi architeti: pe d-l *Stefan Emilian*, originar din Ocna Sibiiului dar acuma aflător în Iaşi, şi pe d-l *Paul Rozvan*, architect din Arad. Ambii au presentat câte-o schiţă de biserică catedrală.

Primul a presentat o schiţă în stil curat bizantin cu un turn principal în front apoi cu 4 turnuleţe în colţurile edificiului şi cu o cupolă mare la mijloc; iar în lăuntru cu 2 rênduri de columne pentru spriginirea boltiturilor. Al doilea a presentat o schiţă de biserică în stil clasic, mai după feliul bisericilor obicinuite pe la noi, cu 2 turnuri în front şi cu cupola mare la mijloc. In lăuntru lipsesc columnele. Pe basa directivelor generale din aceste schiţe se va escrie la timpul seu concurs pentru un plan definitiv. Iar prin propunerea dlui Dr. Ioan Mihu în acest obiect, consistoriul a primit îndemn a se ocupa şi de chestiunea locului, constatându-se că locul ales ofere greutăţi prin necesitatea mutării canalului ce trece prin mijlocul lui. Afară de aceea multora nu le convin nici marginile dintre 2 părţi ale locului indicat, întru cât móra din apropiere, apoi nisce grădini fórte înalte cu tótă împregiurimea lor nesimpatică, nu se presentéză bine. Pe câtă vreme biserica dispune şi de alte locuri, va fi şi bine sĕ se facă o combinaţiune şi alegere, de care nimenea sĕ nu aibă mai târdiu motive a se căi.

S'au mai adus concluse în multe alte chestiuni, unele mai importante şi altele de însĕmnătate mai puţină. Asupra tuturor credem, că ni se va da ocasiune a ne pronunţa mai de-aprópe.

Sinodul Archidiecesan.

Şedinţa a cincea.

— 29 April v. nainte de amiadi —

După schiţarea pe scurt dată despre acéstă şedinţă în numerul nostru 46, — iată raportul mai pe larg:

Preşedinte: I. P. S. Sa Archiepiscopul şi Metropolitul *Ioan Meţianu.*
Notar: *Dr. Elie Cristea.*

S'au cetit şi verificat protocólele şedinţei III şi IV.

S'a acordat deputatului Dr. Enea Draia concediu şi pe restul sesiunii.

După acestea, înainte de întrarea în ordinea ḑilei, deputatul *Ioan Popea* a adresat preşedintelui următórea interpelare:

1. Are Inaltul presidiu cunoscinţă, că Braşovul nostru pacinic de odinióră, vestit pentru concordia, devotamentul şi armonia frăţéscă, ce domnea întrênsul, a ajuns a fi astăḑi dominat de un spirit rĕu negătiv, de patimile urei şi vrăşmăşiei dintre fraţi, cari au ajuns sĕ fie stăpâne pe inimele şi sufletele ómenilor?

2. Are Inalt Prea Sfinţitul cunoscinţă, că acest spirit astăḑi s'a întins ca o pecingine şi a străbătut din cercul familiar chiar în sanctuarul bisericei şi şcólei, spre rĕul încalculabil al instituţiunilor nóstre bisericesci şi scolare?

3. Are Inalt Prea Sf. Vóstră cunoscinţă, că chiar în sînul corpurilor adminisstative scolare, în sînul onor. Eforii din Braşov, se practică acest spirit destructiv? Că persónele cele mai influente din onorabilul gremiu al eforiei şcólelor nóstre centrale din Braşov, împinşi de ură, de vrăşmăşie şi rĕsbunare, cu începutul anului şcolar 1898/9, au delăturat din funcţiunea sa pe Doctorul G. Baiulescu, a cărui apariţiune ca profesor de higienă, înainte cu 3 ani, a fost salutată de întregul corp profesoral? — O procedură necorectă, incompatibilă şi în flagrantă contradicţiune cu disposiţiile luate de guvernul ţĕrei nóstre şi de guvernele tuturor ţĕrilor şi naţiunilor luminate?

4. Are Inaltul Presidiu cunoscinţă, că aceeaşi Eforie şi pe tatăl Doctorului Baiulescu, pe părintele Bartolomeiu Baiulescu, unul dintre preoţii nostri cei mai venerabili, model de viaţă morală nepătată, 'l-au aruncat cu bruscheţă din postul care D-sa 'l-a administrat cu onóre timp de preste 30 de ani şi în locul lui s'a urcat pe scaunul acestui post cine? — Actualul preşedinte al Eforiei, părintele Vasile Voina şi onorabilul seu coleg Vasile Saftu, aceia cari pe colegul lor de oficiu părintele Bartolomeiu Baiulescu 'l-au judecat şi 'l-au osîndit? O procedură, care vatămă adênc simţul de dreptate al fie-cărui om, fie el chiar strein de neamul şi de religia nóstră.

5.) Ce-a fost causa că vener. consistor n'a întervenit cu autoritatea şi influinţa sa hotărîtóre pentru a se da satisfacţiune celor ne'ndreptăţiţi?

6.) Adânc mâhnit în sufletul meu pentru aceste stări abnorme, de natură a altera în mod simţitor autoritatea şi demnitatea corpului profesoral de la şcolele nóstre centrale din Braşov, şi a influinţa în mod stricăcios asupra tinerimii şcolare, care e în drept a aştepta de la superiorii sĕi o viéţă pilduitóre de adevĕrată cultură de inimă şi de o părintéscă şi frăţéscă iubire, mai ales fiind ei slujitori la acelaşi altar dumneḑeesc, îmi permit a întreba pe Inalt Prea Sfinţitul Archiepiscop şi Metropolit:

Ce paşi are de gând Inalt Prea Sfinţia sa sĕ facă pentru vinderea şi stîrpirea acelui rĕu, care ameninţă a róde rădacinele existenţei instituţiunilor nóstre bisericesci şi şcolare?

Preşedintele Archiepiscop a dat imediat următorul rĕspuns:

Precum bine ştie Ven. Sinod, sunt om nou venit în acéstă eparchie, şi abia în ajunul pregătirilor pentru acest sinod am luat în mână conducerea afacerilor. Astfel n'am avut ocasiune sĕ aflu în chip oficios ceva in afacerea sulevată de dl interpelant, căci de când eu ocup scaunul archiepiscopesc, n'au venit nainte acte oficióse în consistoriul archidiecesan în acéstă chestiune, care cu drept cuvênt trebue sĕ formeze obiectul deosebitei nóstre îngrijiri. Cu tóte acestea am aflat şi eu despre lucrul acesta, atâta cât vor fi aflat şi alţii, din ce s'a scris prin ḑiare, şi m'am interesat de el, şi am intenţiunea ca cu ocasiunea sfinţirii bisericei nóstre din Braşov-Cetate, la care sunt învitat, sĕ încerc împăcarea certelor ivite. Impăcarea este plăcută şi lui D-ḑeu şi ómenilor, şi de 'mi va succede, se va aplana chestia mai curênd, iară de nu, va regula consistoriul afacerea în cadrul competenţei sale şi a puterii ce o are.

Interpelantul s'a declarat mulţumit cu acest rĕspuns.

Alimentarea fondului general administrativ.

Referentul comisiei organisătóre, *Parteniu Cosma*, a referat asupra hârtiei consistoriale dela 5 April, în afacerea statoririi şi încassării *tacsei sidoxiale* şi a *înmulţirii resurselor pentru alimentarea fondului general administrativ*, ajuns în óre-care strîmtorare în anii din urmă.

In scopul acesta, al alimentării fondului gen. administrativ, consistoriul a propus mai multe lucruri:

1) *Sidoxia* (statorită acum patru ani la o corónă de familie), sĕ fie stabilită la numai *10 cr.* de familie; comitetul parochial la repartarea altor contribuţii pentru cult (şi şcólă), ia în repartiţie şi taxa sidoxială; preoţii, învĕţătorii şi alţi fruntaşi cu dare de mână şi inteligenţii, sĕ fie induşi cu suma de o corónă. Cei-ce vreau, sĕ pot rescumpĕra pe viaţă de tacsa asta, solvind odată pentru totdeauna 25 coróne. Consistoriul pe basa asta stabilesce suma pauşală pe fiecare comună, iar comuna o ia în budget şi o repartèză şi scóte cu celelalte repartiţii de cult; organele administraţiei politice vor fi recercate, ca sĕ incasseze dela epitropiile parochiale, eventual dela primăriile însărcinate cu incassarea, aceste sume şi sĕ le administreze la cassa consistoriului.

2) Pentru tóte fondurile, fundaţiunile şi depositele administrate de consistor, *taxa de administrare* a lor, sĕ fie urcată dela 3% la 10% din venitul lor curat.

3.) Pentru creşterea venitelor fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane, sĕ se acórde din ele împrumuturi hipotecare cu 6%—8% dela 3000 fl. în sus, până la a ¼ parte din fiecare fond.

4.) Grădina cea mare de legumi din strada Schewis, aḑi în folosinţa Archiepiscopului şi Metropolitului, sĕ se parceleze şi vênḑă în acelaşi scop, dacă s'ar putea obţinea pe ea 80—100,000 fl.

Faţă de acéstă recomandaţie a consistorului, comisia organisătóre a venit cu următórele propuneri:

ad. 1. Sidoxia se susţine la o corónă faţă de familiile onoraţiorilor (inteligenţei), comerçianţilor şi industriaşilor cari ţin sodali, pentru popor înse, sĕ stabilesce la 20 cr. iar pentru familiele vĕduvelor la jumĕtate (25 cr. cele inteligente, 10 cr. cele din popor).

ad. 2. Urcarea tacsei administrative a fondurilor, se primeşte.

ad. 3. Faţă de darea împrumuturilor le susţine conclusul sinodal Nr. 58 din 1898.

ad. 4. Vinderea grădinei din strada Schewis, sĕ ia dela ordinea ḑilei!

Asupra acestor 4. chestiuni s'a iscat apoi, deja privitor la primul punct, al *Sidoxiei* şi al felului de a o scóte dela popor, o discuţie lungă. A fost atât faţă de tacsă cât şi faţă de modalităţile de incasare, divergenţa de păreri fórte mare.

a) Sidoxia.

Ad. 1.) Deputatul Dr. I. Turcu a făcut privitor la punctul prim al propunerii comisiei, despre *Sidoxie*, următórea propunere:

Tacsa sidocsială se statoreşte *10 cr. de familie* (cât a propus şi consistoriul, dar fără celelalte grade de tacse şi rescumpĕrare) şi se repartéză pe parochii, cari sunt datóre a plăti din cassa proprie suma întrégă după numĕrul familiilor ce le are. Pentru acoperirea (scóterea) sumei se vor îngriji în fiecare an la statorirea preliminariului de budget.

Deputatul *Dr. Ilarion Puşcariu* a făcut următórea propunere mijlocie:

Taxa sidoxială, statorită în principiu cu 15 cr. de fiecare familie ortodoxă din archidiecesă, va servi de basă pentru calcularea şi fixarea sumei pauşale, cu care se îndatoresce a contribui fiecare comună bisericéscă pentru alimentarea fondului general administrativ al archidiecesei.

Fiecare comună bisericéscă, încât nu ar putea acoperi acéstă sumă păuşală din alte venituri ale sale, o va reparţia în rêndul celorlalte contribuiri de cult, pe singuraticii sei membri, amèsurat usului local, şi încasându-o prin organele sale, o va administra la cassa archidiecesană, în sensul ordinaţiunilor, ce se vor trimite dela Consistorul archidiecesan.

Regimul statului va fi recercat a da organelor nóstre bisericesci tótă asistenţia trebuinciósă, pentru acurata şi deplina încassare şi administrare a acestei taxe sidoxiale.

Deputatul *Nicolau Ivan*, a făcut şi d-sa o propunere în causă, pe care însĕ mai târḑiu a retras'o.

S'a iscat o discuţie mare, şi adesea agitată, la care au luat parte pentru feluritele vederi, I. Pr. S. Sa Archiepiscopul şi Metropolitul, apoi deputaţii P. Cosma, M. Voileanu, Dr. I. Puşcariu, V. Damian, Dr. I. Turcu, Nicolau Ivan, I. de Preda şi alţii, iar la órele 12 cerêndu-se încheierea discuţiei, propunĕtorii şi-au mai susţinut părerile, şi aducerea decisiunei s'a amânat pe după prânz, fiind şi timpul prea înaintat şi spiritele prea agitate.

Şedinţa a şasa.

— Joi, 29 April, după amiaḑi. —

Preşedinte: I. P. S. Sa Metropolitul *I. Meţianu.* Notar: *Ioan Moţa.*

La ordinea ḑilei desbaterea mai departe asupra propunerii de nainte de prânz a comisiei organisătóre, şi anume faţă de punctul prim al ei, privitor la *Sidoxie.*

Se mai cetesc odată cele 3 propuneri: a comisiei, a deputatului Dr. Turcu şi a dep Dr. Il. Puşcariu, şi se pun la vot.

Propunerea dep. Turcu cade, iar a deputatului Dr. *Ilarion Puşcariu* întruneşte majoritatea voturilor, deci şi a comisiunii e căḑută, şi aşa sinodul enunţă ca conclus în afacerea Sidoxiei:

Taxa sidoxială, statorită în principiu cu ***15 cr. de fiecare familie*** *ortodoxă din archidiecesă, va servi de basă pentru calcularea şi fixarea sumei pauşale, cu care se îndatoresce a contribui fiecare comuna bisericéscă pentru alimentarea fondului general administrativ al archidiecesei.*

Fie-care comună bisericéscă, în cât nu ar putea acoperi acéstă sumă pauşală din alte venituri ale sale, ***o va reparţia în rêndul celoralalte contribuiri de cult****, pe singuraticii sei membri, amesurat usului local, şi incassându-o prin organele sale, o va administra la cassa archidiecesană, în sensul ordinaţiunilor ce se vor trimite dela consistoriul archidiecesan.*

Regimul statului *va fi recercat a da organelor nóstre bisericeşti tótă* ***asistenţia trebuinciósă*** *pentru acurata şi deplina încassare şi administrare a acestei taxe sidoxiale.*

b) Chestia celorlalte resurse pentru fondul gen. administrativ.

Ad. 2. Trecêndu-sĕ la punctul 2 al propunerii comisiei organisătóre, privitor la urcarea tacsei administrative dela fondurile administrate de consistor, s'a primit urcarea dela 3% la 10% din venitul curat al acelor fonduri.

Ad 3. Privitor la darea de împrumuturi pe hipotecă din fondurile archidiecesane (punct 3 al propunerii comisiei), după o discuţie în care au luat cuvênt I. P. S. Sa Metropolitul provocându-se la pilda altor biserici din patrie, apoi deputaţii Dr. I. Mihu, I. de Preda P. Cosma şi alţii, s'a primit propunerea comisiei, de a se susţinea conclusul din anul trecut (în înţelesul căruia se pot da împrumut pe hipotecă numai 10% din fonduri, şi nu în sume mai mici de 5000 fl.)

Ad 3. Faţă de punct 3 al propunerii comisiei organisătóre, ca chestia vinderii grădinei din str. Schewis sĕ se ia dela ordinea ḑilei, — deputatul Dr. *Ilarion Puşcariu*, susţinênd punctul de vedere din raportul consistorului, face

---

FOIŢA

Scrisori cătră eleve.

Scrisórea I.

Iubită Anuţă,

M'a surprins scrisórea Ta, şi mirată m'am cugetat la cuprinsul ei. Tu 'mi ceri sĕ-'ţi scriu ceva despre Religiune şi esistenţa lui Dumneḑeu. Copila mea, Tu ceri mult, prea mult dela mine. Nu dóră pentru că nu a-'şi crede sau nu ar fi pătruns sufletul meu de ideea Religiunii, nu, nici de cum, ci pentru-că me tem că nu voiu afla cuvinte destul de clare, destul de alese, pentru a descrie un lucru mai presus de mintea omenéscă.

Tu doreşti sĕ ştii. Mintea Ta se sbuciumă sĕ afle deslegare la acéstă întrebare, şi nu póte afla nimica lămurit. Tu alergi la mine după ajutor, eu mĕ simţesc datóre a-'ţi ajuta după cât puterile mĕ iartă — deci îţi voi respunde aşa, cum eu cred, cum eu simţesc.

Eu aflu în Religiune o bunătate nemărginită şi un isvor nesecat de mângăere.

Tot ce este bun, tot ce este frumos, nobil, curat şi perfect, e întrunit în aceea fiinţă, care este obiectul suprem şi sublim al Religiunii, şi pe care o numim „Dumneḑeu“. Că esistă aceea putere necuprinsă şi netălmăcită de nime, avem doveḑi ori unde aruncăm ochii. — Puterea aceea care stăpâneşte întreg universul, care tómna porunceşte pomilor sĕ se desbrace de frunḑe şi sĕ jeléscă, care amorţesce tot pămêntul, iar primăvara, cu raḑele binefăcĕtóre a sórelui şi cu adieri dulci de vênt, iar le deştéptă, şi face tot pămêntul viu şi plin de bucurie.

Puterea aceea care stăpâneşte tot din jurul nostru, care în pomi îndémnă la timpul seu sucul sĕ circule şi sĕ producă póme diferite, la floricele le dă parfumuri, şi care îndémnă paserile sĕ cânte şi se tacă.. Puterea acésta mare e nepricepută de noi, pentru că ea e mai presus de tóte, şi mai perfectă decât creaţiunile ei din lume.

Cu ideea despre existenţa lui Dumneḑeu s'au ocupat cei mai înţelepţi ómeni din lume, şi cu cât judecata lor a fost mai puternică, cu atât au afirmat mai tare că esistă Dumneḑeu.

Marele învĕţat Voltaire a ḑis: „Glasul întregei naturi ne strigă: că este un Dumneḑeu!“

Din sciinţele naturale, cunóştem o mulţime de stele, înşirate pe firmament şi botezate cu nume de cătră astronomi şi filosofi, dar tóte acele stele sunt numai acelea cari se vĕd, până când pe nemărginitul orisont câte sute şi mii de stele vor mai fi, care nu se pot vedea şi care nu se pot cerceta cu ochianul? Unde se sfîrşeşte calea aceea necunoscută a stelelor?

Veḑi draga mea, şi pe cer, ca şi pe pămênt, minunile acele, pe cari ḑeci de mii de ani nu le-a putut deslega nimenea, dovedesc, ca puterea care le conduce şi stăpâneşte tóte din lume, nu póte încape în creerul omenesc, decât credênd tare că este un Dumneḑeu, căci Dumneḑeu e în tot locul în operele sale.

Sciind şi credênd că este Dumneḑeu trebue sĕ ne silim a cunóşte datorinţele nóstre faţă de El, datorinţele care forméză Religiunea nóstră, şi ne arată cum se iubim şi sĕ mulţămim lui Dumneḑeu pentru darurile primite.

Dar când ne cugetăm noi óre la datorinţele adevĕrate? Ce însémnă a iubí pe Dumneḑeu? Când iubim noi pe Dumneḑeu? Ne am împlinit noi datorinţa faţă de Dumneḑeu, faţă de Religiunea nóstră, dacă ne vom ruga mereu, vom postí şi umbla la biserică, iar în sufletele nóstre vom purta însuşiri urîte? Vom ḑice „Dómne ajută-'mi, sĕ mĕ rĕsbun pe fratele, pe deaprópele meu“... In gură vom avea cuvêntul lui Dumneḑeu şi în suflet ura, pisma, reutatea, făţărnicia şi dorul de rĕzbunare?.

Suntem noi atunci religioşi? Avem noi dreptul de a aştepta dela Dumneḑeu bine? Nu.

Datorinţele nóstre nu stau în aceea, a ne încovoia genunchii în rugăciuni spuse de rost din buze, ci în curăţirea inimei de sentimentele urîte.

Noi ne înplinim datorinţa faţă de religiune, când în tóte afacerile nóstre urmăm învĕţăturile celui mai mare învĕţător din lume, a Mântuitorului nostru Iisus Christos.

Când inimile nóstre vor fi curate şi nestăpânite de sentimentele urei şi rĕutăţii; când vom fi iertători faţă de greşelele deaprópelui nostru, şi când vom încerca sĕ facem bine chiar şi duşmanilor nostri, când vom *crede* tare că esistă Dumneḑeu! Căci credinţa în sine mântue şi înveseleşte sufletul, pentru că unde este credinţă, acolo e Dumneḑeu, şi unde e Dumneḑeu, de acolo dispare reutatea şi pĕcatul.

Noi iubim pe Dumneḑeu când facem bine şi duşmanilor nostri, pentru că nu fie cine e în stare a se putea ridica peste ispită, şi a erta celor ce i-au făcut rĕu!.. Un suflet mare póte sĕ erte, până când cele mici cred că a erta e „laşitate“.

Când noi ne dăm sama despre faptele nóstre, şi greşelele nóstre le recunóştem, şi ne pare rĕu că le am comis, acésta încontra-propunere, ca grădina sě se vêndă.

După o desbatere mai mare, în care iau cuvênt I. P. S. Sa Archiepiscopul şi Metropolitul I. Meţianu, apoi deputaţii Dem. Comşa, P. Cosma, M. Voileanu, N. Cristea Dr. L. de Lemény, şi alţii, pusă chestia la vot, se primeşte contrapropunerea dep. Dr. Il. Puşcariu, ca *grădina sě pótă fi vêndută,* în sensul propunerii consistorului, dacă adecă s'ar putea scóte pe ea 80—100 000 fl. cari ar servi la alimentarea fondului gen. administrativ, care are lipsă de resurse nóuě.

Faţă cu conclusul acesta, deputatul P. Cosma a insinuat vot separat, la care s'au alăturat mai mulţi deputaţi.

Afacerea Catedralei

Trecênd la alt obiect, tot referentul P. Cosma al comisiei organisătóre, a referat şi asupra raportului consistorial în afacerea zidiri bisericei catedrale, din care reese, că consistoriul a cerut duor architeţi unul din Iaşi altul din Arad, sě pregătéscă câte-un plan de biserică. Au pregătit, le-au presentat, consistoriului a mai convenit al celui din Arad şi-'l recomandă sinodului. Faţă cu acestea comisia organisătóre propune:

> Raportul consistoriului se ia spre scire. Cu privire la procurarea planului înse, sinodul insistă pe lângă conclusul luat anul trecut (ca pentru planuri sě fie escris concurs cu premii), îndrumând consistoriul ca la proxima sesiune sě-l presinte apoi sinodului spre aprobare.

Dep. *Dr. I. Mihu,* face la acéstă propunere adausul:

> Totodată se însărcinézä consistoriul a studia de nou *şi* chestiunea *locului* pe care sě se zidéscă biserica catedrală, şi întrucât ar afla că locul destinat prin conclusul 74 din 1898 (care fixa de loc al zidirii grădina din Str. Morii) ar fi sě se schimbe cu altul dintre realităţile fondurilor archidiecesane, sě vină la sesiunea viitóre cu propunerea în obiect.

După o desbatere la care iau parte deputaţii Dr. Il. Puşcariu contra adăusului deputatului Dr. Mihu, susţinând că fixarea locului de zidire, însuşi e un pas înainte spre realisarea lucrului, iar propunerea d-lui Mihu ne-ar împinge iar înapoi, apoi dep. l. de Preda tot contra adausului, pusă la vot sě primeşte şi propunerea comisiei şi adausul deputatului Dr. Mihu, avênd deci a sě escrie concurs pentru plan, iar chestia locului rěmânând deschisă.

Şedinţa sě ridică la órele 6 şi ½ p. m.

---

sémnă că ţinem a ne împlini dotorinţa faţă de Religiune.

Suntem datori şi a ne ruga lui Dumnedeu. Dar óre cum ne rugăm noi? E aceea rugăciune că luăm o carte de rugăciuni şi cetim în ea, până când cugetele vor sbura la cea mai modernă pălărie, sau la stofele cele mai frumóse de haine, ori alte nimicuri? Ne-am achitat noi de datorinţa rugăciunii, dacă ne-am dus la biserica, şi cât a durat Sfta liturgie am provestit despre lucruri de pe acasă? am dus modele de mětasă ca sě arětăm prietenelor din care stofă ne-am comandat; ne-am tot aranjat toileta şi pěrul şi nici grije n'am avut ce cuvêntul lui Dumnedeu spune? — Nu, iubita mea! Un astfel de mers la biserică este mai mare pěcat decât a sta acasă, căci rugăciunea nu stă în aceea că dici Tatăl nostru de deci ori şi nu te cugeţi la nimic, ci rugăciunea este şi trebue sě fie eşită din gândul nostru, trebue sě stee în sincera părere de rěu pentru greşeli, şi în promisiunea şi hotărîrea de a nu mai greşi! Nu putem dice că numai rugăciunile învěţate de rost de prin cărţi sunt rugăciuni, ci ori ce gând credincios şi umilit îndreptat către Dumnedeu, se póte numi rugăciune!

(Va urma)

Sinodul din Caransebeş.

Cuvêntarea

rostită de Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop diecesan Nicolae Popea, la deschiderea Sinodului din ěst-an.

(Urmare şi fine.)

Mai încolo, tot în acest period de 10 ani, s'au înfiinţat mai multe fonduri la episcopia nóstră.

Aşa mai întâiu, avêndu-se în vedere asigurarea preoţilor bětrâni şi neputincioşi, încă de timpuriu s'a înfiinţat *fondul de pensiune,* pentru preoţimea eparchială; iară mai târdiu, tot din aceste motive, fondul de pensiune pentru funcţionarii consistoriali şi profesorii institutului diecesan teologic şi pedagogic.

Apoi dorind din inimă, ca poporul sě se uşureze cât s'ar putea mai mult în privinţa contribuirilor pentru cult, s'au mai înfiinţat încă *fondul pentru acoperirea convenţiei episcopeşti,* fondul pentru acoperirea sidoxiei episcopeşti, fondul pentru acoperirea speselor deputaţilor sinodali şi congresuali, şi fondul internatului.

De asemenea şi fundaţiuni din partea unor credincioşi de ai nostri, pentru scopuri filantropice şi culturale diecesane, încă s'au înfiinţat mai multe dându-se în administraţiunea Consistorului nostru. Aceste sunt: fundaţiunile Ioan Peţa, Elisabeta Peţa, Tismănariu, Bösz, Baronul Heidte, Trapşa şi Temeş.

Despre luptele cele multe mai ales pe terenul bisericesc şi şcolar, cu ocasiunea introducerii legilor aşa numite politice-bisericesci, a limbei maghiare în şcóle, sporirea salariilor învěţătoreşti, — lupte destul de grele până şi prin Casa magnaţilor, nu mai amintesc mai deaprópe, fiind ele prea bine cunoscute din cele scrise de până acum. Chiar şi în present avem un obiect destul de greu de pertractat, completarea venitelor preoţeşti la a cărei bună şi temeinică resolvare, nu sě póte din destul recomanda o seriositate cât mai matură.

Şi în urma tuturor acestora, ca un corolar la cele expuse până aici, notez spre bucuria generală, că pre lângă tóte erogaţiunile cele mari, ajungênd deja budgetul anual cifra de 35.000 fl., averea întrégă a diecesei în aceşti 10 ani, *deja s'a duplicat.*

Iată, domnilor deputaţi, în liniamente mai generali, resultatele activităţii nóstre oficiale de 10 ani.

Ele nu se pot ascunde, căci stau negru pe alb, se věd cu ochii în tóte direcţiunile lor. Prin urmare, se póte dice, că nici noi nu am dormit, ci am muncit cât s'a putut şi cât ne-au iertat împregiurările cele grele şi critice, în cari trăim şi în cari s'a aflat şi se află biserica nóstră.

Şi eu, Domnilor deputaţi, nu dic că eu le-am făcut acestea, ci noi cu toţii împreună, în dragoste şi bună înţelegere frăţéscă, fiecare în posiţia şi sfera sa de activitate, sub conducerea episcopului, căci acestea este caracterul constituţionalismului celui adevěrat, de care ne bucurăm adi în biserica nóstră.

Bine sě ne însemnăm deci, domnilor deputaţi, că condiţiunea esenţială a tuturor lucrurilor bune e dragostea şi bunea înţelegere fără de care chiar şi constituţionalismul cel mai bun nu foloseşte nimic, ci mai mult strică. Numai în chipul acesta ni-a fost şi nóuă cu putinţă, a produce cele-ce le vedem astădi în fiinţă în diecesa nóstră. Şi tocmai pentru aceea, pentru-ca sě arăt adecă puterea covêrşitóre a dragostei şi bunei înţelegeri. m'am vědut indemnat a mě lăsa mai pe larg in expunerea resultatelor activităţii nóstre din periodul acesta de 10 ani.

Sě sperăm dar, domnilor, că şi în viitoriu vom urma cu ajutoriul lui Dumnedeu tot astfel, fiind călăuziţi de stéua dragostei şi bunei înţelegeri în acţiunile nóstre; că va domni pacea între noi şi că va contribui fie-care în felul sěu şi după puterile sale, la prosperarea şi viitoriul bisericei nóstre naţionale, spre mărirea lui Dumnedeu şi fericirea clerului şi poporului bisericei nóstre diecesane, ceea-ce şi doresc din adêncul inimi mele.

Pe lângă care declar sesiunea presentă a sinodului nostru diecesan, deschisă.

Sinodul aradan.

Vorbirea

cu care a deschis sinodul aradan P. C. Sa Părintele archimandrit Iosif Goldiş:

Christos a înviat! D-lor deputaţi!

La întrunirea nóstră de adi după-ce mai întâiu am cerut ajutorul Duchului sfânt în biserică, primul meu cuvênt către D-vóstră este notificarea, care am sě o fac Venerabilului Sinod şi oficios, că: preabunul nostru archipăstor, Inaltpreasfinţitul Domn Ioan Meţianu, din mila lui Dumnedeu şi prin votul bisericei şi graţia Preainaltă a Maiestăţii Sale cesare şi regeşti ridicat la cea mai înaltă demnitate şi chemare în biserica nóstră, ales de archiepiscop şi metropolit al nostru, la începutul lunei Martie a. c. s'a depărtat din mijlocul nostru, ca ajutat de binecuvêntarea cerésca sě lucre din posiţia-i mai înaltă spre binele şi prosperarea bisericei nóstre ortodoxe române.

Tot ca întroducere fie-mi permis a Vě aduce Preaonoraţilor Domni condeputaţi la cunoscinţă, că conducerea afacerilor diecesane până la deplinirea vacantului scaun episcopesc şi dreptul de a ocupa acest loc onorific, — nu le consider de acordate mie pentru merite din trecut, ci numai pe basa seniorităţii, în care mě aflu adi între dignitarii de asemenea tréptă ai metropoliei.

N'are deci a mě face mândru acéstă chemare, nici am lăcomit la ea; căci dacă este păcat urgisit în biserica lui Christos, acela e mândria şi lăcomia; rugându-vě de preţuita bunăvoinţă faţă de persóna mea şi scăderile mele pentru timpul cât voiu conduce sfătuirea dlor Vóstre, în interesul causelor şi a obiectivităţii recerute la pertractarea lor, fie-mi permis din acest loc a accentua pe scurt următórele: Cei mai bětrâni deputaţi ai acestui Venerabil Sinod, dimpreună cu mine îşi vor aduce încă bine aminte de solidara, energica şi totuşi pacînica luptă a fiilor bisericei, desvoltată pentru recâştigarea autonomiei nóstre bisericeşti, de care ne bucurăm astădi. Şi ca sě fim demni urmaşi ai acelor anteluptători, cred că datorinţa nóstră comună este, cu acelaşi zel a conserva şi treptat a desvolta deja câştigatele drepturi autonomice şi prin ele bunăstarea bisericei nóstre.

Deci vě rog, domnilor condeputaţi, ca în acest loc sě mě socotiţi de un gregariu egal îndreptăţit, numai de primus inter pares; şi-'mi permit în aceste momente ori-cât de însemnate pentru mine, a dechiara, că nu sunt amicul fraselor resunătóre, de valóre mai mult scamatorică pentru galeriă; ca bărbat aici născut, crescut şi între d-vóstre încăruntit în afacerile acestei diecese, ori-ce întroducere însinuătóre o consider de superfluă.

(Va urma.)

Revistă Bisericéscă.

Sftul Sinod al României.

In 2 Maiu v. Sf. Sinod al României a ţinut prima Şedinţă sub preşedinţa I. P. S. S. Metropolitul primat.

S'au făcut mai întâi comunicări şi în urmă s'au constituit următórele comisiuni:

Comisiunea de petiţiuni compusă din II. PP. SS. LL. Episcopul Valerian Rîmniceanu, Nifon Ploeşteanu, Vicarul Metropoliei, şi Archiereul Varlan Craioveanu.

Comisiunea pentru aprobare de cărţi didactice bisericeşti compusă din II. PP. SS. LL. Archierei: Pimen Piteştênu, Meletie Gălăţeanu şi Canon Běcăoanul.

După constituirea acestor comisiuni şedinţa Sf. Sinod sa ridicat.

A II. şedinţă are loc adi, Marţi 4 Maiu.

La acéstă Şedinţă asistă şi dl Take Ionescu, ministrul cultelor şi instrucţiunei publice.

P. S. Episcopul de Rîmnic Ioanichie Floru, care, după cum s'a anunţat, se afla bolnav, a cerut Sf. Sinod un concediu pe tot timpul sesiunii de primăvară a Sinodului. Sinodul a aprobat cererea episcopului.

Din România

Secetă. Diarele din România ne aducéu în sěptěmâna trecută ştiri neliniştitóre din cauza secetei mari de care sufere Ţara. Iată unele:

Starea recoltei din ţară continuă a fi neliniştitóre.

Recolta de grîu de la şcóla Herăstrău este cu desěvêrşire compromisă. Chiar de va ploua, grîul nu póte sě se mai îndrepte; tot ce se póte spera este ca recolta sě se întrebuinţeze pentru furaj.

In Dobrogea se simte atâta lipsă de plóe încât vitele nu mai au ce păşuna.

Dl V. C. Munteanu, directorul şcólei de la Herăstrău, a plecat la Constanţa ca sě vadă ce měsuri se pot lua pentru ca oeria de acolo sě aibă păşune suficientă.

In Moldova din sus, după ştirile primite la serviciul agriculturei de la ministerul de domenii, recoltele sunt frumóse.

In faţa secetei ce bântue mai în tótă ţara şi a lipsei de păşune, ministrul domenii a convocat consiliu superior silvic, care a hotărît a se lăsa în mod excepţional liberă păşunarea vitelor în pădurile Statului, pentru trei luni, până la ridicarea bucatelor de pe câmp.

*

Rugăciuni pentru plóie. Joia trecută la órele 8 diminéţa, ar fost scóse de la Mitropolie móştele Sft. Dumitru, cari se scot la rugăciuni mari pentru plóie.

Procesiunea a fost impozantă. In frunte veneau sfintele icóne, înconjurate de *58* preoţi şi călugări, venea apoi cosciugul cu sfintele móşte, încunjurat de asemenea de un numěros cler.

După cosciug corul care cânta Christos a înviat. Un public numěros, cu capul descoperit, încheia procesiunea.

Ajungênd în calea victoriei în faţa Palatului, M. S. Regina, îmbrăcată în alb, a apărut la ferésta şi a privit cu multă evlavie trecerea procesiunii.

Móştele Sf. Dumitru au fost duse până dincolo de şoséua Kiselef, făcêndu-se tot în acest parcurs rugă către cer ca să triméţă rěcoritórea plóie.

Scóterea móştelor a fost cerută de un mare numěr de arendaşi din judeţul Ilfov.

*

Mai nou. In diarele dela începutul acestei sěptěmâni cetim: După ultimele ştiri primite la ministerul de domenii, starea sěmănăturilor în Moldova şi o parte din Muntenia, a început sě se îndrepte în urma ploilor cădute în dilele din urmă.

NOUTĂŢI

Personal. După cum ni se scrie din Arad, I. P. S. Sa Părintele Metropolit Ioan Meţianu a sosit acolo în pace cu trenul dela 4 óre Vineri, 30 Aprile a. c.

La gară I. P. S. Sa a fost întimpinat de către consistoriul diecesan în frunte cu Preacuvioşia Sa Părintele vicariu Iosif Goldiş, care a bineventat pre Inaltul cap al bisericei nóstre din metropolie.

După ce I. P. S. a sosit la reşedinţa episcopéscă, către membri consistoriului s'au mai aliat mai mulţi deputaţi ai sinodului, asemenea mai mulţi dintre fruntaşi români de acolo, cari apoi au salutat pe I. P. S. de binevenire.

Sâmbătă în 1/13 Maiu a. c. la órele 12 d'n di s'a presentat în corpore întreg sinodul oficial la I. P. S. Sa, salutându-l de binevenire şi presentându-i omagiele sale.

Pentru manifestaţiunea imposantă de alipire şi iubire I. P. S. Sa a mulţămit cu cuvinte alese dorind sinodului sě sporéscă prin activitatea sa binele bisericei.

Eminenţia Sa Archipiscopul şi Metropolitul nostru Ioan Meţianu s'a reîntors dela Arad ieri cu trenul accelerat de la 8 óre séra.

*

Presentare. Spre complectarea rapórtelor nóstre despre decursul sinodului arch. mai amintim că membrii Venerabilului Sinod archidiecesan s'au presentat după deschiderea şedinţei prime şi la Ilustritatea Sa dl archimandrit-vicariu *Dr. Ilarion Puşcariu,* unde Preaonoratul Domn *Vasilie Damian,* protopresbiter al Zarandului, accentuând tactul şi corectitatea, cu care Preacuvioşia Sa a condus în timpul veduviei afacerile archidiecesei, i a dorit în numele tuturor sănătate şi ani mulţi, ca şi pe viitor sě pótă contribuií la suportarea multelor şi anevoióselor sarcini câte se încarcă asupra bărbaţilor angajaţi la cârma centrală. Precuvioşia Sa rěspunde călduros pentru atenţiunea manifestată, căci numai bucura se póte ori-cine, când vede că raportul bun şi legăturile dintre conducětori bisericei nóstre naţionale se strîng tot mai mult. Mulţămind tuturor, le doresce tot binele.

*

Scolile cele nóuě de stat. Ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune a aşternut deja în 13 Maiu spre sancţionare legea ce i-s'a votat, dândui credit de *un milion* pentru edificii nóuě pe sama scólelor de stat. Se spune că tóte preparativele sunt gata: locurile în cari se fac zidirile cele nóue, planurile de zidiri, şi tot, aşa că deja în vara asta se pot începe lucrările. Vor fi ridicate 196 şcoli nóuě, dintre cari jumětate cad pe teritorul alor 9 comitate din acelea, în cari instrucţiunea de stat este mai necezară „din punct de vedere a statului“ (înţelege al maghiarisării!) şi aceste nóuě comitate sunt: *Clujul, Solnoc-Dobâca,* cari vor primi câte 12 scoli nóuě, apoi comit. *Arad,* Bereg, *Hunedóra, Mureš-Turda,* şi Ung, cu câte *10* şcoli nóuě, comit. *Selagiului* cu 8 şi a *Bistriţa-Năsěudului* cu 5 scoli fericitóre. Celelalte scoli cad, în numěr mai mic, pe celelalte comitate.

Precum vedem comitatele pline de Români sunt în prima linie luate în „părintéscă îngrigire“ de guvern. Şi noi avem timp de alte lucruri, de intrigi între noi, de sfăşieri şi de acte, prin cari ne slăbim continuu şi ca biserică şi ca naţiune!

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare)

e) In ce mĕsură influinţéză capitalul în agronomie, ne arată raportul despre moşiile acelea în cari s'a întrebuinţat un mare capital, şi altele la cari s'a întrebuinţat un mic capital. Cu capital se póte îmbunătăţi pămêntul, dar capitalul influinţéză numai în legătură cu munca. Cu cât se întrebuinţéză mai multă muncă şi capital, cu atât mai mare e şi producţiunea. Thűnen lasă sĕ créscă plata la lucrători corĕspundĕtóre cu profitul, contra celor mai mulţi economi, cari sunt de părere, că lucrătorul de ḑi (palmaşul) lucră numai pentru plată ca de slujbă. El însĕ concede lucrătorilor şi unele procente din profit adecă din venitul curat. Procentele acestea însĕ nu îi le dă lucrătorului, ci el adună aceste parale la o rentă pentru bĕtrâneţele neputincióse.

Ideea despre o societate de asecuraţiune pentru lucrători, de cari sunt în Germania acum destule, a fost cunoscută lui Thünen cu 70 ani înainte de acésta şi a şi recunoscut'o de bună. Societăţile nóstre de asecuraţiune sunt o dovadă despre esactitatea legii lui.

f. Vênḑările productelor agronomice sunt favorisate în apropierea oraşelor cu populaţiune désă, în apropierea comunelor industriale, la graniţe, în apropierea fluviilor navigabile, precum şi în apropierea staţiunilor de căi ferate.

Repriviri şi progrese mai însemnate.

Dacă aruncăm o privire asupra trecutului, care s'a distins în aceste trei periode aflăm:

1) Că periodul lui Thaer a fos de-o mare însĕmnătate pentru agronomie. Cu puţină escepţiune era pe aceaşi tréptă, ca pe timpul lui Carol cel mare. De acasă ca medic practic, Thaer ca membru al reuniunei agricole din Celle a observat desvoltarea agronomiei, parte ca agronom practic, parte ca învĕţător de agronomie. Un om de şciniţă, nu póte lucra fără plan şi judecată. El ridică agronomia la sciinţă, el desfăşură o activitate plină de binecuvêntare prin cuvênt şi scrieri la academia agronomică din Mőglin. El lucră la desvoltarea agronomiei şi prin aceea că a mijlocit ştergerea iobăgiei şi a clăcilor, ba înfiinţă institutul din care au eşit agronomi harnici. După modelul şcólelor înfiinţate de Thaer, s'au înfiinţat şcóle de agricultură şi în alte părţi. Aşa Hohenheim în Würtemberga, Schlessheim în Bavaria, Wiessbaden în Nassau, Tharandt în Tiefurt, Dreissigacker în ţerile sacsone, Eldena în Pomerania, Pooskau în Silesia. Prin atari institute s'a pus basa literaturei agronomice. Pre lângă Thaer au mai lucrat şi alţii, a căror scrieri şi astăḑi sunt de folos agronomiei: atari ómeni au fost: Schűbler, Sprengel, Boppe, Wulfen, Blok, Schwerz şi alţii, în Helveţia: de Fellenberg, în Francia: Dombasle, Gasparie, în Italia: Gazzerie, în Austria: Burger Hlubek şi alţii. Pre lângă acesti bărbaţi a contribuit la prosperarea agronomiei mult şi guvernul.

Sistemul cel vechiu de trei câmpuri s'a îmbunătăţit, prin introducerea nutreţului artificial, sau s'a suplinit prin schimbarea fructelor, s'a lucrat mult la nobilitarea vitelor, şi cu deosebire prin introducerea oilor aşa numite Merino s'a ridicat oieritul.

Agronomia s'a provĕḑut cu instrumente şi aparate mai bune, şi la prosperarea agronomiei a contribuit mult întroducerea drainagelor.

In timpul acesta cade şi întroducerea unei industrii agricole dintre cele mai însemnate, aceea a producerii de zăhar din napi; după ce deja în mijlocul secolului al XVIII. s'a descoperit zăharul în aşa numitul nap de zăhar şi pe la finea secolului XVIII. s'a făcut prima încercare pentru prelucrare technică a napilor în facerea zăharului, abia după treiḑeci de ani producţiunea zăharului din aşa numiţii napi de zăhar s'a ridicat la o tréptă însĕmnată. După producţiunea zăharului a urmat producţiunea spirtului din bucate. Cultura cartofilor încă juca un rol însĕmnat.

2). De o influinţă este periodul lui Liebig sau periodul sciinţelor naturale. Liebig a adus şciinţele la o desvoltare însĕmnată, precum chemia agricolă, plantologia şi phisiologia. Liebig ne-a întrodus în literatura agronomică; el n-a întemeiat fabricaţiunile de gunoiu, cari au ajutat mult la înaintarea agriculturei, pe lângă Liebig au mai lucrat la prosperarea agriculturei bărbaţi ca: Grouven, Emil Wolf, Kühn şi alţii, şi au adus agronomia la trépta timpului presinte.

3, Periodul al treilea sau cel agronomic, nu se deosebesce mai de loc de celelalte. Periodului acestuia avem de a-i datori cercetări potrivite despre renta pămêntului, despre influinţa desvoltărilor moderne de comerciu asupra agronomiei, despre influinţa vămilor asupra productelor agricole, şi numai pe basa acestor cercetări a fost cu putinţă a folosi şi a modifica esact teoria minerală.

Reforme în agronomia Prusiei şi în celelalte state germâne sub domnia regelui Friederic Wilhelm III.

Reforma statului a pus-o regele Friederic Wilhelm III cu deosebire în mânile alor duoi ómeni distinşi — de Stein şi Scharnhorst, cari pentru totdéuna au sĕ fie fala şi mândria ţĕrei.

Prima mare îmbunătăţire a fost pentru ţĕrani, dintre cari partea cea mai mare au fost iobagi. In 9 Octombrie 1807 s'a sters iobăgia când apăru legea despre libera folosire a proprietăţii, care deja era terminată şi Stein a primit'o.

(Mari merite la ştergerea iobăgiei şi-au câştigat cei mai mari şi renumiţi bărbaţi de stat ai Prussiei, baronul Heinric Friederic, Carol de Stein născut în 26 Octombrie 1757 şi mort la 19 Iunie 1831, şi Carol August principe de Brandenburg, născut la 31 Maiu 1750 mort 22 Novembre 1822).

Era ertat a se împărţi pămêntul, prin aşa ceva fie-care ţĕran avea drept sĕ vêndă, zălogéscă sau sĕ-şi cumpere moşie, fie-care nobil avea dreptul sĕ pórte o industrie cetăţĕnéscă, fie care cetăţean se putea face ţeran, şi ţĕranul cetăţean sau orăşan. Fie-care ţĕran avea dreptul sĕ se căsătoréscă, şi putea purta vre-o meserie la oraş. Pentru domeniile regale a dat regele în 28 Octomvre 1807 o ordinaţiune:

„Pe domeniile mele începênd din 1 Iulie 1808 sĕ nu mai fie nici o iobăgie şi nici o clacă.

Eu declar pe toţi locuitorii de pe domeniile mele de ómeni liberi şi independenţi“.

Ordinaţiunea regéscă din 10 Octomvre 1807 dovedesce, că de aḑi în colo nu mai decide familia la posturile statului, ci numai meritele personale.

In 27 Iulie 1808 a dat regele tuturor locuitorilor de pe domeniile lui, moşiile lui la ţĕrani ca proprietate liberă. Prin fapta acésta nobilă a format el în Prusia pe un teritoriu de 10725 gkm. 47000 locuinţe cu ţĕrani liberi.

Din Königsberg apăru o nóuă ordinaţiune cu privire la oraşe, organisată de Stein în 19 Novembre 1808, acum a căḑut feudalismul şi marginile strâmtorânde între oraş şi sat, şi s'a format un stat liber de ţĕrani.

Edictul din 1811 a conces ţĕranilor de pe moşiile boeresci deplină libertate la pămênturile lor, cu dreptul de a se rĕscumpĕra pe lângă o mică despăgubire, ba s'a conces şi parcelarea pămênturilor. In anul 1821 s'a ordinat împărţirea moşiilor comune sub anumite condiţiuni. In anul 1850 s'au prefăcut moşiile feudale în moşii proprii, şi s'au uşurat poverile cele mari prin înfiinţarea băncilor de rente provinciale. La anul 1861 dările de pămênt s'au regulat din nou şi altele, în fine cu ajutorul guvernului s'a făcut drainage pe unde cerea locul.

Contemplaţiuni finale.

Cu uşurările, cari le-a adus întrebuinţarea vaporului ca motor de transport, sunt în legătură cu telegraful şi depărtările prescurtate, spesele de transport s'au micşorat, şi prin aşa ceva s'au pus base noi pentru activitatea ómenilor. Agronomiei i-s'a oferit acum posibilitatea de a-şi procura materiile de gunoire din depărtare şi de a promova fertilitatea.

Ceea-ce priveşte teoria minerală alui Liebig, s'a ajuns la acea convingere, că importarea de materiile nutritóre minerale este de a se regula după trebuinţă, şi de a întrebuinţa materiile nutritóre aflătóre în pămênt cu deplină compensaţinne, dacă suntem în stare prin aşa ceva de a scóte mai mult de cât represintă pămêntul cu tóte avuţiile ui. Ba se ştie că în pămênt esistă substanţe de nitrogen, humus, şi materii minerale pentru promovarea crescerii plantelor.

Creşterea vitelor numai este un nĕcas necesar pentru agronomi, ci ea a crescut la un ram rentabil de producţiune

Luând în considerare tóte nisuinţele şi ostenelile pentru promovarea agronomiei, ar trebui sĕ ḑicem, că agronomia este pe trépta timpului presinte şi ar trebui sĕ fim mulţămiţi, cu tóte acestea trebue sĕ mărturisim, că nu este aşa, pe lângă tótă înaintarea productelor agricole, stările din an în an devin tot mai grele. Preţurile pămênturilor s'au ridicat, în cât venitele scóse din acelea pămênturi, nu represintă procentele capitalului dat pe ele. Cu desvoltarea industriei cresc şi plăţile pentru lucru. Ba se mai aduc bucate din alte ţeri, şi s'au stricat preţurile bucatelor. Pentru noi a întrat o concurenţă, care a adus pentru producţiune multe rele, aşa d. e. o parte însĕmnată din manufactura de postav vest-europeică s'a acoperit prin lâna din Anstralia, America de sud şi Capp, şi că corăbii întregi încărcate din lumea nóuă cu bucate se descarcă în ţĕrile Europei, ba chiar şi carne se aduce în Europa din America şi Australia. Acestea sunt tóte intreprinderi, cari au schimbat têrgul şi au adus şi pedeci agronomiei.

In privinţa agronomiei de astăḑi trebue sĕ ne orientăm după comunicaţiunea cea mare, la tóte aceste ne trebue calcul şi judecată, şi aceste însuşiri nu le putem ajunge decât prin şcólă. „In şcólă zace viitorul agronomiei“ Spre scopul acesta suu înfiinţat în tóte părţile Germaniei şcóle, parte prin guvernul, parte prin corporaţiuni singuratice, cari în primul loc au format pe viitorul ţĕran cu cunoscinţe agricole practice. Frecventarea şcolelor de felul acesta este unul dintre cele mai folositóre remedii pentru înaintarea ţĕranului în ce privesce agronomia cu tóte aceste însĕ trĕbue sĕ mărturim, că numai un mic procent dintrĕ ţĕranii mai sĕraci au frecventat atari şcóle. Numai în legătură cu scóla puteau sĕ renască virtuţile stării poporului german din vechine: Diligenţă, cruţare şi blândeţe, cari pentru agronomie sunt de cel mai mare înteres.

(Va urma.)

Nr. 234—899 [70] 3—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor vacante, de învĕţ. dela şcólele confesionale din comunele mai jos însemnate, din protopresb. Unguraşului, se escrie concurs, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

1. Jac, cu salariu anual de 300 florini din cari 143 fl. dela stat, 141 fl. prin repartiţiune dela popor, 16 fl. din venitul cantoral, cuartir şi grădină de legumi.

2. Romita, cu salariu anual de 300 fl. din cari 202 fl. dela stat, 98 fl. dela popor, cuartir şi grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi aşterne cererile de concurs instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, la subsemnatul oficiu protopresbiteral cu posta ultimă Hidalmás.

Dela concurenţi se aşteptă, a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a fi cunoscuţi şi a-'şi arĕta desteritatea lor în cântări şi tipic, cu deosebire în comuna Jac, unde postul învĕţătoresc este împreunat şi cu cel cantoral.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Unguraş, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Fizeş-Sânpetru, 8 Aprile 1899.

Paul Roşca,
protopresbiter.

Szebenvármedye alispánja.
10491 sz.
V. 1899 [73] 1—1

Pályázati hirdetmény.

A Szebenvármegye árvaszékénél belügyministeri jóváhagyással ujonnan rendszeresített, évenkénti 1100 frt. fizetéssel és 200 frt. lakpénzzel javadalmazott árvaszéki ülnöki, valamint az ennek betöltése folytán netán fokozatosan üresedésbe jövő, a rendszeresített illetményekkel javadalmazott többi állomásra, főispán úr Ö-Méltóságától nyert megbizatás alapján pályázatot hirdetek és felhivom mindazokat, a kik ezen állomások egyikét elnyerni óhajtják, hogy az 1883 évi I. t. cz. szerinti minősítetésüket és elő.letüket, valamint nyelvismereteiket tanusító okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványukat 1899. évi május hó 31.-ikéig Méltóságos Thalmann Gusztáv főispán úrhoz annál bizonyosabban nyujtsák be, mivel késõbben érkező folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

A Szebenvármegye szolgálatában álló pályázók folyamodványukat okmányokkal felszerelni nem tartoznak.

A szóban levő állomás, esetleg állomások a törvényhatósági bizottság által a f. évi junius hó 5-ére kitűzött rendes tavaszi közgyülésen választás utján fog, illetve fognak betöltetni, a megválasztandó tisztviselőknek a rendszeresített illetményekre azonban csak 1899 évi julius hó 1-től kezdve lesz igényük.

Nagy-Szeben, 1899 május hó 9-én.

Reissenberger,
alispán.

Cancelarie nóuă advocaţială!

Subscrisul am onóre a aduce la cunoştinţă publică, că am deschis **cancelarie advocaţială** în casa familiară **Sibiiu, strada Pintenului** (Sporrergasse) **nr. 22.**

Dr. Carol Hann de Hannenheim,
advocat. [74] 1—2

De vênḑare:

Bólele voinţei
de *Th. Ribot,* profesor,
traducere de
D. Calinescu
broş. à 65 cr.
şi
Fenomenele cereşti
traducere de
B. Marian
broş. à 65 cr.
Tipografia şi librăria archid.
Sibiiu.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2 50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„ 1.—

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 49 Sibiiu, Joi, 6/18 Maiu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

După alegere.

Sinodul diecesan din eparchia Aradului în şedinta sa din Dumineca trecută, cu 30 de voturi din 58, a ales de episcop pe Preacuvioşia Sa archimandritul şi vicariul episcopesc dela Oradea-mare *Iosif Goldiş.*

Din 58 de voturi 24 s'au dat pentru Părintele archimandrit *Augustin Hamsea*; 4 bile au fost albe.

Apreţiând şi noi votul sinodului, felicitâm pe Preacuvioşia Sa Părintele archimandrit Goldiş pentru distincţiunea ce i-s'a făcut prin ridicarea la demnitatea de episcop al eparchiei Aradului, şi-'i dorim din tótă inima cel mai frumos succes în conducerea destinelor diecesei, spre mărirea lui D-ḑeu şi binele bisericei nóstre naţionale.

In cestiunea acésta a alegerii de episcop la Arad, acum resolvată, iar pân' acum mult agitată, noi nu am avut motive personale, şi cine ar scrie că în ḑiarul nostru din acel incident s'au făcut cestiuni personale, acela neadevĕr ar grăi.

Noi şi în cestiunea acésta am fost pentru respectarea ordinei canonice observate în biserica nóstră, şi ne-am spus cuvêntul nostru în articolul „In preajma alegerii“.

Sinodul eparchiei Aradului altcum a resolvat cestiunea.

Avem acuma mare datorinţă sĕ reflectăm la unele momente, cari ar putea compromite actul alegerii. Şi anume trebue sĕ condamnăm, cu tótă puterea cuvêntului, aglomerarea de elemente necontrolabile în jurul localului de alegere, cari voiau a presiona alegerea prin strigături în favórea părintelui Goldiş, şi cari după alegere au erupt în insulte la adresa deputaţilor sinodali cari nu au fost aderenţi ai actualului episcop ales, ai Părintelui Iosif Goldiş.

Asemenea profanare a sfinţeniei actului s'a făcut — credem noi — fără scirea şi fără consensul celui ales.

In chipul acesta nu numai se profanéză instituţiunile sacre ale bisericei, dar încă se mai întroduce şi anarchia în biserică, unicul scut şi unica basă a esistenţei nóstre, iar rĕul odată întrodus în biserica strămoşéscă, nimenea nu póte scí unde se va oprí el.

„Principiis obsta“, căci dacă odată ne vom învenina instituţiunile nóstre bisericeşti cu doctrine anarchice, atunci urméză de sine partea a dóua: „sero medicina paratur!“

In biserică nu se potrivesc tóte cele-ce se practică în unele locuri la alegerile lumesci, nu numai căci biserica nu este instituţiune luméscă, în care preoţii şi archiereii sĕ se alégă pe câte câţi-va ani, ca la comitate ori la diete, când apoi sĕ se presioneze schimbări; ci biserica este o instituţiune divină, în care preoţii şi episcopii se aleg pe viaţă.

Apoi biserica mai este şi casa lui Dumneḑeu, care este sfântă, şi sciut este: că cine va strica casa lui D-ḑeu şi D-ḑeu îl va strica pe acela. Am dorí sĕ înţelégă acésta mai ales preoţii şi învĕţătorii nostri, ca conducĕtori ai poporului, punêndu-'şi întrebarea: ce va fi cu ei atunci, când se va lăsa sĕ se ridice tumulte de popor, în parochíi, contra lor?

Biserica nóstră până acuma a fost locul unde s'a manifestat evlavia; consultările nóstre au fost umbrite de duchul înţelepciunii, duchul înţelegerii, duchul temerii de D-ḑeu. Şi nu înţelegem, pentru-ce tocmai dela actul alegerii de episcop al diecesei Aradului s'au delăturat aceste atribute ale consultărilor nóstre bisericesci?

Au creḑut dóră partisanii Părintelui vicariu Goldiş, ca şi în biserică sĕ întroducă manevre lumeşti? Sau cred dênşii, că au înălţat nimbul bisericei şi al alesului, când chiar cu asemenea mijlóce dejositóre au voit a ridica la demnitatea de episcop pe un bărbat, care şi fără asemenea mijlóce condamnabile putea ajunge în fruntea acelei diecese?

Este prima-dată când şi-a ridicat duchul anarchic capul la alegerea unui episcop în biserica nóstră; rugăm pe Dumneḑeu, ca acésta sĕ fie cea din urmă în biserica nóstră!

*

Date biografice. Părintele *Iosif Goldiş* s'a născut la 29 Februarie 1836 în comuna Székudvar, în comitatul Aradului. Din botez a primit numele de *Ioan.* Studiile gimnasiale 'şi-le-a făcut în Arad, unde după absolvarea lor a absolvat şi cursurile teologice. Studiile şi le-a completat în Dobriţin, unde s'a ocupat cu studii juridice; apoi a trecut la Budapesta. Aici a studiat filolosofia, pe terenul căreia a şi scris mai multe tractate, între cari mai însemnat e opul despre latinitatea limbei române, prin care combate pe Hunfalvy şi teoria lui asupra poporului şi limbei române.

Activitatea publică a început-o pe terenul politic; anume a funcţionat până la anul 1869 ca prim-vicenotar al comitatului Aradului. In acest an, la sfatul archiepiscopului şi metropolitului *Şaguna*, a întrat în cinul preoţesc şi a primit oficiul de secretariu episcopesc, apoi a fost profesor de teologie, referent consistorial şi redactor al foiei bisericesci-şcolare „*Lumina*“.

In anul 1873 a fost numit din partea ministrului de culte de atunci Trefort, profesor ordinar la liceul regesc din Arad şi anume pentru catedra limbei române. In acest oficiu a funcţionat 20 ani, până la anul 1892, când sinodul eparchial al Aradului l'a ales vicariu episcopesc pentru districtul consistorial al Oradei-mari.

Părintele Goldiş a lucrat şi pe terenul literar scriind mai multe lucrări sciinţifice, cari au apărut prin diferite ḑiare. Academia română la ales la 1882 membru corespondent al ei.

In anul 1896 a fost ales deputat dietal cu program liberal-guvernamental, în cercul Ceica.

Dela strămutarea actualului metropolit în nóua sa reşedinţă din Sibiiu, venind în vacanţă scaunul episcopesc al Aradului, Părintele archimandrit Goldiş a condus, în timpul vĕduviei, afacerile diecesei; iar în 2/14 Maiu 1899 a fost ales episcop al veduvitei eparchii.

Sinodul Archidiecesan.

Şedinţa a şeptea.

— 30 April v. —

După schiţarea pe scurt în Nrul nostru 46, iată raportul mai pe larg despre şedinţa de Vineri a Sinodului.

Preşedinte, după plecarea I. P. S. Sale Archiepiscopului şi Metropolitului I. Meţianu la Arad: P. C. Sa Archimandritul Vicariu-archiepiscopesc *Dr. Il. Puşcariu.* Notariu: *Dr. I. Blaga.*

S'au autenticat protocólele şedinţelor V. şi VI.

La propunerea com. organisătóre prin referentul seu *Sim. Monda,* s'a împlinit cererea comunelor Ponor şi Valea-Geogelului, de a fi desfăcute dela tractul A.-Iulia şi alipite la al Lupşei, pe motiv că-'s mai aprópe de acesta.

Acelaşi raportor arată că în urma cercetării făcute de Consistor, s'a aflat nejustificată ţinuta comunelor din tractul Murĕş-Oşorheiu, de a nu participa la alegerea de deputaţi pentru Sinod în 1897, — pentru-ce, la propunerea comisiei, sinodul *a reprobat* ţinuta acelor comune, cum şi neinteresarea organelor bisericeşti din tract, faţă de acest fapt.

Aceeaşi comisie prin raportorul *V. Voina* a propus, ca faţă de cererea asesorului *Moise Lazar* de-a i-se socoti la pensiune peste cei 10 ani reglementari, şi cei 19 ani de serviciu de mai nainte, pe cari a întârḑiat a-'i insinua până la terminul ce se pusese în acest scop, — ca sinodul sĕ nu se abată dela decisul seu din 22 April 1892 şi sĕ nu încuviinţeze cererea.

Dep. *Dr. V. Bologa* a făcut contrapropunera ca, în considerarea serviciului petentelui, sĕ se socotéscă la pensie şi anii ce-i cere. Deputatul N. Cristea sprigineşte propunerea de încuviinţare. După o desbatere meritorică, pusă chestiunea la vot, s'a primit cu o majoritate de 2 voturi, propunerea comisiei.

FOIŢA

Scrisori către eleve.

Scrisórea I.

(Urmare.)

Privim în jurul nostru frumseţele naturei; ne stă în faţă, în şirul de munţi, o stâncă uriaşă a cărei frumseţă ne impresionéză, încât aprofundându-ne în privirea ei, involuntar simţim parcă în ochii nostri umezéla lacrămilor, şi mânaţi de o putere neesplicată, ne vine sĕ cădem în genunchi ḑicênd: „Mare eşti Dómne cu adevĕrat, şi minunate sunt lucrurile Tale!“..

Şi, iubita mea, acest gând respectuos, recunoscĕtor, involuntar, sĕ ştii tu că este tot atâta cât o rugăciune, o rugăciune care sĕ fii sigură că e primită de Dumneḑeu, pentru că a fost un eflucs, o pornire sinceră, a inimei.

Prin numai un gând, dar curat, prin o pornire a credinţei, sevêrşeşti, aşadară, o rugăciune bine plăcută lui Dḑeu, şi ori-unde te-ai afla, nu numai în biserică.

Cu tóte aceste sĕ nu creḑi, draga mea, că faţă de biserică nu a-i avea datorinţe! Din contră; biserica trebue respectată, pentru că ea e casa lui Dumneḑeu, iar preotul este un apostol al Mântuitorului nostru, şi ca atare datori suntem a'l venera ca pe un părinte bun, şi a-'i tinde mână de ajutor întru propoveduirea cuvêntului lui Dḑeu, a moralei, a pregătirii binelui în lume.

La întrebarea ta despre „Confesiuni“, 'Ţi-a şi putea scrie multe, şi de ţi-aşi scrie un volum întreg, tot acolo vin, că înaintea lui Dumneḑeu nu este nime preferit după „confesiune“, ci după faptele şi inima sa; cu tóte acestea, religiunea moştenită dela moşii şi strămoşii nostri, nu numai că e bine sĕ o păstrăm cu scumpătate, ci suntem chiar datori a-o face acésta, şi încă nu numai pentru pietatea ce o avem pentru fiinţele care ne-au dat-o, ci şi pentru faptul, că precum fórte lămurit au dovedit'o bărbaţii de ştiinţă şi istoria bisericéscă, a nóstră credinţă e cea mai genuin păstrată, dupa cum ea a fost dată de întemeetorul bisericei, de apostoli, de sfinţii părinţi şi sobórele sfinte.

Nu este însĕ frumos, ba nici permis, a face reclama cea puţin iubitóre de deaprópele, că numai religiunea la care noi aparţinem, este „singura fericitóre“ şi „mântuitóre“.

Un om cu idei superióre, pătruns de sentimentul de umanitate, nu dispreţueste confesiunea nimĕnui, şí nici nu se crede mai bun ca cei cari nu aparţin la confesiunea sa.

La fie-care popor credinţa se deosebeşte numai prin forme, în fond însĕ, la cele mai multe este aceeaşi, că esistă o fiinţă supranaturală, care stăpâneşte lumea şi la care se închină. Noi o numim Dumneḑeu, cele lalte popóre o numesc altfel, după limba în care vorbesc, şi fie-care se închină aşa cum crede, şi precum vom crede, aşa ne vom mântui, căci „Credinţa mântuesce pe om“.

Nu e permis ca noi, ca creştini, sĕ fim fără milă faţă de un om aparţinĕtor credinţelor necreştine, d. e. Turc ori alt soiu de păgân, căci sunt şi între ei ca şi tntre noi, şi ómeni pătrunşi de sentimentul umanităţii, şi care ţîn póte mai tare ca mulţi dintre noi la învĕţătura „Ce ţie nu-'ţi place, altuia nu face!..“

Fiind-că îmi vine potrivită aci, sĕ-'ţi aduc, draga mea, aminte de o istorióră.

Tu cunoşti piesa teatrală: „Nathan înţeleptul“, scrisă cu multă măestrie şi profunditate de renumitul poet german Lessing, şi chiar pêntru aceea me voiu opri numai la punctul cel mai însemnat din cuprinsul ei, la fine, unde Nathan este chemat de Sultanul la sine şi îi pune întrebarea: „Care religiune e cea adevĕrată? Religiunea musulmană cea creştină, ori cea ovreiască?“ Nathan înţeleptul rĕspunde umilit: — „Stăpâne, întrebarea e grea, dar totuşi, până a nu rĕspunde, permite-mi sĕ-ţi spun o poveste!“

„Bine!“ rĕspunde Sultanul. Iar Nathan începu:

„A fost odată un tată care avea un inel cu pétră de opal, care avea puterea fermecătóre, că cine îl purta, era plăcut la toţi ómenii. Inelul acesta îl moştenea totdéuna cel mai bun dintre fii, şi astfel din moştenire în moştenire a ajuns la un tată care avea trei feciori. Toţi trei erau buni, şi el pe toţi îi iubea egal, şi astfel nu ştia, ori nu putea decide, căruia sĕ dee inelul? De aceea simţind că ceasul morţii i-se apropie, chiemà la sine pe un măestru rugândul sĕ-i mai facă dóuĕ inele, chiar ca acela.

„S'a apropiat timpul când bătrânul era pe mórte, atunci a chemat pe fiecare dintre feciori la sine, şi la fiecare i-a dat bine cuvêntarea şi — un inel!

„După mórtea bĕtrânului, fraţii se mirau, cum de au toţi inele egale, căci ei bine ştiau că tatăl lor numai unul a avut, şi de

Acelaşi referent a propus, ca cererea directorului seminarial Dr. R. Roşca, ca şi cele 300 fl. ce le are ca director peste salarul de profesor, sĕ i-sĕ compute la pensiune.

Dep. V. Dămmian face faţă de asta propunerea, că fiind consitoriul şi aşa însărcinat a veni cu modificarea statutului de pensiuni, cererea de faţă sĕ fie amânată a se resolva în legătură cu modificările ce se vor întroduce atunci în statut.

Dep. Dr. Barcianu propune ca: Recunoscênd îndreptăţirea cererii, dar ţinênd sémă de regulamentul atât seminarial cât şi de pensiuni, cari nu cuprind disposiţii lămurite în atari chestii ca cea de faţă, sĕ se facă întâi emendarea regulamentelor, apoi sĕ se resólve cererea.

Mai iau parte la discuţie deputaţii N. Cristea. P. Cosma, Dr. Il. Puşariu, Dr. V. Bologa, puse apoi la vot propunerile: s'a primit a comisíei.

S'a raportat de aceeaşi comisie, că consistorul a satisfăcut însărcinării primite dela sinod în 1897 de-a aduce în concordanţă „Instrucţia" consistorului pentru alegeri de deputaţi *sincdali*, cu „Regulamentul" pentru alegerea de deputaţi *congresuali*, pentru înlăturarea de confusii. S'a elabo- un *regulament de procedură la alegerea deputaţilor pentru Sinodul archidiecesan*", pe care sinodul l'a aprobat cu fórte mici întregiri încă. Il vom publica şi noi.

Aceeaşi comisie prin referentul *Dr. Ioan Mihu* a referat asupra propunerii ce se făcuse în altă sesiune, de a se întreţinea în seminar în mod gratuit tinerii cu esamen de maturitate. In considerarea stării în care se află tocmai fondul seminarial, care nu póte face nici capitalisarea normală de 20%, şi considerând că din fondul „Francisc Iosefin" s'au creat 12 stipendii pentru clerici, la cari stipendii pot ajunge în deosebi cei cu maturitate, comisia n'a putut recomanda întreţinerea gratuită. Sinodul a acceptat acéstă părere.

Acelaşi a referat asupra cercetării ce s'a făcut de consistor în urma unei interpelări din sesiunea trecută a deputatului *Dem. Comşa* în afacerea „patronagiului" bisericii din suburbiul-Iosefin din Sibiiu, şi Sinodul, după o discuţie la care au luat parte deputaţii D. Comşa, Dr. Il. Puşcariu, I. de Preda, P. Cosma şi alţii, — a decis a lua la cunoştinţă raportul consistoriului, care constată, întemeiat pe acte, că asupra administrării averii acelei biserici, există în înţelesul dorinţei fondatorului, patronagiul archiepiscopului, — dar se îndrumă totodată consistoriul a regula chestiunea bisericii numite şi din alte puncte de vedere, a dreptului şi datorinţelor parochienilor, în cadrul Statutului organic.

(Va urma.)

*

Rectificare. In raportul nostru din numĕrul trecut, despre şedinţa a V-a, pag. 194 colóna a dóua şirul 12 din jos, e a se ceti *300 fl.* în loc de 3000 florini — întrucât consistorul aşa a fost recomandat in punctul 3.) al propunerii resurselor prin cari sĕ se măréscă venitele fondului general administrativ, ca dela 300 fl. începênd, sĕ se pótă da împrumuturi din fonduri. Acésta n'a primit-o comisia şi Sinodul.

Sinodul aradan.

Vorbirea

cu care a deschis sinodul aradan P. C. Sa Părintele archimandrit Iosif Goldiş:

(Urmare şi fine.)

In decursul desbaterilor ce ne stau înainte, sĕ ne representăm totdeuna eventual diferitele păreri, pentru-că păreri diferite putem avea, dar scopuri diferite sĕ nu avem! Diferinţa scopurilor ar involva spargerea bisericei, de ce Dumneḑeu sĕ ne feréscă!

Sĕ lucrăm în armonie, căci şi după mithologia străbunilor: armonia fiică a iubirei şi a curajului era.

Sĕ respectăm vederile altora; ca minoritate convingerea nóstră subordinându-o voii majorităţii.

Numai aşa ne vom afirma de maturi pentru liberala şi de mulţi invidiata nóstră constituţie bisericéscă, o sĕ atragem tot mai mult respectul popórelor de diferite confesiuni, şi o sĕ merităm încrederea pusă în noi de obştea credincioşilor din archidiecesă.

E drept, că şi în discuţiunile sinodale ca şi în ori ce tel de discuţii parlamentare, pe lângă judecata minţii — precum experinţa ne arată — mare rol are simţul inimei, prea adeseori preocupate. Drept ce biserica prin Pavel Apostolul ne învaţă:

„Voi fraţilor, v'aţi chemat la libertate, dar' sĕ nu întrebuinţaţi libertatea vóstră de pretext...şi sĕ vĕ muşcaţi şi mâncaţi unul pe altul, căutând sĕ vĕ nimiciţi..." (Gal. V. 13—15).

„De ridicăm noi armele unul asupra altuia — ḑice Chrisostom — nu e de trebuinţă sĕ mai ia diavolul parte la perderea nóstră". (cuv. VIII)

Şi cu drept cuvênt, căci statul bisericesc nu cunóşte decât principii eterne, cu totul diferite de cele ale unui stat civil, cari după împrejurări sunt temporale, nestatornice, ca direcţiunea vêntului, împreună cu partidele conduse de ele.

Vedem cu durere în cea mai deaprópe biserică soră trista stare urmată din certuri şi interese personale... şi eu ca un memento îmi permit a observa, că: „ferice de cei-ce pot învĕţa din patimile altora"...

Sĕ ascultăm glasul bisericei, care ca o mamă bună, chiemându-ne la întrunire, ne ḑice: „Veniţi de luaţi toţi duchul înţelepciunii, duhul înţelegerii, duchul temerii de Dumneḑeu!..

După-ce biserica nóstră ortodoxă română a petrecut secoli întregi plini de nespuse suferinţe, după-ce i-s'a răpit autonomia, fiind tot mai mult despoiată de libera întrebuinţare a drepturilor sale, — apăsată şi maltratată de înfluenţă străină, abia mai remânêndu-i atâta resuflare, cât sĕ pótă striga, cum a strigat óre când slăbănogul dela scăldătórea oilor; „Dómne nu am om"... — timpul de tristă memorie a trecut; sĕ nu uităm că acum avem constituţiune bisericéscă démnă de invidiat. O constituţiune cu menire de a fi pururea paladiul religiunii şi a romanităţii nóstre. O constituţie câştigată prin zelul şi lupta solidară a antecesorilor nostri, o fortăréţă, care în contra eventualelor atacuri externe iarăşi numai cu aceleaşi arme, prin zelul şi lupta nótră solidară se póte apĕra şi susţinea. Un bine, domnilor con-deputaţi, a cărui riscare uşoratică, provenită din ori-ce fel de slăbiciune omenéscă, cu drept cuvênt ni-ar atrage blăstămul urmaşilor nostri.

Istoria ne arată, că nimic nu duce mai iute la ruină, decât ambiţiunea fără cumpĕt a conducĕtorilor şi abusul de drepturile şi puterile câştigate. Dovadă avem, că ambiţiunea nobilă personificată la Romani, din vechime avea biserică şi cultul seu cuvenit, ce însĕ ulteor prin fapte josnice de corteşie decăḑênd, a încetat cu cultul seu împreună.

Apoi când prin conducĕtorii imperiului roman şi prin fruntaşii bisericii creştine, momiţi de duchul ambiţiunii şi al lacomiei, s'a spart unitatea în stat şi în biserică şi s'au început demoralisătórele certe interne: atunci pentru reculegerea statului roman zădarnic a fost eroismul legiunilor lui Traian, ḑădarnic pentru restabilirea unităţii creştine fanatismnl expediţiunelor cruciate.

„Fiţi una, precum şi eu cu Tatăl suntem una". a ḑis Christos învĕţăceilor sei, apostolilor, sĕ fim şi noi domnilor conḑeputaţi, una întru apărarea, susţinerea şi desvoltarea drepturilor nóstre autonomice, precum au fost una nemuritorii nostri antecesori în frunte cu neuitatul Marele Andreiu, întru recâştigarea acelora, şi atunci putem fi siguri, că acésta fortăréţă scumpă şi tare nicci „porţile iadului nu o vor biruí".

Precum în general dela început, singur pe unitatea şi bunăînţelegerea sfinţilor apostoli şi a următorilor lor s'a basat puterea bisericei universale a Mântuitoriului nostru Iisus Christos, aşa în special ierarchia şi eparchiele nóstre numai prin unitatea şi bunăînţelegerea mandatarilor poporului, coadunaţi în congrese şi în sinóde garantéză susţinerea şi înflorirea bisericei nóstre ortodoxe-române şi a tot ce avem pus sub grija, paza şi ocrorostirea acestei biserici.

Mântuitoriul nostru, Domnul Iisus Christos, unicul cap adevĕrat şi prevĕḑător al bisericei, a asemănat biserica sa sfântă cu o corabie care plutind pe marea vieţei, câte odată întimpnă nenorociri, cari îi ameninţă chiar esistinţa ei; bravii corăbieri, fiii bisericii însĕ nu desperéză, ci cu credinţă neclintită se luptă în direcţiunea ducĕtóre la portul mântuirei...

Mai cugetând şi la profetica admoniţie analogă ce nemuritorul Horaţ din precauţiune prin o alegoriă a dat-o statului roman, când acesta era ameninţat prin certele interne, ḑicênd: „O navis, referent în mare te novi fluctus. quid agis, fortiter ocupa portum!" — fie-mi permis şi mie din locul acesta a observa, că nici biserica, sfânta nóstră corabie, fără credinţă în Dumneḑeu, fără iubire reciprocă şi fără speranţă în viitor, simbolisate prin ancora. catargul şi compasul corabiei, nu se póte susţinea în faţa tempestăţilor ameninţătóre ale timpurilor la înălţimea dorită de noi toţi.

Cu bucurie Vĕ salut deci, d-lor condeputaţi, şi înc'odată vĕ rog, ca în decursul desbaterilor, după chemarea sfântă ce o aveţi, sĕ ne concentrăm privirile nóstre la causele ce aştéptă resolvare, pertractându-le cu seriositatea şi obiectivitatea cuvenită mandatorilor unui popor, care şi după descendinţa sa şi după justele sale aspiraţiuni culturale, cu drept cuvênt se póte privi de chemat a fi factor însemnat în complexul creştinilor din orientul Europei.

Şi acum (Toţi deputaţii se scólă în picióre, ca şi vorbitorul):

Tu Dómne, Dumneḑeul nostru, care cu negrăita bunătate şi înţelepciune a Ta, ai păstrat neamul nostru, şi asemenea poporului celui óre-când ales, l'ai condus prin pustietatea ispitelor şi a suferinţelor seculare; Isvorule al înţelepciunei, învaţă-ne cum se cuvine şi ce trebue sĕ grăim şi sĕ lucrăm?

Dă gândurilor nóstre duhul adevĕrului, duhul înţelegerii dărueşte-'l nepriceperii nóstre; umbreşte faptele nóstre cu duhul temerii de Tine.

Depărtéză de la noi tótă vrăşmăşia şi patima, cari întunecă sufletul şi le depărtéză de la lumina adevĕrului Tĕu, căci precum apostolul Iacob zice: „Unde este pizmă şi prigonire, acolo este neorênduială şi tot lucrul e rĕu".

Fă, ca virtuţile creştineşti: credinţa, dragostea şi nădejdea sĕ încălzéscă şi inímile rĕcite chiar, şi sĕ deştepte întru ele cucernicia şi devotamentul către învĕţăturile cele mântuitóre, aduse pe pămênt de la tine, prin Fiul tĕu, Mântuitorul nostru Iisus Christos, când a întemeiat sfânta biserică a Ta, punênd fundament sinodalităţii prin cuvintele: „Unde ve-'ţi fi doi sau trei adunaţi în numele meu, acolo voiu fi eu în mijlocul vostru".

Inspiră pe aleşii vĕduvitei nóstre eparchii aradane, ca sĕ fie întru adevĕr, organe binecuvêntate, lucrătóre numai spre binele ei şi spre lauda numelui Tĕu! Amin!

Şedinţele Sinodului.

Şedinţa VII-a

11 Maiu n. la 10 óre a. m.

După autent. protocólelor şed. V şi a VI-a, preşed însinuă mai multe petiţiuni, cari se predau la comisia petiţionară.

La interpelarea dep. N. Oncu, dacă presidiul are cunoscinţă că organele admin. politice au dispus a nu se mai încasa spesele de cult ale confesiunilor, şi dacă are atunci cum crede că se va putea curma acest rĕu, preşedintele vicar I. Goldiş respunde, şi sinodul încuvinţéză sĕ se facă o representaţiune la locurile mai înalte, ca de acolo sĕ se dispună respectarea statutului organic, ori a disposiţiunilor din legea de naţionalităţi.

Pe lângă tótă apĕrarea căldurósă a deputatului Ceontea, petitul *gimnasiului din Brad*, pentru un ajutor permanent de 600—800 fl. anual a fost respins din motive financiare; atâta însĕ totuşi s'a obţinut, că sinodul a recunoscut necesitatea perfecţionării gimnasiului din Brad ca gimnasiu superior, drept-aceea a îndrumat consistorul sĕ combineze cu consistoriul archidiecesan un plan de lucrare în acéstă afacere importantă.

Tot din motive financiare a purces comisiunea organisătóre şi la respingerea cererii *Asociaţiunii* transilvane, ca diecesa sĕ concurgă cu 1000 fl. la casa naţională.

Şedinţa VIII.

11 Maiu n. 4 óre d. am.

S'a presentat planul *alumneului din Beiuş* cu protocolul de licitaţiune, precum şi unele petiţiuni, ce se împart la comisiunile concerninte.

Sava Raicu, ref. com. epitr., cetesce, iar sinodul primesce atât în general, cât şi în special raportul senatului epitropesc dela cons. Aradan. Se scie că actualul Metropolit a donat diecesei 10.000 fl. şi întreg fondul tipografiei de peste 45000 fl. Consistorul a luat în posesiune fondul, iar sinodul după o discusiune vehementă şi pătimaşă, a decis, ca întemeitorului sĕ i-se voteze o adresă de mulţumită, iar consistorul până la sesiunea proximă sinodală, sĕ licvideze tipografia, şi sĕ raporteze *care este adevĕrata valóre a fondului?* Multe vorbe góle din acéstă discusiune ar fi putut rĕmânea.

Şedinţa a IX.

12 Maiu n. la 10 óre a. m.

Comisia epitropéscă referéză prin G. Popovici asupra raportului comisiunii sinodale de scontrare. Sinodul ia la cunoştinţă raportul acelei comisiuni, dar dispune ca la ambele consistorie sĕ se întroducă la socoţi comptabilitatea duplă.

Ce privesce edificiile diecesane, acelea trebue sĕ fie ţinute în stare bună, şi anumit cele din centru pe spesele fondului instruct, iar cele din Gai, reparate bine, sĕ fie puse în viitor sub îngrijirea fiitoriului episcop, iar spesele sĕ cadă în viitor în sarcina domeniului de acolo.

---

aceea fie-care dintre ei, se credea înşelat de frate-seu, cu tóte ca toţi jurau că l-au primit de la părintele! De aici lucrul a ajuns la cértă, şi pe urmă la judecată, unde fraţii şi-au spus plângerea, cerênd dela judecător sĕ le spună, care dintre ei are inelul cel adevĕrat? Judecătorul i-a ascultat până în capĕt, apoi le-a rĕspuns rĕstit:

„Ce credeţi voi, că eu sunt pus aici sĕ desleg gâcituri? aduceţi-mi numai decât pe — părintele vostru, ca el se vĕ spună, ori vĕ alung dela mine! Dar staţi, îmi vine în minte, că inelul vostru cel adevĕrat are darul de a-'l face pe stăpânul lui iubit la toţi ómenii. Care dintre voi iubeşte mai mult pe fratele seu, şi voi pe care dintre voi îl iubiţi mai mult, şi care se iubeşte pe sine mai puţin? — Tăcere. Nici unul dintre ei nu respundea nimic, iar veḑênd judecătorul acésta, a ḑis:

„Ce? voi tăceţi? Voi pretindeţi ca unul dintre voi are inelul? Voi care vĕ iubiţi fie care numai pe sine, voi egoiştilor credeţi că aveţi inelul cel bine-cuvêntat?

„Dragii mei! după cum ve vĕd eu, aşi putea crede, că inelele vóstre sunt tóte trei false, iar inelul cel adevĕrat, e perdut. Totuşi un sfat părintesc vĕ pot da: Credeţi fie-care dintre voi, că are inelul cel adevĕrat, şi în credinţa acésta vĕ siliţi a face fapte bune! A fi iertători faţă de cei ce vĕ greşesc, a venera pe toţi ómenii, a ve lăpăda de egoism şi a fi totdéuna gata a renunţa de la ori-ce, în favorul fratelui şi de-aprópelui vostru! Atunci fiecare dintre inelele vóstre va avea farmec, şi voi toţi trei veţi fi iubiţi şi stimaţi de ómeni!"

Despre confesiuni, ia-ţi, draga mea, de esemplu istorióra acésta, şi crede tare în Religiunea moştenită de la părinţi, atâta e ce eu îţi pot sfătui. Iartă celor ce-ţi vor face nedreptate, şi nu purta dor de resbunare în suflet. Nu fi egoistă, nu alerga după lucruri sclipitóre la ochi, care te-ar putea abate de pe cărarea adevĕrului.

Că Dumneḑeu este în tot locul, în operele sale. O floricică mică şi modestă ca o viorică ori o „nu-mĕ-uita", urméză aceleiaşi taine, ca şi stejarul cel puternic. Un strop de róuă cât un bob de mac, ne reoglindă în el un sóre întreg, şi ori unde vei priví *credênd* că există D-ḑeu, îl vei vedea, îl vei afla şi îl vei putea admira!

Maria Cioban.

Ședința X.

12 Maiu n. la 5 óre d. a m.

M. Veliciu ca ref al comis. epitropești propune iar sinodul încuviințéză ca V. Consistoriu sĕ lase pentru viitoriu încassarea banilor oficioși din protopopiatul Aradului în competința protopopului concernent, conform dispozițiilor statutului organic.

Petițiunea *profesorilor seminariali*, pentru ameliorarea salarielor și pentru bani de cuartir, a avut aceeași sórte cum a avut în sinodul aradan cam de 12 ani, adecă a fost avisată spre nóuă studiare la Consistoriu.

Cererea pentru anectarea comunei Curticiu la protopopiatul Aradului, ca desdaunare pentru pierderea comunei H. M. Vásárhely, se transpune Consistoriului spre studiare și raportare.

Cu plăcere a luat sinodul spre scire activitatea delegațiunii pentru despărțirea ierarchică, dar a cerut ca procesele începute sĕ se finaliseze, iar cele de întentat (cu mânăstirile) sĕ se pună în curgere.

Statutele fondului preoțesc votate de adunarea generală a preoțimii, comisia organisătóre prin ref. sĕu N. Oncu le recomândă spre primire. Sinodul primește statutele, omițênd din textul presentat §§ 42 și 43. dimpreună cu tot ce se refereşte la cheia de împărțire a fondului pentru casul când s'ar dismembra dela diecesa Aradului óre care teritoriu.

Părintele Goldiș, episcop al Aradului.

Arad, 4/16 Maiu 1899.

Ceea-ce am prevĕḑut, s'a întêmplat; părintele vicariu episcopesc dela Oradea-mare, archimandritul Iosif Goldiș, Dumineca trecută în 2/14 Maiu a fost ales de episcop al Aradului.

Terminându-se ședința a XII-a sinodului ordinar Sâmbătă la 7 óre d. a., și prin acésta încheiându-se sesiunea actuală ordinară, deputații sinodali au participat în corpore la priveghiarea făcută în sf. biserică după tipicul Rosaliilor. Deminéța la 9 óre I. P. S. părintele metropolit cu asistență splendidă a celebrat atât sf. liturgie, cât și chemarea duchului sfânt, ținênd cătră popor și o frumósă cuvêntare instructivă referitóre la educațiunea religiósă-morală.

In aula seminariului diecesan ajungênd, I. P. S. S. a deschis sinodul electoral printr'o cuvêntare memorabilă, arĕtând importanța actului și rĕspunderea ce o iau asuprași deputații prin votul lor. Intre aceste publicul adunat pe coridor, începu puternice aclamațiuni de „sĕ trăiască Goldiș"! De abia se astêmpĕrà sgomotul și înaltul prelat dispune cetirea listei membrilor presenți, alegêndu-se apoi de bărbați scrutinători *Paul Rotariu* și *Nicolau Oncu*.

Intru aceste archimandriții Goldiș și Hamsea părăsiră sala, deci rĕmânênd numai 58 de votanți, înaltul presidiu enunță că majoritatea absolută este 30.

Făcêndu-se apoi votarea, s'a constatat următoriul resultat: 1) *Archimandritul Iosif Goldiș a întrunit 30 voturi; 2) Archimandritul Augustin Hamsea 24 voturi*, iar 4 au fost bile albe. Atunci strigătele erump de nou în tóte direcțiunile, în cât abia se mai putu ajunge la vorbă. In fine I. P. S. enunță resultatul, și rentorcêndu-se în sală ambii archimandriți, felicită pe nou alesul pentru distincțiunea obținută, poftindu-i tărie sufletéscă și viață îndelungată ca sĕ pótă corespunde în mod vrednic tuturor așteptărilor ce le pretinde biserica și poporul român dela dênsul. Alesul adênc mișcat a mulțumit I. P. S. Sale cât și sinodului pentru onórea ce i-au făcut, promițênd solemn că în totdeuna *va apĕra cu tótă demnitatea așeḑămintele nóstre bisericesci și naționale.*

Terminându-se tóte aceste, sĕ nu crédă onorații cetitori că s'a terminat și alegerea, deóre-ce la stradă ascepta falanga de ómeni, care a provócat scene cari nu se pot uni de loc cu demnitatea și seriositatea unui sinod bisericesc, și ori-ce om serios numai regreta póte, când vede că se imitéză sgomotele alegerilor dietale, împreunate totdéuna cu urmări demonstrătóre.

Jos cu Hamsea, jos cu Mocsonyi, jos cu neamurile, jos cu taica Moise, etc. etc., trăéscă Mangra, trăéscă Russu, etc., aceste au fost garnitura sinodului electoral al Aradului.

Dar destul.

In biserica lui Christos domnesce spiritul blândeței, cum bine i-a spus lui Mangra în sinod dl Babeș, dar nu volnicia și violența.

Spectator.

Revistă Bisericéscă.

Sêrbii și intregirea salarelor.

O telegramă din Timișóra, dela 16 Maiu n. vestește, că diecesa sêrbéscă de Timișóra, a hotărît în ședința consistorială din acea ḑi, sĕ priméscă intregirea venitelor dela stat, pentru preoțimea diecesei.

*

Afacerea Zmejanovici.

Sinodul archieresc sêrbesc întrunit la Carloviț, a luat posiție contra Episcopului Zmejanovici, care a atacat cu acuse grele pe patriarchul Brancovici. Pe 17 Maiu Zmejanovici a fost citat înaintea Sinodului. E probabil că va fi depus. Comitetul permanent al Congresului (identic cu consistorul nostru metropolitan) a propus sinodului archieresc destituirea.

Din România

Starea sĕmĕnăturilor.

Iată cum se presintă starea sĕmĕnăturilor în județele din România, pe la începutul lui Maiu v. c.:

In județul Covurlui, sĕmĕnăturile de tómnă sunt *compromise*; cele de primăvară resistă încă. Pășuni lipsesc, afară din islazurile pe malul Prutului. Dacă seceta continuă, se prevede un desastru.

In județul Vaslui, sĕmĕnăturile sunt mijlocíi, iar în Gorj mai mult decât mijlocíi.

In județul Tecuci, 50% din recoltă este *compromisă*; viile se presintă ceva mai bine.

In Buzeu se simte multă nevoe de plóie; situația agricolă nu e câtuși de puțin satisfăcĕtóre.

In Județul Jalomița, semĕnăturile sunt în pericol sĕ fie cu totul perdute, dacă nu va ploa încă 10 ḑile. Porumbul și fasolea nu pot rĕsărí din cauza secetei. Aceeași situație e și în județul Constanța.

In Olt, sĕmĕnăturile se presintă bine în jumĕtate județ, iar în cea-'laltă jumĕtate sunt mediocre sau próste

In Romanați, recolta grîului e satisfăcĕtóre în partea nordică a județului pe unde a ploat. In restul județului, recolta e compromisă.

In Argeș, semĕnăturile sunt bune în plășile Olt-Topolog, Argeș și Pitești și în plaiul Loviștea.

In Vâlcea, recolta se anunță mai bine; grînele și viile sunt bune.

De asemenea sunt satisfăcĕtóre sĕmĕnăturile în jud. Neamțu.

In Dolj, recolta se anunță bună afară de plășile Balta și Câmpu, unde a fost secetă.

In Putna, viile se presintă bine. Grînele au avut sĕ sufere mult din causa secetei, însĕ nu se pot considera ca compromise.

In Muscel, grîul și porumbul promit o recoltă satisfăcĕtóre. Fênațele sunt mediocre, viile filoxerate, iar rodul prunilor compromis.

In Suceava, semĕnăturile de tómnă sunt mai bune ca cele de primăvară. O plóie abondentă ar putea îndrepta situația.

In Dorohoiu, unde în ultimele ḑile temperatura s'a scoborît sub zero grade, rapița a suferit o pagubă de 75%. Grîul și porumbul sunt bunișóre. Fînațele s'au mai îndreptat grație ploilor cari au căḑut.

In Iași, semânăturile de tómnă s'au cam rărit, însĕ sunt bune. Cele de primăvară sunt mai satisfăcĕtóre. Viile bune, însĕ unele au suferit din causa brumei.

Deci, în general, dacă timpul nu le va sprigini în viitor și în grabă, se prevede seceriș și cules slab!

NOUTĂȚI

Congresul estraordinar. După-cum suntem informați Maiestatea Sa preaînălțatul nostru împĕrat și rege apostolic Francisc Iosif I. *a luat la preaînaltă cunoscință* convocarea unui congres estraordinar al provinciei nóstre metropolitane, care congres se va ocupa cu legea art. XIV. din 1898, despre intregirea venitelor preoțești.

Congresul se va convoca pe ḑiua de *16/28* Maiu a. c. adecă pe Dumineca Samarinencei.

*

Personal. Pentru ședințele consistorului metropolitan, cari s'au început aḑi, au sosit aici în Sibiiu, Preacuvioșiile lor archimandriții Filaret Musta și Augustin Hamsea, apoi protopresbiterii Michail Popoviciu, Dr. Georgiu Popoviciu, și asesorii ordinari Alecsandru Mocsonyi Ioan Lenger și Nicolau Zigre.

*

Maial. La cas de timp favorabil scóla elementară de fete a Reuniunei femeilor române din Sibiiu va avea Sâmbătă, în 8/20 Maiu a. c. maial în pădurea din Dumbrava Sibiiului, la care se învită toți amicii și binevoitorii acelei scóle. *Direcțiunea.*

*

Secția de naționalități. Noi am dat deja de 7 ḑile știrea că „secția de naționalități" alui Ieszenszky, a fost trimisă în chaosul neființei, din care bine era dacă nici odată nu ieșea. Aveam știre positivă. „Tribuna" a reprodus'o (fără a indica isvorul, ca de obiceiu) și s'a îndoit de e adevĕrată. Preste vre-o 2 ḑile a chiar constatat că — știrea nu se adeveresce! A reprodus'o și „Gazeta" (cu indicarea isvorului), și s'a îndoit un moment și ea. In numerii de asară și de aḑi a foilor maghiare însĕ, știrea e confirmată. Deci cei-ce pe temeiul îndoelilor confraților de mai sus, vor fi desperat de vestea bună ce le adusesem, pot fi liniștiți: urgisita secție nu mai există!

Si nu mai există anume în forma în care a existat sub Bànffy, dar sub alte forme, mai bine ascunsă prin cutare ministeriu, póte. Càci vedem că Ieszenszky, în apreciarea „distinsei sale capacități juridice" e vorbă sĕ fie trecut în ministeriul de justiție.

*

Conferența de moderare a înarmarilor, inițiată de Țar, este întrunită în Haaga. Dóuĕ-ḑeci-și dóuĕ de state din lume vor fi representate. In 16 Maiu n. erau deja presenți representații tuturora, afară de cel al Angliei și Statelor-Unite americane. Nainte de deschidere s'a ținut în 17 Maiu o conferență pralabilă. Aḑi în 18 Maiu n., e deschiderea. Conferența va dura cele puțin o lună.

*

Scăderea prețului bucatelor. Ḑiarele dela 1/13 Maiu ne vestesc, că prețul la bursă a grâului a scăḑut iarăși în chip însemnat. Grâul cu termin la Octobre, avea în acésta ḑi preț de 8 fl. 9 cr., deci așa de mic, cum de mult n'a mai fost.

*

Daruri casei Domnului. La înfrumsețarea bisericei din comuna Câmpuri-Surduc a donat stimabila Dómnă soție a dlui Iosif Csuts comerciant în Ilia, o fórte frumósă icónă a dlui Christos, în preț de 15 fl. iar dl Csuts a contribuit 2 fl. la procurarea policandrului mare ce ne-am procurat. Mai departe dl Nicolau Părău, edificator în Orĕștie a contribuit cu 5 fl. la procurarea policandrului. Parochianul Iosif Mariș a cumpĕrat o cruce mică de lemn, aurită cu 2 fl. Credinciósa Maria Vlad din Vica a dăruit o cruce mică frumos aurită, de 2 fl. In numele comunei nóstre bisericești aduc sinceră mulțumită preastimaților donatori. Câmpuri-Surduc în Maiu 1899. Ioan Budoiu preot.

*

Maialul elevilor dela școla gr. or. din Seliște se va ținea Dumineсă în 9 Maiu s. t. v.

Onoratul public din loc și jur este pe acésta cale rugat a se considera de invitat la acéstă petrecere, deóre-ce învitări speciale nu se vor trimite.

La cas de timp nefavorabil, maialul se amână pe Dumineca următóre.

Corpul invĕțătoresc.

*

Hymen. *Dl Mihail Todea*, ales paroch în Idicel, anunță cununia sa cu d-șóra Emilia Hulea fiica notariului din Cornețel, care se va celebra, Marți în 30 Maiu st n. în biserica gr. or. din Sibiiu-cetate. Felicitările nóstre!.

*

Mórte. Subscrișii cu inima sfășiată de durere facem cunoscută trecerea la eternitate a neuitatului nostru soț, tată și socru: *Mateiu Marciac*, proprietar, întêmplată în 14 Maiu c. după grele suferințe în anul 63 al etății. Alba-Iulia, 15 Maiu 1899. Cristina Marciac născ Serocinski, Dr. Ioan Marciac, advocat, Iosefina Marciac, Antonia Marciac măritată Branga, Maria Clinca măr. Herlea ca fii și fiice; Procopiu Herlea not. com., Ioan Branga, învĕț., ca gineri.

— Simeon Morușca. paroch gr. or. în Buru a rĕposat în domnul în 1/13 Maiu după un morb greu și indelungat. Osemintele reposatului s'au pus spre vecnică odihnă în 3/15 Maiu luând parte la acest act dureros invĕțătorii și preoții din jur, precum și numeros popor din satele vecine. In veci pomenirea lui!

Fie-le țĕrîna ușóră.

*

Têrgul din Năsĕud. Têrgul de țară dela Năsĕud din 27 Maiu, s'a amânat pe *31* Maiu a. c. In 29 și 30 Maiu va fi têrgul de vite.

O serbare școlară

la Ateneul român din București.

Cetim în „Drapelul" dela 2/14 Maiu:

In lumea iubitóre de copii a fost eri o adevĕrată sĕrbătóre.

Comitetul cantinelor școlare din Capitală, a aranjat în sala Ateneului, o serbare școlară. Producțiunile au fost aprópe tóte făcute de școlari.

Serbarea s'a început prin cântarea imnului național „Trăiască Regele", cântat de un cor compus din *400 elevi și 100 bărbați și femei*, pus sub conducerea harnicului institutor dl Juarez Movilă. După imn s'a cântat, tot de cor, o bucată „Adio patrie" de dl N. Bălănescu și „Imnul dinastiei" de dl Movilă.

Tóte trei bucățile au fost bine executate de numerosul cor. După cora a părut pe scenă mica dar plina de talent pianistă, copila *Aurelia Cionca.* Ea a executat bucata „Rapsodie roumaine" a d-lui Lubicz cu multă artă și sentiment. Fenomenala cântăréță a fost mult aplaudată și salutată cu entusiasm de public.

După o mică pausă s'a început partea a II-a a representației cu piesa școlară „Mândria pedepsită", jucată de elevele școlei Nr. 16 din Capitală.

Felul cum micile copile interpretau rolurile a avut darul sĕ mulțuméscă mult pe spectatori. La începutul acestei bucàți s'a petrecut un fapt nostim:

O fetiță a venit pe scenă și a spus publicului că... sĕ nu se aștepte la cine știe ce de la eleve! După acésta fetița a vroit sè mai spue ceva, dar — s'a îcurcat și a fugit pe pe scenă! Lumea a rîs și a priceput că fetița fusese învĕțată sĕ debiteze câte-va frase, din cari pe unele ae — le uitase.

După acea „representație teatrală", d-ra E. Ioanid a cântat din gură dóuĕ bucăți „Linda de Chamounis de Donizetti" și „*Mugur-Mugurel*" de *G. Dima.* D-ra Ioanid a fost aplaudată fórte mult, așa că a fost nevoită sĕ-și repete cântul. Era o bună dovadă că felul sĕu de a cânta plăcuse publicului.

Serbarea s'a sfêrșit cu exerciții de ordine și libere, executate de elevii școlei normale a societății pentru învĕțătura poporului român, sub conducerea d-lui profesor D. Ionescu.

Notiță Literară.

Au apărut:

„*Religiunea și sciința*", disertațiune ținută la adun. gen. a „Reun. înv. rom. din diecesa Caransebeșului la 27 Sept. 1897 de *Dr. teologiae George Popovici*, protopresb. în Lugoj. O broșură de 20 pagini, care ni-'l arată ca adênc cugetător pe vrednicul protopop al Lugojului. Prețul 25 cr.

*

„*Cartea Plugarilor*" sau Povestiri economice despre *grădinărit*, *economia câmpului*, *creșterea vitelor* și celelalte ramuri laterale ale Economiei, de Ioan Georgescu. Gherla, 1899. Prețul 25 cr. A se cere la librăria Archidiecesană în Sibiiu.

*

A apărut în editura librăriei C. Sfetea din București a dóua ediție din „*Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare*, povestit pe ințelesul tuturor", de *G. Coșbuc.* Prețul 95 bani. (50 cr.)

Indemnăm pe toți Românii sĕ-și procure acéstă frumósă descriere a vitejiei armatei române din ultimul rĕsboiu.

Se află și la librăria Archidiecesană din Sibiu.

*

Istorióre religióse-morale. In editura Tipografiei și Librăriei diecesane din Caransebeș au apărut „Istorióre religióse morale alese și întocmite pentru elevii începĕtori ai școlelor poporale de Dr. Petru Barbu. Prețul 15 cr. Sunt fórte vrednice de atenția învĕțătorilor nostri, pentru aplicare în școlă. Sunt provĕḑute cu o prefață în care li se dau și competente indigitări metodice.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare)

In fine lăsăm se urmeze o combinaţiune despre şcólele de agricultură germane.

Institute de agricultură şi silvicultură în imperiul germân.

I. Prusia.

1. Institutul agronomic de la universitatea din Kőnigsberg, cu un laboratoriu chemico-agricol.

2. Institutul agronomic de la universitatea regéscă din Presslau cu trei despărţăminte: a) Institutul animalico-chemic, b) veterinar, şi c) technico-agricol.

3. Institutul agronomic de la universitatea regéscă din Halle, cu o grădină de animale de casă, şi cu o staţiune pentru maşini şi unelte agricole.

4. Profesura pentru agronomie la universitatea din Kiel.

5. Institutul agronomic de la universitatea Gőttingen cu un laboratoriu chemico-agricol şi o veterinărie.

6. Regésca şcólă superióră de agricultură în Berlin Nr. 42 strada Invaliḑilor.

7. Academia regéscă de agricultură în Poppelsdorf la Bonn, aceea posede şi un domeniu academic.

8 şi 9. Academiile de silvicultură din Eberswald şi Műnden aprópe de Gőtingen.

10 şi 11. Veterinăriile superióre în Berlin şi Hannovera.

II. In Bavaria.

1. Şcóla agronomico-technică superióră din München.

2. Şcóla regéscă de inginerie în München.

3. Şcóla regéscă centrală de agricultură în Weihenstefan.

4 şi 5. Catedrele de profesori de agricultură la universitatea din München şi şcóla regéscă de silvicultură din Aschaffenburg.

6. Şcóla regéscă de veterinărie în München.

III. In Sacsonia.

1. Şcóla de agricultură de la universitatea din Lipsca.

2. Academia silvanistică din Tharand la Dresda.

3. Şcóla de veterinărie din Dresda.

IV. In Würthenberga.

a) Institutul de agricultură regesc în Hohenheim, acest institut cuprinde:

1. Academia,
2. Şcóla de agricultură,
3. Şcóla de grădinărit,
4. Economia câmpului cu o suprafaţă de preste 300 h'are,
5. Staţiunea de esaminare chemico-agricolă,
8. Institutul de a esamina seminţa,
7. Institutul technologic,
8. Laboratoriu pentru aparatele agricole,
9. Şcóla pentru esaminarea maşinelor agricole,
10. Pescăriă,
11. Staţiunea metereologică.

b) 12. Veterinăria regéscă din Stuttgart.

V. In Baden.

1) Şcóla silvanistică la polytechnicum din Karlsruhe.

VI. Marele ducat Hessen.

1. Institutul agronomic dela universitatea ducéscă Giessen.

2. Institutul de silvicultură tot la acea universitate.

3. Veterinăria în Giessen.

4. Institutul cel mare agronomic privat din Worms înfiinţat la anul 1860.

VIII. In Mecklemburg-Schwerin.

1. Profesura de agronomie la universitatea din Rostock.

VIII. In marele ducat Sachsen-Weimer-Eisenach.

1. Institutul agronomic la universitatea din Jena.

(Va urma.)

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis edit. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ 1.—

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

De vênḑare:

Bólele voinţei
de *Th. Ribot,* profesor,
traducere de
D. Calinescu
broş. à 65 cr.
şi
Fenomenele cereşti
traducere de
B. Marian
broş. à 65 cr.
Tipografia şi librăria archid. Sibiiu.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 75 cr.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat florini 1.—

Din tainele vieţii,
novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 1 fl.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vênḑare:

Cuvêntări bisericesci
de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoş
broş. à fl. 1.50 sau lei 3.50.

Religiune şi sciinţă,
disertaţiune
de acelaşi autor
broş. 25 cr.;
şi
Cuvêntări bisericesci
de
Massillon, episcop de Clermont şi membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genţ
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broş. fl. 2.50 sau lei 6.50

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui, pentru a depărta părţile stricate şi defectuóse ale sângelui (condiţiunile esenţiale **pentru susţinerea sanĕtăţii)** precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grétă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeieşti, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui şi întărirea peptului (ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos şi curat şi este un remediu de casa poporal probat, sigur şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei. [50] 27—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, asemenea tóte părţile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată!

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török,** Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

NOU!

Tipăriturile pentru folosit în şcólele poporale întroduse prin circulariul consistorial Nr. 9241/898 şcol. sunt:

Protocol de primire (immatriculare) costă cóla 3 cr., 1 es. din 15 cóle broş. 60 cr., 1 es. din 25 cóle legat fl. 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—;

Protocol de clasificaţiuni şi absenţii costă o cólă 3 cr., 1 es. din 15 cóle broş. 60 cr., 1 es. din 25 cóle leg. fl. 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—

Deposit la: **Tipografia şi librăria archid. Sibiiu.**

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** intră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunile nóstre competente încă nu s'au pronunţat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 50 Sibiiu, Sâmbătă, 8/20 Maiu 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 74 Metr.

Ioan,

din îndurarea lui Dumneḑeu archiepiscop al bisericei ortodoxe române în Transilvania, și metropolit al românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Preasânțitului frate episcop, venerabilelor consistorie eparchiale, onorabililor deputați congresuali, iubitului cler și popor din provincia Nóstră metropolitană: dar și milă dela Dumneḑeu și salutarea Nóstră cordială!

In virtutea conclusului consistoriului metropolitan relativ la afacerea întregirii venitului preoțesc în condițiunile legii regnicolare art. de lege XIV die anul 1898, convocăm și prin acésta declarăm convocat Congresul național-bisericesc al provinciei Nóstre metropolitane, în sesiune extraordinară pentru obiectul întregirii venitului preoțesc, la biserica parochială din cetatea Sibiiu, pe Dumineca ce cade în 16/28 a lunei curente, la 9 óre înainte de améḑăḑi, în care ḑi după terminarea ritualelor bisericesci va urma numai decât deschiderea congresului și se vor începe lucrările congresuale conform regulamentului afacerilor interne.

Dat în reședința nóstră archiepiscopéscă-metropolitană în Sibiiu, la 6/18 Maiu 1899.

Ioan Metianu m. p.

Congres estraordinar.

La locul prim se publică cerculariul I. P. S. metropolitului Ioan Mețianu, prin care se convócă congresul nostru național-bisericesc în sesiune estraordinară pe Dumineca Samarinencei, adecă pe ḑiua de 16/28 Maiu a. curent.

Numai în casuri de escepțională gravitate recurge biserica la convocarea unui congres estraordinar, și în casul de față o chestiune de escepțională gravitate a îndemnat pe autoritatea bisericéscă la convocarea congresului în sesiune estraordinară.

Articolul de lege XIV. din 1898 pune în vedere întregirea venitelor preoțesci în întrégă metropolia, și acésta o face pe lângă condițiuni, cari de aprópe ating dreptul de autonomie al bisericei nóstre.

Până-ce actuala lege era încă numai proiect și avea sórtea sĕ fie pusă în deliberarea corpurilor legiuitóre, noi am făcut tot ce ni-a stat în putință, ca sĕ eliminăm disposițiunile cari ating autonomia bisericei nóstre.

La locul prim ḑiarul nostru a luat posițiune hotărîtă și a combătut proiectul, cerênd delăturarea disposițiunilor, cari jignesc dreptul autonomic al bisericei nóstre.

Consistorul nostru archidiecesan a supus proiectul unui studiu special și a făcut propunere sinodului archidiecesan, ca el cu autoritatea sa de suprema corporațiune legislatorică în archidiecesă, sĕ dea aplombul cuvenit representațiunei așternute de consistoriu la dieta țerei în afacerea cu întregirea venitelor preoțesci.

A ajuns în desbaterile dietei proiectul de lege cu gravaminele bisericei, și dintre deputații români nici unul nu a ridicat cuvêntul întru apĕrarea autonomiei nóste bisericești.

Ne-a mâhnit, mult ne-a mâhnit faptul, că dintre deputații români unul nu s'a aflat, care sĕ represente în parlamentul țerei interele bisericei nóstre.

Dacă va și erta biserica pĕcatul acesta deputaților mireni, ea nu-'l va erta în veci deputatului din cler Iosif Goldiș, care atunci ca vicariu în Oradea-mare, avea sĕ conducă destinele bisericei din districtul Oradea-mare, și aḑi ca episcop ales al diecesei Aradului, are sĕ conducă destinele bisericei din acea diecesă, și deci biserica putea aștepta, ca cel puțin în chestiuni, unde întrégă biserica era angajată, sĕ ésă din legăturile de fer ale disciplinei de partid, și sĕ pună mai pe sus de tóte disciplina bisericéscă.

Proiectul a ajuns dela casa de jos la casa de sus, și aici archiereii nostri și-au făcut datorința.

După sancționarea proiectului votat, și după publicarea ca art. de lege XIV.: 1898, biserica a trebuit sĕ ia mĕsuri acuma nu pentru salvarea autonomiei, căci legea era sancționată, ci pentru a paralisa efectele rele ale aplicărei legei, pentru a regula ținuta organelor ei spre a se observa o procedură uniformă.

Consistoriul nostru metropolitan în sesiunea ordinară din August 1898, a luat conclusul, ca consistoriele eparchiale sĕ fie îndrumate a cere votul sinódelor diecesane în afacerea cu întregirea venitelor preoțești.

Dacă tóte trei sinódele vor lua concluse în unul și același sens, fie pentru acceptarea întregirii venitelor între condițiunile din lege, fie în contra acceptărei, atunci vom avea votul bisericei, și vom observa o atitudine uniformă în întrégă metropolia.

Sunt cunoscute voturile sinódelor nóstre eparchiale. Diecesa Caransebeșului a luat conclusul, ca între condițiunile din lege preoțimea nóstră, sĕ nu reflecteze la întregirea venitelor din partea statului.

In fața acestei situațiuni s'a impus necesitatea de a se întruni congresul în sesiune estraordinară, în special numai pentru acéstă afacere.

Cestiunea s'a discutat atât în presă cât și în sinódele nóstre eparchiale.

Ea este de o gravitate escepțională pentru biserica nóstră, și acésta nu o va nega nime, dacă se va cugeta la starea cea tristă a preoțimii nóstre.

Intregirea se dă preoților, acestia au sĕ o céră pe calea autorităților bisericesci, în lipsa acelora, direct dela guvernul țerei.

Când biserica ar avea garanță, că preoțimea în sĕrăcia sa proverbială va avea abnegațiunea ca de bună voie sĕ renunțe la întregire, atunci i s'ar lua o pétră de móră de pe inimă.

Ce va fi însĕ atunci când biserica va lua conclusul că între condițiunile din lege întregirea nu o acceptéză?

Va rĕmânea acesta un conclus platonic, sau biserica se va angagia sĕ disciplineze pe cei ce vor călca votul congresului, căci nu va fi om care sĕ crédă că congresul, nu a avut seriositatea și maturitatea cuvenită în o asemenea afacere gravă.

Luăm un conclus esecutabil, s'au unul despre care scim din capul locului, că între împregiurările forței publice de aḑi, nu-l putem asecuta?

Aici zace cestiunea, și ea este de o escepțională gravitate.

Revistă Bisericéscă.

Convocarea unui sinod ecumenic.

In presa rusă, laică și bisericéscă, se agită fórte mult ideea despre *convocarea unui* **Sinod ecumenic** care sĕ se ocupe cu multele chestiuni bisericești ce s'au ivit în biserica ortodoxă în decursul timpului de când în acéstă biserică a încetat seria conciliilor ecumenice.

In fruntea mișcării pentru convocarea unui astfel de sinod, stă actualul metropolit al Moskvei, I. P. S. Vladimir.

Chestiunea a ajuns în acel stadiu, încât *mulți cred că convocarea acestui sinod va avea loc chiar în primăvara acestui an.*

Din Rusia, ideea pare a fi trecut granița. Revista patriarchiei ecumenice din Constantinopol „Adevĕrul bisericesc“, reproduce în colónele sale un articol al cunoscutului ḑiar autorisat al guvernului imperial Rusesc „Nowoja vreme“ din Petersburg cu data 5 Februare, în care se află chestiunea. In acel articol sunt raportate opiniunile marilor teologi ruși Kyreief și Durnovo relativ la chestiune. Ḑiarul patriarchiei ecumenice reproducênd articolul sus citatului ḑiar, nu emite nici o părere; promite însĕ că se va ocupa de chestiune, și la timp își va spune cuvêntul seu.

B. O. R.

*

Sftul Sinod al României.

Marți a avut loc a dóua ședință a sft. Sinod al României.

Erau presenți 15 PP. SS. membri, P. S. episcop al Romanului mai fiind tot bolnav, precum se știe.

După citirea sumarului și comunicări, Sf. Sinod a procedat la complectarea diferitelor comisiuni ce mai rĕmasese a se alege din ședința precedentă.

In urmă, diferiți raportori au dat citire mai multor rapórte pentru călugăriri, cari au fost aprobate.

La finele ședinței, P. S. Episcop al Dunării-de-Jos a cerut cuvêntul pentru a face o propunere.

P. S. Sa a dat citire unei propuneri prin care cerea, ca Sf. Sinod *sĕ ia mĕsuri sĕ se respecte numai acelea ḑile de postire, cari sunt prevĕḑute de canónele Bisericei și în același timp, sĕ se îndulcéscă rigórea postului pentru cei bolnavi, pentru spitale, internate și cantine școlare, militari* ***și îndeosebi pentru populațiunea rurală, care a ajuns a posti — mai tot anul.***

Sf. Sinod a ascultat cu o deosebită atenţiune propunerea distinsului ierarch, si fiind-că ea trebuia, conform regulamentului, a fi susținută de cel puțin doi PP. SS. membri, a fost subscrisă și de P. S. archiereu Calistrat Bârlădeanu.

In urmă Sf. Sinod a hotărît ca propunerea sĕ se citéscă încă în dóuĕ ședințe consecutive.

Când ne vom procura textul propunerii îl vom comunica complect cititorilor.

Ședința următóre a fost ieri, Vineri.

Sinodul Archidiecesan.

Ședința a VII.

(Incheiere).

Comisia financiară prin referentul *Dr. I. Mihu,* raportéză asupra cumpărării alor 2 dulapuri, cu 240 fl. pentru *biblioteca rĕmasă după Metropolitul Miron.* S'a aprobat cumpărarea, îndrumându-sĕ totodată consistoriul, la propunerea dep. Dr. Barcianu, ca sĕ facă pregătirile necezare, ca biblioteca metropoliei sĕ fie adusă în stare de a putea fi pusă la disposiția publicului spre folosință.

Același a referat asupra amânării revisiei „Regulamentului pentru administrarea și controlarea averilor bisericesci și școlare“. Revisuirea s'a amânat, dar s'a dat îndrumare consistorului a veni la sesiunea proximă, cu un regulament în ce privesce purtarea referadei în senatul epitropesc și cu regularea afacerilor exactorale peste tot.

La propunerea aceleiași comisii, raportul consistoriului asupra datelor despre contribuirile poporului pentru biserică și șcólă, s'au luat la cunoștință.

Raportul consist. despre împărțirea stipendiilor și ajutórelor din fond. „Andronic“, — s'a luat la cunoscință.

Asemenea s'a luat la cunoscința așternerea rațiociniilor tipografiei și librăriei archidiecesane, din care reese, că aceste instituțiuni au luat în anii din urmă un avênt órecare, s'au smuls din amorțéla în care zăcuseră în trecut, și au lucrat cu un venit la olaltă de vre-o *5000 fl.*, și că și la ḑiarul „Telegraful Român“ deficitul în 1898 s'a redus la jumĕtate față de anul precedent.

Dep. *V. Tordășianu* a făcut la acest loc adausul la propunerea comisiei, ca sĕ fie îndrumată comisia administrativă, a încerca mai ales față cu comunele bisericesci, incassarea restanțelor pe cale pacinică, și numai în caz estrem, sĕ li-sĕ facă proces. Avênd du-sĕ în vedere decisul anterior sinodal în afacere, care a ordonat încasarea cu rigóre, adausul acesta n'a fost primit.

Raportul comisiunii „Fundațiuni Șaguna“ a fost propus de același referent, a se lua la recunoscință.

Dep. *V. Tordășianu* a propus aci, că de vreme-ce multe comune nu beneficiază de acéstă fundațiune, fiind-că nu cunosc formalitățile ce sunt de observat la înaintarea de cereri, consistoriul sĕ fie îndrumat a adresa un circular lămuritor cătră oficiile parochiale.

Dep. *Dr. Il. Pușcariu* face atent sinodul că la fundațiune vin cereri destule, încât nu-'i nici o lipsă ca noi sĕ mai îndemnăm pe ómeni, prin un atare circular, ca sĕ vie cu cereri. Sprigineşte propunerea comisiei.

Dep. *M. Voileanu* arată că asta nu e de lipsă nici pentru motivul, că cereri cari s'au aflat legitimate, pentru eventuale erori de formă n'au fost respinse de comisiunea fundaţiunii, ci s'au chiar dat instrucţiile necezare celor interesaţi, cum sĕ facă şi ce sĕ întregéscă, dacă au fost rugările mance.

Pusă la vot, propunerea dep. Tordăşianu a cădut, rĕmânênd primită cea a comisiei.

Aceeaşi comisie a recomandat şi sinodul a luat la cunoştinţă raportul consistoriului prin care arată, că după cercetările făcute în cauză, a aflat că asesorul *Moise Lazar*, în calitatea sa de controlor al tipografiei şi librăriei archidiecesane, n'a putut împedeca defraudările comise de fostul director Dimitriu, deci nu póte fi făcut nici responsabil pentru daunele urmate din acelea.

Tot referentul *Dr. I. Mihu* a propus, ca la cererea gimnasiului nostru inferior din Brad, de a i-sĕ da 500 fl, subvenţie din fondurile archidiecesane şi 500 dela „Fundaţiunea Şaguna“, cele 500 dintâiu sĕ i-se voteze din fondul şcolar, iar fiindcă fundaţiunea Şaguna e autonomă, cererea pentru cele 500 de acolo, nu póte fi resolvată de sinod, dar sĕ îndrumă consistoriul a o transpune cu recomandare fundaţiunii, şi totodată sĕ întrevie la consistoriul din Arad, sĕ-'i voteze şi acela cele 500 fl. cerute acolo.

Dep *M. Voileann*, în considerarea lipsei de mijlóce, fiind fondul şcolar angajat din cei 5000 fl. ce-'i stau la disposiţie, cu aprópe 3000 fl. la subvenţionarea de şcóle poporale, şi intenţionându-se sistemisarea alor vre-o 2 catecheţi stabili la Cluj şi în alt loc, — face, în concordanţă cu raportul şi propunerea consistorului în acest obiect, contrapropunere, ca sĕ nu se încuviinţeze de astă-dată cererea gimnasiului.

După o desbatere viuă, în care sar cu multă căldură întru sprijinirea cererei profesorilor din Brad, deputaţii V. Damian, Dr. I. Blaga, D. Comşa, T. Pop şi alţii, apreţiind situaţia lor prea modest remunerată şi serviciile bune ce le aduce gimnasiul, care încolo n'are nici o subvenţie, — s'a primit întocmai propunerea comisiei.

Şedinţa s'a ridicat la óra 1 p. m.

Sinodul aradan.

Şedinţa a XI.

13 Maiu n. la 9 óre a. m.

După autenticarea protocolului şedinţei VIII. şi X., comisia epitropéscă prin referenIul seu Dr. P. Duma, cetesce raportul senatului epitropesc dela Oradea-mare, carele se iea la cunoscinţă atât în general, cât şi în special.

Fără discusiune se apróbă socóta (raţiociniul) consistorului oradan pe 1898 şi socoţile fundaţiunilor Oancea, Lazar şi Mihoc pe 1898.

Comisiunea petiţionară prin referentul seu Dr. G. Popescu, propune, iar sinodul aviséză la competinţa cons. concernent, petiţiunile întrate spre resolvire competentă. Comunei Cuieşd din protopresb. Pesteşului îi acórdă dreptul de a intreprinde colectă în scopul edificării bisericei.

Trei petiţiuni ale dep. M. Bocşan, una pentru coregerea protocolului şedinţei IV, că la Pesca a fost pedepsit un preot nevinovat, că unii credincioşi de ai nostri voesc sĕ deserteze şi ca competinţele protopopesci de 500 fl. sĕ se solvéscă la timpul seu din partea consistorului, tóte se predau consistorului spre afacere competentă.

Comisiunea epitropéscă prin referentul seu S. Raicu, raportéză, iar sinodul încuviinţéză budgetul pentru anul 1899, la consistorul aradan aprópe 48.000 fl. şi la cel oradan ceva peste 12.000 fl. v. a.

In causa alegerii dela Lipova, referentul comisiei verificatóre P. Rotariu, după-ce şi nou alesul membru în comisiune s'a alăturat la votul comisiunii, propune de nou ca verificarea sĕ se ţină în suspens, iar asupra actului sĕ se facă cercetare prin deputatul Em. Ungurian, cu atât mai vêrtos, că au întrat deja contra-proteste, prin cari protestele amintite devin ilusorie. La acéstă chestiune au îmblătit paie Mangra, Oncu şi Popov. Georgiu. Se va vedea încă cine au fost inscenatorii comediei.

Şedinţa XII.

13 Maiu n. la 4 óre d. am.

Autenticându-se protocolul şedinţei IX., comisiunea organisătóre, prin refentul seu N. Oncu, espune lămurit afacerea cu *asigurările diecesane contra focului.* Cetind regulamentul consistorial referitoriu la asigurări, sinodul apróbă tóte disposiţiunile consistoriale aparţinĕtóre aici, dar îndrumă consistorul sĕ încasseze tóte pretensiunile transpuse dela societatea de asigurare franco-ungară; regulamentul sĕ-l tipăréscă şi ca adnex la protocol şi separat, ca sĕ-l aibă toţi cei interesaţi.

Pentru *alumneul din Beiuş* s'a decis ca pe lângă cele 10.000 fl. votate în sinodul precedent, sĕ se mai anticipe o sumă de 6000 fl., iar colecta începută sĕ se continue. Consistórele însĕ au sĕ elaboreze un regulament pentru administraţia internă a alumneului şi sĕ-l presenteze la sesiunea proximă spre încuviinţare.

Dep. N. Zigre ca referent al comisiei organisătóre presentéză odiósa causă a prof. V. Mangra, carele fiind ales anul trecut de referent şcolar n'a vrut sĕ-şi ocupe locul, însĕ cu evita a sciut merge la cassă. Sinodul a amênat hotărîrea sa finală până la sesiunea proximă, dar a avisat consistorul sĕ termineze procesul disciplinar intentat contra acelui profesor.

Tot la consistor s'a avisat şi cererea profesorului Petran de a i-se computa ca ani de serviciu şi timpul petrecut ca profesor la Braşov şi ca preot în Şiria, pentru mai bună adjustare şi apoi presentare de nou la sesiunea proximă.

După-ce alegerea alor 2 membri în senatul şcolar se amână până la anul, iar în locul abdisului P. Rotariu se alege în comisia scontrătóre V. Paguba, sinodul votéză spesele sinodale, atât pentru sesiunea ordinară, cât şi pentru sinodul estraordinar electoral, în sumă de 2223 fl. şi câţîva cruceri, iar cu autenticarea protocólelor neautenticate concrede membrii sinodali din loc.

Cuvintelor de mulţumită a preşedintelui pentru sprigin a rĕspuns dep. S. Antonescu, prin ce siuodul ordinar şi-a terminat agendele.

Coresp.

Revistă Externă

Congresul dela Haaga.

S'a deschis la 18 Maiu nou, la Haaga congresul mare şi important iniţiat de Ţarul rusesc, cu scop de moderare a înarmărilor. S'a deschis şi vor fi negreşit interesante desbaterile lui, dar lumea mare puţin de tot va afla din acelea. Căci s'a hotărît a se ţinea în secret deliberările congresului, lucru care a rĕcit întru câtva entusiasmul diarelor rusesci pentru conferenţă.

Oficiósa „Nowoje Wremja“ d. e., dice că în Rusia s'a aflat cu părere de rĕu că deliberările congresului desarmării vor fi secrete. Secretul deliberărilor va împedeca propagarea ideii păcei printre ómeni, şi va lăsa popórele, cari doresc pacea mai mult decât guvernele, în necunoştinţă la cele mai vitale interese ale lor.

Mulţi delegaţi sunt contra îngrădirii desbaterilor congresului, faţă de public. Se crede că anumite şedinţe vor şi fi publice. Despre cele secrete, preşedinţia va da buletine ocióse, resumând resultatele.

Congresul s'a deschis chiar în diua onomastică a Ţarului, cu care ocasie i-s'a şi trimis puternicului iniţiator, o căldurósă adresă de felicitare din congres.

Dela Asociaţiune.

Concurs literar.

Se publică concurs pentru un premiu de 30 coróne fie-care cólă de tipar (8° mic), care se va decerne celei mai bune scrieri de cuprins religios-moral, întocmită pentru usul poporului, în estensiune de 4, cel mult 5 cóle de tipar.

Lucrări deja tipărite în limba română nu se admit la concurs; se pot premia însĕ şi traduceri libere din literatura strĕină, dacă vor fi lucrate conform trebuinţelor poporului român.

Manuscriptele se vor înainta la adresa Preşedintelui Asociaţiunii (Sibiiu, strada morii nr. 8.) până la 31 Octobre 1899 st. n. şi se vor scrie în caiete de format 4-o pe o singură faţă a foilor.

Decernerea premiului se va face încă în decursul anului curent prin comitetul central al Asociaţiunii, după ascultarea raportului comisiunii censurătóre ce se va alege

Lucrarea, ce se va premia, se va tipărí pe spesele Asociaţiunii în 2000 esemplare şi va forma începutul „Bibliotecii poporale a Asociaţiunii“.

Dreptul de proprietate al eventualelor ediţiuni ulterióre, este al autorului.

La cas dacă între lucrările ce vor întra la concurs se vor găsi mai multe scrieri corespundĕtóre scopului avut în vedere, Asociaţiunea îşi reservă dreptul a-le premia şi tipări în decursul anilor viitori, tot sub condiţiunile arătate.

Din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută în Sibiiu la 4 Maiu 1899.

Dr. Il. Puşcariu, vicepreşedinte

Dr. Beu, secr. II.

Scrisóre din Budapesta.

Esamene fundamentale. — Curs academic comercial pentru calificarea prefesorilor de şcóle comerciale. — Tinerimea în diua de 3/15 Maiu. —

Budapesta, 4/16 Maiu, 1899.

Onorată Redacţiune!

In dilele aceste la Universitatea de aici au fost mai multe esamene fundamentale pentru profesură, la cari s'au supus şi câţi-va tineri români, cari au şi făcut acest esamen cu succes bun. Intre aceştia am observat şi pe Dl *Ioan Pricu*, care a făcut esamenul fundamental pentru profesor de şcóle comerciale de specialitatea: contabilitate, corespondeţă şi principii comerc., Dl Pricu e ascultător la nou-înfiinţatul curs academic comercial pentru cualificarea profesorilor de şcóle comerciale. Dênsul a fost înscris numai în anul acesta, dar cu concesiune ministerială a putut sĕ se supună la esamenul fundamental, căci i-s'au luat în considerare cei doi ani de studii făcuţi în Anvers, după cari alţi doi ani ca profesor suplinitor la şcóla nóstră comercială din Braşov.

= Cred de bine venită ocasiunea sĕ dau câteva informaţiuni mai detailate asupra nou-înfiinţatului *curs academic comercial* pentru calificarea profesorilor de şcóle comerciale, căci stiu că e puţin cunoscut între noi Românii.

FOIŢA

Scrisori către eleve.

Scrisórea II.

Iubita mea,

Cu multă plăcere am cetit şirele Tale. Ce fericit ar fi neamul nostru, dacă tóte fiicele lui s'ar ocupa serios cu gândul, că pe ce cale i-ar putea folosi şi face bine, cum vĕd că te cugeţi tu, şi mĕ întrebi despre asta şi pe mine.

Draga mea, acésta este o întrebare, pe care fie-care om o cuprinde şi o deslégă, după a sa pricepere şi după atragerea sufletului seu.

Cu cât judecata nóstră se întăresce şi sentimentul nostru de umanitate se clarifică, cu atâta vedem că avem mai multe datorinţe şi faţă de naţiunea nóstră, şi cu atâta aflăm mai repede şi pe ce cale îi putem folosí. Dar voinţa de a face bine, numai atunci va fi încoronată de succes, când va fi isvorîtă din o inimă, care bate cu iubire ferbinte pentru neam, şi când iubirea aceea e fără interes şi avênd călĕuze energia şi tactul.

Ei bine, aşa dară când lucrăm noi pentru binele némului? când îi folosim numai din iubire adevĕrată?

Când lucrăm noi pentru naţiune, nu suntem óre conduşi de vanitate, şi nu aşteptăm lauda lumii, şi nu e óre la mijloc şi interesul personal?

Bine ar fi de n'ar fi, dar, iubita mea, mi se pare că, prea adesea, e mai mare în noi egoismul decât iubirea de neam, mai tare vanitatea decât lăpădarea de sine!.. Puţini sunt ómenii cari se pot ridica peste slăbiciunile comune şi, stând la înălţimile sufletesci ideale, sĕ ştie ce datoresc neamului lor...

Am vĕdut de multe ori femei cu treicolorul pe pept, vorbind... în limbi streine, şi le-am audit strigând în lumea mare, că: ţin atâta şi atâta la numele şi naţiunea lor, iar dacă mergi la ele, în tótă casa lor nu vedi o carte, o revistă românéscă, ba cei mai mult, nici idee nu au ce reviste româneşti există... Cărţile românesci le sunt indiferente, sub pretext că... nu află în ele nimic bun, nimic „drăguţ“, până când adevĕrata cauză e aceea, că... nu prea ştiu ceti româneşte... Mulţumită lui Ddeu, esemplarele acestea încep a se rări, şi cele bune, ca şi tine, care se întereséză cu tótă inima lor ferbinte şi tineră, de ale nóstre, sporesc mereu.

S'a întêmplat odată, că într'un oraş venise un comediant ovreu, care ţinea representaţiuni mâncând hârtie şi înghiţind ţigarete aprinse! La astfel de lucruri fără preţ, sĕ fi vĕdut cum alergau domni şi dómnele nóstre, şi cum mai cumpĕrau locurile cele mai scumpe de privit, făcênd câştig scamatorului, iar în diua următóre s'a ţinut concert şi teatru, arangiat de meseriaşii Români din acel loc, şi ce se vedi? Nici unul dintre cei ce s'au dus la scamator, nu s'au apropiat de petrecere, iar dacă le făceai intrebarea: „Pentru ce n'aţi venit?“, te mĕsurua cu dispreţ: „Cum? Adecă noi se ne mestecăm cu meseriaşii?“...

Pare că meseriaşii nostri ar fi mai puţin demni, ca Ovreiul cu panglicele de hârtie!.. Dar aşa e felul de gândire naţională, a unor anumite cercuri, chiar purtătóre de tricolor pe pept.

Deci înţelegi, iubita mea, că iubirea de neam nu se mărgineşte numai în aceea, a purta tricolorul de găteală pe haine, şi a striga în lume, că suntem Români, — ci şi în multe alte! Ca sĕ folosim neamului, trebuesc fapte şi nu vorbe góle.

Istoria ne spune plastic şi mişcător, cu câte greutăţi şi necazuri s'au luptat moşii şi strămoşii nostri, ca sĕ apere de nimicire limba, portul şi obiceiurile nóstre, iar bunicele nóstre şi-ar fi făcut cruce şi ar fi blăstămat pe nepóta care n'ar fi avut îndemnul sĕ înveţe româneşte şi n'ar fi arătat dragoste destulă către portul şi obiceiurile nóstre strămoşeşti, cu tóte că mai demult femeile învĕţau mai puţină carte ca acuma. Ştiau mai puţină carte, dar ştiau mai bine sĕ-şi iubéscă neamul şi sĕ'i păstreze comorile.

Şi aci cu drept ne-am putea întreba, că dacă femeile ne-învĕţate au fost aşa bune fiice naţiunii lor, ce se cere óre dela noi, cele care am învĕţat multe de tóte?

Dacă bunicele nóstre au fost mândre vorbind limba românéscă, noi sĕ ne ferim de ea şi sĕ vorbim limbi strĕine, pentru că noi am învĕţat, pentru că ne numim „culte“?

E frumos sĕ ştim limbi streine, dar acele sĕ vină numai în linea a dóua, iar în linia primă se studiem şi sĕ folosim limba nóstră strămoşéscă, de a cărei nici de origine, nici de posiţia ei adi, nu avem la ce ne ruşina!

Limbile streine sĕ le respectăm, dar limba nóstră sĕ o iubim, şi sĕ ne silim a o cunóşte perfect, sĕ-'i cunóştem literatura şi sĕ ajutăm şi cu bani progresarea acestei literaturi, cumpărând cărţile bune ce apar într'ênsa, căci har Domnului, adi apar multicele, şi abonând şi câte-o revistă de-a nóstră.

Tóte popórele superióre îşi sprijinesc pe întrecute diarele lor şi cărţile lor, numai, ciudat, noi Românii mai bucuros dăm banii pe alte nimicuri de cât pe cărţi, ori dacă chiar cumpĕrăm cărţi, cumpĕrăm de cele în limbi streine, căci... pe ale nóstre nu le ştim!

(Va urma.)

După regulamentul ministerial candidații de profesori de școli comerciale, (studiile: contabilitate, corespondență, principii comerciale, geografie și istorie comercială, merceologie și tehnologie, matematică politică, aritmetică comercială etc.) pentru-ca sĕ-'și pótă câștiga cualificațiunea necesară, au se presteze un esamen dintr'un material stabilit prin numitul regulament, înaintea unei comisiuni instituite spre acest scop. Nu se cere de la candidați sĕ fi absolvat anumite cursuri speciale, ci tot ce se cere, e sĕ pótă presta esamenele amintite.

Astfel profesorii de școli com. se recrutau cu deosibire dintre profesorii de școli civile, apoi contabili-corespondenți etc., lucru căruia de altcum i s'a pus capĕt în 31 Dec. anul trecut în urma unei ordinațiuni ministeriale.

Se vede că lipsa simțită, ori póte și dispozițiunea, cu care ajunseră în corn de capră, în sensul căreia ori-ce profesor este obligat sĕ-'și facă o parte din studii în patrie, a îndemnat pe puternicii ḑilei sĕ înființeze, cu începutul anului școlar 1898/9 cursul din cestiune, după ce Germanii deschiseră deja un atare curs în Lipsca.

Cursul acesta este de patru ani; el nu este de sine stătător ci alipit la Universitate, căci el se completéză cu vre-una din facultățile acestei Universități. In acest curs se fac esclusiv numai studiile comerciale, iar alte studii auxiliare trebuesc ascultate în Universitate. — Până acuma sunt hotărîte următórele specialități: a) Contabilitate, corespondență și principii comerciale, b) matematică politică și aritmetică comercială, e) geografie comereială, chimie, merceologie și tehnologie. Tóte aceste studii se fac prin 11 profesori, dintre cari 6 sunt dela Universitate și Politechnic, iar 5 de la Academia comercială. Numĕrul órelor este de 32 pe sĕptemână.

Pentru-ca cine-va sĕ pótă fi ascultător ordinar la acest curs, trebue sĕ fie înscris mai întâiu la Universitate, unde are sĕ asculte astfel de studii cari stau în strînsă legătură cu specialitatea la care voiesce sĕ se aplice. De es. unul de sub specialitatea b), va trebuí sĕ asculte cursuri de matematică și fisică la Universitate, și matem. politică și aritmetică com. la cursul amintit. Unul din specialitatea c) va asculta geografia generală și chimia la Universitate, iar geograf. com., merceologia și technologia, la cursul comercial. In fine mai ușor stau cei din specialitatea a) căci acésta e cu totului tot de sine stătătóre.

Dar și acestia ascultă limbi moderne pentru corespondență, care și așa are sĕ se predea în mai multe limbi.

După trecerea de doi ani, fie-care ascultător are drept a-'și face examenul fundamental, iar după trecere de patru ani, și pe cel de specialitate.

Acésta este organisațiunea provisorie a acestui curs; dar se aștéptă modificări.

Drept curiosum vĕ spun, că în semestrul I au fost cam 50 de ascultători, dintre cari afară de 3 români 2 sași și 2 — 3 maghiari, restul au fost — jidovi. In genere aḑi jidovii formézà fără esagerare cam 90%, astfel, că la Academia com. când e câte o sĕrbătóre mai mare jidovéscă, nu se țin prelegeri. Caracteristic.

*

= Ḑiua de *3/15 Maiu* a fost, între împregiurări, frumos sĕrbătorită de tinerimea română de aici. In numer destul de mare se adunară tinerii în una din spațiósele săli ale unui restaurant cercetat cu deosebire de naționațitățile nemaghiare.

Sĕrbătórea se începu prin imnul național „Deștéptă-te Române“, care fu cântat și și ascultat de cei de față stând în picióre.

După ce se fini ultima strofă, se ridică unul mai în vêrstă și începu sĕ zugrăvéscă în colori vii însĕmnătatea și puterea entusiasmătóre a acestor fel de sĕrbări naționale pentru tinerime. Când vorbitorul închee cu cuvintele „De fulgere sĕ piară....“ cu i întonară acéstă vehementă strofă din ul nostru național, după care și: „Ne- ge despoltismul !..“

Entusiasmul crescea din ce în ce; îți ea că te afli în o altă lume. Se mai riică tinerii, și vorbesc, vorbesc... cu mult oc și multă însuflețire. Astfel în dragoste și rmonie se sĕrbà aniversarea memorabilei ḑile.

Dee D-ḑeu ca entusiasmul sĕ nu păăséscă nici când inimele tinerimei nóstre, i entusiasmul dovedit cu astă ocasiune. sĕ ie garanția unei acțiuni mai vĕdite, — după cum s'a și promis de toți.

Se fie!! X.

Din Bucovina.

Adunarea „Asociațiunii clerului ort. or. din Bucovina“.

Cernăuți 11 Maiu n.

Astăḑi la órele 3 d. a. și-a ținut „Asoc. clerului ort. or.“ adunarea gen. estraordinară conchemată spre a lua unele decisiuni din incidentul atacurilor adresate bisericei din partea inimicilor ei.

Dintre resoluțiunile primite amintesc acela, care privesce luarea mĕsurilor celor mai severe contra atacurilor îndreptate din partea unui fiiu al bisericei ort. cu numele Pihuliak (Rutean) care în calitatea sa de profesor la școla reală gr. or. a rostit unele cuvêntări fórte ofensătóre la adresa bisericei.

O altă decisiune fórte importantă este și aceea, că adunarea a declarat de eretic pe preotul rutean Ieremijczuk, care a edat o scriere întitulată „Memoarele unui nebun“ și care conține o mulțime de doctrine anti-ortodocse. Ieremijczuk este cunoscut, căci în timpul din urmă chiar în lipsa ori-cărei cualificațiuni, a fost numit la insistența guvernului și contra votului corpului profesoral, de — profesor la facultatea teol. din Cernăuți.

*

Pe aici lumea e încă emoționată de marea nenorocire ce a ajuns orășelul Gura-Homorului (Bucovina), care a ars aprópe întreg. Au ars biserica rom.-cat., șcólele, oficiul postal și de telegraf, oficiul de perceptorie, de căpitănie, total *peste 200 edificii.* Singură biserica ort.-or. și casa parochială ort. au scăpat neatinse, deși situate în centrul orașului și deși jur-împregiur flacările au mistuit tóte edificiile.

Din Cernăuți au alergat pompierii și o companie de soldați la fața sinistrului și au ajutat din rĕsputeri la localisarea fiorosului element.

C.

NOUTĂȚI

Esamene de cualificațiune învĕțătoresci. La mai multe cereri pentru admitere la facerea esamenului de cualificațiune învĕțătoresci, obvin defecte formale, încât candidații nu și-au promovat în original documentele: cartea de botez, testimoniul scolariu, absolutoriul pedagogic și testimoniul de serviciu.

In virtutea normelor în vigóre, dacă până la 10 Maiu nu vor fi trimise la venerabilul consistoriu în original tóte documentele, cererile nu se vor lua în considerare.

Aceste se aduc la cunoscința celor înteresați spre scire și orientare.

*

Mișcarea antisemită în Rusia. Ḑiarul „*Rossja*“, din Petersburg, publică urmămătórele amĕnunte asupra marilor turburări antisemite ce au avut loc de curênd în orașul Nicolaiew: Orașul numĕra 100,000 de locuitori, dintre cari 30.000 evrei. Vre-o 5000 de antisemiți, cea mai mare parte zidari, muncitori agricoli, sosiți nu de mult din guvernămêntul Orel, au pornit o mișcare de demonstrare și terorisare contra Jidovilor. Mai multe sute de case aparținênd evreilor au fost bombardate cu pietre, spărgêndu-li-se oblónele și ferestrele. Dóuĕ-ḑeci de evrei au fost grav răniți cu pietre, iar unul a fost împușcat. In cimitirul evreesc au fost distruse mai multe morminte. Vre o 400 de turburători au fost arestați.

*

Nĕcaz între patrioți. Ḑiarele maghiare sosite aḑi, sunt fórte năcăjite. *Brașovul* le-a întins păharul amar. In sedința dela 18 Maiu a representanței orașului Brașov, membri unguri au cerut, ca pe viitor limba protocolară sĕ fie cea maghiară, căci dór Brașovul e și el în Ungaria. Membri sași cu *Dr. Lurz* în frunte și cei români cu *Dr. A. Murĕșanu*, au luat posiție hotărîtă contra cererii maghiarilor. Dóuĕ óre a ținut îmblătirea. Cererea a fost respinsă cu 67 de voturi contra 27. Ba ca lovitura sĕ le fie și mai amară, Dr. Lurz a declarat în discursul seu, *că Românilor le-ar împlini o atare cerere*, dar ungurilor, nu: Foile pestane durdue!

*

Știre de sensație. Se scrie că o mare emoțiune domnește la ministerul de rĕsboiu și în cercurile militare din Viena. Acum de curênd s'au făcut încercări de trageri la țintă *cu un tun nou*, aprópe de Wiener-Neustad. Unul din tunurile cari serviseră la acelea încercări, avênd nevoe de reparație, a fost expediat înapoi la arsenalul din Viena, și pentru acésta a fost descompus. Diferitele părți fură așeḑate fiecare într'o ladă, și tóte lăḑile fură puse la gară.

Când lăḑile au ajuns la arsenal, s'a observat că una din lăḑi lipsea, tocmai aceea care conținea partea secretă a tunului: fundul și sistemul de închidere, prin cari se póte determina natura și modul cum se compórtă.

O anchetă fórte riguróză s'a pornit, însĕ până acum n'a dat nici un resultat. Un lucru e sigur, că coletul nu s'a rătăcit, că n'a fost uitat în vre-o magasie sau expediat greșit. E sigur că a fost deturnat cu o fórte mare iscusință. Ḑiarele vieneze nu vorbesc de loc despre acéstă neplăcută surprindere.

*

Fașie și Mangra. „Bud. Hirlap“ de aḑi ne aduce următórea noutate: „Precum scrie „Nagyváradi Napló“, partidul liberal va candida de deputat în cercul Ceica, în locul lui Ioan (?) Goldiș, ales episcop, pe advocatul din Beiuș *Teodor Fașie.* Ca contracandidat al lui Fașie se amintește numele lui *Vasile Mangra*, vestitul agitator“...

*

Adunarea dela Abrud, strămutată „Familia“ de aḑi ne aduce știrea: „*Societatea pentru fond de teatru român,*“ care anul acesta avea se-'și ție adunarea generală în Abrud nu se va putea întruni acolo, din causa că mórtea regretatului fruntaș al Munților-Apuseni Alesandru Filip, a doborît în doliu mai multe familii și astfel succesul petrecerilor sociale, cari s'ar arangia din incidentul adunării generale, n'ar putea fi complect și la nivelul dorit de ospitalitatea și de zelul național al confraților noștri din acelea părți. Acum comitetul Societății se va adresa aiurea spre a se putea ținea adunarea generală; rămânênd ca în anul viitor aceea sĕ se întrunéscă la Abrud.

*

In procesul falimentului Kabdebo, faliment întêmplat acum 4 ani cu passive de peste *un milion floreni*, s'a început Mercuri pertractarea finală înaintea tribunalului reg. ung. din Sibiiu. S'au presintat la pertractare peste 100 de inși ca păgubiți. Apărătorul a cerut amânarea pertractării, dar tribunalul a respins'o.

*

O perfecționare importantă a telegrafului. Directorul societății generale electrice Ioseph Pinter, a ținut la Pesta în ḑiua de 13 Maiu, la societatea inginerilor și architecților, în presența a numeroși ómeni competenți, o conferință despre un sistem de telegrafie de mare iuțélă, inventat de inginerii Pallar și Virag. Cu acest sistem, s'ar putea telegrafia *într'o oră 100,000 de cuvinte.* Aparatul, care a fost pus în funcționare, a fost probat de experți.

*

Diplomat — spion. O veste penibilă se transmite din Bruxella. Guvernul belgian ar fi cerut celui francez, sĕ-'și recheme imediat pe agentul seu diplomatic Gérard din capitala Belgiei, pentru-că e bănuit că ar fi organisat un serviciu de spionagiu francez, serviciu pe al cărui principal, însuși l'ar fi întrodus în cele mai înalte cercuri, în cari el, ca representantul unui stat mare, avea întrare.

*

O catastrofă gróznică s'a întêmplat deunăḑi la Manchester. Un corp de clădire dintr'o usină, unde sa fabrica chlorat de poasă, a luat foc și a esplodat.

Esplosia a fost așa de puternică, încât s'a auḑit pe o distanță de 8 chilometri. Un mare numĕr de lucrători au fost omorîți. Cadavrele lor, sub dărîmături. Vre-o cinciḑeci de răniți, din cari unii de mórte.

O altă catastrofă a fost înlăturată ca prin minune. O bucată din clădirea distrusă a găurit păretele unui mare reservoriu, conținênd 250.000 picióre cubice de gaz. Din norocire gazul n'a făcut esplosie, ci a țîșnit din orificiu în colóne de foc! Vitriolul curgea valuri în canale!

*

Spre țermurii Grőnlandei. Profesorul suedez Nathorst se pregătește pentru expediția ce o va întreprinde în vara acésta la țĕrmurii rĕsăriteni ai Grőnlandei, în căutarea lui Andrée. Pentru acéstă expediție parlamentul suedez i-a acordat o sumă de *40,000* de coróne, iar prin subscripție publică s'au strîns *50,000.* de coróne. Profesorul Nathorst va pleca cu corabia „Antarctic“ cu care s'au mai făcut expediții în regiunile polare.

Asupra acestei expediții, Nansen, vestitul călĕtor prin Grönlanda, s'a exprimat că el de mult a fost de părere că balonul lui Andrée a fost împins de curenți spre vest sau sudvest; prin urmare, balonul s'a îndreptat spre țĕrmii rĕsăriteni ai Grőnlandei. Chiar dacă aeronații s'ar fi scoborit pe ghiața polară, în apropiere de Grőnlanda, tot ar fi ajuns acolo, căci blocurile uriașe de ghiață sunt împinse de curenții maritimi spre țĕrmii rĕsăriteni, unde se găsește hrană din belșug pentru exploratori. Nansen ḑice că nu e perdută ori-ce speranță despre sórta lui Andrée și a tovarĕșilor sei, deși până acum nu există nici o știre de la el. In luna viitóre se împlinesc doi ani de când Andrée a întreprins îndrăsnéța lui călĕtorie cu balonul spre Polul Nord.

Notiță Literară

In ḑilele acestea a apărut în tipariul tipografiei diecesane din Arad un voluminos manual de școlă, redactat de unul din fruntașii corpului nostru profesoral, de dl Teodor Ciontea, profesor la seminariul teologico-pedagogic din Arad. Titlul cărții este: „*Aritmetica generală și specială*“, manual didactic elaborat în usul preparandiilor, scólelor comerciale și medii, precum și al tuturor privaților. Edițiunea a II. Tomul I și II. Cartea este voluminósă, căci se estinde pe 408 pagini. Costă la noi 2 fl; în România 5 lei. Dl autor, acum vechiu profesor preparandial, a depus în lucrarea sa, făcută pe basa princiipiilor conducĕtóre ale renumitului matematic Fr. cav. de Mocnik, resultatul esperiențelor sale îndelungate, câștigate pe terenul acestui ram al învĕțămêntului, îndreptând scăderile observate dela apariția ediției prime, și completând ediția acésta nóuă cu însemnat material pentru trebuințele școlelor medii. Astfel opul se póte folosi cu deplin succes atât la învĕțămêntul primar, cât și la cel secundar.

Fiind mulțumitori d-lui autor pentru opul redactat, îl recomandăm atențiunii celor competenți, cu atât mai vêrtos, cu cât literatura nóstră școlară, încă destul de sĕracă, merită spriginul tuturor celor ce doresc progresul nostru cultural.

De același autor au mai apărut următórele lucrări:

1. Creațiunea și desvoltarea spirituală primitivă a omenimei. 1878.

Compendiu de geografie universală Editia I, 1880; II-1884; III-1895; a patra va apărea în curênd.

*

„*Din vremuri apuse*“, memorii dintre anii *1848-1852*, scrise de dna Iudita Secula n. Truța, apărute la București în institutul de arte grafice „Minerva“. Un volumaș de 110 pagini, octav mic, hârtie fină și o execuție tehnică splendidă, care face onóre nóuei tipografii a dlor Filip, Morian, Popovici și Tălășescu. Prețul un leu.

Pe noi volumnul ne privesce de aprópe, cuprinḑênd duióse amintiri din faptele petrecute în 1848 prin munți apuseni mai ales, și în anii următori.

Sunt istorisiri pe cari le cetești cu drag și cu pietate, învăluite tóte în un puternic sentiment de duioșie de mamă, care și-a perdut pe iubiții ce au avut și ei rol în acelea timpuri.

*

„*Din Istoria Bănatului-Severin*“, partea I, cu harta districtelor valahe, de P. Drăgălină. Caransebeș, 1899. Sunt Nrii 23-26 din „Biblioteca Nóstră“ scósă de dl Enea Hodoș. E o lucrare ce are de scop scóterea la iveală a istoriei regimentului grănițeresc 13 romano-Banatic, cu desvelirea adevĕrului și combaterea mistificațiunilor istorice ce se găsesc în istoria ecestui regiment, scrisă de străini pe cari nu-i lăsa inima sĕ spună adevĕrul curat asupra bravilor soldați romàni din acest regiment și a poporului din care se recrutau.

Intenție nobilă. Dorim succes strălucit încercătorilor de a o esecuta.

Volumașul acesta prim al istoriei acesteia, costă 56 cr., iar pentru învĕțători numai 45. cr. Asupra acestui preț, fie-ne permis a face observarea, că e cam esagerat.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Incheiere.)

B. Institute agronomice secundare.

I. In Prusia.

a) In Heiligenberg şi Margabrovo;
b) în Marienburg;
c) în Dahme;
d) în Eldena;
ẻ) în Samter;
f) în Brieg şi Liegnitz;
g) în Flensburg;
h) în Hildesheim;
i) în Herford şi Lündighausen;
l) în Weilburg;
m) în Cleve şi Bittburg.

II. Saxonia.

In Döbeln.

III. Oldenburg.

In Varel.

IV. Braunschweig.

In Helmstedt.

C) Şcóle agronomice inferióre, aceste sunt parte de agricultură, parte cursuri de iarnă, ba unele sunt organisate pentru unelte agricole.

I. Prusia.

Prusia-de-ost are trei şcóle agricole, cinci agronomice de érnă.

Brandenburg 2 agricole, 1 de érnă.

Prusia-de-vest, 2 de érnă.

Pomerania 1 agricolă, 1 de érnă.

Silesia 1 agricolă, 4 de érnă.

Saxonia 1 agricolă, 6 de érnă.

Schleswig-Holstein 2 agricole în Cappeln şi Hohenwestedt.

Hannovera 5 agricole, 1 de érnă.

Westfalen 2 agricole, 12 de érnă.

Hessen-Nassau 1 agricolă în Geisberg şi una de érnă.

Provinciile dela Rhen 1 agricolă şi 11 de érnă.

Hohenzoller 1 agricolă.

II. In Bavaria.

Şcóle cercuale de agricultură în Landesberg, Schönbrunn, Bayreuth şi Friesdorf.

Şcóle de érnă în Deggendorf, Passau, Pfarkirchen, Kaiserslautern, Regensburg, Weiden, Würzburg şi Augsburg.

III. In Sacsonia.

Şcóle de érnă în Freiburg, Rochlitz, Annaberg, Anerbach, şi şcóle de agricultură în Würzen, Chemnitz, şi Bautzen.

IV. In Würtemberga.

Şcóle de agricultură în Ellwangen, Ochsenhausen, Kirchberg, Hohenheim, de érnă în Hall, Heilbronn, Ravensburg Reutlingen şi Ulm.

V. In marele ducat Baden.

Şcóle agricole secundare în: Hochburg, de érnă în Karlsruche, Eppingen, Bühl, Tauberbischoffsheim, Messkirch, Offenburg, Mühlheim, Waldshutt, Villingen, Freiburg, Ladenburg, Radolfzell.

VI. In marele ducat Hessen.

Şcóle de iarnă în Darmstadt, Friedberg, Alsfeld şi Büdingen.

VII. In marele ducat Mecklenburg-Schwerin.

Şcóla de agricultură una in Dargun şi una în Zarrentin.

VIII. In marele ducat Sachsen- Weimar-Eisenach.

2. Şcóla de agricultură în Zwätzen îi şi München la Berka.

IX. In marele ducat Oldenburg.

Şcóla agricolă în Cloppenburg.

X. In ducatul Sachsen-Meiningen-Hildburyhausen.

Şcóla agricolă de érnă în Hildburghausen.

XI. In ducatul Altenburg.

Şcóla agricolă în Altenburg, de iarnă în Schmölln.

XII. In principatul Reuss.

Şcóla agricolă în Köstritz.

Afară de aceste mai sunt şcóle, cari se ocupă numai cu unele părţi din agronomie, dintre cari amintim şcóla de pomărit şi vierit condusă de Dr. Göthe în Geisenheim în provincia prusiană Hessen-Nassau, şi institutul pomologic din Reitlingen infiinţat de Dr. Ed. Lucas. O mulţime de învĕţători ambulanţi sunt însărcinaţi cu predarea studiului agronomic. In tóte aceste privinţe de mult s'a făcut primăvară în ţĕrile germâne, cei cari au luat parte la cursurile aceste, nu au decât sĕ cultive sĕmânţa împrăsciată de ei, şi vor avea un seceriş bun.

Mătase Foulard

65 cr.

până la **fl. 3.35** per m. — japanesă, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri şi colori, precum şi „**mătase Henneberg**“ négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţeseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor, *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricile de mătase G. Henneberg (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zürich.** [24] 4—

Nr. 223—1899 ppresb. [75] 1—3

Concurs.

Pe basa resoluţiunii consistoriale cu data de 5 Maiu 1898 Nr. 3420 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroch Nicolau Dobre, din parochia de clasa a III-a Hendorf cu filia Netus, protopresbiteratul tractului Sighişórei, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de capelan sunt jumĕtate din venitele parochiale, adecă suma de 201 fl. 67 cr.

Reflectanţii la acest post de capelan, au sĕ-şi aştérnă cererile concursnale instruite couform normelor în vigóre în terminul deschis oficiului protopresbiteral subsemnat.

Sighişóra, 24 Aprile 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Cancelarie nóuă advocaţială!

Subscrisul am onóre a aduce la cunoştinţă publică, că am deschis **cancelarie advocaţială** în casa familiară **Sibiiu, strada Pintenului** (Sporrergasse) **nr. 22.**

Dr. Carol Hann de Hannenheim,
advocat. [74] 2—2

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl.	1.—
Balade şi idile „	fl.	1.50
Sacontala, broş.	„	2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„	1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„	1.—

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 75 cr.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat florini 1.—

Din tainele vieţii,
novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 1 fl.

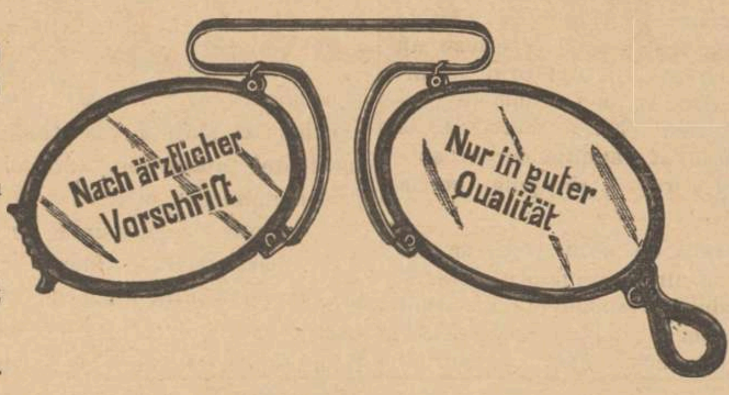

Julius Erös, **SIBIIU,**
Strada Cisnădiei 3.

Ochelari
Zvickeri
Ochelari cu linţi convexe
de ori-ce soiu
în
Nickel
Argint
şi
Aur etc.

Termometre
Barometre
Compase

Lornete de teatru
Ochianuri de câmp
etc. etc.

Tot aci cel mai mare deposit Sibiian de **Orológe, obiecte de aur şi argint**

precum şi utensilii bisericeşti. [71] 3—10

În préjma examenelor!

Atragem atenţiunea domnilor învĕţători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, **în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 1 cr.; 100 bucăţi 65 cr. şi porto postal.

☞ **Comandele din afară se execută imediat.** ☜

Librăria Archidiecesană.

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunile nóstre competente încă nu s'au pronunţat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„	2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80
Modele de desemn à 24 foi	„	1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 51 Sibiiu, Marți, 11/23 Maiu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Denunciantul.

Cunoscutul agent voiageur al lui Bánffy, ex-deputatul Pázmándy Dénes, din incidentul desființărei secțiunei naționalităților, scrie un articol în „Magyarország“, în care, superat pentrucă nici chiar Bánffy n'a putut nimici total pe Români, își esprimă nemulțumirea cu resultatul secțiunei desființate.

Cine vrea sĕ polemiseze cu acest paiaț, are material destul în amintitul articol, noi vom reproduce numai alinea a patra în care se cuprinde o denunciare, carea între împregiurările actuale nu se póte trece cu vederea.

Iată-o:

„Și cine nu crede ceea ce dic eu, acela sĕ se uite împrejur prin țéră. Dar în ce s'a schimbat situațiunea? Passivitatea valachă esistă și astădi. Liga națională conduce și astădi; deși nu ține ședințe publice, în secret de jumĕtate tot ea dispune, iar poporul român se supune. In cele cinci școli medii românești și astădi se instruéză 1700 de tineri valachi ca sĕ urască pe maghiar. *Școlile centrale din Brașov și astădi își capĕtă subvenția din Bucuresci.* Iar Liga tot așa ne înjură în presa străină ca odinióră. Influința guvernului maghiar asupra clerului român din patrie și acuma e atât de puțină. Băncile române în continuu se sporesc și pun mâna pe moșiile maghiare în Transilvania, una după alta... Intreb deci cu plecăciune pe Ieszenszky Dezsö(?) și pe Iancsó Benedek: unde este schimbarea în favorul nostru?“

Nici chiar în forma acésta nu putem lăsa fără reflexiuni minciuna referitóre la „subvenția“ din Bucuresci.

Denunțarea lui Pázmándy voiesce sĕ atragă de o parte atențiunea ministrului de culte și instrucțiune publică asupra șcólelor nóstre centrale din Brașov, că deși li-s'a interdis ridicarea rentei avute dela statul România, ele totuși o ridică pe ascuns, iar de altă parte a ministrului de externe asupra guvernului României, că deși pertractările diplomatice nu sunt terminate, el totuși asemnéză renta.

Declarăm conform adevĕrului, că șcólele centrale gr.-or. din Brașov nici în trecut n'au primit nici o subvențiune din Bucuresci, nici acum nu primesc și nici în viitor nu vor primi, pentru-că ele au primit și vor primi subvențiune *numai dela proprietarii lor, dela biserica S-tului Nicolae din Scheiu și dela biserica din cetatea Brașovului.*

Iar încât privesce renta cunoscută a bisericei S-tului Nicolae, aceea conform conclusului sinodului parochial, comunicat prin consistoriul archidiecesan și cu ministrul nostru de culte și instr. publ., *nici nu se cere nici nu se va primi,* până când nu se va limpedi cestiunea în *merit* pe calea sa.

Procesul de desdaunare este în curgere, și în curgere sunt și pașii necesari pe cale diplomatică.

Factorii competenți credem că-'și vor face datoria în timpul posibil cel mai scurt.

Mergênd învĕțați...

Dacă urmărim cu óre-care atențiune desbaterile urmate în corporațiunile nóstre bisericești, nu numai ale sinódelor eparchiale, ci și ale corporațiunilor inferióre, și nu numai de acum ci și de mai nainte,— trebue sĕ constatăm, că mulțimea discuțiunilor este preocupată de chestiuni materiale, financiare.

Ce-i drept, acésta e un lucru fórte natural în o biserică, avisată aprópe esclusiv la puterile sale proprii, căci fără mijlóce materiale nu-'și póte desvolta organismul și nu se póte susținea. Deci se impune de sine și datorința de a ne îngriji de procurarea mijlócelor necesare pentru acoperirea trebuințelor presente și ale celor-ce se vor iví în viitor.

Cu tóte acestea nici pe un minut nu-i permis sĕ uităm, că basele bisericei nu sunt cele materiale, ci din contră temeliile cele mai puternice „peatra cea *din unghiu*“, pe care se edifică instituțiunea ce o numim biserică, este *imaterială*, morală; iar scopul ei este *ideal*.

Acest adevĕr trebue sĕ-l avem pururea înaintea ochilor, căci un popor, care perde din zarea privirilor sale idealul, acela ușor póte devia din calea cea adevĕrată în direcțiuni, cari cu siguranță îl duc la prăpastie.

Dela acest fapt mânecând, trebue sĕ dăm specială atențiune propunerilor făcute în sinodul archidiecesan de dl deputat *Mihail Cirlea*, notariu public regesc în Abrud, privitóre la *cultivarea predicei* în biserica nóstră, precum și a *cântărilor* pe o scară cât mai întinsă, îndemnând, ajutorând și lăudând pașii tuturor, făcuți în direcțiunea acésta. Dl *Cirlea* merită aprobarea generală, pentru-că dela locul unei înalte corporațiuni a atins aceste lucruri, cari corĕspund unor necesități imperative.

Mai ales cei-ce avem onórea a fi angajați la centrul archidiecesei nóstre putem afirma acésta, căci adese-ori ni-se oferă ocasiuni de a audí din însași gura țeranilor nostri, — cari în deputațiuni vin sĕ înainteze jalbe în contra preoților lor — că sunt nemulțumiți cu ei, pentru că nu le predică nici când, nu sciu cânta, ba și cu tipicul nu prea sunt în curat. Nu de mult au fost la Sibiiu doi ómeni din tractul Lupșei, cari susțineau că e imposibil sĕ ție mult la parochul lor, pe câtă vreme abia mai scie vr'un tropariu, afară de „*Mântuesce Dómne poporul tĕu*“ . . . . nu cetesce nici-când *căzania*, nu scie, ori nu vrea sĕ lege dela sine 2—3 cuvinte pastorale pentru turma sa, cu un cuvênt „nu este duch în gura lui“!

Iată dar un cas eclatant, că poporul cere predică, cere mai mult dar pastoral dela parochul seu, și noi trebue sĕ căutăm tóte modrurile pentru de a-i împlini acéstă justă pretensiune.

Ritul nostru oriental e frumos, sublim chiar, atunci când se îndeplinesc ceremoniile cu cuvenita demnitate. Il laudă străinii. Cei trei împĕrați asistând la liturgie în biserica ortodoxă, au esclamat: „Acum înțeleg ce este divin!“ Dar sĕ nu uităm, că „extrema se tangunt“, că „dela sublim până la ridicul este numai un pas“. Cum în fórte multe locuri serviciul divin nu se celebréză cu demnitatea recerută, se întêmplă des, că în loc de avêntare spre cele dumnedeesci, te alegi cu nisce impresiuni ridicule. N'avem decât fiecarele sĕ ne aducem aminte de modul cum mulți preoți rostesc d. e. rugăciunea amvonului: „Cela-ce binecuvintezi pe cei-ce te binecuvintéză“.... Rostesc la început un rênd, apoi spicuiesc de ici de colea câte un cuvênt, fără nici o legătură, și îndată te pomenesci că au și ajuns la... *Amin*.

Un asemenea serviciu deci nu póte îndestulí nici pe țerani, dar chiar de se face mai cu evlavie și mai cu pompă, poporul totuși mai vrea sĕ audă și ceva nou din gura păstorului seu.

Se impune deci *predica*, atât de neglesă în biserica română din cele mai multe părți.

Necesitatea acésta se recunósce și se accentuéză din tóte părțile, de întrégă biserica.

In România dl Spiru *Haret*, fostul ministru al instrucțiunii publice, — considerând că una din causele cari stavilesc ridicarea morală mai ales a populațiunii sătești, e lipsa unei comunicări mai directe între preot și mirean pe cale morală, e lipsa de predici potrivite, cari sĕ pună pe preot în posițiune de a face o șcólă mai eficace poporenilor sei, — a hotărît sĕ se alcătuiască o carte de predici.

Cartea de predici va fi pentru tóte Duminecile de peste an, pentru sĕrbătorile bisericesci și pentru cele naționale, apropriate împregiurărilor, în care vor fi cetite, și nevoilor timpului nostru, cât și necesităților locale.

Pentru alcătuirea acestor predice dl ministru al instrucțiunii publice a însărcinat o comisiune, lucrând sub conducerea P. S. Sale episcopului Hușilor, și compusă din dnii *Dragomir Demetrescu*, fostul director al cultelor, *Mihail Popescu*, fostul director al învĕțămêntului primar, și *Petru Gârboviceanu*, profesor.

Dl *G. Coșbuc* va revedea apoi textul din punct de vedere formal, și va indica modificările ce ar crede necesare, pentru-ca, fără a atinge fondul, predicele sĕ fie presentate în formă și limbă mai accesibilă poporului.

In Bucovina se face relativ mai mult în acéstă privință. Un grup de profesori și preoți redactéză de mult un șir de predici pentru sĕrbătorile de peste an și pentru diferite ocasiuni. Fóia bisericéscă, ce apare în Cernăuți, „*Candela*“ publică numĕr de numĕr un adaus, ce cuprinde numai predici. Colecția lor presentéză până acuma un numĕr fórte frumos de cuvêntări succese.

Consistorul nostru archidiecesan încă a stăruit mult și adese-ori în acéstă direcțiune, încuragiând și îndemnând pe preoții sei sĕ cultive oratoria bisericéscă. In curênd va și apărea în tipografia archidiecesană în trei tomuri o colecție de cuvêntări bisericești, redactate de asesorul consistorial, Preaonoratul Domn *Zaharie Boiu*.

Iară noi cei dela „Telegraful Roman“ de câte-ori numai ni-s'a dat ocasiune am pus predica la inima clerului nostru, insistând asupra deosebitei ei importanțe; iar în timpul din urmă însuși Eminenția Sa Inaltpreasfințitul nostru archiepiscop si metropolit *Ioan* a întrodus predica în biserica parochială din Sibiiu-cetate, ținênd însuși la sĕrbătorile sfintelor Paști o cuvêntare frumósă, instructivă și corĕspundĕtóre referințelor nóstre de adi, care a pĕtruns în inimile tuturor și prin acésta a dat un indemn, ca și ceialalți membri ai clerului din Sibiiu sĕ urmeze laudabila pildă.

Se va stăruí deci și în viitor asupra acestei importante chestiuni, dar avênt îmbucurător și un resultat vĕdit se va putea obținea numai când vom fi în stare a îndeplini cele indicate de deputatul *Cirlea,* mai ales premiând pe predicatori pe și autorii de cuvêntări, și menajând cu tóte puterile pe toți câți se îndeletnicesc cu acest ram al științei teologice, ca astfel ostenéla lor sĕ afle tot mai multă încurajare.

Astădi — ce-i drept — nu dispunem de mijlócele necesare pentru acest scop, căci este leghion numĕrul trebuințelor pe tóte terenele. Am făcut însĕ progrese frumușele pe tóte terenele, și avem speranța că și în direcțiunea indicată vom da înainte, căci bun e Dumnedeu și ce nu avem adi cu stăruința comună și jertfe pe altarul progresului general, vom avea mâne, și astfel posteritatea va binecuvênta pe cei binemeritați pentru progresul obținut.

Dr. Elie Cristea.

Propunerea

deputatului Mihail Cirlea în Sinodul archidiecesan, privitóre la predica bisericéscă.

Avênd în vedere că perfecționarea supletorie și cultivarea progresivă a Clerului nostru, a devenit o necesitate imperativă, ba o cestiune de subsistință a bisericei nóstre;

Avênd în vedere că gradul de cultură și de inteligință, precum și de bună-stare al Clerului, e în apropriată proporțiune cu cel al poporenilor sei credincioși;

Avênd în vedere că elevii institutului nostru teologic în care frumóse sciințe și cunoscințe și-au câștigat, eșind din acela și ocupându-'și posturi parochiale, în acestea, în cele culturale și intelectuale, onóre excepțiunilor, de regulă stagnéză, ba în multe casuri decad în mod întristător;

Avênd în vedere că în privința revărsării radelor binefăcĕtóre și luminătóre ale culturei și sciinței, un factor puternic e sciința retorică, care cu drept cuvênt se numesce farul cel mai luminător, pentru-că ocuparea cu sciință condiționéză de sine o activitate din ce în ce crescêndă pe terenul cultural, o perfecționare intelectuală tot mai potențiată și în urma acésta însușirea celor mai frumóse calități spirituale;

Avênd în vedere că sciința e lumina, și lumina e puterea, și că numai atunci când cler luminat vom avea, avea-vom și popor credincios luminat și puternic, și avea-vom apoi și Biserică mărită și lui D-deu plăcută, și că la din contră ca un corp fără de putere și viață sucumba-vom întunerecului nimicitor; în fine:

Avênd în vedere și conclusele Sobórelor nóstre și ale Sinodului nostru archidiecesan, cari dovedi eclatante sunt despre ponderositatea acestei cestiuni, de la a cărei resolvire potrivită, în mare mĕsură depinde viitoriul fericit sau nefericit al Bisericei nóstre, — și anume conclusul Soborului ținut în anul 1850, adus sub N-rul. protocolar 16, prin care enunțânduse lipsa simțită de a întări moralitatea în popor, s'a decis ca în biserici în Dumineci și Serbători cuvêntări sĕ se țină, cu învĕțături bisericești și cu comunicarea legilor și ordinațiunilor civile; — apoi conclusul Sinodului nostru archidiecesan 105/1879, prin care Presidiul Sinodal a fost însărcinat sĕ nisuéscă, ca în Sinodul Episcopesc sĕ se tracteze și sĕ se deslege chiar și cestiunea scurtării servițiului D-ḑeiesc, pentru ca cel pucin odată în lună sĕ se pótă ținea și predici bisericesci; — apoi conclusul sinodal 168/1884, prin care s'a urgat resolvirea anteriorului conclus, și s'a mai decis, ca preoțimea sĕ fie provocată a ținea predici bisericesci, — în fine conclusul sinodal 148/887 prin care de nou s'a urgeat resolvirea concluselor anterióre, și s'a pretins ca despre resultat sĕ se facă raport Sinodului proxim;

Din tóte acestea considerațiuni, propun:

1, Consistoriul nostru archidiecesan, sĕ escrie concurs și sĕ premieze acelea opuri de predici bisericesci ale autorilor clericali sau mireni, de confesiunea greco-orientală română, din întréga nóstră Metropoliă, al căror cuprins e eficace a deștepta și desvolta în credincioși bisericei nóstre pe lângă simțul religios, îndeosebit simțul moral, simțul iubirii de neam, îndrăgirea sciințelor și artelor, înclinarea spre muncă seriósă, rațională și perfectă, dedarea cu agonisire și crutare cinstită și lăpădarea de datini și năravuri stângace și rele.

2, In institutul nostru „Andreian“ sĕ se întroducă ca obligat studiul teoretic și practic al sciinței retorice, și în acest scop Consistoriul sĕ facă necesarele dispoșițiuni provisorii, și în privința sistemisării acestui nou post profesoral pentru studiul retoric și a salariului recerut, sĕ facă proximului Sinod archidiecesan un proiect complect.

3, Elevilor institutului nostru Andreian, anume celor din secțiunea teologică, sĕ li se impună, ca în restêmpul vacanțelor în bisericile comunelor lor natale, sau și în altele, sĕ țină în Dumineci și Sĕrbători predici de cuprinsul mai sus amintit; textul predicelor ținute sĕ-'l subtérnă direcțiunii institutului și esaminându-se acelea, cei mai escelenți sĕ fie lăudați și după posibilitate char și premiați.

4, Preoților și administratorilor parochiali, sub-înțelegêndu-se și protopresbiterii și administratorii protopresbiterali, sĕ li-se impună ca în Sĕrbătorile mari necondiționat, și cel puțin odată în lună sĕ țînă predici de conținutul mai sus indicat, și sĕ li-se lase în voiă ca textul acelor predici ținute, cari sunt originale și pe cari le află dînșii de demne, sĕ le subștérnă Consistorului archidiecesan spre a fi studiate, celea mai escelente dintre ele colecționate și publicate, și chiar și deosebit premiate.

5, Ameliorațiunile dotaționale parochiale și protopresbiteriale din veniturile fondurilor și fundațiunilor archidiecesane, sĕ se distribue și sub titlul de premii acelor distinși membri ai Clerului nostru, cari în decursul unui an au ținut celea mai multe, instructive și valoróse predici.

6, Intre agendele obligate ale comitetelor și sinódelor parochiale sĕ se înșire și afacerile predicelor bisericești, și anume controlarea ținerii predicelor prescrise, și constatarea că în decursul anului cine au ținut predice, când și câte s'au ținut, — și tóte aceste constatări în mod detaliat sĕ se facă evidente în protocólele sinódelor parochiale ordinare.

7, Consistoriul archidiecesan ca senat bisericesc sĕ facă Sinodului archidiecesan raport anual și detailiat: despre concursele escrise pentru premiarea opurilor de predici bisericești, despre opurile încurse și premiile distribuite pentru atari opuri; despre numĕrul prediceler ținute în restimpul feriilor de elevii institutului Andreian, apoi despre aceea că la câte biserici de ale nóstre din archidiecesă s'au ținut și la câte nu s'au ținut predicele prescrise, de la câți predicatori câte texte de predice au încurs la Consistoriu spre colecționare, publicare și eventuală deosebită premiare, făcutu'sau atari colecțiuni de predice escelente și publicatu-s'au acelea, și în fine că sub titlul de premiări pentru predici, câți predicatori și cu ce sume s'au împărtășit cu ameliorări dotaționale din venitele fondurilor și fondațiunilor archidiecesane?

Mihaiu Cirlea.

Sinodul Archidiecesan.

Ședința ultimă (*VIII.*)

— 1 Maiu v. —

După schițarea pe scurt făcută în numĕrul nostru dela 1 Maiu v., iată raportul mai pe larg despre ședința ultimă a Sinodului nostru din ĕstan.

Preș.: P. C Sa Dl Archimandrit și Vicariu archiepiscopesc *Dr. Il. Pușcariu*; notar: *Ioan Moța.*

După autenticarea protocolului ședinței VII, — președintele anunță că a întrat votul-separat al deputatului *Parteniu Cosma* insinuat în ședința a VI-a contra conclusului de vindere a grădinei din strada Schewis. Fiind-că votul va fi și așa tipărit în protocolul sinodal, deci va ajunge la cunoscința deputaților, nu s'a mai cetit acum, ci s'a alăturat la protocol. Noi îl publicăm la sfîrșitul acestui raport.

La propunerea comisiei bisericești prin reterentul seu *Dr. I. Fărcaș*, s'au luat de sinod următórele concluse:

Din considerare la împrejurările parochiei *Tecșești,* s'a încuviințat cererea acesteia de a-'și putea întregi postul de capelan pe cale extraordinară.

S'a încuviințat și întregirea parochiei *Mogoș-Valea-Bârnei* (tr. Lupșa), pe cale extraordinară, prin candidatul Ios. Negru.

Intregirea postului de capelan în *Noul-săsesc* (tr. Sighișórei), tot pe cale extraordinară, neaflându-sĕ legitimată, nu s'a încuviințat de sinod.

Cele trei propuneri ale deputatului *Mih. Cirlea*: asupra escrierei de concurs pentru opuri de *predici bisericesci*, (despre care tractăm în primul nostru de aḑi), asupra înființării de *coruri vocale bisericesci* în tóte parochiile și asupra codificării *legilor* și regulamentelor nóstre bisericesci, — s'au predat Consistoriului spre studiare și raportare.

La propunerea comisiei școlare, prin referentul *Dr. Vasile Bologa*, s'a luat la cunoscință raportul consistorial prin care aduce la cunoscința sinodului că din lipsa de sale corespunḑĕtóre și de mijlóce, cestiunea *lucrului de mână în seminariul „Andreian“* nu s'a putut pune în lucrare, dar se ține în evidență până la timpuri mai favorabile.

La propunerea aceluiași raportor s'a luat la cunoscință, că Consistoriul a întreprins pașii necesari întru esecutarea însărcinării primite în sesiunea anterióră, de-a esopera dela guvern *ajutóre de stat pentru grădinile de pomărit.* Consistoriul a pus la cale adunarea datelor necesare motivării cererii, anume sĕ afle întrucât atari ajutóre s'au dat și altor biserici și în ce mĕsură, ca sĕ vadă cam întrucât se póte estinde cu cererea sa și întrucât nu. Indată ce va avea datele necesare, va pregăti pașii ceialalți și va raporta Sinodului.

Tot raportorul comisiei școlare a referat asupra *„Instrucțiunii privitórc la modalitatea de urmat în chestia cuincuenalelor învĕțătorești“*, instrucție pentru pregătirea căreia Consistoriul a primit însărcinare în sesiunea sinodală trecută. A presintat'o și a recomandat'o spre primire întocmai. S'a primit. O vom publica la timpul seu, pentru orientarea cetitorilor.

La propunerea aceluiași raportor, s'a încuviințat cererea onorabilului Director al gimnasiului nostru superior din Brașov, dl *Virgil Oniț,* de-a i sĕ permite arangearea unei colecte în Metropolie, pentru scopuri școlare, fundaționale și filantropice, anume pentru *„Masa studenților“* inițiată pe lângă școlele nóstre centrale de acolo, avênd a raporta la timpul seu și Consistoriului despre resultat.

Privitor la esecutarea conclusului sinodal din anul trecut prin care a fost însărcinat consistoriul archidiecesan, a regula prin un cercular afacerea *Catechisării elevilor gr. or. români* de pe la *institutele streine,* la propunerea aceluiași raportor, sinodul a luat cu recunoscință act despre dispoșițiile de tóte trebuințele îngrijitóre, pe cari consistoriul le-a luat prin circularul dat în acéstă cauză (publicat de noi în anul trecut), și a învitat consistoriul, ca sĕ stărue și mai departe cu energie în favorul creșterii religióse-morale în spiritul bisericei, a tinerimii. In cât privesce coperirea speselor pentru provederea catechisării, consistoriul sĕ întrevină, ca catecheții nostri dela institutele susținute de stat, sĕ fie, în sensul legii, remunerați de stat, pentru osteneala lor, și numai întrucât acea remunerare n'ar fi suficientă, sĕ îngrijéscă consistoriul din mijlócele proprii de acoperirea ei. In special budgetul *fondului școlar,* numai întru atâta sĕ fie angajat pentru catechisare, întrucât i-ar permite eventualul prisos remas după acoperirea trebuințelor școlare pentru care a fost creat.

La propunerea aceluiași, raportul consistoriului despre ținerea *Conferențelor învĕțătorești* din anul trecut, cu resultat îmbucurător, s'a luat la cunoscință. S'a decis însĕ în legătură cu acésta și în urma stăruitórelor dorințe manifestate la consistor de unele cercuri învĕțătoresci, ca pe lângă sistemul Conferențelor, consistoriul sĕ admită, ca învĕțătorii nostri sĕ se constitue, unde tocmai doresc, și în *„Reuniuni învĕțătoresci“* cu putere facultativă, adecă *nu* obligătóre pentru toți învĕțătorii, cum sunt Conferențele. Cei ce vor dorí, sĕ vor constituí, vor compune statutele „Reuniunii“ lor, le vor înainta Consistoriului spre revedere și consistoriul le va înainta la locurile competente spre aprobare. Comunele însĕ nu vor putea fi obligate la suportarea speselor și pentru acest al doilea fel de întruniri învĕțătoresci, pentru Conferențe însĕ rĕmân, firește, obligate.

(Va urma)

Votul separat

relativ la conclusul sinodal din 29 Aprile (11 Maiu) a. c. pentru vinderea grădinei din strada Schewis.

Am fost pentru luarea dela ordinea ḑilei a propunerii Ven. Consistor de a se parcela și vinde grădina amintită îndată-ce s'ar putea obținea pentru ea un preț de florini 80—100.000, și nu consimt cu conclusul luat, pentru-că:

1. Nu țin de demnitatea Sinodului a lua concluse platonice, cum este conclusul din cestiune, sciind din capul locului atât consistorul, cât și membrii sinodului, că grădina din chestiune, în estensiune de numai 7000 stângini pătrați, teren neregulat, situată la marginea suburbiului Josefin, cu tótă desvoltarea rapidă a stradei Schewis: nu sĕ va putea vinde cu prețul contemplat.

2. Grădinile, care le are archidiecesa pe teritorul Sibiiului, tóte sunt procurate pentru scopuri mai înalte bisericești, pentru viitor, și nu din interes material, pentru-ca la ocasiuni binevenite sĕ le vindem cu câștig. Chiar și numai posesiunea lor în acest oraș, unde odată nici reședință nu și-a putut cumpĕra episcopul nostru fără grația Corónei, contribue mai mult la vaza bisericei nóstre, decât augmentarea venitelor fondurilor ei cu câteva mii de florini.

3. Sibiiul este reședința metropolitului ortodox al tuturor Românilor din Ungaria și Transilvania.

Biserica nóstră abia a început a se reculege din umilirea ei de secoli și n'a putut ajunge încă sĕ-și realiseze idealurile, dar nici chiar cele mai elementare atribute ale unei reședințe metropolitane.

Nu are biserică catedrală, nu are reședință corespunḑĕtóre, nu are localități corĕspunḑĕtóre pentru adăpostirea a peste 200 clerici și pedagogi, nu are nici măcar o sală în care sĕ se pótă ținé cu demnitate sinódele și congresele, lucruri, cari succesiv tóte trebue sĕ se realiseze. Ba o biserică autochefală cum este a nóstră, nu póte renuncia nic la speranța ca sĕ aibă cu timpul și o facul

---

FOIȚA

Scrisori către eleve.

Scrisórea II.

(Incheiere.)

Dar de-ar sta acest lucru numai față de-literatură. Necazul e, draga mea, că nu stăm mai bine nici pe alte terene. Sĕ privim d. e. comerciul. Intr'un opid, sau oraș românesc sunt cinci prăvălii, patru din ele sunt ale ovreilor sau altor limbi strĕine de noi, și una a unui român. Bagă numai de sémă și vei vedea, că cei 4 negustori streini vor avea prăvăliile pline tot de Români, iar a Românului se va putea mai puțin lăuda cu acésta! Pentru ce? Pentru că suntem inescusabil înclinați și aci, ca și în literatură, mai mult spre ce e strein, socotind că e mai bun ca ceea-ce putem afla la noi și la ai nostri. Și streinii ne cunosc slăbiciunea asta, se folosesc de ea cu istețime și ne înșală bine, înavuțindu-sĕ, până când întreprinḑĕtorii Români, trebue sĕ lupte cu colosale greutăți, și mulți, disgustați, sĕ-'și închidă întreprinderea și sĕ-și cerce „norocul“ iarăși cu plugul

Lucrul își are altfel esplicația sa. Noi Românii în decurs de multe negre veacuri am fost înlănțuiți cu totului tot de glie. Nu ne era permis sĕ ne dăm copiii la școlă, ba copiii de „Valahi“ nu erau primiți nici de ucenici pe la măestrii. Tot ce ne trebuia, noi eram siliți a ne lua dela măestri și negustori streini. Faptul acesta a încolțit în impilatele inimi ale poporului gândul și credința, că tóte cele ale negoțului și măestriei, numai la streini le poți afla. Când acum după vremuri ne-am mai smuls și noi de sub aceste stări și a început și câte-un Român sĕ-și deschidă ici-colea prăvălie, o lucrătóre de cutare măestrie, ómenii nostri îl privesc încă cu neîncredere, și vechiul sentiment îi împinge încă spre strĕini, ca spre „naturalii“ purtători ai comerciului și industriilor. Da, iubita mea, poporul are încă acest sentiment vag și nelegitim. Și pagubă, mare pagubă, că el apare, póte sub alte forme și mai adăugênd motive, și în orașe... Óre sĕ nu fim noi în stare a ne pune mai presus de acéstă înclinare rea a nóstră?

Și cum stăm cu școla? Nu sunt destui părinți care își mai trimit copiii în școli streine chiar și atunci când ei le-au cercetat destul pe acele ca sĕ'-și însușéscă limbi mai multe, și acum ar putea sĕ-i trimită la români?

Industria de casă, e românéscă? Cusăturile și țĕseturile sunt curat românești? Nu s'au vîrît modele și colori streine, printre modelele nóstre românești?

Sĕ luăm numai bine samă, și ne vom convinge cu durere, că s'au prea vîrît!

Acum, iubită, Ți-am arĕtat o mulțime de greșeli și rane, cari sunt de lecuit dacă dorim sĕ facem bine neamului nostru, și dacă ne zace la inimă înflorirea lui!

In locul prim am ḑis că e: limba. Te întrébă bine, și ispitește și pe prietenele Tale, dacă aveți cunoscințe despre literatura română, și ce cărți cunóșteți? apoi îmi scrie, și eu cu drag îți voiu sta în ajutor, și 'Ți voiu spune ce cred și eu bun sĕ cetiți.

Influințéză când și unde poți, ca țeranii noștri sĕ nu-'și trimită copiii în școli streine, ci sĕ-și spriginéscă și susțină școla și pe învĕțătorul lor.

Copilițelor sĕrace care veḑi că au atragere sĕ învețe lucruri de mână, începe-le cusuturi românești, și combinéză colorile nóstre prin ele, ca sĕ le îndrăgéscă de micuțe, și sĕ se feréscă de ce-'i strein când vor fi mari.

Tot astfel cu portul. Tu ești mare acuma, și pricepi că plűșul și mătasa nu se cuvine în portul țerancelor nóstre. Stărue cu blândețe, ca acele sĕ fie înlocuite cu țeseturi românești. Asemenea și brodăria cea multă de mașină, sĕ fie înlocuită cu cusutură de mână românéscă, căci în privința acésta noi suntem așa bogați în modele frumóse, și țerancele nóstre sunt neasămănate măestre în combinarea modelelor, numai sĕ aibă cine sĕ le îndemne.

Când este vre-o petrecere românéscă cu scop filantropic, chiar arangeată ea de o clasă de ómeni mai pre jos ca aceea căreia tu aparții, sĕ iei parte în persónă, căci prin aceea nu-'ți scade din stimă, ba încă vei fi mult mai iubită și stimată de toți, arătându-te cu bunăvoință față de cei-ce se silesc a înainta.

Când ai sĕ-ți cumperi ceva, între condiții egale și unde ai dela cine, apoi cumpără dela român, negustor ori meseriaș, și numai ce nu ai afla la ei, ia dela streini.

Obiceiurile strămoșești trebue stăruit sĕ fie păstrate și respectate, căci în ele trăește originea popórelor.

E drept că multe greșeli în contra neamului se fac de ómeni, fără știre și numai tate teologică pentru întréga metropolie, un gimnasiu, şi internate pentru tinerimea de ambele sexe.

Tóte acestea însĕ, şi dacă dispuni de mijlócele materiale, numai aşa le poţi realisa dacă ai teritorul necesar şi situat la loc potrivit.

Astădi avem teritoriile potrivite dar nu avem bani pentru tóte. Bani se pot aduna cu timpul, iar biserica nóstră este în desvoltare şi contéză la viaţă eternă, dar teritorii aşa corĕspundĕtóre pentru realisarea instituţiunilor şi idealurilor ei mai târdiu nu se vor putea procura în Sibiiu, ori câţi bani am avea.

4. Grădina acésta a fost şi este dată în folosinţa Archiepiscopului, carele în grădina de peste drum îşi are locuinţa de vară.

Dacă pentru viitor i-se dă altă destinaţiune, până când credem că o locuinţă de vară cu grădină higienică şi spaţiósă este o necesitate pentru archiepiscopul nostru — şi asta nime nu o póte trage la îndoială — nu se cuvine, şi nu póte fi interesul bisericei, ca sĕ-i procurăm o vecinătate pe care nu o putem controla, şi care eventual sĕ-'i amăréscă şi timpul cât are a-l petrece în locul sĕu de recreaţiune.

Dacă este sĕ se iee acéstă grădină dela destinaţiunea sa de până aci, nu se póte decât numai întru realisarea unui scop mai înalt bisericesc, şi acela este după vederile meie, numai seminariul, în care şi adi sunt internaţi peste 200 tineri în localităţi strimte, necurĕspundĕtóre din punct de vedere higienic, fără curţi şi fără grădini.

Pentru un seminar definitiv, din tóte punctele de vedere *acéstă grădină este cel mai potrivit loc din tote câte le avem*, ba pot afirma, din tóte câte sunt în Sibiiu. Chiar şi biserica săséscă şi-a procurat pentru seminariul seu grădina de vis-a-vis, deşi internatul ei nu are se adăpostéscă mai mult de 50 persóne. In fine:

5. Chiar şi dacă interesul bisericei ar cere ca pentru mai buna rentabilitate a capitalelor învestite în realităţi, sĕ vindem vr'-una din grădinile ce le avem, nu a sosit încă timpul când am putea lua conclus definitiv în acéstă materie, fără eventuală daună ireparabilă.

Timpul potrivit póte fi numai atunci, când vom vedea cel puţin aşedat fundamentul bisericei catedrale, şi când vom fi decis definitiv unde sĕ edificăm seminariul?

Acestea sunt motivele din cari eu nu pot primi respunderea morală pentru conclusul luat.

Sibiiu, 1/13 Maiu 1899.

Parteniu Cosma.

Revistă Bisericéscă.

Convocarea unui Sinod ecumenic.

Diarul Patriarchiei din Constantinopol „*Adevĕrul Bisericesc*“ (scris în limba grecéscă) a reprodus şi el articolul organului oficios rusesc „*Nowoja Vreme*“ în chestia convocării unui Sinod ecumenic, întroducêndu-'l cu următórele cuvinte:

„Inalt P. S. Metropolit Vladimir al Moskvei, luând iniţiativa, de la o vreme se face multă vorbă în presa rusă şi chiar în cea politică, despre convocarea unui Sinod ecumenic, şi s'au esmis multe şi diferite opiniuni, despre modul şi scopul convocării acestui sinod, pe care le credem destul de interesante a le face cunoscut şi cetitorilor nostri.

„Spre acest sfîrşit din multele şi diferitele opiniuni ce sau emís, am ales un articol al diarului rus din Petersburg „Nowoja Vreme“, în care se resumă în mod destul de exact şi clar, tóte fasele prin care a trecut discuţiunea şi tot ce s'a dis asuprá acestei mari şi importante cestiuni bisericesci.

„Il reproducem dar în colónele „Adevĕrului Bisericesc“, declarând că prin publicarea acestui articol nu urmărim alt scop de cât d'a face cunoscute cetitorilor nostri discuţiunile ce au avut loc asupra acestei însemnate cestiuni în biserica sorá a imperiului rus, şi ne abţinem de la ori-ce apreţiere şi critică asupra diferitelor puncte din articol, amănând d'a face acésta la timpul oportun“.

Iar după acestea lasă sĕ urmeze articolul însuşi al diarului rusesc, care este următorul:

La finea anului trecut I. P. S. Metropolit al Moscovei, D. D. Vladimir, pronunţând un discurs la şedinţa societăţii amicilor desvoltării spirituale, ca representant al ierarchiei înalte din biserica rusă, a declarat că este timpul pentru convocarea unui sinod ecumenic.

„La primă-vară, a dis venerabilul metropolit al Moscovei Vladimir, se vor forma curenţii pentru convocarea unui sinod ecumenic, şi asta este un eveniment de mare însemnătate“.

Inaltul ierarch a arătat atât motivele cât şi cauzele care necesitéză convocarea sinodului ecumenic. „Dacă înainte, a dis, Rusia se adresa la greci pentru diferitele cestiuni dubióse, se instruia de la Bizanţ şi acolo căuta învĕţătura curat ortodoxă, astădi, din contră pe noi (Ruşii) ne întrébă grecii despre atari cestiuni, şi de la noi cer rĕspunsuri şi deslegări asupra tuturor cestiunilor religióse. Şi nu numai grecii dar chiar şi creştinii ortodocşi ai Apusului, adecă Slavii din occident cari au trecut de la biserica ortodoxă la catolicism, vechii catolici, anglicanii şi protestanţii ortodoxi, cu toţii îşi au privirile lor îndreptate cătră Rusia cea ortodoxă. In ea îşi pun speranţele şi de la ea primesc resolvarea tuturor cestiunilor religióse“.

Ideea convocării unui sinod ecumenic, sau cel puţin a unui sinod local al bisericei ruse, care sĕ reia, sĕ sfîrşéscă şi sĕ îndrepte în pace şi în iubire lucrarea cea grea a sinodului local din 1666—1667, e fost totd'auna îmbrăţişată cu căldură de ori-ce rus luminat şi pios, ba chiar şi de vechii credincioşi.

Acum 11 ani tot în Moscova s'a făcut multă vorbă despre absoluta necesitate a convocării unui sinod ecumenic cu aniversarea sĕrbătorei de 900 ani de la primirea creştinismului de către poporul rus. Şi deşi se ştie că atunci convocarea sinodului n'a avut loc, dar s'a făcut multă vorbă şi au fost şi discuţiuni fórte serióse, prin care se arăta necesitatea şi folósele convocării unui sinod ecumenic. A reaminti tóte acestea pentru cei cari mărturisesc cu conştiinţă cuvintele simbolului credinţei, cred în una sfântă biserică sobornicéscă (catolică-universală) şi apostolică, este de prisos.

Şi atunci într'un articol al sĕu domnul Kyreief susţinea că dreptul dea convoca un sinod ecumenic, este al Ţarului Rusiei.

Acum, după 11 ani, aceeaşi idee despre convocarea unui sinod ecumenic, propusă prin cuvintele pline de greutate ale actualului metropolit al Moscovei, a avut un mare ecou în inimile pióse ale poporului rus, şi a fost salutată cu entusiasm. Şi care a fi cauza ca acésta idee sĕ nu se realiseze?

Dar mai întâiu sĕ dicem câte-va cuvinte asupra opiniunei exprimată de ştiinţă despre dreptul da convoca sinódele ecumenice, cui adecă aparţine acest drept.

După opiniunea autorizată a profesorului *Gorciacof*, sinódele celor dintâiu nóuĕ secole s'au convocat de imperatori, însĕ după cererea ierarhilor bisericei, după propunerea şi cu asentimentul lor; aşa încât participarea bisericei a fost totd'auna indispensabilă pentru convocarea unui sinod ecumenic.

Biserica póte şi ea singură, şi este în drept a lua măsurile pentru convocarea unui sinod ecemenic, prin înţelederea cu cei ce representă diferitele biserici, însĕ nici odată fără consimţimîntul guvernul statelor acelor biserici.

După ce I. P. S. Metropolit al Moscopei a emis ideea şi a arătat necesitatea convocărei unui sinod ecumeuic, asupra acestei cestiuni s'au propus discuţiuni şi s'au schimbat idei de mare importanţă între învĕţaţii noştri şi între laicii cunoscĕtori a lucrurilor bisericeşti, în deosebi între domnii *A. A. Kyreief* şi *N. N. Dornovo*. Raportâm opiniunile acestora precum şi pe ale Domnului *T. I. Filippof*.

Domnul *N. N. Durnovo*, nu admite în totul opiniunea de mai sus despre dreptul de a convoca sinódele ecumenice. La început s'a pronunţat, că dreptul acesta aparţine patriarchului din Constantinopol, ca episcop al Romei-Nóuĕ, dar în urmă şi-a schimbat opiniunea precum vom vedea.

Dl *A. A. Kyreief* cu drept cuvênt a observat Domnului Durnovo, că cel mult ar fi putut fi vorba despre dreptul patriarhului din Constantinopol d'a presida sinodul ecumenic, nu însĕ şi de a'l convoca, căci acésta ar fi în antitesă cu faptul istoric al convocărei sinódelor ecumenice al celor nóuĕ dintâi secole ale creştinismului, când sinódele s'au adunat în urma scrisorilor de învitare ale împĕraţilor: Constantin, Theodosie cel mare, Theodosie al II, Valentinian etc. Datoria d'a convoca sinodul, dice domnul Kyreief, astă-di revine de drept Impĕratului Rusiei, nu numai ca celui mai de aprópe moştenitor al drepturilor lui Constantin Paleologul, transmise lui prin Sofia, fiica lui Thoma, dar şi ca suveranului celui mai puternic stat creştin ortodox.

(Va urma.)

NOUTĂŢI

Un mare furt la Banca comercială. La „Banca comercială“ ungurésca din Pesta s'a descoperit la finea sĕptĕmânei trecute un furt mare. Un oficial al băncii, „patriot modern“, Frölich Iános, a furat hârtii de valóre în preţ de *300.000* fl. pe cari le-a trimis la diferite bănci spre prefacere în bani, iar el luâudu-'şi concediu de 3 dile a plecat la băi la Mehadia aşteptând sĕ-'i vie acolo banii. Int'raceea furtul s'a descoperit şi patriotul a fost prins, scăldat bine, şi pus la rĕcóre în 20 Maiu n.

*

Reforma instrucţiunii în scólele medii. Ministrul reg. ung. de instrucţiune şi-a terminat proiectul de reformă a instrucţiunii în scóle medii (gimnasii şi scóle reale), reformă a cărei rândunică prevestitóre a fost ordinaţiunea prin care oprea îngreunarea elevilor cu lecţii în Dumineci şi vacanţii. Acum a trimis'o întrégă tuturor şcólelor: Sĕ modifică mai ales instrucţiunea istoriei şi a limbii greceşti, vîrîndu-sĕ în loc şi de una şi de alta, material arangeat din punct de vedere naţional maghiar, şi sĕ margineşte încărcarea prea mare a elevilor cu lecţii, mai ales în vacanţii. Vom da în estras instrucţiunea.

*

Inceput bun. Ni se scrie din vecina comună Reşinari, că acolo la sfintele sĕrbători ale învierei Domnului a esecutat cântările liturgice un cor de bărbaţi format de curênd din inteligenţa locală.

Luăm cu plăcere notiţă de acest frumos început şi ne vom bucura, dacă vom audi că bunul început s'a continuat, pomul tênĕr a crescut, s'a desvoltat şi a adus fructe bogate spre mărirea casei Domnului.

Comunele vecine au sĕ imiteze acest bun început.

*

Se prea póte!.. Organele publice ungureşti, cari şi-au pus de ţîntă supremă a lor forţarea lumii întregi la folosirea limbii ungureşti, respingeau în timpul din urmă şi hârtiile trimise din *Croaţia*, dacă ele erau scrise în limba croată.

Ministrul de interne reg. ung. actual, la energice întreveniri din parte croată, a pus capĕt acestei manieri îngâmfate a organelor sale subalterne, dându-le, cu data 10 Maiu, ordin aspru, *a primi ori-ce hârtie oficiósă croată*, şi dacă chiar ar întimpina greutăţi din cauza limbii, sĕ se adreseze pentru traducere, la ministeriul de interne. Fórte corect, şi corect: fiind-că e şi legal. Dar corect deplin ar fi de ministrul când tot aşa ar da ordin a sĕ respecta *legea* şi aici în lăuntrul ţerii, unde oficiile politice publice şi judecătoriile, contrar literei vii a legii, resping în chip revoltator de volnic hârtiile scrise în alte limbi afară de cea maghiară. Ori asta nu s'ar putea? Ba *sĕ prea póte*, numai sĕ voiască ministrul a pune capĕt şi acestui abus, cum a pus celui faţă de Croaţi.

*

Maialul *şcólei civile de fete a Asociaţiunii*, dimpreună cu şcóla elementară a Reuniunii femeilor române din Sibiiu, s'a ţinut Sâmbătă în 20 Maiu a. c în locul obicînuit din Dumbrava Sibiiului. Timpul a fost frumos, fórte plăcut diua întrégă, animaţia şi veselia la culme, o mulţumire generală. Óspeţii distinşi şi numĕroşi. Mulţi şi dintre fruntaşii comunelor vecine. Musica escelentă românéscă. Jocurile naţionale pitoresci şi însufleţite. Vivat, floreat, crescat!

Sara la 7 óre a fost reîntórcerea, in corpore, tineri şi bĕtrâni, cu aceeaşi animaţie şi însufleţire încântătóre.

*

Pro memoria. Intru amintirea regretatului *Dr. Absolon Feier*, fost medic opidan în Hunedóra, au depus domni Aron Feier, Ioan German, Vasilie Boneu, şi Ioan Şerban, la fondul de premii „Catiţa Feier“, înfiinţiat la gimnasiul nostru gr. or. din *Brad*, suma de 30 fl. v. a.

*

Măestria unui moştenitor de tron. Ucenicii de curelari germâni pot fi făloşi de „colega“ ce au primit de curênd: fiiul împĕratului Wilhelm II. In familia domnitóre germână e obiceiu, ca fiecare fiiu sĕ înveţe un meşteşug, că de va ajunge odată reu-reu, sĕ aibă şi el o meserie. Şi Impĕratul de acum Wilhelm s'a „slobodit“ la timpul sĕu ca „calfă“ la un măestru compactor. Fiiul seu, moştenitorul de tron viitor, îşi începe şi el dilele astea ucenicia la un măestru strugar în Pöln. Decât că „colegii“ ucenici, când or vedea că el nu mâncă ca ei câte-un dărab de pâne gólă diminéţa, ci „cafeiu“, şi că el nu leagăna de copilul măistăriţei în locul ei, cum ei fac, — o se-'l ia în cazná cu inăşia lui şi vor se-'i dică: Şi ăsta e inaş la mine? Nici poveste, e iac'aşa un — moştenitor de ăia de tron!

Din România

Serbarea încoronării.

Diua de *10 Maiu* v. este în fiecare an serbată cu mari şi entusiaste festivităţi în Ţară, *fiind aniversara Incoronării Domnului Carol de Rege, primul Rege, al României.*

Iată ordinea în care a fost serbată acéstă aniversară naţională estan, ieri în 10/22 Maiu:

In Bucureşti: 1., In revărsatul zorilor 21 tunuri au anunţat Capitalei solemnitatea dilei. 2., La 10 şi jum. diminéţa s'a celebrat la Metropolie serviciu divin festiv, în prezenţa d-lor ministri, înaltelor Curţi de casaţiune şi de compturi, corpului profesoral, Curţilor şi tribunalelor, dlui preşedinte al Comisiunii interimare şi membrii comisiunii, Camerei de comerciu, înalţilor funcţionari ai Statului şi dlor ofiţeri din armata permanentă, teritorială şi din rezervă. 3., Armaţa aşedată pe strade şi pieţe, între Palat şi Metropolie. 4., Pornirea de la palatul din Bucureşti a MM. LL. Regelui şi Reginei, împreună cu AA. LL. RR. Principele şi Principesa României, spre a asista la serviciu s'a anunţat prin 101 tunuri. 5., La 11 şi jum. óre Majestatea Sa Regele a primit defilarea pe Bulevardul Universităţii, înaintea statuei lui Mihaiu Viteazul. 6., De la órele 8 séra muzicile militare au cântat în grădinile şi pieţele publice. 7., Registrele de înscriere a felicitărilor la MM. LL. Regele şi Regina au fost deschise la Palat.

In provincie: In acéstă di la órele 10 şi jum. diminéţa, s'a celebrat serviciu divin de laudă *în tóte comunele urbane şi rurale din ţară*, la care au asistat autorităţile locale.

Dnii prefecţi au primit în reşedinţele judeţelor, felicitările autorităţilor civile şi militare şi ale orăşenilor, şi în înţelegere cu primarii şi şefii garniziónelor respective, au regulat modul sĕrbării acestei dile şi în oraşele lor.

*

Din incidentul acestei serbări naţionale de 10 Maiu au sosit la Galaţi staţionarele „Psezuape“, rus, „Le Pétrel“, frances şi „Taurus“, austro-ungar.

De asemenea divisiunea de mare a flotilei române, care se afla la Ţigina, a ancorat pentru parada mare din acea di, în portul Galaţi.

---

din nepricepere. Tu iubita mea, dacă vrei se faci bine neamului tĕu, fii cu luare aminte şi unde numai poţi, lucréză din tóte puterile ca sĕ luminezi pe cei ce din nesciinţă fac rĕu.

Dar întru tóte sĕ ai multă răbdare şi sĕ nu desperezi dacă vei întimpina greutăţi şi dacă unii te vor pricepe rĕu! Nu te da uşor învinsă, ci cu blândeţe şi paciinţă mergi înainte pe calea adevĕrului de care eşti convinsă. Nu lua aşa iute la inimă necazul ce ţi-ar veni pentru că ai făcut bine neamului tĕu, căci ori-ce ocară răbdată pentru înaintarea naţiunii, este mărire pentru cel ce o îndură.

Când vei lucra întru tóte aşa, atunci poţi fi în tóte dilele vieţei tale liniştită în sufletul teu că Ţi-ai făcut destul, şi iubirea faţă de neamul teu ai manifestat'o într'un mod demn, cum se cuvine unei Romănce inteligente, iar dacă tóte fiicele poporului nostru ar avea aceleaşi îndemnuri în inimile lor, atunci, repet, neamul românesc ar înflori, şi din neam în neam se va binecuvênta femeea română.

Sĕ sperăm!

Maria Cioban.

Voci din public.

Scrisóre de mulțumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Noembre 12 anul 1895 eram așa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de ḑile a trebuit sĕ zac în acelaș loc, fără sĕ mĕ pot mișca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 Ibs la 130 Ibs, un semn despre durerile grozave, ce-am avut sĕ îndur în atâția ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, așa am auḑit de liniments electric, scalde turcești, și după tot feliul de ocupațiuni medicale, nu me simțém mai bine, așa că ultimul medic ce l'am ocupat mi ḑise, că nu primesce mai mulți bani dela mine, pentrucă banii sunt aruncați fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlnii un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică, antirheumatică**, ce-ar fi un mijloc fără greș contra rheumatismului. Eu ii povestii din esperențele mele cu alte mijlóce, și aveam fórte puțină încredere. Parecă mâna sorții mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, și că inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéză. Da, am câștigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot esprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a prețui tóte comorile lunei pe lângă **thea Wilhelm pentru curătirea sângelui antiarthritică antirheumatică**.

Fiți așa buni, domnule, și trimiteți-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete din thea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate și viață îndelungată, rĕmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. New-Jork. [192] 8—9

Se află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar*, Sibiiu.

Nr. 223—1899 ppresb. [75] 2—3

Concurs.

Pe basa resoluțiunii consistoriale cu data de 5 Maiu 1898 Nr. 3420 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroch Nicolau Dobre, din parochia de clasa a III-a Hendorf cu filia Netus, protopresbiteratul tractului Sighișórei, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de capelan sunt jumĕtate din venitele parochiale, adecă suma de 201 fl. 67 cr.

Reflectanții la acest post de capelan, au sĕ-și aștérnă cererile concursnale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis oficiului protopresbiteral subsemnat.

Sighișóra, 24 Aprile 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu**, se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broș.	„ 2.50
Aeneis ediț. II. broș	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broș	„ 1.—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênḑare:

Cuvêntări bisericesci

de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à fl. 1.50 sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune
de acelaș autor
broș. 25 cr.;
și

Cuvêntări bisericesci

de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. fl. 2.50 sau lei 6.50

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 75 cr.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat florini 1.—

Din tainele vieții,

novele și schițe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 1 fl.

De vênḑare:

Bólele voinței

de *Th. Ribot*, profesor,
traducere de
D. Calinescu
broș. à 65 cr.
și

Fenomenele ceresti

traducere de
B. Marian
broș. à 65 cr.
Tipografia și librăria archid. Sibiiu.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. fl. 1.80.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vênḑare

Protocolul congresului

ordinar și estraordinar național-bisericesc
al
metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,
convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.
Prețul 1 fl.

NOU!

Tipăriturile pentru folosit în școlele poporale întroduse prin circularul consistorial Nr. 9241/898 școl. sunt:

Protocol de primire (inmatriculare) costă cóla 3 cr., 1 es. din 15 cóle broș. 60 cr., 1 es. din 25 cóle legat fl. 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—;

Protocol de clasificațiuni și absenții costă o cólă 3 cr., 1 es. din 15 cóle broș. 60 cr., 1 es. din 25 cóle leg. fl 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—

Deposit la: **Tipografia și librăria archid. Sibiiu.**

Conspectul cărților bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl. 3.85
Apostol legat	„ 5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„ —.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„ 15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„ —.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„ 8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„ 1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„ 4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„ 1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„ 2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„ 16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„ —.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți broș.	„ 2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„ —.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la în limba germână dela fl. 1.— la	„ 1.50 „ —.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tinca-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„ 1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„ 1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„ 1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg.	„ 86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg. cu litere latine (evhologiu) legat	„ 5.50 „ 6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„ 13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„ —.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„ 1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„ 8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„ 1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„ 4.50
„ **prorocului David**, (cu cirile)	„ 1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„ 2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„ —.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș.	„ —.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„ 1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„ 17.—

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 52 Sibiiu, Joi, 13/25 Maiu 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Novissimul — zid chinez...

(=) Ministrul reg. ung. de instrucţiune, a dat publicităţii ḑilele astea *reforma planului de învĕţămênt în şcólele medii.*

Intr'o circulară adresată tuturor inspectorilor supremi de şcóle îşi motivéză şi esplică reforma: că a voit sĕ înlăture, pe cât se póte, deosebirea dintre instrucţia *gimnasiilor* şi a *şcólelor reale*; că vrea sĕ *pună capĕt îngreunării prea mari a elevilor,* mai lăpĕdând unele părţi nu aşa neapĕrat necesare învĕţămêntului; sĕ reguleze niţel obiectele propuse în gimnasiu în locul limbei greceşi; dar mai ales şi mai ales: contemplând o reformă a *istoriei* lumii şi a *literaturei maghiare*, ca ele sĕ servéscă în prima linie *scopurilor naţionale maghiare*, punênd în tot gimnasiul şi şcólele reale, *istoria maghiară ca centru* şi obiect principal, şi *numai în giurul ei grupând cealaltă istorie a lumii* şi făcênd escursiuni la evenimentele ei.

Ingenios plan la prima vedere, dar .. mĕrunţel şi egoist şi retrograd, privit mai de aprópe.

In întroducerea circularei sale adresate directorilor supremi de scóle, ministrul spune apriat, că între altele, la pregătirea acestei reforme l'au îndemnat întrebările:

ce uşurări ar fi posibile de făcut în favorul tinerimii?, şi

ce ar trebui sĕ se întêmple, ca idealul *culturei naţionale* (maghiare), *sĕ prindă rădăcinile cele mai adânci posibile în sufletele tinerimii?*

Şi în scopul acesta a scos unele materii din programul de până acum al şcólelor medii şi a întrodus altul, a omis ori restrîns cât s'a putut, cunostinţele universale, înlocuindu-le cu de cele din „lumea“, istoria şi viaţa spirituală numai maghiară, etc.

Iată, în schiţare, cum spune însuşi ministrul că a procedat, şi de ce:

„Revisiunea planului de învĕţămênt am dorit a o esecuta mai ales din 3 puncte de vedere, şi anume: din punctul de vedere al *prea marei îngreunări* a elevilor, din al ***obiectelor de învĕţămênt naţionale*** şi din al *obiectelor puse în locul limbei greceşti.*

Abstracţie făcênd dela alte modificări mai mĕrunte întroduse peste tot locul, *din punct de vedere al* ***prea marei îngreunări*** s'a făcut dispoziţia, că *traducerile din maghiară în latină*, necesare pentru scopul extrem al studierii acestei limbi, *s'au omis cu totul,* ceea-ce însĕ nu însémnă, că dóră studiul acestei limbi sĕ se lase în ori-care curs, fără ori ce astfel de eserciţii. Tot din acest punct de vedere s'a făcut altă grupare a cetirilor din latină, şi schimbarea unor piese aflate prin esperienţă ca prea obositóre, cu altele cari sĕ deştepte dór mai tare interesul multilateral.

Din *matematică* încă au fost omise amenuntele mai puţin esenţiale.

S'a făcut apoi disposiţie, ca la studiarea *fiisicei*, matematica sĕ se foloséscă numai pentru esprimarea, ilustrarea legilor, nu pentru a trage cu ea conclusii.

La *Geometria desemnativă* în gimnasii şi şcólele reale, care de presinte ocupă prea mult, a ieşit în planul prim sistemul spectativ, şi instructia acésta s'a redus la ce s'a putut mai puţin.

Afară de acestea s'a lărgit *cercul de creştere trupéscă*, şi s'au luat mĕsuri pentru întroducerea câte unei după amieḑi de joc.

Ştiu că tóte aceste modificări nu vor pune definitiv capĕt prea marei îngreunări, care îşi are rădăcinile în multe alte relaţiuni ale sistemului învĕţămêntului nostru şi în viaţa nóstră socială, dar s'a încercat cât s'a putut.

Cu mult mai adênc tăietóre consider disposiţiile cari tind spre învĕţarea mai aprofundată ***a obiectelor de învĕţămênt naţionale.***

Istoria literaturei maghiare, va avea şi ea de aci încolo doi ani deplini de studiu în gimnasii, ceea-ce a făcut posibilă o arangeare mai bogată a materialului pregătitor, de altă parte scopul de căpetenie a studiului literaturei: cunóşterea ei în representanţii sei principali şi în desvoltarea sa, póte fi ajuns în mĕsură cu mult mai mare ca până acum. S'a făcut o nóuă arangeare a pieselor de cetit pentru a produce efect, luându-sĕ între ele multe piese nóuĕ distinse.

Sistemul instrucţiunii istoriei s'a schimbat cu totul! Planul de învĕţămênt nisueşte sigur într'acolo, ca **trecutul nostru naţional** *sĕ călăuzéscă pe elev din primele clase până în sfârşit,* — parte în cetiri isorice alese, parte în povestirea istoriei maghiare şi parte (în ultima clasă), prin priviri în istoria naţiunii maghiare, în deosebi în a desvoltării vieţii de stat. Instrucţiunea în acest mers înlănţuit al seu, pe lângă căutarea şi stabilirea puncteler de atingere, promite a fi fructificătóre din punct de vedere al apreţieri trecutului nostru naţional, care încércă incadrarea istoriei maghiare în cadrul istoriei lumii.

Cuprinde, în acest nou plan de învĕţămênt, un mai mare teren şi cunóşterea pămêntului patriei, în deosebi prin aceea, că în clasa I e loc numai pentru geografia patriei, şi că şi în alte obiecte, relaţiile din patrie, trăsăturile patriei, sunt împărtăşite de deosebită atenţie, după vrednicia lor.

Planul de învĕţământ al *studiilor în locul* ***limbei greceşti,*** încă a fost modificat tare, aşa, că în obiectul istoric ce se întroduce în locul limbii grecesci, elementele grecesci sĕ se pótă validita cât de tare. Se înlătură geometria figurativă şi se întroduce *desemnul liber* (tot în locul limbei grece), prin ce gimnasiul va aduce bune servicii pregătirii artistice şi estetice, totodată ne apropiem de ţinta în general dorită, ca sĕ se întroducă şi în gimnasiu ca studiu obligător pentru toţi desemnul liber.

Pentru învĕţarea *limbilor moderne* prin noul plan s'a dat mai multă atenţie eserciţiilor practice.

Nisuinţa planului mai e, a apropia tot mai mult instrucţiunea din gimnasiu de cea din scólele reale, şi s'a dus deja până acolo, că singura deosebire mai însemnată între ele de aci încolo va fi limba latină şi franceză.

Noul plan întră în vigóre cu anul scolar viitor, în clasa I.“

Işi are acéstă reformă a învĕţămêntului, şi părţile sale inexcepţionabil bune, dar, privit mai de aprópe şi fără preocupaţii ochelari patriotici, el este fundamentul unui zid chinezesc pe care dl ministru de instrucţiune vrea sĕ-l ridice în jurul şcólelor şi şcolarilor din patrie, care sĕ se îndópe atât din *geografie,* cât şi din *istorie* şi din *istoria literaturei,* aprópe numai şi numai cu cunoştinţe despre geografia patriei, ba din istorie nici măcar despre istoria patriei întregi, ci singură a poporului *maghiar,* şi din literatură asemenea nici nu cu cunoştinţe din literatura ţerii întregi, ci numai cu din *literatura maghiară* şi a ei istorie! Sau, întrucât vor putea prinde câte ceva de veste şi despre esistenţa unei lumi în afară de cea maghiară, apoi tóte sĕ fie aduse în combinaţie cu farul luminător central, cu motorul universal, ba subordonându-le chiar lui: cu „lumea“ şi istoria maghiară.

Stăruind cu „înţelepciune“ pe croiala asta, tinerii din şcólele din patrie, vor ajunge nu peste mult a fi încinşi de un curat zid chinez ştiinţific, bun şi el pentru anumite ţinte utopice la modă în patria nóstră, dar la tótă întêmplarea puţin generos, pe piedestal puţin înalt!

Sinodul Archidiecesan.

Şedinţa ultimă (VIII.)

(Incheiere).

Referentul comisiei şcolare, *Dr. V. Bologa,* raportéză mai departe asupra propunerii deputatului Dr. I. Blaga, de a se autorisa consistorul a dispune ca comisarii consistoriali pentru Conferenţele învĕţătoresci, sĕ se întrunéscă după conferenţe la Sibiiu în o conferenţă a lor, în care sĕ-'si dee sama asupra resultatului acelora, din care sĕ scótă tesele şi principiile menite a duce la o mai repede desvoltare a învĕţămêntului poporal, la resultate

---

FOIŢA

Scrisori către eleve.

Scrisórea III.

Dragă Mărióră,

De mult nu Ţi-am scris nimic. Când omul e ocupat, vremea pare că sbóră, şi eu încă pot spune, că îmi trece timpul fórte iute, fiind mult ocupată. Dar fiind vorbă de ocupaţiuni, îmi aduc aminte de epistola Ta, în care 'mi-ai scris, că Te ocupi cu fertul şi economia de casă.

Nu mi-ai fi putut împărtăşi nimic ce sĕ mĕ bucure mai mult decât ştirea, că îţi place lucrul casei, şi că doreşti se devii o económă bună! Veḑi asta e ce trebue sĕ aibă în vedere fiecare femee şi deja fiecare fetiţă, căci dela acésta atêrnă bunăstarea familiei şi dela bunăstarea famililor, tăria unei naţiuni.

A fi económă bună, iubita mea, e mult ḑis, şi de cuvêntul acesta se légă multă ostenélă, multă luare aminte şi opintire, dar acestea sĕ nu te sperie, — căci ajungênd sĕ-ţi ştii întocmí lucrurile casei cum se cade, bucuria îţi va fi înḑecită.

Dar nu uita, că pentru a te putea numi económă bună, trebue sĕ ştii şi lucrurile mai bune, ce se ţin de casă, iar ca sĕ le înveţi, trebue sĕ le lucrezi însaţi, deóre-ce lucrul casei, numai atunci poţi ḑice că-'l pricepi, dacă l'ai lucrat, căci aici nimic nu se póte învĕţa de rost.

Aceste Ţi-le spun, nu pentru-ca sĕ te spariu, — ci pentru-ca sĕ Te fac atentă, ca nu cumva sĕ creḑi prea iute că eşti perfectă în ale căsniciei, cum sunt multe, care dacă îşi au salonul împodobit cu fel şi fel de flori de hârtie, cu fel şi fel de icóne pictate de ele, cred că ştiu deja arangiarea odăilor, şi dacă ştiu broda cu fir de aur şi ştiu face dantelă, cred că sunt harnice, dacă ştiu sĕ se certe cu bucătărésa, cred că ştiu ferbe, şi dacă ştiu umbla prin grădină cu mănuşi şi umbrele, cred că pricep cultivarea legumelor...

A fi económă bună, draga mea, trebue să iubeşti ordinea şi curăţenia mai presus de tóte, dar nu înţeleg ordinea şi curăţenia din salon şi odăile cari se vĕd, ci începênd din cămară până în pod, şi din pod în pivniţă, iar din pivniţă prin tóte unghiurile curţii.

Dulapul tĕu sĕ-l poţi deschide ori-când şi înaintea ori-cui, şi acolo sĕ fie ordinea cea mai frumósă. Rufele după ce le primesci dela spălat, sĕ le coşi pe unde sunt stricate, sĕ le calci, şi numai după aceea le pui la locul lor.

Acum póte vei gândi, că nu-i de lipsă sĕ ştii cum se spală rufele, căci acest lucru îl face servitórea. Da, de sigur servitórea, dar punem cazul, că servitórea s'a bolnăvit sau a plecat şi n'ai alta îndată la îndemână, iar celor doi copilaşi din casă le trebuesc rufe curate şi nu mai sunt. Ce se facă dómna casei? Sĕ se crédă nefericită? se plângă, sĕ se vaiete, sĕ-şi lase copiii murdari? Nici de cum, ci ştiind şi ea, cu veselie şi cu iubire pentru aceia pentru cari lucréză, sĕ lucreze însaşi ce lipsa momentului îi impune.

Şi prin asta nici o femee cuminte nu se va crede dejosită. Din contră, în ochii bărbatului şi a cugetătorilor, ea va câştiga în preţuire!

Dar chiar avênd servitóre, e fórte de lipsă a şti cum trebuesc spălate rufele, căci numai aşa ştie ce e de lipsă la acelea şi póte face controla lucrului!

Veḑi dară, draga mea, că e de lipsă sĕ ştii şi cum se spală rufele, căci numai după ce ştii cum se lucréză un lucru, vei şti „porunci!“ Ca sĕ ai dar totdeauna rufe frumos spălate, învaţă a spăla, şi ca sĕ ai rufe frumos călcate învaţă a călca, iar ca sĕ nu ai rufe rupte, învaţă a cârpi...

Tot aşa stăm şi cu ordinea prin cămară, pod, şi pivniţă. Dacă nu vei şti tu şi vei lăsa sĕ-ţi facă tóte servitórea, apoi din tóte cele ce ai prin cămară, îţi va trebui încă odată aşa mult!.. Căci se póte şi aci aplica proverbul ţeranului: „ochiul stăpânului, îngraşe vitele“. De nu va merge stăpânul sĕ se uite de ele nici odată, va fi vai de ele!

Unde dómna casei lasă cămara şi pivniţa pe mâna servitórelor, acolo de multe ori ele mâncă ce-'i mai bun, şi Dómnei îi dau ce rĕmâne, şi o mai şi rîd!

Pe lângă dară, că în cămară sĕ domnéscă ordinea, mai trebue şi sĕ ştii griji şi cruţa, şi ca sĕ ştii cruţa, trebue sĕ ştii în care bucate câtă unsóre, câtă făină, câte óuĕ, unt, smântână, şi zăhar e de lipsă? Trebue sĕ ştii — ferbe!

Dar veḑi, sunt unele, care cred că dacă ştiu face „doboş“-torte şi „zulţuri“, ştiu ferbe!.. Vai de bărbatul, a cărui femee a început studiul bucătăriei cu... tortele!

Altceva e de lipsă sĕ ştii ca sĕ fii o casnică bună: sĕ ştii pregăti mâncări sănĕtóse şi gustóse de tóte ḑilele, căci bagă numai de sémă şi vei vedea, că d. e. copii mai bune, și a raporta consistorului asupra acestor principii și esperiențe, spre orientare și aplicare la învĕțămêntul nostru poporal. Sinodul la propunerea comisiei, a acceptat părerea propunĕtorului, dând consistorului propunerea spre punere în lucrare, cu modificarea însĕ, ca conferința comisarilor sĕ fie întrunită la Sibiiu *înainte* de Conferențe. Material de discutat, au deja din anul precedent, ér acuma în ajun de alte conferențe, se pot prepara a merge cu un plan sistematic, concentric, în nouele conferențe. Deci se speră așa un efect și mai bun.

La propunerea aceluiași raportor, s'a admis ca manual de școlă pentru studiul limbei române în clasa VII. a scólelor nóstre medii, opul „*Teoria Dramei*“ de Dr. I. Blaga.

La propunerea comisiei organisătóre prin referentul seu *I. de Preda*, sinodul a acceptat propunerea dep. Dr. D. P. Barcianu de a se înainta Congresului naț. bis. o representațiune, cerêndu-i-se, ca Congresul, fie din mijlócele proprii, fie prin obligarea celor dóuĕ eparchii sufragane, sĕ adaugă la dotațiunea actuală a Archiepiscopului-Metropolit suma anuală de 3—4000 fl. Consist. archid. va pregăti adresa și o va înainta consistorului metropolitan spre aducere înainte în proximul Congres.

La propunerea comisiei petiționare prin referentul seu *Ioan B. Boiu*, rugările adresate sinodului și anume: a parochului I. Radu din Nevoeș, a par. N. Berariu din Bejan, a par. V. Nașcu din Bêrlad, și a par. I. Jurca din Cebea, pentru a li-se da ajutóre; a mai multor parochieni din Curtuiuș, pentru a se nimici actele de întregire a postului parochial prin Maxim Purja; a sinodului prot. Zarand, pentru asigurarea dotațiunii protopresbiterului; recursul lui Florea Clement și soții din Pâclișa contra conclusului în cauza administrării averii bisericești; și arĕtarea mai multor parochieni din Fornădie contra parochului lor Petru Câmpean, — s'au dat tóte consistorului spre competentă afacere, fiind ele greșit adresate Sinodului.

Comisia financiară prin referentul seu *Dr. N. Vecerdea* a propus și sinodul a aprobat budgetul pe 1900, după întroducerea în el a rectificărilor provocate de conclusele din sesiunea presentă, ce-'l ating, anume cel despre urcarea tacsei de administrare a fondurilor, cel despre sidoxie, și cel privitor la dotarea protopresbiterilor, cu câte 600 fl. în cadrul sumelor ce vor incurge din sidoxie.

In legătură cu acest punct și cu budgetul, s'a decis din partea sinodului, ca nu numai pentru anul viitor sĕ li-se iee în budget ajutor protopresbiterilor (drept desdaunare a perderilor ce au îndurat prin întroducerea căsătoriei civile), ci fiindcă încassarea Sidoxiei privește și anul present, și în êstan sĕ li-se dee, în cadrul încurgerilor din Sidoxie, câte *500* fl.

Raportul despre mersul proceselor bisericei, purtate prin fiscul consitorial I. de Preda, și prin advocatul angajat pentru scóterea pretensiunilor Librăriei și Tipografiei archidiecesane, Dr. N. Olariu, constatând că acele procese sunt în curgere normală, s'a luat spre stiință.

S'a dat cetíre socotelei speselor sesiunii presente sinodale, anume a speselor de călĕtorie a deputaților, a speselor de cuartir și a diurnelor, urcând în total la suma de *1858 fl. 75. cr.* — și s'au votat.

Privitor la verificarea protocolului ședinței acesteia ultime, s'a decis, ca ea sĕ se facă, conform usului din trecut, prin deputații ce se vor afla mâne în Sibiiu, adunați în sala de ședințe a consistoriului archidiecesan.

Cu acestea fiind pertractate tóte obiectele presintate sesiunii actuale spre decidere, președintele: P. C. S. Dl Archimandrit-Vicariu archiepiscopesc Dr. Il. Pușcariu, a declarat sesiunea acésta ultimă din periodul 1897—99, de încheiată, mulțumind deputaților pentru demnitatea și seriositatea cu care au participat la desbateri, contribuind la o resolvire mulțumitóre a agendelor sinodului.

Sinodul a acoperit cu vii urări „sĕ trăiască!“ cuvintele Pr. Cuviosiei Sale.

Revistă Bisericéscă.

Convocarea unui Sinod ecumenic.

(Incheiere.)

Domnul Durnovo prevede că în sinod s'ar ridica cestiunea despre autoritatea superióră a biseicei ruse, căreia îi lipsește șeful prin desființarea patriarchatului, și că tot aci, în sinod, s'ar revidui vechea chestiune (anul 1811) a alipirii bisericelor Imeretiei și Iberiei de biserica rusă. Alipirea acésta se recunóște și de domnul Kyreief ca necanonică.

Sinodul ar avea încă sĕ resólve și neînțelegerea sau mai bine ḑis, confictul dintre *biserica grecă* și cea bulgară, pentru resolvirea căruia deja patriarchul Grigoriu propunea convocarea unui sinod ecumenic. Deasemenea ar avea sĕ se pronunțe asupra cestiunii despre ierarhia pretinsă drept credinciósă de la *Fontana-Albă*, asupra căreia opiniunile teologilor greci difer de ale teologilor noștri. Acésta după opiniunea domnului Durnovo, ar da de lucru fórte mult sinodului care va îmtimpina multe greutăți spre a o resolvi.

Domnul Kyreief, din contră, susține că tocmai aci, în Sinod, a fi locul unde sĕ se lucideze cestiunea și sĕ se îndrepte tótă greșala, reîntrându-se în canonicitate; căci sinodul ar revidui de singur faimósa cestiune a blestemelor sinodului local din Moscva (anul 1666—1667).

In genere domnul Kyreief s'a pronunțat cu totul contra opiniunii emise de domnul Durnovo, că așa cum stau lucrurile astă-ḑi, un sinod ecumenic ar fi cu neputință a se întruni. Din contră d-sa s'a unit în totul cu ideea și convingerea fermă a venerabilului metropolit al Moscovei, D. Vladimir, că în primăvara anului acesta se vor forma curenți pentru convocarea unui sinod ecumenic apropriindu-și și cuvintele ierarhului, că biserica rusă trebuia sĕ ia parte la rĕspunsul ce se va da creștinilor din apus asupra întrebărilor despre cestiunile bisericești contimporane.

In urmă domnul Durnovo a recunoscut că dreptul convocării sinódelor ecumenice a trecut la Impĕratul Rusiei, dar a rĕmas tot la ideea, că fără consimțĕmêntul Patriarchului de Constantinopol, este imposibil a se avea un sinod ecumenic. Dar așa cum stau astă-ḑi lucrurile, piedica acésta nu póte sĕ inspire la nimeni îngrijiri, căci nu este nici un motiv a se îndoi cine-va de asentimentul patriarchului. Din contră, el cel întâiu ar consimți, dacă nu pentru alt-ceva, în speranță că s'ar aplana diferendul și anomalia cu ierarchia bulgară.

De asemenea, convingerea D lui Durnovo este: că „înainte de convocarea sinodului ecumenic, este nevoe ca în „Rusia sĕ se convóce un Sinod local, care sĕ restabilésca în Biserica rusă ordinea canonică“ Acest sinod este nevoe sĕ fie precedat de înființarea unei comisiuni sinodale în Moscva, (și în cestiunile bisericesci nu este posibil, ca aiurea, sĕ se evite înființarea de comisiuni), compuse din cei mai luminați ierarchi, membri ai bisericei ruse, cunoscĕtori ai dreptului canonic, și acéstă comisiune sĕ examineze cestiunea posibilității unirii vechilor credincioși cu biserica și sĕ restabilésca în biserica rusă ordinea canonică prin reînființarea autocefaliei bisericei Iberiei și altele, ca ast-fel, după cum se esprimă Dl. Durnovo, ierarchia bisericei ruse se se presinte înaintea sinodului ecumenic nu ca acuzată și culpabilă că a călcat sfintele canóne, ci ca aceea care le-a păstrat și le-a respectat. De alt-mintrelea nu se vor presenta ca un sinod de ierarchie care sĕ'și pótă exprima în libertate opiniunile și vederile lor, ci ca niște supuși ai celor ce dictéză în administrațiunea bisericei ruse, precum și ai ministrilor de culte ai Austriei, Sêrbiei, României și Greciei, doritori fie-care d'a fi șefii bisericei lor.

Dl. Durnovo socotesce d'asemeuea necesar ca înainte de sinod sĕ se reînființeze în Rusia patriarchatul sau cel puțin în sinul sfântului sinod al bisericei ruse, Metropolitul Moscvei sĕ aibă întâietatea ca succesor al patriarchului. Dar această pretențiune, după noi, ar fi o anomalie locală susținută de un om care voește sĕ aducă în biserica rusă un spirit de viață în locul regulamentului lui Petru cel Mare.

O altă condițiune sine qua non, pusă de Dl. Durnovo este, ca înainte de sinodul ecumenic sĕ se reînființeze *autocefalia bisericilor Imereției și Iberiei*. Acésta însĕ prea puțin interesézä pe poporul rus; de altmintrelea despre autocefalia Iberiei și Imereției, ar trebui întrebate mai înainte de tóte aceste biserici, care ar preferi mai bine sĕ aibă un cler luminat.

In sfîrșit Dl Durnovo se ocupă și de cestiunea cea mare, care, după opiniunea a milióne de ruși credincioși, trebue sĕ formeze obiectul de preocupare nu a unei comisiuni sau sinod local, ci a unui sinod ecumenic: este vorba adică de unirea *rĕscolnicilor* cu biserica mumă și sĕ înceteze desbinarea făcută la 1866—1867, de care s'au făcut vinovați fanaticii cei ce au luat parte la acel sinod, împreună cu Macarie patriarhul Antiohiei.

Cestiunea acésta este aceea de care în multe rênduri s'a ocupat presa de ea, adică de blestemele sinodului local al anului 1866—1667. Ca exemplu se aduce frumosul articol publicat în „Rous“ de Azokof la 1881, din motivul dicisiunii luată de sinod pentru complectarea óre-căror puncte din regulamentele privitóre la unitatea de credință. In acéstă hotărîre se ḑice: „Credincioșii trebue sĕ știe că blestemele sinodului din Moscva de la anul 1867, s'au pronunțat nu contra formelor, pe cari le țin cei ce admit aceeași credință, ci contra acelora cari alipindu-se în mod nerațional de acelea forme și ținênd mai mult la ele de cât la credința și dragostea creștină, s'au despărțit de biserica ortodoxă și o socot pre ea de eretică“.

Opiniunea acésta s'a esprimat oficial în anul 1881, și pe cât se știe a fost emisă de Metropolitul Moscvei Filaret. In practica bisericei, opiniunea amintită, până la 1881, n'a avut nici o influență, și astfel în cei 80 de ani de când există tendința pentru unirea credinței, nu era nimic definit și totul se basa pe nesiguranță. Șépte ani după aceea într'o întrunire a episcopilor ținută la Kazan, pentru a liniști pe vechii credincioși, s'a formulat încă și mai precis și s'a aprobat de toți opiniunea, că blestemele și condamnările sinodului de la 1666—67, erau îndreptate contra celor ce sau resculat contra bisericei, iar nu contra cărților celor vechi, prin cari s'au mântuit strămoșii noștri în cari se numĕră fórte mulți sfinți recunoscuți de întréga biserică ortodoxă.

Dar mișcarea și așa numita resvrătire contra bisericei s'a făcut tocmai din cauza acestor cărți și avea de scop a le apăra contra inovațiunilor, pe care voia a le întroduce Nicon. Nici vechii credincioși, nici credincioșii ceilalți, n'au fost mulțămiți cu respunsul dat de Metropolitul Platon relativ de ridicarea blestemelor, la cererea făcută de vechii credincioși spre a se uni cu biserica, că adecă „biserica nu póte greși, și că ea și astăḑi nu și-a schimbat ideea, ci ca o mumă duiósă, în îndulgența ei, are dreptul și póte sĕ înlesnéscă reprimirea fiilor celor ce s'au rătăcit și depărtat din sînul ei“.

Credincioșii pretindeau ca sinodul sĕ se înțelégă cu patriarchii Antiohiei și Alexandriei ci cu consimțĕmêntul lor sĕ ia o hotărîre asupra cestiunei și sĕ arate „prin cuvinte clare și precise înțelesul acelor blesteme pronunțate de sinodul anilor 1666—1667, ca astfel sĕ liniștéscă conștiința atât a credincioșilor în genere, cât și a rĕscolnicilor, cari vor unirea cu biserica, cu condițiunea de a se formula o singură credință“.

Aceste cereri au avut, precum am vĕḑut, resultatul dorit prin cele ce au avut loc în anul 1881, dar desĕvîrșirea lucrului și atunc și acum nu s'ar face de cât prin revidiurea în pace și cu duchul blândeței a celor hotărîte la sinodul din Moscva în anii 1666—1667, ca astfel sĕ se ajungă la înțelegerea pe care o dorea și pe care I. Azakov nu a putut'o vedea.

In cât privește ierachia dela *Fântăna-Albă*, chestiunea acésta se reduce la precisarea óre-căror nedomiriri asupra unor fapte din viața lui Ambrosie, carele a eșit din sînul bisericei și s'a unit cu vechii credincioși, dacă adecă el cu adevĕrat a căḑut în pĕcatul simoniei și dacă el de pe patul morței a renunțat la vechii credincioși. Dl N. N. Durnovo pune cestiunea alt-fel, sprijinindu-și opiniunea sa pe scrierea Metropolitului Smirnei Vasilie despre valórea hirotoniei clericilor hirotonisiți de episcop caterisit și schismatic. Acéstă scriere nu numai că a fost aprobată de Patriarhul din Constantinopol și de sinodul sĕu compus din 12 metropoliți, dar a fost primită și recunoscută ca mentor și călăuḑă a bisericei de Constantinopol, ca fiind compusă pe baza sfintelor canóne. Dar oricare și ori cum ar fi opiniunea metropolitului Smirnei Vasilie, cestiunea ierarchiei de la Fântâna Albă, póte și trebue sĕ fie judecată și lucidată de un sinod.

Dar sĕ revenim la cuvintele fórte semnificative și pline de greutate ale Metropolitului Moscvei, că în primavară se vor forma mulți curenți pentru convocarea unui sinod ecumenic. Și când altă dată póte fi timpul și ocasiunea mai priinciósă sĕ se convóce acest sinod de cât în ḑilele împĕrăției împĕratului ce predică pacea și carele este însuflețit de dorința cea mai ardentă d'a pacifica lumea întrégă? A se aduce pace în biserica rusă și a înceta lupta dintre frați întru ale credinței, luptă care sfâșie biserica rusă de aprópe trei secole, ar fi cel mai mare eveniment al secolului cel nou ce

---

care se nutresc cu mâncări simple dar sănĕtóse, sunt roșii la față și veseli, până când cei îndopați cu prăjituri și dulcețuri, sunt paliḑi și moi și somnuroși, Dómne apără. Tot același efect întăritor sau moleșitor, îl au aceleași mâncări și asupra ómenilor mari, deși nu se observă așa pronunțat ca la copii.

Iar ca se știi care sunt mâncările sănĕtóse, trebue sĕ cunoști tóte elementele din care se pregătesc mâncările nutritóre, între care legumele ocupă fără îndoială un loc destul de important. Așa dar trebue sĕ cunoști și legumele, ba chiar sĕ le știi cultiva. Femeilor din oraș nu le este dată plăcerea, de a se ocupa cu grădinăritul, — care ce-i drept, e cu obosélă și negrește puțin mânuțele, dar în schimb ne ofere ocasiunea, a vedea minunile naturei. A vedea rĕsărind fire verḑi din semința sămĕnată de noi, și a le vedea crescênd ḑi de ḑi, și cum pline de fericire par'că ne surid sub stropii de róuă, apoi rodind, — e o plăcere și ea pentru femeea ce a ostenit sămĕnând și plivind. Dar: „Ce-'mi trebue mie grădină de legume, când tóte se capătă așa eftin piață?“

Așa-'i pentru femeile dela oraș care n'au loc, dar acelea care locuesc prin orășele mai mici, sau chiar sate, și ḑic tot așa, lăsându-și locul necultivat, acelea nu judecă bine. Și-apoi nici „socóta“ asta a eftinătății nu e totdeauna infalibilă. Sĕ ḑicem că e așa, că se capătă legume în ori-ce vreme și fórte eftine; dar pentru ce sĕ dăm noi crucerii când cu servitórea, pe care și așa o plătim, putem lucra pămêntul de lângă casă? Și chiar de ar lucra mai mult, decât ar costa legumele care le-ai cumpăra, totuși ai profitat, deóre-ce grădina s'a lucrat și ea printre celelalte lucruri, cari n'au rĕmas nici ele îndărăt și nici mai nainte nu mergeau de nu lucram nimic în grădină!

Tot astfel stăm și cu cânepa. Am auḑit ḑicêndu-se: „De ce sĕ mai sămĕnăm cânepă, că e mult lucru cu ea, apoi căpătăm pânză destul de eftină!“

Veḑi, dragă, și aici greșesc femeile cari așa vorbesc, odată pentru aceea, că pânza tórsă și țesută acasă este de ḑece ori mai durabilă decât cea cumpĕrată, iar a doua pentru că femeile în timpul cât torc și țes, și așa n'ar putea câștiga banii, pe care-'i cruță prin aceea, că nu vor trebui sĕ-'i dee altora pe pânză! Și așa-'i și aci: chiar de ar lucra mai mult, încă e câștig! Dar mai e și partea morală: femeea avênd aceste lucruri în casă, e mai legată de casă și nu va petrece timpul în povești și lene, pe la vecine, po vești cari sunt începutul multor nefericiri!

(Va urma.)

bate la uşă, nu numai în viaţa Rusiei, dar în viaţa întregei lumi creştine, şi acest mare eveniment nu s'ar putea realisa de cât prin întrunirea unui sinod ecumenic.

Reprodus după „*B. O. R.*“

Din România

Banchet politic.

Mâne, Vineri, partidul conservator dă la *Iaşi* un „Banchet politic“, cu care ocasiune noul ministru preşedinte îşi va desvolta vorbirea program. Banchetului i se vor da proporţii mari.

Afară de întreg consiliul de ministri vor participa la acest banchet delegaţi din tóte judeţele ţĕrii, precum şi mai multe persóne marcante din Bucureşti. Banchetul va fi de *400* tacâmuri.

*

In vederea *alegerilor* generale pentru camere, o agitată companie electorală se arangiază în Ţară.

Compania se va deschide în Bucureşti la 23 Maiu, prin o mare întrunire publică, la care vor lua cuvêntul d-nii *Take Ionescu, N. Fleva, N. Filipescu şi Delevrancea.* (Despre cest din urmă „V. Naţ.“ spune că va fi ales primar al Capitalei.)

† Valeriu P. Bologa.

Marţi după prânz, după încheerea foii, am primit din Braşov durerósa ştire, că vrednicul director al filialei „*Albinei*“: *Valeriu P. Bologa*, a încetat din viaţă.

Asupra cazului de mórte, s'a edat din partea familiei următorul anunţ funebru:

Lucia Bologa născ. Puşcariu, în numele sĕu, al fiiului Lucian şi al numĕróselor sale rudenii, face cunoscută trecerea din viaţă a iubitului sĕu soţ

Valeriu Petru Bologa,

Dirigent al filialei „Albina“ din Braşov,

care după grele suferinţe, astăḑi la $10^1/_2$ óre a. m., în etate de 45 ani, şi în al 11-lea an al căsătoriei, şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului.

Rĕmăşiţele pământesci se vor transporta spre vecinica odihnă Joi, în 25 (13) Maiu, la órele 4 p. m. din casa rece a cimiterului bisericei gr.-or. din Gróveri.

Cununi, la expresa dorinţă a defunctului, nu se primesc.

Braşov, în 11 (23) Maiu 1899.

Fie-i ţĕrîna uşóră!

Iar din partea filialei „Albina“ s'a dat următorul anunţ funebru:

Filiala din Braşov a institutului de credit şi economíi „*Albina*“ din Sibiiu, cu adêncă durere aduce la cunoscinţa tuturor amicilor şi cunoscuţilor încetarea din viéţă a valorosului şi zelosului ei Dirigent

Valeriu P. Bologa,

întêmplată, după lungi şi grele suferinţe astăḑi la órele $10^1/_2$ a. m.

Rĕmăşiţele pământesci ale defunctului se vor ridica din casa rece a bisericei române gr. ort. din Gróveri şi se vor depune spre vecinică odihnă în cimiterul acestei biserici Joi în 13/25 Maiu la órele 4 d. a.

Braşov, 11 (23) Maiu 1899.

Fie-i ţĕrêna uşóră şi memoria binecuvêntată!

*

„*Gazeta Transilvanei*“ de Mercuri are următorul articlu apreciator al regretatutui reposat:

Adênc şi dureros emoţionaţi ne împlinim aḑi o tristă datorie, anunţând cetitorilor nostri mórtea prea timpurie a simpaticului director al filialei „Albina“ din Braşov, Valeriu P. Bologa.

Deşi sciam cu toţii, că o grea şi nemilósă bólă, care de mult i-a atacat organismul vînjos, l'a trântit la pat; deşi ne întrebam cu îngrijire, dacă mai este posibil sĕ fie scăpat pentru societatea nóstră, în care s'a distins atât de mult prin activitatea sa neobosită, prin inteleginţa şi hărnicia sa şi prin interesul viu, ce-'l purta tuturor întreprinderilor nobile şi folositóre ce tindeau la înaintarea poporului nostru şi la binele obştesc, — totuşi scirea durerósă, că aḑi la $10^1/_2$ óre a. m. şi-a dat sufletul, ni-a venit ca şi fără de veste.

Hotărîrea nemilósei sorţi a răpit pe Valeriu Bologa din mijlocul nostru tocmai atunci, când ajunse în puterea bărbăţiei sale şi când puteam sĕ aşteptăm şi mai mult dela talentul şi zelul sĕu întărit printr'o esperienţă îndelungată ce a avut-o în conducerea institutului, care datoresce desvoltarea şi înflorirea sa din timpul din urmă în mare parte spiritului sĕu viu şi întreprinḑĕtor.

Era lucru firesc, că fiind înzestrat cu calităţi atât de eminente, şi-a câştigat în timp de vre-o 12 ani, cât a fost director al filialei „Alibna“ de aici, nu numai simpatia şi stima conaţionalilor sĕi, ci şi stima străinilor, fiind mai ales bine vĕḑut în tóte cercurile comerciale ale oraşului nostru.

Dar nu numai pe terenul căruia şi-a dedicat activitatea sa, ci şi în viaţa nóstră culturală naţională şi în viéţa publică comunală, Valeriu Bologa s'a distins, documentând cel mai viu şi nobil interes pentru progres în tóte direcţiunile! A fost totodată în viaţa sa familiară un soţ şi tată de model.

Cât de mult era înclinată firea lui de a face bine, o dovedesc multele sale fapte. cu cari a căutat sĕ contribue la înaintarea scopurilor durabile în mijlocul conaţionalilor sĕi.

Aflăm, că rĕposatul şi-a esprimat — cu puţin înaintea morţii sale — dorinţa *sĕ nu i-se pună nici o cunună din partea nimĕnui pe cosciug şi sĕ fie înmormêntat numai c'un singur preot, fără de a i-se ţinea cuvêntare funebră.* Şi acésta dorinţă este o dovadă mai mult pentru modestia şi nobilul sĕu simţ.

Ca semn de doliu, filiala „Albina“ a arborat stégul negru; asemenea s'a arborat stég negru la Casina Română şi la filiala băncei austro-ungare, unde rĕposatul a funcţionat ca censor.

Adresăm familiei rĕposatului, precum şi tuturor rudeniilor sale profundele nóstre condolenţe pentru ireparabila pierdere, ce au suferit'o.

*

Inmormêntarea regretatului dirigent al filialei „Albina“, Valeriu P. Bologa, care are loc aḑi, în urma hotărîrei luate din partea direcţiunei din Sibiiu a „Albinei“, sĕ face pe spesele institutului. Direcţiunea a însărcinat pe preşedintele sĕu, dl Petru Nemeş, ca împreună cu dl membru al direcţiunei S. Damian „sĕ aducă la cunoscinţă dómnei vĕduve espresiunea profundei sale dureri pentru perderea prin mórte a valorosului funcţionar a institutului“. La înmormêntare pe lângă membrii din Braşov, direcţiunea e representată şi prin dl director esecutiv *Parteniu Cosma.*

Odichnéscă-'l Dḑeu în pace!

NOUTĂŢI

Nu se înţeleg. In 24 Maiu n. a fost în Viena o conferenţă comună a ministrilor austriaci cu cei ungari. Conferenţa *n'a avut nici un resultat.* Nu s'a putut face nici o apropiere în chestiunea pactului!

*

Zmejanovici şi Brancovici. Penibila afacere între cei doi ierarchi ai bisericei sêrbeşti, nu s'a sfîrşit încă. Se lăţise vorba, că în urma păşirii energice a consistoriului, episcopul Zmejanovici s'a presintat la patriarchul Brancovici, şi i-ar fi cerut iertare pentru acusele pe cari, indus în eróre, le-a fost ridicat contra lui. Deci s'ar fi ajuns la capĕtul afacerii.

Acum se transmite mai nou stirea, că lucrul stă cu totul altfel:

Zmejanovici s'a presintat, ce-'i drept, la Patriarchul, dar numai atâta i-a declarat, că acusele ridicate contra manipulării averilor bisericesci, nu au avut caracter personal contra patriarchului, şi că însaşi demnitatea lui de cap al bisericei, pretinde sĕ se purifice. L'a şi provocat sĕ o facă.

Dar prin cine? Pe ce cale? Unii sunt de părere că — guvernul sĕ întrevină şi sĕ cerceteze afacerea, ceea-ce însĕ cu drept cuvênt a speriat o parte însemnată dintre bărbaţii dătătorii de ton în biserica sêrbéscă, căci ar fi un periculos caz de precedenţă, apelând la guvern sĕ vie ca judecător.

De aceea, în sinodul archieresc s'a decis altfel şi s'a luat la protocol, ca:

Brancovici sĕ abḑică de preşedinţa sinodului archieresc, până atunci, până când nu se va fi limpeḑit afacerea lui; apoi:

Sĕ fie rugat **Metropolitul** *Românilor gr. or. ca El sĕ presideze Sinodul archieresc, eventual, dacă Episcopii români voesc, ei împreună cu cei sêrbeşti, în sfat comun, sĕ pertracteze afacerea acuselor ridicate contra patriarchului Brancovici.*

Propunerile astea însĕ, numai atunci pot fi esecutate, dacă guvernul, respective Coróna le sancţionéză. Dar, spun foile ungureşti, cercurilor „moderate“ sêrbeşti le-ar mai conveni, dacă guvernul, în virtutea dreptului seu de supremă controlă, ar întreveni spre lămurirea afacerii.

*

Seceta în România. Ḑiarele din capitala românâ, sosite aḑi, ne aduc tot ştiri rele despre starea sămănăturilor. Seceta, ne spun ele, bîntue aşa de intensiv în tótă ţara, încât spectrul *fómetei* apare din ce în ce mai îngrozitor în preocupările şi temerile cultivătorilor de pămênt! Sunt judeţe, ca de pildă Ialomiţa, unde chiar dacă ar ploua acum cu găléta, recolta tot e perdută!

*

Cetatea-de-baltă în flacări. Ni-se scrie cu data de 12/24 Maiu: Aprópe întrégă comuna Cetatea-de-baltă *e în flacări;* dela $^1/_2$ óre p. m. un foc grozav mistue tot. Acum sunt 5 óre şi nu se póte prevedea, ce va mai rĕmânea de foc!

*

Rĕsplata lui Ieszenszky pentru „serviciile“ de spionagiu şi violator politic cu „secţia“ lui, n'a fost slabă. A fost numit — jude la Curia regéscă.

*

In loc de cununi trecĕtóre la sicriul neuitatului Valeriu Bologa, dl şi Dómna Dr. Octavian Russu, advocat în Sibiiu, au contribuit cu *15 fl.*, iar dl şi dómna Simeon Damian, advocat în Braşov, *20 fl.* pentru Masa studenţilor români din Braşov. Direcţiunea şcolară publică în „G. Trans.“ mulţămită pentru nobilul dar.

*

Ḑiua de 10 Maiu v., aniversarea a 18-a a încoronării Domnului Carol de *Rege*, a fost sĕrbată splendid la Bucureşti. Timpul frumos a favorisat sĕrbarea. Oraşul a fost viu decorat cu steaguri naţionale, iar sara, mai ales Calea-Victoriei, splendid iluminată!

*

Protestare în contra taxelor la Porţilor de fier. „Fremdenblatt“ din Viena este informat, că din nou mai multe state strĕine protestéză în contra taxelor, ce vrea sĕ le pună Ungaria la Porţile de fier. Intre aceste state amintesce maí întâiu pe Anglia, apoi pe Rusia.

*

Lui Grigore Alexandrescu, iubitul fabulist, i-au ridicat şi desvĕlit în ḑiua de 10 Maiu v. un frumos monument la Tîrgovişte, în grădina publică din faţa primăriei. Au fost sĕrbări frumóse, cu defilări de trupe etc.

*

Legea despre maghiarisarea numirilor de localităţi, va fi executată. Comisiunea însărcinată cu compunerea unui album despre tóte comunele din ţară, a adresat circulare tuturor primarilor, provocându'-i sĕ dea rĕspuns până la finea lunei acesteia, la tóte întrebările, ce li se pun cu privire la numirile de până acum a localităţilor. Totodată pot sĕ-'şi esprime dorinţa, ca pentru localitatea lor, care nume sĕ rĕmână cel oficios?

*

Mangra şi Dr. V. Cupşa. Ḑiarele ungureşti de aḑi ne aduc următórea noutate: „In cercul electoral de Ceica decurge din greu acţiunea de alegere, după alegerea de episcop al lui Goldiş János In cercul tare naţionalist, abia fiind vre-o oposiţiune, au probat díferiţi candidaţi guvernamentali, dar repede au abḑis de încercare. Serbătorile Rusaliilor (ungureşti) au adus în sfîrşit pe adevĕratul candidat în persóna lui *Dr. Kupsa Viktor*, concipst în ministeriul de finance, care e şi candidatul clubului central. Dr. Kupsa e de naţionalitate român, recunoscut ca patriot maghiar, şi astfel candidatura lui ne asiguréză necondiţionat despre aceea că Vasilie Mangra în zadar mai cércă sĕ-şi caute mandat la Ceica“.

*

Dela Soc. „Petru Maior“. „Toţi acei domni, dómne şi domnişóre, cari au primit sĕ vênḑă bilete pentru serata lit. musicală din 4 Maiu a. c. a societăţii „Petru Maior“, sunt rugaţi a trimite, începênd din ḑiua de aḑi, banii încassaţi şi lista contribuirilor, la adresa societăţii „Petru Maior“ (Bpesta IV. Molnàr utcza 20. II. 10. A.) deóre-ce comitetul arangeator al seratei încheind socotelile, le-a predat societăţii.“

Bpesta 22/V. 1899. Cu stimă

Pentru comitetul arangeator:

Ioan Pop — *George Breban*
preşedinte — cassar.

*

Fidanţare. Vasilie Jina, învĕţător gr. ort. s'a fidanţat în 9 Maiu st. v. cu d-şóra Victoria Lazar, fiica preotului George Lazar din Valea-Geogelului.

Actul cununiei se va celebra în 30 Maiu st. v. în biserica din Valea-Geogelului.

Notiţă Literară

O idee bună. In numĕrul seu mai nou revista „*Flóre Albastră*“ din Bucureşti, apreţiind după cuviinţă valórea folclorului şi dorind o reînviare a însufleţirii întru cultivarea lui, — are o bună idee, pe care dorim s'o pótă şi realisa, de a propune înfiinţarea unei societăţi literare folcloriste, care sĕ deştepte iarăşi interesul şi cultivarea literaturei poporale.

In scopul reavêntării şi până atunci a cultivării de literatură poporală, „Fl. Alb“ propune ca fiecare revistă sĕ îmbrăţişeze cu căldură acest ram al literaturei. Ea însaşi promite că:

„Independenţi de „teoriile“ unui fost colaborator al nostru, care, căutând în literatura poporală valóre artistică (!) şi dezolat că n'a aflat'o, s'a esprimat asupra acestei literaturi *înr'un mod* ***puţin socotit***, — ţinem a deschide colónele revistei nóstre pentru cultivarea folclorului şi promovarea interesului pentru acela“.

Da, aşa e corect şi aşa trebue purces: dac'am observat un reu la noi, sĕ ne gândim cum sĕ-'l vindecăm, nu numai sĕ ne întórcem îndată ochii pe dos şi sĕ declamăm că suntem nişte impotenţi, nişte sĕraci cu duhul, că nu plătim nimic, n'avem nimic!.. Asta e tocmai ca şi când d. e. noi Românii din Ardeal, locuind în ţara cea mai bogată în metale preţióse, dar nepricepuţi la esploatarea bogatului nostru subsol, ne-am da la declamat, că... ţara asta a nóstră nu ptăteşte nimic din punct de vedere al minelor, că nu afli în ea „nici un dram“, „nici o schintee“ de aur! Dar iată vin Nemţii şi Englezii, şi şi află nu „un dram“, nu o schintee, ci mii de chilograme!

Aşa stăm şi cu literatura poporală: bogată e aceea, ca rari altele, numai Nemţii şi Englezii ne cam lipsesc aḑi!...

Dar „fostul colaborator“ al „Fl. Alb.“ despre care însaşi revista spune că a fost *puţin socotit* când a scris în acest fel desperat, aşa-i că nu e dl Al. Antemireanu? Nu nu!

Prier.

VARIETĂŢI

Bravura unei femei. De vre-o câteva ḑile despre nimic altceva nu se vorbeşte în tot Muntenegrul, decât despre o dramă teribilă, ce s'a întêmplat într'una din sĕptĕmânile trecute pe drumul ce duce la Cettinje. O femeie dintr'un sătuleţ dela graniţă a mânat o pĕreche de boi la têrgul din Cettinje. După ce i-a vêndut cu preţ bun, a pornit cătră casă mergênd încet pe drumul de ţĕră. Odată îi iese înainte un om şi o chiamă sĕ mérgă cu el, căci o va conduce pe o cale mai scurtă cătră casă. Femeia l'a ascultat şi a mers cu el. Deodată însĕ ajungênd la marginea unei prăpastii, bărbatul îi stă înainte şi-i cere banii. Femeia s'a înfiorat şi i-a dat toţi banii. Jăfuitorul însĕ nu s'a mulţămit cu aceea, ci scoţind un cuţit, i-a pretins şi hainile de pe ea. Implinindu-i şi acésta, jăfuitorul arătênd spre prăpastie, i-a ḑis: „Acum trebue sĕ şi mori, căci altcum m'ai arăta la principele. Sai, căci altcum te arunc eu în adênc!“ Nenorocita femee a început a se văeta şi a plânge, dar înzadar. Atunci a cerut graţie dela jăfuitor, că dacă trebue sĕ sară, barem sĕ-i lege ochii. Jăfuitorul s'a plecat cu mare graţie, ca sĕ scótă batista din buzunarul sucnei femeii. In momentul acela un cuget eroic a străbătut prin creerii femeii: a sărit la jăfuitoriu şi l'a înpins în prăpastie. Apoi s'a îmbrăcat, s'a reîntors în Cettinje şi a arătat casul la principe. Principele numai decât a trimis ómeni ca sĕ se convingă despre adeveritatea naraţiunii, şi aceştia au şi aflat în afunḑime trupul mort şi sdrobit al jăfuitoriului. Principele, ca sĕ renumereze curagiul femeii, i-a asigurat o rentă anuală, şi afară de aceea, pentru aducerea aminte a bravurei, o-a surprins cu un costum naţional fórte frumos.

Nr. 223—1899 ppresb. [75] 3—3

Concurs.

Pe basa resoluțiunii consistoriale cu data de 5 Maiu 1898 Nr. 3420 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroch Nicolau Dobre, din parochia de clasa a III-a Hendorf cu filia Netus, protopresbiteratul tractului Sighișórei, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de capelan sunt jumĕtate din venitele parochiale, adecă suma de 201 fl. 67 cr.

Reflectanții la acest post de capelan, au sĕ-și aștérnă cererile concursnale instruite couform normelor în vigóre în terminul deschis oficiului protopresbiteral subsemnat.

Sighișóra, 24 Aprile 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Un comis

din familie bună, **cu perfecte cunoștințe în branșa de coloniale,** care póte documenta că are esperiență și praxă, găsesce prompt ocupațiune.

Românii sunt preferați.

„Concordia“,
societate comercială pe acții,
Sibiiu. [76] 1—3

11073. szám
I. 1899. [77] 1—1

Hirdetmény.

A nagydisznód-sellemberki törv. hat. közut 2—3-ik kilóméter szakaszán épitendő „Silberbaca“ hidra vonatkozó munkák biztositása czéljából *1899 évi junius 9-én délelött 10 órára* Szebenvármegye álispánjánál a vármegyeház tanácskozási termében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni ohajtók felhivatnak, hogy a fenti munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó az elöirányozott 3401 frt. 88 kr. költség után számitandó és a részletes feltételekben előirt 5%-os bánatpénzzel ellátott irásbeli zárt ajánlataikat a kitüzött nap 9 órájáig a vármegye alispánjánál annyival inkább adják be, mert a későbben érkezett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki müvelet és részletes feltételek a szebenvármegyei m. kir. építészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagy-Szeben, 1899 évi május hó 19 én.

Reissenberger,
alispán.

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 80 cr.
Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênḑare:

Cuvêntări bisericesci
de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à fl. 1.50 sau lei 3.50.

Religiune și sciință,
disertațiune
de același autor
broș. 25 cr.;
și

Cuvêntări bisericesci
de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. fl. 2.50 sau lei 6.50

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 75 cr.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat florini 1.—

Din tainele vieții,
novele și schițe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 1 fl.

De vênḑare:

Bólele voinței
de *Th. Ribot,* profesor,
traducere de
D. Calinescu
broș. à 65 cr.
și

Fenomenele cerești
traducere de
B. Marian
broș. à 65 cr.
Tipografia și librăria archid.
Sibiiu.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. fl. 1.80.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vênḑare

Protocolul congresului
ordinar și estraordinar național-bisericesc
al
metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,
convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.
Prețul 1 fl.

NOU!

Tipăriturile pentru folosit în șcólele poporale întroduse prin cercularul consistorial Nr. 9241/898 școl. sunt:

Protocol de primire (inmatriculare) costă cóla 3 cr., 1 es. din 15 cóle broș. 60 cr., 1 es. din 25 cóle legat fl. 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—;

Protocol de clasificațiuni și absenții costă o cólă 3 cr., 1 es. din 15 cóle broș. 60 cr., 1 es. din 25 cóle leg. fl 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—

Deposit la: **Tipografia și librăria archid. Sibiiu.**

Conspectul cărților bisericesci
ce se pot procura din
Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, edițiа de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți broș.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„	1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 53 Sibiiu, Sâmbătă, 15/27 Maiu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Pactul.

(=) Monarchia iarăşi e zguduită de nóuĕle zbateri a celor dóuĕ jumĕtăţi gemene ale ei, pentru brâul cu care sĕ se lege peste mijloc una de alta, brâu căruia i-au dat un nume mai simplu, „pact“.

Ele se încing de nou din ḑece în ḑece ani. Şi sunt acum trei ani de când a căḑut terminul pentru lăpădarea brîului vechiu şi luarea altuia nou, şi nu se mai pot nărăvi sĕ o facă. Şi una şi alta zbiară că brîul de până acum prea a strîns'o, şi ori sĕ'i fie întocmită cingătórea mai leger, ori sĕ o lase în foc de tot, sĕ se lase de sine şi una şi alta, şi sĕ-şi întindă pe viitor una alteia numai un şnur de mătasă, numit „uniune personală“, şnur pe care sĕ-l ţină, comod, fiecare de câte un capĕt, liberă însĕ încolo şi una şi alta în mişcările sale.

Vor vedea apoi cum le va fi mai bine.

In scopul acesta s'au început iar pertractările între ministrii austrieci şi unguri, în Viena, întruniţi în aşa numite „consilii de Corónă“, presidate de însuşi M. Sa Impĕratul-Rege.

S'au început în primele ḑile ale sĕptĕmânii de faţă, şi până Joi n'au ajuns la nici un resultat! Fiecare guvern şi-a susţinut punctul seu de vedere.

Cel austriac ḑice, că stă pe lângă aşa numita „clausulă dela Ischl“, la care se învoise Bánffy, sĕ încheie adecă pactul provisor până la 1904, iar dacă până atunci guvernului austriac nu-i va succede a arangia chestia pactului pe cale parlamentară, starea acésta sĕ fie valabilă şi mai încolo, până la 1907, pe când ar fi fost scadenţa normală a pactului.

Guvernul ungar însĕ pune pe tapet „formula lui Széll“, care ḑice că da, până la 1904 sĕ fie dară încheiat pactul provisor pe basa §-lui 14 austriac, dar dacă până atunci Austria nu-'şi reguléză definitiv şi pe cale parlamentară afacerea, apoi Ungaria îşi reservă dreptul de-a dispune independent asupra afacerilor sale economice, şi de vamă, şi de tot.

M. Sa, vĕḑênd că nu e înţelegere, dar nici măcar intenţie şi aplicare spre o înţelegere între guvernele celor dóuĕ scumpe jumĕtăţi, — are sĕ decidă, şi decisiunea şi-a reservat-o pe ieri, Vineri în 26 Maiu.

Politicii unguri de multe-ori au stors mari concesii dela Viena prin amenintarea cu — independenţă de Austria. Acum de-odată, ca prin minune, ei vĕd că spărietórea lor — nu mai prinde! Şi acum nu ştiu ce ar mai inventa ei aşa bun ca ciuhă pentru austrieci!

„Pesti Napló“, organ guvernamental, scrie:

„Am afirmat şi pân'acum şi o afirmăm acum şi mai hotărît, că împedecarea ministrului Thun de formula Széll, e — numai pretecst. Numai pentru acésta nu i-ar trece nici guvernului austriac prin minte, a expune monarchia unei mari crise economice (auḑi, auḑi! ar fi crisa economică pentru monarchie, deci şi pentru Ungaria, nu „înflorire“, cum pân' acum mereu spuneaţi? Red. T. R.) şi politice, *dacă cu totul alte lucruri, cu mult mai mari, nu s'ar cóce pe la spate*!

„Principiul accentuat mai nou, că privilegiul Băncii austro-ungare, care duréză până la 1910, nu póte nici el dura mai mult ca uniunea vamală (deci întrerupênd acéstă uniune în 1904, vii în încurcături cu banca), încă s'a inventat esclusiv pentru aceea, ca sĕ rĕsucéscă tóte acele părţi ale proiectului de pact alui Badeni, cari erau mai priinciόse Ungariei.

„Banca e şi ea numai pretecst. *Adevĕrata cauză a rĕzboirii e aceea, că guvernul austriac*, cedând presiunii opiniei publice (Lueger! Red.), *nu mai voeşte executarea pactutui proiectat, nici până la 1904, nici până la 1907, nici pe basa §-lui 14 şi nici pe o altă cale órecare!*“

Şi spune apoi că pentru aceea nu o mai voesce, pentru-că astfel mai curênd pot aduce Ungaria în încurcătură, încât nici în 1904 sĕ nu pótă ajunge la independenţa economică faptică.

Lupta apare, între aceste împregiurări, ca-şi-cum Austriecii ar fi susţiitorii îndărătnici ai pactului dela 1867, folosind pentru susţinerea lui aparat mare de tactică politică, iar Ungurii jócă pe kossuthiştii. E problema viitorului sĕ arate cari vor eşi triumfători.

Pe noi popórele nemaghiare şi negermane, care vedem că sub era „dualismului“ ne-a mers destul de rĕu, cel puţin aici în Ungaria, farmecul necunoscutului unei nóuĕ ere, care ar putea fi numai cea următóre spargerii pactului, par'că ne atrage mai mult.

E drept că atunci posiţia de „mare putere“ a Monarchiei ar suferi, dar negreşit s'ar îngreuna aici acasă şi posiţia hegemonilor nostri de aḑi, cărora sub scutul actualului pact, multe li-s'au permis, şi umbriţi de el, multe au putut.

84+2 14+4 56 1680 5-6 5 21

Dela Sinod.

După-ce am dat samă cetitorilor nostri despre şedinţele Sinodului nostru archidiecesan de ĕstan, vom da acum şi *Rapórtele generale* ale Consisroriului, rapórte presintate Sinodului asupra activităţii diferitelor senate consistoriale, anume a consistoriului *plenar*, a consist. ca senat *bisericesc*, ca senat *şcolar* şi ca senat *epitropesc*.

1.) *Raportul general plenar.*

In fruntea *Raportului general* pe anul 1898, cu care se presentă plenul consistorial înaintea Veneratului Sinod archidiecesan, avem datorinţa a înregistra tristul eveniment, care ca o nóuă şi grea cercare a avut a'l îndura Maiestatea Sa prea bunul nostru Imperat şi Rege, augusta casă domnitóre şi tóte popórele monarchiei, când la 29 August (10 Septembre) 1898, o mână impie şi fără de lege, nimici viéţa Maiestăţii Sale Impĕrătesei şi Reginei nóstre ***Elisaveta***. Consistoriul archidiecesan în urma acestui sguduitoriu eveniment, s'a întrunit neamânat în şedinţă plenară, şi împreună cu Escelenţia Sa Inat Preasfinţitul Archiepiscop şi Metropolit Miron, care pe atunci era morbos, a dat espresiune profundei sale dureri pentru tragica încetare din viaţă a preaînaltei nóstre Impĕrătese şi Regine, a depus espresiunea durerii sale la tronul preaînalt, şi a dispus prin circulariu, ca biserica nóstră deapururea credinciósă şi poporul ei deapururea loial, sĕ serbeze la o anumită ḑi acest prea trist eveniment în mod demn de fericita nobila nóstră domnitóre.

In aceste triste împregiurări era lucru prea natural, ca ḑiua de 2 Decembre 1898, în care Maiestatea Sa gloriosul nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosif I. a serbat iubileul de 50 de ani al suirei sale pe tronul glorioşilor sei antecesori, sĕ nu se pótă celebra cu manifestările ce în alte imprejurări sunt caracteristice atăror ḑile; şi aşa şi consistoriul archidiecesan s'a mărginit pre lângă celebrarea festivă a s. Liturgii, la care au fost învitate a participa tóte autorităţile publice din Sibiiu, pe lângă emiterea unui cerculariu către archidiecesă, a se serba acea ḑi în tóte bisericile nóstre cu doxologie, şi în tóte scólele nóstre ca ḑi ferială cu rugăciuni, cântări şi cuvêntări festive. Adresa de felicitare şi veneraţiune omagială, o a aşternut Maiestăţii Sale P. Ven. Consistoriu Metropolitan în numele bisericei nóstre întregi, şi aşa şi în numele archidiecesei nóstre.

*

Dar precum p. i. casă domnitóre şi tóte popórele monarchiei au serbat ḑiua de 29 August ca o ḑi de jale obştéscă, astfel în special biserica nóstră ortodoxă română a mai îndurat în anul espirat încă o ḑi fatală, care a îmbrăcat în doliu nu numai archidiecesa, ci întrégă provincia nóstră metropolitană. Este tristul eveniment al încetării din viéţă a iubitului, blândului nostru Archiepiscop şi Metropolit ***Miron Romanul***, carele după-ce a purtat cu credinţă cârma bisericei nóstre 24 ani, în timpuri din cele mai seriόse şi mai grele, după îndelungate suferinţe a reposat în Domnul la 4/16 Octobre 1898, fiind în etate de 70 ani.

Consistoriul archidiecesan, sub conducerea Vicariului Archiepiscopesc, Archimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, a făcut tóte cele

---

FOIŢA

In calea morţii.

De-alungul stradei depărtate
Ce duce 'n tristul cimitir,
Stau ómeni în palate mândre,
Privind convoiurile 'n şir.

Ar vrea şi dînşii sĕ privéscă
Ceva mai vesel, mai frumos,
Dar bieţii stau în calea morţii,
Vĕd numai chipul ei hîdos.

Din zori de ḑi şi până 'n nópte
Privesc convoiu dupa convoiu,
Şi morţii pare că le strigă:
„Aşa veţi fi cândva şi voi“!

Prin creeru-mi muncit de vise,
O, câte gânduri n'au trecut!
Dar nu-mi aduc aminte unul
Mai vesel ca sĕ-l fi avut.

Ca şirul de convoiuri negre
Ce trec spre tristul cimitir,
Pe calea gândurilor mele
Imagini negre se înşir.

Slăbiţi-mi ochi, de când în lume
Sfioşi privirea şi-au lăsat,
Vĕzut-au numai plâns şi jale:
Şi numai jalnic am cântat.

(Ep.) *Radu D. Rossetti.*

Scrisori către eleve.

Scrisórea III.

(Urmare)

Acum după ce vedem, câte trebue sĕ ştie o femee ca sĕ se pótă numi económă bună, ne vom da sémă că la însuşirea acestor cunoscinţe a tuturora, ne trebue timp, voinţă, stăruinţă, diliginţă mare, şi ca nici odată nu e permis se credem că ştim destul, deóre-ce ca pe ori-care cale a perfecţiunii, şi în ale economiei ne trebueşte esperinţă, multă esperinţă, o esperinţă ce nu ni-o putem câştiga în şcólă, unde se propun studii variate, iar pe terenul economiei abia se póte indica în mici resumate direcţiunea care trebue urmată acasă, în pracsă.

Muncă dară, muncă din greu şi cu mânile proprii, şi interesare de multe de tóte se recere, pentru-ca pe lângă cunoştinţele póte frumóse-teoretice, sĕ şi devii económă bună, muncă, care nu numai nu „dejoseşte“ pe o femee ori cât de bine educată, dar o chiar înalţă!

Find vorbă despre asta, sĕ-ţi spun, iubita mea, o istorióră:

Au fost odată dóuĕ prietene, Elvira şi Valeria. Elvira încă de mică la casa părintéscă era curăţică şi sprintenă, în cât nu numai lucrurile sale 'şi-le ţinea în cea mai bună ordine, dar venea în ajutor şi fraţilor ei mai mici, ba chiar mumei sale în lucruri mai uşóre prin casă şi bucătărie, iar după ce s'a dus la şcólă, era şi acolo model de copilă bună, ordonată şi diligentă.

Valeria era o copilă lăsată în voia ei, comódă, şi aşteptând sĕ i-se aducă tóte de-a gata. Lucrurile ei erau totdeuna ca aruncate cu furca, cu surorile se certa dacă nu-i dădeau tot ce le cerea şi dacă nu-i săreau la poruncă! De ajutat ceva prin casă, în bucătărie, nici idee. La şcólă nu-'şi făcea temele, şi dacă învĕţătórea îi ḑicea ceva, se mieuna şi se plângea la părinţi că învĕţătórea e rea, că e nedréptă, că nu o iubeşte.

An după an trece, în copilărie, repede ca visul, şi Elvira şi Valeria s'au făcut fete mari, şi s'au dus la casele părinţilor.

Elvira se desvoltase o fata voinică şi frumósă, şi 'i-se dusese vestea de istéţă şi harnică. Ştiau toţi că ea ferbe, că singură îşi face hainele, că din laptele dela patru vaci tot ea adună smântâna, ea face untul, ea are găini, pui, cultivă grădina de legumi, ba că ştie chiar ţese şi tot îi rĕmâne timp şi pentru cetit şi musică, ba uneori şi pentru pictură, şi era pururea veselă şi fericită!

Valeria era domnişóră în înţelesul modern al cuvêntului: anemică şi nervósă. Lucrul casei îl ţinea de ceva sub demnitatea unei femei care ştie sĕ cânte la pian, şi ştie vorbi rĕu franţuzeşte. Când iese prin grădină are mănuşi lungi, şi nu umblă pe unde e sóre, ca sĕ-'i rĕmână faţa palidă, deci „interesantă“... E pururea „rĕu dispusă“, şi „nu crede că esistă ferecire“, iar dacă póte sĕ esiste, apoi sigur numai în societăţi zgomotóse!.. La petreceri apare în toaletele cele mai strălucitóre de mătasă grea. Tinerii serioşi nu-i plac, că aceia îndrăsnesc a-'i concraḑice câte odată, mai bine îşi petrece cu cei cari îi laudă tóte nebuniile.

Uneori se întâlnea cu Elvira, la câte o petrecere, şi atunci nu se putea mira destul de mama Elvirei, de ce e aşa sgârcită de nu-i face haină de mătasă, ci o duce tot în batist alb, că dóră e deja de nóuĕspreḑece ani şi ştie lumea că are din ce sĕ-'i facă.

Dar vremea grăbită a trecut, şi multe schimbări a făcut. Valeria s'a măritat după un doctor, care era el, ce-i drept, om harnic, dar tot nu putea câştiga cât cerea luxul palidei şi interesantei sale dómne, şi ca sĕ aibă ḑile bune, a început a face datorii. Căci de lipsă şi prescrise de lege pe lângă patul bolnavului, fiind aprópe în permanenţă pe lângă dênsul, iar după reposarea bunului Archipăstor a făcut notificările de lipsă la locurile competente, s'a îngrijit pentru démna înmormêntare a veneratului cap al bisericei nóstre şi în fine a făcut paşii necesari în privinţa remasului material după fericitul Archiepiscop şi Metropolit, şi are onóre a aşterne Ven. Sinod archidiecesan raport special în privinţa acésta.

*

Cu acésta dând reposatului onórea, ce ca o tristă datorinţă ni-o impunea pietatea fiiéscă, Consistoriul archidiecesan a notificat imediat P. Ven. Consistoriu Metropolitan tristul eveniment prementionat; şi făcênd acela preparativele de lipsă pentru convocarea şi întrunirea Congresului estraordinar pentru alegerea de Archiepiscop şi Metropolit, Congresul s'a întrunit la 17/29 Decembre 1898, şi la 19/31 Decembre acelaşi an a ales Archiepiscop şi Metropolit pe Preasfinţia Sa Episcopul diecesei Aradului ***Ioan Meţianu***, şi obţinênd acéstă alegere prea înalta aprobare, Congresul întrunit la 28 Februariu (12 Martie) a. c. a instalat pe alesul seu cu cuvenita în scaunul archiepiscopese şi metropolitan.

*

Tot asemenea ne ţinem de darorinţă a relata la acest loc despre memorabila serbare, semnalată Ven. Sinod din anul espirat. care la iniţiativa Măritului Congres o a ţinut archidiecesa împreună cu întrégă provincia metropolitană la 16/28 Iuniu 1898 ca la aniversarea a 25-ea de la mórtea fericitului Archiepiscop şi Metropolit ***Andreiu Baron de Şaguna***, întru pia memorie a marelui bărbat, care pe lângă multe alte neperitóre merite pentru biserică, patrie şi naţiune, a fost restauratoriul vechei nóstre metropolíi. Serbarea acésta aniversară s'a ţinut cu tótă solemnitatea la 16/28 Iuniu 1898 în biserica cea mare din Reşinari şi la mormêntul fericitului Archiepiscop şi Metropolit, celebrând reposatul Archiep. şi Metropolit Miron, împreună cu Prea Sfinţiţii, Episcopi Ioan al Aradului şi Nicolae al Caransebeşului, cu asistenţa cuviinciósă şi un numeros public, preoţi şi mireni, din loc şi din apropiere, ba şi din cele mai îndepărtate ţinuturi ale archidiecesei şi metropoliei nóstre. Asemenea s'a serbat acésta aniversară în tóte bisericile şi scólele nóstre confesionale din archidiecsă şi metropolie, cu părăstase, rugăciuni şi cuvêntări festive întru pia memorie a neuitatului archipăstor.

*

In fine a credut Consistoriul archidiecesan, că acéstă solemnă di aniversară este cea mai bună ocasiune pentru de a resuscita în memoria poporului nostru credincios ideea susceputǎ de sinodul nostru archidiecesan din 1874, şi îmbrăţişată de congresul nostru naţional-bisericesc şi de întrégă biserica nóstră, de a colecta daruri benevole pentru ridicarea unui ***Monument***, demn de memoria *Marelui Andreiu.* Prin un circulariu oficial cătră clerul şi poporul credincios, Consistoriul archidiecesan, în rênd cu Consistoriile dieceselor surori a pus la cale, şi prin însuşi exemplul seu a îmbărbătat pe credincioşii bisericei nóstre la ofrande benevole spre scopul arĕtat; dar întimpinând lucrul óre-cari impedimente din partea unor organe administrative politice din comitatul Hunedórei, Consistoriul n'a lipsit a întreveni la înaltul regim pentru apĕrarea bisericei nóstre întru libertatea sa constituţională. Acésta a şi avut acel resultat, că guvernul. a înlăturat tóte impedimentele, ce se puneau în cale acestei colecte, carea şi astădi este în curgere.

(Va urma.)

Din diecesa Caransebeş.

Sinodul eparchial.

Neprimind, nu ştim din ce cause, numĕrul 18 (din sĕptĕmâna trecută) a „Foii Diecesane“, cu începutul rapórtelor despre şedinţele sinodului acestei eparchii surori, acum că ni-am câştigat acel numĕr, începem schiţarea raportului după cum îl aflăm în numita fóie oficiósă.

Şedinţa I. (25 April v.)

Preşedinte: P. S. Sa Părintele Episcop diecesan *Nicolae Popea;* notar: Dr. *Tr. Bădescu.*

După ce în biserică se celebrase sfta liturgie împreunată cu chemarea Duhului Sfânt şi cu parastas pentru fericiţii în Domnul: arch. şi metrop. *Andreiu*, Emanuil *Gozsdu*, binefăcĕtorii Dim. Haţegan, Dim. Peţa, Dim. Miculescu, Costa Tismănariu, Elisaveta Peia, Ioan Peţa, Mich. Trapşa şi Iancu Temeş, P. S. Sa a deschis şedinţa primă în sala comunităţii de avere, prin cuvêntarea publicată de noi în Nrii 47 şi 48.

P. S. Sale i-a rĕspuns deputatul I. Budinţian, cu o frumósă şi mult aplaudată vorbire.

Erau de faţă 37 deputaţi. S'au presintat credenţionalele noilor aleşi, apoi rapórtele consistoriale, dintre cari amintim: raportul consistorial diecesan, în *obiectul înfiinţării alor dóuĕ eparchii nóuĕ;* raportul consistoriului despre ajutoriul de stat pe 1898 pentru preoţii slab dotaţi, etc; apoi rugările de concedii ale unor deputaţi. Sau împărţit tóte comisiilor căror aparţineau, apoi s'a încheiat şedinţa primă.

Şedinţa II. (26 April v.)

Preş.: P. S. Sa Dl Epp. Niculae Popea; notar I. Marcu.

S'a autenticat protocolul şedinţei prime şi s'au presintat esibitele nou întrate, între cari mai însemnat e: raportul consistorului diecesan referitor la *întregirea dotaţiunii preoţilor*, care s'a dat comisiei financiare.

Dep. Tr. Linţa a propus, ca şcóla de aplicaţie de lângă institutul pedagogic diecesan sĕ fie aşedată într'un local deplin corespundĕtor, provĕdută cu tóte cele necesare, iar pentru a putea avea un învĕţător de model, sĕ se sistemiseze salarul la 600 fl. şi 120 fl. bani de cuartir. S'a dat comisiei şcolare.

Tot dep. T. Linţa a propus ca competinţele de salariu învĕţătoresc sĕ fie sistemisate separat, iar pentru cantorat sĕ se dee (învĕţătorilor) o remuneraţiune specială, prin ce li-s'ar ameliora niţel sórtea învĕţătorilor. Tot comisiei şcolare.

Mai multe rugări, între cari şi a locuitoriului Nic. Drăgălină din Reciţa-montană, referitóre la bis. „Călugăra“ şi a ridicării unei nóuĕ mânăstiri, — s'au transpus consistoriului spre studiare ori resolvare.

S'a luat la cunoscinţă raportul consistoriului ca senat epitropesc, din care reese, că fondurile şi fundaţiunile de sub administrarea consistoriului *au crescut* în anul trecut cu *38.120 fl. 84½* cr., iar averile bisericeşti diecesane (cari? averi manipulate de consistoriu, or averea tuturor bisericilor şi şcólelor din diecesă?) *au crescut cu 276.138 fl. 28 cr.*

S'au luat la cunoscinţă socoţile tipografiei şi librăriei diecesane şi s'a aprobat budgetul *pe 1900.*

Privitor la *modalitatea de fructificare a depunerilor făcute de comunele bisericeşti*, — sinodul a decis ca:

„Banii depuşi din partea comunelor bisericeşti la consistoriu sunt a se fructifica conform dispoziţiunilor cuprinse în statutul organic şi regulamentul din 1884 referitor la administrarea şi controlarea averii diecesei şi a regulamentului congresual din 1897 pentru administrarea afacerilor epitropesci.

„Elocările au sĕ se facă cu preferinţă la institute de bani solide, cari întrunesc condiţiunile cuprinse în §. 38 al regulamentului pentru administrarea fondurilor diecesane.

„Depunerile se administréză la fondul depositelor şi pentru fiecare depunere se pórtă cont separat.

„Consistorul solvesce pentru depuneri cu 1% *mai puţin* decât ce solvesce institutul de bani, la care se elochéză banii diecesei. Din 1% ce se câştigă pe acéstă cale, sĕ se foloséscă ½% pentru acoperirea speselor de administrare, iar cealaltă ½% pentru formarea unui fond de garanţă pentru acoperirea eventualelor perderi.

„Interesele, ce compet comunelor bisericeşti şi nu se ridică, se capitaliséză tot la jumĕtate de an. Despre starea depunerilor se compune cu finea fiecărui an o consemnare, care se alătură la protocolul sinodului eparchial.

Faţă de conspectul consistoriului despre incassările făcute în 1898 din convenţia episcopéscă şi pentru coperirea speselor deputaţilor sinodali şi congresuali, — sinodul a decis:

„Conspectul arĕtând la convenţia episcopéscă o restanţă de *14.288 fl. 8½* cr. deci faţă de restanţa din anul trecut un crescĕmênt de 1321 fl. 19 cr, iară la spesele deputaţilor sinodali şi congresuali o restanţă de *14790 fl. 16¾ cr.* deci un crescĕmênt de 1770 fl. 97²/₇ cr. faţă de anul trecut, drept aceea *constatându-se un resultat îngrijitor*, consistorului se recomandă din tótă puterea a stărui la încassările competinţelor restante din susindicatele pretensiuni, eventual şi cu esmiterea unui comisariu consistorial“.

Socoţile şi inventarele fondurilor diecesane, aflându-sĕ în ordine, s'au aprobat şi senatului epitropesc i-s'a dat absolutoriu.

Revistă Bisericéscă.

Pascile la Ebrei.

La Ebrei Paştile erau una din cele trei mari sĕrbători instituite de Mosii, pentru a consolida şi mai bine unitatea naţională a poporului Iudeu.

Ebreii, deşi popor mic, dar prin tradiţiunile lor patriarchale, erau fórte divisaţi. Cu toţii se mândreau a se numi, fii „ai lui Abraam“ şi „ai lui Iacob“, erau însĕ împărţiţi în triburi, după numele celor doi-sprezece patriarchi, fiii lui Iacob; şi fie care din aceste triburi trăia în pămêntul dat după cucerire, cu tradiţiile, regimul propriu şi aspiraţiunile sale.

Moisi institue cele trei sĕrbători mari ale anului: *Paştile, Serbătórea cincidecimii* şi a *Corturilor* fie-care cu durată de o sĕptĕmână, (afară de sĕrbătórea cincidecimii), şi ordona poporului, ca tot israilteanul, cap de familie, sĕ vină la Ierusalim, locul cel sfânt ales de Dumnedeu, si aici, la templul sĕu, sĕ-'i aducă sacrificii şi mulţumiri pentru bine-facerile primite.

Prin acésta Ebreii cu toţii avênd un loc de întêlnire şi centru comun, precum şi un singur loc de rugăciune şi cult, venerat de tot poporul, se inspirau nu numai în unitatea naţională şi religiósă, dar cunoscêndu-se şi recunoscêndu-se între dînşii ca fraţi şi fii ai aceluiaşi părinte Abraam şi Iacob, se inspirau cu iubire ei înşi-şi, in iubirea cătră o patrie comună tuturor şi cătră un singur Dumnedeu — domn şi stăpân al întregului popor Israil.

Din aceste trei mari sĕrbători, *Paştile*, atât în ordinea chronologică, cât şi prin importanţa politică religiósă, ce a avut în istoria poporului Iudeu, ocupă primul loc. Serbarea a fost instituită întru reamintirea miraculósei eliberări a Ebreilor din captivitatea Egiptului. In special a fost instituită, în amintirea ultimei rane, cu care Dumnedeu a lovit pe Faraon şi poporul seu, când a nimicit prin trimiterea îngerului sĕu, pre toţi întâi născuţii, în tot pămêntul Egiptului de la om şi pân' la animal. Iar Ebreii au fost cruţaţi de acéstă plagă înfricoşată adusă asupra Egiptului, căci îngerul Domnului, în trecerea sa exterminătóre, cruţa tótă casa locuită de Ebrei. De aceea şi serbarea pórtă numele de: Paşte, ebreeşte „*trecere*“, *cruţare*, căci îngerul Domnului nu se oprea la casele lor şi cruţa pe cei ce locuiau într'ênsele.

Intru comemorarea acestei cruţări, cu care Dumnedeu a păzit pe fiii lui Israil şi i-a scăpat din pămêntul robiei, Moisi a instituit a se sĕrbători în fie-care an acea di de tot poporul, ca di mare, strălucită şi memorabilă, ca di de mare sĕrbătóre, în care poporul sĕ se bucure şi sĕ se veseléscă şi pururea sĕ'şi aducă aminte de acea înfricoşată pedépsă divină şi de izbânda şi victoria rapurtată de Dumnedeu pentru ei asupra Egiptenilor.

Paştile acesta al Iudeilor erau numite şi Sĕrbătórea-*Azimelor*, pentru-că în tot timpul celor şépte dile cât ţinea serbarea, Ebreii nu mâncau pâne dospită, ci numai azime.

Serbarea Paştelor se începea în séra dilei de *14 Nisan*, care la Ebrei era prima lună a anului, şi ţinea până la 21 a aceleaşi luni, adecă şépte dile. Din acestea numai prima şi ultima di erau considerete ca dile în adevĕr de sĕrbătóre, în cari poporul trebuia sĕ se abţină de la ori-şi-ce muncă, ocupaţiune şi lucrare, iar în cele-lalte cinci intermediare, putea sĕ lucreze, fie că şi acéstea făceau parte din Paşti. In tot timpul sĕrbării nimeni nu putea mânca pâne dospită, ci numai azime şi tóte cele şepte, erau considerate ca dile de petrecere, bucurie şi veselie.

Orênduiala sau modul cum Judeii serbau Paştile era următorul: La 10 a lunei Nisan tot capul de familie trebuia sĕ pregătéscă un miel de un an, care sĕ nu aibă nici un defect, şi'l păstra înadins pentru Paşti. Acest miel pashal era chiar numit şi „Paşti“ iar în diua de 14 Nisan, în timpul numit la Ebrei „dintre cele două seri“ (de la tócă nainte, după calculul nostru), tot israilteanul junghia mielul în curtea cortului; iar după zidirea templului, în curtea templului. Se cerea însĕ ca tot cel ce junghia mielul sĕ fie curat şi fără nici o pângărire sufletéscă sau trupéscă, iar sângele mielulni se lua de preoţi şi se vărsă la jertfelnic.

In séra acelei dile tot israilteanul mânca mielul pascal fript, şi la acésta luau parte şi sclavii, atât cei născuţi în familie, cât şi cei cumpĕraţi pe bani; însĕ aceşti din urmă trebuiau ca mai întâiu sĕ fie tăiaţi împrejur. De asemenea luau parte şi proseliţii, dacă erau circumcişi şi nu se esceptau de cât numai cei netăiaţi împrejur.

Mulţi se îndoiesc, dacă femeile luau parte la mâncarea mielului pascal.

Din nici un loc însĕ al Vechiului Testament şi prin nici o disposiţiune rabínică

---

dicea Valeria, reputaţiunea casei cere sĕ locuiască în o villă frumósă, sĕ aibă trusură; în odăi mobile scumpe, sĕ ţină bucătărésă, guvernantă şi mai multe servitóre.

Ba încă ceva hoch-elegant: friseurul sĕ vie în fiecare di sĕ o peptene; sĕ dee mese de gală! etc., iar dacă doreau copilaşii ei sĕ petrécă câteva minute pe lângă ea, o făceau nervósă şi-i trimitea cu servitórea.

Bărbatul ei, om mai serios, a ajuns nu peste mult, a fi atunci mai fericit când póte fi departe de casă, sau sĕ stea dus pe gânduri în cancelaria lui. Ce ar şi căuta el acasă? Nimeni n'are pentru el un cuvênt bun, nimeni n'are timp de stat de vorbă cu el asupra altor lucruri mai distractive, decât dór' asupra nóuĕlor planuri de parade, de cheltueli... Incolo, privit mai de aprópe, totul era întors şi rĕsturnat prin casă, şi nici chiar curăţenia nu strălucea într'ênsa. Au trecut aşa dece ani. Intr'una din dile Valeria chiar se gătea sĕ dea o cină mare, şi trebuiau bani. A întrat în cancelaria bărbatului declarându-i iarăşi că: „Vaza casei nóstre, cere sĕ invităm persónele acestea“, şi presintă bărbatului o listă şi cere sumuliţa de cheltuit, câteva punguliţe...

Bărbatul deveni palid, şi cuprins par'că de frică, rĕspunse timid, dar hotărît: „Drăgă Valerie, îmi e peste putinţă sĕ-'ţi împlinesc dorinţa. Tu scii că totdéuna am făcut tot posibilul, dar acum nu pot; la nici un cas nu.

„Şi n'ar fi permis sĕ ştiu şi eu pentru ce acum odată nu poţi?“ — dise Valeria, zimbind ironic.

„Nu pot sĕ cred că tu ai fi aşa copilă, rĕspunse bărbatul, ca sĕ nu ştii şi sĕ nu fi observat, că eu sunt înglodat în datorii. Abia mai pot sĕ plătesc interesele. Afară de aceea conturile cele multe de prin prăvălii...

„Ce? tu aşa începi?“ strigà Valeria furiósă, „dar zestrea mea unde-i? Dacă tu începi aşa, apoi sĕ ştii că iute o sfîrşim amêndoi! Aci te las!

„Pentru D-deu Valerie, ce-i cu tine? Ce bani? ce zestre? Era vorba că ai treideci de mii, dar eu n'am vĕdut afară de mobilele şi toaletele cele luxuóse, mai mult decât cele 500 fl. ce ai căpĕtat când am călĕtorit la Constantinopol... Iar eu dacă am cam vĕdut cum stă lucrul, nici n'am mai întrebat despre ce mi s'a fost promis. Că tu, precum bag de samă, ameninţi sĕ mĕ laşi, voia ta“.

Şi Valeria a eşit repede pe uşă, a început a pacheta, a comandat trăsură şi luând pe cei doi copii mai mici cu sine, a plecat, iar pe fetiţa mai mărişóră, care împlinea 7 ani, a lăsat'o bărbatului.

S'a dus la părinţii sei, cari locuiau în alt oraş.

(Va urma)

nu li se interḑice acésta; ceea-ce însémnă mai mult că participarea lor era benevolă.

La ipoteza participării lor militéză şi faptul cunoscut din scrierile Vechiului şi noului Testament, că Iudeii veneau la Ierusalim şi participau la cele trei mari serbători, împreună cu femeile şi cu copiii lor, precum cunóşcem în Evangelii despre sfânta familie.

(Va urma.)

—

Alegerea dela Arad. „Unirea“ din Blaj, care în ultimul seu numĕr (20, de Dumineca trecută) următórea notiţă asupra alegerii dela Arad. O reproducem fără comentar: Marţi dim., scrie „Unirea“, foile nóstre vestiau alegerea P. C. Sale a vicariului Iosif Goldiş de episcop gr. ort. la Arad, care a întrunit 30 voturi din 58. A mai primit P. Cuv. Sa Aug. Hamzea 24, iar 4 au fost albe. Alegerea acésta a surprins neplăcut pe toţi Românii cu inimă pentru biserica lor. Suntem apăsaţi pe tóte terenele, tóte instituţiunile ni-se răpesc, ne-a rĕmas singură biserica care la fraţii gr. ort. e şi autonomă. A alege de cap al unei diecese, şi încă a uneia dintre celea mai mari şi mai bogate, pe un ast-fel de om, care şi-a călcat în picióre biserica sa, a batjocorit ss. Canóne, votând legi potrivnice bisericei şi profesându-se de adict al celor mai mari duşmani ai acestui sfânt aşeḑământ, este ceva ce te îndignéză şi revóltă. Dar nu numai persóna, ci şi chipul cum s'a făcut alegerea, încriminările, învinuirile, acusele şi tot aparatul acela necinstit, cu care au lucrat câţi-va ómeni, cari de bună samă interese josnice rîvnesc, tóte acestea ne-au scârbit amar. Lucruri de acestea nu s'au mai dat în biserica românéscă până acum, şi e fórte trist, că a trebuit sĕ le vedem severşindu-se chiar la aniversarea ḑilei de 3/15 Maiu.

După alegere, Preacuv. Sa. a ḑis între altele, că aşa sĕ-i ajute Dumneḑeu, cum va respecta el canónele bisericei şi va apĕra interesele ei. — Fie, ca temerea nóstră sĕ se dovedésca de neîntemeiată, şi noul episcop sĕ-şi ţină cuvêntul!

—

Mórtea unui archiereu român. P. S. Sa Archiereul Varlam Răileanu, directorul seminarului din Iaşi, se afla greu bolnav de Luni. Mercuri séra, la órele 7, a şi încetat din viaţă.

P. S. Sa era în vêrstă de 46 ani şi cu dóuĕ ḑile înainte se afla în deplină sănĕtate, asistând chiar la ultima şedinţă a sfântului Sinod la Bucureşti.

Marţi a fost apucat de o teribilă durere de stomac, astfel că a fost nevoit sĕ între în casa de sănĕtate a domnului Dr Kiriac.

Făcêndu-se diagnosticul bólei, s'a constatat că P. Sa avea o peritonită fulgerătóre.

După îmbalsamarea cadavrului, rĕmăşiţele pământesci ale archiereului Varlaam au fost transportate la biserica Zlătari.

Inmormêntarea s'a făcut ieri, Vineri, la mănăstirea Cernica.

Din România

Turneul politic.

Pentru Banchetul de la Iaşi, anunţat deja de noi, şi care a avut loc ieri, Vineri séra, în sala Teatrului Naţional, noii ministri români — afară de dnii: general Lahovari si Disescu — au plecat spre capitala Moldovei cu trenul accelerat de 9.50.

După banchetul, în care d. G. Gr. Cantacuzino, preşedintele consisiliului de ministri, a rostit *discursul-program al guvernului,* — cu trenul de la órele 12 nóptea d. prim ministru a plecat la *Dorohoiu.* De aici va merge la *Botoşani Fălticeni Roman, Băcău, Piatra, Némţu, Tecuciu, Bârlad, Huşi, Vasluiu, Focşani, Galaţi* şi la sfîrşit *Brăila.*

Intreg turneul politic al primministrului va dura 8 ḑile, după care se va întórce în Capitală.

*

(Nóuă piaţă pentru rîmători). Abia se redeschiseseră graniţele austriece pentru rîmătorii din România, ceva nainte de căderea guvernului Sturdza, şi spre mirarea şi dauna proprietarilor, ele s'au închis de nou, nu peste mult. Acum o ştire îmbucurătóre se dă pentru comercianţii români de rîmători.

In urma închiderii graniţelor către Austria, guvernul actual a reuşit sĕ facă *se deschide graniţele către Rusia,* pentru transportul rîmătorilor.

Preţurile obţinute în Rusia sunt fórte avantagióse, şi deja până acum s'au făcut câte-va transporturi.

S'a avizat direcţia căilor ferate române ca sĕ aibă la disposiţie vagóne suficiente pentru transporturi de rîmători în Rusia.

Pe de altă parte, în urma mĕsurilor energice ce s'au luat de serviciul român sanitar superior, dóuĕ treimi nordice ale Moldovei, au fost absolut curăţate de orice focar de pneumo-enterită a rîmătorilor, şi numeróse mĕsuri vor mai fi prescrise! Şi de aceea, serviciul sanitar superior român speră că în curînd se vor deschide iarăşi şi graniţele către Austria.

Revistă Externă

Constituţia Filipinelor.

Comisia americană în Filipine, în pertractările sale cu căpeteniile Filipinelor, le a oferit o constituţie egală cu cea din insula Cuba.

Guvernamentul ar fi sĕ aibă, cel puţin provisor, până se vor liniştí spiritele deplin, caracter militar.

O telegramă particulară spune că solii lui Aquinaldo, cărora s'a făcut acest ofert, l'ar fi respins şi s'ar fi întors fórte indispuşi la şeful lor.

Binefăcĕtor şi la mórte.

Despre regretatul *Valeriu P. Bologa* putem spune şi aceste cuvinte.

El şi-a arătat dorinţa, ca pe sicriul lui, trecĕtórele cununi de flori, *sĕ nu sĕ pună.* Şi a făcut prin acéstă disposiţie a sa, atâta bine! Iubitorii şi stimătorii sei, cari mulţi au fost şi cu multe cununi l-ar fi coperit sicriul şi mormêntul, — au grăbit a-'şi arâta pe altă cale, şi mai laudabilă, sentimentele pe cari le-ar fi arătat prin depunerea cununilor: au dăruit sumele ce le cheltuiau pe cununi, *pentru scopuri de binefaceri,* şi nu mai puţin ca *570 fl. au fost dăruiţi fondurilor pie si culturale.*

Iată anume, după cum aflăm din „Gazeta“, pentru cari forduri cât şi de cine s'a dăruit:

Pentru *„Masa studenţilor români“* din Braşov, au dăruit, în loc de cununi pe sicriul lui Valeriu P. Bologa:

Dómna *Lucia Valeriu Bologa* născ. Puşcariu fl. 100. Dl Dr. Teodor *Nica,* Bucuresci, fl. 25. Vasilie *Moga,* architect, Bucuresci, fl. 25. Anton *Puşcariu* inginer, Bucuresci, fl. 25. Comitetul societăţii pentru *fond de teatru român,* fl. 25. Dela funcţionarii centralei institutului *„Albina“ din Sibiu,* fl. 60. Dl Parteniu *Cosma* şi soţia sa *Maria* născ. Roman, din Sibiu, fl. 20. Familia George *Dima,* Sibiu, fl. 20., Dómna Ana *Moga,* Sibiu, fl. 20. Ioan *Droc,* protopresbiter, Miercurea, fl. 20. Reuniunea *femeilor române,* Braşov fl. 10. Dr. Ilarion *Puşcariu,* archimandrit, Sibiu, fl. 10. Ioan *Petric,* protopresbiter, Braşov, fl. 10. Dr. Amos *Frâncu,* advocat, Sibiu, fl. 10. Dr. Sterie *N. Ciurcu,* medic, Viena fl. 10., dl I. *Puşcariu* B. Pesta, fl. 15., dl T. *Ciurcu,* Buc., fl. 15., dl Dr. N. *Vecerdea,* Sibiu, fl. 10.; *„Concordia“.* Sibiu, fl. 6., dl C. *Petri,* Sibiu, fl. 4.,— la cari sunt a se mai adauge contribuirile publicate de noi în numĕrul trecut dela Dr. O. Russu din Sibiu şi d-na 15 fl., dl Simeon Damian din Braşov, 20 fl. = **Total 475 fl.**

Iar la *„Fundaţiunea iubiţilor reposaţi“* întemeiată la biserica din Cetatea Braşovului, au contribuit, tot în loc de cununi pe sicriul lui V. P. Bologa, următorii:

Mult obidata dómnă *Lucia Bologa* 25 fl. v. a. pentru şcolarii români sĕraci. Asemenea mult întristata familie a d-lui advocat *Iosif Puşcariu* suma de 25 florini v. a. Domnul notar publ. regesc Petru *Nemeş,* 10 fl. Onoraţii *funcţionari ai filialei „Albina“* suma de 15 fl., iar *Gremiul român de comerciu* leventin din Braşov 10 fl., toţi drept coróne eterne pe mormêntul decedatului, la fundaţiunea iubiţilor rĕposaţi *întru ajutorarea şcolarilor români sĕraci. Total: 85 fl.*

Şi tot *Funcţionarii Filialei „Albina“,* drept cunună neperitóre pe sicriul mult regretatului lor şef. V. Bologa, au mai dăruit, şi *„Asociaţiunei pentru sprijinirea învĕţătorilor şi sodalilor români“* din Braşov 10 fl.

Intrégă suma dăruirilor: 570 fl.

NOUTĂŢI

Reforma învĕţământului în şcólele poporale. Abia am dat în estras disposiţiile reformei pe care ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune o introduce în şcólele medii, şi deja trebue sĕ vestim, că o nóuă reformă a sa a vĕḑut lumina ḑilei: *reforma învĕţământului în şcólele poporale.* Ideea conducĕtóre şi a acestei reforme e: mobilisarea tuturor şcólelor pentru a rĕspândi cât sĕ póte mai mult învĕţarea limbii ungureşti, prin care sĕ speră că sĕ vor furişa în inimile ómenilor şi sentimentele ungureşti şi se va promova mult maghiarisarea. Vom reveni.

*

Judecata în procesul Kabdebo. Tribunalul regesc din Sibiu, a adus în 26 Maiu judecata asupra fraţilor *Mihail* şi *Petru Kabdebo,* în procesul pornit contra lor pentru faliment fraudulos, proces de care am amintit când s'a început.

Mihail Kabdebo a fost judecat la şase ani temniţă, iar Petru Kabdebo la cinci şi jumĕtate ani temniţă.

Osândiţii au dat recurs.

*

Dor de carte românéscă. Doi băeţi din Comuna *Mures-Sân-Craiu* cercetéză, în lipsa de şcólă confesională, şcóla de stat de acolo, unde primesc instrucţiunea în limba statului. Dând însĕ odată de un legendariu de *Ioan Popescu,* frunḑărind şi cetind prin el, li s'au părut că cartea acésta are un deosebit farmec pentru ei. S'au deşteptat adecă în ei aceleaşi sentimente, ca şi în nemuritoriul *Eliade Rădulescu,* când în decursul instrucţiunii ce-o primea în limba grecă a dat la un păstoriu de-o carte românéscă: Alexandria, pe care mai apoi ascuns întru'n coş din pod a cetit'o din dóscă în dóscă, sorbind cuprinsul ei, predat în limba maternă, care instinctiv l'a fermecat.

S'a deşteptat acum în băeţi dorul de-a ajunge în posesiunea unei asemenea cărţi fermecătóre şi în naivtatea şi nepriceperea lor copilăréscă, presupunênd că cel scris pe păretele cărţii — *Ioan Popescu* — este „trimiţetoriul“ de cărţi româneşci, i-au adresat acestuia o frumósă rugăminte, ca „sĕ facă bine şi sĕ le trimită“ şi lor asemenea cărţi. Oficiul postal a căutat multă vreme pe „trimiţetorul de cărţi“ *Ioan Popescu* şi în cele din urmă abia s'au aflat un bărbat cu asemenea nume în persóna primariului comunei *Topliţa-română.* Dar acesta era alt Ioan Popescu, nu cel căruia era epistola adresată. Primariul Popescu a trimis rugămintea băeţilor secretariului consistorial *Dr. Elię Cristea,* care s'a înteresat mai de-aprópe de dorinţa elevilor însetaţi după carte românéscă, şi s'a dispus sĕ li se trimită dela librăria archidiecesană mai multe cărţi de şcolă şi de rugăciuni.

*

Causa bisericei române din Viena Comitetul instituit pentru clădirea unei biserici române în Viena, aduce la cunoştinţa generală că adunarea plenară a coloniei române se va ţiné la 15/27 Maiu, órele 8 séra, în Viena, restaurantul „Zum Magistrat“, I. Lichtennfestgasse, 3, la care sunt învitaţi toţi Românii din Viena şi împregiurime, precum şi toţi aceia cari se intereséză de acéstă sfântă causă.

*

O statistică interesantă. La Budapesta a apărut o statistică a numelor pe cari le pórtă cetătenii „capitalei şi reşedinţei“ ungureşti. Din acéstă statistică apare, că, cu tóte lăpădările de nume străin sunătóre urechilor patriotici, totuşi şi aḑi marea majoritate a locuitorilor în Budapesta, au nume streine. „Weisz“-ii, „Khon“-ii, „Klein“-ii „Stern“-ii şi alt fel de perciunării, sunt şi aḑi cele mai rĕspândite nume în Budapesta. Dar sĕ vorbéscă cifrele însĕşi:

Se află în capitala-reşedinţă: 12 Avel-i şi...nici un Cain!; 48 Adam-i şi numai 2 Eve; 162 îngeri nemţi „Engel“ şi numai 36 ungureşti „Angyal“, dar şi 13 draci, scrişi Eördög ori simplu Ördög; 73 împĕraţi nemţeşti „Kaiser“, şi numai 45 ungureşti „Császár“; 139 regi nemţeşti „König“ şi numai 99 „Király“; 1216 pescari nemţi, Fischer-i, şi numai 141 Halàsz-i; 282 Beck şi numai 10 Pék; la morari au ajuns ungurii de-asupra, au 456 Molnár-i faţă de 413 Müller-i; — iar mai departe sunt: 64 urşi cu perciuni „Beer“ şi numai 9 cu pinteni „Medve“; 119 vulturi „Adler“ şi numai 19 Sas-i; lupi iară-'s unguri mai mulţi: 894 Farkas şi 178 Wolf-i; vulpi sunt mai multe perciunate iarăşi: 236 Fuchs şi 11 Róka; lei fireşte că-'s cu perciuni mai mulţi, de aceea au biruit bogăţiile capitalei trăgêndu-le tóte în punga lor: 326 Lőwy faţă de 71 Oroszlán-i, — iar mai incolo vedem: 140 Blau, 332 Braun, 72 Grün, 335 Roth, 927 Schwarcz *1444 Weisz,* 380 Berger, 511Grosz,257 Hoffman, 848 Klein 740 Kohn, 457 Krausz, 100 Lang, 380 Mayer, 340 Neumann, 422 Pollàk, 169 Reich, 347 Schmied, 158 Schneider, 252 Singer, 380 Spitz şi Spitzer, 460 Steiner şi 228 Wagner — şi abia 9 Baka, 74 Huszàr, 84 Katona, 129 Biró şi 9 Dalos, şi iarăşi 283 Schlezinger, 57 Schiller, 403 Stern, 82 Zimmermann, 203 Rosenberg, 164 Rosenfeld, 76 Rosenthal, şi alt potop de Altmann, Jungman, Groszmann.

Nume mai ungureşti sunt acestea: 343 Balog, 90 Fehér, 144 Fekete, 558 Nagy, 607 Kiss, 1052 Kovàcs, 920 Szabó, 150 Szücs, 256 Takács şi 456 Varga.

La tot cazul puţine nume maghiare, faţă de cele germane şi mai ales faţă de cele jidoveşti.

Şi, trebuie ştiut, că aceeaşi e proporţia şi în ce priveşte proprietatea de case şi averea în capitala — „maghiară“...

*

† Bancheriul. Constantin Cavaler de Steriu, şeful cassei de schimb „Steriu“ din Braşov, a încetat din viaţă în 25 Maiu n.

*

Exposiţiunea industrială din Rusciuc 1899. Despărţĕmêntul internaţional al acestei exposiţiuni arangeate sub înaltul protectorat al Alteţei S. Regale principelui Ferdinand I de Bulgaria, prin ministeriul comerciului şi al agriculturei din Sofia, conţine tóte maşinile, motorile, aparatele, instrumentele şi uneltele pentru industrie, meserie şi gospodărie. Anunţul oficial despre acest despărţământ s'a şi făcut pe cale diplomatică. Deschiderea solemnă a exopsiţiunii va fi la 14 August a. c.

Oraşul Rusciuc este situat fórte favorabil şi se póte aştepta din vecina Românie o mare afluenţă a visitatorilor. In ţĕrile balcanice exposiţiunile se arangează fărte rar, şi de aceea fabricanţii maşinelor au o ocasiune fórte favorabilă a expune cu folos fabricatele lor. Guvernul bulgar a fixat o mulţime mare de diplome şi premii. Din comitetul de onóre fac parte mulţi membri ai colegiului consular şi negustori de fructe.

Cine ar dori o informaţiune mai amĕnunţită, programa şi altele, sĕ binevoiască a se adresa cât de curênd la directorul despărţământului special, dl Arthur Gobiet, Praga-Karlin.

*

Mulţumită. Vrednicilor parochieni din A. Iulia-oraş, cu numele: Georgiu Câmpean, Georgiu Sas, Maria Drâmbărean, Fira Sintimbrean Raveca Strajan, Neti Cetian, Fira Alexandru, li se aduce în numele bisericei, mulţumita cea mai căldurósă, pentru darurile făcute sfintei nóstre biserici, în prapori, candele, vesminte şi alte podóbe, în decursul anului acestuia. Resplătéscă-le D-ḑeut! Alba-Iulia, 7/19 Maiu 1898. *Georgiu Albu* adm. parochial.

Notiţă Literară

Nou volum de „Balade poporale.“ A apărut în editura Librăriei şi Tipografiei diecesane din Caransebeş *„Balade Poporale“* culese de *Avram Corcea,* preot ort. rom. Sunt 138 pagine cuprinḑênd 20 de balade, cu grijă alese ca: *Iancu Sibiiancu* şi Ana, apoi „Mârza“ şi *„Novăcesci,“* despre care cântă opt balade, cele mai multe din cele 8 balade, despre Novăcescii se publică acum pentru întâia óră.

Volumul şi ca esecutare tipografică se presintă fórte elegant. Preţul 80 cr., (plus 5 cr. port). De vênḑare şi la Librăria archidiecesană. în Sibiiu.

Damasturi de mătase

75 cr.

până la **fl. 14.65** de metru — precum și **„mătase Henneberg“** négră, albă și colorată **dela 45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri.

Particularilor, *liberă de vamă și porto în casă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [19] 4

Anunț.

Am onóre a aduce la cunoștința onoratului public, că în atelierul meu de croitorie (strada Măcelarilor Nr 45. casele tipografiei Archidiecesane) se efectuesc tot feliul de **vestminte bărbătesci**, precum și **reverenḑi**, reparaturi, și tot feliul de **ornate bisericesci**, precum **Stichare, Epatrafire, Felóne, Mânecări, Brâuri, aere și prapori** în timpul cel mai scurt și după cerințele ritului nostru ortodocs cu prețurile cele mai moderate. [68] 3—

Sperând că onoratul public mĕ va onora cu prețuitele-i comande, mĕ recomand binevoitoriului sprigin

Zaharie Voileanu
măestru croitor.

NB. la cerere espedez mostre franco și gratis.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. fl. 1.80.

Un comis

din familie bună, **cu perfecte cunoștințe în branșa de coloniale,** care póte documenta că are esperiență și praxă, găsesce prompt ocupațiune.

Românii sunt preferați.

„Concordia“,
societate comercială pe acții,
Sibiiu. [76] 2—3

De vênḑare :

Bólele voinței
de ***Th. Ribot,*** profesor,
traducere de
D. Calinescu
broș. à 65 cr.

Conferențele învĕțătoresci
din Archidiecesa ortodoxă română a Transilvaniei.
ținute în 18/30 și 19/31 Aug. 1889
publicate de
Comisarii Consistoriali.
Prețul broș. à fl. 1.—

Fenomenele cerești
traducere de
B. Marian
broș. à 65 cr.

Tipografia și librăria archid.
Sibiiu.

NOU!

Tipăriturile pentru folosit în școlele poporale întroduse prin cercularul consistorial Nr. 9241/898 școl. sunt:

Protocol de primire (immatriculare) costă cóla 3 cr., 1 es. din 15 cóle broș. 60 cr., 1 es. din 25 cóle legat fl. 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.— ;

Protocol de clasificațiuni și absenții costă o cólă 3 cr., 1 es. din 15 cóle broș. 60 cr., 1 es. din 25 cóle leg. fl 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—

Deposit la: **Tipografia și librăria archid.**
Sibiiu.

Julius Erös, **SIBIIU,**
Strada Cisnădiei 3.

Nach ärztlicher Vorschrift
Nur in guter Qualität

Ochelari
Zvickeri
Ochelari cu linți convexe
de ori-ce soiu în
Nickel
Argint
și
Aur etc.

Termometre
Barometre
Compase

Lornete de teatru
Ochianuri de câmp
etc. etc.

Tot aci cel mai mare deposit Sibiian de **Orológe, obiecte de aur și argint**

precum și utensilii bisericești. [71] 4—10

În préjma examenelor!

Atragem atențiunea domnilor învĕțători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română*, *germână* și *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, **în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 1 cr.; 100 bucăți 65 cr. și porto postal.

Comandele din afară se execută imediat.

Librăria Archidiecesană.

Conspectul cărților bisericesci
ce se pot procura din
Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu și alte rugăciuni, edit. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele drepteredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptered. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți broș.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„	1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **proroculni David**, (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 54 Sibiiu, Marţi, 18/30 Maiu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată 7 cr.**, — **de dóuĕ ori 12 cr.**, — **de trei or 15 cr.** rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Congresul naţional-bisericesc estraordinar.

Cuvêntarea

cu care a deschis I. P. Sa Metropolitul Ioan Meţianu, Congresul naţional-bisericesc estraordinar la 16/28 Maiu 1899.

Mărit congres!

Venerabili domni deputaţi!

Dacă ne-am întrunit acum aici în acest congres naţional-bisericesc extraordinar, am făcut-o ca sĕ resolvim o chestiune urgentă şi gravă, ce atinge deaprópe, în mod îngrijitor, şi pe clerul şi poporul nostru, şi biserica nóstră naţională. Inţeleg, dlor deputaţi, chestiunea întregirii din partea statului şi a venitelor preoţimei nóstre, venite mult reduse prin întroducerea cunoscutelor legi aşa numite politice-bisericeşti.

Intre alte legi votate de legislaţiunea ţĕrei în anul trecut, este şi articolul XIV. din 1898, prin care se dispune şi întregirea venitelor preoţimei nóstre, după pregătirile ei, deocamdată până la minimul de 1200, respective 600 coróne, iar mai apoi până la câte 1600 respective 800 de coróne.

In sensul acelei legi, din partea înaltului guvern al statului au fost şi consistoriile nóstre provocate, ca până la finea lui Iulie a. c. sĕ pregătéscă şi sĕ înainteze aceluiaşi datele necesare la mĕsurarea competenţelor de întregire, iar vĕḑĕnd acele consistorii, că după tenórea amintitului articol de lege, întregirea venitelor preoţeşti se contempléză pe lângă unele ingerinţe în autonomia nóstră bisericéscă, aşadar mai nainte de tóte au aflat de bine a supune causa consistorului metropolitan, nu numai pentru o cumpĕnire mai aprofundată, dar şi pentru uniformitate în procedere.

Consistorul nostru metropolitan la rĕndul seu a provocat pe consistoriile eparchiale, sĕ promoveze afacerea la sinódele eparchiale, ca mai întâiu acestea sĕ se pronunţe, iar votul lor sĕ se înainteze consistorului metropolitan, care îşi reservase a autorisa pe consistoriile eparchiale sĕ pună în lucrare votul sinódelor, în casul când acela ar fi uniform, iar în cas de divergenţă sĕ-'l transpună cu aprecierile lor, congresului nostru naţional bisericesc extraordinar contemplat pentru ḑiua de astăḑi.

Dóuĕ din cele trei sinóde eparchiale, anume cel de aici şi din Arad, s'au declarat pentru pregătirea şi înaintarea datelor pentru primirea întregirii venitelor preoţeşti dela stat, condiţionat, dacă acésta s'ar face fără alterarea autonomiei nóstre bisericeşti, pe când sinodul din Caransebeş s'a declarat necondiţionat în contra primirii acelei întregiri dela stat.

Astfel am ajuns, dlor deputaţi, la întrunirea nóstră în acest congres naţional-bisericesc extraordinar, pentru resolvarea amintitei chestiuni de mare gravitate.

Deci salutându-Ve cordial şi la acéstă întrunire, şi recomandând şi acéstă chestiune momentósă, înţeleptei d-vóstre aprecieri, declar sesiunea congresului nostru naţional bisericesc extraordinar, convocat aici pe astăḑi, de deschisă.

Şedinţa primă.

(Deschiderea)

— 16 Maiu v.

Dumineca trecută, în 16/28 Maiu, la Sibiiu iarăşi s'au vĕḑut întruniţi cei mai aleşi fii ai bisericei nóstre gr.-or. române, membrii măritului nostru Congres naţional-bisericesc, convocat în sesiune estraordinară.

Inainte de tóte s'a celebrat în biserica parochială din Sibiiu-Cetate serviciu divin festiv, pontificând Inalt-Presfinţia Sa Dl Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu*, asistat de P. C. Sa Părintele Archimandrit, şi Vicariu Archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, de ppresbiterul Ioan Papiu, de asesorul consistorial Mateiu Voileanu, directorul seminarial Dr. R. Roşca, protopop onorar, ppresbiterul Iuliu Dan şi diaconii Demetriu Câmpean şi Ioan Popovici.

Erau presenţi toţi deputaţii congresuali cari sosiseră deja, şi un ales public. Corul eminent al dlui profesor Dima a esecutat rĕspunsurile liturgice cu cunoscuta-i măestrie.

Serviciul divin s'a încheiat apoi cu rugăciunea pentru chemarea Duhului Sfânt peste lucrările congresului, rugăciune făcută şi ascultată în genunchi de toţi cei din biserică.

După serviciul divin Eminenţia Sa Inaltpreasfinţitul Metropolit a fost condus de preoţii slujitori la reşedinţă. Publicul s'a resfirat.

In curênd apoi domnii deputaţi congresuali s'au adunat iarăşi în biserică şi o deputaţiune a mers şi a invitat pe înaltul prelat în mijlocul Congresului.

Sosind şi ocupând scaunul presidial, a deschis Congresul prin vorbirea pe care o publicăm în fruntea numĕrului de faţă.

Vorbirea a fost primită cu urări de „trăiască“ la adresa Metropolitului.

S'a trecut după acésta la constituirea bíroului provisoriu, la care Em. Sa Metropolitul a chemat pe deputaţi: din cler: Dr. Tr. Badescu, Dr. Tr. Putici şi Mateiu Voileanu; mireni: G. Bogoevici, Dr. E. Cristea, Dr. N. Opreanu, Iustin Papp, Ioan Sêrbu şi Dr. I. Şenchea.

După acestea notarul M. Voileanu a dat cetire listei deputaţilor pentru a sĕ constata câţi sunt presenţi şi ast fel întrucât Congresul e ori nu capabil a lua concluse valide. Sĕ constată ce sunt presenţi 66 domni deputaţi (din 90), deci e majoritatea recerută.

S'a presintat din partea presidiului raportul consistoriului metropolitan pregătit în acest obiect pentru a fi înaintat la congres. S'a decis a sĕ da comisiei ce se va alege spre scopul studierii acestui unic obiect pentru care a fost convocat congresul.

S'a presintat o adresă venită dela tinerii români universitari din Cluj, prin care îşi arată dorinţa lor faţă de hotărîrea în obiectul acesta de mare importanţă, supus deliberării congresului. Sĕ dă şi ea comisiei respective.

Nainte de întrare în ordinea ḑilei. deputatul *Parteniu Cosma* presintă următórea propunere, care e a sĕ adauge la conclusul ce sĕ va lua în cauza întregirii şi anume la caz de primire. In acest caz agendele bisericei nóstre sĕ vor înmulţi în mod însemnat în ministeriul reg. ung. de culte, şi faţă de acest caz d-sa propune a sĕ adauge la conclusul de primire, încă următórele:

„Totodată congresul regretă că în ministerul r. u. de culte şi instrucţie publică, de un lung şir de ani nu se află aplicaţi bărbaţi ortodocşi de naţionalitate română, cari cunoscênd bine afacerile bisericei şi însuririle credincioşilor ei, sĕ pótă contribui cu cunoscinţele lor speciale la resolvirea corectă a chestiunilor nóstre bisericesci şi şcolare, precum se aflau sub primul regim déákist. Deci:

considerând că dela modul punerii în lucrare al art. de lege XIV din 1898, care tractéză chestiuni de natură fórte delicată, depinde în mare mĕsură pacea între stat şi biserica nóstră autonomă;

considerând că afacerile bisericesci şi şcolare ale bisericei ortodoxe din statul nostru, deşi ierarchică şi ea, ca cea romano-catolică, totuşi nu se provĕd în ministeriul de culte şi instrucţiune publică prin o secţiune compusă din funcţionari de confesiunea ortodoxă, precum se provĕd afacerile bisericei romano-catolice în secţiunea I. compusă şi condusă numai de funcţionari rom.-catolici, ci se provĕd prin secţiunea II. dimpreună cu ale reformaţilor, luteranilor, unitarilor, israeliţilor, baptiştilor, nazarenilor etc., tot confesiuni ale căror instituţiuni nu sunt identice cu ale bisericei ortodoxe;

considerând în fine că guvernul actual s'a angajat a înaugura un regim în spirit déákist, care a evitat ori-ce conflict între guvern şi biserica nóstră, şi a guverna după „lege, drept şi dreptate“:

Congresul rógă pe Inalt Prea Sfinţia Sa Metropolitul, ca punĕndu-'şi în cumpănă tótă autoritatea ce-'i compete în calitatea s'a de cap al bisericei autonome ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania, sĕ întrevină la guvern, ca şi în interesul binepriceput al statului, sĕ iee mĕsurile necesare, ca în ministeriul de culte şi instrucţiune publică, sĕ se aplice la posturile cardinale bărbaţi cualificaţi din sinul bisericei nóstre naţionale, ca afacerile bisericei nóstre naţionale sĕ se pótă resolvi corect şi în mod demn de însĕmnătatea ei pentru stat.“

I. P. Sfinţia Sa Metropolitul ţine a aduce la cunoştinţa Congresului, că aceea ce deputatul Cosma intenţionéză prin propunerea de mai sus, I. Pr. Sfinţia Sa a şi făcut deja de repeţite ori, că adecă a amintit şi a arătat dlui ministru dorinţa asta, e drept că numai verbal, iar că dl deputat Cosma intenţionéză ca Congresul însuşi sĕ dea o îndrumare în acest sens Metropolitului, ca sĕ întrevie, fireşte va fi şi mai folositor eventualei reuşite, căci alt pond va avea atunci intrevenerea, urmând dintr'un vot al congresului, şi altul când întrevii aşa mai mult personal.

Se dă şi propunerea dlui Cosma, comisiei.

Intrându-sĕ în ordinea ḑilei, se presintă cererile de concediu, şi sĕ acórdă (vre-o 20.)

Se suspinde apoi şedinţa pentru consultare asupra comisiei căreia sĕ se dee spre studiare şi venire cu propunerea, raportul consistoriului metropolitan, şi celelalte în legătură cu el.

După redeschidere se primesc în comisie:

Din archidiecesă: P. C. Sa dl archimandrit-vicariu Dr. Il. Puşcariu din cler, iar mireni deputaţii Parteniu Cosma şi Dr. Ioan Mihu.

Dela Caransebeş: P. C. Sa dl archimandrit Filaret Musta, din cler, mireni deputaţii: Esc. Sa Feldmarschal-Lieutenant Teodor Cavaler de Seracin şi Titu Haţeg.

Dela Arad: Deputatul din cler Ignatie Papp, iar mireni Dr. N. Oncu şi P. Truţa.

Ficsându-sĕ timpul de întrunire a şedinţei procsime pe mâne la órele 10 a. m. tot în biserică, şedinţa asta primă se închide.

Şedinţa II.

— 17 Maiu v., *a. m.*

După-ce s'a verificat protocolul şedinţei prime, s'au presentat de I. P Sa Metropolitul cererile nóuĕ de concediu, şi s'au acordat. S'a dat apoi espresie condolenţei congresului pentru mórtea lui *Valerie P. Bologa*, fost deputat congresual, prin sculare şi „Dḑeu sĕ-l odichnéscă“.

Intrându-sĕ în ordinea ḑilei, referentul comisiei de 9, *Dr. Ioan Mihu* referéză asupra raportului consistoriului metropolitan în obiectul întregirii dela stat a salariilor preoţeşti. Spune că comisia de 9, constituindu-sĕ sub preşedinţa P. C. Sale dlui vicariu archiepiscopesc Dr. Il. Puşcariu, a adus propunerea ce o va presinta în obiect, numai cu majoritate de voturi, doi dintre membri ei fiind contra primirii, şi reservându-'şi a lua posiţie în plinul Congresului contra propunerii de primire a comisiei. Dă apoi aci cetire raportului însuşi al Consistoriului metropolitan, care este următorul:

Mărit Congres!

Inaltul guvern al ţerei nóstre, urmând a împliní promisiunea dată la pertractarea legilor politice-bisericeşti, că va veni întru ajutor confesiunilor receptate în ţéră spre a ameliora starea materială a preoţilor lor, a presentat dietei ţerei un proiect de lege despre intregirea venitului preoţesc, sau adecă parochial.

Proiectul acesta de lege conţinênd dispoziţiuni prejudiţióse autonomiei nóstre bisericesci, consistoriele nóstre eparchiale au aşternut camerei deputaţilor o representaţiune motivată, şi au cerut ca proiectul de lege sĕ se restitue guvernului cu însărcinarea, ca sĕ asculte confesiunile — între acelea firesce şi biserica nóstră, şi prelucrând proiectul de lege în consonanţa cu legile cardinale ale ţerei, cari asigură autonomia confesiunilor, sĕ-l presinte spre pertractare în redactare nóuă.

Aceea-şi representaţiune s'a substernut mai apoi din partea metropoliei şi casei magnaţilor în numele tuturor consistorielor nóstre eparchiale, cu acelaşi petit ca mai nainte.

Legislaţiunea ţerei însĕ a votat proiectul de lege în ambele case ale dietei, cu puţine modificări, şi astfel acela votat de dietă, şi sancţionat de monarchul, s'a promulgat în colecţiunea legilor ţerei la 15 Iuniu 1898 căl. n. ca al XIV. articlu de lege din anul 1898 şi a devenit lege obligatorie la finea lui Iuniu 1898.

Subsemnatul consistor, în sesiunea sa de an, ţinênd că trebue sĕ-şi dee séma despre normele legii în raport cu autonomia bisericei, n'a esitat nici un moment de a recunósce legii regnicolare o gravitate estraordinară, ca şi care abia va fi mai avut vr'o chestiune bisericéscă dela întemeiarea constituţiunei nóstre bisericeşti până în momentul de faţă, şi care impunea bisericei în mod imperativ datorinţa de a regula ţinuta organelor sale faţă de cerinţele legii regnicolare.

In consciinţa acestei datorinţe subsemnatul consistor a îndrumat consistoriele eparchiale, sĕ promoveze chestiunea întregirii venitului preoţesc în condiţiunile legii la sinódele eparchiale de èstan, pentru-ca în prima linie acelea în calitatea lor, ca representanţele singuraticelor eparchii, sĕ se pronunţe în causă, rĕmânênd, ca voturile lor, în cas, dacă ar fi divergente şi n'ar manifesta unitatea în biserică, sĕ se subştérnă unui congres naţional-bisericesc estraordinar, convocat în acest scop pe ḑiua de 16/28 a lunei curente.

De fapt voturile sinódelor eparchiale ne presentă disparitate în vederile representanţelor singuraticelor eparchii cari inomis reclamau convocarea congresului naţional-bisericesc estraordinar.

Convocat acela, ne luăm voia a presenta Măritului Congres în aclus sub ·/. conclusele sinódelor eparchiale spre ulterióră şi finală enunciaţiune normativă în causă, — iar în scopul luminării cestiunii din tóte punctele de vedere ne permitem a espune următórele:

Dintre dispoziţiunile legii, cuprinse în 23 §-i, prejudeţios pentru autonomia bisericei nóstre este mai nainte de tóte principiul fundamental, în aplicarea căruia dotaţiunea acordată de stat, nu se dă *bisericei* ca atare într'o sumă generală asemnată la disposiţiunea autorităţilor bisericeşti superióre, precum enunţiase consistorul metropolitan în conclusul din 22 August, 1894, Nr. 192, încuviinţat de congresul naţional-bisericesc din a 1895 prin conclusul nr. 73, — ba nu se acórdă nici chiar parochíilor, ci sĕ dă *parochilor* ad personam (§. 3 din lege).

De asemenea prejudiţiósă este disposiţiunea din §. 2 al legii, în înţelesul căruia venitul posturilor de parochi, cari s'au înfiinţat după 1 Ianuare 1898 şi al acelor, cari se vor înfiinţa de aci încolo, se va întregi numai atunci dacă ministrul află organisarea acelora motivată.

Drept corolar la acéstă disposiţiune, §-ul 15 din lege acórdă ministrului dreptul, sĕ provóce autoritatea bis. a afilia o comună la alta, când venitul parochial întregit dela stat, ar scădea în mod permanent.

Sub şi mai gravă esceptiune cad §-ii 7, 8 şi 9 din lege, anume pentru delictele politice, cari prea uşor pot fi atribuite preoţilor, pentru greutatea pedepselor, cari se normézä acolo, dată fiind ministrului libertatea nelimitată de a se conforma sau a nu se conforma sentinţei disciplinare a judecătoriilor bisericeşti, şi prin urmare a denega sau a sista întregirea venitului şi atunci, când preotul s'a declarat nevinovat.

Gravamen just póte forma mai departe § 17 din lege, conform căruia ministrul asémnă sumele dotaţionale la disposiţiunea autorităţilor confesionale pe lângă condiţiuni, cari nu sunt precisate în lege, şi în ultima linie depind dela ministrul.

Acestea sunt cele mai momentuóse disposiţiuni ale legii, cari nu se pot concorda pe deplin cu autonomia unei biserici, care ca a nostră, cu constituţiunea sa garantată prin legile ţerei, şi conform disposiţiunilor generale din stat. org. capitl. I, îşi regulézä, adminstrézä şi conduce independent afacerile sale bisericesci, scolare şi fundaţionale, în tóte părţile şi factorii ei constitutivi.

Faţă de legea statului care, precum arătarăm, ne ofere ajutoriul dc stat în condiţiuni grele, următórele momente pledézä *pentru* primirea ajutoriului:

1. Statul este dator a da din banii ce încurg în vistieria lui o anumită cuotă pentru scopurile culturale ale cetăţenilor sĕi, şi biserica nóstră ca ori-şi-care altă biserică din stat, are un drept formal asupra venitelor ce se ofer din vistieria statului. Şi îndeosebi stă asta aḑi, mai mult de cât ori şi când, după-ce statul prin întrodncerea legilor politice-bisericesci, a scurtat pe preoţi în venitele lor.

2. Deşi întregirea venitelor de astădată ni se oferă în condiţiuni grele, timpurile şi tendinţele guvernului se pot schimba, şi atunci am ajunge în posiţiunea de a folosi venitele din vistieria statului în condiţiuni mai favorabile şi mai priinciόse desvoltării nóstre culturale.

3. Dacă biserica ca atare nu ar primi întregirea venitelor între condiţiunile legii, ea faţă de puterea statului ar întra într'o posiţie grea, avênd sĕ oprésca pe singuraticii preoţi, ca ei direct şi fără scirea şi întrevenirea autorităţii bisericesci sĕ céră şi sĕ primésca întregirea venitelor lor dela stat. Casul acesta póte provoca disordine şi anarchie în biserică, şi abia am avé mijlóce pentru curmarea lor.

4. Numai primirea întregirii venitelor preoţesci în genere, şi din partea bisericei ca atare, trage după sine posibilitatea ca între anumite condiţiuni — după cum se indică în §. 17. din lege — suma venitelor întregitóre sĕ se pună întrégă la disposiţia autorităţii bisericesci ca atare, şi apoi acésta sĕ-o împartă diferiţilor preoţi. Tot numai acésta primire póte face posibil, ca autoritatea nóstră centrală sĕ intervină la mĕsurarea venitelor şi sĕ salveze astfel interesele singuraticilor preoţi.

5. Pracsa de aḑi, ce o observă ministrul la împărţirea ajutórelor din vistieria statului, încă nu este mai bună; ci mai curênd mai rea decât cea provĕḑută în lege. Pentru-că aḑi, dacă se subşterne ministrului lista celor cari ar fi sĕ fie împărtăşiţi din ajutorul dela stat, ministrul simplu sterge din listă pe unul sau altul, fără a arăta barem motivul procederii sale.

In sensul legii în vigóre însĕ, ministrul nu va mai putea face acésta. El póte sĕ eschidă pe vre-un preot dela venitele sale numai pe basa unei sentinţe formale, şi dacă pretinde dela autoritatea bisericéscă ca ea sĕ tragă pe cutare preot în cercetare disciplinară şi sĕ aducă în contra lui sentinţă, trebue sĕ-i comunice autorităţii bisericesci şi acusa.

Bine că ministrului i-se atribue dreptul ca sĕ se dispenseze de un preot, care din partea autorităţii sale bisericesci a fost achitat: însĕ dacă ni se comunică odată acusa, scim cel puţin de ce se tractézä, şi putem presupune, că nu se va cere întroducerea cercetării disciplinare pentru ori-ce minuţie, care nu s'ar putea justifica naintea publicităţii bisericesci, ba ne mai e dată şi posibilitatea de recurs la tribunalul administrativ şi încă autorităţii bisericesci însaşi, privindu-se vătĕmată în casul când nu se respectézä decisul de ea adus.

6. Intre preoţii nostri nu esistă de aceia cari sĕ ducă viéţă nemorală şi scandalósă séu se observe atitudine duşmănósă statului; iar în contra vecsaţiunei în acéstă direcţie, ne dă óre-care garanţă împregiurarea, că acusa redicată direct la ministru, trebue sĕ ni se comunice, precum avem şi dreptul de recurs în contra aceleia, la tribunalul administrativ suprem, ca la un for exemt de influinţa politicei de tóte ḑilele.

7. Preoţi nostri şi dacă vor primi întregirea venitelor lor dela stat, totuşi remân şi încă cu atât mai atârnători dela autoritatea bisericei. Fiindcă unui preot amovat odată din funcţiunea sa bisericéscă, nici statul nu-i mai póte da venitul întregitor, şi astfel primirea acelui venit atârnă în prima liniă dela autoritatea bisericéscă.

8. Dotaţiunea parochiilor nóstre, pe lângă tóte încercările de ameliorare ce în decursul timpului s'au făcut prin organele competente, încă nici astăḑi în o parte considerabilă de comune, nu corespunde nici dotaţiunii modeste de 400 fl. pentru clasa III. şi şi unde nominal se pare a esista acésta dotaţiune, nici acolo nu este sigură, ci este supusă fluctuaţiunilor, mai ales că sesiuni parochiale nu avem pretutindenea, ear fonduri bisericesci, precum au alte confesiuni din patrie, la noi nu esistă, ci tot venitu preoţesc apasă pe umerii poporului şi altcum destul de apăsat de tot felul de dări.

9. Biserica nóstră ortodoxă română, mai lipsită de cât ori care biserică din patrie, în cei cinciḑeci de ani din urmă de repeţite ori a cerut, ca statul sĕ vină într'ajutor preoţimii nóstre cu o dotaţiune corespundĕtóre şi sĕ sprigінéscă cu mijlóce materiale instituţiunile nóstre bisericesci şi culturale, — firesce cu respectarea dreptului de autonomie şi a rêndului bun bisericesc, — fără ca pân'acum sĕ fie urmat ceva îmbucurător în acéstă direcţiune.

10. Astăḑi cu deosebire în urma legilor de căsătorie civilă, preoţimea nóstră s'a lipsit şi de puţinul, dar sigurul venit, ce-'l avea, şi mai ales esistenţa protopresbiterilor s'a îngreunat preste mĕsură.

11. Preoţimea archidiecesană a renunţat la ajutorul de stat de 24 000 fl. din causa modalităţii de împărţire cu preterarea organelor bisericesci competente, şi prin acésta a dovedit resignaţiunea sa în interesul rêndului bun bisericesc, fără a afla vre-o recompensare pe altă cale; iar ajutoriul anual de câteva mii fl., ce s'a dat de la stat în anii din urmă, cu întroducerea art. de lege XIV. din 1898 se va sista, şi astfel preoţii din archidiecesă lipsiţi de ori-ce ajutoriu, nu vor putea da crescere fiilor lor, ca sĕ pótă fi ei următori preoţi, sau sĕ sporésca inteliginţa nostră, precum a fost până acum, ba chiar statul preoţesc va fi desconsiderat şi necăutat, ca un stat dela care se pretinde mult, care însĕ dă puţin pentru esistenţa unei familii.

12. Când organele statului preste aşteptare şi în contra asigurărilor Dlui ministru de culte, date în casa magnaţilor, că adecă §. 17. al art. de lege XIV. nu ar pretinde alte condiţiuni, decât ca ajutórele asemnate sĕ ajungă la mâna preoţimii — ar încerca prin darea ajutoriului de stat se aservésca pe careva preot pentru lucruri contrare bisericei nóstre naţionale, preoţimea nóstră va avea resignaţiune şi bărbăţie, sĕ preferă a conserva demnitatea şi independenţa sa, decât a primi un ajutoriu, ce ar fi legat de condiţiuni necompatibile cu chemarea sa.

Pentru a apreţia în mod just motivele cari recomandă primirea ajutorului de stat şi totodată şi motivele, cari pledézä pentru *a ne lipsi* de acel ajutoriu, voind a ajunge astfel la o conclusiune obiectivă, notăm că legea nu acórdă guvernului titlul de a se îngera în afacerile interne ale bisericei, nici în cestiunile de administraţiune la înfiinţarea posturilor de parochi şi la afiliarea comunelor bisericesci, nici în procesele disciplinare ca afaceri judecătoresci; şi administraţiunea şi

➘

FOIȚA

Scrisori cătră eleve.

Scrisórea III.

(Urmare şi fine.)

Trecuseră 8 ḑile de când Valeria a sosit în comuna natală, în care se plictisea de mórte, deórece nu se ocupa cu nimic. Intr'o ḑi cum sta aşa plictisită, îşi aduse aminte de Elvira. Da, uite Elvira încă locueşte aici, îşi ḑise. Eri când am venit dela preumblare, am auḑit'o riḑênd aşa cu poftă. Am sĕ mĕ duc sĕ ved ce viaţă póte duce ea aici după spatele lui Dumneḑeu. Şi se îmbrăcà într'o haină elegantă şi plecà la Elvira, creḑênd că cine ştie cât de rĕmasă de lume va afla pe prietina ei din copilărie, — când colo ce mare îi fu mirarea, când vĕḑu chiar contrariul!

Elvira o întimpinà şi primi cu afabilitate graţiósă şi plină de eleganţă, şi luându-şi amica de braţ, o conduse prin un şir de odăi, una mai frumósă ca ceealaltă, nu în pompă, ci în curăţenie şi gust. Ferestrile ei aveau perdele ţesute acasă, cu motive româneşti, covóre pe paturi şi masă, precum şi pe jos, asemenea ţesute şi cusute în casă, şi din fie-care strălucind modest presarate printre altele, mândrele nóstre colori româneşti. Salonul Elvirei era fórte simplu, dar în acelaşi timp fórte elegant. Lucs nu, dar comoditate şi curăţenie ce te atrăgea. In sufragerie câteva tablouri cu póme pictate de Elvira, încât Valeria rĕmase uimită, că într'un sat simplu póte se vadă aşa ceva. Şi neputêndu-şi stăpâni curiositatea şi şeḑându-sĕ lângă ea începù:

Şi acum, Elviră dragă, fi bună istoriseşte-mi tot, de cum te-ai măritat, cum ai trăit şi cum trăeşti?, tu pari aşa îndestulită cum poţi tu trăi la sat? Pe mine cât m'a rugat bărbatul sĕ mergem în comuna lui natală, care e mult mai frumósă ca sătuţul acesta, şi eu nu m'am putut decide.

„Chiar în anul când te-ai măritat, tu, începu Elvira, am făcut şi eu cunoscinţă cu bărbatul meu. El a fost ales aici de preot şi fiind-că şi la părinţii mei le-a plăcut de el, iar mie şi mai mult, m'am decis şi m'am măritat după el. După cinci ani l'au ales protopop. Până a fost numai preot, am trebuit sĕ lucrez mai mult, şi sĕ trăim mai retraşi.

„Cum aşa?“ întrerupse Valeria — dóră tu n'ai fost fată sĕracă!“.

„Nu“!, respunse Elvira, „am avut avere frumósă, bani gata, dar nici eu, nici bărbatul meu nu am voit sĕ luăm din capital, până când suntem sănĕtoşi şi în putere sĕ putem lucra. Sĕ nu creḑi că am avut atunci aşa comodităţi! Din contră! Am locuit în nişte căsuţe mici, de tot mici pentru alţii, dar pentru mine prea mulţumitóre.

Casele acestea aşa mari şi frumóse cum le veḑi, ni-le-au zidit poporenii numai de patru ani, până atunci bărbatul meu a tot adunat la materialul recerut, a lucrat şi el şi a dat şi bani, şi s'a ostenit destul până ne-am făcut odihna ce avem acuma.

In timpul cât el a adunat materialul, eu m'am ocupat cu tot felul din ce o económă póte face bani şi am trimis la oraş şi am vêndut, iar banii i-am depus. Şi pe când a gătat barbătul meu casele, eu încâ aveam banii de mobile pentru ele!

„Şi nu ţi-ai urît ḑilele, lucrând?“ întrebă Valeria mirată.

„O dragă, sĕ nu creḑi că eu am lucrat silită, şi că tótă ḑiua numai am tot lucrat. Nici vorbă! Eu am lucrat pentru-că îmi făcea şi îmi face plăcere, şi pentru-că simt bucurie în tóte lucrurile care ştiu că le-am făcut eu! Ş'apoi nici nu lucrez eu imsami tóte, ci arangez şi supraveghez, şi-'mi ştiu împărţí lucrurile, încât merg ca înşirate.

Avem foile nóstre mai tóte, şi o revistă literară germană, apoi o bibliotecă frumuşică, căci cărţile ce cred că-'s bune şi le vĕd anunţate că au apărut, le cumpăr, şi aşa în fiecare ḑi cetesc o óră dóuĕ, totdeuna cù pofta necunoscutului, cu farmecul ce-'l are lucrul nou, şi îmi rĕmâne timp şi de alte distracţii“.

„Şi aveţi şi trăsură frumósă şi cai frumoşi“.

„Da, avem de un an! Bărbatul meu se ocupă cu stupăritul, şi din banii adunaţi pe miere, m'a surprins la ḑiua naşterii, cu trăsura şi caii care i-ai vĕḑut“, spunea Elvira rîḑênd fericită, apoi adaugă: „Se veḑi tu Valeriă dragă, că noi şi acuma suntem ca copiii. Pândim ocasiunea, a ne putea procura plăceri unul altuia. Tu póte n'ai idee ce fericit se simte omul, când vede, că tot ce are în jurul sĕu, este câştigat cu sudórea feţei sale! Şi şi cu familia sunt fericită. Iată-i tocmai vin dela şcólă. Am doi feciori şi o fată“.

Valeria de mult nu-şi mai putea stăpâní înduioşarea, iar când vĕḑu fericirea întâlnirii copiilor cu mama lor, pentru primadata simţi în viaţa sa mustrarea consciinţei, şi numai atunci îşi aduse aminte că şi ei i-a dat Dumneḑeu de tóte ce a dat Elvirei, dar ea şi-a alungat copii dela sine, i-a trimis cu servitórea şi ea a fugit după deşertăciuni netrebnice.

Umilită în faţa vîrtuţii Elvirei, s'a depărtat cu dorul de a începe o viaţă nóuă şi jurisdicţiunea bisericei remân deci intacte şi ferite de ori-ce ingerinţă din partea guvernului statului, — totul ce póte face statul, pentru a paralisa o acţiune lui inconvenientă, este denegarea ajutorului cerut, respective detragerea ajutoriului acordat, lăsând pe preoţi în statul neajunsurilor în care se află actualminte sau reieptându-i în statul quo ante.

Viitoriul va dovedì dacă temerile sau speranţele de acum, în privinţa pracsei ce va aplica-o guvernul, sunt întemeiate sau nu.

Câte posturi de paroch sunt avisate la ajutoriul statului, cu cari sume, şi în general care este trebuinţa totală a bisericei întregi, nu putem sci, căci eparchiele nu ni-au presintat datele despre conscrierile venitelor preoţesci.

Ştim însĕ, că după conscrierile cele vechi, statul preliminase spre acest scop mai multe sute de mii de florini. Cu tóte acestea ori şi cât de formidabile se presintă sumele preliminate, sĕ nu ne facem ilusiuni că preoţii nostri se vor împărtăşi de ajutóre prea opulente.

Şi mĕsura îngustă la acordarea ajutorului întregitor, şi graduaţia de 3 şi 6 ani, ambele vor concurge, pentru a reduce cuantul ajutorului la un minim neconsiderabl.i

Mai restéză sĕ invocăm atenţiunea Măritului Congres la dispositiunile §-lui 21 din lege, cari apriat declară, că ajutórele asemnate până acum din vistieria statului pentru preoţii lipsiţi, se vor sista pentru confesiunile necatolice şi se vor folosi spre ajutorarea preoţilor bisericilor catolice.

Terminul pentru a opta la ajutorul de stat e de un an de ḑile, calculat dela întrarea în aplicare a legii, espiră deci la finea lunei lui Iuliu a. c. călindar nou.

Espirat acest termin fără a ne fi folosit de beneficiile legii, ne-am lipsit pentru totdeauna de ajutoriul de stat, cu care numai într'un cas special mai putem reflecta (§. 3 al. 2.)

Beneficiile, cari legea le acórdă preoţilor, sunt tacultative; fie-care preot póte renunţa la ele, refusând a cere ajutorul de stat, şi renunţând la cel acordat, îndată ce nu are trebuinţă de acela, sau i-se impun condiţiuni neconvenibile la primirea aceluia.

In fine cererile de ajutor sunt a se subşterne prin intermediarea autorităţii bisericesci superióre, care va esamina raporturile locale şi individuale şi va cumpăni necesităţile de traiu ale petentului, stăruind a-i se da în punctul atitudinii sale inviaţiunile reclamate de interesul bisericei şi al statului preoţesc în general.

In cele premise am aretat greutatea, cu care legea apasă asupra deplinei libertăţi în cele ale bisericei, şi care pledéză pentru refusul ajutorului de stat; am arĕtat totodată motivele cari ne pot predispune a opta pentru ajutorul de stat, până când prin întocmiri organice în biserică vom ajunge a asigura preoţimii parochiale din propriele nóstre mijóce o esistenţă amĕsurat chiemării ei spirituale şi ferită de momelele tendinţelor moderne în stat şi în societate.

Până atunci însĕ reflectând la miseria, de care sufere preoţimea nóstră; la lipsele vieţei tot mai multe şi tot mai agere, la condiţiunile de esistenţă tot mai grele; în presupunerea că legea se va aplica spre binele bisericei, care e totodată şi al statului, cu tactul reclamat de o raţiune de stat prudentă şi înţeléptă; considerând anume, că la bineficiele legii devenite oneróse, pe lângă o abnegaţiune resolută, de care preoţimea nóstră în timpuri de grea cercare totdéuna a dat probe eminente, putem renunţa în tot momentul: subsemnatul consistor e de buna credinţă, ca în stadiul actual al acestei grave cestiuni prevaléză consideraţiunile de oportunitate, cari ne recomandă primirea ajutorului de stat.

Ne luăm deci voia a propune Măritului Congres se admită că preoţimea parochială sĕ céră şi sĕ primescă întregirea venitului sĕu din vistieria statului, în condiţiunile articlului de lege XIV din anul 1898., în casul când în conformitate cu §. 17 din lege, dotaţiunea întrégă se va pune la disposiţiunea autorităţii bisericesci superióre spre distribuire, fără altă condiţiune, decât ca sumele reclamate la întregirea venitului preoţesc, sĕ ajungă la destinarea lor, sau adecă la mânile preoţilor îndreptăţiţi la acelea.

Iar pentru a preîntimpina tóte eventualităţile viitoriului, Măritul Congres sĕ binevoiéscă a provedea cu a sa înaltă autoritate conclusul nostru din 21 August, 1898, Nr. 200, şi de acord cu acela-şi a îndruma parochiile, sĕ pună la cale precum e prevĕḑut şi în disposiţiunile generale privitóre la regularea parochiilor, votate de congresul din a. 1870, o acţiune energică pentru regularea dotaţiunii preoţilor amĕsurat referinţelor locale prin sacrificii potenţate din partea credincioşilor, prin reducerea posturilor de parochi şi prin gruparea comunelor mai mici într'o unică parochie, eventual prin alte mijlóce create din propriile nóstre forţe, cari ne garantéză independenţa bisericei şi a organelor ei dela ingerinţe străine de misiunea bisericei.

Din şedinţa plenară a consistoriului metropolitan ţinută în Sibiiu, la 6/18 Maiu 1899.

Ioan Meţianu, m. p.
metropolit.

Leontin Simonescu, m. p.,
secret. metr.

*

Pe temeiul acestui raport, comisia, luând în seriósă cumpănire motivele ce pledéză *pro* şi *contra* primirii întregirei, face congresului urmàtórea propunere:

Considerând, că ameliorarea dotaţiunii preoţesci este o necesitate imperativă pentru progresul cultural şi moral al bisericei nóstre şi că biserica în urma vitregităţii timpurilor trecute, în present nu este în posiţie a face ameliorarea dotaţiunii din mijlócele sale proprii;

considerând, că statul după legile în vigóre are datorinţa a concurge cu mijlócele sale la susţinerea organismului bisericesc, iar statutul organic ne îndreptăţesce, ca în lipsa de mijlóce proprii suficiente, sĕ reclamăm ajutorul statului;

considerând, că articolul de lege XIV. din 1898, despre întregirea venitelor din ţéră, cari nu aparţin confesiunilor romano-greco- şi armeano-catolice, cu finea lunei Iulie 1898 a devenit lege obligătóre, de a cărei disposiţiuni biserica trebue sĕ ţină cont;

considerând, că unele disposiţii ale acestei legi, ce sunt prejudiţióse autonomiei nóstre bisericeşti, isvoresc din o neîncredere în ceea-ce privesc conduita morală şi patriotismul preoţimei;

considerând, că acéstă neîncredere este fără temeiu încât s'ar referí la preoţimea nóstră, pentru-că acésta întotdéuna a escelat prin purtarea sa morală şi prin patriotismul sĕu adevĕrat;

considerând, că înaltul guvern al ţerei prin esecutarea dreaptă şi corectă a legii, chiar în înţelesul bine priceput al statului póte delătura bănuelile, ce cu drept cuvênt le-a avut biserica la aducerea acestei legi în ceea-ce privesce slăbirea disciplinei bisericeşti şi vexaţiunea neîntemeiată a preoţimei nóstre:

Congresul naţ. bis., sub reserva că dotaţiunea întrégă ce compete preoţimei nóstre se va pune la disposiţia autorităţii bisericeşti superióre, admite ca preoţimea sĕ primésca întregirea venitelor sale din visteria statului în condiţiile articlului de lege XIV din 1898 fără altă condiţie, decât ca sumele reclamate la întregirea venitului preoţilor sĕ ajungă la destinaţiuuea lor.

Conclusul consistoriului metropolitan din 21 Aug. 1898 Nr. 200, ***referitor la regularea dotaţiunii clerului din mijlóce proprii ale nóstre****, sĕ apróbă.*

In mijlocul unei mari interesări, se deschide discuţia asupra obiectului, discuţie care a ţinut într'una până la óra 1 d. a., şi pe când abia vorbiseră jumĕtate din oratorii insinuaţi. Au vorbit anume în şedinţa acésta nainte de amiaḑi deputaţii *Nicolau Maneguţ* (M. Oşorheiu) *Ioan Sérbu* (Caransebeş), *Mihail Popovici* (Orşova) şi *V. Mangra* (Arad), în contra propunerii comisiei; iar deputaţii: *Dr. I. Mihu* ca referent, *Petru Truţa* (Arad) *Pavel Rotariu* (Timişóra) şi *Dr. N. Oncu* (Arad), pentru propunerea comisiei, deci pentru primirea condiţionată a întregirii.

Dintre cei contra primirii, deputatul *Mihail Popovici* a presintat faţă de propunerea comisiei, următórea contra-propunere:

Considerând că articolul de lege XIV din 1898 despre întregirea dotaţiunii parochiale viléză în mod espres prin disposiţiunile cuprinse în acel articlu de lege, autonomia bisericei nóstre ortodoxe naţionale;

considerând că în puterea statutului organic congresul naţional-bisericesc este chemat a apĕra autonomia bisericei şi a lua posiţiă faţă cu ori-care ingerinţă cu vĕdită tendenţă de a vătĕma organismul autonomic al bisericei nóstre;

considerând că regularea dotaţiunei parochiale aparţine esclusiv competinţei autorităţilor nóstre bisericeşti;

considerând în fine că prin conclusul de sub Nr. 73 din anul 1895, congresul naţional-bis. s'a pronunţat limpede şi categoric, că în afacerea dotaţiunii clerului nu póte admíte deloc ingerinţa guvernului, accentuând clar şi hotărît că o eventuală subvenţiune din partea statului, primesce numai pentru casul dacă se asemnéză şi se pune la disposiţia autorităţilor nóstre superióre bisericesci într'o sumă generală *pentru biserică, ca atare, iar nu* preoţilor ca particulari:

In urma acestor considerante, Congresul naţional-bisericesc enunţă că nu póte primi întregirea dotaţiunii sub condiţiunile cuprinse în articolul de lege XIV din 1898

Fiindcă pe la óra 1 d. a. dep. Dr. Oncu încă vorbea, s'a cerut încheierea şedinţei şi urmarea desbaterii după prânz la 4.

Şedinţa III

— 17 Maiu v., *d. a.*

Deschiḑêndu-sĕ la 4 óre d. a. desbaterea mai departe, au mai luat cuvênt contra primirii întregirei, deputaţii *Simeon Damian* (Braşov), *Vasile Damian* (Brad), *Dr. Nestor Oprean* (Caransebeş), — iar pentru primire deputaţii: *Ignatie Pop* (Arad), *Mihail Cirlea* (Abrud) care a făcut şi un mic adaus la propunerea comisiei, *Ioan cavaler de Puşcariu* şi *Parteniu Cosma.*

Şi mai fuseseră insinuaţi oratori, dar cerêndu-sĕ încheiarea discuţiei după Mih. Cirlea, desbaterea s'a încheiat cu cei doi din urmă, unul pro şi unul contra.

Au mai vorbit propunĕtorii N. Maneguţ, Mih Popovici şi Dr. Mihu, apoi a dat unele deslușiri I. P. S. Sa Metropolitul, şi — a urmat votarea a cărei resultat a fost, că:

Congresul a acceptat, cu 40 voturi, contra 28, propunerea comisiunii, de a se primi adecă condiţionat întregirea venitelor preoţesci, dimpreună cu adausul propus de deputatul P. Cosma, (veḑi propunerea comisiei şi propunerea Cosma).

Asupra amĕnuntelor desbaterii din aceste dóue şedinţe meritorice, vom reveni în numerul viitor.

în ḑiua aceea a scris bărbatului ei o epistolă lungă, în care cu lacrămi recunósce, că a greşit, mult de tot, cà ea pe viitor la ţară doreşte sĕ trăiască, o viaţă nóuă, de tot nóuă, pe care el nu o cunóşte, dar nici ea n'a cunoscut'o până aḑi...

*

Au trecut mulţi ani.

Tot ce a fost rĕu s'a îndreptat. Valeria urmând pilda Elvirei a devenit şi ea o económă bună şi o mamă conscienţiósă, iar când o întrebi, cum se află? ea respunde: Aşa de bine, ca nici odată în viaţa mea; îndrept ceam fost făcut rĕu, ca sĕ-'mi feresc copilaşii de aceea ce eu a trebuit sĕ păţesc!

Şi din istorióra acestor dóuĕ pretine, tu copila mea, judecă şi înţelege calea cea adevĕrată, pe care am cea mai bună nădejde că o vei găsi, cu atât mai vêrtos, că tu de sine, îmi spui că te-ai simţit atrasă spre lucrurile bune, ce se numesc „economie“. Caută în jur de tine la femeiie harnice şi veḑi ce fac şi fă ca ele, dar priveşte şi la cele mai slabe, nu ca sĕ înveţi a face ca ele, ci sĕ te fereşti de slăbiciunile lor. Şi D-ḑeu sĕ fie cu tine, iubita mea.

Maria Cioban.

NOUTĂŢI

Afacerea rentei şcólelor nóstre din Braşov. Tóte foile din Pesta publică un comunicat al corespondenţei oficióse „Kel. Ért“. care împărtăşesce următórele: „*In tratările între guvernul ungar şi român, pe cale diplomatică, în afacerea mult ventilatei cestiuni a subvenţionării şcólelor române din Braşov, — după cum aflăm din isvor demn de credinţă —* ***s'a ajuns deja la o înţelegere principiară.*** *Guvernul român a luat asupra-şi îndatorirea de-a înmănua regulat, renta ce compete bisericei sf. Nicolae din Braşov,* ***ministeriului de culte şi instrucţiune publică unguresc****, care apoi va face sĕ ajungă la destinaţiune sumele primite.* In modul acesta dreptul de control al statului ungar va fi validitat. Procesul, pe care administraţia bisericei din Braşov l'a intentat statului român, va fi, de sine înţeles, sistat“.

*

Societatea pentru fond de teatru român, la Sĕlişte. Ni-se scrie din Selişte: Neputêndu-se întruní „Societatea pentru fond de teatru român“ la Abrud, preşedintele acesteia dl Iosif Vulcan s'a adresat inteliginţei din Sĕlişte cu o scrisóre, prin care 'şi arată dorinţa ca adunarea generală din ĕstan sĕ se ţină la Sĕlişte, dacă inteliginţa română de aici ar dori-o.

Dl Dumitru Banciu, primitorul scrisorii, a conchemat ieri, Luni, inteligenţa la o consfătuire, şi ideea a fost, fireşte, cu bucurie primită.

S'a constituit îndată şi comitetul care sĕ îngrijéscă de arangiarea celor de lipsă pentru adunare, şi anume preşedinte: Dumitru Banciu, secretar: Dumitru Mosora. Iar membri în comitet: Iordachie P. Roşca, căpitan, Dumitru Lăpĕdat, Ioan Chirca, Il. Comşa, Ioan Banciu, D. Vulcu, Const. Herţa, Iacob Steflea, Nic. Henţiu, Oprea Borcea, Ioan Ţintea, Ioan Popa, Nic. Roman, Iuliu Crişan, Constantin Cristiu şi Nicolau Munteanu.

Societatea este învitată. sĕ-şi ţină adunarea în ḑilele *18, 19 în 20 Iulie st. v.*

După ce comitetul societăţii va aproba acest termin, se vor începe pregătirile, ca óspeţii sĕ ducă cele mai plăcute souveniri din comuna nóstră Sĕlişte. *Coresp.*

Economic.

Tulumbe de stropit viile.

Numeroşi vieri ne-au recercat şi ne recércă, durere acum într'un târḑiu, sĕ'i vestim „în pripă“, de unde sĕ'şi cumpere şi cu ce preţ tulumbe de stropit viţele contra peronosporei,—tulumbe firesce bune şi nu tocmai scumpe. Findcă unui fiecăruia nu suntem în posiţie, rĕspundem în scurt prin ḑiarele nóstre astfel:

Comisiunea economică a cttului Sibiiu a resolvit deja cererile, acordând comunelor politice şi tovărăşiilor agricole (nu şi persónelor singuratice) din acest comitat, şi anume de astădată 63 tulumbe cu preţul redus de câte 4 fl. 66 cr.

Ceilalţi doritori sunt avisaţi a se adresa în scopul cumpĕrării, de-a dreptul la firme solide, între cari Carol F. Iickeli în Sibiiu îmbie tulumbe aevea bune şi eftine şi anume:

a) „Excelsior“ cu 9 fl.

b) „Austria“ model 97 cu 10 fl. 90 cr. şi

c) „Austria“ model 93 cu 14 fl. 90 cr.,

Tulumbe „Austria“ model 93 s'au fost distribuit prin comisiunea amintită în anul trecut, iar „Austria“ model 97 în acest an. Şi unele şi altele s'au dovedit a fi îndemănatice şi destul de trainice. „Excelsior“ e numele unui fel de tulumbe mai eftine, dar încátva mai slăbuţe.

In ce privesce stropirea însaşi, ne provocăm la instrucţia nóstră din anul trecut, instrucţie care s'a fost trimis primăriilor nóstre şi care s'a fost publicat în acelaşi timp prin ḑiare.

Sibiiu, 25 Maiu n. 1899.

Biroul Reuniunii rom. agricole din comitatul Sibiiului.

D. Comşa m. p. pres. *V. Iordăşianu m. p.* secretar

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani şi am suferit de 10 ani de reumathism precum şi de hemoroide şi nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curăţitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 sĕptĕmâni total de durerile mele. Vĕ esprim D-Vóstră şi contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulţumită.

Cu tótă stima [181] 9—9

Christ. Ackermann, rentier,

Altona lângă **Hamburg, Reichenstrasse 6.**

De vêndare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar*, Sibiiu.

Nr. 20/1899. [79] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Adaptarea bisericei gr.-or. — din jos — din Sebeşul săsesc, şi adecă facerea unei têmple nóuĕ şi a unei galerii şi văpsirea păreţilor în uleiu, se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende, ce se va ţiné în 8/20 Iuniu anul c. în şcóla română din loc.

Licitanţii au a depune vadiu de 10% dela preţul de strigare, care pentru têmplă este 2073 fl., pentru galerie 450 fl. şi pentru văpsirea păreţilor 332 fl.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a da lucrările din chestiune aceluia dintre licitanţi, care îi va mai conveni.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé ori-când la subsemnatul.

Sebeş, 16/28 Maiu 1899.

Comitetul parochial:

Sergiu Medean,
protopop-preş.

Un comis

din familie bună, **cu perfecte cunoştinţe în branşa de coloniale,** care póte documenta că are esperienţă şi praxă, găsesce prompt ocupaţiune.

Românii sunt preferaţi.

„Concordia“,
societate comercială pe acţii,
Sibiiu. [76] 3—3

Sz. 4421/99
főszb. [78] 1—2

Pályázat.

Resinár községben rendszeresített segéd-jegyzői állás betöltése céljából pályázat nyittatik, és felhivatnak a pályázni kivánók, miszerint kellően felszerelt kérvényeiket f. évi junius hó 20-áig alólirottnál adják be.

Ezen állomással egybekötött illetmények:

1. fizetés 400 frt.
2. lakpénz 30 frt.
3. tüzi fa átalány 20 frt.

A megválasztandó segéd-jegyző anyakönyvvezető-helyettesnek fog kineveztetni, mely állással egy tiszteletdíj van összekötve.

Nagy-Szeben, 1899 május hó 24-én.

A járási főszolgabiró:

Fabritius.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă:**

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl. —.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„ —.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„ —.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„ —.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„ —.20
„ maghiar de P. Gönczy	„ —.14
Ântâia carte de lectură şi învĕţ. de I. Popescu, leg.	„ —.20
„ „ „ **cetire** pentru învĕţarea limbei germane de I. Dorca	„ —.25
Aritmetica pentru începĕtorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„ —.30
„ de P. Dogariu şi I. Dariu, cu numerii dela 1—20, broş. 15 cr.; cu num. dela 1—100, br. 15 cr.; cu num. dela 1—1000, br. 20 cr.; cu num. dela 1—1,000,000 br.	„ —.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„ —.45
„ pentru şcólele poporale, de F. E. Lurz, trad. anul I. şi II., 20 cr. part. a II-a	„ —.35
Atlas, de Kozma Gyula	„ 1.—
Bucóvna pentru învĕţătura pruncilor, leg.	„ —.20
Cântările bisericesci, culese şi arangiate de D. Cunţan	„ 4.—
Carte de cetire de Z. Boiu partea I., leg. 40 cr. part. II., leg.	„ —.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea	„ 1.35
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg. 30 cr. a III-a	„ —.60
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„ —.75
„ „ „ de V. Oniţiu, pentru cl. III gimn., reală, broş. 1 fl., pentru cl. IV. gimn. reală, leg.	„ 1.60
„ „ „ maghiară, partea I. de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 70 cr., partea II., broş. 1 fl. leg.	„ 1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„ —.15
Catechism bogat leg.	„ —.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„ —.20
„ pentru învĕţămêntul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„ —.20
Charte geografice, aprobate: Ungaria şi Austro-Ungaria, à fl. 5.75, Europa	„ 6.—
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„ 1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş.	„ 1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învĕţătură de I. Popescu, broş.	„ —.10
Confesiunea ortodoxă, de Dr. B. Constantinescu	„ 1.20
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„ —.12
„ „ „ de G. Stefănescu, caetul I. 25 cr. II. 25 cr. III.	„ —.35
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„ —.20
Curs complet de corespondenţă comercială, de I. C. Panţu	„ 1.60
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea I. broş. 16 cr. leg 20 cr.; partea a II-a broş. 20 cr., leg. 24 cr.; pentru curs. III. broş. 16 cr., leg.	„ —.20
Curs de limba maghiară, de M. Voilean şi P. Bod, partea I., anul II. si III. de şcólă	„ —.25
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„ 1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş. 50 cr., partea III. şi IV., broş.	„ —.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr.; II. 25 cr.; III.	„ —.35
Curs practic de economie, de I. Georgescu	„ —.25
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„ —.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„ 1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„ 1.—
Dicţionariu român-germân şi germân-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„ 3.80
„ maghiar-român de Dr. I. Crişan leg.	„ 2.—
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„ 2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„ —.20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„ —.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învĕţători, leg.	„ —.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„ —.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„ —.30
Elemente de geografie comparativă, pentru clasele infer. de S. V. Isopescu, curs. I.	„ —.95
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg.	„ —.20
„ **din teoria musicei**, de A. Sequens, broş.	„ —.50
Exerciţiile gimnastice în şcólele elementare române de Iosif Aron	„ —.15
Eserciţiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpĕdat, broş.	„ —.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„ —.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş	„ —.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş.	„ —.25
Gaspey-Otto-Sauer, Metoda pentru studiul limbilor moderne, conversaţiuni franceze de L. Leist.	„ 1.10
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broş.	„ —.25
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„ —.35
„ „ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş. 25 cr., leg.	„ —.30
Geografia pentru şcólele medii de . Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„ 1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş. 50 cr., tom. III., broş.	„ 1.—
Globuri terestre simple à	fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, 10.—
cu meridian à	„ 3.15, 5.30, 8.40, 12.60, 21.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„ 1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu, curs. practic pentru şcólele secundare, prep. şi priv.	„ 1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„ 1.—
Gramatica română, pentru şcólele popor. de I. Dariu	„ —.25
„ „ întocmită pentru şcólele secundare de I. Pilţia	„ 1.25
„ „ de I. Petran, p. I. Etimologia	„ 1.—
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„ —.50
„ „ de I. Miheltian, pentru cl. II. broş. 10 cr.; cl. III. broş. 16 cr.; cl. IV., broş.	„ —.24
Gramatik der Rumänischen Sprache, de A. Pumnul, prelucrată de S. V. Isopescu	„ —.80
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg.	„ 1.20
Higiena copilului dela nascere pănă la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„ —.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„ 1.—
Introducere în sciinţele naturale, pentru învĕţămêntul secundar de B. Nanian	„ —.75
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş	„ 1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg.	„ —.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„ —.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg.	„ —.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr.; partea II. broş.	„ —.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„ 3.—
„ „ în limba germână	„ 1.-
„ **literaturei române**, de I. Lazariciu, broş.	„ 1.—
„ **naturei şi fisică**, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **naturală**, de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„ —.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„ —.36
„ **patriei**, de I. Dariu, broş.	„ —.25
„ **patriotică**, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **pedagogiei**, de Dr. Petru Pipoş, broş.	„ 2.—
„ **pedagogiei**, de V. Grig. Borgovan	„ 1.50
„ **Ungariei**, de Dr. N. op, broş.	„ —.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş.	„ —.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„ —.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş.	„ 1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„ 1.25
„ „ pentru cl. inferióre de S. V. Isopescu, tom. I. broş 90 cr.; tom. II. broş. 53 cr.; t. III. br.	„ —.73
Le livre des demoiselles, pentru şcólele de fete, de H. Barbieux	„ 1.50
Lectură şcolară I. de V. Bumbac	„ 1.25
Legendar sau **carte de cetire**, de V. Petri, leg.	„ —-50
„ **maghiar-român**, de N. Putnoky, leg.	„ --.30
Leitfaden der rumänisch und deutschen Convers. Sprache	„ 1.—
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„ —.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„ —.40
„ **română**, de V. Oniţiu, broş.	„ —.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„ 2.50
Liturgica bisericei ortodoxe, de I. Stefaneli	„ 1.—
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„ —.45
Magyar olvasókönyv, de Torkos L. broş.	„ —.50
Manual de aritmetică, pentru gimnasiul inferior de Dr. F. Močnik, tradus de S. V. Isopescu, p. I.	„ 1.—
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş.	„ 2.—
„ „ gramatica germână, pentru gimnasii, şcóle reale, prep. şi particulari de S. Nestor şi N. Popescu	„ 1.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„ 1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„ —.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„ — 12
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„ 5.—
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„ 1.20
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr., tom. II. br.	„ 1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„ --.75
Orologion (ciaslov), leg.	„ —.75
Pastorala nóuă, broş.	„ 1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„ 2.—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„ 1.–
Praktische Gramatik der rumänischen Sprache, de I. Cionca	„ 1.25
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„ 1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„ 2.—
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„ —.12
Retorica şi carte de cetire, pentru cl. ÎV. gimnasială, de Grig. Pletos şi I. Gheţe	„ 1.80
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„ —.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„ —.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„ —.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„ —.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi costul transportului.

La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 55 Sibiiu, Joi, 20 Maiu v. (1 Iuniu n.) 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterile în Congresul național-bisericesc

Votul congresului.

După o desbatere de 7 óre, congresul nostru național-bisericesc cu 40 contra 26 de voturi a acceptat propunerile consistorului metropolitan, și respective ale comisiunei de 9 esmise din sinul congresului, și dă preoților permisiunea sĕ céră și sĕ priméscă intregirea venitelor preoțesci între condițiunile articlului de lege XIV. din 1898, însĕ numai sub reserva, ca alte condițiuni sĕ nu fie puse din partea guvernului țerei, ci numai aceea ca întregirea venitelor sĕ ajungă la destinațiunea sa, cu alte cuvinte suma de întregire sĕ ajungă la mânile preoțimei.

Votul acesta al bisericei a dat chestiunei soluțiunea cea mai potrivită, cea mai puțin păgubitóre intereselor nóstre bisericești.

Chestiunea a fost: sĕ concurgă și biserica la modalitățile distribuirei ajutorului, sau afacerea acésta sĕ o lase cu totul în grija organelor guvernului, sĕ permită preoțimei a se folosi sub anumite precautele de favorul din lege, sau sĕ ia un conclus platonic, neesecutabil, care sĕ fie desavuat de preoțime.

Intregirea venitului are sĕ o céră preoțimea prin autoritatea sa bisericéscă, la noi prin consistoriele eparchiale.

Incă înainte de convocarea congresului guvernul țerei în acte oficiale adresate autorității bisericești, declară că și în casul unui eventual vot de neprimire din partea congresului, legea se va esecuta totuși în favorul preoțimei.

Incă înainte de a se convoca congresul, guvernul țerei nóstre a provocat autoritățile bisericești, ca ele sĕ dea instrucțiunile necesare preoțimei, cum sĕ se facă cererile de întregire; sĕ se spună, că cererile au sĕ fie înaintate la consistoriele eparchiale până la finea lunei Iuliu st. n. 1899, anume până la 30 Iuliu st. n. 1899; sĕ se spună, că comunele cari până la acel termin nu se vor insinua, perd pentru totdéuna îndreptățirea la întregirea venitelor; sĕ se spună, că cererile pentru întregire au sĕ se facă la consistorii și nu directe la ministrul de culte sĕ se spună, că prin faptul, că insinuările în terminul legal au intrat la consistorii, dreptul la întregire este asigurat.

In casul când congresul ar fi acceptat vederile minorității, și ar fi conclus respingerea întregirii, s'ar fi provocat în biserică o anarchie, ale cărei urmări numai bunul Dumnedeu le scie.

Consistoriele eparchiale, în fața legii sancționate de Maiestatea Sa, care lege asigură preoțimii favorul cu întregirea, erau obligate sĕ dea preoțimei instrucțiunea cum are sĕ céră întregirea venitelor, cererile întrate la consistorii trebuiau promovate la guvernul țerei, căci consistoriului i-s'a reservat *numai rolul de mijlocitor* între preoțime și guvern, apoi întregirea se da preoțimei directe prin organele statului cu ocolirea autorității bisericei.

Era biserica pusă în impasul de a concurge ea cu inviațiuni la lucrări cari erau menite sĕ lovească în votul supremei corporațiuni din biserica nóstră, în votul congresului.

De acéstă eventualitate ne-a ferit votul congresului, și dacă va fi bunăvoință la aplicarea acestei legi, ea póte contribuí mult la o apropiere între poporul nostru și între politica guvernului, care de deci de ani nu a încăldit inima poporului nostru.

Se mai scrie și se mai vorbesce încă și acuma, că prin votul congresului s'a dat pradă autonomia bisericei.

Numai o rĕutate vĕdită mai póte susținé acest neadevĕr. Autonomia bisericei o a lovit legea, care acuma este sancționată, și biserica la timpul seu a luptat din tóte puterile, ca autonomia bisericei sĕ fie respectată.

Congresul tocmai în interesul autonomiei bisericesci a luat acel conclus. Permite condiționat primirea, dacă nu se vor pune condițiuni cari jignesc autonomia bisericei.

Se spune apriat, că dacă întregirea se va da autorității bisericesci, ca ea sĕ distribue preoțimei sumele de întregire, în acel cas preoțimea o póte primì. Nu se va mărginí guvernul la condițiunea acésta, ci va pune altele, cari din nou vor loví în autonomia bisericei, atunci biserica nu primesce întregirea.

Este deci tocmai în interesul autonomiei bisericesci conclusul congresului nostru național bisericesc.

Nu se póte deci face bisericei imputarea, că ea din capul locului a respins ajutoriul statului, nu mai póte cu inimă curată nime susținea, că biserica nóstră nu voesce sĕ reflecteze la beneficiile statului cu de acestea nime nu ne mai póte înegrì la locurile mai înalte.

Ne-am pus pe basa legii — deși o am notat ca gravamen între celelalte multe gravamine ce mai avem — ne-am pus pe basa legii, și cerem esecutarea dréptă și corectă a ei, fără alte reserve decât cele accentuate de ministrul de culte în parlamentul țerei.

Va veni guvernul cu alte condițiuni oneróse, vătămătóre autonomiei nóstre bisericesci, condițiuni reservate, cu tendențe de cari toți ne temem — și după cele esperiate până acuma cu tot dreptul ne temem, — în acel cas nu primim ajutoriul, și vom spune la locurile cele mai înalte, că la aplicarea legii nu binele bisericei nóstre conduce pe guvern, ci interese streine de binele, streine de prosperarea, streine de considerarea bisericei nóstre.

Desbaterile
în
Congresul naț.-bisericesc extraordinar

pro și contra primirii întregirei dela stat a venitelor preoțesci.

După-ce în numĕrul nostru trecut am presintat mai ales actele principale cari au format basa desbaterilor acestui Congres estraordinar, anume *Raportul consistoriului metropolitan* cu propunerea sa, *propunerea comisiei congresuale de 9*, formulată pe basa acelui raport și a acelei propuneri, apoi *contra-propunerea* deputatului Mih. Popovici, față de propunerea comisiei și consistorului, și *adausul* deputaților Mih. Cirlea și Parteniu Cosma, la propunerea comisiei — adi sĕ arĕtăm cam cum a decurs discuția însași în jurul acestora.

I. In ședința de Luni a. m. cel dintâiu care a întrat în meritul lucrului, după-ce a cetit raportul consistorului, a fost

Dep. **Dr. Ioan Mihu,** care, ca referent al comisiei de 9, pentru a motiva pe scurt propunerea comisiei de acceptare a întregirii prin mijlocirea consistórielor, a spus, că primul lucru la care comisia s'a gândit înainte de a și formula propunerea, a fost, sĕ recomande Congresului, ca ori-ce conclus va lua, sĕ îngrijască sĕ fie un conclus esecutabil. Și ca atare nu póte recomanda Congresului decât acceptarea întregirii prin consistorii, căci o respingere a lui, ar fi și mai funestă în urmările sale. Care ar fi urmările respingerii? Intregirea e provĕdută prin o lege votată de corpurile legiuitóre și sancționată de M. S. Monarchul. O modificare a acestei legi, pentru moment nu se póte spera. Față cu acéstă situație reală, rolul nostru se mărginesce numai la atâta, sĕ declarăm că voim sĕ ne folosim de favorul ce ni-l ofere legea, ori nu voim? Și și la acéstă ocasie de declarare, am ajuns fiindcă legea, care e numai facultativă, obligă pe ministru ca înainte de a o esecuta pe căile sale, sĕ încerce o înțelegere cu bisericile, ca sĕ priméscă a fi ele mijlocitórele între preoțimea lor și guvern. De silit nu ne silește nime a o face acésta. Dacă noi vom respinge rolul, urmarea ar fi ca sĕ dicem în conclus și aceea, că pe preoții cari, chiar și contra hotărîrii nóstre ca for suprem legislativ în biserică, ar cere și primi totuși întregirea, noi sĕ-i disciplinăm! Dar se naște întrebarea: putea-vom noi face procese disciplinare preoților pentru-că ei useză de un drept pe care o lege positivă a statului li-'l dă? Iată ai ajunge în impasul de a fi adus un conclus neesecutabil. Avem cas de precedență. Ajutorul de 24.000 florini s'a hotărît sĕ nu-l mai primim, fiindcă ministerul ne-a pus niște condiții cari ne păreau jignitóre autonomiei, ca și acum. Noi aici am hotărît sĕ nu-l primim, dar preoțimea a alergat și alérgă de-l ridică dela autoritățile statului, și de-ai vrea sĕ o disciplinezi, ar trebui sĕ suspendezi jumĕtate din ea! Dar n'am putea lua rĕspunderea pentru stările ce ar urma în acest cas. Mai e motiv și miseria. Cu dotația sa de adi, clerul nu își póte împlini chemarea deplin. Pretensiile cresc într'una, venitele nu sĕ crescă, dar scad: urmarea e, că tot mai puține elemente culte întră și vor întra în statul preoțesc. Precum am mai amintit, legea însași încércă sĕ-și câștige concursul autorităților bisericești la esecutare, de aceea prescrie ministrului sĕ încerce înțelegerea, și dacă biserica îi dă acum acest concurs, guvernul e dator a da întregirea prin aceste autorități, — iar dacă nu se pot înțelege, ministrului îi e reservat dreptul a primi cererile și a distribui ajutórele și de-a dreptul preoților, prin organele sale politice. Comisia crede, că n'ar putea fi mai mare pericol pentru biserică, ca a da preoțimea pradă pe mâna organelor politice, dicêndu-'i: noi nu avem sĕ ne îngrijim, nici sĕ mijlocim măcar, primirea acestor ajutóre, îngrijéscă-se acele organe de voi, preoților!

O ameliorare a situației preoțimei e imperativă, iar noi din propriele mijlóce adi nu putem spera s'o facem.

Pentru acestea și pentru multe alte considerante, pe cari își reservă, de va fi nevoe, a le arĕta încă la timpul seu, presintă în numele comisiei de 9, propunerea de primire condiționată, publicată în numĕrul nostru trecut.

Dep. **Nicolau Măneguț,** ia cel dintâiu cuvêntul după referent, și ține o vorbire mai mare, în care arată că:

Vechii preoți români ortodocși, părinții și moșii nostri, n'au avut „salarie“ și au trăit alipiți de popor, străduindu-se a-'l păstori pe acesta așa, ca cu dragoste sĕ-i împărtășéscă și pe dênșii din ródele muncei sale. Din astă strînsă alipire către popor, a urmat acel nemĕsurabil câștig și folos, că, spre deosebire de multe alte neamuri și confesiuni, cari, favorite de sórte, și-au putut salarisa, unele chiar îmbuiba, preoțimea lor, — ni-s'a conservat legea și datinele și acea evlavie specifică românéscă, care până adi constitue nu numai nota caracteristică, ci și murul tare și neclătit, ce ne-a apărat poporul de invasiuni dușmane, ca și de influințe perniciose, străine și demoralisătóre.

Părinții nostri așa au trăit, și cât pentru cele materiale, nu au stat de fapt îndĕrĕtul preoțimei altora! Din contră, prin hărnicia și economisarea lor, muncind din greu pămêntul alăturea cu poporul, și adăugênd la muncă cruțarea, s'au distins în general prin o bună gospodărie și bunăstare, nu numai față de poporul însuși, ci și față cu amploiații bisericești ori civili fix plătiți! Și mulți dinari sunt ai preoțimei nóstre prin fondurile tuturor instituțiunilor românești, și multe generațiuni de inteligenți, crescute au fost din munca, din prescura, din cruțarea preotului românesc! Căci nu cel-ce câștigă mult, nici cel cu mult plătit, are, ci cel-ce *cruță* mult. Face apoi comparaţie între contribuirile altor confesiuni pentru cult şi între cele ale poporului nostru, şi constată că rěu ne-am dedat şi noi, a scuza tóte cu mult descântata nóstră „sărăcie“, şi cu acésta apoi am rěmas cu ruşine înapoia altor neamuri în cele culturale, şi totodată am învěţat poporul un învěţ rěu: de a nu se încrede în propriele-'i forţe, de a se scusa la tóte şi pentru tóte cu ciuha „sărăciei“, pe când de fapt el stă mai bine ca cutare meşteşugar unitar dela oraş, care plăteşte pentru susţinerea parochiei *15—30 fl.* la an, sau ca Saşii cari dau 6 clăi de grâu preotului şi ḑeci de florini didactru la scólă, nu o ferdelă de cucuruz cu tulei şi piţule şcólei! Dar critiséză totodată şi ţinuta preoţimei, care cu prea puţină reţinere s'a aruncat şi cere însaşi primirea acestei întregiri dela stat, deşi ştie şi ea că asta e numai o cursă periculósă. Crede că ne putem ajuta şi noi de noi. Şi de aceea declară că nu primeşte întregirea dela stat, însě se gândeşte la mijlócele de-a ajuta înşine preoţimei. „Nu primesc dotaţiunea dela stat, dar mărit Congres, rěmânênd pe acest punct negativ, că „nu primesc dotaţiunea dela stat“, m'aşi face vinovat de nerespectarea dorinţelor alor peste 100 de preoţi, cari m'au trimis aici. Situaţiunea de aḑi a preoţimei este de fapt nesuferibilă, şi dacă voim sě păstrăm prestigiul bisericei şi ca sě domnéscă în biserică ordinea, atunci trebue sě recunóştem, că schimbarea acestei nesuferibile situaţiuni este totodată şi neamînăveră. Drept ce am onorul a face, şi pentru cazul, că necondiţionat s'ar respinge ajutorul oferit de guvern, şi pentru cazul, că acela s'ar accepta cu anumite condiţiuni, următórea propunere positivă.

„Congresul naţional bisericesc însărcinéză eparchiile, ca mai nainte de 1-a Ianuarie 1900 sě stabiléscă precis şi corect dotaţiunile tuturor parochiilor nóstre. Organele însărcinate cu acésta, adecă cel puţin un comisar consistorial, ppresbiterul tractul şi doi martori verificători, sě se adopereze în calea constituţională a ameliora aceste dotaţiuni la minimul normat în lege — prin ridicarea competenţelor stolare şi a prestaţiunilor poporului în naturalii, prin asigurarea de moşíi şi realităţi parochiale în folosinţa preotului şi prin fixarea de salare sau remuneraţiuni din budgetul bisericesc. Acolo unde organul executiv află mijlóce şi putinţă de ameliorare dar' află resistenţă la organele şi corporaţiunile din parochie, consistorele eparchiale la propunerea aceluia, pot ridica competenţele stolare şi remuneraţia, sau salarul, din cassa bisericei, şi fără învoirea corporaţiunilor din parochie.

Iar' acolo, unde nici după tóte aceste şi nici cu suma de 50 fl. precisată mai jos, nu se va putea stabili venitul minimal (400 fl.) pe seama parochului, lipsa se acopere din fondul preoţesc al diecesei.

Un atare fond trebue sě-'şi înfiinţeze fiecare eparchie încă sub decursul acestui an, ca aşa pe 1-a Ianuarie 1900 sě se asigneze fiecărui paroch, a cărui dotaţiune nu trece peste 800 fl. suma de 50 fl. anual.

Infiinţarea şi administrarea acestui fond preoţesc rěmâne o afacere internă a diecepselor, aceste însě datóre sunt a împlini întocmai cele stabilite în acest conclus, chiar şi pentru casul, că la început ar trebui sě facă un împrumut.

Měsurile luate de către legislativele eparchiale, referitóre la salarisarea protopresbiterilor, ca atari, rěmân nealterate“.

Dep. **Ioan Sêrbu** (Caransebeş) critiséză legea mai ales pentru că ea vrea sě „patriotiseze“ pe preoţime, iar acest cuvênt are un înţeles atât de larg, încât pentru ori-ce mişcare, ori-ce manifestare, ori-ce cuvênt a preotului, póte uşor fi cualificat de „nepatriotic“ şi şirul vexaţiunilor póte începe. Tendenţa asta a legii, ne îndémnă a fi contra aceptării ofertului ce ni'l face ea între atari împregiurări. Comisia şi consistoriul ne recomandă sě primim întregirea „condiţionat“. Dar ori punem noi aici condiţii, ori nu punem, §-ii prejudiţioşi tot în lege remân, şi noi primind ofertul legii o primim cu acei §-i cu tot, de care ne vom lovi cu timpul fórte dureros. Nici aceea nu crede, că luând un conclus respingětor, acela n'ar fi esecutabil. E, drept aceea, necondiţionat contra propunerii comisiei.

Dep. **Petru Truţa** crede că disţia a luat o pornire prea laterală şi ia cuvênt pentru a da discuţiei un curs normal. E fórte drept, ḑice, că situaţia în care sě află aḑi biserica nóstră, este dór' cea mai grea situaţie din acelea prin cari a avut sě trécă în era sa constituţională. Şi tocmai fiindcă atât de grea é situaţia, noi trebue sě fim cât se póte de reali, de precauţi, şi în vorbe şi în conclusii. Noi, pentru a nu devia, trebue sě luăm obiectul aşa cum e, sě judecăm cu motive positive şi legale. A avut dreptate părintele Maneguţ ḑicênd că în vechime preoţii nostri puteau sě-'şi câştige uşor şi sě-'şi créscă fiii pentru biserică şi naţiune, — dar de aci nu urméză că şi astăḑi se mai póte aşa! Altele au fost recerinţele şi dela popor şi dela preoţime în acele vremuri, şi altele, mult mai mari şi mai grele, sunt aḑi! Va fi suferit şi atunci biserica nostră, dar n'au suferit singuraticii atâta cât aḑi! Sunt frumóse idealurile şi ideile ce se desfăşóră. Dar între idei şi realitate este deosebire. Noi sě ne facem socóte cu calculi reali. Cercetéză dispoşiţiile legii, şi crede că ne facem prea multe închipuiri rele despre ea. Sunt în lege unele dispoşiţii, dar nu directe, din care e drept că pot sě se desvólte urmări rele, dar noi sě nu căutăm şi socotim numai cu deducţiile rele, cari nu sunt evidente. Asupra §-ului 2 d. e. ridicăm nedumeriri, în ce privesce sistemisarea de parochíi. Dar nu'i basată temerea Noi putem înfiinţa parochíi câte vrem, dacă avem mijlóce, legea nu ne împedecă, numai întregirea salariului preoţesc nu i-o putem impune statului dacă n'a fost şi el învoit cu sistemisarea. Şi aşa se sileşte a îndulcí şi temeile faţă de alţi §-i gravaminoşi. Primeşte propunerea comisiei.

Dep. **Mih. Popovici** (Orşova) se restrînge la scóterea în relief a unor motive nóuě contra primirii, cari nu sunt cuprinse în motivarea consistoriului. Noi aici ca congres avem chemarea cea mai înaltă, a apăra intact, întreg, dreptul nostru de autonomie. Şi trebue mai întâi sě ne întrebăm: este acest drept atins prin legea de care ne preocupăm, ori nu este? Aş putea se renunţ la motivare, căci şi consistoriul şi comisia recunosc că legea e jignitóre autonomiei. „Jignitóre“? Mi se pare prea domol acest termin, prea diplomatic, trebue spus limpede: legea asta calcă autonomia nóstră, este o ingerinţă a statului în legea nóstră! Comisia recomandă primirea din motive de oportunitate. Dar aceste motive trebue sě dispară, de dată ce e constatat că ne încalcă autonomia. Au nu e încalcare, când ministrul nu primeşte d. e. datele pe cari le adună biserica în sfera sa de competenţă, prin organele sale, ci îşi reservă dreptul nu a face numai o controlă, ci a *le aduna el însuşi de nou* acele date în parochiile nóstre, prin organele sale poliţiale şi politice! Asta e o încălcare. A dóua e disciplina nóstră internă. Asta óre nu e alterată? Atunci de ce sunt puse taxative în lege, astfel de „delicte“ tóte făcute punibile, cari sunt o evidentă lărgire a dreptului de competenţă a statului, în lăuntrul pereţilor autonomiei nóstre? Dovadă cea mai nouă ordinaţiune a noului ministru de justiţie Plósz, care chiar şi tendinţa contrară statului, o ia ca basă suficientă pentru a porni „disciplinarea“ cutărui preot cu salar întregit! Chiar şi *tendinţa!* Dar asta e, dlor deputaţi, atât de vag, atât de larg, că numai pe cine nu vrei, nu-'l poţi prigoni pe temeiul acestei prescripţii a legii Nu e aci nici o bunăvoinţă faţă de noi, n'avem la ce ne aştepta la bine după aceste disposiţii. Ne e témă că preoţii nu vor respecta conclusul Congresului? Trecutul preoţimei nóstre spune, că ea totdeuna a dat ascultare intereselor bisericei. Sě credem că şi acum va fi aşa! Şi interesele bisericei pretind sě nu acceptăm acest dar danaic. Respinge acusa că preoţii n'ar respecta votul Congresului. Dovadă preoţii presenţi în congres, cari nu optéză, în marea lor majoritate, acest ofert strein şi nu sunt pentru primire.

Face drept aceea, faţă de propunerea comisiunii, contrapropunerea pe care am publicat'o deja în numěrul trecut.

Dep. **Pavel Rotariu** (Timişóra) spune că se accentuéză prea mult că de vom accepta şi noi, ca biserică, întregirea, se va vătăma autonomia bisericei nóstre. Acésta autonomie nu se va vătăma, căci *este deja vătămată prin o lege positivă*, pe care noi nu o mai putem reface. E vorbă aci numai de atâta, că în urma acestei vătămări, pe ce cale poţi feri biserica de o mai mare devastaţiune şi anarchie, însărcinând consistoriele nóstre a primi şi distribui ele întregirea, ori respingêndu-o dela noi cu totul? Nici comisia nu propune sě primim necondiţionat, ci chiar condiţionat. Sprigineşte comisia.

Dep. **Vasile Mangra** vede în lege tendinţa de a ne statifica biserica, precum ni s'au statificat deja în parte şcólele, iar noi ca corporaţiune legislativă superióră şi rěspundětóre de independenţa bisericei nóstre, nu putem accepta un procedeu, ce jigneşte legile nóstre sfinte E în contra primirii.

Dep. **Dr. N. Oncu** declară că apreţiéză fórte mult opiniunile contrare primirii, căci au multe motive, înaintea cărora se închină. Dar ia cuvênt pentru a da o faţă mai reală situaţiei şi discuţiei. S'a accentuat că am putea trăi ca odinióră. Acésta e o afirmaţiune ce nu se póte susţinea. Pentru chiar vaza bisericei nóstre, nu ne e permis sě ne mai dorim în stările de odinióră în care se afla preoţimea nóstră, ci sě dorim sě se ridice cât se póte de mult în continuu. Iar pentru a putea şi spera o înaintare mai rapidă a clerului nostru, nu ne e permis sě combatem tendinţa lui de îmbunătătire a sorţii sale. E vorbă că ar fi bine ca acéstă îmbunătăţire sě urmeze dele noi şi prin noi. Atunci ar fi îmbucurător şi liniştitor — dar fiincă nu se póte, şi fiindcă acum iată a venit statul cu un ofert de ajutorare, trebue sě ne gândim serios de trebue combătut şi respins ofertul ori nu! E drept că ori îl primim noi ca biserică, ori nu îl primim, de incoveniente nu putem scăpa, căci şi un caz şi celalalt îşi are inconvenientele sale, dar între aceste dóue, cel mai mic e cel prevěḑut de comisie. Căci de nu primim mijlocirea consistórielor, sě ştim că am rupt noi înşine legătura dintre preoţime şi consistoriele şi archiereii nostri, şi acea legătură se începe între preot şi solgăbirěul seu! Şi acésta va fi inconmensurabil mai reu. Sprigineşte comisia.

(*Fiind timpul înaintat, 1 óra după prânz, şedinţa se ridică, avisându-se proxima, pentru urmarea desbaterilor, pe după prânz la órele 4.*)

II. Luni după prânz. Deschiḑêndu-se sedinţa a III a (a 2-a meritorică) Luni după amiaḑi la órele 4, prin Inalt Preasfinţia Sa Metropolitul, şi dându-se curs liber desbaterilor mai departe,

Dep. **Simeon Dămian** (Braşov) accentuéză punctul de vedere al autonomiei, care pentru noi trebue sě fie cel mai preţiós şi dătător de měsură. Nóuě nu ne e deloc permis a trece cu uşurinţă consideranta asta, şi dacă e aděvěrat ceea-ce s'a acentuat din unele părţi, prea cu drept cuvênt, că autonomia nóstră nu „se va călca“, căci e *călcată* deja prin legea ce ne preocupă, apoi nu ne e permis nóuă ca Congres, ca prin un conclus al nostru, sě dăm pecetea legitimităţii acestei nelegitime încălcări! E contra primirii.

Dep. **Ignatie Papp** (Arad) arată cum sa purces la Arad în acéstă afacere, cum s'a încercat acolo prin o comisie esmisă din centru, ca sě se reguleze de către parochiile nóstre înşile, salariile, spre a nu fi nevoiţi a ne adresa statului, dar nu a succes, căci comitetele parochiale şi poporul n'au voit, şi n'au voit că nu mai pot, de greul altor multe sarcini, — deci nu rěmâne decât acceptarea întregirii dela stat. Incércă apoi, pentru a uşura primirea propunerii comisiei, sě arate, că în faptă părţile gravaminóse ce le vedem noi în lege, în fapt nu ar fi existând, şi nu mai ales aşa periculóse cum nóuă ne par.. Numeşte întregirea un „dar“ al statului, pe care am greşí respingêndu-'l aşa total. Il acceptéză.

Dep. **Mihail Cirlea** (Abrud) declară din capul locului, că primeşte propunerea comisiei, ca cea mai puţin periculósă. Dat'ar fi Dḑeu, ḑice, sě nu ajungem nici odată în situaţia asta penibilă de a trebuí sě alegem între — dóuě rele. Dar dacă am ajuns, sě alegem pe cel mai mic. Insě nu pentru a motiva acésta, căci s'a motivat deja destul de consistor, de comisie şi de oratori, ia cuvêntul, ci pentru a face la propunerea comisiei un mic adaus. Nu se indică anume în propunerea comisiei, că cine sě execute conclusul ce se va lua? şi acésta doresce d-sa sě întregéscă prin micul adaus următor:

„Cu esecutarea conclusului acestuia (ce se va lua) se încredinţéză *consistoriul metropolitan*, avênd a raporta despre acésta proximului Congres.“

Dep. **Vasile Damian** accentuéză că în o chestie atât de gravă ca acésta, nu ne e permis sě acoperim nici cu vělul oportunităţii, nici cu al optimismului, pericolul cel mare ce se descarcă asupra nóstră, şi mai ales se va descărca de vom primí ajutorul şi noi ca for bisericesc. Toţi recunóscem că amestec este în afacerile nóstre interne, ceea-ce prin legea asta ni-se cere. Ei bine, recunoscêndu-o toţi, cu consistor şi cu comisie cu tot, şi totuşi primind întregirea, sě ştim că patronatul cel mai cras asupra bisericei nóstre se va desvolta din acest amestec, primit de noi înşine! E un contract bilateral acela în faţa căruia stăm. De vrem îl subscriem, şi atunci ne obligă, de nu, nu. De-'l subscriem, am recunoscut înşine şi am întrodus patronagiul ce se contempléză. Recunóscem toţi că legea asta e cu tendenţe periculóse. Unii însě spunem că aceste tendenţe sunt „ascunse“. Ascunse? Din contră, ele sunt fórte vědite! Ce face guvernul? In schimbul autonomiei încălcate, ne ofere favoruri materiale. Asta sě ne aducă aminte, că tot cu îmbierea de favoruri materiale ne-au amăgit acum 200 de ani, şi ne-au desbinat în dóuě şi ne-au îngenunchiat! Noi cari nu ne-am plecat atunci, ci cu eroism ne-am luptat, aḑi putem fi mândri că ne vedem iar în picióre, şi că avem cea mai frumósă biserică autonomă! Şi acum sě îngenunchem? Faţă de noi se desfăşóră o forţă mare, ca sě se străbată în cetatea nóstră. In faţa forţei trebue sě desfăşur resistenţă, şi sě nu deschid însumi porţile cetăţii, decât — odată cu viaţa! Apeléză la Congres a nu trece prea uşor peste consideraţiile încalcării autonomiei, ci sě respingă primirea întregirii.

Dep. **Ioan cav. de Puşcariu** vrea sě ilustreze felul argumentărilor contrare primirii, prin o pilduire. Este un proverb, ḑice d-sa, care spune că dóuě soiuri de ómeni îi sunt neplăcuţi şi lui Dḑeu: bogatul nemilostiv şi sěracul fudul! Acum noi ori suntem bogaţi, ori suntem sĕraci. Dacă suntem bogaţi, ori dacă avem cel puţin pânea de tóte dilele, apoi se cade, spre a fi plăcuţi şi lui Dḑeu şi ómenilor, sĕ fim milostivi, cu cei-ce n'au nici atât. Dar toţi accentuăm, şi adevĕr, e că nu suntem bogaţi, şi preoţii nostri ne cer de 30 de ani mereu, ca sĕ facem ceva şi pentru ei, şi n'am făcut, fie că n'am putut, fie că nu ne-am priceput cum sĕ facem. Iar acum, când li s'ar da şi lor ocasie sĕ ajungă la ceva, la fórte puţin, ce-'i drept, acum stăm mereu nainte cu concepţii ideale, cu idei frumóse, cu autonomia, etc. Asta e fudulie! O combate şi pledéză pentru primirea întregirii.

Dep. *Dr.* **Liviu** *de* **Lemény**, pe motivul că s'a vorbit deja aşa de mult, şi pro şi contra, încât s'au adus nainte dór' tóte motivele posibile, şi chestia e deplin lămurită şi dintr'o parte şi dintr'alta, — cere încheierea desbaterii.

Se constată că mai sunt insinuaţi 4 oratori, doi pro şi doi contra. După înţelegere între ei, de a ceda fiecare partidă câte unuia apărarea punctului lor de vedere, mai iau cuvêntul:

Dep. *Dr.* **N Opreanu** (Comloşul-mare) în contra primirii, scoţênd la iveală părţile gravaminóse ale legii pe temeiul căreia avem sĕ primim ajutorul oferit. Cu legea în mână ceteşte pe rênd §-ii vătămători ai autonomiei şi constată că sunt aşa de mulţi şi aşa de grav tăietori în autonomie, respective subminători ai ei, bombe de dinamit sub acésta autonomie, încât nici într'o împregiurare nu ne e permis a-i judeca prea uşor şi prea blând şi a le sancţiona înşine ascuţişurile contra nóstră, prin aceea că pe temeiul unei atari legi, sĕ primim ajutorul! Sprigineşte contra-propunerea Popovici.

Dep. **Parteniu Cosma** ia posiţie pentru propunerea comisiei.

După cele audite în cursul desbaterii, dice, îmi vine a crede că a fost greşélă a dispune, ca în cas de diverginţă între conclusele sinódelor, sĕ se convóce *congresul,* pentru-că fără congres decidea fiecare diecesă după raporturile sale. Diecesa Aradului şi Archidiecesa, cari simt necesitatea, primeau, iar diecesa Caransebeşului, căreia póte îi dă mâna sĕ nu priméscă, nu primea întregirea venitelor preoţesci contemplată în art. de lege XIV. din 1898, şi nu eram espuşi sĕ aducem în congres un conclus pe trei feluri de argumente. Pentrucă este mare diferinţă între dotaţiunea preoţilor din Bănat şi din comitatul Aradului, unde tóte parochiile au cel puţin câte o sesiune urbarială de câte 32 jugăre catastrale, şi între a parochiilor din Transilvania şi din districtul consistoriului orădan, unde nu este sesiune parochială.

Un preot din Transilvania nici când n'ar reflecta la nici un ajutor estern, dacă ar avé în folosinţă 32 jugăre de pămênt, pentru-că el cu traiul seu cumpĕtat, ar fi în stare sĕ şi susţină familia din folosinţa a 32 jug. de pămênt, pentru-că preotul din Transilvania nu-şi prăpădesce banii pe champagner.

Ḑice d-nul Oprean, că nici acea parte bună nu o are legea acésta, că cu ajutoriul ei se vor spori preoţii cu 8 clase gimnasiae, pentrucă dotaţiunea contemplată de 800 fl. nu se póte compara cu dotaţiunea ce o póte avé un astfel de tiner în posturi civile.

Se póte că în Bănat sĕ se cugete astfel, eu însĕ cred că dacă ni-ar succede nóuă ca legea acésta sĕ se pună în lucrare în mod loial şi binevoitor faţă cu biserica nóstră, în o generaţiune ne vom crea un cler cult şi cualificat pentru tóte parochiile, pentru-că un paroch dela sate cu dotaţiune sigură de 800 fl. ar fi mulţumit şi n'ar schimba nici cu un domn din starea civilă. Şi adi cu o dotaţiune precară încă se resólvă mulţi tineri cu 8 clase pentru cariera preoţéscă.

Eu nu mĕ voiu ocupa cu cestiunea: dacă şi încât este vătĕmată autonomia bisericei nóstre prin legea din cestiune, pentru-că acum legea este adusă şi sancţionată. In astă privinţă biserica şi-a făcut datoria când şi-a înaintat gravaminele contra proiectului de lege la corpurile legislative, şi trebuia sĕ-şi facă datoria aceia cari erau în parlament când s'a desbătut legea.

Intrebarea este acum numai aceea, că voim noi, ca legea prin care se intenţionéză şi ameliorarea dotaţiunei preoţimei nóstre, sĕ se pună în lucrare *cu intervenţiunea şi sub controla autorităţilor superióre ale bisericei nóstre, sau numai prin organele statului?*

Domnul Sim. Damian, apoi şi dl Oprean susţin, că dacă congresul va decide în numele bisericei nóstre că nu primesce ajutoriul oferit prin legea din cestiune, s'a evitat pericolul ca preoţimea sĕ alerge la organele statului, ca prin ele şi dela ele sĕ-'şi capete ajutor, pentrucă în sensul §-lui 3 din lege, preoţii au sĕ-şi înainteze cererile la ministru pe calea autorităţilor superióre bisericeşti Deci dacă decretăm noi că nu primim ajutorul, autorităţile nóstre bisericesci nu vor înainta cererile preoţilor la ministru.

După litera legii aşa s'ar părea că stă lucrul. După cum o interpretéză ministrul înse, nu este aşa. Pentru-că iată ce dice ministrul în hârtia sa către Inalt Preasfinţia sa Metropolitul nostru, prin care-i aduce la cunoscinţă convocarea acestui congres estraordinar:

„Când, cu provocare la representaţiunea amintită, am onóre a aduce acésta la cunoştinţa Inaltpreasfinţiei Vóstre, spre mai departe dispunere, aflu de necesar a declara, că un conclus al congresului ce se va întruni, eventual *contrar* cu dispoşiţiunile articolului de lege XIV. din 1898, ***nu póte prejudeca esecutării acelei legi în sensul §§-lor 3 şi 17 şi în interesul preoţilor din diecesele gr.-or. române***“.

In lege nu stă că „numai“ pe calea autorităţilor superióre bisericesci se pot înainta cererile preoţilor la ministru, şi când ministrul dice că oricare ar fi conclusul congresului, acela *nu póte prejudica esecutarea legii şi faţă cu preoţimea nóstră,* nu o dice pe basa unei novele care încă se póte procura cu înlesnire, ci o dice interpretând legea esistentă, şi la timpul seu va dice: „legea v'a dat vóuĕ facultatea ca preoţimea vóstră numai prin voi sĕ céră şi prin voi sĕ capete ajutorul dela stat, dacă voi nu usaţi de acest favor, bine! am eu organele mele prin care 'mi voiu procura cererile preoţilor şi prin care le voiu şi înmanua ajutoriul, pentru-că legea pe ei voesce se-i ajutore“.

Dacă a'şi putea lua de serióse tóte argumentele care le-am audit rostite de deputaţii clericali, şi mai ales de domnii protopopi Popovici şi Damian, aş fi îndreptăţit sĕ presupun, că dacă congresul ar primí propunerea comisiunei, ar lua un conclus platonic, carele nu s'ar esecuta, pentru-că nime nu va reflecta la ajutor, cu atâta mândrie protestéză d-lor contra presupunerii, că preoţimea ar alerga la organele statului după ajutor şi dacă ar decide congresul că nu-'l primesce.

Eu înse nu mĕ încumet a crede acésta. Pentru-că dacă o parte a deputaţilor din sinodul Aradan, care cu entusiasm şi cu unanimitate a decis primirea ajutoriului, şi încă de acei deputaţi cari se consideră pe sine de „fruntaşi şi conducĕtori“, au fost în stare în timp aşa scurt, dela Dumineca Tomii până astădi, sĕ-şi schimbe convingerea, şi astădi sĕ pledeze *pentru contrariul conclusului adus în sinodul aradan*, ce vor face bieţii preoţi dela sate cari luptă cu sĕrăcia?

Nu cred nici aceea, că cu înlesnire s'ar mai putea pune imposite mari bisericesci pe popor, şi anume nu pe acel popor de unde cu mai mare zel se susţine respingerea ajutoriului, pentrucă aici în Transilvania cu tótă sĕrăcia poporului, până acuma nu avem nici un nazarinean, pănăcând în celelalte diecese, între poporul cel avut, trec cu ridicata la nazarineni şi la baptisti sau pocăiţi, cum îi numesce poporul. Şi pentru-ce? In prima linie ca sĕ scape de impositele bisericesci.

Se accentuéză, cu drept cuvênt, pericolul ce conţine acésta lege pentru independenţa clerului nostru.

Asta este întrebarea: cum se va putea mai cu efect paralisa acel pericol? dacă vom primí propunerea comisiunei sau primind contra-propunerea?

După convingerea mea pericolul este mai mic dacă se va pune în lucrare legea în sensul propunerii comisiunei, decât dacă congresul va respinge favorul legii, pentru-că atunci preoţimea *numai cu ajutorul consistorului va putea cere şi numai din mâna organelor nóstre superióre bisericesci va primi ajutoriul dela stat,* şi va sta sub impresiunea că propriamente dela biserică vine ajutorul. In casul contrar înse, preoţii totul vor avea de a mulţămí solgăbireului şi vor deveni slugile lui, spre ruşinea bisericei.

Chiar în protopopiatul d-lui Damian, carele cu atâta foc pledéză pentru respingerea ajutoriului şi pentru disciplinarea preoţilor cari ar cuteza sĕ calce conclusul congresului, s'a întêmplat — după cum sunt eu informat — în anul acesta scandalul, că un preot *a sărutat mâna solgăbirĕului când i-a predat vr'o 50 florini, din* ajutorul de stat respins de biserică, care acum se predă prin organele publice.

Dacă este, ca preotul sĕ sărute mâna celui ce dă ajutoriul, atunci mai bine sĕ sărute mâna protopopului şi a episcopului seu, decât pe a solgăbirĕului.

Aşi pricepe sĕ refusăm ajutorul ce-l dă legea preoţimei nóstre, dacă am avea curajul sĕ tragem şi consecuenţele unui asemene conclus, cum au făcut d. e. biserica protestantă sub absolutism, în anii 50, când a interdis preoţilor primirea ajutorului ce li-se da prin patentă împĕrătéscă, când curatorii supremi ai lor, cum a fost *Zsedênyi* şi alţii, au suferit temniţă pentru conclusul sinodului lor.

Da! sĕ refusăm primirea ajutorului, dar atunci sĕ decidem şi disciplinarea preoţilor cari totuşi îl vor cere şi-'l vor primi, şi sĕ-i destituim!

Dar putem noi face acésta? Nu putem! Pentru-că preoţii ar fi pe teren legal, şi autorităţile nóstre superióre ar comite delict când i-ar împedeca sĕ-şi validiteze drepturile garantate prin lege, şi în sensul legilor esistente ele ar deveni pedepsite.

Deci dacă nu putem lua un conclus serios şi esecutabil, respingênd ajutorul — şi asta nu o cer nici cei-ce sprigines contra-propunerea, — atunci n'avem ce face, decât sĕ primim propunerea comisiunei, căci în casul contrar noi provocăm demoralisarea preoţimei nóstre, provocăm anarchia din sus în jos în biserică, fiind siguri că preoţii totuşi vor cere şi vor primì ajutorul, dar îl vor primí din mâna solgăbirĕului, şi autorităţile nóstre superióre vor fi condamnate sĕ se uite cu mânile în sîn, cum îşi bate joc preoţimea de superioritatea sa, ignorând dispoşiţiunile ei. Atunci d-vóstrĕ protopopii, veţi fi păstori fără turmă, nu va mai fi necesitate în biserica nóstră nici de d-vóstre, nici de alte autorităţi centrale.

Mai vîrtos vĕdênd preoţimea nóstră cea sĕracă cum preoţii tuturor confesiunilor, chiar şi ai jidovilor, se bucură de ajutor, nu va puté resista îndemnului ca şi ea sĕ-şi céră partea ce i-se cuvine.

Sĕ nu ne facem ilusiuni că fraţii nostri greco-catolici nu vor căpĕta ajutor de acéstă natură. Şi faţă cu ei se va esecuta legea, şi, în sensul §-lui 1, până când congrua lor se va regula pe calea sa, vor căpĕta dela stat întregirea venitelor preoţeşti şi vor căpĕta chiar dela început, pentru-că şi în budgetul anului curent s'a susceput suma necesară pentru congrua catolicilor.

Eu din dóuĕ rele consider de mai puţin reu acela care-l învólvă propunerea comisiunei, şi fiind-că n'aşi putea primí rĕspunderea morală pentru consecuenţele contrapropunerei, primesc propunerea comisiunei din care şi însumi am făcut parte.

După acestea se mai dă cuvênt propunĕtorilor. Dep. *Măneguţ* îşi susţine punctele de vedere pe temeiul cărora a presintat propunerea. Dep. *Mih. Popovici* îşi apără cu foc contra-propunerea, apoi referentul comisiei de 9, dep. *Dr. Ioan Mihu*, în scurte cuvinte declară susţinerea propunerii presintate.

I. P. S. Sa Metropolitul *Ioan Meţianu,* ia şi P. S. Sa cuvêntul, pentru a da unele puncte de judecare, neatinse de oratori. Arată peripeţiile la care ne-am espune, şi în sus şi în jos, respingênd întregirea, şi fără sĕ voiască sĕ înfluinţeze pe o parte ori pe alta, căci fiecare domn deputat îşi va fi avênd deja convingerea şi hotărîrea sa, aminteşte totuşi, că singura cale pe care crede că e bine sĕ mergem, este aceea a primirii

Se începe votarea.

Findcă s'a cerut votare nominală, se face aşa. Se ceteşte lista deputaţilor, avênd a se esprima întâi asupra contrapropunerii deputatului Mihail Popovici de a se respinge necondiţionat ajutorul. Resultatul: *28* pentru contrapropunere, *40* contra ei. A cădut deci.

Sĕ spune la vot şi cea a comisiei. Resultatul: *40* pentru, *26* contra ei. Se declară primită.

Dep. Măneguţ îşi retrage pe a sa, fiind deja obiectul decis.

Adausul deputatului Mih. Cirlea şi cel al deputatului P. Cosma, se primesc fără discuţie.

Astfel, combinând propunerea comisiei, cu Adausurile deputaţilor Cirlea şi Cosma, *Conclusul întreg* şi definitiv al Congresului naţional-bisericesc estraordinar convocat pe dilele de 16 şi 17 Maiu la Sibiiu, în causa primirii sau neprimirii întregirei dela stat a salarielor preoţilor nostri gr.-or. români, sună astfel:

Conclusul Congresului:

I. Considerând, că ameliorarea dotaţiunii preoţeşti este o necesitate imperativă pentru progresul cultural şi moral al bisericei nóstre şi că biserica, în urma vitregităţii timpurilor trecute, în present nu este în posiţie a face ameliorarea dotaţiunii din mijlócele sale proprii;

considerând, că statul, după legile în vigóre, are datorinţa a concurge cu mijlócele sale la susţinerea organismului bisericesc, iar statutul organic ne îndreptăţesce, ca în lipsa de mijlóce proprii suficiente, sĕ reclamăm ajutorul statului;

considerând, că articolul de lege XIV. din 1898, despre întregirea venitelor pr. din ţéră, cari nu aparţin confesiunilor romano-greco-şi armeano-catolice, cu finea lunei Iulie 1898 a devenit lege obligătóre, de a cărei disposiţiuni biserica trebue sĕ ţină cont;

considerând, că unele disposiţii ale acestei legi, ce sunt prejudiţióse autonomiei nóstre-bisericeşti, isvoresc din o neîncredere în ceea ce privesce conduita morală şi patriotismul preoţimei;

considerând, că acéstă neîncredere este fără temeiu în cât s'ar referí la preoţimea nóstră, pentru-că acésta în totdéuna a escelat psin purtarea sa morală şi prin patriotismul sĕu adevĕrat;

considerând, că înaltul guvern al ţerei prin esecutarea dréptă şi corectă a legii, chiar în interesul bine priceput al statului, póte delătura bănuelile ce cu drept cuvênt le-a avut *biserica la aducerea acestei legi în ccea-ce privesce slăbirea disciplinei bisericeşti şi vexaţiunea neîntemeiată a preoţimei nóstre:*

Congresul naţ. bis., sub reserva că dotaţiunea întrégă ce compete preoţimei nóstre, se va pune la disposiţia autorităţii bisericeşti superióre, admite ca preoţimea sĕ priméscă întregirea venitelor sale din visteria statului în condiţiile articlului de lege XIV din 1898, fără altă condiţie, decât ca sumele reclamate la întregirea venitului preoţilor, sĕ ajungă la distinaţiunea lor.

II. Conclusul consistoriului metropolitan din 21 Aug. 1898 Nr. 200, referitor la regularea dotaţiunii clerului din mijlóce proprii ale nóstre, se apróbă.

III. Cu esecutarea acestui conclus, se însărcinézá cansistoriul metropolitan, avênd sĕ raporteze despre acésta proximului Congres.

IV. Totodată congresul regretă, că în ministeriul r. u. de culte şi instrucţie publică, de un lung şir de ani nu se află aplicaţi bărbaţi ortodocşi de naţionalitate română, cari cunoscênd bine afacerile bisericei şi însuşirile credincioşilor ei, sĕ pótă contribui cu cunoscinţele lor speciale la resolvirea corectă a chestiunilor nóstre bisericeşti şi şcólare, precum se aflau sub primul regin déákist. Deci:

Considerând că dela modul punerii în lucrare al art. de lege XIV din 1898, care tractézá chestiuni de natură fórte delicată, depinde în mare mĕsură pacea între stat şi biserica nóstră autonomă;

considerând că afacerile bisericesci şi şcolare ale bisericei ortodoxe din statul nostru, deşí ierarchică şi ea, ca cea romano-catolică, totuşi nu se provĕd în ministeriul de culte şi instrucţie publică prin o secţiune compusă din funcţionari de confesiunea ortodoxă, precum se provĕd afacerile bisericei romano-catolice în secţiunea I. compusă şi condusă numai de funcţionari rom.-catolici, ci se provĕd prin secţiunea II. dimpreună cu ale reformaţilor luteranilor, unitarilor, israeliţilor, baptiştilor, nazarenilor, etc., tot confesiuni ale căror instituţiuni nu sunt identice cu ale bisericei ortodoxe;

considerând în fine că guvernul actual s'a angajat a înaugura un regim în spirit déákist, care a evitat ori-ce conflict între guvern şi biserica nóstră, şi a guverna după „lege, drept şi dreptate“:

Cogresul rógă pe Inalt Prea Sfinţia Sa Metropolitul, ca, punĕndu-'şi în cumpănă tótă autoritatea ce-'i compete în calitatea Sa de cap al bisericei autonome ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania, sĕ întrevină la guvern, ca şi în interesul binepriceput al statului, sĕ iee mĕsurile necesare, ca în ministeriul de culte şi instrucţiune publică, sĕ se aplice la posturile cardinale bărbaţi cualificaţi, din sinul bisericei nóstre naţionale, ca afacerile bisericei nóstre naţionale sĕ se pótă resolví corect şi în mod demn de însĕmnătatea ei pentru stat“.

S'a cetit la urmă conspectul speselor deputaţilor: călĕtorie, cuartir şi diurne, cari la olaltă au dat, pentru acéstă sesiune de 2 ḑile, suma de *2258* fl. *78* cr., şi s'au votat.

Verificarea protocolului acestor dóuĕ şedinţe meritorice, s'a decis a se face mâne prin deputaţii aflători în Sibiiu, întruniţi în localurile cancelariei metropolitane, la órele 12.

NOUTĂŢI

Din cauza sĕrbătorii sfiinţilor „Constantin şi Elena“ ce întrevine mâne, numerul nostru de Sâmbătă neputênd apare, proximul va apare Marţi.

Sinod archieresc. Marţi la órele 11 a. m. s'a întrunit sinodul archieresc al metropoliei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania, pentru a supune esamenului canonic pe nou-alesul episcop al Aradului, Preacuvioşia Sa archimandritul *Iosif Goldiş*, conform prescriselor §-lui 174 din stat, organic. In scopul acesta a sosit în Sibiiu Luni sara şi Presfinţia Sa *Nicolau Popea*, episcop al Caransebeşului carele aḑi s'a şi întors la reşedinţa sa.

*

Crisa între guvernele de Viena şi Pesta, durézá încă în jurul încheierii pactului. M. Sa şi-a amânat hotărîrea. A conferat cu ministrii în consiliu comun, apoi cu ei singuratici, şi la nici o apropiere nu s'a putut ajunge. Vienezii ţin tare, Ungurii se ţin şi ei, şi sbiară că cu oposiţie cu tot sĕ dau pe lângă Széll şi nu iasă. Se aştepta pe Mercuri ori pe aḑi, Joi, hotărîrea M. Sale. Se vorbeşte de căderea guvernului Thun, pentrucă nu vrea pactul în sensul înţelegerii avute, ci vrea rĕsucirea lucrurilor, ca se iasă mai rĕu pentru Ungaria. Dar chiar pentru asta şi Austriecii strigă, că ori cine va vení, tot numai aşa e permis sĕ păşéscă faţă de Unguri, şi nu cu concesiuni! Se pare că pactul dualist e cam pe ducă. S'a mai încheia el cum s'a încheia, dar nu pe mult şi nu de multe-ori încă.

*

Procesul Dreyfuss se revidiază! Supremul for judiciar francez, Curtea de Cassaţie, întrunindu-'şi în plen tóte senatele sale, pertractézá deja de 3 ḑile asupra cererii de revisuire a procesului Dreyfuss. Procurorii Statului au declarat că află nevinovat pe Dreyfuss şi că autorul vestitului „bordereaux“ este *Walsin-Eszterházy!* Se ia ca sigur că decisul curţii va fi conform propunerii procurorului. Dreyfuss va fi trimis înaintea unui nou tribunal militar şi posibil eliberat.

*

Los von Rom şi prin Ungaria! Peste 60 de familii papistaşe din comuna Vörösmart (com. Baranya) au hotărît a o rupe cu biserica papistaşe şi a se declara fără confesiune. S'au înştiinţat solgăbirĕului. Solgăbirĕul, un papistaş, se vede, şi el, n'a vrut sĕ iee la cunoscinţă faptul, de aceea ómenii au trimis deputaţie cu plânsóre la minister asupra lui. Va trebuí sĕ-'i înscrie că trec din „biserica singură mântuitóre“ de adreptul în a — nimĕrui. Tare trebue că credeau în predicele „singurilor mântuitori“...

*

Avis, pentru domnii membri ai clubului municipal român, care sĕ binevoiască a lua parte la şedinţa clubului, ce va avea loc Vineri în 2 Juniu curent căl. nou, la 5 óre după prânz, în localitătile casinei române de aici.

Sibiiu 31 Maiu 1899.

Biroul clubului.

Nr. 226/1899 ppresb. [80] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Galomfalĕul-mare cu filiile Galomfalĕul-mic, Bitfalĕu, Rugonfalĕu şi Odorheiul-sĕcuesc, protopresbiteratul Sighişórei, pe basa venerabilei resoluţiuni consistoriale dtto 27 Februariu, a. c. Nr. 1086 Bis., se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de 232 fl. 80 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se dau la oficiul protopresbiteral, eventual la comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform dispoşiţiunilor „Statutului Organic“, şi a „Regulamentului pentru parochíi“, la oficiul protopresbiteral subscris, în terminul provocat mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Sighişóra, 27 Aprile 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 77—899 [81] 1—3

Publicare de licitaţiune.

In 7/19 Iunie a. c. la 11 óre a. m. se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice, zidirea şcólei gr. or. din comuna Gurarîului protopresbiteratul Sĕlişţei, comitatul Sibiiului.

Pe lângă suma preliminată de 14.617 fl. 22 cr. comuna bisericéscă dă pétra, cărămida şi năsipul de lipsă.

Ofertele provĕḑute cu vadiul de 10% sunt a se adresa oficiului parochial gr.-or. de aici, unde se pot vedea planurile, preliminariul de spese şi condiţiunile de clădire.

Gurarîului, 20 Maiu v. 1899.

Comitetul parochial:

Ioan Manta, preş. com. par.
Ioan Ivăn, notariu.

Sz. 4421/99
főszb. [78] 2—2

Pályázat.

Resinár községben rendszeresített segéd jegyzői állás betöltése czéljából pályázat nyittatik. és felhivatnak a pályázni kivánók, miszerint kellően felszerelt kérvényeiket f. évi junius hó 20-áig alólirottnál adják be.

Ezen állomással egybekötött illetmények:

1. fizetés 400 frt.
2. lakpénz 30 frt.
3. tüzi fa átalány 20 frt.

A megválasztandó segéd-jegyző anyakönyvvezető-helyettesnek fog kineveztetni, mely állással egy tiszteletdíj van összekötve.

Nagy-Szeben, 1899 május hó 24-én.

A járási főszolgabiró:

Fabritius.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui, pentru a depărta părţile stricate şi defectuóse ale sângelui (condiţiunile esenţiale pentru susţinerea sanĕtăţii) precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, gréţă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeieşti, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi răni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui şi întărirea peptului ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de 50 ani probată

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favorisézá întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos şi curat şi este un remediu de casa poporal probat, sigur şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă dublă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei. [50] 28—30

In dose à 25 si 35 crnceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ córă numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☞ asemenea tóte părţile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☞

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului **B. FRAGNER,** farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

NOU!

Tipăriturile pentru folosit în şcólele poporale întroduse prin circularul consistorial Nr. 9241/898 şcol. sunt:

Protocol de primire (immatriculare) costă cóla 3 cr., 1 es. din 15 cóle broş. 60 cr., 1 es. din 25 cóle legat fl. 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—;

Protocol de clasificaţiuni şi absenţii costă o cóla 3 cr., 1 es. din 15 cóle broş. 60 cr., 1 es. din 25 cóle leg. fl. 1.25, 1 es. din 50 cóle legat fl. 2.—

Deposit la: Tipografia şi librăria archid. Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 56 Sibiiu, Marți, 25 Maiu v. (6 Iuniu n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbâtă.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sĕ ne lămurim.

(ꝺ*ꝺ) „Tribuna“ inregistrând mișcările clerului greco-catolic în cestiunea „ajutorului de stat“, se plânge că „solidaritatea atât de necesară lipsesce și în cler și între archierei“, solicitéză convocarea „unui sinod menit a stabili procedură unitară și solidară“, apoi esclamă:

„Ar fi, firesce, fórte trist, dacă avêntul pornit în sinul clerului gr.-cat. s'ar fi stânginit prin votul congresului din Sibiiu. Acest vot ar trebui sĕ îndemne și mai mult la luptă contra rușinóselor condițiuni ce pune guvernul la împărțire. Dacă acum nu va întimpina o resistență seriósă, guvernul își va lua cutesanța de a aplica analóge mĕsuri și la împărțirea „întregirii“. Clerurile bisericilor surori trebue sĕ se ajute reciproc în luptă“.

Nu pricepem cum s'ar putea „stângini“ avêntul pornit în sinul clerului gr.-cat. prin „votul congresului din Sibiiu“?

Pentru-că votul congresului din Sibiiu nu privesce acele „ajutóre de stat“, care au produs o mișcare óre-care în sinul clerului gr.-cat. din motiv că li-se cere preoților cuitanță în limba maghiară vidimată de pretori, ci privesce așa numita „congruă“ contemplată prin articolul de lege XIV. din 1898, o întregire din partea statului a venitelor acelor parochii, cari vor voi sĕ useze de ea.

Am voi sĕ scim de care „ajutor“ este vorba la clerul gr.-catolic?

Este vorbă de ajutorul de stat cel vechiu (din suma de 99.000 fl. votată în budget pentru întrégă biserica gr.-catolică din stat), carele nu se va altera prin punerea în lucrare a art. de lege XIV. din 1898?, sau de așa numita desdaunare a preoțimei pentru venitele scurtate prin legile bisericești (căsătoria civilă și matriculele de stat), care cu anul acesta încetéză?

Dacă este vorba de cel dintâiu, apoi „clerurile bisericilor surori“ de 16 ani deja nu se „ajutoră reciproc“.

Clerul nostru căpĕta la an 24.000 fl. ajutor de stat. In 1884 s'au modificat condițiunile vechi, dispunêndu-se distribuirea lui prin organele statului. Sinodul nostru a preferit a renuncia la acest ajutor, decât a primi condițiunile umilitóre. De atunci până astădi s'a lipsit de 16 ori 24,000 fl adecă de 384,000 fl. până-când clerul gr,-catolic l'a primit și-'l primesce și astădi. Va sĕ dică, aci am rĕmas singuri noi în luptă, și numai noi am tras și consecuențele.

Deci dacă este vorbă de „ajutor reciproc“ cu privire la acest ajutor, n'are clerul gr.-cat. decât sĕ renunțe la el, cel puțin acuma, cum a renuntat al nostru în 1884.

Dacă este vorbă de „desdaunarea“ care cu anul acesta încetéză: ai noștrii preoți ridică acele sfărimături dela consistor resp. dela archiepiscop, pe cuitanțe scrise în limba română, fără intervenția și vidimarea solgăbirĕului. Nu solgăbirĕul are sĕ constate pentru consistor identitatea persónei preotului.

Facă deci și gr. catolicii asemene, și va fi reciprocitate.

In fine am voi sĕ știm: pentru-ce se provócă „Tribuna“ la votul congresului nostru, când se vede a avea îngrijiri pentru atitudinea clerului gr. catolic, când este vorbă de grăunțe?

Voiesce dóră a'l presenta drept esemplu bun de imitat, de a nu primi condițiuni umilitóre, precum *n'a primit* congresul nostru? sau voiesce a'l presenta drept spaimă clerului gr. catolic, pentru-că ar fi umilitor?

In asta chestie am cere lămuriri.

Și până-când vom primi aceste lămuriri, dorim sincer fraților nostri uniți, ca ei sĕ nu priméscă nici un ajutoriu dela stat și nici congrua, nici dela stat, nici dela biserica papistașă, sub condițiuni mai umilitóre decât sunt acelea dela cari a condiționat congresul nostru primirea întregirii venitelor parochiale dela stat.

Sĕ caute frații nostri greco-catolici a-și regula afacerile lor autonomice în sinul lor, și sĕ dovedéscă că *vreau* și *sciu* sĕ-și apere și manifeste *independența națională* și față de stat și față de *polipul* romano-catolic care i-a îmbrățișat deja, și dacă vor dovedi resultat, noi le vom gratula din inimă, dar sĕ nu-i dóră pe ei și *capul nostru*.

Mulțumită și recunoscință. I. P. S. Sa dl Archiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu*, a primit de curênd următórea adresă din partea recunoscĕtorilor sei fii sufletești din diecesa Aradului:

Escelenția Vóstră!
Inalt Preasfințite Domnule Archiepiscop și Metropolit!

Adunarea generală a fondului preoțesc din diecesa Aradului, ținută în diua de astădi, își rechiamă în aducere aminte starea preoțimei din diecesă la anul 1877, când Inalt Preasfinția Vóstră, ca Archiereul nostru, din inițiativa proprie, a-Ți înființat *Fondul preoțesc*, își rechiamă în memorie greutățile începutului la înființarea acestui fond, pedecile ce au trebuit a se delătura, munca și îngrijirea neîntreruptă și grea, manipularea curată, și înțelépta administrare a fondului până în diua de astădi; constatând resultatul ajuns deastădi, și anume: că dela 1877 când acest Fond din nimica s'a înființat, până în diua de adi a crescut la cifra de 351.364 fl., 18 cr., precum arată acésta socóta presentată pe anul 1898, o sumă acésta care aduce în uimire, și totodată produce o mare mângăere și stîrnesce bune speranțe pentru viitoriul bisericei și printr'însa clerului diecesei nóstre; — își rechiamă în memorie alinarea multor suspine și stergerea multor lacrimi ale vĕduvelor și orfanilor preoților, precum și liniștirea multor preoți îmbĕtrâniți, neputincioși și espuși, cari toți și până acuma s'au împărtășit de binefacerile acestui fond, cari binefaceri până la finea anului 1898 se urcă la citra de 78,525 fl 36 cr., — avênd în vedere că starea acésta cu *fondul se atribue în cea mai mare parte Escelenției Vóstre, fostului nostru Episcop diecesan, carele cu prevedere profetică a-'Ți inițiat și ca un adevĕrat și îngrijit Părinte a-'Ți augmentat și asecurat acest fond al preoțimei*: Acéstă adunare generală acum inspirată de sîmțul gratitudinei profunde, află de bine și își ține de plăcuta datorință fiiéscă, ca acum, când adunarea dela întemeierea acestui fond primadată nu e presidată de Escelenția Vóstră, sĕ-'și manifesteze cea mai sinceră mulțămită și recunoscință purcedĕtóre din inmă către Escelenția Vóstră,— rugându Ve ca sĕ primiți acest vot al adunării, ca espresiunea întregei preoțimi din diecesă, și ca un semn al devotamentului și al asecurării acestei preoțimi, că cât vasta diecesa Aradului, preoțimea diecesană va păstra numele Escelenției Vóstre fostului nostru Episcop diecesan, în sanctuariul inimei sale și'l va cuprinde în sfintele rugăciuni alăturea cu a celorlalți mecenați ai bisericei și națiunei nóstre.

Arad, la 24 Aprilie 1899, din ședința ordinară a adunării generale a Fondului preoțesc.

Iosif Goldiș archimandrit, vicariu episcopesc, președintele adunării generale a fondului preoțesc.	*Ioan Ciora* notariul adunării generale a fond. preoțesc

---

Ca s'o ținem minte!

— Dela Congres. —

Se scie că congresul estraordinar național-bisericesc, care a avut loc în sĕptĕmâna trecută (16/18 și 17/29 Maiu), s'a convocat din motivul, că votul sinodului eparchial din Caransebeș, pentru respingere necondiționată, n'a fost în consonanță cu voturile sinódelor din Arad și Sibiiu pentru primirea condiționată a întregirii venitelor parochiale în sensul art. de lege XIV. din 1898.

Conclusele respective s'au luat în sinódele din Caransebeș și Sibiiu cu majoritate de voturi, în cel din Arad însĕ cu — *unanimitate!*

Deputații sinodali din Caransebeș și din archidiecesă, cari au participat ca deputați și la congres, au votat și în congres consecuenți votului lor din sinod.

O parte a deputaților din diecesa Aradului însĕ, dela sinod până la congres *(adecă în abia 21 de dile!)* și-au schimbat pĕrul, și au votat contra conclusului luat *și cu concursul lor în sinodul lor!*

Acestia sunt: *V. Mangra, Dr. N. Oprean, G. Popovici* (protopop. în Șiria) și *I. Russu Șirianu,* iar secretarul consistorial *I. Lengher*, a votat numai cu propunerea de respingere, dar la votarea a doua, asupra propunerii comisiunei, s'a obținut dela vot....

Consecuenți cu votul lor din sinod au rĕmas dnii: *G. Ardelean, T. Ceontea, Ios. Goldiș, I. Groza, Aug. Hamsea, V. Hamsea, Eug. Mocsonyi, Dr. Nic. Oncu, Ign. Pap, I. Pap, Dr. T. Putici, N. Rocsin, P. Rotariu, și P. Truța.*

Nu cercăm motivul schimbării la fața a d-lor Mangra și soții, pentru-că se dice că „Sapientis est mutare consilium in melius“. Am notat numai acésta ca cronicari, *ca sĕ se scie,* pentru-că nu e eschisă posibilitatea, ca și pe alte terene sĕ ne provocăm în viitor la „sapienția“ d-lor Mangra și Russu-Șirianu..

Crisa pactului.

S'a oprit carul în loc, și pace. Ministrii ungari s'au întors pe la finea sĕptĕmânei trecute acasă, au convocat dieta și premierul Széll a dat Vineri dietei lămuriri, a căror miez e, că pentru o nóuă prelungire (peste 1903) a provisoriului, nu e aplicat; că stă pe basele pactului ce l'au încheiat cu oposiția asupra acestei chestii în timpul crisei de guven în Pesta, dela cari nu vrea se se abată; și că va abdice, dacă nu va putea încheia pactul cu Austria în înțelesul învoelilor acelora.

Pe la mijlocul sĕptĕmânei de față, póte Joi, ministrii ungari plécă iar la Viena, spre a mai încerca ce se póte. Nainte de a pleca, Széll va avea o conferență cu corifeii partidelor politice, ca sĕ pótă raporta Monarchului cu atât mai fidel, cari sunt curenții în parlamentul ungar, față de chestia pactului cu Austria.

De o retragere a lui Thun și Széll se vorbesce mai puțin, ci un nou petec luminos încércă unii a arăta pe greu înoratul orizont politic, anume, că: dacă Ungaria va face începutul cu orecari concesiuni, d. e. privitor la prelungirea privilegiului băncei austro-ungare, sau la alt-ceva, apoi nici guvernul austriac nu va mai rĕmânea atât de intransigent, „nepăsător și rece“, ca până acum, ci sĕ va porni apropiarea și din partea lui.

Și acest început de concesii, în Viena îl aștéptă deja dela procsima călĕtorie alui Széll, acum Joi ori Vineri. Póte de aceea a și venit acasă ministrul, sĕ ia óre-care înțelegere cu partidele.

Dela Congres.

După încheierea discusiunii, pe basa unei liste compuse în înțelesul §. 52. din regulamentul congresual, se ordină votare nominală.

Pentru contra-propunerea deputatului Mihail Popoviciu votéză deputații: Adam Filip, Dr. Bădescu Traian, Bredicean Coriolan, Ciorogariu Romul, Damian Simeon, Damian Vasiliu, Drăgălina Patriciu, Ghidiu Andreiu, Dr. Ionescu Petru, Dr. Lemény Liviu, Lenger Ioan, Manegut Nicolau, Mangra Vasiliu, Miclea Trifon, Musta Filaret, Dr. Olariu Nic, Olariu Sebastian, Dr. Oprean Nestor, Pinciu Ioan, Popovici Alecsandru, Popovici Georgiu, Dr. Popovici Georgiu, Popovici Mihail, Roșescu Tuliu, Russu Ioan, Seracin Teodor cavaler, Sêrbu Ioan, Tisu Petru, cu totul 28 de deputați; — *contra* acelei propuneri au votat deputații: Ardelean Georgiu, Bârsan Ambrosiu, Bogoeviciu Georgiu, Ceontea Teodor, Cirlea Mihail, Corcan Petru, Cosma Parteniu, Dr. Cristea Elie, Curescu Ilie, Dan Iuliu, Dr. Fărcaș Ioan, Goldiș Iosif, Groza Ioan, Hamsea Augustin, Hamsea Voicu, Hațeg Tit, Ivan Nicolau, Dr. Mihu Ioan, Dr. Mocsonyi Eugen, Mocsonyi Zeno, Dr. Oncu Nicolau, Papiu Ioan, Papp Ignatiu, Papp Ioan, Pĕcurariu Avram, Petric Ioan, Pipoș Petru, Dr. Popoviciu Nicolau, Preda Ioan de, Dr. Pușcariu Ilarion. Pușcariu Ioan cav. Dr. Puticiu Traian, Rocsin Nicolau, Rotariu Pavel, Sĕgêrcean Vasiliu, Dr. Șenchea Ioan, Simonescu Leontín, Trăilă Ilie, Truța Petru, Voileanu Mateiu, cu totul 40 de deputați

Constatânduse, că pentru acéstă propunere au votat 28 de deputaţi, şi în contra ei 40, contra-propunerea se declară de căḑută.

Urméză tot votare nominală asupra propunerii comisiunii cu adaosul făcut de deputatul Mihail Cirlea.

Pentru acésta au votat deputaţii:

Ardelean Georgiu, Bârsan Ambrosiu, Bogoeviciu Georgiu, Ceontea Teodor, Cirlea Michail, Corcan Petru, Cosma Partenıu, Dr. Cristea Elie, Curescu Ilie, Dan Iuliu, Dr. Fărcaş Ioan, Goldiş Iosif, Groza Ioan, Hamsea Augustin, Hamsea Voicu, Haţeg Tit, Ivan Nicolau, Dr. Mihu Ioan, Dr. Mocsonyi Eugen, Mocsonyi Zeno, Dr. Oncu Nicolau, Papiu Ioan, Papp Ignatiu, Papp Ioan, Pĕcurariu Avram, Petri Ioan, Pipoş Petru, Dr. Popoviciu Nicolau, Preda Ioan de, Dr. Puşcariu Ilarion, Puşcariu Ioan cav., Dr. Puticiu Traian, Rocsin Nicolau, Rotariu Pavel, Sĕgĕrcean V. Dr. Şenche I. Simonescu Leontin, Trăilă I. Truţa Petru, Voileanu M. cu totul 40 de deputaţi; — contra ei au votat: Adam Filip. Dr. Bădescu Traian, Ciorogariu Romul, Damian Simeon, Damian Vasiliu, Drăgălină Patriciu, Ghidiu Andreiu, Dr. Ionescu Petru, Dr. Lemény Liviu, Maneguţ Nicolau, Mangra Vasiliu, Miclea Triîon, Musta Filaret, Dr. Olariu Nicolau, Olariu Sebastian, Dr. Oprean Nestor, Pinciu Ioan, Popoviciu Alexandru, Popoviciu Georgiu, Dr. Popoviciu Georgiu, Popoviciu Mihail, Roşescu Tuliu, Russu Ioan, Seracin Teodor cav., Sêrbu Ioan, Tisu Petru, cu totul 26 de deputaţi.

Se constată că pentru propunerea comisiunii au votat 40 de deputaţi, contra aceleia 26, deci acésta se declară primită.

Venind a fi pusă la vot propunerea deputatului Nicolau Maneguţ, acela din considerare, că aceea în esenţă e identică cu partea a 2-a din propunerea comisiunii, o retrage.

In urma acestora se enunţă ca conclus următórele:

Considerând, că ameliorarea dotaţiunii preoţesti este o necesitate imperativă pentru progresul cultural şi moral al bisericei nóstre, şi că biserica în urma vitregităţii timpurilor trecute, în present nu este în posiţie a face ameliorarea dotaţiunii din mijlócele sale proprii;

cousiderârd, că statul, după legile în vigóre, are datorinţa a concurge cu mijlócele sale la susţinerea organismului bisericesc, iar statutul organic ne îndreptăţesce, ca în lipsa de mijlóce proprii suficiente, bi serica sĕ reclame ajutorul statului;

considerând, că articolul de lege XIV. din 1898, despre întregirea venitelor preoţilor din ţéră, carí ou aparţin confesiunilor romano-greco- şi armeano-catolice, cu finea lunei Iulie 1898 a devenit lege obligătóre, de a cărei disposiţiuni biserica trebue sĕ ţină cont;

considerând că unele disposiţii ale acestei legi, ce sunt prejudiţióse autonomiei nóstre bisericesci, isvoresc din o neîncredere în ceeace privesce conduita morală şi patriotismul preoţimei;

considerând, că acéstă neîncredere este fără temeiu în cât s'ar referi la preoţimea nóstră, pentru-că acésta totdéuna a escelat prin purtarea sa morală şi prin patriotismul sĕu adevĕrat;

considerând, că înaltul guvern al ţerei prin esecutarea dréptă şi corectă a legii, chiar în interesul bine priceput al statului, póte delătura bănuelile ce cu drept cuvênt le-a avut biserica la aducerea acestei legi, în ceea-ce privesce slăbirea disciplinei bisericeşti şi vexaţiunea neîntemeiată a preoţimei nóstre:

Congresul naţ. bis, sub reserva că dotaţiunea întrégă ce compete preoţimei nóstre, se va pune la disposiţia autorităţii bisericeşti superióre, admite ca preoţimea sĕ priméscă întregirea venitelor sale din visteria statului, după normele articlului de lege XIV din 1898, fără altă condiţie, decât ca sumele reclamate la întregirea venitului preoţilor, sĕ ajungă la distinaţiunea lor.

Conclusul consistoriului metropolitan Nr. 200/1898 se apróbă, şi în înţelesul acelui-a eparchiele se îndrumă sĕ caute a regula dotaţiunea preoţilor din propriele mijlóce ale bisericei.

Esecutarea conclusului despre întregirea venitului preotesc se încredintéză consistoriului metropolitan, care va raporta despre resultat congresului proxim.

Asupra propunerii deputatului *Parteniu Cosma* întrată snb Nr. 8 al protocolului, la propunerea comisiunii se ia următoriul conclus:

Congresul regretă, că în ministeriul de culte şi instrucţiune publică de un lung şir de ani nu se află aplicaţi bărbaţi ortodocşi de naţionalitatea română, cari cunoscênd bine afacerile bisericei şi însuşirile credincioşilor ei, sĕ póte contribui cu cunoscinţele lor speciale la resolvirea corectă a cestiunilor nóstre bisericesci şi scolare, precum sa practicat la reactivarea guvernului constituţional. Deci:

considerând, ca delă modul punerei în lucrarea articlului de lege XIV. din 1898, care tractéză cestiuni de natură fórte delicată, depinde în mare mĕsură pacea între stat şi biserica nóstră autonomă;

Considerând, că afacerile bisericesci şi scolare ale bisericei ortodoxe din statul nostru, deşi ierarchică şi ea, ca cea catolică, tatuşi nu sĕ provĕd în ministeriul de culte şi instrucţie publică prin o secţiune compusă din funcţionari de copfesiune ortodoxă, precum se provĕd afacerile bisericei catolice în secţiunea I, compusă şi condusă numai de funcţionari catolici, ci se provĕd ptin secţiunea II, dimpreună cu ale reformaţilor luteranilor, unitarilor, izraeliţilor, baptiştilor, nazarenilor etc. tot confesiuni, ale căror instituţiuni nu sunt identice cu ale bisericei ortodoxe;

Considerând în fine, că gavernul actual s'a angajat a înaugura un regim în spiritul deákist, carele a evitat ori ce conflict între guvern şi între biserica nóstră, şi a guverna după lege, drept şi dreptate:

Congresul rógă pre Inalt Preasfinţia Sa Metropilul, ca punêndu-şi în cumpĕnă tótă autoritatea, ce i compete în calitatea Sa de Cap al bisericeiautonome ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania, sĕ intrevină la gnvern, ca şi in interesul bineprICeput al statului, sĕ ia mĕsurile necesare, ca in ministeriul de culte şi instrucţiune publică sĕ se aplice la posturi cardinale bărbaţi cualificaţi din sînul bisericei nóstre naţionale, ca afacerile bisericei nóstre sĕ se pótă resolvi corect şi în mod demn de însemnătatea ei pentru stat.

Revistă Bisericéscă.

Paştile la Ebrei.

(Urmare.)

In ḑiua de 14 Nisan, prima ḑi a Paştilor, tot Iudeul sacrifica mielul pentru familia sa, şi „făcea Paştile", adecă mânca mielul şi dacă familia sa nu era îndestul da numerósă, atunci se asociau două sau mai multe familii la o masă sau partidă comună, căci mielul trebuia tot consumat în acea ḑi.

De la istoricul Iosif Flaviu aflăm că numĕrul celor ce făceau Paştile împreună şi mâncau mielul, nu trebuia a fi mai puţin de ḑece persóne, dar nici mai mare ca dóuĕḑeci.

Cei cari din cause binecuvêntate sau necurăţenie, nu puteau lua parte la sacrificarea mielului pascal, legea le împunea ca ei sĕ nu rĕmâe fără Paşti; erau deci obligaţi a sevêrşi Paştile şi a sacrifica mielul în a 14 ḑi a lunei a dóua a anului. Paştile acestea rabinii şi talmudiştii le numesc „*Paşti mici*", şi le deosibesc de „Paştile mari". Ei susţin că la aceste paşti era ertat a avea în casă şi pâne dospită şi nu era de rigóre a cânta imnul bine-cuvêntării („*Halil*"). Astfel de Paşti cunóştem, din cartea Cronicilor, că a celebrat regele Ezechia.

Israiltenii, cari veneau la Ierusalim spre a serba Paştile, atât din Iudea proprie, cât şi cei din alte părţi, aflau acolo gazde de locuit şi tótă ospitalitatea cuvenită strĕinului. Cei ce nu puteau afla locuinţă, din causa marelui numĕr al închinătorilor ce se aglomerau, locuiau în corturi, cum se observă şi până astă-ḑi la închinătorii, atât creştini cât şi musulmani, în Orient; fie-că astă-ḑi mijlócele sociale de vieţuire s'au schimbat în mare parte, şi ospitalitatea este mai pretutindeni înlocuită prin traficul otelierilor.

In acele timpuri însĕ israilteanul ce da ospitalitate cunoscuţilor sau străinilor, le oferea tóte gratis şi socotea acésta ca o vîrtute şi datorie morală şi religiósă impusă de lege; fie că şi strĕinii visitatori, şi toţi cei ce se găzduiau, dădeau presente, lâsând ca semn de recunoştinţă pielea mielului pascal şi vasele ce le întrebuinţau în timpul sĕrbării şi al şederei lor acolo. Ospitalitatea, desinteresarea şi dărnicia, atât de cunoscută la Orientali, erau atât din partea Ierusalimitanilor, cât şi din partea închinătorilor. Ele sunt descrise în tótă amĕnunţimea lor, în scrierile talmudice şi rabinice, singurele cari arătau modul primirii şi al găzduirii închinătorilor ce veneau la Ierusalim cu ocasiunea marilor ḑile de sĕrbători.

Şederea în corturi e mare parte din snchinători, se explică şi de necesitate, căci raza Ierusalimului fiind fórte mică, numai de o milă, era imposibil ca sĕ pótă cuprinde şi găzduí numĕrul colosal de mare al închinătorilor. Pentru acésta cea mai mare parte din ei locuiau în corturi, în afară de murii cetăţii, mai ales în partea de nord, pe muntele Maslinelor şi al Galileei, cari nu sunt departe de Ierusalim, de cât un sfert de óră. Despre acest din urmă munte mulţi cred, că se numea muntele Galileei, din causă că odinióră acolo 'şi aşterneau corturile lor Galileenii, şi acesta era locul unde ei se găzduiau când veneau la Ierusalim, atât ca inchinători, cât şi pentru relaţiunile lor comerciale.

Mielul paschal, deşi era considerat ca un sacrificiu şi prin urmare trebuia a se aduce de preoţi, singuri cari după lege trebuiau sĕ tae jertfa, adecă sĕ junghie mielul cu tóte acestea, din causa forţelor lucrurilor, de óre-ce ar fi fost cu neputinţă, şi nu cele 24 de clase preoţesci, dar de ar fi fost chiar iute şi mii ḑe clase, tot n'ar fi fost cu putinţă ca ei sĕ junghie şi sĕ cureţe mulţimea mieilor ce se sacrificau la Ierusalim la Paşti. Pentru aceea ei se mulţămeau numai a asista la junghiere şi a strânge din sângele jertfelor, iar junghierea se făcea de fie-care israilit, care nu avea vre o pângărire materială sau morală. Numai cel necurat nu putea sacrifica, şi era înlocuit cu leviţi.

Din causa numĕrului celui mare şi pentru că sacrificarea tuturor mieilor trebuia a se face, precum am ḑis, între cele două seri adecă în intervalul de la trei după ameaḑi şi până la şése, ea se făcea cu fórte mare iuţală, mai ales că după orênduiala lui Moise sacrificarea trebuia a se face „în locul cel sfânt" consacrat lui Dumneḑeu pentru cult. Ast-fel înainte de zidirea templului trebuia a se face în tabără; iar după zidirea lui, în curtea templului.

Talmudul spune că toţi închinătorii, cu mieii lor, se împărţeau în serii sau tabere, şi după ce întra prima serie, se închideau porţile şi imediat se începea junghierea, iar preoţii purtau ligheane mari în cari primeau sângele jertfei. După prima serie intra a doua şi aşa mai departe, păstrându-se aceeaşi ordine şi lucrând toti cu iuţéla fulgerului! In timpul cât fiecare serie opera junghiarea şi curăţirea mieilor, se cântau psalmii 115—118, cari compun aşa numitul „marele halil" şi până cântau aceşti psalmi, întréga serie trebuia sĕ aibă sfîrşită tótă operaţiunea junghierei şi a curăţirei jerttelor. Fórte rar se întêmpla repeţirea cântării, când seria adecă nu sfîrşea încă cu sacrificarea mieilor, iar cântarea se sfârşea.

Sângele adunat se vĕrsa la jertfelnic. Numai cu sângele mielului paschal sacrificat în Egipt, s'au uns uşorii şi porţile caselor fie cărui israiltean, spre a fi cruţate de îngerul esterminător.

Archeologii cari voiesc a cunóşte amĕnuntele acestui mare sacrificiu, judecând după apreţierile scriitorilor Iudei, cari spun că la Paşti se adunau la Ierusalim milióne de închinători şi se jungheau sute de mii de miei, şi ţinênd sémă de prescrierile legii care cerea ca sacrificarea lor sĕ se facă în locul cel sfânt, precum şi de alte împregurări, — sunt în mare nedumerire cum era cu putinţă ca templul, adecă curtea sĕ încapă acea mulţime colosală şi acolo numai sĕ se facă junghierea tuturor meilor?

După datele cunoscute se ştie că curtea templului avea o formă aprópe pătrată, şi lungimea ei nu era de cât de 400 coţi. Ca în acest loc sĕ încapă miliónele de închinători cu mieii lor şi acolo numai sĕ le fie permis a sacrifica mielul, şi în scurtul timp de 2—3 óre, este imposibil.

Pentru acésta este fórte probabil că numai o parte din închinători sacrificau în curtea templului, iar majoritatea, fie-care la locul şi gazda unde se afla. Iar numĕrul închinătorilor descris de scriitorii Iudei şi de rabini şi talmudişti, că ar fi fost de milióne, iar al mirilor de sute de mii, este departe de adevĕr. Nici închinătorii, nici mieii nu ar fi încăput în Ierusalim, şi nici ar fi putut afla nu numai confort, dar nici măcar cele necesarii pentru existenţă, mai ales apă de care, ştiut este, că sfânta cetate a avut lipsă în tot-deauna şi are lipsă şi astăḑi.

(Va urma.)

Dela Sinod.

I. Raportul general plenar.

(Urmare şi fine.)

I. După aceste premise venind la cadrele îndatinate ale raportului seu anual, Consistoriul archidiecesan are onóre a raporta, că în statul personal al Consistoriului, afară de schimbările cele mari prementionate, n'au obvenit alte schimbări.

II. *Esibite* au întrat în anul espirat preste tot 10,007, adecă cu 884 mai multe decât în anul 1897. Impărţite după resort, acelea au fost: a) presidiale 128, b) plenare 865 c) bisericesci 1957, d) scolare 2672 e) epitropesci 4385, cu totul 10,007.

Din aceste esibite au avut în referadă 1. Asesorul Zaharie Boiu: plenare 371, bisericesci 66, cu totul 437. 2. Asesorul Moise Lazar: 1149, tóte în senatul bisericesc. 3 Asesorul Nicolae Cristea: 3842 tóte bisericesci. 4. Asesorul Mateiu Voileanu: plenare 57, bisericesci 212, scolare 792, epitropesci 65, cu totul 1126. 5. Asesorul Dr. Liviu de Lemeny 1869 tóte din senatul şcolar. 6. Asesorul Nicolae Ivan: plenare 398, epitr. 3006, cu totul 3404 7. Dr. Nicolae Olariu ca referent extraordinar: plenare 8, epitropesci 1310, cu totul 1318. 8. Secretarul consistorial Dr. Ilie Cristea: presidiale 128, plenare 31, bisericesci 148, scolare 11, epitropesci 4, cu totul 322.

III. *Şedinţe consistoriale* s'au ţinut: *a)* plenare ord. 11, extraord. 9, cu totul 20; *b)* bisericesci ord. 39, extraord. 8, cu totul 47; *c)* scolare ord. 39, extraord. 8 cu totul 47; *d)* epitropesci ord. 36, extraord. 15, cu totul 51. Preste tot 161.

In aceste şedinţe şi respective în cale presidială s'au resolvit esibitele arĕtate mai sus.

Excepţiune face revisiunea raţiociniilor bisericesci, în care privinţă urméză din partea Consistorului un esibit special.

IV. Cu privire la *reconstituirea corporaţiunilor bisericesci* avem onóre a relata Ven. Sinod, că în urma trecerii din viéţă a deputatului sinodal preoţesc Dr. Nicolau Maier, protopresbiterul tractului Selişţei, s'a dispus şi s'a făcut la timp alegerea unui deputat sinodal de partea preoţéscă, şi actul electoral se asterne Ven. Sinod archidiecesan cu esibit, separat.

V. *Protopresbiterate vacante* sunt în archidiecesă de present patru, şi anume: Cetate de pétră, Alba-Iulia, Selişte şi Agnita. Pentru întregirea acelora s'au luat mĕsurile de lipsă, şi preparativele prescrise de lege sunt în curgere. Protopresbiteratul Turdei, fiind protopresbiterul Petru Roşca tot bolnav, se administréză şi acum în mod provisoriu de parochul din Cojocna, protopresbiteratul Clujului, Teodor Ciortea, ca administrator protopresbiteral. In fine protopresbiteratul Dobrei s'a întregit în cursul anului 1899, şi afacerile oficiale sunt pe cale a lua iarăşi cursul lor normal.

VI. *Ajutórele din fondurile archidiecesane*, cari după propunerile senatelor bisericesc şi scolar s'au votat în plenul consistorial, au fost şi în anul espirat cele îndatinate pentru biserici sau scóle, pentru ameliorarea salariilor învĕţătoresci, pentru remunerarea catecheţilor. Pentru tóte acestea urméză din partea respectivelor senate rapórte speciale. Tot din plenul consistorial s'au votat şi ajutórele anuale, ce se dau oficiilor protopresbiterale din fondul Rudolfin ca pauşale pentru cancelăriile protopresbiterale. Conspectul ajutórelor de acéstă categorie, cari s'au votat pentru anul 1898, se aclude acestui raport.

VII. In privinţa *pensionărilor*, plenul consistorial ca şi în trecut şi-a reservat numai deciderea în merit, dacă adecă suplicanţilor li se cuvine pensionarea cerută, ori nu, iar ducerea în deplinire a pensionărei o a dat în competinţa Senatului epitropesc.

VIII. De asemenea este reservată plenului şi deciderea în merit a ajutórelor din *fundaţiunea „Andronic“*. Plenul votézā ajutórele respective, şi apoi Senatul epitropesc le distribue la cei beneficiaţi.

In fine avem onóre a relata Ven. Sinod archidiecesan, că conclusele sinodale, cu a căror esecutare a fost însărcinat Consistoriul plenar, acesta le-a dus în deplinire parte prin finalisarea actelor respective, parte prin pregătirea şi instruirea lor corespundětóre.

Asupra unor afaceri mai însemnate fie la însărcinarea Ven. Sinod, fie din iniţiativa proprie a Consistoriului, urméză rapórte consistoriale speciale.

Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 5 Aprile, 1899.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. *Il. Puşcariu* m. p.,
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. *Elie Cristea*, m. p.
secretariu consistorial.

Din diecesa Caransebeş.

Sinodul eparchial

(Urmare)

Şdinţa III. (27 Aprilie v. d. a.)

Preşedintele: P. S. Sa Dl Episcop diecesan Nicolae Popea. Notariu David Terfaloga.

După verificare şi presentările esibitelor nóuě, Comisiunea scolară referéză asupra raportului general al senatului scolar pe anul 1898 şi propune, ca raportul sě se ia la cunosciinţă.

Deputatul Coriolan Bredicean la propunerea comisiunei face următórele propuneri:

a). „In Raportul general sě se arete, că din numerul general al causelor disciplinare, câte sunt cause rěmase neresolvite din anul precedent, câte sunt întrate în decursul anului, câte s'au resolvit peste tot, şi câte au rěmas pendente? Totodată sě se clasifice cusele disciplinare după natura delictelor, ca sinodul orientându-se pe deplin sě pótă căuta şi afla mijlóce pentru remedierea reului pe viitoriu.

b). Regulamentul de disciplină aplicat în institutul diecesan, sě se aştérnă sinodului eparchial proxim, ca acesta sě se pótă orienta că întrucât acest regulament corespunde sau nu scopului.

c). Consistoriul diecesan sě îngrijéscă de compunerea unui plan de învěţământ din religiune şi morală, precum şi de compunerea unor manuale necesare pentru şcólele medii.

Raportul sen. scolariu s'a luat la cunoştinţă şi adausul dl Brediceanu, s'a primit.

Propunerile deputatului Traian Linţa, în obiectul scólei de aplicaţie, şi în obiectul competinţelor de salariu a învěţătorilor, la propunerea aceleiaşi comisii, sau derivat Consistoriul diecasan, ca sě le studieze şi sě raporteze proximului sinod.

Comisiunea financiară referéză asupra propunerii Consistoriului diecesan ca senat epitropesc în cauza contractului încheiat între diecesă şi Constantin Burdea referitoriu la cumpěrarea realităţilor din Caransebeş de sub Nrii de cassă 92 şi 93 cu preţul 11,000 fl., pentru *înfiinţarea unui internat pe séma elevilor dela institutul nostru teologic şi pedagogic*, şi face următórea propunere:

„Considerând că înfiinţarea unui internat pe séma elevilor nostri dela institutul teologic şi pedagogic, o reclamă imperios asecurarea intereselor mari legate de o educaţiune bună a elevilor dela institutul nostru susmenţionat;

considerând că preîngrijirea pentru salvarea acestor interese a îndemnat şi sinodul eparchial din anul 1897, ca sě recomande realisarea internatului spre studiere Venerabilului Consistoriu, conform decisului sěu de sub Nr. prot. 87;

că preţul de cumpěrare în sumă de 11000 fl. corespunde relaţiilor locale de preţuri;

că intravilanul cumpěrat, atât din punct de vedere al situaţiei lui cât şi cu considerare la estensiunea lui, corespunde recerinţelor pentru realisarea internatului:

Sinodul eparchial decretéză înfiinţarea unui internat pe séma elevilor dela institutul teologic şi pedagogic şi tot odată apróbă contractul încheiat în 15 Martie 1899 referitor la cumpěrarea realităţilor de sub Nrii de cassă 92 şi 93 din Caransebeş, pentru scopul înfiinţării internatului teologic şi pedagogic“

Dep. Coriolan Bredicean a făcut contrapropunere, a nu se face cumpărarea.

Deputatul Dr. Popoviciu la propunerea comisiunei a făcut amandamentul:

„Sinodul primesce propunerea comisiunei financiare cu adausul, ca internatul pentru elevii institutului teologic, *încă din tómna anului curgětoriu sě se pună în viaţă, în casa cumpărată.*“

Urmând votarea, sinodul a primit propunerea comisiunei financiare cu amandamentul deputatului Dr. George Popoviciu.

După acestea mai multe petiţii adresate Sinodului, sunt transpuse consistoriului spre competentă afacere.

Romanul Dreyfuss.

Ne apropiem de actul ultim al iritantului roman tragic cunoscut de 5 ani de ḑile sub numele: „Afacerea Dreyfuss“.

Acésta afecere celebră, nu mai e a Franciei singure, ea e a Europei întregi, ba poţi spune a lumii întregi. Nu e ţară, nu e oraş, nu e dór' sat, în care ea sě nu fie cunoscută şi în care sè nu fie Dreyfusişti şi anti-Dreyfusişti. Mai ales ceşti din urmă sunt mulţi. Şi nu pentrucă ar fi avut ceva cu Dreyfuss, ci pentru-că acest nenorocit e jidan, şi ura faţă de lipitorile satelor, de jidani, a influinţat sentimentele multora şi contra lui Dreyfuss, numai fiindcă şi el e — jidan.

Acum supremul for judiţiar francez, Curtea-de-Cassaţie, a aflat că doveḑile aduse contra lui Dreyfuss că ar fi încercat tradarea patriei sale, sunt şubrede, falsificate, exagerate, şi a ordonat *revisuirea procesului lui.*

Duminecă după amiaḑi, o telegramă specială sosită din Paris, anunţa urbi et orbi, că Curtea de cassaţie francesă, a decis Sâmbătă revisuirea procesului şi trimiterea lui Dreyfuss naintea unui alt tribunal militar, a celui din *Rennes*, care, după tóte prevederile, îl va absolva pe degradatul şi deportatul căpitan, de sub osânda din 1894 şi'l va rehabilita.

In acest caz el îşi va redobândí rangul în armată, avansamentul ce-'i competea şi chiar salarul întreg şi o despăgubire, o rehabilitare pe tótă linia.

Va fi adus cât de curênd napoi în Francia.

In locul lui probabil sě ajungă intriganţii, cari l'au înpins acolo: majorul *Du Paty de Çlam* şi *Valsin-Eszterházy* (originar ungur), dintre cari cest din urmă a recunoscut, că el a scrís vestitul *„bordereau“*, documentul pe temeiul căruia a fost Dreyfuss osândit. L'a scris anume la ordin mai înalt, la ordinul acelora, cari ar fi věḑut originalul borderoului la ataşatul german Schwarzkoppen, şi care ar fi scris totuşi de Dreyfuss Că există ori nu, aḑi n'o mai poţi dovedi, dar remâne dovedit, că cel pe temeiul căruia a fost adusă judecata, e fabricaţie, — deci judecata se va nimicí.

Du Paty de Clam e arestat din 2 Maiu, Eszterházy a fugit în Bruxella, de unde va trece în Anglia şi va urma cu desvělirile în afacere.

Din România

Programele politice

România stă în faţa alegerilor pentru parlament, şi partidele politice se pregătesc de luptă, ţin întruniri, dau banchete, turneuri prin ţară, care cum póte, dóră îşi asigură voturile alegětorilor.

Primul ministru Gr. Cantacuzino a ţinut la Iaşi o vorbire-program. A atins chestii absolut interne, programul de muncă a guvernului. Chestía naţională, n'a atins'o cu nici o vorbă nici de rěu, şi — nici de bine.

Sunt din multe puncte de vedere instructive, dureros de instructive, vorbirile şi manifestele ce se dau acum în faţa alegerilor.

Vrednic de atenţie e manifestul dlui *V. A. Urechiă*, adresat alegětorilor din Covurlui, care, aprópe singur, face apel la sentimentele de românism a cetăţenilor, şi în virtutea acelor sentimente şi ca representant al acelor, cere sě fie trimis în senatul ţerii. Accentuéză că programul seu, ca şi până acum, aşa şi pentru restul vieţii sale, va fi:

1 *Naţionalism-romănism,*
şi numai în linia a II-a:
2.) *liberalism, democraţie, etc!.*

In aceste ḑile, când ómenii par'că se sfiiesc a-şi mai accentua românismul, chiar şi în Ţara — românéscă; în aceste ḑile când naţionaliştilor nu li se mai *cer* „scuze“ pentru ţinuta lor în chestia naţională, ci li-se *cere* o totală ignorare a acestei chestii, şi ca acéstă ignorare sě fie purtată din banchete în banchete prin Ţara întrégă, — în aceste ḑile de alte strîngeri de inimă pentru noi, ne cade bine sufletului, programul de curat-românism, accentuat de dl V. A. Urechiă...

Mai nou.

Ḑiarele ruseşti aduc vestea, că, după ştiri primite dela consulatele româneşti, Regele Carol I. va face deja în decursul lunii Iunie a. c. o nóuă călětorie în Rusia!

NOUTĂŢI

Din cauza sfintei sěrbători „Inălţarea Domnului“ ce cade Joi, numěrul nostru proxim va apare Sâmbăta viitóre.

Esamene de cualificaţiune învěţătoresci. La esamenele de cualificaţiune învěţătoresci s'au admis candidaţii, ale căror cereri au fost înstruate conform normelor din vigóre. Acestia sunt următorii:

1. Vasiliu Cărpinişan din Călnic, 2. Sabin Bogdan din Brad, 3. Iosif Costea din Gerő-Oşorheiu, 4. Teodor Trifa din Bucium-Poieni, 5. Ioan Borşan din Dumbrava, 6. Ioan Moldovan din Sân-Mihaiul de sus, 7. Nicolae Ţuţurea din Beclean, 8. Elena Neguţ din Braşov, 9. Ioan Berghea din Bruju, 10. Teodor Murgău din Geógiul de sus, 11. Procopriu Benţa din Hurez, 12. Nicolae Cirlea din Ţelna, 13. Ioan Ştirban, din Topârcea, 14. Ioan Rusan din Tibru, 15. Ioan Hanzu din Cacova, 16. Toma Neamţu dín Dobra, 17. Maria Iarca din Braşov, 18. Ioan Cionca din Cerghidul mare, 19. Maniu Lungu din Reşinari, 20. Elena Nan din Zerneşti, 21. David Bogolea din Lisneu, 22. Ilie Şulariu din Ripa de jos, 23. Ioan Patachi din Mihalţ, 24 Ecaterina Muntean din Braşov, 25. Demetriu Mosora din Sělişte, 26. Ioan Dobrotă din Cacova, 27. Valeriu Arseniu din Gurarîului, 28. Iacob Balcăş din Vlădeni, 29. Nicolau Bugneriu din Selistat, 30. Ioan Iacob din Heghig, 31. Pavel Lazar din Peştera, 32. Simion Sěcărea din Tălmăcel, 33. Nicolau Sěcărea din Tălmăcel 34. Ioan Sêrbu din Roşcani, şi 35. Emanuil Suciu din Măgărei.

Condiţionat s'au admis încă, dacă până la 31 Maiu a. c. st. v. vor trimite în original documentele cari se indică mai jos: 1. Vasiliu Vereş din Gerő-Oşorheiu, carte de botez, test. teol. şi absolutoriu pedag.; 2. Petru Boeriu din Grid, atestat de funcţiune din acest an; 3. Mihail Chibelean din Veţa, absolutoriu pedagogic; 4. Ilie Mihaiu din Agêrbiciu, absolutoriu pedagogic; 5. Leontina Beşa din Borgo-Prund, carte de botez; 6. Ioan Căliman din Homorod-Suseni, absolutoriu pedagogic; 7. Nicolae Dragomir din Poplaca, tóte documentele; 8. Oprea Olariu din din Poplaca, tóte documentele; 9. Victor Laurenţiu din Egerseg, absolutoriu pedagogic; 10. Traian Păcală din Galaţi, test. scol., abs. ped.; 11. Avram Savu, din Lancrăm, testimoniu şcolariu; 12. Ioachim Groza din Ponor, tóte documentele; 13. Teodor Nicóră din Vinţa, absolutoriu pedagogic; 14. Sofia Vasilie din Sibiiu, testimoniu şcolariu; 15, Zacheiu Borcoman din Stena, test. scol., abs. pedag. şi testimoniu de serviciu; 16. Simeon Borţan din Slimnic, test. scol., abs. pedag; 17. Petru Lula din Turdaş, absolutoriu pedagogic; 18. Stefan Frâncu din Porumbacul de sus, abs. pedag.; 19. Vasiliu Ivan din Apoldul de sus, tóte documentele; 20. Eleutera Stinghe din Braşov, carte de botez, test. scol.; 21. Galacteon Stelea din Voivodenii mici, absolutoriu pedagogic; 22. Damaschin Caţaveiu-Bălescu din Lissa, tóte documentele; 23. Nicolae Bărbat din Şěrcăiţa, absolutoriul pedagogic; 24. Maria Turdăşan din Orăştie, test. scol., abs. pedag.; 25. Andreiu Badiu din Zerneşti, test. scol., abs. pedag.; 26. Ioan Cotuţ din Diug, test. scol., abs. pedag.; 27. Georgiu Albu din Apoldul de sus, test. scol., abs. pedagogic.; 28. Maria Popp, din Poiana-Sărată, tóte documentele.

*

Românii persecutaţi la preparandia de stat din Deva. Profesorii dela preparandia de stat din Deva, persecută aşa de başbozuceşte pe tinerii români, *trântindu-i la esamene*, încât însuşi ministrul de culte şi instrucţiune s'a věḑut necesitat a face întrebare la direcţiunea institutului, *cum de peste 50°/₀ a elevilor cad la esamene?* Direcţiunea a rěspuns, că vina zace în faptul că sunt mulţi Români între elevi, şi acestia dau percentele mari a celor căḑuţi, fiindcă — n'ar fi ştiind bine ungureşte, n'ar fi învěţând, căci vorbesc între sine tot româneşte... Ori-cine vede că asta e numai o coperire slabă a adevěratelor motive de reutate pěcătósă, pentru cari sunt persecutaţi tinerii români.

*

Mórte. Marta Pantea născ. Cosma ca fiică, cu soţul ei Ioan Pantea şi fiica lor Iuliana, věd. Maria Valtner născ. Cosma şi fiica ei Maria mărit. Kellner, Dr. Gavril Cosma ca fiiu, cu soţia Livia Goron, şi fiii lor Liviu, Nerva, şi Partenie, věduva Maria Cosma născută Papp ca noră cu fiii ei Virgiliu, Gavril şi Georgiu, şi věd. Maria Cosma născ. Nestor ca noră, — în numele lor şi a nenumeratelor lor rudenii, anunţa cu durere încetarea din viéţă în urma unui morb scurt, a iubitului lor tată, bunic şi socru *Gavil Cosma senior* întêmplată la 29 Maiu st. n. séra la 11. óre în al 79-lea an al vieţei. Astrucarea osemintelor scumpului defunct s'a întêmplat Mercuri în 31. Maiu st. n. d. m. la 4. óre, după ritul bisericei gr. or. române în cimiteriul din loc. Beiuş, la 30. Maiu 1899. st. n.

Fie-'i ţărina uşóră şi memoria binecuvêntată!

— In 2 Iuniu nou a repausat în Domnul după lungi suferinţe *George Triteanu*, fruntaş al comunei şi bisericei nóstre din Feldióra, în comitatul Turda-Arieş, în etate de 60 ani. Repausatul a fost tatăl clericului absolut şi stipendistului archidiecesei nóstre la Budapesta, dl Lazar Triteanu. D-ḑeu sě aşeḑe sufletul repausatului în céta drepţilor!

*

Maial în Brad. Elevii dela gimnasiul nostru greco-oriental român din *Brad* arangéză la 26 eventual 29 Maiu, *v.* 1899, un *maial* în pădurea „Porsch“. Venitul curat în favorul fondului elevilor morboşi. Intrarea benevolă.

*

Musica naţională. Românii grăniţeri din Severin au multe şi frumóse jocuri naţionale românesci. Deosebit de frumóse sunt jocurile bărbaţilor, cum sunt: *„Iedera“*, *„Cârligul“*, *Tropa*, *Poşovaica pe un picior*, *Poşovaica pe amêndóuě piciórele*, *Ciocăniţa*, *Ciutulica*, *Doica fira*, *Ostrovanca*, *Crăiasa*, *Ursa*, *Raţa*, *Armindeana*, *Blânda*. *Momiru etc.*

Precum sunt jocurile, tot aşa drăgăşela şi pline de motive românesci sunt melodiile acestor jocuri, pe cari dl. A. Sequens, profesor de musică la institutul teologic-pedagogic din Caransebeş, le-a adunat, armonisat pentru pianoforte şi tipărit în Lipsca într'un caet. Se pot procura cu preţul de 80 cr. (2 Lei) trimise franco, dela dl P. Valuşescu, Caransebeş. Le recomandăm iubitorilor de musică naţ. rom.

*

Fie pânea cât de rea, tot mai bună e în — Ţara Românéscă! Asţa-'i ḑicala... *Sěcuilor*. Un patriot ungur din România, întâlnind pe-acolo prea multe fete de Ungur, şi încă tot prin locurile cele mai... espuse, a făcut arătare autorităţilor din Sěcuime, sě pună capět trecerii fetelor de Sěcui în România. Fişpanul Treiscaunelor a luat însuşi în cercetare lucrul şi iată ce spune că a aflat: Din Breţcu a aflat fugite 86 de fete, între cari unele abia de 11 ani, iar între 14—17 ani peste 30, celelalte ceva mai bětrâne ca astea. Şi dintre părinţii lor, 32 nici idee macar n'au că pe unde le umblă fetele? Iar dacă indureratul patriot i-a întrebat de ce n'au grijă? Sěcuii le respund: România e mai aprópe ca Ţara unguréscă şi aci suntem noi dedaţi şi-'s dedate şi felele nóstre, a trece pentru a câştiga câte ceva... Fişpanul publică indignat acestea idei „mărginite“ ale Sĕcuilor sei, mai ales că fetele de Sĕcui se duc şi întră în Ţară tot în astfel de locuri la „serviciu“, de cari feciórele altor neamuri, nu vor nici sĕ audă!

*

Daruri Casei Domnului. Vrednicii poporeni din Finteuşul mare (tr. Cetatea de pétră:) *Timofie Cotetiu* şi soţia sa *Eudochia*, au cumpărat pentru biserica de acolo un rênd de vestminte preoţesci în preţ de 60 fl.; iar vĕduva *Eudochia Dragoş* o cruce şi o cădelniţă de nickel în preţ de 20 fl. şi *Ioan Ille* dóuĕ steguria (prapori) în preţ de 25 fl. v. a. Pentru faptele lor pióse creştinești, priméscă dăruitorii mulţumita căldurósă a comitetului parochial. Fie bine primită jertfa lor în jertfelnicul cel mai presus de ceriuri!

Finteuşul-mare, 16 Maiu, 1899.

Pentru comitetul parochial
Stefan Dragoş
paroch gr. or. român.

*

Curs de musică. Despărţământul Sibiiu al Reuniunii învĕţătorilor gr. cat. din archidiecesa gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş, a luat cu ocasiunea adunării sale generale din urmă şi următorul conclus:

Dl Iuliu Bardoşi, insp. şcol. reg. în p. considerând cumcă atât musica vocală, cât şi cea instrumentală, nu este propusă în mĕsură nici barem suficientă în şcólele nóstre poporale, ceea-ce provine de acolo, că nu toţi învĕţătorii sunt iniţiaţi în privinţa acésta în mĕsura recerută, propune ca, pentru delăturarea acestei scăderi, sĕ se róge Prea Veneratul Consistor Metropolitan (de Blaş), sĕ deschidă în vara anului 1899 un curs supletor de musică, de 6 sĕptĕmâni, în Blaş, de óre-ce cunoscut lucru este, cumcă musica nobilitéză inima şi simţul, stêrnesce pietatea religiósă şi influenţéză mult la ridicarea cultului divin, şi astfel, învĕţătorii fiind iniţiaţi în cântul figurat, se vor putea mai cu uşurinţă organisa corurile cu scolarii şi adulţii. Adunarea a primit propunerea şi a decis a se recerca tóte despărţămintele din archidiecesă, ca şi dênsele sĕ spijinéscă din tóte puterile causa acésta, prin representaţiuni la locurile competente.

Programa

examenelor publice dela şcóla civilă de fete a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ din Sibiiu, la finea anului şcolar 1898/99.

Sâmbătă în 24 Iunie n.

Dela 9—11 óre Examenul **privat** cu elevele din cursul complementar.

Luni în 26 Iunie n.

a) înainte de amédi:

dela 8—10 óre, Religiunea cu elevele din tóte clasele civile.

dela 10—11 óre, Limba franceză, clasa III. şi IV.

b) după amédi:

dela 3—5½ óre, Clasa I civilă, din studiile: Limba română, Limba maghiară, Aritmetica şi Geografia.

Marţi în 27 Iunie n.

a) înainte de amédi:

dela 8—11 óre, Clasa III civilă, din studiile: Limba germană, Istoria universală, Aritmetica, Limba maghiară şi Chemia.

b) după amédi:

dela 3—5½ óre, Clasa II. civilă, din studiile: Limba română, Limba maghiară, Istoria naturală, Istoria universală şi Aritmetica.

Mercuri în 28 Iunie n.

a) înainte de amédi:

dela 8—11 óre, Clasa IV. civilă, din studiile: Limba română, Limba maghiară, Istoria patriei, Geografia matematică şi Fisica.

b) după amédi:

dela 4—6 óre Musica instrumentală şi vocală. Declamaţiuni. Incheierea solemnă a anului şcolar şi distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână femeesci sunt espuse în decursul esamenelor, într'una din salele institutului.

Direcţiunea.

Notiţă Literară

A eşit de sub tipariu:

„Seminţe din agrul lui Christos,“ cuvêntări bisericeşti pe tóte Duminecile, prasnicele şi sĕrbătorile de peste an, precum şi la casuale bisericeşti, publice şi private, de

Zaharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter, membru corespondent al Academiei Române etc.

In trei tomuri.

Tomul I. Cuvêntări la tóte Duminecile de peste an: 56 cuvêntări, 21 ¼ cóle de tipariu.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tomul I. broşurat 1 fl. 50 cr., tóte trei tomurile la olaltă 4 fl. v. a.

Sibiu 1898—1899, tipografia Archidiecesană.

Se află de vêndare la Autorul şi în Librăria Archidiecesană din Sibiiu.

Dela Academia Română

— Institutul Otteteleşanu —

Publicaţiune

Cu începerea viitorului an şcolar 1899-1900 se vor primí *şése-spre-dece eleve* în Institutul de fete dela Măgurele fundat de Ioan Otteteleşanu şi înfiinţat de Academia Română, sub înaltul Patronagiu al M. S. Regelui, cărora li se vor da, conform dispoşiţiunii testamentare a rĕposatului fundator, o crescere casnică şi instrucţiunea cuvenită unei „bune mame de familie, fără pretenţiuni sau lux“.

Cursul va fi de 5 ani, în timpul cărora elevele vor avea tótă întreţinerea în Institut.

Sunt admise în Institut copile născute din părinţi români sĕraci pe deplin sĕnătóse, cari până la 5 August 1899 au împlinit 11, dar încă nu 14 ani, au pregătirea ce se dă în şcólele primare din România şi au obţinut la terminarea cursului primar cel puţin media 6.

Dóuĕ surori sau dóuĕ vere primare nu pot fi admise în Institut.

Părinţii elevelor ce vor fi primite în Institul, nu pot sĕ-şi iea fiicele de sfintele sĕrbători ori pe timpul vacanţelor în familie şi Directiunea îşi conservă dreptul de a le da ori nu voe elevelor de a petrece în familie de vacanţe.

Părinţii aspirantelor ori representanţii legali ai acestora au sĕ trimită — până la *5 August 1899* — cererile însoţite de act de nascere, act de vaccină, act de paupertate şi atestat şcolar despre terminarea claselor primare, la Academia Română (calea Victoriei No. 135), pentru „Comisiunea Fundaţiuni Otteteleşanu“, care, examinând actele şi luând informaţiunile ce va crede de cuviinţă, va dispune ca concurentele ce îndeplinesc condiţiunile mai sus precisate sĕ fie supuse la un examen de primire, prin care se va constata gradul de pregătire în ceeace privesce cetirea şi scrierea, analisa etimologică şi cea sintactică, cele patru operaţiuni, geografia şi istoria ţĕrilor române.

Concurentele cari nu sunt din România, se admit fără examen de primire, în virtutea atestatelor obţinute în şcolele similare din patria lor, şi au sĕ trimită la Academia Română, tot până la 5 August, cererile însoţite şi de atestat medical.

Resultatele examenului se vor supune dimpreună cu tóte actele printr'un raport, Augustului Protector al Academiei Române, Maiestăţii Sale Regelui, căruia îi aparţine a decide în privinţa primirii.

Examenele se vor face în localul Academiei la 9 Septembre 1899.

Nr. 226/1899 ppresb. [80] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Galomfalĕul-mare cu filiile Galomfalĕul-mic, Bitfalĕu, Rugonfalĕu şi Odorheiul-sĕcuesc, protopresbiteratul Sighişórei, pe basa venerabilei resoluţiuni consistoriale dtto 27 Februariu, a. c. Nr. 1086 Bis., se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de 232 fl. 80 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se dau la oficiul protopresbiteral, eventual la comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ-şi substérnă cererile concursuale instruite conform dispoşiţiunilor „Statutului Organic“, şi a „Regulamentului pentru parochíi“, la oficiul protopresbiteral subscris, în terminul provocat mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Sighişóra, 27 Aprile 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 77—899 [81] 2—3

Publicare de licitaţiune.

In 7/19 Iunie a. c. la 11 óre a. m. se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice, zidirea şcólei gr. or. din comuna Gurarîului protopresbiteratul Sĕliştei, comitatul Sibiiului.

Pe lângă suma preliminată de 14.617 fl. 22 cr. comuna bisericéscă dă pétra, cărămida şi năsipul de lipsă.

Ofertele provĕdute cu vadiul de 10% sunt a se adresa oficiului parochial gr.-or. de aici, unde se pot vedea planurile, preliminariul de spese şi condiţiunile de clădire.

Gurarîului, 20 Maiu v. 1899.

Comitetul parochial:
Ioan Manta, preş. com. par.
Ioan Ivan, notariu.

---

[82] 1—3

Árlejtés.

A nagyszebeni m. k. állami elme-gyógyintézet részére az 1899/1900 évi fűtési időszakra szükséges 2032 köbméter usztatlan *bükk tüzifa szállitásának biztositása czéljából 1899. évi junius 13-án délelött 11 órakor* az intézet gondnoki irodájában, a hol a részletes, feltételek is megtudhatók, zárt *irásbeli ajánlati tárgyalás* fog tartatni.

Utalással a „Budapesti Közlöny“ f. évi 120. 121. és 122. számában megjelent hirdetésre, a pályázni óhajtók felhivatnak, hogy kizárólag magyar nyelven szerkesztett 50 kros bélyeggel ellátott zárt irásbeli ajánlataik mellé bánatpénzül a szállítási érték 5%-át készpénzben, vagy elfogadhatónak minősített s névértékük szerint számítva értékpapirokban mellékeljék.

Màgy. kir. állami elme-gyógyintézet igazgatósága

Nagy-Szeben, 1899. junius 5-én.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Preţul 30 cr.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis edit. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

In **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu** se află de vêndare:

Biblioteca internaţională.

1. Minciunile convenţionale de M. Nordau broş.	fl. 1.50
2. Robia femeei de I. Stuart Mill broş.	„ —.75
3. Educaţiunea intelectuală de Herbert Spencer broş.	„ 1.—
5. Este omul liber de G. Renard broş.	„ —.75
6. Din Muscel, cântece poporane de Rădulescu-Codin broş. . . .	„ 1.25
7. Părinţii şi copii în al XIX. secol de E. Legouvé broş. . . .	„ 1.—
8. In faţa morţei, nuvele de Becescu Gh.-Silvan broş.	„ 1.25
9/10. Dare şi avere, roman în 2 volumne de G. Freytag broş. . .	„ 3 25
11. Omul genial de H. Türck broş.	„ 1.—

Au apărut şi se află de vêndare în

Tipografia şi librăria Archidiecesană,
Sibiiu:

1. Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl. 2.—
2. Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„ 3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broş.	„ —.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„ —.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„ —.25
6. Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş. . . .	„ 2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş.	„ 2.—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 57 Sibiiu, Sâmbătă, 29 Maiu v. (10 Iuniu n.) 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.

Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Clericii estraordinari ai Archidiecesei.

Prin votul supremei corporațiuni din provincia nóstră metropolitană, îndeplinit cu ocasiunea întrunirii congresului în mod estraordinar, în afacerea salarisării preoțimii gr.-or. din vistieria statului, s'a pus începutul unei mari mișcări în sinul bisericei, care inomis va avé drept urmare: o reformă și schimbare esențială în multe din instituțiunile bisericei nóstre naționale. Vorbind în limba istoriografilor, am putea sě poreclim hotărîrea de Luni (17/29 Maiu) cea mai recentă curbă istorică a vieței bisericei naționale din Metropolia Românilor gr.-or. din Transilvania și Ungaria. Nimeni nu póte precalcula urmările acestei hotărîri, și nici că póte ḑice cineva cu deplină convingere cum vor fi acelea, bune ori rele? Da presupuneri putem avé, după calculii nostri omenesci; ele însě nu au nici o valóre reală, câtă vreme nu sunt verificate prin întêmplări potrivite lor. Drept aceea e încercare în van a căuta sě convingi pe contrarul părerii tale despre adevěrul ei, întocmai precum e o greșală și din partea lui a căuta sě-ți dovedéscă contrarul. De câte-ori ne formăm noi judecăți în mod logic, nu ni-le putem forma decât din materialul dat în consciința nóstră; elementele de judecată sunt părțile constitutive ale ei. Prin urmare cum sunt aceste, așa sunt și judecățile. Nu odată se adeveresce adevěrul cuprins în acéstă afirmațiune, și cel-ce avea spiritul pricepirii, a putut vedé și din discuțiile urmate în ședința de dinainte și de după amédi din ḑiua numită. Nu vom cerca deci a lua sub critică, ori a încărca de laude conclusul adus, ci ne vom pune tótă încrederea în Pronia ceréscă, care va scutí și pe viitor biserica nóstră de felurite curse, ce i-se pun din tóte părțile, aducêndu-ne aminte și de vorba strămoșilor nostri. „Homo proponit, Deus disponit“.

Nici nu vom lua în desbatere feluritele reforme ce le reclamă schimbarea raporturilor în multe din lucrările bisericei, ci ne vom ocupa nițel cu întrebarea pusă în fruntea cercetărilor de față.

Este sciut că Archidiecesa nóstră, silită de forța împregiurărilor, a admis pe lângă elevii cu studii ordinare în secțiunea teologică și elevi extraordinari, așa numiții „moraliști“, numire înprumutată de la frații gr. cat. Nu e locul ací a discuta, dacă a fost bine sau rěu că s'a urmat astfel, dacă s'a urmat întru tóte conform dispozițiilor normelor în vigóre, — ci vorba e dacă pe viitor acésta înstituție mai are rațiune de a fi.

Din capul locului cutez a afirma că instituția cu primirea de elevi extraordinari, a devenit superfluă, și deci cu începutul anului viitor școlar, ea are sě se sisteze. Motivele sunt:

1. Pe basa legii despre salarisarea preoților, *cualificațiunea personală* a candidaților de preoție e normativă, și *nu venitul* parochiei.

2. Tendința bisericei trebuesce îndreptată spre a crește preoți cu cualificațiune tot mai înaltă, iar susținerea cursului extraordinar e o flagrantă contradicție a acestei tendințe.

3. Practica vieței ne dovedesce în cele mai multe casuri, că tinerii cualificați pe cale extraordinară sunt așeḑați în parochíi mai bune, decât cei cualificați pe cale ordinară.

4. Tot practica ne póte dovedí că preoții cualificați la cursul extraordinar, cu fórte neînsemnate excepțiuni, sunt cei mai slabi preoți, și de multe ori o rușine pe biserica nóstră.

5. Va fi sosit dóră timpul, ca sě se curme odată abusurile ce s'au făcut, de câte ori a fost primit un astfel de individ spre a devení fiitor preot.

6 Nici până aḑi nu e regulat raportul lor față de ceilalți elevi teologi, și peste tot nu e lămurită posiția lor în organismul institutului nostru, deși, slavă Domnului, am fi eșit din stările patriarchale de odinióră.

7. Chiar dorința preoțimii rurale și a tuturor ómenilor pătrunși de binele bisericei, este în sensul acestor vederi.

8. Trebuesc locuri pentru tinerii cu cualificațiune, căci pe viitor de sigur va fi o înundație în secțiunea teologică, věḑênd că se amelioréză starea preoțimii.

Din desbaterile sinodului archidiecesan am věḑut, cum un deputat a cerut regularea positiei astorfel de elevi, și consistoriul a fost însărcinat sě o și facă. Din parte-mi 'mi-ași permite a atrage atențiunea Ven. Consistor asupra atinselor împregiurări, și în consecuență a se ocupa cu desființarea, iar nu cu regularea cursului de teologie estraordinar.

O pretinde acésta interesul mai înalt bisericesc, o pretinde schimbarea împregiurărilor; o pretinde dorul nostru ferbinte de a vedé biserica mereu progresând, căci „menirea ei tot înainte, mereu 'și 'ndréptă pașii sei“. Nu e bine sě susținem instituții, cari nu se mai potrivesc cu spiritul timpului, căci ele sunt numai o pedecă în mersul spre progres al totului. Și eu cutez a afirma, că instituția de sub întrebare merită sě trécă în cabinetul de anticități.

Nu-i vorbă, se pot invoca și motive pentru susținerea ei: dar acestea sunt atât de slabe, încât în fața logicei minții omenesci se și rușinéză a se presenta. Credem a fi sosit vremurile ca sě nu ne conducem de vederi strimte și înguste, ci sě căutăm a ne înălța în regiunile mai înalte ale gândirii omenesci, de unde isvoresce puterea de viață și puterea de acțiune, spre înălțarea omenimii către bunurile ideale, singurele mântuitóre ale neamului omenesc.

In acest înțeles dorim succes celor animați de binele bisericei și a națiunii nóstre!

Dr. Petru Șpan.

Secție ambulantă.

Cunósceți pe dl *Bucovineanu* (fost mi-se pare Buchholzer)?

Cum sě nu-'l cunósceți? A fost și pe aici prin Sibiiu, a făcut visite pe la unii fruntași, dar mai ales prin cafenéuă Habermann se vîrea prin grupurile românesci ca sě afle câte ceva.

Acest domn înlocuește astăḑi pe desființata „secție a naționalităților“.

Lui i-s'au încredințat tóte afacerile renumitei secții.

El va avea se călětorésca printre noi și prin România, sě facă cunoscință cu ómenii de înfluință, și sě-i desbumbe cu numele seu românesc.

Așa se vede că și în viitor tot românii vor fi aceia, cari mai mult se vor învrednicí de înalta atenție a poliției secrete.

Ca sě se scie!

Dela Sinod.

2. Raportul general bisericesc.

Venerabil Sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan, ca senat bisericesc, are onóre a așterne Venerabilului Sinod asupra actelor sale din anul espirat 1898, următorul rapot general:

I. In decursul anului 1898 acest senat a ținut preste tot 43 *ședințe*, dintre cari 39 ordinare, iar 4 estraordinare. Ședință s'a ținut în fie-care sěptěmână în ḑiua ficsată, afară de timpul sesiunii sinodale și în ḑilele de sěrbători.

Din esibitele întrate la acest senat în decursul anului, în numěr de 1957, cu finea anului au fost tóte resolvite.

II. Despre *statul clerului*, comunele bisericesci și poporațiunea nóstră din archidiecesă, se alătură aici sub *A*) un conspect general, după care:

1. Statul preoțesc se presintă astfel:

a) In centru: Vicariul archiepiscopeșc, archimandrit 1; Asesori consistoriali, protopresbiteri 5; Director seminarial, protopres-

---

FOIȚA

Scrisórea IV.

Iubită Silvia!

Cine din cea mai fragedă copilărie a trăit tot între străini, acela Te va pricepe cât ești ḑe fericită, și ce însemnéză cuvêntul „acasă“! Eu te pricep. Din fie-care șir a epistolei ce mi-ai scris, vorbește indestulirea ce o simte omul lângă părinți și frați, fericirea că póte ḑice: „Sunt acasă“!

Silește-te și tu, draga mea, sě faci bucurie celor din jurul těu, și fericirea ta, completă sě fie atuncia, când simți în sufletul těu că ai făcut bucurie și ai contribuit la fericirea altora. Căci numai atunci vei fi iubită adevěrat, și numai așa te vei arěta démnă de acea iubire.

M'am bucurat că ai luat parte la „petrecerea de vară din X“., și încă știi ce m'a bucurat mai mult? Că ai îmbrăcat haina care ai cusut'o tu ca lucru obligat în clasa a IV-a.

Veḑi, asta îmi place! Sě fi lângă mine, te-ași îmbrățoșa, dar așa trebue sě me îndestulesc cu aceea, că-'ți spun că ai lucrat ca o copilă înțeléptă și bună, și cât timp vei rěmânea tot modestă și fără găteli, te voiu numěra între copilele mele iubite; căci până e o fetiță tineră, n'are lipsă de găteli, mătasă, dantele și fel de fel de stofe scumpe; n'are lipsă nici de frisuri moderne, și de articli pentru frumseță, căci tinereța cu frăgeḑimea ei, cu fermecul ei, pe tóte le suplinește, ba le întrece, și e chiar urît, când veḑi fete tinere frisate și îmbrăcate ca bětrânele. E ca și când o bětrână s'ar îmbrăca în haine copilărești, și s'ar frisa neted ca fetițele tinere. Deóre-ce înbrăcămintea caracteriséză pe om, și precum paserea se cunóște pe pene și cântec, tot astfel ómenii se pot judeca după îmbrăcăminte și vorbe.

De aceea bucurie mi-a căuzat știrea din care am înțeles, că Tu ai rěmas copila mea cea bună și cea modestă, care ține minte și a luat la inimă învěțăturile primite în școlă, și nu ca altele, care le țin numai de spoială, cum d. e. am aflat din epistola ta în pasagele următóre:

...La petrecere mi-ași fi petrecut admirabil, dar am întâlnit acolo pe Elena, care mi-a stricat tótă voia, căci pe lângă aceea că era gătită în mătasă și dantele și cu o frisură modernă, care îi făcea capul ca un ciur, mai era și arogantă, de mi-a fost rușine sě spun cunoscuților mei, că a fost conșcolărița mea în clasa III-a... Nu puteți avea idee, cum m'am întristat când am věḑut'o așa, nu știu cum ași ḑice, așa flușturată și gătită, dar mai cu samă m'a durut aceea, că mulți dintre cei ce erau la petrecere, ḑiceau rîḑênd: „Ian uitați-vě la d-șóra Elena, se vede că a fost la școla din X... că de acolo vin fetele așa pline de forme, și așa lucsuóse!..“ Am simțit atunci, că tot sângele mi-se urcă în față, și mi-a venit sě plâng de atâta nedreptăte față de școla la care atâtea lucruri bune am învěțat eu! Ocasional m'am plâns la mama Elenei asupra ei, dar știți ce mi-a rěspuns? Că n'are ce-i face, că dacă nu-'i împlinește tóte dorințele, nu are pace și ḑi bună cu ea! Ce ḑiceți și D-Vóstră la acestea?...“

Ei, acum ce sě ḑic eu? Dóră sě deplâng pe o astfel de mamă, care nu-i în stare a impune copiilor ei, și se lasă condusă ea de ei! Copiii nu prea pot ști ce e bine și ce e rěu. Ce va ști o copilă de 15 ani, care tótă viața ei n'a fost deprinsă la ascultare, și n'a fost învěțată a ști renunța, căreia părinții i-au gâcit și gândul, și desmerdându-o i-au împlinit tóte mofturile! De unde se știe sermana Elena, că se imbracă ridicol, și se face de rîs prin purtarea ei?

In școlă a fost un an, și bine știi și tu, cum se simțea de reu sub regulele stricte, de a-se peptena neted și a se îmbrăca simplu, știi că de multe ori a fost trimisă din clasă sě se peptene cum se cade!

Cât despre cei ce au judecat școla după purtarea Elenei? Nu te supěra draga mea! In viața acésta, puțini ómeni judecă lucrurile după cum le presintă realitatea, ci după apariția sclipiciósă; și de aceea, de multeori se fac nedreptăți, dar când vedem că suntem judecați rěu și nedrept, ne oprim puțin se vedem dela cine a venit sentința?

Sunt dóuě soiuri de ómeni, de la care adeseori avem sě suferim nedreptăți in viéță, și acestia sunt cei nepricepuți dar buni la suflet, și cei pricepuți dar vicleni și fără suflet.

Pe vorba celor nepricepuți nu dăm nimic, ei nu știu ce ḑic, nu au convingere despre ce spun, iar cei cari pricep și totuși judecă reu, aceia sunt plini de rěutate, și invidie, și mai puțin pót sě ne supere.

Cei care nu știu ce spun, și mai puțin de educațiune, aceia nu pot cuprinde în mintea lor, că e imposibil sě strice o școlă într'un an, aceea-ce acasă a fost zidit bine 14 ani!, și tot așa e imposibil sě repareze școla într'un an, aceea ce a fost ruinat în 14, acasă!

Taci și treci senină peste judecata lor.

Cât despre cei rěutăcioși, care bine știu că școla fără casa părintéscă nu póte ajunge la resultate mari în educațibiter 1; Profesor seminarial, protopresbiter 1; Profesor seminarial, presbiter 1; Espeditor consistorial, presbiter 1; Bibliotecar presbiter 1; Diaconi 3. La olaltă *14.*

b) In afară: Protopresbiteri totodată și parochi 30; Protopresbiteri emeritati în pensiune 2; Protopresbiteri onorari, parochi 4; Protopresbiteri onorari, în alte funcțiuni 1; Protopresbiteri onorari în pensiune 1; Administratori protopresbiterali 5; Parochi 779; Administratori parochiali 23; Capelani 51; Presbiteri în alte funcțiuni 9; Presbiteri fără funcțiuni 1; Presbiteri resignați și pensionați 16; Presbiteri amovați 2; Presbiteri la miliția 1; Presbiteri militari în pensiune, protopresbiteri onorari 2; Diaconi 7. Cu totul *948.*

2. Din clerul archidiecesan, în decursul anului, afară de adormitul în domnul archiepiscop și metropolit Miron Romanul, despre care în raportul general al consistoriului plenar s'a făcut amintire, au rĕposat 20 presbiteri. Intre acestia 19 au fost parochi, iar unul capelan. In asemânare cu anul 1897 cu patru casuri mai multe.

3. *Chirotoniri*, în decursul anului, s'au sĕvêrşit 16. Intre cei chirotoniți 9 au fost cu cualificațiunea normală, iar 7 au avut numai cursul clerical estraordinar.

Chirotesiri s'au sĕvêrşit 3.

4. *Numĕrul familiilor* cu finea anului 1898 au fost de 163,525. In asemânare cu anul trecut 1897 se constată cu 1762 familii mai puține; ceea-ce provine din causa emigrării.

Numĕrul sufletelor: de gen bărbătesc 369,567, de gen femeesc 363,175; la olaltă *732,742, — deci față cu numĕrul sufletelor din anul 1897 de 735,640 ar resulta o* **descrescere a populațiunii cu 2898.**

Decrescerea acésta a populațiunii probabil nu esistă, pentru-că după datele întrate dela oficiile protopresbiterali, din contră, populațiunea s'a sporit cu 842, ceea-ce se face evident în conspectul general la rubricile „crescere și decrescere“.

(Va urma.)

Revistă Bisericéscă.

Resbel cultural în Spania.

Cetim în „Mg“ dela 31 Maiu n. între altele următórele: „Noul cortez spaniol se va ocupa în luna lui Iuniu numai cu cestiuni politice. Sagata va declara, că se va opune ori căror tendențe, cari ar periclita unitatea națională ori ar împedeca legislațiunea în activitatea ei liberală. Republicanii vreau a înainta o propunere, care ar sparge alianța Silvela-Palavieja. Acésta ar suna:

„Congresul își esprimă bucuria, că guvernul a părăsit cu totul înclinările sale religionare, și a recunoscut că punctul 11 din constituțiune este singura basă legală în cestiunile religióse, adecă, că *Vaticanul nu are nici un drept a se amesteca în afacerile de stat,* decât numai în afacerile bisericesci, dar și atunci *numai* despre un amestec *moral* póte fi vorbă“.

„De altă parte și Ultramontanii vreau sĕ se foloséscă de ocasiunea binevenită *pentru de a știrbi libertatea consciinței*, ocupând loc acum mai mulți catolici în noul cabinet. De 25 de ani încóce tóte guvernele s'au alipit de punctul 11 din constituțiune, și au permis, ca protestanții, atât cei din țéră, cât și cei din afară, sĕ-și aibă bisericile, școlele și cimiteriile lor proprii, întrucât și-au restrins propoganda între anumite hotare.

„Acum presa ultramontană strigă că constituțiunea este de a se înțelege astfel că protestanții, necredincioșii și liber-cugetătorii au numai dreptul *ca în ascuns sĕ pótă cugeta precum voesc.* Spania însĕ are contracte cu Vaticanul, în înțelesul cărora *tóte edificiile bisericesci și școlele acatolice sunt a se închide.* Basându-se pe acestea, pretind modificarea legii de presă și școlară și *închiderea tuturor bisericilor și școlelor protestante din Spania.*“

Frumósă activitate culturală din partea Vaticanului! Nu cumva pregătesce în ascuns o nóuă măcelărie a protestanților, o nóuă nópte a Sfântului Vartolomeiu? Prea credem însĕ, că nu-i va succede. Ar fi și o rușine pentru secolul în care trăim și pentru cel ce vine. Caute numai, și va afla Vaticanul altceva de lucru în Spania: ridicarea morală a poporului, căci tot e prea bătător la ochi, cum de țerile cele mai adicte papismului, sunt cele mai demoralisate pe tótă fața pămêntului.

Paștile la Ebrei.

(Urmare.)

Mielul paschal junghiat și curățit, Moise ordonă Iudeilor a'l mânca fript.

In timpul cât mâncau paștile, adecă mielul, trebuiau a fi *încinși, încălțați și cu toiagul de călĕtorie în mână*, și trebuiau a'l mânca iute, ca și cum ar fi fost fórte grăbiți; iar causa pentru care ast-fel trebuia a se mânca, nu este greu de aflat.

Sĕrbătórea în sine și mâncarea mielului paschal amintea tuturor *eșirea din Egipt*, când știut este că ei erau gata de drum și Moise le ordonase a mânca mielul în grabă și la semnalul dat a și porní la drum, iar cel ce pornește la drum trebue a fi cu cópsele încinse, încălțat și cu toiagul în mână Și trebuia a consuma tot mielul și sĕ nu rĕmână nimic din el.

Moise ordonând Evreilor a mânca mielul paschal fript și nu fiert sau crud, și anume mielul și nu alt animal, a avut în vedere de a substrage pe Iudei de la superstițiuni și usuri păgâne idololatre. Oile și caprele la Egipteni erau animale sacre, a căror mâncare era interdisă. Iar Moise pentru a despreţuí cultul acesta al animalelor, fórte rĕspândit la Egipteni, ordonă Iudeilor ca fie-care sĕ tae câte un miel la Paști; și mii nenumĕrate de miei, oi și capre se aduceau sacrificii. De altă parte știut este că în vechime multe popóre mâncau carnea crudă, cum se observă și astă-dĭ la sĕlbatici. Mâncarea de carne crudă era în us și la multe din sĕrbătorile popórelor antice, ca de exemplu la sĕrbătorile Grecilor instituite în onórea lui Dionisiu. Acestea usuri avêndu-le în vedere Moise, ordonă Iudeilor ca carnea mielului paschal sĕ fie friptă iar nu crudă sau fiartă, cum era la jertfele păgânilor. Iar intestinele și mĕruntaele, cari la jertfele păgânilor serveau spre a gâcí, Moise ordonă a le arde.

Cu tótă graba ce întrebuințau Evreii la mincarea mielului paschal, trebuia a lua bine sémă a nu sfărma vre-unul din ósele animalului. Iar acésta cuprindea o idee simbolică și în acelaşi timp profetică fórte inaltă: aceea adecă, că mielul paschal preînchipuia jertfa cea mare adusă de Domnul și Mântuitoriul nostru Iisus Christos pentru întreg genul uman; căci la mórtea sa pe cruce, cei ce au venit a lua trupurile celor rĕstigniți împreună cu Mântuitorul, le-au sfărmat fluerile piciórelor, iar de trupul Domnului nu s'au atins, căci deja murise.

Tot timpul celor șépte dĭle cât ținea serbarea, de la 14 până 21 Nisan, Evreii nu mâncau pâne dospită, ci numai azime, adecă pâne nedospită și fără aluat. Acésta în amintirea eșirei din pămêntul Egiptului, când goniți de Egipteni, *n'au avut timp a frămênta și face pâne cu aluat.* Iar pânea acésta nedospită, Moise o numește *„pânea nĕcazului“*.

Pentru că în tot timpul celor șepte dĭle, tótă suflarea ebreiască trebuia a se nutrí cu azime, Ebreii aveau mare grijă ca în acest timp în casele lor sĕ nu existe aluat. Incă din ajunul serbării se aduna tot aluatul și se ardea; iar vasele obicinuite cu care se servea tot anul, erau puse la o parte și înlocuite cu altele noui, sau cu cele de anul trecut, cari au servit în timpul dĭlelor Paștilor. In casele tuturor era o pregătire deosebită și o renoire.

Impreună cu mielul fript și azime, Ebreii serbând Paștile mai mâncau și ierburile pe care cei 70 le traduc prin „ierburi amare“, un fel de lăptuci selbatece. Aceste ierburi, după Talmud, Ebreii aveau obiceiul a le muia într'o zamă dulce, de sigur pe de o parte pentru a le calma amărăciunea, iar pe de alta spre a le serví tuturor ca nutritive, putênd muia în blid și azime și mânca. Usul reese și din istoria evangelică, unde se istorisesce cina cea de taină sau Paștile pe care Mântuitorul le-a sĕvêrșit cu discipulii sei. Unii cred că pe lângă acésta mai aveau și alte preparate. Nu lipsea însĕ vinul.

In decursul îndelungatului înterval de timp, serbarea luase un caracter ceremonial pe care se crede că'l avea deja în timpurile Mântuitorului. După scrierile talmudice și rabinice el era cam următorul, și are de obiect modul cum Ebreii erau datori a mânca Paștile:

După pregătirea mielului și a tuturor celor necesarii pentru Paști, pregătire care reese și din scrierile Noului Testament, toți cei adunați spre a mânca paștile trebuiau a'și spăla mânele, iar capul familiei binecuvênta primul păhar și cu toții gustau din el până se sfîrșea; și tóte acestea le făceau stând în pióre. Capul familiei își spăla din nou mânile și bine-cuvênta mâncările, ierburile, precum și tóte cele pregătite, în us a se mânca cu mielul paschal. In acelaşi timp se cetea partea din cartea Exodului unde se cuprinde istoria eșirii Ebreilor din captivitatea Egiptului, și se umplea al doilea pahar. Capul de familie explica fiilor și tuturor însemnătatea serbării și cântau psalmii 113 și 114, după care goleau paharul al doilea.

După acésta urma bine-cuvêntarea azimelor și a mielului paschal și începea mâncarea lor sau ospĕțul propriu dĭs al Paștilor.

După masă capul de familie își spăla iarăși mânele, și mulțumind lui Dumnedĭeu, bine-cuvênta al treilea pahar, păharul numit al *„bine-cuvĕntării“*, din care d'asemenea gustau toți cei de față. In urmă se umplea al patrulea și ultimul păhar și se cântau psalmii 115 până la 118, „marele halil“, după care se bine-cuvênta paharul și se golea de toți cei ce luau parte la mielul paschal.

Intre aceste istorisiri rabinice și talmudice, și între descrierea cinei de taină făcută de Mântuitorul cu sfinții sĕi Apostoli pentru a instituí misterul Eucharistiei, este fórte mare asemânare.

In tot timpul celor șepte dĭle ale Paștilor, poporul trebuia a sĕrbătorí și mulțămí lui Dumnedĭeu pentru bine-facerile primite de la el. In fie-care dĭ trebuia a se aduce sacrificii la templu pentru și în numele întregului popor, ca olocauste doi junci, un berbec și șepte miei de un an, împreună cu obicinuitele sacrificii fără de sânge: făina și untul de lemn; iar ca jertfă espiatóre un țap, deosebit de jertfa de diminéță, care, precum se știe, era o olocaustă sau ardere de tot.

Particularii d'asemenea aveau voie și erau datori, mai ales cei bogați și cu dare de mână, a aduce și ei jertfe de mulțămire și a face mese chemând poporul și pe cei sĕraci a se împărtășí. De la aceste mese nu erau înlăturați nici chiar sclavii; iar cei ce le conduceau și supravegheau erau Leviții.

A dóua dĭ de Paști se aduceau la templu spice de grâu spre bine-cuvêntare și se puneau pe jertfelnic în semn de mulțumire către Iehova cel a-tot-puternic. Aducerea mai însemna că grâul este copt și că a sosit timpul secerișului care trebuia a se termina în cele șepte sĕptămâni de la Paști până la serbătórea Cinci-dĭecimei, sau a Rusaliilor.

Din istoria evangelică aflăm că la Paști era și usul d'a se libera unul din criminalii cei condamnați la mórte, precum cu ocasiunea condamnării și morții Mântuitoriului, poporul a cerut pe Varava, pe care Pilat l'a și liberat. Din cap. XVIII, vers. 39 a Evang. de la Ioan, reese că usul este de origină iudaică, fórte vechiu, și Romanii cuceritori l'au respectat; fie că usul d'a libera vinovați la dĭile mari, a existat și există și la alte popóre.

(B. O. R.) *D.*

NOUTĂȚI

Personal. Inaltpreasfinţitul nostru Archiepiscop și Metropolit *Ioan* a plecat cu trenul de Mercuri după prândĭ la Budapesta, de unde se va întórce adĭi la amédĭi.

*

Avis. Din incidentul adunării datelor pentru întregirea venitelor preoțesci dela stat cerêndu-se și până acum estradarea de testimonii despre absolvarea cursurilor clericale, — pentru evitarea eventualelor înconveniente, în necs cu indigitările date oficiilor protopresbiterale în acéstă afacere, se atrage atențiunea celor înteresați, sĕ caute a-și esopera estradarea acestor testimonii înainte de începerea vacanțelor de vară, adecă cel mult până în 30 Iuniu a. c.

Direcțiunea seminariului archidiecesan „Andreian“.

*

Nuntă de argint. Mercuri, în 26 Maiu vechiu a. c., s'au împlinit 25 ani, de când valorosul membru al neamului și bisericei nóstre, dl *Parteniu Cosma*, directorul „Albinei“, a păşit la taina căsătoriei cu onorabila sa soție *Maria* născută *Romanul.* Distinsa familia română a sĕrbat acest fapt în cerc strict familiar. Cu tóte acestea, serbarea a eșit din cadrele restrinse ale familiei, întru cât cea mai mare parte din societatea română sibiiană și mulți din afară de Sibiiu, au adus onorabilei familii călduróse felicitări la cari ne asociăm din inimă și noi, muncitorii la acest dĭar, care a numerat pe dl Cosma de dĭeci de ani între cei mai valoroşi și vrednici colaboratori.

*

Memoria lui Puskin. Pe tótă intinderea împĕrăției Rusesci se fac mari pregătiri, ca în mod vrednic sĕ sĕrbătorésca memoria celui mai mare poet rus. Din incidentul împlinirii unui centenar de la mórtea lui Puskin, se arangiază colecte, pentru crearea de fonduri, biblioteci poporale și alte instituțiuni filantropice, cari tóte sĕ pórte numele nemuritorului scriitor. Frumóse semne de recunoscință pentru cel binemeritat!

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ s'au înscris de membri ajutători, domnii: Ioan de Preda, adv. cu taxa de 5 fl. anual; Ioan V. Russu, protopop, cu taxa

---

une, și bine știu și menirea școlei, și astfel nu pot pretinde ca scóla sĕ facă într'un an tot ce n'a putut face mama în 14, și ce a fost negligat totdeauna; cari știu că scóla dă numai direcția pentru viață, iar continuarea este în familie, și cu tóte acestea se năpustesc asupra școlei, că nu face minuni; acestia încă vedĭi că nu merită sĕ-i iei în serios!

Dar sĕ mĕ întorc la Elena. După cum o știu eu, ea are suflet bun, dar e cam mărginită, iar după cele ce mi-ai scris, se vede, că ea e totuşi cea mai înțeléptă la ei în casă. Ce se mai dĭci?

Tu, draga mea, ai sĕ ierți, și nu-ți este permis sĕ te porți indiferentă față de ea, ci prin finețǎ și bunătate sĕ-i câștigi încrederea, pe care avêndu-o, ușor vei putea influința cu buna, și o sĕ vedĭi că Elena se va îndrepta.

Nu cerca dintr'o dată sĕ-i spui că se pórtă rĕu și urît, — ci istorisesce-i întêmplări, cu fete rĕu crescute. Fii bună cu ea și o iubesce, și tu însați fii totdeauna așa cum team cunoscut și poți vení stăpână peste ea!

Incolo, cu prietinele tale, cu care ai copilărit, fii bună și afabilă, și nu despreţuí pe nici una, căci disprețul tot deauna cade asupra acelora, care îl arată.

Dacă vre-una dintre copilele cu care ai umblat la scólă în sat, ar fi mai sĕracă, acésta nu te împedecă a fi cu ea tot așa de afabilă ca și cu cele avute, — dar te ferește numai de ómenii sĕraci cu duhul, care sunt periculoși.

Sunt mulți ómeni de aceia, cărora le place sĕ apară mai mult decât ce sunt în realitate, de acesti fățarnici totdeauna sĕ te ferești; dar sunt și ómeni care nu aștéptă laudele și lingușirile nimenui, ci lucră și se perfecționéză în tăcere, acestia sunt buni, înțelepți și nobili, — pe acestia te silește sĕ-i imitezi, și atunci cine te va cunóște odată, te va stima la sigur totdeauna, și-'ți vor duce numele bun departe, până în țara fericirii, care va vení sĕ te îmbrățișeze.

Ți le-am scris tóte aceste fiind convinsă, că la tine, iubita mea, nu sbóră cuvintele în pustiu, ci le primești și le iei la inimă!

Mai scrie-mi când poți, căci îmi face plăcere a cetí epistole dela copilele cuminți pe care am avut bucurie a-le cunóște ori chiar a-le învĕța. Și pe tine, draga mea, te socotesc între acestea.

Maria Cioban.

de fl. 3; Nicolae Togan, preot; Dr. Ioan David, secretarul „Albinei“; Simeon Monda, protopresb. Bistriţa, şi Vasile Voina, prot. onor. Braşov, cu taxa de câte fl. 2., iar de membri ordinari: Savu Văcariu, măestru cojocar; Samoilă Petrascu, Ioan Moşoiu, ambi sodali măsari; Simion Varga, Ioan Croitor şi Dumitru Guţa, sodali croitori; Nicolae Stoica şi Emil Sigmirean, culegĕtori tipografi; Lazar Praşca; Ioan Irimie, cancelist; Antoniu Balomiri, sodal păpucar, şi Ioan Panfilie, sodal cismar.

= Din cercurile „Reuniunei“ ni se mai comunică, că proxima producţiunea Reuniunei, se va ţinea în ḑiua primă a Rosaliilor, Duminecă la 8/18 Iunie c. în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“.

*

Cu beţe şi cu ciubarĕ. Intr'una din ḑilele sĕptĕmânei trecute plecat'au doi Moţi cu beţe— după cum li-e vorba lor, „numai până aci la Peşta.“ Rătăcind pe stradele capitalei, au fost duşi la poliţie, sub cuvênt că n'au drept a'şi desface marfa fără concesiune prealabilă. Marfa li s'a confiscat şi ei au fost indrumaţi a'şi esopera concesiunea. Din întêmplare a dat preste ei un student român, şi întrebându-i ce caută prin Pesta, Moţii cu multă amărîciune şi-au spus nĕcazul. Li-s'a făcut rugare de concesiune, dar li s'a rĕspuns că „nu se póte“, căci asta ar fi „în dauna“ negustorilor locali! Bieţii Moţi, din Albac, au ajuns într'o stare de tot critică, lipsindu-le mijlócele de traiu. S'a aflat însĕ un bun espedient pentru a-le face posibilă călĕtoria în ţara lor. S'a pornit cuvênt printre universitarii români, şi în ḑiua următóre toţi au fost înarmaţi cu beţe din munţii lui Iancu. Moţii au plecat mulţămiţi acasă. Stăpânii de de aḑi şi-au arătat şi faţă de nişte bieţi călĕtori, cari cutrieră ţéra în lung şi lat, simţul lor de dreptate. Cioppliţi numai la beţe şi veniţi cu ele la ţéră, căci se vor afla cumpărĕtori pentru ele!

*

Mort pe catedră. Profesorul de chemie dela universitatea din Viena, Dr Hugo *Weidel*, în decursul prelegerii a fost lovit de paralisă, şi la câteva momente a expiat. Decedatul, a fost un membru distins al corpului didactic.

*

Din Sighişóra. Petrecere cu dans se arangiază Luni a dóua-ḑi de Rosalii, în Pavilonul „Winter“ (apropierea garei) în Sighişóra. Venitul curat este destinat în favorul fondului „Copiilor sĕraci“.

*

Producţia meseriaşilor români din Turda. Meseriaşii români din Turda învită la „Producţiunea literară împreunată cu dans“ ce se va ţinea Luni in 19. Iunie n. (a 2-a ḑi de Rosalii) în localitatea scólei rom. gr. cat.

Venitul este destinat pentru nóua „Reuniunea meseriaşilor“. şi pentru şcóla română din loc.

Program: 1. Cuvênt de deschidere, de dl Dr. Eugen Pataceanu advocat. 2. „Prolog“ de Iosif Vulcan, predat de d-nii Valer Moldovan cand. adv. şl Simion Porutiu înv. gr.-cat. 3. „Rugămintea din urmă“ de G. Coşbuc declamată de dşóra Augusta Vlădutiu. 4. „Tata şi fiiul“ dialog, predat de Eugeniu Pop şi N. Pavel, sodali. 5. „Disertaţiune“ ţinută de Dl Valer Moldovan. 6. „Monolog“ predat de dl Victor Bugner iurist. — In pausă se vor juca „Căluşerul“ şi „Bătuta“.

AMVONUL

Colecţiuni de predici.

S'a vorbit şi s'a scris, dar mai ales se scrie şi se vorbesce în timpul din urmă mult, că în biserica nóstră română greco-orientală din Transilvania, Ungaria şi Bănat, amvonul prea s'a dat uitării, prea din cale afară rar rĕsună de pe el predica sfântă, predica edificătóre, predica întăritóre în credinţă şi în alipirea la biserică! Şi nu e fără ori-ce temeiu vorba asta, de care nu putem fi deloc veseli.

Rĕul legilor politice-bisericeşti a avut mai ales darul, dacă îi putem ḑice aşa, de a scóte la ivélă acest defect al îngrijirii nóstre de popor. In Sinódele şi în Congresele nóstre ultime, s'a accentuat mereu, că faţă cu strîmtorările în care ne aduc aceste legi, noi nu ne putem ajutora înşine, cu poporul numai, pentru-că poporul... e străin de aplicarea de a jertfí ceva mai mult pentru preoţii sei!

De e adevĕrat acest lucru, si este, apoi tot atât de adevĕrat e şi acela, că în cele mai multe locuri, vina zace acolo, că preotul nu se ştie din de ajuns face iubit de popor, nu-l ştie atrage şi însufleţí pentru biserică, atragere şi însufleţire ce mai ales şi mai ales prin predicare, prin o predicare îngrijită şi stăruitóre, se póte ajunge!

Acolo, unde preotul are cât de cât virtute în privinţa asta, noi suntem de cea mai bună credinţă, că nu e nici o lipsă sĕ întrevină statul pentru a „întregi“ venitele parochului nostru chiar şi până la... 300 fl., cum se întêmplă şi se face acum, căci cele 300, ba mult mai mult peste ele, vor eşi din parochie, de ar fi ea chiar şi din cele mai slăbuţe.

Şi când preoţii nostri s'ar pune cu tótă seriositatea pe cultivarea predicei bisericeşti, de care poporul e cu adevĕrat setos, noi suntem deplin încredinţaţi, că multe, fórte multe din neajunsurile şi strîmtorările în cari ne aflăm aḑi în ce privesce susţinerea preoţilor nostri de popor, s'ar îndrepta, ar dispărea de tot, şi póte nu ar fi prea îndepărtat timpul, când partea cea mai mare a greului ce ne apasă pe suflet de grija în care am întrat în urma întrevenirii statului la salarisarea preoţilor nostri, ni-s'ar ridica de pe suflet şi am avea ḑile de bucurie, vĕḑênd jertfirea bogată a poporului pentru preoţii sei.

Cei-ce au avut şi au prilegiu a fi de faţă la serviciile divine prin comunele nóstre, ştiu, că, în dorul seu de învĕţătură, poporul e fórte mulţumit, dacă preotul pune pe cantorul ori pe dascălul sĕ-i cetéscă măcar „Cazania“, bĕtrânésca nóstră colecţie de predici, pe cari ómenii le-au auḑit de repeţite ori. Şi totuşi le mai ascultă bucuros.

Dar dacă domnul preot însuşi s'ar pune şi ar ceti-o, dar dacă nu ar ceti aceeaşi căzanie pe care au auḑit-o şi acum un an, ci alta nóuă: dar dacă preotul nici n'ar ceti, ci ar rosti el însuşi, fără carte, de pe amvon sau din uşa altarului, o predică de tot nóuă şi îngrijită, — ce interes, ce atragere, ce admirare, ar stârni el în poporul ascultător!

O! atunci ómenii ar începe sĕ-l admire, sĕ recunóscă că preotul lor îşi face datoria cum nu se póte mai bine, ci încep sĕ-l laude şi încep sĕ jertfésсă mai cu dinadins pentru suţinerea lui, ca cu atât mai vêrtos el sĕ se simtă îndemnat a urma cu studiul şi cu împlinirea în acest fel, a chemării sale!

Chiar dacă cutare preot, cam vechiu în postul seu, ar fi negligat fórte mult predica, şi a băgat apoi de samă şi aceea că „poporul s'a stricat“, că nu mai vine aşa des şi nu mai dă aşa la biserică, ca odinióră, -- sĕ încerce numai a repara greşala trecutului, sĕ încépă a predica predici alese, frumóse, odată de dóuĕ-ori pe lună, un an întreg, şi va observa negreşit o mare schimbare la popor atât în ce privesce cercetarea bisericei, cât şi în aceea a aducerii de prinóse la sfântul altar.

Nu vrem, firesce sĕ ḑicem prin acésta, şi nu trebue sĕ o înţelégă nimenea aşa, că dară predica ar fi totul, celelalte ar fi numai lucruri de-a dóua mână! Nici decum. Dar vrem sĕ ḑicem, şi adeverat este, că predica este un factor puternic pentru atragerea ómenilor la biserică şi pentru pornirea lor spre jertfire!

Nici aceea nu voim sĕ ḑicem, că e destul sĕ predici frumos în biserică, şi atunci poporul te va iubi în continu şi se va face aşa de bun, precum l'ai povăţuit în frumósa predică. Nu; dacă d. e. după o frumósă predică asupra scenei în care Iisus a luat biciul şi a alungat din casa Tatălui pe cămătarii schimbători de bani!, îndată în uşa bisericei preotul însuşi se va pune la cértă cu ai sei datoraşi, că de ce nu-i plătesc cele 20 ori 40 percente după banii ce li-a împrumutat când au fost în mare strîmtóre; când peste tot viaţa preotului însuşi va fi tocmai contrarul dela aceea ce le predică în biserică, — apoi negreşit că tot efectul predicei e spulberat şi un atare preot se va plânge mereu, că nu póte „îndrepta“ deloc „poporul acesta reu“ nici prin predică!..

Noi înse sĕ credem că nu avem atari preoţi, ci că toţi îşi vor ştì potriví atât purtarea cu poporul cât şi viaţa lor proprie, învĕţăturilor frumóse din predici. Dar ştim aceea, că multora dintre preoţii nostri, deşi ar dori sĕ o facă, nu le ajută puterile şi împrejurările sĕ stea ḑile întregi la masă cetind şi meditând asupra cutării teme pentru predică. De ar avea însĕ colecţii bune de cuvêntări la îndemână, ar ceti din ele, ar ştudia, ori, póte, pe urma lor, ar improvisa, ar compune uşor înşişi şi ar predica bucuros poporului, pentru binele şi al poporului şi al predicătoriului.

Pentru aceşti preoţi scriem aceste şire; lor voim sĕ le venim într'ajutor.

In scopul acesta le vom recomanda anumite colecţii de predici bisericesci, de cari credem că s'ar putea serví cu fórte mare folos.

Atari colecţii sunt, afară de „Cuvêntările bisericesci“ ale dlui Dr. G. Popovici, recomandate de noi în numĕrul 35 de estan, — mai nouĕ:

„***Colecţiunea de predici***“, *edată cu concursul mai multor preoţi din archidiecesa Bucovinei, de cătră profesorii: Dr. Teodor Tarnavschi şi Dr. Emilian Voiutschi*, din Cernăuţi, — colecţiune pornită în stil mare, de 5 volume, şi ajunsă deja la altreilea volum; — şi

„***Din agrul lui Christos***“, *cuvêntările bisericesci ale merituosului nostru asesor consistorial Zaharie Boiu*, pe cari le edă chiar acum, în trei tomuri, dintre cari primul a şi apărut.

Vom face o dare de sémă cetitorilor asupra acestor colecţii, arătând ce folos póte avea preotul sîrguincios şi de una şi de alta din ele.

I. M.

Educaţia sexului frumos.

— Disertaţie cetită la serata literară a societăţii „Petru Maior“ din Pesta în 4 Maiu n. a. c.

Prietinelor mele.

Ilustră adunare!

Mărturisesc, că am urcat cu frică şi cu cutremur acéstă catedră. E o slăbiciune a mea, că nu mĕ pot emancipa de sub téma ce mĕ cuprinde, de câte-ori mĕ ved pus faţă în faţă cu sexul frumos. Téma acésta e resultatul esperinţei din viaţa mea de până acum. Căci, ilustră adunare, decând am început a-'mi da samă de cele ce se petrec în jurul meu, am constatat că regentul timpului nostru e *femeea*. Dacă am întrat în familie, a trebuit sĕ constat regenţa femeii; dacă am eşit în lumea mare, am vĕḑut cum bărbaţi de posiţie înaltă, de multe ori cu iarna în plete, se dau la o parte, ca liberă şi negenată sĕ pótă trece inainte: femeea. La concerte, la baluri şi la întruniri de tot soiul femeea e steagul înaintea căruia cu politeţe sĕ plécă dróia stegarilor. Dacă am întrat apoi într'o odaie de bolnavi, am observat cum strălucea cuţitul de secţionat în mâna femeii; la universitate în fie-care sală de prelegeri banca primă trebue sĕ o reservăm pentru femeeă. In sfirşit condeiul poetului, dalta sculptorului şi penelul pictorului crează femeea ideal, făcêndu-o regină şi preste lumea lor închipuită, Am prins respect faţă de acest sex, şi numai odată am avut neprecauţiunea sĕ privesc furcă în ochii unei femei şi de atunci „am cap, dar par'că nu-'l mai am“, iar respectul mi-s'a potenţat în témă. Dacă ar fi după mine, eu acum la códa veacului i-aşi schimba numele, şi în loc de „veacul luminei“ l'aşi boteza „*veacul femeii*“.

Şi acum dacă totuşi cutez, ca dela locul acesta sĕ-'mi espun unele vederi despre educaţia sexului frumos, — o fac mai întâiu pentru-că am deplină încredere în bunăvoinţa D-vóstre, şi a dóua óră am socotit de sosit timpul suprem, ca sĕ rupem odată cu obiceiul acela vechiu, ca din complesanţă, consideraţii de etichetă şi alte minciuni convenţionale, sexului frumos în faţă sĕ nu-i spunem decât vorbe frumóse, laude sĕ aducem calităţilor pe cari nu le are, ca apoi în dos tot noi sĕ aruncăm păcate o sută şi una, în contul sexului pe care mai nainte l'am apoteosat.

Sĕ nu fim ca fariseii. Sĕ facem odată radical diagnosa rĕului ce bântue societatea nóstră românéscă, ca sĕ pótă fi posibilă tămăduirea.

Vĕ fac o promisiune binevenită, şi anume că voiu fi scurt la vorbă. Cu tóte acestea sĕ mĕ iertaţi, dacă înainte de a întra în insaşi tractarea subiectului, vĕ voiu obosí cu povestirea alor trei momente, cari sunt hotărîtóre pentru înţelegerea celor viitóre.

„Asociaţiunea pentru literatura şi cultura poporului român“ îşi ţinea adunarea generală într'un orăşel, centru al unui ţinut cu majoritatea locuitorilor români. Valuri-valuri curgea mulţimea, şi un sentiment de înălţare naţională ne cuprindea sufletul. Sexul frumos era cu deosebire bine representat. Nu atât dór' pentru interesul de trebile Asociaţiunii, cât mai ales pentru faptul, că programul sĕrbătorilor avea şi un punct amusant şi atrăgĕtor: Concert şi joc. Signalul se dase pentru un joc de colónă, şi eu mĕ aflam în rînd, la braţ cu una dintre cele multe zine. Acum, fiind de o parte din fire cam guraliv, iar de altă parte de témă ca sĕ nu mĕ pornesc trimis la antiquariu, încep conversaţia. Dar minune, inzadar mi-au fost tóte opintirile, căci „îngeraşul meu“ în loc de rĕspuns, s'a înroşit la faţă sfiicios plecându-şi capul. In sfîrşit 'mi spune, că „nu prea ştie românesce“, că „n'a umblat în şcóla românéscă“, iar acasă în familie „*băszăduiesc*“ mai mult „ungureşte“; la întrebarea mea, dacă nu cetesce cărţi sau jurnale românesci, mi-a rĕspuns, că citesc numai „*Ujság*“-uri din Peşta.

Notez, că respectiva era fată de preot şi că avea multe semene între cele presente. Fără comentar!

In anii trecuţi s'a iscat o cértă literară între foile nóstre „Gazeta Transilvaniei“ din Braşov şi „Tribuna“ din Sibiiu. Pentru-ce? Iată pentru ce! Un bĕtrân, se vede, tată a mai multor fete, îngrijorat de sórtea fiicelor sale, perḑênduşi în aşteptare pacienţa, se pune şi scrie în „Gazeta Tr“. un articol, în care tractéză pe tinerii de aḑi cu beţigaşe, pentru că, mĕ rog, întâiu aşa de greu se hotărĕsc la insurătóre, şi a dóuaóră, şi dintre acei puţini cari se căsătoresc, o mare parte îşi iau soţii de neam străin, iar fetele nóstre, pentru cari părinţii n'au cruţat spese mari şi ostenélă multă, rĕmân fete bĕtrâne. Asta e o perdere naţională, şi face tinerimea responsabilă de pĕcatul acesta naţional. La jalba venerabilului părinte rĕspunde un tinĕr, care ḑice că educaţiunea sexului frumos în ḑilele nóstre e de aşa, încât iţi este cu neputinţă sĕ te îndrăgostesci de o fată modernă, şi astfel lipsind temelia, nu se póte clădí căsătoria. Comentariul la urmă.

Şi acum sĕ vĕ povestesc momentul al treilea, care este cel mai seminificativ.

Intr'una din ḑilele anului trecut, se dă veste prin oraşul X. că pe numita séră tótă tinerimea este învitată a lua parte la o consfătuire *de mare importanţă* pentru dînsa şi viitorinl ei. Nici unul nu ştiam scopul întrunirii, şi curiositatea ne-a adunat în numĕr de preste 40 de înşi. De odată se ridică unul mai tomnatec şi într'un limbagiu violent ne descrie viaţa familiară cu cele mai negre colori. Ne-a presentat bărbatul, ca o victimă, care totdeuna cade cu ruşine faţă de demonul: femee. Par'că-'l aud cum declama cu avêntat glas! „D-lor, *nu vedeţi cum străluce pe frontispiciul pragului familiar inscripţia: „lasciate ogni speranza voi chentrate“?, a sosit timpul sĕ rupem cu rolul eroilor de burlaci; cu jurămênt sĕ ne legăm, că nu ne vom insura tótă viaţa şi vom lucra din rĕsputeri, ca ideea acésta se cucerésсă teren cât mai mare în sinul tinerimei.*“

Natural, că încercarea acésta a rĕmas numai ca un curiosum al timpului, căci mulţămită D-lui, până aḑi încă societatea nóstră n'a decăḑut într'atâta, ca şi astfel de idei estravagante sĕ pótă prinde.

După-cum casurile aceste, în sine speciale, dar caracteristice pentru societate a nóstră românéscă în general, tot aşa şi espunerile mele ulterióre nu vor fi de valóre absolut generală, chiar şi pentru simplul motiv că nu este regulă fără esceptinui. Trebue sĕ recunosc, că sunt şi esceptiuni, cărora respct şi onóre li-se cuvine.

(Va urma.)

Mulţumită publică.

La rugămintea nóstră adresată cătră institutele de credit şi economíi pentru a ne îmbia ajutóre băneşti din cuota de binefacere, în scopul arangiării unei expoziţii economice, onorabila direcţiune a institutului de credit şi economíi „Albina“ din Sibiiu ni-a dăruit 100 fl., „Oraviţana“ din Oraviţa 5 fl., „Sebeşana“ din Sebeşul-săsesc 10 fl., „Arieşana“ din Turda 2 fl. 50 cr., „Fortuna“ din Rodna-veche 3 fl. şi direcţiunea „Casei de păstrare“ din Sĕlişte 10 fl.

Ne permitem a aduce mulţumitele sincere ale Reuniunei nóstre onorabilelor direcţiuni şi stimabililor acţionari ai amintitelor institute, pentru spriginul valoros ce ni-'l-au oferit.

Sibiiu, 4 Iunie n. 1899.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din Sibiiu.“

Dem. Comşa, preşed.
V. Tordăşianu, secretar.

Mătase crudă. Bast

fl. 8.65

până la **fl. 42.75** pt. stofă de o rochie întrégă — Tussors şi Shantung-Pongees — precum şi **„mătase Henneberg“** négră albă şi colorată dela **45 cr.** până la fl. **14 65** de metru,— în cele mai moderne ţeseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricile de mătase G. Henneberg *lif. de curte ces si reg.* **Zűrich.** [47] 4

Nr. 226/1899 ppresb. [80] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Galomfalĕul-mare cu filiile Galomfalĕul-mic, Bitfalĕu, Rugonfalĕu şi Odorheiul-sĕcuesc, protopresbiteratul Sighişórei, pe basa venerabilei resoluţiuni consistoriale dtto 27 Februariu, a. c. Nr. 1086 Bis., se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de 232 fl. 80 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se dau la oficiul protopresbiteral, eventual la comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform dispositiţiunilor „Statutului Organic“, şi a „Regulamentului pentru parochíi“, la oficiul protopresbiteral subscris, în terminul provocat mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Sighişóra, 27 Aprile 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 77—899 [81] 3—3

Publicare de licitaţiune.

In 7/19 Iunie a. c. la 11 óre a. m. se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice, zidirea şcólei gr. or. din comuna Gurarîului protopresbiteratul Sĕliştei, comitatul Sibiiului.

Pe lângă suma preliminată de 14.617 fl. 22 cr. comuna bisericéscă dă pétra, cărămida şi năsipul de lipsă.

Ofertele provĕḑute cu vadiul de 10% sunt a se adresa oficiului parochial gr.-or. de aici, unde se pot vedea planurile, preliminariul de spese şi condiţiunile de clădire.

Gurarîului, 20 Maiu v. 1899.

Comitetul parochial:

Ioan Manta, preş. com. par.
Ioan Ivan, notariu.

Nr. 2432—899 [84] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de Tutor orfanal la magistratul urban al cetăţii libere regesci Sas-Sebeş, devenit vacant prin abḑicere, cu care e împreunat un salar anual de 240 fl. şi îndreptăţirea la fondul de pensiune, — se escrie concurs repeţit.

Reflectanţii la acest post au a-'şi aşterne rugările lor instruate cu atestatul de botez şi cualificaţiunea teoretică, până în 20 Iuniu a. c. direct Ilustrităţii sale domnului vice-comite al comitatului Sibiiu.

Sebeşiu în 2 Iunie n. 1899.

Magistratul:

Conrad, primariu.
Dr. Krauss, protonotariu.

Anunţ.

Am onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în atelierul meu de croitorie (strada Măcelarilor Nr 45. casele tipografiei Archidiecesane) se efectuesc tot feliul de **vestminte bărbătesci**, precum şi **reverenḑi**, reparaturi, şi tot feliul de **ornate bisericesci,** precum **Stichare, Epatrafire, Felóne, Mânecări, Brâuri, aere şi prapori** în timpul cel mai scurt şi după cerinţele ritului nostru ortodocs cu preţurile cele mai moderate. [68] 4—6

Sperând că onoratul public mĕ va onora cu preţuitele-i comande, mĕ recomand binevoitoriului sprigin

Zaharie Voileanu
măestru croitor.

NB. la cerere espedez mostre franco şi gratis.

---

[82] 2—3

Árlejtés.

A nagyszebeni m. k. állami elme-gyógyintézet részére az 1899/1900 évi fűtési időszakra szükséges 2032 köbméter usztatlan *bükk tüzifa szállitásának biztositása czéljából 1899. évi junius 13-án délelött 11 órakor* az intézet gondnoki irodájában, a hol a részletes, feltételek is megtudhatók, zárt *irásbeli ajánlati tárgyalás* fog tartatni.

Utalással a „Budapesti Közlöny“ f. évi 120. 121. és 122. számában megjelent hirdetésre, a pályázni óhajtók felhivatnak, hogy kizárólag magyar nyelven szerkesztett 50 kros bélyeggel ellátott zárt irásbeli ajánlataik mellé bánatpénzül a szállitási érték 5%-át készpénzben, vagy elfogadhatónak minősitett s névértékük szerint számitva értékpapirokban mellékeljék.

Magy. kir. állami elme-gyógyintézet igazgatósága

Nagy-Szeben, 1899. junius 5-én.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vênḑare

Sidoxia,
cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Preţul 30 cr.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl.	1.—
Balade şi idile „	fl.	1.50
Sacontala, broş.	„	2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„	1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„	—.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 75 cr.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat florini 1.—

Din tainele vieţii,
novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 1 fl.

Julius Erös, SIBIIU,

Strada Cisnădiei 3.

Nach ärztlicher Vorschrift
Nur in guter Qualität

Ochelari
Zvickeri
Ochelari cu linţi convexe
de ori-ce soiu
în
Nickel
Argint
şi
Aur etc.

Termometre
Barometre
Compase

Lornete de teatru
Ochianuri de câmp
etc. etc.

Tot aci cel mai mare deposit Sibiian de **Orológe, obiecte de aur şi argint**

precum şi utensilii bisericeşti. [71] 5—10

Au apărut şi se află de vênḑare:

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericeşti
pe tóte Duminecile, prasnicele şi sĕrbătorile de peste an etc.
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.
Cu binecuvêntare archierésca.

Tomul I.
Cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an,
Preţul broş. fl. 1.50 sau Lei 4.

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu** se află de vênḑare:

Biblioteca internaţională.

1.	Minciunile convenţionale de M. Nordau broş.	fl.	1.50
2.	Robia femeei de I. Stuart Mill broş.	„	—.75
3.	Educaţiunea intelectuală de Herbert Spencer broş.	„	1.—
5.	Este omul liber de G. Renard broş.	„	—.75
6.	Din Muscel, cântece poporane de Rădulescu-Codin broş. . . .	„	1.25
7.	Părinţii şi copii în al XIX. secol de E. Legouvé broş. . . .	„	1.—
8.	In faţa morţei, nuvele de Becescu Gh.-Silvan broş.	„	1.25
9/10.	Dare şi avere, roman în 2 volumne de G. Freytag broş. . .	„	3 25
11.	Omul genial de H. Türck broş.	„	1.—

Au apărut şi se află de vênḑare în

Tipografia şi librăria Archidiecesană,
Sibiiu:

1.	Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl.	2.—
2.	Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„	3.—
3.	Balade poporale de Avram Corcea broş.	„	—.80
4.	Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„	—.25
5.	Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„	—.25
6.	Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş. . . .	„	2.—
7.	Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş.	„	2.—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 58 Sibiiu, Marți, 1/13 Iuniu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Care este votul Congresului?

(✝✝) Tóte diarele cari s'au ocupat cu votul congresului nostru, au ignorat o parte esențială a conclusului congresual.

Au aprețiat numai punctul I privitor la admiterea primirii cuotei de întregire a venitelor parochiale din vistieria statului, dar de însĕmnătatea punctului II nu s'au ocupat.

Ce dice punctul II?

Iată ce: „Conclusul consistorului metropolitan din 21 August 1897 nr. 200, referitor la *regularea dotațiunii clerului din mijlóce proprii ale nóstre, se apróbă*“.

Conclusul aprobat al consistorului metropolitan se cuprinde în alinea ultimă a raportului aceluiași consistor cătră Congres, pe care încă l'au publicat diarele, fără ca sĕ-l fi apreciat după merit.

Inlocuit punctul II al conclusului congresual, cu textul aprobat al conclusului consistoriului metropolitan, întregul conclus al congresului ar suna astfel:

„Congresul național-bisericesc, sub reserva, că dotațiunea întrégă ce compete preoțimei nóstre, se va pune la disposiția autorității bisericesci superióre, admite ca preoțimea sĕ priméscă întregirea venitelor sale din vistieria statului, în condițiunile articolului de lege XIV din 1898, fără altă condiție, decât ca sumele reclamate la întregirea venitului preoților, sĕ ajungă la destinațiunea lor“.

„Iar pentru a întimpina tóte eventualitățile viitorului: *se îndrumă parochiile*, sĕ pună la cale, precum e provĕdut și în dispozițiunile generale privitóre la regularea parochiilor votate de congresul din 1890, *o acțiune energică*, pentru regularea dotațiunii preoților, amĕsurat referințelor locale, prin *sacrificii potențate* din partea credincioșilor, prin reducerea posturilor de parochi și prin gruparea comunelor mai mici într'o unică parochie, eventual prin alte mijlóce, *create din propriile nósre forțe, cari ne garantéză independența bisericei și a organelor ei, dela ingerințe strĕine de misiunea bisericei*“.

„Cu esecutarea acestui conclus se însărcinéză consistoriul metropolitan, avênd sĕ raporteze despre acésta proximului congres“.

Acesta e conclusul întreg al congresului.

Legea statului este facultativă, de care numai acei preoți se vor folosi, cari vor voí.

Conclusul congresului deasemenea este facultativ.

Nu impune preoțimii ca sĕ céră întregirea venitelor sale din vistieria statului, ci *admite* numai, ca sub anumite condițiuni, cari de fel nu sunt umilitóre pentru biserică, sĕ priméscă întregirea contemplată în legea statului; din contră, *impune* parochiilor ca „cu sacrificii potențate din partea credincioșilor, din propriile lor forțe,“ sĕ reguleze dotațiunea preoților, astfel, ca independența bisericei și a organelor ei, dela ingerințe străine de misiunea bisericei, sĕ fie garantată!

Acest conclus póte mulțumi pe toți.

Mulțumiți pot fi cu el protopresbiterii, cari sub decursul congresului în o conferință particulară au decis a propune respingerea întregirii venitelor preoțesci din vistieria statului, provocându-se și la mandatul primit dela alegĕtorii lor, adecă dela preoțime.

Dacă acțiunea lor a fost seriósă și nu numai reclamă după popularitate deșértă, și dacă faptele lor vor fi cum le-au fost vorbele, nici ei nici comitenții lor nu vor reflecta la ajutorul statului, ci vor remânea în starea de astădi, până când tot ei prin „*o acțiune energică*“ vor îndupleca pe parochii, ca „prin *sacrificii potențate* din partea credincioșiolr“ și prin alte mijlóce, sĕ urce dotațiunea preoților cel puțin la suma de 400 respective 800 fl., contemplată în legea statului. Și asta o putem aștepta mai vêrtos dela dl protopresbiter al Oșorheiului *Măneguț*, căruia-'i par prea mici impositele actuale bisericesci; dela dl protopresbiter al Orșovei *Mih. Popovici*, care s'a pus în fruntea opoziției și cu un fel de mândrie respingea presupunerea că preoțimea dela sate n'ar respecta un eventual vot de respingere al congresului, și dela dl protopresbiter al Zarandului *Vas. Damian*, care pretindea disciplinarea severă a preoților cari contra votului congresului s'ar folosi de favorul legii statului.

Mulțămită póte fi și diecesa Caransebeșului, care întru atâta a perhorescat primirea întregirii, încât Prea-Sânția Sa Episcopul *Nicolae Popea* nici n'a participat nici la consistoriul metropolitan care a făcut propunerea de primire, nici la congresul despre care a priori se putea presupune că o va primí cu reservele cunoscute, ci a venit numai a dóua di, ca sĕ participe ca membru al sinodului archieresc la esaminarea actului de alegere de episcop la Arad, — iar membrii consistoriului cu un zel laudabil au luptat în congres contra primirei.

Dela consistor va depinde acum, ca în diecesa Caransebeșului numai al doilea punct al conclusului congresual sĕ se pună în lucrare.

In fine mulțumit póte fi și consistoriul metropolitan, pentru-că congresul apreciând ponderósele motive cuprinse în raportul lui, i-a primit propunerea; și mulțumiți pot fi și acei deputați congresuali, cari ținênd cont de gravitatea situației, și temêndu-se, că cu tóte declamările d-lor protopopi, preoții nu-i vor urma, ci p. e. din 100 de preoți din 4 protopopiate la a căror încredere se provoca M. Măneguț, 101 vor alerga la solgăbirĕu pentru ajutor, — au dat mai mare însĕmnătate vederilor consistoriului metropolitan, în consonanță și cu conclusele sinódelor eparchiale din Arad și Sibiiu, decât argumentelor binesunătóre, dar idealiste ale opoziției, — cu votul lor au produs conclusul, prin care li se face posibil și parochiilor mai serace, ca sĕ-și potă dota parochul cel puțin ca pe învĕțător, iar în viitor sĕ pótă avea și ele preoți cualificați amesurat recerințelor timpului în care trăim, iar parochiilor celor mai cu putere le asigură posibilitatea, ca și până când ele din mijlócele proprii vor ameliora dotațiunea preoților astfel ca aceia sĕ nu fie avisați la ajutor străin, preoții lor sĕ fie egal dotați cu preoții altor confesiuni de aceeași cualificațiune.

In puterea acestui conclus, consistoriele nóstre se vor putea îngriji, ca în viitor numai absolvenți de 8 clase gimnasiale sĕ fie primiți în seminarii.

Sĕ nu crédă însĕ domnii protopresbiteri, că ei și-au împlinit datorința cu cuvêntările lăudate de jurnalistică și cu votul dat în congres.

Faptele au sĕ dovedéscă voia și hărnicia lor de a evita rĕul, de care afirmau că s'ar scuti biserica primind propunerea lor.

Punctul al doilea din conclusul congresului, *nu este permis sĕ rĕmână literă mórtă*!

Acela sĕ fie regula, iar punctul prim numai escepțiune pentru parochiile *cari nici prin sacrificii potențate din partea credincioșilor* nu vor fi în stare sĕ asigureze preoților lor o dotațiune asemenea celei contemplate în art. de lege XIV. din 1898.

Deci la lucru domnilor protopresbiteri!

Nu cunóscem alte casuri, dar făcênd și noi parte din parochia din Sibiiu-cetate, carea este una dintre cele mai mici, moștenitóre a fostei companii grecești, știm că acéstă parochie n'a așteptat votul congresului, ci în sinodul seu din Ianuariu a. c. s'a îngrijit de aceea ca parochul ei sĕ nu reflecteze la vistieria statului, întroducênd prin conclus unanim o dare bisericéscă dela *50 cr.* până la *10 fl.* de familie, după clase, iar consistorul a și aprobat acel conclus.

Dacă tóte parochiile de categoria celei din Sibiiu-cetate vor urma astfel, fórte mic va rĕmâné numĕrul parochilor cari vor usa de punctul prim al conclusui congresual.

Alianță poporală între naționalitățile din Austro-Ungaria. Starea nemulțumitóre în care se află chestia naționalităților în Austro-Ungaria, a decis pe o grupă de bărbați politici austrieci, a sĕ ocupa cu tot dinadinsul cu întrebarea, *cum s'ar putea óre restabili iarăși pacea națională între popórele monarchiei habsburgice?* In scopul acesta grupul din vorbă se ocupă cu planul organisării unui partid comun (mijlociu) care sĕ lucreze la apropierea naționalităților între sine, pe basa *egalei îndreptățiri naționale.* In scopul acesta se va scóte, probabil în Viena, și un organ de publicitate pentru înțelegerea între naționalități și egala îndreptățire.

Știrea asta ne vine din Viena.

In Viena, în Austria peste tot, naționalitățile se gândesc serios ce sĕ facă pentru a-'și îmbunătăți situația, se mișcă, și vor ajunge mai curênd ori mai târdiu unde doresc. Dar noi? Noi ce facem? La noi, spre bucuria guvernelor din Pesta, popórele sunt fórte „liniștite“, ceea-ce aceste guverne o tălmăcesc în sus, că sunt și — mulțumite!

Pactul.

S'a făcut pace. Nu mai e vorbă de crisă nici în Austria, nici în Ungaria. Dl Széll a venit sĕptĕmâna trecută acasă, s'a înțeles cu capii partidelor, i-a sfătuit sĕ mai slăbéscă din córdă, c'apoi slăbesc și cei de dincolo, — și așa s'a făcut. S'a dus apoi la Viena, și în 10 Iuniu s'a vestit lumii și țerii, că în privința pactului s'a ajuns la deplină înțelegere: sĕ încheie provisor nou, nu numai până la 1903 ori 1904 cum spuneau că cer austriecii, ci până la *1907*, până când apoi au austrieci timp a-'și regula afacerile interne, ca mai departe se mérgă iarăși tóte pe cale constituțională.

Amănuntele lipsesc încă...

Nota „păcii“ a fost signalată în aceeași di prin cuvintele:

„Nu sunt nici *învinși*, și nici *învingĕtori*!“

Monument
lui
ANDREIU ȘAGUNA.

— Colecta tinerimii universitare române din Pesta. —

Biserica ortodoxă-catolică română din metropolia nóstră, întru mărirea și lauda ei a pornit colecta pentru a ridica un monument neperitor celui mai mare archiereu al sĕu, precum și celui mai luminat bărbat, ce neamul românesc a avut aici vre-odată. Cuvine-se deci, ca mai ales noi, tinerimea, sĕ nu fim nepăsători în fața acestei nobile mișcări, ci sĕ ne pretindem și pentru noi o petricică din monumentul ce va vesti în viitor, dărnicia și simțul de recunoștință al generațiunii nóstre de adi.

In deosebi noi tinerimea ne bucucăm și ne vom bucura de ródele amarelor sale osteneli, drept aceea din puținul nostru cu dragă inimă sĕ contribuim cu modestul obol, pentru a ne degaja de o datorință, ce de mult ni se impune.

De aceste simțĕminte pătrunsă, tinerimea universitară română din Budapesta a subscris după putință și *fără deosebire de confesiune*, lista de colectare, pe care o dau publicității cu dorința, ca ea sĕ fie considerată numai de un început și un impuls, la care colegii nostri dela celelalte universități și academii, se vor grăbi a rĕspunde și ei, ca astfel sĕ se mai adaugă un titlu la numele bun al tinerimii universitare române.

Iată începutul făcut în sinul tinerimii din Pesta:

1.	Constantin Manea	rig. jur.	3	cor.
2.	Ioan Fruma,	stud. jur.	6	„
3.	Lucian Borcia	„ „	4	„
4.	Petru Maier	„ „	3	„
5.	Victor Nemeș	„ „	4	„
6.	Ioan Lăpĕdat	„ „	4	„
7.	Aurel Cioban	„ „	3	„
8.	Octav. Pavelea	„ „	2	„
9.	Candin David	„ „	5	„
10.	Romul Sĕcoșan	„ „	3	„
11.	Ioan Pop	„ „	10	„
12.	Liviu Ghilezan	„ „	4	„
13.	Victor Bontescu	„ „	4	„
14.	Aug. Străițariu	„ „	2	„
15.	Vasile V. Moisil	stud. med.	6	„
16.	Michail Pafucan	„ „	10	„
17.	Stefan Bărbucean	„ „	6	„
18.	David Popovici	„ „	1	„
19.	Sever Moga	stud. tech.	6	„

20.	Silviu Cristea	stud. tech. . . .	2 cor.
21.	Stefan Andreiu	„ „ . . .	2 „
22.	Emil Vlassa	„ „ . . .	2 „
23.	Stan Vidrighin	„ „ . . .	3 „
24.	Nicolae Sulică	stud. philos. . .	8 „
25.	Aurel Bratu	„ „ . . .	2 „
26.	Michail Navrea	„ „ . . .	4 „
27.	Ioan Borcia	„ „ . . .	4 „
28.	Ioan Pricu	„ „ . . .	6 „
29.	Marcu Jantea	„ „ . . .	4 „
30.	Iosif Enescu	„ „ . . .	4 „
31.	Lazar Tritean	„ „ . . .	4 „
32.	Vasile Stan	„ „ . . .	4 „
33.	Pompil Cioban	stud med. . . .	3 „
34.	Michail Filip	„ „ . . .	1 „
		La olaltă	139 cor.

Notez, că lista de colectare pentru universitarii din Budapesta stă deschisă şi se vor urma subscrierile cu începutul anului viitor, dându-i-sĕ fie-căruia ocasiune a contribui la frumósa operă contemplată de o biserică recunoscĕtóre.

Budapesta, 8 Iunie 1899.

Lazar Tritean.

Revistă Externă

Conferenţa dela Haga.

Dela Conferenţa de „desarmare“ din Haga, pornită sub auspicii optimiste, vin ştiri tot mai... stropite cu apă rece!

Mai nu este propunere, faţă de care sĕ nu se fi iscat cele mai interesante — neînţelegeri.

Representanţii Rusiei au propus, d. e. sĕ se decidă, ca tóte statele sĕ fie oprite, timp de 10 ani, a-'şi schimba armele de acum, cu altele mai bune! S'au sculat contra propunerii mai mulţi că nu o pot primi, că chiar au comandate arme mai bune, şi n'ar putea respecta un atare conclus. A remas pe jos.

S'a propus sĕ se interḑică folosirea teribilelor bombe de tun numite „dum-dum“ şi s'a primit, dar — presa engleză durdue declarând că o atare hotărîre nu póte obliga, că conferenţa asta n'are drept a aduce astfel de hotărîri.

Pentru împedecarea rezbóielor s'a luat un conclus de mai multe puncte, atât de diplomatic întocmit, că... dacă vrei îl ţii, dacă nu, îl poţi pune ori-când în cuiu.

Credinţa generală e, că conferenţa se va risipi — fără nici un resultat, ba cu un complet... fiasco!

Dela Sinod.

2. *Raportul general bisericesc.*

(Urmare şi fine.)

5. Cu privire la *numĕrul celor-ce sciu ceti şi scrie*, venim a însemna un sporiu îmbucurătoriu, căci computându-se în percente, din întréga populaţiune, sciu ceti şi scrie 28% faţă cu anul precedent 1897 de 27.5%.

6. *Căsătorii* în decursul anului 1898 peste tot s'au încheiat 4557; dintre aceste cu binecuvêntarea bisericei 4471, *numai la oficiul civil 86*, iar 323 au fost căsătorii micste. In conspectul general se fac evidente după protopresbiterate.

Faţă cu anul 1897 se constată, că numĕrul căsătoriilor încheiate cu binecuvêntarea bisericei au scăḑut cu 59, cele încheiate *numai la oficiul civil s'au sporit cu 3*, iar cele micste au scăḑut cu 76.

7. Cu privire la *convieţuirile ilegale*, cu bucurie constatăm, că aceste de doi ani încóce, continuu sunt în scădere, şi după-cum constată şi datele din anul 1898, faţă cu anul precedent, au fost cu *128 mai puţine*.

După datele întrate dela oficiile protopresbiterali, convieţuirile ilegali în numĕr de preste o sută, se presintă în protopresbiteratele: Abrud, Agnita, Alba-Iulia, Câmpeni, Cluş, Cohalm, Deş, Deva, Dobra, Geógiu, Haţeg, Ilia, Reghin, Sibiiu, Sighişóra, Treiscaune şi Zarand.

8. Numĕrul *nascerilor* se presintă astfel:

a) legitimi: de gen bărbătesc 11,622, de gen femeesc 11,034, la olaltă *22,656*; — *b)* ilegali: de gen bărbătesc 893 de gen femeesc 857, la olaltă 1,750

Deci casurile de nascere preste tot dau un numĕr de 24,406. *Faţă cu anul trecut resultă o decrescere de 2760.*

9, In decursul anului 1898 s'au întêmplat *casuri de mórte:* de gen bărbătesc 10,061, de gen femeesc 9,719 la olaltă 19,780.

In comparaţiune cu anul trecut, casurile de mórte au fost mai puţine cu 2258.

10. *Treceri religionare* au fost preste tot 653. Dintre aceste 254 dela alte biserici la biserica nóstră, iar dela acésta la alte biserici 399, cu 106 mai multe.

11. *Parochii vacante* au fost cu finea anului 1898: 128, despre care se alătură aici sub B) un conspect.

Neîntregirea acestora şi remânerea lor încă vacante, provine din împrejurarea, că dotaţiunea e insuficentă. Pentru delăturarea acestei cause, consistoriul archidiecesan continuu a stăruit şi stărue pre lângă organele parochiale pentru ameliorarea dotaţiunii parochiale, însĕ stăruinţele sale au rĕmas fără resultat din lipsa de mijlóce, şi credincioşii, în mare parte înşişi lipsiţi, nu pot contribui cu nimic în scopul ameliorării dotaţiunii parochiale.

Aici ne luăm voia a observa, că deşi unele parochii n'au avut dotaţiunea recerută de regulamentul pentru parochii, totuşi, după-ce la acele, nici în urma mai multor concurse publicate, nu s'au insinuat candidaţi cu cualificaţiunea prescrisă, iar interesul bisericei a reclamat imperios întregirea lor, consistoriul archidiecesan s'a vĕḑut necesitat a dispune întregirea şi provederea acestor parochii prin candidaţi cu pregătirea în mod extraordinariu.

Despre aceste parochii se aclude aci sub C) un conspect.

III. In decursul anului *sa'u sfinţit 6 biserici*, prin delegaţi autorisaţi în scopul acesta de archiepiscopul, şi anume: în Runcul mare, Răcăştia, Lelese din tractul Devei; Certejul de sus, tractul Geógiului; Alămor, tractul Sĕliştei, şi Hozman, tractul Agnitei.

IV. *a) In seminariul nostru archidiecesan*, secţiunea teologică, au funcţionat 4 profesori, între cari directorul şi profesorul de cântări.

b) La începutul anului şcolar 1897/8 ca auḑitori ordinari sau înscris şi anume: în cursul III. 21, în cursul II. 20, în cursul I 32; la olaltă 73

In comparaţiune cu anul şcolar precedent, cu 14 mai mulţi.

Cu privire la pregătirea lor în şcólele medii au fost: cu esamen de maturitate 11, cu 8 clase gimnasiale 2, cu 7 clase gimnasiale 2, cu 6 clase gimnasiale 44, cu 6 clase reale 4 cu 4, clase gimnasiale şi cursul pedagogic 9, cu 4 clase civile şi cursul pedagogic 1.

Iar pentru parochiile întregite în mod estaordinariu s'au primit 5 la cursul clerical extraordinar.

Programa seminarială se alătură aici sub D).

c) *Esamenulni de cualificaţiune* la terminele din 24 Februariu şi 25 August, precum şi la cel extraordinariu din 30 Iuniu, s'au supus preste tot 17 clerici; dintre acestia au obţinut calculi: distins 1; fórte bine 1; bine 11, şi suficient 4.

V. *Procese matrimoniali şi disciplinari.* *a)* Procese matrimoniali în decursul anului s'au pertractat dóuĕ şi s'au terminat cu sentinţă, unul a rĕmas pendent şi e deja resolvit, — b) Procese disciplinare s'au pertractat şi finalisat: 1) cu destituire 1; 2) cu amovare din parochiile unde au fost, însĕ cu dreptul de a concura la alte parochii, sau de a se institui ca administratori parochiali 2; 3) cu absolvare 1; 4) cu suspensiune 1; 5) cu reprobă 5; cu totul *10.*

Intre acestea nu sunt socotite casurile de suspensiune provĕḑute în regulamentul de procedură judecătorécă în cause disciplinari, şi cele dictate în cale administrativă.

VI. Referitor la ţinerea *sinódelor protopresbiterali* şi parochiali pe anii 1897 şi 1898, pre lângă tóte mĕsurile luate din partea consistoriului, au întrat rapórte numai de la 23 protopresbiteri, unul a raportat numai despre ţinerea sinódelor parochiali, iar unul, că sinod protopresbiteral nu s'a ţinut în anul 1898. *Dela nóuĕ protopresbiteri până la datul mai jos însemnat încă n'a întrat raport.*

VII. Ajutóre din *fondul bisericilor*, pentru edificarea sau reperarea de biserici, s'au împărţit la 25 comune bisericesci.

Venerabilul Sinod sĕ binvoiască a lua la cunoscinţă acest raport al consistoriului archidiecesan ca senat bisericesc despre activitatea sa în decursul anului 1898.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 14 Aprile 1899.

Consistorul archidiecesan.

POSTUL

— *Revistă Bisericéscă.* —

In numĕrul nostru 50 din ĕstan am făcut menţiune despre propunerea făcută de P. S. S. Episcopul Dunării-de-Jos, Partenie (din România) în Sinodul archieresc întrunit la Bucureşti, prin care stărue pentru o *regulare a postului* mai ales la popor, şi am promis a reproduce importanta propunere îndată ce o vom afla publicată.

Dăm asta-ḑi acéstă propunere în întregul ei. Iată-o:

Sfântul Paul, marele apostol al nému-rilor, în epistola sa către Efesseni, ḑice că „nimeni nici odată, nu şi-a urît corpul sĕu, ci-l hrăneşte şi-l încălḑeşte pre el, precum şi Christos a iubit Biserica, şi pre sine s'a dat pentru dênsa, ca sĕ o sfinţéscă pre ea, curăţind-o cu bae de apă, prin cuvênt ca sĕ o pună înainte Sieşi mărită Biserică, neavênd întinăciune, ni i prihană, sau alt-ceva de acest-fel, ci ca sĕ fie sfântă şi fără prihană“.

Aceste sfinte şi dumneḑeeşti învĕţături, fiind şi trebuind a fi şi noi următori şi predicatori, cu cuvêntul şi cu fapta, ne-am gândit şi încredinţat că, pe lângă silinţele ce trebue sĕ ne dăm pentru mântuirea sufletului nostru şi câştigarea împĕrăţiei lui Dumneḑeu, buna-stare trupescă a creştinilor din păzitul acesta de Dumneḑeu Regat Român, este şi ea, şi trebue sĕ fie, una din cele mai de căpetenie îngrijiri a nóstră a tuturor, şi mai cu sémă a Episcopatului nostru, pentru că prin-tr'ênsa noi, ómenii, putem trăi în lume, ca popor, neam şi credinţă, spre lauda şi mărirea lui Dumneḑeu, Creatorul universului.

Şi dară:

Vĕḑênd rĕcirea sentimentului religios în popor, şi înlocuirea, în multe părţi, a sfintei nóstre credinţe şi învĕţături creştine, cu tot felul de superstiţiuni şi idei, unele de cât altele mai rele, mai vătămătóre şi păgubitóre creştinului în parte şi Statului român în genere;

Vĕḑênd lipsa de cultură, în care se află în deosebi ţĕrănimea nóstră, cum şi nepriceperea sa în economisirea avuţiei sale pămêntene, care, precum se ştie, este prada celor rei;

Vĕḑênd peirea sănĕtăţii, împuţinarea puterilor, scurţimea simţitóre a vieţei şi înmulţinea îngrijitóre a bólelor la ţĕrani, dar mai cu sémă, creşterea îngroḑitóre a numĕrului morţilor lor;

Vĕḑênd slăbiciunea copiilor şi grăbnicia cu care acest odrasle tinere se înbolnăvesc şi mor pe fie-care ḑi;

Ne-am gândit şi încredinţat, că tóte aceste mari nenorociri, cari bântue cu aşa furie populaţia nóstră rurală, provin, în cea mai mare parte, *mai numai din lipsa de hrană bună şi îndestulătóre; şi,*

Avênd în privire că afirmarea acésta se întemeiază pe faptul constant şi indiscutabil, că, aiurea ca şi la noi, diferitele clase de meseriaşi şi lucrători, cari se hrănesc bine, au o putere de muncă mult mai mare, şi resistă mult mai mult, atât în suportarea greutăţilor ḑilnice ale vieţei, cât şi la năvălirea diferitelor bóle şi epidemíi ce aduc după sine fatalmente, munca peste mĕsură, sărăcia, necurăţenia si unele miserii ale vieţei;

Avênd în privire că mai toţi creştinii oraşelor nóstre şi din Statele ortodoxe, împreună cu mare parte din servitorii altarului de tóte treptele, cari au o cultură mai mare şi au aprofundat mai bine spiritul învĕţăturei Mântuitorului Christos, sau au venit mai des în contact cu medicii, — au început de sute şi ḑecimi de ani a şi îndulci şi *îmbunătăţì* hrana ḑilnică, fără ca printr'aceea sĕ fi încetat a fi creştini buni ai sfintei nóstre Biserici ortodoxe de rĕsărit;

Avênd în privire că părinţii duhovniceşti ai tuturor bisericilor ortodoxe, şi în special cei de prin oraşe, au deslegat şi deslégă, fără multă greutate şi mai în tóte împregiurările, pe fiii lor sufleteşti, de încălcările ḑilelor de post, fără ca chiriachia bisericéscă sĕ fi socotit acest fapt ca o abatere a duhovnicilor de la canóne şi regulele biserceşti;

Avênd în privire că înşişi noi archíereii, cu puterea harului ce avem, am deslegat tot-deauna pe semenii nostri, pe fraţii preoţi şi creştini, cari, după încredinţările medicilor, ne-au mărturisit neputinţa lor de a postí ḑilele cât se cere acum creştinilor sĕ postéscă, şi nici odată deslegarea acésta a atins pe cei ce au făptuit-o sau s'au bucurat de ea; pentru că ertarea creştinilor şi deslegarea lor de asemenea pĕcate, nu a adus şi nu va putea aduce nici odată vre-o vătămare, nici credinţei şi dogmelor nóstre, nici canónelor şi moralei creştine; ci din contră mĕsura acésta duhovnicéscă a fost privită în totdeauna ca o putere evangelică şi ca o prisosinţă mare a Harului lui Dumneḑeu, carele pe cele neputinciόse le vindecă şi pe cele cu lipsă le împlineşte;

Avênd în privire că mĕsura acésta evangelică, harică şi duhovnicéscă, de a împuţina ḑilele postirii şi a se îngădui îndulcirea hranei de tóte ḑilele, astfel precum prescriu medicii, a fost urmată în tóte timpurile de către céta archieréscă şi duhovnicéscă a întregei biserici ortodoxe de rĕsărit;

Avênd în fine în privire ca sfântul şi îndreptătoról Sinod al marei şi măritei biserici a întinsului şi puternicului imperiu rusesc, a deslegat fórte de mult mâncarea de peşte în tóte posturile, fără ca celelalte biserici ortodoxe ale lui Christos sĕ fi vĕḑut în hotărîrea acésta eşirea bisericei ruseşti din marea confederaţiune ortodoxă ce se compune din biserica grecă, română, sêrbă, siriacă, bulgară şi muntenegrénă, —

Pentru tóte aceste şi alte multe temeiuri, cunoscute nóuă tuturor celor chemaţi prin harul lui Dumneḑeu la sfânta şi mare tréptă a archierei:

Noi subsemnaţii, smeriţii şi nevrednicii robii lui Dummneḑeu, archierei, umiliţi servitori ai altarului, şi membri ai sf. Sinod, venim cu credinţă şi cu dragoste, sĕ rugăm cu căldură fiiéscă pe sf. Sinod, păstoria cea mare şi autoritatea cea mai înaltă a sfintei nóstre biserici autocefale ortodoxe române, ca sĕ binevoiéscă a numi din sinul sĕu o comisiune de cinci membri, care sĕ ia în studiere cestiunea de faţă şi sĕ vină cu un raport prin care sĕ se céră sfântului Sinod, pe de o parte *împuţinarea ḑilelor de post*, reducêndu-se ele numai la timpul şi numĕrul prevĕḑut de sfintele canóne; iar pe de alta, deslegarea pentru o hrană mai bună şi îndestulitóre astfel precum prescriu medicii, pentru cei bolnavi şi slabi, pentru lehuse şi copii, pentru bĕtrâni şi neputincioşi, pentru şcóle şi cantine, internate şi ospicii, pentru armată şi ţĕrănimea rurală, pentru cei ce vin regulat la serviciul divin, sau zidesc şi contribuesc la zidiri şi întemeieri de biserici, şcoli, instituţiuni şi ospicii de binefacere, precum şi celor ce ajută pe fete la măritiş, pe tineri la învĕţătură, arte şi meserii, şi pe tot cel-ce face milă şi judecată dreaptă cu vĕduva şi cu orfanul, cu sĕracul şi mişelul.

Acésta fiind dorinţa nóstră, vĕ rugăm de o mie de ori ca sĕ o împliniţi,

1899 Maiu 4.

(ss.) Parthenie al Dunării-de-jos
Licenţiat şi doctor în teologie de la facultatea de theologie din Athena.

NOUTĂŢI

Sfiinţirea bisericei nóuĕ din Braşov. Comitetul bisericei gr. or. române a sfintei Adormiri din Braşov-Cetate face cunoscut, că Inalt Prea Sfinţia Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu* sosesce la Braşov Sâmbătă în 5 (17) Iunie a. c. cu trenul accelerat de la 2 óre 9 minute d. a., pentru *sfinţirea bisericei celei nóuĕ gr. or. române a sf. Adormiri din Braşov-Cetate.*

Programul primirii Inalt Prea Sfinţiei Sale e următorul :

Sâmbătă, în 5 (17) Iunie: 1) Primire la gară, la órele 2 şi 9 min. p. m. 2) Conducerea în oraş. 3) Recepţiune între órele 4—5. 4) Séra la 8 óre conduc de torţe.

Duminecă în 6 (18) Iuniu: 1) Sfinţirea bisericei nóuĕ a sf. Adormiri din Braşov-Cetate la 9 óre a. m. Intrarea în biserică se va face numai cu bilet. 2) La 2 óre p. m. banchet în sala cea mare a Redutei orăşenesci 3) Séra la 8 óre Concert. După Concert, petrecere cu dans.

Braşov, în 30 Maiu st. v. 1899.

Comitetul bisericei sf.
Adormiri din Braşov-Cetate.

— In legătură cu asta ni se scriu din Braşov cu privire la Concertul proiectat următórele: Cu ocasiunea Sfinţii bisericei nóuă din Cetate se va da de către *Corul vocal* nou instituit la acésta biserică, Duminecă în 6/18 Iunie a. c. un *Concert în onórea Prea Sfinţiei Sale Archiepiscopului şi Metropolitului Ioan Meţian.* Din punctele interesantului program relevăm un solo esecutat de distinsa cântăréţă D-ra Onoria T. Popovici, absolventă conservatorului din Viena. Concertul se dă în scop de binefacere şi venitul curat se va împărţi bisericei susnumite şi Mesei studenţilor dela Gimnasiul din Braşov.

*

Censură de profesor. Dl *Nicolau Vătăşan*, absolvent al facultăţii de sciinţe naturale şi matematică din Cluj, a depus în 8 Iuniu n. cu bun succes censura de profesor pentru scólele medii, din Istoria naturală şi Geografie.

*

Alegerile în România, pentru Cameră s'au terminat Joi, Vineri şi Sâmbătă, în sĕptĕmâna trecută, cu o „învingere“ pe care, precum vedem, o are în Ţară ori-care guvern pe care M. S. Regele îl încredinţézá cu formarea cabinetului şi conducerea alegerilor. Precum în 1895 alegĕtorii au dat liberalilor unanimităţi parlamentare, aprópe tot aşa au dat acum conservatorilor. Şi liberalii şi junimistii au rĕmas aprópe toţi afară din parlament.

*

Dreyfuss, e pe drum spre casă. Pe corabia care-l aduce, el e tractat nu mai mult ca osândit şi deportat, ci deja aşa cum se tractézá un ofiţer.

*

Mórte. Vinerea trecută a rĕposat în Braşov tinĕrul profesor gimnasial *Iordan Popovici*, fiul dl Vasiliu Popovici, unul dintre industriaşii nostri fruntaşi din Braşov. O bólă îndelungată şi nemilósă a tăiat firul vieţii acestui tinĕr inteligent şi plin de speranţă, în etate de abia 25 de ani. El a fost înmormêntat Duminecă, la órele 3 p. m. în cimiterul bisericei S-tului Nicolae din Scheiu. D-ḑeu sĕl odichnéscă în pace!

*

O întimpinare. Directorul preparandiei din stat din Deva, ne trimite o lungă întimpinare la notiţa nóstră despre persecutarea tinerilor români la acel institut. Arată că totul e neadevĕrat, şi acest neadevĕr provine dintr'un articlu al profesorului Kolumbán chiar dela acea preparandie, scris în „Magyar Tanitóképző“, după care s'a luat „Budap. Hirlap“ şi pe urma căruia am scris noi. Dl Boga K., directorul acelei preparandii, are aerul a ne certa pentru notiţa nóstră, deşi însuşi arată că vinovatul care a dat ştirea în vileag, e — chiar un profesor al d-sale!

*

Introducerea lăncei în oştirea austro-ungară. Din Viena se anunţă, că cercurile militare se ocupă serios cu ideea, de a întroduce lancea la cavalerie. Se scie adecă, că cavaleria austro-ungară e aprópe singura, care e înarmată numai cu pusci şi săbii, decând l'i-s'a luat ulanilor lancea. Din causă însĕ că în cavaleria celorlalte ţĕri lancea a devenit deja armă unitară, cercurile militare dela noi încă se ocupă mult cu planul unei reforme în sensul acesta. E vorba, ca de-ocamdată lancea sĕ se întroducă numai la ulani.

*

Petrecere în Hunedóra. Comitetul parochial al bisericei gr.-or. din Hunedóra, învită la petrecerea cu joc care se va ţinea în Dumineca Rosaliilor în grădina dlui Adolf Strauss. In pausă corul vocal al bis. gr. or. se va produce cu vre-o câteva cântări. Venitul curat e destinat pentru şcóla gr. or. din Hunedóra.

*

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, arangiézá un *Concert* împrennat cu *teatru* şi *joc*, în ḑiua sfintelor Rosalii, în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“, sub conducerea dlui *Candid Popa*, învĕţător la şcóla de aplicaţie a seminariului „Andreian“ O parte a eventualului venit curat este destinată fondului Exposiţiei industriale ce se va aranja în tómna anului curent. Preţul de întrare: de familie (à 3 persóne) 1 fl. 80 cr., pentru domni 1 fl. (membrii Reuniunei 80 cr.) pentru dame 60 cr. Bilete de întrare — séra la cassă.

Programul: I. Concert. *„In natură“*, cor bărbătesc; *„Primavară“*, cor de dame; *„Aşa-'me scris“*, solo tenor, executat de dl Nic. Işan; *„Musicanţi dela ŭraga“*, cor bărb.; *„M'aş mărita“*, cor mixt; *„Sună buciumul“*, cor bărbătesc. II. Teatru: *„Idil la ţară“*, comedie într'un act de Juin şi Flerx, localisată de Maria Băiulescu, jucată de: d-nii George Poponea, Nicolae Işan, Ioan Imbĕruş, Nicolae Stroilă, Ioan Pĕrău; d-nele: Elisabeta Ciontea şi Elena Roşca, şi d-şóra Paraschiva Rempold.

Dăpă producţie vor urma jocurile naţionale *„Căluserul“* şi *Bătuta“*.

*

Locuste în România. Cetim în „Voinţa Naţională“ la 25 Maiu: „Locustele migrătóre, cari se iviseră în mai multe comune din judeţul Tulcea, au început sĕ se întindă şi prin comunele Satul Nou, S-tu Georghe, Cara-Orman şi altele. Autorităţile locale au luat energice mĕsuri de stîrpire, însĕ lĕcustele nu vor putea sĕ fie stîrpite cu desĕvêrşire de cât atunci când delta Dunării va fi desecată şi locuită. Dl inspector domenial S. Redian a constatat când a fost la faţa locului, că ori de câte ori apele se retrag de prin grinduri, ouĕle locustelor, cari sunt învălite într'o materie specială şi băgată în pămêntul acestor grinduri, dau naştere locustelor. Cât timp apele acoper grindurile, localităţile sunt apărate, căci ouĕle stau sub apă, constituind aşa numite fişicuri.

*

Ciuma. Ingrozitórea bólă a ciumei iarăşi a început sĕ inspire îngrijiri seriόse locuitorilor tuturor statelor. Până acum ea s'a ivit în Madagascar, Arabia, Egipt, India şi în insula Formosa, care se află între China şi Japonia. In Formosa mor de ciumă cam 10 ómeni pe ḑi. In Alexandria s'a ivit primul cas de ciumă în 5 Maiu. Peste câteva ḑile însĕ ciuma a luat întinderi fórte mari. Locuitorii mai cu dare de mână îşi iau familiile şi fug; pe stradele Alexandriei abia se află ici şi colo câte un om, tóte bolţile sunt închise, comerciul şi industria sufer grozav. In faţa pericululul, guvernele tuturor statelor espuse, între cari şi guvernul ţerii nóstre, au luat mĕsuri de apĕrare, prescriind carantină asupra tuturor mărfurilor, precum şi a persónelor cari sosesc în părţile nóstre de prin ţinuturile bântuite de ciumă.

*

„Reuniunea română de cântări din Şomcuta-mare“ *(Chiór)* arangiézá la 25 Iunie n. 1899. petrecere de vară împreunată cu *Concert*. Venitul curat e destinat Corului şi fondului „reuniunei“. Ofertele benevole a se adresa dirig. cond. al corului Elie Pop.

Programul Concertului: 1. *„Deşteptă-te Române“* esec. de corul plugarilor în duet pe violină, apoi cântat în cuartet bărb. 2. *„Măi muere“* cuartet bărb. 3. *„Romana“* esec. pe violină de corişti. 4. *„Fostai lele“*... cuartet. 5. *„Frunḑuliţă...“* şi *„Sîrba“*, pe violină de corişti. 6. *„Fóie verde de trifoi“*... cuartet. 7. *„Cântecul mărinarilor“* duet pe violină, apoi cântat în cuartet de corişti. 8. *„Şcii tu“* duet pe violină şi *„Şomcuteana“*. 9. *„Cât e ţéra românéscă“* cuartet bărb. 10. *„Chiorana“* cor bărb. 11. *„Marşul lui Mihaiu Vitézul“* esec. de corişti pe violină. — In pausă se vor juca; *Căluşerul*, *Bătuta*, *Hora*, şi *Romanul“*.

DEDICAŢIE...

21 Maiu v. 1899.

D-nei ***E. I. M.***

Ca 'n primăveri austrul lin,
Ce dă viaţă 'ntregei firi,
Aşa al *plinei fericiri*
Dar tainic şi în veci deştept
Adie blând în al tĕu pept,
Purtat pe-aripe de suspin.

Şi rugă tainică mereu
Smerită 'nalţi spre Cel de sus,
Ca dorul viu, — cât nu-i de spus —
Sĕ-l împlinéscă El! — Prinos
Aduce-'I-ai tu cu prisos
Intreg, întreg sufletul tĕu.

O, fie!... Dar decumva scris
In cartea cea de veci a fost,
Ca ruga-ţi fie fără rost,
Şi dorul cel nemărginit
A fost în lume sorocit
Pe veci ca sĕ rĕmână vis, —

Cărarea vieţei ce-o urmezi
Plinesce-o ca şi pân' acum...
...Spre visul tĕu duce-acel drum...
— Iar mie 'ngădue-mi sĕ cânt
Sfîrşitul dorului tĕu sfânt
Aşa cum tu o sĕ-l dictezi:

„Pe-aici pe plaiul ĕst frumos
„Urmat-am eu cu gând duios
„Al fericirei ţĕrm s'ajung...
„...Dar drumul vai! e-aşa de lung...
„Incât la capăt sĕ sosesc
„Vedeţi!... La traiul pămêntesc
„S'adaug clipe-a trebuit
„Din *„viaţa cea făr' de sfîrşit...“!*

f. i. t.

AMVONUL

Colecţiunea de predici

a profesorilor

Dr. T. Tarnavschi şi Dr. Em. Voiutschi.

In anul viitor 1900, facultatea teologică gr.-or. din Cernăuţi, îşi serbézá Jubileul de 25 ani dela întemeierea sa.

Profesorii *Dr. Teodor Tarnavschi* şi *Dr. Emilian Voiutschi* au hotărît, ca acest jubileu sĕ-l eterniseze şi prin terminarea la acel dat a unui mare op teologic, şi s'au apucat deja în 1896 de edarea unei *„Colecţiuni de Predici“* arangeată în stil mare, care sĕ fie gata pe Jubileu.

Planul, la tot cazul bine întocmit, al opului, e următorul:

Tomul I. II. şi III., formând partea întâie a colecţiei, sĕ cuprindă predici pentru *tóte Duminecile* de peste an, şi anume *pentru fie-care Duminecă patru predici de-odată*, scrise de 4 autori diferiţi

Partea a dóua (tom. IV), sĕ cuprindă predici pentru *Sĕrbătorile* de peste an, de asemenea de fiecare sĕrbătóre 4 predici, scrise de 4 autori.

Partea a treia (tom V.), *predici ocasionale*, tot aşa arangeate, câte 4.

Deja din acéstă schiţare a împărţirii se póte vedea, că avem de-a face cu o colecţiune superiórá altor colecţii de predici ce mai avem noi Românii gr.-or.

Avênd la îndemână acéstă colecţiune, preotul doritor de a predica, nu póte ajunge în impasul de a ḑice: aş predica, dar predica ce o am în cuvêntările lui *X* ori *Y*, pentru ḑiua de aḑi, nu-mi place, n'o folosesc. Aci nu. Aci de nu-ţi place una, ceteşti pe a dóua, pe a treia, pe a patra, şi sigur una îţi va conveni, de-ai fi ori-cât de pretensiv, şi vei putea folosi ideile ei!

Dar nu-i vorbă sĕ-ţi placă numai una din 4. Aci stăm în faţă cu predici, cari aprópe tóte sunt neesceptionat bune.

Un nĕcaz mare al predicatorilor nostri este acela, că luându-şi un tom de predici, folosesc tóte predicile din el într'un an. La anul o sĕ le mai pótă repeta odată, dar a treia-órá îi vor adurmi ascultătorii de va sta înainte cu aceleasi predici, precum cam adorm la Căzania nóstră, pe unde câte-un cantor sîrguincios ţine sĕ o cetéscă într'una, an de an.

Cu colecţia de predici a dlor Dr. Tarnavschi şi Dr. Voiutschi, nu poţi ajunge în strîmtórea asta. Eşti la Dumineca Vameşului d. e. In anul acesta vei folosi o predică (ori ideile din ea), în anul următor ai deja al doilea model, în al treilea şi al patrulea asemenea, aşa că patru ani după olaltă nu eşti silit *a repeta* predica folosită odată! După patru ani, în al cincilea, poţi, fără témă, sĕ repetezi predica primă, căci şi cei-ce te-au ascultat odinióră, te vor asculta bucuros iarăşi, fără a se plictisi.

Şi acésta e o calitate ce ridică acéstă colecţie mult peste colecţiile cu câte o singură predică pentru o ḑi, a altor autori.

Tomul I şi II al acestei colecţii a apărut deja demult, al treilea e în lucrare.

Tomul I începe cu „Dumineca Vameşului şi a Fariseului“, avênd pentru acéstă ḑi o predică de Dr. Tarnavschi, una de Dr. Voiutschi, a treia de Dr. V. Mitrofanovici şi a 4-a de Eugeniu Neşciuc.

Şi aşa mai departe, fiecare Duminecă are câte o predică de Dr. Tarnavschi, una de Dr. Voiutschi, iar a treia şi a patra de alţi diferiţi autori, ca Adrian Bocca, Stefan Pavel, Dimitrie Onciul, Constantin Tarnavschi, Dr. Stefan Saghin, Euseviu Soroceanu, Mihail Boca, Dimitrie de Zopa, Leon Zugrav, Constantin Popovici, Cassian Breabăn, Vasile Iliuţ, Vasile Gheorghiu, Zaharie Percec, Dr. Vasile Mitrofanovici, — şi cuprinḑênd predici pentru 16 sĕptĕmâni, tomul I se sfîrşeşte cu predicele pentru Dumineca I după Rusalii.

Tomul II dela Dumineca 2 pân la 17 după Rusalii; tomul III dela Dumineca 18 încolo a ajuns până la Dumineca 23, şi în câteva luni va fi terminat.

Volumele sunt mari: câte 22 cóle de tipar (350 pagini) octav mare.

Cât pentru cuprins, sunt de mult interes. Prof. *Dr. Tarnavschi* d. e., şi-a luat o problemă mai originală pentru predicile sale: de a da ascultătorilor *explicaţii asupra diferitelor lucruri şi forme de rugăciune din cultul divin*, lucruri şi forme din cari partea cea mai mare sunt neînţelese pentru obştea credincioşilor. Prin aceea că le explică în predici, autorul voeşte sĕ facă pe credincioşi „sĕ pótă lua parte mai cu pricepere şi cu folos la serviciul d-ḑeesc“.

Esplică părţile bisericei, forma ei, aşeḑarea ei; narticul sau tinda, că ce însémnă şi la ce se întrebuinţa în trecut?, (pentru primirea catecumenilor, cari voiau sĕ se boteze şi cari aşteptau botezul în nartic; tot în nartic sĕ făceau „agapele“, ospeţele de bucurie); la ce servea naia, la ce „sfânta sfintelor“, altarul?, apoi trece la lucrurile din biserică: crucea ce origine are, ce forme, ce însémnă? flamurile (praporii), stranele sau „scaunele de onóre“, cum li-se ḑicea; esplică cărţile şi formele feliurite de mişcări, jertfă ne-cruntă, etc. etc.

Precum vedem, nişte predici acestea fórte instructive, şi cari ar fi ascultate negreşit cu mare interes de popor pretutindenea.

Profesorul *Dr. Voiutschi*, directorul revistei bisericesci de bun renume „Candela“, este la rêndul seu un predicator ales, atât ca fond cât şi ca formă. Vom da un mic esemplu luat la întêmplare:

In Predica din Dumineca Samarinencei, dl Dr. Voiutschi desvoltând între altele ideea, că... „noi fără de darul lui Dḑeu nu putem face nici un lucru bun, fie el cât de mic, deşi dela acel lucru mic, póte sĕ atârne câte o dată chiar *mântuirea* nóstră, ori dela el póte sĕ-şi iee ea începutul,“ — face următórea ilustrare reuşită a acestei învĕţături:

„Cred că veţi fi auḑit vorba aceea care ḑice, că din lucruri mici ies câte odată lucruri mari. Cunósceţi dóră copacii aceia, din cari se fac corăbiile cele mari şi talpele caselor; au nu cresc ei din simburi mici? şi apele cele mari ce sunt ca nisce mări şi duc în spate fel de fel de vase grele, au nu-'s ele la isvor aşa de mici, încât şi un copil póte sĕ trécă peste ele?

„Iată, astfel sĕ întâmplă şi cu mântuirea omului! D-ḑeu adecă voiesce ca toţi ómenii sĕ se mântuiască şi sĕ vină la cunoscinţa adevĕrului, dară căile ce duc într'acolo sunt multe şi feliurite. Acum aceea ca unul sĕ plece pe o cale sau pe altă, va atârna adeseori dela un lucru fórte mic. Căci a asculta o predică sau nu, a vorbí cu un om bun sau nu, a merge la o şeḑĕtóre sau nu, póte câteodată sĕ fie aceea ce sĕ ne îndrepte ori la ceriu, ori la iad! Eu ḑic numai „sĕ ne îndrepte,“ pentru că un lucru ca acesta nu ne duce îndată nici la raiu nici la iad, ci numai ne îmboldesce; căci dintr'un lucru mic şi bun, se nasc alte lucruri bune şi mari, iară dintr'un lucru mic şi rĕu, se nasc alte lucruri rele şi mari, cari apoi tóte îşi cer resplata lor!“

Iată citat un singur pasagiu, care e de ajuns sĕ arate, că autorul lui, are farmec şi de fond şi de formă.

Asemenea buni sunt şi ceialalţi predicatori cari dau predicile Nro. 3 şi 4 la fiecare Duminecă.

Le recomandăm cu dragoste.

Preotul sîrguincios va avea bun folos de acestea predici, fie că le ceteşte aşa cum sunt, fie că, cetindu-le acasă, îşi însémnă mersul ideilor, şi predică apoi liber, (ceea-ce e mai plăcut poporului), fie că luându-le de îndreptar, sĕ inspiră de ele şi compune mai uşor şi cu succes el însuşi.

Rĕmâne fireşte inteligenţei fiecăruia, sĕ înlăture ce-i pare superfluu ori nepotrivit pentru ai sĕi ascultători.

Indeosebi vor afla ai nostri preoţi forme de limbă, cuvinte, pe cari nu le vor putea folosi, fiind ele particularităţi bucovinene, pe cari altfel n'ar face rĕu fraţii nostri bucovineni de le-ar mai înlătura şi ei, înlocuindu-le cu forme întrebuinţate în limba literară comună.

Fiind autorii profesori ai facultăţii teologice, suntem puşi la adăpost şi de temerea că în predicile acestea am da peste eventuale greşeli dogmatice.

Preoţii nostri doritori a începe o predicare mai stăruitóre, spre binele şi al poporului şi al lor înşişi, — sĕ-şi comande acéstă colecţie preţiósă.

O pot avea şi prin „Librăria archidiecesană“ din Sibiiu sau dela editori în Cernăuţi.

I. M.

1589—99 [83] 1—3

CONCURS.

E de ocupat postul de *notar cercual* din *Sachsenhausen.* Cercul se compune din comunele Săsăuş şi Ilimbav, în acésta din urmă se află însĕ un post de vice-notar.

Emolumentele:

1. Salar 500 fl.
2. Locuinţă liberă, eventual bani de cuartir 40 fl.
3. Pentru luminat şi încălḑit 12 fl.
4. Pauşal de cancelarie 30 fl.
5. Taxele statorite în statut pentru lucrări de natură privată.

Fiindcă noul notar va fi propus spre denumire de matriculant reg. ung., va primí încă 80 fl.

Petiţiunile compuse conform articlului de lege I. din 1883, provĕḑute cu adeverirea cunoscinţelor de limbi şi scrise cu mână proprie, sunt a se înainta aici până la *25* Iunie n. c. órele 12 din ḑi.

Nocrichiu, la 6 Iunie 1899.

Protopretorul.

Nr. 2432—899 [84] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *Tutor orfanal* la magistratul urban al cetăţii libere regesci Sas-Sebeş, devenit vacant prin abḑicere, cu care e împreunat un salar anual de 240 fl. şi îndreptăţirea la fondul de pensiune, — se escrie concurs repeţit.

Reflectanţii la acest post au a-'şi aşterne rugările lor instruate cu atestatul de botez şi cualificaţiunea teoretică, până în *20* Iuniu a. c. direct Ilustrităţii sale domnului vice-comite al comitatului Sibiiu.

Sebeş, în 2 Iunie n. 1899.

Magistratul:

Conrad, primar.
Dr. Krauss, protonotar.

---

[82] 3—3

Árlejtés.

A nagyszebeni m. k. állami elme-gyógyintézet részére az 1899/1900 évi fűtési időszakra szükséges 2032 köbméter usztatlan *bükk-tüzifa szállitásának biztositása czéljából 1899. évi junius 13-án délelött 11 órakor* az intézet gondnoki irodájában, a hol a részletes, feltételek is megtudhatók, zárt *irásbeli ajánlati tárgyalás* fog tartatni.

Utalással a „Budapesti Közlöny“ f. évi 120. 121. és 122. számában megjelent hirdetésre, a pályázni óhajtók felhivatnak, hogy kizárólag magyar nyelven szerkesztett 50 kros bélyeggel ellátott zárt irásbeli ajánlataik mellé bánatpénzül a szállítási érték 5%-át készpénzben, vagy elfogadhatónak minősített s névértékük szerint számítva értékpapirokban mellékeljék.

Nagy-Szeben, 1899. junius 5-én.

Magy. kir. állami elme-gyógyintézet
igazgatósága

Szám 29/899. tkvi. [85] 1—1

Arverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a Mitrea Comsia végrehajtónak Budacu Nicolae alui George végrehajtást szenvedő elleni 60 frt. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a fogarasi kir. járásbiróság területén lévő az Oprea-Kerczisora határán fekvő az oprea-kerczisorai 102. sztjkvben A. †. 2—25 rendsz, — az oprea-kerczisorai 179. sz. tjkvben A. †. 3—9. 11—33. 35—63 kteriszám, — az oprea-kerczisorai 402 sz. tjkvben A. †. 1 rendszám, — az oprea-kerczisorai 403 sz. tjkvben A. †. 1 rendszám, —és az oprea-kerczisorai 404 sztjkvben A. †. 1—4 rendszám alatti ingatlanokra az árverést elrendelte, még pedig a 102. 179. 402. és 403. sz. tjkvben Budacu Anisia szül. Voda javára bekebelezett felerészbeni élethosziglani haszon-élvezetijog fentartása mellett; de ha azon tjegyzőkönyvekben foglalt ingatlanok vétel ára ezen szolgalmi jog fentartása mellet az azt megelőző tehertételek fedezetére szükséges ezennel 6500 frtban megállapitott összeget meg nem üti, az árverés hatálytalanná válik és azon ingatlanok a szolgalmi jog fentartása nélkül azonnal ujból elárvereztetni rendeltetnek, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok 1899. évi junius hó 16-ik napján délelött 9 órakor Oprea-Kerczisora kőzség-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól, is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának birtoktestenkint 10 % àt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §.-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-jén 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8 §.-ában kijelölt ovadék-képes értéket papirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü eilsmervényt átszolgáltatni.

Fogaras, 1899 évi január hó 25-én

A kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Schuster,
kir. albiró

De vênḑare:

Bólele voinței

de *Th. Ribot,* profesor,
traducere de
D. Calinescu
broș. à 65 cr.

Conferențele învĕțătoresci

din Archidiecesa ortodoxă română a Transilvaniei.
ţinute în 18/30 și 19/31 Aug. 1889
publicate de
Comisarii Consistoriali.
Prețul broș. à fl. 1.—

Fenomenele cerești

traducere de
B. Marian
broș. à 65 cr.

Tipografia și librăria archid.
Sibiiu.

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broș.	„ 2.50
Aeneis ediț. II. broș	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broș	„ —.50

In Tipografia și Librăria archidiecesană au apărut

Treptele formale
ale
învĕțământului

de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 80 cr.

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Cel mai eficace **MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui,** pentru a depărta **părțile stricate** și **defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății)** precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. **lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grĕță, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine** este de **40 ani probat**

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului țițelor) femeesci, la ințărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un **sânge sănĕtos și curat** și este un **remediu de casa** poporal probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei. [50] 29—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui **B. Fragner în Praga** și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☞ asemenea tóte părțile invĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☜

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

Au apărut și se află de vênḑare:

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericești

pe tóte Duminecile, prasnicele și sĕrbătorile de peste an etc.
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.
Cu binecuvêntare archieréscă.

Tomul I.
Cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an,
Prețul broș. fl. 1.50 sau Lei 4.

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunile nóstre competente încă nu s'au pronunțat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 59 Sibiiu, Joi, 3/15 Iuniu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Nu voiu sicriu bogat“.

Aceste remarcabile cuvinte și pline de înțeles se cuprind în poesia nemuritorului Eminescu, întitulată *„Mai am un singur dor“*, în care în vii colori depinge peisagiul mormêntului seu simplu și singuratec, așa precum el în cunoscuta-i modestie și-'l închipuia și și-'l dorea.

Analógă este enunciațiunea de curênd decedatului dirigent dela filiala „Albinei“ din Brașov, a de toți regretatului *Valeriu F. Bologa.* Asemenea lui Eminescu a ḑis și el cu puțin înainte de trecerea lui din acéstă viéță, celor mai de-aprópe ai sei, lăsându-le cu limbă de mórte dorința: *„Nu voiu cununi pe sicriu“*, ci o înmormêntare fără pompă mare, fără cheltueli multe, cât mai simplă, și cu un singur preot. Și a făcut acésta, nu ca sě dee espresiune unei convingeri filosofice de natură a despreţuí acéstă lume cu tóte ale ei, nu ca espresiune a unei dispoșițiuni pessimistice, — ci, rěmânênd consecuent firei sale de bun econom, — a voit sě arete poporului din care a eșit, că a cunoscut cu temeiu tóte referințele lui și a ținut sě-'și conformeze acelora până și ultima-i dorință.

Un lucru fórte înțelepțesc și mai ales corěspunḑětor stării poporului nostru este acesta, pentru-că nu prin pompa și splendórea înmormêntării se eternisézá ori lungesce memoria rěposatului, ci prin însușirile ce le-a avut în viață și prin faptele ce le-a sciut lăsa după sine. Aceste sunt cununi neperitóre pe sicriul rěposatului, cari îl însoțesc în ultima sa cale pe acest pămênt; iar cele de flori și verdéță ridică numai splendórea momentană, esternă, pentru de a vestejí în curênd și a nu lăsa după sine nici o urmă.

Nu semne esterne esagerate arétă lumii regretul nostru pentru rěposați, ci sentimentele interne, de aceea potrivit ḑice *Julian* într'un edict al seu despre înmormêntări: *„ut dolor esse in funeribus non pompa exsequiarum nec ostentalia videatur“* = ca sě fie jale la înmormêntări și nu pompă, și sě nu apară ca niște representanții demonstrative“.

Capul lucrului însě este pentru noi partea economică, căci un popor ca al nostru, care nici cele mai elementare trebuințe reclamate de progresul și înaintarea unui popor cu viitor nu 'și-le-a putut încă asigura, nu-și póte permite luxul a face pentru un efect momentan și efemer cheltueli zadarnice și neesplicabile.

Iată motivul din care am ținut de bine a insista dela acest loc asupra enunciațiunii din ultima dorință a lui Valeriu Bologa, mai ales că luxul, precum în celelalte referințe sociale ale nóstre, așa a sciut sě-și câștige întrare și în obiceiurile nóstre de la înmormêntări.

Inmormêntarea este în cele din urmă, cum a fost și la popórele din cele mai vechi timpuri, un act religios, la care între rugăciunile rostite de clerici și asistenți pentru mântuirea sufletului celui repausat, se așéḑă în pămênt partea muritóre a aceluia, care din pămênt a fost luată. Astfel trebue ori cărui om serios sě-i fie cu atât mai bătător la ochi și sě-i displacă, când vede că lucsul, ambițiunea deșartă și rivalisarea próstă, cari în viéța socială au cuprins destul teren, își câștigă loc și în conductul pacinic al înmormêntărilor, încât convoiul se preface — precum a observat încă *Chrisostomus* — într'un *„conduct triumfal“*.

Acest învěț și obiceiu rěu, care se manifestă în sicriuri costisitóre, cununi pompóse și în alte splendori esterne, trebue combătut și delăturat atât din motive *etice*, cât și *religióse*, pentru-că semnele indicate n'au nimic de-a face cu sentimentele de condolență, și sunt mai mult în onórea celor remași, decât în a celui repausat.

Din punctul de vedere etic trebue în deosebi combătut ori-ce lucs, care și la mórte scóte în relief contrastele sociale din viéța acésta, atât de evidente între bogat și sěrac, etc. Mórtea mai ales nu cunósce deosebiri, ea bate tot așa la ușa palatelor, ca și la ușa cortului. Mórtea este mediul prin care tot omul devine asemenea. Pentru ce dar scóterea la ivélă a contrastelor de clase din viéță? Pentru ce cheltueli de sute și mii florini pentru treburi fără scop, cari a doua ḑi s'au veștejit, pe când întrebuințarea rațională a acelor bani, ar putea sě ștérgă lacrimile la atâța seraci, ar putea sě îmbrace pe atâța goli și sě sature pe atâța flămênḑi?

Când scriem aceste, nu avem în vedere numai pe românii din patrie, ci și pe cei din celelalte țěri, unde lucsul în acéstă privință adeseori ajunge culmea. Mai ales în România este de necreḑut ce se cheltuesce cu asemenea ocasiuni în familiile mai fruntașe și avute. Cei ce au asistat la înmormêntarea de curênd decedatului *Lascăr Catargiu*, trebue sě rěmâe uimiți de risipa ce s'a făcut în acéstă privință. Și de sigur, că și fără imensele cheltueli pe cununi, lumea românéscă era tot atât de convinsă despre sinceritatea jalei generale, cu care némul românesc a petrecut la cele eterne pe un devotat și pururea credincios și conscienţios fiiu al sěu; iar de altă parte numele și faptele lui neperitóre vor rěmânea tot atât de vii în memoria posterității, ori era onorat ori nu cu sumedenia cununelor de flori depuse pe sicriul lui. *Florile se uscă, cununile vestejesc dar numele bun remâne nemuritor.*

La mórte sě fie toți asemenea, bogatul ca și sěracul, și sě nu se cultive și după mórte separatismul de castă, care n'are nici un ințeles, căci dincolo de mormênt *„împreună sunt împěrații și sěracii“*.

Dar încă la familii bogate și cu stare, acest lucs se mai póte cel puțin esplica, deși nu justifica, dar apoi vanitatea adeseori mână unele familii serace acolo, ca sě cheltuiéscă din puținul ce-'l au, numai ca și la asemenea ocasiuni sě *impue.*

Dar ca ori-ce obiceiu rěu, așa și lucsul dela înmormêntări nu se va putea delătura ușor, mai ales că proveniența lui este veche, din anticitate, este o rěmășită a cultului păgân și tocmai de aceea și din punct de vedere *religios* este un lucru necreștinesc.

La Greci și Romani d. e. erau fórte evidente referințele de avere și rang cu ocasiunea înmormêntărilor. Morminții bogătanilor erau situați în stradele cele mai frecuentate ce duceau la Roma, în *via appia* și *via latina.* Ca sě se pótă admira mai mult pompa și lucsul desvoltat la înmormêntari, bogații au scos din us înmormêntările cu facle în timp de nópte, după străvechiul obiceiu roman; pe când sěracii și sclavii erau transportați nóptea de așanumiții *respillones* și aruncați în *puticuli* (morminte comune) (Horaț sat. I. 8, 10.) Deja atunci se înfrumsețau cadavrele celor mai bogați cu flori, cununi și alte podóbe, și se espuneau câte 7 ḑile pe *lectus funebris*, și la urmă cu pompă se îngropau pe lângă o predică ocasională(laudatio), în care se accentua mai ales cum ar fi trebuit se fie viéța mortului“. Cicero (Brut. 16. 61) ne spune, că se lăudau în asemenea panegirice lucruri *„quae facta non sunt“*.

In locul hainelor simple albe, în cari erau îmbrăcați la început morții, s'au întrodus haine lucsóse, încât chiar statele au trebuit sě întrevină prin legi. Cele dintâi legi contra lucsului, în timpul legislativei decemvirilor, au fost contra lucsului dela înmormêntări.

Lucsul de aḑi deci nu este decât o imitare a înmormêntărilor din trecut. Deja la începutul crestinismului s'a încuibat și la creștini, incât scriitorii bisericesci au trebuit sě-'l combată, timbrând folosirea de flori și cununi de „lucru necreștin“ și „idololatrie“. Un renumit bărbat al bisericei *Eronim* (nas. 340) scrie aspru contra acestor escese, ḑicênd

„Cur et mortuos vestros obvolvitis vestibus;
„Cur ambitio înter luctus lacrimasque non cessat?

„Pentru ce îmbrăcați morții vostri în haine costisitóre,
„Pentru ce nu dispare ambiția barem la jale și lacrimi“.

Deci datina de a susținea și la înmormêntări deosebirea între om și

---

FOIȚA

Scrisori către eleve.

Scrisórea VI.

Iubită Aurora!

Când cetim ceva plăcut, fie numai câteva șire, dacă acelea sunt echoul sincerității, ne priesce atât de bine sufletului, încât abia se póte tălmaci.

Când am cetit și eu șirele Tale, am simțit o adevěrată plăcere, și adâncită în gânduri, mereu îmi venea în minte cuvêntul „sinceritate“, „pretinie,“ și cu cât ceteam mai departe scrisórea Ta, cu atâta gândul meu sbura mai departe, sě dee de urma acelor dóuě cuvinte despre care amintești, și care Te preocupă.

Și cum stam așa pe gânduri, se făcea pare că eram într'o luncă frumósă înflorită, și îngrădită cu o pădure de trandafiri, de unde cântau paserile care de care mai frumos, iar sub o tufiță de Nu-mě-uita ridea cu hohote dulci un isvoraș zburdalnic cu perul creț, argințiu; povestea fel de fel de povești ne mai auḑite, și striga tóte florile pe nume. Pe unele le stropea cu apă, ș'apoi alerga vesel prin iarbă murmurând: „Nu-i nimic în lume mai frumos ca sinceritatea!“ Am stat mult timp privind la micul guraliv, când deodată mi se părú că věd pe cineva lângă el. — Era o fetiță mică cu fața albă ca crinul, și cu obrăjori de trandafir; cu suris dulce și nevinovat și cu privire senină ca ceriul.

„Ce cauți aici, mica mea prietină? murmură isvorul.

„Am plecat se aflu ce-i sinceritatea și prietenia? Unde sě află și cine le póte avea? N'ai fi tu atât de bun sě-mi spui?“ respunse blând copila.

„Bine! Ți voi spune“, șopti isvorul, și sărind peste o crengă de iedera, aruncà ḑeci de stelișóre argintii în pěrul buclat al copilei — „Eu 'ți voi spune ce știu, numai sě asculți cu grijă și sě iei la inimă cuvintele mele.!“

„Mulțămesc dragă isvorașule! o sě mě silesc sě fiu vrednică de bunătatea ta.“

Un vênt ușor legăna frunḑele trandafirilor, ér printre floricele se auḑeau șópte pline de plăcere, și curióse se întrebau una pe alta: „Cine va fi copilița acésta? De unde va fi venit ea óre aici? E póte un înger rătăcit pe pămênt!“

„Cum te chiamă dragă?“ întrebă o mierlă veselă.

„Mě chiamă: Anicuța, — rěspunse sfios copila.

„Anicuțo, — nu-i nimic în lume mai frumos ca sinceritatea! murmură lin isvorul. Ea e o flóre din raiu, adusă pe pămênt de îngeri, din cer. Incolțește, și prinde rădăcină numai în sufletele curate. E soră dulce cu prietenia și trăesc și mor la olaltă. Ómenii, în al căror suflet înflorește, sunt așa de buni și așa de frumoși, ca îngerii.

„Așa? o dragă isvorașule, spunemi și mie, ce sě fac, ca sě înfloréscă sinceritatea și în sufletul meu. O spune-'mi, dragă isvorașule, fi bun!“ se ruga copila.

„Věd că tu ești copiliță bună, pentru aceea te sfătuesc Anicuțo dragă, sě te ferești de minciună ca de foc. Cine nu minte nici chiar de glumă, și e pătruns de iubirea adevěrului, în acela sinceritatea e acasă. Te silește sě iubești adevěrul mult-mult, și atunci și tu vei fi asemenea unui înger, iar în fața ta va rěmînea ceva așa de frumos care va luci ca sórele, și aceea este sinceritatea, care va înflori mereu în sufletul teu și va face sě te bucuri de tóte lucrurile pe care le-a lăsat Dumneḑeu pe lume pentru ómeni; iară când vei minți, atunci sinceritatea se vestejește și pe urmă piere de tot, iar în locul ei rěsare fățărnicia. O buruiană veninósă care e sora pěcatului, și care fură sufletului tóte bucuriile; îl frământă necontenit și-i amărește tótă viața. Ómenii cari pórtă fățărnicia în suflet, sunt despreţuiți de tótă lumea, dar cei ce se deprind a fi sinceri, sunt iubiți totdéuna. O dragă Anicuțo, sinceritatea e așa de frumósă, de nu-i nimic în lume sě o pótă întrece. Sě fi sinceră Anicuțo, și atunci vei fi ca un înger!“

„Mě voiu sili din tóte puterile mele, dragă isvorule, dar fii bun mai spune-mi și aceea, când este prietenia adevěrată, și cum tum trebue sě fiu către prietenele mele, ca ele sě me iubéscă?“ intrebà mai departe copila.

„Ti-am spus, copilă dragă, că sinceritatea e soră cu prietenia, prin urmare, către cine vei fi tu sinceră, și cine va fi către tine sincer, acolo e prietenia. Ca se poți ḑice că cineva ți-i prietenă, trebue sě fie legătură de iubire și încredere între voi, iubire curată fără de nici un interes. Căci cu interesul se ivește egoismul, care sparie și alungă prietenia și sinceritatea.

om prin desvoltarea unei splendori costisitóre este păgână și nu cuadréză cu conceptele religiunii creștine.

Inmormêntarea simplă după usul oriental s'a susținut până adi la Ovrei, cari îngrópă pe toți morții lor, avuți ori sĕraci, în un vestmênt alb de cânepă ori in, și în sicriuri simple necolorate și nepoleite. Depunerea de cununi e în general neadmisă, deși influința timpului se ivesce une-ori și la ei.

Noi avem sĕ ne ținem în privința acésta de sfaturile sfinților părinți și a scriitorilor bisericei, cari combat acest lucs.

Eronim (ep 26 ad. Pamm.) esprimă dorința, ca sĕ se onoreze memoria repausaților prin *milă* și *îndurare* față de cei lipsiți și prin daruri la cei sĕraci, iar nu prin flori și cununi; și laudă pe Pammachius, caruia îi adreséză epistola, pentru numerósele dăruiri făcute întru amintirea soției sale, căci este convins, că precum apa domolesce focul, așa se șterge păcatul prin îndurare. Acest frumos obiceiu era lățit în veacul al IV-lea, și sfinții părinți adeseori amintesc de el. Așa și *Ioan Gură de aur* (omil. 51, 32, 27,) ne spune, că după înmormântare erau chemați cei sĕraci, spre a li se împărți daruri.

Acest obiceiu este păstrat până în diua de adi la poporul nostru în așanumitele *pomene*, sau, cum se mai numesc pe unele locuri, *comândări*. Aceste deși își au originea în obiceiuri vechi păgâne, totuși pot fi aprobate și din punctul de vedere creștinesc. La vechi Romani încă se aduceau în dilele de înmormêntări (feriae denicales) jertfe atât la grópă cât și acasă; iar Grecii repetau aceste jertfe și în diua a treia (trita) și a nóua (enata), iar în Atena și în a treidĕcia (trikades.)

Și dile de ale morților aveau cei vechi; în Atena erau *Nekysia*, când se aduceeau jertfe pentru repausați (Aeschylus, Pers. 615); iar în Roma se țineau în Februariu așanumitele 8 „*dies parentales*“, dile de doliu general. Mormintele se împodobeau cu flori, mai ales trandafiri și viorele.

Asemenea era și „Rosaria“ în Iuniu.

Cu aceste ocasiuni se făceau și ospețe, cari după mărturisirile lui *Cicero* (pro Flacc. 38) și *Horaț*, (Sat. II. 3, 86) erau adeseori sub tótă critica.

Românii în multe părți au susținut asemenea ospețe intocmai și le-au conbinat cu așa numitele *agape*, cari au eșit din us, afară de înmormêntări. Aceste ospețe numite pomene sau comândări aveau la început un timbru fórte *etic*, întru cât bogații țineau se-și arete la asemenea ocasiuni iubirea către deaprópele și mai ales milostivirea spre cei sĕraci, cari erau dăruiți și săturați. — Unde acest caracter și l'au susținut, acolo obiceiul pomenelor nu póte fi combătut, căci precum și stul *Augustin* constată, „nimic nu susține mai vie amintirea repausaților, ca și milostenia către sĕraci.“

Dar precum multe alte obiceiuri; așa au degenerat și acesta, căci astădi nu numai cei avuți dau óspețe celor sĕraci, ci cei seraci rivaliséză cu cei bogați, periclitându-și adeseori puțina avere, de care mai dispun. — Nu înțelegem aici cele câte-va pomene (pâni), cari sĕ dau preoților, căci aceste nu trag în cumpĕnă, ci risipa, ce se face saturând pe de aceia, cari n'au lipsă, și încă cu bani împrumutați dela cămătari cu interese îndecite.

Le vorbim aceste din propria esperiență, căci adeseori am fost martori la asemenea împrumuturi. Mórtea vine de multeori pe neașteptate și te află nepregătit. Ce face acum Românul? Se duce la jidanul ori armeanul din loc și face cheltueli zadarnice, numai ca se nu remâe îndărătul altora. In loc de bani dă obligațiune ori cambiu și la împlinirea sorocului — neavênd-de unde plăti — i sĕ vinde vita din grajd ori țelina din câmp. Cei ce sunt și fruntea institutelor de bani sĕ întrebe numai care-i causa contragerii de multe împrumuturi mici și o vor afla fórte de multeori în casuri de mórte.

Din punctul de vedere economic național cruțarea ni-se impune, precum în tóte, așa și mai ales la înmormêntări; iar luxul nu este justificat nici acolo unde poporul este mai cu stare, cu atât mai puțin la noi Românii, cari pe cele mai multe terene suntem abia la început. Leghion este încă numĕrul trebuințelor nóstre atât culturale, cât și economice. Trebue deci sĕ ne restrîngem în tóte acțiunile nóstre la cele-ce sunt absolut necesare, iar în loc de cheltueli zadarnice mai bine sĕ depunem un ecuivalent corĕspundĕtor pe altarul unui scop filantropic.

Din acest punct de vedere, ce superióră este jertfa pentru „masa studenților“, d. e., decât cheltuiala pentru cununi vestejitóre. Efectul cununii este efemer, iar dela masa studenților se ajutoră fiii sĕraci ai neamului rîvnitori după cultura românéscă și li-se ușuréză ajungerea scopului.

Bărbați nemuritori, ca *Șaguna*, *Gozsdu* etc., ne-au dat în privința înmormêntărilor cele mai strălucite esemple de simplicitate, pe cari n'avem decât sĕ le generalisăm, ca fiind provenite dela ómeni adênc cunoscĕtori ai stării și referințelor poporului român. Iară ce privesce în special cununile dela asemenea ocasiuni, ni-se revócă în minte advertismentul rĕposatului metropolit *Miron*, care vĕdênd numĕrul frumos de cununi, depuse pe mormêntul fericitului *Șaguna* cu ocasiunea parastasului festiv din anul trecut, a dis „*că depunerea de cununi este în absoluta contradicere cu usul bisericei ortodoxe*“.

Dar și scriitorii apuseni serioși nu le admit. Așa *Prudentius* se întrébă dicênd: „*nos tecta fovebimus ossa violis fronde frequenti*“? adecă: pentru-ce acoperim cu flori și cununi numĕróse óselele învĕlite?

Am insistat asupra acestei chestiuni din incidentul rĕposării dirigentului Valeriu Bologa, dorind că sĕ fie imitat de toți frumosul esemplu de a jertfí în loc de cununi, pentru un scop măreț filantropic denariul câștigat cu sudóre, și acésta în interesul progresului nostru general, atât de mult dorit din partea tuturor. Resultatul va fi mulțumitor; sĕ căutăm numai a generalisa laudabila inițiativă de a nu da nimic pentru lucruri superflue.

Casul repausatului Bologa a avut un resultat de aprópe 1000 fl.

O îndreptare rațională pe acest teren este însĕ numai cu concursul comun posibilă, dacă din tóte părțile cei competenți vor căuta sĕ introducă pe terenul acesta moderațiunea și modestia cuvenită.*)

Dr. Elie Cristea.

Clericii estraordinari.

Cu deosebire de câțîva ani încóce, prețuitul nostru diar „Telegraful Roman“ a deschis colónele sale la o mulțime de chestiuni importante, cari privesc promovarea intereselor nóstre bisericești. Este și lucru fórte înțelepțesc acesta, și cel puțin represintă de o miie de ori un program mai bun, decât acele foi ale nóstre, cari pe teme și întrebări politice se cértă adese-ori într'un mod pătimaș și într'un ton, care, dacă din nefericire se ivesce une-ori între frați, apoi cel puțin în public în fața strĕinilor, n'ar trebui sĕ apară.

Și ce politică mai bună am putea face adi, decât interesându-ne de desvoltarea intereselor nóstre bisericești, școlare și peste tot culturale?

Intre altele „T. R.“ vĕd că a dat loc și unui articlu scris de dl profesor Dr. *Petru Șpan* cu privire la cursul clericilor estraordinari, cari în biserica nóstră de mult forméză un *malum necesarium*.

Adevĕrat este în general, că toți trebue sĕ nisuim într'acolo, ca sĕ avem un cler deplin pregătit a desvolta în mijlocul poporenilor sei o activitate pastorală, care după 6—10 ani sĕ fie în stare a presenta neamului și bisericei un resultat cât mai îmbucurător, căci cine n'ar dori sĕ înaintăm pe tóte terenele și sĕ ne înălțăm cu repegiunea vulturului?

Numai cât combinațiunile teoretice făcute la masa verde ori de pe catedră, fórte adeseori sunt departe a se potrivi referințelor locale date, pe cari nu le póte nime schimba momentan sau chiar cu o trăsătură de peană. Aceste referințe le cunosc mai bine aceia, cari dilnic se lovesc cu capul de ele și stau adeseori neputincioși în fața lor, și în urmă trebue sĕ ajungă la convingerea că *nu esistă salturi în natură*, și că e bine sĕ cauți a se desvolta tóte în cursul lor normal, căci așa progresul e mai asigurat, mai stabil, deși póte mai încet. Așa și cu aplicarea clericilor estraordinari. Cine n'ar dori sĕ fie tot preoți cu maturitate, ori cel puțin clerici ordinari cu 6—7 clase și cu cursul clerical întreg? Dar apoi de unde sĕ-i iei, dacă nu se află, și cei ce sunt disponibili, de ce nu se fac preoți în parochiile vacante? După rapórtele anuale ale veneratului consistor către sinodul archidiecesan sunt în permanență cam 130 *parochii vacante*. Acesta este un numĕr destul de anormal, aprópe 15% din numĕrul parochiilor matere. Cine oprește pe clericii absoluți sĕ reflecteze la aceste parochii?

De sigur puținătatea venitelor parochiale, căci dacă n'ar fi așa, de sigur n'ar preferí un numĕr considerabil de clerici absoluti a remânea învĕțători cu un salar de 300 fl. anual, și încă într'un oficiu mai greu ca cel parochial.

Parochiile vacante sunt cunoscute tuturor, și li se ofere repetate ocasiuni a concura după postul de paroch, căci un cleric extraordinar se primesce pentru o anumită parochie numai după ce în urma publicării alor 3—4, uneori și 5 concurse, nu s'a aflat om cu cualificațiune normală.

Ba s'au întêmplat casuri, că paroch instituit în mod definitiv și-a părăsit comuna și a primit în alt loc un post de învĕțător, iar în alt cas parochul — părăsêndu-și cariera — a primit un post inferior la... căile ferate!

Intre asemenea împregiurări, ce sĕ facă acum autoritățile bisericesci cu asemenea parochíi, dintre cari unele stau fără conducĕtor și de 18—20 ani?

Sĕ le abandoneze de tot și sĕ lase credincioșii nostri espuși tuturor momelilor, câte se ivesc și se pun la cale din partea confesiunilor conlocuitóre, cari adeseori aplică din partea lor 2 preoți în o asemenea comună, numai ca sĕ fie mai cu efect turburarea poporenilor nostri? Interesele nóstre pretind, ca biserica sĕ alégă între dóuĕ rele pe cel mai mic: dacă nu află om deplin cualificat, sĕ aplice un bărbat, întru cât e posibil, tot cu crescere

---

*) Articlu întârdiat din lipsa de spațiu.

„Sĕ ai însĕ grije la alegerea prietenelor tale. Nu te încrede prea iute, ci numai după mai multe dovedi de sinceritate, primesce sau ofere amiciție cuiva, căci altcum o sĕ cunoști desamăgirea, care sfâșie sufletul bun și nobil încât acela abia se mai póte vindeca!„

„Dragă isvorașule, ce bun ești tu, că îmi spui adevĕrul. Eu te iubesc și simț că te voi iubi totdéuna. Tu trebue că ai mulți pretini și prietene, căci tu ești sincer; o, dragă isvoraș, numĕră-mĕ și pe mine între prietinele sincere! Vrei?

Se uitau trandafirii unul la altul, și se uitau umiliți în fața celor doi trandafiri ce erau înfloriți pe obrăjorul Anicuței.

Radele sórelui se furișau printre frundele tremurătóre ale unui plop, și se scăldau în undele isvorașului, lângă care ședea copilița, iar el în semn că o primise de prietină se juca cu piciorușul și mânuțele ei albe.

„Toți aceștia sunt prietini tei? întrebă Anicuța arătând către trandafiri și floricelele de pe luncă.

„Da! rĕspunse isvorul.

„Și sórele e prietenul teu?“

„Da, și el e prietenul meu! Și ce afli tu aici de mirat, dacă și sórele e prietenul meu? Vosbește sincer prietena mea!“

Cei doi trandafiri de pe obrazul Anicuței se făcură roșii ca sângele. Anicuța simțea că n'a dis bine, dar vrênd sĕ fie sinceră, cu genele plecate dise:

„Mi-a venit lucru de mirat acela că sórele sĕ cobóră din înălțimea lui aici, pe pĕmênt, se-și alégă prieteni!“

„Vedi, draga mea, că tu încă nu m'ai priceput. Ți-am spus, că prietenia nu esistă unde e interesul. Prieten adevĕrat nu ne póte fi acela, pe care l'am ales după înălțimea rangului ce-'l are, ci după înălțimea sufletului cu care l'a dăruit Dumnedeu! Sórele nu e prietin numai cu mine, ci cu tóte floricelele de pe lunca acésta. El le desmérda cu acea iubire, cu care se jócă și se oglindă în undele mele; dar pentru aceea, nici eu, nici floricelele, nu ne închipuim mai mult, decât atâta ce suntem, și ce ne-a lăsat Dumnedeu. Nici unul dintre noi nu ne închipuim că am fi sóre, sau póte chiar și mai buni ca sórele, pentru că el ne ofere prietenia lui, și nici sórele nu se gândește la aceea ce e el sĕ se țină mai sus, căci îndată cu gândul acela resare vanitatea, care sugrumă modestia și bunătatea! Vanitatea cu slugile ei urîte care ne răpeste farmecul ce l'am avut până nu am cunoscut-o. Intre prieteni nu există nici rang, nici avere. Prietenia cea bună, se baséză numai pe frumseța sufletéscă, și urît suflet au ființele care vreau sĕ-'și câștige vază naintea lumei, prin prieteni avuți și prin ei sĕ se ridice la stima pe care altfel nu și-ar putea-o cuceri!

„O, dragă Anicuță, la alegerea prietenelor tale nu alerga după diamantele cu care le vei vedea gătite, nici după rochiile de mătase cu care vor fi îmbrăcate, ci după faptele și purtarea lor frumósă!“

Anicuța privea isvorul îngândurată și oftând din inimă întrebă:

„Prietenii și prietenele tale nu se mânie pe tine nici odată? și nici ele între ele nu se cértă?“

„Mâniă? cértă? Dómne ferește! Intre prieteni și prietene sincere nu are loc mânia și cérta, pentru că avênd dovedi că cineva e prietenul nostru, nu ne putem mânia pentru ori-ce nimicuri, ori chiar pentru o glumă. Intre prietini se ivesc ici colea păreri deosebite, dar acele se unesc iar prin înțelegere și prin cuvinte frumóse, iar când se ivește o neînțelegere, tot pe calea pacinică sĕ lămurește lucrul. Iubirea sinceră ce nutrim prietenelor nóstre, ne dă putere a ierta când ele ne-ar fi greșit ceva, dar de regulă pe cine iubim, la acela nu-i aflăm nici o greșală, pentru că iubirea și încrederea ne arată mai ales partea lui bnnă, iar greșelile le trecem mai ușor cu vederea. Eu am o mulțime de prietini, dar nici cu unul nu m'am certat vre-odată. Ici colea voiu fi greșit și eu prin petulanță ori nebăgare de samă, dar prietenele și pretenii mei nu s'au supărat, ci ne-am înțeles și lămurit. Și eu m'am simțit fórte fericit și recunoscĕtor, că mi-au spus greșala. Fugi din calea celor ce-ți lăudă în față tóte nebuniile, și încrede te în aceia care ți vor spune și adevĕrul în față!“

*

Se făcea sară. Eu stam cu scrisórea Ta tot în mână, am cetit cine știe de câte ori, până când gândul meu a umblat departe, a umblat acolo, unde l'a trimis întrebarea din epistola ta, și drept respuns la aceea, Ț'am scris fuga gândurilor mele.

Maria Cioban.

bisericéscă, dar cu curs clerical extraordinar; şi avem convingerea, că turma nóstră e mai bine păzită aşa, decât deschiḑênd stoborul şi lăsând lupilor întrare liberă. Sĕ fie deci ori şi cine convins, că aplicarea extraordínarilor se face numai din necesitate, şi numai Venerabilul Consistor va fi sciind, prin câte deputaţiuni este incomodat, până când se decide a primi un extraordinariu, iară noi protopresbiterii nici nu mai vorbim de ele, căci adeseori avem cele mai mari neplăceri din motivul, că spunem comunei sĕ mai aştepte, sĕ mai publice un concurs etc. Bieţii ómeni aşteptă, cât pot, dar apoi de la un timp îşi perd paciinţa şi a-i mai tămênda merge pe contul negligării trebuinţelor lor sufleteşti.

Nici chiar împrejurarea, că comuna e mai mărişóră nu atrage totdéuna pe un cleric ordinar; adese-ori hotăresce situaţiunea ei isolată, retrasă, între munţi etc. Un cualificat nu se duce acolo, căci nu-i place posiţia comunei. Astfel trebue sĕ te ajuţi cum poţi, pentru-că nu e vorba numai de „spiritul timpului“, accentuat de dl profesor Dr. Şpan.

Când voim a întregi bine o parochie, trebue sĕ avem în vedere nu spiritul timpului, ci şi spiritul poporului, a turmei, pentru care se designéză parochul. Şi nu trebue sĕ afirmăm aşa de în mod absolut, că „tinerii cu cualificaţiune estraordinară sunt cei mai slabi“, căci adese-ori practica vieţii ne-a dovedit, că preoţii estraordinari ne-au făcut bune servicii. Despre un asemenea paroch, mort de tinĕr, sciu că după o scurtă păstorire a regulat, pe lângă altele, astfel referinţele materiale ale parochiei sale, încât a lăsat în bani gata o avere de 8000 fl. Cu ocasiunea unei petreceri în Sibiiu am asistat la o întrebare pusă unui coleg protopop: că de ce nu se mai convócă în cercul lui Reuniunea învĕţătorésca? Rĕspunsul i-a fost, că îi lipsesce ajutorul de până acum al parochului T., un estraordinar, acum strămutat în alt tract. O dovadă acésta că estraordinariul îi oferea cel mai bun ajutor în conducerea afacerilor tractuale.

Din aceste casuri este evident, că şi între estraordinari sunt elemente bune, căci adese ori activitatea pastorală nu atêrnă dela cualificaţiunea formală, ci dela însuşirile personale, câştigate în şcóla cea mare, în practica vieţii.

De altă parte sunt casuri, când parochi cu 8 clase şi chiar cu maturitatea s'au dovedit cei mai rĕi păstori practici. Cunosc o comună, unde parochul cu maturitate a făcut praf şi cenuşe tóte interesele bisericei sale, ruinând cu desĕvîrşire şi întrégă averea ei, arḑênd chiar şi şindila de pe biserică; iar în urmă mustrat de glasul ruinelor activităţii sale, a luat frunḑa 'n buze şi şi-a părăsit comuna.

Şi fórte adese-ori se întêmplă, că fiind prea mare diferinţa între paroch şi popor, parochul îşi negligă turma, se isoléză de ea. Aşa d. e. în Bucovina poporul adese-ori se plânge, că preoţimea lor nu este ca cea din Ardeal, unde preotul cu poporul *una sunt şi una simt.*

Imi aduc aminte la locul acesta de o audienţă la rĕposatul metropolit *Miron*, cu care ocasiune m'am plâns asupra puţinelor însuşiri pastorale observate la unii parochi tineri, deşí deplin cualificaţi în cele formale. Atunci mi-a descoperit un interesant plan de organisare a parochiilor, care — spunea — că adese-ori îl preocupă, deórece şi dela alţii a primit jalbe de aceeaşi natură. Ḑicea rĕposatul — D-ḑeu sĕ-'l ierte — că ar fi bine sĕ se formeze în archidiecesă cercuri din mai multe parochii apropiate, cari după situaţiunea lor gravitéză spre o comună centrală. Aici în centru sĕ fie un paroch cualificat în tótă forma, care sĕ pórte întreg oficiul parochial, al cercului seu; iar în comunele aparţinĕtóre sĕ aibă tot atâţa preoţi mai puţin cualificaţi, dar apoi cu evlavia preoţilor bĕtrâni, cari sĕ împlinéscă slujbele preoţesci, rituale etc. şi sĕ stee la disposiţia parochului din centru. Ori-cât ar apărea la primul moment de paradox acest plan, totuşi un încărunţit cap al bisericei nu fără motive nejustificate va fi ajuns la combinarea lui.

Chiar şi compatrioţii nostri Saşi cu averi neasămănat mai mari ca noi, şi cu popor cult, încă sunt adeseori avisaţi a aplica clerici estraordinari în numĕr destul de însemnat.

Sĕ fim deci cu considerare la tóte referinţele de traiu ale poporului nostru, când judecăm asupra lucrurilor, şi sĕ nu statorim principii absolute, căci în referinţele date este fórte relativă aplicarea lor.

Departe se fie de noi şi presupunerea că intenţionăm a perpetua o stagnare în desvoltarea clerului nostu. Dómne feresce!

Nu încape îndoélă, sĕ avem în vedere pururea devisa: „*Inainte!*“, dar apoi a lăsa o parochie 18 ani vacantă nu însemnéză de loc: înainte, ci din contră: înapoi. Deci ca decadenţa sĕ se paraliseze, cei competenţi trebue se o întregéscă după putinţă, şi e bine că se face aşa, căci este mult adevĕr în maxima românului: „*E rĕu cu rĕu, dar mai rĕu fără rĕu,*“ şi ori ce instituţiune isvoresce din trebuinţele poporului.

Un protopresbiter.

Revistă Bisericéscă.

Zbateri contra umilirii.

In sînul bisericei surori gr.-cat. române, se petrece de câteva luni de ḑile, o luptă grea între conştiinţele şi demnitatea preoţilor şi între momelile arginţilor pe care guvernul îi pune la disposiţia preoţimii gr.-cat. ca ajutor, dar între condiţii repugnante: ca sĕ-i pótă ridica numai cu chitanţe vidimate întâi de solgăbirĕi!

In archidiecesa Blajului s'au ridicat multe voci bărbăteşti din sinódele protopresbiterale contra acestei umiliri ce guvernul o pretinde unui cler ce stă pe aceeaşi tréptă de cultură ca şi clerul bisericei apusene ori a celor reformate, — dar au fost destule şi de acelea cari n'au avut curagiu a protesta, ci — au înaintat iute chitanţele cu „Látta“ al solgăbirĕului...

Lupta acésta a bărbăţiei, a demnităţii şi conştiinţei revoltate, cu umilirea, e numai firéscă şi onorătóre pentru cei dintâiu, — dar durere, după cât putem înţelege din tonul iritat, pe alocurea indignat, al ḑiarului „Unirea“, par'că curentul pentru primirea ajutorului chiar cu umilirea impusă, va eşi el biruitor. Căci sărăcia e mare şi ispitele multe şi la fraţii gr.-cat.

Ca un semn al vremilor însĕ, remarcăm, că acţiunea de umilire a produs o aşa mare reacţiune, încât până şi demult adormita şi pururea „liniştita“ diecesă a Gherlei, dă, în unele puncte ale ei, semne acestei reacţiuni.

La 2 Iunie n. s'a ţinut în Stoiana conferenţa preoţéscă a tractului Laşard, la care a luat parte aprópe toţi preoţii din tract. Conferenţa a fost presidată de d-l protopop Sabin Coroian. Fiind pusă la ordinea ḑilei cestiunea împărţirii ajutorului de stat, preotul Traian Deac a făcut următórea propunere, pe care conferenţa *a primit-o cu unanimitate*:

„Deórece împărţirea ajutorului de stat, practicată în ultimii ani, şi cu deosebire în anul curent, se face fără considerare la meritele *eclesiastice* cari ar fi *unicele adminisibile* la împărţirea neegală, şi se iau alte împrejurări în considerare, — propun, ca onorata conferenţă sĕ róge umilit pe măritul ordinariat sĕ se întrepună şi sĕ întrevină, ca acel subsidiu sĕ fie pus la disposiţia ordinariatului! Altcum sĕ ne dăm cuvêntul de onóre, că nu vom primi nici unul subsidiul împărţit cu practica de până acum“.

S'a pus apoi în discusiune cestiunea autonomiei şi a Jubileului de 200 de ani dela unirea cu Roma. Membrii conferenţei au hotărît la urmă, sĕ fie rugat ordinariatul de a convoca un Sinod diecesan, în care sĕ se discute cestiunile ajutorului de stat, a autonomiei şi a sĕrbării Jubileului de 200 de ani.

Scrisóre din Săcele.

Adunarea generală a despărţămêntului I. al Asociaţiunei, — şi esamenele şcólelor nóstre.

Săcele în 31 Maiu 1899.

Onorată Redacţiune!

O veste îmbucurătóre din uitatele şi părăsitele Săcele. Ḑiua de 30 Maiu a. c. a fost pentru aceste sate nu numai o frumósă sĕrbare bisericéscă şi culturală, ci o ḑi de reînviere naţională, în care acest popor nĕcăjit şi părăsit a dat învederată dovadă, că nu şi-a uitat de consciinţa, demnitatea şi mândria sa naţională.

E cunoscută tuturor frumósa şi rodnica activitate, pe care *Desp. I. al Asociaţiunei* o desfăşură de la reconstituirea sa încóce; e cunoscut zelul şi abnegaţiunea cu care lucră în interesul causei culturei nóstre, comitetul ce stă în fruntea acestui Despărţămênt.

Comitetul luând în considerare starea tristă în care au ajuns Săcelenii, deşi ştia că timpul e fórte nepotrivit, a hotărît totuşi ca sĕ-'şi ţină adunarea sa generală aici, avênd speranţă, că prin acésta va contribui la deşteptarea spiritelor, ce zac în letargie. Şi nu s'a înşelat.

La órele 10 a. m. în ḑiua prefiptă un numĕr frumos de popor şi inteliginţă, în frunte cu Venerabilul paroch *Alecse Verza*, aşteptau sosirea tramvayului ce aducea pe comitet şi óspeţii din Braşov, veniţi într'un numĕr neaşteptat de mare: domni şi dómne. Óspeţii fură întîmpinaţi cu urale puternice, iar dlui director al desp. prof. *Andreiu Bârseanu* i-se oferi din partea dómnei Veturia Verza, un frumos buchet de flori.

In imposant convoiu plecarăm cătră biserică, şi streinii se uitau a minune la noi, căci nu ne mai credeau capabili de astfel de mişcări însufleţite. Biserica cea nóuă din piaţa Cernatului — biserica cea mai mare din diecesă — era deja ocupată de lume. In accente frumóse rĕsuna corul de studenţi din Braşov al dlui prof. T. Popoviciu.

Se începu parastasul întru memoria bărbaţilor emeritaţi pentru Asociaţiune. E un moment înălţător. Se pomeniră toţi: Şaguna, Şuluţ, Romanul, Cipariu, Bologa, Bariţiu etc. A fost mişcător când coliva fu ridicată de preoţii celebranţi asistenţi, comitet şi alte persóne şi când Venerabilul Părinte A. Verza ceti o frumósă rugăciune pentru odihna sufletelor marilor bărbaţi.

Imediat dl director al Desp. păşi la masa încărcată cu flori şi deschide adunarea printr'un magistral discurs, în care arată ce e Asociaţiunea, ce intenţionéză, ce sunt despărţămintele, cari li-e misiunea şi cari ne sunt datorinţele nóstre faţă de acéstă instituţiune.

Rĕspunde fórte frumos dl paroch Romul Verza, preşedintele agenturei din Satulung care arată bucuria ce-o simte poporul, că are fericirea de a primi adunarea în mijlocul lui.

Se trece la ordinea de ḑi.

Se cetesce raportul comitetului prin dl Corneliu Aisĕr, secretarul N. Bogdan fiind împedecat a participa din causă de morb. Apoi raportul despre bibliotecile poporale al dlui Grigoriu Maior, raportul despre starea cassei, de Corneliu Aisĕr. Vedeai în faţa fie-căruia mulţumirea ce-o simte, pentru mersul regulat, progresul frumos şi activitatea rodnică, ce a desfăşurat'o despărţămêntul în decursul acestui an.

Se esmite o comisiune pentru înscrirea de noi membrii, si se şi înscriu câţi-va ordinari şi mai mulţi ajutători. E de observat, că astă-iarnă s'a înfiinţat în Satulung o agentură, cu care ocasiune s'au înscris vre-o 30 de membri.

O altă comisiune a censurat socotelile de cassă, care presintă un raport absolut de bun şi mulţumitor.

Dl Dr. Mănoiu cere cuvênt asupra desbaterii generale a rapórtelor şi se lănséză într'un frumos discurs mai lung despre istoricul nostru pe care însĕ a trebuit sĕ-'l întrerupă din causa timpului înaintat.

Dl paroch Toma Frateşiu presintă şi cetesce o cerere a comunei sale Bacifalu, pentru-ca Asoc. sĕ ajute şcóla, pe care credincioşii n'o mai pot susţinea. Se predă comitetului, care la rêndul sĕu o va înainta comitetului central.

Urméză o disertaţiune despre: „Causele decadenţei economice a Românilor săceleni şi remediile ce ar fi de aplicat, pentru regenerarea ei“ ţinută de studentul Ioan Lăpĕdatu.

După aceea încheerea adunării prin un cuvênt al dlui director, care esprima bucuria şi mulţumirea că s'a putut ţinea o astfel de adunare, şi doresce, ca la o nóuă ocasiune sĕ găséscă pe săcelení într'o stare mai înfloritóre.

După aceea o bogată masă, la care au participat peste 60 persóne. Toţi veseli şi mulţumiţi.

S'a toastat: Vener. paroch Alecse Verza pentru comitet, — Dl Bârseanu pentru Săceleni, dl Frateşiu pentru mame, apoi pentru secsul frumos, pentru învĕţători etc.

Ne prinserâm apoi la o frumósă şi mândră horă, după care urmară şir: Ardelene, Hăţĕgane, Chindii şi Breze.

S'auḑim de bine şi din alte părţi!!

*

— In sĕptĕmâna trecută s'au ţinut esamenele de încheere la şcólele nóstre din Bacifalu, Turcheş, Cernatu şi Satulung. Frumósele resultate fac o deosebită cinste dlor învĕţători! Aici avem şi trei dşóre învĕţătóre: Jarca, Munteanu, şi Stinghe, cari au atras atenţiunea tuturor prin sporul şi bunul resultat, ce l'au făcut cu micii băeţi. In general băeţii de aici esceléză în aritmetică şi limba română, eu deosebire: cunoştinţe gramaticale.

Un lucru mi-a tras atenţiunea. La esamenele de cant, am auḑit cântându-se „Românime mult cercată“, ceea-ce mi-a produs multă duioşie şi mângăere sufletéscă. Sĕ dee D-ḑeu, ca sĕ nu rĕmână băiat de şcólă care sĕ nu scie acéstă cântare menită a fi mâne pomâne... îmn naţional.

Ler.

Revistă Externă

Din Macedonia.

Propaganda macedonénă lucréză iarăşi cu multă putere. Órecari membri ai comitetului secret au spintecat de curênd pe stradă pe un învĕţător, pentru-că nu s'ar fi supus ordinelor date de ei! Aşa mare e disciplina acestei societăţi, că pe soţii pe cari îi provócă la ceva şi nu se supun, îi ucid! Atentatul acesta va deştepta din nou atenţiunea opiniunei publice europene şi o va face sĕ-şi îndrepteze ochii asupra Macedoniei, unde mişcarea cu caracter turburător, pare a-şi fi luat iarăşi începutul.

Notificare oficială.

Prin conclusul sinodal Nr. 111 dela 1/13 Maiu 1899, cartea „Teoria Dramei“ de Dr. Iosif Blaga, s'a admis ca manual de şcolă pentru şcólele nóstre medii.

Ceea-ce pe acéstă cale se publică.

Din şedinţa Consistorului archidiecesan ca senat şcolar, ţinută în Sibiiu la 28 Maiu 1899.

Consistorul Archidiecesan.

NOUTĂŢI

Personal. I. P. S. Domnul archiepiscop şi metropolit al nostru Ioan Meţianu va pleca Sâmbătă diminéţa cu trenul dela órele 7. 45 m. la Braşov spre a sfinţi biserica cea nóuă din Braşov-Cetate.

*

Secţia ambulantă. In numĕrul nostru 57 am dat ştirea despre înlocuirea „secţiei naţionalităţilor“ prin un anumit „Bucovineanu“, ascuns prin cutare ministeriu. Asupra acestei ştiri „Egyetértés“ dela 13 Iuniu aduce următorul entrefilet:

„*Nou organisata secţie de naţionalităţi*“. In „Telegraful Român“ de Duminecă cetim următorul lucru surprinḑĕtor de interesant:

(Şi reproduce aci notiţa nóstră. Apoi continuă:)

„Ne-am interesat de lucru şi am aflat din isvor destul de bun, că Coloman Széll, la recomandarea unui ḑiarist guvernamental, care actualmente e cel mai cu influinţă, *a însărcinat într'adevĕr pe dl Bucovineanu, ca sĕ controleze mişcările de pressă şi politice ale Românilor,* — lucru care până acum era problema desfiinţatei „secţiuni de naţionalităţi“, — şi despre resultat sĕ-i raporteze din când în când. Dl Bucovineanu mai întâiu nu este cetăţean ungar, al doilea, nesciind nici un cuvênt unguresce, nu cunósce raporturile nóstre de naţionalitate; al treilea ca ḑiarist român, în România cu totul necunoscut, e absolut imposibil a'l întrebuinţa şi pentru de-a da informaţiuni sigure ministrului-președinte unguresc asupra „planurilor de natură mai intimă și mai secretă a politicilor din București“. In fața activitații unei „secțiuni de naționalități“ organisate în asemenea mod surprindĕtor și cu așa prevedere înțeléptă, póte în adevĕr sĕ privéscă ori-cine cu îndreptățită... curiositate“.

Ministrul președinte *C. Széll* însĕ, declară prin „*Kel. Èrt.*“ de ieri, știrea asta dată de noi și după noi de celelalte ḑiare, ca neadevĕrată.

*

Esamenele de cualificațiune învĕțătorești se încep negreșit Marți în 8/20 Iuniu c. Pentru orientare celor-ce nu știau de se vor începe în acéstă ḑi ori numai în cea urmàtóre.

*

Maialul scolarilor gr. or. români din Sibiiu. A doua ḑi de Rusalii cele 3 școli elementare gr. or. române din Sibiiu (Cetate, sub. inferior și sub. Iosefin) au Maial comun. Intrunirea la 7 óre dim. în seminar. Drumul peste str. Măcelarilor, piață, str. Cisnădiei, în Dumbravă, pavilonul mare. Toți binevoitorii acestor școli, sunt învitați a participa.

*

Ingheț în Iunie. Din comitatul Ciucului primește „Gazeta“ știrea, că Luni nóptea a fost atât de frig în acelea părți, încât a înghețat pămêntul. Grânele s'au nimicit total, în urma înghețului. Munții din împrejurime sunt albi de zăpadă.

— Iar din *Făgăraș* i-se scrie la 11 Iun. n.: De Sâmbătă séra a început a ploua și pe aici, după o secetă îndelungată, a plouat și ieri binișor; *iar astă diminéță pe bĕtrânii Carpați, până jos la póle, néua sta ca în dricul iernii.* Temperatura încă a scăḑut fórte tare; ómenii au îmbrăcat haine de iérnă, căci e frig simțitor. Rele semne pentru sĕmĕnături! In ḑilele trecute o tempestate cu grindină de mărimea nucilor a nimicit o parte însemnată a sĕmĕnăturilor, atât de tómnă, cât și de primăvară. Total nimicite au fost însĕ sĕmĕnăturile din hotarul comunei Dridif. Aici ómenii au început a cosi holdele, căci nu mai e nimic de ele. Cucuruzele, cânepile încă au fost rĕu stricate. Bieții plugari privesc îngrijați la viitor!

*

Ordinea esamenelor, la școla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, la finea anului școlar 1898/99, e următórea:

Sâmbătă în 24 Iuniu 1899: înainte de améḑi: dela órele 8—9 religiune, dela órele 9—10 limba română, dela órele 10—11 comput cu clasele I, II, III și IV. Dela 11—11½ limba maghiară cu clasele I, II, III și IV, dela 11½—12 limba germână cu clasele III și IV și geografia cu clasele III și IV.

Duminecă în 13/25 Iuniu: La órele 11 a. m. cântări, declamări, incheierea festivă a anului școlar și distribuirea testimonielor.

Lucrurile de mână ale elevelor sunt espuse în decursul esamenului în sala a dóua a școlei.

Sibiiu, în Iuniu 1899.

Direcțiunea.

*

Un potop gróznic. In séra ḑilei de 9 Iuniu n. asupra Madridului a început sĕ cadă grindină de mărimea ouĕlor. Ferestrile dela aprópe tóte locuințele și edificiile au fost sdrobite, sîrmele telegrafice și telefonice rupte, ómenii și animalele cădeau pe strade răniți cu miile! După grindină a început sĕ se reverse pe strade potop de apă, care pe unele locuri avea înălțime de un metru! Madridul n'are aḑi nici grădini, nici plantațiuni: tóte au fost nimicite de grozavul element!

*

Petrecere de vară, se arangiéză în Sebeșul-Săsesc Luni a 2-a ḑi de Rusalii în pavilonul dela hotelul la „Leul de aur“. Venitul curat e destinat în favorul reuniunei „Andreiana“.

*

Licitația dela Oprea-Cârțișóra, privitor la care s'a publicat un edict în numĕrul nostru trecut, *va avea loc în 17 Iuniu n. a. m.* la casa comunală din *Oprea-Cârțișóra*, și nu în „16 Iuniu“ cum s'a tipărit greșit în edictul din cestiune. Pe pag. presentă, se publică de administrație o rectificare.

Posta redacțiunii.

D. M. în Sĕl... — *O.* nu mai e în Sibiiu, e dus în concediu, deci nu mai spera nimic dela rugarea adresată lui.

Din România

(*Curtea la Sinaia*) Ḑiarele bucureștene ne vestesc, că Maj. Lor Regele și Regina își vor lua în cursul acestei sĕptĕmâni reședința la Sinaia. Regele se va reîntórce în capitală în ajunul deschiderii corpurilor legiuitóre, iar după cetirea mesagiului de deschidere se va reîntórce la Sinaia.

—

(*Ploile mult așteptate*) După un timp Indelungat de secetă, Duminecă și Luni a ploat, după cum anunță foile de dincolo în tótă România. In Bucuresci și giur a căḑut o plóie torențială însoțită de grindină de mărimea alunelor. Temperatura în capitală s'a rĕcit în urma acésta. *La Predeal a nins Duminecă.*

Educația sexului frumos.

Disertație cetită la serata literară a societății „Petru Maior“ din Pesta, în 4 Maiu n.

Prietinelor mele.

(Urmare)

Ilustră adunare! Ce este femeea? Iată o cestiune mult controversată. Sĕ nu ne adâncim însĕ în filosofii cu definiții abstracte, sĕ spunem ceea-ce fie-care dintre noi vedem și simțim. Femeea este o parte a ființei omenesci, care dimpreună cu bărbatul constitue familia; femeea este mama copiilor, ea ne alină durerile, ea ne face fericirea desĕvîrșită, femeea este vraja vieții nóstre pămêntesci.

Deschid o parantesă.

Se ḑice, că un rege din vechime a avut un copil, pe care l'a crescut isolat de tótă lumea. Afară de tatăl sĕu, instructorul și câți-va servitori, nu cunoscea pe alt-cineva; știre nu avea despre cele ce se petrec în lume, dar mai ales nu știa că în lumea asta sunt femei. Ajungênd băiatul etatea de 20 ani, tatăl sĕu a împodobit o parte a palatului cu tóte bogățiile lumii, iar printre obiectele espuse a așeḑat și câteva femei dintre cele mai frumóse, ce avea la curte. Tinĕrul condus de instructorul sĕu în acésta parte a palatului, a rĕmas încremenit de câte i-au vĕḑut ochii. Intrebat séra de tatăl sĕu, că ce i-a plăcut mai mult, îngândurat i-a rĕspuns tinĕrul: tóte sunt minunate, dar „dracii“ aceia nu-'mi mai ies din cap. Instructorul ii spusese adecă, că femeile acelea sunt... „draci“.

Inchid parantesa.

Incă odată, femeea este cimentul care cu o putere magică légă de sine tóte elementele societății; și dela o rațională educație a sexului frumos depinde în primul loc fericirea femeii, și apoi a societătii în mijlocul căreia este pusă. Și dacă ne vom întreba, în vîrtutea cărui favor al naturei este dat femeii rolul acesta de frunte în viața omenimei? Apoi fără multă bătaie de cap vom rĕspunde: în virtutea chemării sale sfinte de mamă.

Cuvêntul mamă strălucește pe multe pagini ale istoriei omenimei, unde cei mai mari bărbați ne spun, că mamei lor au sĕ mulțumĕscă că au fost și că au lucrat. Pedagogul Pestalozzi ḑice, că icóna mamei se contopesce cu sufletul nostru, ne povățuesce întru tóte împrejurările vieții, devine identică chiar cu consciința nóstră.

Cuvêntul mamă ne este sfânt tuturor, el este cel mai dulce cuvênt din vocabulariul limbei omenesci. Mama are în istoria străbunilor nostri, ba chiar și în istoria nostră națională pagini mărețe, cari vor străluci de-apururea ca pilde vii de dragoste de neam și de patrie.

Puterea Romei nu e în stare sĕ înfrângă trufia și simțul de rĕsbunare al sumețului Coriolan, dar preste trupul mamei sale n'are curagiul sĕ trécă. Copilul își dă viața în prețul iubirii de mamă.

Cu evlavie în sufletele nóstre rostim cu toții numele mamei lui Stefan cel mare, care cu cuvintele:

„Dacă Tu ești fiiul meu,
„Nu ți-'s mamă eu,

respinge dela sine pe fiiul sĕu bătut, și creéză pentru vecie cea mai înaltă alegorie a iubirii de neam și de moșie.

Cuvêntul mamă a așeḑat deci pe fruntea femeii cununa divinității, căci demnitatea omenimei este încredințată în mânile mamelor.

Și dacă un popor datorește cu recunoscință femeilor sale. apoi poporul român dacă până astăḑi esistă verde și plin de viată, cu caracter și individualitate proprie — sĕ mulțumĕscă femeii române. Părinții nostri veacuri de-arêndul, cutropiți de nedreptatea ómenilor și de greul vieții, nu mult s'au putut îngriji de avutul nostru național. Femeea română însĕ a stat neadormită veghiând, ca nimic sĕ nu se pérdă din conținutul vieții nóstre naționale. Dela mamele nóstre am învĕțat a ne iubi limba, căci ea ne-a însuflat cele mai dulci accente, când plecată preste légănul nostru ne-a adormit cu: *Nani-nani puișor!*

Tot ce fantasia bogată a poporului a a creat, ne-a păstrat femeea română: povești basme, poesie. Dela mamele nóstre am învĕțat istorie, religie; mamele nóstre ne-au conservat moravurile, datinile, cântecile, portul și tradițiile, și astfel femeea română a fost în trecut și are sĕ rĕmână și pentru vitor paladiul naționalității nóstre și geniul ocrotitor al poporului nostru.

Incontestabil, ilustră adunare, că și noi poporul român de câte-va decenii încóce am făcut progrese enorme pe tóte terenele. In urmare, ar fi sĕ ne simțim bine, sĕ nu mai regretăm timpurile trecute; însĕ vedem tocmai contrariul. Vedem curente strĕine manifestându-sĕ în viața nóstră națională, simțim cum ne abatem ḑi de ḑi dela moravurile cele bune, nu suntem mulțumiți cu noi înșine, și nemulțumirii acesteia adeseori vedem dândui-se espresiune prin tipica frasă: „*lumea s'a stricat, nu mai e ca mai de mult*“.

Da, lumea s'a stricat, pentru-că cine progreséză în sciință și regreséză în moravuri, mai mult dă îndĕrĕt, decât înainte.

Și sĕ nu credeți, că esagerez când cuteza spune, că în mare parte causa nemulțumirii nóstre și a curentelor strĕine ce vedem ivindu-se în societatea românéscă, — zace în educația greșită, ce se dă sexului frumos.

„Cestiunea educațiunii și în special educațiunea sexului frumos, este o cestiune vitală de prima ordine, mai ales pentru resultatele ei binefăcĕtóre asupra vieții morale a omenimei, resultate menite a promova organismul social către idealul perfecțiunei omenesci“.[1] Istoria ne este mărturie, că cestiunea educațiunei preocupa din timpurile cele mai vechi tóte popórele. Athenienii tindeau ca prin educațiune sĕ realiseze în copiii lor, *frumosul* și *binele moral*; la Romani scopul educațiunii era: *virtus Romana*, iar profundul filosof Kant ḑice: „*Prin educațiune natura omenéscă devine din ce în ce mai nobilă, sufletul nostru ni-se umple de o însuflețire înaltă, căci omenimea prin crescere se apropie necontenit către idealul sĕu*“.

(Va urma.)

---

[1] Dr. Șpan: *Intrebări pedagogice.*

Voci din public.

Scrisóre de mulțumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Noembre 12 anul 1895 eram așa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de ḑile a trebuit sĕ zac în acelaș loc, fără sĕ mĕ pot mișca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 Ibs la 130 Ibs, un semn despre durerile grozave, ce-am avut sĕ îndur în atâția ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, așa am auḑit de liniments electric, scalde turcești, și după tot feliul de ocupațiuni medicale, nu me simțém mai bine, așa că ultimul medic ce l'am ocupat mi ḑise, că nu primesce mai mulți bani dela mine, pentrucă banii sunt aruncați fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlnii un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică, antirheumatică**, ce-ar fi un mijloc fără greș contra rheumatismului. Eu ii povestii din esperențele mele cu alte mijlóce, și aveam fórte puțină încredere. Parecă mâna sorții mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, și că inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéză. Da, am câștigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot esprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a prețui tóte comorile lunei pe lângă **thea Wilhelm pentru curătirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiți așa buni, domnule, și trimiteți-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete din thea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate și viață îndelungată, rĕmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. New-Jork. [192] 9—9

Se află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar*, Sibiiu.

1589—99 [83] 2—3

CONCURS.

E de ocupat postul de *notar cercual* din *Sachsenhausen*. Cercul se compune din comunele Săsăuș și Ilimbav, în acésta din urmă se află însĕ un post de vice notar.

Emolumentele:

1. Salar 500 fl.
2. Locuință liberă, eventual bani de cuartir 40 fl.
3. Pentru luminat și încălḑit 12 fl.
4. Paușal de cancelarie 30 fl.
5. Taxele statorite în statut pentru lucrări de natură privată.

Fiindcă noul notar va fi propus spre denumire de matriculant reg. ung., va primí încă 80 fl.

Petițiunile compuse conform articlului de lege I. din 1883, provĕḑute cu adeverirea cunoscințelor de limbi și scrise cu mână proprie, sunt a se înainta aici până la *25* Iunie n. c. órele 12 din ḑi.

Nocrichiu, la 6 Iunie 1899.

Protopretorul.

Nr. 2432—899 [84] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *tutor orfanal* la magistratul urban al cetății libere regesci Sas-Sebeș, devenit vacant prin abḑicere, cu care e împreunat un salar anual de 240 fl. și îndreptățirea la fondul de pensiune, — se escrie concurs repețit.

Reflectanții la acest post au a-'și așterne rugările lor instruate cu atestatul de botez și cualificațiunea teoretică, până în *20* Iuniu a. c. direct Ilustrității sale domnului vice-comite al comitatului Sibiiu.

Sebeș, în 2 Iunie n. 1899.

Magistratul:

Conrad, primar. **Dr. Krauss**, protonotar.

A 29. ex 1899 fogarasi tlkvi számhoz.

Árverési hirdetmény kiigazitás.

A fogarasi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság által a Mitrea Comsia végrehajtónak Budacu Nicolae alui George végrehajtást szenvedő elleni 60 frt. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a „Telegraful Roman“ 58. ex. 1899. számában közzétett hirdetményben becsuszott nyomdahiba odaigazittatik ki, hogy az árverési határnap **1899. évi junius hó 17-ik napjának d. e. 9 órájára van kitüzve** Oprea-Kerczisora községházánál.

N.-Szeben, 1899. junius hó 14-én.

A „Tel. Rom.“ kiadóhivatala.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vênḑare

Sidoxia,

cestiunea dotațiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Prețul 30 cr.

Au apărut:

Juvenilia
Proză și versuri
de
Sextil Pușcariu
à 80 cr.

Iulian Devale
Epigrame
Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 60 Sibiiu, Sâmbătă, 5/17 Iuniu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

La pogorîrea Duchului sfânt.

„Și iată vóuĕ alt mângăitor precum eu, pe Duchul meu și al Tatălui voiu trimite întru carele vĕ veți întărì“.

Așa ne cântă ađi biserica nóstră străbună.

Sufletele nóstre se ridică ađi în regiuni mai înalte; cu ochii inimei nóstre vedem pe Dumneđeu Fiul înălțându-se spre cer, și auđim cuvintele lui de mângăiere cătră învĕțăceii cei întristați.

De Ierusalim sĕ nu vĕ depărtați, și eu alt mângăitor voiu trimite vóuĕ, pe Duchul sfânt, întru carele vĕ veți întări, ca sĕ puteți intra în lupta cea mare pentru lățirea creștinismului.

Așa ne învață biserica nóstră străbună.

Și învĕțăceii lui Iisus și-au împlinit misiunea, căci erau inspirați de Duchul sfânt. Biserica lui Christos a trecut prin mari crise, prin crunte persecuțiuni, prin grele ispite, dară ea a eșit învingĕtóre, căci apostolii ei au fost inspirați, au fost conduși în întrégă lupta cea grea de Duchul intelepciunii, de Duchul înțelegerii, de Duchul temerii de Dumneđeu.

Prin grele crise, prin grele ispite trecem noi ađi, și lupta o purtăm cu speranța învingerii, căci causa este sfântă, causa este dréptă.

Trebue sĕ ne inspirăm și noi în lupta nóstră de idealurile la cari ținteşce biserica, trebue în lupta nóstră sĕ folosim mijlócele de cari s'au folosit următorii apostolilor, trebue sĕ fim una, cum una au fost ei, și când divergințe de păreri se ivesc și se presentă ca impedecând lucrarea nóstră armonică, lucrarea nóstră comună, atunci ca și apostolii și ca următorii lor în apostolie cu inima curată sĕ ne consultăm în sinóde, și sĕ restabilim pacea în sinul bisericei nóstre.

Spiritul timpului de ađi este în contra spiritului bisericei în general, și este de lipsă ca bisericele creștine în unire sĕ lupte spre a asigura cursul ideal al doctrinei lui Christos.

Noi precum în trecut, așa și în viitor numai la puterea nóstră internă, numai la forțele nóstre putem reflecta.

Pre lângă curentul general periculos bisericei lui Christos, noi trebue sĕ mai avem în vedere și curentele nesănĕtóse, cari bântue de multă vreme în patria nóstră.

Un cler luminat, un cler crescut în spiritul ideal al bisericei nóstre, un cler tare în ortodoxie, tare în speranța că causa dréptă trebue sĕ invingă, un cler cu caracterul oțelit, și oțelit prin consciința, prin forța, ce isvoresce din o minte luminată prin învĕțătură, din o inimă adapată din fântâna suferințelor poporului nostru, un asemenea cler va ținé cu tărie stindardul ortodoxiei nóstre, un asemenea cler consciu de forțele sale intelectuale va purta neînfricat făclia, care va lumina întunerecul.

Și precum evreilor eșiți din robia Egipetului nóptea un stĕlp luminos le lumina calea, asemenea lumină va împrăștia făclia purtată de un cler luminat, de un cler evlavios, de un cler pătruns de rolul cultural ce este reservat preoțimii nóstre, bisericei nóstre naționale în sinul poporului român.

Sĕ ne întărim cu pavăza sciinței, acesteia sĕ-i dăm în ajutor tăria în credință, evlavia, spiritul de jertfă, abnegațiunea părinților nostri, și atunci vom trece învingĕtori preste tóte pedecile.

Cu învĕțătura sa, cu tăria credinței sale, cu văpaia inimei spre scopurile ideale ale crestinismului, apostolul ginților a învins întrégă păgânătatea lumei aceleia, și puterea cuvêntului ca trăsnetul lovia și cu iuțéla fulgerului străbătea întreg continentul.

Marii dascăli ai bisericei nóstre cu puterea cuvêntului, cu forța sciinței au învins pe eretici, și cuvintele lor nime nu le-a putut rĕsturna.

Trăim în timpuri grele, multe ispite se pun în calea nóstră, întocmai ca apostolilor și următorilor lor.

De Ierusalim sĕ nu vĕ depărtați, đicem și noi acelora, cari acum voesc sĕ ia sarcina apostoliei.

Sĕ luăm toți pavăza cea puternică a sciinței, sĕ implorăm darul Duhului sfânt, care sĕ întărească inima nóstră, precum o a întărit a marelui apostol, numit și al Ginților, înarmați astfel, scutiți astfel, sĕ pășim în solia apostoliei, cu duchul înțelepciunii cu duchul ințelegerii, cu duchul temerii de Dumneđeu, și atunci vom scì învĕța, vom scí boteza, și vom asigura viitoriul bisericei nóstre.

Cumpĕna dreptății.

Până acuma aprópe totdéuna a stat plecată în partea unde era nedreptatea.

Și acésta se întêmpla, de câte-ori se mĕsura pentru naționalitățile din statul nostru, și în special, de câte-ori se mĕsura pentru noi românii.

Și așa se întêmpla când mĕsura guvernul, așa când mĕsura administrațiunea din statul nostru.

In sistemul constituțional noi nu aveam alte arme legale de apĕrare decât recursul la forurile mai înalte.

Ne-am plâns deci la forurile mai înalte.

Peste regim este numai parlamentul.

Ne-am plâns deci la parlamentul țerei. și am arĕtat cum guvernul în calea ordinațiunii a călcat legea.

Parlamentul țerei în sfânțenia dreptății a dat dreptate nedreptății.

Dacă legea nu consună cu ordinațiunea guvernului se vor lua mĕsuri — în consecuență cu curentul, care bântue dela era dualismului încóce — se vor lua mĕsuri, ca legea sĕ consune cu ordinațiunea; așa a resonat parlamentul țerei nóstre.

Alăturea cu noi au sbierat contra nedreptăţii tóte popórele din statul nostru, și mai ales, și mai cu aplomb, și mai cu efect au sbierat Sașii din Ardeal grupați în jurul điarului „Tageblatt“ de aici din Sibiiu.

Ca potop a sdrobit și nimicit era Tisza și cele următóre, până la era Bánffy, care a pus corónă nelegiuirilor, cu deosebirea că ele au atins și pe partidele maghiare din parlamentul țerei.

Cumpĕna dreptății înclinată a stat spre partea cu nedreptatea.

Am avut noi Românii afaceri și cu conlocuitorii nostri Sași, cari și ei apăsați erau ca și noi, în multe afaceri ale lor, cu guvernul țerei.

Se plângeau în lumea mare că guvernul unguresc față cu Sașii nu face dreptate, și tot ei cei-ce sbierau contra nedreptății, când vorba era ca față cu noi sĕ țină cumpĕna dreptății o înclinau în partea cu nedreptatea.

O am esperiat noi acésta în afaceri școlare, când vorba era, ca în aplicarea §. 25 din art. de lege XXXVIII. din 1868, din venitele comune ale comunei bisericești, școlele confesiunilor sĕ fie provĕđute cu subvențiuni în mĕsură dréptă.

§. 25 art. de lege XXXVIII. din 1868, dispune, ca în comune unde școlele se susțin din venitele comune ale comunei politice, fie-care școlă sĕ fie împărtășită în mĕsură dréptă.

Aici am avut noi puncte de întâlnire cu Sașii dela noi, și aici am esperiat, că în aplicarea dreptății sașii au fost mai nedrepți ca ungurii dela guvern, contra cărora toți ne plângeam deopotrivă.

La începutul erei constituționale, îndată după trecerea din viață a fericitului Eötvös, din un cas concret guvernul țerei a venit și a interpretat §. 25, alinea a dóua, din articlul de lege XXXVIII. din 1868 în punctul proporțiunii drepte.

FOIȚA

Scrisori cătră eleve.

Srisórea VII.

Dragă Irină!

Am sosit tocmai acum din pădure. Am asistat la o convenire cât se póte de frumósă, care mi-a înveselit inima.

Iți mai aduci aminte de Cornelia? Ei, sĕ veđi! Micuța Cornelia de odinióră, adună ađi copilele dela ei din sat în fie-care sĕptĕmână de dóuĕ ori, și ține cu ele un fel de prelegeri din lucru de mână, cetire și conversare. Uneori și cântă, prin ce copilele se deștéptă și câștigă mult.

Ađi fiind timpul plăcut, convenirea s'a ținut sub ceriul liber. Ah dra gă Irină, cât de frumos a fost în pădure, și câtă plăcere am simțit când am vĕđut bunătatea Corneliei! Tu cunoști pe multe din copilițele cari au fost acolo, pentru aceea, cred că te va interesa sĕ știi cum a decurs tótă prelegerea. Ascultă dar:

Cornelia a fost atât de bună de m'a avisat la câte óre plécă, și astfel la 2 óre după améđi am plecat tóte. Eram optspređece. In pădure ne-am așeđat sub niște stejari bĕtrâni, cari în mărimea și imposanța lor păreau niște moși cărunți, la care tot cuvêntul e învĕțătură și tot sfatul aur. Când i-am vĕđut mĕ gândeam: dacă stejarii aceștia ar ști vorbi, câte istorii triste și pline de eroism ne-ar putea spune despre moșii și strămoșii nostri, cari pe viață și mórte s'au luptat pentru tot ce avem noi astăđi!

Un freamăt dulce de codru, mestecat cu zumzetul de albine, pare că te sfătuia sĕ nu-'ți frămênți capul cu lucruri triste, ci sĕ te așeđi pe muschiul móle la umbra désă de stejar... Așa am făcut, și până ce Cornelia și-a așeđat fetele, eu am privit șirul brazdelor de otavă, care stau înșirate pe vale, ca și cum ar fi șirele dintr'o carte deschisă, și fără voe am esclamat: O, natură, tu cartea pururea deschisă a Dumneđeirii!

Se făcuse liniște. Cornelia mĕ poftí sĕ merg între ele. Ah, de-ai fi fost undeva aprópe sĕ veđi ce tablou frumos dădea acest grup de fete, și cât de bine le prindea pe tóte portul lor frumos românesc! Mie îmi salta inima vĕđênd cu cât drag ascultă tot cuvințelul din care ar putea afla ceva învĕțătură!

Am amintit că tu cunoști pe unele dintre ele, acum sĕ-ți-le scriu și cu numele care ce lucra:

Paraschiva lucra la un ștergar cu motive românesci, cusutură „în ochiți“ (ciur).

Măriuca, Anuța și Florica câte o cămașă din pânză de ele țĕsută, tot cu motive ca ștergarul Paraschivei, numai altă formă.

Saveta, Mărinuța și Ileana, fac fețe de perină. Pânză de casă, cusutură albă, dar cu ochiți rari, încât tótă cusutura pare din dantele.

Celelalte, asemenea, fie-care ocupată.

In neliniștea cea mai mare și cu atențiunea încordată așteptau fie-care dintre ele, sĕ vadă ce vor avea de cetit și la care le vine rêndul se cetéscă.

„Ađi cetește Paraschiva!“ đise Cornelia prietinos și întinse cartea celei numite. Era Cuvinte sufletești de *Carmen Sylva*, capitlul„ Despre suferință și credință“.

După-ce gătă cu cetitul, se începu conversația asupra piesei cetite.

„Mi-e mi-a spus mama“, đise Paraschiva, că ori-ce nĕcaz ar veni asupra nóstră, tot spre binele nostru se întêmplă, căci mamei i-a spus moșul, că suferința este chiar așa ca o furtună mare, care prăpădește buruenile cele slabe, dar pe plantele cele alese le întărește și le face mai frumóse.“

„Bine. Dar acum care dintre voi mi-ar ști spune, ce a priceput moșul Paraschivei, prin buruenile care se prăpădesc de furtună, și care sunt plantele cele alese?“ întrebă Cornelia'

„Buruenile sunt ómenii cei slabi în fire, care de fie-ce lucru mic și grijă, se văetă în gura mare, iar în nĕcaz desperéză și se nimicesc, iar plantele cele alese sunt ómenii curagioși, cari nu-'și perd nădejdea în Dumneđeu nici odată, ci rabdă în tăcere necazurile ce dau preste ei,“ respunseră mai multe deodată.

„Tata meu đice, adăugà Ileana, că nĕcazul e cel mai bun învĕțător, căci el ne face sĕ fim buni la inimă și miloși; sĕ știm prețui binele, și sĕ fim cumpăniți la vorbe și la fapte, și totdeaura ne spune că: „Cine n'a gustat amarul, nu știe cum e zăharul“.

„Bunica mea spune, đice Saveta, că ómenii aceia cari n'au suferit nici odată, și leau venit tóte de-agata, aceia rare-ori sunt îndestuliți și fericiți, și chiar rare-ori buni la suflet.

„Moșul meu, đise Măriuca, spune ca aci în carte, că dușmanii nostri când ne spun greșelile fără cruțare, ne fac adesea cel mai mare bine, căci dacă suntem cuminți și dacă în adevĕr am greșit, atunci ocara ne póte servi de învĕțătură, iar dacă ne-au invinuit pe nedrept, ne vom feri sĕ nu cădem nici când în acele greșeli!

„Așa dragile mele! începu Cornelia. Suferința încă e trimisă dela Dumneđeu, și fericit omul, care se știe împăca cu sórtea, și știe trage folos din nĕcazul preste care a

Sub fericitul Pauler s'a enunciat ca principiu, că la proporțiunea dréptă numĕrul elevilor de școlă are sĕ fie luat ca cheie.

In faptă sub fericitul Pauler așa s'a și urmat, și noi suntem în stare sĕ facem provocare și la ordinul ministerial al lui Pauler, care a dat acéstă interpretare.

Abia la 4 ani dela aducerea legii, de bună sémă mai competent a fost guvernul sĕ interpreteze legea, sĕ caracteriseze spiritul care a dominat la aducerea ei.

Principiul enunciat de Pauler era favorabil Românilor, de aceea Sașii au trecut preste el îndată după-ce în ministeriul de culte s'a încuibat spiritul protegiat de rĕposatul Trefort.

Și avem casuri cu ridicata unde dacă darea directă era favorabilă sașilor, atunci cheia proporțiunii drepte era darea directă, dacă acésta se schimba și era mai favorabil numĕrul caselor, sau numĕrul fumurilor — ca sĕ vorbim în limbagiul de pe Hortibagiu — atunci aceste erau luate ca cheiă la proporțiunea dréptă.

Scurt și precis: totdeuna ce era mai favorabil Sașilor, aceea se lua ca cheiă la proporțiunea de subvențiune a școlele confesionale: sășești și românești.

Am fi lăsat așternut, neatins vèlul uitării peste aceste lucruri cu reminiscențe dureróse, dacă în un mod neobicĭnuit de violent și necuviincis nu eram provocați prin organul Sașilor din Sibiiu, din incidentul curentului celui nou, care a proclamat domnirea legii, a dreptății și a dreptului.

La recursele comunelor bisericesci greco-orientale române, tribunalul suprem administrativ a enunciat ca principiu, că la aplicarea § 25. art. de lege XXXVIII: 1868. cheia dreptei proporțiuni are sĕ fie numĕrul credincioșilor respectivei confesiuni.

Intrăm deci in era dreptății, care s'a abandonat de un pătrar de secol.

Enunciațiunea acésta va crea o procedură uniformă și dréptă, când vorba va fi ca din venitele comunei politice sĕ se ajutoreze scólele confesionale.

Enunciațiunea acésta a atins dureros pe Sașii grupați în jurul ḑiarului „Tageblatt“ de aici, și ei în amărăciunea lor au dat năvală asupra ḑiarului nostru.

Aici zace provocarea, și la acésta rĕspundem prin articolul de față.

Ca un fir roșu e marcată în ținuta ḑiarului săsesc afirmațiunea cutezată, că averea comunală este avere curat săséscă, privat săséscă, asupra căreia locuitorii nesași nu au nici o îndreptățire.

Nu voiu sĕ ducem ad absurdum acéstă teorie, căci în cele din urmă am ajunse la resultatul la care a ajuns curentul de aḑi al maghiarisării, am ajunge acolo, că precum în Ungaria tóte sunt maghiare dela Dumneḑeul maghiarilor, până la cea din urmă picătură de apă, așa în fostul fond regiu, unde comunele politice mai au ceva avere, tóte sĕ fie săsesci începênd dela taurul satului până la făurăria din capul satului.

Asemenea doctrine au fost cu îmbelșugare aplicate înainte de era mântuirii, e timpul ca acuma în seclul luminilor sĕ nu mai punem tótă nădejdea esistinței numai în privilegii, preste cari s'a trecut de o jumĕtate de veac.

S'a accentuat în ḑiarul săsesc din Sibiiu, că cheea cea dréptă este darea directă, și în favorul acesteia între altele s'a făcut provocare la praxa de drept.

Dacă vorba e sĕ facem provocare la praxa de drept, la o interpretare a legii cu o óre-care îndreptățire, atuncí vine la locul prim înterpretarea primă a §. 25. pe timpul ministrului de culte Pauler și praxa din anii primi ai aplicării legii.

Atunci cheea cea dréptă a fost numĕrul elevilor obligați a frecventa școla.

Se svonesce, că în cercuri săsesci s'a pornit o acțiune îndreptată în contra dicisiunii tribunalului suprem administrativ, cu tendența de a se modifica acea decisiune, și a se lăsa ministrului dreptul de a enuncia din cas în cas, care e cheea cea adevĕrată după împrejurări.

Cu alte cuvinte se lucră în direcțiunea, ca sĕ se restitue chaosul din era Tisza-Bánffy, și cheea sĕ se mĕsure după serviciile pe cari Sașii le vor face guvernului.

Noi nu mai credem în reușita unei asemenea acțiuni. Tribunalul suprem administrativ este o corporațiune ferită de fluctuațiunile politice, și dacă nu pentru alte resóne, cel puțin pentru demnitatea statului se va susținea autoritatea unui for, cătră care cu încredere s'a adresat în unanimitate chiar și parlamentul țerei în o cestiune, care e basa esistenței lui.

Revistă Bisericéscă.

Episcopul rom. cat. Majláth printre Secui și Români.

Dela Rusaliile apusene încóce, episcopul rom. cat. conte Gustav Majláth, deci mai bine de 3 sĕptămâni, se aflà în comitatul Treiscaunelor, în visitațiune canonică, pentru a unge cu mir pe cei neunși încă.

In fie-care comună stă până a treia ḑi, primind, unde sunt Români, și salutul de curtuoasie a representanților clerului nostru.

Vom publica o corespondență cu interesante observări din acéstă visitațiune a prelatului apusean.

Monument
lui
ANDREIU ȘAGUNA.

Pentru monumentul Archiepiscopului și Metropolitului *Andreiu*, au mai întrat contribuiri benevole prin oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului *Bistrița* dela parochiile din acest tract:

Borgo-Bistrița	36	coróne	43	fileri
Borgo-Joseni	12	„	—	„
Borgo-Prund	64	„	20	„
Borgo-Rus	9	„	10	„
Borgo-Suseni	24	„	—	„
Buduș	4	„	80	„
Cușma	7	„	24	„
Galați	38	„	10	„
Ida-mare	8	„	44	„
Șieul-mare	9	„	58	„
Șimotelnic	5	„	40	„
Suma . .	219	coróne	29	fileri

Dela Sinod.

3. Raportul senatului epitropesc.

Venerabil Sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan, ca *senat epitropesc*, are onóre a presenta despre activitatea sa în decursul anului 1898 următorul Raport general:

Senatul epitropesc a ținut în decursul anului 1898 ședințe 51, dintre cari 36 ordinare și 15 estraordinare.

Dintre piesele întrate la protocolul de esibite în numĕr de 4385, s'au resolvat 4377, iar 8 au remas în restanță, și s'au resolvat în decursul anului curent.

Aceste piese după natura lor sunt de doue categorii, și adecă 1385 privesc afaceri interne ale fondurilor și fundațiunílor, iar 3000 se refer la afaceri externe din archidiecesă.

Numĕrul cel mare al pieselor întrate este și el o dovadă, că afacerile din resortul acestui senat se înmulțesc pe ḑi ce merge, și mai punêndu-se anul acesta în lucrare incasarea sidocsiei, statutul pentru asigurarea edificiilor bisericesci și școlare contra focului, precum și acordarea de împrumuturi hipotecari din fondurile archidiecesane, despre ce presentăm rapórte separate, — cu personalul de acum, deși în decursul anului s'a ocupat postul de practicant prin clericul absolvent Nicolau Vătășan, va fi preste putință de a învinge lucrul cel mult împreunat și cu respundere materială și morală.

La acest loc nu putem trece cu vederea, că senatul epitropesc în vîrtutea disposițiilor Statutului organic § 136, a inventarisat averea remasă de fericitul Archiepiscop și Metropolit Miron, a separisat averea bisericei, fondul instruct, de averea privată, lucrare care a ocupat pe delegații senatului epitropesc mai multe ḑile — iar despre însuși momentele mai însemnate din acésta luarare, — consistoriul presentéză raport separat.

I.

1. *Starea fondurilor și fundațiunilor* cu 31 Decembre 1898 este evidentă din rațiociniul anual, care se substerne cu raport separat instruit cu conspectul provĕḑut în conclusul sinodal din 1897 Nr. 86 despre rentabilitatea realităților arĕtate în percente.

2. *Numerariul* resultat din sortarea hârtiilor de valóre și din venitele fondurilor s'a investit în următorul mod:

Pe basa conclusului senatului epitropesc din 16 Maiu Nr. 3959 Epitr. s'au cumpĕrat dela casa de păstrare din Budapesta scrisuri fonciare de 50.000 fl. per 100 fl. 25 cr., deci în sumă totală de 50.125 fl.

Aceste hârtii sunt scutite de dare și aduc $4^1/_2$%.

Pe basa conclusului din 6 August Nr. 5726 s'au mai cumpĕrat tot de la aceeași cassă de păstrare tot cu prețul de 100 fl. 25 cr., hârtii de 50.000 fl. tot scutite de dare cu $4^1/_2$%.

Hârtiile cumpĕrate s'au contat în favorul fondurilor pe séma cărora s'a făcut cumpĕrarea.

Față cu anul trecut suntem în plăcuta posiție a raporta, că *Fondul seminarial și al Tipografiei archidiecesane* au putut și capitalisa ceva, deși nu cele 20% prescrise, și numai Fondul general administrativ a încheiat socotelile cu *un deficit și mai mare ca anul trecut*, tot din causă că acum de 4 ani au încetat aprópe tóte resursele venitelor ordinari, și acest deficit se póte delătura numai prin punerea în lucrare a mijlócelor cari le recomandăm la alt loc cu esibt separat.

3. Reparaturi mai însemnate s'au făcut, parte la seminariul cel nou, parte la casele vechi archidiecesane, și s'a spesat o sumă de 2313 fl. 27 cr.; s'au luat însĕ mĕsuri, ca reparaturi sĕ se facă numai când ele ar spori rentabilítatea ori ar fi de o necesitate imperativă, și prin întrelăsare s'ar periclita edificiul.

(Va urma.)

Din România

(*Alegerile pentru Senat.*) După-ce în Cameră, noul guvern a obținut aprópe unanimități, la alegerea senatorilor în colegiului I. de Senat, alegeră sĕvêrșită Marța trecută resultatul e următorul: Din 60 de mandate senatoriale ale colegiului I. au dobândit conservatorii 43, junimiștii 5, liberalii 5, drapeliștii 1, iar pentru 7 locuri s'a declarat balotagiu.

Astfel la alegerea de Marți, partidui conservator a câștigat o majoritate de peste dóuĕ treimi!

La alegerile din Ilfov unde își puseseră și liberalii pe căpeteniile lor Sturdza și Stătescu, candidații conservatori G. Gr. Cantacuzino și Gr. Capșa, au fost aleși cu 1198 voturi, pe când candidații partidului liberal D. A. Sturdza și Eug. Stătescu n'au întrunit decât 359. Fostul ministru-președinte D. A. Sturdza a mai căḑut și în alte 2 locuri.

La alegerile din colegiul al II-lea de Senat, proporția e tot așa!

Apel.

— Pentru biserica din Petroșeni —

In primăvara anului trecut, comuna bisericéscă gr. or. din Petroșeni, tractul Hațegului, cu aprobarea autorităților mai înalte biser. și politice au început sĕ zidéscă o biserică nóuă din material solid și în strada principală a orașului, carea sĕ corespundă împrejurărilor locali și sociali din acésta comună orășenéscă și poliglotă, precum și cerințelor și trĕbuințelor poporului nostru, care în timpul din urmă sa sporit în mod considerabil și se sporește pe ḑi ce merge prin domiciliarea mai multor băeși și lucrători de confesiunea nóstră, veniți aici din tóte părțile spre ași câștiga pânea quotidiană.

Biserica din cestiune în decursul anului trecut sa și terminat în ce privește zidurile și coperișul cu țiglă. — mai rĕmânând pentru anul curent continuarea și terminarea turnului și aceloralalte multe câte se mai cer până a fi terminată în mod definitiv spre a sĕ putea sfinți și da în samă poporului duios spre folosință.

Comuna acésta, ce a putut câștiga și cruța de 22 ani încóce, tot a spesat cu lucrarea de până acuma și după o socotélă mai recentă a comitetului nostru parochial, până la terminarea definitivă se mai recere pe atâta.

Spesele avute până acum în afacerea acésta se urcă la suma de 7000 fl. (șepte mii fl.) prin urmare se mai simte lipsa altor 6—7000 fl., pe cari comuna acésta nu le poșede; biserica însĕ vrea sĕ o termineze cu ori ce preț până la tómnă a. c., fiindcă în biserica actuală, carea este fórte veche, de lemn, mică și întunecósă, nu se mai póte face servițiu divin în mod cuviincios și fără témă de vrun eventual pericol.

Deóre-ce comuna nóstră acésta bisericéscă, ca atare afară de 40—50 fl. ce incurg pe lună dela băeșii nostri, alte isvóre de venit nu are, iar de altă parte a mai face vr'o repartiție pe popor, lucru cu neputința este, deórece credincioșii nostri sunt sĕraci până la estrem și îngreunați preste mĕsură cu difiritele dări și alte sarcini publice, încât abia se mai pot, susținea de pe o ḑi pe alta. Stând lucrul astfel nu ne rĕmâne alta, decât speranța, după Dḑéu, în sprijinul binevoitor al ómenilor de caritate din tóte unghiurile țĕrei nóstre.

Apelăm deci cu tótă încrederea la generositatea on. public, rugându-l din tótă inima a ne da mână de ajutor întru ajungerea scopului măreț și mult dorit, și acésta cu atât mai vêrtos, fiindcă comuna intenționéză a renova din temeliă și școla confesională, care încă este de lemn, mică și veche încât nici pe departe numai corespunde cu spiritul timpului și a cerințelor de astăḑi, în carea școlă estea se ținea, afară de instrucțiunea cu elevii ordinari, și catichisatia cu copii de religiunea nóstră, dar umblători la diferitele școle de stat și ale societății minelor de cărbuni de aici mulți la numĕr.

---

trecut. Iar acum sĕ-mi spună fiecare dintre voi, ce a cetit de când nu mai umblă la școlă și ce cărți aveți voi acasă?“

Paraschiva: Eu am cetit povestile lui Ispirescu, povestile Peleșului și De prin vécuri de Carmen Sylva.

Mariuca: Eu am rugat pe tata, ca de câte ori merge la oraș și ar vrea sĕ-mi cumpere ceva, sĕ facă bine sĕ-mi cumpere câte o carte, căci am cetit că acuma se capătă cărți bune chiar cu câte 15 cr., apoi altele cu câte 50 cr., de tot frumóse, și tata a fost atât de bun și mi-a cumpĕrat până acuma: „Povestea vorbei“ de A. Pan, „Povești alese“ de Andersen, „Istoriórele“ de Dna Colomb; Nuvele și povestiri“ de Tolstoi și „Legende istorice“ de Bolintineanu, și tóte-'s fórte frumóse și pline de învĕțături. Dacă le iei în mână, nu le mai lași de dragi.

Ileana: O, atuncea eu sunt și mai avută în cărți, căci eu am și povestile lui Creangă și când am fost la oraș mi-a dat mama 1 fl. iar dela bunica încă am căpĕtat sĕ-mi cumpĕr ce voiu vrea, și eu mi-am cumpĕrat Baladele lui Coșbuc.

Și așa mai departe, fie-care se întrecea a spune cari 2—3 cărticele le are ea, creḑênd fie-care că ale ei sunt cele mai bune.

Mai multe din ele rugară apoi pe Cornelia sĕ le spună ce cărți le recomandă ea, pe care ele póte nu le știu.

„Acésta e frumos dela voi dragile mele! Așa trebue sĕ fie fetele nóstre, cu îndemn cătră învĕțătură, căci nu-i nimic mai bun, decât mintea bună, căci cu mintea poți câștiga norocul“ ḑise Cornelia, și apoi le recomandà și ea mai multe, printre cari îmi aduc aminte că a amintit, afără de cele numite de Paraschiva și de Ileana, încă: Snóvele „La gura sobei“ de Stăncescu, Poveștile lui Stăncescu tóte, vre-o 3 volumne, „Ce povestește pădurea“ de Putlitz, „Cartea de chipuri fără chipuri“ alui Andersen, și altele, spunêndu-le cuvinte bune despre ele, pe care fetele ascultau cu încordare, încât nici nu luarăm séma cum trece de tare vremea.

Roșata ceriului dela apus ne aduse aminte, că trebue sĕ ne ducem acasă.

Tot timpul cât am stat în pădure, mi-s'a părut o clipă, iar când ne am întors, mi-se părea că me despărțesc de cele mai bune prietene, și un fel de părere de rĕu am simțit în sufletul meu, că mĕ despart.

M'a încântat frumseța ținutului și cântecul dulce al paserilor, dar mai mult ca tóte, purtarea Corneliei.

Sunt fericită de câte ori mĕ cufund în gânduri la ḑiua aceea.

Maria Cioban.

P. T. Domni, cari primesc acest modest „apel“, sunt respectuos rugaţi a circula lista alăturată pela binefăcětorii din cercul cunoscuţilor sěi, eventual şi în biserică la finea servitului divin, şi apoi împreună cu tesultatul sperativ a o trimite la adresa: „*Oficiul parochial gr. or.*“ în Petroşeni (Hunyad megye) până cel mult la 15 Iulie 1899, când espiră concediul obţinut din parrea Inaltului nostru guvern.

P. S. Darurile primite se vor cvita cu prof. mulţămită în ḑiarul: „Telegratul Român“ şi „Revista Orăştiei“.

Petroşeni, la 15 Aprilie 1899 st. n.

Pentru comitetul parochial:

Avram Stanca m. p. *Dionisie Socol* m. p.
paroch ca preşedinte. I. epitrop.
Petru Iacob m. p. *Dumitru Buzduga* m. p.
notar, II epitrop.

Revistă Externă

Rĕzboiu la graniţă.

La graniţă între *Turcia* şi *Sêrbia* s'a întêmplat un conflict serios. O bandă de Albani, unită cu vre o 200 de soldaţi regulaţi turci, a atacat graniţa sêrbéscă la Jablaniţa.

Poporaţia sêrbéscă a desvoltat o luptă mare de apărare. Tótă ḑiua s'au bătut, pe o linie de vre-o 20 chilometri, în puncte singuratice. *Pe ambe părţile sunt numeroşi răniţi şi morţi.*

Atacatorii, mai numeroşi şi pregătiţi, au reuşit a prinde trei din posturile de pază sêrbeşti şi a încungiura trei sate.

S'au trimis şi din parte sêrbéscă *trupe regulate* pentru a respinge pe invasionişti şi a restabili ordinea.

NOUTĂŢI

Personal. Eminenţia Sa Inaltpreasfinţitul nostru Archiepiscop *Ioan* a plecat aḑi cu trenul accelerat dela órele 7 şi 45 minute la Braşov, însoţit de următorii domni din gremiul consistorial: Preacuvioşia Sa dl Dr. *Ilarion Puşcariu*, archimandrit, şi Preaon. Domni asesori consistoriali *Zaharie Boiu*, *Nicolae Cristea*, *Dr. Remus Roşca*, protopresbiteri, *Dr. Elie Cristea*, secretariu.

—

Din cauza sěrbătorilor Pogorîrii Duhului sfânt, numerul nostru proxim va apare numai Joi viitóre.

—

Restanţierii de dare şi dreptul electoral. Sâmbăta trecută ministrul de interne a dat o circulară cătră tóte comitetele centrale electorale, pe care le îndrumă a înduce în lista de alegětori pe toţi cetăţenii câţi după cens au drept de alegětor, ori şi-au plătit darea ori nu! Avis alegětorilor.

*

Scumpete, sěrăcie şi dreptate unguréscă în Treiscaune. Ni-se scrie din comitatul Treiscaunelor, că, în urma secetei prea intensive din Moldova, neputêndu-sě lucra pămênturile, ḑi de ḑi sute de muncitori Sěcui şi Români se reîntorc desperaţi din Ţară, unde n'au putut lucra şi câştiga. Populaţiunea e cuprinsă de spaima scumpetei ce va venì în urma lipsei de bucate, a căror preţ urcă iarăşi.

Lumea, însě îşi urméză cursul. Flămênḑirea Sěcuilor din comitatel Treiscaune şi Ciuc, carii totdeuna, încă în lunile de iarnă îşi angagiază braţele pentru lucru de vară în Moldova, nu împedecă pe stăpânitorii noştri a se gândi decât numai la „întărirea hegemoniei“ lor, jertfind interesele particularilor în scopul unei utopii.

Comasările şi segregările de păduri, făcute în interesul nemeşilor scăpătaţi, cari pe alocurea şi-au fost vêndut şi ultimul petec de loc, pe unde au stăpânit moşii şi strămoşii lor, apoi înfiinţarea de şcóle de stat cu împrumuturi impuse comunelor politice şi locuitorilor, au stêrnit credinţa chiar şi în rěsfăţaţii Sěcui „santinela fidelă la resăritul ţěrei“, că la noi în era milenară, tot binele ce se face, în interesul domnilor sě face, iar poporul remâne legat de glia sa, acum împovărată mai mult de sarcini, ca ori şi când! Nici segregarea pădurilor comunele nu se face cu considerare la dreptul locuitorilor, căci pentru a-i eschide pe locuitorii sěcui şi români chiar în comunele mai mari, cu teritorii de 20—40 mii jugere, se declară aceste teritorii mari de „composesorat al nemeşilor sěcui“, şi de 10—15 ani se pórtă procesul pentru folosinţa pădurilor, cauzând ómenilor spese mari şi prospecte triste de viitor!

*

Esamenele la scólele nóstre din Braşov au loc în următórele ḑile:

In 11 şi 12 Iun. v. esamenul verbal de maturitate la gimnasiu.

Esaminele private cu privatiştii în 14—19 Iuniu.

Esamenele publice de încheiere la gimnasiu în 25 Iuniu, la scóla reală în 26 Iuniu.

Esamenul de cântări în 24 Iun. cu cl. II reală şi II gimn.

In 27 Iuniu v. încheierea festivă şi împărţirea testimoniilor.

*

Agata Bârsescu dă în Bucureşti o serie de representaţiuni, tragediile sale favorite, *în limba română.* Va juca „Hero şi Leandru“, „Cămimul părintesc“, „Medea“, „Macbeth,“ „Meşterul Manole“ şi altele. I-se dă 100 Lei pentru fie-care séră. E demult decând d-şóra Bârsescu n'a mai jucat româneşte şi e mare bucurie în publicul român de reîntórcerea celebrei tragediene în ţară, după o rătăcire îndelungată şi nu lipsită de spini, printre streini.

*

Tren vicinal dela Sighişóra la Mureş-Oşorheiu. Camera comercială şi industrială din Mureş-Oşorheiu a înaintat ministrului de comerciu o petiţiune, în interesul construirii unui tren vicinal între Sighişóra şi Mureş-Oşorheiu şi a recomandat în modul cel mai călduros ministrului esecutarea acestui proiect.

*

Incheierea anului şcolar în Câmpeni. Dumineca trecută s'a încheiat în mod solemn anul scolar la şcóla capitală din Câmpeni. După celebrarea serviciului divin şi după cetirea unei rugăciuni de mulţumită, d-l protopresbiter *Romul Furdui*, prin o frumósă vorbire arată cum trebue sě se ingrijască fie-care poporean de copiii sei, îndémnă pe credincioşi a-'şi trimite băeţii la scólă, singura instituţiune, care dă adevěrata hrană sufletéscă tinerelor mlădiţe. Spune, că esamenele s'au ţinut Mercuri în 26 Maiu st. v. sub presidiul d-sale şi că resultatul a fost pe deplin mulţumitor, şi încheie punêndu-le la inimă poporenilor îngrijirea precum şi responsabilitatea cea mare, ce o are fie-care tată înaintea lui D-ḑeu şi a omenimii pentru interesarea de crescerea fiilor sei.

La acestea învěţătorul-dirigent, presbiterul *Ioan Motora* mulţumesce d-lui protopresbiter pentru conducerea şi interesul ce-'l pórtă faţă de scóla acésta. Anunţă mai departe, că bunii creştiní, d-na *Sabina Preda*, *Dr. Zosim Chirtop* au donat câte 5 fl. şi măestrul *George Todea* 1 fl. pentru a se împărţi premii între elevii şi elevele scólei. Sumele donate se împărţesc între cei mai diligenţi elevi, şi cu aceste se declară anul scolar curent de încheiat.

*

In Selişte se arangéză o Petrecere cu joc de către „Reuniunea pompierilor voluntari“ din Sělişte, a 2-a ḑi de Rosalii, la „grădina pompierilor“. La cas de timp nefavorabil, se va ţinea în Dumineca următóre. Venitul curat este pentru fondul reuniunei. Comitetul aranjator.

*

Esamenul în Sadu, s'a ţinut la şcóla nóstră gr.-or. în 30 Maiu v. Succesul a fost strălucit, fiind de faţă Pr. On. D. Protopresbiter Ioan Papiu, iară dintre străini dnii învěţători din Boiţa şi d-şóra învěţătóre din Tălmăcel, şi un numěros public din comună. Prin acésta numai laude putem aduce dlor învěţători Valeriu Scutea şi George Simplăcean, care prin muncă, zel şi activitate au adus şcóla la nivelul ei adevěrat, iar d-şóra Maria Ciuruga încă ne-a cauzat bucurie cu progresul făcut cu micii începětori. I-se cuvine laudă.

Declamările făcute cu elevii din clasa III. au făcut o impresie deosebită de bună publicului.

Sadu, în 3/15 Iuniu 1899. Ioan Cimpoca, membru în comitetul parochial.

*

„Haţegana“, actuala asociaţiune de anticipaţiune din Haţeg, se preface în „*Institut de credit şi economii, societate pe acţii*“, şi publică prospect de subscriere de acţii. Va eda 1000 acţii a 100 coróne, deci va lucra cu capital de 100,000 coróne. Adunarea gen. constituantă însě, are drept a urca capitalul şi a primí subscrieri până la 200,000 coróne. Subscrierea acţiilor se face până la 30 Iuniu n. c. A se adresa asociaţiunii „Haţegana“ în Haţeg. In fruntea întreprinderii stau Românii de frunte din Haţeg şi din jur.

*

Convocare. Adunarea generală a *Despărţământului II.* (*Bran*) al Asociaţiunii îşi ţine adunarea generală anuală a treia ḑi de Rusalii în comuna *Tohanul-nou*, Se învită onoraţii membri şi toţi acei cari se interesézǎ de progresul poporului român. Zernesti în 1 Iuniu 1899. Nicolae Găroiu dir. Ioan Strevoiu, notar.

*

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu, atrage atenţiunea asupra producţiunei din ḑiua primă a S. Rosalii, ce promite a fi cât de interesantă. O parte a venitului curat e destinată pentru exposiţia industrială din tómnă. Cei ce eventual n'au primit învitări — sunt rugaţi a se priví de învitaţi.

*

Reuniunea economică a cercului Sibiiu a luat asupra-şi representanţa esclusivă pentru întreg Ardélul a fabricei de mărfuri de cânepă a lui Mateiu Bellan în Bàcs-Cséb.

Astfel e în posiţie a procura cu vagonul legăturile atât de folositóre de snopi patentate, pregătite de acéstă fabrică din cânepă curată din Bàcska, şi a-le lifera economilor transilvăneni mai ieftin, decât dacă acestia ar procura direct dela fabrică, dar în cantitate mai mică decât 400,000 bucăţi.

Nu putem decât sě recomandăm cu tótă căldura o probă cu aceste legături de snopi patent, şi sě avisăm pe cetitori în privinţa preţului la inseratul fóei nóstre.

AMVONUL

Seminţe din agrul lui Christos,

de

Zacharia Boiu.

Sub acest titlu am anunţat deja cu luni înainte punerea sub tipar al unui volum de *Cuvêntări bisericeşti*, datorite iubitului nostru orator bisericesc, protoiereu *Zacharia Boiu*, bine cunoscut în cercuri largi.

Astăḑi putem vestí pe cetitori, că volumul anunţat atunci a eşit de sub tipar, îl avem înaintea nóstră şi îl póte avea ori-care servitor al casei Domnului, doritor de a se folosi de piósele predici dintrênsul.

Onorabilul autor voeşte sě pună la dispoşiţia preoţimei un op mai mare, în trei tomuri:

Tomul I: Cuvêntări la Duminecile de peste an;

Tomul II: Cuvêntări la Sěrbătoriile şi praznicele de peste an;

Tomul III: Cuvêntări la înmormêntări, parastase şi alte serbări funebrale.

Cel dintâiu, cuprinḑênd 56 predici pentru Duminecile de peste an, începênd cu Dumineca Paştilor şi sfîrşind cu a şasa a Paresimilor, e gata; al doilea va fi în curênd pus în lucrare.

Se estinde acest prim volum pe 324 pagini (21 cóle de tipar) şi costă 1 fl. 50 cr.

In frunte volumul are următórea pagină de archieréscă binecuvêntare şi recomandare:

> „*Opul present, care sub titlul „Seminţe din agrul lui Christos“ cuprinde în trei tomuri cuvêntări evangelice pe Duminecile şi Sěrbătorile de peste an, precum si la alte ocasiuni în viaţa socială bisericéscă, compus de asesorul consistorial protoiereu Zacharia Boiu, şi trecut prin revisiunea canonică, îl aprob, şi împărtăşind totodată binecuvêntarea archieréscă pentru edarea lui în tipariu, îl recomand cu totdinadinsul clerului şi poporului ortodox român spre folosire în deprinderile sale religióse.*
>
> *Sibiiu 16/28 Iuniu 1898.*
>
> *Miron Romanul* m. p.
> archiepp. şi metrop.

Iar pagina următóre este dedicaţiunea opului, carea, legată de un însemnat moment istoric din viaţa nóstră bisericéscă, e următórea:

> „*Piei memorii a fericitului Archiepiscop şi Metropolit*
>
> *Andreiu Baron de Şaguna*
>
> *la aniversarea a 25-a dela mórtea aceluia.*
>
> *Autorul.*

Urméză apoi Prefaţa, pe carea fiind de interes, iar pentru servitorii Domnului cari se ocupă cu predica, fiind instructivă, o vom reproduce într'un numěr viitor.

Iar ca cetitorii sě-'şi pótă face din propria intuiţiune judecată asupra cuprinsului însuşi al predicilor onorabilului autor, vom reproduce într'un numěr viitor, şi una din acestea predici.

Cetitorii vor vedea înşişi şi vor convení apoi cu noi în părerea, că sunt multe seminţe bune, seminţe alese, seminţe sfinte, acelea pe cari cetitoriul le va afla şi ascultătoriul le va auḑí, din aceste predici. Multe seminţe alese, plăcute lui Dḑeu, purtătóre de povăţuiri pe căile ducětóre la mântuire, se samănă în inîmile şi în minţile credincioşilor, prin predicile acestea.

Insěmnăm ca o însuşire vrednică de remarcat la cuvêntările dlui asesor Boiu, că ele nu cad în defectul multor altor predici sau al Căzaniilor, de a fi obositor de lungi, ci tóte sunt ţinute în margini moderate, condensate, rotunḑite, aşa ca sě nu oboséscă pe ascultător. Sunt apoi uşóre, populare — ţîntă anume alésă sieşi de autor, pentru a fi accesibile în cercuri cât mai largi obştei de credincioşi.

Şi fiecare cuvêntare e terminată cu câte o inspirată şi frumósă rugăciune adresată Tălui ceresc, contrasă din tema ḑilei, ca o încoronare a învěţăturilor şi cererilor respectivei teme.

Onorabilul asesor Boiu, autorul predicelor acestora, e cunoscut în cercuri cu mult mai largi, şi a fost ascultat cu plăcere şi atragere de mult mai mulţi, tineri şi bětrâni, apropiaţi şi depărtaţi, decât sě aibă lipsă de mai multă recomandare prin slabele nóstre cuvinte, — de aceea ne şi dispensăm de ori-ce recomandări mai departe, siguri fiind că vor fi numěroşi aceia, cari aflând că au ieşit în volum cuvêntările acestea, se vor nisuí a şi-le procura.

Noi le recomandăm tuturor.

Avis.

Deóre-ce până de present nu s'au adresat învěţători în numěr de ajuns pentru a primi unul din cele 33 de exemplare ale „Foii Pedagogice“ abonate de „Reuniunea învěţătorilor gr. or. român din districtul Sibiiului“ şi menite a se distribui gratuit învěţătorilor lipsiţi dar datori de a o avea, ne luăm voie a pofti din nou pe acei învěţători, cari nu sunt în stare a abona numita fóie din al sěu, a se adresa comitetului central, al „Reuniunei învěţătorilor gr. or. români din districtul Sibiiului“ pentru a primi un exemplar gratuit pe anul 1899.

Cei cari vor primi fóia sunt obligaţi, ca numerii sě-'i pěstreze şi la finea anului sě-i doneze bibliotecei şcolare din comună.

Totodată cei cari se vor adresa comitetului central în acest scop, sě alăture cererii o adeverinţă dela comitetul parochial despre starea materială, în care se află.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central, al „Reuniunei învěţătorilor gr. or. români din districtul Sibiiului“ ţinută la 28 Maiu v. 1899.

Dr. D. P. Barcianu *Çandid Popa*
preş. secretariu II.

Educaţia sexului frumos.

Disertaţie cetită la serata literară a societăţii „Petru Maior“ din Pesta, în 4 Maiu n.

(Urmare.)

— Prietinelor mele.

Combinând acuma cestiunea educaţiunei cu importanţa mamei, ca prima educătóre trebue sě ne întrebăm, cum îşi îndeplinesc mamele de aḑi chemarea lor? Noi avem lipsă de caractere în poporul nostru, de curaj, de bărbăţie, de demnitate şi consciinţă naţională, de seriositate şi conservarea tradiţiilor morale, atâtea calitaţi al căror sacru isvor e sinul matern.

Cultura timpului nostru se îngrijeşte mai mult de îmbogăţirea minţii, îndicându-i unele desterităţi, prin cari póte ajunge la un traiu mai uşor. Care va sě ḑică, urmăreşte scopuri practice, pe când cultura inimei, ḑice *Pestalozzi*, numai mama o póte da în měsura recerută. Dacă se sporesce numěrul ómenilor cu inimă perversă, e semn că scade numěrul adevěratelor mame, şi crescerea familiară se află în stadiul decadinţei. Societatea este datóre a înfiinţa şcóle pentru sexul femeiesc, cari sě îngrijéscă de o educaţiune bună a femeii, ca astfel sě asigure fericirea generaţiunilor viitóre.

Cultura inimei este puntea, care î-l trece pe om dela cunóscerea binelui la sěvêrşirea lui. Acésta se câştigă numai şi numai în institutul cel dintâiu de educaţiune care este familia, pentru-că nu există simţăminte mai vii şi mai durabile, manifestaţiuni mai tenace ale voinţei omenesci, ca cele cimentate în caracterul religios-moral, la căldura focului sacru al iubirii familiare.

Familia este solul, în care au sĕ încoltéscă vîrtuţile cetăţenesci, şi de aici importanţa mamei în familie şi societate.

Se împărtăşeşte sexul frumos în ḑilele nóstre de aşa o crescere, ca viitórele soţii şi mame sĕ pótă fi la înălţimea chemării lor? Nu, hotărît nu! Bine sĕ fiu înţeles, eu am în vedere aşa numita inteliginţă română, — pătura cea mai sus pusă, care *póte cum vrea* nu pe aceea, carea *face cum póte*, — şi repet încă odată sunt şi esceptiuni, cărora din nou le aduc tributul meu de stimă şi recunoscinţă!

Sĕ vedem.

După resultatele cercetărilor psichologice de până acum, sufletul noului născut se póte asĕmĕna cu o tablă de céră, netedă pe tótă întinderea ei. Primele impresii, idei şi sentimente se gravézá adênc în sufletul nostru, ele sunt hotăritóre pentru formarea caracterului şi normative pentru tóte acţiunile din viaţa nóstră. Afară de aceea cei mai mari pedagogi au constatat, că copilul în cei dintâi 3 ani mai multe cuvinte învaţă decât în 10 de şcólă, cu un cuvênt puterea de aperceptiune e fórte intensivă. Acesta este deci timpul cel mai potrivit, când mamele au sĕ arunce sĕmênţa, din care vor avea sĕ rĕsară vîrtuţile cetăţenesci.

Cum purced cele mai multe mame?

Apoi femeea din fire e de construcţie mai debilă, gingaşă, sensibilă din cale afară, şi fiind-că aşa e modern, haid sĕ ḑicem şi *nervósă*. O astfel de soţie, după nascere de regulă devine anemică, isterică, şi D-ḑeu mai ştie câte bóle de nervi nu-şi atribue, prin urmare nu póte sĕ-şi nutréscă însaşi copila. Primul pas fatal s'a făcut, ceia-lalţi urmézá strună. Copila se nntreşte cu lapte strĕin, iar crescerea ei este încredinţată unei instructóre anume de alt neam, pentru-că, mĕ rog, „copila *mea are sĕ fie crescută pentru salon*“, şi sĕ nu zimbiţi, *„cultura cea înaltă nu se póte câştiga decât din franţuzeşte, englezeşte nemţeşte sau chiar şi din ungureşte“*.

Copila prin nascere moşteneşte dela părinţi unele înclinări naturale spre credinţele aspiraţiunile, datinile şi moravurile poporului din care face parte, şi acuma în loc de a i-se desvolta cu îngrijire aceste înclinări, sub mâna instructórelor, — cari din acéstă nobilă dar grea chemare îşi fac o meserie, ce şi-o esercită fără nici un control — se sĕvîrşeşte cel mai dăunos atentat la viaţa ei spirituală. In loc de a-i sădi în suflet dragostea pentru limba nóstră, pentru cântecele şi portul nostru; în loc de a-i întemeia dragostea de neam prin presentarea figurilor mărețe, cari şi-au adus viaţa jertfă pentru propăşirea neamului, în loc de a edifica la cultura inimei prin istorisirea de fapte frumóse şi morale, — i-se chinue memoria cu frase pe cari nu le înţelege şi nu le simte.

Tatăl obosit de munca ḑilei de aḑi şi îngrozit de teama ḑilei de mâne, n'are timp pentru a se ocupa mai de aprópe şi cu crescerea mai ales a copilelor, dar şi de altcum *„n'ai sĕ te amesteci, asta e tréba mea“*, şi el pentru asigurarea liniştei familiare trebue sĕ tacă. Mama stă la o parte şi se desfătézá în odorul ei, care prin anul al 5-lea bate deja cu o mână la pian o romanţă franceză şi face fără greş cei trei paşi din Mazurcă. Stă la o parte şi nu observă, cum altoiul creşte strîmb, pentru-că nici odată nu póte fi óblă umbra unui obiect strîmb.

După o astfel de pseudo-crescere copila ajunge la anii ḑe şcólă, prilej pentru al doilea pas fatal. Părinţii şi de astădată, dar mai ales mamele, se lasă învinse de aceleaşi vederi greşite sau prejudiţii, că în şcólele nóstre naţionale nu s'ar putea câştiga aceeaşi „cultură înaltă“ cu care ele doresc a-şi înzestra îngeraşul. Există, Ilustră adunare, în Sibiiu o şcólă elementară de fetiţe. Stă sub deosebita supraveghiere a Reuniunei femeilor române de acolo, şi are un corp didactic, învĕţători şi învĕţătóre cu cualificaţiune mai înaltă din Cluj şi Budapesta. Credeţi D-vóstră, că e sprijinită de familiile din centru şi jur? Vĕ rog sĕ nu fi-ţi uşor creḑĕtori! Abia 20—30 de copile ocupă loc în bănci la examene, pe când la celelalte şcoli elementare: săsesci, unguresci şi în aşa ḑisele „clostere“, sunt cu sutele, dintre cari cu siguranţă 50 de percente sunt române.

Şi aşa e în tot locul.

In şcólele aceste strĕine e imposibilă câştigarea de cunoscinţe temeinice, pentru-că eleva întimpină enorme greutăţi deja cu studierea limbei. Superficialitatea din familie începe a lua dimensiuni tot mai mari.

Pericolul cel mai mare însĕ e că fetele nóstre în institutele aceste în loc de o caltură adevĕrată, primesc o cultură cu totul falşă, lucrându-sĕ cu intenţiune la falşificarea consciinţei lor. In institutele acestea, cu eludarea celor mai elementare principii pedagogice, de limba română pomenire nu se face, iar atunci când se face, numai decât o clasézá între limible neculte, al căror loc e culina; istoria nóstră, o poveste; eroii nostri naţionali, nisce bandiţi; religia nóstră, o erezie, iar noi un neam de—iloţi! Vĕ rog acum sĕ-'mi spuneţi, cum se vor încălḑi aceste fiitóre mame de dragoste pentru înaintarea acestui popor oropsit? Cum vor păzi ele nestins focul sacru al naţionalităţii nóstre în sufletul generaţiilor viitóre, când ele după absolvaree astorfel de scóle se sfiesc a se numi române?

(Va urma)

Notiţă Literară

Din *„Fóia Pedagogică“*, a apărut Nr. 11 cu următorul cuprins: Inspecţiunea şcolară, de Iuliu Vuia. — Modelo de locţiuni: Gândacul de Maiu, lecţie din istoria naturală. — Informaţiuni: Sciri şcolare din tractul Sĕliştei. — Concurs. — Avis. — Corespondenţă.

*

Din *„Revista Economică“*, organ pentru societăţi financiare şi comerciale a apărut Nr 6 (10 Iunie): Bilanţul băncilor nóstre pro 1898; Negociarea efectelor la bursa din Viena, de Iuliu Popescu; Incheiarea depositelor spre fructificare, de C. Popp; Tocmelile agricole în Uungaria; jurisdicţiune; agricultură; comunicaţiune; situaţiunea băncilor: „Buna“, „Economul“, „Olteana“, „Speranţa“; Cronică; Literatură economică; Posta Red.; Bursa, etc.

Mulţumită publică.

Pentru nenorociţi prin foc din Balomir.

D-le Redactor!

Subscrişii în numele membrilor de familii păgubite prin foc, din comuna Balomir (Câmpul pânei) aducem cele mai recunoscĕtóre mulţumiri marinimoşilor dăruitori din *Sibiiu*, cari au contribuit pe lista purtată de dl N. Benţa funcţionar la „Albina“, adunându-sĕ pe acea listă suma de 42 fl. 20 cr., care sumă s'a dat în păstrare până la sosirea tuturor listelor împărţite, când prin un comitet ales din sinul poporului se vor împărţi tóte ofertele încurse, dându-se un raport general.

Scopul ne e, ca cu banii încurşi sĕ se cumpere materialul necesar pentru repărarea caselor arse, ca venind iarna sĕ nu afle împrăştiate familiile prin alte locaşe. Bucatele ce au încurs s'au împărţit între familiile arse după numĕrul sufletelor.

Binefăcĕtorii înscrişi în lista Nr. 4 dela Sibiiu sunt: C. Petri comerc. 1 fl. dl Ioan David secretar la Albina 1 fl. N. N. 50 cr. G. Decian esecutor 50 cr. C. Pop. funcţionar la Albina 50 cr. P. Tincu funcţ. Albina 50 cr. D. Stefan funcţ. Albina 50 cr. Cosma director Albina 2 fl. Banca „Albina“ 20 fl. E. Pinciu funcţ. Albina 1 fl. P. Lucuţa căpitan în pensiune 2 fl. D. Farcaş 50 cr. Simion Monda protopop 1 fl. Teodor Pop adv. în Baia de Criş 1 fl. NN. Sibiiu 1 fl. NN. 50 cr. Victor Tordăşan esactor Sibiiu 50 cr. Al. O. 20 cr. Vasilie Voina protopop Braşov 1 fl. Ioan Blaga prof. Braşov 1 fl. Vasilie Dămian protopop Zarand 50 cr. Dr. Vasilie Bologa director la Internat 50 cr. Nicolae Ivan asesor Sibiiu 1 fl. Dr. Vasile Preda adv. Câmpeni, 1 fl. N. N. 50 cr. N. N 50 cr. Dr. Elie Cristea secret. cons. 50 cr. Ioan Papiu protopop Sibiiu 1 fl. Suma 42 fl. 20 cr. v. a.

Priméscă toţi acesti binefăcĕtori tributul de mare mulţămită şi recunoscinţă din partea familiilor nenorocite.

Balomir, 22 Maiu 1899.

In numele familiilor întristate:

Nicolau Suciu,
preot. ort. rom.

Ioan Balomiri,
învĕţător.

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă şi colorată, — în cele mai moderne ţĕseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [2] 7—

1589—99 [83] 3—3

CONCURS.

E de ocupat postul de *notar cercual* din *Sachsenhausen.* Cercul se compune din comunele Săsăuş şi Ilimbav, în acésta din urmă se află însĕ un post de vice notar.

Emolumentele:

1. Salar 500 fl.
2. Locuinţă liberă, eventual bani de cuartir 40 fl.
3. Pentru luminat şi încălḑit 12 fl.
4. Pauşal de cancelarie 30 fl.
5. Taxele statorite în statut pentru lucrări de natură privată.

Fiindcă noul notar va fi propus spre denumire de matriculant reg. ung., va primí încă 80 fl.

Petiţiunile compuse conform articlului de lege I. din 1883, provĕḑute cu adeverirea cunoscinţelor de limbi şi scrise cu mână proprie, sunt a se înainta aici până la *25* Iunie n. c. órele 12 din ḑi.

Nocrichiu, la 6 Iunie 1899.

Protopretorul.

Anunţ.

Am onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în atelierul meu de croitorie (strada Măcelarilor Nr 45. casele tipografiei Archidiecesane) se efectuesc tot feliul de **vestminte bărbătesci**, precum şi **reverenḑi**, reparaturi, şi tot feliul de **ornate bisericesci**, precum **Stichare, Epatrafire, Felóne, Mânecări, Brâuri, aere şi prapori** în timpul cel mai scurt şi după cerinţele ritului nostru ortodocs cu preţurile cele mai moderate. [68] 5—6

Sperând că onoratul public mĕ va onora cu preţuitele-i comande, mĕ recomand binevoitoriului sprigin

Zaharie Voileanu
măestru croitor.

NB. la cerere espedez mostre franco şi gratis.

„Concordia“

Societate comercială pe acţii — Sibiiu,

pune în vênḑare

un vin escelent

garantat curat, cu preţul de

40 cr. litrul!!

Se potrivesce admirabil cu ape minerale.

[86] 1—12

Legături de snopi patent

escelent probate, din **ânepă curată de Bácska,** din fabrica lui **Matei Bellán** în **Bács-Cséb,** 1000 bucăţi 150 cm. lungi cu **7 fl. 80 cr.** şi 1000 bucăţi 130 cm. lungi cu **7 fl. 20 cr.** loco gara Sibiiu sau în pachete postale de câte 200 bucăţi 150 cm. lungi cu **2 fl. 10 cr.** şi 130 cm. lungi **1 fl. 90 cr.** franco, **vinde singura representanţă pentru Ardeal.**

[87] 1—5

Administraţia cercuală
a reuniunei economice săs. ardel. în Sibiiu.

Julius Erös, **SIBIIU,**
Strada Cisnădiei 3.

Ochelari
Zvickeri
Ochelari cu linţi convexe
de ori-ce soiu în
Nickel
Argint
şi
Aur etc.

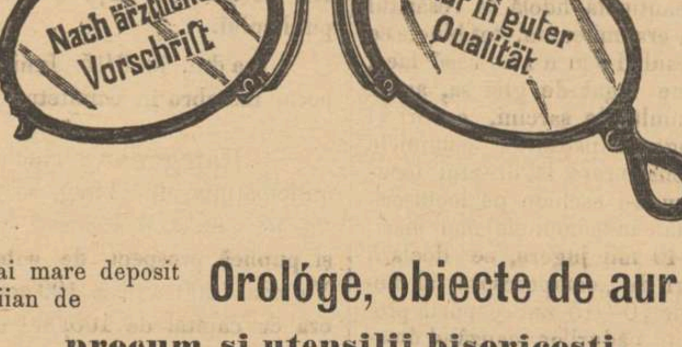

Termometre
Barometre
Compase

Lornete de teatru
Ochianuri de câmp
etc. etc.

Tot aci cel mai mare deposit Sibiian de **Orológe, obiecte de aur şi argint**

precum şi utensilii bisericeşti. [71] 6—10

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 61 Sibiiu, Joi, 10/22 Iuniu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Alegerile în România.

Era lucru natural ca în un stat constituțional cum este și România, îndată după schimbarea guvernului sĕ se apeleze la alegĕtori spre a trimite representanți în corpurile legiuitóre, cu cari guvernul cel nou sĕ pótă lucra conform programului seu.

Așa se urmézá în statele constituționale chiar și când se întêmplă o fusiune parțială, bunăóră cum a fost fusiunea dela noi sub noul guvern actual al lui Szél, în care a întrat corporativ partida națională a lui Apponyi, și liberalii numiți secessionați, cari au fost părăsit partida liberală din incidentul conclusului partidului cu propunerea lui Tisza din Decembre, 1898.

Cu atât mai tare trebuia sĕ urmeze alegeri nóuĕ la o schimbare ca cea din România, unde un partid cu principii contrarie a luat în mână frânele guvernului.

Cetitorilor nostri le sunt cunoscute încercările cari au premers formării cabinetului actual din România, încercări cu vĕdita tendență de a împăca diferitele nuanțe opoziționale conservatóre din România spre a forma un cabinet puternic conservator, în care sĕ aibă locul și importanța cuvenită și junimiștii grupați în jurul dlui Petru Carp.

Dacă succedea împăcarea diferențelor, se forma un cabinet conservator puternic, care mai ușor póte da pept cu multele greutăți de tot soiul, și avea cel puțin avantagiul de a vedea întruniți pe toți conservatorii în jurul regelui, și față cu strĕinătatea forța morală, că față cu liberalii desbinați, conservatorii se presentau ca un partid puternic unit în vederi și unit în acțiuni.

Concentrarea n'a succes și cabinetul s'a format numai din conservatori, fără sucursul junimiștilor.

Au urmat alegerile, și ele s'au terminat cu invingerea conservatorilor. Abia de prăsilă s'a strecurat ici-colea câte unul dintre liberalii mai de importantă.

Aelegrile au fost libere, acésta o constată chiar și ḑiarele liberale nepreocupate, și dacă ici-colea s'au ivit unele abusuri cu tendențe mai mult locale, acelea nu sunt puse în sarcina guvernului.

La alegerile acestea deosebită considerație s'a dat candidaților liberali grupați în jurul ḑiarulul „Drapelul", contra cărora guvernul nu a pus candidați de ai sei și n'a lucrat contra alegerii lor cu aparatul, care bunăóră în tómna trecută liberalii l'au pus în mișcare în contra candidaților conservatorilor, aparat cu abusuri pe cari înșiși liberalii au fost necesitați sĕ le condamne prin nimicirea alegerilor.

Din alegerile actuale au eșit învingĕtori în parte și junimistii, încât cei mai de importanță ómeni ai lor au fost aleși în corpurile legiuitóre.

Ca un lucru caracteristic se scóte la ivélă împregiurarea, că atât universitatea din Bucuresci, cât și cea din Iași a ales junimisti în actualul parlament.

Actualele corpuri legiuitóre sunt chemate a aduce legi pentru prosperarea regatului vecin, a continua opera unde s'a rupt în 1895, când s'au retras conservatorii spre a face loc liberalilor a căror domnie nu a percurs ciclul normal de 7 ani, căci cam atât rĕmânea până acuma la domnie un guvern în România.

Cu inima deopotrivă caldă pentru fie-care guvern, care promovézá binele statului român, care ridică nimbul bisericei ortodoxe române prin instituțiuni culturale, salutăm din tótă inima parlamentul cel nou, și dorim succes întru promovarea intereselor culturale ale statului vecin, cu care trăim în bune și pretinesci raporturi.

Sfințirea bisericei
din
Brașov-Cetate.

I. P. S. Sa archiepiscopul și metropolitul nostru *Ioan Mețianu*, fiind învitat din partea fruntașei nóstre comune bisericești din Brașov-Cetate la sfințirea nóuei biserici ridicate în loc de frunte, în piața Brașovului, a plecat din Sibiiu pentru îndeplinirea acestui act important în Sâmbăta Rusaliélor la órele 8 diminéța, însoțit de vicariul archiepiscopesc P. C. Sa Dr. *Il. Pușcariu,* de asesorii consistoriali *Zah. Boiu*, *Nicolau Cristea, Dr. Remus Roșca, Dr. Elie Cristea, Dr. Nicolau Vecerdea* și de clericii absoluți *Mihail Todea* și *Josif Comanescu.*

Călĕtoria până la Brașov s'a desvoltat într'o manifestație de iubire a poporului credincios față de archiereul și capul iubit al bisericei sale. La tóte stațiunile, unde trenul se oprea câtuși de puțin, I. P. Sa era întimpinat și salutat de popor numĕros îmbrăcat în haine sĕrbătoresci și în frunte cu clerul, învĕțătorimea și alți inteligenți din apropiere.

La prima stațiune din tractul Mediașului, la *Șeica-mare*, a salutat pe I. P. S. Sa în numele poporului de acolo tinĕrul paroch *Ilie Ciuruga* în cuvinte călduróse și rostite cu pricepere și fiéscă iubire și devotament. Intre cei ieșiți întru întimpinare am observat și pe medicul de acolo dl Racoța.

Ex. Sa a rĕspuns cu părintesci sfaturi și cu înțelepte povețe, privitor la dobândirea unui traiu mulțumit aici în lumea acésta și la câștigarea de fapte bune pentru viața ce va sĕ vie.

La stațiunea *Agârbiciu* era întrunit poporul român de ambele confesiuni în frunte cu preotul ort. *Dorca* și cu preotul gr.-catolic *Ioan Botezan.* Cest din urmă a salutat pe archipăstorul nostru în cuvinte avêntate. Făcênd alusiune și provocare la rĕspunsul Escelenței Sale către deputațiunea confraților dela Blaj presentată cu ocasiunea instalării, i-a dorit ani îndelungați în interesul promovării causelor comune, ce le au frații de același sânge. La fine, dându-se signalul de plecare, i-au predat Ex. Sale buchete frumóse de flori, pentru care le a mulțumit călduros, împărtășind tuturor archieréscа-i binecuvêntare.

La *Copșa-mică* poporul era adunat în frunte cu parochii *Teofil Holerga,* și *Iacob Tărchilă.* A vorbit părintele Holerga, bineventând pe Ex. Sa și dorindu-i sĕ îndeplinéscă sănĕtos actul pentru care călĕtoresce la Brașov și sĕ se reîntórcă sănĕtos la reședința sa din Sibiiu. Ex. Sa le-a rĕspuns cu cunoscuta-i însuflețire, cu care scie vorbi de câte-ori se află în fața poporului credincios.

In numĕr împunĕtor s'au presentat clerul și poporul din *Mediaș* și jur. Intreg clerul și invĕțătorimea, precum și fruntașii inteliginței nóstre din Mediaș, între cari advocații Ivan și Pop, erau la gară în frunte cu ppresbiterul *Romul Mircea,* care a bineventat pe I. P. Sfințitul în cuvinte frumóse. De față era și un numĕr frumos de dame, între cari și soția dlui protopop Mircea, a cărui copiliță, sărutând cu fiéscă iubire Escelenției Sale mâna, i-a predat un frumos buchet din cele mai alese flori. Fiind timpul scurt, Es. Sa a rĕspuns scurt și i-a binecuvêntat pe toți.

In *Elisabetopole* asemenna erau presenți la gară mai mulți preoți, în numele cărora a vorbit parochul Dion. *Chendi* din Șaroș, iar fetița acestuia d-șóra Maria a predat archereului nostru un buchet mare de flori.

In *Sighișóra* protopopul *Demetriu Moldovan* s'a presentat în fruntea întregului cler tractual postat în rînd frumos, iar în jurul lui erau învĕțătorii tractuali, și cei dela școlele din Sighișóra și elevii acestor școle. Protopopul a vorbit frumos, cu avênt, salutând pe archiepiscopul nostru, care pentru prima dată are ocasiune a trece prin aceste părți în nóua sa calitate de archiepp. și metropolit.

Escelenția Sa respunde emoționat, în scurte și părintești cuvinte, mulțumind pentru numĕrósele buchete și cununi de flori, ce i-s'au oferit. 3 eleve dela școla din Sighișóra s'au postat apoi în fața I. Preasfinției Sale și închinândui-se cu respect, una a rostit o poesie ocasională plină de omagiu la adresa iubitului părinte al bisericei ortodoxe române.

In *Hașfalĕu* părintele *Doctor* și poporul sĕu credincios au salutat cu strigăte de „sĕ trăiască!" sosirea trenului. O fetiță a părintelui Doctor a predat Escelenției Sale un buchet ales, iar poporul a acoperit cu cununi de flori vagonul în care se afla In. P. Sa cu suita sa. Ex. Sa le-a mulțumit la toți, binecuvêntându-i.

La stațiunea din *Homorod* aștepta întreg clerul din tractul Cohalmului în frunte cu veteranul protopop *Nicolae Mircea,* care a rostit un avêntat cuvênt de bineventare, la care Ex. Sa a rĕspuns cu părintéscă bunăvoință.

In *Feldióra* sosirea a fost salutată prin o cântare corală din partea corului mixt, condus de părintele Micu cunoscut de bun cântăreț și corișt.

Era o cântare ocasională plină de cuvinte de laudă și mărire a capului bisericei. Poporul și damele presente au aruncat mulțime de flori în vagon.

In *Bod* s'a presantat poporul în frunte cu preoții *Filip Creițariu și Vasile Mereț.* A vorbit părintele Creițariu.

In *Apața* s'a presentat poporul din mai multe comune în frunte cu mai mulți preoți, dintre cari a salutat părintele *Hamsea* pe Inalt Preasfinția Sa.

Tuturor le-a respuns preavrednicul nostru archiep., frumos, părintesce, cu dragoste, dând espresiune bucuriei și emoțiunei ce o simte, când vede iubirea cu care este întîmpinat din partea poporului seu credincois. O află acésta de-o manifestație spontonee și de-o isbucnire a iubirei fiesci, când părintele lor sosesce în mijlocul lor. Asigură pe toți, că nu mai puțin iubesce și I. P. Sa pe poporul seu, pe fiii sĕi credincioși, căci pentru ei trăiesce și a lor bunăstare, înflorire și fericire o doresce, și pentru acésta a muncit și până acum, și va munci neîntrerupt până îl va ținea Dḑeu. Fericirea poporului este fericirea sa, iar necaḑurile lui le simte inima sa părintéscă. Unde timpul permitea, Es. Sa scotea cu uimitóre pricepere din mulțimea bogatelor sale esperiențe și învĕțături, sfaturi și povețe, pe cari în o limbă de toți pricepută le punea la inima celor ce cu jind sorbeau cuvintele din gura-i de aur și cumcă la inima fiilor străbăteau aceste cuvinte și învĕțături isvorîte din inima părintelui, dovedeau lacrimile ivite în ochii poporului, care se grăbea înainte de plecare a săruta I. P. S. Sale mâna ori a-i atinge hainele.

Și unde timpul de oprire era mai scurt, Eminenția sa scia sĕ electriseze pe popor în cuvinte și mai scurte și prin înfățișarea sa simpatică și atrăgĕtóre.

Și calea până la Brașov a fost o vie mărturie despre nemărginita simpatie, ce o are iubitul nostru archiereu în archidiecesa sa și despre intima legătură, ce esistă între capul bisericei și biserica cea vie, — legătură cimentată prin forța neînvingibilă a iubirii reciproce, care este garanția unei situațiuni mulțumitóre și a unui viitor asigurat.

Impreună călĕtorii strĕini, vĕḑênd căldurósa primire de pretutindenea, vagonul acoperit de cununi de flori, și apartamentul Eminenției Sale și al suitei îndesat de buchete — au remas uimiți de dragostea cu care Românul ține la legea sa strămoșéscă, la capul bisericei sale și cu respect se închinau și ei unui păstor atât de iubit de turma sa.

Multe din cununile de flori și buchete purtau pantlici cu inscripții diferite, precum *„Călĕtorie fericită!" „Sĕ trăéscă I. D. archiepiscopul și metropolitul Românilor gr. or. Ioan Mețianu la mulți ani.*" „Sĕ trăiți la mulți ani, iubitul nostru părinte!" „Sperăm în viitor! . . . . „Neîncetat Vĕ vom iubi și urma!..." etc. etc.

Liberalism
și
parodia liberalismului.

(=) Stăm în fața unui caz, care ilustrézá de minune, cum se înțelege „liberalismul" în patrie la noi, și cum în alte țeri.

Ce s'a întêmplat? Inalt Prea Sfinția Sa Domnul Archiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu*, împlinind un act de curtuasie, și folosindu-sĕ de usul din trecut, a notificat direct I. P. S. Sale Metropolitului Primat al României, că a ocupat scaunul metropolitan al provinciei metropolitane vecine, adecă de aici. Ḑiarul „L'Independance Roumaine" înregistréză știrea asta, spunênd că notificarea I. P. S. Sale Metropolitului nostru a fost presintată în Sfântul Sinod ce s'a ținut decurênd la București, dimpreună cu rĕspunsul Metropolitului Primat, hotărîndu-sĕ a fi tipărite și unul și altul, în organul oficios „Biserica Ortodoxă Română".

Și din lucrul acesta nevinovat, și în acest fel practicat și în trecut, ḑiarele maghiare care au prins de vestea lui după ḑiarul francez din Bucuresti, — fac iarăși capital „politic", și țipă ca trebue mobilisată... diplomația țerii, că acest lucru sĕ nu se mai întêmple direct, ci pe calea diplomației!

„Bud. Hirl." d. e., se miră cum de I. P. S. Sa Metropolitul Mețianu, respective o biserică din patriă, se pune în contact nemijlocit c'o biserică din străinătate, cu încungiurarea diplomației? Acest contact imediat, ḑice, trebue sĕ se evite cu atât mai vêrtos, deóre-ce biserica gr.-or ortodoxă din România nu este biserică autonomă, ca aceea în fruntea căreia stă Metropolitul Mețianu, ci o adevĕrată biserică de stat, care stă în cea mai strânsă legătură cu fluctuațiunile politice ale vieții de partid din România, și astfel fórte ușor s'ar putea întêmpla, ca, în urma nemijlocitului contact, și biserica română gr. or. din Ungaria sĕ pótă fi trasă în mișcările politice de partid"...

Știm că „Bud. Hirl." este și el aḑi organ apropiat de guvern, cu tóte astea nu putem crede, că ideile lui sĕ fie acceptate și de bărbații din guvern și că ei sĕ facă órecare pași pentru împedecarea până și a unei simple curtuoasii între Metropolitul nostru și cel al vecinei Țĕri Românești. Căci ideile lui „Budapesti Hirlap" sunt o adevĕrată parodie a liberalismului, dar nu ideile unui stat ce se mândrește a fi și el liberal, într'un timp liberal.

In fața pretensiunii ciudate și exagerate a organului unguresc, ne vine tocmai bine scrisórea ce publicăm la „Revista Bisericéscă", scrisóre primită din Brețcu, și care ne dă admirabil prilegiu, a pune în fața liberalismului *fals* al ḑiariștilor din capitala ungară, liberalismul *adevĕrat* al cercurilor dătătóre de ton românești și ale presei române din București.

Episcopul ungur Majláth, fiind în visitațiune canonică printre Sĕcui aprópe de frontiera română, a trecut, ḑilele astea, peste frontieră, a călcat pe pămêntul României avênd sĕ-și întâlnéscă acolo pe colegul seu, episcopul papistaș din Iași, și dacă nu s'a întâlnit, e numai fiind-că acela a întârḑiat sosirea la termin la rendez-vous.

Dar sĕ ne arate nóuă liberalii dela „Bud. Hirl." macar un singur ḑiar din București, care pentru acest lucru sĕ fi făcut gură mare, sĕ céră intervenire diplomatică pentru a opri pe capul bisericei unguresci din Ardeal de-a veni chiar în Țara-Românéscă spre a se întâlni și a se înțelege ce-ar vrea, cu colegul seu!

Nu; nici guvern, nici presă, nimenea n'a vĕḑut periclitat statul român în pășirea pe teritorul lui, a unui episcop străin! Iar ḑiarul din Pesta vede periclu pentru statul ungar, că un cap bisericesc al nostru a trimis o notă nevinovată, prin postă, unui frate al seu în Christos, la Bucuresci!

Prea multă „rigóre". Ḑiarul unguresc a trecut pasul dela sublimul iubirii și îngrijirii de patrie, la ridicolul aceleia!

Notificarea I. P. S. Sale este același act de urbanitate, pe care îl face, d. e., comandantul corpului de armată ardelenesc, vecinului Rege „străin", român.

De câte-ori acest corp de armată primesce un comandant nou, acesta se duce la ocasia binevenită, încungiurat de o strălucită suită de oficeri, de regulă pe când Regele român se află la Sinaia, și i-se presintă acestuia într'o visită de curtuoasie și bună vecinătate. Lucrul acesta, precum și trecerea episcopului Majláth pe teritorul românesc, e la tot casul mai mult, ca trimiterea unei simple notificări oficióse, — și contra acestora nu și-a ridicat încă nimeni vocea.

Nu cumva presa maghiară, cu „Bud. Hirlap" în frunte, va veni ca mâne cu cererea, ca și acéstă visită directă a Comandantului corpului ardelenesc de armată, sĕ se sisteze și sĕ fie espedată — pe cale diplomatică?

Revistă Bisericéscă.

Plângerile Sêrbilor.

Se știe, că majoritatea Congresului național bisericesc sêrbesc disolvat în 1897 pentru-că nu s'a supus dorinței guvernului, — a esmis o comisie de 9, care sĕ pregătéscă un Memorand.

Memorandul e deja terminat, cuprinḑênd tóte gravaminele bisericei sêrbești față cu abusurile ce s'au comis de guvern dela 1870 începênd, contra autonomiei lor bisericești.

Memoriul a fost deja așternul ministrului președinte cu rugarea, ca sĕ fie înaintat Maiestății Sale.

Episcopul Majláth printre Secui și Români.

Ni-sĕ scrie din Treiscaune:

Episcopul rom. cat. Gustav Mailáth mai bine de trei sĕptămâni, dela Rusaliile apusene, se află în comitatul Treiscaunelor, visitând parochiile sale și miruindu-și credincioșii neîmpărtășiți încă de acéstă taină, reservată în biserica apusénă episcopului. Om tinĕr și altfel simpatic, face bună impresiune, și merge însoțit de pretorul cercului respectiv.

Stă până a 3-a ḑi în fie-care parochiă și îndată după primire merge mai întâiu în cimiter cu tot poporul ce l'a așteptat, făcênd rugăciune pentru sufletele celor adormiți. După nițică odichnă, începe a primi mărturisirile ómenilor, stând până séra târḑiu în biserică; iar a 2-a ḑi după serviciul divin se înșiră lângă biserică, de-a-lungul drumului, toți cei însinuați pentru miruit și astfel se îndeplinește actul.

In comunele cu populațiă și română, ca în Brețcu și Poiana-Sărată, s'au presentat înaintea episcopului și preoții români și au fost primiți cu afabilitate. La scurta vorbire de presentare a protopresbiterului tractual din Brețcu, în casa protopopului rom. cat., a rĕspuns episcopul, că i-a căḑut fórte bine atențiunea acésta ce i-a dat-o preoțimea română și aci ca și în comitatul Hunedórei, și la eșire a ḑis românește representanților bisericei nóstre: „Sĕ trăiască"!

S'a veḑut de nou protopopul *gr.-cat.* asistând la ceremonii alăturea cu preoții romano-catolici, îmbrăcat în ornat bisericesc ca și dênșii. Nu sciu dacă și în alte părți preoții uniți se amestecă așa de ușor și cu „plăcere" între preoți romano-catolici la ceremoniile lor religióse, dar pe aicea, în comitatul Treiscaunelor, Ciuc și Odorheiu, unde credincioșii uniți și-au perdut cu totul limba, nedeosebirea de rit și-a avut și-'și are influința sa păgubitóre asupra naționalității.

*

Episcopul Majláth trecut în România.

Amintesc și escursiunea episcopului Majláth făcută din Poiana-Sărată preste frontiera țerei *în Moldova*, până la comuna *Grozești*, (județul Bacău), pentru a se întâlni cu episcopul misionar din Iași, care și el umblă în visitațiune pe la Ciangăii maghiari, destul de numĕroși în județul Bacău. Episcopul Majlàth sosind în trăsura sa cu 4 cai la Grozești, n'a aflat, precum se spune, pe confratele sĕu din Iași, care i-a depeșat, că s'a întârḑiat în alte părți, a fost însĕ primit cu mare solemnitate de preotul rom.-catolic și credincioșii sĕi la biserică, de unde, după o rugăciune rostită, s'a reîntors la Poiana Sărată după o călătorie de 2 óre pe valea romantică a Oituzului.

La reîntórcere l'a însoțit până în Poiana-Sărată și marele proprietar grec Negroponte asemenea în trăsură cu 4 cai, cea-ce a făcut deosebită plăcere episcopului.

Nu aflăm ceva deosebit într'o visită de curtoasiă din partea unui episcop la un confrate al sĕu, când se află aprópe unul de altul, deși pe teritorii streine, ne putem închipui înse, cum s'ar fi „scandilisat" și ce capital „politic" ar fi făcut pressa jidano-maghiară dela noi déca un episcop al nostru, visitând părțile mărginașe ale diecesei sale, ar fi trecut pe teritorul vecin român, chiar numai spre a saluta pe episcopul de aceeași credință și neam, de preste frontieră, sau și mai și, dacă un episcop din „Olàhország" ar fi cutezat sĕ pășéscă peste granițâ spre a saluta pe al nostru, d. e. acum la Brașov!

Am semnalat întêmplarea, numai ca sĕ se scie, în cas analog, pe care parte este mai multă toleranță și adevărată libertate.

c-n.

Revistă Externă

Intrâmarea Italiei.

Despre Italia s'a vorbit mult, că a ajuns într'o situație financiară nemai suportabilă. Patriotismul guvernelor sale însĕ, sunt pe cale a o scóte acuși din greul încurcăturii financiare. Deja anul trecut, ba și mai nainte, acțiunea budgetară a țerii s'a încheiat cu escedente frumușele, iar budgetul pe timpul dela 1 Iul. 1898 până la 1 Iul. 1899 presintat rectificat senatului și primit de senat, se încheie și el cu un escedent de *3 milióne*. Și ministrul de finanțe a declarat, că persistă în tendința de a încungiura ori-ce cheltutueli nóuĕ și în a scădea pe cele presente, iar de o eventuală încărcare a poporului cu nóuĕ imposite, este departe ori-ce gând al sĕu!

O știre gravă

— *Din România* —

A dóua ḑi de Rusalii în orașul Slatina din România, a fost o cruntă luptă între țerani și soldați, luptă ce a costat viața a 20 de țĕrani, a câtor-va soldați, și mai multe rĕniri din ambele părți.

Iată cum s'au petrecut aceste fapte dureróse:

La alegerea colegiului al treilea de deputat din Olt, au candidat dnii Radu Rădulescu conservator, Alex. Bogdan-Pitești independent și Leabu independent.

Candidatura lui Alex. Bogdan Pitești a fost susținută de un mare numĕr de țĕrani din Olt, însĕ candidatul conservator a... întrunit majoritatea voturilor, iar biuroul l'a proclamat „ales."

Țĕranii în urma unei consfătuiri cu dl Bogdan-Pitești, cerură atunci sĕ se facă din nou algerea, cerere neadmisibilă și neconstituțională. Vĕḑênd țĕranii că ceea-ce voiau dênșii nu se póte, luară o atitudine amenințătóre. Peste 2000 de țĕrani din diferite comune ale județului Olt, veniră atunci în Slatina. Prefectul județului, Colibășanu, aflând de venirea lor, a cerut generalului Argintoianu ajutorul armatei.

La rêndul sĕu generalul ceru din Craiova armată, care și sosi a doua ḑi de Rusalii la 1 d. a.

Gara Slatina era ocupată parte de mulțimea țĕranilor, parte de armată.

Țĕranii fură somați a se retrage în ordine, dându-li-se făgăduială că se va face dreptate.

Zadarnice fură atât făgăduelile cât și amenințările, *țĕranii drept rĕspuns începură a arunca cu pietre în armată.*

Gara Slatina fu atunci teatrul unei lupte sângeróse.

Generalul Argintoianu ordonà soldaților sĕ tragă focuri, după ce făcu somațiile legale.

Dóuĕ-ḑeci de țĕrani își găsiră mórtea, o mulțime din ei sunt grav răniți, iar un soldat cade mort, lovit de petri dela țerani.

Cei ce au scăpat de glónțe, fugiră lăsând în urma lor sfâșietorul tablou.

Se reîntórseră însĕ după câteva minute gata de un nou atac.

Un escadron de cavalerie începu a șarja pe țĕrani, cari, vĕḑêndu-se învinși începură a se risipi.

Un mare numĕr dintre cei mai dârji au fost arestați.

Ordinea s'a restabilit. De către autorități s'au luat mĕsuri pentru a putea fi gata la un nou atac dacă s'ar mai întêmpla.

Vre-o 30 de soldați sunt răniți iar din țĕrani o mulțime.

Dela Sinod.

3. Raportul senatului epitropesc.

(Urmare.)

4. *Zidirile cele nouĕ* și anume Seminariul și casa din strada Cisnădiei și Ernei, s'au supra-colaudat, și aflându-se în ordine s'a estradat cauțiunea architectului Gustav Maetz în sumă de 5000 fl. ce o avut pentru ambe zidirile.

5. *Ajutórele din fundațiunea Șaguna,* votate pe séma comunelor nóstre bisericesci în scopul zidirii de biserici și scóle, s'au solvit amĕsurat dispozițiilor cuprinse în resoluțiunile comisiunei administrative.

6. Scontrarea cassei și a averii archidiecesane s'a făcut prin o comisiune esmisă din partea consistoriului, și s'a aflat în ordine deplină.

7. Conclusul Sinodului archidiecesan din 1897 Nr. 83, prin care s'a dispus ca sĕ se reguleze afacerea cu anticipațiunile date cancelistilor consistoriali, s'a esecutat cu finea anului 1898, și anticipațiunile date s'au restituit în regulă.

8. *Imprumuturi hipotecari* nu s'au acordat în decursul anului 1898, după-ce cererile intrate nu au oferit garanța cerută de § 19 al Regulamentului pentru controla averilor archidiecesane.

9. Conclusele sinodali pentru încassarea *sidocsiei* nu s'au pus în lucrare, pentrucă numai decât după Sinod, fericitul archiepiscop s'a bolnăvit greu, iar mai târḑiu, în urma morbului, intrevenind și trecerea la cele eterne, consistoriul pe timpul vacanței nu a creḑut că e oportun sĕ pună în lucrare un conclus, a cărui esecutare și în împrejurări normale putea sĕ producă în straturile mai de jos și în populațiunea cu mai puțină pricepere, óre cari nemulțămiri.

10. *Fondul de pensiuni* al archidiecesei a crescut în decursul anului dela suma de 121. 564 fl. 30 cr. la suma de 130.278 fl. 38 cr.

Date mai speciale sunt cuprinse în următórea grupare de cifre:

Tacsele de membri fl. 6378.30

Tacsele dela comunele bisericesci fl. 2270.80.

Tacsele dela funcționarii din gremiu și profesorii din Brad în sumă de fl. 648.— sunt cuprinse și ele între tacsele membrilor și se vĕd din Consemnarea de sub *A*).

Venitul din parochiile vacante în sumă de 1115 fl. 66 cr. se vede din Consemnarea de sub *B*), deși aici din 19 protopresbiterate nu a întrat nimica.

Restanța la membri e de 51,574 fl. 41 cr.

Restauța la comulele bisericesci cu 16,424 fl., față cu anul trecut un spor la restanțe cu 660 fl. 41 cr., fiind acum restanța totală 67,997 fl. 41 cr., conform consemnării de sub *C*).

Colecta discului dela Florii și Rosalii a avut resultat încassarea sumei de 702 fl. 37 cr. Conspectul venitelor la acest titlu sub *D*).

11. Tacsa nou-cununaților causéză organelor inferióre greutăți la încassare, greutăți cari nu erau cunoscute înainte de căsătoria civilă, când acéstă tacsă se încassa deodată cu licențiile de cununii. Sub acest titlu s'a încassat suma de 743 fl. 80 cr.

Nu a întrat sub acest titlu din 17 protorpesbiterate nimica, cum se vede din Consemnarea de sub *E*).

12. Referitor la *depositele fructifere,* cari cu finea anului 1897 au fost de 157.000 fl., cu finea anului 1898 consistoriul a luat în administrația sa și fondurile scolari din Valea Bărgăului în sumă de 61,464 fl. 96 cr. esmițênd doi delegați din sinul seu, ca sĕ priméscă dela epitropia specială valorile și numerariul și cu începere din 1 Ianuarie 1899 oficiul de cassă solvesce salarele învĕțătorilor aplicați la școlele nóstre în cele 6 comune din Valea Bărgăului.

Aceste dispoziţii le-a luat pe basa conclusului din 26 Septembre 1869 Nr. 6755 Epitr., punênd în curgere cu 1 Ianuarie 1899 solvirea salarelor învĕţătoresci, esoperând prin perceptoratul regiu din Sibiiu solvirea intereselor după hârtiile vinculate, solicitând terminarea proceselor pendente şi regularea tuturor afacerilor, remânênd ca pe anul 1899 şi următorii sĕ dea însuşi consistoriul raţiociniu despre aceste fonduri.

Mĕsurile acestea s'au luat în vederea unei administraţiuni mai eftine şi mai corecte şi in interesul şcólelor nóstre confesionale comunele Bărgăuane.

13. Despre conclusul sinodal Nr. 73 din 1897 referitor la patronatul bisericei din Suburbiul Iosefin;

despre conclusul sinodal Nr. 63 p. II din 1898, referitor la revisuirea regulamentului despre administrarea şi controla averilor bisericesci;

despre conclusul Nr. 94 din 1897 referitor la daunele tipografiei causate prin Stefan Dimitriu — urméză rapórte separate.

14. In decursul anului 1898 s'au aprobat mai multe planuri pentru zidiri nóue, adaptări de biserici şi şcóle, şi acésta este evident din consemnarea de sub *F*).

(Va urma.)

Programa

esamenelor la şcólele medii gr.-or. rom. din Braşov dela finea anului şcolar 1898—99.

Esamenele de maturitate. Vineri şi Sâmbătă în 11 şi 12 Iunie v. va fi esamenul verbal de maturitate la gimnasiu. La esamenele de maturitate nu pot asista şcolarii; pentru publicul mare ele sunt deschise.

Esamenele private cu şcolarii privatişti din şcólele medii se vor ţiné în ḑilele de 14—19, Iunie avênd a se presenta şcolarii privatişti în 14 Iunie v. la órele 7 diminéţa în cancelaria direcţiunii şi a depune taxa de esamen.

Esamenele publice de încheiere.

A) La gimnasiu. Vineri, în 25 Iunie v.

$7^{1}/_{2}$—8 Clasa VII. Religiunea, D. Făgărăşan.
8—$8^{1}/_{2}$ Cl. VII. Româna, Dr. Ios. Blaga.
$8^{1}/_{2}$—9 Cl. VI. Elina, P. Budiu.
9—$9^{1}/_{2}$ Cl. VI. Latina, V. Goldiş.
$9^{1}/_{2}$—10 Cl. V. Matematica, L. Nastasi.
10—$10^{1}/_{2}$ Cl. V. Maghiara, Ax. Banciu.
$10^{1}/_{2}$—11 Cl. IV. Istoria naturală, D. Lupan.
11—$11^{1}/_{2}$ Cl. IV. Germâna, Ip. Ilasevici.
$11^{1}/_{2}$—12 Declamaţiune.

$2^{1}/_{2}$—3 cl. III. Aritmetica, P. Dima.
3—$3^{1}/_{1}$ cl. III. Istoria, N. Puican.
$3^{1}/_{2}$—4 cl. II. Maghiara, Ax. Banciu.
4—$4^{1}/_{2}$ cl. II. Latina, Nic. Puican.
$4^{1}/_{2}$—5 cl. I. Româna, I. Popea.
5—$5^{1}/_{2}$ cl. I. Geografia, D. Lupan.

B) La şcóla reală, Sâmbătă în 26 Iuniu v.

$7^{1}/_{2}$—8 cl. IV. Româna, G. Vătăşan.
8—$8^{1}/_{2}$ cl. IV. Francesa, Dr. C. Lacea.
$8^{1}/_{2}$—9 cl. III. Religia, Dr. V. Saftu.
9—$9^{1}/_{2}$ cl. III. Germâna, Dr. C. Lacea.
$9^{1}/_{2}$—10 cl. II. Aritmetica, A. Ciortea.
10—$10^{1}/_{2}$ cl. II. Istoria naturală, G. Chelar.
$10^{1}/_{2}$—11 cl. I. Geografia, D. Lupan.
11—$11^{1}/_{2}$ cl. I. Geometria, P. Percea.

(Esamenele se ţin în sala festivă a gimnasiului. — Şcolarul care va absenta dela esamen, nu se va promova, ci va avea sĕ facă examen supletor în Septemvrie a. c.)

Joi în 24 Iunie v. se va ţinea *esamenul de cântări* cu şcolarii clasei II. reale şi II. gimn. *la 11 óre a. m.* în sala festivă. In aceeaşi ḑi după améḑi la *6 óre* se va ţinea *esamenul public din gimnastică* în curtea de gimnastică.

Duminecă în 27 Iunie v. după serviciul divin, la care vor participa toţi şcolarii, se va încheia în mod solemn anul şcolar 1898 (99), distribuindu-se premiile în sala cea mare a institutului.

La încheiarea anului şcolar *în 27 Iunie*, fie-care şcolar va primi testimoniu scol. şi un esemplar din Anuarul şcólei. Şcolarii absenţi nu vor primi Anuarul şcólei.

La esamenele acestea, precum şi la festivitatea de încheiere a anului şcolar se învită cu tótă stima părinţii şcolarilor, amicii şi binevoitorii acestor şcóle.

Braşov, în 1 Iunie v. 1899.

Direcţiunea.

—

Programa

esamenelor publice dela gimnasiul nostru rom. gr.-or. din Brad.

Luni, în 21 Iunie 1899.

Dela 7—$9^{3}/_{4}$ cl. I. g. din Religie, Română, Latină.
„ 10—1 cl. IV. g. din Religiă, Română, Algebră.

Marţi, în 22 Iunie.

Dela 7—$9^{3}/_{4}$ cl. II. g. Religiă, Maghiară, Geografia.
„ 10—1 cl. III. g. Religia, Romana, Geografia fisică.

Mercuri, în 23 Iunie.

Dela 7—$9^{3}/_{4}$ cl. III. Istoria Ungariei, Geometria des., Aritmetica.
„ 10—1 cl. I. Geografia, Maghiara, Geometria desemn.
„ 3—6 cl. IV. Istoria univers., Maghiara, Germâna.

Vineri, în 25 Iunie.

Dela 7—$7^{1}/_{2}$ cl. I. Aritmetica.
„ $7^{1}/_{2}$—8 cl. II. Geometria desemnativă.
„ 8--9 cl. III. Maghiara şi Germâna.
„ 9—11 cl. IV. Latina, Geometria des., Istoria natur.

Sâmbătă, 26 Iunie.

Dela 3—4. Cantul.
„ 4—6 Gimnastica. (Dóuĕ desp.)

Privatiştii vor face esamenele scripturistice, Mercuri in 23 Iunie, iar cele verbale Joi în 24 Iunie.

Esamenul elevilor din clasele normali se va ţinea Sâmbătă dela 8—12 a. m.

Duminecă în 27 Iunie, serviciu divin cu docsologia. Festivitatea încheierii anului şcolar, impărţirea premiilor şi a testimoniilor, la care solemnitate, precum şi la esamene, se învită cu tótă onórea atât părinţii şcolarilor cât şi toţi binevoitorii progresului în genere şi ai acestui institut în specie.

Din conferinţa profesorală ţinută în 1 Iunie 1899.

Georgiu Părău
dir. gimnas.

NOUTĂŢI

Pentru monumentul Şaguna, a mai contribuit dl Victor Păcală, teol. abs., stud. filos. în Budapesta, 4 coróne. Din darea de samă publicată de dl. L. Tritean în Nrul 58. al foii nóstre, a remas afară din greşală numele d-lui Păcală; ceea ce prin acésta rectificăm.

*

Concert. „Reuniunea română de musică din Sibiiu“ va da Marţi, în 15/27 Iuniu a. c. cu concursul musicei militare de aici un concert în sala dela Gesellschaftshaus.

Fiindcă acest concert se dă tocmai în preséra încheierii anului şcolar la şcóla civilă de fete a Asociaţiunei, publicului român afară de Sibiiu, care din incidentul esamenelor va fi aici, i-se dă bună ocasiune de a auḑi o musică frumósă şi plăcută

Corul reuniunei va esecuta întrégă Missa (C. dur) op. 86 de L. van Beethoven.

*

M. S. Monarchul bolnav. Ḑiarele din Pesta dela 18 Iuniu, aduc ştirea, că M. Sa Impĕratul şi Regele nostru, a fost atins de o rĕcélă, care i-a causat o indisposiţie încât a trebuit sĕ stee în pat mai multe ḑile M. Sa zace în Schönbrun. Acum e însĕ bine.

*

Conferenţa dela Haga merge cu paşi siguri spre un complet... fiasco. Una după alta vin hotărîrile cari de cari mai „diplomatice“ în sensul de a părea cá ḑice ceva deşi de fapt nu ḑice nimic, nu impune nimic, nu obligă pe nimeni la nimic!

*

Producţiunea meseriaşilor români din Sibiiu, dată în sara de 6/18 Iunie c., cu tótă nepotrivéla timpului, a reuşit fórte bine, atât în partea ei morală, cât şi materială. A fost bine cercetată. Public mult din loc şi jur. Ca de regulă, de altfel. Inteligenţa din loc încă a fost bine representată. Şi bravii nostri meseriaşi şi de astădată s'au învrednicit pe deplin de spriginul obştesc. Entusiasmul lor cresce mereu; progresul e evident; folosul încă nu va remânea. Programul producţiei variat şi bine intocmit, deşi póte cam prea lungit în executare. Corul meseriaşilor sub mâna dibace a d-lui învĕţător din loc *Candid Popa*, face paşi frumoşi înainte, tóte cântările au fost esecutate cu acurateţă; unele au trebuit repetate. Corul de fete încă a fost bine; dar o mică observare: Romấncuţele nóstre sĕ nu-şi lapede la astfel de ocasiuni drăguţul lor costum naţional; nu le şade bine în... nemţesce. Dl. Nicolae Işan, sodal pilar, a cântat spre mulţumire piesa „Aşa mi-e scris“... (tenor solo). A urmat apoi partea teatrală. Comedia „Idil la ţară“ din „Biblioteca teatrală“, a fost interpretată preste aşteptare de fidel. Toţi debutanţi sunt vrednici de laudă. Remarcăm cu deosebire succesul dlui George Poponea, culeg. tipograf, în rolul „flegmaticului“ Berbec, apoi a d-nei Elisabeta Ciontea şi a dlui. N. Işan. Terminându-se partea artistică, s'a încins o veselie cu joc până în zorii dimineţii. S'a jucat şi Căluşerul şi Bătuta, în frumos costum naţional, cu precisiă laudabilă.

Conducĕtorii reuniunei afle-şi resplata ostenelelor lor în mulţumirea ce o manifestă publicul totdéuna la producţiunile lor.

*

Mandatul dela Ceica este încă obiect de îmbulzélă între doritorii de-a se vedea înşiruiţi pintre „părinţii patriei“. S'au amintit o mulţime de nume, ca Szunyog, Mangra, Dr. Cupşa etc. Acum mai nou se spune, că clubul guvernamental unguresc din partea locului, a renunţat dela candidarea omului seu Szunyog, „din consideraţie pentru românime“ (!!), şi va fi candidat advocatul T. Faşie din Beiuş, cu program guvernamental.

*

Hymen. D-sóra Aurora Popea din Brăilă şi dl Vasilie Moga architect la C. F. R. în Bucuresi logodiţi. Felicitările nóstre.

*

Redacţional. Faţă cu şcirea strĕcurată în o parte a pressei nóstre, că domnul Ilarie Chendi, fost colaborator la ḑiariul nostru, ar fi fost dat afară din Redacţiune, în interesul adevĕrului declarăm, că domnul Ilarie Chendi nu a fost dat afară, ci el de bună voie s'a retras din redacţiune.

Redacţiunea ḑiariului „Telegraful Român“

*

Mórte. *Silvia Bichicean* născ. Ardelean, din Nereu, după un morb greu şi lung, provĕḑută fiind cu sfintele Taine, şi-a dat sufletul în mânile Creatorului la 4/16 Iunie în al 25-lea an al etăţii sale şi al 6-lea al fericitei căsătorii. Fie-i ţĕrina uşóră!

*

Ii lipseşte ceva dela móră. Sultanul Abdul Hamid e atacat în sistemul sĕu nervos, de o bólă ce devine tot mai gravă. Face scene şi lucruri ce arată că póte nu peste mult se va întuneca de tot la minte. Mereu sciricesce şi dă ordine telegrafice, căci e pasionat „telegrafist.“ Telegraful e instalat în biroul sĕu şi de diminéţa până séra stă lângă aparat şi telegrafézá necurmat în tóte părţile ţĕrii, întrebând că... ivitu-s'au casuri de ciumă? E pătruns adecă de temerea, că ciuma din Alexandria îl va ajunge şi pe el, temere ce i-s'a prefăcut în o periculósă idee fixă.

Din literatura bisericéscă.

— *Notiţă Literară.* —

De curênd a apărut o lucrare („*Dreptul bisericesc*“ în 2 vol. 1165 pagine tip. „Dacia“, Iaşi), datorită dlui dr. D. G. Boroianu, profesor la seminarul „Veniamin“ din Iaşi.

Domnul D. G. Boroianu nu e începĕtor pe terenul cultural-ibsericesc; inteligenţa cultura şi neobisita sa hărnicie i-au făcut deja vĕdit talentul şi devotamentul sĕu pentru biserică. Spirit generos, d-sa nu şovăe în faţa scepticismului celor ce-l înconjóră; din potrivă, adăpat la isvórele limpeḑi şi bine-fĕcătóre ale Apusului, luptă din rĕsputeri, necruţând nici o jertfă pentru ridicarea sentimentului religios şi a prestigiului bisericei române.

Dl. D. G. Boroianu pare a-şi fi luat ca devisă înţeleptele cuvinte ale rĕposatului mitropolit Veniam Costache, care ḑice: „*Dacă fie-carele din noi va face tot aceea ce póte în binele bisericei, patriei, omenirei, nu va perì cetatea nóstră*“.

In acest scop, pe lângă revista sa „Viitorul“ prin care în cercuri largi propagă ideia mântuitóre şi apără emergic interesele bisericei, d-sa numĕră deja o sumă de lucrări valoróse, din cari cităm: Reforma lui Luther în biserica occidentală; Istoria bisericei creştine de la începutul ei şi până în ḑiua de aḑi; Istoria dogmelor bisericei creştine ortodoxe de Rĕsărit; Libertatea morală; Die Schulen in Romänien; etc.

Cartea asta nóuă a d-lui Boroianu rĕspunde unei trebuinţe în genere simţită la noi în România. In stadiul de dezvoltare a bisericei nóstre, lipsa unui îndreptar canonic era aprópe o ruşine şi o pagubă naţională. Până acum, legiuirile şi întocmirile bisericeşti au fost necunoscute nu numai turmei de credincioşi, ba chiar şi celei mai mari părţi a clerului.

Lucrarea dlui D. G. Boroianu vine la timp, şi sporeşte materialul menit a întemeia odată pe un temeiu trainic, clădirea bisericei române. D-sa împarte opera sa în 2 părţi:

Partea I-a cuprinde Canónele bisericeşti, însoţite de autor cu nişte explicări scurte.

Canónele sunt grupate pe cestiuni, cari se găsesc înşirate alfabetic la sfîrşitul grupelor de canóne, autorul extrage principiile cari rezultă din ele, în interesul aplicaţiunilor practice.

Partea II a cuprinde Teoria dreptului bisericesc izvorit din canónele şi legiuirile bisericesei, arătând organismul bisericei ortodoxe în general şi în special al bisericei nóstre naţionale. Partea acésta sfîrşeşte cu un apendice fórte interesant. în care se tratéză pe scurt organizaţia bisericelor ortodoxe din cele l'alte ţări.

Pe lângă alte calităţi, observăm şi stilul accesibil tuturor, osebit mai ales prin uşurinţă, claritate şi preciziune, precum şi limba românéscă, care nu ştirbeşte tradiţia sănătósă a bisericei române.

Opera acésta ne face cinste, şi împreună cu cele-lalte, îndreptăţeşte sperantele pe cari biserica le pune în zelul şi erudiţia d-lui D. G. Boroianu.

(E-a)

Convocare.

In sensul §§-lor 12 şi 13 din statutele „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ se convócă adunarea generală ordinară pe *Duminecă în 20 Iunie st. v. (2 Iulie st. n.)* la 11 óre a. m. în localul casinei române din loc, pe lângă următorul program:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului în 1898.
3. Revisuirea raţiociniului pe anul 1898 şi statorirea budgetului pe anul 1900.
4. Alegerea comitetului pe un nou period de trei ani.
5. Propuneri eventuale.
6. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
7. Incheirea adunării generale.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ ţinută în 12 Iunie n. 1899.

Maria Cosma, presidentă.
Dr. Beu, secretar.

Avis.

Deóre-ce până de present nu s'au adresat învĕţători în numĕr de ajuns pentru a primi unul din cele 33 de exemplare ale „Foii Pedagogice“ abonate de „Reuniunea învĕţătorilor gr. or. român din districtul Sibiiului“ şi menite a se distribui gratuit învĕţătorilor lipsiţi dar datori de a o avea, ne luăm voie a pofti din nou pe acei învĕţători, cari nu sunt în stare a abona numita fóie din al sĕu, a se adresa comitetului central, al „Reuniunei învĕţătorilor gr. or. români din districtul Sibiiului“ pentru a primi un exemplar gratuit pe anul 1899.

Cei cari vor primi fóia sunt obligaţi, ca numerii sĕ-'i pĕstreze şi la finea anului sĕ-i doneze bibliotecei şcolare din comună.

Totodată cei cari se vor adresa comitetului central în acest scop, sĕ alăture cererii o adeverinţă dela comitetul parochial despre starea materială, în care se află.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central, al „Reuniunei învĕţătorilor gr. or. români din districtul Sibiiului“ ţinută la 28 Maiu v. 1899.

Dr. D. P. Barcianu, preş.
Candid Popa, secretariu II.

[88] 1—1

CONCURS.

Despărţământul V. Sĕlişte al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ escrie conform conclusului luat în şedinţa comitetului, ţinută la 5 Iuniu a. c., concurs la *3 premii*, şi adecă primul de 10 fl., al doilea de 6 fl. şi al treilea de 4 fl. pentru acele femei din raionul despărţământului, cari se vor distinge în cultivarea legumăritului.

Rugările pentru obţinerea acestor premii sunt a se trimite până în 5 Iuniu a. c. stil nou, subsemnatei direcţiuni.

Premiile se vor distribuí prin o comisiune alésă spre acest scop.

Sĕlişte, în 17 Iuniu 1899.

Direcţiunea despărţământului V. Sĕlişte al Asociaţiunei.

Herţia, secret. **Dr. Calefariu,** dir. desp.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vênḑare

Sidoxia,

cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,

de

Matei Voileanu.

Preţul 30 cr.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv

despre frumos şi artă,

de

Dr. Iosif Blaga,

profesor.

Preţul broş. fl. 1.80.

„Concordia“

Societate comercială pe acţii — Sibiiu,

pune în vênḑare

un vin escelent

garantat curat, cu preţul de

40 cr. litrul!!

Se potrivesce admirabil cu ape minerale.

[86] 2—12

Legături de snopi patent

escelent probate, din **cânepă curată de Bácska,** din fabrica lui **Matei Bellán** în **Bács-Cséb,** 1000 bucăţi 150 cm. lungi cu **7 fl. 80 cr.** şi 1000 bucăţi 130 cm. lungi cu **7 fl. 20 cr.** loco gara Sibiiu sau în pachete postale de câte 200 bucăţi 150 cm. lungi cu **2 fl. 10 cr.** şi 130 cm. lungi **1 fl. 90 cr.** franco, **vinde singura representanţă pentru Ardeal.**

[87] 2—5

Administraţia cercuală

a reuniunei economice săs. ardel. în Sibiiu.

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunile nóstre competente încă nu s'au pronunţat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Au apărut şi se află de vênḑare:

Seminţe

din

Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericeşti

pe tóte Duminecile, prasnicele şi sĕrbătorile de peste an etc.

de

Zacharia Boiu,

asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierésca,

în trei tomuri.

Tom I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**

Preţul broş. fl. 1.50 sau Lei 4,

tóte tomurile broş. fl. 4.— sau Lei 10.

Tipografia şi librăria Archidiecesană

Sibiiu.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu** se află de vênḑare:

Biblioteca internaţională.

1. Minciunile convenţionale de M. Nordau broş.	fl.	1.50
2. Robia femeei de I. Stuart Mill broş.	„	—.75
3. Educaţiunea intelectuală de Herbert Spencer broş.	„	1.—
5. Este omul liber de G. Renard broş.	„	—.75
6. Din Muscel, cântece poporane de Rădulescu-Codin broş.	„	1.25
7. Părinţii şi copii în al XIX. secol de E. Legouvé broş.	„	1.—
8. In faţa morţei, nuvele de Becescu Gh.-Silvan broş.	„	1.25
9/10. Dare şi avere, roman în 2 volumne de G. Freytag broş.	„	3 25
11. Omul genial de H. Türck broş.	„	1.—

Au apărut şi se află de vênḑare în

Tipografia şi librăria Archidiecesană,

Sibiiu:

1. Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl.	2.—
2. Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„	3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broş.	„	—.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„	—.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„	—.25
6. Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş.	„	2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş.	„	2.—

În préjma examenelor!

Atragem atenţiunea domnilor învĕţători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, **în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 1 cr.; 100 bucăţi 65 cr. şi porto postal.

☞ **Comandele din afară se execută imediat.** ☜

Librăria Archidiecesană.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 62 Sibiiu, Sâmbătă, 12/24 Iuniu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sfinţirea bisericei

din

Braşov-Cetate.

Căldurósa întimpinare, ce s'a făcut Inaltpreasfinţiei Sale pretutindenea, era un presemn că în Braşov se vor putea vedea lucruri surprindĕtóre. Aşa a şi fost. Incă îndată după órele 12 lumea începu a se aduna în apropierea gărei, unde la órele 2 şi 9 minute avea sĕ soséscă şi sĕ descalece alesul óspe; iar înainte de sosire gara era tixită de mulţime, pe peronul ei era postat publicul român braşovean, o societate alésă şi distinsă de Români şi Române, atât din cetate cât şi din Scheiu, precum şi un fórte considerabil numĕr de preoţi din jurul Braşovului. Intre cei-ce aşteptau sosirea trenului era şi vice-comitele comit. Braşovului şi mulţi onoraţiori străini. Neastêmpĕrul aşteptării crescea în mĕsura în care orologiul se apropia de timpul sosirii. Precis la terminul indicat trenul întră în staţiune, iar mulţimea observând pe înaltul prelat erumpe în puternice aclamări de „sĕ trăiască", cari au încetat numai după-ce veteranul protopop, octogenariul părinte *Ioan Petric* a început cuvêntul seu de bineventare. Sfinţia Sa a agrăit pe archiereul seu cam cu aceste cuvinte:

Eminenţia Vóstră!

Inalt Prea Sfinţite Domnule Archiepiscop şi Metropolit!

Clerul şi poporul român gr.-or., cu inteliginţa în frunte, din protopopiatul Braşovului şi resp. din ţara Bârsei, locul natal al Eminenţiei Vóstre, unde V'aţi petrecut tinereţele în serviţiul bisericei, al şcólelor, al naţiunei şi scumpei nóstre patrie, Vĕ aduce prin noi prinosul omagiilor lor de fii sufletesci, esprimându-Vĕ simţemintele de bucurie şi mulţumire, căci V'aţi îndurat prea graţios a asculta rugarea credincioşilor nostri din Braşov-Cetate, şi a-'ţi venit sĕ împliniţi cel mai sublim act, sfinţirea bisericei române din centrul Cetăţii Braşovului; iar între fraţi sĕ *sămânaţi duchul înţelepciunii, duchul înţelegerii, şi duchul temerii de D-ḑeu, şi în fine buna harmonie şi dragostea frăţéscă, la carea sĕ Vĕ ajute D-ḑeu.*

Implorăm Cerul sĕ Vĕ dea puterea trupéscă şi sufletéscă necesară, pentru a realisa cugetele şi intenţiunele bune şi nobile ce le nutriţi pentru prosperarea poporului nostru românesc.

Vĕ urăm ani mulţi şi fericiţi în demnitatea de Archiepiscop şi Metropolit al nostru, spre a vĕ putea bucura de ródele muncei neobosite, spre mărirea bisericei, înaintarea şcólelor şi spre propăşirea şi binele poporului român.

Sĕ trăéscă Eminenţia Sa!

Eminenţia Sa a rĕspuns, mulţumind pentru căldurósa primire şi neaşteptata manifestaţie de iubire din partea poporului credincios din acest colţ al patriei, de care îl légă cele mai scumpe aduceri aminte, cari merg îndĕrĕt până în timpul copilăriei sale, şi dă espresiune bucuriei, că împregiurările i-au permis a cerceta aceste părţi şi în special acest oraş, spre care cu mândrie primesce întrégă metropolia nóstră ortodoxă română, ca spre acel loc, în care au trăit în trecut bărbaţi de cea mai mare valóre pentru noi, în care şi aḑi aflăm vrednici urmaşi ai glorioşilor înaintaşi, şi în care biserica nóstră poşede înstituţiuni, cari trebue sĕ formeze obiectul celei mai mari îngrijiri şi atenţiuni din partea tuturor.

După părintele Petric a bineventat pe I. P. Sa vice-comitele Braşovului Dr. *Francisc Jekel,* în limba maghiară, esprimând bucuria ce o simte întregul comitat din incidentul sosirii unui aşa înalt óspe, care în urma mănósei sale activităţi pentru progresul comun todeauna s'a bucurat prin aceste părţi de simpatia întregei populaţiuni.

Eminenţia Sa rĕspunde călduros, vorbind de asemenea în limba maghiară.

L'a mai salutat apoi primarul *Fr. Hiemesch* în numele cetăţenilor din Braşov, fără deosebire de neam şi confesiune. Ex. Sa a rĕspuns dorind prosperarea Braşovului şi a locuitorilor lui.

Terminate aceste, aclamările reîncep, şi apoi sĕ urcă toţi în trăsurile, cari erau postate înaintea staţiunii. Eminenţia Sa a luat loc în trăsura valorosului şi destinsului bărbat al bisericei nóstre *Ghiţă B. Pop,* care este totodată şi preşedintele comitetului nostru parochial din Cetate. Trăsura era trasă de 4 cai frumoşi, şi întrégă, cu cai cu tot era împenată în flori şi verdéţă, încât apărea ca trăsurile ce iau parte la corso de flori, ce se arangéză în capitalele mari. In scurt timp s'a format fără nici un incident neplăcut, un cortegiu împosant ceea-ce servesce spre deosebită onóre arangerilor principali, dlor *Sterie Stinghe* şi *G. Navrea* din *Scheiu*, ajutaţi de poliţia locală care era representată în numĕr însemnat.

Numĕrul trăsurilor era peste 200; iar pe lângă aceste erau presenţi la 500 călăreţi, mai ales din Scheiu şi din comunele învecinate. Călăreţii erau toţi postaţi grupuri-grupuri — după comune — pe strada Hermanului, fiecare grup cu conducĕtorul sĕu şi toţi sub conducerea d-nilor *V. Petri*, G. *Savu* şi *G. Davidescu*, încălecaţi pe cai aleşi pe sprîncénă.

Apropiindu-se cortegiul de drumul Hermanului, trăsurile s'au oprit, şi călăreţii timp de 1 pătrar de óră au defilat, între strigăte continue de „Sĕ trăéscă", pe dinaintea capului bisericei nóstre, care saluta pe toţi cu afabilitate. Călĕreţii aveau un aspect imposant, prin numĕrul lor, variaţiunea costumelor, sprintenia cailor etc. Mai ales călăreţii din Scheiu se presentau admirabil, purtând un costum elegant şi împunĕtor; cu deosebire cămăşile lor erau bogate în brodării frumóse preserate cu fluturi lucitori iar pe cap purtau căciule cu pene de curcan. Defilând toţi, sĕ pornesc trăsurile după călăreţi. Cortegiul presenta următórea ordine:

a) Conducĕtorii călăreţilor în fruntea banderiului, şi anume domnii: V. Petri G. Savu şi G. Davidescu, îmbrăcaţi în costum naţional.

b) Călăreţii din Dêrste, Săcele, Herman, Sânpetru, Braşovul vechiu, Stupini, etc. sub conducerea şefilor lor.

c) Compania Junilor tineri din Scheiu, condusă de şeful ei.

d) Compania Curcanilor din Scheiu, condusă de şeful ei.

e) Compania Junilor albi, condusă de şeful ei.

f) Trăsura arangerilor *Sterie Stinghe* şi *G. Navrea.*

g) Trăsura In. P. S. S. Metropolitului însoţit de protopopul I. Petric.

In jurul acestei trăsuri s'a postat o gardă de călăreţi aleşi în cele mai frumóse costume şi pe cai sprinteni.

h) Trăsura Vicarului *Dr. I. Puşcariu* cu domnul *G. B. Popp.*

i) Trăsura asesorului *Z. Boiu* cu *Dr. G. Baiulescu.*

j) Trăsura asesorului *N. Cristea* cu d-l *G. Nica.*

l) Trăsura *Dr. R. Roşca* cu d-l *V. Popescu.*

m) Trăsura secretariului *Dr. Elie Cristea* cu domnul *Vasile Goldiş.*

n) Trăsurile onoraţiorilor.

o) Trăsurile membrilor familiei *Meţianu.*

p) Trăsurile Comitetului parochial din Braşov-Cetate şi ale parochienilor.

r) Trăsurile Comitetului parochial dela Biserica Sf. Nicolae şi ale parochienilor şi profesorii.

s) Trăsurile preoţilor din protopopiat.

t) Trăsurile tuturor celor-lalţi din Tocile, Braşovul-vechiu, Săcele etc.

*

Intregul convoiu, lung-lung şi înpunĕtor, presenta un aspect cu atât mai încântător, cu cât întrégă manifestaţiunea era un semn de iubire a poporului nostru către capul bisericei sale strămoşesci. Autorii ideei şi esecutătorii ei pot fi pe deplin mulţumiţi cu succesul obţinut.

In ordinea acésta au percurs prin Calea-gărei, şirul Rudolf, Strada Vămei spre piaţa mare până la casele parochiale din Cetate, între sunetele triumfale ale clopotelor dela tóte bisericele române, precum şi dela cele evangelice din Cetate şi Blumena, iar dela casa de tir resuna bubuitul treascurilor, cari tóte vesteau sosirea alesului óspe. Tóte stradele indicate erau pline de privitori; iar ferestrile caselor erau ticsite de public. Pe feţele publicului mai ales dela casele române se putea observa o bucurie vĕdită şi damele pe lângă saluturi respectuóse aruncau din belşug flori şi buchete asupra trăsurii archiereului şi asupra trăsurilor cu ceialalţi óspeţi din suita sa.

Ajungênd călăreţii în piaţă, s'au postat în doue şire drepte în têrgul florilor cu frontul spre casa parochială şi biserică, la portalul căreia parochul local Bartolomeu Baiulescu, însoţit de parochul Sfetea de pe Tocile şi Maximilian din Braşovul vechiu, în ornate bisericesci, au întîmpinat pe metropolitul, care dându-se jos din trăsură a sărutat sfânta evangelie între aclamaţiunile frenetice ale celor presenţi. Părintele Băiulescu a mai rostit apoi o alocuţiune, în care în numele comunităţii bisericesci din Cetate a dat espresiune mulţumitei sale, pentru acceptarea învitării de-a îndeplini însuşi actul sfinţirii nóuei biserici ridicate de aceea parochie cu multe şi grele jertfe. Eminenţia Sa a respuns, accentuând datorinţa sa de-a osteni în mijlocul fiilor sei credincioşi, atât pentru a preda destinaţiunii sale o biserică nóuă, cât şi de a mulţumi în persónă acelor fii bravi ai bisericei, cari ostenesc pentru întărirea instituţiunilor nóstre culturale.

Intrând printre şirele de fetiţe în haine albe, cari au aruncat flori asupra lui, în casa parochială, Emin. Sa se sue la locuinţa sa, pusă la disposiţie de P. O. D. ppresbiter şi paroch local B. Baiulescu şi apărênd la ferésträ ţine un discurs către popor, dându-i binecuvêntare. Poporul a respuns aclamându-'l puternic.

De notat este la locul acesta, că ţinutul Braşovului suferea de o secetă fórte simţită; dar pe la améḑi, înainte de sosirea înaltului prelat, o ploie plină de dar şi mult preţiósă s'a slobozit asupra Braşovului şi jurului întreg. Acésta a ţinut până după óra 1. Apoi a încetat, spre a începe din nou — precis după descălecarea şi aşeḑarea Inalt P. Sfinţiei Sale în locuinţa parochiala.

Acest dar ceresc asceptat de toţi, îl consideră acum chiar şi străinii de un dar adus de iubitul nostru archiereu pentru ţinutul, în care a venit şi care cu atâta dragoste l'a primit.

După o pausă óre-care au început *recepţiunile*, în decursul cărora s'au presentat Eminenţiei Sale tóte autorităţile clericale, civile şi militare. Intre deputaţiunile, cari s'au presentat erau multe şi din jurul Braşovului, chiar şi din depărtări mai mari. Sara la órele 8, avea sĕ se ţie *conductul cu torţe* şi o *serenadă* în onórea Eminenţiei Sale dar fiind timpul de plóie, s'a amânat pentru altă ḑi.

Sara s'a dat în casa onorabilului protopop Baiulescu o *cină comună* în cerc mai retras, la care pe lângă Escel. Sa, familia sa şi a par. Baiulescu, şi suita Esc. Sale, au mai participat fruntaşii parochiei din Cetate, între cari şi onorabilul d-n *Diamandi Manole,* care în tóte chestiunile nóstre de interes comun, fie naţionale, fie bisericesci, a fost totdéuna între fruntaşi. Era bolnav, dar momentele de bucurie, deşteptate din incidentul presenţei archiereului nostru, l'au recreat încât a putut lua parte la mai multe din convenirile aranjate.

La masă s'au servit cele mai alese bucate, cari fac cinste deosebită damelor din casă şi s'a discutat asupra greutăţilor cu cari s'a zidit nóua biserică şi casele parochiale. In urma procesului cu grecii, parochia nóstră din Cetate şi-'a cheltuit tóte sumele disposibile şi a rĕmas într'o situaţiune penibilă; fără biserică, fără bani. Greutatea situaţiunii înse n'a descurajat pe parochieni, ci, deşi numai o mână de ómeni, i-a îndemnat a face toţi paşii pentru a dovedi tuturor, că o voinţă firmă şi un propus hotărît, învinge şi cele mai mari greutăţi. Astfel în timp relativ scurt, s'a ridicat un edificiu frumos, care cu tóte apartinenţele sale, se urcă la considerabila sumă de 121.000 fl.

Biserica este după trebuinţele parochiei ceva mai mărişóră, ca biserica parochială din Sibiiu-cetate, dar cu turn, clopote, ce compun o armonie artistică, şi cupolă. Interiorul are hore, şi după usul stilului oriental, este pictat întreg. Interiorul: fruntariu, amvon, cupolă, strane, etc. cuprinse ca întreg, formézá un tablou frumos, aprópe feeric încât nu cunosc în metropolie biserică, care sĕ se presenteze mai bine, mai ales că acum era admirabil decorată cu flori, şi ghirlande de verdéţă. Efectul impresiunii ca întreg, este neesceptionabil. Concentrându-se în atenţiunea asupra unor părţi mai mici, icóne, etc., un ochiu priceput şi critic uşor află şi momente esceptionabile; aşa mai ales la icóne. La multe lipsesce arta. Stul Ioan Botezătoriul — deşi stilul oriental presintă pe Sfinţi uscăţivi, asceţi, trăiţi cu post — este totuşi prea slab, încât deştéptă sentimente de milă, iar nu de evlavie. Băiatul Christos din braţele preacuratei fecióre, nu are proporţia cuvenită; espresiunea lui este de copilă, iar nu de băiat. Dreptul *Simeon* din *„întimpinarea Dlui“* precum şi 3 feţe din icóna Adormirii, sunt întocmai ca archiereii de aḑi, deşi evenimentele s'au petrecut înainte de veacul al IV şi al V-lea, etc., când ritul nostru a primit desvoltarea de aḑi. Au chiar şi mitră archieréscă în cap. Icóna stului *George* asemenea nu este întru tóte corectă, etc. Aceste defecte înse lovesc numai ochiul criticului priceput, iar mulţimea mare primesce o impresiune generală. Ele sunt defecte pe care le regăsesci în tóte bisericile nóstre nou zidite şi provin din împrejurarea, că aḑi nime nu se ocupă la noi serios cu chestiunea atât de importantă şi odată atât de înfloritóre a picturei orientale. Acésta de altcum este şi o chestiune grea, căci voind a fi scrupulos şi a cere ca o icónă sĕ întrunéscă tóte condiţiunile, atât rituale cât şi de artă, trebue póte numai pentru un fruntariu atâte parale, câte costă biserica întrégă. A aplica la pictura bisericéscă tóte condiţiunile abstrase din pictura celui mai renumit pictor bizantin, *Panselinos*, din veac. XI, este un lucru artistic, dar fórte costisitor.

Biserica este situată în curtea caselor parochiale. Mulţi, între cari chiar şi Veneratul Consistoriu au esceptionat, la timpul seu, ridicarea unei biserici nóue, închisă într-o curte acum în timpul libertăţilor religionare. Adevĕrat că din acest punct de vedere mai înalt judecându-se, pare justificată acésta judecată, dar apoi parochienii din Cetate, în mare parte neguţători esperţi, au ţinut sĕ împreune mai multe momente: necesitatea, frumosul şi folosul. Considerând puţinetatea mijlócelor, au ţinut sĕ facă în jurul bisericei case parochiale, cari pe viitor sĕ asigure esistenţa şi venitele trebuinciose pentru susţinerea bisericei. Astfel au ridicat în front case cu 2 etage, cari sunt cele mai frumóse din întrégă piaţa Braşovului. Din mijlocul lor se ridică şi la case un turn frumos, care indică că aici se află unica biserică ortodocsă română din Ardeal situată în fruntea pieţei principale, ceea-ce încă e un moment îmbucurător şi de progres.

Sâmbătă sara s'a oficiat din partea părintelui Baiulescu *Vecernea* şi *Privegherea* prescrise, în biserica veche din Groveri, la care a asistat şi In. P. S. Sa, ocupând loc în scaunul archieresc. După terminare s'au adus în biserica cea nóuă obiectele sfinţite. Sfintele móste s'au aşeḑat pe prestol între candele şi lumini, cari au ars tótă nóptea.

Dumineca diminéţa, în ḑiua de Rosalii, mulţime de public s'a întrunit în piaţa mare înaintea caselor bisericesci. Cei-ce aveau bilete de întrare au întrat de timpuriu asteptând începerea serviciului divin fixat pe órele 9.

Au asistat la ceremonia sfinţirii bisericei şi representanţii armatei, ai autorităţilor politice şi comunale, apoi representanţii confesiunilor streine şi diferitele corporaţiuni bisericesci române. Printre asistenţi am zărit şi câţiva óspeţi din România.

Puţin înainte de órele nóue preoţii oficianţi erau îmbrăcaţi în tóte ornatele bisericesci. Au oficiat: P. C. S. archimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, asesorii consistorialii *Zah. Boiu*, *Nicolae Cristea*, *Dr. Remus Roşca*, protopopii *Ioan Petric*, *Bartolomeiu Baiulescu*, *Dem. Coltofean*, şi ca diacon *Ioan Friscu*, eşcelentul diacon dela biserica Sftului Nicolae din Scheiu. Ipodiaconul *Mihail Todea* şi clericul *Iosif Comanescu* făceau serviţiul de ajutători şi purtători de cârjă şi alte obiecte sfinţite.

Acestia au condus din casele parochiale pe Inalt P. S. Sa, la biserica nóuă, unde s'a început cremonialul pentru sfinţire, în decursul căruia s'a făcut pregătirea prestolului, conform prescriptelor rituale. S'au aşeḑat móştele în o cutie de argint, s'au uns cu mir şi sa'u îngropat în locul anume pregătit din mijlocul prestolului; s'au acoperit cu céră topită şi amestecată cu feliurite specii aromatice. Golul remas al acestei gropiţe s'a astupat cu *cement* şi apoi întreg prestolul de pétră s'a acoperit cu un *capac de stejar*. Continuându-se pregătirea prestolului, s'a spălat mai întâiu cu *apă căldută*, s'a umeḑit cu *bureţi*, s'a sters apoi cu *stergare*; s'a stropit cu *apă de trandafir*; s'a uns în chipul crucii cu *mir* amestecat cu *unt de lemn*; s'a acoperit apoi cu un *vestmènt alb de in şi* cu cele-lalte acopereminte colorate, pe cari s'au aşeḑat tóte cele necesare.

După terminarea ceremonialului de sfinţire cu stropirea cu apă sfinţită şi facerea de cruci cu mir şi unt de lemn, etc., s'a început liturgia împreunată cu vecernia prescrisă în ḑiua de Rosalii.

In decursul liturgiei ipodiaconul *Michail Todea*, ales paroch în *Idicel*, tractul Reginului, a fost chirotonit întru *diacon*. Cântările au fost reproduse la liturgie din partea corului mixt, format din nou sub conducerea profesorului de musică dela şcólele nóstre *Timoteiu Popovici*.

Acustica bisericei este admirabilă.

Cântările au reuşit peste aşteptare, mai ales că corul era nou, înfiinţat nu mult înainte de sfinţire. Toţi au esprimat deplina lor mulţumire. Pe mine m'a însufleţit mai mult admirabilul irmos predat cu precisiune şi sentiment. Composiţiunile erau parte de Musicescu, parte de Dima, parte rusesci.

Recitativele ruseşti dela finea liturgiei au fost succese. Preste tot presentarea corului a făcut multă onóre atât singuraticilor corişti şi coriste, cât şi în special zelosului lor conducĕtor, cu prestaţiunile căruia noi am rĕmas mulţumiţi. Corul a contribuit fórte mult la înălţarea splendórei serviciului divin oficiat de I. P. Sa cu tótă pompă şi evlaviă.

O armonie completă esista în tótă biserica, între decoraţiuni, publicul ales şi sĕrbătoresce îmbrăcat.

Tabloul era înălţat în frumseţa sa prin şirul preoţilor oficianţi îmbrăcaţi în ornate bogate şi strălucitóre, din mijlocul cărora se ridica simpatica figură a archiereului, ce — de câte-ori raḑele sórelui, ce străbăteau prin feréstră, îi atingeau pletele albite, — părea încungiurat de o aureolă sfântă. Mulţi nu s'au putut reţinea, a constata, că rar au ocasiune sĕ vadă o figură atât de presentabilă şi simpatică de archiereu ortodox.

După serviciul divin Eminenţia Sa a rostit o frumósă cuvêntare cătră cei presenţi, care de toţi a fost ascultată cu încordată atenţiune, pe care vom avea ocasiune a o publica mai pe larg.

După oficiarea serviciului divin Inaltpreasfinţia Sa a făcut visite bărbaţilor fruntaşi invitaţi la banchet. Metropolitul era însoţit de Preacuvioşia Sa vicariul Dr. *Puşcariu* şi de fiiul seu advocatul Dr. *Eugeniu Meţianu*.

La órele 2 după améḑi s'a început banchetul, dat în onórea metropolitului din partea comitetului parochial din cetate. Au fost presenţi şi căpeteniile bisericei evangelice şi calvine, precum şi autorităţile politice în frunte cu comitele *Maurer*, vice-comitele *Jekel*, primarul *Hiemech* etc. Banchetul s'a ţinut în sala de concerte, la redoută. Au participat la 150 persóne atât din Braşov, cât şi din jur. La champagner s'a început seria toastelor. Primul toast l'a ţinut Eminenţia Sa metropolitul pentru Maiestatea Sa Monarchul. „In numĕr frumos suntem întruniţi la acéstă festivă masă, — ḑice I. P. S. Sa — şi representanţi ai diferitelor confesiuni şi naţionalităţi din ţară. Ori-cât am fi însĕ de deschiliniţi unii de alţii prin origine şi religiune, totuşi suntem cu toţii fii aceleiaşi mame comune, care ne indică, că avem sĕ întrunim firele activităţii nóstre în acelaşi mănunchiu şi sĕ continuăm împreună activitatea nóstră pentru aceeaşi patrie. Acéstă patrie are şi un părinte, care cu aceeaşi dragoste şi îngrijire pórtă la inima sa sórtea tuturor popórelor. Sunt deci convins, că inima tuturor palpitéză pentru fericirea şi binele acestui bun părinte şi monarchul nostru“. Ridică deci păharul pentru Impĕratul şi Regele Francisc Iosif I. Cuvintele I. P. S. Sale au fost ascultate de toţi în picióre, iar escelenta musică orăşenéscă a întonat imnul casei domnitóre, iar după aceea a veselit publicul present cu frumóse melodii mai ales românesci predate cu o acurateţă şi pricepere artistică. Capela orăşenéscă din Braşov este cea mai bună din Ardeal şi numai în capitala ţerei sunt capele private, cari o întrec.

S'a ridicat apoi dl profesor dela comerciale *I. Socaciu* şi a ḑis cam următórele:

Eminenţia Ta!
Prea Stimaţilor Domni!

Intre formaţiunile evoluţiunei sociale cea mai grandiósă şi mai însemnată pentru progresul omenesc este organisaţia modernă de stat, care pe lângă susţinerea unui sistem de ordine în lăuntrul ţerii şi pe lângă apărarea acesteia faţă cu atacurile streine, mai are încă şi înalta chemare de a da cetăţenilor sei posibilitatea şi sprijinul necesar spre a ajunge la o perfecţiune tot mai înaltă şi la o viéţă din ce în ce mai corespunḑĕtóre cu firea culturală omenéscă.

In acéstă organisaţie minunată, în acéstă formaţiune politică culturală, rolul de căpetenie, un rol fórte greu şi împreunat cu mare responsabilitate, îl are, fără îndoială, înaltul regim al ţĕrii şi în acésta ministeriul responsabil, care cu activitatea sa nemijlocită şi mijlocită, cu organele sale de diverse cotegorii, se estinde pe tóte terenele şi în tóte direcţiunile până în cele mai depărtate şi mai înguste sfere ale vieţii publice.

De capacitatea acestui factor, de forţele lui etice, de vederile lui largi şi corecte, precum şi de activitatea lui peste tot, depinde în mod hotăritor, ca problemele mari pe cari şi-le-a luat asupra-şi statul modern, sĕ pótă fi realisate pe tóte terenele spre fericirea ţerii şi în folosul tuturor.

Pentru acest factor care în ordinea socială stă la o posiţie atât de înaltă şi însemnată, ridic paharul meu şi ḑic: Sĕ trăiască Inaltul minister dimpreună cu representantul seu în acest comitat, cu dl Comite suprem!

Al treilea toast a fost al comitelui *Maurer*. Ilustritatea Sa a vorbit unguresce, accentuând, că toţi cetăţenii comitatului fără deosebire de neam şi confesiune bineventézĕ venirea Eminenţiei Sale pe teritoriul comitatului, unde de sigur se va convinge, că tóte confesiunile trăiesc în cea mai bună armonie şi bună înţelegere. Venirea metropolitului va cimenta de sigur şi mai mult acéstă armonie. In fine dă espresiune convingerii, că metropolitul va lucra, ca acest esemplu imitat sĕ fie în tótă ţara şi prin acésta va servi mult la promovarea intereselor patriei. Golesce paharul pentru sănĕtatea metropolitului Românilor ortodoxi din patrie, „bărbatul bogat în merite.“

Aplause frenetice umplu sala la adresa P. Sfinţitului. Părintele protopop *Ioan Petric* se scólă apoi şi rostesce cam următoriul toast.

Inalt Prea Sfinţite Domnule Archiepiscop
şi Metropolit.

Credinţa drept măritóre şi jertfele evlavióse ale iubiţilor nostri crestini din parochia Braşov-Cetate, au înălţat un nou lăcaş sfânt care astăḑi prin actul sfinţirei, sĕvêşit de I. P. S. Ta, s'a deschis credincioşilor, spre lauda lui D-ḑeu şi ertarea pĕcatelor.

Mulţumind a tot bunului D-ḑĕu pentru harul sĕu ceresc, că ne a ajutat sĕ vedem împlinită acésta dorinţă ferbinte a fiilor sfintei nóstre maice biserici, — ne împlinim o datorinţă scumpă când aducem un vot de fiiéscă iubire şi recunosciinţă Archiereului care învestit cu darul lui D-ḑĕu a sĕvêrşit sfântul act al sfinţirei bisericei din Braşov-Cetate, cu hramul Sfintei Adormiri.

Fericirea de a vedea acest act, şi bucuria nóstră sinceră creşte prin împrejurarea de bun augur în acéstă sfinţire de biserică şi constitue una din primele fapte archieresci ale Inalt Prea Sfinţiei Tale în Archidiecesa nóstră, în al cărei frunte a'ţi fost de curend chiemat din inspiraţia Duhului sfânt, şi voinţa costituţională a Măritului Congres naţional bisericesc al întregei obşte drept credincióse româneşti din Transilvania, Ungaria şi Bănat.

Implor graţia a tot puternicului Dḑeu ca sftul act sĕvêrşit astăḑi, sĕ fie în nesfêrşita catenă de fapte mari ale noului nostru Archipăstor, o verigă de bun început întru mărirea lui Dḑeu şi fericirea poporului, pe care chiemat eşti de a-'l păstori.

Me consider de interpretele fidel al acestei mese festive când ridic paharul meu cu întreita esclamare:

Inalt Prea S. Sa dl Archiepiscop şi Metropolit I. Meţianu:

Trăiéscă! Trăiéscă! Trăiéscă!

După el a vorbit vice-comitele Dr. *Jekel*. D-nia Sa a început unguresce, apoi a continuat nemţesce, indicând, că fără religie nu póte exista nici un stat. Stul Stefan a întrodus religiunea crestină şi prin acésta a terminat punerea temeliilor patriei nóstre. Arată, că cultura comitatului Braşov se baséză pe instituţiunile bisericei creştine, deci datóre este autoritatea comitatensă a saluta pe cei ce stau în fruntea acestor instituţiuni şi mai ales pe Eminenţia Sa, care aici şi-a început şi desvoltat mânósa sa activitate publică, care l'a ridicat în culmea bisericei sale. Venirea Eminenţiei Sale la Braşov este împreunată cu o misiune culturală. Deci îl salută cordial, ca pe unul care a fost şi este apostolul frăţietăţii, al armoniei şi toleranţei. Se alătură la fericitările comitelui suprem, dorind, ca provedinţa sĕ ţie pe Eminenţia Sa mulţi ani spre binele progresului general. Aplause.

A vorbit apoi dirigintele filialei „Albina“, onorabilul domn Petra *Petrescu* rostind cam aceste cuvinte cu predare avêntată:

Mişcaţi de sentimentul de pietate, ce a produs'o în noi festivitatea religiósă de astăḑi, şi plăcut impresionaţi de disposiţia avêntată şi veselă, ce domnesce la acésta strălucită masă festivă, ne simţim cu deosebire onoraţi, prin presenţa şi participarea distinşilor representanţi ai vitezei nóstre armate.

Vîrtutea de a persevera în serviciul patriei, monarchiei şi prea înaltului tron — cu credinţă şi deplină consciinţă a datoriei sale, în pace şi resboiu, nu este una din vîrtuţile cele din urmă, pe cari poporul nostru, mult încercat prin loviturile sorţii, le póte reclama între bunele sale însuşiri. Dovadă a devotamentului seu este acea medalie de aur „für standhaftes Ausharren in der beschworenen Treue“, care numai în felul ei strălucesce pe steagul Regimentului din garnisóna nóstră.

Conduşi de sentimentul înaltei stime şi alipiri, cu care noi românii totdeauna şi neclătinaţi am stat pe partea bravei şi gloriósei nóstre armate, în bine ca şi-'n rĕu, şi avênd înaintea ochilor marea problemă ce o are acéstă armată ca păzitor fidel şi scut tare al păcii şi bunăstării tuturor popórelor din acest imperiu, ca apărător tare şi neşovăitor al patriei şi al tronului, în óra de pericol: ridic paharul pentru bunăstarea şi prosperarea întregei nóstre armate, — în sănĕtatea prea demnilor comandanţi şi representanţi ai ei, din tóte armele, pe cari avem plăcerea a-i saluta astăḑi în mijlocul nostru.

Sĕ trăéscă!

Directorul gimnasial, dl *Virgil Oniţ* vorbesce pentru consistoriul archidiecesan, acel factor al intereselor nóstre culturale şi aperator al unităţii nisuinţelor spre progres în tóte.

Dlui Petrescu îi respunde în cuvinte pline de însufleţire colonelul regimentului 50, d-l *Emil* de *Neuhold*, comandant de brigadă. Accentuéză, că e de scurt timp în Braşov, abia de câteva ḑile, şi aşa nu póte întra în apreciarea relaţiilor locale, dară asigură pe toţi, că cea mai ferbinte a sa dorinţă este concordia între cetăţeni şi armată. Se va sili ca acéstă armonie sĕ se cultive şi sĕ se desvólte şi în fine rostesce *în limba română* sfêrşitul ḑicênd: *„Buna înţelegere sĕ trăiască!“*

Părintele ppresb. *Baiulescu* vorbesce pentru representanţii confesiunilor presente la acéstă masă, indicând că în ţinutul acesta pacea între confesiuni a fost pururea păzită de toţi. Golesce paharul în special pentru valorosul bărbat al bisericei luterane, pentru dehantul *Herfürth*, paroch în Cristian.

Părintele *Herfurth* este o figură frumósă, şi cu viitor deschis în biserica sa. D-nia Sa sculându-se, reamintesce momentul, care a întrunit pe atâţa ospeţi aleşi la Braşov. Parochia ortodocsă din Cetate a ridicat o biserică şi aḑi a sfinţit-o capul ei, iar parochienii au poftit la acest banchet şi ospeţi străini, ca sě asiste la bucuria lor. Străinii au venit bucuros, ca precum prin sunetul clopotelor am salutat pe confraţii ortodocşi şi pe archiereul lor în mijlocul nostru, aşa şi cu graiul sě repetăm aici aceste salutări in numele celorlalte confesiuni. — La acéstă masă ni s'au servit alese mâncări, dar nu pentru asta am venit. Buchetele de flori ne simboliséză, că alte bunătăţi avem se ducem cu noi dela acéstă masă comună, şi aceste sunt: *iubirea reciprocă şi toleranta,* şi este frumos sě fie fraţii împreună. In 40 ani biserica nóstră n'a avut neplăceri cu biserica ortodocsă, şi aşa şi este bine, căci şi unii şi alţii mergem sub conducerea acelui Mântuitor. Ridică paharul pentru biserica ortodocsă din Braşov-Cetate.

După dl. Herfurth vorbesce predicatorul luteran din Braşov dl Nussbächer. Indecă că a venit la banchet ca representant al parochului local, a distinsului Dr. *Franz Obért*, care deşi de present bolnav a ţinut sě se audă şi cuvêntul sěu la acésta întrunire festivă. Dă cetire următórei adrese a dlui Obert:

„Avem intenţiunea a saluta pe Excelenţia Vóstră în vechea patrie în limba germână în convingerea, că va face bucurie Excelenţiei Vóstre, věḑênd, că în acest ţinut, unde V'aţi născut, trăiesce încă limba în care au vorbit Schiller, Goethe. Alexandru de Humboldt, Ranke şi Bismark, şi vě̀ḑênd cum acéstă limbă se împacă (sich verträgt) cu limba maternă a poporului român, astăḑi ca odinióră, atât de cordial şi frăţesce, încât comori dintr' una se traduc în cealaltă spre bucuria mamei nóstre comune, a iubitei patrie, ceea-ce apróbă şi bărbaţii de sciinţă dincolo de Carpaţi, în imperiul german. De esemplu — cum a făcut Wilhelm Grimm în Academia de sciinţe din Berlin în disertaţiunea sa asupra legendei Polifem, în care disertaţiune vorbeşte despre fragmentele acelei legende publicate de mine din românesce cu totul în spiritul idealismului creştin care întrunesce popórele pămêntului în limbele lor diferite la altarele culturei şi ale civilisaţiunei.

O dorinţă voiam sě-mi mai permit-o a esprima, dorinţa ca Escelenţei Sale Dlui Metropolit Ioan Meţianu, în înalta posiţiă în care a fost chiămat prin încrederea bisericei sale, sě fie dată o activitate cât mai îndelungată, în spiritul lui Şaguna, a bărbatului, căruia biserica gr. or. are sě-i mulţuméscă lucruri aşa de mari, a căruia activitate şi eu o venerez, a căreia persónă mi-a rěmas neuitată de când după o discusiune aspră, în care ne ciocnirăm, mi-a dat sărutarea de pace.

Dumneḑeu sě scutéscă şi sě binecuvinteze pe Escelenţia Vóstră!“

*

A mai vorbit protopopul calvin *I. Moor* în limba maghiară, rěspunḑênd părintelui Baiulescu şi arětând, că biserica reformată maghiară nu vrea sě rěmâe dela acéstă ocasiune fără a felicita şi ea pe înaltul prelat al bisericei ortodoxe. Arată convingerea Sa, că Preasfinţitul nostru este *alesul lui D-ḑeu* şi *unsul lui,* de aceea toţi ne bucurăm de el, Români, Unguri şi Saşi, toţi îl felicităm, ca pe al nostru, dela care putem învěţa şi noi esemple de păstorire. Sě-l urmăm cu toţii ca pe un apostol al bisericei creştine. In acéstă speranţă golesce paharul.

Dl advocat *Iosif Puşcariu* vorbesce pentru primar şi pentru magistratul Braşovului. Lui îi răspunde primariul *Hiemesch* nemţeşte. Acesta mai întâiu mulţumesce pentru atenţiunea dată primăriei; apoi salută în numele cetăţenilor Braşovului pe apostolul păcii şi armoniei. Tóte autorităţile publice au datorinţa a cultiva iubirea deaprópelui, care se manifestă în toleranţă şi armonie. In Eminenţia Sa găsim pe apostolul acestor vîrtuţi. Golesce paharul pentru armonia între cetăţenii Braşovului.

Preacuvioşia Sa archimandritul Dr. *Ilarion Puşcariu* sculându-se, accentuéză, că fapta parochiei din Braşov-Cetate, care ne-a întrunit în numěr aşa frumos în Braşov, este o grăitóre dovadă despre ce póte produce entusiasmul şi însufleţirea religiósă. Mijlócele modeste, de care dispunea parochia, s'au înmulţit prin voinţa de fer şi zelul laudabil al conducětorilor, şi după-ce au rěmas aşaḑicênd fără adăpost, fără biserică, în entusiasmul lor vrednic de imitat, iată astăḑi au lăcaş propriu, au o biserică care întrunesce complacerea tuturor.

Ostenele lor sunt acoperite cu succes, şi autoritatea bisericéscă vě̀ḑênd zelul fiilor sěi n'a pregetat pe lângă tot noianul ocupaţiunilor, câte s'au descărcat pe capul ei mai ales în anul acesta, a veni în persónă la actul sfinţirii, şi sě arete, că apreţiéză zelul creştinesc al credincioşilor sei, în fruntea cărora stau distinşii şi valoroşii bărbaţi, dnii *Baiulescu*, *Diamandi Manole*, *Ghiţă B. Popp* etc. Pentru acesti vrednici ortodocşi închină paharul. Aplause frenetice.

Dl profesor V. *Goldiş* dă la fine cetire la mai multe telegrame sosite din mai multe centre ale metropoliei nóstre, indicând că la bucuria parochiei din Braşov Cetate participă tótă metropolia nóstră. Banchetul s'a terminat după 5.

(Va urma.)

Dela Sinod.

3. Raportul senatului epitropesc.

(Incheiere.)

II.

1. Referitor la *administrarea şi manipularea averilor din comunele nóstre bisericesci,* consistoriul a continuat a lua cele mai energice měsuri, ca averile bisericilor sě se chiverniséscă în mod cinstit, şi organele încredinţate cu administrarea sě-şi dea sémă de banii bisericilor.

2. Iregularităţi mai însemnate s'au descoperit în decursul anului în comunele bisericesci: *Albac*, *Şinca nóuă*, *Mercurea*, *Lissa*, *Těu*, *Vărmaga*, *Vima-mică*, iar cele arătate în raportul nostru din 1898, parte s'au finalisat total, parte sunt în pertractare la forul apelativ şi la consistorul archidiecesan.

3. Faţă cu binefăcětorii bisericilor s'a esecutat conclusul sinodului archidiecesan Nr. 65 adus în şedinţa dela 16/28 Aprilie, esprimându-se multămită prin cercularul de suc *G)* tuturor donatorilor.

4. Despre cumpărările şi vinderile făcute cu aprobarea superiotăţii bisericeşti, alăturăm sub *H)* conspectele prescrise.

5. Cu privire la afacerile esactorali avem onóre a presenta sub *I*). conspectul despre numěrul raţiociniilor din 1888--1898 încheiat cu ḑiua de 3/15 Aprilie 1899, din care se vede câte raţiocinii sunt cu absolutorii, câte în stadiul de revisiune şi cari sunt în restanţă, iar sub *L)* conspectul referitor la raţiociniile protopresbiterale şi la fondurile şi fundaţiunile administrate de epitropii protopresbiterali.

Numěrul total al raţiociniilor întrate până la 3/15 Aprilie 1899 este de 7858, faţă cu anul trecut mai multe cu 1241. Din 7858 raţiocinii 5941 sunt cu absolutoriu, iar 1917 în stadiul de revisiune la consistoriu.

Raţiocinii restante în parochii mai sunt 2460, deci cu 803 mai puţine ca anul trecut. Cu privire la Raţiociniile protopresbiterale şi ale fondurilor şi fundaţiunilor adm., de Epitropiile protopresbiterale şi alte corporaţiuni, observăm, că numěrul total al raţiociniilor întrate până la terminul de sus este de 454, deci mai mult cu 57 ca anul trecut. Din 454 raţiocinii 381 sunt cu absolutoriu, iar 73 în stadiul de revisiune.

Raţiocinii restante mai sunt 127; mai puţine cu 7 ca anul trecut.

Resultat *mulţămitor* se arată la: *Cetatea de pétră* 2%, *Sibiiu* 5%, *Solnoc* 6%, *Bran* 7%, *Câmpeni* 8%, *Cohalm* 9%, *Sělişte* 9%, *Sebeş* 10%, *Unguraş* 10%, *Braşov* 11%, *Zarand* 11%, *Lupşa* 12%.

Resultat *mai slab: Geógiu II* 85%, *Turda* 53%, *Deva* 49%, *Făgăraş* 45%, *Têrnava superióră* 44%, *Mediaş* 42%, *Geógiu I* 38%, *Treiscaune* 38%, *Ilia* 34%, *Cluş* 31%.

Regres faţă cu anul trecut: *Bistriţa* dela 16% la 20%, *Bran* dela 5% la 7%, *Cohalm* dela 8% la 9%, *Dobra* dela 13% la 17%, *Lupşa* dela 11% la 12%, *M.-Oşorheiu* dela 19% la 21%, *Orěştie* dela 12% la 13%, *Sělişte* dela 7% la 9%, *Unguraş* dela 7% la 10%.

Nu a întrat *nici un raţiociniu* al protopresbiteratelor: *Avrig*, *Făgăraş*, *Geógiu II*, *Mediaş*, *Têrnava Superióră*, *Turda*(1888—1898) şi al *Treiscaunelor* din 1891 încóce.

Ne rugăm ca acest raport sě se ia cu aprobare la cunoscinţă.

Sibiiu, din şedinţa senatului epitropesc, ţinută la 10 Aprile 1899.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. *Il. Puşcariu* m. p.,
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. *Elie Cristea*, m. p.
secretariu consistorial.

Nr. 3418. Scol.

Notificare oficială.

Inspectorul regesc de şcóle al comitatului Alba-de-jos, domnul Dr. Mihail Szabó a publicat în ediţiunea a II-a opul „A tanitók jogai és kötelességei“, care l'a îmbogăţit încă cu ordinaţiunile mai nóuě referitóre la afacerile şcolare.

Deóre-ce opul acesta are meniţiunea de a înlesni ómenilor de şcólă aflarea vastului material în ori-ce afacere şcolară, se recomandă învěţătorilor spre procurare.

Opul se póte procura dela autor, în Aiud.

Aceste se aduc pe calea acésta la cunoscinţa publică.

Sibiiu, din şedinţa sen. şcolar, ţinută la 28 Maiu 1899.

Consistorul archidiecesan.

NOUTĂŢI

Concert. *„Reuniunea română de musică din Sibiiu“* va da Marţi, în 27 Iunie a. c. n. un Concert în sala dela „Gesellschafsthaus“, cu concursul capelei militare a regimentului de infanterie Nr. 31, pe lângă următorul program:

1. Suita, op. 46. I (Peer-Gyut) pentru orchestră de Ed. Grieg.
2. Missa C-dur, op 86. pentru soli, cor şi orchestră, de L. von Beethoven.

Inceputul la 8 óre séra.

Biletele se edau Marţi, în ḑiua concertului, în sala dela „Musikverein“, dela órele 11—1 a. m.

Prenumerările la locurile din cele douě rênduri dintâi, se fac Luni în 26 Iunie a. c. n. dela órele 3—5 d. a. la secretariul Reuniunii, în casina română, strada Bayer Nr. 1. („Albina“)

*

Ministrul român Dr Istraţi, a fost Joi de diminéţă la 7, óspe al Sibiiului, dimpreună cu 2 ingineri ce-l însoţeau. Venise dela Turnu Roşu, şi sara la 10 a plecat spre Predeal.

*

Emil Zola a spus unui ḑiarist, că va scrie o operă în trei volume, în care va descrie marea dramă cunoscută sub numele „afacerea Dreyfuss.“ Va fi sigur o lucrare, care se va trece în proporţii neînchipuite.

*

Modificări în armată. In cercurile dătătóre de ton ale armatei se ocupă de planul unei atari reforme a trupelor de linie, de vênători şi a celor din Bosnia şi a bataliónelor de reservă, ca prin reforma, numěrul regimentelor sě iasă mărit cu 55!

Programa

esamenelor publice la finea anului şcolar 1898/9 în seminariul pedagogic-teologic „Andreian“ al archidiecesei ortodoxe române transilvane

A). *Secţiunea teologică.*

In 17 Iuniu st. v. înainte de ameḑi: Teologia morală, cursul II. cu profesorul Dr. I. Stroia; d. m. Introducerea în teologie, cursul I., prof. Dr. I. Stroia.

In 18 a. m. Pedagogia cursul III. cu profesorul Dr. I. Stroia; p. m. Isagogia cursul I. cu profesorul I. Ghibu.

In 19 a. m. Pastorala şi Liturgica cursul III. cu profesorul Dr. R. Roşca; p. m. Cântări bisericeşti cursul III. cu profesorul D. Cunţan.

In 21 a. m. Dogmatica cursul II. cu profesorul I. Ghibu; p. m. Economia, cursul III. cu profesorul D. Comşa.

In 22. a. m. Didactica cursul II. cu profesorul Dr. I. Stroia.

In 23 a. m. Istoria bisericéscă cursul I. cu profesorul Dr. I. Stroia; p. m. Dreptul Canonic curs. III. prof. Dr. R. Roşca, Esegesa şi Ermeneutica cursul I. cu prof. I. Ghibu.

In 25 a. m. Psichologia cursul I. cu profesorul Dr. D. P. Barcianu; p. m. Musica vocală, toţi elevii, cu profesorul G. Dima.

In 26 a. m. Limba şi literatura română cursul I, cu profesorul Dr. D. P. Barcianu; p. m. Omiletica cursul III. cu profesorul I. Ghibu.

In 28. Conferenţă.

In 29. Serviciul divin şi încheerea festivă a anului şcolar 1898/9.

In 30. Estradarea Testimoniilor şi Absolutoriilor.

B) *Secţiunea pedagogică.*

In 17 Iunie st. v. Limba maghiară, cursul I. cu profesorul Dr. R. Roşca; p. m. Istoria universală, Limba maghiară cursul II, cu profesorii I. Ghibu, Dr. R. Roşca.

In 18 a. m. Pedagogia cursul III. cu profesorul Dr. I. Stroia, Limba-română curs. I. prof. Dr. D. P. Barcianu; p. m. Limba-maghiară cursul III şi Botanica, curs. II, cu profesorii Dr. R. Roşca şi Dr. D. P. Barcianu.

In 19 a. m. Istoria pedagogiei cursul III, şi Religigiunea, curs. II, cu profesorii Dr. I. Stroia şi I. Ghibu; p. m. Cântări bisericeşti cursul III, Aritmetica şi geometria curs. I, cu profesorii D. Cunţan şi I. Ghibu.

In 21 a. m. Limba română cursul III. cu profesorul Dr. D. P. Barcianu; p. m. Economia cursul III, şi Religiunea, curs. I, cu profesorii D. Comşa şi I Ghibu.

In 22 a. m. Didactica cursul II Zoologia curs. I, cu profesorii Dr. I. Stroia şi Dr. D. P. Bărcianu; p. m. Fisica şi Chemia cursul III cu profesorul D. Comşa.

In 23 a. m. Istoria şi Constituţia patriei cursul I cu profesorul I. Ghibu; p. m. Limba română cursul II. Gimnastica cursul I. II şi III, cu profesorii Dr. D. P. Barcianu şi Dr. I. Stroia.

In 25. a. m. Religiunea curs. III. prof. I. Ghibu, Aritmetică şi geometria, curs. II., prof. D. Comşa, şi Psihologia, curs. I. prof. Dr, D. P. Barcianu; p. m. Musica vocală şi instrumentală, toţi elevii, cu profesorul G. Dima.

In 26 a. m. Geografie cursul I. cu profesorul D. Comşa; p. m. Mineralogie cursul III Geografie curs. II, cu profesorii Dr. D. P. Barcianu şi D. Comşa.

In 28. Conferenţă.

In 29 a. m. Serviciul divin şi încheerea festivă a anului şcolar 1898/9.

In 30 Estradarea Testimoniilor şi Absolutoriilor.

Sibiiu, din conferenţa corpului profesoral ţinută la 11 Maiu 1899.

Dr. Remuş Roşca.
dir. sem.

Convocare.

Adunarea generală a „Reuniunii învěţătorilor gr. or. români din despărţămêntul Sibiiului“, se convócă pentru anul acesta pe *Vineri in 25 Iuniu a. c. st. v.* în Sibiiu, seminariul „Andreian“, la care p. t. membri se învită cu tótă onórea.

Programa:

1). Invocarea Duchului sfânt în biserica din Sibiiu-Cetate la 9 óre a. m.
2.) Deschiderea şedinţei.
3.) Apelul nominal.
4.) Raportul Comitetului.
5.) Pronunţarea adunării generale, dacă doresce a funcţiona şi mai departe în reuniune, pe lângă conferenţele învěţătoresci prověḑute în statutul organic.
6.) Reconstituirea despărţămêntului pe noul period de trei ani: 1899—1902, dacă adunarea generală va dori sě funcţioneze şi mai departe în reuniune.

Sibiiu, din şedinţa comitetului reuniunei despărţămêntul Sibiiului ţinută în 11 Iuniu v. 1899.

Dr. Vasilie Bologa, pres. desp.
Lazar Negrilă. secr.

Educaţia sexului frumos.

Disertaţie cetită la serata literară a societăţii „Petru Maior“ din Pesta, în 4 Maiu n.

(Urmare.)

— Prietinelor mele.

Cunosc fete, cărora în familie li-s'a dat o crescere adevěrat românéscă, dar întrând în „Closter“ într'atâta li-s'a sucit şi întunecat consciinţa cu învěţături bizare-jesuitice, încât reîntórse acasă n'au voit sě mai cerceteze nici biserica nóstră strămoşască, pentrucă după principiile papistaşă, acolo nu află mântuire. Aceste şcóle sunt o adevěrată plagă pentru societate.

Apoi e un fenomen, cu care ne întâlnim în tóte ḑilele, că fetele nóstre în societate, la petreceri, pe stradă şi unde vor conveni mai bucuros vorbesc ori-ce altă limbă, numai românesce nu.

Am învěţat dela străini sě ne despreţuim limba, şi când colo ni-o despreţuim mai rěu ca străinii.

Dar sě mergem mai departe.

Din elementare fetele trec în civile, unde lí-se torturéză mintea cu o sumedenie de date şi nume din istorie, geografie, chemie, matematică, fisică şi aşa mai departe, plus órele private din limba franceză, engleză, piano şi lucrul de mână. Aceste din urmă le preocupă mai mult, din celelalte îşi agonisesc unele cunoscinţe mai mult sau mai puţin folositóre, dar ca sě se înzestreze cu cunoscinţe de folos pentru chemarea lor ulterióră, — nici poveste!

Cu o astfel de „cultură înaltă“ după şablon, lipsită de fondul adevěrat, dar cu mari pretenţii, fata ajunge iar în casa părintéscă. Tata n'are cuvênt, mama e încântată de crescerea şi cultura fiicei sale, iar fata închipuită, în loc de a se indeletnici cu arta căsniciei, continuă a se perfecţiona în ale culturei — de modă. Ḑi de ḑi se eserciază la piano şi îţi esecută cu o rară dibăcie arii din cei mai vestiţi clasici, nu-i cere însě sě-ţi înveselésčă sufletul cu o melodie naţională. In órele libere îşi caută distracţie în lectura romanelor de sensaţie; cunósce chiar după nume pe unii scriitori din literatura universală, autorii români însě cari se rógă pentru sprigin, n'au întrare. E drept că pe măsuţa din salon se află o ediţie de gală chiar a vre-unui scriitor român, dar asta e pentru decor, sau pentru a te desarma a priori, dacă eventual ai avea cutesanţa sě ḑici, că nu spriginesce literatura românéscă. Cu predilecţie se ocupă cu jurnalul de modă şi-ţi spune pe din afară o carte de bucate cu tóte numirile tortatelor, iar când ar fi la adecă, nu-ţi ştie face o mămăligă. Şi după tóte aceste, când timpul devine monoton, plécă la visită. Sě mě iertaţi, dar trebue sě vě presint prin indiscreţie o astfel de visită, pentru-că ea este oglinda în care se reflectéză atât de fidel, cele-ce am ḑis până acuma.

Scósă ca din cutie, dómna, respective d-şóra, pleacă la visită. A ajuns... uşa se deschide...

— „Bon-jour“ şi apoi urméză o banalitate de bon-ton: „Ah d-nă, respective d-şóră, ce bine îmi pare, poftesce, mě rog, întră, ocupă loc, vai m'ai găsit în derangé“.

Urméză — altă banalitate:

— „De mult nu te-am věḑut, dar „cauţi afară“ (pe feréstră? Aut.) de minune; te-ai îngrăşat etc.

O variantă — în banalităţi: „Dar ce face cutare şi cutare?“ Şi apoi

„N'ai auḑit, că se însóră, că se duce, că vine, că bea, că jócă cărţi, că trăiesce rěu cu soţia, că se desparte, că cutare a ḑis aşa, iar cutare i-a rěspuns aşa, el sau ea s'a măniat, s'a bucurat, apoi s'a întêmplat, şi .... aşa mai departe până-ce s'a isprăvit interesantul obiect de conversaţie cu mai multe părechi de ha, ha, ha şi hi, hi, hi, iar visita de rigóre şi atât de indispensabilă s'a finit. Tóte banalităţile aceste se pórtă de regulă în jargon străin, aşa spre esemplu:

— „Am făcut fetei mele un Überraschung de Geburstagul ei“.

— „Oberlieutenantul cutare e un om fórte liebenswürdig“!

— „Mie nu-mi plac Dichterii români“!

— „Am fost la un Kränzchen şi la dóuě Liedertafel-uri românesci“!

În sfîrşit: „Adio“! Au revoir!

Şi astfel acésta întocmire socială de convenţie, dar menită a lega cunoscinţe nóue, a întemeia raporturi de prietinie, a da prilej pentru discutarea de lucruri serióse, pentru punerea la cale de trebi folositóre pentru societate, sub influinţa culturei de şablon, nu este alt ceva decât timp perdut, prilej şau mai bine ḑis reservoir pentru tóte criticele pasionate, pentru întreg legionul nimicurilor de rênd, cari însě aprópe tot-deauna au influenţă sdruncinătóre pentru societatea respectivă. 1)

(Va urma).

---

1) A. C. Popovici: Forme şi fond în cultură.

Damasturi de mătase

75 cr.

până la **fl. 14.65** de metru — precum şi **„mătase Henneberg“** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţesături, colori şi dessinuri.

Particularilor, *liberă de vamă şi porto în casă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zűrich.** [19] 5

[89] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminarului de spese, aprobate de Preaveneratul Consistor archidiecesan dto 26 Septembre 1898 Nr. 7354 Epitr., se va da în întreprindere *zidirea unui edificiu şcolar* în comuna *Câlnic,* protopresbiteratul Sebeşului, pe calea licitaţiunei publice minuende, ce se va ţiné în ḑiua de S. Ilie, 20 Iuliu (1 August) a. c. la 2 óre d. a. în şcóla cea veche din Câlnic.

Preţul de strigare este 4014 fl. 97 cr.

Licitanţii au a depune vadiu 10% dela preţul de strigare.

Lângă preţul ce se va acorda, comuna va mai da materialul specificat în preliminariul de spese.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a da lucrarea căruia va voí dintre licitanţi.

Oferte timbrate şi prověḑute cu vadiul în regulă, se primesc până la începerea licitaţiunei.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé ori-când la comitetul parochial.

Câlnic, 31 Maiu 1899.

Ioachim Cărpenişan, preş. *Vas. Rehovean,* notar.

Vidi:

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nach ärztlicher Vorschrift
Nur in guter Qualität

Julius Erös, **SIBIIU,** **Strada Cisnădiei 3.**

Ochelari
Zvickeri
Ochelari cu linţi convexe de ori-ce soiu în Nickel Argint şi Aur etc.

Termometre
Barometre
Compase

Lornete de teatru
Ochianuri de câmp
etc. etc.

Tot aci cel mai mare deposit Sibiian de **Orológe, obiecte de aur şi argint**

precum şi utensilii bisericeşti. [71] 7—10

Nr. 558/1899 [91] 1—2

Publicaţiune

Duminecă în 2 Iulie 1899 la 3 óre p. m. se va da în arêndă dreptul de păşunat pentru 1000 oi, pe hotarul *Tălmaciului* pentru tómna 1899 şi primăvara 1900, în cancelaria comunală din Tălmaciu.

Condiţiunile mai de aprópe se pot vedea în cancelaria comunală din Tălmaciu.

Tălmaciu, în 22 Iunie 1899.

Oficiul comunal.

Casa

din Tălmaciu (Nagy-Talmács), drumul ţerei Nr. 80, constătătóre din 3 odăi, 1 bucătărie, 3 pivniţe, 1 grajd mare şi 1 grădină frumósă, *se vinde imediat din mână liberă.*

[90] 1—3 **Ioan Gross.**

Anunţ.

Am onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în atelierul meu de croitorie (strada Măcelarilor Nr 45. casele tipografiei Archidiecesane) se efectuesc tot feliul de

vestminte bărbătesci,

precum şi

reverenḑi,

reparaturi, şi tot feliul de **ornate bisericesci,** precum

Stichare, Epatrafire, Felóne, Mânecări, Brâuri, aere şi prapori

în timpul cel mai scurt şi după cerinţele ritului nostru ortodox cu preţurile cele mai moderate.

Sperând că onoratul public mě va onora cu preţuitele-i comande, mě recomand binevoitoriului sprigin

Zaharie Voileanu
măestru croitor.

NB. la cerere espedez mostre franco şi gratis. [68] 6—9

„Concordia“

Societate comercială pe acţii — Sibiiu,

pune în vênḑare

un vin escelent

garantat curat, cu preţul de

40 cr. litrul!!

Se potrivesce admirabil cu ape minerale.

[86] 3—12

Legături de snopi patent

escelent probate, din **cânepă curată de Bácska,** din fabrica lui **Matei Bellán** în **Bács-Cséb,** 1000 bucăţi 150 cm. lungi cu **7 fl. 80 cr.** şi 1000 bucăţi 130 cm. lungi cu **7 fl. 20 cr.** loco gara Sibiiu sau în pachete postale de câte 200 bucăţi 150 cm. lungi cu **2 fl. 10 cr.** şi 130 cm. lungi **1 fl. 90 cr.** franco, **vinde singura representanţă pentru Ardeal.**

[87] 3-5 **Administraţia cercuală**
a reuniunei economice sás. ardel. în Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 63 Sibiiu, Marți, 15/27 Iuniu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sfințirea bisericei din Brașov-Cetate.

In șirul festivităților arangiate în onórea archiereului nostru din incidentul petrecerii sale în Brașov, se numĕră și *Concertul*, dat din partea corului bisericei din cetate, la a cărui înființare — după cum suntem informați — are o considerabilă parte fiica părintelui Baiulescu, d-na *Maria Baiulescu.* Ostenelele d-sale, și ale dirigentului *T. Popovici*, precum și ale coriștilor, și-au aflat meritata rĕsplată în succesul obținut. Concertul s'a dat în sala de teatru, Dumineca sara, în favorul mesei studenților de curênd întemeiate. Intrégă elita societății străine și române era de față în frunte cu Eminenția Sa Metropolitul. Autoritățile civile și militare asemenea erau presente.

Punctele programului erau bine alese.

Programul a început cu concertul al II. bisericesc de *Musicescu* dela Iași, care prin composițiunile sale atât bisericești, cât și naționale și prin prestațiunile sale corale, și-a asigurat un loc de frunte în istoria musicei române. Corul și-a achitat rolul cu precisiune și pricepere, ca și în biserică, iar publicul a rĕsplătit succesul cu aplause frenetice, în urma cărora corul s'a presentat din nou pe bină, cântând cu aceeași corectitate *„Carii pre Cheruvimi“*.

Am admirat mult și dexteritatea pianistei, d-nei *Miți N. Popovici*, vĕduva după regretatul profesor Nichi Popovici, care este una din cele mai escelente puteri ale corului, în special o dibace pianistă. A cântat la pian „Capricio brillante“ de Mendelssohn B. D-sa a fost acompaniată de buna capelă orășenéscă, care și de astădată a justificat înălțimea reputațiunei de care se bucură în întreg Ardealul. D-na Popovici a primit un frumos coș de flori. Al III.-lea punct. „Corul marinarilor“ de Verdi, a fost acompaniat la pian de d-șóra *Hessheimer* asemenea cu succes.

Punctele de culminațiune ale concertului le au format fără îndoială, piesele predate de d-șóra *Onoria T. Popovici,* laureată a conservatorului din Viena, care — petrecênd în Brașov — a binevenit a-și oferi valorosul sucurs. La prima pășire în *„Aria cea mare a Violettei din Traviata lui Verdi“* am recunoscut în d-șóra P. o cântăréță de scenă îndrăsnéță și formată pe deplin. A cântat italienesce cu artă, pricepere și sentiment. Aplausele ce au erupt la terminare au înduplecat pe d-ș. P. sĕ cânte o piesă afară de program. Alegerea acestei piese ne indică, că d-șóra Popovici e pe cât de bună cântăréță, pe atât și de bună Româna. A cântat „Dela mine pân' la tine, Numai lacrimi și suspine...“de un cuprins patriotic-național. Acéstă piesă a trebuit sĕ o biseze. I-s'au oferit frumóse buchete de flori. Audim, că d-șóra Popovici este pentru viitor angajată la opera română din Bucuresci. Ii va face de sigur bune servicii.

Mai mult a plăcut publicului în balada poporală *„Brumărelul“ de Mureșanu*, unde avea rolul garofiței, iar rolul Brumărelului era încredințat profesorului P. *Ciorogariu,* care deși sta în fața unei cântărețe consumate s'a sciut ținea la înălțimea cuvenită.

Corul încă și-a achitat rolul cu laudă. Ii dorim viață. Și acest punct a trebuit sĕ fie repetat.

De încheiere nu putem sĕ nu recunóscem, că partea leului în succesul intregei producțiunii, convine profesorului de musică T. Popovici, care de sigur a ostenit mult, până i-a succes a obținea asemenea frumóse resultate.

A dóua di, Luni, a fost poftit Inaltpreasfințitul sĕ oficieze sfânta liturgie în biserica Stului Nicolae din cea mai valorósă parochie a întregei nóstre metropolii, în parochia Scheienilor, cari atâtea dovedi au dat despre neîntrecutul lor românism și ortodoxism, precum și despre iubirea de jertfă pentru tot ce promovéză cultivarea neamului nostru.

Intreg comítetul parochial din Scheiu a venit înainte de 9 în cetate ca sĕ conducă pe Inaltpreasfinția Sa la biserică. S'a format un convoiu de vr'o 25 de trăsuri. In Scheiu i-s'a făcut o căldurósă primire. Lângă strada din drépta gimnasiului era ridicată o pórtă de verdéță cu inscripția *„Bine ați venit!“*, iar casele până în Prund erau frumos împodobite cu ghirlande, flori, covóre în cele mai variate colori. Toți elevii dela școlele nóstre, gimnasiu, reale, comerciale, elementare formau rînduri pe ambele părți ale stradei. Pe lângă acésta din mai multe case curgeau la trecerea trăsurilor florile și buchetele asupra trăsurii I. P. Sânțitului, precum și asupra celoralalte trăsuri cu óspeți străini.

Pe strada principală din Scheiu se observa deja de diminéță o mișcare vie iar biserica era literalmente îndesuită de poporeni din Scheiu îmbrăcați sĕrbătoresce.

Deosebita atențiune a străinilor o atrăgeau trocăresele cu portul lor interesant și frumos. Plecarea metropolitului dela casa parochială din cetate precum și sosirea lui la biserica Stului Nicolae a fost anunțată cu numĕróse și puternice treascuri, aședate sub pólele Têmpei. De pe fețele tuturor puteai ceti bucuria amestecată cu un timbru de evlavie, ce o simțiau pentru-că au ocasiune a saluta în mijlocul lor pe capul acelei biserici, a cărei cei mai înfocați și mai credincioși fii au fost, sunt, și pururea vor fi. Figura archiereului era ținta continuei lor atențiuni, căci în el vĕd întrupată cuintesența credinței lor ortodoxe și a aspirațiunilor lor de progres în viitor.

După órele 9 s'a început sfânta liturgie cu o pompă rară.

Pe lângă pontificantul Archiepiscop, au oficiat archimandritul *Pușcariu,* protopresbiterii: *Z. Boiu, Nicolau Cristea, Dr. Remus Roșca.*

Au mai servit capelanul militar *Fizeșanu,* apoi diaconii I. *Prișcu* și *Mihail Todea,* iar clericul Iosif *Comanescu* făcea servicii de ajutor la purtarea obiectelor sfințite.

Am asistat la multe liturgii festive oficiate de archierei, dar mie nici una nu mi-s'a părut atât de împunătóre ca acésta, deși am asistat la liturgii în biserici mai pompóse, mai nóue și mai împunătóre în esterior. Aici însĕ consciința, că te afli în mijlocul celei mai puternice parochii ortodoxe, în mijlocul celor mai ortodocși și mai bine simțitori poporeni, cari acoper pe archiereul lor cu dragostea și venerațiunea unui Sfânt, apoi valórea suitei strălucite împreună liturgisitóre, strălucirea odórelor preoțesci, forța și bunătatea corului, eleganța și gravitatea fruntașilor asistenți, între cari mulți din cei mai bogați dintre românii din întrégă metropolia, spaciositatea bisericei, și mai presus de tóte evlavia și cucernicia, ce se oglindea pe fețele tuturor: tóte aceste momente împreunate într'o evlaviósă armonie, din care eșea în relief figura strălucită a simpaticului archiereu, au stîrnit în sufletul meu cele mai dumnedeesci simțeminte, ridicându-l în regiunile cele mai sublime ale avêntului religios. De sigur în internul multora s'au trezit aceleași sentimente. Inainte de începerea liturgiei I. P. Sa a chirotesit de *cetitori* pe clericii *Iosif Comanescu* din Codlea și pe învĕțătorul de pe Tocile *Nichita Luculeț;* iar în decursul liturgiei diaconul Mih. *Todea* a fost promovat întru presbiter, dândui-se și darul duhovniciei. Cântările liturgice le-a reprodus corul studenților sub conducerea dibace a dlui T. *Popovici.* A cântat liturgia artistului *G. Dima*, pe care am ascultat-o cu o plăcere potențată, stîrnită de curiositatea de a asculta aceași liturgie reprodusă de un cor până acuma nóuă necunoscut

La finea liturgiei a ținut Eminenția Sa o lungă vorbire cătră popor, plină

FOIȚA

Note de călĕtorie.

— Spre Italia —

Preste câmpiile estinse de peste Dunăre, trenul fuge turbat, lăsând în urmă-i un strat negru de fum, ce se așterne pe sĕmănăturile próspete. Totul sbóră și se îmbulzesce în fugă pe dinaintea vederii nóstre: văi și munți, codri, orașe și sate, ruine ale trecutului și chipuri ale presentului. Și în acest caleidoscop cu tablouri multifarii, în tren, ca și în viéță, nu e mirare dacă câte un cap svăpăiat e cuprins de amețeli și îi se pare că tótă lumea se învîrte în jurul căpăținei sale.

Cu tótă secunda ce înaintăm, trenul se ridică; întrăm în regiunea Alpină.

Dincolo de St. Gotthard, locomotiva, care urcă gemênd, scóte un șuerat lung, care rĕspunde din munți în echouri repețite. E semnul că — am trecut granița.

Peisage minunate ne farmecă privirea, cu văi umbrite și piscuri aurite. Mutre bine trăite, privesc *Stirienii* gură-căscată în urma nóstră; *pretutindenea sate frumóse, grădini îngrijite, — avuție, civilisație !..*

Sórele se plécă la sfințit, când ne apropiem de Graz.

Greoiu și solemn sună clopotele de séra, armonia masselor de aramă, ce se varsă în valuri din clopotnițele de tinichea sclipitóre. Colo în vale vuește încă orașul sub aerul cald, în straja frumosului Schlossberg. O ghirlandă de munți se înșiră la margini, ca nisce cadre scumpe de jur-împrejurul unei panorame mărețe.

A dóua di am plecat din Graz cu trenul accelerat spre Triest. Trebue sĕ eșiți pe platformă, ne dice conductorul cu un aer prietenesc, la Cilli peisagiul se schimbă, veți vedea mai bine frumsețea-i grotescă. L'am ascultat și am eșit. Jos în vale fuge Drava sĕlbatecă, spumegând de mânie, că mâna omenéscă i-a pus în cóste linia ferată. Alpii sunt aici atât de înalți, încât ai crede, că voiesc sĕ iee ceriul cu asalt! Acuși închiși ca într'o prăpastie fără fund, pe unde abia vedi ceriul în forma unei dungi albastre, acuși eșiți pe câmpii roditóre pline de viață și vrajă: îți pare că ai perdut o lume; când ajunși la Laibach, întrăm în regiunea Karstului, ținta mai de aprópe a călătoriei nóstre.

Diua următóre o destinarăm pentru cercetarea peșterilor Karstului.

Des-de-diminéță plecăm pe jos din satul slavonesc Divacca, și apucăm pe o cărărușă, care duce în munți. Inainte cât vedi cu ochii, blocuri mari de pétră vărósă acoper câmpiile sterpe. Din loc în loc, doline în formă de cratere se afundă în munte. De margini sunt încinse cu garduri înalte de pétră, iar de desubt, în fundul dolinelor, o vegetație bolnăviciósă abia îndrăsnesce sĕ iasă de sub stratul gros de „terra rosa“. După ce am mers așa vre-o óră și jumĕtate, ne oprim pe priporul unei stânci ascuțite. Sub piciórele nóstre o prăpastie se deschide ca o gură de iad, iar în adêncime forfotesce și bubue ca într'o căldare uriașă. E Recca, care ese pe un moment din peșterile dela St. Canzian. Pe muchea dealului de asupra acestei prăpastii e zidită o bisericuță cu coperișul de pétră arsă, cu pĕreții bĕtrâni și gârbovi; turnulețul pare a se clătina, iar crucea de tinichea țintuită în vîrful lui, clipesce palid la razele sórelui.

Dincolo de biserica din deal e sătulețul Matavun, unde ne provedem cu călĕudi, facle și magnesiu.

Coborim apoi în Dolina-cea-mare, de unde conduc întrările înlăuntrul peșterei.

Până pe o piramidă retezată din mijlocul dolinei mergem fără grijă. Prin trei porți întunecóse ese Recca spumegândă la lumină; în vîltórea unde se adună și reculeg apele ei pentru drumul mai departe prin adêncimile Karstului, tresar ca nisce năluci umbrele zidurilor de pétră din fața nóstră. Intrările în peșteră le acoper răchite și brusturi, a căror verdéță învioréză încâtva acest chip al sălbătĕciei. Nisce șoimi ce-și caută jos sub noi prada prin crepăturile stâncilor, ni se par fluturi mititei ajunși cine scie cum în acésta regiune a morții.

Lăsăm piramida și pe după un paravan de dolomit, coborim mai jos, tot mai jos, pe galerii săpate în stâncă. Un portal imposant conduce în grota „Schmidl.“ Lumina sórelui ce străbate departe întrênsa, ne permite sĕ-i vedem întreg interiorul. Jur împrejur vedi un chaos de ruine stalachite prăbușite, ósele ursului spelaeus și unelte din epoca de pétră. Intr'o firidă la drépta stau grămădite lopeți, frânghii, scări, prăjini și luntre pentru scrutătorii peșterei.

Intr'aceea s'au aprins faclele. Ne esaminăm luminarea, ce o ținem în mână, ne încredințăm grijei călăuzilor și cu o „cruce ajută“ întrăm în împărăția umbrelor.

Gemete surde, vuete nădușitóre vin la urechea nóstră ca un echou de sbuciummuri cumplite. Prin vizuniile întunecóse mergem ca v'run sfert de ceas. De odată un sunet ascuțit din tub sĕ aude, și în clipa următóre fulgerul de magnesiu respândesce o de părinteşti şi archieresci sfaturi, învăţĕturi potrivite pentru modul lui de gândire şi de traiu, cari multă vreme vor forma busola conducĕtóre a acţiunilor lor, şi un bogat isvor de învĕţături pentru copiii părinţilor, cari au asistat şi cari le vor propovedui generăţiei viitóre.

*

Dela Sf, Nicolae. I. P. S. Sa s'a dus imediat, petrecut de un şir de trăsuri, la biserica cu hramul „Sfintei Treimi“ de pe *Tocile.* Tóte casele românesci de-alungul stradei, pe unde a trecut, erau frumos împodobite cu verdéţă. In drum la distanţe mai mici erau ridicate dóuĕ arcuri de verdéţă.

Nicăiri dóră poporul credincios n'a alergat în numĕr atât de mare în calea metropolitului, ca aici. Curgea poporul spre biserică în cete numĕróse fără deosebire de sex şi vêrstă. Din naintea bisericei se adunase lume atât de multă, încât abia puteai străbate.

Archiereul a sosit în sunetul clopotelor bisericei. La vederea lui multe femei bĕtrâne, gârbovite de sarcina anilor, şi mulţi moşnegi cu pletele albe se rugau cu lacrimi în ochi pentru sănĕtatea şi îndelungata viaţă a archereului.

După întrarea în biserică, I. P. S. Sa, asistat de archimandritul Dr. Il. Puşcariu, de protopopii I. Petric şi B. Baiulescu şi de parochul bisericei V. Sfetea, a şervit un parastas pentru odihna sufletelor ctitorilor şi ajutătorilor rĕposaţi ai bisericei şi în special pentru sufletul valorosului membru al corporaţiunilor nóstre bisericesci Ioan de Lemény, de curênd repausat.

După parastas Metropolitul a ţinut poporului o predică frumósă la înţelesul tuturor. A vorbit despre biserică, asĕmĕnându o cu mama bună. Mama bună — ḑise I. P. S. Sa, — îngrijesce cu scumpătate de sănĕtate şi viaţa fiilor sĕi, de binele şi fericirea lor pămêntéscă. Biserica însĕ e îndoit mamă; ea nu numai grijesce de bunurile nóstre pămêntesci şi trupesci, ci şi de bunurile nóstre sufletesci, ea pórtă grija binelui şi fericirii nóstre a celor vii şi se grijesce şi după mórte de noi, de sufletele celor ce au trecut din viaţă, rugându-sĕ la D-ḑĕu sĕ le aşeḑe în céta celor drepţi.

Cuvintele archiereului au mişcat până la lacrimi pe toţi.

*

La órele 2 d. p. s'a dat din partea comitetului parochial dela Stul Nicolau o masă comună în onórea I P. Sale la care ne-am simţit cu toţii cu atât mai bine, cu cât eram aşaḑicând în familie şi în sala cea mare a gimnasiului nostru decorată cu portretele cele mai preţióse pentru noi, Românii ortodocşi, din patrie. Fiecare portret redeştepta pagini strălucite din istoria bisericei şi culturei românesci, stîrnind dorul de muncă pentru progreşul comun şi nisuinţa de-a face pentru biserică şi neam barem o disparentă parte faţă de uriaşa lor activitate bogată în succese frumóse. Intre figurile venerate ale marelui Andreiu Şaguna şi Ioan Popasu şi alte feţe bisericesci, presentau o plăcută variaţiune figurile ţeresci ale atâtor mecenaţilor trocari, în portul lor ţĕrenesc, tabloul căpitanului Cristureanu şi figurile neosebiţilor profesori, toţi încărcaţi de merite pentru instituţiunile nóstre culturale.

La masă au luat parte vr'o 50 persóne, între cari întrégă suita I. P. Sale, apoi directorul „Albinei dl *Parteniu Cosma,* advocatul Dr. *Nicolau Vecerdea* etc. Toastele n'au lipsit nici aici. Primul l'a ţinut părintele protopop *Vasile Voina* pentru metropolitul, care n'a pregetat după atâte osteneli a distinge şi parochia Trocarilor cu înalta visită, oficiind o liturgie, pe care poporenii sei nici când nu o vor uita, contribuind prin acésta la întărirea credinţei şi alipirii lor către biserica ortodocsă română şi către instituţiunile ei. Ii mulţumesce pentru acésta, reproducênd şi mulţumita auḑită din gura poporului, pentru darul adus de-odată cu sosirea sa, pentru mănósa ploie, ce a trimis'o D-ḑeu, ca şi din partea lui binecuvêntată sĕ fie sosirea şi petrecerea archiereului lor în mijlocul poporului, care nemărginit îşi iubesce biserica şi pe credincioşii ei conducĕtori.

Eminenţia Sa respunḑênd vorbesce pentru prosperarea bisericei dela sfântul Nicolae, care a fost totdeauna fala şi mândria metropoliei nóstre. Dragostea Trocarilor pentru biserică şi instituţiunile ei este cunoscută, şi este convins, că nici pe viitor nu se va împuţina, ci se va mări şi va produce nóuĕ róde în interesul culturei nóstre, pentru cari detori suntem a munci. Insistând mai lung asupra virtuţilor acestor bravi fii ai bisericei nóstre, închină pentru parochia dela sfântul Nicolae şi pentru credincioşi ei.

Escelenta capelă a d lui *Găluşcă,* care ni-a delectat în decursul mesei cu cântări românesci din cele mai originale, a întonat *„hora Trocarilor“* între aplausele tuturor.

Se scólă apoi parochul Dr. *V. Saftu* şi ţine un avêntat discurs pentru consistoriul archidiecesan şi pentru representanţii aceluia presenţi la masă: *Dr. Ilarion Puşcariu, Zacharia Boiu, Nicolae Cristea* şi *Dr. Elie Cristea,* precum şi pentru prosperarea seminariului Andreian în frunte cu directorul Dr. *Remus Roşca,* care ostenesce pentru ridicarea lui la înălţimea reclamată de importanţa acestui institut pentru progresul archidiecesei întregi.

Archimandritul *Dr. I. Puşcariu* rĕspunḑêndu-i închină pentru corpul profesoral al institutelor nóstre din Braşov, care prin neobosita lui muncă în agrul culturei au ridicat institutele aceste la o înălţime, recunoscută de cei mai competenţi factori.

Directorul *Virgil Oniţ* accentuéză basele şi temeliile tari, pe care împreună cu corpul profesoral lucră şi va lucra pentru desvoltarea în viitor a acestor şcóle, şi cari forméză o tradiţională ereḑire dela valoroşii antecesori. Directorul şcólelor comerciale dl *Arseniu Vlaicu* arată că în mijlocul nostru se află şi un bărbat, care după posiţia sa, deşi nu în sens strict oficios ne onoréză masa, totuşi ne vine atât de bine a'l avea aprópe de noi şi la acésta ocasiune, sciindu-'l de un bărbat încărcat de merite pentru biserica şi şcólele nóstre şi pentru desvoltarea economică la care am ajuns. In special institutele culturale susţinute de biserica stului Nicolae au sĕ-i fie în multe privinţe recunoscĕtóre, căci dela păşirea sa pe terenul activităţii publice s'a interesat de ele şi a sărit întru apărarea lor, de câte-ori s'a ivit trebuinţa. Cei din fruntea Trocarilor sunt convinşi despre acésta şi îşi ţin de onóre a avea pe dl Cosma între cei cei ce sprijinesc instituţiunile lor. In fine îl declară *„trocariu onorariu“* între aplausele entusiaste ale tuturor.

Dl *Cosma,* mulţumind pentru atenţiunea dată, rĕspunde că atmosfera sănătósă din jurul bărbaţilor, pe cari din tinereţe a avut ocasiune a-i cunósce şi cari l'au întrodus pe terenul activităţii publice, a învĕţat ca sĕ trăiască nu numai pentru sine, nu numai pentru familia sa, ci şi pentru neam şi biserică, căci

„Omul într'atât e *om*
„Cât într'al neamului sĕu pom
„E ramură înfloritóre
„E creangă darnic *roditóre;*
„Cât nu stă numai pentru sine,
„Ci şi spre-a neamului sĕu bine:
„Cât simte omenia lui
„Mărită prin a neamului.

I. Neniţescu

Consecuent acestei tradiţii ereḑite dela ei de un şir lung de ani — ḑice dl Cosma — am căutat sĕ-mi fac datorinţa pe tóte terenele vieţii nóstre publice după cea mai bună a mea convingere. In special de parochia Trocarilor şi de institutele acestea m'am interesat de mult, şi de când am început a-le cunósce le-am şi şciut respecta. Acest respect al meu a crescut în proporţia, în care corpul profesoral dela aceste şcoli a şciut sĕ-'şi elupte rangul de cel dintâiu corp profesoral român din Ungaria şi Transilvania; ba chiar şi străinii au trebuit sĕ accenteze „că gimnasiul nostru a devenit primul în ţară, din câte cunosc ei“. Cunósce jertfele ce le-au adus şi le aduc Trocarii pentru aceste institute; păreţii salei acesteia sunt o mărturie vie a spiritului lor de jertfă; ba am avut ocasie a cunósce în ḑilele aceste şi un trocariu încă în viaţă, care îşi va face loc între nemuritorii ctitori ai acestor temple culturale cu o danie neobicinuită la noi, de 100.000 fl. Ii póte servi deci spre deosebita onóre a se alipi cu trup cu suflet de asemenea ómeni ai faptelor, şi este mândru de nóua calitate, la care a fost ridicat, declarat fiind de „trocariu onorar“, pentru că Trocarii au prefăcut de mult prin zelul şi faptele lor frumóse şi vrednice de imitat *„porecla în renume“.*

Directorul seminarial Dr. *Remus Roşca* respunḑênd părintelui Dr. Saftu, accentuéză deosebita însemnătate, ce o are seminariul Archidiecesan pentru progresul cultural al poporului nostru, din care causă merită atenţiunea deosebită a tuturor factorilor nostri; în deosebi însĕ îşi va putea împlini datorinţa sa şi va putea da bisericei apostoli binepregătiţi, dacă institutele nóstre medii vor da o sucrescenţă cu pregătirea necesară şi crescută în spirit religios. Braşovul a dat totdeauna elevi aleşi pentru seminariu, şi are speranţă, şi pe viitor nu va rĕmânea mai îndĕrĕt. Inchină pentru gimnasiu şi tinerimea studiósă.

Dl comerciant Seniuţă închină pentru metropolitul. Directorul pens. *Vătăşan* pentru conducĕtorii clericali şi mireni ai parochiei dela Stul Nicolau şi în special pentru părintele *Petric, Voina, Saftu şi Prişcu,* cari în biserică predică morală, iar afară caută a îndrepta pe poporenii lor în tóte cele bune şi folositóre cu sfaturi evangelice şi înţelepte. Le doresce mulţi ani ca sĕ pótă lucra la promovarea şi înflorirea parochiei, spre care tótă Românimea privesce cu mândrie

Au mai vorbit apoi dl N. *Garoiu,* Dr. *Nicolau Vecerdea* şi alţii până la ridicarea mesei.

*

După masă Inalt Prea sfinţitul s'a dus cu suită mai mare la biserica din *Braşovul-vechiu,* unde a oficiat *vecernia* în mijlocul unei mulţimi însemnate de popor,

Aici încă 'i-s'a făcut o primire din cele mai călduróse. Elevii scólei poporale confesionale au fost puşi în rênd dinaintea bisericei. Sĕ adunase aprópe întreg poporul nostru din Braşovul-vechiu, ca sĕ întimpine pe archiereu.

Biserica era frumos împodobită cu verdéţă şi flori. I. P. S. Sa întrând a făcut vecernia, asistat de protopopul Petric, de parochul bisericei Ios. Maximilian şi de preotul din Stupini Ioan Maximilian. Cântările le-a esecutat corul mixt al bisericei sub conducerea d-lui profesor de musică T. Popovici.

După Sf. sluşbă Archiereul a adresat poporului credincios, care umpluse biserica, o vorbire în termini poporali, în care a combătut luxul şi a stăruit prin frumóse esemple asupra crescerii tinerimii în spirit religios moral.

Din Braşovul-vechiu I. P. Sa a plecat între urările de „sĕ trăéscă“ ale poporului şi a venit la locuinţa casei parochiale din Cetate.

*

Sara la órele 8, fiind timpul favorabil, s'a ţinut *conductul de lampióne,* împreunat cu *serenadă,* cari fuseserĕ proiectate pe Sâmbătă. Conductul s'a format înaintea gimnasiului din partea şcolarilor nostri, cari purtând la 200 lampióne au sciut sĕ se pórte atât de bine, încât nici unul nu s'a aprins, şi sĕ ţie ordine completă. In fruntea lor mergea capela orăşenéscă; iar în urma conductului de şcolari s'a ataşat un convoiu imens de public.

Au percurs în sunetul musicei têrgul cailor, şi florilor, şi defilând în ordine frumósă pe dinaintea locuinţei archiereului s'au postat în cerc înain-

---

lumină ca ḑiua. Disolvată în spumă şi mărgele, se restórnă Recca în trei ramuri spre o strimtóre unde stă omul cu lumina. Deasupra nóstră se înalţă superb ca cupola unui dom, grota „Oska spela“. Doi pilastri puternici proptesc bolta-i întinsă, şi printre ei privirea trece în domul Rudolf şi Svetina. 6 şire de basene ca apă în formă de scoice se avêntă până sus în terase. Plafonul sémănă ceriului întunecat de norí negri; licurind ca plumbul din tigae se sparg valurile de apă de ostrovurile ce le rĕsar în cale. Caţărându-ne de colţuri de stâncă, ne târâm pe brânci mai mult, ca sĕ ajungem la cataracta ce vueste din drépta. Stăm înmărmuriţi în faţa celei mai măreţe părţi a grotelor Canziane, numită după descoperitorul ei, Mueller. Pe păreţii spălăciţi de apă se spriginesce ca la o înălţime de 170 metri o cupolă, care resfrânge înnimit echoul demonilor de apă. Când stai aşa pe platforma din mijlocul peşterei şi-'ţi întinḑi vederea peste tabloul grozav din juru-ţi: te cuprinde mirarea şi te întrebi răpit de pe pământ, unde te afli? Când atunci auḑi bubuind infernul; când veḑi torenţii ce se rostogolesc la vale în vêrtejuri sĕlbatece, când veḑi şi aşa ḑişii elefanţi, stâncile enorme spânzurate de-asupra ta: te prind fiori rĕci şi încremenit stai în faţa acestei mai desĕvêrşite frumseţi sĕlbatece în natură.

Pe o uşă de fer, négră ca şi păreţii, négră ca şi acest întreg locaş al întunerecului, întrăm în grota Brucker şi apoi Noëhorst. De curênd s'au făcut aci însemnate desgropări şi s'au aflat urmele unei culturi de mii de ani. Odinióră locaşe ale troglodiţilor, au păstrat aceste spelunce, urme vĕdite a esistenţei acelora aici. Incotro te uiţi veḑi împrăştiate pe jos osemintele şi uneltele omului sĕlbatec, care-şi trăia traiul în luptă înverşunată cu fiarele sĕlbatice.

Un coridor strimt şi aninat în cósta unui pisc de-asupra unei prăpastii înfiorătóre, conduce în grota Tominz. Spăriaţi de vuetul torentului, ce pocnesce în lăuntru, eşim prin drépta în luminiş, ţinêndu-ne pălăriile cu mânile. De odată o gură de vênt ne isbeşte furiósă în faţă, ai crede că e spumă şi puciósă, eşită din gura de bălaur. De pe un podişor pironit în stânca de vis-a-vis privim înainte. Un clopot asurḑitor de valuri, rostogolite din înălţime, ne dă impresia că podul se răstórnă cu noi colo în fundul tartarului. Din un pisc găunos se slobóde acum întreg rîul Recca, ca o vijelie năprasnică de-'ţi ameţeste mintea şi auḑul. Zvêrlite din înălţime, valurile se bat, se frămêntă în luptă cruntă, ai ḑice că spumegă de cine ştie ce mânie órbă.

Intrebăm călăuzul asupra firei atât de selbatece a riului Recca. El ne esplică: Un părăuaş mititel vine de cine ştie unde şi se opreşte în cópşa unei dâlmi ce-i închide cărarea. El vrea se trécă înainte, ca sĕ reiasă la lumină. Stânca de dolomit sfârmicios îi înghite însĕtată apele. Dar unde nóuĕ vin, de pe costişuri şi din văi, sfredelesc dolomitul, sparg stînca, şi crescênd mereu — iată-'l părăuaşul de mai nainte, că se revarsă acum un monstru, furibundând turbat în sinul pămêntului.

Norul de aburi, ce se ridică din adêncime, ne-a udat deja aşa, încât nu mai e chip a zăbovi aci. Eşim după un umblet de 6 óre prin catacombele Karstului cu gróza şi admiraţiunea întipărită încă pe feţele aprinse.

Aveam de gând se scrutăm geologia Karstului în sus de St. Canzian, dar dinspre muntele Nanoş şi Gabek, se aude tunând: nori grei se grămădesc pe piscurile lor pleşuve. Ne întórcem în sat, ca sĕ nu ne prindă plóia.

(Va urma)

tea caselor parochiale. In mijloc sta musica şi corul elevilor. In piaţa grâului locul era perfectamente ocupat de public fără deosebire de naţionalitate şi din tóte clasele societăţii braşovene.

Când a apărut Inaltpreasfinţia Sa la ferêstră, au erupt din mii de glasuri, în strigăt de „sĕ trăiască“.

Musica, condusă de distinsul ei capelmaister a întonat un imn festiv, după care s'a urcat profesorul *Vasiliu Goldiş* pe tribună şi cu avênt şi voce sonoră şi puternică, a rostit un cuvênt omagial la adresa sĕrbătoritului archiereu. Făcênd o mică escursiune istorică asupra luptelor şi suferinţilor, prin cari a trecut dela descălecarea sa pe aceste plaiuri şi între aceşti munţi poporul român, şi a timpurilor viforóse ce le-a străbătut biserica sa, vorbitorul a accentuat, că cu tóte suferinţele şi prigonirile din trecut — când numai la altare de lemn ne puteam ruga şi adese-ori numai prin văgăunile munţilor — poporul nostru n'a perit, şi nu pentru-că am fost tari şi mulţi şi vicleni, ci pentru-că D-ḑeului nostru rugăciuni din inimi curate am ridicat.

Pe noi ne-au hulit; ce mai scump am avut sufletelor nóstre, pentru cei rĕi obiect de batjocură am fost. Dar nădejdea nu o am perdut! Că cetate tare a fost în inimile nóstre credinţa în Dumneḑeu şi la altarele de lemn inimi curate se rugau. Tóte le-am suferit bizuindu-ne cuvintelor Domnului, că rĕsplata credinţei este mântuirea. Şi iată, că după atâtea suferinţe, după o mare de amar şi umilinţă, astăḑi se înalţă frumos şi mândru fâlfâe în vênt stindardul bisericei nóstre e în rînd cu celelalte. Legea strămoşască a fost mântuirea nóstră şi viaţa nóstră s'a făcut dovadă că nu bogăţia şi mărirea pămêntului şi tăria braţelor cuceresce lumea, ci sacrul foc al sufletelor e fericire şi viitor neamurilor!

Din negura vremurilor trecute am eşit. Jertfele părinţilor nostri au adus rod cu belşug, suntem stăpâni pe sufletele nóstre şi biserica nóstră e ḑid astăḑi puternic al nostru Metropolit şi episcopi din sângele nostru sunt acum păḑitorii altarelor străbune.

Iată mila lui Dumneḑeu şi voia credincioşilor v'a înălţat, P. S. Vóstră. şi sortea a voit, ca cel dintâi pas aici sĕ-l îndreptaţi de unde în zori de viaţa aţi cules cele dintâi raze ale cunoştinţei şi tăria sufletului în credinţa strămoşilor şi unde astăḑi veniţi pe cap cu mitra strălucitore a metropoliţilor români, sĕ sfinţiţi biserică românéscă în mijlocul cetăţii din Braşov.

Noi credincioşi legii strămoşeşti ridicăm biserici şi agoniseala muncii nóstre pe altarul şcólelor o jertfim.

Metropolitul nostru sfinţeşte biserici şi binecuvêntă şcóla confesională, pentru aceea suntem tari în nădejdea de viitoriu, pentru aceea astăḑi sufletele nóstre de bucurie s'au umplut.

Simţim în noi duhul strămoşilor nostri, cari mai mult îşi iubeau bisericei şi limba, decât viaţa, şi vĕḑêndu-vĕ înaintea nóstră tare şi sănătos, în oraşul lui Coresi, în oraşul lui Ioan Popazu, din inimi curate Vĕ strigăm: Inalt Prea Sfinţia Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit Ioan Meţianu sĕ trăiască!

Indată după acésta sĕrbătoritul archiereu cu capul descoperit rĕspunde şi muţumesce pentru acésta căldurósă manifestaţiune de iubire şi alipire. Arată, cât de mare îi este bucuria vĕḑênd, cum fiii sĕi vin sĕ-i dee doveḑi de simpatiă nefăţărită. „Mĕ simt adênc mişcat de acéstă mănifestaţiune — ḑise I. P. S. Sa — şi credeţi-mi, că onórea ce mi-o feceţi mie, vóuĕ v'o faceţi, pe voi vĕ onoraţi, când pe mine mĕ onoraţi. Intre voi şi între mine sunt aceleaşi legături ca între părinte şi fiii sĕi, eu nu mai sunt acum al meu, ci al vostru!“ (Vii urări de „sĕ trăéscă!“) Atinge repeţit rolul însemnat, ce-l are biserica nóstră naţională în mijlocul poporului, şi îndémnă cu avêntate cuvinte se ţinem strîns la biserica şi la instituţiunile ei, căci este un bogat şi frumos teren acesta, pe care ne putem desvolta şi cultiva alături cu celelalte popóre conlocuitóre din patriă. Rógă în fine pe toţi sĕ strige un întreit „sĕ trăéscă!“ pentru ocrotitoriul bisericei nóstre, Majestatea Sa Impĕratul şi Regele Francisc Iosef.

Urméză un viu şi sgomotos „sĕ trăéscă“, după care au aclamat pe Metropolitul cu inoite urări de „sè trăésacă!“

S'a cântat apoi un „Imn festiv“ de către un cor mixt, de vre-o 180 de persóne, compus din studenţii dela gimnasiu, şcóla reală şi comercială şi din membrii corului din Braşovul vechiu. Corul a fost condus de d-l profesor T. Popovici şi acompaniat de musică a cântat cu mult efect.

Cu acésta serenadă s'a sfîrşit. Conductul s'a arangiat din nou şi între strigăte generale sa întors spre gimnasiu, de unde în ordine s'a împrăştiat, ducând fiecare elev drept suvenire lampionul, încredinţat lui.

Scrisóre din Sebeş.

Avis d-lor advocaţi români. — „Tribuna Poporului“ scósă din casina română. — Incă câte ceva de pe la noi.

Sebeş, la 24 Iunie 1899.

Oraşul nostru Sebeş numĕră o poporaţiune de 7000 suflete, dintre cari 5000 români bine situaţi materialicesce, iar în privinţa morală elemente sănătóse. Preste 20 de comune, cu maioritatea locuitorilor români, îngrădesc din tóte părţile oraşul Sebeş, pentru cari astfel e un centru, care a făcut şi face pe ḑi ce merge progrese frumóse pe tóte terenele. Sucrescenţa elementului românesc an de an arată un plus faţă de conlocuitorii nostri Saşi (căci de Unguri sau alţi străini nu pote fi vorbă. Puţini ce se găsesc, sunt aduşi pe aripile vêntului de aḑi şi se aţin pe lângă tărabele oficiilor de stat; cu vremea au venit şi vremelnică e esistinţa lor în mijlocul nostru).

Ori şi cine va înţelege deci că trebile poporului nostru din centru şi jur sunt multe, câtă vreme în Sebeş avem judecătorie cercuală, carte funduară, vre-o 3 institute de credit, intre cari una românéscă, o mulţime de fundaţiuni, cu un cuvênt sunt date tóte motivele, cari în viaţa nóstră nasc diferite chestii, a căror rosolvare pentru noi favorabilă e condiţionată de numiţii factori, pentru acest scop chemaţi.

Iată pentru-ce din capul locului am dat avis d-lor advocaţi români. Intr'un timp, şi nu tocmai de mult, aveam în Sebeş 3 advocaţi români, făcêndu-şi fie-care în parte o frumuşică stare materială. Din 3 am rĕmas cu unul, care din pricina etăţii sale înaintate de multe-ori nu póte representa causele nóstre în aşa chip, cum s'ar recere.

Se simte din greu lipsa unui advocat destoinic şi cu durere pentru trebile poporului. Venite ari avea destul de frumuşele.

*

Casina română din loc a dat o lecţie bine meritată jurnalisticei române. Comitetul casinei în şedinţa sa din urmă *a interḑis primirea mai departe a „Tribunei Poporului“*.

Conclusul casinei în primul rênd dovedeşte, că societatea nóstră românéscă dispune încă de atâta putere morală, ca sĕ scótă din casa sa afară, pe cei-ce necuviincios se pórtă.

Am aflat cu cale a publica hotărîrea casinei, ca sĕ servéscă de un *„memento“* pentru celelalte jurnale românesci. Numai atât, şi nu ca se se foloséca conclusul nostru de plésnă la biciul, cu care vor sĕ alunge „vênḑătorii“ din casa Tatălui. Condamnarea de aḑi a foii din Arad nu e însă de loc o aprobare a altei, ce nu mult e mai reservată şi cu tact, ca ceealaltă.

*

Comitetul despărţămêntului Asociaţiunei a decis ca adunarea generală a despărţămêntului *Sebeş* sĕ se ţină în *Pianul de sus*, în ḑiua de 6 August st. n. Cu ocasiunea acésta se va înfiinţa şi o bibliotecă poporală, pentru care scop s'au votat 20 fl. v. a. Preste tot se aştépă resultate frumóse, fiind anul acesta pe aici promiţĕtor pentru ţĕranii nostri.

*

Vineri în 22 l. c. s'au început la şcóla nóstră de aici esamenele. Am asistat la rĕspursurile începĕtorilor şi am rĕmas încântat de progresul mititeilor. Imi reserv dreptul a reveni asupra acestor esamene, cu care ocasiune voi atinge şi unele chestiuni atrăgênd atenţiunea celor chemaţi, indeosebi a Conferenţelor învĕţătoresci, asupra lor.

*

De vre-o câţi-a ani încóce munca ţĕranilor nostri economi a fost puţiu rĕsplătită. Recólta câmpului slabă şi datele cele multe au făcut sĕ simtă povara anilor grei. Acuma privesc cu incredere în viitor, căci ostenelele lor până de present par'a fi binecuvêutate de harul lui Dḑeu. Ţéra Sebeşului e ţara vinului, dar de un timp nu prea s'au desfătat lucrătorii de vie la cupa plină; nu mai ales economii nostri, cari sunt atât de puţin accesibili chiar şi pentru *„Stropitorile“*, cu cari trebuiau sĕ alunge peronospera, neîmpĕcatul duşman al frunḑelor de vie. In anul acesta li s'a impus tuturor, şi în ḑilele aceste o comisiune esmisă anume va cerceta, dacă fiecare proprietar şi-a făcut datorinţa, — pepedepsind pe cei negligenţi.

*

Vineri după améḑi s'a descărcat cu tótă puterea ei elementară o furtună asupra oraşului Sebeş şi a hotarului sĕu. Plopii cei sumeţi i-a rupt şi smuls şi i-a culcat de-a latul, făcêndu-i punte preste rîul Sebeşului!... A făcut câteva găuri prin coperişele caselor mai slabe şi apoi s'a dus ducênd cu sine de pe câmp câte-va pológe de fên, cosit dar neadunat încă. Sĕ-i fie merinde de drum şi pe la noi sĕ nu mai vie.

*

La postul de senator în magistratul orăşenesc a fost de curênd ales d-l *Vasilie Aldea*, care până acum a funcţionat ca notar în comuna vecină Lancrăm. In locul dênsului s'a ales notar d-l Aurel Barbu, fost notar în Rechita. Dl. Barbu e ficior de preot şi prin urmare suntem în drept a aştepta, ca dênsul sĕ ocrotéscă cu bună voinţă interesele bisericei şi scólei nóstre din Lancrăm, ai căror representanţi cu unanimitate l'au pus în fruntea comunei.

Cu dorinţa, ca sĕ auḑim de bine, încheiu scrisórea de faţă.

Odiseu.

NOUTĂŢI

Personal. De câte-va ḑile petrece în Sibiiu episcopul latin din Alba-Iulia Contele *Gustav Mujláth*, care Duminecă s'a presentat Eminenţiei Sale I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit; iar I. P. Sfinţia Sa ia întors imediat visita. — Preasfinţia Sa va petrece aici până Vineri.

*

Esamenele la *şcóla elementară de fete* susţinută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ s'au ţinut cu frumos succes şi cu strălucită asistenţă, Sâmbăta trecută, — iar la *scóla civilă de fete a Asociaţiunii* (internatul), sunt acum în curgere, arătând strălucite progrese. Din lipsa de spaţiu, raport în numĕrul viitor.

*

Reorganisarea unui Despărţămênt. *Convocare.* Insărcinat din partea comitetului central al *„Asociaţiunei* pentru literatura română şi cultura poporului român“ de a conduce reactivarea, respective reorganisarea despărţămêntului XV al Mociului, ce se compune din comunele cercului pretorial IV al Mociului, II al Ormenişului de câmpiă şi VII al Tecei, convoc prin acésta *în scopul indicat adunare pe ḑiua nascerii S. Ioan Botezătorul*, respective *6 Iulie st. n.* a. c. la 2 óre după am. în edificiul şcólei române din *Mociu.*

Se învită toţi aceia din ambitul acestui despărţămênt, cari se intereséză de înaintarea în cultură a poporului român şi de literatura română, ca sĕ participe la adunare şi sĕ-şi dee concursul la reorganisarea despărţămêntului, care de ani de ḑile nu a mai funcţionat.

Cătina în 23 Iunie 1899.

Ioan Moldovan
protopop.

*

Jertfele măcelului dela Slatina, în România sunt mai multe decât s'a aflat la început: sunt deja 30 de morţi şi peste 120 răniţi, unii mai uşor, alţii mai greu. Pe agitatorul ţeranilor, Bogdan-Piteşti, l'au arestat la Bucureşti.

*

La porţile de fer guvernul va întroduce mult discutatele taxe, dela 1 August încolo. După ce a făcut concesiuni de altă natură, se crede că va domoli spiritele, ca sĕ pótă întroduce tot taxele proiectate la început.

*

Francia are guvern nou. Demisionând, în urma căderii la o votare în parlament, guvernul Dupuy, în 22 s'a format noul guvern sub preşedinţa lui Waldeck-Rousseau. Doi socialişti au fost luaţi în ministeriu, la comerciu şi lucruri publice.

Ordinea esamenelor

la şcóla elementară capitală română gr.-or. din Braşov, la finea anului şcolar 1898—99.

Esamenele publice se ţin: *Joi, Vineri şi Sâmbătă în 17, 18 şi 19 Iunie st. v.* în sala festivă a gimnasiului nostru, în ordinea următóre:

Joi, în 17 Iunie v.

Dela 8—12 óre a. m. cl. I/a) de copii, învĕţător: I. Lacea, cl. II/a) cu înv. N. Stoicovici, cl. III/a) cu înv. St. Popovici, cl IV. cu înv. I. Vătăşan; p. m. dela 2—6 cl. I/b) cu înv. C. Muşlea, cl. II/b) cu înv. Ios. Aron, cl. III/b) cu învĕţ. C. Groza, gimnastica cu elevii clasei IV., cu înv. respectivei clase, şi grădinăritul cu elevii cl. IV., cu învĕţ. C. Muşlea.

Esamenele claselor III. şi IV. se încheie cu cântări, prof. T. Popovici.

Vineri, în 18 Iunie.

Dela 8—12 óre a. m. cl. I/a) de copile cu înv. I. Aron, cl. II/a) cu înv. I. Butnar, cl. III. cu înv. I. Dariu, cl. IV. cu înv. N. Bârsan; p. m. cl. I/b) cu învĕţătórea Cornelia Stoica, cl II/b) cu înv. I. Priscu, cl. V. cu înv. N. Oancea, cântări cu cl. IV. şi V. cu prof. T. Popovici, eserciţii în grădinărit cu elevele din cl. IV. şi V. cu învĕţ. N. Oancea.

Lucrurile de mână ale elevelor din clasa II—V sunt espuse sua decursul esamenelor în sala de esaminarea, învĕţătóre: *Elena Russu.*

Eserciţii în jocuri etc. se ţin cu copii şi copilele din *scóla Froebiliană* a bisericei Sf. Nicolae, *Sâmbătă în 19 Iunie v.* dela 10—11 óre a. m., tot în sala festivă a gimnasiului: învеţătóre *M. Bogdan.*

Esamenele din Studii cu elevale din *Internatul Reuniunei Femeilor Române din loc* se ţine *Sâmbătă în 19 Iunie v.*, dela 3—4 óre p. m. tot în sala festivă a gimnasiului: învĕţătóre *M Bogdan.*

Esamenul practic din economia casnică (menagiu, croitoria, cusutul cu maşina etc.) se ţine cu elevele din Intern. Reun. Fem. Rom. din loc în localul Internatului, *Duminecă în 27 Iunie v.* dela 4—6 óre p. m., învĕţătóre: Carolina Teclu, directóra Internatului Reun. Fem. Rom. — *Lucrurile de mână* ale acestor eleve vor fi espuse timp de o sĕptĕmână în sala de studii a Internatului.

Duminecă în 20 Iunie, după serviciul divin, la care vor participa toţi elevii şi elevele, se va încheia anul şcolastic 1898—99 cu cetirea clasificaţiunilor şi împărţirea premiilor în sala cea mare a gimnasiului.

La esamenele acestea precum şi la festivitatea de încheiere a anului şcolastic sĕ învită cu tótă stima părinţii elevilor, şi ai elevelor, binevoitorii şi amicii acestor şcóle.

Braşov, în 28 Maiu 1899.

Direcţiunea.

Educaţia sexului frumos.

Disertaţie cetită la serata literară a societăţii „Petru Maior“ din Pesta, în 4 Maiu n.

(Incheiere.)

— **Prietinelor mele.**

Aşa cu durere trebue sĕ constat dimpreună cu D-Vóstre, că în oraşele şi satele nóstre cu inteliginţă română, aprópe *câte femei* atâtea *partide* se află. D-na cutărui advocat sau medic în tot minutul e gata a declara rĕsboiu D-nei profesóre, sau vice-versa, pentru simplul motiv, că respectiva s'a grăbit a-şi comanda mai curênd o pălărie sau un costum după cea mai nóuă modă. Preotésa şi dăscăliţa pe aceeaşi strună. Declarat odată rĕsboiul, pe arena luptei de regulă trage şi pe bărbat, şi acesta iarăşi pentru asigurarea liniştei familiare trebue sĕ scótă şi el sabia. Invidia, rĕutatea, suspicionările nedemne, neînţelegerile condamnabile iau locul armoniei roditóre şi stavilă se pun ori-cărei înaintări.

Avem în diferitele centre române despărţăminte de ale Asociaţiunei, avem reuniuni de femei şi alte însoţiri, create pentru propăşirea în bunăstare şi luminarea poporului, însĕ tóte numai vegetéză din causele mai sus pomenite. Ori-ce întreprindere s'ar încerca din vre-o parte, se lovesce de colţurósa stâncă a intrigei, şi urmarea e că pe tótă întinderea vieţii sociale române nu vedem decât indolenţă şi stagnare întru tóte ale nóstre. E semnificativ, că comitetul central al Asociaţiunei s'a vĕḑut necesitat a trimite din centru comisari pentru eruarea şi îndreptarea rĕului.

După acéstă abatere, sĕ revin la Dşóra din casa părintéscă, a cărei decepţii se înmulţesc cu fie-care ḑi. Idealul, pe care s'a simţit în drept a şi-l crea în urma culturei sale înalte, nu mai vine; nu, pentru-că tinerii cu óre-care posiţie caută în ḑiua de aḑi, durere, în primul loc... zestre mare, şi în locul al doilea se cam feresc de fetele cu prea multă minte(?). Vor fi ḑicênd şi ei ca Napoleon Bonaparte: *„Prefer de o mie de ori pe o femeeă, care dă patriei soldaţi credincioşi, decât pe una care scrie cărţi.“*

Dar în sfîrşit se pornesce gura satului şi ea trebue sè se mărite, chiar şi atunci când stie că nu are sĕ fie fericită. Despre o astfel de căsătorie a ḑis poetul Heine, că e o tovărăşie, în care doi tovarĕşi 2—3 ani se iubesc (?), 2—3 se cértă, iar restul vieţii se toleréză.

Se începe apoi viaţa familiară cu greutăţile ei şi mari şi multe. Soţia nu e fericită, pentru-că nu e aşa după-cum ea şi-a închipuit, bărbatul e nefericit, pentru-că nu-şi póte ferici soţia. Cu timpul soţia devine mamă, şi ea din nou se vede pusă în faţa celei mai grele probleme, — de a-şi educa copiii, — dar pentru a cărei favorabilă resolvare n'are pricepere lipsindu-i cunoscinţele trebuincióse.

Admirabil caracteriséză pe astfel de mame filosoful englez Herbert Spencer in scrierea sa despre educaţie. Iată ce ḑice: „Nu este óre o anomalie neesplicabilă, că sórtea unei nóue generaţiuni sĕ fie părăsită în voia obiceiurilor negândite, în voia capriţiilor condamnabile, a instinctelor doicelor ignorante şi în voia prejudiţiilor băbesci? Dacă un comerciant ar întra în comerciu fără a cunósce de loc aritmetica şi contabilitatea, ne-am mira de prostia sa, am prevedea cu toţii consecuenţele desastruóse. Dacă înainte de a fi studiat anatomia un om ar lua în mână cuţitul chirurgului nu ne-ar consterna indrăsneala sa şi ne-ar durea inima de sórtea bolnavilor sĕi“?

„Dar câţi părinţi nu întreprind munca grea de a cresce copiii, fără ca sĕ fi gândit vreodată cari sunt principiile educaţiunii fisice, intelectuale şi morale, cari ar trebui sĕ le servéscă de lumină conducĕtóre faţă cu copiii, victimele lor.

„Priviţi la tinera mamă, cum se sbuciumă cu greutăţile cele dintâi ale educaţiunei! Câţi-va ani înainte şi acésta tineră femeeă era pe băncile scólei, unde i-se îndopa memoria cu cuvinte, date şi nume, fără a-i esercita puterea de reflecsiune. Anii următori au fost jertfiţi studiului musicei, lucrărilor de brodărie, lecturei romanelor şi plăcerilor lumesci. Gândirea ei nici odată n'a fost atrasă la gravele rĕspunderi, cari aştéptă pe viitórele mame de familii; nu i-s'a dat acea solidă cultură, care ar fi putut s'o pregătéscă pentru purtarea acestor rĕspunderi. Priviţi la ea, cum stă neştiutóre în faţa unui caracter, ce se desvlótă, şi a cărui desvoltare ei îi este încredinţată“.

Apoi datorinţa mameler române este duplă. Ele trebue cu atât mai mult sĕ îngrijéscă de crescerea familiară, cu cât ne lipsesc institutele cu acésta menire, — iar şi de sórtea acelora pe cari le avem, nu mult ne dóre capul, —. prin urmare şi importanţa lor în familie şi societate e înḑĕcit mai mare.

Popóre apar pe teatrul lumei şi apoi impinse de puterea fatală a destínului, popórele se sting în faţa altor rasse mai superióre în moravuri. In acésta desperată luptă pentru esistinţă, arma cea mai puternică, prin care popórele devin biruitóre este: *cultura naţională.*

Veacuri sbóră după veacuri şi nimicirea mătură din calea ei generaţiunile una după alta, însĕ spiritul naţiunilor trăeşte vecinic în comorile culturei naţionale remân ca scumpă moştenire pentru posteritate.

Femeea română a fost în trecut, şi tot ea are sĕ fie şi în viitor, pavăza naţionalităţii nóstre. Sĕ ne îngrijim deci de o raţională crescere a „sexului frumos“, căci dela asta depinde în mare parte fericirea nóstră în viitor.

Sĕ nu ne lăsăm robiţi de forme culturale în detrimentul fondului şi mai ales mamele sĕ sădéscă în sufletul fiicelor lor dragostea pentru comorile nóstre naţionale. Şi sĕ o facă acésta începênd din légăn, căci cu toţii purtăm pentru tótă viaţa, în suflet şi pe frunte, maslul cu care am fost miruiţi în familie pe timpul copilăriei nóstre.

Fie-care familie română sĕ fie Iordanul, în care fiicele sĕ-şi priméscă botezul patriotismului — iar mama preot botezător.

Inţeleptul Solomon a ḑis: „Cine a aflat femee cuminte, a aflat podóba căsei sale“.

Vom avea atunci şi noi femei, după ḑisa poporului „şi de fugă şi de rugă“; femei, cari sĕ devină nu numai económe diligente şi chivernisitóre bune, ci tot-odată mame blânde, mame înţelepte şi educătóre adevĕrate. Atunci nu vom mai avea cuvênt sĕ ne plângem în contra „sexului frumos“, instituţiunile nóstre culturale vor înainta pe calea progresului, curentele străine şi duşmănóse aspiraţiunilor nóstre vor înceta, părinţii nu vor mai fi siliţi sĕ scrie dorgatorii la adresa tinerimei pentru-că nu se însóră, iar pe frontispiciul pragului familiar toţi vom vedea strălucind înscripţia: *Aci e locul fericirei.*

Aşa sĕ fie!

Budapesta 3/15 Maiu 1899.

Lazar Triteanu.

Mulţumită publică.

La concertul cu dans din 7/19 Noemvre a. c. aranjat în favorul bisericei nóstre gr. or. de aici, carea acum se află în lucrare, au contribuit preste preţul de întrare următorii marinimoşi domni:

Dela societatea minelor de cărbuni din loc 10 fl. Dl Glogoni Andreics director de mine 5 fl. M. Marec 4 fl. Ioan Vasiu 3 fl. 50. Ioan Sêrbu paroch în Roşcani 2 fl. 50; Tribus Antal inginer erarial, Petruţ Comşa din Sĕlişte, Ioan M. Vulc din Pianul super., Basiliu Dombora notariu în Petroşeni, I. Rotter director de mine în Vulcau, I. Balog notariu în Petrila, Avram Stanca paroch în Petroşeni, câte 2 fl. Mihail Bociat notariu în Livezeni, Dionisie Socol, Carol Grausam, Ioachim Riedval, Ionuţ Moisa, Alexandrn Nistea, Iacob Loj, Carol Gojdoş, câte 1 fl. 50 cr. Petru Iacob 1 fl. 20. A. Figuli, A. Herman, S. Pic, Dr. Schuler, Teodor Muntean, I. Bolas, S. Steiner, I. Ivanovics R. Jacobfi, V. Selenfreund, P. Craus, I. Cnebel Toma Tóder, câte 1 fl. Simion Suciu par. în Petrila, Basiliu Socol par. în Livezeni, Fünczgref N. Junger Simon, I. Craus, I. Soroşi, Ioan Oprea, Pec Mihaiu, L. Lengyel, Dumitru Lucaci şi Isidor Saturn paroch în Merişor, câte 50 cr.

Suma suprasolvirilor cu cea a entreului ordinar la olaltă face în total 170 fl. 25 cr.; iar suma speselor avute în acéstă afacere 91 fl. 32 cr. remănênd prin urmare în favorul bisericei *un venit curat de 78 fl. 90 cr.* care sumă s'a şi predat dlui epitrop Dionisie Socol spre administrare şi manipulare.

La acest loc observ că din suma venitului curat e a se da fondului pentru copii sĕraci de şcólă din loc 10 fl.

Comitetul nostru par. se simte plăcut deobligat a esprima şi pe acésta cale on. public care a spriginit cu bunăvoinţa întreprinderea nóstră, mulţumita şi recunoscinţa sa profundă.

Recunoscinţă merită şi dl învĕţătoriu Ioan Sêrbu pentru stradania avută cu înfiinţarea şi conducerea corului precum şi dl Vasilie T. Motora învĕţătoriu în Livezeni pentru sucursul oferit în tot decursul esercitiului în acésta direcţiune.

Mai departe se aduce mulţămită cordială şi Domnisórelor, între cari unele streine de confesiunea nóstră, cari n'au pregătat a cerceta regulat órele de cântări şi de probe, şi îndeosebi părinţilor acestora pentru permisiunea dată ficelor lor, de a se angaja ca membre la corul numit, şi prin aceea la producţiunea cu mult efect a concertului din cestiune.

Petroşeni la 22 Noemvre 1898.

Cu tótă stima: *Comit. par. gr.-or.*

Casa

din Tălmaciu (Nagy-Talmács), drumul ţerei Nr. 80, constătătóre din 3 odăi, 1 bucătărie, 3 pivniţe, 1 grajd mare şi 1 grădină frumósă, *se vinde imediat din mână liberă.*

[90] 2—3 **Ioan Gross.**

---

[93] 1—1

Avis!

Proprietarii titlilor provisori Nr. 230, 429, 513, 514, 518, 626, 630, 631, 676, 677, 829 ai acţiilor institutului nostru, provocaţi deja în scris, în sensul §-lui 10 din statute, se provócă şi pe acéstă cale pentru ultima óră, ca până la 1/13 Iuliu a. c. sĕ-şi achiteze ratele restante, căci la din contră, sumele plătite deja vor trece în favorul fondului de reservă, iar titlii provisori se vor anula.

Sibiiu, în 12/24 Iuniu 1899.

Direcţiunea
societăţii comerciale pe acţii
„Concordia“.

---

[89] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminarului de spese, aprobate de Preaveneratul Consistor archidiecesan dto 26 Septembre 1898 Nr. 7354 Epitr., se va da în întreprindere *zidirea unui edificiu şcolar* în comuna *Câlnic,* protopresbiteratul Sebeşului, pe calea licitaţiunei publice minuende, ce se va ţiné în ḑiua de S. Ilie, 20 Iuliu (1 August) a. c. la 2 óre d. a. în şcóla cea veche din Câlnic.

Preţul de strigare este 4014 fl. 97 cr.

Licitanţii au a depune vadiu 10% dela preţul de strigare.

Lângă preţul ce se va acorda, comuna va mai da materialul specificat în preliminariul de spese.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a da lucrarea căruia va voí dintre licitanţi.

Oferte timbrate şi provĕḑute cu vadiul în regulă, se primesc până la începerea licitaţiunei.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé ori-când la comitetul parochial.

Câlnic, 31 Maiu 1899.

Ioachim Cărpenişan, preş. *Vas. Rehovean,* notar.

Vidi:

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 558/1899 [91] 2—2

Publicaţiune

Dumineca în 2 Iulie 1899 la 3 óre p. m. se va da în arêndă dreptul de păşunat pentru 1000 oi, pe hotarul *Tălmaciului* pentru tómna 1899 şi primăvara 1900, în cancelaria comunală din Tălmaciu.

Condiţiunile mai de aprópe se pot vedea în cancelaria comunală din Tălmaciu.

Tălmaciu, în 22 Iunie 1899.

Oficiul comunal.

---

[92] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Renovarea, resp. lărgirea bisericei din comuna Lancrăm, protopresbiteratul Sas Sebeşului, conform planului aprobat de Venerabilul Consistor archidiecesan sub Nr. 3577—99, se dă în întreprindere prin licitaţiune minuendă, în 25 Iunie st. v. 1899, la 2 óre d. a. în şcóla din Lancrăm.

Preţul de strigare este 3634 fl. 48 cr. v. a.

Licitanţii au a depune vadiu 10% din preţul de strigare.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a întări pe care va voi dintre licitanţi.

Planul, caietul de spese şi punctele de licitaţiune se pot vedé până la ḑiua licitaţiunei la subsemnatul comitet parochial.

Lancrăm, în 13 Iunie 1899.

Comitetul parochial:

Isidor Blaga, preot şi preş. comit. **I. Bucur,** notar.

„Concordia“
Societate comercială pe acţii — Sibiiu,
pune în vêndare
un vin escelent
garantat curat, cu preţul de
40 cr. litrul!!
Se potrivesce admirabil cu ape minerale.

[86] 4—12

Legături de snopi patent

escelent probate, din **cânepă curată de Bácska,** din fabrica lui **Matei Bellán** în **Bács-Cséb,** 1000 bucăţi 150 cm. lungi cu **7 fl. 80 cr.** şi 1000 bucăţi 130 cm. lungi cu **7 fl. 20 cr.** loco gara Sibiiu sau în pachete postale de câte 200 bucăţi 150 cm. lungi cu **2 fl. 10 cr.** şi 130 cm. lungi **1 fl. 90 cr.** franco, **vinde singura representanţă pentru Ardeal.**

[87] 4-5

Administraţia cercuală
a reuniunei economice săs. ardel. în Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 64 Sibiiu, Joi, 17/29 Iuniu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

16 Iuniu.

Ḑi de doliu pentru întrégă biserica nóstră națională din Ungaria și Transilvania.

In 16 Iuniu a fost astrucat în grópa de lângă biserica cea nóuă din dealul dela Reșinari.

Au trecut de atunci 26 de ani, și cu cât ne îndepărtăm de acea ḑi memorabilă, cu atât ne legăm mai tare de spiritul în care nemuritorul Șaguna a condus biserica nóstră.

In clasica cuvêntare la părăstasul din anul trecut, domnul Alexandru Mocsonyi a arĕtat importanța bisericei nóstre naționale și comóra de bogăție ce ea revarsă asupra poporului nostru.

Ca un luceafĕr strălucitor s'a ivit el pe ceriul întunecos al vieței nóstre bisericești, și ne-a deschis calea, ni-o a luminat spre un viitor mai fericit.

Precum la nascerea Domnului Christos o stea neobicínuită a anunțat magilor nascerea unui nou împĕrat, și ei la farmecul aceleia au luat drumul lung spre a afla pe noul împĕrat, căruia sĕ i-se închine, întocmai ca o stea luminósă, ca stea neobicinuită ni-se presintă venirea lui Șaguna între noi, venirea lui cu menițiunea de a ne scóte din întunerecul, din robia, în care ne-a ținut legați spiritul timpului trecut.

Poporul nostru s'a trezit ca din un somn greu, și la raḑele luminei aprinse de Șaguna și-a croit un viitor prin biserica străbună.

Puterea lui a fost sciința, activitarea neobosită, și credința în Dumneḑeu că causa sfântă a bisericei trebue sĕ învingă.

De ani 26 odichnesc în cimiteriul din Rĕșinari rĕmăsițele lui pămêntesci.

Bisericile nóstre în diua de 16 Iuniu fac părăstas și înalță rugăciuni pentru odichna sufletului rĕposatului metropolit Șaguna.

Seminariul nostru archidiecesan, care în semn de pietate pórtă numele marelui metropolit Andreiu, seminariul nostru archidiecesan serbéză cu sfințenie ḑiua de 16 Iuniu, și inimele tinerimei se înalță în regiuni mai înalte spre a pătrunde în spiritul lui Șaguna.

Societatea tinerimei din institutul nostru archidiecesan, în fie care an trimite o cunună de flori pe mormêntul rĕposatului Șaguna, și perigrinéză spre a se închina la acest mormênt.

Se stiméză pe sine poporul, care veneréză memoria ómenilor sĕi mari.

Cu deosebire o face acésta biserica nóstră.

Și în aceste ḑile de grea cercare, în aceste ḑile cu grele furtuni, sufletele nóstre se înalță spre idealuri, și măréța figură a metropolitului Șaguna ni se presintă ca ideal, care ne înspiră în luptele nóstre.

O viéță plină de activitate neobosită, o viață plină de fapte mărețe pentru binele bisericei, o viață plină de activitate, pe care o a inspirat iubirea, o a regulat legea și dreptatea, o asemenea viéță ne stă naintea ochilor nostri, de câte-ori inimile nóstre se înalță în regiunile mai înalte, spre ideale ca marele Șaguna.

Se cuvine deci, ca sĕ ne improspĕtăm măréța figură a marelui Șaguna, sĕ ne inspirăm de duchul de care el a fost inspirat, sĕ ne înarmăm cu armele sciinței, pe cum el a fost înarmat, sĕ avem tare în noi credința, pe cum el a avut, sĕ avem în mânile nóstre legea, sĕ facem totdeauna dreptatea, sĕ aprindem făclia care sĕ lumineze calea poporului, precum odinióră evreilor, când au eșit din robia Egiptului.

Și acésta sĕ o facem la ḑiua morții lui, căci aceea ne légă mai tare de memoria rĕposatului metropolit.

La 16 Iuniu sĕ ne întrunim în bisericile nóstre, sĕ ridicăm rugăciune fierbinte pentru odichna sufletului rĕposatului metropolit Andreiu odinióră baron de Șaguna, și sĕ cerem dela Dumneḑeul puterilor tăria în credință a lui Șaguna, iubirea de neam și biserică a lui Șaguna, activitatea lui Șaguna, și cu acestea înzestrați sĕ continuăm apostolia, fie care în cercul care îi ste destinat.

La aniversarea înmormêntării marelui Șaguna sĕ ne amintim viéța lui, pe care sĕ o luăm de model în activitatea nóstră.

Dela Brașov.

Drept completare a raportului nostru asupra ḑilelor petrecute de Inalt P. S. nostru la Brașov adaugem, că Marți a fost poftit a oficia un parastas pentru de curênd rĕposatul diriginte al filialei „Albina“ *Valeriu P. Bologa.*

Parastasului i-a premers sfânta liturgie, la care a servit numai p. Baiulescu în biserica dela morminți, în Gróveri. După liturgie s'a îmbrăcat I. P. S. în odăjdiile prescrise și cu asistență mai mare a servit parastasul, la care au asistat pe lângă rudeniile rĕposatului și o deputațiune a funcționarilor dela „Albina“.

La finea parastasului s'a ținut eșirea la mormênt, unde s'a cetit rugăciunea de deslegare, atât la mormêntul lui V. Bologa, cât și la mormintele familiilor Stănescu, Steriu, etc.

La améḑi s'a dat în onórea I. P. Sale o masă bogată la părintele protopop *V. Voina*, la care au luat parte pe lângă suita Eminenției Sale, fruntașii parochiei nóstre din Scheiu și mai mulți representanți ai corpului profesoral în frunte cu directorii.

In ḑiua viitóre, Mercuri, avea I. P. Sa sĕ cerceteze școlele nóstre. Inainte de acésta a oficiat un parastas în biserica Stului Nicolae pentru *Andreiu Popovici*, la care pe lângă parochii locali au servit și preoții din suita Ex. Sale.

Presenți erau familia Popovici și numeros public.

Inainte de părăstas au servit preoții locali liturgia. Lățindu-se vestea, că I. P. Sa este în biserică, acésta din nou a fost umplută de parochieni din apropiere. Astfel la finea părăstasului a profitat In. P. Sa a vorbi publicului intrunit despre simțul de recunoscință, pe care datori suntem a-'l cultiva nu numai față de cei vii, ci și față de cei ce au trecut din acéstă viață. Mai ales se cuvine a cultiva aceste nobile șentimente fiii față de părinții lor. etc. Biserica nóstră ortodocsă și în acéstă privință este o instituțiune, care dă credincioșilor ei atât îndemnul, cât și ocasiune, ca acésta datorință sĕ o împlinéscă toți. Indémnă deci pe credincioși a ținea cu tărie la ea.

Afară în cimiter s'au cetit molitve la mormintele familiei *Popovici*, la mormêntul profesorului *Dr. V. Glodariu, Constantin Popasu*, etc.

După órele 10 a cercetat Eminenția Sa gimnasiul. La portal aștepta întreg corpul profesoral dela tóte institutele. Acesta a condus pe Eminenția Sa în sala cea mare, unde erau întruniți toți elevii, postați în rênduri. Pe galerie ocupau loc cei mai mari. Eminenția Sa ocupă catedra; și directorul Onițiu mișcat de momentul că se află în fața supremului inspector al școlelor nóstre, adreséză I. P. Sale o frumósă alocuțiune, la care respunde I. P. Sa cu frumóse povețe și învĕțături părintesci la adresa elevilor întruniți. După demiterea tinerilor a ținut conferență cu corpul profesoral, unde s'a discutat asupra mĕsurilor pentru ridicarea institutelor la un nimb tot mai înalt.

După acestea s'a dat în ospitala casă a părintelui Baiulescu o masă în cerc mai restrins familiar; iar apropiindu-sĕ órele 2 de plecare, o aglomerație nóuă se observa în piață, înaintea caselor. Era inteligența din oraș și Scheiu, care într'un șir lung de trăsuri au petrecut pe I. P. S. Sa la gară, unde de despărțire s'au oferit Eminenției Sale frumóse buchete de flori. Sosind timpul plecării, Eminenția Sa s'a despărțit de iubiții sei credincioși și fii, în modul cel mai cordial și între aclamări frenetice.

FOIȚA

Note de cătĕtorie.

—Peștera Rudolf în Karst; — Triestul; — Pola.—

(Urmare.)

Câteva minute depărtare de Divacca e de curênd descoperita *peșteră Rudolf.*

Pe nisce scări înnoroite și spânzurate pe o prăpastie resunătóre coborîm în lăuntrul ei. La un loc mai deschis ne oprim. De-alungul păreților acestei camere mari se înșiră colóne de cristale fel și fel, iar de sus atêrnă suluri gróse de ghiață petrificată. Nisce perdele cu crețe și pliseturi se aștern deasupra întrării în camera unde voim sĕ trecem; ele sunt atât de fine și străveḑii, încât ai crede că sunt de mătasa cea mai veritabilă. Intrați ne simțim ca electrisați: privelîștea cea mai fermecătóre se desfășură naintea ochilor. In inima pămêntului, în fundul unei ocne fără margini veḑi podóbe maiestóse, 'ți-e dat sĕ admiri natura, plăsmuitórea celor mai negrăite minuni. Pe când dincolo în peștera dela St. Canzian cele mai mărețe figuri sunt mutilate cu un vandalism fără pereche, aici totul strălucesce în splendórea-i neatinsă.

Un tron se înalță susținut de 4 colóne cu forme particulare. De pe ceriul tronului atêrnă dóuĕ șireaguri de mărgele, apoi îngeri cu aripi străveḑii, ceriul cu ținte de argint, și sus, tot mai sus ni se înalță privirea fermecată de atâta strălucire. Pășim pe crusta petrificată ca pe asfalt, și după ce-am mers o bucată prin cabinele de alături, dăm în un salon de o frumseță nemai vĕḑută. Salonul întreg e de diamante, ce-'ți iau vederea cu sclipirile lor. De nu ai vedea cum se forméză neîntrerupt din picuri de apă, nu ai crede că acele statui din fața nóstră, cu draperii fantastice, sunt cioplite de dalta naturei. Mai încolo parcă veḑi doi uriași în luptă, cu ochii aprinși, cu muschii încordați, pocnind sub piele. Uite și un câmp de bătălie: un amestec de trupuri, cai spumegând, fețe strimbate, trupuri strivite, figuri cadaverice, și peste tóte o claie de armaturi și steaguri.

Din loc în loc madone frumóse și sfinți cu barbă lungă, pare că tremură în hainele lor de ghiață, albe ca zăpada, lucii ca argintul, splendide ca diamantul.

Te perḑi prin camere pline de vrajă, cu mìi de briliante, sclipind la lumina făclilor, până dai de muntele Golgota, un cimiteŕ întreg cu cruci și morminte. In altă parte un templu se arată, unul din acele temple pe cari numai natura scie sĕ le construéscă. Altarele, împodobite cu lumini ce luminéză din bóbe albe de mărgăritar. Și pretutindeni poesie și simbolism în totul o măréță divinitate, ceva care numai admirat póte fi, descris însĕ ba.

Și acum, când îmi mai aduc aminte de aceste peștere, le vĕd așa ca pe un palat de cristal ale ielelor din povești, pe una, și ca pe un locaș al bălaurilor și smeilor, pe cealaltă. Le vĕd așa, ca prin farmec, una și alta frumósă, una însĕ mai grandiósă decât cealaltă.

*

Dincolo de Divacca pe întinderi nesfîrșite, același Karst sterp cu fărmiturile-i de stâncă, vecinic același semn al pustiului. Sórele apunênd roșesce cu purpura-i grupele bizare de stâncă.

Trenul se apropie de capĕtul câmpiei. Depărtările se șterg, orisontul se plécă, și înaintea ochilor nostri estasiați se urḑesce în linii mari — marea, lumea adorată a visurilor mele de copil!

Prima-óră am vĕḑut marea, acésta enigmă o nemărginirii, misteriósă și fermecătóre. Stau la feréstra vagonului, privind-o răpit, minute întregi. Minute întregi admir tabloul acesta mut, acésta mare de zmarald, suspinele ei profunde, neastêmpărul valurilor de pe luciul ei, frumsețea ei fără de nume și eternă.

In gónă turbată fuge trenul pe malul mării în jos, și în curênd înaintea ochilor nostri se desfășură din umbrele sĕrei Triestul.

Mii de felinare licăresc colo pe țerm de mare, și cât veḑi cu ochii se întind aleele nesfîrșite de lumină. Ca și ghirlande de luceferi scânteiază acesti sori electrici, ce se imbină în zarea capetelor de bulevarde, iar în dosul acestui tablou, pe munte, se înalță conturele unor clădiri fantastice. O rețea de flacări e totul: mapa Triestului desemnată cu trăsături de foc.

Preste tóte sclipesce, întâiu slabă ca o luminărică, apoi cresce în limbi de fulgere orbitóre: e farul, paznicul mării. Estasiat privesc acéstă feerie, stelele mici în ceriu, sorii și lucéferii mari pe țermuri, reflectând luminile lor în luciul mării despicate de duiumul de vapóre și vaporașe.

Câte-va óre ce am petrecut în Triest, au ajuns ca sĕ me satur de viața-i tumultuósă de oraș mare și sĕ doresc a eși din furnicarul acesta.

*

Ḑiua următóre coborîm la port și îmbarcăm vaporul spre Dalmația.

Revistă Bisericéscă.

Ierarchia bisericei ruse.

După ultimele date stitistice, ierarhia bisericei ruse are în Rusia Europénă și Asiatică *șése-ḑeci și șése de eparchíi* și una în America.

Din aceste șéseḑeci și șése, trei sunt conduse de Metropoliți (eparchíi metropolitane), cinci-spre-ḑece de Archiepiscopi (archiepiscopale) și patru-ḑeci și opt de Episcopi (episcopale). Pe lângă acești ierarchi titulari ai eparchiilor, mai sunt și dóuĕ-ḑeci și nouĕ de episcopi ajutători, un fel de archierei titulari.

Astăḑi dar numĕrul total al ierarchilor bisericei rusești se ridică la *114*, din cari numai 66 sunt cari au o autoritate ierarchică administrativă și conduc eparchíi (eparhioți), 38 sunt episcopi ajutători (archierei titulari), 2 episcopi cari se află făcênd parte din sf. Sinod administrativ al bisericei rusești, și opt în disponibilitate.

Ierarchii cei mai vechi în ierarchie sunt Ioanikie Metropolitul Kievului, actualminte președinte al sf. Sinod al bisericei ruse, hirotonit în anul 1861; Alexandru episcopul Guriei și al Iberiei, hirotonit în același an. Apoi vin Ionathan archiepiscopul Ieroslavului, Theognost archiepiscopul Novgorodului și Paul fost episcop al Oloniei.

In ultimii șése-spre-ḑece ani a avut oc o mare primenire în ierarchia bisericei ruse. In acest timp s'au hirotonisit 107 archierei pentru ierarchia înală a bisericei ruse și unul pentru Muntenegru.

In același interval de timp au decedat cinci metropoliți, dóue-ḑeci și unu archiepiscopi și șése-ḑeci și opt episcopi.

Convertirea princesei Jutta.

Mirésa moștenitoriului de tron Danilo al Muntenegrului, neapărat va trece la credința ortodoxă (greco-orientală). Acésta și tată-sĕu a daclarat-o înaintea superintendentelui luteran, care i a adresat întrebare în privința acésta și a protestat totodată în contra acestui plan. Convertirea o confirmă acum și prepositul Malzev, carele e impărțit la consulatul rusesc din Berlin. Prepositul a spus următórele lucruri înteresante:

Princesa prin trecerea acésta își împlinesce o dorință a inimei, întocmai ca la timpul sĕu sora împĕratului german, actuala moștenitóre de tron grecesc. Vrea sĕ fie de o credință cu bărbatul seu și cu poporul sĕu de órecând în viitor.

Cu trecerea sa satisface totodată și legii care dispune, ca soția principelui țĕrii sĕ fie credinciósă a bisericei ortodoxe. Dacă princesa Jutta nu ar fi mirésa moștenitoriului de tron muntenegrean, ci fidențata ori cărei persóne princiare care nu aspiră la tron, nu ar trebui neapărat sĕ trécă. De silit nici în casul de față nu s'ar putea, dar este inomis recerut, ca copiii ce eventual se vor nasce din acéstă căsătorie, sĕ fie educați în credința greco-orientală. Și Ferdinand principele bulgar din causa acésta a dispus trecerea fiiului sĕu prim-născut, a moștenitorului de tron Boris.

Cu o cale vreau sĕ ilustrez și o rătăcire, a ḑis Malzev mai departe. Nu numai laici, ci și bărbați de sciință ḑic, că țarul omnitemporal este căpetenia conducĕtóre a bisericei ortodoxe. Acésta nu este adevĕrat. Țarul rusesc este *numai fiiu credincios* al sfintei sale biserici, și dispunĕtorul ei. Când păşesce în biserică, preotul îi întinde crucea spre sărutare. Apoi îi sărută mâna, fiindcă el e domnul și dispunĕtorul țĕrii. Țarul însĕ numai decât îi reîntórce acésta espresiune a umilinței, întrucât și el sărută mâna preotului.

Biserica ortodoxă o conduce sfântul *Sinod*, adecă înaltul consiliu constătător din episcopi și metropoliți cu sediul în S. Petersburg. Competența lui se estinde asupra întregei vieți bisericesci, și cuprinde în sine legislațiunea, disciplina, judicatura, direcțiunea supremă și censura. Președintele sinodului de present este Pobjedonoscev cunoscutul educator și intim amic al repausatului țar Alexandru III.

Bisericile muntenegreană, sêrbă, română și bulgară însĕ nu stau sub sfântul Sinod, ci sunt *autokefale*, adecă deplin cirilice. In fruntea lor totdeauna stă un metropolit, ca cel mai mare preot al țerei.

Princesa învață și acasă principiile de credință, trecerea sĕrbătorésca însĕ va trebui sĕ se întîmple înaintea metropolitului *Mitrofan* al Czetinjei. Precum la botez, așa și la trecere, convertitul trebue sĕ aibă naș, respective în casul de față *nașă. Oficiul de nașă l'a luat asupra sa cu cea mai mare prevenientă Țarevna rusésca Alexandra.*

Ritualul de trecere va fi urmat de cea mai splendidă pompă bisericéscă. Metropolitul încunjurat de episcopii, călugării și preoții sĕi de mir, va primí pe princesă în catedrala din Czetinje, și acolo înaintea *iconostasului*, înaintea sanctuarului ornat cu icóne sfinte cap'd'opere, va lua dela ea mărturisirea credinței.

Ḑiua trecerii încă nu este fixată, e verosimil însĕ că *acésta și nunta* vor urma iute una după alta.

(*M—g.*)

Esamene.

Sâmbătă în 12/24 Iuniu a. c. s'au ținut esamenele anuale la școla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, sub conducerea presidentei reuniunei, a dómnei Maria Cosma, în presența unui public numĕros și distins.

Presente au fost la esamen 21 de eleve.

Rĕspunsurile elevelor au dat dovadă, că școla acésta este o școlă de model în tóte privințele.

Lucrurile de mână ale elevelor au fost espuse în o odaie a școlei, au fost cercetate și mult admirate pentru modelele române, cari și în școlă încep a-'și ocupa locul de frunte ce li-se cuvine.

Duminecă a fost încheierea sĕrbătorésca a anului școlar. Festivitățile aceste au avut un deosebit lustru prin presența Inalt Preasfinției Sale a Metropolitului Ioan Mețianu, care ca patron al școlei acuma pentru prima dată a asistat la încheierea anului școlariu.

Escelența Sa la întrarea în sala ocupată de eleve și de un distins public, fu întimpinat cu vii aclamațiuni „Sĕ trăiască“, apoi directorul școlei, asesorul Mateiu Voileanu l'a salutat cu următórea cuvêntare:

Escelenția Ta
Inalt Prealuminate și Preasfinție Domnule
Archiepiscop și Metropolit!

In acest modest local an de an se întrunesce un public distins, și cu presența sa ridică solemnitatea sĕrbătórei, pe care noi o arangiăm la încheierea festivă a anului școlar.

Dăm importanță acestui act, căci scim apreția importanța acestei scóle, scim apreția influința binefăcĕtóre ce ea o a avut asupra desvoltării instrucțiunii în școlele nóstre de fete.

Serbarea încheierii anului școlar aḑi se presentă în o splendóre care întrece pe celelalte de până acuma.

Vedem aici un public distins care și până acuma a urmărit cu bunăvoință nisuințele culturale ale școlei nóstre, însĕ până acuma cu presența sa nu au ridicat serbarea nóstră școlară.

Presența Escelenției Tale la serbarea nóstră școlară dă acesteia un lustru deosebit, ea a întrunit aḑi aici acest public distins, ca sĕ privéscă cu ochi zimbitori asupra elevelor din școla nóstră, sĕ aprețieze cu indulgență și bunăvoință prestațiunile lor, și tot cu acea indulgență și bunăvoință nisuințele, ostenelele nóstre puse în crescerea și educațiunea acestor eleve.

Escelența Ta ai avut bunătatea a Te presenta la modesta nóstră sĕrbare școlară sub titlul general de ărinte Pbun sufletesc, sub titlul de păstoriu bun, care inima sa o deschide fiilor sei, care sufletul seu și-'l pune pentru oi.

Ai Escelența Ta și un titlu special la acésta. Ești adecă Patronul acestei școle, și în acéstă calitate cu deosebire 'Ți zace la inimă binele, prosperarea, nimbul acestei școle.

Presența Escelenție Tale a întrunit deci în acéstă modestă sală acest public distins, care până acuma nu în asemenea mod și-a manifestat iubirea față cu școla nóstră.

* Inainte de a reflecta la misiunea acestei scóle și resultatele ei de până acuma, ne rugăm sĕ ne dați voie, ca în semn de iubire, de recunoscință, de stimă și supunere fiéscă, sĕ Vĕ presentăm acest buchet de flori.

Ca aceste flori curate sunt inimele elevelor, care cu iubire fiéscă Vi le presentéză.

Te presentezi ca Părinte bun la fiii sei, ca Patron la școla ce este pusă în special sub scutul Escelenției Tale.

Deodată cu era libertății, de odată cu era luminei, o nóuă viéță se manifestéză în sinul poporului român.

La lumina și la căldura acestei ere, ca la o putere magică se móie ghiața, se topesce neaua, care în decurs de veacuri ne-a ținut amorțiți, și ca cristaline rîulețe de munte se ivesc scólele nóstre spre a stîmpĕra setea poporului nostru, care veacuri de arêndul a însetat după învĕțătură.

In scurt timp scólele nóstre au luat avênt îmbucurător; instrucțiunea, educațiunea era națională, se făcea în limba nóstră națională.

In sistemul nostru de crescere și educațiune națională, timp indelungat nu s'a dat cuvenita importanță crescerii femeii.

Institute streine de firea nóstră, institute streine de legea nóstră, institute streine de limba nóstră, institute streine de aspirațiunile nóstre culturale, institute streine de aspirațiunile nóstre naționale: acestea aveau misiunea sfântă sĕ créscă pe femeea română, pe soția bărbatului pus în serviciul bisericei și al nisuințelor nóstre culturale, pe mama, care are sĕ verse in tînĕra generațiune prima scânteie a focului care sĕ-i încălḑéscă inima în lupta grea a timpurilor de aḑi.

Crescută la căldura unei biserici strĕine, adăpat sufletul ei în o limbă strĕină, nutrit el cu cărți strĕine firei, limbei, aspirațiunilor nóstre, femeea română nu putea împlini cu succes rolul la care era chemată lângă soțul ei, în jurul mesei pe care o impodobeau copiii ei.

Efectele le-am vĕḑut până mai în ḑilele trecute, le mai vedem încă și aḑi.

Femeile nóstre ele între sine încă și aḑi vorbesc în limbă strĕină.

Strĕină este limba, ștrĕină literatura, strĕin cercul de idei în care ele se învêrtesc, ce-i strĕin se lipesce de sufletul lor, în contra admonițiunei poetului.

Și acésta este a logică, o naturală urmare a crescerii lor, căci primele impresiuni, primele cunoscințe, farmecul vieței tinereței, tóte aceste se tipăresc adênc în inima femeii, devin o parte, și încă partea preponderantă a eului lor, care le determină voința, lucrările, și predominéză întrégă viața lor spirituală.

O au simțit acésta antecesorii nostri, o mai simțim încă și noi, o au simțit însĕ și femeele nóstre, cari au avut inimă pentru aspirațiunile nóstre culturale.

O școlă românéscă trebue deschisă pentru femeea română, cu limba românéscă, cu aspirațiunile culturale ale poporului nostru, cu dorul de progres care se manifestéză în tóte păturile poporului român.

Acesta a fost gândul, care a dat nascere reuniunei femeilor române din Sibiiu, acest sóre le-a luminat calea, acest sóre le-a încălḑit inima.

Astefeliu inspirate au aprins vestalul foc al acestei școle, astfeliu inspirate veghéză, ca el sĕ nu se stîngă.

Un șuerat ascuțit, prelung se aude: e semnul că plécă vaporul. De sub crésta vaporului es vîjĕind valuri cu spuma verde și albastră, iar hornul uriaș slobóde pe gura-i négră suluri gróse de fumuri. Eșim din portul sgomotos cu pădurea sa de catârguri, și ajungem la largul golfului. La marginea orisontului se zăresc puncte negre, corăbii cari 'și fac drumul spre alte maluri. Dumbrăvi de maslini acoper povărnișul golfului, iar în drépta se arată podóba grădinilor din Miramare.

Inapoia nóstră rĕmân orașele frumos situate pe țerm de mare. Capo-d'Istria, Pirano și Parenzo, se sparge lanțul de insule dela Orsera și ancorăm la Rovigno. De pe bord pasagerii cobóră în luntri, care-i duc la băile de mare. Luntrile trec repede înainte către țerm, mânate de vêslași cu cordele la pălărie, noi eșim în largul mării. Intrăm către ameaḑi într'un canal strîmt și de-odată în dosul unei mici pensule — Pola.

Priveliștea a frapantă. Tunuri enorme își întind lacom și fioros gurile lor de fier din forturile de pe mal și insulele din jur; pe foișorul de pază fâlfăe mândru flamura roș-albă. Pe insula Olivelor veḑi docurile grandióse ale marinei de rĕsboiu austriace, mai încolo portul de rĕsboiu, cu tot roiul de vase. De aici în portul comercial mergem dealungul cheiului și acostăm la ponton.

O musică militară cântă înaintea unei cafenele plină cu marinari de tóte neamurile. Sunete ascuțite de trimbiță întrerupte de cântece brutale se aud din portul de rĕsbel, pretutindenea o beție de zgomot, un neastîmpĕr continuu.

O luăm înainte pe cheu până dăm de amfiteatrul împĕraților Sept. Sever și Caracalla. Mĕ înfior înaintea acestei clădiri negre, care se înalță ca o stafie spre ceriu, cu lespeḑile mari de pétră roșă, bortilită. Singurul acest teatru din câte au rĕmas, s'a păstrat în esteriorul sĕu întreg și puțin atins de povara vremurilor.

De pe arena eliptică urci pe nisce urme de scări, maenaniile, cari odinióră erau sus împrejmuite de galerii și colonate. De jur-împrejur cele trei etage ce se așéḑă în ordine toscană, ionică și corintică preste olaltă, sunt provĕḑute cu feresti arcuite o mulțime. De sub stratul umed de țĕrină veḑi ici-colo căscând câte o deschiḑĕtură în camerele suterane, negre ca nóptea și fiorόse ca mormêntul.

Și stând așa, — întunecate gânduri 'mi trec prin minte. Acéstă clădire, atât de pustie acum, rĕsuna odată de urletul fiarelor, de țipetele de durere ale gladiatorilor în spasmele agoniei. Ave, ave Caesar, morituri te salutant! Ce s'au făcut acei Romani, slăviți, cântați, fuduli, cari de sus priveau luptele din arenă, cu fețele aprinse de setea de sânge?... Ei, toți acesti strămoși dela Cesarul talnic și glorios, cu cununa verde de laur în jurul frunții, și până la legionarul cu brațul de fier, dorm somnul veciniciei sub mantaua négră de țĕrină, ciolane sfărîmate, titve fără creeri!.. Și ceriul, tot albastru a rĕmas, senin și etern, raza sórelui se cobóră și acum sĕ lumineze pămêntul, nu i pasă că neamuri au trecut, și s'au prăbușit împĕrați după împĕrați pe acest loc, lăsând urmă de gloria lor un suspin în peptul urmașilor. *Victor Păcală*

(Va urma)

Cununie la ambasada rusésca.

Un capitol din „Anna Carenina“ de Leon Tolstoi, Lervin și Kitty înaintea altarului... cine voia sĕ-l vadă, ar fi trebuit sĕ asiste astăḑi la prima cununie în biserica cea nóuă a ambasadei rusesci. Staffagiul cel strălucit, ceremonia cea intimă ortodoxă, deosebita disposiție religiósă a tuturor asistenților, erau tóte acestea o bucată din vechea Rusie în inima Vienei.

Luminările din înaltul policandru aruncau deja razele lor peste ornamentele aurite ale Iconostasului, dar nimeni nu întrase în biserică afară de demnul preot, cu cei doi diaconi ai sei, -- toți trei capete de studiu. Archimandritul, pe care l'ai fi putut schimba cu chipul lui Eremia de Michel-Angelo, cu barba lungă și pĕrul lung, sur, demnitatea religiósă întrupată, și cei doi diaconi ruși, tineri, plini de viéță, cu bărbile negre, toți trei învĕliți în vestminte de mătasă grea cu broderii de argint. Cu plăcere odichnesce ochiul asupra lor, căci întrupéză maiestatea și sublimitatea cultului ortodox.

Dar nu putem sĕ-i privim mult timp. Deja trece prin biserică cu pas repede ambasadorul, contele Cabnist, ca sĕ esamineze încă odată tot arangiamentul. Și acum sĕ umple biserica de figuri strălucitóre. Uniforme pompóse se amestecă cu fracurile brodate cu aur ale amploiaților. Decorații strălucesc, împărțite cu îmbelșugare și pe peptul celor mai tineri oficeri, pe cari de abia îi ții capabili de a fi sĕvîrșit vitejíi, cari se recompenséză cu astfel de semne. Svelte figuri femeiesci apar în vestminte deschise, conduse cu curtenire de galanțií cavaleri. Na-

Din şcóla acésta, adăpostită acum în acest modest locaş, a rĕsărit şcóla civilă de fete a Asociaţiunei, care e adăpostită în palatul din acéstă curte; din şcóla acésta au resărit celelalte şcóle române de fete ale reuniunilor femeesci din patria nóstră.

Nu mai vorbesc de misiunea apostolică cu care întră în viéţă fetele eşite din scólele nóstre superióre de fetiţe.

Am ţinut sĕ le descoper aceste aici în presenţa Escelenţiei Tale, când pentru prima dată ridici ca Archiepiscop şi Metropolit, ca Patron, nimbul festivităţilor nóstre, spre a ne apreţia cu indulgenţă şi cu părintéscă iubire intenţiunile nóstre, nisuinţele nóstre, şi dacă avem şi ceva resultate, atunci şi resultatele nóstre.

Sĕ trăesci Escelenţia Ta, la mulţi fericiţi ani!

Sub decursul felicitării, la locul potrivit, 2 eleve din classa I. au presentat I. P. S. Sale un frumos buchet de flori.

Cu cunoscuta sa bunăvoinţă a rĕspuns I. P. S. Sa, adresând cuvinte de îmbărbătare elevelor, cuvinte de laudă şi recunoscinţă comitetului reuniunei, care în frunte cu dómna Maria Cosma a înfiinţat aici în Sibiiu o şcólă de fete, din care au rĕsărit apoi în tóte centrele române şcólele pentru crescerea fetiţelor.

Lăudând zelul, abnegaţiunea şi ostenelele puse în serviciul acestei şcóle, I. P. S. Sa promite, că în calitatea Sa de Archiepiscop şi Metropolit, dară totodată şi de patron al şcólei, va sprigini nobilele nisuinţe ale reuniunei.

Au urmat apoi declamările, cântările elevelor, cari au ţinut dela órele 11 până la 12. a. m.

Directorul şcólei accentuând că cu ḑiua de aḑi s'a deschis încă o pagină de aur în analele acestei şcóle, mulţumesce I. P. S. Sale pentru bunăvoinţa cu care s'a presentat la încheierea anului şcolar, mulţumesce publicului distins pentru atenţiunea arĕtată faţă cu şcóla comitetului reuniunei, care s'a îngrijit de susţinerea ei; şi declară încheiat anul şcolar 1898/9.

Presidenta reuniunii dómna Maria Cosma în cuvinte alese mulţumesce Escelenţiei Sale Părintelui Metropolit pentru onórea ce o a făcut şcólei reuniunii presentându-se la încheierea festivă a anului şcolar, şi în calitate de Patron al şcólei rostind asemenea calde cuvinte în interesul şcólei nóstre de fetiţe.

Crescute în institute strĕine de biserica nóstră, strĕine de limba nóstră, strĕine de firea nóstră, strĕine de aspiraţiunile nóstre culturale, femeile române din Sibiiu au simţit necesitatea de a înfiinţa o şcólă, în care fetiţele sĕ fie crescute sub îngrijirea care femeea română o scie da.

Acesta a fost gândul acelora cari au înfiinţat reuniunea femeilor române din Sibiiu, acesta a dat viaţă şcólei acesteia, care de ani 16 îşi urmăresce misiunea sa.

Va da Dumneḑeu, de tot mai mult va străbate în publicul nostru convingerea, că fetiţelor trebue dată crescere naţională, şi atunci părinţii, cari aḑi mai dau fetiţele în mănăstirile strĕine de legea nóstră, vor da fetiţele lor în şcólele românesci, cari specială meniţiune culturală au în viéţa poporului român.

Mulţămesce deci Escelenţiei Sale pentru onórea ce o a făcut scólei nóstre şi-'i cere dela bunul Dumneḑeu încă mulţi mulţi ani fericiţi spre binele bisericei şi a naţiunei nóstre.

Adênc pătruns de atâtea semne de iubire, Escelenţia Sa din nou ridică cuvêntul, şi accentuéză că pe dênsul simţul de datorinţă l'a adus în acéstă scólă.

Cultura, morala poporului este ţînta, către care nisuesce Escelenţia Sa, şi în aceste nisuinţe în şcóla reuniunei vede un puternic sprigin.

Dacă de mulţămită este vorba, atunci Escelenţia Sa e dator sĕ aducă mulţămită comitetului reuniunei femeilor române din Sibiiu, care susţine cu multe osteneli acésta scólă, şi zelósei presidente a aceluia, dómnei Maria Cosma, care dela început a fost sufletul reuniunei.

După acestea s'au distribuit testimoniele elevelor, şi publicul s'a depărtat adênc impresionat de acéstă frumósă serbare şcolară.

DIN BRAŞOV.

= *Esamenele de maturitate la gimnasiul român* din Braşov, s'au ţinut Vineri şi Sâmbătă în 11 (23) şi 12 (24) l. c. sub presidiul d-lui comisar consistorial *Dr. Il. Puşcariu* şi în presenţa representantului guvernului dl Nicolae Putnoky, director gimnasial în Lugoş. Toţi abiturienţii (22), cari s'au supus esamenului scripturistic, au fost admişi şi la esamenul oral. La esamenul oral s'au presentat 20 de înşi (2 absenţi din causă de bólă). Resultatul esamenului este: maturi cu fórte bine: 5, — maturi cu bine: 5 — maturi cu suficient: 6, iar 4 inşi au fost avisaţi la esamen de emendare pe Septemvre a. c., din câte un studiu. Cu „fórte bine“ au reuşit Vladimir Banciu, Ciprian Potcóvă, Dionise Stoica, George Tocitu şi George Tulbure; Cu „bine“ George Ganea, Iuliu Hecko, Ivan Kovac, Alexandru Popa, Simeon Sbârcea; cu „suficient“ Mihail Dobreanu, Iustin C. Iuga, Simeon Leucuţă, Const. Proca, Constantin Sbârcea şi Mircea Sorescu

*

= *Esamenele de maturitate la scóla comercială* superióră din Braşov, s'au ţinut în 14 (26) şi 15 (27) Iunie c. sub conducerea părintelui V. Voina ca representant al Consistoriului, şi în asistenţa comisarului N. Putnoky din partea ministeriului de instrucţie, şi a comisarului Francisc de Kóos, din partea ministeriului de comerciu. Dintre 21 de candidaţi s'au retras 3 înşi din causă de bólă, 5 înşi au fost avisaţi la repeţirea întregului esamen după un an de ḑile, 3 înşi la repeţirea esamenului scripturistic şi verbal din câte dóuĕ obiecte în Septemvre, 1 la repeţirea esamenului verbal dintr'un obiect în Septemvre, iar restul de 9 înşi au reuşit, şi anume: 4 cu bine şi 5 cu suficient. Cu calculul „bine“ au reuşit: V. Babi, G. Măciucă, I. Rebega şi E. Tişca; cu calculul „suficient“: I. Coleş, N. Crăciun, M. Grecu, E. Rusu şi L. Silea.

*

= *Pentru masa studenţilor români din Braşov* au întrat fl. *50*, din venitul curat al concertului dela 6 (18) l. c. dat de corul bisericei din Braşov-Cetate în onórea I. P. S. S. D-lui Archiepiscop şi Metropolit I. Meţianu.

Scrisóre din Selagiu.

— Catechisaţia elevilor români gr.-or. dela gimn. ev.-ref. din Zelau; esamenul şi resultatul. —

Scopul ideal-religios, ce catechisarea temeinică urmăresce, cu drept cuvênt a pus în mişcare de vr'o jumĕtate deceniu încóce autorităţile nóstre superióre, ca sĕ i-se dea catechisaţiei un avênt mai îmbucurător.

Mlădiţe fragede, accesibile pentru tot ce e şi strĕin, sĕ nu audă — afară póte de ferii dulcea limbă a mamei lor; sĕ nu aibă ocasiune a cunósce şi a adora pe Creatorul lor, în decursul studiului: este egal cu înăbuşirea, dacă nu cu perderea totală a simţemintelor creştinesci şi naţionale! Ştiut este, creşterea religiósă şi nu ştiinţa crează caracterul, care determină pe tótă linia acţiunile omeneşti.

Şi pe cât de bună, pe atât de plăcută ocasiune se dă catechetului sĕ deştepte interes, sĕ infiltre chiar ambiţiune pentru credinţă şi neam în elevii dela şcóle strĕine.

Elevii nostri vĕḑênd şi auḑind, cum cei de altă credinţă (rom.-cat. şi ev. reform.) discută, ba chiar polemiséză, instinctiv le erumpe ambiţiunea de a-'şi afirma şi ei credinţa lor.

Esamenul dela gimnasiul din Zelau, din catechisarea elevilor nostri, estan s'a ţinut Sâmbătă, în 29 Maiu v. c. sub presidiul protopresbiterului tractual *P. Roşca* într'o sală de prelegere a gimnasiului. De faţă au fost directorul gimnasial şi un alt profesor, câţîva preoţi şi vr'o trei învĕţători de ai nostri.

Dl catechet, părintele *G. Olariu*, cu blândeţa-i cunoscută arată resultatul, la care au ajuns cei 11 elevi presenţi. Fiind pentru prima dată ţinut esamen într'un mod mai solemn, sub controla protopresbiterului sosit la ordinul mai recent al Eminenţiei Sale I. P. S. Archiepiscop şi Metropolit al nostru, nu este de mirat dacă la elevi se observa niţică surprindere, mai ales dat fiind că băieţilor le lipsesce escerciţiul manuirei limbei în respunsuri.

Dar încet se merge departe. Inceputul s'a făcut, şi tot începutul e greu; ne facem credinţa însĕ se constatăm pe viitor mai puţină „surprindere“ şi mai favorabil resultat!

Realisat acesta ne vom bucura de-o tinerime dela scóle strĕine, tare, conscientă de viitor, apărătóre a credinţei şi neamului.

După terminaren esamenului, prin cuvinte mângăitóre presidiul dimite elevii.

A urmat apoi prânzul la un hotel, participând toţi asistenţii dela esamen prânz care a durat până la 3 óre p. m. între discuţii plăcute si instructive pentru viitor.

NOUTĂŢI

M. S. Impĕratul şi regele nostru, nu s'a restaurat pe deplin de indisposiţia ce l'a atins nainte cu vre-o 10 ḑile prin recélă. Se spune că va trebui sĕ stee încă 2—3 sĕptĕmâni fără a se ocupa de ceva, până sĕ fie iarăşi bine de tot.

*

Concertul „Reun. române de musică din Sibiiu“, dat Marţi séra în 15/27 Junie c. a avut acelaşi succes strălucit, pe care suntem deprinşi nu numai a-'l aştepta dar a-'l şi afla totdeuna în concertele acestei „Reuniuni de musică“, care e mândria nóstră a Românilor din patrie, pe terenul artei musicale.

Partea I: „Suita“ de Ed. Grieg, stând din 4 puncte: a) In zorii dimineţii, b.) Sórtea lui Ases, c.) Jocul Anitrei, d.) In peşterea craiului de munte, esecutată de orchestra militară, a fost superbă, provocând după fie-care încheiere furtuni de aplause, cari mai ales după „Jocul Anitrei“ atât de ostentativ nu voiam sĕ mai înceteze încât distinsul dirigente al orchestrei, dl G. Dima, deşi nu are obiceiu şi nu o prea face, s'a vĕḑut totuşi îndemnat sĕ repete acest frumos punct, Jocul Antrei.

Partea II: Hymnul 1: Kyrie şi Gloria; apoi Hymn 2: „Credo“; şi Hymn III: Sanctus şi Agnus Dei, din Missa C-dur pentru cor, orchestră şi soli de L. v. Beethoven, a fost esecutată cu înaltă precisiune şi artă, representând în chip impunător măreţia composiţiei nemuritoriului Beethoven. Corul a fost, ca totdeauna, la culmea precisiunii şi forţei cunoscute şi recunoscute, iar solii, dşórele Tinca Simonescu şi Delia Olariu, dnii Dr. I. Stroia şi Nic. Oncea, au lăsat asemeni cele mai bune impresii.

Icheierea concertului s'a transformat în adevĕrată ovaţiuni la adresa artistului dirigent al corului, *G. Dima*, care de astă dată a delectat publicul cu piese numai clasice, şi a distinsului cor al „Reuniunii“.

A participat numĕros public ales. In frunte, la mijlocul şirului prim, ocupa loc Inalt Prea Sfinţitul nostru Domn Archiepiscop şi Metropolit, care, ca şi pentru alte afaceri publice de ale nóstre româneşti, aşa şi pentru producţia acésta a Reuniunii nóstre de musică, şi-a arătat înaltul înteres prin participare în persónă.

*

Budgetul cheltuelilor pentru armată, va fi presintat delegaţiunilor de ĕstan tot cam în suma veche, şi nu mărit, precum se auḑise. Sĕ va stărui însĕ pentru realisarea îmbunătăţirii cât mai curênd a salariilor ofiţerilor.

*

Furtună pe Dunăre. Vinerea trecută o furtună teribilă s'a deslănţuit asupra Mării Negre şi asupra Dunării, la gurile ei, la Galaţi. Indeosebi pe Dunăre, furtuna a fost violentă şi a dat loc la numeróse dezastre. In faţa Galaţului se afla şlepul „Dimitrie Caliga“, încărcat cu porumb şi gata de plecare. Şlepul a fost luat de valurile furtunóse şi înecat! Multe şlepuri au luat apă şi au ridicat pavilionul de pericol, cerênd ajutor. Un numĕr de 6 şlepuri, cari se aflau la „Cotul pisicei“, pe malul Dobrogei, mai sus de Reni, au fost aruncate la mal! In portul Galaţi, mai multe lotce, unele venind din satul Zaclău, altele mergênd acolo, s'au rĕsturnat şi s'au dus afund! Un mare numĕr de lupte s'au desfăcut şi lemnele s'au dus pe valuri. Pontonul comisiunei europene, zguduit de valuri, a fost dislocat. Imediat s'au luat mĕsuri pentru oprirea şi asigurarea lui. Vaporul poştal austro-ungar venind la Galaţi din susul Dunării cu pasageri, din causa furtunei n'a putut acosta la pontonul obicinuit şi a fost nevoit sĕ tragă la pontonul de marfă. Pasagerii au declarat mai multor persóne din Galaţi că în jos de gura Ialomiţei au vĕḑut mai multe şlepuri şi caice înecate, altele aruncate pe mal. In josul Dunării şi la Sulina s'au întêmplat de asemenea multe sinistre. Dunărea fiind fórte agitată, vapórele „Orientul“ şi „Principele Carol“ au făcut numai cu mare greutate cursele lor între Galaţi şi Brăila.

*

Biserica românéscă din Viena, despre afacerea căreia am amintit la timpul seu, a făcut un nou pas înainte pe drumul spre

---

surile încovoiate şi trăsurile cele energice tradéză generaţiuni nobile — sunt principese şi marquise. Acum se deschide uşa bisericei şi dóuĕ dame mai în etate întră. Archimandritul le întimpină şi stă drept înaintea lor, damele însĕ se plécă şi-'i sărută inelul dela deget. Generalii şi oficerii cei tineri încă le urméză.

Rudeniile mirelui se aşéḑă pe partea dréptă, cele ale miresei la stânga.

Ospeţii învitaţi se alătură de amêndóue părţile. Acum vin persóne, care nu se ţin de cercul cel mai intim al óspeţilor. Fete şi neveste ruse în toiletă simplă de stradă; aici o mamă cu pĕr negru şi ochii plini de foc, tip veritabil slav, cu drăgălaşa ei fetiţă. La acésta numai ochii cei mici, adênci în ovalul cel fin al feţei vorbesc de originea slavă. Nataşa în tot farmecul ei.

E târḑiu. Timpul prefipt e deja trecut. Lumea se uită tot mai des la uşă, înaintea căreia mirele, un om înalt, brun, în uniformă pompósă, se preumblă impacient. Conform obiceiului ortodocs, lui nu i-s'a fost permis sĕ vie deodată cu muierea sa la biserică. In fine uşa se deschide iară şi de astădată sosesc mirii, principele Egalitschev şi contesa Steenbok-Fremor. Inaintea lor salta un fecioraş mic, gătit, sfios şi totuşi mândru. El duce în mână o icónă, icóna mirilor. Mirele se uită cu mândrie, mirésa cu multă linişte; nici o emoţie nu se vede în faţa ei cea nobilă. Dînsa şi trebue sĕ'şi cruţe puterile pentru că trec 5 pătrare bune de óră dela primul ton al cântăreţilor şi până la prima sărutare, care şi'o dau nou-căsătoriţii.

Ceremonia începe. Archimandritul începe sĕ cânte cu o voce de bariton móle, frumósă, şi corul îi rĕspunde. Toţi cântăreţii sunt aleşi, tenori minunaţi, dulci, şi basişti cu voci adânci ca nisce organe. Se cetesc rugăciuni, se schimbă inelele, şi se dă mirilor o cruce, pe care o sărută cu evlavie. In dosul mirilor se perondéză rudeniile, cari ţin coróne grele de argint de asupra capului acestora.

Din întîmplare unul dintre rudenii este cu $^1/_2$ metru mai scurt ca mirele, şi el se pune în vêrful degetelor şi cu braţul întins ţine coróna cea grea. Archimandritul binecuvêntă, şi credincioşii se plécă adênc, sau îngenunche. De tot înainte îngenunchéră doi copii frumoşi, cari apar ca 2 îngeri cu pletele lor blonde, undulătóre. Peste feţele damelor trece o raḑă de duioşie la privirea acestei grupe drăgălaşe. Şi iarăşi începe corul. Mirii ocolesc de trei ori iconostasul, unde au primit binecuvêntarea, şi după aceea beau vinul sfinţit dintr'un potir de argint. Şi după ei stau şi acum rudenile cu corónele în mână. Acum ia archimandritul cele douĕ coróne, şi le ţine înaintea tinerei perechi, cari sărută locul unde este icóna, cu multă evlavie. Apoi archimandritul conduce perechea la altar, unde îngenunche amêndoi, şi sărută piciórele icónei Mântuitorului şi al Maicii Domnului. Apoi îi conduce la loc, îi mai binecuvêntă odată, şi acum sunt bărbat şi muiere.

Abia acum se învioréză şi faţa tinerei neveste. O roşaţă fină o acopere. Dar nici acum nu e încă numai a bărbatului sĕu. Ea trebue sĕ mai îmbrăţişeze rudeniile iubite, şi tot aşa şi mirele. Peste câtva timp se sfîrşeşte şi asta, şi perechea cea nóuă plécă spre uşe petrecută de acordurile corului. După ei urméză ca suită strălucită óspeţii, şi încă odată ne mai uităm la uniforme, haine de gală şi capete nobile femeeşti. In urechi însĕ ne mai sună armoniile cari pătrund din biserică.

O óră de ceremoni ortodoxe — curios trebue sĕ se simtă acela care n'are scut destul de puternic contra impresiilor strĕine. Şi pacienţa şi credinţa poporului rusesc e mai de înţeles, dacă cunosci pătrunḑĕtoriul cult ortodox. După „Neue freie Presse“, de *O. V.*

realisare. Ḑilele trecute s'a ţinut în Viena o adunare a coloniei române, în scopul de a lua mĕsuri pentru crearea unei comunităţi gr. or. române. Adunarea a fost presidată de colonelul în pensiune Lupu, care a bineventat participanţii şi a precisat scopul adunării. Dl. advocat Dr. V. Iliuţ, a raportat apoi detailat asupra stadiului în care se află causa şi a propus alegerea unui comitet cu deplină împuternicire de lucrare. La propunerea d-lui prof. Filimon s'au ales în comitet d-nii: colonel Lupu, Dr. St. Ciurcu, deputatul Dr. G. Popovici, consilierul aulic Cornel Cosovici, Dr. Isidor Bodea, Dr. Popa, prof. N. Teclu şi consilierul Dr. Pamfil Dan. Comitetul şi-a şi început activitatea, despre care vom raporta şi noi îndată ce vom putea afla câte ceva. Străduinţele lui nobile le însoţim cu dorinţa ferbinte, ca D-ḑeu sĕ le ajute!

*

Petrecere de vară, se va arangia Dumінecă la 4/16 Iuliu 1899 în sala scólei gr. or. din Nasna. Venitul curat e distinat în favorul scólei.

*

In Spania au isbucnit mari tulburări, din incidentul presintării în parlament a budgetului pe anul viitor, budget încheiat cu naturale greutăţi după desastrele îndurate. S'au făcut în Madrid şi încă vre-o 2 oraşe, întrebuinţări de arme contra turbulenţilor, şi s'a dat ameninţarea, că de nu se vor linişti, se va decreta *statariul* peste oraşele neliniştite, eventual peste tótă ţeara.

Apel!

— *In favorul unei biserici.* —

Credincioşii ortodocşi-români orientali din parochia Bacifalu *(Săcele)*, protopresbiteratul Braşovului, s'adreséză inimilor bune ale tuturor cucernicilor creştini cu următórele cuvinte:

Este sciut, că dela întemeiarea bisericei lui Christos creştinii au pus mare preţ pe locul unde se întruneau, pentru a-se închina fiinţei cele mai înalte, lui Dumneḑeu, dela care avem tóte. In biserica lui Iisus Christos încă de sub împĕraţii creştini s'a ivit ideea înfrumseţării caselor de rugăciune, podóba bisericilor, căci biserica e locul unde trebue sĕ ne închinăm cu Duchul şi cu adevĕrul; aşa ne învaţă Mântuitorul Iisus Christos.

Destinat lui Dumneḑeu acest loc, destinată închinării comune acéstă casă, ce era mai natural ca acea casă împodobită sĕ fie, căci e casa lui Dumneḑeu. Nu este popor cu cultura inimei şi a minţii, pe acest pămênt, care sĕ nu ţină a ridica în stil măreţ edificii pentru rugăciunile comune cari se înalţă cătră tronul ceresc.

E firesc dar că îngrijirea de trebuinţele sufletesci ale credincioşilor a fost pururea una dintre principalele datorinţe ale comitetelor parochiale. Vîrtutea poporului nostru a fost până acuma, că cu sfinţenie a ţinut la biserică şi la ale ei instituţiuni. Alipirea de biserică a fost scutul poporului şi în cele naţionale.

In vederea acestora comitetul parochial din Bacifalu (Săcele), protopresbiteratul Braşovului, în înţelegere cu Sinodul parochial, deja de ani de ḑile şi-a pus de problemă a sa *renovarea Têmplei sfintei biserici* din Bacifalĕu, cu hramul Sfântului Archiereu Nicolae, care a costat la început peste 5,000 fl. v. a. Aflânduse astăḑi acéstă Têmplă a sfintei biserici aprópe a fi sub ruină, fiind lemnul pătruns şi mâncat de viermi (cari), nu mai e cu putinţă de a mai amâna renovarea ei.

Deci: Apelăm la inimile căldurόse pentru jertfe, a tuturor creştinilor iubitori de Christos şi de podóba sfintei biserici, a-se milostivi a ne da ajutorul posibil bănesc întru acoperirea speselor, ce se vor efeptuí cu renovarea Têmplei, posterior Pristolul. Din ce va resulta în urma tuturor speselor, se va forma un fond a sfintei biserici cu destinaţiunea „Fondul de reservă al conservării bisericei din Bacifalu.“ Eventual se va face un raport specific despre tóte încursele şi în special despre tóte spesele întîmpinate.

Bacifalu (Săcele), în vara anului Domnului 1898.

Comitetul parochial: prin *Toma Frateş*
paroch

Vĕḑut
Ioan Petric,
protopopul tractual

Convocare.

Adunarea generală a despărţămêntului XXIV. (Murĕs-Oşorheiu) al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, se va ţiné în acest an la *Nasna* de Murĕş (Náznánfalva) în localul şcólei confesionale gr. orientale, la *16* Iuliu s. n. 3 óre p. m., cu următorul

Program: 1) Deschiderea adunării prin vice-preşedinte. 2) Raportul comitetului. 3) Raportul cassarului. 4) Alegerea comisiunii pentru înscrierea de membri noi, încassarea taxelor de la membrii vechi şi noi, şi pentru censurarea raţiociniilor. 5) Raportul acestei comisiuni. 6) Stabilirea budgetului pe anul viitor. 7) Solvirea premiului de 5 fl. acelui docente din raionul acestui despărţămênt care va produce atestat mai bun de la senatul şcolastic, vidimat de protopopul respectiv, că a instruat mai bine pruncii în altoit. 8) Eventuale disertaţiuni, cari sunt de a se insinua cel puţin cu 24 óre înainte la presidiu. 9) Alegerea alor doi delegaţi, cari sĕ represinte despărţămêntul la adunarea generală ordinară a Asociaţiunii. 10) Eventuale propuneri şi interpelări. 11) Defigerea locului unde sĕ se ţină adunarea generală ordinară a despărţămêntului în anul viitor. 12) Alegerea preşedintelui (directorului) despărţămêntului acestuia în locul repausatului preşedinte, prea onoratului domn Vasile Hossu.

La acéstă adunare se învită a participa toţi membrii despărţămîntului, precum şi toţi binevoitorii şi şprijinitorii culturei române.

Pentru comitetul cercual:

Rîciul de Câmpie, 24 Iuniu 1899.

Ioan Pantea — *Ioan Manu*
vice-preşedinte. — notar.

Notiţă Literară

Almanachul învĕţătorului. Dl Iosif Velcean, înv. în Reşiţa montană, aviséză pe colegii învĕţători cari au binevoit a-'l încuragia la edarea primului „Almanach al învĕţătorului român“, că va urma cu publicaţiunea, pregătind al doilea pentru anul şcolar viitor. Doritorii de a coopera cu câte-o lucrare, sĕ i-o trimită până la 1 August n.

Casa

din Tălmaciu (Nagy-Talmács), drumul ţerei Nr. 80, constătătóre din 3 odăi, 1 bucătărie, 3 pivniţe, 1 grajd mare şi 1 grădină frumósă, *se vinde imediat din mână liberă.*

[90] 3—3 **Ioan Gross.**

[89] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminarului de spese, aprobate de Preaveneratul Consistor archidiecesan dto 26 Septembre 1898 Nr. 7354 Epitr., se va da în întreprindere *zidirea unui edificiu şcolar* în comuna *Câlnic,* protopresbiteratul Sebeşului, pe calea licitaţiunei publice minuende, ce se va ţiné în ḑiua de S. Ilie, 20 Iuliu (1 August) a. c. la 2 óre d. a. în şcóla cea veche din Câlnic.

Preţul de strigare este 4014 fl. 97 cr.

Licitanţii au a depune vadiu 10% dela preţul de strigare.

Lângă preţul ce se va acorda, comuna va mai da materialul specificat în preliminariul de spese.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a da lucrarea căruia va voí dintre licitanţi.

Oferte timbrate şi provĕḑute cu vadiul în regulă, se primesc până la începerea licitaţiunei.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé ori-când la comitetul parochial.

Câlnic, 31 Maiu 1899.

Ioachim Cărpenişan, — *Vas. Rehovean,*
preş. — notar.

Vidi:
Sergiu Medean,
protopresbiter.

Legături de snopi patent

escelent probate, din **cânepă curată de Bácska,** din fabrica lui **Matei Bellán** în **Bács-Cséb,** 1000 bucăţi 150 cm. lungi cu **7 fl. 80 cr.** şi 1000 bucăţi 130 cm. lungi cu **7 fl. 20 cr.** loco gara Sibiiu sau în pachete postale de câte 200 bucăţi 150 cm. lungi cu **2 fl. 10 cr.** şi 130 cm. lungi **1 fl. 90 cr.** franco, **vinde singura representanţă pentru Ardeal.**

[87] 5–5

Administraţia cercuală
a reuniunei economice săs. ardel. în Sibiiu.

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la dispositia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe dispoziţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucţiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea arunca o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotaţiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aşteptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui, pentru a depărta **părţile stricate şi defectuóse ale sângelui (condiţiunile esenţiale pentru susţinerea sanĕtăţii)** precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de stomach d. e. **lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grétă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeieşti, bóle de intestine** este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui şi întărirea peptului (ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta **favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos şi curat** şi este un **remediu de casa poporal probat,** sigur şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei. [50] 30—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui **B. Fragner în Praga** şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☛ asemenea tóte părţile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☛

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török,** Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 65 Sibiiu, Sâmbătă, 19 Iuniu v. (1 Iuliu n.) 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La adresa preoţimei.

Congresul nostru naţional-bisericesc în sesiunea estraordinară din anul acesta a permis preoţimei sĕ se insinue la guvernul ţerei pentru intregirea venitelor preoţeşti, între condiţiunile din articlul de lege XIV. din 1898, dacă sumele de intregire pentru distribuire se vor pune la dispositiunea autorităţii bisericeşti fără alte restricţiuni, decât ca ele sĕ ajungă la destinaţiunea lor.

Urméză acum o lucrare grea şi cu mare responsabilitate, şi lucrarea acésta în partea cea mai mare trebue esecutată în decursul lunei Iuliu nou anul c.

La locul prim trebue sĕ între declaraţiunile preoţimei, care voesce sĕ se foloséscă de favorul din lege, acelea trebuesc controlate, sortate şi ţinute în evidenţă.

Vine îngrijit de sórtea acelor parochii, a căror preoţime fie din ori-ce motive, acuma nu reflectéză la intregirea venitelor dela stat.

Specială rubrică trebue deschisă pentru parochiile vacante, cari în sensul legii vin a fi însinuate pentru îndreptăţirea la intregire prin autoritatea bisericéscă.

Trecut odată peste acéstă lucrare grea şi cu grea rĕspundere, vine afacerea cu datele cari privesc cualificaţiunea personală a preoţilor actuali.

O parte a acestor date, cari aparţin grupului din tabela A., s'a luat sub revisiune şi s'a făcut durerósa constatare, că la lucrarea acésta nu s'au purces cu seriositatea cuviinciósă.

La cele mai multe fasiuni lipsesce cartea de botez în original, care are sĕ constate: anul, luna, ḑiua şi locul nascerii; lipsesce certificatul despre cetăţenia de stat; lipsesce mai ales singelia, care e chemată sĕ constate întrarea în cler, şi prin acésta anii de serviciu.

Lipsesce apoi absolutoriul teologic, şi testimoniul de cualificaţiune preoţesc, cari asemenea trebuesc produse în original.

Cei mai mulţi dintre preoţi susţin că nu li s'au estradat nici singelie, nici testimonii despre cursurile teologice, nici testimonii de cualificaţiune.

Uni afirmă că actele sunt la archiva consistorială.

Şi faţă cu unii şi faţă cu alţii trebue sĕ se mai ḑică ceea-ce s'a mai ḑis: actele trebuesc produse în original.

Dacă cuiva nu i-s'a estradat absolutoriu dela direcţiunea seminarială, fie că a fost elev ordinar, fie că a fost estraordinar, trebue se reclame în scris acelea acte, arătându-se anul când s'a absolvat cursul teologic, respective când s'a făcut esamenul de cualificaţiune.

Dacă actele originale sunt în archiva consistorială, ele asemenea trebuesc reclamate, arătându-se anul când s'au trimis ele aici, şi incidentul din care au fost trimise.

Obvin şi casuri, când respectivul preot afirmă că actele s'au perdut, de aceea nu le póte aşterne.

In asemenea cas trebue dovedită perderea actelor, ca sĕ se pótă da duplicate.

Este în interesul preoţimei, ca actele privitóre la cualificaţiunea ei personală sĕ fie cât mai curênd în ordine.

Este fórte posibil, că abia până la finea anului 1899. se va putea termina revisiunea datelor promovate aici.

La fie-care preot se va face espediţie de aici prin oficiul protopresbiteral, în care se vor arăta defectele din acte, şi se va cere întregirea lor.

Lucrarea acésta va ţinea timp îndelungat, şi după natura ei abia succesiv se va ajunge la constatarea mancităţilor.

Venim deci a apela pe calea acésta la simţul de datorinţă al preoţimei nóstre, şi a o ruga ca sĕ caute a-'şi procura în original actele privitóre la cualificaţiunea personală.

Pentru preoţime este partea cea mai uşóră din multele lucrări grele, căci fie-care trebue sĕ scie, unde i sunt actele cari privesc a lui persónă.

Lucrarea acésta sĕ se facă cu posibila grăbire, căci preoţimea va trebui sĕ întregéscă datele din tabela B. privitóre la venitele preoţesci, cari asemenea sunt lucrate nu cu destulă îngrijire, şi nu sunt spriginite cu documentele cerute de lege.

Despre aceste însĕ cu altă ocasiune.

Dela Asociaţiune.

= In şedinţa ultimă (pe Iuniu) a comitetului central al Asociaţiunei, luându-se de nou în desbatere *afacerea lăsămêntului lui Ioan Olteanu*, s'a decis, ca acela sĕ fie vĕrsat în fondul general al Asociaţiunei, nefiind el lăsat ca fond separat. Pentru manipularea lui viitóre s'a decis: 50% a venitelor (câte 1250 fl.) sĕ se capitaliseze an de an; 40% (1000 fl.) sĕ se destineze pentru întreţinerea alor 4 locuri gratuite (2 pentru gr.-or., 2 pentru gr.-cat.) în viitorul internat de băeţi contemplat aici în Sibiiu, iar până la înfiinţarea acelui internat, acéstă sumă sĕ se dee şcólei civile de fete a Asociaţiunii, şi 10% (250 fl.) se împart între consistoriile de Sibiiu şi Blaj, drpt ajutor la susţinerea şcólelor din Cojocna, locul natal al testatorului. Privitor la acest ultim punct, Comitetul a făcut celor 2 consistorii ofertul, de a le escontenta, dându-le lor în administrare partea corespunḑĕtóre de capital (câte 2500 fl. unuia), spre a 'şi-o administra ele în cadrul autonomiei lor.

= Românii din *Huedin* şi *Hida*, şi-au manifestat dorinta de a-'şi avea şi ei Despărţămêntul propriu al Asociaţiunii. Comitetul, luând cu bucurie act despre acéstă dorinţă, a făcut dispoziţiile necesare, ca din cercurile Huedin şi Hida, sĕ înfiinţeze *un nou despărţămênt al Asociaţiunii.*

= Asupra propunerii făcute de directorul seminariului nostru „Andreian“ dl Dr. R. Roşca, în şedinţa dela 2 Febr. n. a comitetului, de a se întroduce anumite studii pedagogice în cursul complimentar al scólei superióre de fete, — după ce s'a ascultat părerea corpului profesoral dela acea scólă, s'a decis în şedinţa ultimă a comitetului, că în cursul complimentar se întroduc în mod numai facultativ, pentru elevele ce ar dori a se pregăti carierei învĕţătoresci, şi studiile următóre: *Pedagogia*, *Psichologia*, *Didactica*, *Istoria Pedagogiei şi Scólă de aplicaţie.* Amĕnuntele inactivării cursului şi timpul, nu sunt încă fixate.

Revistă Bisericéscă.

Conciliul Ecumenic

Ḑiarul „*Le Temps*“ din Paris, a publicat de curênd următorul articol în afacerea eventualului *Conciliu ecumenic* al bisericei ortodocse catolice de Orient, despre care am făcut amintiri în ḑiarul nostru, — articlu pe care din îmbulzala de material îl putem da numai acum. Iată-'l:

De la o vreme încóce o chestiune, care sub forma sa religiósă ascunde o chestiune, politică de cea mai mare importanţă, dă loc la o curiósă polemică între ḑiarele ruseşti, patriarchatul din Fanar şi presa grécă din Constantinopol. Acéstă chestiune a fost ridicată acum câteva sĕptĕmâni de către „Novoie Vremia“ din Petersburg, într'un lung articol, care s'ar putea considera ca arătând ideile ce domină asupra chestiunii în unele cercuri rusesci eclesiastice şi politice.

Ḑiarul rusesc demonstra necesitatea consiliului ecumenic la... Moscova. Se pare că în Rusia se dă o mare importanţă întrunirei acestui consiliu, care ar avea sĕ rezólve diferite chestiuni „pentru soluţiunea cărora Ruşii se adresau până acum bisericei grece din Fanar“, patriarchul din Constantinopole care pórtă titlul de ecumenic, fiind şeful ierarchic suprem al întregei ortodocsii.

Este evident că la acest congres eclesiastic vor lua parte tóte bisericele ortodoxe autocefale, cari sunt cele patru patriarchate grecesci din Constantinopol, Alexandria, Antiochia şi Ierusalim, apoi patriarchatul slav din Carlowitz: bisericile din Rusia, din Grecia, din România, din Serbia; archiepiscopul din Cipru; biserica din Muntenegru, care nu este cu tóte acestea o biserică autocefală cu aceleaşi drepturi ca şi cele-l'alte. In afară de şefii lor respectivi, fie-care din aceste biserici va trimite la Moscova un óre-care numĕr de metropoliţi şi de episcopi.

Dar cine e în drept sĕ convóce acel conciliu? De sigur că patriarchul ecumenic, ca şef superior al ortodoxiei. Nu, respunde „Novoie Vremia,“ şi aci este primul punct important al chestiunei. Şi printr'o lungă disertaţie ḑiarul rus se căznesce sĕ arăte că convocarea conciliului va trebui sĕ fie făcută de către Impĕratul Rusiei, după procedurele urmate cu ocazia întrunirii celor dintâi concilii ecumenice, care fuseseră convo-

---

FOIŢA

Note de cĕlĕtorie.

(Urmare.)

— Pola, — Lussinpiccolo, — Zara, — Palatul lui Diocleţian în Spalato. —

Ne perdem prin strade înguste, încrucişate, urîte mahalale ale *Poloi*, până-ce ajungem în faţa templului lui August şi al Romei.

Coperişul drept unghiular se razimă de nisce stâlpi urieşi, prin a căror deschiḑĕtură de mijloc lumina se aşterne pe statuele mutilate de zei pugânesci. Dóuĕ şire de columne se întind de-alungul anticului, fără ca sĕ se continue de ambe laturele şi a dorsalei. Asemenea e construit porticul şi suteranele lui, ceea-ce demustră un amestec al modelului etruscic cu cel grecesc. Vremea a pus tonuri surii pe albul de odinióră, încolo templul, care datéză dela a. 9 d. Chr., e deplin conservat şi cela-i mai mult lungă decât largă, se folosesce astăḑi ca museu archeologic.

Intorşi pe piaţa principală, forul vechei Pietas Julia, o luăm pe via Sergia încolo. La capĕtul ei un arc triumfal se înalţă precum numai în Roma am mai vĕḑut, superb, enorm, minunat, de-o parte şi de alta câte 2 columne de granit, jupite de timp şi umeḑală şi cu brazdele şterse, încolo însĕ linii regulate şi severe. O inscripţie săpată pe fronton amintesce, că acest monument e dedicat duor membri ai casei Sergiilor şi e ridicat îndată după lupta dela Actium.

E séră când plecăm cu vaporul mai departe.

Mĕ uit înapoi: Amfiteatrul îşi întinde tainic şi fioros zidurile colosale spre ceriu, la drépta farurile schinteiază fantastic deasupra mării. Luna, călăuza bălae a năierilor, se încércă înzadar sĕ scape din braţele unui păgân de nor, ce se ridică de către *Lussinpiccolo* din mare.

Un matroz, care s'a aşeḑat lângă mine, îmi spune aventuri de pe mare, nesiguranţa capriţiósei Adriatica, fermecătóre dar înşĕlătóre.

De-odată un vuet, nu echou de sbucium vine la urechea nóstră, — departe la orisont se tulbură apele. Sinul mării începe sĕ se frământe, sĕ se svêrcoléscă; un fulger spintecă vĕzduhul, urmat de tunete ce rĕscólă fundul apelor. Apoi furtuna isbucnesce. Fulger urméză după fulger, urlând alungă Aeolus apele. Tunetele ce pare că es din adêncul mării, sgudue vaporul din temelie. Tot mai furios biciue Sirocco valurile; ca nisce dealuri de lavă négră le ridică, rostogolindu-le apoi cu turbare până le sparge de maluri, unde-'şi lasă spumele lor mai albe ca laptele. Spăriat de acest chip al celei mai înfricoşate drame în natură, cobor în jos şi me ghemuesc într'un colţ al refectorului. Dar nici că mi-a trebuit mai mult! Nisce ferbinţele gróznice încep sĕ me scuture. Capul'mi ar da ca într'o tigae de flacări, iar vaporul 'mi-se învêrte sub picióre. In viaţa mea n'am simţit o tortură mai mare. E aprópe de mieḑul nopţii. Alerg afară şi cerc sĕ sfăşiu cu privirea întunecimea. Un potop se sparge acuşi din înălţime, iar marea se sbuciumă acuma cu supremă turbare. Braţele ei spumóse se înalţă tot mai sus în prada celor mai cumplite chinuri; pe crestele dealurilor de apă tremură spuma albă şi amară, şi în jurul lor sbóră răbarii ţipând. Vavorul nu mai póte acum resista, ci ca o copeică uşóră e luată de valuri, svêrlită în sus, cufundată apoi în sinul adênc al valurilor. Preste grilă stau spânzurat în spazmuri de durere; în urechi îmi urlă tempestatea năprasnică, iar fulgerile 'mi încungiură capul ca nisce şerpi de lumină. Orcanul ce mĕ biciue în faţă nici nu mĕ lasă a vedea pe cei ce în jurul meu fac mătănii blăstămênd mereu firea bólei de mare.

Târḑiu de tot când 'mi-se acrise sufletul de atâta durere, zăresc o lumină cât flacăra unui chibrit. Nu mai e mult până la Ẓara. In portul din faţă lumea dă năvală îngrămădindu-se tótă la debarcader. Noi stăm strînşi pe cuvertă, cu ochii stinşi şi eşiţi din orbite. Mateloţii aruncă funii gróse pe mal şi vaporul se opreşte pe vr'o câte-va óre în portul din *Zara.*

I-am fost prins frumos gróza mării. Dimpreună cu alţi vre-o câţi-va soţi ne hotărîrăm a ne continua călĕtoria pe uscat, şi nu mai era chip a ne îndupleca a merge pe vapor. După-ce am colindat odată oraşul în lung şi lat, ne oprim pe o piaţă aprópe de mal. Lume cum numai în Orient mai poţi vedea, de o parte şi alta; unii cântă şi beau, alţii se têrguesc pe panglici şi zaharicale. Şeḑătóre de babe la uşile baracelor pun ţeara şi lumea la cale. Mai încolo grătare, unde se frige peştele şi racii de mare, al căror miros umple vĕzduhul; prin împrejur cate de cătră Impĕrății Bizanțului Constantin, Theodosiu, etc. Patriarchul ecumenic, adaogă „Novoie Vremia,“ se va uni fără îndoială la ideea întrunirii acestui conciliu, pe care 'l-ar putea chiar prezida, dar dreptul convocării aparține Țarului.

Se vede că ḑiarul rus nu admite absolut nici dreptul patriarchului de a prezida conciliul.

Congresul ortodox ar avea sĕ reguleze între multe alte chestiuni, pe aceea a „raskolnikilor“, acesti schismatici ruși, cărora conciliul le va ușura reîntórcerea la biserica-mumă. Dar cea mai importantă, din punctul de vedere „politic“, din chestiunile care vor fi supuse congresului, va fi fără îndoială aceea care privește schisma bulgară. Se știe că Rusia ar voi sĕ vadă biserica bulgară împăcându-se cu patriarchatul din Fanar prin abolirea schismei pronunțată contra Bulgarilor în 1872 de cătră un conciliu local, convocat la Fanar, în potriva tuturor sforțărilor diplomației ruse, de cătră patriarchul ecumenic Antim VI, și la care luaseră parte tóte bisericele autocefale grece din Turcia.

Unul din cei dintâi promotori ai proiectului întrunirii conciliului este Vladimir, Metropolitul Moscovei. După acest prelat, un congres de acest gen are cu atât mai multe șanse de succes, cu cât Țarul Nicolae II este apostolul înfocat al păcii universale. Acesta ar fi unul din cele mai mari evenimente ale începutului secolului al XX-lea, eveniment atât de important pentru Rusia, cât și pentru restul lumei ortodoxe.

Articolul din „Novoie Vremia“ a produs o mare senzație la Constantinopol. Sĕ vĕd aci tendințe rĕu ascunse, indiciul unei noui orientări în politica eclesiastică a Rusiei, sau mai bine ḑis, desvoltarea pe teren practic a acestei politici, pe care Rusia o urmărește de multă vreme în teorie. Venit mai ales în mijlocul agitației rusești în chestiunea alegerei patriarchului din Antiochia, alegere a cărei importanță este fórte mare, articolul din „Novoie Vremia“ atrase îndată atențiunea Porței, căci Turcia va fi aceea care va simți primele efecte ale nouei politice ruse.

„Eclissiastiki Alithia“, organ oficios al patriarchului din Fanar, a reprodus fără comentarii articolul ḑiarului rus. Dar ḑiarele politice grecesci din Constantinopol, care în acéstă ocazie se inspirau fără îndoială dela patriarchat, consacrau lungi rĕspunsuri la teza susținntă de „Novoie Vremia“. Ele au găsit un ajutor prețios chiar în Rusia, la publicistii independenți, cari luară cu căldură apărarea drepturilor patriarchului ecumenic. Din contră alte jurnale rusești susțin ideile Metropolitului din Moscova, precum fac și unele cercuri politice din Petersburg. Ele vorbesc mai ales de „supremația bisericei ruse“, de „centrul suprem al ortodoxismului, cătră care se îndréptă ochii tuturor celor-lalte biserici ortodoxe“.

Dacă s'ar căuta opiniunea ómenilor politici turci, ei ar rĕspunde într'un singur glas că nu-i convine Porței sĕ vadă patriarchatul din Constantinopol pierzându-și autoritatea și independența și devenind ast-fel o „agenție“ a bisericei ruse, pendentă de guvernul rus.

Acéstă idee sĕ fie óre aceea care a făcut mai prevĕḑĕtóre Pórta în chestiunea Patriarchului din Antiohia? Sau raportul detailat adresat guvernului turc de cătră Sf. Sinod al Fanarului, raport care arată consecințele politice ce ar rezulta pentru imperiu de alegerea unui prelat indigen pe tronul Antiochiei? Sau nu cumva demersul amical, în formă, dar fórte energic în fond, făcut, se ḑice, pe lângă Pórta și palat de cătră una sau mai multe puteri, care nu țin de sigur sĕ vadă pe Rusia întinḑêndu-și influința în Siria și Palestina? Nu se știe. Este însĕ știut că succesul Rusiei n'a mers până la sfêrșit și s'a oprit la calea jumĕtate. Alegerea Menseniorului Malfteos (Mélétius), n'a fost aprobată de cătră Sultan „pentru că a fost condusă ilegal“. Prin urmare ea e nulă. Este adevĕrat însĕ că Rușii pun totul în mișcare spre a ajunge la scopul lor. Ni se asigură totuși că afacerea din Antiohia a luat proporțiunile unei chestiuni internaționale, și diplomația europénă veghéză de aprópe.

Nazarenii.

Directorul închisorii din Seghedin a înaintat de curênd ministrului de justiție o propunere, ca „nazarenii“, pe cari „dogmele“ lor îi opresc de-a pune mâna pe arme, și astfel nu pot satisface obligamentului militar, sĕ nu mai fie în viitor condamnați la închisóre din causa asta, ci sĕ fie aplicați în miliție, însĕ nu la mănuarea armelor, ci sĕ li-se dea alte ocupațiuni, avênd în schimb de a servi mai mult timp, d. e. de 2 ori cât ceilalți.

Ministrul a dat un rĕspuns la amintila adresă, spunênd că a predat afacerea ministrului de honveḑi pentru a o studia și a-se pronunța de e ori nu posibilă acéstă reformă. In rĕspunsul sĕu ministrul mai comunică și aceea, că doi nazareni i-au înaintat o petiție ca sĕ se permită lor și la 30 de coreligionari cari pentru credința lor sufer în închisóre, de-a li-se da în temniță catechisații după tipicul nazarinean, la ce el a rĕspuns, că pe cât timp regulamentul nazarenilor nu e aprobat de guvern, robii lor nu pot primi în închisóre catechisație, iar preoții altor confesiuni nu pot sĕ se ocupe de ei, căci prin asta s'ar da ansă la discuții religióse între robi,

Revistă Externă

Sosirea lui Dreyfuss.

După unele știri Dreyfuss ar fi sosit deja în patrie, și ar fi debarcat la Duiberout, și dóră deja Luni viitóre va fi presentat înaintea noului tribunal, care îi va face revisuirea procesului, cu sentința singură posibilă acum, de a-'l declara nevinovat și a-'l restitui în tóte drepturile perdute.

Turburări și revoluții.

In *Spania* s'au produs și se mențin atari tulburări din cauza nóuĕlor imposite pentru coperirea perderilor avute în ultimul resboiu, — că stările sunt hotărîșe cu rĕsboiul civil.

In *Belgia* un proiect de modificare a legii electorale, a aprins așa de mult lupta partidelor anticlericale și opoziționale, că țara e în prag de revoluție.

In *China* revoluția a isbucnit. Indigenii s'au ridicat asupra strĕinilor, îndeosebi a Germanilor, cât e primejdie de un mare rĕsboiu!

Scrisóre din Bran.

Adunarea despărțĕmêntului II. al Asociațiunii.

A treia ḑi de Rusalii, și-a ținut despărțămêntul II. al Asociațiunei adunarea generală în Tohanul-nou. Deși timpul a fost cam nefavorabil, succesul adunării a fost peste așteptare.

Mult a contribuit la succesul adunării numĕrul frumos al poporului care a participat. Inteligența încă a fost destul de bine representată: afară de directorul despărțămêntului, dl advocat *N. Găroiu*, și de secretarul I. Strĕvoiu, au mai participat dl P. Dan, profesor din Zêrnesci, iar din Brașov dnii: Dr. N. Mănoiu, advocat și N. Sulică, cand. prof., apoi toți preoții și învĕțătorii din jur.

După liturgia celebrată de păr. Ilariu Plotogea, s'a ținut parastas în memoria fericiților întemeietori ai Asociațiunii, metropoliții *Șaguna* și *Șuluțiu*, *Cipariu* etc., fiind de față popor numeros și toți óspeții sosiți pentru adunare.

După serviciul divin, părintele Plotogea a bineventat pe óspeții presenți. După el președintele despărțămêntului. dl advocat N. Garoiu, arată cu esemple scóse din viéță, importanța culturei pentru înaintarea ori-cărui popor, și așa importanța și scopul Asociațiunii. Declară adunarea deschisă. Trecêndu-se la ordinea ḑilei, secretarul despărțămêntulni a presentat raportul comitetului, care a fost primit fără observări. Activitatea comitetului a fost, după-cum a reeșit din raport, destul de rodnică: s'au încassat la vr'o 200 fl. ca taxe de membri, s'au făcut pașii de lipsă pentru întemeierea de *biblioteci*, precum și pentru întemeierea de agenturi nóuĕ, mai ales în părțile Branului.

Dl Dr. N. Mănoiu, într'un însuflețit discurs, plin de esemple scóse mai ales din viața Tohănenilor, a îndemnat pe popor sĕ îmbrățișeze *șcóla* și *meseriile* și sĕ caute sĕ țină concurență cu celelalte popóre conlocuitóre.

Vorbirea d-lui Mănoiu, ținută în stil poporal, a făcut fórte bună impresiune.

S'a ținut apoi o interesantă disertațiune a d-lui puroch local Ilarion Plotogea asupra *rachiului.* După ce a făcut pe scurt istoricul rachiului, a insistat mai ales pe lângă urmările fatale și rușinóse, ce le are patima beției.

In fine s'au ales ca delegați, din partea despărțămêntului pentru adunarea ce se va ținé la Deva: N. Garoiu și Dr. N. Mănoiu.

După asta am grăbit cu toții spre locul șcólei, unde se aranjase o frumósă *esposiție* de țĕsĕturi și lucruri de mână ale țĕrancelor din Tohanul-nou. Trei obiecte espuse au fost premiate, unul cu 5 fl., altul cu 3 fl., și unul cu 2 fl

A fost apoi prânz comun, veselie și bună disposiție, și ne-am depărtat cu mângăerea că se pot face multe lucruri bune cu poporul nostru, unde conducĕtorii lui sunt demni. Și am rĕmas în așa bună impresie, mai ales că am vĕḑut aci bună-înțelegerea dintre preot și învĕțători, cari mână în mână au grupat frumos poporul în jurul lor și al scopului, — bunăînțelegere ce pe aiurea și în mare, la noi la Români, e aḑi așa de devastată, și în lipsa căreia așa de puțin bine se mai póte face!

Navigația fluvială.

— Din România. —

Intr'o serie de articole, asupra Dunării și importanței ei pentru România din punctul de vedere economic, ḑiarul „L'Indépendance roumaine‘ scrie între altele:

Navigația fluvială română, grație silințelor ómenilor de valóre cari au fost puși în capul acestui serviciu, și dărniciei Parlamentului, care nu i-a precupețit concursul, a sporit, s'a desvoltat, și astă-ḑi vapórele române încărcate cu cereale, cu petrol, cu lemne și alte produse ale țĕrei, merg până la Ratisbona, în inima Germaniei, întră pe Sava spre a duce petrol la Brod, în Herțegovina, și fac un trafic întins cu Pesta, Presburg, Viena, Pasau, Degendorf, principalele porturi austro-ungare și germâne.

Comerciul nostru național și-a dat îndată sémă de folósele neprețuite pe cari noul serviciu i-le póte aduce, prin modicitatea cheltuelilor și bună-voința ómenilor cari îl conduc. Tarifele așa de reduse ale serviciului fluvial fac ca clientela sĕ se îmbulzéscă în porturile române, și dau resultate cari întrec prevederile.

Un serviciu sĕptĕmânal a fost creat anul trecut, între Sulina și Severin, deservind porturile române și bulgare; un alt serviciu regulat, bimensual, de mărfuri și colete, ne légă cu Ratisbona, spre marele folos al exportatorilor nostri, cari nu mai sunt ținuți sĕ lucreze prin încărcături întregi în șlepuri, adecă minimum 60 vapóre, când astă-ḑi au latitudinea de a-și fracționa expedițiile după interesul momentului.

In urma unei convenții încheiate între Regia monopolurilor și Societatea sud-germană de navigație pe Dunăre, niște tarife speciale, fórte reduse, vor întra de asemenea în vigóre, în cursul lunei curente, între stațiunile de drum de fier române și porturile sêrbești, austro-ungare și sud-germane, atât pentru cereale, cât și pentru ori-ce alt-fel de mărfuri.

Afară de acesta, aflăm că în Germania se studiază în acest moment un tarif redus pentru expedițiile directe de mărfuri, pe calea fluvială, de la stațiunile de drum de fer germane la cele române.

---

nisce copii sdrențoși strigă și chiue cât îi ta gura.

Oiu fi stat așa vre-un sfert de ceas, privind acest chaos de ómeni, când deodată me vĕd apucat de doi colegi și târît preste puntea îngustă pe bordul corăbiei. Vaporul pornește, și eu pe el, cu frica bólei de mare încă în sîn. Și acum ce sĕ mai spun?

Dar n'a fost sĕ fie așa precum mĕ temeam, îi găsisem antidotul pacostei aceleia. Intr'un jeț vis-à-vis de mine se așeḑase o italiancă și mă privea aprins și provocător drept în lumina ochilor. Eram amețit și fără chef, dar am început sĕ mĕ desmetecesc. Ochii îi erau negri ca păcatul, oceane revoltate cu valuri de plăceri și patimi. Și sĕ veḑi lucru ciudat! Adineaori le duceam gróza oceanelor, acum nu-'mi găseam astêmpăr de dorul ce me ajunse după ele.

Ce n'ași fi dat sĕ fie drumul mai lung, fie apoi că s'ar fi deslănțuit furtunele tóte...

*

Un schelet de zidire cu murii cerniți și arcadele dărîmate ți-se arată la întrarea în portul din *Spalato*, rĕmășițe triste a unei glorii dispărute, care se chiamă palatul lui Diocleţian. Un pătrat de circa 200 m. lungime și 160 m. lățime, împrejmuit de ziduri colosale, e acest palat ruina cea mai gingatică din lume.

Vis-à-vis de fațada cătră mare cu porticul și eșirile secrete ale împeratului, e întrarea principală prin Porta aurea: un portal bogat decorat, deasupra căruia nisce arcade mici purtate de console. In dreapta și stânga arcadelor se aflau odinióră vestibulele templelor, dintre cari unul a rĕmas întreg. Acesta, un octogon cu interiorul rotund și cu o cunună de columne, pórtă de-asupra o cupolă măreață cu cassete, dar fără rosetele aurite de odinióră. Uriașii ḑei ai lumei apuse sunt puși sĕ păzéscă întrările în aceste încăperi întunecóse.

Sculptura și architectonica se resimte aci mai mult ca ori și unde de tendința cătră realism, care domina în ultimii ani ai imperiului roman. Conturele nu mai sunt așa sobre liniștite și severe, nu mai au măreția aceea ideală de altă dată. Amețitórea bogăție a podóbelor, săparea sentimentelor sensuale în peatra brută, strică legile artei vechi cu idealul ei, cumpătat și senin: eleganța decorativă frânge soliditatea.

Din ce în ce cum pătrunḑi mai adênc prin stradele ce se perd în interiorul palatului, un amestec baroc de palate cernite de vreme, de clădiri medievale cu balcóne și ferestri mărunte. Și unde pe timpurile acelea argații fără numĕr păzeau la ușile camerelor stăpânitorului unei lumi întregi, domnesce astăḑi o învălmășală fantastică. Vehicole cu legumi și póme uscate, trase de catîri și asini; negustori și flașnetari trec pe dinaintea dughenelor puturóse, unde în prag veḑi babele peptenându-se și tot acolo jupâna casei prăjind cóste de capră în frigarea fumegândă. De pe crésta zidului din fața întrării principale, marea se desfășură fără sfîrșit: corăbii trec și vin, luntri de pescari cu pânzele umflate par nisce puncte albe nemișcate colo la marginea orisontului.

In frontul de ost al palatului, în nisce sale spațióse sunt adunate relicvii din deosebite epoce.

Din o anticameră plină cu fragmente de statui, dăm în sala primă de *„sarcofagul lui Diocleţian“*, representând în reliefe admirabile vênătórea lui Meleager. Venus și Amor, idolii dragostei, cu ochii de lumină, cu pasiunea și farmecul în trupurile lor de pétră rece, sunt creațiuni cu tótă căldura vieții, reale, simțite și vii. O noimă de sfinx din granit negru, cu mâni în loc de labe și fără cap, care se aflase înainte la întrarea în domul din palat, face fala museului. Inscripția pe postament: „Ra-neb-ma-Amenhotep-hag was“, bunul ḑĕu, muntele de aur, care dă lumină, viață și putere... face a crede că acest sfinx derivă de pe timpul regelui egiptean Amenhotep al II-lea, și prin urmare de la începutul veacului al XVI. al Chr.

Suntem conduși în sala a doua, cea mai mare.

In șire lungi se aștern pe piedestale dulapurile de sticlă cu obiecte de pétră și bronz: vase sacrificiale și armaturi din pétră os și lemn, unelte din fălci de pește, hêrburi de vase preistorice cu insignii religióse, apoi toporașe, lance, aparate de lux, cercei și amulete. Aici mai poți vedea apoi colecția cea mai bogată de monete de aur și argint, învĕlite într'o crustă roșie și vêrtósă ca pétra. Mai încolo ciaunașe, statuete și urne, și în urmă sumedenie de oglinḑi și sticluțe cu parfum, articli de toilettă a Dḑeu scíe cărei Romancuțe.

V. Păcală.

(Va urma)

Viitorul aşa de rodnic ce se deschide navigaţiei dunărene române, reese în destul din faptul că nu mai puţin de 600.000 tone de cereale, dintre cari trei pătrimi române şi una bulgară, au trecut, anul trecut, pe la Porţile de fer cu destinaţie pentru Germania şi Austro-Ungaria. Dacă la acésta se adaogă cele 12 000 tone de petrol, pe cari le exportăm şi cari sunt vărsate în reservorii speciale fa Ratisbona; cele 20.000 tone de sare vêndute Serbiei; expediţiunile mereu crescênde de pesce, de lemne, etc., ori-cine îşi póte da sama de desvoltarea ce serviciul fluvial este susceptibil sĕ ia.

Expeditorii din Ţară, în loc sĕ ia calea Triestului pentru expediţiile la München; calea Genevei, pentru cele destinate Elveţiei; calea Fiume, pentru Budapesta, vor recurge, în numĕr tot mai mare, la serviciul român naţional care le oferă avantaje considerabile şi de natură a sfida ori-ce concurenţă.

Avem avantajul de a fi aşeḑaţi la gurile unui fluviu navigabil pe un parcurs de 2.500 chilometri, cel mai important din Europa, şi care udă nu mai puţin de cinci ţĕri, dintre cari unele eminamente agricole, iar altele, ca Germania, ocupă primul rênd pe terenul industrial. Depinde de activitatea, de iniţiativa nóstră de a lua partea nóstră din schimburile ce se fac între aceste ţĕri, de a îmbunătăţí înstalaţiile porturilor nóstre prin crearea întrepositelor de iarnă, de a ajunge astfel la un debit regulat cu tot îngheţul, de a atrage traficul spre noi, astfel ca Constanţa sĕ devie întrepositul mărfurilor cari trec din Europa către Orient, şi viceversa.

Astăḑi, scumpetea transportului dunărean către unele localităţi ale Bavariei şi ale Elveţiei, în raport cu drumul maritim, via Olanda şi Belgia, este artificială, pentru că organisarea fluvială nu e încă gata, pentru că tarifele nu sunt combinate cum ar trebui. Sĕ nu ne înşelăm însĕ: marea arteră, care străbate Europa, Dunărea, este şi rĕmâne în fond drumul cel mai avantajos pentru noi, cel mai eftin pentru a ajunge la vastul têrg al Germaniei de Sud, după cum linia maritimă a Roterdamului deserveşte în modul cel mai avantajos Germania de Nord. Dar têrgul german este deja cel mai bun client pentru produsele nóstre şi nu cere nimic mai bun, de cât sĕ strêngă şi mai mult legăturile cu noi.

Convocare.

Despărţămêntul IV (Sibiiu) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, îşi va ţinea adunarea cercuală Duminecă în 27 Iunie (9 Iuliu) a. c. în comuna *Poplaca* cu următoriul

Program:

1. După sf. liturgie deschiderea adunării prin directorul despărţămêntului.
2. Cetirea raportului general al Comitetului;
3. Raportul cassarului despre starea cassei.
4. Esmiterea comisiunilor;
   a) pentru esaminarea raportului comitetului;
   b) pentru esaminarea raportului cassariului;
   c) pentru inscrierea de membri noi şi pentru încassarea taxelor;
5. Eventuale disertaţiuni;
6. Propuneri;
7. Raportul comisiunilor esmise şi statorirea bugetului;
8. Alegerea directorului şi a comitetului cercual.
9. Alegerea delegaţilor pentru adunarea generală.
10. Luarea dispositiunilor pentru autenticarea procesului verbal al adunării cercuale.
11. Incheierea şedinţei.

Membrii despărţămêntului sunt prin acésta poftiţi la participare.

Sibiiu, din şedinţa despărţămêntului IV al „Asociaţiunii“, ţinută la 12/24 Iuniu 1899.

Ioan Papiu m. p. preş. *Dr. E. Cristea* secr.

Programul

esamenelor publice dela scóla pop. rom. gr. or. din Sĕlişte, la finea anului şcolar 1898/99.

Dumineca, în 20 Iuniu v. dela 9—11 óre cl. V-a elevi şi eleve, învĕţătoriul Iuliu Crişan. La 11 óre deschiderea esposiţiei lucrurilor de mână ale elevelor. Dela 3—5 óre p. m. cursurile I, II şi III de eleve ale şcólei de repetiţiune-economică; Invĕţătóre: Iuliana Iovescu, Octavia P. Dessean şi Alexandrina Aitean.

Marţi, în 22 Iunie v. dela 7—9 óre cl. I. de eleve, învĕţătóre Alexandrina Aitean; dela 9—11 cl. II de eleve, învĕţătóre: Octavia P. Desean; dela 2—4 cl. I. de elevi învĕţătoriu: Ioan Iacob; dela 4—6 cl. II elevi, înv. Dumitru Mosora.

Mercuri, în 23 Iuniu dela 7—9 óre cl. III elevi, înv. Dumitru Lăpĕdat, dela 9—11 cl. III eleve, învĕţătóre: Iuliana Iovescu: dela 3—4 gimnastică cu clasele III, IV şi V.

Joi, în 24 Iunie v. dela 9—11 óre cl. IV-a elevi şi eleve, învĕţătoriu Petru Giura. La 11 óre încheerea festivă a anului şcolar in biserica cea mare.

NOUTĂŢI

Dela Arad vine prin foi ştirea, că P. C. Sa Părintele Iosif Goldiş, a fost întărit şi de Corónă în demnitatea de Episcop al diecesei aradane, iar aḑi, Sâmbătă, este primit de M. S. Impĕratul şi Regele la Schönbrunn pentru depunerea jurămêntului prescris, fiind de faţă şi ministrul de culte Wlassics.

*

„Congresul“ dela Haga e acum deplin sigur de un perfect... fiasco. In o şedinţă mai nóuă, trimisul Germaniei a numit fórte franc ideea „desărmării“ o — absurditate. Bietul Muraview, min. de externe rusesc, lansatorul apelului în cauză, simte că se clătină reu scaunul sub el; întors acasă, va fi înlocuit, în urma acestui nesucces.

*

Esamenele la şcóla civilă de fete a Asociaţiunii, s'au terminat Mercurea trecută, cu frumóse resultate. Incheerea solemnă a fost adevĕrată sĕrbătóre, la care a participat atâta public, din loc şi strĕini, cât nu-'l mai putea încape sala şi coridórele. I. P. S. Sa, Metropolitul nostru a onorat festivitatea încheerii cu înalta Sa presenţă. Din lipsa de spaţiu, raport special în numĕrul viitor.

*

Esamenele de cualificaţiune învĕţătorésca s'au ţinut în archidiecesană în ḑilele dela 8—14 l. c. în Sibiiu, sub presidiul comisarului consistorial *M. Voileanu*, asistând pentru limba maghiară şi dl. G. Pintér, inspectorul reg. ung. de scólă al Comitatului Sibiiu.

I. P. S. Sa dl Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu*, a onorat acest esamen în mai multe rînduri cu presenţa sa, adresând aspiranţilor cuvinte de îmbărbătare şi sfaturi părintesci pentru exercitarea chiemării lor, când ca învĕţători cualificaţi vor păşi în viaţa practică.

Examenul 'l-au făcut cu succes următorii aspiranţi: Procopiu Benţia, Ioan Berghia, Petru Boieriu, Zacheiu Borcoman, Ioan Borşan, Simeon Borţan, Ioan Căliman, Mihaiu Chibelean, Ioan Cionca, Ioan Dobrotă, Ioan Hanzu, Ioan Iacob, Maria Iarca, Vasilie Ivan, Victor Laurenţiu, Petru Lula, Maniu Lungu, Ecaterina Muntean, Teodor Murgău, Traian Pâcală, Ioan Ştirban, Teodor Trita, Maria Turdăşan, şi Sofia Vasilie anumit Maniu Lungu, cu calculul general: „fórte bine“, ceilalţi cu „bine“ şi „îndestulitor“. Şi-au emendat calculul din limba maghiară Oprea Olariu şi Ioachim Groza, 5 inşi s'au retras în cursul examenului 22 au rĕmas corigenţi din 1 sau 2 obiecte, 3 s'au relegat la repeţirea examenului întreg la alt an. (*F. P*).

*

Reserviştii, în urma multelor cereri, vor fi ĕstan, şi póte şi pe viitor, chemaţi la deprinderile de arme (manevre) numai pe la finea lui August, după terminarea secerişului.

*

Şedinţă festivă românéscă în München. Clubul tinerimei române „Patria“ din München, arangiază în ḑiua de 30 Iunie 1899, şedinţă festivă anuală, cu următorul Program:

1. „Hymul Regal.“ 2. „Cuvênt de deschidere“ cu un resumat relativ la istoria Românilor, ţinut în limba germană de preşedintele clubului dl *Traian Mihaiu*, stud. în stiinţele de stat. 3. „Ce te legeni codrule“ de G. Dima, cântat de dl *Adrian Cristea*, stud. cam., acompaniat la pian de dl *Const. Kretzoiu.* „Scherzo“ în D-moll, de Chiopiu, cântat la pian, de D-şóra *Wanda de Trzaska*, conservaristă. 5 a) Fantasie din opera „Norma“ de Bellini, b) „Nocturna de Silviu Negri, c) „Cântece românesci, — esecutate la violină de Dl. *Const. Kretzoiu*, cand. arch., acompaniat de D-şóra *Yenny Schmitt*, conservatoristă. 6. a) „Aria“ din „Catherina Cornara“. „Rabdă inimă şi taci“, de Franz Lachner, b) „Visai un copil de rege“, de Ioseph Siehrl, cântate de D-şóra *Fanny Heindl*, conservatoristă. 7. „Sentinela Română,“ poesie de V. Alexandri, declamată în costum naţional de dl *C. Niculescu-Telega* stud. sciinţe de stat. 8. „Ouverture“ din „Nunta lui Figaro“ de M. Mozart, pentru patru mâni, esecutată de D-şóra *Yenny Schmitt şi Wanda de Trzaska.* 9. „Cuvênt de încheere“ ţinut în limba germână de vice-preşedintele dl *Dimo Nicef*, stud. arch. 10. „Deştéptăte Române!“

După producţiune dans.

*

Festivităţile batalionului de vênători Nr. 28. Batalionul se recrutéză din ţinutul Caransebeşului. Sunt ómeni de statură mai mulţi mijlocie dar vêrtoşi şi sprinteni. Istoria lui este scurtă, dar bogată în fapte gloriόse. Batalionul s'a înfiinţat la 1859, va sĕ ḑică înainte cu 40 de ani, iar 7 ani mai târḑiu în rĕsboiul din 1866 contra Prusiei şi mai vêrtos în lupta dela Trautenau, 27 Iuniu, şi-a câştigat lauri şi nume nemuritor în istoria monarchiei, decidênd victoria acelei ḑile. Acésta a fost motivul ca ḑiua din 27 Iuniu a. c. sĕ se serbeze în mod deosebit. Festivităţile s'au început încă în în 26 l. c. cu tragerea la ţintă, care a reuşit excelent. In 27 la 9 óre diminéţa batalionul eşi în paradă, sub conducerea dlui căpitan Hoch în spaţiósa curte, carea era împodobită deosebit gust. Aci după-ce se făcură rugăciunile pentru cei rĕposaţi şi se ţinu o alocuţiune în limba germană, urcà tribuna ridicată în faţa trupelor preotul nostru militar, dl Ioan Broju. Dênsul fusese învitat sĕ rostéscă vorbirea festivă în limba română. Bine s'a achitat părintele militar de acéstă sarcină onorifică. Vorbirea ţinută cu succes si cu deosebită oratorie durà $^1/_2$ óră, carea trecu însĕ ca un minut. Efectul vorbirei a fost înălţător. Toţi soldaţii însufleţiţi isbucniră într'un puternic „Sĕ trăiască,“ iar domnii oficeri de faţă, şi chiar dame, ţinură a-'l felicita, dar mai ales comandantul batalionului dl major Carol Szeiff.

Credem, că ni-se va da ocasiune sĕ putem publica acéstă vorbire.

La 1 óră a fost prânz festiv, la care au participat ca onoraţiori toţi dnii generali, şeful statului general maior şi preotul nostru militar. Soldaţilor încă li s'au servit bucate alese şi beutură bună. La 4 óre sa coborît înalţii óspeţi în frunte cu dl comandant de corp în curte, unde s'au început petrecerile feciorilor sub conducerea dlui locot. Dumitru de Herbay. La acestea petreceri vióie au asistat toţi dnii óspeţi precum şi o mulţime de dame, pănă la fine. Petrecerile s'au început cu „Căluşerul“ jucat admirabil de 12 feciori în costum de căluşeri; jocul a trebuit repetat de trei-ori. Căluşerii au fost rĕsplătiţi cu aplause furtunóse.

După eshauriarea programului de petreceri pe la 6 óre se desvĕli bustul Maj. Sale, în jurul căruia soldaţi de tóte armele compuneau o frumósă panoramă. Desvĕlirea bustului o anunţă dl locot. Herbay prin cuvintele: Majestatea Sa preabunul nostru împĕrat şi rege, „Sĕ trăéscă“! La acésta vestire toţi ridicându-se ca fermecaţi strigară un puternic „sĕ trăiéscă“, musica întonă imnul în decursul căruia tot publicul stătu în picióre. Au fost momente plăcute acestea, şi d-nului Herbay i-se şi aduseră meritatele felicitări, iar mândria feciorilor se putea ceti pe faţă.

*

In Odobesci unde sunt viile cele vestit de bune din România, s'a încuibat „peronospora“, periculosul duşman al frunzelor de vie.

Notiţă Literară

Literatură teologică ortodoxă română.

Cu multă bucurie trebue sĕ constatăm de un timp încóce un progres vĕdit pe terenul literaturei teologice ortodoxe şi la noi Românii. Deşi în *cantitate*, acéstă literatură este încă modestă, dar în *calitate* putem fi mulţumiţi pe deplin cu productele ce le avem la îndemână.

Că în cantitate acéstă literatură este încă modestă, provine dela împregiurările materiale puţin suficiente pentru de a încuragia pe autori la lucrări mai mari, mai estinse; dar calitatea lasă fórte puţin de dorit. Şi acésta este ceea-ce ne umple de bucurie mai cu sémă. Nu estensiunea unei lucrări este ceea-ce îi dă valóre, ci conţinutul, ce satisface trebuinţelor actuale urgente.

Când şi biserica nóstră, atât cea de aici, cât şi cea de dincolo de Carpaţi, va fi mai bine situată materialiceşte, nu vor lipsi nici autorii, cari sĕ se apuce de lucrări mai mari şi mai costisitóre, dar până atunci trebue sĕ fim mulţumiţi şi cu lucrările mai compendice, mai condensate.

Dar şi fără sĕ stea biserica în condiţiuni materiale mai bune deocamdată, tot am putea avea lucrări teologice şi mai voluminóse, dacă publicul cetitor, şi mai cu sémă preoţii, ar sprigini mai bine pe editori. Parochiile cele mai multe ne sunt fórte sĕrace, dar preoţi şi alţi inteligenţi cu bună dare de mână avem binişor. Ce nu pot face corporaţiunile bisericeşti, ar trebui sĕ suplinéscă preoţii, inteligenţii mai cu stare. Durere, acésta nu se întêmplă. Pentru multe lucruri de lux au bani de ajuns, dar pentru vre-o carte folositóre şi trebuinciósă tocmai chemării lor, nu au. Onóre puţinelor escepţiuni.

Un bun început a făcut în privinţa edării cărţilor de conţinut teologic, biserica ortodoxă română din *România* şi cea din *Bucovina.* Mereu şi mereu cu bucurie trebue sĕ anunţăm apariţiunea câte unei cărţi de mare valóre teologică pentru trebuinţele nóstre actuale.

O astfel de lucrare mai nóuă este: *„Dicţionarul aghiografic cuprinḑênd pe scurt **Vieţile sfinţilor**,“ de episcopul Argeşului Dr. Gerasim Timuş.* Bucuresci. Tipografia Cărţilor bisericesci. 1898. Preţul: neleg. 5 Lei, octav mare, 874 pagini, fiecare pagină avênd dóue colóne, tipariu mĕrunt şi des.

O carte acésta, care n'ar trebui sĕ lipséscă din casa nici unui crestin, cu atât mai puţin din casa vre-unui preot, căci, precum ḑice şi ilustrul autor în precuvêntarea sa către cetitori, „cetind viaţa numai unuia din luminătorii bisericei, ochii minţei se luminéză şi te îndémnă a privi neîncetat la constelaţiunea cea mândră a bisericei ortodoxe. Cine nu scie câtă veneraţiune avem pentru bărbaţii ilustri ale căror fapte le povestesce istoria? ..O lectură mai folositóre şi în acelaşi timp mai plăcută şi mai variată decât acésta nu póte fi... Nesciind biografiile Sfinţilor, mulţi ómeni cari se pretind a avea puţină cultură, au greşit, făcêndu-'şi idei nepotrivite de ei... *Dar ce voiu ḑice de tineretul de astăḑi, care pe nesimţite sórbe otrava corupţiunei cetind romane şi alte scrieri vătămătóre, în loc de a se recori din isvorul cel bun şi curat al Sfintei Scripturi şi a ceti cu folos modelele de vîrtute ce ni-le presintă lucrarea de faţă*“ etc.

Cartea se recomandă de sine în tótă privinţa, atât prin conţinutul ei bogat, cât şi prin esteriorul ei. Ii ridică fórte mult valórea şi limbagiul ei frumos şi elegant, românesc, şi accesibil pentru toţi. Cu tóte acestea, sperând că în curênd va ajunge la a dóua ediţiune, îmi permit câteva observaţiuni modeste, cari cu iubire fiiéscă le supun apreciării ilustrului autor pentru eventuală considerare la o a dóua prelucrare şi editare a valorósei sale lucrări.

(Va urma.)

Din *„Fóia Pedagogică“*, a apărut Nr. 12 pe anul curent, cu următorul cuprins: Disciplina şcolară, de Nicolau Simulescu, director şi învĕţător la şcóla din Apoldu-de-jos. — Modele de lecţiuni: Gândacul de Maiu, lecţie din istoria naturală (Urmare şi fine). — Din literatura şcolară. — Informaţiuni: Examenul de cualificaţiune învĕţătoréscă. — Ordinea examenelor la şcóla elementară capitală română gr. or. din Braşov. — Avisuri.

O rugare.

— Dela secretariul Asociaţiunii —

Asociaţiunea transilvană, urmărind scopul de a sprigini literatura română, s'a îngrijit ca în fie-care an sĕ se facă şi publice un raport detaiat despre *întréga producţiune literară română din patrie*, precum şi apreţiări amĕnunţite ale operelor apărute, ca astfel sĕ se creeze o legătură cât mai intimă între publicul cetitor şi între autorii şi editorii productelor literare.

Ca lucrarea nóstră în acéstă direcţiune sĕ corespundă pe deplin scopului ce îl urmăreşte, adresăm prin acésta Dlor autori şi editori de publicaţiuni românesci, respectuósa rugare, ca atât pentru înaintarea literaturei nóstre cât şi interesul lor propriu, sĕ binevoéscă a ne da mână de ajutor şi a ne pune la disposiţie atât datele statistice referitóre la producţiunea nóstră literară, cât şi, după putinţă şi la cas dacă nu s'ar fi făcut deja, câte un esemplar al scrierilor editate, ca sĕ pótă fi apreţiate şi recomandate publicului cetitor.

Publicaţiunile ce vor întra în urma acestui apel, după folosira se vor depune în biblioteca Asociaţiuni.

Cestionarul referitor la datele statistice despre producţiunea literară Vi-se trimite aăturat. Datele comunicate se vor folosi sub discreţiune numai pentru scopuri literare.

Cu deosebită stimă

Secretariatul Asociaţiunii transilvane
Dr. C. Diaconovich.

Mătase crudă. Bast

fl. 8.65

până la fl. **42.75** pt. stofă de o rochie întrégă — Tussors și Shantung-Pongees — precum și „**mătase Henneberg**“ négră albă și colorată dela **45 cr.** până la fl. **14.65** de metru,— în cele mai moderne țeseturi, colori și dessinuri.

Particularilor *liberă de porto și vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricile de mătase G. Henneberg *lif. de curte ces si reg.* **Zűrich.** [47] 5

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à fl. 1.50 sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune
de același autor
broș. 25 cr.;
și

Cuvêntări bisericesci

de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. fl. 2.50 sau lei 6.50

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broș.	„ 2.50
Aeneis ediț. II. broș	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broș.	„ —.50

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotațiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Prețul 30 cr.

Din „Biblioteca nóstră“,

sub direcția dlui E. Hodoș, au apărut:

- Nr. 1 *Realități și visări,* de S. S. Secula;
- Nr. 2 *Iancu de Huniad,* de Ios. Bălan;
- Nr. 3—4 *Versuri și Proză,* de G. Coșbuc;
- Nr. 5 *Fabule alese,* de Gr. M. Alexandrescu;
- Nr. 6 *Dela sat,* piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocovișteanu;
- Nr. 7 *Intocmai,* de Zotti Hodoș.
- Nr. 8—9 *Istoria Țiganilor,* de O. G. Lecca;
- Nr. 10 *Convorbiri pedagogice* de E. Hodoș;
- Nr. 11—12 *Cântece bănățene* de E. Hodoș;
- Nr. 13 *Cântece cătănești* de E. Hodoș;
- Nr. 14 *Copii de găsit,* snóve de G. Crăciunescu;
- Nr. 15—17 *Numiri de localități* de Ios. Bălan;
- Nr. 18—22 *Poftă bună!* carte de bucate de Zotti Hodoș.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vêndare în
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

„Concordia“

Societate comercială pe acții — Sibiiu,

pune în vêndare

un vin escelent

garantat curat, cu prețul de

40 cr. litrul!!

Se potrivesce admirabil cu ape minerale.

[86] 5—12

Julius Erös, SIBIIU,

Strada Cisnădiei 3.

Ochelari
Zvickeri
Ochelari cu linți convexe
de ori-ce soiu
în
Nickel
Argint
și
Aur etc.

Nach ärztlicher Vorschrift
Nur in guter Qualität

Termometre
Barometre
Compase

Lornete de teatru
Ochianuri de câmp
etc. etc.

Tot aci cel mai mare deposit Sibiian de **Orológe, obiecte de aur și argint precum și utensilii bisericești.** [71] 8—10

Anunț.

Am onóre a aduce la cunoștința onoratului public, că în atelierul meu de croitorie (strada Măcelarilor Nr 45. casele tipografiei Archidiecesane) se efectuesc tot feliul de

vestminte bărbătesci,

precum și

reverenḑi,

reparaturi, și tot feliul de **ornate bisericesci,** precum

Stichare, Epatrafire, Felóne, Mânecări, Brâuri, aere și prapori

în timpul cel mai scurt și după cerințele ritului nostru ortodox cu prețurile cele mai moderate.

Sperând că onoratul public mĕ va onora cu prețuitele-i comande, mĕ recomand binevoitoriului sprigin

Zaharie Voileanu
măestru croitor.

NB. la cerere espedez mostre franco și gratis. [68] 7—9

Au apărut și se află de vêndare:

Semințe din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericești

pe tóte Duminecile, prasnicele și sĕrbătorile de peste an etc.

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă,
în trei tomuri.

Tom I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**
Prețul broș. fl. 1.50 sau Lei 4. și porto recom. 25 cr.
tóte tomurile broș. fl. 4.— sau Lei 10.

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Cărți cu prețuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor școlari din 1863 și 1864		fl. —.10
Adunarea rapórtelor dela directorii distr. de școlă în 1865		„ —.15
Anthorismos de A. baron de Șaguna	dela fl. —.50	„ —.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naț.		„ —.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Pușcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.—	„ —.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Șaguna	„ „ —.50	„ —.20
Cunoscințe folositóre la căsătorii „ „ „ „ „	„ „ —.50	„ —.15
„ practice despre grădini și cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —.50	„ —.25
Disertațiune de G. Bellissimus	„ „ —.20	„ —.08
Ex. Sa Arehiepiscopul și Metr. A. bar. de Șaguna de N. Popea		„ —.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen		„ —.10
sau aceeași în limba maghiară		„ —.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Șaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Invĕțătorul și poporul	„ „ —.50	„ —.20
Istoria bis. pol. naț. de Tincu Velea	„ „ 1.—	„ —.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „ 2.50	„ 1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viața de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „ 1.15	„ —.50
Memorial din 1860		„ —.05
Orele libere de I. c. de P.		„ —.05
Predigten de A. bar. de Șaguna.		„ —.10
Sunete și rĕsunete de Z. Boiu	dela fl. —.60	„ —.20
Adaus la promemoria, germ.		„ —.05
Teologia pastorală de A. Șaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Testamentul nou	„ „ 1.—	„ —.50

De vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 66 Sibiiu, Marţi, 22 Iuniu v. (4 Iuliu n.) 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Se apropie.

(**?**) Ce se apropie?
Disolvarea dietei!

Nici-odată camera ungară n'a lucrat mai repede şi mai culant decât dela căderea lui Bánffy încóce, şi nici-odată partidul guvernamental n'a fost mai mare decât este astăḑi, şi totuşi disolvarea dietei s'a pus la ordinea ḑilei în momentul când partidul lui Apponyi a fusionat cu fostul partid al lui Bánffy, pe carele Apponyi îl declarase din capul locului o adunătură de ómeni corupţi şi coruptibili, şi dacă el totuşi lucră împreună cu acei ómeni, o face nu de dragul lui Tisza, Pulszky etc. ci o face de dragul lui Széll până când acela se va achita de pactul încheiat cu oposiţia.

Proiectele de lege cuprinse în pact se macină repede şi încă în luna acésta vor deveni legi.

La tómnă vine rĕndul pe cuotă, apoi budgetul pro 1900 şi nimic nu va mai sta în cale, ca Apponyistii sĕ între în guvern devenind până atunci vacant postul de ministru de finanţe, éră cel de interne fiind dela început disponibil şi ca chiar un ministru Apponyist sĕ pună la cale aşa numitele alegeri „curate“ — invenţiunea lui Apponyi.

Sunt mulţi cei cu musca pe căciulă între fostii mameluci ai lui Bànffy, apoi Tiszaiştii încă nu se simt bine într'un partid carele nu reflectează la raḑele sórelui lor. Széll o scie şi o simte acésta şi el este omul carele la timp potrivit însuşi va provoca o lămurire a situaţiunii, din care de sigur se va nasce un partid guvernamental mai redus decât cel de astăḑi, dar omogen, şi un partid oposiţional guvernabil din Tisza-Bánffyşti.

Se vede că unii deputaţi se tem, că deja la tómnă se vor face alegeri nóuĕ, şi deja acuma când se pregătesc se mérgă în vacanţă se ocupă cu eventualitatea alegerilor încă în anul acesta.

Iată ce publică „Magyar ország“ de Dumineca, sub titlul:

„Curmarea pasivităţii“.

„O ştire interesantă se colporta astăḑi prin şedinţa camerei.

Deputaţi transilvăneni spuneau, că conducătorii poporului român se pregătesc a sista conclusele sibiiene, prin cari s'a decretat pasivitatea. Au tipărit legea electorală în multe mii de exemplare şi încep a instrua poporul despre atitudinea ce are sĕ observe la alegerile viitóre. Asta o consideră drept semn că Românii doresc sĕ aibă rol activ la alegerile viitóre.

Scirea se comenta fórte viu prin culoarele camerei. Cei mai mulţi deputaţi se esprimau, că în urma certelor de partid ce cu furie se continuă între conducĕtorii români, cu greu va fi posibil ca sĕ ajungă la mĕsuri uniforme, şi în casul cel mai estrem abia vor putea întra în dietă 4—5 deputaţi.“

Noi nu avem nici o scire despre nici un paş serios al „conducĕtorilor“ poporului român în direcţiunea de care vorbesc deputaţii transilvăneni prin culoarele parlamentului.

Vedem înse că deputaţii maghiari transilvăneni şi acuma, ca în trecut, când în cea mai mare tremă asceptau salvatórele concluse de pasivitate ale conferenţelor electorale, tremură şi de frunzele care cred că le mişcă un vênţuleţ de activitate a Românilor la alegerile dietale, şi acuma cu mai mare frică decât în trecut, pentru-că ori-şi-cum, dar corupţiunile şi presiunile oficiale din trecut, cel puţin la înaugurarea sistemului de alegeri „curate“, va trebui sĕ se mai modereze, apoi şi alegĕtorii s'au mai sporit prin înscrierea celor cu contribuţie restantă.

Scim noi prea bine, că nu de dragul naţionalităţilor s'a eluptat cu mijlóce estraordinare legea pentru verificarea la Curie, pentru-că eludarea alegĕtorilor români le-au convenit tuturor partidelor din dietă.

Nu voim sĕ suspicionăm însĕ pe guvernul Széll, că şi el ar nesui din capul locului ca sĕ calce legea care formézá ambiţiunea lui, numai ca sĕ facă pe voia acelora cari trăiesc din pasivitatea românilor.

Ne luăm voie însĕ a pune întrebarea că: *óre n'a sosit timpul ca acei bărbaţi ai neamului nostru, cari ţin că sunt îndreptăţiţi a se gera de conducĕtori, sĕ cugete serios şi la o politică reală?*

Cugetă ei că este de demnitatea Românilor din statul acesta, ca ei sĕ se uite cu mânile în sîn, la greţósa luptă personală, ce o pórtă unele ḑiare românesci, în contul şi spre dauna, sĕ nu ḑicem ruşinea, nóstră a tuturor?

Aştéptă şi acuma ca mai totdéuna de mai bine de 30 de ani încóce, ca sĕ fie surprinşi prin fapte împlinite?

Sau, ce e şi mai ridicol în politică, aştéptă sĕ le caḑă puiul fript în gură?

Nu mai sunt şi nu vor mai fi timpurile din 1863—4, de cari încă şi aḑi mai viséză unii „conducĕtori“ de ai nostri.

Astăḑi numai atâta valóre ai, câtă energie dovedesci.

Cel-ce rîmnesce la milă, móre flămênd.

După cum cunóscem noi situaţiunea şi disposiţia generaţiei tinere, frasele usitate dela înaugurarea pasivităţii încóce, nu vor mai prinde.

Tinerimea nu se mulţumesce numai cu rolul de a-şi manifesta entusiasmul naţional până când este pe la universităţi, ca apoi sĕ se espatrieze, séu sĕ se îngrópe prin cancelarii ca sĕ-şi asigure pânea de tóte ḑilele, în cele mai multe casuri cu suprimarea simţemintelor naţionale, — ci doresce ca sĕ i-se deschidă teren ca sĕ pótă lupta şi în parlament pentru biserica şi naţiunea sa.

Are trebuinţă de şcólă politică, iar şcóla politică în staturi constituţionale numai în parlament se póte face.

Dacă „conducĕtorii“ nu vor merge înainte, cutezăm a prorocí că vor rĕmânea căpitani fără armată.

Dacă asta le este scopul, aibă curagiul a o mărturisi.

Cutezăm a prorocí, că în scurt timp „Tribuna Poporului“ va agita pe faţă pentru participare la alegeri.

Ea a şi început deja în Nrul seu de Joi (117) a pregăti spiritele pentru acésta.

„Fiind-că nicăiri nu e scris (ba scris este! Red.) sĕ rĕmânem pasivişti şi mai pe departe — ḑice ea — trebue a căuta sĕ profităm şi de puţinul ce s'a acordat prin nóua lege“.

Dacă le convine „conducĕtorilor“ ca „Tribuna Poporului“ sĕ-i conducă, o vor avé.

Ear décă cred că agitaţiunea Tr. Pop. nu va avé efect în acéstă direcţiune, se vor înşela amar, pentru-că poporul şi fără agitaţiunea ei a participat şi ar participa şi în viitor la alegeri.

Vor participa în tóte cercurile electorale din Ungaria, vor participa şi în cele din Transilvania, şi profitând de certele dintre conducĕtorii oficiali, în lipsa totală de o autoritate óre-care în conducerea *oficială*, şi inteligenţa va porni după inspiraţiunile locale, şi va participa şi ea şi se vor afla şi candidaţi români.

Asta va fi consecinţa naturală a stărilor actuale.

Repetăm, dacă acésta este scopul acelora, căror le place a se considera de „conducĕtori“ ai poporului român, dórmă şi mai departe pe laurii câştigaţi în trecut, şi scopul şi-l vor ajunge.

Bărbaţi serioşi, conducĕtori ai unui popor viu de trei milióne, nu se cuvine însĕ sĕ facă politică de struţ în faţa unei situaţiuni schimbate, cum este cea de astăḑi în statul nostru.

Intărirea alegerii
de
Episcop al Aradului.

Maiestatea Sa preagloriosul nostru Impĕrat şi Rege apostolic Francisc Iosif I, prin altissima resoluţiune din Schönbrunn la 22 Iuniu a. c. şt publicată la 1 Iuliu n. a. c. în monitorul oficial al ţerii „Budapesti Közlöny“, s'a îndurat preagraţios la propunerea înaltului guvern al ţerei, a aproba alegerea Inaltpreacuvioşiei Sale părintelui archimandrit şi vicariu episcopesc *Iosif Goldiş*, de episcop al Aradului, sĕvîrşită prin sinodul electoral întrunit la 2/14 Maiu a. c.

Altissima resoluţiune sună în următorul mod:

„La propunerea ministrului meu ung. de culte şi instrucţiune publică, aprob prin acésta alegerea archimandritului şi vicariu episcopesc gr.-or. român *Iosif Goldiş* de episcop al eparchiei gr.-or. române al Aradului, efeptuită prin sinodul acelei diecese“.

Inregistrând acésta altissimă resoluţiune, constatăm, că îndeplinirea scaunului episcopesc al Aradului, devenit vacant prin înaintarea Inaltpreasfinţiei Sale fostului Episcop al Aradului *Ioan Meţianu*, a făcut un pas însemnat înainte, şi după informaţiunile ce avem Ilustritatea Sa nou alesul şi întăritul Episcop al Aradului *Iosif Goldiş*, este deja chemat la preaînaltul loc, pentru a depune jurămêntul de fidelitate în mânile Maiestăţii Sale.

După acest însemnat act, va urma în curênd actul sfinţirii nou alesului Episcop şi întronisarea în scaunul archieresc, şi diecesa fostă mai mult timp vĕduvită, îşi va avea capul sĕu încoronat pentru a continua cu succes lucrările mari avisate la competinţa sa, pentru înaintarea poporului credincios, atât în cele spirituale, cât şi întru conducerea agendelor ce privesc administraţiunea bisericéscă, şcolară şi fundaţională.

Ne-am despărţit noi diecesanii de iubitul şi neuitatul nostru Episcop, Eminenţia Sa actualul Metropolit Ioan Meţianu, între urări de bucurie, că pentru neperitórele sale merite, biserica, înaltul guvern al ţĕrii şi prea înaltul tron l-a aflat demn ca sĕ-l înalţe la cea mai înaltă demnitate în biserica nóstră naţională, — întimpinăm astăḑi pre nou alesul Episcop cu aceiaşi iubire fiiéscă în momentul, când se apropie sĕ ia în mânile sale conducerea guvernului diecesei, în cea mai bună speranţă, că Dḑĕu îi va ajuta, ca prin o manuare a instituţiunilor nóstre bisericesci, în spiritul dumneḑeesc al s-tei nóstre biserici, sĕ continue şi sĕ desvólte cu cel mai bun succes, lucrările mari sĕvîrşite cu apostolică iubire de vrednicul sĕu antecesor.

Viaţa şi desvoltarea bisericei este strîns legată de caracterul ei apostolic divin, esprimat prin vecinicile cuvinte ale Mântuitoriului, espuse la evangelistul Ioan: „Cum aud judec, şi judecate mea dréptă este, că nu caut voia mea, ci voia Tatălui meu, carele m'a trimes“; şi precum odinióră cuvintele înscrise pre crucea arĕtată pe ceriuri lui Constantin cel Mare „In hoc signo vinces“, tocmai aşa sperăm, că D-ḑeu va voi sĕ ajute noului Episcop, ca prin o nimerită punere în aplicare a glasului Domnului, a învĕţăturilor vecinice ale s-tei evangelii şi a doctrinei s-tei biserici, sĕ pótă continua cu deplin succes măréţa operă a ridicării şi înaintării poporului credincios, din eparchia de D-ḑeu binecuvêntată a Aradului.

D-ḑeu sĕ-i ajute sĕ conducă destinele diecesei întru mulţi fericiţi ani!

(„Bis. şi Sc.“)

Esamenele
la şcóla de fete a Asociaţiunii.

Conform programului publicat şi de noi, în 24 Iuniu n. s'au început esamenele publice, de încheiere a anului şcolar 1898/9, la şcóla civilă superióră de fete a Asociaţiunei, şcólă de bun renume, şi anume meritat renume.

In 24 Iuniu a fost esamenul privat cu elevele din cursul complementar, care a dat un resultat deplin mulţumitor.

In 26 Iun., dela 8—10 óre au fost esaminările din *Religiune*, sub preşedinţa comisarilor consistoriali ai confesiunilor respective, anume cele ale elevelor gr.-or. române, sub presidenţa dlui asesor consistorial *Moise Lazar*, care şi-a esprimat deplina îndestulire faţă de cunoştinţele câştigate de eleve dela catechetul M. Voileanu, — iar cel cu elevele gr.-cat. române, sub presidenţa d-lui protopop gr.-cat. *I. V. Russu*, care deasemenea şi-a arĕtat mulţumirea cu resultatul atins de catechetul N. Togan. Esamenele mai departe au fost conduse de delegatul comitetului central al Asociaţiunei, dl *Nic. Ivan*, asesor consistorial, membru al acelui comitet.

Dela órele 10—12 a fost esamenul de *limba francesă*, cu clasa III şi IV, present fiind directorul scólei de fete dl Dr. V. Bologa, şi ceilalţi profesori şi prefesóre, cum şi numĕros public. S'au dat rĕspunsuri fórte sigure, multe de tot fluente, declinând, conjugând, scriind traduceri pe tablă şi declamând, apoi explicând româneşte declamaţiunile, — scurt: prestând respunsuri sigure şi frumóse, dovadă tóte de multa stăruinţă pe care dşóra Directóră *Elena Petraşcu*, instructóra de limba franceză, a pus'o pentru întroducerea tinerelor dşóre în însuşirea acestei culte limbi. Delegatul comitetului a recunoscut străduinţele elevelor şi succesul, care încoronéză instrucţia zelósei dşóre directóre, spunêndu-le meritate cuvinte de laudă.

După amédi a fost esamenul cu cl. I civilă din *limba română* (profesor: directorul şcólei, dl Dr. Vasile Bologa), dovedind un succes neesceptionat bun, rĕspunsuri sigure, esprimări corecte, analise pricepute, — apoi din Limba maghiară, şi Geografie (profesor: Ioan Popovici), Aritmetica (prof. Eugenia Moga) şi tóte reuşind de tot bine, dovedind întrebuinţarea unui sistem de învĕţămênt ducĕtor la scop.

In 27 Iun. a fost esamen cu cl. III civilă din l. *germână*, (profesóră Eugenia Iovescu), *istorie universală* (prof. I. Popovici); *Aritmetică* (prof. Eugenia Moga), limba *maghiară* (prof. E. Iovescu) şi *Chemia* (prof. E. Moga). Aceeaşi mulţumire generală, ba unele respunsuri surprindĕtor de inteligente.

După amédi în aceeaşi di esamen cu cl. II civilă, din l. *română*, l. *maghiară*, *ist. nat.*, *ist. universală*, şi *aritmetică* (prof: Dr. Bologa, I. Popovici, Eug. Moga, I. Popovici şi E. Moga), cu resultat general bun.

In 28 Iun. a. m. esamen cu cl. IV din l. *rom.*, l. *magh.*, *ist. patriei*, *geografia matematică* şi *fisică*, (cu prof. Dr. Bologa, Eug. Iovescu, I. Popovici, N. Vătăşan), — unul din cele mai succese esamene, dşórele dând rĕspunsuri curagióse şi corecte spre generală îndestulire.

*

In tot decursul esamenelor, publicul a avut ocasiunea plăcută a cerceta exposiţia de lucruri de mână ale elevelor scólei, lucruri espuse într'o sală spaţiósă, pe mese jur de jur, la mijloc şi pe pereţi. Aci era mai mare plăcere sĕ întri şi sĕ treci cu ochii peste sutele de obiecte espuse, lucrate cu delicateţă şi pricepere, unele mici şi simple, aşa fiind natura lor practică, altele mari şi complicate, ca obiecte de podóbă în casă, şi mare parte din ele putênd fi numite chiar bucăţi de lucs, cu artă esecutate.

Puţini ar fi avut vre-un cuvênt de obiecţionat ici-colea ceva. In general expoziţia era o dovadă de frumosul temeiu ce se pune în scóla acésta pe folositoriul lucru de mână. Dşóra *Maria Cioban*, profesóra de lucru de mână, a fost viu felicitată de toţi cei-ce visitau exposiţia, chiar şi inspectorul regesc de scóle şi soţia dsale, au ţinut a o felicita fórte călduros pentru resultatul obţinut.

*

Incheerea solemnă

După a. în 28 Iuniu, au avut apoi loc frumósele producţiuni libere şi artistice, arangeate pentru festivitatea de încheere a anului şcolar, şi anume: producţiuni de musică instrumentală, vocală şi declamaţiuni.

Deja înainte de órele 4 un public fórte numĕros ocupase total spăţiósa şi frumos decorata sala mare a scólei, aşteptând producţiile de încheere. Sosise delegatul comitetului, corpul profesoral apoi delegatul permanent al comitetului Asociaţiuni pentru acésta şcólă, dl Iosif Sterca Şuluţiu şi se începuseră producţiile, când deodată, spre generală plăcută surprindere, soseşte şi I. P. Sa, Domnul Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu*, căruia i s'a oferit îndată locul de onóre presidial. S'a cântat, s'a declamat, s'a cântat la pian. După încheerea producţiunilor musicale şi declamaţiilor frumóse, cari au lăsat cele mai plăcute impresii, Directorul scólei, dl Dr. *V. Bologa* a adresat Inaltului óspe Em. Sale Dlui Metropolit, distinsului public şi elevelor, următórele cuvinte:

Escelenţia Vóstră! Venerate Domnule Delegat!
Onorat Public!

De câte-ori ne aflăm în faţa acestui moment solemn din viaţa institutului nostru, în care încheiem un an de muncă încordată şi destul de trudnică chiar între impregiurările nóstre, de atâtea ori ni-se impune datoria de a ne examina înşine resultatele dobândite. Se impune mai vîrtos acésta datorie, de o parte ca sĕ ne facem samă cu liniştea conştiinţei nóstre, care în activitatea pedagogică adese-ori ne este singura recompensă intim simţită, de altă parte, pentru-ca înzestraţi cu experienţele unui an nou de lucrare, sĕ ştim mai bine prinde lucrul în viitor, pentru asigurarea succesului dorit.

Şi bine înţeles, activitatea nóstră pedagogică, se ramifică în dóuĕ direcţiuni: în educaţia fisică, şi intelectuală-morală.

Cu privire la cea din urmă, ca sĕ nu fiu expus de a grăi în causă proprie, las cu plăcere sĕ se pronunţe factorii nostri cei competenţi, dimpreună cu venerabilii părinţi, a căror chemare noi am suplinit-o cu devotament şi în acest an.

Cu privire însĕ la educaţia fisică, care are o deosebită importanţă în special pentru femee, ţin sĕ fac o scurtă apreţiare, în urma modestei mele experienţe, ce culeg pe acest teren, într'un şir de 11 ani de neîntreruptă activitate.

Şi stăruind asupra acestui moment, nu pot sĕ scap din vedere faptul, că a fost un timp, şi nu îndepărtat, când scolasticismul medieval avuse drept fruct pentru educaţiune: negligarea şi vestejirea celei *fisice* în favorul celei *intelectuale*. Urmările acestui sistem de educaţie, nu mai reclamă ilustrare.

Destul, că a trebuit sĕ se ivéscă pe orisontul literaturei pedagogice bărbaţi ca Locke, Rousseau, în timpul mai nou: Baine, Spencer ş. a., cari, în vîrtutea geniului şi erudiţiei lor sĕ cuteze a păşi şi a spulbera norul prejudiţiilor medievale, restabilind cu încetul echilibrul necesar între educaţia fisică şi intelectuală.

In urma acesteia, astădi nu există un stat civilisat, care din educaţia fisică a tinerimei sĕ nu-şi facă obiectul celui mai profund studiu celei mai amenunţite îngrijiri, ceea-ce este a se socoti drept o isbândă a pedagogiei moderne.

Noi, cari muncim în acéstă direcţiune, din profesiune aşa-dicênd, simţim o nespusă mulţumire, când vedem, că întărirea acelei convingeri în ale educaţiei, prinde tot mai adênci rădĕcini şi în sinul poporului nostru. Simţim mulţumire, pentru-că pedagogului nici-când nu-i este permis sĕ pérdă din vedere adevĕrul mĕduvos al poetului nostru (Coşbuc), că:

Nu pentru visări
Ni-e viaţa dată!...

Institutul nostru, şcóla superióră de fete a Asociaţiunii, este un product al timpului mai nou, un fĕt al entusiasmului poporului nostru pentru creşterea corespundĕtóre a femeii române.

Ca atare, pot sĕ accentuez cu tótă liniştea, că el, dela începutul existenţei sale, a corespuns pe deplin pretenţiilor pedagogice, ce am amintit. Deóre-ce Asociaţiunea nóstră pentru cultura poporului român, a jertfit din mijlócele sale cu adevĕrată generositate românéscă, numai ca sĕ fie acest institut în tóte la înălţimea chemării sale. Pentru susţinerea acestei aserţiuni, n'am trebuinţă sĕ me provoc la o mărturie mai vie. decât la feţele înviorate ale fetiţelor adăpostite în acest institut.

Pe calea acésta progresând „Asociaţiunea, va puté pune temelie unei generaţiuni viguróse, şi puternice care în viitorul apropiat sĕ-i pórte cu demnitate şi curaj flamura culturală în sînul poporului român.

Dar fără jertfă nici un lucru bun nu se póte ajunge. Iar institutele private de învĕţămênt, cari nu au puternicul sprijin material al statului, sunt cu deosebire avisate la *interesul şi scutul familiilor singuratice, a căror individualitate în special o şi represintă şi servesc* (Herbart).

Pentru acest cuvênt îndrăsnesc cu reverinţă a apela în deosebi la părintescul scut al Exelenţiei Vóstre, I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit, mulţămindu-vĕ ferbinte că V'aţi îndurat a ne ferici cu înalta presenţă, la acest act solemn.

In special me rog sĕ-mi fie permis a revoca în memoria Exelenţiei Vóstre, figura istorică a unui bărbat ca Şaguna, contemporanul seu Şuluţiu, Cipariu, Bariţiu ş. a., a căror portrete strălucite împodobesc acest institut, cu cari dimpreună Exelenţia Vóstră aţi avut norocul din junie chiar a coopera la întemeierea multor aşedeminte culturale, ce sunt astădi nervul de viaţă pentru poporul român. Sĕ vĕ înduraţi deci şi acum, Exelenţia Vóstră, a da binecuvêntarea archieréscă fetiţelor nóstre, ce va fi un suvenir neşters din inima lor fecioréscă, iar pentru noi o întreită fericire, căci nici odată turma cuvêntătóre nu se simte mai fericită, ca atunci, când păstoriul e cu dênsa, când ochiul seu ager o veghiază, o scutesce şi o povăţuesce.

Apelez mai departe la spriginul distins al veneraţilor părinţi, cari ne-au onorat cu încrederea educaţiei ficelor lor, de care încredere noi am ţinut cu scumpĕtate a-ne face demni, sĕ continuăm acéstă legătură sfântă dintre noi, ca prin comună lucrare sĕ ne apropiem tot mai mult de măreţele scopuri ale Asociaţiunii pentru cultura poporului român.

Şi acum, Venerate dle Delegat, după-ce şirul modesteler prestaţiuni ale elevelor şcólei nóstre s'a încheiat în firul programei examenelor anuale, sĕ-mi daţi voe a-Vĕ ruga ca pe unul, care însuşi aţi muncit pe terenul învĕţămêntului, sĕ binevoiţi a apreţia aceste prestaţiuni, cu acea părintéscă îndulginţă, cu acel cumpĕt şi tact înţelept, cu care aţi binevoit a conduce şi examenele nóstre anuale, pentru care Ve exprim profunda mulţumită a corpului nostru profesoral. Vĕ rog totodată sĕ fiţi interpretul nostru sincer în sinul venerabilei nóstre superiorităţi, a cărei servi credincioşi suntem şi vom fi.

Inainte de a încheia însĕ, am încă plăcuta datorie sĕ vestesc dela acest loc, că dl Ioan F. Negruţiu, profesor preparandial în Blaj, a binevoit a-ne trimite prin despărţămêntul Asociaţiunii din Blaj 20 exemplare din lucrarea sa „Grădina de legume“ cu menirea de a-se împărţi ca premii elevelor şcólei nóstre.

Pentru acéstă frumósă atenţiune faţă de elevele şcólei nóstre, pentru acésta colegială încuragiare în munca comună ce sĕvêrşim pe terenul învĕţămêntului nostru, exprim d-lui donator şi la acest prilej solemn mulţumita nóstră căldurósă şi comunic totodată, că numitele exemplare din lucrarea sa, se vor distribui, conform decisiunii corpului nostru profesoral, elevelor abituriente din acest an, pentru-ca se ştie, că pe dênsele şi în viaţa practică le aştéptă nobila chemare de a serví în tóte cele bune drept model în sînul poporului român.

Cu acestea declar anul şcolar încheiat şi urez mult sporiu şi înflorire „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporul român“.

După cuvintele acestea ale directorului scólei, primite cu vii aprobări şi „sĕ trăiască“, a rostit părintele *Nic. Ivan* delegatul comitetului central pentru aceste esamene, următórele:

Esc. Vóstră I. P. D. Archiepp şi Metropolit;
Onorat corp profesoral, şi iubite eleve!

Imensul progres ce l'au realisat popórele apusene pe terenul cultural, este datorit în mare parte instituţiunilor de educaţiune, şi tot acestea le-au făcut stăpâne pe o cultură proprie şi întinsă, care le garantéză cu siguranţă superioritatea pe vremi îndelungate.

Noi ne-am trezit târdiu şi am recunoscut numai în timpul din urmă importanţa şcólelor de fetiţe şi rolul lor pentru regenerarea nóstră culturală şi naţională.

„Asociaţiunea“ a realisat una din cele mai frumóse probleme când a chemat la viaţă acum 14 ani acest institut naţional, şi ródele binefăcĕtóre ale acestei scóle sĕ resimt în societatea românéscă pretutindenea, mulţumită corpului didactic al acestei scóle, care cu vrednicie stă la locul seu.

O probă invederată despre necesitatea acestui institut este şi numĕrul din an în an sporitor al fetiţelor din clasele mai de sus, cari îl cercetéză, — şi este şi festivitatea scolară de adi, care câştigă în splendóre prin faptul că Esc. Vóstră, I. Pr. Sfinţite, ne-aŢi onorat cu înalta-Vĕ presenţă, dând cuvenită atenţie acestui institut de crescere, care a umplut şi umple un gol mult simţit până aci, şi care sĕ ridică la primul rang între institutele nóstre de acéstă categorie.

Mulţumesc Esc. Vóstre pentru atenţiunea ce ne-aţi dat, mulţumesc delegatului permanent al comitetului Asociaţiunii pentru acésta scólă, il. dn I. St. Şuluţiu, pentru interesul ce-'l pórtă scólei acesteia acum şi în calitatea de president substitut, şi mulţumesc corpului didactic pentru silinţele ce şi-a dat în decursul anului, ca se ridice nimbul scólei tot mai mult şi sĕ-i susţie prestigiul înalt, câştigat cu multe jertfe. Comitetul „Asociaţiunii“ la rêndul sĕu, nu va înceta a propune adunării generale, ca sĕ voteze tóte acele mijlóce de cari scóla acésta are neapărată lipsă.

Iară d-vóstre, iubitelor eleve, căutaţi ca conoscinţele frumóse ce aţi câştigat în acest institut, sĕ le validitaţi pentru întréga viaţă, ca pe cele mai scumpe bogăţii ce le puteţi avea în lume, şi veţi fi fericite şi veţi face multă bucurie şi părinţilor, cari vĕ aştéptă cu dor“.

După acestea Inalt Prea Sfinţitul nostru Domn Archiepiscop şi Metropolit, a folosit şi aci, ca peste tot locul, ocasiunea, de a da tinerelor pe care le avea nainte, multe din luminatele sfaturi şi poveţe pe care în lunga şi bogata Sa esperienţă le-a aflat de mai ducĕtóre la mulţumire şi fericire în acéstă viaţă pămêntéscă.

Elevele distinsei nóstre şcóle de fete, au fost de sigur fericite a putea asculta din rostul înaltului prelat, sfaturile de mare importanţă pentru viaţă, şi a primi de încheere, împărtăşirea archierescilor binecuvêntări, după cari public şi eleve, s'au resfirat cu inimi înălţate de cele mai plăcute impresii, şi făcênd vii manifestaţii archiereului ce a onorat cu presenţa festivitatea de încheere, înălţându-o şi prin vorbirea-'i plină de înţelepciune şi părintéscă bunăvoinţă.

Revistă Bisericéscă.

Conciliul Ecumenic

In numĕrul 130 dela 14/28 Iunie a. c. al diarului „*Timpul*“ din Bucureşti, protopopul *Simeon Popescu* publică următorul articol, pe care îl reproducem fără comentar, asupra chestiei convocării unui Sinod ecumenic al bisericei ortodoxe orientale:

Se vede că se ia în serios convocarea şi întrunirea unui Sinod ecumenic, de care par a fi legate mari interese, — evident nu interese bisericeşti. Tocmai de aceea, chestiunea convocării şi a întrunirii Sinodului este deochiată: ea este nemotivată şi imposibilă.

I. Nemotivată:

Ca sĕ fie nevoe de convocarea şi întrunirea noului Sinod ecumenic, trebue sĕ existe un motiv dogmatic: sĕ se arate în sînul bisericei divergenţe de păreri relativ la credinţă, divergenţe care se ameninţe pacea bisericei şi mântuirea sufletéscă a fiilor ei.

Fără acest motiv nu s'a convocat şi nu s'a întrunit nici un Sinod ecumenic.

In timpul nostru, mulţumită Domnului, ast-fel de motive nu există. Chestiunea Rascolnicilor, ca şi a tuturor sectelor religióse, eşite din biserică, nu póte fi de loc luată în serios. Tot asemenea şi „schisma bulgară“, care este o afacere curat administrativă şi îşi are precedenţele în înfiinţarea Patriarchatului de Ohrida sub Justinian şi reînfiinţarea lui sub Ioan Asan.

Adevĕratul motiv al convocării Sinodului ecumenic ni se pare însĕ un scop rĕu mascat: recunóscerea oficială a Cesaro-Papismului rusesc.

Urmările sunt uşor de prevĕdut.

Dar convocarea, întrunirea şi ţinerea Sinodului ecumenic este:

II. Imposibilă.

Imposibilitatea convocării şi a ţinerii Sinodului ecumenic resultă din următórele patru puncte de întrebare:

a) Cine sĕ convóce Sinodul ecumenic? *b*) Unde sĕ se întrunéscă Sinodul? *c*) Cine sĕ participe la Sinod? *d*) In ce limbă sĕ se discute în Sinod?

a) *Cine sĕ convóce Sinodul?*

Dreptul d'a convoca Sinódele ecumenice a fost al Impĕraţilor bizantini, ca patroni ai bisericei. (Nici un singur Sinod ecumenic n'a fost convocat de altă autoritate afară de Impĕratul Constantinopolului).

Acest drept trebue sĕ existe şi astă-di. Cine sĕ-l aibă?

— De bună séma urmaşul sau eredele Impĕraţilor bizantini.

Cine sĕ fie acesta? Urmaşul pe tronul Constantinopolului?

— Dar acesta e Sultanul! Şi e netăgăduit că nimĕnui nu-i va trece prin gând sĕ recunóscă pe — Sultanul ca „patron al creştinătăţii“ şi sĕ-i atribue dreptul d'a convoca — Sinóde ecumenice!

Rĕmân deci monarchii creştini: Ţarul Rusiei, Regele României, Regele Greciei şi Regele Sêrbiei.

Ţarul, basat pe numĕrul mare al supuşilor sĕi ortodoxi, îşi atribue el însuşi dreptul de protector al bisericei, şi, precum se vede, acum tinde sĕ i-se recunóscă acest drept prin un Sinod ecumenic.

Vorba e numai dacă Românii, Grecii şi Sêrbii vor recunósce acest drept de patronat?!

Ce vor face Sêrbii, nu ne importă.

Grecii s'au pronunţat de mult prin diaristica lor; ei reclamă pentru Regele lor dreptul d'a convoca Sinódele ecumenice.

Noi, Românii, nu recunóscem dreptul acesta de cât aceluia care a moştenit direct şi a executat în cursul veacurilor sarcina de patron al bisericei.

Şi e ştiut că la căderea Constantinopolului singurii Monarchi creştini ortodoxi au rĕmas Principii români, cari au luat asupra-le sarcina grea a patronatului ortodoxiei. De asemenea e ştiut cât de scump a costat pe Români acest protectorat, pe care d-nii lor 'l-au exercitat până aprópe în dilele nóstre.

Adevĕraţii urmaşi în patronatul ortotodoxismului au fost principii români, şi este deci astă-di Regele României!

Ca semn vĕdut al patronatului se ştie că la împĕraţii bizantini era obiceiu, ca în diua de

Paşti sĕ se scrie Evangelia ḑilei („Intru început era cuvêntul...“) sub decursul citirei ei, apoi sĕ se subscrie de Impĕratul, de Patriarchul şi de ministri, sĕ se prevadă cu sigilul Impĕrăţiei şi sĕ se pună ca document în archiva Statului. *Şi astă-ḑi în Bucureşti se observă cu sfinţenie practica împĕrătéscă d'a scrie şi sigila evangelia la sf. liturghie în Dumineca Paştilor, ca document al patronului bisericei!*

Evident dar că Românii cu greu vor ceda dreptul lor şi cu greu vor consimţi ca Sinodul ecumenic sĕ fie convocat de alt-cine-va, decât de Regele lor. Ei se pot referi la Sinodul de la Iaşi, care deşi n'a fost ecumenic în formă, cu vreme activităţii lui i-s'a recunoscut autoritate ecumenică.

Şi e anevoe de admis că ceil'alţi Monarchi vor recunóşte Regelui român dreptul d'a convoca Sinodul ecumenic!, mai ales că se vor împiedeca de -- heterodoxia Majestăţii Sale!

Ast-fel, la convocare deja se arată greutăţi de neînvins, — mai vîrtos fiind că acéstă convocare are serióse urmări politice.

Dar sĕ presupunem pentru moment că diplomaţia ar isbuti sĕ învingă acéstă greutate. Se isbeşte însĕ de

b) Unde sĕ se întrunéscă Sinodul?

Marea Rusie e firesc sĕ pretindă ca Sinodul sĕ se ţină în sînul celor 80 milióne de ortodocşi ruşi.

Grecii s'au pronunţat de repeţite ori. Ei se referă la dreptul lor istoric: tóte Sinódele ecumenice s'au ţinut pe pămêntul clasic al Elenilor, pe acest pămênt sĕ se întrunéscă şi Sinodul din cestiune. Şi e greu de admis ca, fiind aşa de mari interese legate de locul întrunirii sinodului, Grecii cu cei 4 Patriarchi ai lor sĕ consimtă ca Sinodul sĕ se întrunéscă afară de vechiul teritoriu grecesc.

Românii n'ar ceda nici ei cu una cu dóuĕ pretenţiunile ruseşti. Dacă n'ar putea rĕuşi ca Sinodul sĕ se întrunéscă în România, avênd ca precedent Sinodul din Iaşi, ei ar înclina mai curînd spre Grecia.

Şi dacă Rusia n'ar ceda Greciei şi României, iar acestea nu s'ar pleca Rusiei, evident Sinodul ecumenic n'ar putea avea fiinţă.

Sĕ admitem însĕ că şi peste acéstă dificultate s'ar trece cum s'ar trece; rĕmâne ca o stâncă de granit întrebarea

c) Cine sĕ participe la Sinod?

In vremea veche luau parte la Sinódele ecumenice cu vot deliberativ toţi arhiereii, fără considerare la ţĕri şi la naţiuni.

Sĕ fie şi acum tot aşa?

In acest caz *mica naţiune grecéscă s'ar presenta în Sinod cu mai mulţi representanţi decât marea Rusie!*

Rusia, la rêndul ei, se va crede îndreptăţită sĕ pretindă ca membrii Sinodului sĕ fie representanţi fideli ai numĕrului credincioşilor, spre pildă la un milion un representant.

In acest caz: tótă lumea ortodoxă dispare în Sinod faţă cu representanţii ruşi.

E, deci, de la sine înţeles că atât România, cât şi Grecia şi Serbia se vor fórte mulţumi de a întra în o aşa tovărĕşie.

După naţiuni? Cred că Rusia, dacă nu va fi sigură de Serbia şi de Grecia, şi dacă nu s'ar presenta cumva ca fiind alcătuită din atâtea şi atâtea naţiuni, cu nici un chip nu se va învoi.

Mi se pare deci firesc ca acéstă întrebare sĕ facă absolut imposibilă întrunirea Sinodului ecumenic.

Dar mai rĕmâne încă un nod gordian; este

d) *Limba în care sĕ discute Sinodul.*

De şi am trecut de mult peste sistemul limbilor sfinte, este cu tóte acestea ştiut cu ce mândră încăpăţînare ţin la limba lor atât Ruşii, cât şi Grecii.

Ce ar face în Sinod 80—100 Arhierei ruşi, avênd în faţa lor 6—7 Români, 3 Greci şi 2 Sêrbi? Fireşte că ar pretinde ca tótă lumea sĕ vorbéscă ruseşte.

Românii şi Grecii nu stiu ruseşte, cel puţin nu toţi şi nu în mĕsură ca sĕ pótă discuta.

Când ar fi însĕ Grecii în majoritate, aceştia s'ar crede în dreptul lor sĕ-şi impună limba lor, ca limbă de discuţiune. Ei s'ar întemeia pe faptul că la tóte Sinódele ecumenice în limba grecă au vorbit ss. Părinţi!

Dar Ruşii şi Românii nu cunosc de cât în prea mică parte limba neo-grécă.

Sĕ se înţelégă franţuzeşte?

Cât pentru noi am putea rĕspunde cu: *da.* Prelaţii noştri, ómeni culţi, pot susţine discuţiunea în limba francesă. Nu aşa însĕ Archiereii ruşi şi greci.

Astfel dar, un Sinod ecumenic, sub punctul de vedere al înţelegerii dintre membrii lui, este o imposibilitate.

Imposibilitatea întrunirii şi a ţinerii unui Sinod ecumenic, în împregiurările actuale, resultă deci în mod fatal din cele până aci arătate.

Scrisóre din Sĕlişte

— Societatea pentru fond de teatru român la noi. — Pregătirile. — Un cuvênt către inteliginţa română din oraşele şi comunele vecine. —

Sĕlişte, Iuniu 1899

Dl Josif Vulcan, preşedintelee „Societăţii pentru fond de teatru român“, s'a adresat fruntaşilor de aici cu rugarea, de a primi noi adunarea generală din ĕstan a Societăţii, după ce la Abrud nu s'a putut de astădată.

Noi, Sĕliştenii, nu puteam, dar nici nu voiam sĕ declinăm dela noi ostenéla de a primi adunarea ce ni se imbia. .

Nu puteam şi nu voiam, pentru că preţuim şi noi mult nisuinţele acestei Societăţi ideale, care întemeiată în ḑile mai bune, nainte cu 30 de ani, nici în aceste vremuri cari faţă de cele de atunci, mult s'au inăsprit, nu încetéză a alerga mereu, dar sigur, spre ţinta ce şi-a pus: de a aduna, cu posibilă grăbire, mijlócele materiale necezare pentru atingerea ţintei finale: înfiinţarea unui Teatru român pentru Românii din Transilvania şi Ungaria.

Nu puteam şi nu voiam, pentru-că mândria şi simţul naţional ce bate cu putere în vinele şi inimile nóstre, pretindeau, ca românésca cinste ce ni-se imbia, cu românéscă dragoste sĕ o şi primim.

Cu bucurie am hotărît a primi în mijlocul nostru Societatea pentru fondul de teatru, căci vedem că prin acésta atât nóuă seliştenilor şi comunei nóstre, cât şi ţinutului de bun renume şi curat românesc din jurul Seliştei, ni-sĕ dă, aşa ḑicênd, o rĕsplată pentru căldura şi dragostea ce o-am arătat în trecut pentru tot ce s'a făcut întru mărirea némului românesc, *atât pe teren naţional, cultural, social, cât chiar şi pe terenul economic naţional.* Cine nu ne cunósce trecutul, i-sĕ dă bun prilegiu acum, ca sĕ ne cunóscă presentul! Cunoscêndu'l pe acesta, suntem siguri că va constata că comuna nóstră Sĕlişte merită a fi pusă în rêndul celorlalte oraşe şi orăşele pe cari le onoréză societăţile nóstre culturale din când în când cu presenţa lor, şi cari sunt privite drept foculare culturale.

*

In scopul de a dovedi îndreptăţirea bunului renume a comunei şi jurului nostru, celor ce ne cunosc, precum a'l câştiga acesta şi de la cei ce nu ne-au cunoscut până acum, se pregătesce aici pentru ḑilele 30 şi 31 Iuliu st. n., tot ce e posibil, ca adunarea generală de aici sĕ fie pusă în şirul celor mai bine reuşite, atât moraliceşte, cât şi materialiceşte.

Ne-am îngrijit, ca în jurul adunării sĕ se arangeze şi-óre-cari *festivităţi* pe séma publicului ce va veni, ca cu atât mai vêrtos şi prin veseliile sĕrbătorilor, sĕ iasă la iveală bucuria şi dragostea cu care causa însaşi pentru care luptă Societatea, este îmbrăţişată de noi de toţi!

Din bogatul program al acestora, carele se va publica în ḑilele acestea, anticipez, că cu acest prilegiu se va arangia o espoziţiune în care se va aşeḑa pe lângă obiectele ce se ţin de industria de casă a sĕliştenilor, şi grupuri, *cari sĕ represinte frumosul şi renumitul port sĕliştenesc din timpurile cele mai vechi până aḑi.*

Se va arangia o *petrecere mare poporală*, spre a se putea cunósce jocurile şi vioiciunea poporului din acest ţinut curat romaoesc, — etc.

Dorim sĕ vedem în mijlocul nostru din acest prilegiu, de fraţi ai nostri de pretutindenea, asigurându-i că î-i vom primi cu frăţéscă dragoste şi ospitalitate, şi se vor reîntórce dela noi cu frumóse, dulci, dar mai presus de tóte, cu adevĕrat românesci suveniri.

*

E rêndul acum al onoratei inteliginţe române din comunele vecine şi oraşele invecinate, sĕ ne dee mână de ajutor, ca frumosul plan de sĕrbări ce l-'am făcut, sĕ-'l şi putem duce indeplinire, într'un chip vrednic de causa frumósă cu care e combinat, şi vrednic de onórea nóstră de popor românesc în masă compactă în aceste părţi.

Ne va face mare bucurie, şi tuturor cinste, dacă nu va fi sat din apropiere, şi până la mare depărtare, care sĕ nu fi fost representat la acéstă adunare, prin preotul, învăţătoriul, notariul şi primarul seu, însoţiţi de doi-trei sau cât de mulţi ţĕrani, inteligenţi şi fruntaşi din comună! Şi fie-care sĕ-'şi ţină de ambiţie naţională a sa, a se face membru al Societăţii de care e vorba, ori a-'i veni cel puţin într'ajutor fondului ei, cu contribuirea unei sume anume, după putinţă.

In deosebi onorata inteliginţă română din Sibiiu, la a cărui glas noi totdeauna am alergat spre a înălţa splendórea manifestaţiunilor naţionale, culturale, şi bisericeşti, arangiate de ea la diferite ocasiuni cu acest prilegiu, ne póte uşura fórte mult rêvna şi dorul nostru: ca reuşita adunărei generale a „Societăţii pentru fond de teatru român“ de la noi, atât moraliceşte cât şi materialiceşte sĕ fie în şirul prim pusă.

D-ḑĕu fie cu noi!

D. A. M.

NOUTĂŢI

Personal. Eminenţia Sa I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit *Ioan*, a plecat în afaceri de interes bisericesc, la Budapesta, cu trenul accelerat de aḑi dela órele 4 şi 45 minute d. a.

*

Pentru monumentul lui Şaguna. Aflăm că Ilustritatea Sa dl Dr. *Iosif Gáll*, membru în casa magnaţilor etc. a contribuit la fondul pentru monumentul lui Şaguna suma de 50 fl.

*

Pojar. în Sibiiu s'a ivit şi graséză în multe locuri pojarul.

*

In Belgia revoluţia a fost oprită în deslănţuirea ei numai aşa, că guvernul şi-a retras proiectul de lege electoral, ce a provocaţ nemulţumirea. Probabil sĕ retrage şi el.

*

Afacerea despărţămêntului de A. Iulia al Asociaţiunii. Pentru convocarea unei adunări generale extraordinare în Desp. de A. Iulia al Asociaţiunii, fusese numit de comitetul central membrul sĕu Nic. Ivan, dóră sĕ constitue comitetul despărţămêntului aşa, ca sĕ încépă o nóuă activitate în locul însĕ de însărcinarea ce i-s'a dat aflându-o neesecutabilă în forma cum i-sa dat. Comitetul stagnării de acum. Părintele Ivan a abḑis central a dat acum însărcinarea acésta dlui Dr C. Diaconovici.

*

Dreyfuss a sosit în Francia Sâmbătă diminéţa. Poliţia a ştiut induce aşa cu succes în eróre publicul şi mai ales pe curioşii riporteri ai ḑiarelor, asupra locului unde va debarca deportatul căpitan, că la păşirea lui pe ţĕrmii patriei, la Quiberon, abia erau câţiva ómeni. A fost condus la gară şi de aci cu trenul la Renes, unde a fost depus în arest. E tractat iar ca ofiţer. Soţia lui a avut cu el deja Sâmbătă dóuĕ întrevederi, fórte mişcătóre. La întâia întâlnire, după 5 ani, nu puteau nici ḑice nimic, numai tonuri nearticulate. Dreyfuss nu e aşa zdrobit cum se spunea nainte. E sĕnătos, dar despre tóte întêmplările trecute, de când e prins, nu ştie nimic!

*

Membru fundator la Asociaţiune s'a inscris dl *Ioan Bădilă*, jude de tribunal în Sibiiu, — iar membru pe viaţă dl *Ioan Ivasco*, canonic în Gherla.

*

In Spania tulburările hotărîşe cu resboiul civil, continuă. In Madrid Dumineca demostraţiile au luat atari proporţii, că gendarmăria şi miliţia a trebuit sĕ folosésca arma trăgênd în public cu glónţe. In multe puncte ale ţerii au fost încăerări crâncene între revoltaţi şi armată.

*

Dela „Albina“. *Publicaţiune.* In sensul art de lege XXXVI din anul 1976 § 29. 1. Suma scrisurilor fonciare puse în circulaţiunea cu ḑiua de 30 Iunie 1899 face fl. 2.368.250. 2. Petensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de fl. 2.395.35902. 3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotetecare este de fl. 9.021.015.— 4. In sensul § 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor funciare e de fl. 200.000, acesta e indus în cont separat şt plasat în efecte publice.

Sibiiu, în 30 Iunie 1999.

Direcţiunea.

EMINESCU...

Fiì bun şi mare, ori pătat de crime:
Acelaş praf, aceeaşi adêncime!
Iar moştenirea ta ş-a tot: uitarea.

Eminescu.

Ḑiua de astăḑi, *17 Iunie v.*, e o dată memoribilă pentru noi.

Aḑi se împlinesc ḑece ani de când măestrul poesiei române a fost dus de prietinii sĕi la ultimu-i locaş în cimitirul Belu. Alaltă eri, la 15, s'a împlinit prima decenie de la mórtea lui. Cine s'a mai gândit însĕ la nefericitul poet? In ce ḑiar s'a vĕḑut măcar în treacăt remarcarea acestei date atât de însĕmnată pentru ţara nóstră? Nicăiri şi nimic. Politica absórbe totul în mocirla meschinăriilor ei.

La ordinea ḑilei sunt lucruri mai „importante!“: prinderea lui Pipă, manifestul „intelectualilor“, personalitatea d-lui Bogdan Piteşti...

In mijlocul atâtor „importante“ cestiuni, care ḑiarist şi-ar fi adus aminte de nefericitul poet stins în casa din strada Plantelor! Nici chiar foştii lui amici; meschinăriile vieţei nóstre le-au împăingenit amintirea...

Şi cu tóte acestea Mihail Eminescu e numele cel mai iubit în ţara nóstră, cel mai regretat şi cel mai pomenit! Librarii fac averi cu operile lui; actorii câştigă lauri declamându-i măestritele-i versuri; criticii se fac celebri analizându-i operile... Eminescu e un piedestal pentru gloria „mititeilor“, Eminescu e în gura tuturor şi totuşi câţi îşi mai aduc aminte că astăḑi e aniversarea veşnicei lui dispariţii din lumea muritorilor!

Câţi-va tineri de inimă şi-au adus aminte şi ca prinos de adoraţie măestrului nemuritor, au scos (la Bucureşti) un ḑiar: *„Mihail Eminescu“*, şi fapta lor merită laudele cele mai calde.

Prin acel ḑiar anonimii iniţiatori au izbutit sĕ trezéscă, socotim, amintirea publicului lesne uitător — şi tot-de-odată — ..au făcut şi o bună afacere, de sigur.

De mii de ori s'a ḑis: Românul e bun Românul uită lesne rĕul ce i-se face. Aşa este. Dar, acésta însémnă tot de-odată şi alceva: anume că ipresiunile pe cari el le primeşte, sunt prea slabe spre a lăsa urme adînci, şi acésta nu e bine. Românul uită repede rĕul, dar tot aşa de repede uită şi pe ómenii cari i-au făcut bine, cari au făcut gloria némului sĕu. Aşa s'a întêmplat şi cu Eminescu.

Dacă astăḑi fie-care adolescent cu plete declamă: „a fi, nebunie şi tristă şi gólă“, dacă tóte domnişórele palide, de prin pensióne, rostesc în dormitor:

„In veci îl voiu iubi, şi 'n veci
„Va rĕmânea departe...

într'un cuvênt: dacă poetul Eminescu e în gura tuturor; omul însĕ, care a suferit mizeria, care a plâns, a gemut şi a înebunit, e uitat, mai uitat de cât un ostaş glorios mort „la o mie patru sute.“

E trist, e afară din cale trist, dar aşa e!

Admiratori entuziaşti al celui mai artist şi mai gânditor dintre poeţii noştri, ne grăbim sĕ-i aducem modestul nostru prinos de adoraţie în acéstă ḑi de durerósă memorie!

Nu putem sfîrşi aceste câte-va rênduri, fără a nu atrage atenţia asupra unor întrebări pe care ḑiarul ocazional „Mihail Eminescu“ le pune: ce s'a făcut cu manuscriptele înedite remase după mórtea marelui poet? Cine le posedă? De ce nu se publică?

Cel care le are şi nu le-a dat la lumină până acum, comite o adevĕrată crimă atât faţă de memoria iubitului măestru, cât şi faţă de ţara acésta în care trăeşte şi care devoră ori ce cuvênt nou rĕmas de la gloriosul ei fiu.

Cine póte sĕ rĕspundă la aceste întrebări, rĕu face tăcênd!.. Lys.

(*E—a.*)

Posta redacţiunii.

P. în *Zerneşti.* Lista cu suma colectată a sosit la consistor, şi s'au predat la locul competent. Consistoriul însĕ, nu publică nimic din ce-'i soseşte lui oficios. De aveţi însĕ voie sĕ apară la noi în ḑiar, trimiteţi redacţiei lista contribuirilor, şi cu plăcere îi facem loc.

Notiță Literară

Pentru agri- și silvicultori.

A apărut: „Raport asupra espositiunei jubilare din Viena, de Ilarion Davidescu și Olimpiu Boiu, șefi ai regiilor dominiale Dobroveț și Bicaz. Cu o prefață de Ioan Calinderu, și 5 tablouri. Bucuresci, tipografia Ioan Göbl. 1899.

Dreptul electoral.

Atragem atențiunea cetitorilor asupra publicațiunii de mai jos, trimisă nouă de comitetul central electoral comitatens, rugând pe toți, cari ar fi lăsați pe nedrept din listele electorale, a-'și reclama în timpul prescris, inducerea în acelea.

Iată publicațiunea:

Subscrisul comitet central electoral aduce la cunoștință publică, că din *5—25 Iulie a. c.* se vor espune spre vederă publlcă.

1. *listele provisorice ale alegĕtorilor de deputați dietali* din cele 4 cercuri electorale ale comitatului Sibiiu, în reședința comitetului central-electoral, în biroul comitatens de expediție (casa comitatensă);

2. *listele provisorice ale orașului Sebeșul-săsesc* în biroul magistratului din Sebeșul-săsesc; listele comunelor mari în căncelariile comunelor respective, iară listele comunelor mici în căncelariile notariatelor cercuale respective.

Fie-care póte în timpul acesta dela 8—12 óre a. m. lua privire în liste, iară dela 2—6 óre d. a. a-și lua copii de pe ele.

In timpul din *5—15 Iulie* póte reclama: fie-cine în privința persónei sale și contra listei unui cerc, precum și fie-care, care este îndus în listă, cu privire la ori-ce inducere în listă, sau ștergere. Reclamațiunile de asemenea se vor espune în localitățile amintite spre vedere publică, și fie-care îndreptățit de a reclama, își póte face din *16—25 Iulie* observările sale asupra reclamațiunilor.

Reclamațiunile și observările sunt a se adresa comitetului central-electoral în scris și provĕdute cu documentele necesare, și a se subcerne magistratului din Sebeșul săsesc, respective primăriei acelei comune mari, sau notariatului cercual al acelei comune mici contra a cărei liste s'a făcut reclamațiune.

In un scris se pot face reclamațiuni cu privire la mai multe persóne, observările însĕ trebue făcute separat la fie-care reclamație (§. 44, 45 și 46 din art. de lege XXXIII din anul 1874).

Totodată se publică, că, de órece darea de câștig de clasa III în orașul Sas-Sebeș și în tóte comunele mari și mici ale comitatului Sibiiu, pe timpul conscrierei încă nu a fost prescrisă pe anul curent, în sensul înaltei ordinațiuni a ministrului r. u. de interne dto 9 Novembre 1889, Nr. 70872, încât privește dare de câștig de clasa III, în acestea comune în locul contribuțiunei din anul curent și trecut, s'a luat aceea din anul trecut și penultim, ca basă la procedura de rectificare, și fie-cine, care în urma acestei proceduri n'a fost îndus în listă, este îndreptățit, la cas când în decursul timpului prescrierii dării de câștig de clasa III. s'ar statori cu valóre de drept, — ca pe lângă documentarea îndreptățirii sale pe calea reclamării și pe lângă observarea normelor de mai sus, sĕ céră inducerea în listă.

Sibiiu, în 22 Iuniu 1899.

Comitetul central-electoral al comitatului Sibiiu:

Reissenberger m. p., president. *Stroia* m. p., notar.

Nr. 223/899 [94] 1—3

CONCURS.

Spre scopul conferirei de stipendii din **„Fundațiunea lui Gozsdu" pe anul școlar 1899/900** pentru școlele medii, facultăți, universități și *școlele de cadeți militare la armata comună și honvedi* — se escrie concurs pe lângă următórele condițiuni:

1. Concurenții sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notariu public:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin la biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaților provĕdut cu clausula parochului competent, că și de present aparține la biserica greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subștérnă studenții dela școlele medii atestatul despre anul școlar 1898/9, iar cei dela facultăți și universități indicele *despre tóte cursurile* ascultate;

c) că nici averea proprie, nici a părinților nu ajunge sĕ acopere tóte trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă date positive despre acéstă avere și trebue sĕ fie subscris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă și atestat oficios despre ocupațiunea sa între timp și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fiecare concurent are sĕ arete, în petițiunea sa, specialitatea, la care, și locul unde voesce a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate, au sĕ arate necesitatea de a face studii în străinătate, ca în casul dacă li-se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea școlelor militare de cadeți, se observă, că stipendiile aceste pe lângă documentarea condițiunilor staverite în acest concurs (p. 1. a—c, 2, 3, 6, 8 și 9) numai atunci se vor estrada comandei școlelor militare, dacă concurentul va documenta că este primit de elev regulat la respectiva școlă de cadeți.

6. Petițiunile instruate cu documentele necesare, sunt a se adresa la representanța fundatiunei lui Gozsdu (Budapest, VII. Király u. 13 sz.) până la *5 August a. c. n.*

7. Totodată se provócă toți stipendiștii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor și câștigarea gradului de doctor, ca până la terminul sus indicat, și pe lângă observarea p. 3. din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul școlar 1898/9, căci altcum li-se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutorul.

8. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite, sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul expedării regulate, fie-care concurent sĕ indice în petițiune locul și poșta ultimă unde este a i-se trimite resoluțiunea representanței.

Din ședința comitetului fundațiunei lui Gozsdu, ținută în 25 Aprile n. 1899.

Comitetul.

„Concordia"
Societate comercială pe acții — Sibiiu,
pune în vêndare
un vin escelent
garantat curat, cu prețul de
40 cr. litrul!!
Se potrivesce admirabil cu ape minerale.

[86] 6—12

„Dotațiunea Clerului".
(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de întregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la disposiția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor îndreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se cunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de întregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci dilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe disposițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului"

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

In **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu** se află de vêndare:

Biblioteca internațională.

1. Minciunile convenționale de M. Nordau broș.	fl.	1.50
2. Robia femeei de I. Stuart Mill broș.	„	—.75
3. Educațiunea intelectuală de Herbert Spencer broș.	„	1.—
5. Este omul liber de G. Renard broș.	„	—.75
6. Din Muscel, cântece poporane de Rădulescu-Codin broș.	„	1.25
7. Părinții și copii în al XIX. secol de E. Legouvé broș.	„	1.—
8. In fața morței, nuvele de Becescu Gh.-Silvan broș.	„	1.25
9/10. Dare și avere, roman în 2 volumne de G. Freytag broș.	„	3.25
11. Omul genial de H. Türck broș.	„	1.—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 67 Sibiiu, Joi, 24 Iuniu v. (6 Iuliu n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful Român“,

deschidem pe jumĕtatea a dóua a anului 1899, cu prețul din fruntea fóiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiune postală (Posta utalvány — Post-Anweisung). Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul și al postei ultime, sĕ fie scrise legibil.

Rugăm a grăbi cu trimiterea prĕțului de abonament, pentru a nu fi nevoiți sĕ întrerupem espedarea ḑiarului.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

La adresa preoțimei.

Avênd a da ocasiune preoțimei nóstre de a se orienta în afacerile bisericesci, de a sci urma calea cea bună în interesul seu propriu, am ales colónele ḑiarului nostru archidiecesan „Telegraful Roman“.

Mai ales o facem acésta acuma spre a înlesni încâtva lucrarea cea grea la culegerea datelor privitóre la întregirea venitelor preoțesci.

Insinuările preoțimei pentru intregirea dotațiunii nu au sosit aici în terminul indicat de autoritatea bisericéscă, deși lucrurile au fost astfeliu întocmite, ca preoțimei sĕ i-se facă cea mai mare înlesnire posibilă. S'au trimis de aici cereri tipărite, așa că preoțimea avé sĕ noteze numai sosirea cercularului consistorial în protocolul de esibite, avé sĕ inducă în cererea trimisă tipărită numĕrul din protocolul de esibite sub care s'a înregistrat, avé sĕ inducă datul (locul, anul, ḑiua), și sĕ subscrie cererea.

Ca restituirea sĕ fie cu atât mai urgentă și mai sigură, cercularul s'a trimis directe la adresa oficiului parochial, și s'a trimis și un plic, pe care era tipărită adresa consistorului.

Preoțimea avé numai sĕ pună în plic cererea subscrisă, și plicul sĕ-l pună la poștă.

O lucrare atât de ușóră acésta, și totuși s'a făcut fără de îngrijirea cuviinciósă.

Unii dintre preoți nu au scris esact numele comunei politice, încât nu au pus numirea oficială a comunei bisericesci în limba bisericei nóstre.

Unii dintre preoți și-au subscris numele în limbă străină de limba oficială a bisericei nóstre, unii iară și-au scris mai întâi numele de familie, și apoi numele de botez.

Tot greșeli esențiale, cari trebuesc îndreptate, căci avem sĕ ne presentăm cu o lucrare uniformă, avem sĕ ne presentăm în fața guvernului țerei, și e de dorit ca sĕ ne presentăm cu tótă demnitatea.

Defectele acestea le vom delătura supletoriu, și încă cu cea mai mare grăbire, căci cererile trebuesc notificate guvernului până la finea lunei Iuliu după stilul nou.

E de sine înțeles, că în cererea românéscă vine indus în românesce numele comunei bisericești, și românesce se subscrie și preotul respectiv.

In loc de „Orosz-Borgó“ vom scrie deci Borgo-Rus, și în loc de „idősb Borka András“ vom scrie Andreiu Barca sen.

Lucrarea acésta cu insinuările însĕ este un lucru curat personal.

Nu vor sosi aici în terminul legal cererile, respectivul preot va fi considerat, că nu reflectéză pentru persóna sa la întregirea venitului preoțesc actual. Tot asemenea se va întêmpla și cu acele cereri, cari cu tótă claritatea din cercularul autorității bisericesci, cu tóte indigitările date în calea presei, nu vor fi făcute în ordine, și nu vor fi trimise aici în terminul legal.

In acestea casuri autoritatea bisericéscă va însinua ea îndreptățirea comunei, spre a-i asigura dreptul preotului următor.

Dacă deci din lucrarea cu însinuare a cererilor va urma vre-o daună materială, dauna aceea nu se reduce la comuna bisericéscă, nu se reduce la preoții viitori, ci se reduce la preoțimea actuală, care de dreptul de a se însinua face întrebuințare după cum ea voiesce, după cum o dóre capul, după cum o conduce inima, și în acest cas se aplică sentința străbunilor: Volenti non fit injuria.

Cam de acéstă natură este și chestiunea cu datele din tabela A, care privesce cualificațiunea personală a preoțimei actuale, și aci lucréză fiecare în interesul seu personal; — însе despre acestea cu altă ocasiune.

Passivitatea Românilor față cu alegerile dietale pare a ocupa și cercurile politice maghiare dătătóre de ton.

„Magyarország“ de ieri are în frunte un articlu în care dă viuă espresie bucuriei ce se resimte în acele cercuri, de vestea, că dóră pasivitatea va fi părăsită de Români. Ḑice că nu s'ar supĕra nimenea de-ar vedea și 10—12 (de mai mulți tot par'că n'ar vrea sĕ audă! Red.) deputați români în parlament.

In scop de a afla păreri românești în afacere, un ḑiarist ungur, dela un ḑiar apropiat guvernului, a venit și la Sibiiu ḑilele acestea.

Adunarea generală

a

„Reuniunii femeilor rom. din Sibiiu“.

Duminecă, în 20 Iuniu v. a. c. și-a ținut *„Reuniunea femeilor române din Sibiiu“* adunarea sa generală pentru anul 1899, în localitățile casinei române.

Present era un public ales, între care și Eminenția Sa I. P. S. nostru archiepiscop *Ioan Mețianu*, patronul șcólei de fete susținute din partea reuniunii.

Ședința s'a deschis după terminarea sftei liturgìi, cu o scurtă alocuțiune de bineventare la adresa înaltului patron din partea presidentei Reuniunii, d-nei *Maria Cosma*, a cărei cuvinte au fost acoperite de vii aclamări la adresa I. P. S. Sale, care prin tactul, priceperea și neoboséla, cu care urmăresce tóte chestiunile, chemate a promova progresul comun, și-a sciut câștiga simpatia și iubirea generală. După aceea, d-na presidentă a deschis ședința cu următoriul discurs:

Inalt Prea Sfinția Vóstră!

Cu prima ocasie când ne onorați ca Patron al Reuniunii, Vĕ bineventez în numele ei, rugând pre bunul D-ḑeu sĕ Vĕ lungéscă firul vieții spre binele și fericirea bisericei și a națiunei.

Sĕ trăiéscă Inalt Prea Sfinția Sa bunul nostru Patron!

Onorată adunare generală!

In semn de recunoscință am accentuat cu tóte ocasiunile, că ținuta publicului român față de reuniunea nóstră este atât de frumósă, generósă și înălțătóre, încât vrênd-nevrênd ne îndémnă și inspiră tot mai mult la muncă, pentru ajungerea scopului ce urmărim.

Cu mândrie am constatat, că înalții nostri Prelați, cărora li-s'a alăturat și I. P. S. Sa Dl Ghenadie Petrescu, fost Metropolit Primat al României, au fost și sunt nu numai aceia, cari ne-au primit sub ocrotirea Lor, ci ne-au spriginit la tóte întreprinderile nóstre, cu tóte ocasiunile, în modul cel mai generos.

Menagiat și astfel onorat, comitetul reuniunii se simte fericit de a putea arăta, între împregiurările actuale nefavorabile, cel mai frumos resultat al muncei sale.

Din raportul comitetului este evidentă finalisarea loteriei cu cel mai splendid succes.

Câtă dragoste de neam, interes pentru promovarea culturei naționale, încuragiare la lupta pentru eliberarea femeii române din sclăvia nesciinței, se manifestă într'acéstă contribuire din partea spriginitorilor Reuniunei!

Iar față de comitetul nostru ea dovedesce și o nemărginită încredere.

Ca sĕ o merităm acéstă încredere, ne-a fost totdeauna prima nisuință.

FOIȚA

„Implorăm Ceriul“.

— *Un cuvênt rĕu folosit.* —

De multe-ori am cetit că bărbati învĕțați, chiar și ómeni ai bisericei, se folosesc în scris ori vorbire de cuvintele: *„implorăm Ceriul,“* când vreau sĕ céră ajutorul lui Dumneḑeu.

Ori-cât ne-ar plăcea sĕ facem us de figurile oratorice, că în locul unui lucru mai mare sĕ punem altul mai mic sau viceversa, (în casul de față sinecdocă, sau personificare), totuși acéstă „implorare a ceriului,“ este, după părerea mea, necorectă și nepotrivită pentru creștini.

Póte sĕ foloséscă omul cuvêntul „Biserică“ în loc de totalitatea creștinilor, căci înțelege biserica vie întemeiată de Iisus Christos, și acest cuvênt are basă chiar în S. Scriptură; și póte sĕ ḑică „Curtea“ cutare în loc de numele Domnitorului respectiv, cutare Cerc oficial în loc de numele oficiantului. Dar a folosi „Ceriul“ în loc de numele lui Dumneḑeu, e lucru ușuratic, căci prin acésta micșorăm Persóna Dumneḑeirei!

Noi prin aceea „implorăm“ ajutorul unui lucru al mânilor lui D-ḑeu, o creațiune inferióră lui, atribuind indirect acestui lucru al mânilor lui, puterea și cinstea Creatorului!

E drept că necreḑĕtorii, dela „Ceriu“ aștéptă bunătățile după cari trăiesc: plóe, căldură etc. Creștinii însĕ dela D-ḑeu.

Și pentru aceea nu putem folosi „Ceriul“ în loc de numele lui D-ḑeu, fiindcă după credința nóstră D-ḑeu nu numai în Ceriu locueşte, ci în tot locul e de față.

Cine vrea dar sĕ folosésca figuri oratorice mai schimbând numele lui Dumneḑĕu și cu alt cuvênt, póte ḑice: Atot-puternicul, Părintele ceresc, Dătătoriul tuturor bunătăților, Impĕratul Ceriurilor etc., dar la tot casul astfel de numiri din cari se înțelege evident numele lui Dḑeu, un cuvênt sau circumscriere, din care nu se póte deduce de cât la ființa Dḑeirei.

Din cuvêntul „Ceriu“ însĕ nu se póte înțelege „Dumneḑeu“, fiind-că Dḑĕu e cu mult mai presus ca Ceriul, lucrul mânilor sale.

E tot așa de greșit, ca și cum am ḑice că implorăm: pămêntul, adêncul ori sórele, cari tóte sunt ca și ceriul creațiuni ale lui Dḑeu și unde se află Dḑeu tot așa peste tot locul, și în „Ceriu“.

Acéstă e părerea mea.

Geaca, Iuniu 1899.

Ioan Pașca
paroch rom. ort.

Note de călĕtorie.

(Urmare)

— Trau, — Salona; —

Pe un drum colbăit și oblu ca masa ne duc trăsurile în sbor spre vechiul *Trau.* In nădejdea unui bacșiș mai bun, Italianul de pe capră, cu fața dubită la sóre și cu belciuge în urechi, își mână căluții pe mórte. Nu pare a fi îngrijit că huruba-i de trăsură póte sĕ se facă praf și cenușă, și nici că se teme, că rótele frecându-se repede s'ar putea aprinde, așa ca pasagerii sĕ-'și continue drumul ca prorocul Ilie, în car de flacări și foc. La dreapta de drum munții se țin lanț, și privirea lunecă preste dumbrăvile de olivi oprindu-se la crescetele pleșuve ale muntelui Caprario. Sórele aruncă suliți de foc pe țermul dela Sette Castelli. Din când în când întâlnim câte o ceată de măgăruși, cari merg a lene pe cărărușa de pe marginea drumului, serioși toți și de o gravitate filosoficéscă. Pe spate le sunt încărcate berde enorme de vreascuri și póme, înapoia lor șede dalmatinul, pârlit și uscat, târîndu-și piciórele prin petrișul din cale.

Am ajuns în Trau. La un restaurant miserabil, un individ gros cu mânecele dela cămeșă resfrânte, se îmbie a ne pregăti un „pranzo forte buono.“ Ne tocmim cu el și apoi o luăm înainte spre piață, sĕ vedem Dom-ul, care ni se spune a fi un juvaer de clădire, cea mai frumósă biserică în Dalmația. Incă la întrare ne suprind proporțiile și stilul elegant architectonic. Portalul principal face prin ornamentele și reliefele admirabile, impresia unei opere de cea mai desĕvêrșită artă. In fund altarul imposant se înalță cu sfeșnice și potire mari de aur, iar de-asupra boltitura înaltă patrunghiulară prelungeşte privirea irreal, în infinit. De-o parte amvonul, un capo d'operă, din cea mai scumpă marmură, se raḑimă pe 8 columne încrustate, fermecându-ne privirea. Nu mai puțin trebue sĕ admiri stranele din cor în stil gotic, cari sunt nisce juvaere de gingășie și eleganță.

Clisierul ne conduce în capela din stânga.

Nimeni nu este mai competent ca minesĕ aprecieze activitatea membrilor comitetului.

Aḑi când dăm socotéla finală despre resultatul loteriei, datóre sunt sĕ amintesc aici în adunarea generală, că membrii comitetului şi în special comisia esmisă pentru arangearea lotoriei, care a constat dintr'acele dame cărora le-au permis împrejurările şi au dispus de mai mult timp liber, — au lucrat sĕptĕmâni întregi cu cel mai mare zel şi abnegăţiune la resolvirea agendelor impuse prin arangearea loteriei. Acéstă rară activitate ce caracteriséză Româncele sibiiene, merită şi recunoscinţa On. adunări generale. La locul seu, cred că'i veţi şi da espresiune.

Salutându-Vĕ cu viiă bucurie, declar a 14-a adunare generală de deschisă.

S'a cetit apoi din partea secretariului Reuniunii, dlui Dr. *Elie Beu*, voluminosul raport general despre activitatea Reuniunii în anul 1898, din care reese, că reuniunea a desvoltat o activitate fórte mânósă şi acoperită de succese mai mult ca îmbucurătóre.

Aşa d. e. cu loteria arangeată pentru crearea fondurilor necesare la înfiinţarea unei şcóle de economie şi industrie şi a unei preparandii de fete, — a realisat în timp de abia un an, un venit curat pentru numitul fond de *6548* fl. *15* cr., sumă modestă în considerare cu scopul mare ce-'l urmăresce, dar fórte mulţumitóre, splendidă chiar, în considerarea greutăţilor cu cari se pot aduna la noi în timp aşa scurt contribuiri aşa frumóse pentru scopuri ideale.

Dar întreg raportul e o icónă viuă despre activitatea frumósă şi mănósă a acestei vrednice Reuniuni".

Vom face cetitorilor nostri plăcerea a-'l da în întregime în numerii viitori.

După cetirea raportului, deschiḑêndu-se discuţiune asupra lui, se scólă d-l Dr. *Elie Cristea* şi scóte în relief afacerea loteriei, indicând frumósa activitate desvoltată în acésta direcţiune, cam în următórele:

In raportul onoratului comitet, precum şi în cuvêntul presidial, ni s'a atras atenţiunea asupra unei chestiuni, care — cred eu — merită o consideraţiune mai deaprópe. Este chestiunea loteriei arangiate de Reuniune, şi acum finalisată.

Resultatul esceptional de frumos, ce s'a dobândit pe acest teren, este cea mai bună, dară şi cea mai grăitóre dovadă, că nimerită a fost ideea acestei loterii şi că tótă lauda cuvine-se capului, în care ea s'a plăsmuit. Mai mare este însĕ meritul esecutării, întrupării acestei idei, căci multe idei bune se mai nasc şi în capul altora, dară rĕmân neesecutabile, fie că nu află teren bun, fie că cei chemaţi la esecutivă nu le sciu întrupa. Ideile sunt ca şi florile, cum ḑice Eminescu:

„*Multe flori sunt, dar puţine rod în lume o*
sĕ pórte.
„*Tóte bat la pórta vieţii, dar se scutur multe*
mórte.

Idea loteriei însĕ s'a bucurat de altă sórte, căci în onorabilele membre ale Reuniunii din care avem onórea a face parte, a aflat cele mai iscusite şi mai pricepute esecutătóre ale ei, cari au sciut sĕ cultive ‚ideaflóre" — ca sĕ-i ḑicem aşa, — încât a produs cele mai neaşteptate róde, şi încă într'un timp când pe alte terene anii au fost cei mai rei şi mai sĕraci.

S'a câştigat prin acéstă întrepindere, pentru fondul Reuniunii, considerabila sumă de 6548 fl. 15. cr.

Acesta e un resultat mai mult ca îmbucurător, care pe mine mĕ îndémnă sĕ iau cuvêntul şi sĕ esprim mulţumită, — la care cred că se alătură întréga adunare generală, — membrelor din comitetul Reuniunii, şi în deosebi onorabilei d-ne presidente, care precum dela început în tótă activitatea Reuniunii, aşa şi în special în causa loteriei a avut partea leului.

Ca unul, care am şeḑut în curtea acestui edificiu, am avut dese ocasiuni sĕ vĕd, cum membrele comitetului, şi în special d-na presidentă cu întréga ei familie, jertfea ḑile şi sĕptĕmâni întregi pentru lucrările, nu totdeauna plăcute, ci din contră, şi fórte plictisitóre şi obositóre, câte le-a reclamat ducerea la bun sfîrşit a acestui lucru, si vĕ mărturisesc drept, că adeseori s'a deşteptat în mine admiraţiunea pentru conscienţiositatea şi zelul laudabil, arĕtate într'o causă de interes cultural, şi mi-am ḑis în gândul meu, că mulţi şi multe ar putea lua frumósă pildă despre împlinirea datorinţelor ce le avem cu toţii pentru promovarea causelor nóstre publice, şi mai ales culturale. Mĕ ţin deci póte mai competent decât alţii a accentua, că cu toţii, putem şi trebue sĕ ne închinăm înaintea conducĕtórelor acestei reuniuni; repet cuvêntul „cu toţii", căci ne închinăm nu într'atâta înaintea persónelor, ci ne închinăm activitaţii laudabile, acoperite de succese îmbelşugate.

Respectul şi recunoscinţa nóstră trebue sĕ fie cu atât mai mare, cu cât nici organisme mai puternice, nu pot presenta în casuri analóge resultate mai frumóse.

Când deci o reuniune de femei, pe cari multor le place sĕ le vadă numai lângă răntaş, a potut presenta în aceşti ani rei un resultat aşa îmbelşugat, trebue sĕ ajungem la convingerea, că şi femeile pot lucra cu succes pe terenul cultural al neamului.

Mânecând dela aceste adevĕruri — cred că esprim dorinţa întregei adunări generale, dacă propun, ca comitetului şi în deosebi d-nei presidente Maria Cosma, sĕ sc esprime protocolară mulţumită pentru zelul laudabil şi succesele îmbucurătóre ale activităţii acestei Reuniuni.

Propunerea s'a primit cu însufleţire şi cu aplause şi aclamări la adresa d-nei presidente, care mulţumind accentuéză, că pentru ostenelele împreunate cu conducerea Reuniunii n'a aşteptat altă recunoscinţă şi resplată, decât cea provenită din satisfacţia succesului şi a ajungerii scopului urmărit. Dacă însĕ on. adunare generală în cuvinte măgulitóre recunósce activitatea desvoltată, acésta îi cade bine sufletului, căci în acésta află garanţia pentru succesele activităţii din viitoriu.

S'a dat apoi espresiune prin sculare pentru perderea prin mórte a patronului reuniunii, archiepiscopul şi metropolitul *Miron*, şi a membrei ordinare *Elena Popescu*.

S'a aprobat raţiociniul anului espirat şi s'a dat comitetului absolutoriu, precum şi d-nei presidente pentru socóta loteriei purtate dela început până la terminare din partea d-niei Sale. Averea reuniunii se urcă la 19.570 fl. 60 cr.

Cassarul dl *Iuliu Popescu*, cetesce budgetul anului proxim 1900, şi se primeşte en bloc. Spesele se urcă la 1800fl.

Se suspinde apoi şedinţa pentru consultare, avênd a se alege din nou comitetul pe un period de 3 ani. După redeschidere se realeg în comitet d-nele *Maria Cosma*, *Ioana Bădilă*, *Ana Moga*, *Octavia Voileanu*, *dna Lucuţa*, *Eugenia Vecerdea*, *Letiţia Bologa*, d-na *Stroia*, *dna Tilea*, *dna Rusu*, iar în locul d-nei *Simonescu* care a demisionat, s'a ales din nou dna *Penciu*. De bărbaţi de încredere s'au reales dnii: Dr. *Ilarion Puşcariu*, *Parteniu Cosma*, *Mateiu Voileanu* şi Dr. *Octav. Rusu*.

Presidenta declară comitetul de ales şi adunarea generală o încredinţéză a-l convoca pentru constituire.

Părintele *Ioan Broju* face propunerea, ca frumosul discurs de deschidere sĕ se alăture la protocol. Se primesce.

Se alege o comisiune pentru verificarea protocolului, din dna *Stefan Stroia*, d-nişóra *Pipoş* şi Dr. *Elie Cristea*.

Fiind punctele programului eshauriate, presidenta închide şedinţa, aducênd mulţumita tuturor In. P. S. Sale pentru înalta sa presentare şi viul interes cu care urmăresce activitatea reuniunii, apelând şi pe viitor la valorosul seu sprigin şi la concursul tuturor membrilor.

Şlovacii mai harnici.

Compatrioţii nostri Slovaci dau doveḑi de o mai cuminte folosire a situaţiei politice, decât celelalte popóre nemaghiare, deşi odinióră nu ei mergeau în fruntea luptei pentru drepturile politice.

Conducătorii lor însè n'au lăsat şi nu lasă sĕ trécă timpul acesta, căruia prim-ministrul Széll i-a dat pecetea ge „eră a dreptului, legii, şi dreptăţii", nu'-l lasă sĕ trécă neesperimentat. Ca sĕ vadă de e sincer dl Széll ori se jócă numai cu cuvinte bineräsunătóre, ei s'au şi pus pe lucru. Opriţi au fost şi ei, ca şi alţii, sub Bánffy, în ori ce manifestare a voinţei naţionale, dar acum şi-au ḑis: sĕ folosim schimbarea de atmosferă şi sĕ ne mişcăm niţel de nou. Şi au convocat la *Modra* (în Slovăcime) *o adunare politică publică*, alta pe 2 Iuliu n. în *T. St! Mărtin.* Multă lume credea că adunările au sĕ fie simplu interḑise ca sub Bánffy. Dar n'a fost aşa! Adunările au fost permise. Şi s'a discutat în ele, în destulă libertate, politică, de către cei mai înflăcăraţi capi politici slovaci, ca Pietor, redactorul şef al organului naţionalist „*Narodnei Noviny*", ápoi *Pavel Mudrony*, *Hurban Vajansky*, *Dr. I. Vanovici*, *G. Ceaida*, etc.

Şi adunările le ţin sub ceriul liber, cu participare de mult popor.

Şi iau în trênsele fórte hotărîte resoluţiuni de luptă pentru dreptul naţional şi de limbă.

„*Narodnie Noviny*" publică în numĕrul sĕu dela 29 Iunie, punctele resoluţiunei luate în Modra, care a fost bine cercetată, şi cari sunt:

1. Pe teritorul Corónei sf. Stefan, la alegerile în dietă şi în comitetele comitatense, *sĕ fie întrodus dreptul electoral universal, direct şi secret.* Pentru-ca cureţenia alegerilor sĕ fie garantată cât se póte mai sigur, votarea sĕ nu se facă numai într'un singur loc al cercului electoral, ci fie-care comună cu cel puţin 200 suflete sè voteze la dênsa acasă, iar comunele cu mai puţină populaţie sĕ fie alăturate la cele mai apropiate comune. — *Instituţia de virilişti sĕ fie ştérsă* în comitat şi comună, iar în comitetul comitatens, care este organ de controlă şi representanţă, sé nu pótă fi aleşi funcţionari orăşenesci, precum nici notarii cercuali şi comunali.

2. Sĕ fie prin lege garantată *libertatea necondiţionată de întrunire* şi cea de reuniuni precum şi *libertatea presei.* Sé se orênduéscă desfiinţarea cauţiunei pentru productele de presă.

3. Sĕ se execute **revisuirea legilor politice-bisericesci,** mai ales aceea despre căsătoria civilă, în sens care corĕspunde adevĕratei libertăţi, adecă în mod cel puţin condiţionat şi facultativ; iar **posibilitatea de a deveni cine-va neconfesional**, sĕ fie **delăturată**.

4. *Legea naţionalitătilor* din 1868 peste tot, ca atare, şi mai ales în sensul ce corĕspunde intenţiunii ei originale, *sĕ fie odată adusă la îndeplinire şí practică.*

Din diecesa Caransebeş.

(*Esamenele dela institutul pedagogicteologic diecesan*). Amĕsurat programelor, esamenele cu elevii de pedagogie şi teologie s'au ţinut în decursul sĕptĕmânei trecute. Esamenele au fost conduse de Prea Sfinţia Sa, Prea bunul nostru Episcop diecesan, *Nicolae Popea.* Prea Sfinţia Sa ca totdeauna şi de astădată cu interes deosebit a urmărit sporiul ce'l fac viitorii nostri învĕţători şi preoţi. Esamenele au fost ospitate de P. C. Sa părintele Archimandrit *Filaret Musta* şi de alţi iubitori de înaintarea instituţiunilor nóstre bisericeşti şcolare. La esamenele de pedagogie a luat parte Magnif. Sa domnul inspector şcolar *Ioan Dengi*, în calitate de comisariu ministerial.

*

(*Nou profesor de gimnastică şi scrimă*). Dl *Traian Ionaşiu*, învĕţătoriu în Românesci şi filia Goizesci, cercetând la reuniunea naţională de gimnastică din Budapesta cursul pentru calificaţia de măiestru în gimnastică, dela 1 Octomvrie 1898 până 10 Maiu 1899, a căştigat calificaţie de măestru de gimnastică pentru şcóle civile, gimnasii inferióre şi pentru institute de asemenea categorie. Dl Ionaşiu a cercetat în acest restimp şi cursul de scrimă, şi între colegii sĕi a eşit primul din scrima cu sabia şi cu floreta.

(După „*Fóia Dieces.*")

Nisce figuri seriόse, în mărime naturală: sunt apostolii, cari tronează în faţa altariului de marmură, unde se odichnesc móştele sf. Ioan Ursinus. Tot aci se află archiva cu vechile ei manuscrise, cu miniaturile aurite de evlavioşii călugări de prin veacul XIII şi XIV, cu autografele regilor. Durere numai, că mâni sacrilege au profanat creaţiunele artei veneţiane văpsind icónele de mosaic, şi rupênd arabescurile şi miniaturele preţióse, pentru a le vinde pe parale.

Din turnul bisericei veḑi bastiónele cenuşíi la întrarea în port, Palazzo Cippico, bisericele fără numĕr, Sette Castelli, cu coloritul lor feudal, romantic, umbrite tóte odată de steagul mândrei Veneţie.

In piaţa domului, cutreierată astăḑi numai de nisce perde-vară, senatorii vechiului Trau se adunau de se sfătuiau asupra nevoilor cetăţii, se dădeau proscrişii pe mâna călăului. Cât sânge n'o fi stropit aceste lespeḑi mari de pétră din faţa Loggiei, pe unde trecem către restaurantul individului cu tocmeala!

Imprejurul unei mese lungi ne aşeḑăm cu buteliile de Vugava şi Maraschino destupate. Ni se servesce menuul: friptură di manzo şi paiangen de mare, aluat prăjit în oleu şi apoi şuncă de capră. Unde mai pui c'am beut şvarţuri turcesci din cupe de un litru.

După améḑi ne luăm la preumblare prin oraş. Mergi mereu şi nu mai poţi eşi din chaosul de strade înguste şi mici. Pompă fără de nume făcea sĕ strălucéscă odată aceste locuri, unde astăḑi s'a adăpostit o murdărie iarăşi fără de nume. Sórele cald al Dalmaţiei lunecă pe aceste mutre leneşe şi fără espresie, cari stau omorînd vremea înaintea dughenelor urîte-urîte, afară de sémă.

Timpul trecuse fără sĕ simţim. Când am plecat din Trau, sórele luneca spre sfinţit şi prinsese a se simţi rĕcoreala. O zburătură bună de Trau şi ajungi la *Salona*, înfloritórea colonie romană de odinióră.

Insoţiţi de un profesor, însărcinatul congresului archeologic cu desgroparea vechei Salonae, urcăm pe câmpul estins de ruine. Prin mijlocul acestuia nisce ziduri pe jumĕtate dărîmate se întind întărite de pilastri puternici şi turnuri. In drépta şi stânga urme de strade şi temple, iar în faţă perspectiva colónelor frânte ale unui mic forum. Câţi-va paşi încă şi dăm de un stabiliment de scaldă, un spaţiu de formă octogonală, cu podeaua de mosaic, ce se aşterne ca un covor frumos pe jos. Basenul de marmoră din mijloc, şése piedestale pentru columne, stucul pe păreţi: tóte sunt de o podóbă abundantă, dar cu unele cusururi de stil. Mai încolo sarcofage, păstrate fórte bine, cu reliefuri minunate, reliefuri cari nu cedează întru nimic celor ce am vĕḑut în museul naţional din Neapole. De asemenea şi puţinele fresce ce am vĕḑut, ar putea rivaliza cu cele din Pempei.

Parte din sarcofage nu sunt încă desgropate fără la un capĕt, pe unde după ce ai scos în sus uşiţa mobilă, de fer poţi privi interiorul. Inaintând dăm în direcţie nordvestică de un amfiteatru, şi mai încolo cu frontonul spre Clissa şi Muc, de una din porţile oraşului Porta-Andertia. Intr'un colţ se continuă săpăturile, şi lucrătorii scot de sub ţĕrină alte şi iar alte anticităţi la lumină. De-asupra capetelor nóstre nisce stânci colţuróse eşind ameninţător din munte, par nisce bălauri puşi sĕ păzéscă pulverea şi cenuşa celor ce dorm aci în sarcofagele lor de marmură albă.

S'a stricat şi s'a cutropit s'a prăbuşit măreţia, de n'a mai rĕmas pétră pe pétră. Când stau aşa pe gânduri, pe pământul strămoşilor strămoşilor mei, între ruinele unei glorii de eroi.. privirea 'mi-se împedecă de o lacrimă.

Brusturi şi mărăcini acoper osemintele superbilor senatori, a graţióselor patriciene....

(Va urma)

Din diecesa Aradului.

(*Esamen de cualificațiune învĕțătoréscă*) s'a ținut la seminariul diecesan din Arad în ḑilele 14, 15, 16, 17 Iuniu a. c. v. sub presidiul părintelui archimandrit Augustin Hamsea, fiind de față și d-nul inspector reg. de șcóle al comitatului Arad Varjassi Árpád.

Cu acéstă ocasiune s'au supus examenului de cualificațiune toți cei 16 elevi, cari au absolvat la finea anului scolastic curent cursul IV preparandial, cari toți au prestat cu succes examenul de cualificațiune învețătorésca.

Afară de aceștia s'au supus examenului cu acéstă ocasiune 21 pedagogi absoluți din anii anteriori, dintre cari au prestat cu succes examenul 12, între cari 4 eleve preparandiste; iar 9 au fost respinși până la proxima întrunire a comisiunei.

Astfeliu numĕrul învĕțătorilor cualificați în eparchia Aradului s'a înmulțit cu 28.

Revistă Bisericéscă.

Contra Jesuiților.

Afacerea Dreyfuss a avut darul sĕ pună iarăși pe tapet, în Franța, chestia Jesuiților.

Partidul revizionist, în care s'au înregimentat în cele din urmă toți republicanii, începênd cu liberalii doctrinari, în frunte cu distinsul economist și fost ministru Yves Guyost și cu fostul ministru de justiție Trarieux, și sfîrșind cu socialiștii lui Jaures și cu radicalii lui Clémenceau, — partidul revisionist învinuește de autori ai afacerii pe Jesuiți, în frunte cu părintele Dulac, „generalul“ lor.

Afacerea Dreyfuss a fost pusă pe terenul politic, patimele au fost excitate, s'a băgat zizanie între militari și civili, numai și numai pentru a creea dificultăți Republicei, pentru a o discredita și pentru *a pregăti astfel revenirea regimului monarchist legitimist, în care Congregația jesuitică sĕ pótă înflori mai repede și mai puternic.*

Republicanii-revisioniști vĕd în tactica șefilor militari anti-revisioniști și în apucăturile presei care-i susține, ispirația directă a jesuiților și manifestări ale principiilor lor „morale“.

Ce este apologia plastografiei lui Henry — ḑice Clemencean — de cât o parafrază a preceptului: „Scopul scuză mijlócele“?

Și republicanii au început o campanie pentru expulsarea jesuiților din Franța.

Cu ocasia asta, talentatul ḑiarist Urbain Gohier denunță o serie de precepte morale din cărțile părinților jesuiți, în adevĕr interesante și neașteptate.

Iată unul din aceste precepte:

„Poți jura că n'ai făcut ceva, de și ai făcut de fapt, dacă adaugi în gând că n'ai făcut acel lucru în cutare ḑi, sau înainte de a te fi născut; fără ca din cuvintele de cari te servești sĕ se pótă înțelege acésta reservă mentală“.

„*Și acésta este fórte comod în multe împregiurări, când e necesar sau folositor pentru sănĕtate, onóre sau avere.*“

Instrucțiunile secrete ale ordinului sunt iarăși fórte interesante. In capitolul „*De conciliandis societati viduis opulentis*“ (Despre modul de a câștiga pentru societate favórea vĕduvelor bogate) se dă de pildă următórele reguli:

„Sĕ li se dea un duhovnic de un fizic robust și de conversație plăcută; sĕ li se dea servitori devotați societății; duhovnicul va deprinde pe vĕduva sĕ nu facă nimic fără a-i cere părerea, va cere de la dênsa sĕ i-se spovedéscă adesea, pentru a cunóște tóte pornirile ei: o va împedeca prin tóte mijlócele de a contacta a dóua căsătorie, o va sfătui sĕ evite societetea bărbaților, chiar a rudelor, și sĕ se mărginéscă cu intimitatea eclesiasticilor aleși...“

In capitolul „*Quomado conservandae viduae et disponendum de bonis quae habent.*“ (Despre chipul de a păstra stăpânirea asupra vĕduvelor și a dispune de averile lor) se recomandă:

„a le arăta multă bunăvionță cu prilejul spovedaniei; *a le visita adesea pentru a le amuza cu istorii și glume spirituale; a fi îngăduitor cu slăbiciunile lor trupești*, pe mĕsura ce ele vor fi mai darnice, numai scandal sĕ nu fie; a le permite sĕ vie în casa societății jesuitice *pentru a petrece cu aceia din „frații“ cari i-ar plăcea, numai lucrul sĕ rĕmâe tainic*, etc. etc.“

Tóte acestea sunt consecințe logice ale preceptului „scopul scuză mijlócele“; căci firește ele se recomandă pentru a face sĕ prospereze societatea „ad majorem Dei gloriam!“...

Acéstă morală odiósă a făcut ca *societatea iesuitică sĕ fie pretutindeni*, unde a fost tolerată, *un element de disolvare a statului, de ruină și de decădere.*

Spania își datorește desastrul politic, economic și intelectual numai și numai înfluinței pe care au câștigat'o *Jezuiții* asupra afacerilor publice și private ale țĕrei. Jesiuții au fost pricina directă a rovoluției din Cuba și Filipine, ei au întrodus în Spania terórea militară și moda „pronunciamentelor“.

Dacă sunt adevĕrate acuzările republicanilor, Jesuiții au câștigat și în Franța o influență enormă asupra ofițerilor superiori cari sunt în maioritate absolvenți ai școlilor congreganiste și cari ascultă de porunca „generalului“, fiind-că influenței lui își datoresc repedea avansare.

Dacă campania va lua proporții, atunci probabil se vor lua mai întâi mĕsuri în contra școlilor congreganiste din Franța. Acésta mĕsură se cere de multă vreme și guvernul actual o va realiza pobabil.

De alt-fel *campania antijezutică a revenit la ordinea-ḑilei și în urtă.*

La un teatru parisian o piesă cu titlul *Jesuiții*, a avut un succes enorm, mai ales în tabloul: *inițiarea în societate*, în care figurau mai mulți ofițeri...

Revistă Externă

Tulburările în Spania.

In 3 Iulie s'au dat lupte crunte pe stradele din Barcelona, lupte în cari 4 persóne *au fost omorîte prin glonț*, 10 grav și 30 mai ușor rănite. In Valencia turburătorii au aruncat petarde. Asemenea în alte orașe! Liniștea nu vrea sĕ se restabiléscă.

*

Din Germania.

Impĕratul Wilhelm pare că vrea cu ori-ce preț apropiere de fiul marelui Bismark, Herbert. Cu data de 3 Iulie vine din Lübek scirea sensațională, că împĕratul Wilhelm ar fi oferit acolo, la întrevederea ce a avut, lui Herbert Bismark postul de cancelar al imperiului.

DIN BRAȘOV.

= *Incheierea anului școlastic la școlele elementare gr.-or. de copii și fetițe*, s'a făcut Dumineca cu ceremonialul obicinuit. După serviciul divin ținut în biserica „Sf. Nicolae,“ la care au participat toți școlarii dimpreună cu corpul învĕțătoresc, în frunte cu directorii I. Vătășan și V. Aron, s'au adunat cu toți în sala cea mare a gimnasiului român, unde după discursul ocasional rostit de dl V. Aron, directorul școlelor de fetițe, a urmat cetirea clasificațiunilor în presența unui numĕros public.

Dintre datele statistice relevate în deosebi în discursul dlui Aron, e de remarcat în primul rênd faptul îmbucurător, că *interesul arĕtat față de școlă din parta poporului de rênd din Brașov, în unul acesta stă cu mult mai pe sus de anii trecuți.*

Din România

(*Atenție ruséscă față de perechea princiară română.*) In 2 Iul. n. AA. LL. RR. Principele și Principesa României au vizitat *Insula Șerpilor*, la țermii mării negre, în Dobrogia. Acésta a dat ocasie unui interesant act de politeță. Și anume, frageta rusécă de rĕsboiu „*Psezuape*“ care staționéză la Galați, în urma unui ordin al amiralității din Odesa, s'a dus la aceeași insulă, ca sĕ salute perechea princiară română.

NOUTĂȚI

M. S. Monarchul nostru a plecat în 1 Iul. n. la Ischl pentru a petrece lunile de vară. Se vorbește că M. S. Regele României îi va face aici o visită.

*

La Sinaia, unde s'a adunat deja iarăși lume multă, au sosit Mercuri după ameaḑi din Capitală cu un tren special MM. LL. Regele și Regina, AA. LL. Regale Principele Ferdinand și Principesa Maria cu micii principi Carol și Elisabeta.

*

Producția de grâu în Ungaria, a fost socotită în 3 Iul. la bursă, că va fi ĕstan de 38 milióne măji metrice.

*

Taxele la Porțile de fer vor fi întroduse, după cea mai nóuă veste, numai dela 1 Septembre, nu dela 1 August. Guvernul a făcut și face tóte preparativele, ca de atunci sĕ pótă fi întroduse.

*

Dela seminariul românesc din Lipsca ne vine vestea plăcută, că d-l Sterie Stinghe din Brașov, absolvent al cursului clerical în seminariul nostru archiediecesan, a depus cu succes în ḑiua de 29 Iunie n. c. esamenul de doctor în filosofie la universitatea de-acolo.

In luna trecută au mai făcut esamenul de doctor în limba română acolo și doi Nemți, membri ai seminarului român, anume d-nii Adolf Storch și Eugen Neuman.

*

I-s'a urît de singurătate... Deputatul Dr. N. Șerban dela Voila, urîndu-i-se a mai sta singur, ca „independent“, fără partid, în dietă, a avisat ḑilele astea pe președintele clubului guvernamental, bar. Podmaniczky, că — întră și d-sa în marea tabără „liberală“...

*

Cel mai mic „ofițer“ este aḑi, de bună-samă, fiiul consulului turcese din Taurus, care abia e de 3 ani și $^1/_2$. Consulul a făcut de curênd o visită prințului de corónă al Persiei, și prințului atâta i-a plăcut de băiat, că l'a numit „ofițer“ de onóre al armatei Persiane, și însuși i-a pus pe pept însigniile rangului.

*

Pacoste tipografică. Noutatea de sub titlul „*Afacerea despărțĕmêntului de A.-Iulia al Asociațiunei*“, din nr. nostru trecut, a ieșit, prin o greșală la ultima corectură, cu totul zăpăcită. Șirul ce era sĕ fie al 8-lea a fost mutat cu 2 mai napoi și tipărit ca al 10-lea și de aci confusia.

Iată cum sună îndreptată știrea:

> Pentru convocarea unei adunări generale extraordinare în Desp. de A. Iulia al Asociațiunii, fusese numit de comitetul central membrul sĕu Nic. Ivan, dóră sĕ constitue comitetul despărțământului așa, ca sĕ încépă o nóuă activitate în locul stagnării de acum. Părintele Ivan a abḑis însĕ de însarcinarea ce i-s'a dat aflându-o neesecutabilă în forma cum i-sa dat. Comitetul central a dat acum însărcinarea acésta dlui Dr. C. Diaconovici.

Notiță Literară

Literatură teologică ortodoxă română.

(Incheiere.)

Cartea, după-cum ne spune în precuvêntare ilustrul autor, este menită a se da nu numai în mâna preoților, ci și în mâna tuturor „creștinilor drept măritori, punêndu-le la îndemână o carte priinciósă pentru întărirea în credință, pentru formarea caracterelor și. mai ales pentru mântuirea sufletéscă.“

Va sĕ ḑică scopul ei este dublu. Deoparte vrea sĕ vină în ajutorul preoților, iar de altă parte în ajutorul mirenilor. Dar ca sĕ pótă satisface acestor dóuĕ scopuri, după modesta mea părere, trebuia Ilustrul autor sĕ țină cont în mĕsură mai mare de următórele împregiurări:

Pe cât sciu eu nóuă Românilor ortodoxi ne lipsesce o Istorie generală a literaturei bisericescî ortodoxe și alta specială a bisericei ortodoxe române. In opul de față, prescurtând unele generalități din biografiile sfinților, se puteau înșira operele scriitorilor bisericesci ortodocși, amintind în special despre acelea cari sunt traduse și în limba română. Acésta în interesul preoților cari ar dori sĕ cunóscă mai de aprópe activitatea literară a sfinților părinți, tocmai pentru a-și putea câștiga nóuĕ cunoscințe pentru trebuințele lor fie pastorale, fie sciințifice. Tot în interesul celor ce se ocupă cu literatura bisericéscă, mai cu sémă istorică, se putea spune la toți sfinții, unde era cu putință, și timpul în care au trăit și unde? Altcum mereu trebue alergat la Minee sau la cărți din literatura altor biserici, unde nu totdeauna pot toți ajunge. Ba în literatura altor biserici destule ori aflăm date contestate de biserica ortodoxă, și nesciind isvorul ortodox, fórte ușor pot fi mulți seduși pe căi rătăcite.

Cât privesce scopul față de mireni, *trebuia sĕ se espună pe scurt tóte minunile, câte le-a sĕvêrșit cutare sfânt, cât și acelea ce s'au întêmplat în legătură cu reliqiile (móștele) lor!* Cele mai edificătore și mai deșteptătóre de sentimente nobile creștinesci, mai pe larg. E sciut că asupra poporului mai puțin cult, cum din nefericire e și poporul nostru, influințéză cu mult mai mult și mai binefăcĕtor enararea unui eveniment edificător, decât o predică cât de măiastră și lungă, ținută în generalități. Acésta o sciu din propria esperință pastorală. Și acésta scădere o au mai toți predicatorii nostri moderni. Istoria este, pot ḑice, mâna dréptă a predicatorului și oratorului. Acestei condițiuni a și satisfăcut autorul în mai mare mĕsură, decât celei dintâi față de preoți.

Póte că cartea ținênd cont de aceste împrejurări, ar lua o estensiune mai mare, dar sunt convins, că dragostea ce are ilustrul autor față de sfânta nóstră biserică ortodoxă națională română, nu va cruța nici o jertfă de a o aduce pe altariul ei în interesul fericirei temporale și eterne a credincioșilor ei. Despre acésta a dat atâtea esemple în trecut, și în present prin lucrarea de față.

Incă ceva de încheere, dar afară de legăturile obiectului ce ne preocupă.

Avem mare trebuință de o *Istorie a literaturei bisericesci ortodoxe* generale și a celei românesci speciale apoi de o *Enciclopedie teologică ortodoxă*, în care s'ar putea cuprinde pe scurt și unele obiecte din disciplinele celorlalte biserici, în deosebi de acelea, cari stau în legătură cu obiecte din disciplinele teologiei ortodoxe, și mai pe larg obiecte din Istora bisericei ortodoxe române, și în fine de *traducerea operelor literare ale sfinților părinți.* Cu privire la obiectul din urmă a făcut respective a continuat un bun început I. P. S, Metr. Primat Iosif al României, cu traducerea istoricilor bisericesci Eusebiu, Sozomen și Evargiu.

Cei ce nu pot compune cărți originale bisericesi, dar posed careva limbă clasică bisericéscă (elină, latină, slavonă), — traducă din sfinții părinți și alți autori renumiți, și vor binemerita de biserică alăturea cu compositorii originali, în mĕsură după ostenelele lor.

In fine editorii de cărți bisericesci ar face un mare servițiu și ei bisericei, dacă ar trimite la tóte revistele și jurnalele bisericesci câte un esemplar din cărțile ce scot de sub tipariu, căci prin acésta făcêndu-și datorința și respectivele reviste și jurnale, anunțând aparițiunea cărții și aprețiându-o, ajungênd aparițiunea cărții la cunoscința unui public mai mare, ar desface și mai multe esemplare.

Recomand din tótă inima tuturor cartea P. S. Sale episcopului Dr. Gherasim Timus. O carte ca „Viețile Sfinților“ a ilustrului autor, nu-și perde actualitatea nici odată, dar la o eventuală nóuă ediție noi am dori redarea mai completă a sinaxarelor, adesori de cel mai mare interes.

Gherla, 8/20 Iuniu 1899.

Gavriil Hango,
preot ort. rom.

Stipendii pentru tineri dedicați economiei.

— *Publicațiune.* —

Comisiunea subscrisă va conferi pe anul scolastic 1899/900, *3 stipendii de câte 100 fl.* v. a. pentru frecventanții cualificați cari aparțin la comitatul Sibiiu, *la cursul de pomărit* ce se va începe la 1 August și va dura 10 luni la scóla agricolă din Mediaș.

Rugările trebue subșternute comisiunei subscrise (Sibiiu, oficiului comitatens) *până în 25 Iulie c. n. 1899.*

Acelora trebue alăturate:

a.) documente despre cualificațiunea de a putea frecventa cursul absolvarea scólei agricole din Mediaș.

b) atestat de aparținere.

Sibiiu, în 4 Iulie 1899.

Comisiunea economică comitatensă.

Președintele:

Reissenberger
vice-comite

Nr. 223/899 [94] 2—3

CONCURS.

Spre scopul conferirei de stipendii din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“ pe anul şcolar 1899/900** pentru şcólele medii, facultăţi, universităţi şi *şcólele de cadeţi militare la armata comună şi honvedi* — se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notariu public:

a) că sunt fii de cetăţeni ungari şi aparţin la biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaţilor provĕdut cu clausula parochului competent, că şi de present aparţine la biserica greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subştérnă studenţii dela şcólele medii atestatul despre anul şcolar 1898/9, iar cei dela facultăţi şi universităţi indicele *despre tóte cursurile* ascultate;

c) că nici averea proprie, nici a părinţilor nu ajunge sĕ acopere tóte trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă date positive despre acéstă avere şi trebue sĕ fie subscris şi de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă şi atestat oficios despre ocupaţiunea sa între timp şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fiecare concurent are sĕ arete, în petiţiunea sa, specialitatea, la care, şi locul unde voesce a continua studiile, precum şi aceea dacă are şi alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate, au sĕ arate necesitatea de a face studii în străinătate, ca în casul dacă li-se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenţii pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea şcólelor militare de cadeţi, se observă, că stipendiile aceste pe lângă documentarea condiţiunilor staverite în acest concurs (p. 1. a—c, 2, 3, 6, 8 şi 9) numai atunci se vor estrada comandei şcólelor militare, dacă concurentul va documenta că este primit de elev regulat la respectiva şcólă de cadeţi.

6. Petiţiunile instruate cu documentele necesare, sunt a se adresa la representanţa fundatiunei lui Gozsdu (Budapest, VII. Király u. 13 sz.) până la *5 August a. c. n.*

7. Totodată se provócă toţi stipendiştii actuali, prin urmare şi cei absolvenţi, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor şi câştigarea gradului de doctor, ca până la terminul sus indicat, şi pe lângă observarea p. 3. din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul şcolar 1898/9, căci altcum li-se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutorul.

8. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite, sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul expedării regulate, fie-care concurent sĕ indice în petiţiune locul şi poşta ultimă unde este a i-se trimite resoluţiunea representanţei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunei lui Gozsdu, ţinută în 25 Aprile n. 1899.

Comitetul.

Nr. 153/1899 [95] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru intregirea parochiei de cl. a III-a Sibişel, în protopresbiteratul Sebeşului, prin acésta se publică concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 432 fl. 70 cr. Informaţiuni mai detailate în privinţa emolumentelor se pot trage dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 7 Aprile 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Din
„Biblioteca nóstră“,
sub direcţia dlui E. Hodoş au apărut:

Nr. 1 *Realităţi şi visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri şi Proză*, de G. Coşbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoş.
Nr. 8—9 *Istoria Ţiganilor*, de O. G. Lecca;
Nr. 10 *Convorbiri pedagogice* de E. Hodoş;
Nr. 11—12 *Cântece bănăţene* de E. Hodoş;
Nr. 13 *Cântece cătăneşti* de E. Hodoş;
Nr. 14 *Copii de găsit*, snóve de G. Crăciunescu;
Nr. 15—17 *Numiri de localităţi* de Ios. Bălan;
Nr. 18—22 *Poftă bună!* carte de bucate de Zotti Hodoş.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

De vênḑare:

Bólele voinţei

de *Th. Ribot*, profesor,
traducere de
D. Calinescu
broş. à 65 cr.

Conferenţele învĕţătoresci

din Archidiecesa ortodoxă română a Transilvaniei.
ţinute în 18/30 şi 19/31 Aug. 1889
publicate de
Comisarii Consistoriali.
Preţul broş. à fl. 1.—

Fenomenele cereşti

traducere de
B. Marian
broş. à 65 cr.

Tipografia şi librăria archid.
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia
Proză şi versuri

de
Sextil Puşcariu
à 80 cr.

Iulian Devale
Epigrame
Preţul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Au apărut şi se află de vênḑare:

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericeşti

pe tóte Duminecile, prasnicele şi sĕrbătorile de peste an etc.
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.
Cu binecuvêntare archieréscă,
în trei tomuri.

Tom I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**
Preţul broş. fl. 1.50 sau Lei 4. şi porto recom. 25 cr.
tóte tomurile broş. fl. 4.— sau Lei 10.

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la disposiţia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe disposiţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucţiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea arunca o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotaţiunea Clerului“
de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aştéptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Pentru a înlesni şi celor maį lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ — 30
„ II. „ „ „ „	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 68 Sibiiu, Sâmbătă, 26 Iuniu v. (8 Iuliu n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful Român",

deschidem pe jumĕtatea a dóua a anului 1899, cu prețul din fruntea fóiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiune postală (Posta utalvány — Post-Anweisung). Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul și al postei ultime, sĕ fie scrise legibil.

Rugăm a grăbi cu trimiterea prețului de abonament, pentru a nu fi nevoiți sĕ întrerupem espedarea ḑiarului.

Editura „Telegrafului Român"
în Sibiiu.

Era revoluțiunilor.

De câteva ḑile presa străină e plină cu sciri sensaționale despre mișcări revoluționare în țerile locuite de rasa latină.

In planul prim stă Belgiul, unde populațiunea țerei se apĕră cu arma în contra guvernului clerical de aḑi, și unde după scirile cele mai próspete luptele de pe strade, sângele cetățenilor au silit pe guvern sĕ se retragă.

Italia încă este în toiul revoluțiunei, obstrucțiunea din parlament a degenerat în lupte sângeróse, și urmarea va fi cedarea guvernului în fața pretensiunilor massei poporului.

Nu póte lipsi din concertul acesta nici Spania, patria vecînicelor revoluțiuni cu vecînicii pretendenți la tron.

Tóte aceste mișcări însĕ au caracter intern, și ele nu produc neliniște în afară.

Baricadele de pe stradele din Bruxella au însĕmnătate internă, sângele vărsat pentru libertatea cetățenilor a avut de urmare schimbarea sistemului de guvernare, și după scirile mai próspete regele Belgiului a dimis cabinetul clerical, și o nóuă gupare a liberalilor va lua în mână conducerea afacerilor, destinele țerei.

Revoluțiunea spaniolă încă nu va schimba fața lumei; armata e credinciósă dinastiei actuale, și Europa nu se neliniștește la încercările Carliștilor de a schimba dinastia.

Luptele parlamentare din Italia vor lua și ele un curs normal, și din afacerile de partid nu se nasc complicațiuni internaționale, stând tare Italia în alianța puterilor din centrul Europei.

Cu atât mai gravă e scirea, care a surprins Europa în era revoluțiunilor signalate mai sus.

Prin mijlocirea Sêrbiei a sosit vestea despre o revoluțiune în Bulgaria.

Scirea e laconică, și în puține cuvinte esprimă mult.

Se afirmă, că principele e detronat, și că este escortat la granițele țerei.

S'a decopiat întocmai formulariul dela 1886, cu detronarea principelui Alecsandru de Battenberg.

Și atunci ca și acuma, armata a străbătut în palat, a forțat renunciarea principelui, acesta a fost dus nóptea până la o stațiune la granița țerei, și acolo i-s'a dat drumul prin Galiția.

Scirea acésta se dă cu tótă reserva, un lucru însĕ se dă cu tótă positivitatea, anume se constată, că în Bulgaria e întreruptă comunicațiunea telegrafică.

Ḑiarele din Budapesta fac deja necrologul principelui Ferdinand al Bulgariei, și trag paralela între domnirea lui și între cea a principelui Alecsandru de Battenberg.

Europa întrégă s'a indignat de îngratitudinea Bulgarilor față cu eroul de la Slivnița, care a redeșteptat vechea vitejie a Bulgarilor, și îndignarea a fost cu atât mai mare, cu cât tocmai armata a ridicat arma în contra viteazului ei căpitan, mai călcându-'și încă și jurămêntul de fidelitate și de disciplină.

A fost esplicabilă atunci indignațiunea generală a Europei, esplicabilă și reacțiunea în însași Bulgaria, care în câteva ḑile a readas pe tron pe principele erou.

Simpatia lumii față cu principele de Battenberg nu o are principele actual Ferdinand de Coburg, și nu o are în special dela tiranica asasinare a lui Stambuloff, asasinare condamnată de Europa întrégă, nu înse și de către justiția din Bulgaria, care nici până aḑi nu a pus mâna pe asasinii lui Stambuloff.

Dacă se va adeveri detronarea principelui Ferdinand, atunci ne putem teme de complicațiuni în Orient, cari și pe noi ne pot atinge de aprópe.

Din România

Rĕspunsuri Regale.

Nóuĕle corpuri legiuitóre române, camera deputaților și senatul, deschise prin înalt mesagiu de Tron, — au trimis fie-care câte-o adresă omagială de rĕpuns la mesagiul de deschidere, adresă presintată prin deputațiuni din corpurile legislative respective.

M. S. Regele Carol, primind adresele omagiale, o dat următórele rĕspunsuri :

a.) *Rĕspunsul M. S. Regelui la adr. senatului.*

Domnule Președinte,
Domnilor Senatori,

Salut astăḑi cu vie mulțumire pe representanții Senatului care s'a grăbit ca în fie-care an, a-'Mi rosti sentimentele sale de devotament și credință.

Mărturisirea acestor sentimente, pe care țara Mi le dovedește cu îmbelșugare cu ori-ce prilegiu, o primesc ca o rĕsplată pentru neschimbata dragoste ce am închinat scumpului meu popor, ale cărui pasuri ating de aprópe inima Mea.

Cu adêncă mâhnire vedem anevoiósa muncă a agriculturilor zădărnicită și nevoile la care vom fi expuși în cursul acestui an, prin nimicirea unei părți însemnate a recoltei. Nădăjduesc însĕ că prin mĕsuri înțelepte și energice, și cu luminatul vostru spijin, — atât de trebuincios în împrejurările de față — guvernul Meu va putea preîntimpina multe din greutățile ce apasă asupra nóstră.

Fórte mișcat de modul călduros și de cuvintele măgulitóre cu care Senatul închee adresa sa, vĕ mulțumesc încă odată din suflet pentru bunele urări aduse Reginei, Mie și familiei Mele.

*

b.) *Rĕspunsul Regelui la adresa Camerei.*

Domnule președinte,
Domnilor deputați,

Sunt fórte simțitor la sentimentele de credință ce Camera se grăbește a'mi mărturisi la întâia întrunire. Asigurările ce îmi dați în numele Representațiunei nationale, îmi sunt cu atât mai scumpe astăḑi, cu cât în fața greutăților ce vom avea de îndeplinit, o strinsă legătură între Corpurile legiuitóre și guvern este de neapărată trebuință.

Neîncetat gândurile mele sunt îndreptate către frumósele nóstre holde, est-timp așa de încercate, și către bunul traiu al țăranului, care este preocuparea mea constantă.

Din adêncul inimei, împărtășesc grijile agricultorilor nostri mari și mici, rugând pe a tot puternicul sĕ ușureze încercările lor, cari sper, vor fi trecĕtore.

Sunt sigur că camera va da guvernului Meu puternicul sĕu sprijin pentru a lua mĕsurile ușurătóre reclamate de situație și mai ales spre a păstra neatins creditul Statului.

Dorind ca lucrările Domniilor-vóstre sĕ dea róde bune, corespunḑĕtóre cu așteptările țĕrei, primesc cu recunoștință căldurósele urări ce ne aduceți din partea Adunării deputaților.

*

Uniunea interparlamentară.

D-nii senatori și deputați, cari doresc a lua parte la conferința a XII-a interparlamentară, care se va ține la 2 August stil nou la Kristiania, în Norvegia, sunt rugați a-mi adresa carta dlor cu vorbele: „ader la Unirea interparlamentară" și cu adresa exactă, ca neîntârḑiat sĕ pot vesti acéstă aderare la Kristiania.

È de dorit ca d-nii senatori și deputați din noul parlament, sĕ continue relațiunile vechiului parlament cu acéstă mare și frumósă asociațiune.

Subsemnatul, continuând până la altă alegere, cu însărcinarea de președinte al grupului român, ar fi fericit sĕ se pună la dispozițiunea noilor domni senatori și deputați, ca sĕ le dea ori-ce dorite informațiuni despre Uniunea interparlamentară, și mai ales despre modul cum pot călĕtori în cas când doresc sĕ ia parte la conferința atât de importantă, dela Kristiania, dela 2 August viitor stil nou.

Ori-ce cerere de adesiune ori de informațiune, se va adresa pe numele subsemnatului la Sinaia. *V. A. Urechiă*

*

FOIȚA

Note de călĕtorie.

(Incheiere).

— Grupe de insule; — muntele Vipera; — Gravosa — Ragesa; — „Mărgăritarul Adriei:" Lacroma. —

Dela Spalat spre sud insulele apar și dispar ca într'o feerie: Solta, Brazza, Lesina, Lissa, Curzola.. In mare albastră se oglindesce vêrful pleșuv al muntelui Vipera, pe costiță se zăresc vile elegante și sale bogate. Trecem prin mai multe strîmtori, la stânga rĕmâne valea frumósei Ambla, și intrăm în portul din *Gravosa* cu casele-i resfirate în șiruri lungi pe țĕrmurul golfului Lapad. Dincolo de Molo pescarii stau grămadă și-și petrec glumind, alăturea maldările de pește próspĕt, cari sar și scutură din códă.

Cu un regiment de hamali după noi plecăm din Gravosa înainte pe drumul de țară. Arbuști mărginesc drumul cu coróna lor aurie, vărsând miros nepomenit de dulce în vĕzduh. In lunca din vale manevrézà soldații în sunetul țuguiat al trimbițelor. Straturi lungi de prav se aștern pe urma trăsurilor fărde numĕr ce duc lumea de óspeți la băile de mare.

Și de ce mergem înainte, Ragusa se desfășură colo în vale, la pólele munților albiți de nea ai Cernagorei, adiată de aerul cald și scăldată de valurile de zafir ale Adriei. Forturile pe înălțimile din jur și murii întăriți, ce se pun ca un cadru în jurul orașului, ne vestesc încă de departe puterea temută de altă-dată a aristocraticei Ragusa.

Prin Porta Prille de întri, un schelet de zidire întunecat, dai în Stradone, cea mai de frunte stradă în Ragusa. Palatele vechi, ce se întind de ambe părțile ei sunt isolate prin ulicióre atât de înguste, că abia póte pătrunde câte o rază de lumină în ele. Sunt de o tristeță nespusă aceste palate, unde tronau odată fruntașii acestei republice.

Tóte aceste palate de nu ar fi fost bântuite de cutremure, ar semâna cu cele din gloriósa Veneție.

Palatul din stânga cu arcadele lungi și boltituri e Dogana, un edificiu în stilul renascerii de pe la 1500. Un șir de ferestri mari veneziane sunt decorul primului etagiu, de-asupraacestora într'o firidă residă patronul cetății S. Bragio.

Minunată e fațada de către curte cu arcurile-i rotunde în partere și cu arcadele ascuțite din catul prim.

Treci prin palatul vechiu al rectorilor, ca sĕ ajungi în museul natural-istoric. Intre arcadele din față stau și aḑi statele de pétră, cari le ocupau pe timpul ceremoniilor rettorele cu senatorii din gremiu și sfatul de 10.

Bisericile sunt fără numĕr, cupole mărețe, turnuri ascuțite, portale rotunḑite. Inlăuntru veḑi sfinții cu fruntea iluminată de aureola mărirei înviorată de razele credinței; visul și aspirațiunile atâtor martiri ai bisericei lui Christos, cioplite în pétră și fer, zugrăvite în colori și lumină. Și nimic mai grăitóre decât aceste măestre alcătuiri a vremurilor bĕtrâne. Și pétra, și bronzul, și pânza și ferul, esprimă taina vieții, adênc și real. Chipurile acestea privesc atât de profund în sufletul privitorului, încât robesc și pe cei făr' de credință.

Biserica Franciscanilor e plină cu tablouri religióse, picturi pe fond de aur, între ele și de Tizian, iar în o celă mică a domnului păzesc ḑiua-nóptea paznici galonăți prețiósele republicei de odinióră.

Când ne-am întors la hotel, o trupă de cântăreți Dalmațini, în portul lor național, delectau societatea prințului⁂ De-a dragul sĕ-i privesci pe acești Dalmațini în costumul lor fantastic, ei ómeni viguroși, cu armele la brêu, ele femei bălae, cu pĕrul negru 'n plete și cu ochii neastêmpărați sub arcul sprîncenelor încovoiate, trupuri svelte, încinse în corsete roșii și cu fuste tărcate.

*

Inzestrată bogat cu tóte farmecele unei vegetații tropice, se înalță din mare o insulă feerică, „mărgăritarul Adriei", *Lacroma*, fostă odinióră proprietatea împĕratului Mexicoului Maximilian. Mult i-am auḑit de veste, și acum că numai un canal îngust ne mai despărțea, prindem ocasiunea de-a o cerceta. Plecăm din portul mititel Cabotage. Marea e netedă ca o oglindă, nici o cută nu încrețesce apele ce clipesc în mii de colori la razele sórelui. In față se zărește Lacroma înfășată într'o haină mândră de verdéță. Umbrele molifților înalți, cu stogul lor de frunze ascuțite, vin sĕ se prelingă pe luciul mării; un freamăt duios adie din pădurile ce se avêntă din mare.

Coborîm pe molo format de o stâncă ruptă din mal și înaintăm pe o alee ce șerpuesce prin o pădurice cu flora cea mai mi-

(Monumentul lui Enăchiţă Văcărescu). Am onóre a vě vesti că la 29 Iunie curent, după programul publicat de „Liga pentru unitatea culturală a Românilor, se va face *desvělirea monumentului ridicat în grădina Ateneului Român*, cu subscriere publică, Toţi domnii subscriitori cari au oferit sume mai mari de cât 1 leu, au dreptul de a asista la frumósa şi patriotica serbare de la 29 Iunie, plătind numai taxa de întrare în profitul Ligei. Locurile reservate costă 5 lei, iar pentru subscriitori la monument în sume mai mari de cât 10 lei, nu mai 3 lei. Se dau bilete speciale acestor persóne Sâmbătă 26 Iunie, la Ateneu, de la 9 la 12 óre a. m. Cu acestea bilete se póte beneficia şi de serbarea de ḑi şi de cea de nópte.

Cu acéstă ocasiune rog şi pe onor. cluburi din capitală şi diversele societăţi, cari au ajutat prin colecte, la erigerea monumentului, sě se considere invitate a trimite delegaţiuni onorătóre la actul inaugurării, numite cu carta lor de presentare.

V. A. Urechiă.

Dela Reuniunea femeilor rom. din Sibiiu.

Raportul general

pe anul 1898.

Onorată adunare generală !

In conformitate cu dispoşiţiunile cuprinse în statute şi cu usul din trecut, ne luăm voia a presenta următorul raport despre mersul afacerilor dela adunarea generală ţinută în 3/15 Maiu 1898. Ne vom nisui a da un tablou esact al activităţii Reuniunii nóstre, care e pe cale a-'şi revěrsa binefacerile sale asupra unor cercuri tot mai largi ale poporului român din patrie.

I. Şedinţele comitetului.

In decursul anului 1898, comitetul a ţinut 16 şedinţe, în care prin 76 concluse a resolvat tóte obiectele întrate. Cea mai însemnată parte a acestora s'a referit la scóla elementară susţinută de Reuniune şi la sortitura iniţiată în anii trecuţi, despre cari însě vom avé onorul a raporta în capitole separate, fiind obiecte de prima ordine.

Comitetul DVóstre a fost necesitat a ţiné în dóuě rênduri şedinţă de doliu, şi anume una în 19 Septembre şi alta în 18 Octobre 1898, din incidentul a dóue triste casuri, cari vor remânea neşterse în analele societăţii nóstre. Cea dintâi s'a ţinut din tristul incident al asasinării împěrătesei-regine *Elisabeta*, soţia Maj. Sale a Monarchului nostru; cu acea ocasiune s'a dat espresiune condolenţei prin ridicare şi la protocol, şi s'a decis ca comitetul sě participe în corpore la parastasul celebrat în 24 Septembre 1898 în biserica gr. or. din Sibiiu-cetate.

In legătură amintim, că între membrii Reuniunii s'a lansat o listă de colectă esmisă de „Comitetul central al fondului regina Elisabeta“ din Budapesta; acésta a dat un resultat de 60 fl 50 cr. care sumă s'a transpus magistratului orăşenesc din loc pentru a fi predată destinaţiunii sale.

A dóua şedinţă de doliu a fost necesitată de încetarea din viéţă a Esc. Sale Metropolitului *Miron Romanul*, patronul Reuniunii. Comitetul a dat espresiune condolenţei sale prin ridicare şi la protocol pentru perderea distinsului prelat şi patron, şi a ales o delegaţiune în perşóna dómnelor Elena Stroia, Eugenia Vecerdea şi Octavia Voileanu, care a esprimat condolenţa comitetului, atât consistoriului archid., cât şi rudeniilor adunate în jurul defunctului; la celebrarea serviciului divin în biserică a luat parte în corpore, iar pe sicriu a depus o cunună cu inscripţia corespunḑětóre.

Datorinţa sa 'şi-a împlinit-o comitetul şi atunci, când nou-alesul metropolit al Românilor gr. or. din Transilvania şi Ungaria, şi în sensul Statutelor nóstre patronul Reuniunii, a venit sě-'şi ocupe noua funcţiune, presentându-sě în 12 Martie a. m. în corpore pentru a-'i aduce felicitări de bunăvenire şi a-'l ruga de binevoitorul sěu sprijin.

In acest capitol credem a fi locul a aduce la cunoscinţă abḑicerea din comitet a dómnei Sofia Simonescu, înaintată prin scrisórea sa cu date 17 Iunie 1898, precum şi retragerea dlui Dr. Nicolau Vecerdea dela postul de secretar, în locul căruia încă în şedinţa din 28 Septembre 1898 comitetul a ales pe dl Dr. Ilie Beu.

In fine mai avem onorul a raporta, că mandatul comitetului ales în adunarea generală din 1896 espiră, şi în urmare, conform §-ului 18 din Statute, este a se alege un nou comitet pe un period de trei ani.

II. Scóla de fete

Este numai firesc lucru, dacă vom constata şi de astădată, că scóla de fete este cel mai însemnat obiect, cu care a avut comitetul a se ocupa în şedinţele sale. Ea este unicul aşěḑămênt întemeiat de Reuniune, şi în consecuenţă este de datorinţa comitetului a se îngriji, ca sě prospereze.

Durere, siliinţele comitetului şi nu în měsură mică şi ale corpului didactic, nu au fost în stare ca sě împopuleze în numěr corěspunḑětor acéstă scólă, care e menită a pune basă culturei naţionale a multor mame române. Causa o credem a zăcea în concurenţa cea mare de şcóle în acest oraş şi în dragostea esagerată, ce o arată publicul românesc faţă de tot ce e de provenienţă străină.

Avênd aceste în vedere, comitetul 'şi-a ţinut de a sa datorinţă a căuta remedii potrivite, cari sě atragă cât mai multe eleve la şcóla de fete, în firma convingere că prin acésta servesce causa culturală a întreg poporului român din patrie. In acest scop prin conclusul sěu Nr. 39 a redus didactrul la 3 coróne lunar, iar în casul când ar cerceta şcóla Reuniunii 2 sau 3 surori, didactrul pentru a dóua soră s'a stabilit cu 2 coróne şi pentru a treia soră cu 1 corónă; ceea-ce s'a dat publicităţii pentru orientarea părinţilor.

Un efect deosebit al acestui conclus nu s'a putut constata.

De aceea comitetul prin conclusul Nr. 18 din 22 Iunie 1899, a decis reducerea didactrului la 1 fl lunar, rěmânênd taxa de înscirere cea veche.

Iar după acestea sě trecem la însuşi mersul afacerilor scólei în anul scolar 1897—98. In acest an scóla a fost frecuentată de 22 eleve, dintre cari 2 au repăşit în decursul anului; astfel la finea anului scolar au fost în cl. I 2, în cl. II 2, în cl. III 10 şi în cl. IV 6 eleve.

Examenele anuale s'au ţinut în 20 Iunie 1898 la órele 8—12, sub conducerea presidentei Reuniunii şi în presenţa unui public distins şi relativ numěros. Resultatul examenelor în general a fost mulţămitor.

Incheerea festivă a anului scolar s'a întêmplat în 21 Iunie, premergênd cântările şi declamările elevelor, obicinuite la astfel de ocasiuni.

Corpul didactic a remas acelaşi ca şi în anul trecut.

La acest loc credem a fi potrivít a aminti că în localul şcólei nóstre se ţine catechisaţia cu elevele române dela şcólele din loc cu limbă de propunere străină.

Incheiându-se şi anul scolar 1898--99 înainte de ţinerea acestei adunări generale, avem onóre a raporta, că în anul acesta scóla a fost frecuentată de 21 eleve. Au fost în cl. I. 3, în cl. II 4, în cl. III 3 şi în cl. IV 11 eleve.

Examenele anuale s'au ţînut în 23 Iunie a. c. sub conducerea presidentei Reuniunii, spre cea mai mare mulţămire a tuturor. Iar încheerea festivă a avut loc în 24 Iunie a. c. La acest act festiv a asistat şi In. P. Sf. Sa Metropolitul Ioan Meţianu, patronul Reuniunii, ceea-ce a dat un deosebit lustru întregei sěrbări şi a atras un public şi distins şi numěros.

III. Sortitura de obiecte.

Şi în anul de gestiune ce ne preocupă, obiect important pentru comitet a fost sortitura iniţiată în 1897, cu scopul de a procura mijlóce pentru întemeiarea unei şcóle de economie şi industrie şi a unei preparandii de fete. Comitetul D-Vóstre nu a cruţat nici o jertfă pentru a aduce la bun sfêrşit acéstă acţiune însemnată. A aranjat din obiectele rěmase neridicate sau donate, o nóuă exposiţie, precum şi dóue licitaţii, căutând a le valora şi a promova cât mai mult scopurile pentru cari s'a iniţiat sortitura. Dar cu vie satisfacţie şi póte constata, că acţiunea acésta s'a finalisat cu un succes extraordinar, ce póte mulţămi pe deplin Reuniunea nóstră.

Intrând în detalii, avem onorul a raporta : Reluând firul acestei chestiuni acolo unde a rěmas pe timpul adunării generale din 1898, notificăm că încă în şedinţa din 12 Aprilie a. tr. comitetul a luat disposiţiile necesare pentru vinderea celor 10,000 de losuri. S'au publicat anunţuri corěspunḑětóre în ḑiare. şi s'au trimis losuri spre desfacere la tóte acele instituţiuni şi persóne, despre cari comitetul DVóstre presupunea că se intereséză de cultura naţională românéscă şi în consecuentă şi de Reuniunea nóstră, al cărei scop principal este tocmai promovarea acelei culturi.

Ca termin pentru vinderea losurilor s'a stabilit 15 Iunie 1898. Ne-a succes a desface aprópe numěrul întreg al losurilor, astfel că tóte 10,000 losuri au participat la sortare.

Prin conclusul Nr. 40 din 17 Iunie a. tr. s'a statorit ca termin al tragerii ḑiua de 30 Iunie a. tr. deciḑêndu-se cu acea ocasiune, ca losurile nevêndute sě le cumpere Reuniunea însaşi. Terminul tragerii s'a adus la cunoscinţa publicului, a direcţiunii reg. ung. de loterie din Budapesta şi a magistratului din Sibiiu.

După efectuirea tragerii, resultatul acesteia s'a dat publicităţii cu indicarea terminului, până la care sunt a se ridica câştigurile.

Dintre obiectele sortate, 378 piese nu au fost ridicate până la terminul stabilit, iar 14 au fost reclamate numai după espirarea aceluia. Acestea din urmă au fost rescumpărate prin un binevoitor al Reuniunei nóstre şi puse la disposiţia reclamanţilor.

Pentru vinderea restului acestor obiecte a fost necesar a se ţinea licitaţie în dóuě rênduri, după cum am amintit şi mai sus.

Prima licitaţie, împreunată cu exposiţie, s'a ţinut în luna Decembre a. tr. cu care ocasiune s'au vêndut 200 piese cu 314 fl. 85 cr.

A dóua licitaţie s'a efectuit în decursul lunei Maiu a. c. încasându-se pentru obiectele vêndute suma de 427 fl. 92 cr. Nici de astădată nu sau putut desface chiar tóte piesele. Dar puţinele obiecte měrunte ce au mai rěmas s'au vêndut aprópe tóte din mână liberă.

Şi în anul de sub întrebare au întrat pentru scopurile loteriei contribuţiuni benevole, şi anume dela dl Constantin Cociaş advocat şi deputat în Camera României, 100 fl. şi dela In. Prea Sf. Sa Ghenadie Petrescu, fost Metropolit-Primat al României, 400 fl. pentru cari comitetul a esprimat mulţămita Reuniunii marinimoşilor donatori.

Adunând în fine tóte sumele, ce au întrat prin vinderea losurilor, prin arangiarea petrecerii din 1897, prin cele douě licitaţii, precum şi donaţiunile făcute spre aceleaşi scopuri, subtrăgênd spesele avute, *resultă suma de fl. 6548.15.* Conspectul general al sumelor întrate până în 12 Iunie a. c. pentru loterie se cuprinde în raportul (aclus A.) comisiunii esmise pentru revisuirea socotelelor loteriei. Acesta este un resultat, de care Reuniunea nóstră numai felicita se póte, fiind el totodată şi dovada cea mai eclatantă despre trecerea, de care se bucură înaintea marelui public românesc între şi afară de graniţele patriei nóstre. Avem firma convingere, că între impregiurările şi cu mijlócele nóstre, nime nu ar fi putut obţinea mai mult. Succesul acesta este a se atribui atât marinimoşilor donatori de obiecte şi bani, cât şi tuturor acelor persóne şi instituţiuni, cari parte au conlucrat la ducerea în deplinire a loteriei, parte au vêndut losuri. Recunoscinţa Reuniunii sě le fie rěsplata pentru acest serviciu adus culturei naţionale..

(Va urma).

---

nunată. Castani trunchioşi şi platani se înşiră de-alungul drumului, iar dintre ramuri suride glicinia, roza, şi mimosa, reversând de sus un potop de odóre.

Ne oprim înaintea unei porţi mari zăvorite. Sunăm dintr'un clopoţel ruginit, şi îndată după acésta un călugăr ne primeşte înlăuntru.

Un coridor larg, al cărui păreţi cerniţi sunt tiviţi cu inscripţii religióse, conduce în mânăstirea Benedictinilor, un edificiu în stilul goticei profane. Columne cu frumóse capitele şi împletite de clematite şi viţă de rosă împrejmuesc curtea, care dă în grădină în care întrăm.

Un fel de voluptate te cuprinde îndată la întrare, un farmec şi deliciu ce n'ai mai simţit.

Din trunchiul pitic al aloei se urcă flórea-i uriaşă printre palmierii înalţi ce-'şi légănă stogul de frunze preste cicórea albattră şi învóltă. Cacticee cu forme bizare, mirte tăcute, auraucarii posomoriţi, maslini şi oleandri, stau pitulaţi în umbra stejarilor bětrâni, de a căror corónă atêrnă, colo sus, alte chioscuri de rose urcătóre şi iederă. Un omět de flóre se scutură din crini şi tulipani, odoruri dulci adie prin vězduch.

Şi era atâtea rěsfăţ de sunete în acéstă regiune fermecată, un zimbet şi o simţire din alte lumi!.. Mii de însecte scârţăe în iarba mătăsósă; dulci poveşti 'şi şoptesc şi florile şi frunzele, şi zefirul şi isvorul dintre tufe.

Ghionóia scóte sunete ritmice, lovind cu ciocul scórţa copaciului; mierla cântă în tufariu şi scutură fructe mălăeţe din pomii încărcaţi, iar colo sus, pe coperişul ţesut de frunḑe, promenéză păunul fudul, resfirându-şi cochet, ca o damă de modă, podóba-i strălucitóre. Printre aceste noróde, în limpeḑişul de către mare se gonesc nisce moime prin ramurile uscate ale platanilor...

Nu sciu dacă firea din jur era cum o vedeam, dar mie 'mi-se părea acest loc un mic paradis vrăjit aci de bětrânele ursite.

O viéţă necurmată, o strălucire de sěrbătóre e în tot cuprinsul acestei naturi, şi în tot acest concert de glasuri, în acéstă simfonie de colori, nicăiri o notă tristă, un punct negru.

Totul 'ţi zimbesce, în tot veḑi frumosul întrupat în castele de frunze şi flori; din mii de potire înflorite lucesce chipul măreţiei în natură. — Şi cum mergi aşa, uiţi traiul cu durerile lui, şi riḑi, riḑi cu natura veselă, sublimă, iar spiritul těu sbóră înălţat de pe pămênt sě se apropie de faţa D-ḑeirei.

Iar apoi când ispiteşti tainele firei din jur şi veḑi totul preamărind pe D-ḑeu, în cercul razelor sórelui şi înălţându-i în mii de glasuri cântări de laudă pe aripile vêntului, pe lumina orbitóre a ceriului, — lucrul mânilor Tale Dómne ne face sě cădem în genunchi şi sě venerăm în reveriile Tale mărirea Ta!...

Am eşit din grădina mânăstirii, ca la mal sě prindem scoici şi stele de mare. De aci o vedere minunată! Spre sud marea cât veḑi cu ochii, linişte solemnă domnesce pe întinsa suprafaţă; mai încolo veḑi munţii albiţi de nea ai Cernagorei, massele de pétră vărósă a giganţilor muntenegrini, avêntându se în terase în dosul cetăţii Ragusa. In zarea orizontului se vĕd venind, tot mai încóce, pe după Pettine, barce graţióse cu vêntrelele roşii şi albe.

Timpul zoresce — sórele roşesce orisontul dinspre ţermurii apulici. Am ajuns aprópe de molo, când o nóuă panoramă ne farmecă privirea.

Dintr'o ramă de verdéţă, cum nu şi-o póte fantasia închipui mai frumósă, suride cu zimbet de fecióră, ca o cetate din poveştile arabe — Ragusa.

Stelele au rěsărit, când întrăm în barca ce ne duce de pe insula Lacroma, reflexul lor îl vedem în depărtări mari ca cărări de lumină ce tremură pe apă. Adêncite în somn stau năile în portul Gravosa. In geamul ferestrelor din Stradone luna aprinde candele de aur, iar dinspre insulă corónele învělite în întunerec ale pinilor şi palmelor ne trimit un adio, cel mai din urmă, pe vêntuleţul ce s'a pornit din susul apelor.

A dóua ḑi pe sub séră am plecat din Ragusa peste largul mării, în spre alte maluri.

Şi acum încă cu drag mě gândesc la Ragusa cu palatele-i cernite şi vilele tapetate cu rose urcătóre, şi îmi pare că věd ca în vis departe, departe... Lacroma, cel mai preţios mărgăritar vrăjit din sinul Adriei, de măestrele Naiade.

V. Păcală.

Revistă Externă

Principele bulgar — detronat!

In nóptea de 5 spre 6 Iuliu n. lumea a fost surprinsă prin următórea veste sensațională transmisă ei prin telegraf:

Știri sosite prin Belgrad, din Caribrod, spun laconic, că în Bulgaria a isbucnit revoluție și că principele Ferdinand a fost detronat! Ba a fost deja condus până la hotarele țerii și exilat pentru totdeauna din țară! Intre Sofia și Belgrad firele de telegraf au fost tăiate.

S'au început comentariile și căutarea explicării acestei fapte surprindĕtóre, dar ḑiua următóre deja a spulberat visul de nópte al Belgradului, declarându-sĕ de o simplă visiune tótă știrea.

Reforma învĕțămêntului secundar în Anglia.

Se știe că învĕțămêntul secundar a rĕmas liber pân'acum în Anglia, pe când învățĕmêntul primar de la 1870 încóce devenea din ce în ce mai oficial și mai centralisat. Afară de acésta, subvențiile gunului sunt acordate fără escepție tuturor școlilor primare cari se supun inspecției și programelor guvernului. De altă parte, pe ori unde inițiativa privată, religiósă ori laică, nu póte sĕ întreție un numĕr suficient de școli, adecă mai pretutindeni, cheltuelile învĕțămîntului privat le procură impositul.

„Boardes schooles“ corespund la școlile nóstre primare.

Școlile secundare rĕmăseseră până acum libere. In curând însĕ ele vor înceta de a mai fi, de va fi adoptat proiectul ducelui de Devonshire, ceea ce se va face, după tóte probabilitățile.

De o cam-dată, opinia corpului didactic secundar și universitar asupra apropiatei reforme se manifesta din tote părțite. Profesorii vor sĕ devie furcționari; ei mai vor ca învĕțămêntul sĕ devie mai modern, si cer ca înaintarea și aptitudinile personalului sĕ fie determinate prin concurs. In scurt, membrii învĕțămêntului englez se îndruméză de bună voe către situația colegilor lor de pe cóntinent.

D. James Bryce, eminentul autor al scrierei American Commenwealth, un spirit din cele mai libere și mai remarcabile din Anglia, a combătut acum de curênd aceste tendințe. D. Jammes Bryce esle președintele asociațiunei profesorilor englezi.

Tendința acésta către centralisare este unul din fenomenele cele mai curióse în momentul de față, când pe continent se fac cele mai mari laude Angliei pentru că s'a emancipat de servituțile centralisărei.

DIN BUCOVINA

(*Palat național*). „Societatea pentru cultura și litertura română din Bucovina“, o instituțiune culturală ca „Asociațiunea“ nóstră, instituțiune care a înființat și susține un prea folositor „Internat de băeți români“ și a creat, prin stăruințele membrilor sĕi, mai multe fundațiuni, — și-a ținut Dumineca trecută adunarea generală la Cernăuți.

De acesta adunare a legată iar o faptă frumósă, și anume:

A decis în principiu *clădirea unui „Palat noțional“* pe spesele și ca proprietate a „Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina“.

A însărcinat comitetul cu esmiterea de apeluri și liste pentru colectarea de bani în scopul clădirii palatului național, și l'a însărcinat a continua cu colectele de bani atâta timp până când se va putea trece la realisarea clădirii.

Imediat după închiderea adunării generale, s'au și subscris de către 21 de domni sume de 200 fl. 100, 50, 25, — total *1210 fl.* în prima ḑi, și se speră resultate frumóse dela colecta ce se va întreprinde de comitet prin liste în tótă țara.

Dḑeu sĕ le ajute întru tóte!

Pentru o biserică.

— *Mulțumită publică.* —

In scopul zidirii bisericei nóstre ortodoxe din Petroșeni, au contribuit până de present, următorii marinimoși domni și d-ne:

I. Prin colectare în persóna subscrisului, au contribuit d-nii:

Din Hațeg: Tit V. Gheaja 8 fl., Dr. Gav. Suciu, Mih. Bontescu, Ioan Baciu câte 5 fl., I. Muntean, Iuliu Popovici câte 4 fl., Buc. Popovici, Stefan Șelariu, Nicolau Serafin, Nic. Nestor, Eugenia Sanziau câte 2 fl., Lucreția Muntean 1 fl. 50 cr., Ambrosiu Bêrsan, Iuliu Ciuciu, Susana Roman, Sebast. Negru, Moise Savu, Fira Făgăraș, Susana Popescu și const., George Gosta, Susana Tocaciu, George Tulvan, Todor Doboi, Nicolau Todosie, Iulia Leukes, Aug. Straițariu, câte 1 fl.; Vasilie Vutca, Dumitrescu, Kindler Marie, Jica Jan, Firuța Todosie, Nicol. Popescu, Dugaciu Mihaiu, Fărcaș Muntean, G. Nicóră, Ganger M., Valeria Peoviciu, Jiraschek Fer., Rus Alexe, câte 50 cr., Mariți Todosie 10 cr., Emilia Nemeș 20 cr., Paul Oltean 80 cr.

Din Petroșeni: Vasilie Ianza 5 fl., Jakobfi Rezső 3 fl., Seelenfreund 1 fl.

Din Sântamaria: I. Cornea 5 fl., Petru Ghilcă 1 fl.

Din Puiu: Puj Arpad 3 fl.

Din Balanești: Angel Tăscău 1 fl.

Din Federi: Mih. Muntean 1 fl.

Din Barești: George B. Reitescu 1 fl., Ioan Dragoș 50 cr.

Din Strei-St. Giorgiu Nicolau Părăian 50 cruceri.

Din Orăștie: Dr. Ioan Mihu, Dr. Muntean câte 10 fl., Dr. S. Moldovan, Ioan I. Vulc câte 5 fl., Ioan Lazaroiu 2 fl., George B., Vasilie Bidu, Ioan Mihaiu, Danil David, câte 1 fl., I. Cristea, A. Bercian, S. Vlad, P. Belei, George Baciu câte 50 cr.

Din Vinerea: Nicolau Mihailă 2 fl. 50 cruceri.

Din Livezeni: Maria I. Dumitru Sporia 10 fl.

II. Prin listele sosite au incurs:

Din Băești: Ioan Farcaș 3 fl. 40 cr.

Din St. Maria-de-pétră: Petru Popovici 1 florin.

Din Vaca: Iosif Costea 4 f. 36 cr.

Din Valea-mare: Iosif Boca 1 fl.

Din Sebeșel; Elie Popovici 2 fl.

Din Josani: Nicolae Popoviciu 3 fl. 56 cruceri.

Din Băcăinț: Nicolau Maniu 2 fl. 35 cr.

Cu ḑiua de astăḑi, suma acestor contribuiri binevoitóre, s'a și predat dlui epitrop Dionisie Socol, spre administrare și folosire în scopul pentru care este destinată, și pentru care comitetul nostru par. din Petroșeni aduce și pe acéstă cale profunda sa mulțumită și recunoștință, rugând pe bunul D-ḑeu ca sĕ rĕsplătéscă insutit acéstă binefacere a dăruitorilor.

Totodată subscrisul, aduc mulțumită și d-lor învĕțători Nicolau Sănsian din Hațeg și Constantin Raicu din Orăștie pentru sprijinul amicabil ce mi-au oferit cu ocasiunea colectării, însoțîndu-mĕ dela început până la despărtirea mea din numitele orașe.

Petroșeni, la 15/27 Iuniu 1899.

Avrum Stanca,
paroch.

NOUTĂȚI

Din causa sf. sĕrbători „Petru și Pavel“, numĕrul mai apropiat al foii nóstre va apare numai Joi în 1/13 Iuliu a. c.

Vacanța parlamentului. In 12 Iul. n. va fi ultima ședință a dietei ungare, în astă vară. Atunci se începe vacanța de vară a parlamentului, care va dura până în 28 Septembre.

*

Bancnote de hârtie. Banca austro-ungară a pregătit deja modelele banilor celor noi de hârtie, în coróne, anume de 10, 50, 100 și 1000 de coróne, și le-a presintat celor dóuĕ ministerii de finanțe. Alegerea între teluritele desemnuri, nu s'a făcut încă.

*

Recolta sĕmănăturilor în România după știrile ce vin, va fi în general, rea. După socotelile făcute, producția câmpilor nu va fi de ajuns nici pentru trebuințelor poporațiunii țeri, decum sĕ mai ajungă și la export. Guvernul a început a se îngriji el de poporațiunea lipsită.

Camera a votat în sĕptĕmâna asta proiectul de lege pentru *autorisarea județelor mai bântuite de secetă sĕ contracteze împrumuturi la ajutorarea sătenilor lipsiți de hrană.* Aceste împrumuturi se ridică la suma totală de *4,000,000* lei.

S'au luat mĕsuri ca sĕ se supravegheze strict împărțirea ajutórelor; iar porumbul sĕ se cumpere prin licitație, și nu după bună învoială, cum se făcea până acum.

*

Atentat asupra lui Milan! In Belgrad s'a dat asupra exregelui Milan un atentat în 6 Iul. n. Pe când trecea cu trăsura pe stradă, s'au tras asupra lui patru focuri de revolver, dar numai unul i-a găurit haina. Majorului Lukici, care-l însoțea, i-a pușcat mâna. Atentatorul a fost prins.

*

Petrecere de vară se va arangia în *Săsciori* Marți (în ḑiua de Petru și Pavel) 29 Iuniu a. c. în liber. Venitul, pentru școlă.

*

O mâță ucigașă, O întêmplare durerósă descriu foile austriece. Femeea F. din Mackranstadt a născut doi gemeni. Ingrijitórea ei a făcut'o atentă, sĕ nu lase în casă animalul lor favorit, o pisică mare, grasă, bine ținută. Dar cei din casă nu au luat în samă sfatul. Intr'o nópte bolnava mamă s'a deșteptat trezită de un zgomot urît și țipet de copil. Abia s'a putut mișca sĕ se uite în leagăn, de unde venea zgomotul, și dureri ametitóre au apucat'o vĕḑênd ce e acolo: unul din mititei era mort, cum pisoiul se culcase pe fața lui și'-l nădușise, iar în celelalt își implântase ghiarele ca și cum ar fi prins o pasere ori un puiu de găină, și mîraind jalusă și ronțăind din gură, începuse a-'l róde. Nenorocitul copilaș a murit și acesta în curênd, de dureri pe cari fragedul lui trup nu le-a putut suporta.

Nu e bine a lăsa mâță în apropiere de copii mici.

*

Dl Dr. P. Syrcu, savantul profesor și renumitul slavist de la universitatea din Petersburg, a întreprins, precum ne spune „Patria“ din Cernăuți, și în anul acesta o călĕtorie de studiu. De astă dată are de scop sĕ cerceteze bibliotecele din *Sêrbia* și *Dalmația*, apoi va visita *Roma* șimănăstirile de pe muntele *Atos*. Trecênd în călătoria sa și prin Bucovina, d-sa a petrecut vr'o câteva ḑile (1—4 Iulie) în Cernăuți, visitând pe P. S. Sa dl Episcop al Rădăuțului Dr. V. de Repta, pe toți profesorii români ai făcultăți teologice, pe prof. Dr. I. Sbiera și pe prof. Dr. Kaluzniacki.

*

Dare pe burlaci! Ei veḑi la asta numai nu ne gândeam! Dar s'au gândit înțelepții părinți ai patriei din principatul german de Hessen, cari au votat în sĕptĕmâna asta o lege, prin care toți cetățenii majoreni necăsătoriți au sĕ plătéscă cu 25% mai mare dare decât pentru aceeași titli cetățenii căsătoriți! Acest vot al dietei principatului (vot dat cu 18 contra 16), e viu salutat în principat de către — femei și fete!

*

Cununie. Lucreția Onigaș și George Căzan teol. abs. își vor celebra cununia lor bisericéscă, Duminecă în 4/16 Iuliu, în biserica gr.-or. din Monor.

*

Dramă țerănéscă, din jalusie. Intr'un sat din Ungaria, într'o comună de Ciangăi, economul Mirtyov băgase de samă că nevasta lui tineră, arată slăbiciune pentru vecinul Darajici. Intr'o ḑi când a venit acasă, i-a aflat șĕḑênd și povestind împreună pe o laiță în casă. Vederea lor atâta l'a înfuriat, că îndată a tras un cuțit, și sărind asupra vecinului, l'a isbit la pămênt dându-i 15 împunsĕturi de cuțit, pe unde l'a ajuns. La zbierăturile ce s'au produs, un om a alergĕt sĕ dee ajutor, a căpătat și el dóuĕ lovituri mortale în pept, și și femeea lui Mirtyov nu scăpa vie, de nu grăbeau mulți ómeni care sĕ'l prindă pe bărbatul ieșit din fire-și.

*

„Implorăm ceriul“... Un cetitor al foii nóstre ne rógă se'i aducem aminte autorului notiței „Implorăm *ceriul*“ din nr. nostru trecut, de cuvintele: „Tatăl nostru carele ești *în ceriuri*“.. rugăciune lăsată creștinilor de însuși Mântuitorul Isus.

*

La Poplaca este convocată pe mâne, Duminecă în 9 Iul. n. adunarea gen. a Despărțămêntului Sibiiu al „Asociațiunii“. Pentru acéstă ocasiune se duc în numita comună și mai mulți domni din Sibiiu, anume dl Director al Despărțămêntului P. O. D. *Ioan Papiu*, secretarul Dr. *Elie Cristea*, și mai mulți alți domni.

Notiță Literară

Eminescu... „*Familia*“ ce ne sosește aḑi, și-a dedicat întreg numĕrul memoriei lui Eminescu, din incidentul împlinirii a 10 ani dela mórtea poetului. Publică o scrisóre inedită a poetului, prin care mulțumea dlui Vulcan pentru onorarul ce i-a trimis pentru poesii primite, *primul onorar ce poetul l'a primit pentru lucrările sale literare.* Are apoi ultimele poesii alui Em. publicate în „Fam.“, alți articli de Eminescu și despre el, și fotografia lui, mărită după una mică, bine reușită.

Revista „*Flóre-Albastră*“ din București a fost prima care a serbat memoria poetului la acest dat, scoțênd un numĕr comemorativ frumos, duios, bine arangeat. Merită tótă lauda colaboratorii numitei reviste, pentru pi-ósa aducere aminte de poet.

Și noi am reprodus în numĕrul nostru penultim o notiță, „*Eminescu*“, după „E—a“, atât ca omagiu memoriei poetului, cât și pentru-că lăuda pe cei-ce au scos numĕrul comemorativ, pe care încă nu-'l vĕḑusem. Acum că am primit acel numĕr, și vedem ce product pur al pietății pentru poet este el, cât de desinteresat e, și fără cea mai mică aparență de încercare a face cu el vre-o „afacere“, — regretăm din inimă că am lăsat sĕ se strecóre și la noi vorba profanatóre, îngustă, veninósă alui „Lys“ la adresa autorilor numĕrului comemorativ, că ei cu acel numĕr „au făcut și o bună atacere“ — prin ce îi bănuește în curățenia intențiilor lor.

Durere, dar și despre „Lys“ trebue sĕ ne facem aceleași idei, că e un superficial și invidios, care nici la ocasii atât de solemne și pióse, nu-și póte suprima aceste însușiri, ca d. e. despre dl Antemireanu, cel cu nimicnicia poesiei nóstre poporane!

Dar pentru aceea Eminescu și sincerii lui adoratori, rĕmân tot aceea ce sunt!

—

„*Monografia comunei bisericești române gr. or. din Cetatea Brașovului*“. Sub acest titlu și cu ocasiunea sfințirii bisericei nóue a Sft. Adormiri din Brașov-Cetate, părintele protopop P. O. D. Bartolomeiu Baiulescu a scos de sub tipar un op istoric local, care compus pe basa unor documente originale de un interes nu nu mai local, ci și de interes general românesc, conține monografia acestei comune bisericesci dela anul 1786 până în ḑiua de astăḑi.

Prețul acestui interesant volum de 276 pagini, tipărit pe hârtie fină, în octav mare, cu 11 ilustrațiuni, — este 1 fl.

Opul se vinde în folosul bisericei, și e depus spre vênḑare: la librăria I. Ciurcu, la firma Nepoții Eremia, la epitropul bisericei Teodor Spuderca, și la autorul, în Brașov.

Convocare.

P. T. Membrii despărțămêntului V. Sĕliște precum și toți binevoitorii și sprijinitorii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, sunt învitați a participa la adunarea generală a despărțămêntului, ce se va ținea Duminecă, în 16 Iuliu a. c. stil nou, la 10 óre a. m. în comuna *Poiana*, pe lângă următorul

Program:

1. Deschiderea adunării generale prin directorul despărțămêntului.
2. Apelul nominal.
3. Raportul general al comitetului dimpreună cu proiectul de buget pentru anul viitor.
4. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea obiectelor de sub p. 3.
5. Esmiterea unei comisiuni pentru acuirare de membri noi și încassarea de taxe.
6. Designarea unei comisiuni pentru premiarea cultivătórelor grădinilor de legumărit.
7. Disertațiuni.
8. Raportul comisiunilor de sub punct 4 și 5.
9. Alegerea a doi representanți ai despărțămêntului la adunarea generală a Asociațiunii.
10. Eventuale propuneri întru promovarea intereselor Asociațiunii.
11. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.

Din ședința comitetului despărțămêntului V. Sĕliște, ținută la 5 Iuniu 1899.

Herția, secretar. *D. Calefariu,* dir. desp.

Mătase Foulard
65 cr.
până la fl. 3.35 per m. — japanesă, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri și colori, precum și „mătase Henneberg“ négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne țeseturi, colori și dessinuri.
Particularilor, liberă de porto și vamă acasă. Mustre cu intórcerea postei.
Fabricile de mătase G. Henneberg (lif. de curte c. ș. r.), Zürich. [24] 5—

Nr. 223/899 [94] 3—3

CONCURS.

Spre scopul conferirei de stipendii din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“ pe anul şcolar 1899/900** pentru şcólele medii, facultăţi, universităţi şi *şcólele de cadeţi militare la armata comună şi honveḑi* — se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notariu public:

a) că sunt fii de cetăţeni ungari şi aparţin la biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaţilor provĕḑut cu clausula parochului competent, că şi de present aparţine la biserica greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subştérnă studenţii dela şcólele medii atestatul despre anul şcolar 1898/9, iar cei dela facultăţi şi universităţi indicele *despre tóte cursurile* ascultate;

c) că nici averea proprie, nici a părinţilor nu ajunge sĕ acopere tóte trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă date positive despre acéstă avere şi trebue sĕ fie subscris şi de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă şi atestat oficios despre ocupaţiunea sa între timp şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fiecare concurent are sĕ arete, în petiţiunea sa, specialitatea, la care, şi locul unde voesce a continua studiile, precum şi aceea dacă are şi alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate, au sĕ arate necesitatea de a face studii în străinătate, ca în casul dacă li-se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenţii pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea şcólelor militare de cadeţi, se observă, că stipendiile aceste pe lângă documentarea condiţiunilor staverite în acest concurs (p. 1. a—c, 2, 3, 6, 8 şi 9) numai atunci se vor estrada comandei şcólelor militare, dacă concurentul va documenta că este primit de elev regulat la respectiva şcólă de cadeţi.

6. Petiţiunile instruate cu documentele necesare, sunt a se adresa la representanţa fundatiunei lui Gozsdu (Budapest, VII. Király u. 13 sz.) până la *5 August a. c. n.*

7. Totodată se provócă toţi stipendiştii actuali, prin urmare şi cei absolvenţi, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor şi câştigarea gradului de doctor, ca până la terminul sus indicat, şi pe lângă observarea p. 3. din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul şcolar 1898/9, căci altcum li-se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutorul.

8. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite, sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul expedării regulate, fie-care concurent sĕ indice în petiţiune locul şi poşta ultimă unde este a i-se trimite resoluţiunea representanţei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunei lui Gozsdu, ţinută în 25 Aprile n. 1899.

Comitetul.

Ad Nr. pp. 391—1899. [96] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Soatul-inferior cu filia Soatul-superior, protopresbiteratul Turdei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de 277 fl. 02 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventul dela comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ-şi subştérnă cererile concursuale, instruite conform dispoziţiunilor „Statutului organic“ şi a „Regulamentului pentru parochíi“, la oficiul protopresbiteral subscris, în terminul provocat mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-'şi documenta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Cojocna, în 9 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Turdei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea,
adm. protopresb.

Ad. Nr. 266/899. [98] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕţători vacante din comunele de mai jos din protopresbiteratul Sĕliştei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Mag, un post cu salariu anual de 300 floreni v. a., din care 200 fl. din alodiul comunal, 60 fl. ajutoriu dela stat, un pămênt în mărime de 5 jugĕre arêndat cu 40 fl.; cuartir în natură.

2. Topârcea, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl. din casa bisericei, cuartir în bani 20 fl. la fiecare, şi un agru de 1 jugĕr în folosinţă.

3. Vale, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 floreni v. a. şi cuartir în natură.

Cei ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-'şi aşterne cererile de concurs în terminul ficsat, subsemnatului Oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică, spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective —

Tilişca în 12 Iuniu 1899.

Oficiul protopresb. gr. or. al Sĕliştei.

Petru Iuga.
adm. protopresb.

Nr. 275. [104] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea a lor dóuĕ posturi învĕţătoresci la şcóla elementară gr.-or. din Sebeşul-săsesc, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Fiecare post este dotat cu un salar anual de 300 fl. şi 100 fl. pentru tru cuartir şi grădină, şi cuincuenaliile legale.

Invĕţătorii cari vor ocupa posturile acestea, sunt datori a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană şi a cânta cu copiii în biserică.

Concurenţii, dela cari se cere a se presenta înainte de alegere, poporului în biserică, spre a-'şi arăta desteritatea în cântări, au sĕ-'şi aştérnă cererile înstruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 18 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 153/1899 [95] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru intregirea parochiei de cl. a III-a Sibişel, în protopresbiteratul Sebeşului, prin acésta se publică concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 432 fl. 70 cr. Informaţiuni mai detailate în privinţa emolumentelor se pot trage dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 7 Aprile 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Anunţ.

Am onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în atelierul meu de croitorie (strada Măcelarilor Nr 45. casele tipografiei Archidiecesane) se efectuesc tot feliul de

vestminte bărbătesci,

precum şi

reverenḑi,

reparaturi, şi tot feliul de **ornate bisericesci,** precum

Stichare, Epatrafire, Felóne, Mânecări, Brâuri, aere şi prapori

în timpul cel mai scurt şi după cerinţele ritului nostru ortodox cu preţurile cele mai moderate.

Sperând că onoratul public mĕ va onora cu preţuitele-i comande, mĕ recomand binevoitoriului sprigin

Zaharie Voileanu
măestru croitor.

NB. la cerere espedez mostre franco şi gratis. [68] 8—9

„Concordia“

Societate comercială pe acţii — Sibiiu,

pune în vênḑare

un vin escelent

garantaţ curat, cu preţul de

40 cr. litrul!!

Se potrivesce admirabil cu ape minerale.

[86] 7—12

Julius Erös, **SIBIIU,**
Strada Cisnădiei 3.

Ochelari
Zvickeri
Ochelari cu linţi convexe
de ori-ce soiu în
Nickel
Argint
şi
Aur etc.

Nach ärztlicher Vorschrift
Nur in guter Qualität

Termometre
Barometre
Compase

Lornete de teatru
Ochianuri de câmp
etc. etc.

Tot aci cel mai mare deposit Sibiian de **Orológe, obiecte de aur şi argint**

precum şi utensilii bisericeşti. [71] 9—10

Nr. 69 Sibiiu, Joi, 1/13 Iuliu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful Român“,

deschidem pe jumĕtatea a dóua a anului 1899, cu preţul din fruntea fóiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiune postală (Posta utalvány — Post-Anweisung). Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul şi al postei ultime, sĕ fie scrise legibil.

Rugăm a grăbi cu trimiterea prĕţului de abonament, pentru a nu fi nevoiţi sĕ întrerupem espedarea ḑiarului.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Atentatul dela Belgrad.

Precând firul telegrafic prin mijlocirea Sêrbiei trimise în lumea mare scirea sensaţională despre revoluţiunea din Bulgaria şi despre detronarea principelui Ferdinand de Coburg, în stradele capitalei Sêrbiei se descarcă patru împuşcături asupra exregelui Milan, care şi de astădată ca prin minune a scăpat viu.

Atentatul acesta a atras acuma atenţiunea lumei asupra lucrurilor din Sêrbia, în special asupra persónei fostului rege Milan, asupra căruia istoria contimporană şi-a fost încheiat actele.

După scirile cari au sosit aici de trei ḑile încóce, atentatul este de caracter politic, învinuiţi cu urzirea lui sunt radicalii, dintre cari o mulţime sunt puşi în închisóre, între cari, conducĕtorul lor, ambasadorul din Petropole Gruici, a fost degradat din rangul de general, rechemat şi pus în închisóre.

Ca lucrului sĕ i-se dea tóte signaturile sensaţiunei, asupra oraşului Belgrad şi a ţinuturilor vecine s'a declarat statariu.

Dacă nu ar fi atâtea semne despre un complot urzit în contra persónei fostului rege Milan, lumea ar fi aplecată a crede, că are de a face cu un complot comandat din oficiu spre a scóte din noianul uitării persóna regelui Milan şi a o pune în planul prim, legând de el viitórea politică a regatului.

Un legion de triste reminiscenţe se redeştéptă din incidentul acestui atentat asupra regelui Milan.

S'a suit pe tron în urma unui omor al principelui Michail Obrenovici; din consideraţiuni de avere s'a căsătorit cu Natalia Kecsko, pe care nu o a putut ferici, din vanitate a purtat rĕsboiul cu Turcia, unde Serbia a fost total nimicită şi materialicesce şi moralicesce; tot fără motive a purtat rĕsboiul cu fraţii de un sânge, cu Bulgarii, care s'a terminat cu teribila catastrofă dela Pirot, care a deschis drumul învingĕtoriului Alecsandru de Battenberg spre capitala Serbiei, în care drum la oprit numai catogorica întrevenire a monarchiei austro-ungare.

Mai teribile catastrofe a provocat însĕ el asupra Serbiei prin scandalul înscenat cu divorţarea de către regina Natalia, şi cu răpirea cu forţa brutală a fiiului ei; prin compromiterea bisericei prin espulsarea metropolitului Michail, prin punerea altui metropolit în contra canónelor bisericesci, apoi prin forţata lor desfacere a căsătoriei, tot atâtea acte violente, cari tóte au trebuit sĕ fie desvaliditate după ce şi în nefericita de Serbie au întrevenit stări normale.

După ce a abḑis dela tron între scenării teatrale şi a părăsit Serbia, se credea că tinerul regat sub tinĕrul rege Alecsandru va avea ḑile senine, ticna cuvenită spre a se desvolta pacinic şi a se reculege şi materialiceşte şi moraliceşte după atâtea catastrofe.

Presupunerea acésta nu s'a împlinit, regele Milan s'a reîntors în Serbia, a luat comanda supremă asupra armatei şi aḑi Serbia este în stare de asediu, în ajunul unei dictaturi militare.

Evenimentele aceste arată că în peninsula balcanică focul arde în spuză, şi el însuflă îngrijiri.

Vis şi adevĕr.

(=) Concetăţenii nostri maghiari sunt cunoscuţi ca ómeni ce se amăgesc pe sineşi, zugrăvindu-şi tóte în colori trandafirii şi închiḑênd ochii înaintea acelor stări de lucruri, ce le vĕd într'un fel, pe când ei le-ar dori în alt fel. Atunci îşi închid ochii, şi-le închipue cum le doresc şi propovĕduesc apoi prin tóte trimbiţele presei lor, că-s aşa, şi nu cum sunt. „Maghiarismul se întăreşte aici, maghiarismul se întăreşte dincolo. In Ardeal e linişte. Românii, Sêrbii, Slovacii, sunt topiţi. Marea *„Maghiarie“* e realitate: naţionalităţi nu mai sunt. Statul e deja naţional! Chiar în Croaţia şi Slavonia maghiarisarea face progrese admirabile. Acuşi ne întindem peste tótă peninsula balcanică şi până la Marea-Négră!“.

Acesta e înţelesul bolnav de optimist al rapórtelor ce se dau ḑilnic prin presa maghiară, despre „progresele“ maghiarisării!

Faţă cu acestea e instructiv raportul pe care un Ungur îl publică din Zagrab, în „B. H.“ dela 9 Iul. n., raport, căruia îi dă titlul: *„Vis şi realitate“*, şi care face ridicol într'adevĕr tot optimismul ameţit al presei maghiare, pe care îl are, între altele, şi despre stările din Croaţia. Vom da câteva spicuiri din acel raport. Dupăce spune că a stat mai îndelung în Zagrab, capitala Croaţilor, şi descrie admirabilele parcuri ce zagrabienii deschid şi plantéză prin oraş unde numai li-se dă ocasiune, ceea-ce ridică nespus de mult nu numai higiena oraşului dar şi frumseţa lui, făcêndu-l chiar fermecător, — Ungurul nostru scrie:

„Zagrab-ul se edifică de câteva decenii încóce, ca, bunăóră, Budapesta. Mereu se deschid piaţe nóuĕ, strade nóuĕ, şi pe acelea se ridică palate mari, pompóse.

„Iar instituţiunile lui culturale, sunt cu adevĕrat de model! Museele lor, universitatea, gimnasiul cel nou, liceul de fete, şcóla de pictură, academia de musică, şi o mulţime de alte şcóle, — tóte dovedesc, că *Zagrabul face, pe terenul educaţiunei publice, progrese mari!*

„Croaţii pun grijă mare şi jertfesc mult pentru scopurile lor culturale! ***Indeosebi însĕ pentru edecaţiunea naţională!*** *In privinţa asta şi noi (Ungurii) am putea învĕţa mult dela ei!* (Iată o constatare minunată! Când chiar şi Ungurii cari numai puţin nu cheltuesc pentru scopurile lor culturale, spun că ar putea învĕţa încă dela Croaţii, pe cari îi duşmănesc şi persecută, — ce ar trebui sĕ ḑicem noi Românii? Când vom înţelege odată şi noi, că numai prin jertfe mai mari şi mai cu largă mână date pentru instituţiile culturale şi publice, vom putea pune pe duşmani în respect, precum iată Croaţii îi pun? Red. „T. R.“)

„Noi maghiarii — urméză raportul, — ne esprimăm totdéuna cu „dispreţ“ despre ideile de *Mare-Croaţie* (de a fonda un stat mare slav în jurul Croaţiei), şi despre apostolii acelora. „Totul e un vis“, ḑicem. *Măcar ḑĕu că nu e vis! Din contră!* E amară realitate! Cel puţin pentru noi (pentru Unguri) e atare!

„Noi tot aşa credem, că cei ce ţin la partidul lui Starcevici, sunt numai o frântură neînsemnată a Croaţilor. Măcar că nu aşa stă lucrul. Eu cutez sĕ afirm, *că fiecare patriot croat, e starcevician.* Cel puţin eu acéstă convingere am primit'o, decând umblu pe pămêntul Croat. *Dela profesorul universitar, până la ultimul ţeran simplu, toţi sunt următori însufleţiţi ai ideii Marei-Croaţii*! Aici fie-care om e politic, fie-care întra'colo sĕ nisuesce, ca sĕ lăţéscă ideea de Mare-Croaţie! Mare rol jócă aici în politică mai ales femeile şi preoţimea! Iar aceştia hotăresc fórte mult! Femeile sunt apostolii inteliginţei, preoţii ai elementului poporal. Frumósele femei croate iau parte activă la tóte sĕrbările naţionale. Şi aşa de însufleţit strigă la „jivio!“ ca ori-ce tineri universitari!“

„Despre activitatea politică a preoţimei din Croaţia, se póte convinge ori-şi-cine. De pe amvon ei predică ideile mari croate cu aceeaşi pasiune, ca şi de pe catedră! Şi dintr'un loc şi dintr'altul, mai ales pe noi (pe Unguri) ne înjură!

Descrie apoi cum odinióră magharii ajunseseră a se vîrî bine şi prin Croaţia, şi preoţimea era câştigată pe partea lor, — dar s'a produs reacţiunea, şi aḑi acea preoţime e precum o descrie mai sus, — apoi continuă:

„Dar ideile acestea pancroate, fac pe lângă asta cuceriri uriaşe nu numai în Croaţia şi Slavonia, *ci şi în Dalmaţia, în Bosnia, Herţegovina, ba chiar în Istria şi Çraina!*“

Descriind apoi cum se lucréză cu sistem pentru câştigarea popórelor acestora pentru ideile croate, — urméză:

„*Dalmaţia* e deja cu totul croată. Tinerii din Dalmaţia nu mai merg la universitate în Graţ ori Viena, ci aprópe esclusiv la universitatea din Zagrab! Aici apoi cad pe mâni bune! Inhaléză numai idei mari croate. Pe ungur, pe care acasă au învĕţat din istorie sĕ-'l stimeze, aici încep a-'l urî! Fireşte, pentru-că în Zagrab e obiceiu a rupe steagul maghiar şi a-'l arde pe piaţe publice!..

„Tot aşa stau lucrurile şi în *Istria!* Istria era, numai nainte cu câteva decenii, aprópe curat italiană. Aḑi e în mare majorirate croată!“

Şi mai nĕcăjindu-se puţin, şi aruncând vina pe partidul lui Starcevici precum şi pe guvernul maghiar căsufere în capul bisericiei croate pe vestitul Strossmayer, — închee:

„Din tóte acestea putem sĕ vedem într'adevĕr limpede, că nisuinţele naţionale a marilor-croaţi, nu sunt *vis*, ci *realitate*!“

Pentru noi astea mai sunt şi o dovadă despre — prevederea politică a teribililor „politici“ maghiari. Cât se sbat şi la câte nu recurg ca sĕ maghiariseze şi Croaţia, şi numai mai ieri ceteam într'o fóie o veste trimisă de ceva corespondent „optimist“ de prin Croaţia, că — limba maghiară face progrese mari printre Croaţi, ! —pe când acest cercetător mai sincer şi mai limpede la ochi, iată ce a vĕḑut şi ce spune!

De altfel noi sĕ-'i lăsăm pe concetăţenii maghiari sĕ se îmbete mereu cu visuri optimiste, — iar noi sĕ lucrăm şi noi din tóte puterile la întărirea instituţiilor nóstre culturale naţionale, singurele care ne pot procura un viitor, în care sĕ fie recunoscută şi vrednicia şi tăria nóstră, cum aḑi vedem recunoscută d. e. a Croaţilor, cari de altfel sunt mai puţini ca noi Românii din acéstă ţéră!

O importantă hotărîre a Curiei reg. din Pesta.

— Dreptul limbei. —

Curia regéscă din Pesta a adus de curênd o fórte importantă decisiune în chestia întrebuinţării *limbei materne* de către partidele interesate, înaintea judecătoriilor şi a instanţelor superióre, când se tractéză afaceri *penale.*

Se ştie că în afacerile penale, ori-cine are drept a face arătare, deci a porni procesul, fie cu graiul fie în scris, la judecătorii, sau de aparţin tribunalelor, la tribunal.

Un germân, Samuel H... avênd o astfel de afacere, şi nefiind mulţumit cu sentinţa tribunalului înaintea căruia s'a pertractat afacereá, a înaintat recurs la Tablă. Recursul făcêndu-l el însuşi, l'a scris în limba sa maternă, germână. Tabla, mari şovinistă decât se cuvine, a respins simplu recursul, pe cuvênt că nu e redactat în — „limba oficiósă a statului.“ Neîndreptăţitul cetăţean a recurat şi contra acestei respingeri a Tablei, la Curia regéscă, şi Curia a adus hotărîre de următorul cuprins la apelata neîndreptăţitului cetăţean:

„Avênd în vedere, că după praxa legală existentă a procedurei penale, *recursurile părţilor*, scurtate în drepturile lor prin hotărîri de ale judecătoriilor, *în afaceri penale*, se pot înainta sau verbal sau în scris; considerând regula de drept, dela sine urméză, că, *partea interesată póte sĕ-'şi înainteze recursul sĕu verbal în limba sa maternă, contra decisiunii judecătoresci;* iar' dacă acest drept este admis a se exercita în altă limbă şi nu în cea maghiară, — de acest drept nu are sĕ fie despoiat nimeni, de a-şi da recursul *în limba sa maternă, dacă de acest drept al sĕu se foloseste el însuşi, fără a fi representat prin advocat.*

„Avênd în vedere aceste împregiurări — *Tabla regéscă a sĕvêrşit o iregularitate de formă în procedura sa, când a respins recursul nedreptăţitului Samuel H. pe motiv că a fost redactat în limba germână.* Din acéstă consideraţiune, *decisul Tablei regesci se anuléză, recursul lui H. Samuel se primesce şi Tabla regéscă e îndrumată* *ca în tótă regula și în fond sě studieze decisiunea tribunalului regesc“.*

Decisiunea e importantă, căci ea indrumă judecătoriile și instanțele mijlocíi, a observa dreptatea și legalitatea față de cetățenii de limbă nemaghiară, fără a-'i sili pe acestia sě alerge la advocat și în cauze în cari se pot înșiși apăra, ca unele cauze penale simple, ci îndatorându-le a le petracta recursurile în fond, în merit, și atunci când cel interesat însuși, preot, învěțător ori alt cetățean cu carte, și-a scris el singur recursul, fără advocat.

Dela
Reuniunea femeilor rom. din Sibiiu.

Raportul general

pe anul 1898.

(Incheiere.)

IV. *Averea Reuniunii.*

In alăturare sub B. avem onorul a presenta Onoratei Adunări generale bilanțul asupra averii Reuniunii, încheiat la 31 Decembre 1898, care a fost examinat de o comisiune specială și aprobat de comitet.

Conform acestui bilanț averea Reuniunii a constat la data amintită din saldul cassei de fl. 885. 60, și din efecte în valóre de fl. 18,685. —, în suma totală deci fl. 19570. 60; din acéstă sumă se vine la fondul inalienabil fl. 4747.20 și la cel disponibil 10,088.60.

A întrat cu fl 4691.66 peste preliminar. Acéstă sporire a venitelor Reuniunii este a se atribui de o parte loteriei și licitațiunilor urmate acesteia, și marinimosității institutului „Albina“, care și în anul de sub întrebare a dăruit pentru scopurile Reuniunii suma de fl. 300.

Cu fl. 35. — a întrat mai puțîn din taxe și fl 12.12 s'a spesat mai mult ca ce a fost preliminat Pentru suma acésta din urmă ne vom lua voia a cere îndemnisare din partea onoratei Adunări generale.

Dimpreună cu bilanțul pe 1898 presentăm onoratei adunări genarale alăturat sub C. și proiectul de buget pe anul 1900 și anume la întrate cu fl. 1800 și eșite cu fl. 1800, arătând un excedent de fl. 76.

V. *Balul.*

Comitetul s'a ocupat și în anul de gestiune trecut cu chestiunea arangiării unui bal. Dar avênd în vedere doliul țerii pentru asasinarea împěrătesei-regine Elisaveta și dispoziția ce a domnit la majoritatea publicului nostru românesc inteligent, a credut, că e bine a se absta de astă-dată dela arangiarea lui.

VI. *Masa studenților și Bucătăria poporală.*

Comitetul s'a simțit deobligat a practica și în anul 1898 usul din trecut și a adauge la activul sěu acte de binefacere și umanitare, ce nu-i sunt direct pretinse în Statute. Societatea națiunilor mai înaintate în cultură desvóltă o activitate intensivă în acéstă direcțiune, ceea-ce îĭ dovedesce importanța deosebită; în urmare se impune și societății nóstre, care prin astfel de activitate mai împlinește și o misiune națională, contribuind la crescerea morală și socială a viitórei generațiuni inteligente a poporului nostru.

Dóuě instituțiuni sunt în serviciul cărora s'a pus comitetul DVóstre, angajând și pe alți membri devotați ai Reuniunii. Acestea sunt: Masa studenților, întemeiată și susținută de institutul de credit „Albina“, și Bucătăria poporală din Sibiiu.

Cea dintâi ocrotesce 50 de studenți gimnasiali dela șcólele din loc, provědêndu-i cu prânz corěspundětor și îndemnându-i la observarea de obiceiuri convenabile. Institutul „Albina“ a știut sě aprețieze totdeauna conlucrarea Reuniunii la conducerea acestei instituțiuni și nu a întârdiat a-'și esprima mulțămita sa în general Reuniunii și în special presidentei nóstre, care a luat asupra sa greaua sarcină a purtării socotelilor.

Bucătăria poporală din loc este o instituțiune de un caracter mai internațional. Ocrotind ea însě nu arare-ori și conaționali de ai nostri, comitetul 'și-a ținut de sacră datorință a nu se retrage nici dela acest serviciu, pentru care magistratul orășenesc i-a esprimat mulțămita sa, și care prin acest raport se aduce la cunoscința stimabilelor dame, cari au conlucrat.

VII. *Membrii Reuniunii.*

Dela ultima adunare generală încóce avem de înregistrat înscrierea numai a șépte membri noi, anume: Dr. Ioan David, Vasile Baboe, Camilo Petri, Victor Poruț, Valeriu Üveges, Eugen Vancu și Aurel Zigre, precum și că membrul ajutător cu taxă anuală Dr. Elie Cristea a trecut în rêndul acelor membri ajutători, cari au solvit taxa odată pentru totdeauna.

Cu durere ne vedem siliți a Vě anunța, că Reuniunea nóstră nici în anul acesta nu a fost scutită de perderi.

Au decedat, rărind șirurile membrilor, dómna Elena Popescu n. Petric, care ani de-a rêndul a fost membră în comitet și a conlucrat la promovarea intereselor Reuniunii, — și dnii Nicolau St. Șuluț, și Valeriu Bologa, dirigent al filialei „Albina, din Brașov, cari în calitate de secretari ai comitetului au bine-meritat dela Reuniune prin zelul și corectitatea, ce totdeauna au dovedit. Pentru acesti valoroși membri ne vom permite la locul sěu a vě propune ca sě esprimați condolența potrivită.

In present numěrul total al membrilor este 228; dintre cari membri onorari (în viață): 4, membri fundatori: 7, membri pe viață (în viață): 31, membri ajutători, cari au solvit taxa odată pentru totdeauna: 29, membri ordinari 83 și ajutători 73. S'ar părea că e o diferință în minus față de anul trecut. Acésta provine de acolo, că excepționând categoria membrilor fundatori pe membrii reposați i-am lăsat afară din calcul, ceea-ce până acuma nu s'a făcut.

VIII. *Propunerile comitetului.*

Supunênd acest raport aprețiării Onoratei Adunări generale, dimpreună cu adusele, rugăm Onorata Adunare generală sě binevoiască:

1) a lua spre scire raportul general pe anul 1898;

2.) a da espresiune regretului pentru decedarea Maj. Sale împěrătesei-regine Elisabeta și a patronului Reuniunii Esc. Sale Metropolitului Miron Romanul, și a membrilor Elena Popescu n. Petric, Nicolau St. Șulușiu și Valeriu P. Bologa.

3.) a vota mulțămita protocolară marinimoșilor donatori, în deosebi institutului „Albina“;

4.) a examina socotelile anului 1898 și a da comitetului absolutoriu, iar dómnei presidente a i-se vota mulțămită protocolară pentru serviciile aduse cu ocasiunea aranjării loteriei;

5.) a da îndemnisare pentru supraerogatul de 12 fl. 12 cr;

6.) a primí proiectul de budget pe anul 1900;

7.) a alege comitetul pe un nou period de trei ani; și

8.) a lua dispoziții pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală presentă.

Din ședința Comitetului dela 22 Iunie 1899.

Maria Cosma,
presidentă.

Dr. I. Beu,
secretar.

Revistă Externă

Impretenire franco-germană.

Un eveniment de mare importanță politică s'a petrecut între Germania și Francia. In 6 Iuliu n. Impěratul Vilhelm al Germaniei a făcut o visită marinarilor cadeți francezi pe vaporul *„Iphigénie,“* ce se afla în apele sinului de mare Bergen, lângă țermul Norvegiei.

Cu acest prilegiu corpul oficeresc și tineretul francez al vaporului, a primit pe Impěratul cu mari ovațiuni. Din acest incident între împěratul Vilhelm și între presidentul Republicei Loubet, s'a făcut un schimb de depeșe într'un ton cât se póte de cordial Impèratul numit Francia o „patrie nobilă“, pe soldații ei, „cameradi“ ai sei; iar Loubet i-a mulțumit, mai cumpătat, ce-'i drept, dar totuși cordial. După acésta Impěratul a ospătat la masa sa atât corpul oficerilor, cât și pe tinerii cadeți marinari ai Franciei.

Se crede tot mai mult într'o apropiere între cei doi puternici și temuți dușmani, cari ar putea fi numiți magazia de materii explosive periculóse a Europei. O apropiere între ei, ar mări șansele unei păci îndelungate.

*

Atentatul asupra regelui Milan

Atentatul în contra regelui Milan s'a sěvêrșit în cea mai frecventată și mai frumósă stradă a Belgradului, în strada Mihail.

Séra, pe la órele 6, pe când regele Milan, cu aghiotantul sěu Lukici, treceau în trăsură pe acea stradă, se apropie de trăsură un individ cu o petiție în mână! Regele făcu o mișcare sě se opréscă trăsura. In acel moment, petiționarul trase unul după altul trei focuri de revolver asupra regelui; dóue focuri loviră pe aghiotant, iar al treilea atinse ușor pe rege la uměr. Apoi atentatorul trase asupra lui însuși, rănindu-se ușor la gât. Regele și aghiotantul săriră din trăsură ca sě pună mâna pe atentator. Acesta o luà la fugă spre Sava. Trecětorii nu putură pune mâna pe el. Asasinul sări în apă; doi gendarmi reușiră sě-l prindă. Regele Milan păstră cea mai desěvêrșită liniște și fu aclamat călduros de mulțime. Autorul moral al atentatului e partidul radical, fórte nemulțămit de presența și trebile ce le face Milan în țară.

In timpul nopții s'au făcut perchisiții domiciliare la fruntașii partidului radical. Au fost arestați aprópe 35 de inși, și cei mai mulți puși în lanțuri.

Din România

(O mare distincțiune.) Dl *Dr. V. Babeș*, directorul Institutului de patologie și bacteriologie din București, a primit următórea scrisóre dela dl profesor Lannelongue, președintele congresului XIII-lea internațional de medicină, ce se va ține la Paris dela 2—9 August 1900:

Domnule și prea eminent confrate!

Cu o fórte vie satisfacție am onórea a vě anunța numirea d-vóstră ca Președinte de onóre al congresului internațional de medicină, care se va ținea la Paris dela 2—9 August 1900.

Sper că primind acest titlu, veți rěspunde la așteptarea nóstră și veți binevoi a ne da concursul cu marea d-vóstră autoritate științifică.

Bine-voiți, etc.

Președintele Congresului:
Lannelongue.

Societatea de Teatru la Sěliște.

— Convocare. —

„Societatea pentru Crearea unui fond de Teatru național român“ își va ținea *Adunarea sa generală* din ěstan în opidul *Sěliște* (comit. Sibiiu) în dilele de Dumineca și Luni în 18 (30) și 19 (31) Iulie a. c. cu următórea programă:

I. Diua primă, Duminecă, în 18 (30) Iulie: 1.) Președintele va deschide adunarea generală la 10 óre a. m. 2.) Se aleg 2 notari pentru ședințele adunării. 3.) Secretarul va ceti raportul comitetului societății asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă. 4.) Se alege o comisiune de 5 membri pentru propuneri și raportul comitetului se predă acestei comisiuni spre esaminare. 5.) Casarul societății va ceti raportul despre starea casei cu sporul dela ultima adunare încóci și peste tot despre averea societății. 6.) Se va alege o comisiune de 5 membri pentru esaminarea raportului casarului. 7.) Se va alege o comisiune de 5 membri, cari în înțelesul § 4 din statutele societății vor câștiga membrii fundatori. ordinari și ajutători, pentru societate. 8.) Se vor ceti discursuri corěspundětóre scopului Societății sau de altă materie literară, ce sunt a se insinua președintelui înainte de adunare. 9.) Președintele va închide adunarea.

II Diua a dóua Luni, în 19 (30) Iulie: 1.) Președintele deschide ședința și protocolul ședintei precedente se va ceti și autentica. 2.) Raportul comisiunii pentru câștigarea membrilor noi. 3.) Raportul comisiunii asupra socotelilor casarului. 4.) Raportul comisiunii asupra raportului comitetului societății și insinuarea propunerilor în interesul fondului. 5.) Se va decide locul și diua adunării generale pentru anul 1900. 6.) Intregirea comitetului. 7.) Se va alege o comisiune de 3 membri pentru autenticarea protocolului din ședința II. 8.) Președintele va închide adunarea.

Invităm la acéstă adunare generală a societății pentru crearea unui fond de teatru național român, pe toți membrii fondatori, ordinari și ajutători ai acestei societăți, precum și pe toți binevoitorii ei și sprijinitorii culturei românesci.

Din ședința comitetului ținută în Brașov la 23 Iunie (5 Iulie) 1899.

Iosif Vulcan m. p.
președinte

Vasilie Goldiș m. p.
secretar

Scrisóre din Gherla.

Foc mare în Sic; — Stări morale decădute printre Ungurii reformați,

In 18/30 Iuniu a. c. un mare foc a erupt în comuna Sic din com. Solnoc-Dob., care în timp de 6 óre a prefăcut în cenușă și scrum 111 case cu tóte edificiile economice și cu tóte ce s'au aflat întrênsele, s'a aflat prin curți și prin grădini. Chiar și o mulțime de pomi au ars. Dar ce e mai dureros este împrejurarea că au cădut jertfă și doi copilași, o mare mulțime de bucate și animale de casă. Absolut nimic n'a putut fi scăpat, așa că nenorociții au rěmas total pe stradă, adăpostindu-se acum prin pivnițe și pela rudenii și alți ómeni de inimă. Tóte casele și supraedificatele economice fiind acoperite cu trestie, și suflând vênt și fiind și căldură, focul s'a estins cu o repediciune înfiorătóre. De stins nici vorbă n'a putut fi, căci de fântânile de prin curți nici apropia nu s'a putut, iar valea era sécă total.

Partea arsă a comunei, (Strada de către Bonțida și cea de către Giulatelec) nu represintă altceva decât ruine și cenușă. E înfiorătóre vedenia urlóelor cari ca nisce stafii se ridică în aer, góle și înegrite ca de păcate.

Mult a fost împedecată stîngerea și localisarea focului prin împrejurarea, că ómenii erau duși departe la lucrul câmpului, parte la têrg la Bonțida.

Asigurați încă au fost fórte puțini și numai până la sume bagatele. Au grăbit cu ajutóre proprietarii mari din loc și vecinătate, dând bucate și bani.

Miseria mai îndepărtată o micșoréză mult împrejurarea, că focul s'a întêmplat înainte de culesul de pe câmp, și marea majoritate a celor arși sunt economi cu stare bună, cu sěměnături multe și frumóse la câmp, vii, vite etc.. Paguba se socotesce ca la 250000 fl. Intre cei arși sunt și vre-o 4 familii române papistașe, vre-o 5 familii maghiare papistașe, iar celelalte magiare reformate. Puținii români ortodoxi locuesc într'alte părți ale comunei.

*

A patra di după nenorocire prin foc a comunei *Sic*, trecênd eu pe acolo și vorbind cu unii fruntași din comună, 'mi-s'au spus lucruri fórte triste despre stările morale ale populațiunii de acolo, așa încât nenorocirea acésta prin foc, se consideră ca o bătae alui Ddeu pentru fărădelegile ei.

In deosebi batjocorirea celor sfinte este fórte lățită între populațiunea reformată. Intre altele am audit, că înainte tocmai cu 40 de ani iar a ars partea acésta a comunei între împrejurările următóre. Era tocmai în diua de Sânzienile nóstre (24 Iuniu: Nasc. lui Ioan Botezătoriul). O femeie maghiară reformată făcea foc în cuptoriu ca sě cócă pâne. Vědênd acésta o femeie română, o a făcut atentă sě nu i-se întêmple vre-o nenorocire. Femeia magiară reformată îi respunde însě cu suris Nu mi-a face nimic Ioan Botezătoriul vostru, căci îi voiu face și lui un palanețiu (turtă cóptă în cenușă ferbinte). Dicênd acestea, îi sare o schinteie pe șurț și luând foc, iese la fântână sě și-l stingă. Dar până a umblat pe afară, focul din cuptor bobotindu-se prea tare, a aprins hornul și casa și a ars tótă; de aci focul a trecut în vecini, iar de aci mai departe până ce a prefăcut în cenușă tótă partea comunei, care și acum a ars.

Alt cas. In anul acesta eșind papistașii cu procesiune la Diua Domnului, un fruntaș reformat se dice, că-și reținea coreligionarii dela procesiune cu cuvintele: Ce umblați după credințe deșerte! Și bătaia lui Ddeu iar n'a remas.

Tot cu acéstă ocasiune m'am convins și despre o altă scădere a acestei populațiuni. Unul dintre cei arși, (maghiar reformat,) țěran, om fórte bogat și căruia i-a remas nedistrus de foc un magazin cu mai multe mii de merțe de bucate, striga pe ulițe streinilor în gura mare, că lui nu-'i dă nimeni nimic și piere de fóme. Magazinul îi era zidit din pétră și provědut cu uși și oblóne de fer, așa că numai coperișiul a ars. Tot despre acest bogat zgârcit se dice, că numai cu dóue dile înaintea focului își elocase la o bancă 40,000 fl.

Mulți dintre cei arși acum petrec prin crîșme, în loc sĕ-și vadă de cap. Se vede, că totuși le-au remas câte ceva, ca sĕ aibă pe ce — bea! Dar atunci nu umble după colecte și după împrumute fără camătă. Și antistia comunală sĕ grijască bine, ca numai cei vrednici sĕ capete astfel de ajutóre, căci altcum publicul nu va da nici unde trebue, nesciind cine e vrednic și cine nu e vrednic de ajutor.

Intre casele arse este și una dintre cele dóue scóle de stat elementare. Focul se vorbesce, că a isbucnit din negrija unei femei, care ardea focul în cuptor ca sĕ cócă pâne. Fiind urloiul de scânduri de brad și casa acoperită cu trestie, a luat foc. Alții dic, că servitorii dela aceeași casă sĕ fie de vină, căci au umblat cu sugări aprinse încărcând gunoiul dela grajduri. Cercetarea causei focului și conscrierea dauneie în curgere. Putem învĕța multe din acésta nenorocire.

Cor.

Incheierea anului școlar
în
Seminarul „Andreian".

Ca de obiceiu s'a ținut încheierea anului școlar în diua sfinților apostoli *Petru* și *Pavel*. Diminéța s'a oficiat sfânta liturgie din partea directorului seminarial Dr. *Remus Roșca*, la finea căreia s'a cetit rugăciunea de mulțumită pentru ajutorul dat de Dumnedeu la împlinirea unui nou an de muncă pe terenul învĕțământului.

După serviciul divin s'au întrunit toți elevii în frunte cu corpul profesoral în sala cea mare a noului edificiu sem., unde s'a presentat și Inaltpreasfințitul nostru Archiep. și Metrop. *Ioan*, însoțit de membrii consist. presenți în Sibiiu și de alți onorațiori. Elevii au intonat imediat *„Bine ești cuvêntat..."*, după care profesorul D. *Comșa* a rostit un frumos discurs, în care — făcênd o fugitivă privire asupra momentelor mai însemnate din anul espirat, bineventéză pe I. P. Sa în mijlocul tinerimei, a cărui părinte este și insistă apoi mai pe larg asupra datorințelor, ce se impun tinerimei și termină cu un condensat esposeu-program, care pururea va trebui sĕ stee înaintea ochilor celor chemați a fi conducĕtorii poporului.

In fine adreséză cuvinte de mulțumită la adresa I. P. Sfințitului, „care și dela scurta sa petrecere în nóua înaltă dignitate a sciut cucerí inimile tuturor prin zelul neobosit și interesul viu ce-l arată și desvóltă întru înaintarea tuturor instituțiunilor nóstre culturale și în special a acestui seminariu." Ultimele cuvinte ale vorbitorului au fost ascultate de toți în picióre și acoperite de viile strigări de „Sĕ trăiéscă", la adresa capului bisericei nóstre.

După acésta a cetit a directorul seminarial resultatul ultimei conferențe profesorale, indicând numĕrul repetenților și a celor avisați la emendarea calculelor din unul sau mai multe obiecte.

Se ridică apoi I. P. Sa și mulțămește corpului profesoral pentru ostenelele împreunate cu instruarea tinerimei în cursul acestui an, indicând că de ar-fi presenți părinții trupesci ai tinerimei întrunite aici, de-sigur s'ar simțí datori a-i mulțămi ei pentru tóte câte le-au făcut întru cultivarea lor, așa însĕ, ca părinte sufletesc al tinerimei îi mulțămesce I. P. Sa rugându-'l ca în interesul progresului general sĕ continue și în viitor munca grea pentru înaintarea culturei, fiind siguri, că și aceia dintre elevii lor, cari póte adi încă nu-și pentru ași da spiritul recunoscinței față de profesorii lor, vor veni la acésta convingere, când vor ajunge la deplină maturitate și atunci vor binecuvênta numele acelora, cari au ostenit și muncit pentru desvoltarea și înmulțirea cunoscințelor lor, atât de necesare pentru asigurarea unui traiu cinstit și mulțămit.

Nimic mai adevĕrat, decât aceste cuvinte ale Eminenției Sale, pentru-că după disa unui poet german:

„Nichts ist hehrer, als ein Lehrer,
„Der ein Vater ist, nicht des Fleisches und des Geblüthes,
„Sondern des Geistes ünd des Gemüthes.

Apoi se adreséză către tinerime cu o vorbire mai lungă, însuflețită și isvorită din dragostea, ce sĕ destéptă în inima părintelui, când acesta dă povețe fiilor, ce se depart de casa sa și întră în virtejul greului vieții. I. P. Sa accentuéză sublimitatea chemării preoțesci și învĕțătoresci făcênd comparație cu celelalte cariere ale vieții, de cari se deosebesce în mĕsura în care sufletul este superior trupului, căci desvoltarea sufletului în proporție și armonie cu puterile fisice este obiectul preocupațiunilor lor.

Arată că și după terminarea cursurilor formale trebue sĕ se ocupe cu studiul și cu lucrurile, menite a-le ajuta împlinirea oficiului ales, căutând a înțelege rostul și scopul lui. Cu tact și înțelepciune sĕ caute învĕțăturile necesare și din întêmplările vieții, căci *„lumea e școla cea mare, școla? e un început"*. Pe lângă muncă intensivă, sĕ caute a fi petrunși de *vocațiunea, de chemarea* carierii de dascăli ai poporului, căci fără vocațiune nici pe jumĕtate nu-și póte omul împlini datorințele oficiului. Acéstă vocațiune se va desvolta în sufletul lor cu atât mai mult, cu cât vor nisui a petrunde mai tare în înțelesul carierei preoțesci și învĕțătoresci, abstragênd idealul, care forméză cuintesența aceleia. Acest ideal trebue sĕ-l aibă pururea înaintea ochilor, și atunci mai cu zel vor stărui întru îndeplinirea datorințelor și ridicarea poporului încredut conducerii lui. Le recomândă conscienționitate în munca lor, arĕtându-le, că sórtea lor este strîns legată de sórtea poporului. Dela înaintarea, ridicarea poporului în bunăstare, și cultură, în tóte cele bune, atêrna și vaza, și bunăstarea și înaintarea lor proprie.

Dar sĕ nu considere cariera lor de un simplu mijloc de traiu, căci atunci degradéză ușor într'o simplă meserie, ci sĕ se considere de apostoli, despre cari dice scriptura ,că *„cel ce face și va învĕța, acela mare se va chema întru împĕrăția Domnului"*. Drept resplată a ostenelelor lor sĕ nu considere numai recompensa materială, la noi neînsemnată, ci *mulțămirea sufletéscă*, de a contribui la înflorirea bisericei și neamului și la promovarea în tóte cele bune a cetățenilor patriei nóstre, de care ne légă întreg trecutul părinților nostri, de 2000 de ani. La fine implóră ajutoriul lui D-deu asupra activității celor ce vor întra în curênd în practica vieții și împărtășesce tuturor archipărintescile binecuvêntări.

A mai urmat o rugăciune „Sara" cântată de corul seminarial sub conducerea profesorului *G. Dima*, după care între aplausele frenetice la adresa Eminenției Sale metropolitul nostru, carele plecă, declară directorul seminarial anul scolariu 1898/99 de încheiat.

Deca.

NOUTĂȚI

Nunta din Cetinje. In 27 a lunei curente, va fi în Cetinje cununia prințului moștenitor muntenegrin, Danilo, cu principesa Jutta de Meklemburg-Strelitz. Se fac pregătiri febrile și mari. Sĕrbările vor ținea trei dile. Se contéză că vor fi față peste 20,000 óspeți din tóte părțile .principatului, spre a face ovații nouĕi perechi.

*

Fratele Țarului, a murit. *George*, marele Principe mostenitor de corónă ruséscă, a murit la 10 Iun. în Abas-Thuman. Era de 28 de ani, bolnav de mult de oftică. — La curtea rusésçă domnește óre-care nedumerire, că cine sĕ fie următorul moștenitor, căci Țarul n'are decât fete, trei. Ar fi sĕ urmeze fratele sĕu mai tinĕr, Mihail Alesandrovici, de 21 de ani, dar unii vorbesc de unchiul Țarului, marele principe Vladimir, om în vîrstă de 52 ani.

*

Mandatul de la Ceica va fi, aprópe sigur, a dlui Dr. Victor Cupșa, concipist în ministeriu. Dênsul a și cutreerat satele din cercul electoral, și, spun foile maghiare, „a fost pretutindeni primit cu simpatie". S'a întors la Pesta, și acum o „deputație" va merge sĕ-'l... róge sĕ priméscă candidatura, (pentru care mai întâiu dênsul a făcut „vizitele necesare".) După asta va merge în curênd sĕ își ție vorbirea program.

Sĕ audim!

*

Dar bisericei. In ajunul dilelor învierii Domnului, parochul *Laurențiu Ciorbea*, a procurat și donat pe sama sântei nóstre bisericuțe din Sălciua-de-jos, (protopresbiteratul Lupșei) o frumósă cădelniță de argint de China în preț de *20 fl.* v. a. Pentru care faptă creștinéscă bunul Dumnedeu sĕ-i dăruiască sănĕtate și viață.

Prin stăruința și resultatul unei colecte făcută tot de d-sa, s'au procurat anul trecut pe séma sfintei nóstre biserici un Liturgier cu litere latine în preț de 4 fl., un Aghiazmatar 2 fl. 75 cr., iar în anul acesta „Cuvêntări bisericești" de Dr. G. Popoviciu 1 fl. 50 cr. și „Semințe din agrul lui Christos" de Z. Boiu 1 fl. 50 cr.

D-deu sĕ-i ajute sĕ mai facă lucruri bune! *„Un sălciuoan"*.

*

Asociațiunea la Poplaca. Duminecă Despărțămêntul IV. (Sibiiu) al Asociațiunii și-a ținut adunarea la Poplaca. Fiind Poplaca comună mare, cu ómeni cu stare bună, au mers din Sibiiu: directorul despărțămêntului P. O. D. *Ioan Papiu*, secretarul Dr. *E. Cristea*, cassarul: *Stefan Stroia*, apoi dnii: *P. Cosma, Mat. Voileanu, Dr. N. Vecerdea, Dr. Vas. Bologa, Vas. C. Osvadă, Ioan Moța, L. Negrilă, precum și 10 tineri din seminariul „Andreian"*, cari sĕ înalțe nimbul adunării prin cântare în cor bisericesc. Durere, pecât de cu drag și cu dor de a sĕrba o sĕrbătóre culturală cu poporul poplăcean, au mers toți acești domni, pe atât de rĕu înțeleși au fost ei de popor! Adunarea a fost fórte slab cercetată. Poporul n'a arătat interes pentru ea. Din dóuĕ disertații numai una s'a cetit, a dlui *Ioan Moța*, o frumósă temă poporală despre „Fântânile fărmecate" a satelor, sub cari a înțeles *bibliotecile poporale* cari ca niște fântâni fărmecate sĕ atragă la ele poporul spre a-și adăpa sufletul cu știință, — a dóua disertație, a dlui *V. C. Osvadă*, despre „Insoțirile economice", temă cu multe învĕțături folositóre și bine arangeate, a trebuit lăsată din program, din lipsa de interes a poporului căruia avea sĕ sune. Frumósa masă comună ce a urmat, n'a putut înălța sufletele. Din lipsa de spațiu, raport în alt numĕr.

*

Dreyfuss în Italia. „Tribuna" din Roma are informația, că Dreyfuss, după liberarea sa, nu va merge sĕ trăiască în Elsația, precum se spunea, ci se va retrage în Italia.

*

Infrumsețarea Sinaiei și ținutului ei. Din Sinaia primim următorul avis: Societatea carpatină „Sinaia", fondată la 1893, în scop de a construí poteci și pavilóne pe munți pentru înlesnirea excursiunilor și adăpostirea turiștilor, prin lucrările efectuite la grotele dela schitul „Peștera" și pe munții din jurul Sinaiei, a făcut accesibile multe posițiuni încântătóre în frumseți naturale, legate între ele prin drumuri și poteci. La grote a instalat un agent și conductori necesari, și a aranjat un mic bufet. Un drum pentru cai, pornește acum dela „Captarea Apelor" (Sinaia), trecênd pe deasupra sursei Peleșului, urcă la vîrf, pe Peatra Arsă, în în direcția Caraimanului. Alt drum de asemenea, plécă din Poiana Reginei (Stâna regală) spre vîrf. Ear' pe peptul muntelui „Caraiman" s'a construit o frumósă casă carpatină cu mai multe încăperi pusă la dispositiunea excursioniștilor, legată cu gara Bușteni, prin drumul de picior construit pe „Valea Fetei" peste sgomotósele cascate ale mândrului Caraiman. Totasemenea s'a pus în circulare și drumul nou care légă schitul Peștera cu Sinaia și cu nóua stațiune carpatină Caraiman (Bușteni). Alte drumuri și stațiuni nóue sunt în studiu.

*

Viriliștii români în comitatul Clujului. E interesant, ca sĕ nu dicem trist, sĕ arunci o privire preste listele membrilor în congregațiile comitatelor nóste ardelene. Pline sunt acelea de gem, de „virilisti" jidani și unguri, cari decid apoi asupra sorții poporațiunii și dispun de averea ei, aruncându-o în contribuții, cât nu mai încape, fiindcă poporul în marea lui majoritate, e — român, pentru care deci ei nu pot avea inimă. De esemplu în comitatul Clujului întră *168* de membri viriliști, și între aceștia știți câți Români sunt? — *14!* Deci nici 10% !..

Cei 14 sunt: Dr. I. Popescu adv. Reghin; Teofil Hossu, propr., Mociu; Gall, propr. Székelyói; Mih. Orbonaș, adv. Reghin; Ioan Moldovan, preot, Catona; Ioan Papp, preot, Marotlaca; Ioan Bozac, preot, N. St. Mihaitelca; Iul. Coroian, adv. Cluj; Iuliu Hossu secretariu ministerial, Pesta; Lud. Simon. propr. M. St. Georgiu; Petru Russ, preot, M. Checied; Alecsă Bidian, propr. Sava; G. Domșa propr. Georgiu; Teodor Iustian, medic. U. St. Petru. — Și mai sunt 30 de suplenți, între cari — 3 Români. Splendid!

*

Viriliștii români în com. Turda. Și mai strălucit stăm la Turda, unde între *154* de viriliști la comitat, avem — 7 Români: Dr. I. Popescu, adv., Mih. Orbonaș, adv., Patriciu Barbu adv., Ios. Popescu, propr., Galacteon Șagău, protopresb., — toți din Reghinul-săsesc, apoi Dem. Vicinsen. propr. Nieredteu, și I. Meier, prop. Toplița! Atât!

*

Știri despre Andrée. In apropiere de Islanda s'a aflat dilele trecute o scrisóre, despre care se crede că ar fi scrisórea din urmă a lui Andrée. Pe o pagină a scrisorii e desemnata charta regiunilor de la polul nordic. După o studiare temeinică a acestei hărți, specialiștii au aflat, la gradul 82 latitudine nordică, cuvêntul scris legibil *„Curs"* din care se póte ști direcțiunea cursului balonului, adecă: spre Nord Ost. Din acésta constatare se póte da cu socotélă că Andrée a ajuns fórte aprópe de polul nordic.

Notiță Literară

Au apărut de curênd și am primit la redacție:

„Anuarul II. al Societății pentru crearea unui fond de teatru român", pe a. 1898—99. Cuprinde un raport pe larg despre adunarea gen. de anul trecut la Hațeg; Discursul președintelui, disertația de Sextil Pușcariu; „Mișcarea teatrală la noi în 1898" de V. Goldiș; apoi: Biografiile membrilor fundatori, cu fotografiile lor: Dr. Al. de Mocsonyi, Ios. Vulcan, Ioan Vancea de Butésa, Metropolitul Miron Romanul, Episcopul Ioan Popasu, Antoniu Mocsonyi de Foeni, Metrop. I. Mețianu, Epp. N. Popea, T. Cipariu, Vincențiu Babeș, Ioan Papiu, Dr. Aur. Maniu, apoi rapórte, procese verbale, voci de presă și consignarea membrilor. — Anuar fórte interesant.

*

„Societatea academică română din Berlin", Statutele și regulamentul ei, istoricul, activitatea, membrii și fondurile societății. Raport conducĕtorilor ei. Vom da o schiță a broșurei, care arată că frații nostri din Berlin, deși puțini, țin sĕ se afirme ca atari și sĕ constitue în chiar societate.

*

„Românii Sĕceleni", causele decădenței lor economice și mijlócele de îndreptare. Disertațiune de Ioan I. Lăpădat, tipărită de „desp. Brașov al Asociațiunii". Broșură vrednică a fi cetită și în alte părți, nu numai în Sĕcele.

*

„Românul în sat și le óste", apreciat din cântecile lui poporale, — de I. Pop Reteganul, 15 cr. Broșurică de 96 pagini cu poesii poporale, legate de olaltă cu esplicații de autor.

*

„Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de direcțiune", dl Alfred Kormos, trad. de *Const. Pop*, funcționar la „Albina". Carte fórte importantă pentru membrii din direcțiunea tuturor institutelor de bani și a ori-căror societăți pe acții. Costă 1 fl. 50.

*

„Raportul camerei de comerciu și industrie din Brașov", presentat Ex. Sale dlui ministru de comerciu r. u. asupra situațiunii economice din districtul ei, în 1898. Brașov. Proprietatea camerei.

*

Rapórte școlare.

„Anuarul 35 al gimnasiului mare public român de religiunea gr.-or. din Brașov, al școlelor *reale* și centrale *primare*, pe al 49-lea an școlar: 1898/99, publicat de Virgil Oniț, director. Vom reveni asupra lui.

*

„Rĕportul al 36-lea despre gimn. fundațional din Năsĕud pe 1898/9, publicat de Ion Gheție, dir. substitut, românește și ungurește.

[108] 1—2

Licitațiune.

In 11/23 Iulie a. c. la 2 óre p. m. se va ținea în edificiul șcólei din Ludoșul-mare, tractul Mercurei, licitațiune publică minuendă, pentru darea în întreprindere a lucrului măestrului zidar și bărdaș, la nóua șcólă ce e a se zidí.

1. Prețul strigării pentru lucrul măestrului zidar e 2440 fl. 17 cr., iar pentru lucrul măestrului bărdaș 747 fl. 79 cr.

2. Doritorii de a licita sunt datori a depune înainte de a licita un vadiu de 10%.

3. Ofertele în scris instruite în tótă regula, au sĕ între la subscrisul până la 10/22 Iulie.

4. Condițiunile și informațiunile mai de aprópe se pot vedea la subscrisul.

Ludoșul-mare, 11 Iulie n. 1899.

Pentru comisiunea de clădire:

Ilie Pop,
paroch gr.-ort.

---

[107] 1—3

CONCURS.

Pentru edificarea unei nóuĕ biserici în parochia gr.-or. Hașfalĕu, se va ținea o licitațiune minuendă la 11/23 Iuliu a. c. în șcóla confesională din loc, precis la 2 óre d. a.

Prețul strigării 3800 fl. v. a.

Atât planul cât și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parochial în loc.

Doritorii de a întreprinde edificarea bisericei, au sĕ-și înainteze ofertele provĕḑute cu vadiu de 10% până la 12 óre a menționatei ḑi la oficiul parochial, sau presentându-se în persónă înainte de începerea licitațiunii.

Hașfalĕu, în 2/14 Maiu 1899.

Nicolau Doctor, președinte. *Ioan Morariu*, notariu.

Vĕḑut!

D. Moldovan,
protopop.

Ad Nr. pp. 283—899. [97] 1—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa III-a din Agribiciu, cu filia Căpușul-mare, din protopresbiteratul Clujului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful-Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit anual sigur de 408 fl. 20 cr.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-'și așterne suplicele de concurs, în terminul sus indicat, subscrisului, fiind instruite conform normelor în vigóre, și a se presenta la biserică în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre, în durata concursului, ca sĕ-'și arete desteritatea în cele rituale, și ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

Cluj, 2 Iuniu 1899.

Oficiul protopresb., în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Tuliu Roșescu
protopresbiter

Nr. 287—1899. protopresb. [99] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea celor trei posturi învĕțătoresci dela scóla confesională gr. or. română elementară din Sighișóra, se publică concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Pentru învĕțătorul clasei I. salariu anual de 300 fl. și anume: 206 fl. din cassa alodială în rate lunare decursive, iar restul din repartițiune; cuartir gratuit în edificiul scólei și lemne necesare de foc.

2. Pentru învĕțătorul clasei a II. salariu anual de 300 fl, și anume: 235 floreni din cassa alodială în rate lunare decursive, iar restul din repartițiune, cuartir gratuit în edificiul scólei și lemnele necesare de foc, plus trei stângini de lemne de stejar în natură.

3. Pentru învĕțătorul clasei a III. salariu anual de 300 floreni, și anume din cassa alodială 275 floreni în rate lunare decusive, iar restul din repartițiune, plus 40 florini relut de cuartir și șése stângini de lemne — trei de fag, trei de stejar, — în natură.

Reflectanții la aceste posturi cu îndatorirea a provedea instrucțiunea scolarilor dela 6—12 și celor dela 12—15 ani, — și a ținea în mod perondător, în Dumineci și Sĕrbători, strană în biserică, — sĕ-'și aștérnă petițiunile concursuale înstruite conform normelor în vigóre, subscrisului Oficiu protopresbiteral, până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre în biserica din loc, spre a-'și arăta desteritatea în cele rituale.

Sighișóra, 14 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral greco-orient. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 251 protop. 1899 [100] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Brateiu, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviți prin repartițiune dela popor, cuartir natural și lemnele necesari pentru foc.

2. Curciu, cu salariu anual de 300 fl. solviți prin repartițiune dela popor, cuartir natural și lemnele necesari pentru foc.

2. Ernea-săsésca, cu salariu anual de 300 fl. solviți prin repartițiune dela popor, cuartir natural și lemnele necesari pentru foc.

4. Frâua, cu salariu anual de 300 fl. solviți prin repartițiune dela popor, cuartir natural și lemnele necesari pentru foc.

Concurenții au a'și așterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre — până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaș, 9 Iunie 1899

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Romul Mircea
protopop

Nr. 245—899 [101] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela șcólele gr.-or. elementare din parochiile mai jos însemnate, în tractul protopresbiteral al Orăștiei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Acmariu, cu salariu de 300 fl. din repartițiune pe popor, cuartir și lemne de foc. Șcóla și cuartirul luminat.

2. Beriu, cu salariu de 300 fl. v. a. Acest salariu se capĕtă din cassa bisericei Beriu 210 fl. v. a., și dela comuna Sereca, din alodiu 90 fl. v. a. Șcóla proprie, cu cuartir și lemne de foc.

3. Dêncul-mare, cu salariu de 300 fl. din repartițiune pe popor și din pășunatul comunal. Cuartir și lemne de foc.

3. Dêncul-mic, cu salariu de 200 fl. repartițiune pe popor și 100 fl. ajutor cerut din partea comunei bisericești. Șcóla închiriată cu cuartir și lemne de foc.

5. Ludești-Costești, cu salaru de 300 fl. din repartiție și pășunatul comunal. Șcóla proprie cu cuartir și lemne de foc.

6. Măgura, cu salariu de 300 fl., 200 fl. repartiție pe popor și 100 fl. ajutor ce se cere din partea comunei bisericești. Șcóla închiriată, cu cuartir și lemne de foc.

7. Mărtinești, cu filia Tormaș, cu salariu de 300 fl. din repartiție pe popor. Șcóla proprie, cu cuartir și lemne de foc.

8. Petreni, cu salariu de 300 fl., 200 fl. repartiție pe popor și 100 fl. ajutor ce se cere prin comuna bisericéscă. Șcóla proprie, cu cuartir și lemne de foc.

9. Pișchint, cu salariu de 300 fl. din arênda pămêntului școlar și repartiție pe popor. Șcóla proprie frumósă, cu cuartir și lemne de foc.

10. Romoșel, 1 post la cl. I-a cu salariu de 300 fl. din cassa bisericei, cuartir și lemne de foc. Șcóla proprie fórte frumósă.

11. Sibișelul-vechiu, cu salariu de 300 fl. din cassa bisericei, cu cuartir și lemne de foc. Șcóla proprie.

12. Șibot (Alkenyér), 2 posturi cu salariu de câte 300 fl. din cassa bisericei, cu cuartir și lemne de foc.

13. Tămășasa, cu salariu de 300 fl., 240 fl. din repartițiune pe popor și 60 fl. ajutoriu ce se cere din partea comunei bisericești.

14. Vaidei, 1 post la clasa II. cu salariu de 300 fl. din cassa bisericei, cu cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, de unde se pot lua și informări mai deaprópe cu privire la fiecare post.

Orăștie, 14 Iuniu, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Orăștiei, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Vasiliu Domșa,
protopresbiter.

Nr. 276. [103] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante la șcólele din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Lancrăm, dóuĕ posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl., cuartir și grădină.

2. Rĕhău, dóuĕ posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl, cuartir și grădină.

3. Pianul-de-sus, dóuĕ posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl., cuartir și lemne de încălḑit.

4. Pianul-de-jos, dóuĕ posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl., cuartir, grădină și lemne de încălḑit.

5. Șugag, dóuĕ posturi, cu salariu câte de 300 fl. și lemnele trebuincióse de încălḑit; învĕțătorul clasei prime va avea cuartir și grădină în natură, iar celalalt va primí pentru acestea relut în bani 70 fl.

6. Daia, dóuĕ posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl., cuartir și lemne de încălḑit.

7. Vingard, dóuĕ posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl. cuartir și lemne de încălḑit.

8. Cióra, cu salar de 300 fl., 10 fl. pentru cuartir și lemne.

9. Rĕchita, cu salar de 300 fl., cuartir și lemne.

10 Deal, cu salar de 300 fl., cuartir și lemne.

11. Cacova, cu salar de 200 fl. dela comuna bisericéscă și 100 fl. dela stat, cuartir și lemne.

Cei cari vor ocupa posturile acestea, sunt datori a ținea Dumineca și sĕrbătórea strană și a cânta cu copiii în biserică.

Concurenții, dela cari se cere a se presenta poporului în biserică spre a-și arĕta desteritatea în cântări, au sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 18 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 13383
I. 1899. [106] 1—1

Publicațiune.

Pentru asigurarea clădirii secției kilometru 0.9—5 a drumului municipal Cristian —Orlat—Sĕliște, se va ținea în 18 Iulie n. 1899 la 10 óre a. m. în sala de consultare din palatul comitatens, o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a intreprinde acéstă lucrare, sunt provocați sĕ-și subștérnă ofertele referitóre la întreprinderea efectuiri acestei lucrări până la 9 óre a. m. a ḑilei fixate, la vice-comitele comitatului. Oferte întrate mai târḑiu nu se vor considera.

Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate și provĕḑute cu vadiul de 5% computat după suma preliminată cu 99.60 fl. 90 cr. —

Operatul technic și condițiunile referitóre la lucrarea din cestiune, se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. din Sibiiu, în órele de oficiu.

Sibiiu, în 6 Iulie 1899.

Reissenberger,
vice-comite.

„Concordia“
Societate comercială pe acții — Sibiiu,
pune în vênḑare
un vin escelent
garantat curat, cu prețul de
40 cr. litrul!!
Se potrivesce admirabil cu ape minerale.

[86] 8—12

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 70 Sibiiu, Sâmbătă, 3/15 Iuliu 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful Român“,

deschidem pe jumĕtatea a dóua a anului 1899, cu prețul din fruntea foii.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiune postală (Posta utalvány — Post-Anweisung). Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul și al postei ultime, sĕ fie scrise legibil.

Rugăm a grăbi cu trimiterea prețului de abonament, pentru a nu fi nevoiți sĕ întrerupem espedarea diarului.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Brutalitățile administrațiunei.

Parlamentul nostru a luat ferii pentru lunile de vară, după-ce actualul guvern a pertractat proiectele de legi, cari asigură mersul regulat al organismului de stat între marginile legilor constituționale.

Inainte de a se despărțí însĕ deputații din parlamentul țerei, s'a ventilat o chestiune penibilă, cu care voim sĕ ne ocupăm și noi la locul acesta.

Chestiunea pentru noi nu e nóuă ne-am mai ocupat încă cu ea pe când nu i-s'a dat importanța ce acum i-se dă, și, accentuăm, cu tot dreptul i-se dă.

Este vorba de brutalitățile organelor dela administrațiune. Un pretor de cerc ajutorat de organele dela comuna politică și de cele puse pentru siguranța publică, a maltratat în mod barbar pe unii ómeni, asupra cărora erau chemați sĕ facă o cercetare prealabilă.

Casul acesta de barbarie din întêmplare a străbătut în pressă, acésta în numele umanității a dat alarm, un deputat a făcut interpelațiune, și ministrul president în calitate de ministru de interne a rĕspuns.

Cestiunea pentru noi nu este nóuă. Nu odată ne-am plâns și noi pentru brutalitatea cu care operéză organele dela administrațiune, și mai ales ne-am plâns contra brutalităților cu cari operéză gendarmeria în patria nóstră.

La noi unii pretori s'au considerat până acuma de domni absoluți asupra sĕrmanului popor, și când ar eși la ivélă multele abusuri sĕvîrșite de ei, dar mai ales când ar eși la ivélă atrocitățile, ce le comite gendarmeria în unele locuri față cu pacînicul popor, atunci actualul ministru-president nu ar avé cuvinte destul de drastice spre a stigmatisa atrocitățile cu cari cetățenii pacînici durere nu odată trebue sĕ facă cunoștință.

Fericitul baron Sennyei a cunoscut bine organisațiunea comitatensă și cea a gendarmeriei, când a numit asiatică actuala administrațiune.

Chiar și presa unguréscă numesce asiatice stările actuale în urma atrocităților, cari s'au desvĕlit în interpelațiunea, de care ne ocupăm acuma.

Durere nici presa nici parlamentul nu a timbrat atrocitățile gendarmeriei, când acelea s'au comis prin locuri împopulate de români, când acelea s'au descărcat asupra românilor.

Și atunci s'a revoltat simțul de umanitate în ómenii simțitori, și atunci atrocitățile s'au sĕvêrșit în contra dispozițiunilor legilor positive, și atunci ca și acuma ele au compromis bunul nume al patriei nóstre.

Abia este anul de când în o comună din apropierea Clușului gendarmeria a tras cu glónțe în populațiunea unei comune locuite de români, și acésta din un incident, care ușor se póte aplana pe calea justiției.

Au rĕmas morți mai mulți români pentru un caprițiu al unui proprietar ungur, și pentru lipsa de umanitate a unor ómeni, cărora puterea statului le-a pus arma în mână pentru siguranța publică, pentru a apăra viéța și onórea cetățenilor.

Presa unguréscă de astădată condamnă cu tótă asprimea brutalitatea organelor dela administrațiune și cere pedepsirea celor vinovați, cari au lovit în față umanitatea, simțul de dreptate și au compromis autoritatea statului nostru în fața Europei civilisate.

E bine acésta, ce nu e bine este, că presa guvernamentală din acest cas concret cere — administrațiunea de stat, sub care crede, că asemenea acte barbare ar fi imposibile.

Noi credem, că pentru administrațiunea de stat nu trebue sĕ se esploateze asemenea lucruri condamnabile.

Nu administrațiunea de stat va stirpi asemenea porniri barbare, ci aplicarea egală față cu toți, a legii.

Când amploiații vor avé conscința, că abusurile vor fi reprobate și atunci când se vor îndrepta în contra nemaghiarilor, atunci abusurile vor dispărea, fie administrațiunea actuală fie cea de stat. Altcum nu!

Spre Orient

Diarele germane publică articole fórte interesante asupra traficului Europei occidentale cu Orientul, prin *România*. In special presa germană se ocupă de nouile comunicațiuni stabilite prin convenția încheiată de curênd și scrie fórte elogios despre serviciul român de vapóre.

Un călĕtor, care a mers de curênd, prin România, la Constantinopol și Atena, publică asupra acestei călĕtorii în „Hamburger Fremden Blatt“ amintiri și aprecieri, din cari dăm și noi după „V. N.“ următórele:

Intâiu Maiu anul acesta va fi pentru multă vreme un punct luminos în istoria călĕtoriilor. La 1 Maiu adecă va pleca din Berlin spre Constantinopol sau cel puțin în direcția Constantinopolului, un tren accelerat, care apropie cu cel puțin douĕsprediece óre mai mult ca până acum Europa de mijloc și de nord de Constantinopol și Orient.

Până acum cele mai bune căi între Berlin și Constantinopole, cereau cel puțin 60 de óre călĕtorie. Dela 1 Maiu se va putea ajunge în 48 de óre pe un drum, în mare parte nou, la pórta Orientului.

Până acum erau dóuĕ drumuri principale spre Constantinopol: Intâiu drumul pe uscat prin *Silesia*, *Budapesta*, *Belgrad*, Sofia și Adrianopol. Drumul acesta, continuu cu trenul, se face în casul cel mai bun în 62 de óre, cu un tren „convențional“, un tren diilnic, cu vagóne în cea mai mare parte de clasa III, care plécă din Berlin la órele 4 1/2 d. a. și ajunge în gara principală din Constantinopol a treia di la órele 6 diminéța. Pe acelaș drum circulă și Orient-Expresurile, de douĕ ori mai scumpe ca cele ordinare și cari fac drumuri aprópe în același timp de séră până a treia di. A dóua linie duce până la Budapesta, dar de aci ia o altă direcție și anume prin Orșova-Vîrciorova, preste România prin București-Constanța, la Marea Négră, de unde un vapor accelerat, cu care e în imediată legătură, duce la Constantinopol în 12—13 óre.

Nu e tocmai ușor a cântări avantagiile și desavantagiile acestor dóuĕ drumuri, căci există o mĕsură generală pentru așa ceva. Pentru cei cari voesc sĕ mérgă pe drumul cel mai drept, fără întrerupere, fără sĕ se scobóre din tren, drumul prin Serbia și Bulgaria e cel mai potrivit. De sigur însĕ că numĕrul acestor călĕtori e fórte mic. Dar afară de casuri extreme, cine e în stare sĕ stea 62 de óre în tren, chiar dacă asemenea tren se bucură de ceea-ce administrațiile căilor ferate numesc în bătae de joc „lux“? Luxul acesta se compune din strictul necesar pe care îl are la dispoziție fie-ce european civilisat: un pat de dormit, apă și cele necesare pentru spălat, o masă pentru mâncare. Majoritatea călĕtorilor vor avea desigur dorința de a vedea Budapesta, Belgradul sau Sofia și a-și întrerupe aci drumul. Pe lângă acésta cine călĕtoresce la Constantinpol și nu e funcționarul unei ambasade sau însărcinatul unei case mari comerciale, cu ordin de ajunge în timpul cel mai scurt și fără nici un ocol la țintă, acela negreșit că nu vrea sĕ ajungă în Constantinopol ca într'un oraș de a diecea mână, adecă la gară, de unde sĕ pornéscă apoi drept în oraș. A sosi în Constantinopol în adevĕratul înțeles al cuvêntului, e a sosi spre apă, spre a putea admira priveliștea fără seamăn a „Cornului de aur“ și a țĕrmurilor Bosforului.

FOIȚA

Povestea reginei bine-făcĕtóre,

de

Carmen Sylva.

A fost odată o regină bună de inimă. Ea jinduia sĕ curme tóte suferințele pe cari le vedea pe pămênt. Cu cât mai mult însĕ făcea binele, cu atât mai mult sĕ părea că nevoile sporeau. Mijlócele ei erau neîndestulitóre ca sĕ ajute celor săraci; vorbele ei nu puteau mântui de dureri pe cei ce jeleau, și mâna ei nu putea vindeca tóte bólele. Credea însĕ cu neputință, ca D-deu sĕ fi vrut o lume așa plină de neajunsuri și-'și dicea că, dacă ómenii ar ști sĕ se orênduiéscă, negreșit că ar fi fericiți. Atunci se duse la biserică și înalță o rugăciune, de a cărei putere și îndrăznélă nici nu își putu da sémă în acea clipă. Se rugă ca și aceia, cari, în nesocotința lor, nu știu ce s'ar întêmpla dacă ruga le-ar fi împlinită.

Ea dise: „Dómne! De întâlnesc în cale pe vre unul ce suferă, fă'l sĕ fie fericit prin singura mea privire, chiar dacă ar fi sĕ cadă asupra-mi suferințele lui!“

Cu inima îndurerată, eși din biserică, întrebându-se dacă D-deu a ascultat-o? Căci pare că D-deu nu ne ascultă când ne rugăm lui; dar în aceeași di chiar, ea înțelese că ruga i-a fost împlinită.

Intâlni, purtat într'un cărucior, un băiat care nici odată nu făcuse un pas. Il cunoștea de multă vreme și el iubea pe buna regină din tótă puterea sufletului sĕu. Ca tot-d'a-una, se apropie de dênsul, îi lua mâna lui gingașe în a ei și îi vorbi, cu dulcea ei voce, de o repede vindecare. Ochii băiatului se deschideau din ce în ce mai mari, iar regina simțea că copilul smulgea din ei tótă vlaga, că era cuprinsă de o ostenélă necunoscută ei. De odată, băiatul se ridică voios: „Cred că ași putea merge!“ dise el, ca dintr'un vis; se sculà din culcușul sĕu de chin și începu sĕ umble, ca și cum n'ar fi fost olog. Regina urmări cu un zimbet lung chiotele copilului, se duse acasă, căzu la pat și zăcu multă vreme bolnavă de dambla. Picióre le îi erau amorțite; ea însĕ nu primea nici un leac și dicea, că de va veni timpul, Dumnedeu o va tămădui. Așa se și întêmplà.

De atunci ea tot lua asupra-i bólă peste bólă, orbí, asurdí, amuțí și fu prinsă de friguri; dar tot mai frumósă, mai tinĕră, mai luminósă eșea ea din aceste încercări. Nici odată nu se tînguia. Curênd minunata ei putere de vindecare fu cunoscută, de și nu vorbea de dênsa, și ómenii năvăleau la regina și o chinuiau cu suferințele lor, fără sĕ bănuiască, ce jertfe ea le aducea. Se dicea că regina era primejduită de tóte molipsirile și nu voia sĕ se feréscă de ele, mai ales când era vorba de copii.

Tot așa făcea și cu sărăcia. Știa sĕ născocéscă multe spre a găsi altora de lucru; dar ea însă-și de mult nu mai avea nimic și nu-și putea erta cea mai mică dorință, de óre-ce în tot-d'auna îi lipseau mijlócele. Cu tot ajutorul soțului ei duios, — ajunse ca Sft. Elisaveta: Abia de mai avea o haină.

Numele ei era de mii de ori bine-cuvêntat. Lumea căta sĕ se apropie de dênsa, s'o atingă, sĕ-i prindă o privire; căci strălucirea ochilor ei mângăia pe ori-cine oglindeau. Toți erau mulțumiți și fericiți și vedea fie-care, că sórtea e bună, dacă nu cîrtise în contra lui Dumnedeu. Păcii care purcedea de la dênsa, nimenea nu-i putea sta în potrivă.

Mai grele de îndurat îi erau ceasurile în care nu era înțelésă, când ea potolise o zavistie și, drept răsplată, trebuia sĕ audă chiar la vatra-ei vorbe neplăcute. Era sĕ uite, că și acésta era o parte din darul ei bine-făcĕtor, și plângea în taină. Dar acesti nori se împrăștiară și regina pricepu, că și pe tărîmul sufletesc, avea sĕ iea asupra-și relele altora. De atunci răbdarea ei fu neclintită. Ómenii uitară că se purtaseră rău cu dênsa și credeau, că necurmat au iubit-o, că n'au necunoscut-o nici hulit-o vre-odată. Un zîmbet îi coborea atunci în inimă: O privire din ochii ei le dăruise uitarea!

Printr'o stranie încercare trecea ea, când după ce îndrumase pe calea cea dréptă un om cădut într'o grea ispită, avea sĕ sufere remușcări și tóte chinurile cugetului, ca și cum ea ar fi sĕvîrșit o faptă rea. Acésta 'i venea greu sĕ îndure, căci se stia fără vină și sĕrmana ei inimă se zbuciuma cu neliniște de mórte di și nópte. Câte-odată pricepea că acésta era trecĕtor ca tóte; dar suferea prea mult.

Intr'o di, o femee sĕrmană o rugă: „Of! Măria Ta, singurul meu băiat e pe mórte! și știu că ai burueni minunate, care vindecă, când nimic alt nu mai póte vindeca!“

Regina, fără a șovăi, se duse în pripă lângă patul în care horcăia a mórte tinĕrul. Totuși el deschisă ochii sĕi împăinginiți și

Prin acéstă dorinţă fórte îndreptăţită a tuturor celor cari fac o călĕtorie de plăcere, sosirea pe mare e un lucru de sine înţeles şi pentru acésta sa şi găsit odată pentru totd'a-una drumul cel mai bun.

In împrejurările actuale, *drumul acesta nu póte duce de cât prin România.*

Dacă ar fi vapóre de mare iuţélă din Varna la Constantinapol şi o legătură repede şi comodă de trenuri prin Rusciuk, acéstă legătură ar putea fi mai avantagiósă decât cea prin Constanţa, adecă drumul pe mare ar fi mai scurt. Dar şi acéstă legutură ar duce în parte tot prin România. Se va face póte o a doua legătură îndată ce vor circula trenuri bune accelerate prin Beigrad şi Niş spre Salonic şi de aci vapóre bune spre Constantinopol. In tot casul, linia acésta nu se va putea mĕsura în celeritate cu acea care merge prin Constanţa.

Cu tóte silinţele unei părţi din presă, de a discredita acest drum prin România, silinţe motivate de interesele altor linii concurente, convingerea mea este, că pentru fórte mult timp, *linia prin România va fi singura pe care cei ce fac călĕtorii vor trebui sĕ mérgă în Orient.*

(Va urma)

Revistă Bisericéscă.

(*Mórtea episcopului de Roman*) Luni, la órele 3 şi jumĕtate, a încetat din viaţă P. S. Sa Episcopul Ioanichie Floru, în urma mai multor suferinţi fórte lungi.

Decedatul episcop a fost ales abia de un an şi câteva luni.

Inainte a fost director al Seminarului din Roman şi confident al marelui episcop Melchisedec.

Din diecesa Aradului.

Chivotul lui Bosioc.

Arad, Iuliu 1899.

In ḑiua de Rusalii s'a sfinţit în biserica catedrală din Arad noul chivot, dàruit de venerabila matrónă Iuliana, vĕduva fericitului Petru Florescu, şi făcut cu mult gust şi pricepere artistică de sculptorii şi auritorii diplomaţi români Nistor Bosioc şi fiiul seu Iosif din Bîrligi (Berlistye u. p. Jàm, în comit. Caraş-Severin).

Ceremoniile înălţătóre liturgice ale marei sĕrbători împreunate cu sfinţirea, au umplut de evlavie inimele credincioşilor, adunaţi din tóte straturile societăţii nóstre! iar predica pontificantelui primar a P. C. S. Archimandritului Augustin Hamsea a fost la înălţimea momentului.

Toţi cei de faţă erau sub impresia fărmecătórei frumuseţi artistice a chivotului, carele, atât din punct de vedere architectonic, cât şi decorativ întrece ori-ce fantasie artistică.

La tocmélă li-se trimisese sculptorilor mĕsura prestolului, precum şi a lărgimii şi înălţimii uşilor împĕrătesci, de după cari dînşii au potrivit dimensiunile chivotului aşa, că acesta se înalţă de pe altar ca un fond întregitor al măreţei temple, formând totodată faţă surprinḑĕtor de frumósă a altarului.

Corpul chivotului însuşi, provĕḑut în faţă cu uşe, pe uşe în basrelief potirul cu şerpele, pe de lături cu arabescuri de rară frumseţă, este aşeḑat între şése semistâlpi albi, canelaţi, cu capiteluri corintice, pe o basă de înălţime simetrică, cu carea sunt concrescute pidestalurile semicolumnelor.

Dindĕrĕt în fund columnele continuă de sine stătătóre în drépta şi în stânga câte dóuĕ, formând un fel de peristil de amêndouĕ laturele, şi dau obiectului pe lângă frumseţe şi un fel de imposanţă architectonică.

Consolele de deasupra capitalurilor columnelor şi semicolumnelor sunt concrescute, formând un corp ca şi de sinestătător dela un capĕt până la celalalt.

Consolele sunt duple, proporţionate înalte, în mijloc cu o girlandă de frunḑe şi flori în basrelief. Ochii boului sunt auriţi şi girlanda, iar liniile şi cele dóuĕ şiruri de dentură simbolisézā de minune infinitul univers prin colórea lor albastră-cenuşie, de care se spriginesce semicupola, simbolul ceriului, în al căruia zenit dintr'un frontispiciu de arabescuri minunate apare globul de aur cu cruciuliţa-i aprópe cuadrată de un efect fórte plăcut.

Deasupra uşei sub semicupolă între raḑe luminóse e columbul cu aripele întinse aprópe în mărime naturală, sculptură fórte bine succésă ca simbol al Spiritului sfânt.

Preste peristiluri se înalţă de partea dréptă icóna Maicei Prea Curate, de astânga icóna fsântului Ioan, Evangelistul, în frumóse cadre de arabescuri, lângă fiesce-care la aceaşi înălţime câte o vază cu flori.

Arabescurile sunt fórte succese, atât în cea ce privesce forma, cât şi îngeniósa lor aşeḑare, şi contribue evident la înălţarea peste tot a decorului chivotului.

Auritura este esecutată cu rară cunoscinţă şi pricepere artistică, în trei nuanţe: cu lustru deschisă, precum e bordura uşei chivotului, carea séměnă mai mult ca o lumină vie, potirul şi cloumbul cu raḑele lor viu strălucitóre; cu lustru auriu mai închis, cum sunt arabescurile, capitelurile, ochii boului etc.; fără lustru închisă şi bronz, cum sunt marginile pidestalurilor, columnelor şi cele dela consolele basei.

Auritura după nuanţele ei este aşa de măestrit întocmită, că desfătézā privirea laicului şi umple de plăcere şi pe cel mai pretenţios cunoscĕtor.

Colórea fundamentală a chivotului este albastră cenuşie, marmorată, şi prinde de minune bine; căci dă obiectulni o aparenţă aeriană, iar decoraţiunilor le permite o înfăţişare mult mai bătătóre la ochi şi fórte frumósă.

Pe fruntea basei chivotutui, în faţă, sub uşă se află inscripţia donătórei cu litere basrelif aurite, pe câmp brun, în cadratură aurită, iar pe spatele chivotului cu litere negre numele sculptorilor şi al stăruitorului precum şi anul sculpării.

Când scriu aceste şiruri, îmi aduc aminte de cuvintele prorocului Moisi din Esod. (:cart II. cap 35. vers 30—35.:) şi-'mi vine şi mie, sĕ ḑic cam cu dînsul: „Vedeţi, Domnul a chemat anume pre Bosîoc şi pre fiul sĕu şi i-a împlut cu spiritul lui Dḑeu: cu iscusinţă, cu înţelegere şi cu tot felul de artă, ca sĕ facă şi sĕ născocéscă ori ce plan artificios pentru înfrumseţarea locaşului lui Dḑeu", daţi-le ne lucru!

Mi-ar plăcea însĕ, sĕ mai pot ḑice şi cele scrise tot în esod la cap 36. vers 5.: „Poporul aduce mai mult, decât cât este destul pentru lucrul, care Dḑeu a rînduit sĕ se facă."

Arta este de sigur rînduită de Bunul Dḑeu, şi atât ea cât şi dragostea de a jertfi pentru dînsa mai cu sèmă pentru înfrumseţarea şi mărirea lăcaşului lui Dḑeu, arată gradul de cultură intelectuală şi morală a unui popor.

Ioan Súmu
învĕţ. în penzie.

Adunarea dela Poplaca.

Comitetul despărţămêntului Sibiiu al „Asociaţiunii" lega frumóse speranţe de adunarea dela Poplaca. De întâlneai pe preoţii nostri de acolo ori pe dl notar Milea, fiecare îţi dădea nădejdi: „sĕ v'aducă D-ḑeu"; „vĕ primim cu braţe deschise!"

Comitetul spera o avêntare dela acéstă adunare. Şi a făcut pregătirile necesare, ca sĕ aibă cu ce sta înaintea poporului: afară de cuvêntul de deschidere şi de raportul oficios, a îngrijit sĕ fie pregătite dóuĕ disertaţiuni, una mai teoretică, mai idealistă, apelatóre la sentimente, îndreptătóre spre o bunăstare *sufletéscă;* alta de tot realistă, aplicată la însaşi ocupaţiunea ómenilor şi îndreptându-i pe căi nóue, şi mai bune, spre bunăstare *materială.*

A stăruit sĕ vie un grup de clerici, buni cântăreţi, cari sĕ cânte în corul bisericesc.

Şi în ḑiua adunării au plecat din Sibiiu la 7 dim. cinci trăsuri, cu domni din comitet, cu óspeţi şi cu corul de clerici.

La órele 8 ajungênd în comună, un grup de călăreţi a întimpinat pe sositori cu cu o mică alocuţie. Conduşi la casa parochului C. Baca, óspeţii au fost cu multă prevenire serviţi cu ceva de dejun. Am mers cu toţii la biserică: serveau trei preoţi: păr. Goga din Rĕşinari, Coman Baca şi Modran din loc. Biserica plină de popor.

Tóte semnele arĕtau, că vom avea o adunare mare şi frumósă. Dar ce înşelătóre s'au dovedit aceste semne!...

După serviciul divin, părintele Baca face atent pe popor că a sosit comitetul despărţămêntului Asociaţiunīi, şi precum i-a rugat şi nainte, sĕ rĕmâe dară aci cu toţii: dară aş! imediat au plecat acasă peste jumĕtate din ei!

Ca o sută de ómeni au mai rĕmas ascultând frumósa vorbire de deschidere a directorului *I. Papiu,* dar mai la fiecare minută 3—4 inşi dispăreau. Au mai rĕmas ca jumĕtate. Macar ar fi putut auḑi multe lucruri frumóse în bine întocmita şi frumos rostita cuvêntare a venerabilului protopresbiter. A urmat raportul secretarului despàrţămêntului, *Dr. Elie Cristea,* espunênd în chip sistematic tot ce trebue raportat adunării despre lucrarea despărţămêntului dela ultima adunare, încercările, rĕmase zadarnice, de a înfiinţa agenturi, etc. reuşind însĕ lucrarea de colectare de proverbe, care arangeată de secretarul Dr. Cristea, se va da publicităţii în curênd. In loc ca istorisirea acestor lucruri de interes, sĕ atragă şi reţie, ómenii s'au împuţinat şi mai mult, — se temeau, se vede, că soseşte momentul de a le cere vre-un ban pentru Asociaţiune...

Fiind sĕ se cetéscă disertaţiile, disertantul *Ioan Moţa* era de părere nici sĕ nu încépă, fiind prea puţini ómeni din popor pe sama cărora se gătise a diserta. La stăruinţele comune şi-a cetit totuşi disertaţia despre „Fântânile fermecate a satelor", înţelegênd sub ele bibliotecile poporale, şi arătând folósele lor şi felul cum sĕ fie arangeate împreunând folosul cu frumosul, învĕţătura cu desfătarea. A fost ascultat de cei duşi din Sibiiu, cei 10 clerici, preoţii şi învĕţătorii locali şi vre-o 20 ţerani. Disertantul a fost viu aplaudat. Despre acésta disertaţie „Tribuna" scrie:

„A urmat apoi disertaţia frumósă a dlui *Ioan Moţa* despre „Fântâni fermecate". Predată pe înţelesul tuturor şi măiestrit întocmită, cum numai dl Moţa ştie, — sĕ fi fost cine sĕ o asculte, era fórte instructivă şi folositóre, căci prin ea se spunea ţĕranilor cum au sĕ-'şi întocméscă biblioteci poporale care le va fi ca şi fântânile fermecate, din cari pot sĕ-'şi adapĕ sufletul, ce trebue sĕ însetoşeze după ştiinţă şi progres."

A dóua disertaţie, practică cu aplicare la trebuinţele vieţii ḑilnice a poporului de aici, despre *îmbunătăţirile economice* peste tot şi despre „*Insoţiri economice*" în special, disertaţie pregătită de dl *V. C. Osvadă,* nu s'a mai ţinut, vĕḑênd aşa slab interes.

S'au cetit rapórtele despre încasarea tacselor: s'a încasat suma de 146 fl. (dela 8 membri ordinari, dintre cari doi au plătit pe câte 5 ani, şi dela 23 ajutători), proiectul de budget pe anul viitor, şi la urmă s'a ales comitetul pe un nou period de 3 ani, astfel: director P. O. D. protopresbiter Ioan Papiu, cassar: protonotarul St. Stroia; membrii: P. Cosma, M. Voilean, St. Stroia, Dr. N. Vecerdea; suplenţi: G. Dima şi Dr. Oct. Russu. Apoi delegaţi pentru adunarea generală a Asociaţiunii la Sĕlişte: Dr. N. Vecerdeá şi M. Voilean.

Dl notar Milea, a făcut la finea şedinţei propunerea, pe care comitetul despărţămêntului sĕ o înainteze comit. central spre desbatere: ca Asociaţiunea, spre a servi şi mai mult intereselor poporului, sĕ înfiinţeze pe lângă şcóla civilă de acum a Asociaţiunii un curs mai poporal, cu taxe de întreţinere mai mici, pentru copile de inteligenţi din provincie. — Se va transpune comitetului central.

Şedinţa a fost închisă cu câteva cuvinte de Directorul.

A urmat prânz comun, bogat, chiar spledid prânz; a fost traiu bun, dar — dispoziţia înaltă sufletéscă, care e pe aiurea după adunări reuşite prin participarea frumósă, a lipsit. In vorbirile formale ce s'au ţinut, dl P. Cosma şi accentuat, că sĕ nu crédă nimenea că mergem mulţumiţi din Poplaca, cu atât mai vêrtos, că poporul din Poplaca e dór singurul popor din tot ţinutul, care nu e dator nimic pe la bănci, care deci se bucură de o destul de bună stare, şi totuşi la o o-ocasie de astea, se fereşte aşa de ceva jertfă.

Ospitalitatea poplăceniler, trebue sĕ e recunóştem, e mare, laudabilă. Peste tot locul, şi la prânzul comun şi la privaţi: la dnul notar şi dnii parochi, ne omorau cu omenia! De erau şi celelte aşa, veneam fórte mulţumiţi.

---

se mai uită odată la dînsa. Acéstă singura privire'i reaţiţà flacăra vieţii; rĕsuflarea se întórse în peptul lui; buzele lui, albite şi reci, se rumenirā şi desgheţarā, iar muma recunoscĕtóre se aruncà la piciórele reginei, îmbrăţişând când genunchii ei, când pe fiiu-i mântuit.

Intorcêndu-se de astă dată a casă, regina nu se simţea aşa ostenită ca de obiceiu; dar totuşi se aştepta, ca o bólă grea, póte chiar mórtea, sĕ o pândéscă. Care nu-i fu spaima, când a dóua-ḑi veḑu, că singuru-i copil căzu greu bolnav, înaintând cu paşi repezi spre mórte!

„Dómne Dumneḑeule!" ofta ea. „Acéstă jertfă n'o vei cere de la mine! Trece peste puterile mele!". Zadarnică îi fu ruga! Zadarnice iscusitele ei îngrijiri! Chiar privirea-i perduse farmecul. Copilul ei nu mai deschise ochii, ci aiura despre îngeri minunat de frumoşi şi despre flori, până ce rĕmase înţepenit şi galben, în braţele ei; iar regina, doborîtă, fără lacrimi, fără ielanie, fàră puteri, simţea numai că arde de dureri. Din acea clipă părea că darul ei a părăsit-o.

Ómenii ḑiceau, c'ar fi pierdut încrederea în minunatele ei burueni. Veni o vreme de întunecime pentru sĕrmana regină. Ea îşi blĕstĕma făptura şi ruga ei. Işi aducea vină, că din pricina ei a căḑut tot greul nenorocirei sale şi asupra îndrĕgitului ei soţ. Lumea îi părea aşa de întunecată, ca şi cum ar fi fost împresurată de o nópte fără zori, fără primăvară, fără pomi frumoşi, fără cântec de păsări, fără nimic în fine; nimic din tóte ce altă-dată înviorau sufletul ei. Ea, care nu cârtise nici odată, cât timp creḑuse că mântuise pe alţii de suferinţele lor, găsi astă-dată cerul fără îndurare şi nu mai avea tăria de a se bucura de fericirea celeil'alte mume, cruţată de gróznica suferinţă.

După ce îndelungă vreme rĕtăcise în nóptea îndoelei, ea adormi în sfîrşit. Deodată i-se păru, că uşa se deschise, că dragui copil întră, strălucitor şi fericit, că se aşezà pe marginea patului, că'i ridică de pe piept povara durerii şi îi dădu bucurie cu un rĕsuflet ce răspândea miros de micşunele. Apoi el ḑise cu vocea-i duiósă: „Mamă, nu plânge! Tu m'ai făcut atât de fericit, cum n'aş fi fost pe pămênt, cu tótă iubirea ta aprinsă! Óre nu mi-ai deschis tu cerul? Mi-a fost dat sĕ mĕ întorc acolo, fără dureri şi fără pĕcate, mulţumită jertfei tale, oh, mamă! Nu plânge! Sunt pururea cu tine! Ai făptuit, în evlavia ta, o greşală, creḑênd că ai putea sĕ alini tóte suferinţele lumei şi ai fost silită sĕ o ispăşeşti, doborîtă la pămênt. Lumea este aşa cum o vrea Dumneḑeu: o ocnă, un cuptor, o topitóre, o trecere fórte scurtă de la o viaţă la alta, mai mult sau mai puţin înălţată, după cum am învĕţat pe pămênt. Răbdare mamă!

„Ceasul mântuirii tale sună; iar eu sunt pururea lângă tine, cu lumina şi puterea mea! Tu poţi încă sĕ mângâi, pentru că creḑi într'o viaţă viitóre, pentru că ştii bine, că ea ne aştéptă pe toţi! Mórtea nu este! ci numai o renaştere şi, oh! mamă, dacă ai şti cât de frumósă e, a-i aştepta-o cu o nespusă bucurie şi n'ai mai suspina! Sărăcia, bóla, nedreptatea şi lupta, trebue sĕ fie! Acestea tóte folosesc numai sĕ ne curăţim sufletul, sĕ ne ajutăm între noi şi sĕ ne miluim. Iată de ce sunt fericiţi aceia, cari ajută pe cei ce suferă, din tóte puterile, jertfindu-se şi dăruind tot ce au de dat; dar se schimbăm pămêntul într'un rai, nu se póte şi nici nu trebue; căci pămêntul este un loc de muncă, numit de ómeni: „iad sau purgatoriu!"

Regina se deşteptà, şi de atunci linişteа reintrà în sufletul ei. Ea putu sĕ mângăie, sĕ aducă bucurie, dar a mai vindeca,... nu! Ea nu mai avea nici o dorinţă, trăia tihnită şi fericită, rĕspândind pacea în jurul ei.

Trad. de *G. A. Mandy.*

Nu vom căuta sě stabilim responsabilitățile pentru nesuccesul adunării, iar căutândule, la nici un caz nu am arunca atâta vină pe comitetul despărțământului (cum o face un alt ḑiar), căci, precum am arătat mai sus, comitetul a mers cu drag, pregătit, dar ce se-'i faci dacă poporul nu i-a stat într'ajutor. De ce? Din multe pricini, pe care le vom cerceta în alt articlu.

Revistă Externă

Noul moștenitor rusesc.

Din St. Petersburg se telegrafiază: In urma morții marelui Duce moștenitor, s'a luat un doliu de curte pentru trei luni.

„Oficialul“ publică un manifest al Țarului, proclamând pe basa legii de succesiune, pe fratele seu, Marele Duce *Mihail Alexandrovici* de *Principe moștenitor*, cât timp Țarul nu va avea un fiiu.

S'a celebrat un requiem la catedrala Isaac, cu ocasia morții marelui Duce moștenitor George. Au asistat la acéstă ceremonie: corpul diplomatic, autoritățile civile și militare, oficerii corabiei-școlă germană „Charlota“ și ai cuirasatului danez „Tordenskjold“.

Din România

(*Noul primar al Bucurescilor.*) Dl *Barbu Stefănescu Delavrancea* a fost ales primar al capitalei române, ér ca ajutor al sěu este ales d-l P. Arion. Amêndoi au primit la 1 Iul. v. personalul administrației comunale.

Scrisóre din Cernatu Săcelelor.

— *Repararea bisericei — Parochieni harnici.* —

Onorată Redacțiune!

Comuna *Cernatu* din Săcele, de vre-o câți-va ani încóce a avut parte numai de certuri, de defăimări, de uri și de zizanii, cari însě astăḑi, mulțumită lui D-ḑeu și ómenilor buni și harnici, s'au sfârșit aprópe cu totul. In acest timp de urîtă aducere aminte, biserica nóstră se derăpânase reu, căci puțini se interesau de ea, așa că mai nici nu sămăna cu casă a Domnului.

S'au găsit însě câți-va ómeni cu inimă, cari au hotărît sě se pună serios pe lucru, și sě caute sě grijéscă sfânta biserică. Intre acestia cel care a umblat și ostenit mai mult, este zelosul epitrop Ioan Pascu Ciurea. Acest credincios fiiu al bisericei nóstre, de când a venit în acéstă comună, s'a apucat cu tótă inima de lucru și s'a pus în serviciul bisericei și școlei nóstre.

Umblă fără preget de încaséză banii pentru școlă și biserică; așa și de astădată făcênd apel la credincioși, ca sě contribue cu cât îi va lăsa inima pentru repararea bisericei, a umblat împreună cu harnicul parohian George Radu, din casă în casă, si a încasat până acum suma de fl. 103. 90 cr. Ḑic până acum, căci o parte din ómeni sunt duși în România.

Acéstă sumă e relativ mare pentru o comună ca a nóstră, unde ómenii sunt fórte lipsiți și unde — din causa certelor și zizaniilor din trecut — perduseră încrederea unul în altul. Sě știe însě unii credincioși, că înaintea lui Dḑeu darul lor e prețuit mult, e prețuit întocmai ca dinarul vĕduvei din scripturi. Acum vin sě aduc mulțumite dlui Ioan Pascu Ciurea și sě'l rog sě se intereseze și pe viitor de școla și biserica nóstră, cari au mare lipsă de sprijinul ómenilor de inimă cum este dênsul. Tot asemenea și dl G. Radu

Sě știe dênșii, că resplătită va fi munca lor și urmașii ii vor binecuvênta încă multă vreme.

Trebue sě spun, că s'a întêmplat că o femee, la care s'a dus s-o róge de ajutor, i-a defăimat pe cei doi amintiți mai sus, ca și când ar fi strîns banii pentru denșii. — Acéstă femee sě știe că păcat a făcut, dacă a defaimat pe cei ce cu credință și dragoste se interesézä de casa Domnului.

Dḑĕu sě-'i țină pe cei ce obosesc pentru binele acestei comune.

X.

NOUTĂȚI

Chirotonirea nou-alesului episcop al Aradului. Astăḑi după prânḑ se încep serviciile pentru chirotonirea întru episcop a Preacuvioșiei Sale dlui archimandrit *Iosif Goldiș*, pe care o va sěvîrși Eminenția Sa Inaltpreasfinţitul nostru Archiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu* cu împreună-lucrarea Preasfinției Sale părintelui *Nicolau Popea* episcop al Aradului.

In scopul acesta au sosit la Sibiiu Preasfinția Sa părintele *Nicolau* al Caransebeșului însoțit de Preacuv. sa archimandritul *Filaret Musta*; iar cu trenul de Vineri sara a sosit în Sibiiu, și noualesul episcop cu suită mai mare constătătóre din destinși membri ai clerului și mirenimei nóstră din eparchia Aradului.

Intre acestia am observat din cler: pe Preacuvioșia Sa archimandritul și directorul seminarial *Augustin Hamsea*, asesorii consistorial *Ignatie Papp* din Arad, *Ioan Groza* din Oradea, *Toma Păcală*, protopresbiterul Orăḑii mari și *Vasile Mangra*, ieromonach; iar dintre mireni: *Nicolau Papp* director de finanțe în Oradea mare *Ioan Beleș*, deputat dietal, Nicolau Zigrea, secret. consis. în Oradea-mare *Petru Truța* advocat, *Ioan Lenger* secretar, cons. în Arad.

Servițiile divine încep cu *vecernia mică*, oficiată aḑi în biserica parochială din Sibiiu-cetate, la care Inaltpreasfinții episcopi vor fi conduși cu cântarea tropariului Rosalielor: „*Bine ești cuvêntat*“. — Cel mai bětrân dignitariu metropolitan present, părintele archimandrit *Filaret Musta* va pontifica la vecernie. După Mărirea dela stichóvnă se va rosti ectenie și pentru noualesul episcop; iar după otpust se va face anunțarea Presfinţitului Sinod archieresc, care a aflat vrednic de chirotonire pe cel ales de sinodul eparchial, cercetat canonicesce de sinodul archieresc și întărit de Maiestatea Sa, la care alesul va respunde, declarând că primesce vestea și promite serbătoresce, că va păzi cu tótă inima și puterea turma lui Christos din eparhia Aradului, Oradei mari, Ienopolei, Halmagiului și a părților anexate din Banatul Timișan.

Se rostesc apoi obicînuitele polichróne, între cari unul și pentru nou alesul episcop, în decursul căruia toți episcopii se așaḑă la masa întinsă în biserică, pe care stau: *evangelia, crucea, 2 lumini* aprinse, *o sticlă cu vin roșu, 3 păhare* și un tăeriu cu *3 prescuri*, din cari gustă închinând, pentru monarchul, pentru patriarchi, pentru metropolitul nostru *Ioan*, pentru episcopul *Nicolae*, pentru metropoliți, archiepiscopi, episcopi și tot clerul, pentru noul episcop și pentru diregătoriile militare, civile și pentru popor.

Cu acestea se încheie vecernea mică; iar de sară se continuă cu *Vecernea mare, Litia* și *Priveghere* după tipicul Rusalilor, ambele pontificate de noualesul episcop. La litie binecuvêntarea pânilor o face episcopul cel mai bětrân.

*

Personal La ședințele consistoriului metropolitan, cari s'au început eri, s'au presentat P. S. Domn episcop Nicolae Popea, archimandriții Filaret Musta și Augustin Hamsea, protopresbiterul Mihail Popovici, și asesorii mireni, Dr. Iosif Gáll, Alecsandru Mocsonyi, Iulian Janculescu, Nicolau Zigre, Ioan Lenger.

*

„O ardeléncă licențiată la universitatea din București Dșóra *Emilia Cioran*, fica preotului Cioran din Reșinari, precum aflăm din „Fam.“, a făcut de curênd cu succes strălucit examenul de licență în istorie la universitatea din Bucuresci, unde i-a fost profesor dl N. Iorga, membru corespondent al Academiei Române. Dșóra Cioran e prima ardeléncă licențiată la universitatea din București.

*

O gróznică bólă între vite în Basarabia. Se anunță din Galati că întrégă Basarabie, dela Hotin până la Ackerman, e bântuită cu furie de teribila epidemie *pesta siberiană, printre vite.* — Din cauza fómetei, locuitorii trec nóptea Prutul în România. Astfel Luni au fost prinși și duși în Galați patru fugari.

Direcțiunea generală a serviciului sanitar superior român, a intervenit pe lângă ministerul de rězboiu, ca sě-'i pună la disposiție soldați pentru paza graniței Prutului. Numai în urma unor měsuri riguróse, s'ar putea ca epidemia sě nu trécă din nou și în România!

*

Domnii abonați, a căror abonament a espirat cu al doilea semestru, sunt rugați a-și renoí grabnic abonamentul, căci administrația ḑiarului sistéză cu numěrul de față espedarea mai departe a foii celor-ce n'au renoit.

*

Corpus nummorum. Marele istoric universal german Teodor Mommsen, de câteva sěptămâni adună material pentru o nóuă lucrare a sa, în Biblioteca națională din Paris. Ca membru estern al Academiei francese, într'una din ședințele ultime ale Academiei a cetit o disertațiune, în care arată necesitatea compunerii unui „Corpus nummorum“, adecă conscrierea și descrierea tuturor banilor și monedelor de metal din vechime. Spune însě că lucrarea acésta trece preste puterile nu numai a unui om, ci chiar și preste puterile unei academii, de aceea lucrarea ar trebui făcută internațională, spre care scop Academia francesă din Paris și cea germană din Berlin ar trebui sě se asocieze. Presidentul a declarat, că va transpune propunerea spre studiare comisiei literare a academiei.

*

Daruri pentru Biserică. Vasilie Bidian din Geaca a binevoit a cumpăra pe sfintele Pasci pentru Sf. Biserică din acéstă parochie, patru prapori frumoși cu 41 fl. Acest creștin bun, și mai nainte a făcut mai multe daruri pentru Biserică. — Věduva Ana Suciu pe sfintele Rusale a dăruit pentru Biserica din Geaca o față frumósă pentru strane. Și acésta creștină bună, însemnată e cu multe daruri în istoria acestei Sf. Biserici — Vasile Moldovan și soția sa Věrvara din Băgaciu, a dăruit pe Sf. Rusale pentru S. Biserică de acolo un ornat întreg preoțesc în preț de *30 fl.*

Bunul Dḑeu sě priméscă aceste jertfe curate în Jertfelnicul seu cel mai presus de Ceriuri și evlavioșilor dăruitori sě le resplătéscă însutit pentru sacrificiile lor. — *Geaca* în 20 Iuniu v. 1899. *Ioan Pașca* paroch rom. ort.

*

Cununie. Dl *Ioan Iuga și dșóra Filoftea Iuga* anunță sěrbarea cununiei lor, care va avea loc Duminecă, în 25 Iuliu (6 August) a. c. în biserica gr. or. din Tilișca.

— Dșóra *Paulina Pipoș*, fiica P. O. D. protopresbiter al Geógiului (Hondol), și dl *David Ionescu* funcționar de vamă în Predeal, și-au sěrbat cununia în 9 Iulie st. n. în Deva. Trimitem felicitări!

*

Nenorocirea de lângă Buzěu. O mare nenorocire s'a întêmplat lângă Buzěu, la moșia d-lui C. G. Costaforu:

Patru englezi, venind din Londra sě cumpere terenuri petrolifere, au mers sě viziteze puțurile de petrol ale dlui C. G. Costaforu. Intorcêndu-se dela puțuri spre Buzěu, întro trăsură trasă de patru cai, la o cotitură caii s'au speriat și trăsura s'a rěsturnat într-o grópă. Doi englezi au fost grav răniți, unul cu piciorul, iar cel-alt cu brațul drept, rupt! Cel d'al treilea și al patrulea au fost zdreliți. Dl Costaforu s'a dus imediat la Buzěu, punêndu-i-se la dispoziție mai mulți soldati de la spitalul militar, cari, apoi, în brancarde, au adus în Buzěu pe cele patru victime. Mercuri diminéță, victimele au fost transportatea în Capitală.

Cei zdreiliți au fost conduși la otel Contimental, iar cei grav răniți la spital, unde îi îngrijește eminentul chirurg dl dr. Leonte.

*

Avis! (*Din Sělište*) Acei domni din jur, sau depărtări, cari vor binevoi a participa la adunarea generală a „Societății pentru fond de teatru național român“, ce se ține în 30 și 31 Iulie n. c, sě se însinue la subscrisul până la 26 Iulie, ca astfel de cu timp sě se pótă lua měsurile de lipsă pentru încuartirarea domniilor lor.

Asemenea sunt rugați a se insinua toți, cari voesc a participa la banchetul, ce se va da în ḑiua primă. Prețul e 1 fl. 50 cr, de cuvertă. Sělişte, 12 Iulie n. 1899. *Dumitru Banciu* președ. comit. arangiator.

Petrecerea din Ocna-Sib.

Ocna în 1/13 Iulie a. c.

D-le Redactor!

Elevii seminariului nostru „Andreian“, însuflețiți de măiestrul lor, an de an se organiséză în coruri vocale și în decursul anului școlar se esercéză sub conducerea unui mai dibaciu în esecutarea diferitelor piese musicale. Cu sěrbătórea sfților apostol *Petru* și *Pavel* se face încheierea solemnă a anului școlar, iar elevii — teologi și pedagogi, organisați de regulă câte 16 cântăreți într'un cor, plécă ei cei năcăjiți de munca și neajunsurile unui an, — ca se delecteze și dragoste pentru musica națională sě stêrnéscă în publicul românesc. Elevii nostri prin presentarea și prestațiunile lor în centrele românesci în primul rênd lor își câștigă laudă, apoi contribue la numele cel bun al institului și al corpului profesoral. Insěmnătatea unei astfel de turne, cresce prin faptul că elevii seminariali, ca fiitori preoți și învětători, vin în atingere de aprópe cu poporul nostru și li se dă astfel ocasiunea de a se cunósce reciproc.

Un grup de clerici sub conducerea absolventului *George Henția*, și-a fixat ca prima stațiune Ocna-Sibiului. Bună socótă au făcut, căci deși inteliginţa română din Ocna la numěr e puțină, în saisonul de vară se sporesce însěmnat prin óspeții veniți sě-și caute sěnătatea în lacurile sărate din capul satului-oraș. Acei, cari cunosc stațiunea balneară din Ocna vor ști că pentru distracția óspeților de aici, nimic nu se face din partea celor competenți. Iată pentru-ce a fost cu dor așteptată și binevenită vestea, că în séra sfților Apostoli *Petru* și *Pavel* se va ținea în sala de lectură a băilor o producțiune musicală-teatrală urmată de joc românesc.

La órele 8 sala era plină de public internațional. Programul bine întocmit și nu prea lung în partea lui musicală, a fost esecutat cu acuratețа ce caracteriséză producțiunile sibiienilor de acest fel. Mai mult a plăcut „Marșul ostășesc“, care potrivit a figurat ca punctul prim, și n'ar trebui sě rěmână afară din nici un program al petrecerilor arangiate de cântăreții nostri naționali De asemenea au trebuit sě fie repetate „Fóie verde de mohor“, „Fost-ai lele“ și „Tot ți-am ḑis mândro“, Succesul acestor piese este a se atribui tenorului dulce a clericului abs. *Susman.* Pe bină dl Susman are o presentare simpatică: de statură mititel, dar cântă un tenor puternic și fermecător!

A urmat piesa teatrală: „*Nu te juca cu dracul*“ comedie într'un act de I. *Negruzi.* Diletanții și-au studiat bine rolurile. S'a observat însě, că sunt începětori, din nesiguranța cu care se învêrteau pe bină. Mai multă modulație în voce, mai multă flexibilitate și independență în mișcări, gesturi naturale, ca efect al diferitelor situații sufletești, aceste sunt condiții indispensabile, pe cari trebue sě și-le însușéscă dilentanții și apoi încă un lucru, sě se feréscă diletanții nostri de o imbrăcăminte, care produce aversiune în public. Așa servitoriul lui Timur, Condulici s'a presentat în costum, așa vine vorba! de finanț. Românul nici în vis nu vrea sě-l vadă. Dșóra Parasch. Cristea a fost drăgălașă în costumul nostru național. Se uitau pierduți strěinii la ea.

Publicul a rěmas mulțămit și a acoperit cu aplause prelungi străduințele diletanților.

S'a început apoi jocul cu o *Horă*, care pe astădată era învrêstată cu Nemți și Unguri. Și au jucat compatrioții nostri românesce pân'ce s'a crepat de ḑiuă. Nici o disonanță, numai armonie românéscă dela început pân'la sfîrșit. Succesul atât moral, cât și material a fost deplin mulțumitor.

Dorindule drum bun Troubadurilor, nostri, — îi salută cu dragoste românéscă.

Odiseu.

Mătase Henneberg

dela 45 cr. până la fl. 14.65 per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țeseturi, colori și dessinuri.

Particularilor *liberă de porto și vamă acasă.* **Mostre cu întórcerea postei.**

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [2] 8—

Licitaţiune.

In 11/23 Iulie a. c. la 2 óre p. m. se va ţinea în edificiul şcólei din Ludoşul-mare, tractul Mercurei, licitaţiune publică minuendă, pentru darea în întreprindere a lucrului măestrului zidar şi bărdaş, la nóua şcólă ce e a se zidí.

1. Preţul strigării pentru lucrul măestrului zidar e 2440 fl. 17 cr., iar pentru lucrul măestrului bărdaş 747 fl. 79 cr.

2. Doritorii de a licita sunt datori a depune înainte de a licita un vadiu de 10%.

3. Ofertele în scris instruite în tótă regula, au sĕ între la subscrisul până la 10/22 Iulie.

4. Condiţiunile şi informaţiunile mai de aprópe se pot vedea la subscrisul.

Ludoşul-mare, 11 Iulie n. 1899.

Pentru comisiunea de clădire:

Ilie Pop,
paroch gr.-ort.

[108] 2—2

Publicare de licitaţiune.

Se publică a 2-a oră licitaţiune publică pe ḑiua de 10 Iulie c. st. v. 2 óre d. a. pentru darea în întreprindere a renovării bisericei rom. ort. din Lancrăm, protopresbiteratul Sas-Sebeş.

Preţul strigării 3635 fl. 48 cr.

Licitanţii vor depune din preţul strigării 10% vadiu în bani gata, ori hârtii de valóre. — Din materialul zidurilor ce au sĕ se demoleze, biserica 'şi reţine 10 mii cărămidă; restul îl dă eventualului întreprinzĕtor gratuit.

Punctele de licitaţiune şi planul renovării etc. se pot vede la subscrisul comitet parochial. [109] 1—1

Lancrăm, în 29 Iuniu 1899.

Comiletul parochial:

Isidor Bologa president.
Ioan Bucur notar.

Nr. 370/899. [110] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune, în protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Porceşti, dóuĕ posturi de învĕţători cu salariul anual de câte 300 fl. v. a.

2. Porumbacul-superior, apusean şi rĕsăritean, postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

3. Sebeşul-inferior, al doilea post de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc, eventual un relut de 4 stângini sau 20 fl.

4. Sebeşul-superior, al doilea post de învĕţător, cu salarul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

5. Sărata, postul de învĕţător cu salarul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, sĕ-şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral greco-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye), până la terminul susindicat, cu aceea, că cei aleşi vor avea a conduce cântările în biserică în Dumineci şi Sĕrbători.

Avrig, 28 Iuniu 1899.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective. — Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

---

[102] 1—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor de învĕţători vacante, dela şcólele din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Roşcani-Mihăeşti, un post de învĕţător cu salar de 300 fl., cuartir natural şi lemne de foc.

2. Brisnic, un post de învĕţător cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

3. Lăpuşnic, un post de învĕţător, cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

4. Lăpugiul-superior, un post de învĕţător, cu salar de 300 fl., cuartir natural şi lemne de foc.

5. Răduleşti, un post de învĕţător, cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

6. Panc-Selişte, un post de învĕţător, cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

7. Lăpugiul-inferior — Ohaba, un post de învĕţător ambulant, salar 300 fl. şi cuartir natural.

8. Stănceşti-Ohaba—Făgeţel, un post de învĕţător ambulant, salar 300 fl. şi cuartir natural.

9. Baştea—Holdea—Coşeşti, un post de învĕţător ambulant, salar 300 fl. şi cuartir natural.

10. Fintoag, un post de învĕţător, cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

11. Dobra, un post de învĕţător, cu salar de 400 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-'şi înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica comunei la care au competat.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Dobrei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Dobra, la 15 Iuniu 1899.

Ios. Morariu,
protopop

Nr. 402/899. [105] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoreşti dela şcólele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul gr.-or. al Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Poiana, un post de învĕţător şi dóuĕ de învĕţătóre, cu salariu anual de câte 300 fl. şi 70 fl. bani de cuartir şi grădină.

2. Apoldu-de-jos, dóuĕ posturi cu salariu anual de câte 300 fl., cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesari de foc sau 30 fl. relut de cuartir.

3. Mercurea, un post cu salariu de 300 fl., 20 fl. relut de cuartir şi 4 stângini de lemne din cari e a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

4. Apoldul-de-sus, un post cu salariu de 300 fl., cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesari de foc.

5. Rod, un post cu salariu anual de 300 fl.

6. Reciu, un post cu salariu de 300 fl., cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

7. Gârbova, un post cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

8. Tău, un post cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, au a-'şi înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă a se presenta înainte de alegere în respectiva comună la care au competat, pentru a fi cunoscuţi personal şi spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti şi tipic.

Mercurea, la 19 Iuniu 1899.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

I. Droc,
protopop

---

[107] 2—3

CONCURS.

Pentru edificarea unei nóuĕ biserici în parochia gr.-or. Haşfalĕu, se va ţinea o licitaţiune minuendă la 11/23 Iuliu a. c. în şcóla confesională din loc, precis la 2 óre d. a.

Preţul strigării 3800 fl. v. a.

Atât planul cât şi preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parochial în loc.

Doritorii de a întreprinde edificarea bisericei, au sĕ-şi înainteze ofertele provĕḑute cu vadiu de 10% până la 12 óre a menţionatei ḑi la oficiul parochial, sau presentându-se în persónă înainte de începerea licitaţiunii.

Haşfalĕu, în 2/14 Maiu 1899.

Nicolau Doctor, preşedinte.
Ioan Morariu, notariu.

Vĕḑut!

D. Moldovan,
protopop.

Anunţ.

Am onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în atelierul meu de croitorie (strada Măcelarilor Nr 45. casele tipografiei Archidiecesane) se efectuesc tot feliul de

vestminte bărbătesci,

precum şi

reverenḑi,

reparaturi, şi tot feliul de **ornate bisericesci,** precum

Stichare, Epatrafire, Felóne, Mânecări, Brâuri, aere şi prapori

în timpul cel mai scurt şi după cerinţele ritului nostru ortodox cu preţurile cele mai moderate.

Sperând că onoratul public mĕ va onora cu preţuitele-i comande, mĕ recomand binevoitoriului sprigin

Zaharie Voileanu
măestru croitor.

NB. la cerere espedez mostre franco şi gratis. [68] 9—9

„Concordia“

Societate comercială pe acţii — Sibiiu,

pune în vênḑare

un vin escelent

garantat curat, cu preţul de

40 cr. litrul!!

Se potrivesce admirabil cu ape minerale.

[86] 9—12

Julius Erös, **SIBIIU,**
Strada Cisnădiei 3.

Ochelari
Zvickeri
Ochelari cu linţi convexe
de ori-ce soiu
în
Nickel
Argint
şi
Aur etc.

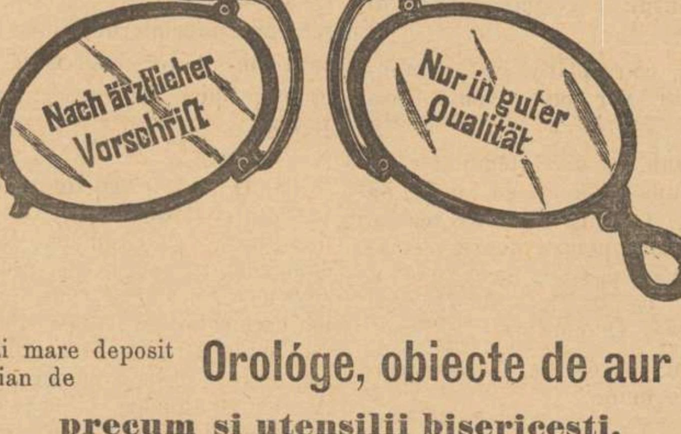

Termometre
Barometre
Compase

Lornete de teatru
Ochianuri de câmp
etc. etc.

Tot aci cel mai mare deposit Sibiian de **Orológe, obiecte de aur şi argint**

precum şi utensilii bisericeşti. [71] 10—10

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 71 Sibiiu, Marți, 6/18 Iuliu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Chirotonirea întru archiereu a părintelui Iosif Goldiș.

Duminecă în 4/16 Iuliu, s'a îndeplinit sĕrbătorescul act al chirotonirii întru archiereu a părintelui archimandrit Iosif Goldiș în biserica parochială din Șibiiu-Cetate, în presența representanței din tóte 3 eparchiile provinciei nóstre metropolitate, constătătóre din distinși bărbați, membri ai corporațiunilor nóstre bisericești mai înalte.

Conform programului statorit, s'au început serviciile bisericești cu *Vecernia mică,* oficiată la órele 4 d. a. de parochul locului, părintele protopresbiter *Ioan Papiu* și diaconii *Ioan Popovici*, profesor, și *Demetriu Câmpean*, archivar cons.

După otpust diaconii ies din altariu și apropiindu-se de nou-alesul episcop, care stă în strană, îl cădesc de 3-ori. Acesta se cobóră din strană și merge după diaconi, cari se retrag spre ușile împĕrătesci. Apoi postându-se față în față, diaconul I. Popovici anunță noualesului episcop, alegerea, esaminarea canonică, întărirea și admiterea la chirotonire; iar nou alesul plecându-se înaintea acestor fapte primesce vestea chirotonirii sale și face prescrisele promisiuni, după cari archiereii și noul episcop se așadă la masa pusă în mijlocul bisericei, și acolo, pe când diaconii rostesc alternativ polichrónele, ciocnesc în sănĕtatea celor cuprinși în polichróne. La polichrónele archiereilor presenți și a nou-alesului, acestia se scólă și mulțumesc, binecuvântând publicul, care îi felicita cu: *„Intru mulți feriçiți ani!“*

După polichróne archiereii se închină și es din biserică. Metropolitul binecuvêntă pe popor, care cânta: „Intru mulți ani stăpâne“.

La órele 7 sara s'a început *Vecernia mare.* A oficiat părintele *Goldiș*, asesorii *Ioan Papiu* și *Ignație Papp* dela Arad, și diaconii numiți mai sus. In locul corĕspundĕtor s'a intercalat *litia.* Binecuvêntarea pânilor, untului de lemn și vinului o făcu Inaltpr. Sa archiepiscopul, iar după acestea s'a făcut priveghierea, după tipicul Rusaliilor, prescris anume la sfințirea archiereilor.

Duminecă a fost adevĕrata chirotonire sub decursul liturgiei, care s'a început la órele 9. a. m. Au funcționat I. P. S. Sa metropolitul, episcopul *Nicolae* al Caransebeșului, archimandriții *Filaret Musta* și *Augustin Hamsea.* ppopii *Ioan Papiu, Ignatie Papp* și Dr. *Remus Roșca,* iar ca diaconi aceiași Preoții și diaconii îmbrăcați au întêmpinat pe archiereii, cari veneau la biserică, la ușa locuinței parochiale. Intrând în biserică, metropolitul se îmbracă în naia bisericei, iar celalt archiereu în altariu.

După îmbrăcare diaconii stau în ușa împĕrătéscă ținênd în mâni dișitrichierul. Unul rostesce la adresa metropolitului: *„Așa sĕ luminézĕ lumina ta înaintea ómenilor, ca vĕdênd faptele Tale cele bune sĕ preamărésca pe Tatăl nostru cel din ceriu, acum și pururea* etc“. Apoi predau luminările metropolitul, care binecuvêntă poporul apoi împreună cu celalalt archiereu se așéză pe fotelele din mijlocul bisericei. Inaintea lor este întins covorul cu *chipul vulturului.*

Protopopul *Ignatiu Papp* și *diaconul Popovici* iau apoi de mâni pe noualesul episcop și scoțêndu-l din altar îl duc până la *piciórele vulturului.* Diaconul P. ḑice: „Porunciți, poruncesce I. P. Sfințite Stăpâne!“, iar părintele *Ignatie* face presentarea noualesului ḑicênd:

„Cu umilință sĕ presentéză Inaltpreasfinției Tale spre chirotonire iubitul de D-ḑeu, preacuviosul archimandrit Iosif, până acum vicariu episcopesc al districtului consistorial dela Oradea-mare, iar acum ales și întărit episcop al eparchiei Aradului, Oradei-mari, Ienopolei, Halmagiului, precum și a părților anexate din Bănatul-Timișan și se pune I. P. Tale la grațiósa dispozițiune“. Metropolitul îl întrébă: *„De ce ai venit și ce ceri?*

Noualesul: *„Am venit, și cer chirotonirea preasfântului dar archieresc.*

Metropolitul: *„Dar cum credi?“*

Alesul: rostesce simbolul credinței, după care metropolitul îl binecuvintéză de 3 ori, ḑicênd: *„Darul lui Dḑeu Tatăl și al Domnului nostru I. Ch. și al Stului Duch sĕ fie cu tine“*.

Alesul și presentătorii lui inaintéză până la mijlocul vulturului și fac a dóua presintare în același mod, indicat deja, la care metropolitul întrébă: *„Arată-ne nóuĕ mai pe larg, cum credi despre întruparea Fiului și Cuvêntului lui Dumneḑeu!“* Alesul rostesce o parte din credeu, dar amplificat prin esența dogmelor despre cele trei fețe ale Stei Trĕimi, respingênd eresurile lui *Arie*, *Macedonie* și *Nestorie* și a celor de un gând cu dênșii. Metropolitul îl binecuvêntă, ca mai sus.

Nou-alesul înaintéză până la capul vulturului. Se face a 3-a presentare și metropolitul îi adreséză cuvintele: *„Spune-ne încă, cum ţini despre canónele sfinților apostoli și ale sfinților părinți“* ?, iar alesul cetesce lungul rĕspuns în care preciséză mărturisirea credinței sale despre esența misiunii sale archieresci.

Acéstă mărturisire constătătóre din 21 puncte, scrisă și subscrisă cu mâna proprie, o predă după cetire metropolitului, spre a se păstra la acte. Metropolitul îl binecuvintéză a 3-a óră. Părintele Goldiș sĕ închină apoi de 3-ori archiereilor, cari șed pe fotele încunjurați de clerul împreună liturgisitor, le sărută la ambii mâna, iar acestia îl sărută pe frunte, binecuvêntându-l. Chipul vulturului se așéḑă acum înaintea Mântuitorului, unde stă nou-alesul până la momentul sfințirii sale. Se începe apoi liturgia și se continuă până după „Sfinte Dḑeule,“ când protopopul *Ignatie* și diaconul Popovici iau pe noul episcop și ducèndul prin ușa împĕrătéscă în altariu, încunjură cu el de 3 ori prestolul, cântând: „Știlor mucenici“, „Mărire ție...“ și „Isaia dănțuesce,“ apoi îngheunche între archierei înaintea prestolului, punênd mânile una preste alta pe marginea prestolului, iar plecând capul pe ele. Archiereii deschid evangelia, o țin cu mâna stângă peste capul lui, iar mânile drepte punêndu-le pe capul lui, metropolitul cetesce rugăciunea pentru pogorirea darului duchului sfânt și celelalte rugăciuni bisericesci întru sfințirea de archiereu. Fiind aceste terminate pe nousfințitul îl desbracă de hainele preoțesci și îl îmbracă în tóte odórele archieresci și presentându'l, poporului, metropolitul strigă la îmbrăcarea cu hainele mai însĕmnate: „Vrednic este“. Poporul rĕspunde așișderea.

După aceste noul archiereu sărută mâna metropolitului și cu celalalt se sărută.

Se cetesce apoi apostolul și se continuă liturgia până la sfêrșit, când archiereii toți trei se desbracă de odăjdii Metropolitul cu episcopul Caransebeșului ies din altar și se așéză pe scaunele din mijlocul bisericei. Noul archiereu îmbracă mantia, și camilafca, și stă înaintea archiereilor, cari șed. Metropolitul îi ține o alocuțiune și îi predă cârja, simbolul păstoriei, „ca cu aceea pascênd turma lui Christos, sĕ-și câștige cununa cea neveștejită a măririi și sĕ dobândéscă împreună cu turma cuvêntĕtóre împĕrăția cerésca pentru toți“.

După acésta nousfințitul cetesce următórea cuvêntare:

Discurs la hirotonirea întru Archiereu.

Preasfințiților Părinți Archierei!

Din îndurarea lui Dumneḑeu și prin votul mandatarilor diecesei Aradului, esaminat de sinodul archieresc și întărit de Maiestatea Sa cesară și apostolică regéscă: primind eu astăḑi prin punerea mânilor Preasfințiilor Vóstre darul și insigniile demnității archieresci, cu frica lui Dumneḑeu, cu credință și cu dragoste stau în locul acesta, când cuget la însĕmnătatea și greutatea sarcinei luate asupra-mi, sarcina apostoliei, a luptei resolute pentru binele și fericirea poporului încredințat conducerii mele.

FOIȚA

Cu mâna schilavă.

— Narațiune din Monaco. —

Din memoriele lui Martin, prefectul poliției din Monaco. *)

Nu e necesar sĕ mĕ recomand visitatorilor regulați din Monte-Carlo; toți mĕ cunosc de pe fracul negru și cravata albă. In sfera ocupațiunei mele aparține, ca după deschiderea salelor de joc, în o toaletă de sară neescepționabilă, sĕ urmăresc cu privirea ómenii, cari se înghesuesc pe lângă mesele tapetate în verde, precum și tóte mișcările acelora. Acésta e totul. De altcum fie-mi permis a spune că am crescut în școla lui Goron, prefectului de renume universal al poliției din Paris. De aici am fost învitat de guvernul din Monaco, ca sĕ ocup postul de astăḑi. Sĕ nu credeți, că funcțiunea mea ar fi o nimica tótă, după cum s'ar vedea la prima aparință O parte considerabilă dintre paraziții Europei petrec în „Cercle des Etrangers“ (Clubul străinilor) din Monaco, și în salónele strălucite ḑiua-nóptea poți vedea pe cei mari renumiți scelerați ai Europei.

Sub acest nume nu înțeleg pungașii ordinari și infractorii, pentru-că atari, domni și dame, numai ca din întêmplare rătăcesc pe aici, din contră în albumul meu constătător din mai multe tomuri, vei afla portretele tuturor acelor figuri, cari câștigă și perd sume enorme, în salele de o splendóre fabulósă a casinei. Un ce caracteristic, 70 percente din furii de renume, de defraudanți și falsificători, cercetéză casina din Monte-Carlo. Acèsta o consider de o astfel de enigmă psihologică, pe care indeșert s'ar încerca sĕ-o deslege renumitul Dr. Lombroso. Respectivii domni și dame sciu bine, că eu constat identitatea lor în minutul în care cer obicinuitul bilet de întrare dela secretariul casinei. Sunt și de aceia, cari scapă în Monte-Carlo de urmărirea detectivilor și aici jócă nebuneste cu banii furați, și dacă îi favoriséză norocul, în o ḑi dóuĕ câștigă sume enorme sau perd și ultima piesă de aur și se trezesc iar cu nimic.

Puțin înainte de a se deschide sezonul carnevalului, în o ḑi căldurósă de Februar, am prânḑit, contra obiceiului meu, fórte de timpuriu, și apoi m'am dus în casină. Nu puțin m'am mirat, când am vĕḑut numai croupieri tineri (amploați ai bancei de joc) la diferitele mese de joc, semn că în ḑiua acésta va decurge un joc neobicinuit de mare! Căci croupierii cei tineri jócă fórte iute, și cu vioiciunea lor atrag partea preponderantă a jucătorilor, cari perḑênduși sângele rece, pun mise din ce în ce mai mari.

La o masă deja striga un croupier: „Domnilor, sĕ ne grăbim!“ când un domn de o statură înaltă cu barbă négră, cu un esterior fórte elegant, băgându-și mâna în busunar a scos un pachet mărișor de bilete de bancă, pe cari le-a trântit pe masă ḑicênd: pe prima duțină! ceea-ce însémnă că banii 'și-i-a pus pe un numer din cei dintâi doisprеḑece numeri ai roulettei. Croupierul a numĕrat biletele: trei mii de franci, pe prima duțină. Abia a rostit ultima vorbă și croupierul supraveghetor a strigat: „rien ne va plus“ (mai multe mise nu se primesc). Globul routtetei a pornit și într'o secundă a căḑut în o gaură numerisată.

— Nóuĕ, roș, impar! — strigă croupierul trăgênd cu grebla misele perdute.

Străinul, care pusese cele trei mii de franci, primind câștigul, care în casul present făcea duplul misei — adecă șésĕ mii de franci, — a pus din nou trei bilete de o mie de franci pe prima duțină. Vĕḑênd acésta, am intrebat un croupier, că nu cunósce străinul?

— Nu, — respunde, — de mult jócă cu mise tot de câte trei mii de franci, și până acum a perdut numai odată!

Din simplul motiv că nu cunoșceam pe respectivul domn, a început a mĕ interesa jocul. M'am furișat după spatele lui ca sĕ-i esaminez mai de aprópe tóte mișcările. Străinul a pus de 23 de ori după olaltă câte trei mii de franci și de 23 de ori a eșit un numĕr din prima duțină și a câștigat, după cum am calculat, cel puțin o jumĕtate de milion! Atunci stringênd biletele de bancă ce erau grămadă înaintea lui, le-a vîrît în un busunar și s'a gătit de ducă. Deodată, ca și cum i-ar fi plesnit ceva prin minte, a scos un bilet de o sută de franci din busunariul vestei și l'a pus la zero, care iese fórte rar, și din acéstă cauză se plătesce cu un câștig de 45 ori mai mare ca misa! La acésta ocasiune a eșit numĕrul 35. Pentru acésta perdere neînsemnată străinul care câștigase neîntrerupt, a devenit fórte furios.

Scrâșnind din dinți a înjurat. Se vedea, că sĕ luptă cu sine: că sĕ continue jocul s'au ba? Gesticulând nervos cu mânile, i-a căḑut din busunar o hârtie, pe care am

---

*) Autorul acestor memorii obsearvă, că numele adevĕrat a persónelor ce vin înainte, le tace la insistința direcțiunei casinei din Monte-Carlo.

Fost-au ḑile, ani și secli întregi, plini de suferință pentru sfânta biserica nóstră, fost-a și om trimis dela Dumneḑeu, n u m e l e l u i A n d r e i u, *care cu acest toiag al archieriei despicând marea roșiă a suferințelor, a scăpat pe poporul nostru român ortodox din Egipetul robiei absolutismului secular, căci precum însuși ḑice „în pronia d-ḑeéscă a căutat din ceriu cu îndurare asupra oftărilor nóstre pentru câștigarea unei metropolii pe sama națiunei nóstre române de relegea ortodoxă rĕsăritĕnă din țerîle împĕrăției austro-ungare“; (Rénduiéla hirotonirii noului episcop Sibiiu 1865), dar nici acestui mare archiereu, a cărui memorie ne-a rĕmas și va rĕmânea binecuvĕntată din generațiune în generațiune, ca óre-când a lui Moise profetul, nu i-a favorisat sórtea de a puté conduce pe popor până la pămĕntul făgăduinței, la starea deplinei mulțumiri. Sarcina conducerii ulteriόre a rĕmas pe umerii archiereilor succesori.*

Precum a trebuit sĕ trécă 40 de ani până-ce alesul popor pribegitor, adese-ori turbulent și revoltat între sine. a putut fi condus prin Arabia nemulțumirilor la pămĕntul făgăduinței, așa a trebuit sĕ trécă deja și pentru noi 30 de ani dela recâștigarea autonomiei, fără a fi ajuns la deplina organisare și mulțumire a tuturor factorilor constitutivi ai bisericei. Acéstă sarcină a deplinei organisări și mulțumiri, are sĕ preocupe mai mult pe Archiereii nostri. Acéstă sarcină apĕsătóre au în parte sĕ o pórte și debilii mei umeri.

Când în anul 1869 la indemnul marelui Andreiu, motivat cu lipsa de bărbați cu vocațiune și cualificațiunea prescrisă pentru trepte ierarchice, părăsind eu statul civil, am îmbrățișat cel bisericesc: am făcut-o acésta din vocațiune și iubire către biserica mea; asemenea când, deși înaintat în etate, de curĕnd fui distins cu încrederea representanței sinodale din diecesa Aradului, am primit greaua sarcină a archieriei numai în consciința datorinței față de sórtea clerului și a poporului, dela care mĕ deriv și pe care îl iubesc până a-mi da sufletul pentru dênsul.

Recunosc, că pe cât de înaltă și frumósă e chemarea episcopéscă, pe atâta este mai grea și dintre tóte cu mai multă responsabititate; o greutate și responsabilitate legată de sórtea bărbaților cu posiție înaltă, și de care cu atâta mai puțin se pot emancipa episcopii, cărora în general le sună admonițiile Marelui Apostol, adresate lui Timoteiu episcopul Efesului: „Păzește cetirea, mângăierea și învĕțătura; sĕ nu negliji darul ce este în tine!“, cărora li-se mai impune: „sĕ învețe, sĕ mustre și sĕ spună adevĕrul cu vreme și fără vreme“, ce în loc de plăcere, atrage adese-ori ura ómenilor, după vechia ḑicală: „Veritas odium parit“.

Tot episcopilor li-se prescrie că „așa sĕ lumineze lumina lor înaintea ómenilor, ca vĕḑĕnd faptele lor cele bune, sĕ mărĕscă pe Tatăl din ceriuri.“ Va sĕ ḑică episcopii au nu numai sĕ lumineze mințile și sĕ nobiliteze inimile turmei concreḑute archipăstoririi lor la tóte ocupațiunile nemijlocit, și mijlocit prin preoțimea subalternă, cu învĕțături acomodate, ci atât ca bărbați ai națiunei lor, cât și ca factori în legislațiuuea statului au sĕ fie esemplari de virtute.

Recunosc greutatea acestor sarcini și marea responsabilitate luată asupră-mi dar dragostea și consciința datorinței tóte le rabdă.

Acéstă dragoste și consciință 'mi sunt temeiul resoluțiunei mele, farmecul la luptele ce în solidaritate cu Preasfințiile Vóstre voiesc cu tótă virtutea, cu tot sufletul și cu tot cugetul meu *a suporta în genere pentru interesélе ierarchiei nóstre române ortodoxe, și în special pentru ale diecesei mele aradane.*

Amĕsurat promisiunei făcute la publicarea resultatului alegerii, în inima mea diferință de persóne nu va fi ci cu asemenea iubire voiu îmbrățișa și pre cei ce au luptat în contra mea, avĕnd noi mai vîrtos a imita pre marele archiereu divin, carele s'a rugat lui Dumneḑeĕ pentrn cei ce-l insultau și restigneau pe cruce. Din contră făcĕnd, eserciarea celor mai cardinale drepturi autonomice manifestate în libera alegere, ar da nnmai ansă la antipatiă, resbunare și persecuțiuni contraḑicĕtóre spiritului evangelic și intențiuni legislațiunii bisericeeci.

Sunt convins, că uumai pe lângă receruta activitate armonică între archierei, se póte conta cu îndreptățire și la o solidaritate salutară între episcop și eparchioții sei.

In urmă și mai pre sus de tóte cu umilință rog pe Domnul vieții și al morții, dela care tótă darea și tot darul desĕvĕrșit vine, și dela care și eu smeritul prin mijlocirea Preasfințiilor lor am primit astăḑi darul archieresc, sĕ'mi dăruéscă ajutoriul seu: ca toiagul conducerii sĕ-l pot purta cu mână tare și cu braț înalt spre binele diecesei mele; iar la apusul vieții slobozindu-mĕ după cuvĕntul seu în pace, ca o slugă bun și credinciss cu vrednicià și cu dreptate sĕ întru întru bucuria Domnului. Amin.

După cuvĕntare metropolitul cu episcopul Nicolae ies din biserică; iar noul episcop împarte anafora, iar după aceea îl petrec toți preoții, diaconii și cântăreții până la reședință.

Imediat urméză felicitările și presentările la noul episcop, iar la óra 1 d. p. Eminenția Sa Metropolitul a dat un prânz festiv în onórea noului archiereu, la care au participat representanții tuturor 3 eparchiilor nóstre.

Șirul toastelor l'a deschis I. P S. Sa, vorbind pentru Monarch; apoi imediat pentru noul episcop; acesta mulțumesce închinând pentru metropolitul, dela care a primit tóte gradele ierarchiei afară de diaconie. Dl *Petru Truța* închină pentru părintele episcop *Popea*, dorindu-i viață lungá. Acesta, — mulțumind — vorbesce pentru inteligința mirénă, care forméză un stâlp puternic al autonomiei nóstre bisericesci și închină pentru mirenii presenți Directorul de finanțe dl *Nicolau Pop* din Oradea toastéză pentru archimandriții *Musta* și *Hamsea* precum și pentru cei ce muncesc pentru biserică în apropierea archiereilor nostri presenți aici precum sunt dnii: *Ignatie Papp, Nicolau Zigre, Ioan Lengher*, Dr. *Elie Cristea*, etc. Dl Profesor *Ioan Popea* a vorbit pentru poporul credincios.

Sara, cu trenul dela 10 și ½ părintele episcop *Iosif* al Aradului a plecat la Oradea, unde va petrece până la instalarea sa în scaunul eparchial, care, cu mari solemnități se va face în ḑiua sfântului proroc *Ilie*, sub conducerea comisariului metropolitan, a Preasfinției Sale episcopului *Nicolae* al Caransebeșului.

Dumneḑeu sĕ dee noului episcop sănĕtate, tărie și sĕ-i inspire tactul cuvenit, ca în corul nostru archieresc sĕ pótă fi un zelos sprigïnitor al causelor bisericei nóstre, a cărei apostol a devenit Intru mulți ani stăpâne!

Mii de copii unguri, fără școlă.

Este mai mult decât caracteristic și un semn al vremii, că pe când în ținuturile locuite de maghiari ale țerii, inspectorii scolari se fac luntre și punte pentru a răpi naționalităților scólele lor, — pe atunci sunt comitate unguresti în cari ḑeci de comune n'au școle și mii de copii nu pot cerceta scóla din lipsa de scóle!

Iată într'adevĕr ce se scrie lui „Budapesti Hirlap“, din comitatul Solnocului:

„Raportul anual al inspectorului școlar regesc al comitatului Jàsz-Nagy-Kun-Szolnok descopere niște date intristătóre despre starea *învĕțămĕntului poporal din comitat.*

Reiese anume din raport că în comitatul nostru sunt ḑece mii copii obligați de scólă, din cari însĕ nici unul nu póte umbla la școlă, din causa că nu's destule scoli.

„Și acésta este așa nu numai în numĕróse sate din comitat, ci chiar în însuși orașul Szolnok, unde din causa lipsei de scoli dintre patru mii copii obligați de scólă, dóuĕ mii nu se pot împărtăși de învĕțămĕntul elementar

„Asemenea stări sunt și în Jászberény. Cele mai multe comune n'au bani pentru școli!

„Afară de Szolnok multe comune au cerut de curĕnd statificarea școlelor lor, astfel între altele: Tisza-Földvàr, Devabànya, Tisza-Sűly. Nagy-kKűrű etc.“.,

Pentru noi nemaghiarii, acéstă descoperire e fórte grăitóre. Ne arată nóuĕ viu, ce va sĕ ḑică a fi cărmuit de guverne maștere, strĕine. Noi nu numai că contribuim la susținerea a tot felul de așeḑăminte culturale de stat, dar mai suntem siliți a ne susținea, fără nici un sprijin dela stat, și mii de scóle proprii, și prin tótă greutatea ne-am opintit și ne opintim de le susținem; unele póte nu-'s așa strălucite cum s'ar recere, dar tot sunt încât pot adăposti copiii de scólă.

Și cu tóte astea în loc sĕ fim lăsați în pace sau ajutați în sĕrăcia nóstră, inspectorii nostri școlari nu mai știu de ce sĕ se acațe și ici și colo, pentru a ne amenința ḑilnic ḑeci de școle cu închidere, și statul primind rapórtele lor că școlele nóstre sunt icicolo slăbuțe, deloc se ofere a ni-le înlocui cu de-ale sale, în vreme ce, iată, după mărturia oficiósă a comitatului *J. N. Kun-Szolnok*, ar avea de lucrat ani și ani de-a rĕndul în alte părți, chiar printre unguri, cari nu jertfesc nici cât noi pentru instituțiile culturale publice, ci sunt deprinși a le veni tóte de-a gata, dela — stat!

Din diecesa Aradului.

In onórea noului Episcop.

Tinerimea română din Arad, ca secție a comitetului constituit pentru arangiarea festivităților cu ocasiunea instalării nou-alesului episcop, a P. S. Sale Domnului Iosif Goldiș, va arangia Concert și petrecere de dans Marți în 1 August st. n. 1899. Venitul curat e destinat în favorul „Asociațiunei naționale“ din Arad.

Programa concertului e următórea:

Programa: 1. Chopin: „Rondo“ op. 16. Esecutat la pian de d-șóra Aurelia Cionca; 2. Meyerbeer: a) „Lied des Pagen“ din „Hugenoții“. b) „Sărutatul“, romanță. Cântate de d-șóra Felicia Beleș, cu acompaniamentul d-nei Hermina Lazar, n. Papp., 3. Liszt: „*Rapsodia nr. 12*“, esec. de d-șóra Aurelia Cionca.; 4. Schubert: „*Impromptu*“ op. 142 esec. de Aurelia Cionca.; 5. Liszt: „*Rossignol*“ (Privighetórea), esec. de d-șóra Aurelia Cionca.; 6. Verdi: Fragment din opera „*Il Trovatore*“. Mureșan: „*Potpouri românesc*“ Esecutate de violină de dl Silviu Pop, acompaniat de d-na Hermina Lazar, n. Papp. 7. Lubicz: „*Rapsodie românéscă*“ nr. 1. Esec. de d-șóra Aurelia Cionca. Inceputul la $5^1/_2$ ore séra.

Spre Orient

(Incheiere).

Pe lângă acésta, dela 1 Maiu vor duce prin România la Constantinopol nu una, ci dóuĕ linii principale, între cari una cu trenul cel mai repede. A dóua linie trece de almintrelea numai pe un teritoriu relativ mic din România, dar și ea sĕ termină în portul Constanța, care prin acésta capătă o mare însemnătate pentru drumul Levantului, însemnătate analógă cu acea pe care o avea până acum pentru acea circulație portul Brindisi din Italia.

Noul tren accelerat de la Berlin ajunge la Constantinopol în 50 de óre și trece prin Breslau, Oderberg, Cracovia și Lemberg; de aci prin Cernăuți și apoi pe drumul cel mai scurt prin Moldova spre Constantinopol, lăsând chiar la o parte Bucureștii și apucând calea cea mai scurtă prin Buzĕu și Fetești.

Nici o altă linie ferată nu se póte mĕsura cu acésta în scurtime și iuțélă, și silințele celor-lalte linii de a ținé pas egal cu acest nou concurent primejdios, vor rĕmâné fără succes. Chiar și o scurtare a liniei care trece prin Belgrad și Sofia, nu va birui de loc linia românéscă prin Constanța; căci starea în care se află drumurile de fer sêrbe, bulgare și otomane, nu e de natură a permite sĕ se reducă drumul dela 62 la 48 de óre; chiar și în casul acesta, linia românéscă oferind combinația de călĕtorie lungă cu trenul și de drum scurt cu vaporul, va fi preferită de călĕtori.

E un spectacol plin de învĕțăminte când veḑi cum de odată, de când leul român a apărut pe câmpul de luptă al circulației universale, inimicii lui, cari până acum se credeau singurii stăpâni ai circulațiunei, *își dau silințele a înșĕla lumea asupra însemnătății marelui eveniment în desvoltarea culturală — eveniment ce nu póte fi înăbușit!*

Din fericire, călĕtorii, luând o simplă călăuză a liniilor ferate, își pot face ei înșiși idee esactă despre adevĕrata stare a lucrurilor, și noua ediție a mersului trenurilor pentru liniile imperiului german, va contribui ea singură a da direcție curentului circulației Orientului spre căile române.

Pe lângă acésta, linia nouă nu e numai cu mult mai scurtă, ci și mai eftină. Din punctul acesta de vedere, vrăjmașii concurenți ai liniei române au făcut singurul lucru pe care l'au putut face: au micșorat și ei în mod corespunḑĕtor prețurile. Prin acésta însĕ nu s'a adus nici o atingere avantagiilor fără sémăn ale liniei române, avantagii cari se pot resuma ast-fel: drumul cel mai scurt, cel mai eftin, și, prin sosirea la la Constantinopol pe apă, cel mai delicios.

Din propria mea experiență pot sĕ spun, că gróza ce o au mulți călĕtori de a trece din tren în vapor, nu mai are în casul acesta nici un temeiu. Guvernul român, în mânile căruia sunt liniile ferate, ca și vapórele țerei, a luat tóte mĕsurile cuvenite, ast-fel că în portul *Constanța* totul se petrece, fără conflicte și fără gălăgie.

Splendidele vapóre cu cari se face drumul la Constantinopol: „*Principesa Maria* și „*Regele Carol*“, ancoréză imediat lângă cheiu și lângă linia ferată pe care sosește trenul; bagajele sunt duse de amploiații trenului pe vapor și peste câte-va minute vaporul se pune în mișcare.

Curățenia și comfortul acestor dóuĕ vapóre nóuĕ, nu sunt întrecute de nici unul din cele-l'alte vapóre cari navighează pe Mediterana orientală sau pe Marea Neagră! Cât despre itinerare, sunt áranjate în așa mod, încât călĕtoria pe Marea Neagră, care nu oferă nimic special interesant, sĕ se facă nóptea, iar apropierea Bosforului, diminéța, călĕtoria prin strîmtóre, până către mieḑul ḑilei, și întrarea la „Cornul-de-aur“, la óra 1.

---

ridicat-o momentan. Era un bilet de tren, clasa treia, dela Nizza până în Monte-Carlo. Oamenii îmbrăcați elegant, cari jócă cu mise de trei mii de franci, gândiiu, nu călĕtoresc pe clasa a treia! Străinul a părăsit sala; urmărindu-'l observaiu, că pălăria și paltonul erau neescepționabile, purta lanț de orologiu de aur massiv, dar pantalonii erau tociți și și călcâiele ghetelor erau róse în o parte. La depărtare omul meu s'a mai oprit prin câteva sale de joc, dar n'a jucat nicăiri, ba nici nu s'a apropiat de mese. La pórta principală am îndrumat pe portar, amicul meu Grenot, ca la casul când s'ar reîntórce străinul, sĕ-și noteze uumele de pe biletul de întrare. Străinul a mers în buffetul din galeria cea mare, unde și-a comandat apă de lămâie, de aici am conchis, că probabil a mai venit pe aici și altă dată, deóre-ce străinii își comadéză de comun beuturi spirtuóse, de cari nu se pot căpăta în buffetul casinei. Străinul a beut apa de lămâie și a venit din nou în casină.

— Cum îi e numele? — întrebai pe portarul.

— Emil Fessier — respunse portarul súprem.

(Va urma.)

România întinde de altfel deja braţele sale dincolo de Constantinopol. Unul din vapórele sale de mare iuţélă, servesce de la 1 Aprilie linia Constantinopol-Pireu şi face, în 18—20 óre, traiectul pe care celelalte vapóre îl fac în 30—40 óre. (Acéstă linie de încercare va înceta de a funcţiona şi se va crea o linie permanentă Constanţa-Constantinopol-Smirna). Şi deja se studiază la Bucureşti, fórte serios, întinderea liniilor de vapóre până la Alexandria.

Revistă Externă

Sórtea arestaţilor Sêrbi.

Ştiri fórte triste vin din Sêrbia. Toţi cei arestaţi pentru bănuiala de a fi complici fie şi numai morali, în atentatul asupra exregelui Milan, sunt supuşi la suferinţe teribile

Intemniţaţii sunt nu numai legaţi în fiere, dar şi torturaţi prin fóme; nu li-se dă regulat nici hrana robilor, necum sĕ fie permis sĕ capete de mâncare din afară. Soţiile întemniţaţilor li-au trimis bărbaţilor câte o perină de pat, dar temniţerii au refusat cu vorbele: „Duceţi-le acasă şi rugaţi-vĕ lui D-ḑeu, ca sĕ pótă fi culcaţi cel puţin pe pămênt!“ adecă, sĕ nu fie băgaţi sub pămênt.

Unul dintre întemniţaţi, fostul licvidator al oraşului Belgrad, Kovacicĭ, a înebunit.

In 14 Iulie n. după améḑi a fost arestat în Zemlin, Blajo Petrovici, *unchiul principelui Nichita al Muntenegrului*, bănuit şi el ca complice la atentat.

Se adeveresce ştirea că Austro-Ungaria şi Rusia vor interveni în favorul arestaţilor, spre a nu fi ucişi, ci pedepsiţi cu temniţă.

Sfinţirea bisericei din Ilimbav.

Pe valea Hârtibaciului se află comuna curat românéscă *Ilimbavul.* Acéstă comună bisericéscă are în fruntea sa pe preotul Ioan Alecsandru, care preot harnic se póte numi. Decând a fost ales, cam de 14 ani, cu bucurie constatăm că s'au făcut în acésta comună atât în afacerile comunale cât mai vêrtos în afacerile bisericesci şi şcolare, progrese fórte frumóse şi lucruri vrednice de imitat.

In timpurile vechi s'a edificat aci o biserică atât de solidă şi frumósă încât în împrejurimea nóstră o atare biserică nu se află.

Urmaşii de aḑi, nepoţi şi strănepoţi ai acelor bravi înaintaşi, simţind trebuinţa de o reparare a acestei biserici, s'au silit pe tóte căile a aduna materialul precum şi tóte cele necesare pentru repararea acestei biserici moştenite de la bunii lor strămoşi.

Laudă li se cuvine bravilor Ilimbăveni cari cu dragoste au alergat unde cerea trebuinţa a ajuta precum şi a jertfi pentru ca sĕ-'şi vaḑă din nou casa lui D-ḑeu în stare de înflorire.

Dragostea cu care au dat toţi ajutoriul posibil a avut urmarea, că biserica până pe Rosalii a şi fost deplin reparată.

In ḑiua a treia de Rosalii avu loc sfinţirea ei.

Pentru sĕvêrşirea actului solemn a fost poftit O. D. administrator protopresbiteral Nicolau Moldovan, precum şi mai mulţi preoţi din jur. Incepênd la órele 7 diminéţa, întreg poporul din acéstă comună, se afla pe stradă, aşteptând cu nerăbdare sosirea preoţilor.

La órele 8 diminéţa s'a început actul sfinţirei bisericei prin preoţii Ioan Alecsandru din loc, Ioachim Pĕrău din Agnita, Ioan Petrişor din Cornĕţĕl, Iosif Morariu din Hosman şi Florian Bologa din Marpod. După ce s'a tăcut utrenia şi s'a sevêrşit şi sfinţirea apei, s'a ocolit biserica de trei ori, stropinduse cu apă sfinţită, după care apoi s'a început sfta liturgie, la sĕvêrşirea căreia a asistat poporul întreg din acésta comună, precum şi o mulţime de streini de prin comunele vecine.

După sĕvêrşirea D-ḑeescei liturgii s'a servit un părăstas pentru odihna sufletelor reposaţilor cari au edificat aceea sftă biserică şi o au înzestrat cu celea trebuinciόse.

La finea sftei liturgii preotul din loc Ioan Alecsandru urcându-sĕ pe amvon a ţinut o cuvêntare potrivită actului solemn îndeplinit, cu care ocasiune arată poporului sĕu feliul cum trebue un crestin bun sĕ-'şi împlinéscă datorinţa sa în şi afară de biserică.

A mai vorbit harnicul preot Ioachim Pĕrău din Agnita. In cuvêntarea sa a accentuat mai vêrtos aceea că o comună bisericéscă sĕ póte cunóste de harnică dacă posede o biserică frumósă şi îngrijită, o scólă frumósă şi cimiteriul în ordine — şi îndémnă pre poporul acestei comune a iubi aceste locuri sfinte şi a le îngriji.

După acestea botezânduse toţi creştinii, s'au depărtat fiecare pe la casele lor mulţumiţi în inimile lor că le-a ajutat Dḑeu sĕ isprăvéscă şi lucrul acesta.

La dat apoi un prânz în casele amicabilului preot Ioan Alecsandru, care prânz s'a servit de către harnica preotésă Eugenia Alecsandru.

In decursul prânḑului sau rostit mai multe toaste, între cari părintele locului a ţinut unul întru sănătatea şi lungirea vieţii prea bunului nostru Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu.* Părintele Ioachim Pĕrău, pentru comitetul parochial, lăudându-i pentru ascultarea, cinstirea esemplară ce o au arătat preotului lor şi pentru dragostea cu carea au conlucrat la repararea bisericei, — lăudând pe primarul acestei comunei care a dat tot spriginul posibil-la repararea bisericei. Părintele Ioan Petrişor pentru dl administrator protopresbiteral Moldovan. Părintele Florian Bologa, pentru poporul credincios, ḑicênd între altele că biserica din nou renoită, carea prin rugăciunile preoţimei adunate s'a predat astăḑi sfintei sale destinaţiuni, e o vie dovadă că poporul acestei comune păstrează sub sĕrbătorescul port — sentimente şi mai sĕrbătoresci anume adêncă iubire către credinţa şi către biserica nóstră ortodocsă şi strămoşéscă. Părintele Iosif Morariu pentru femeile din acésta comună, cari au contribuit din bun îndemnul lor creştinesc, bani ca şi dînsele sĕ-'şi cumpere în despărţăm. femeilor un candelabru în preţ de 25 fl.

In decursul prânzului precum şi după prânz, ficiorii şi fetele din comună deprinşi fiind de mai înainte — de părintele local şi de învĕţătorul Ioan Popa, a esecuta unele cântări, au cântat unele poesii poporale tare frumóse, cari prin farmecul lor au făcut nóuă străinilor multă plăcere.

Nu pot trece cu vederea a duce lauda meritată bravului preot local, a cărui fapte dovedesc un progres îmbucurătoriu care progres fie resplată ostenelelor sale şi îndemn viu de a păşi ori unde se recere — după ḑisa poetului. Preoţi cu crucea în frunte!..“

Un vecin

NOUTĂŢI

Chirotoniri. Sâmbătă în 3/15 Iuliu, Eminenţia Sa Inalt Preasfinţitul nostru Archiepiscop şi Metropolit, a chirotonit întru preot pe clericul cu pregătire extraordinară *Iosif Negru* pentru parochia Mogoş-Valea-Barnei, şi întru diacon pe cler. cu pregătire extraordinară Petru Stanciu; iar Luni în 5/17 a chirotonit pe *Petru Stanciu* întru preot pentru parochia Blăjeni-sat (Zarand), şi întru diacon pe clericul abs. *Ioan Moţa*, ales paroch în parochia II-a la Orăştie.

*

Pe aiurea şi pe la noi. Presa din Germania e scandalisată, că autorităţile publice de acolo au dat permisiune unui Evreu cu numele Schmul, sĕ-'şi schimbe numele în „Steinhardt“. Un însemnat ḑiar scrie din acest incident următórele:

„*La noi, în Germania, se pune pond pe numele moştenit dela părinţi*; e o bună moştenire, nu numai la aristocraţi, cum e în întreaga lume civilisată, ci şi la burghezimea germană. Intrebăm deci: cum vine un funcţionar de stat sĕ incorporeze pe ori-ce venitură la familia unui bun cetăţean german? căci schimbarea de nume acéstă însemnătate o are. Acésta e o volnicie faţă de sentimentul german, fie că corespunde trebuinţelor filosemite sau antisemite. *Astfel de lucruri pot fi permise numai în Ungaria*, sau în alte ţĕri cu comerciu de curse de şóreci, dar' nu într'un stat civilisat de drept“!..

*

Tunel între Anglia şi Irlanda. O mare societate de întreprindere engleză plănuesce facerea unui tunel, care sĕ lege Anglia cu Irlanda. Tunelul acesta uriaş ar fi sĕ aibă o lungime ne 55 chilometri, dintre cari 40 chilometri ar merge pe sub mare. Tunelul ar costa 300 milióne de franci.

*

Daruri casei Domnului. Trei creştini buni din *Vurper*, (lângă Vinţul de jos) au dăruit câte un pămênt pe sama bisericei nóstre gr.-or. şi adecă: Ioan Micu un pămênt de 1½ jug; Ioan Cărăban o grădină de ½ jug. şi Bucneriu Vasilie cu soţia sa Sapta un pămênt de 1½ juger, — cări se vor pomeni între binefăcĕtorii bisericei de preoţime, din neam în neam. Fie-le primită fapta bună. *Ioan Stanca*, paroch.

*

Procesul Dreyfuss se va pertracta, precum se anunţă, înaintea judecătoriei militare din Rennes, în ḑilele 1—6 August c.

*

Cununie. Domnişóra Ana Dobre fiica preotului nostru N. Dobre din Hendorf, şi-a sĕrbat la 11/23 Iuliu a. c. cununia cu dl Vasilie Răduleţ, cleric absolut, ales capelan în Hendorf.

— Dl Dr. *Leo Parasca* şi-a sĕrbat ieri, în 5/17 Iul., în bis. din Sibiiu-cetate, cununia cu dşóra *Valentina Penciu.* Era present şi P. S. Sa Părintele episcop Nicolae Popea şi un distins public. Călduróse felicitări.

*

Petrecere în Topârcea. Inteligenţa din Topârcea învită la *Producţiunea teatrală-declamatorică* împreunată cu dans, ce va arangia Duminecă în 11/23 Iulie a. c. Venitul curat e destinat pentru augmentarea fondului înfiinţândei Biblioteci.

Programa: „Noi vrem pămênt“, poesie de G. Coşbuc, „Mama Ungurului“ de Th. Speranţă, „Vespasian şi Pepinian“, dialog de I. Negruzzi; după aceea se va juca piesa: „*Sărăcie lucie*“, comedie poporală cu cântece, de Iosif Vulcan. După producţiune, dans.

Convocare.

Membrii Despărţămêntului VIII (*Deva*) al „Asociaţiunei“ pentru literatura şi cultura poporului român, precum şi toţi aceia, cari doresc sĕ se facă membrii „Asociaţiunei“, prin acésta se învită, la adunarea generală a Despărţămêntului ce se va ţiné, în comuna Ilia-mureşană, Dumenecă, la 30 Iulie st. n. nainte de améḑi la 10 óre în biserica gr.-or. din Ilia-mureşană.

Ordinea de ḑi:

1. Deschiderea şedinţei prin directorul Despărţămêntului.
2. Cetirea listei membrilor Despărţămêntului şi Alegerea unei comisiuni, pentru verificarea protocolului.
3. Raportul notarului despre activitatea comitetului cercual, dela ultima adunare generală.
4. Raportul cassarului despre starea cassei.
5. Alegerea unei comisiuni pentru conscrierea membrilor noi şi încassarea taxelor restante.
6. Alegerea unei comisiuni pentru controlarea raportului pesentat de notariu şi a socoţilor date de cassar.
7. Cetirea disertaţiunilor insinuate cu 24 óre mai nainte la directorul Despărţămêntului.
8. Desbateri asupra propunerilor insinuate conform regulamentului.
9. Raportul comisiunilor esmise.
10. Statorirea locului, pentru tinerea adunării generale a Despărţămêntului pe anul viitor.
11. Alegerea a doi delegaţi la adunarea generală din Deva.

Deva la 9 Iulie 1899 st. n.

Pentru comitetul cercual:

Dionisie Ardelean notar.   *Franisiu Husszu Longin* director

Dela Soc. „Petru Maior.“

— Mulţumită —

Cu ocasiunea seratei literare musicale, aranjate de societatea de lectură „Petru Maior“ din Budapesta la 4 Maiu n. a. c. au binevoit a contribui în favorul societăţii următorii:

a) Séra la casă: Il. Sa dl Dr. Iosif Gall 8 fl. Il. Sa dl Ioan Mezei, jude la curie 5 fl. Il. Sa dl Andreiu Francu, jude la curie 5 fl. Il. Sa dl Iosif Pop. jude la curie 5 fl. Nagnif. Sa dl Atanasie Cimponeriu, jude de tablă pens. 5 fl. dl Dr. George Bilaşcu, medic, 3 fl. dl Dr. A. Dimitrean 3 fl. dl Eugen Pop, căpitan, 3 fl. dl D. Onaciu, căpitan 3 fl. dl Dr. Victor Cupşa, concipist minist. 3 fl. dl Dr. E. Pătăşean adv. 3 fl. dl Const. Sotir, candid de adv. 3 fl. dl Baron de Pop 2 fl. dl Valeriu Velican. comptabil, 2 fl. Tinĕrul Antoniu Mocsonyi şi prefectul 1 fl. dl Precup subloc. şi dl Ţĕranl fl. dl Dr. L. Tămăşdan 1 fl. dl I. Moldovan 1 fl. dl L. Linţa 1 fl. dl S. Cristea 1 fl.

b.) Alte contribuiri marinimóse, întrate la cassarul societăţii: Ilustra familie Mocsonyi 100 fl. Il. Sa dl Nicolae Popea, episcop, 10 fl. Magnif. Sa Ioan Ciocan, profesor univ. 10 fl. dl Victor Cuciurean, consul general român, Bpesta, 5 fl. dl S. Mărgăritărescu Grecean, viceconsul Bpesta 5 fl. Magnific. Sa Vincenţie Babeş 5 fl. Il. Sa Gerasim Raţiu, consilier minist. 5 fl. dna vĕd. A. Roman (S. Sebeş) 5 fl. Il. Sa L. Onaciu, jude la curie 5 fl. dl Dr. Emil Babeş, adv. 5 fl. dl Dr. Aurel Novac, adv. (Biserica-albă) 5 fl. dl Dr. P. Ţigle adv. (Timişóra) 5 fl. dl Dr. Nicolau Oncu, adv. (Arad) 5 fl. Preacuv. Sa dl Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit vicariu archiep 3 fl. dşóra Mărióra Doge, (Lipova) 3 fl. dl G. Bogoeviciu, esactor fundaţ. 3 fl. dl Dr. Atanasie Marienescu, jude de tablă (Oradea-mare) 2 fl. dl Dr. Remus Roşca, director semin. (Sibiiu) 2 fl. dl Otto Boissereè, director la The Berlitz-School (Bpesta) 2 fl. Dr. S. Ispravnic, adv. (Arad) 2 fl. dl Dr. Tit N. Babeş, 2 fl. dl Ilie Popist, căpitan, (Timişóra) 2 fl. dl Tit Mălaiu, cand. de adv. 2 fl. dl Virg. Nemoian, rig. med. 2 fl.

c.) Din biletele vêndute în provincie s'a încassat prin:

1. Dna Kertsch, Braşov, dela dnele şi dnii: Fil. A. 5 fl. Elena Mecariu 3 fl. Ana Petrescu 2 fl. Irina Birea 2 fl. Maria Burduloiu 2 fl. Ioan N. Bidu 3 fl. Helene E. Mihalovits 2 fl. E. Şafrano 2 fl. Maria Iordan-Muntean 2 fl. Agnes Duşoiu 2 fl. Virginia Vlaicu 2 fl. Maria St. Stinghe 5 fl. N. N. 5 fl. Helena I. Şafrano 2 fl. N. N. 2 fl. familia Stănescu 10 fl. Eugenia Zĕnescu 2 fl. Ioan I. Ciurcu 2 fl. Rences 2 fl. E. Puşcariu 2 fl. Elena A. Popovici 5 fl. Elena Săbĕdean 2 fl. Zoe Demian 2 fl. Maria Steriu 5 fl. Total fl. 72.

2. Dna Aurelia Boldea, Turda, dela Aurelia Boldea 2 fl. „Arieşana“ 2 fl. Grigore Pop 2 fl. S. Patiţia 1 fl. Ioan Mesaroş 1 fl. Iustin Pop. 1 fl. Alex. Gaia 1 fl. Tota fl. 10. —

3. Dna Elena Pop Hossu Longin, Deva fl. 5. —

4. Dna Victoria Dr. Erdélyi, Orăştie, fl. 2. —

5. D-na Maria Dr. Ivan, Mediaş, fl. 2.

6. D-şóra Minerva Cosma, Sibiiu, dela Inalt Preasfinţia Sa Ioan Meţian, archiepiscop 10 fl. „Albina“ 20 fl. Parteniu Cosma 5 fl. Iosif Şt. Şuluţ 5 fl: Dr. N. Vecerdea 5 fl. Dr. Elie Cristea 5 fl. Dr. O. Rusu adv. 2 fl. Ales. Lebu 2 fl. Dr. I. David 2 fl. Eugen Vancu 1 fl, Total: fl. 57.

7. Dşóra Livia Nyilvan, Şomcuta-mare, dela: Iosif Pop de Şomcuta 2 fl. Ioan Sêrbu 1 fl. Ioan Belbe 1 fl. Vasile Dragoş 5 fl. Gavril Micu 1 fl. Dr, V. Marcu 2 fl. Nicolae Nyilvan 5 fl. Dr. Teofil Dragoş 1 fl. Augustin Dragoş 1 fl. Aurel Nistor 3 fl. Stefan Rozvan 3 fl. Adalbert Cozmutza 3 fl. N. Oprea 1 fl. Victor Nyilvan 3 fl. Demetriu Zsadànyi 5 fl. Dr. E. Cosmuţa 3 fl. Bozoky Béla 1 fl. Mihaelis Vilmos 2 fl. Total fl. 45.

8. Dşóra Elena Adamovici, Abrud, dela: Dr. E. Draia 5 fl. Mihail Cirlea 2 fl. Coloman David 1 fl. Dr V. Fodor 2 fl. A. Ciura, jun, 1 fl. Iosif Oana 50 cr. P. Macaveiu 50 cr. Teofil Faur 1 fl. A. Faur 1 fl. Dr. Borḑia 1 fl. Ana Adamovici 2 fl. Aurelian Danciu 1 fl. Silviu Lazar 1 fl. Societ. miner „Concordia“ Bucium A. Danciu. director 1 fl. Ales. A. Macaveiu 2 fl. Samuil David 2 fl. Nicolae Adamovici 1 fl. Total fl. 22.

9. Dşóra Lucreţia David, Bucium, dela dl Aviron Macaveiu 2 fl. Alesandru Macaveiu 2 fl. Nic. Jurca 1 fl. Ioan Macaveiu 1 fl. Ioan Macaveiu 2 fl. Nicolau Adamovici 2 fl. Candid David 2 fl. „Auraria“ casă de păstr. 5 fl. Dr. Laurenţiu Pop 2 fl. Total fl. 19. —

(Va urma).

Nr 707—1899. [111] 1—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea posturilor de învěţători din comunele de mai jos, din protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. La şcóla din Sadu pentru trei posturi de învěţători à 300 fl. cuartir şi câte 2 stângini de lemne pentru foc, cuincuenalele asigurate.

2. Riu-Sadului un post de învěţător; salariu anual 300 fl. cuartir şi lemnele de lipsă pentru încălḑit şi cuincuenalele legale.

Cei ce doresc a reflecta la vre-unul din posturile de mai sus, au sě-şi aştérnă suplicile de concurs, înstruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Se cere dela concurenţi a se presenta înainte de alegere în vre-o duminecă ori sěrbătóre în comună spre a-'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Sibiiu, 3/15 Iuliu, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr ar. al Sibiiului cu învoirea comitetelor parochiale.

I. Papiu
protopresb.

Nr. 245—899 [101] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela şcólele gr.-or. elementare din parochiile mai jos însemnate, în tractul protopresbiteral al Orăştiei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Acmariu, cu salariu de 300 fl. din repartiţiune pe popor, cuartir şi lemne de foc. Şcóla şi cuartirul luminat.

2. Beriu, cu salariu de 300 fl. v. a. Acest salariu se capětă din cassa bisericei Beriu 210 fl. v. a., şi dela comuna Sereca, din alodiu 90 fl. v. a. Şcóla proprie, cu cuartir şi lemne de foc.

3. Dêncul-mare, cu salariu de 300 fl. din repartiţiune pe popor şi din păşunatul comunal. Cuartir şi lemne de foc.

4. Dêncul-mic, cu salariu de 200 fl. repartiţiune pe popor şi 100 fl. ajutor cerut din partea comunei bisericeşti. Şcóla închiriată cu cuartir şi lemne de foc.

5. Ludeşti-Costeşti, cu salaru de 300 fl. din repartiţie şi păşunatul comunal. Şcóla proprie cu cuartir şi lemne de foc.

6. Măgura, cu salariu de 300 fl., 200 fl. repartiţie pe popor şi 100 fl. ajutor ce se cere din partea comunei bisericeşti. Şcóla închiriată, cu cuartir şi lemne de foc.

7. Mărtineşti, cu filia Tormaş, cu salariu de 300 fl. din repartiţie pe popor. Şcóla proprie, cu cuartir şi lemne de foc.

8. Petreni, cu salariu de 300 fl., 200 fl. repartiţie pe popor şi 100 fl. ajutor ce se cere prin comuna bisericéscă. Şcóla proprie, cu cuartir şi lemne de foc.

9. Pişchint, cu salariu de 300 fl. din arênda pămêntului şcolar şi repartiţie pe popor. Şcóla proprie frumósă, cu cuartir şi lemne de foc.

10. Romoşel, 1 post la cl. I-a cu salariu de 300 fl. din cassa bisericei, cuartir şi lemne de foc. Şcóla proprie fórte frumósă.

11. Sibişelul-vechiu, cu salariu de 300 fl. din cassa bisericei, cu cuartir şi lemne de foc. Şcóla proprie.

12. Şibot (Alkenyér), 2 posturi cu salariu de câte 300 fl. din cassa bisericei, cu cuartir şi lemne de foc.

13. Tămăşasa, cu salariu de 300 fl., 240 fl. din repartiţiune pe popor şi 60 fl. ajutoriu ce se cere din partea comunei bisericeşti.

14. Vaidei, 1 post la clasa II. cu salariu de 300 fl. din cassa bisericei, cu cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, de unde se pot lua şi informări mai deaprópe cu privire la fiecare post.

Orăştie, 14 Iuniu, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Orăştiei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Vasiliu Domşa,
protopresbiter.

Nr. 153/1899 [95] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru intregirea parochiei de cl. a III-a Sibişel, în protopresbiteratul Sebeşului, prin acésta se publică concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 432 fl. 70 cr. Informaţiuni mai detailate în privinţa emolumentelor se pot trage dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au sě-şi aştérnă cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 7 Aprile 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 391—1899. [96] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Soatul-inferior cu filia Soatul-superior, protopresbiteratul Turdei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de 277 fl. 02 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventul dela comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sě-şi subştérnă cererile concursuale, instruite conform dispositiunilor „Statutului organic“ şi a „Regulamentului pentru parochíi“, la oficiul protopresbiteral subscris, în terminul provocat mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-'şi documenta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Cojocna, în 9 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Turdei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea,
adm. protopresb.

Ad. Nr. 266/899. [98] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învěţători vacante din comunele de mai jos din protopresbiteratul Sělişteí, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Mag, un post cu salariu anual de 300 floreni v. a., din care 200 fl. din alodiul comunal, 60 fl. ajutoriu dela stat, un pămênt în mărime de 5 jugěre arêndat cu 40 fl.; cuartir în natură.

2. Topârcea, 2 posturi învěţătoresci cu câte 300 fl. din casa bisericei, cuartir în bani 20 fl. la fiecare, şi un agru de 1 jugěr în folosinţă.

3. Vale, 2 posturi învěţătoresci cu câte 300 floreni v. a. şi cuartir în natură.

Cei ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-'şi aşterne cererile de concurs în terminul ficsat, subsemnatului Oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Duminecă ori sěrbătóre la biserică, spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective —

Tilişca în 12 Iuniu 1899.

Oficiul protopresb. gr. or. al Sělişteí.

Petru Iuga.
adm. protopresb.

Nr. 275. [104] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea a lor dóuě posturi învěţătoresci la şcóla elementară gr.-or. din Sebeşul-săsesc, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Fiecare post este dotat cu un salar anual de 300 fl. şi 100 fl. pentru tru cuartir şi grădină, şi cuincuenaliile legale.

Invěţătorii cari vor ocupa posturile acestea, sunt datori a ţinea Dumineca şi sěrbătórea strană şi a cânta cu copiii în biserică.

Concurenţii, dela cari se cere a se presenta înainte de alegere, poporului în biserică, spre a-'şi arăta desteritatea în cântări, au sě-'şi aştérnă cererile înstruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 18 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 283—899. [97] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa III-a din Agribiciu, cu filia Căpuşul-mare, din protopresbiteratul Clujului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful-Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit anual sigur de 408 fl. 20 cr.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-'şi aşterne suplicele de concurs, în terminul sus indicat, subscrisului, fiind instruite conform normelor în vigóre, şi a se presenta la biserică în vre-o Duminecă sau Sěrbătóre, în durata concursului, ca sě-'şi arete desteritatea în cele rituale, şi ca sě fie cunoscuţi din partea poporului.

Cluj, 2 Iuniu 1899.

Oficiul protopresb., în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Tuliu Roşescu
protopresbiter

Nr. 287—1899. protopresb. [99] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea celor trei posturi învěţătoresci dela scóla confesională gr. or. română elementară din Sighişóra, se publică concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Pentru învěţătorul clasei I. salariu anual de 300 fl. şi anume: 206 fl. din cassa alodială în rate lunare decursive, iar restul din repartiţiune; cuartir gratuit în edificiul scólei şi lemne necesare de foc.

2. Pentru învěţătorul clasei a II. salariu anual de 300 fl, şi anume: 235 floreni din cassa alodială în rate lunare decursive, iar restul din repartiţiune, cuartir gratuit în edificiul scólei şi lemnele necesare de foc, plus trei stângini de lemne de stejar în natură.

3. Pentru învěţătorul clasei a III. salariu anual de 300 floreni, şi anume din cassa alodială 275 floreni în rate lunare decusive, iar restul din repartiţiune, plus 40 florini relut de cuartir şi şése stângini de lemne — trei de fag, trei de stejar, — în natură.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea a provedea instrucţiunea scolarilor dela 6—12 şi celor dela 12—15 ani, — şi a ţinea în mod perondător, în Dumineci şi Sěrbători, strană în biserică, — sě-'şi aştérnă petiţiunile concursuale înstruite conform normelor în vigóre, subscrisului Oficiu protopresbiteral, până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă sau Sěrbătóre în biserica din loc, spre a-'şi arăta desteritatea în cele rituale.

Sighişóra, 14 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral greco-orient. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 251 protop. 1899 [100] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Brateiu, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviţi prin repartiţiune dela popor, cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc.

2. Curciu, cu salariu anual de 300 fl. solviţi prin repartiţiune dela popor, cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc.

2. Ernea-săsésca, cu salariu anual de 300 fl. solviţi prin repartiţiune dela popor, cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc.

4. Frâua, cu salariu anual de 300 fl. solviţi prin repartiţiune dela popor, cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre — până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaş, 9 Iunie 1899

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Romul Mircea
protopop

---

[107] 3—3

CONCURS.

Pentru edificarea unei nóuě biserici în parochia gr.-or. Haşfalěu, se va ţinea o licitaţiune minuendă la 11/23 Iuliu a. c. în şcóla confesională din loc, precis la 2 óre d. a.

Preţul strigării 3800 fl. v. a.

Atât planul cât şi preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parochial în loc.

Doritorii de a întreprinde edificarea bisericei, au sě-şi înainteze ofertele prověḑute cu vadiu de 10% până la 12 óre a menţionatei ḑi la oficiul parochial, sau presentându-se în persónă înainte de începerea licitaţiunii.

Haşfalěu, în 2/14 Maiu 1899.

Nicolau Doctor, *Ioan Morariu*,
preşedinte. notariu.

Věḑut!

D. Moldovan,
protopop.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar şi se află de vênḑare:

Drepturile, datorinţele
şi
responsabilitatea membrilor de direcţiune,
de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcţionar la „Albina“.

Preţul broş., inclusive porto postal, fl. 1.60

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 72 Sibiiu, Joi, 8/20 Iuliu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful Român“,

deschidem pe jumĕtatea a dóua a anului 1899, cu preţul din fruntea foii.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiune postală (Posta utalvány — Post-Anweisung). Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul şi al postei ultime, sĕ fie scrise legibil.

Rugăm a grăbi cu trimiterea preţului de abonament, pentru a nu fi nevoiţi sĕ întrerupem espedarea ḑiarului.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Pasivitatea română.

Sub titlul acesta se ocupă ḑiarul „Egyetértés“ în numĕrul seu din 2/14 Iuliu a. c cu cestiunea pasivităţii românilor, şi o tractéză în un lung articol publicat la locul prim.

Dintre ḑiarele unguresci, cu afacerile nóstre românesci mai pe larg şi mai adeseori s'a ocupat tocmai acest ḑiar.

Sub guvernul lui Bànffy, când secţia pentru naţionalităţi era în flóre, şi cestiunile românesci esploatate fals şi totdeuna în contra nóstră, ḑiarul „Egyetértés“ aducea scirile cele mai sensaţionale, el publica scirile despre convenirile cele mai confidenţiale între pretinşii conducĕtori ai politicei nóstre românesci, şi noi nu ne puteam esplica cum se póte afla în concertul conducĕtorilor om, care stând în serviciul secţiei pentru naţionalităţi, sĕ tradeze cu atâta lipsă de consciinţă secretele politicei românesci.

Broşura sensaţională după căderea lui Bánffy, a pus între meritele politicei din era Bánffy şi succesele cu spionagiul între români, şi acésta nu fără cuvênt.

Destul că ḑiarul din cestiune se ocupă cu pasivitataa românilor, care după el este în agonie.

Lovitura de mórte 'i o a dat era Széll, care a proclamat domnia dreptului şi a legalităţii.

Promisiunile actualului ministru president au deşteptat nóuĕ speranţe în şirurile românilor, — aşa ḑice ḑiarul din cestiune, înse face îndată şi observarea, că aspiraţiunile românilor nu se vor realisa nici sub era Szél, deórece nu este bărbat politic, care sĕ pótă accepta punctele din programul românesc dela 1881.

Nu vom urmări resonamentul din articolul de faţă, care se ocupă cu resultatele politicei nóstre, şi cu bărbaţii cari o au condus dela 1867 încóce. In el sunt tractaţi fórte aspru, în multe locuri cu dispreţ chiar, şi în general fără de nici o considerare, conducĕtorii politicei de pasivitate, şi sunt presentaţi ca ómeni, cari causa sfântă a naţiunei o au esploatat pentru înteresele lor personale, o-au degradat la instrument orb în mânile unor cari şi-au făurit din ea mijloc de esistenţă, o au dejosit la rolul de scară, pe care sĕ se înalţe în vaḑă, în demnitate, în bunăstare, sĕ se facă martiri, tradând adevĕratele interese ale poporului român.

Nu vom urmări pe acest teren deducţiunile ḑiarului din cestiune, ci vom reflecta la punctele acelea, cari pun în vedere o eventuală înţelegere între politica nóstră şi politica unguréscă.

In punctul acesta articlul din cestiune susţine, că încât ar esista puncte de diferenţă între politica românéscă şi cea unguréscă, diferenţa s'ar delătura prin întrarea românilor în parlament.

Aici s'ar putea controla întrégă lupta românilor, şi cei 20 de deputaţi români nu ar fi periculoşi, căci faţă cu ei ar sta deputaţii unguri din tóte partidele.

Pagubă s'ar face numai guvernului căci la casul când românii ar întra în parlament, atunci guvernul ar perde cercurile românesci, cari în decursul erei de pasivitate au stat la disposiţiunea lui.

Folos din întrarea în parlament ar avé numai Românii, căci prin acésta ar spăla ruşinea de pe sine. Până acuma cercurile românesci se considerau de obiect de preţ, şi se vindeau ómenilor cari dispuneau de bani. Ruşinea acésta s'ar delătura.

Alegĕtorii români erau cumpĕraţi cu bani, şi têrgul se făcea după comune, una mai scumpă, alta mai ieftină, după-cum succedea têrgul. Era lucru de notorietate publică, că Românii votéză numai pe bani, şi anume dau voturile celuia ce dă mai mult.

Pasivitatea era negaţiunea stărilor actuale, a dreptului şi a legii, deci ea era considerată de o ţinută îndreptată contra statului.

Cât timp Românii demonstréză cu o asemenea ţinută contra statului, statul ungar nu póte sta serios la vorbă cu ei.

Ideea fundamentală a pasivităţii este negaţiunea autorităţii statului ungar, nisuinţele pasivităţii sunt atac contra unităţii statului, nu se póte deci nici închipuí guvern unguresc, care sĕ stea de vorbă, sĕ încerce pact cu românimea, care demonstréză prin pasivitate.

Statul ungar dă drepturi, dă libertate cetăţenilor sei, însĕ numai sub condiţia ca ei sĕ fie credincioşi patriei, sĕ aibă statul fiduţie, şi pasivitatea eschide fiduţia.

In aceste culminéză articlul cu care ne ocupăm.

In el sunt spuse multe crude adevĕruri, la cari vom reflecta şi noi, căci şi noi nu odată le-am accentuat.

Ce voesc adecă?

Nu ştim ce voesc organele de publicitate maghiare, dar vedem că, în ḑilele din urmă, se întrec a se ocupa fórte „serios“, fórte grav, de *bisericile române*.

In numĕrul sĕu de Sâmbătă „Pesti Hirlap“ îşi arată calda îngrijire de aceste biserici, descoperindu-ne că de altfel nu numai el, ḑiarul, ci chiar „cercurile competente“ sunt viu preocupate între altele şi de aceea, cum ar putea năbuşi rĕsuflarea naţională a nemaghiarilor, chiar şi în biserică, prin biserică? Şi o spune cât se póte de verde, că părerea sa, şi, se vede, şi a cercurilor competente dela cari îşi suge informaţiunile, e că *cele dóuĕ biserici ortodoxe rĕsăritene* (română gr.-or. şi sêrbéscă rĕsăriténă), *nu mai pot fi tolerate în starea lor de aḑi!* Căci fostul ministru de culte Eötvös, „a făcut mari pagube statului maghiar pe terenul instrucţiunei şi a politicei bisericeşti“, când, „în contra dreptului canonic şi a dreptului public ungar“ a dat totul (?) celor dóuĕ biserici rĕsăritene, înarticulând în lege singur numai dreptul de control al statului.

Iar după-ce se apucă de interpretat canóne şi drept civil public, rischéză cuvêntul, că organismul celor două biserici gr.-or. (română şi sêrbéscă) este *„ascuţiş îndreptat în contra statului maghiar“ (?!)*. Roma, ḑice, n'a pretins nici-odată atâtea drepturi faţă cu statul, cum sunt înarmate cu privilegii cele două biserici rĕsăritene „în paguba statului maghiar! Ele nu forméză numai stat în stat, ci un stat adversar“ (?!)

„In alte părţi, spune şovenistul, bisericile rĕsăritene s'au contopit de tot cu statele, cum s'a întêmplat acésta în micile state orientale. Ba nici nu se póte închipui biserică orientală fără stat, ori chiar în contra statului, numai pe pămêntul maghiar s'a ivit acésta apariţiune contraḑicĕtóre“!

După acestea face marea descoperire că „capul statului maghiar nu e totodată şi şeful bisericilor rĕsăritene, ci cel mult patronul suprem al bisericei catolice“. Imprejurarea acésta îl face apoi sĕ pretindă, că din „organismul autonom al bisericelor orientale, trebue sĕ dispară ori-ce organ contrar statului, căci în contra interesului vital al statului, nu se pot câştiga drepturi, şi nici privi-

---

FOIŢA

Cu mâna schilavă.

— Naraţiune din Monaco. —

Din memoriele lui Martin, prefectul poliţiei din Monaco.

(Incheiere.)

In cancelaria direcţiunei, unde se însemnéză punctual numele şi posiţa socială a visitatorilor, am aflat că Emil Tessier, suspectul străin al meu, e francez, care locuesce în hotelul „Iles Britaniques“ în Mentone. Mai pe urmă aflai pe domnul Tessier în o sală de roulette jucând fără cele mai mici semne de iritare. Puţin îl importa, dacă câştigă sau perde, cu tóte acestea înaintea mea a rĕmas suspect şi m'am decis sĕ-l urmăresc cu privirea neîntrerupt. Nu a jucat mise mai mari de cinci franci, şi după un joc neîntrerupt la şepte óre, cerêndu-şi pălăria şi paltonul, a părăsit casina. Eu eşind pe treptele din dos, am mers în urma lui mai mult timp. Pe calea ce duce la gară, am vêḑut un om ghebos, care riḑimat pe baston vorbea cu cineva. Când m'au observat, unul a dispărut numai decât; în celalalt am recunoscut la lumina felinarului cu gaz, pe străinul misterios. Şi-a schimbat paltonul elegant cu altul sdrenţios, pălăria móle corespondea pe deplin paltonului. Costumul cel fals era aşa de succes, încât nu l'aşi fi putut recunósce, dacă nu s'ar fi tradat prin tuşirea-i particulară, care am observat-o deja în sala de joc. M'am convins acum că suspiţiunea care s'a deşteptat în mine faţă de pretinsul domn Tesier, era fórte fundată. Ghîba măestrită i-a schimbat de tot ţinuta-i dréptă, aprópe militară, faţa asemenea era fórte schimosită. La atari deghisări se recere o pracsă lungă. Ajungênd la gară, a întrat în un cupeu de clasa a treia pe trenul ce duce la Nizza, eu am ocupat loc în un cupeu clasa primă. Mi-am propus, sĕ-l urmăresc, până ce voia afla scopul deghisărei suspecte. După ce s'a oprit trenul în Nizza s'a dat jos şi cu paltonul pe braţ a trecut cu o ţinută dréptă prin piaţa Mossena şi a întrat în „Hotel des Anglias“. Intrebând preste 20 minute pe portar despre domnul Tessier, mi-a rĕspuns, că respectivul e un proprietar, care locuesce în apropiere de Bayonne.

După prânz m'am reîntors în Monte-Carlo. Informaţiunile câştigate în Nizza mi-au deprimat colosal curiositatea mea; dealtcum mai aveam şi alte afaceri urgente pe cari le-am fost negligeat în ḑilele ultime.

Spre cea mai mare surprindere, a dóua ḑi iarăşi am vĕḑut pe străin la pórta principală a casinei, şi-a arătat biletul de întrare şi s'a îndreptat spre o sală de joc. Am ţinut de necesar sĕ fac atent pe representantul băncii faţă de străinul misterios care juca la o masă de roulette cu indiferinţa-i obicinuită.

Abia m'am aşeḑat lângă el, când a pus pe ultimii şése numeri o mie de franci şi a eşit numĕrul 32. Străinul a împăturat cele cinci mii de francii câştigate cu o indiferenţă atât de mare, caşi cum ar fi fost o hârtie sbeutóre maculată. A continuat jocul cu noroc schimbăcios, dar totuşi a câştigat, după cum am calculat, 80—90 mii de franci. In fine a pus cinci franci pe seria de numeri mijlocie şi a perdut. Se părea, că acéstă perdere neînsemnată l'a atins fórte, căci scrâşnind din dinţi a întrerupt jocul şi s'a depărtat.

Acésta o durat aşa mai o sĕptămână. Indată ce perdea piesa de argint de cinci franci, nu se juca mai mult! În o séră, după ce a sistat jocul l'am agrăit:

— Dta joci cu mare noroc domnule, şi o ḑiseiu acésta cu posibilă curtuasie.

— Da, — respunsĕ străinul suriḑênd, — dar precum aţi putut observa, croupierul chiar acum mi-a tras frumósa piesă de argint...

— Aşa spun toţi, că D-tale nu ţi-se întêmplă nici odată sĕ perḑi...

— Câte odată ca din întêmplare da,— ḑise străinul cam alterat.

— Cinci franci, dar până am stat lângă D-ta ai câştigat minim 80 mii franci.

— D-ta îmi calculezi câştigul: Bine! Veḑi pe mine nu me interesézä jocul D-tale. Dacă câştig, câştig, dacă perd, perd, dar jocul îl sistez.

— Dacă voeşci, mergem!...

Depărtându-ne ne-am aprins sugărilе şi am prânḑit în refectorul dela „Hotel de Paris“. Amicul misterios s'a dovedit un om espert, care a vĕḑut şi esperiat multe, şi trebuia sĕ mĕ reculeg, ca sĕ nu fiu demascat. Era bătător la ochi, că străinul purta mânuşă în mâna stângă şi în decursul mâncării.

— Un reumatism învechit, — ḑise străinul, — pe care l'am câştigat cu doi-trei ani înainte de acésta, cu ocasiune unei cursĕ de biciclu. De atunci mi s'a schimosit mâna, medicul mi-a prescris sĕ port mănuşă ḑiua-nóptea.

— Incă e bine, că nu e mâna dréptă, — ḑiseiu esprimându-mi compătimirea; şi acum te dóre?

legiile nu sunt de valóre eternă"... In fine se face a asigura, că nu voesce sĕ dărîme organismul bisericelor rĕsăritene, „vrea numai sĕ realiseze armonia între acest organism şi între stat", ceea-ce dacă nu va succede pe cale pacinică, *„se va realisa prin luptă!* Sfârşesce provocând *tóte bisericele şi confesiunile* (maghiare, fireşte), *„sĕ dea statului sprigin în lupta acésta faţă cu cele dóuĕ biserici rĕsăritene"!*

Aşa „Pesti Hirlap" de Sâmbătă.

Iar *„Egyetértés* de Marţi în 18 Iuliu aduce în frunte, un articlu: *„Biserică şi naţionalitate"*, în care ia pe biserica greco-catolică în „analisă patriotică". Invinueşte biserica papistaşă că dela Petru Pázmány încóce a negligat a lucra pentru contopirea întruna a tuturor bisericilor de rit catolic, ci a a lăsat sĕ se validiteze tendinţele de separare după naţionalităţi.

„Acestea organisme naţionale-confesionale sunt apoi cele mai tari cetăţi pentru tendinţele naţionalistice!

„In lăuntrul autonomiei de deosebit calibru, dar totdéuna destul de larg spre aceste scopuri, găseşte respectiva naţionalitate teren şi aer, ca sĕ-'si execute funcţiile de viaţă şi sĕ se propage!"..

Numai cât n'o spune: sĕ-'i luăm şi pămêntul şi aerul!...

Şi conclude, că faţă de gr. cat. nu e permis a mai „comite greşala" pe care au comis o faţă de noi de orientali, dându-le o autonomie în care sĕ-'şi afle şi ei vieţii „teren şi aer", *„ci din contră! E aci timpul suprem sĕ luăm în seriósă cumpenélă şi ca basă de acţiune, că óre e de suferit şi mai departe acésta desfacere a organismelor bisericesti după naţionalitate, or nu?"*

Şi îndémnă la o acţiune teribilă de distrugere a acestei organisări, — căci, ḑice, iacă în jur de noi s'au închegat state naţionale, aḑi încă slabe, ca Sêrbia şi România, dar cari mâne pot fi periculóse statului „maghiar", cu atât mai vêrtos, cu cât prin atari organisări a bisericilor, s'ar lăsa aici „teren şi aer" de desvoltare naţionalităţilor ce gravitéză spre acele state...

Sĕ fie aceste voci, cari se provócă, ca semioficiosul „Pesti Hirlap", la „cercurile competente", preludii a unor nóuĕ furtuni ce se vor descărca asupra mult încercatelor nóstre biserici şi a nĕcăjitului nostru neam?

Revistă Bisericéscă.

Biserica română din Basarabia.

Basarabia până la 1812 a făcut parte din Moldova şi bisericeşte ea atêrna parte de Episcopia Huşilor, parte de Metropolia Moldovei. Imprejurările nefericite ce au venit asupra ţĕrilor române în acest an, au avut ca resultat că la 1812 prin tratatul semnat la Bucureşti în 28 Maiu, Basarabia sĕ fie alipită lá Rusia. In anul următor cu învoirea Sf. Sinod al Rusiei se înfiinţéză o nóuă Eparchie românéscă, ridicată la rangul de Archiepiscopie. Titlul ei era: „Archiepiscopia Chişinĕului şi a Hotinului". Ca suprafaţă teritorială acéstă nóuă circumscripţiă bisericéscă, afară de mica Eparchie a Hotinului, cuprindea ţinuturile: Lăpuşna, Codrul şi Soroca, aşeḑate pe stânga rîului Prut şi cari mai înainte făceau parte din Eparchia Huşilor, apoi ţinuturile de pe teritoriul Moldovei ocupate de Turci, ca: Benderul. Achermanul, Chilia, Ismailul şi Renii şi o parte din ţinutul Iaşilor la care mai târḑiu se mai adauseră oraşele şi satele româneşti situate între Nistru şi Bug.

In fruntea acestei eparchii fu orênduit *Gavriil Bănulescu Bodoni* cu titlul de: „Metropolit şi Exarch al Sf. Sinod" cu reşedinţa la Kişinĕu.

Sĕ cercetăm aci viaţa şi activitatea acestui ierarch, importantă pentru noi din dóue puncte de vedere: 1) Pentru că e român, şi al 2) pentru că e primul ierarh, care conduce destinele bisericesci ale fraţilor noştri Români din Basarabia, după ce acéstă scumpă ţară a fost despărţită de sora ei Moldova.

Gavriil Bănulescu Bodini era de neam Român, originar din Transilvania din oraşul Bistriţa. Părinţii sĕi nu-i cunóscem. Studiile şi-le începe mai întâiu în oraşul sĕu natal, după a căror terminare merge spre a se perfecţiona în sciinţa teologică în Rusia la Kiew şi după aceea în Grecia. Sfîrşindu-şi studiile sale de teologie cu deplin succes, în aceste dóuĕ ţĕri, în care înflorea sciinţa teologică, — se întórce în patria sa Transilvania unde fu numit mai întâiu profesor la Năsăud. După cât-va timp, nu cunóscem prin ce împrejurări, veni în Moldova unde fu numit profesor de limba Latină. In acésta calitate stete în Iaşi până pe la 1779 când se duse la Constantinopole, unde îmbrăţişà viaţa monachală. Intors din nou în Moldova fu ridicat la rangul de ieromonach la 1781 şi numit ca predicator al S. Mitropolii.*)

După un an îl vedem la Pultava în Rusia, unde fu numit rector şi profesor de filosofie. La 1784 se întórce iarăşi în Moldova, unde metropolitul Gavriil Calimach, apreciându-i meritele sale ca bărbat bisericesc, îl face archimandrit al sĕu. La 1788 iarăşi se duce la Pultava unde fu numit rector şi şi profesor. Intre acestea isbucnesce rèsboiul între Rusia şi Turcia.

Ca şi altă dată, ţĕrile române forméză teatrul rĕsboiului. Ruşii mai întâiu ocupară Moldova. Se întêmplă însĕ că móre Leon Metropolitul Moldovei (1786—88) tocmai în timpul rĕsboiului. Ruşii profită de acéstă ocasiune şi fără scirea adunării obştesci, ci numai cu binecuvêntarea Sf. Sinod al Rusiei şi printr'un ucas imperial — rênduesc în scaunul Metropolitan po rusul Ambrosie Serebrenicow, Archiepiscop de Pultava; iar ca vicar sau vechil cum se numea pe atunci, numesc pe Archimandritul Gavriil.

Aceste numiri erau de-o-camdată numai provisorii, rĕmânênd ca sĕ se hotărască numirea definitivă mai pe urmă. Se termină rĕsboiul, încheinduse pace între Ruşi şi Turci la 1791 Dec. 19. Acum Moldovenii ca sĕ scape de Metropolitul impus de Ruşi, rĕspândesc vorba că: Patriarchia nu vroeşte sĕ recunóscă pe Ambrosie fiind-că e numit în contra canónelor şi obiceiurile ţĕrei. Fiind că e străin.

Apoi mai adauseră că în locul sĕu Patriarchia recomandă, chiar din îndemnul Sultanului, pe Episcopul de Huşi, Iacob Stamate. Ruşilor, cari încă nu părăsiseră ţara, le căḑu fórte greu acéstă veste. Se gândeau acum ce e de făcut? Sĕ împună pe Ambrosie cu forţa, nu era un lucru posibil; sĕ-l ia cu dênşii, iarăşi nu le venea. De aceea cred că e mai bine a sacrifica pe Ambrosie şi în locu-i a alege pe vicarul seu Gavriil Bănulescu, care fiind român de origină, nu putea fi refusat de Români; iar ca cel ce-'şi făcuse studiile în Rusia şi fusese în mai multe rênduri profesor şi rector la Pultava, credeau Ruşii că are sentimente rusofile şi deci aveau într'însul tótă încrederea. Faptul se realisà întocmai.

(Va urma.)

---

*) F. Scriban, Ist. Bis. Române.

Spre Orient

In „Neues Tagblattt" din Stuttgart, găsim asupra trenului Berlin-Bucureşti—Constanţa—Constantinopol, următórele:

Linia deschisă la 1 Maiu va fi de asemenea linia cea mai repede şi mai eftină pentru cei cari din Germania de sud ar voi sĕ mérgă la Constantinopol.

Cu Orientul-Expres se plătesce de la Stuttgart la Constantinopol, în clasa I, 176 mărci, plus o supra-taxă de 30—37 la sută, adică 72 mărci. Din contră, cu noul tren se vor petrece cele din urmă 12 óre ale călĕtoriei pe bordul unui vapor român fórte comod, se va întra în Constantinopol pe mare şi se va economisi mai bine de jumĕtate din cheltuială, pentru că a dóua clasă costă numai 118 mărci, fără nici o supra-taxă.

Cât despre vapórele române, experienţa mea personală, câştigată prin diferite călĕtorii, mĕ autorisă sĕ spun, că *ele întrec cu mult în iuţélă tóte vapórele tuturor celorlalte companii*, cari circulă între porturile Mediteranei şi că de sigur nu sunt întrecute de nici unul în privinţa cureţeniei, confortului şi chiar al luxului.

România a luat cu mare curaj asupră-şi de a juca, în balta de crapi leneşi care sĕ numeşte Mediterana, rolul sprintinei ştiuci.

Pe când pe mările occidentale, eterna concurenţă a societăţilor de vapóre a făcut se se nască iuţeli extraordinare, Mediterana întrégă continuà sĕ strălucéscă printr'o lenevie fără pereche. Opt până la ḑece mile pe óră formau vitesa maximă pe care o atingeau societăţile cele mai active.

Dar, iată că intervine guvernul român, sau mai bine ḑis, regele Carol, sufletul acestei prefaceri a mişcării de trafic din Europa orientală, şi arată că ce se póte pe atlantic, nu este imposibil pe Mediterana!

Revistă Externă

Noul principe moştenitor al Rusiei.

Marele principe Mihail, numit moştenitor al tronului Rusiei, în urma încetării din viaţă a marelui principe George, a fost declarat major, la 18 Maiu a. c., cu ocasia aniversării a 31-a a naşterii ţarului Nicolae II. In acéstă ḑi el a depus jurămêntul de credinţă în biserica marelui palat din Zarskoje-Selo şi a primit rangul de aghiotant al ţarului.

Principele moştenitor Mihail s'a născut în palatul Anicĭkow din Petersburg, a studiat în şcóla de atilerie de aci şi a luat parte la tóte esercițiile făcute de elevii acestei şcoli.

Principele Mihail a terminat acum e anul şcóla de artilerie; atunci a fost numit şef al brigadei 2 de artilerie. Acum câţiva ani a luat protectoratul asupra institutului electro-technic din Rusia şi a contribuit mult pentru întinderea cunoscinţelor electro-technice în imperiu.

Principele moştenitor trece de un mare cunoscĕtor al artei fortificaţiunilor. In anul trecut a fost însărcinat de ţar sĕ inspecteze fortăreţele din regiunea nord-vestică a Rusiei. Afară de acésta el şi-a dat totdéuna silinţa sĕ cunóscă personal ţara; a făcut dese călĕtorii prin imperiu spre a-şi da séma la faţa locului de situaţia economică, de gradul de cultură şi de modul de viaţă a poporului.

Marele principe Mihail, acum în vîrstă de 21 de ani, luând succesiunea tronului, a devenit hatman al tuturor Kazacilor din Rusia.

El era fiiul favorit al lui Alexandru al III-lea.

Afacerea Dreyfus.

„Echo de Paris" află din Rennes că procesul va începe la 10 August şi probabil va dura trei sĕptĕmâni. Sentinţa se aştéptă pe ḑiua de 2 Septembre. Comisarul guvernului va cita vre-o 175 de martori, între cari Esterházy, Mercier Boisdeffre, Roget, Cavaignac, du Paty de Clam, Gonse, Pellieux, Bertilon, Casimir-Perier, Hanotaux şi Dupuy. Apărarea va chema, pe lângă martorii din primul proces şi ai anchetei Camerei de acu-

---

— Uneori. Şi asară în decursul jocului m'a durut teribil..

— Şi eu sunt medic, — îi respunseiu,- cu tótă că nu-'mi este ocupaţiunea principală. După prânḑ dacă vei binevoi a-mi concede, îţi voi cerceta mâna.

— D-ta eşti fórte amabil. Sĕ dee Dḑeu, ca sĕ-mi prescrii ceva, ce sĕ-mi domoléscă cel puţin durerea...

— Vom vedea...

După prânz în decursul discuţiei am ajuns la convingerea că străinul nu e altă decât un mare escentric, care mai curând sau mai târḑiu îşi va lăsa întreaga avere la masa verde.

— Unde aveţi intenţiune sĕ mergeţi după sezonul de la Nizza? — îl întrebai turnând al treilea pocal de şampanie.

— Nici eu nu sciu. Am călĕtorit întrégă Europa, aici am venit din Biaritz. Fost-ai acolo?

— Nu. Dar Dumneata cercetat-ai Bordeaux-ul.

— Nu; Francia sudică în general nu o cunosc, — rĕspunse străinul.

Din aceste vorbe am conchis, că deposiţiunea din hotelul din Nizza, că locueşte în Bayonne — e falsă. Acésta a făcut-o, ca sĕ-şi ascundă identitatea. După prânz stând înaintea cafenelei, am ascultat musica militară. L'am rugat, sĕ-mi arete mâna bolnavă. Nu m'am mirat că pórtă mănuşă în continu.

N'am vĕḑut în viaţa mea o mână atât de diformată. Nu mĕ pricep în sciinţa medicală, dar totuşi m'am convins momentan, că schilăvirea mânei nu provine din reumatism, şi opiniunea mea mi-am şi esprimat-o momentan.

— D ta, nu eşti primul medic de acéstă părere. — rĕspunse străinul, — dar e aşa cum ḑic eu şi cei mai renumiţi specialişti nu mi-au putut ajuta.

— Ce facem pe sară? Juca-vei?

— Nu — rĕspunse străinul -- cu trenul dela 11 óre mĕ reîntorc în Nizza. Vĕ rog sĕ-mi faceţi visita cât mai îngrabă, nu cred sĕ părăsesc chilia în grabă din causa mânei.

După acestea ne-am schimbat biletele de visită şi ne-am luat adio. In momentul ultim a întrat din nou în mine demonul curiosităţii, şi prin dóuĕ strade laterale am eşit înaintea străinului suspect. Ajungênd la gară m'am pus în un colţ a salei de aşteptare, care era luminată miserabil. Nu peste mult a ajuns şi străinul, care a întrebat de portar destpre terenul, eare vine din Ventimile.

M'am suit în un cupeu, clasa primă, a trenului, ce sta gata, pe când străinul a ocupat loc în un cupeu de clasa a treia.

In Nizza străinul a tras deadreptul la „Café dela Regence", şi aşĕḑându-sĕ la o masă a comandat bere. In decursul beutului, netezea, cu degetul în continu marmura mesei, ca şi cum ar fi voit sĕ ştérgă ceva de acolo. S'a depărtat. Pe marmura mesei se putea observa urma la dóue vorbe scrise cu creionul. Dar totuşi le am putut descifra: „Choucrouman Crocodile".

Laicul nu ar fi înţeles din aceste nimic, dar în limba pungaşilor, care am învĕţat-o perfect în Paris, cele 2 vorbe însemnéză „usurariul germân". Omul meu primesce anunţuri scrise în limba pungaşilor.

Peste un minut mi-am îndreptat paşii spre palatul poliţiei, care era în apropierea garei; pe trepte spre marea mea mirare mam întâlnit cu Dumont, renumitul detectiv din Paris.

— Ce vênturi te bat, pe unde nu umblă nici paserea? — întrebai pe Dumont.

— O causă gravă. Sunt aici de o sĕptămână şi mâne mĕ reîntorc. Credeam că voiu afla aci necondiţionat omul, pe care-'l ascept şi care a comis un asasinat în Paris. Am fost tot pe urma miserabilului cocoşat. Odată a dispărut. Dracul scie unde s'a dus.

— Cocoşat? — esclamai eu, — alt semn caracteristic nu mai scii?

-- Ba da, mâna stângă e defectuósă.

— Grăbesce iubite amice în chilia Nr. 6. dela „Hotelul Anglais", dacă nu a dispărut, căci a primit un anunţ dela cineva.

— De unde scii acestea? — întrebà Dumont.

— Nu fi atât de curios, ci grăbesce, sĕ nu afli cuibul paserii gol...

Preste o jumĕtate de óră Dumont a surprins pe cartoforul misterios în odaie în momentul când î-şi pacheta giamantanul de ducă.

Numele adevĕrat a străinului a fost Bondet, care în decurs de câţi-va ani a comis în Paris cu o isteţime nedescriptibilă, mai multe asasinuri împreunate cu răpiri, fără a fi prins. Mai pe urmă a asasinat în Passy un usurar germân la care a aflat 30 mii franci. Cu aceşti bani a venit în Monte-Carlo, şi după cum am vĕḑut a câştigat de 20 ori mai mult până a căḑut în mânile lui Dumont, cu ajutorul curiosităţii mele.

Traducere de *Ilie Popescu*

sare, alţi martori noui, al căror nume se ţine secret.

*

„Echo de Paris“ află de la un militar superior din Rennes, şi care e în mĕsură de a şti, că propunerea lui Beaurepaire, de a aduce dovedile de vinovăţia lui Dreyfus, a fost primită şi că în adevĕr procesul va dura mai multe sĕptămâni.

*

Numerósele scrieri apărute în Franţa cu privire la Dreyfus au fost îmbogăţite şi cu una germană. Cunoscutul jurisprudent Otto Mittelstaed a publicat de curênd o broşură care tratéză afacerea Dreyfus din punct de vedere sciinţific. Mittelstaed a fost procuror la tribunalul imperial din Lipsca şi prin activitatea sa la tribunalul suprem german şi-a procurat o bogată experienţă în ceea ce priveşte spionagiul franco-german.

In timpul desfăşurării „afacerei“, el a trăit în Franţa. După o expunere juridică şi politică a chestiunei, Mittelstaed ajunge la următórea conclusie: „In interesul dreptăţii şi legalităţii, ca şi în interesul Franţei, se póte spera că în Rennes înţelepciunea şi consciinţa celor şapte ofiţeri chemaţi sĕ dea sentinţa, vor fi mai puternice de cât spiritul de onóre rĕu înţeles al unor militari, cari au făcut atâta rĕu în acéstă nenorocită chestie naţiunii francese. O nouă condamnare a lui Dreyfus ar fi cea mai mare nenorocire pe care cel mal cumplit vrăşmaş al Franţei ar fi în stare sĕ o născocéscă pentru acéstă greu încercată ţară“.

E fórte interesantă expunerea lui Mittelstaedt asupra spionagiului şi contra spionagiului exercitat la Paris în ce priveşte descoperirea de secrete militare din partea Germaniei şi a Franţei, şi apoi o scrisóre necunoscută până acum a secretarului de stat Marschall către colonelul Schwarzkoppen. Mittelstaed continuă: „Noi Germanii suntem cei mai imparţiali faţă de afacerea Dreyfus. E adevĕrat că ataşatul nostru militar Schwarzkoppen, în misiunea sa diplomatică la Paris, a ştiut sĕ-şi producă numeróse informaţiuni militare secrete. Din causa acésta, fără ca el sĕ bănuiască măcar, biroul lui de scris, coşul de scrisori, etc, erau scotocite cu deamĕnuntul de spioni. Corespondenţa sa cu Panizzardi, cu Berlinul, şi cu alte persóne din Paris, se află parte original, parte în copie sau fotografie în dosarele secrete ale Statului-major frances. Se dice că numĕrul documentelor din corespondenţa Schwartzkoppen-Panizardi s'ar urca la 1500 de piese...“

Mittelstaeg publică şi textul scrisorei baronului Marschall către Schwarzkoppen, în care se spune, între altele, că în ce priveşte afacerea Dreyfus, cei din Berlin sunt cu totul liniştiţi.

NOUTĂŢI

Deputaţie de femei, — respinsă. Pentru nenorociţii arestaţi radicali din Sêrbia, o deputaţiune de femei de a lor, a cerut în 18 Iul. audienţă la Regele spre a cere órecari uşurări în tratamentul la care soţii lor, ómeni cu poziţii şi roluri publice, sunt supuşi. Dar Regele — a rĕspins deputaţia.

*

Un preposit ucis în stradă. Un om cu numele Fr. Steiner, care fusese dat afară din muncă dela curtea bisericéscă, a atacat dilele astea în stradă pe prepositul Iosef Lackner, în Rottemano, şi lovindu-'l în cap l'a omorît.

*

La Ceica vor fi doi candidaţi de deputaţi: dl *F. Faşie,* candidat al clubului „liberal“, şi dl Dr. *V. Cupşa*, contracandidat.

*

Prorocii despre veacul viitor. In Berlin trăesce o Phythie modernă cu numele de Ferriem, damă stăpânită de somnambulism, care profeţesce cam urmatórele despre secolul ce vine: Despre primele douĕ decenii spune lucruri triste: ne aştéptă mari şi crâncene rĕsbóie. Germania încă va participa la rĕsboiu şi va ieşi învingĕtóre. Pentru victorie însĕ are lipsă de 100 corăbii nóue. Francia va deveni regat. La începutul unui deceniu va fi mare scumpete, căci un îngheţ fără de veste va nimici recolta lumii întregi; de peste ocean nu se vor putea aduce cereale, căci tocmai atunci acolo va bântui mare rĕsboiu. Cu papismul se va sfirşi; după mórtea actualului papă vor urma încă repede unul după altul câţi-va papi, între cari un principe din casa germană, pe care însĕ îl vor ucide. Se va ridica un mare reformator al lumii, care nu va crea dogme, însĕ va fi un mare predicător. De el vor asculta chiar regii şi împĕraţii cum au ascultat odinióră de profeţi. Acest reformator se va nasce cam pe la anul 1900 şi în era lui, 1970, vor fi grozave cutremure de pămênt pe întreg globul. Profeţesce în fine întroducerea balonului cu cârmă, dar cu tóte acestea astronomilor nu le predice mare viitor. Spiritele se vor desvolta mult spre binele omenimei. — Vom vedea... (?)

*

Preţul bucatelor la bursa din Pesta e în continuă scădere. Ştirile despre recolta din ţară, influenţéză acéstă scădere, de care speculanţii cari au cumpĕrat nainte cu preţuri mai mari, nu se bucură deloc.

*

Nunta din Cetinje. Muntenegrenii se pregătesc sĕ priméscă pe viitórea principesă a lor, cu o pompă neobicinuită în mica lor ţară. Miresa soseşte în 23 Iul. în Antivari, şi aci trece la religiunea gr. orientală, şi numai dup'aceea îşi continuă calea spre Cetinje, în societatea viitoriului seu cumnat, a prinţului de corónă italian. Cu ocasia trecerii la religia gr. or. principesa Jutta de Meklenburg-Strelitz, va primi numele nou de *Milica*... Mirele seu, prinţul Danilo, o va întimpina la hotare.

*

Dewey, eroul american dela Cavite, care a sdrobit flota spaniolă, soseşte dilele astea la Triest. Face o călĕtorie prin Europa.

*

Cerşitori avuţi. Deşi cerşitoria nu se ţine de măestriile despre cari se dice, că sunt „plug de aur“, totuşi se află cerşitori, cari din creiţari cerşiţi au sciut sĕ facă averi de mii! La o bĕtrână femeie din Londra care a fost arestată pentru cerşitorie pe strade, s'a aflat un libel de depunere despre 2500 dolari. Socotind că suma acésta representă 120.000 de „penny“ (bănuţi), ea a trebuit sĕ cerşéscă mulţi ani pentru ca sĕ ajungă la ea! Nu de mult s'a dat într'o corabie de un cerşitor „escepţional“, care conducea mulţimea de aventurieri către câmpurile de aur din Klondike. In drum pe mare matrozii au aflat într'un unghiu al corăbiei pe un bărbat îmbrăcat ca cerşitor. Căpitanul corăbiei voia sĕ-l siléscă, ca cel puţin sĕ lucreze ceva pentru taxa de drum, însĕ „cerşitorul“ rĕspunse că el nu-i avisat a lucra. A fost căutat şi în straiţa lui s'au aflat bonuri în valóre de 7500 dolari! In şerparul unui bĕtrân cerşitor din Paris, care a murit nu de mult, s'au aflat note de bancă în valóre de 60.000 dolari. Va rĕmênea un vecinic secret, cum a sciut acest om sĕ câştige atâtea parale prin cerşitorie. Pe toţi aceştia însĕ îi întrece un alt cerşitor, tot din Paris, la care s'au aflat între zdrenţe note de bancă în preţ de 20.000 franci şi obligaţiuni de stat în valóre de 800.000 franci!

*

Despărţĕmêntul Cohalm al Asociaţiunii îşi ţine adunarea în Cohalm la 1 August n.

*

Poveste tristă. Irma Fodor era aplicată de cassieră la staţiunea căii ferate în Dobriţin. Plată avea puţintică, dar putea trăi totuşi cu ea, cu bĕtrâna sa mamă. Intr'o di se bolnăvi mama. Fata o îngrijí cât putu, cruţa de peste tot locul ca sĕ aibă cu ce o ţinea şi cu ce-'i cumpăra medicina. Dar într'o di nu avea pe ce-'i cumpăra medicina, şi luà din cassa trenului câţiva fiorini, numai atât cât i-a trebuit pentru medicină. Lipsa fu observată îndată. Defraudarea fu descoperită şefului şi direcţiunii, tinera cassieră fu aruncată din oficiu. De desperare şi ruşine, fata s'a otrăvit dilele astea. Şi nenorocita bătrână, mamă a ei, a rĕmas şi fără acest sprigin.

*

Rudolf Bergner, scriitorul german cunoscut nóuă şi prin scrierea sa asupra Ardealului şi a nóstră, — s'a sinucis în Graţ.

*

O adeverat „puternică“ strîngere de mână. Un tinĕr negustor din Filadelfia, cu numele Farrow, a întâlnit într'o di pe stradă o fată tare frumuşică şi lui cunoscută. Farrow e un uriaş, un om de statură fórte voinică şi cunoscut ca fórte tare. Intêlnind frumuşica fată, i-a prins cu dragoste amêndóuĕ mânile în ale sale şi i-le-a strîns. Se vede însĕ, că dragostea i-a dat prea mare putere, că aşa a strîns şi scuturat mânile bietei copile, că a nenorocit'o pe viaţa întrégă: mâna dréptă i-a scrintit'o încât i-a devenit incapabilă de lucru mai mult, iar la stânga i-a zdrobit degetul cel mic, din care s'a bolnăvit mâna întrégă, încât a trebuit sĕ i-o taie, ca sĕ mai scape măcar cu viaţă biata fiinţă. Decurênd s'a adus de tribunal sentinţă în judecata ce s'a făcut tinerului ce omóră cu dragostea, şi a fost osândit a plăti 25000 dolari despăgubire fetei, pentru fatala strîngere de mână!

*

Producţie teatrală declamatorică se dă în Orda-de-jos, în 18/30 Iul. c.

*

Cât se bea în Londra. In Londra s'a format o societare de temperanţă, al cărei organ publică o statistică din care reese că poporaţiunea Londrei cheltuesce pe an 200,000.000 florini pentru beuturi spirituóse. Pe fie-care locuitor vin 44 fl. 50 cr. Suma cheltuită cu beuturile spirtuóse este de şese ori mai mare de cât budgetul cheltuelilor oraşului Londra. Membrii de temperanţă, îngroziţi de aceste cheltueli enorme, se silesc cu cel mai mare zel sĕ abată poporaţiunea dela consumarea beuturilor spirtuóse, cari sunt un adevĕrat flagel, nu numai moral, ci şi material.

Convocare.

Membrele „Reuniunei femeilor române din comitatul Hunedórei,“ precum şi toţi aceia, care doresc înaintarea scopului Reuniunei nóstre, prin acésta sunt învitaţi, a participa la adunarea generală, ce sĕ va ţinea în Deva, Duminecă, la 23 Iulie st. n. a. c. după amiazi la 3 óre în localitatea Casinei române.

Ordinea dilei.

1.) Deschiderea şedinţei, prin preşedinta Reuniunei.

2.) Raportul comitetului, despre activitatea Reuniunei, de la ultima adunare generală.

3.) Raportul cassarei despre starea cassei.

4.) Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea membrelor nóue, şi încassarea taxelor restante.

5.) Alegerea nnei comisiuni pentru revidarea raportului presentat de comitet.

6.) Alegerea unei comisiuni, pentru revidarea socoţilor date de cassar.

7.) Rapórtele comisiunilor alese.

8.) Desbateri asupra propunerilor.

9.) Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului.

10.) Inchierea şedinţei.

Deva, la 9 Iulie 1899.

Atanasiu Demian secretar. *Fr. Hoszu Longin* preş.

Notiţă Literară

Au apărut:

„*Cartea copiilor*“ — ilustrată — pentru clasa II primară, de St. C: Alexandru. Preţul 40 cr. Editura Zeidner.

*

„*Anuarul şcólei comerciale superióre gr. or. rom. din Braşov*“ pe al 30-lea an al esistenţei, 1898/9, publicat de directorul Arseniu Vlaicu, în frunte cu un tratat despre „Alegerea carierelor“ de A. Vlaicu şi cu discursul festiv al aceluiaşi ţinut la încheerea anului şcolar.

*

„*Trei Doctori*“, comedie într'un act, localisată din l. germană, de Virginia Vlaicu. E nr. 5. din „Biblioteca Teatrală“ edată de „Soc. pentru fond de teatru naţional.“ 20 cr.

*

„*Pălăria Ciasornicarului*“, numĕrul 6 al aceleiaşi biblioteci teatrale, comedie într'un act de Em. de Girandin, localisată de A. G. N. 25 cr.

*

„*Poveşti poporale de cuprins moral*“ culese de St. Teodorescu Chirileanu, editura Ciurcu, Braşov. 8 cr. Cuprinde 6 poveşti.

*

„*Isvorul Precestei*“, canon de rugăciune către Născĕtórea de Ddeu, estras din Penticostariu. O broşură de 31 pagini, editura Ciurcu, Braşov; 12 cr.

*

„*Curs complet de limbă franceză*“, metoda lui I. Fetter, de Arseniu Vlaicu, director de şcóle reale, Braşov. Partea I. şi II. Editura Zeidner. 222 pagini 1 fl. 20 cr.

*

„***Colecţiune de Predici***“, edată cu concursul mai multor preoţi din archidiecesa Bucovinei, de profesorii de teologie *Dr. Teodor Tarnavschi* şi *Dr. Emilian Voiutschi.*

Au apărut primele 2 volume, cuprindênd predici dela Dumineca Vameşului şi a Fariseului, până la a 17-a după Rosalii, deci pe 31 de sĕptĕmâni, pentru tóte *Duminecile.* Volumul 3 e sub tipar, urmând seria Dumineciior. — O colecţiune fórte preţiósă acésta, dându-ne pentru fie-care Duminecă patru predici de patru autori diteriţi, aşa că avem ce alege şi nu suntem nevoiţi a repeta la anul aceeaşi predică! O recomandăm cu tótă căldura preoţilor nostri, doritori de-a cultiva predica bisericéscă, spre binele şi a poporului şi a lor înşile! Volume mari, de câte 20 cóle, costă 2 fl. unul. A se cere la editori în Cernăuţi, sau prin Librăria nóstră Archidiesană din Sibiiu.

Dela Soc. „Petru Maior.“

— *Mulţumită* —

(Incheiere).

10. D-şóra Veturia Bontescu, Haţeg, dela Mariţi Eliu 50 cr. N. N. 20. cr. Dr. Aurel Vlad 2 fl. Familia C. Popovici, 1 fl. Samuil Vladone 2 fl. N, N. 1 fl. E. Roman 50 cr. N. Bontescu 2 fl. Ioan Ciuciu 50 cr. N. Nestor 2 fl. Silvia Tulvan 50 cr. Fira Făgăraş, 50 cr Elena I. Popoviciu 1 fl. Dr. G. David 1 fl. N. N. 20 cr, Familia B. Popovici 1 fl. Dr. G. Suciu 1 fl. Total fl. 17.

11. D-şóra Felicia Beleş, Arad dela: Anuţa Givulescu 2. fl. Iuliu Herbay 2 fl. Adriana dr Ispravnic 2. fl. Ella Hajos 2 fl. Dr. A. Brădean 2 fl. Hermia Lazar 2 fl. Felicia Belaş, 2 fl. Total fl. 14.

12. D-şóra Silvia Sĕcoşan, Toracul-mare dela: Anastasia Tempea 2 fl. Teodor Cioban 2 fl. V. Popovici 2 fl. Ceorge Lupşa 1 fl. Ioan Iosif Sĕcoşan 1. fl. Teodor Checiu 2. fl. Silvia Sĕcoşan 2 fl. Total: fl. 12.

13. D-şóra Constanţa Lungu, Rĕşinari, dela: d-na Aurelia dr. Andressi 4 fl. N. N. 4 fl. Emilian Cioran 1 fl. Şerban Cioran 1 fl. Constanţa Lungu 2 fl. Total fl. 12.

14. D-şóra Domnica Chirtop, Câmpeni dela: Un medic 2 fl. Cons. Cothişel 2 fl. Dr. Z. Chirtop 5 fl. Total fl. 9.

15. D-şóra Aurora Leuca, Pâncota, dela dşóra Sofia Tripon (Agriş) 2 fl. Iuliana Bogdan (Agriş) 2 fl. Ioan Hălmăgean 2 fl. Aurora Leuca 2 fl. Total fl. 8.

16. D-şóra Veturia Papp, Beiuş, dela Dr. Ion Rednic (Văscău) 2 fl. Dr. Eugen Borha (Văşcău) 2 fl. Alecsandru Drăgan (Văşcău) 1 fl. Veturia Papp 2 fl. Total fl. 7.

17. D-şóra Natalia Jantea Petroşeni, dela Mariana Ianza 2 fl., Roma Vasiu n Lucaciu, 2. fl. Laura Radic 2 fl. Total fl. 6.

18. D-şóra Roma A. Costin, Paiana fl. 5.

19. D-şóra Emilia Raţiu, Roman Petre, dela Anuţa Anca 1 fl. Iconia Borca 1 fl. E. Raţiu 1 fl. Ionichie Neagoe 1 fl. Total fl. 4. —

20. D-şóra Iuliana Iovescu, Sĕlişte, dela: Nicolae Henţiu 1 fl. D-şóra Iuliana Iovescu 2 fl. Total: fl. 3. —

21 D-şóra Octavia Bariţ, Năsĕud, fl. 2.

22. D-şóra Constanţa Dănilă, Huniedóra, fl. 2 —

23. D-şóra Agaftia Paul, Ilatna fl 2.

24. Dl Adam Albu notar, Vràny, dela: Petru Mioc, not. 2 fl. Iosif Tămăşel sen. 5. fl. Ioan Miclea 2 fl. Petru Poienariu 50 cr. Avel Popovici 50 cr. Nicolae Lungu 50 cr. Iosif Ciuliu 50 cr. Stefan Lăpădat, 50 cr. 2 fl. Iosif Chercota, 1 fl. Teodor Panciovan, 1 fl. Sava Iancu, 50 cr. Vasilie Murga 1 fl. Pavel Roşiu, 1 fl. T. Atnegez, 1 fl. Ioan Stoian, 5. fl. Nicolae Mircea, 50 cr. Ioan Cioc, 50 cr. Dr. Ioan Nedelcu, 2 fl. Boi Muntean, 1 fl. Total fl. 31. 50.

25. Dl Nicolae Florescu, Ighiu, dela Antonie Pop, (Bucerdia) 2 fl. Nicolae Florescu 8 fl. Total: fl. 10. —

26. Dl Ioan Pinciu, protopresb. Ciacova, dela Lazar Simeon, 5. fl. Ioan Pinciu 3 fl. Svetozar Sêrb, 2 fl. Total fl. 10. —

27. Dl Aurel Păcală, subloc. Mişcolţ, dela: George Vlassa, preot mil. 2 fl. Aurelia Moţiu 1 fl. Aurel Păcală 2 fl. Nicolau Stancoviciu, locot. de marină 1 fl., subloc. Coşgarca 1 fl. Nicolae Chimptoan 2 fl. Total: fl. 9.

28. Dl dr. Aurel Novac, Biserica-albă, dela Ioan M. Roşiu 2 fl. 50 cr. dl D. Balenescu 2 fl. A. Boboroiu 2 fl. C. Paleu 1 fl. dr. P. Anca 1 fl. Total: fl. 8.50.

29. dl Gavril Hango, Gherla, dela Augustin Cupşa 1 fl. Ion Hodovean 1 fl. N. N. 2 fl. A. Todoran 2 fl. Iuliu Carşai 2 fl. Total: fl. 8.

30. Dl dr. Ilie Mariş, Sighetul Marmaţiei, fl. 6.

31. Dl Ioan Sava, Ciaclea, dela: Nicolae Dărămuş, 2 fl. Ioan Sava 2 fl. Total: fl. 4.

32. Dl Nicolau Albu Ocna Sibiiului, dela: Ioan Vinţeleriu 50 cr. Isaia Henteş, 50 cr. Isaia Popa 50 cr. Victor Tordăşian 50 cr. Emil Vinţeleriu 50 cr. Nicolae Albu, 1 fl. Total: fl. 3.50.

33. Dl Dionisiu P. Decei, Orlat, dela: Ioan Giurgiu 1 fl. Dr. G. Prunaş, 1 fl. Dionisie P. Decei, 1 fl. Total: fl. 3.

34. Dl dr. Lazar Ghebeleş, adv. Pecica, fl. 2.

35. Dl Vasile Orăşan, Murĕş-Ludoş, fl. 2.

36. Dl Isidor Ciobotă, Şard, fl. 2.

37. Dl Iosif Budnariu. Roşia montană, fl. 2.

Priméscă atât marinimoşii donatori. cât şi Preastimatele colectante şi D-nii colectanţi sincerele nóstre mulţumite şi pe calea acésta.

Budapesta, 8 Iuliu, 1899.

Pentru societate:

Nicolae Sulică presedinte. *Vasile Stan* cassar.

[112] 1—3

Concurs.

Pentru intregirea alor dóuě posturi învěţătoresci devenite vacante la şcóla elementară română gr.-or. din Boiţa, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu fiiescecare dintre aceste posturi, sunt:

1. Salariu fundamental 300 fl. solviţi din cassa bisericéscă în rate lunare anticipative.

2. Cuartir natural în edificiul scolar sau 20 fl. relut de cuartir şi câte patru stângini de lemne.

3. Cuincuenaliile legale prověḑute în §. 46 din Regulamentul pentru organisarea învěţământului şcolar.

4. *Acei dintre învěţători, cari pe lângă purtare morală esemplară se vor distinge atât în ce privesce viaţa lor socială şi religiósă cât şi instrucţiunea şcolară, se vor remunera.*

Cei-ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi, vor avea a-şi aşterne cererile concursuale instruite în înţelesul legilor din vigóre oficiului protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în terminul deschis.

Dintre concurenţi, cei cari au cercetat vre-un curs de economie, vor fi preferiţi şi sě vor bucura şi de o remuneraţiune corěspunḑětóre pentru instruirea în şcóla de repetiţiune.

Dintre cei aleşi acela care va putea înfiinţa un cor bisericesc, se va bucura de o remuneraţiune potrivită.

Obiectele de învěţământ: economia, gimnastica şi şcóla de repetiţiune se vor împărţí în mod proporţional între membrii corpului învěţătoresc.

Pentru documentarea desterităţii technice în cântări şi tipic, concurenţii vor avé a se presenta înainte de alegere în biserica locală în vre-o Dumineca séu Sěrbătóre.

Boiţa, din şedinţa comitetului parochial român gr-or., ca scaun şcolar ţinută la 27 Iuniu v. 1899.

Stanciu Coca, president. *Ioan Druhora*, secretar.

Nr. 702/1899.

Věḑut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 6 Iuliu v. 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 311. [113] 1—3

Concurs repeţit.

Pe basa decisului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dtto 22 Iuniu a. c. Nr. 4246 B., pentru întregirea parochiei de clasa III. Tărtăria, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică din nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma anuală de 428 fl. 40 cr. în privinţa cărora se póte lua informaţiune dela oficiul protopresbiteral.

Darea şi ecuivalentul erarial după porţia canonică e dator a le solvi parochul.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 6 Iuliu 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial, Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Ad. Nr. 87/1899. [114] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învěţătóre la şcóla română elementară comunală din Jina, comitatul Şibiiului, se escrie concurs cu terminul până la 15 August st. n. a. c.

Condiţiunile: Invěţătórea are sě instrueze clasa a II-a compusă din băeţii şi fetiţele anului al II-lea şi al III-lea de şcólă, fetiţele din şcóla de repetiţiune, precum şi lucru de mână femeesc şi economia de casă. Concurge pot numai Române de religia gr.-or. Se recere cunóscerea limbei maghiare pentru de a fi propusă în mod suficient.

Emolumentele: Din fondul grăniţeresc 200 fl. v. a., solvinḑi în rate lunare anticipative. Din alodiul comunal 100 fl. v. a., solvinḑi în trei rate patrulunare. Locuinţă gratuită şi trei stângini lemne de foc, espres numai pentru trebuinţele proprii.

Concurentele au a-şi aşterne suplicele lor, instruate cu documentele recerute de lege, la presidiul acestui scaun şcolar până la terminul susindicat.

Jina, în 5/17 Iulie 1899.

Preşedinte: **D. Panfiloiu,** paroch
secretar: **Ioan Sava,** înv. dir.

Concurs.

Pentru intregirea posturilor de învěţători vacante, dela şcólele din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Roşcani-Mihăeşti, un post de învěţător cu salar de 300 fl., cuartir natural şi lemne de foc.

2. Brisnic, un post de învěţător cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

3. Lăpuşnic, un post de învěţător, cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

4. Lăpugiul-superior, un post de învěţător, cu salar de 300 fl., cuartir natural şi lemne de foc.

5. Răduleşti, un post de învěţător, cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

6. Panc-Selişte, un post de învěţător, cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

7. Lăpugiul-inferior — Ohaba, un post de învěţător ambulant, salar 300 fl. şi cuartir natural.

8. Stănceşti-Ohaba—Făgeţel, un post de învěţător ambulant, salar 300 fl. şi cuartir natural.

9. Baştea—Holdea—Coşeşti, un post de învěţător ambulant, salar 300 fl. şi cuartir natural.

10. Fintoag, un post de învěţător, cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

11. Dobra, un post de învěţător, cu salar de 400 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-'şi înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserica comunei la care au competat.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Dobrei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Dobra, la 15 Iuniu 1899.

Ios. Morariu,
protopop

[102] 2—3

Nr. 402/899. [105] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoreşti dela şcólele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul gr.-or. al Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Poiana, un post de învěţător şi dóuě de învěţătóre, cu salariu anual de câte 300 fl. şi 70 fl. bani de cuartir şi grădină.

2. Apoldu-de-jos, dóuě posturi cu salariu anual de câte 300 fl., cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesari de foc sau 30 fl. relut de cuartir.

3. Mercurea, un post cu salariu de 300 fl., 20 fl. relut de cuartir şi 4 stângini de lemne din cari e a se încălḑì şi sala de învěţământ.

4. Apoldul-de-sus, un post cu salariu de 300 fl., cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesari de foc.

5. Rod, un post cu salariu anual de 300 fl.

6. Reciu, un post cu salariu de 300 fl., cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

7. Gârbova, un post cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

8. Tău, un post cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, au a-'şi înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă a se presenta înainte de alegere în respectiva comună la care au competat, pentru a fi cunoscuţi personal şi spre a-şi arěta desteritatea în cântările bisericeşti şi tipic.

Mercurea, la 19 Iuniu 1899.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

I. Droc,
protopop

Nr. 276. [103] 2–3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci vacante la şcólele din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Lancrăm, dóuě posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl., cuartir şi grădină.

2. Rěhău, dóuě posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl, cuartir şi grădină.

3. Pianul-de-sus, dóuě posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.

4. Pianul-de-jos, dóuě posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl., cuartir, grădină şi lemne de încălḑit.

5. Şugag, dóuě posturi, cu salariu câte de 300 fl. şi lemnele trebuinciόse de încălḑit; învěţătorul clasei prime va avea cuartir şi grădină în natură, iar celalalt va primí pentru acestea relut în bani 70 fl.

6. Daia, dóuě posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.

7. Vingard, dóuě posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl. cuartir şi lemne de încălḑit.

8. Ciόra, cu salar de 300 fl., 10 fl. pentru cuartir şi lemne.

9. Rěchita, cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne.

10 Deal, cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne.

11. Cacova, cu salar de 200 fl. dela comuna bisericéscă şi 100 fl. dela stat, cuartir şi lemne.

Cei cari vor ocupa posturile acestea, sunt datori a ţinea Dumineca şi sěrbătórea strană şi a cânta cu copiii în biserică.

Concurenţii, dela cari se cere a se presenta poporului în biserică spre a-şi arěta desteritatea în cântări, au sě-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresb.

Sebeş, 18 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 370/899. [110] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învěţători dela şcólele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune, în protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Porceşti, dóuě posturi de învěţători cu salariul anual de câte 300 fl. v. a.

2. Porumbacul-superior, apusean şi rěsăritean, postul de învěţător cu salariul anual de 300 fl., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

3. Sebeşul-inferior, al doilea post de învěţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc, eventual un relut de 4 stângini sau 20 fl.

4. Sebeşul-superior, al doilea post de învěţător, cu salarul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

5. Sărata, postul de învěţător cu salarul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, sě-şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral greco-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye), până la terminul susindicat, cu aceea, că cei aleşi vor avea a conduce cântările în biserică în Dumineci şi Sěrbători.

Avrig, 28 Iuniu 1899.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective. — Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Raci nobili garnt. în viaţă, cu anc., o corfă 5 k. franko; 60 raci uriaşi fl. 3.50, 45 Solo, animale rari fl. 4.80.
H. Spitzer, Probuzna, Galiţia.
[117] 1—4

„Concordia“
Societate comercială pe acţii — Sibiiu,
pune în vênḑare
un vin escelent
garantat curat, cu preţul de
40 cr. litrul!!
Se potrivesce admirabil cu ape minerale.
[86] 10—12

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 73 Sibiiu, Sâmbătă, 10/22 Iuliu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.**

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful Român“,

deschidem pe jumĕtatea a dóua a anului 1899, cu preţul din fruntea foii.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiune postală (Posta utalvány — Post-Anweisung). Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul şi al postei ultime, sĕ fie scrise legibil.

Rugăm a grăbi cu trimiterea preţului de abonament, pentru a nu fi nevoiţi sĕ întrerupem espedarea ḑiarului.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Alegerea carierei.

S'au închis pretutindenea porţile şcólelor, şi cei mai mulţi părinţi sunt munciţi cu gândul, ce carieră sĕ alégă pruncii lor.

Sunt unii cari au terminat şcólele medii, şi au sĕ îmbrăţişeze cu tótă căldura studiile universitare, alţii din lipsa de mijlóce nu mai pot continua cu studiele în şcólele medii, şi sunt nevoiţi a merge la şcóle speciale, cari prepară pentru viaţa practică.

Gândul acesta muncesce acuma pe cei mai mulţi dintre părinţi, căci părinţilor le zace mai ales la inimă viitorul pruncilor lor.

Este şi pentru noi de interes deosebit sĕ meditàm asupra acestei cestiuni, sĕ uşurăm calea părinţilor, când gândul îi munceşte pentru alegerea carierei.

Inteligenţa nóstră are sĕ stea în contact nemijlocit cu poporul nostru, ea are sĕ fie consilierul, ea conducĕtorul poporului nostru, ea părtaşă de binele, părtaşă de năcazurile poporului.

Din acest punct de vedere mânecând, la locul prim noi suntem pentru cariera de preot şi pentru cea de învĕţător.

Tinerii nostri cu testimoniu de maturitate în locul prim sĕ alégă cariera preoţéscă.

Acésta îi ţine strîns în corelaţiunile de tótă ḑiua cu poporul.

Din sinul poporului au eşit, poporului sĕ dea din talantele, din noianul cunoştinţei lor, din bogăţia inimei lor.

Legaţi de inima poporului prin nascerea lor, prin crescerea lor, legaţi de interesele poporului, fiii luminaţi ai acestuia datorinţă au ca în sinul poporului sĕ umble cu lumina aprinsă, ca acesta sĕ vadă, sĕ umble pe căile cele bune, ferinduse de cele rele.

Sĕ fie ei, în sensul Psalmistului, îngerul păzitor care sĕ păzéscă pe popor în căile lui, pe mâni sĕ-'l ridice, ca sĕ nu se împedece de pétră piciorul lui.

Astfel stând ca povăţuitor în fruntea poporului, tinĕrul născut din popor, crescut în sinul lui, legat cu tótă fiinţa sa de popor şi de biserica nóstră naţională, îşi împlineşte mai bine misiunea sa aici pe pămênt

In asemenea condiţiuni vine considerată şi acea parte a junimei nóstre, care din lipsa celor materiale nu póte absolva şcólele medii.

Pentru acésta stă deschisă cariera de învĕţător, şi pentru a se prepara pentru acésta în cale ordinară stau deschise porţile institutelor nóstre pepagogice, pe cari le susţinem cu multe şi cu mari greutăţi.

Un cler luminat eşit din institutele nóstre teologice, un stat învĕţătoresc luminat, eşit din institutele nóstre pedagogice, şi vom avé la disposiţiune o armată puternică, care va resista şi cu demnitate şi cu efect tuturor atacurilor îndreptate contra poporului nostru.

Avem sfânta datorinţă de a sta în serviciul bisericei şi al scólei nóstre, şi prin ele în serviciul poporului român nemijlocit

Nici odată ispitele n'au fost mai mari ca şi acuma.

Preoţi luminaţi, învĕţători luminaţi, toţi cu firme caractere morale, de acestia avem aḑi trebuinţa cea mai mare, ca sĕ pótă resista multelor ispite.

Dar nu numai ispitele ne îndréptă ochii spre un cler şi un stat învĕţătoresc luminat.

Datele statistice promovate la sinodul archidiecesan ne arată, că avem parochíi vacante preste 150, că dintre posturile învĕţătoresci preste 400 sunt ocupate în mod provisoriu, după cum s'a putut, căci nu avem tineri cu pregătiri pentru a putea veni în ordine şi cu preoţii şi cu învĕţătorii.

Este deci arḑĕtóre necesitatea, şi în o parte şi în alta, de a ne cresce o sucrescenţă conscie de nobila sa misiune, conscià de importanţa sa în sinul poporului.

Prin îmbrăţişarea acestor carieri, ni asigurăm în cele din urmă o posiţiune ticnită şi totodată şi independentă care ne face posibil sĕ dăm o crescere solidă şi familiei nóstre.

Imbunătăţirea stării materiale a clerului si a poporului stă în proporţiune dréptă cu gradul de cualificaţiune al preoţimei şi al învĕţătorimei.

Nu odată auḑim cuvinte de laudă din gura poporului pentru preoţii şi învĕţătorii cei harnici şi dorul lui de a avé asemene ómeni pretutindinea.

Sĕ imbrăţişăm deci aceste cariere menite a ridica bunăstarea poporului nostru.

Esamenele

în şcólele nóstre poporale!

Primim din afară următorul articol:

In atenţiunea d-lor comisari pentru conferinţele învĕţătoresci.

Cu sfîrşitul lunei trecute secerişul în şcólele nóstre poporale confesionale s'a încheiat. Dacă secerişul acesta a fost bogat sau sĕrac, e greu de constatat, pentru-că nimenea nu se obosesce cu alcătuirea unui bilanţ general drept, din care sĕ fie evident progresul cu regresul din şcólele nóstre dela sate. Suntem obicinuiţi a ceti fragmentar în ḑiarele nóstre sau în relaţii oficióse, rapórte laconice indicând an de an cu aceleaşi frase stereotipe resultatul esamenelor dela diferitele nóstre şcóle confesionale. Aşa dară esamenul ar fi singurul barometru, după care ne-am putea orienta asupra nivoului intelectual al respectivei scóle. Dacă am avea deci un conspect cu conduita esamenelor din tóte şcolile nóstre poporale, ar crede cineva, că uşor s'ar putea conchide la starea nóstră de înaintare sau regresare pe terenul învĕţămêntului, în general.

Sĕ vedem însĕ dacă esamenele, aşa după-cum astăḑi se arangiază, pot fi luate ca puncte normative la judecarea stării nóstre şcolare. In cele următóre voi încerca sĕ arăt cum şi între ce împrejurări se fac esamenele şi şcólele nóstre confesionale şi care este folosul real, ce resultă din aceste esamene.

Din capul locului mărturisesc, că am o dragoste nemărginită pentru învĕţătoriul român, o dragoste isvorită din consciinţa că în munca obositóre pentru deşteptarea şi înaintarea în bine a poporului nostru, învĕţătoriului îi revine partea cea mai grea; el are sĕ spargă ţelina împetrită, iar noi, cari suntem chemaţi a continua cu cultura agrului, primim pămêntul frămêntat de mâna lor. In urmare, de vre-o câţi-va ani încóce de câteori mi s'a dat ocasiune, am asistat la ecsamene în diferite comune de ale nóstre. La aparintă unele au fost mai slabe, altele chiar deplin mulţumitóre, dar dreptul vorbind dela tóte m'am depărtat mai mult s'au mai puţin nemângăiat.

Am observat, că esamenele nu sunt consciinţióse dări de sémă, nu sunt în conglăsuire cu principiile pedagogice, că cele mai multe se arangéză cu foc bengalic, iar de vre-un folos real nici vorbă nu póte fi. Nepricepere sau comoditate de o parte, indiferentism sau rĕutate de altă parte.

Sĕ mĕ esplic.

Pentru cele mai multe dintre şcólele nóstre poporale, anul şcolar ţine 8, pentru unele 9 şi pentru cele mai puţine 10 luni. Adecă prelegerile se încep cu luna lui Septembre sau Octombre şi seisprăvesc în Maiu sau Iunie. Din aceste învĕţătoriul cunoscĕtor al referinţelor de viaţă ale poporului nostru econom, ştie că el cu deosebire în lunile de iarnă trebue sĕ desvólte activitatea cea mai întinsă şi mai conscienţiósă, pentru-că materialul e mult preste mĕsură, şi în aceste luni cercetéză băieţii şcóla mai regulat, dacă preste tot putem întrebuinţa cuvêntul acesta. Cam până prin luna lui Aprilie, învĕţătoriul zelos întru îndeplinirea datorinţelor sale isprăveşte cu materialul prescris. La şcólele cu mai mulţi învĕţători natural mai cu succes şi mai temeinic, iar la şcólele cu *un* învĕţător, dar cu *mai multe despărţăminte*, mai superficial. Urméză timpul de repetiţie, şi învĕţătoriul îngrijorat spune elevilor, că de acum înainte sĕ vină regulat la şcólă, pentru că ne aflăm în pragul esamenelor.

Ce se întêmplă?

Vĕlul alb se ridică de pe faţa pămêntului şi economul nostru îşi mută casa în câmp. Lucrul câmpului se sucedéză necontenit, şi plugariul român, cu mici întreruperi, numai părăseşte brézda până tómna târḑiu. Pe lângă soţie, în munca lui variată, foloseşte deja pe băiatul trecut de 8 ani, dacă nu altcum, apoi î-l pune strajă în câmp sau acasă pe lângă fraţiorii sei mai mici, în deobşte mulţi la numĕr. Astăḑi lipsesce unul, mâne altul, poimâne al treilea şi aşa mai departe. Invĕţătoriul stă cu mânile în sîn sau şi-le trînge de nĕcaz, pentru-că învĕţămêntul stagnèză şi esamenul se apropie. Dnii inspectori şcolari, idest dnii protopresbiteri, au fixat ḑiua esamenelor. Câte-va sĕptémâni mai sunt şi băieţii în urma absentărilor prea dese, în loc sĕ progreseze, au uitat şi cunoscinţele ce şi-au fost câştigat în decursul iernii. Şi dnii comisari sunt aspri, mai ales dacă esamenul a fost slab şi învĕţătorul n'a prea fost agreatul lor.

(Va urma)

Şedinţă la Asociaţiune.

In şedinţa de Joia trecută a Asociaţiunii, s'au luat de comitetul central în desbatere mai multe obiecte de interes general, din cari amintim pe următórele:

Se ştie că demultă vreme în România s'a adus o lege prin care producţiile literare române ardelene, sunt supuse la o vamă horibilă, prin care s'a făcut aprópe imposibilă trecerea de cărţi dela noi în România.

Mĕsura asta şi-a fi avut ea la timpul seu raţiunea sa, dar aḑi cu greu ar mai putea fi susţinută de vre-un bărbat român serios!

Comitetul „Asociaţiunii“, preocupat de o avêntare a literaturei nóstre române din patrie, s'a gândit şi la chestia acésta a vămii, şi în şedinţa trecută s'a încins o discuţie fórte viuă şi interesantă asupra chestiei, ce ar fi de făcut, cui de adresat, dóră-dóră s'ar urni lucrurile spre înlăturarea cât mai timpurie a acestei stavile pusă cărţilor nóstre de tot feliul, în drumul trecerii peste hotare, în Ţară. Deocamdată chestia a fost numai discutată. Când vom afla că s'a şi întreprins ceva, şi mai ales că sunt şi órecari şanse de vre-un succes, — vom avisa pe cetitori.

*

Adunarea generală din anul trecut, a fost dat comitetului central însărcinarea, de a iniţia o apropiere tot mai mare între tóte reunuinile nóstre culturale. In sensul acestei îndrumări, comitetul central al „Asociaţiunii“ a decis în şedinţa sa de Joi, sĕ trimiţă doi delegaţi, pe membrii sei Z Boiu şi Dr. C. Diaconovici, ca sĕ represinte Asociaţiunea în Sĕlişte la adunarea „Societăţii pentru fond de Teatru“, învitând cu o cale acéstă societate, a 'şi trimite şi ea representanţii sei la adunarea „Asociaţiuuii“ la Deva.

*

Preşedintele Asociaţiunii, O. D. I. M. Moldovanu, a făcut cunoscut comitetului, că din cauză de morb, nu póte veni sĕ conducă şedinţele comitetului, şi că nici adunarea generală nu o va putea presida. Adunarea dela Deva, va fi deci condusă de vicepreşedintele, Il. Sa dl Dr. Il. Puşcariu.

*

Despărţămêntul *Mociu*, care stagnese un lung şir de ani, s'a reorganisat de curênd, şi cu ocasia reorganisării a dat doveḑi de o însufleţire, de o activitate fórte îmbucurătóre, tóte reuşind frumos, şi partea morală şi materială a începutului de activitate. Dee Dḑeu sĕ fie de bun augur!

*

In sedinţa din sĕptĕmâna trecută (Joia în 1/13 Iui.) a cărei continuare a fost cea de Joi în 8/20, s'au luat în pertractare şi revidiare socotelile şcólei civile cu internat all Asociaţiunii, apoi raţiociniul şi inventariul Asociaţiunii, aflându-sĕ tóte în cea mai bună ordine. S'a stabilit apoi budgetul pe anul viitor. Tóte vor fi presentate spre definitivă aprobare adunării generale la Deva.

Revistă Bisericéscă.

Congresul Sêrbilor.

Din Neoplanta vin ştiri, că guvernul va face posibilă convocarea de nou a *Congresului bisericei sêrbeşti*, cel sufocat de bar. Bánffy şi agentul seu bar. Nicolici. Iar ca comisar din partea guvernului la Congres, *nu va mai fi trimis baronul Nicolici.*

Contra bisericii române din Viena.

Sunt cunoscute străduinţele coloniei române din Viena, de a se concentra în o comunitate parochială propie.

După cum se raportéză, parochia grecă de pe Fleischmarkt, va opune tendenţelor româneşti cele mai decise greutăţi, pentru ca sĕ nu fie reduse veniturile parochiale ale preacuviosului archimandrit. Se ḑice, că Grecii nu sunt dispuşi nici chiar sĕ admită trimiterea din Cernăuţi a unui preot român pentru împărtăşirea învĕţământului religios la copiii români din Viena. Acésta îndărjire fanariotă e caracteristică, şi denotă cât de absolutistic procede mica minoritate grécă din parochia de pe Fleischmarkt, faţă de majoritatea română. Căci precum ştiut este, că deşi Românii sunt după numĕr majoritatea covêrşitóre, ei sunt escluşi din epitropia bisericei, care se află complet în mâna Grecilor.

Biserica română din Basarabia.

(Incheiere).

Cneazul Potemkin în unire cu generalul Lascarov iau mĕsuri pentru chirotonirea lui Gavriil ca Metropolit al Moldovei în locul lui Ambrosie la 1792, care în adevĕr se chirotonisesce în Mănăstirea Golia din Iaşi de către însuşi Ambrosie, iar împĕrătésa Ecaterina şi cu Sinodul Rusiei îl confirmă, adăugându-i şi titlul de Bender sau Acherman (cetatea-albă), pe cuvênt că din vechime Episcopii din cetatea albă aveau precădere la scaunul metropolitan. In primăvara anului 1792 Ruşii părăsesc Moldova, lăsând pe Gavriil ca Metropolit, definitiv. Dacă căutăm a ne da samă despre viaţa şi activitatea acestui Metropolit, apoi constatăm că era „om învĕţat şi cu purtări bune“.

Dar ori cât de frumóse însuşiri avea, nu l'au putut asigura pe scaunul metropoliei de cât până la venirea la tron a lui Alexandru Moruzi (1792 luna Maiu); care imediat ce întră în Iaşi, prima sa grijă fu de a înlocui pe Metropolitul Gavriil cu episcopul de Huşi Jacob Stamate, care fu ales după obiceiul ţĕrii şi întărit Metropolit Moldovei la 10 Aprilie 1792; iar în locu-i la Huşi se alege episcopul Veniamin Costache.

Ex-metropolitul Gavriil fu pus în fiare de către noul domnitor numit de Turci, şi trimis sub escortă la Constantinopole, unde fu aruncat în temniţă. Nu stătu însĕ mult, căci prin stăruinţele ambasadorului Rus fu scos din închisóre şi trimis în Rusia, unde fu primit cu mari onoruri şi la 1793 rînduit motropolit al Chersonului şi Crimeei; iar la 1799 prin meritele sale deosebite fu ridicat ta treapta de Metropolit al Kievului, în care calitate era între cei dintâi membri ai Sinodului Rusesc, fiind decorat cu cavaleria Sf. Andreiu clasa I. El ocupă acéstă înaltă treaptă până la 1803, când de voie se retrage, din causă de bólă, la Odessa, unde primea ca onorar 2000 galbeni pe an.

La 1807 muscalii iarăşi ocupă principatele Române, cea dintâiu grijă a lor, fu de a urzi întrigi pentru înlăturarea Metropoliţilor Veniamin al Moldovei şi Dosithei al Munteniei.

Firile acestor intregi le cunóscem din o corespondenţă a unui major Anton Mavrichie şi a Spătarului Ramadan către Metrop. Veniamin, adresate din Chişinĕu. Pentru isbânda în planurile lor, Ruşii chibzuiră că nu ar putea fi altul care sĕ-i servéscă mai bine de cât Metropolitul Gavriil Bănulescu, singurul póte care cunoscea bine starea lucrurilor şi cari îi mai servise şi altă dată. Sĕ hotărîră dar a'l scóte de la linişte şi a'l pune în fruntea bisericei Române, de astădată ca: „Exarch al Preasfântului şi îndreptătoriului Sinod al tótă Rusia“ peste biserica română din ambele principate. Alt-fel era o procedare veche a Muscalilor, cari scim că şi la 1790 când ocupase Moldova, făcuse exarch al Moldo-Vlachiei pe Ambrosie Archiepiscopul Ecaterino-Slavei şi al Ccher-sonesului Tauric*). Graţie mijlócelor de obstrucţionism de cari Ruşii făcură cu prisosinţă us încă din primele luni ale anului 1808 Gavriil ia întâetatea în Biserica Română şi i'l aflăm semnând în actele divanului omenesc înainte de metropolitul Dosithei. In jumĕtatea a anului 1808 vedem pe Gavriil, că face acte de adevĕrat administrator al Bisericei Române.

Aşa în 27 Noemvrie 1808, Mitropolitul Gavriil Exarch al Moldovei, Valachiei şi Basarabiei, adreséză o cerculare către toţi proestoşii din monastiri, archimandriţi, egumeni şi nacialnici, din mânăstiri, care în scurt are următórea cuprindere: Sĕ nu se mai priméscă poslujnici în monastiri de cât ómeni slobozi, necăsătoriţi, neîncurcaţi în datorii ori în judecăţi şi într'altele lumeşti buclucuri şi nesupuşi la nici o slujbă şi dajdie. Poslujnicii sĕ facă 3 ani de ispitire, după prealabilă arătare în scris la archiereul eparchiei, cu indicare: de unde este? Ce vêrstă are? Sĕ mai céră şi mărturia duchovnicului pentru bună purtare, şi în fine se ordonă de Gavriil neeşirea din monastire a nici unui călugăr spre a umbla prin lume, ori a se muta din monastire în monastire. Cam acestea sunt primele dispoziţiuni pe cari le ia Exarchul Gavriil la venirea sa în capul Bisericei Române. De sigur acésta era o stare prea anormală, pentru că Metropoliţii Moldovei şi Munteniei erau în scaun fără sĕ le vină rêndul încă a-'şi da paretisis şi Gavriil în calitate de Exarch peste Bisericile din ambele principate plana conducĕtor, dând ordine călugărilor şi clerului de mir de cuprinsul celui de mai sus.

Cum se învêrtesc iţele pentru îndepărtarea Metropoliţilor Veniamin al Moldovei şi Dositei al Ungro-Vlachiei de către Ruşii, vom cerceta în alt numĕr. (*Şc. şi Bis.*“)

---

*) D. V. A. Urechia I. Rom. 1800—21, 2, p. 324. seg.

Din România

(*Miseria în Dobrogea*) In plasa Hârşova din judeţul Constanţa, o mare miseriă domnesce în urma secetei. Recolta meiului, porumbului şi păşunile sunt cu desĕvêrşire compromise. De mulţi ani nu s'a pomenit acolo miseriă atât de mare, ca ĕstimp. Treiḑeci de familii de Turci au plecat, din causa miseriei, în Asia.

*

(*Ajutor celor lipsiţi*) Afară de ajutórele cu cari întrevine statul, acum şi comitetul fondului „*Carol-Elisabeta*“ pentru ajutorarea ţĕranilor lipsiţi de hrană, a hotărît sĕ se cumpere *100.000 hectolitri* de *porumb*, care sĕ fie împărţit sătenilor în miserie.

*

(*Pavarea cu lemn a căii „Victoriei“*) Au început lucrările pentru prelungirea *pavagiului de lemn* de pe calea Victoriei în Bucureşti, pe porţiunea dintre piaţa Teatrului şi Bulevardul Academiei, lucrări începute sub fosta administraţie comunală şi întrerupte pe timpul iernei şi până acum, din causa marei circulaţiuni de pe acéstă stradă.

*

(*Respândirea peştelui din România*) Mai mulţi comercianţi mari din Viena au format un sindicat pentru a importa peşte próspĕt din România, care va avé sĕ facă concurenţă peştelui de mare, importat de o societate din Nordenhaam (lângă Brema). Sindicatul vienez voeşte sĕ transpórte din România peşte próspĕt în vagóne frigorifice şi peşte viu în şlepuri anume construite spre acest scep. Dl Hoffbauer, şeful firmei „Hoffbauer's Neffe“ din Viena, unul dintre principalii fundatori ai sindicatului, petrec de present în România pentru a studia chestiunea şi a-'şi crea legăturile comerciale necesare.

O adunare reuşită.

Sĕlişte, 8/20 Iuliu 1899.

Pe 16 Iuliu n. a fost convocată adunarea generală a despărţământului V. Selişte al „Asociaţiunei“ în fruntaşa comună Poiana.

Duminecă diminéţa dl director al despărţământului Dr. *Nicolau Calefariu*, însoţiţi de dnii *Petru Drăghiciu*, *Const. Herţia*, *Dumitru Banciu*, *Nicolau Henţiu*, *Ioan Chirca*, *Jordachie P. Roşca Căpitanul*, *Valeriu Pop*, *Jacob Steflea*, *Dumitru Mosora*, *Dumitru Borcea şi Liviu Calefariu*, au plecat din Sĕlişte spre a participa la adunare.

Poiana se află spre apus de la Sĕlişte. Drumul ce duce până acum, până în anii ultimi era fórte rĕu, periculos chiar, acum însĕ e regulat aşa, că cĕlĕtoria din Sĕlişte până la Poiană e fórte plăcută, deschiḑându-se din tóte părţile privelişti care de care mai încântătóre.

Favorisaţi de un timp frumos mergeam spre locul adunării. Trecênd peste „Dealul dorului“ (numit astfel dela împregiurarea că până aci obicinuiau a'şi petrece poienăriţele bărbaţii cari plecau la „munte“ sau „Ţară“) şi prin comuna Rod, am ajuns în Poiana. Pe drum s'a mai alăturat lângă cele 3 trăsuri din Sĕlişte şi una din Galeş cu dl notar Acilenescu şi înv. Rĕchiţan

Am fost întimpinaţi de 25 călăreţi, aleşi pe sprîncênă. Conducĕtorul lor, simpaticul învĕţător R. Vraciu prin cuvinte alese a bineventat pe óspeţii sosiţi. Directorul despărţământului mulţămesce pentru primirea frumósă, apoi înaintarăm spre comună. In piaţă ne aştepta mulţime de popor cu preoţii, învĕţătorii şi notariul în frunte, şi am fost primiţi cu însufleţite strigăte de „trăiască“.

După o mică pausă întrarăm cu toţii în frumósa şi spaţiósa biserică, care era îndesuită de credincioşi. Serviciul divin celebrat de P. O. D. protopresbıter I. Droc şi preoţii Ilie Dobrotă şi Nicolae Dobrotă, a fost înălţător şt sĕrbătoresc. O bună şi creştinéscă impresie a făcut asupra tuturor faptul că rĕspunsurile din strană, pe lângă învĕţătorii, le dedeau directorul desp. dl Dr. Calefariu şi notarul V. Pop.

La finea serviciului P. O. D. protopresb. Ioan Droc a ţinut o frumósă şi instructivă predică. După acésta directorul desp. prin o vorbire în care înşiră scopul ce'l urmăresce „Asociaţiunea“ precum şi ródele ei de până acum, declară adunarea de deschisă.

Ambele vorbiri, ţinute într'un graiu la înţelesul tuturor, au fost cu plăcere ascultate.

Din raportul comitetului cetit de secretariul C. Herţa iese la iveală, că acest comitet desvóltă o activitate fórte îmbucurătóre.

S'au făcut paşii de lipsă pentru înfiinţarea de *agenturi şi biblioteci poporale*. O inovaţie laudabilă a acestui despărţământ e că după hotărîrea din o adunare anterióră, fiecare comună în care îşi ţine despărţământul adunarea, e dăruită cu o sumă dela 15—20 fl. meniţi pentru bibliotecă poporală. Prin mijlocul acesta comitetul crede a ajunge mai îngrabă şi mai cu înlesnire a avea în timpul cel mai scurt biblioteci pe teritorul sĕu. In anul trecut s'a dat spre acest scop 20 fl. comunei respective agenturei din Apoldul inferior. Raportul se ia spre scire, atât în general cât şi în special.

Dl Petru Drăghiciu cetesce un act aflat în archiva comunei Poiană, din care reiese că acéstă comună a donat la anul 1871 Asociaţiunei“ 500 fl. pentru academia de drept română ce era proiectată a se înfiinţa. Neobvenind în lista membrilor fondatori ai acestui despărţământ comună politică Poiană, dl Drăghiciu face propunerea: ca adunarea generală sĕ facă prin comitetul sĕu paşii de lipsă la comitetul central, ca comuna politică Poiană, în virtutea donului sĕu de 500 fl., sĕ fie întrodusă în şirul membrilor fundatori ai „Asociaţiunei“. Propunerea e primită unanim.

S'a ales comisiunea pentru înscrierea de membri noi, apoi urméză catirea disertaţiilor.

Dl *Ioachim Muntean* proet în Gurarîului îşi cetesce disertaţia D-sale despre înfiinţarea „Asociaţiunei“, scopul şi însemnătatea ei; mai târḑiu laudă insuşirile bune ale Poenarilor şi totodată sbiciue şi însuşirile rele. Frumósa disertaţie preserată cu mulţime de citate din scriptură şi din productele poeţilor nostri, a fost ascultată cu mult interes.

A dóua disertaţiune a fost ţinută de dl director scolar din loc I. Georgescu. D-sa a vorbit cu multă cunostinţă în causă despre „Invidia la Români şi urmările ei“. Disertaţia a fost de cuprins educativ, arătând causele înrădăcinării acestei urîte patimi sufletesci în poporul nostru. Prin dovedi concrete arată multele pagube şi rele ce au resultat din invidie. In sfîrşit ne spune mijlócele prin cari s'ar putea desrădăcina acésta patimă cel puţin din inima generaţiunilor viitóre.

Ţinute disertaţiile în graiu poporal, disertanţii au fost viu aplaudaţi.

Succesul material a fost şi el pe deplin mulţumitor. S'a încassat dela membri ordinari şi ajutători suma de 207 fl.

Directorul despărţământului mulţumind poenarilor precum şi óspeţilor veniţi din Mercurea, Tilişca, Rod, Apold, pentru viul interes arĕtat faţă de cea mai valorósă Asociaţiune a poporului român de aici, declară adunarea de închisă.

Dl notar A. Micu mulţumesce în numele poporului din Poiana prin cuvinte alese comitetului şi óspeţilor veniţi, asigurându-i că poporul poenar precum acum, aşa şi în viitor va da cu dragă inimă spriginul seu material şi moral „Asociaţiunei“.

La 1 óră s'a servit în una din salele şcólei un bogat prânz comun, la care au participat 80—100 de persóne. Sala era frumos decorată cu brad, împodobită cu tablourile metropoliţilor Şaguna şi Miron şi a fericitului Gozsdu. Mâncările au fost alese şi gustóse. Disposiţie bună. Toastele lanţ. Au vorbit dnii: Calefariu, Droc, Muntean, I. Dobrota, P. Drăghiciu, D. Banciu, Nic. Henţiu, etc.

După ce am privit şi jocul tinerilor din loc, noi Sĕliştenii am plecat între însufleţite strigăte de „trăiască“ ale poporului adunat în piaţă, ducênd cu noi dulci amintiri şi fiind deplin mulţumiţi de succesul adunării.

Corespondentul.

Revistă Externă

Intrevedere între Imperatul Germaniei şi Ţarul Ruşilor.

Din Wiesbaden sĕ telegrafiază cu data 20 Iul. n., că la 6 August e vorbă sĕ soséscă acolo Ţarul Rusiei, spre a sĕ întâlni cu Impĕratul Germaniei.

Din Sêrbia.

Gróza în Sêrbia este încă mare.

In oraşul Semendria, era sĕ fie arestat în 18 Iul. medicul de acolo Dr. Dimitrievici. Cum a aflat despre mandatul de arestare, medicul a fugit printre ruinile cetăţii, şi s'a aruncat de pe un turn în apele Dunării! Cadavrul n'a fost găsit până acum.

In Sabaţ şi împrejurime sau făcut o mulţime de arestări. Mulţi radicali, de témă sĕ nu fie arestaţi, au trecut graniţa ungară refugiându-se. Asemeni sciri sosesc şi din Ruma, Semlin, Panciova şi Cubin.

Sĕrbările dela Sĕlişte.

— *Programul.* —

Sĕrbările ce se vor arangia în *Sĕlişte*, cu ocasiunea ţineri adunăreii generale a „*Societăţii pentru crearea unui fond de teatru naţional român*“, — se vor ţinea după următorul program:

I. Sâmbătă la 17/29 Iulie a. c.

1. Primirea ospeţilor la trenurile de după améḑi şi séra şi încuartirarea lor.

2. Séra la órele 8 *Intrunire de cunoştinţă*, în grădina „Hotelului comunal“.

II. Duminecă, la 8/30 Iulie a. c.

1. Primirea óspeţilor la trenurile de diminéţă.

2 La 9 óre participarea la serviciul divin în „Biserica mare“ gr.-or din loc.

3. Şedinţa primă ţinută în „Sala festivă“ a scólei dela 10—12 óre a. m.

4. *Banchet* în „Pavilonul helveţian“ la 2 óre d. a., bilete de persónă á fl. 1 50 cr.

5. La 5 óre visitarea „*Expoziţiunei*“, arangată în una din salele şcólei.

6. Séra la órele 8 în „Pavilonul helveţian“:

a) Concert

dat de „*Reuniunea română de cântări*“ din loc.

I. *a)* „Hora Dobrogéna“ cor mixt de N. Popovici;

b) „Ce faci Ioană“, cor mixt de G. Dima.

II. „Trei cântece poporale“, cor mixt de Mendelssohn.

a) „Cu mine fugi“;

b) „O brumă a dat peste nópte în Maiu“;

c) „Pe-al lor mormênt“.

III. *a)* „Bradul“ cor mixt de Hauptmann;
b) „Nu-'i dreptate nu-'i“, cor mixt de G. Dima.

b) *Teatru.*

„*Idil la țéră*“,
comedie într'un act după *Juin* și *Flerx*, localisată de *Maria Baiulescu.*

Berbec, proprietar: dl. Nicolae Roman; Smaranda, soția lui Berbec: d-na Aurelia Popp; Dăncescu; vĕrul lui Berbec: dl Iuliu Crișan. Vasilie Coteț, neguțător: dl Alexandru Pălăgeș, Tinca, soția lui Coteț d-șóra Alexandrina Aitean. Măriόra, orfană sub tutelea lui Dăncescu: Letiția Calefariu. Costică Rioșan, nepotul lui Dăncescu: dl Dumitru Borcea. Petrea servitor: ⁂. Un împărțitor de scrisori: ⁂.

După teatru, dans. Prețurile de întrare pentru concert, teatru si dans: Loc I (șirul I. II. și III.) de persónă 1 fl 50 cr. Loc. II (șirurile 4—10) de persónă 1 fl. Loc. III (șirurile 11—14 de persónă 80 cr. Parterre 50 cr. Bilete pentru banchet, concert, teatru și dans se află de vêndare în localul „Casinei române“ din loc.

III. Luni, la 19/31 Iulie a. c.

1. La órele 10 ședința a doua.
2. După prânz va avea loc: „*Petrecere poporală*“.
   a) La órele 2 p. m. pornirea convoiului cu musica în frunte, din piață la „Neted“;
   b) la „Neted“ se vor juca jocurile „Călușerul“, „Bătuta“ și „Brâul“ de mai mulți călușeri din loc și eventual și din comunele vecine, apoi jocuri poporale, cântări etc.
3. La órele 8 séra, întórcere în comună cu musică și continuarea petrecerii în „Pavilonul helvețian“.

La cas de timp nefavorabil, petrecerea se va ținea în „Pavilonul helvețian“. Intrarea e liberă.

IV. Marți, la 20 Iul. (1 Aug.) a. c.

Arĕtându-se dorințe, se vor face *Excursiuni* la „Fântâna Folti“ sau „Crinți“.

Biroul de informațiuni se află permanent în localul „Casinei române“ din loc, în zilele cât durézä sĕrbările.

Comitetul aranjator rógă pe toți părtinitorii culturei poporului român a participa la acéstă adunare generală și la festivitățile arangiate în jurul ei, fără altă invitare specială.

Sĕliste, la 1/13 Iulie 1899.

Pentru comitetul arangiator:

D. Banciu, președinte
Dumitru Mosora, secretar.

NOUTĂȚI

Mandatul de deputat dela Ceica. Mai multe ḑiare maghiare, între cari „*Pesti Napló*“, „*Arad és Vidéke*“ și altele, aduc șcirea, că Inaltpreasfinția Sa Metropolitul nostru *Ioan* și special „*Telegraful Român*“ a luat posiție pentru reușita dlui Dr. *Victor Cupșa*, concipist în ministeriul de finanțe, de deputat dietal la Ceica; ba „Pesti Napló“ scrie chiar, că „Telegraful Român“ „*provócă pe Români sĕ voteze pentru Cupșa*“. Față cu acésta șcire neintemeiată, trebue sĕ constatăm, că informațiunile ḑiarelor maghiare sunt luate din vênt, deórece nici Archiepiscopul și Metropolitul nostru, nici „Telegraful Român“ n'a întrevenit cu o singură iotă pentru reușita cuiva fie la Ceica, fie la alt loc, nevoind preste tot a se îngera în asemenea cause. Totul ce a făcut „T. R.“ este, că a înregistrat la cronică, după alte foi, combinațiunile, ce s'au făcut în jurul alegerii dela Ceica.

*

Dr. Roșca, monach. Directorul seminariului nostru „Andreian“ protopresbiterul onorariu dl Dr. Eremie *Remus Roșca*, terminênd afacerile sale oficiale și încheind anul școlar 1898/99, a plecat de-a dreptul la mănăstirea nóstră din *Hodoș-Bodrog*, lângă Arad, unde Joi, în 8/20 Juliu, a fost tuns întru monach din partea Preacuvioșiei sale Domnului *Augustin Hamsea*, archimandrit și egumen al acelei mânăstiri.

Dl Roșca a schimbat numele din botez Eremie cu numele monachal *Eusebiu.* Dorim noului monach Dr. *Eusebiu* R. *Roșca* sănĕtate și puteri pentru a putea întimpina tóte greutățile împreunate cu spinósa cale a celor ce iau crucea mântuitoriului *Iisus Christos*, ca se urmeze aceluia.

Ii mai dorim, se-i ajute Dumneḑĕu, ca se devie vrednic urmaș al renumitului archiereu *Eusebiu*, și astfel de mai înaltă tréptă sĕ se învrednicéscă.

*

Echou din Germania. „Frankfurter Zeitung“ publică mai nou un articol despre naționalitățile din Ungaria. Ḑiarul german încércă a deschide guvernanților nostri nițel ochii asupra prăpastiei spre care lunecă prin atitudinea lor față cu popórele nemaghiare, și conchide că guvernul unguresc are lipsă de mare prevedere în atitutinea sa față cu naționalitățile!...

*

Români distinși în șcóla militară. Sĕ scrie din Viena, că la școla reală militară inferióră din Fichau (lângă Wiener Neustadt) au prestat examen splendid trei tineri români anume: în cursul IV. a eșit ca primul eminent din întreg institutul tinĕrul *Romul Boldea*, fiiul preotului militar Pavel Boldea din Viena, iar al doilea eminent a fost tinĕrul *Alecsandru Seracin*, fiiul locotenent-mareșalului campestru în pensiune Teodor cav. de Seracin din Caransebeș. Ambii sunt împărțiți la școla reală superióra din Biserica-albă (Moravia). Cursul al III-lea 'l-a absolvat cu succes fórte bun Iacob Frumosu, fiiu de cápitan, din Mehadia.

*

Mórte. Simeon Ciorbea paroch gr. ort. în Ponor, tractul Albei-Iuliei, a adormit în domnul la 8/20 Iulie, în etate de 59 de ani, al 36-lea an al preoției și 12-lea al vĕduviei sale. Inmormêntarea va fi aḑi Sâmbătă în 10/22 Iulie a. c. la 1 óră p. m. Dḑeu sĕ-'l odichnéscă în ceata aleșilor sĕi.

*

Bucurați-vĕ cei cu piele négră. S'a inventat o spălătóre unică în felul sĕu. Nu o spălătóre de rufe, ci de alt ceva: o spălătóre de ómeni! S'au făcut experiențe cu curenți electrici asupra pielei ómenilor, și anume asupra negrilor, și experiențele au dat resultate neașteptate! Negrii au devenit albi de colórea negrilor numiți „albinoși“.

Perfecționându-sĕ mașina, o sĕ se pótă mâne-poimâne face cu ajutoriul ei, din o piele mai brună, una mai albă, și se póte sĕ ajungă lumea ḑile, sĕ aibă tot numai femei albe, frumóse, și bărbați frumoși...

*

Hazlia istorie a unui regiment ce nu există. Regiment ce nu există? Da, și încă regiment onorat prin aceea, că însuși Maiestatea Sa Impĕratul și Regele nostru îi e proprietarul! Iată istoria lui:

In anul 1873 Țarul rusesc Alesandru II. a dat un ucaz, prin care ordonéză înființarea alor dóuĕ regimente nóue de gardă în Ucrainia. Și de „proprietar“ al unuia, numește pe Monarchul nostru, avisându-l politicos despre numire și rugându-l sĕ priméscă „proprietatea“. M. Sa a primit și a mulțumit puternicului Țar, de deosebita onóre.

Insĕ — lucru curios, — regimentele respective nici până în ḑiua de aḑi nu s'au organisat și nu s'au inactivat! Când M. Sa Monarchul nostru, cu ocasia călĕtoriei sale în Rusia a întors Țarului vizita, la curtea ruséscă au ajuns ómenii în mare strîmtóre din causa regimentului neexistent al M. Sale! Impĕratul adecă, după eticheta curții, s'a presintat la Țar în uniforma regimentului a cărui „proprietar“ era, și a arătat dorința de a face cunoștință mai de aprópe cu regimentul seu... Cei dela Curte ce sĕ facă? Abia atunci au observat neființa Regimentului! Ca sĕ salveze cel puțin aparențele, peste nópte au gătit repede în croitoriile de curte 3 uniforme după modelul ce avea sĕ 'l aibă regimentul proiectat, și au înfundat în ele trei soldați cari sĕ se presinte M. Sale ca representanți ai regimentului respectiv. Și au scris foile ca mâne, că trei soldați: un ofițer, un subofițer și un fecior de rînd din regimentul de gardă ucrainic cutare, au fost primiți de M. Sa Impĕratul Francisc Iosif, proprietarul regimentului, și M. Sa i-a primit fórte afabil, a dorit glorie regimentului și a distins cu decorații solia...

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ s'au înscris de membri ajutători: Dr. Ioan Mihu, directorul băncii „Ardeleana“ din Orĕștie; Traian Popp, funcț. la „Concordia“; Petru Dragomir, cancelist adv.; Eugen Vancu, funcț. la „Albina“ și Vasile C. Osvadă comptabil la „Tribuna“, iar de membri ordinari: Carol Miklos, măestru măsar, Nicolae Pascu, sod. pantofar, Ioan Luce, sodal pantofar, sêrbii Milan Gavranici și Milan Popadici, sodali frizeri, Iuliu Jacobescu, sod. frizer, Petru Bota sodal croitor.

*

Mari restanții de dare In comitatul Torontal, după raportele cetite în adunarea comitatensă din urmă, s'au încassat în Iunie a. c. 65,000 fl. dare, restanțele însĕ sunt de două milióne și jumĕtate florini!

*

Admiralul Dewey în Triest. Victoriosul admiral al flotei americane la Cavite, Dewey, a sosit Joi în 20 Iul. n. în Triest, pentru călĕtoria prin Europa. Admiralul e trecut de 60 de ani, dar e om în putere. Când corabia americană ce-'l aducea, s'a ivit în zare, pe turnul de iluminat al portului au arborat îndată steagul american.

A fost la întimpinarea lui consulul american din Viena și alt personal consular din Viena și alte părți, apoi consulii germani și francezi. Când corabia americană a trecut pe lângă turn a dat 21 pușcături de tun, la ce i-s'a respuns din turn tot astfel. Pe corabie erau 475 matrozi îmbrăcați albi ca zăpada. Pe catarg fâlfăia steagul albastru închis, pe care străluceau 4 stele mari albe. Generalul a făcut interesante declarații, spirituale și hazlii, celor ce-'l îmbulzau cu întrebări despre câte tóte.

*

Act de recunoscință. Pĕtruns de însĕmnătatea clasei de mijloc (meseriașilor) la noi, distinsul advocat și director al institutului de credit și economii „Ardeléna“ și desinteresat spijinitor al instituțiunilor nóstre, dl Dr. Ioan Mihu din Orăștie, a ținut sĕ-și arete generositatea față de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, punênd la disposiția subscrisului comitet diurnele sale congresuale și sinodale în suma de fl. 62.73. — Prin acéstă sumă, averea Reuniurei în bani elocați la „Albina“, a ajuns cifra de fl. 614.41. — Dee cerul poporului nostru mulți bărbați de genorositatea dlui Dr. Mihu, căruia aducêndu-i tributul recunoscinței membrilor Reuniunei nóstre, îi dorim dela bunul Dumneḑeu viață îndelungată spre a avea mulțumirea de a vedea inflorind pretutindenea clasa meseriașilor nostri, atât de necesară fie cărei națiuni, ce tinde la bună stare și înaintare.

Din acéstă sumă s'a adaus: fl. 15 fondului disponibil, ca taxă de membru ajutător pe 3 ani (à fl. 5); fl. 30.95 la fondul expozițiunei anuale; fl. 8.97 la fundațiunea Bechniț, cu menirea de a se cumpĕra și distribui între învĕțăcei și sodali cărți folositóre fl. 5.68 la fondul vĕduvelor și orfanilor meriașilor români și fl. 2.13 la fondul expoziției iubilare. Din ședința comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ ținută la 13 Iuliu n. 1899. *V. Tordășan* președ. Z. Aron not. subs.

Convocare.

Adunarea generală a despărțămêntului *Cohalm*, al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român se va ținea în anul acesta în opidul Cohalm la *1 August* st. n. a. c. la 2 óre p. m. în sala școlei rom. gr.-catolice.

La adunarea acésta se învită cu tótă onórea membrii Asociațiunii, precum și toți binevoitorii acestei corporațiuni.

Programa:

1. La 2 óre p. m. deschiderea adunării prin direct. desp.
2. Raportul despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală.
3. Raportul casarului desp.
4. Alegerea unei comisiuni pentru inscrierea de membri noi și încasarea taxelor.
5. Eventuale disertațiuni.
6. Statorirea budgetului pe anul următor.
7. Constituirea comitetului și a biroului pe un nou period de 2 ani.
8. Alegerea a doi delegații la adunarea generală a Asociațiunei.
9. Curente.
10. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului.
11. Incheierea adunării.

Din ședința comitetului despărțăm. Cohalm al Asociațiunei, ținută la 1 Iuliu 1899.

Nicolau D. Mircea, dir. desp.
Ioan Bănuț, notar.

Notiță Literară

O carte de valóre. Ḑilele acestea a eșit de sub tipar în Tipografia archidiecesană opul d-lui Alfred Kormos întitulat „Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de direcțiune“, în traducere fórte îngrijită românéscă de d-l Constantin Popp, funcționar la institutul de credit și economii Albina de aici. Cu bucurie înregistrăm apariția acestei cărți destinate a servi de îndreptar tuturor bărbaților puși în fruntea așeḑămintelor nóstre financiare și comerciale fiindcă în ea vor afla cele mai bune inviațiuni în sfera lor de activitate și mai ales de responsabilitate. Afară de cei direct interesați o vor ceti cu bun folos și membrii comitetelor de supraveghiére, precum și aceia, cari intenționéză a înființa societăți pe acțiuni și în genere toți, câți stau în vre-o legătură óre care cu atari societăți.

Cartea se estinde pe 12 cóle 4⁰ și comentéză în 6 părți amĕnunțit și precis tóte disposițiunile legii comerciale ungare cu privire la organisațiunea direcțiunii, procedura și esercitarea dreptului representativ al direcțiunii, responsabilitatea direcțiunii, dispoțiuni speciale față de societățile pe acțiuni constituite în țéră străină, amende, dări și competințe etc. — Din parte-ne o recomandăm cu tótă căldura publicului nostru cetitor.

Se póte procura direct la traducĕtor în Sibiiu, óri la „Librăria archidiecesană“ pentru prețul cu trimitere francată de 1 fl. 60 cr.

Raportul general

despre activitatea societății de lectură „Andreiu Șaguna“ in anul școl. 1898/9.

Este un adevĕr mai presus de ori ce îndoială, că progresul unei națiuni depinde dela gradul de cultură la care se află indiviḑii, cari constituesc aceea națiune și în special dela cultura tinerimei aceleia.

Plină de speranțe póte privi în viitor numai o națiune, care dispune de o tinerime bine crescută, atât spiritualicesce cât și moralicesce, de o tinerime de caracter. Din contră o națiune a cărei sucrescență remâne ignorantă și lipsită de idealuri, nu numai că nu póte da înainte în desvoltarea sa, ci decade din ce în ce.

Este o datorință sfântă deci pentru fie care națiune a-și cresce bine tinerimea, a nu cruța nici o jerfă pentru a'i desvolta atât calitățile minții cât și calitățile inimei, căci numai astfel va putea vedea în ea stâlpul puternic de care sĕ se sprijinéscă, numai astfel își va putea forma idealuri mărețe pentru viitor și speranță totdeodată că le va putea și realisa.

Un puternic mijloc de cultivare pentru tinerime sunt și societățile de lectură, al căror scop este a face din membrii ei ómeni virtuoși înzestrându-i cu cunostințe, cu lumină precum și cu puterea voinței și cu curaj de a-și putea și manifesta cunoștințele câștigate pentru binele comun.

O astfel de societate este și societatea nóstră de lectură care póртă numele marelui archipăstor sufletesc „Andreiu Șaguna“. Și ea are problema mărétă a da națiunei și bisericei române preoți și învĕțători harnici, zeloși, muncitori și cu tragere de inimă pentru biserica și națiunea lor.

Intru ajungerea acestui scop folositune-am de mijlócele ce societatea nóstră ne oferă, iar în nisuința nóstră de a ajunge acel scop, spriginiți am fost nu numai de Prea On. nostru corp profesoral și de autoritatea nóstră superióră, ci și de publicul din afară.

Că óre lucratam destul, că óre făcutune-am datorința și în anul acesta pe deplin pentru ajungerea scopului înalt pe care-l urmăresce societatea, lăsăm se judece cei chemați, și spre scopul acesta venim sĕ ne dăm sama despre activitatea, pe care a desvoltato societatea în anul acesta. arătând totdeodată și starea materială a ei, prin următoriul raport:

Partea I.

1. Despre activitatea societății în general.

Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ ci-a ținut ședința de constituire sub presidiul șlui director seminarial Dr. Remus Roșca, la 14 Sept. 1898 st. v. constituindu-sĕ în modul următoriu:

Preș. Dr. Ioan Stroiá, profesor sem. vice-preș. Ilie Hociotă cl. a III. Oficianții: Notarul soc.: Cornel Popescu cl. a II. Archivar și not. coresp. Nicolau Russu cl. II. Cassar Ioan Oțoiu cl. I. Controlor Adam Basarab cl III. Redactor Nicolau Comaniciu cl. III. Bibliotecar Nicolau Șandru cl. II. vice-bil. Ilie Podar pedagoga I.

Membri în comisia literară: Gerasim Popa cl. a III. notar și refer. comitetului. George Perivn cl. a III. Constantin Flămênd dl. a II. Zenovie Popovici cl. a II. Sebastian Stanca cl. I. Ilariu Gonțea cl. I. Radu Pricu ped. III Nicolau Garoiu ped. II. Astfel constituită societetatea și-a pertractat agendele sale în 22 ședințe dintre cari 17 ordinare, 4 extraordinare și 1 de constituire. Dintre acestea 13 ședințe au fost ținute sub presidiul ordinar al dlui prof. Dr. Ioan Stroia, 6 sub conducerea vice-președintelui Ilie Hociotă. Pe lângă acestea societatea a ținut și o ședință publică în presara ḑilei marelui Andreiu al cărei resultat a fost îmbucurător atât moralicește cât și materialice. Cu ocasiunea acésta s'a realisat un venit curat de 101 fl. 60 cr. care sumă s'a adăugat la fondul societății.

Numĕrul membrilor societății în anul acesta a fost: 21 fundatori, membrii corpului profesoral considerați ca membrii onorari și 114 membrii ordinari.

(Va urma.)

Damasturi de mătase

75 cr.

până la **fl. 14.65** de metru — precum și **„mătase Henneberg“** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri.

Particularilor, *liberă de vamă și porto în casă. Mostre cu întórcerea postei.*

Fabricele de mătase G. **Henneberg** (*lif. de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [19] 6

Raci nobili garnt. în viață, cu anc., o corfă 5 k. franko; 60 raci uriași fl. 3.50, 45 Solo, animale rari fl. 4.80.

H. Spitzer. Probuzna, Galiția.

[117] 2—4

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. *Truța.*

Broș. à 50 cr.

„Concordia“

Societate comercială pe acții — Sibiiu,

pune în vêndare

un vin escelent

garantat curat, cu prețul de

40 cr. litrul!!

Se potrivesce admirabil cu ape minerale.

[86] 11—12

[115] 1—3

C O N C U R S.

La școlele centrale gr.-or. române din Brașov sunt a se ocupa următórele posturi vacante de profesori și învĕțători:

a) *La gimnasiu.*

1. Un post de profesor ordinar pentru catedra de filosofie clasică.

2. Un post de profesor ordinar pentru catedra de limba maghiară și română.

3. Un post de profesor suplent pentru catedra de geografie cu ori-ce grupare.

b) *La școla comercială superióră.*

4. Un post de profesor ordinar pentru catedra de limba maghiară și germână.

c) *La școlele primare.*

5. Trei posturi de învĕțători.

d) *La tóte institutele.*

6. Un post de profesor secundar de musica vocală și instrumentală.

Terminul de concurs pentru posturile de sub a) și b) este 25 Iulie v. a. c. pe când pentru cele de sub c) 30 de ḑile dela prima publicare în fóia oficială.

Toți concurenții vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii școlare, însoțite de următórele documente:

a) că sunt Români de religiunea gr.-or.;

b) că au purtare bună atât în privința moralității, cât și în relațiunile lor civile;

c) că sunt de constituție fisică, firmă și deplin sănĕtoși;

d) revers că se vor conforma întru tóte legilor și dispozițiunilor nóstre bisericești și școlare, precum și normativelor și regulamentelor ce sunt în vigóre.

e) Concurenții de sub 1—3 vor documenta cualificațiune profesorală completă, conform articolului de lege XXX. 1883 sau întru cât încă nu ar avé-o, sĕ aibă cel puțin esamen fundamental din specialitatea lor; preferiți vor fi cei cu cualificațiune completă.

f) Concurenții de sub 4 vor documenta cualificațiune conform regulamentului școlelor comerciale superióre din 1895.

g) Concurenții de sub 5 vor documenta, că au depus esamen de cualificațiune învĕțătoresc cu calcul bun, că cunosc limba maghiară și germână după recerință, și că posed cunoscințe teoretice și practice din desemnul linear, din gimnastică și din grădinărit.

h) Concurenții de sub 6 vor documenta, că au absolvat un conservator de musică și posed cualificațiunea recerută pentru propunerea musicei vocale și instrumentale.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisoriu (prevĕḑut în §. 30 al legii de instrucțiune din 1883) salar anual 900 fl., iar începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar, salar anual de 1200 fl., cuincuenii de câte 100 fl., bani de cuartir 200 fl. anual și dreptul de pensiune, conform statutelor în vigóre la școlele nóstre; pentru timpul serviciului ca profesor suplinitor salar de 800 fl. fără alte emolumente.

2. Salarul profesorului suplent e de 800 fl. anual, fără alte emolumente.

3. Pentru învĕțători suplenți fl. 400 anual, pentru învĕțători provisorii 500 fl. anual, iar începênd dela ocuparea definitivă a postului salar anual 600 fl., cinci cuincuenale de câte 60 fl. și bani de cuartir 120 fl.

4. Pentru profesorul estraordinar de musică ca suplinitor sau provisor 600 fl. anual fără alte emolumente, dela ocuparea definitivă a postului salar anual de 800 fl. cinci cuincuenii à fl. 80, bani de cuartir fl. 150 anual și drept de pensiune, conform statutelor în vigóre la școlele nóstre.

Brașov, din ședința Eforiei școlare, ținută la 5/17 Iuliu 1899.

Eforia școlelor centrale române ort. rĕsăritene, Brașov.

Vas. Voina, președinte. **Ars. Vlaicu,** secretar.

Ad. Nr. 356—1889. [118] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea următórelor posturi de învĕțători din protopresbiteratul Hațegului se publică concurs cu termin de 30 ḑile de la prima publicare în „Telegraful Român“:

1. Alun cu filiele Bunila și Vadu Dobrei; 2. Hașdĕu Dobâca și Goleș; 3. Federi-Fizești; 4. Valea-Sângeorgiu și Grid cu școlă ambulantă; 5. Livezeni; 6. Nădăștia-superióră; 7. Petrila (Brad); 8. Petrila-Gârgura. La fiecare stațiune salariul este de 300 fl. și se solveşte prin repartiție dela popor. 9. Sfânta-Măria-de-pétră, cu salariu de 300 fl. și adecă 200 fl. repartiție dela popor și 100 fl. din fondurile archidiecesane.

Concurenții au sĕ-'și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective —

Hațeg, în 1 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hațegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 344—1899 [124] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învĕțător la scóla gr.-ort. din comuna *Sĕcărêmb,* se publică concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în ḑiarul „Telegrafului Român“.

Emolumentele împreunate cu acest pos sunt:

Salariu anual de 360 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative, din cassa bisericei.

Cuartir în edificiul școlei și lemnele trebuincióse pentru încălḑit.

Dela competenți se recere sĕ aibă dexteritatea în cântările bisericești, trebuind alesul învĕțător sĕ țină în Dumineci și Serbători strana în biserică, și sĕ conducă un cor cu tinerii din popor; pentru-ce va primí o remunerațiune de 40 fl. v. a.

Reflectanții la acest post au a aşterne cererile instruate cu documentele necesari, la subscrisul oficiu protopresbiteral, în terminul susindicat.

Hondol, (u. p. Felső Csertés) 24 Iunie 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Geógiu.

Vasiliu Pipoș,
protopr.

Nr. 79/899. [119] 1—3
ad. Nr.. 292/899

Concurs

Pentru întregirea a patru posturi învĕțătoresci devenite vacante la scóla norm. cap. gr. or. din Sĕliște, dintre cari unul este pentru învĕțătóre, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare,

Cu aceste posturi este împreunat un salar anual fundamental de 400 fl. 50 fl. bani de cuartir și 20 floreni bani pentru grădină, care se va solvi în rate lunare anticipative din fondul cultural al bisericei; tot odată li se asigură învĕțătorilor aleși cuincuenalele legale.

Concurenții reflectanți la aceste posturi, au sĕ-și trimită suplicele lor instruite conform legilor în vigóre, pe lângă aceea se cere ca sĕ posédă limba maghiară, sĕ se deoblige, ca în termin de 3 ani sĕ se cualifice pentru scólele de repetiție economice, în care vor avea obligămêntul a propune.

Invĕțătorii și învĕțătórea ce se ver alege, vor fi obligați a provedea pe lângă instrucțiunea în scóla de tóte ḑilele și instrucțiunea în scóla de meserii și scóla de repetiție economică, fără o altă remunerație deosebită. Cei cu cualificație superióră vor fi preferiți.

Inființându-sĕ pe lângă acésta scólă cu 1 Septemvrie v. a. c. și un *asil de copii*, se escrie pentru acest scop concurs pentru postul de *instructóre* cualificată.

Emolumentele acestui post sunt 300 fl. salar, cuartir și lemnele necesare de foc.

Cererile concursuale se vor adresa la oficiul protopresbiteral gr-or al Sĕliștei.

Sĕliște, din ședința comitetului parochial gr:or ținută la 8 Iuniu 1899.

Ioan Popa
paroch, președ.

Nr. 292/899
Vĕḑut și aflat în ordine.

Petru Iuga
adm. protopresb.

---

[122] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învĕțător în clasa a II.-a a școlei confesionale române gr. or. din Cristian, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs, cu terminul de 30 ḑile dela datul publicării în ḑiarul „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt.

1- Salariu anual 300 fl. și anume:

a.) 210 fl. din alodiul comunal, ce se dă în rate lunare anticipative;

b). 90 fl. din repartiție de la popor, ce se dă în doue rate anuale;

2. Cuartir în edificiul școlei;

3. Patru stângini lemne de foc, numai pentru învĕțător.

Dela respectivul se cere ca sĕ țînă cântul în biserică, cu deosebire cu copiii la liturgie, Dumineca și Sĕrbătórea preste întreg anul școlar 1899/1900; și pentru de a se vedea desteritatea sa în cântări, va avea a se presenta în vre-o Duminecă, sau sĕrbătóre, în biserică, mai nainte de ḑiua alegerii.

Alegerea va fi numai în mod provisor.

Reflectanții au a-și da cererile instruite conform legii, la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Din ședința comitetului parochial din Cristian, ținută la 13 Iunie 1899.

Comitetul parochial

Ioan Dordea notariu. **Vasiliu Balan** președinte

Nr. 740—899 [123] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din următórele comune ale tractului protopresbiteral Agnita, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tegraful Român“.

1. Agnita cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

2 Alțina, doue posturi, ambele cu salariu anual de câte 300 fl., cuartir și lemne de foc.

3. Fofeldea, un post cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.

4. Marpod salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

5. Proștea, salariu 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

6. Verd, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

Dela concurenți se recere la tóte posturile sĕ fie cântăreți buni și tipicari, sĕ scie instrua elevii și adulții în grădinărit și pomărit, sĕ instrueze în serile postului înaintea nascerii lui Is. Chr. pe adulți; și sĕ se presenteze în vre-o duminecă sau serbătóre în biserica din comuna unde doresc a fi aleși spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și spre a face cunoscință cu poporul.

Cererile instruite conform legilor în vigóre, sunt a se adresa în terminul prescris oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, în Nocrich, (Ujegyház)

Nocrich, în 30 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbit. în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Moldovan
adm. protopresb.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se adauge și un suplement.

ad. Nr. 300—899. [125] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor din comunele de mai jos din protopresbiteratul Seliştei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cacova, cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir, 3 stângini de lemne şi grădină.

2. Săcel, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei şi lemnele necesare.

3. Sibiel, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl. v. a. şi cuartir în natură.

Cei ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne cererile de concurs, în terminul ficsat, subsemnatului oficiu protopresb.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Duminecă ori Serbătóre la biserică, pentru a fi cunoscuţi de popor.

In conţelegere cu comitetele parochiali respective —

Tilişca, în 2 Iuliu 1899.

Oficiul protopresb. al Seliştei.

Petru Iuga
adm. protopresb.

Nr. 309/899 [121] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor învĕţătoresci vacante la şcólele din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Braşovului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Hălchiu, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi folosinţa grădinei şcolare în companie cu învĕţătorul actual. Teologii vor fi preferaţi.

2. Feldióra, cu salariu anual 300 fl. şi cuartir liber.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, de unde se pot lua informări mai de aprópe cu privire la fiecare post

Braşov, în 4 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Petric,
protopresbiter

Nr. 2969—1899 [116] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de *vicenotar* devenit vacant în comuna *Poiana*, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, se escrie prin acésta concurs cu următórele emolumente:

1) Salar anual 600 cor.

2) Pauşal de locuinţă şi lemne 100 cor.

3) După darea statului, aruncul comitatens şi comunal ridicat, $^1/_2$ % ca remuneraţiune.

4) Tacsele normate pentru lucrările private.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 6: I. 1883 cu documentele despre cunoştinţa limbilor şi ocupaţiunea lor de până acuma, au a se presenta subscrisului până în 10. August a. curent.

Mercurea, în 16 Iuliu 1899.

Pretorul cercual suprem:

Mangesius

Nr. 432—1899 [120] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresti dela şcólele din comunele mai jos însemnate, ppresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cenade, un post cu salar anual de 340 fl. cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

2. Dobârca, un post cu salariu anual de 300 fl.

3. Gusu, un post cu salariu anual de 300 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-’şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mercurea, la 3 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

I. Droc.
protp.

Nr. 375—1899. [126] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea definitivă a posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Rom.“, şi anume:

1. In Idicel-sat şi-pădure, cu salar anual de câte 300 fl. şi cuartir.

2. In Nadăşa-rom., cu salar anual de 250 fl. şi un ajutor dela consistorul arch. de 50 fl.

Suplicele, instruite conform legilor, sunt a se adresa subscrisului, în terminul deschis, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Reghin.

Reghinul-săsesc, 2 Iuliu 1899.

In conţelegere cu comitetele par.

Galaction Şagău,
protopresbiter.

Nr 707—1899. [111] 2—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea posturilor de învĕţători din comunele de mai jos, din protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. La şcóla din Sadu pentru trei posturi de învĕţători à 300 fl. cuartir şi câte 2 stângini de lemne pentru foc, cuincuenalele asigurate.

2. Riu-Sadului un post de învĕţător; salariu anual 300 fl., cuartir şi lemnele de lipsă pentru încălḑit şi cuincuenalele legale.

Cei ce doresc a reflecta la vre-unul din posturile de mai sus, au sĕ-şi aştérnă suplicile de concurs, înstruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Se cere dela concurenţi a se presenta înainte de alegere în vre-o duminecă ori sĕrbătóre în comună spre a-’şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Sibiiu, 3/15 Iuliu, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr ar. al Sibiiului cu învoirea comitetelor parochiale.

I. Papiu
protopresb.

---

[112] 2—3

Concurs.

Pentru intregirea alor dóuĕ posturi învĕţătoresci devenite vacante la şcóla elementară română gr.-or. din Boiţa, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu fiiescecare dintre aceste posturi, sunt:

1. Salariu fundamental 300 fl solviţi din cassa bisericéscă în rate lunare anticipative.

2. Cuartir natural în edificiul scolar sau 20 fl. relut de cuartir şi câte patru stângini de lemne.

3. Cuincuenaliile legale provĕḑute în §. 46 din Regulamentul pentru organisarea învĕţămêntului şcolar.

4. *Acei dintre învĕţători, cari pe lângă purtare morală esemplară se vor distinge atât în ce privesce viaţa lor socială şi religiósă cât şi instrucţiunea şcolară, se vor remunera.*

Cei-ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi, vor avea a-şi aşterne cererile concursuale instruite în înţelesul legilor din vigóre oficiului protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în terminul deschis.

Dintre concurenţi, cei cari au cercetat vre-un curs de economie, vor fi preferiţi şi se vor bucura şi de o remuneraţiune corĕspunḑĕtóre pentru instruirea în şcóla de repetiţiune.

Dintre cei aleşi acela care va putea înfiinţa un cor bisericesc, se va bucura de o remuneraţiune potrivită.

Obiectele de învĕţămênt: economia, gimnastica şi şcóla de repetiţiune se vor împărţí în mod proporţional între membrii corpului învĕţătoresc.

Pentru documentarea desterităţii technice în cântări şi tipic, concurenţii vor avé a se presenta înainte de alegere în biserica locală în vre-o Duminecă séu Sĕrbătóre.

Boiţa, din şedinţa comitetului parochial român gr-or., ca scaun şcolar ţinută la 27 Iuniu v. 1899.

Stanciu Coca, president. *Ioan Druhora*, secretar.

Nr. 702/1899.

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 6 Iuliu v. 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 311. [113] 2—3

Concurs repeţit.

Pe basa decisului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dtto 22 Iuniu a. c. Nr. 4246 B., pentru întregirea parochiei de clasa III. Tărtăria, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică din nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma anuală de 428 fl. 40 cr. în privinţa cărora se póte lua informaţiune dela oficiul protopresbiteral.

Darea şi ecuivalentul erarial după porţia canonică e dator a le solvi parochul.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 6 Iuliu 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial, Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Ad. Nr. 87/1899. [114] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învĕţătóre la şcóla română elementară comunală din Jina, comitatul Sibiiului, se escrie concurs cu terminul până la 15 August st. n. a. c.

Condiţiunile: Invĕţătórea are sĕ instrueze clasa a II-a compusă din băeţii şi fetiţele anului al II-lea şi al III-lea de şcólă, fetiţele din şcóla de repetiţiune, precum şi lucru de mână femeesc şi economia de casă. Concurge pot numai Române de religia gr.-or. Se recere cunóscerea limbei maghiare pentru de a fi propusă în mod suficient.

Emolumentele: Din fondul grăniţeresc 200 fl. v. a., solvinḑi în rate lunare anticipative. Din alodiul comunal 100 fl. v. a., solvinḑi în trei rate patrulunare. Locuinţă gratuită şi trei stângini lemne de foc, espres numai pentru trebuinţele proprii.

Concurentele au a-şi aşterne suplicele lor, instruate cu documentele recerute de lege, la presidiul acestui scaun şcolar până la terminul susindicat.

Jina, în 5/17 Iulie 1899.

Preşedinte: **D. Panfiloiu**, paroch

secretar: **Ioan Sava**, înv. dir.

Concurs.

Pentru intregirea posturilor de învĕţători vacante, dela şcólele din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Roşcani-Mihăeşti, un post de învĕţător cu salar de 300 fl., cuartir natural şi lemne de foc.

2. Brisnic, un post de învĕţător cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

3. Lăpuşnic, un post de învĕţător, cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

4. Lăpugiul-superior, un post de învĕţător, cu salar de 300 fl., cuartir natural şi lemne de foc.

5. Răduleşti, un post de învĕţător, cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

6. Panc-Selişte, un post de învĕţător, cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

7. Lăpugiul-inferior — Ohaba, un post de învĕţător ambulant, salar 300 fl. şi cuartir natural.

8. Stănceşti-Ohaba—Făgeţel, un post de învĕţător ambulant, salar 300 fl. şi cuartir natural.

9. Baştea—Holdea—Coşeşti, un post de învĕţător ambulant, salar 300 fl. şi cuartir natural.

10. Fintoag, un post de învĕţător, cu salar de 300 fl. şi cuartir natural.

11. Dobra, un post de învĕţător, cu salar de 400 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-’şi înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica comunei la care au competat.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Dobrei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Dobra, la 15 Iuniu 1899.

Ios. Morariu,
protopop

[102] 3—3

Nr. 402/899. [105] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoreşti dela şcólele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul gr.-or. al Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Poiana, un post de învĕţător şi dóuĕ de învĕţătóre, cu salariu anual de câte 300 fl. şi 70 fl. bani de cuartir şi grădină.

2. Apoldu-de-jos, dóuĕ posturi cu salariu anual de câte 300 fl., cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesari de foc sau 30 fl. relut de cuartir.

3. Mercurea, un post cu salariu de 300 fl., 20 fl. relut de cuartir şi 4 stângini de lemne din cari e a se încălḑì şi sala de învĕţămênt.

4. Apoldul-de-sus, un post cu salariu de 300 fl., cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesari de foc.

5. Rod, un post cu salariu anual de 300 fl.

6. Reciu, un post cu salariu de 300 fl., cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

7. Gârbova, un post cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

8. Tău, un post cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, au a-’şi înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă a se presenta înainte de alegere în respectiva comună la care au competat, pentru a fi cunoscuţi personal şi spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti şi tipic.

Mercurea, la 19 Iuniu 1899.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

I. Droc,
protopop

Nr. 276. [103] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante la şcólele din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Lancrăm, dóuĕ posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl., cuartir şi grădină.

2. Rĕhău, dóuĕ posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl, cuartir şi grădină.

3. Pianul-de-sus, dóuĕ posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.

4. Pianul-de-jos, dóuĕ posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl., cuartir, grădină şi lemne de încălḑit.

5. Şugag, dóuĕ posturi, cu salariu câte de 300 fl. şi lemnele trebuincióse de încălḑit; învĕţătorul clasei prime va avea cuartir şi grădină în natură, iar celalalt va primí pentru acestea relut în bani 70 fl.

6. Daia, dóuĕ posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.

7. Vingard, dóuĕ posturi, fiecare cu salar anual de 300 fl. cuartir şi lemne de încălḑit.

8. Ciόra, cu salar de 300 fl., 10 fl. pentru cuartir şi lemne.

9. Rĕchita, cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne.

10 Deal, cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne.

11. Cacova, cu salar de 200 fl. dela comuna bisericéscă şi 100 fl. dela stat, cuartir şi lemne.

Cei cari vor ocupa posturile acestea, sunt datori a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană şi a cânta cu copiii în biserică.

Concurenţii, dela cari se cere a se presenta poporului în biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântări, au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresb.

Sebeş, 18 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 245—899 [101] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela şcólele gr.-or. elementare din parochiile mai jos însemnate, în tractul protopresbiteral al Orăştiei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Acmariu, cu salariu de 300 fl. din repartiţiune pe popor, cuartir şi lemne de foc. Şcóla şi cuartirul luminat.

2. Beriu, cu salariu de 300 fl. v. a. Acest salariu se capĕtă din cassa bisericei Beriu 210 fl. v. a., şi dela comuna Sereca, din alodiu 90 fl. v. a. Şcóla proprie, cu cuartir şi lemne de foc.

3. Dêncul-mare, cu salariu de 300 fl. din repartiţiune pe popor şi din păşunatul comunal. Cuartir şi lemne de foc.

4. Dêncul-mic, cu salariu de 200 fl. repartiţiune pe popor şi 100 fl. ajutor cerut din partea comunei bisericeşti. Şcóla închiriată cu cuartir şi lemne de foc.

5. Ludeşti-Costeşti, cu salaru de 300 fl. din repartiţie şi păşunatul comunal. Şcóla proprie cu cuartir şi lemne de foc.

6. Măgura, cu salariu de 300 fl., 200 fl. repartiţie pe popor şi 100 fl. ajutor ce se cere din partea comunei bisericeşti. Şcóla închiriată, cu cuartir şi lemne de foc.

7. Mărtineşti, cu filia Tormaş, cu salariu de 300 fl. din repartiţie pe popor. Şcóla proprie, cu cuartir şi lemne de foc.

8. Petreni, cu salariu de 300 fl., 200 fl. repartiţie pe popor şi 100 fl. ajutor ce se cere prin comuna bisericéscă. Şcóla proprie, cu cuartir şi lemne de foc.

9. Pişchint, cu salariu de 300 fl. din arênda pămêntului şcolar şi repartiţie pe popor. Şcóla proprie frumósă, cu cuartir şi lemne de foc.

10. Romoşel, 1 post la cl. I-a cu salariu de 300 fl. din cassa bisericei, cuartir şi lemne de foc. Şcóla proprie fórte frumósă.

11. Sibişelul-vechiu, cu salariu de 300 fl. din cassa bisericei, cu cuartir şi lemne de foc. Şcóla proprie.

12. Şibot (Alkenyér), 2 posturi cu salariu de câte 300 fl. din cassa bisericei, cu cuartir şi lemne de foc.

13. Tămăşasa, cu salariu de 300 fl., 240 fl. din repartiţiune pe popor şi 60 fl. ajutoriu ce se cere din partea comunei bisericeşti.

14. Vaidei, 1 post la clasa II. cu salariu de 300 fl. din cassa bisericei, cu cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, de unde se pot lua şi informări mai deaprópe cu privire la fiecare post.

Orăştie, 14 Iuniu, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Orăştiei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Vasiliu Domşa,
protopresbiter.

Nr. 370/899. [110] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune, în protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Porceşti, dóuĕ posturi de învĕţători cu salariul anual de câte 300 fl. v. a.

2. Porumbacul-superior, apusean şi rĕsăritean, postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

3. Sebeşul-inferior, al doilea post de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc, eventual un relut de 4 stângini sau 20 fl.

4. Sebeşul-superior, al doilea post de învĕţător, cu salarul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

5. Sărata, postul de învĕţător cu salarul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-ünul din acestea posturi, sĕ-şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral greco-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye), până la terminul susindicat, cu aceea, că cei aleşi vor avea a conduce cântările în biserică în Dumineci şi Sĕrbători.

Avrig, 28 Iuniu 1899.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective. — Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Ad Nr. pp. 391—1899. [96] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Soatul-inferior cu filia Soatul-superior, protopresbiteratul Turdei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de 277 fl. 02 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventul dela comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ-şi subştérnă cererile concursuale, instruite conform dispositiunilor „Statutului organic“ şi a „Regulamentului pentru parochíi“, la oficiul protopresbiteral subscris, în terminul provocat mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-'şi documenta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Cojocna, în 9 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Turdei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea,
adm. protopresb.

Ad. Nr. 266/899. [98] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕţători vacante din comunele de mai jos din protopresbiteratul Sĕliştei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Mag, un post cu salariu anual de 300 floreni v. a., din care 200 fl. din alodiul comunal, 60 fl. ajutoriu dela stat, un pămênt în mărime de 5 jugĕre arêndat cu 40 fl.; cuartir în natură.

2. Topârcea, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl. din casa bisericei, cuartir în bani 20 fl. la fiecare, şi un agru de 1 jugĕr în folosinţă.

3. Vale, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 floreni v. a. şi cuartir în natură.

Cei ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-'şi aşterne cererile de concurs în terminul ficsat, subsemnatului Oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică, spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective —

Tilişca în 12 Iuniu 1899.

Oficiul protopresb. gr. or. al Sĕliştei.

Petru Iuga.
adm. protopresb.

Nr. 275. [104] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea a lor dóuĕ posturi învĕţătoresci la şcóla elementară gr.-or. din Sebeşul-săsesc, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Fiecare post este dotat cu un salar anual de 300 fl. şi 100 fl. pentru tru cuartir şi grădină, şi cuincuenaliile legale.

Invĕţătorii cari vor ocupa posturile acestea, sunt datori a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană şi a cânta cu copiii în biserică.

Concurenţii, dela cari se cere a se presenta înainte de alegere, poporului în biserică, spre a-'şi arăta desteritatea în cântări, au sĕ-'şi aştérnă cererile înstruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 18 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 287—1899. protopresb. [99] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea celor trei posturi învĕţătoresci dela scóla confesională gr. or. română elementară din Sighişóra, se publică concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Pentru învĕţătorul clasei I. salariu anual de 300 fl. şi anume: 206 fl. din cassa alodială în rate lunare decursive, iar restul din repartiţiune; cuartir gratuit în edificiul scólei şi lemne necesare de foc.

2. Pentru învĕţătorul clasei a II. salariu anual de 300 fl, şi anume: 235 floreni din cassa alodială în rate lunare decursive, iar restul din repartiţiune, cuartir gratuit în edificiul scólei şi lemnele necesare de foc, plus trei stângini de lemne de stejar în natură.

3. Pentru învĕţătorul clasei a III. salariu anual de 300 floreni, şi anume din cassa alodială 275 floreni în rate lunare decusive, iar restul din repartiţiune, plus 40 florini relut de cuartir şi şése stângini de lemne — trei de fag, trei de stejar, — în natură.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea a provedea instrucţiunea scolarilor dela 6—12 şi celor dela 12—15 ani, — şi a ţinea în mod perondător, în Dumineci şi Sĕrbători, strană în biserică, — sĕ-'şi aştérnă petiţiunile concursuale înstruite conform normelor în vigóre, subscrisului Oficiu protopresbiteral, până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre în biserica din loc, spre a-'şi arăta desteritatea în cele rituale.

Sighişóra, 14 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral greco-orient. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 251 protop. 1899 [100] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Brateiu, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviţi prin repartiţiune dela popor, cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc.

2. Curciu, cu salariu anual de 300 fl. solviţi prin repartiţiune dela popor, cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc.

2. Ernea-săséscă, cu salariu anual de 300 fl. solviţi prin repartiţiune dela popor, cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc.

4. Frâua, cu salariu anual de 300 fl. solviţi prin repartiţiune dela popor, cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre — până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaş, 9 Iunie 1899

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Romul Mircea
protopop

Ad Nr. pp. 283—899. [97] 3—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa III-a din Agribiciu, cu filia Căpuşul-mare, din protopresbiteratul Clujului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful-Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit anual sigur de 408 fl. 20 cr.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-'şi aşterne suplicele de concurs, în terminul sus indicat, subscrisului, fiind instruite conform normelor în vigóre, şi a se presenta la biserică în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre, în durata concursului, ca sĕ-'şi arete desteritatea în cele rituale, şi ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Cluj, 2 Iuniu 1899.

Oficiul protopresb., în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Tuliu Roşescu
protopresbiter

Nr. 74 Sibiiu, Marți, 13/25 Iuliu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Cerculariul

I. P. S. Sale Domnului Archiepiscop și Metropolit Ioan Mețianu, către credincioșii diecesei Aradului, pentru așeḑarea în scaunul archieresc a noului Episcop P. S. S. Părintele Iosif Goldiș.

Nr. 125 Metr. 1899.

IOAN

din îndurarea lui Dumneḑeu archiepiscop al bisericei ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, cavaler al ordinului „Coróna de fer clasa II.“ și proprietariu „Crucei cei mari a ordinului Francisc Iosif“.

Onorabilelor corporațiuni, autorități și foruri bisericesci, Iubitului cler și popor al eparchiei Aradului: dar și pace dela Dumneḑeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos!

După-ce prin strămutarea Nóstră din scaunul episcopesc al Aradului, la cel archiepiscopesc metropolitan din Sibiiu, eparchia scutită de Dumneḑeu a Aradului deveni lipsită de archipăstorul seu, sinodul aceleiași aparchii, convocat după normele Statutului organic al provinciei nóstre metropolitane, la Arad pe 2/14 Maiu a. c., a efectuit sub conducerea Nóstră personală alegerea de episcop al eparchiei Vóstre, alegênd de episcop al aceleiași eparchii pe preacuviosul archimandrit și vicariu al Nostru *Iosif Goldiș*; iar sfințitul sinod archieresc al provinciei nóstre metropolitane întrunit la 18/30 Maiu a. c., censurând canonicește acéstă alegere, a aflat că alesul archimandrit este cualificat pentru promovare la demnitatea de episcop al eparchiei Aradului; mai departe Maiestatea Sa cesară și apostolico-regéscă, gloriosul Impĕrat și al nostru Rege *Francisc Iosif I.* cu preaînalta resoluțiune din 22 Iuniu nou a. c. s'a îndurat prea grațios a întări alegerea numitului archimandrit de episcop al eparchiei Aradului, și după tóte acestea, Noi cu conlucrarea Preasfințitului Domn Episcop al eparchiei Caransebeșului *Nicolae Popea*, pe numitul archimandrit Iosif Goldiș, sub sfânta liturgie celebrată astăḑi în biserica Nóstră catedrală din Sibiiu, l'am chirotonit de episcop cu jurisdicțiune canonică pentru eparchia Aradului, dându-i despre acéstă chirotonire Gramata Nóstră metropolitană.

Aducênd mulțumită lui Dumneḑeu pentru tóte acestea, prin cercularul Nostru present, venim a anunța tuturor onorabilelor corporațiuni, autorități și foruri bisericești, și peste tot iubitului cler și popor din eparchia Aradului, îndeplinirea scaunului episcopesc al acestei eparchii prin alegerea, întărirea și chirotonirea preacuviosului archimandrit *Iosif Goldiș* de episcop al Vostru diecesan, fiind Noi convinși, că veți primi cu bucurie și mulțumire pe noul Vostru episcop, care în puterea darului archieresc și conform promisiunilor sale solemne, are sĕ păstoréscă eparchia de Dumneḑeu păzită a Aradului, după instituțiunile canonice și statutare ale bisericei nóstre, lucrând mijlocit și nemijlocit pentru religiositatea și luminarea preoțimei și a poporului din eparchia sa.

Vĕ anunțăm încă și aceea: că avênd Noi în vedere normele din §. 105 al Statutului org. am rugat pe Preasfințitul Domn Episcop al eparchiei Caransebeșului Nicolae Popea, ca în calitate de mandator al Nostru sĕ binevoiéscă a duce în deplinire întroducerea preasfințitului domn nou episcop Iosif Goldiș în scaunul seu episcopesc, iar terminul pentru acésta întroducere l'am pus prin conțelegere reciprocă pe 20 Iulie a. c. st. v., dorind Noi, ca la solemnitatea acésta de întroducere sĕ participe clerul și poporul eparchial în numĕr cât mai mare, pentru a-și manifesta în persónă iubirea și alipirea, reverința și supunerea, față cu noul sĕu archipăstor.

In fine îndrumăm pe onorabila preoțime și pe toți credincioșii sfintei nóstre biserici din tóte părțile eparchiei Aradului, ca în sfintele rugăciuni sĕ pomenéscă de acum înainte pe noul lor episcop diecesan, pe preasfințitul archiereu Iosif, și în tóte trebile care aparțin jurisdicțiunei episcopesci, când se cere vre-un sfat, îndreptare, judecată sau deslegare, către același legiuit episcop al lor sĕ se întórcă,— împărtășindu-Vĕ Noi pe lângă acestea și binecuvêntarea Nóstră archieréscă.

Dat în reședința Nóstră archiepiscopéscă-metropolitană din Sibiiu, la 4/17 Iuliu 1899.

Ioan Mețianu, m. p.
archiepiscop și metropolit.

Brașovul.

(✤) Festivitățile, împreunate cu sfințirea bisericei nóuĕ din Brașov-Cetate, au ridicat la suprafața interesului general pe credincioșii nostri din cea mai fruntașă parochie a întregei provincii metropolitane.

Fost-au, ce-i drept, Brașovenii totdéuna între fruntași, între cei dintâi, de câte-ori a fost vorba de chestiuni, fie naționale, fie culturale, fie de alt interes comun.

In iubirea de neam și biserică n'au lăsat sĕ-i întrécă nimenea; ba în timpuri, când alții abia visau despre valórea, ce-o au instituțiunile culturale pentru progresul unui neam, ei în conțelegere și în deplină armonie au jertfit pentru întemeierea instituțiunilor, cari astăḑi formézǎ fala și mândria bisericei nóstre ortodoxe române.

Simburele și sĕmênța de muștariu, aruncată de inițiatori înțelepți, a căḑut pe pămêntul rodnic al bunei înțelegeri și al armoniei frățești, și din începutul modest, din școlele susținute odinióră de câțiva particulari, s'au desvoltat instituțiunile grandióse de aḑi, cari prin succesele și resultatele lor morale și culturale, stîrnesc invidia străinilor, satisfac celor mai stricte așteptări ale superiorităților și țin pas, ba întrec chiar pe cele mai bine situate și mai mult sprijinite instituțiuni analóge din patrie.

Forța și valórea lor culturală pentru un întreg colț de țară au recunoscut'o nu numai superioritatea bisericéscă, ci și înaltul guvern al țĕrei, ai cărui cei mai isteți și specialiști comisari s'au esprimat totdeauna cu recunoscință și cu cuvinte de laudă față cu cele esperiate la visitarea acestor institute.

Nóua biserică ridicată într'un timp relativ scurt, este un nou moment de validitare a elementului român din Brașov, și o nóuă dovadă despre zelul, cu care cu stăruință de fer au sciut aduce la realisare un firm propus al lor.

Prin scóterea lor din comunitatea româno-grecéscă și din posesiunea averii însemnate, adunate din dănii românesci, loviți fiind în ambițiunea lor de români și ortodocși, n'au desperat, nici nu s'au căit ca niște neputincioși, ci întăriți în acțiunile lor prin justeța și sfințenia scopului urmărit, au adunat nóue mijlóce pentru a-și ridica nou altar, în jurul căruia sĕ se concentreze și sĕ aducă jertfe duhovnicesci Dumneḑeului care ne susține, și rugăciuni de a fi luați sub părintescul seu scut și feriți de desmembrarea urmărită de dușmani.

Propusul firm trup s'a făcut. Armonia clopotelor din turnul bisericei nóue vestesce tuturor, că noul altar este ridicat și predat sfintei și românescei sale destinațiuni, și încă dela loc ales, neobicinuit pentru noi pană acum, din piața cea mai de frunte a cetății Brașovului.

Frumósele și impunĕtórele acțiuni, făcute cu forțe comune din incidentul sfințirii nóuei biserici, au stors admirațiunea tuturor, mai ales a străinilor, iar pe noi fiii bisericei ortodocse ne au umplut de mândrie, că ne este dat a avea astfel de parochìi, unde credincioșii nostri sĕ scie și sĕ pótă întimpina cu atâta iubire si pompă pe archiereul, ajuns în fruntea bisericei nóstre naționale din patrie.

Cu tóte acestea sunetele clopetelor contopite sus, în *vezduh*, într'o armonie plăcută nu simbolisau armonia și bunaînvoire între ómeni jos, *pe pămêntul* Brașovului; căci ochiul mai adânc pătrunḑetor observa în splendórea acestor festivități, și o *pată*, care le detrăgea din frumseță, iar limba simțea în dulcéța bunelor primiri și îmbrățișări, și amestecul unui picur de amărélă.

Acéstă amărélă o forma *recéla* și *disarmonia* dintre fruntașii nostri din Scheiu și din Brașov-cetate, care începe a prinde rădăcini și a se estinde preste întrégă societatea. Acéstă impregiurare este cualificată a te îndispune cu atât mai mult, cu cât nu este vorba numai de împreună-viețuirea și bună-înțelegerea între frați, între fiii aceleiași cetăți și aceleiași biserici, ci *cu cât urmările rele a neînțelegerilor împedecă bunul mers al afacerilor nóstre comune bisericești-școlare.*

Prin concordie s'au realisat lucruri frumóse, iar prin discordie tóte pot degenera mai iute de cum s'ar crede.

S'au făcut atâta vorbă și atâta svon jurnalistic în jurul chestiunii eforiei nóstre și a gimnasiului din Brașov, încât nu mai e de lipsă a indica esența reului și a neînțelegerilor, mai mai ales, că îngerența prea mare a ḑiarelor incompetente în regularea afacerilor interne bisericești și școlare o ținem de prisos, ba chiar dăunăcióśă resolvirii favorabile a încurcăturilor. Destul sĕ fie ḑis atâta, că delegațiunile școlare nu au putut sĕ se înțĕlégă în causa alegerii eforiei școlare, încât conducerea afacerilor a trebuit sĕ fie încredințată unui provisorat.

Odată fiind neînțelegerile pornite, sĕ produce o neîncredere reciprocă, din care cu fecunditate sĕ nasc rele după rele, încât adeseori nici nu sĕ póte prevedea sferșitul lor tragic.

Se impune deci tuturor datorința a judeca, *ce e drept și ce e-bine* și — sufocându-și susceptibilitățile și preocupațiunile, degenerate în personalități — a contribui la reîntórcerea afacerilor în cursul lor normal și neîmpedecat.

Vechile representanțe ale bisericilor din Scheiu și din Cetate au încheiat legămêntul dela 1851, îndatorindu-se *„a purta sarcina ținerii scólelor cu puterile și sfaturile totdeauna împreunate și nici odată desbinate, cum și fără a fi ertată măcar umbra de întâietate sau prerogativă a uneia asupra alteia, ci... împreunate într'un scop și la un loc servind bisericilor ortodocse și națiunei“...*

Un duh de mare dragoste către cultura neamului românesc și ortodoxismul lui transpiră din întreg legămêntul, care ridică pe autorii și subscriitorii lui între cei mai aleși fruntași ai bisericei nóstre.

A duce acum spiritul neînțelegerilor din societate, particularitățile și personalitățile daunăcióse și a le planta pe terenul frumos al institutelor nóstre culturale, însemnézǎ a nu fi pătruns de duchul desinteresat și curat al vrednicilor înaintași, ci a contribui la împedecarea, ba chiar periclitarea progresului nostru cultural, atât de mult dorit din partea tuturor.

Urmașii acelor înaintași de pie memorie se cértă acum pe tema, care a contribuit mai mult și care mai puțin la întemeierea școlelor, sau cine a născut fĕtul acuma mărișor al institutelor nóstre din Brașov? Dar pentru-ce certe zadarnice pe teme, cari aparțin trecutului, istoriei? Nu póte fi acum vorba de meritele părinților și străbunilor nostri, ci sĕ căutăm *noi înșine* a ne face vrednici de trecutul și de mărețele lor fapte, punênd umĕr la umĕr și contribuind la scóterea școlelor din strîmtórea și lipsa, în care au ajuns, căci legămêntul citat dela 1851 dă ambelor representanțe drepturi egale; dar din acele isvorĕsc în mod natural și datorințe egale, și viceversa; și acésta cu atât mai vârtos, căci s'au îndatorat *„înaintea cerului și a ómenilor, că vor păzi și apăra tóte punctele și condițiunile acestui legămênt din cuvênt în cuvênt, cu sânțenie și tărie nestrămutată!!...“*

Sânțenia causei și însĕmnătatea instituțiunilor culturale reclamă, ca toți sĕ-și calce pe inimă și sĕ încheie pacea de toți dorită în interesul general.

Causa neînțelegerilor din Brașov ne reamintesce cearta celor dóuĕ femei din sta evanghelie a testamentului vechiu, cari s'au dușmănit împreună până atunci, când au întrevenit judecata înțeléptă a Regelui *Solomon*, ca se se sfâșie copilul de cérta în dóuĕ și atunci se va afla, care-i mama lui cea neadevĕrată?

Intocmai și Brașovenii. Toți doresc a fi părinții, dispunĕtorii frumosului fĕt al școlelor de acolo; toți accentuéză, că le zace la inima înteresul acelor institute și sunt adênc pĕtrunși de dragostea pentru desvoltarea, înaintarea și înflorirea lor;... dar cu tóte aceste lipsesc încă semnele vedite pentru o apropiere reciprocă și o împăcare sinceră.

A trebuit se întrevină autoritatea supremă bisericéscă: consistoriul metropolitan. Acesta în înțelepciunea sa solomonica va da ocasiune delegațiunilor din Brașov, ca se dovedéscă, care-i mama cea adeverată a scólelor, care le iubesce cu părintescă iubire?

Cei ce vor pregăti terenul de pace și cei ce vor ceda interesului comun, uitând dușmăniile dintre frați: atât de urîte și gubitóre aceia vor fi binevoitorii școlelor.

Ambele delegațuni vor avea ocasiune a se întruni sub conducerea unui bărbat desbrăcat de ori-ce interese particulare și plin de cea mai nemărginită iubire pentru tot ce-i ortodocs și românesc, spre a se constitui eforia și face pașii de lipsă pentru compunerea proiectului unui Regulament intern.

Și am dori, ca duhul păcii și al buneînțelegeri se se cobóre asupra tuturor, ca fiecare în special sĕ subordoneze nedumeririle personale interesului comun și astfel toți sĕ dovedéscă împreună, că sunt petrunși de aceași dragoste părintéscă față de fĕtul, care din iubire și armonică împreună lucrare s'au născut și au crescut până acum.

Punem și din parte-ne *pacea* la inima tuturor, ca ferit se fie fătul de sfâșiere, și astfel sĕ se bucure nu numai părinții, ci toți fiii bisericei nóstre de desvoltarea și înaintarea lui.

Dee Dumnedeu, ca așa se fie!

Esamenele

în școlele nóstre poporale.

(Urmare și fine.)

Ce face acum învĕțătorul?

Asupra celor rĕmași aplică *cea mai rigurósă dresură spirituală*. Se pregătește din resputeri pentru arangiarea unui esamen în lumină bengalică. Asta e, nici mai mult, nici mai puțin, o crimă pedagogică. Băieții sunt flexibili, memoriséză iute și învĕțătoriul în scurt timp e gata de paradă.

Sosește terminul esamenului dimpreună cu dl protopresbiter. Părinții elevilor asudă în largul câmpului, căci cele mai multe esamene se țin în di de lucru, fiind că din 7 dile, numai una e Duminecă, sau eventual dóuĕ, când obvine și vre-o sĕrbătóre. Publicul se adună în școlă sau în biserică. Se întêmplă, ca afară de comisar sĕ fie presenți preotul și vre-o câți-va moșnegi gârboviți, ce-și spriginesc barba pe cóte. Comisariul nu-'și uită a face înainte atent pe dl învĕțător, ca „*puțin* și *pe scurt*“, sĕ isprăvim mai de grabă, căci tot adi mai am sĕ me duc în comuna B. eventual și în comuna C...“ Esamenul se începe, comisariul de om bun ce este, nu se amestecă în nimic, învĕțătoriul provócă, băeții recitéză mehanic, totul decurge electric fără vre-o observare potrivită, fără vre-o esaminare mai aprofundată. In câteva óre esamenul s'a încheiat. Dl comisar clasifică esamenul, îmbucă ceva, î-și încaséză diurnul și plécă mai departe.

Dela regula acésta aprópe generală, escepție fac încâtva comunele situate la pólele munților nostri de sud, așa disa mărginime, unde traiul poporului se deosebește esențial de al țeranului de pe câmpie.

Un numĕr însĕmnat dintre școlele nóstre confesionale sunt amenințate în independența, ba chiar în esistența lor; iar noi voind a face diagnosa rĕului, ce ia dimensiuni tot mai mari, ne oprim vecinic la „*ignoranța fatală*“, ce poporul nostru o manifestă față de cel mai scump avut al sĕu, față de școla confesională. „Poporul nostru se arată lipsit de ori-ce interes, se pare că a perit din neamul acesta ori-ce simț de jertfă pentru cea mai nobilă a sa instituțiune“. Intreb acum, póte-sĕ însufleți cineva pentru o instituțiune, pentru care lui i-se cer tot numai date și dela care el în schimb nu primește nici barem bucuria unor momente? In mare parte poporul nostru nu e pătruns de însemnătatea școlei; el privește în școlă o instituțiune, ca ori și care alta de ordin inferior, pe care se vede silit a o susținea din sudórea feței sale.

Iată pentru ce cred eu, că bine ar fi, dacă esamenele s'ar face astfel, ca ele sĕ formeze adevĕrate sĕrbători, vesele și de folos pentru popor! Valórea unui esamen arangiat după metodul dresurei, din punct de vedere pedagogic e sub zero, iar folosul lui real, atât pentru elevi, cât și pentru poporul in absența căruia se face, zero la potență!

In practica esamenelor de adi, eu vĕd o *anomalie*, ce impetuos resultă din împrejurările date de referințele de traiu ale poporului nostru. Traiul poporului, condiționat de stările lui topografice, noi schimba nu-l putem. Vorba e, că n'am putea afla vre-un *remediu*, prin care am putea delătura anomalia mai sus pomenită? „Sĕ silim băieții la cercetarea regulată prin pedepsirea fără crutare a celor absenți“, — îmi-va rĕspunde unul, — cum se dice — dela masa verde. Cine a trăit însĕ și trăește în mijlocul poporului, știe, cu câte neplăceri e împreunată o astfel de procedură, pentru-că cei datori a veni în ajutorul preotului și învĕțătorului — înțeleg oficiile politice — făuresc din cóla de absenții armă, a cărei ascuțiș o îndréptă direct în contra forurilor superióre, iar indirect în contra intereselor școlei. Poporul se înverșunéză și mai tare, anomalia se perpetuă cu mai multă renitență. Se căutăm deci altă scăpare!

Avem conlocuitori sași și maghiari. Cum fac ei, a căror condițiuni de viață sunt ca și ale poporului nostru, dar cu tóte aceste deosebirea între noi și ei pe terenul școlar, e chilometrică. Multe de tóte vor face. Eu voiu aminti o singură instituțiune privitóre la esamenele din școlele confesionale săsesci. Ei deasemenea cunoscênd referințele de traiu ale poporului lor și aprețiând urmările funeste, ce resultă din acelea pentru școlă, 'și-au creat un „*modus vivendi*“.

In școlele săsești prelegerile țin până prin luna lui April, de regulă până la sĕrbătorile Invierii. Sosind lucrul câmpului, dela care nu se pot subtrage părinți și copii de o potrivă, ei fac esamenele formale pe lângă mare asistență de popor. Cu aceste însĕ anul școlar nu s'a încheiat. Dela esamene și până la finea lui Iunie în tótă diminéța au așa numitele: „*Morgenstunde*“, „óre de diminéța“. In fie-care di învĕțătorul ține cu băieții dela 7—8 sau pâna 9 óre, prelegeri de repetiție din studiile mai principale.

Prin acésta nu împedecă pe elevii mai mărișori nici dela lucrul câmpului, nici dela grija de casă, și învĕțămêntul încă nu stă locului.

Óre n'am putea aplica și noi metodul acesta? Sau nu cumva s'ar afla un alt remediu? Cei cu multă esperiență pe terenul școlei și cu durere pentru interesele ei, nu cred că n'ar afla, cugetându-sĕ asupra chestiunei.

Cu aceste am atins numai chestiunea. Cei chemați, dacă cred, că e vrednică de discutat, sĕ o supună judecății lor, și în statutele lor învĕțătoresci, sĕ nu o trécă cu vederea. Atâta doresc eu.

Duțu.

Revistă Externă

Dela Haaga.

Conferența de „desarmare“ a discutat raportul primei comisiuni și a adoptat în unanimitate un articol, oprind aruncarea explosivelor din înălțimea balónelor.

A adoptat, contrar voturilor Statelor-Unite și Angliei, oprirea bombelor care rĕspândesc gaze otrăvitóre.

In ceea-ce privesce oprirea proectilelor esplosibile, dl Crozier a depus o modificare spriginită de dl Pauncefote, după care e oprit de a se face uz de proectile care fără nici un folos, dau naștere la răniri crude (cum sunt glónțele „dum-dum“, cari după-ce au întrat în corp: esplodéză și zdrobesc cumplit!)

Conferința a hotărît cu 17 voturi contra 8, ca propunerea d-lui Crozier, nu trebue sĕ aibe prioritate. A adoptat în urmă, cu dóuĕ voturi contra și o obținere, textul original al raportului.

Din diecesa Caransebeș.

(*O nóuă comună parochială*) La sĕrbătórea ss. Apostoli Petru și Pavel 29 Iuniu v. a. c. *s'a deschis nou înființata parohie română în comuna Dobrița*. Acest act momentos, este cu mult mai însĕmnat pentru s. nóstră biserică română și neamul românesc, decât ca sĕ nui-se dee samă în publicistica nostră.

Comuna Dobrița — în fostul confiniu militar bănățan, cu o populațiune în majoritate precumpenitóre română, cu puțini sêrbi și germâni, *a aparținut așanumitelor comune mixte de sub ierarchia sêrbéscă.* După încercările comisiunilor delegaționali din anii 1866, 1872, abia în anul 1895 au isbutit românii din acésta comună a se despărți de ierachia sêrbéscă, și învingêndu-se acum tóte greutățile, între cari îngrijirea unui local corespundĕtor pentru capelă, forma pedeca cea mai grea, — astădi românii din Dobrița, constituiți și organisați în comună bisericéscă română, aparțin deja de jure și de facto erarchiei nóstre române a Caransebeșului și protopresbiteratului român ortod. al Panciovei.

Actul festiv de deschidere a capelei române, l'au sĕvêrșit On. D. paroh din Alibunari Nicolae Popoviciu ca delegat al Prea On. Domn protopresbiter Triton Miclea din Satul-nou, M. O. părinte Administrator protopopesc al Vêrșețului, Mihai Juica — în calitate de administrator parochial, și On. părinte Stefan Popa paroh în Seleuș. Cântările rituale și respunsurile le-a esecutat On. D. învĕțător Proca Roșculeț din Satul-nou cu un cor de plugari d'acolo, On. D. învĕțătoriu Ilie Bojin din Seleuș cu un cor de școlari de ai sei și teologul absolvent Corneliu Popoviciu cu un cor de studenți din Albunari.

Impresiunea ce a făcut acéstă festivirate asupra fraților nostri Dobrițeni, — despre cari se póte dice că „*morți au fost și au înviat, perduți au fost și s'au aflat*“ — a fost din cele mai emoționătóre! Atât în decursul ceremonialului sacru al sfințirii capelei și al sf. liturghii, cât și în decursul alocuțiunilor ocasionale rostite de delegatul protopresbiteral și de administratorul fiitor al acestei parochii vedeai credincioși lăcrimând... (După „*Fóia Dieces.*“)

Scrisóre din Sĕliște

Sĕliște, 9 Iuliu 1899.

— *Știri școlare.* —

Amintisem în o scrisóre precedentă, că în primul loc școlei de aici are a i-sĕ mulțămi bunul renume ce'l are comuna și locuitorii Sĕliștei.

Despre starea acestei școli, cu permisiunea onoratei Redacțiuni, scriu șirurile ce urméză.

Examenele anuale la acésta scólă s'au ținut în 20, 22, 23 și 24 Iuniu st. v. Resultatul lor a fost deplin mulțămitor, după mărturisirea celor competenți în judecarea lor.

Joi în 24 Iuniu v., s'a făcut încheierea sĕrbătoréscă a anului școlar în „Biserica cea mare“ din loc, de față fiind afară de P. O. D. administrator protopresbiteral Petru Juga, care a condus examenele, și mai mulți învĕtori din jur, și întréga inteligință din loc, precum și mulțime de popor, bărbați și femei. Dovadă acésta de viul interes ce'l pórtă față de institutul cultural.

După ce a declamat din fiecare clasă câte un elev sau elevă, cântându-se printre declamări mai multe cântări corale, bisericesti și școlare de corul elevilor și elevelor sub conducerea înv. Iuliu Crișan, — dl director școlar Dumitru Lăpĕdat prin cuvinte alese arată însĕmnătatea cea mare a școlei declarând că cu inima liniștită póte mărturisi că toți factorii chemați a lucra spre înaintarea în tóte direcțiile ai acestui aședămênt au fost la culmea chemării lor, lucrând cu toții cu zel și abnegațiune spre acest scop.

După acestea cetesce un raport general, din cara fie-cine își póte face o icónă fidelă despre acest înstitut. Din bogatul raport îmi permit a scóte următórele date la lumină:

Puteri didactice la acésta școlă au funcționat opt, 5 învĕțători și 3 învĕțătóre. Salariul învĕțătoresc e statorit 400 fl. fundamental, 50 fl. relut de cuartir și 20 fl. relut de grădină și cuincuenal ordinar, întrodus deja nainte de aducerea legii în acéstă chestie.

Pe lângă instruarea elevilor dela școla de tóte dilele, învĕțătorii sunt obligați a instrua și pe elevii *școlei industriale*, iar învĕțătórele pe elevele *școlei de repetiție economică;* astfel fie-care putere didactică a avut pe sĕptĕmână 33 óre de instrucție.

Școla de *repetiție economică* s'a înființat numai în anul trecut. E cercetată de fetițe până la anul al 16-lea a vêrstei și e împărțită în 3 cursuri.

„Chemarea acestei școle, se dice în raport, este pe deoparte a completa, a lărgi, și a sistemisa cunoscințele câștigate în școla poporală, iar pe de altă parte chiemarea ei este, ca sĕ dea fetițelor nóstre cunoscințe nóuĕ și desterități practice în ale grădinăritului, în cultivarea legumelor și pomilor, în ale economiei casnice și în ale industriei de casă.“

Numĕrul inmatriculaților la școla de tóte dilele au fost elevi: 251, eleve 246, la olaltă 497. La școla învĕțăceilor industriali 118 elevi și la școla de repetiție economică 102 eleve. Suma totală a elevilor și elevelor umblători la acólă a fost de 739.

Sunt înșirate în raport și datele refeitóre la festivitățile școlare, starea sanitară și inspecțiunea școlei și conferențele învĕțăoresci.

Școla este provĕdută cu tot feliul de recuisite de învĕțămênt.

An de an se speséză spre acest scop o sumă dela 100—300 fl.

Biblioteca scolară numeră 1202 de opuri pedagogice și literare și un fond în bani gata în sumă de 319 flornni 94 cr.

E de însemnat, că *partea cea mai mare a cărților din bibliotecă precum și fondul în bani gata a acesteia, resultă din venitul producțiunilor anuale ce s'au arangiat de vre-o 15—20 de ani încóce în favorul bibliotecii școlare.*

Iată un bun mijloe pentru înființarea de biblioteci!

Averea scólei constă, afară de edificiul scolar, din un fond în bani gata sau hârtii de volóre în sumă de 16,000 fl, mai are încă vama têrgului care îi aduce venit sigur anual de 3000 fl.

Ajutóre primește dela comuna politică 700 fl, dela universitatea săséscă 400 fl. și dela „Cassa de păstrare“ 500—600 fl. anual.

Intre venitele școlei se numeră și donațiunile făcute în memoria celor reposați cari spre laudă fie dis, au devenit aprópe obiceiu.

Raportul a fost ascultat cu viu interes de către toți și dl director Dumitru Lăpădat a fost felicitat pentru acéstă inovațiune.

Ar trebui ca toți d-ni directori școlari sĕ imiteze acest exeplu, căci un astfel de raport e de mare valóre, și e timpul suprem a ști de pretutindena și toți, domni și țĕrani, starea adevărată a aședămintelor nóstre culturale.

După cetirea acestui raport P. O. D. administrator protopresbiteral Petru Iuga declară și D-Sa, că e pe deplin mulțumit cu resultatul examenelor; aduce laude directorului, învĕțătoriior, comitetului parochial și poporului de aici și doresce acestui institut înfloritor succese tot asemenea de mănóse ca cele din ĕstan. Cu acestea s'a încheiat anul școlar 1898/99.

Mai amintesc la acest loc, că comitetul parochial a escris pentru anul viitor concurs pentru o instructoră în asilul ce se va înființa pe lângă acésta scólă, precum și sistemisarea unui nou post de învĕțător.

Astfel începênd cu Septemvrie c., vor funcționa la acésta scólă 9 puteri didactice, avênd lângă sine și un asil de copii. Pentru acest scop s'a și închiriat în imediata apropiere a scólei o casă, și s'au luat mĕsurile de lipsă ca sĕ se edifice pe lângă o nouă aripă la edificiul scolar de acum, și o zidire menită anume pentru asil.

Iată ce póte face o comună înzestrată cu fruntași harnici!

Çor.

Din diecesa Aradului.

(*Consistorul eparchial aradan*) este conchemat în ședință plenară pe Mercuri în 14 Iuliu a. c. la 11 óre înainte de amédi, spre a lua dispozițiunile de lipsă cu privire la primirea și instalarea Prea S. Sale, părintelui Episcop Iosif Goldiș.

Programul

festivităților de instalare a Preasfințitului Domn Episcop Iosif Goldiș.

In 30 Iulie

1. P. S. S. plécă din Oradea-mare cu trenul de órele 10 și 20 min. a. m.

2. La gara Giulei îl intimpină clerul și poporul din tractul Chișineului sub conducerea Prea On. Domn protopresbiter Dr. Ioan Trăilescu.

3. La gara Ciaba îl întimpină delegațiunea Ven. Consistoriu.

4. Intre órele 2—4 d. a. comitetul central primesce la gara din Arad pe credincioșii veniți cu trenurile separate, iară călăreții și căruțele vor fi postați pe locul tîrgului, din apropierea gărei, unde se arangiază în linie de plecare.

5. La órele 4 d. a. sosește în gara Aradului P. S. Sa, episcopul Iosif Goldiș. Pe peron îl primesce dl Dr. Nicolae Oncu, în numele diecesei.

6. Intrarea în oraș se face cu trăsuri banderiul mergênd în frunte, pe calea Archiducele Iosif și calea Andràssy. Pe locul vechei promenade de pe calea Archiducele Iosif va fi postată tinerimea. De pe calea Andràssy cortegiul trece pe strada Deák Ferencz și strada Fűrdő, pe piața Tőköly, unde Preasfințitul va fi intimpinat înaintea catedralei de către poporațiunea din loc. P. Sa își face rugăciunile în sf. bieserică. In acest interval cortegiul trece strada Sina, piața Kelemen și se reîntórce pe strada Szt. Istvàn inaintea ușei bisericei, de unde peste strada Fürdő și Deák Ferencz sosește la reședința episcopéscă. Aici va fi intimpinat din partea Ven. Consistor, care predându-i cheile, îl conduce în reședința episcopéscă Banderiul își urméză calea spre strada Kertész, iar trăsurile pe strada Battyányi, de unde se resfiră la ale lor.

7. Séra la 9 óre conductul cu torțe; plécă de pe piața de grâne, și prin calea Archiducele Iosif, Andrássy și Deàk Ferencz sosește înaintea reședinței episcopesci, unde d. Petru Truța binevintéză pe Prea-Sfințitul în noua sa reședință.

Dela reședință conductul întórce pe strada Deák Ferencz, piața Attila și pe piața Tőkóly se disólvă.

In 31 Iulie

La órele 4. d. a primirea Prea-sfințitului Episcop Domn Nicolae Popea la gară Arad din partea P. S. Sale Dl Epp. Iosif Goldiș și a credincioșilor.

In 1 August

1. La órele 9 a. m. serviciu divin de instalare în catedrală, servit de Preasfințiile Loi N. Popea și Iosif Goldiș. Pentru participare la serviciul divin se distribue bilete de întrare de Dl archivar consistorial Iancu Ștefănuț.

2. După terminarea serviciului divin, recepțiunea delegațiunior în reședința episcopéscă după seria fixată de comitet.

3. La órele 2 d. a. banchet în grădină de iarnă a Otelului Crucea-albă.

4. La órele 5 concert în sala mare a Otelului Crucea-albă

5. La órele 8 séra petrecere cu dans în pădurița orașului.

Arad, la 21 Iulie 1889.

Petru Truța, preș. com., *Ioan Popovici*, secr., *R. Ciorogariu*, preș. secț. band., *Ioan Rațiu*, preș., soc., tinerimei.

Revistă Bisericéscă.

Festivități papale, în onórea — véculul viitor...

O știre nostimă vine prin Anglia.

Corespondentul dela Roma al diarului „Daily Telegraph" comunică acestei foi, că Papa a decis, ca — cele dintâi 12 luni ale secolului al 20-lea, sĕ fie marcate, la Vatican, prin ceremonii religióse fórte imposante, cari vor fi arangiate de unconsistoriu ....

Grozavi sunt ómeni când nu mai au ce lucra!

Din România

(*La conferința interparlamentară*). Sâmbătă diminéța au plecat din București, cu trenul expres București-Berlin, d-nii *Petru S. Aurelian*, *V. A. Urechiă*, *Em. Porumbaru*, și *Stefendache*, cari vor asista la conferința interparlamentară din Cristiania.

La gară se aflau d-na Aurelian, d-na și d. Băicoianu, fost secretar-general al ministerului domniilor, d-na d. Antonescu, magistrat; d-ra Aurelian, d. Marin Petrescu, fost deputat etc.

La Focșani s'au urcat în tren dl N. N. Săveanu; la Bacău dl Beloescu; la Burdujeni dl Enacovici, cari vor asista de asemenea la acéstă conferință.

La Berlin grupul parlamentar român se va întâlni la otel Central cu grupul italian presidat de marchizul Pandolfi, și de acolo vor pleca împreună spre capitala Norvegiei.

Vom ține în curent pe cititorii nostri cu lucrările conferinței interparlamentare.

NOUTĂȚI

Sinuciderea adjutantului prințului de corónă rusesc. Se știe că prințul de corónă rusesc a murit în urma unei vĕrsări de sânge, pe când era, singur, la o plimbare cu trăsura. In legătură cu mórtea lui, vine acum o duiósă știre tristă.

O telegramă din Petersburg anunță anume, că locotenentul Boitmann, aghiotantul defunctului marelui duce moștenitor al Rusiei, s'a sinucis cu un glonț de revolver.

Cauza sinuciderii e că aghiotantul nu însoțise pe marele duce în preumblarea în timpul căreia a murit, și se considera ca responsabil de mórtea moștenitoriului Rusiei.

*

Dar casei Domnului. Bunii creștini Ioan Todor cu soția sa Eva, au dăruit sf. biserici din suburbiul inferior din Sibiiu un frumos candelabru în preț de 25 fl. care a fost sfințit Duminecă, — pentru ce li-se aduce și pe acéstă cale căldurósă mulțumită în numele credincioșilor bisericei numite. Dee Ddĕu ca fapta lor bună, mulți următori sĕ aibă! Sibiiu, 12 Iul. v. 1899. *Const. Dimian*, administrator parochial.

*

Dl Dr. V. Cupșa și-a retras candidatura la Ceica. A rĕmas singur candidat dl T. Fașie.

*

Mare cutremur de pămênt în Roma. Cu data de 19 Iul. n. se telegrafiază din Roma: Adi, pe la órele 2 și 20 m. după amiadi, a avut loc aici un cutremur de pămênt, după care a urmat imediat unul și mai violent. Amêndóuĕ sguduiturile au fost undulatorii de la nord-vest la sud-vest; ele au durat dece secunde și au pricinuit pretutindeni frică și grózā. In cartierele de sus ale orașului, dincolo de pórta Salara, în stradele Sella și Viminal au cădut dela câte-va case coșurile. In biserica Laurențiu din piața Lucina s'a prăbușit o colónă, iar un zid din palatul ministeriului de interne a crăpat. Lumea alerga strigênd pe stradi, oficiile publice se goliră, și ședințele tribunalelor se suspendară. In penitenciarul de la Regina Coeli, arestații sau revoltat de spaimă că se va prăbuși edificiul și vor peri sub dărêmături. Ei voiau sĕ spargă porțile și sĕ fugă. Geandarmii cu mare greutate au putut restabili ordinea.

*

Cununie. Mariți Tenase și Ludovic Giurca învită la Cununia lor, care se va celebra Duminecă, în 18/30 Iuliu 1899 la 4 óre d. a. în biserica gr. ort. din Totoiu.

*

Refugiații din Creta, se reîntorc. Din Canea se telegrafiază diarului „Timeș" că Mohamedanii din Creta încep a recunósce imparțialitatea noului regim; mai multe familii, cari au emigrat, au manifestat intențiunea de a se reîntórce.

*

Despărțămêntul Sebeș al „Asociațiunii" e convocat în adunare generală pe 6 Aug. n.

*

Vipere. In Fiátfalva (din Sĕcuime) o femee a fost, la făcut de fên, mușcată de un șarpe. In scurt timp întreg trupul, dar mai ales piciórele i-s'au rĕcit ca de mórte, limba și grumazii 'i-s'au umflat așa, că nu putea nici sĕ vorbéscă, nici sĕ se miște.

A fost luată în îngrijire medicală, care nimic n'a folosit. Mușcătura se vede că a fost de viperă. De altfel se scrie, că prin ținuturile acelea ómenii și animalele sunt adese-ori mușcați de vipere.

*

„Reun. femeilor rom. din Mediaș și jur" e convocată în adunnre gen. pe 25 August n.

*

Petrecere cu dans se va arangia din partea tinerimei studióse române din Mediaș și jur, Duminecă în 25 Iuliu (6. August) a. c. în Mediaș, în Pavilonul dela hotelul „Schűtzen". Venitul curat e destinat spre scopuri de binefacere.

*

Romănce în școla de lucru femeiesc din Sibiiu. In 20 Iuliu n. s'a ținut la școla de lucru femeiesc din Sibiiu, sub presidiul dlui episcop ev. aug. Dr. Müller, esamenul de vară. Școla e susținută de Reuniunea damelor evang. Presidentă dómna Matilda Gebbel, soția consilierului ministerial Carol Gebbel.

In discursul ținut după esamen, dl episcop a recomandat elevelor studiarea mai departe în cele economice casnice și a mulțumit totodată puterilor didactice pentru succesul raportat cu elevele.

După examen publicul asistent s'a delectat în expozițiunea elevelor aranjată în 2 sale, cu multă artă și gust. Au fost expuse obiecte pregătite cu împletire de ace, îndrire, înodare, încadrare, cusutul cu mâna și cu mașina, haine și alte vestminte gătite de eleve, broderie, desemn liber și de croit.

Școla acésta au frecuentat-o, între altele, și următórele Române: Cursul III. Eugenia Tăbăcar, care a câștigat diplomă și pentru școle superióre și Eugenia Grecu. Cursul II. Aurelia Bardosy, Luisa Duma, Maria Popp și Elisaveta Prașca, ear cursul I. dómna Maria Popescu. Tóte au expus lucruri în sala de exposiție, secerând lauda superiorității școlare și a publicului ales ce a asistat la esamen și a cercetat exposiția.

*

Petrecere în Oarda. Poducțiune teatrală-declamatorică se va arangea Duminecă în 18/30 Iulie a. c. în Pavilonul de vară a Hotelului din *Oarda de jos*. Venitul în favorul școlei.

Program: 1) „Dușmancele" poesie de G Coșbuc, declamată de d-șóra Rafila Cutean. 2) Dialog din „Ovidiu" de V. Alecsandri, predat de dl George Cutean teol. abs. și Iuliu Roșca înv. 3. „Vecinătatea periculósă" comedie într'un act jucată de dl Iuliu Roșca înv. d-șóra Josefina Trifan, d-șóra Rafila Cutean, dl George Cutean și Augustin Comes înv., După producțiune, dans. In pausă Călușerul și Bătuta.

*

O carte postală fenomenală. Cetim în „Revista Telegrafo-Postală" din București următorele: In luna Ianuarie anul acesta s'a trimis direcțiunei nóstre generale de către dl oficiant Dimitrie Bernescu, dirigentele oficiului Parincea o carte postală fenomenală! Pe acéstă carte postală d-sa a reușit a scrie cu ochii liberi și în 36 óre un numĕr de 6375 cuvinte. Nu s'a servit în acéstă lucrare cu lupa, ochelari sau vrun alt instrument măritor, și cum d-sa asigură, ori când póte reîncepe lucrul spre a dovedi cele dise. In scriere s'a servit de penițe mici de topografie și lucra 2—3 ori pe di. Conținutul acestei cărți postale este „Istoricul poștelor Române", conferența dlui V. Dimitrescu profetor la școla specială de telegrafie.

Convocare.

Membrii despărțămêntului „Bocșa" al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român", și toți binevoitorii culturei poporului român, sunt învitați la adunarea cercuală ce se va ținea Duminecă în 3 Septembre st. n. la 10½ óre a. m. în Bocșa-română cu următórea.

Programă.

1. Deschiderea adunării generale prin directorul despărțămêntului.
2. Raportul comitetului cercual.
3. Raportul cassarului.
4. Stabilirea bugetului pe a 1900.
5. Alegerea unui membru în comitet.
6. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru esaminarea rapórtelor de sub 2 și 3.
7. Acuirarea de membri noi și încasarea de taxe.
8. Raportul omisiunei de sub 6.
9. Disertațiuni.
10. Impărțirea premiilor.
11. Alegerea comisiunii autenticătóre.
12. Incheierea adunării.

Bocșa-germână, în 22 Iuliu n. 1899.

Pentru comitetul cercual:

Ioan Badințian dir. desp. *Petru Jeremia* secr. desp.

Convocare.

Adunarea generală anuală a despărțămêntului al XXVI-lea al „Aasociațiunii pentru literatura și cultura poporului român", se va ținea la 10 August st. n. a. c. la 4 óre p. m. în școla gr.-cat. din Reghinul-săsec, la care cu tot respectul sunt învitați a participa toți membrii Asociațiunei și toți doritorii de înaintarea și prosperarea poporului. —

Programul obiectelor deliberând în acésta adunare generală, se va pune la vederea publică în diua defiptă. —

Reghinul-săsĕsc, la 15 Iuliu 1899. —

Petru Uilacanu, director. *Iosif Popescu*, secretar.

Mai nou.

Disolvarea congresului bisericesc bucovinean.

O știre gravă ne aduce „Patria" din Cernăuți: In ședința de Joia trecută a Consistorului archiepiscopesc de acolo, Metropolitul a dat declarația laconică și lipsită de ori-ce comentar sau detail, *că Congresul bisericesc al archidiecesei este prin o resoluție recentă a Corónei, disolvat!*

Vom reveni dând amĕnunte.

Director al gimnasiului la Năseud.

„G. Tr." are următórea telegramă: Năsĕud, 23 Iulie. *Profesorul Virgil Șotropa a fost ales Sâmbătă, unanim, director gimnasial!*

(Dl Șotropa e profesor tinĕr, abia de 3 ani la acel gimnasiu. Se bucură de încredere și la Românii de acolo).

CONCURS.

Adunarea generală a despărțămêntului subscris, ținută în 17 Iuliu st. n. 1898 în Reghinul-săsesc, a decis a da douĕ premii á 15 f. acelor învĕțător, din raionul despărțămêntului seu, cari s'au distins prin corul de cântări fie cu adulți fie cu copii de scólă; sau prin pomărit, grădinărit și legumărit. —

Spre scopul acesta se provócă acei domni învĕțători, cari doresc a obținea acest premiu, ca sĕ-și astérnă rugarea instruată cu atestatul estradat din partea curatoratului bisericesc și aprobat de oficiul protopopesc concernent, subscrisei direcțiuni până în predina adunării generale din ĕst an, care se va ținea la 10 August st. n. în Reghinul săsesc.

Dela direcțiunea despărțămêntului al XXVI lea al „Asociațiuneii".

Reghinul-săsesc, la 15 Iuliu 1899.

Petru Uilacanu, director *Iosif Popescu*, secretar

30 — 1/2

Publicațiune. [129] 1—3

Pentru *liferarea* de:

1. **Pâne de grâu curat,**
2. **Franzele** (jimble) făcute din făină de grâu curat, cu lapte,
3. **Făină de grâu curat** Nr. 2 și 3,
4. **Carne de vită,**
5. **Carne de vițel,**
6. **Carne de porc,** și
7. **Unsóre de porc,** tóte de prima calitate, pentru alimentarea alor 180—200 elevi dela seminarul archidiecesan „Andreian" din Sibiiu în anul școlar 1899/1900.

Reflectanții la una sau mai multe din aceste posiții, sĕ-și înainteze ofertele in scris și timbrate în regulă, presentându-le în persónă oficiului de cassă archidiecesan strada Poplăcii Nr. 28 **până inclusive 3/15 August a. c.** unde vor afla mai de aprópe și condițiunile speciale pentru liferare precum și eventuale alte informațiuni.

Tot în acest termin se pot înainta oferte în scris și *pentru resturile de mâncare* rĕmase dela masă și culină.

Sibiiu, 12/24 Iulie, 1899.

Economatul seminarului „Andreian".

---

[115] 2—3

CONCURS.

La școlele centrale gr.-or. române din Brașov sunt a se ocupa următórele posturi vacante de profesori și învĕțători:

a) *La gimnasiu.*

1. Un post de profesor ordinar pentru catedra de filologie clasică.

2. Un post de profesor ordinar pentru catedra de limba maghiară și română.

3. Un post de profesor suplent pentru catedra de geografie cu ori-ce grupare.

b) *La școla comercială superióră.*

4. Un post de profesor ordinar pentru catedra de limba maghiară și germână.

c) *La școlele primare.*

5. Trei posturi de învĕțători.

d) *La tóte institutele.*

6. Un post de profesor secundar de musica vocală și instrumentală.

Terminul de concurs pentru posturile de sub a) și b) este 25 Iulie v. a. c. pe când pentru cele de sub c) 30 de ḑile dela prima publicare în fóia oficială.

Toți concurenții vor adresa concursele lor subsemnatei Eforíi școlare, însoțite de următórele documente:

a) că sunt Români de religiunea gr.-or.;

b) că au purtare bună atât în privința moralității, cât și în relațiunile lor civile;

c) că sunt de constituție fisică, firmă și deplin sănĕtoși;

d) revers că se vor conforma întru tóte legilor și dispositiunilor nóstre bisericești și școlare, precum și normativelor și regulamentelor ce sunt în vigóre.

e) Concurenții de sub 1—3 vor documenta cualificațiune profesorală completă, conform articolului de lege XXX. 1883 sau întru cât încă nu ar avé-o, sĕ aibă cel puțin esamen fundamental din specialitatea lor; preferiți vor fi cei cu cualificațiune completă.

f) Concurenții de sub 4 vor documenta cualificațiune conform regulamentului școlelor comerciale superióre din 1895.

g) Concurenții de sub 5 vor documenta, că au depus esamen de cualificațiune învĕțătoresc cu calcul bun, că cunosc limba maghiară și germână după recerință, și că posed cunoscințe teoretice și practice din desemnul linear, din gimnastică și din grădinărit.

h) Concurenții de sub 6 vor documenta, că au absolvat un conservator de musică și posed cualificațiunea recerută pentru propunerea musicei vocale și instrumentale.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisoriu (prevĕḑut în §. 30 al legii de instrucțiune din 1883) salar anual 900 fl., iar începĕnd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar, salar anual de 1200 fl., cuincuenii de câte 100 fl., bani de cuartir 200 fl. anual și dreptul de pensiune, conform statutelor în vigóre la școlele nóstre; pentru timpul serviciului ca profesor suplinitor salar de 800 fl. fără alte emolumente.

2. Salarul profesorului suplent e de 800 fl. anual, fără alte emolumente.

3. Pentru învĕțători suplenți fl. 400 anual, pentru învĕțători provisorii 500 fl. anual, iar începĕnd dela ocuparea definitivă a postului salar anual 600 fl., cinci cuincuenale de câte 60 fl. și bani de cuartir 120 fl.

4. Pentru profesorul estraordinar de musică ca suplinitor sau provisor 600 fl. anual fără alte emolumente, dela ocuparea definitivă a postului salar anual de 800 fl. cinci cuincuenii à fl. 80, bani de cuartir fl. 150 anual și drept de pensiune, conform statutelor în vigóre la școlele nóstre.

Brașov, din ședința Eforiei școlare, ținută la 5/17 Iuliu 1899.

Eforia școlelor centrale române ort. rĕsăritene, Brașov.

Vas. Voina, președinte. **Ars. Vlaicu,** secretar.

Nr. 724—1899. [127] 1—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea posturilor de învĕțători la școlele din comunele însemnate mai jos, din protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Vurpĕr cu salariu anual de 300 fl. prin repartiție dela popor, cuartir în edificiul școlei și lemnele de lipsă pentru încălḑit.

2. Slimnic, cu salariu anual de 300 fl. din repartiție dela popor, cuartir în edificiul școlei și 2 stângini de lemne pentru încălḑit, jumĕtate din venitul grădinei de pomărit.

3. Ocna-inferióră, cu salariu anual de 300 fl. și 10 fl. relut de cuartir.

Cei cari doresc a reflecta la vreunul din posturile de mai sus, vor avé a-și așterne suplicele de concurs instruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Cerêndu-se cunoscința cântărilor și a tipicului bis. dela concurenți, vor avé a-și dovedi desteritatea în vre-o Duminecă ori Sĕrbătóre în biserica din comuna respectivă, până la alegere.

Sibiiu, 10 Iuliu, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului, în conțelegere cu comitetele parochiale.

I. Papiu,
protopresb.

---

[112] 3—3

Concurs.

Pentru intregirea alor dóuĕ posturi învĕțătoresci devenite vacante la școla elementară română gr.-or. din Boița, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român".

Emolumentele împreunate cu fiiescecare dintre aceste posturi, sunt:

1. Salariu fundamental 300 fl. solviți din cassa bisericéscă în rate lunare anticipative.

2. Cuartir natural în edificiul scolar sau 20 fl. relut de cuartir și câte patru stângini de lemne.

3. Cuincuenaliile legale provĕḑute în §. 46 din Regulamentul pentru organisarea învĕțământului școlar.

4. *Acei dintre învĕțători, cari pe lângă purtare morală esemplară se vor distinge atât în ce privesce viața lor socială și religiósă cât și instrucțiunea școlară, se vor remunera.*

Cei-ce doresc a reflecta la vreunul din aceste posturi, vor avea a-și așterne cererile concursuale instruite în înțelesul legilor din vigóre oficiului protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în terminul deschis.

Dintre concurenți, cei cari au cercetat vre-un curs de economie, vor fi preferiți și se vor bucura și de o remunerațiune corĕspunḑĕtóre pentru instruirea în școla de repetițiune.

Dintre cei aleși acela care va putea înființa un cor bisericesc, se va bucura de o remunerațiune potrivită.

Obiectele de învĕțământ: economia, gimnastica și școla de repetițiune se vor împărțí în mod proporțional între membrii corpului învĕțătoresc.

Pentru documentarea desterității technice în cântări și tipic, concurenții vor avé a se presenta înainte de alegere în biserica locală în vre-o Duminecă séu Sĕrbătóre.

Boița, din ședința comitetului parochial român gr-or., ca scaun școlar ținută la 27 Iuniu v. 1899.

Stanciu Coca, president. *Ioan Druhora,* secretar.

Nr. 702/1899.

Vĕḑut și aflat în ordine.

Sibiiu, 6 Iuliu v. 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 311. [113] 3—3

Concurs repețit.

Pe basa decisului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dtto 22 Iuniu a. c. Nr. 4246 B., pentru întregirea parochiei de clasa III. Tărtăria, în protopresbiteratul Sebeșului, se publică din nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma anuală de 428 fl. 40 cr. în privința cărora se póte lua informațiune dela oficiul protopresbiteral.

Darea și ecuivalentul erarial după porția canonică e dator a le solvi parochul.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 6 Iuliu 1899.

In conțelegere cu comitetul parochial, Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Ad. Nr. 87/1899. [114] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învĕțătóre la școla română elementară comunală din Jina, comitatul Sibiiului, se escrie concurs cu terminul până la 15 August st. n. a. c.

Condițiunile: Invĕțătórea are sĕ instrueze clasa a II-a compusă din băeții și fetițele anului al II-lea și al III-lea de școlă, fetițele din școla de repetițiune, precum și lucru de mână femeesc și economia de casă. Concurge pot numai Române de religia gr.-or. Se recere cunóscerea limbei maghiare pentru de a fi propusă în mod suficient.

Emolumentele: Din fondul grănițeresc 200 fl. v. a., solvinḑi în rate lunare anticipative. Din alodiul comunal 100 fl. v. a., solvinḑi în trei rate patrulunare. Locuință gratuită și trei stângini lemne de foc, espres numai pentru trebuințele proprii.

Concurentele au a-și așterne suplicele lor, instruate cu documentele recerute de lege, la presidiul acestui scaun școlar până la terminul susindicat.

Jina, în 5/17 Iulie 1899.

Președinte: **D. Panfiloiu,** paroch. secretar: **Ioan Sava,** înv. dir.

Nr 707—1899. [111] 3—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea posturilor de învĕțători din comunele de mai jos, din protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. La școla din Sadu pentru trei posturi de învĕțători à 300 fl. cuartir și câte 2 stângini de lemne pentru foc, cuincuenalele asigurate.

2. Riu-Sadului un post de învĕțător; salariu anual 300 fl., cuartir și lemnele de lipsă pentru încălḑit și cuincuenalele legale.

Cei ce doresc a reflecta la vreunul din posturile de mai sus, au sĕ-și aștérnă suplicile de concurs, înstruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Se cere dela concurenți a se presenta înainte de alegere în vre-o duminecă ori sĕrbătóre în comună spre a-'și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Sibiiu, 3/15 Iuliu, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr ar. al Sibiiului cu învoirea comitetelor parochiale.

I. Papiu
protopresb.

Nr. 2969—1899 [116] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de *vicenotar* devenit vacant în comuna *Poiana*, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, se escrie prin acésta concurs cu următórele emolumente:

1) Salar anual 600 cor.

2) Paușal de locuință și lemne 100 cor

3) După darea statului, aruncul comitatens și comunal ridicat, $^{1}/_{2}$ % ca remunerațiune.

4) Tacsele normate pentru lucrările private.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 6: I. 1883 cu documentele despre cunoștința limbilor și ocupațiunea lor de până acuma, au a se presenta subscrisului până în 10. August a. curent.

Mercurea, în 16 Iuliu 1899.

Pretorul cercual suprem:

Mangesius

Nr. 228.
V. 1899. [128] 1—2

Concurs.

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică, că sunt de a se conferi deocamdată pe anul școlar 1899/1900, 2 stipendii, și anume unul de 600 fl. și unul de 100 fl. la elevi dela vre-o școlă specială de economie din patrie.

La stipendiul de 600 fl. pot concura numai atari competenți, cari voesc sĕ frecuenteze academia agricolă din Magyar-Óvár, iar la cel de 100 fl. cari voesc sĕ frecuenteze școla agricolă din Mediaș, sau altă școlă agricolă din patrie. Asemnarea stipendiilor conferite se face numai după producerea documentului despre primire în institutul numit.

Concurenții, cari în tot casul trebue sĕ aparțină acestui comitat, au sĕ-și subștérnă rugările provĕḑute cu documentele despre studiile lor practice și teoretice și despre indigenat, până în 15 August st. n. la 2 óre p. m. la vicecomitele comitatului Sibiiu, ca president al comisiunei economice.

Sibiiu, în 22 Iulie 1899.

Președintele comisiunei economice comitatense:

Reissenberger,
vice-comite.

Raci nobili garnt. în viață, cu anc., o corfă 5 k. franko; 60 raci uriași fl. 3.50, 45 Solo, animale rari fl. 4.80.

H. Spitzer, Probuzna, Galiția.

[117] 3—4

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 75 Sibiiu, Joi, 15/27 Iuliu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Spre orientare.

Avênd noi datorinţa de a servi la locul prim intereselor poporului nostru credincios, vom reflecta la unele neajunsuri, cu cari an de an dăm faţă, cu cari an de an ne luptăm, şi totuşi delăturarea lor nu se póte ajunge.

Dacă căutăm isvorul rěului, cu durere trebue sě constatăm, că acela zace în lipsa de interes al celor chemaţi, şi în pěcatul înrădăcinat la noi, că nu cetim aceea ce ar trebui sě cetim, nu ţinem în evidenţă nici acelea regulamente şi dispositiuni, cari ne privesc în special pe noi.

Avem dovedile cele mai próspete tocmai acuma din incidentul articlului de lege XIV: 1898, care reguléză venitele preoţeşti.

E clară legea în privinţa acésta, e clară ordinaţiunea ministerială în ce privesce adunarea de date pentru cualificaţiunea personală a preoţimei şi pentru dotaţiunea acesteia.

A mai întrevenit şi autoritatea bisericéscă, a dat în traducere şi legea şi ordinaţiunea, a publicat cerculariu cu lămuriri, a dat tabele cu rubrici, a indicat taxativ documentele necesare, şi cu tóte acestea adunarea datelor intimpină enorme greutăţi.

Şi afacerea acésta atinge de aprópe personal preoţimea nóstră, atinge de aprópe interesele ei materiale.

O am accentuat acésta în colónele acestui diar, o mai accentuăm şi acuma, cu observarea mai ales, că abia 5 dile ne mai despart de terminul, când lucrările trebue sě fie încheiate.

Am atins aceste incidental, ca sě putem trece la alte neajunsuri, asupra cărora voim sě reflectăm acuma.

Avem sě facem preparativele pentru un nou an în seminarul nostru archidiecesan.

Regulamentul nostru seminarial dispune clar, ca cererile pentru primire sě fie promovate la consistoriul archidiecesan *cel mult până la 1 August st. vechiu* (*§. 31*) şi că la cerere trebue sě *fie acluse în original următórele documente: a) carte de botez, b) testimoniu de scólă, c) atestat medical despre starea sănătăţii, şi anume, că nu are nici un defect spiritual sau corporal.* (§. 34.)

Raţiunea acestor dispositiuni este, ca autoritatea bisericéscă sě scie cu ce candidaţi are de a face, sě pótă face primirile, sě pótă încunoscinţa la timp pe candidaţi despre sórtea cererilor lor, şi sě pótă face în seminariu preparativele necesari pentru internarea şi ingrijirea elevilor.

Regulamentul acesta este adus de 22 de ani; de ani 22 el nu s'a observat nici odată, şi acésta în dauna spiritului de ordine în biserică, în dauna institutului, şi în dauna candidaţilor.

Intrate aici cererile abia în August, şi la începutul lui Septembre, candidaţii cari nu erau primiţi pentru una din secţiunile din seminariu, veneau ca plângerea, că fiind timpul înaintat, nu mai pot merge la nici un institut din patrie.

Puneau deci vina pe autoritatea bisericéscă, şi nu voiau sě-şi pună vina sie-şi, şi încă îndoit pentru neobservarea regulamentului seminarial.

Un lucru este clar înaintea ochilor nostri.

Sě ţinem cu sfinţenie la observarea legilor şi a normativelor din vigóre, şi sě stăruim ca şi alţii sě le observe.

Dacă vedem, că legile aduse nu sunt practicabile, sau dacă vedem că noi înşine nu putem observa legile, sau nu putem străbate ca ele sě fie observate, atunci mai bine sě le cassăm, însě sě nu tolerăm călcarea legilor.

Avênd în vedere începerea anului şcolar, spre orientarea celor interesaţi am accentut necesitatea de a se observa regulamentul seminarial.

Revistă Bisericéscă.

Disolvarea congresului bisericesc gr. or. din Cernăuţi.

Iată cum descrie pe larg şi explică „Patria“ din Cernăuţi cea mai nóuă lovitură pe care duşmanii românismului au îndreptat'o contra bisericei ortodocse române din Bucovina:

Pentru-ca sě putem întra în meritul cestiunei şi sě ne putem forma o judecată clară asupra acestei afaceri atât de grave şi seriόse, mai întâiu trebue sě facem o digresiune, recapitulând puţine momente privitóre la constituţia actuală a bisericei nóstre şi la istoricul Congresului bisericesc.

Coróna are supremul patronagiu asupra bisericei nóstre.

Aşedămintele de administrare a bisericei sunt date şi sancţionate de Corónă, iar' biserica se administréză pe basa normelor generale ale legilor de stat, şi pe basa normelor speciale, decretate de Corónă.

Factorii încredinţaţi de Corónă cu administrarea bisericei, sunt: Metropolitul şi Consistoriul archiepiscopesc. Acesti doi factori nu sunt independenţi unul de altul. In anumite cestiuni Metropolitul este legat de decisiunile Consistoriului, iar' decisiunile Consistorului pot deveni valabile numai prin ratificare din partea Metropolitului.

Tóte afacerile administrative mai importante şi de ordine mai înaltă însě, sunt reservate aprobării şi ultimei decisiuni a Corónei.

Ca sě fim mai completi, amintim aici, că nu tóte agendele de administrare cad în competenţa Metropolitului şi Consistoriului.

Cea mai însemnată parte a averii bisericesci, cunoscută sub numele „Fondul religionar“ este administrată separat prin organe special numite de Corónă, şi anume prin ministeriul de culte, iar' în dependenţă de acesta, de ministeriul de agricultură şi de celelalte organe supuse Ministrului de culte, cum este guvernul local şi, în privinţa technică, direcţiunea bunurilor fondului religionar gr. or.

Asupra administrării acestei averi, Metropolitul şi Consitoriul au deosebit de puţină ingerenţă.

Coróna însě are şi supremul control asupra administrării bisericei.

Cu acest control sunt încredinţate organe anumite, şi aceste organe sunt Ministeriul de culte şi guvernul local, resp. presidentul ţĕrii, dependent de primul.

In tóte afacerile administrative ale bisericei nóstre, aceşti factori, Metropolitul şi Consistoriul de o parte, ministrul de culte şi presidentul ţĕrii de altă parte, toţi simultan sau fie-care în cercul sěu de competenţă, sunt responsabili înaintea Corónei ex lege, ear' moraliminte înaintea credincioşilor bisericei, pentru tóte actele referitóre la administrarea bisericei.

Constituţia actuală însě este incompletă, deci imperfectă. Prin ea elementul laic este deplin esclus. In chestiile cele mai vitale ale bisericei, elementul laic nu are nici un for, unde sě-şi pótă exprima părerea în mod autorisat. Organisarea administrativă de astădi a bisericei nu numai că este defectuósă, prin urmare în dauna bisericei; mai mult, ea nu este conformă cu canónele şi tradiţiunile bisericei, cari reclamă sinodalitatea în deplină formă şi ingerenţa elementului laic în afacerile de interes vital ale bisericei, precum este administrarea ei.

Recunoscênd Coróna, în urma neîntreruptelor reclamaţii, necesitatea creării şi activării unui Congres bisericesc în archidiecesa nóstră, *a decretat prin preuînalta resoluţiune din 9 August 1871, activarea congresului bisericesc* în formă de constituantă, compus din 48 membri, şi anume 24 din cler şi 24 laici. In scopul acesta, Coróna a sancţionat un regulament de alegere a membrilor Congresului, publicat prin circularul din 1 Maiu n. 1874 în „Fóia ordinaţiunilor“, edată de Consistor.

Congresul-constituantă a fost convocat pentru prima dată la 1884 de Metropolitul Silvestru, autorisat la acésta de Corónă, cu scopul de a compune statutul necesar, reservat sancţiunei preaînalte.

Statutul decis la 1884 nu a fost sancţionat.

In urma reclamaţiilor repetate, a fost convocat al doilea Congres-constituantă la 1892, după ce se făcuseră alegeri nuoi. Acest Congres avea sě compună alte statute, respective sě facă schimbările

FOIŢA

Cuvêntarea

rostită la încheierea anului şcol. 1898/99 la Seminariul „Andreian“, de prof. D. Comşa.

Excelenţia Vóstră!
Mult stimaţilor Domni şi Colegi!
Iubiţilor elevi!

In deosebire de anii premergĕtori, iată că am reuşit sě înjghiebăm încheerea anului şcolar în condiţii aevea sěrbătoresci, între altele prin cântări înălţătóre de inimi şi presenţi fiind numeroşi bărbaţi distinşi, în frunte cu Inalt Prea Sfinţitul nostru Archiepiscop şi Metropolit, care a ţinut sě întrevină personal, negreşit în scopul de a ridica prestigiul institutului şi a încununa cu splendóre actul încheerii.

Aşi părăsi cadrul disponibil, voind şi numai sě ating în trécăt, ce am pe inimă, tocmai fiindcă nu mai puţin de 25 de ani ocasiune avut-am sě cunosc mersul şi isprăvile şi păsurile acestui institut. Voiu mărgini dar spusele la ce mi-se pare neapěrat, şi încep prin a suleva din nou sguduitórea jale, ce am îndurat noi toţi, în urma morţii tragice a Prea graţiósei nóstre Impěrătese şi Regine. Şi providenţa a rînduit, ca în acelaşi an sě îndurăm perderea neuitatului Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul. In amêndóuě casurile, profesorii şi elevii au satisfăcut îndatoririi lor cu vrednicia şi pietatea cuvenită. Aceeaşi providenţă ne-a trimis mângăere prin ajungerea toiagului archipăstoresc în mâna probată a Excelenţiei Sale, la a cărui măréţă instalare corpul profesoral şi elevii au participat cu devotament şi însufleţire.

Revenind la obiectul propriu sěrbării de astădi, ţin sě mě provoc mai întâiu la faptul obşteşte cunoscut, că vremile ce străbatem, grele sunt, din sémă afară grele, aşa că nici când n'a fost trebuinţa mai simţită de a pune în serviciul bisericei şi şcólei nóstre respectul ordinii şi disciplinei, iubirea adevĕrului, şi mai pe sus de tóte împlinirea cu sfinţenie a datoriei.

Binecuvêntată şcóla, care respunde acestor cerinţe proprii culturei adevĕrate.

„Ordo est anima rerum“, diceau străbunii noştri, şi cu drept cuvênt. Din ordine şi disciplină se nasce obiceiul celor bune. Ordinea duce la curăţenie şi hărnicie, la cumpět şi înfrânarea pornirilor netrebnice. A păzi ordinea este: a respecta órele de muncă şi a nu lăsa pe mâne, ce astădi trebue isprăvit. Un elev neregulat conturbă pe toţi ceilalţi. Când ordinea şi disciplina au reuşit sě înstăpânéscă obiceiurile de tóte dilele, elevul simte însuşi avantagiile lor salutare, aşa că ascultarea datorită legilor şcolare devine uşóră. Iar unde domnesce ordinea şi disciplină, domnesce hărnicia cu tendenţa ei spre ce e bun, nobil şi de folos. Hărnicia însaşi alungă disordinea şi lenevia, nepăsarea cu tóte urmările lor adese nefaste.

Pe scurt, ordinea este una din temeliile ori-cărei şcóle. Acésta se póte dice mai ales despre institutul nostru, pepinierea cârmacilor sufletesci ai poporului. Profesorii şi elevii ar trebui sě evite ori-ce pretexte, prin cari s'ar putea conturba rêndul bun şi legile şcolare, aşadar' ordinea şi disciplina. Asemenea pretexte sunt de natură a jigni autoritatea şcólei şi cu ea a dóua cerinţă neapărată: cultul adevĕrului.

A respecta şi a mărturisi adevĕrul cu ori ce preţ, întotdéuna, este o datorinţă morală mai pe sus de a ordinei chiar, datorinţă, care se impune mai ales şcólei. La ce tinde tótă sciinţa omenéscă, dacă nu la căutarea şi descoperirea adevĕrului! Deodată cu obiceiul adevĕrului se întroduce un element sigur în calculi şi investigaţiuni, spiritul păşesce înainte fără şovăire şi fără greş. Din sĕmînţa adevĕrului adevĕr rĕsare.

Duşmana adevĕrului este minciuna, care nu se póte validita decât pe căi piezişe, aşadar' pe căile ce duc la umilire şi descuragiare, la disordine şi nepăsare, şi în cele din urmă la trândăvie şi înăduşirea consciinţei.

A treia cerinţă esenţială, ce se impune cu deosebire institutului nostru, este, ca sě cultive şi sě întăréscă în elevi simţĕmêntul datoriei ca ómeni şi ca Români ortodocşi, ca cetăţeni şi fiitori cărmaci ai poporului.

Practicată fiind în tinereţe, acasă şi la şcólă, datoria prinde rădăcini în minte şi inimă şi devine pe nesimţite isvorul plăcerilor ideale. Conscienţa datoriei împlinite resplătesce cu prisos jertfele ce datorim iubirii de lege şi neam; ea este pavăza nevinovăţiei, limanul vredniciei asuprite şi aprópe singura armă în lupta cu miseriile dilnice. „Datoria îşi încruntă sprâncenele numai atunci, când fugim de ea, iar' atunci când o împlinim, ne suride“, dice regina-poetă Carmen Sylva. Cine se consideră în afară de graniţele datoriei, 'şi-a perdut rostul de a fi.

necesare în cele vechi, pentru ca apoi sě pótă primi sancţiunea Corónei.

In vie memorie încă este atitudinea contelui Pace, comisarul împĕrătesc, cu ocasiunea deschiderii Congresului bisericesc din 1892, ostilă faţă de Congres şi de Metropolitul Silvestru. Atunci contele Pace merse atât de departe, încât chiar a comunicat, că *„esistă îndoeli în privinţa necesităţii de activare definitivă a Congresului bisericesc“*, cu alte cuvinte că este trasă la îndoélă necesitatea creări acestei instituţiuni administrative, reclamate atât de lung timp şi cu atâta insistenţă.

La 1892 Çongresul a ţinut primele şedinţe, a ales comisiunile necesare, pentru studiarea şi formularea unui nou project de statute, apoi şedinţele au fost întrerupte până la presentarea noului project.

Nu mult după aceea contele Pace a fost revocat din postul sĕu de guvernor al Bucovinei, Metropolitul Silvestru, presidentul congresului, pe lângă grijile multe ale oficiului, a început a boli, apoi a decedat la 1895; a întervenit sedisvacanţa ceva mai lungă şi în fine a fost instalat ca nou cap bisericesc Metropolitul actual.

Astfel prin impedimentele vremii şi împregiurărilor, continuarea activităţii comisiunilor a încetat şi alte şedinţe ale congresului nu au mai fost convocate.

Congresul nu a fost prorogat, căci la acésta ar fi fost necesar un ordin mai înalt, ceea-ce a lipsit până înainte de câte-va ḑile, când a sosit resoluţia de disolvare. Numai şirul şedinţelor a fost întrerupt, aşa-dar sesiunea a durat factic din 1892 până în ḑilele trecute.

Până înainte de câteva ḑile, el ori-şicând, fără autorisare mai înaltă, ar fi putut fi convocat, căci tóte condiţiunile necesare esistau: membri aleşi, comisar imperial (încă tot contele Pace) şi president, care întotdeauna este Metropolitul din scaun. Iár ordin de închidere a congresului nu esista.

Metropolitul aşa-dară la tot momentul, până înainte de câte-va ḑile, avea dreptul de a convoca congresul în scopul continuării desbaterilor, fără ca sĕ mai fie necesitatea de o autorisaţie preaînaltă.

Metropolitul de acest drept nu s'a folosit, ci din contră, nu mult după sosirea sa recentă din Viena, vesteşte că — congresul este disolvat!

Metropolitul vestesce acésta fără ca sĕ mai adaugă vr'un comentar sau sĕ ne spună motivele, cari au înduplecat Coróna la decretarea disolvării, şi cari trebue sĕ-i fie cunoscute.

Se nasce întrebarea: ce sens are disolvarea congresului? Insémnă disolvarea lui *negarea pentru totdeauna* sau cel puţin pentru timp nedeterminabil, a necesităţii esistenţei acestei instituţiuni bisericeşti, sau este ea numai un act preparativ pentru convocarea unui congres cu membri noi aleşi şi în timp determinabil?

In momentul de faţă nu este posibil a da o interpretare autentică din lipsa de informaţiuni mai precise.

Esistă argumente destul de tari pentru eventualitatea primă: cuvintele enigmatice ale contelui Pace adresate congresului din 1892, la a căror rostire trebue sĕ presupunem, că a fost autorisat. Apoi încă ar fi ceva mic la aparenţă, dară ce póte da ansă la presupuneri.

Inainte de peste o lună Stocki a scos de sub mucegaiul vremilor vechia epistolie a episcopului Hacman, în care acest episcop, prea puţin pĕtruns de spirit constituţional, ia posiţiune faţă de dorinţele credincioşilor bisericei sale şi caută sĕ slăbéscă argumentele aduse pentru crearea şi activarea congresului bisericesc, presentând'l ca nefiind el reclamat de canónele bisericei nóstre în mod absolut.

Stocki are relaţiuni intime cu guvernul Ce scop a avut publicarea acelei epistoplii? In „B. Nachr.“, a fost presentat lucrul aşa, ca sĕ se crédă, că publicarea este un act îndreptat contra Românilor şi pretensíunile pretinse naţionale ale lor.

Astăḑi, când vedem, că publicaţia s'a făcut în ajunul disolvării Congresului esistent, aprópe este a cugeta, că ea s'a făcut cu alt scop, şi anume, spre a renoi argumentele aduse de episcopul Hacman contra necesităţii acestei instituţiuni bisericeşti, spre a le avea la îndămână în cas de sistare a instituţiunei Congresului pe timp nedeterminabil.

Publicaţia lui Stocki, a unui catolic, apare făcută din îndemnul guvernului cu un scop ascuns, care pentru-ca sĕ nu fie tradat, a fost mascat prin articolul menţionat din „B. Nachr“., apărut înainte de o lună.

(Va urma.)

Porţile de fer.

Se comunică din Budapesta, că tariful Porţilor-de-fer care se va pune în vigóre cu începere de la 1 Septembre, 1899, este următorul:

Ori-ce corabie, încărcată sau gólá, plăteşte după cum e încărcarea şi conţinerea, dóuĕ-ḑeci de pfenigi (bani) de fiecare tonă de o mie de kilograme.

Mărfurile sau animalele vieţuitóre îmbarcate pe aceste corăbii, plătesc 18 bani de fie-care sută de kilograme.

Incărcăturile complecte de cărbuni de pietre, de ciment, de lemn, de petroleu, etc. sunt favorisate şi plàtesc 6 bani de fie-care sută de kilograme.

Corăbiile cu călĕtori plătesc după conţinere 50 la sută din sus numitele taxe.

Pentru întrebuinţarea vaselor cari servesc la remorcare, taxa este împărţită după tarife în dóuĕ părţi: de la Moldova veche la Orşova sau Verciorova, şi dela Orșova la Verciorova sau la Turnu-Severin.

Corăbiile de rĕsboiu, vasele cari servesc la remorcare, etc., mergênd în sensul curentului, nu plătesc taxă.

Aceste taxe contra cărora Statele riverane, Bavaria, Austria, România, Serbia, Bulgaria, au protestat, nu au fost modificate de guvernul unguresc. Ele vor fi de sigur o mare piedecă pentru desvoltarea traficului statelor dunărene, şi asupra lor sĕ încinge o nóuă discuţie interesantă prin presă, descoperindu-sĕ ţintele ce se urmăresc de guvernul ungar prin susţinerea lor, ţinte cari pot fi cuprinse în cuvintele: *luptă pentru stăpânirea asupra Dunării!*

Vom da în numĕrul viitor extras dintr'un articlu al unui ḑiar din Bucureşti, care arată destul de clar tendinţele acestor mĕsuri îngreunătóre a comerciului dunărean.

Din România

(*Imbunătăţirea situaţiei economice*). Ploile aprópe ḑilnice din sĕptĕmânile trecute au îmbunătăţit situaţia porumbului în Ţară în aşa mod, că n'au mai rĕmas de cât puţine regiuni în care sĕ mai existe témă de recoltă slabă în acéstă specie de cereale.

După o apreciere a unui specialist, numai 20 la sută din suprafaţa cultivată cu porumb se mai póte considera ca atât de slabă în cât plóia sĕ nu mai fi adus nici o îmbunătăţire.

60 la sută din suprafaţa cultivată, póte fi considerată ca dând o recoltă medie, 20 la sută ca bună, aşa că tot putem conta pe o recoltă totală medie.

Meiul cultivat de ţĕrani pentru nutreţ cresce pretutindeni frumos, aşa că şi chestiunea nutreţului, care dase loc la multe îngrijiri, se presintă acum mult mai favorabilă.

Cantitatea de grâu, care se va exporta anul acesta, se calculéză acum cu 6—7 milióne hectolitri, ceea-ce ţinênd sémă de preţurile actuale, va aduce un import de aur de 80—95 milióne lei.

*

(*Intru ajutorarea ţĕranilor*). Ministerul lucrărilor publice române a deschis un credit de 200.000 lei pentru facerea unor şosele din judeţul Ilfov de către săteni, cărora li se va veni în modul acesta în ajutor- dăruindu-li-sĕ lucru.

Şi încă o mĕsură bună s'a luat de guvern în favórea sătenilor:

S'a redus la jumĕtate preţul sării denaturate, care se întrebuinţéză la hrana vitelor. Se ştie că paiele vechi pe cari vitele nu voesc sĕ le mănânce, când sunt amestecate cu sare, sunt mâncate de vite.

Revistă Externă

Din Sêrbia.

Din Belgrad se telegrafiază cu data 25 Iulie, că Lucasin Petrovici, ministru de finance, a visitat în 24 Iul. în temniţă pe Pasici şi Taşanovici, şi li-a propus în numele lui Milan, următórele: dacă ar fi dispuşí sĕ adreseze un manifest, prin care *partidul radical se declară disolvat, Milan i-ar elibera din temniţă...*

Arestaţii însĕ au respins propunerea, ḑicênd că aştéptă liniştiţi judecata şi nu vor primi de la nimeni nici un fel de „graţie“.

Dela Haaga.

A treia conferinţă a comisiunei păcii a adoptat, în unanimitate, proiectul privitor la o înţelegere pentru *soluţiunea pacinică a diferendelor internaţionale.*

Articolul 9 a fost adoptal cu redacţiunea propusă de delegatul român.

Lucrurile comisiuni s'au sfîrşit.

Inchiderea conferenţei va avea loc acum Joi sau Sâmbătă.

Românii la industrie şi comerciu.

Dăm după „G. Tr.“ următórele date instructive, despre măsura în care Românii îmbrăţişază îndustriile şi comerciul în patria nóstră. Sunt date estrase din rapórtele oficióse ale camerelor de comerciu. Iată-le:

In Transilvania, Bănat şi Ţéra uuguréscă am avut în anul şcolar 1895—6 următorii învĕţăcei români înscrişi în *şcólele de industriă*:

Iu comitatul Alba-inferióră 124; Arad 244, Bistriţa-Năsĕud 60, Bichiş 48, Bihor 63, Braşov 245, Cianad 52, Ciongrad 4, Făgăraş 46, Treiscaune 2, Hunedóra 174, Têrnava-mică 13, Cojocna 110, Caraş-Severin 312, Mureş-Turda 108, Têrnava-mare 43, Sătmar 22, Sibiiu 335, Sĕlagiu 43, Solnoc-Dobêca 86, Timiş 277, Turda-Arieş 38, Torontal 62, Odorheiu 2, Budupesta 5.

Cu totul 2518.

In anul şcolar următor, 1896/7, s'a urcat numĕrul învĕţăceilor românilа *2870,* prin urmarea cu 352 mai mulţi, ca în anul precedent. Datele statistice despre anul acum espirat încă nu s'au publicat. Sperăm însĕ că acelea tot aşa de favoritóre vor fi, presintând crescere în cifră cercetătorilor.

Limba de învĕţămênt a şcóleler industriale a fost numai în parte română la şcólele din: Biserica-Albă, Orşova, Bocşa germ., Lugoş, Orăştie, Beiuş Curat română numai la *Sĕlişte.*

Şcólele comerciale au fost cercetate în anul şcolar 1896/7 de următorii învĕţăcei români: în Arad 16, Braşov 4, Deva 6, Biserica-Albă 8, Alba-Iulia 2, Caransebeş 11, Cluşiu 4, Măcău 2, Oşorheiu 3, Sibiiu 7, Oraviţa 8, Panciova 5, Odorheiu 1, Timisóra 9, Turda 1, Aradul-nou 2, Zĕlau 1. Cu totul numai *90.*

In anul premergĕtor 1895 au fost cu totul 108 învĕţăcei români la scólele comerciale, aşa-dar în loc de progres, avem un *regres* de 18 tineri, cari nu mai cercetéză şcólele. Limba de propunere in şcólele comerciale nu este în nici una cea română, ba nici ca limbă auxiliară nu se întrebuinţéză nicăiri limba română!

Datele acestea sunt fórte instructive. Din ele putem cunósce cât de rĕu stăm cu comerciul. Póte că pe o parte din învĕţăceii comerciali români, organele administrative sĕ-i fi socotit ca de altă naţionalitate, ba sĕ ḑicem că jumĕtate din ei n'au fost înregistraţi ca Români, dar şi atunci, după ce sunt în tótă

Tocmai fiindcă nevoiţi suntem a duce greul vieţei în condiţii atât de maştere, noi Românii îndoită trebuinţă avem de cârmaci sufletesci oţeliţi în practicarea ordinei, adevĕrului şi datoriei

„Recunóscerea adevĕrului este“, ḑice Tit Maiorescu, „cel dintâiu pas spre îndreptare.“

Aplicând acéstă sentenţă la institutul nostru, — se înţelege nu cu intenţia de a ridica învinuiri personale —, pune-voiu întrebarea: suntem noi pătrunşi, unii şi alţii şi toţi împreună, de spiritul ordinii şi disciplinei? şi iarăşi: se practică aici neîncetat cultul adevĕrului şi datoriei?

Dacă şi încât noi profesorii am satisfăcut aşteptărilor, nu mie este dat sĕ aduc sentenţa. De sigur însĕ nu ḑic prea mult afirmând, că am ţinut sĕ propagăm sciinţa şi îndeletnicirea seriósă cu studiul, cultul adevĕrului şi spiritul de ordine, disciplină şi împreună-lucrare armonică.

Intre D-Vóstră iubiţilor elevi, cu satisfacţie constat, se află mulţi inşi, cari au urmat întocmai sau aprópe întocmai. Sunt însĕ, durere, nu tocmai puţini, despre cari trebui-va sĕ mărturisim, că au mers cu rĕul învĕţ până a nesocoti poveţe şi dojeni şi chiar ameninţări. Ca învĕţ aevea rĕu, de care s'au făcut vinovaţi mulţi elevi, trebue privite mai ales desele umblete şi dialoguri iac' aşa, fără rost. Un alt învĕţ rĕu şi vrednic de reprobat este că, deşi accentuate şi impuse fără preget, ordinea internă şi curăţenia nu se practică, nu se respectă cum ar trebui. Examenele şi clasificaţiile, publicate astăḑi, indică şi ele, că nu toţi elevii sunt pătrunşi de simţĕmêntul datoriei, şi, pot adauge, că munca stăruitóre şi emulaţia nobilă lasă, în general vorbind, mult de dorit. Vina ce ni s'ar atribui nóuă este, că am fost dóră prea îngăduitori. In viitoriul apropiat însĕ vor trebui aplicate mĕsuri, cari sĕ asigure respectarea ordinei şi împlinirea datoriei. Acum, că dat ne-a fost sĕ avem în fruntea archidiecesei un cârmaciu aşa de zelos şi dedicat institutului cu suflet şi trup, îndreptăţită e speranţa de a ţermurì relele atinse şi a vedé seminariul nostru luând avêntul dorit.

Ajuns în pragul despărţirii, îngăduiţi iubiţilor elevi, cari, isprăvind cursurile, treceţi în practică, îngăduiţi sĕ vè pun la inimă aceste poveţe scurte dar cuprinḑĕtóre:

O misiune sfântă vĕ aştéptă, misiunea de a păstori şi conduce turma încredinţată, cu iubirea şi devotamentul, ce vi s'au propovĕduit aici. Făptuiţi muncă cinstită, rodnică şi priinciósă bisericei şi şcólei, cărora v'aţi dedicat. Practicaţi înşivĕ şi stăruiţi sĕ practice şi alţii ordinea şi disciplina, echitatea şi adevĕrul. Mergeţi cu poporul împreună, în bine şi la rĕu, şi'l povăţuiţi în spre limanul fericirii pămêntesci, tigna sufletéscă şi bunăstarea materială. Căutaţi a năbuşi în faşie pizma şi ura şi pofta de rĕzbunare şi vrajba, cari stînginesc avênturile nobile şi cu ele faptele generóse, datorite concordie frăţesci.

Sprijiniţi fructele literaturei românesci, şi închinaţi perfecţionării, prin sciinţă, órele libere. Păziţi legea şi credinţa şi aşeḑămintele lor, ţineţi sus şi tare la graiul străbun şi nu pregetaţi a jertfi pe altariul binelui obştesc.

Nu cedaţi ispitelor egoiste, nu momelilor şi nu lăcomiei pĕcătóse, ci cu abnegaţia creştinéscă atât de darnică, cu stăruinţa care nu obosesce, cu mintea luminată care nu înşală, cu zelul propriu inimei calde, care inspiră bărbăţie şi încredere, cu duhul şi cu adevĕrul, serviţi biserica, şcóla, vatra străveche şi némul, din sinul căruia aţi eşit,

Fie ca aceste poveţe, isvorite din inimă la inimă sĕ rĕsbată!

Dlor colegi şi iubiţilor elevi! Hotărît că sunteţi una cu mine, dacă încheiu prin a mulţămi cordial distinsului public întrunit la acéstă sĕrbare şi dacă exprim deplină recunoscinţă venerabililor domni asesori-comisari cari şi în anul present au condus lungile nóstre examene cu atâta tact, prevenire şi înţelepciune.

Particulară şi adênc simţită recunoscinţă se cuvine mai ales Excelenţiei Sale, părintelui nostru Archiepiscop şi Metropolit, care, aici ca şi aiurea, n'a pregetat sĕ întrevină la examene şi la serbarea încheerii, şi care a ştiut cuceri întregul nostru devotament, prin frumósele poveţe îmbiate, şi interesul dovedit faţă de acest aşeḑămênt cultural, întemeiat de nemuritorul Şaguna. Drept rĕsplată fiiéscă noi toţi, adresa-vom lui Dumneḑeu rugăciunea sĕ vĕ ţină, Excelenţia Vóstră, mulţi ani, întreg, sănătos şi fericit, spre a Vĕ putea bucura de ródele datoriei împlinite cu atâta zel şi părintéscă îngrijire. Sĕ trăiţi, Excelenţia Vóstră, la mulţi ani!

(Din *„Fóia Pedag.“*)

ţóra 6076 învĕţăcei comerciali, **numărul învĕţăceilor români este de tot disparent!**

Numĕrul acesta neînsemnat numai aşa îl vom putea mări, dacă cu toţii, chiar acum pe timpul vacanţelor, **vom căuta a îndupleca pe părinţii români sĕ-şi aplice fiii ca învĕţăcei la comerciu.**

Puţin ne folosesc reuniunele de consum, dacă în prăvăliile lor avem învĕţăcei şi calfe de altă naţionalitate, aşa că nu putem valida în mĕsura necesară nici limba nóstră!

Din tractul Unguraşului.

— *Reprivire asupra esamenelor.* —

Esamenele dela şcólele confesionale ale acestui tract s'au ţinut conform cercularului şi programei date dela oficiul protopresbiteral, asistând inspectorul districtual P. O. D. Paul Roşca, cu membrii designaţi în comisiunea de controlă.

In general esamenele publice au avut un resultat mulţumitor.

In Hida şi Baica cu un învĕţător ambulant Vasiliu Ferghete, s'a dovedit un resultat fórte bun, chiar poporul s'a declarat fórte mulţumit dicênd că da, unui atare învĕţător e aplicat şi el a da 300 fl.

Satisfăcut a rĕmas publicul şi poporul din parochia Bălanului cu progresul învĕţătorului Ioan Georgea, făcut cu elevii dela şcóla nóstră de acolo.

Dar nemulţumit este publicul prin producţiile ulterióre, pe care le-a făcut *după esamenul nostru public*, învĕţătorul Ioan Georgea, care fiind avisat din partea protopretorului Şiboului, că va cerceta şcóla Bălanului cu inspectorul regesc din Zĕlau, ca sĕ vadă progresul din limba maghiară, deşi cu ocasiunea esamenului i-s'au dat indigitările de lipsă, că ce e dator sĕ facă cu o asemenea inspecţie, totuşi respectivul învĕţător pe lângă aceea, că a fost remunerat din partea consistorului nostru archidiecesan cu 50 florini, a făcut pregătiri gróznice, arborând sala de învĕţămênt şi scriind cu trundă verde pe păreţii şcolii: „Isten hozott", etc. şi ţinênd deci un nou esamen, sau mai drept dis, vênând după arginţii... cari i-s'au şi promis.

Presint acest cas publicităţii şi atenţiunei celor chemaţi.

Resultate asemenea prea slabe în asemĕnare cu cât se aştepta dela nişte domni învĕţători cualificaţi, s'au aflat în comunele Păuşa şi Miluan.

Dar sĕ sperăm la anul mai bine şi în aceste locuri, iar resultatul mulţumitor în general din ĕstan, sĕ dee D-deu sĕ fie la anul de tot bun!

NOUTĂŢI

Bóla regelui Carol. Un buletin medical dat din Castelul-Peleş şi publicat de „Timpul", anunţă, că Maj. Sa Regele Carol sufere de câte-va dile de nevralgie a feţei destul de violentă. Deşi se constată în present o ameliorare simţitóre, totuşi Regele are încă trebuinţă de câte-va dile repaos.

*

Volnicie neînţelésă. La Sebeşul-săsesc va avea loc în curênd alegere de deputat. P. O. D. protopresbiter Serghiu Medean, în conţelegere cu conducĕtorii români din partea locului, a convocat pe alegĕtorii români la o adunare, spre a sĕ consulta asupra ţinutei faţă cu actul alegerii. *Şi adunarea asta a fost oprită de poliţia locală!* Caracteristic semn al vremii şi pentru „era-Széll".

*

O nóuă artistă română celebră. Diarul „Neue Freie Presse" publică următórele:

„In lumea artistică e destul de cunoscută celebra *Elena Theodorini.* Acum a apărut pe orizontul artistic o nouă stea: *Aura Theodorini,* sora celei dintâi.

La iarnă Bucureştenii vor asculta pe Aura Theodorini în operile „Irene", „Sapho" şi „Somnabula", alături de sora sa. Aura Theodorini are pe lângă voce şi talent, o figură încântătóre, care îi va ajuta mult sĕ câştige simpatiile conaţionalilor sĕi, precum le a câştigat pe ale Italienilor.

*

Graţie studenţilor. După ordinul Ţarului, ministrul instrucţiunei publice ruseşti, a făcut cunoscut, că toţi studenţii cari au luat parte la disordinele din acest an, sunt ertaţi, afară de un numĕr mic, cari au fost excluşi din tóte şcólele superióre.

*

Explosie pe o corabie. Un cazan a făcut explosie în Pola la 21 Iul. pe bordul torpilorului „Adler", în canalul Curzola, lângă insula Tercola. Un ofiţer şi patru ómeni din echipagiu au fost omorîţi. Doui au fost răniţi. Corabia a suferit mari stricăciuni.

*

Despărţĕmêntul Sighişóra al Asociaţiunii e convocat în adunarea generală pe 6 Aug. n.

*

Epopee musicală românéscă la expoziţia din Paris. Dl Jaurez Movilă, precum spune un diar din Bucureşti, lucréză o epopee musicală românéscă cu teme naţionale. Noua sa lucrare pórtă titlul de: „Simfonia rĕsboiului din 1877". „Originalitatea temelor nóstre naţionale, dice diarul, subiectul istoric al lucrării, modul de orchestrare şi cu deosebire inovaţia întroducerii instrumentelor musicale românesci întro simfonie, vor produce de sigur mare sensaţie la expoziţia din Paris, unde dl Movilă va face sĕ se esecute lucrarea sa."

*

Un tenorist român în Belgrad. „Gazetei" i-sĕ scrie din Sofia, capitala Bulgariei: „De câteva dile se află aici tenorul român Vasiliu, care împreună cu pianistul Domeier a dat câteva concerte. D-l Vasiliu a fost primit fórte călduros de către colonia română de aici, precum şi de către publicul bulgar, care a visitat în numĕr mare concertele sale. In 7 Iulie v. colonia română de aici a dat un banchet în onórea tenorului Vasiliu, la care au luat parte vre-o 200 persóne.

*

Concert în Ilia. Petrecere de dans împreunată cu concert se va arangia în 18/30 Iulie a. c. în „Hotelul cel mare" din Ilia-murĕşană, cu ocasiunea adunării despărţămêntului al VIII. a Asociaţiunei, cu binevoitoriul concurs al dlui G. Şorban, conservatorist în Viena şi a tinerimei studióse române din Dobra şi jur. Venitul curat e destinat în favorul bisericei gr. or. române din loc.

*

Dumitru Stăncescu mort! Din Bucuresci vine trista veste, că talentatul scriitor şi escelent traducĕtor, *Dumitru Stăncescu,* a rĕposat în Axen-Fels (Elveţia), în urma unei crude bóle (oftică). Dumitru Stăncescu lasă în urmă-i multe scrieri de valóre. A scris „Crâmpee" „La gura sobei", „Basme", „Alte basme", „Snóve", „Poveşti şi glume" etc." A tradus „Denisa" lui Al. Dumas, novele de F. Coppée, „Economia politică" de Corse; „Poveste tristă" de Coppée, a fost iniţiatorul „Bibliotecei pentru toţi", iar în ultimul timp a dirigeat „Fóia pentru toţi". Literatura română pierde în Dumitru Stăncescu un talentat scriitor şi un eminent traducĕtor.

*

Din poveştile despre Dreyfuss. A devenit acuşi legendar acest om. Incep sĕ se scótă din viaţa şi suferinţa lui fel de fel de amĕnunte, cât drepte, cât póte fantasate, dar ca curioşităţi ale dilei destul de interesante. Iată dóue din legendele despre Dreyfuss, date mai nou în lume de diarul francez „Lanterne":

Se dăduse ordinul ca la cea mai mică părere că Dreyfuss ar încerca sĕ fugă, sĕ fie împuşcat! In urma acestui ordin, un funcţionar dela administraţia închisorei de acolo, cu numele Berillon, care mai târdiu a fost pedepsit pentru o altă crimă, a combinat o simulare de fugire. In timpul nopţii, o barcă se apropiase fórte mult de locul unde era coliba lui Dreyfus şi se credea că acesta, speriat de sgomot, va eşi afară ca sĕ vadă ce sa întîmplat. Atunci un paznic avea sĕ-l împuşte imediat. Dar Dreyfus, care se deşteptase din somn, a întrebat numai atât: „Ce este"? şi a stat locului, în pat. El era prevĕdĕtor, şi cum nu se încredea în nimic a avut norocul sĕ scape cu viaţa. E neîndoios că Berillon a lucrat din ordinul cuiva şi póte că o anchetă ar dovedi pe autorul intelectual al faptei sale.

Alta. Intro di Dreyfus primi o depeşă ce părea a veni dela ministeriul coloniilor. Numai faptul că era o depeşă îl sperie pe Dreyfus. Dar care nu fu disperarea sa când citi, că soţia sa a născut un copil! Trecuseră doi ani dela depărtarea sa. Timp de trei luni de dile, Dreyfus a fost în cea mai mare disperare, n'a vorbit nimic, n'a scris un rînd, era ca nebun. Călă, sĕi anunţară atunci la Paris, că Dreyfus a ajuns în aşa stare, încât nu se mai gândeşte la ai sĕi şi nu voeşte sĕ mai scrie.

*

Producţie şi petrecere în Hida. Tinerimea studiósă română de pe Valea-Almaşului învită la producţiunea teatrală împreunată cu dans, ce se va ţinea în Hida, la 25 Iuliu (6 Aug.) a. c. Venitul curat e destinat pentru edificarea unui pavilon de petreceri.

Notă. Comitetul arangiator al acestei producţiuni, ne rógă sĕ accentuăm, şi pe celelalte diare sĕ reproducă şi ele, că pentru aceea nu e destinat de astă-dată venitul pentru scop filantropic, pentrucă din lipsa unui local corespundĕtor, petrecerile de până aci n'au prea reuşit, şi acum voesc sĕ câştige mijlóce pentru edificarea unui parvilon, care sĕ rĕmână proprietatea tinerimii, în care producţiile sĕ spereze o sórte mai bună, din venitul cărora apoi voesc sĕ înfiinţeze un fond pentru ajutorarea la studii a tinerilor din partea locului. Şi rógă sĕ se considere prin acesta învitaţi toţi aceia, care iubesc sciinţa, virtutea şi labórea tinerimei nóstre, pentru a cărui scop se intenţionéză a pune o basă reală la asemenea fond.

*

Ordinul celor trei „muşte"... Decoraţiile au existat, sĕ vede, veacuri întregi şi înainte de era nóstră, d. e. în Egipt. Făcênd săpături în ruinile Tebei, un savant francez a găsit într'un mormênt o mumie, avênd la gât o „decoraţie"! Era un colier cu trei muşte, de 12 centimentri, întreg de aur! Un hieroglif esplică anume că purtătorul fusese decorat de către Aa Hotop, fondatorul celei de-a opt-spre-decea dinastie, pentru servicii aduse, şi l'a decorat cu ordinul celer „trei muşte", care se vede a fi fost ordin respectabil...

Convocare.

Adunarea cercuală ordinară a despăţămêntului VI. (Sebeş) al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român" se convócă pe 25 Iuliu (6 Agust) a. c. în comuna Pianul de sus, cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării la 11 óre a. m

2. Raportul general al comitetului despărţămêntului, despre activitatea sa dela ultima adunare cercuală. 3. Raportul cassarului, prin care presentéză raţiociniul pe a. 1898 şi bugetul pe a. 1900. 4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestora. 5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi şi încassarea tacselor. 6. Disertaţiuni. 7. Raportul comisiunei de sub. Nr. 4. 8. Raportul comisiunei de sub Nr. 5. Statorirea bugetului pe a 1900. 9. Alegerea a doi delegaţi la adunarea generală ce se va ţinea în anul acestă la Deva. 10. Curenţii. 11. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal. 12. Inchiderea adunării.

La acésta adunare sunt învitaţi toţi membrii şi binevoitorii „Asociaţiunei".

Sebeş, la 12/23 Iuliu 1899.

Comitetul despărţămêntului VI.

S. Medean, director
G. Tătar, secretar

Notiţă Literară

O nóuă lucrare spirisistă. Dl. B. P. Hăşdĕu prepară o nóuă lucrare spiritisă, al cărei titlu va fi: „Dincolo". In noua sa operă autorul va resuma ultimele descoperiri spiritiste.

Raportul general

despre activitatea societăţii de lectură „Andreiu Şaguna" în anul şcol. 1898/9.

(Urmare.)

B. *Activitatea Societăţii în special.*

Societatea „Andreiu Şaguna" ca corporaţiune culturală, în special a desbătut în şedinţele sale 7 operate lucrate de membrii ei, dintre cari a primit pentru fóia „Musa" numai 5, şi acestea sunt:

1. „Mijlócele prin cari se asigură propăşirea unui popor", de Ilie Hociotă, cleric a. III.
2. „Despre influinţele binefăcĕtóre ale calamităţilor asupra omului", de Nicolau Şandru, cl. a II.
3. „Rolul năsdrăvanilor în poveştile nóstre poporane", de Nicolau Comaniciu, cleric a III.
4. Legenda „Sórele şi Luna" ca dovadă despre originea romană a poporului român, de Sebast. Stanca, cl. a I.
5. „Progresul ca resultat al variilor trebuinţe omenesci", de Nicolau Rusu, cl. a III.

Dintre operate, 3 au fost de cuprins filosofic şi 2 de cuprins literar, şi tóte au fost însoţite de criticele comitetului şi ale societăţii. Dintre operatele primite de societate, 3 au fost admise în concurenţă pentru şedinţa festivă, 2 numai pentru fóia „Musa", iar dóuĕ şi anume:

1. „Caracterul şi formarea lui" din punct de vedere psichologic, şi
2. „Miles Gloriosus" de Tit. M. Plautus, tradus în românesce, — necorĕspundênd, s'au respins şi inapoiat autorilor. Pe lângă operatele amintite, societatea a mai desbătut şi mai multe producte poetice, parte originale, parte traduceri, dintre cari unele au fost primite, altele însĕ fiind mai slăbuţe s'au înapoiat autorilor. Tóte operatele şi productele poetice primite de societate, au fost induse în fóia societăţii „Musa", din care în anul acesta au apărut 9 numeri. Ca în trecut aşa şi în anul acesta, s'au declamat din partea membrilor şi mai multe poesii.

Afaceri administrative interne ale Societăţii.

Dintre afacerile remarcabile de acest fel, amintim următórele:

Societatea în anul acesta a desbătut şi înaintat spre aprobarea autorităţii superióre, un nou proiect de statute, care a fost compus încă în anul trecut, dar din lipsă de timp s'a amânat pe anul de faţă. Mai departe s'a compus şi aprobat de societate un regulament special pentru administrarea şi folosirea bibliotecii. S'au văruit din nou salele, atât cea de lectură, cât şi cea pentru bibliotecă, s'au făcut uşi nóuĕ la ambele şi s'au văpsit ferestrile şi dulapurile de cărţi, pe scurt s'a îngrijit ca salele acestea sĕ devină cât mai corĕspundĕtóre meniţiunii lor.

Pe lângă acestea s'au completat numerii, cari au lipsit din cărţile bibliotecii, s'a mai cumpĕrat un numĕr frumos şi de cărţi nóuĕ, şi s'au compactat, pe lângă cele nóuĕ, şi cele deteriorate.

Celelalte afaceri administrative interne ale societăţii, fiind de o natură secundară, le omitem aici. Cel ce se interesézǎ de ele, le póte cunóşte din procesele verbale ale şedinţelor societăţii.

2. *Activitatea Comitetului, în general.*

Comitetul şi-a început activitatea sa cu 15 Sept. 1898 st. v. constituindu-sĕ în modul următor: Pres. Ilie Hociotă; Notar şi referent: Gerasim Popa. A ales apoi, în sensul §-lui 68 din regulamentul afacerilor interne ale soc. şi §-lui 16 din statute, dóuĕ comisiuni: una bibliografică şi alta controlătóre, fie-care constătătóre din câte 3 membri.

A ţinut în decursul anului acestuia 21 şedinţe, dintre cari 14 ordinare şi 7 extraordinare. Dintre acestea 20 au fost ţinute sub presidiul ordinar, iar 1 ţinută sub conducerea notariului Gerasim Popa, ca pres. ad hoc.

In şedinţele sale comitetul a adus concluse parte de natură administrativă, parte de natură literară, cari tóte s'au esecutat, afară de cele cari au fost înaintate ca obiect de desbatere societăţii.

Activitatea comitetului, în special.

In decursul anului acestuia s'au presentat comitetului cu totul 13 operate, dintre cari 7 cu meniţiunea de a fi cetite la şedinţa publică, iar restul pentru fóia Musa. Censurând comitetul operatele, a admis din ele în concurenţă pentru şedinţa publică numai 3, şi pentru fóia „Musa" 4, iar restul în numĕr de 6, necorespondênd condiţiunilor recrute, au fost respinse şi inapoiate autorilor. Cele primite de comitet şi înaintate societăţii, au fost primite afară de dóuĕ.

S'au mai presentat comitetului şi mai multe producte poetice, parte originale parte traduceri, dintre cari unele au fost primite pentru fóia „Musa", altele însĕ, fiind mai slăbuţe, au fost respinse.

Afaceri administrative interne ale comitetului.

După cum am amintit la alt loc, comitetul încă în şedinţa sa de constituire a ales din sinul sĕu dóue comisiuni: una bibliografică şi alta controlătóre. Comisiunea bibliografică şi-a îndeplinit chemarea sa înaintând un raport comitetului despre cărţile cari merită a fi procurate în anul acesta. O parte au şi fost procurate din partea societăţii, restul însĕ din lipsa mijlócelor a rĕmas a se procura în anul viitor.

Comisia controlătóre de asemenea şi-a împlinit lucrările sale, controlând funcţionarii societăţii în decursul anului şi raportând despre starea faptică a averii societăţii.

Comitetul ca organ esecutiv al societăţii s'a îngrijit de promovarea intereselor ei, făcêndu-i propunerile necesare şi esecutând cu acurateţă conclusele aduse de ea.

(Va urma)

Publicaţiune. [129] 2—3

Pentru *liferarea* de:

1. **Pâne de grâu curat,**
2. **Franzele** (jimble) făcute din făină de grâu curat, cu lapte,
3. **Făină de grâu curat** Nr. 2 şi 3,
4. **Carne de vită,**
5. **Carne de viţel,**
6. **Carne de porc,** şi
7. **Unsóre de porc,** tóte de prima calitate, pentru alimentarea alor 180—200 elevi dela seminarul archidiecesan „Andreian“ din Sibiiu în anul şcolar 1899/1900.

Reflectanţii la una sau mai multe din aceste posiţii, sĕ-şi înainteze ofertele in scris şi timbrate în regulă, presentându-le în persónă oficiului de cassă archidiecesan strada Poplăcii Nr. 28 **până inclusive 3/15 August a. c.** unde vor afla mai de aprópe şi condiţiunile speciale pentru liferare precum şi eventuale alte informaţiuni.

Tot în acest termin se pot înainta oferte în scris şi *pentru resturile de mâncare* rĕmase dela masă şi culină.

Sibiiu, 12/24 Iulie, 1899.

Economatul seminarului „Andreian“.

---

[115] 3—3

CONCURS.

La şcólele centrale gr.-or. române din Braşov sunt a se ocupa următórele posturi vacante de profesori şi învĕţători:

a) *La gimnasiu.*

1. Un post de profesor ordinar pentru catedra de filologie clasică.

2. Un post de profesor ordinar pentru catedra de limba maghiară şi română.

3. Un post de profesor suplent pentru catedra de geografie cu ori-ce grupare.

b) *La şcóla comercială superióră.*

4. Un post de profesor ordinar pentru catedra de limba maghiară şi germână.

c) *La şcólele primare.*

5. Trei posturi de învĕţători.

d) *La tóte institutele.*

6. Un post de profesor secundar de musica vocală şi instrumentală.

Terminul de concurs pentru posturile de sub a) şi b) este 25 Iulie v. a. c. pe când pentru cele de sub c) 30 de ḑile dela prima publicare în fóia oficială.

Toţi concurenţii vor adresa concursele lor subsemnatei Eforíi şcolare, însoţite de următórele documente:

a) că sunt Români de religiunea gr.-or.;

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile lor civile;

c) că sunt de constituţie fisică, firmă şi deplin sănĕtoşi;

d) revers că se vor conforma întru tóte legilor şi dispoşiţiunilor nóstre bisericeşti şi şcolare, precum şi normativelor şi regulamentelor ce sunt în vigóre.

e) Concurenţii de sub 1—3 vor documenta cualificaţiune profesorală completă, conform articolului de lege XXX. 1883 sau întru cât încă nu ar avé-o, sĕ aibă cel puţin esamen fundamental din specialitatea lor; preferiţi vor fi cei cu cualificaţiune completă.

f) Concurenţii de sub 4 vor documenta cualificaţiune conform regulamentului şcólelor comerciale superióre din 1895.

g) Concurenţii de sub 5 vor documenta, că au depus esamen de cualificaţiune învĕţătoresc cu calcul bun, că cunosc limba maghiară şi germână după recerinţă, şi că posed cunoscinţe teoretice şi practice din desemnul linear, din gimnastică şi din grădinărit.

h) Concurenţii de sub 6 vor documenta, că au absolvat un conservator de musică şi posed cualificaţiunea recerută pentru propunerea musicei vocale şi instrumentale.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisoriu (prevĕḑut în §. 30 al legii de instrucţiune din 1883) salar anual 900 fl., iar începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar, salar anual de 1200 fl., cuincuenii de câte 100 fl., bani de cuartir 200 fl. anual şi dreptul de pensiune, conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre; pentru timpul serviciului ca profesor suplinitor salar de 800 fl. fără alte emolumente.

2. Salarul profesorului suplent e de 800 fl. anual, fără alte emolumente.

3. Pentru învĕţători suplenţi fl. 400 anual, pentru învĕţători provisorii 500 fl. anual, iar începênd dela ocuparea definitivă a postului salar anual 600 fl., cinci cuincuenale de câte 60 fl. şi bani de cuartir 120 fl.

4. Pentru profesorul estraordinar de musică ca suplinitor sau provisor 600 fl. anual fără alte emolumente, dela ocuparea definitivă a postului salar anual de 800 fl. cinci cuincuenii à fl. 80, bani de cuartir fl. 150 anual şi drept de pensiune, conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre.

Braşov, din şedinţa Eforiei şcolare, ţinută la 5/17 Iuliu 1899.

Eforia şcólelor centrale române ort. rĕsăritene, Braşov.

Vas. Voina, preşedinte. **Ars. Vlaicu,** secretar.

Ad Nr. 144—1899. [130] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa III. Ceagz, protopresbiteratul Turdei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de 230 fl. 12 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se dau la oficiul protopresbiteral, eventual la comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform dispoşiţiunilor „Statutului Organic“, şi a „Regulamentului pentru parochíi“, la oficiul protopresbiteral subscris, în terminul provocat mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Cojocna, în 9 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Turdei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

Nr. 219/1899 protopresb. [131] 1—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare in ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Buzd, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviţi din repartiţie dela popor în suma de 49 fl. v. a., iar suma de 251 fl. v. a. se va solvi ca ajutor de stat pentru intregirea salarului învĕţătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 6 Maiu 1898 Nr. 80674/97, cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc.

2. Şaroş, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviţi din repartiţie dela popor în suma de 259 fl. v. a., iar suma de 41 fl. se va solvi dela comuna politică, cuartir şi lemnele de foc.

3. Vorumloc, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviţi din repartiţie dela popor în suma de 77 fl. v. a., iar suma de 223 fl. se va solvi ca ajutor de stat pentru întregirea salarului învĕţătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 11 Ianuarie 1897 Nr. 56489, cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vre o Duminecă ori Sĕrbătóre la biserica din parochiile amintite, spre a-şi arĕta dexteritatea în cântările bisericeşti, şi au a-'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaş, 29 Aprile 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Romul Mircea,
protopop.

Nr. 724—1899. [127] 2—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea posturilor de învĕţători la şcólele din comunele însemnate mai jos, din protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Vurpĕr cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţie dela popor, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele de lipsă pentru încălḑit.

2. Slimnic, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie dela popor, cuartir în edificiul şcólei şi 2 stângini de lemne pentru încălḑit, jumĕtate din venitul grădinei de pomărit.

3. Ocna-inferióră, cu salariu anual de 300 fl. şi 10 fl. relut de cuartir.

Cei cari doresc a reflecta la vreunul din posturile de mai sus, vor avé a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Cerêndu-se cunoscinţa cântărilor şi a tipicului bis. dela concurenţi, vor avé a-şi dovedi desteritatea în vre-o Duminecă ori Sĕrbătóre în biserica din comuna respectivă, până la alegere.

Sibiiu, 10 Iuliu, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului, în conţelegere cu comitetele parochiale.

I. Papiu,
protopresb.

Nr. 79/899. [119] 2—3
ad. Nr.. 292/899

Concurs

Pentru întregirea a patru posturi învĕţătoresci devenite vacante la scóla norm. cap. gr. or. din Sĕlişte, dintre cari unul este pentru învĕţătóre, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare,

Cu aceste posturi este împreunat un salar anual fundamental de 400 fl. 50 fl. bani de cuartir şi 20 floreni bani pentru grădină, care se va solvi în rate lunare anticipative din fondul cultural al bisericei; tot odată li se asigură învĕţătorilor aleşi cuincuenalele legale.

Concurenţii reflectanţi la aceste posturi, au sĕ-şi trimită suplicele lor instruite conform legilor în vigóre, pe lângă aceea se cere ca sĕ posédă limba maghiară, sĕ se deoblige, ca în termin de 3 ani sĕ se cualifice pentru scólele de repetiţie economice, în care vor avea obligămêntul a propune.

Invĕţătorii şi învĕţătórea ce se ver alege, vor fi obligaţi a provedea pe lângă instrucţiunea în scóla de tóte ḑilele şi instrucţiunea în scóla de meserii şi scóla de repetiţie economică, fără o altă remuneraţie deosebită. Cei cu cualificaţie superióră vor fi preferiţi.

Infiinţându-sĕ pe lângă acésta scólă cu 1 Septemvrie v. a. c. şi un *asil de copii*, se escrie pentru acest scop concurs pentru postul de *instructóre* cualificată.

Emolumentele acestui post sunt 300 fl. salar, cuartir şi lemnele necesare de foc.

Cererile concursuale se vor adresa la oficiul protopresbiteral gr-or al Sĕliştei.

Sĕlişte, din şedinţa comitetului parochial gr:or ţinută la 8 Iuniu 1899 *Ioan Popa*
Nr. 292/899 paroch, preşed.

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Petru Iuga
adm. protopresb.

Nr. 344—1899 [124] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scóla gr.-ort. din comuna *Sĕcărĕmb,* se publică concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în ḑiarul „Telegrafului Român“.

Emolumentele împreunate cu acest pos sunt:

Salariu anual de 360 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative, din cassa bisericei.

Cuartir în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse pentru încălḑit.

Dela competenţi se recere sĕ aibă dexteritatea în cântările bisericeşti, trebuind alesul învĕţător sĕ ţină în Dumineci şi Serbători strana în biserică, şi sĕ conducă un cor cu tinerii din popor; pentru-ce va primí o remuneraţiune de 40 fl. v. a.

Reflectanţii la acest post au a aşterne cererile instruate cu documentele necesari, la subscrisul oficiu protopresbiteral, în terminul susindicat.

Hondol, (u. p. Felső Csertés) 24 Iunie 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Geógiu.

Vasiliu Pipoş,
protopr.

Nr. 2969—1899 [116] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de *vicenotar* devenit vacant în comuna *Poiana*, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, se escrie prin acésta concurs cu următórele emolumente:

1) Salar anual 600 cor.

2) Pauşal de locuinţă şi lemne 100 cor.

3) După darea statului, aruncul comitatens şi comunal ridicat, $^1/_2$ % ca remuneraţiune.

4) Tacsele normate pentru lucrările private.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 6: I. 1883 cu documentele despre cunoştinţa limbilor şi ocupaţiunea lor de până acuma, au a se presenta subscrisului până în 10. August a. curent.

Mercurea, în 16 Iuliu 1899.

Pretorul cercual suprem:

Mangesius

Nr. 228. [128] 2—2
V. 1899.

Concurs.

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică, că sunt de a se conferi deocamdată pe anul şcolar 1899/1900, 2 stipendii, şi anume unul de 600 fl. şi unul de 100 fl. la elevi dela vre-o şcólă specială de economie din patrie.

La stipendiul de 600 fl. pot concura numai atari competenţi, cari voesc sĕ frecuenteze academia agricolă din Magyar-Ovár, iar la cel de 100 fl. cari voesc sĕ frecuenteze şcóla agricolă din Mediaş, sau altă şcólă agricolă din patrie. Asemnarea stipendiilor conferite se face numai după producerea documentului despre primire în institutul numit.

Concurenţii, cari în tot casul trebue sĕ aparţină acestui comitat, au sĕ-şi subştérnă rugările provĕḑute cu documentele despre studiile lor practice şi teoretice şi despre indigenat, până în 15 August st. n. la 2 óre p. m. la vicecomitele comitatului Sibiiu, ca president al comisiunei economice.

Sibiiu, în 22 Iulie 1899.

Preşedintele comisiunei economice comitatense:

Reissenberger,
vice-comite.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 76 Sibiiu, Sâmbătă, 17/29 Iuliu 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

CONCURS.

Din fondurile archidiecesane au venit vacante următórele stipendii, pentru conferirea cărora se publică concurs cu terminul 1/13 August, 1899.

I. Din fundaţiunea Moga, un stipendiu de *cinci sute* (500) fl. pentru tineri români din Archidiecesă, cari studiază sciinţele filosofice şi juridice, şi sunt lipsiţi de mijlóce.

II. Din fundaţiunea „Francisc Iosif", dóuĕ stipendii câte de şésedeci (60) fl. pentru tineri români din Archidiecesă, cari studiază şi sunt lipsiţi de mijlóce.

Aspiranţii la aceste stipendii, au a-'şi aşterne suplicele la consistorul archidiecesan în terminul indicat, instruându-le cu următórele documente:

1. Cu atestat dela oficiul parochial al comunei căreia aparţin, că sunt Români gr.-or.;
2. Cu atestat şcolar despre sporul în studii în anul şcolar din urmă;
3. Cu atestat medical că sunt deplin sănĕtoşi;
4. Cu atestat dela primăria comunală, despre posiţia socială şi starea materială a părinţilor;
5. Eventual cu alte documente recomandatóre.

Aspiranţii au a indica locul unde voesc sĕ studieze.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 14 Iuliu 1899.

Consistoriul archidiecesan.

Notificarea

Inaltpreasfinţiei Sale Dlui Archiepiscop şi Metropolit Ioan Meţianu, cătră I. P. S. S. Metropolitul Primat al României, despre ocuparea scaunului metropolitan al nostru,

şi

Rĕspunsul

Inaltpreasfinţiei Sale Domnului Metropolit Primat al României, Iosif.

Precum am amintit într'unul din numerele nóstre precedente, în o şedinţă a sfântului Sinod archieresc al României, s'a cetit de cătră I. Pr. S. Metropolit Primat scrisórea, prin care I. P. S. Sa Metropolitul nostru, notifică Primatelui României urcarea Sa în scaunul Metropolitan, şi tot acolo s'a cetit şi rĕspunsul ce Metropolitul Primat l'a dat I. P. S. Sale Metropolitului nostru, decidêndu-se a se tipări ambele în revista Metropoliei de Bucureşti *„Biserica Ortodoxă Română"*. Aflând în numĕrul cel mai nou, primit Joi, al acestei reviste, actele din vorbă, le redăm ací şi noi.

Iată-le:

I.

Notificarea I. P. S. Sale Metropolitului I. Meţianu:

Eminenţia Vóstră!

Inalt Prea Sfinţite Domnule!

După-ce în urmarea trecerii din acéstă viaţă la cele vecînice, a Archiepiscopului-Metropolit *Miron Romanul*, congresul naţional-bisericesc al provinciei metropolitane române din Ungaria şi Transilvania, la 19 Decembre, anul acum trecut, m'a ales pe mine fost până acum episcopul eparchiei Aradului, de Archiepiscop şi Metropolit al acestei provincii metropolitane, iar Maiestatea Sa ces şi apost. regéscă s'a îndurat prea graţios a confirma acéstă alegere, — eu la 28 Februare a. c. întrodus prin congresul naţional-bisericesc, am întrat în funcţiune ca Archiepiscop al Transilvaniei şi Metropolit al Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania.

Astfel provedinţa dumnedeéscă, votul clerului şi poporului crediucios şi prea înalta voinţă a Maiestăţii Sale, încredinţând mie conducerea archidiecesei Transilvane şi a Metropoliei ortodoxe române din patria nóstră, îmi iau voia a aduce acésta şi la binevoitórea cunoştinţă a Eminenţiei Vóstre, pătruns de dorinţa ferbinte, ca legăturile carităţii creştineşti, întemeiate pe comuniunea credinţei şi a intereselor sublime bisericeşti, sĕ se susţină pentru totdéuna între metropoliile surori de ací şi de acolo.

Rugându-Vĕ cu dragoste frăţéscă, ca după sfintele orêndueli ale sfintei nóstre biserici, sĕ mĕ cuprindeţi şi pe mine în sfintele Vóstre rugăciuni, şi sĕ primiţi asigurarea iubirii frăţesci şi a distinsei mele veneraţiuni, am rĕmas

Sibiiu, 30 Aprile, 1899.

Al Eminenţiei Vóstre
sincer frate în Christos
Ioan Meţianu,
Archiepiscop şi Metropolit.

Nr. 23 M.

II.

Rĕspunsul Metropolitului-Primat Iosif:

Inalt Prea Sfinţitului Archiepiscop al Transilvaniei şi Metropolit al Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania D. D. Ioan Meţianu.

Sibiiu.

Cu o vie bucurie în Domnul am primit sciinţa comunicată prin frăţésca Vóstră scrisóre cu Nr. 23 din a. c., că prin harul şi mila Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Christos, a găsit cu cale congresul naţional bisericesc al provinciei metropolitane române din Ungaria şi Transilvania sĕ Vĕ cheme la înalta demnitate de Archiepiscop al Transilvaniei şi Metropolit al Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania, alegere întărită de augustul Vostru Rege Francisc Iosif I., în locul fericitului întru pomenire Prea Sfinţitului Miron Romanul, mutat la Domnul.

Salutând cu evlavie actul sĕvîrşit în persóna Inalt Preasfinţiei Vóstre, Vĕ îmbrăţişez cu cea în Christos sfântă sărutare frăţéscă, rugând cu tot dinadinsul pe capul cel nevĕdut al sfintei nóstre Biserici, sĕ acórde Inalt Prea Sfinţiei Vóstre destule puteri cu sănĕtate deplină, spre a duce la liman princios de bună mântuire în Domnul, turma duhovnicéscă ce Vi s'a încredinţat.

In basa neclintită a dumnedeescei alcătuiri a sfintei Biserici a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Christos, noi cu toţii stăruind şi rĕmânênd, rog pe bunul Dumnedeu ca sĕ înmulţéscă anii Inalt Preasfinţiei Vóstre şi sĕ Vĕ păstreze întreg şi sănĕtos, drept îndreptând cuvêntul adevĕrului, binevoind în acelaşi timp a avea şi pe smerenia mea pururea în atenţiune la sfintele Vóstre rugăciuni.

1899, Maiu 17.

Sunt al Inalt Prea Sfinţiei Vóstre
cu tótă dragostea, frate în
Christos şi împreună liturgisitor
Iosif,
Metropolit Primat al României.

Nr. 2166.

Din pietate.

Privirile nóstre sunt adi îndreptate spre orăşelul Sĕlişte, unde se vor întruni mâne Românii din patria nóstră, spre a se încăldi din idealul măreţ: lăţirea culturei în sinul poporului.

In timpuri mai puţin furtunóse ca cele de acuma, Românii din patria nóstră erau cu putere magică împinşi spre idealuri.

Dorul de a ţiné pas cu celelalte popóre culte, a încăldit inimile Românilor din patria nóstră, când au pus temelia fondului de teatru român, şi acest dor încăldesce inimile Românilor, cari se întrunesc mâne la Sĕlişte, unde societatea pentru fondul de teatru român îşi ţine adunarea sa generală din anul acesta.

Din tot sufletul nostru salutăm lucrarea pacinică a acestei societăţi, şi cu inimă plină de mângăiere aducem la acest loc obolul de recunoscinţă pentru activitatea desinteresată şi neobosită, ce o desvóltă in scopul ajungerii idealului contemplat.

In timpurile furtunóse de adi, cu dor căutăm un loc ferit de vênturi, ferit de ploi, spre a ne odichni, ca cu puteri unite sĕ percurgem drumul greu al activităţii nóstre.

Sĕliştea este acest loc ferit.

Ridicaţi preste miseriile de tot soiul ale vieţii de tóte dilele, mâne şi poimâne vom avé dile de repaus sufletesc.

Ne vom transpune în dilele senine de odinióră, în dilele frumóse ale unei primăveri de redeşteptare, când cu mari speranţe aşteptam vara cea mănósă, cu câmp larg de lucrare, care ne îndreptăţea la mari speranţe de seceriş bogat, de tómnă binecuvêntată.

Vom încerca sĕ ne avêntăm la idealismul părinţilor nostri, vom inspira aerul întăritor al acelor timpuri. Focul tinereţei, care încăldia pre părinţii nostri ne va încăldi şi pe noi, şi vom jertfi din bogăţia inimei pre altariul Thaliei române.

Acei bĕtrâni vecinic tineri, cari în acest lung şir de ani dela înfiinţarea societăţii nu s'au despărţit de ea, ci în continu au sperat, şi au înspirat încredere şi speranţă şi altora, acei bĕtrâni vor fi obiectul admiraţiunei nóstre, şi ne vom da silinţa sĕ avem entusiasmul lor, focul dragostei lor, puterea şi forţa speranţei lor.

Un popor întreg se va întruni deci în Sĕlişte, spre a se încăldi de focul unui ideal, spre care nisuim toţi cărora ne zace la inimă cultura şi progresul.

Cu speranţa spre timpuri mai puţin furtunóse, ne întrunim deci noi românii din patria nóstră la Sĕlişte, spre a ne da mâna în jurul unei instituţiuni culturale, dela care încă condiţionăm binele şi fericirea poporului român.

Şi precând noi cu încredere în vitalitatea acestei instituţiuni culturale, din entusiasm ne întrunim în Sĕlişte spre a ne da mâna, şi a sórbe tărie din consciinţa că cu inima deschisă lucrăm toţi în armonică frăţie, pe atunci poporul unguresc din patria nóstră se întrunesce şi el din pietate la locul, unde cu o jumĕtate de veac mai nainte s'a vĕdut pentru ultima óră un om, care în idealuri a trăit şi spre nóuĕ idealuri a inspirat pe poporul unguresc.

Intêmplarea a adus cu sine, ca dilele întrunirii societăţii pentru fond de teatru român, sĕ coincidă cu dilele, în cari se împlinesce o jumĕtate de veac de când pe şesul de lângă Ferihaz, s'a vĕdut pentru ultima dată poetul Petőfi, care ca meteor s'a ivit în sinul poporului maghiar şi ca meteor a dispărut în bătălia dela 31 Iuliu 1849.

Poporul maghiar serbéză aniversarea a 50-a dela dispărerea acestui fenomenal poet.

Din pietate se adună din tóte unghiurile patriei patrioţii recunoscĕtori, şi acuma după 50 de ani se încăldesc de focul iubirii de patrie, de dorul de libertate, de idealul patriei libere, de cari a fost pătruns poetul Petőfi în anii critici ai revoluţiunei.

Naţiunea recunoscĕtóre a ridicat monument acestui erou al libertăţii, care în mod profetic a predicat, că înima lui este biserică, şi altarul în acea biserică este icóna patriei. Pentru acéstă icónă, dacă se va cere, el va dărima biserica.

Aşa a şi făcut: pentru libertatea patriei sale a căutat terenul de luptă pe câmpul de lângă Sighişóra, şi a murit pentru patrie.

Naţiunea recunoscĕtóre a ridicat monument poetului, şi la aniversarea a 50-a dela mórtea lui, întrégă ţéra emigréză spre a se închina spiritului lui luminat.

Din pietate.

Din pietate o face acésta naţiunea maghiară, dându-ne pildă, cum sĕ stimâm şi noi memoria ómenilor mari.

Respect naţiunii, care astfel stiméză memoria bărbaţilor mari, respect naţiunii, care se scie entusiasma pentru idealuri. O asemenea naţiune are viitor.

Revistă Bisericéscă.

Disolvarea congresului bisericesc gr. or. din Cernăuţi.

(Incheiere).

„Cum am dis, astădi nu putem spune destul de sigur, de are disolvarea Congresului sensul, ca activarea acestei instituţiuni bisericeşti sĕ fie sistată pe totdeauna, sau cel puţin suspendată pe timp nedeterminabil?

Pentru-ca acéstă presupunere sĕ aibă basă, sau sĕ avem cunoştinţă positivă, este necesară cunóşterea autentică a voinţei Corónei în direcţia acésta, căci, până lipseşte asta, póte fi normativă numai voinţa decretată în 9 August 1871, prin care s'a recunoscut necesitatea înfiinţării Congresului şi s'a încuviinţat activarea lui. Până-ce aşadară o voinţă preaînaltă în direcţie opusă nu este decretată în mod autentic, până atunci avem causă a ne îndoi în realitatea esistenţei ei.

Cuvintele din 1892 ale contelui Pace ne dau numai deslușirea, că la guvernul central, resp. la Ministerul de culte, a esistat şi esistă eventual şi astăḑi un curent îndreptat în contra activării Congresului bisericesc.

Publicaţia d-lui Stocki, intim al guvernului, ne-ar putea proba numai, că tendenţa opusă relativ la crearea definitivă a unui Congres, esistă faptic şi astăḑi în cercuriie guvernamentale. Atât tot, şi nimic mai mult.

Dar' sĕ luăm a doua eventualitate în vedere.

Aflăm, că Metropolitul în cercuri private sĕ se fie esprimat, că Congresul este disolvat şi că se va purcede în timp determinabil la alegeri noue şi la convocarea nouă a unui congres reconstituit.

Acestor cuvinte, lansate după culise, le atribuim deoşebit de puţină valóre... căci în afaceri importante s'au întêmplat mai multe casuri, în cari faptele nu au fost conforme cu afirmările şi asigurările anterióre...

Mult mai curênd ne vine a crede că Congresul va remânea sistat pe tot timpul, cât va sta în scaun actualul Metropolit.

Dându-ne sémă de tóte aceste, revenim asupra faptului disolvării Congresului, şi ne punem următórele întrebări:

Este disolvarea Congresului în momentul de faţă justificabilă sau nu, din punctul de vedere al intereselor bisericesci?

In al cui interes este disolvarea Congresului?

Cine pórtă respunderea pentru actul disolvării?

Noi toţi suntem martori, în ce hal desgustător a ajuns biserica nóstră de la 1895 încóce. Interesele ei cele mai vitale sunt periclitate. Instituţiuni create în folosul ei, precum era tipografia, au fost desfiinţate. In posturi conducĕtóre, au fost numite persóne a căror aptitudini sunt mult mai pe jos decât aptitudinile altor persóne din rêndurile clerului. Ba ce este mai mult, la o catedră a facultăţii teologice, cu consimţirea Metropolitului, a fost numită o persónă, căreia nu numai î-i lipseşte calificaţia ştiinţifică, ci care în plus înspiră temerea bine întemeiată, că va profesa doctrine eretice. In administrarea bisericei, profesată de Metropolit, ce este grav de tot, s'a furişat influenţa unor persóne, cari nu fac parte de biserica nóstră, cari din contră, propagă înteresele altor biserici. Ortodoxismul a ajuns, cum se vede, în pericol. In sfîrşit fie amintit, că în biserică ex officio s'a furişat *lupta naţională între elementul rutean şi cel român*, deşi biserica trebue ferită de acésta, căci ḑise episcopul Hacmann, în epistolia publicată de Stocki: „Cestiuni naţionale nu au loc în biserică, căci împĕrăţia bisericei nu este de lumea acésta“.

In aceste momente atât de grave şi seriόse pentru interesele vitale ale bisericei, lipsa Congresului este cu atât mai mult simţită. Multe glasuri s'au ridicat, reclamând convocarea lui. Glasuri particulare din cler şi dintre laici, organe de publicitate, glasuri de deputaţi, fii ai acestei biserici, glasuri din rêndurile patronilor bisericesci şi chiar glasul „Asociaţiunei clerului“ bisericei nóstre dreptmăritóre.

Considerând tóte aceste glasuri, a căror îndreptăţire nu se póte nega, resultă respunsul la întrebarea primă şi el sună: *disolvarea Congresului bisericesc în momentul de faţă este nejustificabilă din punctul de vedere al intereselor vitale ale bisericei.*

Intêmplările tóte injositóre, cari s'au petrecut în biserica nóstră în decursul ultimilor ani, au devenit numai posibile prin influenţa din afară, slăbiciune şi reavoinţă din lăuntru.

Cum am desvoltat la început, biserica are o constituţie autonomă, şi principalul ei factor de administrare autonomă este Metropolitul. Guvernul are numai ingerenţă de control.

In ultimii ani s'a întêmplat totul în mod invers!..

Din causele aceste astăḑi biserica este administrată în sens opus intereselor ei şi ale ortodoxismului“...

(Printre acestea şi la sfîrşitul seu, articolul „Patriei“ are o mulţime de acuse grave de reavoinţă, intenţie rea a Metropolitului pentru biserică si pentru *românism* în deosebi, acuse pe cari deocamdată ne reţinem a le reproduce.)

Din România

Avêntul industriei române.

(*Industria petroleului*) De cât-va timp şi mai ales în urma frumóselor succese obţinute cu exploatarea puţurilor de păcură dela Câmpina şi de la Băicoiu, industria petroleului în România a început sĕ ia un avênt îmbucurător, care va profita în curênd fórte mult şi Statului.

In urma acestui avênt s'au înregistrat în tómna anului trecut, numerόse contracte de închirieri de terenuri petrolifere din judeţul Prahova.

Capitaliştii străini au început din nou sĕ cutreere judeţul Prahova, închiriând tóte terenurile petrolifere neînchiriate încă.

Astfel numai dela Paşti şi până aḑi, s'au făcut contracte de închirieri în valóre de peste 15 milióne de lei.

O societate engleză, reprezintată de d. Werner, a închiriat pe termen de 28 ani, întinse terenuri petrolifere, cu cinci milióne de lei. O societate olandeză, „Internaţionale Rumeensche Petroleum-Maatsch“, ce s'a fondat la Amsterdam în Iunie, a închiriat în Dîmboviţa, Buzĕu şi Prahova, 434 hectare de terenuri petrolifere, pe termen mediu de 26 ani, cu şése milióne de lei.

Pe aceste terenuri s'au şi construit deja 54 puţuri de păcură, şi alte 33 sunt în construţie.

In ce priveşte exportul de petrol rafinat şi de benzină, „Epoca“, după care dăm aceste ştiri, află că a luat o extensiune îmbucurătóre.

Mai ales transportul transoceanic devine din ce în ce mai important, şi în fie-care lună plécă din Constanţa spre străinătate (Turcia, Grecia, Italia şi indirect de aci în Africa), trei sau patru vapóre cu 25-35.000 lăḑi cu petrol românesc.

Ḑilele din urmă s'a terminat şi conductul de tuburi, la Constanţa, lucrare care a durat un an, întimpinând mari dificultări technice. *Conductul acesta transpórtă petrolul dela rezervoarile de lângă Constanţa direct prin mare, pe o distanţă de un kilometru şi jumĕtate, in vapóre speciale.*

O societate străină a propus ca sĕ construiască un conduct lung de petrol de la Câmpina, până la Constanţa. Lucrare colosală şi costisitóre. De cât, fireşte, statul nu póte admite acésta, de óre-ce pierde profitul însemnat ce'l are din transportul pe căile ferate al petroleului.

Preţul petroleului brut, adecă al păcurei, variază în judeţul Prahova, după poziţia locului de producţiune şi după calitatea şi puritatea ţîţeiului, în genere între 130 — 150 lei.

Petroleul din Câmpina, care exceléză prin bogăţia sa în parafină, se plătesce cu 150 — 180 lei, şi în urma tendinţei spre urcare a petroleului rusesc, se aştéptă mai curênd la o urcare decât la o scădere.

Revistă Externă

Persecuţiile în Sêrbia.

Cu tóte ştirile liniştitóre pe cari guvernul sêrbesc le trimite în străinătate, se pare că starea lucrurilor este extrem de gravă acolo!

Persecuţiile contra radicalilor şi a cetăţenilor neagreaţi de guvern, este deslănţuită în tótă furia ei. Sute de familii fug din patrie pentru a scăpa de aceste persecuţiuni. Starea de asediu a desfiinţat şi puţinele libertăţi pe cari le-a lăsat în fiinţă lovitura de stat a regelui Alexandru.

Consiliile de rĕsboiu, alcătuite din creaturi ale ex-regelui Milan, vor condamna de sigur, după ordin, pe toţi adversarii dinastiei şi al guvernului.

Pentru a lăsa mână liberă tatălui sĕu, regele Alexandru s'a hotărît sĕ plece din ţară în vilegiatură. E uşor sĕ ne închipuim, ce regim se inaugureză în Sêrbia în aceste împregiurări.

Lipsa de scrupule a ex-regelui Milan merge atât de departe, în cât puterile europene s'au vĕḑut îndemnate a-i da sfaturi de potolire.

Dar şi ḑilele dinastiei Obrenovici par numĕrate. Acéstă dinastie, pe care au compromis-o viţiile şi violenţele, este adênc impopulară. Numai un regim de terόre o mai menţine pe tron.

Luptă pe Dunăre.

Iată articolul ce am promis a-'l reproduce, din „Drapelul“, asupra taxelor ce se întroduc dela 1 Sept. n., la Porţile de fer, asupra intenţiilór acelora, asupra amărîciunii ce au produs, şi asupra urmărilor ce vor avea:

„In adevĕr, guvernul unguresc neţinênd nici o sémă de protestările unanime ale tuturor acelora, cari au interese ca navigaţiunea pe Dunăre sĕ fie liberă, a publicat regulamentul şi taxele la cari vor fi supuse vasele ce vor trece prin punctul mai sus numit, fără nici o modificare, aşa cum le proiectase de la început.

Dintre marile ḑiare europene pe care le-am putut vedea, douĕ se ocupă de aceste taxe. Unul „Neue Freie Presse“, comentéză fórte defavorabil taxele de la Porţile-de fer. Se ştie că comerţul vienez, şi chiar tot comerţul *Austriei*, a fost viu alarmat de îndrăznéla Ungurilor! De asemenea a fost fórte alarmat şi comerţul *bavarez*. O mulţime de camere de comerciu din Bavaria, ţară fórte înteresată, ca navigaţiunea pe Dunăre sĕ fie şi sĕ remână liberă, au protestat cu energie în contra felului cum înţelege guvernul unguresc sĕ se desdăuneze de cheltuelile sevêrşite la Porţile de fer.

Ḑiarul „Le Temps“, deşi *Franţa* are puţine interese pe Dunăre, s'a pronunţat şi el, găsind că taxele instituite de Unguri, vor avea ca consecinţă *împiedicarea desvoltării comerţului Statelor riverane*, în special al Bulgariei, Serbiei şi României, ba chiar vor contribui la înăbuşirea şi ruinarea lui.

Fără a întra în amenunte astă-ḑi, putem spune numai că aceste taxe vor avea darul sĕ ne lovéscă în special pe noi (pe România). Serbia face un dever prea mic pe Dunăre, tóte mărfurile cari întră şi es trecênd prin Ungaria. Bulgaria de asemenea. Tot interesul ei e în josul Dunării (dela Porţi în jos, spre România, unde e liber), şi încă multă vreme comerţul cu părţile superióre ale fluviului nu va avea pentru Bulgaria aşa de mare importanţă. De o marină comercială a acestor State iară-şi nu póte fi vorba. Serbia nu posedă aprópe nimic, iar Bulgaria de abia posedă câte-va ceamuri particulare, de tonaj slab, cari se închiriază unuia şi altuia.

Cu totul alt-fel stau lucrurile în *Austria*, în *Bavaria* şi în *România*. Aceste trei vor fi adênc lovite de taxele de la Porţile de fer!

Sĕ ne ocupăm de noi: Marina nóstră comercială, aşa de desvoltată până astăḑi şi cu tendinţa de a lua un admirabil avênt pe viitor, a fost în tot-deauna ca un spin în ochii Ungurilor, cari avuseră monopolul navigatiunii pe Dunărea mijlocie

---

FOIŢA

Trei ḑile şi douĕ cântări.

De

W. G. v. Horn.

— Uf, ce frig! Trebue sĕ faci foc, dle profesor! Aşa îi vorbi poetului Gellert medicul sĕu, un bărbat mic dar gros.

— Voiesci d-ta sĕ te ruinezi de tot? D-ta trebue sĕ şeḑi într'o odaie mai caldă.

Gellert zimbi melancolic. „Lemnăria mea sufere de oftică, — ḑise el, — şi punga deasemenea. Insĕ fii liniştit, dle doctor; mĕ voiu îngriji, mĕ voi îngriji.“

Medicul se plecà preste masa de scris a lui Gellert şi ḑise într'un ton întrebător:

— Ah, o cântare nouă?

Gellert surprins clipi din ochi. Doctorul o ţinu către ferêstra împodobită cu flori de ghiaţă, şi cetindu-o esclamà:

— Escelentă! O cântare curat creştinéscă. Iubite dle profesor, acésta trebue sĕ o copiez pentru soţia mea. Diminéţă o primeşti înapoi.

Pe urmă pipăí doctorul pulsul lui Gellert observând:

— Incă tot încet; şederea este pentru dta o nenorocire. I-ţi trebue un cal, sĕ călăreşti. Dta trebue sĕ-ţi cumperi un cal.

— Iară sĕ cumpĕr. N'ai cumva mai multe recete de acestea ieftine, dle doctor? Tocmai bine îmi vin acuma, — rĕspunse Gellert cu un zimbet duios.

Medicul se depărtà. Gellert căḑu pe gânduri. Eri mai avuse încă 30 de taleri, astăḑi nimic; lemnele îi mai ajungeau cel mult opt ḑile. Bani n'avea de unde primí. Dar cei 30 de taleri de eri ce s'au făcut?

Intr'o stradă dosnică şi mică a oraşului Lipsca, se afla o căscióră, care era proprietatea bogatului Neidhardt, un om sgârcit în tótă puterea cuvêntului. Era o clădire miserabilă, dar tot îşi mai aducea chiria. De mulţi ani locuia într'ênsa un cismar sĕrac, dar cu frica lui Dḑeu, cu femeea sa şi cu mulţi copii. Grija pentru pânea de tóte ḑilele îşi găsise aici adăpost; bieţilor ómeni le mergea rĕu de tot. Preste vară tot se luptaseră ei mai uşor cu greul vieţii, dar acum era iarnă, era timp de rĕsboiu, ger mare şi câştig puţin, puţin de tot; pe lângă acestea se apropia şi rata pentru chirie, care se ridicase la 30 de taleri, şi sgârcitul de Neidhardt îi ameninţase deja cu isgonirea pe stradă. Femeia cismarului se mai duse odată la cel cu inima împetrită; dar înzădar, acesta nu cunoscea îndurare. In genunchi, cu ochii înecaţi în lacrimi se rugà femeea, sĕ-i mai aştepte; ei tot deauna ar fi plătit cinstit. Tóte înzadar!

Se apropia ḑiua îngrozitóre. Supărarea pusese pe sprijinul familiei la pat. Aerul rece al iernei străbătea în odaie pe lângă geamurile descleite, şi şése copii minori steteau în jurul sobei reci, plângênd de frig şi de fóme. Bietei mame părea că i-se rupe inima. Bolnavul tată însĕ grăí:

— Domnul a ḑis: chiamă-mĕ în necazurile tale şi eu te voiu mântui, şi tu sĕ mĕ preamăresci pe mine. Veniţi, sĕ ne îndreptăm rugăciunea nóstră către dênsul.

Tatăl se rugà ferbinte şi plin de credinţă. Şi când ḑise „amin“, o rază de încredere şi mulţumire îi înveseli inima obosită. Mama plecà cu doi copilaşi către tîrgul de lemne spre a aduna aschii pentru foc. Era o ḑi luminósă de iarnă, un vênt rece sufla dela ost, cu o asprime tăietóre, pătrunḑênd prin hăinuţele subţirele ale sĕrmanilor, încât aceştia mureau de ger şi de fóme.

Tocmai atunci eşise şi Gellert la preumblare, din causa sănătăţii.

Observând copiii cu mama lor, le urmà învelit în paltonul sĕu cald, căptuşit cu blană. Copiii alergaseră ceva înainte, iar mama mergea după dênşii în pas domol, şi obosită sĕ aşeḑà pe o peatră cu ochii scăldaţi în lacrimi.

Gellert cunoscea supărarea şi sărăcia. Amêndóuĕ au fost adese-ori óspeţii casei sale părintesci, în care trăiau odată 13 copii, iar venitul părinţilor mic, mic de tot. De aceea păşí încetişor către sêrmana femee şi o întrebà de nĕcazul ei, cu atâta blândeţă, încât cuvintele sale pătrunseră adênc în sufletul ei. Femeea putu sĕ descopere tótă supărarea şi miseria sa necunoscutului domn, cum bună-oră Neidhardt îi va alunga mânepoimâne pe stradă, dacă nu-i vor putea plăti cei 30 de taleri, cum va fi acésta mórtea bărbatului ei, şi cum va trebui ca şi copiii sĕ móră de fóme.

Femee, esclamă Gellert, Domnul Dḑeu trăiesce încă, şi dacă aveţi credinţă, veţi vedea mărirea lui!.

şi de jos, şi sperau sĕ nu-'l pérdă nici o dată!

Vasele române au străbătut până la Belgrad în sus, şi cu desvoltarea ce se proiecta, ele aveau sĕ mérgă şi mai departe, transportând şi produsele regiei statului şi pe ale particularilor, şi aducêndu-ne din alte părţi mărfuri industriale sau materii prime, cu preţuri de transport avantagióse.

Spre marea mirare a tuturor, chiar a popórelor cari şi-au câştigat un nume secular în navigaţiune, cum e poporul grecesc, *paviliónele românesci luaseră loc cu onóre alături de pavilionul altor ţĕri! Mările şi oceanele vedeau pentru prima óră vaşe românesci! Dunărea de asemenea începuse sĕ fie străbătută de pavilionul nostru.*

Ungaria, care vedea peimejdia de pe o parte prin înlocuirea ei în monopolul navigaţiunii pe Dunăre, pe de alta prin sosirea produselor româneşti, multe similare cu ale ei, până în inima Germaniei, s'a alarmat!

Mult şi-au bătut Ungurii capul până ce au găsit mijlocul sĕ lovéscă în concurenţa leală ce se desemna viguros din partea nóstră. Ocasiunea s'a presentat cu mandatul ce se dăduse Austro-Ungariei de a regula navigaţiunea făcută anevoiósă de stâncele şi gherdapurile de la Porţile-de-fer.

Guvernul unguresc de atunci a făcut tóte chipurile ca sĕ scape el regularea acestei afaceri. Fie-care credea că era la mijloc o nobilă emulaţiune, o dorinţă desinteresată de a serví interesele Europei, servindu-şi-le în acelaşi timp şi pe ale sale.

In realitate se pregăteau, pe căi piezişe, noi mijlóce pentru protejarea monopolului navigaţiunii ungureşti pe Dunăre, şi mijlócele pentru a se lovi un concurent leal (România), care se hotărîse a-'şi face afacerile singur!

Marina nóstră comercială pe Dunăre, şi comerţul nostru cu ţĕrile riverane: iată ce pândea şi ce voia sĕ lovéscă Ungaria!

Dela Septembre viitor încolo, loviturile vor începe.

(Şi ḑiarul citat promite a reveni asupra acestei importante chestiuni).

NOUTĂŢI

Din causa sf. Sĕrbători „Ilie Prorocul“, numĕrul mai apropiat al foii nóstre va apare numai Joi în 22 Iuliu (3 Aug.)

Producţiunea grâului anului acestuia. A sosit timpul că se póte socoti cu siguranţă producţiunea grâului în lume. In Europa, producţiunea grâului de estimp a fost destul de bună, exceptându-se România, unde grâul a suferit teribil din causa secetei, şi chiar parte din Rusia, unde seceta a bântuit cu aceeaşi intensitate.

Resultatele obţinute în general, mai cu sémă că anul trecut recolta s'a presentat în condiţiuni bune, fac sĕ se uite pentru moment prevederile pesimiste ale savantului englez William Croockes, asupra viitorului producţiunii grâului în lume. Afirmaţiunile venite din partea savantului englez au produs în tótă lumea civilisată o emoţiune considerabilă, cu atât mai mult că ele erau ştiinţific stabilite şi logic deduse, şi fie-care se intreba dacă în adevĕr? După-cum preḑicea ilustrul membru al academiei engleze, se apropie timpul când lumea nu va mai avea grâu deajuns!

Vorbind la drept, chestiunea remâne pendentă, şi trebue sĕ observăm că, anul acesta chiar, în America de Nord, recolta n'a fost aşa de strălucită, şi se crede că deficitul va fi de *15* sau *20*% faţă de recolta anului trecut!

*

Glónţele dum-dum. Se anunţă din Londra, că arsenalul din Woolvich şi casele din Birmingham, cari fabrică muniţiuni pentru guvernul englez, au primit ordinul sĕ modifice glónţele sistem „dum-dum.“ In fie-care ḑi se fabrică în Anglia 500,000 de ast-fel de glónţe!

*

Sermana Spanià, ajunsă, în urma desastrului îndurat în rĕsboiul cu Americanii, într'un hal financiar din care cu greu se va reculege, nu mai póte susţinea nici armata. In svĕrcolirile sale de întrămare a proclamat principiul cruţării, pe tótă linia. Mai nou se anunţă o reducere insemnată, cam de 25.000 soldaţi, în şirurile armatei spaniole.

*

Distinşi etnografi străini, printre Români. Avem scirea, că profesorul de geografie şi etnografice la universitatea din München, Dr. *Eugen Oberhumer*, va intreprinde în vara asta o călĕtorie ştiinţifică prin Transilvania pentru a studia moravurile, obiceiurile şi portul poporului român. Cărturarii nostri, preoţii şi învĕţătorii dela sate, vor împlini o datoriă naţională, dând distinsului profesor sprigin şi indigitări în cercetările sale etnografice.

Tot în vara asta cunoscutul filo-român *Dr. Weigand*, prof. univ. în Lipsca, va continua cu cercetările sale filologice printre Români, de astădată prin România, şi mai ales în Bucureşti, unde va studia dialectul mahalalelor.

*

Tenorul Perotti, dela opera din Pesta, italian de origine, va concerta Luni în 19/31 Iuliu, aici în Sibiiu.

*

Depozit de petroleu în flacări. Din Barboşi (în Rumânia) se telegrafiază, că un incendiu puternic a isbucnit Mercuri, lângă acea gară, la un depozit de petrol! Pompierii din Galaţi au fost chemaţi telegrafic, şi sosind, au lucrat la apărarea gărei. Puţin mai depărtat de depozitul de petrol aprins, era un alt depozit şi mai mare, care a fost însĕ salvat. Cauza incendiului e necunoscută.

*

Originalitate americană. In statul New-Jork se elaboréză un proiect de lege, tinḑênd a se preda unor *tribunale, compuse numai din femei măritate*, delictele comise de copii mai mici de doi-spreḑece ani. Principiul că numai mamele sunt în stare de a judeca pe copiii delicvenţi, îşi găseşte pentru prima óră aplicare.

Convocare.

Adunarea generală a „Reuniunei femeilor române din Mediaş şi jur“ se va ţinea în acest an, conform conclusului adus în şedinţa comitetului în 2 Iuliu, în şcóla gr. orientală din Mediaş, la 28 August st. n. 3 óre p. m. cu următorul

Program:

1. Deschiderea şedinţei prin presidenta, după care va urma inmediat verificarea membrilor. 2. Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală. 3. Raportul cassariului. 4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapórtelor de sub 2 şi 3. 5. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea procesului verbal al acestei adunări. 6. Propuneri eventuale. 7. Inchiderea şedinţei, — la care a participa sunt învitate tóte femeile române din Mediaş şi jur, Prea Stim. Dómne membre şi toţi spriginitorii intereselor de progres ale acestei reuniuni.

Se observă, că în aceeaşi ḑi la 2 óre d. am. în aceeaşi localitate îşi va ţinea comitetul reuniunei adunarea sa ordinară.

Mediaş, 20 Iulie 1899.

Maria Necşa, secretarésă

Maria Moldovan, presidentă,

Convocare.

Adunarea generală a despărţământului XXX. al „Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român“ conform conclusului comitetului dela 1/13 Iuliu a. c. se convócă în Saschiz, pe ḑiua 25 Iuliu (6 August.) a. c. 10 óre a. m. în biserica rom. din loc.

La acéstă adunare sunt rugaţi a participa în numĕr cât mai mare, atât membrii despărţământului, cât şi toţi românii, cari cunoscênd scopul măreţ al acestei instituţiuni culturale române, se intereséză de inaintarea ei.

In special se rógă Onorata Preoţime a înfluinţa împreună cu domnii învĕţători în acéstă direcţiune asupra poporului, şi în fine toţi acei p. t. domni, cari stau în fruntea agenturilor aparţinătóre acestui despărţământ, sunt rugaţi a încassa taxele restante şi a le administra cassarului Dlui Vasiliu Urdea măestru cojocar în Sighişóra.

Obiectele de pertractare vor fi:

1. Deschiderea adunării prin directorul. 2. Raportul general al comitetului. 3. Raportul cassarului. 4. Alegerea comisiunii pentru înscrierea membrilor noi şi pentru încasarea taxelor dela membrii vechi şi noi, şi pentru censurarea raportului comitetului şi al cassarului. 5. Raportul acestei comisiuni. 6. Alegerea a doi membri, cari sĕ represinte despărţământul la adunarea generală anuală a „Asociaţiunei.“ 7. Propuneri de sine stătătóre. 8. Disertaţiuni, cari la tot casul sunt a se preda directorului, cu cel puţin trei ḑile inainte. 9. Designarea locului pentru proxima adunare. 10. Reconstituirea despărţământului pe un nou period de trei ani. 11. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea protocolului. 12. Incheierea adunării prin directorul.

Sighişóra, 3/15 Iuliu 1899.

Din şedinţa comitetului despărţământului XXX. al „Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român“, ţinută la datul mai sus indicat.

D. Moldovan, directorul desp.

Zaharie Ganea, notar

Raportul general

despre activitatea societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ in anul şcol. 1898/9.

(Urmare.)

Partea II.

Averea Societăţii cu finea anului 1898/9

1. Biblioteca:

Biblioteca în decursul anului acestuia s'a înmulţit cu 139 opuri în 174 volume, şi astfel biblioteca care la începutul anului a numĕrat 2365 opuri în 3311 vol., cu fiinea anului acestuia numĕră 2504 opuri în 3485 vol.

La acest crescĕmênt imbucurător a ajuns biblioteca parte prin donaţiuni, parte prin procurări din banii societăţii.

Donaţiuni Bibliotecii:

Academia română a dăruit bibliotecii nóstre: Etymologicum magnum Romaniae, Cimiliturile Românilor, Analele a cade-miei române tom. 18. 19. 20.

Dela biblioteca seminarială am primit: Istoria Românilor, de Papiu Ilarian; Convorbiri literare (an. XVI)., Foişóra „Telegrafului român“ 1877., Analele Academiei române, tom. XI; Die Rumänen der Oesterreichischen Monarchie. Calendariul archidiecesan anii: 1881. 1883—85, 1891—93., Protocolul conferinţei naţionale., Michael der Tapfere., Laurian: Istoria Românilor.

Reuniunea agricolă a comit. Sibiiu: Agrologia.

Dela institute publice ni-au venit: Programa gimnasiului din Braşov pe 1896/7 şi 1897/8., Raportul institutului „Ardeleana“; Statute., Programa gimnasiului din Brad pe 1897/8., A bajai kir. tanitóképezde értesitője., Cum sĕ cultivăm cucuruzul sĕ rodéscă., Raportul societăţii „Junimea“ din Cernăuţi., Raportul societăţii „România jună“ Viena., Uebersicht der academischen etc., Öffentliche Vorlesungen an Universität von Cernowitz.

Cursul I. clerical 1898/9 a dăruit: Istoria bisericéscă de Dr. Ioan Stroia.

Cu ocasiunea şedinţei publice au fost donate: Geschichte des Protestantismus (2 vol); Evangelia din ḑiua de Paşti în 12 limbi, Zarandul şi munţii apuseni transilvăneni; Cartea durerii. Istoria pedagogiei. Carnetul învĕţătoriului rural. Mari és Margit. Cercetări literare, istorice. Lumina Asiei. Episcopatul român macedonean. O pagină din istoria contimporană. Tribuna şi Tribuniştii, Programul Partidului naţional din 1892., Justiţia şi fostul metropolit Ghenadie. Respunţurile dlui Sturdza la interpel. din cameră şi senat., Caterisirea metropolitului Gh. Petrescu. Gramatica l. Eline. Dialogi românifrancesi. Sócra cu 4 nurori. Vrăjitórea. Din cartea cântecelor. Studii şi portrete. literare, Fundaţiunea V. Adamachi. Institutul I. Oteteleşanu. Les oportes (comedie în 2 acte). Opere complete de Alexandri, (2 vol.) ediţia cea mai nóuă.

Comisarii consistoriali: Conferenţele învĕţătoresci.

Dr. D. P. Barcianu prof. sem; Cuvênt festiv, rostit cu ocasiunea aniversării de 25 ani dela mórtea marelui Andreiu.

Dr. P. Şpan, prof sem.: Treptele formale ale învĕţămêtului

Dr. I. Cristea secret. cons.: Dotaţiunea clerului; Dr. Miron Romanul.

Mateiu Voilean. asesor consist.: Testamentul lui E. Gozsdu., Momente memorabile dela alegerea de metropolit la 1898.

Dr. I. Blaga. prof: Teoria Dramei.

Dr. Popoviciu prot. Lugoş: Cuvêntări bisericesci.

N. Togan, Sibiiu: Românii la anul 1733.

I. Zanne, inginer-şef: Proverbele Românilor.

G. Musicescu, prof. Iaşi., Anastasimatasiu (9 fasc.); Imnul (concert I.); Melodii naţionale; Rênduiala liturgiei.; Acsióne. Separaţiunea matrimoniilor.

D. I. Şortan, teol. abs.: Merinde dela şcólă. Jidovul Tamudist. Cruzimile ţarului Ioan cel Grozav. Medicina populară; Cercetări literare, de Densuşian.

T. Murgău învĕţ: Dóuĕ operette pentru pian.

I. Puşcariu, ped.: Ode şi epode, Carmen seculare, de Horaţiu, tradusă de Olănescu.

Szabó Ferencz presb. în Becicherecul mare: Vilàgtörténelem (7 vol).

Alte donaţiuni:

Cartea psalmilor trad. şi esplic. după tecstul masoretic; Foiţe alese. Saltă române (supliment la „Rom. mus.“), Prosodische function. Familia 1897 şi 1898. Revista ilustrată. Biserìca ortodoxă.

(Va urma.)

El porunci femeii, sĕ-l urmeze. Acasă deschise pupitrul sĕu, luà cei 30 de taleri şi-'i dădu femeii. Când femeea de bucurie voi sĕ se arunce la pământ şi sĕ-i îmbrăţişeze genunchii, el o opri ḑicêndui-i:

— Mulţumiţi lui Dḑeu, care a ascultat rugăciunea vóstră. Iar la Neidhardt sĕ nu mergi înainte de 11 óre, spre a-i plăti chiria.

După ce Gellert rĕmase singur în odăiţa sa, îşi îndreptă privirea cătră cel Atotputernic şi plecà ceva înainte de 11 la bĕtrânul Neidhardt. Acesta tocmai şedea la o masă cu bani, şi nu-i prea venea la socotélă, de-a fi conturbat, dar faţă de un bărbat, pretutindeni atât de stimat, trebuia sĕ fie mai prevenitor, ca cum îi dorea lui inima. Gellert ḑise:

— Dle Neidhardt, dela d-ta póte învĕţa omul sigur multă bunătate. D-ta vei pricepe bine arta, de-a face cu darurile ceresci într'adevĕr bine.

Sgârcitul îşi perdu cumpĕtul. Consciinţa sa îi spunea într'o limbă destul de clară tocmai contrarul. El ar fi dorit, ca profesorului sĕ i-se pérdă şi urma. Gellert însĕ îi vorbi mai departe despre mulţumirile sufletesci ale binefacerii, cu atâta căldură, încât cămătarnicul începu sĕ asude.

De-odată ceasul bate unspreḑece şi cu prima bătătură întră şi sêrmana femee în odaie cu o faţă strălucitóre esclamând:

— Iată v'aduc cei 30 de taleri, şi acum daţi-mi şi scrisórea aceea, care v'a trimis-o bărbatul meu bolnav de mórte ca sĕ nu ne daţi afară din casă.

Neidhardt, care părea că are foc sub tălpi, ḑise:

— O, n'a fost neapărat de lipsă; — n'am luat dór lucrul aşa serios! Vedeţi acum am visită; duceţi-ve acum.

Intr'aceea apucà cu degetele sale nodurόse fişicul cu banii şi-'l vîri în buzunar. Gellert însĕ murmurà:

— „Sunt treiḑeci de taleri, şi nu-i legat nici un blăstĕm de ei.

Şi Neidhardt simţi la auḑul aecstor cuvinte nisce fiori ciudaţi.

Iar femeea continuà:

— Da, da, acuma ḑiceţi, că n'aţi luat lucrul serios. Eri însĕ ne ameninţaţi că: „Banii, sau vĕ arunc cu bulendre cu tot pe stradă! Noi nu te-am blăstămat pentru acésta; dincontră, bărbatul meu s'a rugat pentru d-ta, ca milostivul Dḑeu sĕ-ţi înmóie inima împetrită, şi aḑi diminéţă D-ḑeu a vĕḑut miseria nóstră: când plângeam rĕzimată de o pétră, m'a găsit acest domn bun şi mi-a dăruit cei 30 de taleri!.

Gellert îi făcu semn sĕ tacă, dar femeea continuà:

— Faceţi-mi numai semn; eu trebue sĕ o spun, căci altcum prea greu î-mi stă pe inimă.

Neidhardt roşi până după urechi. De-o dată însĕ se reculege, întinde femeii cei 30 de taleri, trage cu condeiul preste socotélă de pe pupitru şi ḑice:

— Femee, datoria vóstră este plătită, cumpĕră pâne şi te îngrijesce de bolnavul tĕu bărbat.

După aceea se întórse cătră Gellert cu cuvintele: „Mult preţuitul meu domn, d-ta nu ai numai scrieri frumóse, ci şi fapte frumóse. Vino, sĕ mergem împreună la sêrmana familie.“

Ḑis şi făcut. Şi în odăiţa cea miseră licări o rază binefăcĕtóre din ajutorul ceresc şi omenesc, şi rugăciunea cismariului a fost auḑită preste aşteptare, căci Neidhardt făcu din acea ḑi mult bine familiei.

(Va urma.)

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă şi colorată, — în cele mai moderne ţĕseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg *(lif. de curte ces. şi reg.* **Zűrich.** [2] 9—

Publicaţiune. [129] 3—3

Pentru *liferarea* de:

1. **Pâne de grâu curat,**
2. **Franzele** (jimble) făcute din făină de grâu curat, cu lapte,
3. **Făină de grâu curat** Nr. 2 şi 3,
4. **Carne de vită,**
5. **Carne de viţel,**
6. **Carne de porc,** şi
7. **Unsóre de porc,** tóte de prima calitate, pentru alimentarea alor 180—200 elevi dela seminarul archidiecesan „Andreian“ din Sibiiu în anul şcolar 1899/1900.

Reflectanţii la una sau mai multe din aceste posiţii, sĕ-şi înainteze ofertele in scris şi timbrate în regulă, presentându-le în persónă oficiului de cassă archidiecesan strada Poplăcii Nr. 28 **până inclusive 3/15 August a. c.** unde vor afla mai de aprópe şi condiţiunile speciale pentru liferare precum şi eventuale alte informaţiuni.

Tot în acest termin se pot înainta oferte în scris şi *pentru resturile de mâncare* rĕmase dela masă şi culină.

Sibiiu, 12/24 Iulie, 1899.

Economatul seminarului „Andreian“.

Nr. 735—1899. [132] 1—3

CONCURS.

La şcóla poporală cu trei învĕţători din Tălmăcel, devenind vacante dóuĕ posturi, pentru intregirea acestora se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: pentru fiecare, salar anual de 300 fl., relut de cuartir 15 fl. şi 2 stângini de lemne.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi, au sĕ-şi aştérnă suplicele de concurs instruite în sensul legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Sibiiu, 15 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr, 243/1899. [134] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroch la parochia de cl. III-a Ludeşti-Costeşti, devenit vacant prin abḑicerea preotului Nicolae Costescu, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur de 432 fl. 72 cr. v. a. anual.

Doritorii de a reflecta la acéstă parochie, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor din vigóre, subscrisului, până la terminul sus indicat, şi au a-se presenta şi la biserică în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului credincios.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Orăştiei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Orăştie, 4 Iulie 1899.

Vasiliu Domşa,
protopresbiter.

Nr. 412—1899. [133] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parochiei de cl. a III-a Vorţa cu filia Valea-lungă, în protopresbiteratul Iliei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 442 fl. 65 cr.

Informaţiuni mai detailate despre starea acestei parochíi, se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor din vigóre, subsemnatulni oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta şi în biserica din loc, spre a face cunoscinţă cu poporul, înainte de espirarea terminului sus indicat.

Ilia, la 1 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresb.

---

ad Nr. pp. 400—1899 [136] 1— 3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de paroch în vacanta parochie de clasa a III-a din comuna Mărişel, prin acésta se escrie concurs repeţit cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunnte cu acest post, dau un venit sigur anual de 413 fl. 28 cr.

Doritorii de a competa la acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, subscrisului până la terminul sus indicat, şi a se presenta în parochie la biserică, în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Ofiiciul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 26 Iuniu 1899.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 696. 1898
protopresbit. [135] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea vacantei parochíi de clasa a treia Şarpatoc cu filia Vêlcăndorf, protopresbiteratul Sighişórei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post de paroch este 360 fl.

Reflectanţii la acest post, sunt avisaţi a-şi înainta cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Informaţiuni mai detaiate despre starea emolumentară a acestei parochíi, se pot primi la oficiul protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă, sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre la biserică, pe lângă observarea §-ului 18 din Regulamentul pentru parochíi, pentru a celebra şi cuvênta.

Sighisóra, 8 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 79/899.
ad. Nr.. 292/899 [119] 3—3

Concurs

Pentru întregirea a patru posturi învĕţătoresci devenite vacante la scóla norm. cap. gr. or. din Sĕlişte, dintre cari unul este pentru învĕţătóre, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare,

Cu aceste posturi este împreunat un salar anual fundamental de 400 fl. 50 fl. bani de cuartir şi 20 floreni bani pentru grădină, care se va solvi în rate lunare anticipative din fondul cultural al bisericei; tot odată li se asigură învĕţătorilor aleşi cuincuenalele legale.

Concurenţii reflectanţi la aceste posturi, au sĕ-şi trimită suplicele lor instruite conform legilor în vigóre, pe lângă aceea se cere ca sĕ posédă limba maghiară, sĕ se deoblige, ca în termin de 3 ani sĕ se cualifice pentru scólele de repetiţie economice, în care vor avea obligămêntul a propune.

Invĕţătorii şi învĕţătórea ce se ver alege, vor fi obligaţi a provedea pe lângă instrucţiunea în scóla de tóte ḑilele şi instrucţiunea în scóla de meserii şi scóla de repetiţie economică, fără o altă remuneraţie deosebită. Cei cu cualificaţie superióră vor fi preferiţi.

Infiinţându-sĕ pe lângă acésta scólă cu 1 Septemvrie v. a. c. şi un *asil de copii*, se escrie pentru acest scop concurs pentru postul de *instructóre* cualificată.

Emolumentele acestui post sunt 300 fl. salar, cuartir şi lemnele necesare de foc.

Cererile concursuale se vor adresa la oficiul protopresbiteral gr-or al Sĕliştei.

Sĕlişte, din şedinţa comitetului parochial gr:or ţinută la 8 Iuniu 1899.

Ioan Popa
Nr. 292/899 paroch, preşed.

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Petru Iuga
adm. protopresb.

Ad. Nr. 356—1889. [118] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea următórelor posturi de învĕţători din protopresbiteratul Haţegului se publică concurs cu termin de 30 ḑile de la prima publiclare în „Telegraful Român“:

1. Alun cu filiele Bunila şi Vadu Dobrei; 2. HaşdĕuDobâca şi Goleş; 3. Federi-Fizeşti; 4. Valea-Sângeorgiu şi Grid cu şcólă ambulantă; 5. Livezeni; 6. Nădăştia-superióră; 7. Petrila (Brad); 8. Petrila-Gârgura. La fiecare staţiune salariul este de 300 fl. şi se solveşte prin repartiţiă dela popor. 9. Sfânta-Măria-de-pétră, cu salariu de 300 fl. şi adecă 200 fl. repartiţiă dela popor şi 100 fl. din fondurile archidiecesane.

Concurenţii au sĕ-'şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective —

Haţeg, în 1 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 724—1899. [127] 3—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea posturilor de învĕţători la şcólele din comunele însemnate mai jos, din protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Vurpĕr cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţie dela popor, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele de lipsă pentru încălḑit.

2. Slimnic, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie dela popor, cuartir în edificiul şcólei şi 2 stângini de lemne pentru încălḑit, jumĕtate din venitul grădinei de pomărit.

3. Ocna-inferióră, cu salariu anual de 300 fl. şi 10 fl. relut de cuartir.

Cei cari doresc a reflecta la vreunul din posturile de mai sus, vor avé a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Cerêndu-se cunoscinţa cântărilor şi a tipicului bis. dela concurenţi, vor avé a-şi dovedi desteritatea în vre-o Duminecă ori Sĕrbătóre în biserica din comuna respectivă, până la alegere.

Sibiiu, 10 Iuliu, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului, în conţelegere cu comitetele parochiale.

I. Papiu,
protopresb.

Nr. 38/899. [137] 1—3

Publicare de licitaţiune.

In *1/13 August a. c. la* 2 *óre d. a.* se va ţinea în cancelaria comitetului parochial gr. or. — edificiul şcólei — din Reşinari, licitaţiune minuendă pentru darea în întreprindere a edificării unei *eşitori* (privăḑi) la şcóla gr. or. de aci.

Preţul strigării 1493 fl. 06. cr.

Licitanţii vor depune înainte de licitaţiune un vadiu de 10% din preţul strigării.

Planul cu preliminariul de spese şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la subscrisul comitet parochial.

Reşinari, 12/24. Iulie 1899.

Pentru comitetul parochial gr. or.

Bucur Dancăşiu, preşed. com. paroch.
A. Galea, notar.

Raci nobili garnt. în viaţă, cu anc., o corfă 5 k. franko; 60 raci uriaşi fl. 3.50, 45 Solo, animale rari fl. 4.80.

H. Spitzer, Probuzna, Galiţia.
[117] 4—4

„Concordia“

Societate comercială pe acţii — Sibiiu,

pune în vênḑare

un vin escelent

garantat curat, cu preţul de

40 cr. litrul!!

Se potrivesce admirabil cu ape minerale.

[86] 12—12

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 77 Sibiiu, Joi 22 Iuliu v. (3 August n.) 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sĕrbările dela Arad.

Ne asociăm din tótă inima la bucuria, căreia în mod măreț și demn i-a dat espresiune diecesa Aradului din incidentul instalării noului episcop al ei.

Din tótă inima unim glasul nostru cu glasul credincioșilor din eparchia Aradului, din tótă inima unim ruga nóstră cu ruga celor ce s'au întrunit în ḑiua de Sfântul Ilie în catedrala din Arad.

Dumneḑeul milelor și al indurării sĕ 'și reverse darul seu asupra noului archiereu, căruia i-s'a dat în mână toiagul păstoririi; sé-'și reserve asupra lui darul seu, ca în aceste ḑile grele sĕ conducă cu înțelepciune, cu mână tare și cu braț înalt turma cea cuvêntătóre la pășunea mântuirii.

Născut în acea eparchie, crescut acolo, Preasfinția Sa Părintele Goldiș cu tótă inima e legat de sórtea bisericei sale.

In Arad a petrecut viéța sa până acuma, și cât timp a fost în fruntea consistoriului din Oradea-mare nu i-au rĕmas necunoscute nisuințele culturale ale Românilor din Arad.

Cunósce tóte afacerile eparchiei, cunósce din proprie intuițiune córdele inimilor în cercurile mai înalte guverniale, și tóte acestea 'i înlesnesc validitarea bunelor sale intențiuni pentru prosperarea bisericei din diecesa Aradului.

S'a onorat pe sine diecesa, când cu onóre și cu mare pompă a întrodus în scaunul seu pe noul episcop.

Legată e inima poporului nostru de inima preoțimei nóstre, și acestei legături se dă espresune anumită la anumite ocasiuni.

Legătura cea intimă dintre episcop ca cap al eparchiei și dintre popor ca turmă cuvêntătóre, s'a manifestat acuma la instalare.

E natural ca așa sĕ fie!

Iubirea cu iubire se rĕsplătesce, și în biserică dragostea crestinéscă trebue sĕ domnéscă, care, după cuvintele apostolului, nici odată nu se sfêrșesce.

Avem rari ocasiuni de a ne bucura noi Românii ortodocși din patria nóstră.

Instalarea de Marți ni-a oferit o asemenea ocasiune, și din inimă saltăm cu frații dela Arad, cu plăcere ne unim cu ei în bucurie, și mai ales cu plăcere ne unim cu ei în speranțele, ce trebue sĕ se pună în noul lor episcop, carele cu fală va păși pe urmele demnilor sei antecesori, ridicând biserici și școle, predicând cuvêntul lui Dumneḑeu, ținênd caldă în inima poporului alipirea către biserică și națiune, iubirea de patrie și respectarea legilor.

Ca tămâia dela altar se înalță către ceriu rugăciuni pentru îndelunga viéță a noului episcop, pentru sănătatea lui, pentru întregitatea puterilor lui sufletesci și trupesci.

Rugăciunile nóstre le unim cu cele ale credincioșilor din eparchia Aradului.

Duchul Domnului veghieze asupra noului episcop, și precum Marele Proroc Ilie neclătit a fost între tóte împregiurările, duchul adevĕrului și al dreptăței neclătit sĕ domnéscă în era noului episcop.

Adevĕrul și dreptatea a domnit în biserica nóstră, duchul adevĕrului a inspirat pe episcopii nostri, de aici neclătită autoritatea lor în ochii poporului.

Acest duch sĕ inspire în activitatea sa pe noul episcop, sĕ fie continuitate în lucrările legale, cari plac Domnului, și cari asigură nemurire celor ce dreptatea o iubesc.

Viu ținută în inima poporului, conscienţa că în biserică adevĕrul și dreptatea domnesce, acéstă consciință dă poporului tăria cu care póte resista tuturor încercărilor.

In corul archiereilor nostri a luat loc un nou archiereu, pe care cu iubire l'a instalat diecesa Aradului, și cu încredere i-a deschis ușile residenței.

Voim sĕ fim părtași la acéstă bucurie care nu e locală, care nu se mărginesce numai la Arad, sau la eparshia Aradului.

Bucuria e generală, este a întregei metropolii.

Ne asociăm din tótă inima la tóte dorințele bune, câte i-s'au adresat Preasfinției Sale părintelui Iosif Goldiș, din incidentul instalării.

Dumneḑeu sĕ l ţină și sĕ-i îndrepteze pașii.

Din diecesa Aradului.

Instalarea părintelui Goldiș

Marți în 19 Iuliu v. s'a sevêrșit la Arad instalarea noului cap al diecesei, a P. S. Sale, Părintelui Episcop *Iosif Goldiș*. Noul Episcop a fost primit frumos de credincioșii sei cari în jurul actului de instalare au arangeat și festivități întinse, după programul pe care l'am publicat și noi.

Introducerea P. S. Sale în scaunul archieresc s'a făcut de către P. S. Sa Părintele Episcop *Nicolae Popea* al Caransebeșului, ca delegat al Consistoriului metropolitan și al Prea Sfinției Sale Domnului Archiepiscop și Metropolit *Ioan Mețian*. In ajunul instalării în numĕrul seu de Duminecă, „Biserica și Școla“ din Arad publică un articlu intimpinător în care salută pe nou cap al Eparchiei, între altele cu următórele cuvinte:

„In timpul după anul 1700 încóce, de când reședința vechei nóstre Episcopii din Ienopolea s'a strămutat prin fostul Episcop al acelei diecese Isaia Diacovici la Arad, — Prea Sfinția Sa părintele *Iosif Goldiș*, este al cinspreḑecelea în șirul Episcopilor, cari cu începere dela 1700 au guvernat acéstă diecesă în timpuri grele pentru biserică și popor Vremurile însĕ au fost de astfeliu în trecut, că întrégă activitate eparchiei a trebuit sĕ fie îndreptată și concentrată cu deosebire în dóuĕ direcțiuni: apăra ortodoxia bisericei, de multe-ori greu amenințată, a efeptui dorința clerului și poporului, moștenită din bĕtrâni prin despărțirea ierarchică și prin realisarea autonomiei bisericesci.

„Intre astfeliu de înprejurări lupta bisericei până la anul 1864, și respective până la 1870 a trebuit sĕ se mânțină după timp și înprejurări în cadrul restrîns, cerut de cele dóuĕ direcțiuni arĕtate mai sus.

„După anul 1870 însĕ biserica intrând în un nou stadiu de desvoltare a luat asupra și sarcina desvoltării și punerii în aplicare a instituțiunilor create și respective reactivate prin statutul organic.

„Și timpul celor treiḑeci, și respective dóuĕḑeci și patru de ani din urmă, a fost un timp rodnic în crearea de instituțiuni culturale, sub guvernul Eminenției Sale, I. P. S. Domn Archiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu*, fostul Episcop al Aradului.

„In biserica și în desvoltarea culturală a popórĕlor însĕ progresul se realiséză numai astfe, dacă în mersul cel nesfîrșit al popórĕlor spre perfecțiunea creștinéscă, — fiecare ḑi adauge câte o faptă măréță la edificiul cel mare, dela carele depinde înaintarea și mersul progresiv al popórelor spre bine și fericire.

„Și suntem siguri, că Prea Sfinția Sa, noul Episcop al nostru *Iosif Goldiș* în acésta direcțiune va lucra din tóte puterile cu ajutorul lui Dumneḑeu și cu sprijinul diecesanilor sel, — înfruntând tóte greutrțile ce pot se se ivéscă mai cu sémă astăḑi, când biserica are sĕ lupte cu atâtea curente greșite și contrare bisericei și desvoltării ei.

„Nădejdea nóstră este însĕ Tatăl scăparea nóstră este Fiul, acoperămêntul nostru este Duchul sfânt.

„Salutăm deci pe P. Sa Domnul Episcop Iosif Goldiș de buna venire în mijlocul diecesanilor sĕi învestit cu darul Archiereiei, și rugăm pre Dumneḑeu, ca sĕ-i ajute sĕ conducă cu deplin succes agendele diecesei ani mulți fericiți „drept îndreptând cuvêntul adevĕrului.“

*

Instalarea însași, precum vedem din ḑiare, mai ales din ḑiarele maghiare, a fost totodată și o manifestațiune a dorinței de apropiere între elementul maghiar și român, manifestațiune din care mai ales ḑiarele maghiare fac mare capital. Ea a avut loc la banchetul dat după actul festiv al instalării, printre toaste.

S'a toastat la banchet întâiu de P. S. Sa părintele Popea pentru Monarchul, apoi Părintele Goldiș pentru I. P. Sa Metropolitul Mețianu și pentru mandatarul seu la instalare, Popea.

Mai târḑiu s'a ridicat și a rostit contele Tisza István un toast pentru înfrățirea Românilor cu Maghiarii. I-s'a rĕspuns din partea P. S. Sale Episcopului Popea și din partea părintelui V. Mangra, astfel, încât ḑiarele spun că aceste declarații formézā o piatră unghiulară, dela care relațiile între Români și Maghiari au sĕ pornéscă pe altă linie, spre înfrățire, și pun aceste declarații într'un șir cu cele ale Sașilor la Sighișóra, cari au fost iarăși pline de elogii și circumspecții față de Maghiari. Și însuflețirea ce au produs toastele din vorbă, a fost așa mare, că societatea micstă presentă sĕ îmbrățișa și sĕ săruta în elan de bucurie. Musica cânta piese unguresti și românești.

Sara a fost concert și bal, reușite.

Vom publica un raport mai amănunțit.

Dela Seliște.

Seliște 19/31 Iul. 1899.

Strălucită și înălțătóre de inimi a fost adunarea Societății de teatru, ținută eri și aḑi la Seliște, — mai strălucită și mai înălțătóre de inimi decât tóte adunările, cu cari acéstă Societate alergătóre după un frumos ideal, se póte mândri în trecutul seu peste 30 de ani! Iar succesul material și el superior tuturor altora: s'au adunat aci contribuiri pentru fondul societății, *aprópe 1500 fl*! Seliștea s'a dovedit și de astădată mult meritându-și bunul renume cunoscut peste tot pămêntul locuit de Români. Onóre Seliștenilor, onóre comitetului arangiator al adunării și a festivităților grupate ca un strălucit foc bengalic în jurul ei, și onóre ținutului din jurul Seliștei, care și el frumos a contribuit la reușita lucrării fruntașei comune surori.

(*Primirea comitetului*). Deja primirea ce s'a făcut comitetului Societății, era un bun augur despre decursul întregei festivități culturale naționale a ḑilelor ce urmau. Sâmbătă la órele 7 sosind membrii comitetului societății, o delegație a comitetului arangiator i-a întimpinat la gară, salutându-i de binevenire prin rostul ales al dlui protopretor P. Drăghici; după cuvintele de mulțumită ale președintelui I. Vulcan, plecând în trăsuri spre comună, mare și plăcută a fost surprinderea comitetului vĕḑênd ce primire i-sĕ face în comuna însași, în piață. Era tótă Seliștea de față; comitetul parochial și comunal și elevii școlei formând cordon viu și plăcut. Harnicul și simpaticul primar, țeranul Iordache Roșca Căpitanul a bineventat cu câteva cuvinte comitetul, coperită fiindu-'i alésa vorbire de o mare de strigări sĕ „trăiască!“ Președintele Vulcan a respuns adênc emoționat.

(*Sara de cunoscință*) arangeată în hotelul comunal a fost și ea un pas înainte pe cărarea bunului început arătat. A fost o sară animată, veselă, cu toaste, și durând până bine târḑiu.

(*La biserică*). Duminecă a premers serviciul divin, celebrat de P. O. D. protopresbiter I. Droc, cu asistență de mai mulți preoți, între cari ppresb. N. Maneguț al M. Oșorheiului și Romul Mircea al Mediașului, preoții Juga sen. (Tilișca) Marcu (Seliște) etc. Era solemn, frumos, aer de sĕrbătóre mare. In biserica destul de spațiósă, seliștenii abia de erau o treime, ceialalți au stat pe afară, cedând locul mulțimei mari de óspeți sosiți din depărtări și mai ales din jurul Seliștei. Seliștenii neîncăpuți în biserică, au umplut stradele, toți în haine de sĕrbătóre, toți deosebit pușí în mișcare. Cântările liturgice le-au cântat corul băieților sub conducerea învĕțătoriului Crișan.

(*La scólă. Ședința I.*) După biserică, publicul a trecut, cu comitetul Soc. în frunte, în sala mare a mândrului edificiu școlar. Intre cei sosiți am observat: Din Comitet: V. Oniț, Dr. Mihu, G. Dima; representanții „Asociațiunii“: dnii Z. Boiu și Dr. Diaconovits. Apoi: Papiu, Ivan, Droc, Maneguț, R. Mircea, S. Medean, și dnele lor, Dr. Bologa Dr. Cristea, Dr. Stroia, Vulturul, Hințescu, Luzurean, Dr. Prunas și dna, Dr. Elecheș, Aldea, Isidor Blaga, Dr. Bunea, Elie Cismaș și dna, locot. Bárdossy, Harșan, Dr. Olariu Dr. Vlad, Dr. Frâncu, Dr. Vecerdea, dna N. Cristea, dna Borcia, Maria Cioban, N. Borza, Druhora, Flucuș, Dr. Gheorgian (Bucovina) Ghița Pop (Bucuresci), Avram Corcian, preot ortrdocs în Bănat, Petrișor și Beju (Bucuresci) Dr. Dragits, Macelariu, Letiția Roșca, dșóra Păuna Columb (Jași) și aprópe tótă inteligința din jurul și ținutul Sĕliștei. Sala era frumos împodobită cu verdeață, cu tablouri și oglinḑi, printre cari îndeosebi a ațîntit privirea tuturora tabloul patronilor școlei, al lui Constantin cel mare, și al maicei sale Elena, simbolisând „Inălțarea Sfintei Cruci;“ în jurul acestuia era inscripția „In hoc signo vinces“ ce i-sa arătat lui pe ceriu pe semnul crucii! Acesta și celelalte tablouri, între cari al lui Șaguna, fostului jude Maxim etc. erau frumos împodobite cu ornamente tricolore.

In mijlocul unei tăceri solemne, și având în jur de sine un distins public, mai ales de dame și domni, și mai puțini țerani și țĕrăncuțe, președintele Vulcan a deschis prima ședință a adunării prin o vorbire frumos compusă și cu același foc juvenil predată, cu care l'am auḑit predându-și vorbirile de deschidere la Orăștie și Hațeg! E plină de optimism, de nădejdi a vedea realisată ideea ce sĕ urmărește de Societate, de a avea teatru național chiar fórte curênd! De-ar da bunul Dḑeu. Vorbirea dlui Vulcan a fost cu însuflețire acoperită de aplause și „sĕ trăiască“.

După aceste neobositul dn protopretor P. Drăghici a salutat și la acest loc, oficios, adunarea, tălmăcind bucuria Seliștenilor, că li s'a dat ocasiune a-'și arăta inima și interesul şi jertfa lor pentru o societate ideală ca Societatea de teatru, menită a contribui la cultivarea şi nobilitarea poporului român.

Dl I. Vulcan a mulţumit pentru frumósele sentimente a căror tălmaciu s'a făcut dl Drăghici.

La acest loc delegaţiunea comitetului central al „Asociaţiunii“, salută, prin rostul delegatului Z. Boiu asesor consistorial, adunarea Societăţii şi-'i întinde mâna frăţéscă a „Asociaţiunii“ care i-a trimis.

„Dorinţa Asociaţiunii“ — ḑice dl Boiu — a fost, că cu acest prilegiu se şi esprime bucuria sa pentru crearea unui fond de teatru“ în anii din urmă, şi se-i facă urări de continuu progres şi în viitor. Intinḑându-i mâna frăţéscă declară, că Asoc. va fi în spirit pururea una cu Reuniunea teatrală căci acelaşi ideal îl urmăresc, deşi pe diferite căi: fericirea prin cultura a poporului român“.

Dl Vulcan rĕspunde emoţionat, arĕtênd că de 30 am decând participă la adunările şi în parte conduce adunările generale, un astfel de moment solemn n'a avut, căci în adevĕr nu-i mai solemn moment, decât, cand mama vine la fica sa, sĕ o cerceteze. Acésta ne face bucurie, ne înalţă şi dă curaj. Mulţumind delegaţilor îi rógă sĕ spună mamei societăţilor nóstre culturale, că fica ei înfloresce şi doresce a susţinea legăturile cu mama sa, căutând aşi împlini datoria sa, etc.

S'a trecut apoi la partea oficiósă. Au fost aleşi de notari ai şedinţei dnii *Dr. Ilie Beu* şi *S. Bocu*, după care s'a cetit raportul general al comitetului, cu date destul de instructive. Fiind secretariul V. Goldiş absent raportul l'a cetit dl Bocu. S'a ales o comisie de 5 în persónele dlor: N. Ivan, Dr. A. Frâncu, I. Droc, Dr. Stroia şi Dr. Prunaş, căreia s'a predat raportul general spre censurare şi venire cu propunere.

Lipsind noul cassar P. Petrescu, raportul casei a fost cetit de dl *Dr. I. Mihu*, arătând progresele averii societăţii în ultimul an, şi reeşind că societatea a avut incassări în suma respectabilă de peste 10,000 fl. în anul trecut! Raportul s'a dat unei comisii de 5: N. Mâneguţ, Dr. Vecerdea, Dr. Bologa, D. Roman, şi Dr. Caletariu, spre censurare.

A treia comisie, d-nii: I. Manta, I. Comşa N. Herţa, N. Henţ, şi D Lăpădat, a fost alésă pentru inscriere de membri noi.

La locul acesta s'a dat cetire depeşilor de salutare sosite pentru adunare. Cea dintâi a fosta 1. P. S. Sale, Dlui Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu*, următórea:

„La întrunirea de aḑi a onora-
„tei Societăţi, împlor şi eu binecu
„vêntarea cerêscă

Ioan Meţianu,
metropolit.

Telegrama a fost primită cu o furtună de cele mai călduróse urări repeţite „se trălască!‘ la adresa înaltului şi iubitului prelat.

Apoi alte telegrame dela Arad, Oradea mare Braşov, Lipova, Bocşa germână etc.

S'a pus la ordinea ḑilei cetirea disertatiunii dlui Petra-Petrescu, dirigentele „Albinei“ din Braşov, activ şi pe terenul titeraturei române, care a ţinut sĕ dea unele amenunte nóuă din viaţa poetului *Eminescu*, de pe timpul când acesta era student în Blaj. Fiind dl Petra absent, disertaţia a cetit-o tinerul Stoica. In ea ni sĕ arată cât de neregulat trăia tinerul Eminescu, că n'ar fi fost nici chiar înscris; cum a venit Eminescu la Sibiiu în 1866, unde însoţit de un elev din seminarul nostru s'a instalat în strada Măcelarilor cu Nicolau Denşuşan, jurist acolo. Cum apoi a mers la Reşinari şi de aci a fost trecut în Ţară pe poteci. Amenunte interesante în felul lor, deşi de puţină valóre. Find însĕ numele lui Eminescu un nume adênc şi simpatic gravat în tóte inimile românesci, ori-ce amĕnunte nóuĕ despre el, viaţa şi suferinţele lui, sunt ascultate cu interes de simpatia pentru dulcele poet.

După acestea şedinţa primă a fost închisă prin câteva cuvinte de cătră preşedintele.

(*Banchetul*). După şedinţă membri comitetului şi o parte din óspeţi au făcut visită pe la fruntaşii locali, iar apoi s'au întrunit la banchet. Pregătirile pentru banchet erau făcute în aşanumitul „Pavilon elveţian“, un pavilon aşeḑat în o piaţă liberă pentru a ţinea aci petrecerile poporale, fără birt şi fără localuri ce dau prilegiu la scandale, aprópe de el. La masă am avut o neaşteptată surprindere, fórte plăcută! In loc de obicinuiţii „chelneri“ de pe la banchete, aci ne-au servit o cunună de fete tinere, admirabile în gustuosul lor costum seliştenesc. Frumos costumul, frumóse fetele. Sĕ tot şeḑi la banchet! Mâncările şi beuturile bune. Si—nu scump! 1 fl. 50 cr. de persónă. Totul cuminte arangeat.

S'au ţinut şi neîncunjurabilele toaste. Preşedintele *I. Vulcan* a toastat mai întâi, după tradiţionalul nostru obiceiu, pentru M. S. Imperatul şi Regele nostru; dl Dr. *Calefariu* a toastat apoi pentru comitetul Societăţii de teatru, care ne-a oferit plăcuta ocasiune a ne vedea la acéstă adunare şi la acest banchet; dl *Virgil Oniţiu* pentru Sĕliştea şi sĕliştenii cei cu bun nume până departe dus! Frumósă temă, dar şi frumos a fost desfăşurată de distinsul director al gimnasiului nostru Braşovean. Ştiu că a trĕsăltat inima în fie-care sĕliştean auḑindu'l ce frumos îi apreciază!; dl Dr. *I. Mihu* a închinat pentru trimişii comitetului Asociaţiunii, pătrunḑêndu-şi vorbirea de vederile d-sale fórte reale şi clare; dl *P. Drăghici* a închinat pentru numĕroşii óspeţi ce au grăbit la acéstă adunare; dl *Z. Boiu* pentru înpreună-lucrarea societăţilor culturale şi pentru apropiarea lor tot mai tare, după începutul făcut între Asociaţiune şi Societatea de teatru; dl Dr. *A. Frâncu* pentru gingaşul buchet de copile care ne-au servit la masă; temă plăcută şi cu evidentă însufleţire pentru temă, predată; dl prof *G. Dima* a ridicat un păhar în onórea arangerilor, cari nu numai au voit şi au ostenit, dar s'au şi priceput de minune a arangea adunarea şi cele în jurul ei întocmite; dl asesor consist. *N. Ivan* şi-a adus aminte în toastul seu, de modestii dar prea preţioşii muncitori în agrul cultural, de învĕţătorii, şi în special de învĕţătorii din Sĕlişte, cărora revine o mare parte din meritul că aḑi Sĕliştea a ajuns la atâta înflorire, — etc.

Tóte toastele erau primite cu mare însufleţire şi cu înflăcărate ciocniri de păhare pentru cei închinaţi. Erau de mult trecute 5 óre când masa s'a ridicat, lăsând pe mulţi sĕ rĕmână cu toastul în buzunar, dacă nu s'au grăbit până a fost vreme.

(*La „exposiţie“*) Din multe puncte de vedere a fost interesantă exposiţia de lucruri de industrie de casă, pe care a arangeat-o bravul comitet arangeator sĕliştean. Au adunat tot felul de producte ale acestei industrii, nu numai din present, ci şi din trecut, până aşa de demult, cât au putut afla ceva. Ca, vechitura vechiturilor era arătată o pălărie de 150 de ani şi un blid de 140 de ani.

*

Sara a fost *Concert*, *producţie teatrală*, după programul cunoscut, cu joc, până în ḑiua următóre. Tóte perfect reuşite, şi critic cu dinţi de fer ar trebui sĕ fii ca sĕ te pui sĕ le excepţionezi ori cleveteşti.

In ḑiua a dóua, Luni, şedinţa a dóua, în care după tóte triumfurile morale de până aci, s'a constatat că şi partea materială a reuşit spledid, că încasările sĕ urcă la *1500 fl.*

Dl Iosif Vulcan, enunţând acésta şi închiḑênd şedinţa a dóua, era emoţionat până la lacrămi când spunea, că ceva mai frumos n'a vèḑut şi un resultat mai strălucit n'a avut de 32 de ani decând ia parte activă în acéstă societate!

Dup'amiaḑi a fost petrecerea poporală, ieşirea pe „Neted“-ul, drăguţă şi plăcută şi asta, dar risipită nainte de vreme prin o plóie potrivnică.

Vom da încă amĕnunte. Şi până atunci însĕ, repetăm: onóre bravilor Selişteni şi comitetului lor arangeator, care ne-au făcut sĕ venim cu inimi pline de mulţumită dela ei, şi Societatea cu pungă plină de frumóse sume pentru nobilul seu fond!

Sêrbii contra Românilor.

Sub titlul acesta publică „Pesti Napló“ din péna lui Dr. Alexics György următórea scrisóre, într'un numĕr recent:

„Cetesc în ḑiarul, ce apare în Panciova întitulat „Narodnost“, că românimea din ţinuturiie de méḑăḑi, în nesaţul ei îşi estinde propaganda şi în Banatul des impoporat de locuitori sêrbi. Scrie că Românii se vîră într Sêrbi, ca sĕ formeze colonii române. Pentru ajungerea resultatului românii sunt sprijiniţi, spune fóia sêrbéscă, de Liga din Bucuresci, pentrucă alt-cum românimea cea sĕracă din sud n'ar putea face nimic. Intr'adevĕr cu ajutorul ligei zidesc biserici şi arangiază în ţinuturi locuite de Sêrbi adunări în cari tractéză pe Sêrbii romanisaţi, distribuindu-le la fie-care câte 10 florini şi rachiu din belşug.

Omul cuminte numai zimbesce la aceste secături, şi eu încă n'aş reflecta la ele dacă ştirile acestea n'ar fi ajuns în foile din capitală, care în majoritate le-au luat de bani buni. Am ţinut de necesar cu atât mai vêrtos a aduce în discuţie chestia acésta, deórece sunt mulţi Români, cari vĕḑênd că foile maghiare folosesc tóte mijlócele pentru defăimarea Românilor, se înverşunéză şi mai mult şi stîrnesc acea ură, al cărei loc ar trebui sĕ-l ocupe cea mai curată iubire.

E cunoscut, că românimea a gemut secoli sub opresiunea hierarchiei sêrbeşti. N'a fost destul că limba liturgică în biserică a fost cea slavă, dar pe lângă asta stapânii ei sêrbi în tot chipul au încercat sĕ sêrbiseze pe români. In puterea lor aveau şcóla şi biserica, si în ajungerea scopului lor îi sprijinea averea şi cultura. Dea-rîndul sêrbizau numele românesci, adăugênd particula „ici“. Aşa au făcut din Pop, din Ioan şi Petru, Popovici, Ioanovici şi Petrovici. Aşa a ajuns numele meu, care original a fost Alexi — Alexici. In privinţa acésta românii au devenit atât de preocupaţi, încât românii inteligenţi mai că se jenau dacă n'aveau la capĕtul numelui pompósa particulă sêrbéscă „ici“.

Vremurile s'au schimbat, opinca despreţuită română a ajuns la conosciinţă de sine, şi 'şi reclamă drepturile faţă de vechii sĕi domni sêrbi. Secoli dea-rêndul a îmbogăţit cu sudórea mancei sale bisericile sêrbeşti, şi astăḑi desbinându-se de ele, nu numai că nu îşi mai dă acolo filerii, ci se grupéză în biserică separată română şi 'şi cere înapoi partea sa dela bisericile sêrbesci. Procesele de despărţire curg în massă, cu deosebire în sud, unde judecătorul competent e tribunalul regesc din Budapesta. Natural că asta îi dóre pe sêrbi şi rana 'i ustură încă mai mult, că Românii îndrăsnesc sĕ-şi validiteze chiar şi pe cale judecătoréscă drepturile cari până acum tóte le-au câştigat Românii. De aici se esplică, că ori-ce fóie mică sêrbéscă sĕ simte îndreptăţită la discreditarea Românilor, căci crede că în felul acesta cu atât mai vêrtos câştigă pe Maghiari contra Românilor. Şi de órece acum e la ordinea ḑilei a vedea mâna Ligei în ori-ce acţiune referitóre la români, „Narodnost“ încă află de bine a apela la acest argument grav. Biata Ligă! Dac'ar şti foile de aici, de ce crisă financiară sufere acésta societate şi ce cértă este între conducĕtorii ei, mai mult ar compătimi-o, de cât sĕ o ridice pe nedreptul la mare putere. Pot susţinea sincer şi cu ambiţie calmă, că în tótă Ungaria nu e român, care sĕ fi vĕḑut dela Liga vro pară frântă.

Cu dreptul te dóre sĕ fii sĕrac şi neputincios din bogat şi puternic, ce ai fost. Aşa a păţit şi poporul sêrbesc din patrie. Atât a decăḑut în numĕr, avere, şi cultură, încât cu drept cuvênt aparţine în privinţa acésta cu totul istoriei.

Pela începutul anilor şépteḑeci era un element atât de puternic, încât Miletici a înrolat între ei soldaţi pentru eluptarea in-

FOIŢA

Trei ḑile şi douĕ cântări.

De

W. G. v. Horn.

(Urmare)

Inainte de plecare, doctorul cel mic şi gros lăsà sĕ i-sĕ arete lemnele lui Gellert. Vĕḑêndu-le, clătinà din cap, porunci totuşi sĕ i-se facă bolnavului domn foc din greu.

Acum voì sĕ plece cătră casă, spre a aduce femeii sale nóua cântare a lui Gellert, dar când cârni pe după colţ, îl întîmpinà o femee săracă cu cuvintele:

„Dle doctor, osteniţi, ve rog, până la bărbatul meu. Dl profesor Gellert şi dl Neidhardt vĕ rógă“.

„Iarăşi Gellert“, murmură doctorul. Il cunosci pe acela, femee?“

„Da“, rĕspunse femeea, într'un ton resolut şi încreḑetor.

„Aha, aci s'au cheltuit banii,“ esclamà doctorul, „de aceea sufere el acum frig“.

Femeii îi căḑu ca o pétră de móră pe inimă auḑind, că bunul domn trebue să ducă lipsă din causa ei. Doctorul însă îi ḑise:

„Dar nu vĕ întristaţi, femee, pe aşa unul nu-'l părăseşce bunul D-ḑeu“.

El prescrise ceva şi grăbi în-spre casă. Aci îl aştepta un flăcău cu un cal înşelat.

„Ce este“? întrebà doctorul.

„Primarul din Machau vĕ rógă, sĕ veniţi, pentru D-ḑeu, numai decât afară. Femeea sa este greu bolnavă“.

Doctorul încălecà dând frîu calului. Era aprópe de nestrăbătut.

Trupe prusiene ocupaseră strada. In sfîrşit ajunse la locuinţa primariului, şi doctorul î-şi veḑu numai de cât de datorinţă.

După ce trecuse pericolul, doctorul fu silit sĕ ia loc la masă, în jurul căreia şedeau oficeri prusieci, — căci, bine 'nţeles, primariul avea o bună gospodărie. Doctorul era tare flămênd, de aceea se apucà serios de mâncare. După ce-'şi pregătiră stomachul pentru a dóua serie de bucate, ḑise cel mai mare dintre oficeri.

„Dle doctor, aşa-i că sunteţi din Lipsca?

„Da“, rĕspunse doctorul, scoţêndu-şi încă o bucată de cârnaţ.

„Cunósceţi pe profesorul şi poetul Gellert?“

Doctorul puse acum cuţitul şi furcuţa pe masă şi ḑise: „Eu sunt medicul lui şi amicul lui“.

„Aşa? mi s'a spus, c'ar fi bolnăvicios“.

„Durere, aşa este, ar trebui sĕ facă mai multă mişcare; i-am spus chiar aḑi-diminéţă sĕ-şi cumpere un cal“.

„Ei, şi el î-şi va şi cumpera?“

„Da“ rĕspunse doctorul rîḑênd, „voinţa ar fi, dar cu împlinirea merge greu“ — frecându-şi la aceste cuvinte degetul cel mare cu arătătorul.

„Dar Gellert e sĕrac?“ întrebà oficerul impresionat.

„Da, e sĕrac, sĕrac de tot“, — şi acum povesti doctorul tot ce sciu mai ales despre Neidhardt şi despre sêrmanul cismar.

Oficerul bătu în palme strigând:

„Şi un astfel de om vrednic nu-'şi póte cumpĕra nici lemne, nici un cal!“

„Dar, dle doctor, arătaţi-'mi cântarea cea nóuă a lui Gellert, de care mi-aţi vorbit“ Şi oficerul ceti:

„In a vieţii fericire
Dulci plăceri şi mulţumire
Adese-ori am simţit;
Iar acum în suferinţă
Vreau sĕ lupt cu paciinţă;
Făr'amar cine-a trăit?

Dómne, sciu, avem păcate,
Şi Tu, bunule 'ndurate,
Tot prea blând ne pedepsesci.
Sĕ nu te suport eu óre,
Oh, durere trecĕtóre,
Deşi spre bine-mi servesci?

Me 'nchin Ţie, Te iubesc,
La viaţă nu gândesc,
Nici la a ei mulţumire.
Ţie mĕ încredinţez
Şi în ómeni nu sperez,
Tu ne dai şi fericire.

Ţie-ţi cer şi îndurare,
Dómne, dă-mi, te rog, iertare,
Şi-a mele pĕcate, tóte,
Fă bunule, că se póte,
Sĕ Ţi-le mărturisesc
Şi-ndelung sĕ mĕ căiesc.

Al meu spirit e 'nputere
Incă, nu simţesc durere;
Indréptă a mea 'ngrijire
Numai spre-a lui fericire.
Mângăiat de-al Tĕu cuvênt
Sĕ vieţuiesc pe pământ.

In Christos de voiu muri,
Cerul îl voi moşteni,
Mórtea ce m'ar îngrozi?
Şi pe neagra morţii cale
Mĕ 'ncredinţez mileitale
Tu şi-atunci la min' vei fi.

Necazul voi suferi,
Pe Dḑeu voi mări,
Şi'n credinţă-l voiu ruga.
De mórte nu-mi voi uita,
Domnul tóte le-a îndrepta
Şi ce sunt vrednic, mi-a da...

(Va urma.)

dependenţei sêrbe. Pe timpul acesta se începură procesele de despărţire între biserica română şi sêrbă, şi când vĕdu Melchior Lónyay, ministrul president de atunci, până unde merge cerbicia Sêrbilor, declară, că pe viitor îi va da în grija Românilor. Şi poporul român a corespuns în mod brav însărcinării acesteia. Pretutindenea, unde se întâlneşte elementul sêrb şi român, cel dintăi piere şi sau se disólvă într'un fragment neînsemnat sau se romanisézĕ. De esemplu la Arad în anii şaiḑeci Sêrbii duceau rol conducĕtor, aḑi abia numĕră. Locuitorii sêrbi ai suburbiilor sau romanizat, uumai bĕtrânii mai ştiu sêrbeşte. Domeniul vestitului Sava Tököly a ajuns în urma hărniciei, cohesiunei şi tenacităţii de fer a Românilor, cu totul în mâni române. N'a fost vorbă atunci de Liga din Bucuresci, când erau resultatele acestea. E o adevĕrată fericire pentru statul maghiar, că un popor atât de trainic ca poporul român, locueste ţinutul sudic şi serveşte ca părete despărţitor viu şi nedestructibil între slavii de sud. Prezenţa acestei rasse zădărniceste pe vecie oftatul după o mare Sêrbie. Va veni timpul, sperăm că e mai aprópe ca oricând, când aceste dóuĕ elemente: maghiar şi român, cari au aceeaşi sórte în Orientul Europei, se vor înţelege între sine şi adevĕrata iubire frăţéscă se va ivi în locul neînţelegerilor de astăḑi. Până atunci însĕ Narodnost şi soţii sĕ nu uite ce a ḑis odată Francisc Pulszky în Academie: Cânii latră, caravana trece înainte!

Revistă Bisericéscă.

Greco-catolicii, primejduiţi!

Comisia de 27 alésă de congresul papistaşilor în afacerea Congruei bisericii lor, şi-a presintat raportul seu asupra afacerii. In raport e îmbrăţişată şi causa fraţilor nostri greco catolici români, şi stă anume aşa îmbrăţişată cu amêndóuĕ braţele, ca din ele sĕ nu mai scape! Din acest raport vedem clar, că biserica greco-catolică română, stă aḑi într'adevĕr în faţa unei fórte mai primejdii, din care dorim sĕ o scape D-ḑeu teafără, dar presemnele sunt rele! Nici macar titulatură legală recunoscută de greco-catolică nu i-sĕ mai dă, ci li se ḑice *„romano-catolici* de rit grecesc!“ Iată cum e formulat şi ce spune raportul comisiei numite, privitor la Românii gr.-cat.:

„Comisiunea a luat la desbatere adresa *romano-catolicilor de rit grecesc* aparţinĕtori *archidiecesei de Alba-Iulia şi Făgăraş* şi provinciei ei metropolitane, în care dau espresiune dorinţei, ca ei sĕ fiă lăsaţi afară de acest organism autonom regnicolar, respective, ca *autonomia archidiecesei şi metropoliei de Alba-Iulia şi Făgăraş de rit grecesc sĕ se organiseze separat.*

„Comisiunea n'a aflat de realisabilă acéstă pretensiune, deórece scóterea romano-catolicior de rit grecesc din organismul regnicolar, s'ar opune rescriptului prea graţios al Majestăţii Sale (?!) căci *interesul tuturor catolicilor maghiari pretinde*, ca în acest organism *biserica nóstră sĕ remână în întregitatea sa*, şi ţinem a fi în interesul chiar al *coreligionarilor noştri romano-catolici de rit grecesc*, ca şi ei sĕ se împărtăşéscă de favorurile autonomiei ce se va înfinţa“...

—

Reutăţi omenesci.

In Bucovina e luptă mare între elementel rutean şi cel român, şi acéstă luptă e transpusă acum şi în biserică, care fiind sprginită din fondul religionar comun, dă ansă la frecări regretabile între cele dóuĕ elemente, chiar şi acolo, unde altfel nu ar fi şi nu ar trebui sĕ fie. Un caz caracteristic din micile frecări de acest fel, ni-'l istorisesce „Patria“ din Cernăuţi. Iată-'l:

Din incidentul competării după o parochie, un preot rutén, Român renegat, avênd témă ca rivalul seu va fi preferat, a aflat de bine a ridica în contra acestuia o acusă unică în felul sĕu: El l'a acusat pe rivalul sĕu că cu ocasia unor liturgii în sobor, a îndrăznit a rosti, într'un sat rusesc, dóue etecnii române!..

„Ce vor ḑice óre domnii Ruteni de pănura acestui individ, întrébă ḑiarul român, când noi Românii ne vom ridica cu măhnire groznică ale nóstre glasuri contra ori-cărui „hospode pomelui“, ce resună lângă mormântul Marelui nostru Ştefan? Până acuma nici unui Român nu i-a plesnit prin cap sĕ resoneze contra limbei ruseşti, care atât de des şi în atâtea locuri se usézĕ în părţi curat româneşti ca Putna, Suceviţa, Dragomirna şi Suceava!.

Revistă Externă

Conferenţa de desarmnare, încheiată cu resultat — nul!

Agenţia Reuter anunţă, că cele trei proiecte de convenţii, ce erau sĕ fie acceptate şi enunţate ca concluse şi resultate a conferenţei dela Haga, anume convenţia despre forul de arbitriu ales, care sĕ judece în chestii de neînţelegeri între state, despre regularea purtării în rĕzbóe pe uscat, şi despre estinderea convenţiei de Genf şi asupra rĕsbóelor pe mare, — *nu au fost subscrise de următórele puteri*: Germania, Anglia, Austro-Ungaria, China, Italia, Iaponia, Luxemburg, Serbia, Elveţia şi Turcia! Mai departe Statele-Unite şi România, au subscris convenţia despre arbitriul ales numai cu reserve din partea lor. Iar declaraţia de a nu arunca din balóne materii explosive, nici a folosi glónţe de soiul dum-dum, *n'au subscris'o:* China, Anglia, Italia, Iaponia, Luxemburg, Sêrbia şi Elveţia!

Iar aşa stând lucrul, resultatul întregului congres de „desarmare“ sau moderare cel puţin a calamităţilor rezbóelor, e fórte aprópe de — nul!

*

O nouă afacere de spionaj.

O nóuă afacere de spionaj a fost descoperită la Paris. Un óre-care Francois a fost arestat la Nancy în urma relaţiunilor pe care le avea cu oficerii germani, din Dienze şi din Chateau-Salins!

Ce-o mai eşi şi din asta?

Spre Cristiania

— *Conferenţă interparlamentară* —

Ḑiarul „Drapelul“ din Bucureşti, are următórea scrisóre primită de la un membru al grupului parlamentar român, trimisă din drumul spre Cristiania:

Copenhaga, 16 (28) Iulie, 1899.

Alaltă-eri sosiră aici deputaţii şi senatorii români, actuali şi foşti, cari s'au hotărît sĕ ia parte la a IX-a conferinţă interparlamentară din Cristiania. Avem în Copenhaga pe dl *P. Grădişteanu, P. S. Aurelian, Poenaru-Bordea* cu dómna şi o domnişóră, *Stroe Beloescu, V. A. Urechiă, Sefendache, Cihoski, N. N. Săveanu, Pâcleanu, Em. Porumbaru.* (10 inşi).

Au fost fórte simpatic primiţi la gară, pe cunoscutul preşedinte al grupului parlamentar danez, d. Frederic Bajer. Astăḑi şi mâne escursiuni sub conducerea acestuia, afară din Copenhaga. Mulţi din parlamentari nu vor sĕ plece la Cristiania cu vaporul, din causă că marea este agitată rĕu. Cei mai mulţi se vor duce pe calea ferată.

In cafeneaua Otelului Naţional de aici cântă o *bandă de lăutari români*, originari din Botoşani. O lume imensă îi ascultă şi-i aplaudă. Banda e complectată cu vre-o 3 fete daneze violiniste. E o plăcere de a vedea una din aceste fete conducênd orchestra, chiar când lăutarii cântă *cântece populare române.* „Naiul“ impresionézĕ mult pe ascultători.

E probabil că o mare parte din călĕtorii români vor pleca mâne, Sâmbătă, pe linia Elsenor (unde legenda pune mormêntul lui Hamlet), vor trece Sundul pe vas şi vor relua calea ferată în Suedia, la Helsingbor, aşa că Dumineca îa 30 Iul. n. vor fi la Kristiania.

Din Bucovina.

Tinerimea acad. rom. din Leoben cătră damele şi d-şórele române.

Redacţiunea ḑiarului „Patria“ a primit o fórte elogiósă adresă de felicitare cătră damele şi d şórele române bucovinene, subscrisă de gremiul tinerimei academice române din Leoben.

Din causa censurei escepţionale, la care este supus ḑiarul bucovinean, redacţia abstă dela publicarea frumósei adrese, descopere numai că prin ea, vrednica tinerime română numită, îşi esprimă sentimentele sale de admiraţiune faţă de Românceele bucovinene, cari în contra tuturor opintirilor duşmănóse, pórtă cu mândrie şi conştiinţă de sine falnicul tricolor!

Din România

(*O nóuă statuă în Bucureşti*). Lui *Pake Protopopescu* fostului merituos primar al capitalei române, s'a ridicat deja în squarul care termină Bulevardul Carol, o statuă, care în curênd va fi înaugrată solemn. Fără sgomot, fără lacrimi nesincere, amicii fostului primar şi deputat i-au făcut aceea ce se şi cuvenea bărbatului ce poseda stima şi iubirea lor, pentru meritele sale pentru întâiul oraş al Ţĕrii.

NOUTĂŢI

Alegerea de deputat la Sebeş a avut loc în 31 Iul. n. (Luni). A fost ales cu „aclamaţiune“, de Saşi şi Unguri, singurul candidat Veisz-Vészi. Românii nau luat parte la actul alegerii.

*

O rectificare. Deórece ḑiarele maghiare au dat repeţit ştirea, că în grupul maghiar de deputaţi şi magnaţi ce va lua parte la conferenţa interparlamentară dela Cristiania, va fi şi Il. Sa dl Iosif Gall, — suntem rugaţi a avisa, că Il. Sa dl Gall, membru în casa magnaţilor, nu s'a dus la Cristiania, ci se află la Karlsbad, unde îşi face obicinuita cură de vară.

*

Inmormêntarea unui paroch. In 10/22 Iuliu s'a sĕvêrşit în comuna nóstră bisericéscă Ponor, înmormêntarea veteranului paroch Simeon Ciorbea. Rĕposatul păstorise acea parochie 35 de ani, şi precum ni-sĕ scrie, era tare iubit în loc şi în jur. La înmormêntare au asistat P. O. D. protopresb. Ioan Danciu din Ofenbaia, administratorul tractual Florian Rusan din A. Iulia, preoţii: B. Barbu (Rîpa-Rîmeţului) Vas. Tecşa (Valea Uzei) Ioan Pop, (Brădeşti), Georgiu Lazar (Valea Geogelului), Eutimiu Frăsilă (Sălciua Lătureni), Vasile Gan (Sălciua de sus) şi Nicolau Pitic (Muncel). A cântat corul funebral al înv. Vasile Jina din Valea Geogiului. Dl adm. prot. Florian Rusan a ţinut un frumos cuvênt panegiric. Era present un popor fórte numĕros din loc şi comunele vecine, ca la 500 de ómeni, ceea-ce în atari comune muntóse e o raritate. Tótă înmormêntarea a decurs în chip festiv, impunător, mişcător. Ereḑii reposatului, părintele Laurenţiu Ciorbea (Sălciua de jos) şi Victor Ciorbea primar în loc, au dăruit bisericei la care a servit reposatul, mai multe cărţi bisericesci de valóre, predici, aflate în biblioteca reposatului, în preţ de vre-o 25 fl. Dḑeu sĕ odichnéscă sufletul reposatului cu cei drepţi!

*

Străşnicie ruséscă. Ministrul de instrucţiune rusesc a disolvat societatea studenţilor jurişti din Moscva, pentru că ar fi urmărind scopuri „contrare statului“. Societatea a publicat, în fóia sa, un articlu cu tendinţe liberale moderne, şi prin asta şi-a contras ura teribilului ministru unguresc. La sĕrbătórea arangiată întru memoria lui Puşkin, preşedintele societăţii a rostit un discurs cu idei de libertate, care a produs o mare insufleţire, — dar marele duce Sergius, guvernorul Moscvei, raportând asupra sĕrbării, şi-a dat opinie nefavorabilă pentru orator şi societatea pe care o representa, şi aşa a trebuit sĕ urmeze — disolvarea ei. Par' c'ar fi vorbă chiar de Societatea „Petru Maior“ a tinerilor români din Pesta şi de istoria ei. Cu deosebirea că colo au făcut membrii ei „ceva“, dar aici nimic, şi totuşi o păţiră într'o vreme tot aşa şi ai nostri.

*

Proces de presă pentru Andreiu Murĕşan. Dl I. Pop Reteganul a fost ascultat la judele de instrucţie din Dej în afacerea unei proces de presă pentru un articlu publicat în „Rev. Ilustrată“ pe anul trecut asupra lui Andrei Murĕşan.

*

Artişti români printre strĕini. Dl *Dumitru Popovici*, renumitul baritonist român, debutézĕ de mai mult timp pe scena operei din Bayreuth. Cunoscutul cântăreţ român şi escelentul interpret al operelor Wagneriane, formézĕ objectul celor mai mari ovaţiuni din partea distinsului public, care petrece vara în Bayreuth.

*

Cununie. Păuna şi Dimitrie Băncillă, din Gârboveţ, Maria şi Petru Simtion din Sibiiu, fac cunoscută celebrarea cununiei fiilor lor Ana şi Aureliu, care se va serba în biserica gr.-or. rom. din Gêrboveţ la 6 August st. n. a. c. la 3 óre după améḑi.

*

Petrecere de vară se va arangia Dumineca în 6 August. 1899 st. cu ocasiunea adunării despărţământului Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român“ în Pianul-superior. Venitul e destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci scolare acolo.

*

In Reghinul-săsesc comitetul despărţămêntului XXVI al Asociaţiunii va arandea Joi la 10 August n. 1899 o petrecere de vară în sala de vară a promenăḑii. Venitul curat e destinat în favorul scólei confesionale gr.-cat. din Reghin.

*

Căsătorie. Vasile Ch. Mosora din Bucureşti şi Eugenia M. Păcală din Şulumberg, îşi vor serba cununia în 29 Iulie. st. v. a. c. la órele 4 p. m., în biserica gr. or. din Şulumberg.

Convocare.

Pe basa autorisării primite dela comitetul central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, Nr. 139 1899, subscrisul convoc prin acésta adunarea de constituire şi organisare a despărţămêntului *Panciova*, din cercurile pretoriale Panciova, Alibunar, şi Antalfalva, comitatul Torontal, pe ḑiua M. M. Panteleimon, 27 Iulie c. v. (8 August) 1899, la órele 10. a. m. în sala mare a bereriei „Weitert“ din Panciova, la care se invită toţi acei domni, cari au la inimă cultivarea literaturii române şi progresul cultural al poporului românesc.

Program:

1. Deschiderea adunării prin delegatul Asociaţiunii. 2. Alegerea unui notar şi cassar adhoc. 3. Inscrierea membrilor şi rĕspunderea taxei. 4. Alegerea comitetului cercual. 5. Alegerea a doi delegaţi pentru adunarea generală a „Asociaţiuni“. 6. Eventuale propuneri. 7. Autenticarea procesului verbal 8. Incheierea şedinţei.

Ofcea, (Báráuyos), la 13/25 Iulie 1899.

Dămianu Popescu,
delegatul comitetului central.

*

Convocare.

Adunarea generală a despărţămêntulu XXIX, Mediaş, al „Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român“, se va ţinea conform, conclusului cemitetului din 2 Iulie a. c., în Mediaş în 20 August st. n. a. c. la II óre a. m. în pavilonul hotelului „Schützen“. (Programul obicinuit, conform statutelor.

Mediaş, 20 Iulie 1899.

Ioan Moldovan, dir.
Dr. Ivan, not.

VARIETĂŢI

Sinucidere — ca reclamă. La multe idei vor fi venit ómenii pentru a-'şi face reclam afacerilor lor, numai la aceea ca — sĕ se sinucidă, ca prin asta sĕ'şi facă reclam, credeam că nu. Un american însĕ a avut şi ideea asta. Unui teatru din Brooklyn, î-i mergea fórte rĕu. Pentru ca sĕ facă o adevĕrată reclamă americană, directorul a aflat un mod fórte curios. Şi anume s'a pus în înţelegere cu o actriţă, care era o renumiăt înotătóre. Intr'o ḑi, pe timpul prânḑului, când tótă lumea trecea peste podul unui rîu spre casă, actriţa s'a aruncat în rîu. Mai mulţi înşi s'au aruncat repede după ea şi au scoso-afară.

Intrebând-o despre causa sinuciderii, ea a respuns: „Pe mine mĕ chiamă aşa şi aşa, me ţin de trupa teatrală din loc, sunt o forţă artistică recunoscută în mĕsura cutare, şi cu tóte astea publicul se arată îndiferent pentru teatrul la care vreau sĕ-mi desfăşur forţele. Aveam sĕ joc iarăşi o dramă admirabilă, şi nu m'am putut decide ca sĕ joc înaîntea băncilor góle“.

Incepênd din acea ḑi teatrul a fost mi bine cercetat.

Nr. 37/1899. [139] 1—3
comit. par.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de învĕțătoriu la șcóla gr.-or. din Reșinari, se scrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 350 fl. salar și 32 fl. relut.

Aspiranții la acest post, încă inainte de exprimarea terminului de concurs, sĕ se presenteze în vre-o dumineca sau sĕrbătóre aici la biserică spre a- și arăta dexteritatea în tipicul și cântările bisericești, avênd învĕțătoriul a-les datorința a ține o strană în biserică dumineca și sĕrbătórea. Pe lângă acestea va conduce și grădina școlară, din care causă preferit va fi cel care va dovedi că posede cunoscințe în ale grădinăritului.

Pentru conducerea și înstruarea elevilor din grădinărit i-se dă învĕțătoriului jumĕtate din venitul curat al grădinei școlare.

Concurenții, cari înainte de expirarea terminului de coucurs nu se vor presenta la biserică a 'și arăta dexteritatea în cântările bisericesti, vor fi eschiși dela candidare și respective dela alegere.

Reșinari, din ședința comitetului parochial gr.-or., ținută la 11. Iulie 1899.

Bucur Dancăsiu, președ. com. paroch.
A. Galea, notariu.

Nr. 741—1899.

Veḑut și aflat în ordine.

Sibiiu, 21 Iuliu 1899.

Oficiul protopresb. gr.-oriental al Sibiilui.

I. Papiu,
protopresb.

Nr. com. par. 18—1899. [138] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea alor 2 posturi învĕțătoresci la școla greco-orientală din Poplaca, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fiecare din acestea douĕ posturi, sunt.

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.,
2. Relut de cuartir 15 fl v. a.
3. Relut de lemne 25 fl. v. a.

solviți din cassa bisericei în rate cuartale anticipative.

Cei cari vor fi aleși, sunt datori a ținea Dumineca și Serbătorea strană în biserică și a cânta cu copiii la sfta liturgie.

Cei cu cunoscințe musicale, de a putea înființa un cor bisericesc, vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa posturile acestea, sunt poftiți a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau Serbătore, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, iar concursele instruite conform legilor din vigóre au de a-le înainta oficiului protopresbiteral gr.-or. din Sibiiu.

Purtarea agendelor direcțiunei școlare, precum și instrucțiunea în școla de repetițiune și în cea de pomărit, ca și cântarea în cele 2 străni bisericesci, purtate fără altă remunerațiune, se va împărți prin comitetul parochial, în conțelegere cu corpul didactic la începutul anului scolastic între toți 4 învĕțătorii aplicați.

Din ședința comitetului parochial gr.-or. din Poplaca, ca scaun școlar, ținută la 4 Iuliu 1899 st. v.

Coman Baca, președinte
Pantilimon Tănasie, notar

Nr 740—1899.

Veḑut și aflat în ordine.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu
protopresb.

---

[122] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învĕțător în clasa a II.-a a școlei confesionale române gr. or. din Cristian, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs, cu terminul de 30 ḑile dela datul publicării în ḑiarul „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt.

1- Salariu anual 300 fl. și anume:

a.) 210 fl. din alodiul comunal, ce se dă în rate lunare anticipative;

b). 90 fl. din repartiție de la popor, ce se dă în doue rate anuale;

2. Cuartir în edificiul școlei;

3. Patru stângini lemne de foc, numai pentru învĕțător.

Dela respectivul se cere ca sĕ țînă cântul în biserică, cu deosebire cu copiii la liturgie, Dumineca și Sĕrbătórea preste întreg anul școlar 1899/1900; și pentru de a se vedea desteritatea sa în cântări, va avea a se presenta în vre-o Duminecă, sau sĕrbătóre, în biserică, mai nainte de ḑiua alegerii.

Alegerea va fi numai în mod provisor.

Reflectanții au a-și da cererile instruite conform legii, la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Din ședința comitetului parochial din Cristian, ținută la 13 Iunie 1899.

Comitetul parochial

Ioan Dordea, notariu.
Vasiliu Balan, președinte

Nr. 740—899 [123] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din următórele comune ale tractului protopresbiteral Agnita, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tegraful Român“.

1. Agnita cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.
2. Alțina, doue posturi, ambele cu salariu anual de câte 300 fl., cuartir și lemne de foc.
3. Fofeldea, un post cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.
4. Marpod salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.
5. Proștea, salariu 300 fl., cuartir, lemne și grădină.
6. Verd, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

Dela concurenți se recere la tóte posturile sĕ fie cântăreți buni și tipicari, sĕ scie instrua elevii și adulții în grădinărit și pomărit, sĕ instrueze în serile postului înaintea nascerii lui Is. Chr. pe adulți; și sĕ se presenteze în vre-o dumineca sau serbătóre în biserica din comuna unde doresc a fi aleși spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și spre a face cunoscință cu poporul.

Cererile instruite conform legilor în vigóre, sunt a se adresa în terminul prescris oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, în Nocrich, (Ujegyház)

Nocrich, în 30 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbit. în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Moldovan
adm. protopresb.

Nr. 375—1899. [126] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea definitivă a posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Rom.“, și anume:

1. In Idicel-sat și-pădure, cu salar anual de câte 300 fl. și cuartir.
2. In Nadășa-rom., cu salar anual de 250 fl. și un ajutor dela consistorul arch. de 50 fl.

Suplicele, instruite conform legilor, sunt a se adresa subscrisului, în terminul deschis, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Reghin.

Reghinul săsesc, 2 Iuliu 1899.

In conțelegere cu comitetele par.

Galaction Șagău,
protopresbiter.

Nr. 735—1899. [132] 2-3

CONCURS.

La școla poporală cu trei învĕțători din Tălmăcel, devenind vacante dóuĕ posturi, pentru intregirea acestora se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: pentru fiecare, salar anual de 300 fl., relut de cuartir 15 fl. și 2 stângini de lemne.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi, au sĕ-și aștérnă suplicele de concurs instruite în sensul legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Sibiiu, 15 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr, 243/1899. [134] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroch la parochia de cl. III-a Ludești-Costești, devenit vacant prin abḑicerea preotului Nicolae Costescu, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur de 432 fl. 72 cr. v. a. anual.

Doritorii de a reflecta la acéstă parochie, au a-și așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor din vigóre, subscrisului, până la terminul sus indicat, și au a-se presenta și la biserică în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului credincios.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Orăștiei, în conțelegere cu comitetul parochial.

Orăștie, 4 Iulie 1899.

Vasiliu Domșa,
protopresbiter.

Nr. 412—1899. [133] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parochiei de cl. a III-a Vorța cu filia Valea-lungă, în protopresbiteratul Iliei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 442 fl. 65 cr.

Informațiuni mai detailate despre starea acestei parochíi, se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Concurenții sĕ-și aștérnă petițiunile concursuale instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta și în biserica din loc, spre a face cunoscință cu poporul, înainte de espirarea terminului sus indicat.

Ilia, la 1 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresb.

---

ad Nr. pp. 400—1899 [136] 2- 3

Concurs repețit.

Pentru întregirea postului de paroch în vacanta parochie de clasa a III-a din comuna Mărișel, prin acésta se escrie concurs repețit cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunnte cu acest post, dau un venit sigur anual de 413 fl. 28 cr.

Doritorii de a competa la acest post, au a-și așterne suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, subscrisului până la terminul sus indicat, și a se presenta în parochie la biserică, în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

Ofiiciul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 26 Iuniu 1899.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Ad Nr. 144—1899. [130] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa III. Ceagz, protopresbiteratul Turdei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de 230 fl. 12 cr.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se dau la oficiul protopresbiteral, eventual la comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ-și subștérnă cererile concursuale instruite conform dispozițiunilor „Statutului Organic“, și a „Regulamentului pentru parochíi“, la oficiul protopresbiteral subscris, în terminul provocat mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-și documenta desteritatea în cele rituale și a se face cunoscuți poporului.

Cojocna, în 9 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Turdei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

Nr. 219/1899 protopresb. [131] 2—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor învĕțătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare in ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Buzd, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviți din repartiție dela popor în suma de 49 fl v. a., iar suma de 251 fl. v. a. se va solvi ca ajutor de stat pentru intregirea salarului învĕțătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 6 Maiu 1898 Nr. 80674/97, cuartir natural și lemnele necesari pentru foc.

2. Șaroș, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviți din repartiție dela popor în suma de 259 fl. v. a., iar suma de 41 fl. se va solvi dela comuna politică, cuartir și lemnele de foc.

3. Vorumloc, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviți din repartiție dela popor în suma de 77 fl. v. a., iar suma de 223 fl. se va solvi ca ajutor de stat pentru întregirea salarului învĕțătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 11 Ianuarie 1897 Nr. 56489, cuartir natural și lemnele necesari pentru foc.

Concurenții au sĕ se presenteze în vre o Duminecă ori Sĕrbătóre la biserica din parochiile amintite, spre a-și arĕta dexteritatea în cântările bisericești, și au a-'și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaș, 29 Aprile 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Romul Mircea,
protopop.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 78 Sibiiu, Sâmbătă 24 Iuliu v. (5 August n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Înfrățirea dela Arad.

Cu ocasiunea instalării de episcop dela Arad, din incidentul unui toast ținut pentru membri presenți ai parlamentului, deputatul dietal contele Stefan Tisza în rĕspunsul seu a accentuat necesitatea de a se apropia între sine ungurii cu românii, avisați fiind unii la alții în interesul existenței acestui stat.

In cuvêntarea sa deputatul Tisza a accentuat că Ungaria nici odată nu a apăsat pe popórele celelalte din patriă. Acesteia are sĕ-i mulțăméscă ea, că a putut serba iubileul de o mie de ani al existenței sale, și, dacă ține la existența sa, nici în viitor nu va putea apăsa pe celelalte popóre.

Ungaria este deci scutul desvoltării tuturor popórelor, și în împlinirea acestei misiuni, națiunea magiară are un aliat natural, și acel aliat este rassa română.

Națiunea română numai în unire cu cea magiară póte fi fericită, și viceversa.

Neînțelegerile de până acuma dintre națiunea magiară și cea română au atins neplăcut pre orator, de aceea el doresce raporturi mai bune, unire între români și unguri.

Cuvêntarea acésta a produs efect nespus de mare, ea a electrisat pe toți câți au luat parte la acel banchet.

După rapórtele ḑiarelor magiare Preasânția Sa Părintele episcop al Caransebeșului Nicolau Popea, a reflectat îndată la acel toast, accentuând necesitatea de a se delătura neînțelegerile de până acuma, și de a se căuta ocasiuni, ca românii sĕ vină mai adeseori în contact cu ungurii, spre a se cunósce unii pe alții. Antagonismul de până acuma se atribue împrejurării, că nu ne-am cunoscut unii pe alții, căci dacă ne cunosceam de mult aflam o cale de apropiere.

Tot în acest sens a vorbit și Părintele Vasiliu Mangra, numai cât mai la înțeles. După ḑiarele magiare părintele Mangra a rostit și cuvintele, că dacă era cunoscut, că între unguri sunt vederi ca cele accentuate de contele Tisza, atunci românii altcum își făceau trebile.

Oratorul speréză o nóuă eră sub guvernarea actuală.

A urmat expresiunea unui entusiasm general, ómenii s'au îmbrățișat, și a urmat — înfrațirea.

Așa ne presentă lucrurile pressa din capitală, și nóuă ne vine sĕ întonăm din antifónele dela glasul 8 frumósele cuvinte: „Étă acum ce e bun sau ce e frumos, fără numai a locuí frații împreună"... căci frați suntem, fiind fiii acelei iubite mame, a patriei iubite.

Așteptăm raportul special al ḑiarului român din Arad, și atunci vom apreția după ale nóstre vederi acéstă înfrățire.

Deocamdată ne bucurăm că la o asemenea ocasiune festivă s'a ivit un corb alb, un nou corb alb, care a accentuat necesitatea de a se crea alte rapórte în patria nóstră, spre a puté veni la o înțelegere între români și unguri, cari sunt avisați unii la alții, și dela a căror comună lucrare se condiționéză esistența statului.

Un alt corb nou după 20 de ani.

După Mocsàry vine contele Tisza.

După 20 de ani.

In acest interval de ani 20 întrégă viéța publică unguréscă a lucrat pentru întărirea rassei magiare, pentru esclusiva întărire a rassei magiare, și pentru rassa română, care și ea are o misiune în patria nóstră, și după vederile contelui Tisza misiunea ei este sĕ conlucre în armonie cu rassa magiară pentru conservarea statului, ḑicem: pentru acest natural aliat, nu s'a făcut nimica, dar absolut nimica.

In acest lung interval de ani 20 s'a adus legea pentru întroducerea limbei magiare în scólele elementare poporale; în acest lung interval s'a adus legea art. XXX din 1883 pentru scólele medii; în acest lung interval s'a adus legea — art. XXVI. din 1893 pentru urcarea salarielor învĕțătoresci, în care s'au codificat uneltirile contra ideii de stat unguresc, în acest interval s'a adus legea pentru asilele de copiii ca magiarisarea sĕ se începă dela anul al treilea al etății copilașilor, în acest interval s'au adus legile politice bisericesci, cu căsătoriile civile, cu matriculele de stat și neconfesionalismul; în acest interval s'a adus legea cu numirea comunelor, spre a nivela țéra și în cele esterne, în acest interval s'a regulat și se reguléză încă cestiunea cu dotațiunea clerului, care atâtea îndreptățite temeri alimentéză încă; în acest înterval a grasat corupțiunea la alegeri și în administrațiune, încât o coalițiune a partidelor opoziționale ungurescí din parlament a trebuit sĕ facă cea mai crâncenă obstrucțiune luni de ḑile de-arêndul, până ce a putut trînti sistemul de corupțiune ca sĕ vină un guvern cu nou program: *domnia legalității, domnia dreptății, domnia legii.*

Tóte acestea în acest lung înterval s'au întêmplat, și aceste nu au fost chemate, nu au fost menite sĕ întăréscă și rassa cea cu alianța naturală: rassa română.

Mocsáry—unicul corb alb—a luptat contra curentului, care a domnit în acest lung înterval, înse el a căḑut, a dispărut, blăstămat și huiduit de rassa sa proprie, de rassa magiară.

Ce colóre a avut actualul corb în acel lung interval, ce activitate a desvoltat el, ce rol conducĕtor a avut el, noi acésta nu o cercetăm, deórece nu voim sĕ dăm nici ansă de aparență, cá am voí sĕ atingem rane vechi, dintre cari unele și acuma sângeréză.

In fuga condeiului punem aceste pe hârtie și în deplin de acord cu guvernamentalul „Pester Lloyd", și noi suntem de părerea, că dacă vorba e de delăturarea pedecilor spre a ajunge la o înțelegere, la o mulțumire a românilor, atunci ce a atins contele Tisza, va trebui sĕ ia în mâna sa guvernul, căci numai el póte face ceva, dacă va apreția cele accentuate de contele Tisza.

Presa din capitală și cea din provincie fără escepțiune de colóre de partid, a salutat cu însuflețire inițiativa deputatului Tisza.

Dacă guvernul voesce sĕ continue pe calea indicată, atunci el póte face mult, și nici odată mai bună ocasiune ca acum nu-i s'a dat de a da doveḑi, că voesce sĕ fie drept și dreptate sĕ facă tuturor popórĕlor din acéstă patrie.

Tocmai este în lucrare afacerea cu întregirea venitelor preoțești, care ține în continuă agitațiune și în amărăciune îndreptățită spiritele între români.

Congresul nostru național-bisericesc a mers până la estremul grad al resignațiunei.

Dacă guvernul în adevĕr voesce sĕ fie guvernul legalității și al dreptății, atunci nu are sĕ caute după ocasiune, ci acuma sĕ dea doveḑi în cazul concret, despre importanța ce o dă aici în patrie rassei române.

Un act de dreptate, de legalitate, de echitate, și delătură tóte nedumeririle românilor, delătură ghiața neîncrederii de pe inimile lor, și le inspiră fiduția, care cu sistem li s'a răpit dela era constituționalismului încóce.

Un singur act de dreptate, de legalitate și de echitate, ne întăresce posițiunea nóstră, a acelora, cari am mai inițiat apropierea, dară ne-a desavuat guvernul, prin ce a rĕcit și inimile acelor puțini români, cari mai credeau în o împăcare.

Noi nu am încetat a predica delăturarea neajunsurilor, deși în viața publică a statului tóte actele au fost sdrobitóre argumente contra celor predicate de noi.

„De am fi sciut ce vederi esistă la unguri, altfel ne-am fi îndreptat lucrurile".

Frasa acésta nu are nici un sens.

De vorbe nu ne mai amăgim.

Noi cerem fapte, și dacă vorbă e de o eră nouă, aceea nu prin vorbe se va inaugura.

Totdéuna am fost români, cu cari guvernul putea sta de vorbă, dacă tocmai voia sĕ facă dreptate.

Guvernul de aḑi a condamnat era trecută o a timbrat de era fărădelegilor, de era nedreptății, de era ne-echității.

In era cea nóuă contele Tisza află aliații cei mai naturali în rassa română.

„Pester Lloyd" cu îngrijire privesce la valurile furtunóse ale mării slavismului și unica scăpare o află în alianța ungurilor cu rassa română.

Acésta consciință a adus pe România în alianța celor trei mari împĕrății.

Vederile lui Tisza va trebui sĕ le ia în mână guvernul, dacă și el vede pericolul, și dacă și el simte necesitatea acestei naturale alianțe.

Ședință la Asociațiune.

In ședința sa lunară de Joi (3 Aug. n.) comitetul central al Asociațiunii a statorit programul adunării generale dela *Deva*, împărțindu-'l pe dóuĕ ḑile: în ḑiua primă nainte de prânz deschiderea, constatarea delegaților, cetirea raportului general și alegerea comisiilor necesare; după prânz cetirea disertațiilor; în ḑiua a doua rapórtele comisiilor, stabilirea locului adunării viitóre și închiderea.

S'a notificat că *5 stipendiști* ai Asociațiunii: Pavel Gușăilă Negrea, Basiliu Bașotă, Mih. Papp, Silviu Ciora și Aurel Vasiliu și-au legitimat sporul bun în studii.

Sunt acum *3 stipendii vacante*: unu de 60 fl. din fundațiunea „I. Roman", unul de 50 fl. din fund. „Dobârca" și unul de 60 fl. din fund. „Marinovici". Va apare concurs.

„*Victoria*" din Arad a dăruit Asociațiunii 100 fl. pentru cassa națională. „*Bihoreana*" din Oradea-mare s'a înscris membru ordinar la „Asociațiune".

Despărțămêntul *M. Oșorheiu* a trimis 65 fl. încasați ca taxe la adunarea din Nasna (16 Iul.). Director al Despărțământului a fost ales acolo P. O D. protopresb N. Mănegut și se speră acum un mers mai înfloritor în despărțămênt.

Despărțămêntul *Ludoș* a trimis 40 fl. adunați ca taxe la adunarea sa din Iclănzel (11 Iul. n.).

Instalarea dela Arad.

Cum am ḑis, diecesanii aradani au făcut o primire pompósă noului lor Episcop. Părintele Goldiș a plecat din Arad Dumineca 30 Iul. n. și pe drum spre Arad la mai multe stațiuni în apropiere de cari sĕ afla popor credincios, poporul i-a eșit înainte, condus de preoți, și îi făcea urări de bine.

La gara din Arad a fost așteptat de consistorul diecesan și de representanții orașului Arad și de un mare public, mai ales mult popor venit de prin comunele vecine. Noul archiereu a fost salutat de dl Dr. Oncu pentru Consistoriu, iar de protonotarul Institoris, în numele orașului. P. S. Sa a respuns potrivit ambilor.

Intrarea în oraș s'a făcut în mijlocul unei mari aglomerațiuni de lume, atât din jur cât și din loc, printre care marele banderiu de călăreți, ca la 700, cari l'au condus la catedrală, unde protopopul Aradului îl aștepta cu crucea și evangelia, pe cari sărutându-le, noul Episcop întrà în biserică unde asistà la sf. liturgie, iar după aceea fu condus la reședință, unde P. C. Sa archimandritul Aug. Hamsea bineventându-'l, îi predete cheile reședinței. Părintele Goldiș întrând în reședință ținu poporului o vorbire ce fu primită cu vii urale.

La conductul cu torțe dat sara în onórea noului cap bisericesc, a vorbit dl P. Truța, respunḑêndu-i mulțumitor Episcopul

Pe Luni se aștepta sosirea mandatarului metropolitan pentru instalare, P. S. Sa Părintele Episcop Nicolae Popea.

A sosit însoțit de P. C. Sa archimandritul Filaret Musta și protopopul Orșovei M. Popovici. I-au eșit în cale la gară Episcopul Goldiș și o numĕrósă cétă de fruntași ai bisericei nóstre din Arad, primind călduros pe Preasfințitul Episcop mandatar. Un cortegiu lung de trăsuri s'a format conducêndu-'l spre reședință, și aprópe aceeași lume numĕrósă, ca la primirea de ieri. P. S. Sa Goldiș a salutat cu cuvinte alese pe P. S. Sa Popea și P. S. Sa i-a rĕspuns plin de bunăvoință și evangelică iubire. La reședință dl Dr. Oncu a salutat cu un avêntat discurs pe Episcopul Popea, la ce P. S. Sa i-a rĕspuns scoțênd la ivélă deosebirea mare ce află în starea Românilor aradani, cari de când prin 1860 n'a mai fost pe acolo, au progresat fórte mult aici, ca inteligență.

Instalarea însași a avut loc în ḑiua Sftului mare Proroc Ilie. Plină era marea și folos împodobita biserică catedrală, și plină era de popor piața dinaintea ei, care nu mai încăpuse în biserică. Tóte confesiunile și autoritățile, bisericești, civile și militare, oraşeneşti şi comitatense, erau representate în biserică şi printre ei deputaţia comitatului Bihor: fişpanul şi doi deputaţi dietali, în „diszmagyar“.

Pe la órele 9 au sosit cei doi Episcopi în trăsură cu 4 cai, fiind primiţi la întrarea bisericei de preoţii slujitori în ornate bisericeşti, archimandriţii Musta şi Hamsea, 4 protopopi şi 2 diaconi. Conduşi înaintea altarului, episcopul Popea adresându-sĕ noului episcop îi ţinu vorbirea de întroducere după care asesorul consis. Ignatie Pap ceti circulariul I. P. S. Sale Dlui Metropolit *Ioan Meţianu* cătră credincioşii Eparchiei Aradului pentru aşeḑarea în scaunul archieresc al lor, a alesului Iosif, şi după care respunse P. S. Sa Părintele Goldiş prin cuvêntul-program, — pe cari pe tóte aflându-le, credem, în „Bis. şi Scóla“, le vom publica şi noi.

După acest schimb de declaraţii festive, a urmat îmbrăcarea noului ales în sfintele odăjdii, servind sf. liturgie, în vreme-ce Prea sfinţitul Episcop Popea şedea în scaunul archieresc. La încheerea liturgiei, Preasfinţiile lor Dnii Episcopi împărţiră poporului anafora.

Au urmat recepţiunile în salonul reşedinţei episcopesci: primirea consistoriului diecesan, a Sinodului, confesiunile gr.-cath., reform., israelită, armata, deputaţia Bihorului, a preoţimei, a învĕţătorilor, a comitatului, a a oraşului, a poporului, etc. etc.

După acestea a avut loc banchetul la „Crucea Albă“, luând parte peste 200 invitaţi. La friptură s'a început seria de toaste, statorite înainte: 9 la numĕr, primul ţinut de Părintele Episcop Popea pentru Monarch, al doilea de P. S. Sa noul Episcop pentru Inalt Pr. S. S. Metropolitul Ioan Meţianu şi Părintele Popea, şi celelalte în rênd, între cari sensaţionale ale contelui Tisza Pista şi cele ce au urmat după acesta a Părintelui Episcop Popea şi V. Mangra. Ḑiarele din Arad apărute Mercuri după banchet tóte sunt pline de descrierea amĕnunţită a lui, numindu-'l eveniment epocar în istoria Românilor cu Ungurii, iar cele din Pesta au avut rapórte telegrafice lungi şi au apărut şi a doua, a treia ḑi, cu articli de fond, comentând „înfrăţirea română-maghiară dela Arad“ şi scoţêndu-o fireşte ca nimic alta decât un semn al cuceririi spiritului şi al culturei şi a puterii de stat, a elementului şi a statului maghiar.

Lucrul acesta va fi încă mult discutat în presă, şi în presa română, şi vom avea ocasiune a mal reveni şi noi asupra lui.

Dela Selişte.

Selişte, 19/31 Iul. 1899.

Drept întregire a raportului nostru dela Societatea pentru crearea unui fond de teatru român mai adaugem câte-va observări cu privire la momentele numai pe scurt atinse în numărul trecut.

Concertul. Dumінecă sara s'a dat un concert în pavilonul helveţian din partea „Reuniunii române de cântări“ din Selişte, carea nu tocmai de mult a fost înfiinţată şi pusă sub conducerea învĕţătoriului Iuliu Crişan. Acesta cu dibăcie a îndeplinit aşteptările puse în el, căci prestaţiunile corului au satisfăcut aşteptărilor publicului, care dela o reuniune începĕtóre n'a putut aştepta mai mult. Cine cunósce greutăţile, cu care se înfiinţéză şi se susţin la noi asemenea reuniuni de cântări, acela légă frumóse speranţe de Reuniunea Seliştеană.

S'au cântat următórele piese:

I. *a*) „Hora Dobrogeana“, cor mixt de N. Popovici;

b) „Ce faci Ioană“, cor mixt de G. Dima.

II. *a*) „Cu mine fugi“;

b) „O brumă a dat peste nópte în Maiu“;

c) „Pe al lor mormênt“;

III. *a)* „Bradul“, cor mixt de Hauptmann;

b) „Nu-'i dreptate, nu-'i“, cor mixt de G. Dima.

Ultima a făcut şi în Selişte — ca şi în Sibiiu, când a fost predată pentru prima dată — mult efect şi a trebuit bisată. După a nóstră părere piesa acésta a fost cântată în un tempo niţel prea repede.

Teatrul. Preste aşteptare a fost piesa teatrală „*Idil la ţéră*“, comedie într'un act după *Juin* şi *Flerx* localisală de d-na Maria *Baiulesçu*, care într'o limbă românéscă corectă, impistriţată cu nimerite espresiuni provinciale ardeleneşti, a sciut ocomoda referinţelor nóstre piesa autorilor indicaţi. Predarea acestei piese a causat una din cele mai plăcute distracţiuni din câte am gustat în Sĕlişte cu acésta ocasiune. Cel mai priceput personagiu a fost fără îndoélă dl *Nicolae Roman* în rolul proprietariului Berbec, retras la ţară, ca procul negotiis, ferit de sgomotul lumii, sĕ petrécă câte-va momente de linişte şi recreare; dar şi-a urit el şi la „ţeară“ pentru încurcăturile, câte s'au descărcat asupra bietului lui cap, mai ales din motivul gelosiei abia curabile a scorpionului seu de muere Smaranda, a cărei rol asemenea l'a interpretat cu mult succes d-na notărăşiţă din Săcel *Aurelia Popp*. Pe lângă aceste persóne au mai avut rol învĕţătorésa, d-nişóra *Alexandrina Aitean,* înv. *Iuliu Crişan,* oficialul dela judecătorie dl Alex. Palangeş, dl *D. Borcea* şi d-şóra *Letiţia Calefariu.* Rolul acesteia a fost scurt încât talentul ei n'a putut sĕ se desvólte şi sĕ iésă întreg la ivélă. Din păşirea şi ţinuta ei pe bină am putut înse deduce, că ascunde în sine multă pricepere pentru teatru şi cultivând talentul va putea causa multe şi plăcute distracţiuni privitorilor. La sfêrşirea piesei tot publicul pare-că regreta că s'a terminat prea iute şi-i s'au curmat momentele de destracţiune. O singură notă de plictisire a format pausa cam lungă dintre concert şi teatru; de altcum în provincie lucruri inevitabile causate de greutăţile compunerii binei şi pe cari numai aceia le înţeleg, cari au luat parte la arangiări de asemenea natură. Cine nu le cunóşte îl îndrumăm, sĕ cetéscă o piesă din Nuvelele dlui V. Oniţ, întitulată păre-mi-se „Concert la sate“.

După teatru a urmat cina în grădina dela Casina română. Era o aglomeraţie colosală de órneni, încât mai că numai aceia au mâncat şi beut ceva, cari şi-au adus înşi-şi cele de lipsă.

Pagubă numai, că în Sĕlişte — unde spiritul întreprinderilor e aşa de desvoltat — au incasat strĕinii venitul, de sigur frumos, al celor consumate.

După cină s'a readunat lumea, mai ales tineri, în pavilon unde au început dansul, care a durat până diminéţa. S'a jucat mult dar cu precumpănire, prea multe dansuri străine şi prea puţine românesci. Teatrul român va avea menіţiunea a conserva şi acest ram al bunurilor nóstre naţionale, a danţurilor românesci, pe cari le iubim, dar nu le prea scim dansa. Dealtcum pavilonul devenise mult prea mic ca sĕ fi putut dansa ceva în regulă, căci era lume colosală.

Şedinţa a II. Luni la órele $10^1/_2$ s'a deschis şedinţa a dóua. In absenţa notariului Dr. Beu cetesce dl Bocu protocolul şi se autentică. Dl Oniţ cetesce depeşa dela tinerimea acad. din Abrud, dela dl Podóbă şi I. Scurtu din Cluj şi prof. Precub din Blaj şi din Braşov dela dl N. P. Petrescu. Apoi raportéză dl Dr. N. Vecerdea despre starea casei, propunênd aprobarea raţiociniilor şi cerênd propunerea pe viitor şi a unui budget. Se primesce. Averea fondului era în aceea ḑi de 127.266 fl. 18 cr. Intratele anului trecut au fost de 10.363 fl. 44, în cari 8261 fl 93 înterese după efecte (39.500 hârtii de valóre dela noi şi 18.000 efecte române.); iar restul din taxe şi alte diverse venite.

Se pune la ordinea ḑilei raportul comisunei pentru câştigarea de membri noi. Referentul acesteia dl Nic. Herţa, comptabil la banca din Selişte, a fost atât de norocos a descoperi publicului frumosul resultat material, despre care am vorbit şi la alt loc al raportului. D-sa a notificat, că de timpuriu s'au esmis apele dela loc competent, ca sĕ se înscrie cine are mijlóce de membru al acestei societăţi, şi apelul a avut resultat bun, căci din multe comune au incurs contribuiri mulţemitóre neaşteptate şi ne mai vĕḑute la noi până acum într'un numĕr aşa respectabil. Astfel au întrat următórele sume după comune:

Săcel 31 fl; Sibiel 15 fl; Galeş 25 fl; Boiţa 13 fl. 50; Alba-Iulia 5 fl; Dl. B. Comşa dela T. Giu a trimis 101 lei şi 6 fl; Alămor 3 fl; Ocna Sibiiului 10 fl. 50; Aciliu 27 fl. 50; Orlat 37 fl; Ludoş 20 fl; Mercurea 10 fl; Cacova 27 fl; Bradetul 5 1; Reşinari 5 fl. 50; Apoldul inf. 3 fl; Cărpiniş 1 fl. 50; Reciu 2 fl. 50; Apoldul mic 10 fl; Rod 15 fl; Poiana 27 fl; Vale 28 fl; Sibiel 31 fl; Tilişca 23 fl; Garariului 144 fl; Topârcea 4 fl; Rĕhău 50 fl; Din Selişte 980 şi 20 lei; R. Vâlcea 25 fl; etc. etc.

Cu totul s'au colectat în bani gata aprópe 1700 fl; şi 121 lei, şi în tacse restante mai bine de 100 fl; Intre contribuenţi figuréză următorii:

a) Membrii fundatori: Dr. Nicolau Vecerdea, advocat în Sibiiu. Dr. Zosim Chirtop, advocat în Câmpeni. Cassa de păstrare din Sĕlişte. Comuna politică din Sĕlişte. Comuna politică din Gurarîului. Comuna politică din Galeş, care mai restéză din taxă cu 75 fl.

b) Membri pe viaţă: Dr. Vasile Bologa, director de şcóle în Sibiiu; Dr. Elie Cristea, secretariu archidiec. în Sibiiu; Nic. Henţa, notariu com. în Sĕlişte; Ioan M. Moldovan, preposit în Blaj; Ioan Roşca căpitanul, primariul Sĕliştei; Ioan Oncescu, notariu în Răhău; Ioan I. Vulc, neguţător în Orăştie; Nic. Mihaila proprietariu în Romos; P. I. Comşa junior neguţ. în Sĕlişte; M. Ittu şi Dumitru Vâlcu din Sĕlişte.

c) Ca membri ordinari: Nicolau Ivan, Dr. Ioan Stroia, Ioan Muntean, Ioan Manta, Ilie Macelariu, Alecs. Decei, I. Ivan, P. Juga, V. Milea, Il. Haţegan, I. Popescu, V. Popovici, Sabin Sam, Ilie Topârcean, Dr. Nic. Comşa, Dion. Decei, Dr. Ioan Bunea, Ilie Dobrotă, P. Drăgits, Dr. Calefariu, D. Vulc, D. Lĕpădat, D. Roman, C. Herţa, I. Comşa, V. Aldea, I. Banciu, I. Chircă, Dr. Amos Frâncu, Dr. Elie Dăianu, V. Bodola, Ghiţă Pop, Ilie Pop, Dr. Prunaş, I. Roman. O. Berghezan, Z. Boiu, Dr. Diaconovich, R. Patiţa, Val. Pop, M. Opriş, Pav. Muntean, M. Roşca, M. Toncescu, Danilescu, Farcaşa, Dr. Drăgits, Orghidan, I. Muntean, Ioan Droc, Sergiu Medean, Romul Mircea, Nicolau Borza, Bunea, Maria Cioban, Dr. Aurel Vlad, Comunele: Sibiielul, Valea, Cacova, Boiţa, apoi „Brădetul“ din Orlat, Reuniunca pompierilor din Sĕlişte, Casina română din Selişte etc. Dr. Aug. Bunea, dna A. N. Solomon, Dr. Vasilie Hossu, Dr. Iuliu Maniu, Ioan Negruţ, Gavriil Precub. etc. cu totul a incurs deci preste 1800 fl. Acest îmbucurător şi până acum neajuns resultat este cea mai vie dovadă despre încrederea, ce o are publicul român în persónele conducĕtóre ale acestei societăţi, căreia este a se mulţămí avêntul, ce l'a luat societatea în timpul din urmă. Acesta este cea mai bună dovadă, că dacă doresci înflorirea unei intreprinderi fie culturale fie de altă natură, sĕ pui în fruntea ei órneni de încredere, cu pricepere şi cu simpatii generale.

Ultimul raportor a fost dl asesor N. *Ivan*, care în cuvinte avêntate întroduce referada sa asupra raportului comitetului, atribuind avêntul strămutării sediului societăţii dela Budapesta la Braşov şi întrării elementelor tinere în conducerea societăţii. La propunerea dsale raportul se ia în general spre scire. Se dă espresiune prin sculare condolenţei pentru perderea membrilor fundatori Dr. Miron *Romanul,* fost archiepiscop şi metropolit, Toma *Galetariu* ţeran fruntaş din Ţela, membrului pe viaţă Alec. *Filip* din Abrud şi a cassariului *Valeriu Bologa.* Apróbă disposiţia comitetului de a numi bărbaţi de încredere în diferite centre, cari sĕ promoveze scopul societăţii, sĕ câstige membri, sĕ arangeze representaţii de diletanţi şi sĕ raporteze despre isprăvile făcute. E mai practic acest lucru decât sistemul despărţĕmintelor, căci de regulă o singură persónă face tóte. şi dacă o persónă harnică câştigi pentru scopul societăţii, ai făcut destul. Astfel de bărbaţi de încredere sunt: Dr. Frâncu în Sibiiu. Dr. P. Oprişa în Brad, Romul Verza în Sĕcele, Trifan Miclea în Satul nou, Sever Boiu în Lipova, Gavriil Precub în Blaj, Virgil Sotropa în Nĕsăud, Emanuil Ungurean în Timişóra, D. Lăpădat în Sĕlişte, Aug. Nicóră în Deva. Unii din acestia au şi trimis sume frumuşele. Dl Precub din Blaj 106 fl. 50 cr. şi dl Miclea asemenea peste 100 fl. Se decide a continua câştigarea de asemenea bărbaţi.

Efectele române sĕ se prefacă la timp oportun în bani, şi acestia sĕ se depune la băncile nóstre acreditate. Se votéză secretariului, un panşal de cancelarie de 100 fl. Propunerea de-a se escrie până la 1000 fl. premii pentru cele mai bune piese dramatice sĕ respinge fiind contra statelor şi susţinêndu-se că talentele dramatice sĕ nasc şi nu se pot produce pe bani. Asemenea se respinge propunerea de-a colecta bani pentru ajutorarea tinerilor cu talent de actori, sub cuvênt că scopul urmărit de societate este: esclusiv „*Crearea fondului*“. Acest scop este prea unileteral şi trebuesc aflate căile pentru amplificarea lui prin activitatea desvoltată în cadrele spiritului statutelor şi chestiunii teatrului, ca întreg. Tipărirea bibliotecei poporale este un început bun. Arangearea representanţiunilor de diletanţi va fi o întregire şi un paş înainte.

Procsima adunare se va ţinea în munţi: la *Abrud.* La revedere acolo.

După aceste preşedintele emoţianat arată, că a sosit momentul despărţiririi de orăşelul în care am petrecut momente atât de plăcute. Mulţumeste Seliştenilor şi tuturor óspeţilor pentru sucursul dat şi spune, că va îndemna pe toţi, cari au lipsă de întărirea sentimentelor naţionale, ca sĕ cerceteze Sĕlişte şi se va reîntórce de acolo.

Român în tălpi, căci ḑice d-sa
„nu-i român ca sĕlişteanul
„ce-i mai frumos, ca o femee,
„şi nimic mai frumos, ca o selişteancă“.

Vorbeşte apoi Dr. Calefariu în numele Sĕliştenilor şi doresce tuturor reîntórcere sănătótă acasă.

Revistă Bisericéscă.

Va fi sau nu va fi congres al bisericei sêrbeşti ?

„P. Lloyd“ publică o ştire, un fel decomunicat, în care afirmă că convocarea de nou a congresului bis. sêrbeşti, nu se va face, că n'ar fi nici consult sĕ se facă, de vreme-ce şi aşa actualului congres îi espiră acuşi mandatul.

Faţă cu acéstă ştire, „Zastava“ organul sêrbesc, publică la 30 Iul. următórele şire, din cari transpiră că organul sêrbesc ar avea ştire şi nădejde despre contrarul:

„Acéstă notiţă alui „P. Ll.“ ar fi sĕ fie ca o informaţiune şi desminţire oficiósă. Dar au trecut vremile când „P. Lloyd“-ul era tare şi mare, când rabinerii lui chibzuiau cu ministrii-presidenţi ce o sĕ se facă biserica nóstră. *Ştim din isvor demn de credinţă, că ministrul president Széll nici nu ţine sémă de ceea-ce scrie acésta fóie, nici nu se slujeşte de ea.* „P. Lloyd“ nu mai are acea vază şi importanţă ca mai nainte. Ceea-ce scrie „P. Lyod“, nu este decât pium desiderium al rabinilor lui, avênd ca scop de a mângăia pe patriarchul Brancovici şi a d enunţa majoritatea congresului.

O repeţim încă odată, în scrisele lui „P. Ll.“ *nu vedem desmintire, oficiósă despre convocarea congresului*“.

Dela Cristiania

Prima trânteală.

Dóuĕ ḑiare din Bucureşti publică telegrame despre deschiderea conferenţei interparlamentare. Le dăm şi noi fiind interesante şi pentru noi. Iată-le:

In 1 August n. s'a făcut delegaţilor români o primire strălucită de către o excadră compusă din mai multe vase. Oraşul era pavoazat. Aḑi se ţine întrunirea delegaţilor. Mâne va avea loc deschiderea conferenţei şi recepţiunea la preşedintele consiliului de miniştri.

Telegrama a doua sună:

„Astăḑi a avut loc reuniunea delegaţilor conferenţei interparlamentare.

„*Contele Apponyi (ungur) propune o adresă de felicitare către guvernele cari au fost representate la conferenţa desarmării din Haga.*

„*Marenarto, delegatul Spaniei; Labiche delegatul Franţei şi Porumbaru delegatul României, combat redacţiunea făcută de Apponyi.*

„*Labiche propune alegerea unei comisiuni, care sĕ facă o nouă redacţiune a adresei.*

„*Acéstă propunere e admisă şi Porumbaru e primit sĕ facă parte din acéstă comisiune*“.

Deci, deşi pe o chestie indiferentă, dl Apponyi a primit prima trânteală.

Despre prima şedinţă a Conferenţei însaşi aflăm:

„Conferinţa a fost deschisă de către preşedintele consiliului de miniştri al Norvegiei Steen, prin un admirabil discurs. Au urmat vorbirile preşedinţilor de grupuri.

„Discursul d-lui V. A. Urechiă, preşedintele grupului român, a fost fórte mult aplaudat.

Dl Urechiă a făcut aluisune în discursul sĕu la chestia naţională“.

De sub Şatra Pintii.

Catechisaţiunea tinerimei gr. ort. rom. de la archigymnasiul reg. ung. de stat din Gherla.

Iuliu 1899.

Avem înaintea nóstră tóte programele gimnasiului de stat din Gherla, precum şi mai multe programe ale fostului gimnasiu inferior armeno-catolic, tot de acolo, din cari ne putem face óre-care idee despre fasele prin cari a trecut catechisaţiunea tinerimii gr. ort. rom. dela acest institut de învĕţămênt, dela începutul lui până în timpul present. Am ḑis numai „órecare idee“, căci o idee completă ne-am putea face numai dacă am avea şi datele din archiv la îndemână, cele ce însĕ nu le avem, şi cred, că atari date fórte puţine şi fără valóre am afla acolo deórece gimnasiul acesta a fost cercetat de fórte puţini elevi gr. ort. rom. fiind biserica ortodoxă română copleşită de biserica gr. cat. în ţinutul acesta. Şi nici nu e mirare, căci în nici o parte a ţerii nu s'a făcut şi nu se face nici aḑi atâta proselitism cât se face tocmai în ţinutul acesta, în detrimentul intereselor nóstre culturale preste tot, proselitism favorisat fórte şi prin depărtarea reşedinţei nóstre archieresci de ţinutul acesta. Dar sĕ las acestea la o parte de astădată şi sĕ revin la obiect.

Armenii din patria nóstră, ca fracţiune a unui popor cu cultură veche, când s'au aşeḑat în ţinutul acesta şi au fundat oraşul Gherla de aḑi, pe la anul 1700 aducênd cu sine ca comercianţi şi industriaşi o avere naţională intelectuală şi materială nu neînsemnată, totdeuna au pus mare pond pe institutele de învĕţămênt şi altfel de instituţiuni culturale şi umanitare. Indată după aşeḑarea lor în acest ţinut, şi-au înfiinţat scóle poporale şi alte institute culturale şi umanitare, iar pe la anul 1846/7 un gimnasiu inferior confesional armeno-catolic, care înse n tulburările din 1848/9 a fost închis, remânênd astfel până în anul 1861/2, când iar a fost deschis.

Un ce caracteristic laudabil pentru armeni, până în timpul mai nou, a fost, că tuturor instituţiunilor lor culturale le-au dat un caracter per eminenţiam bisericesc, de care însĕ durere, în timpul din urmă s'au lăpădat, şi cu lăpădarea caracterului bis. a instituţiunilor lor culturale şi-au perdut acum total şi limba naţională armenéscă, în favorul limbei maghiare; şi acésta nu pentru-că dóră nu şi-ar fi putut susţinea din mijlócele proprii materiale institutele culturale naţionale, ci pentru-ca sĕ pótă ţinea în mâni şi mai departe comerciul şi industria în acéstă mare de români.

Gimnasiul acesta inferior confesional armenesc în anul 1894/5 a fost prefăcut în gimnasiu superior reg. ung. de stat şi completat succesive cu tóte opt clasele gimnasiale până în anul 1897/8, când s'a ţinut în el primul esamen de maturitate.

Intre condiţiunile de predare în mâna statului s'a luat şi aceea, ca pentru învĕţarea religiunei rom. cat. sĕ se denuméscă un catechet cu beneficiul şi rangul unui profesor ordinar, iar pentru învĕţarea limbei şi literaturei armene, ca obiect de învĕţămênt extraordinar, sĕ se denuméscă un învĕţător armean cu o remuneraţiune moderată; va sĕ ḑică nici vorbă de învĕţarea *ritului armean-catolic.* Apoi între astfel de sacrificii bisericesci neforţate nici visa nu se mai póte pentru reînfiinţarea vechei episcopii armeno-catolice şi cu atâta mai vêrtos nu pentru reînvierea limbei şi literaturei armene. Intr'adevĕr mari sacrificii benevole (din interese materiale) din partea bisericei armeno-catolice (órecând ortodoxă) pe altariul bisericei maghiare rom. cat. Apoi dejabă tótă duioşia unor Armmeni mai luminaţi după trecutul glorios naţional-bisericesc perdut, căci *ceea ce dai de bunăvoie din mână, nici drept nu mai ai sĕ pretinḑi cândva napoi!*

(Va urma.)

Din România

(*Sĕrăcia la Galaţi.*) Corespondentul din Galaţi al unui ḑiar din capitala română, trimite veşti fórte triste despre efectele ce se observă deja în portul Galaţi, în urma anului reu. Iată ce spune între altele:

„*Bĕtrânii oraşului nostru nu-şi aduc aminte sĕ fi vĕḑut vr'odată atâta sĕrăcie în Galaţi.*

Tabloul ce ne înfăţişază falnicul port al Galaţilor, este trist şi dureros. Altă dată, pe vremea asta, peste întréga suprafaţă a Dunării, de la Ţiglina până la Badalan, ochiul spectatorului nu vedea de cât coşuri de vapóre, catarturi de corăbii şi pânze întinse, şi la fie-care moment apele Dunării erau despicate de mici vaporaşe ce tîrau după ele povara a 5 şi 6 şlepuri încărcate de grâu s'au porumb. Marinarii într'o mişcare continuă; unii veseli că au sosit după o lungă călĕtorie la ţermul dorit, alţii pregătindu-se de plecare, se ocupau cu sutele de frânghii ce constituie mecanismul corăbiilor lor; în fine zgomotul aburului, al ancorelor ce se ridicau sau coborau, tóte te făceau sĕ creḑi că trăeşti în altă lume, zgomotósă şi necunoscută de restul lumei.

Pe mal ţi-se înfăţişa priveliştea unui furnicar de ómeni, cari în costumul lor uşor cu tradiţionala batistă pe cap, veneau, urcau şi coborau în diferite vase, ducênd pe umerii lor poveri grele, unii încărcând bastimentele ce duceau în ţări depărtate produsele pămêntului nostru, în schimbul aurului ce se revărsa asupra pieţei nóstre.

Astă-ḑi în portul nostru nu se vĕd de cât fórte puţine vase, cari au aspectul de a se fi rătăcit din greşală pe la noi. Intr'adevĕr, dacă vapórele postale ar lipsi, portul nostru ar fi tăcut şi pustiu ca în timp de iarnă. iar bĕtrâna Dunăre pare tristă că a rĕmas vĕduvă în acest an de scumpele ei vase, care revărsau bogăţia şi fericirea peste întréga ţară românéscă.

Dar unde priveliştea e durerósă, sfăşietóre pot ḑice, e în strada portului. Acolo unde alta dată mişunau miile de muncitori veseli şi în acţiune, acum domneşte o tăcere şi o tristeţă mormêntală. Şi acum ei mişună în aceea stradă, dar trişti, lipsiţi de lucru, întinşi la umbra căruţelor în neactivitate, flămênḑi, avênd aspectul lazaronilor napolitani, fără voia lor, şi aşteptând cu impacienţă sĕ le soséscă rêndul spre a putea duce o bucată de pâine copiilor lor. Acesta e tristul adevĕr.

Dela
şcóla civilă superióră de fete din Sibiiu.

Revenind astăḑi asupra programei şcólei civile de fete, cu internat, susţinută de „Asociaţiune“ în Sibiiu, programă publicată de directorul şcólei, dl *Dr. Vasile Bologa*, vom face câte-va spicuiri întrênsa.

In frunte programa are un interesant tudiu din ştiinţele naturale, anume: „Caracterisarea morfologică exterióră a familiei Solanaceelor“ de profesorul de ştiinţe naturale *Nicolau Vătăşan*, — apoi o dare de samă despre cum s'a sĕrbat la şcólă tragica mórte a M. S. Impĕrătesei Regine Elisabeta.

Urméză ştirile şcolare: Personalul şcólei şi internatului a stat din profesorii: Directorul Dr. V. Bologa, prof. definitiv, funcţionând de 11 ani; Eugenia Moga n. Trif, definitivă, de 10 ani; Ioan Popovici, definitiv, de 8 ani; Eugenia Jovescu, definitivă, de 4 ani; Maria Cioban, suplentă provisorie, de $3^1/_2$ ani. — Catecheţi: M. Voileanu, asesor consist. pentru elevele gr.-or.; N. Togan, preot, pentru elevele gr.-cath. — Instructori: N. Vătăşan, prof. gimn., a propus provisor fisică şi geografie în cl. IV, G. Dima, musică, I. Schaeffer, Sabina Brote şi Selma Mőkesch au propus musica instrumentală, Elena Petraşcu: limba francesă. Directóră a internatului a fost d-şóra Elena Petraşcu; medic de casă: Dr. I. Beu; ajutor: o guvernantă şi douĕ bone.

Eleve: au fost în cl. I. 14, în cl. II. 23, în cl. III. 24, în cl. IV. 19, în cursul complementar 6, — dintre cari locuind în internat *47*.

Ca mijlóce de învĕţămênt au stat la disposiţia şcólei: biblioteca corpului profesoral, care s'a înmulţit în anul şcolar trecut cu 60 de opuri, şi biblioteca elevelor, anume arangeată, înmulţită cu vre-o 8 opuri nóuĕ.

Din *cronica şcólei şi a internatului* scótem următórele date: In decursul anului, şcóla à fost visitată de dl Dr. *Ilarion Puşcariu*, vice-preşedintele Asociaţiunii şi dl *Iosif St. Şuluţiu* membru în comitetul Asociaţiunii, ca delegaţi ai comitetului şi dl Dr. Pintér Gabor, inspector regesc de şcóle din comitatul Sibiiului.

Agendele curente şcolare, didactice şi administrative ale institutului, s'au petractat în 12 conferenţe.

Starea sanitară a elevelor a fost în decursul anului deplin mulţămitóre. In privinţa acésta se observă cele mai stricte îngrijiri, la propunerea medicului de casă. Elevelor li-se dă ocasiune sĕ facă preumblări cât se póte de dese, sĕ facă gimnastică, sĕ patineze etc. Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumóse, în nemijlocită apropiere de parcul orasului, e provĕḑut cu apaduct, lumină electrică, baie proprie, etc. şi ofere cele mai bune condiţii higienice.

In postul paştilor tóte elevele s'au mărturisit şi cuminecat prin catecheţii şi parochii respectivi ai ambelor confesiuni române.

S'au făcut excursiuni şcolare, sub conducerea corpului profesoral, în 22 Septembre 1898, 20 Aprilie şi 15 Maiu 1899. Clasele superióre au cercetat diferitele muzee din Sibiiu.

In 20 Maiu 1899, s'a ţinut Maialul şcólei în pavilonul din „Dumbrava“ Sibiiului, favorisat de un timp fórte frumos.

Festivităţi solemne, la cari au participat elevele institutului, au fost:

Serbarea onomasticei Maiestăţii Sale, Impĕratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I. la 4 Octobre 1898.

Părăstasul solemn oficiat în 24 Septembre 1898, pentru Augusta Soţie a Maiestăţii Sale Elisabeta, reposată la 10 Septembre n. 1898.

Inmormêntarea fericitului Archiepiscop şi Metropolit al Românilor de religiunea gr. or. română din Ungaria şi Transilvania: *Miron Romanul*, reposat la 16 Octobre n. 1898.

Serbările de instalare în 11 şi 12 Martie a. c. n., a noului Archiepiscop şi Metropolit al Românilor de religiunea gr.-or. română din Ungaria şi Transilvania: *I. P. S. S. Ioan Meţianu.*

In numĕrul procsim vom da avisul pentru anul scolar viitor: condiţiile de primire în şcólă.

NOUTĂŢI

Ministrul de externe francez face o visită „de conplesanţă“ la Petersburg. Aşa ḑic, că e de complesanţă, de fapt e o visită cu o misiune politică, căreia însemnată parte a presei europene, îi dă deosebită importanţă.

*

Desvălirea monumentului episc. Teutsch. Biserica recunoscĕtóre evangelică săséscă din Sibiiu, desvĕlue în 19 August n. un frumos monumént pe piaţa dintre biserica şi gimnasiul săsesc, marelui seu episcop Dr. *G. D. Teutsch.* Acum sĕ ridică schelele necesare. In 18 Aug. sara, e întrunire în sala dela „Gesellschafthaus“, o sară de salut, iar în 19 desvelirea statuei cu mare pompă. Sunt învitate şi autorităţile nóstre bisericeşti şi onoraţiori.

*

Dr. Sextil Puşcariu. Aflăm cu plăcere, că tinerul *Sextil Puşcariu*, student al universităţii din Lipsca, fiiul dlui advocat Iosif Puşcariu din Braşov, a trecut cu frumos succes esamenul de Doctor în filosofie la universitatea numită. Felicităm pe talentatul tiner doctor.

*

Inecarea unui vapor la Porţile de fer. Vaporul „*Tzar Nicolas*“ *sa înecat la Porţile de fer.* Din T. Severin se telegrafiază că s'a trimis spre ajutor, la locul nenorocirii, vaporul „Basarab“ cu un şlep.

*

Mórte. Preotul nostru *George Bogdan* din Brad, a încetat din viaţă în 2 August n. Trimitem condolenţa numeroşilor înrudiţi cari îl deplâng!

*

Un uragan teribil. In nóptea de 14 spre15 Iulie curent pe teritoriul comunei Poiana în România, a căḑut plóie cu grindină însoţită de un vênt violent. Vêntul a rupt şi a aruucat acoperişul caselor, hanului şi grajdudlui P. Orbescu, învelişul gărei şi magazinei Ghimpaţi, învelişul după cantonul Nr. 60 al liniei ferate, învelişul casei, bucătăriei grajdului şi magaziei lui H. Voinescu!

Tot în acea nópte vênturile de pe cuprinsul comunei Albeşti au fost aşa de violente că au distrus învelişul a 24 case şi altor magazii şi pătule ale locuitorilor! A luat şi risipit fără sĕ se mai găséscă ceva, productele şi alte obiecte ce se ţineau de locuitori prin poduri, precum şi paiele şi productele ce le aveau adunate după câmp!

Asemenea mari stricăciuni a făcut pe teritorul comunei Plevna.

Aci a desvelit mai multe case a dărîmat dóuĕ turle ale bisesicei nóstre şi acoperemêntul până la turla pantocratului; a dărîmat împrejmurile mai multor case întrecare şi pe aceea a localului primăriei, a omorât o vacă a locuiorului Bucur Radu şi a ridicat în aer snopi din clăile ce erau pe câmp

Convocare.

Prin acésta se convócă adunarea cercuală ordinară a despărţămêntului X. *Brad* al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, pe Dumineca în 1/13 August a. c. în comuna Rişca,

La acésta adunare sunt poftiţi a participa membrii precum şi toţi binevoitorii şi spriginitorii acestei instituţiuni culturale.

Obiecte:

1. Deschiderea adunării la $10^1/_2$ óre în biserica gr.-orientală din loc. 2. Raportul comitetului despre activitatea sa în anul 1898/99 şi despre starea despărţămêntului. 3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportului, 4. Inscrierea de membri noi şi încassarea taxelor dela membrii vechi şi noi. 5. Cetirea disertaţiunilor cari sunt a se însinua cu 2 ḑile mai nainte, la directorul despărţămêntului. 6. Raportul comisiunei pentru censurarea raportului comitetului. 7. Alegerea celor 2 delegaţi pentru adunarea generală a „Asociaţiunei“ din acest an, ce se va ţiné în oraşul Deva. 8. Alte afaceri ce cad în sfera de competinţă a adunării. 9. Disposiţiunea pentru verificarea protocolului. 10. Incheierea adunări.

Din şedinţa comitetului cercual ţinută în Brad la 17/29 Iuliu 1899.

Vasile Damian
preşedinte.

George Părău
not. subst.

Despărţămêntnl XIV, Cluj, al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultnra poporului român“, în înţelesul §-lui 41 din statute, va ţinea în 10. August st. n. 1899 în localitatea şcólei române gr.-cath. din Cluj, la 10 óre antemeridiane: adunarea cercuală, la care sunt rugaţi, a participa toţi membrii fundatori, pe viaţă, ordinari şi onorari ai „Asociaţiunei“ cu domicilul pe teritoriul despărţămêntului.

Programa ordinei de ḑi, — afară de agendele îndicate în §-42 din statute, şi de alegerea alor doi membri în comitetul cercual, — vor fi mai multe obiecte de interes, ce se vor refera la deschiderea adunării.

Din şedinţa comitetului cercual al despărţămêntului XIV, al Asociaţiunei ţinute în Cluj la 30. Iulie st. n. 1899.

Vasiliu Indre,
directorul despărţămèntului.

VARIETĂŢI

Spaimele unei derailări de tren. Expresul spre Paris, care plécă din Tulusa, a deraiat ḑilele astea aprópe de staţiunea Montrabé. Locomotiva şi tenderul cari se rostogoliseră d'alungul talusului, erau trîntite pe malul rîului. Lanţurile rupindu-se vagónele au rĕmas pe linie.

Conductorul trenului a rĕmas cu un picior sfăşiat, fochistul a murit în aceeaş sară, în urma rănilor grozave. Acest nenorocit d'abia a putut fi scos după 5 óre de muncă, de sub dărâmături. Capul îi era sfărîmat, iar un genunchiu sdrobit. Pe când se făceau tóte sforţările ca sĕ fie salvat, rănitul care delira, cânta ariile cele mai extravagante şi bolborosea cu o voioşie extraordinară, care marea partea tragică a scenei. Trei funcţionari ai poştei, cari se găseau în picioare in momentul catastrofei, au fost greu loviţi de cădere.

Martorii cari au fost de faţă în momentul când deraiarea sa produs, spun că vaiajorii ţipau în mod spăimântător. Ei erau aruncaţi unul peste altul în vagóne. Unii au luat fuga peste câmpuri, sărind gardurile şi şanţurile; femeile au leşinat. Alţii, îngroziţi de spaimă, au deschis şi fugeau pe linie!....

Mătase crudă. Bast

fl. 8.65

până la fl. **42.75** pt. stofă de o rochie întrégă — Tussors și Shantung-Pongees — precum și **„mătase Henneberg“** négră albă și colorată dela **45 cr.** până la fl. **14.65** de metru,— în cele mai moderne țeseturi, colori și dessinuri.

Particularilor *liberă de porto și vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricile de mătase G. Henneberg *lif. de curte ces si reg.* **Zürich.** [47] 5

Nr. 369-1899 [140] 1—2

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de clasa III. Restosnea și felia Poleți, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau suma de fl. 491.42 cr.

Informațiuni mai detaiate se pot trage dela oficiul protopresbiteral.

Petenții, cari în sensul regulamentului pentru parochii se pot înfățișa înaintea alegĕtorilor, vor înainta suplicele lor, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subscrisului, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului.

Reghin, 2 Iuliu 1890.

In conțelegere cu comitetul parochial:

Galacțion Șagău,
protopresbiter

---

ad. Nr. 300—899. [125] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor din comunele de mai jos din protopresbiteratul Seliștei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cacova, cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir, 3 stângini de lemne și grădină.

2. Săcel, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei și lemnele necesare.

3. Sibiel, 2 posturi învĕțătoresci cu câte 300 fl. v. a. și cuartir în natură.

Cei ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi au a-și asterne cererile de concurs, în terminul ficsat, subsemnatului oficiu protopresb.

Dela concurenți se cere a se presenta în o Duminecă ori Serbătóre la biserică, pentru a fi cunoscuți de popor.

In conțelegere cu comitetele parochiali respective —

Tilișca, în 2 Iuliu 1899.

Oficiul protopresb. al Seliștei.

Petru Iuga
adm. protopresb.

Nr. 309/899 [121] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor învĕțătoresci vacante la școlele din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Brașovului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Hălchiu, cu salar anual de 300 fl., cuartir și folosința grădinei școlare în companie cu învĕțătorul actual. Teologii vor fi preferați.

2. Feldióra, cu salariu anual 300 fl. și cuartir liber.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, de unde se pot lua informări mai de aprópe cu privire la fiecare post

Brașov, în 4 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Brașovului, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Petric,
protopresbiter

Nr. 432—1899 [120] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresti dela școlele din comunele mai jos însemnate, ppresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cenade, un post cu salar anual de 340 fl. cuartir natural și lemnele necesari de foc.

2. Dobârca, un post cu salariu anual de 300 fl.

3. Gusu, un post cu salariu anual de 300 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-'și înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mercurea, la 3 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

I. Droc.
protp.

Nr. 696. 1898 [135] 2—3
protopresbit.

Concurs.

Pentru ocuparea vacantei parochíi de clasa a treia Șarpatoc cu filia Vêlcăndorf, protopresbiteratul Sighișórei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post de paroch este 360 fl.

Reflectanții la acest post, sunt avisați a-și înainta cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Informațiuni mai detaiate despre starea emolumentară a acestei parochíi, se pot primi la oficiul protopresbiteral.

Dela concurenți se așteptă, sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre la biserică, pe lângă observarea §-ului 18 din Regulamentul pentru parochíi, pentru a celebra și cuvênta.

Sighisóra, 8 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Ad. Nr. 356—1889. [118] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea următórelor posturi de învĕțători din protopresbiteratul Hațegului se publică concurs cu termin de 30 ḑile de la prima publiclare în „Telegraful Român“:

1. Alun cu filiele Bunila și Vadu Dobrei; 2. HașdĕuDobâca și Goleș; 3. Federi-Fizești; 4. Valea-Sângeorgiu și Grid cu școlă ambulantă; 5. Livezeni; 6. Nădăștia-superióră; 7. Petrila (Brad); 8. Petrila-Gârgura. La fiecare stațiune salariul este de 300 fl. și se solvește prin repartiță dela popor. 9. Sfânta-Măria-de-pétră, cu salariu de 300 fl. și adecă 200 fl. repartiță dela popor și 100 fl. din fondurile archidiecesane.

Concurenții au sĕ-'și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective —

Hațeg, în 1 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hațegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 38/899. [137] 2—3

Publicare de licitațiune.

In *1/13 August a. c. la 2 óre d. a.* se va ținea în cancelaria comitetului parochial gr. or. — edificiul școlei — din Reșinari, licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a edificării unei *eșitori* (privăḑi) la școla gr. or. de aci.

Prețul strigării 1493 fl. 06. cr.

Licitanții vor depune înainte de licitațiune un vadiu de 10% din prețul strigării.

Planul cu preliminariul de spese și condițiunile de licitațiune se pot vedea la subscrisul comitet parochial.

Reșinari, 12/24. Iulie 1899.

Pentru comitetul parochial gr. or.

Bucur Dancășiu, președ. com. paroch.
A. Galea, notar.

Nr. 344—1899 [124] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învĕțător la scóla gr.-ort. din comuna *Sĕcărêmb,* se publică concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în ḑiarul „Telegrafului Român“.

Emolumentele împreunate cu acest pos sunt:

Salariu anual de 360 fl v. a. plătibil în rate lunare anticipative, din cassa bisericei.

Cuartir în edificiul școlei și lemnele trebuincióse pentru încălḑit.

Dela competenți se recere sĕ aibă dexteritatea în cântările bisericești, trebuind alesul învĕțător sĕ țină în Dumineci și Serbători strana în biserică, și sĕ conducă un cor cu tinerii din popor; pentru-ce va primí o remunerațiune dé 40 fl. v. a.

Reflectanții la acest post au a așterne cererile instruate cu documentele necesari, la subscrisul oficiu protopresbiteral, în terminul susindicat.

Hondol, (u. p. Felső Csertés) 24 Iunie 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Geógiu.

Vasiliu Pipoș,
protopr.

Nr. 37/1899. [139] 2—3
comit. par.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de învĕțătoriu la școla gr.-or. din Reșinari, se scrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 350 fl. salar și 32 fl. relut.

Aspiranții la acest post, încă înainte de exprimarea terminului de concurs, sĕ se presenteze în vre-o duminecă sau sĕrbătóre aici la biserică spre a-și arăta dexteritatea în tipicul și cântările bisericești, avênd învĕțătoriul ales datorința a ținé o strană în biserică dumineca și sĕrbătórea. Pe lângă acestea va conduce și grădina școlară, din care causă preferit va fi cel care va dovedi că posede cunoscințe în ale grădinăritului.

Pentru conducerea și înstruarea elevilor din grădinărit i-se dă învĕțătoriului jumĕtate din venitul curat al grădinei școlare.

Concurenții, cari înainte de expirarea terminului de coucurs nu se vor presenta la biserică a 'și arăta dexteritatea în cântările bisericesti, vor fi eschiși dela candidare și respective dela alegere.

Reșinari, din ședința comitetului parochial gr.-or., ținută la 11. Iulie 1899.

Bucur Dancăsiu, președ. com. paroch.
A. Galea notariu.

Nr. 741—1899.

Veḑut și aflat în ordine.

Sibiiu, 21 Iuliu 1899.

Oficiul protopresb. gr.-oriental al Sibiilui.

I. Papiu,
protopresb.

Nr. com. par. 18—1899. [138] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea alor 2 posturi învĕțătoresci la școla greco-orientală din Poplaca, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fiecare din acestea două posturi, sunt.

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.,
2. Relut de cuartir 15 fl v. a.
3. Relut de lemne 25 fl. v. a· solviți din cassa bisericei în rate cuartale anticipative.

Cei cari vor fi aleși, sunt datori a ținea Dumineca și Serbătorea strană în biserică și a cânta cu copiii la sfta liturgie.

Cei cu cunoscințe musicale, de a putea înființa un cor bisericesc, vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa posturile acestea, sunt poftiți a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau Serbătore, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, iar concursele instruite conform legilor din vigóre au de a-le înainta oficiului protopresbiteral gr.-or. din Sibiiu.

Purtarea agendelor direcțiunei școlare, precum și instrucțiunea în școla de repetițiune și în cea de pomărit, ca și cântarea în cele 2 străni bisericesci, purtate fără altă remunerațiune, se va împărțí prin comitetul parochial, în conțelegere cu corpul didactic la începutul anului scolastic între toți 4 învĕțătorii aplicați.

Din ședința comitetului parochial gr.-or. din Poplaca, ca scaun școlar, ținută la 4 Iuliu 1899 st. v.

Coman Baca, președinte
Pantilimon Tănasie, notar

Nr 740—1899.

Veḑut și aflat în ordine.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu
protopresb.

Nr. 740—899 [123] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din următórele comune ale tractului protopresbiteral Agnita, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tegraful Român“.

1 Agnita cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

2 Alțina, doue posturi, ambele cu salariu anual de câte 300 fl., cuartir și lemne de foc.

3. Fofeldea, un post cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.

4. Marpod salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

5. Proștea, salariu 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

6. Verd, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne.

Dela concurenți se recere la tóte posturile sĕ fie cântăreți buni și tipicari, sĕ scie instrua elevii și adulții în grădinărit și pomărit, sĕ instrueze în serile postului înaintea nascerii lui Is. Chr. pe adulți; și sĕ se presenteze în vre-o duminecă sau serbătóre în biserica din comuna unde doresc a fi aleși spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și spre a face cunoscință cu poporul.

Cererile instruite conform legilor în vigóre, sunt a se adresa în terminul prescris oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, în Nocrich, (Ujegyház)

Nocrich, în 30 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbit. în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Moldovan
adm. protopresb.

Nr. 375—1899. [126] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea definitivă a posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Rom.“, și anume:

1. In Idicel-sat și-pădure, cu salar anual de câte 300 fl. și cuartir.

2. In Nadășa-rom., cu salar anual de 250 fl. și un ajutor dela consistorul arch. de 50 fl.

Suplicele, instruite conform legilor, sunt a se adresa subscrisului, în terminul deschis, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Reghin.

Reghinul-săsesc, 2 Iuliu 1899.

In conțelegere cu comitetele par·

Galaction Șagău,
protopresbiter.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 79 Sibiiu, Marţi, 27 Iuliu v. (8 August n.) 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Secerişul.

In multe părţi ale ţĕrii s'a terminat, iar în altele este tocmai în curgere secerişul holdelor, cari pentru cei mai mulţi dintre credincioşii bisericei şi fii neamului nostru, sunt speranţa cel puţin a unui an întreg. Cu încredere în cârmuitorul şi susţinĕtoriul lumii, aruncă ţĕranul la timpul sĕu sĕmênţă în brazdele câmpului espus la atâte năpăstuiri elementare, şi îi rîde sufletul, când îi este dat a vedea, că ostenelele sale sunt acoperite cu resultate frumóse, când holdele se desvóltă undulând ca Dunărea şi promiţând ródă cu belşug. Dar se bucură de acésta nu numai ţĕranul, ci tot fiiul ţĕrii, pentru-că ţĕranul este talpa, temelia neamului, şi dacă el are de tóte cu îmbelşugare, atunci şi celelalte pături ale societăţii trăesc mai uşor, şi pot conta la un traiu mai înlesnit.

După rapórtele, ce s'au scris din diferite părţi ale patriei nóstre, poporul român are în anul acesta un seceriş de frunte, ba pe alocurea un seceriş rar de îmbucurător, ceea-ce numai spre mulţumirea generală ne póte serví, mai ales dacă cunóscem şi multele lipsuri ale poporului şi numĕrósele contribuţiuni publice, cu care mereu este însărcinat, precum şi trebuinţele crescênde ale familiilor, deşteptate spre o viéţă nouă.

In special are biserica motive a se bucura de bucuria credincioşilor ei, pentru-că ea este mama cea mai bună şi mai credinciósă, care împarte cu fii ei atât bucuriile, cât şi întristările. Ea este, care în rugăciunile ei ḑilnice se rógă pentru binele credincioşilor, „pentru vremi cu pace, pentru bunălinistea vĕzduhurilor şi pentru îmbelşugarea ródelor pământului" şi, preste tot, pentru pânea de tóte ḑilele.

Ea este, care nu părăsesce pe poporul seu nici în timpurile de cea mai mare primejdie şi de nenorociri, ci îl strânge la sinul ei părintesc şi îl mângăe cu dragostea pe care altă instituţiune nu o póte desvolta şi manifesta cu acelaşi succes. Asupra tuturor lipselor poporului îşi estinde ea atenţiunea ei.

Cu deosebire poporul agricultor a avut numĕróse ocasiuni a simţí efectul binefăcĕtor al rugăciunilor ei, cerênd în timp de secetă, sĕ-şi deschidă ceriul milele sale şi sĕ reverse asupra hotarului însĕtat darul cerescilor sale bunătăţi, etc.

Şi dacă biserica în nemărginita-i bunătate pórtă la inimă grija fiilor sei, cuvine-se şi acestora, ca şi atunci, când le merge bine, când belşugul le suride în hambarele şi în întocmirile lor economice, sĕ nu-şi uite nici ei de lipsele şi trebuinţele bisericei, cari în cele din urmă se ivesc pentru a promova tot interesele poporului întreg.

Biserica, pe lângă trebuinţele edificiului bisericesc şi a întocmirilor ei interne, pe lângă conducĕtorii şi servitorii la altariul ei, mai are şi o mulţime de instituţiuni, cari numai spre binele şi progresul poporului ţintesc.

Aceste instituţiuni deci trebuesc sprijinite din partea poporului, şi trebuinţele lor acoperite în mĕsură cu atât mai mare, cu cât şi Dumneḑeu ne-a umplut mai din belşug hambarele golite.

Se apropie acuşi timpul începerii anului şcolar. Edificiul scolar reclamă a fi pus în rênd, ca sĕ priméscă în sinul sĕu mlădiţele doritóre de lumină şi cultură. Unde nu-i edificiu, trebue făcut începutul unui fond de edificare. Când e bine, sĕ ne aducem aminte de ḑiua nĕcazului, căci cerinţele legilor şi ale timpului sunt mari, şi dacă nu aḑi, apoi se va ivi mâne lipsa adaptării generale a edificiului, ori apoi lipsa unui edificiu nou.

Unde este edificiu sĕ se înfiinţeze un fond pentru trebuinţele şcólei, respective ale bisericei, pentru instituţiunile ei. Nu este timp mai acomodat pentru înfiinţarea de magazine de bucate pe sama bisericei. Când tómna e binecuvêntată, ce jertfă este a da bisericei o mĕsură dóue? Dela multe fumuri se adună apoi mult, şi în timpuri de lipsă tot comuna se ajutoră cu reservoarul bisericei. In sfêrşit sunt leghion lipsurile nóstre de cari trebue sĕ ne aducem aminte în timpul belşugului.

Cunóscem comune, cari au făcut lucruri frumóse in ani buni. Esemplele lor trebuesc imitate. Amintim la locul acesta numai comuna *Galaţi* din tractul protopresbiteral al Bistriţei. Neuitatul ei epitrop şi fruntaş *Pavel Coman,* din contribuiri în bucate a ridicat o biserică care este cea mai frumósă în tot ţinutul şi ar serví spre laudă la ori ce comună. A întrodus cu învoirea celor competenţi aşa numita dejmă (decimă) pe sama bisericei. Din atâta clăi grâu, secară, orz etc. o claie au dat'o bisericei. Acésta a vêndut bucatele încurse, şi din banii ce au resultat, cu manipulaţie coscienţiósa, s'a ridicat o frumósă biserică. Ce mare era mângăerea neobositului epitrop, când în faţa lui Şaguna a putut espune resultatul la care a putut ajunge pe cale împreunată cu relativ mai puţine greutăţi Esemplul bun nu şi-a perdut tradiţia, şi când s'a ivit trebuinţa, pe aceeaşi cale cunoscută s'a ridicat anii trecuţi şi un edificiu şcolariu, asemenea frumos şi corespunḑĕtor.

Punem deci la inima conducĕtorilor şi fruntaşilor bisericei nóstre a imita acéstă bună pildă şi a-şi aduce în timpuri bune aminte de ḑilele necazurilor, ce sunt pe cale a ciocni la uşă şi a cere întrare.

„Pesti Naplo" are visiuni. Acest ḑiar trebue că are un colaborator pentru urmărirea foilor române, care însĕ sau nu ştie româneşte, sau e un om fórte comod, care îşi aruncă iac'aşa ochii pe câte-o notiţă, ceteşte o vorbă, i-sĕ pare-că ar merge în sensul cutare, şi-apoi scrie chiar pe de-a'ndósele despre ce a cetit! Ne de mult scria că — „Telegraful Român" a luat posiţie pentru alegerea lui Dr. V. Cupşa la Ceica"!.. când noi nici nu visasem a ne amesteca în acea afacere, în favorul vre-unei persóne.

Acum mai nou, în numĕrul sĕu de Sâmbătă (5 August, n.), după ce a primit numĕrul nostru de Joi, în care în primarticol s'a adresat noului episcop un cuvênt de salut şi doriri de bine, — „Pesti Napló" publică un entrefilet, în care, vorbind despre toastul politic al contelui Tisza dela banchet, şi arĕtând părerile ḑiarelor române „Tribuna", „Gazeta", „Trib· Pop", asupra acelui toast, scrie despre noi:

„Organul metropolitului *Meţianu,* ḑiarul „*Telegraful Român*", primeşte cu bucurie vestea despre evenimentul dela Arad, care după el, nu e eveniment local, ci efectul lui se estinde peste tótă ţéra!.."

Evident, inteligentul colaborator al lui „P. Napló" confunda faptele şi vorbele. Noi în acel numĕr n'am scris nici un singur şir care sĕ îndreptăţéscă pe cineva la deducţiuni de acestea.

Expulsare. Se ştie că dl Dr. Valeriu Branisce, fost redactor al „Dreptăţii" la Timişóra, s'a dus de-un an în Bucovina spre a conduce ḑiarul naţionalist „Patria" Cum în Bucovina ţinuta naţională a numitului ḑiar a supărat grozav pe grozavii guvernanţi, dedaţi ca Românii sĕ fie pururea „blânḑi ca nişte miei" pe care sĕ-'i tundă ei, — vor acum sĕ facă greutăţi existenţei numitei foi prin expulsarea dlui Dr. Branisce, care e altfel supus ungar.

Intr'adevĕr la oficiul poliţial din Cernăuţi se află contra dlui Dr. Branisce, deja de multişor depus un ordin de expulsare, care însĕ nu 'i-s'a putut inmanua din causa absenţei dsale din Cernăuţi.

Din diecesa Aradului.

Pastorala Părintelui Goldiş.

Iosif

din îndurarea lui Dumneḑeu drept-credinciosul episcop al bisericei greco-orientale române în părţile Aradului, Orăḑii-marii, Ienopolei şi a Halmagiului, precum şi în celea adnexate din Bănatul Timişan.

Iubitului cler şi tuturor credincioşilor din eparchia Aradului: dar şi pace dela Dumneḑeu Tatăl şi Domnul nostru Isus Christos, împreună cu salutarea nóstră archieréscă!

După-ce prin înaintarea prea bunului nostru episcop, a Inaltpreasfinţitului Domn

---

FOIŢA

Trei ḑile şi douĕ cântări.

De

W. G. v. Horn.

(Urmare şi fine.)

Toţi mesenii au fost adênc mişcaţi, iar pe primar, care tocmai trecuse prin o grea încercare, îl podidiră lacrimile. Oficerul ceru doctorului voie spre a-şi putea lua o copie de pe poesie, şi strigă adjutantului seu:

„Copiaţi-mi, vĕ rog, poesia, frumos şi întocmai!" Primarul însĕ, care şedea la capĕtul din jos al mesei, esclamà:

„Şi un bărbat, care face astfel de poesii preţióse, sĕ nu pótă avea o odaie caldă în timpul acesta de érnă? Mai bine sĕ rabd eu 8 ḑile frig ca un ogar. Pe Dḑeu care m'a scăpat astăḑi de miserie, acésta stare trebue sĕ se schimbe!"

El deschide feréstra:

„Ascultă Frideric! încarcă grabnic carul cel mare de povară cu lemne de fag, pune câte ţine carul; prinde la el patru cai şi le du profesorului Gellert la Lipsa. Spune-'i că-'l salut, şi că acesta ar fi un dar pentru frumósa poesie: „In a vieţii fericire, etc.", sĕ-şi încălḑéscă odaia.

„Bravo!" strigară toţi cei de faţă. Şi către seară o grămadă mare de lemne sta înaintea casei lui Gellert, încât nu-şi a avea pereche. Doctorul însĕ, chemà pe unul dintre oficeri la o parte şi întrebându'l, că cine ar fi înaltul oficer, care vorbise mai mult, primi ca rĕspuns:

„Acela e principele Enric de Prusia."

Gellert însĕ, când vĕḑu lemnele şi auḑi, că acestea ar fi pentru cântarea pe care el abia o terminase, dădu din umeri; el nu-şi putea esplica, cum s'a întêmplat acésta şi nu găsi altceva de făcut mai înţelepţesce, decât sĕ se ducă la odichnă cu cuvintele isvorîte din inimă:

„Laudă şi mulţumită Ţie Dómne".

„Intr'aceea întraseră deja o armată întrégă de Prusieci în Lipsca, iar în ḑiua următóre era pretutindeni plin de soldaţi, încât doctorul nostru care mai era şi mic, nu şciu cum sĕ străbată prin mulţime. Pe stradă îl întâlni bĕtrânul Neidhard şi-l întrebă:

„Dle doctor, cum îi merge bietului cismar?"

„Ei, aceluia i-aţi prescris d-Vóstră cea mai nimerită doctorie, esclamà doctorul rîḑênd. Dar sciţi d-vóstră şi aceea, că Gellert a economisit acei 30 de taleri, trăgêndu-şi-i de la gară, şi că acum n'are nici un ban, nu scie cum sĕ-şi ajute şi totuşi póte sĕ mai facă şi o poesie?"

Şi doctorul ceti lui Neidhard poesia, iar acesta stergându-şi lacrimile, merse acasă, pachetà 30 de taleri şi scrise pe hârtie:

„Pentru cântarea „In a vieţii fericire"; îi dădu servitórei şi ḑise: „Fugi până la profesorul Gellert şi predă-i pachetul acesta; sĕ nu-i spui însĕ pe viaţa ta, cine l-a trimis."

Gellert tocmai şedea la masa sa de scris. După ce desfăcu pachetul şi ceti, strigă uimit:

„Acésta totuşi e prea mult! Au dór ómenii aceştia cântarea deja tipărită în mâni? Nu cumva doctorul va fi. . . . ."

Pe când îşi frământa el astfel capul, bătu cineva la uşe.

„Intră"! Şi un oficer de stat major păşi în odaie şi anunţă, că A. S. Regală principele Enric de Prusia, sosit de ieri în Lipsca, doreşte sĕ scie când ar putea cerceta pe dl profesor.

„Pe mine sĕ mĕ cerceteze?! Pe mine? Principele de Prusia? Acésta trebue sĕ fie o greşélă. Spuneţi, vĕ rog, Alteţei Sale că va fi pentru mine o onóre deosebită, de a face primirea. Deşi sunt cam bolnav, totuşi nu zac pe pat."

Oficerul adaugă:

„Fără îndoială dle profesor, A. S. Regală voiesce sĕ vĕ visiteze, fiind-că ve preţuiesce fórte mult. Dacă aveţi însĕ voie sĕ osteniţi dvóstră până la dênsul, atunci î-mi va face bucurie, de a ve putea conduce."

Gellert îmbrăcà repede haina cea mai bună a sa şi plecà la principe. Inaltul domn atinse profesorului prietineşte mâna şi ḑise:

„Mĕ bucur fórte mult, a vedea înaintea mea pe autorul cântării: „In a vieţii fericire..." etc.

Mare fu mirarea lui Gellert auḑind că şi Principele îi vorbesce despre acea cântare. I-se părea, că nu-e lucru curat, nu îndrăsni însĕ sĕ céră lămuriri asupra afacerii. Principele continuă:

„Mi-s'a spus, că sunteţi bolnăvicios. Pe semne şedeţi prea mult; şi faţa vĕ tradéză".

Gellert rĕspunse: „Chemarea mea pretinde studiu şi şedere".

„Va fi; dar trebue sĕ căutaţi a vĕ cruţa viaţa, atât pentru d-vóstră cât şi pentru poporul german, din care faceţi parte. Trebue sĕ faceţi mai multă mişcare. Sĕ ve ţineţi un cal şi sĕ ieşiţi în fie-care ḑi la preumblare".

„Fórte adevĕrat, Alteţă Regală, tocmai mi-o spusese şi medicul meu, dar nu fie care are mijlócele la îndemână pentru acésta".

Ioan Meţianu, la demnitatea de archiepiscop al Transilvaniei şi metropolit al Românilor gr.-orientali din Ungaria şi Ardeal, a devenit în vacanţă scaunul episcopesc al eparchiei Aradului, representanţii clerului şi ai poporului întruniţi în sinodul eparchial extraordinar dela 2/14 Maiu a. c. inspiraţi de sfaturile provedinţei necuprinse de mintea omenéscă, 'şi-au concentrat încrederea în umilinţa nóstră, chemându-ne astfel la vĕduvitul scaun episcopesc al Aradului, şi după-ce votul representanţilor acestei eparchii a obţinut aprobarea preasfinţitului sinod episcopesc al provinciei nóstre metropolitane, şi preaînalta sancţiune a Maiestăţi Sale preagraţiosului nostru împĕrat şi rege apostolic Francisc Iosif I: Noi, după primirea darului prea sfânt archieresc, astăḑi furăm întroduşi solemn în scaunul episcopesc prin Preasfinţitul Domn Nicolae Popea, episcopul diecesei surori a Caransebeşului, ca mandatariul Inaltpreasfinţitului nostru Metropolit, şi cu întroducerea deodată întrarăm în funcţiunea de episcop diecesan al Aradului.

Am fost şi suntem conscii de marea rĕspundere a chemării archiereşti, cunóştem greutatea jugului evangelic mai ales în ḑile grele, cum sunt şi celea de astăḑi, şi dacă totuşi Ne-am încumetat a primi pe umerii nostri acéstă grea sarcină împreunată cu mare rĕspundere înaintea lui Dumneḑeu şi a ómenilor, am dat ascultare glasului bisericei. Ne-am supus cu umilinţă, cu pietate şi devoţiune creştinéscă sfaturilor provedinţei dumneḑeeşti, care prin sufragiul representanţilor acestei eparchii ne-au chemat la acéstă demnitate.

Am primit dară toiagul archipăstoresc însufleţit de iubirea şi încrederea, cu care ne-au distins representanţii clerului şi poporului prin sufragiul lor; am ocupat scaunul episcopesc al acestei diecese după dispoziţiunea provedinţei, şi începem astăḑi funcţiunea de archiereu cu credinţa firmă în Domnul ceriului şi al pământului şi cu cuget resolut de a lucra din tótă inima şi cu tótă virtutea nóstră, pentru ca tóte afacerile nóstre bisecesci din eparchie, sĕ se desvólte în spiritul evangeliei Domnului.

O plăcută datorinţă ne va fi astfel: a stărui nainte de tóte pentru cultivarea şi întărirea dragostei evangelice între eparchioţii nostri fii sufleteşti, ca astfel în tóte afacerile care privesc interesele comune ale diecesei, clerul şi poporul nostru credincios sĕ fie una;

a stărui, ca tóte elementele constitutive ale bisericei nóstre, — cari şi altcum după posiţia ce ocupă în societatea creştinéscă, chemate sunt la lucrare armonică pentru desvoltarea şi prosperarea afacerilor bisericei nóstre, — sĕ se grupeze şi consolideze spre scopul comun, ca astfel cu toţii, în bună conţelegere şi dragoste creştinéscă, sĕ putem susţinea instituţiunile culturale existente şi sĕ punem macar basa altor asemenea instituţiuni, ce mai lipsesc; sĕ putem promova morala şi disciplina, şi ca tóte afacerile nóstre bisericesci, şcolare şi fundaţionale, în centru şi în diecesă, sĕ se desvólte în spiritul evangeliei Domnului, pe basele canonice ale bisericei nóstre naţionale.

Dară, ca sĕ putem ajunge tóte acestea măcar în parte, pe lânga ajutorul Domnului, pe care-l îl cerem în tóte ḑilele vieţii nóstre şi acum cu mai multă osârdie şi cu mulţămită pentru tóte câte ni-a dat nouĕ, avem îndoită trebuinţă şi de ulterióra vóstră iubire şi încredere, de sprijinul şi conlucrarea vóstră, iubit cler şi popor credincios! Şi de aceea, astăḑi, când prima dată ne adresăm vouĕ, iubit cler şi popor, înainte de tóte vĕ salutăm şi îmbrăţişem cu dragoste părintéscă, rugându-vĕ pe toţi, ca iubirea şi încrederea vóstră sĕ ni-o păstraţi şi în viitor, precum şi noi vom nisui a justifica prin fapte acéstă iubire şi alipire; sĕ ne sprijiniţi în nisuinţele nóstre îndreptate spre scopul de mai sus, ca astfel în spiritul Evangeliei Domnului sĕ putem lucra în buna conţelegre spre realisarea justelor aspiraţiuni ale bisericei nóstre naţionale.

După cari recomandându-Ne sfintelor vóstre rugăciuni — şi împărtăşindu-vĕ tuturor binecuvêntarea nóstră archieréscă, vĕ asigurăm de acum despre nestrămutata nóstră iubire pentru voi toţi.

S'a dat în reşedinţa nóstră episcopéscă din Arad, la 20 Iulie (1 August) 1899.

Al vostru tuturor

de binevoitor episcop:

Iosif Goldiş.

Dela Cristiania.

Causa care are de temeiu adevĕrul şi dreptatea, străbate, ori cât de încet şi ori cât de târḑiu, dar străbate, şi îşi face drumul spre lumină, până cucereşte tóte inimile iubitóre de lumină şi de adevĕr. Acésta e convingerea de care ni-sĕ pătrunde sufletul, cetind chiar şi în foile ungureşti, darea de samă despre resultatul conferenţei interparlamentare încheiată ḑilele astea la Cristiania. Ca sĕ nu apară întocmită şi înflorită de noi, iată ştirea cea mai nouă şi importantă, după chiar presa maghiară:

„In şedinţa ultimă a Conferenţei, deputatul austriac Dr. *Carol Lewakowschi* a propus, ca conferenţa sĕ-'şi iee de problemă nu numai codificarea drepturilor statelor, ci şi a *drepturilor popórelor*! Dacă ar fi un astfel de codice, el ar uşura mult situaţia guvernelor în statele unde e agitată *chestia naţională*, iar pe naţionalităţile înşile, le-ar lua sub scut *contra confişcării forţate a drepturilor lor.* Codexul acesta ar promova mult străduinţele spre desarmare.

„Acéstă hotărîre — adauge ḑiarul maghiar din care o luăm, „P. N". — fără îndoiala lă însemnéză *triumful dorinţelor exprimate de repeţite ori şi de delegaţii români*, ca conferenţa interparlamentară sĕ facă declaraţiuni faţă de acéstă chestie, *special faţă de chestia română din Ungaria.*

„Românilor asta nu le-a succes în Bruxella, unde oratoria lui Apponyi i-a repus, acum însĕ a pus chestia pe tapet Polonul Lewakowski, avênd în vedere şi situaţia naţională din Austria, şi el îşi duse dorinţa la biruinţă".

Da, pentru-că cauzele drepte pot fi suprimate o ḑi douĕ, un an doi, decenii chiar, prin „oratorii" isteţi ai opresiunii — dar odată tot îşi fac drum şi ies la lumină!

Conferenţa dela Cristiania a votat mulţumită Ţarului pentru iniţiarea congresului de desarmare; a hotărît a înfiinţa o cancelarie interparlamentară, care sĕ se ocupe de chestiile conferenţei şi sĕ le promoveze, pregătind o conferenţă grandiósă la *Paris* pe anul viitor.

In banchetul dat de încheiere, vestitul scriitor Björnstierne Björnson, a ţinut o fulminantă vorbire despre *drept şi dreptate în politică*, accentuând necesitatea aliării statelor mĕrunte în lupta lor de-a li-sĕ recunóşte perfecta neutralitate, care sĕ la asigure pacînica desvoltare.

Din diecesa Caransebeş.

(*Scire personală*). Pea Sfinţia Sa Domnul Episcop diecesan Nicolae Popea, sĕvêrşind Marţi în 20 Iulie a. c. actul instalări Prea Sânţiei Sale Domnului Episcop al Aradului Iosif Goldiş, s'a întors dela Arad Mercuri sara, iară Vineri diminèţa, în 23 Iulie a. c., a plecat cu trenul accelerat la Karlsbad.

Banchetul dela Arad.

„In „*Fóia Diecesană*" din Caransebeş aflăm publicate cele dóuĕ toaste cari au făcut sensaţia politică la banchetul dat sĕptĕmâna trecută la instalarea Părintelui Goldiş în Arad, anume vorbirea contelui Stefan Tisza şi respunsul P. S. Sale Episcopului Nicolae Popea. Credem a fi isvorul din care le putem reproduce mai autentice, de aceea le dăm după acéstă fóie. Iată-le:

Vorbirea contelui Stefan Tisza

Im pare rĕu că nu sciu românesce, — pentru-ca sentimentele ce nutresc faţă de fraţii nostri Români, sĕ le tălmăcesc în limba lor, ca toţi sĕ mĕ înţelégă. De alminteri, dacă în faptele nóstre ne conducem de iubirea către patrie, e tot una, fie că ne exprimăm sentimentele ungaresce, fie românesce. Ne vom înţelege!

Domnii mei! (S'auḑim! Sauḑim!) Avênd comună iubirea de patrie, cu vremea trebue sĕ ne înţelegem şi asupra celorlalte chestii, cari în present ne frĕmêntă încă, şi au făcut ca aceste dóuĕ naţiuni, avisate una la alta, sĕ nu stea alături ca fraţi şi aliaţi naturali.

In presenta serbare şi mai ales în persóna mult stimatului nostru prieten, noul episcop, îndrăsnesc a vedea un moment de apropiere. S'a dat adecă, tocmai prin alegerea lui, dovadă că póte fi un Român şi iubitor al legii şi némului seu şi în acelaşi timp şi patriot bun, care sĕ se bucure de încrederea tuturor.

Sĕ privim, domnii mei, în istorie. Ce ne învaţă şi dovedesce? Că Ungaria numai aşa s'a sciut menţiné o mie de ani în mijlocul atâtor furtuni, că n'a apĕsat, ci a lăsat liberă desvoltare tuturor naţionalităţilor. Dacă voesce sĕ existe şi mai departe, nu va oprima nici de aici în colo (viforóse aplause şi strigăte: „Aşa sĕ fie!"). Misia şi-o împlinesce tocmai prin faptul, că stă pază desvoltării etnice a némurilor ce locuesc acéstă parte a Europei. Iar aliatul cel mai firesc al naţiei maghiare este némul românesc. Sĕ privim numai pe hartă şi ne vom convinge, că chipul de fericire şi viaţă a némului românesc nu póte fi decât înfrăţirea cu Ungurii.

Ridic păharul meu în sănĕtatea acelor români, cari luptă cu sinceritate şi inimă deschisă pentru biserica şi némul lor.

*

Respunsul P. S. S Episcopului Popea.

Domnii mei! Vorbirea dlui Conte Tisza trece marginile unui toast obicinuit de ocasie. El cuprinde declaraţiuni şi idei, căror mĕ simt îndemnat a da un rĕspuns politic. (S'auḑim! s'auḑim!).

A fost o mare scădere, că noi Românii şi Ungurii nu am prea avut prilegiu sĕ ne întâlnim, ca astfel bărbaţii competenţi sĕ-şi cunóscă ideile şi firea, sĕ desvólte între ei, dacă nu un raport de înţelegere, apoi cel puţin óre-care încredere, fără de care, înţelegere între cele dóue popóre nu e cu putinţă.

Noi Românii, în totdéuna am dorit o apropiere. Ni-am dat sémă de mult de primejdia ce ne înconjóră, — n'o numesc, o sciţi cu toţii! — d'opotrivă atât pe noi Românii, cât şi pe fraţii Maghiari.

Ori-ce om cu minte póte judeca şi vedea, care este mijlocul de a resista acestui potop şi unde putem ajunge cu vremea, dacă nu ne vom sci înţelege. Şi dimpotrivă: la cât bine am ajunge şi câtă bucurie am face iubitului nostru domnitor când, noi, cele dóuĕ popóre cari de o mie de ani am susţinut împreună statul, ne-am putea apropia.

Mĕ bucur sincer, când dela un bărba ca dl conte Tisza aud cuvinte, pe cari, drept sĕ spun, n'am prea fost obicinuiţi sĕ auḑim de un lung şir de ani, cuvinte inspirate de avênt nobil şi patriotism.

Aşa e: dacă ne vom alia frăţesce, pe basele egalei îndreptăţiri, noi Românii şi Ungurii vom forma aici o tărie, pe care nici porţile iadului nu o vor birui! Suum cuique! Nici odată noi n'am voit suprematisare, ci luptă dréptă am purtat pentru drepturi ce ni se cuvin.

Ridic păharul pentru dl conte Tisza, pentru ideile umanitare şi patriotice ce a desvoltat! (Cuvintele P. S. Sale au fost însoţite de furtuni de aplause.)

Revistă Bisericéscă.

Memorandul Sêrbilor.

„Branik" vesteşte, că guvernul predase la timpul seu memoranul înaintat M. Sale de către membrii congresuali, spre studiare unui referent ministerial, care a şi isprăvit studiul. Adresa gravaminală a şi fost acum trimisă cancelariei de cabinet a Monarchului, provĕḑută cu observaţiunile şi propunerile guvernului. Unele dintre observările acéstea sĕ ḑice că ar fi de aşa, încât tind a justifica încălcările autonomiei bisericeşti sêrbeşti, scóse la iveală de către membrii congresuali în memorand.

Propunerea guvernului e întra'acolo, ca Maj. Sa sĕ iee la cunoştinţă Memo-

---

„Fórte adevĕrat, d-le profesor, mai ales dacă cineva dăruieşte deo-dată şi pe cei din urmă 30 taleri unei familii serace".

Gellert privi în jos şi roşi. Principele observà acésta, apucà mâna lui Gellert şi ḑise:

„Bărbat nobil, departe de la mine, de-a voi se condamn aceea ce va trebui sĕ vĕ adaucă resplată ceréscă. Daţi-'mi voe, sĕ vĕ ofer eu un cal, a cărei blândeţă esemplară îl va face bun de încălecat pentru un bărbat pacinic.

Gellert voí sĕ-i mulţumécă, dar cuvintele îi rêmaseră pe limbă. Principele încă era adênc emotionat şi ḑise:

„O afacere mĕ chiamă. Rĕmas bun, bărbat nobil".

Lui Gellert îi trebuí timp spre a-se reculege. Când ajunse acasă, tăietorii de lemne lucrau din rĕsputeri, şi un cal de tótă frumseţea, purtând şea pompósă şi frîu strălucitor, îl aştepta la pórtă. Ingritórea il întimpinà cu cuvintele:

„D-le profesor, semne şi minuni ni-se arată!

Gellert însĕ pătruns de recunoscinţa făcu cântarea:

„Cât de mare este bunătatea celui atotputernic!
E om acela, care, ne-atins de ea, ca un nemernic,
Cu inima 'mpetrită, cu reutatea 'n vine
Inécă mulţumirea ce Lui i-se cuvine?
Nu. Sĕ mĕsor a sa iubire, sĕ ador a sa fiinţă,
Pentru mine 'n veci sĕ fie cea mai sfântă datorinţă!
Domnul în a sa iubire, de min' încă n'a uitat.
Sĕ nu-mi uit nici eu de dênsul, de-al cerului împĕrat!

II.

Viaţa şi forma alésă, óre cine mi-le-a dat?
Cel ce de min' n'are lipsă, — Dumneḑeu adevĕrat.
Cu îndelungă răbdare, cine m'a povăţuit?
El, a căror bune sfaturi adese-ori n'am primit.
Linişte în consciinţă óre cine mi-o 'ntăreşte?
Şi spiritului putere, spune, cine-i dăruieşte?
Cine îmi dă fericire şi de rele mĕ păzeşte?
Nu e braţul lui acela, care totul plăsmuieşte?

III.

Suflet, tu schintea divină, ochiul tĕu fie ţintit,
Către cea-l-altă viaţă, pentru care eşti menit,
Unde 'ncunjurat de îngeri, vecinic şi atot putinte,
Vei vedea precum el este, pe al ceriului părinte.
La acésta bucurie tu ai drept, — fără 'ndoire,
Căci prin a sa bunătate, dată-'ţi e ca moştenire.
Veḑi, Christos mângăitorul, mórtea o a suferit,
Numai ca sĕ-ţi dea putinţă de-a fi tu 'n veci fericit.

IV.

Şi eu, pe acest Dumneḑeu, pot ca sĕ nu preamăresc?
Sĕ-i înţeleg bunătatea, pot ca sĕ nu mĕ silesc?
De al seu glas când el mĕ strigă, de ce eu n'aş asculta?
Şi pe calea arătată de ce vecinic n'aşi umbla?
Scrisă este 'n al meu suflet voia ta nemărginită;
Şi etern va fi şi este, de-al sĕu cuvênt întărită.
Vreau dar, ca întâiu de tóte sĕ iubesc pe Dumneḑeu,
Şi întocmai ca pe mine, pe de aprópele meu. —

V.

Asta-i a mea mulţumită, asta şi a sa voire:
Ca sĕ fiu şi eu ca dênsul, s'ajung la desĕvêrşire.
Cât timp acéstă poruncă conscios voi împlini,
Chipul şi a sa făptură în mine le voi uni.
Când în fiinţa mea întrégă va domni a sa iubire,
M'a 'ndemna fără 'ncetare către ori-ce 'n datorire.
Şi dacă, din slăbiciune, s'a 'ntêmpla că voi greşi,
Totuşi în mine păcatul stăpân nici când nu va fi.
O cerescule Părinte! a ta mare bunătate
Şi a ta sfântă iubire, fiie-mi, te rog, în veci date!
Éle sĕ 'ntăréscă 'n mine numai bunele porniri;
Sĕ trăesc numai în Tine, cât voi mai avea simţiri!
Sĕ mĕ mângăie'n durere, de rele sĕ mĕ feréscă,
Şi în césuri fericite tot ele sĕ mĕ 'nsoţéscă;
Iar la césul cel din urmă, când mórtea mĕ va chema,
Sĕ învingă şi s'alunge frica din inima mea!" —

Către séră veni doctorul. Din vorbă în vorbă, micul bărbat era cât pe aci sĕ se înnece de rîs şi de bucurie. In sfêrşit esclamà luându-şi pălăria şi bastonul: „De astădată Domnul Dḑeu a prescris însuşi medicamentele, şi a îngrijit tot odată, ca sĕ le prepare adevĕraţi farmacişti".

Trad. de *Grigoriu Maniţiu.*

randul Sêrbilor. Astfel de astadată el nu va fi retrimis simplu celor ce-l înaintaseră, cum s'a făcut cu altele.

Dela

scóla civ. de fete a „Asociației“.

Condițiunile de primire în școla civilă de fete a Asociațiunii din Sibiiu și internatul aceleia.

In clasa I a școlei civile de fete se primesc eleve:

a) cari dovedesc prin atestat de botez, că au împlinit cel puțin vêrsta de 9 ani;

b) cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes 4 clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe basa unui examen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învĕțământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

In celelalte clase ale școlei civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergĕtóre dela altă școlă de categoria școlei civile.

In lipsa unui astfel de atestat, sau pelângă atestat de pe clasa V și VI dela școla elementară poporală, primirea în ori-care clasă a școlei civile, ce corespunde vêrstei elevei, se póte face numai pe basa unui examen de primire, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școlei, în sensul ordinațiunii ministeriului regesc-ungar de culte și instrucția publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, cari se inmatriculéză pentru prima dată la școla nóstră, au sĕ producă atestat școlar, atestat de botez și certificat de revaccinare.

In cursul complementar (supletoriu), împreunat cu școla civilă de fete a Asociațiunii, în sensul §. 6 din statutul de organisare al școlei, se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale școlei civile. Se pot însĕ primí și eleve, cari au absolvat cu calculi buni numai dóuĕ clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sunt împedecate a absolva tóte cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1899/900 se pot face din 1—6 Septembre 1899, stilul nou.

Examenele de emendare se țin în 2 Septembre 1899 st. n. la 8 óre a. m., cu elevele care s'au însinuat la direcțiune în terminul prescris.

In 5 Septembre 1899 st. n. la 8 óre a. m. se vor ținé examenele de primire, iară în 6 Septembre se vor începe prelegerile regulat.

Didactrul e 2 fl. v. a. pe lună, și pentru elevele ce se înscriu prima dată la acésta școlă, o taxe de inmatriculare de 2 fl., solvită odată pentru totdeuna. Același didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, cari voiesc sĕ fie primite în internat, fie eleve ale școlei civile, sau ale școlei elementare a reuniunii femeilor române, au sĕ fie insinuate de timpuriu la direcțiunea școlei, înainte de începutul anului școlar, pentru-ca sĕ se pótă face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 250 fl. v. a. pe an, plătiți înainte în dóuĕ sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărțile trebuincióse, pentru materialul de scris, de desemn și lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se pórtă separat de părinți, precum și cheltuelile pentru instrucțiune în forte-piano și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în forte-piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voesce sĕ iee órele singură, se computá la 2 óre pe sĕptĕmână taxa de 9 fl.*) pe lună; dacă 2 eleve împreună iau instrucțiune în aceeași óră, taxa se computá la 2 óre pe sĕptĕmână cu 4 fl. 50 cr.*) de elevă; sau

b) dacă o elevă voesce sĕ iee órele singură, se computá la 2 óre pe sĕptĕmână taxa de 6 fl.*) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeași óră, taxa se computá la 2 óre pe sĕptĕmână, cu 3 fl.*) pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba francesă, câte 2 óre pe sĕptĕmână, se computá pe lună cu 1 fl. de elevă.

Tóte taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumóse, în nemijlocită apropiere de parcul orașului, și e provĕḑut cu apaduct, baie, lumină electrică, etc. încât ofere cele mai bune condiții higienice.

Elevele din internat, afară de școlă, au în fie-care ḑi anumite óre de conversațiune în limba franceză, mahiară și germană, după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiunile sub conducerea și cu ajutoriul directórea, al profesórelor și guvernantelor.

Elevele, cari voiesc sĕ fie primite în internat, mai au sĕ aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, cari tóte rĕmân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte $1/2$ duzină din fie-care, ciorapi și fuste de colóre închisă și batiste (mărămi) cate 1 duzină, 1 parapleu (cort) și încălțămintea trebuinciósă. Cât pentru toaalete nouĕ, părinți și tutorii sunt sfătuiți a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru uniformitatea îmbrăcămintei elevelor interne, acele toalete se fac aici cu prețuri moderate, prin îngrijirea direcțiunii internatului. Strîns de uniformă se țîn: o haină, 2 șurțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, cari necondiționat au sĕ se facă aici și cari preste tot vor costa cam 16—22 fl. v. a.

Dela direcțiunea școlei se póte primí prin postă: „Statutul de organisare“ și „Regulamentul intern“ al școlei, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învĕțământ“ și „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii pde emendare“, à 10 cr. exemplarul. Dela nrecțiune se póte primi pentru 1 fl. și „Moaigrafia“ școlei, în care pe lângă istoricul nstitutului, se află descris edificiul școlei și olșinternatului în tóte amĕnuntele.

Direcțiunea școlei civile de fete a Asociațiunii.

Sibiiu, în Iuniu 1899.

Elena Petrașcu
directóra internatului.

Dr. Vasile Bologa
directorul școlei.

---

*) Din care sumă 1 fl. se contéză pe lună nstitutului, pentru susținerea fortepianelor în stare bună.

NOUTĂȚI

Chirotoniri. Sâmbătă a fost chirotonit prin Eminenția Sa I. P. S. nostru Archiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu*, întru diacon, ear Luni întru presbiter clericul *Emil Căpitan*, ales preot în Fărău, ear' cler. *Ioan Demian*, ales preot în Someșfalĕu, a fost chirotonit Luni întru diacon.

*

Păziți-vĕ bucatele! Din Timișóra se scrie, că pe piața de acolo poporul nostru este înșelat fără inimă de speculanții cu bucate. Poporul din neștiință, ducêndu-'și grâul în piață, vinde pe cel mai ales, cu câte *6 fl. 50 cr.* maja metrică, ba speculanții îi mai trag câte 2 kilograme și pentru saci. Asta în vreme-ce în Timișóra prețul adeverat al grâului, care e cumpĕrat îndată mai ales de mori, este de *7 fl. 40 cr.* până la *7 fl. 60!*

Fiindcă este nădejde ca prețul bucatelor sĕ urce în tómnă, poporul sĕ fie făcut luător aminte asupra acestei împregiurări, și sĕ se intereseze care e adevĕratul preț al bucatelor, spre a nu 'și-le lăpăda el pe ale sale cu atâta perdere, cum o fac Românii de prin satele vecine Timișórei.

*

Agata Bârsescu prin Ardeal. Celebra tragediană care a delectat Sibiiul în repețite rênduri cu representațiunile sale splendide, va da ocasiune în curênd mai multor orașe din Transilvania, a-i admira marele talent. In luna lui Septembre anume, va face o tură artistică prin orașele *Bistrița, Orăștie, Mediaș, Sighișóra* etc. jucând în societatea trupei teatrale a dlui director Leo Bauer. Și până atunci însĕ, va mai fi în Transilvania, anume la 10 August începe o serie de câteva representații în Brașov.

*

Internat gr. or. în Beiuș. Ni-se scrie, că internatul diecesan gr. or. român din Beiuș, este aprópe de terminare. Internatul va fi gata pe la jumĕtatea lui August și se va putea deschide la 1 Septemvrie. Atât edificiul cât și arangiamentul intern, e de mult gust. Pentru vre-o 120 fl. elevii vor primi în internat cuartir, vipt și îngrijire.

Dḑeu sĕ ajute.

*

Petractarea nóuă a procesului Dreyfuss s'a început la 7 Aug. n. înaintea tribunalului militar din Rennes. Aglomerație mare de lume.

*

Catastrofă pe tren. O gróznică ciocnire de trenuri s'a întêmplat Sâmbătă în apropiere de Paris. Dóuĕ trenuri accelerate s'au isbit de-olaltă cu atâta putere, ca 5 vagóne s'au zdrobit de tot: *17 ómeni din ele au fost omoriți și peste 70 greu răniți!*

*

Scumpirea spirtului. Cătră finea sĕptĕmânei trecute, prețurile spirtului au urcat binișor, pentru-că se caută tare, și în deposite se află gata în cantități relativ mici față de trebuințe. In Austria se cere mult, și de aceea au urcat prețurile.

*

Fie pânea cât de rea, tot mai bună e în — Țara Românéscă. Nu noi o spunem, ci foile ungurești spun, că asta e ḑicala Secuilor și a fetelor de Sĕcui! Niște patrioți zvăpăiați porniseră o „acțiune“ pentru a opri trecerea fetelor de Sĕcui ca servitóre în România, unde „se perd și sĕ strică.“ Și au pornit prin orașe sĕ afle familii maghiare cari sĕ angajeze ele pe Sĕcuence. Mai multe familii din Dobrițin au și declarat, că primesc bucuros în serviciu Sĕcuence. Sĕ le aducă numai. Plată le dau atâta cât dau aḑi la servitórele ce le au. Inflăcărații agenți ai Sĕcuencelor s'au adresat acestora, sĕ lase în focul lui drumul acela spre „Olàhorszàg“ și sĕ vină spre pămêntul făgăduinții, spre sfântul pămênt maghiar. A mers la fața locului însuși secretarul Reuniunii ce s'a constituit pentru a mijloci acéstă întórcere a Dunării dela Galați spre Pesta. Dar a venit acasă fără a putea aduce Dobrițînenilor nici o singură fată de Sĕcui. Toți Secuii din Csik, Treiscaune și Udvarhely, au declarat unisono, că sórtea Secuilor și fetelor trecute în Țară nu-'i așa négră cum se crede pe pusta Ungariei, din contră le merge fórte bine: sunt plătiți cu mult mai bine ca în Ungaria, și apoi din 100, vre-o 90 se întorc iară acasă după ce fac bani, și abia vre-o 10% rĕmân pe acolo. Nu-'i poți opri și hotărî sĕ se lase de România, nici decât.

*

Prima încercare cu tren electric la noi. Societatea de căi ferate dela Győr face probă cu tren compus din vagóne acumulatóre, cu curent electric, pe linia Kis-Czell—Eszterhaza. Dacă proba va reuși, atunci pe linia asta, care e intreprindere privată a numitei societăți, vor generalisa trenurile electrice. O óră pe ḑi vor circula atari trenuri, și acésta va fi prima linie cu tren electric în țară la noi.

*

Potopul unei furtuni. După o depeșă din Florida, o furtună a distrus, la 2 August n., cea mai mare parte din orașul Carabela, și a pricinuit pagube la mai multe sate; 13 corăbii s'au scufundat! E temere că sunt numeróse victime.

*

Cantor. Se caută un cântăreț bun la biserica gr. or. rom. din Cluj, pe lângă salariu anual de 300 fl. și cuartir. Cel-ce va fi în stare sĕ înființeze cor cu studenții dela școlele din loc, va primi o remunerație de 50 fl. la an.

Doritorii de a ocupa acest post, au sĕ se presinte în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre la sfta-biserică sĕ cânte, căci altcum nu pot fi acceptați.

*

Căldurile în Paris sunt așa de mari, că sĕptĕmâna trecută au murit de căldură acolo 10 ómeni.

*

Mórte. Subscrișii cu inima frântă de durere anunță în numele tuturor consângenilor, amicilor și cunoscuților, că mult iubitul lor părinte, socru, moș și strămoș *George Bogdan*, paroch gr. or. în Brad, asesor al scaunului protopresbiteral al Zarandului, epitrop al fondului gimnasial, membru al „Asociațiunii“ și al mai multor corporațiuni etc. după un morb scurt, a reposat în 2 Aug. n. la 7 óre diminéța, împărtășit fiind cu Sfintele taine, în anul al 70-lea al etății și al 46-lea al preoției.

Rĕmășițele pămêntești după împlinirea ritualelor bisericești, s'au depus spre eternă odichnă la 23 Iulie v. (4 August n.) în cripta familiară din Brad. Fie-'i țĕrêna ușóră și memoria neuitată! Dr. Teofil Bogdan medic ca fiu, Maria n. Rimbaș ca fică, Pentru Rimbaș diacon și comptabil ca ginere, Silviu Dămian, Letiția Dămian n. Rimbaș, Zoe Rimbaș, Aureliu Rimbaș, George Rimbaș și Romul Rimbaș, ca nepoți și nepóte, Simeon Dămian ca strănepot.

*

Hymen. *Dl George Poponea*, cul. tip. în tipografia nóstră, și notar al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu, și-a încredințat de fiitóre soție pe domnișóra *Elisaebta Aron*, fica dlui preot Nicolae Aron din Laslăul-român.

*

Elefantul... ofensat! Puternicul Lady e podóba grădinei animalice din Boroslav, un elefant indian de cel mai frumos soiu, dar încrezut grozav, comod și „caprițios“ al naibii. Intruna din ḑilele trecute l'a prins pofta de comodidate pe când își făcea baia. Păzitorul vĕḑênd că prea comodiséză mult în apă, s'a apucat cu bicuișca de animalul colos. Asta atâta l'a ofensat pe nobilul elefant, că imediat și-a întins trompeta asupra păzitorului și prinḑêndu'l la strêns cătră gratiile căsuliei de fer, că i-a zdrobit vre-o trei cóste din jos, de-a stânga. Nenorocitul om abia a putut fi mântuit cu viața din calea turbatului animal.

Notiță Literară

Istoria agriculturei.

Literatura plugarilor români s'a înmulțit în ḑilele acestea cu o lucrare, apărută la tipografia archidiecesană din Sibiiu. Titlul broșurei valorόse, de 176 pagine format mic, este: „Istoria agriculturei“ de I. Löser, tradusă de un „Prietin al plugarilor“, care nu urmăresce alt scop, decât a contribui la inmulțirea cunoscințelor agricultorilor români, în multe privințe încă străini de progresul enorm făcut țĕrile culte pe terenul agriculturei. Iată ce ḑice însuși autorul în „Precuvêntare“:

„Dacă m'am hotărît a scóte în broșură publicațiunea de față, am făcut'o la îndemnul prietinilor mei, cari ca și mine doresc înaintarea plugarilor români.

Că voiu fi contribuit prin acéstă scriere cu ceva la înaintarea plugarilor români, remâne la apreciarea lor, cărora le-o și dedic.

Broșura de față se scóte numai în 600 esemplare, din care 350 esemplare se vor împărți gratuit în Transilvania, 200 în România, iar 50 se vor vinde în favorul fondului pentru ridicarea unui monument nemuritorului archiepiscop și metropolit Andreiu Br. de Șaguna.

Ostenéla și cheltuiala acestei publicațiuni 'mi va fi pe deplin compensată când ași sci, că cetitorii se vor fi ales cu ceva din cetirea acestei scrieri.

Sibiiu, 1899. *Traducĕtorul.*

Din esemplarele tipărite, autorul a și pus la disposiția d-lui Dr. *Elie Cristea*, secretariu archidiecesan, 207 esemplare din opul numit, spre a le împărți în mod gratuit în archidiecesă.

Posta redacțiunii.

Dlui Dr. B. Conform cerințelor ritulue nostru oriental, musica instrumentală esti neadmisibilă în acțiunile religióse. Biserica nóstră s'a desvoltat în direcțiune idealistă și astfel admite la funcțiunile religióse numai cântarea omenéscă, fără îndoélă cea mai frumósă și mai sublimă dintre tóte armoniile musicale, cu tóte că adeseori folosim și noi în cântările nóstre stichuri din psalmi de cuprinsul: „*lăudați pe Domnul în strune și în organe*“, „în hore și organe“. Vocea omenéscă pe cât e de frumósă și neîntrecută, pe atâta însĕ și de grea; deci nu-i mirare, că adeseori suntem avisați a auḑi în biserică în loc de cântări micste, caricaturi, pentru-că dela „*sublim până la ridicul e numai un pas*“. „*Estrema se tangunt*“, și astfel cădem ușor în estremități, pe când biserica papistașă în punctul acesta, ca și în altele, mai practică, admite musica instrumentală, organele, cari țin isonul, te feresc de decadință, și dacă e lipsă, acoper tótă falsitatea vocilor încurcate ori rătăcite. Se ivesc și la noi casuri, că musici se învită la înmormêntări. Mulți s'au obicinuit cu acéstă participare, mai ales, că participarea lor activă este afară pe stradă în convoiu. Chiar și la înmormêntarea repausatului archiepiscop și metropolit Dr. *Miron Romanul* a cântat musica militară; dar eu în broșura publicată despre el, am desaprobat acéstă. Așaceva se póte cel mult trece cu vederea din partea bisericei, iar aproba nu.

Ba se mai întêmplă la noi în unele orașe, că ieșind miliția pe la *Bobotéză* la rîu, musica militară după sfințirea apei întonéză troparul: „*In Iordan botezându-te....*“ Acésta atrage firesce multă lume și ridică astfel splendórea procesiunii. Atâta am observat eu în acéstă direcțiune.

Nu încape îndoială, că este de dorit, ba necesar chiar, ca comune mai fruntașe române, sĕ înființeze capele musicale, cari sĕ distragă publicul nostru la ocasiuni festive. Așa au d. e. Năsĕudenii o capelă nóuă dela 1887; dar organisarea lor după părerea mea sĕ se facă absolut independent de biserică și fără condițiunea, ca sĕ'și ofere sucursul la înmormêntări. Biserica, respective ómenii ei, pot însĕ oferi atât ajutorul moral, cât și material, ca oricărei instituțiuni culturale, chemate a cultiva vr'un ram al bunurilor nóstre naționale. Asta-i părerea mea. *Dr. E. C.*

Dlui *N. T.* în *B.* Arătarea s'a transpus Ven. Consistoriu spre ținere în vedere și eventuală luare de mĕsuri de apărare.

Dlui *G. M-țiu, Loco.* Nu se póte.

Dlui *N. O.* în *P. S.* In numerul proxim, cu plăcere. Scrie tot ce creḑi de interes, și cu drag publicăm.

Ad. Nr. 266/99. [144] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci din comunele mai jos însěmnate se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bulzeştii de jos şi de sus, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemnele de lipsă pentru încălḑit.

2. Juncul de jos şi de sus, cu salar de 300 fl. cuartir şi lemnele de lipsă pentru încălḑit.

3. Ormindea, cu salariu de 300 fl. 20 fl. venit cantoral, cuartir şi 3 orgii de lemne din cari este a se încălḑí şi sala de învěţămênt.

Invěţătoriul va avea sě ţină o strană în Dumineci şi Sěrbători.

4. Seliştea-Trestia, învěţător ambulant, cu salariu de 300 fl. şi 2 orgii de lemne.

Concurenţii au sě-'şi aştérnă cererile instruite conform normelór din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Brad, la 10 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian
protopresbiter

Nr. 330—899. [147] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al III-lea de învěţător la şcóla confesională gr.-or. română din Satulung, Biserica Sf. Archangeli, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Doritorii de a ocupa acest post, al cărui salar e de 300 fl. v. a. şi 20 fl. bani de cuartir, plătibili în rate anticipative lunare — au sě-'şi subştérnă cererile lor instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral, până la terminul mai sus indicat.

Braşov, în 11 Iuliu 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial gr.-or. din Satulung, Bis. Sf. Archangheli.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 324—99 [143] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela şcólele gr. or. elementare din parochiile mai jos însemnate, în tractul protopresbiteral al Albei-Iulie, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Ampoiţa: cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

2. Bucerdea: cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

3. Craiva: cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

4. Limba: cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

5. Meteş: cu salariu de 300 fl cuartir şi lemne de foc.

6. Păclişa: cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

7 Ponor: cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

8. Valea-Geogelului: cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, au a-'şi asterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, de unde se pot lua şi informări mai deaprópe cu privire la fie-care post.

Alba-Iulia, 15 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Albei-Iuliei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Florian Rusan,
adm. protopresb.

---

[141] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Pentru darea în intreprindere a zidirei unui edificiu şcolar în comuna Câlnic, protopresbiteratul Sebeşului, se publică licitaţiune nouă, carea se va ţinea Dumineca în 8/20 August a. c. la 2 óre d, a. în şcóla cea veche din Câlnic.

Preţul de strigare este 4014 fl. 37 cr. dela care licitanţii au a depune vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valóre.

Lângă preţul ce se va acorda, comuna mai dă materialul specificat în preliminariul de spese.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a da lucrarea căruia va voí dintre licitanţi.

Oferte timbrate şi prověḑute cu vadiul în regulă se primesc până la începerea licitaţiunei.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea ori-când la comitetul parochial.

Câlnic, 20 Iuliu 1899.

Comitetul parochial:

Ioachim Cărpenişan,
preş,
Vasilie Relcovean,
notar.

Vidi:

Sergiu Medean,
protopresb.

Nr. 342 1899 protopresb. [145] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela scólele elementare gr.-or. române din mai jos semnatele comune în protopresbiteratul tractului Sighişórei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

1. Hetur, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Nadeşul-săsesc, cu salariu anul de 300 fl. cuartir şi lemne.

3. Trapold,] cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

4. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl cuartir şi lemnc.

5. Şard, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

Concurenţii au sě se presenteze în vre-o Dumineca ori Sěrbătóre în biserica din parochiile amintite spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci, — şi sě-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighişóra, 16 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop

Ad Nr. 208. 1899. [146] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea posturilor învěţătoresci la şcólele din comunele însemnate mai jos din protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Berivoii-mici, salar anual 300 fl. cuartir liber şi lemne.

2. Comana-inferióră, salar annual 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

3. Dridif, salar anual 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

4. Galaţi, salar 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

5. Cuciulata, postul secundar, salar anul 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

6. Hurez, salar anual 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

7. Ludişor, salar anual 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

8. Luţa, salar anual 300 fl. cuartir si lemne de foc.

9. Pârěu, salar anual 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

10. Riuşor, salar 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

11 Rucăr, salar 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

12 Sâmbăta-inferióră, salar 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

13 Şercăiţa postul primar şi secundar, salar câte 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

14 Şinca nóuă, postul primar şi secundar, salar câte 300 fl. cuartir şi lemne de foc, îndatoriţi fiind învěţătorii aleşi la acéstă şcólă, a ţinea strana în biserică în Dumineci şi Sěrbători.

Cei cari doresc a reflecta la vre-unul din posturile de mai sus, vor avea a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraş, 16 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Juliu Dan
protopop

---

[142] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci din comunele de mai jos din protopresbiteratul Seliştei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Alamor, cu salar anual de 300 fl. şi cuartir în natură.

2. Aciliu, cu salaı anual de 300 fl. cuartir în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse.

3. Gurariului, 2 posturi învěţătoreşti cu câte 300 fl. salar, 30 fl. relut de cuartir şi grădină.

Cei-ce doresc a reflecta la vreunul din aceste posturi, au a-'şi aşterne cererile de concurs în terminul ficsat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Dumineca ori Sěrbătóre la biserică, spre a şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv —

Tilişca, în 18 Iuliu 1899.

Oficiul protopresb al Seliştei.

Petru Juga,
adm. protop.

Nr. 450/1899. [148] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela şcólele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bacea cu filia Cueş, cu salar anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

2. Brědăţel, cu salar anual de 300 fl. şi anume din fondul şcolar 50 fl, din interesul împrumutului de stat 40 fl., din repartiţie dela popor 210 fl., cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

3. Gialacuta, cu filia Căbesci, salariu annal 300 fl. şi adecă: a) în bani repartiţiaţi în popor 100 fl., în naturale 100 měsuri cucuruz 140 fl., c) venitele cantorale 30 fl. d) lemne de foc 3 stângini 30 fl., cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

4. Ilia, cu salariu în bani din repartiţiă 270 fl. şi venitele cantorale 30 fl. la olaltă 300 fl., cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

5. Těrnava, cu salariu anual de 300 fl. şi anume în bani din repartiţie 100 fl. în naturale 100 měsuri cucuruz 140 fl., venitele cantorale 30 fl. cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

6. Uleş, cu salar anual de 250 fl. repartiţiaţi în popor, folosinţa unui pămênt arătoriu şi fênaţiu preţuit în 50 fl. şi cuartir liber.

7. Zam, cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul şcólei, grădină de legumi şi 8 orgii de lemne.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sě se presenteze până la alegere în vr'o Dumineca ori Sěrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a-şi arěta desteritatea în cântările bisericeşti şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei şi modul de plătire al salariului.

Invěţătoriul ales la vr'una din aceste şcóle e datoriu sě ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţie, împreună ca instruirea în cântările bisericeşti; va fi obligat a cânta Dumineca şi Sěrbătórea în strană, avênd a conduce cu şcolarii si cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au sě-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 15 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pěcurariu,
protopresbit.

Nr. 37/1899. [139] 3—3
comit. par.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de învěţătoriu la şcóla gr.-or. din Reşinari, se scrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 350 fl. salar şi 32 fl. relut.

Aspiranţii la acest post, încă inainte de exprimarea terminului de concurs, sě se presenteze în vre-o duminecă sau sěrbătóre aici la biserică spre a-şi arăta dexteritatea în tipicul şi cântările bisericeşti, avênd învěţătoriul ales datorinţa a ţiné o strană în biserică dumineca şi sěrbătórea. Pe lângă acestea va conduce şi grădina şcolară, din care causă preferit va fi cel care va dovedi că posede cunoscinţe în ale grădinăritului.

Pentru conducerea şi instruarea elevilor din grădinărit i-se dă învěţătoriului jumětate din venitul curat al grădinei şcolare.

Concurenţii, cari înainte de expirarea terminului de concurs nu se vor presenta la biserică a 'şi arăta dexteritatea în cântările bisericesti, vor fi eschişi dela candidare şi respective dela alegere.

Reşinari, din şedinţa comitetului parochial gr.-or., ţinută la 11. Iulie 1899.

Bucur Dancăsiu, *A. Galea*
preşed. com. paroch. notariu.

Nr. 741—1899.

Veḑut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 21 Iuliu 1899.

Oficiul protopresb. gr.-oriental al Sibiilui.

I. Papiu,
protopresb.

Nr. 309/899 [121] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor învěţătoresci vacante la şcólele din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Braşovului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Hălchiu, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi folosinţa grădinei şcolare în companie cu învěţătorul actual. Teologii vor fi preferaţi.

2. Feldióra, cu salariu anual 300 fl. şi cuartir liber.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, de unde se pot lua informări mai de aprópe cu privire la fiecare post.

Braşov, în 4 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Petric,
protopresbiter

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 80 Sibiiu, Joi, 29 Iuliu v. (10 August n.) 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Suum cuique.

Sâmbăta viitóre se va desvěli monumentul unui soldat, care în anii de tristă amintire ai revoluțiunei a cădut pe câmpul de luptă pentru împěratul căruia i-a servit cu credință.

Desvělirea se va face în mod sěrbătoresc, cu pompă militară, după cum merită ostașul credincios, care a murit cu arma în mână pentru monarchul seu.

50 de ani au trecut dela resboiul intern, care a răpit atâtea vieți de ómeni, și atâta miserie a adus cu sine și a lăsat după sine, în patria nóstră iubită.

In acest lung interval ranele vechi s'au vindecat, și sub scutul constituțiunei patria nóstră a fost pusă în posibilitatea de a se desvolta liber, și dacă dorințele monarchului erau decisive, de bună samă sub scutul constituțiunei tóte popórele deopotrivă s'ar fi desvoltat, fiind interesul statului egala guvernare a tuturor popórelor.

In acest lung șir de ani ne-am dedat a cunósce rătăcirile și a stima după cuviință împlinirea datorinței către patrie și către tron.

Este dorința monarchului ca meritele militarului sě fie considerate, fidelitatea până la mórte sě fie pusă ca model înaintea generațiunei de adi, înaintea elevilor militari, cari adi-mâne vor încinge sabia pentru apărarea patriei și a tronului.

50 de ani au odichnit, în piața unde a cădut cu arma în mână, rěmășițele pămêntesci ale lui Hentzi și ale tovarășilor lui, eroi toți, cari au sciut murí sub steag, steagul însě nu l'au lăsat din mână.

Monumentul ridicat în onórea acestor eroi a fost scandelă în ochii ungurilor din capitala țerei nóstre, și în anul acesta a dispărut acel monument din piața Sfântului Georgiu din Buda.

Osemintele eroilor au fost ridicate cu pietate și puse la alt loc; de asupra lor s'a ridicat din nou monumentul.

Era acest loc un loc ferit.

Menițiunea lui era sě fie dilnic privit de elevii militari, cari în Hentzi și în cameradii lui sě vadă pe militarul, care cu credință a servit monarchului seu.

Din esemplul acestor eroi sě se inspire cadeții, din acel esemplu sě-'și formeze caracterul, și sě aibă mângăierea, că monarchul, că armata, are recunoscință pentru cei-ce au cădut cu arma în mână pe terenul de luptă.

Ómenii cu caracter stiméză și în neamic curagiul, disciplina, simțul de datorință și eroismul.

O sémă de ómeni, cari trăesc încă și acuma din cultul lui Kossuth, agitéză și acuma în contra monumentului Hentzi, adăpostit în grădina școlei militare din Budapesta.

Și tocmai acei ómeni agitéză mai tare, tocmai aceia strigă contra monumentului, cari în sěptěmâna trecută au arangeat sěrbare națională unui poet, care în rěsboiul civíl a cădut luptând contra legiuitului monarch.

Contra acelei sěrbări nime nu a agitat, nime n'a scris un singur cuvênt.

Și acuma, când vorba e de amintirea unor soldați bravi, curentul Kossuthist vede o umilire a țerei prin stimarea memoriei soldaților, cari au murit pentru monarchul, căruia i-au jurat credință.

Tot asemenea fac ómenii din acest curent, când noi românii cu pietate amintim memoria bărbaților noștri, cari în acele dile de tristă aducere aminte au luat arma și și-au jertfit viéța pentru legiuitul monarch.

Sě dăm fie-căruia aceea ce-'i compete Sě stimăm memoria ómenilor mari, sě crescem tiněra generațiune în spiritul adevěrului și al dreptății, și sě recunóscem meritul chiar și în neamicii nostri!

Suum cuique.

Intrevederea dela Petersburg se dă tot mai mult pe față, că e departe a fi o simplă întrevedere de „curtuoasie“, ci o visită cu marcate tendințe politice. Contele Murawiew, ministrul rusesc de externe, a dat Sâmbătă un prând în onórea dlui Delcassé, ministrul francez al afacerilor străine. La prând contele Murawiew a ridicat un toast scumpului sěu coleg francez, mulțumindu-i că a aprobat din nou, prin grăbirea călătoriei sale, în ce měsură legăturile care unesc așa de strâns Franța cu Rusia, au apropiat Parisul cu St. Petersburgul.

Delcassé a rěspuns mulțumind contelui Murawiew de primirea ce i-s'a făcut și se felicită că constată, că legăturile puternice pentru salvarea comună a celor douě țeri, au devenit mai intime, și vor putea fi și mai intime în viitor. Ministrul francez și-a exprimat părerea că este convins, că printr'o schimbare frequentă de visite amicale, depărtarea dintre St. Petersburg și Paris se va micșora din ce în ce mai mult.

In aceeași di, dl *Delcassé a fost primit de către Țar*, și Țarul i-a conferit ordinul lui „St. Alexandru Newsky“ cu briliante.

Iar mai bătător la ochi e, că *tot atunci Țarul a primit în audiență particulară și pe ministrul României dela St. Petersburg!*

De unde a purces, și unde a ajuns? Sunt abia dece ani de când un numěr mic, neluat în samă, de deputați idealiști ai câtorva parlamente, s'au întrunit la Paris pentru prima-dată într'o consfătuire modestă, într'un hotel, unde au pus basă *Conferențelor interparlamentare.* Nu-i prea lua nimenea în serios atunci. Toți diceau: idei frumóse, dar numai idei, plutind în aer în regiuni prea înalte pentru a atinge vreodată pămêntul....

Și vedeți astădi ce au ajuns? Au ajuns a fi deja locul de convenire a cuintesenței, a flórei tuturor parlamentelor europene! Mai mult! A ajuns micul început sě fie adi considerat ca părintele congresului grav și serios inițiat de Țarul Rușilor. Acest congres de desarmare e socotit adi de lume, ca primul triumf al Conferenței interparlamentare, inițiată și cultivată de idealiștii membri ai parlamentelor.

Pentru aceea când ěstan membrii acestei conferențe și-au făcut întrarea în Cristiania, ei au și fost primiți cu adevěrată primire de triumf, mulți la numěr, și îmbrățișați ca membri celui mai mare și liber parlament din lume! Un vapor special, splendid, li-a ieșit în cale la Copenhaga și i-a dus la Cristiania, iar membrii parlamentului norveghian li-au grăbit nainte spre a-i întimpina deja pe largul mării, pe o corabie frumos împodobită cu stindarde variate.

Vaporul care aducea pe membrii strěini ai Conferenței, s'a întâlnit cu cel pe care veneau spre întimpinare norvegienii, în fața fortăreței „Oscarborg“. Când corăbiile s'au apropiat și deputații norvegieni au trecut pe corabia óspeților, din fortăreața Oscarborg s'au dat câteva salve de tunuri, ca salut! Iar când au trecut pe aprópe de cóstele fortăreței, miliția de pe țerm a primit cu salve de „hurra!“ vasul cu óspeții, iar musicile militare au cântat hymnul norvegian.

La apropierea de portul Cristianic, alt șir de vase mai mici le-au ieșit în cale și s'au alăturat vaporului care aducea pe streini. La întrarea în port, salve de tunuri i-au salutat. Pe țerm lume uriașă. In oraș primire grandiósă, așa cum nobilii Norvegieni au credut că se cuvine unui grup de bărbați purtați de cele mai nobile idei: de a apropia plinirea vremii în care cruntele și sleitórele de averi rěsbóie, sě fie măcar împuținate dacă nu încungiurate cu totul, și între popórele însěși sě se readucă domnia dreptății, frățietății!

Hotărîrea ce au luat'o în ședința lor din urmă, pe care am arătat'o în numěrul trecut, îi face pe membri Conferenței sě merite cu adevěrat numele lor bun și considerația ce li-s'a arătat și de Norvegieni în splendida primire ce li-au făcut.

„Institutele române de bani“.

Sub acest titlu „Bud. Hirl.“ primit adi, aduce un primarticlu asupra băncilor românești, care începe cu următórele constatări a progreselor reale ce le facem noi ca popor:

„Nainte cu câteva dile scriind despre instalarea episcopului valah dela Arad Goldiș, am amintit de acea declarație a episcopului Popea, că în vremea lui Șaguna poporul român figura numai ca turmă mică, iar adi e mare și puternic. Am adaus la asta, că nainte cu 50 de ani în părțile ardelene era numai o massă română, adi este *popor român*, și și *cultură.* Ba sunt la noi și tendințe economice ce se mândresc cu succese mari și de netăgăduit. Conștiința Românilor s'a deșteptat și în privința acésta, și ei înaintéză pe drumul încă neumblat, cu neașteptată siguranță“...

Și pentru a dovedi acésta, face o revistă asupra stării și desvoltării institutelor române de bani, — pe care o vom reda și noi în alt numěr. Și până atunci însă protestăm contra atribuirii de *tendințe politice* băncilor nóstre, atribuire ce diarul maghiar li-o face sigur cu gânduri de a le strica!

Din diecesa Aradului.

Vorbirea-program a Prea Sfinției Sale episcopului Iosif Goldiș.

Dumnedeu cel ce în mod necuprins de minte, conduce destinele omenimei și a omului singuratic, așa a voit, ca astădi în trépta cea mai înaltă a preoției sě-'mi ridic cuvêntul, ca archipăstor, de pe același amvom al bisericei catedrale arădane, pe care nainte cu 30 de ani am pășit primadată ca cetitor în trépta cea dintâiu a preoției.

Căci din darul lui D-deu și voia poporului pronunțată prin votul sinodului nostru eparchial, aprobat de sinodul archieresc, și întărit de Maj. Sa Impěratul și Regele nostru apostolic, primind darul archieriei și cu el acest toiag al conducerii, astădi, după cele sěvîrșite de ilustrul mandatariu metropolitan, Preasfinițitul Domn Episcop al Caransebeșului, sunt întrodus de episcop al diecesei Aradului, de care diecesă, începênd dela brațele maicei mele, mě légă tóte suvenirile, unde din popor m'am născut, am crescut și am petrecut binele și rěul împreună cu acei frați iubiti, pe cari după darul archieresc cu care sunt îmbrăcat, de astădi înainte îi socotesc de fiii mei sufletești, pentru al cărora bine și fericire a mě lupta nu voiu înceta până la ultima mea rěsuflare; căci numai așa pot conta și eu la iubirea, alipirea și conlucrarea lor în scopul măreței mele misiuni; precum numai așa voiu putea avé parte și de bucuria Domnului destinată bunilor și credincioșilor slugitori ai lui.

Par'că věd, Domnílor și fiilor mei, din fețele vóstre îndreptățita dorință de a cunóște mai în detaiu programul conducerii mele, precum acésta am promis-o, când 'mi-s'a publicat resultatul alegerii în sinod.

După-ce a ajuns Moise cu poporul la socrul seu Ietro în Madian, ședea singur, judecând causele poporului, de diminéța până sara.

Ietro vědênd acésta i-a dis: „Nu este bine lucrul, care faci. Prea te ostenești, și tu și tot poporul acesta, care este cu tine; acest lucru este prea greu pentru tine; tu nu-'l vei putea face singur. Ci din tot poporul îți alege ómeni vrednici, temětori de Dumnedeu, ómeni ai adevěrului, cari sě urască lăcomia, și îi pune capi peste o mie, capi preste o sută, capi preste cincideci și capi preste dece. Acestia sě judece poporul în tot timpul, și sě fie, ca tóte causele cele mari sě ți-le aducă ție, și tóte causele mici sě le judece ei. Și sarcina ta se va ușura, dacă ei o vor purta împreună cu tine“. Și spre binele poporului lui. Moise a primit sfaturile preotului Ietro.

Pe acestea se baséză constituția nóstră bisericéscă cuprinsă în statutul organic. Și marele Andreiu asemenea lui Moise, mântuindu ne biserica de absolutismul ierarchiei străine, a dat-o în mâna poporului, conform canonului, după care are sě-și alégă pe unul din neamul seu. A știut acest prelat nemuritor, că ómeni singuratici, fie chiar și prelați, ușor pot rătěcí, dar un popor întreg nu se póte renega, căci ar fi lucru nenatural.

Astfel statutul organic basat și pe cuvintele lui Isus Christos că: „Unde veți fi doi sau trei adunați în numele meu, acolo voiu fi și eu în mijlocul vostru“, ne este cel mai scump tesaur; este temeiul existenței bisericei nóstre naționale române.

Deci sě păstrăm cu scumpětate așezămintele bisericei nóstre și în special prescrisele statutului organic, căci numai așa vom constata în fața lumii, că suntem maturi pentru liberalele lui dispozițiuni, de mulți invidiate; și păstrarea va sta deosebit în aceea, dacă atât corporațiuni, cât și individi le vor respecta, începênd dela congresul național până la comitetul parochial și dela metropolit până la clopotariul bisericei.

Pe acestea se va basa conducerea smereniei mele, și atunci sarcina archieriei îmi va fi mult mai suportabilă, și la sfîrșitul vieții dându-mi seamă, liniștit voiu dice: bună luptă am luptat, lucrul l'am împlinit și credința o-am păzit.“

Din darul lui Ddeu, activitatea mea archipastorală are necondiționat a se estinde la cele trei categorii de fii sufletești, simbolisate din vechime prin arborele, ale cărui crengi se mândreau a fi superióre și preferite, căci ele produc florile și pómele, și prin urmare sunt spre decórea arborelui, și spre mai mare folos stăpânului.

„Ce ați face voi, dacă eu nu v'ași susținea?“ a ḑis tulpina. „Dar noi ce suntem?“ au respuns atunci din pământ cu un vuet detunător rădăcinile.

Va sĕ ḑică după al meu program de viață, avem a ne cugeta mai pe sus de tóte la rădăcini, adecă la popor, căci pentru acesta a venit Iisus Christos pe pământ; apoi la tulpină sau centru, de unde au sĕ emaneze ramii aducĕtori de flori și ródă.

Până vom avea puterea în popor, ca óre-când Anteus în luptă cu Hercules, după a mea credință nu vom fi învinși de curentul păgubitor al timpului.

Deci conducerea ierarchică are a se estinde cu ochii lui Argus la cele trei stadii ale vieții poporului:

La pruncul din brațele maicei, în casa părinților;

La elevul din școlă sub conducerea învĕțătorului, și

La creștinul ajuns în școla vieții, sub conducerea pastorală a preotului.

Vitalitatea ori defectuositatea omului își are începutul încă sub aripile părinților. Cunóștem adevĕrul ḑicalei, că de comun iubirea părinților e órbă și preocupată, încât nu póte vedea și îndrepta defectele erezite din naștere, precum nu póte cu destulă precauțiune paralisa nici influințele păgubitóre din afară.

Din acéstă cauză la vechiul popor al Greciei erau luați băeții de la mame și se creșteau comun sub controla autorităților publice; resultatul a fost classicitatea în științe și arte, și eroismul în lupte, încât ostășimea lor până la Alexandru cel mare a fost neînvingibilă.

In stadiul al doilea iubirea e amestecată cu acreala disciplinei; aci formarea armonică trupéscă și sufletéscă a băiatului sub conducerea învĕțătorului are sĕ ne preocupe mai pe sus de tóte în al cărui scop avem trebuință peste tot de școle corespunḑĕtóre, cu învĕțători cualificați, cari sĕ stee la înălțimea chemării lor, sub inspecțiunea superiorității bisericești.

(Va urma)

Ochi au și

— nu vor sĕ vadă!

(=) Infruntea programei gimnasiului superior de stat din Elisabetopole pe anul școlar trecut, aflăm și un tractat despre „Educațiunea socială“, scris de Dr. Maximilian Mahler (se vede și după nume că e Maghiar), care e o dovadă viuă despre degenerarea până la care a ajuns în patrie la noi șovinismul bolnav al maghiarisării. E un tractat, care în capitolul seu „Valorisarea patriotismului societății“ (?! „A társadalom hazafiságának értékesitése“. Ce o mai fi și asta? Am auḑit de „valorisarea“ untului, laptelui, brânzei, etc. adecă de a câștiga parale cu acestea, dar de „valorisarea patriotismului“ acum auḑim primadată!), — șovenismul profesorului „maghiar“, e de o calitate ce îți face repulsiune. Licitéză în doriri de rĕu așeḑĕmintelor culturale a nemaghiarilor, cât un ungur curat n'am crede că ar putea sĕ liciteze mai „prima“!

„Maghiarul“ Mahler începe așa:

„Influința adêncă a societății asupra stării scólei și asupra resultatului ce e a se atinge, o putem experia și în ținuturile cu naționalități. In astfel de locuri, unde partea mai cu stare și mai inteligentă a poporațiunii, nu simpatiséză cu scóla de stat, unde conducĕtorii poporului, sau mai bine ḑis amăgitorii lui, lucréză în taină și sub mantana autonomiei confesionale, la spargerea unității statului maghiar, și cochetéză cu inimicii deschiși ai patriei, acolo póte corul tinerimii sĕ tot cânte cu artistică tactică „Szozat“-ul, acolo putem tot arangea la petreceri patriotice, acolo îi póte tot turna profesorul vorbirii serbătorești în inima lui de patriot, acolo póte tot declama cutare tiner, în mod clasic, pe „Talpra Magyar!“, — *rĕsună astea tóte* fără ca sĕ producă macar o înriurire trecĕtóre asupra sentimentului antimaghiar al publicului, fără ca sĕ facă cea mai mică împresie asupra sufletului preocupat al tinerilor de limba strĕină. Acolo astfel de sĕrbări (naționale-maghiare adecă) sunt numai distracție gratuită publicului, iar elevilor o ḑi de vacanță dobândită ușor.

„In astfel de locuri póte statul sĕ tot ridice la institute de învĕțămênt de model, acolo își póte guvernul trimite tot pe cei mai cualificați, cu tact și mari patriotici profesori: scolariul de naționalitate streină, dacă trebuința egoistă i-o pretinde, primește binefacerile scólei maghiare, din punct de vedere al folosului îi învață el cum îi învață limba, dar nu va fi strabătut de sentiment maghiar, nu va fi răpit de însuflețire maghiară, căci societatea din jurul seu și care înrîurește asupra lui, nu e amică statului maghiar, nu e credinciósă ideii naționale maghiare.

„Dacă și privim neîntrerupt asupra stelei care arată direcția unității nóstre de stat și naționale, o putem face numai cu ochi de jumĕtate închiși, — căci altfel trebue sĕ observăm și pe „Ursul cel mare“ care se plimbă prin locurile tufóse ale patriei nóstre și calcă în picióre cu bădărănie tinerile plantațiuni ale culturei maghiare, și pentru a'-l face imposibil pe acesta, ar trebui sĕ ne adunăm tóte forțele și sĕ ne folosim cu minte tóte minutele anilor de pace internațională. Cu ochii deschiși și cu privire luminată, vom ajunge la acea regretabilă convingere, că în 32 de ani de independență de stat, fórte puține comune nemaghiare s'au prefăcut în maghiare, că fórte puțini cetățeni de limbă streină, se folosesc de limba maghiară, când nu e vorbă de interesele lor egoiste ci de afaceri de inimă a lor, când adecă nu-'s avisați la ajutorul judecătorilor, administrației, ci sunt în sinul familiei, când se rógă, când plâng, când se bucură ori înjură“...

Și ca sĕ ajungă ómenii cât mai curênd și a plânge, și a se ruga și a se bucura și a înjura (asta mai ales!) ungurește, neaoșul Mahler propune: kisdedovodă și școlă unguréscă de stat în fiecare comună ori-cât de amărîtă! Atunci póte că începe din jos în sus maghiarisarea = fericirea patriotică!

In loc ca după astfel de constatări, altfel reale, că nu plătesc nimic tóte sforțările de 32 de ani de a ne maghiarisa, sĕ vie ómenii la adevĕrata cuprindere a lucrului și sĕ o lase în foc siluire și amărîre, și alor și a popórelor nemaghiare, ei se încuragiază (desperată încuragiare!) și se îndémnă la tot mai rĕu! Și acum tocmai profesorii o fac în programele școlare. Trist, dar în zadar.

„Ochi au, și nu vor sĕ vadă!“...

De altfel vom mai da specimene din înțelepciunile mahler-iane din numitul tratat.

Dela Cristiania.

Lăsăm în cele de mai jos sĕ urmeze o parte din discursul dlui *V. A. Urechiă* ținut la Conferența interparlamentară din Cristiania.

„In numele senatului națiunei române, ce am onórea de a represinta astă-dată oficialmente în sînul conferinței a IX-a înterparlamentară, cum și în numele grupului parlamentar român, salut cu un entusiasm convins frumósa țéră a Norvegiei.

In patria mea sórele surîde și strălucește la prima óră a ḑilei: dar lumina de Nord este care face sĕ nască marele opere imortale.

Pentru noi Românii, Norvegia nu este numai țara ospitalieră, unde a IX-a conferință a aflat o recepțiune memorabilă; mai este încă și țara ce noi voim s'o avem de model al propriei nóstre desvoltări *naționale.*

Admirabila luptă a ómenilor sĕi politici pentru a conserva Norvegiei tótă individualitatea ei *națională*, chiar și în manifestațiunile externe cele mai minime, este pentru noi o garanție, că timpul nu este departe, unde marii noștri colegi din conferențele interparlamentare, vor fi recunoscut necesitatea de *a nu neglija importanta chestiune a naționalităților*, fără resolvarea echitabilă a căreia, nu se póte afla calea păcii perpetue!

Posibil este, vai! ca interese rĕu înțelese sĕ priveze omenirea de plina reușită a Congresului de la Haga; dar atunci mai mult de cât altă dată, Conferința interparlamentară caută sĕ viețuiască, iar a trăi pentru ea însémnă a lucra la realisațiunea idealului seu: stabilirea Tribunalului de arbitragiu și desarmarea universală.

Salut respectuos, a IX-a Conferență care nu perde din vedere acel mare ideal.

„In Magnis et voluisse sat est.

Revistă Externă

Arbitragiul și presa germană

Vorbind de rezultatele conferinței păcii la Haga, „*Norddeustche Allgemeine Zeitung*“ constată, că rezultatele sale efective, trebue considerate ca un progres real al civilisației.

Convențiunea asupra arbitragiului va aduce în câte-va cazuri róde bune, dacă se va aplica într'un mod înțelept și moderat, cu tóte că nu este aplicabilă marilor chestiuni vitale care intereséză popórele.

In ori ce caz, ḑice, conferința va da o glorie durabilă nobilului ei inițiator.

*

Rescólă din causa fómetei, în Basarabia.

Prin București vine trista veste, că în urma fómetei ce bântue în nenorocita Basarabia, au erupt în mai multe părți rĕscóle țĕrănesci. In Bolgrad s'a încăerat miliția cu țĕranii, în urma căreia 20 de țĕrani au fost omorîți și 60 grav răniți!

Asociațiunea în Munți.

Adunarea Despărțămêntului *Abrud* al Asociațiunii s'a ținut la 11/23 Iuliu în Lupșa

Inainte de deschiderea ședinței s'a celebrat servițiul divin în bisericele ambelor confesiuni.

La 10 óre s'a deschis ședința de către directorul dl Dr. Vasiliu Preda, adv. în Câmpeni, prin o vorbire acomodată, despre însĕmnătatea și influința Asociațiunei asupra poporului, îndemnându-i prin cuvinte călduróse a sprigini acest focul or de cultură.

A urmat apoi cetirea rapórtelor comitetului, cari tóte s'au aflat în bună ordine.

Adunarea ia spre plăcută cunoscință activitatea comitetului, apróbă conclusele și primesce propunerile lui.

Urméză 2 disertațiuni, una ținută de harnicul preot și notar al despărțămêntului Demetriu Goia, despre însĕmnătatea bibliotecilor poporale pentru cultura poporului român.

A fost compusă cu destulă dibăcie, în stil poporal, ascultată fiind cu mare atențiune.

A 2-a disertație a fost a părintelui Ioan Todescu membru pe viață al Asociațiunei, despre „Datorințele preotului“. Frumósă temă, prelucrarea ei și mai frumósă ar fi fost, dacă mai lipsea din prea multele citate din s. scriptură.

Comisiunea alésă pentru încasarea taxelor dela membrii vechi și noi, ne aduce îmbucurătórea scire că s'a făcut un nou membru fundator, dl advocat din Câmpeni Dr. Zosim Chirtop, fiiu din crerii munților, însetat pentru înaintarea poporului seu, solvind o tacsă de *201 fl.* v. a.; pe lângă aceia s'au mai adunat de la alți membrii ordinari și ajutători aprópe 200 fl. remânênd lista și mai departe deschisă.

FOIȚA

Bĕtrânul Dascăl

— *Schiță* —

După ce'și așeză manuscrisul operei sale „Ce este viața“, cu mare îngrijire, își puse căciula, îndesând'o pe urechi, își trase mănușile în mâni, și porni gânditor, precum în tot-d'a-una era, bĕtrânul dascăl de filosofie.

Incet, una câte una, cu prea mare băgare de sémă sĕ nu greșéscă piciórele, rezemându-se cu o mână în cârligul bastonului sĕu, și cu alta ținîndu-se de balustradă, scobora treptele cuibului sĕu, pe care îl locuia de o viață de om și în care se adăposteau copiii și nepoții lui.

Ingândurat de opera ce trebue sĕ dea la lumină, ai casei îl considerau un urs. Din gură îi scoteau cu mare greutate câte o vorbă: la școlă, acasă, la masă, la lucru, atât și nimic mai mult, și din pricina asta nimeni nu'i eșea în cale nici la plecare, nici la sosire..., și cu tóte astea toți îl iubeau.

Cea din urmă treaptă trecută, deschise ușa și eși.

Viscolul îl primi cu șuerătura-i lungă, împănându-i barba cu praf be zăpadă.

Pentru dênsul nimic par'că nu era nou; era deprins cu dênsul ca și cu căldura; își vedea liniștit de drum: liceul 'i-era ținta, la dênsul trebuia sĕ ajungă, și pașii lui tremurânḑi îl duceau către el.

Ca și un cal de poștă, care nu are trebuință de a fi oprit la hanurile după drumurile batotĕrite de dênsul o viață întrégă, bĕtrânul dascăl, mai răsucit în loc, mai împins de la spate de viscol, mai înecat de zăpadă, încetà din umblet din instinct, căci gândul îi era dus în altă parte..., ajunsese.

Drumul fiind anevoios, întârziase.

Pripit deschise pórta;... cu pași repezi, făcênd sĕ răsune gheața sub ciocăniturile bastonului sĕu, se îndreptà spre clasa sa, și, scuturându-și piciórele, ca o fantomă îmbrăcată în alb, întrà, ca sĕ-și facă cursul, sĕ ție prelegerea.

Grozăvie!.. Un fior îi trecu prin inimă!.. Ochii lui se îndreptară când spre bănci, când spre catedră!.. Elevii erau toți în clasă, *catedra însĕ ocupată de un altul, tinĕr, precum dênsul fusese, robust precum dînsul era, cu patru-ḑeci ani înainte!...*

Realitatea îi scóse mintea din zăpăcélă. El și-adus aminte că în ajun îl puseseră în pensie din oficiu!... Buzele sale tremurând làsară sĕ-i scape niște șópte, și amărît părăsi locașul acela, în care picătură cu picătură tinerețea lui se scursese.…

Viscolul îl primi iarăși în brațele sale, și cântecul sĕu jalnic începu sĕ-i resune iarăși pe la urechi!... Lacrămile scurse după obraji în barba lui stufósă, gerul le preschimbase în diamante de ghiață!... Un oftat lung scăpà din pieptul sĕu, și, proptindu-se cu putere în cârligul bastonului, legănându-se și răsucindu-se în loc, spintecând cu anevoință, cu capul înainte, torentul de zăpadă care îl năpădea, porni spre cuibul sĕu, cald, iubitor, unde copiii și nepoții lui, nu-'l scoseseră încă la pensie...

Desmădulat de lupta morală de o potrivă, ca și de aceea a urgiei ceresci, ajunse. Gâfâind urcà una câte una treptele scărei, tîrîndu-se de balustradă și împingêndu-se cu temeiu în cârligul bastonului sĕu... Deschise ușa camerei cu o mână nervósă și intrà... Căldura, care alta-dată îi făcea mai bine, de data asta părea că-l sugrumă!.. Palpitația inimei, de care suferea de mult, îl apucă... Ii trebuia aer,...aer mult care sĕ-i țină viața, pe care o simțea că este aprópe sĕ-i plece din corp!.. Instinctul de conservare îi dete putere;.. clătinându-se, se îndreptà spre feréstră, pe care o deschise și... apucând cordonul clopoțelului simți că o perdea i-se pune peste ochi: urechile încep sĕ-i vîjie, sĕ-i pocnéscă, sĕ-i țiue,.. piciórele i-se muiară, cârligul bastonului îi scăpà, și căḑu móle pe scânduri, cu cordonul încleștat în mână...

Ușa se deschise și ai casei năpădiră cu spaimă!

Curentul ce produsese, făcuse ca vrafurile de foi de manuscris din opera sa „Ce este viața“, se fâlfâe prin odae ca un stol de porumbei albi, și apoi lin, ușor, una câte una sĕ se depună peste autorul lor, bĕtrânul dascăl de filosofie, învĕlindu-l ca într'un giulgiu....

(*Ep.*) *N. Çaragiali-Costach*

Gândul de școlă. Ionel în grădină întrébă pe tatăl sĕu:

— Tătucule de câți ani e persecul ăsta?

— De cinci ani.

— Atunci în anul viitor îl scrie și pe el la școla de pomi...

Acésta e dovadă, că poporul din Munţi împreună cu inteliginţa ce-'l încunjură, este pĕtruns de simţui nobil de a sprigini Societăţile culturale.

Biblioteca poporală a acestui desppărţământ, şi-a început activitatea, prima óră în comuna Sohodol, înscriindu-se până acum 14 membri, cari regulat şi cu plăcere cetesc frumósele cărţi ce le posede biblioteca — ceea ce e semn bun, deóre-ce membrii inscrişi dau îndemn a se inscrie şi alţii.

După acestea presidiul încheie sedinţa prin o vorbire însufleţitóre, mulţumind celor presenţi, pentru interesul arătat, îndemnându-i ca şi pe viitor sĕ spriginéscă acest preţios aşĕḑĕmênt cultural.

A urmat apoi banchetul, la care au luat parte aprópe 70 persóne, intiliginţă cu popor la olaltă, fără deosebire. In decursul mesei s'au rostit mai multe toaste, de dl director, de părintele Goia, Ciura, Papiu Todescu, Oneţ, şi alţii.

Astfel ḑiua de 11/23 Iulie a fost o ḑi de sĕrbătóre mare pentru Munţii nostri, unde Moţii au sciut sĕ se manifesteze atât moralicesce cât şi materialicesce.

Dido.

Revistă Bisericéscă.

(*O biserică unică în felul ei.*) In Ohio s'a înaugurat o biserică unică în felul ei. E construită ca un teatru, sunt întrênsa loge şi scaune ca la teatru.

Corul şi muzicanţii, stând din 40 persóne, şed ca înaintea unei scene. Tribuna predicatorului are forma unei scene. Se află şi garderobe pentru public. E interesant a cum a-se cunósce repertoriul acestei biserice-teatru. Biserica e baptistă.

Procesul Dreyfuss.

Revisuirea procesului căpitanului Dreyfuss s'a început în 7 Aug. n. Oraşul Rennes e inundat de lume de curioşi. Ḑiarele din Paris şi-au aşeḑat trei linii telefonice speciale, între sala de pertractare şi Paris.

Când Dreyfuss a fost adus în sală, în mijlocul unei linişti de mormênt, tóte privirile erau aţîntite pe el. Un căpitan de gendarmi l'a escortat, venind în urma lui. Dreyfuss purta uniforma de căpitan de artilerie, cum fusese, fără sabie. In sală s'a pus pe banca sa de acusat, avênd la drépta, şi stânga, mai departe, pe apărători, în faţă pe juraţi. E ceva mai gârbovit, pîrlit de sóre şi încăruntit, dar altfel sănătos, merge destul de vioiu. In sală se uită numai nainte la judecătorii sei, din când în când la apărători. Asupra publicului nu aruncă nici o privire.

A început rĕspunsurile prin repeţirea declaraţiunii că... e nevinovat şi e nevinovat! Rĕspunde gândindu sĕ un pic ce ḑice. Négă totul, chiar şi unele lucruri pe cari apoi, strîmtorat de întrebările captivante ale preşedintelui tribunalului, colonel Jouaust, trebue sĕ le corige recunoscêndu-le măcar de jumĕtate.

Dreyfus e acum de 40 de ani. Pertractarea revisiei acesteia va dura 12—15 ḑile. Vor fi ascultaţi peste o 100 de martori, între cari generali, fosti ministri, ministri de resboiu, şi alte personagii marcante.

Dreyfuss se ţine că va fi pus acum pe picior liber, spre a scăpa Francia de urîta lui afacere, care o tulbură dela alte lucrări mai de folos. Versiunea ce predomină e, că Dreyfuss e vinovat, dar neputêndu-l dovedi prin prinderea documentelor originale, cei interesaţi a da o pildă de pedépsă a trădătorilor, au fabricat documentele pe temeiul cărora l'au judecat. L'au judecat dar cu documente false, dar avênd convingere despre pĕcătoşia lui. Pentru a scăpa însĕ de agitaţiile afacerii lui, acum îi dau drumul. I'a şi fost destul.

Din România

Situaţiunea agricolă.

Intrégă situaţiunea agricolă din Ţară s'a îmbunătăţit simţitor, în urma seriei de ploi ce a căḑut în ultimele 15 ḑile.

Lipsa de nutreţ pentru vite nu se va simţi; se va face şi fên-otavă.

Porumbului i-au făcut bine ploile, şi ţarinilor de arătură, ogórelor şi mai bine. Cel mai mare bine au adus ploile rapiţei, care rar póte fi aşa favorisată ca estimp, căci rar se întêmplă sĕ fie aşa ploi în Iulie, tocmai epoca în care se pune rapiţa, şi anul acesta, s'a pus fórte multă rapiţă.

La grâu se crede într'o producţiune totală de circa 10 milióne de hectl. (Media normală a producţiunii de grâu în România, e de altfel peste 20 de milióne hectl.)

Ovĕsul n'a produs mai nimic anul acesta, iar recolta inului a fost complect nimicită de secetă.

Recolta porumbului promite se fie peste mijlocie, în localităţile mai puţin bântuite de secetă; în general înse va fi şi asta cu mult mai mică, în raport cu recoltele altor ani.

*

Grâul nou a apărut pe pieţe, dar fără ca cumpărările sĕ fie animate

De ocamdată, tot grâul ce soseşte în porturi se pune la magazie. Ceea ce s'a vîndut din cel nou, s'a vîndut cu 88 până la 95 de lei chila; iar cel vechiu se vinde cu 86 de lei. Calitatea grâului de est-timp este astfel fórte bună.

NOUTĂŢI

Ştire personală. Ilustritatea Sa dl Archimandrit şi Vicariu Archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu* s'a reîntors asară la Sibiiu. Il. Sa era dus din Sibiiu de vre-o 6 sĕptĕmâni pentru recreare.

*

Adunarea generală a „Asociaţiunii“ e convocată de către comitetul central pe ḑilele de 27—28 Aug. n. la Deva.

Vom da în numĕrul viitor convocarea întrégă.

*

Artişti români la Deva. Adunarea generală a Asociaţiunii de ĕstan, va avea particularitatea de a aduna un mănunchiu preţios de artişti români, şi anume compatrioţi de-ai nostri, la acea adunare, dând ocasie publicului a-'i admira. Se vor produce anume la Concertul ce sĕ va da în sara ḑilei prime a adunării: dl *Ioan Dămian* (din Balşa) absolvent al conservatorului de musică din Lipsca, actual cântăreţ la opera Regală din Berlin; dsa va cânta mai multe puncte. Se va produce apoi la violină distinsa violinistă *Adelina Piso* (din Sĕcărêmbu), elevă a conservatorului de musică din Bucuresti şi Viena, o violinistă virtuósă. Apoi dl *I. Şorban* eminent pianist, elev al conservatorului din Viena şi d-şóra *Aurelia Bardoşi*, pianistă alésă care va acompania pe dl I. Damian şi se va produce şi singură. Toţi ardeleni.

*

Dr. George Candrea, absolvent de teologie la Sibiiu, de filosofie la Bucureşti, Viena, Graz şi Strassburg, fost redactor al „Dreptăţii“ apoi profesor în Bucureşti, originar din Neagra (Munţii Apuseni), un compatriot al nostru de cea mai bună speranţă, — a rĕposat în Graz la 7 Iul. n. Dḑeu sĕ-'l odichnéscă cu cei drepţi şi buni.

*

Ce se recere dela un diplomat. Ca sĕ pótă trece pe cariera de „diplomat“, se recere candidatului sĕ fi făcut esamenul de Doctor la óre-care universitate, sĕ fi absolvat Academia consulară, sĕ fi făcut esamenul de diplomat cu succes, şi sĕ ştie perfect în vorbire şi scris, limba franceză şi germană. Dar avêndu-le tóte acestea, tot nu póte fi diplomat, decât dovedind că are o avere proprie, ce-i aduce un venit anual de cel puţin 6000 fl anual. Numai avênd şi acésta ii e deschisă „cariera diplomatică“. Adecă în teorie îi e deschisă, dar în fapt un om serios şi cunoscĕtor a împrejurărilor, avênd tóte esamenele şi şi un venit de numai 6000 fl. anual din averea proprie, nu păşeste pe acéstă carieră! Căci mai ales la posturile mai de frunte, cheltuelile sunt colosale. D. e. Ambasadorul austro-ungar la curtea de Petersburg, are salar dela monarchie 20,000 fl. şi capătă pe lângă asta o „întregire“ de salar de 50,000 fl., şi totuşi el cheltueşte, şi trebue sĕ cheltuiască, aprópe de dóuĕ ori atâta! La curţile mai mici domneşti, situaţia e relativ şi mai nepriinciósă; aci consulii au 10—12,000 fl. salar şi trebue sĕ cheltuiască 40-50,000, deci de 4—5 ori atâta. Pentru aceea şi esamenele de diplomaţi sunt totdéuna aşa de grele sau aşa de uşóre, după-cum comisia află pe candidat potrivit de primit sau de respins, în carieră. Materialul e aşa de vast, că ori când póte trânti pe ori cine la esamen. Dacă împrejurările recer însĕ luarea candidatului în corpul diplomatic, apoi trecerea peste esamen se face cu siguritate...

*

Inmormêntarea unui preot. In 17 Iuliu v. a trecut la celea eterne Ioachim Marcu, fost paroch gr. ort. în comuna Păuca (tractul Mercurei). Adormitul în Domnul a ajuns etatea de 60 de ani, după ce 30 de ani a servit la altariul Domnului. In rĕstimpul păstoririi sale, a reparat radical biserica, a făcut casă parochială, ce până atunci lipsea; a înfiinţat un Fond de bucate spre scopuri bisericeşti, iar în anul din urmă a vieţii sale pastorale sa zidit o şcólă întru tóte corespunḑetóre recerinţelor timpului de astăḑi

Inmormêntarea acestui slujitor al Domnului s'a făcut în 19/31 Iul. Serviciul divin la îndeplinit preoţii: Patriciu Marcu (Tĕu) Ioan Pop (Beşinĕu), Ioan Răulea (Bogatu). Vasiliu Bratu (Armeni) şi perotul gr. cat. din Gusu. Cosciugul a fost însoţit de jalnica soţie Ana şi fii sei, Nicolae înv., Maria, Sine fa, Patriciu stud. abs. de Năsĕud, Valeriu şi Letiţia — apoi de întrégă turma cuvêntătóre şi de streini din comună.

Corul funebral l'a condus harnicul înv. gr. ort. I. Banu din Cergâul-mare, asociat de mai mulţi studenţi şi cantori din jur.

*

Ambiţiile tineretului maghiar. Scriind despre greutăţile de-a străbate pe cariera consulară ori diplomatică a monarchiei, cariere pentru care trebue şi niţică ambiţie, „B. H.“ spune următórele despre tinerimea superióră maghiară:

„Natura ungurului e de aşa, că nici ambiţiunea celor mai capabili nu e mai mare ca a fi... solgăbirĕu în comitatul seu, sau... vicenotar în oraşul seu natal. Chiar şi pe cei mai pretenţiosi ómeni, îi mulţumesce îngrijirea de afacerile lor familiare. In posiţiile cele fórte înalte de diplomaţi, şi în cele împreunate cu mari salarii, de consuli, pentru aceea sunt tot Nemţi austriaci, Cehi şi Poloni, pentru-că la universitatea din Budapesta, se află o miie de jurişti (adecă mai toţi!) cari ar fi perfect mulţumiţi dacă după rigoróse, ar putea ajunge... solgăbirĕu sau subjude în comitatul Pestei“...

Nóuă ne pare că n'o fi lucru tocmai aşa. Nu-'s cei 1000 de jurişti patrioţi chiar aşa lipsiţi de ambiţie, ci sunt lipsiţi de — parale! Căci nemeşii şi nemeşuţii până au parale nu ştiu cruţa ca Cehii, Polonii şi alţii, ci atâta bat din pinteni, până bate şi doba la uşa lor..

Se pripăşesc apoi prin cele cancelarii şi strigă pe „stat“, părintele lor, sĕ-i milue, luând pânea din gura lumii întregi, în tótă ţara, spre a le-o da lor! Aceştia apoi, şi fiii lor, nu mai pot avea ambiţii de-a ajunge — consuli ori diplomaţi, ci-'s încântaţi că-'s agrăiţi per „Măria-Ta“ de Badea Tóder, pe care îl bruschéză şi nedreptăţesc în chip imoral, cu suflet de scăpătaţi.

*

Mórte. Subscrişii cu inima înfrântă de durere anunţă mórtea tatălui lor resp. socru şi moş *Nicolae Simulescu sen.*, întêmplată la 27 Iuliu v. c. Rĕmăşiţele pământesci ale scumpului defunct sau aşeḑat spre odichnă eternă Joi în 29 Iuliu în cimiteriul din Mihăleni. Nicolae, ca fiu, Iustina ca noră, Dionisiu şi Virgil ca nepoţi.

O reflecsiune

la articolul dlui Lazar Triteanu publicat în Nrii 62 şi 63 din „Telegraful Român“, — despre „Educaţiunea sexului frumos“.

Primim dela o damă română un respuns mai lung la lucrarea dlui L. Tritean amintită mai sus. Dăm din ea părţile principale:

St. Dle! Cu indignare resping imputările făcute din partea Dtale la adresa fetelor crescute în „Closter“. Că întru atâta li s'ar fi sucit şi întunecat consciinţa cu învĕţăturile bizare jesuitice, încât reîntórse acasă sĕ nu vree sĕ mai cerceteze nici biserica nóstră strămoşésca!? Regret mult, domnule, când Dvóstră tinerii, chiar universitarii, ne faceţ o critică atât de aspră, şi întrebuinţezi cuvinte franceze, ce chiar dómnele, respective damicele crescute prin pensionate româneşti le folosesc: „Bonjour“, „Adio“, „au revoir“! Noi crescute în „Closter“, aceste cuvinte le folosim numai atunci, când avem o rară ocasie de a vorbi franţuzeşte.

Iar espresiunile germane, de cari Dta te foloseşti, le-am auḑit şi dela fete crescute în spirit curat românesc, înse ele vorbesc mai mult ungureşte, căci fireşte limba germână e mai grea şi nu fieşte-care şi-o póte însuşi. Noi vorbim, e drept, o limbă frumósă, cultă, dar nu ne despreţuim nici limba nóstră.

DTa prea aspră critică faci asupra „sexului frumos“. Acésta e numai óre-care scuză pentru tinerii nostri, cari cu atâtea apucături, se feresc de fete „prea cuminte“, cum şi de care nu sunt prea cuminte. De fetele române e tot rĕu, — de sunt prea crescute, se feresc de ele, de nu sunt crescute, iarăşi se feresc! Numai bani sĕ fie, c'apoi aceia acoper şi cultura şi simplicitatea.

Dar noi românii suntem sĕraci, şi iubiţii nostrii părinţi se silesc a ne da o creştere bună şi corespunḑĕtóre şi pentru societatea străină — şi ne cresc şi în Closter, dacă nu putem ajunge aiurea. Noi românele, ḑici că nu ştim vorbi bine limba maternă. D'apoi străinele, cu cari se căsătoresc atâţa tineri români, mai bine vĕ înţeleg românesce? Apoi cum sĕ nu ne critice străinii, când Dvóstră vĕ bateţi joc de noi! Oh, că rĕu am ajuns româncuţele, căci suntem sĕrace, şi zeu că nu puţine au „noroc,“ că se intereséză de unele din ele, chiar străinii!

Eu ştiu casuri, unde o fată cultă, frumósă, plăcută şi bogată, s'a întors acasă din baluri şi societăţi românesci, cu rele suveniri ba şi lăcrămând, pentru ce? Fiind-că era fată modestă şi nu i-s'a fost dus vestea, că are bani mulţi, şi în acéstă stare a sufletului, ei a venit un advocat german şi a fidanţat-o; ea s'a dus bucuros. Dar i-a mers în acelaşi timp şi vestea despre zestrea frumósă ce o capătă Neamţul şi atunci a venit iute sĕ o peţéscă şi un medic român, — la ce dómna mamă, mare proprietărésă, a respuns că nainte de acésta cu câţiva ani, a avut fată mare, dar acum nu mai are, e mireasă, şi nu voesce se abḑică Neamţului, care fără multă ştiricire după avere, din curată simpatie, a venit sĕ-'i céră frumósa fată!

Dvóstră universitarii vĕ cresteţi cu stipendii româneşti, apoi mergeţi şi vĕ căsătoriţi cu fete străine, adesea din clasele de jos, şi le faceţi dómne mari. Acelea sunt mai mult de cât noi?

Nu trebue sĕ ne mirăm, când 'şi-bat joc şi ne despreţuesc străinii, când noi înşine ne batjocorim. DTa, domnule, ne batjocoreşti în public. Ce e pentru noi, învĕţăm pe băncile şcólei, iar ce nu e pentru acolo, învĕţăm în viaţă, — dar DTa pretinḑi prea mult în disertaţia dtale. Şi óre în care şcólă se învaţă aceste? La pian esecutăm în ţóte ḑilele piese străine şi nu ne înveselim sufletul cu melodii române? Dar chiar Dvostră pretindeţi ceva „clasic“, căci altcum nu suntem pianiste bune. Că nu ne ocupăm cu lucruri casnice, acésta nu e adevĕr; fetele bune îşi împart timpul pentru tóte aşa, ca sĕ nu le devină monoton, mai lucri şi te mai şi distragi. Ce crimă-i asta?

Ḑici că literatii români nu au trecere. Dar şi aşa suntem „prea cu minte“! Dacă ne-am ocupa mai mult şi cu literatura, şi mai tare aţi fugi de noi, — şi nu ne-ar remâne nici timp de mămăligă...

Complimentele D-Tale făcute „sexului frumos“ crescut în Closter-e, te rog a le reţinea, ori ale restringe în cadrele cuvenite. Atâta de astă-dată.

Modesta Româncuţă
din Podgoria Aradului.

VARIETĂŢI

Clubul—divorţaţilor. In San-Francisco esistă un club, până aci necunoscut în Europa: clubul divortaţilor, în care pot întra numai bărbaţii nenorocoşi în căsătorie. Americanele sunt neastêmpărate, de când se pot divorţa sub cele mai bogate pretexte. Motive de divorţ? Preşedintele clubului, un om escelent, e divortat pentru că furma; fundatorul clubului era nesuferit soţiei pentru-că vorbea nóptea; administratorul, un gentleman perfect, un baron, a trebuit sĕ se invoiască la divorţul soţiei, căci îi făcea observări pentru spese cu toileta. Sunt membri pe cari i-au părăsit femeile, pentru că au refusat sĕ le ducă la concerte de cafenele, pentru că nu voiau sĕ prânzéscă mai mult ca odată pe sĕptĕmână la socri, sau nu iubeau cânii. Sunt şi de aceia, cari şi-au vĕḑut casa stricată, în urma unei discuţii politice, literare, despre arte sau despre — bucătărie.

Clubul este un centru de distracţie şi mângăere reciprocă pentru bărbaţii nefericiţi. Iar succesul clubului constă în a „scăpa“ pe mulţi nechibzuiţi, de a ajunge în 6 luni membri în club.

Posta redacţiunii.

Dlui *I. B.* în *C.* Manuscrisul respectiv nu-l mai avem.

S. R. paroch în *N.* Despre decursul adunării „Asociaţiunii poţi sĕ ne scrii ceva, arĕtând-fie şi pe scurt — decursul aceleia, cuprinsul disertaţiei, resultatul alegerii şi altele. Biserica încă nu-i gata, deci nu se póte vorbi încă de terminul sfinţirei.

D-lui *S. S.* în *P.* D-Ta ai publicat deja poesia „Păstorul“ în alt ḑiar. De ce ni-o trimiţi acum, după câteva luni, şi nónĕ tot aceea?

Sz. 5900/1899 [156] 1—3
föszlgb.

Pályázat

Resinár községben rendszeresített segédjegyzői állás betöltése czéljából pályázat nyittatik, és felhivatnak a pályázni kivánók, miszerint kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi szeptember hó 15-éig alólirottnál adják be.

Ezen állással egybekötött illetmények:

1. fizetés	400 frt.
2. lakpénz	30 frt.
3. tüzifa átalány . .	20 frt.

Nagy-Szeben, 1899 évi augusztus hó 5-én.

A járàsi főszolgabiró

Fabritius.

Nr. 270/899. [151] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante învěţătoresci din comunele mai jos însemnate, aparţinětóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se publică concurs cu termin până la 15 August a. c.

1. Chezdi-Mărtănuş, cu salar de 300 fl. 25 cr. din cari 50 fl. ajutor dela Ven Consistoriu, cuartir liber în adificiul şcólei şi 2 stângini lemne.

2. Covasna, postul de învěţător primar cu salar de 330 fl. şi relut de cuartir.

3. Doberleu, salar 300 fl. şi cuartir în edificiul şcólei.

4. Intorsura-Buzĕu, postul de învěţător primar, cu salar de 300 fl. şi cuartir liber.

6. Marcoş, salar de 300 fl. anticipativ lunar şi cuartir liber.

6. Vama-Buzĕu, salar 300 fl. din cari 100 fl. ajutor dela Ven. Consistoriu, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse.

Reflectanţii la vr'unul din aceste posturi, împreunate tóte cu cantoratul, sě-'şi aştérnă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, avênd a se presenta tn biserică în vr'o Dumineca sau Sěrbătóre pentru a-şi arăta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Breţcu, 10 Iuliu 1899.

Dimitrie Coltofeanu
protopop

Nr. 358—1899 [152] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învěţătoreşti vacante din comunele bisericeşti mai jos însemnate, protopresbiteratul Unguraşului, se escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Gălpuia, cu salar anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

2. Stîna, cu salar anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

3. Tămaşa, cu salar anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

Concurenţii au a-'şi aşterne cererile lor înstruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, la subscrisul oficiu protopresbiteral, şi a se presenta până în ḑiua alegerii în vr'o Dumineca sau Sěrbătóre la biserică, spre a fi cunoscuţi poporului şi spre a-şi arěta desteritatea în cântări.

Fizeş-Sânpetru, 6 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Pavel Roşca
protopresbiter

---

ad Nr. 442/889 [153] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului învěţătoresc la şcóla gr.-or. rom. din Batiz, se escrie concurs în „Telegraful Român“ cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Salariu 300 fl., cuartir în edificiul şcólei, grădină de legumi şi 2 stângini de lemne, din care are sě se încălḑéscă şí şcóla.

Concursele instruite în sensul legilor din vigóre, au a se aşterne în terminul deschis, oficiului protopresbiteral.

Deva, 17/29 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral al Devei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv:

George Romanul
protopresbiter

---

ad Nr. pp. 403—1899 [150] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învěţătoreşti dela şcólele confesionale române gr.-or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Banabic, un post de învěţător ca salariu anual de 300 fl., grădină, cuartir şi lemne.

2. Hărastăş, un post de învěţător cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

3. Sopor, un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir şi locuinţă.

4. Hidiş, un post de învěţătoriu cu salariu de 300 fl, şi pentru grădină, lemne şi cuartir 11 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, sě-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu, până la terminul sus arătat, cu aceea, că cei aleşi vor avea a conduce cântările în biserică în Domineci şi Sěrbători, şi în cele 3 comune mai dintâi vor avea a îndeplini şi funcţiunile cantorale.

Cojocna, 12 Iuliu 1899.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective ca senate şcolare —

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Turdei.

Teodor Ciortea
adm. pp.

Nr. 284 [149] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela scólele gr.-or. elementare din parochiile mai jos însemnate în tractul protopresbiteral al Cetăţii de pétră, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cărbunariu, cu salariu anual de 300 fl. din care suma de 200 fl. repartiţiune pe popor, 40 fl. din lada bisericei şi folosirea a 6 jugăre de pămênt arător în preţ de 60 fl., cuartir şi lemne de foc.

2. Fênaţe cu salariu de 300 fl. v. a. din care 150 fl. repartiţiune pe popor ear'150 fl. ajutoriu de stat; cuartir, şi pentru încălḑitul şcólei şi a cuartirului 10 fl.

3. Vălenii-Şomcuţii, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţiune pe popor, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-'şi asterne petiţiunile instruate conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, de unde se pot lua şi informaţiuni mai de aprópe cu privire la fie-care post.

Fênaţe la 10 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetăţii de pétră, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Şovrea
adm. prot.

Nr. 652—899 [154] 1—3

CONCURS

Devenind vacante posturile învěţătoresci din jos arětatele comune, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare, cu emolumentele următóre:

1. Pentru şcóla din Rĕşnov, 3 posturi cu câte 300 fl. salar, cortel şi lemne.

2. La şcóla din Vlădeni, 1 post cu 300 fl.

3. La şcóla din Şimon, 1 post cu 300 fl.

4. La şcóla din Poiana-Měrului, 2 posturi cu câte 300 fl., cortel şi lemne.

5. La şcóla din Moeciulsuperior, 1 post cu salar de 300 fl.

Doritorii de a ocupşa vre-unul din aceste posturi, au a-'şi aşterne suplicele, instruite conform legii, — subscrisului oficiu.

Concurenţii sunt îndatoriţi a se presenta în vre-o Dumineca sau Serbătóre, poporului în biserică, spre a'şi arăta desteritatea lor în cântările şi tipicul bisericesc.

Zernesci, 7 Iuliu 1899.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiale —

Oficiul protopresbitoral gr.-or. al Branului.

Traian Meţian
prtopresbiter

Nr. 150/899 [153] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci vacante în comunele bisericesci urmatóre din protopresbiteratul Câmpenilor, se publică concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Câmpeni, un post învěţătoresc cu salariu 300 fl. v. a. şi pentru locuinţă şi grădină 50 fl. v. a. din fondul scolar, avênd concurenţii a se presenta în biserică, pentru cunóscere şi cântare.

2. Certegea, un post învěţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din fondul bisericesc şi repartiţie, locuinţă şi grădină.

3. Gârda de jos, un post învěţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

4. Lăpuş, un post învěţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţa şi grădină.

5. Lăzesci, un post învěţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

6. Neagra de jos, un post învěţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

7. Ponorel, un post învěţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

8. Sohodol-Peleş, un post învěţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

9. Poiana-Valeaverde, un post învěţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

10. Vidra-medie, un post învěţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din fondul scolar, locuinţă şi grădină.

11. Vidra-de-sus, un post învěţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din cassa bisericei, locuinţă şi grădină, sau relut, şi alte venite.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi, sě trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre la subscisul oficiu în timpul deschis.

Oficiul, protopresb. gr. or. al Câmpenilor.
Câmpeni. 6 Iuliu 1899.

Romul Furdui
protopresb.

---

[122] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învěţător în clasa a II-a a şcólei confesionale române gr. or. din Cristian, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela datul publicării în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt:

1. Salariu anual 300 fl. şi anume, a) 210 fl. din alodiul comunal ce se dă în rate lunare anticipative b). 90 fl. din repartiţie de la popor, ce se dă în doue rate anuale;

2. Cuartir în edificiul şcólei;

3. Patru stângini lemne de foc, numai pentru învěţător.

Dela respectivul se cere ca sě ţînă cântul în biserică, cu deosebire cu copii la liturgie, Dumineca şi Sěrbătórea preste întreg anul şcolar 1899/1900; şi pentru de a se vedea desteritatea sa în cântări, va avea a se presenta în vre-o Dumineca, sau Sěrbătóre, în biserică, mai nainte de ḑiua alegerii.

Alegerea va fi numai în mod provisor.

Reflectanţii au a-'şi da cererile instruite conform legii, la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Din şedinţa comitetului parochial din Cristian, ţinută la 13 Iunie 1899.

Vasiliu Balan	**Ioan Dordea**
preşedinte	notariu

---

ad Nr. pp. 400—1899 [136] 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch în vacanta parochie de clasa a III-a din comuna Mărişel, prin acésta se escrie concurs repeţit cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunnte cu acest post, dau un venit sigur anual de 413 fl. 28 cr.

Doritorii de a competa la acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, subscrisului până la terminul sus indicat, şi a se presenta în parochie la biserică, în vre-o Dumineca sau Sěrbătóre, ca sě fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or al Clujului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 26 Iuniu 1899.

Tuliu Roşescu
protopresbiter

Nr. 219/1899 protopresb [131] 2—3

Concurs

Pentru intregirea posturilor învěţătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Buzd, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviţi din repartiţie dela popor în suma de 49 fl v. a., iar suma de 251 fl. v. a. se va solvi ca ajutor de stat pentru intregirea salarului învěţătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 6 Maiu 1898 Nr. 80674/97, cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc.

2. Şaroş, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviţi din repartiţie dela popor în suma de 259 fl. v. a., iar suma de 41 fl. se va solvi dela comuna politică, cuartir şi lemnele de foc.

3. Vorumloc, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviţi din repartiţie dela popor în suma de 77 fl. v. a., iar suma de 223 fl. se va solvi ca ajutor de stat pentru întregirea salarului învěţătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 11 Ianuarie 1897 Nr. 56489, cuartir natural şi lemnele necesari pentru foc.

Concurenţii au sě se presenteze în vre o Dumineca ori Sěrbătóre la biserica din parochiile amintite, spre a-'şi arěta dexteritatea în cântările bisericeşti, şi au a-'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaş, 29 Aprile 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Romul Mircea
protopop

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 81 Sibiiu, Sâmbâtă, 31 Iuliu v. (12 August n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Biserica din Bucovina.

Urmărim cu mare încordare desvoltarea lucrurilor în biserica ortodoxă din Bucovina, și cele ce se întêmplă acolo ne umplu de mare întristare.

Raportul intim dintre părinte și fiiu, raportul intim dintre metropolitul bisericei ortodocse din Bucovina și poporul român ortodocs de acolo, — raportul acesta de mult nu mai există în metropolia soră.

In locul acestui intim raport aflăm dușmănie pe față, care a luat dimensiuni atât de mari în inimile românilor ortodocși, încât elementele mai tinere au eșit în publicitate cu durerile lor, cu nemulțămirea generală ce domnesce în biserică dela venirea actualului metropolit.

Nemulțămirea există de mult, și numirea a doi ruteni în gremiul consistoriului a fost numai incidentul, ca nemulțămirea sĕ isbucnéscă, și sĕ sfărîme tóte legăturile de stimă, de venerațiune, de iubire și de supunere, ce se datoresc capului bisericei de cătră fiii credincioși.

Noi ca biserică soră, în o monarchie, sub un Domnitor, din tótă inima regretăm conflictul ce s'a escat între metropolitul Arcadie și între Românii din Bucovina, ca fii credincioși ai metropolitului.

Regretăm că nemulțămirii s'a dat espresiune prin o demonstrațiune pe stradă, și deși scim apreția durerea Românilor ortodocși și nemulțămirea lor cu mersul lucrurilor în biserica de acolo, credem că dăm expresiune convingerii ómenilor serioși, când condamnăm huiduirea pe stradă a metropolitului.

Este acest soiu de manifestare a nemulțămirei împrumutat dela lucruri lumesci, și nu este de demnitatea bisericei, ca nemulțămirii față cu persóna metropolitului în acest mod sĕ i-se dea expresiune.

Insutit regretăm înse, că bisericei din Bucovina nici după treiḑeci de ani dela era constituțiunei, nu i-a succes a-'și esopera drepturile sale autonome, ca ea prin ale sale organe sĕ-'si administreze afacerile bisericesci, școlare și epitropesci.

Dacă bisericei române ortodoxe din Bucovina în stat constituțional, cum este Austria, i-ar fi succes a-'și esopera drepturile sale autonome, și s'ar fi reactivat sistemul sinodal din biserica orientală, aḑi Bucovina ar avé sinodul seu eparchial, în care s'ar regula tóte afacerile bisericești, scolare și fondaționale, unde ar lua parte în cele administrative și elementul laic.

Acolo s'ar aduce plângerile, acolo durerile, acolo dorințele, acolo nisuințele, acolo aspirațiunile culturale, acolo pretensiunile de a dispune biserica de fondul religionar, acolo loialitatea poporului român, acolo s'ar da espresiune alipirii de biserică și de instituțiunile culturale legate de ea; cu un cuvênt în sinodul eparchiei Bucovinei ar rĕsuna și glasul de loialitate cătră împĕrat, patrie și tron, și stima, iubirea, venerațiunea cătră capul bisericei, acolo ar resuna glasul de bucurie pentru prosperarea bisericei, dar totodată și durerea și nemulțămirea cu mersul neregulat al afacerilor.

In lipsa acelui for competent, manifestațiunea se face pe strade, cu totala devalvare a autorității metropolitului, dar totodată și cu totala dejosire a bisericei.

In un numĕr premergĕtor al ḑiarului am reprodus scirea, că congresul bisericei ortodoxe din Bucovina s'a disolvat, după ce timp de aprópe 30 de ani nu a lucrat nimica.

Inima ni-se strînge de durere, când vedem situațiunea tristă în care a ajuns în ḑilele nóstre biserica soră din Bucovina.

Cu câtă însuflețire s'a pornit în anul 1868 lupta pentru recâștigarea autonomiei bisericesci în Bucovina.

Câtă durere pentru rĕceala metropolitului de atunci Hakman față cu cererile Românilor, câtă speranță cuprinde cererea Românilor cătră parlamentul Austriei pentru recâștigarea autonomiei bisericesci.

Cu câtă căldură, cu ce entusiasm vorbesce în parlamentul Austriei Eudoxiu Hormuzachi, cu câtă sciință, cu ce caldă inimă sare în apărarea autonomiei bisericesci episcopul din Dalmația, Stefan Knezevici, cu câtă elocință vorbesce referentul pentru afacerea de culte în parlament!

Cu deosebire deputatul Eudoxiu Hormuzachi cu insuflețire vorbesce de misiunea bisericei orientale, de rolul ei pentru cultura poporului român.

Cap luminat, român mare, ortodox înflăcărat, Eudoxiu Hormuzachi în sinodalitate vede terenul cel mai potrivit pentru desvoltarea bisericei, în oposiție cu centralismul absolutistic, care eschide participarea elementului laic din administrarea bisericei.

O asemenea caracterisare a bisericei orientale numai din rostul și din péna marelui nostru bărbat Alecsandru Mocsonyi am mai auḑit și am cetit. Cu vorba la aniversarea a 25-a de la trecerea din viață a nemuritoriului metropolit Șaguna, cu péna din incidentul instalării actualului metropolit a aprețiat domnul Alecsandru Mocsonyi misiunea bisericei orientale pentru poporul român.

Un asemenea spirit luminat transpiră și din vorbirea lui Hormuzachi

Votul parlamentului din Viena a fost pentru cererile Românilor.

Entusiasmul Românilor bucovineni pentru autonomia bisericei, curentul favorabil în cercurile guvernamentale, tóte acestea ne îndreptățeau la mari speranțe.

Cler cult, aristocrație bogată, cultă și cu influentă în cercurile normative, cine sĕ nu spereze un puternic avênt? — sau cine sĕ nu deplângă situațiunea tristă de acuma?

Ani 30 au trecut dela era cu speranțele, un lung interval al întunerecului, unde nu mai vedem ce se întêmplă la locurile competente.

Din când în când un țipĕt de durere al rĕposatului metropolit Silvestru Morariu și un energic protest contra uneltirilor papiste în sinul bisericei din Bucovina.

Și aḑi! Aḑi tristul tablou cu deslănțuirea patimilor și manifestarea nemulțămirii, manifestare pe stradele Cernăuțului....

Trist tablou.

6000 copii fără școlă. Unde? In vre-un ținut românesc, prin biete comune românești? Nu! Atunci îndată ar veni guvernul într'ajutor, și ne-ar ferici acolo cu școli de stat, căci ne are dragi și ne pórtă grija sĕ nu suferim în privința asta. Ci cei 6000 de copii cari n'au putut umbla la școlă sunt *dintr'un singur oraș unguresc*, din *Szabadka* (cu 75,000 locuitori), și n'au putut umbla că — n'au avut scoli de-ajuns! Ce o fi în jur, în ținutul orașului, dacă în orașul însuși e așa grijă de cauza scolară? Iată spre ce plaiuri ar trebui sĕ-și mai întórcă guvernul privirile, nu sĕ 'și-le țină ațîntite tot numai asupra sĕracelor nóstre ținuturi, pândind cu ochi de vultur bietele nóstre școli și observând că la cutare scólă, cutare feréstră e prea mică, deci scóla trebue închisă, ca sĕ ne dee statul alta mai luminósă.

Strășnicie de censură. Un lucru tragicomic reese din ultimul numĕr (303) al „Patriei“ din Cernăuți. Penultimul ei numĕr fusese iar confiscat de censură. Niște pasagii i-au părut teribilului procuror prea obraznice, și a tras peste ele cu creionul albastru, și judecata gata: ideile din ele nu-'i permis sĕ fie respândite prin presă în public! Ḑiarul a apărut la locul respectiv cu oglindă albă și cu cuvêntul tipărit mare la mijloc: „confiscat“...

In numĕrul mai nou însĕ, aflăm dată explicația textelor confiscate, prân următórea adresă a ḑiarului cătră procuror:

„*Domnule procuror!*

„Numĕrul nostru trecut iară-și a căḑut pradă censurei! Acesta este al 23-lea numĕr confiscat în aceste ḑile de grea cercare pentru presa independentă.

„*De astă dată ne-ați confiscat însĕ* **reproducerea unei informațiuni din „Deu-**

FOIȚA

Dela Cristiania.

In séra din 1 August st. n. grupul norvegian ne-a invitat la o gustare în grădina St. Haushaugen, unde musica militară a cântat pe rênd, Imnul fie-cărei națiuni. Imnul românesc a fost repetat, în urma vigurósolor aclamațiuni pe care le-au făcut românii, secondați de francezi, polonezi, sêrbi, și turci.

La 2 August, diminéța, toți parlamentarii s'au adunat la universitate și de acolo au pornit spre Storthing.

La scara de onóre o musică militară i-a salutat pentr'un marș triumfal. Parlamentarii și-au ocupat fie-care câte un loc în sala ședințelor, după care musica a întonat imnul național norvegian.

Tot publicul l'a ascultat în picióre și l'a aclamat cu strigătul:

— Trăiască Norvegia liberă! (Leve det frie Norge!)

*

Prima ședință a fost deschisă Duminecă la 1 August v., de ministrul-președinte Steen, care a pronunțat un discurs în limba norvegiană, făcênd elogiul păcii și al ideii arbitragiului între națiuni.

Dr. Gobat, elvețian, propune ca președinții celor douĕ adunări legislative norvegiane, sĕ fie proclamați președinți ai congresului. Se primește.

Pe când dl Lund, alesul președinte, dupa-ce își ocupase locul, își cetește discursul, arunc o privire în sală. Incinta e plină de capete albe și grave, între cari se remarcă senatorul francez Labiche, nu vodevilistul, altul, ras de mustăți, cu un pĕr lung alb și barbe în favorite. La drépta lui stă Pázmándy, negru, slab și palid: e bolnav. Mai în fund, figura simpatică a gigantului profesor de drept internațional de la Neapole, Pierrantoni, prieten bun al Românilor, decorat cu „Steaua României“.

Lojile sunt tóte ocupate de dómne. Intre loji atêrnă stindardele tuturor națiunilor, între cari, natural, și stindardul românesc.

Intréga sală decorată cu sculpturi în lemn aurite, în stil gotic și bine iluminată, are un aspect vesel plăcut.

*

Incep discursurile delegaților, în ordinea alfabetică a națiunilor.

Delegatul german von Bar, mic, cu barbă scurtă albă, cu vocea supțire și argățósă, ne reamintește pe dl D. Sturdza.

Delegatul austriac, von Pirquet e salutat cu simpatie la urcarea sa pe tribună, vorbește liniștit și clar. Amêndoi salută ideia păcei și pe conferențiari.

Representantul Belgiei, Thiebaud, asigură adunarea de simpatia și aderarea guvernului și poporului belg, și arată cum guvernul belgian întroduce, de câte ori póte, clausula arbitragiului în tractatele ce închee.

Sofus Hoegsbro, președintele Folkethingului danez, în limba daneză, dorește aderarea poporului danez la ideea păcei. Parlamentul danez a votat o subvenție pentru delegații sĕi.

Don Arturo Marcuartu, senator spaniol, face în limba franceză, istoricul conferințelor pentru pace și arbitragiu, arătând mersul lor ascendent și încrederea ce se cuvine sĕ avem în succesul lor.

După energica cuvêntare a delegatului american, apare frumósa figură a senatorului francez Labiche. Discursul sĕu e cel mai aplaudat; de la suirea sa la tribună până la scoborîre, fie-care dintre elegantele fraze este subliniată de aplauzele tuturor. Ca fond, un discurs de ocaziune.

Englezii apróbă continuu vorbirea hotărîtă a delegatului lor, inginerul F. Stauhope, explorator al Sudanului.

Lipsește loc. colonel Th. Skinas, delegatul și singurul representant grec.

Contele Albert Apponyi începe cu o salutare a congresului în limba franceză, apoi întroduce câte-va fraze în limba unguréscă apoi iar în limba franceză.

Marchizul B. Pandolfi, din partea italienilor, face rezerva relativ la reușita congresului de la Haga, și arată că rolul cel mare îl au conferințele interparlamentare.

Tot în limba franceză van Houten, fost ministru de interne și publicist, pronunță un lung discurs, dovedind că Olanda e chiar țara păcii.

Lipsește delegatul portugez, José Dias Fereia, care trimite o telegramă de salutare.

Delegatul român dl V. A. Urechiă, pronunță un discurs, des aplaudat (din care am dat partea principală în numĕrul nostru trecut).

Dl Nicolaevici' fost ministru-președinte al Serbiei, spune că tóte clasele sociale din Serbia, începênd dela tinerul rege, până la

tches Volksblatt" *din Viena, adusă de noi în* **traducere verbală.**

„Cum se póte d-le procur că *censura din Cernăuți sĕ fie mai dihaie de cât cea din Viena?!* **Cum se póte, că o informațiune, care se citeşte liber în Cernăuți nemțeşte,** admisă fiind de censura din Viena — **se suprimă în traducere românéscă?**

„Este acésta egalitate?!"

Din diecesa Aradului.

Vorbirea-program a Prea Sfinției Sale episcopului Iosif Goldiș.

(Urmare şi fine.)

In ultimul stadiu e condus şi disciplinat omul prin rigórea legilor statului. Aci justiția e legată la ochi spre a nu putea avea compătimire cătră cel vinovat. Insĕ Judecătorul vecinic, după care se orientéză justiția ierarchică, are de o parte justiția simbolisata prin archangelul Mihail, în mână cu spada ascuțită, de alta parte Clemența simbolisată prin archangelul Gavril, în mână cu ramura de olivă, paralisând asprimea justiției prin cuvintele adresa te Judecătorului: Dómne îndură-te!

Va sĕ ḑică, grijea părinților, grijea învĕțătorilor şi grijea preoților, condusă şi bine controlată de episcopul şi organele stătătóre sub conducerea lui, ne garantéză înaintarea, luminarea şi morala poporului atât în general, cât şi în diecesa acésta.

E adevĕr, că spre a putea ținea concurință cu alte biserici şi popóre conlocuitóre, încă fórte multe ne lipsesc, şi sunt silit din acest loc, după lungi esperiențe, a mărturisi tristul adevĕr, că pentru lipse şi neajunsuri poporul nu e vinovat: poporul e ca un pământ productiv, care va da la timpul seu ródă negreşit, dacă va avea muncitorii sei. „Secerişul e mult, dar lucrătorii sunt puțini". (Mat. IX. 37. Luca X. 2).

Poporul nostru român în sine e tot acela, care a fost pe timpul lui Menenius Agrippa; bucuros se lasă capacitat, numai conducĕtori buni sĕ aibă, cari sĕ-'l convingă despre paşii greşiți şi cu lumina învĕțăturii sĕ-l conducă la bine.

Creştinismul stă ca un sóre de-asupra firmamentului lumii acesteia, şi cu razele sale cereşti luminéză şi încălḑesce pămêntul: însĕ aceste raze se reflectéză în individualitățile popórelor, şi vai poporului, care nu se bucură de lumina şi căldura acelor raze divine, acel popor în concursul cel mare al popórelor, îşi perde însemnătatea, şi responsabilitatea cea grea pentru perdere nu cade pe popor, ci pe aceia, cărora le este încredințată conducerea lui. Pentru aceea ḑice can. ap. 85: „Episcopul ori presviterul nepurtând grije de clerici sau de popor, şi neînvĕtându-i pe ei pietate, sĕ se depună". Iar can. 19 al sinodului Trulan ḑice: „Se cuvine celor-ce sunt înainte stătători ai bisericilor, a învĕța în tóte ḑilele şi cu deosebire în Dumineci, pe toți clericii şi pe popor cuvintele pietății şi ale dreptei credințe, culegênd din D-ḑeésca scriptură înțelesurile şi judecățile adevĕrului".

Preotul bine trebue sĕ-şi tipăréscă în minte cuvintele Apostolului ce ḑice: „Te jur înaintea lui D-ḑeu şi Domnului Iisus Christos, care va sĕ judece pe vii şi morți în arĕtarea sa şi împĕrăția sa: predică cuvêntul, stărueste la timp favoritor şi nefavoritor; mustră, cértă, îndémnă cu tótă îndelungă răbdarea şi cu învĕțătura. Privegbiază în tóte, fă lucrul evangelistului, împlineşte serviciul tĕu. (II. Tim. 4. 1. 2. 3.) Că D-ḑeu ne-a ordinat sĕ predicăm poporului". (Fapte X. 42).

„Vedem — ḑice nemuritorul fabulist D. Țichindeal, — că acum la noi nu prea merg ómenii sĕ asculte cetania şi cântarea mineielor: mai cu bucurie şi mai cu mare folos ar asculta ei o predică înțeléptă; care obiceiu de a spune predică în biserică ar fi vremea şĕ se bage iarăşi prin biserici, precum era în ḑilele sf. PP. Vasilie-cel-mare, Grigorie Teologul şi Ioan Gură de Aur, şi ceialalți, cari cu nevoință spuneau învĕțături morale poporului seu".

„Acestea sunt mijlociri adevĕrate de-a aduce pe ómeni la cunoscința de D-ḑeu; prin predicația unui preot luminat, se înbunesc şi se luminéză ómenii. Acest mod l'a întrebuințat Christos Mântuitorul nostru, sfinții Apostoli şi toți dascălii bisericei".

Şi cine dintre noi nu e pĕtruns de necesitatea progresului la scăpĕtatul şi mult cercatul nostru popor român; cine va putea demonstra, că luminarea şi îndreptarea moravurilor poporului sunt posibile fără eminentul concurs al preoților?

De datorință principală vom socoti dară îngrijirea, ca preoții, numiți părinți ai poporului, sĕ stee la înălțimea chiemării lor, sĕ fie lumina lumii şi sarea pămêntului, împlinindu-şi în asemenea mĕsură datorințele amvonului ca şi ale prestolului.

Sunt resolut a păstori diecesa în sensul evangheliei lui Christos şi al canónelor; voiu conlucra din rĕsputeri la desvoltarea instituțiunilor bisericesti, şcolare şi fundaționale, pe basa statutului nostru organic, în sensul cel mai liberal.

Resolut sunt ca archipăstor a umbla pe calea desemnată de apostoli şi urmaşii lor.

Relativ la persóne, în conducere atât nemijlocit la cele douĕ Consistorii, cât şi în afară, voiu preferi cualificațiunea şi buna conduită, şi în tóte afacerile voiu controla activitatea atât a singuraticilor funcționari, cât şi a corporațiunilor, cu tótă rigórea.

Căuta-voiu ca tóte părțile constitutive ale organismului nostru bisericesc, sĕ funcționeze în deplină armonie; drept ce păgubitórele neînțelegeri şi certe mai ales între preoți şi invĕțători, precum şi între aceştia şi popor -- le voiu sbiciuí fără cruțare.

Preste tot mĕ voiu sili prin fapte împlinite a mĕ face vrednic de încrederea cu care m'a distins biserica mea.

După acestea cu reverință mĕ adresez către Preasfinția Ta, binemeritatule Prelat al Metropoliei nóstre şi membru distins al Areopagului nostru național de ştiință, şi Vĕ rog sĕ primiți adânca nóstră mulțămită pentru obositórea sarcină primită ca mandatar metropolitan, prin ce a'ți binevoit în mod esențial a ridica valórea şi splendórea actului de întroducere, ce va rĕmânea ca o suvenire neperitóre pentru mine şi pentru fiii bisericei din acéstă diecesă, cari împreună 'Ți dorim din adêncul inimilor nóstre, ca spre binele diecesei surori a Caransebeşului, drept îndreptând cuvêntul adevĕrului, sĕ trăeşti întru mulți feriçiți ani!

Institutele române de bani.

— *Din „Budapesti Hirlap"*. —

„Nainte cu câteva ḑile scriind despre instalarea episcopului valah dela Arad Goldiș, am amintit de acea declarație a episcopului Popea, că în vremea lui Şaguna poporul român figura numai ca turmă mică, iar aḑi e mare şi puternic. Am adaus la asta, că nainte cu 50 de ani în părțile ardelene era numai o massă română, aḑi este *popor român*, şi şi *cultură*. Ba sunt la noi şi tendințe economice ce se mândresc cu succese mari şi de netăgăduit. Conştiința Românilor s'a deşteptat şi în privința acésta, şi ei înaintéză pe drumul încă neumblat, cu neaşteptată siguranță...

Spre a adeveri acéstă afirmațiune, credem că e destul sĕ aruncăm o privire asupra trecutului şi presentului acelor institute valahe de bani, cari funcționéză în timpul de față în patria nóstră. Istoria lor nu se întinde departe înapoi.

Insuşi institutul-mamă, renumita „*Albina*" s'a înființat numai în 1872 în Sibiiu, iar Filiala sa din Braşov a deschis'o cu 10 ani după aceea. In fruntea ei stă *Parteniu Cosma*.

Prin anii 70 sau înființat puține institute nóuĕ. Sporirea lor a urmat în jumĕtatea a dóua a anilor 80, şi după acea a luat avênt mai mare. Până aḑi, respective până la finea anului trecut, putem numĕra 70 astfel de institute, cari înaintând pe urmele croite de „Albina", în afară de scopurile economice, *nu perd din naintea achilor nici altele*, mai sublime ca acestea.

Privind împărțirea lor geografică, cele mai multe sunt fireşte în comitatele ardelene locuite de Valahi, dar terenul aşa se vede că nu le e nepriincios nici în comitatele vecine din Ungaria propriu ḑisă. Ne întâlnim cu avantposturile lor în Timiş, Caraş-Severin şi Torontal, ba şi în Sătmar, Biharea, Cenad, Arad şi Şimleu!

Banii cari le stau la dispoziție, chiar şi aḑi sunt considerabili, şi sunt în continuă sporire. Capitalul fundamental e arâtat cu cifra de 4,178.251 fl. Fondul de reservă e proporționat bine dotat, cu 1,160,000 fl. ceea ce e mai mai mult ca 25% a capitalului social. Suma depunerilor trece peste 14 milióne, dintre cari $5^1/_2$ la „Albina", un milion la „Victoria" din Arad.

Institutele acestea peste tot luate, nu dispun altfel de capitale sociale mari, dar venitul le e mulțumitor, căci dividenda în nici un caz n'a fost mai mică de 5, iar pe cea de 10 nu într'un caz a întrecut-o.

Institutele sunt legate între sine, afară de interesele materiale, şi de alte interese, şi la conferința ținută anul trecut au luat parte nu mai puțin ca 52 Institute.

In acéstă conferință au adus hotărîri importante. Au enunțat necesitatea solidarității mai strînse a institutelor valahe, şi aceea, ca în contabilitate şi în luarea percentelor sĕ procedeze uniform, iar o parte a venitului lor îl destină pentru întemeerea unei foi de specialitate financiară şi pentru remunerarea studiilor economice. Au instituit un comitet permanent pentru urmărirea cu atențiune a mersului afacerilor economice, precum şi pentru pregătirea materialului la conferențele ce sunt a se convoca din timp în timp. Au enunțat scăderea percentelor precum şi necesitatea unei revisiuni prin un specialist.

Ei realiséză aşadară, nu într'o direcție, aceea despre ce noi abia vorbim sub titlul de reforma institutelor nóstre financiare, chiar şi după bancrotul dela Kis-Czell!

Cu regulele acestea tot numai consolidării lor proprii materiale îşi ajută în rêndul prim, dar acest resultat va avea şi pond *politic* şi moral.

Bancile române ținênd la olaltă, pot ajunge a fi o mare putere economică dincolo de Pétra-Craiului şi pot atinge mari rnsultate față cu concurenții lor cei neorganisați.

Consecuențele acestui fapt le pot trage uşor locuitorii părților ardelene şi politicii maghiari. Ajunge-va inteligența maghiară ardelénă, ca față cu acestea, luând în urmă pildă dela Valahul cel despre țuit, sĕ se organiseze şi ea? — nu ştim. Dar atâta ştim, că de nu o face, ea se va căi mai întâi, cu atât mai vêrtos, că Românii nu se mărginesc acum numai la întemeerea de bănci, ci pe cale de însoțirii, se nisuesc sĕ-'şi atragă poporul prin provederea lui şi cu mărfuri (prin prăvălii ca societăți pe acții şi Consumuri).

Bucată de bucată dênşii edifică societatea românéscă şi desvóltă acele straturi ale ei, cari la noi încă lipsesc, dar fără de lucrarea cărora, desvoltarea nóstră nu póte fi independentă şi națională.

Contra lui Hentzi.

O parte a kossuthistilor, cei rĕmăşi pe lângă ḑiarul „Egyetértés", sunt cătrăniți reu şi se dedau la agitații fără frâu contra festivităților militare arangeate pe aḑi în jurul desvĕlirii statuei lui Hentzi în grădina şcólei de cadeți din Pesta.

La festivități iau parte tóte trupele de Pesta, între cari şi trupele de honvezi, ba comanda piaței a trimis învitare oficiósă şi la toți oficerii de reservă, de armată comună ca şi de honveḑi, — şi acésta îi supăra rĕu pe „patrioții" numiți. Sunt şi între ei mulți oficeri de reservă, cari ca civili înjură la Hentzi şi scriu contra lui, şi acum sĕ fie siliți a „ruculuí" în paradă la desvelirea statuei lui şi a-'i da onórea cuvenită! Deja asta-'i pentru ei mult, dar încă sĕ mai fi şi „honvéd", de aceia în cari trăgea Hentzi fără milă, sĕ fii numai reservist la honveḑi, şi totuşi sĕ fi silit a merge la parada lui Hentzi! Asta e mai mult decât póte încape pielea unui patriot. Şi de aceea „Egy". a pornit o agitație desperată, îndemnând pe ofițerii de reservă a nu se supune, a scrie pe învitări: „*Vissza*" şi a arunca mai bine, dacă-'i lipsă, acel portéepeu, care te obligă şi la astfel de sĕrbări!

Vom vedea câți l'or asculta.

Celelalte ḑiare tac! Se uită printre degete la festivitatea desvĕlirii, pentrucă aşa a fost înțelesul între partide când au făcut pa-tul cu Széll în timpul obstrucției, ce tocmai dela Hentzi pornise iară. Atunci Széll a promis că strămutarea şi desvĕlirea statuei va trece în tótă linişt ea, înțelegênd; fără participări oficióse a statului, a oraşului etc. Şi aşa se şi întêmplă. Dar „Egy." şi kossuthiştii mai dela rudă, nu vor sĕ fie nici miliția participătóre! Ei, dar asta nu le stă lor în putere a o opri. Vor face niţică „demonstrație", larmă pe strade, dar statua se va desvĕli acolo unde s'a poruncit, şi va sta acolo ca semn că se respectă şi cinsteşte memoria soldaților bravi, cari ținêndu-'şi jurămêntul şi credința cătră Tronul patriei în serviciul căreia s'au pus, ştiu muri cu arma în mână pentru acelea!

țĕrani, doresc cu sinceritate pacea, ca sĕ aibă tihna de a'şi îmbunătăți finanțele, administrația şi de a'şi încuraja industria, comerțul şi agricultura.

Un alt discurs ascultat cu multă atenție, e discursul lui Wavrinsky, delegatul Suediei, cu care Norvegia are multe neînțelegeri. Dar autorul reuşeşte prin lărgimea ideilor ce emite şi francheța espresiunei, sĕ capete aprobarea tuturor.

Toți aceşti din urmă au vorbit în limba franceză. Dr. Gobat, elvețian, a vorbit numai în limba germană. El a caracterizat republica, al căruia cetățean este, de republică democratică şi pacinică.

Şedința se ridică la 1 óră p. m.

Pe séră au fost învitați la prânz de primul ministru, d. Steen.

*

Şedința a dóua, Marți la 3 Aug. n. e de o importanță mai mare pentru noi. La început s'au discutat diferite propuneri, dintre care voiu nota pe aceea a delegatului austriac, baronul de Pirquet, care tindea la o rezoluție în sensul de a se proclama, că armatele trebuesc reduse la rolul de apărare al patriei şi a ordinei interne, şi prin urmare trebuesc reduse în efectivul lor, după exemplul Elveției şi al Norvegiei.

Propunerea a dat naştere la discuțiuni interesante şi în special a fost susținută de dl V. A. Urechiă; dar fiindcă germanii şi austriacii uniți cu ungurii o combăteau, d. Pirquet şi-a retras propunerea, spre marea nemulțumire vizibilă a norvegienilor, cari vedeau în admiterea ei, nu numai un omagiu adus țării lor, ci şi o desavuare a Suediei.

Vine la ordinea ḑilei însemnata *propunere a dlui Lewakowski*, care cere „sĕ se creeze, după modelul codului civil, un cod al dreptului internațional, fixând *drepturile* şi datoriile *între națiuni*, considerate ca persóne morale."

Dl Lewakowski şi-a desvoltat propunerea cu un accent atât de convingĕtor, şi a dovedit atât de bine drepturile imprescriptibile la viață a tuturor națiunilor, în ciuda ori-cărui arbitrar, încât a cules aplausele unanime ale parlamentarilor, cari representau națiuni nedreptățite de politica contemporană. Germanii şi ungurii însĕ au luat o poziție hotărîtă contra propunerii, care după cum se póte înțelege, nu convine politicei răpitóre ale acestor dóuĕ popóre.

Din partea ungurilor a vorbit Pazmandy, iar din partea germanilor micul şi pițigăiatul von Bar, pe care de mult deja noi Românii l'am poreclit: Mitiță Sturdza.

In schimb, noi am susținut cu tărie propunerea, ajutați de francezi, ca Delbet, Labiche şi Lafontaine, de italieni, belgieni etc.

Ungurii şi Germanii, vĕḑênd curentul ce se făcuse pentru propunere, au cercat sĕ ne înşale, cerênd amânarea votului asupra ei pentru mâne; vroiau de sigur sĕ-şi formeze majorități ad-hoc.

Noi însĕ, am prevĕḑut şiretenia şi am primit cererea lor de a închide discuțiunea, dar am votat şi propunerea, sub motivul firesc ca n'avea sens sĕ voteze a dóua-ḑi persóne cari nu ascultaseră discuțiunea. A fost primită!

Acceptarea propunerii a fost însoțită de lungi aplause. *Ungurii erau ploați;* Pazmandy devenise şi mai negru, şi mai urît ca de obiceiu. Apponyi, mai dibaciu, n'a înfruntat curentul ci — a plecat de la vot.

In resumat, triumful ḑilei a fost al nostru.

Viator.

Revistă Bisericéscă.

Nu va fi congres sêrbesc!

Organul mult-puţin oficios, „Politikai Ertesitő“ comunică, pe temeiul unor informaţiuni primite din loc competent, că ştirile date despre o convocare a congresului naţional-bisericesc sêrbesc, sunt lipsite de temeiu.

Convocarea congresului n'a fost luată nici în discuţie încă.

Fraţi la fraţi

Desvĕlirea monumentului episcopului săsesc Dr. Teutsch, care va avea loc aici în Sibiiu, va fi şi o manifestaţie a interesului ce Nemţii din Germania pórtă fraţilor lor din Ardeal.

Societatea „*Gustav Adolf*“ din Germania doreşte sĕ fie representată la acésta festivitate, şi trimite în acest scop la Sibiiu pe preotul de curte din Potsdam, Rogge.

Asemenea trimite „*Asociaţiunea evangelică*“ ca representant al seu pe preotul Hermets din Magdenburg.

Procesul Dreyfuss.

Ḑiua a dóua şi a treia (8 şi 9 Aug.) a trecut fără a aduce publicului ceva deosebit, căci pertractarea a fost secretă, studiindu-sĕ dosarul secret.

Tot ce e interesant, sunt vocile ḑiarelor parisiene. „*Patrie*“ scrie că Dreyfuss prin tótă purtarea lui lasă sĕ se vadă, că s'a presintat înantea juḑilor în deplina conştiinţă a vinovăţiei sale; „*Gaulois*“ il numesce reufăcĕtor, care simte însuşi că e perdut; „*Journal de Debats*“ il numeşte pe Dreyfuss om fără patimi, dar care îţi face o impresie aşa antipatică. Acestea sunt ḑiarele principale antirevisioniste. Altele, ca „*Le Temps*“ şi „*Figaro*“, scriu chiar contrarul, că se vede omul nevinovat, etc.

Ieri şi aḑi şedinţele au fost iar publice. Sĕ încep ascultările de martori, între cari unii cu adevĕrat iluştri!

Asociaţiunea la Deva.

Convocare. In sensul §§-lor 23 şi 26 din statutele „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convócă adunarea generală ordinară a Asociaţiunii la Deva, pe ḑilele 27 şi 28 August st. n. 1899, pe lângă următoriul

Program:

Şedinţa I.

Duminecă în 27 August 1899 st. n. la 11 óre a. m.

Ordinea de ḑi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Constatarea delegaţilor presenţi.
3. Raport despre activitatea comitetului central în anul expirat.
4. Alegerea comisiunilor de câte trei membri:
   a) pentru examinarea raportului general;
   b) pentru examinarea raţiociniului pe anul 1898 şi a proiectului de budget pe anul 1900;
   c) pentru studiarea proiectului de regulament înaintat spre aprobare; şi
   d) pentru inscrierea de membri şi încasarea taxelor.
5. Propuneri eventuale.
6. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri şi încasarea taxelor.

Disertaţiunile întrate se vor ceti după améḑi la timpul numit de president în conţelegere cu adunarea generală.

Şedinţa II.

Luni în 28 August 1899 st. n. la 10 óre a. m.

Ordinea de ḑi:

1. Rapórtele comisiunilor exmise în şedinţa primă.
2. Defigerea locului pentru proxima adunarea generală.
3. Dispoziţiuni pentru verificarea proceselor verbale.
4. Incheierea adunării generale.

Se observă, că eventualele disertaţiuni şi propuneri au sĕ fie presentate presidiului Asociaţiunii (în Sibiiu, strada Morii Nr. 8) în scris cu 8 ḑile, iar eventualele interpelaţiuni cu 3 ḑile înainte de adunarea generală.

Din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută în Sibiiu la 3 August 1899.

Şuluţiu m. p., preş. adhoc.

Dr. Beu m. p., secretar II

NOUTĂŢI

Contra numirilor maghiare a localităţilor. Ministrul de interne al Saxoniei a dat ordonaţiune prin care provócă tóte oficiile subalterne, ca în corespondenţa lor cu Ungaria, sĕ foloséscă numai numirile de localităţi cunoscute germane, nu cele nóuĕ maghiarisate; căci acéstă maghiarisare priveşte numai oficiile din Ungaria... Din cauza asta ḑiarele maghiare scrîşnesc din dinţi.

—

In foiţa numĕrului nostru de aḑi publicăm după „Epoca“ din Bucureşti, schiţe din darea de sémă ce o face un membru al grupului parlamentar român, „Viator“, în acest ḑiar, asupra petrecerii la Cristiania, a personagiilor întâlnite şi a conferenţei însaşi. Cetitorii vor afla, sigur, o plăcută şi interesantă lectură în acéstă schiţă.

—

Exposiţie de popor, la Deva. Comitetul arangiator al adunării „Asociaţiunii“ la Deva, a luat în program şi un punct: arangiarea unei petreceri poporale, la care sĕ fie representante, după putinţă, tóte ţinuturile din comitatul Hunedórei, în portul locului.

Comitetul „Reuniunii femeilor române“ din numitul comitat, adreséză, prin presidenta sa, *Elena Pop Hossu-Longin* şi secretarul *Dionisiu Ardelean*, apel cătră damele şi femeile inteligente române din tóte comunele comitatului, rugându-le ca fiecare sĕ lucreze în cercul seu ca la acea sĕrbare poporală sĕ se presinte din fiecare comună câte-va părechi în costumul poporal, în care se reoglindéză gustul estetic al poporului de acolo. Şi se rógă, ca acelea cari vor binevoi a lucra şi vor fi reuşit a câştiga popor pentru mers la Deva pe acea ḑi, sĕ aviseze despre asta pe P. O. D. *George Romanul*, protopresbiter, care e preşedintele comitetului de primire a streinilor la adunare. Sĕ aviseze cam câte persóne vin din comuna cutare, câte din cutare.

Se speră a sĕ aduna popor de pretutindeni din comitat, şi cu o arangiare istéţă, se va putea face o exposiţie fórte interesantă de porturi ale poporului din comitat, porturi cari sunt fórte variate, mai variate dór ca în orice alt comitat, şi va fi o exposiţie vie: portul expus pe ómenii însişi. Indemnăm şi noi pe toţi cei cu inima pentru astfel de manifestaţii ale poporului nostru, sĕ dea mână de ajutor acestei lucrări.

*

Faptă nobilă. Direcţiunea institutului de credit „*Albina*“ a decis, ca spesele de înmormêntare a regretatului dirigent al filialei sale din Braşov *Valeriu P. Bologa*, sĕ le supórte institutul, în sumă de 434 fl. 81 cr. Dna vĕd. Lucia Bologa însĕ a dăruit acéstă sumă „Mesei studenţilor“ dela scólele nóstre din Braşov, pentru care mai dăruise şi din al seu 100 fl. drept corónă eternă pe sicriul scumpului soţ.

*

Wilhelm în Anglia. Cele mai nóuĕ veşti spun, că Impĕratul Wilhelm al Germaniei, va face în Novembre anul curent, o călĕtorie în Anglia.

*

Dşóra Agata Bârsescu jócă iar pe scena teatrului german din Braşov, de Joi séră încóce.

*

Cheltueli — „incidentale“... De ce venite dispun ḑiarele franceze, putem sĕ ne facem idee şi după cheltuelile ce aceste ḑiare şi-au permis în vederea procesului *Dreyfuss*, la Rennes. Iată o pildă:

„*Figaro*“ şi-a aşeḑat între Rennes şi Paris o linie telefonică proprie, numai pentru sine şi ḑiarul „*Aurore*“. In Rennes lucréză opt scriitori ai acestor dóuĕ ḑiare. Tótă pertractarea o însémnă stenografi, iar tipografiei din Paris îi spun prin telefon de-adreptul texturile mai nóuĕ, condensate, ce sunt a se culege, aşa că „Figaro“ de aḑi după prânz apare cu întêmplările chiar de aḑi după prânz din sala de pertractare! Linia de telefon a costat pe acest ḑiar 63.000 franci, şi numai redactarea părţii despre proces îl costă ḑilnic 2400 franci.

In Paris sĕ vênd pe ḑi sute de mii de esemplare din aceste foi, cu cele mai nóuĕ ştiri, şi publicul le ceteşte pe strade, pe corso, cu interes, dar fără deosebită agitaţie.

In însuşi Rennes interesul pentru proces e deja fórte slab. Ómenii atâta au auḑit şi cetit, că nu-'i mai mişcă. Incă o sĕ-'l veḑi pe Dreyfuss liberat în mijlocul celei mai mari lipse de interes!

*

Ocupaţiune pentru orbi. In Pesta s'a deschis ḑilele acestea de cătră „Reuniunea de protegiare a orbilor“, o nóuă lucrătóre, în care deocamdată 15 orbi vor lucra la împletirea de scaune de trestie şi repararea de atari scaune, muncă prin care li sĕ face nenorociţilor posibil un venit, pentru a trăi şi ei fără a cerşi.

*

„Los von Österreich!“ Germanii austrieci nemulţămiţi de ridicarea la putere a popórelor negermane, încep o mişcare periculósă Austriei. Numai de curênd, cu prilegiul unei demonstraţiuni, ei au schimbat losinica „Los von Rom“ care avea şi ea ascuţiş politic, dar mai ascuns, cu alta mai pe faţă: „*Los von Österreich*“!, şi agitéză deschis pentru alipire la Germania, cântând pe strade marseillesa germană „Wacht am Rein“!

*

Knezevici, atentatorul asupra lui Milan, a înebunit în temniţă în urma torturilor grozave la care a fost supus, ca dóră face mărturisiri compromiţĕtóre pentru partidul radical...

*

Evlavie nobilă. In 9 Aug. n. Slovacii au avut sĕrbătóre naţională culturală, adunarea reuniunii femeilor slovace, sĕrbătóre arangeată pe 3 ḑile. A decurs impunător. Ḑiarele maghiare scot la iveală cu órecare ironie următórea scenă: După adunare, la banchet, venind matróna slovócă dna lui Svetozar Hurban, şi aşeḑêndu-sĕ la masă, la un semn dat toţi s'au ridicat şi matróna a ḑis:

— Fiecare Slovac adevĕrat, nainte de mâncare, sĕ rógă, —

şi au rostit o cuviósă rugăciune.

*

Preşedintele senatului japonez, la Bucureşti. A. S. Principele Konoye, preşedintele Senatului japonez, a sosit Mercuri la amiazi în capitala română împreună cu suita sa, cu trenul în care veneau şi d-nii miniştri, dela Sinaia.

Principele Konoye şi suita au plecat după amiaḑi mai departe cu trenul de Constanţa.

*

Inscrierile la gimnasiul din Blaj se încep numai în 7 şi 8 Septembre n., pentrucă până atunci miliţia adunată acolo la manevre, ocupă unele localităţi. Esamenele supletóre în 6 Sept. n.

*

Furt de paturi militare. In Budapesta au descoperit, că dintr'un magazin de recuisite militare dela marginea oraşului, de ani de ḑile se înstrăinéză paturi militare. Cică ar fi perit deja în preţ de peste o sută de mii. Au arestat pe mai mulţi soldaţi aflaţi vinovaţi. Şi acum umblă sĕ afle şi pe gazda de hoţi prin care îşi desfăceau marfa.

*

„La Reuniunea sodalilor“ români din Sibiiu sa ţinut în sara de 10 Aug. o nóuă „şedinţă literară“. Şi de astădată membrii, cum şi multe dame, au luat parte în numĕr destul de mare. Cu declamaţiuni s'au produs: D-şóra Maria Costea, dl Cornel Horgoş, culegĕtor tipograf, dl Samuil Petraşcu, sodal măsar, şi dl George Muţiu, cul.-tip., carele a mai cetit şi o lucrare tradusă: „Sfat fraţesc“, care însĕ, pentru folosirea unor cuvinte şi figuri nepotrivite a fi predate în public, a dat ansă la discuţii asupra lucrului.

A mai cetit dl Ioan Moldovan, sodal pantofar, o novelă de Ioan Popovici, şi cu acestea şedinţă s'a încheiat.

„Revista Orăştiei“ de aḑi publică lămurirea dlui *I. Moţa*, prin care, cu act judecătoresc arată tótă netrebnicia atacului ce acéstă fóie publicase contra d-sale înainte cu vre-o 2 luni.

Notiţă Literară

Avis. In curênd va apare un nou op de folos învĕţătorilor, anume: „*Drepturile şi datorinţele învĕţătorilor confesionali*“, întocmit de P. Conda, înv. în Sebeşul mic (Kis-Sebeş, Kolozs m.). Stă din 14 Capitole, sau împărţite în mai multe părţi, tractând despre alegerea învĕţătorului, provisor, definitiv, denumit, despre cualificaţia lui, relaţia de cantor, ocupaţiile lor laterale, despre relaţiile lor cu senatele, tot ce póte privi pe învĕţător în cariera şi oficiul seu, preste 250 articli motivaţi cu legi, ordinaţiuni ministeriale, dicisiuni curiale, ordine consistoriale. Va costa trimis, 2 fl. 10 cr

*

A apărut:

„Principiile politicei“ (după Dr. Fr. de Holtzendorff de *T. V. Păcăţian* un volum de 290 pagine, tiparul curat şi ceteţ. Preţul 2 fl. A apărut la „Tipografia“ din Sibiiu. In cartea acésta, de netăgăduită valóre literară, sunt tractate cu multă competenţă teme din domeniul politicei, precum: Politica e ştiinţa. Politica e artă. Conexiunea ştinţ i şi a artei de stat în procesul politic. Raportul dreptului positiv cu politica. Conflictele între manuarea dreptului şi a politicei practice. Raportul între morala şi politica. Scopurile ideale de stat. Scopul de putere naţională al statelor. Scopul de drept invidual în stat. Scopul social-cultural al statutui. Armonia scopurilor de stat.

O recomandăm cu căldură cetitorilor români iubitori de literatura ştientifică, în special celor-ce au roluri de conducĕtori politici ai poporului nostru, în cerc fie mai larg fie mai restrîns.

Raportul general

despre activitatea societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ în anul şcol. 1898/9.

(Incheiere).

Jurnalele.

In decursul anului acestuia societatea a primit jurnale parte abonate parte gratuite.

Abonate: Convorbiri literare. Fóia Pedagogică. Patria. Vulturul. Gratuite: Albina. Biserica şi scóla. Biserica ortodoxă română. Candela. Budapesti Hirlap. Tribuna. Telegraful Român. Fóia Poporului. Tageblatt. Fóia scolastică. Familia. România musicală. Fóia diecesană. Unirea. Tribun. Poporului. Gazeta Transilvaniei. Revista Orăştiei. Néptanitók Lapja.

2. *Cassa.*

Averea societăţii nóstre în bani gata cu finea anului acestuia 1898/9 numĕra 1244 fl. 59 cr. dintre cari se află depuşi:

La institutul de credit şi economii „Albina“ într'un libel sub „C“ suma de 437. 50 fl.; la acelaşi institut sub litera „M„ suma de 437. 50. fl. la On. Direcţiune semitnarială un scris fonciar de 1000 cor. ér. sa casarul societăţii se află disponibilă suma de 1.66 fl.

La acest loc ne simţim datori a aduce mulţumită tuturor acelor domni, care au arĕtat un viu interes faţă de societatea nóstră contribuind la ridicarea fondului de susţinere al ei.

3. *Archiva.*

Archiva societăţii în decursul anului acestuia s'a inmulţit cu 77 de acte, cari tóte sunt induse în protocolul de esibite, după numĕrul curent.

4. *Colecţiunea numismatică.*

La colecţiunea numismatică au întrat prin donaţiuni din partea membrilor societăţii 11 piese în valóre de 1 fl. 32 cr. cari deasemenea s'au indus în protocolul acestei colecţiuni după numĕrul curent şi după rubricele acestui protocol.

Starea presentă a colecţiunei numismaice e de 303 piese şi o suliţă veche, în valóre nominală de 35 fl. 29 $^1/_2$ cr. v. a. 25 stolnichi, 16 baiochi, 8 copeici, 5 lepta, 5 centime, 2 lei, 4 bani $1^1/_2$ peny, 1 para, 1 liră şi 1 centavo.

In archiva societăţii se mai păstréză afară de cele amintite, nisce documente dechi nesce ptetrii cu inscripţiuni vechi, sigilul societăţii şi alte recvisite.

Tot archivarul a îndeplinit şi agendele notariale ale corespondenţelor conform concluselor comitetului şi societăţii din cursul anului.

5. *Sala de lectură şi mobiliarul societăţii.*

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ şi în anul acesta ca şi în trecut a avut la dispoşiţiune pentru trebuinţele sale dintre încăperile seminariale 2 sale, dintre cari una s'a folosit ca sală de lectură“, alta pentru aşeḑarea dulapurilor cu cărţile societăţii.

Mobiliarul societăţii s'a înmulţit cu următórele: o învĕlitóre pentru contrabas; portretul fericitului în Dlui Metropolit şi Archiepiscop Miron, tabloul pedagogilor c. III. a. 1897/8, precum şi o cutie nouă pentru operate.

Incheierea raportului de faţă o facem prin plăcuta constatare, că afacerile societăţii au decurs preste tot normal, între marginile dispoşiţiunilor din statute.

Intre membrii societăţi, înmulţumită conducerii înţelepte a preşedintelui Dr. Ioan Stroia, a domnit în tóte şedinţele bună înţelegere şi înteres pentru promovarea societăţii:

Cu aceste terminându-şi Comitetul agendele sale, presintă proiectul de buget pe anul viitoriu, şi mulţumind on. societăţi pentru încrederea pusă în el, o rógă sĕ ia spre scire acest raport general şi sĕ-i dea absolutoriul.

Sibiiu, din şedinţa comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ ţinută la 8 Iuniu 1899.

Ilie Hociotă, preş. com.

Gerasim Popa, notariu şi ref. al comit.

Mătase Foulard

65 cr.

până la fl. 3.35 per m. — japanesă, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri şi colori, precum şi „mătase Henneberg“ négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne ţeseturi, colori şi dessinuri.
Particularilor, *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.*** **Fabricile de mătase G. Henneberg** (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zürich.** [24] 5—

Nr. 407/1899 [157] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti din comunele bisericeşti mai jos însemnate, în protopresbiteratul Geógiului, se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Homorod, cu salar anual de 300 fl. repartiţiă în popor, locuinţă în edificiul şcólei, şi lemne necesare pentru încălḑit.

2. Rapoltu-mare, cu salar anual de 300 fl. şi anume: 150 fl. din fondul scolar, ear 150 fl. din repartiţiă în popor, cuartir liber în edificiul şcólei, grădină de legumi, şi 4 orgii lemne pentru încălḑit.

3. Renghet, cu salar anual de 300 fl. din cari 100 fl. se solvesc din interesele împrumutului de stat, în 2 rate egale, la 1 Aprile şi 1 Octobre a fiecărui an, eară 200 fl. din repartiţiune în popor.

4. Uroiu, cu salar anual de 300 fl. din cari cu 60 fl. contribue statul, eară 240 se încasséză din repartiţiune pe popor, cuartir liber, şi 2 orgii de lemne pentru încălḑit.

Concurenţii au a-'şi aşterne suplicele lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Hondol, 24 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geógiului, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

V. Pipoş
protopresbiter

Sz. 5900/1899 [156] 2—3
főszlgb.

Pályázat

Resinár községben rendszeresített segédjegyzői állás betöltése czéljából pályázat nyittatik, és felhivatnak a pályázni kivánók, miszerint kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi szeptember hó 15-éig alólirottnál adják be.

Ezen állással egybekötött illetmények:
1. fizetés . . . . 400 frt.
2. lakpénz . . . . 30 frt.
3. tüzifa átalány . . 20 frt.

Nagy-Szeben, 1899 évi augusztus hó 5-én.

A járàsi főszolgabiró
Fabritius.

Nr. 270/899. [151] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se publică concurs cu termin până la 15 August a. c.

1. Chezdi-Mărtănuş, cu salar de 300 fl. 25 cr. din cari 50 fl. ajutor dela Ven. Consistoriu, cuartir liber în adificiul şcólei şi 2 stângini lemne.

2. Covasna, postul de învĕţător primar cu salar de 330 fl. şi relut de cuartir.

3. Dobêrleu, salar 300 fl. şi cuartir în edificiul şcólei.

4. Intorsura-Buzĕu, postul de învĕţător primar, cu salar de 300 fl. şi cuartir liber.

6. Marcoş, salar de 300 fl. anticipativ lunar şi cuartir liber.

6. Vama-Buzĕu, salar 300 fl. din cari 100 fl. ajutor dela Ven. Consistoriu, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse.

Reflectanţii la vr'unul din aceste posturi, împreunate tóte cu cantoratul, sĕ-'şi aştérnă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, avênd a se presenta tn biserică în vr'o Dumineca sau Sĕrbătóre pentru a-şi arăta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Breţcu, 10 Iuliu 1899.

Dimitrie Coltofeanu
protopop

Ad Nr. 144—1899. [130] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa III. Ceagz, protopresbiteratul Turdei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de 230 fl. 12 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se dau la oficiul protopresbiteral, eventual la comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform dispoşiţiunilor „Statutului Organic“, şi a „Regulamentului pentru parochíi“, la oficiul protopresbiteral subscris, în terminul provocat mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Cojocna, în 9 Iuniu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Turdei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

---

ad. Nr. 300—1899 [125] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor din comunele de mai jos din protopresbiteratul Seliştei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cacova, cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir, 3 stângini de lemne şi grădină.

2. Săcel, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei şi lemnele necesare.

3. Sibiel, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl. v. a. şi cuartir în natură.

Cei ce doresc a reflecta la vreunul din aceste posturi au a-şi asterne cererile de concurs, în terminul ficsat, subsemnatului oficiu protopresb.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Dumineca ori Serbătóre la biserică, pentru a fi cunoscuţi de popor.

In conţelegere cu comitetele parochiali respective —

Tilişca, în 2 Iuliu 1899.

Oficiul protopresb. al Seliştei.

Petru Iuga
adm. protopresb.

Nr. com. par. 18—1899. [138] 3—3

CONCURS

Pentru întregirea alor 2 posturi învĕţătoresci la şcóla greco-orientală din Poplaca, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fiecare din acestea douĕ posturi, sunt.

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.,
2. Relut de cuartir 15 fl. v. a.
3. Relut de lemne 25 fl. v. a. solviţi din cassa bisericei în rate cuartale anticipative.

Cei cari vor fi aleşi, sunt datori a ţinea Dumineca şi Serbătorea strană în biserică şi a cânta cu copiii la sfta liturgie.

Cei cu cunoscinţe musicale, de a putea înfiinţa un cor bisericesc, vor fi preferiţi.

Doritorii de a ocupa posturile acestea, sunt poftiţi a se presenta înainte de alegere în vre-o Dumineca sau Serbătore, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, iar concursele instruite conform legilor din vigóre au de a-le înainta oficiului protopresbiteral gr.-or. din Sibiiu.

Purtarea agendelor direcţiunei şcolare, precum şi instrucţiunea în şcóla de repetiţiune şi în cea de pomărit, ca şi cântarea în cele 2 străni bisericesci, purtate fără altă remuneraţiune, se va împărţí prin comitetul parochial, în conţelegere cu corpul didactic la începutul anului scolastic între toţi 4 învĕţătorii aplicaţi.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. din Poplaca, ca scaun şcolar, ţinută la 4 Iuliu 1899 st. v

Coman Baca *Pantilimon Tănasie*
preşedinte notar

Nr 740—1899.

Veḑut şi aflat în ordine

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu
protopresb.

Nr. 150/899 [153] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante în comunele bisericesci urmatóre din protopresbiteratul Câmpenilor, se publică concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Câmpeni, un post învĕţătoresc cu salariu 300 fl. v. a. şi pentru locuinţă şi grădină 50 fl. v. a. din fondul scolar, avênd concurenţii a se presenta în biserică, pentru cunóscere şi cântare.

2. Certegea, un post învĕţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din fondul bisericesc şi repartiţie, locuinţă şi grădină.

3. Gârda de jos, un post învĕţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

4. Lăpuş, un post învĕţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţ şi grădină.

5. Lăzesci, un post învĕţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

6. Neagra de jos, un post învĕţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

7. Ponorel, un post învĕţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

8. Sohodol-Peleş, un post învĕţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

9. Poiana-Valeaverde, un post învĕţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă şi grădină.

10. Vidra-medie, un post învĕţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din fondul scolar, locuinţă şi grădină.

11. Vidra-de-sus, un post învĕţătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din cassa bisericei, locuinţă şi grădină, sau relut, şi alte venite.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi, sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre la subscisul oficiu în timpul deschis.

Oficiul, protopresb. gr. or. al Câmpenilor Câmpeni. 6 Iuliu 1899.

Romul Furdui
protopresb.

Nr. 735—1899. [132] 3—3

CONCURS

La şcóla poporală cu trei învĕţători din Tălmăcel, devenind vacante dóuĕ posturi, pentru intregirea acestora se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: pentru fiecare, salar anual de 300 fl., relut de cuartir 15 fl. şi 2 stângini de lemne.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi, au sĕ-şi aştérnă suplicele de concurs instruite în sensul legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Sibiiu, 15 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr, 243/1899. [134] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch la parochia de cl. III-a Ludeşti-Costeşti, devenit vacant prin abḑicerea preotului Nicolae Costescu, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur de 432 fl. 72 cr. v. a. anual.

Doritorii de a reflecta la acéstă parochie, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor din vigóre, subscrisului, până la terminul sus indicat, şi au a-se presenta şi la biserică în vre-o Dumineca sau Sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului credincios.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Orăştiei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Orăştie, 4 Iulie 1899.

Vasiliu Domşa,
protopresbiter.

Nr. 412—1899. [133] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei de cl. a III-a Vorţa cu filia Valea-lungă, în protopresbiteratul Iliei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 442 fl. 65 cr.

Informaţiuni mai detailate despre starea acestei parochíi, se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor din vigóre, subsemnatulni oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta şi în biserica din loc, spre a face cunoscinţă cu poporul, înainte de espirarea terminului sus indicat.

Ilia, la 1 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresb.

---

[142] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele de mai jos din protopresbiteratul Seliştei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Alamor, cu salar anual de 300 fl. şi cuartir în natură.

2. Aciliu, cu salar anual de 300 fl. cuartir în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse.

3. Gurarîului, 2 posturi învĕţătoreşti cu câte 300 fl. salar, 30 fl. relut de cuartir şi grădină.

Cei-ce doresc a reflecta la vreunul din aceste posturi, au a-'şi aşterne cererile de concurs în terminul ficsat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Dumineca ori Sĕrbătóre la biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv —

Tilişca, în 18 Iuliu 1899.

Oficiul protopresb al Seliştei.

Petru Juga,
adm. protop.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 82 Sibiiu, Marţi, 3/15 August 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sambata

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Sidoxia.

Afacerea sidoxiei este o chestie de importanţă capitală pentru biserica nóstră; ba fără esagerare putem ḑice, că este o chestie de viaţă, de esistenţă a bisericei nóstre autonome.

Este adecă vorba deoparte de salarisarea supremului factor al bisericei nóstre ierarchice, a capului bisericei, a archiepiscopului, de altă parte de dotarea protopresbiterilor tractuali, ajunşi în o situaţiune dificilă.

Importanţa acestor factori este superfluu sĕ se accentueze, căci este tuturor prea bine cunoscută. Atâta putem atinge pe scurt, că în cea mai mare parte dela ei atârnă promovarea intereselor nóstre bisericeşti şcolare şi peste tot culturale. A-i lăsa în starea deplorabilă de aḑi însémnă a abandona chiar cele mai vitale interese ale maicei nóstre biserici.

In anii trecuţi s'a discutat mult acéstă temă atât în plenul şedinţelor sinodului archidiecesan, cât şi mai ales în conferenţele prealabile şi s'a ajuns după îndelungă şi meritorică desbatere la resultatul, că s'a statorit susţinerea şi incassarea taxei sidoxiale după *familie*, dar acum ceva mai urcată.

Din suma incursă se intenţionéză salarisarea archiepiscopului cu 8000, salarisarea á 34 protopresbiteri tractuali cu câte vr'o 500 fl. şi preste tot ajutorarea clerului din parochie.

Mulţi erau atunci ca şi acum pesimişti, susţinênd, că afacerea întrégă şi mai ales urcarea nu va succede, şi că prin esecutarea incassării, biserica nóstră va fi espusă la mari primejdii. Ba unii au afirmat chiar, că incassarea este absolut imposibilă, mai ales, că taxa de familie era atunci statorită cu o corónă.

Aceste temeri au fost esprimate nu numai cu gura sau în scrisori particulare, ci chiar şi în mod oficios în corporaţiuni bisericesci, în sinóde protopresbiterale Aceste temeri de nesuccedere şi descuragiare au contribuit de sigur la amânarea realisării concluselor sinodale aduse în acest obiect.

Din aceste motive este, dacă nu justificabilă, cel puţin esplicabilă nedumerirea de a esecuta decisiunile aduse.

Aşa este; biserica vie trebue se ne fie pururea înaintea ochilor şi îngrijindu-ne de unele trebuinţe, sĕ căutăm a nu perde din vedere talpa, temelia bisericii.

Noi încă suntem conşcii de greutăţile esecutivei, provenite nu întru atâta din mărimea sarcinii impuse, ci din insuficienţa priceperii organelor, de cari dispunem.

Prevedem chiar, că vor obveni casuri, când unii fii laşi ai bisericii nóstre, auḑind de acésta cerinţă — vor şovăi, vor părăsi, ca sĕ scape de solvirea ei, chiar strămoşască biserică. Asemenea casuri au mai obvenit şi în trecut.

In tractul Mediaşului d. e. s'au aflat indiviḑi, cari pentru o taxă sidoxială de 10 cr. ş'au schimbat legea; iar de altă parte am primit date informative, că înainte vr'o 50 ani comuna bisericéscă Căţicău din tractul Dejului pentru taxa sidoxială a părăsit întrégă, legea ortodoxă, ducênd cu sine în sinul confesiunii ce au îmbrăţişat-o, biserica şi averea. (In ani trecuţi însĕ o considerabilă parte a acestei comune iarăşi a trecut la noi) Asemenea slăbiciuni şi acum pot sĕ se repeteze, dar cred că ele şi aḑi ca şi mai nainte vor remânea sporadice şi drept mărturie, că nu există societate fără ómeni mai firmi şi mai şovăitori ori chiar slabi de înger, dar cutez a afirma şi aceea, că de sigur şi la asemenea treceri între motive vor fi şi multe alte, iar nu numai sidoxia. Majoritatea credincioşilor nostri înse va fi, aşa cum este, mult mai fórte în credinţa sa, decât ca pentru o mică dare de cult sĕ o schimbe, ca pe o haină.

Au fost timpuri, când plătiam decime altora şi nu ne-am căit, nici prăpădit, în urmare cu atât mai puţin avem sĕ ne spăriem acum, când ai nostri ne cer şi încă mult mai puţin, aḑi abia 1 cr. la lună.

Cunóscem multele sarcini şi imposítele de tot feliul, ce trebue sĕ le supórte poporul; cu tóte aceste avem convingerea, că sidoxia nu e pentru el o sarcină aşa simţită, cu atât mai puţin ne suportabilă.

Nu este poporul nostru în general atât de miser, ca se simtă o deosebită greutate în acest imposit. Ḑiler sĕ fi şi încă poţi plăti. Sunt dór în un an 365 ḑile. Ce greutate e acum ca o ḑi din cele multe s'o jertfeşti bisericei tale, căci minimun o corónă capeţi pe o ḑi de lucru, şi acuma ni se cere mult mai puţin.

Dacă noi ne spăriem de aşa puţin, ce ar trebui se facă alte confesiuni din ţéră, cari jertfesc adeseori ḑeci de fl. la an după o familie pentru biserica lor.

Sinodul calvinesc din anii trecuţi a arĕtat casuri, că în o comună sĕracă din Ardeal o familie plătesce 25 fl. dare de cult la an. Câtă deosebire deci între noi şi ei?

Nóuĕ ni-sĕ pare mare o taxă destul de mică, căci nu suntem destul de conşcii de greutatea timpurilor în cari trăim, şi nu avem însufleţire sinceră pentru progresul şi viitorul nostru.

Noi suntem dedaţi a risipi parale scumpe pentru lucruri superflue, ba chiar netrebnice; iar când e vorba de o jertfă neînsemnată pentru biserică şi şcólă, ne spăriem.

Chiar date statistice pot dovedi, că nu este popor în ţară, care pentru trebuinţele bisericei sale sĕ plătéscă mai puţin, ca poporul român.

Dar în alte lucruri, păgubitóre, este chiar risipitor.

Sĕ aducem un esemplu. Trecând cu ochii prin raţiociniile crâsmei unei comune am aflat, că „propinatia" deacolo a avut întrate anuale de vr'o 70 mii fl. Din acelea 50.000 de sigur au fost bani românesci. Esemplul adus se póte de sigur generalisa.

De aceste sume sĕ nu ne spăriem? Nu! căci le dăm celor ce ne vênd venin pe bani scumpi; ne spăriem însĕ de o mică dare culturală dată instituţiunii sfinte şi străbune, care ne alină durerile cu balsanul legii străbune.

De ce dar n'am putea bea mai puţin şi jertfi mai mult pentru temelia existenţei nóstre? Noi ḑicem că *putem.*

Totul atârnă în mare parte dela energia şi tactul organelor angajate la acest lucru şi în special dela priceperea clerului parochial. Acestuia se impune acum chemarea de a nu-'şi mărgini activitatea numai la rostirea ecteniilor şi la îndeplinirea serviţiului divin, degenerat adeseori într'un mechanism sĕc, fără viéţă, ci de-a afla cuvintele necesare, sfaturile înţelepte şi purcederea plină de tact întru de a sci lămuri poporului situaţiunea grea, în care ne aflăm şi prin aceste întru de a deştepta şi întări în credincioşii nostrii sentimentul dragostei pentru legea străbună.

Astfel, pregătind terenul cu zel apostolic, va isvori de sigur din abundanţa dragostei de biserica ta, simţul de a aduce cu plăcere şi jertfe pentru susţinerea organismului ei, care pentru noi e légănul esistenţei şi cultivării intereselor culturale.

Este atât de adevĕrat şi de toţi sciut faptul, că ortodoxismul credinţei nóstre ne-a susţinut până acum; cuvine-ni-se deci sĕ scótem şi acum din el însufleţirea de-a jertfi şi pe viitor pentru salvarea lui şi a nóstră a tuturor. Poporul nostru în trecut a dat doveḑi, că n'a rĕmas mut la glasul părintesc al bisericei sale, care i-a cerut sucursul sĕu.

Inainte cu vr'o 50 ani ce am avut? Ce fonduri? Se spue cei ce mai sunt încă în viéţa şi au vĕḑut cu ochii proprii. Câteva mii fl. era totul. Ear acum avem o avere centrală, de apróprópe 3 milióne. Şi de unde? In mare parte din colecte adunate crucerescе dela credincioşii pururea gata de jertfire.

Póte, că acum timpurile sunt mai grele; dar apoi n'avem sĕ adunăm deodată milióne, ci sume mult mai neînsemnate.

Ilusiuni n'avem ce-i drept, sĕ ne facem, că o taxă ceva mai mărişóră vom încasa-o dela tóte cele 160.000 de familii ortodoxe. Vor fi, cari fie din sĕrăcie, fie din lipsa de însufleţire, ori de organe pricepute, ori din cine scie ce alte cause, nu vor contribui nimic, sau numai o parte. Acésta însĕ n'are sĕ ne descurajeze, căci cei ce mai de mult sunt angajaţi la muncă în via Dlui, vor scii spune, că şi la fondurile destul de frumóse, de cari aḑi dispunem, n'au contribuit tóte ţinuturile. Au esistat şi atunci ca şi acum ţinuturi pesimiste.

Am avut însĕ atunci şi avem — slavă D-lui, încă şi aḑi părţi mai însufleţite, mai cu stare mai cu inimă, cari îşi vor sci face datorinţa acum, ca şi atunci.

Dar apoi pe lângă poporul de rênd, unde remânem noi inteliginţa lui? Noi ce-am făcut pentru biserica nóstră? Antecesori nostrii ne-au premers cu esemple strălucite, căci ne-au lăsat mostenire fonduri frumóse. Ce ne împedecă pe noi de-a ne arĕta vrednici de antecesorii nostri?

Sub generaţia actuală nu s'a făcut, decât fondul de pensiuni archidiecesan, dar acesta nu trage în cumpĕna, căci are un caracter mai mult particular, întrucât binefacerile lui sĕ estind asupra acelora, cari au contribuit la înfiinţarea şi contribuesc la susţinerea lui.

Cu înfiinţarea acestuia nói nu ne-am achitat datorinţele faţă de biserică; şi dacă în noi este adevĕrata dragoste de aşezemintele nóstre străbune, ar trebui sĕ ne bucurăm, că înaintaşii nostri n'au făcut totul, ci ne-au lăsat şi nóuĕ teren de a ne putea câştiga un titlu de merit şi recunoştinţă înaintea posterităţii.

Ocasiunea este dată, ca mai ales inteligenţa nóstră de tóte categoriile sĕ arete, că însufleţirea ei nu se mărginesce numai la vorbe, ci se manifestă şi în fapte.

N'avem deci, decât sĕ ne punem şi sĕ statorim cheia pentru formarea unui fond, la care sĕ ne grăbim cu toţii a contribui.

Iar până atunci pe lângă contribuirile proprii, se ofere tuturor ocasiunea a desvolta în mijlocul poporului aceea activitate şi influinţă, cu care e dator fiecare inteligent român.

Din consideraţiuni speciale taxa sidoxială s'a redus la un minim posibil. A se ivi plângeri contra ei ar fi sub demnitatea unui popor, care ţine la sine şi la viitorul seu. In curênd se vor esmite circularele şi listele pentru incassare. Sĕ stăruim deci cu toţii pentru prompta incurgere, premergênd fiecare cu esemplu bun.

Dr. Elie Cristea.

Partidul Slovac-tinĕr. După informaţiile unui ḑiar din Pesta, între Slovaci reese tot mai tare că e înformaţiune şi avênt un nou partid, al „Slovacilor-tineri", după modelul partidului „Cehilor-tineri" din Boemia, cari au eşit biruitori faţă de partidul moderat al bĕtrânilor, şi aḑi au conducerea naţională la Cehi şi o duc cu o bărbăţie vrednică de tot respectul.

Ḑiarul pestan ne spune că deja cu prilegiul sĕrbărilor „Reuniunei femeilor slovace" din ḑilele trecute, s'a afirmat deosebit formaţiunea tinĕră între Slovaci. „Mudron"-iştii, consideraţi ca „moderaţi", deşi, precum se ştie şi se vede, buni naţionalişti şi aceştia, au făcut apel de înfrăţire cătră tinerimea slovacă, care pretinde o luptă mai energică, mai radicală! Dar apelul a avut de resultat că dóră şi mai rĕu s'au certat. Tinerii, numiţi şi „Hlas"-işti, după ḑiarul lor „Hlas", dintre cari o parte studiază în Praga şi iau de model pe Cehii-tineri, vreau sĕ iee ei conducerea politică dela moderaţi şi continuu polemiséză prin ḑiarul lor, asupra ţinutei şi tacticei bĕtrânilor.

Sentimente sĕlbatice

Urmăm cu spicuirea în tractatul profesorului Dr. Mahler Miksa din raportul gimnasiului de stat dela Elisabetopole. După cele reproduse de noi în numĕrul 80., el urméză astfel:

„Acuşi ni-sĕ umflă palmele de aplaudarea cea multă, ne vîjîie capul de multele ameninţări rĕsunătóre, ni-sĕ îngreţoşéză sângele de multele făgăduinţe mĕduvóse, ni-sĕ înfióră spatele de multele jertfe de bani, — şi totuşi panslavii de Nord-ost, pansêrbii de Miaḑă-ḑi, dacoromânii de Rĕsărit-Miaḑăḑi şi etern verḑii Saşi, încă *nu vor sĕ se contopéscă în naţiunea maghiară unitară*, şi chestia naţionalităţilor e încă tot rană ce se redeschide mereu pe trupul naţiunii, care nu cu medicamente eufemistice, ci numai prin o curare *radicală* se póte vindeca!

„Până când *administraţiunea, pregătirea de învĕţători şi preoţi, instrucţiunea poporală şi medie*, nu va fi *statificată*, până când „*kisdedovele*“ (asilele de copii) nu se introduc în viaţă, până atunci şi ici şi colo se pot câştiga lauri, dar linişte internă perpetuă în ţară, nu!

„Pe lângă administraţie de stat, oficialul denumit póte păşi mai energic faţă cu cea mai mică mişcare naţională; la administraţia de stat se va purta de bună samă grijă de aceea, ca *şi dela cel din urmă bakter de sat sĕ se pretindă, ca cerinţă ce nu se póte trece, sĕ ştie limba maghiară!* Dacă ţĕranul reformat din Balmazujváros îşi trimite copilul în şcóla nemţéscă, ca sĕ pótă ajunge în armata comună corporal, apoi Slovacul din Nitra şi T. St. Martin, Sêrbul din com. Torontal şi Timiş, Valahul din com. Făgăraşului şi Hunedórei, Sasul din com. Braşov şi Sibiiu, îşi va trimite cu atât mai vêrtos fiiul în şcólă ungurésca, ca sĕ pótă fi jurat, ori primar în satul sĕu, ceea-ce la familiile de popor simplu şi aşa e cea mai înaltă dorinţă ce o pot avea! Şi îl va întări încă în acéstă hotărîre a sa învĕţătoriul şi preotul crescut în seminar de stat, când acéste institute vor fi aşeḑate în oraşe neaoşe maghiare, iar nu ca acuma, mai ales în ţinuturi cu naţionalităţi!“

Cercând apoi sĕ arate că a fost o idee greşită aşezarea de atari seminarii şi institute pe la marginile ţerii, printre elementele nemaghiare, teoriile mahler-iane se urméză astfel:

„Au n'ar fi dóră din punct de vedere al statului naţional maghiar, mai ducĕtor la scop, dacă tóte institutele pregătitóre de învĕţători şi preoţi, precum şi *şcólele medii, ar fi aşezate esclusiv în oraşe maghiare*, aşa ca fiecare părinte care are dorinţa a-'şi face din fiiul seu învĕţător, profesor, preot, inginer, medic, farmacist sau advocat, (a uitat se spună şi pe „bakter“ul din sat...), *sĕ fie silit a-'l trimite pe ucela departe de mediul stricăcios lui, în care s'a deprins*, a-'l trimite în astfel de oraş, unde numai sunet maghiar sĕ-'i atingă urechea, numai gândire maghiară sĕ-i trécă prin creeri, numai simţire maghiară sĕ-i umplă inima, unde sĕ se deprindă cu mod de traiu maghiar, cu fel de gândire maghiar, cu însuşiri sufleteşti maghiare, cu sinceritate, onestitate, caracter, marinimositate, toleranţă, şi mai presus de tóte cu iubirea de patrie!“

Nu pot traduce mai departe, fără a aminti, că în programa din care traduc, între elevii clasei III gimn., aflu unul: „*Mahler Sándor, izraelita*“... care trebue că e fiiul lui Mahler cel ce dă lecţiile astea.

Stăm adecă în faţă cu un Jidan, care în familie e Jidan, fiiul seu şi neamurile lui sunt Jidani, — şi totuşi el îţi peroréză în chip atât de ...jidovesc, lecţii de „patriotism“, de „maghiarisare“, când el însuşi nu şi-a lăpădat nici sieşi, nici fiiului seu perciunii dela urechi! Şi acesta îţi spune sĕ mergi la el şi la alţii de pănura lui, sĕ înveţi dela el... sinceritate, onestitate, caracter, marinimositate, toleranţă!... când el în „marinimositatea“ sa, n'ar mai „tolera“ nici un verme pe acest pămênt, despre care ar afla că n'are perciuni, sau receptă de patriotism dela el! Uf! Şi productele unui atare spirit se publică în fruntea unei programe scolare, care sĕ dă în mâna fie-cărui elev al gimnasiului şi a părinţilor lor!

Dar sĕ-'l urmărim încă niţel, că e „înteresant“ patriotul, şi e model de „toleranţă“:

„Maghiarisarea poporului e intocmai ca încălḑirea aerului, ḑice mai departe, şi una şi alta din jos trebue sĕ pornéscă. Până atunci, până când chiar şi cel mai mic sat nemaghiar nu va avea „kisdedov“-ul sĕu maghiar şi scóla sa poporală maghiară, până când există preparandiile şi şcólele medii (gimnasiile şi realele) cu limbă de propunere străină, până când în oraşe de limbă strĕină se dau diplome şi testimonii de maturitate, până când în acéstă largă patrie nu va fi pătruns fiecare, dar fiecare!, membru al societăţii culte, al clasei înteligente, de sentimentul sublim, fericitor, al iubirii de patrie maghiară, — până atunci puţin resultat putem arăta întru realisarea ideii de stat unitar naţional maghiar, până atunci cu puţin succes înterpelăm, perorăm şi bem pentru patrie: Slovacul se va însufleţi pentru unitatea Slavă; Sêrbul se va ruga pentru unirea cu fraţii sei de-o viţă; Românul va trage cu ochiul peste Carpaţi, şi Sasul va ofta după cultura germană, — şi dacă nu tocmai toţi, dar în marea lor majoritate!

„*Ţinuturilor naţionalităţilor sĕ dăm dar cât mai curênd, kisdedov-e maghiare, şi scoli poporale maghiare, iar oraşelor maghiare preparandii şi şcóle medii cu internate! Poporul sĕ vorbéscă ungureşte, iar conducĕtorii lui sĕ simţă ungureşte!* Şi atunci — Ungaria nu a fost, dar va fi!“.

Iată un exemplar classic până la ce grad póte împinge şovenismul sĕlbătăcirea sentimentelor în unii ómeni! Acuşi nu ştii ce sĕ creḑi despre el. E acesta om în tótă firea, sau dóră e un şiret care sub masca patriotică îşi bate joc de aceia pe cari îi linguşeşte atât de greţos? Mai curênd samănă à aşa ceva...

Revistă Externă

Rusia—Francia.

Dl Delcassé, ministrul de esterne francez a fost intervievat la Petersburg de un redactor al ḑiarului „Le Temps“, căruia i-a declarat următórele:

Poţi desminţi în mod formal tóte afirmările, de altfel contradictorii, pe cari le debită unele ḑiare franceze şi străine, cu privire la călĕtoria mea în Rusia. In cursul întreţinerii cu contele Muravief, n'am făcut cea mai mică alusiune la chestiunile actuale ale politicei nóstre înterióre. Nu e vorba decât de înapoiarea unei visite. *Acésta implică că alianţa franco-rusă, departe de a se desface, s'a strâns încă şi mai mult.* Petersburgul a venit de mai multe-ori la Paris... Ei bine, astăḑi Parisul vine sĕ înapoieze Petersburgului ultima sa visită.

Conferinţa dela Haga, datorită iniţiativei marinimóse a împĕratului Nicolae II., a demonstrat acordul perfect al delegaţilor francezi şi ruşi...

Poţi afirma cu putere, în numele meu, că nici odată raporturile între Franţa şi Rusia n'au fost mai strînse, mai cordiale, mai întinse, mai încreḑĕtóre.

Acesta e adevĕrul strict, complet, absolut.

Din Pianul-de-sus

Adunurea generală a despărţămêntului VI. Sas-Sebeş al Asociaţiunii.

— Raport special —

Pianul de sus la 8 Aug. a- c.

Despărţămêntul Sebeşului 'şi-a ţinut adunarea sa generală Duminecă (6 Aug. st. n.) în Pianul de sus. Au participat mulţi români din Sebeş.

După serviciul divin, îndeplinit de tinĕrul preot Man din Răcătău, profesorul seminarial, dl Părinte *Ghibu*, fiiu al numitei comune, rostesce o potrivită cuvêntare. Tălmăceşte orbia celui din Evangeliă, mântuit de Christos prin cuvintele: „*Fie ţie după credinţa Ta*“, şi indică asupra înţelesului figurat, avênd noi a înţelege sub orbiă, *întunerecul minţii.* Intocmai lucră Asociaţiunea pentru vindecarea de veacuri a orbiei poporului nostru şi „*va fi nóuă după credinţa nóstră*“!

Din uşa altariului dl protopresbiter Medean, directorul despărţ. spune credincioşilor scopul venirii nóstre în mijlocul lor. „N'am venit sĕ vĕ cerem bani, ci am venit sfaturi sĕ vĕ dăm; veniţi deci şi Dvóstră cu toţii în frumósa Dvóstre şcólă şi ne ascultaţi“.

Dela sfta biserică, cum e obiceiul întrei bunii creştini, ne-am dus în corpore la simpaticul notar comunal George *Şeulean*, apoi ne-am adunat în şcólă, care e podóba comunei şi numai cinste face pienarilor. Se dă avisul prin tragerea clopotelor. Clopotele mereu sună, sună însĕ în pustiu, căci poporul nu s'adună. In sfîrşit sunt aduşi vre-o 30—40 de ţĕrani, cari îngrădesc spaţiósa sală şi directorul deschide adunarea. In cuvêntul sĕu apreţiéză cultura unui popor, ca singura condiţie spre înaintare; repróbă indolenţa inteligenţei şi a fruntaşilor din cerc de o potrivă.

Ar fi locul, sĕ mai repetez odată tóte cele scrise prin foile nóstre din incidentul adunării dela Poplaca, dar nu o mai fac.

După atâta esperienţă tristă socot, că ar fi sosit timpul ca cei chemaţi sĕ mediteze puţin asupra organismului intern şi esternal Asociaţiunei şi sĕ-i îndrepte factorii de aşa, ca din conlucrarea lor sĕ rĕsară ceva mai bun.

Aşa nu mai merge: comitetului central îi revine datorinţa de a se cugeta serios şi fără amânare asupra cestiunei şi a-'i da o folositóre soluţiune.

După acésta mică derailare sĕ revin la obiect. Secretariul despărţămêntului, dl George *Tătar* cetesce raportul general, asemenea cassariul Ioan *Oncescu.* Ambele se dau unei comisiuni compusă din membrii Sim. *Ghibu*, *D. Munthiu* şi Vas. *Aldea.* Se mai alege apoi o comisiune de trei, J. *Ghişa*, G. *Şeulean* şi Vas. *Dura*, pentru incasarea taxelor dela membrii cei vechi şi inscrierea de membri noi.

După o pausă de câteva minute şedinţa se redeschide, şi secretariul G. *Tătar* cetesce o instructivă disertaţie despre crescerea copiilor la ţĕranii nostri.

Disertatia a fost ţinută în graiul poporului, dar după cum mai sus am pomenit, poporul ne-a luat drept nisce jucuţi şi ne-a ignorat. Cei presenţi au felicitat pe disertant.

Referentul comisiunei, dl *Aldea* apróbă activitatea comitetului, deasemenea şi budgetul anului viitor, în urmare propune absolutor pentru anul trecut. Cei 20 fl. votaţi pentru înfiinţarea unei *biblioteci poporale* în *Pian*, au sĕ rĕmână şi mai departe la comitet, iar acesta va avea sĕ se îngrijéscă de procurarea cărţilor necesare şi folositóre pentru popor.

Dl Şeulean, referentul comisiunei pentru adunarea taxelor dela membri vechi şi noi, cetesce lista contribuirilor din care resultă o sumă de preste *135 fl.* v. a.

La rêndul propunerilor preotul Zev. *Murĕşan* stărue pentru înfiinţarea unei agenturi în Pian. Se primeşte şi se constitue imediat, alegêndu-se de preşedinte parochul Simion *Ghibu;* cassar Max. *Vulc;* secretar şi bibliotec. George *Şeulean*, iar de membru în comitet parochul Vas. *Oana.*

Ca delegaţi pentru adunarea generală se aleg: directorul Sergie *Medean*, şi cassariul Ioan *Oncescu.*

A urmat apoi masă comună, la care, ca la mese, ómenii s'au mai încuragiat, s'au mai încălḑit, prin toaste. Sara ne-am întors pe rênd la Sebeş.

Era târḑiu, târḑiu, când tot mai veneau trăsuri dinspre Pian

Duţu.

Asociaţiunea la Deva.

Avis!

Óspeţii, cari doresc a lua parte, la adunarea generală a „Asociaţiunii, pentru literatura română şi cultura poporului român“, ce se va ţinea în Deva la 27 şi 28 August a. c. st. n. sunt rugaţi, ca până în 24 August st. n., sĕ binevoiască a se insinua la subscrisul.

Deva, 14 Aug. 1899.

Dr. A. L. Hoszu,
advocat

De sub şatra Pintii.

(Urmare din nr. 78.)

Limba de propunere a gimnasiului de care vorbim, din Gherla, până când acela era confesional, a fost odinióră cea latină, iar dela redeschiderea lui până când a trecut şi mâna statului, a fost cea maghiară. De atunci încóce, se înţelege de sine, este esclusiv cea magiară.

Din datele statistice vom lua tabela confesională în dóue părţi, în prima vom arăta numĕrul elevilor până când gimnasiul era confesional şi inferior, în partea a dóua, de când a trecut în mâna statului şi a fost completat, arătând în special numĕrul elevilor gr.-or. din fiecare an.

Dela anul 1861/2 până în anul 1893/4 gimnasiul inferior armeno-catolic a fost cercetat de 1021 arm. cat. 351 rom. cat., 1307 gr.-cat., 245 helv., 1 aug., 2 unitari, 45 moz. şi 68 gr.-ort., total 3040. Fiind într'altă tabelă elevii gr.-cat. şi cei gr.-ort luaţi de limbă străină (după ţinut toţi români), iar ceilalţi toţi de limbă maghiară, se constată, că în timpul acesta gimnasiul a fost cercetat de 1665 maghiari (adecă socotiţi maghiari!..) şi 1375 români.

Dela anul 1894/5 când a trecut în mâna statului şi a fost complectat, până în anul 1898/9 a fost cercetat de 232 arm. cat., 124 rom. cat., 469 gr. cat., 157 helv., 2 aug., 8 unit., 88 moz., şi 53 gr.ort., total 1133, din cari 611 mag. (?) şi 522 români (gr.-cat.) şi gr.-ort.).

Privind aceste date statistice, dacă luăm de basă naţionalităţii — confesiunea, vedem ca majoritatea o forméză tinerime gr. cat. rom., chiar abstracţie făcênd dela cea gr. ort. iarăşi română. Iar luând de basă tóte celelalte confesiuni faţă de confesiunea gr. cat şi cea gr. ort., şi atunci vedem, că *din contingentul total de 5 părţi, 2 părţi îl forméză tinerimea română, va sĕ ḑică o minoritate respectabilă, care cu drept cuvênt şi pe basă legală ar putea pretinde sĕ i-se propună şi limba ei maternă română, dacă ş. pentru limba armenă s'a înfiinţat o atare catedră.* Apoi oraşul acesta se află şi într'un ţinut românesc şi e şi reşedinţa unui episcopat gr. cat. rom. care susţine un institut teologic cu meniţiune de a cresce preoţi şi învĕţători români, recrutându-şi-i pre mulţi tocmai din acest gimnasiu. Ba şi la alte gimnasii în stare analogă se propune limba română.

Aruncând o privire asupra diferiţilor ani scolari până când gimnasiul a fost confesional, vedem în el fórte puţini elevi izraeliţi şi gr. ort., iar decând a trecut în mâna statului, s'au mai înmulţit şi acestia în proporţie cu cei de alte confesiuni.

Nu pot sĕ trec cu vederea aci scăḑĕmêntul însemnat a tinerimei şcolare în anul acesta faţă de anul trecut, şi cauza nu póte fi alta decât rigurositatea cea mare observată de profesori la esamenul de maturitate din anul trecut (primul esamen de maturitate), căci din 23 elevi numai 20 s'au însinuat la esamen; din aceştia au trecut cu succes preste scripturistică 17, iar preste verbal numai 13, aşadar aprópe jumĕtate din elevi a căḑut. Şi mai tot aşa s'a întêmplat şi în celelalte clase, în cari încă a fost trântită în secundă cam 1/4 parte din tinerime.

Privitor le tinerimea gr. ort. română dela acest gimnasiu, reproducem în special următórele date statistice: Primul elev gr. ort. rom. se ivesce la anul şcol. 1868/9 şi adecă 1; 1869/70—1; 1870/1—1; 187$^{1}/_{2}$—1; 1872/3—3; 1873/4—4; 1874/5—3; 1875/6—4; 1876/7—3; 1877/8—1; 1878/9—2; 1879/80—2; 1880/1—3; 1881/2—3; 1882/3—2; 1883/4—2; 1884/5—2; 1885/6—0; 1886/7—3; 1887/8 3; 1888/9—5; 1889/90—4; 1890/1—2; 1891/2—4; 1892/3—3; 1893/4—5; total 68 elevi.

Adecă până când gimnasiul a fost confesional, de la anul şcol. 1861/2 până în a. 1867/8 n'a fost cercetat de nici un elev gr. ort. rom., tot aşa în anul 1885/7. Se póte însĕ ca şi atunci se fi fost cercetat, dar au fost induşi ca gr. cat. după cum acésta o sciu din propia mea esperienţă, că se făcea la alte gimnasii rom. cat. Póte în casul de faţă sĕ greşesc, deci nu acuz.

De când a trecut gimnasiul în mâna statului, a fost cercetat în anul şcolar 1894/5 de 13 studenţi gr. ort., în 1895/6— de 15; 1896/7—9; 1897/8—8 şi 1898/9 de 8 elevi. total 53.

(Va urma).

Procesul Dreyfuss.

Aḑi îşi are „sensaţia“.

Sâmbătă au fost ascultaţi mai mulţi martori „grei“. Au spus lucruri mari. Generalul Mercier a spus-o fórte franc, că în tot sufletul e pătruns de convingerea vinovăţiei lui Dreyfuss, şi că din cauza acestui om Francia ar fi stând în ajunul unui resboiu. Lumea însĕ primeşte cu îndoială şi o declaraţie şi alta.

Dar sensaţia e alta: Luni a sosit o telegramă din Rennes care spune că *unul din apărătorii lui Dreyfuss*, ***advocatul Labori, a fost împuşcat în spate*** *pe când mergea la pertractare.* Rana e gravă. Unii spun că advocatul ar fi fost rănit de dóuĕ glónţe.

Faptuitorul, un individ fanatic şi descreerat din plebea stradei, n'a putut fi prins îndată.

Al doilea apărător, Demange, a cerut în şedinţă suspendarea pertrăctării până se va vedea de mai póte Labori veni la apărare ori nu.

NOUTĂŢI

Plecarea miliţiei. Mâne, Mercuri, după amiaz la órele 5 plécă la manevre regimentul nostru „de casă“ 31 de infanterie, din Sibiiu, pornind de pe piaţa „Hermann“. Regimentul după manevre nu se mai reîntórce la Sibiiu, ci merge dea-dreptul în nóua garnisónă unde e trimis, în Plevlje (Bosnia).

Manevrele se încheie în 12 Septembre n. Atunci regimentul 31, concentrat în Sighişóra, ia trenul şi plécă spre Plevlje.

*

...„Nu munca cinstită“... Un maghiar din Viena scrie în „B. H.“ de la 12 Aug. un articlu, în care face şi o caracteristică mărturisire sinceră, asupra felului cum se cresc la noi în ţară domnişorii, mlădiţele de bună speranţă ale naţiunii maghiare. El scrie între altele:

...„Aḑi, când în Ungaria numai acela a „domn“, care e „camerariu“, când aşa ne-am crescut pe fiii nostri, *că nu munca cinstită e obiectul însufleţirii lor, ci órecare titulă gólă care sĕ 'i facă mai deosebiţi*, şi bólă de titule bântue ca o epidemie pustiitóre“...

Aşa 'i. De nu vei ḑice până şi scriitoriului notarăşului „Măria-Ta“, „Nogyságos urfi“, te ia cu ruda din cancelarie...

*

Logodnă. Dl *Dr. Ioan Stroia* profesor definitiv la seminariul nostru archidiecesan, şi-a încredinţat ieri, în 2/14 August, de viitóre soţie pe drăgălaşa dşóră *Veturia Ivan*, fiica P. O. D. asesor consistorial Nicolau Ivan. Ne alăturăm din inimă la felicitările sincere ce sĕ aduc din tóte părţile fericiţilor miri.

*

Ciuma? Acéstă cea mai teribilă bólă pustiitóre, iar bagă fiori în Europa. Fóia oficiósă din Lisabona publică ştirea, că în Oporto de vre-o dóuĕ luni au început sĕ apară semnele unei bóle suspecte, iar în 11 Aug. s'ar fi chiar constatat acolo un caz de *ciumă* (pestis). Ştirea n'a fost confirmată, dar chiar neconfirmată ea dă griji şi dă de lucru. Trebuesc luate tóte mĕsurile de precauţiune — şi acestea sunt multe şi grele — contra corăbiilor ce ating portul Oporto, ca isbucnind cumva acolo ciuma, sĕ nu o ducă mai departe.

*

Subjude defraudant. Subjudele reg. B. Boday din Eger, prins cu defraudare de bani publici şi falsificare de acte, a fost condamnat de tribunalul de acolo la 8 luni temniţă. Condamnatul a apelat la tabla regéscă din Pesta, care i-a ridicat acum pedépsa la trei ani temniţă.

*

Un batalion trăsnit. In timpul unui marş de nópte, 29 de ómeni din al 2-lea batalion al regimentului englez Cheshire, au fost trăsniţi. Aprópe toţi făceau parte din excorta mitralieusei şi a chesonului de muniţiuni cari urméză regimentul. Tunul a rĕmas întact, şi chesonul n'a făcut explosie. Mai mulţi ómeni sunt însĕ grav bolnavi.

*

Agitaţia agrară în Italia. Agitaţiunea agrară a reînceput în câte-va localităţi din împrejurimile Romei. Ca şi în anii precedenţi, ţĕranii cer sĕ li se dea, pentru cultura grâului, o parte din pămênturile aparţinênd foştilor feudatari. Guvernul a trimis trupe pentru restabilirea ordinei.

*

Producţie în Brad. Tinerimea studiósă română din Zarand învită la Producţiunea teatrală împreunată cu joc, ce se va ţinea în Brad, la 7/19 August 1899 în sala hotelului „Hungaria“. Venitul curat este destinat în favorul fondului de ajutorare a studenţilor sĕraci dela gimnasiul public român din Brad (respective masa studenţilor). Program: „Rusaliile“, vodevil de V. Alexandri, jucat de domnii: Alex. Florea, I. Şipoş, Ioan Şortan, dşóra Elena Ioanuţ, dnii Ioan Bârna, George Jula, George Omĕta, d-şórele Olimpia Omĕta şi Eufemia Giurgiu, d-nii Petru Circo, Ioan Borza, Solomon Rus, — şi trei declamaţii.

*

Pădure petrificată. Una dintre minunile lumii şi a naturei e pădurea petrificată din Arizona, numită „Parcul Calcedonyc“. Pe distanţă de 3—4 kilometri, sunt întinşi butucii şi trunchii, toţi petrificaţi. Cei mai mulţi sunt străveḑii, ca piatra cristalisată. Strălucesc în colori albastre, galbine, roşii şi sure, o curată pompă şi risipă de colori şi combinaţii de colori. Fiecare stan e o adevĕrată piatră preţiósă, dar fără preţ, fiindcă prea se află multă!.. Peste un părău e rĕsturnat un arbore uriaş, petrificat. E un pod strălucitor şi de bună samă singurul pod în lume, compus din o singură bucată de piatră strălucind în fel de feţe!

*

Amânare. Din împrejurări neprevĕḑute, adunarea cercuală a despărţământului „Bocşa' al „Asociaţiunii“ convocată pe ḑiua de 3 Septemvre n., a fost amânată pe ḑiua de 17 Septemvre n. a. c. la $10^1/_2$ óre a. m.

*

Monument la Presaca. In 23 Oct. 1848 a fost crunta luptă de la Presaca între Unguri şi Români. Se ştie că n'au scăpat din vre-o 700, decât câţiva. Ungurilor căḑuţi acolo, li-a ridicat acum un monument fostul ministru Bela Lukács, o petră frumósă, pe o faţă cu inscripţia în memoria cui e ridicată şi de cine, pe dos cu un singur cuvênt săpat în piatră: „PAX“, pace!..

*

O curiósă încercare de sinucidere. Un negustor din Lemberg a fost chemat la judele de instrucţie, acusat fiind că şi-ar fi dat însuşi foc viilei, pentru a pune mâna pe suma de asigurare. In decursul fasiunii negustorul de-o-dată sare la feréstră ca de pe feréstră sĕ sară jos în stradă. Judele l'a prins de haină şi l'a ţinut cât a putut, dar a fost prea târḑiu. Omul atêrna în aer şi se sbătea contra reţinerii. Judele era în pericol a cădea şi el, şi de aceea i-a dat drumul, şi nenorocitul a căḑut din al doilea cat în stradă, rănindu-sĕ mortal.

*

Glonţ de tun din lupta dela Piski din 1849. Profesorul universitar Sadetzky în o călĕtorie de scrutări ştiinţifice prin Ardeal, a găsit ḑilele astea un glonţ de tun, care îl ţine ca fiind sigur din lupta dată la Piski în 1849 de Bem. Glonţul era îndesat în ţermul rîului lângă podul dela Piski, şi judecând după direcţia de unde a putut veni, el a venit din tunurile lui Bem, şi a stat acolo până aḑi. A fost trimis museului de relicvii istorice din Cluj.

*

Mórtea Ţareviciului. Moştenitorul tronului rusesc a murit, precum se ştie, într'un chip cu adevĕrat jalnic, departe de ai sei, singur, pe o margine de drum, spriginit de o ţerancă simplă... Fiind interesante, dăm amĕnuntele morţii lui, după povestirea însaşi ţerancei ce l'a îngrijit în cele din urmă clipe ale vieţii.

La 9 Iulie n. diminéţa, ţareviciul ordonase sĕ i-se pregătéscă triciclul automobil, şi aşteptând sĕ-i fie adus, se preumbla încet dealungul parterelor de flori din faţa grădinei sale. La 9 óre a plecat la drum pornind cu tótă iuţimea maşinei. După ce a trecut palatele marilor duci George şi Alexandru Mihailovici, a vĕḑut o cărucióră de lăptărésă condusă de o ţerancă, de Anna Dassojewa. Marele duce a dat semnal cât a putut mai departe; trecênd a salutat cu un semn pe lăptărésă, şi a dispărut.

Abia trecuseră 10 minute când ţeranca a vĕḑut revenind încet pe marele-duce pe maşina sa.

„Nu pot uita acésta, ḑice ea. Vĕd totul încă înaintea ochilor. Binefăcĕtorul revenea palid de tot pe trăsura sa şi scuipa continuu. Nu era încă în dreptul meu când a început sĕ se piece cu greu înainte şi înapoi. Dar, mi-am ḑis eu, e din pricină că scuipă. Apoi şi-a întors capul la drépta şi la stânga. Ah! de odată s'a aplecat cu totul într'o parte, aşa de tare încât ai fi creḑut că cade. M'am gândit atunci că se petrece ceva rĕu. M'am hotărît sĕ merg spre el.

„El era palid, atât de palid că n'aş putea spune ca ce, şi a căḑut aprópe sub róte, şi pe litevka sa (uniformă albă a oficerilor ruşi în timpul verei) erau picături de sânge!.. Dar eu, o biată femee, nu îndrăsneam cu tóte acestea sĕ-i vorbesc. Ceva par'că însĕ îmi ḑicea: „Du-te lângă dênsul.“ Nu ştiu cum m'am dus lângă dênsul, şi el a căḑut în braţele mele. Cu ochii mari deschişi, el mĕ privea şi pe tótă faţa sa mică, iată picături mici şi micile picături se întindeau, se uneau. I-i ridic mâna. Unghiile lui devin negre. Buzele îi sunt pline cu sânge; suspină şi în pieptul seu se aude cum clocoteşte sângele. Atunci alerg la cărucióră, iau un vas cu apă. „Bea!“, îi ḑic, şi el ridică puţin mâna. Când i-am pus însĕ vasul la gură, par'că a strîns dinţii. N'a ḑis nici o vorbă. Braţele i-au devenit mai slabe şi atêrnau de amêndóuĕ părţile fără nici o putere. Atunci mi-se făcu negru înaintea ochilor. Nu ştiam ce sĕ mai fac. Incepui a plânge şi a striga. Dar el îşi întórse capul spre mine şi mĕ privi încă odată. In fine, nu ştiu cum s'a făcut, dar m'am trezit alergând cât puteam şi strigând ajutor“.

Ori-ce ajutor era nefolositor. Anna Dasojewa a întâlnit mai întâiu un băiat mohametan şi pe locotenentul Karsimof din garda mingreliannă cari se preumblau. Le-a spus cele petrecute şi a alergat până la postul de cazaci. Ei sau urcat pe cai şi unii au alergat spre castel, alţii spre locul accidentului. Când au sosit doctorii, marele-duce era mort!

Disertaţie

ţinută în 4/16 Iulie 1899 la adunarea generală a despărţământului V (Sĕlişte) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român în Poiană.

Stimaţilor Domni şi Fraţi!

Onorat Public ascultător!

Intre cele 365 şi tot la 4 ani câte 366 de ḑile de preste an, noi Românii, ca creştini buni şi evlavioşi, numĕrăm multe zile de sĕrbătóre, mai multe chiar de cât ne sunt date de mai marii bisericei: dar ca popor deosebit de celelalte naţii conlocuitóre, avem — cu durere o spun — prea puţine ḑile de bucurie şi de înălţare sufletéscă.

Şi de unde provine óre acéstă nepotrivélă, care fie-cărui om cugetător trebue sĕ-'i bată la ochi?

Cei mai mulţi, urmând unei deprinderi învechite, aruncă vina tot pe alţii, îngăimând la vorbe: „că asta, că césta, că técă, că pungă, că vremurile sunt grele, că lumea s'a rĕit“, şi alte fraze banale de acestea; dar se feresc ca de foc sĕ recunóscă pe faţă, că cele mai mari neajunsuri noi înşine ni-le facem, că cele mai multe scăderi în ale nóstre rele deprinderi îşi au rădăcina şi isvorul.

Şi n'ar trebui sĕ uităm, că precum în viéţa fisică chiar şi cel mai iscusit doftor, numai după-ce cunóşte bine morbul, póte sĕ vindece pe bolnav, altcum nu, asemenea şi în viaţa nóstră morală: recunóşterea greşalei este întâiul pas spre îndreptare.

Trăim în timpuri grele, asta este adevĕrat, şi grele sunt timpurile mai ales pentru noi Romanii, cari, ca şi Judeii óre-când sub conducerea lui Neemia din Biblie la rezidirea Jerusalimului, cu o mână avem sĕ lucrăm la întemeerea şi întărirea instituţiunilor nóstre economice — culturale, iar cu ceealaltă sĕ ne apărăm de duşmani; dar hărnicia popórelor ca şi a indiviḑilor, stă tocmai în aceea, că cu tact şi bărbăţie mari şi sĕ delăture primejdii ameninţătóre.

Iar noi Românii, dedaţi fiind de mici a privi primejdia în faţă fără sĕ clintim din ochi, nu vom face ca ţîganul, care fugind de urs, s'a împedecat de smeuriş şi căḑênd preste un buturug, a rĕspuns Românului, că din tótă pădurea a vĕḑut numai „un rug şi un buturug, un rug şi un buturug“.

Ḑilele de prăsnuire religiósă ne sunt date şi rênduite de sfinţii părinţi; iar' cele de sĕrbare naţională, clipele precum şi motivele de veselie şi înălţare sufletéscă şi morală trebue sĕ le provocăm noi, avem datoria sĕ le creăm noi, din propriul îndemn şi prin a nóstră hărnicie.

La un ast-fel de resultat îmbucurător nu se póte însĕ ajunge, numai cu ajutoriul şi prin mijlocirea culturei, a unei culturi omnilaterale, care sĕ străbată în massele poporului, sĕ-'i deştepte simţul, sĕ-'i lumineze mintea, sĕ-'i electriseze nervii, sĕ-'i încălzéscă voinţa de a nizui mereu spre progres pe tóte tĕrîmurile activităţii omeneşti.

Intru ajungerea acestui scop nobil şi măreţ, înainte de asta cu 38 de ani s'au întrunit şi sfătuit între sine fruntaşii neamului nostru, cari bine ştieau, că popórele pasive, adecă cari nu lucră, ci stau amorţite, sunt şterse din cartea istoriei şi deci a vieţii, şi în acele fericite timpuri de generală deşteptare a popórelor din monarchie la o nóuă viéţă, cu mare însufleţire au înfiinţat „Asociaţiunea — atunci restrînsă numai între marginile Ardélului — pentru literatura română şi cultura poporului român, şi în chipul acesta au pus totodată temeiu la veselile nóstre sĕrbări naţionale şi culturale anuale, ce se întind în acelaşi timp preste tóte ţinuturile locuite de Români în patria nóstră.

Şi cucerirea acésta din vremuri mai bune ca cele de astăḑi, n'a fost cu tóte acestea un lucru mic, de téte ḑilele, ci pentru desvoltarea nóstră ca popor aparte, a fost un act de profundă înţĕlepciune, un eveniment de cea mai mare însĕmnătate.

Iată ce se scrie în Nr. 2 al „Transilvaniei“, fóia „Asociaţiunii“ din anul 1876: Generaţiuni, cari urmaţi celei bĕtrâne! Cinstiţi umbra redactorului statutelor din 9/21 Martie 1861— şi acesta era marele archiereu Andreiu baron de Şaguna! — îndepliniţi testamentul ce v'a lăsat adunarea constituantă, şi pătrundeţi-vĕ de nobilul scop pe care 'l avuse Monarchul înaintea ochilor întărind în 6. Sept, 1861 statutele şi ḑicênd: Aşa voiu sĕ fie: poporul român apĕrat de sceptiul meu, sĕ-'şi cultive limba şi literatura, ştiinţele şi măiestriile, îndustria şi agricultura, în tótă libertatea; iară dacă eu totuşi îi pun vre-o piedecă, aceea este, ca sĕ nu pótă face regres, sĕ nu pótă da înapoi!“

Dacă deci voinţa înălţatului nostru Monarch, a părintelui patriei este: ca noi sĕ înaintăm în cultură şi în bună stare spre a înmulţi şi întări forţele ţĕrei Sale; dacă şi Părintele nostru cel ceresc acelaşi lucru îl aştéptă dela noi, când ne îndémnă sĕ fim dessĕvêrşiţi, precum şi Tatăl nostru cel din ceriuri desĕvêrşit este; dacă şi laureatul nostru poet V. Alecsandri spre aceeaşi ţîntă ne înbărbătéză ḑicênd: menirea ta, Române, tot înainte, înainte-'ţi-îndréptă paşii tĕi! când atâtea glasuri sfinte acelaşi lucru 'l-propoveduesc, aceeaşi dorinţă o rostesc, atunci şi noi Românii vom înţelege rostul vremii, şi după-cum veacuri de-arêndul cu braţul nostru vînjos ştiut-am sĕ apĕrăm ţéra şi cu munca nóstră sĕ hrănim pe alţii, — şti-vom dór' sĕ lucrăm şi pentru a nóstră întărire şi înălţare!

Onoraţi domni şi fraţi!

Iubit public ascultător!

Cum se desprind schînteile din creminea lovită de amnar şi dau năvală în tóte părţile aprinḑênd ce le iese-'n cale; cum inima prin svîcnirile ei regulate împrăştie sângele susţinĕtor de viéţă prin tóte membrele trupului, astfel şi „Asociaţiunea“ nóstră cu ajutorul despărţămintelor ei împrăştie razele binefăcĕtóre de lumină şi căldură până în cele mai depărtate unghiuri ale ţerei şi deştéptă poporul la cultură şi prin ea la nóuă viéţă.

Urmând acestui impuls, acestui bold firesc, isvorît din iubirea de neam ce ne légă unii de alţii, şi călăuziţi de cuvintele antifonului dela glas 5., care sună aşa: La munţi suflete sĕ ne ridicăm, mergi acolo, de unde vine ajutorul“, — ne-am prezentat aḑi aici, noi Apostoli dela Margini, în acéstă comună mare şi fruntaşă de munte, în mijlocul D-Vóstre, nu ca sĕ Vĕ aprindem lumina minţii, nici ca sĕ vĕ încălḑim focul inimei pentru cultură şi învĕţătură, nefiind trebuinţă de îndemn spre aşa ceva, de óre-ce frumósele întocmiri economice şi culturale, ce prosperéză atât de bine aici, sunt o vie dovadă, că pe calea cea bună a-ţi pornit, — ci ca fraţi am venit la fraţi, sĕ ne bucurăm şi împreună sĕ sĕrbăm izbânda progresului ce a-ţi realizat din propriul îndemn, prin propria-vĕ hărnicie şi putere.

Şi acéstă participare a nóstră la bucuria D-vóstră e legitimă, e îndreptăţită; căci ne împărtăşim de aceeaşi sórte, avem aceleaşi dorinţe şi aspiraţiuni, după expresiunea atât de frumósă a poetului, care ḑice:

„Eu ţi-'s frate, tu 'mi-eşti frate,
In amêndoi un suflet bate“.

Multe şi feliurite sunt proprietăţile sau însuşirile sufletesci, datini, obiceiuri, moravuri şi aplicări, ca tot atâtea manifestaţiuni şi fenomene ale vieţii unui popor, prin cari el sĕ deosebeşte de alte popóre. Acelea însuşiri pot fi şi bune, şi rele. Dacă prevaléză cele bune — moralul — asupra celor rele, poporul creşte şi se întăreste; iar dacă din potrivă, apucă partea rea de-asupra, poporul închină spre decadenţă, s'apropie de perire.

Nu încape îndoială, că noi, cărturarii şi fruntaşii poporului, cari trăim în mijlocul lui, suntem aşa ḑicênd „trup din trupul lui şi vóse din vósele lui“, şi împărţim cu el „haz şi nĕcaz“, avem îndoita datorie creştinéscă şi românéscă, sĕ-'l povăţuim pe căile cele bune şi în acelaşi timp sĕ-'l ferim de alunecare pe cărări greşite, întocmai precum face pĕcurariul cel harnic, priceput şi credincios, care turma sa o apĕră de lupi şi alte fiare sĕlbatece, o fereşte de călbéză şi o duce la o păşune bună şi sănătósă.

Aşa dar acţiunea nóstră are sĕ fie îndoită: positivă şi negativă, tinḑênd însĕ spre acelaşi scop moralizător: cu o mână adecă sĕ conducem şi sĕ întărim poporul în datinile, obiceiurile şi deprinderile lui cele bune, moştenite dela moşi-strămoşi, iar cu ceealaltă sĕ-'l apĕrăm de înrîuriri şi aplecări rele strĕine, cari ar putea sĕ-'i strice moravurile lui cele bune şi sĕ-'i vatăme ori firea sa românéscă, ori caracterul seu creştinesc, sĕ facem, cum sar ḑice, ca

„cele bune sĕ s'adune,
Cele rele sĕ se spele.“

(Va urma).

Nr. 369-1899 [140] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de clasa III. Restosnea și felia Poleți, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau suma de fl. 491.42 cr.

Informațiuni mai detaiate se pot trage dela oficiul protopresbiteral.

Petenții, cari în sensul regulamentului pentru parochii se pot înfățișa înaintea alegĕtorilor, vor înainta suplicele lor, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subscrisului, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului.

Reghin, 2 Iuliu 1890.

In conțelegere cu comitetul parochial:

Galacțion Șagău,
protopresbiter

Nr. 407/1899 [157] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătorești din comunele bisericești mai jos însemnate, în protopresbiteratul Geógiului, se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Homorod, cu salar anual de 300 fl. repartițiă în popor, locuință în edificiul școlei, și lemne necesare pentru încălḑit.

2. Rapoltu-mare, cu salar anual de 300 fl. și anume: 150 fl. din fondul scolar, ear 150 fl. din repartițiă în popor, cuartir liber în edificiul școlei, grădină de legumi, și 4 orgii lemne pentru încălḑit.

3. Renghet, cu salar anual de 300 fl. din cari 100 fl. se solvesc din interesele împrumutului de stat, în 2 rate egale, la 1 Aprile și 1 Octobre a fiecărui an, eară 200 fl. din repartițiune în popor.

4. Uroiu, cu salar anual de 300 fl. din cari cu 60 fl. contribue statul, eară 240 se încasséză din repartițiune pe popor, cuartir liber, și 2 orgii de lemne pentru încălḑit.

Concurenții au a-'și așterne suplicele lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Hondol, 24 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geógiului, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

V. Pipoș
protopresbiter

Nr. 696. 1898 [135] 3—3
protopresbit.

Concurs.

Pentru ocuparea vacantei parochíi de clasa a treia Șarpatoc cu filia Vêlcăndorf, protopresbiteratul Sighișórei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post de paroch este 360 fl.

Reflectanții la acest post, sunt avisați a-și înainta cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Informațiuni mai detaiate despre starea emolumentară a acestei parochíi, se pot primi la oficiul protopresbiteral.

Dela concurenți se aștéptă, sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre la biserică, pe lângă observarea §-ului 18 din Regulamentul pentru parochíi, pentru a celebra și cuvênta.

Sighisóra, 8 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 432—1899 [120] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresti dela școlele din comunele mai jos însemnate, ppresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cenade, un post cu salar anual de 340 fl. cuartir natural și lemnele necesari de foc.

2. Dobârca, un post cu salariu anual de 300 fl.

3. Gusu, un post cu salariu anual de 300 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-'și înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mercurea, la 3 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

I. Droc.
protp.

Nr. 270/899. [151] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate, aparținĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se publică concurs cu termin până la 15 August a. c.

1. Chezdi-Mărtănuș, cu salar de 300 fl. 25 cr. din cari 50 fl. ajutor dela Ven Consistoriu, cuartir liber în adificiul școlei și 2 stângini lemne.

2. Covasna, postul de învĕțător primar cu salar de 330 fl. și relut de cuartir.

3. Dobêrleu, salar 300 fl. și cuartir în edificiul școlei.

4. Intorsura-Buzĕu, postul de învĕțător primar, cu salar de 300 fl. și cuartir liber.

6. Marcoș, salar de 300 fl. anticipativ lunar și cuartir liber.

6. Vama-Buzĕu, salar 300 fl. din cari 100 fl. ajutor dela Ven. Consistoriu, cuartir liber în edificiul școlei și lemnele trebuinciόse.

Reflectanții la vr'unul din aceste posturi, împreunate tóte cu cantoratul, sĕ-'și aștérnă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, avênd a se presenta tn biserică în vr'o Duminecă sau Sĕrbătóre pentru a-și arăta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Bretcu, 10 Iuliu 1899.

Dimitrie Coltofeanu
protopop

---

[142] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci din comunele de mai jos din protopresbiteratul Seliștei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Alamor, cu salar anual de 300 fl. și cuartir în natură.

2. Aciliu, cu salar anual de 300 fl. cuartir în edificiul școlei și lemnele trebuinciόse.

3. Gurarîului, 2 posturi învĕțătorești cu câte 300 fl. salar, 30 fl. relut de cuartir și grădină.

Cei-ce doresc a reflecta la vreunul din aceste posturi, au a-'și așterne cererile de concurs în terminul ficsat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se cere a se presenta în o Duminecă ori Sĕrbătóre la biserică, spre a și arăta desteritatea în cântări și tipic.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv —

Tilișca, în 18 Iuliu 1899.

Oficiul protopresb al Seliștei.

Petru Juga,
adm. protop.

Nr. 150/899 [153] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci vacante în comunele bisericesci urmatóre din protopresbiteratul Câmpenilor, se publică concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Câmpeni, un post învĕțătoresc cu salariu 300 fl. v. a. și pentru locuință și grădină 50 fl. v. a. din fondul scolar, avênd concurenții a se presenta în biserică, pentru cunóscere și cântare.

2. Certegea, un post învĕțătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din fondul bisericesc și repartiție, locuință și grădină.

3. Gârda de jos, un post învĕțătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiție, locuință și grădină.

4. Lăpuș, un post învĕțătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiție, locuință și grădină.

5. Lăzesci, un post învĕțătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiție, locuință și grădină.

6. Neagra de jos, un post învĕțătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiție, locuință și grădină.

7. Ponorel, un post învĕțătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiție, locuință și grădină.

8. Sohodol-Peleș, un post învĕțătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiție, locuință și grădină.

9. Poiana-Valeaverde, un post învĕțătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiție, locuință și grădină.

10. Vidra-medie, un post învĕțătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din fondul scolar, locuință și grădină.

11. Vidra-de-sus, un post învĕțătoresc cu salariu de 300 fl. v. a. din cassa bisericei, locuință și grădină, sau relut, și alte venite.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi, sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre la subscisul oficiu în timpul deschis.

Oficiul, protopresb. gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 6 Iuliu 1899.

Romul Furdui
protopresb.

Nr. 219/1899 protopresb [131] 3—3

Concurs

Pentru intregirea posturilor învĕțătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Buzd, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviți din repartiție dela popor în suma de 49 fl. v. a., iar suma de 251 fl. v. a. se va solvi ca ajutor de stat pentru intregirea salarului învĕțătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 6 Maiu 1898 Nr. 80674/97, cuartir natural și lemnele necesari pentru foc.

2. Șaroș, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviți din repartiție dela popor în suma de 259 fl. v. a., iar suma de 41 fl. se va solvi dela comuna politică, cuartir și lemnele de foc.

3. Vorumloc, cu salariu anual de 300 fl. v. a. solviți din repartiție dela popor în suma de 77 fl. v. a., iar suma de 223 fl. se va solvi ca ajutor de stat pentru întregirea salarului învĕțătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 11 Ianuarie 1897 Nr. 56489, cuartir natural și lemnele necesari pentru foc.

Concurenții au sĕ se presenteze în vre o Duminecă ori Sĕrbătóre la biserica din parochiile amintite, spre a-'și arĕta dexteritatea în cântările bisericești, și au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaș, 29 Aprile 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Romul Mircea
protopop

Ad. Nr. 266/99. [144] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însĕmnate se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bulzeștii de jos și de sus, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemnele de lipsă pentru încălḑit.

2. Juncul de jos și de sus, cu salar de 300 fl. cuartir și lemnele de lipsă pentru încălḑit.

3. Ormindea, cu salariu de 300 fl. 20 fl. venit cantoral, cuartir și 3 orgii de lemne din cari este a se încălḑí și sala de învĕțămênt.

Invĕțătoriul va avea sĕ țină o strană în Dumineci și Sĕrbători.

4. Seliștea-Trestia, învĕțător ambulant, cu salariu de 300 fl. și 2 orgii de lemne.

Concurenții au sĕ-'și aștérnă cererile instruite conform normelór din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Brad, la 10 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian
protopresbiter

Nr. 330—899. [147] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al III-lea de învĕțător la școla confesională gr.-or. română din Satulung, Biserica Sf. Archangeli, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Doritorii de a ocupa acest post, al cărui salar e de 300 fl. v. a. și 20 fl. bani de cuartir, plătibili în rate anticipative lunare — au sĕ-'și subștérnă cererile lor instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral, până la terminul mai sus indicat.

Brașov, în 11 Iuliu 1899.

In conțelegere cu comitetul parochial gr.-or. din Satulung, Bis. Sf. Archangheli.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 324—99 [143] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele gr. or. elementare din parochiile mai jos însemnate, în tractul protopresbiteral al Albei-Iulie, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Ampoița: cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

2. Bucerdea: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

3. Craiva: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

4. Limba: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

5. Meteș: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

6. Păclișa: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

7 Ponor: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

8. Valea-Geogelului: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, au a-'și asterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, de unde se pot lua și înformări mai deaprópe cu privire la fie-care post.

Alba-Iulia, 15 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Albei-Iuliei, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Florian Rusan,
adm. protopresb.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea. Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se adauge și un suplement.

ad Nr. pp. 403—1899 [150] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti dela şcólele confesionale române gr.-or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Banabic, un post de învĕţător ca salariu anual de 300 fl., grădină, cuartir şi lemne.

2. Hărastăş, un post de învĕţător cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

3. Sopor, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir şi locuinţă.

4. Hidiş, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl, şi pentru grădină, lemne şi cuartir 11 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu, până la terminul sus arătat, cu aceea, că cei aleşi vor avea a conduce cântările în biserică în Dumineci şi Sĕrbători, şi în cele 3 comune mai dintâi vor avea a îndeplini şi funcţiunile cantorale.

Cojocna, 12 Iuliu 1899.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective ca senate şcolare —

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Turdei.

Teodor Ciortea
adm. pp.

Nr. 284 [149] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele gr.-or. elementare din parochiile mai jos însemnate în tractul protopresbiteral al Cetăţii de pétră, pr n acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cărbunariu, cu salariu anual de 300 fl. din care suma de 200 fl. repartiţiune pe popor, 40 fl. din lada bisericei şi folosirea a 6 jugăre de pămênt arător în preţ de 60 fl., cuartir şi lemne de foc.

2. Fênaţe cu salariu de 300 fl v. a. din care 150 fl. repartiţiune pe popor ear'150 fl. ajutoriu de stat; cuartir, şi pentru încălḑitul şcólei şi a cuartirului 10 fl.

3. Vălenii-Şomcuţii, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţiune pe popor, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-'şi asterne petiţiunile instruate conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, de unde se pot lua şi informaţiuni mai de aprópe cu privire la fie-care post.

Fênaţe la 10 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetăţii de pétră, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Şovrea
adm. prot.

---

ad Nr. pp. 400—1899 [136] 3- 3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch în vacanta parochie de clasa a III-a din comuna Mărişel, prin acésta se escrie concurs repeţit cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunnte cu acest post, dau un venit sigur anual de 413 fl. 28 cr.

Doritorii de a competa la acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, subscrisului până la terminul sus indicat, şi a se presenta în parochie la biserică, în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 26 Iuniu 1899.

Tuliu Roşescu
protopresbiter

Nr. 450/1899. [148] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela şcólele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bacea cu filia Cueş, cu salar anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

2. Brĕdăţel, cu salar anual de 300 fl. şi anume din fondul şcolar 50 fl, din interesul împrumutului de stat 40 fl., din repartiţie dela popor 210 fl. cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

3. Gialacuta, cu filia Căbesci, salariu annal 300 fl. şi adecă: a) în bani repartiţiaţi în popor 100 fl., în naturale 100 mĕsuri cucuruz 140 fl., c) venitele cantorale 30 fl. d) lemne de foc 3 stângini 30 fl., cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

4. Ilia, cu salariu în bani din repartiţiă 270 fl. şi venitele cantorale 30 fl. la olaltă 300 fl. cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

5. Tĕrnava, cu salarin anual de 300 fl. şi anume în bani din repartiţie 100 fl. în naturale 100 mĕsuri cucuruz 140 fl., venitele cantorale 30 fl. cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

6. Uleş, cu salar anual de 250 fl. repartiţiaţi în popor, folosinţa unui pămênt arătoriu şi fênaţiu preţuit în 50 fl. şi cuartir liber.

7. Zam, cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul şcólei, grădină de legumi şi 8 orgii de lemne.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori Sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei şi modul de plătire al salariului.

Invĕţătoriul ales la vr'una din aceste şcóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţie, împreună ca instruirea în cântările bisericeşti; va fi obligat a cânta Dumineca şi Sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu şcolarii si cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 15 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbit.

Nr. 342 1899 protopresb. [145] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele elementare gr.-or. române din mai jos semnatele comune în protopresbiteratul tractului Sighişórei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

1. Hetur, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Nadeşul-săsesc, cu salariu anul de 300 fl. cuartir şi lemne.

3. Trapold,| cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

4. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl cuartir şi lemne.

5. Şard, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori Sĕrbătóre în biserica din parochiile amintite spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci, — şi sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighişóra, 16 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop

Ad Nr. 208. 1899. [146] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci la şcólele din comunele însemnate mai jos din protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Berivoii-mici, salar anual 300 fl. cuartir liber şi lemne.

2. Comana-inferióră, salar annual 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

3. Dridif, salar anual 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

4. Galaţi, salar 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

5. Cuciulata, postul secundar, salar anul 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

6. Hurez, salar anual 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

7. Ludişor, salar anual 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

8. Luţa, salar anual 300 fl. cuartir si lemne de foc.

9. Pârĕu, salar anual 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

10. Riuşor, salar 300 fartirl. cu şi lemne de foc.

11 Rucăr, salar 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

12 Sâmbăta-inferióră, salar 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

13 Şercăiţa postul primar şi secundar, salar câte 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

14 Şinca nóuă, postul primar şi secundar, salar câte 300 fl. cuartir şi lemne de foc, îndatoriţi fiind învĕţătorii aleşi la acéstă şcólă, a ţinea strana în biserică în Dumineci şi Sĕrbători.

Cei cari doresc a reflecta la vreunul din posturile de mai sus, vor avea a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraş, 16 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Juliu Dan
protopop

Nr. 652—899 [154] 2—3

CONCURS

Devenind vacante posturile învĕţătoresci din jos arĕtatele comune, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare, cu emolumentele următóre:

1. Pentru şcóla din Rĕşnov, 3 posturi cu câte 300 fl. salar, cortel şi lemne.

2. La şcóla din Vlădeni, 1 post cu 300 fl.

3. La şcóla din Şimon, 1 post cu 300 fl.

4. La şcóla din Poiana-Mĕrului, 2 posturi cu câte 300 fl., cortel şi lemne.

5. La şcóla din Moeciulsuperior, 1 post cu salar de 300 fl.

Doritorii de a ocupşa vre-unul din aceste posturi, au a-'şi aşterne suplicele, instruite conform legii, — subscrisului oficiu.

Concurenţii sunt îndatoriţi a se presenta în vre-o Duminecă sau Serbătóre, poporului în biserică, spre a'şi arăta desteritatea lor în cântările şi tipicul bisericesc.

Zernesci, 7 Iuliu 1899.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiale —

Oficiul protopresbitoral gr.-or. al Branului.

Traian Meţian
prtopresbiter

Nr. 358—1899 [152] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti vacante din comunele bisericeşti mai jos însemnate, protopresbiteratul Unguraşului, se escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Gălpuia, cu salar anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

2. Stîna, cu salar anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

3. Tămaşa, cu salar anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

Concurenţii au a-'şi aşterne cererile lor înstruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, la subscrisul oficiu protopresbiteral, şi a se presenţa până în ḑiua alegerii în vr'o Duminecă sau Sĕrbătóre la biserică, spre a fi cunoscuţi poporului şi spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Fizeş-Sânpetru, 6 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Pavel Roşca
protopresbiter

---

ad Nr. 442/889 [153] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului învĕţătoresc la şcóla gr-or. rom. din Batiz, se escrie concurs în „Telegraful Român“ cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Salariu 300 fl., cuartir în edificiul şcólei, grădină de legumi şi 2 stângini de lemne, din care are sĕ se încălḑéscă şí şcóla.

Concursele instruite în sensul legilor din vigóre, au a se aşterne în terminul deschis, oficiului protopresbiteral.

Deva, 17/29 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral al Devei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv:

George Romanul
protopresbiter

Nr. 235. [158] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci din comunele bisericesci aici mai jos numite, în tractul protopresbiteral Murĕş-Oşorheiu, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“, anume:

1. Erdő-Sângeorgiu, cu salar anual de 300 fl., locuinţă în edificiul şcólei şi grădină.

2. Şoimuşul-român, salar 300 fl., locuinţă şi grădină.

3. Petea-de-Câmpie, salar 300 fl., locuinţă şi grădină.

Petiţiunile concursuale, instruite în înţelesul §-lui 60 din „Regulamentul pentru org. învĕţământului în şcólele poporale, din 1895“, se vor adresa la subsemnatul oficiu ppresbiteral.

Informaţiuni mai ample se pot lua la faţa locului, dela comitetul parochial, precum şi dela subsemnatul protopresbiter.

Murĕş-Oşorheiu, 29 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Murĕş-Oşorheiului.

Nic. Maneguţiu
protopresbiter

Nr. 478/1899 [159] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din vacantele comune bisericeşti mai jos însemnate, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“, şi anume:

1. Cetatea-de-baltă, post împreunat cu cantoratul, salar de 358 fl., cuartir şi lemne de foc, şi anume:

a) în pământ arător şi fênaţ 11 jugăre 678☐, contribuţiunea are sĕ o plătéscă învĕţătorul, pentru 6 jugăre 1494☐ în anul acesta primeşte din arêndă în bani 80 fl. v. a.;

b) dela 35—40 curţi câte 1 felderă cucuruz sfîrmit;

c) terţialitatea din stola parochului circa 30—35 fl. şi alte venite;

d) din repartiţiune pe popor 50 fl. v. a.;

e) din fondul şcolar eparchial 50 fl. v. a.;

f) casa, curtea şi grădina cantorală tot în folosul învĕţătorului.

Alegerea va fi pe un an provisoră.

2. Blăjel, salar 300 fl. v. a. din repartiţiune, cuartir natural şi grădină de legumi, învĕţătorul are sĕ ţie o strană în biserică Dumineca şi în Sĕrbători, şi petiţiunea sĕ o instrueze cu documente în original, altcum nu se admite în candidare.

3. Boian, salar 300 fl. v. a., bani solviţi în rate 3-lunare anticipative, cuartir în edificiul şcólei, lemne de foc şi grădină de legumi.

4. Chesler, salar 300 fl. v. a. şi cuartir în edificiul şcólei; acest post este împreunat cu cantoratul.

5. Crăciunel, salar 300 fl. v. a. şi cuartir.

6. Sânbenedic, salar de 300 fl. v. a. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, vor avea a-'şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u. p Küküllővár) până la terminul fixat.

Cetatea-de-baltă, 25 Iuliu 1899.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective —

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Têrnavei.

Nic. Todoran,
protopresbiter.

Nr. 38/899. [137] 3—3

Publicare de licitaţiune.

In *1/13 August a. c. la 2 óre d. a.* se va ţinea în cancelaria comitetului parochial gr. or. — edificiul şcólei — din Reşinari, licitaţiune minuendă pentru darea în întreprindere a edificării unei *eşitori* (privăḑi) la şcóla gr. or. de aci.

Preţul strigării 1493 fl. 06. cr.

Licitanţii vor depune înainte de licitaţiune un vadiu de 10% din preţul strigării.

Planul cu preliminariul de spese şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la subscrisul comitet parochial.

Reşinari, 12/24. Iulie 1899.

Pentru comitetul parochial gr. or.

Bucur Dancăşiu, preşed. com. paroch.
A. Galea, notar.

Sz. 5900/1899 [156] 3—3
fószlgb.

Pályázat

Resinár községben rendszeresített segédjegyzői állás betöltése czéljából pályázat nyittatik, és felhivatnak a pályázni kivánók, miszerint kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi szeptember hó 15-éig alólirottnál adják be.

Ezen állással egybekötött illetmények:

1. fizetés	400 frt.
2. lakpénz	30 frt.
3. tüzifa átalány . .	20 frt.

Nagy-Szeben, 1899 évi augusztus hó 5-én.

A járàsi főszolgabiró
Fabritius.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„ —.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 75 cr.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat florini 1.—

Din tainele vieţii,

novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 1 fl.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută **Truţa.**
Broş. à 50 cr.

Din
„Biblioteca nóstră“,

sub direcţia dlui E. Hodoş au apărut:

Nr. 1 *Realităţi şi visări,* de S. S. Secula;
Nr 2 *Iancu de Huniad,* de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri şi Proză,* de G. Coşbuc;
Nr. 5 *Fabule alese,* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat,* piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai,* de Zotti Hodoş.
Nr. 8—9 *Istoria Ţiganilor,* de O. G. Lecca;
Nr. 10 *Convorbiri pedagogice* de E. Hodoş;
Nr. 11—12 *Cântece bănăţene* de E. Hodoş;
Nr. 13 *Cântece cătăneşti* de E. Hodoş;
Nr. 14 *Copii de găsit,* snóve de G Crăciunescu;
Nr. 15—17 *Numiri de localităţi* de Ios. Bălan;
Nr. 18—22 *Poftă bună!* carte de bucate de Zotti Hodoş.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar şi se află de vênḑare:

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor de direcţiune,

de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcţionar la „Albina“.

Preţul broş., inclusive porto postal, fl. 1.60

Au apărut şi se află de vênḑare în

Tipografia şi librăria Archidiecesană, Sibiiu:

1. Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II. fl.	2.—
2. Astra, roman de Dito şi Idem broş. . . . . „	3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broş. . . . . „	—.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş. „	—.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş. . . . . „	—.25
6. Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş. . . . „	2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş. . . . . „	2.—

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la dispositia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe dispoşiţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucţiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea arunca o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotaţiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aşteptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Au apărut şi se află de vênḑare:

Seminţe din Agrul lui Christos.

◆

Cuvêntări bisericeşti

pe tóte Duminecile, prasnicele şi sĕrbătorile de peste an etc.
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.
Cu binecuvêntare archieréscă,
în trei tomuri.

◆

Tom I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**
Pretul broş. fl. 1.50 sau Lei 4. şi porto recom. 25 cr.
tóte tomurile broş. fl. 4.— sau Lei 10.

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Nr. 83 Sibiiu, Joi, 5/17 August 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marța, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.

Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 5739.

Preaonoraților protopresbiteri și administratori protopresbiterali și Onorată preoțime și învĕțătorime din archidiecesa nóstră transilvană.

Dintre tóte dorințele ómenilor, una și cea mai mare și mai ferbinte, este, fără îndoială, dorința de a ajunge tot la mai multă bunăstare, vază și onóre, de a ajunge binele posibil pe acéstă lume și fericirea cea vecînică din lumea cealaltă. O dorință după care alérgă ómenii, așa ḑicênd, dela naștere până la mórte, fără ca sĕ o pótă și ajunge decât numai o parte dintre ei. Dacă însĕ din contră, o altă mare parte dintre ómeni nu pot ajunge acea dorință ferbinte, causa este, că ei nu cunosc calea și nu știu alege mijlócele, cari sĕ-i conducă la ajungerea ei

Unica și cea mai sigură cale, unicul și cel mai sigur mijloc, la ajungerea acelei mari dorințe, este și rĕmâne numai desvoltarea puterilor sufletesci, în mĕsură tot mai mare, și în direcțiune religiósă, prin carea ómenii ar cunósce calea și ar ști alege, și apoi a și folosi înțelepțeste mijlócele ce conduc la bine și fericire, și totodată ar delătura și pedecile ce ar sta în calea binelui și a fericirii lor.

Și tot asemenea unicul și cel mai sigur mijloc pentru desvoltarea puterilor sufletesci, în mĕsură tot mai mare și în direcțiune religiósă, este și rĕmâne numai luminarea minții și a cunoștinții ómenilor, prin învĕțăturile ce au a se da tinerimei în șcólele nóstre confesionale, iar celor în vêrstă, în biserica nóstră națională.

Biserica și șcóla sunt isvorul binelui și al fericirei nóstre. Numai prin aceste dóuĕ așeḑĕminte sfinte, putem ajunge la învĕțătură și cultură, și la lumina cea adevĕrată. Și iarăși numai prin învĕțătură, cultură și lumină vom putea ajunge și noi și ai nostrii, acea ferbinte dorință, precum vedem că au ajuns-o și alte popóre și națiuni, și în deosebi popórele împreună-locuitóre cu noi, cum și că numai în acea mĕsură ne vom putea apropia și noi de ajungerea acelei dorințe, în care mĕsură vom îmbrățișa și noi învĕțătura, lumina și cultura, precum au îmbrățișat-o și celelalte popóre conlocuitóre.

Pentru a vĕ convinge că învĕțătura este cel mai sigur mijloc ducĕtor la bine și fericire, nu ne vom provoca la alte doveḑi, ci Vĕ vom ḑice sĕ priviți numai în jurul vostru, la familii, comune și popóre, cari vi-se par mai aprópe de bine și fericire, cari vi-se par mai cu vază, mai cu bunăstare, mai binecuvêntate de Dumneḑeu, și veți afla de regulă pe cele mai cu multă carte, cu mai multă învĕțătură religiósă.

Cercetați iarăși și contrariul, cari ómeni sunt mai sĕraci, mai nĕcăjiți, adese-ori lipsiți chiar și de hrana de tóte ḑilele, ca sĕ aflați de regulă pe cei fără carte sau fără de învĕțătură religiósă.

Din acestea veți înțelege, iubiților, că dacă voim a ne împlini măréța nóstră chemare, de a conduce și noi pe ai nostri, la bine și fericire, cum conduc și preoții și învĕțătorii altor popóre pe ai lor — și cine n'ar voí acésta? — atunci mai nainte de tóte, sĕ le dăm și noi alor nostri, învĕțătura de lipsă, cum o dau preoții și învĕțătorii altor confesiuni la ai lor, ca așa sĕ ajutăm și noi alor nostri, a se apropia tot mai mult de bine și fericire, precum ajută și preoții și învĕțătorii altor confesiuni pe ai lor.

Căci dacă o fac acésta preoții și învĕțătorii altor confesiuni față de porenii lor, mult mai înaintați în cultură, atunci noi trebue sĕ o facem cu îndoită silință, pentru-ca și noi și ai noștri sĕ ajungem întru învĕțătură și cultură pe celelalte popóre, și pentruca cu ajutorul învĕțăturii sĕ putem ținea și noi pas sau concurență cu celelalte popóră, în tóte privințele.

Nu putem din destul întona și la acéstă ocasiune, ceea-ce v'am întonat și altădată, și ceea-ce vom întona în tótă viața nóstră, că sórtea nóstră a tuturor, dar mai ales a preoților și a învĕțătorilor, de sus până jos, este strîns legată de sórtea poporului nostru; iar sórtea poporului nostru este tot atât de strîns legată de desvoltarea puterilor lui sufletești, în mĕsură tot mai mare, în direcțiune religiósă, adecă de învĕțarea, luminarea și cultivarea sa, în mĕsură tot mai mare. De unde urméză, că dacă noi preoții și învĕțătorii poporului nu ne am interesa tot mai mult de luminarea și cultivarea lui, am pĕcătuit fórte greu, nu numai contra poporului, dela care avem subsistința, și pentru care suntem în oficiile ce purtăm, dar am pĕcătuit fórte greu și contra nóstră, contra fiilor și urmașilor nostri, a căror sórte chiar așa de strîns va fi legată de a poporului nostru, ca și a nóstră.

Nu dubităm, că voi, iubiților, nu ați ști și nu ați simțí tóte acestea, ca și noi; nu dubităm că nu ați ști, că una dintre dorințele vóstre cardinale este și *învĕțarea poporului*, după ḑisa Domnului: *„mergĕnd învĕțați tóte popórele“*, ci tot ce dubităm este: că mulți dintre voi, voind a lucra cu tot zelul, la luminarea poporului, póte nu vor fi știind cum și de unde sĕ încépă lucrarea, ca sĕ producă resultate cât mai îmbucurătóre? De aceea aflăm de lipsă a aminti aici, că precum păstorul de oi, cel vrednic, dela mielușei începe regenerarea turmei sale, și precum grădinariul cel iscusit dela pomii cei tineri începe regenerarea grădinei sale: tot așa și preotul cel vrednic și învĕțătoriul cel iscusit, mai ales dela buna creștere a tinerimei, speranța viitoriului nostru, are a începe regenerarea poporului, de care este legată și sórtea lor.

Purceḑênd din acestea, nu aflăm cuvinte, prin care se vĕ punem cât mai mult la inimă sórtea poporului, și prin el și sórtea viitoriului nostru al tuturor. Nu aflăm cuvinte, prin care sĕ vĕ însuflețim la ameliorarea acelei sorți, prin ridicarea poporului în învĕțătură și cultură, până când mai este timp, căci bine trebue sĕ vedeți și înșivĕ, feliuritele curente periculóse, ce amenință și șcóla nóstră confesională. N'avem cuvinte, prin cari sĕ ve arĕtăm că numai atunci veți dovedi că sunteți adevĕrați părinți ai poporului, ai cărui fii suntem cu toții, dacă veți desvolta o lucrare mai intensivă și mai mănósă la luminarea și cultivarea lui.

Pentru a face acésta tot cu mai mult succes, la proxima începere a prelegerilor școlare, prescrisă pe 1 Septembre a fie-cărui an, pe lângă cele practisate până acuma în acéstă causă, venim și din partene a vĕ recomanda următórele:

1. Avênd în vedere că numai învĕțămêntul religios ne póte apropia de ajungerea dorințelor nóstre: mai nainte de tóte, sĕ vĕ siliți a folosi tóte ocasiunile binevenite, în biserică și afară de biserică, la conveniri și întruniri cu fruntașii poporului, pentru a-i convinge despre marea însemnătate a *șcólei nóstre confesionale*, și despre nefericitele curente periculóse, ce o amenință, iar în legătură cu acésta sĕ i convingeți și despre neprețuitele folóse ale șcólei, sfătuindu-i sĕ aducă tóte, sacrificiile posibile și din partea lor, dară mai ales din partea comunelor bisericesci, pentru susținerea caracterului confesional al șcólelor și pentru aplicarea de învĕțători vrednici, cu dotațiuni corĕspunḑĕtóre, cari în tóte privințele sĕ fie la înălțimea chiămării lor. După aceea, tot asemenea sĕ vĕ siliți a lumina și pe părinții copiilor despre neprețuitul folos al șcólei, sfătuindu-i, cum ne învață S. Apostol: *cu vreme și fără vreme*, sĕ facă tot posibilul pentru trimiterea fiilor lor regulat la șcólă, și pentru provederea lor cu cărțile trebuinciόse.

Sĕ nu se pérdă nici când din vedere, că trimiterea copiilor la șcólă, de frica pedepsei ce se aplică în unele casuri, nu duce la scop, precum duce la scop trimiterea la șcólă din convingere: căci atunci, când părinții numai de frica pedepsei trimit pe fiii lor la șcólă, acei fii auḑind dela părinți, că ei au sĕ mérgă la șcólă, numai ca sĕ scape părinții de pedépsă, capĕtă aversiune către șcólă, și nu se silesc la învĕțătură; precând atunci când părinții îi trimit din convingere spunêndu-le că numai prin șcólă se fac ómeni cinstiți și vĕḑuți, plăcuți și lui Dumneḑeu și ómenilor, acei fii capătă tot mai mare dragoste către șcólă, silindu-se din tóte puterile la învĕțătură.

2. Inainte de 1 Septembre a. c., terminul începerii prelegerilor școlare, preoții sĕ facă conscrierea tuturor copiilor obligați la șcóla de tóte ḑilele, dela 6—12 ani, precum și a celor de la 12—15 ani obligați la șcóla de repetiție, și sĕ o transpună învĕțătorului, iar părinții sĕ fie părintește sfătuiți în biserică, de pe amvon, dela începerea prelegilor încolo a trimite regulat pe fiii lor la șcólă.

3. In prima sĕptĕmână a începerii prelegerilor, preoții sĕ cerceteze tot a dóua ḑi șcóla, pentru a se convinge dacă învĕțătorii țin regulat órele de prelegere și dacă copiii umblă regulat la prelegeri; iar observând vre-o scădere, aceea sĕ o delăture, și anume, observând că unii părinți nu 'și-ar fi trimis pe fiii lor la șcólă, preoții sĕ-i cheme lă sine, ba în cas de lipsă sĕ mérgă chiar și la casele lor, precum fac acésta și preoții altor confesiuni, sfătuind pe acei părinți cu tot deadinsul a'și trimite pre fiii lor la șcólă, arătându-le deoparte neprețuitele folóse ale învĕțăturei, iar de alta tristele urmări ale neînvĕțăturei. Mergerea preoților pe la casele părinților, le va câștiga mare vază și iubire la popor, precum și la superiorii lor. Ba vĕḑênd poporul interesarea cea mare a preoților de sórtea lui, va fi pururea recunoscĕtor preoților, inspirând aceeași recunoscință și în inima generațiunilor tinere; iar în fine aceea interesare totodată va ridica și însemnătatea cea mare a învĕțăturii în ochii poporului.

Preoții vor repețí și mai departe cercetarea scólei, până când se vor convinge, că învĕțămêntul a luat cursul sĕu regulat, când apoi numai de câte douĕ-ori pe sĕptĕmână vor cerceta scóla.

Cele ce s'ar mai arĕta de lipsă, ca învĕțămêntul încă dela începerea prelegerilor sĕ ia avênt cât mai îmbucurător, lăsându-le și la înțelepciunea preoților și a învĕțătorilor, mai adaugem numai, că este timpul suprem și pentru acésta mare lucrare, ce ni-o impune chemarea nóstră, și asecurând pe toți că vom ști remunera serviciile celor-ce se vor distinge întru promovarea învĕțămêntului, precum vom osêndi și pe cei ce ar negliga acésta mare datorință, — cu binecuvêntarea archieréscă am rĕmas,

Sibiiu, la 5 August 1899.

Al vostru tuturor
de tot binele voitor
Ioan Metianu m. p.
archiepiscop și metropolit.

51

Ani 50 a stat pe tronul monarchiei ilustra odraslă a casei de Habsburg, și ḑiua de mâne va fi aniversarea a 51-a a ḑilei de domnie, cu care se începe anul 70 al etății.

Dilele însemnate din viața preabunului nostru monarch sunt tot atâtea plăcute ocasiuni pentru popórele monarchiei spre a-și manifesta sentimentele de alipire și de loyalitate față cu tronul și față cu dinastia, dar mai ales sentimentele de fii buni către bunul monarch, ca bun și îndurat părinte al popórelor credinciόse.

Ḑiua de mâne e ḑi de bucurie pentru întrégă monarchia.

Este a 51-a serbare dela suirea pe tron a Maiestății Sale împĕratului și regelui nostru Francisc Iosif I, sĕrbarea ḑilei de nascere a domnitorului nostru glorios.

Indoit sĕrbăm în ḑiua acésta noi Românii din monarchie, căci tot în ḑiua acésta maica nóstră biserică ortodoxă sĕrbéză schimbarea la față a Domnului.

Cu cifra pusă în fruntea acestui articol voim sĕ indicăm începerea jumĕtății a dóua de secol, de când noi Românii, popor pururea credincios, între tóte împregiurările credincios, necondiționat credincios, sĕrbăm ḑiua de nascere a preagloriosului nostru domnitor.

Dăm curs liber sentimentelor nóstre menite a caracterisa bucuria nóstră.

E admirabil tabloul ce se presintă ochilor nostri în acéstă ḑi solemnă.

La locul prim vin bisericele românesci.

Bisericuţele nóstre din dealul dela marginea satului — căci noi în sĕrăcia nóstră provenită din vitregitatea timpurilor trecute, avem numai bisericuţe, şi acestea de regulă sunt aşeḑate în dealul deasupra satului — bisericuţele nóste îşi deschid aḑi uşile lor, clopotele armonios chiamă pe credincioşi în casa Domnului, poporul cu evlavie întră în biserică, cu evlavie ascultă rugăciunea, care ca tămâie se înalţă la altariul Domnului, cu pietate urmăresce cuvênt de cuvênt rugăciunea ocasională „La ḑiua împĕratului“.

Nu esistă biserică creştină, care în oficiile sale divine se suscépă numele Domnitorului cu atâta îngrijire, şi cu atâta pietate, cum o face acésta biserică ortodocsă.

Nu este oficiu divin, la care biserica nóstră în rugăciunile sale sĕ nu cuprindă şi numele Domnitoriului. La fiecare slujbă bisericéscă noi cuprindem pe „Preaînălţatul împĕratul şi regele nostru apostolic Francisc Iosif I.“, pe curtea şi ostaşii lui, şi lângă acestia se înşiră oraşele, satele, întrégă patria.

In bisericuţele nóstre mâne se va ridica importanţa ḑilei prin rugăciunea specială, care se va înălţa pentru Domnitorul nostru.

Chorul va întona imnul poporal.

Astfel vom serba noi în bisericile nóstre esecutând cele rituale.

Amvonul nostru va fi îmbrăcat în vestmêntul veseliei, şi glasul preotului va vesti poporului credincios, că este ḑiua de nascere a Domnitoriului nostru, care întră în anul al 70-lea, va vesti că a 51-a óră serbăm noi ḑiua acésta dela suirea pe tron a Maiestăţii Sale.

„Biserica e locul unde se cuvine sĕ ne închinăm cu Duchul şi cu adevĕrul“, aşa am învĕţat noi din pruncia nóstră, aşa vestim noi şi aḑi poporului nostru.

Cu gândul nostru facem o revistă asupra timpului trecut de 50 de ani.

Ni se înseninéză faţa la ḑilele de veselie ale domnitoriului nostru, şi ca om Maiestatea Sa a avut şi ḑile de veselie, cea mai mare veselie o a avut însĕ, când şi-a vĕḑut popórele sale în veselie.

La privirea ḑilelor de durere din viéţa monarchului inima ni se strînge de durere, şi Maiestatea Sa monarchul nostru ca om a trecut prin grele cercări.

Viéţa lui ne servesce de model, cum trebue sĕ înfruntăm încercările, cu câtă tărie trebue sĕ stăm totdeuna la locul unde sórtea ne-a pus, şi cu câtă conscienţiositate trebue sĕ ne facem datorinţa.

Ochii poporului român din monarchia austro-ungară sunt aḑi îndreptaţi spre Măiestatea Sa prea bunul nostru monarch, căruia după Dumneḑeu avem sĕ-i mulţămim tóte cele bune ce le avem şi ca biserică, şi ca naţiune.

Bunul Dumneḑeu sĕ ţină la mulţi, mulţi ani încă, viéţa gloriosului nostru monarch!

Spionagiu descoperit la Viena?

O ştire din Viena spune, că autorităţile de acolo sunt penibil chinuite de o afacere gravă de spionagiu descoperită acolo în ministeriul de comunicaţiune, al trenurilor.

Luni în 14 August a fost arestat oficialul de stat de rang înalt Augustin Mosetig din ministeriul trenurilor, şi Pribitzer, fost ofiţer de stat major.

Mosetig e bănuit, că împreună cu fostul ofiţer de stat major Pribitzer, *ar fi vêndut unei puteri strĕine planurile de transportare a armatei pe liniile strategice galiţiene!*

O a treia persónă, care a înduplecat pe Mosetig la defraudarea planurilor, un fost oficial pensionat dela trenuri, a dispărut încă în Februar anul curent din Viena, şi nu se ştie unde petrece. Se chiamă Sanislo Prsidorowsky.

Mosetig era oficial cu rang de clasa VIII, dar pretenţiile sale mari l'au împins în strîmtorări şi aşa s'a putut demite la defraudarea actelor. Prsidorowsky a fost pensionat în Decembre a. tr. In Iuniu a. c. şi-a primt încă în Brussela pensia. De atunci nu se mai ştie unde e. Pribitzer e compromis prin aceea, că a fost vĕḑut adeseori consultându-sĕ cu Prsidorowski.

România şi Austro-Ungaria.

„Neue Freie Presse“ s'a ocupat în unul din ultimele sale numere de desvoltarea relaţiilor comerciale între România şi monarchia nóstră în decursul ultimelor dóuĕ decenii, în intervalul dintre anii 1876 — 1896.

Basându-se pe statistica dată de „România Economică“, ḑiarul vienez află, că în acest interval de dóuĕ decenii sunt de distins trei perióde: aceea a convenţiunii (1876 1886) aceea e rĕzboiului vamal (1886—1891), şi aceea a tarifului vamal român (1891—1896)

In timpul acestor trei perióde deosebite, relaţiile comerciale austro-ungare au trecut prin diverse faze. In timpul periódei convenţiunei, exportul austro-ungar în România a fost de 1,424 milióne lei anual, ceea-ce vine 48.5 la sută din importul total al României, pe când exportul României în Austria a fost, în acest interval, de 780 milióne lei, adică 36,2 la sută din exportul general al României.

In perióda a dóua exportul Austro — Ungariei a scăḑut la 260 milióne lei, adecă 52 milióne pe an, deci în proporţie de 14,75 la sută din importul general în România, pe când exportul din România în Austro-Ungaria a fost de 74 milióne, adecă de 5.6 la sută din exportul general al României. Resultă din aceste cifre, că şi România a suferit mari perderi din cauza rĕzboiului vamal şi că a trebuit sĕ-şi îndrepte exportul în cu totul alte direcţiuni.

In perióda a treia, importul în România ca şi exportul din România au crescut fórte mult, şi Austro-Ungaria a luat parte la importul în România pentru suma de 530 milióne, deci exportul Austro-Ungariei în România a crescut cu 270 milióne în raport cu perióda a dóua.

Tot odată exportul României în Austro-Ungaria a crescut în acelaş interval de la 74 la 205 milióne lei. Mai trebue relevat că în acest interval Austro-Ungaria singură a contribuit cu 32.3 la sută la veniturile vamale ale României.

Din tóte acestea rezultă că *Austro — Ungaria începe sĕ-şi recapete locul de odinióră pe piaţa României*, meritul revenind comerciului şi industriei sale.

Biserica ortodoxă din Bucovina.

Am schiţat în numĕrul din 31 Iuliu a. c. al ḑiarului nostru starea critică în care se află de present biserica ortodoxă din Bucovina, şi am signalat paşii, ce ea i-a făcut cu treiḑeci şi unu de ani mai nainte, pentru a-şi câştiga autonomia sa, şi regularea drepturilor, ce compet elementelor constitutive din acea eparchie.

Cu avênt puternic au păşit în luptă credincioşii bisericei ortodoxe din Bucovina, şi erau îndreptăţite speranţele legate de frumosul început.

Astăḑi dăm petiţiunea ce credincioşii bisericei o au adresat parlamentului central din Viena, care atunci o a apreţiat după merit.

Iată-o:

Petiţiunea

gr. orientalilor din Bucovina pentru efeptuirea autonomiei bisericei lor.

Inaltă casă representativă! Credinţa în misiunea de cultură a imperiului austriac spre miaḑănópte-rĕsărit a acestei părţi de lume, nu mai puţin sentimentul de apartinenţă politică şi economică a acestei ţeri către numitul imperiu, s'au stârnit fórte întru inimile bucovinenilor prin aparerea legilor fundamentale de stat din 21 Dec. 1867, şi acestea fură primite de dînşii cu mulţumire intimă în presupunerea secură, că prin ajutoriul acestor legi fundamentale se va ajunge meta dorinţelor şi nisuinţilor tuturor patrioţilor luminaţi: consolidarea imperiului, întărirea domnirii dreptăţii şi naintarea desvoltării liberale şi a binelui general în stat şi prin urmare şi în patria nóstră ca şi în celelalte ţĕri ale monarchiei.

Avem speranţa secură, că spiritul de umanitate şi de progres ce adie prin legile fundamentale de stat, va străbate şi va domni corpurile suferitóre ale statului în tóte direcţiunile vieţii publice, fără de esceptiune, li va insufla viaţă şi le va întineri, fiind noi pătrunşi de aceea convingere, cumcă pretensiunilor şi recerinţelor moderne ale Austriei póte satisface numai acea sistemă de regim, carea basându-se pe o legelaţiune organică ce corespunde spiritului luminat al timpului, aduce la deplină validitate progresul decisiv pe tóte terenele activităţii publice, pretudindene, unde se recere ajutoriul ei liberal, intrevine scutind şi naintând; o sistemă, care ţine socótă atât de drepturile generali ale poporului şi de consonanţa cu interesele sustătătóre ale cestui din urmă, şi între marginile ideii liberale a timpului ţine socótă de relaţiunile ce descind dela Dḑeu, ale singuraticilor popóre de după religiune şi biserică, limbă şi datine.

De aceea însoţim cu cele mai bune dorinţe ale nóstre întregirea ce înaltul senat imperial a intreprins'o în opul constituţiunei prin o legelaţiune positivă şi corespunḑĕtóre. Căci dacă preţul unei constituţiuni se póte judeca numai de după fructele ei şi anume de după influinţa asupra desvoltării spirituale şi materiale a poporului, apoi acésta influinţă atêrnă (scim din esperienţe amare) chiar şi la constituţiunile cele mai liberali, tot numai de la aplicabilitatea ei practică în viaţa de stat, dela înrîurinţa ei esceptională şi faptică asupra tuturor relaţiunilor publice.

Intre îndreptările cele mai preţióse şi demne de recunoscinţă, ce se dederă popórĕlor din Austria prin legile fundamentale de stat din 21 Decemvre, se numeră drepturile şi libertăţile ce se promiseră bisericilor recunoscute, dacă principiul proclamat va deveni lege positivă, iar promisiunea teoretică o garanţă practică şi fructuitóre.

Proiectarea legilor detaiate, ce se recer la realisarea drepturilor şi libertăţilor promise bisericei în principiu, ni se pare cu atâta mai inteţitóre, cu cât biserica nóstră gr. or. din Bucovina se află de timp fórte lung într'o stare anormală, prea bine cunoscută înaltului guvern de stat, deşi, durere! îndar a cunoscut'o; paşii colectivi, ce de 20 de ani încóce i-au intreprins mărturisitorii acestei biserici, atât bisericani cât şi lumeni, pe la tóte locurile competente, şi în timpul mai nou sprijiniţi prin dóuĕ manifestaţiuni asemenea ale înaltei diete de Bucovina, şi anume prin dóue adrese prea umilite către Majestatea Sa împ. reg. Apostolică (in anii 1863 şi 1866) cerênd ca statul sĕ recunóscă în fine apărerea legilor fundamentale de stat de la 21 Decembre, n'a eserciat până acuma nici cea mai mică influinţă usupra stării bisericei nóstre, ci relaţiunile acesteia în tóte privinţele şi în tóte părţile, atât către stat, cât şi înlăuntru, sunt tocmai contrariul de ceea ce ar trebui sĕ fie după litera şi spiritul legilor de constituţiune.

Insĕ acest contrast într'un imperiu al libertăţii este o umbră atât de flagrantă şi neconsonabilă, încât noi în consciinţa nóstră ne simţim împinşi a esprima respectuósa dorinţă, ca acestor stări sĕ se facă capĕt cât mai curênd, şi prin o specialisare a articolului de constituţiune referitor la drepturile şi libertăţile bisericesci, se sĕ facă cu putinţă ca dênsul sĕ între în viaţă faptică şi aplicarea lui la relaţiunile bisericei gr. or. din Bucovina sĕ fie posibilă.

FOIŢA

MAMEI.

Sunt mic; voi seceraţi pe întrecute
Şi înnotaţi în holde până 'n brâu;
Eu, singurel, îmi fac de joc cu muşte,
Uitat la umbra unui snop de grâu.

Mi-s'a urît, pornesc spre tine, mamă,
Prin mirişte; mĕ 'nţep de nu mai pot;
Mai stau, mai merg... un vîrf de mărăcine
M'a sàgetat, şi nu-i chip sĕ-l mai scot!

Incep sĕ plâng, tu vii cât poţi în fugă,
M'alinţi şi mĕ săruţi cu 'nduioşare;
C'un ac îmi scoţi duşmanul mărăcine:
„Ca mâne-o sĕ te vadă maica mare!“

. . . .

Sunt ani de-atunci, cărările vieţii
Cu mărăcini mai tóte 'mi fură pline:
M'a săgetat prin inimă durerea,
Şi nimeni n'a venit sĕ mi-o aline...

C. Sandu.

Tinereţea vecinică.

Una dintre cestiunile cele mai contraversate de biologişti e acea macrobiotică, care pretinde că póte întârḑia la infinit óra supremă a sfîrşitului vieţii.

Se cunósce tot ce s'a încercat în acéstă privinţă în trecut de către Christophe Hufeland şi principalul seu continuator, Burggraf din Gand, fără a mai vorbi de „apele de tinereţe“, şi se cunosc de asemenea şi progresele actuale ale opotherapiei datorite iniţiativei lui Brovn Sequard.

Totuşi aceste teorii şi aceste experienţe n'au fost până acum încoronate de cât de un succes îndoios.

Un doctor american, de origină germană, Althaus, stabilit la Londra, pretinde că a resolvat problema în condiţiuni de absolută eficacitate, fără nici o temeră de nereuşită! Pentru a ajunge la acest sfîrşit, n'a fost nevoie sĕ afle secretul Medeei care a întinerit pe bĕtrânul Eson: el s'a mulţumit sĕ aplice, în anumite împrejurări, un curent de electricitate la basa creerului, şi a influinţat ast-fel în contra bĕtrâneţei!

*

Metoda doctorului Althaus se întemeiează pe principiile următóre:

Vêrsta mijlocie e de vre-o 50 de ani, dar ciclul complect al vieţei fisiologice póte permite ori cui, dacă e valid, sĕ aspire până la 100 de ani. Ori-ce bĕtrân de 60 sau 70 de ani, adecă ajuns la trépta la care nu trebue sĕ se mai gândéscă, sĕ construéscă, va avea posibilitatea aprópe sigură sĕ ajungă la 80, 90 ani sau chiar şi mai departe, dacă bĕtrâneţea nu e întovărĕşită la dênsul de seriόse turburări organice. In aceste condiţiuni aplicaţiunile electricităţii, într'un mod regulat, la creeri, în fie care ḑi sau la dóuĕ ḑile, îi vor da mijlocul sĕ-şi prelungéscă viaţa, căci întrebuinţarea cu prudenţă a unui curent electric, influinţând asupra centrului vasomotor al bulbului cervical, întârḑie progregresele arterio-sclerosei, a descompunerii.

La o sĕptĕmână sau dóuĕ după începerea acestui tratament, energia sistemului creşte în mod considerabil. Bĕtrânul se pune cu chef pe muncă. Se îndréptă, umblă, pasul sĕu e mai hotărît, atitudinea sa mai normală. Faţa i-se înseninéză, a întinerit cu 5 ani, cu 10 ani chiar.

E sigur că bĕtrâneţea sub tóte formele sale are drept causă degenerescenţa „neuron“-ului şi că trebue sĕ se redea puterea acestui resultant al sistemului nervos, dându-'i materiile pentru el nutritive, după cum se alimentéză cu uleiu lampa a cărei lumină se micşoréză.

După doctorul Althaus, uleiul creerilor, fără a cărui activitate nu póte exista viaţă lungă, e electricitatea.

Binefacerile curelor electrice în nevritică (terepeutica nervilor) sunt indiscutabile şi sunt de mult preconisate, dar aparatele, precum se întrebuinţau până acum, erau aprópe tóte imperfecte.

Doctorul Althaus a construit unul cu totul particular. E un fel de scaun pe care ia loc pacientul

O făşie care îi încinge fruntea, e pusă în comunicaţiune cu doi electroḑi, dintre cari unul e în contact cu basa cefei, acel-alt cu fruntea. Aceşti conducĕtori sunt astfel aplicaţi de pe o parte la măduvă şi pe de alta la creer. Aplicaţiunea duréză 30 de minute până la o óră, fără a produce vre-o sensaţiune neplăcută.

După cinci sĕptĕmâni, tractamentul produce un efect simţitor. Bĕtrânul întinereşte, şi precum spun unii martori citaţi, chiar perii albi — tind sĕ revie la colórea lor primitivă, blondă sau brună!..

Vn.

Cătră acestea ne permitem a adauge rugarea umilită, ca înalta casă a ablegaţilor, cu ocasiunea statoririi legii speciale în privinţa autonomiei constituţionale a bisericei nóstre, sĕ binevoiescă a învrednici de atenţiunea binevoitóre şi meritóre starea cea miseră a ei, şi dreptul ei de autonomie sĕ-l îngrădéscă cu astfel de garanţe, care sĕ fie capace d'a împedeca ca nu cumva eserciarea sau esplicarea acelui drept preţios sĕ atêrne de la cutare oficiolat sau cutare autoritate, ci ca constituţiunea din 21 Decembre sĕ devină adevĕr şi pentru biserica gr. or. din ţara de corónă austriacă Bucovina.

Biserica gr. orientală în adevĕratul spirit al ei, este fórte străină de terenul negatiunii faţă cu statul modern, şi ea 'şi aştéptă mai vêrtos de la acesta şi propria sa întinerire; principiul lui de viaţă e şi al ei, libertatea constituţională este ceea ce o cere şi dênsa, pentru că numai acésta póte sĕ-'i ridice sarcina apăsătóre a unui organism înţepenit şi s'o facă capace d'a corespunde deplin misiunei sale salutare. Numai acolo unde desvoltarea liberă şi conformă spiritului popular a bisericei nóstre a căḑut victimă absolutismului politic reacţionar, numai acolo a căḑut dênsa în amorţire, pentru că a fost despoiată de principiul seu fundamental. Şi numai un concept istoric preocupat póte sĕ crédă că fasa nenaturală în care ne aflăm, este starea normală a religiunei nóstre carea stă neclătită pentru spiritul nefalsificat al bisericei crestine din seclele prime.

Respecte de interese înalte publice recomândă a nutri şi a întări soliditatea naturală ce esistă între statul constituţional şi între biserica gr. or. din Austria, între o confesiune ce numĕră 3,200.000 de suflete, a cărora credinţă şi alipire cătră prea înalta casă domnitóre e demostrată destul de istoriă, dar care faţă cu cele lalte biserici ale statului a fost inapoiată în multe chipuri.

Fie ca consideraţiunea dréptă a cercustanţelor premise sĕ-şi afle spresiunea sa într'o lege, specială care sĕ respice şi sĕ preciseze recunóscerea autonomiei garantate bisericei gr. or. ca sĕ-i fie cu putinţă a se desvolta naturalminte după spiritul ei cel adevĕrat, după vechile sale norme fundamental represintative cari cuprind pe toţi membrii bisericei, în consonanţă cu recerinţele moderne, şi sĕ lucre cu tótă influinţa sa salutară la nobilitarea religiósă-morală a poporului, spre binele statului şi spre saluta credincioşilor bisericei.

Subscrişii preoţi şi lumeni mărturisitori ai bisericei gr. or. din Bucovina, cu reverinţă 'şi permit deci a face umilita rugare: Nalta casă a abligaţilor binevoiéscă a mijloci proiectarea legilor speciale pentru realisarea administraţiunii libere şi autonomiei bisericei gr. or. din Bucovina garantate în principiu prin legile fundamentale de stat din 21 Decembre 1867.

Cernăuţi, în Martiu 1868.

(Urméză subscrieri numeróse.)

Asociaţiunea la Deva.

Programul

Adunării generale şi a festivităţilor.

Avis. Pentru orientarea şi comoditatea óspeţilor, Comitetul arangiator a instituit un *Birou permanent* în localitatea „Casinei române“. In acest Birou se vor vinde şi bilete de întrare la banchet, concert şi bal.

Comitetul arangiator s'a împărţit în trei secţiuni: Secţiunea I. pentru primirea şi încuartirarea óspeţilor, avênd Preşedinte pe Dr. Alexandru L. Hosszu, Vice-preşedinte pe George Romanul.

Secţiunea II: pentru pregătirea şedinţelor adunării generale, arangiarea de conveniri, banchet, concert, bal şi eventuale excursiuni avênd preşedinte pe Francisc Hossu Longin, vicepreşedinte pe Beniamin Pop.

Secţiunea III: Pentru arangiarea festivităţii poporale, cu Preşedinte: George Romanul, Vicepreşedinte George Nicoară.

A se adresa acestora, voind încuartirarea ori participare la ceva.

Sâmbătă în 14/26 August va fi primirea comitetului central şi a óspeţilor la gara căii ferate, iar sara la 8: Convenire socială în „Restaurantul“ din grădina poporală (promenadă). Cină a la carte. Musică: capela din Brad a lui Mihail Priculici.

Duminecă în 15/27 August la 8 óre a. m. convenire la şcóla gr. or., la 8½ participare la serviciul divin. Cântările liturgice le va executa corul bisericei din Deva, sub conducerea dlui Toma Roşu, învĕţător. La 11 óre a. m. *Şedinţa I.* a adunării generale în biserica gr. or. din loc, după ordinea de ḑi publicată deja.

In decursul şedinţei: prelegere pentru popor în curtea bisericei.

La 2 óre p. m. *Banchet* în sala „Redoutei“. Preţul de persónă 2 fl. 50 cr. Musică: Capela lui Mihail Priculici.

La 4 óre. p. m. vecernie în biserică. După vecernie: Deschiderea festivităţii poporale.

Séra la 8 óre: *Concert* în sala „Redoutei“. Preţul de întrare: Locul I. 2 fl. Locul II. 1 fl. 50. Partere şi Galerie 1. —

Luni 16/26 Aug. La 10 óre *Şedinţa II* în biserica gr. or., nupă ordinea de ḑi publicată.

Séra la 9 óre *Bal* în sala „Redoutei“ Preţul de întrare 2 fl. Galerie 1 fl.

Marţi 17/29 Aug. *Excursiuni*: La Hunedóra, La Haţeg-Grădişte, Petroşeni-Surduc.

Din România

(*Un sat nou*) In curênd se va inaugura în judeţul Tulcea, un mare sat la delta Dunării, care va primi numele de Principele Ferdinand. Acest sat situat pe grindul Stipoc, în mijlocul unei păşuni bogate, prin poziţia sa în centrul deltei şi nu departe de frontieră, va avea o deosebită însemnătate.

*

(*Monumentul încorporării Dobrogei*) Monumentul comemorativ pentru încorporarea Dobrogei la România, care se ridică la Tulcea, este terminat şi au mai rĕmas numai câte-va mici lucrări de făcut spre a fi gata de inaugurare. In tómnă va fi înaugurarea solemnă.

*

(*România la congresul de comerciu din Filandelfia.*) Guvernul român a decis a trimite un delegat la congresul internaţional de comerţ şi de industrie care se va deschide a Filadelfia la 10 Octobre viitor.

*

(*Peştele român căutat*) O companie de capitalişti din Viena a întrat în tratări cu serviciul pescăriilor române, pentru a transporta peşte îngheţat pe piaţa Vienei.

De sub şatra Pintii.

(Incheiere).

Despre órele de catichisaţiune, numele catecheţilor, remuneraţiunea acelora, cercetarea bisericei, împărtăşirea cu sfintele taine etc. privitóre la tinerimea gr. ort. română ca şi la cea de alte confesiuni, afară de cea arm. cat., până când gimnasiul a fos confesional, nu aflăm nimic special, ci numai câte un pasagiu general, în care se spune, că tinerimea „acatolică“ a fost catechisată prin preoţi de confesiunea ei şi despre sporiul obţinut şi cercetarea bisericei a fost obligată a produce testimoniu, punêndu-i-se totdeuna la inimă, ca datorinţelor sale religionare sĕ satisfacă punctuos şi cu cea mai mare evlavie.

In tot periodul acesta, precum sunt informat pe cale privată, ca catechet a funcţionat dela 1869 până în 1898 preotul nostru dela penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla, T. V. Gheaja, propunênd o óră pe sĕptĕmână tuturor elevilor fără o renumeraţiune regulată (dela P. V. Consistoriu archidecesan).

Trecênd gimnasiul la stat, aflăm de catechet pe acelaşi, iar în 1899 pe Gavriil Hango. preot gr. or. la acelaşi penitenţiar. Acum órele de catichisaţiune s'au înmulţit la dóue pe sĕptĕmână, una pentru cea din clasele I-IV, şi alta pentru cei din clasa V-VIII. dându-i-se catechetului la cerere o remuneraţiune dela stat.

Unele observări privitóre la cercetarea bisericei şi la limba română vorbită de elevi.

Biserica ort. rom, abia avênd noi aci 8 familii gr. or., nu are în Gherla altă biserică decât cea din penitenţiarul deţinuţilor, unde tinerimea scolară nu póte fi dusă, nici din punct de vedere pedagogic, şi nici nu s'ar permite acésta. Acestei lipse s'a ajutat aşa, că a fost îndemnată a cerceta biserica armeno - catolică, şi acésta precum mi-s'a spus, ca sĕ fie ferită de proselitismul fraţilor români gr. cat.

Cât privesce limba română vorbită de studenţii români, aceea e fórte amestecată cu limba maghiară, de unde se vede, că nici în casa părintéscă nu e vorbită corect, şi aşa trebue sĕ presupunem, că nici în familiele înteligenţilor nostri din aceste părţi nu se citesce mai nimic românesce, ci tot în limbă strĕină! Noroc că acestei defectuosităţi i-se pune cale în mare parte prin trecerea la şcólele superióre, unde tinerimei i-se dă posibilitate barem pe cale privată a îşi repara întrelăsările din trecut, de multe-ori nu din vina sa.

Abstracţie făcênd dela spiritul antipatic ce-'l arată întréga societate maghiară de pe aici faţă de tot ce nu e maghiar, încolo gimnasiul se póte considera de bun, prestând mult şi bun şi punêndu-sĕ până acum mare pond şi pe crescerea religiósă, la care a contribuit partea leului poporul armean care în timpul mai nou a pus fórte mare pond pe cumpĕna religiosităţii în tóte direcţiunile activităţii sale publice şi private. Durere însĕ că acest spirit acum — începe a scădea.

In trécăt amintesc şi aceea, că au cercetat şi preparandia gr cat. rom. de aici 5 elevi gr. ort. rom., iar doi şcólele normale a căror catechisaţiune s'a ţinut în locuinţa proprie a catechetului. Nici despre acestea nu se póte ḑice altceva, decât ceea ce s'a ḑis despre cei dela gimnasiu, cu deosebirea că elevii dela preparandie au cercetat biserica gr. cat. rom.

In fine mai amintesc, că toţi elevii au fost mărturisiţi şi cuminecaţi de dóue-ori în anul acesta şcolar, la Crăciun şi la Pasci.

Preste tot catechisaţiunea a decurs în mod destul de normal.

Corespondent.

Procesul Dreyfuss.

Atentatorul asupra lui Labori n'a putut fi descoperit şi prins. Labori e tot bolnav. Glonţul nu i-s'a scos încă din spate. Se speră că pe Luni sĕ fie mai bine.

Apărătorul Demange a cerut întrerumperea pertractării până se va face bine Labori. Tribunalul a respins cererea, căci legea nu permite decât amânări de 48 óre.

Se urméză ascultările. A fost ascultat iarăşi Mercier, care ţine tare că Dreyfuss e vinovat, apoi Billot, Zurlinden, Cavaignac şi alţii.

Sensaţie a produs provocarea la o scrisóre a colonelului *Schneider*, ataşatul militar al Monarchiei nóstre la Paris, cătră guvernul seu, în care spunea în timpul acela, că nu crede ataşaţilor militari german şi italian, cari cércă a convinge lumea că nu Dreyfuss ar fi trădătorul, pe când el, Schneider, pe Dreyfuss îl ţine de trădător!

*

In *complotul contra republicei*, descoperit de câteva ḑile, s'au făcut mulţime de arestări şi se urméză încă. Secretarul gen. al „Ligei patrioţilor“ a fost arestat şi mulţi membri marcanţi.

Monarchiştii îşi ridică capetele. E témă de serióse complicaţii.

NOUTĂŢI

Plecarea regimentului 31. Ieri după amiaz la órele 5 s'a concentrat regimentul nostru de casă 31, pe piaţa „Herman“, gata de plecare, cu pionerii şi musica şi steagul în frunte. După-ce Esc. Sa F. M. L. Kertschek, a primit raportul colonelului şi a trecut în revistă trupa, — s'a îndeplinit formula de rugăciune, esecutată de musică, apoi trupa a pornit, trecênd prin strada Cisnădiei. Era tot Sibiiul de faţă. O mare de ómeni pe „Bretter“, pe piaţa Herman şi strada Cisnădiei. Trecênd regimentul, în sunetul musicei, prin strada Cisnădiei, din ferestrile caselor pline de privitori, din multe zbura plóie de flori asupra trupei, companie de companie.

Din causa sfintei sĕrbători „Schimbarea la faţă“, numĕrul nostru proxim va apare Marţi viitóre.

Ciuma. Ştirea dată de noi în numerul trecut, despre *un* caz de ciumă, cea mai teribilă bólă pustiitóre lipiciósă, la Oporto, dunere se adevereşte în proporţii mărite uriaş. Oficios s'a scris că *un* om numai s'a bolnăvit de ciumă. Dar acum după 2 ḑile sĕ telegrafiază din Lisabona, că în Oporto s'au bolnăvit deja *38* de persóne de ciumă, dintre cari *9 au şi murit*! In Oporto nu ştiu ce mĕsuri sĕ mai iee contra acestui biciu alui Dḑeu, — şi statele celelalte europene vor trebui sĕ iee uriaşe mĕsuri de precauţiune, de e sĕ nu se rĕspândéscă bóla prin tóte! Căci merge repede de neînchipuit!

*

Dar casei Domnului. Din Băreşti ni-se scrie, că simţindu-se la biserica nóstră de acolo lipsa unei cădelniţe, s'a făcut între poporeni o colectă, şi s'a adunat dela 39 parochieni, dela 10 cr. până la 1 fl. 50 cr., de tot peste 12, fl. şi cu suma asta s'a procurat dela Librăria diecesană din Caransebeş o frumósă cădelniţă de argint de China, care s'a sfinţit deja şi s'a dat întrebuinţerii în sfântul locaş. Se aduce şi pe acéstă cale mulţumită bunilor creştini cari au contribuit cu crucerii lor pentru odorul casei Domnului.

*

Vênătóre împĕrătéscă. Impĕratul Wilhelm al Germaniei merge din 15—20 Septembre în Svedia de miaḑă-ḑi la vênat, unde e arangeată o mare vênătóre, la care va lua parte şi moştenitorul de tron svedian.

*

Menelik ne va visita... Ḑiarele străine anunţă că Menelik al Abisiniei, va întreprinde la primăvară o călătorie în Europa, vizitând curţile europene în următórea ordine: Atena, Viena, Roma, Paris, Londra, Berlin, Petersburg, Bucureşti şi Constantinopol.

*

Pustiire mare. Insula Portorico a fost zilele trecute aprópe întrégă nimicită de un gróznic orcan: *100.000 de ómeni au rĕmas pe drumuri, sub ceriul liber şi peste 1000 de inşi au perit în urma orcanului.*

*

Petrecere bine reuşită, ni-se scrie că a fost cea arangiată în 18/30 Iuliu în *Órda de jos.* A fost premérsă de o producţiune teatrală, în care diletanţii şi-au achitat bine rolurile jucând spre mulţumirea tuturora. Dşóra Iosefina Trifan a jucat cu efect rolul Săfticei, ceilalţi asemenea se vedea că şi-au dat multă silinţă sĕ străbată rolurile lor. Bine a declamat dşóra Rafila Cutean poesia „Duşmancele“ de Coşbuc, şi George Cutean monologul din Ovidiu de Alexandri. După producţie a urmat joc vesel. In pausă 8 ţĕrani cu vătavul lor G. Cutean, au jucat fórte bine „Căluşerul şi Bătuta“, şi plăcut a delectat publicul clericul Mateiu, prin cântare de frumóse piese la violină. S'a urmat iarăşi jocul până în zori. Toţi s'au dus mulţumiţi dela producţia cu petrecere.

*

Regele Svediei şi ţĕranca. Oscar II regele Svediei e dór' cel mai popular rege. Dar îşi şi merită popularitatea, căci nu arare-ori el stă de vorbă si cu cel mai serac om, îl întrébă de nĕcazuri şi îl ajută cu ce póte. De curênd la o escursiune a vĕḑut o femee bĕtrână, slabă; a mers la ea şi i-a dat un galbin. Femeea a mulţumit regelui, dar sĕ vede că s'a gândit, că ar trebui şi ea sĕ rĕsplătéscă cumva domnului strein (că nu ştia cine e), darul seu. De aceea îi ḑise:

-- De ai primí, ţi-aş împleti o pereche de ciorapi frumoşi....

— Mulţumesc, respunse regele, dar aceia ar trebuí sĕ fie tare frumoşi!

— Care colóre îţi place mai tare? Iţi place cea sură?

— E bună. Cea sură e mai bună. Ea se şi potriveşte la bătrâni ca noi.

— Dar cum şi unde sĕ-ţi ştiu trimite ciorapii?

— Intrébă numai pe preotul, o sĕ-'ţi spună el...

Şi regele a rîs cu tignă de darul îmbiat de bĕtrâna şi a plecat mai departe, iar bĕtrâna a grăbit acasă sĕ se apuce de împletirea „frumoşilor“ ciorapi.

*

Petrecere de vară. Tinerimea Română din San-Mihaiu şi jur (I. Turda) învită la Petrecerea de vară ce va aranja la 27. August, în grădina dlui Stefan Crişan. Venitul este destinat pentru Biserica rom. gr. or., din loc.

*

O masă ca în poveşti... In magasinul unui negustor de mobile din New-York, s'a aflat mai ḑilele trecute o interesantă masă, al căreia secret abia a putut fi descoperit. Masa fusese mai înainte acoperită cu postav verde, care acum începuse sĕ se ródă. In chipul acesta tocmai în mijlocul mesei a eşit la iveală o tăbliţă de oţel în lăţime de vre-o 20 cm., care fusese aşezată într'o tăetură a mesii.

Desfăcêndu-se tăbliţa, s'a aflat în lădiţa de sub ea un magnet înfăşurat în sîrmă din care au fost conduse mai multe bucăţi de sîrmă printr'un picior al mesei şi se terminau într'un nasture la înălţimea genunchelui. Magnetul era împreunat cu o baterie electrică.

E deci uşor de înţeles, care a fost scopul ecestei maşinării. Posesorul mesei avea obiceiul sĕ jóce coţcă la masă cu pretenii sĕi şi spre scopul acesta folosea nişte cuburi cari pe o parte erau îmbrăcate într'o tăbliţă de metal; de câte ori era la rînd sĕ arunce cubul, apăsa cu genunchele nasturele de la masă, şi în chipul acesta punêndu-se magnetul în acţiune, atrăgea în jos tot-deauna cubul cu faţa îmbrăcată în metal. Aşa a putut isteţul American sĕ despóe după plac acasă la el pe prietenii sĕi.

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă şi colorată, — în cele mai moderne ţĕseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zűrich.** [2] 10

Nr. 471/899 [160] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela şcólele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom."

1. Câmpuri-din-sus, cu salariu de 200 fl. prin repartiţie dela popor, cuartir şi lemne pentru încălḑit.

2. Certejul-de-jos, cu filia Cója, salar de 300 fl. şi anume: 220 fl. 50 cr. din repartiţie în popor, din camĕta împrumutului de stat 43 fl., din camĕta regalului 12 fl. 50 cr., în lemne de foc 44 fl., la olaltă 300 fl., şi cuartir liber.

3. Glodgilesci, cu salar anual de 300 fl. şi adecă în bani din repartiţiune 151 fl., în naturalii 49 mĕsuri de cucuruz sfîrmat = 49 fl., folosinţa pămêntului şcolar numit „Cetăţiana" = 38 fl., şi ajutor dela stat 62 fl., la olaltă 300 fl., cuartir în edificiul şcólei, doi stângini de lemne şi grădină de legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vre-o Duminecă ori Sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei şi modul de plătire a salarului.

Invĕţătorul ales la vre-una din aceste şcóle, e dator sĕ ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţiune împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca şi Sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu şcolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat.

Ilia, la 29 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective:

Avram P. Păcurariu
protopresbiter

Nr. 334 şcol. [165] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea în mod definitiv a posturilor învĕţătoresci dela şcólele elementare poporale gr.-or. din comunele Libotin şi Rogoz, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom." Fiecare post cu salariu de 300 fl. v. a. anual şi anume 100 fl. v. a. din repartiţiune pe popor, iar 200 fl. v. a. ajutor de stat.

Cererile de concurs, instruite conform normelor din vigóre, sĕ se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Cupşeni, în 29 Iulie 1899.

Oficiul gr.-or. al Solnocului, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Samuil Cupşa
protopresbiter

Ad. Nr. 205. 1899 [163] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante în comunele mai jos înşirate din protopresbiteratul Bistriţei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Borgo-Bistriţa, pentru un post învĕţătoresc, cu salar de 300 fl. din fondul şcolar, cuartir în edificiul scólei, 3 orgii de lemne şi folosirea grădinei şcolare de jumĕtate.

2. Blaşfalĕul-de sus, cu salar de 300 fl dela popor, cuartir în edificiul şcólei, şi lemne de foc.

3. Blaşfalĕul-de-jos, cu salar de 300 fl., dela popor, cuartir şi folosirea grădinei şcolare.

4. Galaţi, cu salar de 300 fl., dela popor, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicile instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, la oficiul ppresbiteral subsemnat. Cei apţi de a înstrua cântările şi a forma coruri cu tinerimea, vor fi preferiţi.

Borgo-Bistriţa, în 27 Iulie 1899.

In conţelegere cu comitetele parochiali concernente:

Simion Monda
protopop

Nr. 429—1899 [162] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de al doilea învĕţător la scóla confesională gr.-or. română din Drăguş, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de învĕţător sunt:

a) Salarul anual de 300 floreni v. a;

b.) Cuartir natural; şi

c.) Lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post de învĕţător, sĕ-'şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral greco-oriental al Avrigului, în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvàrmegye) până la terminul sus indicat.

Avrig, 31 Iuliu 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop

Nr. 380/1899 [161] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu termin de 31 August 1899.

1. Bedeleu, 2 Cacova-Ieri, 3 Mogoş-Mămăligani, 4. Muncel, 5. Ocolişul-mic, 6. Poşaga-de-jos, 7. Sălciua-de-jos, 8. Sasa, şi 9. Valea-Lupşei, cu salar de câte 300 fl. din repartiţie, şi cuatir şi lemne.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-şi aştérnă cereri le, instruite în sensul normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul indicat, şi permiţêndu-le impregiurările sĕ se presenteze în comună pentru a-'şi dovedi desteritatea în cântări.

Ofenbaia, în 28 Iulie 1899.

Oficiul protopresbiteral al Lupşei:

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 407/1899 [157] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti din comunele bisericeşti mai jos însemnate, în protopresbiteratul Geógiului, se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român".

1. Homorod, cu salar anual de 300 fl. repartiţiă în popor, locuinţă în edificiul şcólei, şi lemne necesare pentru încălḑit.

2. Rapoltu-mare, cu salar anual de 300 fl. şi anume: 150 fl. din fondul scolar, ear 150 fl. din repartiţiă în popor, cuartir liber în edificiul şcólei, grădină de legumi, şi 4 orgii lemne pentru încălḑit.

3. Renghet, cu salar anual de 300 fl. din cari 100 fl. se solvesc din interesele împrumutului de stat, în 2 rate egale, la 1 Aprile şi 1 Octobre a fiecărui an, eară 200 fl. din repartiţiune în popor.

4. Uroiu, cu salar anual de 300 fl. din cari cu 60 fl. contribue statul, eară 240 se încasséză din repartiţiune pe popor, cuartir liber, şi 2 orgii de lemne pentru încălḑit.

Concurenţii au a-'şi aşterne suplicele lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Hondol, 24 Iuliu 1899

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geógiului, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Vasile Pipoş
protopresbiter

Nr. 369-1899 [140] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de clasa III. Restosnea şi felia Poleţi, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post, dau suma de fl. 491.42 cr.

Informaţiuni mai detaiate se pot trage dela oficiul protopresbiteral.

Petenţii, cari în sensul regulamentului pentru parochii se pot înfăţişa înaintea alegĕtorilor, vor înainta suplicele lor, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subscrisului, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului.

Reghin, 2 Iuliu 1890.

In conţelegere cu comitetul parochial:

Galaction Şagău
protopresbiter

---

ad Nr. pp. 403—1899 [150] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti dela şcólele confesionale române gr.-or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Banabic, un post de învĕţător ca salariu anual de 300 fl., grădină, cuartir şi lemne.

2. Hărastăş, un post de învĕţător cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

3. Sopor, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir şi locuinţă.

4. Hidiş, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl, şi pentru grădină, lemne şi cuartir 11 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu, până la terminul sus arătat, cu aceea, că cei aleşi vor avea a conduce cântările în biserică în Dumineci şi Sĕrbători, şi în cele 3 comune mai dintâi vor avea a îndeplini şi funcţiunile cantorale.

Cojocna, 12 Iuliu 1899.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective ca senate şcolare —

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Turdei.

Teodor Ciortea
adm. pp.

Nr. 284 [149] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele gr.-or. elementare din parochiile mai jos însemnate în tractul protopresbiteral al Cetăţii de pétră, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Cărbunariu, cu salariu anual de 300 fl. din care suma de 200 fl. repartiţiune pe popor, 40 fl. din lada bisericei şi folosirea a 6 jugăre de pămênt arător în preţ de 60 fl., cuartir şi lemne de foc.

2. Fênaţe, cu salariu de 300 fl. v. a. din care 150 fl. repartiţiune pe popor ear'150 fl. ajutoriu de stat; cuartir, şi pentru încălḑitul şcólei şi a cuartirului 10 fl.

3. Vălenii-Şomcuţii, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţiune pe popor, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-'şi asterne petiţiunile instruate conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, de unde se pot lua şi înformaţiuni mai de aprópe cu privire la fie-care post.

Fênaţe la 10 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetăţii de pétră, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Şovrea
adm. prot.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum şi la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 1—26

clopote patentate găurite

invenţie proprie, mai de multe-ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

☞ *Preţ-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.* ☜

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 84 Sibiiu, Marți, 10/22 August 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Festivitățile Sașilor.

(*) La sfîrșitul sĕptĕmânei trecute s'au petrecut în Sibiiu frumóse festivități, arangeate din partea bisericei evangelice săsesci din incidentul desvĕlirii monumentului ridicat în memoria superintendentului Dr *George Daniil Teutsch*, rĕposat la 1893. La aceste, pe lângă mulțimea deputațiunilor tuturor orașelor și satelor sasesci, tuturor institutelor de cultură, de jos până sus, au participat și guvernul țerei prin un representant special, precum și aprópe întrégă lumea protestantă prin distinși trimiși ai diferitelor universități și consistorii din Germania, țéra mamă, precum o numesc Sașii. Așa au fost esmiși speciali din Berlin, Iena, Halle, Heidelberg, Potsdam, Brandenburg, Kiel, München, Breslau Cernăuți, Budapesta, etc. Corporațiunile studenților germani, „Alemania“, „Saxonia“, și multe altele asemenea au fost bine representate.

Tóte festivitățile și în special actul desvĕlirii monumentului, care a format culmea lor, au fost tributul de recunoscință adus din partea bisericei săsesci din Transilvania unui distins fiu al ei, care precum s'a esprimat un orator, a pus ultima piatră la terminarea edificiului măreț al bisericei și a poporului săsĕsc din patrie și care peste tot a întrunit în viéța și activitatea sa bogată idealul întregului seu neam, lucrând cu entusiasm și suces pentru realisarea aspirațiunilor aceluia.

Biserica nóstră special învitată a ținut se fie și ea representanța la aceste festivități culturale ale compatrioților nostrii Sași și prin presența representanților ei sĕ dee espresiune sentimentelor ei de frățietate și bunăvecinătate, cu tóte că este conscie despre aceea, că fieertatul superitendent Dr. Teutsch nu póte fi numĕrat între amicii poporului român, întrucât este cunoscut, că în istoria ce-a scriso asupra poporului săsesc, adeseori decade în aprecieri nu tocmai măgulitóre și puțin obiective la adresa poporului român.

Am indicat pe scurt la alt loc decursul festivității, care tuturor celor presenți a impus prin seriositatea, demnitatea și succesul obținut Tóte manifestațiunile vieții săsesci împreunate cu ea, au fost mărețe și frumóse, însuflețitóre și demne de un popor de cultură. Din ele, precum toți așa și în special noi românii, putem trage învĕțăturile cuvenite cât pentru modul de purcedere în acțiunile vieții nóstre romănesci. In cele bune datorințe avem a imita pe toți, și în special pe Sași, dela cari și pe alte terene am împrumutat adeseori lucuri bune.

Momentul de față a scos în deosebi la ivélă, cât de mult sciu ei prețui și venera pe capii bisericei lor? cât de mult țin nu numai cu frase góle, ci cu fapte visibile, la biserică și la institutiunile ei Toți oratorii festivi au atins acésta însușire bună a poporului săsesc, accentuând sus și tare, că sórtea și viitorul poporului lor sunt strîns legate de sórtea bisericei, a cărei apostol a fost și Teutsch.

Chiar ridicarea monumentului din chestiune este o nóuă dovadă a modului cum sciu ei sĕ-și arate dragostea față de biserică și bărbații ei binemeritați, Abia a murit T. în 1893, și la 6 ani monumentul lui stă ridicat, vestind fiilor neamului săsesc virtuțile unui ales fiu al seu și îndemnând pe toți a-l urma în activitatea lor. Iar noi? In 25 ani abia am pus în cerculațiune colecta pentru monumentul unui Șaguna, care pentru noi a făcut totul; iară *noi pentru el* .... așa de puțin. Și câtă deosebire dela o mână de ómeni, de abia 200.000, până la aprópe 2 milióne?

Nu putem lăsa neatins aici și monumentul participării atâtor distinși bărbați ai bisericei evangelice și atâtor universități din Germania; o dovadă acesta despre legătura fiéscă, ce o susțin cu marea biserică din Germania și cu isvórele de nesecată sciință a universităților ei; din aceste legături sorb nutrimentul susținerii proprii și a desvoltării continue în armonie cu direcțiunea și interesele bisericei generale. Acésta legătură spirituală cu coreligionarii lor din depărtare, aduce cu sine și unitatea desvoltării lor culturale și bisericesci. Era o plăcere sĕ i audă omul cântând împreună, cei de aici cu cei din depărtare, întreg servițiul divin într'o armonie surprindetóre.

Nu mai puțină atențiune merită împrejurarea, că poporul săsesc, dela capul lui până la cel din urmă, se presenta pe deplin concrescut cu biserica sa. Acésta se putea observa nu numai din spiritul discursurilor ținute, ci mai ales din servițiul divin din biserică. Era acolo o mare de ómeni din tóte straturile poporului și toți — fără nici o deosebire de rang și ținut — au luat parte activă la tóte cântările reproduse.

Erau acolo preoți înalți, profesori universitari, profesori dela institutele medii, funcționari dela diferite branșe, studenți, femei etc., și toți cântau cu deosebită siguranță și în deplină armonie, încât păreau a fi poporenii unui singur preot consciu de misiunea, ce i-s'a încredințat de biserică. Un fapt acesta, ce dovedesce cât de mult sĕ intereséză și inteligența celor mai înalte cercuri de biserica lor, încât cu mare zel cultivă cu toții cântarea bisericéscă.

Óre când vom ajunge sĕ putem dice acésta despre inteligența, profesorii și oficialii nostri? La noi dela mórtea fieiertatului P. Bologa, nu prea obvin casuri sĕ dăm de un inteligent mai marcant, care sĕ cunóscă cântările bisericesci, pe când d. e. și la coreligionarii sêrbi forméză escepții aceia, cari nu cunosc frumósele melodii ale ritului oriental. Glasurile se țin de o parte întregitóre a culturii lor.

Sĕ învĕțăm deci și noi cele bune dela alții!

Gravamine supărăcióse. Ministeriul comun de externe a dat o publicațiune, în înțelesul căreia, dela candidații provenind din țerile corónei ungare, cari voesce sĕ fie primiți în *Academia-consulară* Vieneză, se recere cunósterea limbei *germane* și *maghiare*.

Contra acestei din urmă cerințe, de a cunóște limba maghiară, Croații din Croația se ridică îndârjiți. Camera comercială din Zagreb, a înaintat către Banul croat o adresă, protestând contra acestei cereri a cunóșterei limbei ungurești. Tot așa au făcut camerele comerciale din Eszék și Zengi. Diarele din Peste dau știrea ca o nóuă pilulă..

Un discurs sensațional.

In 18 Aug. s'a desvĕlit lângă Saint-Privat un mare monument al eroilor căduți acolo în rĕsboiul pruso-francez. Impĕratul Germaniei a ținut și aci un discurs sensațional. El a dis între altele:

„Forma acestui monument se deosebesce de forma obicînuită a monumentelor de rĕsboiu. Arhanghelul cu scutul, se razimă cu o liniște a păcii pe sabia sa, pe care stau cuvintele mândre: „Semper talis!“

„Așa voesc, ca acéstă figură sĕ aibă și caracter general. Ea sĕ stee pe acest câmp udat cu sânge, ca un paznic al tuturor bravilor soldați căduți aici, *atât francezi*, cât și de-ai nostri, căci *vitejește și cu bravură* au pogorît în mormintele lor pentru împĕratul lor și pentru patria lor *și soldații francezi*.

„Și când steagurile nóstre, cele puternice, se vor pleca acuși înaintea monumentului de metal, și vor șuiera duios asupra mormintelor soților nostri căduți, sĕ fâlfăe ele și peste mormintele contrarilor și sĕ le șoptéscă că *cu stimă* înduioșată ne aducem aminte de vitejii morți!

„Plini de mulțumită adêncă și ridicându-ne privirea spre Domnul rĕzbóelor, care a condus grațios pe marele nostru împĕrat, sĕ ne gândim, că sufletele acelora cari odinióra au stat față în față în ciocnire cruntă pe acest câmp, adi stau în jurul celui mai înalt judecător, și uniți în eterna pace dumnedeéscă, privesc în jos spre noi“...

Revistă Bisericéscă.

Cuceririle ortodoxismului.

Rusia face mari cuceriri ortodoxismului, chiar și în țerile cele mai îndepărtate de sine, pe unde numai întâlnește pîlcuri de popóre slave.

Cum America e adi patria spre care alérgă toți prigoniții de sórte de prin alte părți ale lumii, aci Rusia a aflat un potrivit teren și priincios element de propagandă, atât religiósă, cât și de gintă. Se știe că cu miile curg într'una spre America Slovacii, Rutenii din Ungaria, și alți Slavi din alte țeri europene, Slavi cari însĕ după religiune sunt ori papistași ori reformați ori greco-catolici. Pe acestia pe toți Rusia știe sĕ-'i cuprindă, ajutându-'i în strĕina lor patrie, și îi câștigă pentru ortodoxism. Ea și jertfește pentru acest scop sume nu neînsemnate, susținênd preoți și institute în acele părți. Dar nu înzadar, căci și presintă róde fórte frumóse.

In San-Francisco e susținută o episcopie, a cărui cap a fost în cei mai rodnici ani din urmă, episcopul Nicolae, care așa de mult a știut trezi sentimentul de gintă în Slavii adunați în America, și atâta de bine i-a știut capacita asupra necesității de a fi și de aceeași religiune când sunt de același sânge, încât la o singură visitațiune canonică ce a întreprins într'un an recent prin coloniile de Slavi dela Oceanul pacifiic până la New-Jork, *au trecut la ortodoxism peste 50,000 de Slavi heterodocși*, anume Ruteni gr. cat., Slovaci rom. cat. și reformați, și tot felul de alți Slavi.

Pentru a consolida acéstă trecere și a atrage pe viitor pe toți cei-ce se abat pe aici, au înființat în Chicago un seminariu din care es preoți și învĕțători bine instruiți, cari sĕ cultive nóuĕle plantațiuni ale dreptei credințe, crescênd pe fiii acelora în ortodoxism curat.

Pe episcopul Nicolae l'au adus, pentru meritele sale, și l'au aședat într'o episcopie fruntașă de acasă, în Rusia.

Prin strămutarea lui însĕ, nu a încetat și lucrarea pornită de el. Din contră, ea se avêntă. In New-Jork edau 2 diare, unul în limba ruteană care se împarte gratuit între Ruteni, altul în limba ruséscă și engleză, ce sĕ împarte între Slovaci.

Un fapt caracteristic.

In legătură cu știrea de mai sus, despre puterea de cucerire a ortodoxismului, — aflăm în diarele maghiare o istorióră caracteristică, pe care ele o spun cu tânguire.

E faptul că puterea de atracțiune a ortodoxiei în acele părți e așa de mare, *că nici chiar Ungurii americani din partea locului nu-'i pot resista, ci trec de bună voie la ortodocsie*, printre Slovaci și Ruteni.

Diarul „Amerikansky Pravoslavny Vjestnik“, organul rus pentru slovaci, spune în numĕrul dela finea lui Iuliu, că pentru plebania unguréscă din Bridgeport, a fost angajat preotul Demetriu Gébe, fost profesor de teologie în Ungvar, care a trecut la religia ortodoxă și adi servește liturgia odată pe lună în limba unguréscă, firește liturgia orientală, cu rugăciuni pentru Țarul și biserica ortodoxă, și servește ungurește pentru emigranții din Ungaria, cari nu știu altă limbă și printre cari sunt și numeroși unguri, (cei mai mulți sunt nenorociți de Ruteni cari aici se maghiarisaseră de tot, iar acolo sĕ întorc la neam și la credința majorității gintei lor).

Desvĕlirea monumentului lui Teutsch.

Sâmbătă a fost o mare aglomerație de ómeni în orașul nostru, causată de festivitățile împreunate cu desvĕlirea monumentului ridicat de compatrioții nostri sași, fostului lor superintendent și bărbat politic Dr. G. D. Teutsch, mort în Iuliu 1893. Erau de față representanții tuturor parochiilor săsesci, precum și representanți valoroși ai protestantismului aprópe din întrégă Germania. Intre acestia sunt de remarcat: *Rogge* din Potsdam, predicatorul curții imperiale germane, ca representant al Reuniunei luterane „Gustav Adolf“, *Hermes*, consilier consistor., ca trimis al ligei pentru apărarea intereselor protestante, Dr. *Harnack*, prof. la univers. din Berlin, Dr. *Schubert*, prof. univ. în Kiel, Dr. E. *Oberhummer*, prof. la academia de sciințe în München, *Trölsch*, decanul facultății teol. din Heidelberg, *Wrede*, decanul fac. teol. din Breslau, *Rippold*, decanul fac. teol. din Jena, care a declarat în numele senatului univers. pe fiiul lui Teutsch, paroch în Șuramare Dr. de onóre, *Zieglauer*, dela universitatea din Cernăuți, Dr. *Asboth*, dela universitatea din Budapesta, și tóte autoritățile locale.

Guvernul era representat prin consilierul ministerial dl *Gömöry*. Biserica nóstră fiind învitată și ea, a luat parte la desvălire, fiind rapresentată prin Eminența Sa Metropolitul, Preacuvioșia sa părintele vicariu Dr. *Ilarion Pușcariu*, ppresbiterul *Papiu* și parochii locali *Petru Simtionu* și *Constantin Dimianu*. Dintre români au mai luat parte ca membri în representanția orașului d-nii *Zaharia Boiu*, *Nicolae Cristea* și Dr. *Elie Cristea*, și alții.

In presara desvělirii s'a ținut în „Sala de esposiții" sara de cunoscință, unde directorul ginmnasial din loc dl Carol *Albrich* a bineventat pe óspeții întruniți în numěr mare. I'au respuns pe rênd representanții străini, vorbind toți cu foc, aprins de schinteia comuniunii de rassă și atingênd importanța bisericei pentru conservarea neamului săsesc.

Desvělirea festivă a fost Sâmbătă diminéța. S'a început cu servițiu divin, constătător din mai multe cântări și câteva ectenii. Intrețesut a fost și cuvêntul festiv al vicariului *Witschstok*, paroch în Cisnădie. A vorbit frumos, făcênd o pararelă între *Honterus* și Dr. *Teutsch*, H. a întemeiat bis. luterană săséscă, ca om al teoriei mai mult; iar Teutsch a generalisat învěțăturile și spiritul ei în întrégă massa poporului. Unul a completat pe celalalt.

Spațiósa biserică era ticsită de lume, jos și în galerii. In deplină ordine au eșit apoi toți pe terenul dintre gimnasiu și biserică, unde se ridică statua. Aci reuniunea de cântări reproduce o cântare ocasională, sub conducerea prof. de musică *Bella*. La sfêrșitul acesteia cad perdelele și mulțimea erumpe în strigăte de veselie. Superintendentul Dr. *Müller* se urcă pe tribună și într'un discurs avêntat presentă poporului statua, indicând virtuțile naționale și bisericesci ale aceluia pe care îl representă, cerênd a ținea la ele și a-le cultiva din generație în generații. Cu tact a atins și virtuțile cetățenesci ale poporului săsesc, accentuând drepturile ce le au sașii pe pământul acestei nóue patrii și avênd ca și cei competenți cu încredere sě rěsplătéscă fidelitatea poporului săsesc.

A vorbit apoi curatorul bis. luterane din Ardeal dl advocat *Arz*, făcênd istoricul bisericei săsesci și arětând speciala ei misiune în viața națională a poporului. Acesta predă statua în grija primarului Drotleff, care o primesce prin un discurs avêntat, rostit în numele cetățenilor acestui oraș. După aceste a urmat o cântare de mulțumită, la care au luat parte activă toți fără deosebire că e din Ardeal ori din colțul cel mai estrem al Germaniei. Preotul Roge cânta din tótă inimă dela început până la fine atât aici, cât și în biserică. Era impunětóre acéstă unitate de cultură manifestată pe terenul bisericesc.

Au încungiurat apoi statua singuraticile deputațiuni din comune purtând cununi frumóse, cu pantlici în colorile naționale săsesci (roșu-albastru) și cu diferite inscripțiuni. Cele mai caleidoscopice vederi se presentau ochiului privitor. Erau impunătóre variantele multelor costume țěrănești de prin tóte ținuturile. Apoi s'au depus ḑecile de cununi pe monumentul, care representă pe Teutsch stând în picióre. In mâna stângă ține biblia stringêndu-o pe inimă, iar drépta o raḑimă pe filele ce represintă constituția nóuă a bisericei săsești, așeḑate pe o stativă, a cărei basă stă puțin în afară de piedestalul monumentului, încât primesci impresia, că-de nu o ține — se rěstórnă.

Monumentul este altcum frumos lucrat de unul dintre cei mai distinși sculptori din Germania, *Donrdorf* din Stuttgart. Costă cu așeḑat cu tot 25.000 fl. o sumă neînsemnată, față de costisitórele statue, ce le-am věḑut mai ales în Pesta. A lui Arany d. e. costă la 90.000 fl.

La órele 2 a fost banchet, la care au luat parte vr'o 600 persóne. Cuverta era 3 fl. Toaste au fost berechet, și lungi și mai scurte. Dr. Müller a vorbit pentru Majestatea sa, amintind, că însuși Màjeștatea Sa a numit pe Teutsch de „cel mai fidel" al sěu și că s'a înteresat și de ḑilele din urmă ale vieții aceluia.

A vorbit și Eminenția Sa Inalt Pr. S. nostru archiepp. și metropolit, în limba germână, mulțumind pentru cuvintele adresate confesiunilor representate și închinând pentru representanții conf. luterane și în special pentru super. Dr. *Müller*.

La masă au servit fetițe din familiile celor mai aleși burghezi din Sibiiu, chiar esemplul dat de Seliștenii nostri). Sara a fost representațiune teatrală de diletanți, iar a dóua ḑi bălul tinerimei universitare, care avea representanți din tóte părțile patului nemțesc.

Ori-cât ar fi însě de importante așa numitele „Burschenschafturi" studențesci pentru progresul neamului german și ori-cât ar fi contribuit spiritul acelora la formarea puternicului stat german de astăḑi, noi totuși nu ne putem reținea a spune, că presentarea studenților germani în costumul lor cu ciobotele mari, peste genunchi, cu mânușile asemenea până 'n cote, cu săbiile de duel, cu mănunchiul ca o pălărie de mare, cu chipiul abia acoperind vîrful capului, ori apoi diform de mare etc. etc., nóuě nu ne-au plăcut. Singură eșarpa de peste pept era frumos aplicată.

Deca.

Biserica ortodoxă din Bucovina.

Discursul

domnului Eudocsiu Hormuzachi în causa autonomiei bisericiei din Bucovina, rostit la 7/19 Iuniu 1868 în senatul imperial din Viena.

Istoria petițiunii din Bucoviva în causa autonomiei bisericesci, este atât de plină de învěțătură, cât și démnă de considerațiune. Nu e de lipsă a fi catolic, nici nu e de lipsă a încheia vre un concordat pentru coreliegiunarii sei, spre a esercia drepturi de concordat în contra legilor și drepturilor fundamentale de stat.

Cât de paradocsă se pare a fi afirmațiunea acésta, totuși e întărită prin cele ce se întêmplară cu petițiunea presentă, a căreia sórte, până la întrarea în parlament, e asemene unei odisee, unei lupte fatale în contra pedecelor complete.

Comunitatea bisericei gr. or. din Bucovina, representată de bărbați de tóte stările mirene și preoțesci, se decise în o adresă către senatul imperial, a esprima recunóscerea pentru votarea legilor fundamentale de stat și a'l ruga pentru emiterea unor legi speciale, referitóre anume la efeptuarea autonomiei bisericei acesteia. Intre acestea, iată că veni la mijloc mâna unui bărbat de pe o tréptă înaltă, a unui bărbat pe care, numai din respect pentru starea sa nu'l spun pe nume, (Episc. Hakmann. — Red.) și îngrozind cu disgrație pe toți cei ce cutezară a subscrie, puse în fine sub încuetóre însași petițiunea, ce i-se aduse în mână.

Numai prin o intrevenire înaltă, numai pe urma disposițiunilor făcute de Esc. Sa ministrul de culte și a presidentului din Bucovina, a scăpat petițiunea acésta din contumație, iar dreptul de petițiune al unei comunități bisericesci de violare arbitrară. Ceea-ce vedem așa dară în mătasă roșie învělit, este peregrinul scăpat din prinsórea babilonică!

Dară care este scopul și cuprinsul? care este obiectul petițiunii? De ce păți ea acele necazuri? mě va întreba nu unul.

In staturile Austriei se află de secoli o biserică, venerabilă pentru vechitate, puternică după numerositate, neschimbată în dogme, afină după doctrină cu bis. rom. cat., și anume sora ei cea mai mare. Asta comunitate numeră în tóte statele Austriei peste 3,200.000 de credincioși, iară dincóce de Laita jumětate de milion. Dela anul 1848 încóce se încórdă ea neîncetat, a vedea efeptuată regularea sa organică și legătura sa ierarchică întocmai aseḑămintelor canonice. Ea stăruesce in dar, de a vedea defiptă posițiunea sa legală în stat și formată organisarea sa internă, ca pe basa acésta se pótă esercia deplin autonomia garantată prin legile fundamentale de stat. Ea pretinde legi speciale spre efeptuarea principiului de libertate bisericéscă, asemenea acelora ce le posed catolicii și protestanții de mult, și precum sunt puse la ordinea ḑilei chiar și pentru evrei.

La constituirea bisericéscă respectivă pretinde însě poporul gr. or., în privința formală, facultatea unui vot la consultarea și decisiunea afacerilor bisericesci, școlare si fundaționale. Asta pretensiune se razimă atât pe înțelesul și litera legii, cât și pe ființa și pracsa vieții bisericești gr. or. Biserica ortodcsă e centralistică numai în privința doctrinei dogmatice, nu însě în administrațiune și jurisdicțiune. Ea nu are căpetenie monarchică, ci este în genere așa de sinodală în formele sale, că și antistelui înzestrat cu titulul de patriarch nu-i recunósce dreptul de a emite din propria autoritate decisiuni dogmatice și organice. Numai în sinodul ecumenic, instanța supremă, și treptat în jos în sinódele provinciale și diecesane, zace tótă puterea autorității legislative în biserica gr. or.

Patriarchul de Constantinopole, ca demnitariul suprem, póte cu învoirea celorlați patriarchi a conchema un sinod a tótă biserica, dară lui nu-'i este iertat a prejudeca decisiunilor acestuia și nici a-le suplini pe pe acestea. Patriarchii sunt potenți numai prin sinóde, afară de acestea sunt ei episcopii dieceselor proprie. Spiritul absolutismului nemărginit și a centralisațiunei strinse, încă n'a subjugat biserica ortodoxă nici în raportul episcopatului către clerul inferior, nici a presbiteriului față cu creștinii laici. Un spirit moderat, blând, aristocratico-democratic respiră în genere în așeḑămintele și administrațiunea bisericei gr. or., căci spre fericirea ei, încă n'a ținut ea un conciliu tridentin, spre întroducerea unui centralism strîns și unui absolutism apăsător în organismul seu. Pe basa spiritului acestuia sinodal, pretinde comunitatea bisericéscă, de a fi ascultată și vocea ei despre regularea stării sale.

După conceptele religionare ortodocse, nu constitue clerul singur biserica representativă, și credincioșii laici sunt un factor esențial al ei, și axioma: „Nihil de nobis sine nobis" trebue sě devină aplicată și în privința acestor doi factori, adecă a clerului inferior și a mirenilor, la efeptuarea legilor organice. Cu escepțiunea afacerilor dogmatice rituale și jurisdicționale, cari sunt reservate preoției, cad tóte celelalte în acel cerc de competință, la care participă asemenea preoții și laicii. Așa, vedem că alegerea patriarchilor gr. or. se face în o adunare de preoți și de laici. La alegerea metropoliților și a episcopilor participă și unii și alții, în congresul din Carloveț precumpănesce numěrul laicilor; iară alegerea parochilor este un drept practicat pretutindeni al patronilor laici și al comunităților.

Drept că unii demnitari bisericesci, cuprinși de mania absolutismului, deteră adeseori mâna cu puterea de asemenea absolută a statului, ca în concurs cu acésta sé-'și împace mândria și interesul pe spatele credincioșilor și a clerului și fără de scirea și voia acestora. Regimul cugetà a stăpâni deplin turma, dacă a câștigat pe păstor, și cu întrebuințarea mijlócelor sale i-a și succes adesă acésta, precum demostră chiar istoria uniunii. Iar păstorul din altă parte nu mai avea lipsă a se bate după consimțěmêntul turmei sale, dacă era secur de patronagiul puterii ce domnea peste turmă. Așa deveni că demnitarii bisericesci se secularisară, iar puterea statului se clerisà. Biserica lăsà pe stat, iar statul pe biserică, a întra pe teren străin, și anomalia născută prin confusiunea afacerilor, care era așa de bătătóre la ochi, a cășunat daune și pentru una și pentru alta regiune.

Atare monstruositate nu póte se fie suferită în epoca unei desvoltări liberale și raționale. Din momentul din care s'a garantat libertatea bisericei în statul cel liber, nu póte sě mai sustea atare raport confundator. Pe când marele Padișa din Constantinopol recunósce egalitatea confesională și cetățeană, și pronuncia în fața lumii că el nu vrea sě scie mai mult de o deosebire între musulmani și ceeștini, avem și noi mai puțin de cât altă dată dreptul, de a denega unei comunități bisericesci legile speciale spre efeptuirea și realisarea autonomiei și egalității sale. Dacă căḑu deja concordatul rom. catolic în părțile sale principale, nu póte fi susținut un plagiat de concorda în biserica ortodocsă. Acesta este înțelesul și scopul petițiunii de față, și asta nu e pretensiunea numai a celor subscriși, ci e dorința și pretensiunea țerii întregi.

Dieta Bucovinei în 23 Martiu 1863 a votat adecă o adresă către Maiestatea Sa c. r, în care s'a rugat pentru restituirea autonomiei bisericei gr.-or. și pentru administrațiunea averilor bisericesci prin organele îndreptățite. Trei ani mai târḑiu, în 15 Faur 1866, a cerut dieta învoirea spre conchemarea și serbarea unei adunări diecesane, în care sě participe asemenea și credincioși laici. Deși o participare asemenea a laicilor în afacerile bisericei în Transilvania nu numai s'a conces, ci s'a și efeptuat, pentru Bucovina nu se concese. Acest resultat nefavorabil e însě esplicaver. Căci atunci erau frînele statului în o mână, ce nu era amică vieții constituționale, și cine era în stare a detrage dreptul constituțional unui imperiu, putea detrage cu atâta mai lesne unei biserici. Timpurile însě s'a schimbat spre bine, și ce înanul 1866 n'a putut înflori, în an. 1868 nu numai va înflori ci va produce încă și póme.

Domnilor! o comunitate bisericéscă mare bate la ușile parlamentului nostru și ve aduce încredere și bucurie libertăților constituționale. Respundeți la acésta încredere, la acésta sinceritate constituțională. Nu concedeți ca sě se octroeze bisericei gr.-or. un concordat după croială absolutistică, un concordant, care ar fi numai rodul arbitriului personal, si de aceea mult mai nesuferit, de cât concordatul cel mult combătut al bisericei rom. cat. Nu e îndoială că în cutare antiste diecesan se mișcă nu numai dorul de a stăpâni în modul cel mai absolut, nu numai preste cler ci și preste toți credincioșii laici, ci și dorul de a delătura și înfluența moderativă a statului.

Domnilor! trei forme bisericesci ale crestinismului vor scuti sub aripile lor viitorul Europei și al lumei civilisate întregi, aceste sunt: catolicismul roman, protestantismul evangelic și ortodoxismăl gr.-or. Dóuě forme bisericesci aflară în casa acésta și prin regim, recunóscere, organisare și grije, iar a treia încă nu, și totuși este ea și deamnă și are și lipsă de purtare de grije a statului, ca și celelalte dóuě. Domnilor! în legile fundamentale de stat și în alte legi special ați căutat și ați sciut a încorpora spiritul înțelepciunii, al dreptății și al iubirii de ómeni. Sě cunóscă dar și biserica gr.-or. că ea nu este ca până acum un străin, ci că eşte un membru egal indreptățit al Austriei. Nu uitați domnilor, că biserica ortodocsă este biserica cea mare în orient, și că din tóte puterile mari este Austria cea mai aprópe de porțile orientului.

Spriginesc dară din tótă inima propunerea comitetului confesional, și mai adaug propunerea specială ca petițiunea diecesanilor din Bucovina, cu tóte subscrierile, sě se tipăréscă în protocolul stenografic.

Sfințirea bisericei din Cisnădie.

Dumineca în 8/20 Aug. s'a sěvêrșit actul sfințirii bisericei celei nóuě gr. or. din *Cisnădie*.

Se știe că în Cisnădie biserica nóstră numeră de mult un mare numěr de credincioși, peste 1000 de suflete, cei mai mulți dintre ei petrecênd aci ca lucrători în atelierele bogate ale concetățenilor nostri Sași. De aceea cea mai mare parte din acesti credincioși, nici nu sunt statorniciți aci cu casă și masă, ci numai vremelnic. Dar mulți s'au statorit și cu locuința. Și acești statoriți, spriginiți și de ceialalți, și-au pus de vre-o 6 ani încóce tóte puterile ca sě-'și ridice și ei o casă de rugăciune, și le-a ajutat D-ḑeu, prin jertfe din partea lor, prin colecte, cum au putut, de și-au ridicat o bisericuță frumușică, încă modest împodobită, care i-a costat vre-o 3500 fl., și care Dumineca s'a și sfințit. Ea este biserică nóuă în înțeles îndoit: nouă, fiind zidire nóuă, și nóuă ca fapt al existenței, de vreme-ce înainte de ea alta acolo nu a mai fost.

Din ordinul Inalt Preasfințitului nostru Archiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu*, sfințirea bisericei numite a fost sěvêrșită de P. O. D. protopresbiter tractual *Ioan Papiu* cu numěrósă asistență.

Bucuria credincioșilor nostri din Cisnădiă a fost mare în vederea acestei ḑile pentru ei însemnate: ei au venit la Sibiiu, pentru conducerea dlui protopop și a celor ce-'l vor însoți, cu trăsură cu 4 cai și alte trăsuri cu popor până aci spre întîmpinare și conducere, cu conducětorul lor Savu în frunte. La marginea hotarului apoi 20 de călăreți, tineri, împodobiți și ei și cai, de sěrbătóre, au întimpinat trăsurile dinspre Sibiiu și le-au însoțit până în comună.

In comuna însași credincioșii adunați au primit cu urări de bine pe cei sosiți, și fruntașul lor Savu a rostit o bineventare, mulțumindu-'i dl protopop în câteva cuvinte.

Adunându-sě apoi la biserică poporul și sosind mai mulți preoți din jur, s'a inceput serviciul de sfințire urmat de întâia sfântă liturgie, celebrată de P. O. D protopop Ioan *Papiu*, asistat de P. O. D. asesor consistorial Mateiu *Voileanu*, preoții: Emilian *Cioran*, Iosif *Goga*, și Șerban *Cioran* (Rěșinari), Ioan *Popovici* (Sadu), Ioan *Necșa* (Bungard) Dimitrie *Săcărea* (Tălmăcel), și diaconul Ioan *Moța* (Sibiiu).

Era plină mica biserică, de popor atâtdin loc cât și din comunele vecine, și comuna politică Cisnădie era și ea representată prin 3 membri ai primăriei.

La sfîrșitul serviciului divin, părintele protopresbiter a ținut o frumósă vorbire, mângăind poporul pentru ostenelele ce-a avut cu zidirea bisericei și lăudându-'l pentru frumósa jertfă adusă Domnului, — apoi s'au sfințit un prapor nou, mai multe icóne, un epatrafir, etc. dăruite noului lăcaș alui Dḑeu, de către creștinii evlavioși.

A urmat prânz comun în hotelul central, la care părintele protopresbiter a închinat pentru Inalt P. S. Sa capul bisericei nóstre, din a cărui ordin și ca al cărui mandatar a sěvêrșit sfințirea, iar ceialalți au închinat pentru dl protopop, pentru poporul credincios, comitetul parochial, administratorul (Ioan Popovici, Sadu), preoții veniți din afară, etc.

A fost voe bună, și mai ales multă bucurie se putea ceti pe fețele membrilor comitetului presenți la masă, că le a ajutat Dḑeu sě petrécă și acéstă ḑi însemnată pentru ei ca particulari, dar însemnată și pentru biserica nóstră peste tot, care a făcut un bun pas de consolidare în marea comună Cisnădie, unde avem aḑi o filie (aparţinătóre comunei matre Sadu) organisată mai serios, şi căreia îi dorim din inimă sĕ-i ajute Dḑeu, ca precum din nimica a ajuns aḑi a fi ceva, ca mâne sĕ ajungă a fi o parochie zdravănă, de frunte, a bisericei nóstre.

Revistă Externă

In depărtatul Răsărit

O ordonanţă imperială ruséscă adresată ministerului de finanţe, relevéză marea importanţă pentru Rusia de a fi dobândit Talien-Wan (Port-Arthur) şi declară Talien-Wan port liber pentru tóte naţiunile.

Rusia va clădi un nou oraş lângă Talien-Wan.

Din România

(*Plecarea Regelui Carol şi a Reginei, în streinătate*). Din Sinaia se vesteşte, că plecarea M. M. L. L. Regelui Carol şi a Reginei în streinătate, s'a hotărît în mod definitiv pentru ḑiua de 14/28 August curent.

In 5/17 August M. S. Regele Carol a fost cuprins de o gastralgie violentă în urma unei receli. Merge însĕ însănătoşindu-se.

NOUTĂŢI

Ḑiua nascerii Monarchului, a fost serbată în biserica din Sibiiu-Cetate cu deosebită solemnitate. Insuşi Eminenţia Sa Metropolitul nostru *Ioan Meţianu* a pontificat la sfânta liturgie, asistat de Preac. Sa părintele archimandrit Dr. Puşcariu, de asesorii Ioan Papiu, Zaharie Boiu, Nicolae Cristea, Mateiu Voileanu, Nicolau Ivan şi de diaconul Demetriu Câmpean. La locul corespunḑĕtor s'a intercalat evangelia prescrisă şi la urmă s'a cetit rugăciunea de îngehenunchere pentru capul ţerii. iubitul nostru Impĕrat şi Rege, cântându-se şi imnul dinastiei.

Eminenţia Sa a dat apoi un prânz festiv, la care a învitat mai mulţi onoraţiori, cari cu respect şi omagială căldură au însoţit cuvintele Inaltpreasfinţitului nostru Archiepiscop, când a închinat pentru îndelunga viéţă a monarchului şi bunului părinte al credincióselor popóre.

*

Cadeţi români. Au absolvat şcóla de cadeţi şi au fost împărţiţi la trupe cu rangul de cadeţi aspiranţi de ofiţeri, următorii tineri români:

Rudolf Anthon la regimentul de infant. Nr. 43, în Viena. *Sabin Banciu* regimentul de inft. Nr. 44 în Budapesta, *Julius Lissai* regimentul de inft. Nr. 26 în Viena, *Stefan Millea* regimentul de inft. Nr. 83 în Prenbinge (Herţegovina), *Ambrosiu Pĕcurariu* regimentul de inft. Nr. 33 în Arad, *Amos Popu* reg. de inft. Nr. 4 în Viena, *Traian Radu* regimentul bosniac de inft. Nr. 1 în Viena, Leo *Paicu*, reg. inf. 48., George *Viciu*, reg. de inf. 42., Iulian *Radu*, reg. inf. 81., Sabin *Tărziu* reg. inf. 43., Mihail *Stoica*, reg. inf. 4., Coloman *Demeter*, reg. inf. 69., şi Aureliu *Suciu* reg. inf. 61. — iar la artilerie Ioan *Maniu* la reg. de div. 17.

*

Cununie. Dşóra *Maria Veturia Ivan* şi dl *Dr. Ioan Stroia*, anunţă celebrarea cununiei lor pe Luni în 16/28 August 1899, la 4 óre p. m. în biserica ortodoxă din Gurarîului. Sibiiu 2/14 Aug. 1899.

*

Corsetul oprit în pensionate. Constatându-se relele ce causéză corsetul la desvoltarea corpului, direcţiunea generală sanitară din România, a intervenit pe lângă autorităţile competente, pentru a se interzice prin pensionate purtarea corsetului.

*

Şcolar. La şcóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ inscrierile se fac în ḑilele 1, 2 şi 3 Septembre a. c. st. n. în localul şcólei, strada Morei Nr. 8, dela órele 8—12 a. m.

Didactrul s'a redus la minimalul de 1 fl. pe lună.

Elevele ai căror părinţi sunt membri ai reuniunei, nu solvesc tacsă de inscriere; pentru celelalte tacsa de înscriere este 2 fl

Din scóla acésta, arangiată pentru 4 cursuri, elevele întră în scóla civilă de fete e Asociaţiunei.

Scóla e provĕḑută cu 2 puteri didactice din cele mai probate, şi ea este şcólă de model în tóte privinţele.

Se aduce acésta la cunoscinţa publică spre scire şi orientare.

Sibiiu, 20 August, 1899.

Direcţiunea şcólei.

*

Ciocnirea a douĕ vapóre. Vaporul pe rĕsboiu englez „Surprise“ întâlnindu-se în 12 Aug. n. în canalul „La Manche‘ cu vaporul englez „Nestly Abbey“, din causa ceţei s'au ciocnit, şi vaporul „Nestly-Abbey“ sa dus la fund în mai puţin de un sfert de óră! Ciocnirea acestor dóuĕ vapóre prezintă ca detaliu ciudat faptul că nici unul din vapóre n'a auḑit deloc sirena celui-lalt. Prora vaporului de rĕzboiu „Surprise“ a întrat la o adâncime de dóuĕ picióre engleze în flancul vaporului „Nestle-Abbey“. Dar pe când, în general, bastimentul care loveşce pe un altul restórnă aburul ca sĕ se degajeze şi lasă astfel sĕ se cufunde vaporul ciocnit, comandantul vaporului „Surprise“ n'a căutat sĕ se degajeze Tot echipagiul precum şi mecanicii şi fochiştii şi unicul pasager de pe vaporul „Nestle-Abbey“ au putut fi salvaţi, trecênd pe bordul vaporului de rĕsboiu „Surprise“.

*

Patria crimelor. Sĕ pare că Bulgaria rîvneste după titlul acesta de nepismuit. Intr'adevĕr în cronica crimelor şi în statistica lor, Bulgaria ocure la locul prim, ca ţara unde obvin mai dese şi proporţionat mai multe crime. Iată d. e. după „Bulgarische Handelszeitung“ ultimul numĕr, câte fărădelegi s'au întêmplat acolo în o singură lună, în Martie a. c. a căuri statistică s'a făcut pe urmă. Au fost:

18 omoruri de ómeni împreunate cu jaf, 13 alte omoruri de ómeni, 19 răniri cu voinţa, 2 fără voinţă, 9 sinucideri, 2 incercări de sinucidere, 4 cadavre găsite fără a şti de cine au fost ucise; 11 înecări în ape, 5 catastrofe de corăbii, 2 siluiri şi 6 copii puşi în stradă spre a fi găsiţi şi duşi în asilele de copii găsiţi, — mai departe 126 furturi descoperite şi făptuitorii prinşi, şi 168 cazuri de foc.

Asemănându-o cu alte ţĕri şi după numĕrul poporaţiunii, Bulgaria ocupă prin aceste cifre locul prim între ţeri, în privinţa — crimelor şi nenorociriilor din ea!

*

Din durerile iubirii... Sinuciderea unei fete din Balassa-Gyarmat a înduioşat ḑilele astea poporaţiunea de acolo. Era Margita Varsányi, fiica unei vĕduve. Avea sĕ sa cunune peste câteva ḑile, când spre cutremurul tuturor celor din casă, ba din comuna întrégă, în o diminéţă trecută, a fost găsită în fântână, înecată! Durerea nenorocitei mame şi a mirelui, e hotărîşă cu nebunia. Şi că de ce a sărit fata în fântână, sau că peste tot sărit a ea ori a fost aruncată de cineva, — nu se ştie. Gura satului însĕ, spune, că fata ar fi iubit pe altul, de mirele seu se înfiora, şi fiindcă cu iubitul n'avea nici o nădejde a se ferici vre-odată, şi-a pus capĕt amărîtelor ḑile, chiar în ajunul nunţii.

*

Grindina oprită cu tunurile!... O sémă de ómeni neastâmpăraţi ai ştiinţei, par fi pe drumul unei importante descoperiri: de a afla mijlocul pentru a împedeca căderea grindinei pe pământ, împedecare ajunsă cu ajutorul puşcăturilor de tun.

Când ḑicem: sĕ împedece căderea grindinei, acésta nu însemnéză că la ameninţările bubuiturilor ar trebui norii sĕ păstreze şi sĕ ducă cu ei sarcina lor periculósă. Detunaţiunile au de scop sĕ turbure starea norilor în momentul când se formézä grindina, prefăcêndu-i în picături de apă, înainte de ce usina frigorifică aeriană, sĕ fi început fabricaţiunea grindinei.

In acest scop se întrebuinţéză în Stiria în Carniolia, în Veneţia şi în Piemont un fel de mortiere, nisce tunuri uriaşe, care se pare că aduc servicii fórte bune. Ottavi, directorul ḑiarului agricol italian „Il Coltivatore“, descrie întrebuinţarea acestui aparat. şi asigură că de trei ani n'a căḑut grindină în nici o regiune prevĕḑută cu acest material special de artilerie!

In forma lor elementară, aceste mortiere sunt compuse dintr'un mare corn cu păreţi groşi, înalt de doi metri şi mult mai larg la gură, ca la basă. Incărcătura e de 100 grame pulbere de vênt.

Aparatul e transportat, pe cât e posibil, sub norul negru, care pregăteşte grindina. I-se dă foc, şi în loc de grindină cade plóie. După Ottavi, un mortier e de ajuns pentru apărarea unui cerc de un chilometru în diametru; aşeḑênd cornete (tunuri) de acestea un chilometru unele de altele, un mic numĕr ar ajunge pentru a preserva o regiune fórte vastă, fără multă cheltuială.

Notiţă literară.

In ḑilele acestea a eşit de sub tipar din peana harnicului profesor gimnasial *Gregoriu Pletosu* din Nĕsĕud o nóuă lucrare şi anume: „*Propedeutica filosofică*“, pentru învĕţământul secundar; partea I., Psichologia empirică, cu un adaus: bucăţi de lectură psihologică. Acéstă carte de 112 pagini este menită a umplea un gol simţit în literatura nóstră şcolară, şi este cu atât mai binevenită că în multe din institututele nóstre studiul acesta până bine de curênd se preda în mod manc şi după nisce sisteme ruginite. Până şi sistemul lui *Krug*, despre care chiar nemţii au afirmat că „er hat viel Wasser über Deutschland gegossen“, nu era dat uitării binemeritate. Dl Pletosu, care de mult se îndeletnicesce cu studii psihologice, pe cari şi-le-a însuşit la universitatea din Lipsca, este aderent al sistemului herbartian, dovedit de cel mai corĕspunḑĕtor întru esplicarea stărilor sufletesci, câte se sbuciumă în internul omului şi câte se manifestă în acţiuni esterne.

Scopul ce-'l urmăresce autorul, se indică în prefaţa cărţii: „Sĕ pregătéscă pe elevi pentru gândirea filosofică şi pentru speculaţiuni filosofice“, cu alte cuvinte sĕ ridice pe tinerul mai matur preste stadiul cugetării vulgare şi sĕ-l dedee a filosofa, a scruta isvorul lucrurilor şi nexul lor causal. Dar sĕ dâm însuşi autorului cuvêntul:

„Planul de învĕţământ al scólelor secundare prevede printre obiectele de învĕţământ din cl. VIII a ca anul ultim din cursul secundar, şi propedeutica filosofică. Ţinta acesteia este determinată într'acolo, că ea are sĕ pregătéscă pe elevi pentru gândirea filosofică şi pentru speculaţiuni filosofice, cu alte cuvinte, ea are sĕ ajute spiritului scrutător ca de pe stadiul de gândire vulgară sĕ se pótă transpune pe cela al gândirei filosofice, devenind astfel capabil pentru filosofare preste tot. Ca mijloc şi de basă apoi sĕ iau cunoscinţele despre fenomenele vieţii sufletesci preste tot, şi în particular cele despre legile naturale şi de funcţiunei, ale cugetării. Tuturor acestora corespund, dintre disciplinele filosofice, psichiologia şi logica, cari tocmai pentru aceea, luate la un loc, ele formézä propedeutica filosofică.

Ori cât de divergente ar fi părerile asupra propedeuticei ca obiect de învĕţământ, trebuinţa aceleia în organismul didactic şi însĕmnătatea sa este şi rĕmâne afară de tótă îndoiala. Căci ori se va considera educaţiunea şi învĕţământul secundar ca o formă de cultură relativ încheiată şi de sine stătătóre, ori numai ca pregătire pentru învĕţământul superior şi special, în tot casul se arată trĕbuinţa, ca în clasa superióră şi în cel din urmă an de scóle sĕ se adune şi concentreze multele, variele şi fragmentarile cunoscinţe câştigate în singuratecele obiecte de învĕţământ, într'un întreg, din care apoi sĕ se pótă vedea forma întregei culturi gimnasiale sau liceale, precum şi gradul de maturitate şi independinţa cugetării faţă de obiectele gândirii.

Şi óre care disciplină ştienţifică ar fi mai potrivită a îndeplini acéstă concentraţiune a activităţii spiritului, de cât propedeutica filosofică, care singură póte sĕ facă de obiect al cercetărilor sale nu numai întréga activitate spirituală, ci şi însăşi cugetarea, atât ca fenomen psichic, cât şi ca mijloc pentru câştigarea de cunoscinţe şi pentru ordonarea şi sistemisarea celor deja câştigate.

Dóuĕ sunt condiţiunile, dela cari se póte considera succesul pe care póte sĕ-l obţină propedeutica filosofică în nisuinţa ce are la resolvirea problemelor sale, şi anume: mai întâi însaşi personalitatea profesorului, interesul ce are pentru studiu şi pentru cultura elevilor, precum şi mĕsura în carea el singur este pĕtruns de însĕmnătatea obiectului, pe care-'l predă, iar a dóua, ca manualul de care se folosesc elevii, sĕ fie relativ corespunḑĕtor.

Ne lipsea nóuă un manual pentru propedeutica filosofică, care ţinênd cont de resultatele sciinţei moderne sĕ cuprindă la un loc şi sĕ presinte ca concepute şi vĕrsate dintr'o gândire, problemele propedeuticei pentru învĕţământul secundar, aşa după cum le pretinde planul normal. Ḑic că ne lipsea, deóre-ce — abstracţiune făcênd dela reuşitele manuale de psichologie de I. Popescu (edit. II. 1887), de I. Găvănescu (ediţ III. 1895), de Dr. P. Pipoş (1896), apoi de la Logica magistrului nostru T. Maiorescu (ediţ. IV. 1894), cari tóte tractéză numai câte o parte din problemele propedeuticei — scrierea lucrată cu multă stăruinţă şi cunoscinţă de V. Gr. Borgovan „Incercări în psichologie şi în logica intuitivă“ 1896, avênd destinaţiune specială: ca menită pentru o anumită clasă de elevi, in partea I. conţine mai mult decât este trebuinţă în gimnasiu, într'a dóua însĕ prea putin: iar traducerea din l. maghiară „Manual de psichologie şi logică“ de Dr. Vas. Hossu, pelângă laudabila nisuinţă a traducĕtorului de a-i da o formă modernă, nu s'a putut emancipa de sub influinţa scolasticismului din evul mediu, nici ca fond, nici ca sistem.

Aceste vĕḑêndu-le şi simţindu-le, ba încurajat fiind şi din partea autorităţilor superióre scolastice, mi-am luat curajul de a redacta şi de a tipări lecţiunile, ce de mai mulţi ani le făceam din propedeutica filosofică la gimnasiul sup. din Năsĕud. Şi când din aceste dau publicitaţii partea I. conţinênd problemele pschologiei, îmi permit a arăta punctul de vedere şi principiile de cari am fost călăuzit la întocmirea lucrării de faţă

Mai întâi de tóte am căutat ca din vastul material sĕ aleg mai cu samă acele probleme, cari se par mai potrivite pentru actul de concentraţiune a învĕţământului. Aceste apoi am nisuit a le prelucra astfel încât, lăsând şi profesorului destul teren de acţiune, sĕ fie accesibile cugetării şi inteligenţei elevilor, cari datori vor fi ale prelucra şi independent prin un act de cugetare individuală şi spontană. Mai cu samă pentru mai uşóra înţĕlegere a desvoltării problemelor psichologice am adaus şi un numer de bucăţi pentru lectură, potrivite de a induce într'un mod natural la cunóscerea modului cum acele se nasc şi se desvóltă în consciinţa individuală a fie-căruia.

In fine ca de informaţiune pentru On. direcţiuni ale institutelor, în cari se predă propedeutica filosofică îmi permit a adauge, că lucrarea a fost presentată în manuscris Inaltului Ministeriu r. m. pentru culte şi instrucţiune publică şi că a fost judecată ca corespunḑĕtóre şi admisibilă ca carte didactică; special psichologia a fost concesionată cu resoluţiunea Inaltului Ministru de sub Nr. 69334 ex 1897.“

Am premis acéstă notiţă bibliografică şi până ce bărbaţii nostri de specialitate vor tracta în merit acéstă lucrare, asupra căreia le atragem atenţiunea, cu atât mai vêrtos cu cât dl Pletosu în unele are terminologie proprie. Aşa d. e. *ideile* din psichologia lui I. Popescu sau representaţiunile (Vorstellung) de gradul I. ale Bucovinenilor, d-sa le numesce *concepte*, etc.

Lucrarea presentă a dlui G. Pletosu presentéză numai partea I. a Propedeuticei; iar partea a II „*Logica*“ este sub tipar şi va apărea în curênd. Noi recomandăm tuturor cercurilor nóstre aceste lucrări, cu atât mai vêrtos, cu cât am avut ocasiune a esperia ca disciputi al autorului, practicitatea prelegerilor sale de psichologie şi logică, câştigându-ne o idee clară despre esenţa şi scopul acestor discipline, pe care studiile ulterióre universitare numai ni-au întărit'o şi complectat'o.

Dela acelaşi autor au mai apărut.

1. „*Educaţiunea şi instrucţiunea în gimnasiu*“ (în programele gimnasiului dela Năsĕud pe anii 1881/82, 1882/83, 1883/84, 1885/86).

2. „*Retorica şi cartea de cetire pentru retorică*“ în colaborare cu prof. Ioan Gheţie, 1896.

3. Pe lângă aceste se mai află acum sub tipariu: „*Dogmatica ortodocsă*“, care va apărea în curênd în tipariul tipografiei archidiecesane din Sibiiu. Autorul este absolvent al seminariului nostru „Andreian“, după absolvarea căruia şi a completat studiile la universitatea din Lipsca. *Deca.*

Posta redacţiunii.

Dlui *S. S.* în *P.* Trimite-o dară de nou. Va apare. Manuscrisul nu-'l mai avem.

Dlui *I. C. r. F.* în *Bl.* Deja în ḑiua primirii epistolei dtale, ţi-am trimis respunsul ce-'ţi puteam da. Se vede că posta nu te-a aflat ori s'a perdut. Trebuia sĕ ne dai adresa mai completă.

Dlui „*Io*“ în *Gh.* In Sĕptĕmâna viitóre vine la rênd şi foiţa, negreşit. Mulţumiri.

Ad Nr. 208. 1899. [146] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea posturilor învĕțătoresci la școlele din comunele însemnate mai jos din protopresbiteratul Făgărașului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Berivoii-mici, salar anual 300 fl. cuartir liber și lemne.
2. Comana-inferióră, salar annual 300 fl. cuartir și lemne de foc.
3. Dridif, salar anual 300 fl. cuartir și lemne de foc.
4. Galați, salar 300 fl. cuartir și lemne de foc.
5. Cuciulata, postul secundar, salar anul 300 fl. cuartir și lemne de foc.
6. Hurez, salar anual 300 fl. cuartir și lemne de foc.
7. Ludișor, salar anual 300 fl. cuartir și lemne de foc.
8. Luța, salar anual 300 fl. cuartir si lemne de foc.
9. Pârĕu, salar anual 300 fl. cuartir și lemne de foc.
10. Riușor, salar 300 fartirl. cu și lemne de foc.
11 Rucăr, salar 300 fl. cuartir și lemne de foc.
12 Sâmbăta-inferióră, salar 300 fl. cuartir și lemne de foc.
13 Șercăița postul primar și secundar, salar câte 300 fl. cuartir și lemne de foc.
14 Șinca nóuă, postul primar și secundar, salar câte 300 fl. cuartir și lemne de foc, îndatoriți fiind învĕțătorii aleși la acéstă școlă, a ținea strana în biserică în Dumineci și Sĕrbători.

Cei cari doresc a reflecta la vre-unul din posturile de mai sus, vor avea a-și așterne suplicele de concurs instruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraș, 16 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Juliu Dan
protopop

Nr. 652—899 [154] 3—3

CONCURS

Devenind vacante posturile învĕțătoresci din jos arĕtatele comune, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare, cu emolumentele următóre:

1. Pentru școla din Rĕșnov, 3 posturi cu câte 300 fl. salar, cortel și lemne.
2. La școla din Vlădeni, 1 post cu 300 fl.
3. La școla din Șimon, 1 post cu 300 fl.
4. La școla din Poiana-Mĕrului, 2 posturi cu câte 300 fl., cortel și lemne.
5. La școla din Moeciulsuperior, 1 post cu salar de 300 fl.

Doritorii de a ocupșa vre-unul din aceste posturi, au a-'și așterne suplicele, instruite conform legii, — subscrisului oficiu.

Concurenții sunt îndatoriți a se presenta în vre-o Duminecă sau Serbătóre, poporului în biserică, spre a'și arăta desteritatea lor în cântările și tipicul bisericesc.

Zernesci, 7 Iuliu 1899.

In conțelegere cu respectivele comitete parochiale —

Oficiul protopresbitoral gr.-or. al Branului.

Traian Mețian
prtopresbiter

Nr. 450/1899. [148] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bacea cu filia Cueș, cu salar anual de 300 fl. repartițiați în popor, cuartir în edificiul școlei și grădină de legumi.
2. Brĕdățel, cu salar anual de 300 fl. și anume din fondul școlar 50 fl, din interesul împrumutului de stat 40 fl., din repartiție dela popor 210 fl. cuartir în edificiul școlei și grădină de legumi.
3. Gialacuta, cu filia Căbesci, salariu annal 300 fl. și adecă: a) în bani repartițiați în popor 100 fl., în naturale 100 mĕsuri cucuruz 140 fl., c) venitele cantorale 30 fl. d) lemne de foc 3 stângini 30 fl., cuartir în edificiul școlei și grădină de legumi.
4. Ilia, cu salariu în bani din repartiță 270 fl. și venitele cantorale 30 fl. la olaltă 300 fl. cuartir în edificiul școlei și grădină.
5. Tĕrnava, cu salarin anual de 300 fl. și anume în bani din repartiție 100 fl. în naturale 100 mĕsuri cucuruz 140 fl., venitele cantorale 30 fl. cuartir în edificiul școlei și grădină de legumi.
6. Uleș, cu salar anual de 250 fl. repartițiați în popor, folosința unui pămênt arătoriu și fênațiu prețuit în 50 fl. și cuartir liber.
7. Zam, cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul școlei, grădină de legumi și 8 orgii de lemne.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori Sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericești și pentru luarea de înformațiuni mai detaiate despre starea școlei și modul de plătire al salariului.

Invĕțătoriul ales la vr'una din aceste școle e datoriu sĕ țină și prelegerile în școla de repetiție, împreună ca instruirea în cântările bisericești; va fi obligat a cânta Dumineca și Sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu școlarii si cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 15 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, in conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbit.

Nr. 342 1899 protopresb. [145] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele elementare gr.-or. române din mai jos semnatele comune în protopresbiteratul tractului Sighișórei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

1. Hetur, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.
2. Nadeșul-săsesc, cu salariu anul de 300 fl. cuartir și lemne.
3. Trapold, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.
4. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl cuartir și lemne.
5. Șard, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

Concurenții au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori Sĕrbătóre în biserica din parochiile amintite spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci, — și sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor în vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 16 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop

Ad. Nr. 266/99. [144] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însĕmnate se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bulzeștii de jos și de sus, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemnele de lipsă pentru încălḑit.
2. Juncul de jos și de sus, cu salar de 300 fl. cuartir și lemnele de lipsă pentru încălḑit.
3. Ormindea, cu salariu de 300 fl. 20 fl. venit cantoral, cuartir și 3 orgii de lemne din cari este a se încălḑí și sala de învĕțămênt.

Invĕțătoriul va avea sĕ țină o strană în Dumineci și Sĕrbători.

4. Seliștea-Trestia, învĕțător ambulant, cu salariu de 300 fl. și 2 orgii de lemne.

Concurenții au sĕ-'și aștérnă cererile instruite conform normelór din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Brad, la 10 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian
protopresbiter

Nr. 330—899. [147] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al III-lea de învĕțător la școla confesională gr.-or. română din Satulung, Biserica Sf. Archangeli, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Doritorii de a ocupa acest post, al cărui salar e de 300 fl. v. a. și 20 fl. bani de cuartir, plătibili în rate anticipative lunare — au sĕ-'și subștérnă cererile lor instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral, până la terminul mai sus indicat.

Brașov, în 11 Iuliu 1899.

In conțelegere cu comitetul parochial gr.-or. din Satulung, Bis. Sf. Archangheli.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 324—99 [143] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele gr. or. elementare din parochiile mai jos însemnate, în tractul protopresbiteral al Albei-Iulie, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Ampoița: cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc.
2. Bucerdea: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.
3. Craiva: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.
4. Limba: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.
5. Meteș: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.
6. Păclișa: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.
7 Ponor: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.
8. Valea-Geogelului: cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, au a-'și asterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, de unde se pot lua și înformări mai deaprópe cu privire la fie-care post.

Alba-Iulia, 15 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Albei-Iuliei, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Florian Rusan,
adm. protopresb.

Nr. 358—1899 [152] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătorești vacante din comunele bisericești mai jos însemnate, protopresbiteratul Ungurașului, se escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Gălpuia, cu salar anual de 300 fl. prin repartițiune dela popor, cuartir în edificiul școlei și grădină.
2. Stîna, cu salar anual de 300 fl. prin repartițiune dela popor, cuartir în edificiul școlei și grădină.
3. Tămașa, cu salar anual de 300 fl. prin repartițiune dela popor, cuartir în edificiul școlei și grădină.

Concurenții au a-'și așterne cererile lor înstruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, la subscrisul oficiu protopresbiteral, și a se presenta până în ḑiua alegerii în vr'o Duminecă sau Sĕrbătóre la biserică, spre a fi cunoscuți poporului și spre a-și arĕta desteritatea în cântări.

Fizeș-Sânpetru, 6 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Ungurașului, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Pavel Roșca
protopresbiter

---

ad Nr. 442/889 [155] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului învĕțătoresc la școla gr-or. rom. din Batiz, se escrie concurs în „Telegraful Român“ cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Salariu 300 fl., cuartir în edificiul școlei, grădină de legumi și 2 stângini de lemne, din care are sĕ se încălḑéscă și școla.

Concursele instruite în sensul legilor din vigóre, au a se așterne în terminul deschis, oficiului protopresbiteral.

Deva, 17/29 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral al Devei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv:

George Romanul
protopresbiter

Nr. 235. [158] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci din comunele bisericesci aici mai jos numite, în tractul protopresbiteral Murĕș-Oșorheiu, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“, anume:

1. Erdő-Sângeorgiu, cu salar anual de 300 fl, locuință în edificiul școlei și grădină.
2. Șoimușul-român, salar 300 fl., locuință și grădină.
3. Petea-de-Câmpie, salar 300 fl., locuință și grădină.

Petițiunile concursuale, instruite în înțelesul §-lui 60 din „Regulamentul pentru org. învĕțămêntului în școlele poporale, din 1895“, se vor adresa la subsemnatul oficiu ppresbiteral.

Informațiuni mai ample se pot lua la fața locului, dela comitetul parochial, precum și dela subsemnatul protopresbiter.

Murĕș-Oșorheiu, 29 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Murĕș-Oșorheiului.

Nic. Maneguțiu
protopresbiter

Nr. 478/1899 [159] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători din vacantele comune bisericești mai jos insemnate, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“, și anume:

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se adauge și un suplement.

1. Cetatea de-baltă, post împreunat cu cantoratul, salar de 358 fl., cuartir și lemne de foc, și anume:

a) în pământ arător și fênaț 11 jugăre 678□, contribuțiunea are sě o plătéscă învěțătorul, pentru 6 jugăre 1494□ în anul acesta primește din arêndă în bani 80 fl. v. a;

b) dela 35—40 curți câte 1 felderă cucuruz sfîrmit;

c) terțialitatea din stola parochului circa 30—35 fl. și alte venite;

d) din repartițiune pe popor 50 fl. v. a.;

e) din fondul școlar eparchial 50 fl. v. a.;

f) casa, curtea și grădina cantorală tot în folosul învěțătorului.

Alegerea va fi pe un an provisoră.

2. Blăjel, salar 300 fl. v. a. din repartițiune, cuartir natural și grădină de legumi, învěțătorul are sě ție o strană în biserică Dumineca și în Sěrbători, și petițiunea sě o instrueze cu documente în original, altcum nu se admite în candidare.

3. Boian, salar 300 fl. v. a., bani solviți în rate 3-lunare anticipative, cuartir în edificiul școlei, lemne de foc și grădină de legumi.

4. Chesler, salar 300 fl. v. a. și cuartir în edificiul școlei; acest post este împreunat cu cantoratul.

5. Crăciunel, salar 300 fl. v. a. și cuartir.

6. Sânbenedic, salar de 300 fl. v. a. și cuartir.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, vor avea a-'și așterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u. p Küküllővár) până la terminul fixat.

Cetatea-de-baltă, 25 Iuliu 1899.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective —

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Têrnavei.

Nic. Todoran,
protopresbiter.

Nr. 471/899 [160] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învěțătoresci dela școlele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Câmpuri-din-sus, cu salariu de 200 fl. prin repartiție dela popor, cuartir și lemne pentru încălḑit.

2. Certejul-de-jos, cu filia Cója, salar de 300 fl. și anume: 220 fl. 50 cr. din repartiție în popor, din camĕta împrumutului de stat 43 fl., din camĕta regalului 12 fl. 50 cr., în lemne de foc 44 fl., la olaltă 300 fl., și cuartir liber.

3. Glodgilesci, cu salar anual de 300 fl. și adecă în bani din repartițiune 151 fl., în naturali 49 měsuri de cucuruz sfîrmat = 49 fl., folosința pământului școlar numit „Cetățiaua“ = 38 fl., și ajutor dela stat 62 fl., la olaltă 300 fl., cuartir în edificiul școlei, doi stângini de lemne și grădină de legumi.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere sě se presenteze până la alegere în vre-o Duminecă ori Sěrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a-și arěta desteritatea în cântările bisericești și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea școlei și modul de plătire a salarului.

Invěțătorul ales la vre-una din aceste școle, e dator sě țină și prelegerile în școla de repetițiune împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca și Sěrbătórea în strană, avênd a conduce cu școlarii și cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au sě-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat.

Ilia, la 29 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetele parochiale respective:

Avram P. Păcurariu
protopresbiter

Nr. 334 școl. [165] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea în mod definitiv a posturilor învěțătoresci dela școlele elementare poporale gr.-or. din comunele Libotin și Rogoz, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ Fiecare post cu salariu de 300 fl. v. a. anual și anume 100 fl. v. a. din repartițiune pe popor, iar 200 fl. v. a. ajutor de stat.

Cererile de concurs, instruite conform normelor din vigóre, sě se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Cupșeni, în 29 Iulie 1899.

Oficiul gr.-or. al Solnocului, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Samuil Cupșa
protopresbiter

Ad. Nr. 205. 1899 [163] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învětățoresci vacante în comunele mai jos înșirate din protopresbiteratul Bistriței. se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Borgo-Bistrița, pentru un post învěțător sc, cu salar de 300 fl. din fondul școlar, cuartir în edificiul școlei, 3 orgii de lemne și folosirea grădinei școlare de jumětate.

2. Blașfalěul-de-sus cu salar de 300 fl., dela popor, cuartir în edificiul școlei și lemne de foc.

3. Blașfalěul-de-jos, cu salar de 300 fl, de la popor, cuartir și folosirea grădinei școlare.

4. Galați, cu salar de 300 fl., dela popor, cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.

Concurenții au a'și așterne suplicile instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, la oficiul ppresbiteral subsemnat. Cei apți de a înstrua cântările și a forma coruri cu tinerimea, vor fi preferiți.

Borgo-Bistrița, în 27 Iulie 1899.

In conțelegere cu comitetele parochiali concernente:

Simion Monda
protopop

Nr. 380/1899 [161] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învěțători în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Lupșei, se escrie concurs cu termin de 31 August 1899

1. Bedeleu, 2 Cacova-Ieri, 3 Mogoș-Mămăligani, 4. Muncel, 5. Ocolișul-mic, 6. Poșaga-de-jos, 7. Sălciua-de-jos, 8. Sasa, și 9. Valea-Lupșei, cu salar de câte 300 fl. din repartiție, și cuatir și lemne

Doritorii, de a ocupa vre-unul din acestea posturi sě-și aștérnă cererile, instruite în sensul normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul indicat, și permițêndu-le impregiurările sě se presenteze în comună pentru a-'și dovedi desteritatea în cântări.

Ofenbaia, în 28 Iulie 1899.

Oficiul protopresbiteral al Lupșei:

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 429—1899 [162] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de al doilea învěțător la scóla confesională gr.-or. română din Drăguș, proto presbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de învěțător sunt:

a) Salarul anual de 300 floreni v. a;

b.) Cuartir natural; și

c.) Lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post de învěțător, sě-'și substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral greco-oriental al Avrigului, în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvàrmegye) până la terminul sus indicat.

Avrig, 31 Iuliu 1899.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop

Nr. 172/1899. [170] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei de cl. II-a Abrudsat, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în jurnalul „Telegraful Român“.

Venitele parochiale dau anual suma de 688 fl. v. a.

Concurenții 'și vor înainta cererile lor instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, p. u. Abrudbànya.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrud, în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 10 Iuliu 1899.

Petru Popoviciu
protopresbiter

Nr. 377—1899 ppresb. [172] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învětățoresci din comunele mai jos însemnate, se escrie prin acésta concurs cu terminul preclusiv 31 August a. c. v.

1. Saschiz, cu salar anual de 300 fl. pelângă cuartir și lemnele de foc.

2. Hașfalěu, cu salar anual de 300 fl., cuartir și lemne de foc.

3. Ródeș, cu salar anual de 300 fl. și anume: 240 ajutor dela stat, 50 fl. dela popor, și 10 fl. ca prețul viptualelor, pe lângă cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din posturile învěțătoresci susmenționate, pelângă îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau Sérbătóre în biserica din comuna respectivă, spre a'și arăta desteritatea în cele rituale, — au a'și așterne cererile concursnale instruite în sensul legilor în vigóre, în terminul fixat, subsemnatului oficiu prototopresbiteral.

Sighișóra, 4 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or, al tractului Sighișóra, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop

Nr. 391/1899 [169[1—3

Concurs

Pentru intregirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Valea-Epii, în protopresbiteratut Geógiului, se deschide concurs, cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit anual de 400 fl. 88 cr. v. a.

Reflectanții la acest post, au sě'-și substérnă cererile de concurs, instruite conform prescriselor „Statutului organic“ și a „Regulamentului pentru parochíi“, până la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, de unde totodată își pot lua informațiuni mai detaiate, despre starea acestei parochíi.

Hondol, 19 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geógiului. în cențelegere cu comitetul parochial respectiv.

Vasiliu Pipoș
protopresb.

---

ad. Nr. pp. 478/1899 [171] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă Frata de clasa III., protopresbiteratul Turdei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 211 fl. 20 cr.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post, sě-'și substérnă cererile concursuale, instruite conform dispozițiunilor „Statutului organic“ și a „Reglm. pentru parochíi“ la oficiul protopresbiteral subcris, în terminul de mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc spre a-și documenta desteritatea în cele rituale și a se face cunoscuți poporului.

Cojocna, 8 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral român gr-or. al tractului Turda în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea
adm. protopresb.

Nr. 388/1899 [166] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învěțătorești din comunele bisericești mai jos însemnate; se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Hunedóra, cu salar anual de 400 fl. Dela fiitorul învěțător se recere, sě aibă cunostințe musicale, ca sě pótă conduce corul vocal al bisericei; iar în acelea Dumineci și Sěrbători, în cari nu va cânta corul, sě conducă cântările în strană.

2. Petroșeni, cu salar anual de 300 fl.,la care contribue și poporul din filia Bănița, unde are a se presenta în fiecare sěptěmână câte o ḑi. Pentru cuartir și grădină capětă un relut de 75 fl. — Reflectantul sě fie pedagog ori teolog absolut și sě știe tipicul și cântările bisericești, spre a putea instrua copiii școlei în cântările bisericești.

Hațeg, la 1 August 1899.

In conțelegere cu respectivul comite parochial. —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Hațegului.

Tit V. Gheaja
protopresbiter

---

[168] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de protopresbiter al tractului Albei-Iulie, se publică concurs cu termin de 45 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele din parochia protopresbiterală Alba-Iulia-oraș, precum și locuință liberă în casa proto presbiterală parochială.

2. Taxele ce incurg dela visitarea comunelor tractuale și alte funcțiuni protopresbiterale.

3. Taxa bilanțului de 2 fl. dela fiecare parochie la an.

4. Ajutorul din casa Consistorului Archidiecesan contemplat și pentru alți protopresbiteri, conform concluselor sinodului archidiecesan.

Doritorii cari reflectéză la acest post, au sě-'și înainteze și instruéscă cererile lor, însoțite de documentele originale cerute prin conclusul congresual și atestatele de cualificațiune, în terminul deschis, dea-dreptul la adresa Venerabilului Consistor archidiecesan.

Alba-Iulia, din ședința comitetului protopresbiteral, ținută la 13 Iuliu 1899

Fl. Rusan — **Iul. Roșca**
adm. prot. — notariu

Nr. 323 –1899 [173] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci în comunele însemnate mai jos din protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. **Cohalm**, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.

2. **Draos**, salar anual 300 fl. cuartir liber şi lemne.

3. **Jibert**, salar anual 300 fl., din care sumă 250 fl. dela popor, şi folosirea unei grădini în preţ de 50 fl., cuartir şi lemne.

Se cere dela concurent, ca sĕ conducă corul cu tinerimea în biserică, şi sĕ ţină o strană în biserică; spre scopul acesta sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre în biserică, spre a-'şi arĕta desteritatea în cântări.

4. **Valendorf**, salar anual 300 fl. din cari 100 fl. dela Consistor şi 200 fl. dela popor, cuartir şi lemne.

5. **Felmer**, salar anual, 300 fl. prin repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne.

6. **Crihalma**, salar anual 300 prin repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne de foc.

Cei cari doresc a reflecta la vre-unul din posturile de mai sus, vor avea a-'şi aşterne suplicele de concurs instruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Cohalm, 5 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Nicolae D. Mircea
protopresb.

---

[174] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Unele adaptări la biserica — din sus — gr.-or. din Şebeşul-săsesc se dau în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende, ce se va ţiné *Sâmbătă, 21 August.* (2 Septembre) a. c. la 2 óre p. merid în şcóla română din loc.

Preţul de strigare este 1036 fl., dela care licitanţii au a depune înainte de licitare vadiu de 10%.

Planul, preliminarul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la subsemnatul.

Sebeş, 6/18 August 1899.

Preşedintele comitetului parochial:

Sergiu Medean
protopresbiter.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2 50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„ —.50

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcţia dlui E. Hodoş au apărut:

Nr. 1 *Realităţi şi visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri şi Proză*, de G. Coşbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoş.
Nr. 8—9 *Istoria Ţiganilor*, de O. G. Lecca;
Nr. 10 *Convorbiri pedagogice* de E. Hodoş;
Nr. 11—12 *Cântece bănăţene* de E. Hodoş;
Nr. 13 *Cântece cătăneşti* de E. Hodoş;
Nr. 14 *Copii de găsit*, snóve de G Crăciunescu;
Nr. 15—17 *Numiri de localităţi* de Ios. Bălan;
Nr. 18—22 *Poftă bună!* carte de bucate de Zotti Hodoş.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

De vênḑare:

Bólele vointei

de ***Th. Ribot,*** profesor,
traducere de
D. Calinescu
broş. à 65 cr.

Conferenţele învĕţătoresci

din Archidiecesa ortodoxă română a Transilvaniei.

ţinute în 18/30 şi 19/31 Aug. 1898
publicate de
Comisarii Consistoriali.

Preţul broş. à fl. 1.—

Fenomenele cereşti

traducere de
B. Marian
broş. à 65 cr.

Tipografia şi librăria archid.
Sibiiu.

Deschidere de prăvălie.

Am onóre a face cunoscut onoratului public, că 'mi-am instalat în piaţa de aici:

strada Cisnădiei nr. 43

prăvălie de primul rang, bine asortată cu marfă de

covóre de Brünn, depou de fabrică

în mare şi în detail,

şi fiind în posiţia de a pune la disposiţia publicului tot felul de marfă din branşa acésta cu **preţurile fabricei**, rog pe onoratul public sĕ-mi onoreze

acest nou etablisement

cu preţuitele lui comande.

Cu distinsă stimă:

Beni Menyász,
depou de covóre de Brünn,
strada Cisnădiei nr. 43. [167] 1—10

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş.	à fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş.	„ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş.	„ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** intră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la disposiţia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe disposiţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucţiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea arunca o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotaţiunea Clerului“
de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci. cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aştéptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu** se află de vênḑare:

Biblioteca internaţională.

1.	Minciunile convenţionale de M. Nordau broş.	fl. 1.50
2.	Robia femeei de I. Stuart Mill broş.	„ —.75
3.	Educaţiunea intelectuală de Herbert Spencer broş.	„ 1.—
5.	Este omul liber de G. Renard broş.	„ —.75
6.	Din Muscel, cântece poporane de Rădulescu-Codin broş.	„ 1.25
7.	Părinţii şi copii în al XIX. secol de E. Legouvé broş.	„ 1.—
8.	In faţa morţei, nuvele de Becescu Gh.-Silvan broş.	„ 1.25
9/10.	Dare şi avere, roman în 2 volumne de G. Freytag broş.	„ 3.25
11.	Omul genial de H. Türck broş.	„ 1.—

Au apărut şi se află de vênḑare în

Tipografia şi librăria Archidiecesană,

Sibiiu:

1.	Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl. 2.—
2.	Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„ 3.—
3.	Balade poporale de Avram Corcea broş.	„ —.80
4.	Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„ —.25
5.	Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„ —.25
6.	Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş.	„ 2.—
7.	Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş.	„ 2.—

Nr. 85 Sibiiu, Joi, 12/24 August 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Venitele preoţeşti.

Ḑiarele din capitală au publicat ḑilele acestea unele notiţe referitóre la intregirea venitelor preoţeşti în înţelesul articlului de lege XIV. din 1898.

Din comunicatul ḑiarelor budapestane transpiră, că bisericele reformate au înaintat deja datele privitóre la cualificaţiunea personală a preoţilor, cele privitóre la dotaţiunea clerului reformat, cari date au fost lucrate cu îngrijire.

Pentru biserica reformată este deci dată posibilitatea, ca încă în anul acesta sĕ se licuideze sumele, cu cari vine de a se întregi venitul preoţesc.

Saşii din patria nóstră nu reflectéză la intregirea venitelor, căci ei în timpurile vechi mai favorabile şi-au asigurat pentru preoţime o dotaţiune mai bună ca cea contemplată de legea statului.

Sêrbii din patria nóstră numai în mĕsură mică reflectéză la intregirea venitelor preoţesci, deóre-ce şi ei au sciut asigura în timpurile mai bune din trecut dotaţiune corespunḑĕtóre pe séma preoţimei.

A rĕmas sĕ se raḑime în ajutorul dela stat biserica română greco-orientală, aşa spun ḑiarele din capitala ţerei.

Despre lucrările acestei biserici presa din capitală nu póte spune nimica positiv.

După informaţiunile luate la locul competent, biserica română până prin jumĕtatea lunei August nou nu a fost promovat la ministrul de culte nici insinuările preoţimei, de aceea la locurile competente nu erau ómenii orientaţi nici asupra preoţilor cari reflectéză la intregirea venitelor, ca cel puţin cu ajutorul datelor promovate deja la ministru în 1894 sĕ se pótă face combinaţiuni şi la cifra ce s'ar recere pentru intregirea dotaţiunei pe séma clerului nostru.

In acéstă lumină presintă lucrurile presa din capitală.

Nu putem vorbi în numele dieceselor surori, căci de acolo nu avem informaţiuni; avem informaţiuni însĕ dela archidiecesa nóstră, şi încât privesce archidiecesa, informaţiunile presei din capitală nu sunt tocmai esacte.

Din partea archidiecesei insinuările preoţimei pentru intregirea venitelor s'au promovat la ministrul de culte încă în 30 Iuliu nou a. c.

Dintre 833 de preoţi actuali 812 au înaintat în regulă cerere pentru întregirea venitelor preoţesci, 1 paroch din greşélă şi-a promovat cererea direct la ministru, 4 parochi nu s'au declarat în nici o direcţiune, iar 16 au declarat, că pentru persóna lor nu reflectéză la întregirea venitelor.

In legătură cu acestea autoritatea bisericéscă a insinuat ea pentru eventuală întregire cele 155 parochii vacante, cari aḑi stau sub administraţiune, apoi cele 16 posturi de parochi ai căror actuali parochi pentru persóna lor nu reflectéză la întregire, cele 4 posturi ai căror actuali parochi nu s'au declarat în nici un fel, şi în fine postul parochului, care cu ocolirea bisericei, în contra legei şi a ordinaţiunii ministeriale, cererea pentru întregire o a adresat direct ministrului.

Acésta în ce privesce insinuările pentru asigurarea indreptăţirii la întregirea venitelor.

Cine simte deci necesitatea de a face combinaţiuni şi cu cifre pe basa fasiunilor, cari au servit de basă şi la facerea legii din cestiune, acela încât privesce archidiecesa, póte face combinaţiunile în tótă tigna.

Ḑiarele din capitală ne mai spun şi aceea, că după fasiunile actuale sumele de intregire nu întrec sumele pe cari guvernul le-a luat în combinaţiune la facerea legii şi a bugetului pe anul 1899.

Eate deci dată posibilitatea, ca încă în lunile de tómnă ale acestui an sĕ se facă întregirile, şi preoţimea sĕ ajungă la partea de întregire fără a eşi guvernul din cadrele bugetului.

In fine ni-se mai spune şi aceea, că bisericei greco-orientale i-se va pune din partea guvernului termin preclus pentru promovarea fasiunilor şi cererilor de insinuare.

Nu scim cum stau diecesele surori cu fasiunile şi cu adunarea daterор cerute de lege, scim însĕ cum stăm noi archidiecesă în punctul acesta.

Facerea fasiunilor şi adunarea de date este o lucrare de natură delicată, anevoiósă, împreunată cu grea rĕspundere şi materială şi morală, de aceea legarea ei de un anumit termin nu va fi cea mai norocósă deslegare.

Acésta póte fi una din causele, că până acuma cu tóte încordările puse în serviciul acestei cause, nu a succes a întregi fasiunile în nici un protopresbiterat.

Incât dóră în casuri concrete s'ar dovedi ca causă a trăgănării şi indiferentismul organelor din parochie şi al oficiilor protopresbiterale, autoritatea bisericéscă de bună sémă va lua mĕsurile cuviinciόse pentru delăturarea rĕului.

Atâta în cele principiale în afacerea cu întregirea venitelor preoţesci, remăind, ca dacă se va simţi necesitatea şi în cele speciale, sĕ ne clarificàm punctul nostru de vedere.

Federalisarea — Ungariei. Iată cea mai nóuă spaimă a luptătorilor pentru statul „naţional-maghiar“. „Pesti Napló“ aduce în numĕrul de aḑi o scrisóre din T.-St.-Martin, în care i-se descopere, că Cehii cari au venit la sĕrbările reuniunii „Jivena“ a femeilor slovace de curênd, au făcut între altele înţelegere cu şefii Slovaci şi au hotărît pregătirea unui Memorand, prin care sĕ céră *federalisarea Ungariei* după teritorii de limbă. Au schiţat şi cuprinsul Memorandului, împărţit în vre-o 3 părţi, precisând pretenţiile faţă de dreptul folosirii *limbei*, a *stindardelor naţionale*, a împărţirii *funcţiilor publice*, etc.

Şi aşa în schiţă cum îl dă „P. N“, programul memorandului e de tot interesant, „*si non e vero, e ben trovato*“, de nu-'i adevĕrat, e bine nimerit, şi îl vom da şi noi cetitorilor nostri.

Sporirea armatei.

„Neue Armeezeitung“ publică, într'un numĕr recent al sĕu un lung articol, în care documentéză că e indispensabilă sporirea cât mai în grabă a cavaleriei monarchiei, spre a se evita o catastrofă aprópe sigură la prima ocasie a unui conflict.

Articolul acesta pare inspirat din locuri mai înalte şi se vede că e menit a prepara lumea pentru eventuale reforme în armată.

Iată câteva date din acest articol:

Armata germană, spune „N. A.“ a avut în 1870 în total 422 batalióne pedestrime, 252 baterii (1512 tunuri) şi 366 compănii de călăreţi; în 1898 numĕrul era crescut la 622 batalióne infantarie, 500 baterii (3000 tunuri) şi 378 compănii de cavalerie.

Faţă cu aceste cifre, monarchia nóstră — ḑice Armeezeitung — a avut în 1878, în totul 360 batalióne de pedestrime, cu 1200 tunuri şi 246 escadróne călăreţi.

Nu se pot socoti aci şi bataliónele honveḑilor şi Landwehrul, de óre-ce ele cu glóte cu tot abia pot face faţă trebuinţelor din interiorul monarchiei, iar pe de altă parte acéstă reservă a oştirei, conform legii din 1868, nu póte fi scósă peste graniţă.

In decurs de dóuĕ-ḑeci de ani, oştirea austro ungară s'a sporit cu *106* batalióne şi *800* tunuri, iar cavaleria numai cu *6* companii, deci cu un singur regiment; prin urmare puterea oştirei pedestre şi artileriei e relativ mai mare de cât a cavaleriei.

Dacă voim, continuă ḑiarul militar, sĕ înceteze acéstă disproporţie, *cavaleria nóstră trebue sporită de odată cu cel puţin 30 de companii,* deci cu 5 regimente.

In cas de mobilisare, disproporţia e şi mai bătătóre la ochi, căci reserviştii, honvezii şi glótele, tóte se adaugă la pedestrime. Pedestrimea s'a sporit considerabil şi dispune de un isvor nesecat de reservă, pe când cavaleria abia póte conta pe o reservă suficientă, din care sĕ se repare perderile în timp de rĕsboiu.

FOIŢA

Femeile soldaţi.

Se ştie că ultima rĕscólă din insulele Filipine, care a făcut atât de dificilă şi atât de precară resistenţa Spaniolilor în contra Americanilor, a fost, dacă nu pusă la cale, cel puţin încurajată, de o femee, pe care dorinţa de a-şi rĕsbuna bărbatul, a făcut-o eroină!

Doctorul Rizal abia se căsătorise când a fost arestat ca bănuit că întreţine relaţiuni cu insurgenţii lui Aguinaldo şi a fost ucis de Spanioli chiar sub ochii tinerei sale soţii!

Vĕduvă înainte de a fi avut timpul sĕ cunóscă căsătoria, Iosefina Rizal, în vîrstă de 20 de ani, s'a înrolat în trupele lui Emilio Aguinaldo şi s'a distins prin îndrăsneala sa.

„Adu-ţi aminte de doctorul Rizal!“ esclama ea ori de câte-ori lovea un inimic.

Căḑută în mânile generalului Rivero, acesta, cavaler, i-a dat drumul. După acésta ea umbla mereu cu un flacon de strichnină la dînsa, hotărîtă sĕ nu mai cadă a dóua-óră cu viaţă în puterea ucigătorilor soţului ei, pe cari îi ura şi mai mult acum, când se arĕtaseră generoşi.

N'a avut însĕ nevoie sĕ se servéscă de otravă. Obosită, sdruncinată, ea a cedat sfaturilor prietenelor sale, cari afirmau că făcuse destule victime în amintirea soţului ei, şi a plecat la Hong-Kong, oraşul seu natal.

Esemple de aceste nu sunt rare.

Fără a vorbi de amazónele organisate în stat, care, precum reportéză Herodot, îşi mutilau sînul pentru a trage mai bine cu arcul, — antichitatea ne-a transmis numele mai multor femei cari s'au ilustrat prin valórea lor rĕsboinică. Aşa bună-óră e *Debora*, care a condus la victorie triburile lui Israel; *Zenobia*, regina Palmirului; *Camila*, fiica regelui Volscilor, pe care a cântat-o Virgil, şi vitéza princesă a Marei Britanii, *Boadice*, — ca sĕ nu mai citàm şi altele.

Cei vechi, cari simbolisau totul, aveau pentru rĕsboiu ḑeu: Marte, şi o ḑeiţă: „Belona“, dând sĕ se înţelégă prin acésta că valórea rĕsboinică nu e câtuşi de puţin privilegiul unui sex, ci e împărţită între ambele.

Citând dór pentru amintire pe Ioana d'Arc, care a salvat Franţa şi pe Ieana Hachette, care a salvat Beauvais, vom căuta în istorie câte-va anecdote cari ilustréză valórea femeii-soldat.

Tótă lumea ştie că adese s'a întêmplat, că din causa unei greşeli, pricinuită de obiceiu din causa unei particularităţi fisiologice mai désă decât se crede, feţe au fost crescute ca băeţi, şi au făcut, fără ca ele singure sĕ-'şi dea sémă de acéstă anomalie, serviciul militar cu aceeaşi regularitate şi greutate, ca şi camaraḑii lor.

Dar cee-ce mai cu sémă ne interesézä, e femeia care se face soldat de bună-voie, sau cu un scop determinat, sau numai pentru satisfacerea unui gust iresistibil.

Aşa a fost *Cristiana Davis*, din Dublin, a cărei istorie o vom resuma.

Ea s'a născut în 1667. Căsătorită cu un bărbat pe care-l iubea şi deja mamă a mai multor copii, ea s'a găsit singură într'o ḑi, bărbatul sĕu fiind luat cu forţa ca marinar în Olanda. Acésta era pe timpul când Anglia îşi recruta marinarii cu arcanul.

Pentru a-'şi regăsi soţul, Christiana şi-a încredinţat copiii unor prietine sigure, şi-a tăiat pĕrul, a îmbrăcat un costum bărbătesc şi s'a înrolat şi ea!

Rănită la lupta de la Landen, prisonieră a Francezilor, eliberată cu ocasiunea unui schimb, ea fu iubită de fiica unui burghez flamand şi a rănit de mórte în duel pe un sergent din regimentul ei, pe care iubirea acésta îl făcuse gelos.

Intrând în cavalerie, Christiania s'a distins la asediul cetăţii Namur în 1695; s'a folosit de pacea de la Ryswick pentru a face o scurtă călĕtorie în Irlanda, şi la lupta de la Ramilles, a fost rănită la cap de o sfărîmătură de obus. Rana acésta, a cărei vindecare a durat trei luni, a făcut sĕ se descopere adevĕratul ei sex. Imediat a fost sĕrbătorită în tóte părţile. Soţul ei a fost liberat din serviciu cu o bună sumă de bani. şi când s'au regăsit, căpitanul Christianei a organisat un mare banchet pentru renoirea nuntei!

Ea n'a părăsit însĕ armata. Bărbatul ei, care lupta alături de dînsa, a fost ucis în lupra dela Malplaquet. Perderea aceasta nu i-a pricinuit însă o durere prea vie, căci s'a măritat aprópe imediat şi a primit cu acéstă ocasie dela regina Ana, un dar de 50 livre sterlinge şi o pensie. A murit în 1739.

Mariana Talbot, fiica naturală a contelui de Talbot, născută în 1778, a dus o existenţă şi mai aventuriósă. Indrăgostită la nebunie de un capitan, Bowen, ea l'a urmat în Flandra ca ordonanţă a lui, sub numele de „John Taylor“. Aci nedemnul ei amant a obligat'o sĕ servéscă în calitate de toboşar. Bowen fiind ucis, ea s'a angajat mai târḑiu în marina engleză. O aventură de dragoste a silit'o sĕ mărturiséscă că sub numele de John Taylor se ascundea o femee.

*

Din România

Bóla Regelui Carol.

Buletinul dela 7/19 August despre starea sănătăţii Regelui, e următorul:

Starea M. S. Regelui este astă-ḑi satisfăcĕtóre. Nóptea a fost liniştită; forţele, sguduite prin gastralgia violentă din 4 August, revin gradat. *Dr. Theodori.*

Faptul îmbolnăvirii acesteia pe neaşteptate a Regelui Carol, face mare nelinişte cercurilor bucureştene. Un ḑiar de frunte, „V. N“. publicând buletinul, ţine a adauge la el următórele:

Astă primăvară, M. S. Regele a fost impedicat de a merge, ca în cei-alţi ani, sĕ se odihnéscă la Abazzia de munca încordată pe care o consacră ḑilnic ţĕrei.

Acum, în Iulie, Majestatea Sa a fost bolnav, şi au fost ḑilele când publicarea buletinelor, semnate de dr. Teodori, au alarmat pe toţi în chip îngrijitor!

Din fericire însĕ, sănătatea Suveranului s'a restabilit şi se anunţase chiar ḑiua precisă a plecării Sale în străinătate, când deodată fu iar cuprins de o nouă indisposiţie, de data acésta şi mai violentă.

S'a citit cu bucurie acest buletin, prin care se afirmă că starea Regelui este satisfăcĕtóre, şi nu ne îndoim câtuşi de puţin că nu ispiră nici o îngrijire, căci în acest cas, de sigur nu s'ar fi lăsat, şi distinsul dr. Teodori nu şi-ar asuma singur tótă rĕspunderea, ci s'ar chema şi alţi medici cari sĕ dea Suveranului îngrijirile lor.

Reflecţiunile acestea ni-se impuneau, şi sperăm că ele vor linişti pe cei alarmaţi de alte ştiri ce vin din cercuri ce ar trebui sĕ fie bine informate.

Revistă Bisericéscă.

Los von Rom!

In oraşul Komotan din Bohemia, 120 de Nemţi papistaşi au ieşit din sinul bisericei „singure mântuitóre“, şi s'au făcut protestanţi, conduşi, afară de credinţa religiósă, şi de consideraţia naţională, de a fi şi prin *credinţă* mai aprópe de grosul neamului, de Germanii protestanţi din imperiu.

Contra limbei vechi slave.

Archiepiscopul de Zara Rajcevici a făcut de curênd paşi pentru scóterea limbei vechi slave din întrebuinţarea liturgică, fapt prin care şi-a ridicat asupra-şi pe Croaţi şi Dalmaţi.

Dar străduinţa anti-slavului archiepiscop n'a aflat primire favorabilă la scaunul papal unde întrevenise. Ci scaunul papal şi-a reservat a veni el cu o decisiune de regulare a întrebuinţării acestei limbi vechi.

Din Sĕlişte.

La 20 August representanţa comunei *Sĕlişte* a luat între alte obiecte în desbatere şi afacerea regulării scólei învĕţăceilor de meserii.

In legătură anume cu raportul comisiei de supraveghere a acelei scóle, presentat de notarul în acéstă şedinţă, membrul representanţei Dumitru Lăpĕdat, în calitate de director al scólei învĕţăceiler de meserie, espune mai pe larg starea acestei şcóle, desvoltarea ei, resultatul obţinut, însemnătatea ei pentru binele obştesc, dar şi greutăţile şi neajunsurile ce se întimpină la învețământ mai ales din împregiurarea, că învĕţătorii dela scóla poporală confesională din loc, pe lângă órele multe ce li se impun de regulamentul şcolar, sunt necesitaţi a provedea instrucţiunea şi la şcóla pentru învĕţăceii de meserie, şi acésta se face *în lipsa unei puteri didactice ce ar fi sĕ fie angajată esclusiv pentru numita şcólă.* Arată ce folóse şi ce îmbunătăţire ar resulta pentru învĕţămênt, dacă o putere didactică anume cualificată pentru acest fel de şcóle, s'ar putea aplica.

Drept aceea atrage luarea aminte a representanţei comunale, ca susţinĕtóre a şcólei, asupra acestei împrejurări, şi în considerare că bugetul comunei, mai ales în urma marilor investiţiuni făcute în timpul din urmă în folosul public, nu mai e în stare sĕ supórte o sarcină nóuă, face propunerea ca representanţa comunală sĕ înainteze o rugare către Universitatea săsască, care subvenţionéză cu multă bunăvoinţă şi cu dare de mână, afară de cea din Sĕlişte, pe tóte şcólele pentru învĕţăceii de meserii de pe teritorul fostului „Fondus regius“, şi în aceea rugare sĕ se céră o subvenţiune anuală de 600 fl. în scopul de a aplica la şcóla de meserie a învĕţăceilor din Selişte o putere didactică esclusiv pentru acéstă şcólă.

Representanţa comunală primeşte în unanimitate propunerea membrului Lăpădat, şi a designat din sinul seu o comisiune (Bucur Comşa, Dumitru Roman, Dumitru Chirca şi Nicolae Lupaş), care sĕ redacteze adresa şi sĕ o presenteze în persónă la presidiul oficiului central al Universităţii săsăsci, rugându-se pentru binevoitóre spriginire.

Adresa făcută arată că comuna Selişte e obligată prin lege a-'şi susţinea o atare şcólă, că numĕrul învĕţăceilor obligaţi a cerceta şcóla variază între 130—150. Instrucţia au provĕḑut-o învĕtătorii dela scóla poporală confesională pe lângă remuneraţiunea modestă din cassa alodială; şi şi pentru viitor sarcina cea mai mare tot asupra lor va cădea.

Dar s'ar putea ajuta mult instrucţiunei în acéstă şcólă, dacă cel puţin o putere didactică, anume cualificată, s'ar aplica, esclusiv pentru acéstă scólă.

De aceea representanţa comunală a decis în principiu aplicarea unei astfel de puteri didactice. Lipsindu i însĕ comunei mijlócele pentru dotarea unui astfel de post, şi-a îndreptat privirea la Universitarea săsască, şi ca representantă a celor şapte judeţe, la care a aparţinut şi comuna Sĕlişte, — şi luând de basă faptul, că tóte şcólele învĕţăceilor de meserie de pe fundul regiu sunt cu dărnicie subvenţionate, ba unele esclusiv susţinute din dotaţiunile primite dela Universitate, sĕ se róge şi dînsa ca sĕ fie subvenţionată în scopul mai sus atins din venitele Universităţii şi a celor şapte judeţe, cu o sumă anuală de 600 fl. spre binele şi interesul obştesc.

Dorim succes norocos acestei importante întreprinderi.

Revistă Externă

Relaţiunile ruso-sêrbe.

Presa ruséscă continuă campania cu privire la evenimentele ce se desfăşóră acum în Serbia, în urma atentatului contra ex-regelui Milan.

„Nowoie Wremia“ scrie următórele relativ la acésta şi cu privire la viitórea convocare a Scupcinei:

„Scupcina actuală nu póte fi considerată ca representaţiune naţională, fiindcă este ieşită din nişte alegeri falsificate şi făcute sub presiunea guvernamentală.

„Dacă ea sancţionéză actele reprobabile comise de ex-regele Milan, nu va fi decât complice a acestuia şi va comite acte ilegale şi arbitrare, cari au indignat întréga Europă“.

Ḑiarul rusesc încheie astfel:

„Dacă Sêrbia vrea sĕ iase din situaţia precară în care se găsesce, şi dacă regele Alexandru vrea sĕ-şi păstreze şi consolideze tronul, *este absolut necesar ca ex-regele Milan sĕ părăsască ţara*“.

Limbagiul violent şi categoric al presei rusesci este fórte comentat, dat fiind că ea se află sub regimul censurei preventive.

NOUTĂŢI

Stipendişti noi. Consistoriul nostru archidiecesan, a votat în şedinţa sa din 5/17 August a. c. clericului absolut *Ioan Dobre* din Zerneşti, stipendiul de 500 fl. din fundaţiunea „Moga“, pentru a-'şi urma studiile la o universitate din patrie ori strĕinătate; iar studenţilor de clasa a VIII-a gimnasială *Nicolau Bălan* din Blaşfalĕul de sus şi *Ioan Prodan* din Cheuchiş, un stipendiu de câte 60 fl, din fundaţiunea „Francisc Iosif“.

*

Procesul Dreyfuss decurge fără mari sensaţii acum. Lumea e mai alarmată de Paris, care e în o ferbere grozavă. Socialişti, monarchişti şi republicani, toţi sunt în picióre şi în mişcare şi provócă încăerări sângeróse de stradă. Labori s'a presintat Marţi iar la pertractare ca apărător alui Dreyfuss, restabilit aprópe deplin.

*

Primirile în seminariul „Andreian“. Pentru anul şcolar curent 1899/900, au fost primiţi în seminariul nostru „Andreian“, în secţiunea teologică 19 tineri, dintre aceştia *10 maturisanţi*, 1 cu 7 clase gimnasiale, 5 cu 6 clase gimnasiale, iar 3 cu 4 clase gimnasiale şi cursurile pedagogice. Nu au putut fi luate în considerare cererile la 5 inşi, neavênd cualificaţiunea prescrisă în Regulament.

Pentru secţiunea pedagogică s'au primit 39 tineri şi anume: 12 necondiţionat, avênd pregătirea de 4 clase gimnasiale; ceialalţi 27 s'au admis la facerea esamenului de primire, şi numai după prestarea aceluia vor fi primiţi definitiv.

*

Gróznica sporire a Ovreilor în Bucovina. Despre înmulţirea cea îngrijitóre a Jidanilor în Bucovina, ne putem face idee din următórele date: In anul 1774 erau în acésta ţerişóră numai 526 suflete evreeşti. In 1778 însĕ se putură numĕra deja 800 de suflete. In 1782 se numĕrară deja 714 familii evreeşti. 1787 sunt 24003. In 1799: 3366 suflete. In anul 1803 erau în Bucovina 669 familii. Dela acest an creşte numĕrul Evreilor în Bucovina rapid, atât prin naştere cât şi prin imigraţiuni neîncetate din învecinata Galiţia şi Rusia, aşa că ei numĕrau în 1817: 1031 familii, în 1821: 6077, în 1826: 7828, în 1846 11581, în 1850: 14581, în 1857: 29187, în 1869: 47754, în 1872: 32933, în 1880: 67418, 1890: 82717, *ear de present este numĕrul Evreilor aprópe 100,000 suflete.*

Vai de biata ţară!

*

Frumos dar casei Domnului. Vĕduva *Maria Bedean*, din comuna Cojocna, tractul protopresbiteral al Cluşului a donat bisericei de acolo un pământ în valóre de *500—600* fl. Mângăere póte avea numita vĕduvă, că şi-a achitat datorinţa într'un mod atât de vrednic de laudă faţa de casa Domnului, iar fapta acésta a dênsei, servéscă de îndem şi altor creştini adevĕraţi,

*

Simulare descoperită prin raḑele Röntgen. Un infanterist din garnisóna din Cernăuţi a fost predat în decursul ultimului an de presenţă în mai multe rînduri spitalului, din causa unei inflamaţii de os la fluerul piciorului. In totdéuna după o bólă de câteva sĕptĕmâni s'a însĕnătoşat, încât putu reîntra în serviciu; după un restimp óre-care însĕ bóla se repetă. Din causa bólei, care atât de des se repeta, exista acum tendenţa de a-'l concedia pe infanterist dela regiment. Spre a se orienta însĕ asupra naturei bólei, s'a făcut în spitalul militar o cercetare cu raḑele Röntgen, şi fotografia fluerului, care părea bolnav, dovedi că el este deplin intact. Se aflară însĕ nóuĕ ace în pulpă, cari şi-le-a băgat simulantul adênc în carne, pentru-ca sĕ producă inflamaţia artificială. Se pare că simulantul, de câte-ori dorea sĕ între în spital, îşi băga în pulpă 1—2 ace, pentru-ca astfel sĕ scape de serviciul militar. Razele Röntgen au făcut aşa dară servicii bune.

*

Producţie în Daneş. O petrecere declamatorică-teatrală se va arangea Duminecă la 15,27 August a. c. în localul şcólei române din Daneş, de tinerimea română de acolo. Venitul curat e destinat pentru nfiinţarea unei biblioteci poporale.

Program: O disertaţie pentru popor; „Cinel—Cinel“ comedie cu cântece într'un act, de V. Alecsandri, jucată de persónele: Z. Tătar, I. Iliovic, E. Criste, C. Tatar şi P. Costandin; „Dormi în pace“ poesie de A Vlăhuţă, declamată de G. Tătar După producţie dans.

*

Şcóla sup. de agricultură din Bucureşti-Herĕstrĕu. Primim spre publicare următorul anunţ: In ḑiua de 6/18 Septemvrie a. c. se va ţinea la şcóla superióră de agricultură din Bucureşti-Herĕstrĕu esamen pentru ocuparea a 15 burse ale statului Român, şi mai multe locuri de solvenţi pentru anul şcolar 1899—1900. Condiţiunile de admitere la esamen sunt: a) Sĕ aibă etatea de cel puţin 15 ani împliniţi (dispensă de etate nu se acórdă). b) Sĕ fi terminat cel puţin 4 clase gimnasiale clasice, reale sau un alt curs equivalent. Absolvenţii a 8 clase gimnasiale şi cei cu testimoniu de maturitate se primesc fără concurs. c) Sĕ sănătos şi de o constituţie robustă care se va constata de medicul şcólei.

Cererea de inscriere se va adresa deadreptul direcţiunii şcólei superióre de agricultură — Bucureşti-Herestrĕu cel mai târḑiu până la 5/17 Septemvrie. Ea va fi subscrisă de părintele sau tutorele candidatului când este major şi va fi însoţită de actul de nascere, de actul de vaccinare şi de certificatul studiilor făcute. Informaţiuni mai detaliate sĕ se céră la direcţiunea şcólei.

*

Petrecere în Sĕlişte. Pentru sporirea „Fondului pentru ajutorarea studenţilor săraci“, tinerimea studiósă din Selişte îşi va ţinea obicinuita Petrecere de vară în 15/27 August (la sfânta Mărie), la care învită cu tótă stima.

*

Salutări împĕrăteşti şi stringere de mână de tot felul. Nu numai muritorii de rînd sunt aceia, cari au obiceiul sĕ-şi întindă şi sĕ-şi strîngă împrumutat mâna în semn de salut. Capetele încoronate încă se folosesc de acest chip de a saluta, şi mai ales împĕratul Germaniei e acela, care dă mâna bucuros cu ori şi cine. Se istorisesc fel de fel de anectode despre aceia, cari au avut onórea şi fericirea. de a da mâna cu împĕratul Vilhelm, căci popularul monarch mai are şi obiceiul de a strînge câte o dată în

---

O altă eroină engleză, înrolată şi ea pentru a'şi regăsi soţul, care dezertase din marină, *Hana Snell*, a luat parte la asediul oraşului Pondichery, sub numele de „James Grey“, şi după câţiva ani de serviciu aflase că soţul ei fusese executat pentru un asasinat.

Un teatru din Londra a angajat'o apoi ca sĕ jóce în drame nautice şi militare. Ducele de Cumberland obţinêndu i o pensiune de 20 livre sterlinge, ea a cumpărat o cârciumă, căreia i-a pus firma: „La femeea-soldat“.

Pe o pétră mormêntală din cimitirul din Brighton se cetesce epitaful:

„In amintirea *Phoebei Hessel*, care s'a născut la Stepney în 1713. Ea a servit numĕroşi ani ca simplu soldat în regimentul 5, în diferite părţi ale Europei, şi în anul 1745 a luptat sub comanda ducelui de Cumberland la lupta de la Fontenoy, unde a primit o lovitură de baionetă la braţ. Lunga sa existenţă, începută în timpul reginei Anna, s'a prelungit până sub domnia lui George IV, a cărui dărnicie i-a asigurat bună-starea în ultimii ei ani. Ea a murit la Brighton la 12 Decembre 1821, în vêrstă de 108 ani“.

Nu trebue de asemenea sĕ uităm pe dona *Rafaela Mora*, care, la 1780, a apărat ea singură, în contra lui Nelson, castelul San-Carlos de Nicaragua, dând foc succesiv tunurilor pe cari garnisona le părăsise încărcate! Viitorul învingĕtor de la Trafalgar a fost lovit în ochi de o sfărîmătură de obus şi a părăsit tentativa sa. Dona Mora a primit ca recompensă de la guvernul spaniol o pensiune şi brevetul de căpitan cu uniforma gradului sĕu.

Theroigne de Mericourt şi Rosa Lacombe, vivandierele armatelor şi chiar voluntarele religióse sau laice ale ambulanţelor, au drept, sub diferitele titluri, la un loc în galeria femeilor soldaţi.

Istoria Sarasinilor, luptele Spaniolilor în contra Maurilor, rĕsbóiele contimporane în China, recentul rĕsboiu greco-turc, ultima insurecţiune brasiliană, cu eroina sa *Maria Boarbosa*, ar procura materie pentru un volum întreg asupra isprăvilor rĕsboinice ale femeilor.

*

Cele scrise mai sus demonstréză de ajuns că femeea, la nevoie, ştie sĕ pórte armele şi sĕ se servéscă de ele. Şi în acéstă meserie ea póte da, în mod excepţional bine înţeles, aceleaşi resultate ca şi bărbaţii, ceeace probéză că „Amazónele“ n'au degenerat, din timpurile legendare şi până în ḑilele lui Behanzin. *Vn.*

glumă mâna atât de puternic, încât cel onorat în chipul acesta abia se póte stăpâni sě nu țipe de durere! Un astfel de om póte ḑice cu tot dreptul: „Impěratul a făcut asupră-mi o neuitată impresiune“.

Și regele Italiei întinde bucuros mâna supușilor sěi.

Țarul actual al tuturor Rușilor însě, dă mâna numai cu domnitorii și cu membrii familiei sale. De acéstă distincțiune n'au parte nici chiar generalii și miniștrii sěi. In privința acésta e interesant sě se știe, că inainte de visita la Petersburg a președintelui republicei francese, Faure, au avut loc la curtea ruséscă adevěrate petractări diplomatice, că óre Țarul sě dea mâna cu președintele sau nu. Toți cei dela curte au fost contra, căci de și Faure era presedintele „marei națiuni“, el totuși era „cetățean“, ca și ceilalti. Așa s'a întêmplat apoi, că Țarul Nicolae II a îmbrățișat pe președintele Faure la întîlnirea lor.

Impěratul Francisc Iosif, care e recunoscut de unul din primii gentilomi ai Europei, ocupă locul de mijloc, nu e nici prea mare prietin, dar nici nu se feresce de a da mâna mai ales cu generali, miniștri și înalți prelați. Cu cetățenii distinși încă dă mâna, dar numai în semn de o deosibită distincțiune; încolo salută fórte prietinesce pe toți supușii sěi, închinându-se ușor și zimbind cu bunătate.

*

Cămătari pedepsiți. Tribunalul reg. din Biserica Albă a judecat pe Jidanul Lővoy Kàroly din Pesta la *trei luni temniță și 4000 fl' pedépsă în bani*, pe agentul Adolf Nadas la *3 luni temniță și 3000 fl. în bani*, — pentru camătărie fără inimă față de popor. Jupânii dădeau bani împrumut înainte pe róda câmpului, și-apoi de unde nu sě făcea și omul n'avea de unde da, îi lua în bani pentru 4—5 fl. câte 10—14 fl. cât ḑiceau că ar căpăta acum pe bucatele ce nu le-au putut primi. Lucrul s'a descoperit. Sute de țerani erau supți în acest fel. Tribunalul i-a învěțat acum nițěl mores pe jupâni.

*

Legătură nóuă între România și Bulgaria. O nóuă linie ferată bulgară Sofia-Iansen-Samovit a fost inaugurată și pusă în circulațiune. Linia acésta are o mare importanță și pentru România, căci ușuréză traficul de pasageri și mărfuri între România și Bulgaria și va face ca relațiunile comerciale române cu Bulgaria sě créscă.

Guvernul bulgar, când a început construirea acastei linii, a plănuit-o sě mérgă de la Sofia prin Iansen, la Rusciuk. Linia ferată dela Iansen la Samovit a fost construită de mai înainte de o companie strěină și guvernul bulgar a rěscumpěrat-o, *numai pentru a avea o comunicație directă și scurtă cu Ramânia* pe propriile lui linii.

Acum, în urma unei înțelegeri intervenită între guvernul bulgar și cel român, s'a decis ca *noua linie sě fie pusă în legătură cu liniile românești prin Turnu — Măgurele.* De la Samovit și până la Turnu-Măgurele, linia română și bulgară va fi servită de vapórele „Regiei Monopolurilor Statului român,“ care vor face curse regulate.

In urma acestui aranjament, călătoria de la București la Sofia se va face numai în *22* de óre, pe când mai înainte prin Sabatca și Belgrad se făcea în *41* de óre. Mai târḑiu drumul de la București la Sofia se va putea face numai în *16* óre.

Pe acéstă linie vor circula trenuri de pasageri, trenuri de mărfuri și trenuri mixte, Serviciul de postă va fi făcut de tóte trenurile.

Circulația va începe de la Turnu-Mărele la Sofia în ḑilele acestea.

*

Ciuma în Portugalia. Din Madrin se telegrafiază că ciuma ia proporții întinse la Oporto.

Consulul spaniol din Oporto va fi urmărit pentru că n'a înștiințat guvernul sěu despre apariția ciumei la Oporto. Se asigură că la Lisabona s'ar fi ivit un cas de ciumă.

Pe ḑiua de 7 Aug. au fost 3 cazuri de ciumă la Oporto.

Printr'un decret al guvernului francez s'a autorisat institutul Pasteur sě prepare ser în contra ciumei.

Se știe că acum cât-va timp guvernul francez a interḑis acestui institut sě prepare ser contra ciumei. Față însě cu ivirea ciumei în Oporto (Portugalia) guvernul francez s'a decie a da voe preparării serului.

S'a constatat că în mijlociu mortalitatea printre persónele atinse de ciumă la Oporto a fost de 40 la sută.

Din causa ciumei consiliul sanitar spaniol a decis de a supune la o carantină tóte provenintele din porturile Portugaliei, de a instala lazarete pe hotarul de uscat, și *de a întrerupe ori ce comunicație între Spania și Portugalia.* Asta cu atât mai vêrtos că cazurile nóuě de ciumă nu încétă a se ivi.

Asemenea měsuri întinse de precauțiune a decis guvernul italian a lua.

*

Se pustiesc Ciangăii!... Ciangăii de pe la Panciova își adună boscârțele și se întorc în țerile „strěine“ de unde au fost aduși... „Egyetértés“ de aḑi își începe primul articlu astfel:

> De mult n'a mai fost prin ḑiarele maghiare veste mai tristă ca aceea ce acum o dăm: Frații nostri de sânge, Ciangăii din jurul Panciovei, nu mai birue greutățile vieții maghiare (înțelege din Ungaria), își lasă aici noul cuib la care au clădit de 15 ani și sě duc napoi, dacă se póte în Bucovina, dacă-i nevoe ori-unde în lumea asta largă!.. Dar se duc. Aci nu mai remân“...

Nu. S'au săturat de „fericire“...

Pentru studenți gimnasiali.

Concurs

Dela „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ conform conclusului Nr. 184 din 3 August a. c., cu începutul anului școlar 1899 1900 sunt de conferit următórele stipendii.

1. Un stipendiu de *50* fl pe an, din fundațiunea „Dobâca“, destinat pentru un gimnasist născut în fostul comitat al Dobâcei.

2. Un stipendiu de *60* fl. pe an, din fundațiunea „I. Roman“, destinat pentru studenți de gimnasiu aci școle reale.

3. Un stipendiu de *60* fl., pe an din fundațiunea „Marinovici“, pentru studenți de gimnasiu ori școlă reală.

Cererile pentru aceste stipendii au sě se înainteze comitetului central al „Asociațiunii“ în Sibiiu (Strada Morii nr. 8) până la 5 Septembre st. n. a. c.. prověḑute cu următórele documente: *a*) atestat de botez, *b*) testimoniu școlar pe anul 1898—99, *c*) atestat de paupertate.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută în Sibiiu la 3 August 1899.

Șuluțu Dr. *Beu*,
secr. II.

O întimpinare.

In Iuliu trecut meseriașii români din Orăștie au arangeat o petrecere, la care însě poporul nu a luat parte. Pentru acéstă neparticipare, fóia de acolo „Revista Orăștiei“ a aruncat bănuială asupra dlui înv. I. Branga, că d-sa ar fi fost care a îndemnat poporul a nu participa. Findcă dl Branga a trimis numitei foi o rectificare însoțită de declarațiuni dela popor, cari spulberau cu totul afirmațiunile foii, și redacția a aflat de bine a nu le publica, — ni-a trimis nóuă o întimpinare, cu rugarea a-i da ospitalitate, spre a arěta cât de neloial a purces redacțiunea foii numite față de d-sa. Dăm în estras esențial întimpinarea. Dl *Branga* ḑice:

In Nr. 28 din a. c. al „Revistei Orěștiei“ un anonim descriind petrecerea meseriașilor români din Orěștie, mě învinue că ași fi indemnat poporul sě nu participe la acea petrecere. Am trimis redacției numitei foi o intimpinare în care am declarat categoric că „svonul“ după care s'a luat, este o născocire rěutăciósă. Intimpinarea asta mi-s'a publicat, dar ciuntită, deși era prověḑută cu subscrierea mea. Pe lângă acésta redacția îmi face un comentar în care nu se mai susținea că „poporul“ a fost îndemnat, ci — *coriștii*, a căror dirigent am onóre a fi, au fost îndemnați de mine sě nu participe! Și acéstă aserțiune și-o bazau pe convorbirea unui corist, cu un arangeator al petrecerii, care spusese că va vedea ce ḑic și eu, despre mers. Și fiindcă chiar acel corist a lipsit, de aci deducțiunea redacției, că totuși „a fost ce a fost“, că se va fi țesut vr'un plan secret în societatea coriștilor. Au și numit pe acel corist.

Față cu acéstă renoită încercare de a mě scóte „vinovat“ cu ori-ce preț, am luat dela coristul numit o declarație, în care spune că nici n'a vorbit cu nimenea în cauza petrecerii, despre mine, iar dela ceialalți o alta declarație, din cari eșea clar la ivélă, că eu nici convorbire cu ei despre petrecere, n'am avut.

Aceste dóue declarațiuni, împreună cu observările mele, le-am așternut prea cinstitei redacțiuni, cerênd sě le publice spre rectificarea mea. Věḑêndu-sě însě domnii redactori strînși cu ușa de aceste declarații, în dorința lor de a submina modesta reputațiune ce am înaintea poporului și meseriașilor nostri, *nu mi-au publicat nici reflecsiunile mele și nici declarațiunile coriștilor*, ci au mai încurcat ei tréba cum s'au priceput, pe spatele fóiei, sbătându-sě a susținea chiar și acum „zvonul“ lor!

In restul întimpinării dl Branga își dă espresie indignării sale, indignare după cele pățite cu numita fóie, destul de întemeiată, pentru îndărătnicia cu care nu vrea sě-'și recunóscă greșala, ci chiar și în fața celor mai solemne declarații contrare a celor la cari se provocase, tot vrea sě rěmână ea biruitóre în afacere, suprimând vocile lămuritóre,— și dorește ca aceste apucături ale domnilor dela numita fóie, sě fie cunoscute publicului.

Disertație

ținută în 4/16 Iulie 1899 la adunarea generală a despărțământului V (Sělište) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, în Poiană.

(Urmare din nr. 82.)

Profitând de buna dispoziție, ce se vede din fețele D-vóstre, pline de sănătate și veselie, 'mi-voiu alege și eu, ca óre-când Maria, sora Martei din Evanghelie, partea cea bună, și voiu vorbi în câteva cuvinte despre unele din acele multe însușiri vrednice de urmat, cari fac lauda și mândria Românului de pretutindenea, în deosebi însě a bravului nostru popor din Poiană.

Incep după cuviință cu partea sufletéscă. Religiositatea Românului, mai ales a celui diu Mărginime, a devenit aprópe proverbială. Atât de mult ține el la cuvintele Psalmistului: „începutul înțělepciunei este frica Domnului“ — în cât pe cel-ce nu arată destulă reverință cătră lucrurile cele sfinte, ori le ia chiar în bătae de joc, fie acela cât de învěțat, fie el cum s'ar ḑice „dobă de carte“, 'l încunjură cât póte, nu vrea sě aibă cu el nimic comun, „nici în clin, nici în mânec“, și resonamentul seu asupra unui ast-fel de om 'l închee cu cuvintele: „sě vede că-'i lipsește o dógă“, ori „la un sac de învěțătură trebue un car de minte.“

Despre tăria în credință, cu care Poienarii din vremuri au ținut la legea nóstră strămoșască, există tradițiuni (povestiri) locale, de fapte vitejești, cari prin peana unuia dintre mulții fii vrednici ai acestei comune, au trecut în domeniul istoriei; există ca dovadă monumentala biserică, în care cu evlavie sě preamărește numele celui preaînalt; vie dovadă e și viața morală a poporului, care, — deși în multe privințe referințele de traiu 'i-s'au schimbat póte înspre rěu, — nu se lasă a fi molipsit de curentele stricăcióse ale neconfesionalismului sau păgânismului din ḑilele nóstre, ci ține încă cu căldură la vechile obiceiuri creștinești, împlinește cu credință poruncile bisericesci și acopere cu respect și iubire pe propoveduitorii cuvêntului lui D-ḑeu, pe onorabilii preoți.

Putem fi deci liniștiți pentru viitoriu știind că:

„Păn' credința vom păzí,
„Nu ne temem c'om perí;
„Vie valuri mari de foc,
„Nu ne vor clàti din loc“.

Alăturea cu biserica și în legătură cu ea, este a se considera fiica acesteia, școla, ca un factor de netăgăduită necesitate și importanță pentru existența și tăria unui popor.

Dacă una, adecă biserica, ne încălḑește inima, ne nobilitéză simțirile, ne reguléză pornirile, cu un cuvênt: ne face creștini buni și ómeni de omenie, ceealaltă, adecă școla, ne luminéză mintea înavuțindu-o cu cunoștințe folositóre, ca sě putem susținea lupta vieței. Și e grea acéstă luptă mai ales pentru noi, cari o purtăm în condițiuni rele și cu puteri neegale. E grea, și totuși o purtăm, o purtăm cu îndărătnicia omului, cate știe ce voiește. Și Românul voiește mai pe sus de tóte sě fie și sě rěmână ceeace a fost și este lăsat de D-ḑeu, adecă Român și creștin din creștet până 'n tălpi; iar ca urmare dorește apoi sě-'i fie îngăduit ca sě-'și desvólte puterile sale sufletești și trupești în direcțiune națională și religiósă-morală dând creḑemênt vorbelor poetului, care ḑice:

„Ori-cât timp Român vei fi,
„Nu te teme că-'i peri“.

Dar' ca resultatul dorit sě încline în partea nóstră, se cere înainte de tóte: 1.) tărie în voință și statornicie, 2.) unire în cugete și în simțiri, 3.) dărnicie și jertfirea folóselor particulare scopurilor obștești.

Picătura de apă e mică, móle și ușóră, dar' dacă cade des și neîntrerupt în același loc, e în stare sě facă gaură și în șteiul cel de pétră.

Așa e și cu omul stăruitor. Dacă nu-'i succede aḑi, 'i succede mâne, dacă nu mâne, poimâne ori mai târḑiu, odată însě, fie încredințat, tot va izbuti.

Despre tăria unirei în cugete și simțiri ni-se povestește următórea istorióră fórte instructivă pentru referințele nóstre, am putea ḑice ale Românilor de pretutindenea.

Un tată avea 3 copii. Fiind aprópe de mórte, 'i-a chemat la sine și voind sě-'i convingă despre tăria și folosul unirei și a bunei înțělegeri dintre ei, a cerut sě-'i aducă o legătură de nuele și le-a ḑis: rupeți legătura acésta. S'au încercat toți 3, dar n'au isbutit. Cercați, le-a ḑis apoi, numai cu o vărgea, dór veți putea.

Au cercat și rupênd tot câte una, pe rênd le-au rupt pe tóte. Vedeți, le a ḑis apoi bětrânul înțelept, așa de tari ca snopul de nuele veți fi și voi, pe câtă vreme vě veți iubi și în unire veți trăi.

Deci sěmênță de aur conțin cuvintele poetului nostru iubit (Alexandri):

„Unde-'i unul, nu-'i putere,
„La nevoi și la durere;
„Unde-'s doi, puterea crește
Si dușmanul nu sporește“.

Dar ce sě aducem noi pilde din depărtare, pe când atâtea pilde vii — frumósele întocmiri și însoțiri economice și culturale din acésta comună — ne vorbesc cu glas înalt despre resultatele mănóse ale bunei ințelegeri dintre frați.

Dar cea-ce ridică mai mult valórea lucrului, este împrejurarea, că Poenarii n'au bătut doba, cum fac alții, ca sě fie lăudați, ci tóte le-ai sěvêrșit în liniște și tăcere. In cojnița cu trântori mulți, sgomotul e mare, dar puțină miere.

Știind noi bine, că asemenea lucrări produc asemenea urmări, n'avem decât sě facem cuvenita aplicație, ca cu timpul sě pótă ḑice fie-care despre comuna sa:

„Nici la noi în șatră
„Nu mai bate vênt și pétră,“
adecă: nu mai sunt neînțelegeri și frecări.

Cu acestea ași fi vrut sě încheiu; dar cum se ḑice, „vorba vorbă aduce“ — multe dei mai bat încă la ușa gândirii mele și cer învestmîntare. Sě-le înciripez deci câte o hăinuță, fie cât de simplă și sěrăcăciósă, numai sě fie curată.

Sunt ómeni, adevěrat că puțini, cărora le suride norocul în tot locul, și pretutindenea le iasă cu plin; aceștia țîn la cuvintele Psalmistului (32, 5. 118, 64.) „pămêntul e plin de bunătatea lui D-ḑeu“. Aceștia-'s optimiști. Sunt apoi iarăși alții, neesămênat mai mulți, cărora traiul li-e greou, și tóte le merg de — andósele, al căror cer deapururea e nouros, aceștia înclină spre Apocalips, unde se ḑice (8, 13) vai, vai, vai celor-ce locuesc pe pămênt“. Aceștia-'s pesimiști. Adevěrul însě nu póte sta nici pe partea unora, nici pe partea altora, ci ca — de obiceiu — la mijloc.

(Va urma).

VARIETĂȚI

(*Un câne matematic*) La „Nouveau Cirque“ în Paris, timp de-o lună de ḑile înainte de închidere, lumea a fost fórte înteresată de minunile ce face clownul Castel cu cânele seu „Sultan“.

Sultan e un animal extraordinar; se pare că la dînsul lucréză inteligința și nu o dresare mecanică. In ori-ce cas, Castel nu vrea sě-și dea pe față secretul. La alți câni se scie că-i deprinde a se plimba pe dinaintea cifrelor și a se opri la una din ele, d. e. când profesorul pocnește din unghie. Și ca sě ajungă la acest resultat, câte něcazuri n'a tras bietul câne ca sě pórte titlul de „învěțat“!

Iată însě cum operéză Sultan: unul din privitori spune o cifră de la 0 la 10. Castel o repetă cânelui, și acesta o spune tare hămăind de atâtea ori câte unități sunt în ea. Chiar dacă i-se légă ochii și dacă e la mare depărtare de Castel, Sultan tot vestesce cifra cerută de cineva din public, ba chiar și cifra numai gândită, și face tóte operațiile aritmetice cerute; spune și ceasul privind un ceasornic orí-care, spune din ce an e moneda, etc. Castel ḑice: „Eu și Sultan unul suntem, trăim împreună. Nu-l părăsesc nici odată; suntem dór' în comunitate de idei, și-i împărtășesc tóte ideile; mě înțelege ca și un om“.

Nr. 324—1899 [175] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a II-a în Romoșel, protopresbiteratul Orăștiei, se publică concurs cu termin de 30 ¢ile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în ședința comitetului parochial din 13 Ianuarie 1899 cu suma de 608 fl. 85 cr. val. a. venit anual.

Reflectanții la acest post au a-'și așterne cererile concursuale instruite conform normelor prescrise, în terminul deschis, oficiului protoprezbiteral subsemnat.

Orăștie, 9 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort., în conțelegere cu sinodul parochial ținut în 8/20 August a. c. în Romoșel.

Vasiliu Domșa
protopresbiter

---

[176] 1—1

Publicare de licitațiune.

Comuna Pianul-de-jos, tractul Sebeșului-săsesc, dă repararea morii sale în întreprindere prin licitațiune minuendă.

Licitațiunea se va ținea *Duminecă în 22 August* (3 Sept.) a. c., la 2 óre d. a. în școla română din loc.

Prețul strigării este 1000 fl., după care licitanții au a depune un vadiu de 10%.

Condițiunile se pot ceti la comitetul parochial.

Pianul-de-jos, 8 August 1899.

I. Bena — *Nicolae Savu*
par. și presid. — not.

Vĕ¢ut:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 235. [158] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci din comunele bisericesci aici mai jos numite, în tractul protopresbiteral Murĕș-Oșorheiu, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ¢ile dela prima publicare în „Telegraful Român“, anume:

1. Erdő-Sângeorgiu, cu salar anual de 300 fl., locuință în edificiul școlei și grădină.

2. Șoimușul-român, salar 300 fl., locuință și grădină.

3. Petea-de-Câmpie, salar 300 fl., locuință și grădină.

Petițiunile concursuale, instruite în înțelesul §-lui 60 din „Regulamentul pentru org. învĕțământului în școlele poporale, din 1895“, se vor adresa la subsemnatul oficiu ppresbiteral.

Informațiuni mai ample se pot lua la fața locului, dela comitetul parochial, precum și dela subsemnatul protopresbiter.

Murĕș-Oșorheiu, 29 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Murĕș-Oșorheiului.

Nic. Maneguțiu
protopresbiter

Nr. 323 -1899 [173] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea posturilor învĕțătoresci în comunele însemnate mai jos din protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 ¢ile dela prima publicare.

1. Cohalm, salar anual 300 fl., cuartir și lemne.

2. Draos, salar anual 300 fl. cuartir liber și lemne.

3. Jibert, salar anual 300 fl., din care sumă 250 fl. dela popor, și folosirea unei grădini în preț de 50 fl., cuartir și lemne.

Se cere dela concurent, ca sĕ conducă corul cu tinerimea în biserică, și sĕ țină o strană în biserică; spre scopul acesta sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre în biserică, spre a-'și arĕta desteritatea în cântări.

4. Valendorf, salar anual 300 fl. din cari 100 fl. dela Consistor și 200 fl. dela popor, cuartir și lemne.

5. Felmer, salar anual, 300 fl. prin repartițiune dela popor, cuartir și lemne.

6. Crihalma, salar anual 300 prin repartițiune dela popor, cuartir și lemne de foc.

Cei cari doresc a reflecta la vre-unul din posturile de mai sus, vor avea a-'și așterne suplicele de concurs instruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Cohalm, 5 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Nicolae D. Mircea
protopresb.

Nr. 478/1899 [159] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători din vacantele comune bisericești mai jos însemnate, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie concurs cu termin de 30 ¢ile dela prima publicare în „Tel. Rom.“, și anume:

1. Cetatea-de-baltă, post împreunat cu cantoratul, salar de 358 fl., cuartir și lemne de foc, și anume:

a) în pămênt arător și fênaț 11 jugăre 678☐, contribuțiunea are sĕ o plătéscă învĕțătorul, pentru 6 jugăre 1494☐ în anul acesta primeşte din arêndă în bani 80 fl. v. a.;

b) dela 35—40 curți câte 1 felderă cucuruz sfîrmit;

c) terțialitatea din stola parochului circa 30—35 fl. și alte venite;

d) din repartițiune pe popor 50 fl. v. a.;

e) din fondul școlar eparchial 50 fl. v. a.;

f) casa, curtea și grădina cantorală tot în folosul învĕțătorului.

Alegerea va fi pe un an provisoră.

2. Blăjel, salar 300 fl. v. a. din repartițiune, cuartir natural și grădină de legumi, învĕțătorul are sĕ ție o strană în biserică Dumineca și în Sĕrbători, și petițiunea sĕ o instrueze cu documente în original, altcum nu se admite în candidare.

3. Boian, salar 300 fl. v. a., bani solviți în rate 3-lunare anticipative, cuartir în edificiul școlei, lemne de foc și grădină de legumi.

4. Chesler, salar 300 fl. v. a. și cuartir în edificiul școlei; acest post este împreunat cu cantoratul.

5. Crăciunel, salar 300 fl. v. a. și cuartir.

6. Sânbenedic, salar de 300 fl. v. a. și cuartir.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, vor avea a-'și așterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u. p. Küküllővár) până la terminul fixat.

Cetatea-de-baltă, 25 Iuliu 1899.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective —

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Têrnavei.

Nic. Todoran,
protopresbiter.

Nr. 471/899 [160] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 ¢ile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Câmpuri-din-sus, cu salariu de 200 fl. prin repartiție dela popor, cuartir și lemne pentru încăl¢it.

2. Certejul-de-jos, cu filia Cója, salar de 300 fl. și anume: 220 fl. 50 cr. din repartiție în popor, din camĕta împrumutului de stat 43 fl., din camĕta regalului 12 fl. 50 cr., în lemne de foc 44 fl., la olaltă 300 fl., și cuartir liber.

3. Glodgilesci, cu salar anual de 300 fl. și adecă în bani din repartițiune 151 fl., în naturalii 49 mĕsuri de cucuruz sfîrmat = 49 fl., folosința pămêntului școlar numit „Cetățiana“ = 38 fl., și ajutor dela stat 62 fl., la olaltă 300 fl., cuartir în edificiul școlei, doi stângini de lemne și grădină de legumi.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vre-o Duminecă ori Sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericești și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea școlei și modul de plătire a salarului.

Invĕțătorul ales la vre-una din aceste școle, e dator sĕ țină și prelegerile în școla de repetițiune împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca și Sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu școlarii și cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat.

Ilia, la 29 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetele parochiale respective:

Avram P. Păcurariu
protopresbiter

Ad. Nr. 205. 1899 [163] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante în comunele mai jos înșirate din protopresbiteratul Bistriței. se escrie concurs cu termin de 30 ¢ile dela prima publicare.

1. Borgo-Bistrița, pentru un post învĕțătoresc, cu salar de 300 fl. din fondul școlar, cuartir în edificiul școlei, 3 orgii de lemne și folosirea grădinei școlare de jumĕtate.

2. Blașfalĕul-de-sus cu salar de 300 fl., dela popor, cuartir în edificiul școlei și lemne de foc.

3. Blașfalĕul-de-jos, cu salar de 300 fl., de la popor, cuartir și folosirea grădinei școlare.

4. Galați, cu salar de 300 fl., dela popor, cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.

Concurenții au a'și așterne suplicile instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, la oficiul ppresbiteral subsemnat. Cei apți de a înstrua cântările și a forma coruri cu tinerimea, vor fi preferiți.

Borgo-Bistrița, în 27 Iulie 1899.

In conțelegere cu comitetele parochiali concernente:

Simion Monda
protopop

Nr. 380/1899 [161] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Lupșei, se escrie concurs cu termin de 31 August 1899.

1. Bedeleu, 2 Cacova-Ieri, 3 Mogoș-Mămăligani, 4. Muncel, 5. Ocolișul-mic, 6. Poșaga-de-jos, 7. Sălciua-de-jos, 8. Sasa, și 9. Valea-Lupșei, cu salar de câte 300 fl. din repartiție, și cuatir și lemne.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-și aștérnă cererile, instruite în sensul normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul indicat, și permițêndu-le impregiurările sĕ se presenteze în comună pentru a-'și dovedi desteritatea în cântări.

Ofenbaia, în 28 Iulie 1899.

Oficiul protopresbiteral al Lupșei:

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 334 școl. [165] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea în mod definitiv a posturilor învĕțătoresci dela școlele elementare poporale gr.-or. din comunele Libotin și Rogoz, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ¢ile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ Fiecare post cu salariu de 300 fl. v. a. anual și anume 100 fl. v. a. din repartițiune pe popor, iar 200 fl. v. a. ajutor de stat.

Cererile de concurs, instruite conform normelor din vigóre, sĕ se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Cupșeni, în 29 Iulie 1899.

Oficiul gr.-or. al Solnocului, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Samuil Cupșa
protopresbiter

Nr. 429—1899 [162] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de al doilea învĕțător la scóla confesională gr.-or. română din Drăguș, proto presbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ¢ile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de învĕțător sunt:

a) Salarul anual de 300 floreni v. a;

b.) Cuartir natural; și

c.) Lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post de învĕțător, sĕ-'și substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral greco-oriental al Avrigului, în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvàrmegye) până la terminul sus indicat.

Avrig, 31 Iuliu 1899.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop

---

[168] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de protopresbiter al tractului Albei-Iulie, se publică concurs cu termin de 45 ¢ile dela prima publicare în ¢iarul „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele din parochia protopresbiterală Alba-Iulia-oraș, precum și locuință liberă în casa protopresbiterală parochială.

2. Taxele ce incurg dela visitarea comunelor tractuale și alte funcțiuni protopresbiterale.

3. Taxa bilanțului de 2 fl. dela fiecare parochie la an.

4. Ajutorul din casa Consistorului Archidiecesan contemplat și pentru alți protopresbiteri, conform concluselor sinodului archidiecesan.

Doritorii cari reflectéză la acest post, au sĕ-'și înainteze și instruéscă cererile lor, însoțite de documentele originale cerute prin conclusul congresual și atestatele de cualificațiune, în terminul deschis, dea-dreptul la adresa Venerabilului Consistor archidiecesan.

Alba-Iulia, din ședința comitetului protopresbiteral, ținută la 13 Iuliu 1899.

Fl. Rusan — **Iul. Roșca**
adm. prot. — notariu

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 86 Sibiiu, Sâmbătă, 14/26 August 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ḑilele Asociaţiunei.

Oraşul Deva îmbracă haine de sĕrbătóre.

Ca şi odinióră poporul lui Israil, aşa îmbracă aḑi poporul român din comitatul Huniadórei haine de veselie; mulţimea popórelor va presăra drumul cu flori, va ţiné în mâni ramuri verḑi, feciorii în pălărie, fetele în plete vor pune flori mirositóre, şi toţi cu un glas vor striga: bine aţi venit!

Şi strigarea acésta va fi îndreptăţită, căci străinii, cari vor merge la Deva, merg acolo sub flamura Asociaţiunii, şi pe flamura acésta stă scris: literatura română şi cultura poporului român.

Nu este stindardul roşu al revoluţiunei. care însemnéză vărsarea de sânge; nu este stindardul aspiraţiunilor politice, care sădesce în inimi neîncredere, şi din neîncredere rĕsar celelalte rele.

Este stindardul culturei poporului, şi sub acesta se pot înrola toţi cei-ce iubesc acéstă patrie.

Precum fiii lui Israil au strigat din inimă: „Bineventat, cel-ce vii în numele Domnului", aşa vor striga óspeţilor Românii din Deva, şi cei din comitatul Huniadórei în general: Bine aţi venit în sinul nostru, cei-ce purtaţi în braţele vóstre stindardul culturei poporului român.

Şi dacă poporul lui Israil după învierea lui Lazar a adus asemenea ovaţiuni Mântuitorului, cuvine-se ca ovaţiuni sĕ aducem şi noi acelora, cari propagă cultura, care ne-a sculat şi pe noi din amorţeala veacurilor trecute, ne-a adus la lumină, şi ne îndréptă cărările spre tot ce e bun şî folositor neamului românesc.

In vara acésta patria nóstră a fost terenul de puternice manifestaţiuni, tóte chemate a da doveḑi despre puterea de viaţă a popórelor din patria nóstră, tóte chemate a demonstra cât de mult ţin popórele la accentuarea caracterului etnografic, şi la limba lor maternă, ca la cel mai puternic mijloc de cultură.

Ridicat'au Saşii din Ardeal monument demn de amintirea marelui lor superintendent; din incidentul desvălirii monumentului au arangiat festivităţi, cari au întrunit aici întrégă biserica evangelică luterană. La aceste festivităţi s'a accentuat unitatea bisericei, s'a accentuat unitatea în limbă, unitatea de rassă germană, şi acésta în faţa representantului guvernului ţerei.

A fost démnă acéstă manifestaţiune de unitate a bisericei, de unitate de rassă, şi era natural, ca la serbările Saşilor din Ardeal sĕ ia parte Nemţii din „patria mamă", cum adecă se numesce marea Germanie în limbagiul inimei compatrioţilor nostri.

S'au arangiat rari festivităţi în Sighişóra, tóte cu caracter cultural. Ungurii au sĕrbătorit pe un mare poet al lor, care a remas în lupta dela Ferihaz, şi şi-a dat astfel tinera viétă pentru libertatea patriei sale.

La serbările aceste rari în feliul lor, şi cu mare alaiu arangiate, au luat parte tóte partidele unguresci, căci în cele culturale ungurii nu cunosc deosebiri de partide şi de vederi.

Au arangiat serbări culturale slovacii din patria nóstră, şi s'au manifestat ca popor, care ţine la limba şi la obiceiurile ereḑite dela părinţi.

A dóua óră ne adunăm noi românii din Ungaria spre a da doveḑi despre nisuinţele, despre aspiraţiunile nóstre culturale.

Un popor întreg se adună mâne la Deva cu dorul de a da înainte, cu dorul de a se manifesta în nisuinţele sale culturale, cari sunt pacinice, cari sunt binefăcĕtóre, cari sunt îndreptate spre înflorirea patriei.

Aici se manifestă unitatea nóstră a românilor din iubita nóstră patrie.

Cultura e terenul comun, care pe toţi ne întrunesce în lucrare comună, în lucrare cu avênt pentru literatura română şi cultura poporului român.

Cu mijlóce modeste lucrăm noi românii şi pe terenul acesta, căci curentul politic din patria nóstră ţine încuiată visteria statului chiar şi când vorba e de literatura română, de cultura poporului român.

Natural ar fi, ca la întrunirile nóstre culturale sĕ ia parte representanţii culturei din celelalte ţeri locuite de români, ca unitatea lucrării culturale sĕ se manifeste şi la noi, precum se manifestéză acésta an de an la compatrioţii nostri saşi, ca nisuinţele nóstre culturale sĕ fie împreunate cu nisuinţele culturale ale fraţilor nostri de un sânge şi de o lege, ca aspiraţiunile nóstre culturale sĕ se îmbrăţiseze cu aspiraţiunile culturale ale fraţilor nu din „ţéra mamă", ci din ţara soră, demonstrând, că unitatea în cultură e folositóre în general şi pentru patria nóstră, că ea este sórele, carele dă lumină, care ne încălḑesce inimile deopotrivă spre idealul nostru comun: literatura română şi cultura poporului român.

Un delegat al academiei române de sciinţe la adunările generale ale Asociaţiunei nóstre, la adunările generale ale societăţii fondului de teatru român, ar închiega legăturile spirituale cari trebue se înspire tóte acţiunile nóstre culturale.

Românii din Deva salută în sinul lor Asociaţiunea, care duce stindardul culturei, sub care toţi trebue sĕ ne grupăm.

„Osaana celor ce merg în numele Domnului!"

O voce germană despre numirile maghiare de localităţi

„*Münchener Neuste Nachrichten*" scrie mai nou următórele:

„Iritaţia ḑiarelor din Budapesta pentru afirmativa ordonanţă a ministerului din Saxonia, ca numele oraşelor din Ungaria sĕ fie scrise nemţeşte, ca de vécuri, ne arată iarăşi evident, cum ura fanatică în contra Germanilor şi grandomania, are asupra Maghiarilor infiuenţă... răpitóre de minţi. E o aroganţă fără păreche a considera de „amestec în trebile interne" ale Ungariei, dacă d. e. pe o scrisóre e pusă numirea Pressburg, sau alt nume german al unei localităţi din Ungaria! Pentru fie-care German, fie că e vorba de-o autoritate publică, sau de un om particular, *e de sine înţeles obligamentul, de a scrie în comunicaţie cu Ungaria nemţesce numele localităţilor!* Noi nu cunóscem oraşele alt-cum, decât, ca Pressburg, Oedenburg, Hermannstadt, Kronstadt, etc. Ce ne priveşte pe noi cei din Germania, iscodirea volnică şi forţată a numirilor maghiare de locaţităţi? *Ar trebui sĕ fim desbrăcaţi de ori-ce sentiment naţional, dacă am da mână de ajutor la maghiarisarea localităţilor germane,* isvorîtă din cea mai mare ură faţă de Germani! Cel ce n'a studiat în mod privat acéstă limbă asiatică, nu póte absolut de loc nici sĕ exprime, nici sĕ păstreze în memorie aceste numiri! In privinţa acésta *a observat bună procedură direcţia postelor din imperiul german*, încă la începutul anului, pentru că în şematismul ce l'a dat publicităţii, *localităţile din Ungaria* sunt numite nemţesce, iar ungouresce numai în parantesă. Sperăm, că direcţia căilor ferate din imperiu va face asemenea".

„Federalisarea Ungariei".

Dăm astăḑi mai pe larg „complotul" pe care l'a descoperit „P. N". că îl pregătesc Slovacii contra „întregităţii" şi „unităţii" statului ungar. Atotştiitorul seu corespondent din T. S. Martin, spune hotărît că planui nu e eşit din creeri slovaci, ci din cehici, căci, ḑice, se vede mâna străină din faptul că vorbesc de împărţirea ţĕrii în zone după limbi, în teritorii de limbă, cum se încércă a se împărţi Bohemia lor!..

Şi cuprinsul „Memorandului" slovac, care va fi înaintat dietei, se resumă astfel:

1. Limba diplomatică a Ungariei sĕ fie limba mghiară; ea este limba guvernului şi a judecătoriilor superióre; sĕ fie folosită de către autorităţile comitatense şi de stat în contactul reciproc; ea se represente în afară regatul St. Stefan, însĕ în afacerile interióre ale cercurilor de limbă, *tóte limbile din ţéră sunt egal îndreptăţite.* Ca semn esterior al acestei egale îndreptăţiri, fiecare cetăţean póte sĕ foloséscă *lângă stindardul statului, stintardul limbei sale proprii.*

2. Limba oficiósă a singuraticelor cercuri: în comitate, în oraşe cu drept de municipiu, în comune, la tribunalele de forul prim şi secund, mai departe la instituţiile de stat precum la postă, calea ferată, la şcólele medii, civile şi poporale, la oficiile inferióre eclesiastice şi civile, — este acea limbă pe care şi-o mărturisesc de alor 80% a poporaţiunii din cerc. Aceste sunt *cercuri cu limbă pură.* In singuraticele cercuri, oficiósă e limba pe care şi-o mărturisesce de a sa cel puţin 20% a poporaţiunii: prin urmare, funcţionarii acestor cercuri sunt obligaţi a cunósce limbile oficióse din cercul lor, s'au dacă nu, cercul sĕ se împartă după cunóscerea limbei.

Şefii oficiilor în astfel de localităţi trebue sĕ se alégă din sînul acelei naţionalităţi, care e în majoritate, însĕ ei necondiţionat trebue sĕ cunóscă şi celelalte limbi. Unde o naţionalitate este representată numai prin 5—20%, trebue sĕ fie cel puţiu un funcţionar, care cunósce pe deplin limba acésta. Cu ajutorul talmaciului numai acolo se póte lucra, unde limba cestionată nu e cunoscută decât mai puţin de 5% a poporaţiunii.

3. Limba de propunere în şcólele poporale, civile, de specialitate şi în şcólele medii, este limba oficiósă a cercurilor, la cele cu 80% esclusiv limba cercului, în cercurile mixte proporţional împărţită după obiectele de studiu.

Limba fie-cărui cerc e obligătóre, ca obiect de propunere în general.

Limba maghiară e obligătóre în tóte şcólele, afară de cele dóuĕ clase dintâiu dela şcólele poporale, unde din punct de vedere pedagogic, învĕţămêntul este a-se face esclusiv în limba maternă.

Fie-care limbă sĕ-şi aibă în ministeriul instrucţiunei publice secţia sa deosebită, care inspecţionéză şi conduce afacerile ei proprii.

4. Ca şĕ nu se întêmple transgresiuni în detrimentul singuraticilor naţionalităţi, fiecare naţionalitate şĕ-'şi aibă ministrul sĕu propriu pentru apĕrarea limbei, care inspecţionéză asupra esecutării punctuale a legilor şi ordinaţiunilor, apĕră interesele naţiunii sale şi o representă la guvern, în dietă, etc.

Acesta ar fi cuprinsul pretensiunilor naţionale în Memorand. Dar corespondentul ḑiarului maghiar află şi datele statistice ce au fost combinate deja de Slovaci privitor la naţionalitatea lor, şi din care reese, că în cazul acesta, în comitatele Arva, Lipto, Trencin, Zoliom, şi Turoţ (5) *întrégă administraţia comitatelor ar fi Slovacă şi cu comite suprem slovac în frunte!*

Iar în comitatele: Barş, Hont, Nitra, Pojon, Şaroş şi Sepes (6), admintstraţia ar fi mestecată, slovacă maghiară, dar tot fişpan slovac în frunte.

Fireşte privelişteа unei atari stări de lucruri deplin egal îndreptăţite, i-a băgat în spaime de mórte pe cei dela ḑiarul şovenist, chiar şi numai în idee existând!

Gimnasiul nostru din Brad.

— Din „Programa" lui —

Estragem din a 23-a programă a gimnasiului public român gr. or. din Brad publicată pe anul 1898/9 de directorul gimnasial P. O. D. *George Părău*, — următórele date, din care reese starea în care s'a aflat în anul trecut scolar acest gimnasiu, în tóte privinţele:

După-ce aminteşte cum s'au serbat cu respectul şi pietatea cuvenită evenimentele triste ale încetării din viaţă a Impĕrătesei Regine *Elisabeta*, apoi a regretatului nostru Archiepp. şi Metrop. *Miron Romanul*, — ne dă următórele ştiri scolare:

S'au înscris cu totul în cele 4 clase gimnasiale 137 elevi. — Faţă de anul scolar trecut un crescĕmênt de 11 elevi.

In clasele normale adnectate — III. IV. — s'au înscris cu totul 36 elevi. — Faţă de anul scolar trecut, un scăḑemênt de 6 elevi.

Dintre elevii înscrişi la gimnasiu, după religiune sunt: 126 gr.-or.; 6 gr.-cath.; 2 rom.-cath.; 3 israeliţi.

In clasele normali, 34 gr.-or.; 2 gr.-catolici.

După comitate în gimnasiu: 95 din comitatul Hunedórei; 16 din comitatul Aradului; 10 din comitatul Albei-inferióre; 10 din comţtatul Turda-Arieş; 4 din comítatul Bihorului; 1 din comitatul Caraş-Severin şi 1 din comitatul Torontal.

Au părăsit şcóla dela gimnasiu 4 elevi. Din clasele normali 5 elevi.

In Aprile, a visitat gimnasiul Dl Dr. Jancsó Benedek, în calitate de esmis ministerial.

După-ce a terminat tóte inspecţiunile a ţinut o conferenţă cu corpul profesoral, în care a înşirat la protocol tóte observaţiunile sale, în special, atât cu privire la înbunătăţiri, cât şi la unele scăderi, cari cu timpul trebuesc delăturate.

Cu plăcere constatez la acest loc cum că: M. O. D. esmis ministerial, în genere s'a declarat mulţămit cu progresul şi cu disciplina elevilor, ceea-ce póte servi spre îndestulire şi bucurie, corpului profesoral.

Progresul în studii. Progresul în diferitele obiecte de învĕţămênt în genere au fost mulţumitor.

Starea moralităţii şi a disciplinei elevilor, în genere a fost mulţumitóre.

Pentru promovarea moralităţii şi a religiosităţii, în tóte Duminecile şi sërbătorile s'au ţinut catechisaţiuni prin directorul gimnasial şi profesorii St. Albu şi Dr. Pavel Oprişa.

Starea sanitară. S'au ivit şi unele morburi mai grele, cari au răpit viaţa a duor elevi.

Conferinţe profesorale. Corpul profesoral, în fie-care lună a ţinut conferinţă ordinară lunară, în cari profesorii s'au consultat între sine şi şi-au comunicat reciproc părerile şi esperienţele făcute pe terenul învëţămêntului.

Statul personal al proferorilor a fost: George Părău, dir. şi prof. ord., servind de 30 de ani; Const. Costin, ani 30; Stefan Albu, ani 21; Vasile Boneu, ani 15; Dr. Pavel Oprişa, ani 9; Dr. Ioan Radu, ani 7. Frecarea propus 17—21 óre pe sëptëmână.

Şcolari au fost inscrişi: în cl. I. gim 45; în cl. II: 42; în cl. III: 29; în cl. IV: 21, — de toţi 137, dintre cari 126 Români, între cari 124 gr. or.; 26 au fost fi de preoţi 23 de funcţionari; 10 de profesionişti, *65 de plugari*; 10 de proprietari.

Ca mijlóce de învëţămênt au avut: biblioteca gimnasială, apoi cabinetul: de mineralogie, botantcă, fisică, chemie, geometrie. geografie şi zologic, cari conţin piese şi obiecte în valóre de 1705 fl. 61 cr. Biblioteca a sporit cu 10 opuri cumpărate şi 70 donate.

Fondul elevilor morboşi a crescut, parte din interese, parte din daruri benevole („*Albina*" 100 fl.; *Haţegana*" 20 fl., „Kőrőşb és vid". 20 fl.: „Murĕşana" 15 fl., „Lipovana" 10 fl.), parte din taxe dela membri, în total cu *435 fl. 56 cr.*

Instituiul de credit şi economii „Crişana" din loc a dăruit *100 fl.* a. a. spre a se distribui ca ajutóre elevilor distinşi cu purtare morală bună şi sëraci, ceea-ce s'a şi făcut întocmai.

In numele tinerimei studióse deci, direcţiunea îşi ţine de plăcută datorinţă a esprima profundă mulţumită tuturor societăţilor, corporaţiunilor, precum şi indiviḑilor particulari, cari au venit întru ajutoriu tinerimei studióse, într'un mod s'au întraltul.

Implinirea datorinţei creştineşti. Toţi elevii de religiunea gr.-or., atât cei din clasele gimnasiale cât şi cei din clasele normale adnecsate, în posturile „Nascerii" şi „Invierii Domnului", s'au mărturisit şi s'au împărtăşit cu taina sfintei cuminecături, prin directorele şi catechetul gimnasial George *Părău.*

Pentru începerea anului şcolar viitor, aflăm publicat următorul:

Anunţ.

Anul scolar 1899/1900 se va începe cu 1 Septembre st. v. Inscrierile se vor face în 1, 2 şi 3 Septembre st. v.

Tot în aceste 3 ḑile ale lunei lui Septembre se vor ţinea şi esamenele de emendare.

Esamenele de emendare cu elevii din clasa a IV-a se vor ţinea în 13 şi 14 Aug. st. vechiu.

Tinerii cari doresc a fi primiţi în cl. I. gimnasială sau şi în clasele normale, au a se presenta la direcţiunea gimnasială, însoţiţi de părinţii sau tutorii lor şi provëḑuţi cu „Estrase" de botez, de revaccinare şi cu atestatele scolare de pe semestrul ultim.

In clasa I. gimnasială se primesc numai acei elevi, cari au împlinit etatea de 9 ani, şi cari nu sunt mai bëtrâni de 13 ani.

In privinţa primirii, sau neprimirii elevilor mai bëtrâni de 13 ani, decide conferenţa corpului profesoral.

Elevii din scólele rurali, cari se vor presenta fără atestate, se vor supune unui esamen, şi se vor primi după pregătirile şi etatea lor, pe classa III, a IV-a nomală, eventual chiar şi în cassa I gimnasială.

Didactru, atât în clasele normale, cât şi în cele gimnasiale solvesc toţi elevii din fostul comitat al Zarandului şi recte din tractele gr. or. ale Bradului şi al Halmagiului, câte 8 fl. v. a. (opt floreni) pe întreg anul scolar, iar cei din comitate streine şi de altă naţionalitate, câte 12 fl. v. a.

Pentru biblioteca gimnasială, toţi elevii, fără deosebire de confesiune şi naţionalitate, solvesc câte 1 fl. v. a., iar în fondul morboşilor câte 50 cr.

Dela solvirea acestor dóue taxe din urmă, nu se eliberéză nici nu elev.

Competinţa didactrului se solvesce, sau deodată la înscriere, sau în dóuĕ rate egale, şi adecă jumëtate la înscriere, iar a doua jumëtate la începutul semestrului al II-lea. Elevii cari nu vor observa aceste disposiţiuni nu se vor înmatricula.

Dela solvirea didactrului se pot elibera — la propunerea conferinţei corpului profesoral — prin comitetul gimnasial, — numai scolarii distinşi, sëraci şi cu purtare morală bună.

Fără scirea şi consensul direcţiunii gimnasiale, nici unui elev nu-i este permis a ocupa cuartir.

Brad, în 27 Iuniu 1899.

Georgiu Părău,
dir. gim,

Asociaţiunea la Nasna

De pe Murĕş, Aug. 1899.

Adunarea generală a despărţământului XXIV. Murĕş-Oşorheiu al Asociaţiunii s'a ţinut în *Nasna* la 4/16 Iuliu a. c.

La 3 óre p. m. s'a deschis şedinţa de către vicepreşed. dl Ioan Pantea paroch în Rîciul de câmpiă, carele a fost încredinţat din partea comitetului central cu conducerea despărţĕmêntului în locul fostului director dl Vasile Hossu, carele fiind bolnav deja de un an, a rugat pe comitetul central a-l dispensa dela oficiul de director.

Dl vicepreşedinte a ţinut o vorbire acomodată despre însemnătatea Asociaţiunii, apoi aduce la cunoscinţă celor presenţi că fostul director Dl Vasile Hossu a încetat din viaţă. Toţi sculându-se şi-au esprimat condolenţa prin cuvintele: Dḑeu sĕ-l ierte.

S'a făcut raport despre activitatea comitetului în anul espirat şi s'a luat spre scire. Intraceea sosind şi dl protopresb. Nicolau Maneguţ, la propunerea dlui vicepreşedinte, prin aclamare, a fost ales dl protopop de director al despărţământului. D-sa mulţumind pentru onórea dată, îndată a şi ţinut o disertaţie liberă „despre însemnătatea datinelor şi a portului la poporul nostru românesc, într'un limbagiu poporal, ascultat cu mare atenţiune.

De aici încolo şedinţa a fost condusă de nou alesul director.

Comisiunea alésă pentru încasarea tacselor aduce la cunoscinţă că s'au încassat 65 fl. dela 12 membri ordinari şi 13 fl. dela 17 membri ajutători; — în total 78 florini.

S'a presentat şi luat spre scire raportul cassei pe anii 1897 1898 şi 1898 1899 şi s'a statorit budgetul pe anul 1900.

Ca delegaţi pentru adunarea generală s'au ales: directorul D-lui Nicolau Maneguţ şi notarul: Dl Petru Suciu.

S'a cetit disertaţia: „Literatura şi cultura poporului român", de Ioan Pantea student în drepturi.

După acestea presidiul închide şedinţia, mulţumind celor presenţi pentru interesul arĕtat şi îndemnândui ca şi pe viitor sĕ sprijinéscă acest aşeḑĕmênt cultural.

A urmat apoi o masă comună dela care n'au lipsit nici toastele.

După masă s'a început petrecerea cu joc în sala scólei, carea au fost fórte frumos decorată cu brad şi teiu, cu oglinḑi mari şi cu portretele archiepiscopilor de pie memorie Andreiu Şaguna şi Miron Romanul şi al mecenatului Emanuil Gozsdu.

Onóre se cuvine parochului local Stefan Rusu, carele şi cu acésta ocasiune a dovedit interesul ce-'l are faţă de aşeḑămintele nóstre culturale.

Doresc ca şi la adunarea viitóre sĕ ne întâlnim tot aşa de voioşii cu bună ispravă.

Un participant.

Dela scólele medii din Braşov.

Anunţ şcolar.

Anul şcolar 1899-1900 la şcólelele medii gr. or. române din Braşov, (Gimnasiu de 8 clase şi şcólă reală de 4 clase) se va începe cu 1 Septembre 1899 st. v. adecă în 13 Septembre st. n. Părinţii, cari doresc a-şi da copiii la aceste şcóle, sunt poftiţi a-se presenta cu fiii lor în cancelaria direcţiunii şcol. în ḑilele de 1, 2 şi 3 Sept. vechiu, adecă în 13, 14 şi 15 Sep. st. n. pentru inmatriculare — Şcolarii, cari se inmatriculéză pentru prima dată la şcólele nóstre medii, vor aduce testimoniu şcolar, extras de botez şi certificat de revaccinare. Testimoniul şcolar de pe clasa precedentă au sĕ-l presinte toţi şcolarii cari vin a-se inmatricula, aşa dar şi scolarii cari au absolvat clasa precedentă la şcólele nóstre. In 30 şi 31 Aug. v. dela 8—12 óre a. m. şi dela 2 până la 5 óre p. m. se vor ţinea examenele supletorii de emendare. Cei ce s'ar presenta mai târḑiu au sĕ petiţioneze la direcţiune dovedind cu act valabil causa întârḑierii.

Toţi şcolarii cari întră în I. gim. sau I. reală, pot fi supuşi unui examen de primire conform normativelor existente. Examenul de primire se va ţinea în 31 August v. şi 1 Sept. v.

Şcolarii, cari vin dela un institut unde în gimnasiul superior nu s'a propus limba grecéscă, au sĕ fie supuşi unui esamen de primire din limba grecă.

Didactrul în gimnasiul inferior şi şcóla reală este de fl. 12 pe an, iar în gimnasiul superior (cl. V.—VIII.) de fl. 20 pe an. — Cei inmatriculaţi pentru prima dată plătesc odată pentru tot-déuna o taxă de primire de 4 fl. — Scolarii neromâni plătesc didactrul şi taxa de primire duplu. Taxa de testimoniu şi de anuar e de fl, 1.50, iar taxa de bibliotecă 40, resp 50 cr.

Braşov, în 10 (22) August, 1899.

Direcţiuuea şcólelor medii gr. or. române
din Braşov.

Virgil Oniţiu,
dir.

Revistă Externă

Italienii în Creta.

Guvernul italian pare că se interesézä fórte mult de afacerile din Creta.

Prima misiune ştiinţifică sosită în insulă pentru a face săpături arheologice, a fost cea italiană.

După ultimele ştiri sosite din Canea, cele dintâi şcoli cari se vor înfiinţa în Creta sub noul regim, vor fi tot şcoli italiene, sau cel puţin limba italiană îşi va face cea dintâi apariţie în şcolile cretane.

In adevĕr, au început deja negocieri pentru învĕţămêntul limbei italiene în şcolile cretane.

Guvernul italian se angajézä sĕ trimită în Creta profesori italieni plătiţi de dênsul, cu condiţiune ca limba italiană sĕ fie obligatorie în şcolile din Creta.

Impĕratul Wilhelm în Anglia.

Diarele berlineze, cari mai de mult afirmau că împĕratul Wilhelm nu se va duce în Anglia în cursul tómnei, admit astăḑi că e fórte probabil că voiajul va avea loc.

Ḑiarele berlineze comentézä acéstă călĕtorie fără nici un entusiasm. Ele sunt de părere că Anglia se va servi de acésta ca de o armă politică în contra Franţei şi chiar în contra Rusiei. Presa berlineză e însĕ absolut convinsă că Germania trebue sĕ rĕmână în cei mai buni termeni cu Rusia.

FOIŢA

Un tinĕr cu viitor...

Primim cu data „Sighişóra, 30 Iuliu" a. c. următórea scrisóre şi dóuĕ poesii:

„Prea onorată Redacţiune!

„Scuzaţi-mĕ, pentru libertatea ce mi-o iau acuş a mĕ ruga, ca sĕ publicaţi nişte mici poesii dela un mic poet, (dacă e permis sĕ mĕ numesc cu numele acesta) şi anume „Visul" şi „La mare". Şi m'aş ruga totodată a mai coriga ce nu este bine, că ştiu că mult mai trebuie până voi afla vîna cea bună şi grósă poetică. Dar dacă o vrea bunul şi atotputernicul D-ḑeu atunci tot voi afla-o, căci nu las de a săpa prin pământul şi petrile cele tari ale muntelui. Şi aşa sperez că cu voia Dumneḑeului celui bun barem către bĕtrâneţele mele (dacă mi-o da D-ḑeu viaţă mai îndelungată) voi afla-o, şi atunci barem va trimite „el" Musa cea dulce la mine".

Bine, tinere, îţi împlinim voia, macar în parte, ştiind că-ţi facem plăcerea atât d-tale, cât şi cetitorilor, şi îţi publicăm barem o parte din poesia „La mare", dar numele gândim că-'i mai bine sĕ nu ţi-l spui încă, până veḑi ce ḑic ómenii de „poesii", apoi de-'ţi place, de altă-dată bucuros. Iată poesia numită, veḑi cum iese în tipar:

La mare.

Şădeam într'o séră în al mea grădină,
Sub teiul cel mare, la alui tulpină.
Gândindu-mĕ ah! la a mea drăguţă,
Auḑam prin aer cântând pre-o mirluţă.

Dar bórea cea lină veni încetinel,
Şi străbătu prin teiul, frumos, uşorel
Şi-mi atinse geana al ochiului meu.
Şi eu adormisei într'un somn greu.

Atunci o zinuţă m'au luat frumos,
Mĕ duse prin aer cântându-mi doios,
De al marei farmec, de a ei frumseţă
Şi cu vorbe bune mĕ umplu cu dulcéţă.

Şi cum isprăvi ea a ei cântare,
S'au slobost cu mine la frumósa mare,
Şi mĕ treḑi ea acum cu cântări de-amor,
De-mi venia ca acuma sĕ numai mor.

Mĕ uitam eu incóce, mĕ uitam 'ncolo,
Nu vedeam pre nime, făr pe mine solo.
Pe mare însĕ plutia o barcuţă, —
Un fecior într'însa cu a lui drăguţă.

O lună frumósă auria pământul,
Şi barca pe valuri sbura ca vêntul.
La o stâncă mare, barca acuma sta, —
Şi fecioraşul ei cu foc vorbea:

„Tu mândro frumósă, şi mult drăgălaşă,
Tu eşti mai frumósă ca şi o crăiasă,
Eu te plac pe tine, tu eşti a mea zînă
Adă aici acuma sĕ sărut a ta mână!"

Ea întinse mâna, şi lui îi surise,
Dar pe-al ei obraz roşaţa-i venise,
Căci ea pân' acuma n'au dat sĕ sărute
La ficiorii tineri albele mânuţe.

Acésta fetiţă i vorbea lui cu foc,
Ţinênd în mênuţă buchet de busuioc,
„Te iubesc şi eu o al meu iubit
Al amorului foc ah! arde cumplit!"

Dar junele nostru capul l'a plecat,
Nu vorbea nimica, — la cap s'au întunecat
„O! a mea frumósă dă-mi o sărutare
Că de nu — eu îndată voi sĕ saí în mare".

„Eu nu pot iubite, sărutări aţi da,
Pân ce nuşti iubitul tată,
Pân' ce nu te vede şi vorbeşte cu tine,
Că şi el mâne, la marea acésta vine"...

*

Şi nu i-a dat! Veḑuşi? Ei bine, încércă numai tinere, că ḑĕu că place!...

Varietăţi.

Vin de 246 ani. Vin de 2 vécuri şi jumăĕate, iată într'adevĕr o bĕutură extra-ordinară! De aceea sunt fórte rari şi priveligiaţi aceia cari pot gusta din el.

Acest vin, a cărui aromă — cu tótă bĕtrâneţea lui — e de o fineţă deliciósă, se află bine păstrat în pivniţele primăriei din Brema. El datéză din anul 1653, unul din anii cei mai favorabili pentru vinurile din Rudesheim, de unde e originar.

Numai bolnavii atinşi de bóle grele, din ospiciul comunal din Brema, au dreptul sĕ bea 1—2 pahar din acest vin. Nimeni altul n'a gustat din el, afară de împĕratul Wilhelm I, Frederic III. şi prinţul de Bismarck.

In anume împrejurări fórte rari s'au împărţit cantitaţi fórte mici din acest vin sĕracilor oraşului, dar de ani de ḑile, aceste împărţiri nu se mai fac.

Cheia pivniţei e încredinţată sindicului, care nu trebue sĕ se slujéscă de ea de cât în faţa economului ospiciului.

Se crede că în marele butoiu se mai află 300—400 litri de Rudesheim, al cărui preţ dacă ar fi vre-odată de vênḑare, ar înfăţişa o avere.

„Kreizzeitung" crede că urările de bună venire, de cari sunt pline acum ḑiarele engleze, nu sunt sincere.

Anglia, crede organul conservator german, voeşte sĕ obţină neutralitatea Germaniei în Transvaal şi în tóte complicaţiunile europene şi asiatice cari vor fi resultatul inevitabil al unui rĕsboiu anglo-transvaalian.

Internatul gr.or. din Beinş.

— *Incunosciinţare.* —

Cu începerea anului şcolar 1899—1900 se deschide *internatul diecesan gr. or. român în Beinşi.* Deci părinţii respective tutorii, cari voiesc sĕ-şi aşeze fiii lor, cari vor frecventa gimnasiul gr. cath. din Beinş în acest internat, prin acéstă se avisézǎ, că terminul pentru primire a 4 Septembre st. nou.

Condiţiunile primirii sunt următórele:

1.) Taxa de intreţinere pe un an e *120 fl.* care se va solvi în patru rate de câte 30 fl. şi anume la 1 Septemvre, 1. Decemvre, 1 Februarie şi 1. Maiu. Afară de acéstă taxă se va solvi 2 fl. pentru medic, 3 fl. pentru spălat şi 1 fl. pentru scaldă.

Pentru taxa de intreţinere elevii în internat vor primi locuinţă, *vipt*, *lumină şi încălḑit.*

Viptul va consta din dejun, prânz şi cină.

La dejun elevii vor căpăta lapte cald cu pâne.

La prânz, în ḑile de dulce, trei plese, şi anume: supă de carne, carne cu sos şi mâncare grósă cu carne.

La cină: mâncare grósă cu carne şi aluat sau mâncare grósă fără carne şi friptură.

Se va îngriji ca elevii pe lângă controla de lipsă sĕ fie ajutoraţi prin corepetiri şi în studiare.

2). Elevii vor avea sĕ dovedéscă, că nu sufer de nici un morb organic sau contagios.

3.) Elevii vor avea sĕ aducă cu sine:

a.) 4 părechi de schimburi de pânză.

b.) 6 batiste.

c.) 2 părechi de încălţăminte şi cel puţin 4 părechi de ciorapi séu obiele.

d.) 1 sac de paie şi 2 lipidee de pus pe sac de paie.

e.) 2 perini şi 4 feţe de perini.

f.) 1 ţol sau plapomă şi 2 lipidee de plapomă.

g.) 1 perie de vestmênt şi 3 pentru încălţăminte.

h.) 3 stergare şi 2 pepteni, unul des şi unul rar.

In acest internat se vor primi şi tineri gr. cath. români pe lângă respectarea tuturor drepturilor religionare cu privire la studiul religiunei şi biserică.

Recursurile sunt a-se adresa profosorului catichet: *Nicolau Diamandi* în Beinş.

Beinş, 22 August 1899.

Direcţiunea internatului.

Din România

(*Dărnicie nobilă*). Frumósa şi umanitară dorinţă a decedatului Anton Cincu, din Tecuciu, a aprópe a deveni fapt îndeplinit.

Se ştie că decedatul Anton Cincu, a lăsat prin testament o sumă de *200.000* lei spre a se clădi un spital.

Fiind pregătite tóte cele necesare pentru a putea realiza opera umanitară a regretatului Anton Cincu, spitalul a început a se clădi. Fundamentele şi o parte din ziduri sunt deja făcute, şi un domn architect al ministerului de interne a plecat la faţa locului sĕ supravegheze lucrarea.

Va fi o zidire ce va fi podóba oraşului şi care va aminti în etern de numele fondatorului ei generos.

NOUTĂŢI

Nou advocat român în Sibiiu. Aflăm cu plăcere, că dl Dr. *Liviu de Lemény* fost protopretor la Sĕlişte, de present asesor referent şcolar în consistorul nostru archidiecesan, şi-a deschis cancelarie de advocat în Sibiiu. Piaţa mare Nr. 21 casa Nendvich Dl Dr. Lemény e bine cunoscut în ţinutul acesta, vestind însĕ deschiderea cancelariei dsale de advocat, ţinem sĕ amintim, că poporul nostru se va putea adresa dsale cu multă nădejde, mai ales în pricinile ce le-ar avea cu administraţiunea politică, în afaceri comunale, comitatense sau de stat, căci dl Dr. Lemény ca fost protopretor le va şti susţinea sau apĕra aceste afaceri cu specială competenţă.

*

Fără reclamă şi fără sgomot. Intr'un ḑiar din Bucureşti cetim următórea informaţiune, care pune într'o prea frumósă lumină pe un compatriot de ai nostri, ardelean, trecut în ţară şi pus pe muncă. E vorbă de visita pe care ministrul domeniilor a făcut'o la ocolul silvic dela gara Mihăeşti, judeţul Muscel, ocol al cărui şef e dl N. Moldoveanu.

„Reşedinţa acestui ocol, scrie confratele bucureştean, se găseşte în mijlocul unei păduri de stejari de 40 de hectare, în care sunt aşeḑate locuinţele, parcul şi pepinierele.

Acest ocol silvic este un adevĕrat ocol model. Alee, drumuri, podisce, arbori de tot felul şi de tóte vîrstele, stupi sistematici cu albine, clădiri-tip pentru pădurari, pentru păsări, pentru vite, puţ, chioşcuri de lemn natural, pomi roditori, pini, toţi şi tóte sunt obiectul celei mai sistematice îngrijiri, iar locuinţele în cea mai perfectă curăţenie, îţi dau impresiunea instalaţiunilor speciale de acest gen din strĕinătate.

Dl Moldoveanu, român de peste munţi, se află în ţară numai de 7 ani, de când se găseşte la Mihăeşti, *şi a isbutit sĕ facă acéstă staţiune model fără reclamă şi fără sgomot, numai prin muncă!*

Dl ministru a rĕmas fórte mulţumit de acéstă inspecţiune şi a exprimat mulţumirile sale dlui Moldoveanu".

*

La „Reuniunea sodalilor români din Siibiu", s'au înscris de membri ordinari: Ioan Borcia, Simion Almăşan şi Oprea Herţa, toţi sodali curelari; Teodor Moldovan, măestru cismar; Horea N. Simoneti, sodal lăcătar; Ioan D. Marcu, cul. tipograf; Nicolae Gabor, măestru pietrar şi Constantin Têmpĕnar, sodal măsar; iar de membri ajutători: d-na Iustina Bêrsă vĕduvă proprietărésă; Karl Fischer, măestru pantofar; Iosef Müller, orologier; Valeriu Ueveges, funcţionar de bancă, Iuliu Pipoş, v.notar la tribunaiul r., Emiliu Pinciu, şi Petru Tincu, funţionari la „Abina".

Cu o cale comitetul vesteşte pe membrii reuniunii, că bibliotecarul G. Mocian, chemat la deprindere de arme, a fost înlocuit prin dnii Demetriu Axente şi Nic. Bratu, culegĕtori-tipografi, cari au binevoit a se angaja la conducerea interimală a afacerilor bibliotecei. Biblioteca este deschisă Marţia şi Vinerea dela órele 7—8 séra, precum şi Dumineca după amiazi. Taxa pentru o broşură este 2 cr. la sĕptĕmână.

*

O plută uriaşă Arsenalul militar din Constantinopole al Inaltei porţi, a cumpĕrat în România o mare cantitate de lemne de construcţie, pentru vase.

Lemnele acestea, trimise ca plute, au sosit pe ape la Galaţi iar aci *au fost făcute tóte o singură plută imens de mare*, care a fost pornită ḑilele astea pe Dunăre, de la Galaţi la Sulina. Pluta acésta, cea mai mare care s'a vĕḑut vr'o dată pe Dunăre, era trasă de un vaporaş otoman, Sulina. De la Sulina, acéstă colosală pluta va fi trasă pe marea Neagră până la Constantinopole de un alt vapor.

*

Concert. Reuniunea de cântări din Bistriţă va aranja sub cond. dirig. propriu Traian Bratescu, Marţi în 29 August 1899, un concert împreunat cu representaţiune teatrală şi joc, în sala cea mare din Gewerbeverein.

*

Un explorator ḑeificat. Administratorii din Noua Guinee germană povestesc, după cele auḑite dela şefii din interior, istoria curiósă a unui european, care singur şi fără arme, ar fi trecut prin regiunile necunoscute ale insulei, ar fi fost ḑeificat de indigeni şi ar fi murit într'o glorie anonimă. Complect gol, el a sosit într'o mică barcăl la gura fluviului Ramu pe care l'a urcat. Urma sa se găseşte într'un sat pe care Germanii îl numesc Buschmann Aci indigenii l-au primit bine şi i-au dat hrană şi îmbrăcăminte. Prin Noembre 1897 a dispărut. In anul următor era la Barbor. Albéţa pielei sale. secretele curióse pe cari le descoperea şi diversele invenţiuni pe cari le învĕţa au făcut sĕ fie luat drept ḑeu. Indigenii l'au numit în limba lor Bar, adecă sóre. Nu se ştie însĕ nimic nici de naţionalitatea, nici de mórtea lui. După tóte probabilităţile, a dispărut însĕ din nou. Póte era un căutător de aur venit din Australia, ḑic Germanii.

*

Producţie în Zerneşti. Producţiune împreunată cu dans, va arangia Duminecă în 15/27 August 1899 (sf. Mărie) tinerimea română din Zerneşti, în sala şcólei române, în beneficiul reuniunei de cântări, ce se va înfiinţa.

*

Luptă între vulturi şi berze. Din Cernavoda se scrie că pe muntele de lângă cătunul Baltăgeşti, comuna Taşpunar, plasa Medgidia, din judeţul Constanţa, se adunaseră de câte-va sĕptĕmâni numeroşi vulturi şi tot atât de numeróse berze, care, la rêndul lor, îşi strînseră şi ele rîndurile şi formară o altă tabără.

Intr'o bună diminéţă locuitorii din împregiurimi vĕḑură, nu cu puţină uimire, ridicându-se în aer cele dóuĕ tabere de vulturi şi de berze şi începênd o luptă înverşunată. Lupta a ţinut dóuĕ ḑile!

Atraşi de sgomotul care-'l făceau luptătorii aerieni, mai mulţi locuitori s'au apropiat de câmpul de bătae. Aici au găsit sângerând numeroşi luptători căḑuţi în luptă. Uni erau deja morţi.

După terminarea luptei locuitorii au adunat cadavrele celor învinşi şi le-au îngropat.

Faptul acesta destul de straniu este comentat în tóte modurile de ţĕrani şi mai ales de cei superstiţioşi, care prevĕd — o mare nenorocire!..

*

Mórte. Inconsolabilii: Alexandru Russu soţ; Sigismund şi Andreiu Nagy, fraţi; Amelia Nagy şi Julia Kozocek, surori; Stefan Russu, socru; Ioan Constantin şi Stefan Russu, cumnaţi; cumnate, veri şi verişóre, nepoţi şi nepóte, au durerea a vĕ anunţa perderea prea iubitei lor soţie, soră, noră, cumnată, verişóră şi mătuşă, *Theresa Russu* în etate de 34 ani, încetată din viaţă în ḑiua de 28 Iuliu curent, şi vĕ rógă sĕ bine-voiţi a asista la ceremonia funebră, care va avea loc Joi, 29 Iuliu curent, orele 4 p. m., la cimitirul Sf. Vineri (Calea Griviţei), unde se vor depune şi rĕmăşiţele mortuare.

O lămurire. „*Revista Orăştiei*" de aḑi aduce sub titula „Prodomo" o notiţă în care în chip necuviincios bănueşte ca publicarea articolului „O întimpinarə" din numĕrul nostru trecut, ar fi numai un hatîr, pe care un membru al redacţiunii nóstre (înţelege pe dl. Ioan Moţa), l'ar fi făcut dlui înv. Branga dela Orăştie.

Afle redacţiunea „Revistei" că publicarea întimpinării dlui Branga n'a fost decisă de un singur membru al redacţiunii nóstre, unde nu merge ca sĕ publice cine ce vrea după cum ar vrea vre-un membru singuratic, ci publicarea în cauză a fost decisă de însuşi directorul ḑiariului dl Mateiu Voileanu, care a decis ca întimpinarea sĕ se publice „în estras". Deci n'a fost hatîrul unui membru al redacţiei. Redacţia „Revistei" a puşcat iar peste ţîntă. De publicam noi întimpinarea întrégă, acéstă nostimă redacţie îşi auḑea multe lucruri dela ochi, aspre dar meritate. Că au publicat un estras blând, tot noi suntem cei rei...

Disertaţie

ţinută în 4/16 Iulie 1899 la adunarea generală a despărţământului V (*Sĕlişte*) *al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", în Poiană.*

(Urmare)

De óre-ce şi între noi sunt mulţi, mai ales din generaţiunea mai bĕtrână, cari în gura mare laudă vremurile de demult, ca mai bune; iar pe cele de acum, ca fiind mai rele, le defaimă, sĕ ne luăm ostenéla a pune sub cercetare părerea şi a unora, şi a altora, ca sĕ nu cădem în greşala de a lua de bani buni şi ceea-ce este fals, ori de a da creḑĕmênt poetului, care cam în glumă ḑice că:

„S'a întors maşina lumii, s'a întors cu capu-'n jos,
„Tóte merg din împotrivă, anapoda şi pe dos".

Inainte de tóte avem sĕ statorim un adevĕr, l'aş putea numí elementar, că tóte lucrurile din lume sunt supuse schimbării.

Altfel e firul de iarbă când încolţeşte şi alt-fel când se coseşte. Aşa e cu vietăţile, aşa e şi cu omul, care pe tóte le stăpâneşte: se face şi se preface necontenit şi neîntrerupt; iar' lumea se schimbă şi omul. Nu vom putea noi sĕ spargem zidul cu capul, nici sĕ ridicăm cu umĕrul lumea din ţîţîni; ci trebue sĕ ne acomodăm împrejurărilor, sĕ ne dăm „după pĕr".

Dacă alte neamuri înaintézǎ pe terenul ştiinţelor, al măiestriilor şi în economie, sĕ ne dăm silinţa sĕ le urmăm. Dacă economia de vite ne merge rĕu, sĕ ne aplicăm tinerii la negoţ şi industrie, ca sĕ încetăm a mai da — cum óre-cine ḑicea — „o piele de bou pe-o păreche de ciobote, un sac de lână pe-un cot de postav, o baniţă de grâu pe 2—3 pite".

Nu e tocmai tare de mult, de când muierea 'şi-lumina căscióra cu zarea din vatră, ori din gura sobei, şi. ca sĕ ţie focul, învăluia cărbunii în spuză; iar dacă se stîngeau, alerga cu cupa după foc prin vecini — de cumva nu era îndelete bărbatul cu scăpărătórea, sĕ-'i aprinză iasca.

Acum totul s'a schimbat. In locul amnariului cu cremine avem chibrite sau aprinjóre de tot feliul, cu cătran şi fără cătran; în locul văpaieţului din cămeneţul cuptorului avem lampe elegante de petroleu sau gaz, ar' la oraşe au întrodus lumină electrică, adecă smulsă din fulger.

Până bine de curênd călĕtoria cu carul, ori încunoştiinţarea în scris chiar şi cu poşta, adecă cu delejanţul era anevoiósă, acum te pui pe maşină şi sbori cu repejunea vêntului, ori trimeţi depeşe, adecă baţi telegraful preste ţeri şi preste mări şi în câteva minute poţi sĕ ai şi rĕspunsul la întrebare; ba pe telefon te pui la poveşti gură cu gură aprópe în aceleaşi depărtări cu cine doreşti.

Acestea schimbări nu le-am produs noi, dar' ne folosim de ele ca fiind mai bune, mai prielnice pentru trebuinţele nóstre, şi n'am fi ómeni cu minte, când nu o am face acésta.

Inainte vreme se prindeau feciorii cu funea pentru cătănie, acolo 'i-ţineau apoi cu ḑecile de ani, până nu mai aveau ce face cu ei; acum se duc la cătănie, ca la cununie, cu flori în pălărie, dar şi slujesc puţin în óste, şi e lucru cunoscut, că cei mai regulaţi şi mai deştepţi dintre fruntaşii satului sunt pretutindeni cei-ce au cătănit.

Privit lucru din acest punct de vedere, va înţelege ori-şi-cine, că nu era mai bine atunci, ca acum, ci din potrivă.

Dar ia sĕ întórcem fóia şi sĕ vedem, cum stăm cu moralitatea?

Mai de mult naşterile din pat nelegiuit erau rari de tot, şi dacă se întêmpla sĕ cadă o femee în pĕcate, era huiduită şi despreţuită de toţi. Acum o astfel de femee se pune sub scutul forului orfanal, şi nici că-'i pasă de ruşine.

Sluga, nesilit de mine, ştiea s'asculte de stăpân, privind în el un părinte şi binevoitor al seu; dar nici acesta nu se purta urît cu el, nici nu-'i oprea din plată, temêndu-se că prin aceea calcă una dintre poruncile bisericei, ci 'i-o rĕspundea până într'un crucer. Acum cu tóte certificatele şi cărţile de slujit, cu tótă intervenţiunea primaritor şi a solgăbirăilor, în cele mai multe casuri nici slugi, nici stăpâni nu sunt mulţămiţi, şi e lucru în deobşte cunoscut, că din an în an se împuţinézǎ numĕrul celor-ce ar mai putea ḑice: „nu ştiu unde şede judele", ori: „nu me duc la cănţălărie, fără numai când îmi plătesc darea", şi din contră, se înmulţeşte al celor certăreţi, cari pare-că caută pricina cu luminarea şi pentru tóte nimicurile se bagă în judecată.

Ce se ḑicem apoi de cinste şi de omenie, de credinţă şi de sinceritate, însuşiri alese şi frumóse, cu cari odinióră se mândrea poporul nostru?... Acestea au dispărut aprópe cu totul şi locul lor l'au cuprins minciuna, pizma, viclenia, înşelăciunea şi dorul de rĕsbunare.

Pe când odinióră cel-ce avea dela Dḑeu cu ce trăi şi-'i mai prisosea: da şi celui lipsit, şi împrumuturile în bani se făceau fără carte şi fără martori, numai pe cuvênt.

Acum cu martori, cu obligaţii şi cu cambii ori vechsĕle cu tot, poţi învĕţa ca ţiganul „sĕ fluieri a pagubă", ori „sĕ rĕmâi buzat". Ba pe lângă pagubă mai eşti încă şi de rîs. Curat vorba ăluia: „Rîde om de om, şi dracul (naiba, încornuratul, ucigă-l crucea) de toţi."

Privită lumea din acest punct de vedere, cine va cuteza sĕ ḑică, că e mai bine acum?

(Va urma).

Damasturi de mătase

75 cr.

până la fl. 14.65 de metru — precum şi **„mătase Henneberg"** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţesături, colori şi dessinuri.

Particularilor, *liberă de vamă şi porto în casă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [19] 7

ad. Nr. pp. 520 1899 [178] 1—3

CONCURS

Pentru întregirea posturilor de învěţători la şcolile din comunele Apahida, Călata-mare, Călian, Cojocna, Panic şi Someşfalěu, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Salarul anual a fie-cărui învěţător din aceste comune e 300 fl. şi cuartir liber în edificiul şcólei.

Doritorii de a concura la careva din aceste posturi, au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. a Clujului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluj, 10 August 1899.

Tuliu Roşescu
protopresbiter

Nr. 172/1899. [170] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei de cl. II-a Abrudsat, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în jurnalul „Telegraful Român".

Venitele parochiale dau anual suma de 688 fl. v. a.

Concurenţii 'şi vor înainta cererile lor instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, p. u. Abrudbànya.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrud, în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 10 Iuliu 1899.

Petru Popoviciu
protopresbiter

Nr. 377—1899 ppresb. [172] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci din comunele mai jos însemnate, se escrie prin acésta concurs cu terminul preclusiv 31 August a. c. v.

1. Saschiz, cu salar anual de 300 fl. pelângă cuartir şi lemnele de foc.

2. Haşfalěu, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

3. Ródeş, cu salar anual de 300 fl. şi anume: 240 ajutor dela stat, 50 fl. dela popor, şi 10 fl. ca preţul viptualelor, pe lângă cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din posturile învěţătoresci susmenţionate, pelângă îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau Sérbătóre în biserica din comuna respectivă, spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale, — au a'şi aşterne cererile concursnale instruite în sensul legilor în vigóre, în terminul fixat, subsemnatului oficiu prototopresbiteral.

Sighişóra, 4 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or, al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop

Nr. 391/1899 [169[2—3

Concurs

Pentru intregirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Valea-Epii, în protopresbiteratut Geógiului, se deschide concurs, cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit anual de 400 fl. 88 cr. v. a.

Reflectanţii la acest post, au sě'-şi substérnă cererile de concurs, instruite conform prescriselor „Statutului organic" şi a „Regulamentului pentru parochíi", până la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, de unde totodată îşi pot lua informaţiuni mai detaiate, despre starea acestei parochíi.

Hondol, 19 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geógiului. în cenţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Vasiliu Pipoş
protopresb.

Nr. 323 –1899 [173] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea posturilor învěţătoresci în comunele însemnate mai jos din protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Cohalm, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.

2. Draos, salar anual 300 fl. cuartir liber şi lemne.

3. Jibert, salar anual 300 fl., din care sumă 250 fl. dela popor, şi folosirea unei grădini în preţ de 50 fl., cuartir şi lemne.

Se cere dela concurent, ca sě conducă corul cu tinerimea în biserică, şi sě ţină o strană în biserică; spre scopul acesta sě se presinte în vre-o Duminecă sau Sěrbătóre în biserică, spre a-'şi arěta desteritatea în cântări.

4. Valendorf, salar anual 300 fl. din cari 100 fl. dela Consistor şi 200 fl. dela popor, cuartir şi lemne.

5. Felmer, salar anual, 300 fl. prin repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne.

6. Crihalma, salar anual 300 prin repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne de foc.

Cei cari doresc a reflecta la vreunul din posturile de mai sus, vor avea a-'şi aşterne suplicele de concurs instruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Cohalm, 5 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Nicolae D. Mircea
protopresb.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vênḑare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.

In românesce de
I. Popovici.

Preţul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30
„ Istoriei universale leg. . „ 1.—

P. T.

Invit prin acésta pe p. t. producenţi de póme, sě-mi comunice cantitatea şi soiul pómelor destinate spre vînḑare, atât **póme de masă, scuturate cât şi căḑute.**

Alexandru Simon,
esporteur de póme si fabricant de conserve,
Deva. [177] 1—1

Lucru durabil. solid şi elegant

CONSTANTIN DRAGOŞ

măestru pantofar

Strada Măcelarilor Nr. 37. **SIBIIU** **Strada Măcelarilor Nr. 37.**

Aduce la cunoştinţa on. public, că în

Atelierul seu de păpucărie

efectuesce tot felul de **încălţăminte pentru domni, dame** şi **copii,** precum şi tot felul de **reparaturi, cu preţurile cele mai moderate**; oferă totodată spre mulţumirea tuturor **marfă solidă** şi **prompt executată.**

Atrage atenţiunea on. public, ca deací încolo va cerceta tóte tîrgurile de ţéră din Ardeal, servind cu **lucru bun** şi **durabil esecutat în lucrătoria sa proprie, iar nu marfă de prin fabrici,** precum fac mulţi alţii. [179] 1—3

Comandele se efectuesc iute

Preţurile cele mai ieftine

Marfă gata şi materialul cel mai bun

Deschidere de prăvălie.

Am onóre a face cunoscut onoratului public, că 'mi-am instalat în piaţa de aici:

strada Cisnădiei nr. 43

prăvălie de primul rang, bine asortată cu marfă de

covóre de Brünn, depou de fabrică

în mare şi în detail,

şi fiind în posiţia de a pune la disposiţia publicului tot felul de marfă din branşa acésta cu **preţurile fabricei,** rog pe onoratul public sě-mi onoreze

acest nou etablisement

cu preţuitele lui comande.

Cu distinsă stimă:

Beni Menyász,
depou de covóre de Brünn,
strada Cisnădiei nr. 43. [167] 2—10

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuě, precum şi la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, prověḑute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

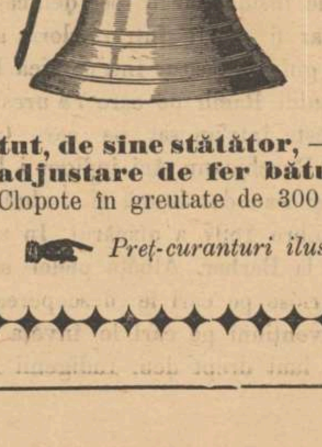

Cu deosebire recomandă [164] 2–26

clopote patentate găurite

invenţie proprie, mai de multe-ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

Preţ-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 87 Sibiiu, Marți, 17/29 August 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Stipendiștii noștri.

(♣) Tocmai în ḑilele acestea sunt întruniți ilustrii membri ai representanței fericitului Mecenate *Emanuil Gozsdu*, ca deoparte sĕ delibereze asupra resultatelor și sporului în studiu, dovedit din partea celor ajutorați din fondul numitului mare binefăcĕtor; iar de altă parte sĕ împartă la petenți noi, suma disponibilă pentru stipendii.

Acéstă împregiurare ne îndreptéză de astă-dată gândul asupra chestiunii stipendiilor, care în viața culturală a poporului nostru are o însĕmnătate atât de mare. Dacă alte popóre materialicește bine-situate au întrodus acéstă instituțiune, ca sĕ nu se îngrópe eventualele talente ale tinerilor din părinți săraci, ci sĕ li-se dee posibilitatea a-'și-le desvolta neîmpedecați și a le pune în serviciul neamului și al omenimei: cu atât mai vîrtos se impune ea poporului nostru, de care sĕrăcia se ține par'că legată ca umbra de obiectul care-o produce.

La noi majoritatea tinerilor academici este avisată la ajutor strĕin, căci altcum n'ar putea subsista, și astfel poporul nostru ar fi lipsit de acea pătură cultă, care este indispensabilă pentru închegarea unui neam cu órecare misiune în sinul omenimei; ar fi lipsit de elementul, care împodobesce holda neamului și o nobilitéză, și de forța, care sĕ verse în massa poporului duchul unei vieți conscie de individualitatea sa etnică, dând acesteia, pe basa progreselor omenimei întregi, directiva ulteriórei desvoltări, în conformitate cu însușirile caracteristice ale rassei.

Cei-ce la noi au avut fericirea a se numĕra între primii pioneri ai culturei române, sciu sĕ spue, ce valora poporul fără inteligență și fără conducĕtori eșiți din sinul seu, cari cu urechea la sinul neamului sĕ-'i pipăe pulsul, sĕ-'i cunóscă pasurile și aspirațiunile, și sĕ-'i arate calea pe care are sĕ înainteze, ca sĕ nu rătăcéscă și eventual sĕ cadă în abisul pierḑării, lăsându-'l pradă intereselor străine.

Poporul nostru a simțit veacuri acéstă lipsă. Domnii, cari s'au apropiat de el, nu s'au apropiat și de sufletul lui; și o neîncredere a caracterisat totdeauna raportul dintre ei. Ba avem chiar și aḑi, drept urmare a vitregității trecutului, ocasiune a esperia, cât de greu se încrede Românul la început în domnii sei, pentru-că pățeniile de veacuri l'au făcut precaut, și el mereu se gândesce la: *„mâncatu-'s Dómne de rele"*...

Fără îndoială lipsa inteligenței este lipsa capului unui popor, iar sporirea ei în proporțiune armonică cu desvoltarea și trebuințele lui, este neapărat de lipsă.

Dacă facem o reprivire în trecutul nu tocmai îndepărtat, aflăm că aveam abia o mână de ómeni instruați. Moș *Herlea* spunea cu o ocasiune într'un cerc de tineri universitari, că în tinerețele sale abia erau atâța domni, câți a-i duce odată în spate; iar acum când s'au sporit așà de îmbucurător, îi rîde inima.

Acéstă sporire a fost produsă prin multele sucurse și ajutóre date tinerilor porniți pe cariera învĕțăturilor. Și dacă cercetezi mai de aprópe pe bărbații noștri instruați, mai ales din generația mai veche, abia afli câte unul care sĕ nu fi fost ajutorat de diferiți binevoitori. Cu deosebire cei aparținĕtori bisericei nóstre, aprópe toți sciu sĕ spue despre isvorul nesecat al ajutórelor împărțite de marele Șaguna.

Este deci salutar, că ómeni cu dragoste de neam s'au gândit de timpuriu asupra creării de fundațiuni pentru stipendii; și binecuvêntată sĕ fie memoria lor în veci, căci fără de aceste progresul, ba chiar existența neamului nostru ar fi periclitată. Aruncând o privire asupra acestor fundațiuni, cu deosebită mângăiere trebue sĕ accentuăm, că numĕrul și mărimea lor e mulțumitóre, deși nu de ajuns pentru leghionul trebuințelor ce ne încunjóră. In fruntea tuturor stă fundațiunea fericitului *Gozsdu,* care distribue la an ca stipendii considerabila sumă de circa 30,000 fl. la tineri dela universitate și la puțini din școlele medii și din școlele de cadeți. Consistoriul nostru archidiecesan împarte din fondul *„Andronic"* o sumă anuală de preste 6500 fl. pentru învĕțăceii dela meserii și pentru sodali și măestri noi; iar din celelalte fonduri alte 6300 pentru universitari, clerici, pedagogi si elevi din școlele medii. Asemenea esistă fundațiuni mari la *Arad* și *Oradea-mare*, în frnntea cărora stă *„Fundațiunea Elena Ghiba Birta"*. cu un capital de preste 60.000 fl., precum și la *Caransebeș,* și câteva stipendii la *Lugoș*, *Rĕșinari. etc.*

La aceste se mai adaug fondurile „Asociațiunii".

Biserica soră gr. cat. are asemenea fundațiuni frumóse, cu aceeași menițiune.

Cuprinḑênd tóte aceste fundațiuni cari forméză avere națională, la un loc, precum a făcut-o societatea „Petru Maior" a tinerimei academice din Budapesta, aflăm că este mare numĕrul tinerilor noștri universitari stipendiați.

Câți deci au sĕ mulțuméscă pânea cea de tóte ḑilele, oficiul, starea și vaza, la care au ajuns, binefăcĕtorilor, cari le-au înlesnit ori chiar făcut posibilă câștigarea cualificațiunii.

Tocmai de aceea, din tóte punctele de vedere îndoite datorințe se impun acestora, în activitatea lor, în mijlocul poporului din care au eșit și din averea cărui s'au susținut.

Ne-am estinde prea tare înșirând pomelnicul acelor datorințe. Pe scurt numai fie ḑis, că pe lângă străduința de a desvolta întréga lor activitate spre binele și progresul neamului și a bisericei, datori sunt cu toții a reda și ei neamului și instituțiunilor lui barĕm, o parte din ce au primit.

Cu tóte aceste am avut trista esperiență a vedea, că din sufletul multora lipsesce chiar și sentimentul de recunoscință față de marii lor binefăcĕtori ori față de memoria acelora. Dela festivitatea ce anual se face cu ocasiunea depunerii unei cunune pe mormêntul fericitului Gozsdu, adeseori trebue sĕ simțesci durerea de-a constata absența unei considerabile părți dintre stipendiștii fundațiunii lui. Ori apoi ar fi interesant a putea constata, câți dintre ei dau din sutele de fl. ce le primesc, 1 fl. pentru tabloul lui? ca sĕ le împodobéscă locuința în timpul de studiu precum și întrégă viéța lor, ca unuia părinte, care i'a scos din lipse și i-a făcut aceea ce sunt.

Ce sĕ ḑicem apoi de alții, cari deși au crescut pe banii națiunii, nu-'i veḑi membri la vr'o societate culturală a neamului, care i-a fost părinte; nu-i veḑi contribuind un denar pentru un scop filantropic! etc.

Mulți dintre acestia merg așa departe, că devin nisce egoisti crași, trăiesc numai pentru sine și pentru scopurile lor particulare, abandonând orice interes comun. Ba unii merg până acolo, că devin dușmanii și despoitorii instituțiunilor cari odată cu părintéscă căldură i-au ocrotit. Membrii consistoriilor nóstre adeseori au avut ocasiune a se convinge, cât de fără milă se pórtă unii inteligenți de ai noștrii d. e. față de bisericile nóstre în procesele și daraverile ce le au acelea. Purcederea acestora devine cu atât mai vrednică de condamnat, cu cât instituțiunile nóstre culturale au cât se póte de multă trebuință de considerare și munificență; și aștéptă acésta mai ales dela aceia cari s'au împărtășit și ei de binefacerile lor.

Am atins acésta scădere a nóstră, pentru că ni se pare prea mare numĕrul acelora, cari calcă nobila insușire de-a'și reaminti binefacerile primite și a căuta rĕsplătirea lor. *Uitarea* în acéstă privință este cât se póte de condamnabilă.

In fața acestei situațiuni apare cu atât mai nobil sufletul acelora, cari cultivă în ei cea mai nobilă dintre flori: *recunoscința.* Ce plăcut ni-a atins pe toți d. e. purcederea unui advocat român, care a purtat gratuit procesul în afacerea lăsămêntului lui *Iancu*; iar între sufletele nobile trebue sĕ înșirăm d. e. pe fie-iertatul advocat *Dr. Absolon Todea* de la Reghin, care din averea câștigată și prețuită judecătoresce cu 70.000 fl., a lăsat o fun-

---

FOIȚA

Gura Lumii?!

Gura lumii?!... las' sĕ ḑică.
  Că de-mi strică pe ogor
Ploi în luna lui Cuptor,
Când porumbu-i de legat
Și grâu de secerat;
Gura lumii 'i dorului
Ca unda isvorului,
In muchia priporului...
Harul călĕtorului.

Gura lumii?!... las' sĕ ḑică,
  Ci nu strică.
Că de-ar fi mândra-mi urîtă,
Gura lumii mi-ar fi mută:
Dar mi e mândra viorea,
Ochișorii ca mura,
Buzele ca cireașa...
Dómne!... cum sĕ-'ți ții gura?

Ḑice lumea că iubesc?...
Nici eu nu tăgăduiesc,
Ci mai tare mĕ 'ndrăgesc!
Mĕ 'ndrăgesc și mĕ deochi,
Și de gene și de ochi.
Și de iia cu altițe,
Și de gura cu gropițe,
De cercelu din ureche,
De sprâncenele pereche.

Gura lumii?!... ce-o sĕ ḑică:
Că 'mi-e mândra tinerică,
Și mi-am prins-o ibovnică?...
Ci-'i așa!... minciuni nu spui!..
Și de ce?... de teama cui?...

T. Duțescu Duțu.

Marile Yachturi

Se știe că în Anglia s'a desvoltat în deosebi distracția de a întreprinde călĕtorii pe bordul bastimentelor de plăcere, distracție căreia s'a obiciuuit acolo sĕ i-se dea numele de „yachting".

In adevĕr, nicăeri nu există un mai mare numĕr de yachturi ca în Anglia. Nicăeri yachturile cu aburi sau cu pânză nu sunt mai bine construite, mai confortabile, mai repeḑi.

Mulți comercianți englezi posedă un yacht după cum alții ar avea o barcă.

Englezii au înțeles și în acéstă cestiune tot folosul pe care l'ar putea trage din punctul de vedere militar, din yachturi.

Ori-ce proprietar care-'și comandă yachtul cu aburi printr'un oficer în retragere din marina de rĕsboiu, are drept sĕ arboreze pavilionul de rĕsboiu al flotei regale.

Prin mijlocul acesta, o mulțime de marinari englezi aparținênd reservei, găsesc pe yachturi funcțiuni onorabile și bine plătite.

Apoi marina de rĕsboiu mai póte întrebuința cele mai repeḑi yachturi ca cercetătóre, precum au făcut Statele-Unite și Spania, în ultimul rĕsboiu.

Fără îndoială, cel mai scump yacht construit până acum și mai bogat mobilat, a fost „Steua Polară", care aparține Țarului.

Yachtul „Hohenzollern", care a transportat pe împĕratul Wilhelm la Constantinopol, ori-cât e de măreț, face însĕ puțin efect alături de „Steaua Polară", care a costat 25 de milióne de lei. Numai mobilele din principalele cabine, au costat peste 10 milióne de lei, iar decorațiunile salei de mâncare, care póte conținé 200 de persóne, au costat 500.000 de lei.

Ceea-ce e mai surprinḑĕtor pe acest yacht, e puntea de marmoră roșie, albă și négră, și un basin de asemenea de marmură scumpă.

Un alt yacht al țarului, „Standard", costă aprópe 10 milióne de lei și sala sa de mâncare póte conținé 80 de persóne. „Standard" are o bibliotecă, o sală de musică și ceea-ce e mai curios, o sală de bilard.

Marele duce Alexis călĕtoresce pe încrucișătorul „Svetlana", construit de curênd la Havre. Acest superb bastiment conține un salon mare, făcut din lemn de lămâiu; sala de baie e întrégă de marmoră, iar patul marelui duce e de stejar bogat sculptat.

Unul dintre cele mai bune yachturi actualmente pe apă e vaporul cu dublă helice „Giralda", pe care dl Mac Calmont l'a vîndut înainte de rĕsboiu guvernului spaniol pentru suma de 2.1,25.000 de lei.

„Varuna", care aparține dlui Higgins, un milionar din America, a străbătut distanța între Anglia și America în 9 ḑile deși a avut sĕ lupte în contra unei furtuni violente.

Acest bastiment are așa dar, o vitesă deopotrivă cu cele mai bune transatlantice, deși e de un tonagiu mult mai mic.

dațiune de 10%. Ca stipendist al bisericei sale, cărei a avut sĕ-'i mulțuméscă posiția și averea, și-a adus aminte de biserică și i-a lăsat 7000 fl., deși a rĕmas și familie după dînsul. Iar unul din stpendiștii consistoriului dela Lugoș, repausat mai anii trecuți la Hațeg, pare-ni-se, inginerul *Davidescu*, a restituit bisericei întreg stipendiul avut, pe lângă că, în lipsă de urmași, a testat considerabila sa avere Acadamemiei române.

Sĕ căutăm deci a imita asemenea fapte de recunoșcință, cu toții, dar mai ales aceia, cari nu fac alta, decât împlinesc glasul bisericei: *„Ale tale, dintru ale tale“*.

Dualismul în crisă?.. Intrebarea par'că devine iarăși actuală. In urma stărilor anormale din Austria, întrunirii delegațiunilor se pun piedeci mari; iar neîntrunirea lor ar avea urmări grave, mai ales pentru Ungaria, cu tóte furlandiseala ei. Faptul de altfel e comentat viu în presă. Un distins membru al partidei progresiste germane prof. Pfersche, într'o fóie germană, lanséză părerea: că neîntrunirea delegațiunii austriace ar însemna căderea dualismului, și de o dată cu acésta și sfîrșitul dreptului public dela 1867. El speră, că în locul acestei formațiuni, va întra în vigóre altă formațiune mult mai demnă. „Drumul ar fi liber, ḑice el, ca sĕ reconstruim raporturile Austriei față de Ungaria, pe base mult mai demne și mai durabile, și s'ar da prilej de a purifica raporturile nóstre politice, în calea cărora pactul de până acum cu Ungaria a ridicat cele mai mari piedeci.“

Acéstă constatare inspiră griji unei foi maghiare guvernamentale, și face atent parlamentul maghiar, ca sĕ alégă la tótă întêmplarea delegațiunea. Aceste îngrijiri transpiră și din o broșură nu mai puțin sensațională ca cea banffystă de mai dĕună-ḑi; broșură apărută acum, sub titlul „*A kiegyezés válsága*“ (Crisa pactului). Veḑi bine, grija Maghiarilor, cei cu gura mare de altfel, zace în aceea, că zguduirea dualismului ar însemna o zguduire puternică a basei pe care și-au susținut ei hegemonia lor până acum. Lucrul se esplică deci.

Adunarea generală a „Asociațiunii“ în Deva.

Frumósă și măréță a fost adunarea generală a areopagului nostru cultural, și deastădată. Mărețe au fost și festivitățile arangiate în jurul acestei adunări In noul seu loc de descălecare, Asociațiunea a întimpinat aceeași primire entusiastă. Și ea și-a împlinit misiunea sa culturală și acum cu devotament. A adus și concluse vrednice de memorat. Vom da în numĕrul viitor, raport detaiat despre întreg decursul adunării. Acum anticipăm frumosul cuvênt de deschidere al vicepreședintelui Asociațiunii, P. Cuv. Sa dl archimandrit. vicariu archiep. Dr. *Ilarion Pușcariu*.

Iată-l:

Onorată adunare generală!

Au trecut ani 25, de când adunarea generală a „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“, a fost primită și adăpostită iară cu multă prevenire în acest opid istoric. Multe schimbări au urmat de atunci în societatea cea mare; multe și însemnate momente s'au petrecut și în sinul Asociațiunii nóstre; multe figuri mărețe ale bàrbaților valoroși din sînul poporului nostru, dintre cari cei mai buni erau angajați și în serviciul Asociațiunii nóstre, au dispărut dintre noi, lăsând nóuă ca moștenire prețiósă resultatele ostenelelor lor, și tinerimii române ca esemplu de urmat faptele lor inspirate de curată și neînteresată iubire de neam.

Schimbările, ce după legile firești se petrec în timp, societatea omenéscă în mod șie-și măgulitor, cu drept sau fără drept, s'a deprins a le denota cu cuvêntul „progres“. Va fi lucrul istoriei a cerceta, încât și noi Românii din regatul Ungariei peste tot și în tóte am ținut pas în progresul cultural.

In ceea-ce privesce Asociațiunea nóstră, fără îndoială în timpul de 25 de ani, ea s'a desvoltat în mod natural în tóte direcțiunile luând un avênt îmbucurător în interesul literaturei și culturei poporului român.

Un cuget, un simțĕmênt este ceea-ce a condus și de astădată la acéstă frumósă adunare, tot ce este mai ales și mai distins în sînul poporului român. Ați venit d-lor, din apropiere și din depărtare, sĕ participați la acéstă festivitate înălțătóre de suflet, sĕ contribuiți la mărețul scop al ridicării culturei poporului român, și sĕ lucrați în interesul literaturei române. Deci vĕ salut, domnilor, cu frățéscă salutare și din inimă vĕ ḑic: Bine ați venit!

Literatură și cultură, ca opere ale păcii, ale iubirii și ale frățietății între ómeni, sunt condițiuni de viață și formézǎ basa de existență a unui popor, contribuind mai mult ca ori-ce la desvoltarea și prosperarea societății omenesci peste tot. In literatura sa, adecă în limba sa trăiesce și viézǎ fiecare popor. Limba este ce impregnézǎ caracterul unui popor după originea lui și îl păstrézǎ în mod durabil și neperitor. In limbă se oglindézǎ viața și modul de cugetare al lui.

Cultura este un bun comun, la care aspirézǎ cu o nobilă emulațiune tóte popórele de viéță; ea este ce înalță valórea personală a individului, promovézǎ bunăstarea materială și dă avênt și putere societății națiunilor și statelor. Acele popóre au viéță mai trainică, cari au literatură mai vastă și cari se impun mai tare prin o cultură superióră. In acest înțeles se ḑice că „sciința este putere“.

Cercetând cum am stat noi Românii în trecut cu acești factori de viéță, cu întristare aflăm, că numai târḑiu am întrat în lupta nobilă pentru cultură, și acéstă întârḑiere nu s'a întêmplat din vina nóstră, cât mai mult din causa împrejurărilor nefavorabile, in cari am trăit. De sine ni-se obtrude întrebarea: cum noi, cari ne-am întârḑiat atât de tare și n'am ținut pas încă dela început în progresul cultural și al literaturei cu alte popóre din jurul nostru, n'am perit din rêndul lor contopindu-ne în ele? Iată și rĕspunsul la acéstă întrebare: Poporul român după firea lui este bun, pacinic, inteligent și îngăduitor. Aceste insușiri prețióse ale lui i-le-a conservat religiositatea lui, desvoltată în mod armonic cu simțĕmintele naționale și patriotice, cari ca tesaure scumpe au rădăcini adênci în inima poporului român. Până la „plinirea vremii“ când poporul român a putut recurge și la alți factori culturali, religiunaa a conservat în el aceste virtuli nobile, cari fac cultura adevĕrată. Bisericile nóstre naționale i-au conservat poporului român tradițiunea, obiceiurile și moravurile lui strămoșesci, și prin ele caracterul național.

Astăḑi, mulțumită lui Dumneḑeu, poporul român a ajuns în condițiuni culturale mai favorbile și mai ample. Intre factorii cari sunt puși astăḑi în serviciul direct al culturei naționale și sunt chemați a contribui la desvoltarea și îmbogățirea literaturei române, este în prima linia „Asociațiunea nóstră pentru literatura română și cultura poporului român“, care înainte cu 39 ani s'a înființat de bărbați vrednici ai neamului nostru, învăpăiați de dorul sacru a vedea pe conaționalii lor și pe întreg poporul român în condițiunii de viață mai fericite.

Acéstă Asociațiune, sub al cărei scut legal suntem astăḑi întruniți aici la acéstă adunare festivă, în numĕr atât de considerabil, după împrejurările în cari s'a înființat și a esistat, a desvoltat o activitate laudabilă împlinindu-și misiunea sa culturală la un popor setos de cultură. Entusiasmul și focul sacru cu care și a luat începutul, i-a dat ei spirit de viață durabilă și căldura dragostei între frați, care sĕ o scutéscă și sĕ o susțină pentru tóte timpurile. A avut Asociațiunea nóstră perióde de timp, în care activitatea ei se părea a fi întrat în stagnațiune. Acésta s'a întêmplat într'un timp, când inteligința română era cuprinsă în vêrtejul curentelor politice și atențiunea ei era absorbită de viéța politică.

In timpul din urmă înse, ne credem în drept a putea constata cu óre-care satisfacțiune, că interesul pentru prosperarea Asociațiunii a crescut fórte mult; de aceea s'a și arătat necesitatea a se deschide prin modificarea statutelor ei teren mai larg, pentru activitate mai intensivă. Statutele nóuĕ întrate în viață acum de trei ani, prin organisarea despărțămintelor Asociațiunii fac posibilă o activitate mai estinsă, de-a dreptul în mijlocul poporului român. După statutele vechi, activitatea Asociațiunii era restrînsă și în privința teritorială. Asociațiunea se numea transilvană, și era numai pentru Românii din Transilvania. Prin statutele cele noue s'au rupt barierile de graniță și păretele despărțitor între Român și Român, ținêndu-se cont de individualitatea unitară a poporului român și de trebuințele lui culturale comune. Pe basa statutelor nouĕ toți fiii poporului român se întâlnesc la conlucrare armonică și frățéscă în adunările generale ale Asociațiunii, cari au devenit adevĕrate sĕrbători culturale, unde Românii din întrégă Ungaria emancipați de vederile și interesele particulare, și stăpâniți de un cuget și simțire, se intereséză de ce avem mai scump, de idealurile nóstre naționale.

Acestui avantaj al nouelor statute avem de a mulțumi, că Asociațiunea nóstră a putut ținea în anul trecut cu deosebit succes adunarea sa generală în opidul Beinși, iară cu doi ani înainte la Lugos.

In privința sborului ce l'a luat Asociațiunea nóstră în anii din urmă, mai lămurit arată rapórtele nóstre către adunările generale.

Pentru acum dară implorând darul și binecuvêntarea lui Dumneḑeu preste adunarea nóstră, ca sĕ ne lumineze și inspireze și de-astădată la o armonică conlucrare a tuturor celor de față, spre ridicarea mărețului edificiu al culturei nóstre naționale, — pe lângă repețită salutare declar adunarea generală ordinară a Asociațiunii de deschisă.

„Valiant“, al dlui W. Vanderbilt, a costat vre-o 2.600,000 de lei când a fost lansat. De atunci însĕ bastimentul a fost atât de luxos decorat și mobilat, în cât astă-ḑi prețuește peste 5 milióne.

De alt fel numai întreținerea acestui yacht costă pe an vre-o 500.000 de lei.

Un alt milionar american, dl Gould, a lansat de curênd un nou yacht, care, odată terminat, va costa sume fabulóse. La acest yacht, care pórtă numele de „Niagara“, cabinele personale ale dlui Gould vor fi mobilate în stilul Ludovic XVI. Numai broderii au fost comandate pentru suma de 50.000 de lei.

Un alt yacht, „White-Lady“, proprietatea unui englez, e tot asa de bogat mobilat, decorat cu smalț și cu aur, cu panouri de tapiserie și catifea, împodobit cu obiecte de argint masiv.

Cel mai mare yacht mixt englez actualmente pe apă, e „Valhalla“, care are o pânză gigantică de 25.000 de picióre pătrate, adecă nu mai puțin de 2.250 metri pătrați. Afară de ecésta mai posedă o mașină care numai ea póte da o vitesă de 10 noduri.

Acest bastiment costă un milion și are nevoie de un echipagiu de 100 de ómeni. Se ḑice că principele de Monaco a voit sĕ-l cumpere pentru a continua cercetările sale științifice în adêncimea mărilor.

Regele Belgiei a cumpărat de curênd, în condițiuni excelente, un splendid yacht, „Mayflower“, care a costat 3.500.000 de lei și pentru care a dat 2 milióne.

Adesea se fac glume pe socotéla marinei elvețiene, asupra amiralului elvețian. Cu tóte acestea pe lacul Geneva se află cel mai repede yacht din lume „Gitana II“, construit la Havre și care străbate 26 noduri pe óră. „Gitana II“, care aparține baronesei Adolphe de Rothschild, sémănă fórte mult prin forma, dimensiunile și aranjarea mașinelor, cu un torpilor, dar un torpilor pe bordul căruia nu se simte nici o sdruncinare.

Lansarea „Gitaniei“ e cea mai recentă noutate în „Yachting“, plăcere costisitóre de sigur, plăcere de milionari, sport însĕ care are și el excentricitățile și extravaganțele sale.

Sportul acesta are însĕ și avantagiul de a se presenta sub o formă folositóre pentru țĕrile unde a ajuns la înflorire, căci după cum am spus mai sus, e un auxiliar prețios în timp de rĕsboiu, iar în timp de pace procură existența la atâția bravi marinari.

Vn.

Exposiția de la 1900

Românii.

Sub acest titlu, „Figaro“ de la 8/20 Aug. scrie următórele:

Participarea tînĕrului regat român la serbătorile de la 1900 e o adevĕrată bucurie și o mândrie pentru Români.

Dela 1867, România n'a mai luat oficial parte la nici una din marile exposițiuni.

La 1878, abia ieșea din rĕsboiul în care își cucerise independența, și lupta pacinică a muncei o lăsà pentru moment indiferentă: avea preocupări mai pasionate.

La 1889, România n'a participat de cât oficios. Ne aducem vag aminte de o secție românéscă în Câmpul lui Martie, organisată de un comitet presidat de principele George Bibescu, și de óre-care cârciumă românéscă, loc de întâlnire a publicului parisian elegant — unde sgomotul unei musice nebune însoțea niște mâncări pline de surprinderi.

Astăḑi Românii au ambițiuni mai seriόse. Ei au de gând sĕ ne arate că de 20 de ani s'au făcut la ei lucruri mari; că au o țară bogată, plină de aspirații și de resurse. Parlamentul ca sĕ ne dovedéscă acésta a pus la disposițiunea ministrilor Regelui Carol I, un credit de 2 milióne.

O parte din acest credit va fi consacrat clădirii palatului și pavilinului de care am vorbit deja și a căror lemnărie începe a se ridica, de fie-care parte a podului Alma, pe linia palatelor strĕine cari vor împodobi fluviul.

Grija de a executa aceste dóuĕ clădiri, a fost încredințată unuia din cei mai însemnați architecți ai nostri, dlui Formigé, care a avut spiritul de a inventa cât se póte mai puțin. El a căutat pur și simplu sĕ evoce, în aceste construțiuni, caracterul român.

Ast-fel hala centrală a palatului, va fi o exactă reconstituire a pronausolui de la mănăstirea *Horez*, iar în vêrful galeriilor laterale ale edificiului vom vedea rotunḑêndu-se clopoțeii catedralei de la *Curtea-de-Argeș*. Intrarea principală a palatului va fi asemenea porticului aceleiași mănăstiri dela Horez; ferestrele vor fi ca acelea pe cari străinul le admiră la biserica *Stravropoleos*.

Biserica *Trei Ierarchi* din Iași a dat d-lui Formigé subiectul frisei sumptuóse, care va împodobi monumentul sĕu. Restul va fi tot așa. Architectul a ținut ca impresia originei sĕ fie viḑibilă în cele mai mici amĕnunte ale clădirii, ca acéstă clàdire sĕ fie peste tot o sintesă și un simbol al artei naționale.

Aceeași preocupație l'a condus și în construcția pavilionului în care Românii au hotărît sĕ instaleze expozițiunea lor minieră. Acest pavilion va representa, întru cât privește forma, amenajamentul general și culórea, vechile case de țară ale României, cu pridvórele lor; stîlpii vor fi copiați după ai chililor dela biserica Antim, iar frisele luate după acelea ale bisericelor dela Hârlău și sfântul Nicolae din Iași.

Guvernul român însĕ nu s'a preocupat numai cum sĕ încadreze în chipul cel mai pitoresc bogățiile ce ne va pune la ochi; el a ținut ca aceste bogății sĕ facă obiectul unei alegeri judicióse, obiectul unei selecțiuni din cele mai severe.

Pentru acésta, n'avea de cât greutatea alegerii: comisariatul sĕu general are astăḑi în mâni cinci mii trei sute de cereri de admitere; ele intereséză tóte ramurile industriei și artei române...

Revistă Externă

Forțele britanice în Africa de sud.

„Times“ dă următórele date asupra forțelor britanice în Africa-de-sud:

La 1 Ianuarie se aflau în Africa de sud 2 regimente de cavalerie, 2 baterii de câmp, 1 baterie de munte, 1 companie „royal-engineers“ și 6 jum. batalióne de infanterie. Acum trupele se compun din 2 regimente de cavalerie, 2 baterii de câmp, 1 baterie de munte, 3 companii artilerie de fortăréță, 6 jum. batalióne infanterie, 4 plutóne de intendență și 2 de sanitari. Alte 2 baterii de câmp și dóue batalióne de infanterie au primit ordinul sě plece în Africa de sud. Armata englezǎ din Natal şi Cap, care póte fi întrebuinţată acum, se ridică la 10.000 de ómeni. Afară de acésta în Natal se póte conta pe 1550 de voluntari, dintre cari 90 pentru marină, iar restul pentru infanterie şi cavalerie sau artilerie de câmp. Apoi, mai e de relevat o trupă europénă de poliţie compusă din 550 de ómeni.

In total, în Natal se află la disposiţia guvernului britanic cam 6000 de ómeni de trupe regulate şi cel puţin 2000 voluntari şi poliţişti.

In Cap, pe lângă trupele regulate se póte dispune de 7000 voluntari şi 11 tunuri.

Ţinutul Beciuana dispune de o trupă de 130 de ómeni cu 10 ofiţeri şi o trupă de indigeni sub comanda a 4 ofiţeri.

Din cei 2000 de ómeni în stare de a purta arme ai Rhodesiei, se póte forma de asemenea o trupă.

Se lucrézǎ cu zor pentru recrutarea trupelor. Colonelul Baden-Powell a format un corp bine organisat care póte fi trimis ori-când la graniţa Transvaalului. E vorba şi despre formarea unei divisii maritime din escadra Capului.

NOUTĂŢI

Fundaţiunea „Gozsdu“. La şedinţele representanţei fondaţiunii Gozsdu au sosit aici membrii: P. S. Domnii Episcopi Popea şi Goldiş, apoi Ioan Cav. de Puşcariu, Dr. Iosif Gall, Avram Berlogea şi Dionisiu Poynar.

*

Instalarea parochului din Geógiul de sus, tract. Alba-Iulia, s'a sěvêrşit, după-cum ni-se scrie, Duminecă în 8/20 l. c., în mod sěrbătoresc. Alesul preot e fiiul acestei comune, dl. *George Albu*, fostul administrator parochial în Alba-Iulia-oraş. Noul păstor sufletesc sosind în mijlocul turmei sale, însoţit de dl administr. prot. Florian Rusan, e întimpinat cu alaiu de o deputaţiune numerósă, în frunte cu învěţătorul local V. Ciora şi epitropul I. Repede. In biserică înainte de a se începe sf. liturgie, dl administr. prot. rostesce o cuvêntare de întroducere, predând noului păstor cheile bisericei. Părintele Albu oficiază apoi, frumos şi impunětor, sf. liturgie, la sfêrşitul căreia îşi espune în cuvinte bine cumpănite, programul activităţii sale ca conducětor al credincioşilor sei. Poporul îi respunde cu strigăte de bucurie. După serviciul d-ḑeesc a urmat o masă veselă la noul paroch.

*

Calumnie. In numěrul 157 al ḑiarului din Arad „Tribuna Poporului“, aspirantul la preoţie Traian V. Motora scriind despre rěposatul Dr. Georgiu Candrea, între altele susţine următórele:

> „Intr'un mod escepţional a fost persecutat de rěposatul Metropolit Miron Romanul şi de Pr. V. Consistor arch., asemenea de autorităţile civile, ale căror ilegalităţi nu le putea suferi, astfel că vrênd-nevrênd a fost silit sě trécă în România.“

Calomnia acésta la adresa rěposatului Metropolit, a căruia memorie e sfântă înaintea nóstră, şi asupra Preaveneratului Consistor Archidiecesan, care e tras în tină de un preot ales, calomnia acésta tiněrul candidat de preoţie are sě o justifice cu acte publice; altcum încât pentru rěposatul de pie memorie Miron Romanul, Archiepiscop şi Metropolit, 'l declarăm noi de calumnitar, iar încât pentru Preaveneratul Consistor Archidiecesan vom recurge la disposiţiunile regulamentului disciplinar.

*

Profanarea crucii „Gazeta“ spune, că locuitorul sas Johann Thiess din Feldióra (lângă Braşov) „într'un mod infam, neexprimabil prin cuvinte, a batjocorit crucea română ce se află în apropierea bisericei. Credincioşii au pretins satisfacţie şi au împuternicit epitropia sě facă arětare pe cale judecătoréscă. In ḑiua pertractării însě, locuitorul sas a cerut pace, oferindu-se a purta cheltuelile de proces, a face pe spesele sale altă cruce şi a da o despăgubire bisericei. Eforia a primit pacea, dar cu tóte acestea o parte din credincioşi sunt nemulţumiţi. Chestiunea s'a înaintat la consistorul din Sibiiu.“

*

Ciuma înfiorătóre, face pe guvernele ţěrilor sě iee měsuri întinse de precauţie. In Oporto s'a oprit comunicaţia trenurilor. Se vesteşte, că în Lisabona şi în alte oraşe ale Portugaliei încă s'au ivit casuri de ciumă. Pericolul e deci fórte serios. In Rusia încă a isbucnit acésta bólă pustiitóre, în ţinutul Astrahan, lângă Marea Caspică, şi precum se vesteşte, ia dimensii înspăimântătóre. Guvernul român a luat měsuri stricte de apěrare, închiḑênd graniţa către Rusia; pe ţermii Pruthului s'a tras cordon militar. Guvernul austriac încă a făcut disposiţii de aspră carantină la graniţele spre Rusia.

*

Dr. V. Babeş. Al trei-spre-ḑecelea congres internaţional de medicină, care se va ţinea la Paris în ḑilele 2—9 August 1900, pe timpul Expoziţiei, va fi presidat de eminentul medic bacteriolog român, dl Dr. V. Babeş, numit preşedinte de onóre.

*

Turişti nenorocoşi. Profesorul *Oberhummer* din München, întreprinḑênd, după cum am mai anunţat, un voiaj ştiinţific prin Transilvania, a ajuns şi la noi în Sibiiu. Mai alaltăieri, împreună cu o societate de aici a făcut o escursie pe munţii din graniţă, către România. Plouase; terenul pe unde mergeau, se înmuiase şi era pufăios. Intr'un loc ajungênd la marginea unei prăpăstii, o stâncă s'a rupt şi s'a prăbuşit împreună cu Oberhummer pe cóstă în jos. Din norocire înse, haina profesorului s'a oprit într'un trunchiu, şi aşa el a scăpat cu mici rane de grozava mórte ce i-se pregătea în fundul abisului. Un alt membru din societate înse, Göbbel, cassarul parochial ev. lut., n'a avut norocul lui Oberhummer; el s'a rostogolit în adâncime, de unde abia l'au scos, zdrobit grozav.

*

Un balon militar s'a slobozit mai alaltăieri pe câmpia comunei Lăpuşul-unguresc, aprópe de Cluş. Balonul a trecut Carpaţii, venind din fortăreaţa militară Przemysl. In el erau doi oficeri.

*

Procesul Dreyfus, acésta monstruósă dramă a veacului, în actul ei ultim încă e fiorósă. Forul militar din Rennes caută neobosit firul de eşire din gróznicul labyrint. Dar e greu. Procesul merge ad infinitum. Iţele-'s încurcate grozav. Dosare uriaşe, cu mestecătură. Martori nenuměraţi. Dar martorii nu prea fac lumină. Şi din resultatul mărturisirilor de pân' acum anevoie ne-am putea formula o părere în favorul lui Dreyfus. Martorii militari cu deosebire, sunt aprópe toţi contra lui. Se vede cât colo, cât de meşteşugite şi ascunse sunt firele acestui scandal fără pereche. E fórte problematică scăparea lui Dreyfus. Numai de nu s'ar încurca şi mai rěu afacerea. Lucruri sensaţionale, după cele premerse, n'ar fi surprinḑetóre de loc. Se speră sentenţă finală cam pe la mijlocul lui Septembre.

*

Noua lege despre procedura criminală întră în vigóre dela 1 Ianuare 1900, în legătură cu legea despre procedura *curţii cu juraţi*. Esenţa legii e, că dela anul nou curtea cu juraţi se va putea estinde nu numai asupra afacerilor de presă, ci şi asupra altor cause criminale avisate la astfel de procedură.

*

Petrecere filantropică va aranja tinerimea studiósă română din *Abrud* şi jur, Duminecă în 3 Septembre n. 1899, în sala hotelului „Detunata“ din Abrud.

*

Căldura în America. Pe când în tótă Europa timpul s'a rěcorit simţitor, ḑiarele engleze scriu că în America domneşte o căldură spăimêntătóre, şi că acum câte-va ḑile au fost 17 casuri mortale de insolaţie.

*

150 ani dela mórtea lui Goethe, s'au împlinit eri. Acéstă ḑi însemnată o serbézǎ Germanii cu pompa vrednică de genialul lor poet. Cu deosebire în oraşul Maina-Frankfurt, unde e şi monumentul lui Goethe, s'au arangiat festivităţi splendide. Lume colosală din tóte părţile. Oraşul împodobit strălucit.

*

O statistică. In „Almanachul“ universităţii din Pesta aflăm următórele date statistice pe anul scol. trecut: S'au înscris la tóte facultăţile universităţii 5252 ascultători, din cari *71.27%* la facultatea iuridică, şi numai *12.13%* la cea de medicină şi *14.87%* la filosofie. După confesiuni, tabloul se presintă astfel: 43 59% a ascultătorilor sunt rom. cat., *29.30%* Ovrei, 11 46% ev. ref., 9.12% ev. lut., *3.63%* gr. or., 2.67% gr. cat. şi 15 unitari.

Proporţia în care s'au înscris ascultătorii la dif. facultăţi, după confesiuni, e următórea: Mai mulţi iurişti a avut relativ confes. *gr. or.* (74.87%) şi cea unitară (toţi *15*), apoi vin reformaţii, rom. cat., gr. cat. şi jidovii; cesti din urmă inse se aplică mai mult la medicină, unde între tóte confesiunile au relativele percente cele mai mari. Gr. or. la medicină au fost 16.23% pe când la filosofie, unde mai mulţi sunt ev. lut., gr. or. au fost numai 8.90%.

Anunţ şcolar

La *şcóla comercială superióră* gr. or. română din *Braşov* se începe anul şcolar 1899—1990 la 1 (13) Septembre a. c.

Inscrierile se fac de direcţiune în ḑilele de 1, 2 şi 3 Septembre v. 1899, în fiecare ḑi dela 9—12 óre a. m.

Esamenele supletorii şi de emendare se vor ţinea în 31 Aug. şi 1-a Septembre v. a. c. Cei ce vor întârḑia de la acest esamen, sau dela înscriere, pot fi admişi numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credinţă causa întârḑierii. Esamenul verbal cu privatişti se va ţinea în 3 Septembre v. a. c. la 8 óre diminéţa.

In clasa I-a pot fi primiţi numai acei elevi, cari au absolvat cu succes şi pot presenta atestat de trecere de pe clasa IV gim. reală sau civilă, dela o şcólă publică. La înscriere se recere: Atestat şcolar, atestat de botez şi certificat medical de revaccinare.

Elevii cari se înscriu pentru prima óră la acésta şcólă, plătesc o taxă de înscriere de 4 fl. Didactrul anual e de 30 fl. pentru elevii români gr. or. şi gr. cat., iară pentru cei de alte confesiuni atât taxa de înscriere cât şi didactrul îndoit. Pe lângă aceste, fiecare elev mai plătesce 1 fl. taxă pentru societatea de lectură, 50 cr. taxă pentru testimoniu şi programa şcolară. Tot aceste taxe le plătesc şi elevii privatişti.

La înscriere fie-care elev plăteşte întregi tóte taxele amintite, afară de didactru care trebue plătit cel puţin a treia parte. Elevii restanţieri de didactru nu vor fi înscrişi până nu plătesc restanţa, precum şi întreg didactrul şi tóte taxele pe anul curent.

De óre-ce ordinea şi curăţenia sunt semne de crescere bună şi distinsă, cu deosebire pentru comercianţi, li-se atrage atenţiunea celor ce doresc a se înscrie la acéstă şcólă, asupra necesităţii de a-'şi procura uniforma prescrisă pentru elevii ei şi tóte rechisitele şi cărţile de şcólă corespunḑětóre, căci necorěspunḑênd cerinţelor, acestea nu vor fi admise spre folosinţă.

Informaţiuni în ori-ce alte privinţe dă direcţiunea.

Braşov, 10 Aug. 1899 v.

Arseniu Vlaicu,
directorul şcólei comerciale superióre gr. or. române.

Notiţă literară.

Am primit la redacţie următórele apariţiuni literare mai nóue:

„Religiunea în „şcóla veche“ şi „şcóla nóuă“, de Dr. Petru Barbu, Caransebeş, 1899. Zelosul autor, care şi până acum ni-a înzestrat literatura pedagogică cu atâtea scrieri didactice-religióse, în nóua sa carte făcênd o paralelă între sistemul vechiu de învěţământ şi între şcóla nóuă „Herbartiană“, scóte în relief avantagiele aplicării principiilor moderne pedagogice în scóle şi în ce privesce studiul religiunii, indicând metode mai corespunḑetóre întru realisarea scopului măreţ al celui mai important obiect de învěţământ în scólele nóstre poporale. In atenţia bărbaţilor nostri de scólă. Broşura se póte procura dela librăria diecesană din Caransebes, sau dela autor, cu preţul de 1 cor.; iar catecheţii şi învěţătorii gr.-or. din Metropolia nóstră primesc broşura gratuit, dacă trimit portul postal.

*

„Geografie“ şi *„Istoria universală“*, *pentru şcóle civile şi superióre de fete.* Ambele pe basa planului de învěţământ din 1887. După Alexandru Márki, în româneşte de I. Popovici, prof. la şcóla civilă de fete a „Asociaţ“. Sibiiu. Dl Popovici, cunoscut de altfel şi d-sa ca autor didactic, ne-a înavuţit literatura şcolară cu dóuě din cele mai bune manuale ale literaturei pedag. maghiare, care se pot folosi cu acelaşi succes nu numai în şcólele civile de fete, dar şi în alte institute de învěţământ de categoria acestora, gimnasii, şcóle reale, etc. Sunt cărţi lucrate şi ele pe base pedagogice moderne. Ca traducere, neescepţionabile; ca execuţie technică, frumóse. Le recomandăm cu căldură cercurilor nóstre şcolare. Şi credem că vor fi bine primite, pentru că, durere, literatura nóstră pedagogică e încă fórte sěracă în publicaţii originale de acest fel. Se pot procura la libraria archidiecesană, Sibiiu; Geografia costă 1 fl. 30 cr.; Istoria 1 fl.

*

„Un comentar la §. 96. al Statutului organic bisericesc gr. or. român, după 30 de ani“ de Ioan cav. de Puşcariu, Braşov, Tipografia Ciurcu, 1899. Reprivire critică asupra alegerilor Archiereilor nostri de la era constituţiunii bis. încóci. Costă 1 corónă.

*

„Paza Maicei sfinte“, dramă în patru acte, localizată de Antoniu Popp. Nr. 2 din Bibl. teatrală a „Aurorei“. Gherla. Preţul 12 cr.

*

„Idei fundamentale în economia politică, şi o nouă teorie sociologică,“ de Ioan Socaciu, profesor; editura autorului; Braşov; Tip. Mureşan, 1899. Formézǎ partea generală fundamentală dintr'un sistem de economie politică, care 'l va publica autorul, şi tractézǎ punctele cardinale de orientare pe terenul vieţii economice-sociale.

Mai nou.

Asociaţiunea la Deva.

Comitetul central a sosit în Deva Sâmbătă la órele 1½. E primit cu insufleţire de o grupă de inteligenţi în frunte cu prot. *Romanul.* La sara de cunoscinţă s'au întrunit cam la 200 persóne, din diferite părţi. Duminecă după celebrarea serviţiului D-ḑeesc, v. preşedintele deschide adunarea printr'o vorbire viu aclamată la care respunde *Fr. Hossu-Longin.* Dl *Iosif Vulcan* salută adunarea în numele „societăţii pentru fond de teatru român“. La banchet au luat parte vre-o 300 persóne. Concertul a reuşit splendid; tot aşa petrecerea poporală. Din conclusele adunării luate ieri, amintim, că *s'a hotărît unanim a nu se mai primí cei 400 fl. dela guvern pentru meseriaşi.*

VARIETĂŢI

(*Puşi în cuşcă de fer*).. Patru arestanţi din penitenciarul oraşului Otis (Ohio) au fost puşi ḑilele acestea într'o cuşcă de fer, făcută într'adins pentru dînşii.

Aceşti patru arestanţi, cari sunt spaima penitenciarului, unde li se ḑice „diavolii închisorii“, au omorît deja, fie-care, 1 sau 2 paznici de când sunt închişi acolo.

Osândiţi pe viaţă, ei erau supuşi la pedepsele cele mai aspre din pricina nesupunerii lor, dar nimic nu-i putea îmblânḑì, nici sě-i silésca sě lucreze. Atunci s'a hotărît sě se recurgă la acéstă“ pedépsă, care este una din cele mai crude.

Unul din prisonieri s'a împotrivit cu atâta înverşunare când a trebuit sě fie pus în cuşca de fer, în cât a fost nevoe de 6 ómeni ca sě'l bage în ea.

Paznicii penitenciarului sunt încredinţaţi că aceşti patru bandiţi nu vor sta multă vreme în cuşcă, fără a se omori unul pe altul.

*

(*Něcaz*). Ei bine Ionel, ḑice tatăl, ţi-am adus atâtea jucării frumóse, şi tu tot eşti posomorît, par că nici nu te bucuri. La ce te gândeşti?

— Cum sě nu fiu posomorît când mě gândesc că jucăriile le capăt tóte odată, iar după aceea pe rênd tot bătae, precum rup jucăriile...

Ad Nr. 339/1899 [181] 1—3

Concurs

Pentru intregirea parochiei vacante de cl. III. Luncani, din protopresbiteratul Haţegului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau anual suma sigură de 560 fl. v. a.

Concurenţii au a-'şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Se notifică, că concurenţi din acest tract nu sunt, şi că Luncani este o parochie de munte cu casele împrăştiate printre munţi.

Haţeg, în 9 Iuniu 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Haţegului.

Tit V. Gheaja
protopresbiter

Nr. 354/1899 [180] 1—3

Concurs repeţit

Pentru intregirea parochiei de cl. a III-a Ampoiţa, în protopresbiteratul Albei-Iulia, se publică a dóua-óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 410 fl. v. a.

Doritorii pe a ocupa acest post, sĕ-'şi trimită cererile concursuale în terminul deschis la subscrisul oficiu, instruite în sensul normelor în vigóre.

Alba-Iulia, în 7 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan
adm. prot.

---

ad. Nr. pp. 520 1899 [178] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea posturilor de învĕţători la şcolile din comunele Apahida, Călata-mare, Călian, Cojocna, Panic şi Someşfalĕu, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul anual a fie-cărui învĕţător din aceste comune e 300 fl. şi cuartir liber în edificiul şcólei.

Doritorii de a concura la careva din aceste posturi, au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. a Clujului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluj, 10 August 1899.

Tuliu Roşescu
protopresbiter

Nr. 172/1899. [170] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei de cl. II-a Abrudsat, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în jurnalul „Telegraful Român“.

Venitele parochiale dau anual suma de 688 fl. v. a.

Concurenţii 'şi vor înainta cererile lor instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, p. u. Abrudbànya.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrud, în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 10 Iuliu 1899.

Petru Popoviciu
protopresbiter

Nr. 377—1899 ppresb. [172] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, se escrie prin acésta concurs cu terminul preclusiv 31 August a. c. v.

1. Saschiz, cu salar anual de 300 fl. pelângă cuartir şi lemnele de foc.

2. Haşfalĕu, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

3. Ródeş, cu salar anual de 300 fl. şi anume: 240 ajutor dela stat, 50 fl. dela popor, şi 10 fl. ca preţul viptualelor, pe lângă cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din posturile învĕţătoresci susmenţionate, pelângă îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau Sérbătóre în biserica din comuna respectivă, spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale, — au a'şi aşterne cererile concursnale instruite în sensul legilor în vigóre, în terminul fixat, subsemnatului oficiu prototopresbiteral.

Sighişóra, 4 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or, al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop

Nr. 391/1899 [169] 3—3

Concurs

Pentru intregirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Valea-Epii, în protopresbiteratut Geógiului, se deschide concurs, cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit anual de 400 fl. 88 cr. v. a.

Reflectanţii la acest post, au sĕ'-şi substérnă cererile de concurs, înstruite conform prescriselor „Statutului organic“ şi a „Regulamentului pentru parochíi“, până la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, de unde totodată îşi pot lua informaţiuni mai detaiate, despre starea acestei parochíi.

Hondol, 19 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geógiului. în cenţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Vasiliu Pipoş
protopresb.

---

ad. Nr. pp. 478/1899 [171] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă Frata de clasa III., protopresbiteratul Turdei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 211 fl. 20 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post, sĕ-'şi substérnă cererile concursuale, instruite conform dispoşiţiunilor „Statutului organic“ şi a „Reglm. pentru parochíi“ la oficiul protopresbiteral subcris, în terminul de mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Cojocna, 8 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral român gr-or. al tractului Turda în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea
adm. protopresb.

Nr. 388/1899 [166] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoreşti din comunele bisericeşti mai jos însemnate; se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Hunedóra, cu salar anual de 400 fl. Dela fiitorul învĕţător se recere, sĕ aibă cunostinţe musicale, ca sĕ pótă conduce corul vocal al bisericei; iar în acelea Dumineci şi Sĕrbători, în cari nu va cânta corul, sĕ conducă cântările în strană.

2. Petroşeni, cu salar anual de 300 fl.,la care contribue şi poporul din filia Băniţa, unde are a se presenta în fiecare sĕptĕmână câte o ḑi. Pentru cuartir şi grădină capĕtă un relut de 75 fl. — Reflectantul sĕ fie pedagog ori teolog absolut şi sĕ ştie tipicul şi cântările bisericeşti, spre a putea instrua copiii şcólei în cântările bisericeşti.

Haţeg, la 1 August 1899.

In conţelegere cu respectivul comite parochial. —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Haţegului.

Tit V. Gheaja
protopresbiter

Nr. 324—1899 [175] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a II a în Romoşel, protopresbiteratul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în şedinţa comitetului parochial din 13 Ianuarie 1899 cu suma de 608 fl. 85 cr. val. a. venit anual.

Reflectanţii la acest post au a-'şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor prescrise, în terminul deschis, oficiului protoprezbiteral subsemnat.

Orăştie, 9 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort., în conţelegere cu sinodul parochial ţinut în 8/20 August a. c. în Romoşel.

Vasiliu Domşa
protopresbiter

---

[168] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de protopresbiter al tractului Albei-Iulie, se publică concurs cu termin de 45 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele din parochia protopresbiterală Alba-Iulia-oraş, precum şi locuinţă liberă în casa proto presbiterală parochială.

2. Taxele ce incurg dela visitarea comunelor tractuale şi alte funcţiuni protopresbiterale.

3. Taxa bilanţului de 2 fl. dela fiecare parochie la an.

4. Ajutorul din casa Consistorului Archidiecesan contemplat şi pentru alţi protopresbiteri, conform concluselor sinodului archidiecesan.

Doritorii cari reflectéză la acest post, au sĕ-'şi înainteze şi instruéscă cererile lor, însoţite de documentele originale cerute prin conclusul congresual şi atestatele de cualificaţiune, în terminul deschis, dea-dreptul la adresa Venerabilului Consistor archidiecesan.

Alba-Iulia, din şedinţa comitetului protopresbiteral, ţinută la 13 Iuliu 1899.

Fl. Rusan adm. prot. **Iul. Roşca** notariu

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vênḑare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Márki.

In românesce de

I. Popovici.

Preţul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30
„ Istoriei universale leg. . „ 1.—

Deschidere de prăvălie.

Am onóre a face cunoscut onoratului public, că 'mi-am instalat în piaţa de aici:

strada Cisnădiei nr. 43

prăvălie de primul rang, bine asortată cu marfă de

covóre de Brünn, depou de fabrică

în mare şi în detail,

şi fiind în posiţia de a pune la disposiţia publicului tot felul de marfă din branşa acésta cu **preţurile fabricei**, rog pe onoratul public sĕ-mi onoreze

acest nou etablisement

cu preţuitele lui comande.

Cu distinsă stimă:

Beni Menyász,
depou de covóre de Brünn,
strada Cisnădiei nr. 43. [167] 3—10

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş. à fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş. . . . „ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş. „ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 88 Sibiiu, Joi, 19/31 August 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.**

Fundațiunea „Gozsdu".

Representanța fundațiunii fericitului Emanuil Gozsdu se află întrunită aici în Sibiiu, și sub presidența Inalt Preasfinției Sale a Metropolitului își ține adunarea generală de tómnă pentru resolvirea agendelor curente.

Intre obiectele de pertractat este votarea de stipendii, fiind tocmai acuma începerea anului școlar.

Chestie importantă acésta, asupra căreia ținem a reveni.

Fericitul Emanuil Gozsdu în locul prim a cugetat la junimea studiósă. Gândul lui a fost sě asigure tinerei generațiuni o esistență onestă la școlă, ca apoi ea, ferită de grijile pentru esistență, sě se dedice numai studiului.

Din generațiunea astfel crescută va eși o falangă puternică, care va fi legată de națiunea română, din al cărei sîn a eșit, cu al cărei stipendiu a crescut, și în cele din urmă va avé în inima sa recunoștința față de binefăcětorul seu, și ea încă așa va lucra, ca după trecerea la cele vecînice, posteritatea sě ḑică: a crescut din fundațiunea lui Gozsdu, în spiritul contemplat de fericitul Gozsdu.

Caracteristica principală a lui Gozsdu a fost: ortodoxia, românismul și patriotismul.

După mórtea lui numai a fost aprețiat acest om mare.

Testamentul lui este carte deschisă, și din el nime nu va putea descoperi nimica, ce ar arunca umbră asupra caracteristicei lui: ortodoxie, românism și patriotism.

Cu tótă ființa sa a fost el legat de patria acésta, și în spirit patriotic este condusă și administrată acéstă instituțiune culturală, care varsă atâta binefacere asupra neamului românesc din patria nóstră.

Când s'ar lansa ideea ca toți stipendiștii, astăḑi în viață, din fundațiunea Gozsdu sě se întrunéscă odată — sě ḑicem aici în Sibiiu, la centrul metropoliei, în ḑiua de 9 Februariu, spre a face un parastas solemn pentru sufletul rěposatului în Domnul mare Mecenate Gozsdu, cu care ocasiune sě se arangeze și un act solemn, meditând asupra vieței acestui fenomenal bărbat, — numai atunci am vedé ce puternică falangă a eșit din munificența acestui bărbat.

Puținii câți mai trăiesc dintre coetanii lui Gozsdu, ne-ar sci transpune în acele timpuri pline cu aspirațiuni, pline cu speranțe naționale.

Representanța fundațiunii lui Gozsdu are mare responsabilitate înaintea ómenilor și înaintea lui Dumneḑeu, pentru modul cum administréză fundațiunea, pentru modul cum cresce tiněra generațiune; și ómenii cu vederi mai largi nu se mai mulțumesc numai cu împărțirea de stipendii, ci au meditat asupra creșterii junimii în un institut public, sub ochii, sub îngrijirea representanței Gozsdu, unde sě li-se dea nutremêntul cuviincios material și moral în tóte direcțiunile.

Ideea acésta a unui internat pentru stipendiștii din fundațiunea Gozsdu, ideea internatului s'a ventilat de mult în sînul representanței, și acuma ea a luat forme mai concrete.

In sesiunea din tómna acésta se va face un pas înainte, și noi acuma nu putem sci în favorul, sau dóră în defavorul internatului, căci în cercurile normative părerile sunt divisate.

Sunt motive puternice pentru un internat, în care sě fie controlată întrégă viața studenților, dela începerea studiului până la terminarea aceluia, în care viața elevilor sě fie regulată și croită după aspirațiunile culturale ale poporului nostru.

Sunt motive plausibile și în contra vieței din un asemenea internat, și ele sunt spriginite cu considerațiuni înaintea cărora nu te poți închide, a căror îndreptățire nu o poți nega.

La tot casul stăm în fața unui pas hotărîtor, și noi privim cu tótă încrederea în maturitatea corporațiunii, care ține în mânile sale sórtea fundațiunii.

De bună sémă în o chestiune atât de importantă vor fi ascultate și vederile altor bărbați din sînul națiunei nóstre. Vor pondera mult vederile lui Vincențiu Babeș, vor pondera vederile lui Alexandru Mocsonyi, cari în tótă viața lor numai binele bisericei și al națiunei l'au avut înaintea ochilor.

Și din incidentul acesta aducem tributul recunoscinței nóstre umbrei marelui Mecenate Gozsdu, care întreg câstigul unei vieți laborióse l'a pus pe altarul națiunii.

Mai pe sus de tóte tendența nóstră trebue sě fie, ca sě crescem caractere firme, după cum a fost Gozsdu, caractere cari sě nu se influințeze de judecata lumii, care este preocupată, ci sě urmăréscă cu perseveranță idealul, care, realisat, asigură nemurire.

De model sě ia pe marele Gozsdu, care în viéța sa a fost suspiționat, a fost insultat, a fost tras în tină, pe care însě tóte acestea nu l'au alterat, nu l'au abătut dela idealul seu: ortodoxie, românism, patriotism.

Tiněra generațiune sě fie cu tărie în credința străbunilor sěi, cu alipire cătră neamul sěu, și cătră ale lui aspirațiuni, și sě observe patriotismul, la care așa de mult a ținut fericitul Gozsdu între tóte impregiurările.

„Inelul de fier valah"... Sub acest nostim titlu își varsă mai nou amarul, guvernamentalul „Pesti Napló" asupra faptului că institutele nóstre de bani au luat un avênt atât de înfloritor în părțile ardelene. Spune că opinia publică (maghiară!) — și acesta e fapt — este ingrijată mult de chestia institutelor de bani române. Pentru-că, mě rog, pericol mare ascund acelea în sine pentru nația domnitóre. *Agitația valahă le esploatéză cu mare succes în lupta sa națională*; și scopul final e, ca ajungênd tóte averile maghiare în posesia Românilor, ei sě fie diriguitorii și în cele politice în Ardeal. Fapt e deci, că puternicile institute de bani române sunt un *inel de fier* în jurul maghiarimei din Ardeal, care mâne poimâne o va îmbrâncí și o va striví cu desěvêrșire...

Aceste temeri ale Maghiarilor au fost de repețite ori accentuate în foile lor. Ceea-ce ne surprinde de astădată în fóia șovinistă, e o corespondență din Sibiiu, (coresp. e din Sibiiu (?) și spune, că „Albina" e în Arad!..) plină de tendențe și insinuațiuni órbe la adresa filialei „Albinei" din Brașov. Inșiră corespondentul la verzi și uscate, la pretinse abuzuri ce le comite filiala, ea și agenții ei, „popii valachi", la acordarea de împrumuturi, tóte numai întru despoiarea și nimicirea Sěcuimei.

Nu ne estindem asupra celor afirmate, dar constatăm și acum něcazul Maghiarilor ce transpiră și din acéstă corespondență, față de institutele nóstre de bani. Atacurile, credem, se vor spulbera din locuri mai competente. Noi suntem mândri, că prin falnicile nóstre bănci, și fără umbră de tendențe politice, putem băga griji în capul stăpânitorilor.

Asociațiunea la Deva.

— Raport special —

Deva, 16/28 Aug. 1899.

Bune silințe și-au dat Devenii ca adunarea generală a Asociațiunii întrunită la ei sě fie succésă deplin în acelea părți ale sale, cari dela ei depindeau, în partea socială.

Ședințele însěși ale adunării și-au avut negreșit interesul și importanța lor, care va fi analisată și scósă la ivélă, dar pentru toți câți am venit din acéstă ocasiune la Deva, neuitate ne vor remânea în memorie unele părți ale festivităților sociale arangiate în jurul adunării oficióse. De pildă splendidul tablou al Concertului, care a fost cu mult mai mult decât ne puteam noi închipuí, și care ni-a presintat un șir de artiști români, de a căror ascultare și vedere, ni-au crescut inimile, și ne-am simțit noi înșine par'că mai mult ca pân'aci, și eram fericiți că putem spune că aceste distinse forțe, acești încântători artiști, sunt „ai noștri"!

Dar iată raportul despre adunare, în ordinea s'a cronologică:

Primirile și încuartirările.

De Sâmbătă deja a început sosirea óspeților. Comitetul central, representat prin D-nii: Dr. Ilarion Pușcariu, vice-preș., P. Cosma, I. Papiu, L. Simonescu, O. Tilea, Dr. C. Diaconovich secret. I. și Dr. I. Beu, secret. II, — a sosit cu acceleratul dela óra 1 d. a. fiind respectuos și călduros salutat de comi-

---

FOIȚA

NERI.

— Ți-aduci aminte Neri, dragă Neri,
Când ne plimbam, copile amêndóuě,
Pe câmpuri și prin văi pline de róuă,
Și ascultam cântarea primăverei,
Cum se 'nălța din flori în taina serii?

Ți-aduci aminte tu de blânda-ți mamă,
De frații těi, de viața ta trăită
In casa 'n care n'ai mai fi primită?
Ah, mie inima mi-se sfăramă,
Și plâng, și 'ncerc zadarnic sě-mi fac sémă.

Din sufletul bătut de disperare,
Blastem amar pornirea fără nume,
Ce ne-a împins sě pribegim în lume,
Și ne aruncă în trista-ne pierḑare,
Cu gând s'așternem lumea la picióre...

Blastem acum și stelele și luna,
Care-au lucit în blestemata nópte,
Când ne-a robit ispita unor șópte!...

...Te-am întâlnit de nou, iubită Neri,
Sě te mai věd voit-a crunta sórte;
Dar Neri de demult, de mult e mórtă...
In ochii ei rîdea seninul verii,
Și 'n ochii care-'i věd acum, e-amurgul serii.

Și nu mai věd nici chipul de-altădată,
Nu věd obrajii ei de crin în flóre,
Nici gura ei de-apururi zimbitóre,
Și nu mai věd nici fruntea fără pată,
De nimbul castității 'ncoronată...

Ce-am făcut noi? Și ce fărădelege
Ursite-am fost sě ispășim în viață?
Și-a inimei perdută diminéță,
S'o plângem cum ar plânge-un fiiu de rege
Perdutu-i tron?... Și cine ne 'nțelege?

Viața nóstră astăḑi 'i-o ruină,
Invěluită 'n umbră și 'n rușine,
Pe marele pămênt suntem străine;
De nicăiri o rază de lumină,
De nicăiri o vorbă mai blajină.

Chiar când va fi ca sě ne stingem, Neri,
Ne-o urmărí urgia și 'n mormênt:
Ne-a róde și-acolo 'n pămênt,
Pe-adormitul vierme al durerii,
In negura uitării și a tăcerii.

...Oh! lasă-mi, Neri, fruntea 'ndurerată
Pe sînul těu topit, sě se aplece:
Sě uit că 'n jurul meu 'i-o nópte rece,
Și sě mě creḑ copila de-altădată,
Naivă, fără minte, dar curată!...

„(E-a)" *Elvira Santorino.*

Din Oradea mare.

— Fundațiunea Zsiga. — Biserica greco-ort. — Luna. —

Traducere din descrierile de călětorie prin Bihor alui Id. Nagy Sándor, apărute în 1885.

Lângă biserică îndată *), în unghiul drept al piaței Sfântului Ladislau și a stradei Grădinei — față în față cu oficiul telegrafic — pe frontul de cătră piață a unei mare case cu un etagiu, cetim înscripțiunea:

„Szt. Miklos növelde 1860
Fundația la Sf. Nikolau."

A fost în Orade un bogat neguțător grec; Nicolae *Zsiga*, care împreună cu soția sa Ana Koszperda s'a decis, ca copiilor *greco-orientali români*, născuți din părinți sěraci, sě le dea ocasiune a studia, a se înstrua și a se cresce în spirit creștinesc și patriotic: deci spre scopul acesta prin literele lor fundaționale din 14 Octobre 1860 au făcut o fundațiune de 20.000 fl. (Literele fundaționale au fost întărite de consiliul locotenențial la 11 Aprile 1861 sub Nr. 15850. Nota autorului). Din banii aceștia s'a cumpărat edificiul, din venitul căruia se susțin alumnii institutului, cari se împărtășesc de *provisune întrégă*. Și ca venitul cu atât sě fie mai mare, întreg edificiul este dat în chirie, și alumnii sunt așeḑați într'alt loc (de present în strada Cioplitorilor de pétră). Numěrul alumnilor este 17, cari stau sub un inspector și toți umblă în școle publice (Acum 1 la academia de drepturi, 14 în gimnasiu și 2 în școla reală superióră. Nota autorului). Institutul acesta de comun este amintit *„Fundațiunea Zsiga"*.

In lăturea de cătră rěsărit a pieței Sântului Ladislau, față în față cu catedrala gr. cat., se ridică biserica *gr.-ort.* cu turnul ei preafrumos, și pompósă și dinlăuntru, o *biserică* într'adevěr *grecéscă*, a cărei zidire ne aduce aminte de Byzanț, dar în care cultul tetul de primire, în frunte cu dl *Tr. Hossu* advocat.

---

*) Biserica catedrală gr. cat.
Nota traducětorului.

Toţi óspeţii veniţi au fost primiţi cu deosebită prevenire şi îndreptaţi la cuartirele lor, încât toţi au rĕmas mulţumiţi de buna îngrijire ce li-s'a dat.

Sara de cunoscinţă.

Deja sara de cunoscinţă a fost prevestitoriul unui frumos înteres pentru adunarea de mâne şi festivităţile ei, căci peste 200 de persóne s'au întrunit în sala mare a „Redutei“, şi când membrii comitetului, în frunte cu vice-preşedintele „Asociaţiunii“ Il. Sa dl Dr. Ilarion Puşcariu, au întrat în sală, ei au fost primiţi cu mari ovaţiuni.

A fost o sară de cunoscinţă plăcută, vială, şi care s'a prelungit până în nópte târḑiu.

Dintre óspeţii participanţi amintescací pe cei ce i-am putut însemna:

Parteniu Cosma cu dómna şi d-şórele (Sibiiu). Vicariul gr.-cat. Macaveiu din Făgăraş. Prof. Andreiu Bârsan, Gr. Maior (Braşov). Profesorul Străjanu (Craiova). Dr. Proca (Arad). Dr. Turcu adv. (Făgăraş). Patiţa (Alba-Iulia). Dr. Andreiu Micu (Făgăraş). Dr. Vecerdea adv. (Sibiiu). Dr. Miclea (Alibunar). Prot. Voina (Braşov). Neagoe. preot (Petrovoselo). Dămian Popescu (Ovcea, lângă Dunăre). Conopan (Ozora). Din Blaj: dnii canonici: Dr. Bunea, Dr. V. Hossu, şi alţii. Din Cluş: Dr. Isac, Vaida-Voevod, ş. a. Din Brad: Părău, Boneu, Albu, German, Rimbaş. D. Pĕcurariu, protopop (Ilia-Murĕşana). Iosif Vulcan (Orade). Dr. Mănoiu (Zerneşti). Jarnik (fiiul prof Urban Iarnik). Dr. Iacob Radu (Lugoj). Vasile Chirtop (Câmpeni) cu d-şóra. Dr. Cornel Moldovan. Alexiu Oniţiu jude de tribunal (Seghedin). Zehan (D.-S.-Mărtin). Dómna Ţarina (Bucova) cu fiicele. Iacob Romul, preot (Gurasada). Tissu, advocat (Panciova). Dr. A. G. Vlad (Haţeg), Dr. Dăian (Sibiiu). Dănilă (Hunedóra) ş. a.

Ḑiua întâi.

Serviciul divin.

După órele 8 s'a început serviciul divin în marea nóstră biserică din Deva, biserică după plan mare zidită, încât parochia n'a putut'o termina nici până în ḑiua de aḑi, — oficiind dnii protopresbiteri *I. Papiu*, *A. P. Păcurariu*, *G. Roman*, preotul *Gila* şi diaconul *I. Moţa*.

Marea biserică s'a umplut de lume: óspeţii inteligenţi sosiţi, poporul din loc şi popor venit de prin comunele vecine pentru festivitatea de după prânz.

La sfîrşit dl protopop al Sibiiului I. Papiu a ţinut o cuvêntare frumos gândită, amintind că dela acest altar a propoveduit d-sa cuvêntul domnului 30 de ani şi arătându-'şi emoţiunea de a se vedea acum iarăşi aci, predicând din incidentul unei sĕrbători îndoite: bisericéscă şi naţională, căci e sĕrbătóre pentru noi marea adunare a celei mai înalte instituţiuni culturale a nóstre, „Asociaţiunea“, care a venit pe aḑi aici. Intemeetorii ei abia mai sunt în viaţă, dar precum Christos şi-a lăsat apostolii, aşa şi întemeitorii Asociaţiunii au lăsat pe alţii cari sĕ continue lucrarea începută, şi aceştia au venit aḑi la Deva. Cere binecuvêntarea dumneḑeéscă peste lucrările Asciaţiunii.

Şedinţa I.

S'au adus mesele necesare pentru biurou în biserică. Se aşéză la masa mare, la mijloc vice-preşedintele Asociaţiunii Il. Sa dl Dr. Ilarion Puşcariu, la drépta membrii în comitet: P. Cosma, Dr. Diaconovich, şi dl Vulcan, la stânga membrii în com. I. Papiu, L. Simonescu şi O. Tilea. Apoi după órele 11, umplându-sĕ biserica de public distins, în care fórte numĕróse dame, Ilustriratea Sa dl *Dr. Ilarion Puşcariu*, vicepreşedintele Asociaţiunii, amintind că preşedintele I. M. Moldovan nu póte vení sĕ conducă şedinţele, fiind bolnav, deschide adunarea cu vorbirea publicată şi de noi în numĕrul trecut al foii.

Frumósa cuvêntare a fost primită cu însufleţire şi cu strigăte „sĕ trăiască“.

Dl *Fr. Hossu-Longin* ia cuvênt şi ḑice cam următórele: Intruniţi sub stindardul culturei nóstre naţionale, iubiţi fraţi şi surori, veniţi de peste tot locul, Românii deveni vĕ salută cu bucurie şi vĕ îmbrăţişéză cu dragoste. Mulţumeşte comitetului că le-a dat Devenilor iar ocasie a vedea în mijlocul lor Asociaţiunea, pe care de 25 de ani n'au mai avut'o cu adunarea sa generală; regretă că nu o pot primí în palatele strălucite ale Devei, făcute cu contribuirea nóstră a tuturor (alusie la sala casei comitatului pe care au cerut'o pentru adunare, dar nu li-s'a dat!), dar o primim cu drag în acest locaş sfânt, şi sfinţită sĕ fie lucrarea ce se va desvolta pentru scopul măreţ ce urmărim.

Dl *Jos. Vulcan* ca delegat împreună cu dl *Dr. I. Mihu*, din partea „Societăţii de teatru“, aduce salutul acestei societăţi, care e o vigurósă creangă pe pomul cultural al Asociaţiunii.

Dl *Dr. Puşcariu* accentuéză importanţa acestei salutări a celor dóuĕ societăţi culturale, ce ţin a se apropia tot mai strîns una de alta, cum şi aşa acelaşi scop final îl urmăresc: ridicarea culturală a poporului nostru.

Fiind aci locul a se constata delegaţii presenţi ai despărţămintelor, se îndrumă a se insinua la birou.

S'a presintat raportul general al Comitetului cu aclusele sale.

Pentru alegerea comisiilor, se suspendă pe 10 minute şedinţa, pentru a se face combinaţiuni. La redeschídere sunt propuşi şi aleşi:

In comisia pentru esaminarea *raportului general:* Jos. Vulcan, A. Bârsan, Dr. Dăian.

In com. pentru esaminarea raţiociniilor: Dr. I. Mihu, Zahan, Ungureanu.

In com. pentru studiarea regulamentului de biblioteci:: Gr. Maior, I. Lazarici şi G. Părău.

In com. pentru adunare de taxe: A. Păcurariu, P. Rimbaş şi G. Raca.

Dl Dr. Dăian a propus, ca raportul literar al comitetului sĕ fie scos din cel general administrativ şi dat unei comisii speciale de 5.

Dl P. Cosma crede că trebuia făcută propunerea nainte de alegerea comisiilor. Acum sunt alese. E conclus. Dar póte sĕ întregim încă comisia raportului general.

Se primeşte. Se aleg încă în comisia respectivă dnii Dr. Maniu şi Dr. Proca.

Cu acestea şedinţa primă e încheiată, avisându-sĕ următórea pe mâne la 10.

Banchetul.

In marea sală a „Redutei“ a avut loc banchetul la órele 2. Un taraf de lăutari ne delecta cu cântece românesci. A început cu Marşul lui Mihaiu Viteazul, etc. La rêndul seu primul toast l'a ţinut Il. Sa dl Dr. Puşcariu, pentru Maiestatea Sa; Dr. A. Bunea pentru comitetul Asociaţiunii; apoi inspectorul de scóle Réthi pe un ton de „înfrăţire“, mulţumesce în numele maghiarilor, că au fost şi ei învitaţi la Asociaţie, şi vorbind de desvoltarea nóstră ca popor şi îndreptăţirea la acéstă desvoltare culturală, doresce sĕ ajute Dḑeu scopurilor Asociaţiunii Dl I. Simionaş respunde lui Réthi, ḑicênd ca Dḑeu sĕ dee Maghiarilor, în numele cărora dl Réthi a vorbit, minte, ca sĕ aibă cugete de acestea mai bune faţă de Români, apoi va fi bine şi de unii şi de alţii! Au mai vorbit: On. Tilea, Dr. Mănoiu, etc. După avêntatele şi românescile discursuri ale dlor Dr. Bunea şi Dr. Bologa, musica a întonat imnul nostru naţional „Deşteptă-te Române!“ La Banchet erau presenţi peste 250 persóne.

*

După amiaḑi a fost producţia poporală. Popor numĕros de prin multe comune. S'au împărţit 16 galbini de câte 10 coróne şi 1 de 20 coróne, restul sume mai mici, ca premii femeilor cari s'au presentat în costume mai originale lucrate de ele.

*

Séra a fost Concertul, splendidul concert, la care grăbiseră peste 500 persóne, şi care s'a prefăcut în adevĕrată ovaţiune, zgomotósă şi însufleţită, la adresa strălucitului buchet de artişti de-ai nostri; Ioan Dămian, admirabilul baritonist, Adelina Piso distinsa violinistă, Veturia Popp, eminenta cântărétă, precum şi a pianiştilor: dşóra Olivia Bardoşy şi G. Şorban, şi a bunului declamator V. Bontescu. Dşórelor s'au oferit buchete de flori. Ne-au trecut dóuĕ óre ca dóue clipe. Vom reveni.

Ḑiua a doua.

Şedinţa a dóua, ţinută Luni, a aprobat raportul general al comitetului, constatând progres în tóte, pulsaţiune mai viuă, avênt îmbucurător, pentru-ce a adus laudă comitetului; a decis ca pe viitor cele 400 fl. oferite de guvernul ungar în locul celor primite dela „Transilvania“ din Bucurestipentru ajutorarea meseriaşilor, sĕ nu mai fie cerute şi primite; lăsămêntul Oltean sĕ nu fie încorporat la averea Asociaţiunii, ci administrat ca fond separat sub numele testatorului.

Discuţie viuă a provocat „raportul literar“ al prim-secretariului Dr. Diaconovich, care a fost supus la o critică severă, căci prea se dedase la aducere de sentinţe grele asupra producţiilor nóstre de presă. Au discutat viu şi lung dnii Dr. Hossu, Dr. Bologa, Dr. Bunea, Dr. Turcu, On. Tilea, Dr. Isac, — iar rechisitorul raportului l'a făcut dl Dr. Dăian, referentul comisiei de censurare a lui.

S'a decis a se stărui pentru înfiinţarea „secţilor sciinţifice“ conform conclusului dela Beinş.

*

Raţiociniile s'au aflat în „perfectă ordine“, (raportor Dr. Mihu), s'a constatat spor îmbucurător; taxele de membri au fost cu 3000 fl. mai mari decât se luase de comitet în budget ca posibil de încurs. S'au aprobat.

*

S'au încassat 550 fl. taxe nóuĕ: Dna Dr. Erdélyi din Orăstie 200 fl., Nic. Popovici (Josani) 100 fl., Sam. Popovici (Berim) 200 fl. — etc.

*

Felicitări telegrafice numeróse, din Blaj, Sibiiu, Braşov, Orade, Caransebeş, Bazna, Beclean, Sângeorgiu, Pucióesa, Cluj, Năsĕud, Arad (nu dela „Trib. Pop.“!), Carlsbad, Baia de Criş, Şimleu etc.

*

Caransebeşenii au rugat adunarea sĕ se ţie pe anul viitor la Mehadia. S'a lăsat comitetului a studia chestia locului.

*

Dl. *Dr. Puşcariu* a închis apoi şedinţa şi adunarea, prin frumóse cuvinte de mulţumire membrilor participanţi şi celor ce au ostenit de au reuşit atât şedinţele şi desbaterile lor, cât şi partea socială. Vii aclamări i-au coperit vorbirea.

*

De seară balul! Lume imensă şi aci!

Rap.

Revistă Bisericéscă.

Infăţişarea pe icóne a Invierii.

In secolele cele prime, învierea lui Christos nu se înfăţişa nici când ca întêmplare istorică, ci totdeauna într'un mod simbolic, dară aşa că ori-şi-cine din creştini putea lesne cunósce ce închipuesce înfăţişarea. Chiar în secolul V. predomnea înfăţişarea cea simbolică, deşi era împreunată cu unele momente istorice. Invierea lui Christos se înfăţişa adecă aşa: La mijlocul tabloului monogramul lui Christos încunjurat cu o cunună de laur, de amêndóue părţile monogramului câte un ostaş, stând drept şi răzimat cu o mână pe scut.

Mai lămurit vedem înfăţişată învierea lui Christos pe sarcofagul din muzeul lateran (secţ. V, desemnată la Detzel, Ikonographie... p. 467). La mijloc dăm de o cruce latină, care ne indică mórtea lui Iisus; de asupra crucii se află monogramul lui Christos încunjurat de o cunună, simbolul rĕsplăţii eterne, iară pe bârna curmezişă a crucii stau doi porumbi drept simbóle ale sufletelor mântuite prin mórtea lui Christos, cari acuma au parte de rĕsplată eternă. Sub cruce şed doi ostaşi, unul dormind rĕzimat pe scut, altul treaz, căutând în sus şi meditând asupra învierii întêmplate.

Prima înfăţişare a învierii Domnului, la care s'a luat privire acuma mai mult la momentul istoric, datéză dela finea secolului VI. Infăţişarea acésta e făcută pe un vas bisericesc ce se păstréză în muzeul din Monza. (Desemnată la Detzel). Aici îl vedem pe Iisus Christos acuma depins ca om, şi anume numai bustul lui, care se află de asupra crucii din mijlocul tabloului, lângă care stau ostaşii. Sub cruce dăm de mormêntul Mântuitoriului, de-a stânga lui de femeile purtătóre de mir, iară de-a drépta de îngerul care le vestesce învierea Domnului.

Infăţişările de acest fel ale învierii Domnului, constitue epoca de transiţiune la composiţiunile din evul mediu, în cari Iisus Christos cel înviat din morţi apare acuma în tótă figura. Cea mai veche icónă de acest fel samănă sĕ fie cea din Lavra Atonului (sec. XI), care ni înfăţişéză pe Iisus stând de-asupra mormêntului deschis, încunjurat de gloriolă, ţinênd într'o mână o flamură, iară cu alta binecuvêntând. Cam aşa se înfăţişază învierea lui Iisus şi după cartea de pictură de pe muntele Atonului, şi anume astfel: Un mormênt deschis puţintel şi doi îngeri şeḑênd la uşile lui cu îmbrăcăminte luminóse. Christos stă pe pétra mormêntului binecuvêntând cu drépta, iară cu stânga ţinênd steagul cu crucea de aur. Mai jos ostaşii, unii fugind, alţii trântiţi jos pe pămênt ca nisce morţi. De departe se vĕd purtătórele de mir ţinênd în mâni vase cu miresme.

Mai în acesta-şi chip se înfăţişéză învierea lui Christos şi după cărţile de pictură ale bisericei rusesci, numai că în loc de doi îngeri se înfăţişéză numai unul, iară purtătórele de mir lipsesc.

„*C—a*“.

Seminarul nostru „Andreian“.

— *Din „Programa“ lui* —

Estragem din a 15-a Programă a institutului nostru podagogico-teologic („Andreian“) din Sibiiu, următórele date din istoricul şi starea institutului în anul şcolar trecut 1898/9, programă edată de dir. semn. Dr. Remus Roşca.

In fruntea programei se află o corcetare literară a distinsului profesor seminarial *Dr. D. P. Barcianu* asupra vieţii şi activi-

---

divin se ţine nu numai *grecesce*, ci şi *sêrbesce* şi *românesce*, în cea mai mare parte însĕ totuşi *românesce*.

Când întrăm pe uşa largă care se deschide spre piaţă, îndată ajungem în despărţămêntul femeilor (biserica muierilor), care conform *usului oriental*, este separată de despărţămêntul bărbaţilor, cu gratii dese; acesta în naia bisericei stă din un şir de scaune (cu braţe) dealungul pe lângă păreţi, sfêrşindu-se de ambe laturele în scaunele cantorilor aşeḑate pe un loc mai ridicat; de-asupra întrării se află *chorul* cu balconul lui pompos construit de marmoră roşie, din care se ridică dóue columne puternice până la plafon, şi pe columnele acestea şi pe păretele dintre ele, al cărui mijloc îl înfrumseţéză portretul *împĕratului Iosif II*, se află însemnate datele privitóre la zidirea bisericei, în limba *română*, *grecă şi sêrbă*.

Datele acestea sunt interesante. Grecii, mai cu sémă comercianţi, erau în mare numĕr în Orade în jumĕtatea a dóua a veacului trecut, şi în tot chipul voiau sĕ-'şi zidéscă biserică, aveau tóte ce le trebuia, ba încă şi locul acesta 'şi-l'au fost cumpĕrat deja, numai concesiunea nu 'şi-au fost căpĕtat'o încă pentru zidirea bisericei, de şi au făcut totul pentru câştigarea aceleia.

In 1784 Novembre 9, împĕratul Iosif II. era în Orade; gr. orientalii voiau sĕ-i adreseze o rugare, dar n'au putut străbate la împĕratul. Conducĕtorii grecilor erau doi ómeni de statură puternică: Mihail Püspöki şi Michail Kristof; cari auḑind, că împĕratul încă în ḑiua aceea va trece peste pod la Ujváros, au ocupat loc la capĕtul podului şi când trăsura împĕratului a ajuns la capĕtul podului, cu tótă opunerea forţată, au străbătut prin mulţime şi păzitori, şi ajungênd la trăsura împĕratului, şi-au aruncat rugarea în trăsura lui; împĕratului i-a fost bătĕtor la ochi acésta, a stat, a cetit rugarea şi le-a ḑis, ca astfel sĕ se pregătéscă, încât încă în ḑiua aceea sĕ pótă pune pétra fundamentală a bisericei.

Şi într'adevĕr *pétra fundamentală a bisericei acesteia* s'a şi depus încă în ḑiua aceea, adecă *în 9 Novembre 1784 in presenţa personală a împĕratului Iosif II.*

Aşadară şi biserica acésta acum e deja de 100 ani. Şi cine o a zidit, a zidit într'adevĕr frumos, din lăuntru şi din afară, împreunând stilul grecesc cu cel roman.

(Va urma).

tăţii literare alui Vasile Aron (1770—1822) cu priviri asupra mişcării culturale literare din timpul acestuia, *şi scoţênd la ivélă o scriere încă necunoscută a lui Vasile Aron.* Studiul acesta presintă mult interes şi e făcut cu bogat aparat stiinţific-literar, cuprinḑênd 45 pagini, şi avênd a urma în programa anului viitor.

In *scirile şcolare* ale programei se face evident, că statul personal al profesorilor pentru cele dóue secţiuni ale seminariului (teologică şi pedagogică), a stat din următorii:

7. Remus *Roşca*, doctor în drepturi, protopresbiter, profesor ordinar şi director definitiv, a propus 12 óre pe sĕptĕmână. 2. Ioan *Ghibu*, protopresbiter, profesor ordinar definitiv, a propus 20 óre pe sĕptĕmână. 3. Demetriu *Comşa*, profesor ordinar definitiv, a propus 21 óre pe sĕptĕmână. 4. Daniil P. *Barcianu*, doctor în filosofie, profesor ordinar definitiv, a propus 21 óre pe sĕptĕmână 5. Petru *Şpan*, doctor în filosofie, profesor ordinar definitiv, a propus 23 óre pe sĕptĕmână. 6. Ioan *Stroia*, doctor în filosofie, profesor ordinar provisor, a propus 21 óre pe sĕptĕmână. 7. Demetriu *Cunţan*, presbiter, spiritual seminarial şi profesor estraordinar definitiv, a instruit 15 óre pe sĕptĕmână. 8. George *Dima*, artist, profesor estraordinar definitiv, a instruit 13 óre pe sĕptĕmână.

Dr. Ilie *Beu*, medic seminarial, a propus „Higiena pastorală“, 1 óră pe sĕptĕmână. Postul de *econom* seminarial devenind în vacanţă în decursul anului, s'a provĕḑut prin substituire.

Numĕrul elevilor înmatriculaţi a fost: In cursul I teologic: 26; în curs II teol.; 32, în curs III teol.: 20. — In cursul I pedagogic 44, în curs II ped. 30, în curs III ped. 34. Clerici estraordinari 10. Deci au fost în secţiunea teologică 78, în cea pedagogică 108, cl. estraordinari 10, cu totul în seminar *196 tineri.* Un pedagog de cursul I a fost eliminat în decursul anului, ceialalţi au ajuns toţi la finea anului în institut.

Mijlóce de învĕţămênt au stat institutului la disposiţie: 1. Biblioteca seminarială, care cu înmulţirile de peste an, era la finea anului din 998 opuri în 1971 volume; 2. Colecţiunea pentru istoria naturală, şi 3. Colecţiunea numismatică.

Susţinerea elevilor. Toţi elevii din institut au fost provĕḑuţi în edificiul seminarial cu cele necesari ale întreţinerii — afară de îmbrăcăminte şi spălatul schimburilor, — solvind tacsa seminarială de 120 fl.

Alimentarea şi preste tot întreţinerea elevilor s'a făcut şi în acest an şcolar în regia proprie a Venerabilului Consistoriu archidiecesan.

Stipendii. Pentru a veni însĕ în ajutoriu la cât mai mulţi elevi sĕraci, dar diligenţi şi cu conduită bună, din fondurile archidiecesane s'au conferit şi în acest an scol. mai multe stipendii, nu numai elevilor din secţiunea pedagogică, dar şi la 12 elevi din secţiunea teologică.

(Va urma).

Revistă Externă

Evenimentele din Serbia.

Ḑiarul „Male Novine“ din Belgrad constată, că conjuraţia descoperită cu complotul contra lui Milan, avea de ţintă readucerea la domnie a familiei Karageorgevici, pe care marea Scupcină din 1863 o expulzase pentru totdeauna din Serbia.

„Familia acésta însĕ, ḑice numitul ḑiar, e imposibilă, căci întemeietorul ei a părăsit poporul în momentele cele mai critice ale istoriei sale, iar fiiul sĕu (Alexandru Karageorgevici) a făcut din nou un paşalîc turcesc din Serbia, care fusese liberată de Miloş Obrenovici, în timpul guvernării sale“.

*

Curtea marţială (compusă din şase judecători civili) a procedat la confruntarea lui Knezevici, autorul atentatului în contra regelui Milan, cu pretinsul instigator al acestui asasinat, colonelul Nicolici. Scena a fost fórte mişcătóre.

Colonelul Nicolici, vĕḑêndu-se în faţa lui Knezevici, l'a privit cu dispreţ, apoi, întorcêndu-se spre judecători, le adresă următórele cuvinte:

„Eu sunt un om onest şi un soldat bĕtrân; dacă aşi fi voit sĕ-'mi regulez socotelile cu Milan Obrenovici, le-aşi fi regulat singur fără se recurg la un individ ca Knezevici. *Puteţi sĕ mĕ condamnaţi şi sĕ mĕ împuşcaţi; dar nu mĕ confruntaţi cu acest individ, şi nu-'mi legaţi numele de al lui“!*

Pertractarea meritorie contra atentatorilor se va începe în sĕptĕmâna viitóre. Se vesteşte că mai mulţi diplomaţi strĕini vor sĕ fie presenţi la pertractare.

*

Rescóle în America.

In Santiago, precum se vesteşte mai nou, s'a proclamat revoluţia. Generalul dela putere, Pepita, a fost bătut şi delăturat. — Indianerii din statul Sonora, lângă Mexico încă s'au resculat contra autorităţilor politice. Pericolul nu e mic; pentru că sunt mulţi şi încăpăţinaţi.

*

Landtagul german

Precum se vesteşte, s'a închis alaltăeri. Cancelarul Hohenlohe şi-a esprimat nemulţumirea pentru că n'a isbutit planul proiectat de canalisare. Amărîciunea în jurul acestei chestii, e mare.

NOUTĂŢI

Suveranii români în străinătate. M. S. Regele Carol, deplin reînsĕnătoşat, a plecat alaltăieri, împreună cu M. Sa Regina, la Ragaz, unde vor sta 21 ḑile, şi de acolo vor merge la Sigmaringen şi Neukirchen.

*

Archiepiscopie nouă în Bosnia. „Bosnische Post“ vestesce, că patriarchul ecumenic va înfiinţa o nóuă archiepiscopie în Bosnia, cu sediul în Banjaluca. Archiepiscopul va purta şi titlul de Metropolit al Banjalucei şi Bibaciului.

*

Atentat contra lui Wilhelm II. O fóie germană confirmă ştirea, că în timpul cât petrecea împĕratul Wilhelm II în ţinuturile Rhin-ului, a fost plănuit un atentat în contra lui. Pe tot timpul aflării sale acolo, toţi lucrătorii stăteau închişi. Pricina acestei precauţiuni extraordinare a fost, că un vestit anarchist din Paris, plecase din Paris în ţinuturile acelea. Impĕratul a fost mereu însoţit de vr'o sută de detectivi.

*

Nou canal între Marea Atlantică şi Mediterană. E un plan vechiu al Franţei ecesta, care se sulevéză acum din nou. Noul canal, menit pentru corăbii militare, s'ar începe la Narbone la Nouvelle şi s'ar sfêrşi la Archachon; ar fi de 44—63 m. în lăţime şi $8^{1}/_{2}$ m. în adêncime. Drumul între Atlantica şi Mediterana pe acest canal, s'ar percurge în 56 óre, în timp de resboiu în 40 óre, şi ar fi mai scurt cu 1750 klm. ca drummul preste Gibraltar. Preliminarul speselor se urcă la 750 mil. franci.

*

Papa contra antisemiţilor. Din Roma se vesteşte, că în anul viitor papa va lansa o enciclică *contra antisemitismului!*

*

„Medicul e Dumneḑeu“. Acéstă devisă a proclamat-o o nouă sectă englezĕ, înfiinţată nu de mult în Londra, care asemenea celei numite „Christian Scientifts“, nu vrea sĕ ştie nimic de medicină. Membrii acestei secte, cari se numesc „The Peculiar People“, sunt de credinţă, că ei stau sub scutul special al lui Dumneḑeu şi prin urmare în cas de bólă ţin de inutil a-'şi lua refugiul la un medic. Din causa acésta, fireşte, membrii ambelor secte nu arareori au avut şi au conflicte cu autorităţile poliţieneşti şi judecătoreşti. Aşa d. e. acum de curênd a fost citată înaintea tribunalului şi condamnată o pereche de ómeni tineri, cari şi-au lăsat copilul de cinci ani se móră fără sĕ céră ajutorul medicului Tatăl a fost condamnat la cinci luni, iară mama la o lună închisóre.

*

Ţarul operat. Ţarul tuturor Ruşilor sufere de mult de o bólă acută de creeri, care îl face de multe ori uituc şi melancolic. Causa ei provine dintr'o scufundătură în craniu, care a căpătat'o cu prilejul unui atentat, pe timpul când era încă clironom. Un japonez adecă l'a fost atacat cu sabia, lovindu-'l preste cap şi pricinuindu-'i o rană în craniu, care se vede că s'a desvoltat înlăuntrul capului, şi nici până acum nu s'a vindecat. La sfatul medicilor, Ţarul se va supune acum operaţiei, aşa numitei „trepanaţii.“

*

Sinodul Unitarilor, s'a deschis alaltăeri în Cristurul-sĕcuesc, prin episcopul lor, Francisc Iosif, care în vorbirea sa de deschidere se ocupă cu congrua, apoi constată o stagnaţie regretabilă în şirul aspiranţilor la preoţie, provenită în urma legilor politice-bis. Numĕrul sufletelor e 68.312. Perceptele parochiior în anul espirat 35.719 fl.

*

Dobrogea se organiséză. Am semnalat nu de mult înfiinţarea satului „Principele Ferdinand“. Acum se anunţă că alte dóuĕ sate româneşti se înfiinţază la delta Dunării, cari vor purta numele „Regina Elisabeta“, şi „Principesa Maria“. Când şi nóuĕle sate vor fi populate, întréga graniţă despre Rusia, dela Prut până la Mare, va fi populată numai de Români.

*

Fómetea, ce graséză în mai multe părţi ale Rusiei, a început sĕ se estindă şi în provincia trans-caspică. Causa e pe deoparte seceta extraordinară, iar pe de altă parte invasiunea lăcustelor într'o astfel de mĕsură, încât a trebuit sĕ se recurgă la ajutorul miliţiei, pentru de a putea nimici ceata cutropitóre a insectelor. Catastrofa ia dimensiuni cu atât mai mari, cu cât fómetea a isbucnit şi în provinciile invecinate ale Persiei, prin cea ce importul de bucate şi alimente din aceste părţi s'a făcut cu desĕvêrşire imposibil. Pe lângă flagelul ciumei deci, alt flagel.

*

Torpilor cufundător. Marina italiană a deschis concurs între inginerii de construcţiuni navale pentru stabilirea unui proiect de torpilor cufundător. Bastimentul propus va trebui sĕ pótă fi întrebuinţat ca un torpilor ordinar la suprafaţă şi ca un sub-marin când va fi cufundat.

Marina italiană posedă în present un sub-marin, Delfino, care a fost lansat în 1899; deplasarea sa nu e decât de 14 tone; se pare însĕ că el n'a dat resultate satisfăcĕtóre. Ori care ar fi însĕ aceste resultate, marina italiană întră pe calea apucată deja de marina Statelor Unite cu „Plunger“ şi de marina franceză cu „Narval.“ Raza de acţiune a submarinului e din cele mai scurte, motorul sĕu electric se epuiséză curênd, şi rolul sĕu e mărginit la apărarea întrării unei rade sau unui port. Cufundătorul are avantagiul de a avea o vitesă superióră la suprafaţă şi de a reduce timpul cufundării la perióda de atac a nävei pe care voeşte s'o combată.

Disertaţie

ţinută în 4/16 Iulie 1899 la adunarea generală a despărţămêntului V (Sĕlişte) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, în Poiană.

(Urmare şi fine.)

Dar' dacă lumea e rea şi eu n'o pot îndrepta, nu voiu aştepta la ţĕrmure până se va scurge apa din rîu, ca sĕ pot trece: ci cu pricepere şi curaj mĕ voiu arunca în vêrtejul vieţii dând din mâni şi din picióre, ca sĕ nu me înnec, ci sĕ ies la liman. Curaj şi voie de lucru are însĕ numai omul vînjos, tare şi sănătos. Ne vom da deci tótă silinţa sĕ învĕţăm poporul ca sĕ asculte nu numai de doftorii sei sufleteşti, ci şi de cei trupeşti; că numai din împreună-lucrarea lor putem ajunge sĕ vedem locuind „o minte ageră în un trup sănătos“; vom cerca apoi sĕ-'l dedăm la observarea unor regule, cari 'i-pot fi de mare folos în viéţă, cum e cumpĕtul, cureţenia şi altele. I-vom repeta cât de des bună-óră povaţa economică:

„La bună stare
„Ajungi numai
„Prin muncă şi cruţare“,

ori cea higienică: „unde nu întră aerul şi lumina, întră doftorul“, şi alte de acestea.

Adevĕrat că ocârmuirea publică 'şi-dă şi ea multă şilinţă sĕ reguleze prin statute şi regulamente, din punctul seu de vedere, igienic-sanitar ori poliţienesc, referinţele ómenilor. Totuşi nu póte merge aşa de departe, în cât sĕ-'mi poruncéscă bună-óră: ce sĕ mânc? cât sĕ beau? când sĕ mĕ culc? ori cu ce sĕ mĕ îmbrac? fiind acestea lucruri curat individuale, pe care fie-cine le îndeplinesce după puterea şi priceperea sa; şi cu tóte acestea după modul cum, şi în mĕsura în care s rĕspunde la aceste întrebări ori se îndeplinesc acestea lucrări, vom judeca şi urmările, cari pot fi necalculabile, bune ori rele, folositóre ori stricăciόse.

Temelia, pe care se ridică societăţile, statele şi popórele, — pétra cea din capul unghiului, — e familia. Asupra ei ar trebui sĕ ne îndreptăm şi noi în deosebi privirile. Obiectul acesta pentru marea lui însĕmnătate ar merita deci sĕ fie tractat mai pe larg; timpul însĕ fiind înaintat, mĕ restrîng a-'l atinge numai ca în trécăt, pe scurt. Iată în puţine cuvinte părerea mea:

La încheierea căsătoriei n'ar trebui sĕ fie admişi toţi nederii şi nătăfleţii, nici de cei încărcaţi cu defecte grele, fisice ori morale, nici sărăntoci şi ómeni prăpădiţi, cari ar deveni, cu porodiţa lor cu tot, numai o sarcină pentru comună, societate şi stat. De ómeni ca d'alde „unde sunt doi, cu el trei“, ori „Bucóvnă n'a învĕţat şi-'i stă capul la 'nsurat“ sau ca sĕ ḑică numai în loc de: „Vai de mine, vai de noi“, — nu se pricopseşte nici un sat, nici un popor.

Aici se vede însĕ că n'aţi aşteptat după povaţa mea, ci de mult aţi ales grâul cel mai bun de sĕmênţă; de aceea sunteţi tari ca zghiaburile şi înalţi ca brazii.

Iar vîrsta cea mai potrivită pentru însurăţei — cu escepţiunea vĕduvilor — o aflu a fi la ficiori nu îndată ce-'i îmbură mustaţa, ci între anii 25—35, mult 40; iar' la fete nu cât ce veḑi că nu cade de căciulă, ci între anii dela 18— 25 mult 30, ca sĕ fie în stare şi sĕ ştie: unul sĕ provadă, celalalt sĕ chiverniséscă casa şi pe ai sei cu cele trebuinciόse.

Incă un cuvênt, şi sfîrşesc. Iar de încheiere 'mi-am ales obiectul cel mai frumos şi prin urmare cel mai plăcut: femeea. Nu rîdeţi, că eu nu glumesc.

Am însĕ înaintea ochilor nu pe ori-şi-ce femee, ci pe femeea poienăriţă, şi iarăşi nu pe ori-şi-care poienăriţă, ci pe poienăriţa — băciţă, care plécă primăvara, pe la Costantin şi Elena, cu căţel şi purcel, cu faţa ca un bujor, călare pe Roibul ori Murgul bine închingat, însoţită de codăul credincios la munte, sus la munte, sus; ajunsă la stînă par' c'o vĕḑ cu mânecile sufulcate până 'n cote plimbându-'şi mânile rotunjóre şi curate prin putina cu lapte din care în curênd, până baţi în pălmi, scóte caşul alb şi dulce de „sĕ-'l mânci cu ochii.“

Tóte acestea le vĕḑ cu ochii minţii şi-'mi ḑic în gândul meu: Dă Dómne poporului nostru, poporului românesc, o sórte aşa de veselă şi plăcută cum e simţul de curăţenie al acestei femei!..

Gurarîului, în 4/16 Iulie 1899.

Ioachim Muntean
preot.

Mulţumită publică

Societatea meseriaşilor români „a tălparilor şi cişmaşilor din Haţeg“ a aranjat a treia ḑi de Rusalii o petrecere în hotelul „Coróna“ din Haţeg, care, mulţumită poporului şi inteligenţei, a reuşit preste aşteptare.

La venitul de 108 fl. 10 cr. au contribuit cu suprasolviri P. T. D. Tit Vespasian Gheaja protopresbiter, Mihail Bontescu Dr. George David, August Straiţar, Alesandru Vladóne, Samuil Vladóne, Pompeiu Popescu, Aneta Teodosie, Ludov. Ciuciu, Cesar Teodosie, Luter Gustav, Corneliu Popovici, Marcu Todosie, George Bugner, şi Nicolau Rosca, câte 50 cr., Dr. Aurel Vlad, Victor Bontescu, Ioan Muntean, Ioan Baci şi Petru Clecan câte 1 fl., Dr. Gavrilă Suciu advocat 2 fl. şi Iuliu Duma 10 cr.

Priméscă toţi P. T. marinimoşi contribuenţi şi sprijinitorii causei, din partea societăţii talparilor şi cismarilor din Haţeg, cele mai sincere şi căldurόse mulţumiri pentru frumosul sprijin atât material cât şi moral ce ni-l'au oferit cu acéstă ocasiune.

Nu putem trece cu vederea a esprima mulţumitele nóstre căluşerilor: vatavului Romul Popesc şi colegilor: Nicolae Popesc, Alexandru Văsii, Ioan Doboi, Alesandru Zau, George Văsii, Alexandru Milotini, cari au făcut prin fermecătórele jocuri naţionale: Căluşerul, Bătuta şi Hora Griviţei, ca petrecerea sĕ aibă un caracter curat românesc.

Din şedinţa adunării generale a „societăţii tălparilor şi cismarilor români“.

Haţeg, la 15 Iulie 1899.

Teodor Făgăraş, pres.
Nicolae Sanzian secr.
Constantin Popescu, cassar

Ad Nr. 339/1899 [181] 2—3

Concurs

Pentru intregirea parochiei vacante de cl. III. Luncani, din protopresbiteratul Haţegului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau anual suma sigură de 560 fl. v. a.

Concurenţii au a-'şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Se notifică, că concurenţi din acest tract nu sunt, şi că Luncani este o parochie de munte cu casele împrăştiate printre munţi.

Haţeg, în 9 Iuniu 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Haţegului.

Tit V. Gheaja
protopresbiter

Nr. 354/1899 [180] 2—3

Concurs repeţit

Pentru intregirea parochiei de cl. a III-a Ampoiţa, în protopresbiteratul Albei-Iulia, se publică a dóua-óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 410 fl. v. a.

Doritorii pe a ocupa acest post. sě-'şi trimită cererile concursuale în terminul deschis la subscrisul oficiu, instruite în sensul normelor în vigóre.

Alba-Iulia, în 7 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan
adm. prot.

---

ad. Nr. pp. 520 1899 [178] 3—3

CONCURS

Pentru întregirea posturilor de învěţători la şcolile din comunele Apahida, Călata-mare, Călian, Cojocna, Panic şi Someşfalěu, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul anual a fie-cărui învěţător din aceste comune e 300 fl. şi cuartir liber în edificiul şcólei.

Doritorii de a concura la careva din aceste posturi, au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. a Clujului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluj, 10 August 1899.

Tuliu Roşescu
protopresbiter

Nr. 324—1899 [175] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a II-a în Romoşel, protopresbiteratul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în şedinţa comitetului parochial din 13 Ianuarie 1899 cu suma de 608 fl. 85 cr. val. a. venit anual.

Reflectanţii la acest post au a-'şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor prescrise, în terminul deschis, oficiului protoprezbiteral subsemnat.

Orăştie, 9 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort., în conţelegere cu sinodul parochial ţinut în 8/20 August a. c. în Romoşel.

Vasiliu Domşa
protopresbiter

---

ad. Nr. pp. 478/1899 [171] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă Frata de clasa III., protopresbiteratul Turdei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 211 fl. 20 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post, sě-'şi substérnă cererile concursuale, instruite conform dispoziţiunilor „Statutului organic“ şi a „Reglm. pentru parochii“ la oficiul protopresbiteral subcris, în terminul de mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Cojocna, 8 Iuliu 1899.

Oficiul protopresbiteral român gr-or. al tractului Turda în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea
adm. protopresb.

Nr. 388/1899 [166] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învěţătoreşti din comunele bisericeşti mai jos însemnate; se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Hunedóra, cu salar anual de 400 fl. Dela fiitorul învěţător se recere, sě aibă cunostinţe musicale, ca sě pótă conduce corul vocal al bisericei; iar în acelea Dumineci şi Sěrbători, în cari nu va cânta corul, sě conducă cântările în strană.

2. Petroşeni, cu salar anual de 300 fl.,la care contribue şi poporul din filia Bănița, unde are a se presenta în fiecare sěptěmână câte o ḑi. Pentru cuartir şi grădină capětă un relut de 75 fl. — Reflectantul sě fie pedagog ori teolog absolut şi sě ştie tipicul şi cântările bisericeşti, spre a putea instrua copiii şcólei în cântările bisericeşti.

Haţeg, la 1 August 1899.

In conţelegere cu respectivul comite parochial. —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Haţegului.

Tit V. Gheaja
protopresbiter

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 75 cr.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat florini 1.—

Din tainele vieţii,
novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 1 fl.

Din vremuri apuse,
de
Judita Secula născută **Truţa.**
Broş. à 50 cr.

Au apărut şi se află de vênḑare în

Tipografia şi librăria Archidiecesană,
Sibiiu:

1. Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl.	2.—
2. Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„	3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broş.	„	—.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„	—.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„	—.25
6. Istoria legii nóuě de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş.	„	2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş.	„	2.—

Conspectul cărţilor bisericesci
ce se pot procura din
Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născětóre de D-ḑeu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rěsăritene de A. bar. de Şaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi broş.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rěsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„	1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David**, (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„	—.50
Scrisori apologetice de apěrare din 1867 broş.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş.	à fl.	2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş.	„ „	1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş.	„ „	1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 89 Sibiiu, Sâmbătă, 21 August v. (2 Septembre n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Situaţia în Bucovina.

Din incidentul ḑilei de naştere a gloriosului nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosif I, Românii din Bucovina, ca popor pururea credincios, în tóte împregiurările credincios, s'au presentat la guvernul ţerei, spre a-şi manifesta simpatiile şi loyalitatea faţă cu persóna Maiestăţii Sale.

Ḑiua de 6/18 August de ani 51 a fost ḑi de bucurie pentru toţi Românii din monarchia austro-ungară, căci Românii nici-odată nu au ridicat arma contra dinastiei, contra casei de Habsburg.

Ḑi de bucurie a fost acésta dela urcarea pe tron a Maiestăţii Sale, şi a fost reservat situaţiunii actuale rolul trist, ca şi din acéstă ḑi de bucurie sĕ se facă ḑi de întristare.

Nici persóna sacrosanctă a monarchului nu a fost cruţată, când vorba era de a lovi în Românii din Bucovina.

Şi lovitura o a dat însuşi capul guvernului din Bucovina, o a aplicat însuşi presidentul ţerei din incidentul presentării Românilor spre a-'şi descoperi sentimentele de loyalitate şi supunere.

Metropolitul greco-oriental din Bucovina a condus deputaţiunea clerului şi a poporului, şi insulta s'a făcut în locul prim la adresa clerului român, care n'ar fi loyal, apoi la adresa Metropolitulul, care după vederile presidentului ţerei nu a sciut disciplina pe 2 asesori deia consistor, cari nu s'au presentat la gară, când Metropolitul s'a întors de la Viena la reşedinţa sa metropolitană.

Presidentul ţerei a apostrofat pe Metropolit pentru ce nu-a pus în pensie pe cei 2 dignitari bisericesci, care nu s'au presentat la bineventarea Metropolitului, şi a făcut paralelă între sine şi între Metropolit.

Dacă mie mi-se întêmpla aşa ceva, eu nu făceam ca Inalt Preasfinţia Ta.

Impregiurarea că presidentul ţerei a avut curagiul sĕ dăscăléscă pe principele bisericei ortodoxe din Bucovina, sĕ dăscăléscă pe bĕtrânul Metropolit, şi acésta sĕ-o facă tocmai din un incident atât de sĕrbătoresc cum e ḑiua nascerii Domnitorului, împregiurarea acésta a supĕrat pe Românii din Bucovina, şi a încordat şi mai mult raporturile dintre Români şi dintre guvernul ţerei, raporturi, cari nici până atunci nu erau dintre cele mai intime.

Dară nu numai pe Români i-a indignat acest caracteristic incident, el a indignat pe toţi ómenii de bun simţ, şi acelei indignaţiuni i-s'a dat espresiune în presa din Cernăuţi şi în cea din Viena, şi ea s'a manifestat mai ales în presa care până acuma nu a fost favorabilă Românilor.

Pentru noi cestiunea acésta nu stă în legătură cu cestiunea Metropolitului, şi o şi tractăm separat.

In cestiunea metropolitului noi ne-am spus vederile nóstre şi am condamnat atât brutalitatea cu care s'a fost insultat personal bĕtrânul prelat, cât şi modul nebisericesc, în care i-se face critica, lui şi faptelor lui.

In faţa situaţiunii triste în biserica din Bucovina, care ameninţă a lua direcţiune tot mai nefavorabilă pentru Românii de acolo şi pentru autonomia bisericei ortodoxe orientale din Bucovina, care autonomie în principiu a fost recunoscută în legile fundamentale dela 1867 şi care în loc de a progresa, de atunci încóce a tot regresat, şi mai ales regresul acuma a luat curs în tempi acceleraţi, — în faţa acestei situaţiuni triste în biserica din Bucovina, noi ne am esprimat numai durerea nóstră şi dorinţa ferbinte de a se îndrepta lucrurile spre bine.

Regretabilul incident dela ḑiua nascerii Domnitoriului, nu credem sĕ pótă fi pus în acord cu dorinţele Maiestăţii Sale şi cu respectul cuvenit sĕrbătorilor, arangiate în amintirea ḑilelor festive din viaţa iubitului nostru monarch.

Acest incident a trebuit sĕ ne revólte şi pe noi, dacă nu din alte considerante, cel puţin din loyalitatea către persóna monarchului.

Noi însĕ avem şi alte considerante.

Ni se pare prea straniu tabloul ce ni l'a presentat presidentul ţĕrei în ḑiua nascerii Domnitoriului nostru.

Din vorbele presidentului trebue sĕ credem, că un curent ostil Românilor este în cercurile guvernului central din Viena, altcum nu ni-am putea esplica violenţa şi netactul presidentului ţerei.

Ni se deschide o perspectivă nóuă, guvernarea Bucovinei fără concursul Românilor, eventual contra Românilor, o situaţiune acésta atât de desperată, încât urmările ei noi nici nu ni permitem de a le admite.

Şi presidentul ţerei situaţiunea acésta o a legat de cestiunea Metropolitului, o a dat pe faţă în legătură cu autonomia bisericei, şi autonomia bisericei este o cestiune naţională a Românilor din Bucovina, în care toţi sunt una, este o cestiune care împacă tóte divergintele, şi pe Români îi presentă ca pe o falangă puternică, ce nu cunósce altă eventualitate decât sau învingere sau luptă desperată până în cele estreme.

A fost deci nefericit momentul când presidentul ţerei a declarat rĕsboiul contra Românilor tocmai la ḑiua nascerii Domnitoriului nostru, şi de sute de ori nefericit momentul când declaraţiunea o a făcut în legătură cu autonomia bisericei.

Ceea-ce s'a dat celorlalte confesiuni din monarchie de ani 30, aceea nu se va mai putea denega nici Românilor din Bucovina, nu mai ales atunci, când pe partea lor este dreptatea şi cu acésta simpatia tuturor popórelor din monarchie.

Incheiăm cu cuvintele scripturei: „Bateţi, şi vi se va deschide, căutaţi, şi veţi afla!“..

Emigrări şi imigrări. In ḑilele acestea aduceau ḑiarele maghiare vestea, că prin stăruinţele secretariului camerei comerciale din M. Oşorheiu, o ceată de fete secuence au fost aduse în Pesta şi au fost aşeḑate acolo ca servitóre. Incercări de acestea, de a pune stavilă emigrării Sĕcuilor în România, se repetéză mereu de un timp încóce. E un mijloc particular maghiar şi acesta, de a ţinea cu forţa, dacă altfel nu se póte, pe cei ce, siliţi de împrejurări, îşi caută pânea ḑilnică în locuri mai priinciósе.

Dar nu legăm mari nădejdi de acest fel de menajare a locuitorilor ţerii. Inşişi Maghiarii puţine resultate aştéptă pe urma încercărilor lor. Secuii nu se vor desbăra uşor de obiceiul învechit de a emigra peste graniţă în România, unde află mijlóce mai uşóre de câştig.

Asta e trist. Şi e şi mai trist, că în partea nordică a ţerii încă mai demult s'a format un sistem de a emigra, de a părăsi acéstă ţară „binecuvêntată“ şi a-'şi căuta norocul şi subsistinţa în lumea largă. An de an, mii de mii de locuitori din acele părţi îşi iau adio dela iubita patrie şi alérgă după noroc în — America!

Pecând aceste stări triste sunt siliţi fraţii maghiari a-le constata, iată că acum cu apropierea tómnei, o rază de mângăere începe a suride. Se apropie sezonul vênatului. Ómeni strĕini, cu bani, ómenii sportului, părăsesc ţerile lor, cari numai vara le ofere plăceri, şi se aşéḑă în Ungaria cea cu câmpii şi păduri întinse, spre a petrece ací tómna cea plăcută, în ocupaţiile lor predilecte. Ei esarendéză sau cumpără moşii frumóse, şi se nasce astfel un contingent nou de proprietari de pămênt. Iată deci perderile suferite prin emigrări, reparate prin imigrări de alt soiu.

Ei, dar mulţumire nu e în aceste imigrări. Ele sunt nisce raze de bucurie fórte înşelătóre.

„Bud. Hirlap“ le comentéză într'un ton posomorît şi duios.

„Cătră tómnă, în sesonul vênatului, ḑice fóia maghiară, societăţi vesele împopuléză castelele, de altfel părăsite. Dar pe câteva sĕptĕmâni, sau pe câteva ore numai. Trenul de sară îi espedéză comod, îndĕrăt în Viena, la plăcerile lor obicinuite.

„Pe ei în Ungaria *nu ómenii, ci animalele selbatice îi intereséză.* Economicesce póte câştigăm prin ei. Pentru-că dau mai mult pentru pămênt; îl şi cultivă mai bine, pentru o economie mai intensivă au bani destui.

„*Dar în privinţa politică şi morală perdem.* A fi cetăţenii patriei noue şi a lua parte la munca pentru renoirea Ungariei, ei n'au nici o intenţie“!..

Va sĕ ḑică, slabă mângăere! Ori cu ei, ori fără ei. Fóia maghiară dă sfaturi de păzire contra lor.

Cum se spulberă ilusiile!... Multe sunt căile şi mijlócele, prin cari Ungurii nostri încércă a ajunge la hegemonia absolută, atât de muit dorită şi de ademenitóre pentru ei. Dar e prea evident, că utopiile în ḑilele nóstre anevoie vor lua fiinţă. Când te pui singur în cap cu un sat întreg, natural că vei eşi cu capul spart din vîrtejul luptei. Halucinaţia de stat maghiar „*unitar*“, a împins pe ahotnicii nostri stăpânitori pe multe prăpastii periculóse. Svîrcolirile lor însĕ până acuma s'au sfîrşit cu — fiasco.

Nu demult au inventatun nou şiretlic interesant, prin care voiau sĕ înainteze un pas către ţintă. Au lansat ideea, că Ungaria ar trebui sĕ rupă odată cu tradiţia de a juca şi ea rolul de hegemonie faţă de naţionalităţile conlocuitóre, pe care îl jócă Germanii în Austria, şi ar trebui sĕ dee mână de înfrăţire cu Slavii austriaci, basându-se pe faptul, că Slavismul în Austria cucereşte tot mai mult teren, şi o alianţă cu ei numai înainta ar putea şi scopurile lor.

Tendenţa ascunsă, dar şi imposibilitatea realisării acestei alianţe, e evidentă. Un politician ceh, **Bystricky**, publică într'o fóie francesă un articol, în care arĕtând absurditatea acestei alieri, trântesce nişte adevĕruri crude în ochii Ungurilor. Cum? s'ar putea o alianţă ceho-maghiară, câtă vreme la ei planul predilect e: asuprirea, adecă maghiarisarea Slovacilor, Rutenilor, Sêrbilor, Croaţilor, Românilor şi a Saşilor? Când la ei „*maghiarisarea cu forţa a devenit o bólă, care nu mai e posibil a se vindeca. Când programul politic maghiar este o siluire fără considerare, căreia nicăiri în Europa nu-i afli pereche!*“ Pe când „programul Cehilor este înainte de tóte *pacînic* şi *moral.* O alianţă a Cehilor cu Maghiarii deci ar însemna o tradare contra elementului slav“!..

Acesta-i rĕspuns la mâna de „înfrăţire“ ce o întind maghiarii Cehilor!..

Fundaţiunea lui Gozsdu.

Sesiunea de tómnă a representanţei Fundaţiunii lui Gozsdu, convocată pe 28 şi ḑilele următóre ale lunei August s'a încheiat Joi în 31 Aug. n.

Au participat la şedinţe: Inaltpreasfinţia Sa Metropolitul **Ioan Meţianu**, cu Preasfinţiile lor Episcopii: **Nicolae Popea** şi **Iosif Goldiş**, apoi membrii laici: **Ioan cav. de Puşcariu**, **Iosif Gall**, **Dionisiu Poynar** şi **Parteniu Cosma**.

Obiectul principal al acestei sesiuni a fost votarea stipendiilor pe anul şcolar 1899/900.

S'a votat resp. s'a susţinut şi pentru viitor:

1. Pentru 22 rigorosanţi vechi restul stipendiului ultim şi al taxei de diplome în sumă de fl. *5449.89*.
2. S'au susţinut, în parte ameliorat stipendiile a 75 stipendişti vechi în sumă de fl. *20,215*.
3. S'au votat stipendii şi taxe de diplome pentru 9 rigorosanţi noi în sumă de fl. *3537.60*.
4. S'au votat 25 stipendii nóuĕ în sumă de fl. *4900*.

Suma întrégă a ajutórelor şi stipendiilor votate este deci:

Pentru rigorosanţi vechi şi noi de fl.	8,987.49
Pentru studenţi vechi şi noi de „	25,115.—
Total *fl.*	*34,102.49.*

Sumele reservate pentru rigorosanţi se asemnéză după depunerea rigoróselor, în proporţiunea numerului rigoróselor ce au a depune în decurs de 3 ani de la absolvarea studiilor universitare.

Numĕrul total al beneficiaţilor acestei fundaţiuni este de *131*, şi anume:

Rigorosanţi în drepturi	27
„ în medicină	4
Studenţi universitari:	
a) în drepturi	46
b) „ medicină	12
c) „ litere	5
d) „ technică	8
La alte institute:	
e) la pedagogia comercială	2
f) „ silvicultură	3
g) „ agronomie	1
h) „ montanistică	1
i) „ gimnasiu	11
l) „ şcólele comerciale	5
m) „ şcólele militare (cadeţi)	6
Total	131

Faţă de rigorosanţi s'a luat conclusul: ca în fie-care an sĕ depună cel puţin un rigoros, căci la din contra se elimínéză din numĕrul beneficiaţilor acestei fundaţiuni; şi a fost timpul suprem sĕ se iee acéstă mĕsură, căci pe când rigorosanţii mediciniştí toţi depun rigorósele la timp, juristii şi după trei ani vin cu cereri de respiriu şi ţin angajate sume considerabile în detrimentul concurenţilor noi.

Transwaalul.

— *Rev. Externă* =

In ḑiarele lumii a devenit rubrică ḑilnică chestia Transwaalului, tocmai ca procesul Dreyfus.

Un popor pribegit şi mic, dar dornic de libertate şi independenţă, sunt locuitorii Transwaalului din Africa de sud. Cam cu 300 ani înainte au emigrat acolo aceşti locuitori, numiţi Buri, din Olanda europeană, şi întemeiând o colonią, au muncit, au înflorit şi s'au înmulţit.

Dar nu mult timp s'au bucurat ei de ródele păcii şi vieţei liniştite. Ţărişóra lor înflorea şi se întărea. Şi tocmai asta a fost pricina unui period lung de şicane îndurate cu atâta nedreptate şi suportate de ei cu o bravură vrednică de tótă lauda.

Anglia cea fără saţ, care ţine în mâni cârma tuturor ţerilor exotice, n'a putut cruţa nici acéstă ţerişóră, a cărei avênt îmbucurător îi sărea în ochi. Incă dela început şi-a îndreptat privirile asupra ei, şi a început a strîmtora pe locuitorii ei, fără însĕ a-'i putea frânge cu desĕvêrşire. Transwaalul la 1848 a devenit independent. Pe scurt timp însĕ.

La 1877, Angliei îi succede, prin înşelăciune, a-'şi anecta şiesi Transwaalul, şi după o luptă purtată cu ei, închee pace, în sensul căreia Transwalul atêrnă de Anglia, însĕ numai în afacerile esterióre, în cele interióre este liberă şi dispune prin parlamentul seu constătător din dóue camere.

La 1884 Transwaalul primeşte numele de „Republica Sud-africană“; şi de atunci ţara iarăşi se desvóltă frumos. Streinii, cu deosebire decând s'au descoperit câmpurile de aur, încep a năvălí tot mai mulţi în Transwaal, şi populaţia cresce mereu. Anglia însĕ iarăşi caută nod în papură, ca sĕ se pótă amesteca; şi după ce un plan de înşelăciune nu-'i succede, caută altul, şi începe a sumuţa pe strĕini, cari în majoritate erau Englezi, ca sĕ-'şi céră drepturi electorale şi cetăţenesci dela Buri.

Deací a provenit apoi noul conflict acut, între Anglia şi Transwaal, care se trăgănézá şi până aḑi.

Parlamentul, „Volksraadul“, Burilor adecă, a decis după multă chipzuială, sĕ indestulėscă pretensiunile streinilor, şi în noua lege electorală sĕ fie luaţi şi streinii, aşa după cum cerea Anglia.

Noua reformă însĕ nu mulţumea de loc pe Anglia, şi ea a cerut modificări cari nu puteau fi acceptate de bieţii Buri. Preşedintele republicei Krűger, totuşi, ca sĕ nu vină în conflict cu Anglia, i-a făcut concesii însemnate; s'a declarat dispus a scădea, întâi la 9, apoi la 7, şi în urmă la 5 ani, terminul legal de naturalisare pentru a căpăta cineva tóte drepturile politice.

Dar Anglia nu e mulţumită nici cu atât; ea vrea mai mult; şi scie bine că mai mult nu 'i-se póte da. Tocmai asta o vrea şi ea. Pretensiile ei sunt ficţii; scopul e ca ascuţişul între ea şi Transwaal sĕ se înăspréscă tot mai mult şi la urmă sĕ pună mâna pe el cu — arma! Un scop neloial şi necinstit acesta, pentru puternica Anglie. Dar tóte semnele mai recente asta par a o confirma.

Precum se vesteste mai nou, ministrul englez al coloniilor, Chamberlain, a ţinut nu de mult un mare discurs fórte rĕsboinic. El a ameninţat Transwaalul, că sau trebue sĕ cedeze, sau la cas contrar va avea un rĕsboiu. Din vorbirea lui Chamberlain apare, că Anglia nu vrea cu nici un preţ sĕ renunţe la Transwaal, ci mai vêrtos caută pretexte cu luminarea, de a provoca un rĕsboiu. Anglia cere, ca „Volksraad“-ul din Transwaal, sĕ primésсă reforma electorală cerută de Englezi, şi aştéptă acum decisiunea „Volksraad“-ului, dela care atêrnă, cum a ḑis Chamberlain în discursul sĕu, pacea sau rĕsboiul. Englezii se aştéptă însĕ la un refus, de aceea ei se şi pregătesc a-şi impune cu sabia pretensiunile.

Bieţii Buri, şicanaţi şi amărîţi, se vede că şi ei sunt pregătiţi la tóte. Nĕcazul lor le inspiră curaj, şi uşor se póte se-o păţéscă Englezii, pentru că Burii au putere de vre-o 30.000 de ómeni, ear prin o alianţă de arme cu statul Oranje, mai pot obţinea, la caz de nevoie, încă vr'o 10.000. Şi toţi viteji şi curagioşi.

Unitatea nóstră culturală.

„Epoca“ din Bucuresci luând act de frumósele sĕrbări culturale, arangiate de Asociaţiunea nóstră pentru literatura română şi cultura poporului român“ şi de „Societatea pentru fond de teatru român“, ţine a constata, între altele, urmatórele:

„Cum s'au putut desvolta aceste dóuĕ societăţi culturale în Transilvania şi cum s'a putut întemeia o cultură adevĕrat românéscă peste munţi, în împregiurările atât de grele prin cari au trecut cele trei milióne de români, mai ales în a dóua jumătate a secolului de faţă? Iacă o întrebare ce-'ţi vine fără sĕ vrei.

Până prin 1850 o mişcare culturală românéscă n'a existat în Transilvania, iar mişcarea culturală ce s'a pornit în România încă de pe la 1820, n'a putut pătrunde de loc în Transilvania. Prin anii 50 s'a început prima mişcare culturală românéscă în Arad, Oradea-mare şi Beuş de către studenţi, mişcare cu desĕvîrşire independentă şi cu tendinţe opuse de mişcarea din România. Şi drept consecinţă a acestei mişcări, în 1860 se înfiinţase la Arad un ḑiar umoristic român, iar la Oradea-mare un ḑiar literar Aurora. Iar în Transilvania şcolile din Blaj au rĕspândit studiile filologice ale lui Cipariu.

Din acéstă mişcare au eşit câţi-va versificatori ca Justin Popfiu, Mircea Stăncescu, V. Grozescu, etc. cari în tóte versuriie lor au cântat virtutea română, origina nóstră nobilă, etc. Efectul a fost acel sentiment naţional viu, acel entuziasm pentru tot ce este românesc, care caracterisézá cu atâta putere pe Transilvăneni.

A urmat apoi, o epocă de stagnaţie. In timpul acesta, prin anii 60—70, în România era o vie mişcare culturală românéscă care a început sĕ-'şi reverse razele-i binefăcĕtóre şi în Transilvania. Prin anii 70 se deschide apoi o luptă culturală uriaşă între tendinţele culturei române din România şi cele ale culturei primitive, dar fórte entusiaste, din Transilvania. Lupta a durat aprópe dóuĕ decenii.

Astă-ḑi o deplină unitate culturală românésă există între România şi Transilvania, cu tendinţe póte mult mai pronunţate în Transilvania, de cât în România, în ori ce caz însĕ, mai sănĕtóse şi mai solide. O cultură adevĕrat românéscă, pe care nu există putere lumească s'o pótă prăbuşi.

Cum s'a putut stabili acéstă unitate culturală, date fiind greutăţile prin cari au trecut Românii de peste munţi? Fórte simplu. Cultura ungurésсă propriu ḑisă nu ecsistă în Ungaria, de cât numai de pe la anii 30 o cultură cam primitivă, care până prin anii 70 a trebuit sĕ susţină o luptă desperată cu cultura germană. In afară de acésta, luptele politice ale Ungurilor cu Austria, precum şi luptele lor pentru asigurarea supremaţiei politice a rasei lor în Ungaria, au lăsat deschis terenul cultural, pe care românii l'au exploatat cu o tărie uimitóre“...

Din România

(*Comerţul cu Turcia*) Consulul român din Constantinopol, într'un raport adresat ministerului de externe, atrage atenţiunea că România ar putea sĕ facă un comerţ întins cu Turcia, în ceea-ce priveşte brânzeturile de care se simte mare lipsă în capitala imperiului otoman. Laptele, untul, brânza, smântâna, atât cele din loc, cât şi cele cari se aduc din Anatolia, Rumelia, Macedonia şi Bulgaria, sunt fabricate prost, şi nici nu pot fi comparate cu brânza şi untul din România; afară de aceea se vênd scump, iar consumaţia şi trecerea e mare.

*

(*Pentru Românii macedoneni*) Ministrul instrucţiei publice a decis înfiinţarea la ministerul de instrucţiune publică a unei secţiuni a şcólelor române din Macedonia. Tóte şcólele române din Macedonia vor depinde de acéstă secţiune.

*

(*Mĕsuri contra ciumei*). Deşi ştirile ce vin din Astrachan, focarul epidemiei, sunt liniştitóre, statul român nu încetézá cu mĕsurile rigoróse de apărare. Pe linia Prutului un cordon militar e în continuă muncă de supraveghere, iar linia Dunării dintre Galaţi şi Chilia, este obiectul unei atenţiuni speciale, atât pe apă cât şi pe uscat.

Seminarul nostru „Andreian“.

— *Din „Programa“ lui* —

(Incheiere.)

In statul personal al corpului profesoral în acest an scolar nu s'a făcut nici o schimbare, şi totul ce ar fi de însemnat e, că profesorul Dr. Petru Şpan, prin ordinul Venerabilului Consistor archidiecesan din 4 Maiu a. c. Nr. 3395 B. acordându-i-se concediu pe restul anului scol., a fost substituit prin profesorii: Dr. R. Roşca, D. Comşa, Dr. D. P. Barcianu, J. Ghibu şi Dr. I. Stroia.

Programa aminteşte mai departe, în cronica institutului, despre începutul festiv al anului şcolar, despre participările pie la doliul pentru mórtea Impĕrătesei-Regine Elisabeta, a Metropolitului Miron Romanul, despre participarea la bucuria întregirii scaunului Metropolitan prin I. P. S. Sa actualul Metropolit, etc.

Vesteşte apoi, că institutul a fost cercetat din partea I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit în 2 rênduri, pentru prima dată în 13 Martiu, când după ce a asistat şi la câteva prelegeri, concentraţi fiind toţi elevii, în presenţa membrilor corpului profesoral, a adresat elevilor inviaţiuni părintesci referitor la chemarea lor ca fiitori preoţi şi învĕţători. A dóua órà am fost onoraţi de presenţa Sa în 14 Aprilie, înainte de a pleca elevii în feriile dela Invierea Domnului. cu care ocasiune concentraţi deasemenea toţi elevii, în presenţa membrilor corpului profesoral, le-a adresat cuvinte frumóse părintesci despre însemnătatea prasnicului cel mare al Invierii Domnului şi a petrecerei lor în cercul familiar. —

Din fondul creat în anul şcol. 1896/7 pentru trebuinţele elevilor, s'a dat în anul acesta scol. elevului Georgiu Henţia, din cursul III teologic, un ajutor de 15 fl.

Starea sanitară a fost mulţumitóre. Elevii în decursul acestui an scolar s'au bucurat de deplină sănĕtate.

Conferenţe profesorale s'au ţinut 18, dintre cari 9 ordinare, 9 extra-ordinare.

Pentru anul viitor scolar, Direcţiunea publică la fine următórele *disposiţiuni speciale pentru înmatriculare.*

La înmatriculare, încât privesce schimburile, fie-care elev este dator sĕ arete, că are el cel puţin 4 rênduri de schimburi, adecă: 4 cămeşi, 4 ismene, 6 batiste, 2 stergare, 2 cămeşi de culcat, 4 perechi de obiele sau ciorapi, apoi eventual gulere şi mangete, tóte în stare bună, pe care sĕ fie scris cu tinctură sau cusut cu aţă roşie numele întreg al elevului, şi tóte după specie provĕḑute cu numeri curenţi, 1, 2, 3 etc.

Spălatul schimburilor şi pentru anul scol. 1899/900 remâne îngrijirea proprie a elevilor.

Taxa de 2 fl. pentru dulap, conform ordinului Veneratului Consistor din 5 Novembre 1898 Nr. 8021 Scol., e a se solvi începênd cu anul scol. 1899 la oficiul de cassă, deodată cu taxa seminarială.

Spre mai bună orientare se observă şi aceea, că pentru elevii din secţiunea pedagogică fiind obligătóre şi instrucţiunea din Musica instrumentală, adecă violina, — prin mijlocirea profesorului de Musică vocală şi instrumentală, cei apţi pentru instrucţiunea din acest obiect de învĕţământ, sunt obligaţi a-'şi procura şi violină, a cărei preţ e a se solví la direcţiune.

Pentru orientarea celor interesaţi se însémnă şi disposiţiunea cuprinsă în ordinul Veneratului Consistoriu din 3 August 1896 Nr. 4179 Epitr., că taxele seminariale, ce se trimit prin postă, mai recomandabil e a se espeda deadreptul la cassa archidiecesană, cu adresa: *Oficiului de casă al Consistorului archidiecesan în Sibiiu* (Nagy-Szeben), indicându-se pe cuponul asemnatei: Rata I sau II din taxa seminarială, pentru N. N. elev în cursul I, II sau III clerical sau pedagogic.

Ciuma.

— *Simptomele ei* —

Acum că acest grozav flagel ameninţă atât de serios întregi ţinuturi ale Europei, nu e fără folos a scí unele stări şi simptome împreunate cu acéstă bólă epidemică atât de ucigătóre, aşa după cum le-au experiat şi descris specialiştii, în cursul vremurilor.

După timp, locuri şi persóne, epidemia presintă forme diferite.

In ciuma cu bubóie clasice, după o scurtă periodă de friguri, se vede producêndu-se ghinduri în regiunea înferióră a abdomenului şi sub subţiori. Umflăturile aceste pot sau sĕ ajungă la supuraţie, sau sĕ se oprésсă, sĕ înceteze de a cresce şi atunci se produc tóte simptomele infecţiunii generale şi mórtea vine în dóuĕ sau trei ḑile.

Procop descria epidemia din veacul al 6-lea (542) astfel: După ce e cuprins de friguri, bolnavul adese-ori slăbesce şi are halucinaţiuni teribile. „Mulţi cred că vĕd spirite... Apariţiunile acestea sunt semnul începutului bólei. Turmentaţi de aceste visiuni, nenorociţii, ca sĕ scape, implóră ajutorul sfinţilor... Se vedeau şi de aceia cari se încuiau în camerile lor, refusând sĕ rĕspundă la glasul amicilor lor, şi se prefăceau că n'aud nimic, în spaima lor că au a face cu vre-un spectru“. Alţii n'au astfel de halucinaţii. „Frigurile îi prindeau subit, pe unii în momenmentul când se deşteptau din somn, pe alţii în timpul plimbării, pe cei mai mulţi în decursul ocupaţiunilor lor obicinuite...

„De diminéţa, până séra, frigurile erau aşa de uşóre, încât nici bolnavul nici medicul care-i pipăia pulsul, nu presimţeau nimic grav. Dar din prima ḑi la unii, din a doua la alţii, sau peste câteva ḑile la cei mai mulţi, se vede ivindu-se şi crescênd un bubon, nu numai în regiunea inferióră a abdomenului, ci şi la subţiori, câte odată după urechi sau pe şolduri“.

In secolul al 14-lea, în timpul teribilei epidemíi botezată „ciuma négră“ sau „mórtea négră“, tabloul clinic diferea puţin. Buboni nu se iveau tot-d'auna.

„Se vedea — ḑice Cantacuzin — ivindu-se abcese sau ulcere, mai mult sau mai puţin mari, la care se adăugau mici umflături negre. La unii, pielea se acoperea de pete livide, mai rare şi mai închise la unii, mai numeróse şi de o culóre întunecată la alţii, şi nici unul nu scăpa“. In casurile extreme, aceste accidente erau urmate de cangrenă: acésta era forma cea mai virulentă a bólei. Se mai întêmpla că ciuma lua o formă pulmonară: congestie şi hemoragie a plămânilor, „friguri continue şi vărsări de sânge; în casul acesta ciumatul murea în trei ḑile.“

Se póte sĕ existe şi o formă intestinală a ciumei; sunt chiar forme nervóse, histerice.

Cele mai adeseori însĕ, ciuma se declară prin friguri, mai mult sau mai puţin violente, urmate imediat sau de buboni, sau de mici umflături, sau prin sufusiuni sanguine şi pete roşii — cas grav — sau de inflamaţie pulmonară, cel puţin tot aşa de gravă. Tóte efectele unui microb.

Mortalitatea causată de ciumă e fórte considerabilă. Hecker a calculat că „mórtea négră“ din urmă a omorît numai în Europa 25 milióne de locuitori. In epidemiile din Vetlinka şi Hong Kong, mortalitatea a fost de 95$^0/_0$.

Bóla e dintre acelea cari rar iartă, şi e fórte dificil a prevedea care va fi virulenţa sa printre populaţiunile unde n'a bântuit de un timp relativ îndelungat.

NOUTĂŢI

Manevrele împĕrătesci, tocmai acum şi-au luat începutul în Bohemia. Maiestatea Sa Impĕratul încă s'a presentat alaltăeri. Centrul manevrelor e Reichstadtul. Comanda supremă e încredinţată comandantului statului major, bar. Beck; corpul VIII de armată va fi condus de archiducele Ferdinand, iar corpul IX de vice-generalul Klobus Hugo. Presenţi sunt la manevre: mai mulţi principi, comandanţi, oficeri superiori, ataşaţi militari, etc. Maiestatea Sa a fost întimpinat fórte afabil din partea poporului cehic. La bineventarea primarului oraşului Reichstadt, Maj. Sa a mulţumit în limba cehă.

*

Lăsământul baronesei Hirsch, de mai multe ḑeci de milióne, precum se vesteşte din Paris, încă n'a fost împărţit nici până acum conform testamentului; pentru că ereḑii nu s'au putut înţelege încă. Din lăsământul menit pentru scopuri de binefacere, mai mult se vine scólelor, cam 32 milióne, se înţelege scólelor jidovesci.

Congres filologic slav în Praga. E o idee viu discutată, mai ales în foile ruse şi boeme, de a se crea o legătură culturală cât mai strînsă între tóte popórele slave. Acestei idei i-s'a dat espresiune mai ḑilele trecute prin propunerea, de a-se crea înainte de tóte o limbă panslavă, drept limbă literară pentru toţi Slavii. Foile rusesci pretinseră ca acéstă limbă comună literară sĕ fie limba ruséscă. Cehii însĕ au protestat energic contra acestei pretensiuni. După aceste premise, „Novoje Vremja“ din Petersburg aduce acum scirea, că în 1901 se va ţinea primul congres filologic slav în Praga, cu care ocasiune limba oficiósă va fi cea boemă. Congresul acesta s'a proiectat la iniţiativa congresului archeologic rusesc din Chiev, la care au fost representate mai tóte fracţiunile gintei slavice.

*

Festivităţile din Deva. In notiţa din Nr. 87. al ḑiarului nostru am trecut cu vederea din buchetul debutanţilor pe pianista dşóra Ana Petco. De alt fel vom reveni asupra concertului. — Balul a fost splendid. Romana fost jucată de vre-o 50 perechi.

*

Concert în Haţeg. Duminecă în 3 Sept. n. Românii din Haţeg vor avea plăcerea a putea participa la un concert, pe care îl vor da acolo: d-şóra *Adelina Piso*, violinista ce a farmecat cu arcuşul dsale distins marele public la concertul de Dumineca trecută la Deva, apoi d-şóra *Veturia Popp*, cântăreaţă aleasă, şi dl *G. Şorban* elev al conservatorului de Viena, pianist.

*

Nou preot în Times-Ghiroc (diecesa Aradului), a fost ales dl *David Voniga*, cler. abs. Alegerea s'a sevêrşit în 29 Aug. n. Concurenţi au fost 3 preoţi şi 3 clerici. Dl Voniga a întrunit o majoritate de 100 voturi.

*

Din rătăcirile judecătoriei, se anunţă mai nou, una sensaţională, din Rusia. Tribunalul din Penza judecase, în 1895, la 5 ani muncă silnică, pe un om cu numele Alexa Talma, acusat de omor. Acum dupăce osînditul şi-a împlinit 4 ani de pedépsă, s'a descoperit adevĕratul ucigaş, în persóna unui flăcău cu numele Karvof. A fost prins când voí sĕ schimbe o obligaţie care fusese a vĕduvei omorîte.

*

Recolta lumii, după cum reese dintr'o statistică amĕnunţită publicată de ministrul ung. de agricultură, a fost în anul acesta în genere mijlocie.

Cultivarea cerealelor în proporţie cu înmulţirea omenimei, cresce în continuu. A grii meniţi pentru grâne cu deosebire, se înmulţesc şi se măresc.

Statele cari cultivă cerealele, le putem împărţí în doue categorií: 1. Acele cari vor fi avisate la import, şi anume: Anglia, Francia, Germania, Austria, Italia, Olandia, Helveţia, Belgia, Dania, Svedia, Norvegia, apoi Spania, Portugalia şi Grecia, — şi 2 state cu export: Rusia, România Ungaria, Bulgaria, Rumelia, Serbia, Turcia, India, Statele-Unite, Canada, Argentina, si Australia.

*

Principele Muntenegrului, împreună cu soţia a sosit în 31 Aug. n. în Constantinopol, unde vor sta mai mult timp, fiind óspeţii sultanului.

*

O dramă înfiorătóre, s'a întêmplat nu de mult în satul Campagne, din Italia de sud. Un anumit Frederico Calabrese, veduv, se căsătorise tot cu o vĕduvă, cu Antonietta Agricola. Din căsĕtoriile lor de mai nainte amêndoi aveau copii numĕroşi. Fericirea lor familiară însĕ în curênd a fost conturbată prin desele certe şi neînţelegeri dintre copii. Părinţii, fiecare ţinea parte copilului seu. In una din ḑilele trecute copilul de 12 ani al bărbatului, a atacat cu pumnalul pe un frate vitreg al seu. Bunică-sa încă îl sumuţa. Pe când înse tinerul ucigaş voia sĕ străpungă pe celalalt frate, sora de 10 ani a aceluia a luat o secure şi s'a repeḑit a lovi în ucigaş şi în bunică. Vecinii au chemat pe părinţi. Mama s'a năpustit asupra copilului cu pumnalul şi a început a-'l sugruma. Intr'asta soseşte şi tatăl copiilor şi se încaeră şi el în luptă. Un vecin a cercat sĕ-'i desarmeze, dar i-a înfuriat şi mai grozav. Tatăl acum perḑêndu-'şi mintea, luă o puşcă încărcată, o sloboḑí de vr'o 4 ori asupra celor învălmăşiţi în luptă, şi pe când s'a trezit din furia-i selbatecă, a găsit pe femee, pe bunică şi pe un vecin, morţi pe locul de luptă. Ucigaşul şi-a adunat tot ce a avut şi a fugit.

*

Impĕratul Vilhelm şi feministele. In presa germană se povesteşte anecdoda următóre:

Doue americane, feministe hotărite, au visitat pe împĕratul Wilhelm la Kiel, pe bordul Yachtului sĕu. Una din ele a luat cuvêntul şi i-a expus pe lung situaţiunea degradatóre în care s'ar găsi femeile în Germania.

Impĕratul a ascultat cu răbdare, apoi când a sfîrşit:

— Ei bine, a ḑis Maiestatea Sa, cu un suspin de uşurare, asupra acestei chestiuni sunt de părerea soţiei mele. Ştiţi ce ḑice ea? Ḑice că femeile nu trebue sĕ se ocupe de altceva decât de cei patru *K*.

Cei patru *K!* au esclamat în cor americanele.

— Am uitat, ḑise împĕratul, că nu vorbiţi nemţeşte. Cei patru K sunt: Kinder, Küche, Kirche şi Kleider (copii, bucătărie, biserică şi haine).

Americanele s'au retras, convinse că ori-ce discuţiune era fără de folos.

*

Fabrici nouĕ în Ardeal. O fóie din Sebeşul-săsesc spune, că vistieria statului se ocupă cu ideea de a înfiinţa acolo fabrică de celulose; iar o societate nemţéscă voiesce sĕ instaleze acolo, şi şí în alte locuri, stabilimente de textile.

*

„Congrese“... Sesonul mort, se vede, încă îşi are zodia sa înteresantă. Intre ómeni domneşte o desarmare de... muncă. Ei, dar în trândâvie completă nu e dată omului putinţa a trăí. Ce sĕ facem? Dieta trebue ţinută; ceva de făcut încă trebue. Haid deci sĕ facem lucruri deosebite, sĕ ne înălţăm preste grijile prosaice de tóte ḑilele şi sĕ ne avêntăm în sfere ideale, pentru binele nostru,.. sĕ ne adunăm, sĕ discutăm şi sĕ ne luminăm! „Congreso-mania“ cuprinde pe ómeni în sesonul călduros. Cetim ḑilnic de „congrese“: ba congresul medicilor ambulanţi, ba a pădururilor, ba a brutarilor, a ospĕtarilor, chelnerilor, etc., şi acum mai nou, unul şi mai dihai, a... *cusutoreselor!* Se spune că acest congres va fi în Pesta, şi cusătoresele vor protesta aspru contra îngreunării prea mare a lor cu ore de lucru... Resultatul acestei adunări par'că nu ne intereséză atâta, cât mai mult decursul ei!..

*

Moştenitorii americani. Milionarul Cornelius Vanderbilt, tinĕrul, a făcut ḑilele trecute încercări cu succes pe linia căilor ferate centrale din New-York, cu o locomotivă inventată de dînsul.

Se ştie că tinĕrul milionar contractase odinióră un contract de căsătorie, în urma căruia tatăl sĕu a rupt cu dînsul. Atunci s'a făcut inginer de căi ferate şi a înaintat atât de repede, încât n'a întârḑiat sĕ reîntre în graţia tatălui sĕu, care e cel mai bogat din familia Vanderbilt.

De şi asigurat prin acéstă împăcare de partea sa de moştenire, care se urcă la sute de milióne, el a păstrat postul la căile ferate şi a reuşit sĕ facă o invenţiune care îi póte permite sĕ se lipséscă de patrimoniul sĕu.

Masa studenţilor.

Pentru ocuparea a 7 locuri devenite vacante la „Masa studenţilor“ dela institutul „Albina“, se publică concurs.

Acei studenţi de naţionalitate română, cari doresc a fi admişi la acéstă masă, au sĕ-'şi înainteze la direcţiunea institutului până la 9 l. c. 5 óre p. m. cererile instruite cu următórele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat despre averea părinţilor.
3. Testimoniul ultim şcolar.
4. Atestat de primire în una din şcólele medii din Sibiiu.

Pentru orientarea concurenţilor şi pentru evitarea speselor zădarnice împreunate cu adjustarea cererilor, cari din capul locului nu pot fi considerate, se observă că concurenţii cu calcul general mai puţin decât „bun“ nu pot reflecta la acest ajutor, şi că, ceteris paribus, sunt preferiţi cei din clasele superióre.

Tot până la terminul amintit sunt obligaţi şi tinerií cari în anul trecut au fost primiţi la „Masa studenţilor“, sĕ-'şi presenteze testimoniul şcolar pentru anul espirat şi cerfificatul de înscriere pe anul curent şcolar.

Sibiiu, 1 Septembre n. 1899.

„Albina“,
institut de credit şi de economii.
A. Lebu *Cosma*

AMVONUL

Prefaţa

volumului de cuvêntări bisericeşti pentru Dumineci: „Seminţe din agrul lui Christos“, de Zacharia Boiu.

(Dăm în cele următóre frumósa prefaţă din fruntea volumului P. O. D. asesor consist. Zacharia Boiu, în care preotul predicator va afla multe lucruri instructive. Iată-o:

La anul 1889, la 25 ani ai preoţiei mele am publicat o colecţiune de „Cuvêntări funebrale şi memoriale“, modest fruct al ostenelelor mele din oficiul parochial, şi am promis, că la cas de a afla acelea apreciarea dorită, voiu da publicităţii şi o serie de cuvêntări proprii bisericeşti. „Cuvêntările funebrale şi memoriale“ au aflat apreciare peste aşteptare, şi aşa era timpul, ca sĕ împlinesc promisiunea dată.

Un incident fatal împedecà realisarea dorinţei şi datorinţei mele, ba era aprópe a o face de tot ilusorie.

Astăḑi însĕ sunt fericit, a putea aduce Domnului puţinul talant, ce 'mi-s'a dat spre a „neguţători“ cu el, şi a-'l presenta cu fiiéscă mulţumită în forma de faţă.

Predau dar on. preoţimi ortodoxe rĕsăritene, din a cărei venerabilă cétă fac parte şi eu, o colecţiune de cuvêntări proprii bisericeşti, numindu-le după natura şi destinaţiunea lor: „Seminţe din agrul lui Christos“, şi împărţindu-le în trei părţi, şi anume:

Partea primă: Cuvêntări la Duminecile de peste an;

Partea a doua: Cuvêntări la prasnicele şi sĕrbătorile de peste an, precum şi la sĕrbări religióse: sfinţirea bisericei, a şcólei etc., apoi: la botezuri şi cununii, şi

Partea a treia: Cuvêntări bisericeşti la înmormêntări, parastase, şi alte sĕrbări funebrale.

Cu acésta cred că am cuprins aprópe tótă viaţa bisericéscă a unei comunităţi ortodoxe rĕsăritene.

Iar punctele de vedere, cari m'au condus la acéstă împărţire a materialului, sunt următórele:

Sĕrbătórea constantă a creştinătăţii este Dumineca, prima ḑi a sĕptĕmânei, precum a fost în legea veche Sâmbăta, „ḑiua odichnei“ cea din urmă a sĕptĕmânei. Dumineca dar se adună comuna bisericéscă în casa lui Dumneḑeu, ca cu o gură şi cu o inimă sĕ se edifice sufletesce. Cultul bisericei rĕsăritene, dacă se sevîrşeşte cu demnitatea cuvenită, este fără îndoială unul din cele mai frumóse din cultele creştineşti, şi în speciai biserica nóstră naţională românéscă are încă şi o preferinţă faţă cu alte biserici, chiar şi de o credinţă cu noi. Căci pe când biserica apusénă sĕvîrşeşte cultul dumneḑeesc în limba latină, carea popórele de astăḑi n'o înţeleg; şi pe când chiar şi la Greci şi Slavi, cari sunt de o credinţă cu noi, se sevîrşesce în limbile vechi grécă şi slavă, cari de mult nu mai sunt limbile vii ale acestor popóre, pe atunci geniul cel bun al românismului a inspirat pe poporul nostru, a păstra cu tenacitate limba sa maternă şi la cultul dumneḑeesc. Una limbă la s. Liturgie, la cetirea evangeliei, la cântare şi la cuvêntare, — cea mai frumósă armonie între altar, chor şi amvon.

Aici însĕ am atins o córdă, ce sună fórte dureros: predicarea cuvêntului lui Dumneḑeu este astăḑi la noi fórte neglésă, amvonul nostru aprópe mut, cultul nostru dumneḑeesc aprópe lipsit de un decor al seu esenţial. Se ceteşte apostolul, evangelia, şi poporul le ascultă cu evlavie; dar câte dintr'însele nu le înţelege: o asĕmĕnare sau un precept, un obiceiu din legea veche, timpul şi locul şi impregiurările unui eveniment îi rĕmân aprópe neînţelese; cuvinte de mare preţ, dar întunecóse, nepătrunḑênd la mintea şi inima ascultătorilor!

Aici dar e locul cuvêntării bisericeşti, carea e chemată a plini acest gol în sufletele doritóre de mântuire: a esplica cele ḑise fiilor lui Israil la timpul şi locul şi împregiurările de faţă; prin evangelie vorbesce Christos cătră poporul timpului seu, prin cuvêntul bisericesc vorbesce Christos prin rostul tĕu, o preotule, cătră poporul timpului tĕu. Aceste meditaţiuni m'au adus şi pe mine, în serviciul parochial, a da cuvêntului bisericesc atenţiunea cuvenită; şi dacă după un serviciu de 35 ani îndrăsnesc acum, în tómna vieţii, a da publicităţii o parte din ródele acelui serviciu, o fac cu bucurie, oferind fraţilor în Christos ocasiune, a se putea bucura şi ei de ce vor afla bun în rodurile acestea, a deplini ce vor afla defectuos, iar ce vor afla rĕu, a înlocuí cu ce este bun. Aşa numai, păşind din tréptă în tréptă, ne putem urca la acel grad de perfecţiune, ce ne este dat a-'l ajunge.

Notiţă literară.

A apărut Nr 15-16 din valorósa, „*Fóiă Pedagogică*“, redactată de d-nii: Dr. D. P. Barcianu, D. Comşa, Dr. P. Şpan, Dr. I. Stroia, — cu următorul cuprins: Cestiunea pedepselor în şcóla poporală, de Iosif Velcean înv. — Disciplina şcolară, de Nicolau Simulescu, director şi învĕţător (Urmare şi încheere). — Modele de lecţiuni: Fata săracului cea istéţă poveste de P. Ispirescu, de Dr. Petru Şpan. — Din literatura şcolară. — Informaţiuni. — Felurimi.

*

„*Enciclopedia română*“, fasc. 16 vol. II. cuprinḑênd articolele Fuligo--Golescu. Şi în acest fascicol aflăm numeróse articole de interes special românesc, ca: Gabrielescu, Gane, Gavra Gavriil, Gelu, George (mitrop), Georgescu, George Stefan, Gerasim Timuş, Ghenadie, Gheorghian, Gherea, Ghica. Gion, Giurgiu (Pataki) episcop, Goldiş, Golescu; apoi articole de literatură ca: Gazeta Transilvaniei, limba şi literatura germană, etc.; articole de istorie, etnografice şi geografice: Gaius, Galaţi, Galiţia, Galli, Gallia, Genua, Geografia, Georgia, Gepiḑi, Germani, Germania, Geţi, Girondini, Giurgeu, Gleichenberg; articole de filosofie: Gândire, Geniu, Gnosticii, Gnosticism; biografii strĕine: Galilei, Gambetta, Garibaldi, Gaster, Gay-Lussac, Gladstone, Goethe; articole diverse: Fumat, Fundaţiune, Furnal (ilustr.), Galactometru, Gălbinare, Gangrena, Gât, Gaz, Gelosia, Genealogia, Generaţiune, Geologia, Geometria, Geotropism, Ghiaţa, Gibbon, Gimnasiu, Gimnastica, Gips, Gir Giro, etc.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiiu (deposit general pentru România: E. Storck, Bucuresci), şi se primesc numai pentru publicaţiunea întrégă. Preţul de prenumerare pentru un tom broşurat fl. 10, — legat fl. 11.60 în România lei 25 — (resp. 28.50).

VARIETĂŢI

Inştiinţare din mormênt. Contele Kormecki a presentat facultăţii de medicină din Paris un aparat, cu ajutorul căruia ómenii ce din întêmplare s'ar fi îngropat de vii, vor putea da semnal din grópă spre a fi desgropaţi.

Aparatul e compus din un tub lung, al cărui un capĕt e în sicriul îngropatului, iar celalalt capĕt e afară deasupra mormêntului. Capĕtul din sicriu este provĕḑut cu un glob de cauciuc, care la cea mai slabă atingere din partea omului din sicriiu, trimite aer în aparatul-trimbiţă de la capĕtul din afară, care printr'un sunet puternic dă de ştire, că în mormênt se află om viu! Inventatorul e de părere, că aparatul ar trebui sĕ fie lăsat în mormênt timp de patruspreḑece ḑile.

*

(*Cu licurici*) a făcut esperimente un învĕţat iaponez, şi a aflat că la lumina produsă de 300 licurici (vermi sclipicioşi) se póte deja fotografa iar dacă sunt mai mulţi, raḑa lor de lumină străbate prin lemn, şi astfel este analogă în putere cu raḑele lui Röntgen.

*

(*Modernă..*) El: Domnă, te învoesci sĕ plutim împreună pe marea vieţii?

Ea: Da; însĕ cârma sĕ fie în mâna mea!..

Posta redacţiunii.

G. Sim. în *Căl.* Nu se póte întrebuinţa în fóie; cel mult la consistor pentru informaţie privată.

Mătase Henneberg

dela 45 cr. până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țĕseturi, colori și dessinuri.

Particularilor *liberă de porto și vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [2] 11

Ad Nr. 339/1899 [181] 3—3

Concurs

Pentru intregirea parochiei vacante de cl. III. Luncani, din protopresbiteratul Hațegului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau anual suma sigură de 560 fl. v. a.

Concurenții au a-'și așterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Se notifică, că concurenți din acest tract nu sunt, și că Luncani este o parochie de munte cu casele împrăștiate printre munți.

Hațeg, în 9 Iuniu 1899.

In conțelegere cu comitetul parochial —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Hațegului.

Tit V. Gheaja
protopresbiter

Nr. 354/1899 [180] 3—3

Concurs repețit

Pentru intregirea parochiei de cl. a III-a Ampoița, în protopresbiteratul Albei-Iulia, se publică a dóua-óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 410 fl. v. a.

Doritorii pe a ocupa acest post, sĕ-'și trimită cererile concursuale în terminul deschis la subscrisul oficiu, instruite în sensul normelor în vigóre.

Alba-Iulia, în 7 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Albei-Iulie, în conțelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan
adm. prot.

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut și se află de vêndare:

Geografia

pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
și

Istoria universală

pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In românesce de
I. Popovici.

Prețul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30
„ Istoriei universale leg. . „ 1.—

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar și se află de vêndare:

Drepturile, datorințele
și
responsabilitatea membrilor de direcțiune,
de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcționar la „Albina“.

Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre intregirea venitelor parochiale,*** intră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la dispoziția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se cunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe dispozițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea arunca o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului“
de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Lucru durabil, solid și elegant

CONSTANTIN DRAGOȘ

măestru pantofar

Strada Măcelarilor Nr. 37. SIBIIU Strada Măcelarilor Nr. 37.

Aduce la cunoștința on. public, că în

Atelierul seu de păpucărie

efectuesce tot felul de **încălțăminte pentru domni, dame** și **copii,** precum și tot felul de **reparaturi, cu prețurile cele mai moderate**; oferă totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă** și **prompt executată.**

Atrage atențiunea on. public, ca de ací încolo va cerceta tóte tîrgurile de țéră din Ardeal, servind cu **lucru bun** și **durabil esecutat în lucrătoria sa proprie, iar nu marfă de prin fabrici,** precum fac mulți alții. [179] 2—3

Comandele se efectuesc iute

Prețurile cele mai ieftine

Marfă gata și materialul cel mai bun

Deschidere de prăvălie.

Am onóre a face cunoscut onoratului public, că 'mi-am instalat în piața de aici:

strada Cisnădiei nr. 43

prăvălie de primul rang, bine asortată cu marfă de

covóre de Brünn, depou de fabrică

în mare și în detail,

și fiind în posiția de a pune la disposiția publicului tot felul de marfă din branșa acésta cu **prețurile fabricei**, rog pe onoratul public sĕ-mi onoreze

acest nou etablisement

cu prețuitele lui comande.

Cu distinsă stimă:

Beni Menyász,
depou de covóre de Brünn,
strada Cisnădiei nr. 43. [167] 4—10

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 3—26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 90 Sibiiu, Marţi, 24 August v. (5 Septembre n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

După sĕrbări.

Scriem sub impresiunea sĕrbărilor arangeate la Deva din incidentul şedinţelor „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“.

Sufletul nostru este plin de mulţumire, şi ca după ḑile de sĕrbători, cu plăcere mai aruncăm o privire asupra celor petrecute.

Vĕḑut-am un popor plin de aspiraţiuni culturale, vĕḑut'am un popor plin de speranţe, vĕḑut'am un popor în deplina putere a juniei, care acuma este în desvoltare, şi din tótă inima doresce a se cultiva.

Dorinţa acésta este justă, şi ea nu se mai póte oprima. Cu forţă elementară se manifestéză acésta din an în an la tóte întrunirile nóstre culturale.

Vĕḑut'am lamura inteligenţei nóstre întrunită la lucrarea comună, fără diferenţe de vederi, căci vorba e de binele comun: de literatura română şi cultura poporului român.

Prin rostul Românilor adunaţi la Deva şi-a esprimat dorinţa, aspiraţiunile culturale, întreg poporul nostru, căci Asociaţiunea e unicul focular cultural, unde dispar tóte divergenţele.

In asemenea dispositiune sĕrbătoréscă venim sĕ apreciem noi cele petrecute în Deva din incidentul adunării generale a Asociaţiunei.

Raportul comitetului central a dat sémă despre afacerile în decursul anului trecut. O lucrare normală, o lucrare cu scop, o lucrare conscienţiósă în cadrul unui program bine stabilit, o asemenea lucrare totdéuna va arĕta resultate îmbucurătóre, şi lucrarea comitetului central al Asociaţiunei are tóte aceste note caracteristice.

La locul prim şcóla civilă de fete a fost obiectul îngrijirii comitetului, şi şcóla acésta este între condiţiuni bune, este în continuu progres, şi ródele ei binecuvêntate le vedem ḑi de ḑi în tóte locurile locuite de Români.

Nu mai avé nici o raţiune restrângerea activităţii acestei reuniuni numai între graniţele Transilvaniei. Astăḑi Românii sunt ridicaţi peste interesele locale, în cele culturale suntem una, şi aceleaşi aspiraţiuni încălḑesc inimile Românilor din Bănat, din Bihor, din Sătmar, ca şi ale celora din Transilvania.

Cu deosebită plăcere remarcăm faptul, că tot mai multe despărţĕminte se forméză şi pe acele locuri, pe unde până acum nu era cunoscută organisaţiunea Asociaţinnei.

Şi noi suntem de acord cu curentul tot mai pronunţat, de a se stărui ca în despărţĕminte sĕ se lucre mai cu plan, mai cu insistinţă şi mai cu efect.

Când vom sci face plausibile înaintea poporului scopurile Asociaţiunei, când îi vom arĕta ródele activităţii nóstre, atunci nu vom da de rĕceala ivită ici-colea la şedinţele despărţĕmintelor.

Cu fapta şi cu cuvêntul avem sĕ îndreptăm atenţiunea poporului nostru asupra industriei şi a comerciului, şi când guvernul ţerei ne oferă şi sprijinul material al statului, nóuĕ nu ne este permis sĕ abḑicem de favorurile, cari se dau tinerilor dela industrie şi meserii.

Ţinem corectă procederea comitetului central când pentru loteria mare, ce se arangează în favorul casei naţionale, cere dela stat favorurile materiale, cari se acórdă tuturor întreprinderilor culturale din statul nostru.

A fost corectă procederea comitetului, când s'a adresat la guvernul ţerei pentru favor pe căile ferate ale statului pe séma membrilor, cari cercetéză adunările generale ale Asociaţiunei.

Asemenea favoruri se dau şi altor reuniuni culturale în escursiunile lor de interes public.

Dacă aici reclamăm spriginul statului, şi cu tot dreptul îl reclamăm, atunci, dacă nu din alte consideraţiuni, cel puţin pentru consecuenţă trebuia sĕ tolerăm şi cele 400 fl. care sumă prin mijlocirea Asociaţiunii se împărţia sĕrmanilor nostri meserieşi.

Suma acésta, dacă se va mai da învĕţăceilor români dela meserii, nu se va mai da prin mijlocirea Asociaţiunei, şi noi credem, că nóua modalitate de împărţire nu va lega mai strîns de Români şi de ale lor aspiraţiuni culturale pe tinerii români dela meserie.

Credem sĕ accentuăm, că a fost cu tactul cuvenit comitetul, care la cestiunea acésta în adunarea generală nu a luat cuvêntul spre a validita vederile, de cari a fost condus când a primit ea mijlocirea de a împărţí acel ajutor. O discusiune eventuală cu spiritele iritate, după cum iritate erau în Deva spiritele românilor, nu póte fi în favorul causei, nici în favorul reuniunei.

Şi iritaţiunea o-au provocat organele dela administraţiune, cari nu s'au învoit ca adunarea generală a Asociaţiunei sĕ-şi pótă ţiné şedinţele în sala comitatului.

O asemenea provocare din partea ungurilor a produs adevĕrată indignaţiune între Români, şi conclusul cu ajutoriul elevilor dela meserie, este a se ascrie acelei provocări.

Ne putem esplica deci situaţiunea în şedinţa plenului Asociaţiunii, unde ómenii, provocaţi prin ţinuta aprópe insultătóre a organelor dela administraţiunea comitatului, indignaţi de insulta asupra localului şcólei românesci din Deva, au adus un asemenea conclus.

Cestiunile delicate nu se tractéză în adunările generale cari se ţin din an în an, unde ómenii neorientaţi nu au nici timpul fisic sĕ mediteze asupra acelor cestiuni delicate.

Lucrurile de asemenea natură se transéză în şedinţele comitetului, care e chemat a studia lucrurile cu temeiu, a fi cu considerare la tóte împregiurările, a cumpăní tóte vederile şi temerile, şi apoi a decide în conformitate cu interesele Asociaţiunei.

Lucrul acesta s'a întêmplat întocmai şi cu afacerea de care vorbim.

Nu ne putem deci esplica pentru cari motive o afacere terminată şi decisă odată finalminte în corporaţiunea competentă, în comitet, s'a mai promovat la adunarea generală, în care pot obveni curente, ca şi provocarea dela Deva, care produce iritaţiune, şi dă lucrurilor o direcţiune care mult şi adênc póte jigni interesele vitale ale Asociaţiunei.

Am dat importanţa cuvenită curentului cultural, care în timpul din urmă tot mai mult teren „cuceresce şi între noi Românii, curentului cultural în cele ale musicei.

In privinţa acésta misiune sfântă au avut şi au încă seminarele nóstre teologice-pedagogice, căci din aceste au sĕ iésă apostolii, chemaţi a cultiva gustul musical şi la noi Românii, şi a popularisa reuniunile de cântări şi corurile de ţĕrani.

Cum nu am avut noi până acuma musici crescuţi anume pentru a da o nóuă şi sănătósă direcţiune musicei în sinul poporului nostru, n'a fost mirare că şi în direcţiunea acéstă am înaintat cu încetul.

La şcólele nóstre posturile de profesori de musică au fost până acum ocupate tot prin strĕini, şi în parte mai sunt încă şi acuma.

Puţinii musici ce-'i avem, au făcut în timpul din urmă fórte mult pentru lăţirea gustului frumos şi în direcţiunea acésta.

Concertul dela Deva ne-a arătat, că avem o sucrescenţă, care ne umple de cele mai frumóse speranţe.

Renta şcólelor din Braşov. Diaristica din Romănia se ocupă iarăşi cu chestia şcólelor nóstre din Braşov şi face tot felul de supositii asupra deslegării acestei chestiuni.

Noi nu scim dacă s'a ajuns sau nu la vre-o deslegare.

Ceea-ce scim însĕ este, că de acésta chestie se face prea multă vorbă prin ḑiare, şi că tótă Românimea va saluta cu deosebită bucurie ḑiua în care biserica S-tului Nicolae din Braşov şi-ar reprimi renta destinată şcólelor, pe care în cei patru ani din urmă nu o-a primit de cât o singură dată.

FOIŢA

PĂSTORUL.

(După Uhland).

Eu sunt păstor pe munţi, la nori,
'Mi-arunc privirea 'n depărtări,
Eu vĕd întâiu sórele sus,
Şi eu pe urmă la Apus! —
Eu sunt păstor de munte.

Aci-i leagănul apelor,
Le gust întâiu eu din isvor,
El curge viu prin stânci saltând,
Intreg în palme îl cuprind;
Eu sunt păstor de munte.

Eu sunt stăpân pe munţi şi nor,
Furtunile mĕ încungior,
Şi fulgeri lângă mine trec,
Cu cântu-mi tóte le întrec;
Eu sunt păstor de munte.

Când fulgere sub min' se joc,
Pământul tremură în loc,
L'albastrul cer eu cânt voios,
Mĕ joc cu sórele frumos;
Eu sunt păstor de munte.

Duşmanu 'n ţéră de-a întra,
Cu buciumul eu semn voiu da,
Şi voiu pleca cu Dumneḑeu,
Cu arma 'n mâni, cântând mereu:
Eu sunt păstor de munte.

Seb. Stanca.

Din Oradea mare.

— *Fundaţiunea Zsiga.* — *Biserica greco-ort.* — *Luna.* —

Traducere din descrierile de călĕtorie prin Bihor alui Id. Nagy Sándor, apărute în 1885.

(Incheiere).

In cele dóuĕ laturi a naiei bisericei se ridică câte 6 *columne ionice*, lucrate din marmoră roşie şi aurite la capetele din sus, iar în capĕtul naiei bisericei dóuĕ, între cari se ridică faţă în faţă cu întrarea, „*têmpla*“ sau „*iconostasul*“, provĕḑut cu 3 uşi, acoperit până sus la boltă cu icóne cuprinse în rame bogat aurite, — în dosul acestuia la deschiderea uşei din mijloc se póte vedea altarul aflător sub un baldachin stătătoriu pe patru columne. In naia bisericei, a cărei păreţi şi boltă sunt pline pictate cu icóne biblice şi sfinte — la stânga se află amvonul, deadrépta faţă 'n faţă cu el scaunul baldachinat pregătit pentru episcop, — în mijloc un loc rotund ridicat pe dóuĕ trepte pentru cetirea evangeliei şi a publicaţiunilor, — lângă acesta zidită în padimentul bisericei o *tablă de marmoră roşie* de 2 metri lungă şi 1 metru de lată, care acopere cripta de sub biserică, pe tóte patru marginile acestei table se află inscripţie, a cărei litere însĕ s'au lins fórte tare din causa umblării pe ea, aşa că acum numai în parte se pot ceti: în marginea de către nord *unguresce*, în cea de către ost *sêrbesce*, în cea de către sud *latinesce* şi în cea de către vest *grecesce* (aşadar *românesce* nu e nici pe o lature, ceea ce e fórte bătător lor la ochi), se póte ceti inscripţia acésta: *Michail Kristof şi familia-i nobilă aci s'a înmormêntat 1788*“. (Acesta e acel Michail Kristof, care a dat rugarea la Impĕratul Iosif II., şi trupul precum şi a lui Michail Püspőki şi familiile lor din recunosciinţa aici au fost înmomêntate. Nota autorului).

In biserică sunt ridicate bogate stéguri pentru procesiuni, în vêrful cărora ae află mai cu sémă *emblema ungară*.

*

Mai are încă biserica acésta „*grecéscă*“ un lucru fórte însemnat, pe lângă care mulţi trec indiferenţi, fără sĕ-l iee în sémă, însĕ e fórte vrednic de luare aminte: aceea e *Luna*.

Deasupra uşei bisericei, la înălţime respectabilă, într'o feréstă rotundă, este un *glob* mare, visibil de jumĕtate, a cărui *periferie este trei metri*. Globul acesta de tinichea stă pe o *osie perpendiculară*, şi de la un capĕt al osiei până la capĕtul celalt, o jumătate a globului este aurită, iar cealaltă jumĕtate văpsită cu negru. Partea *aurită* arată *luna plină*, iar cea *négră scăḑĕmêntul lunei*. Globul acesta corĕspunḑĕtor umbletului lunei, se învêrte odată în jurul osiei în *28 de ḑile*, şi aşa privind de jos din *partea aurită a globului, totdeuna se vede numai atâta, cât se vede şi din luna de pe cer*, adecă *luna acésta măestrită umblă într'o formă cu luna de pe cer*.

Naționalism și gintă.

In numĕrul sĕu de Duminecă, „Drapelul“ publică următorul apel al d-lui V. A. Urechiă:

„La Roma în 3 Octomvrie 1899 (stil nou) se ține un mare congres în care esistă o chestiune etnografică.

„Ací, de sigur, neamicii neamului nostru vor veni în numĕr, ca sĕ ne pună de nou în îndoială originea nóstră latină.

„Românii cari au aderat la congres, vor merge la Roma, și-'și vor face datoria, Ei au hotărît încă, *sĕ facă acolo o frumósă manifestațiune latină*, mergênd sĕ depună la piciórele columnei lui Traian o frumósă corónă de bronz, în onórea înființătorului Daciei romane.

„Acéstă corónă nu trebue sĕ fie undar adus memoriei marelui Imperator numai din partea aderenților congresului, ci un omagiu al *națiunei române*. De aceea adresăm tuturor bunilor Români apelul nostru ca sĕ contribuiască cu ori-ce sumă mică (începênd de la 1 leu) pentru plata corónei care deja se tórnă în bronz la școla de arte a statului.

„Coróna va fi espusă câte-va ḑile la o vitrină din București, îndată după terminarea ei“.

Imediat după primirea acestui apel, dnii N. B. Lăcusteanu și Dem. B. Lăcusteanu din București, contribue cu obolul lor pentru corónă, publícând următórele în același ḑiar:

„Rĕspunḑênd cu plăcere la apelul ilustrului profesor universitar și mare român, dl V. A. Urechiă, avem onóre a vĕ trimite Lei trei-ḑeci, ca un obol din parte-ne la plata corónei ce se va vărsa în bronz destinată a se depune la piciórele columnei împĕratului Traian, învingĕtorul Dacilor, de membrii aderenți români la congresul orientaliștilor și și etnografic de la 2 Octomvrie a. c. la Roma.

„Felicităm pe aceia cari au avut ideea unei manifestațiuni de ginte, și la etatea înaintată, ne bucurăm că focul sacru de neam, întreținut de bĕtrânii preoți și apostoli ai românismului, e viu în pieptul tinerei nóstre generațiuni, căreia nu-i scapă nici o ocasiune spre a arĕta gloriósa nóstră origină, cum ne aflăm aici la porțile Orientului ca o insulă în mijlocul oceanului de alte neamuri, și care e menirea nóstră“.

Dela Deva.

Revenim asupra unor puncte ale adunării generale a „Asociațiunii“ la Deva și a festivităților din jurul ei.

Producția poporală

„Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedórei“ a arangiat, pentru înfrumsețarea adunării, o petrecere poporală, la care au fost invitate satele din comitat sĕ-'și trimiță tóte representanții lor, bărbați și femei, în haine de sĕrbătóre, după comune, sĕ presinte și un fel de exposiție vie de porturi țĕrănești. O idee, precum vedem, frumósă. Durere numai, că ea nu a fost și înțelésă de majoritatea poporului din comitat, și executarea ei nu a reușit precum ne-am fi așteptat. E drept că și timpul a fost nefavorabil în ḑilele din ajunul adunării, cât el va fi reținut pe mulți; au participat relativ puține din cele 400 de comune ale marelui comitat. La numĕr popor a fost, câteva sute, nu a fost însĕ variația comunelor destul de bogată, pentru a putea presinta caleidoscopul interesant de porturi ce se spera a se vedea. Și, durere, și în atâta cât s'a putut arăta, s'a arătat mai ales... lipsa de originalitate în acest port, precum a constatat și o venerabilă damă din juriul ce s'a constituit pentru designarea premiatelor ori premiaților. A eșit la ivélă influința străină asupra portului poporului nostru în aceste părți, „corcirea“ lui în general, mai ales pe la Deva, Hațeg, Băiță, Hunedóra, pe la „Păduri“ peste tot, afară de portul frumos și îngrijit de pe la Orăștie și jur, care e românesc bine păstrat.

Un juriu de 5 dame, cu dómnele Maria Cosma și Elena Hossu-Longin în frunte, au ales pe femeile cari aveau haine mai vrednice de laudă ca industrie de casă și de ele însĕși gătite, și le-au premiat, cu 20 coróne, 10, 5 și câte 2, de tot cu 200 coróne, destinate spre acest scop de „Reuniunea femeilor rom.“ de acolo. Bine a fost că s'a încercat odată acest lucru. Sĕ sperăm că numita „Reuniune“ va reuși altă-dată și ca arangeare și ca tablou, și anume în curênd, sĕ ne presinte o exposiție de acésta viuă mai norocósă.

Concertul.

Multă strălucire a împrumutat festivităților acestei adunări, *Concertul*, dat în prima ḑi sara, după producția poporală. Dacă acéstă adunare a avut un punct de glorie, care nu numai a impus, dar a și cucerit, chiar și pe streini, apoi acesta a fost negreșit Concertul. Iar în acest concert și în a lui reușită, partea leului a avut'o dl *Ioan Dămian* și dșóra *Adelina Piso*, primul compatriot al nostru, bine cunoscut publicului sibian de pe când debuta în concertele „Reuniunii rom. de musică“ de aici, și aḑi angajat la opera regală din Berlin, a dóua o talentă și virtuósă violinistă, elevă a conservatorului de musică din București și Viena, mult admirată de chiar specialiști în violină. Deja prin pășirea dênșilor pe scenă, făceau publicul sĕ vadă că stă în fața unor artiști bine instruiți și siguri în arta lor. Au și fost primiți cu tunete de aplause deja la apariția pe bină.

Dl Dămian a executat cu desĕvêrșire încântător întâi „*Ciobanul*“ de *G. Dima*, storcênd admirația generală și străbătênd și la inimi prin mișcătórea tânguire a bietului cioban „în câmp flămênd“... Mai ales în aria din opera „Africanerin“ însĕ, a avut ocasie a-'și arăta tótă forța vocii sale, cu care se știe înălța dela pianele cele mai delicate, crescendo până la înălțimile cele mai voluminóse și iar scăḑênd lin, admirabil, răpitor. Au plăcut mult doinele poporale arangeate de *G. Dima*, din cari a cântat vre-o 4, în și afară de program

Publicul sibiian care a avut ocasie a asculta de multe-ori pe dl Dămian, ca elev al măestrului Dima, aḑi acuși nu l'ar mai recunóște, atât de mult s'a perfecționat și a progresat prin scóla renumitului conservator de musică din Lipsca. Dl Dămian ne face cu adevĕrat onóre în strĕinătate.

Dșóra *Adelina Piso* (din Sĕcărêmbu) merită imediat locul al doilea ca contribuitóre la reușita artistică a concertului de care vorbim. Modestă însĕ, nu și-a reclamat mai mult de un singur punct în program, și noi numai regreta putem, că nu a primit mai multe. Și-a ales partii grele, classice, pe cari le-a esecutat cu gingășie și cu rĕceala adevĕratului artist. A dovedit o dexteritate, pe care numai cel îndrăgit de arta sa, de care nu se póte despărți, o póte câștiga și o póte dovedi. A primit un splendit buchet și a fost rechemată pe scenă prin aplause.

Frumos și spre generală mulțumire s'au achitat de rolurile lor și ceialalți: d-șora *Valeria Pop* dela Budapesta, care posedă o voce metalică, dulce, și e destul de stăpână pe ea; d-șóra *Olivia Bardosy*, ca pianistă deja de frumos renume și de bună speranță; dșóra *Ana Petco*, pianistă de forță, bine apreciată, și dl *G. Șorban*, compositor și pianist, care a acompaniat mai multe puncte ale programului. D-șórele au primit flori și au fost viu aclamate.

Ne-au trecut dóuĕ óre, cât a durat concertul, ca dóuĕ minute. Ne-am treḑit că s'a sfîrșit, și ne părea rĕu că n'a fost înc'odată atât de lung!..

Suntem mândri de aceste forțe artistice române, și le dorim înălțare din tréptă în tréptă; D-ḑeu sĕ le ajute sĕ se ridice tot mai sus, dar îi rugăm totodată pe artiști, ca acolo pe unde sórtea i-a arunca, peste țeri și peste mări, sĕ nu-'și uite că sunt Români și sĕ-'și aducă totdeuna aminte de noi și de neamul nostru, și de câte ori numai vor avea ocasie, sĕ amintéscă strĕinilor cu bine numele acestui neam, din care au ieșit și din care fac și ei parte...

Balul

Despre balul ce a încheiat și aci ca și pe aiurea festivitățile adunării „Asociațiunii“, avem puține lucruri nóuĕ de spus. Balul „Asociațiunii“ a devenit, deja de mult, un fel de rendez-vous pentru o însemnată parte a inteliginței nóstre române din tóte părțile, și nici un alt bal arangeat undeva, nu se póte mândri a fi întrunit atâța ospeți din depărtări ca balul Asociațiunii. Așa a fost și estan. Familii distinse și numeróse, venite din tóte părțile, au ridicat nimbul balului. Erau familii române din Deva, Sibiiu, Brad, Budapesta, Câmpeni, Lipova, Blaj, etc. și de prin numeróse comune din jur.

O veselie sănătósă și câte o rază de dor sau de speranță zimbitóre, lumina fețele tinere, ca și pe cele mai bĕtrâne ce însoțeau pe cele tinere...

Fiecare întra în sala bogat luminată și strălucitóre, cu un vis de fericire în inima sa, cu o speranță de a eși din ea ca cuceritor ori cuceritóre, și deci a'-și duce de aici și mai frumos și mai bogat, visul de fericire ce'l tăinuește în cutare colț al inimei sale...

A fost bal bine cercetat, animat, încântător. Romana și Cuadrilele au fost jucate de peste 100 de perechi. Abia mai era loc de mișcare. In pausă publicul a fost delectat de musică prin cântări românești plăcute, multe din ele sentimentale, amoróse, cari escitau și mai mult rănile pe cari Amor le deschisese în multe inimi tinere, și le dureau plăcut...

A durat petrecerea, fórte animată, până diminéța în zori.

Bogate și splendide au fost toaletele damelor, dar o variație din cele mai drăgălașe și din multe puncte de vedere laudabile, presintau în marea de mătăsuri, admirabilele costume sĕliștenești în cari s'au presintat *dna Dr. Beu* din Sibiiu și sora d-sale *d-șóra Dora Colbasi*. Au și atras atenția tuturor și au fost admirate (dar nu numai pentru costum!) și jucate, cât numai au putut înșile sĕ mai danseze...

Ar fi fórte de dorit, ca esemplul bun de a se presinta damele nóstre în costum național, tocmai la baluri de acestea cari atrag asupra lor priviri mai multe și și atenția strĕinilor, sĕ se generaliseze tot mai mult. Pe lângă celelalte tóte, am impune tot mai mult și streinilor, prin acéstă deosebită prețuire a portului național.

Revistă Bisericéscă.

Serbarea unui centenar.

Sĕptĕmâna trecută a avut loc o mare solemnitate la basilica S-tului Petru din Roma, unde s'a celebrat centenarul morței lui Piu al 6-lea, mort în exil la Valența.

Presa catolică a amintit cu acéstă ocasie, că acest papă a făcut sĕ se modifice formula jurămêntului republican care conținea promisiunea de conspirare în contra monarchiei, substituind în locu-i angajamentul, de a nu se conspira în contra republicei în favórea monarchiei. Acéstă din urmă formulă e aceea pe care, după spusele acelorași ḑiare, Leon XIII o recomandă catolicilor francezi.

Cu ce chestii „dogmatice“ au vreme sĕ se ocupe și sĕ le pună în jurămintele lor și sĕ le serbeze „centenare“ capii bisericei „singure mântuitóre“ !?.

Primejdia rezboiului

— *Pentru Transwaal* —

Spiritele în Anglia sunt din ḑi în ḑi mai rĕsboinice, și acum tótă lumea vede, că nu mai e vorba despre dreptul de vot al Uitlanderiler, ci de faptul, că Anglia vrea sĕ-și suzeranitatea sa asupra Transwaalului, și anume în chip pacinic, dacă cei din Pretoria recunosc acéstă suzeranitate, ori prin rĕsboiu, dacă nu se póte altmintrelea!

De la 1884, de când neatêrnarea Transvaalului a fost recunoscută prin tratat, în Londra nu s'au mai ridicat pretenții asupra acestei suzeranități. Când în camera comunelor, un adversar al Boerilor a făcut o interpelare în chestia acésta, un represintant al guvernului i-a rĕspuns: „în tratatul dela 1884 *nu s'a făcut nici o rezervă privitóre la supremația Angliei asupra Transwaalului*“.

Jurisconsultul englez Farelly, într'un studiu, a arătat că supremația engleză a fost abolită în anul 1884.

Lordul Derby însuși a declarat că tratatul în chestiune e ceva nou, și la dorința represintanților Transwaalului, a șters tóte stipulațiunile referitóre la suzeranitate. Când acești represintanți (Krűger, generalul Smit și secretarul Toit) s'au întors la Pretoria, au declarat imediat că suzeranitatea Angliei e înlăturată și numai în urma acestei declarații a primit parlamentul transwaaslian tratatul.

Cu tóte acestea, ministrul englez al coloniilor Chamberlain, vorbește mereu despre suzeranitate și învinovățește pe Kűrger că a călcat tratatul. El a rostit de curênd următorul discurs, care e încă viu comentat de presa lumii:

„Președintele Krüger, ale cărui propuneri, după cum el însuși știe, nu le putem accepta, voește sĕ conteste Angliei dreptul de a studia reformele de el propuse. Guvernul englez a dat probă de neasemuită răbdare, în relații dintre suveran și vasal.

„Lumea întrégă ar trebui sĕ recunóscă, cum că reformele cerute de Anglia sunt drepte și raționale, și că mai puțin nici nu se putea cere.

„Președintele Krüger are în mânile lui pacea sau rĕsboiul. Dacă el ar fi primit compromisul propus de Milner, guvernatorul Capului, n'am fi ajuns la situația actuală de lucruri, iar dacă ar fi primit chiar în ultimul moment reformele moderate ce 'i-se propuneau, greutățile de care ne isbim astă-ḑi ar fi fost înlăturate, iar independența Transwaalului asigurată.

„Situația nu mai póte dăinui așa multă vreme, fiind prea încordată, prea amenințătóre.

„De va mai dăinui însĕ, guvernul englez va fi nevoit sĕ nu se oprescă la cererile făcute, ci va găsi alte mijlóce spre a tăia nodul, cum ḑicea Balfour, și, după avertismentul lordului Salisbury în Camera lorḑilor, spre a asigura odată pentru tot-d'auna suzeranitatea Angliei în Africa de Sud!

„De se va întêmpla o ruptură, ceea ce până acum am căutat sĕ evităm, suntem siguri de sprijinul întregei Britanii“.

Tóte ḑiarele engleze comentéză viu acest discurs.

Mai tóte îl aprobă, și tóte fără excepție îi relevă importanța și gravitatea. Discursul ministrului coloniilor este un adevĕrat ultimatum adresat guvernului transwalian.

Osia acestei luni este pusă în mișcare prin trei rotițe dentale, cele dóue rotițe mai mici de desupt stau cu latul, iar cea mai mare cu ascuțișul în sus, și acésta mișcă o osie nivelară, ce stă în legătură cu osia lunei; înseși rótele sunt puse în mișcare prin un aparat ca al orologiului de turn, cu ajutorul unei rude de fer lungă și subțire, a cărei un capĕt este întărit aici către osia rótei, iar celalalt sus în róta orologiului, și așa și ruda acésta de fier își capĕtă mișcarea dela pendulul orologiului.

Mult sciricim, după *timpul construirii acestei luni*, dar nimeni nu ne póte da nici o deslușire, nici chiar însĕși actele bisericei, — de aceea ne suim la lună, prin împedecarea unei osii o oprim (cum órecând Josua a oprit sórele) și o învêrtim în drépta și în stânga, — așa căutăm unul de pe ea, dar înzadar (cineva de pe pămênt ar crede, că s'a conturbat sistemul solar pe cer, și de aceea se invêrte luna încóce și încolo).

Ștergem de pe rotilele de aramă oleul îngroșat și prefăcut în pĕr: dar nici acolo nu este numĕrul anului; apoi dirigem luna la loc, o punem în legătură cu osia și o lăsăm pe calea lină mai departe, las' sĕ arete și mai departe schimbările lunei ómenilor fără „calendar“. (Atât e de puternic debilul om dacă ajunge deasupra corpului ceresc).

Dar totuși nu putem crede că meșterul, care a construit opera acésta, într'adevĕr artistică, atât sĕ fie fost scutit de scăderile omenesci, încât se fie întrelăsat a-'și eternisa numele pe operă, — de aceea, dacă nu este aici, cugetăm, trebue sĕ fie în celalalt capĕt al construcțiunei, și ne suim la aparatul orologiului și acolo ștergând rotila în fine aflăm pe o rotilă de minute construită din aramă galbină înscripția acésta:

„*Georg. Ruep din Gross-Vardein 1793*“

Astfel acum scim, că *luna grecéscă* a construit-o la 1793 și meșterul ei e un anumit om George Ruepe, care (de și a fost neamț — ar ḑice óre-care ungur de pe pustă) —, pentru opera sa e vrednic, ca posteritatea sĕ-i păstreze amintirea, căci ḑeu luna acésta grecéscă, este una dintre lucrurile însemnate ale Oradei.

G. H.

„Morning Post“ ḑice: „Dl Chamberlain a exprimat încă odată adevĕratele sentimente ale naţiunei“!

„Daily Telepraph“ se exprimă astfel: „Ultimatul pe care d. Chamberlain 'l-a adresat preşedintelui Krüger, nu perde nimic din importanţa lui prin faptul că nu 'i-a fost trimis pe calea diplomatică ordinară“!

„Standard“ ḑice: „Discursul d-lui Chamberlain însemnéză faza cea mai critică a dificultăţilor actuale cu Transwaalul. Deşi nu e absolut necesar sĕ fie considerat ca preludiul unui ultimatum, totuşi nici o îndoială nu rĕmâne asupra importanţei lui. Secretarul coloniilor a vorbit în numele tuturor colegilor sĕi!“ „Standard“ se întrébă dacă Krüger se va supune în sfêrşit logicei faptelor.

„Times“ ḑice de asemenea că e imposibil sĕ se înşele cine-va asupra adevĕratei însemnătăţi a cuvintelor d-lui Chamberlain: „Avem motive sĕ credem că tóte dispoziţiunile au fost deja luate la ministerul de rĕsboiu, pentru trimiterea unei expediţiuni în Africa de Sud, da va fi nevoe“.

Revistă Externă

Revoltă de Negri.

Negrii s'au pus în stare de rebeliune în comitatul Mackintosh din Statele-Unite. Doi agenţi de poliţie însărcinaţi sĕ esecute un mandat de aducere în contra fiului unui negru din Darien, acusat de agresiune în contra unei albe, au fost primiţi cu lovituri de puşcă; unul dintr'înşii a fost ucis şi cel-alt rănit.

Negrii din întregul comitat s'au adunat înarmaţi, în numĕr de peste o mie, şi au refusat sĕ predea pe ucigaşi! Primul regiment de miliţie din Savannah a fost trimis la Darien, unde situaţiunea e gravă. Negrii din acest district sunt în proporţie de cinci negri pentru un alb.

*

Sermanii Finlandezi.

Se ştie că Ţarul a dat un ucaz prin care confişcă cele mai cardinale drepturi de autonomie a Finlandezilor. Sermanul popor neputêndu-sĕ împăca cu jugul ce i-sĕ pune pe gât şi neavênd putere a se ridica contra colosului ce îl încalcă, a început a '-şi părăsi patria.

Intr'adevĕr dela promulgerea ucazului Ţarului asupra autonomiei finlandeze, emigrarea continuă a creşte. Din Februarie până acum, opt mii de persóne au părăsit teritorul. Societatea de muncitori „Kalewa“ (Poporul) va trimite în curênd o delegaţie în Australia, pentru ca sĕ caute aci pămênturi de cultură.

Cel mai important dintre ḑiarele finlandeze, „Paivalehti,“ a fost suprimat de curênd pentru trei luni, iar „Ḑiarul de Viborg“ pentru o lună, din ordinul guvernatorului general rus.

Din România

(*România la exposiţia din Paris.*) Lucrurile pavilionului regal şi restaurantului român ce se construesc, la stânga şi la drépta podului de Alma pe cheiul D'Orsay, sunt înaintate.

Lemnăria pavilionului cel mare, este aprópe încheiată, iar zidăria a ajuns până la învălitóre pe mai mult decât a treia parte a edificiului. Până la 1 Octomvrie viitor acest pavilion va fi terminat. Restaurantul construit din cărămidă şi piatră, este ajuns până la înveliş, care se îndeplineşte acum pe căpriori şi traversă de fier din cauză că în pod vor fi aşezate conform regulamentului general francez, cuhnile şi odăile de serviciu.

Ornamentaţia exterioră se va începe imediat după ce tencuelile vor fi uscate, iar cea interióră se va sĕvêrşi la finele anului. Tavanele şi duşumanele sunt aşeḑate pe traverse de fier, cari se sprijin pe colóne tot de fer pentru a da rezistenţă de 600 kilograme pe metru patrat.

Cum după planul cel vechiu, lumina era fórte defectuósă, fórte puţină în etagiul de jos al pavilionului cel mare, s'au făcut modificări însemnate în întréga constructie, şi anume: s'a ridicat plafonul catului de jos cu un metru şi 27 cm., iar tavanul s'a făcut din lespezi de cristal şi altele.

Aceste considerabile îmbunătiri se fac fără nici un adaos de cheltueli.

NOUTĂŢI

Intregire. In articolul nostru „Fundaţiunea lui Gozsdu“ din numĕrul trecut, în pasagiul al doilea care însémnă pe cei-ce au participat la şedinţele fundaţiunii, a rĕmas afară din greşală numele dlui *Avram Bêrlogea*, jude de Curie, care şi d-sa a participat la tóte şedinţele, ceea-ce prin acésta întregim.

*

Nu săriţi din tren. Un cioban din Munţii-Cugirului s'a urcat sĕptĕmâna trecută la Orăştie pe trenul accelerat, avênd sĕ se dea jos la staţiunea Jibot. La Jibot însĕ acceleratul nu stă, ci trece cu repeziciune micşorată (ḑar totuşi destul de mare) prin staţiune.

Ciobanul din vorbă a sărit la capĕtul dincolo a staţiunii, din tren, dar iuţeala trenului i-a dat un avênt atât de periculos, că nenorocitul până jos s'a întors în cap şi a căzut atât de grozav pe cap, că a rĕmas imediat mort.

*

Cascadă de smarald la Exposiţia din 1900. In timpul Exposiţiei, va fi pe Câmpul-lui-Marte, în faţa vechei galerii a maşinelor, un castel de apă cu o cascadă mai înaltă şi mai impunătóre ca faimósa cascadă din St. Cloud. In acéstă cascadă se vor vĕrsa 1200 litri de apă pe secundă; apa va fi în parte decorativă pentru castelul de apă, şi în parte întrebuinţată la condensarea aburilor marilor maşini motrice. Se studiază mijlócele de a face liminóse jocurile de apă după felul cum au fost instalate fântânile luminóse cari au avut atâta succes la 1887.

Dar a fost vorba de un plan şi mai original, cu totul nou, şi care merită sĕ fie menţionat: realizarea „Cascadei de smarald“. Iată în ce constă ea. Există un produs chimic numit „fluoresceina“, O fórte mică cantitate de praf din acéstă substanţă e de ajuns sĕ coloreze o masă enormă de apă şi sĕ-i dea o colóre de smarald vrednică de „O mie şi una nopţi“, precum şi nişte resfrângeri fluorescente uimitóre.

*

Omor. In Vaidei (l. Orăştie) a fost găsit Sâmbăta trecută diminéţa, omorît flăcăul George Micu, unul dintre cei mai de frunte şi cu bunăstare juni din sat. Se crede că a fost ucis din jaluzii tinereşti.

*

Un lagăr străvechiu roman. Cu prilegiul unor săpături făcute pe ţĕrmul drept al rîului Narenţa, în apropierea orăşelului Caplina din Herţegovina, s'a descoperit un mare *lagăr roman*, fórte bine conservat, despre care archeologii cred că a fost construit sub împĕratul *Nero* în primul secol al Erei nóstre, şi că a fost distrus de un incendiu. Lagărul are o lungime de 100 metri si o lărgime de 80. Parte din zidurile şi din gangurile boltite ale lagărului sunt încă destul de bine conservate. Zidul din împrejmuire are trei porţi, dintre cari una are o înălţime de 2 caturi. Treptele de scară de prin turnuri sunt pe deplin conservate, decoraţiunile acestor turnuri sunt încă vizibile. In ruinele taberei s'au găsit mai multe unelte de gătit precum şi o mulţime de arme.

*

O fotografie. O nostimă fotografie psichologică aduce „Trib. Poporului“ de aḑi. După-ce ai cetit primul ei, îţi cade fórte „apropos“ următorul început al articlului seu al doilea:

„In viaţa publică se pune între calităţile cele mai detestabile: „credinţa rea“, (mala fides). Cu ómeni, conduşi de rea credinţă în lucrările lor, nu poţi sĕ ştii nici odată nici ţînta nici mijlócele, şi nu poţi sĕ te orientezi sau sĕ preveḑi, când te vor înjunghia pe de-a-furişul, când se vor dezavua pe sine, sau îşi vor contraḑice, sau vor compromite causa pe care vreau sĕ o reprezente“.

*

Atentatul din Belgrad. Luni s'a început în Belgrad pertractarea în procesul atentatului contra exregelui Milan. Şése-spre-ḑece dintre acusaţi au fost puşi pe picior liber, pe când 29 inşi vor fi duşi înaintea tribunalului statar, acusaţi de conjuraţiune, ear ḑece inşi acusaţi de lesa-maestate. Pedépsa e una singură: mórtea!

*

Inaugurarea monumentului dela Tulcea, ridicat în memoria rĕsboiului de independenţă a României dela *1877*, s'a hotărît a-se face după întórcerea în ţéră a Regelui Carol, care doresce mult a asista la acéstă solemnitate.

*

Explorarea atmosferei. Invĕţătorul francez Mascart a resumat la Academia de ştiinţe din Paris resultatele obţinute de d. Teisserenc de Bort în explorarea înaltelor regiuni ale atmosferei cu ajutorul balónelor-sonde. Mai întâiu a constatat că aceste balóne se perd fórte rar; ele sunt mai tot-d'auna găsite şi trimise la observator. Autorul resumézä resultatele a vre-o sută de ascensiuni. Mai întâiu. constată că influenţa anotimpurilor se manifestă încă la o înălţime de 5.000 de metri producênd o diferenţă de 6° între temperaturile mijlocii de vară şi de iarnă. Observă apoi că temperatura de—40° se întâlneşte între 6.000 şi 9.000 de metri, iar temperatura de—50° între 8.000 şi 12.000 de metri.

*

In procesul Dreyfuss se crede că sentinţa va fi adusă Joi sau Vineri, şi că acusatul va fi achitat.

*

Invenţiune nouă românéscă patentată. Oficiul reg. ung. de patente din Budapesta sub Nr. 1201 11932/99, a patentat o invenţiune românéscă, sub numirea *Şindile de lemn*“; cu care se póte acoperi fără cuie si fără măiestru. Aceste şindile sunt ieftine, uşóre, durabile, de mărime egală şi acurată şi obduse cu o massă colorată după plac resistibilă contra focului şi contra apei.

Pentru etablarea unei fabrici unde sĕ se pună în pracsă acéstă invenţiune, se intenţionéză înfiinţarea unei societăţi acţionare cu un capital de 100,000 fl. împărţit în 1000 de acţiuni.

Cei ce doresc a lua parte la acésta intreprindere românéscă, sĕ se adreseze pentru prospecte şi informaţiuni la inventatorul acestor fel de şindile *Ioan Baciu* preot în Sajó-Solymos u. p. Nagy Sajó în Transilvania.

AMVONUL

Prefaţa

volumului de cuvêntări bisericeşti pentru Dumineci: „Seminţe din agrul lui Christos“, de Zacharia Boiu.

(Incheiere.)

Nu póte fi problema unei precuvêntări, ca sĕ dee cetitorului o teorie a cuvêntării bisericeşti, pentru acésta îngrijesc disciplinele speciale teologice; ci ḑic numai în general, că multe, prea multe din cele auḑite în biserică vor rĕmâné ascultătorului neînţelese, pe jumĕtate înţelese şi dóră chiar rĕu înţelese, dacă nu va veni cuvêntul bisericesc a le esplica ascultătorilor la înţeles şi a produce în inimile lor dorinţa de a urma cele bune şi a se depărta de cele rele, ce au auḑit. „Óre înţelegi tu cele-ce ceteşti?“ ḑise apostolul Filip către solul Candaciei, împĕrătesei Arabilor, care reîntorcêndu-se din Ierusalim şi şeḑênd în trăsura sa, cetea pe prorocul Isaia. „Cum voiu putea înţelege“, rĕspunse acela, „de nu mĕ va povăţui cineva?“ Şi rugând pe Filip a şedea lângă dênsul, acesta se sui în trăsură, şi începu a-i esplica cele cetite despre óia ce se aduce la junghiare etc. Şi urmarea fu, că sosind la un rîu, solul din Arabia însuşi ceru a se boteza. Filip îi luă mărturisirea credinţei, îl boteză, şi aşa ḑicênd din drum aduse un suflet la Christos. Iată vestirea cuvêntului lui Dumneḑeu!

Cât pentru forma ce m'am silit a da acestor cuvinte bisericesci, aceea nu e esclusiv nici una din cele-ce ne învaţă Retorica bisericéscă, ci după natura textului evangelic acuşi una, acuşi alta. Şi acésta nu numai pentru variaţiune, ci pentru-că totdéuna am dat preferinţă esenţei, iar forma m'am silit a o aduce în armonie cu esenţa: ca sĕ nu pătiméscă mieḑul, în favorul cójei, ce-'l îmbracă. La una însĕ am căutat: ca cuvêntul sĕ fie cât se póte o unitate de cugetări, textul biblic centrul, sîmburele, pe lângă care sĕ se cristaliseze în mod firesc tótă cuvêntarea. Nu în formă, nu în figuri retorice, ci în seriositatea, simplitatea şi sfinţenia învĕţăturei evangelice sĕ căutăm a se cuprinde cuvêntul bisericesc!

Limbagiul m'am silit a-'l păstra cât se póte cel simplu şi poporal, în conformitate cu limbagiul s. scripturi, care este şi al cărţilor bisericeşti, creḑênd cu sf. Apostol Pavel, că mai bine cinci cuvinte înţelese, decât o miiă neînţelese. De aceea am încungiurat pe cât se póte neologismii şi străinismii, fiind un ce cu totul necuviincios a face din cuvêntul bisericesc o prelegere de filologie, după care cutare cuvênt se trage din cutare limbă, este cuvênt compus din cutari şi cutari dóuĕ cuvinte şi însemnéză mai întâiu césta şi ceea, după aceea césta şi ceea, aici însĕ se ia în înţelesul cesta sau cela, etc. — procedere, prin care ne depărtăm dela firul cuvêntului, rătăcim încóce şi încolo, lungim cuvêntul fără lipsă şi lăsăm pe ascultători flămênḑi şi setoşi de ceea-ce doreau şi aşteptau sĕ audă.

In fine am numit aceste cuvêntări „Seminţe din agrul lui Christos“, pentru-că atât de mare este agrul acesta, încât puterile unui om nu ajung a-'l percurge, a-'l cultiva, a-'l secera şi a-'l sĕmĕna de nou. Fiecare spic dintr'ênsul cuprinde material abundant pentru o cuvêntare. Eu m'am mărginit pe lângă pericopele evangelice ale duminecilor, prasnicelor şi sĕrbătorilor, cari pericope după mĕsura lor esterióră sunt şi ele numai o mică parte a textului evangeliilor. Şi aşa cred că este justificat nepretensivul titlu, ce am ales pentru nepretensiva mea lucrare.

Iară pe voi, fraţi preoţi ai bisericei nóstre strămoşeşti, vĕ rog sĕ primiţi cu iubire frăţéscă şi acest mic dar, ce vĕ ofer, şi neajunsele ce veţi întimpina, judecaţi-le în spiritul iubirei, carea tóte le sufere, tóte le crede tóte le nădĕjdueşte, şi care nici odinióră nu cade.

In fine că am închinat acest fruct al ostenelelor mele memoriei marelui nostru Andreiu, la aniversara a 25-a a morţii aceluia, esplicarea e cea mai simplă: iubirea şi dincolo de mormênt a fiiului către părintele seu.

Iar că am adaus la acéstă lucrare şi chipul autorului, primiţi ca o mică suvenire dela un frate în Christos, care cu voi a tinerit, cu voi a bĕtrânit.

Şi aşa, puţine seminţe din agrul cel imens al lui Christos, mergeţi şi voi în lume, şi ajunse în mânile zeloşilor sĕmĕnători, cari vĕ cunosc, dee cerul sĕ cădeţi în pământ bun şi sĕ rodiţi şi voi, cât va voi Domnul secerişului, spre creşterea şi întărirea împĕrăţiei lui Dumneḑeu pe pămênt!

Sibiiu, 16/28 Iuniu 1898.

Zaharia Boiu.

De spaima morţii.

Fiind că s'au ivit unele cazuri de *ciumă* şi în Rusia, vecina Românie s'a pus cu o înţeptă precauţiune, pe luarea de mĕsuri de asigurare contra fiorosului flagel.

Consiliul de miniştri în şedinţa de la 31 Aug. n., luând în consideraţiune referatul d-lui ministru de interne relativ la mĕsurile de luat pentru apărarea ţĕrei de invasiunea ciumei, a încuviinţat sĕ se aplice următórele mĕsuri:

1. *A se reduce numĕrul trecĕtórelor din Rusia în România* la doue numai, şi anume: Ungheni şi Reni-Galaţi;

2. A se interḑice întrarea în ţară a persónelor cari vin din provinciile infectate de ciumă ale Rusiei.

3. Visitarea medicală se va aplica tuturor călĕtorilor din cele-l'alte provincii ale Rusiei.

4. La cas de necesitate carantina de 10 ḑile la Sulina se va aplica vaselor cari vin din regiuni suspecte.

5. In portul Constanţa se va refuza ori ce vas de provenienţă suspectă.

*

O consfătuire de medici a avut loc la Iaşi. Medicii au desbătut o serie de mĕsuri ce ar trebui luate.

Dl d-r Rójniţă medic-şef al oraşului Iaşi, împreună cu dl Mihail ajutor de primar, au inspectat baratcele situate în afară de oraş.

Medicul a dispus ca, sub privegherea serviciului technic, sĕ se facă de urgenţă reparaţiunile cuvenite, după care *baratcele vor fi transformate într'un spital de izolare.*

*

Pentru formarea *cordonului sanitar pe malul Prutului,* spre a înlătura întroducerea flagelului ciumei în ţară, următórele fracţiuni de regimente au fost trimise din corpul IV de armată:

Regimentul cantemir 60 soldaţi, regimentul Stefan cel Mare 294, regimentul Rahova 250, regimentul Dorohoiu 316, iar Botoşanii 280, în total cu cei cari alcătuiau vechiul cordon, sunt pe frontieră 1786 soldaţi pe extindere de 472 chilometri începênd de la Mamorniţa şi până în satul Cârja. Ele vor păzi graniţa de întrarea ómenilor pe căi ne permise.

Szebenvármegye alispánja.

19113/1899 [182] 1–1
V.

Pályázati hirdetmény.

Az ujegyházi járási főszolgabirói hivatalnál megüresedett, évi 230 frt. bérrel és 47 frt. 36 kr. ruházati átalánynyal javadalmazott, nyugdíj igénynyel egybekötött, esetleg az ennek áthelyezés utjáni betöltése esetén valamely más járásban megüresedő és ugyanazon illetményekkel javadalmazott járási hivatal-szolgai állomásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás elnyerésének feltételei a következők: születési anyakönyvi kivonattal igazolandó magyar állampolgárság, községi bizonyítványnyal igazolandó fedhetlen előélet és a magyar nyelvnek szóban és irásban a német és román nyelvnek legalább szóban birása, hatósági orvosi bizonyìtványnyal igazolandó erőteljes testalkat és épegészség, végül a tényleges katonai szolgálat megfelelő okmánynyal igazolt teljesìtése esetleg az aluli mentesség.

A pályázati folyamodványok hozzám legkésőbben 1899 évi október hó 6-ikáig benyujtandók.

Nagy-Szeben, 1899. évi szeptember hó 2-án.

Alispán helyett:

Stroia,
főjegyző.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de

Ioan Iosif Sceopul.

Preţul broş. 75 cr.

De pe la noi,

nuvelete de

D. V. Păcăţianu

1889—1891.

Preţul broşat florini 1.—

Din tainele vieţii,

novele şi schiţe

de

Margareta Moldovan.

Broş. à 1 fl.

Din vremuri apuse,

de

Judita Secula născută **Truţa.**

Broş. à 50 cr.

Deschidere de prăvălie.

Am onóre a face cunoscut onoratului public, că 'mi-am instalat în piaţa de aici:

strada Cisnădiei nr. 43

prăvălie de primul rang, bine asortată cu marfă de

covóre de Brünn, depou de fabrică

în mare şi în detail,

şi fiind în posiţia de a pune la disposiţia publicului tot felul de marfă din branşa acésta cu **preţurile fabricei,** rog pe onoratul public sĕ-mi onoreze

acest nou etablisement

cu preţuitele lui comande.

Cu distinsă stimă:

Beni Menyász,
depou de covóre de Brünn,
strada Cisnădiei nr. 43. [167] 5—10

Către domnii învĕţători şi directori de şcóle!

La începutul anului şcolar ne permitem a Vĕ atrage atenţiunea asupra depositului nostru de cărţi şcolare şi literare, recuisite de scris şi desemn, charte geografice, globuri terestre, tabele de cetit, modele de desemn etc., si a vĕ ruga sĕ ne adresaţi preţuitele D-vóstre comande cu tótă încrederea nóuă, promiţêndu-Vĕ un serviciu solid, prompt şi preţuri cât se póte de convenabile.

Cu tótă stima:

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Avem de vêndare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş. à	fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş.	„ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş.	„ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl.	—.24	la fl.	—.20
Aritmetica de V. Roman leg.			„ „	—.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl.	—.40	„ „	— 30
„ II. „ „ „ „	„ „	—.32	„ „	—.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.15
Geografia de V. Roman			„ „	—.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl.	—.30	„ „	—.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl. 2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„ 2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral)	„ 7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„ —.80
Modele de desemn à 24 foi	„ 1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu** se află de vêndare:

Biblioteca internaţională.

1. Minciunile convenţionale de M. Nordau broş.	fl. 1.50
2. Robia femeei de I. Stuart Mill broş.	„ —.75
3. Educaţiunea intelectuală de Herbert Spencer broş.	„ 1.—
5. Este omul liber de G. Renard broş.	„ —.75
6. Din Muscel, cântece poporane de Rădulescu-Codin broş.	„ 1.25
7. Părinţii şi copii în al XIX. secol de E. Legouvé broş.	„ 1.—
8. In faţa morţei, nuvele de Becescu Gh.-Silvan broş.	„ 1.25
9/10. Dare şi avere, roman în 2 volumne de G. Freytag broş.	„ 3.25
11. Omul genial de H. Türck broş.	„ 1.—

Au apărut şi se află de vêndare în

Tipografia şi librăria Archidiecesană,

Sibiiu:

1. Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl. 2.—
2. Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„ 3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broş.	„ —.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„ —.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„ —.25
6. Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş.	„ 2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş.	„ 2.—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 91 Sibiiu, Joi, 26 August v. (7 Septembre n.) 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Pentru preoţimea nóstră

Ḑi de ḑi ne sosesc scrisori, cari zugrăvesc miseriile, cu cari are de a se lupta preoţimea nóstră din archidiecesă.

Sunt unele lucruri, pe cari noi cu a nóstră voinţă, cu ale nóstre puteri nu le putem delătura, ci trebue sě ne plecăm sorţii, şi sě suferim cu resignaţiune, sperând îndreptarea lucrurilor spre bine.

In situaţiunea acésta omul se întăreşte îndoit, când se mulţumesce cu actualitatea, şi-'şi împarte afacerile astfel, ca sě aibă posibil viaţă ticnită el şi ai sěi.

Cine are vîrtute de a se mulţumí cu puţin — şi preoţimea nóstră deocamdată cu puţin trebue sě se mulţuméscă, — cine are vîrtutea acésta, acela'şi-face viaţa plăcută, şi nu împrăştie nemulţumire în jurul seu.

„Sě se lapede de sine omul, sě-'şi ia crucea sa“, aşa ne predică sfânta Evangelie, şi cine urméză acestei invitări, acela se va mântui.

Este o vîrtute resignaţiunea, şi cine observă un traiu regulat, un traiu cu trezvie, pentru sine, pentru familia sa, pentru casnicii sei, pentru poporenii sei, preotul care o face acésta, din gura aceluia nu auḑi nemulţumire, căci celui cu trezvie, celui econom Dumneḑeu îi ajută.

Suntem datori sě observăm acéstă vîrtute la lucrurile a căror îndreptare nu atêrnă dela voinţa nóstră, nu dela putinţa nóstră.

Şi dacă acésta este vîrtute la lucruri cari nu dela noi atêrnă, este pěcat când suntem indiferenţi, când suntem negligenţi în delăturarea lucrurilor pentru noi nefavorabile, a căror delăturare dela noi atêrnă.

Suntem chemaţi noi ceşti dela ḑiarul archidiecesei, chemaţi suntem sě cultivăm vîrtuţile, sě îmbărbătăm la observarea lor, înşine sě fim model în vîrtute, model în activitate pentru binele bisericei, model în esactitate, când vorba e de binele bisericei.

Am lipsi dela o sfântă datorinţă a presei când am lăsa ne-atinse şi defectele, neajunsurile, întrelăsările preoţimii, cari ating în mod neplăcut autoritatea bisericei, vatămă disciplina, şi aduc preoţimii stricăciune în mod vědit.

Dacă în asemenea casuri am observa tăcere, am greşí în contra intereselor bisericei, în contra preoţimii şi în contra nóstră, căci nu ni-am implini datorinţa, şi încă la un loc cum e presa, pe calea căreia trebue sě mérgă tóte informaţiunile menite a promova binele bisericei şi interesele particulare.

Legea privitóre la întregirea venitelor preoţesci póte eventual sě aibă şi intenţiuni ascunse, tendenţe nebisericesci, una însě nu i-se póte denega, că voesce sě îmbunătăţéscă sórtea materială a preoţimii.

Biserica din partea sa a făcut tot posibilul, ca preoţimea nóstră prin reflectare la beneficiile asigurate în lege, sě ajungă în faptă la o îmbunătăţire.

A pus la cale culegerea datelor de lipsă, şi a îndrumat pe oficiile protopresbiterale, ca datele, fasiunile, documentele de lipsă, tóte acestea sě le pregătéscă sub propria îngrijire şi rěspundere; s'a apelat la preoţime, ca în o afacere pur de interes al ei, sě dea ascultare glasului bisericei, şi datele recerute sě le adune cu îngrijire, mai ales când tóte documentele oficiale, céră-se ele de unde se vor cere, tóte se dau gratuit. S'a mobilisat întrégă archidiecesa pentru esecutarea acestei lucrări, s'a mobilisat întrégă administraţiunea, justiţia, spre a înlesni acéstă lucrare iniţiată de stat.

Şi cu tóte că documentele se dau gratuit, cu tóte că afacerea întrégă ţîntesce ameliorarea stării materiale a preoţimii, cu tóte acestea până acuma lucrările în general s'au făcut cu puţină îngrijire, ca sě nu ḑicem cu o superficialitate punibilă.

Vorbim în interesul preoţimii, vorbim la adresa preoţimii nóstre.

Este interesul nostru sě dăm odată doveḑi că scim scutura indiferentismul, şi unde noi ne putem ajuta, acolo ne şi ajutăm.

E ocasiunea dată, sě o dovedim!

Noul calendar în Rusia!

Guvernul rus a decis adoptarea calendarului Gregorian în locul calendarului Iulian, care era o causă de dificultăţi pentru comercianţii ruşi din străinătate, cum şi pentru comercianţii strěini în Rusia.

Societatea astronomică din St. Petersburg a instituit cu concursul miniştrilor de Stat, o comisiune de 16 persóne, însărcinate de a regula detaliele acestei reforme, care se va realiza la 1 Ianuarie 1901, adecă în prima ḑi a secolului XX.

Din Austria.

Crisa politică în Austria, şi din ea resimţită în anumite afaceri în întrégă Monarchia, se aţîţă de nou şi par'că se complică tot mai mult.

Měrul principal de céртă, e chestia limbei, cal de bătae cu vitejie şi îndârjire călărit atât de Germanii cât şi de Slavii imperiului.

Guvernul creḑênd că ar fi în interesul restabilirii păcii, par'că ar vrea sě retragă ordonanţele de egală îndreptăţire a limbilor, edate pentru Bohemia, sub cuvênt că vrea sě reguleze definitiv chestia prin lege în tótă forma. Dar Cehii n'au încredere, şi ameninţă teribil.

Din causa situaţiei astfel încordate, „Reichsrathul“ nu póte fi convocat ca sě alégă delegaţiunile.

S'au început pertractări între partidele parlamentare, îndeosebi se încércă mulcomirea Cehilor. Baronul Chlumetzky are rolul de mijlocitor. Dar nu prea merge. Foile cehice scriu tot mai vehement şi ameninţă cu obstrucţionism, în cas dacă măcar cât de puţin ar perde din drepturile acordate prin ordonanţele Badeni-Gautsch. Iar ḑiarele germane nu slăbesc nici ele din limbagiul cât se póte de intransigent, declarând „indignarea“ Cehilor de prefăcută, şi tótă păşirea lui Chlumetzky suspectă! E vorba, ḑicele, de o mare tragere pe sfóră pentru scopul de a se alege Delegaţiunea...

In 4 Sept. au fost iar audienţe mai lungi la M. Sa Monarchul. A fost primit Thun şi Széll. Cel dintâiu a stat peste o óră şi jum. în audienţă.

In cercurile politice bine informate, se consideră ca sdruncinată posiţia lui Thun, şi se vorbeşte că îi v'a urma un cabinet de transiţie.

Revistă Bisericéscă.

† Patriarchul din Alexandria.

O telegramă cu data 4 Septembre n. ne aduce din depărtatul rěsărit, din Alexandria, ştirea, că Preasfinţitul Patriarch al Alexandriei, Cuviosul Sofronius, care se bucurase de o viaţă deosebit de lungă şi ajunsese vîrsta de 105 ani, a murit acum atins de grózmicul flagel al ciumei.

*

Seminariu sêrbesc pentru clerici.

Patriarchul Brancovici al Sêrbilor ungureni, a declarat în o vorbire a sa ţinută decurênd cu ocasiunea unei festivităţi bisericeşti, că va înfiinţa pe spesele proprii un seminariu pentru clericii bisericei sêrbeşti, şi anume are nădejde că în timp de un an seminarul sě fie gata şi dat folosinţei, în Carloviţ.

Până acum biserica soră sêrbéscă nu avea un seminariu pentru clericii sěi, ci acestia îşi primeau instrucţiunea teologică adunându-se la prelegeri de prin cuartirele private prin care locuiau, ceea-ce nu putea fi aşa de folositor şi congruent cu scopurile educaţiunii clericale.

S'a stăruit mult pentru înfiinţarea unui seminariu pe sama clericilor, dar totdéuna fără succes. Patriarchul vrea sě pună acum capět acestui neajuns. Locul trebuincios l'a cumpěrat deja. Edificiul îl va costa peste 100.000 fl.

FOIŢA

Monumentele Impěratului Traian descoperite în România

— *Conferinţa dlui Gr. G. Tocilescu, ţinută la Ateneul Român la 7 Februarie 1899.* —

Duminecă, 7 Februare a. curent, la órele 8 şi jumětate séra, sala Ateneului Român era plină de un numeros public, ce venise ca sě asculte conferinţa archeologului şi profesorului universitar d. Gr. G Tocilescu şi sě participe la serbarea ce tinerimea universitară şi societatea istorică a studenţilor în litere pregătise ilustrului ei magistru. Lumea era atât de multă, că ne mai încăpênd prin loji şi prin staluri, sta în picióre în lăuntru ca şi la cele patru întrări ale sălei.

Scena Ateneului presenta un aspect frumos prin obiectele expuse: modelurile în gyps ale celor dóuě monumente restaurate: Trofeul şi Mausoleul; inscripţiunile mari votive ale acestor monumente, reproduse în mărimea aprópe a originalelor, cu bucăţile existente, şi lacunele împlinite prin sagacitatea ilustrului epigrafist, cărţi, desemne şi alte estampage, cum şi aparatele de proiecţiune, în scurt, întregul arsenal demonstrativ, cu care avea sě opereze conferenţiarul.

D. Tocilescu apare la tribună însoţit de vechiul profesor, astăḑi coleg de Academie şi Universitate, dl V. A. Urechiă, şi în timp de dóuě óre desvoltă interesantul subiect ce 'şi-l'a propus, ţinênd încordată atenţiunea publicului, printr'o espunere clară, metodică, plină de căldură şi entusiasm, fórte dese ori întreruptă prin tunete de aplause.

Nu vom încerca decât sě dăm un scurt resumat al acestei admirabile conferinţe.

In partea introductivă, oratorul face sě reiasă însemnătatea isvórelor monumentale faţă de cele literale în genere, cu deosebire când e vorba a se studia epoca română în Dacia; cum trebue sě închidem cărţile cari nu ne spun decât hypotesele învěţaţilor şi sě mergem pe teren, sě cutreerăm câmpiile şi văile, sě explorăm ruinele şi rěmăşiţele antice, spre a reconstitui un trecut, despre care scriitorii antici n'au ştiut ori n'au voit sě ne spună ceva. Astfel călăuzit de acest principiu că exploraţiunea archeologică a ţării se impune ca lucrare de căpetenie, ca aprópe unicul mijloc de a risipi întunericul deasupra epocei preromane, romane şi medievale ale istoriei patriei, dl Tocilescu s'a pus pe lucru şi în curs de 18 ani de când s'a întors din streinětate, n'a pregetat ca sě desmormênteze trecutul, sě cerceteze valurile, drumurile, cóstele şi ruinile antice, sě desgrópe oraşele mai însemnate. Şi astăḑi când mai bine de 100 localităţi antice au fost regăsite şi studiate pe teren şi fixate în charta archeologică a ţării, când cinci valuri dobrogene, alte cinci în Ţara Românéscă, patru limese (cis şi trans-danubian, cis- şi trans-alutan) cu castelele de pe lângă dînsele, au fost recunoscute şi měsurate, când 12 oraşe şi localităţi antice au fost explorate şi scóse de sub dărîmăturile lor; când mai bine de 800 inscripţiuni greceşti şi latineşti deosebit de ḑecimi de statue, baso-reliefuri, obiecte metalice şi monede, au venit sě înavuţéscă colecţiunile publice ale Statului; astăḑi, în fine când Tyche, Bunul Noroc, l'a făcut sě descopere în câmpiile dobrogene cele dóue monumente ale lui Traian, sě simte dator, în ocasiunea de faţă, sě-'şi exprime recunoştinţa adêncă tuturor acelora cari l'au ajutat, încurajat şi i-au procurat mijlócele şi putinţa ca sě lucreze, tuturor miniştrilor de instrucţiune publică şi de rěsboiu, începênd cu dd. V. A. Urechiă şi generalul Manu şi finind cu dd. Haret şi generalul Berendeiu, cum nu mai puţin Academiei române, ca şi Academiilor şi Societăţilor savante din străinătate, tuturor colaboratorilor sěi, începênd cu învěţătorii de sat şi cu ajutórele technice cari i-au stat la disposiţie.

Partea a doua a conferenţei este consacrată resultatului săpăturilor în cetatea Civitas Tropaeensium de lângă Adamklissi.

Conferenţiarul ne plimbă apoi prin interiorul caselor, văilor, ba face chiar pe locuitorii de un mileniu şi jumětate morţi, ca sě vorbéscă, graţie inscripţiunilor descoperite şi cu ajutorul cărora expune analele ambelor oraşe: trajanic şi constantinic. Cu deosebire interesante sunt constatările savantului archeolog în privinţa exsistenţei acolo a unei comunităţi creştine în timpii primitivi ai creştinismului, a unui martir, canonisat ca sfânt şi depus în cripta de sub basilică; existenţa unei basilice cimiterialis, şi a urmelor de persecuţiune contra creştinilor, aşa cum rees ele dintr'o inscripţiune: crux motrua et resurrecta.

După aceea ese din Cetate spre a urca sprânceana de deal pleşuv despre No. E, acolo unde ne aştéptă cele dóuě falnice monumente, trofeul şi mausoleul, de care ḑice că primul este actul de nascere al neamului românesc, iar cel de al doilea: actul de 'nmormêntare al eroilor cari au luptat şi murit pentru cucerirea Daciei sub steagurile împěratului Traian!

După ce arată că nu există póte în Europa o localitate antică, care în ceşti din urmă ḑece ani sě fie scos la lumină monumente mai curióse prin a lor formă, mai însemnate prin problemele istorice şi artistice ce le deştéptă, monumente chiar care se fie unice în întreaga lume romană, ca micul până eri, necunoscutul şi ca şi rătăcit în pustiile Dobrogei cătunul Adam Klissi, intră în mijlocul Pompeii Orientului, în mijlocul ruinelor Cetăţii lui Constantin, reconstruită pe dărîmăturile municipiului Tropaeum Traiani: o minunată fortăréţa cu 24 turnuri în picióre, cu 3 porţi apărate de îndoite turnuri, cu edificii măreţe, între cari 3 basilice, una byzantină cu o criptă de desubt unde se a au móştele unui sfânt, alta forensis, localul de reuniune al autorităţilor

Tricolorul săsesc.

Pe noi Românii ne-au oprit demult binevoitórele guverne a ne mai scóte la iveală colorile naționale, dar Sașii tot le mai foloseau pe ale lor. La sĕrbările Teutsch în Sibiu, am vĕḑut multe stindarde naționale săseșci, dar e drept că puseseră și unguresți, mai puține, printre ele. Acum au apus și ḑilele acestea. Ministrul-president Széll, ca ministru de interne, prin ordinațiunea nr. 82290 ex 1899 *interḑice și Sașilor folosirea flamurei lor naționale roșu-vênĕt.*

Roșu-vênĕt fiind însĕ și colorile comitatului și orașului Brașov, ordinațiunea concede, ca la ocasiuni festive, autoritătile comitatense și orășenești, sĕ pótă arbora pe edificiile publice, pe arcuri de triumpf etc. *și* stindardul roșu-vênĕt, dar' numai așa că tricolorul maghiar sĕ fie representat în numĕrul egal cu stindardul roșu-vênĕt, ba pus în frunte!

Particularilor înse nici pe lângă acéstă restricțiune nu li-se permite arborarea. Abateri dela acest ordin vor fi pedepsite cu arest până la 15 ḑile și pedépsă în bani până la 100 fl.

Care va sĕ ḑică mergem tot spre mai bine. Putem sĕ ne înfrățim, că acum sunt tóte bune...

Din diecesa Caransebeș.

Adunarea reuniunii înv.

Adunarea generală a „Reuniunii învĕțătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului“, s'a ținut la Orșova în ḑilele de 3 și 4 Septemvrie n., și a avut un succes strălucit.

Nu numai învĕțătorii au luat parte în numĕr imposant, dar și multă inteligință română din înpregiurime și din depărtări a cercetat adunarea.

Concertul dat cu acest prilej de către corul din Lugoj, formézá coróna sĕrbărilor dela Orșova.

Ședințele adunării au fost conduse de vice-președintele reuniunii, învĕțătorul Traian Lințu, iar delegatul și representantul consistorului din Caransebeș a fost venerabilul și meritosul protopop al Orșovei, Mihail Popovici.

Vom da amĕnunte după ce le vom afla în organul diecesei „Fóia Diecesană“.

Primejdia rĕzboiului.

„Morning Post“ din Londra află din Pretoria, că în urma discursului lordului Chamberlain, *în cercurile oficióse ale Boerilor, rĕsboiul e considerat ca inevitabil.*

Boerii, afară de cei din Johannesburg, sunt bine înarmați.

Aprovisionările de rĕsboiu, pe cari primul ministru Scareiner le-a lăsat sĕ trécă prin colonia Capului, au ajuns direct la Pretoria.

*

Ministrul Chamberlain și-a întrerupt pe neașteptate concediul și s'a întors la Londra. Se va ținea probabil un consiliu ministerial. Chestia Transwaal a întrat în stadiul ultim; *republica africană trebue sĕ alégă între rĕsboiu sau cedare.*

„Kölnische Ztg“ e înformat din Londra, *că pregătirile Angliei pentru un rĕsboiu cu Transwaal sunt terminate.* Guvernul ține gata 5 milióne de funți sterlingi pentru acoperirea speselor. Vor fi chemați sub arme reserviștii de I. clasă.

Revistă Externă

Vênătorii germani, provĕḑuți cu tunuri.

După „Berliner Tageblatt“, batalionul de vênători al gardei imperiale germane, cu reședința în Potsdam, a fost înzestrat de pe acum cu patru mitraileuse Mazim.

De o lună, vênătorii din acest batalion sunt învĕțați sĕ manevreze acéstă nóuă armă de către soldații din regimentul 2 de artilerie.

Aceste piese, cari sunt trase de cai și trag până la 50 de lovituri pe minut, au fost puse în serviciu pentru prima óră în timpul unei manevre care a avut loc la începutul lunei August, în împregiurimile de la Belzig.

Slavismul în Balcani.

Principele Nichita al Muntenegrului a visitat sĕptĕmâna trecută pe Sultanul la Constantínopol. Sultanul i-a făcut primire căldurósă.

Călĕtoriei principelui Nichita i-se dă importanță politică, și se ḑice, că cestiunea frontierei dela Beran a primit cu ocasia acésta soluțiune definitivă. Turcia va regula pe cheltuiala proprie împregiurimea lacului Skutari, a cărui parte nordică se ține de Muntenegru și unde familia principelui are mai multe vile. Va regula Turcia, și rîul Bojava, care se varsă în numitul lac, căci Nuntenegru voesce sĕ facă navigabil atât lacul, cât și rîul.

Se plănuesce de asemenea, ca districtul Vojevicz, locuit mai ales de Sêrbi *sĕ fie alăturat la Muntenegru.*

Un alt scop al călĕtoriei principelui Nichita, este *realisarea mult amintitei confederațiuni balcanice.*

Este sciut că cu prilegiul călĕtoriei principelui bulgar Ferdinand la Cetinje, s'a încheiat între Bulgaria și Muntenegru un fel de alianță. Totodată s'au inițiat tratări cu Grecia și Serbia, ca sĕ completeze cu alăturarea lor dupla alianță bulgaro-muntenegrină, eventual sĕ fie trasă în cercul acestei alianțe și România. România însĕ ar fi declarat de prematur acest plan, iar Serbia a fost scósă din combinație în urma reîntórcerii ex-regelui Milan la Belgrad. Singur Grecia a rĕmas pe lângă încheierea unei alianțe între Statele Peninsulei-balcanice, și prin agenții ei a și tratat în Sofia și Cetinje asupra condițiunilor alianței. Tratările acestea ar fi avut resultat favorabil.

După tóte acestea se vestesce, că principele Nihita merge și la Atena, ca sĕ subscrie personal convențiunea de alianță cu Grecia.

Procesul Dreyfuss.

Ḑilele sĕptĕmânii acesteia au fost iarăși destul de agitate pentru cei-ce urmăresc cu prea mare interes procesul dela Rennes. Luni a fost ḑiua lui Dreyfuss: martorii ascultați au fasionat destul de favorabil pentru el, ca mâne însĕ a venit altul care l'a scufundat iarăși așa de greu, că sindicatul jidovesc ce ține în curent lumea cu mersul procesului, cheltuind grozăvenie de bani cu telegrafarea în tóte părțile, nu mai știe cum sĕ reducă valórea fasiunii acestui martor, care e Cernusky, fost sublocotenent de Dragoni austriac.

Cernusky spusese că a cunoscut numele alor patru agenți spioni și că cel dintâiu între ei era Dreyfuss. A auḑit în diferite locuri chiar de la ambasadori vorbind despre spionagiul și serviciile ce Dreyfuss le face unei puteri strĕine, — iar acéstă fasiune gravă sindicatul cércă sĕ o reducă la nulă spunênd că dór acest Cernusky, ceva ramură princiară sêrbéscă, a fost demis din armata austriacă fiind de o memorie fórte slabă.

*

= Impĕratul Germaniei și procesul Dreyfuss. Ḑiarul „L' Independence Belge“ publică din isvor pretins bine înformat, scirea sensațională următóre:

Marele duce de Baden, a atins Impĕratului Wilhelm al Germaniei ideea, că el însuși sĕ pășéscă la mijloc proclamând nevinovăția lui Dreyfuss.

Impĕratul însĕ a rĕspuns, că nu póte s'o facă asta din motive de stat, și anume pentru-că lui, împĕratului, în Francia nu i-ar crede nimenea cuvêntul, ori-cât de solemnel l'ar spune! (Iar spunêndu-'l și necreḑêndu-'l, ce ar trebuí sĕ urmeze?) Dar ḑice că el rógă pe Dḑeu ḑilnic, sĕ ajute la triumf nevinovăția.

*

= A treia revisie. „Figaro“ e informat, că în caz de-a fi Dreyfuss de nou condamnat, s'ar ordona imediat o nóuă revisuire a procesului lui.

Anunț școlar.

La școla elementară-capitală gr.-or. română de fete cu 5 clase din Brașov, anul școlar 1899—1900 se va începe Mercuri în 1/13 Septembre a. c. Părinții, cari doresc a-'și da copilele la acéstă școlă, sunt poftiți a se presenta cu fiicele lor în cancelaria direcțiunii în ḑilele din 1—4 Septembre v. pentru înmatriculare, în órele 7—11 óre a. m. și 2—4 óre a. m.

Copilele esterne (afară de cele botezate în parochia sf. Nicolae din Scheiu și sf. Adormire din Cetate), cari se înmatriculéză pentru prima dată la școla nóstră, se cere sĕ producă testimoniu scolastic, estras de botez și certificat de vaccinare sau revaccinare.

Taxele școlare sunt următóre:

In clasa I. A. și B. pe un semestru didactru 1 fl. v. a.; pentru bibliotecă pe an 10 cr.; pentru fondul de pensiune 15 cr.

In clasa II. A. și B. pe un semestru didactru 1 fl. 50 cr.; pentru bibliotecă pe un an 10 cr.; pentru fondul de pensiune 15 cr.

In clasa III — V. pe un semestru didactru câte 2 fl. v. a.; pentru bibliotecă pe un an câte 10 cr.; pentru fondul de pensiune câte 15 cr.

Tóte școlărițele, cari vin dela alte școli, pot fi supuse unui esamen și au a solví la fondul bibliotecei taxa de 1 fl.

Elevele ce se vor presenta mai târḑiu, au sĕ petiționeze la direcțiune, dovedind cu atestat valabil causa întârḑierii.

Brașov, 25 August 1899.

Ioan Aron,
direct.

Cele mai repeḑi locomotive.

Compania căilor ferate de Nord din Franța, a fabricat trei noui locomotive, cari sunt cele mai iuți puse până astăḑi în circulațiune.

Aceste locomotive au fost supuse la încercări definitive.

Ele represintă diferite varietăți de perfecționare a sistemului „Compound“, cu mare vitesă. S'a mărit suprafața grătarelor, suprafața de încălḑire, diametrul corpului cilindric și s'a ridicat înălțimea axei cazanului deasupra șinelor. In fine, s'a adoptat un nou tip de tender. *Puterea mașinelor a crescut atât de mult, încât ele sunt capabile sĕ ducă trenurile cele mai grele fără sĕ pérdă în mod simțitor din vitesa lor extremă.*

Așa de exemplu, un tren de 304 tone a fost dus de la Auluoye la Paris în dóuĕ óre și 40 minute, străbătênd 316 kilometri în acest timp, ceea ce dă o vitesă comercială de 81 kilometri pe óră.

A dóua mașină a dus un tren de 225 tone, în o óră și jumĕtate de la Paris la Amiens, și un tren de 186 tone în o óră și 25 minute, cu o oprire de un minut. Parcursul fiind de 130 kilometri, vitesa comercială e de 86 kilometri și 88 kilometri pe óră.

In diferitele părți ale liniilor ferate din Nordul Franței există înclinări de 4, 5 și 6 milimetri în ambele sensuri. Locomotivele întrebuințate actualmente pe rampe cari n'au mai puțin de 5 milimetri pentru 28 de kilometri, ating vitesa deja anormală de 97 kilometri pe óră.

Noile mașine, ducênd o greutate de 100 și 144 tone, au dat la încercare 125 kilometri pe óră, pe pante, și mersul li s'ar mai fi putut accelera fără nici un pericol!

Prin urmare, nu e de mirare că, după diagramele oficiale, forța pistónelor a atins

---

și cetățenilor, a treia: basilica ce amintește basilica Iulia din Roma, și care datéză din epoca lui Traian, laturíle sale mêsurând 60 metri, cu 2 colonade de câte 18 colóne.

Ocupându-se de monumentul triumfal, după ce expune starea și situațiunea ruinelor actuale și istoricul cercetărilor ce a întreprins în timp de 14 ani, face în mod sumar descripțiunea clădirii și elementelor principale din care ea se compune; trece la partea sculpturală, compusă din: comuna cea mare de 54 reliefuri în formă de metópe cu representațiuni referitóre la rĕsbóiele dacice ale lui Traian; de ornamentațiunea crenelată cu reliefurile de barbari legați, și de Trofeul cu grupurile de statui de la piciorul Trofeului. Se ocupă apoi de inscripțiunea votivă a monumentului, dedicațiunea către Marte Rĕsbunătorul, cu care ocasie respinge ca neîntemeiate părerile câtor-va învĕțați germani, cari, pe temeiul acelorași argumente, atribuesc monumentul: unii împĕratului August, alții lui Septimiu Sever, alții chiar lui Constantin cel Mare, o călĕtorie într'un spațiu nu mai mare de cât de 300 de ani!

In fine, conferențiarul explică de ce monumentul a fost înălțat la Adamklissi, și care este problema artistică ce a deslegat; dovedește că architectul lui este vestitul Apolodor de la Damasc, cel care a construit și podul de la Turnu-Severin; iar executorii lui și ai sculpturilor, fură meșterii soldați, ceea ce explică atât repeḑiciunea, cu care clădirea s'a făcut — în mai puțin de 2 ani — cât și nedibăcia execuțiunii unei părți din sculpturile metópelor.

Mausoleul se găsește la 200 metri de monumentul de mai sus; din el s'a aflat baza patrunghiulară, o parte din îmbrăcămintea fațadei principale și a unei din lature, consistând din cinci mari plăci cu iscripțiuni și alte fragmente architectonice, cu ajutorul cărora s'a făcut modelul în gyps și restaurațiunea inscripțiunii. Monumentul face parte din categoria așa numiților rogi, cum figuréză pe monede sub numele de Consecrationes, iar plăcile cu inscripțiuni ne dau: numele împĕratului Traian, care a înălțat altarul funerar, numele a doi generali morți și a vr'o 100 de soldați: pretorieni, legionari și auxiliari, ce și-au găsit mórtea heroică într'o bătălie pe lângă valurile dobrogene și în prezența a însuși Impĕratului.

Restul plăcilor lipsesce, dar este speranță a fi regăsit prin săpăturile din Cetate, unde au fost întrebuințate mai târḑiu ca material de construcțiune. Traian a ținut sĕ înalțe un asemenea rug pentru nemurirea soldaților sĕi, pe cari i-a onorat ca divi, adică ca ḑei, pentru că așa știa el sĕ cinstéscă vitejia, sĕ rĕsplătéscă memoria, sĕ nemuréscă faptele mari de arme.

„Traian, termină d. Tocilescu în aplausele frenetice ale întregei săli, înălțând Mausoleul și Trofeul, pe care le-am cucerit odată cu țara în care ele se află, le-am cucerit cu bărbăția Regelui nostru, cu prețul sângelui nostru, ne întrébă astă-sérá: „Unde este monumentul heroilor de la Plevna, de la Grivița și de la Smîrdan?

Se înlănțue Dunărea cu un măreț pod, se deschide portul Constanța comorilor lumei, se înalță palaturi majestóse în Capitala Regatului, dar cine au vărsat sângele pentru Dobrogea, cine au murit pentru independența și regatul României? Voi, necunoscuți soldați și uitați ofițeri, ale cărora morminte fără de nume nu pórtă măcar niște umile semne de amintire“.

După acéstă frumósă conferență, la care nu știm ce sĕ admirăm mai mult: strălucirea și bogăția formei, căldura elocinței, cu care a fost rostită, metoda și erudițiunea, — a luat cuvêntul dl V. A. Urechiă, în calitatea sa de fost profesor al dlui Tocilescu și aḑi membru de onóre al Societății istorice a studenților dela Facultatea de Litere.

Dl Urechiă arată admirațiunea sa pentru greaua, neîntrerupta și însemnata operă de cercetări a d-lui Tocilescu, pentru serviciile ce el a adus istoriei, archeologiei și epigrafiei, ca și tinerimii studióse, pe care o înflăcăréză și luminéză cu prelegerile sale, o face sĕ cunóscă țara și monumentele ei antice, prin excursiunile de dênsul organisate, și-'i doresce ca încă mulți ani sĕ pótă tot înainte lucra cu spor, de pedeci sĕ nu se sfiască, și aḑi sĕ se bucure, când tinerimea, viitorul țării, 'l aclamă aḑi: prin dascălul mai bĕtrân, îl aclamă părintele Archeologiei și epigrafiei naționale și-'i oferă o medalie de aur, ca semn de recunoscință, de iubire și admirațiune pentru dênsul.

Studentul Stefan Pop, secretarul Societății, în numele comitetului, al cărui președinte a fost dl colonel I. C. Moescu, face un elogiu profesorului și-'i oferă medalia din partea tinerimei Universitare.

Dl Popescu-Pion, în numele Asociațiunii generale a studenților Universitari, a ținut la urmă o scurtă cuvêntare prin care a arătat de ce studențimea admiră și sĕrbătorește aḑi pe dl Tocilescu.

După acésta au urmat proiețiunile a 100 de bucăți și vederi ale monumentului, proiecțiuni fórte reușite, grație d-lui Vraciu, asistentul d-lui profesor Dr. Athanasescu, care a binevoit a pune la dispozițiunea conferențiarului excelentul sĕu aparat de proiecțiuni. Fie-care proiecțiune era însoțită de explicările d-lui Tocilescu, care numai pe la óra 11 și jumĕtate a putut termina, ultimele sale cuvinte fiind expresinea de nemărginită recunoștință pentru frumósele sentimente ce au dictat manifestațiunile de astă sérá, pentru interesul ce i-a arătat întregul auditor care n'a venit atât ca sĕ rĕsplătéscă niște lucrări făcute, cât silințele după niște idealuri încă neîndeplinite.

une-ori puterea a lor 1300 cai, la trenurile de călětori.

Aceste resultate, deja atât de frumóse, aţîţă însě şi mai mult ambiţiunea inginerilor. Sistemul Compound, care l'-au dat, primeşte, chiar acum, noui îmbunătăţiri în atelierele societăţii alsaciane.

NOUTĂŢI

Rěspuns de dragoste. Se ştie că guvernul unguresc a declarat nevalide şi diplomele de medici câştigate la universităţi în afară de Ungaria. Prin asta lovea mai ales în Viena şi Austria, unde studiau mulţi tineri ce se aşeḑau apoi în Ungaria, şi studiau acolo atraşi de renumele ştiinţific înalt al acelor universităţi. Acum vine din Austria o veste, care samănă a rěspuns, dar mai radical, la měsura unguréscă. Guvernul austriac anume, umblă cu gândul *sě escludă pe viitor de la praxa medicală pe toţi medicii străini*, chiar dacă 'şi-au câştigat diploma la vre-o Universitate din Austria. Cei stabiliţi însě până acum în Austria, nu vor cădea sub greutatea nóuei orêndueli. Din tóte comentările, precum şi din alte simptome se póte deduce lămurit, că měsura acésta e îndreptată mai ales în contra medicilor din Ungaria.

*

Iarna la Făgăraş. Precum ni se scrie, pe munţii Făgăraşului a nins gros şi s'a rěcit timpul tare. E temere că venind o căldură care sě topéscă zăpada, se va descărca nóptea brumă mare şi rece asupra ţinutului, făcênd mari stricăciuni câmpilor şi viilor.

*

Manevrele armatei italiene. Se dă o mare importanţă marelor manevre din anul acesta ale armatei italiene, la cari vor lua parte la vre-o 10.000 de ómeni dintre reservişti, în vêrstă de 30 până la 33 ani. E vorba sě se vadă cum va funcţiona în aplicarea sa legea de mobilisare din 1897. Generalul Leon Pelloux, fratele preşedintelui consiliului, va dirija aceste manevre, cari vor avea ca teatru văile situate dealungul fluviilor Po si Tanoro. Regele Humberto îşi va avea cartierul sěu general al Raconigi.

*

O poruncă curiósă muscăléscă. Ca epilog al turburărilor studenţeşti din Rusia, se póte considera îndepărtarea aprópe a tuturor inspectorilor regiunilor şcolare. Pe lângă îndepărtarea rectorilor universităţilor din Petersburg şi Kasan, Monitorul guvernului anunţă destituirea inspectorului din Kharkow, consilierul secret Criciow. In locul sěu a fost numit savantul dr. Anrep, care se bucură de o mare simpatie în cercurile studenţeşti. Pe lângă acéstă schimbare de persóne în învěţămêntul superior, ordonată de Ţar, ministrul rus de culte Bogoljepow a adresat inspectorilor universitari o circulară prin care îi învită sě fie fórte prevenitori faţă de studenţi.

Spre a se preveni pe viitor ori-ce turburări studenţeşti, Ţarul a sancţionat proectul ministrului de interne, în virtutea căruia *studenţii cari vor provoca turburări în massă, vor fi eliminaţi din universităţi şi înrolaţi în armată.*

*

O grevă uriaşă. O grevă de 7 până la *8 mii* de mineri s'a declarat în districtul Dombrowa-Sosnowica (Polonia rusă). Lucrătorii cer ḑiua de opt ore, o mărire de salar, înfiinţarea de pensionate pentru muncitori şi regulamentarea asigurării. Patronii au trimis emisari în Galiţia şi Silesia pentru a angaja lucrători cari nu sunt sindicaţi.

*

Meteor de-o rară frumseţă. In tótă regiunea provinciilor baltice s'a věḑut ḑilele astea un meteor de o rară frumseţă, căḑênd în direcţia SSW—NNE şi rěspândind o lumină atât de vie, ca şi a sórelui. Meteorul după-ce a străbătut bolta ceréscă, a căḑut în fiordul Stensborle, producênd o detunătură formidabilă. Astronomul Donner dela observatorul din Berlin a mers la faţa locului, spre a face lucrările pregătitóre pentru scóterea meteorului din fundul fiordului.

*

O corabie veche-veche. Cu ocazia unor lucrări subterane ce se fac pe lângă orăşelul Bruges din Belgia, în scop de a transforma bazinul vestic al portului sěu, s'a descoperit o corabie care datéză dinaintea erei creştine. Corabia e construită din lemn de stejar, are o lungime de 30 picióre şi o lăţime de 7 picióre, měsurată pe bordul ei. Catartul, care este rupt în patru bucăţi, avea o lungime totală de 24 picióre. Adêncimea de la care s'a desgropat acéstă corabie, měsóră 20 picióre. Este probabil că acéstă corabie s'a scufundat aci într'o epocă când marea acoperea încă câmpiile din jurul oraşului Bruges, adică la o epocă anterióră erei creştine.

*

Concert. La 13 Sept. n. vor da un concert în sala dela „Musikverein" profesorii Armin Tapfer şi Emil Waterstrat, cari au concertat de curênd şi în Braşov. Le vor da concursul lor şi câteva puteri artistice din loc. Dnii Tapfer şi Waterstat au concertat şi la Bucureşti şi la Sinaia de curênd.

*

Spitaluri curióse. In multe oraşe se fac astăḑi spitaluri pentru animale, şi acéstă inovaţiune nu este criticabilă. Berlinul a clădit deja un spital pentru câni fórte bine întocmit. Dar el nu e nimic în comparaţiune cu acel construit la Filadelfia. Acesta are săli de bae, săli de clinică, săli de isolare pentru căţeluşii atinşi de bóle molipsitóre. E încălḑit după ultimile proceduri cunoscute şi luminat cu electricitate. Mai mulţi veterinari eminenţi sunt ataşaţi la acest stabiliment, care are afară de acestea un personal administrativ numěros şi fórte inteligent. La Londra caii au mişcat mai mult sufletele simţitóre: s'a făcut un ospiciu pentru cei bětrâni. Anul trecut locatarii acestui ospiciu au sěrbatorit ḑiua de 1 Ianuarie printr'un dejun deosebit. Directorul însuşi I. Harris a făcut menuul compus din cartofi, sfecle, pâne, zăhar etc. Cel mai bětrân telegar numit Babos a arătat mult apetit, deşi are 11 ani, ceea-ce însémnă pentru un cal a fi de dóuě ori centenar.

*

Inrudirea caselor princiare germane. Dela căsătoria prinţesei Juta de Mecklenburg cu prinţul Danilo de Muntenegru, nu mai e în Europa — afară de Turcia — decât o singură familie domnitóre care sě nu fie aliată cu o casă princiară germană, sau care sě nu se cobóre din ea.

Acéstă escepţie o face regele Serbiei.

Intr'adevěr, mama împěratului Francisc Iosif era născută princesă de Wittelsbach din Bavaria.

Ţarina actuală e născută prinţesă Alice de Hessa.

Regele Belgiei este prinţ de Saxa-Coburg-Gotha, precum tot un prinţ de Saxa-Coburg-Gotha s'a însurat cu regina Maria a Portugaliei, mama regelui Don Luis.

Mama regelui Umberto al Italiei era o archiducesă de Austria; mama reginei Margareta este fiica regelui Saxoniei.

Regina-regentă a Spaniei este o princesă austriacă.

Regina-regentă a Olandei este princesă de Waldech-Piemont.

Prinţul Bulgariei este un Coburg.

Regele Carol al României este un Hohenzollern, iar regina Elisabeta o princesă de Wied.

Princesa moştenitóre a Greciei este sora împěratului Germaniei.

Regele Danemarcei este prinţ de Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg.

Regina Sofia a Suediei şi Norvegiei este o princesă de Nassau, şi princesa moştenitóre Victoria e vară de rangul al II-lea cu Wilhelm II.

Marele duce de Luxemburg este duce de Nassau.

Sora prinţului de Monaco s'a măritat cu ducele d'Urach.

*

Cea mai mare corabie din lume. In fabrica de vapóre din Bredow, lângă Stettin, s'a terminat ḑilele astea construirea celui mai mare vapor din lume! Noul vapor numit *„Deutschland"* va fi în curênd lansat pe mare, şi e de 202 metri de lung, 22 metri de lat şi de 13 metri adênc. Până acum cel mai mare vapor în lume era vaporul „Kaiser Wilhelm der Grosse," a societăţii Norddeutscher Lloyd, care e de 497 metri lung, şi şi în lăţime şi adêncime ceva mai mic. Noul vapor va fi mânat de o maşină cu putere de 38000 de cai, şi va face pe óră 23 kilometri maritimi, şi astfel pe lângă că va fi cel mai mare vapor, va fi şi cel mai repede.

*

Un nou metod de esecutare. Esecutarea americană prin electricitate, se vede că Japonezilor le pare deja prea simplă şi învechită. Guvernul japonez, a inventat un mod nou de a esecuta pe ómeni. Scopul e, ca esecutarea sě se întêmple cât mai repede şi fără durere, şi nici trăsurile feţei sě nu se diformeze, cum e la esecutarea cu electricitate. Esecutarea după noul metod janopez se face într'o celă liberă de aer. Camera are sě fie hermetic închisă şi pusă în legătură cu închisórea, avênd câte 10 picióre în lungime şi lăţime, iar în înălţime opt. Fie-care din cei patru păreţi are câte o feréstră hermetic închisă prin care temniţerul şi călăul urmăresc procesul esecutării. Cella e împreunată cu o pumpă de aer, prin care se golesce total de aer într'o minută şi 40 secunde, aşa că condamnatul n'are nici timp sě mai resoneze şi mórtea se petrece fără nici o grózǎ. Esperiment s'a făcut de-ocamdată cu un câne Bernhardin, care a fost omorît într'o minută şi jumětate. Infăţişarea cânelui a fost atât de liniştită şi neschimbată, încât la început nu-i venea niměnui sě crédă că e mort.

Pentru economii nostri.

— *Orz de Hanna.* —

Vestim prin acésta pre propietarii, cari au cumpěrat dela noi sěmênţă de orz de Hanna, că direcţiunea berăriei Habermann, de aici, îmbie pentru orzul ce i-s'ar vinde, preţul cel mai favorabil. Vênḑătorii de orz sě-'şi câştige dela comitetul Reuniunii economice săseşti (strada Pintenului Nr. 2) o adeverinţă despre orzul pus în vênḑare.

Acéstă adeverinţă se póte lua ori-când în primíre. Li se recomandă vênḑětorilor a preda numitului comitet drept mostră circa 1/2 Litru orz şi totodată a'l încunoştinţa cât orz doresc a vinde în Hectolitri.

Sibiiu, 6 Septemvrie n. 1899

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Dem. Comşa — preş.
Vic. Tordăşianu — secretar

Mulţumită publică

Cu ocasiunea petrecerii de vară arangiată la 4/16 Iulie a. c. în favorul şcólei nóstre gr. or. din Nasna, după detragerea speselor, a remas un venit curat de 22 fl. 25 cr. v. a.

Oferte şi supra-solviri s'au primit dela următorii P. O. D.: Nicolae Maneguţ, protopop în M.-Oşorheiu 3 fl. 40 cr., Vasiliu Viciu, proprietar în Nirastěu 1 fl. 20 cr., Bucur Şogan, proprietar în Budiul de câmpie 1 fl. 20 cr., Ioan Man, proprietar în Riciu 1 fl., N. Nicăstean, paroch în Jernot 1 fl., Nicolau Motora, preot în Trîmpoiele 1 fl., Ioan Bârsan paroch în Egerseg 1 fl., 1 Bakó Andraş, notar comunal în M.-Sâncraiu 1 fl., Szőllősi József, proprietar în Egerseg 1 fl., Valeriu Anghel, preot în Lochinţa de câmpie 40 cr., Iustin Teglariu, paroch în Suplac 40 cr., Dr. Valeriu Maior, din Chintelnic, Petru Suciu, paroch în Săbad, Székely Sándor, preot reform. în Egerseg, Petru Farcaşiu, înv. în Molomfalěu, Visarion Hădărěu din Medeşfalěu, Vasiliu Bobletec din Nasna, Ioan Bóra şi Lazar Teodor, ambii din Band, — fiecare câte 20 cr.

Pentru aceste oferte benevole şi suprasolviri, li-se aduce şi pe acéstă cale tuturor P. O. D. cele mai călduróse mulţumite.

Nasna, 20 Iulie 1899.

Stefan Russu
paroch.

Dare de sémă

Cu ocasiunea producţiunii teatrale împreunată cu cântări şi declamări din *Sebeşul-inferior* în Dec. a. tr., următorii domni au binevoit a contribui cu următórele sume:

D. Sěcărea şi familia 1 fl., G. Kőnig 20 cr., Toma Melinte, 90 cr., I. Roman, 80 cr., Ioan Bobeş, 40 cr., G. Jacob, 80 cr., Toma Faur, 80 cr., I. Dolomeţ, 20 cr., A. Lazar 20 cr., I. Bera 20 cr., El. Cândea 40 cr., I. Borşan 20 cr., E. Popescu, 20 cr., N. Pastea 20 cr., N. Pěcurar, 40 cr., Ilie Ceposu 40 cr., P. Veştemean, 40 cr., N. Veştemean 40 cr., Adam Roman, 1 fl. 40 cr., Ioan Cimpoca, (Sadu) 1 fl. 40 cr., Dna Cimpoca 40 cr., Familia Taiermaier, (Scorei) 1 fl. 20 cr., P. Juga, (Tilişca) 1 fl., I. Micu, 1 fl., Ioil Măerean 40 cr., T. Roman, 60 cr., Nicolae Stoica 60 cr., V. Ritivoiu 20 cr., I. Zăreştea 20 cr., G. Popaluca 20 cr., Achim Micu, 40 cr., I. Grecu 40 cr., T. Andreiu 40 cr., A. Roman 40 cr., I. C. Roman 40 cr., P. Mondoc înv. 40 cr., Ioan Mircea 20 cr., Aurel Halmagyi 40 cr., V. Halmagyi 40 cr., A. Murărescu 80 cr., N. Buduleţa 40 cr., I. Fatu, 40 cr., I. Ritivoiu 40 cr., N. Roman 20 cr., Ec. Kőnig 40 cr., Sof. Schultz 40 cr., I. Stoica 40 cr., Ios. Măerean, 60 cr., M. Cimpoca 40 cr., M. T, Flucsă 40 cr., A. Durdun 20 cr.. I. I. Măerean 40 cr., N. Boncea 40 cr., T. Posa 20 ca., E. Posa 20 cr., I. Halmaciu cr., A. Halmaciu 20 cr., N. Fleschin, (Porceşti) 50 cr., G. Cazan, 40 cr., C. Condor, 40 cr., T. Roşca, 40 cr., V. Florian, (Racoviţa) 40 cr., P. Florian 40 cr., N. Barbu 40 cr., A. Morariu, 40 cr., Jandarmii din Sebeşul inf. 4 fl. 30 cr., Familia Ivan (Racoviţa) 80 cr., V. Florian. (Racoviţa) 1 fl., G. Dănilă, (Racoviţa) 80 cr., G. Ivan, (Sebeşul inf.) 4 fl., Toma Doican, Sebeşul inf. 1 fl. 20 cr., Un preot 1 fl., I. Mateiu, 80 cr., I. Luca 40 cr., T. Ritivoiu 40 cr., I. Turcu 20 cr., I. Măerean 20 cr.. T. Tanase 40 cr., I. Doican, 1 fl., T. Buduleţa 20 cr., G. Costea 40 cr., I. Crişan 40 cr., David, Avrig 2 fl., A. Ilincea 50 cr., V. Preda 1 fl., N. N. 50 cr., Pàlyános, 1 fl., A. Măerean 20 cr., Paulo 50 cr., V. Greavu, înv. Topârcea 50 cr., C. Popescu, teolog 50 cr.

In sara următóre mai esecutându-se odată programul, au mai încurs 7 fl. 40 cr.

Preste tot a incurs o sumă de 60 fl. 20 cr., din care suptragênduse spesele de 48 fl. 20 cr., a resultat un venit de *12 fl.* —, care sumă se va folosi pentru înfiinţarea unei bilioteci şcolare.

Priméscă Onoraţii Domni şi pe acéstă cale sincerile nóstre mulţumiri.

George Stoica — învěţător
Dumitru Cândea — învěţător

VARIETĂŢI

Rěspuns — englezesc.. Lord Dubberton, un prea închipuit membru al camerei Seniorilor în Anglia, se plimba într'o ḑi pe o livade, când un bou, care de sigur se credea stinghirit în drepturile sale, se aruncà furios asupra lui. Plin de spaimă, lordul începu sě fugă cât putu mai tare în jurul liveḑii. Deja abia mai putea rěsufla când ajunse la un gard, peste care sări într'o clipită, spre a se afla de-odată în faţa proprietarului boului, un arêndaş gros şi gras.

— Ce va sě ḑică acésta domnule? strigà lordul. Cum poţi sě laşi d-ta acéstă bestie furiósă sě alerge pe aici în tótă voia ei?

— Dar domnule, respunse arêndaşul, eu cred că boul are acelaş drept de a alerga prin livade, ca dta.

— Sci cine sunt eu? strigă lordul.

Arendaşul clăti din cap că nu.

— Sunt membrul camerei Seniorilor, cordul Dubberton.

— Da? replică arendaşul zimbind şi fără a-'şi perde englezescul sânge rece, de ce nu a spus'o acésta Escelenţa Vóstră boului?..

*

(*Ḑiarele din tótă lumea*) Ḑiarele din tótă lumea apar cam în 12 miliarde de exemplare pe an. Hârtia ce se întrebuinţéză pentru ele, ar putea acoperi peste 2000 de mile pătrate; ea cântăreşte 781.250 tone, şi aşeḑată, fóe peste fóe, ar forma o colónă mai înaltă de cât toţi munţii din lume; dacă se ţine socotéla că în mijlociu fie-care exemplar de ḑiar are o grosime de o jumětate de milimetru, pentru cele 12 miliarde, ar resulta 12.000 de klm.

Dacă presupunem că pentru citirea unui ḑiar se întrebuinţéză cinci minute, şi acésta nu e mult, pentru citirea ḑiarelor dintr'o ḑi ar trebui unui om 100.000 de ani.

[184] 1—1

Publicare de licitaţiune

In 10 Septembre a. c. st. n., 2 óre p. m., se dă în întreprindere prin licitaţiune publică edificarea şcólei române gr.-or. din comuna Dobârca, cercul Mercurei.

Preţul strigării este 2458 fl. v. a.

Licitanţii au a depune înainte de începerea licitaţiunii, 10% a preţului de strigare.

Condiţiunile de licitare, planul de edificare şi preliminarul se pot vedea până la terminul fixat la preşedintele comitetului parochial.

Dobârca, la 4 Septembre 1899.

Comitetul parochial:

Il. Popa
preşed.

Dem. Beju
notar.

---

[183] 1—1

Licitaţiune

Zidirea şcólei ortodoxe din Gârbova, protopresbiteratul Mercurei, se dă în întreprindere prin licitaţiune publică minuendă, în Gârbova la 1/13 Septembre a. c., 2 óre p. m.

Preţul strigării este 4889 fl. 60 cruceri.

Ofertele sĕ se insinue la subscrisul până la óra de licitare, avênd oferenţii sĕ depună înainte de licitare un vadiu de 10% dela suma de strigare.

Intreprinderea se dă peste tot, sau în parte zidăritul, bărdăşitul, măsăritul etc.

Condiţiunile de licitare şi informaţiuni se pot lua dela subscrisul.

Romul Pop
paroch.

Au apărut:

Juvenilia
Proză şi versuri
de
Sextil Puşcariu
à 80 cr.

Iulian Devale
Epigrame
Preţul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Cătră domnii învĕţători şi directori de şcóle!

La începutul anului şcolar ne permitem a Vĕ atrage atenţiunea asupra depositului nostru de cărţi şcolare şi literare, recuisite de scris şi desemn, charte geografice, globuri terestre, tabele de cetit, modele de desemn etc., si a vĕ ruga sĕ ne adresaţi preţuitele D-vóstre comande cu tótă încrederea nóuă, promiţêndu-Vĕ un serviciu solid, prompt şi preţuri cât se póte de convenabile.

Cu tótă stima:

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la dispoziţia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe disposiţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucţiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea arunca o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotaţiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aştéptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş.	à fl.	2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş. . . .	„ „	1.--
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş.	„ „	1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Conspectul cărţilor bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi broş.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„	1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg. .	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg. . .	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş. . . .	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la .	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Au apărut şi se află de vênḑare în

Tipografia şi librăria Archidiecesană, Sibiiu:

1. Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl.	2.—
2. Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„	3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broş.	„	—.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„	—.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„	—.25
6. Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş. . . .	„	2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş.	„	2.—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 92 Sibiiu, Sâmbătă, 28 August v. (9 Septembre n.) 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Aniversarea morții.

Se împlinesce un an de când o mână ucigașe a ridicat pumnalul și l'a înfipt în inima reginei nóstre.

Departe de granițele monarchiei, departe de augustul seu soț, departe de copiii sei iubiți, departe de popórele credinciόse, cari pretutindenea o însoțiau cu inima și cu gândul, pe țermi strëini, căutând însănĕtoșare, și-a dat nobilul suflet împĕrătésa-regină Elisabeta, mama iubită a popóreler credinciόse din monarchia Austro-Ungară.

Cu iuțéla fulgerului s'a lățit pretutindenea acéstă durerósă scire.

Popórele monarchiei au îmbrăcat haine de jale, clopotele din bisericile creștine chemau în ton lugubru la rugăciune îndoită pentru sufletul rĕposatei împĕrătese-regine și pentru întărirea împĕratului-rege Francisc Iosif I. pe care bunul Dumneḑeu în decursul vieței l'a cercetat cu grele cercări.

Intrégă lumea s'a indignat de oribila faptă a unui om lipsit de frica lui Dumneḑeu, întrégă lumea cu fiori rĕci a simțit, la ce deplorare póte împinge pe om nebunia bólei moderne, care pórtă numele: reformă socială.

Bunul nostru popor, Românii ortodoxi, au căutat alinarea durerei în cercetarea bisericei si în rugăciunile, pe cari biserica le-a întocmit pentru astrucarea morților, pentru sufletele celor rĕposați.

Vestea tristă a sosit aici în Sibiiu încă în decursul serei de Sâmbătă.

Duminecă diminéța edificiile publice anunțau locuitorilor trista întêmplare, durerea generală la care e supusă întrégă țéra dela domnitor până la cel din urmă cerșitor.

In primele momente ómenii nici nu cutezau sĕ comunice unii altora grozava veste și cu sfială șoptiau despre cele-ce se vorbesc.

Redacțiunile ḑiarelor locale au tipărit telegrama din Geneva cu știrea tristă, și o au distribuit în întreg orașul.

Lipsiau amĕnunte, și ca totdéuna la asemenea estraordinare și triste întêmplări, se spuneau felurite versiuni.

Rĕposatul metropolit, fericitul în Domnul Miron Romanul zăcea greu bolnav în reședința archiepiscopéscă.

Cu cruțarea cuvenită i-a comunicat scriitorul acestor șire trista veste despre mórtea împĕrătesei-regine.

Numai după un lung interval de adâncă tăcere i-s'a comunicat și modul trecerei din viață, trecerea la cele vecĭnice prin mână asasină.

După o lungă tăcere, bĕtrânul metropolit cu voce slabă, sdrobit de bóla sa și de știrea cea tristă, a dispus sĕ se facă cerculariu, prin care sĕ se vestéscă clerului și poporului adânca jale de care e pătrunsă și biserica nóstră pururea credinciósă dinastiei și tronului.

In special a dispus, ca în cercular sĕ se accentueze, că archiepiscopul-metropolit lovit de grea bólă, legat de patul suferințelor, adânc simte durerea de care e pătrunsă întrégă monarchia.

Sub impresia sdrobitóre despre efectul acelei triste sciri asupra bolnavului metropolit Miron, s'a formulat cerculariul, care a anunțat clerului și poporului nostru din archidiecesă trecerea din viéță a Maiestăței Sale împărătesei regine.

Cu mână tremurandă a contrasemnat conceptul, și tot cu mână tremurandă a subscris și adressa de condolență către Maiestatea Sa împăratul rege, și acéstă adresă a episcopului român ortodocs din patria nóstră către tron, a fost cel din urmă act public, subscris de mâna rĕposatului metropolit Miron.

Au urmat apoi ḑilele triste cu aducerea trupului în capitala monarchiei, doliul greu în jurul cosciugului, și în cele din urmă momentul cel mai trist: așeḑarea cosciugului în cripta bisericii, unde zac osemintele membrilor din familia Habsburg, și daspărțirea monarchului de cosciugul în care erau așeḑate osemintele iubitei sale soții, care a avut sfêrșit atât de tragic.

2 odrasle ale familiei Hohenzollern au petrecut pe împĕratul nostru în acest drum greu dela palat până în cripta dela biserică.

Junele împĕrat al Germaniei și înțeleptul rege al României au stat lângă soțul sdrobit, spre a fi martori la eroismul, cu care bĕtrênul monarch se închină voii lui Dumneḑeu, și se supune sarcinilor de domnitoriu.

Popórele cu încredere s'au adresat în acele ḑile grele către părintele lor, către bunul domnitoriu și el iubirea li-o a rĕsplătit cu iubire.

Manifestul către iubitele sale popóră e dominat de spiritul părintesc, e plin de recunoscință pentru alipirea, ce i-s'a arătat în momentele acelea de grea cercare.

Cea mai mare mângăiere a monarchului a fost iubirea popórelor din monarchia austro-ungară.

Tóte acestea ni-le reamintim acuma în ochii minței nóstre, acuma la aniversarea morței rĕposatei regine când după credința poporului nostru sufletul rĕposatei se mai întórce odată în lumea acésta, și ascuns sub streșina dela casă, ascultă vorbele celor mai de aprópe, cari cât timp a trăit în lume, au fost mai de aprópe ai ei, mai dragi inimei sale.

Mama țerei a fost reposata regină, mama nóstră a tuturora, augusta și mult admirata soție a domnitorului nostru, părintele patriei.

Inimile nóstre sunt pline de sentimentele, cari ne-au stăpânit la cazul morței, în ḑilele de trist doliu și la strobitoriul act al înmormêntărei.

Sufletul rĕposatei împĕrătese-regine va pândi pe la bisericuțele nóstre, va pândi sub streșinea locuințelor poporului român pururea credincios, între tóte împregiurările credincios, și va auḑi șópte line: Dumneḑeu sĕ-o ierte și sĕ o odichnéscă.

La anul dela sborul spre porțile ceresci, sufletul rĕposatei regine Elisabeta va pândi sub streșinea bisericuțelor nóstre, și acolo va auḑi rugăciuni către tronul de sus pentru odichna sufletului împĕrătesei, care aici pe pământ a stat pre strălucit tron și ca o bună mamă binefaceri a rĕvărsat asupra popórelor credinciόse dinastiei și tronului.

Acésta e pomana, părăstasul, ce la aniversarea mórtei, credința poporului român îl dedică memoriei împĕrătesei-regine Elisabeta.

Un mare canal strategic. Rusia a început în fine sĕ construéscă marele canal proiectat de mult, care sĕ lege marea Baltică cu marea Négră. Scopul de căpetenie al acestui canal e de domeniu strategic, prin faptul, că canalul de care vorbim, va face cu putință concentrarea vapórelor de rĕsboiu ale Rusiei, după trebuință, pe marea Baltică, sau pe marea Négră, lucru de o însemnătate cu atât mai mare, cu cât vapórele de rĕsboiu ale Rusiei nu pot trece Bosforul și Dardanelele.

Canalul își ia începutul la Riga, port la marea Baltică, si va merge până la Dvina și Dainaburg. De aci canalul va trece prin sistemul apelor până la Berezina, pe lângă care se va prelungi până la rîul Nipru care se varsă în marea Négră.

Lungimea totală a acestui canal va fi de 1870 kilometri, din care se va construi numai 200 kilometri, iar pentru restul parcursului se vor utilisa sus ḑisele cursuri de apă.

Canalul va fi atât de mare, încât și cele mai mari vapóre de rĕsboiu sĕ pótă trece printr'ênsul.

Construcțiunea va fi terminată după un timp de 4 ani, și cheltuelile sunt socotite la suma de 400 milióne.

Ședință la Asociațiune.

Joi în 7 Sept. n. comitetul central al „Asociațiunei“ și-a ținut prima sa ședință lunară după adunarea generală dela Deva, sub președința vice-președintelui Il. Sa Dl *Dr. Il. Pușcariu.* A fost una din cele mai bine cercetate ședințe.

FOIȚA

SBUCIUM

Ascultă cum spune părĕul
Povestea iubirilor lui
Cu florile mândre din luncă...
Flăcău mai frumos ca el nu-'i.

A jale 'i rĕsună cuvêntul.
Pe cer scânteiază și cad
Steluțele blonde, ca lacrĕmi,
De-asupra pădurii de brad.

Ii frig, încrețește din valuri,
Sunt pletele-i negre și moi,
Dar plopii miloși, îl îmbracă
In haină de galbene foi.

Prin dreptul cascadei, și-aplécă
Genunchii spre rugă; străini
Ii par fermecații luceferi,
Și ochii de lacrimi 'i-s plini:

„Rĕmâi înverḑită pădure,
Intórce-te vară din cale,
Ca iar sĕ mai pot strînge 'n brațe
Cicórele-albastre din vale.

De dorul sărutului tóte
Cu lacrimi de róuă vor plânge;
Stinghere, urîtul amarnic
Și bruma durerii le-a stînge.

Adună-'ți din nou cântăreții
Sub bolta rărită, pădure;
Làsa-voiu ast'dată iubirea
Și viață și suflet sĕ'mi fure“.

De vreai sĕ 'nțelegi sbuciumarea
Pribegilor făr' de noroc,
Ascultă cum spune părăul
Povestea-i cea plină de foc.

G. Tutoveanu.

Emanciparea femeii.

Cu tóte glumele, cu tóte batjocurile, cu tóte insultele debitate la adresa emancipării femeești, acésta face progrese netăgăduite.

In strĕinătate, în Germania de pildă, vei găsi femei ca impiegate în tóte părțile, în biurouri particulare ca și în funcțiuni de stat. Lumea este deja atât de deprinsă cu acest fapt, considerat ca normal, că nimĕnui nu-'i vine în gând sĕ refuze acestor femei considerația și respectul la care au dreptul prin seriositatea, munca și onorabilitatea lor.

Paralel cu acest fapt, și legislația devine din ce în ce mai îngăduitóre și mai liberală pentru acésta a dóua și nu cea mai puțin simpatică jumĕtate a omenirii.

In țĕrile civilisate ale apusului se introduc în coduri articole din ce în ce mai favorabile femeii, precum dreptul de a dispune de averea câștigată prin muncă proprie, dreptul de a exercita unele profesiuni (avocat etc.), chiar drepturi electorale.

Faptul că societatea modernă tinde la emanciparea gradată a femeii, în sensul egalizării sale economice, juridice și politice cu bărbatul, este deci necontestat.

Intrebarea este numai dacă acest fapt este îmbucurător, dacă constitue în adevĕr un progres, o îmbunătățire a condițiilor de viață omenéscă, o îndrumare spre o stare cât mai perfectă a societății?

Cu risicul de a fi tratat de reacționar, egoist și strîmt, voiu respunde francamente: nu!

Nu, *masculinizarea* femeii nu este un bine, ci un rĕu imens, de care nu putem învinui, ce e drept, femeile, ci împrejurările sociale moderne, dar împotriva căruia ar trebui sĕ protesteze și sĕ lupte chiar ele, în loc de a-'și reclama emanciparea.

Rolul femeii în societate nu este un rol arbitrar, variabil cu organisațiile sociale și dependent de legislația omenéscă. Acest rol însĕ-și natura l'a desemnat femeii; e un rol frumos, o misiune sfântă: femeea este menită a fi soție, a fi *mamă.*

Femeea ca nevastă bună, este mângăerea bărbatului, este poesia și economia casei. Când, obosit de muncă, de grijile ḑilei, póte amărît și desgustat de relațiile profesionale cu alți ómeni, bărbatul se întórce acasă, rolul frumos al femeii este sĕ-'l întimpine zimbitóre și împodobită, sĕ-'i înseninize fruntea, sĕ-'i alunge preocupările neplăcute, sĕ-'i pregătéscă un „home“ plăcut, rĕcoros vara și cald iarna, curat și invitător... Și femeea menajeră, pricepută și vrednică, compenséză prin economile ce realiséză în căsnicie, lipsa unui câștig profesional.

Dar marea misiune a femeii este de a fi mamă. Mamă bună, care-'și alăptéză copilul cât e mic, care'l îngrijeste. îl scaldă, îi cóse; care apoi îl crește sub aripa sfintei sale iubiri; care, cu un cuvênt, se consacră întrégă progeniturei sale, fără reservă și fără gând egoist.

Ce rĕmâne din acésta menire mare și frumósă a femeii, când dênsa își părăsește casa pentru a-'și face slujba, în vr'un biurou industrial sau oficial?

In adunarea dela Deva, la reclamarea ce s'a făcut din partea unui membru suplent al comitetului, dl Dr. Dăianu, s'a manifestat dorinţa, ca la şedinţele comitetului sĕ fie învitaţi şi membrii suplenţi, spre a fi şi ei în curent cu agendele comitetului, când ar fi lipsă sĕ participe cu votul lor (în casuri de absenţii a membrilor ordinari) la aducerea de hotărîri, de concluse.

Acestei îndrumări a adunării s'a conformat deja comitetul central, şi pentru şedinţa de Joi a învitat şi pe suplenţi. Au şi participat câţĭva dintr'ênşii.

= In sedinţă au fost presintate *conclusele adunării generale dela Deva*, luându-se dispoşiţii pentru conformare lor, pentru evidenţa şi îndeplinirea lor.

= Afacerea *cursului de pedagogie* pentru elevele cursului complimentar al şcólei civile de fete, a ajuns în stadiu final. S'au luat disposiţii definitive pentru inactivarea lui, şi cu 1/13 Sept. în numitul curs se vor preda ascultătórelor şi studiile pedagogice necesare, pentru a sĕ putea pregăti, cari ar dori, carierei de învĕţătóre. Intre puterile pedagogice ce vor fi angajate pentru predarea acestor studii, sunt şi dnii profesori dela seminariul nostru „Andreian“ Dr. D. P. Barcian şi Dr. I. Stroia.

= Afacerea *loteriei în favorul Casei naţionale*, a fost şi ea luată de nou în desbatere. S'a decis a se înainta la guvern o nóuă rugare, pentru a concesíona urcarea cifrei de pus în loterie.

= Pentru 3 *stipendii* de câte 60 fl. din fundaţiunile „Dobâca,“ „I. Roman“ şi „Marinovici“, au întrat *44 cereri!* E deci de înţeles situaţia grea a comitetului la conferire. Sĕ ai 44 de cereri, mai tóte dela tineri cari ar merita ajutor, mulţi dintrênşii eminenţi, şi sĕ alegi din ei numai pe — 3, căci numai atâtora le poţi da ajutor! Comitetul le-a conferit tinerilor: Iuliu Haţeg, stud. în clasa a IV gimn. în Cluj; Virgil Nistor stud. în classa a III gimn. Braşov, şi Grigoriu Oşan, stud. în classa a VII în Năsĕud, — toţi trei studenţi eminenţi, şi părinţii lor îngreunaţi cu familii mari.

= Joia viitóre va fi şedinţă iarăşi, căci în acésta n'au putut fi pertractate tóte obiectele ce erau la ordinea ḑilei.

Din Austria.

Alegerea Delegaţiunii causéză încă multă batere de cap bărbaţilor politici dela guvern. Nimeni nu-şi póte face încă o părere precisă asupra şanselor alegerii. Situaţia este fórte critică, totuşi nu prea acută. In unele cercuri se crede, că e prematur a se vorbi deja de căderea cabinetului, precum se vorbeşte în anumite părţi.

Comisiunea oposiţiei germane n'a luat încă posiţie, şi contele Thun va cerca se îndupleca pe Germani la conciliaţiune.

E probabil, că în faţa criticei situaţiuni nici Cehii nu vor merge la estrem, şi că, în schimbul unor compensaţiuni eventuale, vor face concesiuni în cestiunea limbei.

Convocându-sĕ Reichsrath-ul, şi succeḑênd Germanilor a zădărnici alegerea delegaţiunei, atunci e probabil că cabinetul se va retrage! Sunt însĕ anumiţi politiciani, cari cred şi speră, că se va afla o modalitate, prin care sĕ se stabiléscă budgetul comun în Austria, pe când delegaţia ungară va procede pe cale legală. Combinaţia pare fórte îndrăsnéţă.

Germanii radicali şi socialişti, se pregătesc la luptă înverşunată în contra guvernului. Unii din ei amenință pe contele Thun cu insultări faptice. Ameninţările însĕ nu trebuesc luate prea în serios, deşi e fapt, că dacă până la întrunirea „Reichsrath“-ului, în Octomvre, nu-'i va succede contelui Thun de a face măcar în parte o pace între Germani şi Cehi, putem sĕ ne aşteptăm la scene tot atât de furtunóse în parlamentul din Viena, ca pe timpul ultimelor ḑile ale cabinetului Badeni.

In legătură cu acéstă zguduitóre crisă în Austria, ḑiarele maghiare scriu şi ele meditând serios asupra baselor dualismului sub a căruii scut şi-au permiş câte şi-au permis, şi încep a se văera, spunênd că e evident acum şi pentru ei, că basele dualismului sunt reu zguduite!

Da, şi vor fi încă şi mai reu!

Porţile-de-fier.

Vineri în sĕptĕmâna trecută au întrat în vigóre taxele de la Porţile-de-fer. In congresul societăţii de navigaţiune fluvială, spune „N. Fr. Pr.“, ce s'a întrunit Luni la Budapesta, s'a înaintat din partea *Germaniei* o resoluţiune împotriva urcăriĭ acestor taxe.

E uşor de înţeles că societăţile de navigaţiune lovite de aceste taxe, se vor încerca sĕ pună taxele în spinarea încărcătorilor. Societatea de navigaţiune pe Dunăre a ridicat deja frahturile cu ḑece creiţari de maja metrică, fără sĕ ţină socotélă de distanţă.

De óre-ce în anul acesta, transportul din România e neobicinuit de slab, taxele de la Porţile-de-fier nu vor avea o deosebită influinţă asupra societăţii de navigaţiune pe Dunăre. In anii însĕ când transporturile vor fi mai mari, e de temut că încărcătorii nu vor putea suporta taxele, şi, întru cât se va putea, vor alege drumul mai ieftin pe mare!

De altmintrelea nu e exclus nici acum faptul că guvernul ungar eventual va micşora taxele, dacă se va vedea că, în urma mărimei exorbitante a acestor taxe, transporturile vor scădea mult şi navigaţia va suferi daune mari.

*

La congresul societăţilor de navigaţie din Germaia, Austria şi Ungaria, congres întrunit la Buda-Pesta, Cavalerul *Alexandru Dorn* din Viena, a *protestat în contra tarifelor stabilite de guvernul Ungar* la Porţile-de-fer, spunênd că nu e permis ca aceste tarife sa întrécă avantagiile ce se asigură comunicaţiunei prin regularea Porţilor-de-fer.

Biró Tamás, consilier la ministrul ungar al comerţului, a declarat că guvernul e decis a studia cu deamănuntul acéstă cestiune, atât în interesul navigaţiunei, cât şi a comerţului şi că va urmărí cu atenţiune influenţa tarifelor asupra comunicaţiunei prin Porţile-de-fer, spre a putea face modificări în consecinţă.

Din Cincul-mare.

Cincul-mare, Aug. 1899.

Onorată Redacţiune!

Avênd ocasiune a petrece mai mult în aceste părţi şi a veni în contact nemijlocit cu poporul nostru, îmi iau voe a vĕ trimite impresiile ce am adunat pe aici.

Cu starea culturală a poporului aici stăm rĕu, şi din ce merge, pare-că tot mai îndărăt dăm. Dacă nu erau mai înainte ómeni de inimă şi prevĕḑĕtori, ca fie-iertatul Codru Drăguşan, care mai mult cu forţa a impus Românilor din scaunul Cincului sĕ-'şi facă şcóle, póte şi astăḑi s'ar aduna copiii de scólă la vr'o casă hârbuită — precum durere în unele sate se şi întêmplă. Mai înainte mai erau scóle cu doi învĕţători, aḑi cu câte unul, şi şi acela rĕu salarisat. La acéstă stagnare pe lângă alte cause e şi lipsa de simţ de jertfire a poporului, care de altfel nici n'a primit încă învĕţături în acéstă direcţiune.

Până când *cetăţeanul Sas din Cinc bunăóră, plătesce dare de cult, biserică şi şcólă, dela 4—10 fl.* la an, Românul se consideră scutit de aceste jertfe şi aştéptă tóte gata — dela Sibiiu!

Acéstă desinteresare este causa, că nici cu meseriaşii nu ne putem lăuda. O mulţime de băieţi sunt, cari încep la meserii, capĕtă chiar şi ajutóre din fundaţiunea fericitului Andronic, şi apoi se trag iar la viéţa de mai nainte!.. Nu e mirare deci, că *firme românesci, nici chiar în sate curat române nu afli.*

Dacă starea acésta va mai dura, poporul va da îndĕrăt şi în privinţa materială. Comasările forţate sunt la uşă, poporul nu e dedat cu o altă cultură a pămêntului decât cea ereḑită dela moşi-strămoşi. Cu comasarea, cultura de vite, care e puterea poporului în aceste părţi, va scădea şi nimenea nu se cugetă cu ce ram de cultură sĕ împlinéscă acest gol?

*

Timpul e pe aici ca de tómnă; ploi reci în continuu. *Pe munţii Făgăraşului a nins gros*, şi e temere că dacă se va însenina, ne vom trezi că dă o brumă, care va face mari pagube.

Cucuruzul e încă móle, bóbele cu lapte, şi din causa timpului rĕu nici nu vrea sĕ se învêrtoşeze.

Nici cu viile, care promiteau mult, dacă va ţinea timpul aşa, nu ne putem lăuda!

Afară de acésta chiar şi în vestitele vii dela Calbor şi împregiurime, a năvălit *filoxera*.

Tot din causa ploilor s'a făcut şi fên puţin; iarba care n'a putut fi cosită la timp, e nimicită de şóreci.

Ómenii s'au pâcălit rĕu. In speranţă că vor face mult fên, au vêndut încă din vreme o parte din el unor neguţĕtori din România, cari de altfel încă nu-'l plăteau prea scump.

Bogat a fost unul acesta în grâu frumos, tot ca jarul, şi în póme de vară.

*

Din 20 până 31 l. c. a fost Cincul impopulat de miliţie, la 3.000 de ómeni, şi adecă regim. 50 din Alba-Iulia şi Braşov, 1 bat. din reg. 2 dela Braşov, batal. de vênăt. Nr. 28 din Sibiiu; regimt. de artil. divis. Nr. 36 şi reg. de husari Nr. 2. In 26 l. c. n. a sosit pentru inspecţionarea acestor trupe Alt. Sa prinţiul de Windischgrätz inspectol general al armatei, însoţit de Exl. Sa dl comandant de corp F. Z. M. Emil Probst şi de întreg statul general din Sibiiu.

Presentarea trupelor a fost escelentă; pagubă numai că în cele 2 ḑile, când mulţi óspeţi au petrecut la noi, plóia care începuse cu vr'o treí ḑile mai înainte curgea fără întrerupere.

In 31 Aug. diminéţa au plecat trupele spre Agnita, teatrul eserciţiilor de divisie.

X.

Din România

(*Lucrări de regulare a Dunării.*) In portul Brăila se execută nişte lucrări de ridicare şi de nivelare a malurilor Dunării, pentru a feri piaţa portului şi stradele vecine de inundaţii.

Lucrările acestea, începute încă din anul trecut din iniţiativa fostului ministru al lucrărilor publice Ion I. Brătianu, se continuă cu activitate. Se crede chiar că tóte lucrările vor fi sfîrşite în campania anului viitor.

Se ştie că tot din iniţiativa d-lui Ion I. Brătianu s'au executat şi lucrările de pavare în port şi în gara oraşului.

Primejdia rezboiului.

— Anglia şi Transwaalul —

Ḑiarele engleze publică contra-propunerea Transwaalului la propunerea lui Chamberlain privitóre la comisiunea de anchetă, şi rĕspunsul lui Chamberlain, rĕspuns ce se discută acum la Pretoria.

Boerii declară, că acordă drepturi politice streinilor, după cinci ani de locuinţă în ţară dar cu următórele condiţiuni:

1. Marea-Britanie nu va mai trebui să intervină în viitor în chestiunile interióre ale Transwaaluiui.

2. Marea-Britanie va trebui sĕ consimtă la arbitraj.

3. Ea nu va mai trebui sĕ insiste asupra pretenţiunei sale la suzeranitate.

Ministrul coloniilor a comunicat textul oficial al depeşei trimise la 28 August de Chamberlain preşedintelui Krüger. Chamberlain declară că nu póte înţelege obiecţiunile lui Krüger la propunerea de a se numi o comisiune mixtă însărcinată sĕ lămuréscă pe cele doue guverne asupra chestiunilor technice şi complicate ridicate de noua lege electorală.

Cât despre cererea preşedintelui Krüger ca guvernul britanic sĕ se angajeze a nu se amesteca nici odată în afacerile interne ale Transwaalului, guvernul britanic speră că îndeplinirea promisiunilor făcute Uitlanderilor şi egalitatea drepturilor ce le vor fi acordate, vor face inutilă ori-ce intervenţie ulterióră din partea guvernului imperial. Dar guvernul nu póte nici sĕ abandoneze drepturile ce i-le conferă convenţiunile, nici sĕ părăséscă obligaţiunile elementare cari incumbă unui stat civilisat de a-şi proteje naţionalii într'o ţară străină, în contra injustiţiei.

In ceea ce priveşte suzeranitatea, guvernul britanic trimite pe cel transwaalian la al doilea paragraf al depeşei lui Chamberlain, datată din 13 Iulie.

Guvernul britanic ţine de asemenea a aminti guvernului din Transwaal că există alte motive de conflict între cele dóuĕ guverne, cari n'ar putea fi regulate prin simpla acordare de drepturi politice Uitlanderilor, şi cari nu sunt de natură a fi supuse arbitragiului.

E necesar ca aceste chestiuni sĕ fie regulate împreună cu cele-l'alte chestiuni actualminte în discuţie şi ele pot face, cu chestia arbitrajului, obiectul delibertaţiunilór conferinţei proiectate.

*

Femeile olandeze făcênd parte din liga pentru desarmare, au adresat reginei Victoria o petiţie, amintind că ea a aprobat oficial campania în favórea arbitragiului şi a păcii şi declarând că un rĕzboiu al Angliei în contra Transwalului ar pune o pată neştérsă pe gloriósa domnie a suveranei britanice.

Femeile olandeze conjură pe regina Victoria se nu permită o luptă nedréptă care ar provoca un măcel oribil — şi ele fac apel la suverană ca femee şi mamă, rugându-o sĕ-şi încoroneze lunga şi strălucita s'a domnie printr'un act de supremă umanitate şi de înaltă justiţie faţă de Boeri.

*

Ministrul de rĕsboiu englez a dat ordin la trei brigade, sĕ plece spre Cap!

Oficiul amiralităţii ţine gata de plecare dóuĕ corăbii mari de transport.

Nimic.

Pe bărbat nu-'l mai aştéptă atunci acasă un zimbet senin şi voios, ci o faţă obosită şi plictisită. Posomorît el, posomorîtă ea, se vor întórce de la muncă, pentru a se nĕcăji şi acasă din pricina negligenţei fiinţei mercenare, în grija căreia a rĕmas menagiul, pentru a se aşeḑa la o masă pregătită fără controlul stăpânei, control atât de necesar sĕnătăţii şi economiei...

Dar copii? Abia dacă femeea va consimţí sĕ-'i nască.. Daţi pe mâna unei doici, a unei femei care din lăcomie de câştig vinde laptele copilului sĕu, şi care astfel, chiar din capul locului, merită tóte bănuelile — lăsaţi apoi pe séma servitorilor, sau încredinţaţi unui internat — ei vor creşte lipsiţi de privirea canstantă, iubitóre a mameibuni şi cinstiţi... Şi mamei, la rêndul ei, înlipsiţi de hrana sentimentală, care face ómeni străinată de copii, i-se atrofiază cu încetul instinctul maternităţei care, singur face tot farmecul sufletesc al femeii...

Fireşte, tabloul pe care l'am zugrăvit despre femeea neemancipată, nu corespunde tot-d'auna realităţii. Sunt, ce e drept, căsnicii nenorocite în cari femeile, fără a fi silite sĕ muncéscă afară, nu-'şi înţeleg misiunea, se îndeletnicesc cu lux şi vanitate, îşi neglijéză menajul şi copiii, nu sunt nici sóţe, nici mame bune. Sunt şi cesnicii, în cari bărbatul nu ştie sĕ aprecieze calităţile şi devotamentul femeii... Dar noi nu vrem sĕ facem apologia căsnicilor actuale, ci numai sĕ arătăm că emanciparea femeei distruge mai tóte condiţiile de fericire posibilă casnică.

Am ḑis că femeile nu sunt vinovate de ivirea curentului feminist. Femeea preferă ori când sĕ se mărite şi sĕ se îndeletnicéscă cu menajul, decât sĕ îmbrăţişeze carieri bărbăteşti.

Numai de nevoie îşi caută slujbă.

Singura imputare ce s'ar putea face femeilor cugetătóre, publiciste, este că nu vĕd primejdia şi că nu cer mai degrabă stavili legale, de cât „încurajări“ legale pentru „emancipare“.

Nu că am fi cu desĕvêrşire ostili oricărui fel de emancipare a femeii. Emanciparea lor juridică, de pildă, se impune. Şi apoi legea trebue sĕ acorde cea mai largă ocrotire femeii contra abuzurilor de putere ale bărbatului: căutarea paternităţii, (ca în Germania, de pildă), pedepsirea adulterului soţului, despăgubiri pentru maltratări etc.

In acéstă direcţie este progresul.

Dr.

DIN BUCOVINA.

La 18 August n. ḑiua Maiestății Sale Monarchului, o deputațiune a clerului român ortodox bucovinean s'a presentat la presidentul țerei, baron Burguignon spre a presenta printr'însul omagiul preoțimei pentru monarch.

Presidentul țerii, un necumpătat persecutător al Românilor bucovineni și a bisericei nóstre de acolo, în rĕspunsul ce a dat deputațiunei, a debutat cu o întrégă serie de suspiționări și atacuri nedemne la adresa preoțimii române, atacuri ce au revoltat pe toți cei-ce mai au nițică ambițiune, și a căror urmări sunt o serie de întruniri de protestare!

Presidentul cu o mare lipsă de cumpĕt a declarat formal rĕsboiu Românilor naționaliști, dându-și aerul a fi împuternicit spre acésta și încuragiat de guvernul central, din Viena.

In 31 Aug. s'a ținut în Câmpulung o adunare a clerului, la care au participat aprópe toți preoții din district, și s'a primit în unanimitate următórea resoluțiune importantă, care s'a adresat în mod telegrafic înaltului Consistor, spre a aduce la cunoștința M. Sale Impĕratului:

„Clerul districtului Câmpulung întrunit astăḑi, adênc jignit în sentimentele sale cele mai intime prin rĕspunsul d-lui president al țĕrii, dat cu ocasiunea așternerii omagiului solemn și a asigurării fidelității și loialității clerului gr. or. bucovina pentru Inalta Casă Imĕprătéscă, se simte necesitat *a protesta* în contra acusărilor absolut nejustificate aduse în acest rĕspuns, cari se pot esplica numai prin necunóșterea referințelor adevĕrate esistente, și rógă a lua clerul în scut și a depune asigurarea fidelității și espunerii nestrămutavere la treptele Prea Inaltului Tron“.

Dar ofensatorul rĕspuns al presidentului țerii a pus în mișcare și pe *Deputații români* bucovineni atât cei din dieta provincială cât și din parlamentul central. Ei au hotărît sĕ țină și ei o conferință în care sĕ ice posiție în afacere.

La 4 Sept. n. conferența a avut loc. Afară de 3, toți deputații români au participat, si sub președința baronului Eudoxiu Hormuzachi, cetindu-se telegramele sosite din tóte părțile țerii ca aderare la conferență, au luat o resoluțiune bărbătéscă.

Resoluțiunea este o strălucită satisfacție pentru preoțimea nóstră română, căci votul unanim al representanților stă mai presus de opinia mărginită a unui slujbaș. Iată resoluțiunea din vorbă:

Deputații români întruniți în 4 Sept. a. c. enunță următórele:

Discursul presidentului țĕrii adresat în ḑiua natală a Majestății Sale, Metropolitului în presența clerului ort. or., cuprinde o gravă inculpure în contra unei părți a preoțimei române precum și a familiilor acestora.

Unei părți a preoțimei ort. or. române i-se impută direct lipsa adevĕratului patriotism.

Deputații români, conștii de neclintita fidelitate a Românilor bucovineni către imperiu și dinastie, declară energic, că consideră alocuțiunea acésta a presidentului țĕrii, drept o vătĕmare gravă și în nici un chip justificabilă a sentimentelor sale celor mai leale și patriotice. Ei protestă cu tótă tăria în contra unei astfel de suposițiuni.

Ei își esprimă desaprobarea și adênca lor părere de rĕu față de acéstă atitudine a presidentului țĕrii, și sunt necesitțăi a recomanda viu tuturor Românilor de a transmite de aḑi înainte manifestațiunile lor de loialitate, direct cancelariei imperiale de cabinet.

In urmă î-și esprimă părerea de rĕu față de atitudinea Metropolitutui Arcadie, care a întrelăsat, atât în momentul in care s'a rostit acusa, cât și până în ḑiua de aḑi, a o respinge după cuviință și conform datoriei sale.

Revistă Externă

Situația în Filipine.

Un ḑiar american aduce știri fórte pesimiste asupra situațiunii Americanilor în Filipine.

La Manilla, ostilitatea indigenilor se accentuiază din ḑi în ḑi. Căci sub nóua domnie americană taxele sunt mai urcate pe tóte productele de cât sub dominațiunea spaniolă. Locuitorii se plâng că traiul s'a scumpit teribil. Poliția indigenă a fost licențiată și înlocuită cu americani. Administrațiunea e tiranică și nu cunóște limba indigenă.

Statistica omororilor și furturilor e mai urcată ca ori când. Incasările vamale și impositele sunt afectate pentru trebuințele armatei, în loc de a se întrebuința pentru nevoile municipalității.

Situația acésta nu póte decât sĕ prelungéscă rĕsboiul punênd pe indigeni într'o stare de iritație, care se mai esplică și prin frumósele promisiuni ce li-se făcuseră, că vor avea norocul de un guvern mai bun.

Pretinsa aspirațiune spre un regim american atribuit indigenilor de rapórtele oficiale, nu se confirmă. Primarul din Bolinag, pe prietenia căruia se punea mare temeiu, e arestat pentru că el însuși a dirigeat un atac al insurgenților în contra acestui oraș; primarul din San-Pedro-Macate e deasemenea arestat pentru că a adunat fonduri și a organisat trupe de insurgenți.

*

Englezii și Exposiția de la Paris

„Saint-James Gazette“ a întrebat pe comercianii englezi ce vor face, dacă turburări, isbucnind la Paris, fac imposibilă deschiderea expozițiunei.

Negustorii au rĕspuns, că dacă situația li-se va părea îngrijitóre, au sĕ se abțină de a participa.

Dar atât gazeta în chestie, cât și negustorii sunt de acord a constata, că nimic nu justifică încă cea mai mică îngrijire.

Din Serbia

— *Procesul atentatului* —

Ḑiarele vestesc, că Tribunalul statar are în mânile sale o mulțime de documente și scrisori, cari produc mare sensație. Ele vor fi cetite la pertractare și printre ele se află scrisori nu numai de ale prințului Karagheorghevici, ci și o scrisóre a principelui Nichita.

In pretinsa scrisóre a lui Nichita, principele ar fi încurajat și el lupta în contra dinastiei Obrenovici.

Din Muntenegru a sosit un protest la Belgrad contra cetirii acestei scrisori, declarate de o falsificație. Muntenegrul amenință cu ruperea relațiunilor diplomatice cu Sêrbia, la cas când se va ceti scrisórea din vorbă.

Procesul Dreyfuss.

In ḑilele ultime sórtea lui Dreyfus părea clătinătóre, deducênd după ascultările ce s'au făcut.

In 6 Sept. n. s'a făcut și un fel de probă de publicare a sentenței. Gendarmii au fost astfel așezați, ca sĕ pótă petrece cu ochii tot publicul.

In vreme-ce în sală se publică sentența, Dreyfus aștéptă în o sală de alături. După aceea îl conduc în curtea Liceului (unde se ține pertractarea) și în presența patroulei militare comandate anume, îi cetesc și lui sentența.

Dacă sentența e favorabilă, de achitare, Dreyfuss va fi condus înapoi la arest, pentru îndeplinirea ultimelor formalități. După aceea îl provócă, sĕ părăséscă imediat orașul Rennes.

*

Incheerea. Ascultarea martorilor și întrégă procedura de dovedire în proces, s'a terminat în 7 Sept. n.

După asta representantul statului, comisarul Carriere și-a ținut îndată vorbirea de acusă: El și-a susținut acusa contra lui Dreyfus și motivele și le baséză mai ales pe deposițiile generalului Roget, cari sunt fórte îngreunătóre pentru Dreyfuss. A rugat tribunalul, ca pe basa acésta *sĕ aducă sentință de condamnare și sĕ pedepséscă pe acusat.* Pedeapsa sĕ i-o croiască pe temeiul §-lui 76 penal, care prescrie *mórtea.*

Dacă dar Dreyfus va fi de nou condamnat, nu e eschis sĕ fie osândit la mórte.

Ieri și aḑi au avut cuvênt apărătorii. Sĕ crede că termină și ei aḑi, Sâmbătă, și aḑi sau mâne sĕ aduce sentința!

Școla comercială din Brașov.

„Anuarul școlei comerciale superióre gr. or. din Brașov pe anul XX al esistenței sale“ (an școl. 1898 — 99) publicat de Arseniu Vlaicu, director, are în frunte: „Alegerea carierilor“, o schiță fugitivă, de Ars. Vlaicu; apoi discursul festiv ținut de A. Vlaicu la încheiarea anului școlar espirat, și diferite date școlare.

In cele trei clase ale școlei comerciale au fost inmatriculați anul trecut 88 elevi, dintre cari 80 ordinari, 5 privatiști, iar 3 au părăsit școla.

Dintre elevii esaminați, 84 au fost Români iar 1 israelit. După locul nascerii, 17 au fost din comitatul Făgărașului, 12 din al Sibiiului, 15 din al Brașovului, 6 din comitatul Turda Arieș, din al Caraș Severinului încă au fost 5, iar din celelalte mai puțini, din România au fost 5.

Pentru ajutorarea scólei s'a făcut apel institutele nóstre de bani ca sĕ contribue cu anumite sume la întemeiarea unui fond al școlei comerciale. S'au și făcut vre-o 20 de contribuiri mai mici, dând un resultat aproximativ de... 400 fl.

Mai sunt apoi unele fonduri anume menite pentru tóte trei institutele (gimnasiu, școla reală și comercială). Intre acestea vedem înșirat: Fondul „Coresi“ pentru tipărirea de cărți didactice și pentru ajutorarea la misiuni scienţifice. Starea acelui fond e: 583 fl. 13 cr; „Fondul pentru ajutorarea școlarilor sĕraci“, care constă din 3.145 fl. 27 cr; „Fondul Balașa St. Blebea“, pentru premiarea scolarilor distinși în musică: 337 fl. 08 cr., în fine „Fondul pentru masa studenților“: fl. 3412.56

Tóte aceste sunt numĕrate între fondurile comune ale tuturor institutelor.

NOUTĂȚI

Parastas pentru Impĕrătésa-Regină Elisabeta. Luni în 11 Sept. n., trista aniversară a morții prin asasinare a Impĕrătesei-Regine Elisabeta, se va celebra în biserica nóstră din Sibiiu-cetate liturgie împreunată cu parastas solemn pentru sufletul rĕposatei Dómne. Va pontifica însuși Eminenția Sa Inalt Prea Sfințitul nostru Domn Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu*, cu solemnă asistență.

*

Oficianții dela finanțe, nu-'i permis sĕ facă datorii. Incă de mult se dase o ordinațiune ministerială, în vîrtutea căreia se oprea tuturor oficianților și aplicaților la oficiile de finanțe, de a face datorii, căci altfel nu pot serví credincios oficiului lor și intereselor lui. Și dispunea ordinațiunea, ca oficialii ce ar face totuși datorii, sĕ fie dimiși din slujbă. Dar de vreme-ce tocmai oficialii inferiori ai ministerului de finanțe n'au luat în serios acéstă ordinațiune, ministrul de finanțe a revenit acum asupra ordinațiunii din vorbă, trimițĕndu-o tuturor oficiilor de finanțe cu acea îndrumare, că șefii oficiilor sunt rĕspunḑĕtori cu posițiile lor pentru stricta observare a ordonanței!

*

D-șóra Agata Bârsescu, după cum anunță un ḑiar din București, a fost angajată de direcțiunea teatrului național pentru un ciclu de ḑece representanțiuni. Eminenta artistă va juca între altele în: „Hero și Leandru“, „Delevra“, „Sapho“, „Marióra“ de Carmen Sylva, și va avea rolul principal în noua piesă „Fulgi de zăpadă“ tot de Carmen Sylva, Regina României.

*

Dar casei Domnului. Se aduce și pe acéstă cale mulțumită acelor evlavióse și vrednice femei credinciόse dela biserica din suburbiul inferior din Sibiiu, cari au simțit atragere sfântă către casa Domnului și au adunat prin colectă bani și au cumpĕrat pentru biserica nóstră din acéstă parochie un frumos prapor de mătasă în preț de *68 fl.* întru cinstea sftului apostol și evang. Luca, hramul bisericei. Fie spre lauda și mângăerea lor. Sibiiu, August, 1899. *C. Dimian* administrator par.

*

Inscrierile la școlele române de fetițe din Sibiiu își fac cursul normal. La școla Reuniunei femeilor române din Sibiiu până acuma s'au înscris 12 eleve, (în anul trecut cu totul au fost 20 eleve); la *școla civilă de fete a Asociațiunii* s'au înscris până în 7 Septembre nou a. c. *64 de eleve*, dintre care interne *18.*

*

Falimentele în Anglia. Departamentul lucrării „Board of trade“ a publicat raportul asupra falimentelor în 1898. Numĕrul lor este de 7.538, ceea-ce represintă o urcare de 259 față cu anul 1897. Tabloul pasivului este de 10.639.494 lire st. contra 9.659. 113 l. st. în anul precedent. Creșterea de 980. 381 l. st. provine esclusiv din falimentele directorilor sau promotorilor. de societăți. Industria care a înregistrat cel mai mare numĕr de falimente, este pielărie: 463 falimente cu un pasiv de 529. 012 l. st. contra 415 familimente cn un pasiv de 544.515 l. st. în 1897.

*

Calcularea obligătóre în coróne, se va începe cu 1 Ianuarie 1900. Deja toți miniștrii au avisat pe funcționarii subalterni, ca dela terminul amintit tóte calculațiunile sĕ se facă în coróne și fileri, și nu în florini și cruceri. Tipăriturile de cancelarie în care valórea e indicată în florini, se va căuta sĕ se epuiseze, iar numirea de florini va fi ștérsă cu cernélă roșie și înlocuită cu coróne.

*

Dela reuniunea sodalilor. Harnicii meseriași români, grupați în jurul „Reuniunei sodalilor“ din loc, dau mereu semne de viață. Acum este vorba sĕ se arangieze în tómna de fața o exposiție a industriei profesionale. Comitetul folosindu-se de prilegiul *ședinței literare* ținute Joi la 7 Sept. n. c., a pus prin rostul presid. V. Tordășianu, la inima meseriașilor înteresarea de acéstă exposiție, cu atât mai vêrtos, cu cât mulțumită On. Direcțiuni a institutului de credit și economíi „Albina“, care a pus în vedere pentru casul arangiării un ajutor de 200 florini și mai ales Inalt Preasfinției Sale Domnului Ioan Mețianu, Archiepiscop și Metropolit, care, pe lângă că s'a înscris de primul membru pe viață al Reuniunei cu taxa de fl. 25 a pus la disposiția ei 25 fl., din cari sĕ se creeze 3 sau mai multe premii, ce se pórte numele Inat P. S. Sale, — sprijinul material și moral al bărbaților nostri generoși nu ne lipsește. Vom avisa la timpul seu ce s'a hotărît definitiv în acéstă cauză. Iar asupra ședinței literare (a 8-a) de Joi, în care s'a sulevat chestia, vom reveni, schițând mersul ei după raportul ce am primit.

*

Ciuma. „Monitorul Imperiului“ din Petersburg, cuprinde următorul comunicat al comisiunii pentru ciumă: Primul caz de ciumă, s'a produs în comuna Kolobovka, gubernia Astrachan, la 11 Iulie a. c. De atunci încóce s'au mai produs *24* cazuri de bóla din care *23* mortale! Ultimul caz mortal s'a produs la 12/29 August. In momentul de față nu se mai găsește de cât o singură persónă în tratament, care însĕ este pe cale de a se însănĕtoșí.

Comunicatul mai spune că este stabilit că bóla ar fi fost importată, nu se póte ști însĕ de unde. Măsurile luate de comisiunea sub președința prințului Oldenburg, constau în afară de cercetarea felului bólei, în complecta izolare a comunei Kolobovka, printr'un cordon militar și cu ajutóra medicale. Mai departe s'au făcut anchete sanitare în tot guvernamentul, și s'a stabilit ast-fel că în afară de Kolobovka, nicăiri nu s'a produs vre-un caz suspect. De la luarea mĕsurilor sanitare s'a remarcat că bóla a slăbit în intensitate. De la 3/15 August cazurile de bólă s'au împuținat, iar de la 10/22 August au încetat cu totul.

*

Notiță literară.

A apărut *„Dogmatica ortodoxă“* de Gr. Pletosu, protoiereu, prof. gimn. în Năsĕud, carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan. Costă 1 fl. 20 cr. (3 franci). Se află în deposit general la „Tipografia Archidiecesană“ din Sibiiu.

Convocare.

Publicul român aparținĕtor pretoriatelor Beinș, Ceica și Vașcou prin acésta se încunoscințéză, că despărțămêntul Beinș al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ 'și va ținea adunarea generală cercuală din acest an în opidul Vașcou în biserica gr. or., în ḑiua de 17 Septembre a. m. la 11 óre după servirea sfintei liturgii.

Considerând marea importanță a acestei Asociațiuni pentru poporul român, ne măgulim cu speranța că inteligința din pretoriatele amintite va conlucra ca la adunarea acésta sĕ se prezenteze în numĕr cât de mare, inteligință și popor.

Dim ședința comitetului cercual al despărțămêntului Beinș din 13 August 1899.

Direcțiunea despărțămêntului.

Mătase Foulard

65 cr.

până la **fl. 3.35** per m. — japanesă, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri şi colori, precum şi **„mătase Henneberg“** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țeseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor, *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricile de mătase G. Henneberg (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zűrich.** [24] 6—

Nr. 6176/1899 Epitr. [186] 1—3

CONCURS.

Consistorul archidiecesan al bisericei române ortodoxe din Transilvania, prin acésta publică concurs pentru planurile după cari voiesce a zidi **biserica catedrală** în **Sibiiu,** pe lângă următórele condiții:

Catedrala are sĕ rĕspundă tuturor recerințelor reclamate de ritul oriental, cu un spațiu intern pentru cel puțin 1500 persóne.

Planurile sĕ se facă după stilul oriental bizantin, cu tóte întocmirile interne şi esterne şi cu uşi în numĕr de ajuns pentru siguritatea publică.

Prețul zidirii ca atare fără adjustarea internă sĕ nu trécă peste 300—320.000 coróne.

Planuri cari contempléză o biserică mai scumpă, precum şi acele, cari nu corĕspund din punct de vedere formal, sunt eschise dela concurs.

Reflectanții au sĕ presenteze dóuĕ schițe, dóuĕ fațade, dóuĕ secțiuni, tóte la 1:200, după aceea un preliminar de spese, calculate după metrul cubic, care după prețurile din Sibiiu se computa la 3 m. zidire cubică cu 15 fl., şi în fine o scurtă descriere a planului.

Premiile de concurs:

Premiul I. cu 2000 coróne
„ II. „ 1500 „
„ III. „ 1000 „

Planurile premiate devin proprietatea bisericei române ortodoxe.

Planurile provĕdute cu un motto şi cu o epistolă sigilată în care sĕ se arete numele, locuința architectului, şi motto sub care s'a presentat planul la concurs, *au sĕ se înainteze la Consistorul archidiecesan în Sibiiu* în restimp de *4 luni* dela publicarea primă, dar cel mai târdiu până în *15* Ianuarie stilul nou 1900.

Planurile presentate se vor esamina în timp de 6 sĕptĕmâni după espirarea terminului, prin o comisiune de esperți, iar premiile se vor plăti după-ce vor obținea aprobarea sinodului archidiecesan asemenea la 6 sĕptĕmâni.

La concurs pot participa numai architecți şi ingineri recunoscuți.

Sibiiu, din şedința consistorului archidiecesan ca senat epitropesc, ținută la 21 August, 1899.

Ioan Metianu
archiepiscop

Nr. 487—1899 [188] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători dela şcólele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune, în protoprespiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu termin de *20* dile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

1. Glâmbóca, postul de învĕțător, cu salariu anual de 300 fl., şi anume 220 fl. ajutor dela stat şi 80 fl. din alodiul comunal, cuartir şi lemdele necesare pentru foc.

2. Streza-Cârțişóra, postul de învĕțător cu salar anual de 300 floreni, cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

4. Ucea-superióră, al doilea post de învĕțător, cu salar anual de 300 fl. v. a, cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, sĕ'şi substérnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvàrmegye) până la terminul sus-indicat, cu aceea, că cei aleşi vor avea sĕ conducă cântările cu pruncii de scólă în biserică Dumineca si Serbătórea.

Avrig, 26 August 1899.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective. —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului. **Ioan Cândea**
protopop

Nr. 274/1899 [185] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoreşti din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 dile dela datul de față.

1. Bucium-Cerbu, salar 300 florini din repartiție, cuartir şi lemne de foc.

2. Bucium-Isbita, salar 300 fl. din repartiție, cuartir şi lemne.

3. Bucium-Sat, salar 400 fl. în rate lunare anticipative, cuartir, lemne şi folosirea grădinei şcolare.

Concurenții la acest post, trebue sĕ aibă cualificațiunea următóre:

a) patru clase gimnasiale;
b) desteritatea de a înființa un cor;
c) desteritatea de a instrua elevii în economia practică.

4. Buninginea, salar 300 fl. din repartiție, cuartir şi lemne.

5. Cărpiniş, salar 300 fl. din repartiție, cuartir şi lemne.

6. Ciuruleasa, salar 300 fl. din repartiție, cuartir şi lemne.

7. Roşia cu Corna, salar 300 fl. din repartiție, şi lemne.

8. Pĕtrângeni, cu Valea-Bulzului, salar 300 fl. şi anume: 145 fl. 50 cr. din venitul regalului şi interesele după obligațiunea de stat, restul din fondul şcolar, cuartir, grădină şi lemne.

9. Trêmpoiele, salar 300 fl. şi 1 stângin de lemne.

10. Zlatna cu Vultor, salar 400 fl., relut de cuartir 50 florini şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, îşi vor presenta cererile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul arĕtat, şi sĕ vor presenta în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre la biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic, avênd cei-ce vor reflecta la postul de sub Nr. 8. a participa în tóte Duminecile şi Sĕrbătorile cu elevii la serviciul divin pe rênd la bisericele din Pĕtrângeni şi Valea-Bulzului.

Oficiul protopresbiteral, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Abrud, 15 August 1899.

Petru Popoviciu
protopresbiter

19067/99 sz. [190] 1—1
I.

Hirdetmény.

A nagyszeben-vizaknai törv. hat. közuton levő I-ső számú hid helyreállitására vonatkozó munkák biztosítása czéljából *1899 évi szeptember 15-én* délelött 10 orára Szebenvármegye alispánjánál a vármegyei ház tanácskozási termében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fenti munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó az előirányozott 1351 frt. 67 kr. költség után számítandó és a részletes feltételekben előirt 5%-os bánatpénzzel ellátott irásbeli zárt ajánlataikat a kitűzött *nap 9 orájáig* a vármegye alispánjánál annyival inkább adjákbe, mert a későbben érkezett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a szebenvármegyei éiptészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagyszeben, 1899 évi szeptember hó 7-én.

Reissenberger,
alispán.

Lucru durabil, solid şi elegant

CONSTANTIN DRAGOŞ

măestru pantofar

Strada Măcelarilor Nr. 37. **SIBIIU** **Strada Măcelarilor Nr. 37.**

Aduce la cunoştința on. public, că în

Atelierul seu de păpucărie

efectuesce tot felul de **încălțăminte pentru domni, dame** şi **copii,** precum şi tot felul de **reparaturi, cu prețurile cele mai moderate**; oferă totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă** şi **prompt executată.**

Atrage atențiunea on. public, ca de ací încolo va cerceta tóte tîrgurile de țéră din Ardeal, servind cu **lucru bun** şi **durabil esecutat în lucrătoria sa proprie, iar nu marfă de prin fabrici,** precum fac mulți alții. [179] 3—3

Comandele se efectuesc iute

Prețurile cele mai ieftine

Marfă gata şi materialul cel mai bun

Deschidere de prăvălie.

Am onóre a face cunoscut onoratului public, că 'mi-am instalat în piața de aici:

strada Cisnădiei nr. 43

prăvălie de primul rang, bine asortată cu marfă de

covóre de Brünn, depou de fabrică

în mare şi în detail,

şi fiind în posiția de a pune la disposiția publicului tot felul de marfă din branşa acésta cu **prețurile fabricei,** rog pe onoratul public sĕ-mi onoreze

acest nou etablisement

cu prețuitele lui comande.

Cu distinsă stimă:

Beni Menyász,
depou de covóre de Brünn,
strada Cisnădiei nr. 43. [167] 6—10

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum şi la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 4—26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 93 Sibiiu, Marți, 31 August v. (12 Septembre n.) 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ingrijorarea părinților.

☞ La cele mai multe institute de învěțămênt din patrie, s'au făcut inscrierile necesare pentru începerea noului an școlar 1899/1900, iar la unele acésta se va face după timpul calindarului Julian.

Pretutindenea sunt cuprinși părinții cu copii, în acest timp, de o deosebită îngrijorare cât pentru viitorul copiilor lor.

La noi, și în special la poporul nostru, îngrijorarea părinților este îndoit mai mare și împreunată cu mai multă neliniște. Acésta din mai multe cause, în fruntea cărora stă împregiurarea, că fiii poporului nostru sunt eschiși din partea detentorilor puterii statului, de pe cele mai multe cariere ale activității publice.

Atât de departe merge persecuția contra nóstră în acéstă privință, încât îți vine sě nu credi singuratecele casuri concrete, dacă nu ai avea ocasiune a le vedea cu ochii. La *Reșinari* d. e. rěmân zadarnice sforțările comunei întregi de a alege pe un tiněr cualificat, cu 8 clase gimnasiale, cu esamen de maturitate, cu cursul teologic ordinar, cu diplomă de învěțător, cu praxă în afacerile comunale administrative, la un post inferior în administrația acelei comune, deși numitul tiněr este fiiu al acelei comune, crescut póte la școli cu ajutorul material oferit de însăși comuna. Protopretorele — deși sas — nu voesce cu nici un preț a-'l admite pe tiněrul cu o asemenea cualificațiune, și încă la ce post?... la postul de *vicenotar comunal*. In comuna *Varviz* — comitatul Cicului — s'a făcut de dóuě-ori alegere de notar cercual. Comunele de ambele dăți aleg pe un Român cu studii academice în drept. Cu tóte aceste — la recursul alor 2—3 ovrei parveniți — alegerea se nimicesce, și Romanul nu póte obținea postul la care a reflectat, pe când niște ovreiași cu testimoniu de 6 clase dela renumitul institut *Fekete* din Budapesta, obțin cu cea mai mare ușurătate asemenea posturi. Ce sě mai dicem acum de alte oficii superióre?

De altă parte greutatea alegerei carierelor se măresce și prin necunóșterea referințelor dela cari atêrnă asigurarea unui traiu mulțumit. Este și greu a prevedea desvoltarea situațiunii, căci referințele sunt supuse la o mulțime de schimbări.

In dilele trecute s'au publicat datele statistice dela universitatea din Budapesta. Din acelea și din alte date cunoscute, este evident, că e disparent de neînsemnat numěrul tinerilor nostri dela institutele învěțămêntului superior față cu numěrul poporațiunii române din acéstă țéră. Și nici acest mic contingent de tineri cu pregătiri academice nu află aplicare în țéră, ci o parte e silită a emigra în vecinul regat român.

Intre astfel de împregiurări nici nu-i mirare, că numěrul universitarilor nostri cresce atât de încet, pentru-că afară de cariera advocațială, pe celelalte — ori-cât sunt de puțin rentabile — totuși așa de cu greu te poți ferici. Advocații români s'au sporit în numěr frumos și cu tóte aceste mai este în multe locuri trebuință, căci poporul nostru forméză încă în mod considerabil clientela advocaților străini. Medicii români câștigă cu greu posturile, căci aici iarăși sunt avisați la discreția domnilor szolgăbirăi, cărora așa de puțin le pasă, dacă pacientul român — neputêndu-se înțelege cu medicul străin cu limba și cu obiceiurile — *bea leacurile* cu cari trebuia sě facă numai — fricțiuni esterne! Abia este carieră, care sě reclame mai mult pe espertul eșit din sinul poporului, ca și cariera medicinei. Durerile și bólele au în limba Românului atâtea espresiuni nuanțate și specifice, pe cari numai un Român le póte pricepe.

Ingineri români abia avem câțiva, mai ales la căile ferate abia cunóscem 2 inși.

Nu încape îndoiélă, că și lipsa de mijlóce causéză neînmulțirea universitarilor; dară mai mult reține pe poporul nostru dela instruarea fiilor sei nesuccesul celor ce nu s'au putut ferici cu învěțătura câștigată; iar unde un fiiu al ținutului a ajuns la posiție frumósă, acolo numěrul copiilor dați la școle superióre cresce.

Eschiși deci dela cele mai multe oficii publice, tinerii nostri din școlele medii își îndreptéză atențiunea asupra oficiilor a căror câștigare depinde dela conaționalii sei. Aceste cariere sunt cea *preoțéscă*, cea *învěțătoréscă*, la cari s'a mai adaus în timpul din urmă cea *comercială*.

Unii lipsiți de mijlóce materiale ori netalentați, studiază câte-va clase medii, cel mult patru, și se fac învěțători; alții o duc până la 6 și întră la teologie. Dintre cei cu maturitate îmbrățișau cariera teologică, până bine de curênd, cu deosebire numai cei ce aveau prospecte sigure la o parochie mai bună, ori apoi cei ce nu aveau încătro din lipsa de bani pentru susținere la universități De aici a provenit anomolia, mult păgubitóre pentru biserică, că au întrat în cler ómenii *fără pic de vocațiune preoțéscă*, și astfel asemenea ómeni, ajunși în ofiiciu, numai păstori ai poporului nu au devenit, ci, punêndu-se în conflict cu principiile ce dilnic trebuia sě le profeseze, au devenit o plagă pe poporul încredințat. De câte-ori nu trebue se facem trista esperiență de-a vedea un numěr atât de mare de preoți decăduți din tóte punctele de vedere. Aceștia fac de rușine întrégă instituțiunea clerului și compromit biserica, care 'i mai toleréză între conducětorii ei. De câte-ori nu simțim durerea de-a audi din gura judecătorilor străini, cum de se mai sufere în cler ómeni cari au deci de procese compromițetóre, atât cu proprii lor credincióși, cât și cu alții? Un proces de selecțiune rigorósă se impune pe acest teren, în interesul viitorului bisericei române, în clerul căreia se află *esemplare*, cum nu cred sě mai existe în clerul altor biserici din lume. Aceste esemple rele desmênt pe multe familii mai bune a'-și aplica fiii pe cariera preoțéscă. Imbunătățirea veniteIor preoțesci póte ameliora și calitatea sucrescenței nóstre preoțesci. Deja în anul acesta au petiționat pentru primire în seminariul „Andreian“ vr'o 14 maturisanți din cei mai buni. Societatea e datóre a contribui la îmbunătățirea contingentului unor asemenea cariere importante și prin onórea și atenția deosebită față cu cei ce se aplică pe acelea, Așa fac de e. Germanii, și prin acésta recompenséză lipsa venitelor, ceea-ce pe alte terene nu se simte așa.

Absolvenții școlelor comerciale sunt până acuma la noi cei mai norocoși, întrucât în urma avêntului frumos ce l'au luat în timpul din urmă băncile române, află imediat după absolvare aplicare, și în conformitate cu etatea și cu studiile pregătitóre, sunt bine salarisați; ba unele institute de bani române au imitat în acéstă privință institutele streine mai vechi și au întrodus salarii după a nóstră părere mult prea mari pentru tineri și oficiali, cari într'un numěr restrâns de óre îndeplinesc o muncă ușóră și după șablon; pe când alții pe alte terene cu salarii mai mici îndeplinesc o muncă mult mai grea și împreunată cu bătaie de cap.

Multora li-se pare *cariera militară* de una din cele mai recomandabile. Fundațiunea Gozsdu a și creat în anul ultim mai multe stipendii pentru cadeți. Din punct de vedere al existenței individuale, așa este. Oficerul póte trăi destul de cinstit în oficiul sěu, și în multe privințe mai ușor ca alții. Din punct de vedere românesc însě, ofițirimea română nu ne face de loc servicii, decât dóră mijlocește considerarea mai justă a ficiorilor români la împărțirea chargelor. In colo oficerii românii sunt rěu věduți, și dacă convin prea des cu cercuri civile românesci. O convenire nevinovată se consideră îndată de complot și transfe-

---

FOIȚA

Presimțirile.

Surprindětórea descoperire a telegrafiiei fără sîrmă atrage atenția tuturor asupra fenomenelor numite psichice, cari, în ochii savanților chiar, ar putea fórte bine sě iasă din domeniul halucinațiunilor individuale sau colective, unde au fost clasate, pentru a întra într'un ordin de fapte naturale a căror cheie se va descoperi într'o di.

In asemenea împregiurări, causa invisibilului e aprópe de a fi câștigată. Ni se vor esplica faptele de ubicuitate sau de presență simultană a uneia și aceleiași ființe în dóuě locuri, precum și relațiunile sufletelor surori pe cari le separ mii de chilometri, pentru că ni se arată deja gânduri cari umblă în mod mecanic prin spațiu, purtate pe unde luminóse sau proectate în aer printr'un curent electric.

Tóte aceste pun din nou pe tapet istoriile cu stafii cari au inspăimântat imaginațiunile nóstre de copii. In adevěr, telepatia va avea în curênd onorurile unei desbateri în sferele sciinței oficiale. Până atunci, înregistrăm unele din fenomenele surprindětóre de cari se face mențiune în memoriile, atât de numeróse, cari au fost publicate asupra rěsbóielor primului imperiu francez.

*

Generalul Tiébault povestește că puțin timp după lupta de la Austerlitz, în care a fost grav rănit, a primit de la femeia sa o scrisóre cu data de 2 Decembre séra, prin care îi spunea că în timpul dilei lucra la feréstră când o flacără asemenea celei pornite dintr'o țévă de pușcă a trecut pe dinaintea ochilor ei: „Nu îmi voiu reveni din spaima pe care am încercat'o, scrie ea, de cât după ce voiu primi știri de la tine“.

Scrisórea acésta era datată chiar din diua luptei de la Austerlitz: Faptul acesta mě surprinde încă, dice Thièbault, cu tóte faptele extraordinare de îndoită vedere pe cari le-am vědut de atunci încóce“.

Trebue sě credem că baronésa Thiébault avea facultatea îndoitei vederi. Intr'o di, povestește bărbatului sěu, ea se preumbla pe malurile rîului Cher, când deodată făcu o mișcare de spaimă, își acoperi fața cu batista și dise unei prietene care o însoțea: „Sě ne reîntórcem! Sě ne reîntórcem! vederea apei îmi face rěu“. Peste 12 dile a primit o scrisóre prin care era informată că fratele ei, tiněr ofițer în armata Italiei, se înecase la trecerea rîului Doria, în apropriere de Turin.

*

Generalul de Ségur citéză fapte analóge în momoriile sale, cari se găsesc și în amintirile generalului Lejeune, precum și în „Memoriile altora“ de d-na Dash.

*

In memoriile sale, ducesa d'Abrantés spune că pe când se afla la Geneva, a vědut că-i apare bărbatul; părea trist și umbla într'un singur picior în jurul patului ei. Peste câteva dile a aflat că ducele s'a aruncat pe feréstra camerei sale într'un acces de friguri și și-a sfărămat un picior în cădere, din care causă a murit. Drama acésta s'a petrecut chiar în nóptea în care ducesa avusese aparițiunea.

*

Unul din fenomenele de visiune de cari vorbește contesa Dash, presintă caracterul particular că visonarul, un diplomat francez, în visită pe atunci la un castel în apropiere de Moulins, a chemat la dênsul pe servitori și stăpâni, fiind-că zărea pe cel mai bun amic al sěu culcat pe pat în prada unor suferințe teribile. Presența tuturor acestori martori nu l'a împedecat ca timp de multe óre sě aibă sub ochi acéstă vedenie durerósă. In zadar au căutat sě 'l convingă că imaginațiunea sa era de vină și că era póte impresionat, fiind-că n'avea știri de la acest amic. „Din contra, vě asigur, rěspunse halucinatul, am primit ieri de la dênsul o scrióre lungă și tóte îi mergeau bine, sănětatea și afacerile“. Și vedenia persistă, umplând de întristare și de neliniște pe acela care era luat drept bolnav; ea n'a dispărut de cât odată cu ivirea dilei.

Prin curierul următor, diplomatul a aflat mórtea amicului sěu, care încetase din viață chiar în acea nóptea în mod subit.

*

Dl I. Turquan, care consacră acestor aparițiuni bizare un capitol în cartea sa asupra „Lumei de sub consulat și imperiu“, vorbește de tendința curiósă, care exista atunci de a se crede în intervențiunea supranaturalului în lucrurile omenesci. Tendința acésta se observa la bărbați ca și la femei. Chiar cei mai instruiți povesteau evenimente pe cari rațiunea nu le putea esplica.

*

Generalul Pelleport, unul dintre cei mai buni oficeri ai marei armate, povestește și dînsul, în ale sale „Amintiri intime“, un fapt de felul acesta. „In ajunul luptei de la Eylan, scrie dênsul, dormeam adênc, când am fost rarea în cele mai estreme şi mai neromânesci părţi este urmarea.

Duh amicabil faţă de poporul românesc nu transpiră nicí din cercurile militare mai înalte, deşi soldatul român a salvat de atâtea ori onórea armelor austriace. Cine a avut ocasiune a vorbi cu fieertatul archiduce *Albrecht*, acela s'a putut convinge din spusele lui despre acésta. Cu tóte acestea la rang înalt Românul nu póte ajunge; adeseori e pensionat în flórea etăţii; iar care ajunge, îşi renègă sentimentele românesci, de unde trebue sě deducem, că în alt cas nu se putea ridica acolo.

De celelalte cariere, cum sunt ale *oficialilor de stat*, *dela comitate* etc. nici nu mai vorbim, căci vedem că în acelea nu se sufěr nici ómenii cu *nume român*, necum cu sentimente românesci.

Intre asemenea împregiurări, cu necesitate naturală ar trebui sě ne îndreptăm privirea asupra carierilor practice, a căror desvoltare şi viitor atêrnă dela noi înşine. *Industria şi comerciul, meseriile şi întreprinderile de tot feliul*, iată terenul, care ar trebui mai mult cultivat din partea nóstră a tuturor, mai ales că aḑi este absolut negles. Şi succesele pe acest teren atârnă aprópe esclusiv dela noi.

Mulţimea străinilor, cari prind rădăcini între noi şi se înmulţesc în mod înspăimântător, dovedesce acésta. Unde străbat raḑele unei civilisaţiuni ceva mai intensive, acolo roiul străinilor e inevitabil, şi traiul lor este asigurat, căci ei prověd pe Români cu tóte cele necesare, şi nu trec 10 ani şi acesti strěini s'au înbogăţit pe spatele nostru şi au cuprins întreg centrul comunei, strîmtorând pe Românul ce se feresce de carierele indicate, la margini, la codru. Am putea înşira mai multe asemenea comune, dar pare-că ne dóre inima a eternisa acest lucru, adeseori identic cu perirea lor.

Se impune deci imperiósă datorinţă, ca toţi factorii competenţi sě lucre pentru desvoltarea nóstră pe terenul comerciului şi al industriei, care astăḑi, strěin fiind, consumă tótă sudórea Românului, făcêndu-l pe acesta rob al intereselor strěine.

Nu putem deci din destul recomanda tuturor părinţilor români, ca sě aplice pe fiii lor pe aceste cariere mult mai rentabile şi mai îndependente, decât cele ale „domnilor," spre cari, mai ales ţěranii, atât de mult rêvnesc.

Emigrarea Finlandezilor.

S'a scris mult în timpul din urmă asupra nemulţumirii Finlandezilor faţă cu dispoşiţiunile luate de Ţarul Ruşilor, care restrêng autonomia filandesă. Aceste nemulţumiri au îndemnat pe Finlandrezi a-'şi căuta altă patrie şi a emigra din Rusia.

Despre acéstă nóuă fasă a chestiunii finlandreze datori suntem a informa şi pe publicul nostru cetitor, aducêndu-i la cunoscinţă cele ce le scriu ḑiarele mari asupra ei.

Din părţile mai nefructifere şi mai sěrace ale Finlandiei au emigrat încă de mult locuitorii, dar în numěr restrîns şi cu deosebire poporul muncitor, fără moşie, care în urma unui an nefructifer, rěu, remânea lipsit de trebuinţele cele mai elementare.

Dar de când s'a decretat modificarea radicală a legii militare, cu desconsiderarea autonomiei finlandese, emigrarea a început lua dimensiuni estinse; şi crescênd din ḑi în ḑi, s'a estins preste întrégă ţéra. Intrevenirea ḑiaristică prin articli şi broşuri liniştitóre, nu ajută nimic.

Şi acuma nu ḑilerii nimicitori şi sěraci s'au pus în mişcare, ci moşieri şi arêndaşi, cari sute de ani au cultivat pămêntul ţěrii. Numěrul acestora scade în mod înspăimêntător. Numai dintre tineri şi dintre cei în flórea etăţii şi puterii au emigrat în anul acesta preste 9000.

Şi acésta s'a întêmplat numai după svonul schimbărilor proiectate. De sigur înse că mişcarea va cresce mai ales după inactivarea dispoşiţiunilor militare nóue. Acum îi sperie numai vestea, că bărbaţii finlandezi vor fi înrolaţi pe 5 *ani* şi duşi în Rusia îndepărtată. — Semnele de aḑi indică, că dacă sistemul rusesc se va întroduce şi în Finlandia, în mod ilegal, contra decisiunilor dietei provinciale, atunci nu va fi putere care sě reţie pe cei obligaţi la miliţie şi pe cei mai tineri neemigraţi încă, dela părăsirea patriei. Astfel despopularea va fi mai mare, ca şi în timpul unui resboiu derimător.

Prin acésta firesce nu se va uşura sórtea celor remaşi în patrie; din contra ţara va porni spre decădinţă. Industria şi agricultura, aḑi în desvoltare frumósă, va suferi mult din lipsa de braţe muncitóre.

Emigranţii plécă spre America, unde sunt binevěḑuţi, căci muncitorul finlandez are mare trecere şi renume pentru hărnicia, cultura şi încrederea, ce-o poţi pune într'ênsul. El e pus în lumea nóuă la locul prim, căci întemeiază colonii înfloritóre, sate împopulate, cari întreţin legături intime cu ţéra mamă şi nu se contopesc în mediul impregiurimii. In privinţa moralităţii nici chiar Englezii nu intrec pe Finlandezi, ba în privinţa trezviei iau chiar pildă dela ei.

Aceste însuşiri laudabile au înduplecat pe un stat american, ca din legislaţiunea ţerii sě iee posiţie în favorul causei finlandeze şi sě provóce pe preşedintele Uniunii a întreveni în favorul lor. Intrevenirea şi protestarea firesce n'au folosit nimic. Rusia nu se opresce în drumul sěu, pe care a pornit.

Atâta însě e sigur, că scopul tot nu şi-'l va ajunge, căci soldaţi nu va avea mai mulţi, din contră mai puţini ca acum. Finlandesii obligaţi la miliţie vor împopula mai ales America.

Societatea finlandeză, věḑênd acéstă pornire de emigrare, s'a îngrijit sě o reguleze aşa, ca sě nu devie periculósă pentru ţéra mamă. In privinţa acésta cei mai distinşi membri ai ţerei au ţinut pertractări îndelungate, şi au ajuns în fine la acel resultat, ca sě formeze un comitet, care sě se pue în fruntea emigranţilor. De bunăvoie s'au însinuat pentru acest scop mulţi din tóte păturile inteligenţei: ómeni avuţi, culţi, preoţi, fabricanţi, neguţători, ingineri, scriitori şi alţii. Acestia s'au obligat a da emigranţilor îndrumările de lipsă.

Comitetul s'a şi stabilit în *Canada*, ca sě împreune acolo grupurile pornite la drum, astfel încât mai uşor sě pótă forma colonii stabile, independente, cari sě întreţie legături de frăţietate cu cei de acasă, din patria veche.

Statele-Unite spriginesc cu cea mai mare prevenire acéstă mişcare, cu tóte că dragostea ei légă pe noii colonişti de patria pe care de silă o părăsesc.

Din acest cas ar putea scóte învěţăturile necesare tóte statele, cari nu sunt călăuḑite în activitatea lor de interesele şi vederile populaţiunii, silindu-le a-'şi părăsi vatra strămoşéscă, pentru-că în cele din urmă statul sufere cele mai mari perderi prin rărirea populaţiunii sale.

Revistă Externă

Flota Statelor-Unite

Se anunţă din Waschington, că guvernul a hotărît sě sporéscă considerabil în anul viitor flota de rěsboiu.

In acest scop se vor cheltui 18 milióne de dolari numai pentru construire de corăbii noui.

Se pare că pe Americani o sě-'i coste mult „cuceririle" făcute în ultimul lor rěsboiu.

Revistă Bisericéscă.

Câte-va cuvinte asupra Simbolului Apostolic.

După ce Mântuitorul s'a sculat din morţi, din timpul celor patru-ḑeci de ḑile, până la înălţarea sa la ceruri, istoria evangelică ne spune că a dat ultimele sfaturi sfinţilor sěi Apostoli. Inainte de tóte el i-a întărit în credinţa despre învierea sa din morţi, a suflat asupra lor Duh Sfânt, dându-le puterea d'a ierta pěcatele şi aceea ce ei vor lega şi deslega aci pe pământ, va fi legat şi deslegat şi în ceruri, apoi, înainte d'a se înălţa la ceruri, le-a poruncit: „Sě mérgă în tótă lumea, sě predice evangeliul sěu la tótă făptura, învěţându-'i sě crédă şi sě ţină tóte câte el le-a predicat lor şi *sě-'i boteze în numele Tatălui şi al Fiiului şi al Sfântului Duh*".

Ultimile cuvinte ale Mântuitorului, cari cuprindeau, credinţa în Treimea Triipostatică, au devenit formula de mărturisire care se cerea tuturor celor ce se botezau şi întrau în numěrul credincioşilor.

Necontestat, că ea, de la început chiar a fost amplificată de însişi Apostolii şi următorii lor, pe basa învěţăturei ce o primiseră dela Domnul.

Faptul acesta îl constată existenţa diferitelor formule, tipuri de mărturisire din partea credincioşilor bisericei celei adevěrate a lui Christos şi tóte aceste formule, *creḑuri sau simboluri*, semne, prin cari aceştia se distingeau de eretici, au de basă cuvintele Domnului şi sunt complectate şi amplificate prin învěţătura Apostolilor despre cele trei persóne ale Dumneḑeirei.

Ast-fel Sf. Irineu ne spune: „că biserica lui Christos, deşi întinsă şi rěspândită în tótă lumea, şi până la marginile pămêntului, a primit de la Apostoli şi următorii lor, *credinţa într'unul Dumneḑeu, Tatăl A-tot-ţiiţorul, făcětorul cerului şi al pămêntului şi al mărilor şi al tuturor celor dintr'ênsele; şi întru un Iisus Christos, Fiul lui Dumneḑeu, carele s'a întrupat pentru mântuirea nóstră; şi întru Duhul Sft.*

Acelaşi Irineu ne spune, că biserica cea adevěrată a lui Christos credea şi mărturisea: *Naşterea Domnului din Sfânta Fecióră, patima sa, pentru mântuirea ómenilor, învierea sa din morţi şi înălţarea sa la ceruri, de unde va veni cu mărire*; de asemenea credea şi mărturisea *învierea morţilor, judecata celor drepţi şi a celor pěcătoşi şi viaţa vecinică, pentru cei drepţi.*

Irineu ne spune şi în alte părţi ale scrierilor sale, că Apostolii şi următorii lor, cereau dela cei ce credeau şi mărturiseau pre Domnul, ca ei sě crédă şi sě mărturiséscă *credinţa într'un Dumneḑeu A-tot-ţiitorul, în Iisus Christos, Fiiul lui Dumneḑeu şi în Duhul Sfânt.*

Acelaş lucru 'l aflăm la Tertulian Origen şi alţii părinţi bisericesci. Mai mult chiar, însişi ereticii aveau şi ei *formule de mărturisire sau creḑul lor*, pe care pretindeau a-'l mărturisi şi crede toţi adepţii lor. Astfel cunoştem despre Novaţian, Praxea şi alţii.

Istoria Apostolică ne spune, că următorii Apostolilor, împreună cu presbiterii, s'au adunat la Smirna şi au formulat mărturisirea de credinţă a bisericei celei adevěrate, contra ereticului Noeţiu şi acéstă mărturisire ei spun, că este în tocmai aceeaşi, precum au primit-o şi s'au învěţat dela Apostoli. „Ei ḑic: „Noi cunóştem şi credem un singur „Dumneḑeu; credem şi mărturisim pe Christos, Fiiul, carele a pătimit, a murit şi a înviat a treia ḑi, carele este de a drépta „Tatălui şi va veni spre a judeca pre cei „vii si pre cei morţi.

Acelaş lucru 'l confiĕmă şi alţi părinţi bisericeşti ai primelor secole, ca Victoriu de Pictavia Gregoriu din Nazieanz şi alţii, precum şi aşeḑămintele Apostolilor şi învěţătura numită sobornicéscă atribuită Apostolilor.

Istoria primelor secole ale bisericei şi simbolica ne încredinţéză, că fie-care biserică ţinea cu sfinţenie la mărturisirea de credinţă, ce se impunea credincioşilor. Ea era simbolul prin care se deosibea, ca biserică adevěrată a lui Christos, de tóte sectele eretice cari şi ele aveau simbolurile sau creḑurile şi mărturisirile lor, după ideile propoveduite la capii, înfiinţătorii şi începătorii acelor erezii.

Micile diferenţe, cari existau între formulele mărturisirilor de credinţă ale diferitelor biserici creştine, dar mai ales formulele simbolice ale diferitelor secte eretice şi tendinţa continuă a eresiarchilor de a strica, schimba şi preface credinţa cea adevěrată a bisericei, păstrată cu sfinţenie de la Apostoli, a făcut ca biserica, fórte de timpuriu, sě aibă formule comune, care sě se mărturiséscă şi sě se crédă de credincioşii tuturor bisericilor.

Ast-fel au apărut fórte de timpuriu aşa numitele *simboluri ecumenice.* Acestea sunt: Simbolul sau creḑul atribuit Sfinţilor Apostoli, numit *Simbolul Apostolic*; *Simbolul Niceno-Constantinopolitan*, alcătuit la cele dóuě dintâi sinóde ecumenice din Nicea (325) şi Constantinopol (381), şi *Simbolul sau Creḑul Atanasian*, atribuit Sfântului Atanasie cel Mare. Acest din urmă simbol, păstrat numai în limba latină, în care pare a se fi şi compus dela început, este cunoscut şi sub numele *Quicumque*, după cuvêntul cu care se începe.

---

deşteptat de un sgomot uşor: o femeie, frumósă şi bogat îmbrăcată, era în faţa mea. „Vei fi rănit, îmi ḑise ea, şi încă în mod grav. Nu te teme de nimic, vei scăpa teafăr!" Fórte impresionat de acéstă curiósă apariţiune, eram sě rěspund, însě femeia dispăruse. A dóua ḑi am primit 30 de lovituri de sabie, plus 5 lovituri de baionetă şi am scăpat printr'o minune. Istoria acésta e curiósă, dar e adevěrată". Nu se póte de sigur acusa generalul Pelleport că ar fi voit sě impună cetitorilor sěi.

*

Dacă ar fi sě credem pe contele de Ségur, un asemenea fenomen s'ar fi manifestat şi în ochii lui Nupoleon I. Impěratul şedea în cabinetul sěu, la Tuilerii, când a věḑut apărênd în faţă-i faimosul om roşu, care după o legendă, se arăta óspeţilor palatului când împregiurările erau critice. O lungă conversaţie s'a angajat între Napoleon şi spectru, apoi împěratul a fost auḑit esclamând:

— E prea târḑiu, totul e hotărît.

Câteva ḑile după acésta, Napoleon a întreprins campania din Rusia, care s'a terminat prin cunoscutul desastru.

*

In timpul rěsbóelor de sub imperiul francez, credinţa în presimţiri stăpânea pe tótă lumea.

Se povestea că Desaix, în ajunul luptei de la Marengo, îşi presimtea mórtea. Ḑisese în adevěr aghiotanţilor sěi Rapp şi Savary: „Iată mult timp de când nu mě mai bat în Europa; glónţele nu mě mai cunosc, mi se va întîmpla ce-va". A dóua ḑi a căḑut lovit de un glonte în mijlocul inimei.

Mulţi oficeri au prevestit sfirşitul lor în acelaşi mod.

*

In séra de 4 Iulie 1809, în ajunul luptei dela Wagram, ilustrul generul Laselle fusese penibil impresionat, pentru că găsise sfărâmată luleaua de care nu se despărţea nici odată, precum şi un portret al femeiei sale pe care asemenea nu-'l părăsea nici odată.

„Mâne, ḑise el aghiotantului sěu, voiu fi ucis." Şi-a scris apoi testamentul, pe care l'a trimis împěratului, recomandându-'i pe copii. Presimţirea sa s'a realisat: la sfirşitul luptei a murit fără agonie, atins de un glonte în frunte.

*

Comandantul Parquin, în ale sale „Amintiri şi Campanii", vorbeşte de unul dintre camaraḑii sei, locotenent Rhault, care îşi presimţise de asemenea mórtea.

Era tot în lupta dela Wagram.

L'a întâlnit tocmai în momentul când fusese uşor rănit la cópsă: „Ei bine, îi ḑise, veḑi că nu trebue sě te laşi pradă presimţirilor. E adevěrat, rěspunse rănitul, am scăpat ieftin; am făcut rěu de-am scris eri femeei ultimele mele voinţe". Abia pronunţase oficeriul aceste cuvinte şi un obus i-a sfărîmat capul!

*

Se pot invoca numeróse povestiri de felul acesta.

Fenomen psihic observat de nenuměrate ori: adesea cei cari au credinţă în stéua lor şi înfruntă mai cu curaj mórtea, revin sănětoşi din cele mai teribile angajamente. Ceea-ce făcea sě ḑică pe unul dintre generalii francezi: „Totdeauna aceeaşi fac sě fie omorîţi". Cei cari din contră au în cap fel de fel de închipuiri întunecate, sunt sdrobiţi de mai nainte. Ei merg fatal la mórte printr'o slăbire a instinctelor. Dar cine póte pătrunde aceste mistere ale sufletului, cari vor rěmâne totdeauna necunoscute, căci asupra lor pluteşte tăcerea mormêntului!

Vn.

Se numesc *ecumenice sau universale* aceste trei simboluri, fiind că au fost şi sunt cele mai întrebuinţate şi respândite în biserica creştină. Singurul însĕ dintre ele, a cărui origină este cunoscută şi constatată istoriceşte, în mod cert şi autentic, e *Simbolul Niceo-Canstantinopolitan*. Pentru acésta acest simbol a avut şi are o proeminenţă asupra celor-l-alte dóuĕ, iar biserica ortodoxă, dela început nu a recunoscut şi nu recunóşte, decât pe acesta, ca singurul simbol şi mărturisire, care represintă credinţa bisericei celei adevĕrate a lui Christos. El este singurul *creḑ* cu autoritate universală, iar biserica ortodoxă numai pe acesta îl are în usul liturgic, la tóte liturgiile bisericei. Este singurul dară, carele cu drept cuvênt se póte numi simbol *ecumenic sau universal*, atât după origina, cât şi după întrebuinţarea şi autoritatea sa. Este singurul despre care se ştie autentic, nu numai când şi de cine s'a făcut, dar i s'a şi dat deplina recunóştere de autoritate a întregei biserici creştine.

(Va urma).

Din România

(*Un pavilion model*). Lucrul cel mai frumos pe drumul dela Bucureşti la Ploeşti, e micul dar admirabilul pavilion construit de administraţia Domenielor Corónei... Un pavilion drăguţ, plin, încărcat de o sumedenie de obiecte casnice, lucrate cu cea mai mare măestrie, adevĕrate obiecte de artă. Sunt o parte din obiectele cari vor figura la marea Expoziţie de la 1900.

„Vĕḑênd tóte acele giuvaeruri ale lucrului manual, e împosibil sĕ nu recunoşti, scrie în „Ep" un escursionist, sĕ nu'ţi aduci aminte şi sĕ preţueşti din destul marile folóse pe cari le-a adus ţărănimei nóstre, Administraţia domeniilor Corónei. Pe acolo pe unde e vre-un domeniu al Corónei, ţăranii sunt într'o evidentă stare de superioritate, satele mai curate şi mai demne de vĕḑut, cultura pământului mai perfecţionată.

Industria casnică naţională, putem spune cu drept cuvînt că a reînviat sub auspiciele acestei excelente administraţii: obiectele espuse în pavilionul de la gara Periş, şi pe cari în curênd la Paris le va admira o lume întrégă, sunt cea mai vorbitóre mărturie a folóselor aduse de ea!

Din diecesa Caransebeş.

(*Adunarea reuniunii învĕţătoresci.*) Reuniunea înv. gr.-or. din diecesa Caransebeş şi-a ţinut adunarea sa generală în 22 şi 23 Aug. v. în Orşova.

Adunarea a fost fórte bine cercetată. Reuşită spre generală mulţumită.

S'a decis înfiinţarea unui organ oficial al Reuniunii, cu care s'a încredinţat comitetul central.

Adunarea generală viitóre se va ţiné în Oraviţa-montană.

Un frumos banchet a avut loc după şedinţa de prima ḑi.

Sara a concertat corul din Lugoj, sub conducerea lui I. Vidu.

Luni diminéţa şi după ameaḑi adunarea şi-a continuat lucrările sale, din cari mai amintim la acest loc disertaţiunile bine lucrate ale d-lor George Jóndrea: despre Geografie; Ioan Miclea: despre învĕţămêntul intuitiv; şi George Cătană: din economie.

*

Marţi diminéţa aprópe toţi învĕţătorii veniţi la adunare, şi corul d-lui Vidu, însoţiţi de un numĕros public, au pornit pe Dunăre, cu un vapor separat, la Turnu-Severin în România. Escursiunea acésta a fost una dintre cele mai plăcute. Călĕtorii nu se puteau îndestul sătura de frumósele panorame, ce le trecéau pe dinaintea ochilor. Sosiţi în Turnu-Severin, au cercetat imposantul liceu de acolo, şcólele normale, internatele şi alte multe instituţiuni culturale. Invĕţătorii şi profesorii de acolo cu o rară bunăvoinţă au arĕtat óspeţilor tot ce a fost vrednic de atenţiunea acestora.

Li s'a făcut bănăţenilor primire fórte căldurósă, frăţéscă.

Gara de aici era plină de lumea ce aştepta corul. De faţă au fost autorităţile politice, în frunte cu primarul oraşului, corpul profesoral dela şcólele medii şi normale, în frunte cu prea simpaticul director al liceului, dl D. Costescu, elevii dela acestea şcóle, diferite societăţi între cari cele de cântări „Doina", „Frohsinn" şi Slavoserbéscă, inteliginţă şi popor, şi pe deasupra musica militară!

La sosirea trenului nostru în gară cânta „Doina". Dându-ne din tren, primariul oraşul, Aristid Anastasiu, ne întimpină cu o cuvêntare clasică, căreia îi respunde Preşedintele Reuniunii din Lugoj, Dr. Stefan Petroviciu. După acésta vorbesce conducĕtoriul Paulian, apoi conducĕtorii societăţilor „Frohsinn" (germânesce) şi al celei slavo-sêrbesci.

Domnul Dr. Stefan Petroviciu respunde tuturora. Intre cuvêntări, societăţile au cântat câte o piesă. După ce a cântat şi corul Reuniunii nóstre, escursioniştii în frunte cu musica militară — au mers de au cercetat liceul şi alte lucruri vrednice de vĕḑut ale oraşului.

Dreyfuss...

Miliónele sindicatului jidovesc sunt duse în vênt! Dreyfuss a fost Sâmbătă declarat de nou *vinovat*, de cătră tribunalul militar de Rennes, şi, considerându-sĕ unele momente uşurătóre, a fost de astă-dată judecat la *10 ani temniţă!*

Sindicatul flueră marşul: „Ah du lieber Augustin!.. alles ist hien!"...

Din cei 7 membri ai tribunalului, 5 au fost pentru condamnarea de nou a jidanului, şi numai doi pentru achitare.

Judecata a produs sensaţie colosală în tóte părţile, căci tótă lumea credea că va urma achitare.

Unii spun, că cei cinci ani petrecuţi pe insula Dracilor, i-sĕ vor socoti lui Dreyfuss, şi aşa ar mai avea de şezut 5.

Iar unii cred şi în posibilitatea unei graţieri din partea preşedintelui republicei.

Judecata a surprins prin felul cum s'a dat. Căci ea tradéză că nici juḑii militari nu mai ştiu sigur ce sĕ facă cu acéstă afacere ticălos agitată de presa jidană.

Dacă tribunalul crede tare în vinovăţia căpitanului, trebuia pedepsit tot aşa aspru ca dintâi, dar nu sĕ se dee la têrgueli şi scăriţări a pedepsei. Ori acesta sĕ fie semn că nici ei nu-s deplin siguri că nu greşesc? Atunci mai bine se-'l fi lăsat de tot, că a avut destul cu cei 5 ani!

Dar dintr'un punct de vedere, osândirea Jidanului de nou, se ia numai ca laudabilă: De se aducea judecată achitătóre, prea crescea până în cer încrederea Jidovimii! Ar fi fost dovadă de atotputernicia ei neţĕrmurită şi peste tótă lumea! Ar fi fost semn că n'are ea decât sĕ misce miliónele sale în favorul unei cause chiar perdute, şi tot o va scóte biruitóre.

Aerul acesta nu şi-'l póte lua aḑi vestitul „sindicat".

Condamnatul va fi trimis într'un port pe care îl va numi preşedintele republicei. El a subscris deja rugarea de rivisuire.

*

Jidovii din Viena şi Pesta, au pornit o agitaţiuae de a nu merge în anul viitor la Paris la exposiţie, nici ca exponenţi, nici ca cercetători!.. Teribili.

NOUTĂŢI

Parastasul pentru reposata Impĕrătésă-Regina Elisabeta în Sibiiu. Ieri, în 30 Aug. v. (11 Sept. n.) s'a servit în biserica parochială din Sibiiu-cetate, între órele 8--10, sfânta liturgie solemnă, pontificată de Inalt Preasfinţitul nostru Domn Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu*, asistat de ilustritatea Sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, P. O. Domni protopresbiter Ioan Papiu, asesor consist. Mateiu Voileanu, şi funcţionând ca diaconi Dem. Câmpean şi Ioan Moţa.

La finea sfintei liturgíi s'a celebrat parastas solemn pentru odichna sufletului reposatei împĕrătese şi regine Elisabeta, de cătră aceiaşi slujitori ai sfântului altar, la cari, pentru parastas, s'au alăturat şi P. O. D. asesori consistoriali Zaharia Boiu şi Nicolau Cristea.

Era present consistorul archidiecesan, corpul profesoral dela seminariul nostru „Andreian", şcóla civilă de fete a Asociaţiunii cu corpul profesoral în frunte şi cea elementară a „Reuniunii femeilor", şi alt public.

Serviciul divin, liturgia şi parastasul, a fost sĕrbătoresc, impunător.

*

Chirotonire. In decursul sfintei liturgii de ieri, Inalt Prea Sfinţitul nostru Archiepiscop şi Metropolit, a chirotonit întru presbiter pe diaconul *Ioan Moţa*, ales paroch la Orăştie.

*

Reuníunea română de musică din Sibiiu. Mâne Mercuri, în 1/13 Septembre a. c. la órele 5. a. d. se încep probele ordinare în sala dela Musikverein. Ceea-ce se aduce la cunoscinţa membrilor.

*

Concert. Mâne, Mercuri în 1/13 Septembre a. c. va da un concert în sala dela Musikverein Prof. Toepfel, care e angajat ca corepetitor şi al doilea măiestru de capelă la opera din Bucureşti.

Concertantul se bucură de bun renume în România ca escelent pianist, tot asemenea şi violoncelistul Emil Waterstrat.

Noi recomandăm pe aceşti artişti publicului românesc, care în concertul lor va afla o deosebită plăcere sufletéscă.

Mai de aprópe placatele.

*

Timbrul pe estrase matriculare. Ministerul de interne a dat ordin, ca estrasele matriculare despre numĕrul copiilor ori lipsa lor în cas de divorţ a soţilor, sĕ fie provĕḑută cu timbru de 1 fl. dacă sunt estradate în capitală, în Fiume, ori a oraşelor cu drept municipal; cele estradate de autorităţile *comunelor nici şi mari*, ori a oraşelor cu magistrat, au sĕ fie provĕḑute cu timbru numai de *50* cr. Prin o altă ordinaţiune dispune, ca estrasele matriculare despre nascere şi căsătorie estradate reuniunilor de ajutorare în cas de bólă, respective membrilor lor, spre întrebuinţare oficială, au sĕ fie scutite de timbru.

*

Alegere de preot. Duminecă s'a sevêrşit alegerea de preot în comuna Ludeşti-Costeşti (tractul Orăştiei), în locul parochului Costescu care s'a retras. A fost ales clericul absolut *Basiliu Botean* din Geógiul-de-jos.

*

Plóie. De 3 ḑile, de Sâmbătă nóptea spre Duminecă, a început sĕ se verse iarăşi asupra Sibiiului plóie aprópe neîntreruptă. Nóptea şi diminéţa plóuă mai ales tare, peste ḑi mai slăbeşte, dar cerne încet într'una. Omenii au întrat în griji. Póte produce mari stricăciuni economiei.

*

Regele Carol la Schőnbrum. „Vaterland" din Viena anunţă că MM. LL. Regele şi Regina României, vor fi timp de o ḑi şi jumătate oaspeţii M. Sale Impăratului Francisc Iosif, la Schőnbrunn, pe la 20 Septembre.

*

Drapel norvegian, unui Român. Dl V. A. Urechiă a primit, după întórcerea d-sale în România, dela conferenţa din Cristiania, un frumos drapel Norvegian, din partea preşedintelui parlamentului din Cristiania, ca suvenire pentru participarea sa la conferinţa interparlamentară.

*

Ce colóre are sórele? Ori cât de curiósă s'ar părea acéstă întrebare, ea îşi are importanţa stiinţifică, şi savanţii astronomi Langley şi See s'au apucat de au făcut o serie de observasiuni şi studiii în scop d'a o resolva. Şi învĕţaţii au ajuns la concluzia că sórele este albastru, şi dacă nu-l vedem strălucind ast-fel, cauza este atmosfera ce încunjóră pământul. Dar n'ar fi învelişul acesta de aer, cu prafurile şi picăturile de de apă împrejurul planetei nóstre, atunci noi am vedea sórele strălucind înr'o culóre albastră din cele mai frumóse. Un cer cu un sóre albastru şi stele de tóte culorile, ar fi un adevĕrat foc de artificii...

*

Dela meseriaşi. Iată ce ni-se scrie despre decursul şedinţei literare a 8-a Reuniunii sodalilor români din loc, ţinută la 7 Sept. n.:

Şedinţa astădată deşi cu taxă de întrare de 1 crucer, în favorul fond. vĕd. şi orfanilor meseriaşilor — a întrunit atâtea dómne d-şóre, meseriaşi şi calfe, încât ambe salele localului şi odăiţele dealături s'au dovedit a fi puţin încăpătóre.

Harnicii debutanţi s'au succedat cam în modul următor: d-şóra Elena Baciu, a declamat poesia „Duşmancele" de Coşbuc. Dşóra Baciu face frumos progres pe terenul declamaţiunilor. Sod. croit. I. Părĕua decl. „Deşteptarea României", de V. Alexandri. Sod. păpucar G. Bologa, a cetit o parte din continuarea nuvelei „Un sfêrşit jalnic" de G. Popovici-Bănăţanul. Ioan Panfilie, sod. păp. ne-a surprins cu decl. corectă a poesiei „Lumea veche şi lumea nóuă" de Marion. „Meşteşugul plug de aur", tractatul despre calfa măsar, care ademenit de pretinsele plăceri în care înótă chiar şi chelnerii de prin capitale, îşi părăseşte stăpânul, dar în scurtă vreme iar se reîntórce desnădăjduit şi deplin convins, că meşteşugul este plug de aur, de astădată a fost cetit de sod. măsar Sim. Petrascu, care cu scop de a fi mai atrăgĕtor, a înlocuit pe măestrul din descriere cu măestrul nostru măsar dl Emil Petruţ şi pe calfa, cu colegul seu dl Lazar Ucenic, dl Petraşcu începe a se cotorosi de frigurile de lampă ce 'l cam stăpânesc, când declaméză sau ceteşte. Noul membru al Reuniunei dl Ioan D. Marcu, culeg. tip. cu vocea-i sonoră a captivat numĕrosul auditor prin declamarea poesiei „Pe banca curţii cu juraţi" de Em. Părăianu. Dl Zach. Voileanu, măestru croitor, unul dintre bĕtrânii Reuniunei, cum i-aşi ḑice, într'un tractat liber al seu, face o escursie asupra desvoltării meseriilor până ajunge la ocupaţiunea sa predilectă „croitoritul", pe care ni-'l descrie dela înbrăcămintea de frunze, de piei şi până la descoperitorul maşinei de cusut şi terminând cu istoricul numirii ce li se dă croitorilor de „Ţapi". Dl Voilean a plăcut. Cel ce a încheiat lungul şir al programului a fost de astădată dl *Demetriu Axente,* culeg. tipogr., despre care nu pot ḑice alta decât că e drăguţ, e de invidiat, când îl veḑi trecênd cu triumf prin strofele poesiei „Ḑiua învierii" de Coşbuc.

Bună impresie a făcut participarea la şedinţă a dlui Ioan Serachie, măestru curelar din Poiana şi Nicolae Munteanu, măiestru păpucar din Sĕlişte, care ca membru al „Reuniunii" surori din Selişte, a ţinut sĕ 'şi arete admiraţiunea pentru isprăvile puse de noi la cale, asigurându-ne că nu preste multă vreme, Seliştea ne va urma!

Un slab diletant.

Dela Mediaş.

Din raportul comitetului „Reuniunei femeilor române din Mediaş şi jur", despre starea materială a Reuniunei, raport aşternut adunării generale în 28 August 1899, apar următórele:

La acest dat averea Reuniunii numite era: 1. Cassa în numĕrar fl. 1549.22 cr. 2. In obligaţiuni şi cambii 6401.30 cr. 3. Starea depunerii la institutul „Albina" fl. 46 — cr. 4. Mobiliar în valóre de fl. 105. — cr. 5. In acţiuni „Concordia" 1. 204. — cr. 6. Spese restituibile fl. 22.

Averea activă a Reuniunei deci e în suma de *8327 fl. 52 cr.*

Dela adunarea generală ultimă s'au făcut incassări: titulo capital fl. 2386.65 cr., interese fl. 415.02 cr., tacsă fl. 305.40; total 3107 fl. 07 cr.

Erogaţiuni: au fost titulo capital fl. 1380 — cr., spese: 178. 85 cr., total: 1558.85 cr.

Suma incassărilor şi a erogaţiunilor, adecă mişcarea cassei dela 28 August 1898 până aḑi, face deci fl. 4665.92 cr.

Subtragênd din venitul brut, totalul eşirilor, resultă un profit net al anului de *565 fl. 57 cr.*

Amĕsurat §. 17 al Statutelor reuniunii, fondul trebue sĕ ajungă la suma de 10,000 fl. pentru o putea din interesele lui „întemeia şcóle de învĕţămênt şi lucru, precum de a da şi ajutóre materiale fetiţelor române din Mediaş şi jur."

Raportul din care aflăm aceste cifre, e datat: Mediaş, în 28 August 1899, şi semnat de d-nele: *Maria Moldovan* preşedintă; *Elena Suciu* cassieră; *Maria Nerra* secretară.

Nr. 6176/1899 Epitr. [186] 2—3

CONCURS.

Consistorul archidiecesan al bisericei române ortodoxe din Transilvania, prin acésta publică concurs pentru planurile după cari voiesce a zidi **biserica catedrală** în **Sibiiu,** pe lângă următórele condiţii:

Catedrala are sĕ rĕspundă tuturor recerinţelor reclamate de ritul oriental, cu un spaţiu intern pentru cel puţin 1500 persóne.

Planurile sĕ se facă după stilul oriental bizantin, cu tóte întocmirile interne şi esterne şi cu uşi în numĕr de ajuns pentru siguritatea publică.

Preţul zidirii ca atare fără adjustarea internă sĕ nu trécă peste 300—320.000 coróne.

Planuri cari contempléză o biserică mai scumpă, precum şi acele, cari nu corĕspund din punct de vedere formal, sunt eschise dela concurs.

Reflectanţii au sĕ presenteze dóuĕ schiţe, dóuĕ faţade, dóuĕ secţiuni, tóte la 1:200, după aceea un preliminar de spese, calculate după metrul cubic, care după preţurile din Sibiiu se computā la 3 m. zidire cubică cu 15 fl., şi în fine o scurtă descriere a planului.

Premiile de concurs:

Premiul I. cu 2000 coróne
„ II. „ 1500 „
„ III. „ 1000 „

Planurile premiate devin proprietatea bisericei române ortodoxe.

Planurile provĕdute cu un motto şi cu o epistolă sigilată în care sĕ se arete numele, locuinţa architectului, şi motto sub care s'a presentat planul la concurs, *au sĕ se înainteze la Consistorul archidiecesan în Sibiiu* în restimp de *4 luni* dela publicarea primă, dar cel mai târdiu până în *15* Ianuarie stilul nou 1900.

Planurile presentate se vor esamina în timp de 6 sĕptĕmâni după espirarea terminului, prin o comisiune de esperţi, iar premiile se vor plăti după-ce vor obţinea aprobarea sinodului archidiecesan asemenea la 6 sĕptĕmâni.

La concurs pot participa numai architecţi şi ingineri recunoscuţi.

Sibiiu, din şedinţa consistorului archidiecesan ca senat epitropesc, ţinută la 21 August, 1899.

Ioan Metianu
archiepiscop

Nr. 492/1899 [187] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela şcólele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Bicău — lângă Brănişca — cu salar de 300 fl., şi adecă: în bani repartiţiaţi în popor 140 fl., în naturalii 70 fl., folosirea unei grădini de fênaţ 45 fl., venitul cantoral 15 fl. şi 3 stângini de lemne, din care sĕ se încăldéscă şi şcóla; grădină de legumi şi cuartir în edificiul şcólei.

2. Brănişca, cu salar anual de 300 fl., şi anume: în bani din repartiţiune 245 fl., folosirea unei grădini 10 fl., venitul cantoral 15 fl., 3 stângini de lemne din care sĕ se încăldéscă şi şcóla 30 fl., şi cuartir în edificiul şcólei.

3. Cărmăzĕneşti cu filia Dănuleşti, cu salar de 300 fl. din repartiţie în popor, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciόse pentru foc.

4. Godineşti cu filia Petreşti cu salar de 300 fl., anume: din repartiţie în popor 125 fl., folosinţa unui pământ arĕtor şi fênaţ de 4 jugĕre 50 fl., în naturale 125 ferdele de cucuruz 125 fl., cuartir şi lemnele trebuinciόse.

5. Vorţa cu filia Valea-lungă, cu salar anual de 280 fl., adecă: din repartiţiune în bani dela popor 243 fl., lemne şi folosirea unei grădini 37 fl. şi cuartir în edificiul şcólei.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Dumineca ori Sĕrbătóre, la biserica din comuna la care au concurat, spre a-'şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei si modul de plătire al salarului.

Invĕţătorul ales la vr'una din aceste şcóle, e dator sĕ ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţiune împreună cu instruirea în cântările bisericeşti; va fi obligat mai departe a cânta Dumineca şi Sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu şcolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au sĕ-'şi aştérnă suplicele lor concursuale, instruite conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 12 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu
protopresbiter

Nr. 831—1899 [189] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, din protopresbileratul Agnitei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în Telegraful Român“.

1. Bruiu, cu salar anual de 300 fl., şi anume 150 fl. ajutor dela stat, ce se va putea obţinea pe baza documentelor fiitorului învĕţător cualificat, cuartir şi lemnele de foc.

2. Şulumberg, salar anual de 300 fl. plătibil parte din alodiul bisericei şi parte din repartiţiune dela popor, cuartir, lemne şi grădină.

Dela concurenţi se recere, pentru ambele posturi, sĕ fie cântăreţi, buni, sĕ instrueze pe elevi şi pe adulţi în grădinărit şi pomărit. Inainte de alegere au sĕ se presenteze în vre-o Dumineca sau Sărbătóre la biserică spre a face cunoscinţă cu poporul.

Cererile instruite conform prescriselor, sunt a se adresa în terminul prescris oficiului protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în Nocrichiu (Ujegyház).

Nocrichiu, în 14 August 1899.

Oficiul protopresbit.

Nicolae Moldovan
adm. prot.

Ad Nr. 101—1899 [191] 1—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de învĕţătóre eventual de învĕţător secundar la şcóla română elementară comunală din Jina, comitatui Sibiiului, se escrie concurs repeţit cu terminul până la 17 Septembre st. n. a. c.

Emolumentele sunt: trei sute (300) fl. v. a. salar anual, locuinţă gratuită şi trei stângini lemne de foc.

Numai concurentele şi concurenţii de religia gr.-or se vor lua în considerare. In lipsa de concurenţi cualificaţi, se institue în mod provisor şi de aceia fără cualificaţiunea recerută de lege.

Suplicele de concurs sunt a se trimite preşedintelui şcaunului şcolar, până la terminul sus-indicat.

Jina, în 4 Sept. st. n. 1899.

D. Pamfiloiu **Ioan Sava**
paroch-preş. secretar

Nr. 487—1899 [188] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune, în protoprespiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu termin de *20* dile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

1. Glâmbóca, postul de învĕţător, cu salariu anual de 300 fl., şi anume 220 fl. ajutor dela stat şi 80 fl. din alodiul comunal, cuartir şi lemdele necesare pentru foc.

2. Streza-Cârţişóra, postul de învĕţător cu salar anual de 300 floreni, cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

3. Ucea-inferiόră, postul de învĕţător cu salarul anual de 300 fl., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

4. Ucea-superiόră, al doilea post de învĕţător, cu salar anual de 300 fl. v. a, cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, sĕ'şi substérnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvàrmegye) până la terminul sus-indicat, cu aceea, că cei aleşi vor avea sĕ conducă cântările cu pruncii de scólă în biserică Dumineca si Serbătórea.

Avrig, 26 August 1899.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective. —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului. **Ioan Cândea**
protopop

Nr. 274/1899 [185] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 dile dela datul de faţă.

1. Bucium-Cerbu, salar 300 florini din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

2. Bucium-Isbita, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne.

3. Bucium-Sat, salar 400 fl. în rate lunare anticipative, cuartir, lemne şi folosirea grădinei şcolare.

Concurenţii la acest post, trebue sĕ aibă cualificaţiunea următóre:

a) patru clase gimnasiale;
b) desteritatea de a înfiinţa un cor;
c) desteritatea de a instrua elevii în economia practică.

4. Buninginea, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne.

5. Cărpiniş, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne.

6. Ciuruleasa, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne.

7. Roşia cu Corna, salar 300 fl. din repartiţie, şi lemne.

8. Pĕtrângeni, cu Valea-Bulzului, salar 300 fl. şi anume: 145 fl. 50 cr. din venitul regalului şi interesele după obligaţiunea de stat, restul din fondul şcolar, cuartir, grădină şi lemne.

9. Trêmpoiele, salar 300 fl. şi 1 stângin de lemne.

10. Zlatna cu Vultor, salar 400 fl., relut de cuartir 50 florini şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, îşi vor presenta cererile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul arĕtat, şi sĕ vor presenta în vre-o Dumineca sau Sĕrbătóre la biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic, avênd cei-ce vor reflecta la postul de sub Nr. 8. a participa în tóte Duminecile şi Sĕrbătorile cu elevii la serviciul divin pe rênd la bisericele din Pĕtrângeni şi Valea-Bulzului.

Oficiul protopresbiteral, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Abrud, 15 August 1899.

Petru Popoviciu
protopresbiter

Deschidere de prăvălie.

Am onóre a face cunoscut onoratului public, că 'mi-am instalat în piaţa de aici:

strada Cisnădiei nr. 43

prăvălie de primul rang, bine asortată cu marfă de

covóre de Brünn, depou de fabrică

în mare şi în detail,

şi fiind în posiţia de a pune la disposiţia publicului tot felul de marfă din branşa acésta cu **preţurile fabricei**, rog pe onoratul public sĕ-mi onoreze

acest nou etablisement

cu preţuitele lui comande.

Cu distinsă stimă:

Beni Menyász,
depou de covóre de Brünn,
strada Cisnădiei nr. 43. [167] 7—10

ŞCÓLELE DE MUSICĂ PRIVATE KAISER

conces. de înaltul oficiu şcolar c. r. al ţerii,

Viena, cercul VII., VIII. şi III., an şcol. 26.

Frecuenţa 1898/99: **352** elevi din întrégă Austro-Ungaria şi străinătate, 24 puteri didactice. **Cant, clavir,** tóte **instrumentele cu córde şi de suflat,** tóte **ramurile teoretice,** cor mixt, orchestru, **cursuri speciale şi laterale.**

Curs de 2 ani pentru iustruirea învĕţătorilor.
Curs de 7 luni pregătitor pentru esamenul de stat c. r.
Curs de musică bisericéscă pentru copii cântăreţi.
Curs de musică instrumentală şi de dirigent. [193] 1—2
Secţiunea pentru instrucţiune teoretică scripturistică.

45 de candidaţi au depus esamenul de stat, în parte „cu distins“. Prospect gratis prin cancelaria institutului VII/1. Zieglergasse 29.

Celor din afară lămuriri despre pension în apropierea institutelor, şi în însuşi institutul. Primirea elevilor până în 15 Octomvrie, dacă sunt locuri disponibile şi în decursul anului.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 94 Sibiiu, Joi, 2/14 Septembre 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din Francia.

Este tocmai în ajunul de a aranja esposițiune universală, la care va lua parte lumea întrégă, spre a se convinge despre progresele culturale, industriale, comerciale și economice ale acestei țeri, care de un veac a ținut aprinsă făclia culturei și a civilisațiunei.

Se împlinesce tocmai un veac de când spiritul civilisațiunii a scuturat jugul veacurilor trecute, tocmai un secol, de când s'au proclamat principiele de libertate, frățietate, egalitate, cari în curênd au trecut granițele Franciei, și ađi au străbătut până și în minele din Siberia, locul de internare a tuturor spiritelor, cari voiau sĕ scuture jugul sclăviei și în colosul imperiu de nord.

In Francia au rĕsărit mai întâiu rađele luminóse ale libertății, acolo au încălđit inimile ómenilor iubitori de cultură, și până în đilele nóstre ea a mers în fruntea civilisațiunii.

Un secol au stat îndreptate privirile ómenilor asupra acestei țeri, și în timpul gloriei și în timpul decadenței, și în timpurile când o enunciațiune a lui Napoleon cu ocasiunea recepțiunilor de anul-nou, era în stare sĕ decidă sórtea păcii în Europa, și în đilele de estremă încordare spre a repara cel puțin numele bun al națiunii franceze după capitularea dela Sedan.

Spre Francia au fost îndreptate inimile lumei civilisate, când o partidă conjurată cu miliția voia sĕ schimbe forma de guvernament și în locul republicei voia sĕ aducă la domnie cesarismul căđut în rĕsboiul din 1870, și inimile omenimii spre ea s'au înălțat când republica învingĕtóre trece peste Boulangism și se scie din nou afirma cu putere de viață.

In timpul din urmă în Francia s'au întêmplat lucruri, cari au atras privirile lumei asupra Franciei cu o forță formidabilă.

Un proces sensațional ține în agitațiune spiritele luminate în Francia, și cu ea în întrégă lumea civilisată, un proces sensațional, care tocmai acuma a ajuns în un stadiu nou, prin sentența care s'a publicat în Dumineca trecută.

In tómna anului 1894 ministerul de rĕsboiu al Franciei face sensaționala descoperire, că puterile străine au ajuns în posesiunea secretelor de stat ale Franciei.

Tradarea o au putut face ómeni aplicați în statul major, și mult timp nu s'a putut da de urma trădătorului.

In cele din urmă suspiciunea a căđut asupra unui căpitan tinĕr din statul major, care de neam era ovreu, originar era din Elsația, și fiind tocmai în creștere antisemitismul în armata francesă, și încă destul de mare aversiunea contra Germaniei, și puținele indicii au fost suficiente spre a pronunța asupra căpitanului sentența sdrobitóre: trădător de patrie!

Conform codicelui penal militar, căpitanul a fost degradat, și i s'a dictat pedépsa cea mare, isolarea de lumea întrégă, deportarea pe Insula Dracului, unde sta încuiat în un coteț, și vecinic păzit, incât cu nimenea sĕ nu mai vorbéscă.

Acésta gróznică pedépsă s'a continuat 5 ani de đile. Intr'acea s'au ivit bănueli, că căpitanul Dreyfuss nu a fost vinovat de tradarea de patrie. Că pertractarea procesului lui nu a fost publică, ci secretă, acésta încă se mai putea scusa; s'a constatat înse, că condamnarea a urmat pe basa actelor secrete, cari nu au fost comunicate cu apărătorii căpitanului.

După 5 ani de đile procesul a ajuns la curtea de cassație, care a nimicit sentența dela 1894 și a ordinat petractare nóuă.

La petractarea acésta a fost de față și martirul, care 5 ani a fost deportat pe insula Dracului.

Petractarea a fost publică, a durat 4 sĕptĕmâni. Din ea reiese, că cineva a comis tradarea, dară cumcă tocmai Dreyfuss a fost trădătorul, acésta nu s'a documentat.

Tribunalul militar din Rennes din nou a pronunțat sentența de vinovat, înse nu a mai aplicat pedépsa care se cuvine trădătorilor de patrie, ci el a admis circumstanțe ușurătóre, și pedépsa o a statorit în 10 ani închisóre.

Sentența acésta ține acuma lumea în agitațiune; de aceea sunt acuma privirile îndreptate spre Francia.

Acusatul a luat recurs contra acestei sentențe, și ea va mai ocupa încă forurile judecătoresci.

Discusiune încape asupra acestei sentențe, și ea se și face și, pro și contra.

Spiritele sunt iritate, ómenii divisați în dóuĕ tabere.

Deocamdată a învins cu sentența acésta partida militară, și nu e fără temeiu temerea de o dictatură militară, care ușor póte suci capul republicei.

Elementele unei revoluțiuni interne, tóte sunt date, lipsesce un geniu ca Napoleon, și đilele republicei sunt numĕrate.

Dacă va fi sĕ se ia la revisiune sentența acesta, atunci ea se va lua pentru cuvêntul că nu i-a succes a documenta vinovăția acusatului, și a lăsat în nedumerire pe toți, câți țin la sfințenia dreptului.

Ar fi grozav spectacolul, când am sci, că un nevinovat a fost stigmatisat numai pentru-că a fost nesimpatic superiorilor, numai pentru-că el este evreu.

Dl Dr. Alesandru Mocsonyi, asupra situațiunii politice. „Tribuna“ de Mercuri publică părți din dóuă scrisori ale dlui Dr. Alesandru Mocsonyi, prin cari dsa își arată părerile asupra situației politice în genere a ții nóstre și în deosebi asupra celei a poporului român și a ținutei ce poporul nostru crede dsa că trebue sĕ observe în politică în đilele acestea.

O scrisóre a fost adresat'o dlui Dr. I. Rațiu prin Iuniu, ca rĕspuns la o învitare ce dl Dr. Rațiu i-o făcuse a participa la o consultațiune politică, — a doua e rĕspuns dat unui mare điar din Pesta, care i-a cerut părerea asupra activității ori pasivității Românilor față de alegile parlamentare.

Dl Dr. Mocsonyi conclude, că „unica armă ne este resistența passivă“ față de politica agresivă și volnică a guvernului, și că pe asta nu e consult sĕ o lăpădăm încă dela noi.

Cuota. „Berlinerblatt“ scriind despre audiența pe care a avut'o ministrul nostru președinte Coloman Széll la monarchul Duminecă, đice, că dela Ungaria se cer jertfe, adecă urcarea cuotei până la 34.8%.

Eventuala disolvare a parlamentului. Se pare că dl Coloman Széll tot nu are pofta sĕ guverneze cu massa de mameluci ce i-a lăsat'o moștenire înaintașul sĕu Bànffy, ci umblă cu gândul unor alegeri nóuĕ, nainte de-a espira mandatul de 5 ani al deputaților. „Budapesti Hirlap“ scrie într'un numĕr mai nou al seu următórele:

„Despre parlamentul constituit în 1897, în cercurile politice tot mai hotărît se lansézǎ părerea, că acest parlament, care s'a format prin alegeri de iarnă, nu 'și póte menținea mandatul până la timpul regulat, până adecă în 1901, ci chiar mai curênd va fi disolvat și se vor escrie nouele alegeri. La prima vedere și, în genere, pentru cei neinițiați, se pare lucru absurd, ca tocmai acum parlamentul sĕ nu-'și pótă percurge drumul croit până în capĕt, când guvernul are la dispoziția sa o majoritate atât de puternică și când situația din tóte părțile e ținută favorabilă pentru lucrarea pacinică. După culise însĕ pot sĕ se observe mai multe astfel de aparațiuni, din care se póte conchide intenția de disolvare înainte de vreme a parlamentului și escrierea nouelor alegeri.

„Așa se crede, că parlamentul actual n'are sĕ rĕmână mai departe, decât până la primăvară. De aci urméză, că în programul de lucrare al actualului parlament, nici nu sunt puse reforme de vre-o însemnătate“.

Din Austria.

Incurcătura duréză. Audiențele la Monarch și consultațiunile se țin lanț. Când Thun, când Széll, când ministrul de externe, când doi împreună. Luni Coloman Széll a fost iarăși în audiență la Maj. Sa. După amiađi a conferit cu contele Thun.

Monarchul a învitat la sine pe Dr. *Kathrein*, președintele partidei poporale catolice și fost președinte al „Reichsrat“-ului.

FOIȚA

Dóuĕ lacrămi.

I.

Căpitanul Avrămescu și căpitanul Georgescu, amêndoi în retragere, stăteau într'un orășel de munte din țară, avêndu'și locuințele aprópe una de alta, așa de aprópe încât dacă strigai pe cine-va din curtea unuia, se auđea cu siguranță la cel-l'alt. Casele căpitanului Avrămescu erau așeđate la un colț de stradă cam în vale; pe când ale celui-l'alt erau zidite în spinarea muntelui care stă de pază întregului orășel. Din pridvorul caselor acestuia, aveai o priveliște minunată: se vedeau în stânga șirurile munților, la pólele cărora, ca o uriașă trîmbă de pânză albă, se întinde un fluviu, peste care stă încremenit pentru o vecie întrégă un enorm pod de fier; la drépta niște dealuri cu vii; mai jos, cotitor pe lângă cóstă, trece gălăgios un rîu, care se varsă în fluviu; apoi dincóce de rîu e splendida grădină publică, sălbatecă în frumsețea ei naturală, în care isvoresc vre-o trei izvóre cu apă minerală. Aci e una din marginele orășelului și tot aci sunt zidite casele celor doi căpitani.

Ómeni respectabili și în vêrstă, căpitanii se cunosc de mult; au familie și se iubesc cu acea iubire pe care o întărește prietenia vechie și pare o tovărășie din tinerețe spre a se bucura cu toții la fericirile unuia și a se întrista cu toți la nonorocirile altuia.

Căpitanul Avrămescu are mai mulți băeți; Georgescu numai fete, și ce fete drăguțe și cuminte! Lizica, una din cele mici, — sunt vre-o cinci cu tóte, — e de vre-o doi-spre-đece ani: o brunetă cu niște ochi albastri, mari — minune! ce-'i luminéză paliditatea chipului ei visător, atât de straniu... Ea e într'un internat din alt oraș, unde pe lângă studiu, face și musică la piano. De vacanție e adusă tot-d'a-una acasă și ce bucurie pe ea ca sĕ-'și vadă soriórele, părinții!..

Dar... gândul ei sbura ades, fórte ades, deși neînțeles încă, spre simpaticul și blajinul Ionel, unu din fiii căpitanului Avrămescu. Copilăriseră împreună și numai școla îi despărțise: el urma cursurile gimnasiului din oraș, pe când ea era trimisă într'un pension din orașul C. Dar se vedeau în vacanție, și se înțelegeau din ochi iubindu-se cu acea fragedă și nevinovată iubire a copilăriei. Bĕtrânii se uitau le ei plini de speranță întrebêndu-se din ochi: „Ce đici, mâine-poimâne... hai?...“

Și așa trecuse vremea, și copiii se făcuseră mari și par'că ei înșiși își dau séma cum prietenia din copilărie se schimbă pe nesimțite în ceva nou și turburător și totuși atât de dulce; o simțire ce-'ți umple mintea cu fel de fel de visuri și sufletul cu fel de fel iluzii, ce te fac adesea sĕ cađi pe gânduri, sĕ fii trist, fară sĕ ai de ce, și vesel iar așa, sĕ suspini când vine séra, stingându-'ți privirile rătăcite în amurgul liniștit, și vĕđêndu-te singur și nevoit de a te închide în singurătatea camerei tale, o, dar câte nu se petrec în bietul suflet când începe a fi stăpânit de... iubire!

Și cam acelaș lucru se petrecea în sufletul celor doi copii. Cu acea curățenie de suflet îngeréscă, cu gândul plin de visurile cele mai nevinovate, cu inima inundată de un dor adênc, Lizica adora pe Ionel, pe blajínul Ionel, pe acela ai cărui ochi visători, plutitori într'o nesfêrșită idealizare a vieței, păreau că sorb în adêncimea luminei lor scânteitóre, icóna palidă și atât de blândă a tinerei copile.

Câtă sinceritate și devotament în sufletul lor, câtă idealizare și desinteres în mintea lor, câtă așteptare fericită și speranță într'un viitor neasemenat de frumos, într'un viitor larg, vecinic tinĕr, pe ale cărui orizonturi sĕ plutéscă o vecinică auroră, vecinice zori ale iubirii!...

Sfânta simțire ce crescea în sufletul lor, era mai mult decât o iubire: era o adorare a unui vis ceresc. Un lucéfĕr, care pornește de la rĕsărit urcând bolta ceréscă spre a scoborî la apus, nu adóră mai prea-curat stéua strălucitóre ce-'l aștéptă 'n calea de aur a amurgului, pe cât se iubeau acești doi copii. Și cu tóte astea, D-đeu...

Dar pot eu óre sĕ me revolt contra lui D-đeu? Sĕ fie el atât de nepăsător, atât de crud? O, Dómne, Dómne, la ce ai mai înzestrat pe om cu atâtea simțiri înalte, când nu-'i faci parte pe pămênt de obiectul scump acelor simțiri?... Și tu mórte, mórte, de ce faci pe atâtea ființe sĕ plângă dureros de amar pe ruinele unor visuri stinse, pe sfărîmăturile unor adênci simțiri, pe umbrele perdute atât de scumpe sufletului!... Mórte, mórte, multă jale lași pe unde treci!...

II.

Era în vacanția Paștilor. Primăvara alerga vesel din arbor în arbor deschiđênd cu degetele ei fine mugurii crescuți, suflând aer cald preste ei, învăluindu-i în lu-

Kathrein a raportat Maj. Sale asupra situaţiunii. Se crede, că Kathrein va lua rolul, ce l'a avut la început Chlumecky de-a încerca apropiere între Nemţi şi Cehi.

Afară de Kathrein mai apare pe orisontul politic şi contele Clary locţiitorul Stiriei. El a mers, învitat, din Graz la Viena.

Wolf şeful radicalilor germani, a ţinut Duminecă o vorbire în Leibnitz, ḑicênd între altele, că Germanii radicali vor împiedeca, chiar şi cu preţul vieţii, alegerea delegaţiunei. Delegaţiunea nu se va putea alege în parlament, decât retrăgêndu-se ordonanţele de limbă, şi revisuindu-se pactul cu Ungaria!

*

In congresul social-democraţilor din Austria, care se va ţinea la 24 Septemvrie în Brünn, va fi supusă aprobării generale următórea moţiune:

„Austria nu póte forma de cât numai un *stat federativ şi democrat al naţionalităţilor*, care au sĕ fie despărţite *în teritorii autonome-naţionale* cu administraţie proprie, şi pe basa unei delimitări *naţionale.*

Fiecare teritor autonom-naţional formézä o unitate independentă, care îşi regulézä singur afacerile naţionale, în mod cu totul independent.

Minorităţile naţionale de pe teritorii mixte, vor fi apărate, cu privire la drepturile lor naţionale, prin o lege specială.

Nu cunóştem preferinţă naţională; respingem ori-ce reclamare a unei „limbi de stat“ şi chiar faptul esistent că limba germană e astăḑi limbă de comunicaţie oficiósă, îl considerăm numai de o necesitate practică, până ce nu se va putea face altcum!“

Revistă Bisericéscă.

Câte-va cuvinte asupra Simbolului Apostolic.

(Urmare)

Simbolul însĕ ce ne preocupă, este cel numit apostolic.

Intre cele trei simboluri amintite, numite ecumenice sau universale, ca fiind cele mai rĕspândite şi întrebuinţate în biserică din cea mai profundă anticitate, simbolul aşa numit apostolic, ocupă un loc distins, atât pentru vechimea, cât şi pentru autoritatea şi usul ce a avut în biserică, mai ales că purta numele apostolilor şi acestora se atribuia chiar şi alcătuirea lui.

Acest simbol ni s'a păstrat în greceşte, latineşte şi în fórte multe traduceri germane vechi şi galice.

Traducerea română după textul recept, grec şi latin al Simbolului, este următórea:

„Cred întru unul Dumneḑeu, Tatăl „atot-ţiitorul, făcĕtorul cerului şi al pământului; şi în Iisus Christos, Fiiul sĕu unul „născut, Domnul nostru, zămislit din Duhul „Sfânt, născut din Maria fecióra, care a pătimit sub Pilat din Pont, s'a răstignit, a „murit şi s'a îngropat, pogorându-se întru „cele mai de desubt, înviind a treia ḑi din „morţi şi înălţindu-se la ceruri, şeḑênd dea „drépta lui Dumneḑeu Tatăl a tot puternicul, şi d'acolo venind spre a judeca pre „cei vii şi pre cei morţi. Cred în Duhul cel „Sfânt, o biserică sfântă universală, comunitatea sfinţilor, ertarea pĕcatelor, învierea „trupului, viaţa viitóre. Amin“.

Originalul grec şi latin al textului recept, admis de toţi ca autentic, este acelaş şi în totul identic, ceea ce a făcut pe mulţi sé crédă că textul grec este o traducere fidelă şi ad literam a celui latim.

Acéstă presupunere însĕ, care complace apuşenilor, n'are altă bază decât numai perfectul acord care există între textul grec şi cel latin. Dar dacă singur acesta este argumentul pentru a susţine că textul latin ar fi mai vechiu, apoi identitatea şi perfectul acord, nu póte duce la presupunerea că după textul grec s'a putut face o traducere latină ad literam?

In favórea acestei din urmă suposiţiuni mai militézä şi faptul istoric, că textul grec, bine înţeles într'o formă mai prescurtată, este mai vechiu decât cel latin. Este ştiut că Iuliu, Episcopul Romei (337 şi următ.) cere lui Marcel episcopul Angirei textul acestui simbol pe care el il trimite, în greceşte, însoţit d'o epistolă. Acest text al simbolului este cel mai vechiu formular din câte istoria şi simbolica cunóşte; iar textul latin în uz în biserica Romei, pe care ni-'l face cunoscut Rufin, este identic în totul şi adliteram cu acela al lui Marcel. Bazat pe identitatea dintre aceste dóuĕ texte, cine ar putea ḑice, sau îndrăzni a susţine, că textul lui Marcel ar fi provenit din cel raportat de Rufin?

Tot ast-fel este, credem, şi cu potrivirea originalului grec şi latin al textului recept. Este dar mult mai admisibilă şi mult mai aprópe de adevĕr ideea că textul grec al lui Marcel, în decursul timpului, suferind adaose, ele au fost întroduse în textul latin, şi pentru a se curma odată cu adaosele şi interpelările, s'a stabilit un text recept, admis şi recunoscut de toţi, greci şi latini, bine înţeles fiind mai multă probabilitate că cel latin a resultat din cel grec, istoriceşte constatat ca cel mai vechiu.

(Va urma).

Din România

(*Din cercurile armatei*). Dl general Iacob Lahovari, ministru de rĕsboiu, studiază împreună cu comitetul inspectorilor generali ai armatei, modificarea codului de justiţie militară.

Dl Lahovari lucrézä de asemenea şi la mai multe reforme de întrodus în armată.

Revistă Externă

Din Sêrbia.

Regele Alexandru al Sêrbiei a fost înterjuvat de curênd de un ḑiarist. Regele a spus, că radicalii cari au arangeat şi complotul mai nou, sunt o „adunătură de asasini şi hoţi“, cari de ḑece ani nu fac decât sĕ asasineze, sĕ delapideze banii publici şi sĕ conspire, pregătind mereu revoluţiuni.

„Nici o ţérä monarchică, a declarat regele, nu póte sĕ dorésca căderea casei Obrenovici. Nu e adevĕrat, că radicalii sunt prietinii Rusiei. Ei sunt nisce revoluţionari, capabili de tóte. Asasinatul politic este basa principiilor lor. Ei nu citesc decât cărţi anarchistice şi nihiliste. Un general radical scrie scrisori anarchice şi iată, ḑise regele Alexandru, fotografia acelor scrisori. Rusia ar putea sĕ ne sprijinéscă în Orient, dar eu nu voesc aventuri. Vreau prietinia tuturor puterilor. Eu conduc politica ţerei mele, iar nu tatăl meu Milan“.

Regele Alexandru a mai ḑis, că actulul proces nu e un proces politic, dar e un proces de rĕu-făcĕtori, făcut la lumina ḑilei. Regele a sfêrşit declarând, că în acest proces se va păstra legalitatea şi dreptatea.

Se vede şi din acest interwiew că în Sêrbia patima politică a ajuns a tóte covêrşitóre. Când chiar Regele nu se póte reţinea a vorbi în termini atât de aspri.

O depeşă din Petersburg spune că ḑiarele rusesci, chiar şi cele oficióse, cer depărtarea lui Milan din Serbia!

DIN BUCOVINA.

Sub titlul *„Bunăvoinţa faţă de preoţimea nóstră“* cetim în „Patria“ din Cernăuţi următórele:

„Clerul nostru încă nu observă în purtarea sa cu autorităţile civile, acea atitudine resolută şi conştientă, pe care o întâlnim la preoţii ritului romano-catolic. *De aceea este el adese-ori tratat cu mai puţină băgare de sémă!*

Noi vom fi atenţi de acu asupra acestei împrejurări şi vom aduce casurile concrete imediat la cunoştinţa publică.

Dacă un paroch sau cooperator cere vr'un ajutor din fondul religionar, trec anilamijloc pân' îi vine resoluţia. Mai ales la guvernul din Cernăuţi chestia stagnézä duzine de luni!

Se înţelege că avênd domnii a se ocupa, după receptul lui Wűrfel, cu acţiuni politice, n'au timp pentru a resolva cele curente, mai puţin interesante!

Dacă petentul, neliniştit de atâta trăgănare se interesézä în fine de sórtea petiţiei, atunci i-se asigură, că ea — e deja trimisă ministeriului. Cu mare bucurie recércă el la ministeriu. Dar' aici sufere o desilusionare! Ministeriul de regulă nici n'a primit încă petiţia! La Cernăuţi i-s'a ḑis acestea numai pentru a-'l molcomi.

Astfel se întêmplă, că petiţii pentru un ajutor date în Ianuare se resólvă abia în Octomvrie sau mai târḑiu, când petentul, care avea sĕ întreprindă o cură la o bae de pildă, nu se mai póte folosi de avantagiul acordat. E în adevĕr scandalos şi degrădător cum se procede“!

*

Tot „Patriei“ i-se scriu, în numĕrul mai recent al sĕu, de un preot fruntaş, următórele din Câmpulung:

„Din partea I. P. V. Consistor archiepiscopesc ni-s'a fost trimis un elaborat relativ la urcarea „stolei“ parochiale. Acest elaborat a emanat de la un comitet din sinul Consistorului, cu tóte acestea projectul urcării stolei nu s'a acceptat de către păstorii sufleteşti ai protopresviteratului Câmpulung, ci s'a luat următórea resoluţiune:

„Noi aici adunaţii preoţi ai protopresviteriei Câmpulungului considerăm projectata urcare a „stolei“ de absolut necorĕspunḑĕtóre, căci prin urcarea acésta s'er micşora necesarmente salariile preoţeşti, cari şi de altcum sunt fórte minimale. Prin acésta urcare a stolei se eliberézä cea mai mare parte a populaţiunei de ori-ce dare, iar' păstorii sufleteşti se obligă la atât de multă muncă fără desdăunare; afară de aceea se mai recheamă în viaţă aşa numitii „mariaşi“, cari de mult nu mai esistă. Considerând tóte acestea, suntem firmi decişi şi a nu primi, acest project al urcării stolei, ci cu toţii pledăm pentru totala desfiinţarea a aşa ḑisei „stola“, iar' ca ecvivalent pentru ea sĕ se adaogă:

parochiilor . . . . 600 fl.
administratorilor şi esposiţilor . 400 fl.
iar cooperatorilor . . . . . 200 fl., anual

la salariile de acuma. In schimb pentru acest adaos ne îndatorim a isprăvi tóte funcţiunile, amĕsurat prescriptelor „Trebnicului“ şi ale „Ritualului“, gratuit, sub grea respundere personală, în cas că le vom desconsidera“.

Primejdia rĕsboiului.

Din Londra se tegrafézä cu data de 11 Septemvrie: Consiliul ministerial e în permanenţă. Se anunţă din isvor sigur, că textul ultimatului pentru Transwaal e gata. Consiliul ministerial va decide mâne în cestiunea trimeterii ultimatului.

Tóte păturile poporaţiunei sunt grozav de iritate. *Nimeni nu mai crede în ocolirea rĕsboiului.*

Sciri sosite din Pretoria la Amsterdam în 11 Septemvrie, spun, că *inimiciţiile faptice se vor începe în Octomvrie.*

Burii speră, sĕ pótă pune în linie de luptă 60.000 de ómeni bine echipaţi.

---

mină. Fluturii se arĕtau de ici şi colo plutitori în aer, albi cu aripile punctate cu negru. Copiii se jucau alergând uşor, zburdalnici prin grădini, pe străḑi, pe culmea muntelui ce 'nconjóră oraşul, ţipând de bucurie la vederea fie-cărui fir de iarbă.

Câtă fericire în natură, câtă durere în lume!...

Impreună cu prietenul C. mĕ dusesem în ḑiua aceea la căpitanul Georgescu în familie. Cercul intim al acestei familii tot-d'auna 'mi-a umplut sufletul de fericire: atâta simplitate şi sinceritate, atâta nevinovăţie şi curăţenie de suflet, zugrăvită pe chipul copilelor, şi apoi dulcea reverie ce plutea în ochii visătórei Lizica, — tóte acestea me ridicau din proza banală a vieţei, într'o sferă ideală de ómeni sinceri şi buni la suflet, unde o încruntare din sprîncene, o privire posomorîtă, un gând rĕu şi vătămător, o vorbă supărătóre, — păreau lucruri necunoscute.

Era sérä şi lumină în ḑiua aceea; tótă camera în care ne aflam în intimitatea celor cinci copile drăgălaşe, era inundată de lumina sórelui ce pătrundea pe geamuri, şi de luminile atâtor ochi frumoşi şi plini de viaţă. In cameră era şi un piano mare; pe clapele lui albe de fildeş străluceau fire lungi de raze.

Nu ştiu ce nevoe sufletéscă mĕ făcu sĕ doresc ascultarea unei melodíi din piano: se vede că fericirea vieţei nu e complectă decât prin artă!...

Şi atunci m'am adresat rugător micei Lizica, sĕ ne cânte ceva la piano. Nu observasem până atunci întristarea ce se zugrăvise pe chipul blândei copile.

— O, nu se póte sĕ cânt!... S'aude!...

— Unde? o întreb eu mirat.

— La Ionel! Şi după mâna ei gravă şi tristă presimţiiu lucruri nu tocmai fericite. Şi o întrebai repede, grăbit: „Care Ionel? Ce e cu el?... Lămuriţi-mĕ şi pe mine!“

— Ionel Avrămescu trage sĕ mórä!... Sĕrmanul Ionel are febră tifoidă...

— Cum se póte!...

— Da! e fórte adevĕrat, rĕspunse fiica cea mare a căpitanului. Ce nenorocire ne aştéptă pe toţi!...

— Cum asta? Vĕ e rudă, póte?

— Nu, dar ţinem atât de mult la familia asta!... Şi noi copiii ne-am iubit de mici...

— Inţeleg, totuşi cred că nu v'ar da atât de mult de plâns şi dv., în cel mai nenorocit cas!

— O, nu vorbi aşa! Şi sĕ nu ne mai gândim la o nenorocire pe care de altfel o prevedem.

In vremea asta apăru pe uşă cu un aer fórte îngrijat, tristă şi mâhnită din caleafară, soţia căpitanului Georgescu. Tóte fetele zărindu-o, o întrebară îngrijate:

— Ce veste, mamă? Cum îi mai e?

— Se duce, bietul Ionel!... Doctorul a spus că nu e de scăpare...

— Vai mamă, bietul Ionel cum sĕ mórä? exclamă una din fete, pe când Lizica cu totul sprijinită de piano şi cu capul în palma mânei, visa mórtea a dóuĕ vieţe; sfărîmarea unor ilusii atât de frumóse; înăbuşirea unui dor fără margini, stingerea unei iubiri abia rĕsărite în sufletul ei de copil— suflet rănit de mórte.

Acum, da! ar fi voit sĕ cânte la piano, pentrucă se simţea apăsată de nevoia, de durerósa nevoie de a-'şi mângăia sufletul prin acordurile armoniόse ale pianului. O, cât de greu îşi vindecă sufletul rănile sale...

Şi ca sĕ nu i-se observe acéstă bruscă schimbare, întinse degetele pe clapele pianului, care sunară încet, uşor, dar a căror vibraţii păreau începutul unui plâns sĕlbatic. In acea atmosferă ce o face în jurul nostru prevestirea morţii, sau numai teama de mórte, melancolia devenise apăsătóre în sufletele tuturor. Trebuia într'un fel sĕ se schimbe acéstă penibilă stare sufletéscă ce ne înăbuşea pe toţi.

Din întêmplare intră tocmai atunci şi căpitanul Georgescu. Se schimbară câte-va vorbe banale de vedere, şi atunci găsii momentul sĕ reviu la piano.

— Nu-'i aşa că d-şóra Lizíca ne va cânta la pian, domnule căpitane?

— De, ştiu eu!.. Lizico dragă, ce ḑici, Cântă-ne ceva! Ce stai aşa de tristă? Ori cântaţi amêndouĕ, „à quatre mains“.

S'au aşeḑat dóuĕ din ele la pian şi au cântat o bucată tristă, dureros de tristă.

Dar Lizica nu părea de loc satisfăcută; laudele aduse în urmă, mai ales ei, părea că nici nu le aude, gândul îi sbura la Ionel, care trăgea sĕ mórä. Cum ar fi vrut sĕ fie la patul lui aprópe, spre a cădea în genunchi rugându-se lui D-ḑeu, Feciórei Maria, lui Iisus, dór s'o îndura cine-va de durerea sufletului ei nevinovat şi o răpi din ghiarele morţii pe Ionel, spre a'l lăsa sĕ trăiască spre fericirea ei!

Rĕmase singură la pian; îşi ţinti ochii în aer în semn de rugăciune, şi, inspirată de îngeri, de cercul deschis, care aştepta sufletul nevinovat al dragului ei Ionel, începu a cânta „La Priére d'une Vierge“.

Procesul din Belgrad.

Vineri a început la Belgrad procesul în afacerea atentatului şi a înaltei trădări. Acusaţii au fost aduşi în faţa tribunalului esceptional, de şase geandarmi. Autorul atentatului, Knezevici, a fost pus singur, înaintea primului rînd de acusaţi. Preşedintele constată că afară de Knezevici, sunt daţi în judecată, pentru înaltă trădare, Pasici, Upoşevici şi Angelici. Acusatul Paşici, fost prim-ministru, cere cuvêntul, dar i-se refusă. In timpul acesta întră în sală represintanţii misiunilor străine.

Procurorul general citeşte actul de acusare. El constată deplina mărturisire a atentatorului şi declaraţia acestuia că a fost îndemnat şi plătit de conjuraţi. Knezevici avea însărcinarea sĕ omóre pe regele Milan; în urma asasinatului avea sĕ isbucnéscă o revoluţie; regele Alexandru era silit sĕ părăséscă Serbia, iar pe tronul sêrbesc avea sĕ fie adus Karegeorgevici. Ca urzîtori intelectuali ai atentatului, Knezevici a desemnat pe colonelul Nicolici, Pera Kovacevici, funcţionar comunal în Belgrad, pe Mihail Dimici, fabricant de licoruri, apoi pe o persónă necunoscută.

Angelici, fost prefect de Şabaţ, s'a spânḑurat cu o frânghiefâşiile făcută din cearşafului. El a lăsat scrisori câtră nevasta sa şi fratele sĕu, în cari declară că a luat hotărîrea acésta spre a-'i scăpa de ruşine şi spre a asigura soţiei sale pensia cuvenită.

Pentru virilişti.

— *Publicaţiune* —

In sensul §-ului 25 al art. de lege XXI din anul 1886 se aduce la cunoştinţa publică că comisiunea verificătóre chemată de a rectifica lista membrilor virilişti (celor mai mari contribuabili) ai comitetului municipal, î-şi va ţinea şedinţele în cancelaria protonotariului comitatens în Sibiiu în *21* şi *22 Septembre* a. c. In ḑilele amintite lista menţionată va fi espusă întuiţiunii publice, şi tot în acelea ḑile se pot face reclamări verbale sau în scris pentru inducere în listă.

In sensul §-ului 27 din citatul art. de lege se provócă toţi aceia, cari voesc a profita de favórea §-ului 26 al legii menţionate, ca în decursul şedinţelor sĕ-'şi documenteze verbal sau în scris îndreptăţirea lor, căci în casul contrar vor rĕmânea de astădată lipsiţi de favorul §-lui 26, de a li-se socoti duplu contribuţiunea.

Conspectele de dare, cari servesc de basă la rectificarea listei viriliştilor, sunt espuse în biroul protonotarului, şi din ḑiua de astăḑi *până în 20 Septembre* inclusive se pot face reclamări contra acelora. Lista viriliştilor statorită se va afişa în 24 Septembre a. c. la casa comitatului şi se va espune întuiţiunii publice în decurs de 15 ḑile în cancelaria protonotarului comitatens.

Recursurile contra ei se pot subşterne în terminul acesta la comisiunea reviḑĕtóre permanentă.

Sibiiu, în 8 Septembre 1899.

Gustav Reissenberger m. p.,
vice-comite.

Primele acorduri păreau în adevĕr vibraţiile unor aripi tîlfîitóre de înger, care se ridică la cer. Câtă melancolie în melodia acésta!.. Cum tot sufletul cade în extazul rugăciunii la auḑul ei!..

Sĕ fie în adevĕr tótă musica o rugăciune sfântă către Dḑeu, o rugăciune prin care sufletele îşi cer deslegarea vremelnică sau pe veci de corp, spre a pluti singure, libere, spre stele, urcând pe câte o rază din stea în stea, din vibraţie în vibraţie, mereu, mereu?

Cum ne cuprinsese sufletul tuturor într'un farmec de vis, întru'n dor de adormire vecinică! Toţi visau adênc, ascultând pierduţi; numai Lizica, copila al cărei suflet era rănit de mórte, rĕmásese nemişcată, cu chipul palid, inspirat, ascultându-şi aiurită ultima melodie, ultimul suspin din „Rugăciunea unei Feciόre“, ce se stinge în aer uşor, uşor ca sufletul unui murind!..

Când mi-am aruncat ochii spre dênsa cu atenţie, am zărit în ochii ei mari, visători, a căror privire vagă era aţintită în haos, părênd de a vedea lumea ceréscă unde va trăi Ionel pe veci, şi unde o va aştepta şi pe ea, dóuĕ lacrămi mari strălucitóre, atêrnând tremurătóre de vîrful genelor...

(„Fl. A.“) *N. Mihăescu*;

NOUTĂŢI

Dela Berlin la Alexandria şi Cairo. Agenţia „*Stangen*“ din Berlin a propus direcţiunei S. M. R. („Serviciul Maritim Român“) de a crea *o agenţie romano-germană* pentru transportul de călĕtori de la Berlin pentru Alexandria şi Cairo, oraşe cari au devenit staţiuni hivernale şi cari atrag în fie-care an un mare numĕr de turişti.

Direcţiunea S. M. R. reservêndu-'şi dreptul de a se pronunţa, a pus condiţiunea ca agenţia Stangen sĕ înfiinţeze la New-York o a dóua agenţie, ca sĕ asigure liniilor române, ferate şi maritime, traficul de călĕtori din lumea nóuă, spre Extremul-Orient, care actualminte se scurge pe trei căi diferite New-York-Londra-Alexandria.

Trajectul Londra-Triest-Alexandria se face în 140 óre; Londra-Marsilia-Alexandria în 132 óre; Londra-Brindisi-Alexandria în 130 óre. Acelaşi drum, prin Hamburg-Berlin-Constanţa, s'ar face în 115 óre.

In acest cas, călĕtorii ar fi transportaţi cu luxósele vagóne ale companiei internaţionale de vagóne cu paturi şi apoi cu vapórele S. M. R. cari sunt cele mai repeḑi din tot Orientui.

Se ştie că în scopul prelungirei liniei până la Alexandria, se vor comanda încă 2 vapóre, tip „Regele Carol I“, cu o vitesă de 18 mile pe oră.

*

Internatul gr.-or. din Beuş. In 9 Septemvrie n. a fost deschis internatul gr.-or. nou edificat la Beiuş. Sfinţirea se va face la 20 n. l. c., mergênd la sfinţire şi Prea S. S. părintele episcop Goldiş. Au fost primiţi în internat 54 de inşi; ar fi întrat şi mai mulţi, dar' nu a fost loc. Intre primiţi sĕ scrie că sunt şi doi fii ai faimosului protopretor Beliczay, şi nu fără cuvênt lumea sĕ miră, ce caută şi cum au putut fi primiţi în internat aceşti tineri strĕini şi de confesiunea şi de naţiunea nóstră?

*

O masă de ofiţeri otrăvită. O fóie din Oradea-mare scrie, că corpului ofiţeresc a regimentului 37, care îşi face manevrele pe la Halmagiu (com. Aradului), i-s'a întêmplat într'una din ḑilele sĕptĕmânii trecute, una nostimă de tot.

Trecênd prin o pădure mare spre Halmagiu, ofiţerii au vĕḑut că e plin prin pădure de bureţi frumoşi. Au spus oficerului de menaj sĕ lase sĕ culégă bucătarii bureţi sĕ le pue la masă. Bucătarul întrebat de cunóşte pe cei buni din cei rĕi, a rĕspuns că da, îi cunóşte. I-s'a spus sĕ culégă dară. Şi a cules bucătarul bureţi berechet. La prânz bucuria ofiţerilor când lângă carne li-se pusă o bogată garnitură de bureţi. Dar abia s'au depărtat dela masă, şi ţine-mi-te nene la dureri de cap, la zgârciuri de stomach, la arderi în tot trupul! Toţi s'au bolnăvit. Medicii militari nu erau de nici un folos, căci şi ei mâncaseră şi şi ei erau bolnavi. Abia li-s'a putut veni într'ajutor de medicii civili. Unii ofiţeri au zăcut dóuĕ ḑile. In ḑiua următóre mâncării de bureţi, regimentul a avut — „Rasttag“, ḑi de odichnă, căci comandanţii erau toţi ameţiţi.

*

Pe Dreyfuss e vorbă sĕ-'l pună pe picior liber nu peste mult. I-sĕ socotesc anii şeḑuţi în deportagiu, în arest preventiv, şi i-sĕ scade 1/4 a pedepsei ce sĕ iartă robilor ce s'au purtat bine, şi aşa, după-ce cauza lui va fi decisă şi de forul militar superior la care s'a apelat, va urma o hotărîre în acest sens. Presa jidană agită grozav.

*

Ciuma. Ştiri oficiale sosite din orăşelul Kolobowka, guvernămêntul Astrachan, unde se localisase ciuma, arată că situaţia locală s'a emeliorat cu totul şi pare a dovedi că bóla s'a stins, în urma mĕsurilor luate. Intr'adevĕr, de la 9 August stil vechiu nu s'a mai ivit nici un cas nou.

*

Un mare binefăcĕtor. Marţi s'a făcut la Craiova înmormêntarea marelui proprietar Ignătescu.

Academia Română a delegat pe d. V. Maniu, membru, ca sĕ asiste la înmormêntarea lui Ignătescu.

Decedatul a lăsat întréga sa avere cu un venit de peste 35.000 de lei Academiei Române.

Dl Maniu a depus o corónă din partea Academiei şi a pronunţat un discurs.

*

Turnuri de pază la hotar între Rusia şi Germania. Guvernul rusesc a ridicat la hotarele despre Germania pe o linie întinsă turnuri signalisătóre, făcute din lemn, înalte de 12 metri, în cari sĕ şadă soldaţii de pază. Turnurile vor fi legate între sine precum şi cu cordonul următor, de la spate, prin telefon, ca îndată ce o pază observă ceva, sĕ pótă repede vesti pe ceilalţi. Fiecare turn îşi are ochianul sĕu, ca soldatul de pază sĕ pótă vedea cât mai departe înainte. Pe rênd Rusia va ridica aceste turnuri pe întrégă linia de hotar spre Germania.

*

Şcólă practică de agricultură. Cu începerea dela 1 Septemvrie, Academia română înfiinţézá o *şcólă practică de agricultură* la comuna Móra-Grecilor, din judeţul Vasluiu.

Şcóla va fi înfiinţată din fondul decedatului Ioan Agarici, care a lăsat dóuĕ moşii pentru acest scop.

Cursurile şcólelor vor dura 3 ani, şi pe lângă agricultură se vor preda şi cursuri practice de meşteşugurile cele mai necesare săteanului.

In acéstă şcólă se vor primi numai fii de săteni.

*

Cea mai mare linie ferată din lume. Inginerii, cari au fost însărcinaţi cu studiarea planului pentru linia ferată trans-americană, şi-au presentat deja rapórtele guvernului din Washington. După noul proiect, care se va realisa în timpul cel mai scurt, *va fi împreunată America de nord cu America de sud printr'o uriaşă linie ferată*, ce va trece peste istmul de Panama. Acésta ar fi cea mai mare linie ferată din lume, căci e proiectată pe o întindere de *17.000* kilometri, pe când linia de la Cap la Kairo va avea numai 12.000 kilometri în lungime, de cum-va se va putea construi vre-odată.

Linia trans-americană va pleca din New-York spre Laredo la graniţa mexicană (2506 mile), apoi va traversa statul Mexico (1644 mile), Gautemala, republica Salvador şi Honduras (500 mile), Nicaragua, republica Costa-Rica (570 mile), Equador (660 mile), Peru (1800 mile), Bolivia şi republica Argentină (1600 mile). Staţiunea finală va fi Buenos-Aires. Construită e deja linia trans-americană în lungime de 4470 mile, şi spesele totale vor fi cam 874 milióne dolari.

*

„Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu“, despre care făcuserăm amintire pe la sfîrşitul anului trecut, precum aflăm din isvor competent, este pe cale de a se înfiinţa. Liste de înscriere se află la părintele Nic. Togan, capelan protopopesc; Constantin Dimian, administratorul parochiei din Suburbiul-de-jos; Toma Joandrea, învĕţător la şcóla poporală din suburbiul Iosefin; la cassarul „Reuniunei Sodalilor români“ Florea Cruciţa, şi la Victor Tordăşianu funcţ. consist. La înscriere se solveşte un fl. drept taxă de înscriere. Atragem atenţiunea inteligenţei, meseriaşilor şi a ţĕranilor asupra acestei întreprinderi folositóre.

*

Resoluţie de — cerşitori! Avem de înregistrat şi o grevă a cerşitorilor, acum la códa vécului, care e destul de bogat în cazuri senzaţionale şi extravagante. Greva s'a petrecut ḑilele trecute în Madrid.

In întréga Europă n'a fost până acum oraş în care lumea cerşitorilor sĕ se fi sporit şi consolidat într'o mĕsură atât de considerabilă ca în capitala Spaniei; iar acum acéstă lume întrégă e ameninţată în cele mai vitale drepturi ale sale. Neaşteptata schimbare n'a provocat-o vre-o ordonanţă a poliţiei, ci faptul că în Madrid s'a constituit o ligă contra cerşitorilor, al cărei scop e sĕ vindece pe cale socială rĕul ce se înăspreşte şi lăţeşte pe ḑi ce merge. Liga drept aceea a colectat sume fórte însemnate pentru a ajutora pe cei în adevĕr lipsiţi de mijlóce, iar pe cei dispuşi la lucru sĕ-'i bage la stăpân. La ştirea despre noua ligă, cerşitorii s'au adunat cu toţii, şi după o puternică demonstraţie au decis sĕ părăséscă oraşul care umblă sĕ-'i despóie de propriul caracter şi de vechile lor drepturi; căci trebue sĕ se ştie că cerşitorii spanioli sunt constituiţi într'un fel de bréslă privilegiată deja din veacul al cinci-spre-ḑecelea. Aceste privilegii 'şi-le vĕd acum ameninţate din partea ligei şi de aceea au părăsit în masă oraşul.

Un caz analog de emigrare s'a mai întêmplat şi în veacul trecut, când guvernul a voit sĕ bage pe cerşitori în armată, dar ei au şi părăsit Eldorado al cerşitorilor, cum a numit Madridul un scriitor contimporan.

Liga şi-a ţinut sĕptĕmâna trecută şedinţa ordinară, în care s'a raportat despre emigrarea cerşetorilor şi organizarea lor. Din datele raportului s'a constatat că veniturile unui cerşetor sunt de ḑece ori mai mari de cât ale unui muncitor, şi acesta este motivul care i-a îndemnat sĕ se retragă de o cam dată în provincie.

Notiţă literară.

„*Povestea unei coróne de oţel*“, scrisă anume pentru popor de iubitul nostru poet George Coşbuc, a apărut în Bucureşi, în editura librăriei C. Sfetea, cu o mulţime de ilustraţiuni intercalate întrun text istoric-poporal, ce se estinde pe 260 pagini.

Preţul un leu 50 bani. Insuşi titlul cărţii ne spune că ea cuprinde istorisirea despre „Restatornicirea domniei româneşti şi rĕsboiul pentru neatêrnare“, scrisă anume pentru ţĕrănime.

Intrégă cartea e scrisă cu atâta foc şi dragoste de neam, cu atâta farmec şi în limbă atât de poporală, cum între scriitorii de aḑi singur Coşbuc e în stare a scrie!

Ea e o adevĕrată podóbă literară în literatura nóstră poporală.

*

„*Disciplina cu devotamentul şi iubirea în serviciul educaţiunii*“, de Ioan Dariu. Broşurică de 34 pagini, frumos tipărită în Tigrafia nóstră archidiecesană, tractând asupra acestor trei factori principali spirituali pentru reuşita unui bun învĕţământ: devotament învĕţătorului, disciplina şi iubirea în şcólă.

*

„*Almanachul* edat de „Reuniunea învĕţătorilor dela şcólele confesionale gr. or. din diecesa Caransebeşului“, din incidentul adunării generale iubilare ţinutela 10/22 şi 11/23 Sept. 1895, cu care ocasiune s'a inaugurat monumentul lui Constantin Diaconovici-Loga“, editura comitetului Reuniunii, a apărut la Caransebeş; 15 cóle de tipar, hârtie fină, încadrare a fiecărei pagine în albastru, peste tot ediţie luxuósă. Costă numai 1 fl. (Ḑicem numai un fl., căci în comparare cu volumul şi luxul volumului, preţul e minimal).

Almanachul, o imitaţie a „Almanachului“ edat tot la iubileu de 25 de ani, de Societatea de lectură a seminariştilor nostri din Sibiiu, are următorul cuprins:

1. Raport despre adunarea iubilară însaşi.

2. Cuvêntările rostite în decursul adunării, la deschidere, la încheere, cele de salutare a representanţilor altor reuniuni ori corporaţiuni, la desvălirea monumentului Loga, — etc.

3. Poesie ocasională la desvălirea monumentului, scrisă de T. V. Păcăţian.

4. Raportul asupra Reuniunii în cei 25 ani primi.

5. Un conspect al disertaţiilor (189) ţinute în Reuniune, prin despărţăminte în cei 25 ani trecuţi.

6. Locurile unde s'au ţinut adunările generale în aceşti 25 ani.

7. *Elaborate* venite dela bărbaţi cu interes pentru ale şcólei, ca contribuţie literară la acest almanach iubilar, şi anume:

în frunte „Quem dii oderunt, pădagogum fecerunt“ de *Alesandru Mocsonyi*;

„Invĕţămêntul intuitiv în şc. pop.“ de înv. Sava Molin;

„Ce sporiu au sĕ arete cele 3 clase inieriόre ale şcólei elementare“? de G. Dragoescu;

„Simplificarea graficei şi ortografiei“ de Ilie Trăilă;

„Politica culturală, raţională, morală“, de *V. Babeş*;

„Şcóla în anticitate“ de *Dr. A. Marienescu*;

„Impresiuni din o adunare gen. a învĕţ. din diecesa Caransebeş“ — de *Dr. Ilarion Puşcariu*;

„Reflecsiuni asupra esamenelor din protopresb. Buziaş“ — de Ioan Marcu;

„Martiri în tóte timpurile“ de *Dr. George Popa*;

„Cum trebue sĕ fie învĕţătorul“ de înv. Ioan Miclea.

„Lupta dela Belgrad în 1456, lecţiune practică din istoria Ungariei, de învĕţ. G. Cătană.

8. La fine o serie de sentinţe primite tot ca contribuiri literare pentru „Almanach“ dela fruntaşi ai bisericei şi şcólei române.

Precum vedem, un op şi variat şi bogat. Fiecare învĕţător va putea afla şi învĕţa multe lucruri bune dintr'ênsul.

Nr. 6176/1899 Epitr. [186] 3—3

CONCURS.

Consistorul archidiecesan al bisericei române ortodoxe din Transilvania, prin acésta publică concurs pentru planurile după cari voiesce a zidi **biserica catedrală** în **Sibiiu,** pe lângă următórele condiţii:

Catedrala are sĕ rĕspundă tuturor recerinţelor reclamate de ritul oriental, cu un spaţiu intern pentru cel puţin 1500 persóne.

Planurile sĕ se facă după stilul oriental bizantin, cu tóte întocmirile interne şi esterne şi cu uşi în numĕr de ajuns pentru siguritatea publică.

Preţul zidirii ca atare fără adjustarea internă sĕ nu trécă peste 300—320.000 coróne.

Planuri cari contempléză o biserică mai scumpă, precum şi acele, cari nu corĕspund din punct de vedere formal, sunt eschise dela concurs.

Reflectanţii au sĕ presenteze dóuĕ schiţe, dóuĕ faţade, dóuĕ secţiuni, tóte la 1:200, după aceea un preliminar de spese, calculate după metrul cubic, care după preţurile din Sibiiu se computâ la 3 m. zidire cubică cu 15 fl., şi în fine o scurtă descriere a planului.

Premiile de concurs:

Premiul I. cu 2000 coróne
„ II. „ 1500 „
„ III. „ 1000 „

Planurile premiate devin proprietatea bisericei române ortodoxe.

Planurile provĕḑute cu un motto şi cu o epistolă sigilată în care sĕ se arete numele, locuinţa architectului, şi motto sub care s'a presentat planul la concurs, *au sĕ se înainteze la Consistorul archidiecesan în Sibiiu* în restimp de *4 luni* dela publicarea primă, dar cel mai târḑiu până în *15* Ianuarie stilul nou 1900.

Planurile presentate se vor esamina în timp de 6 sĕptĕmâni după espirarea terminului, prin o comisiune de esperţi, iar premiile se vor plăti după-ce vor obţinea aprobarea sinodului archiḑiecesan asemenea la 6 sĕptĕmâni.

La concurs pot participa numai architecţi şi ingineri recunoscuţi.

Sibiiu, din şedinţa consistorului archidiecesan ca senat epitropesc, ţinută la 21 August, 1899.

Ioan Metianu
archiepiscop

Nr. 492/1899 [187] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela şcólele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Bicău — lângă Brănişca — cu salar de 300 fl., şi adecă: în bani repartiţiaţi în popor 140 fl., în naturalii 70 fl., folosirea unei grădini de fênaţ 45 fl., venitul cantoral 15 fl. şi 3 stângini de lemne, din care sĕ se încălḑéscă şi şcóla; grădină de legumi şi cuartir în edificiul şcólei.

2. Brănişca, cu salar anual de 300 fl., şi anume: în bani din repartiţiune 245 fl., folosirea unei grădini 10 fl., venitul cantoral 15 fl., 3 stângini de lemne din care sĕ se încălḑéscă şi şcóla 30 fl., şi cuartir în edificiul şcólei.

3. Cărmăzĕneşti cu filia Dănuleşti, cu salar de 300 fl. din repartiţie în popor, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse pentru foc.

4. Godineşti cu filia Petreşti cu salar de 300 fl., anume: din repartiţie în popor 125 fl., folosinţa unui pământ arĕtor şi fênaţ de 4 jugĕre 50 fl., în naturale 125 ferdele de cucuruz 125 fl., cuartir şi lemnele trebuincióse.

5. Vorţa cu filia Valea-lungă, cu salar anual de 280 fl., adecă: din repartiţiune în bani dela popor 243 fl., lemne şi folosirea unei grădini 37 fl. şi cuartir în edificiul şcólei.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori Sĕrbătóre, la biserica din comuna la care au concurat, spre a-'şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei si modul de plătire al salarului.

Invĕţătorul ales la vr'una din aceste şcóle, e dator sĕ ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţiune împreună cu instruirea în cântările bisericeşti; va fi obligat mai departe a cânta Dumineca şi Sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu şcolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au sĕ-'şi aştérnă suplicele lor concursuale, instruite conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 12 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu
protopresbiter

Nr. 831—1899 [189] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, din protopresbileratul Agnitei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român“.

1. Bruiu, cu salar anual de 300 fl., şi anume 150 fl. ajutor dela stat, ce se va putea obţinea pe baza documentelor fiitorului învĕţător cualificat, cuartir şi lemnele de foc.

2. Şulumberg, salar anual de 300 fl. plătibil parte din alodiul bisericei şi parte din repartiţiune dela popor, cuartir, lemne şi grădină.

Dela concurenţi se recere, pentru ambele posturi, sĕ fie cântăreţi, buni, sĕ instrueze pe elevi şi pe adulţi în grădinărit şi pomărit. Inainte de alegere au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau Sărbătóre la biserică spre a face cunoscinţă cu poporul.

Cererile instruite conform prescriselor, sunt a se adresa în terminul prescris oficiului protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în Nocrichiu (Ujegyház).

Nocrichiu, în 14 August 1899.

Oficiul protopresbit.

Nicolae Moldovan
adm. prot.

Ad Nr. 101—1899 [191] 2—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de învĕţătóre eventual de învĕţător secundar la şcóla română elementară comunală din Jina, comitatui Sibiiului, se escrie concurs repeţit cu terminul până la 17 Septembre st. n. a. c.

Emolumentele sunt: trei sute (300) fl. v. a. salar anual, locuinţă gratuită şi trei stângini lemne de foc.

Numai concurentele şi concurenţii de religia gr.-or se vor lua în considerare. In lipsa de concurenţi cualificaţi, se institue în mod provisor şi de aceia fără cualificaţiunea recerută de lege.

Suplicele de concurs sunt a se trimite preşedintelui şcaunului şcolar, până la terminul sus-indicat.

Jina, în 4 Sept. st. n. 1899.

D. Pamfiloiu parocli-preş.
Ioan Sava secretar

Nr. 487—1899 [188] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune, în protoprespiteratul Avrigugului, se escrie prin acésta concurs cu termin de *20* ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

1. Glâmbóca, postul de învĕţător, cu salariu anual de 300 fl., şi anume 220 fl. ajutor dela stat şi 80 fl. din alodiul comunal, cuartir şi lemdele necesare pentru foc.

2. Streza-Cârţişóra, postul de învĕţător cu salar anual de 300 floreni, cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

3. Ucea-inferióră, postul de învĕţător cu salarul anual de 300 fl., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

4. Ucea-superióră. al doilea post de învĕţător, cu salar anual de 300 fl. v. a, cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, sĕ'şi substérnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvàrmegye) până la terminul sus-indicat, cu aceea, că cei aleşi vor avea sĕ conducă cântările cu pruncii de scólă în biserică Dumineca si Serbătórea.

Avrig, 26 August 1899.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective. —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului. **Ioan Cândea**
protopop

Nr. 274/1899 [185] 3-3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela datul de faţă.

1. Bucium-Cerbu, salar 300 florini din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

2. Bucium-Isbita, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne.

3. Bucium-Sat, salar 400 fl. în rate lunare anticipative, cuartir, lemne şi folosirea grădinei şcolare.

Concurenţii la acest post, trebue sĕ aibă cualificaţiunea următóre:

a) patru clase gimnasiale;

b) desteritatea de a înfiinţa un cor;

c) desteritatea de a instrua elevii în economia practică.

4. Buninginea, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne.

5. Cărpiniş, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne.

6. Ciuruleasa, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne.

7. Roşia cu Corna, salar 300 fl. din repartiţie, şi lemne.

8. Pĕtrângeni, cu Valea-Bulzului, salar 300 fl. şi anume: 145 fl. 50 cr. din venitul regalului şi interesele după obligaţiunea de stat, restul din fondul şcolar, cuartir, grădină şi lemne.

9. Trêmpoiele, salar 300 fl. şi 1 stângin de lemne.

10. Zlatna cu Vultor, salar 400 fl., relut de cuartir 50 florini şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, îşi vor presenta cererile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul arĕtat, şi sĕ vor presenta în vre-o Duminecă sau Sèrbătóre la biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic, avênd cei-ce vor reflecta la postul de sub Nr. 8. a participa în tóte Duminecile şi Sĕrbătorile cu elevii la serviciul divin pe rênd la bisericele din Pĕtrângeni şi Valea-Bulzului.

Oficiul protopresbiteral, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Abrud, 15 August 1899.

Petru Popoviciu
protopresbiter

Nr. 401/1899 protopresb. [192] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, se escrie prin acésta concurs cu terminul inclusiv 15 Septembre a. c. v.

1. Mucundorf, cu salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.

2. Feleag, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

3. Seleuşul-mare, cu salar anual de 300 fl, cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din posturile învĕţătoresci sus-menţionate, pe lângă îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica din comuna respectivă, spre a-'şi arĕta desteritatea în cele rituale, — au a-'şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul legilor în vigóre, în terminul fixat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighişóra, 12 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop

In ***Tipografia*** şi ***librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de

Greg. Pletosu,

protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr. or.

Preţul broş. fl 1.20, pentru România 3 franci.

In ***Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eşit de sub tipar şi se află de vênḑare:

Drepturile, datorinţele
şi
responsabilitatea membrilor de direcţiune,

de

Alfred Kormos

traducere de

Constantin Popp, funcţionar la „Albina“.

Preţul broş., inclusive porto postal, fl. 1.60

ŞCÓLELE DE MUSICĂ PRIVATE KAISER

conces. de înaltul oficiu şcolar c. r. al ţerii,

Viena, cercul VII., VIII. şi III., an şcol. 26.

Frecuenţa 1898/99: **352** elevi din întrégă Austro-Ungaria şi străinătate, 24 puteri didactice. **Cant, clavir,** tóte **instrumentele cu córde şi de suflat,** tóte **ramurile teoretice,** cor mixt, orchestru, **cursuri speciale şi laterale.**

Curs de 2 ani pentru iustruirea învĕţătorilor.
Curs de 7 luni pregătitor pentru esamenul de stat c. r.
Curs de musică bisericéscă pentru copii cântăreţi.
Curs de musică instrumentală şi de dirigent. [193] 2—2
Secţiunea pentru instrucţiune teoretică scripturistică.

45 de candidaţi au depus esamenul de stat, în parte „cu distins“. Prospect gratis prin cancelaria institutului VII/1. Zieglergasse 29.

Celor din afară lămuriri despre pension în apropierea institutelor, şi în însuşi institutul. Primirea elevilor până în 15 Octomvrie, dacă sunt locuri disponibile şi în decursul anului.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 95 Sibiiu, Sâmbătă, 4/16 Septembre 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

O scrisóre
a
dnului Al. Mocsonyi.

Iată întâia din cele 2 scrisori ale dlui Ales. Mocsonyi, de cari am amintit în numĕrul trecut.

In întroducerea scrisorii cătră dl Dr. Rațiu, dl Al. Mocsonyi se scusă, că nu póte participa la conferența intimă din causa stării sănĕtății, apoi continuă:

„Și de astă-dată cu adêncă durere, dar și cu tótă sinceritatea trebue sĕ mărturisesc, că după convingerea mea n'a sosit încă timpul pentru „sanarea relelor“, și deci astădi încă în mod serios nici vorbă nu póte fi de o „precisare a pașilor potriviți“ spre acest scop. Iar ce privesce „prevenirea pericolelor, ce amenință partidul național“, unicul paladiu în contra acestora póte fi — după convingerea mea cea firmă — numai și numai ținută corectă a propriilor membri ai partidului național. Acea ținută clară și hotărîtă, după care fiecare aderent sincer al partidului — fără a părăsi terenul legal-constituțional, basa luptei nóstre naționale — privesce în situațiunea critică de astădi, de prima și de cea mai sacră a sa datorință a ține cu tótă tăria sufletéscă la dogma politică, în înțelesul căreia partidul național — deși de fapt împedecat în libera sa mișcare prin cunoscutele ordinațiuni ministeriale anticonstituționale — de jure sustă și astădi în întréga sa organisațiune neștirbită.

„Dacă acésta are sĕ fie dogma politică, care nici un aderent sincer al partidului național nu o va contesta, și nici un membru al partidului nu o póte contesta fără a cădea în eresie politică; dacă mai departe luăm în considerare deoparte, că desvoltarea unei activități politice a partidului și funcționarea organelor sale în butul ordinațiunilor ministeriale — deși fără basă legală și anticonstituționale — este o simplă imposibilitate, iar de altă parte, că ori-ce încercare de acțiuni politice, cu desconsiderarea formelor recerute de organisațiunea partidului, nu pot produce — după tristele esperiențe din trecut — alt efect, decât tot atâtea lovituri contra ordinei de drept a propriei nóstre organisațiuni politice; — scurt, dacă nu voim a comite un act de sinucidere politică, nu voim a distruge noi înșine partidul nostru național: atunci urmézā de sine că, — până când durézā starea acésta escepțională, anticonstituțională, — noi de-o parte avem sĕ ne ferim de ori-ce svîrcoliri neputincióse și nedemne de o luptă bărbătéscă, iar de altă parte avem sĕ susținem cu tótă tăria sufletéscă, prin resistență pasivă, basele de drept ale partidului național, stând fiecare: presidentul, comitetul, delegații și fiecare membru singuratic al partidului, la postul seu, resolut a nu-'l părăsi sub nici o împregiurare, a nu se mișca din loc, cum un regiment comandat la un post espus stă nemișcat sub plóia glónțelor, până când posițiunea periclitată și atacată — libertatea de acțiune a partidului — va fi revindicată și salvată.

Cei-ce identifică acéstă politică cu politica resignațiunei, care face pendentă lupta națională dela grația contrarilor nostri politici, dovedesc prin acesta numai: sau că nu sciu ce este și ce însemnézā în luptele politice ale popórelor resistența pasivă, sau că nici astădi încă nu sunt în curat asupra situațiunei nóstre critice. Și în adevĕr ar fi timpul deja, ca sĕ fim odată pe deplin în curat în privința acésta asupra unui punct cardinal în lupta nóstră națională, asupra mĕsurii puterilor nóstre și a aceleia a contrarilor nostri.

Sĕ fim odată pe deplin în curat despre aceea, că noi puterii de stat nu-'i putem opune nici o resistență activă, din contră nici puterea de stat nu póte sĕ frângă resistența nóstră pasivă dacă suntem bărbați.

Puterea de stat ne póte opri a păși înainte, dar nu ne póte sili a da îndĕrăt. Cu un cuvênt: puterea de stat póte sĕ împedece întregul organism al partidului național în libera sa mișcare, dar nu esistă putere pămêntéscă, care ar fi în stare sĕ distrugă organismul partidului nostru — fără de noi.

Astădi deci parola luptei nóstre naționale are sĕ fie: restitutio în integrum.

Unică armă ne este: resistența pasivă.

Și unica corecta ținută este, a nu părăsi nici cât un fir de pĕr terenul legal, dar a susținea cu tótă tăria sufletéscă basele de drept ale organisațiunei nóstre politice, ale partidului național.

Căci fără organisare politică nu se face lupta politică, și fără partidul național nu se face politică națională.

Iar partidul național va susta până atunci, până când el va trăi în inimile nóstre.

A ne lăpĕda deci în aceste momente supreme de basele de drept ale organisațiunii nóstre politice, ar însemna, că noi înșine am desĕvîrși fie din nepricepere, fie din lașitate — opera de nimicire, a partidului național, opera de nimicire, ce contrarii noștri politici cu tótă puterea de stat ce o au în mânile lor, n'ar puiea sĕ o desĕvêrșéscă.

Astfel judec eu starea de ex-lex, ce ni-s'a impus prin ordinațiunile ministeriale anticonstituționale, și astfel am judecat'o dela începutul ei. De aceea m'am opus fie-cărei încercări, ce se ivise din sinul partidului național în direcțiune de a ne abate dela basele de drept ale organisării nóstre politice. Dar totodată am trebuit sĕ fac și trista esperiență, că vederile mele n'au avut destul pond, spre a împedeca greșelile făcute. Póte-că nici astădi nu voiu fi mai fericit: țin însĕ de datorința mea a spune în momente decisive părerile mele cu tótă francheța și fără privire la aceea: că óre ele sunt populare, sau ba? O fac acésta spre liniștirea consciinței mele. Astfel am făcut'o și de altă dată, iar domniile-vóstre veți decide: că óre le primiți, sau ba.

Birchiș, 12 Iunie 1899.

Cu distinsă stimă:

Ales. Mocsonyi.

In care eră? Se dă următórea știre: Ministrul unguresc al instrucțiunii a provocat printr'o ordonanță pe toți fișpanii comitatelor, *sĕ pornéscă acțiune energică în interesul statificării școlelor comunale.* Ministrul s'ar învoi bucuros ca școlele susținute de comune, sĕ le ia sub îngrijirea lui, și nu cere alt-ceva, decât ca aruncul de dare corĕspundĕtor, sĕ-'l plătéscă pe viitor statului.

Da, dar nu tóte scólele comunale sunt și indentice cu „de stat“. Faptul că ministrul reg. ung. de instrucțiune vrea sĕ pună mâna și pe aceste școle pe tóte, zmulgându-le comunelor cari în virtutea autonomiei lor le pot întreținea, după modelul celor confesionale, în o direcție mai sănătósă ca cele de stat, — este un nou pas forțat spre maghiarisare. Ei bine, dar așa fiind, ne vine involuntar sĕ ne întrebăm: în care eră adecă trăim?

Visitațiune canonică.

Astădi cu trenul accelerat dela órele 7 și 3/4 a plecat Eminenția Sa I. Preasființitul nostru archiepiscop și metropolit Ioan Mețianu, spre Brașov, unde a ajuns la órele 2 după ameadi. De acolo va face visitațiune canonică în mai multe comune din părțile Branului, etc. Pe Eminenția Sa îl însoțesc în acésta comună Ilustritatea Sa dl archimandrit și vicar archiepiscopesc Dr. *Ilarion Pușcariu*, Cuviosul monach Dr. *Eusebiu R. Roșca*, director seminarial, secretariul Dr. *Elie Cristea* și clericul absolut Iosif Comanescu. Imediat după sosirea la Brașov, va continua călĕtoria cu trăsuri spre Cristian, Tohanul vechiu, Rêșnov și Zĕrnești.

Iată ce scrie „Gazeta Transilvaniei“ despre acésta călĕtorie:

Indată după eșirea din hotarul Brașovului va fi întêmpinat și condus până la Zêrnesci de banderii de călăreți din comunele Cristian, Tohanul vechiu, Rêșnov și Zêrnesci.

Sâmbătă se va arangia în onórea archiereului un conduct cu torțe. Duminecă va urma serviciul divin pontificat de I. P. S. Sa., apoi banchet, iar séra se va da în onórea înaltului óspe un concert în sala școlei române, al căruí venit va fi destinat pentru un scop de binefacere și se va începe la órele 8. Prețul de întrare la bunăvoința publicului participant.

Luni I. P. S. Sa va petrece în Zêrnesci, iar Marți va face o visitație canonică la Rêșnov. Mercuri în 8/20 Septembre va merge la Bran, unde se fac mari pregătiri pentru primirea Metropolitului. Aici representanția bisericilor române va da la órele 2 p. m. în sala cea mare a edificiului comunal un banchet în onórea archiereului, iar în séra aceleiași dile inteligența română din Bran va arangia o petrecere.

*

Iată și programa concertului, ce se va da la Zernesci, Duminecă séra, în onórea I. P. S. Sale:

Partea I. 1. „E di de sĕrbătóre“, marș de Bilister, cor bărbătesc. 2. „Departe 'n văi“, de Băcănescu, duet esecutat de D-nii: Ilie Mânecuță și Nicolae Sperchez, acomp. la pian de D-șóra Anna Faflic. 3. „Cucule cu péna sură“, de Dima, cor bărbătesc. 5. Faust Fantasie, de Sidney Schmidt, esec. la pian de D-șóra Anna Faflic. 5. Cântecul marinarilor, de Flondor, cor. bărbătesc.

Partea II. 6 Ballade Polonaise, de Vieuxtemps, esc. la violină de D-nul Emil Faflik. 7. „Doina“, de E. Popescu, solo de bas, esec. de D-nul Iosif Runcean, acomp. la piano de D-sóra Anna Faflic. 8. „Vino lele“, de Vidu, cor bărbătesc. 9. „Doina“, de Wiest, esec. la flaut de D-nul Valentin Bude, acomp. la pian de D-șóra Anna Faflik. 10. „Sună buciumul“, de Simionescu, cor bărbătesc.

După concert dans.

Polonia rediviva?

Se vorbește în timpul din urmă iarăși de o *„reînviere a Poloniei“*, celei sfâșiate în trei acum o sută de ani. Trei puteri mari, Rusia, Germania și Austria, s'au pus sĕ rupă în trei corpul viu al unui popor și sĕ cerce sĕ-'l înghiță, sĕ-'l prefacă în trupul lor. Și de o sută de ani are fiecare din aceste mari puteri în marele seu stomach bucata înghițită; și încă nici una nu a putut'o mistui! E viuă în fie-care. Acum sĕ spune că umblă cu gândul sĕ le pună iară la olaltă și sĕ le lase sĕ vieze mai departe. Rusia și Germania ci-că s'ar fi sfătuind în direcția asta, legând de acest plan și alte planuri mai frumóse, ca în schimb Rusia sĕ-'și încorporeze părțile rusești (Rutenii) din Galiția austriacă și din Ungaria de Nord, mai ușor de contopit, iar Germania părțile germane din Bohemia. Adecă tot pan-germanism și pan-rusism. Considerând abnormalele stări din Austria, ca și ceste din Ungaria, planul n'ar merge greu. Aceste țeri ar trebui în timp de pericol sĕ-și ocupe jumĕtate din forțele lor armate cu ținerea ordinei din lăuntru a lor. Presemnele arată, că după mórtea actualului nostru respectat monarch, a cărui bătrânețe nu voește nimenea sĕ le tulbure mai mult, — în mijlocul Europei se pregătesc evenimente grave.

Că póte fi ceva în istoria cu reînvierea Poloniei apoi și în celelalte, ne pare prea probabil d. e. și din cumpănirea următórei știri mai nóuĕ:

Foi rusesci și polone aduc scirea positivă, că Țarul Nicolae al II a făcut mari concesiuni Polonilor. Aceste concesiuni le-a făcut Țarul la propunerea guvernorului Varșoviei, prințul Imeritinsky, și a consilierului Sighin. In sensul propunerii, *în tóte școlele polone, limba de propunere va fi peste tot limba polonă* (până acum era cea rusă) și ca obiect obligător figurézā și gramatica polonă, după provincii, întocmai ca și limba ruséscă. In clasele superióre în loc de sintactică, se va întroduce studiul *literaturei polone*, pe lângă cel rusesc.

Diarele polone salută cu bucurie hotărîrea Țarului. „Kraj“, care comunică din cel mai competent isvor acésta scire, o însoțesce cu următorul comentar: „Națiunea polonă se cumințesce din pățăniile trecutului, și va documenta bărbaților de stat ruși, că nu e nemulțumitóre pentru astfel de concesiuni, și nu va abusa de favorurile de cari inimicii ei se tem atât de mult“.

Ei, cui nu i-se pare acésta à pregătire de teren pentru planul de care vorbim?

Revistă Bisericéscă.

Reorganisarea bisericei armeno-catolice din Ardeal.

Foile Budapestane spun că noua mișcare ce s'a pornit între Armenii din Ardeal, al căror numĕr se consideră la 20,000, pentru a-se da din partea statului un ajutor permanent comunității lor bisericesci, va avea ca urmare și numirea unui archipăstor catolic de rit armean.

Cel mai mare gravamen al bisericei armenesci este, că preoţii armeni numai în strĕinătate pot sĕ fie sfinţiţi şi că, în lipsa de archiereu propriu, nu numai că ritul armean sufere de 184 de ani, ci an de degeneréză şi e periclitat în originalitatea sa străbună.

Armenii sperézâ acum, că ministrul ung. de culte va face sĕ fie ridicat la trépta de archiereu preotul lor Dr. Verzar Auxentius, dându-i tot-odată şi ajutor dela stat.

*

Câte-va cuvinte asupra Simbolului Apostolic.

(Urmare)

Comparând textul recept amintit, cu simbolul trimis de Marcel lui Iuliu, episcopul Romei, vedem că în cel d'întâiu se află mai multe adaose, cari lipsesc în acest din urmă. Ast-fel: la Marcel după cuvêntul: *Atot-ţiitorul*, lipsesc cuvintele: *făcĕtor al cerului şi al pământului*, iar după cuvêntul *Dumneḑĕu*, lipseşte calificativul: *Tată*. De asemenea lipsesc cuvintele: *zămislit, carele a pătimit, s'a pogorît întru cele de desubt, Dumneḑĕu, atot puternic, cred*, calificativul: *de a tótă lumea*, dat bisericei, şi cuvintele: *comunitatea sfinţilor*. Ast-fel că textul simbolului, după Marcel, care de sigur este cel mai vechiu, este următorul: *„Cred într'unul „Dumneḑeu, a tot ţiitorul, şi în Iisus Christ, „Fiul sĕu unul născut, Domnul nostru, carele s'a născut din Duhul Sfânt şi din Maria Fecióră şi s'a rĕstignit sub Pilat din „Pont şi s'a îngropat şi a înviat a treia ḑi „din morţi, s'a suit la ceruri, şi şéde d'a „drépta Tatălui, de unde va veni, spre a judeca vii şi morţi. Şi întru Duhul Sfânt, biserică sfântă, ertarea pĕcatelor, învierea „trupului, viaţa eternă.*

Textul acesta se vede că s'a întrodus în fórte multe biserici ale apusului, căci numai ast-fel se explică mulţimea traducerilor sale în limba latină, ca simbol a diferitelor biserici şi părinţi bisericeşti, ca de exemplu Rufin, Augustin, Fulgenţiu etc. şi al bisericilor Roma, Milan, Aquilea, Turin, Ravena, etc. Numĕrul exemplarelor grece ale acestui simbol, împreună cu textul recept şi al lui Marcel este de cinci, bine înţeles, afară de simbolurile bisericilor orientale din Palestina şi Antiochia, iar al celor latine peste trei-ḑeci. Simbolul este conservat şi în ḑecimi de exemplare în limba Germană veche, Normandă şi veche Francesă.

Afară de acéstă formă a Simbolului, în care se vede textul lui Marcel, reprodus cu mici adaose, iar câte o dată cu omisiuni. Simbolul ni s'a conservat şi într'o formă, fórte curiósă, care are pretenţiuni de a ne arĕta modul cum Apostolii au compus Simbolul acesta, ce pórtă numele lor.

După o veche tradiţiune cu caracter aprópe fabulos, se crede, că Apostolii după înălţarea Domnului la ceruri, şi după ce au stat adunaţi, precum se spune în Evangelii, la olaltă în Ierusalim, aşteptând venirea Mângăitorului, carele s'a pogorît asupra lor în limbi de foc, ei îndată au şi compus simbolul şi anume: Petru a ḑis: *Cred în Dumneḑeu Tatăl a tot-ţiitorul, Creatorul cerului şi al pământului.* Andreiu a ḑis: *Şi în Iisus Christos, Fiul sĕu, unic, Domnul nostru.* Iacob a ḑis: *Carele s'a zămislit din Duhul Sfânt şi s'a născut din Maria Fecióra.* Ioan a ḑis: *A pătimit sub Pilat din Pont, s'a răstignit, a murit şi s'a îngropat.* Toma a ḑis: *S'a pogorît în infern, a treia ḑi, a înviat din morţi.* Iacob a ḑis: *S'a suit la ceriuri, şéde de a drépta lui Dumneḑeu Tatăl, a tot puternicul.* Filip a ḑis: *De unde va veni, spre a judeca vii şi morţii.* Bartolomeu a ḑis: *Cred în Duhul Sfânt.* Mateiu a ḑis: *Biserică Sfântă universală, comunitatea Sfinţilor.* Simon a ḑis: *Ertarea pĕcatelor.* Tadeu a ḑis: *Invierea trupului.* Mateiu a ḑis: *Viaţa eternă.*

Precum se vede din traducerea de mai sus, textul acestui simbol este reproducţiune literară fidelă a versiunei latine a textului recept, adaugându-se numele Apostolilor, ceea ce denotă origina sa, cu totul posterióră, faţă de formularele latine ale simbolului, în cari lipsesc adausele, despre cari s'a făcut menţiune mai sus, adause cari, după atenţiunea celor mai însemnaţi critici, a avut loc în decursul timpului, de la Marcel şi până în seclul al cincilea, de când datéză cu siguranţă forma actuală a textului recept grec şi latin. (Va urma).

Din tractul Agnita.

— *Sfinţire de biserici* —

Sept. 1899.

Onorată Redacţiune!

De un timp încóce, decând neînţelegerile de sub fostul protopresbiter au dispărut, ómenii puşi în fruntea poporului îşi vĕd de lucru şi preoţii cu poporul îşi vĕd de trebile şi necazurile lor.

Aşa d. e. în comuna *Covĕş* s'a reparat biserica şi şcóla; în *Agnita, Bendorf, Ilimbav, Fofeldea, Marpod, Săsăuş*, s'au reparat şi adus în stare bună bisericile; iar în *Chirpĕr* s'a edificat turn nou, s'a mai mărit biserica, şi în *Hosman* s'a edificat biserică nóuă!

Tóte acestea fapte dovedesc că pacea esistă în tractul nostru, şi fiind pace, ómenii se însufleţesc spre sĕvêrşirea de fapte măreţe.

Am avut ocasiune sĕ asist la sfinţirea de biserici în Hosman, Ilimbav, Chirpĕr, Marpod şi Săsăuş, pretutindenea am observat interes faţă de casa lui Dḑeu din partea preotului şi poporului. Pretutindenea actul sfinţirii s'a sevêrşit cu ceremonia cuvenită şi asteptată de popor. Şeful tractului părintele administrator protopresbiteral Nicolau Moldovan, întrucât i-au permis împrejurările, a luat parte la sfinţiri, împreună şi alţi preoţi. In unele locuri, precum: Hosman şi Chirpĕr a şi trebuit a se da actului mai multă splendóre, nu numai pentru că s'au edificat biserici din nou, dar şi pentru-că sunt comune mestecate cu Saşi, cari doreau sĕ vadă în ce constă sfinţirea unei biserici românesci.

N'a lipsit după sĕvêrşirea actului sfinţirei nici convenirea la masă.

In *Chirpĕr* a servit părintele administrator protopresbiteral Nicolau Moldovan, Ioan Popovici, din Săsăus, Ambrosiu Marcoviciu din Chirpĕr, Ioan Alecsandru din Ilimbav, Florian Bologa din Marpod şi Cocoş din Şomărtin. La finea serviciului divin, părintele Nicolau Moldovan a rostit o cuvêntare, prin care îndeamnă poporul la religiositate, moralitate şi la iubirea casei lui Dḑeu. Prânzul s'a dat în casa preotului local şi s'a servit de către d-na preotésă spre mulţămire deplină. N'au lipsit nici toastele, între cari cel dintâiu a fost în sănătatea Escelenţiei Sale Metropolitului nostru, ţinut de părintele administrator protopresbiteral Nicolau Moldovan. Părintele Ioan Alecsandru a toastat pentru şeful tractului şi pentru înflorirea tractului. Părintele administrator a replicat, că câtă vreme îi vor fi concreḑute afacerile protopresbiterali, totdeauna se va nĕzui a susţinea pacea şi armonia, temeiul a tóte cele bune.

(Va urma).

După condamnare.

Majoritatea presei din tótă lumea se ocupă încă cu judecata dela Rennes. Multe ḑiare chiar prea importante şi din ţeri importante, isbucnesc grozav contra judecătoriei franceze care a osândit de nou pe Dreyfuss. Şi ḑi de ḑi ies la iveală amenunte despre efectul produs colo, ba colo, după sentinţă. Iată câteva:

La Rennes, în cercurile naţionaliste, condamnarea lui Dreyfuss a fost serbată ca o sĕrbătóre naţională! Ferestrele clubului militar au fost splendid iluminate; mulţimea a făcut ovaţii ofiţerilor. Grupele de manifestanţi rîdeau, iubilau, cântau Marsilieza şi strigau „trăiască armata“! Cavaleria înse a intervenit repede şi a împrăştiat lumea.

La Paris se luaseră cele mai serióse mĕsuri în vederea dării sentinţei. Acésta a fost anunţată pe bulevarde pe la orele 6.

Inaintea redacţiei ḑiarului „Libre Parole“, care arborase un mare drapel tricolor cu inscripţia „Franţa Francezilor“, pe bulevardul Montmartre, la palatul ḑiarului „Figaro“, precum şi înaintea agenţiei „Havas“ se făcuseră primele grămădiri de lume. Câte-va minute după ce apărură primele ediţii speciale, bulevardele mari erau înţesate de lume.

Ómenii smulgeau ḑiarele din mânile vîndĕtorilor şi în jurul fie-căruia care apuca câte un ḑiar, se formau grupuri-grupuri.

Pe trotuare era imposibil de circulat; circulaţia trăsurilor şi a tramvaielor se suspendase şi bieţii poliţişti nu mai ştieau ce sĕ facă spre a împedeca enorma învălmăşélă de lume ce mereu curgea din cele mai îndepărtate cartiere ale Parisului.

Cu tótă îngrămădirea acésta de lume însĕ, nu s'a întêmplat nici un incident.

*

In cercurile politice din Paris se ḑice că sentinţa e un compromis. Tribunalul militar a voit sĕ apere onórea armatei şi în acelaşi timp, printr'o uşóră condamnare, sĕ înlesnéscă graţierea, care e cu atât mai probabilă, cu cât Dreyfus a făcut deja jumătate din pedépsă.

*

Despre starea sănĕtăţii lui Dreyfuss se dau ştiri slabe. Nu ştii, ce e drept, ce sĕ creḑi din ele, căci până acum nu-'şi făceau apariţia. Acum póte le mai dau în vileag pentru a produce compătimire faţă de „bietul“ martir. Destul că cea mai nouă veste e, că Dreyfuss ar fi — ofticos. Medicul Dr. Pozzi ar fi esaminat minuţios starea sănĕtăţei lui Dreyfuss, şi 'i-a constatat tuberculosă în mare desvoltare. Conform părerii medicului, Dreyfuss va mai trăi cel mult doi ani.

Revistă Externă

Statua lui Victor Emanuel.

Marţi a fost desvĕlit în Turin, cu mare solemnitate monumentul lui *Victor Emanuel*, primul Rege al *Italiei*-mari, al Italiei-unite, după marele lor rĕsboiu de unitate şi libertate. Monumentul e o statuă uriaşă, care zace pe un piedestal de granit, înaltă de 9 metri. La piciórele statuei se află emblema Romei, cu inscripţia: „*Ci siamo, e ci resteremo*“! (Aici suntem şi aici sĕ rĕmânem), cuvintele lui Victor Emanuel esprimate când a luat Roma din puterea Papilor, şi când pentru prima-óră a trecut prin pórta ei!

Statua este opera lui Pietro Costa.

*

Ţarul în Germania.

Ţarul Rusiei va face în curênd o călĕtorie în Germania, la Potsdam. Se fac pregătiri uriaşe pentru primirea lui. Regimentul prusac de dragoni care pórtă numele Ţarului, a primit ordin sĕ se întórcă repede din manevre la Potsdam spre a face pregătirile sale onorurilor ce se vor da înaltului óspe.

Rugare

către membrii „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului.

Precum în deobşte este cunoscut, tinĕra şi unica nóstră *Reuniune agricolă se susţine aprópe numai din taxele dela membri.* De asemenea este cunoscut cum în schimbul acestor taxe comitetul central al Reuniunei, împarte an de an între membrii Reuniunei în mod gratuit, fel de fel de seminţe de nutreţuri, de cânepă italiană, apoi pădureţi, altoi; ba în timpul din urmă încât a îngăduit starea materială, s'a procurat o viţea, 2 oi şi 1 berbece de soiu, cari s'au dat şi ele membrilor, tot în mod gratuit, spre prăsilă. Spre a răspândi în cercuri cât mai largi folositórele poveţe despre unii sau alţi rami de economie, comitetul a tipărit unele cărţi, pe cari parte le împarte gratuit, parte le pune în vênḑare cu preţ redus. Fără a aminti de desele întruniri agricole, ţinute la faţa locului prin comune, comitetul pune la calc an de an ţinerea a câte unei esposiţii de vite şi de póme, exposiţii împreunate cu distribuire de premii în bani.

Aceste premise, cererea ce o adresăm membrilor nostri este, sĕ binevoiască a lua la cunoştinţă pe calea acésta, că cu scop de a se putea încasa taxele cu mai multă uşurinţă şi fără cheltuială — cuitanţele despre taxele pro 1899, ne-am luat voia a le transpune oficiilor protopretoriale din Sibiiu, Sĕlişte, Mercurea, Sebeşul-săsesc şi Nocrich, cari oficii au primit cu multă prevenire încassarea acelora prin organele ce le stau la disposiţie.

Suntem în firma credinţă, că stimabilii nostri membri, pĕtrunşi de însĕmnătatea Reuniunei, pe care datori suntem sĕ o susţinem cu toţii, nu ne vor lipsi de valorosul sprigin oferit şi până aci, şi pentru ceea-ce îi rugăm sĕ priméscă şi pe acésta cale, sinceră recunoştinţă şi espresia despre frăţésca dragoste ce li-o pastrăm.

Sibiiu, 1/13 Septemvrie 1899.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa, preşedinte
V. Tordăşianu, secretar

Din România

(*Un măreţ monument*). Mândru şi falnic are sĕ fie monumentul comemorativ ce se va înălţa la Tulcea.

Lucrările pentru aşeḑarea monumentului se activéză. Prefectul a trimis ministerului de interne suma de 24000 de lei, care va fi expediată turnătorului Monaretli, din Veneţia, care a terminat statuia Dorobanţului.

Statuia Dorobanţului va fi triméssă ḑilele acestea la Tulcea şi se va începe aşezarea ei.

Se pare că comanda pentru turmarea marelui Vultur al monumentului va fi făcută tot turnătorului Monaretti. Se va căuta ca şi acéstă parte a monumentului sĕ fie executată cât mai curênd.

I. Neniţescu, prefectul judeţului Tulcea, a adunat prin subscripţii în timp de un an suma de *70.000* de lei.

Data inaugurărei monumentului nu este definitiv hotărîtă.

*

(*Miserie mare*) Ḑiarul „Curielul Brăilei“ publică următórele: Din Tulcea ni se scrie că prin unele comune rurale din acel judeţ. domneşte atâta miserie în cât Tătarii au început sĕ-şi taie caii şi sĕ-'i mânânce.

Pe de altă parte din causa unui rĕu tratament din partea administraţiei, locuitorii au început sĕ emigreze în masă.

*

(*Artă frumósă*) In „Drap.“ din Buc. cetim: Intêmplarea a făcut sĕ aflu că unul din cei mai sîrguitori pictori ce avem, d. I. Voinescu, pregăteşte câte-va lucrări pentru exposiţia de la 1900 din Paris.

In dorinţa de a cunóşte mai de aprópe cam în ce condiţii crede d. Voinescu sĕ se presinte la acéstă Expoziţie, am făcut o vită la atelierul d-sale din Strada Regală. Nu fără bucurie am vĕḑut silinţa de pusă de acest simpatic artist pentru a fi *pe cât mai bine representată arta română la grandiósa Exposiţie.*

Lucrările d-sale, parte terminate parte începute, se compun din mai multe tablouri în pasteluri representând diferite *flori* prin *figuri femeeşti.*

In ce priveşte technica pastelurilor, lucrările d-lui Voinescu au caracter special fórte larg şi plin de culori, în cât s'ar confunda cu tablouri făcute în oleiu.

Pentru ca iniţiativa d-lui Voinescu sĕ aibă însĕ un deplin succes, şi pentru ca arta română sĕ se presinte într'un mod demn în strĕinătate, ar trebui ca toţi pictorii şi chiar sculptorii sĕ formeze împreună o grupă. Contribuind fie-care puţin, cu o singură piesă, s'ar putea acea o secţiune artistică la Expoziţie, care sĕ pue în evidenţă artele din România, ast-fel ca strĕinii sĕ-'şi pótă forma o idee precisă despre ele.

In diferite rânduri am relevat fórte multe din lucrările de arte executate în ţară, şi expuse fie la expoziţia de lucrări casnice, fie la acea a artiştilor români, lucrări din cari dacă s'ar alege cele mai frumóse, am putea dovedi că ţara a progresat pe calea civilisaţiei, căci prin artă se póte dovedi gradul de civilisaţie al unui popor.

Dl Voinescu a făcut începutul, şi-'l feicităm călduros pentru hotărîrea şi curagiul ce a arĕtat mai ales în nişte momente când desnădejdea predomnă în cercul nostru artistic.

Trebue sĕ ne bucure pe toţi faptul că un artist român nu se dă pierdut şi luptă cu sacrificii pentru a ajunge la scop, cu spiritul de conservare şi propagare a artelor. Arta este ḑeul civilizaţiunei. Pentru ca sĕ poţi iubi arta, trebue mai întâiu sĕ ai sentimente nobile. In artă şi prin artă putem crea idealul. Prin ideal te simţi transportat în el găseşti mângăere, spijin şi calea pentru a invoca geniul. Nici odată geniul nu găseşte adăpost într'o fiinţă nesimţitóre.

Pictorul Voinescu merită tótă lauda pentru hotărîrea ce a luat de a dovedi, în faţa întregei lumi care va vizita Expoziţia din Paris, *că şi ţara Românéscă nu este înapoi cu civilizaţia.*

Lucrările talentatului nostru artist simbolisézá după cum am spus, *tipul de frumseţă a femeii Române*, care vor face de sigur multă senzaţie la viitórea Expoziţie.

Spărietóre false!

Nici când mai bine, ca după nóua condamnare alui Dreyfuss, n'a eşit la iveală ce ţi-e gura mare a Jidanului!

Imediat au pornit veşti şi povesti, că tótă lumea e ridicată asupra Franciei, că la marea exposiţie universală nu va participa nimenea, că exponenţii anunţaţi sĕ vor retrage, ba că s'au retras chiar!

Jidanii vienezi au dat signalul prin trimbiţele lor, roiul din Pesta a rĕspuns prin un teribil zumzet ca de cuib de bungari, din alte ţeri asemenea, până şi depărtata Americă (unde încă sunt Jidani şi toi jidovite) anunţa „boycotagiu“ Franciei! Căci Francia, ḑiceau, „a eşit din şirul statelor civilisate!“(?!)

Şi atâta gură au făcut, încât comisiile arangeatóre a participării la esposiţie, s'au vĕḑut silite a da comunicat publicului.

Mai ieri comisia arangiatóre pentru Ungaria, a dat veste, că acolo nu au nici o ştire că vre-un exponent ar avea gând sĕ se retragă! Iar aḑi vedem următórea ştire din New-Jork:

„Comisia arangiatóre a exposiţiei parisiene pentru Statele-Unite, face cunoscut, că nici un semn nu arată că vre-un exponent ar avea gând se se retragă! Numerul celor ce se insinuă a participa, e chiar acum mai mare ca ori-şi-când!“

Iată ce plătesc spărietórele jidoveşti!

Sĕ nu participe? Aş! Jidan şi sĕ nu participe unde e vorbă a putea „câştiga“ ceva?

NOUTĂŢI

Sfinţire de biserică. Biserica nóstră din Cricău (tractul Alba-Iulia), a fost, cu frumóse jertfe din partea vrednicului popor de acolo, renovată din temeiu, făcută acuşi de nou. In 12/24 Sept. biserica va fi sfinţită cu pompă mare. Ca mandatar al Eminenţiei Sale Inalt Preasfinţitului Domn Archiepiscop şi Metropolit Ioan Meţianu, va merge sĕ pontifice la sfinţire P. O. D. *Nicolau Ivan*, asesor consistorial.

*

Daruri pentru biserică. Un deosebit interes pórtă faţă de biserică şi şcóla nóstră, d-l *Ioan Prescura*, notar în Calbor. Mai în tot anul face din micul seu prisos, câte o donaţiune pentru aceste dóuĕ instituţiuni. Aşa în anul present a donat pentru biserica de acolo un prapor în valóre de 50 coróne, iar dómna a cumpĕrat dóuĕ perdele, pentru uşile Impĕrătesci ale altarului. Dee cerul, ca acesti buni şi adevĕraţi crestini sĕ aibă mulţi imitatori, iară faptei lor crestinesci laudă sĕ aduce şi pe calea acésta.

*

Distincţia unui marinar. In 10 Sept n. s'a făcut la Galaţi, pe bordul vaporului *Radetzky* a primei societăţi i. r. priv. de navigaţie cu vapóre pe Dunăre, în asistenţa întregului personal, predarea de către dl vice consul al Astro-Ungariei de Seutter, a insignelor ordinului „Coróna de Fer“, conferit de M. S. Impĕratul Francisc Iosif dlui Alexandru Baratsist inspector şi represintant al societăţii.

Vico-consulul Seutter inmânând insigniile le-a însoţit cu o alocuţiune căldurósă la adresa decoratului, iar dl Baratsits a mulţumit fórte emoţionat. Locoţiitorul d-sale, vice-inspectorul Carol Glaser, în numele personalului acestei mari instituţiuni de navigaţiune, luând cuvêntul, în termini călduroşi şi viu simţiţi 'şi-a adus tributul de felicitări d-lui Baratsits ḑicênd că acéstă distincţiune onorézá nu numai pe d-sa, dar se resfrânge şi asupra întregului personal; la care cuvinte asistenţii au rĕspuns prin urale nesfêrşite.

*

Ciuma în Portugalia. Misiunea medicală francesă a confirmat, că bóla ce bântue la Oporto e identică cu epidemia ce bântue în Indii. Până acum au fost 64 casurii de îmbolnăvire, şi 26 decese. Misiunea a făcut experienţe asupra animalelor şi a început a trata bolnavii cu ser din Institutul Pasteur.

Misiunea protestézá în contra cordonului militar, care, astfel cum e stabilit, nu póte protege ţĕrile vecine, şi a cărui menţinere ar agrava miseria şi epidemia. Misiunea se felicită de primirea ce i-au făcut-o medicii şi autorităţile portugheze. Prăvăliile sunt închie. E temere de manifestaţiuni. Trupele sunt consemnate.

*

Concert în Haţeg. Concertul pe care noi îl anunţasem pe Dumineca de după adunarea dela Deva, şi care din anumite motive s'a amânat, sĕ va ţinea acum totuşi la Haţeg, de aḑi o sĕptămână, Sâmbătă în 23 Sept. n. Vor concerta: d-şóra *Adelina Piso*, cu violina, d-şóra *V. Pop* va cânta, dl *G. Şorban* şi d-şóra O. *Bardoşi* sĕ vor produce la pian, iar dl *Victor Bontescu* va declama. Cu lipsa d-lui Ioan Dămian, vor concerta deci aceleaşi distinse tinere puteri artistice ale nóstre, cari au plăcut aşa de mult la Deva.

*

Dobrogea va înlocuí Basarabia... Pentru a veni într'ajutorul sătenilor lipsiţi, s'au iniţiat în România mai multe lucrări de natură de-a putea da ocupaţiune sătenilor şi a le face ceva venit, fiind însĕ acele lucrări în acelaşi timp şi de folos trainic pentru ţĕră. Astfel sunt şi lucrările importantei şosele Garvana-Azaclău, din judeţul Tulcea, cari s'au început şi sunt conduse cu multă activitate. La lucrările şoselei nu sunt întrebuinţaţi de cât sătenii.

Acéstă şosea légă centrul Dobrogei cu portul Galaţi, şi va înlesni transportarea numeróselor bogăţii ale Dobrogei, care până acum nu aveau nici un debuşeu, la portul Galaţi. Galaţii vor câştiga fórte mult când şoseaua va fi terminată, şi Dobrogea va înlocuí acum Basarabia, care altă dată îşi revarsa tóte bogăţiile în portul Galaţi.

De-ar da Dzeu ca numai în acésta privinţă sĕ înlocuiască Dobrogea pe Basarabia, dar nici odată sĕ nu ajungă şi sórtea Basarabiei...

*

Transport de carne din Iaşi la Berlin. De cât-va timp abatoriul cel mare şi frumos din Iaşi este în tratative cu piaţa din Berlin, pentru a se trimite dela acest abatoriu român, o însemnată cantitate de carne tăiată pentru capitala germană.

Pentru acest scop a şi sosit la Iaşi un delegat al pieţei Berlin.

*

Satele cele nóuĕ. După cum am mai spus, dóuĕ noui sate româneşti se înfiinţézá acum în delta Dunării. Satul „Regina Elisabeta“ se înfiinţézá la gura Leaóştei şi satul „Principesa Maria“, pe locul unde a fost vechiul sat turcesc Tatanir.

Un mare numĕr de săteni români au cerut sĕ li-se dea pămênturi pentru a'şi zidi case pe locurile unde se înfiinţézá noile sate.

Aceste sate vor fi inaugurate mai târḑiu. Când şi acestea vor fi bine populate de săteni români, atunci întréga graniţă a Dobrogei în spre Basarabia va fi populată numai de Români.

Cele-l'alte sate înfiinţate mai înainte de dl prefect al judeţului Tulcea, se populézá neîncetat, săteni români venind mereu în aceste părţi bogate ale Dobrogei.

*

O luptă pe Dunăre. Ḑilele trecute nisce ceamuri conduse de Sêrbi circulau între cele dóuĕ maluri ale Dunării, în dreptul Brăilei, cu scop de a transporta vite din baltă în oraş. Pe cum se aflau cam spre mijlocul Dunării, ceamul lui Petrovici condus de sêrbul Nicolau, se întâlni cu un alt ceam a lui Ghenciu, condus de către un turc. Vasul cestuia din urmă, cu numele „Vrênceanu“, era vopsit chiar în ḑiua aceea, de aceea conducĕtorul atrase atenţia celuilalt din vasul lui Petrovici, ca sĕ nu se apropie. Nicolau însĕ nu ţinu sémă de acest avertisment, ci, pentru a trece mai departe, înfipse o cange în vasul Vrênceanu, făcênduşi ast-fel vênt. Cei din vasul Vrânceanu se revoltară, şi scóseră şi ei căngile lovind în vasul vecin. Un cumplit rĕsboiu naval începu atunci! La un moment dat unul din turcii vasului Vrênceanu fu lovit de o cange duşmană, şi se prăbuşi în fundul vasului. Acest fapt întărîtà mai mult pe însoţitorii sĕi şi sărind cu toţii în vasul cel-l'alt, începu o luptă pept la pept. Atunci câte unul din armatele beligerante, căzură, din nebăgare de sémă de sigur, în apă! Faţă cu acéstă întêmplare, lupta încetà la moment. Sentimentul iubirei aprópelui se desvoltà într'înşii ca prin farmec, luptătorii se împĕcară instantaneu, se aruncară toţi în Dunăre şi scăpară viaţa tovarăşilor lor. Cel rănit a fost trimis la spitalul comunei din Brăila.

*

Mórte. *Elena Petraşcu*, directóra internatului şcólei civile de fete a „Asociaţiunei“, în numele seu şi al tuturor rudeniilor cu adêncă durere aduce la cunoscinţă, că iubitul ei tată *Ioan Petraşcu*, căpitan ces. şi reg. în pensiune, posesor al medaliei de serviciu ca oficer şi al medaliei comemorative papale, împărtăşit cu s. taine, după scurtă suferintă, a rĕposat în Domnul în 13 Septembre n. la 6 óre séra, în etatea de 81 ani.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale defunctului s'au înmomêntat din casa mortuară, str. Morii Nr. 8, Vineri, în 15 l. c., la 3 óre p. m. după ritul bisericei gr. or. în cimiterul militar din loc.

Trimitem întristatei familii sincerile nóstre condolări.

AMVONUL

Predici bisericeşti.

Cu bucurie observăm în sinul clerului nostru o mişcare mai viuă, o interesare mai mare pentru predica bisericéscă. Am primit dela mai mulţi preoţi zeloşi întrebări privitor la colecţiunile de predici de cari ar avea mai îndelung folos. Le recomandăm cu drag în întâia linie:

„*Colecţiunea de predici*“ edată de profesorii dela facultatea teologică din Cernăuţi Dr. T. Tarnavski şi Dr. E. Voiutschi, colecţie fórte practic arangeată, dându-ne pentru fie-care Duminecă *patru* predici scrise de patru autori diferiţi, aşa că folosind eu în anul acesta o predică, la anul nu trebue sĕ o repetez sau sĕ mĕ gândesc sĕ-mi cumpĕr acum alt volum, ci îmi iau de îndreptar predica a 2-a, apoi a 3-a şi în urmă a 4-a pe care o am pentru fiecare Duminecă, şi voiu predica, (ori cel puţin voiu ceti, dacă puterile nu mĕ ajută sĕ predic liber). Mai plăcută e, fireşte, poporului predicarea liberă, dar şi preotului îi e favorabilă, căci însemnându-şi în schiţă în cap şirul ideilor, va putea vorbi la temă după firea sa, după plăcerea sa, folosind însufleţirea şi bogăţia cunoştinţelor sale şi ici şi colea.

Colecţia dlor Dr. Tarnavski-Voiutschi, stă din 3 volume pentru Dumineci, dóuĕ volume sunt gata, al treilea încă e gata de jumĕtate, şi în câte-va luni va fi gata întreg.

Volumul I: are predici (câte 4) pentru 16 Dumineci, dela a Vameşului şi Fariseului (Februarie) până la a 2-a după Rusalii.

Volumul II: dela Dum. 2 după Rusalii, până la a 16 a; — volumul III a ajuns cu tiparul până la a 25-a după Rusalii.

Costă fie care volum (mare, de câte 300 pagini), 2 fl. şi se pot procura sau direct dela editori în Cernăuţi, sau prin librăria nóstră archidiecesană.

Atât în volumul I cât şi II şi III, aflăm esemplare de predici fórte instructive şi legătóre de luare aminte. In deosebi originale sunt cele de sub nr. 1. a fiecărei Dumineci, scrise de Dr. Tarnavski, care esplică pe rênd în ele felurite funcţiuni, forme, mişcări, cântări din biserică, pe care publicul laic nu le înţelege de ce adecă sunt aşa şi ce însĕmnézá? Preotul ce va urma a esplica şi el poporului seu, măcar odată în lună, după Dr. Tarnavski, acele lucruri, sĕ fie sígur că va stîrni în mare mĕsură interesul şi atragerea poporului pentru predicele sale, şi indirect îl atrage la biserică şi la iubire pentru biserică şi pentru preotul ce-'l ştie captiva. Sunt un fel de prelegeri explicative e celor neînţelese din formele şi manifestările cultului divin.

In celelalte predici, aflăm un bogat isvor de învĕţături şi pilduiri sănĕtóse.

Le recomandăm cu căldură preoţimei nóstre.

*

Avem apoi: *„Seminţe din Agrul lui Christos“* de P. O. D. asesor Zaharia Boiu, de curênd apărute, cuvêntări pentru Duminecile de peste an, scurte, poporal întocmite, terminate cu câte-o potrivită rugăciune. Sĕ pot asemenea folosi bine de preot. Costă 1 fl. 50 cr. la autor ori librăria nóstră archidiecesană.

*

Se află apoi: *„Cuvêntări bisericeşti şi funebrale“* de Ioan Iosif Ardelean preot gr. or. în dieceesa Aradului, dóuĕ tomuri câte cu 1 fl. anume pentru popor întocmite. Fórte nimerite.

„Cuvêntări bisericeşti“ pentru Dumineci şi sĕrbători, de Ioan Papiu (Gherla), 4 tomuri, câte 2 fl. tomul;

„Cuvêntări funebrale“ de I. Papiu (Gherla) 2 tomuri. (A sĕ vedea anunţurile librăriei „Aurora“ P. Todoran din Gherla).

*

Şi chiar acum primim un anunţ dela prof. Dr. Elefterescu, cleric absolut şi medic, profesor în Bucureşti, care vesteşte că pune sub tipar un op de predice ocasionale, pe care în curênd le va da în mânile onoratului Cler.

Opul dlui Elefterescu va conţinea *30 predice* pentru diferite casuri de *mórte*, 12 predice pentru *cununii*, 3 predici pentru *sfinţiri de biserici*, 5 predici pentru introduceri în parochii, o predică pentru *începutul anului şcolar*, o predică pentru ajutorarea biserici. In total *52 predice*, care vor resulta circa 20—21 cóle tipărite, şi vor costa 1 fl. 50 cr.

*

Iată dar că opuri avem, şi mai apar. Numai sĕ ne interesăm sĕ le cumpĕrăm şi — sĕ predicăm poporului!

Avis şcolar.*)

Conform disposiţiilor onoratului comitet al *„Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“* din Sibiiu, dato 7 Septembre 1899 Nr. 697, cursul complementar (supletoriu), ce este împreunat cu şcóla civilă de fete a Asociaţiunii, pe basa §. 6 din statutul de organisare al şcólei, *s'a întregit cu studiile pedagogice* pentru elevele, cari doresc a se pregăti pe cale privată pentru cariera învĕţătorésca, şi astfel întregit se deschide în 1/13 Septembre a. c.

In acest curs se primesc elevele, cari au absolvat cele patru clase ale şcólei civile. Se pot însĕ primí în el eleve şi după absolvárea clasei a dóua civilă, cu calculi buni, dacă au trecut de 15 ani şi sunt împedecate a absolva tóte cele patru clase civile.

Inscrierile se pot face în ḑilele: 1/13 — 5/17 Septemvre a. c., iar în 6/18 Septemvre a. c. se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 2 fl. v. a. pe lună. Elevele însĕ cari se înscriu prima-dată la şcóla Asociaţiunii, mai plătesc odată pentru totdeuna, afară de didactru, o taxă de înmatriculare de 2 fl. v. a.

Pentru elevele, care eventual ar dori sĕ fie adăpostite în internatul şcólei Asciaţiunii, se observă, că taxa întreţinerii în internat e 250 fl. v. a. pe an, plătiţi înainte în dóue sau cel mult în patru rate.

Din şedinţa corpului profesoral al cursului complementar, ţinută în 12 Septembre n. 1899.

Dr. D. P. Barcianu *Dr. V. Bologa*
preşed. confer. notar. confer.

---

*) Foile române sunt rugate a reproduce acest avis şcolar.

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă şi colorată, — în cele mai moderne ţĕseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor *liberă de porto şi vamă acasă. **Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zűrich.** [2] 12

Nr. 492/1899 [187] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela şcólele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Bicău — lângă Brănişca — cu salar de 300 fl., şi adecă: în bani repartiţiaţi în popor 140 fl., în naturalii 70 fl., folosirea unei grădini de fênaţ 45 fl., venitul cantoral 15 fl. şi 3 stângini de lemne, din care sĕ se încălḑéscă şi şcóla; grădină de legumi şi cuartir în edificiul şcólei.

2. Brănişca, cu salar anual de 300 fl., şi anume: în bani din repartiţiune 245 fl., folosirea unei grădini 10 fl., venitul cantoral 15 fl., 3 stângini de lemne din care sĕ se încălḑéscă şi şcóla 30 fl., şi cuartir în edificiul şcólei.

3. Cărmăzĕneşti cu filia Dănuleşti, cu salar de 300 fl. din repartiţie în popor, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciόse pentru foc.

4. Godineşti cu filia Petreşti cu salar de 300 fl., anume: din repartiţie în popor 125 fl., folosinţa unui pămênt arĕtor şi fênaţ de 4 jugĕre 50 fl., în naturale 125 ferdele de cucuruz 125 fl., cuartir şi lemnele trebuinciόse.

5. Vorţa cu filia Valea-lungă, cu salar anual de 280 fl., adecă: din repartiţiune în bani dela popor 243 fl., lemne şi folosirea unei grădini 37 fl. şi cuartir în edificiul şcólei.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori Sĕrbătóre, la biserica din comuna la care au concurat, spre a-'şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei si modul de plătire al salarului.

Invĕţătorul ales la vr'una din aceste şcóle, e dator sĕ ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţiune împreună cu instruirea în cântările bisericeşti; va fi obligat mai departe a cânta Dumineca şi Sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu şcolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au sĕ-'şi aştérnă suplicele lor concursuale, instruite conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 12 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu
protopresbiter

Nr. 881—1899 [189] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, din protopresbileratul Agnitei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român“.

1. Bruiu, cu salar anual de 300 fl., şi anume 150 fl. ajutor dela stat, ce se va putea obţinea pe baza documentelor fiitorului învĕţător cualificat, cuartir şi lemnele de foc.

2. Şulumberg, salar anual de 300 fl. plătibil parte din alodiul bisericei şi parte din repartiţiune dela popor, cuartir, lemne şi grădină.

Dela concurenţi se recere, pentru ambele posturi, sĕ fie cântăreţi, buni, sĕ instrueze pe elevi şi pe adulţi în grădinărit şi pomărit. Inainte de alegere au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau Sărbătóre la biserică spre a face cunoscinţă cu poporul.

Cererile instruite conform prescriselor, sunt a se adresa în terminul prescris oficiului protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în Nocrichiu (Ujegyház).

Nocrichiu, în 14 August 1899.
Oficiul protopresbit.

Nicolae Moldovan
adm. prot.

Ad Nr. 101—1899 [191] 3—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de învĕţătóre eventual de învĕţător secundar la şcóla română elementară comunală din Jina, comitatui Sibiiului, se escrie concurs repeţit cu terminul până la 17 Septembre st. n. a. c.

Emolumentele sunt: trei sute (300) fl. v. a. salar anual, locuinţă gratuită şi trei stângini lemne de foc.

Numai concurentele şi concurenţii de religia gr.-or se vor lua în considerare. In lipsa de concurenţi cualificaţi, se institue în mod provisor şi de aceia fără cualificaţiunea recerută de lege.

Suplicele de concurs sunt a se trimite preşedintelui şcaunului şcolar, până la terminul sus-indicat.

Jina, în 4 Sept. st. n. 1899.

D. Pamfiloiu **Ioan Sava**
paroch-preş. secretar

Nr. 401/1899 protopresb. [192] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, se escrie prin acésta concurs cu terminul inclusiv 15 Septembre a. c. v.

1. Mucundorf, cu salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.

2. Feleag, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

3. Seleuşul-mare, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din posturile învĕţătoresci sus-menţionate, pe lângă îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica din comuna respectivă, spre a-'şi arĕta desteritatea în cele rituale, — au a-'şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul legilor în vigóre, în terminul fixat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighişóra, 12 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop

In *Tipografia* şi *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de

Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Preţul broş. fl 1.20, pentru România 3 franci.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

✦ ✦ ✦ ✦ **Lucru durabil. solid şi elegant** ✦ ✦ ✦ ✦

Comandele se efectuesc iute

CONSTANTIN DRAGOŞ

măestru pantofar

Strada Măcelarilor Nr. 37. **SIBIIU** Strada Măcelarilor Nr. 37.

Aduc la cunoştinţa on. public, că în

Lucrătórea mea de păpucărie

efectuesc tot felul de **încălţăminte pentru domni, dame** şi **copii,** precum şi tot felul de **reparaturi, cu preţurile cele mai moderate**; oferă totodată spre mulţumirea tuturor **marfă solidă** şi **prompt executată.**

Atrag atenţiunea on. public, ca de ací încolo voiu cerceta tóte tîrgurile de ţéră din Ardeal, servind cu **lucru bun** şi **durabil esecutat în lucrătoria sa proprie, iar nu marfă de prin fabrici,** precum fac mulţi alţii. [179] 4—6

Preţurile cele mai ieftine

✦ ✦ ✦ **Marfă gata şi materialul cel mai bun** ✦ ✦ ✦

Deschidere de prăvălie.

Am onóre a face cunoscut onoratului public, că 'mi-am instalat în piaţa de aici:

strada Cisnădiei nr. 43

prăvălie de primul rang, bine asortată cu marfă de

covóre de Brünn, depou de fabrică

în mare şi în detail,

şi fiind în posiţia de a pune la dispoziţia publicului tot felul de marfă din branşa acésta cu **preţurile fabricei**, rog pe onoratul public sĕ-mi onoreze

acest nou etablisement

cu preţuitele lui comande.

Cu distinsă stimă:

Beni Menyász,
depou de covóre de Brünn,
strada Cisnădiei nr. 43. [167] 8—10

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomandă a pregăti clopote nóuĕ, precum şi la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 5—26

clopote patentate găurite

invenţie proprie, mai de multe-ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

Preţ-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 96 Sibiiu, Marţi, 7/19 Septembre 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Mocsonyi.

Sub acest titlu, „Egyetértés“ de Sâmbătă aduce următorul articol:

Nu de mult la Arad Stefan Tisza şi Vasile Mangra ciocnind păharul de pace, constatară, că faţă de estinderea rassei germane şi slave se întâlnesc interesele poporului maghiar şi român, ba încă hotărît sunt avisate unul la altul. Vorbele schimbate la masa albă s'au continuat apoi în câtva şi mai serios, astfel că soţii lui Mangra de fapt au pornit acţiune, ca Românii sĕ abandoneze pasivitatea, sĕ se avênte în luptele vieţei constituţionale maghiare, în cadrele aşezămintelor constituţiunii sĕ caute remediul gravaminelor lor, se afle împlinirea intereselor lor. Fóia soţilor lui Mangra „Tribuna poporului“ ce apare în Arad, a desvoltat o viă agitaţie în direcţia acésta, care aşa se pare, nici n'a rĕmas fără efect. Dovadă, că Alexandru Mocsonyi, şeful Românilor moderaţi, a aflat de lipsă a păşi publice, şi printr'un articlu de ḑiar a protesta contra abandonării pasivităţii.

„Sĕ fim în curat cu aceea, că noi puterii de stat nu-i putem opune nici o resistenţă activă, din contră nici puterea de stat nu póte se frângă resistenţa nóstră pasivă, dacă suntem bărbaţi.

„Puterea de stat póte împedeca libera mişcare a partidului naţional român, dar nu esistă putere pămêntéscă, care ar fi în stare sĕ distrugă organismul partidului nostru fără de noi.

„Parola luptei nóstre are sĕ fie: restitutio in integrum“.

Aşa glăsueşte un român moderat, care de altcum e nobil maghiar şi care dacă şi-ar esamina chemice sângele, abia ar afla provenienţă română în el. Strămoşul sĕu, care înainte cu 200 şi jumĕtate de ani a venit în Ungaria, a fost de origine macedonénă. In scurt timp ajungênd familia la înflorire a ajuns în posiţie de a se încuscri cu familii domneşti maghiare. Că totuşi a ştiut că e român şi s'a mărturisit de atare, singurul titlu la acésta e religiunea gr. or. Istoria familiei Mocsonyi deci încă ilustréză trist acea politică bisericéscă sinucigaşă, care nunumai a permis confesiunilor organisarea după rase, ci încă a promovat-o.

Aşa stăm aḑi faţă cu faptul, că Alecsandru Mocsonyi e român intransigent, care nu se împacă cu unitatea statului maghiar şi cu caracterul maghiar al acestuia.

Isi esprimă nu destul de clar pretensiunea: in integrum restitutio. Óre ce înţelege sub asta? Impărţirea federalistică a statului maghiar după teritorii, aşa cum a probat'o în parte guvernul Bach? Voeşte sĕ restitue Banatul timişan, sĕ desfacă Ardealul, provincia română, subordinându-o monarchiei austriace în raport cordinat cu provincia maghiară?

Constituţia dela Kremsier sau proclamaţia fantastică de pe Câmpul libertăţii dela Blaj, i mişună în cap?

Rĕmâne deci neclar ce e acel positiv, după care nĕsueşte, dar e evident negativul. Nu-'i trebue statul maghiar, faţă de care nu cunóşte altă datorinţă, decât resistenţa. Dacă ar avea putere de a resista în mod activ, ar alege acest mod de luptă, dar deórece puterea în privinţa acésta i-e neîndestulitóre, rĕmâne pe lângă resistenţa pasivă, în faţa căreia armele statului sunt neputinciόse. Unde vrea sĕ ajungă pe calea asta, evident nu o spune, dóră însuşi nu ştie. Dar cu una e dumerit. Trebue împedecată consolidarea statului şi dacă direct nu poţi pune cuţitul în grumaḑii acestui stat, cel puţin trebue vexat cu reuma nepipăibilă, nesecabilă şi pitulată a pasivităţii române. Iată posiţia conducĕtorului Românilor moderaţi, 30 de ani după aducerea legei naţionalităţilor.

Ore póte suferi un stat, ca în cercul propriilor sei cetăţeni sĕ se propage astfel de concepte şi tendenţe, ce atacă însuşi principiul sĕu de viaţă? In Prusia ce iute ar găta cu domnul Mocsonyi, şi desigur atari apariţii deştéptă şi în noi puternică îndoială, óre sĕ ne mai încredem în acea echitate liberală, al cărei suflet a străbătut legea de naţionalităţi din 1868. Fără indoială, au manipulat rĕu cu acéstă lege; guvernele nóstre, preste tot desvĕţate dela observarea legilor, sau au pactat cu naţionalităţile, sau — silindu-se sĕ acapareze puţină gloriă de colóre naţională — le au întărîtat.

A mai venit pe lângă acésta umilirea continuă faţă cu Viena, prin care speranţele şi aspiraţiile deşteptate în naţionalităţi din Viena în 1848 şi înainte de aceea, peste tot nici aḑi nu s'au părut fără prospecte. Astfel am ajuns acolo, că în vreme-ce în 1867 Vincenţiu Babeş şi Andreiu Mocsonyi încă au sciut şi au voit sĕ represente în parlamentul maghiar, în cadrele partidelor maghiare, şi interesele speciale ale naţiunii române, Alexandru Mocsonyi pe faţă enunţă incompatibilitatea intereselor neamului românesc cu aşezămintele statului maghiar.

Tristă, dar instructivă apariţie. Şi n'am fi drepţi, dacă am căuta causa unei atari desvoltări a referinţelor numai în greşelile guvernelor în decursul celor 30 de ani. Causa acesteia e chiar legea naţionalităţilor, care nu mai corĕspunde împregiurărilor schimbate. Adevĕratul autor al acestei legi, baronul Iosif Eötvös a mânecat din premisa, că puterea statului maghiar şi constituţia liberală democratică vor esercia o astfel de atracţie asupra naţionalităţilor, că ele fără nici o silă, de bunăvoe se vor contopi în corpul politic al naţiunei maghiare.

Dar acéstă presupunere nu s'a împlinit. Puterea de atracţie a statului maghiar dela 1867 n'a devenit mai mare; în jurul nostru s'au înfiinţat de atunci nóuĕ state, cari asupra naţionalităţilor nóstre eserciază o atracţie naturală. Acel simţ de rasă, care atunci numai în Viena sperând sprigin, aspira cel mult la autonomie provincială, astăḑi gravitéză spre Bucureşti şi Belgrad, ca spre centrul aspiraţiunilor naţionale şi de stat. Atunci idea naţională avea numai tendenţe federalistice, astăḑi, deşi se feresc sĕ o spună hotărît, iredentiste.

Acésta se póte ceti şi din declaraţia lui Alexandru Mocsonyi, când proclamă incompatibilitatea némului românesc şi a statului maghiar. Şi acésta ne atrage atenţia la necesitatea revisuirei legei naţionalităţilor din 1868. In urmă tot trebue sĕ ne îngrijim de mijlóce cu cari sĕ contrabalansăm puterea atractivă a formaţiilor de state dela Dunărea-de-jos.

Vrei pace? Pune mâna pe armă! Impĕratul Germaniei, cu ocasia manevrelor primind la 14 Sept. în Stuttgart mai multe deputaţiuni, a făcut multe enunciaţiuni interesante în rĕspunsurile ce a dat conducĕtorilor deputaţiunilor. Dar fórte caracteristică pentru acest timp al „congresului de pace“ şi al „conferenţelor de desarmare“, e rĕspunsul ce împeratul l'a dat la alocuţia primarului din Karlsruhe.

Rĕspunḑênd la alocuţiunea primarului, împĕratul a exprimat satisfacţiunea sa pentru ţînuta trupelor cari contribuesc, ḑice el, la menţinerea păcii.

Apoi a sfîrşit astfel:

„*Multe veacuri se vor scurge încă până ce ideea păcii universale sĕ se realiseze pe deplin!* In aşteptarea acestui eveniment, principii mei şi *armatele* ce comandă, *sunt protecţiunea cea mai sigură a păcii pentru imperiul german!*“

O reflexiune.

Primim reflexiunea de mai jos făcută la un pasagiu din primul nostru publicat în Nr. 93. O publicăm întocmai, spre a se cunósce şi vederile celor interesaţi în causa salarisării funcţionarilor de bancă. Din parte-ne premitem, că nici noi nu desconsiderăm importanţa activităţii funcţionarilor de bancă, din contră scim aprecia responsabilitatea împreunată cu oficiul lor; dar apoi care oficiu este fără responsabilitate? Nici unul. Am ḑis şi susţinem şi acum, că *„în conformitate cu etatea şi cu studiile pregătitóre sunt bine salarisaţi“*... Cei mai mulţi au o pregătire de 4 gimnasiale şi 3 cursuri comerciale. Atâta au şi învĕţătorii nostri, şi ei trebue sĕ se mulţuméscă în tótă viaţa cu salariu fundamental de 300 fl. Greutatea muncei lor e recunoscută de tótă lumea. „*Quem dii odere paedagogum fecere*“.

Iar aceia, cari au un salariu egal cu oficialii de bancă, 800—1000 fl., cum sunt d. e. profesorii seminariali, au maturitatea, facultatea teologică şi cursuri universitare de 4 ani, etc.! Unde este deci proporţia? Cu tóte aceste noi nu ḑicem sĕ se facă reduceri, decât am vrut sĕ constatăm că — făcênd comparaţie asupra mai multor carieri, aflăm disproporţia indicată.

FOIȚA

Georgiu Dima.

(1881—1899)

Vorbim despre o activitate de 18 ani, desvoltată aici în Sibiiu în seminariul archidiecesan pedagogic-teologic şi în reuniunea română de musică din Sibiiu.

Terenul musicei la noi Românii era puţin desvoltat, abia eram la unele începuturi, cari promiteau mult, şi promiteau mult, căci în fruntea tinerei reuniuni române de cântări sta un bărbat cu frumóse cunoscinţe musicale, şi cu zel pentru scopurile reuniunei.

Erau pătrunşi de necesitatea de a ne cultiva şi pe terenul musical membrii reuniunei.

In sinul familiilor române din Sibiiu se cultiva o musică bună şi acésta sub înrîurinţa mediului social de aici.

In contact ḑilnic cu cercurile germane de aici, cari de mult cultivă pe o scară întinsă musica clasică, familiile române din Sibiiu şi-au deschis inima şi pentru musica clasică, care devine necesitate indispensabilă pentru fiecare om cult.

Se ajutau familiile române în direcţiunea acésta cu musici germâni, cari erau aici cu prisosinţă, şi erau buni, se ajutau cu muşici germâni în lipsa de români cualificaţi în musică.

Reuniunea română de musică din Sibiiu se afla în anul al patrulea al esistenţei sale şi era tocmai în ajunul unui concert al seu, în care se da un op cu o partie de solo, ce reclama un bun cântăreţ.

Tocmai atunci venise dela conservatorul din Lipsca domnul Georgiu Dima, care făcuse prin România un turneu artistic, şi era vestit ca bun cântăreţ.

La învitarea ce i-se face din partea reuniunei române de cântări din Sibiiu, de a lua parte activă în concertul ei, domnul Dima vine la Sibiiu, prin modul artistic de a cânta cuceresce inimile Sibiienilor, prin cunoscinţele sale profunde musicale, prin presentarea sa simpatică, câştigă inimile familiilor române din Sibiiu.

Era omul dorit de mult în Sibiiu, care sĕ mulţăméscă necesităţile musicale ale românilor din Sibiiu, care sĕ ia în mâna sa sórtea reuniunei române de musică din Sibiiu, instrucţiunea în musică în familiile din Sibiiu, musica vocală şi instrumentală în seminariul archiecesan pedagogico-teologic din Sibiiu şi acestora sĕ le dea direcţiunea naţională reclamată de aspiraţiunile nóstre culturale.

Bunul Dumneḑeu a inspirat pe bĕtrânii, a inspirat pe tinerii nostri de acum 18 ani, şi Georgiu Dima a rémas în Sibiiu.

I-s'a încredinţat conducerea musicală a reuniunei române de musică din Sibiiu, şi spre a i-se asigura o esistenţă onorabilă, s'a creat un cor lângă biserica parochială din Sibiiu-Cetate, şi formarea şi conducerea acelui cor s'a încredinţat d-lui Georgiu Dima.

Dintre bĕtrânii, cari acum sunt 18 ani au avut inspiraţiunea de a acuira pentru Sibiiu pe domnul Georgiu Dima, aḑi mai este în viaţă numai directorul Albinei domnul Parteniu Cosma.

La depărtarea domnului Georgiu Dima din cercul activităţii sale de 18 ani mulţi vor simţí durere adevĕrată şi sinceră, şi între acestia de bună sémă vor fi şi aceia, care au contribuit mult în 1881 ca domnul Georgiu Dima sĕ remână aici în Sibiiu.

Cu mândrie privim toţi la activitatea domnului Dima pe terenul musicei aici în Sibiiu; şi mai ales după ce în 1883 sinodul archidiecesan a creat catedră pentru musica vocală şi instrumentală la seminariul archidiecesan, şi catedra aceea s'a încredinţat domnului Georgiu Dima cu mândrie privim la ródele binecuvêntate ale activităţii lui în seminariul nostru archidiecesan.

Ca apostoli au părăsit elevii seminariali institutul pedagogic-teologic, în comunele nóstre în calitate de parochi, în calitate de învĕţĕtori au înfiinţat coruri, după modelul dascălului lor Dima, şi astăḑi în bisericile nóstre armonios rĕsună glasurile tineretului esecutând liturgia compusă de Dima, astăḑi în convenirile nóstre sociale, în producţiunile nóstre elevii domnului Dima cu pricepere şi entusiasm reproduc composiţiunile românesci ale acestui talentat compositor românesc.

Reuniunea română de musică din Sibiiu a înaintat cu paşi repeḑi sub conscia şi conscienţiósa lui conducere, între reuniunile de musică din Sibiiu şi-a asigurat loc de onóre, şi ea aḑi a devenit factor cultural în viéţa nóstră naţională din Sibiiu, şi când voim sĕ prestăm un lucru mare, un lucru impunător, fără sucursul reuniunii române de musică din Sibiiu acésta nu o putem face.

In anul 1886 reuniunea română de cântări din Sibiiu se presintă cu opera „O nópte în Granada“ şi pune în uimire pe toţi câţi sciu cu câte greutaţi a avut sĕ se lupte reuniunea, mai mult înse a impus modul cum s'a esecutat acea operă.

Şi acéstă părere am avut ocasiune a o audi şi din gura unui specialist în afaceri de bancă.

Cât privesce greutatea lucrului, acésta stă faţă de unii, nu faţă de toţi, şi faţă de cei mai mulţi.

In chestia mărimii salariilor, noi nu ne putem lua după popóre cu instituţiuni seculare, căci la alţii un preposit capitular are ḑeci de mii, pe când la noi un post egal abia e împreunat cu un beneficiu de 2400 fl.

Dar iată reflexiunea:

Sibiiu, Sept. 1899.

Onorată Redacţiune!

In prim-articolul „Ingrijorarea părinţilor“, publicat în Nr. 93 din 31 August (12 Sept) a. c. al preţuitului ḑiar ce-'l redactaţi, între altele se face amintire şi de absolvenţii şcólelor comerciale şi în legătură şi de funcţionarii băncilor române. De óre-ce asertiunile cuprinse în acéstă parte a articolului, sunt de natură a propaga în publicul neorientat idei greşite asupra situaţiunei funcţionarilor de bancă şi a rolului ce-'l au acestia în desvoltarea institutelor nóstre de bani, câteva reflexiuni se impun în mod imperativ.

Constatăm dintru început, că în ce privesce apreţiarea muncei funcţionarilor de bancă, autorul tradéză o absolută incompetenţă, când afirmă, că: „funcţionarii de bancă, într'un numĕr restrîns de óre îndeplinesc o muncă uşóră şi după şablon.“

Dór este cunoscut, că una dintre cele mai enervante, mai consumătóre şi mai ruinătóre ocnpaţiuni, este aceea a funcţionarilor de bancă, cari ḑîlnic au a face, cel puţin 6 óre, cu cifrele! Şi de câte-ori nu trebue lucrat opt şi chiar mai multe óre pe ḑi pentru resolvirea afacerilor de bancă, cari nu sufĕr amânare. Ce sĕ ḑicem despre multele sĕrbători, ferii de peste vară, în care numai singur funcţionarii de bancă trebue sĕ ţină oficiu?

Dacă munca funcţionarilor de bancă este atât de uşóră, cum şi-o închipuesce scriitorul articolului, de ce în lumea întrégă maximalul anilor de serviciu receruţi pentru obţinerea pensiunei complete este 30, pe când la alte multe ocupaţiuni se recer 40 de ani?

Mortalitatea cea mare, ce o arată statistica la funcţionarii de bancă, de sigur nu este a se atribui muncei uşóre, ce acestia au a presta.

Că sunt la bănci, întocmai ca şi în alte oficii — şi lucruri de şablon, admitem, dar cele mai multe lucruri pretind dela funcţionarii de bancă o judecată seriósă, precauţiune şi pricepere pentru promovarea cu succes a intereselor institutului, în al cărui serviciu stau!

Deasemenea este lipsită de ori-ce basă asertiunea, că urmând exemplul institutelor străine mai vechi, unele institute de bani române au întrodus salarii mult prea mari. Nu vechimea şi mersul afacerilor trebue sĕ fie hotărîtóre pentru fixarea salariilor; şi principiul acesta, cred cà a fost urmat şi de bărbaţii conducĕtori ai institutelor nóstre, la sistemisarea salariilor, recunoscĕnd îndreptăţirea funcţionarilor de a beneficia în primul rĕnd de ródele muncei lor. Dacă autorul şi-ar fi luat osteneala a se informa despre starea faptică a lucrului, comparând d. ex. salariile dela primul nostru institut de bani cu cele dela „Hermannstadter Allgemeine Sparcassa“ din loc, ar fi aflat, că pe când la cel dintâiu primul salar ce-'l primesc practicanţii este fl. 25 — 35 — (atâta capăta şi un jurist absolut, adeseori Dr. în drepturi. Nota Red.) lunar şi salarul fundamental, după-ce ajung funcţionari definitivi, este fl. 600 şi fl. 150 bani de cuartir, — pe atunci la acesta din urmă practicantul primesce îndată ce întră în serviciu fl. 500 anual şi la 1/2 an ori un an după denumire definitivă fl. 700 salar fundamental şi fl. 100 bani de cuartir.

Mai evidentă este diferinţa între salariile plătite de băncile române şi între cele dela institutele streine, dacă vom spune, că Banca austro ungară dotează pe funcţionari definitivi cu minimum fl. 900 salar fundamental, 300 bani de cuartir, acésta deja după un an de probă, în care tinerii încă primesc fl. 720.

De notat este că tineri funcţionari români întru nimic nu sunt inferiori celor străini.

Dar cugetând serios asupra tuturor împrejurărilor, între cari trăiesc funcţionarii de bancă, óre prea mare sĕ fie un salar de fl. 800 sau chiar şi fl. 1000 — ţinênd cont şi de aceea, că cu timpul tinĕrul funcţionar póte doresce a se căsători? De sigur că nu!

Am ţinut a face aceste câteva reflexiuni, ca sĕ se vadă, că salariile funcţionarilor dela băncile române nu sunt nici „prea mari“, nici prea uşor câştigate.

Multe am mai avea de ḑis, dar de ocamdată ne mulţumim cu atâta.

Mai mulţi funcţionari de bancă.

Porţile de fer.

„Neue Freie Presse“ scrie mai nou:

„Cu tóte că tariful de taxe ungar pentru trecerea canalului de la Porţile de fer e în vigóre deja de la 1 Septemvre — *chestiunea aplicării acestor taxe nu pare a fi resolvată definitiv.*

Din partea României s'a făcut o propunere ca ţĕrile riverane sĕ plătéscă Ungariei cheltuelile făcute cu regularea canalului — cheltueli ce se urcă la 45 de milióne de fiorini — *şi apoi sĕ fie liberă trecerea vaselor prin Porţile de fier.*

In privinţa acésta, continuă „Neue Freie Presse“, din Bucureşti ni se scriu următórele:

In cercurile conducĕtóre de aici se recunóşte în adevĕr că congresul din Berlin a însărcinat pe Austro-Ungaria cu regularea Porţilor-de-fer şi cu aplicarea taxelor; ele sunt însĕ ferm de părerea că ar fi trebuit negreşit o înţelegere a Puterilor în privinţa mărimei acestor taxe.

De óre ce din punctul acesta de vedere, tratatul da la Berlin nu cuprinde clause speciale şi precise, o înţelegere ar putea fi stabilită.

Infiinţarea unei taxe, în sine, nu póte fi considerată ca neîndreptăţită; totuşi, trebue sĕ se recunóscă că acéstă taxă ar aduce mari greutăţi circulaţiei vaselor şi comerciului.

Se crede că prin propunerea făcută se va resolva chestia, plătindu-se Ungariei cheltuiala de 45 de milióne pentru regularea canalului de la Porţile-de-fer; în chipul acesta se va da libertate circulaţiunei vaselor şi astfel se va corespunde hotărîrilor tratatului de la Paris asupra liberei navigaţiuni pe Dunăre.

Propunerea, înainte de a lua o formă concretă, va fi obiectul „unor deliberări“.

Iar „Jurnalul des Débats“ scrie:

„Ni se scrie din Petersburg că în chestiunea taxelor dela Porţile-de-fer, despre cari am întreţinut deja pe cititorii noştri, *guvernul rusesc a adoptat acelaşi punct de vedere ca şi guvernul român.* Teza guvernului din Petersburg este că Austro-Ungaria nefiind decât mandatara Puterilor semnatare ale tratatului din Berlin în ceea-ce priveşte regularea acestei părţi a cursului Dunărei, imperiul dualist nu este în drept sĕ fixeze taxele de peaj şi sĕ regulamenteze navigaţia fluviului la Porţile-de-fer, decât în înţelegere atât cu marile Puteri europene, cât şi cu statele riverane, ale căror mandatare au fost aceste Puteri în anul 1878.

Acéstă interpretare a guvernului din Petersburg a fost deja notificată guvernului austro-ungar.

Se pare că Germania n'a luat încă o atitudine hotărîtă în privinţa acestei chestii de principiu. De asemenea, Franţa şi Italia au păstrat până acum aceeaşi atitudine espectantă. Dar cei iniţiaţi cred a şti că „Foreign office“ din Londra ar înclina spre înterpretarea ruséscă a tratatului din Berlin.

Din România

(*De lucru sătenilor*) Guvernul român sĕ foloseşte de tóte chipurile posibile, pentru a veni într'ajutor sătenilor atinşi prin ródă slabă a anului acestuia. Caută sĕ le facă bine, deschiḑêndu-le isvóre de venit, dar în acelaşi timp sĕ facă bine şi ţerii însaşi, după lucrările ce le arangéză pentru săteni şi prin ei.

O atare lucrare e şi sĕcarea bălţilor, lucrarea de stîrpire a locurilor mlăştinóse întinse din ţară, spre a le face fructifere.

Inginerul şef al judeţului Covurluiu, a fost acum învitat de ministerul lucrărilor publice, sĕ arate bălţile din judeţ care vor fi secate de către săteni.

Acéstă lucrare se face din fondul de 1.300.000 de lei destinat pentru ajutorarea sătenilor, dându-li-se de lucru.

Şi sătenii vor avea de lucru şi ţara va avea folos.

Revistă Externă

Necazuri în Spania

Impotrivirea mereu crescêndă a contribuabililor din Catalonia şi Aragon de a plăti impositele, preocupă guvernul din Madrid mai mult de cât uneltirile carliste din câte-va provincii din centru şi din Vest şi cărora autorităţile civile le dau mai puţină importanţă de cât cele militare. Directorul vămilor din Barcelona a agravat conflictul, pretinḑênd că numai mărfurile acelor contribuabili, cari probéză că au plătit impositele trimestriale, pot sĕ fie admise la export sau import.

Chestiunea acum este de a se şti dacă Catalanii şi Aragonesii, în general fórte susceptibili, vor urma sĕ nu plătéscă taxa impositelor.

Nunţiul apostolic şi Primatul au dat sĕ înţelégă că Vaticanul va interveni pelângă clerul spaniol pentru a se pune capĕt agitaţiunei din aceste provincii. In schimb, guvernul va continua sĕ ignoreze atitudinea prelaţilor din congresul de la Burgos şi se va sili ca sĕ dea satisfacţiune catolicilor în interes de instrucţiune publică.

*

Intrevenire în procesul sêrbesc.

„Le Temps“ primeşte de la corespondentul sĕu din Viena o telegramă, după care *Rusia* şi *Austro-Ungaria*, lucrând în virtutea înţelegerii austro-ruse din Aprilie 1897, au dat sĕ înţelégă regelui Alexandru şi guvernului sĕu, că ar fi de dorit, din punctul de vedere al păcii în Balcani, de a nu provoca o insurecţiune în Serbia, prin condamnarea la mórte a şefilor partidului radical naţional.

*

Serviciu religios în Alsacia

In toţi anii, ḑiua de 7 Septembre st. n. e celebrată în catedrala din Metz printr'un serviciu solemn în onórea soldaţilor francezi morţi la Metz în 1870.

Şi anul acesta a avut loc ceremonia funebră. In mijlocul catedralei îmbrăcată în negru, se ridica un măreţ catafalc înconjurat cu trandafiri şi coróne. După serviciul religios, d-na Charpentier a făcut o chetă al cărei produs e consacrat întreţinerii monumentului ridicat la cimiterul Chambiere.

Poliţia germană n'a apărut de loc anul acesta la catedrală în timpul slujbei religióse. Faptul acesta se produce pentru prima óră.

La amiaḑă s'a format un cortegiu care a mers până la cimitir, unde au fost depuse corónele de pe catafalc.

Directorul actual al gimnasiului nostru din Braşov domnul Virgil Oniţ, atunci colaborator la ḑiarul nostru „Telegraful Roman“ în recensiunea despre esecutarea acelei opere, în focul juneţei sale esclamă:

„Cu inima liniştită, şi fără bănuială de laudă de sine, resumând, putem ḑice, că succesul, pe care l'a raportat reuniunea nóstră cu representaţiunea operei: „O nópte în Granada“ a fost splendid. Şi aici vin a se aprecia ostenelele cele fără de margine, zelul fără de păreche, spiritul de întreprindere vitejesc şi măestria de a putea pune la cale un lucru atât de grandios, — pe cari le-a dovedit totdéuna stimatul şi cunoscutul nostru dirigent Dl George Dima.

Nu cu vorbe góle, nu cu frase resunătóre vom face noi românii isprăvuri în lume ci cu fapte vii, numai cu fapte vii. Dl G. Dima este omul faptelor, care are o voinţă de fer şi şi astădată ca-'n nenumĕrate rênduri a dovedit-o, că românul dacă voesce póte.

Sunt cu mult prea sĕrac în cuvinte ca sĕ pot esprima aci întreg succesul şi însemnătatea întreprinderii, pe care a pus-o domnul Dima la cale, dar-'l pot asigura, că în inimile fiecărui român, care-'l cunósce, Dlui şi-a ridicat un monument neperitor de iubire şi stimă“.

La anul 1895, reuniunea română de musică din Sibiiu face escursiune la Bucuresci şi arangiéză 2 concerte în sala de la Ateneu.

La concertul al doilea era de faţă şi Maiestatea Sa regina Elisabeta.

Entusiasmul era mare, după fiecare piesă cântată la un semn dat de Regina României publicul aplauda cu nespusă însufleţire şi manifestaţiunea se ridică la gradul unei apotheose naţionale, când la finea concertului regina poetă chiamă în logia regală pe artistul Geórgiu Dima, şi'-i esprimă recunoscinţa sa.

Freneticile aplause ale publicului Bucureştean au resplătit reginei acest semn de distincţiune maiestatică, şi ele s'au ridicat la nivoul unei apoteose naţionale.

Sub direcţiunea domnului Dima reuniunea română de musică din Sibiiu a progresat, în continuu a progresat, şi concertul festiv dat la 12 Martiu a. c. în sala cea mare de la Gesellschaftshaus din incidentul înstalării festive a actualului metropolit al nostru Ioan Metianu, au pus coróna acelor festivităţi.

Mai ales în anul 1898 a eşit la ivélă înportanţa culturală a reuniunei române de musică din Sibiiu la părăstasul pentru fericitul Şaguna din incidentul aniversării a 25 dela mórtea lui. La părăstasul din Reşinariu reuniunea română de musică din Sibiiu sub conducerea domnului Dima a executat admirabilele composiţiuni funebrale ale măestrului Dima, şi par-că spiritul iubitoriu de artă al Mareluí Şaguna plutea asupra festivitaţilor a căror splendóre o a ridicat reuniunea română de musică.

In Septembre 1898, biserica din Sibiiu-Cetate e plină de honoraţiorii civili şi militari din Sibiiu, asistând cu pietate la părăstasul arangeat de consistorul archidiecesan pentru sufletul rĕposatei împĕrătese-regine Elisabeta.

Invitată şi acuma ca şi la părăstasul din Reşinariu, reuniunea română de musică din Sibiiu, esecută în biserică admirabilele composiţiuni ale Domnului Dima şi admirabila cântare: „Ce e viaţa nóstră“, ne transpune în sfere mai înalte.

La câte-va ḑile numai, ne aflăm toţi din nou întruniţi în biserica din Sibiiu Cetate.

In mijlocul bisericei zăceau rĕmăşiţele pămêntesci ale blândului Metropolit Miron.

Reuniunea română de musică din Sibiiu la învitarea consistorului archidiecesan repetéză cântările, cu cari la părăstasul pentru împĕrătésa Regina Elisabeta s'a adresat către Părintele ceresc.

Acésta a fost cea din urmă manifestaţiune de pietate faţă cu rĕposatul metropolit Miron, care a avut şi el partea sa la aducerea domnului Georgiu Dima la Sibiiu.

Chemat de către Eforia scólelor nóstre centrale din Braşov la catedra de musică pentru gimnasiu, scólele reale şi comerciale, între condiţiuni mai favorabile ca cele ce i-se asigurau la seminariul nostru archidiecesan, domnul Dima a acceptat ofertul făcut, şi consistoriul archidiecesan l'a dispensat dela seminariul archidiecesan.

Va trebui sĕ-'l dispensăm şi noi Românii din Sibiiu, va trebui sĕ-'l dispenseze numĕrósa cétă de apostoli, carí eşiţi din seminar, unde au crescut în şcóla lui Dima, credeau că dela postul din seminar, de care este legată o misiune culturală românéscă, o misiune apostolică, numai mórtea îl póte dispensa.

Il dispensăm cu durere, dar decât durerea nóstră numai dragostea nóstră este mai mare, şi ferbinţile dorinţe, ca Dumneḑeu sĕ-l ţină întreg, cinstit, sănĕtos, în ḑile încă îndelungate, spre a-'şi continua activitatea binefăcĕtóre la şcólele nóstre centrale din Braşov

Rĕsplata muncei fiecare om o caută în consciinţa sa.

E fericit omul, care se învredniceşte de recunoscinţa semenilor sei încă în lumea acésta.

Georgiu Dima se numĕră între aceşti puţini fericiţi.

Mateiu Voileanu.

Banchet de adio profesorului G. Dima.

In scopul de a procura amicilor din societatea română a dnului profesor George Dima o convenire de adio înaite de plecarea sa la Brașov, subsemnații arangiază un banchet Sâmbătă, în 23 c. n. la órele 8 în unul din restaurantele din loc.

Cei-ce doresc a participa la acest banchet binevoiască a se anunța la dl secretar Dr. I. David (Mercuri și Joi după amédi între órele 3 și 6 în localul societății române de de lectură din loc.)

Sibiiu, 19 Septembre 1899.

Dr. Daniil P. Barcian, Nicolae Bența, Dr. Ilie Beu, Dr. Vasilie Bologa, Parteniu Cosma, Dr. Ioan David, Dr. Cornel Diaconovich, Dr. Amos Frâncu, Dr. Liviu Leményi, Constantin Popp, Dr. Octavian Russu, Mateiu Voileanu.

Vești economice.

= *Esposiție de vite în Sibiiu* Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“ în ședința sa ultimă a luat între altele următórele hotărîri: *Esposiția de vite de prăsilă* anuală, împreunată cu distribuire de premii în bani, care este a 10-a, ce reuniunea o aranjează, se va ținea în Sibiiu în una din dilele din urmă ale lunei Octomvrie n. c. Vor fi admise vitele (bovine și oi) locuitorilor din comunele Sibiiu, Turnișor, Cristian, Rĕșinar, Poplaca, Bungard, Șura-mare, Slimnic, Mohu, Gușterița, Gurarîului, Orlat, Sadu, Șura-mică și Veștem.

= *Exposiție de póme în Sibiiu.* Tot în Sibiiu se va aranja cam pe la mijlocul lunei Octomvrie c. n. o *esposiție de póme*, struguri și derivatele lor. Acéstă esposiție este a 3-a, ce reuniunea o aranjează (prima a fost în Sĕliște, a 2-a în Sebeșul-săsesc). Ca esponenți pot lua parte, afară de membrii reuniunei, locuitorii din întreg comitatul Sibiiu. Pot fi espuse: mere, pere, gutui, prune, perseci, nuci, alune, castane, migdale, córne, struguri; derivate din póme și struguri (must, vin, rachiu, oțĕt, oleiu, póme uscate, lictar, compot, dulcéță ș. c. l.), apoi unelte, întocmiri, modele etc. din raionul pomăritului. Intre esponenți se vor distribui premii în bani și diplome de recunoștință. Se va adresa un apel către preoți, învĕțători și fruntașii noștri pentru a îndemna poporațiunea la participare.

= *O bute și o ladă americană.* Inaltul minister reg. ung. de agricultură vestește reuniunea rom. de agricultură, că dilele acestea îi va trimite *o bute și o ladă originală americană* pentru pachetarea pómelor, confecționată de firma Munk H. și fiiul din Slatina-Maramurĕșană, cari după sosire, vor fi espuse spre privirea celor interesați.

= *Prelegeri poporale economice.* La recercarea ministrului de agricultură, care pune la cale ținerea de prelegeri poporale economice sistematice prin diferitele comune centrale, comitetul reuniunei a acceptat a se ținea asemenea prelegeri în comuna *Sĕliște*, unde vor prelege dnii Demetriu Comșa, preș. Reuniunei, din pomărit; membrul pe viéță dl I. de Preda, adv. despre cultura sparangielului și ciupercilor, cum și despre obiecte din sfera de drept (testamente, contracte); membrul comit. Romul Simu, din stupărit. Prelegerile se vor ținea în 9 Dumineci din decursul iernei. Materialul de preles se va tipări în broșuri, cari se vor distribui între participanți. Pe acéstă cale cu timpul vom alcătui o biblioiecă economică poporală.

=*Soiul și prețul strugurilor.* A sosit dela minister o consemnare despre strugurii ce se pun în vêndare de proprietarii diferitelor ținuturi din țéră. Consemnarea stă la disposițiunea celor-ce ar dori sĕ-'și tragă informațiuni despre soiul și prețul strugurilor.

=*Cuptorul de uscat póme, sistem „Cazenille“*, ce este zidit în comuna Sĕliște, se va pune în lucrare fără amênare sub conducerea membrului din comitet dl Ioan Chirca, vice-notar. Pe lângă prune, mere, pere se vor face încercări cu uscarea legumelor (țeler, pĕtrângei, morcovi etc.) lucru puțin cunoscut între noi și atât de căutat în comerciu.

= *Adunarea gen. anuală* a Reuniunii agricole. se va ținea ĕstan în Rĕșinari.

NOUTĂȚI

Din causa sf. sĕrbători „Nascerea Născătórei de D-deu“, ce cade Miercuri, numĕrul nostru proxim va apare Sâmbăta viitóre.

Metropolitul Metianu în visitațiune canonică. Primirea, ce i-s'a făcut I. P. S. Sale Metropolitului *Mețianu* Sâmbătă, la sosirea în ținutul sĕu natal, a fost, spune „Gazeta“, cât se póte de frumósă. La întrarea pe teritorul protopresbiteratului Zêrnesci, la „Măgurele“, archiereul a fost întimpinat de un măreț banderiu de călăreți, în frunte cu preoțimea și numĕroși fruntași din tóte părțile.

De aci trăsura purtată de patru cai, a Metropolitului, urmată de un lung șir de alte trăsuri și precedată de banderiul călăreților, a trecut în Cristian, unde Metropolitul a făcut rugăciuni în biserică și a ținut vorbire poporului. După aceea și-a continuat drumul spre Zêrnesci în aceeași ordine până la locul așa numit „Podul Turcului“, unde înaltul óspe fu salutat și primit de un nou banderiu din Tohanul-vechiu în frunte cu fruntașii parochiei și ai comunei.

Comunele prin cari a trecut archiereul, au fost pretutindenea împodobite jur împrejurul stradelor cu flori și cu cununi, cu porți de triumf etc.

Mari au fost festivitățile cu deosebire în Zêrnesci. Intrégă comună împodobită. Sâmbătă séra iluminație în onórea archiereului. Dumінecă serviciu divin festiv, la care a pontificat I. P. S. Sa. Se adunase lume multă, încât era imposibil de-a mai încăpea în biserică. Metropolitul a ținut poporului o mișcătóre vorbire, care a stors lacremi din ochi multora.

Duminecă séra s'a dat în onórea I. P. S. Sale un frumos concert.

*

Asociațiunea la Deva. Din contribuiri, dela Concert, bal, banchet și suprasolviri' au incurs la adunarea gen. a Asociațiunii la Deva, cu totul 1814 fl. 50 cr. din cari detrăgêndu-sĕ spesele de 1514 fl. 50 cr. *s'au trimis comitetului central ca venit curat 300 fl.*

Ca suprasolviri au incurs, dela: familia Mocsonyi 30 fl. Dr Ilarion Pușcariu 3 fl. George Pogány 3 fl. Boga Károly 1 fl. Dr. Gavrilă Suciu 1 fl. Demetriu Suciu 1 fl. Dr. Nicolae Muțiu 1 fl. Dr. Aurel Ciatu 1 fl. Dr. Iustin Colbasi 3 fl. M. Stoichița 4 fl. Demetriu Preda 1 fl. Constantin Baicu 50 cr. Simion Dragomir 1 fl. Adam Beniamin 1 fl. — la olaltă 51 fl. 51 cr.

*

Congresul orientaliștilor Numele Romei exercită o influență care departe de a se mișcora se întinde până în cele mai depărtate țări. Convocarea celui de al 12-lea congres al orientaliștilor, care trebue sĕ se deschidă la 4 Octomvrie st. n. în orașul etern, a primit un numĕr de aderări cu mult superior celui din conferențele precedente! Anul acesta vor participa la congres peste 500 de savanți străini venind din tóte punctele globului. La congresul din Florența, 1878, au participat numai o sută de savanți. Universitățile și guvernele chiar vor trimite delegați; principi din case domnitóre s'au înscris ca aderenți; între alții doi archiduci de Austria: archiducele Joseph și archiducele Ludovic Salvator. Principele Roland Bonaparte va lua parte ca representant al Societății geografice din Paris. Universitatea din Oxford a delegat pe profesorul Max Müller; societatea asiatică din Londra va fi represintată prin președintele sĕu. Guvernul Indiilor, Japonia, China, Persia și Siria vor trimite delegați.

Congresul e pus sub înaltul patronagiu al regului Humbert. La congresul din Paris în 1897, când Roma a fost alésă ca sediu al viitórei întruniri, un pericol putea sĕ se ridice: acela de a vedea pe clericali propunênd patronagiul papei. Contele de Gubernatis fiind numit președinte organisator al viitorului congres, s'a grăbit sĕ pue la vot o ordine de di desemnând pe regele Italiei ca protector al congresului. Vaticanul, și mai cu sémă partidul jesuit, a încercat sĕ creieze obstacole, dar contele de Gubernatis e curajos și îndemânatic: el a făcut sĕ triumfe causa unui mare congres internațional al orientaliștilor, întrunit în Roma, sub patronagiul regelui Italiei.

Opera modestă, începută acum vre-o 30 de ani de Leon Rosny și Oppert, va primi în Roma o nouă consacrare.

*

Principii României și Țarul Rușilor. Unele diare strĕine anunță că AA. LL. RR. Principele Ferdinant și Principesa României, se vor întêlni la Darmstadt pe la finele sĕptĕmânei viitóre cu MM. LL. Țarul și Țarina Rusiei.

*

Fotografia „Telegrafului Român“ Sub firma acésta „Tribuna Poporului“ din Arad ne insinuă, că noi ne-am schimbat ținuta politică, căci am reprodus la locul prim articolul domnului Mocsonyi privit oriu la partidul așa dis național.

Am reprodus articolul domnului Mocsonyi fără a ne schimba ținuta politică, cea ce nu va sĕ dică, că și noi facem salturile mortale ale celor dela „Tribuna Poporului“. Altcum noi vom reveni; deocamdată însĕ publicăm aprețiările pressei ungouresci în acéstă afacere.

*

Căsătorie. D-șóra Victoria Nemeș din Cojocna și dl Traian Gall din Rogojel, își serbéză cununia Duminecă în 12/24 Sept. c.

*

Filosoful Nietzsche—un mort viu.. Cei cari citesc operile celui mai mare filosof modern, póte nici nu vor fi știind cu toții că Nietzsche mai trăește încă — dacă tocmai se mai póte afirma așa ceva despre el, după ce a ajuns într'o ast-fel de stare în cât nici atât nu mai știe cine a fost odinióră și ce a scris!

In apropiere de Weimar, la pólele unui deal e o căsuță, în care filosoful își petrece viața în totală lipsă de conștiință. Cuvênt n'a eșit de mult pe buzele lui; dilele trec una după alta, dar în sufletul sĕu amintirea celor trecute tot mórtă rĕmână. Bolnavul de altmintrelea e fórte liniștit, celor din jurul sĕu nu le causéză nici o grijă, se preumblă de diminéța până séra printre arbori și floricele, dar nimic nu póte impresiona sufletul sĕu amorțit. Singurul semn de viață e zimbetul, ce i-se ivește pe buze la vederea unei femei. Fie tinĕră, fie bĕtrână, privirea sa e aceeași, și pentru fie-care are câte o flóre, pe care 'i-o dă.

Sora sa, vĕduva Főrster, care tocmai acum arangiază spre publicare ultimile scrieri ale filosofului, a cercat sĕ-i atragă atențiunea și sĕ-i revóce în memorie cel puțin o scânteie din cele trecute, punêndu-'i înainte manuscriptele. Filosoful a privit indiferent hârtiile și n'a dat nici un semn că ar recunóște cuvintele și ideile ce le-a depus odată pe hârtie. In odaia lui Nietzsche atârnă un portret al lui, pictat de pictorul Stöving, dar și aici aceeași expresiune melancolică, distrasă, a feței, care dovedește că marele spirit de odinióră își trăește traiul într'o monotonă inconștiențiositate. Trupește e pe deplin sănătos, sufletul însĕ i-s'a stins — pe vecie.

*

Cum s'alungă om pe om până și în fundul lumii.. O societate germană de pescuit, străbătuse până la îndepărtata însulă puțin populată, numită a „Urșilor“, pentru a pescui în acele părți. Dar nici acolo, la spatele lui Dumnedeu, cum e e vorba, n'a avut pace. Aflându-se de asta, un vas de rĕsboiu rusesc a fost trimis sĕ alunge pe pescuitori de acolo, căci acea insulă ar fi proprietate ruséscă. Comandantul încrucișătorului „Swetiana“, Căpitanul Abasa, a debarcat de curênd pe țĕrmul nordic al Insulei Ursilor, unde se află expediția germană de pescuit și o expediție privată a supusului german Lerner. Nu departe de lagărul germanilor, căpitanul Abasa a dat de urme de colonii ruse. El înalță îndată pe însulă drapelul comercial rus și o tablă cu inscripția „aparține Rusiei“, în limbile rusă, francesă și engleză. La invitarea sĕ părăséscă insula, germanii se supuseră de bună voe, ast-fel că afacerea s'a terminat fără sĕ dea naștere la vre-un conflict.

*

Ciuma în Portugalia. Trei bolnavi din spitalul Oporto, grav atinși de ciumă și tratați cu serum din institutul Pasteur, sunt în deplină convalescență. Medicii francezi au constatat în organele a doui copii morți sĕptĕmâna trecută, fără sĕ fi primit vre-o îngrijire, bacili de ciumă fórte virulenți. Medicul american Irwing și medicul englez Schadwell, au sosit și ei în Portugalia spre a fi întru ajutor.

*

Pază laxă. „Curierul Român“ din Botoșani, scrie: Suntem bine informați că pe când armata nóstră face în modul cel mai riguros pază frontierei în contra învadării ciumei pe tot lungul Prutului, de la Mamornița până la Dunăre, Sulina și Constanța, pe atuncia trecĕtórea principală din *Rusia* în *Bucovina*, Nóuĕ-Sulițe, *este cu de sĕvêrșire liberă*, fără nici o pază și control din partea Austirei, așa că ori-cine póte trece p'aici nesupărat de nimeni în Bucovina și de-aci prin Ițcani-Burdujeni și Mihăileni în România. Ni se asigură că comandantul acestei regiuni de pază, colonelul Paciurea, a și semnalat telegrafic ministeriului acest fapt grav. Căci așa fiind, la ce mai păzim noi Prutul?..

*

Universitatea din California. Un concurs internațional a fost deschis sub auspiciile d-nei Phoebe Hearst, din California, pentru planurile de construirea unei universități în California. Resultatul acestui concurs s'a dat dilele trecute la San-Francisco. Premiul 1 în valórea de 10.000 de dalori, a fost acordat unui francez, d. E. Bénard din Paris, căruia i s'a acordat acum câți-va ani premiul Romei.

D-nii Howells, Stokes și Hornbostel, din New-York, au luat premiul al 2-lea de 4.000 de dolari; d-nii Despradelles și Codman, din Boston, premiul al 3-lea, de 3.000 de dolari; d-nii Howard și Cauldwell, din New-York, premiul al 4-lea, de 2.000 de dolari; d-nii Lord, Hewlecb și Hull, din New-York, premiul al 5-lea. de 1.000 de dolari.

Resultatul acestui concurs judecat de un juriu internațional a fost o victorie pentru școla de architectură franceză, căci toți laureații și-au făcut studiile la școla de bele-arte din Paris.

*

O descoperire contra pulberei fără fum. Se scie zorul cu care tóte statele s'au apucat sĕ fabrice pulbere fără fum, cu care trupele pot sĕ tragă un foc după altul fără a se putea descoperi locul din care se trage.

Acum diarele transoceanice anunță că un ofițer din armata Statelor-Unite, colonelul Smart, a făcut o descoperire care neutraliséză avantagiul pulberei fără fum. El a conștatatat, că prevĕdênd lunetele, ocheanele sau lornietele de rĕsboi cu sticle violete, se obține posibilitatea de a zări, chiar la distanțe mari, efectul produs în atmosferă de descărcăturile focurilor trase cu pulbere fără fum. Acum se va face cu acéstă descoperire o experiență în insulele Filipine, unde insurgenții se servesc de arma Mauser încărcată cu cartușe cu pulbere fără fum. Toți ofițerii d'acolo au fost prevĕduți deja cu lorniete cu sticlă violetă, cu cari sĕ pótă descoperi imediat liniile inimice și sĕ-și reguleze șirul ómenilor.

Dacă acésta încercare reușește, nu va fi de mirat sĕ vedem pe viitor soldați pornind la rĕsboiu cu — ochelari violeți!

*

Nenorociri în munți. De cât-va timp în Elveția accidentele de munți sunt fórte dese. Dilele trecute în cantonul Valais o femee care culegea fragi a fost strivită de un bloc de stâncă ce s'a rupt și a cădut pe ea! O caravană compusă din dóuĕ călăuze a scăpat cu frica; cea-l'altă călăuză și doi călĕtori a cădut într'o crepătură a ghețarului din Arolla. O călăuză a fost scósă mórtă, gâtuită de fringhia care-i fusese aruncată; cât despre călĕtori, unul și-a rupt brațul, iar cel-l'alt s'a lovit grav la cap.

*

Mórte. *Petru Popovici* paroch gr. or. rom. în Săcămaș, distins cu brîu roșu pentru meritele făcute pe teren bisericesc, membru pe viață al „Astrei“ etc., după un morb scurt, a reposat în 5/17 Septembre în al 76-lea an al etății și 50-lea a preoției.

*

Sistemul monetar în Indiile englese. După o depeșă primită de diarul engles „Daily Mail“, etalonul de aur a fost adoptat de guvernul indian. Valórea unei „rupie“ (moneta locală curentă) a fost fixată la 1 shiling 4 pence sau 1 leu 64.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ s'au înscris de membri ajutători: Nicolae Vătășan, profesor, Nicolae Penciu, jude reg. în pens. și Ioan Caicuț măiestru pantofar, iar de membri ordinari: George Dorca, zugrav de case, Romulus Joandrea, măiestru măcelar, George Columban, sod. cismar, George Cărăbulea, și Teodor Aftenie, măestri cismari, Ioan Dușe și Luca Dușe măiestri cojocari, Zevedeiu Burnete și Simeon Moga, sodali cismari.

Precum aflăm cu regret, esposiția industrială, ce era sĕ se țină în tómna a. c., din causa scurtimei timpului s'a amênat pe primăvară.

Nr. 401/1899 protopresb. [192] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, se escrie prin acésta concurs cu terminul inclusiv 15 Septembre a. c. v.

1. Mucundorf, cu salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.

2. Feleag, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

3. Seleuşul-mare, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din posturile învĕţătoresci sus-menţionate, pe lângă îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica din comuna respectivă, spre a-'şi arĕta desteritatea în cele rituale, — au a-'şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul legilor în vigóre, în terminul fixat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighişóra, 12 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop

Nr. 510/1899 [194] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare:

1. Mada, cu salar anual de 300 fl., şi lemnele necesare pentru încălḑit.

2. Suligete, cu salar anual de 300 fl., cuartir gratuit şi lemnele necesare pentru încălḑit.

3. Vĕrmaga, cu salar anual de 300 fl., cuartir gratuit, şi lemnele necesare pentru încălḑit.

Concurenţii la vre-unul din acestea posturi, sĕ-'şi subştérnă cererile lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopr. în terminul deschis.

Oficiul protopr. gr.-or. al tractului Geógiu, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Hondol, 1 Septembre 1899.

Vasiliu Pipoş
protopresb.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vênḑare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.

In romănesce de
I. Popovici.

Preţul Geografiei leg.	**fl. 1.30**
„ Istoriei universale leg. .	**„ 1.—**

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.

Preţul broş. 75 cr.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.

Preţul broşat florini 1.—

Din tainele vieţii,

novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.

Broş. à 1 fl.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută **Truţa.**

Broş. à 50 cr.

Deschidere de prăvălie.

Am onóre a face cunoscut onoratului public, că 'mi-am instalat în piaţa de aici:

strada Cisnădiei nr. 43

prăvălie de primul rang, bine asortată cu marfă de

covóre de Brünn, depou de fabrică

în mare şi în detail,

şi fiind în posiţia de a pune la disposiţia publicului tot felul de marfă din branşa acésta cu **preţurile fabricei**, rog pe onoratul public sĕ-mi onoreze

acest nou etablisement

cu preţuitele lui comande.

Cu distinsă stimă:

Beni Menyász,
depou de covóre de Brünn,
strada Cisnădiei nr. 43. [167] 9—10

Cătră domnii învĕţători şi directori de şcóle!

La începutul anului şcolar ne permitem a Vĕ atrage atenţiunea asupra depositului nostru de cărţi şcolare şi literare, recuisite de scris şi desemn, charte geografice, globuri terestre, tabele de cetit, modele de desemn etc., si a vĕ ruga sĕ ne adresaţi preţuitele D-vóstre comande cu tótă încrederea nóuă, promiţêndu-Vĕ un serviciu solid, prompt şi preţuri cât se póte de convenabile.

Cu tótă stima:

**Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.**

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la disposiţia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe disposiţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucţiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotaţiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aştéptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Au apărut şi se află de vênḑare:

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericeşti

pe tóte Duminecile, prasnicele şi sĕrbătorile de peste an etc.

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă,
în trei tomuri.

Tom I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**

Pretul broş. fl. 1.50 sau Lei 4. şi porto recom. 25 cr.

tóte tomurile broş. fl. 4.— sau Lei 10.

**Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.**

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 97 Sibiiu, Sâmbătă, 11/23 Septembre 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Archiepiscopul și Metropolitul nostru
în
visitațiune canonică.

Intre datorințele cardinale ale unui archiereu, mai ales din părțile nóstre, este și aceea, care îi impune a cerceta în decursul archipăstoririi sale comunele bisericești, aparținĕtóre jurisdicțiunii sale canonice, spre a se convinge astfel cu ochii proprii despre necesitățile, păsurile și peste tot despre starea și situațiunea credincioșilor sei și în legătură cu acésta, spre a împărtăși tuturor părinteștile sale sfaturi și povețe, spre a lăți cu apostoléscă rêvnă învĕțăturile evangelice și dragostea cătră biserica strămoșască, cătră instituțiunile ei și peste tot cătră tóte vîrtuțile, cari trebue sĕ între între însușirile unui popor cu speranțe de un viitor asigurat, și în sfîrșit spre a întări legăturile de reciprocă iubire între archiereu și credinciosul seu popor eparchial.

In considerarea acestora Inaltpreasânțitul nostru archipăstor n'a pregetat a se decide sĕ cerceteze în tómna acésta un colț al archidiecesei, de care în special îl légă amintirile plăcute ale celei mai frumóse vîrste din viața omului și trecutul unei activități mănóse și binecuvêntate, care formézá temelia nemărginitei iubiri, ce o nutresce întreg poporul de-acolo cătră înalta lui persónă.

Astfel a plecat Sâmbătă, în 4/16 Septembre, cu trenul accelerat spre Brașov, însoțit de Ilustr. Sa părintele vicariu archiep. Dr. *Ilarion Pușcariu*, de dl Dr. *Eusebiu R. Roșca*, director seminarial, de secretarul Dr. *Elie Cristea* și de clericii absoluți *Iosif Comanescu* și *Longin Popa*. La Brașov a sosit la órele 2 d. a., fiind întimpinat pe peronul gării de un numĕr însemnat de fruntași români, între cari fiii Emin. Sale Dr. *Jancu* și Dr. *Eugeniu*, ginerele *N. Garoiu și fiiul*, membrii comitetelor parochiale dela parochiile Brașovului, mai mulți membri ai corpului profesoral dela institutele nóstre în frunte cu directorii *V. Oniț* și *A. Vlaicu*, dirigintele dela filiala „Albinei“ *N. P. Petrescu*, și de întreg clerul brașovean, în frunte cu protopresbiterul *I. Petric*, carele a bineventat pe înaltul prelat îndată după descălecarea sa din tren, cu următórele cuvinte însoțite la urmă de strigătele de „sĕ trăiască“ ale mulțimii:

Eminenția Vóstră!

Inalt Prea Sfințite Domnule Archiepiscop și Metropolit!

Bucuria și mângăerea sufletéscă, care au avut-o Brașovenii nostrii, și cei din tract atunci, când V'ați îndurat a sfinți biserica din cetate, și a cerceta și celelalte biserici din oraș, atunci când cu cuvinte de aur ați povățuit poporul la morală și la tot ce e bun și folositor: — nu le vor da uitării până la mormênt.

Nu ne îndoim, că bucuria care am avut'o noi, o vor simți și frații nostri români din protopresbiteratul Branului, unde ați servit în via Domnului 24 de ani, și pe care acum intenționați a'l visita.

Implorăm ceriul sĕ Ve întăréscă și sĕ Vĕ lungéscă anii vieții, ca sĕ puteți întreprinde visitațiuni canonice și în celelalte părți ale archidiecesei nóstre, spre binele și fericirea națiunei române.

Să trăiți Eminenția Vóstră.

Inalt preasânția Sa a rĕspuns mulțămind pentru buna primire și înmediat suindu-sĕ într'o trăsură cu patru cai a continuat călĕtoria spre *Zernești*, locul sĕu natal. La trăsura I. P. S. Sale sau atașat vr'o 20 altele cu mulțime de fruntași brașoveni, cari l-au petrecut până la comuna *Cristian*. La „Măgurele“, sau la întrarea în tractul Branului aștepta pe înaltul óspe un mare și frumos banderiu de călăreți din Cristian, Ghimbav și Codlea, precum și fruntașii și preoții din partea de jos a protopopiatului. Eminenția Sa a fost bineventat aici de protopopul tractual *Traian Mețianu*, care salută în numele clerului și a credincioșilor tractuali nu numai pe capul și archiereul bisericei nóstre, ci și pe fiiul distins al acestui tract, condus un șir lung de ani cu apostoléscă abnegațiune și cu rară pricepere. Tocmai pentru acésta respectul și iubirea acestui tract cătră persóna I. P. S. Sale este cea mai potențată și bucuria ce o simte acum la visitarea lui e nemărginită, ceea ce vor dovedi manifestațiunile ḑilelor procsime.

După rĕspunsul I. P. S. Sale se pune conductul în mișcare. Banderiul plécă înainte spre Cristian, iar trăsurile urméză, mai înmulțindu-sĕ cu mai multe trăsuri de popor din comunele vecine

In scurt timp convoiul ajunge la Cristian, unde la intrare în sat era ridicată o frumósă pórtă de triumf, iar în capul uliței, ce duce spre biserică, aștepta întreg poporul din comună, cu mic cu mare, îmbrăcat în haine sĕrbătorești, precum și o mulțime de popor din comunele vecine, în frunte cu parochul local *Virgil Pop* și parochul *Ioan Teculescu* din Rêșnov, îmbrăcați în ornate, cu crucea și evangelia în mână. La ivirea trăsurii înaltului óspe, erump strigătele de bucurie ale poporului, cari se contopesc în vĕzduh cu sunetele clopotelor dela biserici. Casele credincioșilor noștri erau tóte decorate.

Preoții ofer archiereului spre sărutare crucea și evangelia și apoi parochul local, de câteva ḑile numai strămutat în acea parochie, salută pe archiereul sĕu cu acéstă cuvêntare;

Eminenția Vóstră!

Inalt Prea Sfințite Domnule Archiepiscop și Metropolit!

Astăḑi ne-a sosit timpul mult dorit, în care ni se cuvine tuturor a esclama cu cuvintele semnificative ale marelui proroc și rege David: „Acésta este ḑiua, care a făcut'o Domnul, ca sĕ ne bucurăm și sĕ ne veselim întrênsa“.

Astăḑi inimile tuturor credincioșilor acestei parochii, ale tinerilor și bĕtrânilor, ale orfanilor și vĕduvelor, se umplu de o legitimă bucurie, putând saluta și onora în mijlocul lor pe Următorul Apostolilor, pe Păstorul cel bun, care sufletul și-'l pune pentru oile sale cuvêntătóre, pe Archipărintele, cel ce cu ochi neadormiți veghează ḑi și nópte asupra destinelor bisericei sale, pe Eminenția Vóstră Inalt Prea Sfințite Dle Archiepiscop și Metropolit.

Bucuria nóstră este și mai potențată, când cugetăm, că Eminenția Vóstră, ca fiiul cel mai ales al acestui tract protopresbiteral, a'ți condus în calitate de protopresbiter destinele acestui tract protopopesc aprópe 1/4 de secol spre mărirea lui D-ḑeu și spre bunăstarea și progresul ne mai întrecut al bisericei și școlei cu zelul și abnegațiunea proprie Eminenției Vóstre.

Dar pe lângă o legitimă bucurie suntem pĕtrunși și de o ambițiune justă și mângăere, căci ca și Ioan Botezătorul — pentru biserica și națiunea nóstră mare, a'ți fost chemat de Provedința divină, care V'a împodobit, ca cu o aureală, mintea și inima cu înalte virtuți, din mijlocul acestui tract la înalta dignitate de Archiepiscop și Metropolit peste marea turmă română gr.-or, din regatul ungar.

Mândri a putea saluta în Eminenția Vóstră pe distinsul fiiu și pe fostul prea vrednic și neîntrecut șef al tractului și acum pe Dl nostru Archiepiscop și Metropolit, promitem Eminență, cumcă geloși de numele nostru, geloși de legea nóstră străbună, geloși de înaltele Eminenței Vóstre virtuți, vom ținea strîns în ori ce fatalități ale timpurilor la biserica nóstră strămoșască și la scóla nóstră confesională, aceste sfinte și unice instituțiuni, cari spriginindu-le din resputeri, ne garantéză progresul nostru și salvarea nóstră din tóte împrejurările sinistre.

Promitem Inalt Prea Sfințite, că vom urma pe calea adevĕratelor virtuți creștinesci, făcêndu-ne fii ai bisericei nóstre drept măritóre și vrednici de numele cel mare și de iubirea archipăstoréscă a Inalt Prea Sfinției Vóstre; privind sub un astfel de șef cu încredere în viitor, cu deosebire astăḑi, când asupra bisericei nóstre planéză nori negri, grei de vijelie!

Sĕ trăiți Eminență, Inalt Prea Sfințite Dle Archiepiscop și Metropolit, întru mulți, mulți fericiți ani, spre gloria și fala bisericei nóstre străbune și a neamului nostru!

Eminenția Sa respunḑênd în scurte cuvinte, invită poporul sĕ între în biserică, ca împreună cu el sĕ se róge pentru revĕrsarea darului ceresc asupra bisericei și poporului nostru de aici și de pretutindenea. Se forméză un convoiu mare și lung, care în frunte cu praporii pornesce spre biserică. Inaintea archiepiscopului nostru merge un numĕr însemnat de fetițe, care pe întreg parcursul călei până la biserică aștern cu flori și verdéță calea archiereului lor iubit. La întrarea în progadia bisericei salută pe Eminenția Sa în cuvinte scurte decanul săsesc Dr. *Erfurth*, asistat de notarul comunal și curatorul bisericei săsesci Em. Sa îi mulțumesce cordial și apoi întră cu toții în biserică, unde se rostesce din partea archiereului un lung șir de ectenii, pentru tóte trebuințele credincioșilor sei, se rostesce o rugăciune de înghenunchiare, după care urméză o predică plină de cele mai părintesci învĕțături, ascultate de cei presenți cu deosebită sete.

Eminenția Sa spune poporului, că deși de 25 ani s'a depărtat din mijlocul lui, totuși și'a adus aminte de el, s'a rugat pentru el; iar acum a venit în mijlocul lui, ca împreună sĕ înalțe rugăciuni și pe lângă acésta sĕ î'i dee povețe pentru înaintarea lui în tóte cele bune și folositóre. Arată, cum este legată sórtea sa și a clerului, de sórtea poporului, cum condiționéză bună-starea unuia și binele celuia și datorința de a lucra toți pentru binele obștesc. Indică greutățile de a cresce bine o familie și de a promova înaintarea și binele ei. Cu atât mai grea este sarcina sa archipăstoréscă, a cărui familie este un popor întreg. De aceea cere sprijinul tuturor la împlinirea sfaturilor și la cultivarea seminței aruncate. Arată calea cea mai sigură pentru înaintarea unui popor: calea culturii și a temerii de Dumneḑeu. Făcênd paralela între omul în stare rudimentară și între omul cu cultură, îndémnă la îmbrățișarea și observarea învĕțăturilor din școla confesională și din biserică. Esplică pe larg causele, cari au promovat înaintarea altor popóre și în special a conlocuitorilor sași, și le pune tuturor la inimă a-'i imita în cele bune. Dă espresiune bucuriei și complăcerii sale, pentru că Cristianenii au înțeles deja necesitatea de a îmbrățișa cu mai multă căldură mijlócele culturii, precum dovedesce acésta pomposul edificiu școlar, ce tocmai se apropie de terminare și servesce spre lauda celor ce contribuiesc la zidirea lui. Ii laudă pentru acest zel al lor și îi face atenți, ca sĕ se îngrijéscă nu numai de zid, ci sĕ caute și la sufletul școlei, la învĕțători, căci dela aceștia atêrnă adevĕratul progres în școlă. Ii îndeamnă sĕ-și dee regulat copii la școlă, ca astfel sĕ nu fie împedecat progresul învĕțămêntului Le pune la inimă însĕ a căuta, ca învĕțăturile sĕ stee totdeauna pe basele adevĕrurilor evangelice, căci învĕțătura fără frica lui Dzeu nu e bună, ci din contră adeseori periculósă, etc. etc.

Poporul a ascultat cu încordată atențiune înțeleptele sfaturi din gura archiereului seu, care după terminare, între sunetele clopotelor a plecat mai departe.

Dela Cristian I. P. S. Sa a fost însoțit de același banderiu până la Podul Turcului, unde aștepta sosirea sa altul compus din călăreții dela Rêșnov și Zernești, precum și un numĕr mare de trăsuri cu fruntași și popor. Intre cei-ce au venit sĕ însoțéscă pe Em. Sa până la Zêrnești, era și protopretorul cercului Bran, dl *Urdea* și mai mulți fruntași străini, între cari directorul comercial al fabricei de celulosă din Zernești, *Lang*, directorul specialist al ei dl *Jaczko*, proprietarii fabricei de hârtie din Zernești domnii *Kopony* senior și junior etc. Convoiul nu s'a mai oprit până la *Tohanul-vechiu*.

Aici fu primit de fruntașii comunei, în frunte cu preotul român unit M. *Brumboiu*, care a bineventat călduros pe Metropolit. Credincioșii sei încă au făcut parte din banderiul călăreților și școlarii au primit pe Metropolit formând cordon. Strada pe unde a trecut, avea înfățișare sĕrbătoréscă. In vîrful caselor erau stindarde de covóre frumóse, în ferești asemenea.

Inaltul óspe fu obiectul nesfîrșitelor ovațiuni.

Pe tótă linia a favorisat călĕtoria I. P. S. Sale un timp plăcut și frumos, deși numai cu o ḑi înainte de plecare a fost plóie generală. Se apropia óra 6, când se vedea locul natal al Eminenției Sale, *Zerneștii*, situat într'o vale din cele mai romantice. Primirea căldurósă din comunele de mai nainte și veselia observată pretutindenea, au produs în toți o disposițiune sufletéscă din cele mai sĕrbătorești și mai entusiasmate. Acéstă disposiție a fost mărită și ridicată la o mai mare potență prin cele vědute în Zêrnești.

Deja înainte de întrare în comună erau eșiti toți lucrătorii dela fabricele de hârtie și de celulosă, pe vîrful carei fâlfăia un stindard; iar de altă parte un grup de alți lucrători slobozea treascuri de binevenire, a căror sunet completa armonia clopotelor, ce vesteau comunei sosirea celui mai ales dintre câți fii au vedut în ea lumina dilei. Comuna întrégă era ca eșită din cutie, curățită, împodobită în haine festive. Tóte casele erau coperite cu verdéță, flori, ghirlande, covóre din cele mai frumóse. In mai multe locuri erau frumóse arcuri de triumf cu feliurite inscripții de bineventare. Așa la întrarea în comună, înaintea casinei, în apropierea bisericei; iar de ambele părți ale uliței principale erau șiruri de arbori verdi, incât tótă comuna părea o promenadă frumósă și avea o înfățișare cum nu s'a mai vědut acolo. Aceste podóbe eșterne erau însě admirabil completate prin cea mai alésă podóbă, prin lacrimile de bucurie, ce le vedeai în ochii locuitorilor acestei comune, isvorite din cea mai sinceră iubire, de care se póte bucura om pământean în mijlocul semenilor sei și a poporului, din sinul căruia a eșit și în mijlocul căruia spre binele obștesc a lucrat.

In mijlocul bucuriei generale a întrat I. P. S. Sa în comuna Zêrnești. acoperit de simpatiile tuturor fără deosebire de neam și confesiune. La pórta de lângă biserică era cea mai mare aglomerațiune de popor, ear preoții locali în frunte cu protoierul *Ioan Dan,* așteptau în ornate. Inaintea lor s'a dat Eminenția Sa jos din trăsură, și între aclamațiunile nesfêrșite ale poporului adunat cu mic cu mare, a sărutat evangelia și crucea și după bineventarea avêntată rostită de protoiereul Dan și după respunsul dat au întrat toți în biserica împodobită admirabil. I. P. S. Sa a făcut rugăciuni scurte, după cari au luat cuartir împreună cu întréga suita în casele fiiului sěu, Dr. *Iancu Metianu*, proprietar și negușător in Zernești. Aceste case împreună cu tótă împregiurimea lor erau cu gust ornamentate și înfrumsěțate, ear întrarea era prefăcută într'o pórtă triumfală de flori și verdéță cu inscripția „Se trăiască“! O mișcare vie agita întreg Zerneștii. Era pe însěrate. Timpul frumos. Ceriul sěnin stropit cu luceferi și stele, cari de astădată părea că lucesc mai intensiv, mai luminos, spre a mări bucuria unui popor, ce serbéză praznicul sosirii în mijlocul sěu a unui fiu meritat, ajuns la cea mai înaltă dignitate bisericéscă și spre a completa *iluminațiunea*, aranjată în onórea celui mult așteptat. Tóte ferestrile caselor fără deosebire atât ale Românilor cât și cele cu locuitori străini erau iluminate frumos și împodobite cu monogramele Inaltpreasfinților, cu transparente, cu coróna archierească etc. etc. Inaintea edificiului școlar era preste drum un arc înalt, în mijloc cu o coróna din mijlocul căreia ardeau lumini, presentând-o într'o feerie admirabilă; iar dinaintea caselor birtașului Todor era întocmită din verdéță o cruce mare, a cărei forme le înfățișau multele lumini aprinse pe ea, ce jucau într'o lumină albastră, presentând un tablou admirabil, ce se completa prin focurile bengalice din apropiere. Intre case se distingea în frnmseță a dlui Dr. *Iancu Mețian*, din ferestrile căreia — pe lângă cele mai scumpe și frumóse podóbe, luceau stative de lampe în cele mai vii colori. La edificiul scólei era întocmit un frumos transparent cu inscripția: *„Bine este cuvêntat cel ce vine întru numele Domnului“*. Asemenea era frumos iluminată casa negușătorului *Lupu, judecătoria, etc.*

Dumineca diminéța, la órele 9 s'a început liturgia, pontificată de Eminenția Sa, asistat de P. C. Sa dl Dr. *Ilarion Pușcariu*, monachul Dr. *Eusebiu Roșca,* protopresbiterii *Traian Mețian*, al Branului, *Ioan Dan* al Făgărașului, protoieriei *Vasile Voina, Ioan Dan,* și preoții *Străvoiu* din Zernești, *Ioan Teculescu* din Râșnov. Ca diacon a funcționat binecunoscutul diacon al bisericei sfântului Nicolae din Brașov-Scheiu, *Ioan Prișcu.* In stihare erau îmbrăcați clericii *Longic Popa* și *Iosif Comanescu.* Cântările liturgice le-a provědut un cor împrovisat anume din elevi seminariali și preoți, fosti odinióră coriști ai corului seminarial. Au cântat spre mulțumirea generală și spre admirarea străinilor, cari au participat la servițiul divin, la finea căruia Inalt Preasfinția Sa a ținut o predică, ca și care rar ne este dat a audi și care a produs impresiuni atât de adênci asupra tuturor, încât a stors lacrimi din ochii ascultătorilor.

I. P. S. Sa a mulțumit mai întâiu Provedinței divine pentru tóte darurile câte le-a revărsat asupra sa, însoțindu-l cu îngrijirea sa dela vêrsta copilăriei petrecute în acest loc și învrednicindu-'l a se ridica până la înalta demnitate de archiepiscop și metropolit.

Indică, că suvenirile plăcute și neuitate ce-'l légă de acest loc, l'au făcut și după depărtarea sa de aici, sě i cerceteze. Acum înse vine prima dată ca archiep. și metrop. ca sě mai binecuvinte odată țerina, în care odinióră ca copil s'a jucat și în care zac osemintele scumpe ale părinților, soției de odinióră, copiilor, prietinilor, și multor poporeni, pe cari ca paroch și protopop în bună-înțelegere i-a păstorit. A venit de altă parte împins de datoria de-a vedea, dacă semința aruncată de ei și de ferICiții sei colegi *Comșa* și *Dan* a încolțit și produs róde; sě vadă, dacă poporul înaintéză în cele bune și folositóre; dacă ține la biserică, la școlă, și la datinile, ce aparțin ființei neamului nostru, și în legătură cu aceste ca sě dee povețele cuvenite de mai departe purcedere în viitor.

A făcut, ca și medicul care are mai întâiu sě cunóscă starea pacientului sěu, ca sě facă diagnoza cuvenită. Intocmai trebue sě purcédă și doftorul sufletelor. Urmând așa a aflat și lucruri vrednice de crestat, pe cari le indică pe scurt. De altă parte a aflat și decădință: că slăbește simțul religios, că lipsește evlavia de mai înainte, că se părăsesc unele datini frumóse strămosesci, și se acceptéză altele străine de noi, că se îmbrățișéză luxul, se fac cheltueli mari netrebnice și preste puterile lor, că mulți s'au dat la traiu bun, părăsind munca ear alții au apucat pe povêrnișul periculos al jocului de cărți etc. etc: Tóte aceste le sbiciuesce arětând cu esemple instructive urmările lor funeste și influința rea ce o au, îmbolnăvindu-le sufletul și făcêndu-'l astfel tot mai puțin resistent pofteior trupesci, cari te duc la pierdare. Le pune la inimă sfaturi înțelepte pentru a se feri de cele rele și a-'și lecui sufletul îmbolnăvit.

Arată apoi în cuvinte fórte elocuente modul de purcedere pentru asigurarea progresului în tóte cele bune. Indică spre ilustrarea părintescilor și înțeleptelor povețe, modul crescerii ce insuși a primit'o în casa părintéscă, dela buna sa mamă, căci pe tata l'a perdut în etate de 3 ani. Arată, cum din frageda copilărie, din leagán, a sădit în sufletul sěu frica lui Dumnedeu, věrsând părinteștile ei învěțături în versuri și cântări cu farmecul, pe care numai mama îl póte da.

Citéză unele din învěțăturile date cu cuvintele proprii, și indicând, că mama i-a fost cât a trăit îngerul păzitor, constată, că după Dumnedeu, *ei are sě-i mulțuméscă și cresterii primite dela ea, ceeace a ajuns și este.*

Creștirea religiósă este deci leacul cel mai bun al îngrijirii sufletelor. Se adreséză către părinți și în special către mame sě purcédă asemenea față de odraslele lor, și darul lui D-deu se va coborî peste viitorul fiilor lor. Indică apoi influința bună a școlelor, necesitatea învěțăturilor pentru tóte păturile sociale și revine asupra necesității, că casa părintéscă trebue sě completeze și sě ajute și educațiunea școlară, cu învěțăturile sale și mai ales cu esemplele bune, cari fac mai mult decât vorbele și sfaturile din școlă.

Face apoi un esposeu mai lung asupra modului de întocmire a vieții, spre a ne însuși virtuțile, ce asigură un traiu mulțumit și fericit, care sě ne ducă la mântuirea sufletului și înșiră multe povețe pentru înaintarea în onóre, vază, bunăstare, avere etc. etc., atingênd tóte momentele, câte se pot numera la o asemenea ocasiune.

La urmă le pune la inimă a cultiva, ca și părinții și înaintașii, credința către gloriosul Impěrat și Rege, și către patrie, și sfêrșind implóră binecuvêntarea ceriulni asupra lor, caselor, întreprinderilor lor, spre a putea spori tot mai mult în tóte cele bune.

Acéstă cuvêntare, predată într'un stil înțeles, împodobită cu figuri alese, și espusă aici într'o palidă prescurtare, a produs impresiune adêncă în toți ascultătorii, cu atât mai vîrtos, că și însuși oratorul atins de reamintirea trecutului și a suvenirilor din copilărie și din timpul petrecut acolo, a fost adênc și până la lacrimi emoționat, mai ales unde a vorbit de timpul copilăriei sale și de neuitata sa mamă.

In decursul liturgiei a chirotonit pe clericul cu pregătiri estraordinare *Longin Popa* întru diacon.

După liturgie a oficiat parastas la mormêntul părinților, soției și copiilor rěposați, în decursul căruia lacrimile l'au podidit în repețite rênduri, împreună cu credincioșii asistenți. Asemenea a făcut rugăciuni la mormêntul fericiților colegi Comșa și Dan, în presența rudeniilor acelora.

După aceste s'au ținut recepțiunile.

S'au presentat: clerul, comitetul parochial, comunal și învěțătorimea, despărțămêntul „Asociațiunii“, judecătoria cercuală, directorii fabricei de celulosă și de hârtie, Reuniunea femeilor române din Z., condusă de d-na N. *Garoiu*, fiica Inaltpr. Sale, protopretorul *Urdea,* preoții din Poiana-Měrului, representanții junimei academice, mai mulți inși din Săcele, etc.

La órele 2 s'a dat un prând festiv în onórea Inaltpr. Sale din partea dlui Dr. *Iancu Mețianu*, la care au participat pe lângă suită, protopresbiterii presenți și representanții oficiilor cercuale. Eleganța lui face onóre distinsei dómne de casă, d-nei *Elena Metianu,* care prin însușirile'i laudabile și-a cucerit dragostea tuturor celor-ce au avut onórea a'i face cunoscință și care prin purtarea-i nepretențiósă, prin mângăierea celor năcăjiți și ajutorarea celor sěraci, ocrotirea copiilor din sat, și-a asigurat stima generală.

Sara a fost concert în edificiul școlei, dat în onórea Inaltpr. Sale, care încă a participat. Corul, condus de studentul în litere *Bude,* cât și solurile au fost succese și au stîrnit însuflețire vědită. După concert a urmat dans.

Luni, a făcut Eminenția Sa însoțit de suită, visite preoților locali, șefilor judecătoriei și directorilor dela fabrici etc., iar după prând o societate mai mare a făcut escursiune la așanumitele „Prăpastii“, care representă tablouri de cea mai sělbatică romanticitate și de frumseți turistice fără păreche, ce devin cu atât mai interesante, cu cât părěul, ce curge printre stâncile uriașe ale „Pietrii Craiului“ peste lespedile albe de pétră de var, mărește frumsețа generală.

Străinii au admirat mult isvórele părěului, ce isbucneau mai intensiv ori mai puțin intensiv din pămênt, dând nascere părěului și augmentându-'i apa cristalină.

† Ioana Bădilă.

Sibiiul este din nou în jale adêncă.

Mercuri nóptea spre Joi se mută la cele vecinice Ioana Bădilă, născută Moldovan, soția judelui dela tribunalul din Sibiiu Ioan Bădilă.

Incă din vară sě scia despre bóla grea, de care era cuprinsă rěposata; mórtea deci pentru dênsa a fost o binefacere; cu tóte acestea înse scirea despre mórtea ei a produs adêncă durere în societatea română din Sibiiu, fiind rěposata cunoscută de un suflet nobil, care ajuta unde numai putea, și care a fost în fruntea tuturor intreprinderilor de interes românesc cultural.

Spiritul ei luminat nu s'a manifestat numai în binefacerei până când ea o fost în viéță, și după mórte s'a făcut ea nemuritóre testând o parte din averea sa pentru scopuri culturale românesci, ridicându-'și astfeliu la ceasul morții monument neperitor.

Adênc jelită de cei mai de aprópe ai sei, adênc jelită de toți câți o au cunoscut, ea devine mama tinerilor studenți, cari în veci 'i vor binecuvênta memoria.

Dumnedeu sě o odihnéscă în lăturea celor drepți. Din partea familiei s'a dat următorul anunț funebral:

Ioana Bădilă násc. *Moldovan*, după lungi și grele suferințe, astădi la órele 10 din nópte, în al 46-lea an al vieții și al 26-lea an al fericitei sale căsětorii, și-a dat sufletul seu nobil, dedicat familiei sale și deaprópelui, în mânile Creatorului.

Rěmășițele pămêntesci ale scumpei defuncte se vor transporta Vineri în 22 Septembre stil n. la 3 óre d. a. din casa proprià, strada Urezului Nr. 9, la cimiteriul gr. or. din Suburbiul Pórta-Turnului, spre vecinică odihnă.

Sibiiu, în 20 Septemvrie st. n. 1899.

Ioane Bădilă jud. de trib. ca soț., *Ioana Moldovan* născ. *Farkas*, ca mamă.

Inmormêntarea s'a făcut eri Vineri la órele 3 postmeridiane. Au funcționat protopresbiterul paroch Ioan Papiu, directorul seminarial Dr. Eusebiu Rosca, administratorul parochiei din Sibiiu Pórta-Turnului Constantin Dimian și profesorul diacon Ioan Popoviciu. Rěspunsurile funebrale le-a cântat corul seminarial, sub conducerea profesorului Demetriu Cunțan.

A fost de față un public numěros și distins, în frunte cu archiepiscopul-metropolit Ioan Mețianu. Junimea studiósă din Cluș a fost representată prin o delegațiune. La mormênt un tiněr universitar a rostit o frumósă cuvêntare în numele junimei, accentuând, că rěposata și-a făcut monument neperitor prin testamentul seu.

Prin disposițiuni testamentare rěposata a dat Asociațiunii nóstre: casele din Sibiiu și 10.000 în scrisuri fonciare, în total o valóre minimală de *35 mii fl.* Destinațiunea acester fundațiuni, închinată memoriei părintelui seu, *Demetriu Moldovan*, este a se întemeia un *internat pentru studenții universitari români*, fără deosebire de confesiune, dela universitatea din Cluj, eventual ca burse pentru studenții nostri din străinătate.

Intre legatele făcute mai amintim:

Pentru *casa națională* 1000 fl., pentru catedrala din Sibiiu 1000 fl., pentru „Reuniunea femeilor româue din Sibiiu 500 fl.

Revistă politică

Parlamentul maghiar se va deschide la 28 Septembre.

Kossuthiștii în prima ședință vor aduce pe tapet chestia monumentului Hentzi.

*

Crisă în Austria. „N. Fr. Presse“ dă știrea despre o apropiată crisă ministerială în Austria, care se va resolvi după publicarea legilor dualiste prin demisiunea cabinetului Thun. Intre cei-ce vor fi chemați la moștenirea guvernării se amintesc ducele Alfred Lichtenstein și baronul Aehrenthal. Ordonanțele referitóre la folosirea limbilor, vor rĕmânea în sarcina guvernului următor.

*

Complotul din Francia. Senatul frances s'a constituit în „Inalta curte de justiţie“ pentru a judeca asupra conjuraţilor contra republicei, cari aveau de scop resturnarea actualei forme de stat prin provocarea unei revoluţii interne. Procesul s'a început la 18 Sept. n. contra conducĕtorilor „Ligei patrioţilor“, a „partidei orleaniste“ şi a „ligei antisemite.“

Până acum s'a cetit actul de acusă şi s'a designat o anchetă pentru terminarea instrucţiei.

*

In **Serbia** procesul de înaltă tradare ce decurge, a sbuciumat adênc liniştea internă. O bună parte din persónele mai mult sau mai puţin compromise, a trebuit sĕ-şi caute scăparea, fugind în strĕinătate. Astfel, atât Austro-Ungaria cât şi Germania, Franţa şi Elveţia adăpostesc pe teritoriul lor refugiaţi politici, cari au început mai ales sub regimul blând al Elveţiei o campanie înverşunată prin scris în contra actualei stări de lucruri din Serbia.

In Geneva se tipăresc manifeste în limba franceză în contra celor cari ţin în mână puterea. Prin acele manifeste refugiaţii sêrbi au de scop a încuraja pe tovarĕşii lor de idei, cari sunt arestaţi, de a lumina presa străină asupra adevĕratei situaţiuni din Serbia şi de a cerca sĕ facă posibila intervenţia marilor puteri, de a pune capĕt odată turburărilor.

Una din cele mai recente din acele foi conţine un memorand al tuturor emigraţilor sêrbi, adresat tuturor guvernelor din Europa; prin acel memorand refugiaţii în chestiune cer isgonirea regelui Milan din Serbia, din motivul că el ar fi pricina tuturor neînţelegerilor, şi un element periculos păcii europene.

Dacă apelul lor pentru intervenţia marilor puteri va rĕmâne fără resultat, emigraţii sêrbi sunt decişi sĕ organiseze o mare revoluţie în Serbia pentru liberarea patriei de sub jugul lui Milan.

*

Rĕsboiul în Africa de Sud pare inevitabil. Rĕspunsul dat de Transvaal la ultimatul Angliei conţine adhesiunea la numirea unei comisiuni comune pentru deliberarea controverselor şi propune dreptul de alegere după o şedere de 7 ani. Nu recunóste însĕ nici decum suveranitatea Angliei, nici alte condiţii umilitóre, ci preferă a aduce ori ce jertfă pentru independenţă.

Revistă Bisericéscă.

Câte-va cuvinte asupra Simbolului Apostolic.

(Urmare)

De ordinar simbolul Apostolic este împărţit de părinţii bisericesci în trei părţi, după învĕţătura esanţială despre cele trei persóne ale Sfintei Treimi, de care se vorbeşte în el şi nu este alta, decât o învĕţătură amplificată, despre cele trei persóne ale Dumneḑeirei, în numele cărora Mântuitorul a ordonat Apostolilor sĕ boteze tóte naţiunile pămêntului.

Prima sa parte este: „*Cred într'unul Dumneḑeu, Atot-Ţiitorul, făcĕtorul cerului şi al pămêntului.*“

Precum se vede aici este exprimată credinţa într'un singur Dumneḑeu, a combate politeismul şi idololatria. Dumneḑeu este numit *Atot-Ţiitorul, Tată* şi *Creatorul cerului şi al pămêntului*, spre a combate şi înlătura ideile gnosticilor, cari între Dumneḑeul cel prea înalt şi materie, intermediau un alt Dumneḑeu, creator, carele, venind în atingere cu materia, i-a dat forma şi cele-l-alte.

Diferiţi părinţi ai bisericei mai adaogă la textul articolului acestuia din simbol şi alte idei, pentru a precisa mai bine credinţa într'un singur Dumneḑeu, Atot-Ţiitorul, Creatorul, carele prin cuvêntul sĕu a făcut din nimic tóte cele vĕḑute şi nevĕḑute.

In a dóua parte a simbolului este cuprinsă învĕţătura despre Dumneḑeu Fiul, Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Christos. Ea constitue partea esenţială a simbolului şi este resumatul învĕţaturei Evangelice şi al predicei Apostolice, despre persóna Mântuitorului, începênd de la naşterea sa supra naturală şi până la înălţarea sa la ceruri, adaugându-se şi învĕţătura, predicată de Apostoli, despre a doua venire a sa, întru glorie şi mărire, spre a judeca vii şi morţii.

Sfântul Irineu, episcopul Lugdunului, vorbind despre învĕţătura credinţei, mărturisită de biserică, cu privire la Iisus Christos ḑice: *Credem într'unul Iisus Christos şi mărturisim acéstă învĕţătură, că el s'a întrupat, a pătimit, s'a îngropat, a înviat din morţi*, etc.. precum ne învaţă Evangelia, spre a arăta, că alta este credinţa nóstră şi cu totul deosebită de aceea a gnosticilor, cari credeau, că Iisus este un simplu *eon*, şi altul este Christos, altul este Mântuitorul şi altul este omul Iisus De asemenea şi acéstă parte a simbolului se găseşte amplificată la părinţii şi scriitorii bisericeşti.

Singura învĕţătură despre Duhul Sfînt în simbol este, care reproduce fără nici un adaos cuvintele Mântuitorului, din porunca dată Apostolilor. Dar în partea acésta a simbolului s'a adaos învĕţătura *despre biserică, ertarea pĕcatetor, învierea morţilor şi viaţa viitóre*, tóte dogme, cari 'şi au fiinţa lor în învĕţătura evangelică şi în predica Apostolilor.

Asupra originei acestui simbol, datele sunt numai puţine şi nesatisfăcĕtóre, dar sar putea ḑice că lipsesc aprópe cu desĕvârşire, căci tot ce se ḑice, este mai mult de domeniul legendar, ca sĕ nu ḑicem fabulos, Astfel că, atât originea cât şi începutul sau naşterea acestui simbol, sunt cu totul îndoelnice şi obscure.

De la începutul secolului al cincilea a apărut şi a început a se rĕspândi în biserică mai ales în apus, tradiţiunea legendară că apostolii înainte d'a se despărţi şi părăsi Ierusalimul, s'au adunat şi prin comună consfătuire au alcătuit o mărturisire de credinţă comună, la care fie-care din ei au adaos câte ceva, bine înţeles, în scopul, că ei urmând a se împrăştia în tótă lumea, şi póte a nu se mai vedea unul cu altul spre a se mai consfătui, sĕ aibă cu toţii o predică una şi aceeaşi învĕţătură şi mărturisire a credinţei pentru a nu se schimba sau strica drépta învĕţătură primită de la Domnul.

(Va urma).

Avis!

In urma tristului cas de mórte în familia, la care aparţine şi domnul George Dima, banchetul de adio contemplat pe Sâmbătă în 23 c. n. nu se va ţiné.

Sibiiu, 21 Septembre 1899.

In numele iniţiatorilor:

Parteniu Cosma, preşedintele conferenţei.

Dr. Ioan David, notarul conf.

NOUTĂŢI

Din causa sf. sĕrbători „Nascerea Născ. de D-ḑeu“, ce cade Marţi, numĕrul nostru proxim va apare Joia viitóre.

Personal Eminenţia Sa I. P. S. Domn Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu s'a reîntors la Sibiiu Joi séra, din visitaţiunea canonică.

*

Reforma calendarului în Rusia. Unele ḑiare strĕine au fost lansat ştirea, că guvernul rusesc ar fi hotărît ca, cu începerea veacului viitor, sĕ întroducă calendarul gregorian.

Faptul se reduce la aceea, că după stăruinţa burselor din Rnsia, guvernul a promis că va autorisa tribunalele sĕ ţie în sémă data calendarului gregorian pe efectele comerciale, pentru înlesnirea transacţiunilor internaţionale. Până acum, nici chiar comerţului, în Rusia nu-i era permis sĕ întrebuinţeze altă dată de cât aceea după calendarul Iulian, care rĕmâne calendar naţional bisericesc al Statului.

Cât priveşte biserica ortodoxă, precum s'a domonstrat de atâtea ori, schimbarea calendarului involvă o chestiune dogmatică de primul ordin, şi un singuratic sinod, fie chiar al Rusiei, nu are competinţă sĕ o facă fără aprobarea şi conlucrarea tuturor bisericelor rĕsăritene.

*

Nascere princiară. A. S. Archiducesa Blanca, soţia A. S. Archiducelui Leopold Salvator a dat nascere unei principese.

*

P. S. S. dl Episcop Iosif Goldiş va îndeplini mâne actul solemn al sfinţirii bisericei din Bratca districtul Orăḑii-mari.

*

Jertfele dragostei. In Botoşani a făcut mare senzaţie sinuciderea d-lui Vasilie Ionescu, fostul director al liceului Botoşani, şi a d-şórei Alevra, profesóră la externatul secundar de fete din acelaş oraş, sinucidere întâmplată la Monte-Carlo.

Amĕnuntele, ce se comunică sunt următórele:

D-şóra Alevra, licenţiată în litere dela facultatea din Iaşi, era în ajun de a se căsători cu un domn profesor din Botoşani. Ceea-ce e mai curios, e că directorul liceului, Vasile Ionescu, era acel care îşi dăduse tóte silinţele pentru a se face acésta căsătorie.

Este pentru mulţi inexplicabil cum d-şóra Alevra care era de o frumseţă fermecătóre, a putut sĕ se decidă a pleca la Monte-Carlo cu Vasile Ionescu, care n'avea nici avere, nici tinereţe.

Se ḑice că a plecat cu vre-o 2000 de lei, că Vasile Ionescu 'şi-ar fi încercat norocul la masa verde de la Monte-Carlo şi că de astă-dată norocul nu i-a suris.

Ḑilele acestea părinţii d-şórei au primit din Monte-Carlo o scrisóre de la fiica lor, în care scrisóre spune că neputênd rezista farmecelor lui Ionescu, a plecat cu el şi că preferă sĕ se sinucidă decât sĕ se întórcă în ţară.

Cu tóte cercetările făcute, nu se póte încă şti cu siguranţă, dacă s'au aruncat în mare de pe stâncile din Monaco, după cum scriu în scrisori. Familiile s'au adresat consulului român pentru a le da lămuriri. Din nenorocire, a murit ḑilele acestea şi consulul român din Monaco, aşa că va fi greu sĕ se afle adevĕrul, de óre-ce se ştie că la Monaco se sinucid mulţi ómeni şi nu se mai află şi nu se publică nimic.

*

Necrolog. Ciriac B. Groze, profesor gimnasial în Blaş, a încetat din viaţă în 21 Septembre a. c. n. în anul al 52-le al etăţii şi al 28-lea al profesurei. Inmormêntarea va avea loc Sâmbătă în 23 Septembre.

*

Graţiarea lui Dreyfuss. Din Paris se telegrafézá, că consiliul de miniştri a decis graţiarea lui Dreyfuss. Miniştri au subscris actul de graţiare. Dreyfuss a renunţat a mai apela contra sentinţei dela Rennes şi guvernul pentru a pune capĕt neliniştirilor s'a decis a'l graţia. Natural că mare e bucuria în „Israil“!

*

Antisemiţi neînduplecaţi. In Paris se petrece de vr'o lună de ḑile un eveniment care ţine în vie agitaţie publicul. Un anumit Iules Guérin, cunoscut pentru agitaţiile sale antisemite, era sĕ fie arestat împreună cu mai mulţi prietini ai sei, dar ca sĕ scape de persecuţii s'au refugiat cu toţii în castelul Fort Chabrol în centrul Parisului, unde au încuiat şi baricadat tóte porţile şi ferestrile pentru ca poliţia sĕ nu-'i pótă molesta în tigna vieţei. Castelul neputênd fi bombardat, de óre-ce se află în mijlocul oraşului, a fost formal asediat de poliţiă pentru ca sĕ fie împedecată ori-ce comunicaţie, şi refugiaţii sĕ fie siliţi a se preda de fóme. Dar politica asta până aḑi s'a dovedit neducĕtóre la scop, căci autisemiţii aflără căi şi mijlóce pentru a-şi lungi firul vieţii. Li se gătase apa, a venit un povoi şi de atunci beau apă de plóe. Prin liniştea nopţii li se espedézá de prietini alimente, ba şi de tăbac nu duc lipsă. Stirile li se comunică prin balóne pe cari le prind cu mare desteritate. Ast-fel şi petrec Parisienii de casul acesta comic, de o luptă fără vărsare de sânge.

Tocmai acum se vestesce, că s'a ordonat ca castelul sĕ fie totuşi luat cu asalt. Vĕḑênd acésta Guérin, s'a predat de bună voie cu condiţie, ca soţii sĕi sĕ fie eliberaţi, ceea-ce s'a şi întêmplat.

*

Inundaţiuni în Ungaria. Ploile continue au făcut sĕ créscă Dunărea în mod îngrijitor. Ţinutul cel percurge între Pojon şi Budapesta, e mai aminenţat cu distrugere. Spaima a cuprins mai ales poporaţiunea din Comorn şi Győr, care se tème că va avea sórtea Seghedinului. Dunărea a rupt întăriturile din Csallókőz şi a inundat un teritoriu de 30,009 de jugĕre.

*

Dar. Dómna Dr. *Raţiu* a dăruit 5 fl. pentru fondul vĕduvelor şi orfanilor după măestri români în loc de cunună pe mormêntul rĕposatei filantrope d-na Ioana Bădilă.

*

Ciuma în Portugalia. Societatea de ştiinţe medicale din Lisabona s'a declarat în contra cordonului sanitar, care încunjură Oporto.

Guvernul în urma acestor protestări, a decretat restabilirea serviciului căilor ferate; trupele vor supraveghia numai posturile de desinfectare pe drumuri şi la gări.

*

Ultima odraslă directă a lui Cristofor Columb, matróna Robinsona Columb a murit în etate de 81 de ani. A trăit în condiţii fórte modeste, însĕ oneste, vrednice de marele ei antecesor. Se spune, că cu prilegiul expoziţiei din Chicago i-s'a făcut ofertul a se arĕta publicului, prin ce ar fi câştigat sume considerabile, dar ea a refusat.

*

Dela vice-comitele comitatului Sibiiu. Budgetul casei domestice, a fondului de disposiţiuni, de învĕţământ economic, a zidirei reşedinţei, împrumutului de prioritate, şi dării de câni pe a. 1900 împreună cu proiectele referitóre la acestea sunt depuse la oficiul vice-comitatens şi până la 26 l. c. 'şi pot înainta cei interesaţi observările eventuale.

Mulţumită publică

Pentru numĕrósele condolenţe, primite din incidentul trecerii din viaţă a neuitatului meu părinte Ioan Petraşcu, căpitan c. r. în pensiune, esprim şi pe calea acésta profunda mea mulţumită.

Elena Petraşcu.

Pentru economii nostri.

— *Maşină de sĕmĕnat.* —

Vestim pe economii români din comunele de pe teritorul comitatului nostru, unde până acum nu se folosesce maşină de sĕmĕnat, că subsemnatul comitet central este aplicat a da în mod gratuit spre folosire maşina de sĕmĕnat.

Cei-ce doresc sĕ foloséscă acéstă maşină, sĕ se adreseze subscrisului comitet cu posibilă grăbire.

Maşina se ia în primire în Sibiiu şi are sĕ fie transportată la faţa locului şi îndĕrĕt pe cheltuiala proprietarului, ce o cere şi care are sĕ garanteze pentru înapoiarea maşinei în timpul hotărît de comitet şi în stare bună. In cerere sĕ se arete şi timpul, de când şi până când voesce sĕ o foloséscă.

Dacă în comuna unde se va duce maşina nu se află om priceput la cârmuirea maşinei, comitetul îşi reservă a angaja de aici un om priceput şi pe chetuiala celui ce o cere.

Ar fi de dorit, ca fruntaşii din comunele interesate sĕ iee înţelegere în acéstă afacere şi cererile sĕ se facă într'una pentru mai mulţi proprietari.

Sibiiu, 10 Septembre 1899.

Comitetul „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa, preşedinte

Victor Iordăşianu, secretar.

Posta redacţiunii.

D-lui *I. C.* în *B.* Din „buchetul“ de poesii nu putem folosi nimic.

D-lui *X.* în *Dobră.* Comunicate anonime nu se publică.

Damasturi de mătase

75 cr.

până la fl. 14.65 de metru — precum și „mătase Henneberg“ négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri.

Particularilor, *liberă de porto și vamă în casă. **Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [19] 8

Nr. 510/1899 [194] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învěțătoresci din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare:

1. Mada, cu salar anual de 300 fl., și lemnele necesare pentru încălḑit.

2. Suligete, cu salar anual de 300 fl., cuartir gratuit și lemnele necesare pentru încălḑit.

3. Vĕrmaga, cu salar anual de 300 fl., cuartir gratuit, și lemnele necesare pentru încălḑit.

Concurenții la vre-unul din acestea posturi, sĕ-'și subștérnă cererile lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopr. în terminul deschis.

Oficiul protopr. gr.-or. al tractului Geógiu, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Hondol, 1 Septembre 1899.

Vasiliu Pipoș
protopresb.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura:

Din vremuri apuse,

de
Iudita Secula n. *Truța.*

Broș. à 50 cr.

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Prețul broș. fl l.20, pentru România 3 franci.

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut și se află de vênḑare:

Geografia

pentru șcóle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

și

Istoria universală

pentru șcóle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.

In românesce de
I. Popovici.

Prețul Geografiei leg. . . . . fl. l.30
„ Istoriei universale leg. . „ l.—

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. fl. 1.80.

Anunț!

Am onóre a aduce la cunoștință onoratului public, că am deschis un

Atelier de croitorie

în Sibiiu, str. Urezului nr. 11.

In **atelierul meu** se gătesc tot felul de **vestminte bărbătești** precum și **reparaturi** cu prețurile cele mai moderate, în timp scurt și prompt.

Sperând că onoratul public mĕ va onora cu prețuitele comande, mĕ recomand binevoitorului sprijin

Dumitru Mitoc,
măestru croitor. [195] 1—3

Către domnii învĕțători și directori de șcóle!

La începutul anului școlar ne permitem a Vĕ atrage atențiunea asupra depositului nostru de cărți școlare și literare, recuisite de scris și desemn, charte geografice, globuri terestre, tabele de cetit, modele de desemn etc., si a vĕ ruga sĕ ne adresați prețuitele D-vóstre comande cu tótă încrederea nóuă, promițêndu-Vĕ un serviciu solid, prompt și prețuri cât se póte de convenabile.

Cu tótă stima:

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

✦ ✦ ✦ ✦ **Lucru durabil, solid și elegant** ✦ ✦ ✦ ✦

Comandele se efectuesc iute

CONSTANTIN DRAGOȘ

măestru pantofar

Strada Măcelarilor Nr. 37. **SIBIIU** **Strada Măcelarilor Nr. 37.**

Aduc la cunoștința on. public, că în

Lucrătórea mea de păpucărie

efectuesc tot felul de **încălțăminte pentru domni, dame** și **copii,** precum și tot felul de **reparaturi, cu prețurile cele mai moderate;** oferă totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă** și **prompt executată.**

Atrag atențiunea on. public, ca de ací încolo voiu cerceta tóte tîrgurile de țéră din Ardeal, servind cu **lucru bun** și **durabil esecutat în lucrătoria sa proprie, iar nu marfă de prin fabrici,** precum fac mulți alții. [179] 5—6

Prețurile cele mai ieftine

✦ ✦ ✦ **Marfă gata și materialul cel mai bun** ✦ ✦ ✦

Deschidere de prăvălie.

Am onóre a face cunoscut onoratului public, că 'mi-am instalat în piața de aici:

strada Cisnădiei nr. 43

prăvălie de primul rang, bine asortată cu marfă de

covóre de Brünn, depou de fabrică

în mare și în detail,

și fiind în posiția de a pune la disposiția publicului tot felul de marfă din branșa acésta cu **prețurile fabricei,** rog pe onoratul public sĕ-mi onoreze

acest nou etablisement

cu prețuitele lui comande.

Cu distinsă stimă:

Beni Menyász,
depou de covóre de Brünn,
strada Cisnădiei nr. 43. [167] 10—10

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

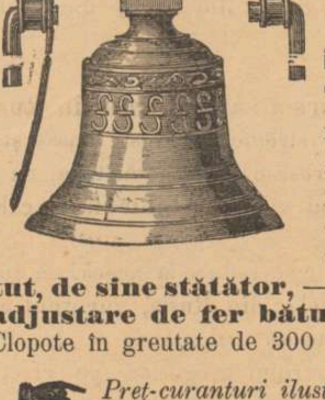

Cu deosebire recomandă [164] 6—26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 98 Sibiiu, Joi, 16/28 Septembre 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Archiepiscopul şi Metropolitul nostru
în
visitaţiune canonică.

Rêşnov, 8/20 Septembre 1899.

Dacă peste tot începutul visitaţiunilor canonice ce neobositul nostru archiepiscop, după vreme şi putinţă, intenţionézä a-le urma în întréga archidiecesă, s'a făcut chiar în comuna natală Zêrneşti, în al 2-lea rênd trebuia sĕ urmeze, fără îndoială, comuna mare şi frumósă Rêşnov. Căci până când Zêrneştii, cu prea îndreptăţită fală a ḑis şi deapururea va ḑice: eu am dat naţiunei, ca om, pe mai apoi gloriosul Archiereu, până atunci, cu justă mândrie Rêşnovul va pronunţa: eu L'am primit şi L'am avut mai întâiu ca preot al legei lui Christos, eu am fost stânca, de pe care El, Vulturul, cu avênt fără de seamĕn luatu-şi-a sborul ajuns astăḑi sus, sus la zenit.

La Rêşnov visitaţiunea s'a făcut, amĕsurat programei, Marţi în 7 Sept. Plecarea din Zêrneşti a fost încă de diminéţa la 6 óre, când I. P. Sânţitul Archiereu cu întrégă suita şi în tovĕrăşia preoţilor din loc şi a altor mulţi fruntaşi, toţi în mai multe trăsuri, au plecat la drum. Timpul favorabil se menţine.

Nu e senin ceriul, dar vremea, care până Sâmbătă la sosirea I. P. Sânţitului Părinte în aceste părţi fusese cât se póte de capriţiósă şi nestatornică, îşi ţine mereu firea, întărind, nu numai în poporul nostru, dar şi în străini, credinţa statornicită încă din primăvară, dela sfinţirea bisericei din Braşov-cetate, când imediat după sosirea Eminenţiei Sale, o plóie mănósă a căḑut în tótă împregiurimea acésta, greu ameninţată atunci de secetă, precum de astă-dată, după un timp eşit cu totul din rostul statorit de ómeni prin călindare, a urmat vreme frumósă, — credinţa ḑic, cumcă sosirea I. P. Sânţitului Părinte nu aduce numai bucurie şi fericire printre popor, dar şi binecuvêntare şi dar ceresc peste câmpurile lui. Cu cât înaintam mai mult în drumul nostru, cu atât creştea şi admiraţiunea, mai ales a celor-ce nu cunoşteau ţinutul, faţă de acest admirabil basen al ţerei Bârsei-de-sus, întru tóte asĕmuitor unui canton din Elveţia voiósă. Ajunşi la hotarul Rêşnovului, o cétă mândră şi alésă de vr'o 100 de călăreţi, care de care mai mândru şi mai pitoresc îmbrăcat, aşteptau sosirea iubitului Archipăstor. In numele călăreţilor a bineventat pe Eminenţia Sa, prin cuvinte scurte şi alese, înv. în pens. G. Proca, iar după mulţumirea I. P. Sânţiei Sale pentru imposanta şi frumósa întimpinare, convoiul lung, precedat de călăreţi, s'a pus în mişcare mai departe. Percurgênd din capĕt frumósa comună, cu stradele ei largi şi curate, sub privirile uimite ale conlocuitorilor saşi, iar mai în sus prin marea de popor român, carele în haine de sĕrbătóre şi cu casele împodobite cu flori şi covóre aştepta sosirea prea iubitului óspe, ajunserăm la biserică.Ací aşteptau îmbrăcaţi în ornatele bisericeşti pe lângă cei 2 preoţi locali şi venerabilul protopresbiter al Braşovului I. Petric — fiiu al acestei comune — asemenea şi parochul Iosif Comanescu din Codlea, ear jur-împrejur mulţime nenumĕrată de popor. Un puternic şi însufleţit „sĕ trăiască“ a rĕsunat din peptul tuturor, când I. P. Sa s'a coborît din trăsură.

Atunci păşí înainte parochul I. Hamsea, carele rostesce următorea vorbire:

Eminenţia Vóstră!
Inalt Preasfinţite Stăpâne!

Lacrămi au vĕrsat credincioşii comunei nóstre bisericeşti înainte cu 42 de ani, când prin înaintarea la rangul de protopresbiter au pierdut pe vrednicul şi mult iubitul lor preot Ioan Metianu.

Lacrămi de bucurie varsă ei astăḑi, când au fericirea a vedea iarăşi în mijlocul lor în persóna Eminenţiei Vóstre pe vrednicul lor preot de odinióră, ridicat astăḑi la cea mai înaltă dignitate bisericéscă.

Eminenţia Vóstră!

Dacă astăḑi sunteţi fala şi mândria némului românesc, apoi fala şi mândria nóstră ajunge un grad cu mult mai înalt, pentrucă comuna nóstră bisericéscă a fost primul teren al binecuvêntatei Vóstre activităţi.

Eminenţia Vóstră a-Ţi fost acela, care a-Ţi pus basa frumóselor nóstre instituţiuni de astăḑi, Eminenţia Vóstră a-Ţi fost acela, care aţi aruncat sĕmênţa înaintării, până la care am ajuns.

Nutrim deci firma speranţă în inimile nóstre, că precum odinióră ca preot în acéstă comună şi apoi ca şef al acestui tract protopresbiteral, V'aţi pus sufletul pentru turmă, cu atât mai vêrtós acum, de acolo de sus din înălţime, armat cu cârja archierésca şi cu laudabilele insuşiri — Vei continua a face tóte cele posibile pentru ridicarea nu a unei comune, nu a unui tract, ci a unui popor întreg.

Din parte-ne uniţi cu toţii înălţăm ḑilnic rugăciuni pentru sănĕtatea Eminenţiei Vóstre, şi din tótă inima rugăm pe D-ḑeu, sĕ Vĕ dea putere, ca sĕ puteţi delătura valurile cele duşmane, ce astăḑi, mai mult ca ori şi când ameninţă din tóte părţile, precum întréga biserică crestină, aşa şi în special naia sfintei nóstre biserici ortodoxe naţionale, care singură din trecutul cei mai îndepărtat şi până astăḑi a fost scutul neamului nostru.

Sĕ trăiţi Eminenţia Vóstră!

Terminată vorbirea de bineventare, lungi şi însufleţite strigări de „trăiască“ rĕsună din nou la adresa mult-aşteptatului archipăstor. Urméză linişte. Cu glas sonor şi nu puţin emoţionat începe apoi I. P. Sfinţitul Părinte a spune celor de faţă pricina şi dorul ce l'a adus în acéstă comună, „de care sunt legate cele mai frumóse aduceri aminte, din timpul tinereţelor Sale“, pricina, ca sĕ cunóscă dacă aḑi poporul acesta, pe carele insuşi l'a păstorit odată ca paroch, mai ţine tot cu acea sfinţenie la legea nóstră, precum era în timpurile mai dinainte, şi dorul, ca acum, în starea de Archiereu sĕ-i dee poporului, pe care nici odată nu l'a uitat şi nu-'l va uita, şi unele sfaturi şi poveţe trebuinciósе tot omului, doritor de fericire şi în lumea acésta şi în cealaltă. Murmur de suspine înăbuşite însoţea de jur împregiur cuvintele străbătătóre la inimă ale iubitului Archiereu, carele acum, după 46 de ani, cu toiagul archipăstoresc în mână şi cu camilafca monachală pe cap sta din nou înaintea acelei porţi, prin carea, atunci ca indoit mire — preot in biserică şi soţ, în casa de alături întrase plin de fericire, în flórea tinereţei!

Nu era deci, decât lucru întêmplat în hotarele legii eterne a firei omenesci, că la finea vorbirei ochii înaltului archipăstor umeḑi se vedeau de roua amintirilor duióse şi sfinte, ce isvorau cu profuziune, din tóte unghiurile locului pe care sta în momentul acela. Se póte óre pune strajă inimei şi uşă de îngrădire minţei, ca farmecul neperitor al gingaşelor suveniri sĕ nu străbată până la ele şi cu aripa-i fâlfâitóre atingêndu-o pe acea inimă, ca sĕ rĕmână rece şi nesimţitóre, când glas înduioşĕtor din altă lume 'i şoptea în clipa aceea: aci, aci a fost odat' ca niciodat'?!... După vorbire d-na preotésă Elisa Teculescu i-a predat un buchet frumos din rose naturale.

In sunetul armonios şi voluminos al clopotelor, condus de preoţi a întrat apoi I. P. Sfinţitul archiereu în pompósa şi spaţiósa biserică, căreia părechе, până departe nu i-se póte afla.

Acéstă biserică, după modelul căreia s'a zidit şi cea din Gura-rîului, e una din cele mai mari şi mai frumóse din archidiecesă. In ea am aflat têmpla cea mai succésă şi mai corĕspunḑetóre cerinţĕlor artei orientale, deşi altcum mai ales sculptura e simplă şi nepompósă. Icónele sunt pictate de repausatul Mişu Popovici dela Braşov. Aici s'a celebrat sf. liturgie cu asistenţa a 12 preoţi în faţa imensei mulţimi a poporului, carele ca un lan atins de vênt, trĕsărea de câte ori archiereul apărea în mijlocul bisericei binecuvêntându-l cu trichirele în mână. La finea serviciului, din uşa altarului I. P. sfinţitul Părinte a rostit apoi cuvêntarea. A fost o astfel de vorbire, pe carea numai mintea largă şi adânc cunoscĕtóre a I. P. Sfinţitului nostru archipăstor o póte concipia. Plină de cele mai înţelepte poveţe şi învĕţături, atingênd în tóte fibrele inima poporului, purtându-i şi îndreptându i mintea spre tóte momentele vieţei omenesci, miscându-i voinţa spre înaintare în cultură şi în tóte cele bune şi frumóse. Vorbirea amplă a stors lacrimi din ochii poporului, impresionând adênc pe toţi cei presenţi. Terminând I. P. S. Părinte în strigătele de „sĕ trăiască“ ce nu mai aveau finit, păşesce în mijlocul bisericei parochul local *I. Teculescu*, adresându-i în semn de mulţămită a poporului, următórea vorbire clasică, alcătuită şi predată cu farmecul propriu părintelui Teculescu:

Eminenţia Vóstră!
Inalt Prea Sfinţite Domnule Archiepiscop şi Metropolit!

Aievea tălcuită prin faptă vĕd astăḑi aci pilda din sf. Evanghelie, când stăpânul casei, după împărţirea talanţilor dus în ţeri departe, se reîntórce după multă vreme, spre a lua socoteala dela cei ce au fost primit talanţii. 42 de ani împlinitu-s'au, Inalt Prea Sfinţite Stăpâne, în primăvara anului acestuia, de când Ai plecat din acéstă comună, după ce timp de 3½ ani împărţit-ai fost cu prisos, talanţii prea înţeleptelor poveţe şi învĕţături, printre poporul acestei parochii, în care mai întâiu 'Ţi-ai început, ca preot, nepilduita activitate în via Domnului. Şi acum Te ai reîntors, iată ca adevĕrat şi desĕvêrşit Stăpân, spre a lua socotéla acestui credincios popor. Fi-va el óre regăsit şi socotit astăḑi ca cel ce a îndoit talantul primit, sau ca cel ce l-a îngropat în pământ? nu sciu! Acésta stăpânul o va sci, stăpânul o va judeca! Eu tot ceea-ce sciu, tot ceeace simt, la sfêrsitul priveliştei măreţe de astăḑi, este, că mulţumită profundă şi din tótă inima se cuvine sĕ aduc în numele întregului popor — pentru dragostea multă şi îngrijirea adevĕrat părintéscă ce o a-Ţi avut, de a-'l cerceta în propria lui comună, în propria lui casă de rugăciune.

Bunule Părinte! Din cărţi sfinte, din scripturi a înţeles şi a auḑit poporul nostru mai ales, ce este şi cine este un Archiereu al legii lui Cristos; ear în icóne înegrite de fumul de tămâe vĕḑutu'-i-a şi chipul. Şi astfel, deşi aievea nu l'a vĕḑut, el în tot-deuna a creḑut, şi în credinţa lui fericit s'a simţit — după cum a ḑis bunul Iisus. Dar apoi astăḑi, când faţă în faţă L'a primit, plin de dar şi de adevĕr în faptă l'a vĕḑut, cu ale lui proprii urechi l'a auḑit, dulce şi blând vorbindu-i, cu drag şi prea înţelept povĕţuindu-'l, am eu óre putinţa de a-'i tălmăci simţirea, ce i-a umplut întreagă inima şi de a spune mĕsura fericirei ce astăḑi a simţit-o?!

Inalt Preasfinţite Stăpâne! Mulţi bĕtrâni cu plete albe, cari — acum în tómnă vor fi 46 ani — Te-au întîmpinat ca paroch al acestei sf. biserici, au lăcrămat astăḑi, învrednicindu-se a Te vedea, ca archiereu, prea frumos împodobit. Dar nu lacrimi de durere au vĕrsat ei, nu! Ci lacrimi doveditóre de adêncă mângăere şi de dulce satisfacţiune, căci taina neînţelésă a rênduelei Părintelui ceresc ei astăḑi au priceput-o, — taina, că e dat fiilor poporului nostru şi cu ei şi prin ei întregului neam românesc de a se ridica sus, sus, printre alte neamuri, dacă va păzi credinţa, dacă va împlini legea sfântă, dréptă strămoşască; lucrând şi administrând în tot-déuna cu vrednicie talantul primit dela Părintele ceresc, precum deapururea şi neobosit făcut-ai Inalt preasfinţite Părinte.

Ear tinerii, dornici de viitor şi cu privirea mai mult spre el îndreptată, umiliţi se îndreaptă în ceasul acesta către cel atotputernic, şi astfel se rógă Lui:

Şi dacă e 'ncărcat de ani
Păstorul nostru mult iubit,
Şi creştetu-i e înălbit
Ca flórea albă din April,
— Tu Dómne Bune, ţine-ni-L
Şi dacă l-e 'ncărcat de ani
Ni-L ţine 'ntru mulţi ani!

Şi traiu cum scrie în scripturi,
Traiu lung în ani, de Patriarch
Iubitului nostru Ierarch
— Să-'I dai Tu Dómne, ne rugăm.
Aḑi mila Ta o implorăm
Ca traiu, cum scrie în scripturi
Să-'I dai! Să te înduri!

Ca cedrul cel de pe Liban
— Inalţă-'L falnic, viguros
Ca 'n pace, 'ntreg şi sănătos
Sĕ 'nveţe El cuvêntul Tĕu
Printre iubit poporul sĕu
Ca cedrul cel de pe Liban
— Inalţă-'L an, de an...

Ca semn al celei mai profunde mulţumiri pentru dragostea arătată, de a ne cerceta astăḑi — în numele întregului popor dreptcredincios din comuna nóstră, îngădue Stăpâne a-Ţi săruta umilit drépta binecuvântătóre!

Când la urmă vorbitorul a păşit spre I. P. S. Sa, carele din uşa altarului a ascultat vorbirea, și după-ce i-a sărutat mâna din nou, însuflețite strigăte de „sĕ trăiască“ au resunat din pepturile tuturor celor presenți la adresa prea iubitulni archiereu.

După liturgie a făcut I. P. S. Sa rugăciuni la mormêntul fericitului sĕu socru, paroch. *Nan*, precum și la mormêntul fostului seu cantor Nicolae.

După terminarea servițiilor divine I. P. S. a făcut visită la parochul *I. Teculescu,* înv. în pensiune *G. Proca* și parochul *I. Hamsea*, în casele căruia a luat împreună cu suita și cu óspeții presenți un dejun bogat întocmit. Represèntanța bisericéscă și politică a Sașilor din Rêșnov și-a făcut reverințele, presentându-se în casă la parochul I. Hamsea și bineventând prin rostul parochului *Gusbeth* pe Inaltpreas. Sa. Parochul luteran, făcênd alusiune la cuvintele I. P. S. Sale rostite cu ocasiunea bancbetului dat după desvălirea monumentului Dr. Teutsch, a accentuat, că va continua a lucra în spiritul acelui toast pentru susținerea și promovarea bunei înțelegeri între ambele biserici și națiuni. Eminenția Sa i-a mulțumit pentru atențiunea arĕtată, și înainte de plecare din comună i-a făcut visita.

Apoi însoțit de același banderiu, s'a reîntors la Zernești, unde a luat prândul în casele fiului sĕu *Jancu.*

După ameadi suita Eminenției Sale a visitat fabrica de celulosă din Zernești, societate pe acțiuni, una din cele mai interesante instituțiuni, care învederéză uriașul progres al mechanicei și în general al sciințelor exacte.

Directorul specialist dl *Iaczko*, cu deosebită prevenire și afabilitate a dat tuturor esplicările necesare, aretând și ilustrând, cum din trunchiurile de lemn dur, adus din vêrful muntelui și supus la cele mai feliurite metamorfose, se fabrică celulosa, din care apoi se pregătesc cele mai variate obiecte, până la cele mai frumósĕ mătăsăríi

Fiind că s'a pornit puțină plóie, lăudata priveliște dela „colțul chiliilor“ și crucea din vêrful „Pietri Craiului“, unde se fac pelerinagii în timp de secetă ori ploi continue, nu au putut fi cercetate.

———

Bran, 10/22 Septembre, 1899.

Mercuri, în ḑiua S-tei Mării, se arĕta de diminéță o ḑi admirabilă, carea pare-că anume te învita la drum mai ales spre părțile Branului. unul din cele mai romantice ținuturi din întreg Ardealul. Inaltpreasfinția Sa a plecat din Zernești la órele 7 diminéța, însoțit de un șir de trăsuri și de un grup de călăreți, veniți anume dela Bran.

In *Tohanul-nou* a fost întimpinat cu căldură de întreg poporul postat în apropierea bisericei. Satul, ca tóte celelalte, era împodobit cu flori și verdéță și feliurite alte decorațiuni. Calea spre biserică așternută. Parochul local părintele *Ilariu Flotogea,* îmbrăcat în ornate, ofere așteptatului archiereu evanghelia și crucea și îl bineventéză astfel;

Cu multă bucurie ne aducem aminte, cum înainte cu 25 de ani, în decurs de aprópe un pătrar de secol ni-ați fost părinte, ne-a-Ți fost tată, a cărui iubire, ale cărui înțelepte sfaturi și învĕțături și a cărui înțeléptă conducere au rĕmas adênc întipărite în inimile tuturor, cari astăḑi mai trăim.

Interese mai înalte bisericești au reclamat sĕ Vĕ depărtați de noi, chemându-Vĕ în alt loc, spre a ocupa o posiție mai înaltă.

Dar iată că Provedința D-ḑeéscă, după-ce și acolo cu mână plină a-Ți aruncat în agrul lui Christos semințe nobile, semințe cari nu numai că au rĕsărit frumos, dar cari deja au început a produce fructe binecuvêntate; iată ḑic, că acea Provedință ni V'a retrimis ca mai mare Părinte, ca archipăstorul nostru, ca principele provinței nóstre metropolitane.

De aceea, precum fiii cei buni trupești se bucură când tatăl lor, după o lungă și norocósă călĕtorie, se reîntórce în sînul familiei sale sănătos și încărcat de feliurite lucruri și bunuri prețióse, astfel și noi ca fii sufletești suntem cuprinși astăḑi de o adevĕrată bucurie sufletéscă, când Vĕ vedem reîntors și sosit chiar în mijlocul nostru — deplin sănătos, viguros și încărcat de virtuți și de merite, cari istoria nóstră bisericéscă le va încresta pe paginele sale cu litere neșterse și cu fală le va povesti generațiunilor următóre.

Unei atari bucurii, de care ne palpită inimile și ni se înveselesc fețele, permite-ți-ne a-i da espresiune vie, ḑicêndu-Vĕ un: bine a-Ți venit!

Din parte-ne Vĕ rugăm sĕ binevoi-Ți a primi asigurările nóstre de alipire, de iubire și supunere fiiască ce Vĕ păstrăm, Vĕ rugăm ca și în viitor sĕ binevoi-Ți a ne lua sub ocrotirea și scutul părintesc al Eminenției Vóstre, — și în fine Vĕ mai rugăm, ca cu ochiul cel pătrunḑĕtor al Eminenției Vóstre sĕ arunca-Ți o privire asupra micului nostru agru și cu mâna-Ve dibace sĕ binevoi-Ți a delătura buruenile ce ve-Ți observa că au crescut ici colea prin el.

Sĕ trăi-Ți Eminență întru mulți ani!

I. P. S. Sa îi rĕspunde călduros și mulțumesce poporului pentru sĕrbătorésca primire și apoi între sunetele clopotelor întră în biserică, rostește o scurtă și ocasională rugăciune, care a stîrnit evlavie generală, iar la urmă cam ½ óră ține poporului o instructivă predică, purceḑênd dela tropariul ḑilei și arĕtând neasĕmĕnata distincțiune, de care s'a bucurat maica Domnului pentru purtarea și viața ei evlaviósă și plină de vîrtuți.

Ca și celelalte predici, așa și acésta a fost un mănunchiu de frumóse povețe și învĕțături privitóre la tóte referințele și cerințele vieții și la îngrijirea părții celei mai nobile a omului, a sufletului, a schinteii divine din om.

După împărtășirea archierescilor binecuvêntări, a continuat călĕtoria mai departe spre colțul de raiu al Branului. La șirul trăsurilor s'au mai atașat multe altele dela Bran, iar în frunte mergea un mare banderiu, compus din călăreții comunelor brănene, pe cai mici, dar aprigi și iuți. Era un lung și imposant convoiu, care înainta cu iuțélă spre admirabil situatul castel al Branului, ce privea uimit în față mișcarea, ce-l împrejmuia din tóte părțile.

Era înainte de órele 10, când au ajuns la prima pórtă, ridicată înaintea vilei Ilustrității Sale dlui *Ioan cav. de Pușcariu*, care „procul negotiis“ duce în acele regiuni romantice un traiu de invidiat și binemeritat. Aci era adunat un numĕr însemnat de popor, sĕrbătoresce îmbrăcat, în frunte cu mai mulți preoți, dintre cari părintele *Leonte Pușcariu* din Sohodol a ținut I. P. S. Sale acéstă alocuțiune de bineventare:

Preoțimea și toți locuitorii comunelor brănene simțim astăḑi bucurie mare, căci avem rara fericire a putea primi în mijlocul nostru pe Inalt Em. Vóstră, pe bunul părinte, pe mai marele și înțeleptul păstor și cap al Archiepiscopiei și Metropoliei nóstre.

Cu mândrie și mângăiere sufletéscă Vĕ întimpinăm și primim în acest ținut, unde odinióră ca șef bisericesc tractual, ați ostenit și conlucrat neobosit, cu strălucit succes, pentru progresul religios și moral al acestui popor blând și sîrguitor.

La o revedere după 25 ani ne cucerim înaintea Provedinței și mărim căile ei, care prin înălțarea Eminenției Vóstre la cea mai înaltă tréptă în ierarchia nóstră bisericéscă, în mod minunat a dovedit ómenilor, cum rĕsplătesce Dumneḑeu aleșilor și plăcuților sei pentru faptele bune, vredniciile și vîrtuțile lor.

Cerênd binecuvêntarea cerului asupra Eminenției Vóstre, din adêncul inimilor nóstre rugăm pe D-ḑeu sĕ Vĕ dăruiască sănĕtate deplină, viață îndelungată și fericită, pentru drépta îndreptare a cuvêntului lui Christos — spre binele bisericei și fericirea poporului român.

Sĕ trăiți mulți ani!

Eminenția Sa, reamintindu-și timpul activității sale din acele părți înainte cu un ¼ de veac, arată că a nutrit via dorință a mai cerceta acele părți, de cari îl lègă frumóse amintiri. Spune celor presenți, că a venit în mijlocul fiilor sei cu aceeași dragoste părintéscă, cu care și ei îl primesc, ca prin sfaturile sale sĕ contribue la progresul poporului seu, de a cărui sórte e strîns legat și a cărui bunăstare forméză obiectul continuelor sale îngrijiri și preocupațiuni. După aclamările frenetice ale poporului și o scurtă visită făcută cavalerului Pușcariu, I. P. S. Sa a continuat calea până la casa comunală din centrul Branului, unde era ridicată o altă pórtă de triumf. Aici a vorbit dirigintele școlei centrale, dl *Nicolau Runcean* în numele învĕțătorimii brănene. Em. Sa îi rĕspunde accentuând marea importanță a învĕțămêntului pentru poporul nostru, și punênd în cuvinte elocuente la inima învĕțătorilor munca conscienţiósă de apostol.

O altă pórtă era la *Șimon*, unde a vorbit capelanul *Ioan Mănoiu,* indicând mai pe larg șirul însemnatelor fapte îndeplinite de I. P. S. Sa pentru Brăneni, și esprimă bucuria generală acum, când au fericirea a saluta în mijlocul lor pe acela, dela care le-au isvorît atâtea binefaceri.

Ținta călĕtoriei Emin. Sale era *Moeciul-inferior* unde avea sĕ oficieze sf. liturgie.

Aici erau ridicate mai multe porți triumfale. Una la casa parochului *George Enescu*, a dóua la școlă, a treia la ulița bisericei și a patra la biserică. Tóte porțile au fost din braḑi, fórte frumos decorate cu flori și cununi de flori și pe cea dela paroch scrise cuvintele: „Bine ați venit“.

Sosirea Eminenției Sale între sunetul clopotelor la biserica curată și frumósă a fost la 10 óre a. m.

Preste tot, întreg Branul, prin care a trecut convoiul, era în cele mai sĕrbătoresci haine: casele și împrejurimea lor. Deosebit a atras atențiunea tuturor frumseța covórelor dela casa lui *George Mănoiu.* Impresia, ce o primea ochiul privitorului, era cu atât mai sublimă, cu cât însași regiunea cu tóte apartinențele este o podóbă naturală din cele mai rare și atrăgĕtóre. Tabloul se completa prin mișcarea vie a poporului, un tip de munte, curat, vioiu, isteț și bine îmbrăcat Femeile pórtă un fel de fotă (prinjitóre, împrejurătóre), cum se mai observă pe la Dorna în Bucovina și pe la Toplița-română și în o parte a Moldovei. Roiuri și grupuri întregi coborau de pe tóte plaiurile spre locul de rugă în Moeciul inf. Un asemenea moment a trebuit sĕ inspire pe nemuritoriul *Alexandri* când a cântat versul, ce atunci ni s'a revocat în memorie:

„Șiruri albe de Români,
„De femei cu flori în mâni,
„Și copii și mândre fete,
„Și flăcăi cu negre plete,
„Coborând ca lungă óste
„Pe-ale dealurilor cóste,

și îndreptându-și mersul la auḑul glasurilor de clopot chemător, spre biserica din vale.

Inaintea bisericei așteptau cu crucea și evangelia preotul G. Enescu și în jurul lui aprópe toți preoții Branului superior. Parochul din Moeciul inferior bineventéză în apropierea bisericei cu următórele cuvinte pe archiereul seu:

Eminenția Vóstră, Dle Archiepiscop și metropolit!

Dorul și iubirea, ce le ați nutrit către acele locuri, unde mai întâiu ați început a propovedui cuvêntul lui Dḑeu, V'a îndemnat, ca prima visitațiune canonică îndată după suirea pe strălucitul scaun archieresc sĕ o faceți în locurile nóstre.

Și dacă dintre tóte comunele brănene ați ales comuna acésta Moeciul inferior ca loc unde mai cu înlesnire tóte comunele pot participa la serviciul divin ce voiți a'l înălța, i-ați dat acestei comune o mare distingere, care desigur ea va căuta a o eternisa în un mod neperitor în analele sale, căci rari sunt ocasiunile de felul acesta, ca archiereul locului sĕ pótă cerceta bisericile Sale; iar poporul credincios ḑiua de aḑi o va întipări în inima sa așa de adênc că o va lăsa prin povestirea din tată în fiu, sĕ remână ḑi istorică.

Eminenția Vóstră sunteți păstorul cel bun care sufletul își pune pentru oi, Eminenția Vóstră sunteți fală și mândrie bisericei și națiunii nóstre, și în deosebi fala și mândria ținutului nostru de unde vĕ trageți. Poporul acesta Vĕ primesce cu inimă caldă, iar eu ca cel mai mic înaintea celui mai mare mĕ plec, dând tot dreptul de dispunere în ce privesce serviciul divin, Inalt Prea sânțitului stăpân.

Sĕ trăiți la mulți ani!

Poporul adunat repetă aceste cuvinte și după încetarea aplauselor, Eminenția Sa respunde în cuvinte blânde și frumóse, espunênd motivele venirii sale care nu sunt altele, decât împlinirea datorinței, dorul de a-'și vedea pe cunoscuții, cu cari a lucrat în tinerețe, și în sfêrșit de a da învĕțături acestui popor.

După repețitele urale, îmbrăcându se în mantiă și luând cârja în mână, în sunetul clopotelor și al cântărei „Imperatul cerurilor“ Eminenția Sa întră în biserică.

Biserica din Moeciul inferior este uua dintre cele mai frumóse biserici brănene, și preotul local *G. Enescu* cunoscêndu-și chemarea o îngrijesce bine, o ține în curățeniă și ordine.

In biserică pe lângă o têmplă îngrijită am observat și multe icóne frumóse, în altar utensilii de metal prețios (sfeșnice, cruci), procurate la străduința parochului actual, în mare parte prin colecte benevole.

La liturghie au servit pe lângă I. P. S. Sa: Ilustritatea Sa dl vicar, Dr. Eusebiu Roșca director seminarial, protopresbiterii: Traian Mețian, Iuliu Dan, Ioan Dan, apoi preoții L. Pușcariu, G. Enescu, N. Manoiu, Iosif Cojanu, Iosif Runceanu, George Tiscă, Ioan Moșoiu, Ilariu Reit, Dum. Tătulea, Moise Ciurea, Ioan Oncioiu, Isaia Enescu, Ioan Manoiu; iar ca diaconi Ioan Priscu și Longin Popa.

Ultimul, In decursul liturghiei a fost hirotonit întru presbiter și va fi întrodus paroch în *Tătărescí*; iar ca duhovnici au fost chirotoniți presbiterii: Iosif Runcean paroch în Măgură, Ioan Oncioiu preot în Fundata și Isaia Enescu capelan în Cheia.

După liturghiă Eminenția Sa a ținut o prea frumósă predică poporului adunat, compus în mare parte din tótă inteligența comunelor din jur.

După predică eșind la morminte, a cetit rugăciuni de deslegare la mormintele parochilor reposați Perșoiu și Ciurea și la alte morminte.

La fine preotul local atrage atențiunea Eminenției Sale asupra unei evlavióse femei bĕtrâne, care a dăruit averea ei bisericei.

Acésta apropiindu-sĕ de I. P. S. Sa cade în ghenunchi, cerênd binecuvêntare, pe care i-o împărtĕșeșce pe lângă cuvinte de laudă pentru crestinésca-i faptă. Când s'a ridicat ochii ei erau plini de lacrimi; iar din față i-se reoglindea seninătatea supremei mulțĕmiri sufletesci.

După biserică s'a retras I. P. S. Sa la casa parochului G. *Enescu.* Aci s'a servit tuturor un dejun bogat în mâncări de post, fiind Sântă-Măria în ḑi de Mercuri.

După dejun s'au presentat corporațiunile ținutului. Protopopul și aprópe toți preoții tractului Bran, învețătorii, protopretorul cercului *Urdea* cu toți primarii și notarii sei; reuniunea femeilor române în frunte cu președinta sa dna *Letiția Stoica,* preotul catolic *Martonffy Sándor*, vameșul *Pavel Nistor*, comitetul parochial și în sfêrșit alți onorațiori din Bran.

Eminenția Sa tuturor le-a vorbit cu înțelepciune de admirat, în deosebi preoţi-lor le-a ţinut o lungă şi instructivă pastorală, aretând tot ce astéptă dela ei, ca dela unii din sînul cărora însuşi a eşit şi s'a redicat la demnitatea de metropolit.

Din incidentul venirei Eminenţiei Sale inteligenţa brăneană a dat în sala cea mare a caselor comunale banchet, la care au participat cătră 100 persóne. S'au servit numai mâncări de post, cari au făcut onóre firmei „Eremias Nepoţii“ din Braşov.

1. Mezeluri: Icre negre, icre roşii, sardine şi masline. 2. Supă de raci cu bureţi. 3. Păstrăvi. 4. Varză umplută şi mazere. 5. Peşte prăjit. 6. Prăjituri, struguri şi póme. 7. Cafea négră. Vin vechiu ardelenesc dela 1862. Vin de masă de pe Têrnave.

Toaste s'au ţinut următórele: I. P. S. Sa, ascultat de toţi în picióre a vorbit pentru monarch. Ilustr. Cav. Puşcariu pentru Eminenţia Sa; asemenea ascultat în picióre. Ilustr. Sa atinge unele din meritele I. P. Sale pentru Brăneni, precum câştigarea de porţiuni canonice pentru parochii, asigurarea dotaţiunilor pentru parochii, câştigarea pătrariului liber din dreptul cârcimăritului, dat şcólei centrale, care aḑi face preste 10.000 fl., înfiinţarea cu jertfe proprii a fondului edificiului şcólei centrale, a cărei zidire tocmai se proiectéză, etc. etc. Oratorul încheie dând espresiunea, că precum a pus I. P. S. Sa peatra fundamentală pentru edificiul şcólei centrale, aşa se pue şi după terminarea lui peatra ultimă, dând binecuvêntarea pentru publica lui întrebuinţare. Dr. Eusebiu Roşca pentru Cav. Puşcariu, un distins fiiu al ţinutului Branulni; advocatul Iosif Puscariu pentru guvern şi representanţii justiţiei şi administraţiunii politice. Respunde protopretorul local dl Urdea, laudând rubrica de ordine a poporului brănean. Traian Metianu, pentru un alt fiu ales al Branului. P. C. S. Dr. Ilarion Puşcariu. Preotul Cenţu pentru consist. arch. Preotul G. Enescu pentru direct. sem. Dr. Eusebiu Roşca, şi secretarul Dr. Elie Cristea. Preotul Reit pentru protopopi şi în special pentru protopopul tractual. Protoiereul Ioan Dan pentru preoţi. Preotul rom. rcat. Màrtonfy şi cel gr.-cat din Tohanul-vechiu M. Brumboiu pentru I. P. S. Sa. Preotul Babeş pentru óspeţi. Dr. Puşcariu pentru progresul poporului branean. Iuliu Dan pentru învĕţătorimea tractuală, iar la fine I. P. S. Sa ridicând masa mulţumesce tuturor pentru buna şi însufleţita primire şi dând înalta-i binecuvêntare, se reîntórce la Zêrnesci între aclamaţiunile tuturor.

Sara a fost în Bran bal, la care am admirat neuitatele jocuri naţionale: Hora, Breaza, Brâul — şi focul cu care brănenii sciu sĕ le jóce. Aceste merită cea mai mare îngrijire şi atenţiune, fiind adevĕrate juvaere ale obiceiurilor nóstre naţionale, cum numai în părţile de sus ale Moldovei şi Bucovinei le mai veḑi, şi cari în multe locuri dispar spre paguba generală.

Precum din celelalte locuri, aşa în special, vor rĕmânea neşterse frumósele impresiuni primite în Bran, acest colţ al ţerei, unde poporul nostru retras în creerii munţilor verḑi, duce o viaţă aparte scutită de multe din miseriile celorlalte ţinuturi. Fiecare e domn şi stăpân pe colinele-i verḑi din preajma caselor sale, cari din înălţimi mari privesc spre îngusta vale a Turcului, ce duce în sus, în România.

Poesia „Pe deal“ a poetului Vlăhuţă, pare-că, aici a fost plăsmuită, aşa de bine se potrivesce cuprinsul ei, mai ales unde ḑice:

„Sus nemărginire-albastră, jos e mărginitul verde,
„In potop de umbră *Branul* sub copaci stufoşi se perde.
„Stâncile îşi scot din dealuri a lor frunţi îmbĕtrânite;
„Iar pe vale-şi duce gârla undele-i neliniştite...

„Unitatea în poporul nostru.“

Dăm din „Sieb. D. Tageblatt“ din 23 l. c. n. un pasaj, referitor la reculegerea Saşilor şi gruparea tuturor forţelor întru apĕrarea tesaurelor naţionale.

„Am aşteptat, ca ranele causate prin lupta dintre fraţi (în Braşov. Red.) sĕ se vindece, dar a aştepta prea mult ar însemna a oferi contrarilor nostri naţionali şi mai mult timp, pentru a exploata slăbiciunea nóstră. In anii altimi ni-s'au dat lovituri apte a nimici de tot existenţa nóstră naţională“.

Apoi continuă:

„Pentru ce nu suntem tractaţi ca fii egali ai patriei? Pentru-că nu voim sĕ părăsim germanismul nostru, limba maternă cea scumpă, datinile săseşti şi nu voim sĕ ne aruncăm în braţele maghiarismului“.

In fine speră că pacea de care e lipsă, se va restabili, chiar dacă ar costa mici opinteli.

Exemplu de imitat şi pentru poporul nostru!

Revistă politică

Din Austria. Crisa ministerială în Austria durézâ încă. Din împregiurarea, că Maiestatea Sa pe Duminecă plécă în Stiria la vênat se conclude, că sĕptĕmâna acésta se va deslega crisa şi numirea noului ministeriu va fi cât de curênd.

După combinaţiunile de până acum, eventualitatea unui ministeriu compus din majoritatea parlamentară e eschisă, şi tot mai mult ese la ivélă formaţiunea unui cabinet de funcţionari filogermani. Dela acesta aştéptă stânga sanarea stărilor de nemulţumire create sub Badeni şi Thun, între altele şi revocarea ordinaţiunilor de limbă. Cehii şi Polonii însĕ i-ar face cea mai hotărîtă oposiţiune.

*

Serbia. In seria proceselor celebre aparţine şi procesul atentatului contra *ex-regelui Milan* al Serbiei. Sentinţa enunţată de tribunalul statariu la 13/25 l. c. e următórea: autorul atentatului Knezevici a fost condamnat la *mórte prin glonţ*, deasemenea şi Tajsici, care a fugit în Cetinje; protopopul Giurici, colonelul Nicolici, Milincovici-Alavantici, Jivcovici, Novacovici, adv. Pavicevici, Covăcevici, Dimici, si redactorul Protici, ca complici au fost condamnaţi la câte *20 ani temniţă grea*, pentru-că ştiau, că s'a proiectat atentatul dar n'au făcut arĕtare. Acusaţii Pasici, dna Angelina Jovanovici, şi încă 5 acusaţi la câte *5 ani închisóre* iar Tauşanovici condamnat pentru lesă-maiestate la *9 ani temniţă*. Pe ceilalţi i-au achitat.

După publicarea sentenţei, Jivcovici strigà: trăiască regele Alexandru, dar D-ḑeu sĕ-'l apere de astfel de amici! (arĕtând spre judecători).

Paşici, conducĕtorul radicalilor a fost *graţiat* de regele. Tauşanovici încă a cerut gratiare, dar a fost respins. Esecutarea lui Knezevici s'a întêmplat în aceeaşi ḑi. Inainte de a muri ḑise: Singur eu sunt vinovat, toţi sunt nevinovaţi! Acésta póte, că a rostit'o cu scopul de a uşura sórtea celor remaşi în viaţă, între cari e un fost ministru şi un colonel si alţi bărbaţi marcanţi dintre radicali.

Judecata adusă a provocat adevĕrată furtună nu numai în Serbia, ci şi în străinătate. Majoritatea presei condamnă asprimea tribunalului, care a voit prin acésta sĕ dea lovitura de mórte partidului radical. Persecuţiunile, denunţările şi arestările se continuă, aşa că 6 inşi sunt puşi de nou pe banca acusaţilor pentru crima de lesă-maiestate.

*

Situaţia în Africa de sud e încă nesigură. Transwaalul continuă pregătirile de înarmare şi speră la sprijinul vecinei republice Oranje.

După înmormêntare.

Prin trecerea din viaţă a dómnei Ioana Bădilă n. Moldovan, societatea română din Sibiiu a îndurat o perdere, ce — acum după ce nu mai este între noi — ni se pare ireparabilă, o perdere simţită de toţi; căci dênsa a fost pentru mica nóstră societate o podóbă neîntrecută, un stâlp puternic. Prin distinsele sale calităţi şi prin înalta-i cultură a sciut sĕ ne câştige respect înaintea lumii străine, de care în acest oraş suntem încunjuraţi.

Dacă mare a fost perderea pentru societatea română peste tot, cu atât mai mult trĕbue s'o sîmtă acésta Reuniunea femeilor române, a cărei vice-presidentă a fost un şir întreg de ani, pentru a cărei înaintare nu a cruţat nici timp, nici ostenélă, nici jertfe de bani. Nici o singură acţiune nu a întreprins acéstă reuniune fără puternicul concurs al fericitei Ioana Bădilă, a cărei activitate a fost totdéuna binecuvêntată, căci era pornită din inimă curată şi condusă de un zel extraordinar, propriu numai sufletelor mari. Nu s'a retras nici chiar în ḑilele de bólă. Frumósa întreprindere, menită a pune basă unui pedagogiu de fete, a fost învrednicită de concursul ei până la conpleta finalisare.

Subscriem cu amândóuĕ mânile cuvintele In. Preasfinţiei Sale Metropolitului Ioan Meţianu, adresate cătră mama fericitei reposate: Mângăete, Domnă că în cinste a trăit, în cinste a murit, şi nemuritor 'şi-a făcut numele“.

Cu adevĕrat nemuritóre s'a făcut.

Ioana Bădilă în veci va figura ca esemplu clasic al iubirii de neam.

In mod vrednic de activitatea fericitei rĕposate au decurs manifestaţiunile de doliu ale societăţii române din Sibiiu, cu deosebire ale Reuniunii femeilor române.

Abia s'a rĕspândit trista veste în Sibiiu si s'a şi dispus convocarea comitetului Reuniunii în şedinţă extraordinară, la care au participat toţi membrii aflători în Sibiiu şi care acomodat meritelor distinsei sale vice-presidente, a dat spresiune condolenţei prin sculare şi la protocol şi-a esprimat condolenţă neconsolatei familii prin o delegaţie, compusă din dómnele Elena Lucuţa, Valeria Popescu şi Octavia Voilean.

Pe sicriu s'a depus o frumósă cunună, cu inscripţia:“ Neîncetat ai lucrat pentru naţiune, memoria Iţi va fi eternă — Reuniunea femeilor române din Sibiiu.“ La cortegiul funebral comitetul a ţinut sĕ ia parte în corpore.

Cea mai frumósă manifestaţiune a fost însĕ de sigur jalea adêncă, care se vedea gravată în faţa fie-cărui membru din comitet; se părea general sentimentul, că pentru reuniune Ioana Bădilă nu va putea fi înlocuită.

In mod nu mai puţin demn au fost luate şi conclusele comitetului central al Asociaţiunii, depositarul monumentului neperitor, ce 'şi-a ridicat distinsa nóstră defunctă.

Străinii încă au ţinut sĕ-'şi arete jalea lor pentru perderea, ce pe lângă societatea română a îndurat-o şi publicul oraşului peste tot.

O manifestaţiune de doliu mai generală pentru o damă abia se va mai fi vĕḑut în Sibiiu. Ioana Bădilă a meritat-o, căci ea a fost nunumai podóba societăţii romane, ci a fost o podóbă şi a elitei din Sibiiu.

Când, şi cine va putea-o înlocui!.

Drib.

Avis!

Domnii membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului se învită la conferenţa, care se va ţinea *Vineri, în 17/29 Septembre a. c în localităţile casinei române din loc la 5 óre p. m.*

La ordinea de ḑi sunt obiectele anunţate pentru adunarea generală ordinară de tómnă a comitetului municipal din comitatul Sibiiu, convocată deja pe 2 Octomvre a. c. n.

Biroul clubului român.

Sibiiu în 25 Septembre n. 1899.

Ioan de Preda — *Dr. N. Vecerdea*
preşedinte — secr.

NOUTĂŢI

„Patria“, ḑiarul, ce luptă cu tótă căldura pentru apĕrarea intereselor fraţilor bucovineni, a fost pentru a 33-a óră confiscată. Efectele sĕ vĕd... e cu atât mai mult îmbrăţişată!

*

Fapte creştinesţi. Harnicii ţĕrani Ioan Mureşan şi fratele seu Nicolae, locuitori la odăile „Măgherat“, între comunele: Vingard, Tău şi Ohaba de Sĕcaş, fiind mai aprópe de comuna nóstră Tău, cercetéză fórte regulat sf. biserică de aici în Dumineci şi Sĕrbători.

Aceşti evlavioşi creştini de un şir lung de ani la sf. Paşti au dat pânea, pausul şi prânḑul Paştilor, precum şi spesele recerute. Mai în urmă întru aducerea aminte de rĕposaţii lor părinţi, au dăruit pe sama bisericei nóstre un rênd complet de vesminte preoţesci în preţ de frumósa sumă de fl. 65. v. a.

Deci pentru aceste fapte adevĕrat creştineşti, priméscă sus numiţii dăruitori şi pe acéstă cale căldurósele nóstre mulţumiri, rugând pe bunul Dḑeu, ca sĕ le dăruéscă viaţă îndelungată pe lângă deplină sănătate, ca şi în viitor sĕ mai pótă sĕvêrşi astfel de fapte nobile şi vrednice de imitat, îndemnând si pe alţii spre atari fapte, iar' pentru rĕposaţii în Domnul, pentru cari s'a făcut darul sus pomenit, ḑicem: fie-le ţĕrâna uşóră şi pomenirea lor în veci! Pentru comitetul parochial. Patriciu Marcu, paroch gr.-or.

*

Dómna Minerva Dr. Brote din Sibiiu, completând cununa depusă pe cosciugul mult regretatei Ioana Bădilă a dat „In memoria neuitatei verişóre Ioana Bădilă“ suma de fl. 5 fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor din Sibiiu, administrat de „Reuniunea sodalilor români.“

*

România în Balcani. „P. Napló“ aduce ştiri frumóse despre succesele României în interesul fraţilor nostri din Balcani. Inspectorul şcólelor macedo-române filogrecul Apostol Mărgărit a fost delăturat. In Salonichi s'a deschis academie comercială română, în Macedonia s'au înfiinţat tipografii române, ear în Constantinopol se va ridica — o universitate română (?). Meritele le atribue corespondentul foii maghiare ministrului de culte român Tache Ionescu.

*

Profesóră română de pictură în Sibiiu. De câte-va ḑile s'a stabilit în Sibiiu domnişóra *Laura Vlad* din Lugoj, absolventă a academiei de pictură din oraşul artelor Műnchen, şi dă óre de pictură domnişórelor, cari doresc a se iniţia ori perfecţiona în ramul atât de plăcut al picturii. Inscrierile se pot face în biroul „Asociaţiunii“, sau la locuinţa dnişórei profesóre în strada Morii Nr. 23. O recomandăm fetelor române, cari se îndeletnicesc cu pictatul.

*

Cas de mórte Dumitru Iosof, învĕţător gr. or. în Tilişca, a încetat din viaţă la 14/26 Septembre 1899, după un morb dureros, în etate de 55 de ani şi de serviciu 31. Inmormêntarea va fi Joi, în 16/28 Septembre 2 óre p, m., în cimiterul gr. or. din Tilişca.

*

Maghiarisarea — pe base nóuĕ. Intre lucèferii, cari ar voí sĕ lumineze calea pentru ajungerea mai grabnică a „idealului maghiar“ ţine cu tot dreptul a se numĕra Beksics Gustav. A făcut constatarea, că gândul asimilării naţionalităţilor a dat faliment. Inzestrarea ţinuturilor nemaghiare cu scóle de stat e greşită, pentru că în felul acesta ţinuturile locuite de Maghiari au decăzut la gradul cel mai primitiv. Deci? punctul de greutate cultural sĕ se redea éră Maghiarilor, cari se înmulţesc mai tare decât oricare alt popor din patrie.

Alte mijlóce ingeniόse recomandă: moşiile eclesiastice de pe Alföld sĕ se schimbe cu altele din Ardeal şi regiunea superióră, sĕ se parceleze latifundiile între Maghiari, ş. a. In 50 de ani Ungaria ar numĕra 29 milióne de locuitori, din cari 18 milióne Maghiari, $4^1/_2$ milióne Români $2^1/_5$ milióne Slovaci, ear ceilalţi Sêrbi, Italieni etc. Ear finalul — Ungaria mare-putere, şi chestia naţionalităţilor resolvită perfect. Frumóse aiurări!

In atenţiunea domnilor învĕţători. Prin ordinaţiunea dto. 9 Septembre a. c. Nr. 2675 Inaltul ministeriu ungar de culte şi instrucţiune publică a aprobat manualul *„Elemente de Constituţia Patriei„* sau drepturile şi datorinţele cetăţenesci pentru scólele poporale de Vasile Goldiş editura Librăriei Ciurcu et Comp.

Notiță literară.

A apărut: *Geografia* pentru scólele poporale pe basa plan. minist. partea I de Vasile Goldiș, prof. gimn. Editura libr. Ciurcu Brașov, prețul 35 cr. Acest op conține materialul pentru clasele III și IV, despre Ungaria cu țerile aparținĕtóre corónei ungare, iar la fine imperiul austriac și celelalte țeri ale Europei. Ca manual corespundĕtor tuturor recerințelor pedagogice, înzestrat cu o mulțime de ilustrații și harte colorate, cartea dlui prof. V. Goldiș va face bune servicii scólei nóstre poporale.

Corespondențe particulare
ale
„Telegrafului Român".

Din tractul Agnita.

Sfințiri de biserici

(Incheiere.)

In *Marpod* s'a sĕvêrșit actul sfințirii prin preoții Florian Bologa parochul local, Iosif Morariu din Hosman, Ioan Alexandru din Ilimbav și Ioan Tat din Țichindeal. Au participat la servițiul divin pe lângă poporul din loc, unii membri din oficiul și representanța comunală, de naționalitate sași. In decursul servițiului au fost bine impresionați toți auditorii, cu deosebire Sașii, de cântările liturgice și de rostirea apostolului din partea unui june din Ilimbav lipsit total de vedere. La finea liturghiei s'a servit un parastas pentru edificătorii bisericei, pentru parochul reposat Jacob Bologa și binefăcătorii acelei biserici, rĕposatul consilier Jacob Bologa și Valerie Bologa, fost director la „Albina" din Brasov. Serviciul divin s'a încheiat prin o cuvêntare ascultată cu plăcere și de Sași, rostită de părintele Ioan Alexandru.

Prândul s'a servit în casa parochului local de preotésa dênsului, spre cea mai mare mulțămire. Primul toast s'a ținut de părintele Morariu în sănătatea Majestății Sale Monarchului. Al doilea de părintele Alexandru în sănătatea Eminenției Sale Metropolitului, dicênd: că actualul cap bisericesc a surprins plăcut poporul prin pastoralele sale, încât s'aude vorbindusĕ de popor, că urméză calea lui Șaguna. Inchiee, ca Ddeu sĕ-'i dee vîrtute spre a conduce naia bisericei nóstre la limanul dorit, iar toți fiii bisericei sĕ se însuflețéscă la o comună lucrare cu capul bisericei. Părintele Ioan Tat a toastat pentru parochul locului Florian Bologa, carele deși tinĕr, prin faptele sale face onóre parochiei sale constătătóre din 40 până la 50 familii, în mijlocul unei comune săsesci de aprópe 300 familii. Deși are numai pregătire estraordinară, își pricepe și împlinesce cu consciențiositate chiămarea preoțéscă. A esoperat de la comuna politică un pămênt pentru biserică și a inițiat un fond bisericesc din contribuiri benevole dela popor. S'a mai toastat de părintele Alexandru pentru familia Valerie Bologa din Brașov, care a contribuit la înfrumsețarea bisericei prin unele icóne frumóse la ușile altariului și chiar și cu bani, în total 150 fl. Tóte acestea s'au făcut întru memoria reposatului Valerie Bologa. Părintele Morariu amiutește pe reposatul consilier Iacob Bologa ca născut din acésta comună, căruia atât comuna bisericéscă, cât și cea politică îi datorește aducere aminte pentru multele binefaceri. Părintele Tat amintește pe parochul reposat Jacob Bologa, căruia parochia îi datorește multă aducere aminte, și întru vecinica pomenire a acestor 3 se întonéză în veci pomenirea lor.

In *Săsăuș* s'a sfințit biserica în diua de „Tăierea capului sf. Ioan" prin preoții Ioan Popoviciu, Nicolau Huiu, Ioan Alexandru, Florian Bologa și Cocoș. După terminarea sf. liturgii s'a sĕvêrșit un sf. maslu pentru popor și la urmă părintele Alecsandru a rostit o cuvêntare, prin care îndeamnă poporul a arăta față de biserică și școlă mai mult interes ca până acum. Sĕ părăsască egoismul și separatismul și sĕ se însuflețéscă pentru sĕvîrșirea de fapte de interes general, îngrijindusĕ de cea-ce este obștesc și formând fonduri, prin cari sĕ ușureze traiul urmașilor și sĕ pună basă la un viitor depărtat.

La prând s'a toastat de părintele Alexandru pentru Eminenția Sa Metropolitul. Prin acésta am voit sĕ arăt cum sĕ însuflețesc ómenii la lucrări de interes, atunci când este armonie in tract, și cum emuléză o parochie cu ceialaltă, dacă nu o conturbă neînțelegerile și conducerea rea.

Sperăm, că viitorul va aduce cu sine mai mult, și că fiitorul protopop împreună cu preoțimea și învĕțătorimea se va nĕzui a șterge pata aruncată pe tractul nostru de fostul protopresbiter. Inainte de a făce sfêrșit acestor relatări, îmi iau voe a atrage atențiunea parochiilor din tractul Agnita, cari au lipsă de a repara biserica sau școla, și și a altor parochii din alte tracte, asupra măiestrului de zid român din Agnita Bartolomeiu Radu, ca un bun, diligent și espert măestru, și totodată lucrător eftin. Acest om a lucrat la repararea bisericei din Ilimbav și Marpod, pe cari le-a pus într'o stare mai frumósă și mai plăcută, ca dór când au fost nóuĕ.

A.

Orăștie, 6 Sept. 1899.

Sinódele protopresbiterale extra-ordinare. — Obiectul reducerii sau susținerii protopresbiteratelor. — Ameliorarea dotațiunii protopresbiterilor. — Conlucrarea bărbaților nostri harnici mireni.

Pe Marți în 21 Sept. st. v. a. c. la 10 óre a. m. este convocat sinodul protopresbiteral estraordinar al tractului Orăștie, pentru a delibera asupra proiectului de reducere a protopopiatelor, sau asupra ameliorării dotațiunii protopresbiterului, cerută prin actul consistorial Nr. 5942 ddto 2 August, 1899 Plen.

Prin acest act se cere de la fie care protopresbiterat sĕ se pronunțe, sau pentru susținerea lui, în care cas va trebui negreșit, sĕ se afle și mijlócele reclamate spre aceasta: primo loco din fondurile protopresbiterale unde sunt de acestea; în al doilea, dela parochia centrală, ca cea mai favorisată; și în al treilea loc, dela celelalte comune ale tractului; sau sĕ se pronunțe asupra reducerii protopopiatului, în care cas, se va arăta din partea sinodului modalitatea, cum sĕ se împărțească parochiile tractului la protopopiatele vecine.

Acéstă afacere, cu care s'au ocupat tóte sinódele nóstre archidiecesane, fără de a o resolva definitiv, este de fórte mare ponderositate în viața nóstră bisericéscă, după ce protopresbiterii, precum se scie, prin întroducerea așanumitelor legi politice-bisericesci s'au vĕdut constrînși sĕ sisteze încasarea competinței lor dela licențiile de cununii, care erau, așa dicênd, unica remunerațiune sigură a lor, fără însĕ de a li se asigura din alte isvóre venitele perdute dela anul 1894.

Conclusul adus pentru încasarea corónei de familie, a fost fórte salutar și ideea fórte frumósă, dar s'a constatat prin opinia publică de nepracticabil, și verosimil și mai periculos, decât când licențiile de cununii regulate, s'ar fi lăsat și mai departe în us.

Au trecut 5 ani dela întroducerea legilor susnumite, și protopresbiterii, din lipsa de mijlóce, sau nu sciu din ce causă, pentru servițiile lor, și pentru venitele perdute au fost plătiți, la fie care sinod, cu apă rece.

E drept, că totdeuna s'a constatat necesitatea de a se regula acéstă afacere, dar' și aceea e drept, că până astădi nu e încă regulată.

Considerându-se în fine importanța cea mare a fiecărui post de protopresbiter în sèrvițiul administrativ al constituțiunei nóstre bisericesci, Veneratul nostru Sinod archidiecesan pentru ameliorarea dotațiunei posturilor protopresbiterale, a aflat de bine a însărcina pe Venerab. Consistor cu elaborarea unui proiect de reducere a protopresbiteratelor, ear Venerab. Consistor, presimțind că cea mai mare parte a fruntașilor noștri, recunoscênd însemnătatea protopresbiteratelor, mai curênd vor preferi a căuta mijlóce la susținerea lor, decât a le reduce, — la rêndul sĕu a aflat de bine mai nainte a consulta și pe sinódele protopopesci, cari au a se ținea în termin de 90 dile, în fie care tract, și în fine pe comitetele și sinódele parochiale, ca astfeliu pe cale constituțională sĕ se pótă face ameliorările, sau prin reducere, sau prin aflarea altor mijlóce corespundĕtóre spre a fi protopresbiterii desdaunați pentru venitele perdute și spre a li se asigura o remunerațiune sigură, conform rangului și importanței lor.

Punênduse în pracsă anul acesta încasarea sidocsiei redusă dela 1 corónă la 15 cr, ori cine va înțelege că nu mai póte fi vorba de a se plăti de acolo deodată cu salariul archiepiscopesc și pe toți protopresbiterii, și de a sĕ crea totodată și un fond anumit spre acest scop; și din acest motiv resultatul sinódelor protopresbiterale, ce se vor ținea în causa acésta, se ridică la o importanță deosebită pentru viitoriul bisericei nóstre.

Nu cunosc până adi nici un protopopiat, carele sĕ-'și fi ținut sinodul sĕu în acéstă causă, dar' nu impórtă, care sinod când se v'a ținea, ci impórtă resultatele ce se vor arăta după ținerea lor. Din acest motiv, cred, a fi în interesul bine priceput al bisericei nóstre, dacă toți bărbații nostri de valóre, atât mireni cât și clericali, ca membri ai sinódelor protopopesci, vor studia și medita cu tótă seriositatea, ca sĕ se afle mijlócele pentru susținerea și nu reducerea protopresbiteratelor.

Dacă vom avea în vedere scopul cel sfânt al bisericei și al școlei pentru poporul nostru credincios, atunci merită sĕ medităm serios asupra împrejurării, cum mai curênd sĕ se înmulțéscă protopopiatele, decât sĕ se reducă.

Și dacă vom mai avea în vedere că astădi, protopresbiterul, în cele mai multe comune — în multe afaceri — trebue sĕ suplinéscă încă și pe paroch, trebue sĕ supravegheze religiositatea și mersul cultural în fie care parochie cât mai adeseori, atunci ne vom convinge, că cu cât un tract are mai puține parochii, cu atât se póte administra mai ușor, și cu atât și scopul urmărit se póte ajunge mai cu efect.

Și când toți suntem de acord a recunósce importanța bisericei nóstre din trecut, și 'i-o prevedem și în viitor, mai ales acum în vêrtejul atâtor curente periculóse, negreșit, că pentru salvarea ei ne trebuesc jertfe materiale mai mari, decât până aci și asupra aflării mijlócelor și isvórelor pentru aceasta, e indispensabil necesar a ne gândi serios, preoți și mireni de o potrivă.

In cât privește special, tractul Orăștiei, suntem tari în credință, că pe lângă alți bărbați harnici și cu tragere de inimă pentru biserică, atât preoți inteligenți cât și mireni, noi ne simțim feriçiți a avea în mijlocul nostru și pe *vrednicul și de toți stimatul bărbat valoros al archidiecesei Dr. Ioan Mihu*, care și până adi a dat dovadă eclatantă întru promovarea culturei și a bunei stări la poporul nostru din aceste părți, și așa și de astădată, prin înțelepciunea și tactul sĕu va contribui cu succes deplin la realisarea consolidării temeinice a scopului urmărit acum de biserică.

Tot asemenea nu mĕ îndoesc, că și tóte celelalte tracte protopresbitêrale din archidiecesă, fiecare dispune de bărbați valoroși și cu tragere de inimă pentru biserica nóstră ortodoxă, și fie-care separat, va ști deslega în mod mulțămitor cestiunea vitală pusă ca obiect de deliberare la aceste sinóde, și așa puține de tot vor fi casurile de reducere, póte numai acolo, unde și până aci, administrarea lor s'a constatat defectuósă și greóie, și din acéstă causă s'a și decis împărțirea lor la alte centre vecine.

Deci, și până la constatarea unui resultat îmbucurător în tóte tractele archidiecesei, dic:

Dumnedeu cu noi și cu causa nóstră!

— *O.* —

Nr. 243 1899. [196] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parochiei vacante de a II. clasă Paloș în protopopiatul Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin ne 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit annual de 622 fl. 30 cr.

Doritorii de a reflecta la acest post, sĕ-și aștérnă supliciile concursuale instruite după normele din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul prescris.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Cohalm, 22 Iunie 1899.

Nicolau D. Mircea
protopresb.

Nr. 20/1899 com. par. [197] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului al II. de învĕțător la școla gr.-or. confesională din Slimnic, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 15 dile dela prima publicare, pe lângă următórele emolumente:

a) salar anual 300 fl. plătibil: 244 fl. ajutor dela stat și 56 fl. din repartițiune dela popor,

b) cuartir liber, eventual relut în bani corĕspundĕtor,

c) 2 orgii de lemne pentru încăldit,

d) jumĕtate folosința a grădinei de pomărit.

Dela concurenți se recere a se presenta în o Duminecă sau Sĕrbătóre înainte de alegere în biserică, spre a-și arĕta desteritatea în cântări și tipic; va fi deobligat a conduce o strană în biserică în Dumineci și Sĕrbători, avênd a înainta cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la of. protopresbiteral concernent până la terminul indicat; după acest termin se va efectui imediat alegerea și învĕțătorul ales va avea a-și ocupa postul seu.

Din ședința comitetului parochial ținută în parochia Slimnic la 12/24 Sept. 1899.

Clemente Nicula, par. și preș. *Simion Masca*, notar

Nr. 884.

Vĕdut și aflat în ordine.

Sibiiu, 14 Septembre 1899.

I. Papiu,
protopresb.

Nr. 131—1899. [198] 1—3
Of. ppresbit.

Concurs repețit

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch din parochia de clasa a III-a Curtuiuș, prin acésta se deschide concurs nou cu termin de 30 dile dela prima lui publicare în „Telegraful Român".

Dotațiunea împreunată cu acest post, sunt venitele fixe din parochiă, cari tóte dau suma de 252 fl. 10 cr. și despre cari se pot lua informațiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral, precum și dela comitetul parochial.

Concurenții au a-și așterne petițiunile, instruite conform legilor în vigóre, la subscrisul în terminul deschis.

Deeș, 26 Iuliu, 1899.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deeș.

Teodor Herman
protopresbiter

Nr. 510/1899 [194] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare:

1. Mada, cu salar anual de 300 fl., și lemnele necesare pentru încăldit.
2. Suligete, cu salar anual de 300 fl., cuartir gratuit și lemnele necesare pentru încăldit.
3. Vĕrmaga, cu salar anual de 300 fl., cuartir gratuit, și lemnele necesare pentru încăldit.

Concurenții la vre-unul din acestea posturi, sĕ-'și subștérnă cererile lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopr. în terminul deschis.

Oficiul protopr. gr.-or. al tractului Geógiu, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Hondol, 1 Septembre 1899.

Vasiliu Pipoș
protopresb.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 99 Sibiiu, Sâmbătă, 18/30 Septembre 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Pasivitatea Românilor.

Ḑiarul „Budapester Tagblatt“ în numěrul de Marți, 14/26 Septembre a. c. publică o interesantă scrisóre a domnului Alesandru Mocsonyi, și o comentéză în un ton obiectiv și rar în foile maghiare

Dăm atât aprețiarea cât și însași epistola:

Pasivitatea Românilor

de

Alesandru de Mocsonyi.

Něsuința nóstră de a face „Budapester Tagblatt“-ul tribuna, dela care vorbesc cătră publicul maghiar cei mai competenți politici maghiari și streini, a fost încoronată de cel mai mare succes, precum dovedesc articolii sensaționali, cari suntem în posiție a 'i publica de luni de ḑile, grație spriginului corifeilor politici și publiciști.

De când s'a ridicat la suprafață ideia așa numitei înfrățiri maghiaro-române, am putut de asemenea sě aducem unele tractate din partea politicilor naționaliști, totuși înainte de tóte ne adresarăm la cel mai de valóre politic Român în Ungaria, mai de valóre pentru talentul și caracterul, trecutul și popularitatea sa, la Alesandru de Mocsonyi, cu rugarea sě-'și dee părerile sale asupra prea importantei chestii a pasivității Românilor, așișderea în fóia nóstră. Mocsonyi a cedat dorinței nóstre și a adresat cătră „Budapester Tagblatt“ următórele observări, ce varsă lumină completă asupra părerilor cercurilor românesci normative. E de sine înțeles, că Mocsonyi folosește acest prilej pentru a respinge și acele atacuri, cărora a fost espus ḑilele ultime din partea unei mari părți a presei maghiare, dar tot așa de sine se înțelege, că fóia nóstră, chiar dacă nu subscrie tóte enunciațiunile conducětorului de partid român, totuși bucurósă e gata a da loc declarațiilor sale competente, ce se îndréptă la adresa tuturor partidelor Ungariei. Căci opinia nóstră a fost și va fi totdéuna, că problemele unui organ de publicitate se rios constau în aceea, ca sě aducă la cunoștința marelui public tóte părerile politice, desvoltate de politici conducětori în o limbă alésă.

După cuvintele acestea însě, dăm conducětorului partidului român, sincer prețuit chiar și de contrarii sei, cuvêntul, a cărui enunciațiune atinge chestia pasivității Românilor de sigur în modul cel mai competent, póte chiar o resólvă.

(Iată în traducere scrisórea dlui Mocsonyi:)

Stimate dle redactor! Ai fost atât de amical, sě-'mi puni la disposiție colónele prețuitului d-tale ḑiar, cu recercarea, sě mě pronunț în el asupra raporturilor nóstre privitóre la naționalități, durere, și astăḑi pe cât de încurcate pe atât de nerestaurabile.

Spre părerea mea de rěu, a trebuit înse sě nu urmez învitării amicale ce 'mi-ai făcut provocându-mě la faptul, că după părerea mea, încă tot nu a sosit timpul pentru discuția seriósă și obiectivă asupra acestor raporturi. Cu provocare la acest fapt, a trebuit ceva mai nainte, sě refus și de a me pronunța deja de acum, în mod meritoric, asupra „Pasivității Românilor“.

Ei bine, modul în care ḑiare distinse din capitală, cari 'mi-au făcut onórea de a aprecia în mod special scrisórea mea de curênd publicată, asupra situațiunii partidului național român, — critică, comentéză și esplică scrisórea mea, e o dovadă nóuă pentru corectitatea vederilor mele mai sus atinse. E fapt, că din acest corso de flori, aranjat în onórea mea, 'mi-se aruncă în pólă diverse plante exotice, cum e: „Negațiunea unității de stat, a legilor și a constituției Ungariei“, — „luptă deschisă cu statul“, — „revoluționar“, — „federalism“, — „irredentism“, — „daco-românism“, — „constituție din Kremsier“, — „proclamarea incompatibilității intereselor române naționale cu instituțiile nóstre de stat“, etc. etc.

Natural, că aceste buchete de flori nu le pot pune în fereastră, și anume din simplul motiv, că nu le merit.

Semnificativă rěmâne cu tóte acestea, acéstă metodă de exegetică.

Pentru-că simpla accentuare, că partidul național român, împedecat pe cale anticonstituțională în libertatea sa de acțiune, ar comite act de sinucidere politică, dacă ar arunca dela sine chiar și ultima armă legală: resistența pasivă, precum și reclamarea unei „Restitutio în integrum“, sub ce omul nepreocupat nu înțelege alta decât suspendarea stării de ex-lex, și restabilirea stării constituționale de drept, așadară redobândirea libertății de acțiune politică pe séma acestui partid, pe scurt, accentuarea resistenței pasive, și a perfectei libertăți de acțiune în cadrele celei mai stricte legalități, a fost suficientă, ca declarațiile mele sě fie stigmatisate de nepatriotice, considerate chiar de act dușmănos statului, pentru a se putea îndrepta în contra mea întreagă plóia de glónțe a acestor amabile mistificări.

Firește trebue sě declar pe față, că pe mine personal nu mě pot atinge astfel de atacuri; pentru-că în conștiența curățeniei sentimentelor mele naționale și patriotice, care, mulțumită lui Dumneḑeu, m'a știut apěra și până acum de ori-ce conflict, mě simțesc nevulnerabil de astfel de glónțe, și într'adevěr, numai pentru a constata acésta n'ași fi pus mâna pe pénă; dar tocmai din acest prilej aflu, că e la loc sě rischez unele observații scurte în însuși interesul bunei cause.

Inainte de tóte 'mi-se pare, că metoda acésta de luptă, privită din punct de vedere patriotic, nu prea e norocósă. O metodă de luptă, cu suspiționări și mistificări, care pe cel-ce cutéză sě intoneze și alt ton, nu tot cum cântă corul șoviniștilor, îl timbrează simplu de inimic al statului, ba trage la îndoială chiar patriotismul poporațiunilor întregi, ḑic, o astfel de metodă, póte sě fie potrivită pentru politica de ațîțare artificială dar politicei de împăciuire nu-'i face nici un serviciu, și eu ași crede că adevěratul patriotism ar putea fi pus totuși numai în serviciul politicei de împăciuire.

Ceealaltă observare a mea se refere tocmai la chestia pasivității, mai bine ḑis activității Românilor pusă la ordinea ḑilei în viața nóstră politică. Fie ca sě ia posiție pentru, sau contra politicei de activitate a Românilor, asupra unui lucru, cred eu, ar trebui sě fim cu totul în clar, chiar și pe lângă confusia desolată de idei, care durere încă tot mai domnește pe terenul naționalistic, teren atât de important al vieței nóstre politice, anume: că e simplu imposibil a cere dela peporul român politica de activitate în același moment, în care îi este total denegată libertatea acțiunii sale politice.

Acésta, cel puțin pentru mintea mea mărginită, e simplu o idee, care nici nu se póte imagina.

In fine încă un cuvênt asupra polticei de împăcare. Basat pe întregul trecut al activităței mele, pe cât de nepretensivă, pe atât de modestă, desvoltată pe teren politic, pot se afirm cu îndrăsnélă, că în țéră nu esistă amic mai sincer pentru aplanarea paci nică a luptelor și frecărilor nóstre naționale deplorabile, de cum sunt eu. Dar' ar fi fățărnicie dacă aș asigura pe cineva, că m'ași putea însufleți și pentru înfrățirea maghiaro-română înscenată în mijlocul nisuințelor de unificare. Ba nu pot retăcé faptul, că astfel de producțiuni politice stîrnesc în mine tocmai îngrijiri seriόse politice, căci mě tem că acéstă formă de înfrățire nu va avé de cât un singur efect practic: discreditarea și compromiterea din capul locului a adevěratei și sincerei înfrățiri a popórelor Ungariei.

La acésta adevěrată și veritabilă înfățișare duce — după părerea mea necompetentă — numai o cale: reîntórcerea la punctul de vedere al unui Déak și Eőtvös, care este unicul punct de vedere vrednic de bărbați de stat. Natural, — și eu pun pond pe aceea, ca sě o accentuez espres, — că adevěratul și veritabilul spirit al acestor mari bărbați de stat, în luptă cu șovinismul, care atunci deja se deștepta, n'a putut ajunge la espresiune curată nici în așa numita „lege de naționalități“, ci numai ca un compromis ce schiopătă.

Dar fie ori cum: e fapt, că naia statului nostru aḑi merge cu pânzele umflate în o direcție cu totul contrară și tocmai împintenarea pentru o energie mai mare și pentru un tempo mai repede în direcția apucată, solicitate din prilegiul scrisorii mele, ne dau de nou dovadă, că la o schimbare de direcție, la o reîntórcere aḑi nici nu se gândește nime.

In ast-fel de împrejurări, eu cred că am făcut un act atât național cât și patrio-

---

FOIȚA

PLATA

Eram de dóuě-ḑeci de ani, când căḑui în adevěr înamorat.

Aceea pe care o iubeam, realisa tocmai tipul, ce trebuia sě iubesc. Nenorocirea însě voi, ca dênsa sě nu mě iubéscă, și drept culme, sě iubéscă pe cel mai bun prieten al meu, Eduard. El însuși, cu șése sau șépte ani mai mare ca mine, iubea pe Carolina cu pasiune. Nu întrebuință nici o tradare în împregiurarea asta, se věḑu preferat singur și în mod leal, așa că ar fi fost ridicul pentru mine, ca sě mai lupt precum ar fi fost și pentru dînsul, ca sě nu o ia. Dar îmi cunoscu desnădejdea și simții o milă profundă.

In ajunul căsătoriei sale, veni la mine și stătu mai multe óre ca sě mě consoleze. Plecând îmi ḑise:

— Fii sigur că nu voiu înceta sě mě gândesc că am o mare datorie cătră tine... și n'o sě am tihnă până când nu voiu plăti-o.

Vorbele lui mě înduioșară, mai ales că mi-se părură și zadarnice: sórtea mea era perdută: plecai în Australia.

Anii trecură. Viața mea nu fu fericită. Mě căsătorii cu o scoțiană frumósă și blândă, care n'a putut sě-'mi alunge melancolia și care muri după ḑece ani dela căsătorie, fără sě-'mi lase copii. Amintirea Carolinei îmi rěmase mereu. Din vreme în vreme primeam scrisori dela Eduard, vecînic pline de cordialitate și 'n cari nu uita nici-odată sě mě vestéscă, cum că se gândea la datorie.

La vîrsta de treiḑeci de ani mě întorsei în Europa, dar fără sě mě opresc nicăiri. Am visitat pe rênd Francia, Italia, Spania.

Tocmai în al treiḑeci și-șéptelea an al vîrstei mele mě încumeții sě mě stabilesc, decât nu la Paris, ci la Lion.

Intr'o séră pe când steteam pe gânduri posomorît, servitorul îmi aduse o scrisóre. Recunoscui numai decât, că e din partea lui Eduard. O desfăcui distras și věḑui că, împotriva obiceiului prietenului meu, era fórte scurtă. Apoi o ridicai spre lampă și cetii, după câteva formule, fraza acésta: „A sosit ceasul sě-ți plătesc datoria. Nu te împotrivi sě vii aici la mine, căci mi-ai pricinui multă supěrare și ai perde póte o mare fericire“.

Acésta mě intrigă adênc, trecutul îmi apărù mișcător, frigurile îmi turburară creerii; dragostea înăbușită se aprinse ca un incendiu. Nu știu ce speranță nelămurită îmi trecù prin inimă — ceva ca liberarea Carolinei... Mě hotării de altminteri sě ascult hotărîrea lui Eduard.

Când ajunsei a doua ḑi la prietenul meu, tótă speranța himerică se împrăștià. Mě așteptam în adevěr la vr'o veste bună, dar la nimic estraordinar. Turburarea ce simțeam, întrând în micul seu otel din strada Alma, nu fusese provocată decât de amintire, nici decum de speranță. Mě uitam în grădina dela feréstra salonului, în care fusesem întrodus, când auḑii ușa deschiḑêndu-se încet și în același timp un foșnet de rochie. Mě întorsei, mě depărtai de feréstră, și de astădată o emoțiune teribilă, un fior de durere și de dragoste îmi trecu prin corp. Carolina era în fața mea și așa de întocmai cum era cu șeispreḑece ani mai nainte, atât de strălucitóre de tinerețe, încât era sě-'mi vie leșin.

Mě spriginii cu mâna de spatele unui fotoliu și îngânai:

— Dómnă... nu mě așteptam...

Ea mě privea, stând în picióre în penumbră, cu o dulcéță strajnică și cu o atențiune care mě uimi!

— Ce-ați făcut ca sě rěmâneți așa de tiněră? murmurai.

Nu-mi rěspunse. Mě privea mereu și, cu tóte astea, mi-se păru timidă, sfiósă aprópe.

— Eu am îmbětrânit, ḑisei cu amărîciune.

— Nu pari mai mare de treiḑeci de ani!

De astă-dată, lăsà privirea în jos: obrajii i-se înroșiră. Nebunia de altă-dată apăru din nou, împreună cu trecutul, cu speranțele himerice. Inaintai spre Carolina și ḑisei cu un fel de něcaz:

— De ce n'a venit întâiu prietenul meu?

— Avea de dat niște ordine importante.

— E crud însě ca sě vě trimită în locul seu.

Ea zimbi dulce, se făcu și mai roșie și ḑise:

— Așa a voit el; sunteți supěrat?

— Cum sě nu fiu? Trebuia óre sě-mi apareți d-vóstră întâiu?

— Suferiți încă? ḑise cuprinsă de turburare.

-- Nu vedeți?

— Sunteți sigur că suferiți din pricina mea?

Ridicá frumoșii ei ochi; ceea ce cetii întrînșii, era așa de dulce! Și nu putui sě-'mi înăbuș un strigăt de durere:

— E grozav ca sě mai mě întrebați!

— Ași vrea sě fiu sigură, ḑise cu un aer de supunere.

tic, recomandând connaţionalilor mei politica de pacienţă şi perseveranţă, în cadrele stricte ale legalităţii şi sfătuindu'i hotărît, ca sĕ nu arunce dela sine unica şi ultima armă legală — resistenţa pasivă, pe care nimenea nu li-o póte răpi.

Pentru aceste observări rapsodice am dorit sĕ folosesc de astă-dată ospitalitatea ospitalitatea oferită din partea ḑiarului „Budapester Tagblatt“ şi vĕ rog, dle Redactor, sĕ primiţi etc.

Birchiş, 22 Septemvrie 1899.

Mocsonyi.

Revistă politică

Din parlamentul maghiar. In şedinţa de ieri presidentul a comunicat propunerea lui Kossuth, ca guvernul sĕ fie representat *la festivitatea de doliu din 6 Octobre în Arad şi Budapesta*, iar parlamentul sĕ esmită spre acest scop o deputaţiune din sinul seu sub conducerea prim-ministrului Széll.

Propunerea va fi pusă la ordinea ḑilei pe Luni. Tot atunci va avea loc şi alegerea *deputaţiunei pentru cuotă.*

*

Visita Prinţului Bulgariei la Viena. In 14/26 l. c. principele Ferdinand pentru prima óră a fost primit la Viena cu onorurile cuvenite unui suveran şi a descins la Hotburg, ca óspe al monarchului nostru. A urmat audienţa la Majestatea Sa monarchul, apoi visită la contele Goluchowsky, şi un prânz de gală în onórea óspelui la Schőnbrunn.

În Viena se consideră visita acésta, care a atras atenţia întregei lumi politice asupra sa, ca un act omagial adus din partea prinţului Ferdinand Monarchului nostru, dar acésta i-a fost totodată o bună ocasiune pentru sondarea opiniilor factorilor conducĕtori politici. Impĕratul-Rege a conferit prinţului Ferdinand marea cruce a ordului Stului Stefan, iar prinţul a presentat Monarchului un colier de briliante al ordului S. Alexandru. Prinţul Ferdinard a plecat în ḑiua următóre din Viena la Varna.

*

Nóuĕ condamnări în Serbia. Curtea marţială a mai osîndit pe Milovanovici, pe fostul ministru Vesnici şi pe Pavlovici pentru acusa de înaltă tradare la 3 ani, pe Marcovici la 6 ani, şi pe Ruzici la 2 ani temniţă. Cu 30 Septembre starea de asediu se va suspenda şi curtea marţială 'şi va încheia agendele, dând cele 50 de procese, ce mai sunt, în séma judecătoriilor de rênd.

Instrucţiune

pentru conducerea şi decurgerea conferenţelor învĕţătoresci în archidiecesa gr.-or. română a Transilvaniei.

1. Oficiile protopopesci presentă comisarului consistorial denumit pentru ţinerea conferenţei învĕţătoresci, cel puţin cu 8 ḑile înainte de terminul conferenţei, consemnarea nominală a învĕţătorilor, aplicaţi pe timpul conferenţei în mod definitiv sau provisor la şcólele nóstre confesionale din fiecare tract protopopesc.

Protopresbiterii şi administratorii protopopesci, în calitate de inspectori tractuali ai şcólelor nóstre, sunt obligaţi a participa înşişi — după putinţă — la conferenţele învĕţătoresci, cu vot decisiv, spriginind pe comisariul întru împlinirea misiunii sale, pentru promovarea intereselor pedagogice.

Parochul sau administratorul parochial, care funcţionéză şi ca director sau catechet la vre-una dintre şcólele nóstre poporale, deasemenea se aştéptă sĕ participe după putinţă, cu vot consultativ, la conferenţa învĕţătoréscă din cercul comunei sale bisericeşti.

2. Comisarii consistoriali se presentă în terminul şi locul fixat pentru conferenţă la autoritatea nóstră bisericéscă (oficiul protopopesc sau parochial), cu care în conţelegere iau disposiţiile necesare pentru sĕvîrşirea oficiului divin, împreunat cu invocarea duchului sfânt, şi îngrijesc de o sală corĕspunḑĕtóre pentru ţinerea conferenţei. Eventual publică mai nainte disposiţiile făcute în acéstă privinţă, în organul archidiecesei nóstre „Telegraful Român“, dimpreună cu programa conferenţei.

3. Comisarul consistorial este preşedintele conferenţei, ca atare deschide conferenţa prin cuvêntare acomodată, conduce desbaterile şi închide şedinţele; grijesce pentru observarea ordinei afacerilor conferenţei; pune la ordinea ḑilei obiectele şi după desbatere, la vot, şi enunţă resultatul; grijesce pentru ordinea bună în şedinţele conferenţei, ear la cas de conturbare are dreptul a suspinde şedinţa; în cas de abatere îndrèptă pe vorbitor la obiect, în cas de necuviinţă la ordine, ear în cas de nesupunere îi detrage cuvêntul, sau îl depărtéză din şedinţă şi raportéză consistorului.

4. Despre fiecare şedinţă a conferenţei se pórtă proces verbal, pentru care scop conferenţa, inmediat după deschidere, alege din sinul seu doi notari şi doi verificatori.

In procesul verbal au sĕ se inducă în liniamente generale desbaterile asupra obiectelor puse la ordinea ḑilei, părerile sau propunerile membrilor date la diferitele teme pertractate şi în special părerea conferenţei constatată prin majoritate de voturi.

Verificarea proceselor verbale o îndeplinesce presidiul cu notariul şi cei doi verificatori.

5. Membrii conferenţei sunt toţi învĕţătorii, aplicaţi în mod definitiv sau provisor la şcólele nóstre confesionale, după listele oficiilor nóstre protopopesci, cari sunt datori a participa la conferenţa învĕţătorésca a cercului, căruia aparţine comuna bisericéscă în care funcţionéză pe timpul conferenţei.

Invĕţătorul, care va absenta dela conferenţă, fără motive temeinice, va fi tras la respundere şi pedepsit cu asprime.

Eventualele scuze sunt a-se înainta în scris comisariului consistorial.

6. Fie-care membru al conferenţei are drept a lua cuvêntul la desbaterea obiectelor puse la ordinea ḑilei, dar de regulă numai odată în aceeaşi chestiune şi, dacă doresce a face vre-o propunere, e dator a o formula în scris şi a o preda presidiului.

Insinuarea vorbitoriului se face la notarul şedinţei.

Autorul unei propuneri are drept a mai vorbi odată la finea desbaterii, cuvêntul final însĕ în discusiune compete totdéuna referentului causei.

Vorbitorul e obligat a observa marginile bunei-cuviinţe, a se restrînge la motivări precise, a încunjura abaterile dela obiect şi cuvintele vătămĕtóre.

In chestiuni personale, sau pentru rectificarea eventualei interpretări eronate a cuvintelor vorbitorului, se póte vorbi numai după încheierea desbaterii asupra obiectului din cestiune. Personalităţile sunt cu desĕvêrşire eschise.

7. Terminând vorbitorii insinuaţi, presidiul declară desbaterea încheiată, dar şi până atunci póte propune încheerea desbaterii ori-care dintre membri, care propunere presidiul numai decât o pune la vot fără desbatere, şi dacă se primesce, dintre vorbitorii insinuaţi numai câte unul mai póte vorbi pro sau contra, pe care-'l vor designa dintre dênşii cei insinuaţi la cuvênt. Propunĕtorii însĕ şi referentul au drept a mai vorbi odată.

8. La votare presidiul pune mai întâi propunerile cele mai îndepărtate. Decisiune se aduce prin majoritatea membrilor presenţi.

Proteste în contra concluselor conferenţei nu au loc, voturi separate însĕ se pot da, cari sunt a-se insinua nemijlocit după enunţarea conclusului şi a-se preda în scris preşedintelui în timp de 24 óre dela ridicarea şedinţei în care s'a făcut insinuarea. Votul separat se aclude la protocolul şedinţei, fără desbatere.

9. Obiecte pentru desbatere în şedinţele conferenţei, nu pot fi decât *teme didactice-pedagogice, cestiuni de disciplină şcolară, de administraţie şcolară*, şi alte asemenea momente din viaţa şcólelor nóstre poporale, ce se vor designa în acel scop de către consistorul archidiecesan şi comisarul consistorial, sau din partea conferenţei învĕţătoresci.

10. Inainte de încheierea conferenţei, se alege o comisiune permanentă din trei membri ai conferenţei (întru cât se póte dintre învĕţătorii dela aceea-şi şcólă, ca sĕ le fie accesibilă convenirea mai adese-ori, pentru consultările necesare) a cărei însărcinare este: sĕ studieze in decursul anului starea învĕţămêntului şi preste tot trebuinţa şcólelor nóstre poporale din cercul respectiv, şi conform acelora, în conţelegere cu comisarul consistorial, sĕ presente în fie-care conferenţă anuală propuneri concrete cu privire la temele didactice-pedagogice, ce vor fi a-se designa pentru conferenţa proximă, afară de eventualele teme date de consistoriu, şi cu privire la persónele, cărora sĕ se încredinţeze elaborarea.

Membrii comisiunii permanente se pot realege în fie-care an.

11. Fie-care membru al conferenţei este obligat a primí însărcinarea de a presenta elaborat în merit asupra temei, ce i-s'a încredinţat.

12. După terminarea şi încheerea conferenţei învĕţătoreşti, comisarul consistorial va inainta consistorului archidiecesan cu raport:

a) Consemnările învĕţătorilor, cari au luat parte la conferenţă, primite dela oficiile protopopesci;

b) Consemnarea învĕţătorilor, cari au luat parte la conferenţă şi eventuale acte de scuză, dela cei cari nu au putut participa.

c) Procesele verbale autenticate despre decursul conferinţei;

d) Particularul de spese;

e) Eventual textul cuvêntării de deschidere.

Comisarii consistoriali.

Aprobată prin conclusul consist. dela 16 Sept. a. c. Nr. 6848 scol.

Corespondenţe particulare
ale
„Telegrafului Român“.

Sebeş, 9/21 Sept. 899.

— Sinod protopresbiteral în Sebeş. — Sfinţirea iconostasului bisericesc din Rehău. —

Este destul de cunoscut câtă stricăciune s'a causat bisericei prin întroducerea legilor politice-bisericeşti. Este îndeobşte cunoscut, că din incidentul întroducerii acelor legi, cassându-se ţedulile de cununii, venitul principal al protopresbiterilor, acestia au rĕmas fără nici o dotaţiune, aşa ḑicênd. Li-a remas lucrul cel mult şi responsabilitatea cea mare, dar în schimb salariu nu li s'a făcut nimic. Au remas nisce sluşbaşi nesalarisaţi.

E drept, că organele competente bisericesci, îndată după întroducerea legilor politice-bisericesci, au încercat sĕ facă dotaţiuni protopresbiterilor, ca despăgubire pentru venitele perdute, dar cu puţin resultat, căci protopresbiterii nici acum, după patru ani încă n'au ajuns la salariu.

Din sidoxia de câte 15 cr. pe familie, votată de sinodul archidiecesan din anul curent, după-cum era de prevĕḑut, încă nu este speranţă de a se putea face protopopilor dotaţiune corespunḑĕtóre. Aceea, dacă se va lua în considerare, că nu va incurge din tóte comunele, abia va ajunge la salarisarea archiepiscopului.

Aşa, cestiunea dotării protopresbiterilor trebue sĕ rĕmână în sarcina sinódelor protopresbiterale, ca ele sĕ afle căi şi mijlóce pentru dotarea protopresbiterilor. După părerea nóstră, sinodul protopresbiteral are primo loco datorinţă de a se îngriji de dotarea protopresbiterului seu.

De sigur acésta a avut-o în vedere şi Vener. Consistoriu archidiecesan, când a dat în ḑilele trecute sinódelor protopresbiterele mandatul, ca sĕ facă protopresbiterilor dotaţiuni, sau neputênd face dotaţiuni, protopresbiteratele respective sĕ se reducă.

Acésta este calea naturală, ca sĕ ajungă şi protopopii la dotaţiune; dacă din capul locului se lăsa afacerea în competinţa sinódelor protopopesci, astăḑi protopopii n'ar fi numai sluşbaşi nesalarisaţi.

Sinodul protopresbiteral al Sebeşului întrunit la 2/14 Septembre, ca sĕ satisfacă mandatului consistorial, cunoscênd însĕmnătatea lucrului, sciind că nimenuia nu i se pot impune servicii fără renumeraţiune, şi că vrednic este lucrătorul de plata sa, a votat protopresbiterului din fondul tractual o dotaţiune anuală de 400 fl; rĕmânênd ca Ven. Consistoriu sĕ mai dee numai 200 fl., ca dotaţiunea sĕ se întregéscă la suma normală de 600 fl.

Dacă s'ar fi îngrijit tóte protopresbiteratele la timpul seu ca al nostru, ca sĕ-'şi înfiiinţeze fonduri, afacerea ar fi acum uşor de deslegat, acum în strîmtóre ar avea unde 'şi lua refugiul. Dar ce n'au făcut în trecut, facă acum, ca cel puţin în viitor sĕ aibă de unde sĕ se ajute la nevoi.

*

Eri în 8/20 a. c. s'a sfinţit la mandatul Excelenţiei Sale Archiepiscopului, prin protopresbiterul tractual Sergiu Medean, iconostasul cel nou al bisericei din Rehău.

— Se dăduse cu un pas îndărăt şi începuse sĕ mĕ privéscă din nou. In adevĕr, părea că nu are dóuĕ-ḑeci de ani.

— Increde te odată! strigai cu vocea răguşită. Te iubesc încă şi te doresc urându-te, şi blestemată sĕ fie nebunia lui Eduard, care te-a pus din nou în faţa mea!.. Blestemată fie chemarea asta, care mi-a redeştepta desperarea.

Se făcù fórte palidă, îşi duse mâna la inimă şi ḑise:

— Nu e vina mea!

— E vina dtale pentru că ai venit aci fără sĕ fi fost prevestit... E o crimă din parte-ţi, ca sĕ îndrăsneşti sĕ te arăţi singură înaintea mea!

— Eu sunt de vină! se auḑi o voce puternică.

Se deschise uşa; Eduard înaintà şi pe când mĕ întorceam spre dînsul, mănios, gata sĕ'i vorbesc aspru, o luă înainte şi ḑise:

— Plătesc!

— Cum! Plăteşti? zbierai cu gróză şi mânie.

—Dar uitàte omule... uitàte la copila asta! ḑise lnându-mĕ cu putere de mână...

Adevĕrul îmi lucì ca un fulger, şi o suavitate prodigiósă, o speranţă imensă şi teribilă ca o lovitură de ciocan, mĕ străpunseră. Rĕmăsei fără glas, gâfâind, şi plin de gróză în adêncul sufletului.

Şi auḑii pe Eduard întrebând pe fată:

— Ce ḑici, Margareto, creḑi că o sĕ-'l poţi iubi?..

Ea îşi înclinà capul drept afirmare şi Eduard ḑise mai departe:

— Dar tu?

— Oh! eu — strigai — eu, mi-aş da viaţa!

Ce sĕ mai spun încă? Am reuşit sĕ plec, am fost iubit, plătit în mod adorabil de îndelungata mea suferinţă, am trăit ḑile nespuse, de o dragoste mai puternică de cât cea din tinereţe. In ḑiua căsătoriei nimeni nu-'mi dădea mai mult de trei-ḑeci de ani; mi-se pare că durerea me conservase în loc sĕ mĕ distrugă, precum face cu mulţi alţii. Şi în seara cununiei, pe când îngenunchiasem în faţa Margaretei, ca sĕ-'i sărut mânile şi pe când ea me lumina cu tinereţea ei, mi-se aduse un bilet din partea lui Eduard, bilet îngălbenit, ofilit, în care cetii: „Ianuarie 1872, Datoria. — Noembre 1889, Plata“.

Nu ştiu ce aţi fi simţit dvóstră în locul meu. Din parte-'mi sărutai biletul şi Margareta şi cu mine am plâns ca nişte copii.

I. H. Rosny.

Iconostasul l'a făcut pictorul din Bănat *Filip Mateiu*, cu cheltuiala notarului în pensiune *Ioan Oncescu* şi a soţiei sale *Florica*, din Rehău, şi este bine şi frumos lucrat. Dl Ioan Oncescu şi soţia sa Florica au mai făcut bisericei şi în trecut considerabile jertfe.

Sfinţirea s'a făcut cu solemnitatea cuvenită, în presenţa unui public numĕros. La sfêrşitul liturgiei dl protopresbiter a ţinut o cuvêntare, în care în numele Veneratului Consistoriu, cât şi a poporului credincios, a esprimat mulţămită generoşilor donatori.

Un participant.

Petroşeni, 8 Septembre 1899.

Onorate Dle Redactor!

Precum s'a anunţat în mai multe rênduri prin ḑiarele nóstre, comuna bis. gr.-or. Petroşeni, în primăvara anului trecut a început sĕ edifice o biserică după tóte formele corespunḑĕtóre cu spiritul timpului, cu trebuinţele poporului şi cu referinţele sociale de aici.

Acéstă biserică, cu ajutorul lui Dḑeu şi sub conducerea înţeleaptă a Dlui Nicolae Pârĕu din Orăştie, ca întreprenor, şi a vrednicului sĕu asistent Ilie Cândea, tot deacolo, e aprópe definitiv terminată în ce privesce edificiul ca atare.

Din incidentul acesta se manifestéză bucurie mare la tot poporul nostru din părţile acestea.

Şi cum sĕ nu fie acéstă împregiurare motiv de bucurie, când poporul nostru în anii din urmă după atâtea stăruinţe îndelungate, perduse tótă speranţa în realisarea scopului acestuia, iar acum ca prin minune vede deodată ridicată biserica sa proprie, frumósă şi măréţă ca o mirésă curată şi nevinovată, şi încă în locul cel mai de frunte al oraşului, unde mai înainte, sub direcţiunea „societăţii braşovene", nici nu ar fi cutezat cineva se gândéscă, decum se céră acel loc.

Terminată partea cea mai grea şi mai sgomotósă a lucrărilor, ni se părea, că o sĕ putem resufla niţel mai uşor şi mai liberi de gânduri atât de apasătóre, de cari am fost întrerupt preocupaţi timp îndelungat şi în special în decursul celor doi ani din urmă, decând adecă s'a început în faptă lucrarea.

Dar fiind-că până la completarea definitivă a operei nóstre se mai recer încă multe de tóte, sufletul ni se umple de nou de griji şi de gânduri seriόse, căci cu terminarea edificării ni-s'au terminat şi sleit şi tóte puterile, tóte mijlócele necesarii de a putea procura barem şi numai cele mai esenţiale obiecte de lipsă la decorarea bisericei şi pentru serviţiul divin, precum: clopote, pictură în altariu şi pe têmpla altariului, policandre, 4 candele mai mici şi una mai mare înaintea uşilor altariului, feşnice, cărţi şi vase etc., cu un cuvênt tot ce cade în cadrul îmfrumseţării moderne a unei biserici de oraş. Cele folosite în biserica veche nu mai corespund de loc pentru biserica cea nóuă.

Stând lucrul astfel, comit. parochial duios de a'şi vedea odată opera terminată şi pusă la cale de a se putea serví în trînsa, dar lipsindui mijlóce, 'şi permite prin acésta a ruga pe toţi acei domni si dómne din publicul mare pe cari i-a înzestrat Dḑeu cu inimă bună şi cu dare de mână mai liberă, *sĕ binevoiască a ne veni intr'ajulor, fie cu bani, fie cu unele din obiectele mai sus amintite,* făcêndu-şi prin acésta monument neperitor la poporul nostru de aici, tipărindu-li-se numele lor şi a familiei lor precum şi a faptei sĕvêrşite în analele şi pomelnicile bisericei nóstre.

Comitetul par. face acest apel basat pe împregiurarea, că în decursul edificării, ba chiar şi înainte de începutul aceleia, mai mulţi cunoscuţi, cunoscêndu-ne starea materială, ne-au încurajat cu promisiuni, că terminându-sĕ biserica, ne vor ajuta cu una şi cu alta ce e de lipsă în interiorul bisericei.

Acum, sosind acel timp binecuvêntat de Dḑeu şi cu mult dor aşteptat de poporul nostru credincios, ca sĕ vadă cu ochii lor biserica stând falnic ridicată în rênd cu celelalte biserici a diferitelor confesiuni conlocuitóre, comit. par. îndrăsneşte a repeţí rugarea sa cu atât mai vêrtos, fiind-că e necesitate urgentă a se sfinţí şi a serví întrênsa, căci în biserica veche e aprópe absolut cu neputinţă a se mai face serviciul în mod cuviincios.

Pentru comitetul parochial:

Avram Stanca
paroch, ca preşedinte

Petru Iacob
notariu

NOUTĂŢI

Maiestatea Sa Monarchul a dăruit din caseta sa privată 10.000 fl pentru inunpaţii din Ungaria.

*

Masa studenţilor din Brad. Onoraţii domni, cari au primit şi încă n'au putut trimite listele de colectare pentru „masa studenţilor" dela gimnasiul din Brad, prin acésta sunt rugaţi, sĕ binevoiéscă a-le trimite subscrisului până cel mult în 1/13 Octomvre a. c., ca sĕ pot presenta onoratului public socoteala întrégă despre venitul petrecerii date la 7/19 August a. c. de tinerimea studiósă din Zarand, precum şi despre starea fondului „mesei studenţilor". *Vasile Boneu* profesor.

*

Monument lui Lascar Catargiu. In Bucuresci s'a constituit un comitet, care a luat iniţiativa unei subscripţiuni publice pentru înălţarea unui monument lui Lascar Catargiu.

*

„Era dreptăţii şi înfrăţirii". Cetim în „Tribuna", că cei 9 tineri, cari au jucat cu ocasiunea adunării generale a fondului de teatru la Selişte jocurile naţionale „Căluşerul" şi „Bătuta" sunt citaţi pe 27 Octomvre, acusaţi fiind cu transgresiune contra statului.

— In *Braşov*, la sĕrbarea scolară de tómnă elevele scólelor săsesci erau decorate cu cocarde vinete-roşii, motiv de ajuns, ca sĕ intrevină poliţia pentru „siguranţa publică" şi se smulgă dela peptul fetiţelor tóte cocardele. Corpul didactic a înaintat recurs la căpitanatul oraşului, dar a fos respins, sub cuvênt că contra ordinaţiunii ministeriale nu se póte recura. Deasemenea inspectorul scolar săsesc Dr. Fr. Obert a înaintat pe calea consistoriului o plânsóre la ministrul de culte pentru brutalitatea organelor poliţenesti.

*

Din Cettinje se dă ştirea despre apropiata fidanţare a principelui Nicolae de Grecia cu a dóua fiică a principelui Nicolae, principesa Xenia de Montenegro, care trece de o rară frumseţă.

*

Examenele voluntarilor. Au depus examenul de oficer următorii voluntari români dela regim. inf. Nr .31: Nicolau Comşa Zenoviu Gheaja, Ioan Manailă, Artemiu Mureşan, şi George Noaghea; dela batalionul de vênători Nr. 28 Victor Bumbescu, Ioan Iacob, Teodor Pap şi Aurel Zigre; dela reg. Nr. 2. Nicolau Buzea, George Christof, Petru Nemeş şi George Pop; dela reg. 50: Emanuil Grama, Eugeniu Lazar şi Eugeniu Vlad; ear dela regim. 62 Aureliu Socol. Dela regimentul 26 de artilerie campestră în Sibiiu: Cornel *Bardosy* şi Clement Boeriu, ear dela reg. 34 din Braşov: Ioan *Fizeşan*.

*

Subtilităţi „pedagogice". La şcóla civilă de fete din Szolnok s'a escat o discuţie vehementă — spun jurnalele unguresci — asupra întrebării, că óre elevele sĕ agrăiéscă pe profesóre cu „Măria Ta" sau cu „leliţă"? In scaunul şcolar s'au format 2 partide, şi cum primul partid cel pentru „Măria Sa" a învins, cel de al doilea a apelat la comisiunea administrativă comitatensă, care a dat drept celui din urmă. Acum afacerea s'a apelat din partea partidului pentru „Măria Sa" la ministrul de culte.

*

Din Oporto (Portugalia) vine ştirea, că ciuma a erupt de nou cu mai mare furie.

*

80 milióne flor. zestre. Ḑiarele din strĕinătate anunţă, că principele Alexiu Karagheorgevici, pretendent la tronul Serbiei, care se află în America de 2 luni, a peţit pe fata milionarului Sroift din Boston, care are o zestre de 40 milióne dolari sau 80 milióne flor.

Lumea e curiósă, dacă se va îndeplini acéstă căsătoriă, sau nu, căci prin acésta s'ar crea nóuĕ complicaţii în Serbia.

*

Móră prefăcută în cenuşă. Paul Todorescu, comerciant şi proprietarul unei mori de măcinat cucuruz şi orz în Kőbánya, a suferit un mare desastru, aprinḑêndu-i-se móra cu depositele mari de bucate. Nu s'a putut mântuí nimic, şi pompierii împreună cu o companie de honveḑi abia au putut localiza focul. Paguba se urcă aprocsimativ la 70.000 fl. care se va reîntórce, fiind asigurat. Focul probabil a fost pus de cineva.

*

Comitetul reuniunei române de agricultură din comit. Sibiiu, apelézá către preoţii, învĕţătorii şi toţi cărturaririi nostrii sĕ conlucre la reuşita celor 2 esposiţii, una de póme şi struguri, şi alta de vite, ce se vor aranja în Octomvre. In special îi îndémnă a se constituí în fie-care comună sub conducerea preotului sau a învĕţătorului în comitete locale, cari sĕ adune obiectele de espus şi sĕ îndemne la participare.

Replică,

la reflexiunea publicată în Nr. 80 al „Tel. Român", de „Modesta Româncuţă din Podgoria Aradului".

Gentilă Româncuţă!

Aşa-'mi trebue, dacă nu mi-am putut da pace! De câte-ori nu mi-a ḑis bunica, — D-ḑeu s'o ierte, că şi aḑi trăieşte, — sĕ mĕ cam păzesc de femei, că femeia, când s'aprinde-i tótă pară!... Se vede însĕ, că de ce ţi-e scris, nu te poţi păzi, şi norocul meu, că „de-ocamdată mi-a eşit una „modestă" în cale!

Sĕ mĕ ierte Bunica, dacă şi de astădată îi voiu nesocoti înţeleptu-i sfat şi-i voiu spune o vorbă în poară gentilei Româncuţe. Cum aş şi putea sĕ tac? Dór şi eu sunt Român, şi apoi aşa se vede, că noi Românii aḑi trăim epoca — certelor.

Volbura discordiei ne a cuprins şi valvêrtej ne mână în viaţa socială, în politică, ba — Dómne iartă-ne, — şi în biserică întrăm cu rĕsboiu.

Permite-'mi gentilă româncuţă, ca înainte de a replica în merit, sĕ delătur dela mine nemeritatul şi greul ponos ce-'mi taci, că eu mi-am „bătut joc în public de sexul frumos". E drept, că disertaţia cu pricina am cetit-o în public, şi încă în mijlocul unui public distins, care, — de ce nu aş fi odată şi eu nemodest? — m'a aplaudat şi felicitat.

Da, recunosc, că în ḑilele nóstre, când ómenii umblă mascaţi la vorbă şi la gânduri, a fost o mare cutezanţă din parte-mi a spune adevĕrul pe şleau. Am făcut-o însĕ cu risicul de a ridica contra mea un cor de voci „modeste", şi numai spre cinstea „sexului frumos" serveste rĕspunsul D-Tale, căci dacă nu, trebuia sĕ mĕ consider şi eu de păcălit întocmai ca de minuni iscoditorul *Rumi*, cu puntea lui vrăjită.

Şi acum, — la obiect!

Dóuĕ au fost îndeosebi punctele principale asupra cărora am insistat eu în disertaţia despre „creşterea sexului frumos". La locul prim nepriceperea mamelor întru deslegarea fericită a problemei de crescere în familie, şi în locul al doilea prejudiţiul mamelor de a-şi trimite copilele, pentru a le înzestra cu o cultură înaltă, — la şcóle străine, cu ocolirea neînţelésă a şcólelor nóstre naţionale.

Asupra punctului prim nu mĕ mai opresc, căci este o urmare firéscă a punctului următor.

La punctul acesta constat, că şi d-ta ai avut prudenţa de a — tăcea!

Cu atât mai vrăşmaşă însĕ mi-ai fost în chestiunea a doua, şi mai ales cu privire la consecuenţele ei, iar eu la locul prim dau cuvêntul „Reuniunei femeilor Române din Sibiiu", care susţine o şcólă elementară de fetiţe în cel mai românesc centru.

Iată cum glăsueşte raportul către adunarea generală, ţinută la 2 Iuliu n. 1899.

„Este numai firesc lucru, dacă vom constata şi de astădată, că şcóla de fete este cel mai însemnat obiect, cu care a avut comitetul a se ocupa în şedinţele sale. Ea este unicul aşeḑământ intemeiat de Reuniune, şi în consecuenţă este de datoria comitetului a se îngriji, ca sĕ prospereze. „*Durere, silinţele comitetului,* — si nu în mĕsură mică, — şi a le *corpului didactic*, *nu* au fost în stare sĕ împopuleze în numĕr corespunḑĕtor acéstă *şcólă, care e menită a pune basă culturei naţionale a multor mame române.* Causa o credem a zăcea în concurenţa cea mare de şcóle în acest oraş şi în *dragostea esagerată ce o arată publicul românesc* (mai ales mamele române! aut.) *faţă de tot ce e de provenienţă strĕină*".

Comitetul „în firma convingere, că serveşte causa culturală a întreg poporului român din patrie", a căutat „remedii potrivite", şi prin conclusul Nr. 18 din 22 Iunie 1899 a decis reducerea didactrului la 1 fl. lunar, dar „un efect deosebit al acestui conclus nu s'a putut observa", căci numĕrul elevelor în tóte 4 clasele cu finea anului şcolar 1897/98 a fost *20*, iar cu finea anului trecut *21*. (In cl. I. 2, în cl. II, 2, în cl. III. 10 şi în cl. IV 6).

Până aici raportul. Dar prea destul, ca în faţa nnmĕrului de eleve române dela şcólele strĕine: maghiare, germâne confesionale şi clostere, — uimit sĕ stai, neputêndu-ţi esplica „dragostea esagerată" a mamelor române faţă de tot ce e de provenienţă străină".

Sau cum î-ţi esplici D-Ta, Stimată Româcuţă, acésta nejustificabilă anomaliă, care epidemic graséză în societatea românéscă?

Eu nu mi-o pot esplica, decât cu vanitósa dorinţă a mamelor de a'şi ferici odraslele — după cum cere lumea, — cu o crescere în institute „străine", căci „numai acolo isvoreşte adevĕrata cultură înaltă"! O cultură temeinică universală nu se câştigă cu poghircitul, ear o cultură acuirată în decursul câtor-va ani de şcólă e numai spoială!

(Va urma.)

Lazar Triteanu.

Almanachul învĕţătorului român.

— Apel către fraţii colegi şi către amicii şcólei române. —

Trebuinţa ḑilnică ce o simţim cu toţii, şi resultatul îmbucurător obţinut cu modestul nostru opşor în primul an al esistenţei sale, dar' mai vêrtos dorinţa nóstră ferbinte, ca acest început sĕ se perfecţioneze aşa, ca sĕ devină nu numai un soţ folositor şi nedespărţit, ci chiar indispensabil fiecărui învĕţător român, ne-a hotărît, ca pe risicul propriu sĕ continuăm şi pe viitor cu redactarea şi editarea acestei publicaţiuni.

Astfel „*Almanachul învĕţătorului român*" e pus deja sub tipar, şi întrând în al doilea an va apăré peste câteva ḑile şi se va vinde cu preţul de 1 fl. esemplarul + 10 cr. porto postal. Se póte procura atât dela subscrisul, cât şi dela „Tipografia", soc. pe acţiuni în Sibiiu.

In acest an Almanachul va apăré cu mari îmbunătăţiri, atât la cuprins, ce s'a îmbogăţit cu material de mare folos învĕţătorilor, cât şi îndeosebi la adjustarea esterióră.

Almanachul va avé acum formatul unui notes portativ, plin de cunoştinţe din domeniul literar şi pedagogic, legi şi ordinaţiuni şi cu multe alte îndrumări, cari stau ḑilnic la disposiţia învĕţătorului în tóte afacerile sale şcolare.

Rĕmâne, ca îndeosebi fraţii colegi, conştii de chemarea, posiţia şi cerinţele de progres şi cu dor de a contribui la ridicarea nimbului statului învĕţătoresc, sĕ nu întrelase a da spriginul dorit şi pretins de acest opşor, menit a fi un sincer călăuz dascălului român şi a stabilí legătura solidară între învĕţătorii noştri, stându-le întru ajutor întru împlinirea chemării sublime, ce o au în mijlocul poporului nostru.

Mai avênd la disposiţie unele esemplare din anul trecut, doritorii de a avea şi „Almanachul" din I. an, binevoiască a trimite subscrisului, ori la „Tipografia" societate pe acţiuni, Sibiiu 70 cr. şi'l vor primí trimis franco.

Cei-ce trimit deodată preţul a 3 esemplare, li-se espedéză franco.

La comande de 5 şi mai multe esemplare, se dă rabat de 10%.

Reciţa-montană (Resiczabánya), 1899.

Cu stimă şi frăţie

Iosif Velcean,
înv. român.

Posta redacţiunii.

Dlui V. *Basarabă, Romos*. Corespondenţa se va publica în Nrul proxim.

Dlui L. *Ciorbea*, Sălciua. 1. Nu e obiceiul. 2. cărţile bisericesci cu litere latine sunt în tipariu la tipografia archidicesană şi pe rênd le vom puté avé proprii.

Dlui C. *Giurgescu*. Nu se póte.

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țěseturi, colori și dessinuri.

Particularilor *liberă de porto și vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [2] 13

Nr. 536/1899 [199] 1—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Valea-Epii în protopresbiteratul Geógiului, se deschide concurs a dóua-óră, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 400 fl. 88 cr.

Doritorii de a ocupa acest post, sě-'și trimită cererile concursuale instruite conform normelor prescrise, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Hondol, 13 Septembre 1899.

Oficiul protopresb. gr.ort. al tractului Geógiului.

Vasiliu Pipoș
protopr.

Nr. 243 1899. [196] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parochiei vacante de a II. clasă Paloș în protopopiatul Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin ne 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 622 fl. 30 cr.

Doritorii de a reflecta la acest post, sě-și aștérnă supliciile concursuale instruite după normele din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul prescris.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Cohalm, 22 Iunie 1899.

Nicolau D. Mircea
protopresb.

Nr. 20/1899 com. par. [197] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului al II de învěțător la școla gr.-or. confesională din Slimnic, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare, pe lângă următórele emolumente:

a) salar anual 300 fl. plătibil: 244 fl. ajutor dela stat și 56 fl. din repartițiune dela popor,

b) cuartir liber, eventual relut în bani corěspunḑětor,

c) 2 orgii de lemne pentru încălḑit,

d) jumětate folosința a grădinei de pomărit.

Dela concurenți se recere a se presenta în o Duminecă sau Sěrbătóre înainte de alegere în biserică, spre a-și arěta desteritatea în cântări și tipic; va fi deobligat a conduce o strană în biserică în Dumineci și Sěrbători, avênd a înainta cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la of. protopresbiteral concernent până la terminul indicat; după acest termin se va efectui imediat alegerea și învěțătorul ales va avea a-și ocupa postul seu.

Din ședința comitetului parochial ținută în parochia Slimnic la 12/24 Sept. 1899.

Clemente Nicula, par. și preș.
Simion Masca, notar

Nr. 884.

Vĕḑut și aflat în ordine.

Sibiiu, 14 Septembre 1899.

I. Papiu,
protopresb.

Nr. 131—1899. [198] 2—3
Of. ppresbit.

Concurs repețit

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch din parochia de clasa a III-a Curtuiuș, prin acésta se deschide concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima lui publicare în „Telegraful Român".

Dotațiunea împreunată cu acest post, sunt venitele fixe din parochiă, cari tóte dau suma de 252 fl. 10 cr. și despre cari se pot lua informațiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral, precum și dela comitetul parochial.

Concurenții au a-și aștерne petițiunile, instruite conform legilor în vigóre, la subscrisul în terminul deschis.

Deeș, 26 Iuliu, 1899.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deeș.

Teodor Herman
protopresbiter

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut și se aflâ de vênḑare:

Geografia
pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
și
Istoria universală
pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In românesce de
I. Popovici.

Prețul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30
„ Istoriei universale leg. . „ 1.—

In *Tipografia* și *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă
de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Prețul broș. fl 1.20, pentru România 3 franci.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se aflâ de vênḑare

Sidoxia,
cestiunea dotațiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Prețul 30 cr.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura:

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truța.*
Broș. à 50 cr.

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar și se aflâ de vênḑare:

Drepturile, datorințele
și
responsabilitatea membrilor de direcțiune,
de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcționar la „Albina".

Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

◆ ◆ ◆ ◆ **Lucru durabil. solid și elegant** ◆ ◆ ◆ ◆

Comandele se efectuesc iute

CONSTANTIN DRAGOȘ

măestru pantofar

Strada Măcelarilor Nr. 37. **SIBIIU** **Strada Măcelarilor Nr. 37.**

Aduc la cunoștința on. public, că în

Lucrătórea mea de păpucărie

efectuesc tot felul de **încălțăminte pentru domni, dame** și **copii,** precum și tot felul de **reparaturi, cu prețurile cele mai moderate;** oferă totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă** și **prompt executată.**

Atrag atențiunea on. public, ca de aci încolo voiu cerceta tóte tîrgurile de țéră din Ardeal, servind cu **lucru bun** și **durabil esecutat în lucrătoria sa proprie, iar nu marfă de prin fabrici,** precum fac mulți alții. [179] 6—6

Prețurile cele mai ieftine

◆ ◆ ◆ **Marfă gata și materialul cel mai bun** ◆ ◆ ◆

Anunț!

Am onóre a aduce la cunoștință onoratului public, că am deschis un

Atelier de croitorie

în Sibiiu, str. Urezului nr. 11.

In **atelierul meu** se gătesc tot felul de **vestminte bărbătești** precum și **reparaturi** cu prețurile cele mai moderate, în timp scurt și prompt.

Sperând că onoratul public mě va onora cu prețuitele comande, mě recomand binevoitorului sprijin

Dumitru Mitoc,
măestru croitor. [195] 2—3

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuě, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, prověḑute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 7—26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

☞ *Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.* ☜

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 100 Sibiiu, Marţi 21 Septembre v. (3 Octobre n.) 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Eforia dela Braşov.

Sunt cunoscute neînţelegerile, cari de câtva timp împedecau buna înţelegere între cei chemaţi a conduce importantele nóstre instituţiuni culturale dela Braşov. Nici nu le mai indicăm în detail, pentru că dorinţa nóstră este, ca sĕ disparǎ pentru totdeauna dintre noi şi amintirea lor, şi spre binele şi bucuria generală sĕ se cobóre asupra tuturor duhul înţelegerii frăţesci.

Aceste neînţelegeri, transplantate de pe terenul vieţii sociale în sinul corporaţiunilor bisericesci, încredinţate în sensul legămêntului dela 1851 cu conducerea afacerilor acelor scóle, insuflau nu puţină grijă superiorităţii nóstre bisericesci, pentru-că sciut este, că neînţelegerea mai ales dintre fraţi produce mulţime de alte rele, cari îşi manifestéză urmările lor desastróse în mersul causelor comune.

„Unde întră cérta 'n casă
„De-acolo norocul iasă!“

Drept aceea din partea ei s'a făcut tot posibilul pentru reîntrarea activităţii acelor corporaţiuni în cursul lor normal. Noi încă am luat în repeţite rênduri cuvêntul în acésta causă, şi mai ales în Nr. 74 al foii am însistat pentru împăcare, ḑicênd între altele.

„Cei ce vor pregăti terenul de pace şi cei ce vor ceda interesului comun, uitând duşmăniile dintre fraţi atât de urîte şi păgubitóre: aceia vor *fi binevoitorii şcólelor*“.... „Am dori deci, ca duchul păcii şi al bunei-înţelegeri sĕ se pogóre asupra tuturor, ca fiecare în special sĕ subordoneze nedumeririle personale interesului comun, şi astfel toţi sĕ dovedéscă împreună, că sunt pĕtrunşi de aceeaşi dragoste părintéscă faţă de fĕtul, care din iubire şi armonică împreună-lucrare s'a născut şi a crescut până acum“.

Dar nu numai cercurile bisericesci, ci toţi cărora le zace la inimă progresul nostru comun, au dorit acésta.

Tactul laudabil şi purcederea înţĕléptă a Inaltpreasfinţiei Sale archiepiscopului şi metropolitului nostru *Ioan*, a pregătit astfel terenul, ca membrii delegaţiunii din cele dóuĕ parochii sĕ nu se îndeparteze tot mai mult în căile lor, ci ca şi unii şi alţii sĕ-şi îndrepteze cursul spre centrul terenului de comună activitate. Capacitarea şi induplecarea tuturor spre acésta a fost obiectul deosebitei sale preocupaţiuni, mai ales cu ocasiunea mergerii la sfinţirea bisericei din Cetate şi de atunci încóce.

Resultatul paşilor făcuţi şi al decisiunilor luate în consistoriul archidiecesan şi cel metropolitan, a fost esmiterea unui comisar consistorial pentru încercarea aplanării divergenţelor şi pentru constituirea eforiei. Comisariul s'a designat în persóna unuia din cei mai valoroşi fii ai bisericei şi neamului nostru, în persóna a de toţi stimatului Dr. *Ioan Mihu* dela Orăştie. Acesta prin elocuente cuvinte şi cu convingĕtóre espuneri a sciut sĕ zugrăvéscă în faţa tuturor tabloul adevĕrurilor cuprinse în memorabilele cuvinte ale repausatului Metropolit Miron: *„Asupririle din partea străinilor ne adună şi ne întăresc; iar certele şi împărecherile din sinul nostru ne risipesc şi ne consumă puterile“*. Cuvintele lui au avut efectul dorit. Purcederii calme, imparţiale şi înţelepte a comisariului i-a succes dalăturarea nedumeririlor personale, apropierea unora de ceialalţi şi în cele din urmă împăcarea celor învrăjbiţi şi prin acésta a adaus la activul domniei sale un nou titlu de deosebit merit, care i-s'a şi recunoscut din partea tuturor, pentru că prin acésta credem a fi pus capĕt unei chestiuni odióse şi a fi readus organismul instituţiunilor nóstre culturale dela Braşov în cursul unei funcţionări normale.

Dl Dr. *Mihu*, împăcând pe membrii delegaţiunilor, a constituit eforia, în frunte cu părintele protopresbiter *Ioan Petric* şi cu dl *Diamandi Manole* şi a făcut paşii necesari pentru compunerea şi votarea unui „Regulament intern pentru ulterióra conducere a afacerilor din eforie şi delegaţiuni.

Acest succes a umplut de sinceră bucurie ambele părţi, acum înfrăţite, şi acestei bucurii şi mulţumiri sufletesci i-au dat espresiune şi în punctul ultim al protocolului luat. Acesta sună ast-fel:

„In fine dl Diamandi Manole în termini călduroşi mulţumesce dlui comisariu pentru zelul şi interesul viu, ce l'a arĕtat întru resolvarea acestei probleme grele, care cu onóre a şi adus'o la soluţiune norocósă. Ii doresce sĕnătate şi viaţă îndelungată, ca sĕ-'şi pótă validita bunele sale intenţiuni faţă de instituţiunile nóstre bisericesci şi şcolare, ceea-ce eforia scolară intimpină cu insufleţite „se trăiéscă!“

De asemenea bucurie sunt cuprinşi de sigur toţi fiii bisericei nóstre şi mai ales noi, cari ne-am putut convinge, că cuvintele nóstre citate mai sus au fost urmate din ambele părţi, întru cât şi o parte şi alta şi în deosebi părintele protoiereu *V. Voina* în interesul păcii a dat doveḑi de netăgăduită abnegaţie personală. Interesul comun, binele şcólelor şi bunul mers al afacerilor a fost idealul comun, în faţa căruia — spre lauda lor fie ḑis — toţi s'au plecat, jertfind susceptibilităţile personale.

Constatând aceste şi dorind ca pacea făcută sĕ fie vecinică, încheiăm ḑicênd la adresa tuturor factorilor, cari au contribuit la restabilirea mult doritei înţelegeri: ***„Fericiţi făcĕtorii de pace, că aceia fiii lui Dumneḑeu se vor chiema!“***

Sinod în biserica gr. cat. Ḑiarul „Unirea“ vesteşte, că pe 21 Novembre n. se va convoca un *sinod* la *Blaş*.

Epilogul sentinţei din Belgrad. Se svoneşte, că comitetul sêrbesc din Geneva va începe **o campanie de protestare** în tótă Europa contra hotărîrii dată de curtea marţială din Belgrad în procesul de înaltă tradare.

Contra tuberculosei. S'a constatat, că Ungaria e ţéra mai agreată baccililor de tuberculosă, căreia an de an cad jertfă cam $1/2$ milion locuitori. In vederea acestui fapt s'au lansat *apeluri* în scopul ridicării unui sanatoriu corespunḑĕtor pentru îngrijirea bolnavilor, şi adecă în ţinutul Budakesz, pe un loc donat de capitala ţerii.

Revistă politică

Din Austria. In urma demisionării cabinetului Thun, a fost însărcinat contele *Clary-Aldringen* cu compunerea noului ministeriu, care va fi un ministeriu de transiţie. Absolvarea guvernului Thun şi numirea noilor ministri va avea loc încă aḑi.

*

România. Regulamentul taxelor la Porţile-de-fier, întrodus cu 1 Septembre a. c. din partea Ungariei, forméză obiectul de discuţie al presei române. Prin noul regulament navigaţia pe Dunăre, s'a îngreuiat cu mari taxe şi dintre Ţerile riverane, România e mai mult interesată a lua posiţie în acéstă afacere.

*

In ajunul rĕsboiului. Se aştéptă cu încordare respunsul republicei Transwaal la ultimatul Angliei. Tótă lumea e convinsă, că în câte-va ḑile rĕsboiul se va declara, căci Burii (aşa se numesc locuitorii de origine olandesă a Transwalului) nu sunt dispuşi a-şi vinde independenţa aşa uşor, iar Englesii au interese de a nu ceda unui stat, care stă în calea aspiraţiilor lor de espansiune în Africa sudică. Burii continuă cu febrilitate mobilisarea trupelor la granitele ţerei lor, deschise aprópe de tóte părţile

Dela şcóla de fete a Asociaţiunii.

Sâmbătă în 30 Septembre curent nou, a fost o ḑi duiósă pentru şcóla Asociaţiunii. In aceea ḑi distinsul profesor *G. Dima* şi-a luat rĕmas bun dela elevele şcólei şi dela colegiul didactic.

La órele 10 a. m. profesorii de clasă au întrunit tóte elevele în sala festivă a institutului. Domnul Dima încunjurat de membrii colegiului didactic, s'a presentat în mijlocul elevelor.

FOIŢA

Georgiu Dima.

In o foiţă publicată în un numĕr anterior al ḑiarului nostru am ḑis, că este fericit omul, care, în viaţă fiind încă, vede recunoscut zelul şi succesul activităţii sale.

Intrégă sĕptĕmâna trecută a fost plină de emoţiuni.

Societatea din Sibiiu în mod imposant şi-a manifestat durerea sa pentru perderea domnului Georgiu Dima, care s'a validitat aici ca factor cultural, şi stimei, iubirei, recunoştinţei sale i-a dat espresiune prin cele mai delicate semne ale iubirei.

Din tragicul incident al trecerii din viaţă a dómnei Ioana Bădilă, cu a cărei familie familia domnului Dima a stat în legături de rudenie, s'a abstat dela banchetul festiv, care era insinuat din partea societăţii din Sibiiu în onórea domnului Dima.

Publicul român din Sibiiu şi-a sciut manifesta în alt mod stima şi iubirea faţă de domnul Dima.

La iniţiativa comitetului reuniunei române de musică din Sibiiu şi cu conlucrarea d-şórelor membre active ale reuniunei, dşórele Eleonora Borcea, Minerva Cosma, Maria Popescu, Maria Tilea, din partea societăţii române din Sibiiu i-s'a făcut domnului Dima present un inel de aur cu briliant, care a representat un preţ de 168 florini v. a.

Reuniunea română de musică din Sibiiu a fost locul unde domnul Dima a desvoltat binecuvêntata activitate, care a atras admiraţiunea şi recunoscinţa tuturor acelora, cărora le zace la inimă cultura şi progresul în sinul poporului român.

Din partea membrilor activi ai reuniunei i-s'a dat domnului Dima un admirabil Album, cu subscrierile tuturor membrilor activi, cari au fost în reuniune în decurs de ani 18 sub conducerea lui Dima.

Reuniunea română de musică din Sibiiu îşi ţine probele sale Mercurea séra dela órele 6—8.

Mercurea trecută a fost cea din urmă probă sub conducerea domnului Dima. La órele 6 toţi membrii activi erau întruniţi în sala dela Musikverein, şi fiecare era la locul seu în ordinea esemplară, care s'a întrupat în reuniune sub conducerea domnului Dima.

Eram toţi îmbrăcaţi în haine de sĕrbătóre. Pe feţele tuturora era imprimată o adêncă durere, căci noi mult am iubit pe directorul nostru de musică.

In o conferenţă confidenţială a tuturor membrilor reuniunei, care a premers tot Mercuri acestei ultime probe, s'a luat conclusul, ca atât presentul suvenir din partea societăţii române din Sibiiu, cât şi Albumul cu subscrierile membrilor, sĕ i-se predea domnului Dima în sala de probe, înainte de începerea aceleia, şi predarea sĕ o facă presidentul reuniunei.

La órele 6 întră domnul Dima în sala de probe, şi e primit vii manifestaţiuni de bucurie.

Presidentul reuniunei adênc emoţionat, accentuând că reuniunea prin faptul, că directorul ei de musică este chemat între condiţiuni cu mult mai favorabile la un alt institut de învĕţământ, se simte şi ea distinsă, remarchéză binecuvêntata activitate a lui Dima în sinul reuniunii, care activitate o apreciéză întrégă societatea românéscă.

Ca semn al dragostei, care légă pe acéstă societate românéscă de Dima ca director de musică, 'i presentéză un inel de aur în briliante după model englezesc.

Ca semn al recunoscinţei din partea membrilor activi, 'i presentéză admirabilul Album cu o adresă, care face tótă onórea atelierului de aici, F. Neuzil.

Inecat în lacrimi rĕspunde directorul de musică G. Dima în faţa acestor semne de dragoste şi de stimă, şi a modului cum ele se manifestéză.

In cuvinte elocuente arată greutăţile, prin cari a trecut reuniunea română de musică din Sibiiu şi speciala iubire, cu care el o a îngrijit.

Ca un părinte, care are un fiu mai slăbuţ, mai maşter tractat, şi tótă căldura inimei sale o concentréză în grija pentru acest dulce copil, aşa a făcut şi el cu reuniunea. Ea a fost incidentul, că Dima a venit în iarna anului 1881 în Sibiiu, ea a fost mai de aprópe de inima lui, şi când scisiunile din societatea din Sibiiu s'au manifestat şi în sinul acestei reuniuni, el s'a pus în fruntea ei şi timp de 9 ani o a condus şi ca president, formând din ea un centru, un sanctuar, care a întrunit pe românii din Sibiiu la o activitate comună.

In fine mulţămind societăţii române pentru suvenirul plăcut ce-'i presentéză, mulţămind membrilor reuniunei pentru manifestaţiunea de iubire, promite că numai trupesce se desparte de reuniune, însĕ cu inima remâne al ei, şi dacă va avea vre-odată trebuinţă de sprijinul lui, sĕ-'l reclame acela cu tótă încrederea.

După aceste s'a trecut la lucrările obicinuite, şi s'au cântat mai multe din composiţiile românesci, mărgăritare ale artistului Georgiu Dima.

Şcóla civilă de fete a Asociaţiunei, la care domnul Dima a funcţionat ca profesor

O linişte adêncă şi solemnă cuprinse inimile, când distinsul profesor ridicà vocea sa la adresa elevelor şi a corpului didactic. Feţele se obidară, când auḑiră seriosul cuvênt, ce pănă acum nu voiam a crede: că „mutându-mĕ eu din Sibiiu la Braşov, a sosit momentul, când trebue sĕ Vĕ ḑic şi vóuĕ, iubite eleve, un bun rĕmas! Inainte de a mĕ depărta însĕ, ţin sĕ Vĕ mulţămesc pentru buna ascultare, ce totdéuna aţi dat cuvintelor mele şi pentru diligenţa, ce aţi dovedit în studiul ce eu cu plăcere V'am propus. Vĕ rog sĕ continuaţi în acéstă bună purtare şi diliginţă, şi atunci veţi face cea mai mare bucurie părinţilor şi profesorilor vostri, ear acestui institut, ce e o podóbă a némului nostru, îi veţi asigura un renume neperitor, ori-unde sórtea V'ar conduce paşii.

„Vĕ mulţumesc în sfĕrşit, Iubite Eleve şi Stimaţi Colegi, şi pentru frumosul suvenir, ce mi-aţi dat din incidentul despărţirii nóstre, care-mi va revoca totdéuna în dulce reamintire órele petrecute în sinul D-Vóstre şi Vĕ rog sĕ-mi păstraţi şi D-Vóstră aceeaşi preţuită atenţie.

„Doresc, ca bunul Dumneḑeu sĕ Vĕ ajute sĕ fiţi şi mai departe pavĕza culturei femeii române! Sĕ trăiţi mulţi ani fericiţi!"

Cuvintelor emoţionate ale distinsului profesor a respuns directorul şcólei D-l Dr. V. Bologa, cam în următórele:

„D-le Dima! Sĕ-mi fie permis a mĕ face interpretul iubitelor nóstre eleve şi a stimaţilor mei colegi.

Ne aflăm în faţa unui moment duios din cale afară pentru noi, când ne rostesci cuvêntul: bun rĕmas! Cuvênt, cu care noi greu ne putem face sémă în singurătatea ce ne laşi. Şi când ne gândim la frumósele resultate, ce ne-ai asigurat prin conlucrarea D-Tale şi la bunul renume, ce ai întemeiat institutului nostru, atunci durerea despărţirii nóstre e mai mult decât legitimată.

Bine ştim noi, că nu în mijlocul nostru modest ai atins punctul de culminaţie al lucrării D-Tale salutare, căci Dta ai aruncat valuri cu mult mai adênci şi întinse, ce au fost puternic resîmţite în viaţa culturală a unui întreg popor.

Dar ceea-ce se resimte în viata poporului român, care cu mândrie te-a numerat între fii sei distinşi, aceea puternic se reflectéză şi în inimile nóstre, lăsând urme neşterse întrînsele. Fii deci sigur, că inimele nóstre pururea Te vor însoţi cu căldură, şi suntem mândri a te sci şi mai departe unul dintre cei mai distinşi fii ai poporului român.

Iar acum în calitatea mea de director al acestui institut, îmi împlinesc numai o plăcută datorie, când în atenţiunea D-Tale, declar restul órelor ḑilei de astăḑi drept pausă pentru elevele şcólei nóstre. Dḑeu sĕ Te conducă şi sĕ Te ţină încă mulţi ani fericiţi!"

Nesfîrşite urale se repetau din partea elevelor.

După acest act duios, distinsul profesor s'a întreţinut încă multă vreme cu membri colegiului didactic, dela care şi-a luat apoi cel mai cordial rĕmas bun.

Revistă Bisericéscă.

Câte-va cuvinte asupra Simbolului Apostolic.

(Urmare)

Cel dintâiu d'intre părinţii şi scriitorii bisericeşti, care rapórtă acésta tradiţiune, este Rufin. Acesta în explicarea, ce o face simbolului Apostolic (expositio symboli apostolici) ḑice: „Apostolii fiind cu toţii adu„naţi şi aşteptând venirea Mângăitorului, după „promisiunea dată de Domnul, după ce au „luat Duhul cel Sfânt, îndată au şi com„pus simbolul acesta al predicei, consfătuindu-se între dînşii şi punênd fie-care în el aceea ce simţea, şi ast-fel ei ne-au dat acéstă regulă a credinţei". După Rufin, tradiţiunea acésta este raportată şi de alţi părinţi şi scriitori bisericeşti.

Acéstă tradiţiune nu are şi nu póte avea nici e bază istorică: Pentru că istoria evangelică, Faptele Apostolilor şi nici una din scrierile Noului Testament, nu aminteşte nimic despre o întrunire comună a Apostolilor în scopul d'a alcătui o anume regulă de credinţă sau simbol, pe care sĕ'l aibă ca bază în predicarea Evangeliului şi a credinţei în Iisus Christos. ? Nici apostolii, nici tradiţiunea primelor secole, nici vre-un părinte bisericesc, până la secolul al V-lea, nu menţionéză nimic despre o întrunire a lor, în scopul de a compune o regulă comună sau simbol al credinţei. Insuşi Rufin raportând acéstă tradiţiune, nu-i arată origina istorică; ceea ce însémnă că nici el nu era sigur de ea. Nici sinódele locale, nici cele ecumenice, nu raportă nimic despre vre-un simbol alcătuit de apostoli. Tradiţiunea raportată de Rufin începe cu el şi se află numai la părinţii şi scriitorii apuseni, cari, nici ei, nu sunt de acord, nici asupra modului, nici a formei, precum nici chiar a scopului, pentru care s'a compus. La sinódele ecumenice unde s'au compus diferitele simboluri de credinţă, şi nici chiar la sinódele din Nicea şi Constantinopol, nu se face nici o menţiune despre existenţa vre-unui simbol apostolic, carele, de ar fi existat, sau l'ar fi cunoscut părinţii acelor sinóde l'ar fi invocat în favórea credinţei ce apărau.

Din tóte acestea resultă, că tradiţiunea lui Rufin este o tradiţiune fără vre-o bază istorică. Ea cel puţin, nu'şi are baza sa istorică în Noul Testament sau în istoria celor d'intăi patru secole ale bisericei. Căci este inexplicabil, cum apostolii, şi mai ales Paul, sĕ nu facă menţiune în nici una din epistolele sale despre aşa numitul simbol al Apostolilor, dacă el ar fi existat şi l'ar fi cunoscut ca compus de ei şi mai ales, după o prealabilă înţelegere sau consfătuire. Dar şi mai inexplicabilă este tăcerea tuturor părinţilor celor mai apropiaţi de Apostoli ca Climent Romanul, Ignatie, Policarp, Irineu, Clement Alexandreanul, Origen, Tertulian, Eusebiu, Ilariu şi alţii cari continuu în cértă şi în luptă cu ereticii, n'au invocat, nici unul autoritatea simbolului apostolic, pe care sĕ'l contrapună celor ce atacau credinţa.

Este fórte probabil, că tradiţiunea acésta a luat naştere în părţile apusului, pentru a confirma prin ea autoritatea simbolului, care circula în bisericile Romei şi ale Apusului, a simbolului lui Marcel, care dobândise mai multe adaose şi a'l întroduce ast-fel, ca simbol universal, dându-i autoritatea apostolică şi atribuind acestora alcătuirea lui.

Ast-fel se explică, cum simbolul acesta de la secolul al cincilea, până la al cincispre-ḑecelea este considerat ca lucrarea apostolică şi admis pretutindeni precum probéză mulţimea exemplarelor latine, vechi Germane, Normande şi vechi Francese din diferite timpuri.

Pentru întâia óră autoritatea Apostolică a simbolului, fu atacată la 1555 de Virgiliu Urbina şi mai târḑiu de Erasm. Astăḑi, nu numai protestanţii, dar chiar şi cea mai mare parte din teologii catolici socotesc ca fabulósă tradiţiunea lui Rufin despre alcătuirea simbolului de către Apostoli. Nici unii, nici alţii însĕ, nu atacă cuprinsul simbolului şi-l au în us la multe servicii religióse.

Asupra originei acestui simbol, o'piniunea cea mai apropiată de adevĕr este că alcătuirea lui a plecat de la forma cea mai simplă catehetică, care se întrebuinţa la botez, în biserica primitivă, avêndu-se de basă cuvintele Domnului, cuprinse în Evangeliul de la Mateiu, cap. 28, v. 19 când a trimis pe Apostoli, spre a predica Evangeliul la tótă făptura. Aceste cuvinte au fost de sigur primul simbol al credinţei, care cu timpul din causa eresiilor, ce s'au ivit în sînul bisericei, a fost complectat de sfinţii Părinţi, în spiritul învĕţăturei Apostolice, pentru a combate acele eresii şi ast-fel a luat o formă mai amplificată, cu care a devenit în us în diferitele biserici, până ce s'a ajuns la forma comună a textului recept, admis de toţi în secolul al cincilea, când pentru a-i da şi mai mare autoritate, s'a inventat şi tradiţiunea, raportată de Rufin şi alţi părinţi apuseni, despre alcătuirea simbolului de către înşişi Apostolii, după ce au fost întăriţi prin pogorîrea Duhului Sfânt asupra lor în limbi de foc, la sĕrbătórea Cinciḑecimei.

(Va urma).

Replică,

la reflexiunea publicată în Nr. 80 al „Tel. Român", de „Modesta Româncuţă din Podgoria Aradului".

(Urmare)

Dar lucrul de căpetenie e, că fetelor, — crescute în astfel de institute cu atmosferă străină, ba chiar duşmănósă nóuă, — le lipseşte cultura naţională, cu care lam dori sĕ ne vedem împodobite mamele şi soţiile!

— „Zestre n'are îngeraşul mamei, are însĕ în schimb o crescere de pansion şi o cultură înaltă, care face mai mult, ca ori-ce zestre", — astfel raţionéză o mamă modernă!

Fórte frumos şi mulţămim de zestre! Dar nóuă tinerilor români, — sĕ mĕ scusaţi iubiţi colegi, că fără plenipotenţă vorbesc în numele mai multora, — nu ne lipsesc numai meştere în aranjarea de „soiree", cine trebue un tovarĕş credincios, ca împrumutat sĕ ne uşurăm greutăţile vieţii.

Noi suntem săraci, căci după-cum şi D-Ta potrivit observi, ştudiem cu ştipendii, şi apoi sĕ nu crédă cineva că ajungênd potracări, medici, sau profesori ne-am scăpat de sărăcie. De abia am ajuns ca cu mare greutate s'o ţinem pitulată de faţa lumii, iar ca sĕ putem trăi cu o soţie care în loc de zestre ne aduce „crescere de pansion şi cultură (?) înaltă" ar trebui, ca şi după căsătorie sĕ ni se conferească vre-un ştipendiu.

Durere însĕ, fonduri de aceste nu avem de present, şi nici în viitor nu ne putem măguli măcar cu nădejdea de-a avea.

Nu aprob, — după cum şi în disertaţie am desaprobat, — procedura acelor tineri, cari umblă esclusiv după zestre şi în iubirea lor de argint se dejosesc până la căsătorii cu fete din neam străin. In urmare compătimesc din inimă pe d-şóra, care deşi era „fată cultă, frumósă, plăcută şi bogată, totuşi s'a întors acasă din baluri şi societăţi românesci cu rele souveniri, ba chiar lăcrămând".

Ce tineri ignoranţi şi puţin iniţiaţi în secretele cărţii funduare, se află în părţile D-Vóstre!

Insĕ ştii ce impresiă a lăsat rĕspunsul D-Tale asupra mea? Că din tótă disertaţia „prea rigurósă" nimic nu Te-a atins aşa dureros, ca acusa ridicată de mine în contra „Closterelor". Rĕspunsul D-Tale se începe: „Cu indignare resping imputările făcute din partea D-Tale la adresa fetelor, crescute în „Closter", şi sĕ sfîrşeşte: „Complimentele D-Tale făcute sexului frumos, crescut în „Clostere", te rog a-le reţinea"...

Inţeleg; te-am lovit stimabilă Româncuţă, în sentimentul de veneraţiune, pe care cu toţii î-l avem faţă de băncile şcólei, în cari am şeḑut!

Cu tot respectul ce-'l am pentru sentimentele D-Tale de veneraţiune, iartă-mĕ, dacă din nou voiu accentua, că din punct de vedere naţional, institutele aceste, — conduse de „preacuviόse Maice", turbanate în fel şi formă, — pentru societatea românéscă sunt o adevĕrată plagă! Şi deórece D-Ta „cu indignare" respingi imputarea mea, numai puţin îndignat sunt eu, tocmai pentru-că îţi pot dovedi cu casuri concrete aserţiunea pomenită.

Eu am ḑis: „Cunosc fete, cărora în familie li-s'a dat o crescere adevĕrat românéscă, dar intrând în „Closter" într'atâta li-s'a sucit şi întunecat consciinţa cu învĕţături bizare-jesuitice, încât reîntórse acasă n'au voit sĕ mai cerceteze nici biserica nóstră strămoşiască, pentru-că după principiile papistaşe, acolo nu află mântuire". (Tel-Rom. Nr. 62. 1899.)

D-şórele aceste, — pe cari le cunosc personal, — sunt fiicele unui onorabil advocat român din Bihor. Casul ni-la povestit fratele lor, coleg cu mine la Universitate. „Nomina sunt adiosa", dar cerênd trebuinţa şi avênd autorisaţia lor le voi spune cu numele!

(Va urma).

NOUTĂŢI

Personal: Eminenţia Sa Archiepiscopul şi Metropolitul nostru *Ioan*, însoţit de Ilustr. Sa dl vicar archiepiscopesc Dr. *Ilarion Puşcariu*, a plecat cu trenul de ieri diminéţă la Blaj, spre a'şi împlini o plăcută datorinţă: de-a cerceta la reşedinţa sa pe E. S. Inaltpreasfinţitul Archiepiscop şi Metropolit Dr. *Victor Mihályi*, carele l'a onorat cu inalta-i visită încă la Arad; iar astăḑi s'au reîntors la Sibiiu.

*

Chirotoniri. Eminenţia Sa Iualt Preasfinţitul nostru Archiepiscop şi Metropolit Ioan *Meţianu* a promovat, în 17 şi 18 Septembre c., întru presbiteri pe clericii absoluţi: Victor Oţoiu şi Stefan Nicola; pe cel dintâiu pentru parochia Mesentea (tract Alba-Iulia), iar pe cel din urmă pentru parochia Galaţi (tract. Abrudului).

*

M. S. Regele Carol se întórce în ţară pe la 25—26 Septembre. Suveranul este pe deplin restabilit.

M. S. Regina Elisabeta însĕ va ma continua, probabil cât-va timp, cura începută la München.

*

Favoruri pentru Poloni. Inima nobilă şi milostivă a Ţarului Nicolae, se vede că e deschisă deopotrivă pentru tóte popórele imperiului seu. Bieţii Poloni, mult amărîţi şi asupriţi până acum de regimul urs, au aflat şi ei în noul domnitor un generos protector. Le acórdă şi lor tot mai multe favoruri. Şi acésta cu deosebire dela ultima sa visită la Varşovia. De acum înainte nu se va mai pedepsi cel ce ceteşte cărţi polone, sau vorbeşte limba polonă ori o propagă. După cum anunţă o fóiă din Varşovia, s'a lansat un cercular, prin care se îmbie mai mare teren cultivării limbei polone în scólele poporale. Studiul religiunei se va preda în limba polonă, ear pentru studiul limbei însĕşi se prescriu de aci înainte 6 óre pe sĕptĕmână în loc de trei.

*

Perfecţionarea telegrafiei. Se anunţă din Budapesta, că doi inventatori unguri Pollàk şi Virág au reuşit sĕ potenţeze iuţéla espedării depeşilor într'un grad fórtei

---

în cei 7 ani din urmă, ca semn de stimă al elevelor şi al corpului didactic i-a presentat domnului Dima un calimar şi un condeiu de argint pe lângă o adresă frumósă.

Plecarea din Sibiiu era destinată pentru Vineri séra, din cause diferite însĕ ea s'a amânat până Duminecă diminéţa.

Vineri séra unii dintre cei mai intimi s'au întrunit la o cină comună cu familia domnului Dima.

Membrii activi ai reuniunei au presentat dómnei Dima (prin dómna Maria Crişan) un frumos buchet de flori, şi în animate conversaţiuni a trecut séra.

Profesorul seminarial Dr. Barcianu în cuvinte alese a reamintit timpurile de acuma 18 ani, de când a venit în Sibiiu Georgiu Dima, şi a trecut în revistă tinĕra societate de atunci, care a primit cu braţele deschise pe domnul Dima, dând locul cuvenit şi bĕtrânilor, cari au lucrat la crearea postului de profesor în seminariu pe séma artistului Dima.

In cuvinte alese şi adênc simţite a vorbit dómna Alecsandrina Mateiu pentru d-na Dima, care a fost un scump mărgăritar al corului reuniunii, asemene din inimă a rostit cuvinte de recunoscinţă profesorul Dimitriu Cunţanu pentru familia Dima. Clericul Zenoviu Popoviciu a adresat elocuente cuvinte de mulţumire domnului Dima pentru bunele servicii făcute în seminariu, dând direcţie unei generaţiuni, care are misiune sfântă în sinul poporului român.

Adênc emoţionaţi au rĕspuns domnul şi dómna Dima, mulţămind de multele semne de iubire, cu care societatea din Sibiiu le înfrumseţéză drumul spre Braşov.

Duminecă diminéţa la órele $7^{8}/_{5}$. un public distins se afla la gara din Sibiiu spre a ḑice cel din urmă adio familiei Dima, spre a continua şirul de manifestaţiuni ale stimei şi iubirei, cu cari a fost distins directorul de musică Georgiu Dima.

Ne-a căḑut bine, vĕḑênd între stimătorii domnului Dima la momentul ultim de adio şi pe pianistul-artist Victor de Heldenberg, cel mai bun şi cel mai simpatic artist sas din Sibiiu.

Mai elocuent vorbeau ochii scăldaţi în lacrămi de iubire.

O asemenea manifestaţiune de stimă, de iubire, de recunoscinţă generală noi nu am mai vĕḑut în sinul societăţii române din Sibiiu.

Fericit omul, care prin activitatea sa conscie şi desinteresată scie şi póte îndemna o societate română cum e cea din Sibiiu, la asemenea manifestaţiuni de stimă generală, de recunoştinţă generală, de iubire generală.

mare. Experimentarea cu nóuele aparate telegrafice s'a făcut ḑilele acestea între Berlin, unde s'a dus Pollák cu un aparat, şi între Budapesta unde a rĕmas Virág, fiind presenţi experţi de autoritate recunoscută. Succesul a fost splendid. Cu nouele aparate se póte depeşa în 10 secunde 223 cuvinte şi într'o óră 80,000 cuvinte, limitea extremă a posibilităţii.

*

Nouă linià între Bucureşti şi Sofia. Ḑilele trecute s'a inaugurat, cu frumóse serbări, nóua linià ferată Bucureşti-Nicopole-Sofia, linià de mare importanţă pentru desvoltarea legăturilor de cnmunicaţie între regatul român şi Bulgaria.

*

Agata Bârsescu în Bistriţă. Celebra nóstră tragediană şi-a terminat ciclul de 7 representaţiuni în teatrul german din Bistriţă. Succesul, ca pretutindenea, a fost şi aci splendid. A fost întimpinată cu însufleţite ovaţiuni, din partea strĕinilor şi cu deosebire a Românilor din Bistriţă şi jur.

*

Iubileul cărţilor postale. Aḑi se împlinesc 30 de ani decând a eşit în circulaţie prima cartă postală aici la noi în ţară. Ideea practică şi spirituală de a îmbunătăţí astfel comunicaţia lumii, e de altfel a unui şef de postă german, cu numele Stephan, care la o conferenţă postală din 1865 a presentat un plan bine chibzuit de acest fel. Findu-i primită ideea, cărţile postale au început a se lăţí în tótă lumea şi au ajuns şi la noi. Aḑi cărţile postale au produs o transformare colosală în comunicaţia lumii şi au devenit aprópe un factor cultural. Tirajul lor e uriaş şi la noi, şi prin inventarea cărţilor postale ilustrate de tótă forma, se măresce şi mai grozav. In posta ungară circulă pe an cam 50 milióne de cărţi postale, în valóre aprópe de 2 milióne fl.

*

A treia tragere la sorţi publică a scrisurilor fonciare de 5% ale institutului de credit şi de economii „Albina“, a urmat în 29 Septembre 1899 în presenţa domnului notar public reg. Gavril Zagoni şi a doi membri ai comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras, în valóre totală de Coróne 59,000, următorii numeri:

à 500 Coróne: Nr. 13, 14, 16, 40, 124, 135, 149, 163, 189, 223, 225, 232.

à 1000 Coróne: Nr. 35, 122, 123, 133, 153, 189, 206, 216, 234, 242, 247, 263, 288, 314, 319.

à 2000 Coróne: Nr. 31, 47, 103, 104, 139, 187, 216, 239, 250, 278, 292, 404, 456, 487, 504, 546, 613, 626, 649.

Cu începere dela 1 Aprilie 1900 aceste scrisuri fonciare se rescumpĕră la cassa institutului în Sibiiu, la Filiala sa în Braşov, la „Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“, la „Wiener Filiale der „Zivnostenská banca pro Cechy a Moravu“ în Viena şi la „Pester ungarische Commercial-Bank,“ Budapesta, în întrégа valóre nominală împreună cu interesele curente; aceleşi se rĕscumpĕră şi mai nainte ori-când prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul ḑilei.

Cu 1 Aprilie 1900 încétă interesele lor mai departe, şi cuponii de interese scăḑĕtori mai târḑiu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai nainte, nu s'au presentat încă pentru rescumpĕrare următórele:

à Coróne 500: Nr. 7, 15, 21, 31, 116.

à Coróne 1000: Nr. 86, 286.

Sibiiu, în 29 Septembre 1899.

Direcţiunea.

*

Statuea lui Lesseps, ce se va ridica marelui întreprinḑĕtor al canalului Suez, a fost transportată, nu de mult, pe o corabie, la Port-Said, unde în 5/17 Nov. a. c. va fi înaugurarea ei. La acésta ḑi se împlinesc adecă 30 de ani dela deschiderea importantului Canal-Suez.

Corabia ce transporta colosala statuă, îşi continua drumul, după ce plecase din Plymouth, când în golful Gascogne a fost surprinsă de o gróznică furtună. Ciclonul culcà corabia pe cóste şi cele 17.000 kilogr. de bronz, care forméză diferitele fragmente ale statuei, alunecară şi ele, urmând direcţiunea corăbiei, care nu se mai putú ridica. Cu tóte sforţările făcute, a fost peste putinţă, ca vasul sĕ fie ridicat în posiţia sa naturală. In acéstă stare, corabia se reîntórse cu fórte mari greutăţi la Plymouth, unde echilibrul ei a fost restabilit şi corabia şi-a continuat apoi călĕtoria.

*

Mulţumită. La înfrumseţarea bisericei nóstre din Marpod, a binevoit a contribui Dómna *Lucia A. Bologa n. Puşcariu*, trimiţĕnd cele 4 icóne principale la altariu, în valóre de 100 fl., lucrate tóte de Dómna Dr. Murĕşan Braşov, apoi o candelă de argint, în preţ de 30 fl.

On. Familii: Ana Dr. Moga, G. Dima şi Bădilă, din Sibiiu, au donat sftei biserici 3 perdele fórte frumóse pectru uşile altariului.

Comitetul parochial exprimă marinimoşilor donatori, precum şi Stim D-ne Dr. Murĕşan, cea mai sinceră mulţumită.

*

Earăşi dragostea, vecînica dragoste a pus arma ucigaşe în mâna unei tinere fiinţe din Bucureşti. Precum spun foile din ţară, d-şóra Metaxa, de 17 ani, una din frumseţile Bucureştiului, iubea cu pasiune pe un tiner locotenent dela Roşiori. Amorul ei a aflat resunet în inima elegantului oficer. Amêndoi aşteptau momentul fericit, când vor putea fi unul altuia. In ḑilele trecute înse gingaşa amoresată a găsit pe masa bolnavei sale mame, o epistolă dela locotenent, în care 'i-spune că părinţii lui nu-'şi dau consimţemêntul la căsătorie.

Frumósa Metaxa izbucneşte de odată în hohote de plâns, de părea că i-se sfăşie inima. Câte-va minute de gróznice torturi sufleteşti, şi frumósă tinĕră fuge în salon, ia un revolver de calibru mic şi fără nici o ezitare îşi descarcă un glonţ în têmpla dréptă. Acum e între viaţă şi mórte.

*

Blanchete nóuĕ de cambii. Conform unui ordin al ministrului ung. de comerciu, dela 1 Octomvre *timbrele de cambii* au fost schimbate din florini şi creiţari, în coróne şi fileri (bani), cum au fost schimbate celelalte timbre. Pentru a încunjura dar plătirea unei amende ca pedépsă pentru că timbrul vechiu nu se mai recunósce de aici înainte recomandăm fie-căruia, ca începênd dela 1 Octomvre, a. c. sĕ se provadă, la cas de trebuinţă, cu blanchete de cambii nóuĕ cu timbru în coróne şi fileri.

*

„Piere Secuiul!“ Acest dureros strigăt rĕsună earăşi în o fóie unguréscă. De astădată înse nu-i România de vină. Pentru că pe Sĕcui nu numai Românul îl prăpădesce, ci şi mâna lui Dumneḑeu! Cum ei adecă în mare parte sunt aplicaţi la stabilimente de ferestrĕu, aici în Ardeal şi în România, nu arare ori au nenorocirea a fi isbiţi şi omorîţi de trunchiuri grozave de lemne, ce se prăbuşesc pe ei. In comuna Csik-Sz.-Domokos nu de mult au fost culcaţi la pămênt în acest chip vr'o 13 inşi, ear în Gyergyó-Ditró abia se mai pot susţinea orfanii şi veduvele celor repuşi. Ei, ce sĕ-'i faci, dacă nu-s' harnici de alt meşteşug. Apoi cine-i de vină? Mulţi muncitori români încă au acéstă sórtă, dar nu se scólă contra voii lui Dumneḑeu!...

*

Sinucidere cu fórfeci. Amară sórtă a lovit pe un biet negustor din Budapesta, cu numele Reiter Mór. Órecând avea stare bună şi era fericit. Cu timpul înse par'că la ajuns blestemul lui Dḑeu. Soţia lui a început a zăcea, şi nu preste mult a înebunit. Copiii lui încă s'au imbolnăvit, şi i-a trimis la ţară. Acum nu de mult a ajuns şi el rob patului; i s'a umflat întreg trupul.

Alaltăieri nóptea, în desnădejdea sa a luat nişte fórfeci lungi de tăiat hârtie, şi pe când păzitorul lui durmea şi-le-a înfipt în inimă. Când păzitorul s'a trezit, nenorocitul se lupta cu mórtea.

*

Fraţi la fraţi. Cu prilejul congresului de ḑiarişti slav, ţinut în ḑilele acestea la Cracovia, gazetarii croaţi au ţinut sĕ cerceteze şi pe fraţii lor Slovaci, în T. S. Mărtin. Slovacii i-au primit cu multă bucurie şi în onórea lor au arangeat bancheturi şi petreceri. S'au ţinut toasturi entusiaste şi s'a cântat tot în limba slovacă şi croată, cum nici nu se putea altfel. Foile ungureşti s'au supĕrat din nou pentru aceste semne de frăţie.

*

Omor pe scena unui teatru. Nu se scie pricina faptei criminale ce a comis o actriţă pe scena deschisă, într'un teatru din Newyork. Se representa piesa „Plaster of Paris“. Un actor de frunte, Francisc Leiden, avea şi el rol în actul al doilea. Publicul îl primesce cu aplause. Dar deodată o detunătură grozavă sgudue atmosfera din sală, şi publicul stă par'că încremenit în faţa întêmplării ce vede. Actriţa Morisson, care avea rolul femeesc principal, descărcase un revolver asupra lui Leiden. Acela căḑu ca trăznit, ear ea slobozí al doilea foc asupra lui. Peste câteva minute actorul expià, ear ucigaşa pentru a-'i pecetluí mórtea, 'i mai sloboḑi un glonţ prin fălci. Apoi mândră şi cu sânge rece eşi după culise, unde o aştepta bărbatul ei. Publicul abia acum se desmeteci şi înţelese cele întêmplate. Şi probabil, misteriósa ucigaşă 'şi lua resplata crimei sale din partea publicului înverşunat, dacă gardiştii iute nu-'şi făceau datoria, deţinêndu-o, pe ea şi pe bărbatul ei, care, se vede, a sumuţat-o la fapta comisă.

*

In loc de închisóre — la balamuc. In sfêrşit a ajuns cruda Nemezis pe studentul technic din Budapesta, George Kalapits, a cărui ocupaţie predilectă era înstrĕinarea de paltóne iarna, şi de biciclete vara. A ajuns la recóre. Tatăl tinĕrului însĕ, pe motiv că în familie mai mulţi sufer de bóle mentale, a cerut sĕ se viziteze starea sufletéscă a fiiului seu. Judecătoría a ordonat examinarea, şi medicii au aflat că tinĕrul Kalapits pătimesce de cleptomanie, şi astfel nu póte fi supus cercetării penale. Aflând despre acéstă sentinţă „favorabilă“, tinĕrul din temniţă a concipiat către tatăl sĕu următórea scrisóre inspirătóre de nădejdi: „Tată dragă. Mĕ grăbesc a-'ţi face cunoscut, că medicii m'au declarat nebun, şi astfel nu preste mult voiu fi între voi!“.. Vestea „îmbucurătóre“ însĕ în forma acésta n'a putut ajunge la cunoscinţa îngrijatului părinte; procuratura a pus mâna pe scrisóre, şi fiind că aceea nu părea a fi fĕtul unor creeri smintiţi, a înaintat tótă tréba la consiliul medical de justiţie, spre supra-examinare. Şi audi colo, acest for încă n'a voit sĕ stríce bucuria tinĕrului de mare nădejde; l'a declarat de „bolnav“, sistând ori-ce purcedere penală mai departe contra lui, îndrumându-'l însĕ. în loc de temniţă, la balamuc!..

*

Explosia unui vapor. Se vesteşte din Constantinopol, că în 7 l. c. în momentul sosirii în port a vaporului „Regele Carol“, decosta tocmai atunci vaporul „Pera“ al societăţii „Deutsche Levante Linie“, ajutat de către un remorcher, ca în tot-d'a-una. Acest remorcher era vechiu şi nu mai avea forţa de a trage un vapor de mare tonagiu, cum este „Pera“. Din acéstă cauză maşinistul a dat o atmosferă mai mare de cât putea suporta maşina. La un moment dat, înaintea vămei remorcherul a explodat şi a aruncat persónele ce compuneau echipagiul, la o mare înălţime. Victimile au căḑut în mare şi s'au înecat. Detunătura a fost atât de tare, că s'a auḑit la o distanţă fórte mare, aşa încât lumea inspăimântată, neştiind causa, a început a închide magazinele, în credinţa că Armenii séu resculat. S'a constatat, că victimele explodării erau cinci, din cari căpitanul, doi mateloţi şi doi mecanici. Afară de aceştia se mai spune că se aflau doi tineri pe vapor, cari au fost şi ei înecaţi.

*

Vanderbilt, milionerul american, mort nu demult, a făcut următórele disposiţiuni testamentare, încât privesce familia sa: Vĕduva rĕmasă va primí o subvenţie anuală considerabilă şi va folosi venitul bunurilor colosale şi a palatelor din New-York şi New-Port. Fie-care băiat va moşteni 50 milióne franci. Doi copii mai tineri vor împărţí între sine averea imobilă. Lăsămêntul lui Vanderbilt se urcă la 800 milióne fr. Reposatul moştenise dela părinţi o avere de 400 milióne, şi în 14 ani o chivernisí aşa încât aceea se duplicà.

*

O a doua madame Rigó. Istoria acesteia nu e picantă; şi e mai mult tragică, decât comică. S'a întêmplat şi acésta în Paris, în ţara princesei Chimay. Eroina ei este o contesă bogată de *70* de ani, cu numele Reime, ear eroul un ţigan Baki Gyula, impresarul unei bande de lăutari, tot din Ungaria, ca şi Rigó! Contesa a cunoscut pe ţigan într'o cafenea unde acela cânta. Şi nu ştiu cum, cum nu, focul stins de mult s'a aprins earăşi în hîrca de 70 ani; s'a îndrăgostit turtă în ţiganul chipeş. Numai cât târḑiul ei amor a costat-o amar!.. Ţiganul, firesce, n'a refusat graţiile bĕtrânei îndrăgostite, şi a mai luat lângă sine pe doi compatrioţi de ai sĕi, a căror chemare era sĕ ţină isonul şi sĕ alimenteze focul aprins al iubirei contesei. In acéstă companie îşi petrecea bogata înamorată vremea, chefuind şi cheltuind cu miile în tóte sĕrile. Dela o vreme însĕ s'au cam mărit sumele tocate, şi într'o ḑi s'a pomenit numai că iubitul ei Baki nu-i,... a dispărut din Paris. Cu acésta deodată însĕ s'a şters şi amorul din inima ei faţă de ţigan, şi în locul lui s'a încuibat dorul rĕsbunării. Contesei îi lipsea acum vre-o 70,000 franci. A făcut iute arĕtare la judecătorie pentru escrocherie. Tribunalul din Paris a osândit pe Baki la 3 ani închisóre! Contesa însĕ nu s'a mulţumit cu atâta; şi fiindcă necredinciosul ei amant ceruse odată sume mai însemnate dela ea pentru a cumpĕra nisce moşíi aici în Ungaria, l'á urmărit la tribunalul din Budapesta, care tocmai acum pertractéză acest scandal romantic. Baki négă totul, (căci dór pentru aceea e ţigan!..) şi spune că el nu ştie sĕ-'i fi dat contesa bani, şi cei care i-a avut i-a găsit ascunşi în buzunarele vesmintelor sale!..

Notiţă literară.

Am primit la redacţie:

„Istoria şi starea actuală a nĕzuinţelor române,“ de naţionalitate vol. II. (A román nemzetiségi törekvések története és jelenlegi állapota) de Jancsó Benedek, Budapesta 1899. Acest op, compus cu mult aparat scientific din partea unui bărbat, care şi-a făcut de problemă specială cercetările istorice referitóre la Români, se estinde pe 800 pag. ca o continuare a primului volum apărut în 1896, şi conţine materialul dela suirea pe tron a împĕratului Iosif II până la încheierea revoluţiunei din 1848/9.

Apel şi poveţe.

— în privirea esposiţiilor din Sibiiu. —

După-cum am vestit deja publicul nostru, *Reuniunea română agricolă* va aranja în Sibiiu, în decursul lunei Octomvrie c. n. dóuĕ esposiţii, una de póme, struguri şi derivatele lor şi alta de vite, în scopul vĕdit al propăşirei în *economia vitelor, în pomărit*, şi *ramurile înrudite.*

Esposiţiile premergĕtóre de vite şi de póme, deşi ţinute în margini înguste, au îmbiat obştei întrunite cel mai nimerit prilej de a sĕ încredinţa ea însaşi, că în ale economiei au rĕmas departe înapoi şi că una din dóuĕ: sau continuă cu îndĕrĕtnicie în căile ruginitului obiceiu, care ameninţă cu îmbrâncire sub povara sărăciei, sau începe sĕ aplice mijlócele şi sfaturile destinate a-i rĕsplăti cu prisos munca şi jertfele aduse.

Acum, că se fac dóuĕ esposiţii deodată şi în cerc mult mai larg, îndeosebi că sĕ vor împărţí *premii neasĕmĕnat mai bogate* ca altedăţi şi că astfel mare cinste în faţa şi auḑul mulţimei, — aştéptă pe economii harnici şi iscusiţi, îndreptăţită e dorinţa nóstră sĕ vedem *esposiţiile indesuite de vite, póme, struguri* ş. c. l. *şi cercetate de popor cât mai numĕros.*

Ne vom face şi astă-dată datorinţa în deplin, noi, cari am primit sarcina cârmuirii, între altele prin demonstrări practice şi poveţe, din cari folóse va trage mulţimea adunată. Membrii comitetului aranjator şi ai juriului, suntem încredinţaţi, vor face şi dênşii totul ce le stă în putinţă.

Esposiţiile însĕ e sciut că pot isbuti numai şi numai dacă mulţi lucră împreună, în conglăsuire frăţéscă.

Este dar' întemeiată rugarea înteţitóre, ce adresăm către *preoţii, învĕţătorii şi toţi cărturari nostri*, sĕ premérgă cu bun exemplu, trimiţĕnd însişi vite, póme, struguri şi c. l. şi îndemnând mulţimea şi mai ales fruntaşii sĕ urmeze.

Programele, ce se vor publica, indegetéză felul şi cerinţele obiectelor de espus. Rĕmâne sĕ adaugem câteva poveţe, cari se înlesnéscă atingerea scopului. Ce privesce vitele, se vor premia cele tinere, bine croite, de soiu curat indigen şi mai ales de soiu Pinzgau, chiar şi fiind puţin îngrăşate.

Cai, rîmători, capre, galiţe şi albine nu se espun astă-dată.

Invĕţătorii nostri ar sĕvîrşi o faptă vrednică de tótă lauda, dacă ar trimite colecţii întregi de póme, cuprinḑĕnd tóte soiurile târḑii, ce se prăsesc în comuna fiecărui, apoi struguri şi derivatele lor (beuturi, lictar, oţet ş. c. l.

Preţióse sunt mai ales *colecţiile însoţite de numiri esacte* şi de câte o tabelă cu date statistice asupra pomilor şi ródelor lor din comuna întrégă. Colecţiile de struguri, vinuri, compoturi şi aşa mai departe, cum şi datele asupra vieritului vor fi deasemenea binevenite. Colecţiile bogate şi întregi se vor privi ca vrednice de întâiele premii.

Impachetarea sĕ se facă cu deosebită îngrijire. Mai potrivite sunt pentru scopul acesta coşurile (corfele) şi lădiţele de formă lătăréţă. Fructele îndesuite bine se vatĕmă mai puţin decât fiind resleţ împachetate.

Volnici sunt esponenţii a îmbia spre vênzare, însişi sau prin comitetul aranjator, vite, póme, vinuri ş. c. l. Probele espuse sĕ fie întocmai la fel cu marfa de vêndut, cătăţimea şi preţul se alătură pe un bilet sau tăbliţă mărişóră.

Din vênḑarea fructelor şi altor obiecte din acéstă grupă s'ar putea acoperi o parte din spesele împreunate cu aranjarea expoziţiilor. Şi fiindcă *Reuniunea aduce mari jertfe* prin aranjarea esposiţiilor, — esponenţii sunt rugaţi a dărui obiectele espuse Reuniunei. Cine nu, va face arătare, spre a 'i-se da înapoi.

Şi până la publicarea programelor speciale adresăm către cărturarii nostri frăţésca dragoste, sĕ binevoiască a se constitui în fiecare comună sub conducerea preotului sau a învĕţătorului în comitete locale, cari sĕ adune obiectele de espus şi sĕ îndemne la participare. Rapórtele despre instituirea acestor comitete, sĕ se trimită la adresa Reuniunei, cum şi ḑiarelor nóstre.

Sibiiu, 24 Septemvrie 1899.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“

Demetriu Comşa, preşedinte

Victor Tordăşianu, secretar

Ad. Nr. pp. 601/1899 [200] 1—3

Concurs

Pentru intregirea posturilor de învĕțători la școlele din comunele Cara, Feneșel și Rogojel, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul anual e 300 fl. pentru fiecare post și cuartir liber în edificiul școlei.

Doritorii de a concura la aceste posturi, au sĕ-și aștérnă, subscrisului, până la terminul sus indicat, suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluj, 10 Septembre 1899.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 941—1899 [201] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III a Verd, protopresbiteratul Agnita se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 341 fl. 90 cr.

Reflectanții la acest post au sĕ-și înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatnlui oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, avênd a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre, în biserica din Verd, spre a face cunoștință cu poporul de acolo.

Nocrichiu, în 24 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita, în Nocrichiu (Ujegyház), în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Moldovan,
adm. prot.

Nr. 416 [203] 1—3

Concurs repețit

Pentru intregirea parochiei de cl. III. Tărtăria, ppresbiteratul Sebeșului, în urma ordinului Preaveneratului Consistor Archidiecesan, dtto 14 August a. c. Nr. 6043 B. se publică pentru a treia-óră concurs, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu a céstă parochie, dau suma anuală de 428 fl. 40 cr., despre cari se póte lua informațiune mai detailată dela oficiul protopresbiteral.

Darea și ecuivalentul erarial după perția canonică, e dator sĕ le solvéscă parochul.

Concurenții au sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor în vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 21 August 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

---

ad Nr. 463—1899. [206] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa III. Bărăsci cu filia Săcel, din protopresbiteratul tractului Hațeg, se escrie concurs, în sensul ordinului Prea Veneratului Consistoriu, cu datul de 13 Iuliu a c. Nr. 6153 Bis. cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual sigur de 400 fl. v. a. sau 800 coróne.

Concurenții au sĕ-'și înainteze petițiunile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral; și sĕ se presenteze odată în fața locului, spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci și în predică.

Comitetul parochial din Bărăsci cu filia Săcel, în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Hațeg, la 10 Septemvrie 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hațegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter

Nr. 465—899. [202] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a treia Ucea inferióră, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în ședința comitetului parochial din 8 Iuliu 1899, despre cari concurenții 'și pot lua informațiune dela comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ-'și substérnă cererile concursuali instruite conform stat. org. și a regulamentului pentru parochíi la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 18 August, 1899.

In conțelegere cu comitetul parochial gr.-or. respectiv. —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop

Nr. 493—1899 [204] 1—3

Concurs repețit

In sensul resoluțiunii consistoriale dtto 22 Septembre 1898 Nr. 6854 Bis. — pentru intregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a din comuna Almaș-Seliște, protopresbiteratul Iliei, se escrie acum a treia-óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele regulate prin comitetul parochial la 5 Iuniu 1897 — care venite computate în bani, dau suma de 377 fl. anual.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv și dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-'și așterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 12 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter

Nr. 536/1899 [199] 2—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Valea-Epii în protopresbiteratul Geógiului, se deschide concurs a dóua-óră, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 400 fl. 88 cr.

Doritorii de a ocupa acest post, sĕ-'și trimită cererile concursuale instruite conform normelor prescrise, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Hondol, 13 Septembre 1899.

Oficiul protopresb. gr.ort. al tractului Geógiului.

Vasiliu Pipoș
protopr.

Nr. 243 1899. [196] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea parochiei vacante de a II. clasă Paloș în protopopiatul Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin ne 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 622 fl. 30 cr.

Doritorii de a reflecta la acest post, sĕ-și aștérnă supliciile concursuale instruite după normele din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul prescris.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Cohalm, 22 Iunie 1899.

Nicolau D. Mircea
protopresb.

Nr. 20/1899 com. par. [197] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului al II de învĕțător la școla gr.-or. confesională din Slimnic, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare, pe lângă următórele emolumente:

a) salar anual 300 fl. plătibil: 244 fl. ajutor dela stat și 56 fl. din repartițiune dela popor,

b) cuartir liber, eventual relut în bani corĕspunḑĕtor,

c) 2 orgii de lemne pentru încălḑit,

a) jumĕtate folosința a grădinei de pomărit.

Dela concurenți se recere a se presenta în o Duminecă sau Sĕrbătóre înainte de alegere în biserică, spre a-și arĕta desteritatea în cântări și tipic; va fi deobligat a conduce o strană în biserică în Dumineci și Sĕrbători, avênd a înainta cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la of. protopresbiteral concernent până la terminul indicat; după acest termin se va efectui imediat alegerea și învĕțătorul ales va avea a-și ocupa postul seu.

Din ședința comitetului parochial ținută în parochia Slimnic la 12/24 Sept. 1899.

Clemente Nicula, par. și preș. — *Simion Masca*, notar

Nr. 884.

Vĕḑut și aflat în ordine.

Sibiiu, 14 Septembre 1899.

I. Papiu,
protopresb.

Nr. 131—1899. [193] 3—3
Of. ppresbit.

Concurs repețit

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch din parochia de clasa a III-a Curtuiuș, prin acésta se deschide concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima lui publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post, sunt venitele fixe din parochiă, cari tóte dau suma de 252 fl. 10 cr. și despre cari se pot lua informațiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral, precum și dela comitetul parochial.

Concurenții au a-și așterne petițiunile, instruite conform legilor în vigóre, la subscrisul în terminul deschis.

Deeș, 26 Iuliu, 1899.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deeș.

Teodor Herman
protopresbiter

Pălării de dame

de cele mai nóuĕ mode, precum și toți articolii din ramul modelor, oferă subscrisa în alegere abundantă, cu prețuri moderate.

Cu distinsă stimă

Henriette Frank,
modistă.

Strada Măcelarilor Nr. 5.

[205] 1—3

Au apărut și se află de vênḑare:

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericești
pe tóte Duminecile, prasnicele și sĕrbătorile de peste an etc.
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă,
în trei tomuri.

Tom I.: cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.
Pretul broș. fl. 1.50 sau Lei 4. și porto recom. 25 cr.
tóte tomurile broș. fl. 4.— sau Lei 10.

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș. à fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș. . . . „ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș. „ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 101 Sibiiu, Marți 23 Septembre v. (5 Octobre n.) 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sĕ ne concentrăm puterile!

Ca valurile mărei aruncate la înălțimi uriașe pentru a se prăvălí în văile formate jur împrejur, vedem trecênd nĕzuințele omenimei cătră ținta, croită ei din etern de Ziditorul universului. *Precisă* și *perfectă* e acéstă *țintă*, întocmai ca Cel-ce a prescris'o. Dar imperfectă e firea omului, plină de aberații alegerea mijlócelor și spinósă calea, ce duce la țintă. Un ideal de „fericire" plutesce viu înaintea ochilor sufletesci a omului, dar decâteori nu alérgă pe căi de tot depărtate de acela?

Mersul desvoltării culturale e o linie fórte neregulată, ací urcă, ací cobóră, uneori — ca-și cum s'ar reculege — poposesce, pentru-ca mai apoi de nou sĕ urce, sau sĕ cobóre. Nĕsuința a fost și va fi totdéuna: înainte! Dar pe ce cale, cum, la acésta ne respund *ideile conducĕtóre*, ce le croesc stegarii, răpind cu sine greul popórelor.

E evident, că aceste idei variază din timp în timp, și îndată-ce se prea tocesc unele, se aduc altele pe tapet. Ceea-ce în evul mediu trecea de „principiu genial", de „raze pline de lumină", astăzi s'a depus simplu în „chaosul epocei medievale", și ar trece drept „absurditate" sau „comică încercare", voind sĕ mai susții rugina acelor vécuri. Din contră, cu fală accentuăm avantagele epocei recente, a „luminilor", a „invențiunilor", a „electricității" și a „vaporului", fără se băgăm de sémă, că progresele în sciință, lipsite de *principiul vificător etic-religios* aduc mai multe desastre, decât victorii, și ródele luminei actuale ascund în sine adeseori germenii decădinței, anarchiei sociale.

Cu desvoltarea sciințelor reale, principiul religios, care stăpânea tóte pornirile și aspirațiile spre „fericire", a început sĕ cedeze locul unui alt principiu, dus astăḑi până la fanatism: acesta e principiul național. Intocmai precum odinióră, dacă nu mărturiseai acea „una singură mântuitóre credință", erai torturat până cădeai înfrânt, tot astfel astăzi sub cuvêntul „unității de limbă", a „unității statului" și a altor-fel de unități, se cércă modelarea individului, turnarea lui în forme nóuĕ, plăsmuite la raḑele unor ilusii optice. Zadarnică, nerealisabilă probă! Intocmai, precum zadarnic ai căuta sĕ sădesci un arbore într'un pămênt nepotrivit cu cerințele lui de traiu, ḑicêndu-i: ori te acomodezi, ori vei perí!

Unde e idealul, ce ni l'a însemnat Mântuitorul nostru, când a pus principiul *iubirei între popóre* drept maxima fericirei supreme? Se pare, că neghina a copleșit sămĕnătura divină, căci pacea propagată sub fel și fel de forme e numai o chimeră, un vis.

Dar sĕ revenim dela aceste generalități la special, sĕ ne ocupăm puțin cu noi înșine, cu poporul nostru, și iată ce tablou ni se oferă:

Stênjinit e în desvoltarea sa, luat e la gónă, dacă 'și iubesce limba sa și voeşte sĕ o cultive, căci așa cere „unitatea", ce planéză ca sabia lui Damocle în tóte afacerile publice. Nu e ḑi, în care sĕ nu ți-se revolte sufletul de atentatele comise asupra existenței nóstre naționale!

In schimb însĕ noi ce facem?

E de lipsă, sĕ o mai și spunem?

Vedem, cum unii crează nóuĕ abisuri între frați, ispitesc după punctele de vrajbă și le alimentéză cu tot focul fără a ținé cont de regula, că ori-ce element divisat e mai puțin apt de resistență.

Câte centre românesci, tot atâtea grupe rĕslețe, ce-'și stau față în față, nu totdéuna cu dragostea frățéscă sinceră, ce ar trebui sĕ cimenteze legăturile. Abstracție de viața politică, în care — grație desbinărilor — rol nu e dat Românului sĕ ducă, chiar și pe celelalte terene arareori ne întâlnim cu dorul sincer de progres. In cele mai multe casuri cea-ce clădesc unii, surpă alții. S'au făcut și se fac multe începuturi bune pentru consolidarea forțelor nóstre, desvoltarea lor pe terenul economic, comercial și industrial, ca astfel sĕ prosperăm și în cele materiale, dar lucrul merge de tot încet. Lipsesce focul entusiasmului nobil, încurajarea celor gingași și conlucrarea comună!

Tot atât de nesimpatic e *tabloul vieței sociale*. Stările desolate, ce le observăm pretutindenea, ne inspiră idea, de ale supune aprețierii și meditației tuturor confraților nostri. Nunumai meditației platonice, ci studiului sanării acelora și începerii unui curent de viață mai sănătos.

Românul la ori-ce tréptă socială ar ajunge, trebue sĕ fie din firea sa amicul credincios al nației sale, al opincei desprețuite de alții, dar prețiósă nóuĕ. Comună este obârșia, sorgintea nóstră, și n'avem sĕ ne genăm de ea, dacă sórtea pe unii sau pe alții ne-a favorisat sĕ ne urcăm ceva pe scara socială. Sĕ fim din contră sentinele credincióse acelui popor oropsit, sĕ-i dăm mână de ajutor în nevoile ḑilnice, căci numai așa i-vom asigura durata. O *regenerare temeinică* se aștéptă mai departe între relațiile, ce ar trebui sĕ domnéscă între inteligența aceluiași centru și a diferitelor centre între sine. Sĕ nu fie óre posibil, ca cu aceeași căldură sĕ îmbrățișăm pe ori-ce inteligent conațional al nostru, fie și mai inferior situat materialicesce sau intelectualicesce, ca și pe cei egali nóuĕ? De ce priviri reci sĕ fie partea celui ce aparține aceleia-și națiuni, aceleiași mame scumpe tuturor? O adevĕrată cultură ne face deopotrivă prevenitori față de tótă lumea, cu atât mai vêrtos trebue sê ne facă astfel față de frații nostrii, dar nu numai atât, sĕ căutăm contactul reciproc, convenirile la olaltă pentru-ca împreună sĕ ne ridicăm.

O *concentrație* de forțe se impune *cu tótă urgența* pe tóte terenele vieței publice românesci.

Sĕ luăm întâi în privire *afacerile bisericești* Cât de prosperă și frumósă e holda, unde spicele bogate stau raliate, ca o óste mândră sub auspiciile unui comandant agil! Tot așa de înfloritóre e biserica, unde stéua conducĕtóre e abnegația de sine, altruismul cel mai curat, adecă obicinuința de a te vedea pe tine însu-ți în fiecare frate al tĕu și a te transpune în tóte bucuriile și durerile lui. Se póte óre închipuí ceva mai sublim, o fericire mai înaltă decât o lucrare desinteresată condusă de ținta prosperării comune? Anii de muncă grea trec, se scurg în neantul vremurilor, dar în urma lor remâne *netrecĕtóre clădirea*, ce fiecare și-a zidit-o în viață, martoră vie a laboriosității. Pulsul vieței nóstre bisericesci va bate cu atât mai puternic, cu cât arterele înțeleg luminătorii totalității vii—împrăștiate în organismul aceleia, vor funcționa mai regulat.

Acésta o putem aplica și la *afacerile scolare* întocmai, apoi la cele *economice* și *comerciale,* unde concurența cea mare din partea strĕinilor ne amenință cu cutropire. N'avem decât sĕ ne asociem, sĕ scótem la ivélă puterile cu pregătiri și cu tragere de inimă pentru lucru, și efectul nu va întârzia.

Isolarea puterilor e egală cu desastrul inevitabil, ce ne va ajunge. Deci preveḑĕtori sĕ fim și cu bărbăție sĕ ne asociăm.

Ear mai ales în viața socială, în lux și trai, sĕ nu imităm pe strĕinii cu o clasă de ómeni plutocrați, mai mult descendenți ai unor generații, ce au grămădit avuții preste avuții, căci la sapă de lemn ne vom coborî. Sĕ fim în tóte adevĕrați democrați, și sĕ căutăm a pune *base solide* unei clase viitóre, care apoi neavisată a lupta pentru existență de pe o ḑi pe alta, sĕ-și facă de singura problemă a vieței, *conducerea* sinceră a marelor nóstre interese publice.

Schimbarea guvernului în Austria. Prin autograful din *2 Octobre n.* *Maiestatea Sa* a denumit pe membrii noului cabinet și anume: pe *contele Clary*, ministru-president provisor și totodată ministru de

---

FOIȚA

Legendă română.

„Sunt destule fete frumóse în sat pentru a nu mai sta la îndoială că e numai o făcĕtură, că cei doi băeți ai mei s'au îndrăgostit în aceeași fată", asigura mama stând la taifas cu o rudenie a sa, ce venise destul de departe sĕ o cerceteze.

Indesuită pe o bancă primitivă, ce se sprijinea lângă coliba de pae, buna mamă povestea ascultătórei sale temerile, de cari era cuprinsă. Și faptele păreau a da dreptate simplei și naivei țerance, care necunoscênd de fel curiositățile și contradicțiile inimei omenesci, atribuia farmecelor o stare de lucruri, ce mult o chinuiau.

Erau niște tineri mândri, soliḑi și bine făcuți cei doi feciori ai ei și semănau mult la olaltă.

Tot așa și caracterul: ambii iuți la fire și pătimași. Asta i-a dat mult de lucru bunei mame în copilăria lor, și dacă Nicu n'a sugrumat sau orbit pe Mihai, e a i-se mulțumí tot ei, căci ea parase loviturile, primindu-le uneori însași în locul celui vinovat; dacă Mihai n'a lăsat ciung sau schiop pe Nicu, nu că dóră nu s'ar fi bătut mereu, ci tot ea a fost la mijloc. Totdéuna amêndoi prefereau și pofteau acelea-și lucruri. Cu etatea se deșteptă în ei amorul, care le înfipse aceea-și săgétă, și dacă era mama neliniștită din pricina acésta, cu atât mai vêrtos dulcea și gentila Anică, causa conflictului frățesc, atât de zimbitóre și confidentă, 'și perdu-se tótă liniștea.

De frică de a nu da prilej de cértă, ea biata nu cutezase încă sĕ ia o hotărîre finală și'și silea inima, sĕ se pronunțe între cei doi frați.

Dintr'alte Nicu și Mihai erau muncitori harnici, energici la lucru, buni soți, dând mână de ajutor vecinilor, când lipsa cerea, dar îndatăce se ivea Anica, fruntea li se posomora și pe buzele lor se puteau cetí amenințări reciproce.

Hora, care ei 'i plăcea atât de mult și unde altădată mergea fără preget, acum numai tremurând o căuta în fiecare Duminecă, temêndu-se sĕ nu o preschimbe în teatru de cértă înaintea satului întreg. In zadar se încrucișau mânile ei de aci înainte cu ale altor feciori pentru a nu ațîța pe cei doi rivali.

Póte că așa i-a fost dat, că într'o ḑi după o cértă, ea le declară că nu se va mărita după nici unul din ei. Tot în zadar a fost mersul ei tainic într'o ḑi pe însĕrate cu bĕtrâna mamă la baba satului. Pe nimic îi deteră mai multe piese de argint, pentru a ridica farmecul, ce căḑuse asupra celor doi frați.

Bĕtrânul preot asemenea zadarnic a intervenit cu sfaturile și admonierile sale cătră tineri. Ei se prefăceau împăcați, dar de fapt dușmănia între ei dăinuia.

Intr'o Duminecă de Maiu, cu ceva mai nainte de a începe hora, cei doi frați se întorceau în sat, după-ce visitaseră la munte pe subpădurarul, care locuia acolo într'o mică colibă.

Ḑiua era deliciósă, dulci miresme de pomi înfloriți înbalsamau aerul. Ceriul curat incadra în albastru munții la orizont. La pólele lor ca într'un basen de smaragd, format de undulațiunile colinelor în deplină verdéță, sta satul cu căsciórele albe, împrăștiate, sĕmânând cu un grăunte, care purtat de vênt rĕsare după bun plac acolo unde 'i vine la socotélă. Și ca un licuid așezat pe fundul acestui basen natural, oglindea mica rază de apă a rîului larg și mic, făcêndu-și veselă cale printre pietrile albe.

Fetițe alergau prin ea încóci și încolo, cu piciórele góle. Singure strigătele lor copilărești conturbau liniștea acestei senine ḑile de repaus.

Când sosiră frații pe margine, pentru a trece la locul unde se ținea hora, o cétă de fete tinere înaintau în acelaș timp de pe o cărare prăpăstiósă.

Anica era între ele. Aprópe cu puterea o tîrîseră sóțele, ei și dintre tóte ea era cea mai drăguță, cu ochii ei mari negri, cosițele grele, brunete, legate cu o pantlică roșie. Purta costumul tradițional, peptul cămeșei alb, brodat cu roșu și cu fluturei aurii, fota négră, cu încrețituri dese la margini, roșu cu galbin, iar talia sa fină apărea sveltă și grațiósă. De fapt era cea mai frumósă și mai atrăgĕtóre.

Acéstă conclusie o făceau și cei doi frați. Totuși remaseră liniștiți și tăcuți, lăsând sĕ le defileze întrégă grupa femenină, care le strigà: „La horă numai decât!"...

Dar iată că la o jumĕtate de óră, o fetiță înspăimântată de cele vĕḑute, venì ca un vifor la coliba mamei și sdrobită de emoțiune și alergare, 'i ḑise: „leliță! grăbesce, vino în numele cerului, copiii D-Tale vreau sĕ se omóre colo jos!"

Sĕrmana femeie sărí repede și încâteva momente sosì amețită la locul, unde fii sĕi in mijlocul rîului, chiar la locul unde tinerile fete 'i lăsaseră, luptau pept la pept.

In timpul luptei săpaseră cu piciórele lor năsipul fin, și firele de cuarț sburau departe. Erau într'un cerc blăstămat, împresurat de apă jur împrejur, ear acum ah! ca un pat móle aștepta trupul jertfei. Erau așa de încăierați, încât slabele brațe ale mamei, voind sĕ-i despartă, căḑură fără putere. Și ea se îngrozí, vĕḑêndu-i desfăcêndu-se de olaltă ca și pentru o pausă, dar pregătindu-se cu agricultură; *Welsersheimb*, ministru pentru apărarea ţerei, *Wittek*, ministru de comunicaţiune. *Kőrber*, ministru de interne, *Kindinger*, ministru de justiţie, *Cledovski*, ministru pentru Galiţia, *Hartel*, ministrul instrucţiunei, *Stibral*, ministru de comerciu, şi *Kniaziolucki*, ministrul finanţelor.

Foştii ministri au fost toţi decoraţi. Contele Thun a primit marea cruce a ordinului Stului Stefan, iar ceilalţi ordul corónei de fer cl. I.

Membrii noului cabinet cu escepţia ministrului polon şi a celui de finanţe sunt *toţi nemţi*, şi acéstă nóuă construcţie de cabinet nu însémnă alta decât rĕsturnarea Cehilor, şi restabilirea *heghemoniei nemţilor*. In nóua situaţie Cehii sunt decişi sĕ facă cea mai *înverşunată oposiţie* guvernului şi dacă le va succede coaliţia cu slavii şi clericalii, vor impedeca ori-ce legislaţie prin obstrucţie. O luptă vehementă între elementul german şi veeh stă în perspectivă.

Revistă externă

Reforme în administraţia României. Pentru a întroduce îmbunătăţiri în administraţie, guvernul român a însărcinat pe secretarul general al ministerului de interne *Neniţescu*, sĕ studieze organisaţia administrativă a *Ungariei* (*!*). Pe basa raportului, ce'l va presenta dl secretar Neniţescu, se vor face unele reforme.

*

Complotul monarchist din Francia. Delegaţiunea Inaltei-Curţi a terminat examinarea dosarului şi a început interogatoriul preveniţilor. Deroulède, asistat de apărătorul sĕu, Falateuf, a refusat sĕ rĕspundă, declarând că nu recunósce jurisdicţiunea Inaltei Curţi şi că reservă explicaţiunile sale pentru şedinţa publică. In urma acestora Deroulède a fost recondus la închisórea de la Santé. — Apoi au fost intorogaţi preveniţii Ballière şi Barillier, cari s'au declarat republicani plebiscitari, adăugênd că nu vor rĕspunde de cât în faţa Inaltei-Curţi.

*

De pe continentul negru. Tratativele îndelungate, ultimatele schimbate între *Anglia* şi *republica sud-africană Transvaal* nu se pot privi decât de preludiile, ce premerg ori-carei tempestăţi. Nori deşi, încărcaţi de electricitate plutesc ca nisce bălauri deasupra orizontului şi în tot momentul ameninţă cu isbucnirea furtunei.

Dómna mărilor, puternica Anglie pentru prima óră va oferí europenilor spectacolul fioros, ce-l vor produce nóuĕle glónţe dum-dum între *Boeri* (ceteşte Buri). Aceştia, vĕḑênd că primejdia unei lupte perdute, le va fi fatală — spune-se — s'au aliat cu vecinul stat liber *Oranje*, aşa că la olaltă vor putea pune pe picior de resbel vr'o 50.000 de ómeni. De armată regulată la ei nu póte fi vorba; fiecare boer dela 16—60 de ani e îndatorat sĕ ia armele, cu care ei din frageda etate sunt obişnuiţi, ca buni vênători. De echipajul lor se ţine afară de puşcă şi muniţiune o traistă cu pâne sau mălai, apoi una cu cafea şi alte necesarii pe timp de 14 ḑile. Trupele engleze, precum se comunică, se concentrézà în provincia *Natal*, de unde vor înainta către *Johannesburg* spre interiorul ţerii. Atacul englezilor din partea acésta e favorisat de o mai uşóră transportare a trupelor şi a materialului de rĕsboiu din apropierea mării, de altă parte însĕ partea acésta e mai apărată, fiind încunjurată de munţii „Draken“ şi de păduri seculare. Englezii au în provinciile lor *Grigua, Betschuana, Ţara Cap* şi *Natal*, trupe împrăştiate, ce numĕră vr'o 10.000 de ómeni, ear altele din *India, Egipet, Gibraaltar* şi *Malta* áu primit ordin de plecare, căci drumul pe mare ţine vr'o 2—3 sĕptĕmâni.

---

câte un cuţit în mână, a reîncepe lupta ucigaşă. Plăselele sclipiră în sóre şi mama nebună de durere se aruncă perdută între ei pentru a-i despărţi. Orbiţi de mânie şi patimă nu-'şi mai putură ridica braţele la timp şi atunci prin dóuĕ rane largi începu a curge sângele mamei.

Nenorocita cu braţele întinse căḑù pe genunchi cu greutate, pe nĕsipul pregătit prin lupta dintre cei doi ucigaşi, cu ochii plini de grózà...

*

Buna natură condusă de Provedinţă, în timpurile de odinióră atât de binefăcĕtóre durerilor şi pĕcatelor celor umiliţi, voì sĕ stingă cu o lovitură duşmănia sângerósă dintre cei doi fraţi, luândule viaţa în acelaş timp cu a mamei lor căḑută jertfă.

Când alergară sătenii, nu mai aflară decât o stâncă colţurósă şi albă, ridicându-se ca o pedecă pentru veci neînvinsă, în mijlocul rîului, împărţit deodată în dóuĕ braţe, ce se varsă în tăcere fiecare de lăturea sa, fără a'şi amesteca vreodată apa turbure şi întunecată.

Şi séra îndrăgostiţii deprimaţi şi tremurând, trec ocolind de departe pe mórta schimbată în pétră. Şi cei doi ucigaşi 'şi urméză de-a stânga şi de-a dreapta cursul etern singuratic.

(*„Revue d'Orient“.*)

Revistă Bisericéscă.

Câte-va cuvinte asupra Simbolului Apostolic.

(Incheiere).

Asupra scopului urmărit prin acest simbol, părinţii bisericeşti şi teologi mai noi, nu sunt de acord. Acei cari admit alcătuirea de către înşişi Apostolii, susţin, că el s'a compus, atât pentru unitatea predicei apostolice şi evitarea ori cării căderi în erori, cât şi graţie celor ce îmbrăţişau creştinismul spre a mărturisi drépta credinţă în Iisus Christos; însĕ din momentul ce tradiţiunea despre alcătuirea simbolului, de către înşişi Apostolii, este legendară şi fabulósă, acest scop urmărit prin simbol, cade de la sine. Alţii din contră, susţin că scopul alcătuirei simbolului, independent de origina apostolică, a fost polemic. Ivindu-se diferite eresii, pentru ca acestea sĕ fie combătute cu autoritate apostolică, a apărut simbolul acesta, atribuit apostolilor. Alţii iarăşi avênd în vedere origina legendară a simbolului, susţin că este imposibil a i-se putea fixa un anume scop determinat.

Ori cum ar fi lucrul, alcătuirea simbolului fiind făcută, după tótă probabilitatea, treptat, bine înţeles până ce sĕ pótă ajunge la forma textului recept, şi fiind în us în biserica cea adevĕrată în decursul mai multor secole, alcătuirea lui a trebuit sĕ aibă în vedere un scop óre-care, şi după cum se vede din cuprinsul şi forma lui, acel scop nu póte fi altul de cât acela d'a fi servit, pe oparte ca mărturisire de credinţă pentru aceia care voiau a primi creştinismul, iar pe de alta, de a'l contra-pune, ca credinţa cea adevĕrată a bisericei lui Christos, diferitelor secte eretice.

Acesta fiind scopul, cu el stă în strînsă legătură autoritatea şi însemnătatea simbolului.

Biserica primelor secole îi atribuia mare însĕmnătate şi îi da mare importanţă. Fericitul Augustin ḑice despre el, că era: „regula „de credinţă *scurtă* dar *mare*.... scurtă prin „numĕrul cuvintelor, mare însĕ prin greutatea „sensului sentinţelor sale..... cari trebuesc d'a- „pururea ţinute în inimile credincioşilor“.

D'aceeaşi părere şi aceeaşi însĕmnătate şi importanţă atribuesc simbolului toţi părinţii şi teologii, până la secolul al XVII. De la acéstă epocă însĕ, póte din causa prea marei importanţe şi onóre, în care aveau acest simbol biserica şi teologii Apuseni, simbolul a început a fi atacat şi desconsiderat, mai ales de teologii protestanţi.

Ast-fel ei au atacat mai întâiu forma simbolului, ḑicênd: că nu este nici o ordine şi nici o simetrie în părţile sale. Că diferitele articole de credinţă ce-'l compun, nu sunt îndestul de bine şi deopotrivă desvoltate, mai ales în a dóua parte a simbolului, unde se cuprinde învĕţătura despre persóna Mântuitorului. Că cuvintele: *„Domnul va şedea d'a drépta Tatălui; Cred în o biserică Sfântă*, nu sunt îndestul de clare. Că vorbindu-se despre Dumneḑeu, în simbol, nu se arată, de cât atribuţiunile sale naturale şi nu se face nici o menţiune despre cele morale. Că nu se face menţiune precisă despre dogma Sfintei Treimi, ast-fel că simbolul n'ar avea mai nici o importanţă pentru catechumeni şi pentru cei ce voiau a îmbrăţişa religiunea creştină.

Acestea fiind în esenţa lor tóte argumentele contra importanţei şi autorităţii simbolului Apostolic, se înţelege de la sine, că ele n'au mai nici o valóre, pentru a ataca autoritatea şi cuprinsul simbolului.

I. Pentru că în acele timpuri, când simbolul a apărut, era cu neputinţă a avea o disposiţiune mai clară, precisă şi proporţionată a părţilor sale; ear cât priveşte dogma Sf. Treimi, ea este îndestul de clar enunţată, căci se vorbeşte în prima parte despre Dumneḑeu-Tatăl, în a doua despre Dumneḑeu-Fiiul şi în ultima despre Duhul Sfânt. Drept dar vorbind, într'un simbol şi mărturisire de credinţă, aşa de prescurtată, cum este acest simbol, numit Apostolic, era cu neputinţă a se da dogmei Sfintei Treimi, tótă desvoltarea dogmatică şi istorică. Din contră, ceea-ce militéză pentru autoritatea şi însĕmnătatea acestui simbol, e faptul că mai tóte cuvintele şi frasele sale, sunt luate din Sfânta Scriptură. Iar neprecisiunea, care se observă la óre-cari cuvinte, nu micşoréză întru nimic autoritatea sa, căci acela care, de exemplu, crede şi mărturiseşte pe Dumneḑeu Tatăl, ca *Atot-Ţiitorul*, acela înţelege şi'l crede ca creator, providenţiator şi conservator al lumei, înţelegând prin acésta înţelepciunea şi omnipotenţa sa şi mai cu sémă, când se ştie, că dogma Sfintei Treimi 'şi-a luat deplina sa desvoltare şi precisiune dogmatică şi canonică, prin consensul unanim al bisericei universale, abia în secolul al patrulea şi al cincilea, ceea ce nu se póte pretinde de la un simbol, a cărui origină este cu totul obscură şi legendară, fie că el se atribue şi pórtă numele Apostolilor.

Apoi, când se ştie şi este istoriceşte constatat, că acest simbol nu este o enumerare a tuturor dogmelor credinţei, necesare mântuirii, dar că el trebuia sĕ cuprindă aceea ce era absolut necesar pentru mântuire pe basa cuvintelor şi a învĕţăturei, cuprinsă în Sf. Scriptură, se înţelege de la sine, că autoritatea şi importanţa simbolului acestuia, stă în picióre, faţă de atacurile adversarilor, formulate şi expuse mai sus. Mai mult chiar, când se ştie că forma sa primordială, prescurtată, este fórte veche şi 'şi urcă origina sa până la cele d'întâi timpuri ale creştinismului, şi a fost regula şi mărturisirea de credinţă, cu care mulţimea martirilor şi a apologeţilor a apărat credinţa creştină, în faţa persecutatorilor păgâni şi au mărturisit'o chiar în faţa imperatorilor, atât în rĕsărit, dar mai ales în biserica apusului, este indiscutabil că simbolul a avut şi are importanţa sa istorică.

(*„Biserica Ort. Română.“*)

Dedicaţie

pe Albumul oferit d-lui Georgiu Dima, de către „Reuniunea română de musică din Sibiiu“, din incidentul despărţirii d-sale de acéstă reuniune.

Iubite Domnule Dima!

Plină de recunoscinţă este inima nóstră, a acelora, cari după membrii familiei Dtale eram cei mai de aprópe, între cari ai vieţuit şi cu cari ai lucrat un lung interval de 18 ani.

Ne consideram ca o familie mai mare, erai instructorul nostru, erai conducĕtorul nostru, şi siguri eram că sub conducerea D-tale dăm înainte, şi umblăm pe cărările cele bune.

Ani 18 ai stat la postul de director de musică, totdéuna consciu de misiunea culturală a reuniunei nóstre în sinul societăţei române din Sibiiu, totdéuna cu încredere în succesul, cu care o activitate conscie, o activitate neîntreruptă, o activitate cu scop, trebue sĕ fie încoronată.

Eram noi o armată bine înstruată, o armată dedată a observa disciplina, o armată cu încredere în sine, căci te scieam în fruntea nóstră, şi cu încredere, cu mândrie intram în luptă, toldéuna siguri de biruinţă.

Ḑilele de bucurie erau ḑile de bucurie comună. Eram o familie mare, în care domnea stima reciprocă, şi nimica nu conturba animaţia, care era caracteristica ḑilelor de veselie în reuniunea nóstră.

Nimenea ca noi nu scie apreţia activitatea D-tale aici în Sibiiu.

Misiunea culturală în fruntea reuniunei nóstre o ai împlinit cu rêvna şi cu căldura, ce le inspiră dragostea şi nobila nisuinţă de a crea ceva, care sĕ se validiteze şi sĕ aibă durată între creaţiunile culturale, cari s'au realisat în sinul societăţii române din Sibiiu.

Acest ceva a fost scóla musicală între Românii din Sibiiu, crearea unui centru, care sĕ întrunéscă pre toţi cari te pricep, şi cari ţin ca numele Românilor sĕ câştige respect şi pe terenul musical.

Acésta ţi-a inspirat căldura, cu care ai condus lucrările reuniunei nóstre în decurs de 18 ani şi ai ridicat reuniunea nóstră la nivoul respectabil, la care se manţine aḑi.

Astfel inspirat ne-ai creat o archivă de opuri musicale de deosebită valóre, şi tóte le-ai lăsat moştenire societăţii nóstre culturale.

Astfel inspirat ai ţinut cu noi órele de instrucţiune, nu cele obligate şi anunţate ca obligate, ci celelalte neobligate, cele multe şi nenumĕrate, cari trebuiau ţinute spre a ne putea presenta cu demnitate înaintea publicului.

Ai desvoltat o activitate de uriaş, şi acésta mai bine o scim noi membrii activi ai reuniunei.

Nimenea ca noi nu simte durerea acuma la despărţirea acésta, la care noi nici odată nu am gândít.

Nu vorbim la locul acesta, în acest Album de perderea cea mare, ce o îndurăm prin depărtarea D-tale din fruntea nóstră.

Acest Album fie o mărturie a stimei nóstre, fie o mărturie a dragostei nóstre, fie mărturie a recunoscinţei nóstre către D-ta ca directorul nostru de musică în lungul interval de 18 ani.

Timp de 18 ani ai fost fala nóstră. Ai venit aici ca element cultural, ne-ai adunat la o activitate comună, neobosit ai condus lucrările nóstre, cu pricepere cu zel şi cu iubire pentru artă, şi rĕsplata o ai căutat în succesul încordărilor extraordinare, ce le ai pus în scopul ridicării nivelului prestaţiunilor nóstre.

Ca semn al recunoscinţei nóstre îţi presentăm subscrierile nóstre, şi cu ele dragostea nóstră şi dorinţa, ca Dumneḑeu sĕ-'ţi ţină viéţa şi sănĕtatea, ca opera culturală, începută aici în sinul nostru, cultivată cu atâta iubire şi abnegaţiune, sĕ o continui în sinul Românilor din Braşov, cari te-au câştigat în scopul promovării nisuinţelor lor culturale.

Sibiiu, 15/27 Septembre, 1899.

Membrii activi ai „Reuniunei române de musică din Sibiiu.“

Replică,

la reflexiunea publicată în Nr. 80 al „Tel. Român“, de „Modesta Româncuţă din Podgoria Aradului“.

(Urmare şi fine.)

Apoi, Stimată Româncuţă! Dacă se va întêmpla sĕ mergi vre-odată la Sibiiu, nu pregeta a Te abate prin cancelaria M. On. Domn protopresbiter, Ioan Papiu. In protocólele dînsului vei afla, cum unei fete de Român din România din familie de frunte „într'atâta i-s'a sucit şi întunecat consciinţa cu învĕţături bizare-jesuitice“, încât tóte opintirile ómenilor nostri au fost *zadarnice, şi respectiva 'şi-a părăsit legea strămoşască* trecênd în tabăra papistaşilor, pentru-că „după a lor principii în biserica nóstră... nu putea afla mântuire“.

In colónele acestui jurnal, mai în anii trecuţi, nu odată s'au reprodus articoli după „Timpul“, în cari, — un anumit „Baba Novac“, — zelos sprijinitor al intereseler nóstre bisericesci, demasca proselitismul papistaş infect, a cărui jertfă cădeau cu deosebire fete orfane. Da, pentru-că dimpreună cu ele trecea, — şi asta-i lucru principal, — şi averea respectivelor orfane în fóia.... „Closter“-ului!

Aşa-dar, o vorbă ca o sută: In faţa mea „Closter“-ele, conduse de „preacuvióse Maice“ şi speculanţi jesuiţi sunt o plagă pentru societate.

Iar' întrucât: „Noi vorbim, (adecă cele din „Closter“, Aut.) e drept, o limbă frumósă, cultă“, asta sĕ o lăsăm la apreţierea altora. Eu n'am avut ocasiune sĕ o constat, ear D-Tale nu'ţi-se cade chiar şi numai din motivul, că subscrii „modesta“!..

— „Cum vrei D-Ta şi ce vrei“? — mĕ vei întrĕba.

Despre modul, cum ar trebui sĕ purcédă mamele în educaţiunea fiicelor, voiu încerca a-'mi cuprinde cugetările earăşi aşa într'un fel de disertaţie. Până atunci, cine ar dori sĕ ştie ce vreau, facă bine şi cetéscă numai ultimul pasaj din disertaţia: „Educaţia sexului frumos“, publicată deja în colónele acestui ḑiar!

De incheiere mĕ întorc cătră cetitorul îndelung-rèbdător şi-'l rog sĕ ierte dacă atât în disertaţie, cât şi în replica acésta am fost cam lung la vorbă şi nu m'am ţinut cu stricteţă de stilul curat pedagogic, cum s'ar fi cuvenit! Am voit sè urmez sfatul destoinicului poet roman, care ḑice:

„Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
„Lectorem delectando, pariterpue monendo“;

adecă pe limba nóstră românéscă:

„Acela are tótă aprobarea, care intrunesce
folosul cu plăcerea,
Desfătând pe cetitor şi istruindu-'l tot deodată“.

(*Horatii*: „*Ars poetica*“.)

Dacă mi-a succes lucrul acesta, mĕ bucur; dacă nu, mĕ mângăie faptul, că nu eu port vina neiscusinţei mele!

Căpâlnaş, 15 Septembre 1899.

Lazar Triteanu.

NOUTĂŢI

Onomastica Maj. Sale, în Sibiiu. Cu prilejul ḑilei onomastice a M. Sale Impĕratului şi Regelui nostru *Francisc Iosif*, s'a ţinut eri în catedrala de aici serviciu divin, împreunat cu Doxologia cea mare, la care a slujit prof. seminarial presb. Dumitru Cunţan. A luat parte I. P. S. Sa Metropolitul, gremiul consistorial, elevii seminariului archidiecesan în frunte cu corpul profesoral, elevele şcólei de fete civilă a „Asociaţiunii“ cu corpul didactic, şi alt public numĕros.

*

Inaugurarea internatului din Beinş, s'a efeptuit Dumineca trecută prin P. S. Sa Episcopul Goldiş, cu frumóse serbări. P. S. Sa sosind în Beinş cu numerósă suită, a fost întimpinat călduros de o deputaţie în frunte cu protopopul Vasiliu Pop. La actul solemn al sfinţirii a participat public mare, român şi străin. Se spune, că gr. catolicii lipseau. După sfinţire P. S. Sa Dl Episcop a ţinut o cuvêntare, ascultată cu interes şi primită cu însufleţire.

Institutul acesta, care e o mare binefacere pentru Românii şi mai ales pentru ortodocşii din părţile acelea, a costat vre-o 24 mii fl.

*

Congregaţiunea ordinară de tómnă a comitatului Sibiiu s'a ţinut Luni în 2 Oct. n. La şedinţă au fost puţini. Dintre Români erau de faţă între alţii: N. Cristea, D. Comşa, Dr. E. Cristea, N. Ivan, Ioan Manta, Andr. Micu şi V. Tordăşanu. In progıam au fost mai tot lucruri curente, fără deosebită importanţă. Intre altele se prevedea un nou arunc general asupra tuturor contribuabililor din comitat, pentru acoperirea cheltuelilor făcute cu zidirea nouelor casarme şi încuartirarea soldaţilor la manevre.

Membrul N. Ivan asesor consistorial a propus amînarea hotărîrii în chestiune şi a cerut, ca statutul din vorbă sĕ se tipăréscă şi predee membrilor spre studiare. Propunerea s'a primit.

*

Mare cutremur de pământ s'a întêmplat nu demult în ţinutul Aidin în Turcia. Cutremurul s'a simţit pe o întindere mai mare. 12,932 de case au fost dărîmate. Sunt 783 morţi şi 675 răniţi.

*

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a clericilor şi pedagogilor seminarului nostru archidiecesan, în şedinţa sa ţinută la 14 Septembre a. c. sub presidiul Prea On. Domn director seminarial Dr. Eusebiu Roşca, s'a constituit în modul următor:

De preşedinte s'a proclamat dl profesor seminarial Demetriu *Comşa;* vice-preşedinte şi preşedinte al comitetului a fost ales: Constantin Flămênd cleric în curs. III; archivar şi notar al corespondenţelor: Andreiu Ludu cleric în curs. III; redactor al foiei „Musa“: George Burlea cleric cursul III; notar al şedinţelor societăţii: Vasiliu Runcean cleric în curs. II; controlor: George Petrinca cleric curs. III; bibliotecar: Sebastian Stanca cleric cursul II; cassar: Onoriu Saş cleric cursul I; vice-bibliotecar Ioan Sporea, pedagog cursul I.

In comisia literară au fost aleşi: Nicolau Şandru, cleric cursul III; Zenovie Popovici, cleric în curs. III; Ioan Oţoiu, clêric cursul II; Ilariu Gonţia, cleric cursul II; Patriciu Marcu, cleric cursul I; George Tulbure, cleric cursul I; Eugeniu Popescu, pedagog cursul III; şi Ioan Chioariu pedagog cursul II.

*

Exposiţie de pictură. Dşóra *Matilda Roth*, fiica preotului evang. lut. din Noul-Săsesc, reîntorcêndu-se în patrie din München, unde a studiat mai mulţi ani la academia de pictură, aranjéză în localităţile „Asociaţiei industriaşilor“ (Gewerbe-Verein) din Sibiiu, Piaţa-Mică, etagiul I., o exposiţie de lucrări proprii de pictură.

Exposiţia, care va ţinea câteva ḑile, e deschisă dela 4 Octomvrie a. c. în fiecare ḑi dela órele 9—1 şi dela 2—5.

Preţul de întrare 20 cr. v. a.

*

Ḑiua Sf. Sofii, petróna şcólelor române din Braşov, — scrie „Gazeta“ — s'a serbat Duminecă cu ceremonialul obicĭnuit. După serviciul divin dela biserica sf. Nicolae, la care au participat toţi şcolarii în frunte cu corpul profesoral, s'a ţinut parastas în memoria fundatorilor gimnasiului, apoi s'a făcut procesiunea obicĭnuită la gimnasiu, unde după sfinţirea apei s'a rostit discursul ocasional de tinĕrul profesor, dl Lacea.

*

Regina Olandei pe vapor românesc. Din Rotterdam se scrie „Epocei“, că tinĕra Regină *Vilhelmina* a Olandei vizitând în ḑiua de 25 Septembre st. n. portul Rotterdam, a remarcat vaporul „Bucuresci“ al serviciului maritim român, care tocmai atunci începuse sĕ încarce 400 tone de mărfuri generale şi 2,800 tone de cărbuni. M. Sa Regina exprimând dorinţa sĕ vaḑă cum se procede la încărcarea cărbunilor prin mijlocul de coaltips, a vizitat vaporul român, care era splendid pavoazat, şi a esprimat agenţiei serviciului maritim român înalta sa satisfacţiune pentru tot ce-i-s'a presintat.

*

Exposiţiile economice, ce se arangiază de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“, precum aflăm, se vor ţinea: cea de póme din 22—29 Octomvrie, ear cea de vite în 27 Octomvrie n. Exposiţia de póme se ţine în pavilonul dela locul de patinagiu, de lângă „Gesellschaftshaus“, ear cea de vite pe locul de patinagiu.

Programele le vom publica în curênd.

*

Regimul rus şi studenţii mozaici. Inregistrăm un nou act de conciliaţiune al guvernului rus. Ministerul instrucţiunii publice a decis ca studenţii de religiune mozaică, excluşi în Martie 1899 din universitatea de la Kiev, sĕ fie admişi din nou în universitate, cu tóte prescripţiunile decretului maximal din 10 Octobre a. c. Acéstă mĕsură se refere la peste 200 studenţi de confesiune mozaică.

*

Congresul medicilor şi naturaliştilor germani, care a avut loc la Münich în ḑilele de 17—23 Septembre st. n., a întrunit peste şeaşe mii de medici şi savanţi germani. Din partea Românilor dl profesor Dr. V. Babeş a făcut dóuĕ comunicări fórte importante: „*Despre septicemia hemoragică*“, o formă specială de infecţiune, deseoperită şi descrisă de d-sa, şi o altă comunicare făcută împreună cu dl Dr. Vasile Sion, „*Asupra leziunilor constatate la pelagră*“, stabilind importanţa afecţiunei sistemului nervos în acéstă maladie.

*

Francia contra spionagiului. Ministrul de resbel francez, gener. Galiffet, interḑice prin o circulară, oficerilor, cari se duc în Germania, Austro-Ungaria şi Italia, de a lua parte la manevre şi a călca terenul manevrelor, fără învoire oficială. In schimb nici un oficer al acestor trei puteri nu va avea voie, fără împuternicirea ministrului de resbel francez, a asista la manevrele armatei franceze.

*

Veşti economice din Ţară. Ploile din sĕptĕmâna trecută au făcut mult bine câmpului în România. Sĕmĕnăturile de grîu de tómnă şi de rapiţă din întréga ţară au rĕsărit frumos şi iarba a crescut abundentă pentru păşunat.

*

Dela o adunare comunală — ungurréscă! S'a întêmplat în Szabadka, mai alaltăeri. In consiliul comunal de acolo sunt membri şi dóuĕ rubedenii fórte de aprópe, unchiu şi nepot, dar cu atât mai inverşunaţi inimici unul altuia. Bĕtrânul Mamuzsich (aşa li-e numele) e primarul oraşului, ear tinĕrul Mamuzsich e advocat şi...demagog. La adunarea comunală din urmă a luat parte şi tinĕrul Mamuzsich, care de altfel până acum nu s'a prea arĕtat la astfel de adunări, şi luând cuvêntul a acusat prin vorbe vehemente pe primar, că comite abusuri grave şi neiertate în administrarea averii publice. La acésta se nasce un zgomot infernal în adunare. Preşedintele abia póte face ordine. Primarul strigă celuialalt Mamuzsich: „mişel şi laş!“ Acela replică asemenea, la ceea-ce primarul se infuriază şi mai grozav şi luând un baston de fier voiesce sĕ se năpustească asupra nepotului sĕu. Mamuzsich tinĕrul scóte atunci un revolver, şi era pe ací sĕ se facă mórte de om, dacă cei din jur nu-i suceau arma din mână. Preşedintele abia a putut face capĕt scandulului, suspendând şedinţa. Din scandalul ordinar s'a născut apoi „affair cavaleresc“. Tinĕrul Mamuzsich însĕ a denegat a da satisfacţie unchiului sĕu, şi cu acésta comedia unguréscă s'a declarat de — încheiată!..

*

In Brünn se va înfiinţa nu preste mult o nóuă academie technică boemă. Maj. Sa a încuviinţat deja înfiinţarea ei.

*

Drum de fier preste mare. Intre oraşele Brighton şi Rottingdean din Anglia s'a zidit nu demult un drum de fier pe deasupra sinului mării, şi anume aşa că pe fundul mării s'au aşeḑat nişte şine, ear pe ele se ridică columne înalte şi puternice de fier, pe cari e aşeḑat podul. Tot acest chip de zidire voiesc a-'l întrebuinţa acum mai nou la edificarea liniei ferate pe mare între Calais şi Dower.

*

A voit sĕ dea mâna cu Ţarul... Din Maina-Frankfurt se vesteşte, că pe când Ţarul şi Ţarevna Rusiei, cari petrec ací, eşeau din capela ruséscă, un francez tinĕr a sărit la trăsura Ţarului şi strigând că el „e francez“... voia sĕ întindă mână de „prietinie“ Ţarului Ruşilor! Firesce, a fost deţinut momentan.

*

Milióne — în vênt. Nnumĕrul fumătorilor cresce din an în an, şi în proporţie cu acésta cresce şi cantitatea tutunului întrebuinţat. In Ungaria în anul 1898 a trecut cu $^1/_2$ mil. mai mult tutun ca în a. 1897, iar în primele dóue luni din anul curent s'a consumat cu 1 milion şi jum. mai mult ca în anul precedent. Se trec cu deosebire ţigarettele ieftine, de unde putem deduce că patima fumatului prinde tot mai întins teren şi în generaţia tineră, intre copii. Un rĕu şi acesta, cătră multe altele, stricăcióse desvoltării generaţiei omenesci. In cele dóuĕ luni dintâi ale anului acestuia s'a vêndut tutun în preţ de aprópe *29 mil.* fl.

AMVONUL

Cuvêntare de întroducere

rostită de parochul Ioan Moţa la întroducerea sa în a II-a parochie din Orăştie (12/24 Sept. c.)

In numele Tatălui, al Fiiului şi al sfântului Duh! — Dómne! Tu, înaintea vederii căruia nu este hotar, nu este ascundere, nu este adâncime, Tu carele deschizi inimile şi le ceteşti, deschide aḑi inima mea înaintea credincioşilor tĕi acestora, şi fă ca ei, prin cuvintele pe cari inima mea le trimite prin graiul meu cătră inimile lor, sĕ cetéscă astăḑi şi ei în sufletul meu, ca într'o carte deschisă, sĕ vadă şi sĕ înţelégă tótă acea dragoste de care plină e inima mea pentru dênşii, când păşesc de aḑi încolo în mijlocul lor, ca frate, ca părinte, ca povăţuitor, ca duhovnic. Sĕ vadă că plin este sufletul meu de cele mai bune doriri pentru tóte lucrările, spirituale şi materiale, după cari numai se póte nădăjdui că se va vĕrsa vre-un bine peste obştea lor, peste aceşti mulţi şi buni credincioşi ai Tĕi!..

*

Iubiţi ascultători! Intrevĕd, că cu órecare neastêmpăr veţi fii aşteptând sĕ auḑiţi cuvintele, cu cari mĕ voiu înfăţişa la acest loc, aḑi, când întâiaşi-dată m'a învrednicit Dḑeu a slují la sfântul seu altar acesta, la care m'aţi chemat. Şi eu vĕ înţĕleg aşteptarea acésta, căci nu este lucru de tóte ḑilele alcgerea şi aşeḑarea unui preot în slujba sa şi dela nimerirea norocósă sau puţin norocósă a poporului în persóna alesului seu, atârnă adeseori şi în neasemânată mĕsură liniştea lui, bucuria lui, înflorirea lui în multe privinţe.

Pentru-ca dintru început şi uşor sĕ cunósceţi, cum gândesc eu asupra legăturei, asupra atingerei, ce trebuie sĕ vieţuiéscă între duhovnic şi credincioşii sĕi, deci în ce fel pornită şi călĕuzită va fi lucrarea mea în mijlocul poporului ce m'a chemat la păstorire, — îmi voiu tâlcuí mai întâiu prin o asemânare gândul meu, ce-'mi închipuiu că e poporul, şi ce pătura suprapusă lui, de càrturari şi învĕţaţi, printre cari şi preoţii bisericei.

Poporul, iubiţilor, este tocmai ca ţărina cea frumósă, ca pămêntul cel bogat, în care Dumneḑeu a înmagazinat mii şi mii de feluri de materii nutritóre, şi a sĕmănat apoi sute şi sute de feluri de seminţe, din cari sĕ rĕsară şi sĕ créscă ierburi multe, podóba cea frumósă a feţei pămêntului.

Dar pentru-ca podóba acésta a pămêntului sĕ fie mai mare, lăsat'a Dḑeu, ca peste covorul de verdéţă, sĕ se înalţe, singuratici ori în pâlcuri mai mari, tot felul de pomi, mici şi mari, rodind róde strălucitóre, desfătătóre vederii, plăcute gustării. Şi pămêntul, bogatul magazin de hrană, le nutreşte pe tóte din vară în vară, din neam în neam.

Asemenea ţarinei aci închipuite este, iubiţilor, poporul. Inmagazinat'a D-ḑeu şi întrênsul mii şi mii de puteri producĕtóre, hrănitóre, şi dat'a ca şi peste unda lui de tóte ḑilele sĕ se ridice figuri mai deosebite, mai înalte, mai în lumină, — şi aceştia sunt bărbaţii lui càrturari şi învĕţaţi, ridicaţi, singuratici ori în pălcuri mai mari, peste unda de tóte ḑilele a poporului, ca pomii împodobiţi peste verdéţa grădinei...

Inverḑeşte pămêntul şi rodeşte, şi ne dă lanuri frumóse şi păduri de pomi, dar pentru ca în acéstă producţie a sa sĕ nu sufere scăḑĕmênt, de neapărată lipsă e, ca şi lanurile şi pomii, sĕ-'şi întórcă o parte din ródele lor, din frunzele lor, din trupurile lor, aceluiaşi pămênt, spre a-'l hrăni, spre a-'l îngrăşa. Dacă i-sĕ va lua lui tótă verdéţa şi dacă fie-care pom da-'si-va róda lui şi frunza lui vêntului, sĕ le ducă străinului şi depărtărilor, slăbi-va acel pămênt, împuţina-se-va róda lui, înrĕi-se-va.

Intocmai şi cu cărturarii şi cu învĕţaţii crescuţi din mijlocul poporului. Dacă e ca buni pomi roditori sĕ fie ei numiţi, de neîncungiurată datorinţă le e, sĕ-'şi plece ramurile încărcate ale minţilor lor, spre popor, dându-'i lui din sciinţele lor, îngrăşându-'i sufletul cu mieḑul acelora, ca cu atât mai vêrtos bogat sĕ fie în puteri în róda sa viitóre.

Dacă toţi fiii ridicaţi preste valul de tóte ḑilele al poporului, pleca-se-vor, ca pomii cei bineroditori, spre popor, şi scutura-vor măcar o parte din spicele sciinţei lor asupra lui, în curênd la înălţimi neatinse şi la strălucire mare înălţa-se-va acel popor.

Aşa gândesc eu asupra mergerii împreună a cărturarilor cu poporul, aşa asupra atingerei ce trebue sĕ fie între dênşii, aşa asupra datorinţelor ce le are faţă de poporul din care a eşit, ori-care fiiu ales al lui.

Dar dacă acéstă aplecare spre popor ḑic că este datorinţa ori-cărui cărturar, ridicat peste unda de tóte ḑilele a poporului, cu atât mai vêrtos ştiu, iubiţilor, că datorinţă este acésta preotului, pe care poporul anume şi-'l alege, anume îl chiamă sĕ fie pom roditor, lumină luminătóre în mijlocul lui.

Dar tocmai fiind-că acésta se recere dela preot, grea este chemarea lui, iubiţilor, dacă voesce sĕ fie preot deplin, căci dór dela nimenea nu se cere aşa de mult sĕ fie de tóte, ca dela preot. El are datorinţe faţă de biserica sa viuă: sĕ îngrijască de bunăstarea ei morală, de bunăstarea sufletéscă a credincioşilor sĕi, sĕ fie mângăitorul celor în nevoi, îmbărbătătorul celor ce şi-au perdut nădejdea, povăţuitorul celor neştiutori (şi de câte feluri este neştiinţa!), opritorul pornirilor spre prăpastiile morale, pe cari nimeni mai bine ca el nu le póte simţí; are mai departe datorinţe faţă de bunăstarea bisericei sale materiale, are datorinţe de cetăţean şi de povăţuitor al credincioşilor sĕi în drepturile şi datorinţele cele multe ale lor ca cetăţeni, scurt: el are datorinţe faţă de biserică, faţă de şcólă, faţă de naţiune, faţă de patrie, faţă de bunăstarea tuturor şi în tóte privinţele are sĕ mérgă înainte ca pildă bună, ca lumină luminătóre, spre ai atrage şi pe credincioşii sĕi după sine.

(Va urma).

Ad. Nr. pp. 601/1899 [200] 2—3

Concurs

Pentru intregirea posturilor de învĕţători la şcólele din comunele Cara, Feneşel şi Rogojel, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul anual e 300 fl. pentru fiecare post şi cuartir liber în edificiul şcólei.

Doritorii de a concura la aceste posturi, au sĕ-şi aştérnă, subscrisului, până la terminul sus indicat, suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluj, 10 Septembre 1899.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 941—1899 [201] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III a Verd, protopresbiteratul Agnita se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 341 fl. 90 cr.

Reflectanţii la acest post au sĕ-şi înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, avênd a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre, în biserica din Verd, spre a face cunoştinţă cu poporul de acolo.

Nocrichiu, în 24 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita, în Nocrichiu (Ujegyház), în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Moldovan,
adm. prot.

Nr. 416 [203] 2—3

Concurs repeţit

Pentru intregirea parochiei de cl. III. Tărtăria, ppresbiteratul Sebeşului, în urma ordinului Preaveneratului Consistor Archidiecesan, dtto 14 August a. c. Nr. 6043 B. se publică pentru a treia-óră concurs, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie, dau suma anuală de 428 fl. 40 cr., despre cari se póte lua informaţiune mai detailată dela oficiul protopresbiteral.

Darea şi ecuivalentul erarial după perţia canonică, e dator sĕ le solvéscă parochul.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 21 August 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

---

ad Nr. 463—1899. [206] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa III. Bărăsci cu filia Săcel, din protopresbiteratul tractului Haţeg, se escrie concurs, în sensul ordinului Prea Veneratului Consistoriu, cu datul de 13 Iuliu a c. Nr. 6153 Bis. cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual sigur de 400 fl. v. a. sau 800 coróne.

Concurenţii au sĕ-'şi înainteze petiţiunile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral; şi sĕ se presenteze odată în faţa locului, spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi în predică.

Comitetul parochial din Bărăsci cu filia Săcel, în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Haţeg, la 10 Septemvrie 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter

Nr. 465—899. [202] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a treia Ucea inferióră, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în şedinţa comitetului parochial din 8 Iuliu 1899, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ-'şi substérnă cererile concursuali instruite conform stat. org. şi a regulamentului pentru parochíi la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 18 August, 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial gr.-or. respectiv. —

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop

Nr. 493—1899 [204] 2—3

Concurs repeţit

In sensul resoluţiunii consistoriale dtto 22 Septembre 1898 Nr. 6854 Bis. — pentru intregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a din comuna Almaş-Selişte, protopresbiteratul Iliei, se escrie acum a treia-óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele regulate prin comitetul parochial la 5 Iuniu 1897 — care venite computate în bani, dau suma de 377 fl. anual.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv şi dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-'şi aşterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 12 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter

Nr. 536/1899 [199] 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Valea-Epii în protopresbiteratul Geógiului, se deschide concurs a dóua-óră, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 400 fl. 88 cr.

Doritorii de a ocupa acest post, sĕ-'şi trimită cererile concursuale instruite conform normelor prescrise, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Hondol, 13 Septembre 1899.

Oficiul protopresb. gr.ort. al tractului Geógiului.

Vasiliu Pipoş
protopr.

In *Tipografia* şi *librăria archidiecesană, Sibiu,* a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de

Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Preţul broş. fl 1.20, pentru România 3 franci.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş . . . . . fl. 1.—
Balade şi idile „ . . . . . fl. 1.50
Sacontala, broş. . . . . . „ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş . . . . „ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş. . . . . „ —.50

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vênḑare

Sidoxia,

cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Preţul 30 cr.

* * *

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 75 cr.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat florini 1.—

Din tainele vieţii,

novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 1 fl.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută Truţa.
Broş. à 50 cr.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar şi se află de vênḑare:

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor de direcţiune,

de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcţionar la „Albina“.
Preţul broş., inclusive porto postal, fl. 1.60

* * *

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** *despre întregirea venitelor parochiale,* întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la disposiţia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe disposiţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucţiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotaţiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aştéptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 102 Sibiiu, Sâmbătă 25 Septembre v. (7 Octobre n.) 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Africa.

Străbunii nostri, vechii romani, au rĕmas proverbiali cu stereotipa lor întrebare: „Quid novi ex Africa?"

Și adi ne întrebăm noi, „Quid novi ex Africa", și cu noi se întrébă întrégă lumea, care are privirea ațintită spre continentul cel negru.

Légănul civilisațiunei și al culturei, Africa, a avut rol însemnat în istoria desvoltărei popórelor.

Văile rîului sfânt, văile rîului Nil au dat adăpost culturei și civilisațiunei în vechime, și ca raze de lumină a trecut civilisațiunea în Grecia și de acolo în celelalte țeri ale Europei.

Cartagena cea puternică a stat ca stâncă în calea cuceririlor romane, și tot străbunii nostri s'au făcut nemuritori cu stăruința lor de fer, cu vecinicul refren: „Cartaginem delendam esse censeo".

O céță négră se întinde asupra Africei, privirile lumei sunt îndreptate spre alte țeri, cóstele Africei neaccesibile pentru porturi de mare, clima omorîtóre alunga pe europeni spre alte locuri, și internul Africei pe hartele nóstre înfățișa un mare petec alb, despre carele nime nu scia nimica.

A rĕmas seclului nostru reservată gloria de a scruta interiorul Africei.

Canalele cele mai naturale la început erau rîurile puternice ale Africei. Pe Nil în sus au dat ómenii de șesurile roditóre ale Sudanului, pe Congo (Zair) a dat ochiul scrutător de cataractele cele îngrozitóre, preste cari a a trece se credea a fi o imposibilitate.

Mai fericită a fost intreprinderea în sudul Africei pe riul Zambezi. S'au deschis câmpurile pline de aur ale Africei de sud, și acolo s'au format statele cele mai bine organisate.

La cósta ostică a Africei se varsă în mare puternicul riu Rovuma, și scrutarea acestui rîu a deschis drumul spre interiorul Africei. Călĕtorul african, nemuritorul Livingstone și-a făcut de problemă a vieței sale scrutarea după isvórele rîului Nil.

Străbătênd pe țĕrmurii rîului Rovuma, dă preste un lac de mare extensiune („Nyassa"), și nu departe de un rîu ce curgea din Nord spre sud, căruia indigenii 'i ziceau Chambezi.

Consciu că rîul acesta nu este Zambezi din sudul Africei, care era bine cunoscut acestui mare scrutător, Livingstone este tare în credința, că a dat de cumpĕna apelor în Africa, este tare în credința, că rîul acesta Chambezi nu este altul decât rîul Nil.

In credința acésta se întăresce, când urmărind cursul rîului observa, că acela nu preste mult ia o direcțiune spre vest, se varsă în un lac de mare extensiune (Bangveolo) și de acolo ia direcțiune tot mai spre nord.

Urmărind cursul rîului și după ce acela trece prin lacul Meroe, cunoscut sub numirea când Luapula, când Lualaba, afla că rîul puternic, de o lățime preete 6 km., ia direcțiune pronunciată tot spre nord.

Când Livingstone ajunge la orașul Nyangve, un puternic centru comercial al popórelor indigene, nu mai este în dubietate, că a aflat isvórăle Nilului, o cestiune discutată și de străbunii nostri, între cari nu om mai mic ca Iuliu Caesar, ar fi schimbat renumele de beliduce cu gloria de a fi descoperit isvórele Nilului.

Rapórtele lui Livingstone provócă furtună de entusiasm în Europa.

Din Zanzibar se fac expedițiuni preste expedițiuni, spre centrul Africei. Oficeri englezi dau preste lacurile puternice: Tanganyika, Ukereve, Nyanza, dau preste imperiul puternic Uganda, spre nord dau tot înainte, și din Sudan spre Nil în jos ajung în Cairo, capitala Egipetului.

Pentru prima dată au străbătut Europenii Africa din ost spre nord, și rapórtele entusiastice despre fertilitatea locurilor din giurul lacurilor despre puternicul imperiu Uganda, dau impuls la scrutări nóuĕ.

Opera începută de Livingstone englezul, o continuă și o finesce americanul Stanley, care în fruntea unei espedițiuni între anii 1876—1879 străbate în centrul Africei, încungiură lacul Ukereve, petrece aprópe un an la regele puternic din imperiul Uganda, la Mtesa, de acolo vine și navigéză în jurul lacului Tanganyika, trece apoi prin téra Manjema la orașul comercial Nyangve, și urmăresce puternicul riu Lualaba, despre care Livingstone crede că este riul Nil.

După un an pe valurile acestui misterios rîu, după osteneli nespuse, ajunge la cóstele vestice ale Africei, și aduce Europei scirea, că rîul aflat de Livingstone, care la început e cunoscut sub numirea indigenă de Chambesi, apoi Luabula, Lualaba, mai apoi Zaire, și în urmă Congo, este riul puternic Congo.

Cu descoperirea acésta a fost decisă sórtea Africei.

Europa a început a lucra la civilisarea Africei. La inițiativa regelui Leopold al doilea din Belgia, se forméză statul Congo, cu ajutorul Angliei se forméză puternicul imperiu sudanic cu granițele spre nord până la lacurile Nyansa și Ukereve, Francia ocupă teren pe cóstele vestice în nordul statului Congo, Germania ocupă Africa ostică dela Zanzibar și cóstele vestice la Camerun, Anglia după perderea Sudanului ocupă Uganda și țerile vecine în jurul lacurilor.

Deodată cu partea ideală a ocupațiunilor, deodată cu dorul de a lăți civilisațiunea între popórele sĕlbatice ale continentului mistic și necunoscut, vine și demonul, dorul de averi materiale.

In sudul Africei s'au format state libere, a căror bunăstare nu a fost binevenită Angliei, care voia sĕ se lățescă tot mai tare, sĕ câștige averi materiale tot mai multe.

Acésta e motivul, că între republicele din Africa de sud și Anglia tocmai acuma a isbucnit rĕsboiu, care nu servesce spre onórea Angliei.

Exemplul din America a avut influință asupra Angliei.

Șansele rĕsboiului sunt neegale, formidabila putere a Angliei va frânge resistența micilor republice, și Anglia va deveni puternică și în Africa de sud, precum este în cea ostică și în nord.

Mai stă la mijloc statul Congo.

Dupa rĕsboiul cu republicele din sudul Africei, va urma cel cu statul Congo, și atunci Anglia va sta în fața Franciei și a Germaniei, cari și până acuma nu cu ochi buni au privit întinderea Anglei.

Ne este încă în viuă memorie afacerea cu Fașoda, care s'a terminat cu umilirea Franciei.

In o manifestațiune a actualilor beligeranți împĕratul Germaniei a felicitat pe presidentul Krüger, care față cu Anglia a accentuat independența statului, în fruntea căruia stă.

Asemenea incidente mici de regulă au efecte mari.

Rĕsboiul actual pentru Anglia va aduce folos material, însĕ imense pagube morale.

Lumea de azi nu mai află în Anglia puternicul curent idealist și moral, ca pe timpul expedițiunilor Livingstone, Jameson, Burke, Tückey și Stanley.

Resboiul de azi pentru Anglia este o sinucidere morală, și cine se ocupă cu istoria civilisațiunei popórelor, va trebui sĕ o accentueze acésta.

Congresul orientaliștilor convocat în anul acesta la *Roma*, s'a deschis în 4 Oct. st. n. în Capitoliu. Regele Umberto, care se află la Monza, neputênd din diferite cauze presida congresul, printr'o frumósă telegramă a delegat pe d. Bacceli, ministrul instrucțiunei publice, a deschide acest interesant congres. Intre numeroșii congresiști din mai tóte statele, Românii au fost relativ mai bine representați; în numĕr de aprópe 70. Presa italiană i-a primit fórte elogios. Ședințele congresului s'au ținut la universitate. Ca președinte a fost proclamat contele De Gubernatis. Dl Urechiă a fost desemnat președinte de secție. Sara a urmat o întrunire insuflețită.

FOIȚA

„Studiul geografiei, importanța și metodul ei."

de

George Jóndrea, învĕțător Lugoj.

Geografia a ajuns în zilele nóstre a fi obiectul predilect de ocupație a o mulțime de cercetători, cari avênd deoparte cunoscințele teoretice necesare, ear de alta echipați cu tóte aparatele technice duse la o înaltă perfecție, și nelipsindu-le nici motorul tuturor intreprinderilor, mijlócele financiare, caută sĕ realiseze dorința nutrită de toți: *cunóscerea cât mai detaiată a planetei, pe care locuim.*

Ni se par adevĕrați eroi din „povești" exploratorii moderni geografici. An de an se aranjéză expediții, la care contribue cu mari sume tóte statele, pentru descoperirea locurilor necunoscute pe suprafața pământului. In fruntea acestor expediții stau specialiști, ómeni impinși de farmecul „tainicului", care ar voi sĕ-l redea sciinței ca un ce positiv, real. Astfel de exemplu aflarea *polului nordic* e o problemă actuală la ordinea, zilei și în serviciul ei se aduc o mulțime de jertfe omenesci. Pe urma lui *Andrée*, a cărui sórte până azi e necunoscută, plécă o mulțime de alți bărbați, cu dorul de a afla ceva despre el sau a-și afla și ei undeva mormêntul în brațele lavinelor de ghiață.

Dar nu despre descoperiri vreau sĕ Vĕ întrețin de astă-dată, ci altul mi-e scopul.

Intêmplarea mi-a adus în mână „raportul II. al scólelor capitale din Lugoj pe anul scol 1898/9", ce cuprinde în sine pe 20 de pagine tema cu titlul de mai sus. Cum însu-și obiectul Geografiei, cultivat astăzi pe o scară fórte întinsă la școlele superióre, esercită asupră-mi o atracție plăcută, am cetit tractatul numit al d-lui înv. G. Jóndrea și despre cele cetite vreau sĕ Vĕ dau un scurt estras, însoțit de câte-va observări.

M'am oprit chiar la început asupra titlului, a cărui plăsmuire nu mi se părea destul de norocósă. Particula „ei", observi îndată, că putea fi înlocuită cu „lui", cu referință la „studiul", sau dacă voia se scape din dubietatea acésta, d-l autor sĕ-i fi zis: „Importanța și metodul studiului Geografiei".

Dar chiar dacă după părerea mea, firma temei ce ni se presintă, din punct de vedere gramatical e excepționabilă, acésta n'are sĕ rețină pe cineva de a ceti mai departe, sciut fiind că adeseori sub firme mult promițĕtóre se ascund banalități, și timpul folosit pentru a lor cetire e perdut.

Din contră, nici decum n'aș puté afirma așa ceva despre tema de față. D-l autor ne dă o lucrare vrednică a fi cetită nu numai de bărbații de scólă, ci și de laicii, cari pórtă interes pentru studiul Geografiei. Acest elaborat e icóna muncei prestate de un zelos apostol al scólei române, care cu rêvnă s'a dedicat chemărei sale. Fără a-'l măguli afirm, că o mândrie aș simți, când și alți tovarăși în brésla educației și instrucției 'l-ar imita, perfecționându-se în vre-un ram al sciinței, către care are mai multă atracție și dând la lumină câte o lucrare de felul acestei-a.

După acestea sĕ vedem însĕ cuprinsul temei.

In partea primă d-l autor face istoricul Geografiei, arĕtând cum omul pus stăpân preste imensa *„parcelă a pământului"*, a căutat sĕ studieze alcătuirea fisică, suprafața cu ființele organice și neorganice, ce trăesc pe ea, mai în urmă mărimea și forma pământului. Dintre popórele antice Grecii au avut idei mai clare despre pământ, dovadă, că unii filosofi profesau învĕțătura despre forma rotundă a pământului, până ce a venit Ptolemaeu în vècul al II. d. Chr. și a croit un sistem, cuprinzênd tóte corpurile ceressci de pe atunci. Opul lui Ptolomaeu — alcătuit pe o suposiție falsă — a rĕmas dominant în tot decursul evului mediu până la Nicolau Copernic, în secolul al XVI-lea. Aici sĕ me ierte d-l autor, comite o eróre, când afirmă, că după Ptolomaeu venind Pitagora, acesta susținea forma rotundă a pământului. Nu mai puté bietul, căci încă în secolul al VI-lea a. Chr. trecuse la cele eterne!

Și așa se continuă expunerea într'un limbagiu atrăgĕtor, însuflețit, până când ajunge la reformatorul Geografiei moderne, *Carol Ritter* (1779—1859), care a pus'o pe base nóuĕ, solide. Vocea lui puternică resună ca un avertisment profetic întru ridicarea acestei stiințe din starea mașteră, în care se afla.

Sĕ auzim pe d-l autor însu-și, cum aprețiază meritele părintelui Geografiei moderne:

„Activitatea deosebită a lui C. Ritter consistă mai ales în faptul, că a delăturat metodul ruginit de până aci în tractarea Geografiei. Până la dênsul nu se punea nici un preț pe partea fisică a geografiei, obiectele singuratice din geografie nu se tractau în nici o legătură. Geografia era înainte de el o conglomerație de date statistice, de orașe, de sate, de lo-

Şedinţă la Asociaţiune.

Din şedinţa comitetului central ţinută la 23 Sept. v. estragem următórele:

— S'a raportat despre testamentul dómnei *Ioana Bădilă,* şi despre pertractarea lăsămêntului. Vicepreşedintele, Il. Sa d-l vicariu archiep. Dr. Ilarion Puşcariu, şi d-l secr. II., Dr. Beu, au representat „Asociaţiunea“ şi au primit sumele cuvenite, căci tóte legatele s'au executat imediat.

— S'au făcut doi noi membri fundatori: Samuil Poruţiu, consilier min. în pensiune (Bistriţa) şi Simeon Corvin, (Orăştie).

— A urmat proiectul pentru noua organisare a despărţĕmintelor, care s'a pertractat întreg şi s'a primit, rĕmânênd ca proiectul sĕ se tipăréscă şi trimită despărţĕmintelor, ca apoi eventualele schimbări dorite sĕ se facă ulterior.

DIN BUCOVINA.

Lupta, ce o pórtă Românii din Bucovina contra opresorilor devine din zi în zi mai acută.

Decând presidentul ţĕrii duşmănos înaintărei Românilor bucovineni a întimpinat în ziua naşterei Maiestăţei Sale deputaţia clerului român cu invinuirea, că o parte mare din preoţii români ar fi lipsiţi de lealitate şi de adevĕrat patriotism, inverşunarea a ajuns la culme.

Preoţimea română s'a şi grăbit a protesta contra ofensei aduse sentimentelor sale celor mai scumpe şi a ţinut a da puternică manifestaţiune contra celor-ce şi bat joc de prestigiul celui mai dinastic popor.

In schimb însĕ br. Bourguignon a continuat cu prigonirile sale mai ales contra ziarelor, cari au criticat procedura lui, confişcându-le mereu. Astfel „Patria“ şi în urmă chiar şi „Deşteptarea“, gazeta pentru popor, au fost supuse la cea mai aspră censură, tăindu-se şl ciungărindu se articli întregi în chipul cel mai neomenos.

In lupta, ce deputaţii români bucovineni împreună cu clerul şi poporul cu bărbăţie neînfrântă o pórtă, ei sunt însoţiţi de cele mai calde simpatii ale némului românesc. Românii ca popor autochton pretind sus şi tare respectarea drepturilor lor.

Sĕptĕmâna trecută câţiva deputaţi români au mers l'a Viena, pentru a cere grabnica delăturare a lui Bourguignon, dar fiindcă tocmai atunci era la ordinea zilei crisa ministerială, afacerea n'a putut fi resolvită. Se vede însĕ că presidentul ţerii, vĕzêndu-şi poziţia nesigură, 'şi mobilisézà tóte puterile, ast-fel „N. Fr. Pr.“ anunţă, că membrii germani, ruteni şi armeno-poloni ai dietei provinciale au ţinut o şedinţă, în care au decis sĕ protesteze contra agitaţiunilor române, mai departe se declară solidari cu mĕsurile luate contra Românilor şi vor aşterne guvernului central un memorand. Nu ne îndoim că Românii vor fi la postul lor.

Revistă Bisericéscă.

Unitatea bisericei.

Unitatea bisericei, ca şi puterea de a face minuni, d'a cunóşte şi pĕtrunde misterele divine, ca şi revelaţiunea şi profeţia, a fost de la început caracteristică fundamentală a bisericei celei adevĕrate a lui Iisus Christos. Prin acestea ea totdéuna s'a afirmat ca biserica Dumnezeului celui viu, şi s'a deosebit de tóte adunările ereticilor şi necredincioşilor, cari se deosebeau de ea, prin lipsa unităţei de credinţă şi a darurilor dumnezeeşti, mai sus amintite, cari lucrau prin apostoli şi următorii lor.

Tóte aceste semne ale bisericei celei adevĕrate a Mântuitorului nostru Iisus Christos, sunt descrise în scrierile Noului Testament şi în tradiţiunea bisericéscă, cuprinsă în scrierile Sfinţilor Părinţi ai primelor secole. Dar cum darurile de mai sus erau menite pentru înfiinţarea şi consolidarea bisericei, la începutul ei, de aceea sunt caracteristica specială mai numai a bisericei apostolice, în care au fost, căci cu timpul sĕ răresc şi chiar dispar, unitatea este şi rĕmâne d'a pururea considerată ca caracteristica particulară a bisericei celei adevĕrate. Creştinii pretutindeni consideră de biserică adevĕrată a lui Christos, numai pe aceea în care se mărturisia una şi aceea-şi credinţă. De aceea şi simbolul credinţei, alcătuit pe basa învĕţăturei Domnului şi a apostolilor, cere ca creştinul sĕ crédă şi sĕ mărturiséscă, că Biserica cea adevĕrată este *una sfîntă, catolică,* adecă de pretutindeni sau universală, şi apostolică; căci după cuvêntul apostolului nu este de cât *un Domn, o credinţă, un botez şi un Dumnedeu, Tată al tuturor.* Deci dar pentru păstrarea unităţei, după cuvintele acestea, credincoşii de pretutindeni, cari compuneau biserica cea adevĕrată a lui Christos trebuiau sĕ aibă aceeaşi credinţă, aceeaşi învĕţătură şi aceleaşi taine, adică acelaş cult. Cu alte cuvinte Unitatea trebuia sĕ se manifeste întru tóte. Viaţa lor creştinéscă, cu credinţa şi faptele, trebuia sĕ fie aceeasi, conducêndu-se cu toţi după aceeaşi normă, ori unde se vor fi aflat ei; căci din acestea se constata, că ei sunt fii şi membri ai aceleasi biserici, *una sfântă catolică (universală) şi apostolică,* caracteristică şi semnele vĕzute ale unităţei bisericei, ca biserică adevĕrată a Mântuitorului.

Istoria apostolică şi în special Faptele Apostolilor, cari descriu cele privitóre la biserica lui Iisus Christos de la însuşi începutul şi întemeerea ei, nu ne dau multe lămuriri şi detalii asupra modului cum era organisată la început acésta biserică, şi acésta pentru că scopul autorului acestei scrieri nu era acesta. El nu se interesa a descrie lui Teofil biserica, moravurile şi organisarea ce o avea ea în aceste timpuri, căci tóte acestea erau sub ochii sĕi. El voia sĕ-i facă cunoscut cele deja întâmplate. Cu tóte acestea din comparaţiunea chiar a puţinelor date, — ce autorul faptelor ne oferă, — cu diferite locuri din celelalte scrieri ale Noului Testament, în special din Epistole, cunóştem, că unitatea în biserica apostolică era caracteristica fundamentală a bisericei creştine şi că acéstă unitate se manifesta prin *unitatea de credinţă, de cult, disciplină, viaţă şi moravuri* ale creştinilor, cari erau şi trebuia a fi aceleaşi pretutindeni.

(Va urma).

Sfinţirea bisericei din Cricău.

(*Tractul Alba-Iulia.*)

Étă o zi de ceréscă bucurie, étă zi de nobilă însufleţire şi înălţare! Nu e an, care sĕ n'aibă astfel de zile măreţe, nu e an, în care sĕ nu ne binecuvinteze D-zeu cu darul de a avea în viéţa tractului nostru astfel de festivităţi bisericesci-naţionale. Şi lucrul acesta, acest fericit început, se ştie dór, nu e numai deacum un an, trei, ci durézà aprópe de un deceniu, deatunci decând ni-a binecuvêntat D-zeu în fruntea tractului cu omul destoinic şi plin de zĕl către biserică. Deatunci din anul, în care am îmbrăţişat în mijlocul nostru pe fostul protopresb. tractual P. O. D. *Nicolae Ivan,* azi asesor consistorial. Sĕmênţa aruncată atunci a produs fructe nobile, şi din ele se adapă din belşug cu curata apă a credinţei, cu a iubirei de neam şi de D-zeu, cuvêntătórea turmă însĕtoşată. Fericit e sĕmênătorul. care cu ochii proprii vede secerişul ródelor scăpate de furtună şi tempestate! Fericit sĕmênător, fericită muncă! Da, aşa e, nu e an în care sĕ nu aibă tractul nostru ziua sa de sĕrbătóre, în care sĕ îmbrace haină de veselie. Aşa a fost şi acum cu ocasiunea sfinţirei bisericei dela Cricău! Cler şi mireni fruntaşi şi-au dat ací întêlnirea, ca cu toţii în frăţéscă armonie sĕ luăm parte la bucuria Sionului românesc, a bisericei străbune.

Cricău! Sĕ ne oprim puţin ací în firul descrierii nóstre, căci scump şi sfânt ne este acest loc, sfinţit prin lacrămile atâtor mame şi soţii credinciόse, prin sângele vitejilor nostri străbuni.

Cricău! Sat cu trecut istoric, odiniórà locul de întêlnire atâtor martiri — tribuni talnici, ce român va păşí în tine fără sĕ-'şi aducă aminte de multele lovituri şi apăsări, ce au îndurat strămoşii nostri! Cine nu va tresări, călcându-ţi pămêntul stropit şi îngrăşat cu sângele iubiţilor nostri antecesori, căzuţi pentru patrie şi tron! Dar şi cine nu sĕ va umplea de mărire naţională, aducêndu-şi aminte de învingerea raportată pe cóstele „Cingăului“ tĕu! Tóte, tóte dar s'au sfêrşit, şi azi asupra atâtor lacrămi şi dureri suride triumfătóre, fiica ceriului, comóra sacră a omenimei — libertatea! Fii deci salutat din partea nóstră loc sfânt! Fii mândru, fii vesel, căci şi tu îţi-ai partea ta, încă însĕmnată în nepreţuita comóră a neamului — gloria străbună

. . . .

In 12 l. c. acest loc istoric a avut o zi, o Duminecă de cea mai mare însemnătate, pentru că atunci s'a sfinţit noul lăcaş al Domnului, casa de rugăciuni şi mângăere a poporului credincios.

Dacă şi la alte neamuri este însĕmnat actul sfinţirilor de biserici, atunci nóuĕ Românilor trebue sĕ ne fie îndoit de mare, pentrucă biserica nouĕ ni-a fost nu numai casa de rugăciuni, ci şi cetate tare a neamului, sub a căreia aripi adăpostindu-ne în timpuri grele, am scăpat de cutropirile barbare, de nimicirea naţională.

Mărire ţie Sion român, cetate tare a némului!

Aşa fraţii din Cricău, conduşi şi ei de acéstă însĕmnătate, cu credinţa în D-zeu, cu inimi curate şi puterile adunate la un loc, au început acum sunt vre-o 4 ani zidirea bisericei nóuĕ, căci cea veche nu mai putea adăposti în sine numerosul popor de aci. Cu lupte şi mari alergături au isbutit, şi azi în locul bisericei prea mici, scunde, au o biserică presentabilă, spaţiósă şi cu gust arangeată, care ridicată pe culmea délului de lângă casa „Popii Truţa“, atât de admirabil împodobesce acéstă vale plină de reminiscenţe istorice. Cu conducerea actului de sfinţire *Preabunul şi îngrijoratul nostru părinte Em. Sa Archiepiscopul-Metropolit Ioan Metianu,* a însărcinat pe P. O. Domn asesor Nicolae Ivan, care însoţit de dl adm. protopr. Florian Rusan încă de Sâmbătă după ameazi au sosit la locul de sĕrbare. Comitetul parochial în frunte cu parochul Gh. Muncuş aştéptă în ţinută de sĕrbătóre, şi la soşire ne primesc cu salutări sincere, cu urale de bun sosit. Eu preţuesc mult acéstă alipire către superiorii bisericei nóstre, deci nu e mirare, dacă am stat cu atâta drag cu ei de vorbă, cu acéstă comisiune de onóre. Plăcută vedere! Casele preotului nostru iubit, decorate, împodobite cu coróne de flori naturale, în onórea óspeţilor lor iubiţi. In ziua următóre, Duminecă diminéţa multă alergare şi neastêmpĕr, cu gătélă de sĕrbare dealungul satului. Nóuĕsprezece preoţi îmbracă ornate festive, şi din şcóla nóstră prefăcută în casă de rugăciune se formézà o lungă şi împosantă procesiune până la noul edificiu. Fruntaşii satului duc icóne şi alte odăjdii sfinte, şi atâta mulţumire se reflectézà pe feţele lor!

Inaintea noului edificiu împodobit cu ghirlande de flori şi coróne, provĕzut pe frontespiciul antişambrei cu inscripţia, ce atât de bine 'ţi face cetindu-o „Veniţi şi intraţi în casa Domnului“, se începe actul, prin imnul de laudă „Mărire Treimei celei de o fiinţă“ etc. „Veniţi sĕ încunjurăm popórelor Sionul“ pe melodia duiosului glas I, ne emoţionézà, şi noi încunjurăm fortăréţa neamului, ear gândul ne sbórà departe, pe aripile simţului religios, departe până la tronul Părintelui Ceresc, urmărit de rugăciunea nóstră: „Dómne, scutesce acest Sion de tóte primejdiile, de toţi vrăşmaşii, vĕzuţi şi nevĕzuţi, şi întinde mila ta nemĕsurată poporului tĕu ţie purúrea credincios“ . . .

Sfêrşite aceste 3 încunjurări, deschisu-s'au „porţile“ şi în interiorul lăcaşului intrat-a „Impĕratul măririi“. Popor mult, între cari mulţi din jur, pe lângă tótă lărgimea năii n'au putut încăpea toţi. Se servesce sf. liturghie de către pontificantele asesor, cu asistenţa celor 18 preoţi. La finea serviciului, d-l asesor Ivan ţine o cuvêntare plină de bogate şi practice învĕţături, predată într'un limbagiu dulce poporal. Laudă vîrtutea parochienilor, zelul păstorului lor sufletesc, şi inimile se înduioşézà, dovadă lacrămile, ce se furişézà pe feţele multora. In decursul acestei cuvêntări parochul Stremţului cetesce hârtia autorisătóre a l. P. S. Sale Metropolitului nostru. Poporul spontan erumpe într'un puternic „trăéscă“ la adresa *Preaiubitului Archiereu,* drept sinceră manifestare de alipire a fiilor credincioşi către părintele lor sufletesc, către capul bisericei române ortodoxe.

Rĕspunde parochul G. Muncuş cu glas dulce, amintesce de luptele şi jertfele, ce bunul seu popor a prestat cu restaurarea noului edificiu şi cu lacrămi aduce mulţumită lui D-zeu pentru spriginul sĕu bogat. Azi

---

cuitori, etc. Şi şi acestea se predau sĕc şi într'un mod mehanic. El însĕ a rupt cu trecutul mohorît, ridicând la valóre şi partea fisicală a geografiei, ca fiind temelia acesteia, şi a apreciat legătura dintre apă şi uscat, dintre pămênt şi locuitori, şi dintre pămênt, sóre şi lună.

Prin validitarea acestor principii Carol Ritter se privesce de reformatorul sciinţei geografice. Şi fiindcă el a asemĕnat obiectele geografice din tóte punctele de vedere, geografia lui se numesce comparativă. Representanţi ai direcţiei comparative a lui Ritter au fost: Roon, Klöden, Guthe şi alţii. Meritul acestor filantropisti consistă în deosebi în faptul, că au compus o mulţime de scrieri şi cărţi de cetire, a căror problemă era: sĕ rĕspândéscă cunoscinţe geografice prin o lectură plăcută. „Amicul copiilor“ de Rochov, „Robinson“ de De Foe au fost şi remân şi astăzi lecturi drăgălaşe şi interesante nu numai pentru băieţi, dar chiar şi pentru adulţi şi ómeni bĕtrâni.“

Importanţa geografiei e incontestabilă. A orbeca o viaţă întrégă fără a avé idei clare despre pămêntul, de care eşti legat în fel şi fel de raporturi, e fără îndoiélă o notă fórte dejositóre pentru „coróna creaţiunei“. Dar şi din punct de vedere etic se impune acest studiu, ca cel mai apt a deştepta în elevi sentimente religióse-morale.

Urmézà capitolul al II-lea despre metod. Amĕsurat vederilor lui C. Ritter, predarea are sĕ se facă în mod comparativ, arĕtând raportul de reciprocitate între agenţii fisici, apă, aer, căldură, şi între fiinţele organice, ce locuiesc pe un teritoriu órecare. Sĕ cercetăm totdéuna causa fenomenelor diferite în natură, căci numai aşa vom deştepta interesul pedagogic. Geografia ne dă prilejul cel mai bun de a face pe elevi sĕ-'şi iubéscă poporul şi patria, al cărei pămênt e ingrăşat cu sângele strămoşilor, ear în legătură cu acésta a cunóşte şi celelalte state. Exemplele aduse sunt potrivite. Metodul are sĕ fie analitic sau inductiv, dela aprópe şi cunoscut la mai departe şi necunoscut.

Inainte de a trece mai departe trebue sĕ ne înţelegem asupra acestui punct, căci D-Sa confundă numirile sintetic şi analitic, zicênd: procederea cea mai nimerită la propunerea beografiei e metodul sintetic(?) asemânător, şi la acésta aduce un exemplu potrivit metodului analitic. In alt loc spune, că dacă explică învĕţătorul pămêntul ca planetă, trece apoi la continente şi mări de aici la state şi în fine ajunge la cunóscerea locului natal, acésta ar fi o tractare după metodul analitic. Dómne feresce! dincontră ar fi *sintetic,* căci plécă dela general la special, dela mai departe la mai aprópe. In fine repetézà de nou: că cel mai potrivit metod pentru propunerea Geografiei este metodul sintetic. Tóte exemplele aduse învederézà în mod neîndoelnic, că dl autor recomândă metodul analitic sau inductiv, ceea-ce e şi corect.

După acésta trece la concentraţiune şi indică, printr'un exemplu practic cum îşi închipuesce D-Sa aplicarea acestui principiu.

Metodul intuitiv e necesar a fi urmat pe cât numai e posibil la propunerea acestui obiect. Cu cât elevii vor fi puşi mai adeseori în poziţie a întuí obiectele, despre cari vorbim, cu atât noţiunile câştigate de ei vor fi mai clare şi mai durabile.

Fiindcă e imposibil ca întreg obiectul geografiei sĕ-l supui intuiţiunei, urmézà că trebue sĕ ne luăm refugiul la mijlócele auxiliare, precum desemnuri, schiţe, charte, sau mape şi globuri. Uneori învĕţătorul însu-şi póte presenta în mod plastic diferite obiecte, pe care la va face din ghips sau lut, astfel munţii i-va presenta în formă de ridicături, între cari vor apărea văile ca afunzimi.

Alte mijlóce anxiliare sunt diferitele descrieri geografice, cari le cetim cu elevii. Étă pentru-ce ar fi necesare bibliotecile şcolare.

Dintre formele de predare dl autor recomandă forma dialogică, prin care aduci pe băiat în activitate spirituală silindu-l, ca sĕ dea respunsuri la întrebări potrivite. Mai departe, ne presintă o disposiţie, ce ar fi de urmat la descrierea unui teritoriu, în forma acésta:

1. Configuraţiunea verticală, 2) mărimea teritoriului, 3) rîurile şi munţii etc. Aici 'l rog sĕ-şi însemneze, că pctul 1 şi 3 e tot una şi sub pct. 3 avea loc bună-órà împărţirea (membrarea) orizontală, care n'o amintesce de fel.

Tóte poveţele ce urmézà despre modul predării Geografiei pentru a trage folos din ostenelele puse, prin repeţirea şi aprofundarea materiei de învĕţămênt, sunt la loc, şi mai ales punctele ultime ar trebui sĕ călăuzéscă totdeauna pe învĕţători în chemarea de educatori şi instructori.

De încheiere felicitez pe dl învĕţător George Jóndrea pentru lucrarea instructivă prezentată şi 'l rog sĕ priméscă, dacă'i convin, observările mele ca din partea unui bun amic al şcólei române.

N. V.

află uşurare în sufletul sĕu, căci mulţi ziceau pe timpul demolării vechei biserici: „Ne-a stricat părintele biserica, şi acum trece-vor 10—20 ani şi nu vom mai avé alta . . . . .“ Era o privelişte mişcătóre, ochii tuturor se scăldau în lacrămi!

Étă o zi, în care dragostea de D-zeu, alipirea către sfânta biserică străbună, mângăerea în legea nóstră, triumféză puternic asupra miseriilor zilnice! Se sfêrşesce acest rĕspuns frumos, prin aducerea de mulţumită bunului Archipăstoriu Părinte şi Onoratului asesor Ivan, care a venit dornic în fostul sĕu tract. Mulţimea aclaméză cu însufleţite „trăéscă“ la adresa Eminenţiei Sale şi a delegatului sĕu asesor.

Intreg actul s'a încheiat prin o încungiurare a bisericei şi stropirea poporului cu apă sfinţită, înaintea căreia dl asesor a cetit o prea frumósă rugăciune, în care implóră binecuvêntarea lui D-zeu asupra noului sĕu lăcaş şi a poporului credincios.

A urmat banchetul festiv, la care au luat parte 80 persóne. Toastul prim l'a ridicat d-l asesor N. Ivan în sănĕtatea I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit I. Metianu; adm. protop. d-l Fl. Rusan pentru d-l asesor Ivan; preotul G. Muncuş pentru d-l adm. Fl. Rusan, constatând, că cu zel şi multă silinţă se nisueşte a continua activitatea fostului nostru şef tractual.

Preotul Moruşca vorbeşte pentru neobositul preot local G. Muncuş; cand. preot. C. Suciu pentru poporul acestei parochii şi comitetul parochial; d-l asesor Ivan pentru notarii presenţi, în special pentru d-l M. Meteş, care deşí de altă confesiune, a dovedit un zel vrednic de tótă lauda şi cinstea cu ocasiunea zidirei; şi alte multe toaste, cari, pentru a fi mai scurt, le omit.

Neştérsă va rĕmâné pentru noi amintirea acestei zile de înălţare, de sĕrbare!

Incheiu cu rugăciunea ferbinte: *„Intăresce Dómne legea nóstră străbună, în care ne-am botezat, înmulţeşte şi sporeşte pe fiii ei, ca sĕ putem face zid puternic de apĕrare împĕrăţiei Tale!“*

Candin C. Suciu.

NOUTĂŢI

Necrolog. Aflăm cu mult regret, că distinsul nostru parochian din Braşov-Cetate, d-l **Diamandi Manole** a repausat astăzi după un morb greu şi îndelungat. D-nia Sa a fost pururea un valoros bărbat, care cu foc juvenil a luat parte la tóte lucrările şi causele nóstre comune, fie de interes naţional, bisericesc ori economic. Neobositul interes, ce l'a nutrit pentru binele şi progresul némului sĕu este evident, mai ales din imprejurarea, că — deşí cu un picior în grópă şi reţinut de medici — nu s'a putut reţinea a nu lua parte la şedinţele de împăcare a delegaţiunilor şi la constituirea Eforiei şcolare de curênd întêmplate; din contră slăbit la extrem în puterile trupesci, dar cu aceeaşi căldură a inimei, care totdeauna l'a caracterisat, s'a presentat la tóte şedinţele, ca se contribue la încheierea mult doritei împăcări. Pacea făcută l'a mai inspirat odată, dar durere pentru ultima dată a da expresiune bucuriei generale şi a mulţumí comisarului *Dr. Mihu* pentru succesele obţinute. Acéstă reînfrăţire înveselitóre de-o parte, ér de altă parte terminarea şi sfinţirea bisericei nóuĕ din Braşov-Cetate, pentru facerea căreia mult a luptat, putem zice, i-au uşurat şi înseninat ultimele zile ale suferinţelor. D-zeu sĕ-'l odihnéscă în pace!

*

Din tractul Unguraşului ni se scrie, că sinodul protopresbiteral ţinut la 14 Sept. v. c. a decis susţinerea protopresbiteratului şi mai departe, *fără a putea contribui din parte-i* cu ceva la *îmbunătăţirea* dotaţiunei protopresbiterului.

*

„Maghiarisarea“, spun foile ungureşti, progreséză în unele locuri. Aşa în Timişóra (!), unde odinióră nu era picior de ungur; aşa în Bihor, între mulţimea de Români. Dincolo prin străduinţa unei *„reuniuni de maghiarisare“*; dincóce prin oboséla inspectorului de şcóle Sipos Orbán, care prin cerculare, adresate şcólelor poporale, voeşte sĕ înfiltre dragoste în tinĕra generaţie faţă de acéstă limbă. Dar în cele mai multe locuri nu prea merge maghiarisarea, nici cu forţa. Aşa se vesteşte din *Strigoniu*, că la adunarea comitatensă din urmă, cu durere s'a constatat, că Slovăcimea din comitat nu se asimiléză de loc. Vice-spanul a adus un cas, când 20 de slovaci s'au presentat la el, dar nici unul n'a voit sĕ vorbéscă o iotă ungureşte, deşí, după cum s'a dovedit pe urmă, aprópe toţi ştiau unguresce. Asta-i vezi; nici slovacul nu e tocmai de céră!

*

Presa polonă în cătuşi. Numai erialaltăeri anunţasem semne de liberalism din partea Ruşilor pentru Poloni, şi azi iarăşi trebue sĕ întrăm in ogaşa obicinuită a vecinicelor restricţiuni ce se dictéză Polonilor. Adevĕrat că unele din mĕsurile despre cari vorbim acum, sunt scusabile din puncte de vedere mai înalte diplomatice.

Precum se vesteşte unei foi din România, censorul superior din Varşovia a trimis foilor poloneze o instructiune secretă, care conţine o serie de prescripţiuni, prin care se opreşte publicarea: amĕnuntelor asupra cazurilor de ciumă, ivite în Rusia, precum şi dispoziţiunile şi pregătirile militare cari se fac la graniţa imperiului chinez şi în scopul de a proteja calea ferată din Mangiuria. De asemenea sun excluse de la publicitate adresele către Ţar, arestările criminalilor politici, pregătiri precum şi disposiţiuni militare de ori-ce natură, schimbări în organizaţia poliţienéscă. Telegramele sensaţionale nu se vor publica chiar de ar fi adevĕrate. Presa din Varşovia n'are voie nici sĕ critice taxele de farmacie sau sĕ publice lista câştigătorilor la cursele de cai.

*

Impĕratul Wilhelm pentru musică. Wihelm, împĕratul Germaniei dorind sĕ dea în fiecare an la Berlin nisce concerte mari, dirigiate de către cei mai renumiţi şefi de orchestră, a designat deja pentru sesiunea viitóre pe mai mulţi musicanţi celebri, dintre cari fie-care va trebui sĕ organiseze şi sĕ dirigeze dóuĕ concerte, şi in cari unul se va da înaintea publicului, ear cel-l'alt în presenţa Impĕratului şi a persónelor cari vor fi învitate.

*

Erupţie de petrol. Din Câmpina (România) se anunţă, că una din sondele de pe valea Prahovei, dusă la o adêncime de 400 metri, a făcut o erupţiune colosală, aruncând petrolul până ln o înălţime de 100 metri. S'au făcut opt erupţiuni ne mai pomenite. Cea din urmă erupţiune a durat 33 de óre, producênd 400 vagóne de petrol, adecă preste 59,000 lei. Pentru prima óră la o astfel de adêncime o sondă a debitat cantitate aşa de considerabilă de petrol, ceea ce dovedeşte, că straturile de petrol, cu cât sunt mai adênci, cu atât sunt mai bogate.

*

Servind sciinţei şi umanităţii, şi-a găsit mórtea un medic rus cu numele Dr. Saujak, în Viena. Dumineca trecută, pe când cura pe un băiat ce pătimea de vĕrsat, s'a înfectat din nebăgare de samă la o mână şi după suferinţe de 2 zile a murit.

*

Congresul geografiştilor, întrunit la *Berlin*, şi-a terminat agendele, Mercuri. A fost fórte bine cercetat din partea tuturor statelor. Dintre hotărîrile mai însemnate amintim, că congresul a decis exmiterea unei comisii internaţionale la polul sudic, spre a face cercetări meteorologice; congresul recomandă întrebuinţarea generală a sistemului metric decimal. Viitórele congrese se vor ţinea tot la 4—5 ani.

*

Căsătoria unui prinţ român. Sĕptĕmâna trecută s'a făcut la New-York, cu o extraordinară pompă, căsătoria prinţului Mihail Cantacuzino, mare proprietar în Basarabia şi în Moldova, cu d-şóra Grant, nepóta generalului Grant, fost preşedinte al Statelor-Unite. Zestrea miresei se urcă la *50 milióne* de lei.

*

Francarea automată a epistolelor . . . în viitor. Timpul e ban, şi procedura de până acum de a procura mărci, a le lipí, a pune sigilul, e prea lungă. In locul ei după idea emanată dela un oficiant de postă din Londra, se va întroduce o maşină automată, care va face tóte serviciile acestea, predând epistola cu preţul pentru porto.

*

Recolta în Rusia. Rapórtele oficiale asupra recoltei de anul acesta spun, că acésta a dat rezultate mulţumitóre în cele mai multe ţinuturi. Părţile cari au suferit însĕ din cauza secetei şi care n'au mai revenit, dând o recoltă fórte rea, sunt cele cuprinse în sudul Rusiei. Tot aşa pe unde în primăvară a dominat o temperatură rece şi ploi multe, recolta de asemenea a dat resultate próste. Acésta atât în ce privesce sĕmânăturile de tómnă, cât şi cele pe primăvară. Calitatea grînelor este în general bună, afară de localităţile unde şi recolta a fost mai mică. Recolta de anul acesta în genere este superióră cele de anul trecut. Treerul a dat rezultate mulţumitóre, grîul fiind curat şi greu.

*

Aventurile unui pictor croat. La exposiţiunea milenară din Pesta s'au remarcat, între altele, şi tablourile unui pictor croat, cu numele Vlaho Bukovaţ. După acest succes Croaţii au început a se interesa de necunoscutul lor pictor, şi azi Bucovaţ e directorul şcólei de belle-arte din Zagreb. Viaţa lui e un caleidoscop de aventuri. Incă de băiat mic a ajuns din Croaţia în America, unde un unchiu al sĕu l'a purtat la şcólă. Unchiul însĕ nu preste mult a murit, şi tinĕrul Bukovaţ a ajuns într'un institut de corecţiune. De ací însĕ a fugit şi s'a angajat matelot pe o corabie, cu care a ajuns mai târziu în Constantinopol. Aici a zugrăvit un tablou nimerit al Sultanului, primul tablou prin care şi-a atras atenţia mai marilor sĕi. Din Constantinopol a ajuns iarăşi în America, unde a întrat în o fabrică de maşine. Fabrica însĕ în curênd a falimentat, şi el a fost nevoit sĕ-'şi câştige earăşi pe altă cale pânea. In San-Francisco a întrat ca chelner, şi din creiţarii astfel adunaţi şi ajutat şi de un şef de postă, care i-a recunoscut talentul, şi-a făcut o sumuliţă, cu care apoi a mers la Paris, unde s'a perfecţionat în arta picturei.

*

Explosie pe un vapor. Din Petersburg se anunţă, că vaporul „Nicolae“, pe când se apropia dela Schlüsselburg către capitala Petersburg, a explodat cu o detunătură gróznică. Grinzile sfărimate şi bucăţile de fier au omorît trei mateloţi; ear trei pasageri au fost înecaţi în apă.

*

Cărţi postale sburătóre . . . La Arsenalul din Viena s'a slobodit Dumineca trecută un balon interesant. Balonul e înzestrat cu diferite aparate de înregistrat, şi e întocmit aşa ca din el tot la 10 minute sĕ cadă o cartă postală, care va insemna direcţia ce a luat-o balonul. Cei ce vor găsi astfel de cărţi postale, le vor preda la oficiul postal cel mai apropiat.

*

Róta norocului s'a învîrtit cu belşug pentru un medic, o cusătorésă, un maşinist şi un protocolist, din Oradea-mare, cari împreună, cu pătrare de losuri au dobândit câştigul principal de 400,000 coróne al losurilor de clasà. Cei trei din urmă se luptau mai nainte cu miseria.

*

Examen din economie. Dela oficiul v.-comitatens se anunţă programul examenului final, ce se va ţinea la 18 Octobre 1899, 8 óre a. m. în şcóla agronomică a comitatului Sibiiu, despre aptitudinea învĕţăceilor în diferite lucrări economice, şi anume: *a*) lucrări de mână, şi *b*) lucrări cu vite.

*

Cum a călĕtorit nenea Hans? . . Spun foile germane că aşa, că într'o sară s'a întins cât era de lung pe scândura din afară a unui vagon dela trenul ce ducea spre Herberg, şi începênd a horcăí mai altfel ca maşina, s'a pomenit numai, fără nici o primejdie, la gara Sigmund. Bene notandum, bietul Hans Schmidt (aşa'l chema pe stimabilul) era cam turmentat când a riscat acéstă călĕtorie ieftină. Ceea-ce s'a dovedit la gara pomenită, unde deşteptându-'l spunea, că a crezut că e pe . . . laviţa lui acasă!

*

Despre Andrée se anunţă érăşi veşti liniştitóre. După o ştire a biuroului telegrafic din Stokholm, s'a deschis acolo Marţi o buia (plută) de la Andrée, găsită de curênd. Deschiderea s'a făcut în prezenţa multor specialişti şi miniştri. S'a stabilit, că buia de la polul Nord e aceea pe care Andrée trebuia s'o arunce la trecerea prin Polul Nord. După acéstă ştire e aprópe neîndoelnic, că balonul lui Andrée şi cu pasagerii sĕi au trecut Polul Nord!

Avis.

„Reuniunea română de musică din Sibiiu“, îşi ţine adunarea generală *Mercuri în 11 Octobre a. c. n.* la *6 óre séra*, în sala dela Musikverein.

Obiectele de pertractat:

1. Raportul general.
2. Censurarea socotelelor.
3. Bugetul anului 1899/1900.
4. Propuneri eventuale.
5. Alegerea comitetului.
6. Alegerea comisiunei pentru autenticarea protocolului adunărei generale.

AMVONUL

Cuvêntare de întroducere

rostită de parochul Ioan Moţa la întroducerea sa în a II-a parochie din Orăştie (12/24 Sept. c.)

(Fine)

Cunoscênd eu aceste datorinţe tóte, nu odată datu-mi-am sama şi ispititu-mi-am inima mea, înainte de a primí funcţiunea de paroch, de are inima mea ori nu, tótă dragostea pentru acéstă chemare grea, de simte în sine puterile de lipsă pentru purtarea acestei sarcini cu multe ramuri? Şi totdeuna rĕspuns datu-mi-a inima, că mare e dragostea ei pentru chemarea acésta, dar mare-'i este şi cutremurul în faţa ei, cumpănindu-'şi puţinătatea puterilor pentru greutatea sarcinei şi a rĕspunderii.

Se cutremură smeritul meu suflet şi slaba mea inimă în faţa atâtor îndatoriri, dar o nădejde este care le încălzesce şi le dă curagiu; e nădejdea, că nici sufletul meu, nici inima mea, venind în mijlocul D-vóstre, n'au căzut între suflete şi inimi strĕine, ci că afla-vor aici încă multe suflete şi inimi gata spre lucrări bune, cu cari înţĕlegêndu-se, întovărăşindu-se, vom face şi vom ajunge împreună, aceea ce un suflet şi o inimă, nu pot singure ajunge: la frumósa înflorire a buneistări morale şi materiale a obştei, a nóstre a tuturor!

Iar în lucrarea pentru atingerea acestei ţinte, care e mai uşor de cuprins în vorbe decât de ajuns în faptă, aduce-mi-voiu înainte de tóte şi totdéuna aminte de sfintele scripturi: „Iată acum ce e mai bun şi mai frumos, ca a trăi fraţii împreună“, şi de cuvintele Domnului: „Fericiţi sunt făcĕtorii de pace, că aceia fiii lui D-zeu. se vor chiema“..., şi de aceea în lucrarea mea de păstorire, de conducere spre posibila fericire a credincioşilor mei, călăuzí-mĕ-voiu şi îndemna-voiu şi pe credincioşii mei sĕ se călăuzéscă, de Duchul păcii şi al dragostei evangelice, de duchul iubirii de-apópelui! Căci tare este credinţa în sufletul meu, că acolo unde dragostea de-aprópelui viéză în inimi, acolo nu póte urî om pe om, acolo nu póte dori rĕu om la om, acolo Duhul Domnului pogorîsĕ-va între ómeni şi pluti-va totdéuna asupra lor şi a faptelor lor, şi binecuvêntarea ceriului rĕvărsa-sĕ-va peste tot ce ei vor face şi vor sĕ vêrşi!

Iar la locul al doilea aduce-mi-voiu aminte, că trăim în timpuri, când se simte o tristă pornire de instrăinare a ómenilor dela D-zeu. Pune-'mi-voiu, în faţa acestei negre arătări, de ţintă a propoveduirii mele, a trezi în cât mai multe inimi şi a hrăni flacările evlaviei, a temerii de D-zeu, a religiosităţi adevĕrate, evangelice, care este singurul temeiu netrecut şi nesfîrşit a tot binele în lume! Se asamănă mereu preotul, cu păstorul de oi. Care este păstorul, care vĕzêndu-şi turma că se abate dela păşunea cea dulce, cea grasă, cea binefăcĕtóre, şi începe a se trage spre câmpul plin de scăeţi, de spini, cari o vor flămânzi şi o vor slăbi, el sĕ nu o abată despre acest câmp al pierzării iarăşi spre ţarina otăvită, bună?

Tot aşa îmi voiu ţinea şi eu de chemare, ca întrucât voiu simţi că recele vênt al necredinţei, al înstrăinării de D-zeu, ar fi suflând şi spre sufletele credincioşilor mei se-'i feresc de acesta, sĕ trezesc şi cultiv în inimile lor căldura credinţei, religiosităţii. Căci, iubiţilor, tot aceea-ce nu are de temeiu religiositatea adevĕrată, credinţa bună, clădire pe nisip este! Ori ce vênt o póte surpa! Vĕzutus'au într'adevĕr mari aşezăminte, mari porniri, ridicate la înălţimi mari şi ómeni ridicaţi ca prin minune, la culmi, încât obştea cea mare ameţea şi numai privind de jos, din praful ei la acele înălţimi! Şi nu peste mult vĕzutus'au aceleaşi aşezăminte prăbuşite în o singură zi, şi acei'aşi ómeni căzuţi mai jos decât praful obştei ce ameţea privind ieri la ei aşa de sus! Şi cercetând bine-bine, cum s'au putut acestea? aflatus'a, că lipsit'a şi aşezĕmintelor, pornirilor, şi ómenilor, fondul moral, fundamentul singur netrecut a tot binele! Cu mijlóce şi cu ajutóre nemorale ridicatus'au repede-repede peste toţi şi peste tóte, dar tot atât de repede prăbuşitus'au mai prejos de toţi şi de tóte, căci nu e suişfără coborîş şi tot nu lasă D-zeu ca rĕul şi imoralitatea sĕ troneze peste tóte în lume.

Credinţa acésta mě voiu strădui sě o întăresc în inimile credincioşilor mei, alături cu iubirea pentru deaprópele, cu duchul păcii şi al bunei-înţelegeri, iar apoi aducêndu-'mi aminte de cuvintele apostolului, că „credinţa fără fapte mórtă este“, ceea-ce se póte zice şi despre iubire, — îndemna-voiu pe cei-ce vor asculta de cuvêntul meu, la fapte, la lucrări, prin cari sě se preamăréscă Domnul nostru cel din ceriuri, sě se preamăréscă biserica lui pe pămênt, sě se preamăréscă cei-ce sěvêrşesc faptele, şi noi toţi!

Nu voiu uita, că sunt slujitorul unei biserici naţionale din cele mai mândre de aşezămintele sale, din cele mai pismuite pentru drepturile sale, şi pentru drepturile şi onórea acestei biserici îndoit sfinte pentru noi, — sfântă ca aşezěmênt d-zeesc şi sfântă ca aşezěmênt naţional, care ne păstréză limba şi credinţa — precum şi pentru drepturile şi onórea credincioşilor ei, gata voiu fi în tóte zilele vieţei mele a păşí pe câmpul de apěrare, arătându-'mi şi prin acésta iubirea mea pentru acéstă biserică scumpă şi pentru credincioşii ei.

Nu-'mi voiu uitá nici de rolul, ce îl are preotul, de „învěţător“ al poporului, şi din uşa acestui sfânt altar, împlini-'mi-voiu după putinţă chemarea de tâlcuitor al cuvêntului lui D-zeu, cuvênt adesea prea pe scurt aruncat numai în seminţe, în pericopele evangelice şi în sfintele învěţături, şi sili-me-voiu a-'l face tot mai lămurit priceperei obştei, şi prin acésta tot mai iubit tuturor.

Nu-'mi voiu uita, că preotul este amicul credincioşilor sei. Sili-me-voiu a trezí încrederea credincioşilor, ca ei în tótă bunăvremea sě alerge la mine, căci şi eu voiu alerga la dênşii, ca la fraţi, ca la amici, spre a da ajutor cu sfatul, mângăere în dureri, încuragiare în desnădejdi. Sě ne trăim şi durerile şi bucuriile împreună ca fii şi fraţi.

Sili-mě-voiu sě merg cu cuvêntul bun şi cu pildă bună înainte, în tóte, ca atunci când d-l bine-va voí a mě slobozí şi a mě chema la sine, sě nu zică credincioşii mei, că pom sec, neroditor am fost în mijlocul lor, ear sufletul meu sě aibă fericirea a putea auzí zicêndu-i-sě de Domnul cuvintele : „Slugă bună şi credinciósă, întră întru împěrăţia mea“. . . .

*

Şi acum earăşi cătră Tine mě întorc, Stăpâne, şi Te rog. Tu cela ce vezi şi ceteşti în inimi şi în gânduri ; Tu, cela-ce întrebat de Judeul fariseu „care este cea mai mare poruncă în lege ?“ ai rěspuns : „Sě iubeşti pe D-zeul těu cu tot sufletul tèu, cu tótă inima ta,“ — Tu, care vezi că mi-am deschis azi cu desěvêrşire inima înaintea credincioşilor Těi acestora, şi le mărturisíiu iubirea mea, — fă şi dă, ca precum din lumină lumină se aprinde, aşa şi iubirea mea pentru dênşii, iubire se aprindă în inimile lor pentru mine, pentru bunele mele gânduri şi porniri, şi numai atâta sě mě iubéscă ei pe mine, precât eu îi iubesc pe dênşii, numai atâta bine sě-'mi doréscă ei mie, pe cât eu le doresc lor, căci atunci străluci-va numele Těu Dómne în mijlocul nostru, bucura-sě-vor îngerii Těi din ceruri de bunăînţelegerea nóstră, de frumseţa cuvintelor şi faptelor nóstre, şi prémărită va fi evangelia ta şi împodobită casa ta în mijlocul nostru, din prisosul evlaviei nóstre, în veci netrecut şi nesfěrşit, Amin.

Notiţă literară.

Din „*Fóia pedagogică*“, fidela călăuză a învěţătorului român, a apărut Nr. 18 din 15 Sept. cu următorul cuprins: cestiunea pedepselor în scóla poporală, de Iosif Velcean, învěţător — Modele de lecţiuni, de Dr. P. Şpan. — Din literatura şcolară. — Informaţiuni. — Felurimi.

Damasturi de mătase

75 cr.

până la **fl. 14.65** de metru — precum şi **„mătase Henneberg“** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţesături, colori şi dessinuri.

Particularilor, *liberă de porto şi vamă în casă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [19] 9

Ad. Nr. pp. 601/1899 [200] 3—3

Concurs

Pentru intregirea posturilor de învěţători la şcólele din comunele Cara, Feneşel şi Rogojel, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul anual e 300 fl. pentru fiecare post şi cuartir liber în edificiul şcólei.

Doritorii de a concura la aceste posturi, au sě-şi aştérnă, subscrisului, până la terminul sus indicat, suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluj, 10 Septembre 1899.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 941—1899 [201] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III a Verd, protopresbiteratul Agnita se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 341 fl. 90 cr.

Reflectanţii la acest post au sě-şi înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatnlui oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, avênd a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre, în biserica din Verd, spre a face cunoştinţă cu poporul de acolo.

Nocrichiu, în 24 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita, în Nocrichiu (Ujegyház), în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Moldovan,
adm. prot.

Nr. 416 [203] 3—3

Concurs repeţit

Pentru intregirea parochiei de cl. III. Tărtăria, ppresbiteratul Sebeşului, în urma ordinului Preaveneratului Consistor Archidiecesan, dtto 14 August a. c. Nr. 6043 B. se publică pentru a treia-óră concurs, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie, dau suma anuală de 428 fl. 40 cr., despre cari se póte lua informaţiune mai detailată dela oficiul protopresbiteral.

Darea şi ecuivalentul erarial după perţia canonică, e dator sě le solvéscă parochul.

Concurenţii au sě şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 21 August 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

ad Nr. 463—1899. [206] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa III. Bărăsci cu filia Săcel, din protopresbiteratul tractului Haţeg, se escrie concurs, în sensul ordinului Prea Veneratului Consistoriu, cu datul de 13 Iuliu a c. Nr. 6153 Bis. cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual sigur de 400 fl. v. a. sau 800 coróne.

Concurenţii au sě-'şi înainteze petiţiunile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral; şi sě se presenteze odată în faţa locului, spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi în predică.

Comitetul parochial din Bărăsci cu filia Săcel, în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Haţeg, la 10 Septemvrie 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter

Nr. 465—899. [202] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a treia Ucea inferióră, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în şedinţa comitetului parochial din 8 Iuliu 1899, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sě-'şi substérnă cererile concursuali instruite conform stat. org. şi a regulamentului pentru parochíi la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 18 August, 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial gr.-or. respectiv. —

Oficiul protcpresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop

Pălării de dame

de cele mai nóuě mode, precum şi toţi articolii din ramul modelor, oferă subscrisa în alegere abundantă, cu preţuri moderate.

Cu distinsă stimă

Henriette Frank,
modistă.

Strada Măcelarilor Nr. 5.

[205] 2—3

In ***Tipografia*** şi ***librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de

Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Preţul broş. fl 1.20, pentru România 3 franci.

Anunţ!

Am onóre a aduce la cunoştinţă onoratului public, că am deschis un

Atelier de croitorie

în Sibiiu, str. Urezului nr. 11.

In **atelierul meu** se gătesc tot felul de **vestminte bărbăteşti** precum şi **reparaturi** cu preţurile cele mai moderate, în timp scurt şi prompt.

Sperând că onoratul public mě va onora cu preţuitele comande, mě recomand binevoitorului sprijin

Dumitru Mitoc,
măestru croitor. [195] 3—3

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuě, precum şi la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, prověḑute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 7—26

clopote patentate găurite

invenţie proprie, mai de multe-ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

☛ *Preţ-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.* ☚

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 103 Sibiiu, Marți 28 Septembre v. (10 Octobre n.) 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Autonomia bisericei gr. cat. române.

Este lucru cunoscut, că deja de timp îndelungat se lucră pentru statorirea autonomiei bisericei papistașe din țară. O comisiune de 27 inși a fost alésă, ca sě compună proiectul unui statut organic, pe care apoi sě-'l presenteze congresului bisericesc spre acceptare și aprobare, ear' în urmă spre prea înalta sancționare. In scopul acesta comisiunea a ținut în Budapesta mai multe ședințe; asemenea și episcopatul romano-catolic. La consfătuirile cestui din urmă au participat și episcopii gr. cat. români și ruteni.

Tendința factorilor decizětori este, ca în organismul bisericei papistașe sě fie contopită și biserica gr.-catolică, și astfel Românii uniți sě fie lipsiți de o organisare bisericéscă independentă, ceea-ce ar periclita caracterul românesc al bisericei lor. Situațiunea, ce s'a creat prin acésta bisericei surore este din cele mai dificile și îngrijitóre. Acésta o constată pe lângă organul metropoliei din Blaj „Unirea“, și celelalte ziare ale nóstre, ear în special „Tribuna“ numesce acéstă situațiune *„imposibilă, teribilă, plină de confusii și primejdii“*.

Ingrijirea, de care sunt cuprinși fiii bisericei gr. cat. române, devine tot mai intensivă și se manifestéză și în colónele ziarelor nóstre. Astfel publică „Tribuna“ în Nr. 211 un articol, eșit din péna unui ales membru al generațiunei nóstre mai tinere, pe care în cele următóre îl publicăm în tótă extensiunea, mai ales, că Domnia Sa indică necesitatea de-a se reîntórce cu toții la biserica-mamă, de care înainte cu dóuě vécuri s'au despărțit, dacă independența bisericei nu se va recunósce.

Eată articolul:

Români ori catolici?

> Ear' de nu ne vor lăsa pe noi și pe rěmășițele nóstre într'acéstă așezare, pecețile și iscăliturile care am dat, sě nu aibă nici o tărie . . .
>
> *Manifestul de unire din 7 Octomvrie 1698.*

Douě secole de grele lupte au trecut de când strămoșii nostri, ai uniților de astăzi au încheiat pactul cu Roma.

Mari ilusii 'i-a înduplecat sě provóce schisma, căci mari și importante drepturi așteptau sě dobândéscă pentru ei și urmașii lor. Nu este locul nici timpul sě discutăm, dacă binele ce a resultat pentru némul nostru din acel pact de natură pur politică a fost mai mare decât rěul. Trebue însě sě ne dăm sémă, că interesul a dictat unirea, ear' nu micile chițibușuri de natură dogmatică, ce de facto a fost și de jure ar fi trebuit sě rěmână deosebirea între vechea biserică română și fiica ei aliată cu Roma. Și când noi, descendenții semnatarilor actului de uniune, noi, în interesul cărora s'au rupt strămoșii nostri de către biserica românéscă orientală, căutăm sě ne dăm sémă, că anume ce resultat au produs ilusiile antecesorilor nostri, atunci cu inima amărîtă vedem, că resplata ilusiilor și jertfei lor pentru noi nu este decât crâncenă desilusie. Poporul român desbinat în douě tabere: uniți și neuniți, sufere și a suferit tóte relele, ce resultă din desbinare. Veleitățile confesionale sunt rěul mai mic, dar' ura, ura între frați, numai cu greu se póte înăduși prin presiunea opiniei publice și esistă între noi ca un morb cronic, care în tot momentul amenință cu isbucnirea unei crise acute.

Purgatorul, papa, pânea dospită ori nedospită, purcederea spiritului sfânt, cu un cuvênt cele patru puncte ale uniunei sě fie óre causa acestei ure latente? Ar fi ridicol de a susținé una ca asta! Intrebați poporul, întrebați inteligința nóstră laică de ambele confesiuni! Cel mult un percent are idee despre aceste subtilități de natură pur confesională, dogmatică. Nu în acéstă parte este de a se căuta isvorul rěului. Nu, — el este causat prin firul roșu al trecutului uniților, prin tendența în veci neadormită a bisericei catolice de a ne escamota pe neștiute cu desěvîrșire, ear' nu numai pro forma, cum ar trebui sě fim pe basa pactului de unire, — în sînul „singure mântuitórei biserice catolice“. Biserica unită de astăzi de mult nu mai este biserica unită precum a înțeles-o Atanasie și preoții sei.

Moravuri, ceremonial, apucături străine, catolice, au fost contrabandate cu încetul în biserica unită de rit oriental. Suntem de mult pe cale de a deveni cu totul papistași.

Și dacă cu tóte acestea până în ziua de astăzi am rěmas uniți, causa este pe deoparte, că și biserica nóstră unită este încă românéscă în butul tuturor nisuințelor a câtorva ómeni crescuți în spiritul catolicismului cosmopolit, pe de altă parte, conservativismul și indolența proprie firei omenești.

Nu ne este însě nici-când permis sě uităm:

„Ear' de nu ne vor lăsa pe noi și pe rěmășițele nóstre într'acéstă așezare, pecețile și iscăliturile ce am dat sě nu aibă nici o tărie“. Ce însemnéză acest cuvênt solemnel la finea contractului cu Roma? Eu cred, că altcum nu este posibil sě-'l interpretăm decât așa, că pe cât timp interesele nóstre câștigate prin concesiunile din acel act, nu vor fi jignite, strămoșii nostri s'au deobligat de a rěmâné uniți. In același timp însě ne impune nóuă datorința sfântă, că îndată-ce s'ar face încercarea de a cere mai mult din cum au dat semnatarii actului de uniune, noi urmașii lor sě privim pactul cu Roma de neesistent, „pecețile și iscăliturile ce (ei) au dat sě nu aibă nici o tărie“ . . .

Aceea „așezare“ nu au cutezat în trecut nici catolicii, nici Curtea, nici Maghiarii sě o atace. S'au mulțumit cu mici acțiuni de contrabandă precautä. Astăzi însě s'a înschimbat situația din temelie. Astăzi ei cutéză sě ne creeze o alternativă, care dovedește, că ne țin de un popor cuprins de importanță morală și intelectuală. Români ori catolici? Eată acéstă alternativă, în fața căreia suntem puși uniții de sub Coróna St. Stefan în urma conferenței episcopești catolice din 14 și 15 Septemvrie a. c. Este nouă acéstă alternativă, căci dela uniunea nóstră cu Roma până astăzi nici-când nu a fost contestat caracterul *specific* al bisericei nóstre unite, nici-când nu s'a făcut măcar încercarea de a contopi biserica greco-unită în biserica română apusénă. Acum însě cu intrigă pe deoparte, pe de alta cu ajutorul forței cutropitóre a statului voesc dușmanii strămoșești ai némului nostru sě ne decreteze de catolici. Ce ar însemna însě pentru noi o contopire în autonomia bisericei catolice maghiare? Ce ar însemna răpirea caracterului *particular* al bisericei nóstre? Ar însemna *maghiarisarea* bisericei unite! Maghiarisarea în formă de present, ear' în viitor maghiarisarea ei desěvîrșită. Unde este acel greco-unit, care ține la demnitatea sa de bărbat și la integritatea caracterului seu național, care sě fi cetit fără de a înroși de indigare modul volnicesc și cinic, în care conferența episcopatului catolic maghiar a cutezat sě trécă la ordinea zilei asupra declarațiunei vrednice a Metropolitului nostru de Alba-Iulia și Făgăraș? Și care membru al bisericei greco-unite de rit oriental nu a simțit óre cetind aceea știre, afară de profundă revoltare, totodată și rîvna de a rěspunde în mod bărbătesc la acea palmă morală, care au cutezat episcopii *catolici maghiari* sě 'i-o aplice Metropolitului nostru *român unit?* Nu numai Escelența Sa Metropolitul Victor Mihályi de Apșa a fost ofensat și nu numai dreptul lui 'l-au călcat în picióre acei episcopi catolici maghiari, ci *ofensat a fost întregul popor românesc unit, în persóna capului seu bisericesc.* Nu Escelența Sa are sě rěspundă la acel atac volnic și violent, ci *poporul unit* are sě protesteze acum, căci protestul Metropolitului nostru a perit, cum piere în vênt suspinul rănitului.

Cu *vorbe* avem sě le rěspundem, cât timp ei cu vorbe caută sě ne nimicéscă. Când însě ei s'ar încumeta sě încerce a ne subjuga prin fapte, atunci prin *fapte* avem sě le rěspundem și noi! Din tóte părțile trebue sě ne ridicăm vocea, bărbați și femei, cu mic cu mare, spre a protesta în contra perfidiei și forței. O deputație de preoți și de mireni la Roma, alta la Viena! Sě declarăm sus și tare, că nici-când nu vom suferi sě fim contopiți în autonomia catolică maghiară, sě declarăm solemnel, că noi *în momentul, când de nobis sine nobis ni-s'ar răpi calitatea particulară o bisericei nóstre din, acel moment începênd biserica unită ar înceta de a mai fi biserica nóstră!* Sě strigăm în lumea largă, că ***îndată-ce contopirea nóstră în autonomia bisericei catolice ar fi un fapt sěvîrșit, toți uniții am trece fără preget în sînul bisericei române greco-orientale!*** Și spre a putea realisa acésta, sě lucrăm neobosiți, din tóte puterile într'acolo, ca *faptă* sě pótă deveni vorba îndată-ce ei ar cuteza sě-'și realiseze planul lor autocratic! Urmărind interese mai mult particulare de cât obștești, s'au rupt antecesorii nostri din sînul bisericei noue. Er' noi, strěnepoții lor, acuma, după un progres de 200 ani sě nu posedăm óre atâta forță de convingere, încât scopul ideal, comun, consolidarea nóstră națională, sě-'l știm ridica asupra considerațiilor confesionale, observarea cărora inevitabil ar produce învingerea maghiaro catolicilor?!

Voi mame române, voi bărbați în flórea vieței, voi bětrâni încărunțiți în lupte de apěrare a neamului nostru, putere-ați voi suferi o desmembrare a națiunei nóstre, putere-ați voi lăsa drept moștenire nepoților și strănepoților vostri o biserică unită maghiarisată contra voinței vóstre din causa slăbiciunei *vóstre* de convingere?

Numai blăstěmul urmașilor, care zguduí liniștea mormintelor nóstre, am merita sě ne fie rěsplata, dacă am intra în autonomia bisericei catolice *maghiare*, când biserica soră română din fire, română din sânge, română din limbă ca un liman mântuitor ne primește în momentul supremului pericol național în sînul seu. Interesul Romei și interesul casei domnitóre au dat inițiativa la schismă în sînul poporului românesc. Le-a succes, de óre-ce și interesele străbunilor nostri au consunat cu interesele lor.

Ce interes ne-ar mai lega însě de o biserică a cărei scop a devenit desnaționalisarea nóstră?

Am fi niște degenerați, dacă de dragul confesiunei nu am abandona o biserică, ce astăzi cutéză o flagrantă tradare a pactului reciproc, neținênd cont de condițiunile sub cari antecesorii nostri s'au unit cu Roma, numai cu scopul de a ne răpí ce trebue sě ținem mai sus decât ori-și-ce: *legea de rit oriental și limba!*

Am fi niște scelerați, dacă noi *„rěmășițele“* celor subscriși la actul unirei am suferi sě ne scótă din vechea *„așezare“*, făr' sě susținem pactul străbunilor nostri, în urma căruia „pecețile și iscăliturile“ lor nu au „nici o tărie“ din moment ce suntem contopiți în biserica maghiaro-catolică.

Viitorul poporului român este periclitat, periclitate ne sunt cele mai scumpe tesaure, ce le are o națiune. O luptă mai sfântă, decât ceea-ce ni-se impune nouă, nu 'i-a mai fost impusă nici unei ginte din partea dușmanilor sei.

Si volumus pacem, bellum debemus parare!

Cine ar putea sta cu mânile în sîn, când însași esistența nóstră etnică este amenințată prin catolicii maghiari?

E timpul suprem sě pregătim marea luptă, care, — pregătind-o bine, — ne garantéză victoria asupra atentatorilor. La muncă deci! Sě dăm năvală!

Sě lucrăm din tóte puterile într'acolo, ca în momentul când *Ei* ar decreta *mórtea* bisericei nóstre *unite naționale*, *Noi* sě ne înălțăm la nouă viéță în sînul bisericei nóstre *neunite naționale.* Sě aruncăm mănușa strigându-le: ***Catolici maghiari nu o sě ne vedeți nici-când! Sěvîrșiți atentatul, dacă voiți sě ne vedeți greco-orientali români!***

Dr. Ales. de Vaida-Voevod.

Visita I. P. S. nostru metropolit la Blaj.

In legătură cu notița nóstră din Nr. 100, despre călětoria Inaltpreasfințitului nostru Archiepiscop și Metropolit la Blaj, publicăm cele ce le scrie sub titlul de mai jos fóia *„Unirea“* în ultimul sěu numěr:

Visita Metropolitului Metianu la Metropolitul nostru.

„Popularul și în visitațiunile canonice de curênd sěrbătoritul cap bisericesc al Românilor gr.-orientali din Transilvania și Ungaria, Ex. Sa Metropolitul Metianu însoțit de Pr. Cuv. Sa Dr. Ilarion Pușcariu a plecat din Sibiiu în diminéța zilei de 2 Octobre spre a-și achita datorința de onóre față de Metropolitul nostru. Sosind la 12½ la gara Blajului, a fost întimpinat de Cl. Domn. Dr. Isidor Marcu, secretar metropolitan pe cum și de câți-va credincioși gr.-or. din Blaj și jur. După îndatinatele salutațiuni, de nou sosiții împreună cu întîmpinătoriul secretariu suindu-se în calésa metropolitană trasă de 4 fugari, luară drumul către castelul metropolitan, unde îi aștepta iubitul nostru archipăstoriu. Aci apoi de nou sosiții fură conduși la apartamentele destinate pentru dênșii, Metropolitul Metianu în etajul II al castelului metropolitan, ear vicariul sěu în etajul vechei reședințe episcopesci. După un scurt interval a fost recepțiunea membrilor consistoriali, oficialilor archidiecesani și a câtorva profesori de teologie, cari prin rostul Rev. vicariu general archiepiscopesc Ioan M. Moldovan își exprimară omagiile lor și dorința ca părintele ceresc sě-'l conserve întru mulți ani în fruntea bisericei, a cărei guvernare i-s'a concrezut. Excelenția Sa mulțumind pentru manifestarea simțemintelor de stimă, ce i-s'au esprimat, afirmând că și dênsul e pătruns de aceleași sîmțěminte, î-și esprimă dorința, ca membrii bisericei aprópe surori sě mérgă mână în mână pentru ajungerea scopului comun. I. P. S. Sa Metropolitul Metianu pe lângă vrêsta înaintată de care se bucură, e de o înfățișare viguróSă, cu un esterior plăcut și simpatic, cu un naturel deschis, afabil. După depărtarea deputațiunei Blăjene înaltul óspe al Blajului primí în audiență pe credincioșii sěi așezați în Blaj, Samuil Sabo catechet gr.-or. la gimnasiul nostru și pe notariul Muntean.

„Fiind timpul prânzului se așezară cu toții la masa, ce era gătită în sala de așteptare din etajul prim al castelului.

„In decursul mesei Excelenția Sa Metropolitul nostru își ridică păharul pentru sănětatea și viéța îndelungată a înaltului sěu óspe, care prin presența sa i-a causat o mângăere în aceste timpuri grele pentru episcopatul român. I. P. S. Sa Metropolitul Ioan Metianu mulțumi pentru primirea, ce i-s'a făcut și pentru cuvintele ce-i-s'au adresat, terminând cu esclamațiunea liturgică de după comemorațiuni, ca adecă Domnul D-zeu sě dăruiască pe Metropolitul nostru sfintelor sale biserici în pace, întreg, onorat sănětos întru zile îndelungate, drept îndreptând cuvêntul adevěrului sěu.

„După terminarea mesei, cei învitați resalutând din nou pe eroul serbărei, se depărtară. Nu mult în urmă tiněrul în archiepiscopie Archiepiscop, însoțit de vicariul sěu și de secretarul metropolitan din Blaj, visită pe Revdssmii domni canonici, apoi diversele institute de învěțământ și internatele, în cari se întreținu ceva mai îndelungat.

„In ziua următóre Inaltul óspe după asistarea la sacrificiul liturgic luându-și rěmas bun intim dela Metropolitul nostru, însoțit de vicariul sĕu, de unii membrii capitulari și de secretariul metropolitan părăsi curtea metropolitană, pentru a pleca la 9 óre cu trenul accelerat.

Până aici fóia din Blaj.

Celelalte foi române încă au luat tóte notiță despre acéstă călĕtorie, atât cele de aici, cât și foile din regatul român. Intre acestea cu deosebire „Epoca“ apreţiéză mai de-aprópe acest fapt și îi atribue urmări bune în ce privesce mersul afacerilor publice ale Românilor desbinați confesionalicesce în 2 părți. Intre altele eată ce scrie numita fóie:

„Va trece drept un eveniment de mare importanță în viața publică a Românilor de peste munți, vizita pe care acum câte-va zile a făcut'o I. P. S. Sa Ioan Metianu, metropolitul Românilor ortodoxi, I. P. S. Sale Victor Mihali de Apșa, metropolitului din Blaj, al Românilor uniți.

„Numai aceia cari cunosc relațiunile de doue secole dintre Românii ortodoxi și cei uniți, precum și relațiunile mai mult sau mai puțin încordate deaprópe un secol între capii acestor doue biserici, vor înțelege bine importanța acestei vizite.

„Mai ales de la 1848 s'a accentuat deosebirea între capii acestor două biserici. Episcopul Șaguna, devenit în urmă metropolit, era în rivalitate cu episcopul Lemény din Blaj. Rivalitatea bazată pe un fond confesional, se accentuase în acele vremuri grave și în cestiuni politice.

„Mai târziu aceea-și rivalitate a continuat între Metropolitul baron Șaguna și între Metropolitul Sterca-Șuluț din Blaj. Adese-ori relațiunile erau atât de încordate, în cât chestiunile cele mai mari ale Românilor, în zbuciumata epocă politică dintre 1857—1867, au fost pierdute numai din cauza neînțelegerilor confesionale dintre frați.

Apoi continuând părerea sa asupra relațiunii dintre Blaj și Sibiiu în decursul timpului și descriind visita făcută încheie astfel:

„De câți-va ani ziarele ungurești călăuzite de principiul: *divide et impera*, încércă mereu sĕ provóce o acerbă luptă confesională între Români, făcĕnd fel de fel de intrigi și insinuații. Acéstă campanie a rĕmas zadarnică, cu tótă rĕcéla raporturilor dintre Blaj și Sibiiu.

„Acum însĕ de prin tóte părțile se exprimă aceeași dorință vie, ca vizita de la Blaj sĕ contribue la stabilirea unor relațiuni intime între capii celor dóuĕ biserici române, cu atât mai vêrtos, că în lupta de apărare întreprinsă de cele dóuĕ biserici române, e nevoe absolută de armonie.

„Sĕ sperăm, că în urma acestei vizite un gând de iubire va străbate spiritele tuturor Românilor de preste munți, și tóte inimile se vor uní pentru apărarea bisericei române.

Coalițiune contra Angliei. „Münchener Allg. Zeit.“ dă ca acreditată știrea, că contelui Murawiev i-a succes sĕ înjghebeze o coaliție în casul isbucnirei rĕsboiului în Africa-sudică, deocamdată între Rusia, Francia și Spania contra Angliei. Germania stă încă sub dominația partidului filo-engles.

Intreruperea legăturilor diplomatice între Rusia și Serbia. Tóte jurnalele rusesci au fost condamnat la timpul sĕu asprimea curței marțiale din Belgrad în ultimul proces. Urmarea a fost, că Rusia și-a rechemat pe conducĕtorul afacerilor Mansurow din Belgrad, în urma căreia și Serbia va fi silită a'și-l rechema pe al ei din Petersburg. Inainte de a se intêmpla însĕ ruperea totală a relațiilor diplomatice, se speră, că guvernul sêrbesc va grația pe condamnați.

„Stat și biserică“

Sub titlul acesta cetim în „Sieb. D. Tag.“, un prim-articol, referitor la situația bisericelor din Ungaria, în special a bisericei evangelice. Reproducem câteva excerpte din el:

In firul desvoltărei Ungariei întru omnipotență de stat se întinde ca o linie marcantă tractarea bisericilor nemaghiare din partea statului, față cu biserica romano-catolică. S'a împlinit profeția episcopului Teutsch, că statul și în chestia legilor politice-bisericesci va fi un atut catolic. Căci, biserica rom.-cat. singură a fost scósă din cadrele legilor congruei, ear episcopul rom. cat. de Alba-Iulia a primit dela guvern titlul de „episcop al Transilvaniei“, o negație puternică a posiției de egalitate publică a tuturor bisericilor recipiate. E incontestabil, că cursele pentru vênătórea de suflete ce le intind cele mai nóuĕ misiuni jesuitice își au explicarea lor în cele mai de sus.

Autorul intrébă că óre li-e permis bisericilor protestante, care odinióră au aprobat legile politice-bisericesci și acum vĕd pêrderile, sĕ se plângă pentru acésta? Primirea ajutorului de stat aduce bisericile în dependență de stat, ear neprimirea are urmări grave.

In contul perderilor suferite biserica evangelică aug. a primit anual un ajutor, care în 1898 s'a urcat la 8080 fl., ear de atunci acela s'a sistat pe basa articolului de lege XIV—1898, care nu admite ajutor de stat extraordinar. Singuraticii preoți, cari se insinuă pentru întregirea venitelor lor dela stat, pot fi considerați. Ast-fel de preoți nu s'au aflat. Decisul ministerial negativ se provócă și la stările financiare, dar în privința acésta îi se atrage atenția la escedentul budgetului de stat și la ajutorarea crescendă a bisericei romano-catolice.

Nu remâne deci, zice autorul, decât ca biserica sĕ-și încórde puterile la extrem, și chiar décă e deprimătóre consciința de a fi tractat ca fiiu mașter, totuși e înălțător gândul că poporul voește și póte sĕ-și susțină din al sĕu biserica și bunurile ascunse în ea.

Situația în Austria

Constelația politică prin nóua turnură a lucrurilor nu se presintă nici-decum în colóre verde, solidă. Pressa cislaitană întêmpină noul cabinet, după cum singuraticile organe aparțin diferitelor grupuri și partide din parlament, cele germane, cărora le merge apa pe móră, nutresc unele speranțe apropiate, ear cele cehe amenință cu oposiție.

Problemele cabinetului Clary au fost de la început fixate: alegerea delegațiunilor și încheierea pactului cu Ungaria pe cale constituțională. Pentru a putea resolva aceste probleme, s'a aflat cu cale a se înlătura obstrucționismul Germanilor, de aceea li s'a pus acestora în vedere abrogarea ordonanțelor de limbi și regularea chestiei limbilor prin legi parlamentare. Conferența deputaților cehi a decis o oposiție energică și punerea sub acusă a guvernului, dacă va revoca ordonanțele.

Convocarea parlamentului în nóuă sesiune a fost fixată pe 18 l. c. n.

Din România

(*Monument lui Pake Protopopescu.*) Duminecă s'a desvĕlit în Bucuresci, cu mari festivități, statua de bronz, ridicată fostului primar al Bucureștilor *Pake Protopopescu*. Artistul Ioan Georgescu, care a lucrat monumentul nu se póte bucura de onórea muncei sale, murind pe neașteptate în puterea vêrstei.

*

(*Linia telegrafică Berlin-București.*) Zilele acestea s'a inaugurat firul telegrafic direct între Berlin și București.

Cu acéstă ocasie s'au schimbat următórele depeși:

Excelenției Sale de Podbielski,
secretar de stat
Berlin.

Am onóre a adresa Excelenției Vóstre respectuósele mele omagii și căldurósele mele felicitări cu ocasia inaugurărei liniei speciale București-Berlin.

Unesc urările mele cu acelea ale Excelenției Vóstre pentru ca relațiile repezi sĕ se desvólte continuu între Germania și România.

Nóua linie va serví astfel interesele comerciale și economice ale celor dóuĕ țĕri și progresul traficului internațional.

M. G. Ghica, director general.

D-lui Ghica, director general l
poștelor și telegrafelor
București.

Cu o deosebită plăcere am onórea sĕ vĕ ofer, cu ocasia terminărei și inaugurărei primei comunicații directe între București și Berlin, omagiile mele amicale și sincerile mele felicitări. Fie ca nóua linie sĕ contribue la un avênt fericit pentru traficul internațional și pentru numĕrósele relații, cari légă interesele comerciale ale României și Germaniei.

Von Podbielski, secretar de stat.

*

(*O descoperire sensațională*) La Baicoi, județul Prahova, se fac de câțiva ani mereu sondagii pentru a se da de *straturi petrolifere*.

In timpul ultim sonda a ajuns la o adêncime de 457 metri, o adêncime ne mai pomenită în România, dar în loc sĕ se dea de un strat petrolifer, sonda de fier de odată se rupe și este asvîrlită afară la o înălțime considerabilă.

Cercetările și studiile făcute au constatat, că la adêncimea de 457 metri s'au produs niște gazuri puternice, cari au azvîrlit în aer sonda. Iar gazurile produse provin dela un bazin imens de petrol.

Se crede, că sonda va ajunge peste 10—15 zile la basin și atunci petrolul va isbucní în cantități imense. Rezultatele ce le va produce acest basin sunt încalculabile, căci până acum nici în *America* nici în *Caucasia*, unde exploatările urméză de 50 ani cu mijlóce însutit mai mari ca în România, nu s'a descoperit însĕ nici un basin de petrol.

Specialiștii spun, că producția va fi atât de mare, încât va fi o jucărie ca România sĕ cuceréscă tóte piețele de consumație din lumea întrégă, bătênd cu desĕvêrșire petrolul american și petrolul caucasian.

Terenul, unde s'a făcut acéstă descoperire, este *proprietatea unor țărani* din Băicoi.

Dela Roma

— *Congresul Orientaliștilor* —

Am anunțat cetitorilor noștri, că la 4 Octobre n. s'a înaugurat cu mare pompă la *Capitoliu*, în marea sală a *Curiaților* și *Oraților* al *XII-lea congres orientalist*.

Congresul se împarte în 12 secțiuni: 1-a, „limbistica“; a 2-a, „geografia și etnografia orientului“; a 3-a, „istoria, religiunea și mitologia“; a 4-a, „China, Corea și Japonia“; a 5-a, „Birmania și Madagascar“; a 6-a, „Iran“; a 7-a, „Asia centrală“; a 8-a, „Limbile ebreice“; a 10-a, „Limbile africane“; a 11-a, „Limbile grecéscă și orientale“; a 12-a, „Limbile de origine americană“.

*

Succesele Românilor. In a dóua secție, aceea a geografiei și a etnografiei, e proclamat *președinte d-l Urechiă* și în a unsprezecea, Grecia și Orientul, e președinte d-l *Grigore Tocilescu.*

Din dóuĕsprezece secțiuni sĕ se proclame doi președinți români e un lucru, care face onóre României.

Distinșii savanți români s'au afirmat încă dela deschidere, luând cuvêntul între delegații diferitelor state și d-l V. A. Urechiă.

A fost fórte aplaudat ilustrul profesor universitar Urechiă, care a pronunțat un discurs fórte frumos și patriotic în limba francesă.

Urechiă sfîrșí discursul seu cu aceste frumóse cuvinte, care fură primite de sgomotóse aplause:

— „Noi Românii suntem aici, pentru-că aici e Roma, mama nóstră.

„Suntem aici, pentru-că aplaudăm lucrările d-vóstre, lucrări, cari vor ajuta mai bine decât ori-ce alt congres de pace la înfrățirea și binefăcĕtórea pacificațiune a popórelor.

„Suntem aici, pentru ca acum, când aclamați cetatea eternă, sĕ strigăm cu d-vóstră: Trăiéscă Roma! Trăiéscă Italia! Trăiéscă Regele Umberto, marele patron al congresului! Trăiéscă ministrul Baccelli!“

Discursul d-lui Urechiă a entusiasmat pe toți și ministrul italian Baccelli l'a aplaudat fórte mult.

Representantul guvernului unguresc a vorbit în limba italiană și fu cât-va aplaudat când a zis că „Ungurii s'au luptat alături de Italienii pentru unitatea și independența Italíei“.

Ceremonia s'a terminat la órele 12.

Séra a avut loc o mare recepțiune la Capitoliu, unde primăria Romei a oferit șampanie, prăjituri și înghețată membrilor congresului.

Capitoliul a fost iluminat „a giorno“.

Ziarele din Roma vorbescu entusiasm despre discursul pronunțat de d-l V. A. Urechiă.

Memoriul d-lui V. A. Urechiă. In secția a doua a congresului, secția de geografie și etnografie, dl *Urechiă* a cetit un memoriu, în care face istoricul hărților etnografice de la începutul secolului și până azi pentru Europa în general și Orient în special.

Dl Urechiă în acest memoriu a dovedit erorile acestor lucrări și în special a celor ungurești, cari falșifică în interes de șovinism adevĕrata situațiune etnică a Orientului Europei.

D-sa propune facerea hărței etnografice a Orientului Europei, sub controlul congresului, care va înscrie în programul sesiunei viitóre și chestia următóre: Care e planul și cel mai bun procedeu spre a obține o hartă definitivă, etnografică a Europei, fără ca acéstă lucrare sĕ fie influințată de politica dominantă în anumite țĕri cu diferite limbi?

Dl Urechiă a presentat apoi o serie de hărți originale, arătênd locurile unde se află Românii.

Propuneroa d-lui Urechiă a fost primită în unanimitate și chiar de representantul guvernului unguresc.

Profesorul Hermann, care felicită pe pl Urechiă a propus ca premiu o medalie de aur și 500 lei aceluia, care va presinta cel mai bun memoriu pentru facerea unei hărti etnografice exacte a orientului european.

Profesorul italian Baldacii vorbind despre Românii și Albanezii din Macedonia și spunênd câte-va neexactități precum că există neînțelegeri între Albanezi din cauza deosebirei lor de religiune și că Românii din Macedonia sunt numai 350,000, Urechiă a protestat zicênd că Albanezii trăiesc bine între ei și dovadă de acésta e presența la congres a representantului comitetului executiv albanez, care deși e turc, totuși represintă și pe creștini.

In privința chestiunei macedonene a luat cuvêntul *Milescu*, representantul societății macedonene, care spune că populația macedonenilor e de un milion.

Milescu își reservă dreptul de a demonstra acésta într'o conferință specială.

Ziua acésta a fost un adevĕrat triumf pentru Români.

Ziarul „Fanfulla“ publică un fórte important articol, sub titlul: „Cuvêntul României“.

In acest articol, semnat Benedetto de Lucca, un stimat publicist, care a vizitat anul trecut România, el vorbește de discursul pronunțat ieri de dl Urechiă la inaugurarea congresului și cu cel mai mare entusiasm de poporul român.

In secția musulmană dl Urechiă a făcut o fórte frumósă expunere de manuscripte arabe, persiane, turcești, luate din biblioteca Atheneului din București, care manuscripte sunt mult admirate de congresiști.

Valorosul membru român dl Burada vorbește despre *Românii din Istria*, și zice că ei erau zece mii, ear acum sunt 5000, și trăesc în cea mai mare mizerie fără școli.

Dieta a aprobat de mulți ani fondarea unei școle române, dar nu s'a făcut nimic.

El adaogă că trimițĕndu-se acolo preoți italieni în loc de croați, Italia ar putea sĕ-și atragă simpatia acelor populațiuni.

D. Burada exprimă dorința ca guvernul român și Românii sĕ vie în ajutorul lor.

In ședința congresului în secțiuni unite va vorbi dl *Grigore Tocilescu* asupra „monumentelor lui Traian, descoperite în România.“ — Azi vor depune congresiștii români coróna la columna lui Traian.

Congresul ține până la 15 Octobre.

Conferențele învĕțătoresci

— *Convocare.* —

In conformitate cu cercularul Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan de dto. 13 Iuliu a. c. Nr. 3838/Scol. ex 1899, convoc prin acésta conferințele învĕțătoresci din cercul Clujului, compus din protopresbiteratele Clujului și al Turdei, pre ziua de 14/26 Octobre şi zilele următóre 1899, la biserica parochiei nóstre greco-orientale din Cluj. Se vor începe la 9 óre, premergênd rugăciunea pentru invocarea Duhului sfânt.

In aceste conferinţe vor vení la discusiune următórele cestiuni:

a) Constatarea resultatelor obţinute pe basa hotărîrilor luate în conferinţele din 1898 şi aplicate în practica învĕţământului;

b) Cestiunea examenelor publice dela finea anului scolar;

c) Alte cestiuni independente.

Fiecare P. T. Domn învĕţător va avé a se pregătí asupra cestiunilor de sub *a*) şi *b*) ca şi când ar avé a raporta asupra lor.

Năsĕud, 18/30 Septembre, 1899.

Greg. Pletosu,
comisar consistorial.

NOUTĂŢI

Parastas anual. Dumineca viitóre, în 3/15 Octobre a. c., se împlinesce un an dela mórtea fericitului Archiepiscop şi Metropolit *Miron Romanul.* Conform prescriptelor bisericei, se va oficia din acest incident un parastas pentru sufletul reposatului archiereu în biserica din Suburbiul-Iosefin, spre a putea eşí şi la mormêntul situat lângă acéstă biserică. Parastasului va premerge sfânta liturgie. La ambele va pontifica Eminenţia Sa Inaltpreasfinţitul nostru Archiepiscop şi Metropolit Ioan. Liturgia începe la órele 9. Prin acésta se învită a lua parte toti P. T. membri ai gremiului consistorial, precum şi binevoitorii creştini.

Cu o cale atragem şi preoţimei nóstre parochiale luarea aminte asupra cerculariului cons. dela 5/17 Octobre 1898. Nr . . . , care dispune oficiarea acestui parastas în tóte bisericele din archidiecesă.

*

Se scumpesc banii! Ca totdeauna când se pregătesc lucruri mari, aşa şi acum cu resboiul ce e în isbucnire între Anglia şi Transwaal, acesta îşi are efectele sale mai întâiu asupra pieţelor de bani. Banca englezéscă din Londra, cea mai ieftină bancă, a urcat discontul la $4\frac{1}{2}$ ceea-ce acolo nu s'a pomenit de vr'o 30 de ani. Pe urma ei s'au luat alte bănci mari, din Berlin, Viena, München, Bruxella, etc. Banca austro-ungară din Pesta a urcat discontul cu *1* percent întreg. Aşa dar, de aci încolo la escontarea cambiilor, hârtiilor de valóre, banca va socoti 6%; pentru împrumuturi date pe hârtiile de valóre ale statului şi pe scrisuri de zălog ale băncei va lua $6\frac{1}{2}$%; ear' pentru împrumuturi pe alt soiu de hârtii de valóre 7%. Ear băncile cari se împrumută dela acéstă bancă, vor da banii şi mai scump. Vorba e, că banii se scumpesc; şi pentru a ne adăposti de încurcături materiale, nu putem alta decât sĕ cruţăm şi sĕ ne ferim după putinţă de datorii.

*

Sinodul archidiecesan rom. gr.-cat. a fost convocat prin un cercular al Escel. Sale Metropolitului Victor Mihályi, la Blaj, pe ziua de 22 Novembre n. a. c.

*

Dela societ. „Petru Maior“. Subscrişii în numele societăţei de lectură „Petru Maior“ venim şi pe acéstă cale a aduce Magnificenţei Sale d-nei vĕduve *Constanţa de Dunca Schiau*, cele mai profunde şi călduróse mulţumite pentru marinimósele donaţiuni făcute societăţei nóstre, şi anume: 85 opuri în 113 volume, cari la olaltă formézǎ „Mica bibliotecă juridică Antoniu Schiau“; mai departe 25 opuri de conţinut divers, şi un mobiliar în valóre de 242 fl. Rugându-o sĕ ne păstreze şi pe viitor acelaş interes, o asigurăm din parte-ne de stima, veneraţiunea şi recunoştinţa nóstră.

Pentru comitet:

Ioan Fruma, preş. ad hoc.

Mihail Navrea, secr. subst.

*

Constituiri *Societatea de lectură „Ioan Popasu“* a studenţilor dela şcólele medii rom. gr.-or. din Braşov, sub preşedinţa d-lui profesor *Nicolae Puican*, s'a constituit pentru anul şcol. 1899/900, precum urméză:

a) Comitetul vice-preşedinte: Ilie Minea, stud. cl. VIII g.; secretar I: Traian Suciu, cl. VIII g.; secretar II: Vasile Glăjar, cl. VII g.; cassar: Dumitru Grecean, cl. VII g.; controlor: Ioan Morariu, cl. VIII g.; bibliotecar: George Gêrda, cl. VII g. şi vice-bibliotecar: Vasile Motóşcă, cl. VII g. b) Comisia literară: Nicolae Danielopol, cl. VII g.; Ioan Damian, cl. VIII g.; David Demian, cl. VII g.; Ioan Maior, cl. VIII g.; Ştefan Mircan, cl. VII g. şi Constantin Moga, cl. VIII g. c) Comisia bibliografică: Nicolae Orghidan, cl. VII şi George Popa, cl. VIII g.

— *Societatea de lectură a elevilor institutului preparandial din Blaj*“, intrunindu-sĕ în şedinţa constituantă ţinută la 26 Sept. 1899, sub conducerea M. O. Domn prof. Ioan F. Negruţiu, şi-a ales pe anul scolar 1899/900 următorii oficiali: Preşedinte: Ilarion Dulău, redactor: Ioan Pescar, bibliotecar: Patricie Pallade, notar: Aurelian Dorgo, archivar: Valeriu Tufescu, toţi elevi în curs. III.; cassar: Ioan Boer curs. II; ear membri în comisiunea critizătóre: Ambrosiu Nistor, Dumitru Gafton, Ioan Runc, elevi în curs III.; Emanoil Seiche, Mitrofan Cosgarea, elevi curs. II. Ioan Barna curs I.

*

Ciuma. In Oporto (Portugalia) până la 17 August au fost 39 casuri. Dela acéstă dată până la 22 Sept. au fost 31; în total 70 casuri, din cari 31 decese. Misiunea franceză a constatat, că inoculaţia cu serul preparat în laboratorul institutului Pasteur, a dat resultat admirabil, nu numai ca preventiv dar şi curativ. Din buletinele serviciului sanitar otoman rezultă, că de la 2 Maiu până la 10 Septembre au fost în Alexandria (Egipt) 88 casuri de ciumă, dintre cari 42 decese. De la 11—17 Septembre n'a mai fost nici un deces. In Astrachan nu s'a mai ivit de dóuĕ luni nici un cas. Epidemia a fost declarată stinsă acum o lună.

*

Filantropie — barbarie! Din institutul orbilor din Pesta au desertat mai alaltăeri doi copilaşi. Au fugit bieţii, cum au putut, acasă la părinţii lor, şi au spus pricina faptei lor. Au spus, că ei nu mai puteau sta în institut; nu mai puteau suferi viaţa de martiri, la care osândiţi erau acolo. Şi au povestit lucruri revoltătóre, ce dăinuiesc în acel institut „umanitar“. Cum îi torturéză, cum îi chinuesc, cum îi lipsesc de hrană, fără nici o vină. Cum ei voiau sĕ se sinucidă din pricina torturilor ce sufereau; cum profesorii îi bat, îi maltratéză, îi încuie, fără a avea de ce. Şi spusele lor, bieţii copilaşi le adevereau prin semnele de pe trupşorul lor: toţi erau vineţi şi umflaţi de lovituri şi schingiuiri. — Preste dóuĕ zile a venit un profesor dela acel institut pe urma lor, şi i-a găsit şi a voit sĕ smulgă cu puterea pe unul din braţele mamei lui, ear pe celalalt l'a lovit şi l'a isbit şi a adeverit cele spuse de copii. — Fi-vor óre pedepsite aceste brutalităţi? Nu-i destulă bătaia lui D-zeu asupra acestor nenorocite fiinţe? Asta nu-i filantropie — asta-i barbarie!

*

Recensemêntul. Ministrul unguresc de comerciu va presenta în curênd dietei ţerei un proiect de lege despre noua conscripţiune a populaţiunei Ungariei, ce se va efeptui în anul viitor. In proiect sunt provĕzute multe mĕsuri de precauţie contra fasionărilor falşe, contra întărzierilor, etc. Noua conscripţie se va face pe basa articl. de lege XXXV. din 1897.

*

Iubileul institutelor de asigurare Tocmai acum se împlinesc 200 de ani de când s'a plăsmuit primul institut de asigurare, în Londra. De atunci acéstă instituţie binefăcĕtóre s'a lăţit în tótă lumea şi sub tóte formele.

*

Museul „Moreau“. In zilele aceste s'a deschis în Paris un museu interesant. E lăsămêntul renumitului pictor frances Moreau, cuprinzênd aprópe 200 de tablouri şi desemnuri din cele mai frumóse, cari marchéză nu numai întrégă personalitatea artistului, dar presentă şi diferitele fase de desvoltare ale lui.

*

Un chip de a se îmbogăţí. E interesant acest chip, şi păcătos. L'a practicat un maşinist din Pesta. — Un detectiv isteţ a întâlnit mai alaltăeri într'un local ascuns al capitalei pe o fetiţă ce cerşea. I-a întins şi el dóue piţule. Când sĕ se depărteze fetiţa, detectivul aude zuruit de bani la ea în buzunar. O opreşte şi-'i caută buzunarele şi găseşte 2 fl. mĕrunţi. Luându-o la respundere, fata a mărturisit un lucru ciudat. A spus, că ea cerşesce din porunciala unui maşinist cu numele Wagner, şi mai are vre-o 6 tovarĕşi, cari încă cerşesc. Numitul maşinist i-a adunat pe bieţii copii de pe stradă şi-'i trimite pe toţi la cerşitorie cu porunca ca fie-care sĕ adune cel puţin 2 fl., căci de unde nu, e vai de pielea lor. In acest chip Wagner şi-a adunat până acum vr'o *4 mii fl.* De altfel el ziua nu face altceva, decât zace în pat şi face pe bolnavul; ear nóptea bate birturile pe banii cerşiţi. Detectivul pe urma vorbelor fetiţei a descoperit pe şarlatanul.

*

Marina Rusiei. Budgetul marinei ruse pe anul 1900 se va urca, după ziarele speciale, la 225 milióne de lei.

*

Fapte generóse Locuitorii Mihaiu Butean şi Petru Butean şi soţiile lor, din comuna Ciomacoz, comit. Sătmarului, au făcut mai multe fundaţiuni frumóse în suma totală de 9000 fl. Fie spre exemplu.

*

Perotti nu-i!.. In sĕptĕmâna trecută vesteau foile din Pesta, că tenoristul Perotti dela opera unguréscă, italian de origină, a dispărut! Mai în vară 'şi luase concediu pe mai mult timp, ca sĕ cutriere ţara concertând şi sĕ-'şi reguleze astfel finanţele cam desordonate... Se vede însĕ că tréba n'a mers; publicul nu s'a îmbulzit sĕ-'l asculte. A cântat şiací în Sibiiu, într'o sală — aprópe gólă. După fiasco-ul din Ungaria a plecat după noroc în Germania. Asta a fost cam demult. De atunci însе nu s'a mai auzit nimic de el. Sĕptĕmâna trecută îl aşteptau; a venit însе în loc de Perotti o epistolă dela el, în care spune că e în Hamburg, şi nimic alta... Spune-se că pe lângă nĕcazul ce-'l avea cu finanţele, italianul naibei (cam bétrân de altfel) pusese de mult ochii pe o tinĕră cântăréţă, tovarĕşă a lui în turneurile artistice, şi acum simţindu-se în Hamburg, a aflat de bine a trage cruce preste opera unguréscă, şi a luat-o şi el, ca alţii, în — America, cu mândră cu tot... Se zice, că la acest pas ar fi fost mituit de un alt scăpătat în ale materiei. Şi ce e mai ciudat, Perotti era odinióră aprópe milioner!

*

Şeful de orchestră invisibil. In teatrul dela Wiesbaden şi cel dela Bayreuth s'a întrodus nu demult o inovaţie curiósă, care anevoie va câştiga teren în alte locuri. De ací 'nainte nu se va mai vedea şeful de orchestră. El va sta închis într'un fel de cupolă asemuitóre cu cutia suflerului; şi va fi visibil numai pentru musicanţii sĕi.

*

Negustor de fete. La gara centrală din Pesta a fost prins în zilele trecute un om cu numele Faust (probabil jidan), care tocmai voia sĕ călĕtoréscă în Orient, ducênd cu sine 6 fete tinere. La cercetare s'a dovedit, că Faust făcea comerciu cu exportarea fetelor. A fost pedepsit.

*

Deficitul capitalei. Budgetul capitalei Budapesta pe anul viitor presentă la erogate cifra de 37 mil. fl., ear la întrate numai 36 mil. şi câteva mii. Resultă deci un deficit de aprópe un milion.

*

Prietenul femeilor. Veac ciudat trăim. Un fel de „fata morgana“. Tóte sclipesc, tóte's sclivisite; şi când colo i'an smulge vĕlul, şi vede-vei putregaiu şi mizerie. Aşa între lucruri; aşa între ómeni. Totu-i aparenţă, şi nimic real. Numai poţi avea încredere în ómeni, fie aceia „rupţi din sóre“; neadevĕr e vorba lor, lucru de nimic e omenia lor! *Faptele vorbesc.*

— „Contele Arco“, umbrit şi sub firma sonoră de „căpitan eliberat al regimentului din Şopron“, avea mare trecere înaintea damelor. Cucerirea mai próspĕtă a făcut'o în Viena, unde a isbutit a câştiga graţiile unei contese polone bogate. Elegantul „conte“ a sciut sucí lucrurile aşa, încât relaţiile între el şi ea se apropiau cu repeziciune cătră pasul serios al legăturei pe viaţă. Intr'aceea contesa încă nu slăbea din dragoste pe nobilul ei curtezan şi-'i împlinea tot ce-i cerea inima. Nu odată, când fastuosul conte spunea că e în... perplesitate de bani, că administratorul averii lui a fugit după ce l'a jăfuit, etc. — contesa îi întindea din inimă câte 2—3 miiuţe. Odată însĕ s'a întêmplat, că contele nu s'a mai arĕtat cu zilele. Contesa a început a fi ingrijată de sórtea lui. A căutat în drépta şi în stânga, şi a aflat în sfîrşit că drăguţul ei Arco a fost deţinut nu de mult la cortelul sĕu, sĕrăcăcios şi nu tocmai potrivit cu rangul de „conte“. S'a adeverit apoi, că „contele“ Arco nu e altcineva, decât un şarlatan ordinar, cu numele Jelitz, bine cunoscut poliţiei vieneze, care nu are altceva la activ, decât un lexicon de nume falşe, precum: baron Erlangen, conte Jellacici, Joszko, etc., sub firma cărora a comis o mulţime de escrocherií în familii de frunte, înşelând şi storcênd zestrea multor fete credule.

*

Institutul de musică „Kaiser“ în Viena, care cu 1 Octobre a întrat în anul al 26-lea al existenţei, se îngrijeşte, ca elevii sĕ se instrueze complet în toţi ramii musicali, şi pe abiturienţi 'i provede cu recomandaţiuni, eventual cu angajament. Prospecte se trimit la cerere gratis şi franco de cancelaria institutului, Viena, VII/I Zieglergasse Nr. 29.

*

Dela magistratul orăşenesc din loc se anunţă urmatórele:

= *Pentru reservişti.* Adunarea de controlă va avea loc, pentru reserviştii dela armata comună: în *22 Octobre n. a. c. 10 óre a. m.* în localul comandei cercuale întregitóre (Strada Schewis, 34); pentru cei dela armata teritorială ungară (honvezi) şi austriacă în *26 Oct. n. 9 óre* a. m., în casarma honvezimei (Bauholzplatz).

= *Cei obligaţi la glóte*, de asemenea au a se presenta în persónă sau a se însinua în scris la casa oraşului din loc, anume cei din Sibiiu în *30* Octobre a. c., ear cei strĕini în *31* Oct. a. a. *8* óre diminéţă.

Notiţă literară.

A apărut:

„*Almanachul învĕţătorului român*“, de Iosif Velcean, înv. Anul II. 1899/1900. Il recomandăm cu tótă căldura în atenţia d-lor învĕţatori.

*

„*O pagină din istoria Bucovinei* din 1848—1850, dimpreună cu nişte notiţe despre familia Hurmuzachi“ de Dr. *I. G. Sbiera.*

*

„*Calendarul nostru*“ pe a. 1900. Arad, Editura „Trib. Pop“.

VARIETĂŢI

(*Cheltuelile lui Dreyfus*). Când judecătoria din Rennes a declarat vinovat pe Dreyfus, totodată l'a osândit după lege şi la purtarea speselor procesului. In sensul legii Dreyfus avea sĕ plătéscă:

Cheltuelile transportării mulţimei de acte şi obiecte, cari au fost de trebuinţă la proces. Apoi onorariile medicilor, chirurgilor, specialiştilor, translatorilor, tălmacilor; diurnele şi tóte spesele judecătorilor sĕi; diurnele martorilor, civili şi militari (între cari şi a lui Cernuszky... şi a altora care i-au pus capul!). Numai cheltuelile martorilor se urcă la 20,000 franci. Copierea diferitelor acte şi scrisori încă face vre-o câteva mii. Se mai adaug apoi erogatele personale, în temniţă, călĕtoriile soţiei sale, întreţinerea, chiria, etc. — Tot procesul îl costă pe Dreyfus cam la *40—50 mii* franci, afară de onorariile apĕrătorilor (n'or fi nici acestea mici!) şi afară de spesele curţii de cassaţie.

„Serman“ sindicat şi Rottschild, cum v'a despoiat!..

*

(*Bicicletele în Francia*) se sporesc grozav; ca în tótă lumea. In anul 1898 numĕrul bicicletelor înregistrate era cu 74,514 mai mare ca în 1897. In 1894 erau 203,026 în 1898 deja 483,414.

*

(*Logică*) — Ouĕle sunt prea tari, Chivă; cât le-ai ţinut sĕ férbă?

— 9 minute, cónă.

— Bine, nu ţi-am spus, că un ou numai 3 minute se lasă în apă?

— Păi mi-ai spus, cónă; dar erau 3 ouĕ!

*

(*O victimă a patimilor*).

— Ce fel de om e X?!

— E un om orb de amor, mut de invidie, surd de ură, paralizat de mânie şi zgârcit de avariţie...

Posta Redacţiunei.

D-lui L. Ciorbea. — Amêndóuĕ.

Nr. 762—1899. [210] 1—3

Publicațiune.

Sâmbătă în 15 Octobre a. c. la 3 óre p. m. se va da în arêndă — pe calea licitațiunei publice — dreptul de pășunat de **600 jug. hotarul Daia** pe timpul **din 1 Novembre până în 1 Martiu 1900**. Domnii interesați sunt învitați sĕ participe. Condițiunile licitațiunei se pot vedea la oficiul comunal, unde se va ținea și licitațiunea.

Daia, în 8 Octobre 1899.

Oficiul comunal.

Nr. 533/1899 [207] 1—3

Concurs repețit

Pentru întregirea parochiei de cl. a III-a Sibișel, în protopresbiteratul Sebeșului, prin acésta se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 432 fl. 70 cr. Informațiuni mai detailate în privința emolumentelor se pot trage dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții au sĕ-'și aștérnă cererile, înstruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 24 Septembre 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sergiu Medean
protopresbiter

Nr. 526/1899 [208] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Bobêlna, protopresbiteratul Geógiului, se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în sinodul parochial din 5 Septembre.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi se dau la oficiul protopresbiteral, eventual la comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ și subștérnă cererile concursuale, instruite conform disposițiunilor statutului organic și a regulamentului pentru parochìi la oficiul protop. mai jos însemnat în terminul mai sus indicat, având a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-'și documenta desteritatea în cele rituale, și a se face cunoscuți poporului.

Hondol, 9 Septembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geógiului, în conțelegere cu sinodul parochial respectiv.

Vasiliu Pipoș
protopresb.

---

ad Nr. pp. 548/1899. [209] 1—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Agribiciu cu filia Căpușul-mare, prin acésta se escrie concurs repețit cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 408 fl. 20 cr.

Doritorii de a competa la acest post, au a-'și așterne subscrisului până la terminul sus indicat, suplicele de corcurs instruite în sensul normelor în vigóre, și a se presenta în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre la sf. biserică, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. a Clujului, în conțelegere cu respectivul comitet parochial.

Cluj, 6 Septembre 1899.

Tuliu Roșescu
protopresbiter

Nr. 493—1899 [204] 3—3

Concurs repețit

In sensul resoluțiunii consistoriale dtto 22 Septembre 1898 Nr. 6854 Bis. — pentru intregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a din comuna Almaș-Seliște, protopresbiteratul Iliei, se escrie acum a treia-óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele regulate prin comitetul parochial la 5 Iuniu 1897 — care venite computate în bani, dau suma de 377 fl. anual.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv și dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-'și așterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 12 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 75 cr.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat florini 1.—

Din tainele vieții,
novele și schițe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 1 fl.

Din vremuri apuse,
de
Judita Secula născută **Truța.**
Broș. à 50 cr.

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut și se află de vênḑare:

Geografia
pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
și
Istoria universală
pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In românesce de
I. Popovici.

Prețul Geografiei leg.	**fl. 1.30**
„ **Istoriei universale leg.** . .	„ **1.—**

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. fl. 1.80.

Au apărut și se află de vênḑare în

Tipografia și librăria Archidiecesană,
Sibiiu:

1. Aritmetica generală și spețială de Teodor Ceontea, tom. I. și II.	fl.	2.—
2. Astra, roman de Dito și Idem broș.	„	3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broș.	„	—.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broș.	„	—.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruțiu broș.	„	—.25
6. Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broș. . . .	„	2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediția fină broș.	„	2.—

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș.	à fl.	2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș.	„ „	1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș.	„ „	1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Conspectul cărților bisericesci
ce se pot procura din
Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑecscile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți bros.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„	1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg. .	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg. . .	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David**, (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș. . . .	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la .	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 104 Sibiiu, Joi 30 Septembre v. (12 Octobre n.) 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

După un an.

Duminecă séra se împlinesce anul, de când sufletul blândului Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul şi-a luat sborul spre regiunile cereşti, lăsând între noi numai partea pămêntéscă din ființa lui, pre care biserica cu onorurile şi cu pietatea cuvenită o a dat pămêntului, ca sĕ se pliinéscă şi aici zisa scripturei: „Pămênt eşti şi în pămênt vei merge“.

Autoritatea bisericéscă a luat mĕsurile cuviincióse, ca pentru odichna sufletului rĕposatului Metropolit sĕ se facă rugăciuni la anumite zile după rênduiéla bisericéscă, şi atunci sĕ se aranjeze sĕrbători bisericesci, creştinii cu evlavie sĕ se adune în biserică, cu evlavie sĕ participe la parastasul pentru odichna sufletului reposatului Metropolit, cu evlavie sĕ asculte cuvintele preotului, cari vor amintí fapte vrednice de amintit din archipăstorirea de ani 24 a rĕposatului Archiepiscop-Metropolit.

Duminecă séra se împlinesce anul, de când sufletul blândului Metropolit Miron a luat drumul spre regiunile ceresci.

In 4/16 Octobre 1898 s'a despărţit sufletul lui de trupul cel muritor, care atunci a căzut pe ziua de Duminecă.

Pe viitor se va reflecta numai la data calendarică, va rĕmâné datul de 4 Octobre vechiu, şi ziua acésta în acest an cade pe ziua de Sâmbătă, când după rênduiéla bisericéscă se face pomenirea morţilor.

In o zi de Sâmbătă se împlinesce anul dela mórtea Metropolitului Miron, şi în înţelesul ordinaţiunilor consistoriale, în acea zi de evlaviósă amintire se vor ridica rugăciuni pentru sufletul rĕposatului Metropolit.

In Sibiiu în biserica din Cetate va fi în acea zi părăstas solemn pentru sufletul rĕposatului Metropolit. A dóua zi, Duminecă, va fi parastas solemn la biserica din Sibiiu, suburbiul Iosefin, lângă care este astrucat trupul rĕposatului Metropolit.

Cu inima cernită vom întruní glasul nostru de rugă cu glasul Metropolitului nostru Ioan, pentru odichna sufletului rĕposatului Metropolit Miron.

Acésta o vom face Sâmbătă, la aniversarea morţei, acésta o vom face Duminecă la mormêntul blândului Metropolit Miron.

Un an de zile a trecut dela mórtea lui, timp relativ scurt, dară totuşi destul de lung pentru a se limpezí inimile de patimi, şi a da loc unei judecăţi drepte asupra activităţei rĕposatului Metropolit.

Privim din depărtare asupra lui, noi, cari am fost chemaţi de biserică sĕ lucrăm în nemijlocita lui apropiere, noi, cari am avut fericirea sĕ fim în scóla lui cea acurată, privim din depărtare la figura lui, care cu cât trece timpul, cu atâta devine tot mai mărétă, şi vrênd-nevrênd ne reamintim tóte actele măreţe ale bisericei, sevêrşite sub conducerea lui, la iniţiativa lui aici în archidiecesă, şi parte în metropolia întrégă.

Suntem grupaţi cu tótă ființa nóstră în jurul actualului nostru metropolit, care din fruntea unei diecese surori, pe care o a condus la înflorire şi bunăstare materială şi morală, a fost chemat în fruntea archidiecesei, în fruntea metropoliei nóstre, suntem strîns legaţi de tóte intenţiunile bune ale bunului nostru Metropolit, şi în locul prim suntem pătrunşi de evlavia, cu care arangéză serbarea aniversară dela mórtea Metropolitului nostru.

In jurul archiereului nostru vom sta, când cu evlavie va ridica rugăciuni pentru sufletul rĕposatului Metropolit Miron, şi cu evlavie vom recita şi noi cuvintele prescrise de ritualul bisericei nóstre.

Sĕ ne înălţăm inimile spre vecinicile locaşuri, unde sunt sufletele drepţilor, de cari nu se va mai atinge munca!

Congresul internaţional al academiilor de sciinţe. In 9 Octobre n. s'a întrunit în Wiesbaden primul congres al academiilor pentru a stabilí o limbă internaţională în ştiinţă. Desbaterile sunt secrete.

Hazliu. Guvernatorul Bucovinei se luptă până la ridicul cu ziarul „Patria“. A confiscat nrul mai próspĕt al „Patriei“ din motive de tot „plausibile“. Cum nu? Când în acea fóie se publică o scrisóre a dlui deputat român Dr. George Popovici cătră ministrul de interne austriac, prin care d-l deputat abzice dela postul de redactor al monitorului legilor ţerii. In scrisórea sa d-l Dr. Popovici aceentuéză lupta, ce o pórtă Românii din Bucovina în contra presidentului ţĕrii br. Bourguignon, luptă, care reclamă perfecta libertate de acţiune a deputaţilor. „In momentul când am primit oficiul meu actual“, zice domnul Dr. Popovici, „raportul dintre guvern şi deputaţii români era astfel constituit, încât părea imposibilă o colisiune între obligaţiunile ce-mi incumbă, ca funcţionar, şi între datoria mea de deputat“. Accentuând apoi divergenţele dintre Românii bucovineni şi presindentul ţĕrii, conchide, că situaţia acésta „impune deputaţilor români, şi prin urmare şi mie, datoria de a-'l combate pe el şi arta sa de guvernare, cu tóte mijlócele. Aceste demersuri cu greu vor fi compatibile cu oficiul meu, de aceea dimisionez din funcţiunea de redactor al Fóiei legilor imperiale“, etc.

Revistă Bisericéscă

Unitatea bisericei.

(Urmare)

Creştinismul luând naştere şi începêndu-se în Ierusalim, biserica acestei cetăţi este considerată ca biserica mamă şi tip al bisericei celei adevĕrate a lui Iisus Christos. Ea stă sub directa supraveghere a apostolilor şi în special apostolii Petru, Iacob şi Ioan, sunt consideraţi ca cele trei columne, cari o susţineau, sprijinéu şi conducéu, povăţuind întru tóte pe credincioşi. După exemplul acestei biserici, apostolii Domnului întemeéză şi organiséză pretutindeni biserici creştine şi ori unde óre-cari credincioşi se abat de la învĕţătura apostolică, predicată lor şi pe cari trebuiau a o conserva, ca un deposit scump şi sacru, ei sunt eliminaţi din sînul bisericei celei adevĕrate, care trebuia sĕ menţină şi sĕ păstreze *unitatea credinţei.*

Aceia cari se îngrijeau pentru păzirea intactă a învĕţăturei şi a preceptelor, erau apostolii şi cei instituiţi sau însărcinaţi de ei a conduce şi păstorí pe credincioşi. Ast-fel vedem pe Timoteiu cu însărcinarea, atât de a păstra intact depositul sacru al învĕţăturei, cât şi de a povăţuí pe credincioşi, de a păstra buna ordine în biserică şi de a o administra în tocmai, precum un bun părinte administréză casa sa. Iar acesta la rêndul sĕu demnitatea şi puterea sa de conducere şi administrare a bisericei o comunica următorilor şi conlucrătorilor sĕi, prin punerea mânilor şi invocarea harului Dumnezeesc, adecă prin hirotonie. El făcea preoţi, 'i judeca şi cu toţii trebuiau a se îngriji de păstrarea întactă a învĕţăturei, considerând'o ca depositul cel mai scump şi sacru. Tit la rêndul sĕu face acelaş lucru, şi cu toţii, apostoli şi următori ai lor, predicatori şi întemeetori ai bisericilor de pretutindeni, predică tuturor acelaş evangeliu al Domnului şi Mântuitorului nostru şi toţi credincioşii sunt datori, dacă voesc a fi următori ai lui Iisus şi adevĕraţi membri ai bisericei sale, sĕ crédă şi sĕ mărturiséscă aceea-şi credinţă. Intru acésta istoria sinodului apostolic este şi va fi d'apururea pentru toţi proba cea mai evidentă, cât de mult s'au interesat de la început apostolii despre unitatea bisericei şi a învĕţăturei, ca toţi credincioşii sĕ crédă în acelaşi fel şi sĕ aibă în biserică aceleaşi practice religióse, ori unde se vor afla ei, fie în Ierusalim, Antiochia, Corint sau Atena etc.

Din scrierile apostolilor vedem, că ei considerau ca unul din mijlócele cele mai eficace pentru păstrarea unităţei credinţei şi a bisericei, întrunirile credincioşilor între ei şi comunicarea continuă a bisericilor una cu alta. Ast-fel se explică numerósele salutări, cu cari se încep şi se termină epistolele apostolilor. Ele învederéză cât de desvoltat

---

FOIŢA

Sava Popovici

Incăruntit în serviciul bisericei sale strămoşesci, spre mulţumirea şi fala autorităţii supreme-bisericesci şi a némului, al cărui fiu credincios a fost şi este, emeritatul protopresbiter *Sava Popovici*, îşi petrece acum bĕtrâneţele în satul natal, la vatra părintéscă, conservată până acum de nepotul seu Ioan Popovici, paroch în Sadu.

Aprópe o jumătate de secol a servit, mai întâiu ca capelan, apoi presbiter, ear dela 10 Septembre 1882 până în anii aceştia, ca protopresbiter onorar şi spiritual în districtul preoţesc militar al Vienei.

Pe acéstă carieră, pe cât de frumósă, pe atât de spinósă, *Savu Popovici* a lucrat cu zel neobosit întru lăţirea religiozităţii, aşa încât era mândria nóstră a tuturor românilor, ca conducĕtor adevĕrat al turmei încredinţate lui şi bun esemplu ficiorilor din armată, atât în timp de pace cât şi pe câmpul de luptă.

Nu sunt eu chemat, sĕ descriu meritele agonisite de protopresbiterul *Sava Popovici*, pe acéstă carieră, mi-a venit însĕ la mână o epistolă autografă, datată din Verona şi trimisă Inaltului seu patron, fericitului de pie-memorie *Andreiu baron de Şaguna* în care epistolă descrie amănunţit tóte suferinţele, pe cari venerabilul bĕtrên le-a îndurat în resbelul italiano-austriac.

Cred a fi de interes pentru toţi cetitorii, de aceea îmi permit a o publica, întrégă.

Eată epistola:

Excelenţia Vóstră,
Preaîndurate şi Preasfinţite Stăpâne!

Re'ntorcêndu-mĕ din prinsórea franceză în cea mai norocósă scutinţă, apărat de pronia ceréscă, earăşi la regimentul părăsit, îmi ţin de sfântă datorinţă a împărtăşi şi Escecelenţiei Vóstre cuviinciosul raport, despre cele-ce s'au întêmplat cu mine dela începutul resboiului în Italia până în clipéla de faţă, când mĕ ţin cel mai norocos capelan a mĕ mai putea adresa odată Escelenţiei Sale, însemnând ceva din întîmplările cele fatale, ce sĕ atinseră de mine în bătăile cele din urmă; însĕ simţindu-mĕ prea neharnic în simplicitatea conceptului meu a îndestula plăcerea auzului Escelenţiei, îmi iau îndrăznire a mĕ escuza încomodênd bunăvoinţă prin sminteli prolungite în descrierea raportului meu, cel dictat de o inimă, deşi neprihănită în simplicitatea ei, totuşi destul de rănită şi neîmpăcată, după cum sĕ va vedea mai cătră sfârşit. Escelenţia Vóstră veţi şti mai bine a judeca sîmţĕmintele ce nu le pot mărgini aicea. Eu sunt în mărimea şi nobilimea inimii . . . (nelegibil. Red.) pentru aceia nici că mĕ mai îngrijesc a scrie cu înfrumseţarea cuvintelor alese, ca se-'mi pot cumpăta mai cu usurătate valórea întîmplărilor, ce-'mi tot mai fumegă în faţă, tabloul înfiorăcios, dar în fine mulţămitor, binevoiţi Escelenţia Vóstră a mĕ erta, şi a-'mi asculta descrierea următóre:

Este ştiut, că nici o faptă mică ori mare, bună ori rea, nobilă sau inobilă, sĕvêrşită de fii cei duchovniceşti, ce încunjură scaunul episcopeşcii măriri, au rĕmas necunoscută sau póte fi sau rĕmânea tăinuită decătră Excelenţia Vóstră; deci nici faptele acelui mai înstrăinat capelan al Excelenţiei Vóstre pot fi necunoscute sau nedestăinuite, de vreme ce ele îs buciumate fără de aceea în urechea lumii; însĕ resboiul cel fatal din Italia rĕmâne şi pentru acela ce a luat parte la tóte intreprinderile lui, o ghîcitóre nedescurcată, cu care nici ne-am ocupat nici ne vom ocupa ca mădulari sânţite cu deslegarea sau ghîcirea resultatului, necunoscut, ci cu lira descordată în adêncă mâchnire resuflând un aer cu ceia lume ne am căutat de datorinţă aşteptând un viitor mai fericit (?) şi tocmai sórele norocirii, care se arătase destul de limpede la răsărit degrab apuse în cei mai viforoşi nori.

I.

Era la $^3/_4$ pe 10 în ajunul Sf. Paşti, nóptea, când primii aviso, că în diminéţa următóre avem ordine a părăsi Milano, călătorind spre graniţa Sardiniei.*) Tótă nóptea am rĕmas ocupându-mĕ cu strângerea lucrurilor din casă, apoi a celor bisericeşti, ce erau parte în capela ospitalului militar, parte în capela de garnisónă, ce se afla mai afară de oraş, cale de $^1/_2$ de óră. In trap alergai la capelă şi numai după ce sĕvîrşii sfânta liturgie şi uscai sfintele Misterii, îmi strînsei aparamentele în lada erarială, împărţind anaforă ficiorilor, ce alergará pe furiş la sf. biserică, mĕ repezii şi la ospital şi strînsei şi de aici vasele şi vestmintele de funcţiuni, aşezându-le la locul lor, eară altarul şi icónele, ce mĕ costa peste 65 fl. v. a., fusei silit a-le depune în un magazin al gazdei mele în Milano, unde până astăzi se află şi aşa la óra hotĕrîtă, împăcat cu împărtăşirea celor sfinte, nemâncat, nebeut, pornirăm la drum spre graniţa Piemontului, lăsând tóte lucrurile propri în cea mai mare desrînduială, pe care abia mai într'un têrziu le expedai la Orlat unde sĕ află în ziua de azi.

In Sâmbăta sĕptămânii luminate trecurăm graniţa Sardiniei. In zadar me pregătisem cu o cuvêntare înflăcărată, la podul provisoriu preste Ticino, unde era cea mai potrivită ocasiune de a învita pre ficiori spre luptă; — însĕ cererea mea rĕmase neascultată, eu am fost silit se rĕmân inapoi — în Bereguardo.

La 1 Maiu eram in Vigevano în Piemont, la un paroch latin, care fórte bine m'a primit şi omenit. In 2 Maiu, staţionat în Mortara, în 6 Maiu, 1/2 pe 3 după miezul nopţii ajunserăm în Novara şi la $^1/_2$ pe 3 nóptea din Novara la Confienze şi apoi la Stropiana în lagăr, bivuacând *) cu şeful şi soldatul dea valma, în fóme, sete, ploat şi neodichnit, numai ca sĕ fiu exemplul de rĕbdare bravilor nostri ficiori.

---

*) O localitate lângă Milano.

*) Petrecênd nóptea sub ceriul liber. Red.

era simţul de unire şi iubire sub tóte raporturile între creştinii diferitelor biserici din aceste timpuri. Călĕtoriile şi visitele apostolilor contribuiau de asemenea spre a întări legăturile de unitate şi credinţă între diferitele biserici, depărtate una de alta, mai ales că prin ea se face cunoscut dragostea cea fără margini a bisericilor una cătră alta şi a credincioşilor între dînşii.

Dar apostolii 'şi dădeau tóte silinţele, nu numai de a mări numĕrul credincioşilor, ci şi de a se conserva între dînşii unitatea de credinţă, prin legătura dragostei între creştini si între biserici. Ast-fei se explică cum ei impuneau tuturor sĕ păstreze aceeaşi învĕţătură şi aceleaşi practice religióse, şi cum biserica Antiochiei şi altele veneau în ajutorul fraţilor din Ierusalim şi din alte părţi. Iar ospitalitatea creştinilor şi dragostea lor, nu numai unul către altul, dar şi cătră strĕini, de la început a fost de model în tóte timpurile, în mijlocul ori-cărei societăţi se aflau ei. (Va urma).

Presemne de rĕsboiu în Africa-Sudică

Cele mai nóuĕ telegrame spun, că guvernul din Transwaal a adresat autorităţilor engleze un ultimat, provocându-le sĕ-şi retragă trupele dela graniţe, alt-cum va începe resbel. Trupele engleze se pregătesc de atac.

† Diamandi I. Manole

Şirul fruntaşilor nostri a scăzut cu un puternic membru al sĕu, cruda mórte ne-a răpit un bărbat devotat cu trup şi suflet causelor nóstre bisericesci, şcolare şi naţionale. Descendent al unei generaţii entusiaste, care a pus basa institutelor de învĕţământ din Braşov, a primit mostenire dela nobilii sĕi părinţi tóte calităţile, cari le-am vĕzut desvoltate în el: abnegaţie şi interes neadormit întru promovarea binelui némului sĕu.

Diamandi Manole s'a distins mai întâi pe terenul comercial, ca preşedinte al gremiului român levantin, ear mai târziu ca preşedinte al camerei comerciale şi industriale din Braşov. Până mai anii trecuţi a funcţionat ca censor la Banca austro-ungară.

A fost un valoros membru al Eforiei şcólelor din Braşov, membru fundator al „Asociaţiunei trensilvane“, deputat al sinodului şi al congresului naţional-bisericesc.

In timpul ultim, deşi slăbit, n'a pregetat a participa la consultările pentru buna-înţelegere, dovadă vie a nobilelor sentimente ce l'au călăuzit totdéuna în viaţă.

Inmormêntarea s'a sĕvîrşit, după cum cetim în „Gaz. Trans“, Luni după amézi, luând parte la ea Eforia şcólelor, corpul profesoral şi învĕţătoresc, precum şi întrégă tinerimea dela şcólele centrale. Cosciugul a fost dus în nóua biserică din cetate, unde s'a oficiat prohodul prin d-nii protopopi I. Petric şi V. Voina, preotul V. Saftu şi diaconul Prişcu. Cântările au fost esecutate de corul reuniunei de cântări sub conducerea d-lui profesor P. Dima.

Despre durerósa perdere am primit următorul *anunţ funebral*:

„Comitetul paroch. al bisericei Sf. Adormiri din cetate Vĕ aduce cu profundă durere la cunoscinţă încetarea din viaţă a mult valorosului sĕu membru *Diamandi I. Manole*.

Inmormêntarea se va face Luni în 27 Septembre (9 Octombre) 1899 la 3 óre p. m. îu cimiterul gr.-or. din Gróveri.

Binecuvêntată sĕ-i fie memoria!“

In biserică s'au ţinut dóuĕ discursuri funebre, unul din partea d-lui protopop V. Voina, apoi a vorbit d-l profesor V. Goldiş, ambii accentuând meritele mari, neperitóre ale regretatului Diamandi Manole.

După terminarea prohodului, cortegiul a pornit mai departe spre cimiterul din Gróveri, unde osĕmintele rĕposatului au fost depuse în mormêntul familiar.

Dela Roma

Amĕnunte despre Congresul orientalistilor.

Publicăm după „Drapelul“ discursul de felicitare pentru Roma, rostit de d-l V. A. Urechiă, mult aplaudat de congresişti şi mai ales de Italieni:

Excelenţă, Domnilor,

Dacă aş fi din vre-o academie silencióså, nu un discurs aş avea de a rosti aci, în acéstă şedinţă solemnă: V'aşi zice numai o singură vorbă: ***Roma!*** (aplause mari).

Aşa e, domnii mei, că aşi fi eloquent?

Presenţa d-vóstră la Roma, mai numerósă de cât la ori-care alt congres de Orientalişti, probéză acésta.

Cât pentru noi delegaţii guvernului român şi atâţi representanţi ai întregei naţiuni românesci, acest nume „Roma“ e mai mult de cât eloquent: e sublim!

E sublim pentru că e numele mamei nóstre adorate. (Aplause numeróse).

Sunt acum 40 de ani, eu, isbutii, sub ministerul regretatului meu amic şi magistru M. Kogălniceanu, să trimită Guvernul român un prim rând de studenţi ca sĕ urmeze cursurile universitare la Turin. I-am pus atunci sub patronagiul celui mai mare bărbat al Italiei moderne: — l'aţi numít: Cavur!

Noi scriam marelui om: „Faceţi, Excelenţă, din tinerii noştri români mai mult de cât nisce învĕţaţi, faceţi din ei nisce mari latini, demni descendenţi ai Romei, mama naţiunei lor“.

Şi marele Cavur binevoi sĕ ne rĕspundă:

„Voi Românii aţi fost în timp de secoli bulevardul celor dóuĕ imperii române şi mai apoi al întregei Europe, contra invaziunilor barbare. Italia — mama, patria vóstră, — a luptat la rândul ei, pentru Români, în Crimea. Ea va consolida opera sa, deschizându şi şcólele pentru junele vóstre generaţiuni. Noi îi vom învăţa sĕ iubéscă Italia şi mai curênd ori mai târziu, la Roma ne vor urma...“

De atunci mai mulţi din acei tineri au urmat, ca devotaţi obscuri oşteni, pe cei cari luptau pentru independenţa şi unitatea Italiei. De atunci şi noi cari nu suntem oşteni, — am urmat la Roma pre toţi bărbaţi voştri ilustri, cari ne-au îmbiat a veni aci (Aplause)

Şi de astădată asemenea ne-am grăbit guvern al României, Academie, Ateneu, ómeni de ştiinţă şi de litere, societate de cultură macedo-română, ligă sĕ rĕspundem la apelul binevoitor al scumpului şi ilustrului *De Gubernatis*. Dacă am aderat în aşa de mare numĕr la Congres, vĕ mărturisesc totuşi, cu francheţă, că nu am făcut acésta pentru-că am fi convinşi, că putem sĕ aducem un concurs real de lucrare, vóuĕ, domnilor, cari sunteţi ilustraţiunea necontestabilă a acestei savante reuniuni; voi, domnilor, cari sunteţi apostolii evoluţiunei ştiinţifice, ce este scopul congresului; suntem noi ací în mare numĕr, pentru-că, o repet, cougresul se ţine la Roma, şi pentru-că ne-aţi îmbiat la o adunare de ómeni, cari prin lucrările lor învaţă lumea respectul datorit ori-cărei limbi lumeşti. Dar, domnii mei, voi faceţi operă de adevĕraţi pacificatori ai omenirei, deşí lucraţi ca ómeni de ştiinţă (Aplause).

De aceea am venit noi, Românii, aci pentru că aci e ***Roma***, „mama nóstră“. Suntem aci pentru ca sĕ aplaudăm la lucrările dvóstrĕ, cari vor ajuta mai bine decât ori-ce alte congrese de pace, la înfrăţirea şi binefacĕtórea pacificare a popórelor; suntem aci pentru a uni vocea nóstră cu a vóstră şi a aclama cetatea eternă prin un

Vivat Roma!

Vivat Italia!

Vivat M. S. Regele marele Patron al Congresului nostru!

Vivat ministrul Bacelli, care ne prezidéză şi guvernul din care fac parte atât de ilustră! (prelungite aplause).

*

La şedinţa generală în secţiuni unite a vorbit între alţi congresişti d-l profesor universitar *Grigore Tocilescu*, care a ţinut o cuvêntare cu privire la monumentele lui Traian descoperite în România.

A fost fórte aplaudat şi felicitat de toţi.

*

La recepţiunea congresiştilor ţinută la asociaţia Presei au asistat toţi congresiştii români şi între ei dómnele Carlotta Leria şi Smara în costum naţional.

Recepţiunea a decurs splendid.

*

Marţi cu ocasiunea depunerei corónei la columna lui Traian, Românii au predat primariului oraşului Roma un fórte frumos pergament. Acest pergament în mod artistic lucrat, are în frunte istorica lupóică, care e arma Romei, apoi dedesupt armele Italiei şi ale României împreunate.

Eată textul cuprins în acest pergament:

„Anul 1899 luna Octobre 12. Cu autorisaţiunea autorităţilor competente, noi subscrişii depunem la basa colónei lui Traian, fundatorul naţiunei române în Dacia, o corónă de bronz modelată de sculptorul Ettore Cadorin şi turnată la şcóla de arte din Bucureşti. Acest omagiu din partea naţiunei române, rugăm pe ilustrul primar al Romei sĕ se conserve în perpetuu ca semn de legământ al naţiunei nóstre cu gloriósa rasă latină şi cu sora nóstră mai mare Italia, şi sĕ se conserve acest document în archivele dela Capitoliu. O copie se va depune la archivele Ateneului din Bucureşti şi alta la biblioteca Urechiă din Galaţi“.

Urméză apoi semnăturile congresiştilor români şi numele tuturor persónelor, ce au subscris pentru facerea corónei.

Discursul, pe care l'a pronunţat ministrul de instrucţiă Baccelli la ceremonia depunerei corónei pe columna lui Traian, va fi tradus şi în limba română şi distribuit asistenţelor.

Conferenţele învĕţătoresci

— *Convocare* —

In vîrtutea însărcinării primite dela Ven. Consistoriu archidiecesan, rog prin acésta pe On. Domni învĕţători gr.-or. români din protopresbiteratele Mercurei, Sebeşului şi Albei-Iuliei, a se întruní la conferenţele învĕţătoresci, ce se vor ţiné în 14, 15 şi 16 Octobre st. v. (26, 27 şi 28 Oct. st. n.) a. c. în *Sebeş*.

Spre orientare comunic, că de astă-dată ne vom ocupa de chestia examenelor anuale şi de unele prelegeri practice, pentru cari sunt deja designaţi unii dintre domnii învĕţători. Dar sunt binevenite ori-ce teme din sfera şcolară şi din partea acelora, cari n'au primit direct însărcinare, numai sĕ fie insinuate înainte de conferinţă subsemnatului.

In prima zi de conferinţă vom participa cu toţii mai întâiu la liturgia ce se va celebra în biserica cea nóuă, şi după aceea ne vom întruni în şcólă.

Braşov, 28 Octobre 1899.

Dr. Iosif Blaga,
profesor, comisar consistorial.

NOUTĂŢI

Parastas în memoria fericitului Metropolit Miron Romanul. Afară de părastasul anunţat de noi în Nrul precedent, Sâmbătă în 2/14 Octobre a. c. la 10 óre a. m. se va oficia în memoria fericitului Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, parastasul anual şi în biserica catedrală din loc, amĕsurat cerculariului cons. dela 5/17 Octobre 1898 Nr. 7610 Plen. La acéstă festivitate de doliu se invită a participa membrii parochiei şi toţi evlavioşii creştini.

*

Adunarea generală a „Reuniunei române de musică din Sibiiu“, s'a ţinut, după cum anunţasem deja, eri séra, în localul dela „Musikverein“. Despre decursul adunării şi hotărîrile luate anticipăm deocamdată următórele:

1. S'a cetit raportul general şi s'a luat la cunoscinţă. 2. S'a censurat raţiocinul anului trecut şi s'a dat comitetului absolutor pentru gestiunea anului 1898/9. 3. S'a statorit proiectul de budget pe anul viitor. 4. S'a votat recunoscinţă directorului de musică domnului *Georgiu Dima* pentru serviciile prestate reuniunei în decurs de 9 ani ca president şi 18 ani în calitate de director de musică, şi în semn de distincţiune s'a declarat *membru onorar* al Reuniunei. 5. Cu considerare la meritele pentru Reuniune, s'au declarat membri onorari: *Maria Crişan*, *Maria Dima*, *Elena Frîncu* născ. *Br. Popp* şi *Ana Moga*. 6. S'a votat mulţumită institutului „Albina“ pentru ajutorul de 200 fl.

7. S'a ales comitetul Reuniunei, precum urméză: President a fost proclamat earăşi d-l *Mateiu Voileanu*, ases. cons.; director de musică în locul depărtatului Georgiu Dima: dl prof. *Timoteiu Popovici*; secretariu: dl *Dr. Ioan David*, secretarul „Albinei“; cassar: *Constantin Popp*, funcţ. de bancă; archivar: *Candid Popa*, înv., şi econom: *Seb. Olariu*, stud. teolog. Ear membri în comitet au fost realeşi tot cei vechi: *Nicolau Benţa*, funcţ. de bancă; *Dr. Petru Şpan*, prof. sem. şi *Victor Tordăşianu*, oficial consist.

*

„Reuniunea femeilor române“ şi cursul pedagogic. Este cunoscut cetitorilor nostri, că „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ a aranjat în cei doi ani din urmă o loterie de obiecte, dela care a resultat un venit curat de fl. 6,548.15. Scopul loteriei a fost: adunarea capitalului necesar pentru întemeiarea unui pedagogiu de fete. Resultatul obţinut a fost prea îmbucurător, dar totuşi prea mic pentru a avea speranţă de a putea întemeia pedagogiul de fete în viitorul apropiat. De aceea comitetul Reuniunei a crezut, că lucră cu consimţĕmêntul publicului, care a sprijinit loteria amintită, şi că promovéză chestiunea pedagogiului, când a votat din interesele capitalului de mai sus suma de *fl 300*, pentru subvenţionarea cursului pedagogic dela scóla civilă de fete a Asociaţiunii. Acest curs este propriu a satisface întru câtva neajunsurile presentului cu privire la pregătirea fetelor în studiile pedagogice; în urmare comitetul Reuniunei bun

---

In 10 Maiu, în Palestro şi apoi înapoi la Mortara. In 11 şi 12 Maiu, sub ceriul liber, spălaţi de ploile necurmate. — In 13 Maiu din Mortara la Alanio, unde am petrecut vreo-câteva zile, însĕ prin cortele. In urmarea bolnăvirii de friguri, m'am retras vremelniceşte la Colone peste Ticino, unde mi-am putut căuta de sănătate în zilele din 18 şi 19 Maiu. — In 20 Maiu, preste Po la Calca-Babio sub Monte-Belo. In acéstă zi s'a lovit o aripă a armatei nóstre cu duşmanul, la care lovire au luat şi 2 batalióne din regimentul nostru, lăsând 85 morţi şi 99 răniţi, ear numĕrul celor prinşi fórte micuţ. (Mai într'un târziu s'au dovedit mai mulţi răniţi şi morţi ca numĕrul sus zis). Cu cele 22 de cară a răniţilor călătorind din valea Monte-Belo până la Pavia, am mers în ospitalul militar, unde mi-am căutat de răniţi cu ceva deschilinită purtare de grije. Ca unicul capelan şi duchovnic al corpului al 5-lea, mai multe zile am petrecut în apropiere a răniţilor şi nu departe de regiment, târnosindu-ne prin câte necurăţenii şi locuri nesănătóse, ziua şi nóptea la marşuri neregulate, aci la regiment, aci la spital, iară corpul al 5-lea a rèmas mai multe zile în Văcăriţa. In 30 la Pieve de Aldaniola, şi în 1 şi 2 Iunie în Pavia. (La înălţarea Donnului, cu destulă greutate am putut săvîrşi Sf. liturgie pentru batalionul al 4-lea în casarma militară) Până în 4 zile alui Iunie în Pavia la batailonul al 4-lea şi la bieţii răniţi, în 5 Iunie în bătaia dela Magenta cu nenorociţii răniţi, unde de nou am fost ocupat cu îngrijirea primejduiţilor şi retragerea din putere împreună cu răniţii spre Pizzighetone, ziua şi nóptea nemâncaţi şi nebeuţi, împreună cu dobitócele trăgătóre. In 8 Iunie ajunserăm în Cremona, unde scuipau cetăţenii cătran revoluţionar şi demonstraţiuni rănitóre de inimi. In ceialaltă zi, în 9 Iuniu, am căutat a-ne rentórce şi a şerpui alt drum, pe care nu ne putea urmări inimicul, întréga armată a călătorit prin Ostiano, Verola-vechiă, Alfinelo. (In Hevindiţano am sĕrbat ziua Rosalilor, 4 óre întregi, în care am ţinut o cuvêntare scurtă, după săvêrşirea Sfiintelor funcţiuni cu tóte 4 batailóne, în câmpul liber.

La 11 óre am pornit la drum mai departe spre Gattolengo, şi în 14 Iunie am sosit în Mezzane şi în ceialaltă zi în Aquor-Freda, apoi în lagăr la Karpenedolo, unde ne surprinse o vărsare de plóie, astfeliu cât nu mai era cu putinţă de a odihni un quartal de ceas, nescăldat de plóie. Ţeltul, sau cortul meu, sub care odihném era o caravană dela stat, nóptea pe pămêntul gol între rótele căruţii, scutit de plóia ce curgea deadreptul de sus în jos, însĕ nu şi de cea ce împroşca pieziş, şi de care curgea pe sub noi în lipsa paielor şi a fânului de aşternut; un ţiolişor şi o mantă de comis era aşternutul tot. (Va urma.)

lucru face, când subvenţionéză acest curs, condus de ómeni devotaţi şi specialişti.

Sĕ întărim presentul, pentru a putea asigura viitorul!

*

Diplomă profesorală. Aflăm cu plăcere, că d-l *George Vâtăşan*, profesor la şcóla comercială superióră gr. or. română din Braşov, pe basa examenului depus înaintea comisiunei de examinare a facultăţii filosofice din Cluj, a obţinut diploma de profesor ordinar pentru Geografie şi Istorie. — Felicitări!

*

Desfiinţarea congreselor studenteşti. In România e obiceiu vechiu de a se întruni studenţii universitari an de an în aşa numitele congrese studenţesci, prin diferitele oraşe ale Ţĕrii, în cari ei tractézâ chestii de interes cultural-naţional. De o vreme încóce însĕ aceste congrese au cam degenerat, şi nu mai departe, tocmai cel ţinut în anul acesta la Rîmnic-Vâlcea n'a fost de loc la nivoul celor vechi, ba s'au inscenat în el chiar scandaluri formale. Precum spune acum mai nou „Drapelul“, studenţii mai serioşi din Ţară, au hotărît sĕ iee mĕsuri pentru curmarea acestor rele. Vre-o 200 dintre studenţii cari n'au luat parte la congresul din vara acésta, au subscris un apel-protest, în care „înfierézâ cele petrecute în congresul din Rîmnic-Vâlcea în numele studenţimei, şi hotăresc convocarea tuturor studenţilor la o întrunire (ce se va ţiné în zilele acestea), în care se va propune: Desfiinţarea actualei asociaţii generale şi a actualului Comitet-Naţional, şi renunţarea la ideea de a se ţinea congrese în diferite oraşe ale ţĕrii“.

*

Patriarchul armean se retrage. Din Constantinopol se telegrafiază, că patriarchul armean şi-a dat demisiunea. In petiţia sa de demisiune patriarchul declară între altele, că nu mai rĕmâne în post, cât timp Pórta susţine mĕsurile extra-ordinare în contra naţiunei armene. Se crede, că Sultanul nu va primí demisiunea, ci prin concesiuni îl va îndupleca sĕ rĕmână în post.

*

Sora împĕratului Germaniei, Şarlotta, prinţesă de Meiningen, a petrecut sĕptĕmâna asta în Pesta, ear azi plécă la Sinaia, spre a cerceta pe Regina României Elisabeta.

*

Dar evlavios. Un prea frumos dar a adus casei lui D-zeu dl *Ioan Lăzăroiu*, comerciant în Orăştie, cu stimata dsale dómnă, dăruind de curênd sfintei biserici de acolo un rênd de vestminte preoţesci, felon, stiharíu, mânecări, patrafir, poas, pocroveţe şi aer, din frumósă materie de mătasă, în preţ de *40 fl.* La Sfta Măria-mică hainele au fost sfinţite şi date întrebuinţărei. Fapta de buni creştini a numiţilor, e vrednică de tótă lauda şi recunoscinţa.

*

Guvernatorul Basarabiei în România. Noul guvernator al Basarabiei, prinţul M. Cantacuzino, însoţit de generalul Alexici şeful jandarmeriei din Basarabia, de un colónel şi de mai mulţi căpitani, a fost în sĕptĕmâna trecută în România, vizitând porturile şi oraşele Galaţi şi Brăila. A fost primit şi întovărĕşit de representanţii autorităţilor locale Prinţul Cantacuzino a fost încântat de cele vĕzute, şi în mai multe rênduri şi-a exprimat bucuria sa de progresele pe cari le-a făcut România.

*

Gimnasiu unguresc în Bistriţă. Se plâng foile unguresci, că în întreg comitatul Bistriţa-Năsĕud nu există un singur gimnasiu unguresc. Sunt numai dóuĕ strĕine: unul românesc şi altul săsesc, şi astfel Ungurii sunt osândiţi a-'şi da copiii pe mâna Nemţilor sau a „Valachilor“, cărora, deşi nu le succede a stîrpi cu desĕvêrşire simţul maghiar din ei, — le succede totuşi a sta în calea culturei maghiare“. Acum spune o fóie din Pesta, s'a pornit mişcare între Ungurii din comitat pentru înfiinţarea unui gimnasiu unguresc.

*

Nou preot în Abrud-Sat, parochie de clasa II., în protopresb. Abrudului, a fost ales d-l Iosif Gomboş, diacon, din Vidra-sup., cu majoritatea absolută a voturilor. Au fost 7 competenţi.

*

Profesor acusat de lesa majestatis. Ḑiarele maghiare aduc ştirea, că profesorul Varga Ottó dela institutul „Francisc Iosif“ din Budapesta, a fost suspendat din post şi va fi dat pe mâna tribunalului penal, acusat fiind de lesa-majestatis. Pe la finea anului trecut profesorul Varga ţinu adecă o prelegere despre evenimentele dela 1848-49, vorbind despre dinastia habsburgică aşa cum nu se cuvine. Despre împĕratul Leopold I. a ḑis, că „a fost tiran ca cei mai mulţi Habsburgi“. Fiul unui general a comunicat acésta tatălui sĕu, care a denunţat pe profesor la locurile competente, şi de atunci profesorul a fost controlat aşa, că se luau notiţe stenografice după prelegerile lui... Unul dintre elevii institutului ştie sĕ spună, că Varga a zis odată în decursul unei prelegeri: „Majestatea Sa, din indurarea lui Dumnezeu extrawurst!...“

*

Nóuă reuniune de păstrare şi anticipare. Pentru a deştepta spiritul de economisare şi cruţare în tóte clasele societăţii, ear prin primire de depuneri spre fructificare şi prin deschiderea de credite solide, a sprijini mai ales pe meseriaşi, industriaşi, economi, muncitori etc., se înfiinţézâ o reuniune sub firma „Corona“ în Timişóra — Elisabetin. Capitalul reuniunei se compune din cvote à 50 coróne, care se solvesc lunar câte 1 corónă. La subscrierea prospectului de întemeere este a se solvi 1 corónă spre acoperirea speselor de întemeere. Prospecte şi cóle de subscriere se pot primí dela dl Vincenţiu Belinţianu, contabil la Asociaţ. funebrală română.

*

Un consilier de stat asasinat. Din Constantinopol se vesteşte, că consilierul de Stat Djavid, fiiul marelui vizir a fost omorît cu trei focuri de revolver de către un Albanez. Ucigaşul a fost prins.

*

Curse de tauri — fără tauri! Parisienii cei dornici de sensaţie, voiau sĕ introducă nu de mult şi ei sângerósele curse de tauri — obiceiu vechiu în Spania — cari sĕ le mai agite puţin nervii têmpiţi şi setoşi de delicii iritătóre. Planul însĕ s'a zădărnicit într'un mod de tot caraghios. Cursele era sĕ aibă loc în St. Denis lângă Paris. Primul taur însĕ care a întrat în arenă, a sărit peste o barieră şi a fugit pe câmp, unde a fost omorît. S'a ivit o mare panică printre spectatori, dintre cari mai mulţi au fost călcaţi în picióre sau contusionaţi. Cursele au fost deci oprite pentru totdeuna!

*

Earăşi „maghiarisarea“. E sciut, câtă fantasie bolnavă întrebuinţézâ Ungurii nostri, pentru a afla mijlóce cât mai eficace întru realisarea fantomei lor de maghiarisare. Scim şi căile pĕcătóse, ce le bat ei întru ajungerea acestui scop. E destul sĕ amintim numai campaniile mişelesci, ce s'au pornit contra bieţilor împiegaţi strĕini de pela drumurile de fier, ca sĕ ţi-se scóle pĕrul pe cap la privirea atacurilor barbare îndreptate contra ori cărui simţĕmênt nobil de rasă strĕin. Acum, de nou glăsueste o fóie ungurésca, de astfel de fapte „frumóse şi vrednice de urmat“. Societatea ung. de navigaţie „Adria“ a îndrumat în luna trecută pe întreg personalul subaltern, ca în curs de doi ani toţi sĕ înveţe limba maghiară, căci de unde nu, amploiaţii cari nu vor şti ungauresce, vor fi dimişi din întreprindere. Acum mai nou, societatea a angajat şi dascăli, cari sĕ înstrueze anume în limba ungurésca personalul de pe corăbii.

Inainte numai!

*

Doi copii sub dărîmături. In zilele trecute în o comună de lângă Baja mai mulţi copilaşi se jucau pe o movilă de năsip din apropierea satului. Sub movilă era săpată un fel de peşteră, în care puteai întra. Doi dintre copii au întrat în acéstă văgăună, ear ceialalţi au început a juca deasupra lor. Din nenorocire terenul s'a surpat, şi bieţii copii au fost îngropaţi de vii.

*

Tromf! A păţit-o prost un tinĕr, cartofor mincinos, mai în zilele trecute. Călĕtorea pe trenul dela Orade la Beiuş. In cupeul lui trei înşi cultivau cu mare aparat jocul 21. Tinĕrul nostru a privit mult, dar de la o vreme n'a mai putut resista, a întrat şi el în joc. Şi a perdut mult băiatul; dar nu-i păsa. Deodată însĕ din „întêmplare“ a scăpat o carte pe ferêstra cupeului afară. Ceilalţi s'au nĕcăjit, dar tinĕrul i-a liniştit, scoţênd dela sine nişte cărti nóuĕ de tot. Şi au continuat jocul. Al nostru acum a căpĕtat curaj; punea mult şi câştiga mult. Dela un timp însĕ cei trei au băgat de samă, că nu-i lucru curat; tinĕrul cârţaş îi pilise binişor. Au băgat de sémă, că tinĕrul înşelase. Una douĕ, uşa cupeului se deschise, şi doi dintre ei luând pe sus pe înşelĕtorul, uş'! — afară cu el! Apoi au continuat jocul în linişte... cu cărţile înşelătorului!

*

Pisici ucigaşe. Zilele acestea s'a întêmplat în Paris un caz îngrozitor. Intr'o casă veche din strada Croix-Vivert, locuia de mulţi ani o femeie bĕtrână şi sĕracă, cari-'şi agonisea pânea din adunarea şi vênzarea de sdrenţe. Ea avea bucurie şi plăcere mare de pisicele, cu care îşi împărţea şi ultima bucată de pâne. Pisicele erau grase şi frumóse; bĕtrâna în fie care séră se întórcea acasă cu coşul plin de mâncare pe seama lor. Avea cu totul şése pisici. Odată locuitorilor din aceeaşi curte le păru bătător la ochi că de câte-va zile nu mai vĕzură pe bĕtrâna femeie. Crezênd că ar fi bolnavă, încercară sĕ între la ea în odaie, a căreia uşă însĕ era încuiată. Fiindcă nici după mai multe bubuituri nu primiră rĕspuns, sdrobiră brósca uşei şi întrând găsiră pe nenorocita femeie mórtă. Pisicele omorîseră pe binefăcĕtórea lor, sfâşiindu-o cu ghiarele şi diformându-i faţa într'un mod îngrozitor.

*

Cum trăiesce Luccheni? Fórte domneşte, mai domneşte ca mulţi ómeni de omenie. Eată menuul hidosului ucigaş al împĕrătesei-regine Elisabeta: Diminéţa cafea cu lapte, 1/2 litru, sau ciocolată. La amézi supă de legumi, 1 litru, (fasole, urez, macaróne, varză, etc.) Dumineca şi Joia 300 grame carne cu salată. Sara: supă cu verdeţuri. Tot la 2 zile 1 klgr. pâne. Apoi, dacă se pórtă bine şi lucră, capĕtă şi 2 deci vin roşu. Poftă, se spune, că are bună. Ear de vecînica monotonie a temniţei nici că se sinchisesce.

Revista economică

A 3-a exposiţie de póme, struguri şi derivatele lor,

aranjată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“.

I. Programul

exposiţiei, ce se va ţiné din 22 până în 29 Octobre st. n. 1899 inclusiv în oraşul Sibiiu.

1. In scopul de a înainta pomăritul şi vieritul, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ va aranja în cursul celor opt zile amintite, în oraşul Sibiiu, o exposiţie de póme, struguri şi derivatele lor, avênd a se împărţí de astădată premii în sumă de 170 cor., din cari 150 dăruite de Reuniune, ear' 20 cor. dăruite de *membrii comitetului central al Reuniunei pentru cea mai frumósă colecţie de póme;* deasemenea se vor distribuí şi diplome de recunoştinţă.

Exposiţia va cuprinde póme şi struguri de tot felul în stare naturală, deasemenea derivatele lor, anume: póme uscate şi fierte, lictar, compot, dulcéţă, must, vin, rachiu, oţet, oleiu etc., cum şi unelte, întocmiri şi modele din ramurile atinse.

2. Exposiţia se va deschide Duminecă, în 22 Octomvrie n., la 11 óre înainte de prânzşi va ţiné până în 29 Octomvrie st. n., la 3 óre d. a.

Exposiţia se ţine în ***pavilonul Reuniunei de patinat*** (strada Schewis, lângă Gesellschaftshaus).

3. Ca esponenţi pot lua parte afară de membrii Reuniunei, locuitori din întreg comitatul Sibiiului, ***cât şi locuitori din alte comitate,*** numai cât premiile se vor încuviinţa cu preferinţă membrilor.

Cerênd trebuinţa, esponenţii au sĕ dovedéscă, că au produs înşişi obiectele espuse.

4. Merele, perele, gutuile şi persecile au sĕ fie espuse fie-care soiu în câte cel puţin 5 esemplare sănĕtóse şi bine desvoltate ear' prune, nuci, struguri ş. c. l., câte trebue spre a umplea un tăier îndatinat.

Abateri se pot face numai cu póme şi struguri de o valóre şi mărime neobicinuită.

Exponenţii au sĕ însemne obiectele de espus cu numiri în regulă, eventual şi cu numirea locală.

5. Primirea obiectelor în localul exposiţiei se face cu începere din 17 şi până la 21 Octombre st. n. prin comitetul aranjator local, care îngrijeşte de punerea lor în regulă şi înzestrarea cu bilete, cuprinzênd numĕrul curent, numele şi comuna exponentului, numirea pomologică şi resp. locală a soiului.

Comitetul petrece aceste date şi eventuale observări în o listă generală, care se înmanuézâ juriului.

Póme găunóse, putrezite sau altcum stricate, nu se primesc la expoziţie.

Cu totul eschişi dela exposiţie sunt, fireşte, strugurii şi tot ce ar proveni din viile puse sub oprelişte din causa filoxerei.

6. Esponenţii, cari nu ar lăsa obiectele trimise ca dar Reuniunei, despre ce trebue făcută arĕtare, le vor lua în primire până Marţi, în 31 Octomvrie st. n. la 12 óre din zi, căci de ací încolo nu se garantézâ pentru ele.

7. Exponenţii sunt îndatoraţi a se îngrijí înşişi de transportul obiectelor de expus.

8. Din pómele, ce s'ar trimite spre vênzare trebue expuse cel puţin 20 exemplare nealese.

9. Se vor distribui drept premii diplome de recunoştinţă şi se vor împărţi de astă-dată *38 premii* în sumă de 170 coróne, anume:

Grupa I. Póme în stare naturală.

Un premiu de 20 coróne în aur, dăruite de membrii din comitetul central al reuniunei nóstre pentru cea mai frumósă colecţie de póme.

a) mere, pere şi gutui:

1 premiu de 10 coróne
1 „ „ 8 „
2 premií câte 6 „
2 „ „ 3 „
2 „ „ 2 „

b) prune şi perseci:

1 premiu de 8 coróne
1 „ „ 6 „
2 premii „ câte 3 coróne
2 „ „ „ 2 „

c) nuci, alune, castane, migdale, córne ş. c. l.:

1 premiu de 5 coróne
1 „ „ 4 „
1 „ „ 2 „

Grupa II. Struguri.

a) struguri de vin:

1 premiu de 8 coróne
1 „ „ 5 „
2 premii „ câte 2 „

b) struguri de masă:

1 premiu de 8 coróne
1 „ „ 4 „
2 „ „ 2 „

Grupa III. Derivate din póme şi struguri.

a) must, vin, rachiu, oţĕt şi oleu:

1 premiu de 8 coróne
1 „ „ 6 „
3 premii „ câte 2 „

b) póme uscate, lictar, compot, dulcéţă s. c. l.

1 premiu de 6 coróne
3 premii „ câte 2 „

Grupa IV. Unelte, întocmirí, modele ş. c. l.:

1 premiu de 6 coróne
2 premii „ 2 „

(Va urma.)

VARIETĂŢI

(*O descoperire rară*) Nu demult o descoperire extra-ordinară s'a făcut în California, de către nişte arheologi. E vorba de descoperirea unei noui rase omeneşti. In o cavernă adêncă, astupată cu pietre enorme şi muşchiu, s'a găsit o femee mumifiată ţinênd un copil în braţe. Ea este de o talie gigantică, căci are înălţimea de 2 metri şi 50 cm. Acésta mumie nu aparţine nici unei rase omeneşti cunoscute până acum. Piciórele mai cu sémă au fost obiectul unei mari nedumeriri a archeologilor; sunt fórte mari, şi degetele tóte egale, prezentând forma unui drept-unghiu. Se zice, că ar fi existat odată o rasă de ómeni cu piciórele pătrate, înalţi ca elefanţii, şi cari locuiau pe marginele Pacificului. Exemplarul ce s'a descoperit precizézâ acuma acea existenţă, care înflorea, după calculele făcute, acum 11.500 de ani!

*

(*Cea mai mare casă din lume*) se află, firesce, în America. E casa numită „Park Row Sindicate“. Acest edificiu înalt de 128 metri, este situat în centrul New-Yorkului, vis-á-vis de edificiul postal. Are peste tot 34 caturi, socotind mansardele şi subsolurile, şi e locuit de 4 mii de persóne.

*

(*La un birt în luna Decembre*) — Chelner! Ce ai rece în acest moment?

— Piciórele, domnule!

Nr. 762—1899. [210] 2—3

Publicațiune

Sâmbătă în 15 Octobre a. c. la 3 óre p. m. se va da în arêndă — pe calea licitațiunei publice — dreptul de pășunat de **600 jug. în hotarul Daia,** pe timpul **din 1 Novembre până în 1 Martiu 1900.** Domnii interesați sunt invitați sĕ participe. Condițiunile licitațiunei se pot vedea la oficiul comunal, unde se va ținea și licitațiunea.

Daia, în 8 Octobre, 1899.

Oficiul comunal.

---

ad. Nr. 508—1899 [203] 1—3

Concurs repețit

După-ce la postul de paroch din parochia vacantă de a III-a clasă Murĕș-Ludoș, nu s'a insinuat nici un concurent, prin acésta de nou se publică concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt staverite de comitetul parochial, despre ce se pot lua informațiuni dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-'și așterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu, în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Turda, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cojocna, 4 Iuliu 1899 st. v.

Teodor Ciortea
adm. ppresb.

Nr. 529—1899 [214] 1—3

Concurs repețit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Vorța cu filia Valealungă, protopresbiteratul Iliei, prin acésta se escrie concurs nou cu termin de 30 zile, dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 442 fl. 65 cr.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Concurenții sĕ'și aștérnă petițiunile concursuale, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta și în biserica din parochie, spre a face conoscință cu poporul, înainte de espirarea terminului sus indicat.

Ilia, la 1 Septembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter

Nr. 445/1899 prot. [211] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantei parochíi de clasa a treia Șarpatoc cu filia Vĕlcândorf, protopresbiteratul Sighișórei, se escrie concurs repețit cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împrennată cu acest post de paroch este 360 fl.

Reflectanții la acest post sunt avisați a-și înainta cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se aștéptă sĕ se presenteze în vre-o Dumineca sau Sĕrbătóre la biserică, pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochíi“, pentru a celebra și cuvênta.

Sighișóra, 13 Septembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișórei, in conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop

Nr. 249 protopresb. 1899 [212] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de classa III. Hundorf cu filiile Domald și Senereuș, protopresbiteratul Mediașuiui, se escrie concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post statorite în ședința comitetului parochial din 26 Aprile 1898, dau suma de 256 fl. anual.

Reflectanții la acest post, au a-'și așterne petițiunile lor instruite conform legilor în vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei, se pot primí dela oficiul protopresb. și dela comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, in conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaș, 21 August 1899.

Romul Mircea
protopop

Nr. 533/1899. [207] 2—3

Concurs repețit

Pentru întregirea parochiei de cl. a III-a Sibișel în protopresbiteratul Sebeșului, prin acésta se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 432 fl. 70 cr. Informațiuni mai detailate în privința emolumentelor se pot trage dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții au sĕ-'și aștérnă cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 24 Septembre 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sergiu Medean
protopresbiter

Nr. 526/1899 [208] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Bobêlna, protopresbiteratul Geógiului, se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în sinodul parochial din 5 Septembre.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi se dau la oficiul protopresbiteral, eventual la comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ și subștérnă cererile concursuale, instruite conform dispositiunilor statutului organic și a regulamentului pentru parochìi la oficiul protop. mai jos însemnat în terminul mai sus indicat, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-'și documenta desteritatea în cele rituale, și a se face cunoscuți poporului.

Hondol, 9 Septembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geógiului, în conțelegere cu sinodul parochial respectiv.

Vasiliu Pipoș
protopresb.

---

ad Nr. pp. 548/1899. [209] 2—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Agribiciu cu filia Căpușul-mare, prin acésta se escrie concurs repețit cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 408 fl. 20 cr.

Doritorii de a competa la acest post, au a-'ș' așterne subscrisului până la terminul sus indicat, suplicele de corcurs instruite în sensul normelor în vigóre, și a se presenta în vre-o Dumineca sau Sĕrbătóre la sf. biserică, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. a Clujului, în conțelegere cu respectivul comitet parochial.

Cluj, 6 Septembre 1899.

Tuliu Roșescu
protopresbiter

In *Tipografia* și *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de

Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Prețul broș. fl 1.20, pentru România 3 franci.

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș. à fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș. . . . . „ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș. „ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Conspectul cărților bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți broș.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„	1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 105 Sibiiu, Sâmbătă 2/14 Octobre 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Austria.

Imperiul austriac compus din o mulțime de elemente heterogene, popóre de diferite limbi, pe cari mâna sorții le-a pus la olaltă în decursul timpurilor istorice, a fost expus în ultimii ani la cele mai grele frământări interne, svêrcoliri, apte a-l duce la o totală dismembrare.

Nici nu e mirare. Modul măiestrit al alcătuirii de state nu póte închega într'un întreg armonic de o durată perpetuă conglomerate etnice atât de diferite de olaltă. Consciința națională trezită azi în fiecare popor împedecă planurile de aservire, ce heghemonii moștenitori ai unor vremuri de tristă memorie, le făuresc contra concetățenilor lor.

Elementul german și slav în Austria își stau în cea mai crâncenă luptă față în față. Și unul și altul e puternic materialicesce și spiritualicesce, și tocmai acésta face că prognosticul luptei sĕ devie atât de problematic și sĕ vezi ací pe Germani învingĕtori, ací pe Cehi, cel mai puternic popor slav în Austria. Invingerile unora sau altora de regulă sunt transitorii, căci ori-ce perdere oțelesce pe contrar mai mult, 'i dă nóuĕ arme în mână, și așa speranțele, bucuriile momentane, ce le vedem în o tabĕră sunt presărate cu amare hapuri aplicate din partea contrară.

E cunoscut cetitorilor nostri, că parlamentul austriac de mult timp și-a sistat ori-ce activitate, și în locul constituționalismului au întrat în vigóre ordonanțele ministeriale. Acesta a fost resultatul obstrucționalismului deputaților germani, cari au impedecat ori-ce funcționare regulată a mașinăriei statului, a parlamentului. Sgomotul, gălăgia și-a avut efectul.

Resóne mai înalte de stat și intervenția Corónei au adus cu sine o surprindere în desvoltarea afacerilor interne ale Austriei. Vêntul lin, ce începuse sĕ adie în atmosfera publică pentru îndreptățirea de existență a limbei cebe în anumite cadre ale organismului de stat, alăturea cu cea germană, deodată s'a prefăcut în crivĕț rece și germenile, ce abia încolțise, e asfixiat în primele stadii ale desvoltărei sale.

In nóua fasă politică, în care a întrat Austria, fără îndoială a primit de nou elementul german frânele ce le scăpase în cât-va. Dar cu cât e mai pronunțat caracterul german al erei celei nóuĕ, cu atât mai mare pericul amenință din partea majorității, care o formézâ slavii cu celelalte fracțiuni parlamentare. Noul cabinet de funcționari, al cărui președinte e fostul guvernator al Stiriei, italian de origine, contele *Manfred Clary*, a primit una din cele mai grele moșteniri posibile. Abrogarea ordonanțelor de limbi sau facerea unei „tabula rasa“ încă înainte de a urni locomobilul înglodat, e în tot casul un act, ce va produce o grea furtună. Va urma apoi alegerea delegațiunilor pentru votarea pactului cu Ungaria, earăși o chestie și mai anevoiósă decât prima, pentru-că diferită e posiția, ce partidele o iau în chestia acésta, și de o unitate de vederi nu e vorba.

Gruparea deputaților austriaci din punctul de vedere național e următórea: de tot sunt 425 mandate, din cari 5 vacante; partidele germane la olaltă au 192 mandate, ear cele ne germane 215, pe lângă cari se mai adaogă ale partidei mijlocii din Moravia și ale social-democraților în suma de 18. Maioritatea absolută a voturilor — de 238 — o are „drépta“, compusă din cehi, slavii de sud, poloni, germani conservatori și români. Românii dispun de 5 mandate.

Când tóte partidele, ce alcătuesc drépta, vor lupta solidar, de o desvoltare sau descurcare a lucrurilor în sensul dorit de germani nu póte fi vorba. Tóte hotărîrile luate până acum de conferința deputaților cehi culminézâ în cea mai energică oposiție cabinetului, care ar desființa ordonanțele de limbi. La aceste hotărîri s'au asociat și deputații cehi din Moravia, cari „accentuézâ alipirea lor la decisiunile comitetului executiv al „dreptei“ și promit cea mai declarată oposiție, atât în parlament, cât și în delegațiuni; în cassarea ordonanțelor de limbi privesc și ei începutul ostilităților contra poporului ceh și o catastrofă pentru stat; în instituirea cabinetului de funcționari violarea principiilor fundamentale ale constituționalismului.

Convocarea parlamentului s'a anunțat pe 6/18 l. c. când se va face deschiderea prin mesaj imperial. Până atunci consultările, pe față și pe după culise, decurg cu mare zor. Ministrul Clary ține conferențe cu representanții diferitelor partide, atât din „drépta“, cât și din minoritate, cu scopul de a resolva pe cale pacinică, pe cât va fi posibil — divergențele.

Cehii și Slavii de Sud vor urma aceea'și tactică în combaterea guvernului; Rutenii și Polonii sunt încă nedeciși.

In conferența „dreptei“, luând parte și d-l baron Hormuzachi, deputat bucovinean, a espus situația Românilor din Bucovina, devenită insuportabilă în urma persecuțiilor nemai pomenite ale guvernului țerii. Precum vedem, interesele diferitelor partide divergează atât de mult, încât o soluțiune netedă nu e verosimilă.

Curtea regală la Budapesat. Mâne 3/15 Oct. sosesce Maiestatea Sa Monarchul în capitala ungară. Pe tot timpul petrecerei sale acolo, va acorda audiențe în fiecare zi de Luni și de Joi.

Vot universal pentru acei, cari sciu scrie și ceti ungurește. Deputatul 48-ist Benyovszky, făcêndu-și darea de sémă înaintea alegătorilor în Kis-Harta a zis între altele, că partidul independist va porni acțiune pentru votul universal, legat de condiția, ca alegĕtorii se scie scrie și ceti ungguresce. Atunci mai bine l-ar numi vot parțial!

Revistă Bisericéscă

Convocarea Sf. Sinod al României

Sfântul Sinod al bisericei ortodoxe române din Romania e convocat în sesiune ordinară de tómnă pe 12/24 Octobre la București.

Unitatea bisericei.

(Urmare)

Tóte acestea făceau, ca creștinul sĕ fie acelaşi cu credința și viața sa pretutindeni, și diferitele biserici sĕ fie în tocmai una, după modelul alteia, mărturisindu-se și crezêndu-se pretutindeni, una și aceeaşi învĕțătură a Evangeliului lui Iisus Christos.

Un alt mijloc pentru conservarea unitățeí a fost cultul. Este de netăgăduit, că cei d'întâi creștini fiind recrutați dintre Iudei, observau óre-cari rituri mosaice și exercitau cele relative la cult la o laltă cu Iudeii, până la distrugerea Ierusalimului, și înșiși apostolii urmau ast-fel. Ei mergeau împreună cu credincioșii la templu, nu numai pentru a le predica și a 'i instrui, dar chiar pentru a lua parte la cult la olaltă cu Judeii. Unii chiar nu voiau a se deosebi, în păstrarea și îndeplinirea cerințelor legei întru nimic de Iudei. Ast-fel, despre Iacob cel mic, fiu al lui Alfeu se spune că el ar fi păzit cu sfințenie până la sfîrșitul vieței sale tóte preceptele legei. Dar tóte acestea, fiind necesitate de starea lucrurilor de atunci și ca o condescendență pentru a dobândi pe Iudei, încetul cu încetul dispar, și de odată cu distrugerea templului din Ierusalim, creștinii încep a nu mai avea nimic comun cu Iudeii.

Faptele Apostolilor însĕ ne spun că chiar de la însăși înființarea Bisericei, era óre-care deosebire. D'aci aflăm că chiar creștinii Bisericei din Ierusalim, dacă mergeau la templu cu tendințe de a satisface óre-cari

---

FOIȚA

Sava Popovici

(Urmare)

Nu lipsesc a aduce la cunoscința Excelenției Vóstre, că tóte marșurile acestea cum prin Piemont așa și prin Lombardia, cruciș și curmeziș, ziua și nóptea mai mult în plóie ca pe svîntat, cu nespusă ostenélă le-am făcut pe jos, nefiindu-mi îngăduit a-mi cumpăra o căruță sau de nevoie o telégă. Eram silit a călători, însĕ cu 60 fl. v. a., ce căpătasem spre cumpărarea unui cal, era peste putință de a căpăta un mul ticălos și așa rĕmâind în adevĕr capelan de linie (pedestru), am fost silit a face tóte ostenitórele marșuri resboinice, pe jos dela început până la sfîrșitul catastrofii în Solferino, unde am devenit în mânile Francilor ca prisoneriu; ear acésta a urmat în chipul următor:

După-ce am părăsit compania din Castenedolo, ne-am subtras dealungul colnicilor spre Castiglione, tăbărînd dincolo de castelul Volta, unde am petrecut 2 zile în lagăr, apoi eară am fost mișcați înainte la Cuindizano, și mai departe la St. Casiano. In 20-lea luna a 6. ne reîntórserăm cât de bine în fugă până la Saleţio, după colnicele artifice romane, unde am rămas bivuacând 3 zile. Aici ne-a cercetat prea iubitul nostru Impărat și Domn, trecând la Villafranca, și ne-a juruit cât mai îngrabă lovirea cu inimicul seu reinaintarea spre Lombardia la locurile părăsite. (?) La auzul acestei vești mulți sucea din cap și esclamau: „dar apoi sĕ murim în șanțurile nóstre ce le-am clădid și pustiit“; cu tóte acestea voia și rîvna ficiorilor de a se lupta și nici morți a-'și părăsi posițiunile încredințate lor, este nespusă.

Porunca Domnitorului sĕ înalță ca fulgerul prin tóte taberile deschilinite și numai ce auzirăm, în 21 Iunie, că a Sa Maiestate a cercetat unele lagăre, dar pe neștiute, și se fi făgăduit re'naintarea eară preste Melzo cu fața spre Lombardia. Chiotile de bucurie nu mai vrea sĕ încete, durere însĕ, căci acestea se auziau numai din gurile bravilor nostri ascultători feciori.

In 23 Iunie, în ziua de „Joia verde“, des de diminéță fără ca sĕ primesc un aviso, mĕ încunoscință servitorul meu, că armata corpului nostru a pornit înainte, respective „avane înapoi“, va sĕ zică: re'nainte. Fără ca sĕ perd o secundă din timp, mĕ îmbrăcai cu o reverendă ușóră, făcută anume pentru drum, îmi luaiu trăistuța de piele după grumaz, pentru păstrarea Sf. Misterii, precum și patrafirul și molitvelnicul mic, și fără de a gustări ceva, pornii la drum în fruntea regimentului, lăsând pe servitor sĕ mĕ urmeze mai într'un târziu, aducênd cele de lipsă pentru traiul vieții, în lagăr la Solferino.

După o călătorie de 8 óre, mĕ resbi o fóme nedumerită, lăsai sĕ trécă batalion după batalion, în marșul obicinuit, eu însĕ remânsei într'o cafenea de beui un pichisre di aqua marinata, de care mai era de căpătat, dar alt ceva nimic. Tóte satele și orașele erau pustiite de către locuitori, singur Volta și Cavriana nu erau părăsite de orășeni. Abia cu mare greutate am putut căpăta în Castelaro puțintică polentă cu óuă strapațate. Locuitorii se tânguiau că iau despoiat franțozii de tot proviantul propriu avut.

Până a ne întări deabieluța în zisa stație, regimentul nostru, însoțit de altele eșise la forposturi fără ca sĕ se întâlnéscă cu inimicul, pe care-l căuta prin tóte adêncuriie ascunzĕtóre.

Insoțit de medicul superior al regimentului, pornirăm sub arșița aprinzĕtóre a sórelui, după regimentul propriu, ce se depărtase mai bine de 2 mile de noi, și numai cam către séră am putut eară a ne însoți cu unii din céta regimentului: cu rittmaister Pap dela general-stab și ceialalți adjutanți generali, cu care însoțindu-mĕ am căpătat mai cu ușurătate o felie de mămăligă cu salamă, pe care o împărții cu d-l colonel al nostru Iosif Dormuș, ce asemenea nu mâncase nimic din causă cuviinciósă, căci drumul din nópte până în nópte fù ocupat cu trecerea trupelor, printre cari nu aveau loc carĕle cu proviantul armatei, dar astă desrênduiélă fù în tot locul, mai cu sémă înainte de bătaie, unde după un marș de 2—3 zile, s'a lovit cu dușmanul (cel odichnit si hrănit), cu rânza deșartă, și totuși voia și curajul în lupte și asalturi grandióse nu le-a lipsit feciorilor nostri, cari s'au făcut nemuritori în ochii inimicilor lor franci. — Nóptea între 23 și 24 am eșit singur la forposturi cercetêndu-mi pe eroul colonel și lângă d-nii ofițiri și pe ficiorii mei români, ce se aflau retrași dela lesele de pândire, apoi me întorsei la sus numiții adjutanți, cu cari me culcai în grajdul vecin, la o parte dinapoia cailor.

Nóptea în lina ei tăcere trecù pe dinaintea nóstră fără ca sĕ-'și lase vre-un suvenir bun ori rĕu; dară sórele ce apusese în séra trecută într'o mare purpurie aurind și pe cei mai doioși colnici ai Solferinului, acum abia se ivia după colnici, năduşit de céța norilor, ce mugeau din tunurile ucigătóre, cari începuse dela 4 óre diminéța a scuipa asupra acelora, ce le sta vis à vis. Comandantul lor profeția cu tonul descordat, că cea mai ferbinte dintre tóte zilele a fi ziua de 24 Iunie.

Tunetele cele dese și păräiturile mĕrunte din pușți, ce se auziau binișor, nu făceau atâta cerinţe ale legei, ei însě se deosebeau de Iudei prin practicele lor religióse proprii, diferite de ale acestora, şi născute în însuşi sînul bisericei lui Iisus Christos. Dar chiar mergênd a se închina la templu, ei nu voiau a se amesteca cu Iudeii. Şedeau cu toţii, deosebiţi la o parte, în pridvorul lui Solomon şi se adunau prin case particulare anume, unde celebrau sfânta Euharistie în cântări de imne şi psalmi, fiind cu toţii uniţi într'un cuget prin curăţenia inimei.

Despre aceste întruniri ale creştinilor, pentru a celebra sfânta Euharistie, adică frângerea pâinilor; cu alte cuvinte, pentru a-'şi exercita cultul lor creştin, se face menţiune în multe locuri din Faptele Apostolilor şi scrierile Noului Testament, ceea-ce însémnă existenţa unui cult propriu al creştinilor în epoca Apostolilor.

Din tóte aceste locuri vedem, că frângerea pânilor şi celebrarea Euharistiei, în timpurile Apostolilor, adică în Biserica primară, era centrul cultului Dumnezeesc al creştinilor şi îşi avea ritualul sěu determinat, neavând nimic comun cu practicele religióse ale Iudeilor, sau cu cerinţele Legei; acelaşi însě pretutindeni şi comun tuturor creştinilor din tóte bisericele.

Acordul şi armonia cea mai perfectă, ca sě nu zic identitatea, care există între diferitele liturgii vechi ale bisericilor, Palestinei, Alexandriei, Antiochiei, Siriei, Etropei, Armeniei şi chiar din Roma, sunt proba cea mai evidentă despre unitatea cultului bisericei creştine de la început, ca prin acésta unitate şi uniformitate, sě se pótă păstra unitatea credinţei şi a Bisericei. Ele au suferit de sigur, în decursul timpului, óre-care modificări, omisiuni şi mai cu sémă adaose, dar partea care este comună şi aceeaşi în tóte, presupune vechimea şi originea lor apostolică.

Apostolii ţineau cu sfinţenie la cuvintele Domnului şi în tot timpul şi cu tótă ocasiunea sfătuiau pre credincioşi ca şi ei sě ţină de asemenea, sě le respecte şi sě le considere ca depositul cel mai sacru ce au de păzit şi de păstrat în acéstă lume.

(Va urma).

Revistă internă

Budgetul statului pe 1900. Dintre obiectele mai însemnate aduse pe tapet în *parlament*, remarcăm budgetul statului pe 1900, presentat din partea ministrului de finanţe Lukács.

Bilanţul arată un prisos de 1,831.583 coróne la întrate, aşadar deficitul a început a-şi lua rěmas bun din vistieria statului. Fapt destul de îmbucurător în sine, dovadă că sě fac multe economisări în unele resorturi ale ministeriilor.

Iată însě cum se întrebuinţéză economisările: pentru instrucţia poporală se va da cu 1 milion 400,000 coróne mai mult din care se vor înfiinţa *200 de şcóle nóuě de stat.*

Pentru ameliorarea salariilor învěţătoresci, e destinat un plus de 600,000 coróne; cu *76.000 coróne* se va cheltui mai mult pentru teatrele maghiare, pentru economia de vite un plus de 220,000 şi pentru cea de câmp 200,000 coróne.

Cu tóte aceştea eşitele se urcă din an în an cu câte *46—48 milióne,* cea-ce se resimte tot asupra cetăţenilor. Suma acésta încassată de pe umeri poporului ar putea fi productivă când ea s'ar folosi pentru ridicarea industriei a comerciului şi pentru lucrări publice.

Aici însě se fac economisări şi prin acésta lucrătorii trebue sě ia lumea 'n cap, neprimind muncă. Tot prisosul de pe un an pe altul se reservă pentru a avea de unde cheltui cu întroducerea reformei în *administraţie*, cu îmbunătăţirea *artileriei*, şi cu eventuala urcare a *cuotei.*

De altă parte se ventiléză chestia *scăderei dărilor*. Se va sterge aruncul general de venit şi astfel în total acéstă rubrică va da suma de 6 milióne florini, reducere asupra posesorilor de pămênt. In privinţa împărţirei dărilor se vor face unele reforme, fiind acelea rěu împărţite. Se va lua în privire şi reforma dărei de case şi a dărei de venit, estinzêndu-se prescrierea dărei asupra tuturor categoriilor de venit.

Revistă externă

Isbucnirea rěsboiului. La ultimatul Republicei-Sudafricane Anglia a dat imediat rěspunsul scurt şi precis: că regretă cuprinsul aceluia, însě n'are sě dea nici un rěspuns. Acésta nu însemnéză alt-ceva decât declaraţie formală de resbel şi începerea ostilităţilor între ambele state Pentru ori-cine e evident, că sfêrşitul rěsboiului în casul când tóte puterile strěine vor sta neutrale, are sě fie fatal Burilor. Puterea uriaşă a Angliei, chiar dacă va costa cât de multe jertfe, are sě strivéscă pe Africani. Corăbiile engleze cu transpórte de soldaţi şi muniţiuni curg roiuri din tóte părţile, îndreptându-se spre ţermurii sudici ai Africei.

*

Nóuě complicaţii. Regele Menelik, al Abysiniei, a pornit spre Aduah, însoţit de o numerósă suită, între care se află şi ministrul italian Ciccodicola.

Cu tóte că se dau ca motiv al acestei călătorii nişte serbări religióse, totuşi se crede că sunt la mijloc şi chestiuni politice. Se zice anume, că Rusia ar fi aţîţat pe Regele Menelic, ca acesta sě facă greutăţi englezilor in Sudan, pe când armata engleză va fi angajată în Transvaal.

Scrisóre din Sělişte

Sělişte, 29 Septembre 1899.

— (*Din viaţa reuniunilor de aici.*) In mai multe scrisori publicate în acest preţuit ziar am arătat activitatea ce o desvóltă unele reuniuni esistente aici. Continuez de astădată cu alte dóuě reuniuni. O fac acésta pe deoparte sě se vadă câte bune se pot face acolo unde fruntaşii poporului sunt ómeni cu durere şi cu tragere de inimă cătră popor, unde buna înţelegere şi încrederea reciprocă predominéză asupra patimilor şi ambiţiilor private. Un lucru de tot rar la noi! Pe de altă parte o fac acésta, pentru de a serví de imbold, de îmbărbătare şi imitare fruntaşilor de prin alte locuri.

Cea mai tineră reuniune este „Reuniunea română de cântări“. Deşi plănuită de vre-o 3—4 ani, numai în anul acesta s'a pus basă solidă la infiinţarea ei. Azi-primăvară s'a constituit pe basa statutelor, cari spre bucuria generală chiar în zilele acestea au primit înalta aprobare.

Inchegată acésta reuniune, care cuprinde în sinul sěu pe toţi fruntaşii inteligenţi, pe meseriaşi şi pe tinerimea de ambele sexe, fie ca membri fundatori, fie ca membri activi, escepţie făcênd dóuě persóne cari în primo loco erau chiar datóre a întra în acésta reuniune, — în curênd ea a fost încoronată cu frumóse succese.

Sub presidiul d-lui Nicolau Roman, şi a dirigentului, d-l Iuliu Crişan, acéstă reuniune, deja după doue luni a trecut prin o probă de foc, cu un succes atât de splendid, la care nici cei mai optimişti binevoitori ai reuniunei nu ne aşteptam.

Acéstă probă de foc a fost: concertul dat cu ocasiunea adunărei generale a „Societăţii fondului de teatru“.

Succesul deplin mulţămitor constatat atât de presă cât şi de bărbaţi specialişti în acésta materie, a făcut mare cinste şi laudă dirigentului şi membrilor activi ai acestei reuniuni.

Imbărbătată acum de frumosul succes, reuniunea 'şi continuă activitatea cu un zel de model. Pentru mai bună, mai sigură şi mai acurată instrucţiune în arta musicei, reuniunea şi-a procurat un clavir.

Legăm mari şi măreţe speranţe de acéstă reuniune, pentru că menită este ea a ridica bunul renume al Sěliştei, precum şi a păstra prin ea buna-înţelegere în societatea de aici.

Laudă se cuvine plănuitorului ei, d-lui Dr. L. Leményi şi a intemeietorului ei, d-lui P. Drăghiciu.

O altă Reuniune, care de present desvóltă o activitate bogată e: „Reuniunea meseriaşilor români din loc“. Infiinţată la anul 1881, activitatea acestei reuniuni s'a mărginit aprópe numai la „aplanarea diferenţelor şi neînţelegerilor ce s'ar putea nasce între meseriaşii şi lucrătorii lor“, precum şi de a priveghea, ca normele legii de meserii, privitóre la referinţele dintre meseriaşi şi lucrători, sě se observe de către ambele părţi cu stricteţă. Era dar mai mult un for industrial pentru meseriaşii de aici.

In anul acesta alegêndu-şi de preşedinte pe d-l Dumitru Banciu, acesta cu un zel de model lucră a da acestei reuniuni adevěrata sa menire. Pe lângă că i-a succes a inscrie de membri aprópe pe toţi meseriaşii din loc, a adus în rênduială averea reuniunei, a închiriat un local corespunzětor, care e provězut cu mobiliar solid şi în care azi se adună meseriaşii spre a ceti ziare şi mai ales pentru de a asculta prelegerile folositóre ţinute de d-l preşedinte. S'a pus basă unei biblioteci, şi în urma binevoitórelor sfaturi ale d-lui preşedinte se observă că dominéză atât între înşişi meseriaşii, cât şi între meseriaşi, inteliginţă şi popor un curent mai sěnătos, care în primo loco meseriaşilor le va fi favorabil.

Doresc din inimă inflorire acestei reuniuni, ceea-ce va şi urma, dacă va continua calea apucată. Atunci apoi va fi aprópe timpul, când meseriaşii din Sělişte vor ocupa loc de frunte între meseriaşii români, nu ca azi când durere nici chiar aici în Sělişte meseriaşii nostri nu sunt la înălţimea ce li se cuvine, lăsênd pe meseriaşii strěini la locul prim. Cred că sunt inţeles!

Coresp.

Conferenţele învěţătoresci

— *Convocare* —

Conform cerculariului Preaveneratului Consistor archidiecesan din Sibiiu, d-to 13 Iuliu 1899, Nr. 3838 Şcol., aduc la cunoscinţa p. t. d-ni învěţători din cercul Sibiiului (compus din protopopiatele: Sibiiu, Selişte şi Avrig), că conferenţa învěţătoréscă, convocată prin ordinul amintit, se va ţiné la terminul fixat *(14/26 Octobre a. c.)* în seminariul „Andreian“ din Sibiiu, pe lângă următórea

Programă:

1. Joi în 14/26 Oct. c. diminéţa la 9 óre: oficiu divin, împreunat cu învocarea Duchului Sfânt, în biserica din Sibiiu-cetate.
2. După oficiul divin deschiderea conferenţei prin comisarul consistorial.
3. Constituirea biroului conferenţei.
4. Apelul nominal.
5. Presentarea „Instrucţiunii pentru conducerea şi decurgerea conferenţelor învěţătoresci în archdiecesa gr.-or. română a Transilvaniei“.
6. Presentarea elaboratelor menite a-se desbate în şedinţele conferenţei, şi anume:
   - *a)* „Care este cel mai bun metod pentru a desvolta în şcolari simţul religios-moral“ de d-l D. Lăpădat, director şcolar în Sělişte.
   - *b)* „Premiile în şcólă“, de d-l T. Măhăra, învěţător în Secădate.
   - *c)* „Observări asupra planului de învěţămênt cuprins în partea a XIII. §. 95—99 al Normativului şcolardin 1882, de d-l D. Lăpădat, dir. şcol. în Sělişte.
   - *d)* „Pronumele personal din limba maternă, cu specială considerare la aplicarea formelor scurtate“, prelegere practică de d-l Ioan Banciu, înv. în Viştea-superióră.
   - *e)* „Condiţiile higienice pentru susţinerea sănětăţii elevilor“, prelegere practică (eventual pe basa unei piese de cetire) de d-l Ieronim Mărdan, înv. în Gura-Rîului.
   - *f)* Cestiunea examenelor publice dela finea anului şcolar.

Sibiiu, 10 Octobre n., 1899.

Dr. V. Bologa,
comisar consistorial

. — *Convocare.* —

In conformitate cu cercularul Preaveneratului Consistor archidiecesan d-to 13 Iulie a. c., Nr. 3838 Şcol., din 1899, prin acésta convoc conferenţa învěţătorésca din cercul Câmpenilor pe ziua de *14/16 Octobre a. c.* şi zilele următóre în şcóla nóstră confesională din *Câmpeni.* Acestui cerc aparţin protopopiatele Abrud, Câmpeni şi Lupşa.

Ordinea de zi:

In 14/26 Octobre la 9 óre a. m., rugăciune pentru chemarea Duchului Sfânt în biserica parochială din Câmpeni.

Obiectele:

- *a)* Chestiunea planului de învěţămênt, amânată din conferenţa trecută.
- *b)* Constatarea resultatelor obţinute pe basa hotărîrilor luate în conferenţa din 1898.
- *c)* Chestiunea examenelor publice dela finea anului şcolar.
- *d)* Alte chestiuni, ce se vor propune.

Fie-care P. T. Domn învěţător are a se pregătí asupra chestiunilor de sub *a*, *b*, şi *c*, ca şi când ar avé a raporta asupra lor.

Sibiiu, 30 Septembre st. v., 1899.

Ioan Popovici
comisar consistorial

NOUTĂŢI

I. P. S. Sa d-l Ioan Metianu, Archiepiscop şi Metropolit s'a îndurat preagraţios a se înscrie de membru pe viaţă la „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, punênd la disposiţia comitetului taxa de 25 fl. I. P. S. Sa este *primul* membru pe viaţă al amintitei Reuniuni. I. P. S. Sa a mai dăruit Reuniunei şi suma de 25 fl., din cari sě se creeze 3 sau mai multe premii, ce sě pórte numele I. P. S. Sale şi cari sě se împartă între măestrii, ce se vor distinge prin lucrările lor la exposiţia industrială, ce se va aranja de Reuníune.

Taxa de 25 fl. forméză basa fondului neatacabil al Reuniunei, la care se vor adauge taxele de membri fundatori şi pe viaţă, ce eventual s'ar mai înscrie la Reuniune.

*

Nouěle alegeri de deputaţi congresuali. Avênd în vedere, că periodul congresual de trei ani, pentru care au fost aleşi deputaţii congresuali în anul 1896, a espirat cu ziua de 30 Septembre v. a. c.,— Consistorul archidiecesan, prin cercularul seu din 12 Iuliu a. c. Nr. 4942. a dispus alegeri nouě de deputaţi la congresul nostru naţional-bisericesc, pe un nou period de 3 ani. Alegerile se vor efeptuí pe basa normelor prescrise în Statutul organic şi în Regulamentul congresual din 1891.

Pentru actul electoral se ficséză pentru întrégă archidiecesa următórele zile: *a)* pentru alegerile deputaţiilor din cler: Joi 28 Octobre; *b)* pentru alegerile deputaţilor míreni în sinódele parochiale: Dumineca 31 Octobre, avênd a se publica ţinerea acestor sinóde în biserică cu 8 zile mai înainte, adecă în 24 Octobre; *c)* pentru întrunirea colegiilor de scrutiniu: Dumineca, 7 Novembre. Tóte aceste zile se înţeleg după *calendariul vechiu.*

Ca comisari pentru alegerile din archidiecesă au fost numiţi:

A. In colegiile electorale preoţesci:

Sibiiu—Sělişte: Z. *Boiu*, ases. cons.
Sebeş—Alba-Iulia: *N. Ivan*, ases. cons.
Deva—Haţeg: *A. Pěcurariu*, prot. în Ilia
Ilia—Geógiu: *I. Papiu*, prot. în Sibiiu

---

expresiune, ca hăulitul cânilor, rânchiezatul cailor, sgomotul armaturei în transportarea ei, ce făcea sě se deştepte pulberea eroilor romani de sub ruinele, ce le călcam noi sub piciόre. (Muntele, pe care mai trăieşte un turn masiv roman, sě numeşte „Spiona Italiei“; de pe pieptul lui priveam în societate cu mai mulţi delitanţi ai scólei strategice, la tóte mişcările cele regulate din ambele părţi.) Un joc fatal ne mulţumea curiositatea, dar inima Monarchului a trebuit se simtă, ca acelui părinte adevěrat; vězênd purtările cele scălciate a multora dintre eroii buciumati şi afară de tótă temerea încrezuţi sfintelor interese. — Până la $^{3}/_{4}$7 rěmasei cam pe lângă regiment, îndemnând după putinţă pe cei ce se repezeau asupra inimicilor, dară cam pe la 7 óre eram nevoit a mě retrage, ocupând un locşor lângă Inalta generalitate pe „Spióna de Italie“.

Nu eram însě privind o jumětate de cés, pe când ajunseră granatele dujmane şi la noi şi preste noi făcênd pustiiri în jur de ele, şi batailonul din linea 21 a Baronului Raişach suferí numai decât o lovire simţibilă fără ca sě fie în foc, şi aşa simţiră mai multe trupe reserve, şi până a me uita în jur de mine, me pomenii singur cu un capelan romano-catolic, pe care-'l aduse curiositatea pe peptul muntelui dumbrăvit de ficiori... Granatele veneau una într'alta, însě fără succes — cât avurăm destul timp de a ne retrage după deal la trupele reserve, şi de-ací în biserica parochială, unde era locul de ambulaciune.

(Va urma.)

Zarand—Câmpeni: *V. Damian*, prot. în Brad
Turda—Cluj: *P. Roşca*, prot. în Fizeş-Sânpetru
Solnoc—Bistriţa: *S. Çupşa*, prot. în Cupşeni
Têrnava—Sighişóra: *N. Mircea*, prot în Cohalm
Treiscaune—Braşov: *I. Petric*, prot, în Braşov
Bran—Făgăraş: *I. Dan*, prot. în Făgăraş.

B. Pentru cercurile electorale mirenesci:

Sibiiu — *P. Lucuţa*, căp. c. r. în pens.
Sĕlişte — *Parteniu Cosma*, directorul „Albinei“.
Sebeşul-săsesc, — *Ioan de Preda*, fişcal cons.
Alba-Iulia — Dr. *Vasiliu Bologa*, dir. şcol.
Deva, — *Ioan Moţiu*, jude pens. la trib. reg.
Haţeg, — *Ambrosiu Bârsan*, senator mag.
Ilia, — *Iosif Orbonaşiu*, pretore.
Geógiu, — Dr. *Ioan Mihu*, advocat.
Zarand, — *Constantin Costin*, prof. gimnasial.
Câmpeni, — *Mihail Andreica*, proprietar.
Turda, — Dr. *D. P. Barcianu*, prof. seminarial.
Cluj, — *Vasiliu Almăşan*, advocat.
Solnoc, — Dr. *Ioan Farcaşiu*, advocat.
Bistriţa, — Dr. *Elie Cristea*, secr. consistorial.
Têrnava, — *Dionisiu Roman*, cand. de adv.
Sighişóra, — Dr. *Nicolau Vecerdea*, advocat.
Treiscaune, — *Ioan Lenger*, advocat.
Braşov, — *Ioan Popea*, prof. gimn.
Bran, — *Iosif Puşcariu*, advocat.
Făgăraş, — Dr. *Ioan Turcu*, protonot. comitat.

*

Suveranii români întorşi în Ţară. M. Sa Regele *Carol* şi Regina *Elisabeta* au sosit din strĕinătate Joi diminéţa la Sinaia. In întreg parcursul până la Sinaia au fost întimpinaţi cu onorurile cuvenite. După sosirea MM. LL. la castelul Peleş, prima grijă a fost sĕ vadă pe micul principe Carol, care de câteva zile se află bolnav, probabil numai de o indisposiţie trecĕtóre. Familia regală va sta la Sinaia cam până pe la jumĕtatea lui Novembre, când îşi va lua reşedinţa în Capitală.

*

Suprimarea corsetului. Ministerul instrucţiunei publice din România a interzis *în mod oficial* purtarea corsetului la elevele institutelor de învĕţământ. N'ar strica nici la noi o astfel de disposiţiune.

*

Adevĕrat sĕ fie? Prin foile maghiare şi germane se svoneşte scirea sensaţională, că vĕduva clironómă *Stefania* ar avea de gând se desbrace vĕlul vĕduviei şi sĕ se căsătoréscă cu un tinĕr magnat maghiar, contele *Lónyay Elemér*, fost secretar la ambasada austro-ungară în Roma, protestant-reformat de confesiune. Inainte însĕ de ce s'ar întêmpla acéstă căsătorie, Stefania îşi va logodi fiica, pe prinţesa Elisabeta, care tocmai acum a împlinit 16 ani, cu Robert, prinţul de Württemberg. Ambele aceste logodne ar urma acum în Octobre. După svonurile ce circulă, Maj. Sa Impĕratul şi-ar fi dat învoirea la căsătoria vĕduvei clironóme, şi după actul sĕvêrşit îi va oferi anual apanaj de 100 mii fl. In schimbul acestei învoiri însĕ Stefania va trebui sĕ renunţe la tóte drepturile ei de mare ducesă.

*

Alegere de preot. In comuna Fundata, tractul protopresbiteral al Branului, a fost ales ca paroch, cu totalitatea voturilor presbiterul fără parochie *Ioan Oncioiu*, singurul concurent.

*

Dreptul de asociaţie în Germania. Economistul Brentanno şi juris-consultul Shon, principalul redactor al noului cod civil german, personalităţi cunoscute prin ideile lor conservatóre, s'au pronunţat cu energie, în congresul naţional şi social de la Goettingen, contra proiectului de lege, care restrînge dreptul de asociaţie.

Congresul a adoptat, în unanimitate, o resoluţiune prin care reclamă menţinerea şi extensiunea dreptului de asociaţie şi rógă pe Impĕrat sĕ nu uite că rolul sĕu este de a proteja poporul. Adunarea face apoi apel la Reichstag, sĕ respingă fără discuţie proiectul.

*

A 9-a şedinţă literară a „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută Joi în 12 Oct. n. c. a întrunit ca în totdéuna un mare numĕr de dómne, d-şóre, cum şi de măestri şi calfe în localităţile Reuniunei. Presidentul nostru dl *Vic. Tordăşianu* exprimându-şi bucuria pentru marele interes, ce se pórtă de către cei chemaţi faţă de Reuniune, interes dovedit prin participarea la şedinţele literare, cât şi prin înscrierea de membri, — deschide şedinţa promiţênd, că de astădată se produc cu declamaţiuni şi 2 copiliţe, eleve ale scólei de aici. Prima debutantă eleva Mărióra Balteş a declamat de tot frumos şi cu pricepere poesia „Peneş Curcanul“ de V. Alexandri. Sod. pantofar Antoniu Balomiri, deşi începĕtor, a declamat cu sentiment poesia „Călĕtorul şi sufletul“ şi „Ţiganul cinstit“ de Speranţă, stîrnind prin cea din urmă mult haz. Dl Ioan Bologa, sod. pantofar, a cetit cu acurateţă continuarea novelei „Un sfîrşit jalnic“ de I. Popovici-Bănăţanul. Eleva Lucreţia Imbuzan, prin declamarea de tot corectă a poesiei „Mama lui Stefan cel mare“ a umplut de bucurie inima iubiţilor sei părinţi, presenţi la şedinţă. Mult a plăcut sod. pantofar I. Pamfilie, prin predarea poesiei „La oglindă“ de G. Coşbuc, mai ales că prin mimică potrivită a imitat pe copila naivă din poesia lui Coşbuc, în aşa mod, în cât cred că poetul nostru, dacă ar fi fost present la şedinţă, ar fi rĕmas mulţumit de dl Pamfilie. Fraţii Elena Grindean şi sod. cismar Valeriu Grindean, au fost viu aplaudaţi pentru achitarea în mod vrednic de sarcina luată de a declama, prima: poesia „Dorul“ de V. Alexandri, ear acesta: poesia „Orfanii“ de G. Creţianu. Punctul ultim a fost cedat harnicului cul. tipograf Nicolae Bratu, care a declamat preste aşteptare de satisfăcĕtor poesia „Dormi în pace“... de Vlăhuţă.

Iernatic.

*

Evreii din România emigrézǎ. Precum spune o fóie din Ţară, la Brăila s'a constituit un comitet pentru ajutarea Evreilor, cari vor sĕ plece din oraş. In cursul lunei Septemvrie au plecat 30 de familii israelite şi 70 de bărbaţi greci: şése familii israelite cu destinaţie pentru America, ear restul, parte vor rĕmâné la Anvers şi parte se vor împrăştia în Europa. Grecii vor debarca la Pireu. Lucrul ar fi îmbucurător, zice tóia din România, dacă nu s'ar observa fenomenul trist: că pe mĕsură ce plécă unii, alţii le iau locul. De cât-va timp se observă adecă în Brăila figuri strĕine, cari după port dovedesc că vin din Galiţia şi din Polonia ruséscă. Emigraţii Evrei primesc în momentul îmbarcărei câte 80 lei de fie-care persónă, pe lângă că li se dă drumul gratis.

*

Un nou arunc de dare. Cu începere din 1-a Januarie viitor o nouă dare întră în vigóre pentru toţi contribuabilii din ţară, sub titlul: arunc pentru îngrijirea bolnavilor. Dela anul nou anume statul va purta grije de sĕracii ţĕrii în diferite spitaluri, şi astfel comunele în viitor vor fi scutite de cheltuelile avute până acum în acéstă privinţă. In schimb însĕ vor plăti un nou arunc de dare.

*

Căsătoria Ţareviciului. In Paris circulă svonul de o căsătorie între Ţareviciul Rusiei şi Prinţesa Margareta, fiica cea mare a Ducelui de Connaught.

*

Hymen. D-l *Ioan D. Şortanu cler. absol.* *şi* d-şóra *Elena Ionuţ*, îşi vor serba cununia în 7 Octobre v. 1899, în biserica gr.-or. din Bucium-Poeni.

*

Verdi, marele compositor italian, a împlinit Marţi anul al *86*-lea al etăţii. Cu acest prilej a primit nenumĕrate felicitări din tótă lumea. In unele oraşe italiane au arangiat festivităţi în onórea lui.

*

Curse de balóne. Constataţiuni aerostatice interesante au fost făcute de aeronauţii cari se află în un balon plecat nu de mult din Paris şi care s'a coborît la Vestrum, în Danemarca. Balonul s'a urcat la o înălţime maximă de 4000 metri, ear vitesa cea mai mare a fost de 110 chilometri pe oră. In timpul călĕtoriei, temperatura a variat între 6 şi 12 grade. Alte două balóne plecate de la Tempelhof din Berlin, s'au coborît după cinci óre la Grandej, pe Vistula, fără incident. Balonul în care se afla doctorul Berson, din Berlin, profesorul Hergeseel, din Strassburg, a atins o înălţime de 6.600 metr. La acéstă înălţime, termometrul arată 28 grade sub zero.

Notiţă literară.

Anunţăm următórele opuri trimise Redacţiei:

„*Simplificarea grafiei şi ortografii*, de I. Trăilă, advocat în Oravicza-bànya. Se póte procura dela autor cu preţul de 35 cr. resp. 1 franc, în care e cuprins şi porto. — In Studiul acesta cuprins în o broşură de 30 pag., cu un exterior fórte presentabil, autorul pledézǎ pentru întroducerea fonetismului pur în ortografie.

*

„*Despre tovărĕşiile de pivniţi*“. („A pinczeszövetkezetekről“), de Zigany Z. şi Baross K., extras din un op premiat de ministeriul ung. al agriculturei. Arată cultivătorilor de vii, cum pot prin tovărĕşii de pivniţe sĕ-'şi valoreze mai bine produsele de vin, şi cum se pot înfiinţa astfel de tovărĕşii.

*

„*Situaţiunea şcólei gr.-or. rom*“. din Bacifalu, de Toma Frateş, paroch. Se face apel la toţi fiii născuţi în Bacifalu şi mai bine aşezaţi în România, sĕ sprijinéscă şcóla periclitată din lipsa mijlócelor.

Revista economică

A 3-a exposiţie de póme, struguri şi derivatele lor,

aranjată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“.

(Urmare şi fine.)

II. Premiarea.

1. In scopul premiărei, subscrisul comitet central a instituit un juriu constătător din domnii: Demet. Comşa, profesor, ca president; Dr. D. P. Barcianu, profesor; Ioan de Preda, advocat; Pantaleon Lucuţa, căpitan c. şi r. în pens.; Nic. Ivan, as. consistorial; Ilie Stanciu, econom; Ioan Gârbacea, propr. şi Victor Tordăşianu, oficial consistorial, toţi din Sibiiu; S. Medean, protopresbiter; P. Opincariu, proprietar, ambii din Sebeşul-săsesc; Petru Drăghici, prim-pretor şi I. Chirca, vice-notar comunal, ambii din Sĕlişte; Isidor Blaga, paroch în Lancrĕm; Ioan Droc, protopresb. şi Daniil Stroia, proprietar, ambii din Mercurea; I. Stoicuţa, paroch şi I. Bogdan, învĕţător în Săsciori; Ioan Ghişa, paroch în Rechita; Dumitru Munthiu, notar com. în Reciu; Nicolae Cărpinişan, paroch în Rĕhău; Antoniu German, econom în Aciliu; Ioan Lazar, paroch în Apoldul-inferior; Dumitru Ivan, proprietar în Apoldul-superior; Ioan Cândea, protopresbiter în Avrig; Ioan Druhora, paroch în Boiţa; Ioan Bunea, notar în Cacova; Vasile Dobre, paroch în Căpâlna; Ioan Petrişor, paroch în Cornăţel; Nicolae Dura, paroch în Deal; Daniil Cordescu, profesor din Fofeldea; Avram Acilenescu, notar în Galeş; Romul Z. Pop, paroch în Gârbova; Ioan Manta, paroch în Gurarîului; George Stăneasă, învĕţător în Guşteriţă; Ioan Alexandru, paroch în Ilimbav: Demetriu Pamfiliu, paroch în Jina; Pavel Goţa, paroch în Laz; Petru Cucuian, paroch în Loman; Ilie Pop, paroch în Ludoş; Ilie Pisoiu, primar în Mohu; Nicolae Moldovan, admin. prot. în Nocrich; Ludovic Pesamosca, proprietar şi Dionisiu P. Decei, preot, ambii din Orlat; Ioan Şerb, şi Dr. Victor Mihu, medic, ambii din Poiana; Aureliu Milea, notar în Poplaca; Sim. Ghibu, paroch, I. M. Vulc, propr. şi Pavel Opriş, primar din Pianul-român; Ioan Bena, paroch şi Nicolae Todoran junior, primar, ambii din Pianul-inferior; Valeriu Florian, preot în Racoviţă; Emilian Cioran, paroch, Liviu Brote, proprietar şi Moise Frăţilă, învĕţător, toţi din Rĕşinari; Ioan Bânda, paroch în Roşia; Dionisie Iuga, notar în Rod; Nicolae Sasu, notar în Rusciori; Ioan Iordache, învĕţător în Săcădate; Val. Pop, notar în Săcel; Ioan Popovici, paroch în Săsăuş; Nic. Hinţa, învĕţător în Sebeşel; Toma Doican, paroch în Sebeşul-inferior; Ioan Mateiu, paroch în Sebeşul-superior; I. Popovici, paroch, în Sadu; Ioan Popescu, proprietar şi V. Popovici, ambii din Sibiiel; Toma Dragomir, paroch şi Nic. Fleschin, notar din Porcesci; Clemente Nicula, paroch în Slimnic; Nic. Opris, capelan şi Ioan Opriş, econom, ambii din Şura-mare; G. Comşa, notar în Tălmăcel; Petru Iuga, adm. prot. şi Stef. Milea, notar pens. din Tilişca; Nic. Aleman, paroch şi Nic. Hudiţan, primar din Topârcia; Sabin Savu, notar, G. Ittu, paroch şi Mihail Stănilă, proprietar, toţi din Vale; Nicolae Veştemean, primar în Veştem; I Platoş, învĕţător în Turnişor şi Dumitru Şurean, paroch în Cristian; Toma Ciora, epitrop şi Ioan Modran, învĕţător, ambii din Bungard.

Juriul se va întruní Marţi, în 24 Octobre n. la órele 10 a. m. în sala exposiţiei şi va statori lista premiaţilor, care va fi expusă la privire publică până la încheierea exposiţiei.

Membrii absenţi se vor înlocui în ajunul lucrărei, prin suplenţi aleşi din partea celor presenţi.

2. Nu este ertat a funcţiona ca juror, când vorba e de obiectele proprii sau de ale rudeniilor mai deaprópe.

3 Juriul ia în primire lista generală a obiectelor espuse, le esaminézǎ pe rênd şi apoi se consultă asupra premiărei, avênd comitetul aranjator îndatorirea sĕ îngrijască, ca publicul şi espenenţii sĕ nu înrîurécă, câtuşi mai puţin asupra hotărîrilor de luat.

4. In şedinţa, ce urmézǎ esaminărei obiectelor espuse, membrii juriului se consultă din nou şi se pronunţă, dovedind pe scurt îndreptăţirea propunerilor şi apoi hotărînd prin majoritate absolută de voturi.

Presidentul juriului votézǎ întotdeauna. La cas de voturi egale hotăresce sórtea.

Asupra fiecărei premiări se votézǎ deschilinit.

5. Esponenţii de premiat se petrec în lista premiaţilor, care odată statorită, se subscrie de president şi secretar, cum şi de alţi doi membri ai juriului.

6. Impărţirea premiilor se face în mod sĕrbătoresc Duminecă, în 29 Octobre st. n. la 11 óre a. m. ţinêndu-se mai întâiu o vorbire în presenţa juriului şi comitetului aranjator, a esponenţilor şi publicului întrunit.

Esponenţii premiaţí adeveresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica: „Adeveresc primirea în regulă a premiului“.

7. Secretarul juriului e îndatorat a compune un raport special asupra esposiţiei şi premiilor. Raportul subscris de presidentul şi secretarul juriului, se păstrézǎ în archiva Reuniunei şi se publică prin ziare.

III. Dispoşiţiile de premiare.

A. In general.

1. Scopul espoziţiei este mai ales a urni şi încuraja adevĕrata propăşire în ale pomăritului şi vieritului. Drept aceea în privire se va lua nu atât intenţia vĕdită de a străluci cu póme şi struguri în esemplare de paradă, ci mai cu sémă rentabilitatea şi valórea economică, nobleţa fructelor espuse, deasemenea hărnicia şi priceperea dovedită, meritele câştigate pe tărîmul pomăritului si vieritului resp. în cutare ram înrudit.

2. Deci fructele, cari întrunesc condiţii economice aievea priinciόse, se vor priví ca fiind mai pe sus de cele altcum chipeşe şi uriaşe, însĕ puţin căutate, netrainice sau pătimind de alte scăderi.

Chiar şi în totală lipsă de altele mai bune, nu este iertat a premia fructe de soiu prost, vermănóse, murdare, necópte, strivite ori altcum vĕtămate, precum nici beuturi molipsite de bóle.

Deasemenea nu se vor premia decât unelte, întocmiri şi modele plăsmuite sau inventate de esponenţi.

3. Dacă cutare grupă nu cuprinde îndestule obiecte vrednice de premiat, premiile, ce ar prisosi se pot destina pentru o altă grupă, fireşte mai bogată. Premiile cari din una sau altă causă nu s'ar fi împărţit, se înapoiază Reuniunei.

Premiile se pot sporí, cerênd trebuinţa, prin reducere.

4. Acei cari au prăsit şi cultivat înşişi pomii şi resp. viţele, din cari provin fructele sau derivatele espuse, vor avea întâietatea faţă de acei cari au espus din prăsila altora.

De altcum colecţiile bogate în fructe alese, deşi provenind din tóte sau aprópe tóte soiurile proprii cutărei comune, se consideră drept merit osebit.

5. Acelaşi esponent nu póte dobândí în aceeaşi grupă decât un singur premiu.

Faţă cu cel premiat în cutare grupă, concurenţii din altă grupă au întâietate, presupunênd că obiectele lor ar fi deopotrivă.

B. În special.

I. Póme.

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales pómele îndeplin desvoltate, fragede şi sănĕtóse, fórte trainice, culese şi păstrate cu deosebită îngrijire, bogate în must aromatic, făţóse şi avênd mare trecere la noi si aiurea.

2. Dela premiare se vor exclude pómele culese în pârgă, vermănóse, mult puţin putrede, nodurόse, bătute sau altcum vătĕmate, deasemenea pómele de soiu recunoscut ca prost, cum şi cele pădureţe.

II. Strugurii.

1. Intâietate se cuvine strugurilor mari, grei, bine închegaţi, trainici, îndeplin copţi, fórte dulci şi aromatici, provenind din viţe vestite ca rodnice şi puţin expuse la neajunsuri.

2. Dela premiare se vor exclude strugurii acri, atinşi de mucegaiu sau înzestraţi cu bóbe (bóne) relativ mititele şi deşirate.

Din şedinţa comitetului central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“, ţinută la Sibiiu, în 25 Septembre n. 1899.

Dem. Comşa, president. — *V. Tordăşianu*, secretar.

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țeseturi, colori și dessinuri.

Particularilor *liberă de porto și vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [2] 14

Nr. 66—1899 D. f. g. [215] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de învĕțător la școla elementară pregătitóre legată de gimnasiul public român gr.-or. din Brad se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Fiitoriul învĕțător va avea sĕ înstrueze elevii gimnasiali în cânt și gimnastică.

Cu acest post astfel îmbinat e împreunat salar anual de 700 fl., care se va solvi în rate lunare anticipative din cassa fondului gimnasial și cuincuenalii de câte 50 fl.

Petenții au sĕ-'și aștérnă cererile lor instruite cu documentele de cualificațiune recerute, la adresa comitetului gimnasial, în terminul deschis.

Brad, din ședința comitetului gimnasial, ținută la 26 August, 1899.

Vasiliu Damian președinte — **Dr. P. Oprișa** secretar

---

ad. Nr. 508—1899 [213] 2—3

Concurs repețit

După-ce la postul de paroch din parochia vacantă de a III-a clasă Murĕș-Ludoș, nu s'a insinuat nici un concurent, prin acésta de nou se publică concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt staverite de comitetul parochial, despre ce se pot lua informațiuni dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-'și așterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu, în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Turda, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cojocna, 4 Iuliu 1899 st. v.

Teodor Ciortea
adm. ppresb

Nr. 526/1899 [208] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Bobêlna, protopresbiteratul Geógiului, se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în sinodul parochial din 5 Septembre.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi se dau la oficiul protopresbiteral, eventual la comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ și substérnă cererile concursuale, instruite conform dispositiunilor statutului organic și a regulamentului pentru parochìi la oficiul protop. mai jos însemnat în terminul mai sus indicat, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-'și documenta desteritatea în cele rituale, și a se face cunoscuți poporului.

Hondol, 9 Septembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geógiului, în conțelegere cu sinodul parochial respectiv.

Vasiliu Pipoș
protopresb.

Nr. 445/1899 prot. [211] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantei parochíi de clasa a treia Șarpatoc cu filia Vĕlcândorf, protopresbiteratul Sighișórei, se escrie concurs repețit cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împrennată cu acest post de paroch este 360 fl.

Reflectanții la acest post sunt avisați a-și înainta cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se aștéptă sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre la biserică, pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochíi“, pentru a celebra și cuvênta.

Sighișóra, 13 Septembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișórei, in conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop

Nr. 249 protopresb. 1899 [212] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de classa III. Hundorf cu filiile Domald și Senereuș, protopresbiteratul Mediașuiui, se escrie concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post statorite în ședința comitetului parochial din 26 Aprile 1898, dau suma de 256 fl. anual.

Reflectanții la acest post, au a-'și așterne petițiunile lor instruite conform legilor în vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei, se pot primí dela oficiul protopresb. și dela comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, in conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaș, 21 August 1899.

Romul Mircea
protopop

Nr. 533/1899 [207] 3—3

Concurs repețit

Pentru întregirea parochiei de cl. a III-a Sibișel în protopresbiteratul Sebeșului, prin acésta se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 432 fl. 70 cr. Informațiuni mai detailate în privința emolumentelor se pot trage dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții au sĕ-'și aștérnă cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 24 Septembre 1899.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sergiu Medean
protopresbiter

Nr. 529—1899 [214] 2—3

Concurs repețit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Vorța cu filia Valealungă, protopresbiteratul Iliei, prin acésta se escrie concurs nou cu termin de 30 zile, dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 442 fl. 65 cr. Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Concurenții sĕ'și aștérnă petițiunile concursuale, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta și în biserica din parochie, spre a face conoscință cu poporul, înainte de espirarea terminului sus indicat.

Ilia, la 1 Septembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter

Nr. 762—1899. [210] 3—3

Publicațiune

Duminecă în 15 Octobre a. c. la 3 óre p. m. se va da în arêndă — pe calea licitațiunei publice — dreptul de pășunat de **600 jug. în hotarul Daia,** pe timpul **din 1 Novembre până în 1 Martiu 1900.** Domnii interesați sunt înviṭați sĕ participe. Condițiunile licitațiunei se pot vedea la oficiul comunal, unde se va ținea și licitațiunea.

Daia, în 8 Octobre, 1899.

Oficiul comunal.

Pălării de dame

de cele mai nóuĕ mode, precum și toți articolii din ramul modelor, oferă subscrisa în alegere abundantă, cu prețuri moderate.

Cu distinsă stimă

Henriette Frank,
modistă.
Strada Măcelarilor Nr. 5.
[205] 3—3

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar și se află de vênḑare:

Drepturile, datorințele
și
responsabilitatea membrilor de direcțiune,
de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcționar la „Albina“.

Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

Au apărut și se află de vênḑare:

Seminṭe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericești
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă,

Tom. I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicile și sĕrbătorile precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **(cuvêntări funebrale etc.)** va eși în curênd.

Prețul fiecărui tom fl. 1.50 și porto recom. 25 cr.

tóte tomurile broș. fl. 4.— sau Lei 10.

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 9—26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

☞ *Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.* ☜

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 106 Sibiiu, Marți 5/17 Octobre 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinatate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Nr. 7740 Pres.

Preaonoraților protopresbiteri și onoraților preoți din archidiecesa nóstră transilvană!

Deși chemarea preoțéscă a fost totdeuna grea și împreunată cu mare rěspundere înaintea lui D-zeu și a ómenilor, acea greutate însě nici când nu s'a simțit în měsură așa mare, ca tocmai acum în zilele nóstre, când o mulțime de curente bolnăviciόse tind a lăți și printre ai nostri indiferentismul religios, pentru a-'i instreina de biserică și de a'i exploata în alte scopuri.

De aceea tot adevěratul preot, ca părinte al poporului, nu se mărginește în asemenea timpuri grele, numai la serviciile divine și la funcțiunile religióse; ci el are a-'și extinde activitatea sa pastorală și la viața socială a poporului seu, cercetând, combătênd și paralisând prin învěțături bune și folositóre scăderile și relele ce ar observa, căci poporul cuprins de alte griji zilnice póte sě nu observe tristele urmări ale acelor rele.

Și fiindcă poporul în timpul de față, pe lângă unele scăderi morale, mai întimpină și multe neajunsuri materiale, a căror delăturare încă o aștéptă dela părinții sei sufletești: așa dar tot în sarcina preoților cade, a da poporului învěțăturile necesare și la îmbunătățirea stărei lui materiale, desvoltând alăturea cu forțele lui morale și cele materiale, căci constând omul din suflet și trup, preoții au datorința a se interesa în ambe aceste direcțiuni de sórtea poporului.

Fiind acésta o sarcină grea, ea se va putea mai ușor îndeplini, dacă se va împărți pe mai mulți, adecă, dacă mai mulți preoți — întrunindu-se în conferințe preoțesci, — se vor consulta între sine despre împlinirea tot cu mai mult succes, a grelei lor chemări, precum se consultă și învěțătorii despre împlinirea chemărei în conferințe învěțătoresci.

De aci purcezênd, provocăm pe prea onorații protopresbiteri a întruni fiecarele în câte o zi acomodată pe onorata preoțime din tractul submanuat în conferință preoțéscă sub conducerea protopresbiterului concernent, și anume în restimpul până la finea anului curent, cu îndrumarea de a consulta în dragoste frățéscă:

1. Cari sunt scăderile, ce produc indiferentismul religios în popor, și prin ce mijlóce s'ar puté desvolta tot mai mult simțul religios în popor, pentru a paralisa și delătura acele scăderi?

2. Cari sunt scăderile, ce slăbesc forțele materiale ale poporului, și mijlócele la ridicarea acelora? și în fine

3. Pentruca preoții sě se rețină dela alte ocupațiuni economice, și sě se dedice numai înaltei lor chemări preoțesci, cari ar fi mijlócele pentru ameliorarea dotațiunei preoțesci?

Despre decursul pertractărei atinselor obiecte în acele conferințe se va lua protocol, care apoi se va înainta aici în termin de 15 zile dela ținerea conferinței.

După acestea mai poftind pe prea onorații protopresbiteri, se distribue fiecărui preot din tractul submanuat câte un exemplar din acest cercular, spre știre și acomodare și implorând ajutorul lui D-zeu și asupra acestei întreprinderi salutare, cu binecuvêntare archieréscă am rěmas.

Sibiiu, în 30 Septembre, 1899

Al Vostru tuturor
de tot binele voitor
Ioan Metianu
archiepiscop și metropolit

Parastas pentru Metropolitul Miron

Implinindu-se anul dela mórtea fericitului archiepiscop și metropolit Miron Romanul, autoritatea bisericéscă a luat de timpuriu dispozițiunile necesare, ca în sensul așezămintelor nóstre bisericești sě se serbeze în mod demn parastasul anual. Deastădată parastasul sa oficiat la mormêntul repausatului situat lângă biserica S-ților arhangeli *Mihail* și *Gavriil* din Sibiiu-Suburbiul-Josefin, unica biserică patronată în metropolia nóstră. Patronul ei este archiepiscopul ortodox român al Transilvaniei. Intemeietorii acestei biserici *Hagi Constantin Fop* și soția sa *Păuna* au depus acest drept în mânile archiereilor nostrii după vremi, asigurând esistența acestei biserici cu un capital, care astăzi sě urcă la vr'o 30.000 fl.

Inainte de parastas s'au oficiat în acésta biserică liturgie solemnă pontificată de însuși Eminența Sa actualul metropolit *Ioan*, asistat de Il. Sa archim. Dr. *Pușcariu*, de protoiereii *Zach. Boiu*, *Nicolau Cristea*, *Mateiu Voilean* Dr. *Eusebiu R. Roșca*, și de parochul local *Petru Simtion*. Ca diaconi au funcționat d-nii *Demetriu Câmpeanu* și *Traian Gall; ear clericii Șandru* și *Flâmênd* au făcut servicii de ajutători. De față erau pe lângă membrii gremiului consistorial, parochienii comunei bis., o mare parte a inteligenței române din Sibiiu, toți elevii seminariali cu profesorii lor, elevele școlei civile cu corpul didactic etc. Dintre rudeniile repausatului-metropolit era presentă familia *Cosma*. Cântările le-a reprodus un cor mai restrâns sub conducerea profesorului de musică Timoteiu *Popovici*. In decursul liturgiei I. P. S. Sa a chirotonit de preot și spiritual pe diaconul Traian Gall, carele este instituit paroch în comuna Rogojel din protopopiatul Clujului.

După terminarea liturgiei Inaltpreasfințitul archiepiscop a ținut o instructivă vorbire. Mâneeând dela momentul oficiării unui parastas oficial pentru fericitul și vrednicul sěu antecesor Miron Românul, și vědînd un numer așa mare de credincioși întruniți, a profitat de ocasiune, spre a adresa mai ales locuitorilor din parochie mulțime de sfaturi și povețe, îndemnându-i la îmbrățișarea moravurilor bune, la muncă și progres, spre a fi scutiți de necesitatea de a ceda pămêntul de sub picióre, și de-a lua lumea în cap, părăsind vetrele lor părintesci Le pune la inimă îmbrățișarea causelor instituțiunilor nóstre culturale: a *scólei* și *bisericei*, care chiar și după mórte până la cel mai estrem viitor estinde dragostea sa către fii sei credincioși, argumentând și cu întrunirea de azi, care încă este un moment de reînviere a memoriei unui repausat.

După vorbire între sunetul clopotelor și a tânguitórelor cântări de clerici au eșit cu toții la mormêntul de lângă biserică și acolo s'a oficiat un parastas solemn pentru odichna sufletului repausatului metropoltt Miron, pe carele Dumnezeu sě-'l așeze în corturile drepților.

Revistă Bisericéscă

Chestia patriarchului Brancovici.

„M. Nemzet“ publică următórele știri:

Episcopii au provocat pe protopopi sě convóce preoțimea la consfătuiri și sě le presinte 2 propuneri: 1.) Preoțimea sě afuriséscă pe tóte persónele și tóte foile, cari acusă pe patriarchul de malversațiuni de bani, și sě-i voteze acestuia deplină încredere 2. Sě presinte congresului o petiție, ca pe viitor nu poporul, ci clerul sě alégă pe representanții bisericei.

De fapt s'au ținut în diecesa Timișórei adunări preoțesci, cari însě n'au primit propunerile protopopilor. Episcopul de Bács n'a emis astfel de convocări, ci a trimis numai cóle de subscriere, pe cari numai puțini le-au subscris. Prin propunerea a doua patriarchul voește sě-și asigure majoritatea congresului. Din banii administrați de administratorul bunurilor bisericesci, Jovan Novacovici, despre 200 fl., nu se află amintire în socotelile episcopesci, ci sě află induși pe alt nume. Pe faptul acesta se baséză acusa despre falsificare de documente.

Din România

(Princip. Carol greu bolnav) Am anunțat în Nr. nostru trecut, că de câteva zile s'a bolnăvit la castelul Peleș A. S. R. principele Carol. Febra tifoidă, de care sufere micul principe, precum se vestește mai nou, se agravéză mereu, încât inspiră îngrijiri seriόse. De altfel buletinul medical mai nou sună:

Starea A. S. R. Principele Carol este ceva mai puțin satisfăcětóre astă-séră

Temperatura se menține ridicată, oscilând între 40 și 41 grade.

Pulsul frecuent între 128 și 140.

Respirațiunea între 30 și 40.

Puterile ceva mai scăzute.

Dr. Cantacuzino, Dr. Buicliu, Dr. Romalo.

M. S. Regina Angliei a cerut sě i-se trimită zilnic știri asupra stărei sănătății principelui Carol.

Dela Roma

— Depunerea corónei la columna lui Traian —

12 Octobre

Ceremonia depunerei corónei la colunmna lui Traian a fost impunătóre.

Mii și mii de persóne au asistat.

La óra 8 și un sfert toți Românii erau la locul lor la Forul Traian, precum și invitații.

De față era și comendatorul Galluppi, care ținea locul primarului.

Colóna era încunjurată de pompieri și de guarzi comunali în mare uniformă.

Banda comunală se afla de asemenea de față.

La óra 9 a sosit Bacceli, ministrul de instrucție.

La sosirea acestuia, corul teatrului Politeama Adriano a intonat imnul „Gintea Latină“, de Alexandri, a cărui muzică e făcută de Marchetti.

Corul a fost fórte mult aplaudat.

*

Cel d'întâiu a luat cuvêntul profesorul nostru universitar Urechiă, care a vorbit în limba italiană.

El a început prin a arăta că popórele eșite din acelaș légăn, chiar dacă n'ar mai avea aceeași limbă, tot rěmân înfrățite pe cât timp subsistă încă caractere fisiologice și psichologice.

Acestea sunt identice — a zis Urechiă — la Italieni și la Români.

„O singură deosebire e: italianul a rěmas în casa paternă și a cam uitat pe fratele sěu depărtat; pe când Românul n'a pierdut din memorie casa paternă Roma“.

Urechiă a dovedit apoi cum conștiința națională latină n'a lipsit nici odată poporului Român și cum acest popor atribue tot ce este mare pe pămênt și în cer lui Traian.

Urechiă sfîrși discursul zicênd:

— Nu cunosc altă zi mai mare de cât aceea de azi, când un mare ministru al națiunei italiene sigiléză la piciórele columnei lui Traian legămîntul de frăție nedestructibilă între poporul italian și cel Român“.

Cu un tunet de aplause a fost salutat discursul d-lui Urechiă.

Apoi d. Urechiă dădu citire pergamentului, al cărui text l'am publicat în Nr. 104 al ziarului nostru.

Dl Urechiă a încredințat pergamentul ajutorului de primar Galluppi, rostind câte-va cuvinte de mulțumire.

In urmă a luat cuvêntul ministrul italian de instrucție publică, *Baccelli*, care a zis:

Pietatea vóstră, credința vóstră neclintită ne dă un exemplu cu atât mai nobil, cu cât el e mai rar între popóre, de aceea trebue sě rămâe spre pomenire.

„Eu — a adăogat Baccelli — care astă-zi sunt în capul educației naționale, mě simt fericit, o Români, că vă pot da ca exemplu tineretului italian, ca o comóră de iubire pentru țară și nu mě feresc a spune că acest tezaur se păstréză mai bine de aceia cari sunt departe de patrie, de cât de aceia cari se găsesc într'însa si cari uită prea repede și sângele vàrsat, și eroismul îngropat.

„Vě salut pe voi — sfârși ilustrul Baccelli — cari n'ați fost nici odată învinși.

„O Românilor! Voi sunteți o pagină deschisă din marea carte a istoriei Romanilor, voi sunteți o pagină deschisă din marea carte a istoriei Romei, pentru acésta nu însě și o pagină uitată, din contră ea e însemnată de cea mai mare iubire și admirațiune.

„Coróna de bronz pe care voi o depuneți la piciórele acestei columne, istoria, acéstă mare justițiară a ómenilor și lucrurilor, o va depune într'o zi peste patria vóstră, arătând'o întregei omeniri ca un exemplu de nesfârșită iubire pentru mărirea Romei, ai cărei demni fii sunteți“.

Acest discurs a fost salutat de aplauze sgomotóse și de strigăte de Viva Italia! Viva Romania!

Discursul lui Baccelli, tipărit în românește, a fost împărțit asistenților.

*

După ce vorbește ajutorul de primar Galluppi și dl Tocilescu, care a făcut o scurtă comunicare asupra lui Traian, d-na Smara rostește o frumósă cuvêntare fórte mult aplaudată.

Apoi d. Milescu, representantul societăţei macedo-române şi d. Luigi Gazzavilan, directorul ziarului Universul, rostesc câte o mică cuvêntare, după care ia cuvêntul d. Sfendache, senator din T.-Severin care zice:

„Aparţinênd unui oraş care sĕ numeşte „Turnul lui Sever“, unde se află ruinele podului lui Traian pe Dunăre, simt datoria de a manifesta admiraţia mea şi de a depune la piciórele columnei lui Traian, marelui împĕrat, omagiile celei mai adênci veneraţiuni.

Filo-românul **Brutto Amante** laudă calităţile şi eroismul Românilor; în urmă d-na Attili, cunoscuta poetă, cetesce o poezie dedicată Românilor, după care vorbeşte d-l Dervis, representantul comitetului albanez din Bucuresci.

*

La sfârşit a vorbit Benedetto de Lucca, în numele societăţii presei italiene.

El a zis:

„La piciórele acestei columne, azi un nou pact se închee între fiii Daciei şi fiii Italiei.

„Amândóuĕ popórele, după cum au glorii comune de păzit, au şi un scop comun de urmat: să apere gândirea şi civilizaţia latină de tóte cursele inamicilor.

„Dacă vom fi uniţi, vom fi tari, şi nu se va putea sĕ nu ne suridă victoria cum ne suride azi glorios acest sóre al Romei“.

Apoi coróna a fost depusă la baza columnei lui Traian, în sunetul marşului Romei, cântat de muzică.

După aceea corul a cântat earăşi imnul „Latina gintă“.

La orele 10 şi jumătate s'a sfârşit acéstă ceremonie.

Era de faţă şi părintele Lucaciu.

Membrii români au fost fotografiaţi la columnă.

Corul e dirigiat de măestru Golisceani, care a dirigiat anul trecut orhestra Teatrului Naţional din Bucureşci şi care acum dirigéză orchestra teatrului Politeama Adriano de aci.

*

După terminarea acestei ceremonii români, au plecat în birji la Pantheon, unde au depus o frumósă corónă pe mormântul defunctului rege Victor Emanuel.

Acéstă corónă are scris pe panglice: Marelui rege Victor Emanuel. Românii óspeţii Romei — Octobre 1899.

Aci a vorbit Holban, aducând elogiuri memoriei marelui rege, liberatorul Italiei.

De acolo românii s'au dus la monumentul lui Cavour, unde au depus o altă corónă cu inscripţia pe panglică: Lui Benzo di Cavour. Românii recunoscători.

Aci a vorbit Urechiă, arătând recunoştinţa românilor pentru acest mare om de stat.

In sfârşit ei au mers la Geanicolo, unde se află monumentul lui Garibaldi şi au depus şi acolo o frumósă corónă cu inscripţia: Eroului celor douĕ lumi; România admiratorii sĕi.

Aci d. Cazzavilan, directorul Universului rosteşte următórele:

— Fraţilor români!

„Ca vechiu garibaldian, ca italian care locueşte de atâţia ani în România, unde miaţi arătat cea mai mare dragoste, e datoria mea, sĕ ve mulţumesc din suflet de nobila ideie ce aţi avut de a pune azi o corónă la piciórele acestei statui, care reprezintă una din cele mai mari figuri ale secolului nostru.

„Garibaldi n'a făcut nimic pentru voi, românilor, de óre-ce n'a avut ocazia, dar vĕ pot asigura că inima lui a fost tot-d'auna pentru voi.“

Când a sosit şi a plecat ministrul Baccelli muzica a intonat imnul regal.

Şi cu acésta s'a sfîrşit serbarea de azi.

*

E problematică ţinerea viitorului congres la **Bucuresci**, căci n'a sosit încă răspunsul regelui Carol al României.

E mai mult decât sigur că viitorul congres se va ţine la **Hamburg**.

După ceremonia depunerei corónei la columna lui Traian, Urechiă a expediat regelui Italiei următórea telegramă:

„Românii presenţi la Roma si delegaţia guvernului român la congresul orientaliştilor rógă pe Maiestatea Vóstră sĕ binevoiască a primi expresiunea de adêncă recunoştinţă pentru participarea guvernului vostru la patriotica solemnitate a depunerei corónei de bronz la piciórele columnei lui Traian“.

Azi Urechiă a primit următorul rĕspuns de la Santana Valdieri, localitate unde regele se află la vênătóre:

„Maiestatea Sa Regele a fost fórte viu atins de omagiile şi sentimentele, pe cari i le-aţi exprimat şi mĕ însărcinéză de a vĕ transmite mulţumirile sale.“

Telegrama e iscălită de generalul Ponzio Vaglie, primul adjutant al regelui Umberto.

Toţi românii, ce sĕ află la Roma, după ceremonia de eri, au depus cărţile lor de vizită la ministrul de instrucţie Baccelli şi la ajutorul de primar Gallupi, ca mulţumire pentru discursurile pronunţate de ei.

Azi Urechiă a expediat regelui Carol la Sinaia următórea telegramă:

„Sĕrbarea română a fost splendidă la Forum Traiani, sub preşedinţa ministrului Baccelli.

„In acéstă zi de entuziasm simţim nevoia de a repurta asupra Suveranilor noştri tot binele pe care-l întâmpinăm.

„Trăiască Maiestăţile Vóstre!

*

Se proiectéză a se face delegaţilor români la reîntórcere o démnă primire din partea societăţii bucureştene pentru demnitatea, cu care au representat némul românesc.

„Drapelul“.

Revistă externă

Anglia şi Transvaalul. Resboiul între cele dóuĕ state decurge. Se anunţă, că Burii au distrus un tren cuirasat, aflător la 37 de mile spre sud de **Mafeking**. Trenul aducea tunuri la Mafeking. Burii au tras focuri de tun asupra trenului şi în urmă l'au captiat. Tóte persónele, cari erau în tren, între cari şi un general au fost făcute prisoniere. Fóia oficiósă „Abendpost“ din Haaga afirmă, că împĕratul Germaniei **Wilhelm** ar fi promis reginei Olandei intervenţia sa în favorul Transvaalului.

„Reuniunea română de musică din Sibiiu“.

— Din Raportul Comitetului ei pe a. 1898/9. —

Am schiţat pe scurt în Nrul nostru 104, hotărîrile luate în adunarea generală anuală a *„Reuniunei române de musică din Sibiiu“*, ţinută Mercuri în 29 Sept. v. Cum acéstă reuniune este un factor important în viaţa nóstră culturală română; cum ea prin munca şi priceperea măestrului ei, prin zelul şi interesul vrednic de tótă lauda al membrilor ei, şi-a sciut cuceri locul de frunte între instituţiunile nóstre de acest fel, — cuvine-se sĕ revenim asupra activităţii ei de un an, activitate bogată, ca întotdéuna, în róde nobile şi atât de binefăcĕtóre pentru propăşirea şi înălţarea nimbului nostru cultural-naţional. Şi acésta mai ales acum, când Reuniunea a ajuns la un punct de transiţie în viaţa ei gloriósă, preste care ajute-i Dzeu sĕ trécă norocósă; acum când fala ei, sufletul ei, directorul *George Dima*, care a ridicat-o pe piedestalul unde se află, s'a despărţit de ea.

Estragem deci din raportul comitetului reuniunei, presentat adunării generale, momentele mai importante din activitatea reuniunei de un an:

Indată la începutul anului reuniunea reclamată a fost a coopera la un act trist şi dureros. Cu prilejul trecerei din viaţă a Impărătesei-Regine Elisabeta, s'a celebrat în 16 Sept. 1898 un parastas festiv în biserica din Sibiiu-Cetate, şi învitată fiind prin Consistoriul archidiecesan gr.-or. român din Sibiiu de a conlucra şi a ridica nimbul acestei triste festivităţi, Reuniunea sub conducerea directorului sĕu de musică, pe lângă rĕspunsurile funebrale dela ectenii a executat cântările: „Cela ce cu adêncul înţelepciunei“, „Ceata sfinţilor“, „Ce e viéţa nóstră“, „Plâng şi mĕ tânguiesc“ şi „Vecinică pomenire“, tóte compositiuni ale directorului de musică Georgiu Dima.

Nu mult după acest trist incident, biserica gr.-or. română a petrecut la cele eterne rĕmăşiţele pămêntesci ale Metropolitului Românilor gr.-or. din Ungaria şi Transilvania, ale fericitului de pie memorie Miron Romanul. Învitată de către Consistorul archidiecesan de a conlucra la actul înmormêntărei, Reuniunea la 8/20 Septembre 1898 a executat în biserica din Sibiiu-Cetate tot cântările ce le-a executat la parastasul pentru sufletul rĕposatei Impărĕtese-Regine Elisabeta.

Artista *Agata Bârsescu*, renumita nóstră tragediană, a dat la 12/24 Februarie 1899 o serată declamatorică în sala dela „Gesellschaftshaus“. La învitarea şi la expresa dorinţă a publicului din Sibiiu, reuniunea nóstră a primit frumósa misiune de a conlucra la acésta serată, executând 3 piese drăgălaşe, composiţiuni şi acestea ale măestrului Dima.

La 12 Martiu 1899 s'a făcut instalarea solemnă în scaunul de Metropolit a nou alesului Metropolit I. P. S. D. Ioan Meţianu. La învitarea Consistorului archidiecesan de a participa şi a ridica nimbul festivităţilor de instalare, reuniunea în séra de 12 Martiu 1899 a arangiat în sala dela „Gesellschaftshaus“ cu concursul capelei militare a regimentului de infanterie Nr. 31 un **concert festiv**.

In anul acesta reuniunea a avut sĕ lupte cu multe neajunsuri. Casuri de mórte şi de bóle în familiile române din Sibiiu au influinţat în mod nefavorabil asupra cercetărei probelor, din partea membrilor activi.

Cu tóte acestea reuniunea pe lângă prestaţiunile atinse mai sus a dat în decursul anului trei concerte.

Concertul prim s'a dat în 8 Martiu 1899 în sala dela „Musikverein“ cu binevoitorul concurs al domnişórelor Olivia **Bardosy** şi Ottilia **Schell**, pe lângă un program ales şi compus din piese potrivite cu nimbul reuniunei.

Concertul al doilea cel festiv din incidentul instalărei Metropolitului Ioan Meţianu, dat în 12 Martiu 1899 în sala dela „Gesellschaftshaus“, deasemenea a avut un program bogat şi clasic.

Un al treilea concert a dat Reuniunea tot în sala dela „Gesellschaftshaus“ în 27 Iuniu 1899, tot cu concursul capelei militare a regim. de infant. Nr. 31, earăşi cu program la nivou.

Asupra prestaţiunilor reuniunei, atât presa locală, cât şi distinsul public, care le-a ascultat, s'a rostit fórte măgulitor.

In cele următóre raportul publică actul de despărţire al directorului G. Dima, şi depărtarea lui o comentéză astfel:

„Distinsul nostru director de musică Georgiu Dima s'a indentificat cu reuniunea nóstră, şi dacă acésta astăzi stă la nivoul admirat de toţi iubitorii de artă, dacă azi în Sibiiu nu se face nici o manifestaţiune culturală mai de valóre, fără a se reflecta la reuniunea nóstră, ca ea sĕ pună coróna acelor manifestaţiuni, meritul acesta se reduce la directorul nostru de musică Georgiu Dima.

„Suntem datori sĕ o spunem acésta în raportul nostru, şi sĕ o spunem mai ales acuma, după-ce d-l Georgiu Dima, chemat ca profesor de musică la gimnasiul român gr.-or. din Braşov, cu ziua de 18/30 Septembre a. c. se depărtéză din Sibiiu, unde a lucrat ani 18 ca director de musică al reuniunei nóstre, pe care o a ridicat şi căreia i-a asigurat respectabila posiţiune de azi în şirul reuniunilor culturale de acest soiu din oraşul nostru.

„Mergerea d-lui G. Dima din Sibiiu este o perdere ireparabilă pentru reuniunea nóstră.

„Activitatea lui în sinul reuniuni nóstre forméză epoca de aur a aceleia, şi la locul potrivit vom face propunerile cuviincióse, ca sĕ eternisăm acésta binecuvêntată activitate a d-lui G. Dima“.

Cu ocasiunea instalării noului Metropolit Ioan Metianu, în şirul numĕróselor deputaţiuni s'a presentat în corpore şi comitetul reuniunei. La cuvintele de bineventare ale presidentului, I. P. S. Sa a rĕspuns cu multă bunăvoinţă faţă de reuniune, pe care a asigurat'o de binevoitorul sĕu sprigin.

— In decursul anului comitetul a ţinut *12 şedinţe*, în cari a pertractat tóte afacerile privitóre la promovarea intereselor reuniunii.

Ca în anii trecuţi, aşa şi în anul acesta institutul de credit şi de economii „Albina“ din Sibiiu a votat reuniunei un ajutor însemnat, de 200 fl.

Numĕrul membrilor se presintă în anul trecut astfel: membri onorari 4, membri fundatori 3, membru nou Dr. **Russu**, membri activi 71 şi membri ajutători 62. In comparare cu anul trecut cu 85 de membri activi, se arată o reducere de 14 şi faţă cu 65 membri ajutători din anul trecut se constată o reducere de 3.

Trecênd la *afacerile cassei*, raportul cuprinde următórele:

In conformitate cu inventariul, averea Reuniunei cu 31 August 1899 represintă suma de fl. *3294.24*. Crescĕmêntul faţă de a. tr. deci este de fl. *408.72*.

Percepţiunile anului trecut sunt cu fl. 2493.85, ear erogaţiunile cu fl. 911.22. Saldul cassei la 31 August 1899 deci e cu fl. 1582.63, din cari: în numerar fl. 23.18; fl. 1225.55 constitue fondul disponibil şi fl. 333.90 cel neatacabil. La fondul neatacabil s'a adaus fl. 100, taxa de membru fundator, solvită de d-l Dr. Russu, advocat, cum şi interesele proprii ale fondului cu fl. 10.96.

Percepţiunile din raţiociniu în comparaţiune cu budgetul arată, că la tóte posiţiunile s'a încassat **mai mult** ca preliminat, afară de titlul „Restanţe“, unde s'a încassat mai puţin ca preliminat cu fl. 460.

Venitul concertelor arangiate a întrecut suma preliminată cu fl. *369.35*.

Proiectul de budget presentat de cassar, cuprinde suma de fl. 895 întrate şi fl. 760 erogaţiuni.

La finea raportului comitetul îşi face propunerile sale adunării generale, cari s'au primit şi esecutat tóte, întocmai după cum le-am anunţat şi noi în notiţa din Nrul 104.— Raportul e datat din şedinţa comitetului din 14/26 Sept. 1899, şi e subscris de d-nii: *Mateiu Voileanu* president şi *Constantin Popp*, secretar.

Din parte-ne dorim, ca acéstă reuniune precum în curs de 21 ani de când există, falnică a fost, — aşa şi în viitor sĕ-şi pótă menţinea pasul victorios, ca ea şi de aci înainte sĕ ne fie un isvor de elevaţie şi mândrie sufletéscă, un isvor de cultură şi nimb naţional.

Conferenţele învĕţătoresci

— Convocatoriu —

In sensul ordinului dela 13 Iuliu a. c. Nr. 3838 Scol. convoc prin acésta pe onoraţii domni învĕţători ortodocşi români din protopresbiteratul Reghinului şi al Mureş-Oşorheiului la conferenţa învĕţătoréscă, carea îşi va începe şedinţele în 14/26 Octobre a. c. în comuna *Jabeniţa* şi anume în edificiul scólei. Deschiderei va premerge sta. liturgiă oficiată în biserica de acolo şi împreunată cu chemarea Duchului sfânt.

Pe lângă cele statorite în conferenţa din anul trecut sĕ va pertracta „Chestiunea examenelor anuale“ eventual şi alte obiecte, ce se vor pune la ordinea zilei.

Sibiiu, 4 Octobre, 1899.

Dr. Elie Cristea
secretar, comis. cons.

— Convocare —

In conformitate cu cerculariul Venerabilului consistor archidiecesan dto. 13 Iulie a. c., sub Nr. 3838 şcol. aduc la cunoscinţa tuturor învĕţătorilor (şi învĕţătórelor) definitivi, provisori şi suplenţi din cercul Braşovului, compus din protopresbiteratele Braşov, Bran şi Treiscaune:

Că conferenţa învĕţătoréscă, convocată prin ordinul amintit, sĕ va ţiné la terminul hotărît: 14/26 Octobre a. c., în sala cea mare a gimnasiului român ortodox din loc.

Inainte de deschiderea conferinţei — la 9 óre a. m., — sĕ va face în Biserica Sf. Nicolae din Scheiu chemarea Duchului sfânt.

Braşov, 2 Octobre, 1899.

Dr. Vasilie Saftu
comisar consistorial

Mulţumită publică

Din venitul curat al anului de gestiune 1898 au donat pe séma „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ institutul de credit „Economul“ din Cluj fl. 10., şi institutul „Vlădeasa“ din Huedin fl. 3.—. Pentru acest marinimos sprijin dat societăţei nóstre culturale, priméscă amintitele institute mulţumita nóstră.

Sibiiu, în 14 Octobre, 1899.

Pentru comitetul Reuniunei:

Maria Cosma *pres.* — *Dr. Beu* *secretar*

NOUTĂŢI

Anton Bacalbaşa şi Stefan Velescu, figuri cunoscute în viaţa publică bucureştenă, primul ca distins ziarist şi scriitor de talent, al doilea ca fost profesor de declamaţie la conservator şi mai în urmă sub-director la Teatrul-Naţional, — precum aflăm în foile din Ţară, au rĕposat ambii în zilele trecute.

*

Maj. Sa despre Cehi. Un ziar din Brünn publică o convorbire, ce Maj. Sa a avut-o cu un bărbat de stat ceh, în zilele trecute. Maj. Sa s'ar fi esprimat astfel cătră politicianul ceh:

— *Sunt cu tótă bunăvoinţa faţă de poporul meu ceh, şi îi voi pune la disposiţie tóte mijlócele trebuincióse prosperării lui.*

Cehii nădĕjduesc mult după acéstă declaraţie a bunului Monarch.

*

Comunicaţia de asemnate postale a Austro-Ungariei cu Muntenegrul, după cum se anunţă din Viena, a fost sistată în 3 Oct. n. Pricina acestei mĕsuri excepţionale e împrejurarea, că Muntenegrul deja de ani de zile nu a achitat pretensiunile Austro-Ungariei, provenite din comunicaţia de asemnate postale comună între cele doue state. Muntenegrul adecă a remas dator monarchiei nóstre cu mai multe sume considerabile, date pe postă acolo şi solvite aici pe basa asemnatelor postale. Micul stat însĕ când a fost la adecă, a refusat a achita diferenţele provenite la licuidaţie. — Decând subsistă sistemul de comunicaţie cu asemnate postale, numai între state vrăşmaşe s'au întêmplat casuri de acestea estra-ordinare, de s'a sistat comunicaţia de asemnare, şi şi acésta numai pe durata resboiului.

*

Maghiarisarea numelor decade ?.. In „Bud. Hirl.“ de alaltăeri un anumit Telekes Simon, preşedintele aşa numitei „Societăţi centrale de maghiarisare a numelor“, publică un raport despre „schimbările“ de nume concesionate de ministrul de interne în jumĕtatea trecută a anului curent şi în legătură cu acésta succesele obţinute de pomenita „societate de maghiarisare a numelor“, „care deja de ani 19 îşi lăţesce activitatea ei liniştită şi binefăcĕtóre“...

Din raport reese, că ministrul în jumĕtatea trecută a anului a încuviinţat 1888 cereri de „schimbare“ a numelor; mai puţin ca în jumĕtatea anului trecut cu 874 casuri, dar spre bucuria celui ce publică acest raport, tot mai favorabil ca în 1897 cu 1066 cazuri. Intre oraşele unde s'au întêmplat mai multe maghiarisări de nume, locul de frunte îl ocupă firesce capitala Budapesta (pentru că aici sunt mai mulţi jidani!), cu *24.52%* (463) din totalitatea maghiarisărilor. Apoi urméză oraşele: Arad cu 66 casuri, Comorn 31, Cluj 24, Timişóra 24, Sighetul-Marmaţiei cu 20, etc. Braşovul are 6 casuri, ear Sibiiul numai 4. După *stare* şi *ocupaţiune*, mai mulţi şi-au pocit numele dintre impiegaţii pela drumurile de fier (se înţelege, de silă): *515* (în an. 1898 au fost *1032*), dela oficiile postale: 20 (în 1898: 212), apoi amploiaţii de stat: 30 (în 1898: 117), cei dela oficiile comitatense şi comunale, etc. Vin apoi servitorii, jandarmii, finanţii, etc. Dintre inteligenţi de alte branşe încă s'au maghiarisat mulţi, ba încă prea mulţi. Aşa aflăm în listă: 13 preoţi (faţă de 4 din 1898), profesori 15, învĕţători *131* faţă de *69* din 1898 (n'or fi Români între ei) etc. După *confesiune*, mai mulţi sunt firesce jidanii: *861* (în 1898: 1108), apoi rom. cat. *790* faţă de 1133 din 1898, ev. lut. 103, ref. 38, gr. cat. *77* (faţă de 197 din 1898) ***şi în urmă gr. orientalii cu 18 casuri faţă de 45 din jumĕtatea I. a anului trecut.***

Raportul constată, că poporul de rĕnd nu prea înclină spre maghiarisarea numelor, pentru că deoparte nu e destul de *luminat asupra importanţei (!!) maghiarisării numelor*, de alta nu prea scie modalităţile procederei!“... Or fi ele alte cause, nene Telkes, pentru cari poporul de rĕnd nu-'şi schimonoseşte numele moştenite dela străbuni, cause pe cari nu le ventilăm ací, dar ţinem sĕ constatăm, că par'că slăbeşte duhul „societăţii de maghiarisare a numelor“, al cărei cap eşti, pentru că cifrele de mai sus nu prea sunt la nivoul celor din anul trecut!... Nu te dóre tréba asta? Ei, est modus în rebus, vei zice, — se va sana el rĕul!...

Noi însĕ, Românii greco-orientali, ţinem sĕ accentuăm, că în astfel de vitejii nepismuite totuşi suntem cei din urmă!

*

Cât a defraudat Krivány? Terminându-se censurarea socotelelor în afacerea defraudărei lui Krivány, s'a adeverit că sumuliţa dispărută e de *436.706* fl. Şi e teamă, ca acésta sumă sĕ mai crésca, deóre-ce Krivány a defraudat şi pe vremea când era controlor. Cercetarea decurge. — Ear orfanii plâng!..

*

Iubileul Marsiliei. Oraşul *Marseille* (Francia) se pregătesce de sĕrbări imposante. In zilele aceste se împlinesc adecă *2500 de ani*, de când oraşul a fost fundat. Acest prilej memorabil îl va eternisa prin sĕrbări înălţătóre, cari vor dura 9 zile. La aceste sĕrbări s'au adunat deja vr'o 100.000 de strĕini din tóte părţile.

*

Un cutremur de pămênt uriaş. Se vesteşte din Batavia, că un teribil cutremur de pămênt a pustiit insula Ceram. Oraşul Amahai e distrus. Sunt *4000* de morţi şi 590 de răniţi.

*

Faptă démnă de imitat. D-l Dr. *Silviu Moldovan*, advocat în *Orĕştie*, a dăruit în loc de o cunună peritóre pe sicriul fericitei *Ioana Bădilă* suma de 10 fl. v. a., pentru locuri supranumerare la „Masa studenţilor“ din loc susţinută de inst. „Albina“.

Tot spre acest scop a oferit şi d-l *Petru Călciunar*, advocat în Orşova suma de 5 fl. v. a. —

Pentru scopul susnumit primesce şi administréză sumele incurse onorabila d-nă *Maria Cosma*, care se îngrijesce preste tot de conducerea acestei instituţiuni salutare şi vrednice de ajutorare generală. *Vivant sequentes!*

*

Dl Emanuil Măglaşiu, care a zăcut în temniţa de stat din Seghedin restimp de dóuĕ luni, a fost eliberat Vineri la 13 Oct. st. n. După cum se ştie, d-sa a fost osândit pentru că prin „Trib. Poporului“ din anul trecut ar fi aţiţat la ură în contra maghiarilor.

*

O jertfă a procesului din Belgrad. Intre acusaţii condamnaţi de cătră curtea marţială din Belgrad ca complici cu atentatorul Knezevici, se află şi colonelul Nicolici. Soţia lui deja înainte de proces s'a rugat de Regele Alexandru şi Milan, ca sĕ fie cu îndurare faţă de soţul ei, care e nevinovat. Rugarea n'a ajutat, Nicolici a fost condamnat. Dar sermana femeie tot nu şi-a perdut nădejdea: a cerut din nou graţie dela Milan. In zilele trecute a primit respuns: cererea i-s'a respins. Biata femeie a nebunit de mâhnire!

*

Secretele armatei engleze. Lucru mult temut în o armată e păstrarea secretelor. Ori-ce abus neînsemnat, ori-ce secret tradat, dă ansă la sfară în ţară; se crépă firul în patru pentru descoperirea făptuitorului. Şi lucru curios, tocmai acum cu ideea de desarmarea Ţarului, mĕsurile de precauţie pentru păstrarea secretelor în armate, par'că se înăspresc. Secretul cel mai nou tradat e al Angliei. Din Londra se vesteşte, că din Arsenalul din Portsmouth au dispărut nişte cărţi, în care sunt descrise cele mai nóuĕ sisteme de signalare secretă ale Angliei. Lucrul nu are mare importanţă, pentru-că în cas de resbel acelea tot nu s'ar putea întrebuinţa decât de unii oficeri înalţi ai Angliei. Puterile însĕ, cărora s'au tradat aceste, le pot folosi pentru perfecţionarea sistemelor lor de signalare. S'a pus în mişcare un întreg aparat de detectivi pentru aflarea făptuitorului, care se crede a fi un matelot din Arsenal.

*

Sora lui Heine. Din Hamburg se vesteşte, că sora poetului Heine e pe patul morţii; bĕtrâneţele — e de 99 de ani — o vor repune. Fericita bĕtrână a fost cercetată mai în anii trecuţi şi de cătră rĕposata Impĕrătésă-Regină Elisabeta, care era o adoratóre a poetului Heine. Bĕtrâna a remas atât de surprinsă de acéstă înaltă visită, încât a început a plânge şi iute a adunat tóte relicviile rĕmase dela fratele seu: epistole, manuscrise, etc., şi le-a oferit Impĕrătesei, care le-a şi păstrat ca suveniri scumpe până la mórte. Acum după tragicul sfêrşit al Impĕrătesei, Maj. Sa Impĕratul a înapoiat aceste relicvii sorei lui Heine, pe lângă o scrisóre fórte căldurósă.

*

Balonul cu cârmă. Mintea perspicace a omului, care atât de mult se sbate sĕ afle ascunsul, se pare că a isbutit în fine a afla şi acest secret. Foile helveţiene scriu lucruri miraculóse despre un balon de acest fel, inventat de un conte cu numele Zeppelin. Balonul cu cârmă plănuit de Zeppelin ar fi de 150 m. lung şi de o capacitate de 2000 klg., cu o iuţélă de 10 metri pe secundă, şi ar putea sta în aer şi 1 sĕptĕmână. Inventatorul va face esperienţe cu noul balon acum în Octobre. Şi se vede, că invenţia e bună, pentru că lui Zeppelin i-a succes deja a întemeia o societate de acţionari pe ea.

*

Evadare din un penitenciar. Din penitenciarul din Mişlea (România) în una din nopţile trecute au evadat vr'o 30 deţinuţi. Evadarea s'a făcut prin mijlocul unei subterane săpate de condamnaţi. O sentinelă a fost omorîtă. Un escadron de călăraşi a plecat întru căutarea evadaţilor.

*

Iubileul losurilor de clasă. In curĕnd se implinesc 200 ani de când s'a plăsmuit instituţia losurilor de clasă, în Ollandia. E invenţia unui om serman, cu numele Adolf Huyske, care a vêndut acest secret guvernului olandez pentru un onorar de 500 fl. Şi lucru de necrezut, invenţia de care nici Ollandia nu lega mari nădejdi la început, s'a lăţit iute în tóte statele, pretutindenea cu intenţia de a mântuí pe popor de risicul primejdios şi patima punerei pe loterie! In Ungaria acésta instituţie e tinĕră de tot; dar prosperéză rapid, pentru-că e clădită pe esperienţe de aprópe 200 de ani. Cele 100 mii de losuri lansate la noi în circulaţie slujesc cam 50,000 câştiguri, cu suma totală de 13,160,000, între cari mai multe câştiguri principale.

*

Sórta unui tablou. Intr'o vitrină din piaţa Rue Laffitte a Parisului, a fost expus în zilele trecute un tablou al unui pictor falit. Tabloul a fost cumpĕrat imediat de 3 agenţi, cu 35 de franci. După acest târg, unul din cei trei a ţinut tabloul pentru sine, oferind tovarĕşilor sĕi un câştig de 13 franci. Agentul isteţ în altă zi a vêndut tabloul, cu 3500 franci, unui comersant din Rue Laffitte. Noul proprietar al tabloului acum cere 15,000 pentru el, şi Louvre-ul se tocmesce cu comersantul pentru acest preţ.

Exposiţiile economice în Sibiiu

Comitetul central al Reuniunei române de agricultură, în vederea exposiţiei de póme, ce se va aranja la 22 Octobre st. n. aici în Sibiiu, a adresat cătră tóte direcţiunile scolare din ţinutul Sibiiului un călduros apel, prin care le rógă cu frăţéscă dragoste, sĕ binevoiéscă a lua în a sa mână acéstă afacere, a se constituí în comitet local cu chemarea de a aduna şi expeda obiectele de expus (póme nobile şi pădureţe, în stare naturală sau uscate, rachiuri, oţeturi, lictaruri, etc., cu un cuvênt tot ce cade în cadrul pomăritului); mai departe a insista pe lângă părinţii scolarilor, ca sĕ concédă copiilor lor a se presenta corporativ sub conducerea corpului învĕţătoresc în una din zilele din 22—28 Octobre n. aici în Sibiiu, unde sĕ cerceteze exposiţia. Prin acésta, pe lângă că li s'ar causa copiilor de scólă o deosebită plăcere şi bucurie de a vedé Sibiiul, dar ar şi profita din lucrurile expuse şi vĕzute, precum şi din prelegerile ce se vor ţiné din pomărit, şi mai pe sus de tóte am arăta streinilor, cum bravul nostru corp învĕţătoresc ţine sĕ deprindă tinerimea scolară a cunóşte din frageda etate instituţiunile culturale ce tind a promova bunăstarea economică a ţeranului nostru.

*

Ca întregire amintim, că din partea Corpului învĕţătoresc din Sĕlişte a venit anume la Sibiiu bravul nostru învĕţător D. Mosora pentru a lua disposiţii, ca: 1. copiii, cari vor veni dela Selişte în Lunia viitóre, (vre-o 100 inşi) sĕ fie adăpostiţi cu locuinţa şi viptul pe timpul exposiţiei la seminariu, 2. sĕ pótă cerceta museul de ştiinţe naturale al societăţei carpatine săsesci, şi 3. sĕ priméscă dreptul de călĕtorit cu preţuri reduse. Ne comunică totodată, că pentru colectarea şi transportarea pómelor harnicii Selişteni s'au constituit într'un comitet comunal.

Notiţă literară.

Călindariul archidiecesan *pentru anul proxim 1900 va apărĕ în curĕnd şi se póte procura dela librăria archidiecesană cu preţul de 30 cr.*

*

„Almanachul învĕţătorului român pro 1899—1900“, întocmit de I. Velcean. Am anunţat nu de mult apariţia acestui calendar portativ, care întră acum în anul al II-lea. Deja în exterior 'ţi face o impresie fórte plăcută, format 16°, tocmai potrivit de purtat, legat frumos, hârtie fină şi ilustraţii reuşite.

Pe cât de bine se presintă în ce privesce adjustarea externă, tot pe atât de bogat e şi în cuprins.

Almanachul present în urma laudabilului şi neobositului zel al d-lui înv. Iosif Velcean, denotă un mare progres faţă de cel din anul trecut şi prin acésta de sine se impune ca un ce indispensabil pentru fiecare învĕţător român. Dar se analisăm puţin cuprinsul lui:

Pe prima fóie aflăm nimeritul portret al d-lui profesor seminarial Dr. D. P. Barcianu, bărbat cu mari şi îndeobşte cunoscute merite pe terenul învĕţămêntului. In Almanach aflăm o scurtă biografie şi un sumar al operilor didactice, scrise de d-l prof. Dr. Barcianu. — Al 2-lea portret represintă pe d-l Ioan Pop Reteganul, devotatul învĕţător şi bine cunoscutul folklorist român, a cărui biografie o aflăm de asemenea.

Almanachul conţine pe lângă calendar şi notiţe de tipic, date cronologice, genealogice, date referitóre la postă şi telegraf, apoi şematismul ambelor biserici române şi şematismul reuniunilor învĕţătoresci.

Urméză partea literară cu multe sujete din cele mai interesante, în fine literatura şcolară, cartea esperienţelor, apendice şi anunţuri.

Indemnăm pe d-nii învĕţători sĕ nu pregete a-'şi procura acest calendar portativ, din care multe cunoscinţe folositóre vor puté culege, şi vor avé totodată tabloul întregului organism învĕţătoresc, ca într'o icónă fidelă înaintea ochilor.

*

„Almanachul tipografic“, anul al III-lea pe 1899, de d-l George Filip, tipograf în Bucuresci. Acest Almanach este cu adevĕrat o lucrare artistică, tipărită în institutul de arte grafice „Minerva“ a d-lor Filip, Moroianu, Popovici şi Tălăşescu. Cuprinde o bogată şi fórte interesantă materie literară, şciintifică, comercială etc. Adresele ziarelor cotidiane din Bucureşti cu personalul redacţiilor; ziarele şi societăţile tipografice din tótă lumea; adresele tipografiilor, litografiilor, turnătoriilor de litere, zincografiilor, xilografiilor, gravorilor, depourilor de hârtie, fabricanţilor de cartonage, legătoriilor de cărţi, librăriilor, fotografiilor şi ziarelor din ţară. In text, pe lângă multe pagini artistic lucrate în diferite culori, menţionăm douĕ fotochromotipografie superbe executate în trei colori: una representă o româncă din Ardeal şi alta un cort ţigănesc.

*

„Tragedia Calvarului“, tradusă după Henry Bolo, de membrii societăţii de lectură „Inocenţiu Micu Clain“ a teologilor din Blaj. Edit Societăţei, tiparul „Tipografiei“, societ. pe acţiuni în Sibiiu. Preţul: 2 coróne, pentru România: 3 lei.

Acéstă scriere tractéză momentul cel mai sfâşietor de inimă, divina tragedie a Mântuitorului nostru Iisus Christos. O recomandăm ca o lectură, ce înalţă şi înduioşéză inima creştinului.

*

„Instrucţiuni populare despre datorinţele şi drepturile purtătorului de dare, de Wilhelm Níemandz, cancelist orăşenesc la oficiul de dare din Braşov“.

Autorul s'a aflat îndemnat la compunerea acestui op, făcĕnd esperinţa, că publicul este neorientat în privinţa chestiunilor de dare şi are vederi greşite despre manipularea cu darea.

In acest op se tractéză despre dările de stat directe, despre dările indirecte şi aruncuri comunale. In partea din urmă se află mai multe formulare pentru petiţii şi reclame în diferitele casuri. Acéstă scriere suplineste trebuinţe mult simţite. Preţul opului espedat cu posta este de 65 cr. şi se póte procura dela librăria H. Zeidner din Braşov.

Ad. Nr. pp. 341/1899. [216] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Agârbiciu, protopresbiteratul Turdei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 445 fl. 30 cr.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi se dau la oficiul ppresbiteral eventual la comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sě-'și aștérnă cererile concursuale instruite conform dispoșițiunilor Statut. organic și Reglm. pentru parochíi la subscrisul oficiu protopresbiteral, în terminul de mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc spre a-'și arăta desteritatea în cele rituale și a se face cunoscuți poporului.

Cojocna, 28 Septembre, 1899.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Turda în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea
adm. ppresb.

---

ad Nr. pp. 548/1899. [209] 3—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Agribiciu cu filia Căpușul-mare, prin acésta se escrie concurs repețit cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 408 fl. 20 cr.

Doritorii de a competa la acest post, au a-'și așterne subscrisului până la terminul sus indicat, suplicele de corcurs instruite în sensul normelor în vigóre, și a se presenta în vre-o Duminecă sau Sěrbătóre la sf. biserică, ca sě fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. a Clujului, în conțelegere cu respectivul comitet parochial.

Cluj, 6 Septembre 1899.

Tuliu Roșescu
protopresbiter

Nr. 66—1899 D. f. g. [215] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de învěțător la șcóla elementară pregătitóre legată de gimnasiul public român gr.-or. din Brad se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Fiitoriul învěțător va avea sě înstrueze elevii gimnasiali în cânt și gimnastică.

Cu acest post astfel îmbinat e împreunat un salar anual de 700 fl., care se va solvi în rate lunare anticipative din cassa fondului gimnasial și cuincuenalii de câte 50 fl.

Petenții au sě-'și aștérnă cererile lor instruite cu documentele de cualificațiune recerute, la adresa comitetului gimnasial, în terminul deschis.

Brad, din ședința comitetului gimnasial, ținută la 26 August, 1899.

Vasiliu Damian președinte — **Dr. P. Oprișa** secretar

---

ad. Nr. 508—1899 [213] 3—3

Concurs repețit

După-ce la postul de paroch din parochia vacantă de a III-a clasă Murěș-Ludoș, nu s'a insinuat nici un concurent, prin acésta de nou se publică concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt staverite de comitetul parochial, despre ce se pot lua informațiuni dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-'și așterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu, în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Turda, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cojocna, 4 Iuliu 1899 st. v.

Teodor Ciortea
adm. ppresb

Nr. 445/1899 prot. [211] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantei parochíi de clasa a treia Șarpatoc cu filia Vělcândorf, protopresbiteratul Sighișórei, se escrie concurs repețit cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea imprennată cu acest post de paroch este 360 fl.

Reflectanții la acest post sunt avisați a-și înainta cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se aștéptă sě se presenteze în vre-o Duminecă sau Sěrbătóre la biserică, pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochíi“, pentru a celebra și cuvênta.

Sighișóra, 13 Septembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișórei, in conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop

Nr. 249 protopresb. 1899 [212] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de classa III. Hundorf cu filiile Domald și Senereuș, protopresbiteratul Mediașuiui, se escrie concurs nou cu termin de 30 de ḍile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post statorite în ședința comitetului parochial din 26 Aprile 1898, dau suma de 256 fl. anual.

Reflectanții la acest post, au a-'și așterne petițiunile lor instruite conform legilor în vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei, se pot primí dela oficiul protopresb. și dela comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, in conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaș, 21 August 1899.

Romul Mircea
protopop

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broș.	„ 2.50
Aeneis ediț. II. broș	„ 1.25
Rěsboiul nostru pentru neatêrnare, broș	„ —.50

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vênḍare

Sidoxia,

cestiunea dotațiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Prețul 30 cr.

Au apărut și se află de vênḍare:

Seminte
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericeșci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sěrbătorile precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări funebrale etc.** va eși în curênd.

Prețul fiecărui tom fl. 1.50 și porto recom. 25 cr.

tóte tomurile broș. fl. 4.— sau Lei 10.

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Conspectul cărților bisericesci
ce se pot procura din
Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḍeu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl. 3.85
Apostol legat	„ 5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„ —.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„ 15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„ —.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„ 8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„ 1.50
Dumneḍeescile liturgii leg.	„ 4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rěsăritene de A. bar. de Șaguna	„ 1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„ 2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„ 16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„ —.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți bros.	„ 2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„ —.50
Istoria bisericei ort. rěsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḍilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„ 1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„ —.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„ 1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„ 1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„ 1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg.	„ 86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„ 5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„ 6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„ 13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„ —.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„ 1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„ 8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„ 1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„ 4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„ 1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„ 2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„ —.50
Scrisori apologetice de apěrare din 1867 broș.	„ —.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„ 1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„ 17.—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 107 Sibiiu, Joi 7/19 Octobre 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Mijlóce intuitive.

In interesul scólelor elementare este în curgere o nóuă îmbunătăţire, la al cărei botez s'a adunat o anchetă sub presidenţia actualului ministru de culte.

Este vorba de icóne intuitive pentru scólele poporale în scopul de a cultiva gustul estetic în elevii acestor scóle.

Dedaţi a vedé lucruri frumóse, elevii scólelor elementare vor eşi în viaţă cu gust mai desvoltat pentru artă, şi se va pune astfel basă unei generaţiuni, cu care se vor puté ajunge resultate mai îmbucurătóre ca cu cea de acuma.

Luăm act de acest nou curent în sinul ministerului de culte şi noi îl scim apreţia după adevĕrata lui valóre.

Legea nóstră de instrucţiune în anul 1868 a creat o basă solidă scólelor elementare, şi curentul liberal de atunci ne îndreptăţia la speranţe, că edificiul se va face cu observarea tuturor disposiţiunilor din legea de instrucţiune.

Dacă se executau tóte disposiţiunile legei de instrucţiune în spiritul cum ea a fost concepută şi votată, atunci azi noi am sta cu mult mai bine, azi am puté constata resultatele, la cari ne îndreptăţia spiritul liberal dela 1868, şi azi am saluta din tótă inima iniţiativa ministrului de culte pentru lucruri ideale.

Dacă în instrucţiunea poporală se observa cu sfinţenie principiul din legea dela 1868, ca fiecărui elev sĕ i-se dea instrucţiunea în limba lui maternă, atât în scólele elementare, cât şi în cele medii, astăzi statul nostru în cele ale instrucţiunei ar sta pe o tréptă cu mult mai înaltă, şi toţi locuitorii patriei ar binecuvênta sistemul, care a împărtăşit de o potrivă pe toţi cetăţenii de beneficiile învĕţămêntului public.

Dacă statul ar fi instituit scólele, unde cerea necesitatea publică, spre a da ocasiune fiecăruia de a se puté cultiva în limba sa, cu tóte însuşirile firei sale, atunci am avé conştiinţa, că am satisfăcut necesităţilor, şi a sosit timpul sĕ cugetăm şi la lux şi la arte în sinul poporului.

După atâtea dacă venim la trista realitate, şi constatăm că statul nu a executat legea de instrucţiune în sensul liberal în care ea a fost concepută şi aplicată la început.

Un curent bolnăvicios devastéză de ani 20 în sistemul şcólelor elementare. Mania de a maghiarisa s'a plantat şi în şcóla elementară, şi ea împedecă progresul, la care între împregiurări normale ne am putea aştepta.

Paralel cu mania de maghiarisare a mers sistemul observat de guvernele, cari s'au perondat dela 1868.

Nu s'a ridicat din mijlócele statului nici o şcólă, în care elevilor sĕ li se dea instrucţiunea în limba lor maternă.

Nu s'a dat nici un ajutor confesiunilor, cari susţineau şi susţin şcólele pentru cultivarea poporului, nu s'a dat confesiunilor nici un ajutor nici material nici moral, la susţinerea şcólelor confesionale.

Nu s'a dat confesiunilor dreptul, ca ele din al lor sĕ pótă ridica şcóle confesionale, din contră li s'a îngreunat progresul atât în şcólele elementare cât şi în cele medii prin întroducerea forţată a limbei maghiare, care accentuăm, împedecă progresul, şi cine nu o vede acésta nici după ani 20, acela este orb şi sufletesce şi trupesce.

Mai mult, în o sumă de comune s'au înfiinţat şcóle comunale, în contra legei s'a decretat limba maghiară ca limbă de propunere, şi s'a pus stavilă progresului.

Cu o violenţă neesplicabilă s'au declarat de scóle comunale şcólele grăniţăresci, cari suo tempore erau şcóle de model, averea acelora s'a dat în administrarea comunelor politice, şi sórtea şcólelor este pusă la discreţiunea inspectorilor de şcóle, cari formézá scaunul şcolar după bunul lor plac.

Intre asemenea condiţiuni instrucţiunea poporului la noi nu a ajuns sĕ îşi împlinéscă misiunea sa nici în cele necesarie.

Modelele nóuĕ de intuiţiune sunt deci, încât ne privesce pre noi, numai lucs.

In cele din urmă lucs sunt şi pentru şcólele cele unguresci. In clasele I. II. III, elementare se vor da modele despre casa părintéscă, despre şcólă, despre biserică etc.

In teorie vor vedé deci copilaşii palate, biserici model, în practică vor vedé colibele, hurubele părinţilor lor, bisericuţele din délul satului, amărite şi nĕcăjite.

In chipul acesta vom ajunge sĕ îmbătăm lumea şi în acésta, ca şi în multe alte la noi în cele ale instrucţiunei.

Lupta culturală.

După vacanţele, în care trăesc neconturbaţi „părinţii patriei“, întrunindu-se pe la începutul lui Novembre de nou în şedinţe, între cele mai importante chestii, ce ne ating şi pre noi fórte de aprópe, va fi pusă la discuţie chestia preliminariului statului pe 1900.

Ca cetăţeni ai statului ungar contribuim în dréptă mĕsură la susţinerea aceluia cu avutul nostru, dăm contingentul în armată pentru apărarea lui de inimici externi şi aducem tóte sacrificiile, ce ni se cer, după zisa scripturei: „ce e al Cesarului, Cesarului“! Acésta se pretinde sĕ o facă toţi fii patriei, căci o mamă scumpă este tuturora patria, la al cărei altar ori-ce jertfă depusă nu este prea mare.

In schimb pentru tóte acestea ce am avé se pretindem? Nimic mai mult decât egalitate de drepturi. Ori-ce logică omenéscă va respunde hotărît, că unde este egalitate de datorinţe, ar trebui sĕ fie şi egalitate de drepturi în proporţia numĕrului ce representăm în stat. Dar pe cât de dulce ne zimbesce „scumpa nóstră mamă“, când ne învită la susţinerea şi apĕrarea ei, la desvoltarea instituţiilor ei salutare, pe atât de brusc ne respinge dela sinul ei dulce, ori-decâteori e vorba de a ne împărtăşi de avantagiile, ce le revarsă asupra fiilor sĕi.

Sĕ întărim elementul unguresc se trîmbiţă dela o margine până la alta a ţĕrii! Cu cât s'au sporit maghiarii anul trecut? se întrébă staticianul adêncit în cifre şi rapórte. Inaintéză maghiarul în cultură, respective cu cât au regresat celelalte naţionalităţi? Câte şcóle nóuĕ de stat sau infiinţat? pentru-ca sĕ se pótă spune Europei, că analfabeţii între maghiari sunt fórte puţini, dovadă că aceştia sunt un element superior de cultură.

Nici că se póte închipui o situaţie mai splendidă. Din miliónele, ce se varsă în vistieria statului din partea tuturor naţionalităţilor nu e nici o mirare sĕ vezi înflorind némul privilegiat, fiul agreat al acestei patrii. Sĕ ni se spună, unde mai este un alt stat în ast-fel de condiţii de desvoltare, în care un popor în minoritate faţă de celelalte sĕ guste tóte darurile bogate de pe masa încărcată de toţi.

Sĕ luăm în privire numai preliminariul ministerului de culte şi instrucţie publică.

Pe anul viitor e contemplat un plus în pretenţiile budgetare de 3,187.524 coróne. Din acestea se împarte în rubrica pentru „personalul de concept, contabilitate şi cancelarie“ un plus de 97.161 coróne. Óre este în resortul acesta aplicat batăr un singur român gr.-or., care se facă servicii bisericei române gr.-or., în complicatele ei agende cu statul? Ar fi o necesitate absolută mai ales prin aplicarea legei despre întregirea venitelor preoţesci, crearea de posturi şi instituirea de bărbaţi ai bisericei gr.-or., cari în tot casul ar face mai bune servicii nu numai bisericei, căreia aparţin, ci şi statului prin pregătirile speciale şi interesul, ce-i légă deoparte şi de alta.

FOIŢA

Sava Popovici

(Urmare)

Abia întrai în biserică şi o bombă explozí în urmă-'mi deasupra capului în aer. Inlăuntrul bisericii pe altariul din fund ardea o lampă ca jertfă fumegând, şi crucea învălită în doliu, sĕ părea că arată o compătimire vie a majorului rănit, ce zăcea pe pardosala sau padimentul cel aşternut cu paie la scala altariului din frunte cu un medic şi doi servitori lângă sine. Locul acesta era mai periculos pentru cei răniţi ca cel din câmpul liber, devremece, ba acum, ba apoi aşteptam sĕ cază plafonul preste cei răniţi. Cam pe la 9 óre s'a cassat locul de ambolare aci, strămutându-se în oraş, ceva mai depărcior de focul inimicilor. Abia ne pogorirăm din castel în orăşel, unde era tótă împuşcătura afară de temere, trecând preste noi şi explozind în pustiu.

Dóuĕ césuri şi $^1/_2$ abia trecură, de când începură din tóte părţile a-ne aduce răniţi la locul de legare, şi nunumai biserica, dar şi casa parochială cum şi ospătăria vecină gemea de răniţi dela feliurite regimente.

Sute de mâni erau prea puţine pentru sute de răniţi, fiind cea mai mare parte prin picióre şi mâni, eară ceialalţi mai cu samă împuşcaţi prin şele şi prin umeri, aci nu era capelanul numai deslegător şi curăţitor de pĕcate, dară şi dătătoriu îndemnăciunii şi împărţitor de ajutoriul cel mai delipsă, spre dovadă: Doctorilor şi medicilor necunoscători de tóte limbele ce se vorbia de către răniţi, le lipsea omul cunoscător şi stiutor al feliuritelor limbi. Paţientului i-se pare, că durerea încetéză şi îndată resuflă mai uşor, dacă din întêmplare numai şi-a vĕzut „regimentspater“-ul seu; — după o şcólă bună şi practică e ori cine mai cult, la Magenta eram mai procopsit ca la Montebelo, dar aci la Solferino, mai îndemânatec decât acolo, cât prin ocupaţiunea mea ce-'mio induplicai singur zĕuitai mai şi de ce-mi era mai preţuit în lume. Eu nu mĕ mai îngrijam de apărarea vieţii cei atât de ticălóse, ştiind că „de n'ar păzi Domnul D-zeu cetatea, înzadar s'ar osteni cei ce o străjuesc“. Nici fómea, nici setea, nu mai avea nas de-a sĕ vîrî printre noi; mâchnirea cea adâncă însoţită de sora ei compătimirea, era un nutremênt destul de simţibil pentru mine şi cei de lângă mine, mĕ simţém mulţumit a mulţumi pe cel nemulţumit de lângă mine; nimenea nu putea fi aşa nesimţitor la durerile bieţilor ficiori sdruncinaţi în tótă forma, — încât numai ce abia îşi putea închipui omul. Scena dela Magenta era în adevĕr soră cu acésta de acum din Solferino, dară asemănare cu mult mai îngrozitóre aicea, căci aicea se concentrase mai multă piază de ambolăciune, după-ce doctorii şi medicii scăpară cum putură, deabia cu viaţa, eară aceia cari se aflau în mijlocul primejdii trebuiau a suferi cu răbdare, aşteptând momentul cel mai ultimar, pentru că aerul cel molipsit de pulberea cea fatală, covêrşa chiar şi pe cel mai infernal abore al năduşirii. Lumea cea egoistică se cruţa destul de timpuriu, prin retragerea cea viclénă şi nedréptă, şi tocmai când se cerea mai multe mâni, atuncea erau mai puţine. Până către 11 şi 12 óre la amiazi mai era de vĕzut prin trustrele locurile de ambolăciune câte un capelan, câte un medic şi 2—3 ficiori, dar din momentul bombardării nu mai era mai mult de cât un singur colegă rom.-cat. din linia 21. Dela un cés până la 3/4 pe 3, mĕ părăsise şi acesta, lăsêndu-mĕ singur în biserică între mai multe sute de feciori răniţi. Un subdoctor mĕ încunoscinţă, că doctorii ceialalţi sĕ află în vecinele locuri cu Pater Saidl, capelanul regimentului Raişach. Petrecând pe un prima-tenente dela regimentul nostru până afară la cară, mĕ simţíi mântuit de tótă temerea şi gróza, vĕzêndu-mi un batalion de ficiori dela regimentul meu stând dinaintea bisericii şi focul cam potolit, îndoite puteri sĕ adause în mine, primind salutarea dela Dom. Oberlaitenant şi dela oficerii batalionului. Ţinui o scurtă, dar înflăcărată încuragiare cu ficiori, apoi mĕ retrasei eară la postul meu.

Abia întrasem în biserică la bieţii răniţi, printre mulţimea acelora ce aducea răniţii din câmpul de luptă, pecând dinapoia mea pocní din nou o bombă, carea înmulţí fără de veste numărul răniţilor împrăştiinduí în tóte părţile, trăgându-mĕ înlăuntru bisericii, detuna numai decât alta dinaintea nóstră, sfărâmând o parte din crucea altariului, dară ómenii scăpară neprimejduiţi. Dom. oficer Stabali şi subalternii înspăimântaţi de scena, ce sĕ făcea din ce în ce tot mai înfiorătóre, mĕ grămădia cu întrebările: cum stau lucrurile? Ca în bătaie, — le respunsei, oprindu-í de a se mai îngriji de altele ca de a lor proprie linişcire; pentru-că spaima şi gróza pictorea cel mai înfricoşat tablou, iară bubuitul tunurilor şi explosiunea bombelor una într'alta, sunetul trîmbiţelor de asalturi din ambele părţi, sgomotul strigărilor şi mulţimea

Posiţia „speselegimnasiilor, scólelor reale etc“. arată un plus de 131.461 coróne, căci se are în vedere *statificarea* unui gimnasiu şi a unei şcoli reale.

La subvenţionarea scólelor medii confesionale, municipale şi comunale, abia aflăm un plus de 111.400 coróne. Iată deci tot plusul ce e destinat scólelor confesionale medii, o jertfă de tot neînsemnată, mai avênd în vedere că statul nu susţine o singură scólă medie cu altă limbă de propunere, decât cea maghiară, pecând naţionalităţile susţin pe lângă scólele de stat maghiare şi pe ale lor proprii. Apoi se înţelege de sine, că în modul acesta e uşor a demonstra cu statistica crescerea în cultură a maghiarilor.

Instrucţia poporală de stat deasemenea presintă nóuĕ jertfe, cari tóte le aducem şi noi, pentru ca sĕ promovăm maghiarisarea. Sau ce însemnéză ridicarea celor 200 şcóle de stat poporale în anul curent, şi înălţarea proiectată încă a 200 pe anul viitor? Aici se urcă posiţia preliminarului cu *1 milion 436.000 coróne.*

E un eveniment fórte îmbucurător, zice presa maghiară, că elementul maghiar se întăresce tot mai mult şi-şi afirmă superioritatea în cultură.

Da, când tóte aşezămintele maghiare de cultură, şcólele poporale până la universităţi, teatrele etc. susţinute de toţi cetăţenii patriei, servesc numai unui fiiu privilegiat al ei, e uşor sĕ constaţi progres. Ajute statul în mĕsură egală şi şcólele nemaghiare, fără sĕ le maghiariseze, cum are obiceiul, şi concurenţa ce s'ar nasce, ar arĕta care viţă e mai nobilă? Câtă vreme însĕ cu o mână sugrumi tot şi cu alta strîngi cu dragoste la pieptul tĕu pe toţi ce sĕ dau de ai tĕi, nu ai dreptul sĕ te fălesci cu superioritate.

Deschiderea parlamentului austriac. Eri s'a deschis în presenţa a numeroşi deputaţi şi imens public parlamentul din Viena. Ministrul-president Clary şi-a făcut exposeul declarând, că va căuta sĕ guverneze în mod parlamentar, şi 'şi a motivat desfiinţarea ordonanţelor pentru egalitatea limbei cehe cu cea germană, desfiinţare publicată în fóia oficiósă „Wiener Zeitung“. In locul ordonanţelor cassate se pune în vedere regularea chestiei de limbi pe calea legislaţiunei.

Din Praga sosesc ştiri despre demonstraţiuni din causa acésta şi e de prevĕzut, că poporul ceh nu se va împăca aşa uşor cu situaţia, deşi miliţia a fost de timpuriu consignată pentru eventuale turburări.

Inchiderea congresului orientaliştilor. La solemnitatea de închidere a congresului orientaliştilor ţinut la Roma, delegatul ungar Ováry a ţinut o cuvêntare despre îndreptăţirea tuturor popórelor de sub coróna sf. Ştefan.

Consulul general al Muntenegrului, d-l Popovici, şi fostul consul român d-l Holban, şi-au exprimat mulţumirile lor pentru deosebita cordialitate ce s'a arătat Statelor ce reprezintă.

Românii n'au voit sĕ părăséscă Roma fără sĕ nu lase vre-o dovadă mai deosebită de simpatie. Ei au publicat un ziar cu titlu „I Romeni a Roma“, care s'a vêndut în folosul sĕracilor. Fóia conţinea descripţia tuturor iustituţiunilor politice române şi încheia cu observaţia, că congresul a fost una din cele mai bune ocazii pantru manifestarea sentimentelor panlatineşti.

La chestiunea retipărirei cărţilor bisericesci

Gura-Rîului, Septembre 1899.

Chestia retipărirei cărţilor bisericesci sulevată înainte de asta cam cu un deceniu de cercurile competente din Regatul Romăniei, a stîrnit şi urméză încâ a stîrní un viu interes nu numai la fraţii nostri de preste munţi, ci la Românii de pretutindenea.

Acest interes general, manifestat de marele public românesc, se esplică prin netăgăduita importanţă, pe care totdéuna o-au avut şi o vor avé cărţile bisericesci din causa înrîuririi lor asupra vieţii poporului nostru; căci ele sunt a se priví nu numai ca mijloc de educaţiune religiósă-morală, ci şi ca un îndreptar de limbă şi centru literar pentru toţi Românii nu numai din Regat, ci şi din celelalte provincii limitrofe cu România.

Dacă odinióră posedarii culturei, mai ales a celei cu fond pronunţat naţional, erau Românii transilvăneni, astăzi centrul cultural românesc s'a strămutat la Bucuresci, unde pe fie-care zi se vorbesce şi scrie póte mai mult românesce, ca cât se vorbesce şi scrie în celelalte provincii locuite de Românii subjugaţi — într'un an!

Imprejurările interne şi externe fiind deci mai prielnice pentru fraţii nostri de dincolo, lucru prea firesc că ei pot se înainteze în cultură mai repede ca noi.

De dragul repejunei însĕ ei totuşi n'ar trebui se nesocotéscă, ori chiar se ignoreze puterile — fie şi modeste — pe care şi noi din parte-ne cu bucurie şi entuziasm le punem în serviciul causei comune, anume în nizuinţa de a conserva şi întărí unitatea culturală a tuturor Românilor.

In scopul acesta şi ţinênd samă — cum am amintit — de îndoita importanţă pe care o au cărţile bisericesci, îndeosebi cele menite a se folosi la cultul divin, ar fi fost, cred, nu numai de dorit, ci chiar necesar, ca la statorirea textului cu ocasiunea retipărirei unor cărţi rituale, făcută pare-mi-se pe la anul 1893, cu aprobarea şi binecuvêntarea S. Sinod al bisericei din România, sĕ fi fost învitate a priori a se ingera şi ierarchiile bisericei ortodoxe române din celelalte provincii afară de Regat.

In chipul acesta, pe lângă conservarea intactă a unităţii în credinţă, ca fond, se păstra în acelaşi timp şi uniformitatea în modul de manitestare al aceleia, ca formă, la totl Românii ortodoxi de pretutindenea, silindu-se fie-care ierercbie — după cuvêntul Apostolului Pavel la Efeseni c. 4. v. 3--6— „a păzí unirea Duchului în legătura păcii“, şi eram „un trup şí un Duch, precum suntem şi chiemaţi într'o nădejde a chiemărei nóstre“.

Aşa însĕ nu s'a putut împedeca, pe lângă alte inconveniente, nici măcar întrarea în tecst a unor neologisme mai neînţelese de mulţime şi mai cacofonice, de cum erau cuvintele eliminate, cu care — fiind vechi şi deci încetăţenite în graiul de obşte — poporul era deja deprins şi le cunoscea înţĕlesul.

Astfel vechea limbă bisericéscă, clasică, démnă şi unitară, în care părinţii nostri — Ardeleni şi Moldoveni, Munteni, Bănăţeni şi Ungureni — preamăreau pe D-zeu, va dispăré cu timpul din serviciul divin obştesc, şi în locul ei vor rĕsări diferite tecsturi după diferitele provincii, în care locuesc Românii.

In cât ne privesce pe noi Ardelenii, le-am folosi din causa multelor espresii neusitate la noi cu un fel de reservă, tocmai din motivele arătate mai sus. Ear' dacă nu ne-ar rĕmâné alt espedient, decât sĕ ne apucăm înşine de retipărirea lor după gustul şi priceperea nóstră, atunci însĕ unitatea, omogenitatea si centralisarea limbistică susţinută cu sfinţenie vécuri întregi în literatura nóstră bisericéscă s'a dus, póte pentru totdeuna.

Efectele dăunóse, ce vor urma din acéstă seisiune, chiar şi pentru idealul nostru naţional, n'ar trebui se fie trecute uşor cu vederea.

Sĕ sperăm însĕ, că chestia retipărirei cărţilor bisericesci, atinsă aici pe scurt, nu va fi resolvată până acum în mod definitiv la Bucureşti şi în urmare se va putea reveni asupra ei, spre a îndrepta ce ar fi de îndreptat.

(Va urma). *Ioachim Muntean*

Masa studenţilor din Braşov.

Atragem atenţiunea tuturor inimilor nobile pentru a sprigini acéstă instituţie umanitară, chemată a aduce ródele cele mai binecuvêntate în serviciul înaintărei culturale a poporului nostru. Direcţiunea şcolară a lansat următorul elocuent

Apel.

P. T.

> Devisa: „. . . ér pe binefăcĕtorii mesei acesteia, vii şi morţi, pomenesce-i Dómne întru împĕrăţia Ta“.
>
> (Din rugăciunea ce sĕ rosteşte zilnic la masa studenţilor.)

În anul şcolar ce a trecut s'au pus basele unei mese a studenţilor la şcóiele nóstre medii şi superióre din Braşov. Sprijinul spontan al publicului românesc s'a manifestat într'un chip atât de frumos, încât masa studenţilor de fapt s'a putut pune în fiinţă în luna Martie a. c., împărtăşindu-sĕ cu prânz gratuit 20 de şcolari sĕraci dela şcólele nóstre.

Dacă ţinem séma de scurţimea timpului, în care s'a realisat acéstă instituţie de binefacere, de bună sémă că ea însémnă mult. Dar dacă ţinem sémă de numĕrul mare al elevilor din şcólele nóstre medii şi superióre, care an de an variéză între 500—600 si între cari cel puţin 100 de inşi ar merita sĕ fie întreţinuţi gratuit la masa studenţilor, atunci trebue s'o spunem, că e cu mult prea puţin ceea-ce am putut face până acum. Dacă mai luăm în vedere faptul, că intertenţia cu prânz gratuit a celor 20 şcolari ne costă pe an tocmai *fl. 1200*, atunci e uşor de înţeles, că din capitalul actual de 4000 fl al mesei studenţilor şi din cele vr'o 700 fl. venite anuale probabile ale mesei, nici măcar aceste 20 de locuri gratuite la masă nu vor putea fi susţinute.

Dar instituţiunea acésta umanitară a mesei studenţilor *trebue* s'o susţinem şi s'o lărgim chiar, punênd ***basele unui internat de băieţi.*** Căci *masa studenţilor* (şi cu atât mai mult viitorul internat) împlinesce la şcólele nóstre medii şi superióre o misiune culturală românéscă de o importanţă capitală.

Motivăm acéstă aserţiune. —

O jumĕtate de secul sĕ împlinesce cu acest an şcolar, de când gimnasiul românesc din Braşov şi-a deschis porţile sale pentru rĕspândirea culturii românesci. Şi dela început acest institut nu a fost de importanţă locală, ci a avut o misiune romanéscă generală. Din tóte părţile locuite de Români au alergat fiii naţiei aci, ca sĕ se adape din isvórele clare ale culturii românesci şi pretutindeni sĕ vĕd urmele muncii rodnice desvoltate de aceşte şcóle.

Trebuinţa de lumină a crescut în timpul jumĕtăţii de veac tot mai mult, ea a întrat tot mai adênc în inima şi în gândul iubitului nostru popor, — dar — durere — condiţiile materiale pentru satisfacerea acestei nobile trebuinţe în loc sĕ se amelioreze s'au înreit şi s'au înăsprit cu fie-care zi înainte.

Masa studenţilor este chiemată a sări în ajutorul părinţilor şi copiilor lipsiţi de mijlócele materiale, dar însetoşaţi de învĕţătură românéscă. Ea are sĕ pună stavili sărăciei, ca acésta sĕ nu copleşéscă sentimentul trebuinţei de lumină, de cultură.

Eată cuvêntul pentru care ziceam, că masa studenţilor împlinesce la şcólele nóstre medii şi superióre ***o misiune culturală românéscă de o capitală importanţă,*** eată cuvêntul, pentru care ea *trebue* susţinută şi întru cât numai sĕ póte lărgită.

Dacă cineva este chiemat a avea sens pentru acest adevăr, dacă cineva este chemat a sări în ajutorul şcólei românesci întru realisarea măreţelor sale ideale, atunci de bunăsémă şi în prima liniă stratul cult al némului nostru din acéstă patrie este cel dintâiu chiemat.

Cu deplină încredere ne adresăm deci către P. T. D-Vóstră, convinsi, că ne apreciaţi intenţiunile şi siguri că ne daţi tot spriginul posibil şi vĕ rugăm în numele dragostei frăţesci, în numele umanismului şi în numele culturii românesci: sĕ contribuiţi D-Vóstră şi sĕ faceţi sĕ contribue şi alţii *pentru masa studenţilor* dela şcólele medii şi superióre gr.-or. române din Braşov.

Un jubileu de o jumĕtate de véc nu s'ar putea serba de noi în mod mai demn şi mai vrednic decât prin lărgirea instituţiunii mesei studenţilor şi în legătură cu ea prin punerea baselor unui internat mare de băieţi.

Dacă gândul acesta ar fi împărtăşit de toţi Românii de bine, atunci idealul nostru va fi ajuns, căci voinţa comună a celor de bine ***trebue*** sĕ se realiseze necondiţionat.

Braşov, în 1 Octobre v. 1899.

Pentru comisiunea administrativă a mesei studenţilor:

Virgil Oniţiu,
directorul şcólelor medii gr.-or. române.

Notă. — Listele de colectă sunt a se înapoia împreună cu banii colectaţi până cel mult în 15 Novembre st. v. a. c. **la adresa Direcţiunei gimnasiului român din Braşov (Brassó).**

---

cadavrelor prăvălite dea dreapta şi dea stânga, şeful cu soldatul deavalma, înfăţoşea înadevĕr ziua cea de apoi. Nunumai casele dar şi bisericile, care erau locul de ambolăciune fură bombardate şi lucrurile sfinte din altariu, necruţate de împuşcăturile inimicilor nostri, ce încunjurase cu asalt din tóte părţile nenorocitul oraş şi cu tótă trupa de reservă, dela corpul al 5-lea. Aci au căzut fórte mulţi din ambele părţi, între cei ce au cercat retragere întârziind — ca şi mine — au căzut parte morţi pe câmp, parte prinşi de Suafi şi de Franci.

Eu îmi alesei mai bine a muri între zidurile sfinţite deşi sdruncinate, şi aşa mĕ retrăsei într'un unghiu seperat din sacristai, lângă un major din linia 47, a Grofului de Kincki, îmi aflai puţintică odichnă, pentrucă acum începură a mĕ părăsi şi puterile spirituale lângă cele morale fizice. Abia dădusem faţă povestind fórte puţin cu oficirii din regimentul nostru: Fangor, Molnar, Kouzer şi alţii, pe cari i-am strămutat singur din locul cel periculos înapoia altariului, pe fân móle, însă nelegaţi în lipsa doctorilor, pentrucă eu eram singur între cei răniţi mai bine de o 1/2 de cés. Până a ceti de deslegare la un Sêrb, ce muria între strigări „se nu-l las la francezi“, pocnì un granat la spatele mele, fiind însĕ ghemuit jos lângă nenorocitul poruncíi ficiorilor, ce se adunase într'un şopru, ca sĕ se tragă după biserică, eară eu grăbindu-mĕ a eşi în capul grădinii parochiale spre cognoscire, dară nu mĕ ivíi bine printre pomi, pe când ca grindinea mĕ salută plumbii franţozesci din tóte părţile, cât nu-'mi mai venì aminte a mĕ mai re'ntórce ear pe aceea potecuţă, ci deadreptul mĕ slobozii preste un zid ca de $1^{1}/_{2}$ stângini ţerma, la fundul bisericii, de unde voiam a întra iară la nenorociţii mei compătimitori; însă pe când mĕ linguşeam pe lângă zidul Sfintei case, detună de nou o bombă în fruntea bisericii stărâmând o parte din plafonul bisericii supusă bombardării, în care numai unul singur cel rănit de mórte rămase, ear ceialalţi se retrase pe după altare, prin grădina parochială, prin grajduri, pivniţe şi alte locuri ascunzătóre, şi ca la 400 de nu mai bine rĕmase în jurul meu, pentru că afară din oraş era primejdia morţii mai sigură decât între zidurile sdruncinate, apoi eu, ca şi bieţii răniţi desarmaţi, — era preste putinţă de a-ne mai strecura, şi noi tot mai aşteptam după ajutor, crezênd că tirailorii francezi sunt singuri încunjuraţi de armata nostră, şi trebue sĕ se schimbe lupta, ce ţinea acum de $10^{1}/_{2}$ óre; dar — durere — nici sprijire nici sucure, ba ce-i mai mult nici un aviso de retragere seu rĕmânere, ori a muri cu răniţii dimpreună — nu venise din vre-o parte, ci închinaţi în voia Ceriului, sub îngerésca grije, ne-a lăsat sorţilor jucăria nenorocirii şi aşa cam pe la 3 óre (după 3/4 pe 3.) ne-am pomenit încunjuraţi cu asalt de inimicii nostri din tóte părţile, impuşcând fără cruţare ori-ce le eşia înainte. Cu tóte că bombardarea franceză încetase, dară acum ploua din partea armatei austriace, spre acoperirea armatei ce se retrase după o luptă crâncenă dela 4 óre diminéţa până la 1/4 pe 9 séra. Soldaţii Suafi, Turci şi Arabi, erau cei mai neîndurători soldaţi, de nu aş fi fost în talar, cerând pardon pentru nenorociţii răniţi, impreună cu dênşii aş fi rĕmas pradă pământeştilor mâchniri.

In repejunea asalturilor franţozeşci ridicând mânile spre Ceriu şi cerând pardon dela un sergent care îndată strigă: „ne ticipaas“! în urma căreia împuşcàturile încetară şi numai de cât un zug de soldaţi se rândui pentru cei răniţi. Prinşii se moderară în nemulţumirea lor, iară eu nu voiam a-mĕ depărta de dênşii. In al doilea transport fură mai înfuriaţi ca la cel dintâiu, se repeziră asupra nóstră, şi voiau se ne străpungă cu săbiile. Inima unui părinte trebuia se tresară văzênd că în prima furie nici viaţa celui mai simţit dintre toţi ómenii — decum a mea — nu póte fi scutită dela mórte, dacă singuri nu o vom sci apăra. Eu aveam de a mulţumi numai semnelor celor din afară ce îmbrăca vrednicia sfinţeniei şi cărora li se şi asigură numai decât cerutul pardon.

Viaţa mea era, cam de astădată mântuită, tocmai aşa, ca şi acelor ce împreună cu mine resufla un aer destul de doios în ceata celor prinşi de franci.

Năpădit de adâncile cugetări, espuşi de nou unor pătimiri necunoscute, mĕ cerui ca se rĕmâiu în apropierea celor răniţi: Şi acestia sunt ai nostri, se vor expedita îndată la ceialalţi în ospital, zise un officer, care vorbia perfect limba italiană în care ne înţelegeam. Intraceea sosí al 3. lanţ al soldaţilor atăcători şi cu dênşii o mulţime de grenadiri dela garda imperială şi mĕ încunjurară, grămadindu-mĕ cu feliurite întrebări, în limba germână, ungurésca şi mai într'un târziu şi moldoveneşce; îmi dădură se beau din ploşcele lor mângăindu-mĕ cu tot ce se póte zice „uman“ până ce sosirăm în lagărul cel francez, afară de oraş.

(Va urma.)

Conferenţele învĕţătoresci

— *Convocare* —

In conformitate cu cercularіul consistorial din 13 Iuliu 1899. Nr. 3838. convoc pe învĕţătorii din protopresbiteratele Agnita, Cohalm şi Făgăraş la conferenţa, ce se va ţinea în 14 Octobre a. c. şi zilele următóre în Făgăraş.

Conferenţei va premerge ţinerea sfintei liturgii şi chemarea Duchului sfânt în biserca din Făgăraş.

Obiectele de pertractat şi ordinea zilei le va statorí conferenţa.

Intre obiectele de pertractat locul cuvenit se va da chestiunei „Examenele anuale“.

Sibiiu, 6 Octobre, 1899.

Mateiu Voileanu
comisar consistorial

NOUTĂŢI

A. S. R. Principele Carol, după cum anunţă jurnalele din România, merge din ce în ce spre bine, graţie îngrijirilor date de distinşii medici, d-nii Cantacuzino, Buicliu şi Romalo.

*

Moştenitorul de tron se căsătoresce. Prin foile din capitală se svoneşte un nou plan de căsătorie în familia domnitóre. Principele moştenitor *Francisc Ferdinand* adecă ar avea de gând a'şi lua de soţie pe o damă de curte pe contesa Sofia Chotek, fiica unui fost legat al Monarchiei la Dresda, bohem de neam. Moştenitorul are 36 de ani, ear contesa 31. Spune-se că Ferdinand deja de mult nutreşte sentimente gingaşe faţă de frumósa contesă. In urmarea acestei căsătorii inegale, prinţul nu-'şi perde dreptul de moştenitor, dar fii lui deja nu mai pot conta la moştenirea tronului, pentru-că în inţelesul „Sancţiunei pragmatice“ erezii dinastici născuţi din părinţi inegali în rang, se eschid din clironomie. Ba îşi perd şi rangul de principi şi primesc alte titluri mai inferióre.

*

Un milion coróne pentru învĕţători. Nu vĕ speriaţi, dragii mei dascăli români, pentru că nu de voi e vorbaací, ci de acei muritori, cari au avut norocirea a se nasce Maghiari. Faţă de voi stăpânirea nu are deobligăminte, ci numai pretensiuni! — Eată de ce e vorba: Guvernul nostru încurênd va cere dela dietă un credit de nu mai puţin *1 milion coróne* pentru „Casa învĕţătorilor“ din Pesta. In budgetul de 1900 se va lua spre acésta prima rată de 200,000 coróne, ear în cei cinci ani următori în fiecare câte atât. Milionul acesta, pe care dascălii unguri l'au cerut dela guvern ca împrumut, li-se va da gratuit, ca dar. Cu aceşti bani statul cumpĕră „Casa învĕţătorilor“ din Pesta şi va înfiiţa şi în Cluj o asemenea casă. Scopul mai depărtat al acestui dar este crescerea copiilor învĕţătorilor strîmtoraţi. Se vor ridica în Pesta şi în Cluj internate spre acest scop.

*

Calcularea în coróne. Precum e ştiut, de la 1 Ianuarie 1900 întră în vigóre calcularea în coróne. Cu privire la acésta ministrii tuturor resorturilor au dat deja ordinaţiune oficianţilor de sub jurisdicţiunea lor, ca în cărţile de comptabilitate, în loc de florini şi creiţari în valuta austriacă, sĕ inducă valori în coróne şi fileri (bani), ear' în loc de prescurtarea „fl., cr.,“ sĕ întrebuinţeze *c.* şi *f.* Peste tot se îndrumă oficianţii sĕ pórte grije, ca de la întrarea în vigóre a calculărei în coróne pe tóte imprimatele şi în tóte afacerile sĕ se folosécă numai acéstă calculare.

*

† Ioan Ionaşiu. Aflăm cu adênc regret, că zelosul şi mult meritatul asesor al Consistorului din Caransebeş: *Ioan Ionaşiu*, după grele suferinţe a repausat Lunia trecută. Biserica nóstră perde în reposatul pe un brav şi devotat fiiu al sĕu. Din partea intristatei familii a defunctului ni-s'a trimis următorul anunţ funebral:

Cu inimă frântă de durere anunţăm, că prea iubitul nostru soţ, tată si frate *Iuon Ionaşiu*, asesor consistorial ordinariu, preşedintele reuniunei învĕţătorilor din diecesa Caransebeşului, deputat sinodal şi congresual, representante orăşănesc şi comitatens, la 9 óre din zi, după lungi şi grele suferinţe, în etate de 63 ani şi în al 32-lea an al fericitei sale căsătorii, a trecut din viaţă astăzi Luni n. 4/16 Octobre a. c.

Rĕmăşiţele scumpului nostru defunct s'au aşezat în cimiteriul s. biserici gr. or. din loc Marţi în 5/17 l. c., la órele 3 d. a.

Caransebeş, în 4/16 Octobre 1899.

Sofia Ionaşiu născ Lorenti, ca soţie. Traian Ionaşiu ca fiu. Rosa Ionaşiu măr. Băian, ca fiică. Dimitrie Ionaşiu, Maria Ionaşiu măr. Bucur, Petru Ionaşiu, Elisaveta Ionaşiu vĕd. Pau, ca fraţi şi surori.

Dumnezeu îl odihnéscă în ceata drepţilor!

*

Comóră de lucruri de artă în Africa. Un eminent archeolog cu numele Gaukler făcênd nu demult săpături pe terenul anticului oraş *Cartagena* din Africa nordică, a dat preste nişte lucruri de artă într'adevĕr clasice. Sunt 4 statue frumóse, dintre care una, a zeiţei Ceres, samână surprinzĕtor de bine cu Venus de Milo. Aceste statue, copii perfect de naturale, te pun în uimire prin simplitatea lor artistică, prin limpezimea şi fidelitatea trăsăturilor, şi ridică vechea artă grecă cu mult de-asupra artei moderne.

*

Turcia şi praful de puşcă fără fum. Cu ani înainte Turcia a fost ridicat în Constantinopole o fabrică de praf de puşcă fără fum, invenţie a unui general turc, paşa Izzet. Nu preste mult însĕ fabrica a fost închisă şi directorul ei, paşa Izzet, amovat din post, pentru că -- spune-se — fabrica în un anumit timp n'a fost în stare a pregătí mai mult de 200 kg. praf, pe când cantitatea prescrisă era de 30.000 kg. Acum, precum se vesteşte din Constantinopole, Turcia va trimite o comisiune sub conducerea lui Pedjib paşa, prin Europa, ca sĕ studieze aranjamentul şi modalităţile de lucrare ale altor fabrici de acest fel. Apoi vor înfiinţa o nóuă fabrică.

*

Pensiunea d-lor D. A. Sturdza şi M. Pherichyde. Precum aflăm în ziarele guvernamentale din Ţară, comisiunea pensiunilor, care se întrunesce zilnic la ministerul de finanţe, a admis cererile d-lor *D. A. Sturdza şi M. Pherichyde* pentru regularea drepturilor lor la pensiune. D. Sturdza, care a servit 14 ani şi 6 luni ca ministru, d-l Pherichyde, cu un serviciu de 11 ani ca ministru, au fost trecuţi în tabloul pensionarilor pe ziua de 1 Octobre, cu câte *450* de lei pe lună. — (La noi un fost ministru, şí chiar numai un an-doi, are câte 16—24 mii franci pensie pe an!)

*

Casuri de mórte. *Ioan Istin*, parochul gr. or. român din Mehala, membru în direcţ. instit. de credit şi economii „Timişana“, Duminecă în 3/15 Octobre a. c. séra, a adormit în domnul, în urmarea unui atac asupra inimei.

Osămintele mult regretatului reposat au fost înmormêntate în 5/17 Octobre.

— *Teodor Burzu*, paroch în Gârda-de-jos (tract. Câmpeni) după un morb greu, şi îndelungat a repausat în 2 Oct. v. a. c. Inmormêntarea s'a făcut în 4 Octobre. Actul înmormêntării l'a sĕvêrşit protopresbiterul tractual P. O. D. *Romul Furdui*, asistat de mai mulţi preoţi din tract.

Fie-le ţĕrîna uşóră!

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ s'au înscris mai nou următorii membri: *a)* ajutători: Silvestru Bucur, măestru cojocar în Calvasăr; Alexandru Aiser şi Ionel Comşa comersanţi; Ioan Popovici, paroch în Sadu; Iosef Zacharides, compactor; d-na Măriόra Corvin n. Stângu, şi Victor Ancean, not. la tribunalul r. din loc. — *b)* Ordinari: Emil Oliu şi Vasile Corvin, măestri croitori; Ioan Petraş, sod. croitor; Alexandru Nemeş, măestru faur şi Ioan Apolzan, tipograf, de curênd reîntors din Viena, unde s'a perfecţionat în arta tipografică.

*

Lepra în Creta. Principele George al Greciei, comisar general în Creta, a adresat un apel celebrului dermatolog danez, doctorul Eduard Ehlers, în care îl rógă sĕ se ducă în Creta pentru a face studii asupra întinderei leprei. Se socoteşte adecă, că în insulă sunt 2.000—3.000 de bolnavi de lepră. — Ehlers va pleca iarna acésta în Creta, unde va sta trei sau patru luni. Ehlers va fi însoţit de doctorul Otto Chanheim din Dresda, care acum doi ani a făcut parte dintr'o expediţie analógă în Islanda.

*

Sinuciderea unui scriitor polon. In Lemberg s'a sinucis zilele trecute Nestorul scriitorilor poloni, bĕtrânul Somszki. Pricina faptei lui se spune a fi aceea, că bĕtrânul îşi măritase nu demult fata după un individ, despre care s'a dovedit mai târziu că e spion rus, şi a fost judecat la 10 ani temniţă. Bĕtrânul scriitor n'a putut suporta acéstă ruşine.

*

Un tată — bestie. Un cas de o sĕlbătăcie ne mai pomenită s'a întêmplat în zilele trecute în oraşul Baja. Un anumit Adam Tossenberger, tată de familie, ne mai putênd răbda plânsul unui băiat mic al seu, s'a repezit la el şi i-a astupat gura cu o cârpă murdară; la ceea-ce firesce copilaşul a plâns şi mai tare. Atunci omul-animal în furia-i nebună a prins de un picior pe sermana fiinţă nevinovată şi a isbit'o de un părete, încât i-au sburat crerii departe. Vecinii adunaţi erau sĕ sdrumice pe bestialul tată, dacă poliţia nu-'l scăpa din mânile lor!

*

„Az már más“... „Pesti Napló“ aducea în sĕptĕmâna trecută vestea „îngrijitóre“, că institutul „de bani valach“ „Transsylvania“ din Sibiiu va înfiinţa o filială în Pesta, . . . ceea-ce firesce va fi în paguba institutelor de asigurare pestane. Acum în numĕrul de eri şovinistul ziar spune, că din isvor competent e înformat, că „Transsylvania“ („care de altfel e prima societate de asigurare mutuală în Ungaria“!) peste tot nu e institut de bani „valach“, . . ci săsesc. „Contra impămintenirei unui astfel de institut de bani — zice şovinistul — firesce n'avem nimic de escepţionat“! . . Va sĕ zică numai „valach“ sĕ nu fie!

Mulţumită publică

Zelosul nostru advocat din Alba-Iulia, M. O. D. *Rubin Patiţa*, a binevoit a dona pentru museul Gimnasiului nostru rom. gr.-or. din Brad, o fórte frumósă şi preţiósă colecţiune de monete (23. bucăţi), copii de pre monetele de argint din timpurile trecute, în mare parte însĕ de pe timpurile principilor transilvăneni.

Acésta colecţiune, — după cum s'a putut descifra e de cuprinsul următor:

a) 2 monete dela anul 1580. Una cu inscripţiunea „Ferdinand dux Austriae.“ Alta cu iniţialele: C. B. S. S.
b) 1 monetă cu inscripţiunea: Carolus V. (Transilvania capta).
c) 2 monete de sub Sigismund Bàthory a. 1596 şi 1601.
d) 1 monetă de pe timpul lui Rudolf II (d. g. rom. imp.), 1605.
e) 2 monete de sub Stefanus Bocskay, a. 1606.
f) 1 monetă de sub Gavriil Báthory a. 1608.
g) 3 monete de pe timpul lui George Rákoczy, din a. 1645, 1646 şi 1648.
h) 2 monete de sub A. Barcsay, a. 1659 şi 1660.
i) 3 monete de sub Michail Apaffy a. 1661 1662 şi 1663.
j) 2 monete de sub Emeric Tököly a. 1682 (retrocadit audax)
k) 1 monetă de sub Francisc Ràkoczy II. a. 1705.
l) 3 monete cu iniţialele: F. R. V.

Pentru acéstă donaţiune de mare interes şi valóre pentru museul institutului nostru gimnasial, Direcţiunea subscrisă, exprimă şi pe acéstă cale marinimosului donator cea mai căldurósă mulţumită. Dee Cerul, ca acéstă faptă nobilă sĕ afle cât de mulţi imitatori.

Direcţiunea gimnasiului rom. gr.-or.
Brad, Sept. 1899.

Georgiu Părău
dir. gimnas.

Exposiţii economice în Sibiiu

Comitetul central al „reuniunei rom. de agric. din comit. Sibiiului“ ne-a trimis spre publicare

Programul

exposiţiei de vite, ce se va ţiné Vineri la 27 Octobre n. 1899, din care program extragem următórele:

1. La acéstă exposiţie se vor împărţi premii în suma de 400 coróne, din cari 200 dăruite de înaltul minister, ear 200 de comitatul nostru.

Exposiţia se va mărginí de astă-dată la vite cornute cu escepţiunea caprelor.

2. Exposiţia se va ţiné dela 9 óre a. m. până la 1 óră p. m. pe locul „Têrgului de vite.“

3. La exposiţie se primesc vitele locuitorilor din comunele: Sibíiu, Turnişor, Cristian, Reşinari, Poplaca, Bungard, Şura-mare, Slimnic, Mohu, Guşteriţa, Gurarîului, Orlat, Sadu, Şura-mică şi Veştem.

Cerênd trebuinţa, proprietarii au sĕ dovedéscă că au ţinut înşişì vitele în timp de $^{3}/_{4}$ de an cel puţin.

Oile trebue expuse în grupe de cel mai puţin 3 capete, altcum nu se premiază.

4. Primirea vitelor în exposiţie se face prin comitetul aranjator local, care va publica din parte'şi disposiţiunile luate. Comitetul póte refusa primirea, însĕ numai din cause binecuvêntate.

Vite jugănite şi peste tot vite, cari nu pot serví la prăsirea mai departe, nu se primesc în exposiţie respective nu se premiază.

5. Exponenţii sunt îndatoraţi a purta înşişi grije de vitele lor şi a le da hrana trebuinciósă.

7. Se vor distribui treizeci-şi-opt de premii şi anumit:

Grupa I. Bovine de prăsilă (rasa indigenă şi străină)

a) tauri de $2^{1}/_{2}$ — 5 ani: 1 premiu *de stat* de 40 cor.; 1 premiu de 20 cor., 1 premiu de 10 cor., 1 premiu de 6 cor., 1 premiu de 5 coróne;
b) vaci de $2^{1}/_{2}$—8 ani: 1 premiu *de stat de 35 cor.*, 1 premiu de 20 cor., 1 premiu de 10 cor., 1 premiu de 8 cor., 1 premiu de 5 cor., 1 premiu de 2 coróne;
c) tăurenci şi junince de $1—2^{1}/_{2}$ ani: 1 premiu *de stat de 30 cor.*, şi *altul de 25 cor.*, 1 premiu de 10 cor., 1 premiu de 6 cor., 1 premiu de 5 cor., 1 premiu de 4 cor., 1 premiu de 2 cor;
d) viţèi şi viţele de $^{1}/_{4}$—1 an: 1 premiu *de stat de 20 cor.*, 1 premiu de 10 cor., 1 premiu de 6 cor., 2 premii de câte 2 coróne.

Grupa II. Oi de prăsilă.

a) berbeci de 1—5 an: 1 premiu *de stat de 25 cor.*, 1 premiu de 10 cor., 1 premiu de 6 cor.. 1 premiu de 4 cor., 1 premiu 2 coróne;
b) oi de 5 ani: 1 premiu *de stat de 25 cor.*, 1 premiu de 10 cor., 1 premiu de 6 cor., 1 premiu de 3 cor., 2 premii de câte 2 cor.,
c) noatini şi noatine din 1899: 1 premiu de 10 cor., 1 premiu de 6 cor., 1 premiu de 4 cor., 1 premiu de 2 coróne.

Premiile de stat, amĕsurat disposiţiunei ministeriale, se vor distribui, la propunerea unui juriu, prin onorabilul inspectorat pentru prăsila vitelor din districtul Sibiiului.

Disposiţiunile de premiare:

I. Bovine (viţei, vaci, tauri)

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales bovinele, care întrunesc în mare mĕsură însuşirile vitelor mari, puternice, frumóse la trup, blânde, lăptóse, bune de prăsilă şi de îngrăşat.

Faţă cu vitele corcite se va da întâietate vitelor de rassă curată.

2. Ca semne de lapte mult se consideră trup prolungit, piept larg şi fóle şerpuit de vine gróse; uger plin şi mare, şi nu prea cărnos, nici prea gras, înzestrat cu pĕr scurt şi móle şi avênd patru ţiţe moi, gróse, lungi, deopotrivă de mari; piele molatică, pĕr subţirel şi privire blândă.

3. Ca bune de îngrăşat sunt a se considera mai ales vitele trunchióse, lungi, spătóse, cu capul mic, óse subţiri, piept larg şi cărnos, şolduri îndepărtate, cópsă lătăréţă, piele mişcăciósă, pĕr móle.

4. Ca bune de muncă se consideră mai cu sémă vitele osóse, cu picióre cam lungi, piept lung şi rotunzit, şolduri puternice, copite sănĕtóse, mers vioiu şi regulat.

II. Oi.

1. Intâietate se cuvine mai ales oilor mari, cărnóse, lăptóse şi bogate în lână frumósă şi subţire, móle şi lungă; deasemenea se cuvine întâietate oilor de soiu vestit şi însoţite de miei cu blană aleasă.

2. Rassa ţigae şi stogoşe se preferă rassei bârsane (ţurcane).

VARIETĂŢI

(*Scaldă de flori*). Fetele milionarilor americani folosesc fel şi fel de mirozenii cosmetice, pentru a-'ş conserva frumseţa şi frăgezimea feţei. Intre altele e obiceiul a întrebuinţa şi băi de flori. Eată, după o fóie americană, receptul acestor băi: Se ia o cantitate mai mare de trandafiri sau viorele. Petalele acestora, culese cu mare grije de pe cotor, se pun într'un sac cusut din pânză subţire. Sacul se aşază apoi într'un cazan plin cu apă şi se lasă sĕ férbă 10 minute. Fluidul astfel pregătit se mestecă cu apă mirositóre de trandafiri sau viorele şi apoi se foloseşte. Fetele cari practiséză astfel de băi, capĕtă o piele fină, lucie, fragedă şi rumenă.

*

(*Cea mai mare orgă din lume*) se află în Sidney. A costat 200.000 fl. şi s'a confecţionat în curs de 3 ani. Are 5 claviaturi, 144 registre şi 8—9000 ţĕvi suflătóre, dintre care cea mai lungă e de 64 picióre. Orga se provede cu aer prin un motor uriaş. Sala în care e aşezat acest colos musical, încape 6000 de ómeni.

Ad. Nr. pp. 341/1899. [216] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Agârbiciu, protopresbiteratul Turdei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 445 fl. 30 cr.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi se dau la oficiul ppresbiteral eventual la comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ-'și aștérnă cererile concursuale instruite conform dispozițiunilor Statut. organic și Reglm. pentru parochíi la subscrisul oficiu protopresbiteral, în terminul de mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc spre a-'și arăta desteritatea în cele rituale și a se face cunoscuți poporului.

Cojocna, 28 Septembre, 1899.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Turda în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea
adm. ppresb.

Nr. 66—1899 D. f. g. [215] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de învĕțător la școla elementară pregătitóre legată de gimnasiul public român gr.-or. din Brad se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Fiitoriul învĕțător va avea sĕ instrueze elevii gimnasiali în cânt și gimnastică.

Cu acest post astfel îmbinat e împreunat un salar anual de 700 fl., care se va solvi în rate lunare anticipative din cassa fondului gimnasial și cuincuenalii de câte 50 fl.

Petenții au sĕ-'și aștérnă cererile lor instruite cu documentele de cualificațiune recerute, la adresa comitetului gimnasial, în terminul deschis.

Brad, din ședința comitetului gimnasial, ținută la 26 August, 1899.

Vasiliu Damian președinte
Dr. P. Oprișa secretar

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se pot procura:

Pribeag

de

Ioan Iosif Sceopul.

Prețul broș. 75 cr.

De pe la noi,

nuvelete de

D. V. Păcățianu

1889—1891.

Prețul broșat florini 1.—

Din tainele vieții,

novele și schițe

de

Margareta Moldovan.

Broș. à 1 fl.

Din vremuri apuse,

de

Judita Secula născută **Truța.**

Broș. à 50 cr.

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut și se află de vênḑare:

Geografia

pentru școle civile și superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

și

Istoria universală

pentru școle civile și superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Márki.

In romànesce de

I. Popovici.

Prețul Geografiei leg. . . . . **fl. 1.30**
„ **Istoriei universale leg.** . . „ **1.—**

In *Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu* se află spre vênḑare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	39/50 cm.		47/63 cm.		39/50 cm. și 47/63 cm.		55/68 cm.				58/79 cm.				63/100 cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Botezul Domnului	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Archangelul Mihail	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Christos pe cruce cu fig.	7	—	7	50	12	—	8	—	18	50	12	—	23	—	13	50	32	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Inălțarea Domnului	7	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Nascerea Domnului	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Petru și Pavel	6	—	7	—	11	—	7	—	17	—	11	—	21	—	12	—	30	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Sculare lui Lazar	6	—	7	—	11	—	7	50	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Simion	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Ilie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Archangelul Gavril	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Invierea lui Christos	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Sf. George (pe jos)	5	—	5	50	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Christos (**bust**)	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Nicolae „	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Rosaliile	7	—	6	—	12	—	8	50	22	—	12	—	24	—	15	—	30	—
Sf. Petru	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	20	—	11	—	28	—
Mormêntul Domnului	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Nascerea Sf. Maria	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Inălțarea Sf. Cruci	6	50	8	—	14	—	8	50	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Cei 40 Mucenici	7	—	9	—	15	—	10	—	23	—	15	—	30	—	16	—	36	—
Constantin și Elena	6	—	6	50	12	—	7	—	18	—	12	—	22	—	12	50	30	—
Schimbarea la față	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Angesicht Jesu	5	—	6	—	10	—	6	50	16	—	10	50	20	—	11	—	28	—
Floriile	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Au apărut și se află de vênḑare:

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericeșci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări funebrale etc.** va eși în curênd.

Prețul fiecărui tom fl. 1.50 și porto recom. 25 cr.

tóte tomurile broș. fl. 4.— sau Lei 10.

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Conspectul cărților bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți broș.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„	1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg. 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 108 Sibiiu, Sâmbătă 9/21 Octobre 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Din tainele trecutului.

In ziarul din Brașov „Gazeta Transilvaniei“ din Joia trecută, 7/19 Octobre a c., aflăm publicat pe lângă o aprețiare lungă un act din viața nóstră bisericéscă.

In interesul adevĕrului vom reflecta și noi deocamdată numai pe scurt nu la însuși actul, care vorbesce de sine, ci la aprețierile, cu cari el a fost însoțit.

Eată ce cetim în ziarul „Gazeta Transilvaniei“ :

Un act reservat din 1874,

care se recomandă în atențiunea celor activi de astăzi, în lupta pentru existință.)*

„Situațiunea, în care ne aflăm deveniți noi Românii din Austro-Ungaria cu biserica nóstră și drepturile nóstre naționale, astăzi după luptă grea de 30 de ani, și mai vêrtos după frămêntările ce de un scurt timp le vedem pornite din tóte părțile, chemate și nechemate, ca din desperațiune, pentru încercarea óreșcărei scăpări din impasul, ce parte mare înși-ne ni-l'am creat, sigur din nepricepere, póte și din slăbiciune de caracter, — acésta mĕ face a crede oportun și a simțí chiar și necesitatea, de a da publicității, unul câte unul, acele acte ale trecutului mai de demult, din cari generațiunea astăzi activă a poporului nostru sĕ cunóscă și învețe: cum bĕtrânii, cei p'acel timp activi, din capul locului prevedeau tendințele intrigei rafinate de sus, de a ne încurca, desbina, slăbí și turtí la pămênt, și — cum fruntașii cei sincer devotați némului și causei lor se nevoiau a împedeca acea pornire criminală în viața statelor și popórelor, care pururea a dus carul statului la — catastrofe și popórele la decădere!

„Face-voiu începutul cu un act, ce — dóră că tocmai astăzi se potrivesce împregiurărilor, act combinat și încheiat în fața întrigei și presiunei de sus, când cu alegerea de Archiepiscop și Metropolit la Sibiiu. Il voiu publica aci fără vre-un mai lung și special comentar, lăsând ca astfel de comentar sĕ și-l facă și aplice, dacă vor avea inimă minte și ocasiune — cei chiemați și interesați mai de aprópe.

„Metropolitul *Șaguna* trecuse la cele eterne. Episcopul Aradului *Procopiu*, om bĕtrân, coetan și camerad vechiu din Carlověț cu *Șaguna*, fiind, cum se credea, din natură *simplu și blând*, n'avea dușmani personali nici în sus nici în jos; deci normalminte, fără de vr'o mare greutate i-a urmat amicul sĕu în scaun.

„Ei, însĕ la ce nimenea nu se aștepta, abia ce instalat fù, ca printr'o minune își schimbà firea și a început până și pe fată a șovăi întru implinirea angajamentelor sale cu fruntașii alegĕtorilor, și așa zicênd amicilor sĕi, prin acésta făcêndu-se tocmai bun, pe cât de *mameluc* celor de sus, așa de *păpușă,* cum le trebuia radicalilor sêrbi decizĕtori în congresul din Carlověț, cari și unii și alții, adecă și cei din Budapesta și cei din Carlověț și Neoplanta se aflau într'un fatal impas în cestiunea persónei, cu care sĕ împlinéscă vacanța scaunului Archiepiscopal și Patriarchal din Carloveț, posițiune atât de splendid dotată și — tocmai prin acésta atât de — degradată! Tot d'odată însĕ — ocasiune binevenită Românilor, ca sĕ scape de omul, care, ca un al doilea *Sixtus Quintus,* după-ce se simți sigur pe tronul bisericesc din Sibiiu, aruncând dela sine cârjele simplicității și blândeții creștinesci, se pusese în positură de *„mameluc independente“*, („fából vaskarika“,) al sfintelor, bine combinate interese ale nóstre.

„Astfel tronul din Sibiiu după scurt timp earăși devení vacant și — lupta pentru ocuparea aceluia reînviià. Partida națională era compactă — nu ca astăzi — și candidatul ei, după seniu, era Episcopul din Caransebeș, *Popasu*, bărbat la înălțimea chemării, dar care deși ales cu mare maioritate, pentru cuvântul că nu vorbea limba maghiară, și póte și din alte cause neobținênd confirmarea de sus, pentru împlinirea scaunului urma sĕ fie făcută nóuă alegere. Și acum candidatul partidei naționale-liberale era părintele protopop și vicariu episcopesc dela Oradea-mare — *Ioan Metianu*, carele însĕ din cause, cari cu altă ocasiune au fost din destul aprețiate în acéstă fóiă, deprecà candidatura. Vorba era, că cei de sus, dela putere, înamorați de persóna Episcopului *Miron* din Arad, care atât de frumos — vorbea limba maghiară, (pe întrecute chiar cu Academicanii maghiari) și pe lângă acésta jura în liberalismul genuin al domnilor maghiari etc. etc., din rĕsputeri stăruiau — prin agenții lor pentru a acestuia alegere. Tocmai însĕ d'aceea afund stăpânită de neîncredere 'ntrênsul era maioritatea congresuală; și atunci pe față a pășit pentru dênsul rivalul sĕu, candidatul partidei naționale, Metropolitul de astăzi, părintele Metianu și dênsul a stăruit ca pentru d'a eși din impas, *sĕ se facă cu Miron un arangiament, o bună înțelegere* spre asigurarea drepturilor și intereselor bisericei; ceea-ce în cele din urmă nici nu s'a putut altfel.

„Acest act de *„bună înțelegere“*, care în curs de 24 ani cât a stat *Miron* în fruntea bisericei, de multeori a trebuit sĕ i fiă presentat drept un cambiu moral, — une-ori folosind, une ori nefolosind nimic. Dovadă destulă, că — acolo unde nu esistă nici în inimă simțul, nici în minte priceperea *datoriei,* degéba este ori-ce angajamênt, fiă cu *parola*, sau și *în scris* pentru împlinirea ei.

„Inaltpreasfințitul de azi din scaunul metropolitan sigur o scie acésta, si o sciu și alegătorii sĕi, cel puțin fruntașii dintre ei; d'aceea nici nu s'a simțit între dênșii lipsa și oportunitatea de vre-un arangiament, și — cu totul degiaba au fost scrupulii șiretului bănuitor *Bánffy*, *(„a ravasz oláh nak“*, cum i-au zis nihiliștii din Agria,) cu ocasiunea censurării alegerei.

„Merită deci, așa cred, acest *act*, pân' acum reservat, a fi dat publicității, afară de considerațiunile mai sus espuse, — și de aceea, căci, din chiămatele cinci persóne cari l'au subscris, numai încă două fiind în viéță, este de lipsă, ca acestea sĕ-i controleze exactitatea. El sună:

Punctele

de conducere, statorite între membrii partidei liberale dela congresul național-bisericesc electoral din 1874, resp. fruntașii ei, și între nou alesul Archiepiscop si Metropolit Miron.

In general: Susținerea și apĕrarea cu tótă energia, și desvoltarea succesivă, și aplicarea pururea cu rigóre, în sens liberal, a statutului organic bisericesc.

In special: 1. Apĕrarea cu tótă energia a școlelor confesionale; luptarea pentru a recâștiga cele perdute și ridicarea de atari școle pe unde nu se află; peste tot: lățirea în tóte părțile a instrucțiunei și culturei naționale. — 2. Moralisarea și disciplinarea clerului și poporului român în viața nóstră națională bisericéscă și apĕrarea acestui teren de influințe strĕine, dăunóse desvoltărei nóstre bisericești naționale. — 3. Incât pentru multe abusuri ce s'au încuibat în administrațiunea bisericéscă și școlară, stêrpirea succesivă a acelora, prin mijlócele învĕțăturei crestinești. — 4. La urmânda alegere de episcop în *Arad*, precum preste tot, la ori-care asemenea alegere în cadrul autonomiei nóstre, *evitarea de ori-ce influință spre paralisarea dreptului legal*, și *de ori-ce dificultăți „șicănătóre“* în contra dorinței comune, esprese prin majoritatea celor competenți. — 5. Sprijinirea din tóte puterile a dorinței și tendinței de reînființare a celor dóuĕ diecese în Timișóra și Oradea-mare, sau în acea parte în Transilvania. — 6. In tóte cestiunile naționale-bisericești mai grele și mai importante, *consultarea de bărbați de frunte ai partidei* și, după tótă putința, — ținerea sfaturilor lor în vedere. — 7. Susținerea resp. *întroducerea de relațiuni intime cât mai bune, cu frații conaționali de altă confesiune*, resp. cu Capii lor bisericești spre scopul apĕrării intereselor nóstre comune.

Aceste puncte propunêndu-se și lămurindu-se înaintea părintelui Episcop *Miron Romanul* în séra de 1 Decembre st. n. 1874 — prin esmișii membrii ai partidei *Iacob Bologa*, *V. Babeș* si *I. Popovici-Deșeanu*, și dl Episcop dechiarându-și deplinul consimțĕmênt și totala conțelegere in tóte privințele, cu unica reservă, propriamente *explicațiune* adausă, la punctul 4. prin terminul însemnat aici cu *„șicănătóre“*. Pe temeiul acestor statoriri partida a primit candidatura părintelui episcop *M. Romanul* și s'a angajat a-l considera de unicul sĕu candidat și a conlucra pentru reeșirea alegerei sale. După nereeșirea primei alegeri în 2 Decembre, acestea de mai sus s'au cetit și dechiarațiunile d-lui Episcop s'au luat spre știre în ședința partidei din 3 Decembre, 1874; de asemenea s'a luat cunoștință și despre bunele intențiuni ale părintelui Episcop specialminte în privința devenindului în vacanță scaun episcopal al Aradului, și ast-fel s'a pășit la alegerea a doua, din care a eșit ales părintele Episcop *Miron Romanul.*

Sibiiu, în 3 Decembre n. 1874. Subscrișí cu mâna proprià: ***V. Babeș*** mp. ***Iacob Bologa*** mp., ***Ioan Popovici Deșean*** mp.,

Antoniu Mocsonyi mp., președintele clubului partidei. ***P. Rotariu*** mp., notarul partidei.“

„Ca de încheiere numai încă atâta, că atât părintele *Miron*, cât și predecesorul sĕu *Procopiu,* mai refractari s'au arătat în contra angajamentelor cuprinse în punctele 5 și 7. Părintele Procopiu avuse imbecilitatea d'a declara francamente, că — *scie el bine cât de neplăcută este celor dela putere — armonia și pășirea solidară frățéscă între Sibiiu și Blașiu;* d'aceea — n'ascultă el de *sfatul alegătorilor sĕi!* — *Miron* a găsit alte pretecste.

„Astfel suntem noi cu — sfinții părinți din fruntea bisericei, prin care lucrăm a ne găsi mântuirea! Din darul Impĕratului ceresc avem și câte o *excepțiune*. Inchinămu-ne acestora, făr' de cari ar trebui sĕ desperăm!“

Până aci distinsul luptător pe terenul național și bisericesc.

In ce privesce însuși actul, noi credem, că nu există episcop român ortodox în Ungaria, care sĕ nu subscrie un asemenea act; mai mult, noi credem, că stipulațiunile din acest act sunt minimul din obligamentele, ce le ia asupra sa un archiereu la noi, în faptă jurămêntul sĕrbătoresc făcut în fața bisericei cuprinde dispozițiuni și mai multe și mai cardinale.

Va trebuí, așa credem noi, sĕ vină istoria nepreocupată și sĕ explice misteriul, în care este învĕlit acest act, care acuma s'a dat publicității spre a se controla exactitatea lui.

Viața rĕposatului Metropolit a trecut în domeniul istoriei, și o póte controla ori-cine.

Rĕposatul Metropolit cu scrupulositate a împlinit dispozițiunile din acest act.

1. Apărarea scólelor confesionale, luptarea pentru recâștigarea celor perdute și ridicarea de scóle nóuĕ, preste tot lățirea culturei naționale.

Cine a fost în fruntea bisericei în lupta pentru apărarea scólelor, și în contra cui s'au îndreptat atacurile cele mai vehemente din partea presei magiare și în 1879, și în 1883, și în 1893, și în general în intervalul dela 1875—1898.

2. Moralitatea clerului și a poporului și disciplinarea lui în viața nóstră națională-bisericéscă și apărarea acestui teren de influințe streine, dăunóse desvoltărei nóstre bisericesci-naționale.

3 Stêrpirea abusurilor în administrațiunea bisericéscă.

4. Evitarea de influențe spre paralisarea dreptului legal la alegerea de episcopi.

5. Sprijinirea dorinței și tendinței de reînființare a celor dóuĕ diecese în Timișóra și Oradea-mare.

Când a lucrat rĕposatul Metropolit contra acestor dispozițiuni din actul reservat?

Moralitatea clerului și a poporului, disciplinarea lui, ferirea lui de influențe streine intereselor bisericesci, aceste au fost nota principală în activitatea rĕposatului și în privința acésta el a mers așa de departe, încât a emis și cercularul milenar, pentru care a fost propus spre destituire, și numai înțelepciunea corónei ne-a ferit biserica de o grozavă sguduire, și aceste a trebuit sĕ le scim prin canalul din Cernăuți.

La alegerea de episcop în vĕduduvita eparchie a Caransebeșului s'a dovedit influința binefăcĕtóre a rĕposatului în direcțiunea de a paralisa dreptul legal de alegere. Noi credem, că modul cum el a înfluințat alegerea nu a fost în defavorul bisericei.

Dorințele și tendențele de a se reînfința cele 2 episcopíi, una în Timișóra, alta în Oradea-mare.

---

*) Dăm loc acestor împărtășiri prețióse pentru istoria nóstră contimporană, ce le primim dela un distins luptător pe terenul național și bisericesc. — *Red. „Gaz.“*

Rĕposatul metropolit nu a fost contra acestor tendenţe, din contră el a lucrat şi un plan de nóuă arondare a dieceselor actuale, cuprinzênd şi cele nóuĕ, intenţionate, avênd în vedere interesele generale ale bisericei.

6. In tóte cestiunile naţionale bisericesci mai grele şi mai importante consultarea de bărbaţi de frunte ai partidei.

Incât scim noi, în tóte cestiunile naţionale-bisericeşti mai grele şi mai importante rĕposatul a consultat forurile competente: consistorul archidiecesan, sinodul archidiecesan, consistorul metropolitan şi congresul naţional-bisericesc, şi încât scim noi, sfaturile şi conclusele acestora le-a şi ţinut în vedere.

7. Susţinerea resp. întroducerea de relaţiuni intime, cât mai bune, cu fraţii conaţionali de altă confesiune, resp. cu capii lor bisericesci, spre scopul apărărei intereselor nóstre comune.

In legătură cu acestea distinsul luptător anticipă următórele:

„Ca de încheiere numai încă atâta, că atât părintele *Miron*, cât şi predecesorul sĕu *Procopiu*, mai retractari s'au arătat în contra angajamentelor cuprinse în punctele 5 şi 7. Părintele Procopiu avuse imbecilitatea d'a declara francamente, că — *scie el bine, cât de neplăcută este celor dela putere — armonia şi păşirea solidară frăţéscă între Sibiiu şi Blaş*; d'aceea — n'ascultă el de *sfatul alegĕtorilor sĕi!* — *Miron* a găsit alte pretexte.“

Aici suntem pe un teren unde nu putem vorbi încă.

Legăm mari speranţe pentru viitor din visita mai recentă a bunului nostru metropolit la residenţa din Blaş, mai ales după ce se va fi trecut preste sĕrbarea iubileului de desbinare de acuma sunt 200 ani.

Quieta non movere.

Era mai bine sĕ nu se atingă lucrurile vechi în punctul acesta.

Ce a făcut sau mai bine ce a vorbit rĕposatul Procopiu, noi nu mai putem controla, şi sĕ susţine că el a mai zis şi altele.

Ce a făcut părintele metropolit Miron începênd cu anul epocal 1879 o putem controla. Avem la mână actele, mai trăesce vicariul de atunci, actualul episcop din Caransebeş, care a avut rol important în afacerea iniţiată când cu proiectul pentru întroducerea limbei maghiare în şcólele poporale.

Când vom puté, vom vorbi.

Vor mai vorbi şi cei din Caransebeş, va mai vorbi, căci a mai vorbit, protopopul Lugoşului.

Deocamdată: *quieta non movere.*

Schimbare în ministerul de culte ungar. Se svonesce, că actualul ministru de culte Dr. Iuliu Wlassics are de cuget sĕ se despartă de resortul sĕu, îmbrăţişând noul post, ce se va crea, de procuror al corónei. In locul seu va lua portofoliul ministeriului de culte contele Teodor Andrássy.

Sub aripile religiunei. Pentru a desvolta cât mai puternice sentimente religióse-morale în elevii de scólă, patronul unui institut de învĕţământ din capitala României — spune „Drapelul“ — e pe cale de a ridica în cuprinsul institutului seu un adevĕrat altar, în care va oficia un preot, secundat de elevii sau elevele scólei. Gândindu-ne numai la desvoltarea, ce va lua musica vocală prin acéstă instituţiune, gândindu-ne numai la bucuria senină, care va înviora frunţile îngrijurate ale iubitelor nóstre odrasle după 6 zile de lecţiuni obositóre, gândindu-ne în fine, că însuşi părintele vrênd-nevrênd, trebue sĕ asculte liturgia oficiată de înşişi copilaşii lor, înainte de a-i lua în familie, ne mărginim a înregistra plini de bucurie ideea acestei instituţiuni.

Revistă Bisericéscă

Unitatea bisericei.

(Urmare)

Sfântul Apostol Pavel, în prima sa epistolă către Corinteni recomândă credincioilor acelaş respect, prudenţă şi veneraţiune faţă de celebrarea misterului Euharistiei, şi le ordonă a nu avea nimic comun cu practicele religióse ale păgânilor. In epistola sa către Evrei vorbeşte despre altarul creştinilor, şi cu privire la el şi la cultul ce se sĕvêrşea pre el, le spune că ei trebue sĕ se socotéscă mult mai fericiţi de cât Iudeii, cu tóte altarele lor de sacrificii şi cu templul lor măreţ; căci ei prin celebrarea Euharistiei se apropie de Ierusalimul cel ceresc. Le vorbeşte şi despre preoţia eternă şi vecinic lucrătóre a lui Iisus Christos, prin care se comunică credincioşilor sfinţenia, harul sĕu şi iertarea pĕcatelor; preoţia care va finţa tot-d'auna şi se va continua în véc în Biserica Sa, prin harul sĕu a lucrat prin Apostoli şi următorii lor, prohirisiţi prin punerea mâinilor, adică prin hirotonie.

Intăriţi în acéstă credinţă despre conlucrarea vecinică prin sacerdoţiu a harului lui Dumnezeu în Biserică, creştinii tot-d'auna, în împrejurările grele ale vieţei, şi ori de câte ori voiau a întreprinde ceva, făceau mai întâiu rugăciuni şi implorau harul, mila şi îndurarea dumnezeéscă asupra lor, ca sé'i întăréscă şi sĕ le ajute. Tóte acestea le făcéu după exemplul Apostolilor.

Ast-fel, în Faptele Apostolilor citim, că atunci când Apostolii au voit a trimite pe Apostolul Pavel împreună cu Barnaba sĕ predice în Antiochia şi în alte părţi, mai întâiu s'au întrunit cu toţii, şi după ce au postit, *au slujit*, rugându-se lui Dumnezeu, ca sĕ întăréscă cu puterea sa pe cei trimişi şi sĕ le ajute.

Tot astfel au făcut şi creştinii primelor secole şi astfel urméză până în ziua de astăzi, adevĕraţii următori ai lui Iisus Christos. Creştinii au întrunirile comune, pentru a exercita cele relative la cult, a aduce mulţumiri lui Dumnezeu, şi a'l ruga pentru iertarea pĕcatelor. Tóte acestea le-au făcut, ori unde s'au aflat ei, după aceeaşi normă şi prescripţiuni ordonate de apostoli; şi unitatea şi conformitatea cultului a fost în tóte timpurile şi este până în ziua de astă-zi unul din semnele vĕzute ale Bisericei celei adevĕrate a lui Christos, care atestă unităţei Bisericei Sale.

Cântul a fost întrodus fórte de timpuriu la celebrarea celor privitóre la cult. La început creştinii se serveau de Psalmi şi de alte imne ale Vechiului Testament în uz la serviciul liturgic al Templului.

Dar se constată cu tótă certitudinea, că chiar din timpurile Apostolilor, pe lângă cântarea psalmilor şi altor imne, comune Iudeilor, creştinii, în adunările lor, când se celebra Sfînta Euharistie şi cele relative la cult, cântau şi *imne proprii creştine.* Pliniu într'un raport al sĕu către împĕratul Traian, spune marelui monarch, că creştinii în adunările lor, pe care le aveau diminéţa, inainte de rĕsăritul sórelui, cântau un imn lui Christos, preamărindu'l ca pre un Dumnezeu. Acelaş lucru îl constată şi epistola I. către Timoteiu. Mai mult chiar; din conţinutul acestei epistole se vede, că în Biserica Efesului erau cunoscute şi óre-cari rugăciuni şi practice religióse.

(Va urma).

Rĕsboiul în Africa-Sudică

Pe întrégă linia occidentală a republicei sud-africane decurg lupte crâncene, mai ales însĕ în jurul Mafekingului. Despre resultatul asediării acestui oraş până acum n'au sosit veşti positive. Englezii sunţ fórte strîmtoriţi în Mafeking, deórece Burii le-au stricat aquaductul şi le-au tăiat ori-ce comunicaţie de tren şi telegraf, aşa că numai un grabnic ajutor îi póte mântui.

In partea orientală se aştéptă în tot momentul o luptă decisivă. Avangarda Burilor a fost vĕzută la 7 miluri de la Glencoe. Generalul Joubert, comandantul Burilor şi-a stabilit cartierul general în Dannhauser.

In vederea unor operaţii mai mari strategice şi póte pentru a însufla respect puterilor strĕine, a fost convocată în Anglia „*miliţia*“ (reserviştii), ceea-ce a produs o agitaţie enormă în întrégă ţéra.

Momente de înălţare naţională.

Delegaţiunea română la congresul orientaliştilor a făcut cea mai înaltă cinste întregului ném românesc prin modul vrednic cum a sciut sĕ-l represente. Am ţinut în curent pe cetitorii nostri, încât spaţiul ne-a permis, cu evenimentele mai marcante referitóre la noi Românii. Intregim de astădată cele petrecute în faţa columnei lui Traian cu ocasiunea depunerei corónei din partea delegaţiunei române, dând şi admirabilul discurs rostit cu acea ocasiune de primarul Romei, *Gallupi.* Eată-'l:

„*Români!*

„Cununa comemorativă, ce aţi depus astăzi pe basa acestui monument strălucit, care ne aminteşte una din epocele cele mai gloriós ale domniei romane, este un nou şi sĕrbătoresc atestat despre alipirea sinceră a poporului român către Italia şi în special către Roma.

„In numele concetăţenilor mei, pe cari am onóre a-'i representa aici, Vĕ mulţumesc pentru acest omaj frăţesc ce aţi adus Romei, pe care poporul român o consideră ca şi *mamă!*

„Strănepoţi ai legionarilor, pe cari Impĕratul biruitor 'i-a fost aşezat ca sentinele la hotarele orientale ale împĕrăţiei, *Românii sunt cu tot dreptul mândri de latinitatea originei lor.*

„E întru adevĕr lucru de mirat în istorie tenacitatea poporului român întru a-'şi conserva numele, tradiţiunile şi mândria de ginte latină, resistând loviturilor tuturor invasiunilor şi înfruntând tóte ispitele înşelătóre ale duşmanilor, cu deosebire ale *Fanarioţilor*, cari lucrau ca sĕ-'i răpéscă moştenirea sfântă a limbei şi a naţionalităţei.

„Conştienţa originei e încă atât de vie în inima acestei naţiuni generóse, că fiii poporului român învaţă din spusele părinţilor lor, din învĕţăturile profesorilor lor sĕ iubéscă Italia, ca pe o soră mai mare a naţiunei lor; poeţii în cântecele lor îi arată ca fii ai Italiei; scriitorii lor sĕ nisuesc cu deosebită îngrijire a curăţí limbajul lor latin de vorbele străine, ce s'au furişat în elementele lui.

„Ca şi Italienii, poporaţiunile române 'şi-au luat credinţa pentru lupta emancipărei lor de sub jugul şi opresiunea străină, din *amintirile gloriós ale străbunilor.*

„Din tradiţiunile romane s'a inspirat gloriosul păstor din Transilvania *Horia*, când în 1784 din pădurile dela Baia-de-Criş a proclamat rĕsboiul de independenţă şi de exterminarea opresorilor trufaşi maghiari, numindu-se ca şi Traian, Impĕratul Daciei.

„Şi cu eroismul unui Roman, căzù jertfă valorosul Valach!

„Covêrşit de numĕrul preponderant al duşmanilor, tradat de unii păstori, şi condus la perzare a suferit fără frică chinurile şi schinjuirile şi batjocurile sĕlbatice la cari l'au supus calĕii barbari înainte de a-'l trucida.

„Conservând amintirea originei sale, jelos pe tradiţiunile sale, şi mândru de cultura sa română, poporul român este azi sentinela expusă a latinităţei în Orient.

„De aceea cu nespusă bucurie şi cu entusiasm ferbinte Italia urmăreşte cu atenţiune desvoltarea neîncetată şi progresul puternic, ce face tinĕra şi vigurósa naţiune, gentila insulă latină, ce se înalţă maiestósă din marea slavă a Europei orientale

„Şi pentru Italieni va fi pururea o amintire scumpă şi pĕtrunzĕtóre marea dovadă de afecţiune, când în 1870, naţiunea soră, prin parlamentul seu, rupênd întârzierile diplomaţiei europene tremurătóre, s'a grăbit a felicita guvernul Italiei din ocasiunea evenimentului fericit că Roma a devenit capitala ei.

„Români!

„Omajul ce aţi presentat azi Romei şi Italiei în numele conaţionalilor vostri, va contribui ca unirea spirituală a celor dóuĕ naţiuni sĕ devină din ce în ce mai intimă, spre scopul de a realisa acea misiune de pace şi de civilisaţiune ce a fost în mod constatat aspiraţiunea geniului latin“.

Ioana Bădilă.

— *Schiţe biografice* —

Şchite biografice?

Biografia unei femei e scurtă, căci ea n'are rol în arena vieţii publice ca bărbatul. Activitatea femeii e mărginită în cercul căsniciei sale, cerc care ofere mii de ocasiuni pentru desvoltarea sentimentelor de stimă, de dragoste şi de datorie; dar tóte aceste manifestaţii ale inimei şi ale minţii nu aparţin publicităţii.

Distinsa femeie, a cărei memorie o serbăm pe aceste pagine, a fost una din acelea, cari îşi împlinesc rolul acesta cu modestie, fără rêvnă d'a eşì din cercul lor de activitate şi fără a-şi atrage admiraţiunea cercurilor mai îndepărtate, decât numai după mórtea lor.

S'a născut la 12 Maiu 1854 în opidul Orĕştie, unde atuncia tatăl dênsei Demetriu Moldovan, era domiciliat în calitate de comisar cercual de cl. I. La anul 1860 s'a strămutat cu părinţii la Viena, unde tatăl fu numit consilier la cancelaria aulică transilvană. La 1867 părintele sĕu fiind pus în pensiune, familia s'a întors în patrie, întâiu la Deva, apoi s'a aşezat la moşia proprie în Trestia din comitatul Zarand!

Aici la 29 aprile 1874 s'a măritat după dl Ioan Bădilă, subjude regesc în Sibiiu şi au trăit împreună 25 şi $^1/_2$ de ani de căsătorie fericită. Tatăl a încetat din viaţă mai de mult, iar mama născ. Ioana Farkas trăeşte şi acuma plângênd perderea a tot ce a avut mai scump în lume.

Viaţa fericită ce a dus cu vrednicul sĕu soţ, de atunci ajuns jude la tribunalul din Sibiiu, împresorată de stima societăţii române şi străine, n'a fost înorată decât de durerea că Dumnezeu nu le-a dat copii.

In vara trecută a început s'-o atace o bólă incurabilă, care i-a şi stîns viaţa la 8/20 Septembre Memoria-i însĕ are sĕ fie vecinică în istoria némului românesc, căci prin dispoşiţiile sale testamentare lăsând o valóre de 35,000 fl. pentru scopuri culturale româneşti, şi-a ridicat însăşi un monument pe care nu-l pot dărîma vijeliile vécurilor şi căruia némul românesc totdeauna se va închina cu evlavie.

„*Familia*“

La chestiunea retipărirei cărţilor bisericesci

Gura-Rîului, Septembre 1899.

(Urmare şi fine.)

Dar' fiind-că unele din cărţile rituale absolut necesare clerului şi poporului nostru în usul zilnic şi la serviciul bisericesc aici la noi — după cum sum informat — s'au epuisat, ierarchia şi autoritatea nóstră bisericéscă nu va întârzia a se îngriji de retipărirea lor.

In vederea acestei eventualităţi şi luând în privire de astă dată singur numai Euchologionul sau Molitvelnicul şi anume nu fondul, ci partea formală a lui, îmi permit se atrag atenţiunea celor chemaţi asupra unor mici modificări ce ar fi a se întroduce la alcătuirea şi distribuirea materialului cuprins în el.

Premit însĕ chiar de la început, că nu sum pretenţios, ci din contră doresc — cu permisiunea on. redacţiuni — sĕ se deschidă în ziarul nostru oficios bisericesc o discusiune publică, care nu póte fi decât folositóre causei, asupra modestei mele păreri, pe care o expun aici ca proiect.

Despre Molitvelnicele cele vechi, cum e bună-óră cel editat sub episcopul Vasilie Moga la an. 1833 se ştie că sunt bogate în material, dar prea voluminóse, deci încomode de manuat. Se potrivesc însĕ pentru biserici.

Ediţiunea dela an. 1853 e maí puţin voluminósă şi se potrivesce mai bine ca carte manuală, nu e corespunzĕtor însĕ formatul şi lipsesc din material partii, cari preotului în usul zilnic 'i-sunt indispensabile.

Mai apt şi mai corĕspunzĕtor atât ca format, cât şi ca cuprins e Molitvelnicul tipărit la anul 1874. Dar' şi aici, după a mea părere, ar' fi câte ceva de îndreptat.

Iată pe scurt unele indicii rapsodice asupra acestui punct:

I. Materialul întreg ar' trebui sortat şi apoi grupat ori în rînd cronologic, ori după categorii.

II. Unele partii ar putea şi lipsì, trebuinţa lor neobvenind în usul zilnic la preoţii de mir.

III. Altele cari lipsesc, ar' trebuí suscepute.

Sĕ me explic.

ad. I. Dacă se susţine rîndul cronologic, ar fi se urmeze după rugăciunea dela pag. 11. imediat cele dela pag. 21, 30, 43, 45 şi 47 ca omogene şi apoi cele dela pag. 13 şi 19; — căci ieşirei din casă 'i premerge de obiceiu botezul — şi sě se continue cu slujba cununiei, diferite deslegări şi alt., şi încheindu-se cu funerariile resp. cu cele ale părăstasului dela pag. 328 eventual cu sinacsariul prescurtat, dacă s'ar considera de necesar a-se adăuga şi acesta la tecst.

Ear' dacă împărţirea s'ar face după categorii, în acel cas distribuirea materialului ar urma a se face în secţiuni mai mari sau mai mici, conform conţinutului.

Ar mai fi încă şi un al 3-lea mod de clasificare, după locul unde se îndeplinesce serviciul: în biserică, la câmp sau acasă.

In reasumat afirm deci, că gruparea materialului e necesară sě se facă: ori după timp, ori după loc, ori după omogenitate, ca căutarea în carte sě fie mai lesniciósă, mai cu samă pentru noviţi.

ad. II. Ar putea lipsi cel puţin din ediţiile menite pentru usul zilnic al preoţilor de mir — Rînduiala la facerea Rasoforului pag. 168, a Chipului celui mic pag. 170 şi a îngropăciunei Călugărilor pag. 241, la a căror sěvîrşire preoţii din provincie parte nu au prilej, parte nu au nici îndreptăţirea resp. puterea sacerdotală trebuinciósă.

ad. III. Sě se suscépă la locul potrivit rugăciunile din Molitvelnicul cel bogat, tipărit la an. 1833 în Sibiiu în tipografia lui George de Clozius, induse pe pag. 337, 342, 343, 363, 370, şi de cumva nu se vor fi aflând în alte cărţi, de care eu nu am cunoscinţă sě se compună ad hoc rugăciuni ocasionale la diferite trebuinţe, bună-óră la sfinţirea şi ólei, la sfinţirea stégurilor reuniunilor de pompieri, la începutul anului şcolastic şi alt.

Cum-că aşa ceva se póte, ne-a dovedit I. P. S. Sa Metropolitul Primat al Românıei prin rugăciunea compusă ad hoc şi rostită la deschiderea exposiţiunei cooperatorilor români din Bucureşti în 29 August 1894.

Acestea sunt vederile mele asupra obiectului.

Ioachim Muntean
preot ortodox român

Conferenţele învěţătoresci

— *Convocare* —

In conformitate cu cerculariul P. V. Consistoriu archdiecesan ddto 13 Iuliu 1899, Nr. 3838 Scol., prin acésta convoc *conferinţa învěţătorésců* din cercul *Devei*, compus din protopresbiteratele: Deva, Haţeg, Dobra, Ilia şi Orěştie, *pe Joi 14/26* şi *Vineri, 15/27 Octobre, 1899.*, în şcóla gr.-or. română din Deva.

Inainte de deschiderea conferinţei se va face chemarea Duchului sfânt în biserica parochială din Deva.

Obiectele:

1. Deschiderea conferenţei.
2. Constatarea celor presenţi.
3. Constituirea biroului conferinţei.
4. Presentarea de exibite.
5. Referada comisiunei de trei asupra planului de învěţământ întrodus în şcólele poporale la anul 1883.
6. Prelegere practică din studiul religiunei, de înv. Ioan Dan din Binţinţi.
7. Cestiunea examenelor publice dela finea anului şcolar.
8. Alte prelegeri practice, ce se vor insinua preşedintelui şi cestiuni şcolare, ce se vor propune.

Fie-care P. T. Domn învěţător e poftit a studia cestiunile de sub 5, 6 şi 7., ca sě fie în stare a lua parte activă la desbaterea asupra lor.

La conferinţă sunt poftiţi a participa şi O. D. preoţi ca directori şcolari, şi P. O. D. protopresbiteri ca inspectori şcolari tractuali, precum şi alţi onoraţiori, cari se intereséză de înaintarea nóstră culturală.

Brad, 4/16 Octobre, 1899.

Dr. Pavel Oprişa
comisar consistorial

NOUTĂŢI

Căsětoria archiducesei věduve Stefania cu contele Lónyay Elemér, se va întêmpla totuşi, după-ce contele s'a declarat gata a trece în sînul bisericei catolice. Logodna, după cum se svoneşte, va fi în 13 Novembre n. Se asigură, că părinţii archiducesei nu sunt învoiţi cu acéstă căsětorie morganatică, care pentru noua pereche ar îngreoia mult chiar şi condiţiile de o viaţă conformă etiquettei curţei vieneze.

*

„Patria“ din Cernăuţi, în lupta sa cu censura draconică a fost pentru a *patruzecea óră* confişcată; şi pe semne şirul confişcărilor se va continua încă

*

Se scumpeşte posta! Cu întroducerea valutei în coróne, unele schimbări vor avea loc în tarifele postale, acomodându-se adecă şi poşta nóstră comunicaţiei postale internaţionale. In urma acestor schimbări taxele postale *se vor scumpi*, aşa de exemple taxa de recomandaţie, care acum e cu 10 cr. va fi cu 25 fil., 1 cartă postală va costa în loc de 2 cr. 5 fil., portul epistolelor adresate în strěinătate va fi în loc de 10 cr. 25 fil. etc Din contră, se vor ieftiní încâtva blanchetele postale.

*

Un exemplu vrednic de imitat. Aflăm, că la colecta deschisă *pentru masa studenţilor* români din Braşov, Dl *Ioan Sădeanu*, comerciant în Braşov, a subscris *1000* de franci. Fapta nobilă se laudă ea însaşi.

*

Exposiţii economice în Sibiiu. Exposiţia de póme, ce „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ aranjéză în zilele din 22—29 Oct. n. c. aici în Sibiiu, promite a reuşí după tóte aşteptările. Se fac pregătiri febrile pentru ea. Un comitet de d-şóre în frunte cu stim. dómne *Silvia Dr. Barcianu, Otilia D. Comşa* şi *Maria Dr. Crişanu*, lucréză din rěsputeri la aranjamentul exposiţiei. D-şórele angajate la acéstă lucrare destul de obositóre sunt: Mina şi Hortensia Cosma, Eleonora Borcia, Agnes Cristea. Zina, Eugenia şi Rica Moga, Delia Olariu şi Hortensia Penciu. Comitetul central va lansa şi către celelalte d-şóre din Sibiiu un apel călduros, prin care le pofteşte a-'şi da valorosul lor concurs întru a face onorurile casei în zilele exposiţiei.

— In legătură cu acésta comitetul central aduce la cunoştinţa celor interesaţi, că **exposiţia de vite** anunţată pe *Vineri* (15/27 Oct.), din anumite cause neprevězute se va ţiné în ziua precedentă, adecă **Joi în 14/26 Octobre. a. c.**

*

Recolta viilor în România. Viile în România, cu deosebire cele din Moldova, sunt excelente. Pe lângă Huşi a început deja sě se exporteze strugurii în Bucovina. Până acum s'au expediat preste 200 vagóne de struguri şi se crede că acest export va creşte şi mai mult. In ziua de 14 Septembre urmà a se face, după obiceiu, în piaţa Odobeştilor, ruptórea pentru vinul nou. Podgorenii au vêndut decalitrul cu 1 leu şi 10 bani. Vinul s'a făcut în podgoria dela Odobeşti cu îmbelşugare minunată. In podgoria Câmpeanca se iau 800 decalitri la pogon; în cele-l'alte podgorii de ordinar 600—700 decalitri de pogon.

Preţurile cu care s'au vîndut vinurile la Intreposite de la 22 şi până la 29 Septembre 1899 au fost: Vin vechiu de Drăgăşani dela 9 lei la 12 lei vadra; vin vechiu de Moldova de la 6 lei la 6,50 vadra; vin nou dela 4.50 la 4.90 lei vadra; ţuică de prune dela lei 8 la 9.20 lei vadra, drojdii dela 10 lei la 12 lei vadra.

*

Cina soldaţilor. Ministrul de resboi Krieghammer încă în 1897 întrodusese o îmbunătăţire în alimentarea miliţiei, exoperând ca feciorii sě capete de 2 ori pe sěptěmână cină caldă, ceea-ce mai nainte nu era. Ministrul a făcut un pas mai departe. In budgetul pe anul curent a luat adecă ca recompensă pentru cele 5 zile în care soldaţii nu capětă cină, câte *1 cr.* de persónă pe zi (va sě zică 5 cr. pentru 5 cini!). Acum în budgetul pe anul viitor, în care sunt provězute 4 mil. fl. pentru ridicarea salariilor oficerilor, se spune că ministrul de rěsboiu s'a îngrijit mai bine şi de cina soldaţilor.

*

Inundaţii în Italia. In urma ploilor necontenite, ce de sěptěmâni se revarsă asupra unor regiuni ale Italiei, multe rîuri au debordat, pricinuind pagube enorme în semănături, vite şi edificii de prin comunele învecinate. Aşa rîul Cornia a acoperit cu apă ţinutul Campigliei, causând stricăciune şi ruină pretutindenea. Tot aşa multe rîuleţe mai měrunte. Comunicaţia trenurilor în multe locuri e tăiată.

*

Mórte. Primim trista scire, că *Ioan Cióra*, paroch ort. rom. în Micalaca (diecesa Aradului), fost asesor consistorial, membru şi notar al scaunului protopopesc din tractul Aradului, fost catichet la Liceul, şcólele reale şi preparandia de stat din Arad, după un morb îndelungat în 5/17 Octobre a. c., la óra 10 a. m. provězut cu sânta taină a cuminecăturii, în anul 48-lea al vieţii, 24 al fericitei sale căsătorii şi anul 22-lea al preoţiei, şi-a dat sufletul în mânile Ziditorului sěu. Inmormêntarea s'a întêmplat Joi în 7/19 a. c.

= *Nae I. Chivulescu*, comerciant din Brăila, preşedinte la mai multe societăţi comerciale, consilier comunal în Brăila etc. după grele suferinţe, împărtăşit cu sf. Taină a Cuminecăturei, Duminecă în 3/15 Octobre în al 44-lea an al vieţei şi al 5-lea an al fericitei sale căsătorii şi-a dat nobilul sěu suflet în mânile Creatoriului, în institutul alienaţilor din Sibiiu.

Inmormêntarea regretatului defunct s'a sěvêrşit Marţi în 5/17 Octobre a. c. cu pompă frumósă, prin Ilustritatea Sa d-l Archimandrit şi Vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, asistat de P. O. D. protopresbiter al Sibiiului Ioan Papiu şi de administratorul parochiei Pórta-turnului, Constantin Dimian.

Reposatul a fost unul din luptătorii generaţiunei nouě, cari doresc a da şi comerciului o direcţiune mai naţională, întărind soliditatea comerciantului român şi ridicându-i prestigiul şi în afară de ţéră.

Fie-le memoria binecuvêntată!

*

La liman sigur. Sunt rari casurile ca un escroc, ajuns odată în America, sě fie reclamat de creditorii sěi. Acésta nu se face pentru-că deoparte extradarea e anevoiósă şi costă mult, de altă parte nici Americanii nu prea extradéză pe ómenii cu parale, cari îşi caută refugiu pe ţermii lor. Aşa s'a întêmplat nu demult un cas de acestea. Un anumit Steiner, bijuterier din Pesta, fugise mai nainte cu 2 luni cu o datorie de 100 mii fl. în America. Creditorii înşelaţi au riscat cheltuelile şi prin procuratura din Pesta au reclamat pe excrocul Steiner, care a şi fost deţinut în New-York, găsindu-se la el 60 mii fl. bani gata. Când a fost însě la adecă, consulul austro-ung. din New-York n'a vidimat recercarea procurorului, şi astfel Steiner n'a putut fi extradat. Creditorii îşi adausěră numai cheltueli la sumele perdute.

*

O viaţă perdută. Zadarnică viaţă a vieţuit Stefan Izsó din Szabadka. Cetise în tinereţe multe romane de ale lui Verne, şi îi venise şi lui pofta de aventuri ca cele descrise acolo. Intr'o bună diminéţă şi-a luat adio dela casa părintéscă şi fără a da de veste niměnui, a luat lumea în cap. Cu luni după depărtarea sa, a scris părinţilor sěi din Hamburg, unde se angajase ca ucenic de maşinist. De ací a trecut apoi în America, unde s'a ales om din el; a început a lucra şi a aduna avere, cu care sě fericéscă odată pe sěrmanii sei părinţi. Au trecut astfel 18 ani. Acum nu demult a scris părinţilor sěi, că vine acasă. Şi a pornit la drum bietul Izsó, şi a ajuns cu bine până într'o comună aprópe de oraşul sěu natal. De ací voia sě mérgă acasă nóptea, ca sě facă surprindere părinţilor sěi. Dar vai de sórta lui; nişte rěufăcětori l'au atacat pe drum şi l'au jăfuit până la piele. Bietul om vězêndu-şi nimicită munca şi viaţa de 18 ani, a căzut în desnădejde; s'a apropiat tiptil în starea în care era, până la feréstra părinţilor sěi, ca sě-i mai vază odată, apoi şi-a slobozit un glonţ în frunte. Părinţii l'au revězut — după 18 ani — mort!

*

Un urmaş a lui Mohamed. In Zanzibar trăesce de present o persónă din cele mai interesante. Respectivul se numesce Aga Chan şi e considerat ca urmaş direct al fiicei lui Mohamed. Ca atare e adorat ca un fel de zeu din partea sectei mohamedane aşa numită Chojas. O afluenţă considerabilă de adoratori încunjură pe urmaşul profetului şi daruri peste dăruri se grămădesc la piciórele lui. Aga Chan s'a re'ntors acum de curênd din Europa şi are de gând se viziteze în scurt şi pe aderenţii sěi din Africa ostică. Aga e încă fórte tiněr şi vorbeşte perfect englezeşte şi franţozeşte. Din causa popularităţii sale e peste tot întimpinat cu multă prevenire din partea Englezilor.

*

4 Chinezi în Bucureşti. Capitala României are în zilele acestea nişte óspeţi înteresanţi. Sunt 4 Chinezi, cari au venit în Bucureşti, spre a deschide un magazin cu obiecte din China. Óspeţii exotici, îmbrăcaţi toţi la fel, cu un fel de fesuri pe cap, negri şi pociţi, cu códele atîrnate pe spate, provocau firesce, curiositate şi ilaritate generală. Ómenii din mahalale se luau după ei ca după nişte pehlivani. Până şi nişte cioroi de faraoni încă îşi bătură joc de bieţii fii ai Imperiului Ceresc. La un colţ de stradă adecă, un cârd de Ţigani vězênd lumea adunată, au mers şi ei sě vază ce se întîmplase. Cum vězură pe Chinezi, ţiganii izbucniră în hohote de rîs.

— Uite fa, zise o ţigancă, că ţi-a luat códa nespălatu ăla.

— Hau, adăogă un ţigan. — Uite şi ăla are şi cel-l'alt — toţi, şi se minunau ţiganii de ceea-ce vedeau.

— Dar, cu varza ce o fi făcênd d'o duce ca p'o mirésă? Intrébăi tu... (Chinezii îşi cumpăraseră o varză).

Discutau Ţiganii de se strînsese aşa de multă lume, în cât sěrmanii Chinezi nu mai puteau sě facă un pas. A trebuit sě intervină comisarul secţiei ca sě împrăştie aglomeraţia.

Mulţumită publică

In numele societăţei române „Patria“ din München mulţumim Inalt Preasfinţiei Sale Archiepiscopului şi Metropolitului *Ioan Metianu* pentru ajutorul de 8.50 Mărci, trimise cu ocasia adunărei anuale festive din Iunie 1899.

Traian Mihaiu — *Adrian Cristea*
preşedinte — *secretar*

Notiţă literară.

A apărut:

Nr. 19 din *„Fóia pedagogică“* cu următorul cuprins: Cestiunea pedepselor în şcólă poporală, de Iosif Velcean, învěţător. (Urmare). — Modele de lecţiuni: Capra cu trei iezi. Poveste de Ioan Creangă, lecţiune de Dr. P. Şpan. (Urmare). Informaţiuni. — Felurimi. — Corespondenţă.

VARIETĂŢI

(*Musica şi afacerea Dreyfus*). Ed. Colonne, conducětorul cunoscutelor concerte din Paris, rugase pe Ed. Grieg, ilustrul compositor norvegian, ca în iarna acésta sě dirigeze un concert la teatrul Châtelet. Compositorul rěspunse prin următórea scrisóre: „Scumpe Maestre! Mulţumindu-vě pentru amabila invitaţie, regret că în urma sfîrşitului procesului Dreyfus, nu mě pot hotărî a veni în Franţa. Ca toţi strěinii sunt indignat de modul despreţuitor cu care se tratéză justiţia în ţara D-vóstră, aşa că îmi este cu neputinţă de a intra în relaţiuni cu un public francez. Iertaţi-mě dacă nu pot face alt-fel, şi cercaţi, vě rog, a mě înţelege.

Soţia mea vě salută, precum şi devotatul D-vóstre — *Edouard Grieg.*“

*

(*Medicii Ţarului*). Intr'adevěr ar fi o minune sě se îmbolnăvéscă Ţarul Ruşilor. Nici un Domnitor nu are atâţa medici câţi are el. Dóue-zeci-şi-opt, şi toţi celebri. Mai întâi are un medic suprem de curte, apoi urméză: 10 medici de curte; 3 chirurgi sup., 4 chirurgi onorari; 1 medic feminin, 2 med. de ochi, 1 de picióre, 2 med. de picióre onorari, 1 dentist şi alţi 2 doftori pentru personalul din jurul sěu.. (Şi totuşi se spunea nu de mult, că Ţarul sufere de bólă de creeri(!)

*

(*Cui nu-i trebue sărutări*). Auzi minune! Sě refuzi tu o sărutare, şi încă primind-o dela o frumseţă ca un chip de madonă. Und' s'a pomenit aşa ceva? Ba zeu că s'a pomenit, şi încă nu de mult; firesce în America, unde tóte sunt posibile! — Sciţi povestea celebrului Hobson, care încassa sărutările cu miile?... (Făcuse un fel de monopol din sărutările Americanelor!). Céstalaltă poveste e tocmai anapoda. „Eroul“ acesteia nu e altul decât tocmai „eroul“ *Dewey*, bravul amiral american. Acest ciudat Dewey în pudiciţia sa a mers până acolo, încât întimpinat fiind la întórcerea sa victoriósă în New-York — după obiceiul extra-american — de cea mai frumósă coconiţă a New-Yorkului, care avea a-'i imprima, drept prinos de recunoştinţă a poporului, o bine simţită sărutare pe frunte, — acest ciudat amiral, zic, a avut tăria (ori slăbiciunea?) a refusa graţiile frumósei zine, spunêndu-i cu ruşinea în faţă, că el nu se sărută nici când!...

Şi năravul prost al tată-sěu s'a legat şi de fiiu-sěu. Şi acesta e de o modestie extremă. Şi a avut nu de mult, un mic buciuc pentru tréba asta. Cum el adecă se ocupă cu comerciul prin provincie, într'una din zilele trecute s'a abătut într'un oraş strěin. Şi ci-că deodată numai se pomeneşte pe stradă cu o fată, care se repede la el şi-l sărută.

Exemplul ei a fost imitat şi de altele, care au aflat că tiněrul era fiiul amiralului Dewey. Temêndu-se a nu se încurca mai rěu în acésta manifestaţie de dragoste, fiiul lui Dewey s'a smuls cu forţa din grupul încunjurător şi s'a dus de-a a dreptul la gară lăsând în hotel tot bagajul...

Mătase Foulard

65 cr.

până la **fl. 3.35** per m. — japanesă, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri şi colori, precum şi „**mătase Henneberg**“ négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţeseturi, colori şi dessinuri.

Particularilor, *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***
Fabricile de mătase G. Henneberg (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zürich.** [24] 7

Nr. 18,949 [217] 1
II.—1899

Publicaţiune

Pentru asigurarea reparărei podurilor Nr. 32 şi 29 aflătóre pe drumul municipal Sebeşul săsesc—Şugag se ve ţiné în 30 Octobre 1899 la 10 óre a. m. în sala de consultare din palatul comitatens o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde acéstă lucrare sunt provocaţi a-şi subşterne ofertele referitóre la întreprinderea efectuirei acestei lucrări până la 9 óre a m. a datei fixate la vice-comitele comitatului. Ofertele întrate mai târziu nu se vor considera.

Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕzute cu vadiul de 5% computat după suma preliminată cu 955 fl. 17 cr. Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. din Sibiiu în órele de oficiu.

Sibiiu, în 16 Octobre, 1899.

Pentru vice-comitele:
Stroia
protonotar com.

Nr. 20,247 [219] 1
II.—1899

Publicaţiune

Pentru asigurarea reparărei podului Nr. 11 aflător pe drumul municipal Sibiiu—Reşinari se va ţiné în 30 Octobre 1899 la 10 óre a. m. în sala de consultare din palatul comitatens o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde acéstă lucrare sunt provocaţi sĕ-şi subştérnă ofertele referitóre la întreprinderea efectuirei acestei lucrări până la 9 óre a. m. a datei fixate la vice-comitele comitatului. Ofertele întrate mai târziu nu se vor considera.

Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕzute cu vadiul de 5% computat după suma preliminată cu 1399 fl. 80 cr. Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. din Sibiiu în órele de oficiu.

Sibiiu, în 16 Octobre, 1899.

Pentru vice-comitele:
Stroia
protonotar com.

Ad. Nr. pp. 341/1899. [216] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Agârbiciu, protopresbiteratul Turdei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 445 fl. 30 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi se dau la oficiul ppresbiteral eventual la comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ-'şi aştérnă cererile concursuale instruite conform disposiţiunilor Statut. organic şi Reglm. pentru parochíi la subscrisul oficiu protopresbiteral, în terminul de mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc spre a-'şi arăta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Cojocna, 28 Septembre, 1899.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Turda în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea
adm. ppresb.

---

[218] 1—10

Albumină nutritóre.

1 kg. Tropon are acelaş efect la nutrire, ca 5 kg. carne de vită de cea mai bună calitate sau 180—200 óuĕ. Troponul în corp se preface direct în sânge şi muschi, fără sĕ producă grăsime. Troponul are deci ca urmare — consumându-se regulat — o însemnată întărire a corpului atât la ómeni sănĕtoşi, cât şi la cei bolnavi, şi se póte adauge în ori-ce mâncare, fără ca prin acésta sĕ se altereze gustul. Pe lângă preţul lui de tot moderat se póte procura de ori-cine **prin farmacii şi drogherii.**

Fabricele de Tropon, Mülheim-Rhein.

Agentura gener. pentru Austro-Ungaria:
M. Winckler, Viena 5, Wienstr. 55.

In ***Tipografia*** şi ***librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de

Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr. or.

Preţul broş. fl 1.20, pentru România 3 franci.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl.	1.—
Balade şi idile „	fl.	1.50
Sacontala, broş.	„	2 50
Aeneis ediţ. II. broş	„	1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„	—.50

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vênḑare

Sidoxia,

cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Preţul 30 cr.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar şi se află de vênḑare:

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor de direcţiune,

de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcţionar la „Albina“.

Preţul broş., inclusive porto postal, fl. 1.60

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

Au apărut şi se află de vênḑare în

Tipografia şi librăria Archidiecesană, Sibiiu:

1.	Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl.	2.—
2.	Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„	3.—
3.	Balade poporale de Avram Corcea broş.	„	—.80
4.	Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„	—.25
5.	Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„	—.25
6.	Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş.	„	2.—
7.	Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş	„	2.—

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum şi la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniósę, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

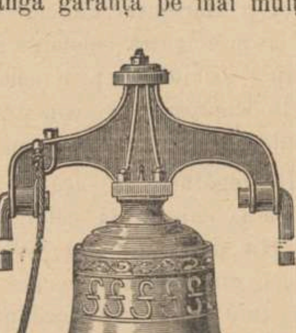

Cu deosebire recomandă [164] 10—26

clopote patentate găurite

invenţie proprie, mai de multe-ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

☞ *Preţ-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.* ☜

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de întregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la disposiţia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe disposiţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucţiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotaţiunea Clerului“
de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aştéptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 109 Sibiiu, Marți 12/24 Octobre 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Numěrarea poporațiunei.

(♣⊖) Statistica a făcut în timpul din urmă progrese respectabile întru constatarea mersului și a causelor, cari produc diferitele acțiuni ale vieței omenești. S'a și desvoltat întru atâta, încât a devenit *sciință* deosebită.

Ea își face combinațiunile saie pe basă de *numeri mari*, pentru că momentele, după cari scrutéză, nu se manifestéză la casuri singuratice așa lămurit și neîndoelnic și nici cu atâta regularitate. Afară de aceea are lipsă sě constate în procente proporțiunea lucrurilor, ce le urmăresce, și sě facă comparațiunile necesare.

La început s'a extins statistica numai asupra diferitelor stări ale vieței de stat, indicând referințele numerice ale ramurilor vieței publice, precum a locuitorilor, miliției, oficialilor, finanțelor, comerciului etc.; dar în timpul mai nou s'a mărit cercul ei, întru cât se extinde asupra tuturor lucrurilor existente, căutând a statorí o anumită regularitate periodică în desvoltarea lor, și a afla causele ce le produc. Aceste cause pot fi, sau niște stări naturale, provenind din referințele corporale, economice, politice, etc., sau pot sě stee în legătură cu pregătirea spirituală și morală a ómenilor.

Astăzi nimenea nu trage la îndoială importanța practică a statisticei. In deosebi statele au sciut trage folóse mari din principiile statorite de statistică și au făcut disposițiuni extinse pentru desvoltarea ei.

La noi în țéră există în Budapesta un special oficiu central de statistică în frunte cu consilierul ministerial Jékelfalussy. Acest oficiu are propriul sěu palat, în care se concentréză cele mai variate fire, despre datele numerice privitóre la feliuritele referințe din țéra întrégă, cari apoi sunt un material prețios pentru tóte ministeriile și preste tot pentru toți, câți se intereséză de mersul afacerilor publice.

In cadrul ocupațiunilor acestui oficiu, cade și numěrarea poporațiunei, un lucru pentru țară de cel mai mare interes și folos. Conform usului întrodus la noi și în alte țeri, numerarea se face tot în restimpuri de 10 ani și — findcă cu asemenea ocasiuni se mobiliséză un aparat întreg — statisticii s'au îngrijit, ca conspectele adunate sě cuprindă cele mai variate date despre cei conscriși.

Ultima numerare s'a făcut la noi la începutul anului 1890. La finea lui Decembre tocmai se împlinesc 10 ani. Deaceea ministrul de comerciu Ales. Hegedűs a făcut de timpuriu disposițiile necesare pentru a se dispune nóua numěrare, și în luna acésta a presentat parlamentului țerii un proiect de lege în privința acésta. Acest proiect va și deveni lege. In sensul disposițiunilor din el se va începe numerarea în 1 Ianuariu nou 1901 și va dura până în 10 Ianuariu și va trebui se indice starea poporațiunii, care a fost la meḑul nopții dintre 31 Decembre și 1 Ianuariu. Deodată cu numěrarea poporațiunei se va ordina și conscrierea edificiilor publice si private și a locuințelor; asemenea se vor aduna și date privitóre la industria mică și la producțiunea țerei.

Modalitățile de purcedere le va regula ministrul de comerciu pe calea ordinațiunilor. Tipăriturile se dau gratuit, dar diurnele și eventualele spese ale culegětorilor de date au sě le supórte comunele, deși asta ar fi datorința statului. Din considerare la starea financiară statul a luat asuprași numai acoperirea altor cheltueli împreunate cu acéstă lucrare. In scopul acesta a proiectat un împrumut extraordinar de 740.000 cor. In anul 1890 a cheltuit 293.000 fl.

Acéstă conscriere a poporațiunei ne atinge de-aprópe și pe noi Românii din Ungaria. Interesul nostru trebue sě fie cu atât mai viu, cu cât sciut este din alte asemenea lucruri, că cu sistem se lucră adeseori, ca datele privitóre la noi și la celelalte naționalități din țară se nu pótă eși la ivélă în tótă fidelitatea. In acéstă privință colectorii datelor comit abusuri vědite, presentând de maghiar pe un individ, care s'a declarat, că șcie vorbi unguresce etc. Cine a urmărit acum 10 ani lucrările conscrierii, acela își va aduce aminte, de câte șiretlicuri s'au folosit numai ca sě apară cât mai mare numěrul Maghiarilor.

Tocmai de aceea datori ne-am ținut a atrage din bună vreme atențiunea conducětorilor poporului nostru asupra acestei împrejurări, ca la timpul cuvenit sě fie cu ochii 'n patru; sě supravegheze mersul lucrului, înstruind poporul a declara hotărît naționalitatea sa și limba maternă; și a griji, ca nici un suflet din turma românéscă sě nu se strecóre în tabăra strěină.

In acéstă direcțiune se cere sě lucre toți factorii competenți cu atât mai vêrtos, cu cât sciut este, că pe basa datelor adunate se fac apoi fel și fel de deducțiuni, menite a presenta mai ales în afară deferitele popórě în lumina datelor statistice incurse. In special sunt de importanță deducțiunile făcute cu privire la sporirea poporațiunei după naționalitate. Deací se conchide apoi asupra *vitalității* poporului.

Pentru noi acest lucru are mare importanță, întru cât numěrul nostru a fost și este și acum *tăria* nóstră, care ne face a sta neclintiți și a cere darea și respectarea drepturilor, ce se cuvin unui popor compact de câte-va milióne.

Și vocea celor „mulți“ în cele din urmă va trebui se fie ascultată.

Considerând lipsa de bunăvoință fată de poporul nostru la indeplinirea lucrării indicate, se nasce trebuința, ca noi inși-ne se ne interesăm de starea nóstră și în tot momentul sě fim conșcii despre aceea: *cum stăm?* Trebue adecă sě culegem și noi prin organele nóstre datele cuvenite, pentru a putea judeca și la anumite perióde, dacă am înaintat ori regresat, și dacă am progresat, întrucât și în ce proporțiune față de alții?

Biserica nóstră, care are datorința a da din an în an sama despre mișcările în sinul credincioșilor sěi, a și suplinit încâtva acésta lipsă, presentând corporațiunilor competente felurite date statistice.

Dar esperiențele ni-au dovedit, că acele date arată de multeori cele mai imposibile variațiuni fată de alți ani, și cari pe basa causelor și momentelor cunoscute apar inesplicabile. De ací resultă, că acele date sunt incorecte; prin urmare nu pot fi luate de basă — drept calculi reali — la facerea combinațiunilor și deducțiunilor, ce ne intereséză

O adevěrată indolență și lipsă de consciențiositate au dovedit la noi mulți în acéstă privință. Drept aceea nu putem din destul se combatem acest rěu și sě punem la inima preoțimei nóstre mai mult interes față de mersul poporenilor sei.

O carte fundamentală ar trebui sě existe în fiecare parochie, care sě indice numerice tóte schimbările obveniende în sinul poporațiunei, cuprinzênd numěrul familiilor, sufletelor, nou-născuților, morților, cununaților, emigraților, obligaților a cerceta școla, acelor cari de fapt o cercetéză, numěrul alfabeților, analfabeților, etc. etc.

Evidența acestor calculi este o necesitate imperativă, și o datorință a fiecărui păstor, care din când în când trebue sě facă o privire retrospectivă, spre a constata, cum a folosit talanții încredințați; și aflând cause, cari împedecă mersul normal, sě caute și mijlócele pentru delăturarea lor și pentru ușurarea unui progres continu pe tóte terenele.

Cine în activitatea sa nu ține cont de acest lucru, acela nu lucră cu sistem, ci órbecă numai în întunerec și încurcă ițele de pe o zi pe alta.

Timpul suprem este, ca acest ruginit sistem sě înceteze, și sě se înlocuiască cu o activitate conscie, sistematică.

O declarație a ministr.-presid. Széll. În ședința de Vineri a comisiei financiare a casei deputaților, între altele precum spun jurnalele unguresci, deputatul Komjáthy Béla a întrebat pe ministrul-president sě declare franc, ce politică urméză față de naționalități? Eată ce a rěspuns d-l Széll: politica lui față de naționalități e aceea ca statul maghiar sě fie clădit în cadrul scopurilor de stat unitar național maghiar (până aici nici o deosebire de Bánffy. Red.) Fiecare fiiu al patriei, vorbéscă ori ce limbă, e membru egal îndreptățit al națiunei unitare politice. Acéstă egalitate de drepturi în privința limbei se mișcă între limitele croite de unitatea politică a țerei și de posibilitatea practică a cârmuirei și administrației. Cârmuirea trebue sě aplice pentru acest scop, pentru principiile ducětóre la acesta, tóte acțiunile sale. Nu cu forța, ci cu o bună administrație și justiție și pe lângă o tractare dréptă vom câștiga pe naționalități. Oameni, cari trăiesc din exagerări și agitație, totdeauna au fost, ba chiar și singuratice cercuri pot fi, dar acestora nu li se póte atribui mare importanță, cum le atribue Komjáthy. Și dacă agitéză cineva contra unităței și ideei de stat, va aplica pentru acésta asprimea legei. Nu toleréză, ca sě se agiteze contra legei, constituției și unităței de stat!..“

Praxa vieței atestă, că ministrul president prin organele sale își valoriséză ultimul principiu, persecutând pe cei-ce nu voesc ca de dragul unităței sě se contopéscă în cazanul de maghiarisare.

Dar cum stăm cu sfânta dreptate, d-le ministru?

„I. P. S. Sa Metropolitul Ioan Metianu la Capolnaş“

Sub acest titlu ziarul „Tribuna Poporului“ din Arad publică în Nr. 41 dela corespondentul seu din Sibiiu o notiță, în care visita metropolitului nostru nu este presentată numai ca un act de curtoasie ci ca „încercarea unei concentrări în scopul de a porní o nóuă acțiune pe terenul politic și cel bisericesc, mai ales pentru de a restabili influința perdută dela alegerea de episcop a d-lor Babeș-Mocsonyi, în diecesa Aradului“.

Suntem autorisați dela locul competent a da o categorică desminţire celor publicate, nu fără anumite scopuri și tendințe chiar in ziarul aradan. —

Visita acésta a fost ca și cele din anii trecuți un act de curtoasie, și un indemn nobil de cultivare a bunelor relațiuni între capul bisericei nóstre și ilustra familie Mocsonyi. Aceste bune relațiuni le-a inițiat încă fericitul „Marele Andreiu“, care cunoscênd cultura superióră, conexiunile cele extinse ale valorósei familii a Mocsonyiestilor, a cercetat de mai multeori pe fericitul Andreiu Mocsonyi în castelul seu dela *Foen*, alegându-l de împreună muncitor la restaurarea vechei metropolii și la tóte actele mai mari și însemnate din viéța nóstră bisericéscă și numai cu ajutoriul acestor factori a realisat măreţele lucruri, cari i-au asigurat la posteritate titlul de reîntemeiător al Metropoliei și regenerator al bisericei nóstre pentru tóte timpurile.

Tot asemenea a urmat și fericitul episcop Ioan Popasu, cercetând pe ilustra familie Mocsonyi la domeniul ei din Capolnaş; ba și actualul episcop al Caransebeșului, P. S. Sa episcopul Nicolae Popea, încă nu s'a subtras dela continuarea acestor legături, de-a visita pe ilustri membri ai familiei Mocsonyi, la acelaşi Capolnaş, făr a se fi atribuit acelor visite scopuri politice; ér regretatul Archiepiscop Miron deasemenea a făcut acésta, ce-i drept nu la domeniile lor, ci în Budapesta, de câteori se aflau acolo și i se da ocasiune.

Din tóte aceste este evident, că actualul nostru Archiepiscop și Metropolit a lucrat numai la susținerea bunelor relațiuni, inițiate de marele Şaguna și continuate de toți următorii lui.

Mocsonyescii generoși și nobili cum sunt, nu au reflectat la popularitate și nici la influință, pentru că înfluința o au avut totdeuna în cercurile seriόse și dătătóre de ton. Cuvêntul lor a tras în cumpěnă și părerea lor a fost socotită de toți fii némului nostru și în special de fii bisericei nóstre.

Cei ce au nesocotit părerile lor și așa nu mult însemnéză în viața publică și viitoriul cel mai deaprópe, — durere — va confirma cu prisosință și belșug cea-ce noi de atâte ori am susținut și susținem și azi — ori le place confraților dela Arad ori nu! —

Una însě nu o putem trece cu vederea.

Cred domnii corespondenți și fabricanți de corespondențe din Sibiiu, că biserica nóstră a ajuns culmea tuturor fericirilor și că a sosit timpul, ca capul bisericei nóstre sě nu întreţină legături cu fii cei mai distinși ai bisericei nóstre?

Cred ei, că o apropiere sinceră între capul bisericei și între toți bărbații cei de valóre este spre stricăciunea bisericei?

Nu véd ei, că prin denunciațiuni, ca cea din Nr. 41, fac rele servicii bisericei — chiar ei cari la tóte ocasiunile sě glorifică pe sine de mari ortodocși și de bisericani pe eminentiam?

Pe actualul nostru Metropolit nu-'l vor determina în acțiunile, ce le întreprinde pentru biserică și numai în interesul bisericei, copilăriile celor dela „Trib. Pop.“, ci va stărui pe drumul apucat, urmând pildele vrednicilor înaintași și din aceste pilde bune, sperăm că vor isvori pentru toți fii bisericei nóstre fapte, pre cari le vor apreția și cei azi mici de cuget.

Revistă Bisericéscă

Deschiderea S-tului Sinod al bisericei ortod. din România.

M. S. Regele a semnat decretul și mesagiul pentru deschiderea ședințelor Sf. Sinod, care va avea loc azi.

Ceremonialul deschiderei va fi precedat de Doxologie, după care membrii Sf. Sinod vor trece în sala de ședințe, unde dl ministru al cultelor va ceti mesagiul de deschidere.

Deschiderea festivă a exposiției de póme

S'a făcut Dumineca trecută la 11 óre a. m. în presența unui distins public. In sala cea mare a „Casei societății“ așteptau în galà d-l president al „Reuniunei române de agricultură“ *Demetriu Comșa* și d-l vice-president Dr. *Daniil P. Barcianu;* dintre membrii comitetului erau presenți d-nii: P. Lucuța, Dr. P. Șpan, V. Tordășan (secretar al reun.), P. Ciora și E. Verzar.

Inalt Preasfinţitul nostru Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu,* neobosit întru încurajarea tuturor societăților, ce lucră pentru ridicarea culturală a poporului nostru, a onorat cu înalta sa presență deschiderea solemnă a exposiției, însoțit de Il Sa D-l archimandrit-vicariu archiep. Dr. Il. Pușcariu și de secret. consist. archid. d-l Dr. Elie Cristea. In cuvêntul de deschidere d-l president arată pe scurt rolul Reuniunei în sinul poporului român din „mărginime“, cum a mers an de an prin comune, arătând aievea țěranilor nostri îngrijirile, ce au sě dea pomăritului, oltoind însuși pomi pentru a deprinde pe ómeni la nobilitarea soiurilor. Aduce vii mulțumiri inaltului guvern pentru sprijinul dat Reuniunei și cu acéstă ocasiune, ajutorându-o cu 400 coróne și anume 200 pentru exposiția de póme și 200 pentru cea de vite; exprimă deplină recunoștință stim dómne și d-șóre, precum și stud. ped., cari au dat tot sucursul la aranjament; deasemenea mulțumește distinșilor óspeți, cari n'au pregetat a da onorul cu presența lor la deschidere. De față mai erau: Il. Sa D-l comite suprem al comitatului Sibiiu și comite săsesc *Gustav Thalmann,* d-l general-major *Proschinger*, P. O. membrii ai gremiului consistorial și P. On. corp profesoral dela seminariu, primarul orașului, d-l Iosif *Drotleff*, directorul „Albinei“, d-l Parteniu *Cosma,* d-l protonotariu comitat. Stefan *Stroia*, damele și d-șórele române — și câteva streine — din societatea alésă sibiiană, câți-va membri ai corpului oficeresc, mai mulți onorațiori, preoți, învěțători și numěros public, unii veniți anume din învecinatele comune.

Sala exposiției e de un aranjament exemplar. Gustul dómnelor și d-șórelor române, care au binevoit a 'și oferi prețiósele servitii, e de admirat. Ghirlande de flori și brad, ornamente de diferite rămurele cu fructe, împodobesc pâreții, ear în mijloc un palmier trufaș 'și extinde pare-că domnia preste secțiile, în cari sunt depuse soiurile de póme.

Remarcăm în general pe exponenți și exponente, după o revistă fugitivă: Internatul de fete, Seminariul Andreian, Concordia, firma Jikeli, apoi d-nele: Silvia Barcianu, Minerva Brote, Ana Moga, Stefan, Alex. Dopp, Otilia Comșa, Tincu, Therese Békéssy și d-șórele Tinca Simonescu și Agnes Cristea; exponenți sibieni: d-nii Leontin Simonescu, secret. metrop. și I. de Preda, advocat. Exponenți externi: Ioan Chirca, din Sělişte, Comuna bisericéscă Cacova, comuna Selişte, Aciliu; Acelenescu, notar Galeș, Ana Țarină Șufană, económă Poiana, Nicolae Lalu, econ., Sibiel, Coman Hămbășan, director școl. Reșinar, Ilie Pop, proprietar Ludoș, Ieronim Mărdan, înv. Gurarîului, Valeriu Popovici, par. Sibiel, Stefan Milea, notariu pens Tilișca, Nicolae Bozdogan, Vestem, ș. alții, pe cari din lipsă de spaț cu regret trebue sě-i omitem.

Eminenția Sa a privit cu deosebit interes obiectele expuse, exprimându-și bucuria ce o simte pentru înaintarea dovedită de economii nostri pe terenul pomăritului. Onorabilul Comitet al Reuniunii, exponenții și dibacele aranjere merită perfectă laudă.

Indemnăm onor. public sibiian și pe frații noștri din comunele mai apropiate sě-'și iee ostenéla a cerceta acéstă alésă exposiție.

DIN BUCOVINA.

Toți preoții români din Bucovina sunt convocați pe ziua de 18 Octobre la Cernăuți, spre a ține o întrunire de protestare în contra baronului Bourguignon.

*

D-l Iancu Lupul, mareșal al Bucovinei și membru în comitetul național român, a fost ales vice-președinte al 2-lea al parlamentului austriac.

Rěsboiul din Africa-Sudică.

(*Lupta dela Glencoe*) Se vestesce o luptă mai însemnată, care a avut loc la Glencoe, în care Englezii au eșit biruitori.

Burii numěrau la 8.000 ómeni, și erau apărați de 5 tunuri, dar ei nu știau sě aprecieze distanța, așa în cât ei dădeau focuri numai la întîmplare pe când Englezii, cunoscênd cu deaměnuntul tóte detaliile topografice, așezau tunurile așa în cât nu perdeau nici un proiectil și după un sfert de oră tunurile lor — opt spre-zece la numěr — au făcut sě tacă bateria Burilor.

Corespondenții de rěsboiu ai ziarelor s'au putut convinge prin ochiane, de pustiirea ce făcea împușcăturile Englezilor în rîndurile Burilor postați pe una din colinele din spre rěsăritul fortului.

Burii s'au retras spre apus, lăsând pe câmp cele 5—6 tunuri ale lor.

Generalul englez Symons, care conducea lupta a fost rănit de mórte. Englezii au pierdut 250 ómeni pe când Burii 800.

O știre mai nóuă spune, că Burii au atacat Dundee, dar au fost respinși. Generalul lor Kok a murit în urma ranelor primite.

*

(*Vestea în parlamentul englez*) Lordul Balfour, a cetit în camera Comunelor, telegrama prin care se anunță rănirea generalului Symons La acéstă veste toți deputații și-au descoperit capetele.

*

(*Predarea orașului Vryburg*) Din partea apusénă a teatrului rěsboiului vine știrea, că orașul Vryburg s'a predat Burilor.

Conferențele învěțătoresci

— *Convocare* —

Domnii membri ai conferinței învěțătoresci din cercul Zarandului, sub cari se înțeleg toți învěțătorii definitivi și provisori dela scólele elementare din protopresbiterale Zarand și Geógiu, sunt avisați, că sedințele conferinței convocate prin cerculariul Ven. Consistoriu archidiecesan ddto. 13 Iuliu a. c, Nr. 3838 Scol., pe ziua de 14/26 Octobre a. c. și cele următóre, se vor ține în sala gimnasiului din loc.

Temele, ce se vor desbate, sunt:

a) Cestiunea examenelor publice, dela finea anului scolar;

b) Recunoscința fiilor către părinți, după a III-a carte de lectură, prelegere practică cu elevii despărțěmêntului IV, de I. German;

c) Iosif și frații, prelegere practică din Istoria biblică, cu elevii despărțěmêntului III, de M. Stoia;

d) Alte chestii ce vor fi însinuate subscrisului din partea membrilor înainte de deschiderea conferinței.

Brad, 4 Octobre, 1899.

Vasiliu Damian
comis. consist.

Școlarii sělișteni la exposiție!

Amintisem, că elevii din clasele superióre ale școlei din Sělişte vor sosi în escursiune spre a cerceta exposiția de póme precum și museele stientifice din Sibiiu, ca mijlóce fórte apte pentru progresarea în învěțămênt.

Eri, Luni, la órele 7 și sosiră aici o grupă de elevi si eleve, 150 la numěr în haine sěrbătorești, drăguți și frumoși, in ordine exemplară sub conducerea mai multor domni învěțători, în frunte cu neobositul domn director D. *Lăpědat*.

După o mică pausă făcută în una din salele seminariului nostru „Andreian“ în aceeași ordine exemplară, merg la exposiție unde după ce privesc pómele expuse, d-l profesor sem. Dr. D. *Barcianu*, în cuvinte la înțelesul tuturor dă frumóse și instructive poveţe din sfera economiei de póme. După dênsul urméză d-l profesor D. *Comșa*, care mai bine de o óră prelege fórte instructiv explicând elevilor despre tot ce au vězut ei în acésta exposiție. Ostenéla d-lor profesori a fost resplătită prin o uimitóre atențiune din partea elevilor, dovadă că copiii au înțeles buna pre dare a povețelor, și dovadă de disciplina salutară întrodusă de harnicul colegiu învěțătoresc din fruntașa nóstră comună Sělişte.

După o mică pausă la 11 óre elevii în rînduri de câte doi au mers spre a cerceta museul de sciințe naturale al societății carpatine săsești, apoi teatrul etc. In tot decursul drumului ce-'l făceau, d-nii învěțători ce 'i însoțeau le dau mulțime de explicări despre tot ce ei vedeau în calea lor. Erau admirați de toți 'și simțiai o deosebită fericire și mândrie vězênd cum strěinii admirau și lăudau pe acești elevi. Ne-au făcut nóuě Românilor o mare cinste prin presența lor. Intradevěr disciplina, ce domnia și portul lor frumos erau vrednice de admirat.

La $^1/_4$ 2 elevii se adunară iară în seminariul nostru „Andreian“ unde li-sě servì prânzul.

Cu trenul de 5 óre micii excursionisti, îmbogățiți cu frumóse cunoscințe s'au reîntors la căminul părintesc.

Spesele făcute cu acéstă științifică escursiune, după cum ni-sě împărtășește, s'au acoperit tóte din fondul școlar.

Servéscă acest fapt drept laudă pentru Sělișteni și demn exemplu de imitat pentru cei ce doresc o mai grabnică înaintare în invețămênt a scólelor nóstre, pentru care trebue sě jertfim fiecare cât putem.

FOIȚA

Sava Popovici

(Urmare)

II.

Abia scăpasem cu viéță din gróznica măcelărie și din înfiorătórea grindină de fier ucigător, pecând de nou ne vězurăm supuși suferințelor neașteptate. Mi se părea, că tóte furiile infernali și-au descărcat mânia cu turbare asupra nóstră, când vězurăm, că chiar și elementele deasupra nóstră s'au turburat cât nu mai puteam deschilini mugirea tunetelor din tunuri, dintre cele mai cutremurătóre. Detunări ce ferbeau în tempestate, și noi despoiați de tótă arma în contră-i stătătóre, eram siliți a-i aștepta salutarea viforului în față. Un oficer stabal se repezí asupra-mi cu sabia trasă. „Ce vrea cu mine eroul acesta?“ Z sei celor de lângă mine. La cuvintele mele oficerul salutà cu tótă seriositatea, tinù sub sabia plecată o rostire nepricepută, ridicà apoi sabia în sus și par'că voia se zică: de sus vine rěsplătirea! Eu îmi chemai de ajutor pe medicul regimentului nostru, care vorbea binișor franțozesce și îmi tălmăcí, că ei nu au instrucțiuni pentru „aumônier prisonnier des guerriers autrichiens“, (preotul prisonier al soldaților austriaci) și până-ce vor primí rěspuns la întrebarea ce o vor face, avem a-ne aduna, întărindu-ne picióręle la drum cu dênșii, și la semnul, ce-îmi făcú cu sabia, căutai a porní în fruntea unor 26 oficeri stabali și subalterni; între cei prinși era si colonelul Mariași, din regim. Vaza; 22 medici și doctori; 5 inși din regim. Br. Kulocz, scăpând numai un felcer ticălos la regiment, ceialalți toți prinși; capelanul rom. cath. din regim. Br. Raisach Nr. 21 și eu, și lângă o cétă de ficiori preste 2000, cei mai mulți dintre ei italieni și unguri, pornirăm preste agrii sěmânați, către drumul de țéră ce duce la Castiglionne. Abia sosirăm la drum, pe când începù a ploa, mai întâi amestecat, apoi grindină golașe, în mărimea glónțelor, ce ne sdrumica fețele mai simțibil ca fuga prin mii de nuele, de 10 ori la cap, după pedépsa militară din anii trecuți. Acésta pedépsă ceréscă, ținu mai bine de $^1/_2$ de cés și repejunea viforului ne întîmpină în față, spre a căreia apărare aveam numai singur acoperemêntul capului cel practic, și celelalte vestminte de pe mine erau așa de ușurele, ca și cum nu le-aș fi avut, ear plóia ținù în continu una până séra. Spre înmulțirea pedepsei și a amarului, mě atăcase un călăreț suat, tot din când în când voia se mě sfășie, pe care nici oficerii francezi nu-'l puteau umilí. Eu am de-a mulțumi scăparea numai d-lui medic al regimentului nostru, care 'l încredința, că eu sunt „aumônier autriche“, dar nu și comandant.

Suaful meu m'a vězut adecă cu o cétă de ficiori pe colnici lângă biserică, cognoscînd retragerea, carea fiind prea târzie, se re'ntórseră ficiorii cu mine în biserică, unde era locul de ambolaciune. Pe colnicile acestea căpătase Suafii o lovire ferbinte dela reservistii nostri, ce mai la urmă căzură unii morți, unii răniți și alții prinși și ăsta era motivul pentru care sě sălbătăcí Suaful asupra-mea. Trecură acestea, Suaful se liniștí fără a mě supăra mai mult, dar plóia cea rece din urma grindinei tot își mai věrsa mânia asupra-ne și pe lângă acésta mai aveam de-a suferi și mulțimea batjocurilor, a hulelor și a demonstrațiunilor dărăpănitóre de caracter, cu care ne saluta poporul italian de prin sate și orașe.

Noi nu mai aveam de a ne teme de inimicul nostru atâta, cât aveam de a ne teme de elemente infuriate și de poporul desfrănat și arogant, ce ne ar fi masacrat ca pe niște șerpi, lipsind escorta franceză. După un mers de 6 óre, sosirăm în Castiglione, ploați, flămânzi, batjocoriți, nesocotiți, deavalma cu ficiorii într'o curte bisericéscă, unde am fost de nou numěrați și însemnați; apoi cam către $^1/_2$ pe 9 óre fuserăm închiși într'un salon, unde am mai aflat o cétă de oficeri și mai multe mii de ómeni tăvăliți pe paie, lângă care ne alăturarăm și noi. De aici am trimis numai de cât un ordonanț francez de ne-a adus, pe dinarii nostri, pâne și caș, ear apa o căpătarăm în dar. Abia mâncarăm pânea cumpărată, care era pentru astăzi întréga hrană trăind numai singur cu o cafea négră, ce o căpătasem din întêmplare la spicierul campestru, căpătarăm de nou ordine a părăsi salonul acela, făcênd lărgămênt răniților aduși din bătălie pe sute de care și muli, cât nu mai încăpeau prin oraș. Tóte bisericile, tóte școlile și casele mai mărișóre gemeau de răniți din ambele părți . . . Cam pe la $^1/_4$ pe 11 óre nóptea, eșirăm din salonul ocupat, la uliță afară, unde comandà „halt.“

Óre ce vrea cu noi? De bună sémă ne strămută prin cortele, ori ne duce într'alt loc mai potrivit, mě gândeam eu. După o jumětate de óră, pornirăm după un amploiat, fiind de față un căpitan și un oficer subaltern, până dinaintea bisericei, unde fusesem mai întâi și aici ne încredințà străjilor și astfel am rămas sub ceriul liber.

(Va urma).

NOUTĂȚI

Din causa sf. sĕrbători „Cuv. Paraschiva“, ce cade Joi, numĕrul nostru proxim va apăré Sâmbăta viitóre.

*

Din diecesa Aradului. — *Alegerile deputaților congresuali.* Consistoriul eparchial din Arad întrunit Joia trecută în ședință plenară, sub presidiul P. Sfinției Sale dlui Episcop diecesan *Iosif Goldiș* a luat dispozițiunile necesare pentru efeptuirea alegerilor de deputați la congresul național-bisericesc, pentru periodul anilor 1899—1902, și a numit comisarii consistoriali pentru conducerea actului de alegere și scrutiniu. Alegerea deputaților din cler s'a fixat pe ziua *pe 11/23 Novembre;* alegerea deputaților mireni *pe 14/26 Novembre;* ear scrutiniul alegerilor mirenești se va efeptui în *21 Novembre* (*3 Decembre*) a. c.

= *Parastas pentru fericitul Metropolit Miron.* Duminecă în 3 Oct. v. s'a sévîrșit în biserica catedrală din Arad prin Prea Sfinția Sa Domnul Episcop diecesan Iosif Goldiș, asistat de Prea Cuvioșia Sa părintele archimandrit Augustin Hamsea, de părintele protopresbiter Ignatiu Papp, de ieromonahul Vasile Mangra, de preoții I. Petran, T. Vățan și de preotul militar T. Bugariu, un parastas solemn pentru odihna sufletului rĕposatului în Domnul Archiepiscop și Metropolit *Miron Romanul.*

*

Tunuri nouĕ pentru armată. Se plănuește de mult, ca în armata monarchiei sĕ se întroducă un nou sistem de tunuri. Precum spune acum „N. Fr. Presse“, în bugetul pe anul viitor încă nu va fi cuprins nici un titlu referitor la fabricarea nouĕlor tunuri. Pentru-că esperimentele necesari nu sunt terminate încă, și în special nu s'a decis încă: din bronz sau oțel sĕ se tórne aceste tunuri. In anul viitor înse aceste esperimente se vor termina, și atunci se va putea lua în bugetul pe 1901 și posiția privitóre la fabricarea nouelor tunuri, care va ajunge cam la *40 milióne fl.!* Ne îngrozim de pe acum de acéstă colosală sumă, care va aduce de sigur nóue imposite asupra bietului popor.

*

Scóle de stat pentru Ruteni. Ministrul de culte și învĕțămênt public, prin un rescript mai nou a înștiințat pe comitatul Beregului, că în părțile locuite de Ruteni are de gând sĕ înființeze în acest an 24 scóle de stat, pe spesele statului, acoperind și salariile dascălilor din visteria statului. — Și bieții Ruteni, amăriți, sĕraci și neputincioși, siliți vor fi a înghiți fără cuvênt și acest nou hap, pe lângă multe altele. Ce va cere ministrul în schimbul acestor daruri danaice, e ușor de înțeles; exemple destule vorbesc. De alt-fel acest lucru nu e nou; cele 24 scóle de stat, menite pentru Ruteni, vor fi formând, probabil, o parte din *miia*, la care demult se suflecă ministrul!

*

Episcop nazareu — în „visitațiune canonică“. Secta Nazareilor, precum e sciut, prinde tot mai estins teren și în Ungaria, cu deosebire pe Șesul cel Mare. In zilele trecute acești sectari au avut fericirea a-'și vedea și pe supremul lor cap sufletesc. Iacob Hörr, episcopul Nazareilor din America — unde acéstă sectă e fórte lățită — a venit sĕ cerceteze și pe credincioșii sĕi din Ungaria. Episcopul s'a oprit mai întâi în Seghedin, unde a visitat pe Nazarei întemnițați din pricină că la miliție, conform preceptelor lor religióse, nu voiau sĕ prindă armă în mână. Episcopul i-a îmbrățișat, i-a sărutat și i-a povĕțuit sĕ țină cu tărie la învĕțăturile nazareice. De aci episcopul va călĕtori în alte părți, pretutindenea cu scopul de a întări pe Nazarei în credință și a face propagandă în favorul acestei secte!

*

Escrocherii uriașe. In Presburg s'a sinucis nu demult un advocat cu numele Alesandru Pekovich. Casul a făcut mare sensație în oraș, pentru că s'a adeverit, că Pekovich a fost un escroc periculos, care a înșelat o mulțime de familii aristocrate și de frunte, cărora le-a fost advocat. Datoriile rĕmase după el, se urcă preste *opt sute mii floreni!* Numai cambiile falsificate ajung la suma de *70 mii.* Mulți clienți au rĕmas păgubiți cu sume colosale, așa un bijuterier cu 15,000 fl., un institut de credit cu 150,000, ear contesa Draskovich cu 30,000 fl.!

*

Căi ferate în Africa. Consiliul german al coloniilor a adoptat un proiect, în virtutea căruia imperiul german va întreprinde construcțiunea unei căi ferate în Estul african. Acéstă cale ferată va trebui sĕ ajungă în trei ani până la Ukami. Construcțiunea liniei va costa vre-o 12 milióne de mărci.

*

Mulțumită. D-l *Pavel Stanciu*, învĕțător în Vaidasig, mulțumește Preastim. Domn Dr. D. P. Barcianu și „Reuniunei învĕț. rom. gr. or. din districtul Sibiiului“, pentru ajutorul oferit prin trimiterea gratuită a unui exemplar din „Fóia Pedagogică“, exemplare menite pentru învĕțătorii mai lipsiți.

*

Panamă în Rusia. Corupții și delapidări de bani nu sunt rari nici în colosul imperiu rusesc. Numai d'ăunăzi a fost desvălită o fraudă colosală de *17 milióne* ruble, și acum un nou cas de acestea se vestesce din Petropole, cas care presintă într'o lumină fórte slabă administrația publică rusască, cu atât mai vêrtos, că în acéstă mai nouă Panamă figuréză ca matadori unii funcționari înalți de stat. Eroul principal e Maxicov, directorul secției industriale și a drumurilor de fier în ministerul de finanțe. Acest Maximov și-a făcut avere colosală prin manopere de corupție. Dela el depindeau adecă concesiunile de a înființa tovărășii industriale, de a zidi drumuri de fier, etc., și el dădea îngăduințe de acestea numai acelora, cari 'i plăteau sume oribile. Și exemplele șefului au fost imitate și de subalterni. Petentul trecea prin o sută de despoieli până ajungea în fața domnului director, care la rîndul sĕu jupuia cât toți ceialalți. Acest sistem de corupție dăinuia demult, până-ce acum mai nou urciorul s'a spart; mișeliile au fost descoperite Țarului, care s'a necăjit mult și a ordonat momentan cercetare. Spune-se, că în urma acestor stări de lucruri, posiția ministrului de finanțe Witte încă ar fi zguduită, care ca șef nemijlocit alui Maximov ar fi închis ochii la manevrele păcătóse ale aceluia.

*

Grație lui Arton. *Arton,* celebrul matador al scandalului Panama, al cărui nume — ca al lui Dreyfus — resuna nu demult în gura lumei, osîndit mai apoi la mai mulți ani închisóre, — a fost acum agrațiat din partea președintelui Loubet.

*

Statistica falșificărilor de vinuri. Există și la noi o lege a vinului, căreia înse până în timpul mai nou puțină atenție i-s'a dat. Dovadă despre acésta sunt faimósele falșificări de vinuri ale firmei Engel, descoperite anul trecut. Cât de lacsă era controla în acéstă privință, și cât de departe ajunseseră manevrele de a falșifica vinurile, — ne o dovedesc și următórele date: In anul 1898 au fost confiscate dela 305 comersanți de vin *957* mustre, și s'a constatat, că dintre aceștia, *164* au fost falșificat *404 soiuri de vin*, va sĕ zică *42%* din totalul vinurilor suspicionate!

*

Fómete în China. In provincia chineză Kiao-Ciau, e mare fómetea și miseria ce bântue poporațiunea în urma slabei recolte. In spitalele misionarilor se află câte 150—200 bolnavi, sau mai bine zis muribunzi. Cei mai mulți dintre ei sufer de tifusul causat de fómete. Nenorociții sunt împărțiți în două clase: peregrini și indigeni. Aceștia din urmă sunt fórte mândri și încăpățânați; ei prefer sĕ piară de fóme, de cât sĕ descopere lumei miseria lor. Unuia dintre misionari, care avea lângă sine o tînĕră fată ca elevă, îi păru bătător la ochi vĕzênd că fata, care era fórte sîrguincióśă, devine din zi în zi mai tristă și mai veștedă. Ori cât s'a silit misionarul sĕ afle causa supărărei ei, n'a putut, căci fata nu voia sĕ spună nimic. Misionarul se hotărî atunci sĕ cerceteze casa părinților fetei. Pe mamă-sa o află trăgênd de mórte din causa tifusului pe care l'a căpătat din fóme, ear tatăl sĕu murise de aceeași bólă cu o sĕptĕmână înainte, fără ca tînăra copilă sĕ fi cerut ajutor în favorul lor, și acésta din causă, că-'i era rușine.

Prin șanțuri se vĕd adese-ori óse de om, aici un cap, dincolo o mână ori un picior de pe cari cânii au mâncat carnea.

*

O dramă pe mare. Din Madrid vine vestea despre o dramă sângerósă, întêmplată pe mare, aprópe de insulele Canare. Cârmaciul briggului „Iuliana“ a ucis cu un pumnal pe căpitanul corăbiei, pe soția aceluia și pe căpitanul al doilea și s'a octroat pe sine de comandant al corăbiei. Consulul spaniol din Teneriffa auzînd despre cele întêmplate, a trimis imediat barca „Isabela Infanta“ contra „Iulianei“. Personalul briggului însĕ a întimpinat cu focuri vehemente pe corăbierii „Isabelei“, și numai după o luptă inverșunată le-a succes acestora a se urca pe bordul vaporului inimic. Cărmaciul „Iulianei“ vezêndu-se perdut, s'a împușcat; ear 10 dintre mateloți au sărit în mare, de unde însĕ au fost prinși și legați.

*

Iubileul lui Strossmayer. In 17 Nov. n. se implinesc 50 de ani, de când renumitul Strossmayer a fost numit episcop croat în Diacovar. Acest moment însemnat Croații îl vor eternisa prin sêrbari frumóse. Bĕtrânul episcop e încă în putere, și cu deosebire memoria-i ageră, e bine conservată.

*

Nenorocire într'o mină de fier. Din Logoj se anunță, că o catastrofă mare s'a întêmplat în băile de fier din Dognacica. Pe când adecă se făceau sondagii în ocna Márkus, din stula vecină a erupt o rază puternică de apă, și a înecat pe 6 ocnași și un inginer de mine.

*

Volta — conte. Regele Italiei, Umberto, a dăruit urmașilor marelui electrician și inventator italian Volta, titlul de conte.

*

Vendetta între Șvabi O dramă asemuitóre faimóselor vendette corsicane, s'a întêmplat mai alaltăeri într'un sat de lângă Pesta. Eroina acestei întêmplări e o fetișcană a unui locuitor șvab din acel sat, cu numele Kreiss. Sentimentala fată se sinucise din pricina că curtezanul ei Alex. Bemann o-a părăsit. Fratele fetei a jurat resbunare pentru mórtea sorei sale, și și-a propus sĕ pedepséscă pe necredinciosul amant. Dar propusul a remas deocamdată numai propus; pentrucă din vălmășagul luptei s'a ales *el* cu capul spart, încât a trebuit sĕ țină patul vr'o 2 sĕptĕmâni. Lucru n'a remas în tr'atâta. Flăcăul ambițios a țesut un nou plan contra adversarului seu. Scia că Bemann plecase într'o zi la Pesta, împreună cu fratele seu, de unde aveau sĕ se întórcă sara târziu. Iute și-a câștigat câți-va prieteni tovarĕși și s'au pus la pândă în drumul pe unde aveau sĕ vie cei doi frați. Și ce s'a întêmplat deací încolo, e ușor de ghîcit. Flăcăii s'au aruncat cu bețe asupra celor 2 frați, și — i-au mântuit din lume!

„Fondul pentru masa studenților“ dela gimnasiul rom. gr.-or. din Brad

— Dare de samă și mulțumită —

Basa la acest fond umanitar a pus-o junimea studiósă din Zarand, încă la anul 1894, dând o representațiune teatrală, și la 1896 o petrecere cu joc, a căror venit modest, odată de 36 fl. și a doua óră de 8 fl. 22 cr. s'a depus imediat spre economisare la societatea de econ. și cred. „Crișana“ din Brad.

In anul curent tinerimea studiósă din Zarand și jur în frunte cu tinerii: Dion. I. Șortan, teolog abs. și Nerva Oncu jur. a. II., in numĕr frumos întrunindu-sĕ în Brad, în August a. c. a decis în urma consultărilor, sĕ se constituéscă în societate cu statute, începênd de acum sĕ dee în fie-care an în Brad sau în alte centre din Zarand, spre a popularisa interesul acestui fond, câte un concert sau representațiune teatrală împreunate cu dans, ale căror venite sĕ se destineze pentru fondul susnumit.

Inceputul s'a făcut cu resultat îmbucurător, atât în ce privesce moralul, cât și materialul.

Cu ocasiunea representațiunei teatrale împreunate cu dans, dată de junime la 7/19 Aug. a. c. în Brad, a întrat séra la cassă suma de 87 fl. 30 cr. v. a., din care subtrăgêndu-se spesele de 71 fl. 40 cr. v. a., a resultat un venit nett de 15 fl. 90 cr.

Notez, că spesele sunt mari, deși s'au făcut între marginile cele mai restrinse.

Au suprasolvit domnii: G. Părău, direct. gimn. 50 cr., Aron Feier 20 cr., D. Șortan 80 cr., Sab. Bogdan 40 cr; abiturenții din Brașov: Banciu 80 cr., Indrieș 60 cr., Tulbure, Tocitu, Stoica și Potcóvă câte 30 cr., cadetul an. II. M. Rișcuța și st. cl VI. g. I. Laslo câte 30 cr.

Cu ocasiunea acésta s'au esmis în afară și 26 liste de colectare. — Din ccestea până accm au ajuns la adresa subscrisului 9 și anume:

1. Col. d-l. Dr. Zosim Chirtop, adv. Câmpeni: d-l Dr. Z. Chirtop adv. 5 fl. și Vasile Chirtop 1 fl. — Suma 6 fl.

2. Col. d-l Mihaiu Palade Câmpeni: Dna Sabina Preda 2 fl., Andreica 1 fl., I. Christian 25 cr., N. N. 30 cr., R.R. 50 cr., G. Todea 50 cr., C. Sturza 20 cr., Ionuț 50 cr., Vas. Tomuța not. și R. Furduiu protop. câte 1 fl., I. Poruț, A. Ivan și M. Palade câte 50 cr. Suma 8 fl. 75 cr.

3. Col. d-l Romul Coțoiu, comerc. Baia de Criș: d-l R. Coțoiu 5 fl.

4. C. d. Ioan Perian, preot Criscioria d-l I. Perian și Al. Draia câte 1 fl. Sum: 2 florini.

5. C. d. Nic. Hențu not. Sĕliște: dnii: Nic. Hențu și Dr. Amos Frâncu adv. câte 2 fl., d-l Iordache Roșca căpitan, D. Vulcu, I. Banciu, D. Mosora, N. Dumitrescu și St. Cazimir câte 1 fl. Suma 10 fl.

6. C. d. Al. Găldău pedagog c. II din Ponorel: Al. D. Găldău 1 fl., Nic. Coroiu, un preot, și I. Coroiu câte 50 cr., Andr. Pleșa, I. Dragoiu, D. Culda, și preotul I. Gligor câte 20 cr., G. Bolea și Tod. David câte 30 cr. S. 3 fl. 90 cr.

7. C. d. Nicolau Cothișel, primar, Certege: d. N. Cothișel 5 fl., Const. Cothișel 4 fl. și Iosif Cothișel teolog 1 fl. S. 10 fl.

8. C. d-l Ioan Inco, notar, Vața de jos: d-l Ioan Inco, notar 2 fl., Petru Ciorogariu, And. Mateș, I. Bulzan, Berkovitz Isidor, Bercovitz Ienő, Klein Dávid, George Iula din Căzănesci, Grigore Dozsa not. pens., Neuman, I. Darvas, Ios. Betea, Ars. Duma învĕțător Lunca, I. Halmai, K. Papp șef de gară, și Al. Petrescu câte 50 cr., Petrica Avram 40 cr.

Suma 11 fl. 90 cr. v. a.

9. C. d-l D. I. Șortan teol. abs., din Sohodol: Av. Macaveiu, Nicol. Ionuț, Aurel Danciu din Buciumani, D. Goia par. Sohodol, P. Popoviciu, Abrud, câte 1 fl., N. Oneț, V. Danciu preot, Nicolae Oniciu preot, Buninginea, V. Stan stud. filos. a. II., Geras. Narița preot și Tr. Motora teol. abs., câte 50 cr., S. 8 fl.

Starea presentă a fondului numit face dimpreună cu interesele capitalisate suma totală de 141 fl. 96 cr.

Acest fond administrat până acum de subscrisul, avêndu-și statutele lui se va transpune și administra deací înainte de „Direcțiunea“ gimnasiului din Brad.

In numele tinerimei studióse din Zarand și jur exprim mulțumită căldurósă tuturor Românilor de bine, cari n'au pregetat a sprigini și concurge cu obolul lor la întărirea acestei instituțiuni nobile, mult dorită și simțită și la gimnasiul român din Brad, și rog onoratul public românesc sĕ binevoiéscă și de aci înainte a da atențiune acestei instituțiuni umanitare, ca în timpul posibil scurt sĕ se pótă pune în activitate.

Brad, Septembre 1899.

Vasile Boneu
profesor

Notă. — Rog totodată pe on. domni, cari au primit liste de colectare, sĕ binevoiască a-le retrimite în timpul posibil cel mai scurt la adresa subsemnatului, cu ori-ce resultat.

VARIETĂȚI

(*Cerșitor-milionar.*) Diarele pariziane aduc următórea știre: Nu de mult încetă din viață un cerșitor Henri Varnier, care trecea chiar de a fi murit din causa extremei mizerii. Dupui, comisarul de poliție, cercetând prin odae, găsi ascunsă o sumă de 150.000 lei. Ceva mai mult. Acest Varnier avea la Creu niște rude, care de asemenea îl credeau fórte sărac și trăind din cerșitorie. Aflând despre încetarea din viață și de averea găsită, unul din nepoții sĕi sosi la Paris și continuă cercetările începute de comisariul de poliție. Care nu fu bucuria lui, când ridicând o scândură de dușumea, găsi acolo suma de 300.000 lei în bonuri, a căror cupóne n'au fost tăiate de dóuĕ-zeci-și-cinci de ani!

*

(*Un rĕmășag american*). Milionarii americani pun niște pariuri în adevĕr uimitóre prin originalitatea lor. Astfel unul din acești fericiți s'a rĕmășit odată, că într'o zi e în stare sĕ se îmbrace cu un rînd de haine, făcut din stofă țesută din lâna oilor tunse chiar în acea zi! Și milionarul a câștigat rĕmășagul.

La óra 6 diminéța au fost tunse 12 oi, lâna a fost trimisă cu trenul la o fabrică din apropiere, unde a fost spălată și curățită; de acolo s'a întors înapoi la curtea milionarului, care a trimis'o la o fabrică de țesut. La órele 12 și jum. stofa țesută din lâna trimisă, a fost înapoi. De la óra 4 în jos mai mulți croitori au lucrat la costum, ear la óra 8 séra milionarul s'a presentat la locul indicat, în haine noi și a încasat pariul de 5000 dolari!..

*

(*Cameristă códa vécului*) Cocóna: — Mario, știi sĕ cureți și bicicleta?

Camerista: — Nu, coconiță, pot însĕ sĕ-'ți dau adresa unde o curăț pe a mea...

Sz. 7869/1899. [220] 1–3

Pályázat

Resinár községben rendszeresített segédjegyzői állás betöltése czéljából pályázat nyittatik és felhivatnak a pályázni kivánók, miszerint kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi november hó 25 ig alólirottnál adják be.

Ezen állással egybekötött illetmények:

1. fizetés . . . . 400 frt.
2. lakpénz . . . . 30 frt.
3. tüzifa-átalány . 20 frt.

Nagy-Szeben, 1899, évi oktober hó 19-én.

A járási főszolgabiró

Fabritius.

Nr. 529—1899 [214] 3—3

Concurs repețit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Vorța cu filia Valealungă, protopresbiteratul Iliei, prin acésta se escrie concurs nou cu termin de 30 zile, dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 442 fl. 65 cr.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Concurenții sĕ'și aștérnă petițiunile concursuale, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta și în biserica din parochie, spre a face cunosciință cu poporul, înainte de espirarea terminului sus indicat.

Ilia, la 1 Septembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 75 cr.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat florini 1.—

Din tainele vieții,

novele și schițe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 1 fl.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută **Truța.**
Broș. à 50 cr.

In ***Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,*** au apărut și se află de vêndare:

Geografia

pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
și

Istoria universală

pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.

In românesce de
I. Popovici.

Prețul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30
„ Istoriei universale leg. . „ 1.—

In ***Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu*** se află spre vêndare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. și $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Botezul Domnului	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Archangelul Mihail	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Christos pe cruce cu fig.	7	—	7	50	12	—	8	—	18	50	12	—	23	—	13	50	32	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Inălțarea Domnului	7	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Nascerea Domnului	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Petru și Pavel	6	—	7	—	11	—	7	—	17	—	11	—	21	—	12	—	30	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Scularea lui Lazar	6	—	7	—	11	—	7	50	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Simion	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Ilie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Archangelul Gavril	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Invierea lui Christos	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Sf George (pe jos)	5	—	5	50	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Christos (**bust**)	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Nicolae „	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Rosaliile	7	—	6	—	12	—	8	50	22	—	12	—	24	—	15	—	30	—
Sf. Petru	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	20	—	11	—	28	—
Mormêntul Domnului	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Nascerea Sf. Maria	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Inălțarea Sf. Cruci	6	50	8	—	14	—	8	50	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Cei 40 Mucenici	7	—	9	—	15	—	10	—	23	—	15	—	30	—	16	—	36	—
Constantin și Elena	6	—	6	50	12	—	7	—	18	—	12	—	22	—	12	50	30	—
Schimbarea la față	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Fața lui Iisus	5	—	6	—	10	—	6	50	16	—	10	50	20	—	11	—	28	—
Floriile	7	—	8	—	15	—	9		22	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Au apărut și se află de vêndare:

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericeșci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări funebrale etc.** va eși în curênd.

Prețul fiecărui tom fl. 1.50 și porto recom. 25 cr.

tóte tomurile broș. fl. 4.— sau Lei 10.

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Conspectul cărților bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ȡeu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneȡeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6 — legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți bros.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ȡilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl 3 — la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1 — la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„	1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg. .	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg. . .	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1,20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **proroculni David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la .	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 110 Sibiiu, Sâmbătă 16/28 Octobre 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Ideea“ și armata comună.

Ori-cine scie momentan despre ce „idee“ e vorba. Dela revoluția francesă încóce mai ales și-a deschis pórta și în Ungaria o „idee“, care a absorbit întrégă atențiunea legislatorilor maghiari. Steaua conducĕtóre, în jurul căreia se învêrte tótă mișcarea generațiilor orbite de splendórea unei fantome in veci nerealisabile, e — ideea de stat unitar național maghiar. Tóte acțiunile bărbaților de stat maghiari au drept țintă finală realisarea acestei idei, care pretinde nunumai negarea statului poliglot de o mie de ani, ci îndușmănirea elementului maghiar cu tóte popórele, din cari statul e alcătuit.

N'avem sĕ-i combatem, fiind-că scim, că zadarnic bați tóca la urechia surdului. Fiecare stat are un ideal, către care pășesce cu tóte forțele pentru a se apropia tot mai mult de el, și așa are și statul maghiar. Pentru a-i da o formă órecare, i-a dat numele de „idee de stat“, cu care trebue sĕ faci cunoscință îndată-ce ai pus piciorul pe pămênt unguresc. In numele acestei „abstracțiuni“ s'au votat legi pentru maghiarisarea copiilor dela etatea cea mai fragedă. Contrar tuturor principiilor pedagogice se pretinde chinuirea micilor elevi cu propunerea a dóuĕ limbi deodată; la judecătorii de jos până sus au fost scóse tóte limbile nemaghiare din us, în scólele superióre s'a întrodus obligatoriu instrucția și depunerea examenelor exclusiv în limba maghiară, la scólele de stat sunt luați la cea mai aspră gónă băieții, cari ar cuteza sĕ șoptéscă un cuvênt numai în limba lor maternă, ear despre antecesorii lor trebue sĕ audă numai cuvinte de hulă. Chiar aici la gimnasiul de stat din loc mai mulți harnici tineri au trebuit nu demult sĕ se depărteze, pentruca sĕ nu mai audă, cum se insultă limba, istoria și tradițiile părinților lor. Intrebați dóră pentru-ce? O! vi se va respunde scurt: „ideea“. Fiecare individ 'și iubesce limba cea dulce maternă mai pe sus de ori-ce și dacă compatrioții ar voí sĕ înțelégă acésta, n'ar căuta sĕ strivéscă cel mai nobil sentiment natural în om.

A mai rĕmas însĕ o singură instituție în stat, armata comună, în care limba oficiósă pentru ambele jumĕtăți ale monarchiei e cea germană. Cu tóte că acéstă armată se compune din fii de diferite limbi și dialecte, germani, cehi, maghiari, români, slovaci, sêrbi, italieni, etc., totuși comanda și agendele oficióse interne decurg în limba germană, care susține în felul acesta unitatea în funcționarea aparatului atât de complicat al acestui organism; chiar numai comunicarea comandelor de întregire cu oficiile civile de stat se face nu de mult timp în Ungaria în limba maghiară.

Decând „fortuna“ și-a întors fața sa către Magiari și 'i grămădesce cu grațiile sale, acest popor nu e împăcat nici odată cu sine, nici cu lumea. Adevĕrat, că energiei lor, spiritului lor de coherință națională și asaltului, ce dau asupra a tot ce e strĕin, au de a mulțumí enormele succese pe terenul politic. Astfel trebue sĕ ne explicăm și lupta, ce o pórtă în timpul recent întréga presă maghiară contra limbei germane oficióse în armata comună. Prilej li s'a dat fórte bun și nu l'au lăsat neexploatat.

E vorba adecă de urcarea salariilor oficerilor și funcționarilor militari, cea-ce va pretinde o jertfă de câte-va milióne floreni.

Pe basa noului proiect se urcă salariul (gaja) oficerilor superiori în mediu cu 300 fl., a oficerilor de stab cu 600—900 fl., a unui general cu preste 1000 fl.

Imbunătățirile făcute pentru oficeri sunt considerabile, recunoscut fiind că în general au fost până acum slab salarisați.

Dar acéstă nu-i supĕră așa mult pe compatrioți. Vorba e, că armata nu face în schimb serviciile așteptate de ideea de stat, din contră ea germaniséză (?). De dragul ei ungurul trebue sĕ învețe în școlele medii „derdidasz“, ear dacă ar cuteza sĕ strige la controlă „jelen“ în loc de „hier“ simplu 'l încuie Drept, că și celelalte naționalități, ca părți integrante ale armatei comune — slovaci, români, sêrbi și nemți — încă trebue sĕ-și însușéscă cel puțin în gradul minimal limba germană, dar de acestia nu-i dóre pe colegii dela presa maghiară.

Se pare, că lupta, ce o pórtă maghiarii în contra limbei germane e reînviată deoparte prin jertfele nóuĕ aduse prin urcarea salariilor oficeresci, pusă în perspectivă, ear de alta prin casul de precedență al unui reservist ceh. E sciut, că anul trecut și curent un reservist ceh presentându-se la adunarea de controlă, a rĕspuns în loc de „hier“ — „zde“ (aici), și pentru acésta a fost pedepsit de ambele ori. Mai recent se anunță și alte casuri.

Pentru-ce óre n'ar încerca și maghiarii acésta? Au încercat'o la adunările de controlă de ĕstimp câți va inși și pedépsa le-a fost croită conform regulamentului militar. Acésta a dat ansă foilor maghiare sĕ isbucnéscă în cuvinte aspre de indignare, cum de cutéză oficerul german sĕ pedepséscă în mod volnic și nejust pe cei-ce folosesc limba maghiară? Se întrébă: ce ar fi dacă toți soldații maghiari ar respunde la controlă „jelen“? Oare i-ar încuia pe toți, le-ar da fiére scurte? Vrednici sunt toți aceia de laudă, continuă foile maghiare, cari la Arad, Debrețin și Bpesta au suferit batjocură și pedépsă pentru că s'au folosit de limba maghiară.

După statistică sunt în Ungaria 10 școle militare cu 1009 elevi, și dintre aceștia încă numai 491 înscriși ca maghiari, ceilalți nemți sau croați, dovadă, că în Ungaria mai numai băieți de oficeri cercetéză scólele militare, și ei vezi bine nu se dau de maghiari. Afară de felul acesta de germanisare, mai vine a se considera faptul, că limba de propunere în școle, manualele, corpul profesoral și limba de conversație numai germană póte fi.

Tendința antimaghiară se vede și de acolo, că pe elevii maghiari îi resfiră prin institute de creștere și regimente nemțești, numai ca sĕ-'i desbrace de limbă, obiceiuri și tradiții, și sĕ'-i desnaționaliseze. Conclusiunea finală e, că armata comună și corpul oficeresc sunt o mare instituție de germanisare de jos până sus, contra căreia trebue luptat scoțênd limba germână din școle.

Dacă maghiarii ar fi aceia, cari ar stima limba concetățenilor cu cari convietuesc, scrisele lor ți-ar putea încă înduioșa inima, dar scim cu cât afront, contrar tuturor sentimentelor mai nobile, cu câtă brutalitate năvălesc ori de câte-ori e vorba de o limbă nemaghiară.

Armata comună nu e chemată sĕ facă contra-servicii ideei de stat, ci sĕ apere acest stat compus și susținut de diferite popóre, contra inimicilor.

Ne mărginim pe lângă înregistrarea acestor simptóme, cari n'au pretenția de a schimba ceva din mersul lucrurilor. Ele însĕ prepară deja terenul pentru un viitor póte destul de îndepărtat.

Din diecesa Caransebeș

Din „Fóia Diec“. extragem următórele:

„Diecesa nóstră a perdut pe unul dintre cei mai însĕmnați bărbați ai ei, pe Ioan Ionașiu, asesor consistorial ordinariu, care a servit bisericei cu credință mai bine de un pătrar de secol.

Reposatul s'a născut în anul 1836 din părinți economi în comuna Sintesci, lângă Făget. Școla elementară a absolvat-o în comuna natală, gimnasiul l'a început în Lugoj și sfêrșit în Timișóra; ca stipendist al ilustrei familii a Mocionescilor a studiat facultatea filosofică din Viena. La anul 1864 a fost nu-

---

FOIȚA

Sava Popovici

(Urmare)

Toți oficerii și ficiorii, ce veniseră mai înainte și cari veniseră cu noi, se concentrară dinaintea bisericei, om lângă om. Feciorii se trântiră pe jos, mai ales cei ce aveau căpenege; noi însĕ nu aveam unde, căci am ajuns prea târziu, și după-ce ne mai îndesară și pe noi, nu mai rĕmase loc nici cât sĕ ne putem mișca mașina trupului ploat și mărșelit de străpațul zilei. Ceriul se însenină și după viforul cel cumplit luciau stelele rĕsărind si apunênd una câte una în rĕceala nopții celei mute și duióse. Veghiarăm nóptea întrégă, mai aveam acuma de a ne lupta cu al patrulea inimic al nostru, neputênd durmí stând în picióre, apăsarea cea adêncă, ce-mi amăra tóte simțirile, pironindu-mi cugetul asupra unui viitor necunoscut. 'Mi-e imposibil sĕ descriu trista nóstră posiție, tremuram ca trestia clătinată de vênt și ca o frunză rĕmasă pe vêrful unui copaciu golaș; numai în lacrămi și în evlavii de séra mai aflam puținticā rĕsbunare cum și în speranța ceréscă adevĕrata mângăiere . . . Cam de către ziuă, auzisem pe un doctor francez strigând: „4 ómeni, cari vorbesc italienește sĕ vină încóce spre ajutor răniților“. Indată alergai în societatea unui preot rom. cath., parochul din orașul Solferino, care asemenea era prins și adus împreună cu noi până aici Incăperea cea din lăuntrul bisericei era destul de mare pentru un batalion de răniți, dar în desrînduiala, în care zăceau răniții, nici pentru servitori sau mai bine zis sprijinitori nu era loc, decum pentru numĕrul cel mare, ce aștepta afară pe carĕ și prin legeni aduși pe muli, sĕ-i transporteze cineva în lăuntru. Luai 6 ficiori români, regulai mai întâiu așternuturile dealungul bisericei până la altariul din front, apoi strămutarăm răniții pe așternuturile nóuĕ în linie dréptă, regulând și pe cei ce zăceau cruciș și curmeziș. Vĕzêndu-mĕ unicul doctor francez, că mĕ îngrijesc de răniți și nesciindu-mĕ cine sunt, ori crezêndu-mĕ un capo-medilo, mĕ lasà singur în ospitalul cel atât de impopulat și se cam mai duse fără de a se mai aràta în restimp mai bine de 4 óre. După-ce-'mi desbrăcai răniți, ce încă tot mai zăceau în sângele lor din ziua trecută, rugai pe unii dintre doctorii nostri, ca sĕ vie sĕ lege pe un sdruncinat de ai nostri; ce-'mi rĕspunse doctorul meu, nu mai adaug a buciuma neumanitatea lui, e destul a zice, că am fost silit a vorbi cam categoric cu d-lor. Mĕ vĕzui deci silit a ruga pe prim-medicul regimentului nostru Kulotz, și acesta dede ordin celor 4 doctori de lângă dênsul, ca sĕ lege pe bieții răniți deavalma, cum îi ajunse rêndul și astfel rĕmaseră toți doctorii ocupați cu legarea rănilor desfundate, până după amiazi.

In rêndul de nutremênt, căpătasem o pânișóră pe care o împărții între amărîții de răniți ce nu mâncaseră de 2 zile, apoi mai cumpărai pe creițarii ce din întêmplare mi-au mai rĕmas; ear eu trăíi tótă ziua cu o bucăţică de pâne. Carnea ce o căpătasem ca porțiune, o dădui la un firer ceh, ca sĕ o fiarbă cu ceva sare în lipsa verdețurilor, dar până a se ferbe, sosì séra, și până atunci mĕ ocupai neîncetat cu transportarea morților din ospital afară și cu a răniților în lăuntru, împărțind și pânea din gură cu dênșii. Zăduful cel mare ce supăra pe atâța ómeni, ce zăceau sub arsița sórelui prăvăliți pe jos, făcù sĕ sporéscă numai de cât numĕrul ajutătorilor în ospital, pentru-că aici nu era ceva regulat, nici „Krankenwerter“, nici doctori cuviincioși pentru numĕrul cel mare al răniților, cari numai singur nóuĕ aveau de a ne mulțumi, și cu care după cuviință — fără ca se mĕ laud, martor mi-e Atotștiutorul Părinte, — în a mea miserabilă hărnicie, mĕ simt mulțumit și liniștit, că și în acéstă zi am sĕvêrșit ceva, ce a zăcut în a mea ticălósă putere și dacă în alt chip nu le-am putut ajuta, cel puțin am mângăiat sute de răniți din partea inimicilor nostri, ear doctorii francezi erau fórte mulțumiți cu noi.

Cam pe la $^1/_2$ pe 4 óre p. m. ne chemară pe toți în curtea parochială, unde ne vestì, că vom căpăta ceva de prânz. Nu rostí bine vorba și într'aceea se aud în cetate 2 bubuituri de tunuri. Era semnul de alarm!

Tótă garnisóna se puse în mișcare, părăsind cetatea în cea mai mare desrênduială și eșiră la tabĕră.

Tóte bandirile de treicolor național periră numai decât, și în locul lor fălfăiau cele albe de pace.

Cei doi gendarmi, ce ne străjuiau, încă părăsiră postul lor și ne lăsară cu pórta liberă. Noi în loc de prânz așteptam o nóuă catastrofă. Sgomotul cetății era fórte mare și cu atât se făcù mai înspăimântător, căci abia 6000 ficiori și cam 30 de oficeri erau sănătoși. — Ce va sĕ fie? strigară toți. Nu se știe! Mĕ gândiam că austriacii nostri au căpătat sucure și îi întețesce din dos. După $^1/_3$ de óră vení un intendant, și ne încunoscință, că nu-e nimic, e un alarm fals, o mit profesor la gimnasiul din Brașov, eară la 1871 a venit ca referent școlar în diecesa Caransebeșului, în care post a stat neîntrerupt până la finea vieții.

In Domnul adormitul a fost un bărbat cu cunoscințe frumóse, pe cari cu mult zel și tragere de inimă le-a pus în servițul postului seu greu, precum și în al tuturor afacerilor de înteres național și bisericesc. In centrul diecesei, pe lângă purtarea oficiului seu, în anumite restimpuri a fost profesor la institutul pedagogic, a redactat „Fóia Diecesană“, etc. Ca deputat sinodal și congresual, ca membru al congregațiunii comitatului Caraș-Severin, ca representant al comunei politice a Caransebeșului și al altor corporațiuni bisericești, școlare și politice, a desvoltat mare activitate. Deosebit merit are reposatul la înființarea Reuniunei învĕțătorilor confesionali dela școlele gr.-or. române din diecesa Caransebeșului, apoi a Reuniunilor române de lectură și cântări din Caransebeș etc., cari tóte au perdut în reposatul un înflăcarat aderent al lor, în deosebi Reuniunea învĕțătorilor, al cărei president a fost până și-a dat nobilul suflet.

Inmormêntarea reposatului asesor consistorial a oficiat-o P. C. Sa d-l archimandrit Filaret Musta, asistat de P. O. D. Andreiu Ghidiu, protopresbiterul Caransebeșului, Dr. Traian Badescu, secretar consistorial, și de O. D. presbiteri Ioan Stoian și Spiridon Șandru.

Inaintea carului funebral erau elevii institutului teologic-pedagogic și profesorii lor, corul reuniunii de cântări și musică din loc, apoi corul elevilor dela institutul diecesan și preoții celebranți, ear după ei carul funebral, împodobit cu frumóse cunune. Cununele au fost depuse de membrii consistoriului diecesan, Reuniunea învĕțătorilor din diecesa Caransebeșului, Casina română din loc, Zeno și fiiul Antoniu Mocsonyi, Familia Curescu, Finii Sofia și Iuliu Vuia și profesorul B. Szörényi; ear întristata familie, corpul profesoral dela institutul teologic pedagogic, elevii acestui institut și Reuniunea de cântări au depus în loc de cunune câte 10 fl., la fondul de ajutorare „Ioan Popasu“; fratele reposatului, d-l Petru Ionașiu a trimis 10 fl. mesei studenților din Brașov.

După carul funebral au urmat rudeniile, prietenii și cunoscuții reposatului, representanții consistoriului, ai autorităților civile și altor instituțiuni din loc, delegațiunea Reuniunii învĕțătorilor dela școlele confesionale din diecesa nóstră, în frunte cu notarul general Ioan Marcu, și un numeros public din tóte păturile societății.

La mormînți P. S. Sa Domnul Episcop diecesan, Nicolae Popea, în ornate bisericești a așteptat remășițele pământești ale reposatului, cărora — pontificând însuș prohodul — le-a dat ultima binecuvêntare. In decursul servițului divin P. O. D. Dr. Traian Badescu a ținut o cuvêntare funebrală. Părintele Badescu schițând biografia reposatului, caracterisază viața în Domnul adormitului, pe care o presentă ascultătorilor ca o carte deschisă, din care toți pot învĕța.

La grópă a ținut o frumósă cuvêntare P. O. D. Ioan Marcu, care a arĕtat mai ales activitatea lui pe terenul școlei.

In veci amintirea lui!

Revistă Bisericéscă

Unitatea bisericei.

(Urmare)

Tóte bisericile secolului Apostolic erau întemeiate de înșiși Apostolii Domnului, deci ei au trebuit sĕ le prescrie și regula privitóre la cult. Și acésta regulă nu putea fi decât aceeași în tóte bisericele lui Iisus Christos; căci tóte urmând și mărturisind aceeași credință, trebuia sĕ aibă aceleași orênduelí bisericești pentru celebrarea misteriilor și a cultului, cu anume forme știute și determinate și a se efectua în anume timpuri prescrise.

Din epistola-raport a lui Pliniu cătră Traian, se arată cu claritate diminéța, înainte de a se lumina de ziuă și a rĕsări sórele, ca timpul când creștinii se întruneau spre a aduce cult adevĕratului Dumnezeu; iar în scrierile bărbaților Apostolici se vorbește despre *ziua Duminecei*, ca despre ziua care a înlocuit ziua Sâmbetei, ordonată de Dumnezeu în Vechiul Testament a fi de repaos, consacrată cultului Domnului. Acéstă zi se menționéză cu aceeași însemnare și însemnătate și în scrierile Noului Testament. Și cu drept cuvênt, căci Barnaba conlucrător al apostolilor în epistola sa relativ la *ziua Duminecei* (*ἡμέρα κυριακὴ* (sau ziua Domnului *ἡμέρα Κυρίου*) explică și causa pentru ce acéstă zi a opta numită, a înlocuit ziua a șeptea; căci ea este ziua, zice el, întru care a înviat Domnul, și de la învierea sa începe pentru lume o nóuă viață.

Consacrarea *timpului diminieței în fiecare zi* și a *Duminecei îndeosebi*, ca timpuri de închinare pentru cultul lui Dumnezeu, din însăși epoca Apostolilor, nu putea fi fără anume prescripțiuni pentru exercitarea celor relative la acest cult. Lucrurile trebuiau a fi hotărîte, ca creștinii sĕ știe ce trebuiau sĕ facă; și ele au fost hotărîte de înșiși Apostolii, în tóte bisericile întemeiate de ei pe baza predicei Evangeliului și a mântuirei aduse prin Iisus Christos. Ear norma hotărîtă de ei privitóre la cult, era aceeași în tóte bisericile, căci precum cu toții predicau aceeași credință, pentru unitatea bisericei, nu puteau predica și recomanda credincioșilor de cât aceleași uzanțe și practice religióse, acelaș cult, căci unul și acelaș era Dumnezeul cel predicat de ei, și toți trebuiau a i-se închina în acelaș fel, după cuvêntul Domnului *cu duhul și cu adevĕrul.*

Dacă dar Apostolii înșiși au orînduit timpurile de închinare și modul închinărei în Biserica lui Iisus Christos, cu alte cuvinte tot ce privia cultul, pentru ca ast-fel sĕ se păstreze unitatea credinței și a Bisericei, creștinii cu toții, ori unde se aflau ei, trebuiau sĕ respecte așezămintele Apostolilor, mai ales că știau și erau convinși că de la păstrarea și respectarea acestora și a credinței, intactă și în puritatea ei, depindea unitatea Bisericei.

(Va urma.)

Revistă internă

Nouĕ desvĕliri.

(*Fondul de dispoziții și subvenția presei*) Interogat ministrul-president în ședința din 25 Octobre a comisiei financiare, sĕ dee amĕnunte despre modul, cum se folosesce fondul de disposiții și dacă se subvenționéză din acela presa guvernamentală, respunse: nu e obiceiul nicăiri a se supune unei desbateri amĕnuntele acestei posiții. Fondul acesta 'l administréză un om de încredere al ministrului-president, un vechiu amploiat, care rațiocinéză despre el în modul cel mai riguros. Privatim póte da clarificări, dar înaintea comisiunei nu. Despre subvenționarea presei guvernamentale nu póte fi vorba, cu tóte-că recunóște, că ceva se dă și pentru scopuri informative ziaristice. Din cuvintele acestea Justh conclude, că unele foi guvernamentale primesc bani din cassa statului, ca sĕ sprijinéscă politica guvernului, și de accea nu votéză postul acesta. Comisia 'l votéză însĕ neschimbat.

Parlamentul din Viena

(*O ședință furtunósă*). Chestii importante aștéptă urgentă resolvire în parlamentul din Viena: alegerea delegațiunilor, a comisiunei pentru cuotă, spre a se putea vota budgetul comun cu Ungaria, apoi reforme militare, precum urcarea contingentului de recruți, nóua organisație a artileriei și înființarea unui corp nou de armată. Tóte reformele acestea militare pretind nu mai puțin decât suma do 100 milióne solvite în 5 rate. Dar ședința din 24 l. c. e slab preludiu, că activitatea parlamentului austriac ar progresa într'atâta, ca sĕ alégă delegațiunile și sĕ verifice pactul cu Ungaria. Se desbătea vorbirea-program a ministrului president. Nemții nu-i votéză încredere, ear Cehii se întrec în a insulta pe miniștri, în deosebi pe ministrul de justiție l'au bombardat cu glónțe de hârtie, așa că acesta a fost silit sĕ fugă din sală. Lueger s'a ocupat tot cu tema lui predilectă, spunênd că abolițiunea ordonanțelor privitóre la limbi e a se datorí influinței jidano-maghiare, și a provocat partidele sĕ respingă pactul cu Ungaria. Dacă presidentul nu încheia la timp ședința, scandalul ajungea la încăierări.

In mai multe părți ale Boemiei și Moraviei demonstrațiile devin tot mai seriόse și numĕră câte-va vieți omenești jertfe, în urma intervenirei poliției și armatei.

(*Atitudinea clubului român*). Intre fracțiunile neangajate ale „dreptei“ se află și frații bucovineni, cari principial nu sunt angajați contra ministeriului. Atitudinea clubului român va depinde dela intențiile cabinetului cu privire la situația din Bucovina.

DIN BUCOVINA

Cetim în „Patria“:

„Cu o viuă bucurie înregistrăm faptul, că învitarea lansată din incidentul convocării adunării preoțimei nóstre a aflat un puternic echou în întreaga țeară.

Mulțumirea și satisfacțiunea generală a fost cu atât mai mare, cu cât învitarea n'a fost semnată numai de urzitorul adunării, vrednicul paroch A. Procopovici, ci și de doi dintre cei mai iluștri bărbați ai clerului nostru, de dl deputat în camera imperială și provincială Dr. Ioan Țurcan și de prof. de universitate dl Eusebie Popovici.

Pregătirile, cari se fac la țeară pentru adunarea de Luni, sunt din cele mai febrile. Preoți și mireni discută astăzi numai un singur lucru: resultatul adunării preoțești, de care se légă cele mai mari speranțe.

Salutăm și noi cu însuflețire mișcarea pornită, în firma convingere, că nici unul din cei chemați nu se va sustrage învitării urmate.

Nepăsarea în momentele aceste este egală cu tradarea intereselor neamului nostru. De la ținuta conștientă a preoțimei nóstre depinde viitorul causei nóstre comune.“

Rĕsboiul din Africa-Sudică.

După înfrângerea dela Glencoe, presidentul Burilor Krüger și comandantul Joubert au renoit împreună atacul respingênd pe Englezi din Glencoe și Dundee, așa că aceștia au fost siliți a se retrage la Ladysmith. Trupele engleze dela Elandslaagte încă au fost bătute și alungate până la Ladysmith.

Prima fasă a rĕsboiului în Natal cu acésta s'a încheiat. Armata Burilor stă față de puterile engleze concentrate sub generalul White în Ladysmith, unde în curênd se va da lupta decisivă.

Intrégă presa europénă urmăresce cu simpatie luptele pentru libertate ale Burilor, unele jurnale rusesci provócă pe față o intervenire din partea puterilor. După unele știri presidentul Krüger, dacă ar perde câteva lupte, ar cere intervenția puterilor și deciderea certelor printr'un comitet de arbitriu.

Conferențele învĕțătoresci

(*Conferența învĕțătorescă din Sibiiu*) s'a ținut conform convocatorului publicat: în 14/26 și 15/27 Oct. a. c. Din 108 membri, presenți: 86. Decursul demn și solemn. —

Excelenția Sa I. P. S. D. Archiepiscop și Metropolit Ioan Metianu, însoțit de Ilustritatea Sa D-l Dr. Ilarion Pușcariu, vicariu archiepiscopesc și P. O. D. asesori consistoriali: Z. Boiu, M. Lazar, N. Cristea, I. Papiu și Dr. R. Roșca, director seminarial — a distins cu înalta Sa presență deschiderea și prima ședință a conferenței.

Comisariul consistorial, ca conducĕtor al conferenței: d l Dr. V. Bologa, a bineventat pe Exelenția Sa în numele conferenței, exprimând cu deosebită căldură nestrămutata credință a acesteia către supremul inspector și conducĕtor al școlelor nóstre și negrăita bucurie, curaj și putere ce înspiră învĕțătorii din înalta distincție și interesul părintesc, ce li-se dovedesce.

Excelenția Sa ca întotdeuna, așa și acum, a folosit prilegiul binevenit și împartășind fiiilor sei sufletești binecuvêntarea sa archierescă, le-a dat totodată însemnate povățuiri, părintești și de inimi înălțătóre. Fericite și neuitate vor remânea aceste momente în viața învĕțătorilor și în analele școlelor nóstre.

Păzește Dómne în pace și întru mulți ani fericiți pe Archiepiscopul și Stăpânul nostru!

Despre decursul ședințelor conferenței, vom da raport special. —

*

---

cavalerie franceză a venit de cătră Brescia și necunoscêndu-o din puiberea cea mare, crezênd a fi austriaci, au alarmat garnisóna, care alarm s'a dovedit mai târziu de fals.

Intr'aceea am rugat pe intendantul, ca se mijlocéscă prin un parlamentar a se duce la regimentele atîrnătóre raport despre noi, că ne aflăm prinși aicia.

Rugarea nóstră se primí și numai de cât scrise fiecare cu creionul modul cum a căzut prins și la care intreprindere, și așa ne-am împăcat și cu hrana cea spre ființă, odichnind în acea nópte pe niște îngrădituri de trestie pe care se prăsesc viermii de mătase, dar și în acéstă nópte eram tot cu ghiața în sîn, acum-acum ne înpresóră ceva, și astfel nesciind ce se va mai întêmpla cu noi, odichnirăm până diminéța ca fiarele prigonite de vênători, într'un șopru deșert pe pământul gol, fără paie, fără fên, ear la cap aveam câte o îngrăditură de pigați.

In 26 Iuniu, deodată cu luminatul de ziuă ne înșirarăm la drum, într'o colonie uriașe. Eu cu colega, capelanul din regimentul Raisach, Iosif Saidl, poftiți în frunte, pornirăm între străji ca cei osîndiți spre mórte. Batjocoriți de tótă rĕsuflarea italiană, de bărbați și femei, de tineri și bĕtrâni, de cei sĕraci, ca și de cei bogați, cu un cuvênt: O cruce fórte grea de purtat era acest drum pentru noi, prin Lombardia și prin Sardinia, până la locul hotărît

Până la Milano am fost siliți a face, pelângă tótă ostenéla, călătoria cea lungă pe jos și tot în modul spus până aci, cu nespusă ticăloșie.

Abia sosirăm în Brescia, și lumea cea arogantă ne așcepta cu garda națională dealungul orașului, până la casa municipală, unde ne închise deavalma cu ficiorii în curtea cea mare. Demonstrațiile nu mai luau sfêrșit, scuipările în față și ghioldurile treceau alăturea, apoi sudalmele ne mai auzite asupra Inălțatului Impĕrat și asupra armatei sale mĕ sfiesc a-le pomení. In curte deavalma cu cei mai ticăloși ficiori petrecurăm tótă ziua. Singura mângăiere era fântâna cu apă și o bancă lunguță pe care perondându-ne puteam odichni. Cei-ce aveau bani cumpărau cele de lipsă, mie îmi lipsia acéstă mamonie, rĕmâind a mĕ mulțumí cu ce se mai afla la magazin.

Sera după o dispută lungă, ne povățuiră în cancelăriile de deasupra. Porțile se întăriră nu numai cu străji franceze, dar și cu câte 2 tunuri, bucșind apoi porțile cu scânduri gróse din lăuntru și din afară, pentru-că banditele coșutene și maginistrii strigau se dea pe ungurii și pe italienii prinși afară, mai poftind pe oficeri ca sĕ trécă la dênșii, însĕ ostenéla lor nu li se cam plătí deastădată. Fără de așternut, nemâncați, ne trântirăm pe scaune și odichnirăm până în ziua următóre, dar ne crede numai acela, ce stie tóte, cum era odichna nóstră.

In următórea zi, 27 Iunie, ne strămută de ací într'alt loc, transportând o parte mare din oficeri și soldați, rĕmâind numai 27 oficiri, noi doi capelani și 2051 ficiori, și cu acestia am pornit în 28 Iuniu nóptea și am venit la Chiari. Aici am căpătat în casarma militară așternut de paie și fiertură ostășéscă.

Din Chiari am pornit în 30 Iuniu, des de diminéță și am călĕtorit mai tótă ziua până la Cassano d' Addda, unde sosind am fost încuartirați în casarme și cercetați de o mulțime de civili și militari cu tótă onórea cuvenită. Aici căpĕtarăm cel dintâiu vin la menage și tot aici am fost cercetați de un plenipotențiat împĕrătesc.

In ziua următóre, de cu nópte ne-au transportat spre Milano, unde am fost tot așa de rĕu primiți ca și în Brescia, cu acea deosebire, că pe când în Brescia nu aveam pe nimenea care sĕ ne sprijinéscă, pe atunci aici aveam un comandant francez, care ne-a sprijinit în tot locul cu o nespusă căldură și iubire.

(Va urma).

Făgăraş, 15 Octobre.

Eri, Joi, în 14 Octobre a. c. după săvêrşirea sfintei liturgii şi chemarea Duchului sfânt în biserica din Cetatea Făgăraşului, s'a oficiat părăstas pentru odichna sufletului răposatului Metropolit Miron, apoi s'a deschis conferenţa învăţatorilor prin comisarul consistorial.

După cuvêntarea de deschidere şi după instituirea biroului, s'a luat cu durere act despre trecerea din viéţă a Metropolitului de pie memorie Miron, şi între vii exclamaţiuni de însufleţire s'a trimis telegramă de felicitare şi aderenţă actualului Metropolit *Ioan*, dela care s'a cerut binecuvêntare archieréscă asupra lucrărilor conferenţei.

Excelenţia Sa Metropolitul tot telegrafice a mulţămit, trimiţênd binecuvêntare archieréscă.

La conferenţă au fost presenţi 85 învĕţători.

S'au ţinut trei şedinţe, în care s'a desbătut asupra temei „Cestiunea examenelor“, şi s'au ţinut prelegeri practice, din limba română, din geografie, din constituţiunea patriei, din limba maghiară şi din cântări.

Conferenţa s'a încheiat azi la órele 1½ d. a.

Raport special urméză.

NOUTĂŢI

Chirotonire. I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit *Ioan* a promovat alaltăeri întru presbiter pe clericul absol. Vasile Botean, ales paroch în comuna Ludeşti — Costeşti (tract. Orăştiei).

*

Starea sănătăţii Principelui Carol al României, continuă a fi satisfăcĕtóre, încât e nădejde de o curêndă convalescenţă.

*

Delegat ministerial pentru cercetarea şi exerciarea supremei inspecţiuni de stat pentru scólele nóstre medii din Braşov şi Brad (gimnasii şi scólă reală), a fost numit din partea d-lui ministru de culte şi învĕţămênt public, pentru anul scolar curent, dl Iosif *Elischer*, director suprem al cercului Sibiiului.

*

Cestiunea stégurilor. Semi-oficiósa „Magyar Nemzet“ comunică scirea, că „în ministeriul de interne se pregătesce un proiect de lege, care va avea de scop regularea definitivă a cestiunei stégurilor. Ideea conducĕtóre a proiectului este, ca sĕ validiteze insĕmnul unităţii statului maghiar şi a naţiunei politice unitare în tótă însemnătatea lui, pe tótă linia şi în tóte împrejurările. Noul proiect de lege va respecta pe lângă stindardul maghiar şi colorile comitatelor, oraşelor, corporaţiunilor etc., cari se vor putea arbora pe lângă colorile naţionale.“

*

D-l Simeon Popescu, fostul distins profesor de teologie la seminarul nostru archidiecesan şi în urmă protopresbiter al tractului Sibiiu, e numit profesor definitiv la catedra de religie dela şcóla normală de institutori din Bucureşti.

*

Căsătoria archiducesei Stefania, precum se svoneste mai nou, va avea loc în zilele prime ale lui Novembre, în Londra, unde va şi locuí noua pereche. După veştile strecurate din cercurile Curţei din Bruxella, perechea regală belgiană *nu va lua cunoştinţă despre acéstă căsătorie*. Regele Belgiei, tatăl Stefaniei, deja i-a sistat acesteia apanajul anual şi nu-i va permite sĕ pórte de aci înainte nici titlul de „Alteţă Regală“.

M. Sa Impĕratul-Rege Francisc Iosif, care de present petrece în Pesta, se va întórce încurênd în Viena, spre a se despărţí de Stefania. Spune-se, că Maj. Sa încă va detrage întreg apanajul anual oferit până acum veduvei archiducese.

*

Societatea „Petru Major“ a studenţilor universitari din Budapesta s'a constituit pentru anul 1899/900, în modul următor: *a) Comitetul*: Pres.: Aurel Cioban, st. jur.; Vicepres.: Ioan Fruma, st. jur.; Secretar: Ioan Giurgiu, st. jur.; Cassar: Michail Navrea, st. fil., Controlor Triboniu Almăşescu, st. tech.; Notari: Stefan Barcan, st. jur., Ioan Hică, st. jur.; Bibliotecar: Vasilie Ciura, st. jur.; Vicebibliotecar: Ioan Negruţiu, st. tech.; Econom: Aurel Stan st. tech. *b) Comisia literară*: Pres.: Ioan Lăpĕdat, st. jur.; Referent: Mihail Navrea, st. fil., Membri: Alexandru Bogdan, st. fil., Ioan Borcia, st. fil., Aurel Bratu, st. fil., Vasilie Ciura st. jur. şi Ioan Giurgiu, st. jur. *c) Comisia supraveghietóre:* Romul Boca st. jur., Stefan Chirilovici st. jur. şi Pompil Cioban st. jur.

*

De-ale Saşilor-verzi. Din Braşov se vesteşte, că în şedinţa de Mercuri a representanţei orăşenesci, advocatul Dr. Lurtz a cerut dela primarul oraşului sĕ întroducă cercetare prealabilă contra căpitanului orăşenesc, şi anume fiindcă acela ar fi întortocheat ordinaţiunea ministruluide interne în chestia folosirei steagurilor, apoi ar fi informat greşit pe comitele suprem despre decursul festivităţilor aranjate când cu desvĕlirea monumentului-Teutsch, şi fiind-că căpitanul extradéză documentele tot în limba maghiară şi pentru partide de alt neam. Primarul a promis că va întroduce cercetare.

*

D-şóra Agata Bârsescu, tragediana nóstră, se află earăşi în Sibiiu. Azi a început o serie de producţiuni pe scena teatrului din loc. In Novembre D-şóra Bârsescu va merge la Bucuresci, unde va da 12 representaţiuni în limba română cu concursul artistilor dela Teatrul Naţional.

*

Monument neîntrecut. In anul viitor, numit anul sacru, în Italia se plănuesce a se ridica o cruce uriaşă pe délul cel mai înalt al ţĕrii, drept monument întru preamărirea Mântuitorului.

*

„Zde“! In mijlocul agitaţiilor şi turburărilor, în cari Cehii îşi descarcă amărîciunea pentru revocarea ordonanţelor de limbi, nu sunt rari casurile ca cel despre care amintim aci. Lunia trecută în oraşul Skuci, la adunarea de controlă a reserviştilor, un orăşean de frunte, *Buresch*, a strigat „Zde!“ în loc de „Hier!“ Căpitanul conducĕtor al adunării a dat ordin sĕ fie arestat imediat, la ceea-ce însĕ toţi reserviştii din sală s'au sculat şi i-au strigat căpitanului în faţă: „*Noi suntem Cehi, Cehi, Cehi, şi numai Cehi, ai înţeles?*“ Tumultul adunat înaintea edificiului a început a întona cântări cehe naţionale, ceea-ce a aflat resunet şi între reserviştii din sală. Situaţia a devenit aşa de ameninţătóre pentru căpitan, încât a fugit şi a telegrafiat pentru ajutor la Praga.

*

Exposiţiile economice. *Exposiţia de póme va sta deschisă încă până Duminecă d. a. la órele 6.* Până acum a fost fórte bine cercetată. Cu deosebire bărbaţii nostri de scólă s'au folosit într'un mod laudabil de acest prilej, pentru a oferi tinerimei concrezute crescerei lor. cunoscinţe frumóse din ramul economiei. Exposiţia a fost visitată de către scólele poporale din comunele învecinate: Sĕlişte, Turnişor, Şura-mare, Gurarîului, Boiţa etc., apoi de tóte institutele de învĕţămênt române din loc; de elevii dela gimn. luteran şi de stat din Sibiiu, de învĕţătorii din districtul Sibiiului, etc.

Vênzarea obiectelor din exposiţie se va face Luni în 30 Oct. n. c. cu începere dela órele 10 a. m.

= *Exposiţia de vite*, s'a deschis alaltăeri, Joi. Au luat parte vr'o 60 de exponenţi din loc şi jur, cu vite frumóse şi de multe soiuri. S'au împărţit mai multe premii, şi s'au dat diplome. D-l. Alex. Lebu, care a câştigat 3 premii în bani, le-a dăruit acestea cassei „Reuniunei de agricultură“, pentru a forma din ele alte premii la o viitóre exposiţie de vite.

*

Majoratul clironomului german. Wilhelm, moştenitorul tronului german, în 6 Maiu 1900 împlinesce anul 18 al etăţii. La acest dat va fi declarat majorean şi de aci încolo va avé Curte separată în castelul din Potsdam.

*

Emigrarea Evreilor din România. Am amintit nu demult despre pregătirile Evreilor din Galaţi de a emigrá. Acum mai nou se vesteşte, că David Trietsch, cunoscutul agitator evreu, bavarez, care s'a afirmat la congresul din Bassel al evreilor zionişti ca partisan al emigrării evreilor în insula Cipru, a umblat sĕptĕmâna trecută în Iaşi, propoveduind evreilor sĕ se pregătéscă de emigrare pentru a fonda sub patronagiul sĕu o colonie evree în Asia. Din Iaşi va merge în alte oraşe.

*

Pedépsa unui gazetar. Redactorul unei foi polone din Lemberg, Dr. Baranski-Ostasewszki, este din întêmplare şi locotenent în reservă. Mai în zilele trecute a apărut în fóia lui un articol, în care se înfieréză modul de purcedere al unor oficeri, cari maşiruiau zilnic cu ostăşimea pe trotoarele cele mai frecventate ale oraşului, pricinuindu-se astfel, firesce, multe inconveniente cu ómenii trecĕtori. Pentru acéstă crimă, vezi Dómne, forul militar a decis a despoia pe gazetarul-locotenent de rangul de oficer!

*

Germania contra ciumei. Serviciul sanitar german, din porunca cancelariului imperial, a elaborat nişte propuneri cuprinzênd mĕsurile de apĕrare contra flagelului ciumei. Partea primă a acestor propuneri priveşte publicul, dându-i acestuia indrumări şi înviaţiuni de precauţie; a doua sună Ruşilor, cari au sĕ supună examinărei minuţióse tóte lucrurile ce se exportéză din Rusia în Germania; ear a treia parte dă instrucţiuni laboratoriilor examinatóre.

*

Drumul de fier preste Siberia, care e deschis deja până la Irkutzk, se va termina preste un an şi jumĕtate până la Talien-Van, resp. Port-Artur. Când acéstă linie va fi isprăvită, din Budapesta până în centrul Chinei se va puté ajunge în 11 zile, (până acum acéstă cale se făcea în 16—20 de zile) aşa încât acéstă linie va fi un factor de mare importanţă pentru desvoltarea legăturilor comerciale între Apus şi Orient.

*

Catastrofă într'o tipografie din Arad. Marţia trecută o mare nenorocire s'a întêmplat în o tipografie din Arad, în care sĕ tipăreşte şi fóia unguréscă „Aradi Közlöny“. Nişte benzin vêrsat într'o odae a tipografiei, s'a aprins dela lampele de gaz şi a produs o explosie atât de puternică, încât, în urma sguduiturei, mai multe ferestri ale edificiului au fost sdrobite, uşile au fost isbite cu un sgomot teribil, culegĕtorii din odăile vecine au ameţit, ear scândurile dintr'o odaie a expediţiei s'au deslipit de pe păreţi şi cu o detunătură puternică au fost asvîrlite în mijlocul culegĕtorilor. Intreg personalul a năvălit cu grózā din localuri, şi numai o singură odaie mai lumina, *cuprinsă tótă în flacări*. In mijlocul acestora, neputênd eşi la timp, maşinistul prim al tipografiei, *Alexandru Massa a ars cu desĕvîrşire. Trupul nenorocitului era un trunchiu de scrum şi carne friptă.* Asemenea şi o copilă, anume *Bója* Etelca, ocupată la expediţie, a luat foc şi ca o faclă aprinsă, de jos până sus, a năvălit afară sbierând şi ţipând în durerile arsurilor. Un paginator 'i-a eşit însĕ în cale şi cu expunerea vieţii a stîns flacările, desbrăcându-o de hainele aprinse.

*

Recolta în America, precum se scrie, n'a fost tocmai splendidă în anul acesta. Grîu s'a produs cu *56 milióne* hectolitre mai puţin ca în anul trecut, şi nici în privinţa călităţii nu se póte asĕmăna cu cel de an. Recolta cucuruzului încă a fost slabă în multe state, aşa că pe când în Septembre se aşteptau cam 731 milióne hl., în Octobre deja se taxá acéstă recoltă numai cu 708 mil. hl. Ovĕsul de asemenea nu e mulţumitor, deşi s'a produs cu 20 mil. hl. mai mult ca în anul trecut.

*

Regele Zulilor pe insula St. Elena. De câţiva ani insula lui Napoleon earăşi are un prisonier încoronat. E Dinizulu, regele Zululandului, pe care Englezii, când au ocupat acéstă ţărişóră, l'au dus în închisóre pe insula numită. Dinizulu s'a englezit cu totul în prinsóre. Dela păzitorii sĕi a învĕţat limba engleză, şi acum cetesce cu mare plăcere romanele lui Dickens. Pórtă vestminte europenesti, cilindru şi mânuşi albe. Civilizatul rege african cere acum eliberarea sa din temniţă, pentru că ar voí sĕ cerceteze oraşele mari europeneşti: Londra, Parisul şi Berlinul.

*

Domnul preşedinte ca exemplu. Se scie firea iute şi sangvinică a Italianului, care nu multe îţi spune până ajunge la arma lui predilectă, la cuţit, pe care fie-ce italian se grijesce sĕ-'l aibă la sine şi la înedmână. Contra astorfel de abusuri s'a înfiinţat nu de mult în Italia o reuniune numită „Liga contra abusurilor cu pumnalul“, care însĕ până acum puţine succese a ajuns; pentru-că firea omului nu uşor o poţi schimba. Chiar membrii ligei călcau mai adeseori legile ei; ear casul ce se anunţă acum mai nou, face un caraghioslîc din tótă intreprinderea. Se vestesce anume, că între preşedintele acestei ligi, cu numele Galli, şi un representant orăşenesc al Romei, s'a escat nu de mult gâlcévă vehementă. Galli în toiul certei, fără mult scrupul, şi-a scos pumnalul şi l'a înfipt în inima adversarului! Va sĕ zică... chiar d-l preşedinte!

*

Simulant înaintea judecătoriei. Cu un ciudat acusat a avut de-a face mai alaltăeri judecătoria din Pesta. Se chémă Iosif Steiner. A fost deţinut pentru furt de paltóne. Mucalitul hoţ, temêndu-se de pedépsa ce i-se va dicta, a simulat nebunie înaintea judecătoriei. Eată interegatoriul:

— Cum te chiamă?

— Baron von Rottschild (Ilaritate)

— Vorbesce cinstit, nu prosti pe ómeni; cum te chiamă?

— Baron von Rottschild. Stăpânul unei averi de 50 mil. Statul încă mi-e dator cu 650 mil. fl. (Ilaritate zgomotósă).

— Spune mai bine, unde ai furat paltónele?

— Moştenitorul de tron Rudolf a înviat...

Apoi:

— Neben Suez-Kanal ist Amerika und Amsterdam... Şi aşa mai departe.

Judecătoria a fost nevoită a amâna pertractarea.

*

Inventatorul cuielor de ghete. D'ăunăzi a murit în Timişóra un anumit Mihaiu Gefesser, pantofar. Acest biet pantofar are meritul a fi inventat cuiţele de lemn pentru ghete. Invenţia însĕ nu mult folos i-a adus; pentru-că fabricele iute l'au luat pe dinainte; (înzădar a strigat sermanul Gefesser cu patenta în mână: „tóte drepturile reservate“...), aşa că el a murit sĕrac şi necunoscut, nici chiar de către cei de o breaslă cu el.

*

„**Deosebit noroc**“ la A. Török & Co, Bpesta, V. Váczikőrút 4. După cum aflăm s'a afirmat de nou acésta devisă, căci la ultima tragere au eşit în acéstă colectură, multe şi mari câştiguri, cari s'au plătit clienţilor. S'au solvit preste 2 milióne din partea acestei firme. Loteria de clasă r. u. este în tótă privinţa un institut solid, şi cine vrea sĕ dea mâna cu norocul, sĕ se adreseze cu tótă încrederea la adresa de mai sus. Preţul losurilor de clasa I. pentru 1/1 los fl. 6.—, 1/2 los fl. 3.—, 1/4 los fl. 1.50 şi 1/8 los 75 cr.

Notiţă literară.

A apărut:

„*Calendarul nou* pe anul visect 1900.“ Braşov, editura librăriei Ciurcu. Preţul franco 30 cr.

VARIETĂŢI

(*Toaletele Reginelor.*) Un ziar nemţesc dă câteva relaţiuni privitóre la capriţiile Suveranelor din Europa. Astfel împĕrătésa Rusiei se îmbrăca înainte fórte simplu, dar din causă că damele ei de curte erau fórte luxos îmbrăcate, Impĕrătésa se îmbracă acum cu cele mai fine ştofe. Impĕrătésa Germaniei are un salon de croitorie, în care lucréză 12, une-ori şi mai multe cusătorese, sub supravegherea unei dame de companie a Impĕrătesei. Regina Italiei are mania batistelor. O batistă de a ei e aşa de fină, încât strînsă (făţuită), încape în cója unei nuci. Regina Greciei iubeşte ştofele în culori naţionale, ear Regina Olandei, tinĕra Wilhelmina, dovedeşte de pe acum o înclinare spre toaletele lucsóse.

*

(*Câţi soldaţi sunt în lume?*) Pe întreg rotocolul pămêntului sunt 5 milióne 250 mii de ostaşi în serviciu octiv. In cas de resbel universal ar îmbrăca arme 44 milióne 250 mii de militari, calculând şi pe reservişti şi glotasi. Când aceştia ar voí sĕ pustiască pe ceialalţi ómeni din lume, ar ajunge de fiecare cap 32 de ómeni, apoi s'ar putea omorî ei între sine. Voind cineva sĕ facă revista acestei armate formidabile — postată fiind ea într'o linie, — i-ar trebui 70 de zile cu trenul accelerat până ar ajunge dela un cap la celalalt!

*

(*Motorul.*) Filologilor flamanzi le-a succes a plăsmuí un termin perfect stiinţific pentru acest drăcesc soiu de trăs[illegible] Eată cum sună noua numire: *schnellpaardelooszoondeerspoorwegpetroolrijdnig*. Schnell = repede; paardeloos = fără cai; zoondeerspoorweg = fără şine; petroolrijtnig = mânat cu petroleu...

Domnii abonaţi, a căror abonament a expirat cu al treilea evartal, sunt rugaţi a-şi renoi grabnic abonamentul, căci administraţiunea ziarului sistéză cu numĕrul proxim expedarea mai departe a foii celor-ce nu l'au renoit,

Mătase de bal 45 cr.

până la **14.65** per metru — precum și „**măcase Henneberg**“ négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în tele mai moderne țesĕturi, colori și desinuri.

Particularilor *liberă de vamă și porto în casă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg *(lif. de curte ces. și reg.)* **Zűrich.** [6] 2—

Nr. 363/1899 [222] 1—3

Concurs repețit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Belini în protopresbiteratul Treiscaunelor, se publică prin acésta concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma anuală de 483 fl. 45 cr., salariu sigur, ce se solvește în bani de fiecare familiă în urma sistemisărei nouĕ.

Informațiuni mai detailate se obțin dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Reflectanții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică.

Brețcu (Bereczk), 3 Octobre, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofeanu
protopresbiter

Nr. 391/1899. [223] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a II. Dobolii-de-jos, protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în ședința comitetului parochial din 22 August a. c. în sumă de 606 fl. v. a., din care 439 fl. se solvesc pe lângă cuitanță de către ep tropia parochială în bani gata în tot anul la 1 Octobre, ear restul îl formézà venitele stolare și porțiunea canonică.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii a reflecta la acest post, au a-și așterne în termin deschis suplicile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre, și a se presenta în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre fi cunoscuți înaintea poporului.

Brețcu, 30 Septembre, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofeanu
protopresbiter

Nr. 286/1899 [221] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de capelan sistemisat în parochia Măgura, cu filia Jeledinți, din protopresbiteratul Orĕștiei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt : jumĕtate din venitele parochiei, care este de clasa a III-a.

Ceice doresc a ocupa postul acesta, sunt avisați a-și așterne cererile concursuale, înstruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Orĕștie, 6 Octobre, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Orĕștiei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Domșa
protopresbiter

Sz. 7869/1899. [220] 2—3

Pályázat

Resinár községben rendszeresített segédjegyzői állás betöltése czéljából pályázat nyittatik és felhivatnak a pályázni kivánók, miszerint kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi november hó 25 ig alólirottnál adják be.

Ezen állással egybekötött illetmények:

1. fizetés	400 frt.
2. lakpénz . . .	30 frt.
3. tüzifa-átalány .	20 frt.

Nagy-Szeben, 1899, é.i oktober hó 19-én.

A járási főszolgabiró

Fabritius.

In *Tipografia* și *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Prețul broș. fl 1.20, pentru România 3 franci.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. fl. 1.80.

---

[218] 2—10

Albumină nutritóre.

1 kg. Tropon are acelaș efect la nutrire, ca 5 kg. carne de vită de cea mai bună calitate sau 180—200 óuĕ. Troponul în corp se preface direct în sânge și muschi, fără sĕ producă grăsime. Troponul are deci ca urmare — consumându-se regulat — o însemnată întărire a corpului atât la ómeni sănĕtoși, cât și la cei bolnavi, și se póte adauge în ori ce mâncare, fără ca prin acéstă sĕ se altereze gustul. Pe lângă prețul lui de tot moderat se póte procura de ori-cine prin farmacii și drogherii.

Fabricele de Tropon, Mülheim-Rhein.

Agentura gener. pentru Austro-Ungaria:
M. Winckler, Viena 5, Wienstr. 55.

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [224] 1—8

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câștiguri
Cel mai mare câștig in cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

In curênd începe a cincia mare loterie de classe reg. ung. Ea conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de câștig este enorm de mare.

In total vin **treisprețece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se expedézà cu **rambursă** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei**. Liste oficióse se expedézà după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

16 și 17 Novembre a. c.

în care ḑi se ține și tragerea, direct la

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

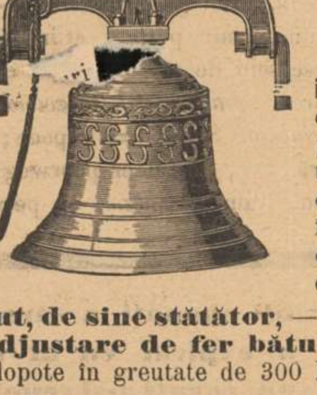

Cu deosebire recomandă [164] 11—26

clopote patentate găurite

invenție **proprie**, mai de multe-ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 111 Sibiiu, Marţi 19/31 Octobre 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinatate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferenţele invĕţătoreşti.

Pentru a dóua óră s'au ţinut în anul acesta în întrégă archidiecesa nóstră conferenţele învĕţătoreşti, reînactivate pe basa disposiţiunilor statutului organic. În anul acesta consistoriul a statorit ţinerea lor începênd cu ziua Sftei Muceniţe *Paraschiva*. Ele au şi decurs, ca şi în trecut cu tótă demnitatea şi pe basa rapórtelor, ce ni se trimit, putem conchide, că sistemul conferenţelor este bun şi contribue în mod însemnat la promovarea intereselor nóstre scolare. Acest lucru e cu atât mai îmbucurător, cu cât reuniunile de mai nainte, cu puţine excepţiuni, nu presentau acelaş resultat; ba de multe-ori se perdea timpul cu daraveri formale, cari degenerau în personalităţi şi se terminau cu certe.

Preste aceste acum s'a trecut, şi învĕţătorimea adunată întră deadreptul în medias res, discutând chestiuni de importanţă, din care toţi pot trage deosebite folóse pentru chemarea lor.

O împrejurare însĕ nu póte fi trecută cu vederea, şi anume, că învĕţătorii nu în tóte centrele s'au presentat la aceste întruniri instructive în numĕr corespunzĕtor, şi n'au ţinut de necesar a-şi scusa nici barem absentarea, indicând motivele, cari i-au reţinut dela participare. In acéstă privinţă organele competente ar trebui sĕ purcédă cu tótă rigórea, căci numai mişcând pe toţi cei angajaţi la carul progresului nostru cultural, ne vom putea bucura de un resultat vĕdit şi îmbucurător.

In cele următóre vom publica pe rênd rapórtele primite.

Conferenţa dela Reghin.

Acésta s'a ţinut, caşi anul trecut în comuna din apropierea Reghinului, în *Jabeniţa*, unde zelosul nostru preot *Vasile Duma* în timp relativ scurt şi într'o comună sĕracă, care nu dispunea de capital adunat, a ridicat o şcólă corĕspunzĕtóre cerinţelor de azi. Deschiderei conferenţei i-a premers sfânta liturgie cu învocarea Duhului sfânt. Au oficiat parochul local *Vasile Duma* şi de curênd chirotonitul *Mihail Todea* paroch în Idicel.

După serviciul divin s'au întrunit cu toţii in o sală a edificiului şcólei. Pe lângă învĕţători erau de faţă şi dintre directorii şcolari, pe lângă parochii indicaţi, şi parochul *Nicolau Gliga* din Ripa-superióră, *Ioan Duma* din Săcel şi *Gregoriu Nicóră* din Ibăneşti.

Comisarul cons. *Dr. Elie Cristea* deschide şedinţa cu următórea cuvêntare:

Domnilor învĕţători!

Cultură, bunăstare, moralitate.

Pentru a dóua óră îmi este dată onórea a Vĕ saluta întruniţi în acest edificiu şcolar şi a conduce conferenţa învĕţătoréscă din cercul Reghinului.

In anul treut am profitat de ocasiune a cuprinde în cuvêntul meu de deschidere în un mănunchiu principalele datorinţe ale şcólei confesionale-române, expunênd în liniamente generale direcţiunile de educaţiune şi instrucţiune, pe cari are sĕ păşéscă şi sĕ înainteze învĕţătorul nostru întru îndeplinirea misiunii sale, prescrise de sciinţă şi de interesele bisericei nóstre ortodoxe române.

De astădată, — fără a perde câtuşi de puţin din vedere ţinta adevĕrată a şcólei porale pusă de resultatele pedagogiei moderne: de-a *creşte neamului, bisericei, patriei, şi omenimei indivizi cu caractere religios-morale*, — sĕ-'mi fie permis a Vĕ presenta şcóla din un punct de vedere special, care atinge datorinţele învĕţătorului de a contribui la ridicarea bunăstărei materiale şi morale a poporului, în mijlocul căruia lucră.

Şi — cum dorinţa I. P. S. nostru archiereu şi a venerabilei nóstre superiorităţi bisericeşti este de-a planta şi întări în sufletul d-vóstre, ca pioneri ai şcólei nóstre, un zel tot mai mare pentru o muncă neobosită şi conştienţiósă, — daţi-'mi voie sĕ insist mai pe larg şi sĕ lămuresc mai de aprópe acéstă parte indicată a chemării, ce o are — precum ori şi care şcólă — aşa şi cea încredinţată îngrijirei nóstre, ca astfel — conştii de datorinţele luate asupra-vĕ — sĕ nu întrĕlăsaţi nici o ocasiune pentru a contribui atât prin activitatea din şcólă, cât şi prin cea afară de şcólă la ridicarea poporului.

De aceea Vĕ rog sĕ-'mi daţi ascultare.

In timpul de faţă nimenea nu mai trage la îndoială, că pentru ridicarea puterilor atât materiale cât şi spirituale şi morale ale poporului, este neapĕrat de lipsă desvoltarea şi perfecţionarea instituţiunei culturale, ce se numeşte *şcólă*, ca sĕ corespundă deopotrivă tuturor cerinţelor sociale. Acésta e o necesitate cu atât mai mare, cu cât numai şcóla póte pune temelie sigură pentru desvoltarea acelei puteri intelectuale, dela care atêrnă ori-ce progres.

De aceea toţi trebue sĕ fim convinşi despre necesitatea arzĕtóre şi neamânaveră de a îmbunătăţi şi ridica causa şcolară. Şi pentru dobândirea unui succes mulţumitor, se cere conlucrarea tuturor factorilor: popor, învĕţătorime şi autorităţi.

Importanţa causei şcolare devine însĕ la noi, cari în multe privinţe am rĕmas în derĕtul altora — *îndoită*.

Noi trebue sĕ înaintăm, ca sĕ ne putem câstiga mai cu succes cele de lipsă, sĕ ne creăm un traiu mai bun şi mai plăcut, sĕ ne ştim folosí de progresele făcute pe tóte terenele de omenime; dar înaintarea este totodată şi condiţiunea de căpetenie a esistenţei nóstre ca popor, căci cine nu tinde spre progres în tóte, ţinênd pas cu lumea, cu popórele civilisate, — acela riscă esistenţa şi viitoriul sĕu.

Intre nisuinţele principale ale tuturor popórelor trebue sĕ fie şi aceea de a-şi crea şi asigura *o stare materială* cât mai mare şi mai independentă.

Pe calea acestei tendenţe trebue sĕ păşim şi noi, pentru-că ea încă aparţine căilor, ce duc la un viitor mai fericit, şi acésta cu atât mai vêrtos, cu cât şi pe acest teren stăm mult înapoia altor popóre şi chiar conlocuitori.

„Suntem sĕraci". Asta-i ciuha, care se iveşte la ori-ce pas, făcut întru desvoltarea intereselor nóstre culturale, şi încătuşéză cele mai frumóse avênturi spre progres.

Sĕrăcia-i unul dintre cele mai mari rele atât pentru singuratici, cât şi pentru societate.

Ea fiind mai mare, lipseşte pe om şi de acele mijlóce, ce-i sunt neapĕrat de lipsă pentru delăturarea celor mai simple trebuinţe materiale şi morale. O asemenea stare, e cât se póte de anormală şi chiar contrară destinaţiunei omului. De aceea şi zice *Lamennais*: „Dacă n'are fie-cine cele neapĕrat de lipsă pentru traiu, acésta indică, că este conturbată ordinea d-zeéscă".

Sĕrăcia te lipseşte de multeori şi de boldul, care te indémnă a nisui spre mai bin [illegible] ómeni lipiţi pămêntului, cari nu simţesc misera lor situaţiune, şi deci nici nu doresc a scăpa din ea, ca şi omul născut şi crescut în robie, care întru atâta s'a obicinuit cu sórtea, încât nu doreşte altă mai bună.

Sĕrăcia deci trebue delăturată.

In general sĕ vorbeşte, că numai acea naţiune *póte deveni tare, care e cu stare*, a cărei membri, în *totalitatea lor socotiţi*, au stare frumuşică, mulţămitóre şi îndestulitóre pentru asigurarea independenţei individuale. Disproporţia în avere, încă nu e favorabilă desvoltării normale a unui popor. Din contră, se póte esperia în viéţă, că tóte instituţiunile publice salutare, înfloresc mai bine acolo, unde averea e împărţită în mod proporţionat pe toţi, decât unde e concentrată în disproporţii bătătóre la ochi în mânile unor mari bogătani (ear restul tângeşte de pe o zi pe alta); acésta mai ales şi din causă, că conştiinţa de a fi contribuit toţi la înfiinţarea şi întărirea cutărei ori cutărei instituţiuni, măreşte şi asigură interesul general pentru viitorul ei.

Timpul de azi cere mult dela un popor, care vrea sĕ ocupe un loc demn între celelalte popóre civilisate. Spre a putea concura în acéstă privinţă, trebue sĕ avem mijlócele pentru crearea şi susţinerea acelor instituţiuni, fără de cari e imposibil un progres vĕdit şi durabil, care sĕ ridice puterea poporului, sĕ asigure şi valoreze fructul ostenelelor lui.

Tóte aceste reclamă cheltueli mari, pe cari le póte face numai un popor cu bunăstare. Drept aceea un popor consciu de chemarea sa trebue sĕ ţintéscă şi spre bunăstare.

Şi ce mijlóce sigure şi raţionale ne duc la acésta?

I. Munca şi hărnicia.

Sĕrăcia-i un rĕu vechiu; o stare contrară destinaţiunei omului, căci creatorul n'a făcut în privinţa acésta deosebire între om şi om, ci creând trebuinţe naturale, a dat naturei şi isvórele, din cari omul sĕ le pótă stîmpĕra prin aplicarea raţională a facultăţilor sale.

Mânecând dela acest adevĕr, s'au căutat în decursul timpurilor fel şi fel de moduri de a delătura sĕrăcia. In timpul mai nou comuniştii şi socialiştii au statorit greşitul principiu teoretic, că causa inegalităţilor este dreptul de proprietate, de aceea trebue şters împreună cu dreptul de moştenire. Ei vor deci, ca averea sĕ fie luată dela proprietarii actuali şi prefăcută în bun comun; şi apoi fiecare sĕ lucre după facultăţile sale şi sĕ se împărtăşască din averea comună după trebuinţe.

Aceste principii din tóte punctele de vedere sunt absolut periculóse; atacă ordinea socială, rĕstórnă tóte libertăţile şi înăbuşe cele mai nobile sentimente.

Aceste sunt utopii, cari nici când nu vor fi nici executabile şi nici practicabile. Din contră, istoria civilisaţiunei popórĕlor ne arată clar, că popórĕle au început a se civilisa numai, când s'a întrodus dreptul de proprietate, care este condiţia ori-cărui progres, libertăţi morale şi fericirei omeneşti. A lua proprietatea altuia, fie erezită, fie câştigată cu sudórea feţei sale, însĕmnéză ai vătăma cel mai esenţial drept, şi a nimicí ordinea socială. A lua câştigul cruţat al unuia, care a muncit, a câştigat, dar a şi cruţat, şi al da altuia, care a stat cu burta la sóre, ar fi nedrept şi nemoral; o asemenea procedere ar omorî ori-ce bold de muncă şi cruţare şi de sigur că lumea nu s'ar corege prin acésta. Chiar împărţindu-sĕ averea în mod egal, acésta stare n'ar dura mult, şi celor leneşi, trândavi şi prădători nu s'ar ajuta în mod durabil. Cei mai isteţi, diligenţi şi cruţători earăşi ar ajunge în posiţia de mai nainte.

Asta deci nu póte fi calea de-a scăpa de sărăcie, ci alte mijlóce trebuesc căutate cari sĕ fie drepte, morale, deci şi durabile.

Unul din aceste este *munca*, despre care poetul *Schiller* zice: „*Munca este decórea cetăţeanului, şi binecuvêntarea* (*belşugul*) *este resplata ostenelelor.*" *)

Omul are trebuinţe înăscute, cari trebuesc satisfăcute, altcum se sîmte nefericit, nemulţămit, dar Dzeu nu i-a dat totodată de-a gata şi mijlócele pentru satisfacerea lor, ci i-a dăruit pămêntul, apele, aerul, cu tóte productele şi puterile ascunse în natură şi l-a înzestrat cu însuşiri alese, ca prin mintea şi munca sa sĕ descopere acele puteri ascunse şi sĕ foloséscă efectul lor spre binele sĕu. Cu un cuvênt ne-a făcut sĕ cugetăm şi sĕ *muncim*.

Munca este destinaţiunea nóstră; ea este condiţiunea principală a ori cărui progres şi a împlinirei demne a destinaţiunei omeneşti, de aceea e o nefericire când cineva începe a ocoli munca şi se leneveşte; ear un popor leneş nu are viitor, ori-cât ar fi altcum de favorabile referinţele lui externe

Dar munca singură încă nu asigură înaintarea şi fericirea unui individ ori a unui popor. Póte lucra fisice cât de mult un om nepriceput, prost, necult, şi totuşi nu va putea da înainte după aşteptare şi în proporţie cu munca desvoltată. Pe lângă muncă se cere sĕ ne şi cugetăm, sĕ raţionăm. In natură sunt mii de isvóre pentru asigurarea unei bune stări materiale. Dar ce folos, dacă nu le cunóştem ori nu le ştim esploata raţional? Póte fi pămêntul cât de productiv; dacă nu cunóştem legile unei economii raţionale, vom secera puţin.

Un industriaş póte şedea în veci lângă produsele mânilor sale, dacă nu va cunóşte descoperirile mai nóuĕ şi uneltele, cu cari le póte confecţiona mai iute şi mai cu gust, mai bune.

Aşa e pe tóte terenele.

Deací urméză, că pe lângă muncă şi hărnicie se cere şi *priceperea* de a lucra cât mai perfect şi în conformitate cu progresele timpului. Cu alte cuvinte numai acel popor îşi póte crea şi asigura o bună stare, mărind şi ridicând puterea materială, care pe lângă *putere* de lucru posede şi *inteliginţa*, priceperea şi cunoştinţele cuvenite.

Dar fiind că nici un popor nu aduce cu sine pe lume cunoştinţele necesare, dator este fie-care a şi-le însuşí, cu un cuvênt a'-şi desvolta inteligenţa, cultura, şi a se îngrijí de modalităţile, prin care generalisându-o sĕ mărésca tot mai mult puterea de muncă, priceperea la muncă.

Neştiinţa sau prostia cu sĕrăcia sunt fraţi de cruce; se ţin de olaltă, ca umbra de obiectul ce o produce. Dacă deci sĕrăcia e un rĕu mare, apoi prostia, neştiinţa, întunecimea minţii, e şi mai mare, căci ea este isvorul principal al sĕrăciei, ba e isvorul şi al altor rele sociale.

Basa adevĕrată pentru o cultură generală o pune şcóla, întocmită aşa, ca sĕ corĕspundă tuturor cerinţelor.

Aşa dar dacă voim sĕ alungăm după putinţă sĕrăcia, dacă voim sĕ ridicăm şi întărim puterea de lucru a poporului şi sĕ întemeiăm tóte instituţiunile, dela cari atêrnă progresul şi viitorul lui, trĕbue sĕ desvoltăm şi sĕ perfecţionăm instrucţiunea publică în tóte direcţiunile.

---

*) „Arbeit ist des Bürgers Zierde,
Segen ist der Mühe Preis".

Experienţa ne arată, că popórele cuprinse de neştiinţă, rĕmân sĕrace, espuse la miserii, chiar şi dacă ţéra e cea mai binecuvêntată cu tóte bunătăţile pămêntului.

Scólele pun temelia culturei, şi fără acéstă temelie nu se póte ridica edificiu sigur. — Puterea priceperei, minţii şi a inteligenţii e cea mai tare dintre tóte, căci ea nu numai desvóltă şi măresce puterea de lucru, încât cel cuminte póte lucra mai mult şi mai bine, ca cel prost; ci tot-odată trezeşte şi nutreşte indemnul, boldul de muncă, voia spre activitate, şi prin acésta produce hărnicia. Omul inteligent, cult, află plăcere în munca sa condusă cu minte. De aceea a învĕţa pe un popor sĕ ştie lucra raţional şi înţelepţeşte, însĕmnéză a-l îndrepta pe calea bunei stări.

Dar' prin puterea basată pe inteligenţă nobilitâm şi moravurile poporului, căci simţînd în noi putere de lucru, acésta deştéptă simţul demnităţii individuale, care te fereşte de decădinţă şi umilinţă ruşinósă.

Cu un cuvênt cultura este basa şi isvorul a tot binele.

Poporul incult, nici materialiceşte nu sĕ póte ridica. — Sunt ţeri, ţinuturi binecuvêntate de D-zeu. Pămêntul e fructifer şi bogat în de tóte; referinţele sunt favorabile pentru desvoltarea comerciului şi industriei. Dar' poporul totuşi e sĕrac, pentru că-'i lipseşte priceperea exploatării bunătăţilor naturale. — Din contră, sĕ ne uităm d. e. la Holandia. E ţară nefructiferă; locuitorii s'au luptat mult cu marea pe tema: a cui sĕ fie pămêntul? Poporul a învĕţat, a scrutat puterile, cu cari sĕ pótă invinge natura, ba sĕ o subjuge chiar pentru scopurile sale. Şi nu numai a învins; ci fiind pămêntul prea restrîns pentru ca sĕ satisfacă tuturor trebuinţelor sale, a îmbrăţişat industria şi comerciul şi s'a creat o ţară înfloritóre.

Poporul cult, muncitor şi onest învinge vitrigităţile împrejurărilor şi-şi crează bunăstarea şi fericirea. Ce póte scóte la cale priceperea şi cultura, se vede din viéţa multor singuratici, cari s'au ridicat spre mirarea tuturor. Ce resultate însĕ s'ar putea obţinea atunci, când priceperea, cultura s'ar generalisa. Multe comune de ale nóstre ilustréză acéstă afirmaţiune. — Câţi strĕini venetici nu vin în comunele nóstre purtând întrégă bogăţia acăţată într'un băţ de alun, şi abia trec 10 ani şi asemenea ómeni ajunşi la mare bună stare dominéză întrégă situaţiunea. Cum le-a succes acésta? Aşa că fiind superiori nóuă în cultură, ne iau tóte de dinaintea nasului, ba ne şi exploatéză, de multe-ori în modul cel mai infam. Şi cine e de vină? Noi cari suntem mult înapoia acelora şi nu numai nu ştim pune mâna pe mijlócele de câştig folosite de ei, dar lăsăm a fi exploataţi după bunul lor plac. Unde poporaţiunea e istéţă, cuminte etc., acolo aşa ceva nu se întêmplă.

Dar cu una trebue sĕ fim în clar. *Averea materială* nu póte sĕ fie *scopul*, ci numai mijloc, ca sĕ ne putem îndeplini chemarea cu atât mai uşor şi mai demn.

Omul are nu numai trebuinţe materiale, ci şi spirituale, morale. — Dacă am restrînge activitatea nóstră numai la cele materiale, cu puţin ne-am deosebí de animalele necuvêntătóre, cari încă nisuesc a satisface momentan trebuinţelor naturale. Omul însĕ e din trup şi suflet. Fie care parte are viéţa sa şi trebuinţele sale speciale, cari cer a fi satisfăcute; şi tocmai trebuinţele sufletesci şi satisfacerea lor indică superioritatea omului şi-l ridică a fi coróna fĕpturilor. — Omul tinde a putea satisface şi trebuinţelor sale materiale nu numai pentru moment, ci mai mult, ca sĕ se asigure de eventualităţile maştere, fie ele elementare fie sociale, ca sĕ-şi câştige astfel în tóte împrejurările independenţa cuvenită.

Omul nu nisueşte sĕ aibă numai cât îi trebuesce lui şi familiei, ci sĕ aibă un belşug, din care sĕ ajute rude, neamul, biserica, patria şi omenimea.

Nisuinţa lui merge şi mai departe: sĕ-şi câştige cele necesare cât mai uşor; tinde sĕ cunóscă puterile naturei, apoi sĕ le subjuge sieşi, sĕ le exploteze, ca astfel sĕ devie stăpânul naturei şi conducĕtorul, aşa zicênd, intelectual al muncei; şi aşa — muncind mai uşor — sĕ-'şi facă viaţa cât mai comódă şi mai frumósă avênd astfel timp şi voie a se interesa şi de cerinţele sufletesci şi morale ale chemării sale. Asta-i ţînta raţională a nisuinţelor omenesci. Şi de aceea omul, care numai pentru sine îngrămădeşte avere preste avere şi nu se gândeşte totodată la momentele morale ale vieţei sale, şi nu e convins, că avênd avere mai mare, are şi datorinţe îndoite faţă de sine, de familie, de neam biserică, patrie şi omenime, acela nu îndeplineşte chemarea omenéscă mai înaltă. Un astfel de om, deşi s'a ridicat materialicesce, dar ca om, în adevĕratul înţeles al cuvêntului, nu s'a înălţat, căci precum zice I. *Neniţescu*:

„. . . *omul într'atât e om,*
„*Cât în al neamului sĕu pom*
„*E ramură înfloritóre*
„*E creangă darnic roditóre;*
„*Cât nu stă numai pentru sine,*
„*Ci spre-a neamului sĕu bine. etc.*

O unilateralitate materialistică, cuprinzênd exclusiv preocupaţiunile unui popor întreg, ar deveni periculóse şi s'ar rĕsbuna amar, producênd o decadinţă generală şi în tóte privinţele.

Progresul material numai atunci e sănătos şi salutar, când nasce trebuinţe spiritual morale, nóuĕ îndemnuri nobile şi nisuinţe spre îndeplinirea lor.

Acésta se póte ajunge numai prin o educaţiune corespunzĕtore.

Dar pe lângă că cultura adevĕrată ne dă pricepere pentru muncă, îndemn şi voie de lucru, ducêndu-ne la bunăstare, pe lângă că stîrneşte în noi îndemnuri nobile totodată şi nobilitéză sentimentele omeneşci şi promovéză astfel moralul public.

Morala este isvorul faptelor bune. Acest adevĕr fundamental l'au recunoscut popórele în tóte timpurile, şi istoria ne arată că poporul căzut în imoralitate a întrat cu un picior în grópă. Imoralitatea este deci cea mai mare primejdie pentru un popor.

Aşa dar un popor cu pretenţii de viitor, nu póte remânea îndiferent faţă de datorinţele sale morale: către sine, către familie, patrie, biserică, neamul seu şi instituţiunile lui; ba suntem datori sĕ aflăm calea pentru împlinirea datoriilor morale chiar şi atunci, când ar veni în colisiune unele cualtele. Din contră, sĕrăcia şi lipsa de cultură produc mai uşor excesele morale. Viéţa de tóte zilele arată acésta. Numĕrul cel mai mare al deţinuţilor din penitenţiare iese mai ales din sinul celor sĕraci şi inculţi.

Aşadar voind a nobilita moralul, trebue sĕ ridicăm cultura poporului prin o educaţiune raţională a generaţiilor lui.

Un înţelept bărbat de stat francez a zis în un raport despre situaţiunea ţerei şi următórele remarcante cuvinte: „*E de lipsă, ca ţéra sĕ iee în dréptă consideraţiune acel adevĕr, că banii chieltuiţi pentru scóle vor fi cruţaţi din suma, ce altcum ar trebuí cheltuită pentru puşcării*“. Aşa şi este. Date statistice au dovedit, că unde creşte numĕrul celor ce cercetéză scóla, scade numĕrul delicuenţilor.

În Francia dela 1848—1860 a crescut numĕrul copiilor din scólă cam cu 1 milion, şi numĕrul robilor a scăzut în acelaşi timp cu jumĕtate.

Reasumând cele spuse mai nainte, constatăm, că 2 momente contribue esenţial la fericirea popórelor: *bunăstarea* şi *moralitatea*. Aceste stau în legătură împrumutată, precum am arĕtat, şi se condiţionéză reciproc.

Spre ele trebue sĕ ţintéscă ori ce popor, cu speranţe de viitor. Sĕ-şi desvólte şi întăréscă puterile de lucru, ca prin muncă onestă şi raţională sĕ ajungă la bună stare, care deştéptă îndemnuri nobile spre hărnicie mai mare, şi prin acésta sĕ i-se uşureze satisfacerea trebuinţelor sufletesci şi morale atât ale sale cât şi ale deaprópelui şi astfel sĕ i fie uşóră îndeplinirea démnă a chemării omenesci şi în cele din urmă sĕ-'şi asigure un traiu mulţumit, superior şi fericit.

Dar ţinta acésta se póte ajunge numai prin o cultivare corespunzĕtóre pe tóte terenele de muncă şi care mereu sĕ nisuéscă spre progres. Temelia culturei însĕ o pune *scóla*. De aceea poporul n'are chestiune mai importantă, decât a ridica şi duce la înflorire causa scolară.

După acest curs de idei fie-cine va da drept lui Jules Simon, care zice: „*Poporul acela este cel dintâiu, care are şcóle mai bune; dacă nu e azi, va fi mâne*“.

Odinioră puterea brută, crudă, era dătătóre de ton; popórele cu mai mare tărie, şi desterităţi corporale supuneau popóre, cari nu puteau desvolta asemenea tărie.

Astăzi domnia puterei crude a trecut; vitejia numai trupéscă nu mai împune aşa mult.

Astăzi puterea spirituală ridică popórele. Astăzi trăim în timpul cuceririlor prin minte.

Poporul, care nu caută a emula cu celelalte în desvoltarea puterilor sale spirituale, ajunge sub influenţa celui cu puteri spirituale mai mari şi cu timpul îşi perde ori-ce independenţă, „căci va peri poporul carele sĕ lapĕdă de sciinţă“, zice şi sfânta scriptură.

De aceea datorinte avem cu toţii a lucra pentru desvoltarea armonică a forţelor nóstre materiale, spirituale şi morale.

Încheind, nu pot decât sĕ vĕ pun la inimă, ca în activitatea D-vóstră din şcólă şi din societate, sĕ căutaţi valorisarea vederilor espuse de mine, studiind amĕnunţit tóte împrejurările locale şi căutând mijlócele de înaintare, care e atât de mult dorită.

Cu aceste deschid şedinţa conferinţei.

Revistă internă

(*Dela comisia financiară*). La desbaterea budgetului ministeriului agriculturei în şedinţa de Sâmbătă a comisiei, Komjàthy Béla a invinuit guvernul, că nu face nimic pentru întărirea rassei maghiare. Strĕinii, cari cumpĕră moşii în Ungaria — superióră nu se pot privi de pioneri ai statului maghiar. Problema principală ar fi sĕ se restrîngă latifundiile şi sé se vêndă micilor proprietari.

Au mai vorbit şi alţi membri ai comisiei tot în sensul acesta, afară de Matlekovics, care a zis, că în secolul acesta nu e corect a se lua dispoziţii „medievale“ ce priveşte cumpĕrarea de proprietăţi. — Ministrul accentuă în respunsul seu, că e interes eminent de stat, ca pămêntul maghiar sĕ remână în mâna maghiară. Eventualele restricţii privitóre la cumpĕrarea de pămênturi formézá o chestie delicată, pe care guvernul o urmăreşte cu atenţia cuvenită.

*

(*Alegerea delegaţiunilor în reichsrath*). Precum spune „Politik“, în urma telegramei adresate de M. Sa Monarchul lui Iavorski presidentului „dreptei“, telegramă de cuprinsul, ca sè intervină pentru alegerea — delegaţiunilor încă în sĕptĕmâna expirată, în şedinţa de Sâmbătă Iavorski propuse alegerea din chestie. Şedinţa conferinţei clubului cehtiner, ce a premers acestei decisiuni, a fost fórte viforósă şi s'a invinuit ministrul-president Clary, că se furişéză la spatele Corónei ori de câte-ori nu se póte însuşi ajuta. La alegerea delegaţilor s'a procedat numai după ce s'a modificat chestia formală, că adecă propunerea sĕ se privésca ca făcută de presidentul camerei şi nu de Iavorski. —

Revistă Bisericéscă

Chestia calendarului în Rusia.

Comisiunea societăţei astronomice din Petersburg, presidată de profesorul Glasenapp şi însărcinată de a pune în acord calendarul rusesc sau Iulian cu cel Gregorian sau occidental, a luat următórele conclusiuni: este imposibil în present de a face o transformare radicală a calendarului rusesc. Greutatea cea mai mare este de a concilia calendarul în ce priveşte sĕrbătorile.

Va fi întâi necesar a pregăti poporaţia la reforma proectată; în acest scop trebue ca sĕ fie familiarisată cu noul stil, făcênd ca data sĕ se pună obligator pe tóte actele private şi publice, după ambele calendare de-odată.

*

„*Mărturisirea Ortodoxă.*“ Conform hotărîrii Sf. Sinod al României a apărut „Mărturisirea Ortodoxă“, corectată de o comisiune de P. Sf. membri şi ca ediţiune proprie a Sf. Sinod. In sesiunea de vară din anul acesta a Sf. Sinod s'a discutat fórte mult şi chestiunea retipăririi întregei Sf. Scripturi. Chestiunea retipăririi Sfintei Scripturi e de cea mai mare însemnătate şi legată cu multe greutăţi. Timpul, în care trăim, cere urgent acéstă retipărire, însĕ va trebui sĕ aşteptăm încă multă vreme, căci o asemenea lucrare nu se póte face aşa uşor.

Scrisóre din Sĕlişte

Sĕlişte, 18 Octomvrie 1899.

— *Sinod protopresbiteral.* —

Azi, Luni, la 11 óre s'a întrunit sinodul protopresbiteral estraordinar al tractului Sĕlişte. Obiectul de discuţie a fost cunoscutul cercularium Nr. 5942/899, prin care se cere pronunţarea asupra susţinerei sau desfiinţării tractului, precum şi jertfele ce le pot aduce credincioşii întru acest scop.

După-ce d-l administrator protopresbiteral Petru Juga prin cuvinte alese arată scopul acestui sinod, declară sinodul de deschis; apoi se face constituirea biroului, alegêndu-se de notar dl Ioan Bratu, iar bărbaţi de încredere d-nii: Ioachim Muntean şi Bucur Comşa.

Abzicênd dl Petru Drăghiciu — ceea-ce s'a luat cu regret la cunoscinţă, locul devenit vacant s'a întregit prin dl Dr. Nicolau Comşa. Alegerea acestuia se verifică şi dl Dr. Comşa se declară între aplause generale de membru al sinodului.

Urméză discuţia asupra cerculariului susnumit.

Din acest prilegiu d-l Dr. Comşa rosteşte un prea frumos şi românesc discurs, prin care arată importanţa cea mare ce au avut-o şi o au preoţii în viaţa poporului nostru.

Cu multe cunoştinţe de causă arată intenţiunile, ce le au avut guvernul prin introducerea legei despre salarisarea preoţilor. După ce indică şi rolul ce-'l au mirenii în constituţia bisericei nóstre, arată că urmările legei susnumite fórte uşor pot aduce cu sine desbinarea credincioşilor în clericali şi anticlericali. Lupta între acestia ar da nascere fĕtului zburdalnic numit: socialism democratic. Principiile acestuia nici decum nu pot fi folositóre bisericei nóstre naţionale.

Face apoi unele mici dar esenţiale schimbări în propunerea, ce comitetul protopresbiteral o presentéză sinodului referitor la cerculariul consistorial.

Discursul d-lui Dr. Comşa, în care este esprimată multă dragoste către biserică şi aşezămintele nóstre culturale, a făcut cea mai viuă şi mai plăcută impresiune asupra tuturor. Biserica nóstră a căştigat un zelos luptător şi apărător în D-Sa. Multor bărbaţi de ai nostri, mai ales multor tineri, D-Sa le-ar putea serví drept model de imitat.

După ce la acéstă discuţie mai iau parte membrii: I. Muntean, I. Bratu şi I. Manta, sinodul primeşte cu unanimitate propunerea făcută în comitetul protopresbiteral de d-l Ioachim Muntean cu schimbările propuse aici de D-l Dr. Comşa.

Iată întreg conclusul:

Considerând, că motivele cari au determinat pe autorităţile nóstre bisericeşti, ca cu ocasiunea arondărei în forma lor de acum a protopopiatelor din archidiecesă, sĕ înfiinţeze tractul Sèliştei, sustau încă şi azi şi pledézá cu tărie pentru susţinerea în întregime a tractului acestuia şi pe viitor;

Considerând, că pentru noi Românii este o chestiune de interes deosebit bisericesc şi cultural, ba mai mult, de esistenţă naţională chiar, ca sĕ înmulţim acele centre, în care ne putem validita mai cu înlesnire puterile, ear pe cele deja existente sĕ le susţinem şi întărim cu forţe nóuĕ;

Considerând, că opidul Sĕlişte, graţie posiţiei sale esceptional de favorabile, incunjurat de comune românesci compacte şi înfloritóre, forméză un atare centru cultural, economic şi social care 'l face sĕ fie un însemnat punct de atracţiune şi gravitaţiune, pentru întrégă „Mărginimea“ până la mari depărtări, căci posede drept de têrg bine cercetat, bancă consolidată, oficiu pretorial, judecătorie cercuală cu carte fonduară, medic cercual, farmacie, forestier cercual şi alte oficii, dar mai presus de tóte o scólă bine organisată cu 10 puteri didactice şi frumóse prospecte în viitor;

Considerând, că opidul acesta în deceniile din urmă a făcut mari şi îmbucurătóre progrese pe tóte terenele vieţii publice şi posede elementele trebuinciόse precum şi tóte condiţiunile de lipsă pentru continuarea şi promovarea acestui progres în viitor;

Considerând că este în interesul bine priceput nu numai al comunei Sĕlişte ca atare, ci şi al populaţiunei din jur, ca punctele de atingere ale aceşteia cu centrul sĕ se menţină şi pe terenul administrativ bisericesc şi şcolar;

Considerând, că protopresbiterul tractual, avêndu-'şi sediul aici, în puterea posiţiei sale onorifice şi înaltei sale chemări, va contribui în mare mĕsură la consolidarea şi întărirea forţelor intelectuale şi morale nu numai de aici, ci şi din jur în folosul binelui obştesc; — din tóte aceste considerante sinodul enunţă:

Tractul Sĕliştei se susţine şi pe viitor după organisaţiunea sa actuală cu reşedinţa protopresbiterului în Sĕlişte, ear ca mijlóce materiale de intreţinere a acesteia se consideră de suficiente emolumentele actuale, cari sunt: parochia protopresbiterală din centru, relutul de cuartir de 200 fl. din fondul protopresbiteral, pauşal de diurne (400 fl). dela bisericile din tract şi salar de 600 fl. pus în perspectivă din fondul sidocsial după cei 15 cr. de familie. Sinodul mai are firma voinţă ca la timpul sĕu şi în cas de lipsă, sĕ ridice chiar şi aceste emolumente prin contribuirile credincioşilor din tract“.

Primit acest conclus în unanimitate, presidiul de clară sinodulde încheiat.

Corespondentul.

Revistă externă

Stare de asediu în Barcelona.

În provincia Barcelona s'a declarat starea de asediu în urma multelor şi înferbântatelor demonstraţiuni făcute în contra unor noi imposite necesare la reechilibrarea budgetului. Liga pentru ocrotirea industriaşilor a fost desfiinţată, ear presa e sub domnia censurei.

*

Deschiderea Sobraniei.

În Sofia s'a deschis la 15 Octobre, cu o solemnitate deosebită, Sobrania convocată în sesiune ordinară. Discursul tronului arată, că Principele are multă speranţă că deputaţii vor da sprijin guvernului pentru a trece ţara peste acéstă epocă de greutăţi financiare şi economice, pricinuite prin construcţia noului drum de fer, a portului şi prin nereuşita agricolă.

Discursul arată apoi, că relaţiunile Bulgariei făţă de Rusia — liberatórea ei — precum şi celelalte mari puteri şi statele vecine, mai ales faţă de Turcia, au rĕmas neschimbate.

Principele consideră ca o datorie plăcută de a exprima representanţilor poporului bulgar adênca sa satisfacţie pentru primirea strălucită ce i-s'a făcut anul acesta la Viena, de Împĕratul Francisc Iosif, care a arĕtat în acest mod cea mai sinceră atenţiune pentru poporul şi suveranul bulgar.

Discursul se închee anunţând mai multe proiecte de legi.

Reuniune economică la Orăştie.

— *Convocare* —

Statutele „*Reuniunei economice în Orăştie*“, proiectată a se înfiinţa cu menirea de a promova agricultura, industria şi comerciul în părţile nóstre. aflând aprobarea înaltului ministeriu reg. de agronomie, — convoc prin acésta pe toţi acei stimaţi domni, cari se intereséză de scopurile urmărite de acéstă Reuniune, la *şedinţa constituantă*, ce va avé loc în Orăştie, în localitatea Casinei-române, *Sâmbătă în 4 Novembre st. n.*, 1899, la órele 2 după prânz.

Orăştie, la 27 Octobre 1899.

Dr. Ioan Mihu
preşed. ad hoc

*

Publicând acésta convocare, amintim totodată, că prin activarea Reuniunei economice acesteia, se realiséză o dorinţă veche a Românilor din Orăştie şi jur, grupaţi pe lângă înfloritorul institut „Ardeleana“, cari la iubileul de 10 ani al acestui institut au decis, fórte demn, ca în loc de alte parade, sĕ pună la acest dat temeiu unui fond de 5000 fl. pentru o Reuniune economică în acest ţinut. Azi fondul e deja de 3000 fl., şi se dotéză an de an cu câte 1000 fl. până va ajunge la cifra amintită. Şi eată după patru ani dela întemeerea fondului, vedem Reuniunea însaşi făcêndu-'şi întrarea în viaţă! Ii dorim dela D-zeu sporiu şi belşug în róde bune.

Precât aflăm, statutele Reuniunei sunt astfel compuse, că permit Reuniunii o întindere a activităţii sale, peste cât mai mult teren în comitatul Hunedórei. Atêrnă dela interesul ce î-'l vor arăta ómenii noştri în acele părţi, ca Reuniunea sĕ-'şi şi extindă activitatea înspre binele poporului peste tot comitatul.

NOUTĂŢI

Sfinţire de biserică. Duminecă în 17/29 Oct., s'a sĕvêrşit cu pompa cuvenită, sfinţirea bisericei nou zidite în comuna *Berches*, filie la Finteuşul-mare, (tract. Cetatea-de-pétră) Actul sfinţirei a fost condus de P. On. D. *Gregoriu Pletosu*, protoiereu onorar şi prof. gimn. în Năsĕud, ca esmisul I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit.

Despre decursul acestei frumóse festivităţi vom da raport special.

*

Inchiderea exposiţiei de póme. Duminecă s'a făcut închiderea festivă a exposiţiei, în faţa unui public ales şi numeros din loc şi comunele învecinate. Presidentul Reun. agricole, d-l prof. Comşa, prin cuvinte alese mulţumeşte publicului pentru sprijinul moral şi material dat exposiţiei şi prin acésta Reuniunei rom. de agricultură. Constatând succesele exposiţiei — succese frumóse, morale şi materiale — laudă zelul şi abnegaţiunea comitetului arangiator şi în deosebi a Dómnelor şi D-şórelor, cari în tot timpul exposiţiei au făcut tot posibilul pentru splendida reuşită. Constată faptul înveselitor, că inteliginţa şi brava ţĕrănime din comitatul Sibiiului s'a grăbit sĕ-şi trimită fructele lor, făcĕnd reuniunei mândrie, ear sieşi falā şi folos. D-l secretar al Reuniunei V. Tordăşan presentéză apoi raportul despre exponenţii, visitatorii şi premiaţii exposiţiei, din care vom aduce şi noi unele date în numĕrul viitor.

Drept încoronare a lucrărilor isprăvite, sara a avut loc o convenire socială fórte animată, împreunată cu dans, la hotelul „Impĕratul Romanilor,“ luând parte multă inteliginţă din loc.

*

Sfinţirea şcólei în Balşa. Duminecă în 17/29 Oct. a fost sfinţirea noului edificiu şcolar din marea nóstră comună *Balşa* (trac. Geógiu). Şcóla veche era o căsuţă mică, în care abia încăpeau 40—50 copii, şi cu totul necorĕspunzĕtóre menirei sale. Lângă ea aprópe de biserică, s'a zidit noul edificiu şcolar mare, impunĕtor, încăpător, cu locuinţă pentru învĕţător şi douĕ sale de prelegeri. Edificiul e de cărămidă şi pétră, coperit cu ţiglă. Privit şi asămănat cu vechea căsuţă de bârne ce se numea şi ea şcólă, aceste dóuĕ edificii representau viu trecutul şi presentul, trecutul vechiu, patriarhal, pipirnicit, şi presentul modern, arătător. La noul edificiu comuna matră Balşa cu filia Galbina, lucréză de vre-o 5 ani. Poporul fiind cam sĕrăcit şi mai întrevenind şi anii rĕi n'a putut da mai repede ajutorul necesar zidirii, şi şi acum comuna nu putea ajunge la terminarea la care a ajuns, de nu primia un ajutor de 250 fl. dela Preaveneratul Consistor archidiecesan, cu care s'a terminat în vara asta zidirea, şi s'a gătat una din cele dóuĕ sale de învĕţămênt, spre a se putea începe anul şcolar de faţă în noul edificiu.

Duminecă, după biserică, poporul a trecut în nóua şcólă, unde s'a servit sfinţirea apei şi a casei prin d-l paroch Nicolau Dămian, participênd inteligenţii din loc, învĕţătorul I. Lucăcel, clericul abs. N. Todea, popor numĕros, toţi bucurându-sĕ că pot vedea în sfîrşit şcóla predată cu anul de faţă şcolar, folosinţei.

Rĕmâne numai, ca poporul acestei comune bisericesci mari, sĕ jertféscă acum mai cu dinadins pentru a termina şi a dóua sală şi locuinţa învĕţătorului, şi a provedea salele cu băncile şi recuisitele necesare, căci cele ce azi le are, nu mai stau în armonie cu zidirea cea nóuă.

*

Dr. George Beldiman, unul dintre cei mai distinsi medici din România, fost medic primar al oraşului Bêrlad, şi în urmă transferat la spitalul judeţan din Têrgovişte, s'a sinucis în zilele trecute, luând opium. Talentatul medic, în vêrstă de abia 35 ani, suferia de o bólă incurabilă.

*

„Violarea universităţii maghiare“, Sub acest titlu aduce o fóie unguréscă din Pesta următorul cas, „tără pereche“, cum spune ea: Un tinĕr croat, cu numele *Knezda*, terminându-şi studiile la universităţi strĕine, germane, şi câştigând şi diplomă de doctor în medicină, voia sĕ fie aplicat ca profesor privat de Fisiologie la universitatea din Zagreb. Spre acest scop însĕ, conform legei mai noue, trebuia sĕ-şi nostrifice diploma câştigată în străinĕtate prin depunerea, în curs de un an, alor trei rigoróse la universitatea din Pesta. Tinĕrul s'a şi presentat în tómna anului trecut, la primul examen, şi fiindcă nu ştia unguresce, a cerut sĕ i-se permită a respunde nemţesce. Şi i-s'a dat voie. La al doilea exameu a urmat tot aşa. Şi acum era natural, ca la al treilea sĕ nu i-se facă greutăţi. Dar nu. S'a găsit un viteaz de profesor, cu numele Ajthay Sándor, care în iperzelul seu de a „cinsti legea“, a aflat cu cale a pune beţe în róte şi a opri pe bietul tinĕr dela examen (poftim consecvenţă unguréscă!), tocmai acum când numai pragul îl mai despărţea de arena vieţei, spunêndu-i, „că lui trebue sĕ-i respundă ungureşte; el nu recunóşte limba germană ca limbă oficială la universitatea unguréscă“. Şi fóia din Pesta spune, că Ajthay prin acest fapt grozav a mântuit universitatea unguréscă de o „mare ruşine“!

*

Póte fi un surdo-mut representant orăşenesc? Acéstă întrebare a venit în discuţie mai alaltăeri în representanţa oraşului Vaţ. Magistratul orăşenesc adecă a presentat o listă a celor mai maricon tribuabili ai oraşului, pe anul viitor, şi între aceia era şi un fabricant, Neumann Zsigmond, care e surdo-mut. După lungi discuţii au convenit în pĕrerea, că de vreme-ce legea numai pe anal fabeţi îi eschide dela prerogativa de a fi membrii în representanţa orăşenéscă, şi de vreme-ce Neumann nu e analfabet, — acela póte fi representant orăşenesc. Dealtfel în acéstă afacere se va cere probabil opinia judecătoriei administrative.

*

Daruri casei Domnului. Pentru biserica nóstră din *Totoiu* (tract. Alba-Iulia) a binevoit a dărui: Ioan Bogdan neguţător, câteva icóne în preţ de 24 fl., Chifor Bogdan l. Marian ctitor, o icónă cu 12 fl., George Pleşa din Limba, suma de 12 fl., Ioan Moldovan, oficial în pensiune, un potir din argint de China, cu preţul de 15 fl., tot dênsul a dăruit bisericei 100 ferdele cucuruz în bóbe, cu scopul ca acelea în 10 ani sĕ se fructifice, şi apoi sĕ se zugrăvéscă frontariul bisericei.

Evlavioşilor creştini le aducem mulţumită şi pe acéstă cale, şi rugăm pe bunul D-zeu sĕ le lungiască firul vieţei, ca sĕ mai pótă face astfel de fapte plăcute lui Dumnezeu.

Totoiu, 16 Oct. v. 1899.

Andreiu Patachi
adm. paroch.

*

Emigrarea Ruşilor din Tulcea. Se dă ca sigură scirea — zice „Drapelul — că douĕ mii de Ruşi din judeţul Tulcea au cerut protecţia imperului rusesc spre a putea părăsi acest judeţ ca, sĕ se stabiléscă în Basarabia.

*

Anul sacru. Anul viitor pentru lumea papistaşă e an iubilar. E o tradiţie veche în biserica papistaşă, ca tot al cincizecilea an sĕ se ţină ca an sacru. Papa Leo XIII încă în Maiu a esmis o bulă, prin care ordonéză, ca acest an iubilar sĕ se încépă în ajunul Crăciunului din acest an şi sĕ se termine în ziua Crăciunului anului următor. In tot timpul acesta în biserica Sf. Petru din Roma stă deschisă aşa numita „uşă sfântă“, care de altfel totdeuna e închisă.

*

Minele din Baia-Mare în întreprindere englezéscă. Pentru exploatarea minelor de aur din Baia-Mare (comit. Satmar) s'a înfiinţat — precum se vesteşte — o nóuă societate pe acţii, în Londra, cu un capital de 250,000 fl. Acéstă întreprindere va avé o filială în Budapesta, care va conduce de aci lucrările minelor.

*

Export de rîmători din România în Italia. In urma intervenţiei mai multor crescĕtori de rîmători, Consulatul italian din Galaţi, a cerut lămuriri la Roma în privinţa permisiunei exportului de rîmători din România. Rĕspunsul a fost afirmativ. In urma acestui rĕspuns, o casă din Galaţi, Verona şi fii, au cumpĕrat 500 rîmători de pe o moşie a M. S. Regelui Carol, spre a-i exporta în Italia. Aceeaşi casă face actualmente cumpĕrări de rîmători din Oltenia şi în special dela T.-Severin şi Craiova

*

Andree declarat mort! Se vesteşte din Cristiania, că guvernul şved a publicat concurs pentru postul de inginer primar la oficiul de privilegiatură, care post fusese reservat pentru Andrée. In concurs se spune, că de vreme-ce Andrée deja de 2 ani nu mai dă semne de viaţă, nu e nădejde sĕ se re'ntórcă. — Prin acésta, va sĕ zică, Svedia a declarat mort pe marele ei fiiu.

*

Krach în Africa-Sudică. Urmarea firéscă a resboielor: crisa financiară şi economică deja se arată în Africa-Sudică. In Transwaal s'a sistat ori-ce comunicaţie comercială. Comersanţii încă au încetat cu plăţile. Emigrările ce se perondéză zilnic, panica grozavă ce domneşte între locuitori, a produs desastre enorme în viaţa comercială. Dovadă despre asta sunt şi bancrutele trecuente ce urméză una după alta. In zilele din urmă vr'o 24 de firme au însinuat faliment.

*

O eróre de socótă fatală. In zilele acestea s'a sinucis în Sarkad, o tinerā copilă cu numele Pataky Roza, aplicată la oficiul postal de acolo. Pricina acestui pas a fost, că biata copilă n'a putut da samă înaintea oficialului postal despre suma de 1010 fl. In urmă s'a dovedit că o fatală eróre de adaugere era la mijloc; în casă nu lipsia nimic.

*

Mărcile postale ruse în Finlanda Senatul din Viborg a respins ordonanţa ministrului de interne rus, cu privire la întroducerea mărcilor postale ruseşti în Finlanda, declarând, că acéstă mĕsură este o violare a drepturilor autonome garantate. Guvernatorul general a declarat, că acéstă hotărîre a Senatului este în contradicţie cu legea prin care Senatul a recunoscut la 1890 manifestul Ţarului asupra poştelor.

*

Osîndită la ştreang. Tribunalul din Becicherecul mare a osîndit mai alaltăeri la mórte prin ştreang pe o femee de acolo, fosta soţie a unui Petru Maniu, acusată fiind că a pus la cale uciderea bărbatului sĕu, pentru ca sĕ pótă trăi în tihnă cu amantul. Faptul s'a adeverit, şi mercenarii ucigaşi încă eu fost dejucaţi: unul Moise Lupu, la 12 ani, ear celalalt, Cibu, la 8 ani temniţă.

Notiţă literară.

A apărut:

Calendarul de pre a. 1900, tipografia diecesană Arad, care cuprinde pelângă datele obicinuite calendaristice, şematismul special al diecesei Aradului, chestii de economie; parte literară, în frunte cu o scurtă dare de sémă despre activitatea Emin. Sale Metropolitului nostru *Ioan* ca episcop al Aradului, urméză alte piese literare, date din meteorologie etc. Preţul e 30 cr.

VARIETĂŢI

(*Morminte de-ale milionarilor.*) Milionarii americani, cari întrebuinţéză atâta fantazie bolnavă în a cheltui miliónele lor numeróse, au găsit acum un nou mijloc de a lăsa după mórte o idee de bogăţiile ce au avut în viaţă. Ast-fel, un ziar american aduce ştirea, că mormêntul unui bogătaş de aceştia, a costat 750,000 fr. Treptele care conduc în cavou, sunt dintr'o singură bucată de marmoră; întregul mormênt e zidit din granitul cel mai fin ce póte exista, eară înăuntru e un altar din marmoră albă şi aur.

*

(O statistică ciudată). Invĕţaţii americani nu uită nici o dată a da la lumină câte o statistică ciudată. Astfel nu de mult, o asemenea statistică spune, că în timp de un an, un om vorbeşte 11.800.000 cuvinte, împarte 1200 strîngeri de mâni, ridică pleópele de 94.600.000 ori.

După o altă socotélă în timp de 70 ani, 24 ani ocupă numai somnul, 11 ani şi 8 luni recreaţii, 5 ani şi 10 luni masa, 5 ani şi 10 luni mersul, 5 ani şi 11 luni îmbrăcatul, 1 an şi 2 luni, timp perdut.

*

(*O întrebare grea*) — Ei, Ghiţă, tu mĕ molestezi prea mult cu întrebările tale. Una încă îmi mai poţi pune, apoi basta.

— Bine, tată!

— Şi ce-ai vrea sĕ mai ştii?

— Aş vrea, tatică, sĕ ştiu- de ce bólă a murit Marea-Mórtă?...

*

(*Intre douĕ servitóre*):

— Ce ai face tu, Suzano, dacă domnul ţi-ar da douĕ-zeci de lei şi te-ar întreba ceva despre coconiţa?

— I-aşi spune adevĕrul.

— Dar dacă 'ţi-ar da patru-zeci?

— Aşi mai adăoga ceva de la mine.

Nr. 7784.Plen. 1899 [225] 1—3

CONCURS

In scopul conferirei stipendiilor şi ajutórelor, ce se votéză pe anul 1900 din fundaţiunea „Andronic“:

I. Pentru învĕţăcei de ori-ce meserie;

II. Pentru sodali, deveniţi de atari în decursul anului 1899;

III. Pentru sodali, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor, au dat dovezi despre desteritatea lor pentru de a putea deveni măiestri, prin acésta se escrie **concurs** pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutóre şi stipendii au sĕ producă în general:

1. carte de botez,

2. atestat dela comună despre averea proprie, ori a părinţilor,

3. atestat familiar dela parochul locului, despre familia părinţilor concurentului, ori — fiind el căsătorit — despre familia sa, avênd a se indica în acest atestat, câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetéză scóla şi câţi mai sunt la meserii.

Concurenţii pot fi numai **români ortodocşi, născuţi în archidiecesa Transilvaniei**.

In special mai au sĕ dovedéscă:

I. Invĕţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţei;

b) că au cercetat scóla poporală, ori altă scólă superióră;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură ori magistrat);

d) adeverinţă dela măestru despre sporul ce-l arată în meserie şi despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în origine sau în copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învĕţăcei în anul 1899, ceea-ce vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XVII. din 1884 § 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţumitor, ceea-ce vor dovedi ori cu cartea de lucru, ori cu adeverinţă dela măestrul.

c) Cei-ce vor dovedi, că sunt membrii ai unei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi, vor avé preferinţă.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiuni de a deveni măestri:

a) sĕ aibă certificatul de măestru;

b) sĕ fie lucrat cel puţin 6 ani fără intrerupere, ca calfă, ceea-ce vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţa dela măestrii, la cari au lucrat.

c) In cerere sĕ se arete anume locul unde voesc sĕ se aşeze ca măestri, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) sĕ dovedéscă cu atestat dela oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră şi sunt crestini buni şi morali.

Dela toţi concurenţii se recere, *ca cererile sĕ fie scrise şi subscrise de mâna lor proprie,* adresate Consistoriului archidiecesan greco-oriental în Sibiiu, şi sĕ le înainteze pân' la **31 Decembre 1899** stilul vechiu.

Acei concurenţi, cu óre-cari studii gimnasiale, cari se vor aplica la sculptură în lemn, bărdăşit şi la zidărit, sau vor fi aplicaţi deja ca învĕţăcei ori sodali la aceste meserii şi cei din urmă vor sĕ se perfecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari se póte câştiga pracsa recerută, — *vor fi consideraţi cu ajutóre mai mărişóre.*

Cererile neinstruite în regulă şi cele înaintate după termin nu se vor lua în considerare.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. **Il. Puşcariu**
archim., vicar archiep.

Dr. Elie Cristea
secretariu cons.

Nr. 363/1899 [222] 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Belini în protopresbiteratul Treiscaunelor, se publică prin acésta concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma anuală de 483 fl. 45 cr., salariu sigur, ce se solveşte în bani de fiecare familiă în urma sistemisărei nouĕ.

Informaţiuni mai detailate se obţin dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică.

Breţcu (Bereczk), 3 Octobre, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofeanu
protopresbiter

Nr. 391/1899. [223] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a II. Dobolii-de-jos, protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în şedinţa comitetului parochial din 22 August a. c. în sumă de 606 fl. v. a., din care 439 fl. se solvesc pe lângă cuitanţă de către epitropia parochială în bani gata în tot anul la 1 Octobre, ear restul îl formézä venitele stolare şi porţiunea canonică.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii a reflecta la acest post, au a-şi aşterne în termin deschis suplicile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre, şi a se presenta în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre fi cunoscuţi înaintea poporului.

Breţcu, 30 Septembre, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofeanu
protopresbiter

Nr. 286/1899 [221] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de capelan sistemisat în parochia Măgura, cu filia Jeledinţi, din protopresbiteratul Orĕştiei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din venitele parochiei, care este de clasa a III-a.

Ceice doresc a ocupa postul acesta, sunt avisaţi a-şi aşterne cererile concursuale, înstruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Orĕştie, 6 Octobre, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Orĕştiei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Domşa
protopresbiter

Sz. 7869/1899. [220] 3—3

Pályázat

Resinár községben rendszeresített segédjegyzői állás betöltése czéljából pályázat nyittatik és felhivatnak a pályázni kivánók, miszerint kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi november hó 25-ig alólirottnál adják be.

Ezen állással egybekötött illetmények:

1. fizetés . . . . 400 frt.
2. lakpénz . . . 30 frt.
3. tüzifa-átalány . 20 frt.

Nagy-Szeben, 1899, évi oktober hó 19-én.

A járási főszolgabiró

Fabritius.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu** se póte procura:

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truţa.*
Broş. à 50 cr.

CONCURS.

La **„Cassa de păstrare (reuniune)“ în Sĕlişte**, se deschide concurs pentru **un post nou sistemisat de comptabil.**

Emolumentele sunt:

1. Salar de 1200 coróne.
2. Parte din tantiemă.
3. Drept la cuincuenale; şi
4. Drept la fondul de pensiune al funcţionarilor.

Dela reflectanţi se cere sĕ fie absolvat vre-o scólă superióră ori academică de comerciu, şi sĕ dovedéscă o praxă de cel puţin un an.

Instituirea se face până la proxima adunare generală ordinară în mod provisor.

Cererile sunt a se înainta subsemnatei Direcţiuni până în 15 Novembre, 1899.

Sĕlişte, în 27 Octombre, 1899.

Direcţiunea „Cassei de păstrare (reuniune)“:

Dr. Nicolae Calefariu m. p.
preşedinte.

C. Herţia m. p.
prim-comptabil

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 75 cr.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat florini 1.—

Din tainele vieţii,
novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 1 fl.

Din vremuri apuse,
de
Judita Secula născută **Truţa.**
Broş. à 50 cr.

In *Tipografia* şi *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă
de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial
Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.
Preţul broş. fl 1.20, pentru România 3 franci.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

[218] 3—10

Albumină nutritóre.

1 kg. Tropon are acelaş efect la nutrire, ca 5 kg. carne de vită de cea mai bună calitate sau 180—200 óuĕ. Troponul în corp se preface direct în sânge şi muschi, fără sĕ producă grăsime. Troponul are deci ca urmare — consumându-se regulat — o însemnată întărire a corpului atât la ómeni sănĕtoşi, cât şi la cei bolnavi, şi se póte adauge în ori-ce mâncare, fără ca prin acésta sĕ se altereze gustul. Pe lângă preţul lui de tot moderat se póte procura de ori-cine prin farmacii şi drogherii.

Fabricele de Tropon, Mülheim-Rhein.

Agentura gener. pentru Austro-Ungaria:
M. Winckler, Viena 5, Wienstr. 55.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,
cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Preţul 30 cr.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 112 Sibiiu, Joi, 21 Octobre v. (2 Novembre n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferenţa din Sibiiu.

Discursul

rostit la deschiderea conferenţei învĕţătoresci din Sibiiu, în 14/26 Oct. c., de comisariul consistorial d-l Dr. Vasile Bologa.

Excelenţia Vóstră, Înalt Preasfinţite Domnule Archiepiscop şi Metropolit!

În sensul prescriselor Statutului organic al bisericei nóstre, învĕţătorii dela şcólele nóstre ne întrunim an de an în conferenţe învĕţătoresci, cum suntem întruniţi şi noi de present, ca sĕ ne consultăm asupra diferitelor trebuinţe, ce se simt pentru asigurarea progresului şcólelor nóstre. Şi e negrăită bucuria ce străbate inimile nóstre, când dat ne este la acest lucru salutar, sĕ întimpinăm în mij locul nostru modest înalta presenţă a Excelenţiei Vóstre, Părintele şi Conducĕtorul nostru binevoitor. O intimă mândrie şi curaj încinge sufletul nostru, când vedem acest interes cald pentru munca culturală, ce noi chemaţi suntem a sĕvêrşí în sinul poporului de sub toiagul de păstorire a Excelenţiei Vóstre.

E scris în cartea vieţii popórelor, ca sórtea lor sĕ fie legată de bărbaţii aleşi şi distinşi, ce Provedinţa le-a trimis. Pentru-că asemenea bărbaţi sunt adevĕrata glorie a unei naţiuni şi lor se datoresce ori-ce progres, ce se realiséză în diferiţii rami ai civilisaţiunei.

Excelenţia Vóstră destinat dela Provedinţă pentru acest rol însèmnat, ne socotim fericiţi când putem sĕ aducem nemijlocit omagiul nostru de fiască supunere şi sĕ încredinţăm pe Excelenţia Vóstră, că cu nestrămutată credinţă vom adauge modestele nóstre puteri la măréţa operă de educaţie religiósă morală a poporului nostru, ce e preocupaţia părintéscă a Înalt Prea Sfinţiei Vóstre.

Rugând deci archieréscа binecuvêntare asupra lucrărilor nóstre, urăm Excelenţiei Vóstre ani mulţi şi fericiţi şi mulţămim cu veneraţiune pentru distincţia ce ni se face.

Cu înaltă permisiune, vom trece apoi la propriile agende oficiale.

*

Onoraţilor Domni Invĕţători! Stimaţi Colegi!

Nu există un singur muncitor sîrguincios, care în munca sa de tóte zilele, fie în ogorul moştenit dela părinţi, fie în atelierul seu, sĕ nu cugete şi sĕ nu chibzue, cum sĕ găséscă căi şi mijlóce mai îndemânatice, pentru asigurarea şi înmulţirea agonisinţei sale.

Tot aşa, Dlor, nu se va găsí un singur învĕţător între noi, devotat chemării sale, care sĕ nu se călăuzască în activitatea sa de acea nisuinţă bărbătéscă, cu atât mai vêrtos, că în educaţiune nu avem de a face numai cu legile ştiinţelor materiei, ci dóră mai mult încă cu cele ale spiritului.

In urmare, îndoită ostenélă şi îndoită încordare e partea vieţii nóstre pe pămênt, pentru-că singur studiul privitor la legile ştiinţelor materiei reclamă şi absórbe tótă puterea şi atenţia individului. Ce vom zice însĕ, când la acésta se adauge ca o condiţie sine qua non şí studiul cel atât de dificil şi subtil cu privire la psicho-fisica omului, la tainele vieţei nóstre sufletesci?

Unde vom găsi dară un razăm sigur, ca sĕ nu rătăcim în cariera nóstră? Respunsul la acéstă întrebare e cuprins în cele deja amintite, adecă: razăm aflăm în studiul ştiinţelor naturale şi în studiul psichologiei popórelor.

In ştiinţele naturale, pentru-că cu ajutorul acestora putem face istoricul omului cu privire la desvoltarea organică, dela începutul apariţiei lui pe pămênt până în zilele nóstre; în psichologie, pentru-că basa educaţiunei nu póte fi alta decât studiul psichologiei popórelor, prin care putem dobândi acele legi positive, ce ilustréză desvoltarea intelectuală a omului, viaţa nóstră sufletéscă.

Constatat acest adevĕr, sĕ ne ţărmurim la poporul nostru şi sĕ căutăm, unde se manifestă actele vieţei sale sufletesci, ca sĕ le putem studia şi fixa drept busolă în cariera nóstră? Şi, încât putem noi observa astăzi, trebue se recunóscem, că viaţa sufletéscă a poporului român din patria nóstră se manifestă aprópe exclusiv numai în biserica sa naţională şi în şcóla acesteia, apoi în cele câteva societăţi culturale, ce le avem, cum e: Asociaţiunea pentru cultura poporului român şi Societatea pentru crearea unui fond de teatru român. Incolo cu durere trebue sĕ constatăm, că d. e. în viaţa de stat şi alte asemenea, forţele intelectuale şi morale ale poporului nostru nu se manifestă cu destul interes, nici cu destulă putere şi tărie efectivă.

Avem deci sĕ culegem tóte nuanţele, tóte calităţile, în cari se manifestă viéţa sufletéscă a poporului nostru, pe amintitele terene. Pentru-că sinteza acelora ne dă acea unitate de idei şi sentimente, ce noi cu alte cuvinte numim: idealul nostru naţional, în care se cuprinde acel capital intelectual şi moral, ce noi învĕţătorii avem sĕ sădim şi sĕ înrădăcinăm în inima tinerimei, a cărei crescere ni s'a încredinţat.

Şi pentru-ca sĕ fiu mai explicit şi dacă se póte de folos practic, adaug, că în idealul nostru naţional se cuprinde însăşi firea nóstră, însuşi caracterul nostru, adecă însuşirile şi bune şi rele ale neamului nostru, cărora se datoresce tot ce avem noi ca popor, ca naţiune. Caracterul prin urmare, bariera cea nestrăbătută dintre popor şi popor, e nota esenţială în viaţa sufletéscă a unui neam, care împrejurare hotăresce sĕ fie mai important şi decât inteliginţa, ceea-ce altcum observăm noi zilnic şi la indivizii singuratici.

Calităţile inteliginţei se schimbă, se modifică cu uşurinţă, caracterul însĕ cu greu şi numai cu încetul, în timpuri fórte îndelungate. Pe acésta se baséză justa aserţiune a istoriei, că caracterele ear nu savanţii hotăresc sórtea popórelor în vremuri de grea cumpănă.

Cunoscênd acésta, vom înţelege, pentru ce şcóla engleză, caută mai întâi sĕ cultive caracterul şi pe urmă numai îngrijesce de desvoltarea inteliginţei.

E timpul suprem sĕ fim şi noi odată mai practici, sĕ remânem pelângă ale nóstre, pelângă firea nóstră, pelângă caracterul nostru, şi cunoscêndu-ne mai bine, sĕ nisuim a schimba încetul cu încetul relele nóstre deprinderi şi sĕ le înlocuim cu altele bune, prin mediul unei educaţiuni sănĕtóse. Căcí sĕ nu scăpăm din vedere observarea unui vrednic autor român pe terenul literaturei nóstre didactice, când zice:

*„Dintre tóte învinuirile, ce ni-se impută, una este fórte temeinică, că nu suntem destul de practici şi acésta forméză o mare greşală în economia unui popor. Imitând pe străini nu observăm nevoile nóstre, ear teoria şi maimuţăria ne sdrobesc". *)*

Acésta alusiune pe noi ne póte priví mai întâi, pentru că noi suntem cei mai copleşiţi de năvala şi de influinţa străinismului.

Înţelepciunea ne dictéză deci, sĕ vedem de nevoile nóstre, pentru-că nu degiaba zice Românul, că nevoia este învĕţătorul cel mai bun. Sĕ urmăm poveţei sale. Sĕ nu ne frămêntăm şi sĕ nu ne perdem în nesfîrşite analise de noţiuni abstracte, ce nu cadréză cu feliul de gândire a Românului. Sĕ căutăm la trebuinţele practice şi sĕ facem din şcólă o mică lume reală, un micro-cosmos, care sĕ-şi găsască adevĕrata sa continuitate în largul lumii reale, în macro-cosmos. Astfel sĕ nu mai fie o nepotrivire între şcólă şi viaţă. Deóre-ce pedagogia modernă nu admite ca una sĕ fie şcóla şi alta viaţa. Din contră pretinde, ca idealul vieţii sĕ se afle deja în şcólă, în care trebue sĕ ne pregătim pentru viitor.

În vederea acesteia sĕ nu îngrămădim materiile de învĕţământ, drept un surmenagiu pentru tinerime, ci sĕ facem din ele un simplu material de judecată, ca sĕ nu cădem în erórea de a crede, că nu învĕţămêntul ar fi făcut pentru elevi, ci elevii pentru învĕţămênt, cum se întêmplă adese-ori.

În sfîrşit, pe lângă tóte acestea, sĕ nu uităm, că coróna învĕţămêntului o forméză şcóla sentimentului naţional. Pentru-că astăzi trăim într'un timp, când ori-ce pornire nobilă, ori-ce îndemn salutar, mânecă de-adreptul din sentimentul naţional, care este pârghia, ce ţine în strînsă legătură, închiagă şi întăreşte popórele şi naţiunile.

Accentuez acestea pentru-că ştiu, că ele resunet adênc află în inimile D-vóstre, pioni ai culturei, şi doresc dela bunul D-zeu

---

*) I. Clinciu: „Consideraţiuni istorice asupra evoluţiunei popórelor şi aplicaţiunea lor la naţiunea nóstră". Bucuresci. 1899.

FOIŢA

Sava Popovici

(Urmare)

In ziua următóre, de cu nópte ne-au transportat spre Milano, unde am fost tot aşa de rĕu primiţi ca şi în Brescia, cu acea deosebire, că pecând în Brescia nu aveam pe nimenea care sĕ ne sprijinéscă, pe atunci aici aveam un comandant francez, care ne-a sprijinit în tot locul cu o nespusă căldură şi iubire.

In Milano aşteptarăm până se concentrară tóte transpórtele în castel, apoi ne expedară, pe carul de foc, mai departe spre Genua. In Milano am avut compătimitori de ajuns şi cu deosebire eu, ca anul care am petrecut 2 şi $^1/_2$ ani în garnisóna de aici, fără ca sĕ fiu vătămat nici pe cea mai nesocotită creatură italiană, în cea mai deschilinită onóre; dar acum ca cel căzut între tâlhari, eram mulţumit a căpăta pentru 2 centesi un păhar de apă rece. Dintre toţi compătimitorii din Milano, mĕ cercetă şi se îndură mai mult avutul patron de casă, un tapeţier, gratificându-mi 2 fl. şi o cămaşe ... Injosirea era mare, dar lipsa şi mai mare.

In 2 Iuliu, pornirăm din Milano şi ajunserăm de timpuriu la Novara, unde aşteptarăm 4 óre până se strecurară trăsurile cu transpórtele militare, aparatele de bombardare şi feliurite maşini pe séma cetăţilor din regatul veneţian.

Cetatea întrégă eşise ca la nişte comedii, ca sĕ ne vadă şi cu acésta ocasiune sĕ-'şi verse veninul asupra nóstră.

După-ce ne auzirăm şi aici tóte înjositórele batjocuri, călătorirăm mai departe.

In Mortara ajunserăm nóptea. Aici ne întimpinară cu feliurite fluierături din musica pisicilor. Diminéţa ajunserăm în Alexandria. Aici nu voiră Piemontenii a ne da dejun, până ce nu veni un căpitan francez, care cerù pe socotéla lui şi astfel mâncarăm şi beurăm fără ca sĕ plătim ceva, ear la urmă nobilul căpitan cuità el pe o hârtie întreg contul făcut. Tot aici în Alexandria se deschilinirä ficiorii în dóuĕ părţi, ungurii şi italienii fură transportaţi la Turin, eară nemţii şi slavii călătoriau cu noi românii la Genua. Aici numai atâta aşteptarăm în casa comunală, până ce ne scriseră numele şi generaţia, apoi ne îmbarcară şi ne trimiseră în Golf, pe vaporul „Caferioli" o parte, ear altă parte pe alt vapor. Trei zile aşteptarăm în Golful cel romantic în priveliştile sale. De noi nu se mai îngrijia nimenea. Inzadar strigam întrebând: „Dar cu noi, fii ai păcii şi ai iubirii comune, ce sĕ fie? Şi noi avem sĕ mergem în Spaniolia ori Algiria?" La urmă ne rĕspunse un general: „Miilor de ómeni, cu cari numai voi vĕ puteţi înţelege, încă le trebue un dascăl şi un părínte"!

Uşor era a porunci, dar amar ne era nóuă a zice patriei un adio!..

Sórele încă nu rĕsărise şi glasul marinarilor, trăgênd anghierele ne vestea o călĕtorie lungă pe marea mediterană şi inimile sdrobite de cugetări abia mai puteau geme în desele oftări.

Milióne de adio din ambele vapóre se îndreptară spre patrie şi némuri, crezênd despărţirea pentru totdeauna!

In 5 Julie părăsirăm golful Genuei şi călătorirăm cu inimile sfâşiate 2 zile şi o nópte, avênd un vapor nu prea de laudă. A 2-a zi aruncară anghirele în golful dela Toulon, ear noi îmbrăcându-ne am tras la uscat şi am fost povăţuiţi, mai întâiu în castel, apoi la gendărmărie, unde am subscris revers de parolă şi am primit o gratificaţie de 100 franci, ear după acésta am mers liberi şi ne încuartirarăm în cetate.

Eu eram dea-pururea bolnăvicios dela ziua cea dintâiu a călĕtoriei pe mare. Séra mĕ odichnii pe aşternut, ce nu vĕzusem de mai multe luni.

In ziua următóre mĕ ridicai şi mersei la ospital, de-'mi vĕzui bolnavii răniţi şi prinşi încă dela Monte-Belo şi Magenta, apoi îmi mai cumpărai câte ceva, de ce aveam mai neapărată trebuinţă, dară fórte chivernisând dinarii. După prânz căpătarăm aviso, că la órele 6 séra sĕ ne aflăm la strada de fier, ca sĕ ne expedeze la Marseille, fiindu-le transportarea pe uscat cu mult mai eftină ca cu vaporul pe mare. Óra hotărîtă bătea, şi noi numĕram 6 óre, dar 3 dintre subalterni lipsiau şi aceşti 3 oficeri se credeau de deserteuri. A trebuit deci sĕ se schimbe întreg planul de călĕtorie; în loc sĕ plecăm la $^1/_2$ 7, pornirăm la 8 óre séra, cu vaporul, şi sosirăm la 3/4 pe 10 nóptea în un oraş, fără a vedea cetatea. Fuserăm povĕţuiţi deadreptul în vaporul Bizantino, unde nu aflarăm nici apă de beut, decum altceva. Nóptea întrégă o petrecură oficerii înjurând şi sfărmêndu-se de nĕcaz, căci ne aduse eară pe corabie în golful cel puturos şi nesănătos. Vre-o câţi-va se duseră în cetate unde cinară, apoi se re'ntorseră şi petrecură tótă nóptea în zisa corabie, tocmită ca un cuartir sau casarmă militară provisorie.

(Va urma.)

deplina lor isbândă pentru înflorirea şcólei române şi pentru înălţarea poporului român.

Cu acestea declar deschisă sesiunea actuală a conferenţei nóstre învĕţătoreşti, în sensul mandatului onorific ce am, şi Vĕ zic din inimă: bine a-ţi venit!

*

După discursul de deschidere al comisarului consistorial, însoţit de repeţitele urale ale membrilor conferenţei, Excelenţia Sa împărtăşind archieréscă sa binecuvêntare a adresat învĕţătorilor căldurósele sale poveţe părinteşti cam în următórele:

Iubiţilor Fii sufletesci!

Folosesc cu plăcere acéstă ocasiune rară, când ve vĕd întruniţi în numĕr aşa frumos, sĕ vĕ dau şi eu puţine învĕţături, culese din experinţa vieţii mele.

Formăm împreună o familie mare şi numerósă, ce se numesce: poporul nostru iubit şi credincios. Şi începênd dela mine, cu mic cu mare, tinĕr şi bĕtrân, suntem legaţi de sórtea acestui popor, pururea credincios patriei şi tronului, limbei şi credinţei sale străbune. Şi precum va fi sórtea lui, aşa va fi şi sórtea nóstră.

Sĕ nu uitaţi acésta, Iubiţilor Fii sufleteşti, că poporul nostru jertfesce neasămănat de mult pentru susţinerea şcólelor nóstre, pentru creşterea tinerimei nóstre. Ear dela noi atêrnă, şi cu deosebire dela voi, învĕţătorii poporului, ca acea sudóre scumpă a poporului nostru sĕ nu se risipéscă în deşert ci bogat sĕ rodéscă înmulţind talanţii, ce nóuĕ dela Tatăl s'au încredinţat.

In acéstă sfântă lucrare, Dumnezeu sĕ binecuvinte paşii vostri, sĕ vĕ întăréscă şi lungéscă zilele vieţii, pentru binele şi prosperarea poporului nostru credincios!

Cuvintele archieresci au fost acoperite de însufleţitele urale ale celor presenţi.

Cu acésta s'a terminat deschiderea, urmând la ordinea zilei punctele programei.

Conform acesteia se procede la alegerea şi constituirea biroului conferenţei.

Se aleg 2 notari: d-nii Aleman Galea şi Candid Popa, ear verificători d-nii Toma Jóndrea şi Lazar Negrilă.

Se ceteşce apoi apelul nominal şi se constată, că sunt presenţi 84 membri din 109, şi anume:

a) din protopopiatul Sibiiului presenţi: 38, absenţi: 7;

b) din protopopiatul Seliştei presenţi: 23, absenţi: 7;

c) din protopopiatul Avrigului presenţi: 23, absenţi: 11.

Total presenţi: 84, absenţi: 25 membri, dintre cari unii scuzaţi.

Se presentă Instrucţiunea pentru conducerea conferenţelor învĕţătoresci în archidiecesa nóstră. Acésta, fiind publicată la timpul seu în organul archidiecesei „Telegraful Roman", se consideră cetită şi se ia spre ştire.

Urméză la ordinea zilei presentarea elaboratelor menite a-se desbate în şedinţele conferenţei.

In legătură cu acest punct, dl D. Lăpădat, directorul şcólei din Selişte, anunţă, că dênsul a fost încredinţat în conferenţa din an. tr. cu dóue elaborate, anume:

a) Care este cel mai bun metod pentru a desvolta în şcolari simţul religios moral? şi

b) Observări asupra planului de învĕţămênt, etc.

Dar i-s-a dat latitudine sĕ useze în acel scop de sucursul colegilor sĕi din corpul didactic, ce conduce. In urma acesteia, tema I. privitóre la studiul religiunii a încredinţat'o colegului seu: dl D. Mosora, înv. în Selişte.

Conferenţa ia spre ştire cele comunicate, ear dl Mosora presentă elaboratul, care la dorinta generală a conferenţei, inmediat se şi cetesce.

Elaboratul e lucrat cu multă pricepere, şi se ascultă cu viuă mulţumire. Autorul e resplătit cu însufleţire şi recunoscinţă.

Dl Mosora în tractatul seu, înainte de a întra în medias res, pune următórele 4 întrebări:

a) Care este însemnătatea simţului religios-moral pentru omenime în general?

b) Care este însĕmnătatea simţului religios-moral pentru poporul nostru român?

c) In ce mĕsură a fost desvoltat simţul religios-moral în trecut şi în ce mĕsură se află azi desvoltat la poporul nostru?

d) Dacă a scăzut simţul religios-moral la poporul nostru, cari sunt causele principale ale acestei scăderi?

Şi dupá-ce deslégă întrebările acestea cu temeiu, cu pricepere şi deplin convingĕtor, trece apoi şi arată căile, metodul şi mijlócele, ce-i stau învĕţătorului la disposiţie pentru deşteptarea şi întărirea simţului religiosităţii. Intre acele mijlóce recomandă următórele: studiul religiunei, ca primul între obiectele de învĕţămênt; metod bun şi anume metodul intuitiv direct şi indirect; exemplele ce-l impresionéză pe copil şi în special exemplul învĕţătorului; istoriórele de cuprins moral; observarea naturei; rugăciunea şi cântarea; explicarea momentelor mai însemnate din serviciul divin; festivităţile şcolare şi disciplina în şcólă.

Şi ceea-ce înalţă mult valórea acestui operat, e că la fine autorul face şi o schiţare sistematică a întregului material de învĕţămênt, ce e a-se preda din studiul religiunii în cele şése clase ale şcólei poporale.

După cetirea acestui elaborat Exelenţia Sa I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit dă expresiune deplinei Sale mulţămiri cu tractatul desfăşurat şi felicitând pe tinerul autor, părăsesce conferenţa între viile aclamări ale membrilor presenţi.

Conferenţa a luat spre plăcută stire cele desfăşurate în operatul dlui Mosora şi l-a dat în referată pentru una din şedinţele proxime, dlui Solomon Făgărăşan, preot şi învĕţător în Drăguş.

In legătură cu acésta comisariul consistorial accentuează cu satisfacţie îmbucurătorul fapt, că cercul conferenţei nóstre a câştigat un membru atât de valoros în persóna dlui D. Mosora. Deóre-ce dsa anul trecut a făcut parte cu aceeaşi rîvnă şi demnitate în conferenţa înv. din cercul Devei. Prin împrejurarea însĕ, că actele conferenţelor din anul trecut s-'au publicat din întréga archidiecesă, i-s-a dat putinţa, ca pelângă studiul seu aprofundat sĕ unéscă în munca sa valorósă sentimentul nostru comun, dovedindu-se totodată, că pentru folosul real al învĕţămêntului nostru, numai în instituţiunile bisericei nóstre, create şi asigurate prin Statutul organic, ne putem validita spontan şi în perfectă armonie: unul pentru toţi şi toţi pentru unul. — Binecuvêntată sĕ fie memoria întemeetoriului acestei instituţiuni salutare!

S-au presentat încă următórele elaborate:

a) Premiile în şcólă, de dl T. Măhăra, şi

b) Observări asupra planului de învĕţămênt, etc. de dl D. Lăpădat.

Cetirea acestora s-'a amânat pe şedinţele proxime.

Cu acestea şedinţa I. s-a încheiat la 1 óră d. a. anunţându-se proxima şedinţă pe Vineri, în 15/27 Oct. c. la 8 óre a. m.

(Va urma).

Convocarea delegaţiunilor. După cum anunţă o telegramă din Viena, patenta imperială despre convocarea delegaţiunilor se va publica astăzi. Terminul convocării ar fi pe 23 Novembre.

Revistă internă

(*Şedinţa dela 30 Oct. a parlamentului maghiar.*) Ministrul de finanţe Lukács presintă proiectul-îndemniti pe primele 4 luni ale a. 1900, avênd a se refera asupra lui în şedinţa proximă. Barabás Béla a interpelat pe ministrul-president în causa scandalurilor ivite mai nou la controlele reserviştilor, unde au fost pedepsiţi mai mulţi inşi, cari n'au rĕspuns „hier", ci în altă limbă. In special a adus causa unui reservist român Todor Păcurar, care la controla militară din Arad a rĕspuns porunceşte! Din causa acésta a fost închis, legat şi precum se spune l'au ţinut mai mult decât ar fi trebuit, ear când l'au slobozít, a căzut mort. De altă parte se susţine că respectivul de ruşine s'ar fi spânzurat în închisóre. Afacerea nu e pe deplin clarificată. — Ministrul Darányi a înaintat 2 legi nóuĕ despre lucrători, plăsmuite sub înfluinţa deselor greve ale lucrătorilor pentru regularea referinţelor între economi şi lucrători.

DIN BUCOVINA

Cu tóte presiunile, ce s'au făcut asupra preoţimei române pentru a o împedeca dela adunarea de Luni, 18/30 Oct, precum spune o telegramă a ziarului „N. Fr. Pr.", adunarea s'a ţinut, participând la ea preoţii în numĕr de 202, iar cei 56 absenţi, prin plenipotenţiaţi şi-au dat acordul la resoluţiile aceleia. Deschiderea a făcut-o prof. univ. Eusebiu Popovici, a cărui vorbire a dat prilej la manifestarea entusiastă a loialităţii către Maiestatea Sa, ceea-ce s'a şi efeptuit imediat prin o telegramă. S'au mai luat 2 resoluţiuni, una contra enunciaţiunilor presidentului ţerei, dela 18 August, asupra clerului român şi se încheie cu un manifest de loialitate pentru împĕratul. A 2-a resoluţiune se ocupă cu memorandul mai nou al clerului rutean. Mai departe se resping unele insinuări cuprinse în adresa de încredere predată de o parte a clerului rutean presidentului ţerei şi archiepiscopului. Totodată se repróbă denumirile mai nóuĕ de asesori consistoriali şi profesori la facultatea teologică, fără considerare la interesele adevĕrate ale bisericei şi la postulatele unei cualificaţii corespunzĕtóre sciinţifice.

Revistă Bisericéscă

Unitatea bisericei.

(Urmare şi fine).

In fine unitatea Bisericei se manifestă prin disciplina, viaţa şi moravurile creştinilor.

Pacea, supunerea şi ascultarea, dar mai presus de tóte ordinea şi buna orînduială, erau d'a pururea virtuţile exemplare ale următorilor lui Iisus Christos. Toţi în tot locul şi în tot timpul erau datori sĕ respecte aşezămintele Bisericei, sĕ păzéscă şi sĕ păstreze cu sfinţenie credinţa intactă şi în tótă puritatea sa. Toţi cei ce se abăteau de la acéstă regulă comună, care caracteriză pe creştini, erau excomunicaţi sau scoşi din numĕrul credincioşilor. Ast-fel pentru a se păstra unitatea Bisericei, ea excludea din sînul sĕu pre toţi acei membri, cari se abăteau şi voiau ca prin năzuinţele, vederile sau convingerile lor particulare sau prin viaţa şi moravurile lor sĕ violeze credinţa, legile, aşezămintele sau practicele religióse stabilite şi impuse de Biserică. Dar tot-d'auna pretutindeni şi în tóte timpurile, excomunicarea era considerată ca un mijloc extrem. Ea se executa numai contra acelor membri, cari se constata că nu voiau mai mult a fi membri pacinici şi credincioşi ai bisericei şi deveniau prin atitudinea lor îndărătnică periculoşi pentru biserică şi bunul ei mers. Pentru acésta excomunicarea era tot-d'a-una precedată de observaţiunile şi sfaturile părinteşti ale episcopului şi ale preoţilor. După ele urmau mustrările şi ameninţările şi când întrebuinţarea tuturor acestor mijlóce devenia zadarnică, atunci cel ce nu asculta, era considerat de credincioşi, după cuvêntul Domnului, ca un păgân şi vameş şi nimeni nu mai avea nici o legătură bisericéscă şi de frăţietate cu el.

Biserica dar' pentru a'-şi menţiné unitatea, luptă din rĕsputeri contra întroducerei ori-cărui element nou sau strĕin şi deci dăunător şi periculos credinţei, moralei sau cultului. Aşa în cât disciplina, care se cerea dela toţi cei ce compunea biserica, a fost considerată de la început ca manifestaţiunea naturală şi indispensabilă a vieţei celei adevĕrate a creştinilor, după voinţa Domnului. Mai mult chiar, ea era singură care îi păstra pe toţi ca formând un corp unit de credincioşi, o biserică cu adevĕrat *una şi sfântă*, ori cât de rĕspândită ar fi ea pe faţa pămêntului.

Tóte aceste mĕsuri de conservare, şi însĕşi acéstă atitudine a Bisericei d'a elimina din sînul ei pe membrii cei rĕi şi periculoşi, era conformă cu cuvintele Domnului. El ordonă, ca Biserica sa sĕ scótă din sînul ei pre cei ce greşiau şi nu voiau a se îndrepta, ear Aopostolii după exemplul Domnului, fórte adesea în scrierile şi predicile lor ordónă cu dinadinsul credincioşilor d'a se păzi şi d'a nu avea nici o unire şi legătură cu cei ce propagau eresuri.

Un exemplu de modul cum trebuiau a se purta credincioşii către cei ce voiau a le altera credinţa şi a le schimba viaţa şi moravurile, ne arată Sfântul Evangelist Ioan în a dóua sa epistolă: Acolo apostolul spune, că cu unii ca acestia, credincioşii nu trebuia sĕ aibă nici un ameste(. Nu numai că nu trebuia a'i primí prin casele lor, dar nici măcar a le da bună ziua. Tit primeşte cam aceleaşi ordine de la Apostolul Pavel când îl întrébă cum trebue sĕ se pórte faţă de eretici şi de cei ce greşesc. Şi acelaşi lucru îl ordónă Apostolul şi creştinilor, cari compuneau Biserica Salonicului.

Dar Apostolii nu se mulţumiau numai de a da aceste sfaturi creştinilor, ci ei înşuşi atunci când era nevoe excomunicau şi eliminau pe cei rĕi şi periculoşi din sînul Bisericei. Astfel vedem că a făcut Paul în Biserica Corintului.

Apostolii dar se purtau cu toţii tot ast-fel în asemenea împrejurări, aşa în cât dacă biserica şi după aceea a uzat d'aceeaşi mĕsură, ea nu făcea alt decât sĕ urmeze o practică consfinţită de înşişi apostoli prin exemplele date de ei, ca mĕsuri preservative pentru păstrarea unităţei bisericei.

Cu toţii erau convinşi că unitatea direcţiunei pastorale, unitatea disciplinei şi a cultului, garantau unitatea învĕţăturei şi intacta ei păstrare. Căci ei nu puteau şi nu trebuiau sĕ aibă decât un singur Evangeliu şi cu toţii sĕ se edifice moralminte pe aceleaşi promisiuni ale Vechiului Aşezămênt, împlinite în persóna lui Iisus Christos.

In timpul cât Apostolii erau în viaţă şi când Biserica lui Iisus Christos se conducea sub directa lor supraveghere, cuvêntul lor era normativ întru tóte pentru a se păstra unitatea credinţei şi a bisericei. Ei erau cei cari se îngrijau a se păstra acéstă unitate, eliminând şi ordonând a se elimina de pretutindeni membrii cei abătuţi şi periculoşi. Unii ca aceştia erau cu desĕvêrşire înlăturaţi, ori care ar fi fost disposiţiunea lor socială şi ori-ce servicii ar fi adus Bisericei. Apostolul Paul în epistola càtra Galateni, spune creştinilor ce compuneau acea Biserică, că cel ce le-ar altera credinţa, şi le-ar predica alt Evangeliu, de ar fi chiar *înger din cer, sĕ fie anatema*, adecă sĕ nu crédă lui şi sĕ nu aibă nici o amestecare sau legătură cu el.

Chiar în timpurile Apostolilor, acolo unde ei nu puteau înşişi personal lua tóte garanţiile pentru păstrarea credinţei şi a unităţei bisericeşti, cu acésta erau însărcinaţi cei aleşi de ei, a le ţiné locul, instituiţi şi consacraţi prin punerea mânilor, adecă prin hirotonie. Ací erau episcopii, cari trebuiau sĕ îngrijèscă, ca depositul sacru al mântuirei încredinţat lor de Apostoli, sĕ nu se schimbe sau piardă. Ei au continuat mai departe opera Apostolilor şi păstrarea şi rĕspândirea tradiţiunei primită prin viu graiu şi prin scris de la Apostoli, era preocuparea lor de căpetenie, silindu-se cu cuvêntul şi cu fapta ca ea sĕ dobândéscă cât mai mulţi aderenţi, şi toţi sĕ o crédă şi sĕ o mărturiséscă în acelaş fel, ca ast-fel Biserica lui Iisus Christos sĕ fie *una*, *sfântă* şi aceeaşi, ori unde se vor afla credincioşii ce ar compune-o, căci unul este Evangeliul Domnului şi una a fost predica Apostolilor.

Acésta este unitatea Bisericei şi ast-fel s'a păstrat în decursul timpului, de la întemeerea Bisericei creştine şi până astă-zi. Fie că s'au ivit multe şi mari desbinări în rîndurile credincioşilor, depositul sacru al credinţei s'a păstrat totd'auna în Biserica cea adevĕrată, acea pe care sfinţii părinţi au desemnat'o cu numele de *una, sfântă, rěspândită pretutindeni* adecă *catolică sau universală* şi *apostolică*, ca fiind întemeiată prin predica şi ostenelele Apostolilor, şi păstrând intactă şi neschimbată acéstă predică, cu tot ce ei au orênduit în biserică. Ear acésta Biserică se deosebeşte de tóte acelea Biserici, cari pórtă numele de Biserici creştine, prin semnele caracteristice ce ne arată: *unitatea învěţăturei de credinţă, cult, disciplină, organisaţia bisecéscă, viaţa şi moravurile credincioşilor*, pe cari le-a păstrat dela Sfinţii Apostoli şi următorii lor, ast-fel încât ele sunt conforme cu aceea ce predicau şi au orînduit în Biserică.

„Bis. ort. rom.“

Din România

(*Seminariu pedagogic.*) D. ministru al instrucţiunei publice a horărît înfiinţarea unui seminar pedagogic pe lângă Universitatea din Iaşi.

*

(*Exposiţie la Ateneu*) Exposiţia artiştilor în viaţă, organizată de ministerul instrucţiei, se va deschide în ziua de 1 Novembre, la Ateneu.

Tot la 1 Novembre se va deschide în sălile Ateneului şi exposiţiunea de tablouri, de unde se vor alege tablourile, care vor fi trimise la Paris pentru Exposiţia de la 1900.

*

(*Nou director al bibliotecei centrale*). Cetim în „Timpul“, că d-l I. Heliade-Rădulescu a depus jurămêntul în prezenţa d-lui Dr. E. Puşcariu, secretarul general al ministerului de culte, pentru funcţiunea de director al Bibliotecei centrale.

*

(*Conferinţe*). — Comitetul „Ligei culturale“ secţiunea T. Severin, a decis sĕ organiseze într'acel oraş, un ciclu de conferinţe după următorul program:

D-l C. Armaşu: „Rolul Românilor în Orientul Europei“. D-l St. V. Nanul: „Educaţiunea naţională“. D-l Const. N. Tanoviceanu: „Amicii şi vrăjmaşii cestiunei naţionale“. D-l D. C. Bungetianu: „Despre patriotism“.

Conferenţele vor avea loc, cu începere de Sâmbătă 23 Octobre a. c. şi următórele din douĕ în douĕ sĕptĕmâni.

*

(*Un nou debuşeu pentru petroleul românesc*). Ḑilele trecute, spune „V. N.“, steamerul „Circassian Prince“ a încărcat la Constanţa 3400 tone (340 vagóne) de petroleu românesc pentru Norvegia,.

Rěsboiul din Africa-Sudică.

Lupta decisivă în jurul oraşului Ladysmith până azi încă nu s'a dat. Scirile mai nóuĕ spun, că Burii sunt concentraţi în jurul oraşului şi se silesc sĕ ocupe colnicele, ce se estind pe lângă oraş, ca puncte strategice importante.

Forţa principală a Englezilor o formézâ în prezent corpul de armată din Ladysmith sub comanda generalului White, ear puntea de trecere a trupelor engleze pe teatrul de rĕsboiu e proximul port numit Durban sau portul-Natal, unde se descarcă proviantul, muniţiunea, armele şi debarcă trupele de resbel pentru a pleca la locul de operaţiune. Tendenţa Burilor e, sĕ pună mâna pe aceste 2 puncte pentru a împedeca întărirea Englezilor cu nóuĕ trupe, ce ar voí sĕ debarce în port-Natal.

Precum se póte deduce din telegramele mai nóuĕ censurate de Englezi, acestia au suferit câte-va înfrângeri la Ladysmith, şi Burii se află imediat sub şanţurile oraşului, pe care probabil în curênd 'l vor ocupa.

Conferenţa învĕţătorescă din Deva.

Despre decursul acestei conferenţe dăm până la primirea raportului amenunţit următórele date:

Conferenţa a decurs în deplină ordine. S'au ţinut 3 şedinţe. Au fost presenţi protopresbiterii: Avram Pĕcurariu, George Romanul, Vasile Domşa, Iosif Morariu, presbiterul George Oprea din Hunedóra, şi 60 învĕţători.

Obiectele conferenţei:) Referadă asupra planului de învĕţămênt, 2) Atenţiunea la elevi, de înv. Ioan Fleşeriu, 3) Despre substantiv de înv. T. Roşu (prelegere practică), 4) Cunóşterea şi scrierea trângerilor, de înv. Ioan Fleşeriu (prelegere practică) şi 5) Cestiunea esamenelor publice la finea anului scolar, — au fost pertractate cu interesul cuvenit.

Conferenţa şi-a esprimat unanim dorinţa: 1) de a se întruní învĕţătorii din fie-care tract protopresbiteral îndată după terminarea esamenelor dela finea anului scolar, în conferenţe tractuale, 2) de a se înfiinţa pe lângă fie-care scólă poporală o bibliotecă parochială, în care sĕ se afle tóte opurile pedagogice, didactice-metodice românesci, precum şi musee scolare; 3) de a se cere „Fóia pedagogică“ cu preţ de jumĕtate pentru tóte şcólele din cercul Devei; 4) de a se ţinea conferinţe pedagogice anuale pe rênd în câte unul din oraşele de pe teritorul cercului, etc.

NOUTĂŢI

Căsătoria moştenitorului de tron Francisc Ferdinand, care de altfel a fost desminţită, preocupă încă presa din strĕinătate. „Vossische Zeitung“ de pildă, scrie sub reservă, că Maj. Sa monarchul a refusat sĕ apróbe căsătoria archiducelui cu contesa Chotek şi i-a dat timp de 2 ani de cugetare, ca în acest interval sau sĕ renunţe la dreptul de moştenire a tronului, sau la amorul sĕu.

*

Românii la Roma. Presa italiană încă resună de ecouri la imposantele manifestaţii şi serbări arangiate de Români când cu congresul Orientaliştilor. Tóte ziarele din Roma, şi cu deosebire „Popolo Romano“, „Tribuna“, „Fanfulla“, „Messaggero“, L'Italie“, urézâ bună călĕtorie d-lui V. A. Urechiă, îl laudă mult şi publică mulţămirile ce d-sa aduce autorităţilor italiene, cetăţenilor şi în special presei, care a făcut aşa de bună primire Românilor şi festivităţei lor la columna lui Traian.

*

Visita Impĕratului Wilhelm la Londra. Din ordinile date echipajului vaporului „Hohenzollern“ se póte deduce că Impĕratul Wilhelm va face cam pe la 20 Novembre s n. visită la bunica lui, Regina Victoria. De şi călĕtoria e admisă în principiu şi tóte pregătirile sunt deja luate, totuşi se póte întêmpla ca evenimentele rĕsboiului sĕ aibă o mare influenţă asupra terminului acestei călĕtorii.

*

Lăsămêntul baronesei Hirsch şi fiscul. Din uriaşul lăsămênt al baronesei Hirsch o parte nu tocmai micşóră a ajuns pe sama vistieriei statului Franciei. Sub titlul de dare de moştenire, erezii baronesei au plătit fiscului *17 milióne franci;* şi încă nu în cheque-uri, ci în bancnote, numĕrate una câte una până s'au împlinit 17 milióne franci. Dacă s'ar fi plătit în aur, ar fi fost lipsă de *3876* kg. aur echivalent, va sĕ zică cu cât ai puté înoărca un vagon!

*

Sporirea flotei germane. „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“, recomandă pentru a mărí puterea marinei germane, de a adăoga celor dóuĕ escadre existente, dóuĕ alte escadre; sĕ se construiască însĕ înainte zece vase de rĕsboiu cu numĕrul de crucişetori torpilori necesari, tot astfel de a mărí numĕrul marilor crucişetori destinaţi mărilor depărtate până în 1911. Dela 1901 la 1917, va trebui sĕ se pună pe apă în fie-care an — şi acésta s'ar putea face fără noui imposite — trei vase mari, trei bastimente mici şi o diviziune de torpilori.

*

Morarul şi móra sa. Din Comorn se anunţă următórea întêmplare mişcătóre: Primarul oraşului a vrut sĕ vêndă prin licitaţie móra morarului Csukás Benő pentru o restanţă de dare în sumă de 50 fl., şi de géba a cerut bietul morar amânare, primarul a rĕmas neînduplecat. În nĕcazul sĕu, bietul om a scris pe o vêslă cu litere mari, că: mai bucuros móre, decât ca móra lui sĕ ajungă la dobă. Şi el s'a ţinut de cuvênt: A dat foc morii şi apoi s'a culcat pe grinzile cuprinse în flacări. În ziua următóre diminéţa nenorocitul om a fost găsit ars scrum în ruinele şi între tăciunii morii sale!

*

Recolta viilor. Culesul s'a terminat deja aprópe pretutindenea. Resultatul general e mijlociu. Se scie, că recolta viilor a fost micşorată şi prin frigul ce a dăinuit în tómna acésta. Calitatea strugurilor e mult-puţin îndestulitóre; în unele părţi chiar fórte bună. In locuri bântuite de peronosporă mustul e cam sĕrac în zahar şi alcohol. — Din D. S. Martin se vesteşte, că după raportul „reuniunei agricole“ de acolo, de mult nu s'a pomenit în părţile acelea recoltă mai bogată ca în anul acesta. *Mai multe sute de mii hl.* de must aştéptă vênzare.

*

Iubileul reformaţiunei. Biserica reformată a sĕrbat alaltăeri împlinirea anilor 382 dela începutul reformaţiunei. În 31 Octobre 1518 a afişat Martin Luther pe uşa bisericei din Wittemberg cele 95 tese ale sale.

*

Adelina Patti, ca soţie credinciósă. Decând s'a căsătorit cu baronul Cederström, diva trăeşte retrasă de zgomotul lumei, în Castelul din Craig-y-Nos, în provincia Wels, Musa însĕ n'a părăsit-o nici acum cu desĕvêrşire. Pentru-că renumita Patti scie sĕ fie renumită şi în iubirea de soţ. Ciudat lucru: bărbatul ei, până a nu o lua de soţie, n'a auzit-o nici odată cântând. Acum ea voeşte sĕ-'l despăgubéscă cu belşug pentru acésta. In castelul din Crag-y-Nos adecă, există şi un mic teatru, în care celebra filomelă va cânta pe rênd tóte operele sale de forţă. Prima representaţie s'a şi ţinut deja. Patti a cântat partía Violettei din Traviatta, în faţa unui auditoriu constătător din — bărbatul seu, care firesce n'a rĕmas dator cu aplausele „furtunóse“. Nu preste mult se va preda opera „Barbierul din Sevilla“...

*

Venitele farmaciştilor. Din o statistică de dare, publicată nu demult, scótem următórele date: In ţara întrégă, afară de capitală, sunt 1160 farmacişti şi 9 droghişti contribuabili. Dintre aceştia cei mai mulţi plătesc dare după un venit de 50 – 600 fl. Maximul venitului la farmacişti e 3500 fl., ear la droghişti 1600 fl. — In Budapesta trăiesc 45 farmacişti şi 32 droghişti. Venitul în termin mediu e 2755 fl. la farmacişti, 2526 la droghişti; ear maximul venitului *15* şi *20* mii fl. Venitul supus dării al farmaciştilor din capitală se urcă la *124 mii* fl., ear al droghiştilor la *80 mii* fl.

*

Bóle de vite s'au constatat oficios în timpul dela 11—21 Oct. în următórele locuri: în Luncşóra (com. Hunedórei), în Decea-murĕşană (com. Turda-Arieş), în Păuca (com. Albei-inf.), şi adecă la câte 1 vită inflamaţie de splină: în Galomfalĕul mic şi Criţ (com. Têrnavei-mari) la câte un cal bólă de muci; în Braşov la un cal aceeaşi; în Codlea, Sânt-Petru, Braşov, Hălchiu şi Feldióra (comit. Braşov) şi Braşov, între caii regim. hus. Nr. 1. şi la cei dela divis. reg. artil. Nr. 34. influenţa; în Sibiiu între caii corp. regim. artil. Nr. 12 influenţa; ear bóla de splină, ce grasá între vitele comunei Ludoşul-mic (comit. Albei-inf.) a încetat.

Inchiderea exposiţiei de póme.

Din datele relevate de secretarul „Reuniunii agricole“, dl Victor Tordăşian, remarcăm următórele:

Totalul exponenţilor 304, din cari numai 14 cu locuinţa afară de comitatul nostru, şi anume: Nicolae Borza, paroch Viştea inf. (com. Făgăraş); George Pop, preot Mihalţi; Ioan Neamţu, propr. Alămor; Iosif Neagoe, preot şi Nicolae Dărămuş, notar, ambi din Cetea; Vasile Bratu, paroch şi Vasile Bratu, cand. de preoţie, ambi din Armeni şi toţi din comitatul Alba-inf.; D-na Ecaterina Olariu n. Orbonaş din Deva, Vasile Domşa, prot. şi Constantin Baicu, dir. scol., ambi din Orĕştie; Ioan Sêrbu, paroch din Roşcani, şi toţi din comitatul Hunedórei; Constantin Cothişel, paroch, Iosif Arieşan, preot şi Nic. Cothişel primar, toţi din Certegea (Munţii apuseni) com. Turda-Arieş.

Cei mai mulţi exponenţi sunt proprietari din Selişte, unde vocea bravului corp învĕţătoresc rĕsunet a aflat, şi băeţii de scólă în frunte cu învĕţătorii lor şi cu cunoscutul pomolog dl Ioan Chirca v. not. acolo, au adunat dela 103 proprietari, cea mai bogată colecţiune de póme. Din comuna Cacova a expus scóla de acolo de asemenea o frumósă colecţiune, şi tot din acéstă comună dl Ioan Dobrotă, comisar financiar în pens., a expus mere, pere, şi vinuri. Din Aciliu au expus 39 proprietari, din Reşinari 38, din Sibiiu 25, din Vale 10, din Galeş, Şura-mare câte 9 din Sibiel 6 proprietari în frunte cu zelosul cultivător de póme dl Ioan Popescu, membru al comitetului central al Reun., din Sadu 3, din Tilişca şi Gurarîului câte 2; apoi câte 1 din Ludoş, Dobârca şi Mercurea (Păr. prot. Droc). Sebeşul săsesc a avut de brav representant pe dl Petru Opincariu, care a împodobit exposiţia cu nu mai puţin de 9 soiuri struguri din cei mai căutaţi, cum şi cu rachiuri, vinuri etc. Vĕduva regretatului fruntaş dl Şufană Ţarină din Poiana a ţinut sĕ represinte comuna Poiana; din părţile Oltului au expus: 3 proprietari din Tălmăcel, câte 2 din Avrig şi Săcădate şi câte 1 din Sebesul sup., Veştem, Boiţa şi Racoviţa; de pe Hârtibaci au expus 11 proprietari din Ilimbav, în frunte cu vrednicul paroch Ioan Alexandru de acolo; 9 din Nucet şi 1 din Cornăţel (par. I. Petrişor). Corpul învĕţătoresc din Poplaca a trimis de asemenea o frumósă colecţiune mere, pere etc., adunate dela proprietarii de acolo.

Trecênd la hotărîrile juriului exposiţiei, acesta a decernut în total 55 premii în bani, în suma totală de 230 Cor. şi a împărţit 107 diplome de recunoştinţă (între aceste diplome pentru toţi exponenţii cu locuinţa afară de comitatul nostru).

Primul premiu pentru grupa mere, pere, prune, etc. în suma de 20 Cor. în aur, dăruit de membrii comitetului central al Reuniunei agricole, l'a câştigat dl. Ioan Chirca, v. not. în Sĕlişte, pentru cea mai frumósă şi bogată colecţiune; premiul de 10 cor. în aur, dăruit Reuniunei de dl Dr. Amos Frâncu, adv., s'a decernut zelosului corp învĕţătoresc din Selişte, drept recompensă pentru ostenelele aduse în scopul colectării pómelor expuse de harnicii Sĕlişteni; premiul al 3-lea de 10 cor. a revenit scólei din Cacova; premiul al 4-lea cu 8 cor. l'a câştigat dl Ioan Popescu, propr. Sibiiel, al 5-lea tot cu 8 cor. dl Stefan Millea, not. pens. în Tilisca; premiile de câte 7 cor. d-nii Sabin Savu, not. Vale şi Liviu Brote, propr. Reşinari; de câte 6 cor. Valeriu Popovici, par. Sibiel, Ioan de Preda, adv. Sibiiu şi Irimie Dancăş, econom Reşinari; de câte 5 cor. Constanţa Barcian, propr. Reşinari, George Jacob, înv. Tălmăcel, Vasile Bratu, preot Armeni, Nicolae Iosif, înv. Aciliu, Daniil Stroia, econ. Mercurea; de câte 4 cor. Ioan Raica, econ. Rechita, Rusanda Marcu, ec. Galiş, Ilie Pop, propr. Ludoş, Bucur Dancăş, ec. Reşinari, Irimie Roman, înv. Tălmăcel; de câte 3 coróne: Ioan Maxim, propr. Avrig, George Dănilă, dir. şcol. Racoviţa, Constantin Bucşan, ec. Sibiel, Ioan Hopriş ec. Şura-mare şi Petru Juga, adm. prot. Tilişca; de câte 2 cor. Coman Hămbăşan. dir. şcol. Reşinari, Nicolae Bozdogan, ec. Veştem, Toma Măhăra, înv. Secădate, Dumitru Popică, ec. Sadu, Jeronim Mărdan, înv. Gura-rîului, Alexe Pânzariu, ec. Ilimbav, Dumitru Ivan, paroch Dobârca, Toma Calin, ec. Sebeşul-sup., Nicolae Stoica, ec. Strugari, Ioan Nedelcu, ec. Tălmăcel, Ana D. Şufană, econ. Poiană. Pentru struguri de vin şi de masă: premii de câte 5 cor.: Antoniu German, ec. Aciliu, Ioan Muleş, ec. Aciliu; de câte 3 cor. Nicolae Iosif, înv Aciliu, Dumitru Ivan, par. Dobârca; de câte 2 cor. Ioan Oţoiu, Jacob Gascon, Iacob Hodoş, ec. din Aciliu, Nicolau Beju ec. Dobârca, Maria Văcariu ec. Aciliu şi Ioan Muntean, cojocar Sĕlişte. Pentru vin au fost premiaţi, cu câte 5 cor.: Petru Opincariu, ec. Sebeşul-săsesc şi Ioan Droc, prot. Mercurea; cu 4 cor. Avram Acilenescu, Galiş şi cu 3 cor. Nicolau Marcu, Galiş, Pentru rachiuri: cu 5 cor. Sabin Savu. not. Vale; cu 4 cor. Ioan Banciu, propr. Sĕlişte; cu câte 2 cor. Ilie Pop, propr. Ludoşul-mare, I. V. Popa, propr. Sĕlişte şi Dumitru Tâmpănariu, propr. Sĕlişte. — Au primit diplome de recunoscinţă din Sibiiu: Internatul şcólei Asociaţiunei, Seminarul Andreian; d-nele Otilia Comşa, Therese Békéssy, Minerva Brote, Sofia Simonescu, Silvia Barcianu, Ana Moga, Alexandrina Dopp, Ecaterina Ştefan, Maria Gârbacea; d-şórele: Agnes Cristea şi Tinca Şimonescu; d-nii Demetriu Comşa, prof. semin., Dr. A. Tincu, adv., Ioan de Preda adv., Leontin Simonescu, secret. metrop., Dr. I Stroia, prof. sem., Nicolae Jóndrea, propr., Carol F. Jickeli comerc., Andrei Rieger, fabricant, Demetriu Câmpean, archivar cons., locot. Schnabel; etc.; externi: Ecaterina Olariu născ. Orbonaş, Gurasada, Constantin Baicu, înv. Orăştie, etc.

Cei mai mulţi au dăruit premiile în bani în favorul fondului exposiţiilor, căruia s'a pus basă prin d-l Alex. Lebu.

Asupra altor afaceri vom mai reveni.

Notiţă literară.

S'a trimis Redacţiunei:

„Amicul poporului“, de Titu Vuculescu, pretor în Pecica. Se póte procura dela autor cu preţul de 50 cr. Cartea acésta cuprinde pentru poporul nostru preţióse înviaţiuni în cause administrative şi judecătoresci. O recomandăm atenţiunei cetitorilor noştri.

Nr. 579/1899 [227] 1—3

Concurs

In sensul ordinului consistorial dto 22 Septembre a. c. Nr. 6255 Bis. pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Bărăsci cu filiile Dumesci și Lungșóra, protopresbiteratul Iliei, prin acésta se escrie concurs a treia óră cu termin de 30 zile dela prima publicare în diarul „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 421 fl. 42 cr., iar recurenților cu cualificațiune mai bună, încât nu ar primí care-va ajutoriu dela stat, li se va da ce se va putea dela Preavener. Consistoriu.

Concurenții 'și pot lua informațiuni despre starea acestei parochíi la oficiul protopresbiteral sau parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne petițiunile lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus-indicat.

Ilia, la 6 Octobre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Iliei.

Avram P. Pěcurariu
protopresbiter.

Nr. 363/1899 [222] 3—3

Concurs repețit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Belini în protopresbiteratul Treiscaunelor, se publică prin acésta concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma anuală de 483 fl. 45 cr., salariu sigur, ce se solvește în bani de fiecare familiă în urma sistemisărei nouĕ.

Informațiuni mai detailate se obțin dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Reflectanții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică.

Brețcu (Bereczk), 3 Octobre, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofeanu
protopresbiter

Nr. 391/1899. [223] 3 3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a II. Dobolii-de-jos, protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în ședința comitetului parochial din 22 August a. c. în sumă de 606 fl. v. a., din care 439 fl. se solvesc pe lângă cuitanță de către epitropia parochială în bani gata în tot anul la 1 Octobre, ear restul îl formézĕ venitele stolare și porțiunea canonică.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii a reflecta la acest post, au a-și așterne în termin deschis suplicile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre, și a se presenta în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre fi cunoscuți înaintea poporului.

Brețcu, 30 Septembre, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofeanu
protopresbiter

Nr. 286/1899 [221] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de capelan sistemisat în parochia Măgura, cu filia Jeledinți, din protopresbiteratul Orĕștiei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din venitele parochiei, care este de clasa a III-a.

Ceice doresc a ocupa postul acesta, sunt avisați a-și așterne cererile concursuale, înstruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Orĕștie, 6 Octobre, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Orĕștiei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Domșa
protopresbiter

Indispensabilă pentru fie-care științor de carte este cartea întitulată:

Datorințele și drepturile purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Prețul **60 cr.** + porto **5 cr.**

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări și vênzări de proprietăți, realități, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

CONCURS.

La „Cassa de păstrare (reuniune)“ în Sĕliște, se deschide concurs pentru **un post nou sistemisat de comptabil.**

Emolumentele sunt:

1. Salar de 1200 coróne.
2. Parte din tantiemă.
3. Drept la cuincuenale; și
4. Drept la fondul de pensiune al funcționarilor.

Dela reflectanți se cere sĕ fie absolvat vre-o scólă superióră ori academică de comerciu, și sĕ dovedéscă o praxă de cel puțin un an.

Instituirea se face până la proxima adunare generală ordinară în mod provisor.

Cererile sunt a se înainta subsemnatei Direcțiuni până în 15 Novembre, 1899.

Sĕliște, în 27 Octombre, 1899.

Direcțiunea „Cassei de păstrare (reuniune)“:

Dr. Nicolae Calefariu m. p.
președinte.

C. Herția m. p.
prim-comptabil

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot și învĕțător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

cu prețul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [224] 2–8

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câstig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,00

In curênd începe a cincia mare loterie de classe reg. ung. Ea conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de câștig este enorm de mare.

In total vin **treisprețece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se expedéză cu **rambursă** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei**. Liste oficióse se expedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

16 și 17 Novembre a. c.

în care di se ține și tragerea, direct la

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotteri** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse. ....

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 113 Sibiiu, Sâmbătă, 23 Octobre v. (4 Novembre n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Conferența din Făgăraș.

— Ședința I. la 14/26. Oct. 1899 —

Discursul de deschidere

al comisariului consistorial Mateiu Voileanu ases. cons.

Onorată Conferență!

In virtutea cercularului Venerabilului nostru Consistoriu archidiecesan de datul 13 Iuliu 1899 Nr. 3838, suntem din nou întruniți aici la acest loc central în conferența învĕțătorilor din protopresbiteratele: Agnita, Cohalm și Făgăraș, spre a ne da sémă de esperiențele unui an în viéța nóstră scolară și a delibera asupra cestiunilor de natură scolară, a caror fericită deslegare asigură mersul normal al afacerilor nóstre scolare.

Se cuvine Onorată Conferență, ca întruniți aici în numĕr atât de considerabil, sĕ ne facem samă cu schimbările, cari din voia Proniei ceresci s'au făcut în biserica nóstră dela ultima nóstră întrunire în conferența învĕțătoréscă.

Dumnezeul părinților nostri, care tóte le face după blândețele sale, în sfatul seu prea înalt a chemat la sine pre bunul și blândul nostru Archiepiscop și Metropolit *Miron Romanul*, carele ani 24 a stat în fruntea archidiecesei nóstre, în fruntea metropoliei nóstre. Viéța acestui blând archiereu în modul cel mai competent a caracterisat-o eminentul nostru bărbat și devotat fiu al sfintei nóstre biserici ortodocse române din Ungaria și Transilvania, domnul Dr. Alexandru *Mocsonyi*, în cuvêntarea sa la deschiderea congresului electoral din 17 Decembre 1898.

„Nobila și simpatica icónă a acestui archipăstor distins — zise d-l Mocsony — *trăiește încă viu în inimile nóstre ale tuturor. Spirit superior, caracter nobil și desinteresat, fiiu devotat cu tótă ființa sa națiunei și bisericei sale, credincios tronului și patriei, el a cârmuit între împregiurări grele, aprópe un pătrar de secol biserica sa, cu multă înțelepciune, cu o scrupulósă iubire de dreptate, cu tótă blândeța și abnegațiunea creștinéscă, ear în apărarea intereselor mult periclitate ale bisericei el a dovedit totdéuna, și în momente critice, bărbăție și tact. Astfel fericitul în Domnul și-a asigurat un loc neperitor în inimile nóstre a tuturor, dar nu numai în inimile nostre, ci el și-a asigurat un loc distins, binemeritat, și în istoria bisericei.*

Bunul Dumnezeu în îndurarea sa, în bogăția milelor sale, nu ne-a lăsat mult timp orfani, ci ni-a trimis un părinte bun, un părinte îndurat în persóna I. P. S. Sale a actualului nostru Archiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu*, carele cu mână tare și cu braț înalt — ca sĕ mĕ folosesc de cuvintele Psalmistului — a condus timp de aprópe 2 decenii un protopresbiterat vecin cu locul unde noi suntem acum, care un pătrar de veac a cărmuit eparchia Aradului, și prin fapte bogate, mari și neperitóre i-a asigurat înflorire și bunăstare.

Cuvine-se zic, ca la acéstă sĕrbătoréscă ocasiune sĕ facem pomenire de aceste schimbări în cârmuirea archidiecesei nóstre, și abia rentorși dela părăstasul tocmai acuma sĕvêrșit, dela mormêntul simbolic al rĕposatului Metropolit Miron, acestuia sĕ-i cerem o dihnă dela Christos, ear noului cap al bisericei nóstre române, I. P. S. S. Domnului Archiepiscop și Metropolit Ioan Mețianu sĕ-i cerem dela Dumnezeu viéță îndelungată, depline puteri sufletești și trupești, spre a păstorí încă mulți ani în spirit evangelic turma cuvêntătóre ce i-s'a încredințat.

Suntem aici adunați, domnilor învĕțători, în virtutea dispozițiunilor cuprinse în §. 130. din Statutul nostru organic.

Conferențele învĕțătoresci contemplate de marele regenerator al bisericei nóstre, de nemuritorul Metropolit Șaguna, au chemarea sĕ întrunéscă pe toți învĕțătorii nostri la lucrare comună. Aici sunt de a se constata resultatele ajunse pe terenul instrucțiunei nóstre publice, aici trebue sĕ aducem tóte esperiențele nóstre, și bune și rele, cu scopul ca cele bune sĕ le perpetuăm, sĕ le generalisăm, sĕ le perfecționăm, ear pentru delăturarea celor rele sĕ căutăm căile și mijlócele cele mai bune, cele mai salutare.

Instituțiunea conferențelor învĕțătoresci este organism viu în legea nóstră fundamentală, ea ne este garantată prin aprobarea Corónei și prin inarticulare în legile cardinale ale patriei nóstre, deci datori suntem a pune în lucru cele mai nobile însușiri și calități ale spiritului nostru, ca acestei instituțiuni sĕ-i dăm vitalitatea, care o reclamă ea ca parte organică din corporațiunile legal ale bisericei nóstre.

Aprópe 2 decenii învĕțătorii nostri nu s'au mai întrunit în conferențe. După analogia reuniunilor, cari s'au întrodus la scólele de stat, și în biserica nóstră s'a întrodus sistemul cu reuniunile învĕțătoresci, și dacă nu întrevenea statul cu pretensiunea de a se norma prin statute aprobate de el, viéța și funcționarea reuniunilor, póte mai trecea timp, până sĕ venim noi din nou la gândul, că datori suntem sĕ dăm viéță acestui organism din legea fundamentală a bisericei nóstre.

In anul trecut am indigitat la animositățile ivite în presa nóstră din incidentul abandonărei reuniunilor și al întórcerei la sistemul conferențelor.

Eu am fost de firma convingere, că noi avem datorința la locul prim sĕ dăm viéță organismului legal provĕzut în legea nóstră organică, și azi am firma convingere, că organisate cu bunăvoință și cu pricepere conferențele învĕțătoresci, învĕțătorii nostri nu mai au trebuință de reuniuni, cu ingerența statului.

Tot ce am putut face în reuniuni, putem face și în conferențe, voință numai sĕ avem, pricepere, și inimă deschisă, celelalte natural urméză de sine.

Problema nóstră, domnilor învĕțători, este sĕ constatăm care e starea actuală a școlelor nóstre, cari sunt părțile bune și părțile rele, apoi sĕ căutăm mijlócele cuviincióse pentru delăturarea neajunsurilor.

Vom vení și cu prelegeri de model din singuraticele obiecte de învĕțămênt, spre a da dovezi despre modul cum scim aplica cunoștințele cari le-am câștigat în institutul nostru archidiecesan.

Vom reflecta la locul seu cu cuvenita seriositate și la temele puse spre deliberare de către autoritatea bisericéscă, și așa vom aduna o comóră de experiențe, pe cari le vom promova la autoritatea bisericéscă, spre a combina mĕsuri, cari asiguréză prosperarea învĕțămêntului în întrégă archidiecesa.

După tóte acestea implorând binecuvêntarea Cerului asupra lucrărilor nóstre, declar conferența învĕțătorilor din protopresbiteratele, Agnita, Cohalm și Făgăraș deschisă.

*

1. Indată după rostirea cuvêntului de deschidere s'a pus la cale constituirea biroului conferenței.

La propunerea presidentului-comisar consistorial — se denumesce de notar al ședințelor învĕțătorul din Galați, Traian Păcală.

2. Președintele comunică conferinței, că dela intrunirea cnnferenței din anul trecut Provedința divină a chemat la cele vecînice pe bunul și blândul Archiepiscop al Transilvaniei și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania, Miron Romanul, care ani 24 a condus destinele bisericei nóstre cu tact și resoluțiune bărbătéscă, și care între altele a contribuit mult la reactivarea conferențelor învĕțătoresci, prevĕzute ca corporațiune legală în organismul bisericei nóstre.

Se cuvine ca conferența sĕ ia act de acéstă trecere din viață a Metropolitului Miron.

— Conferența cu durere ia act despre trecerea din viață a archiepiscopului Miron Romanul, condolenței generale se dă espresiune prin sculare și prin rostirea cuvintelor: Dumnezeu sĕ'-l ierte și sĕ'l odichnéscă.

3. In legătură cu cele de sub punctul precedent președintele cu deosebită bucurie notifică, că în scaunul devenit vacant de Archiepiscop și Metropolit, încrederea bisericei și a Corónei a pus pe vrednicul episcop Ioan Mețianu, care ani 24 cu mână tare și cu braț înalt a condus destinele eparchiei Aradului.

La propunerea conmembrului Ioan Savu — Conferența cu însuflețire ia act despre alegerea Inalt Preasfinției Sale Ioan Mețianu de Archiepiscop și între vii urări: Sĕ trăiască, îi espedéză telegramă de iubire si alipire, care este de următorul cuprins:

„Invĕțătorii din tracturile: Agnita, Cohalm și Făgăraș, întruniți în conferență Ve aduc omagiile de iubire fiéscă, și cer binecuvêntare asupra lucrărilor lor."

4. Se dă cetire ordinului consistorial din 13 Iuliu 1899, Nr. 3838, prin care pentru conducerea conferenței din districtul Făgăraș se trimite comisar consistorial asesorul Mateiu Voileanu, și cel din 16 Septembre a. c. Nr. 6848 Scol. cu care se comunică instrucțiunea cu privire la conducerea și decurgerea conferenței învĕțătoresci și se

---

FOIȚA

Sava Popovici

(Urmare și fine).

In următórea zi, 8 Iulie, ne transportară cu zisul vapor din golful Marsiliei pe insula Ratonneau în castelul „Au d'It", vis-à-vis cu If Monte Cristo. Aici căpătarăm menaje destul de simplă; fie-care câte o chiluță cu un pat așternut cu paie, întocmit pentru bolnavii de bóle epidemice, de aceea se numește „lazaret", nelocuit de nime, afară de un preot bĕtrân, un lieutenant și 2 slugi, ear pentru noi mai acuirase un bucătar și 2 servitori de masă. Insula e golașe, nici cât sĕ pui palma, verdéță sau vre-o tufiță nu poți vedea. Ceriul, marea și jurul unor stânci golașe, pe care eram siliți a vietuí întocmai ca făcĕtorii de rele, dela 8 până la 22 Iulie, părăsiți de tótă lumea. Aici nu erau urechi deschise la oftarea nóstră cea de tóte zilele. Petițiunile adresate la general-comando, ajungeau pradă focului, ori nu voiau sĕ ne asculte. Eu eram acum mai aprópe de mormênt ca de patrie și ajutorul în a mea neputință, era numai îndurarea ceréscă. Mai pe urmă căpătarăm amêndoi capelanii licenție dela general a merge la Marseille, spre a ne cumpăra cele de lipsă pentru acoperirea trupului, dar ce fel de îmbrăcăminte puteam eu a-mi cumpĕra cu 4 napoleondori? Mi-am cumpĕrat albiturile de lipsă și o păreche de ciobote și abia îmi remase, ca sĕ mai trăiesc 24 de óre.

Iertați-mĕ, Preasfinţite Stăpâne, pentru îndrăznirea ce o fac, descoperindu-mi durerea de tot prea în proză, dar acésta mi-o împrumută iubirea fiiască ce o am avut dela început către Excelenția Vóstră.

Din situația cea duiósă, în care mĕ aflam, nimenea nu era în stare a mĕ scăpa, eu singur trebuia a-mi căuta ajutorul mergênd la sfânta biserică grecéscă din Marseille, unde făcui cunoștință cu parochul locului și cu un medic, care vorbia perfect limba germână. Mĕ representai, povestindu-le tótă întêmplarea prinderii mele și în ce ticăloșie am devenit prin aceea. In compătimirea, ce o arătà cu mine, mĕ povĕțuí până la o „dughiană", de unde îmi alese un rênd de haine, de sus până jos, firește nu preoțești, fiind timpul prea scurt de a'mi putea croí ceva după cult și voie. Incă se mai legà a mijlocí pentru mine cost, cuartir și chieltuiala drumului în timpul re'ntórcerii mele în patrie, dar la acésta nu se învoì general-comandantul de aici, și așa trebuíi a mĕ smulge de aci la alésa cetate Moulins înlăuntru Franciei. Cheltuiala totală făcută cu mine póte că s'a suit peste 120 franci, și astfel mi-se îmbunătățì și a mea existență tristă. Eu putui a mĕ arĕta în rênd cu compătimitorii mei în numĕr de 18, cu care calĕtoríi la Moulins.

In vestita cetate Marseille petrecui mai nainte de plecare 3 zile, apoi ajungênd în Lyon, petrecurăm 2 zile spre a vedea raritățile și frumsețea acestei cetăți, apoi ne pornirăm mai departe și ajungênd la Moulins, ne așezarăm în cortelul întocmit și plătit din simbriuța nóstră de 100 franci, ce-i căpătarăm dela ziua pornirii din Marseille și ajungerea în astă cetate. Zile 16 petrecurăm în acéstă cetate, în care ne puteam mișca cu totul liberi, fără de a mai vedea dea-drépta și dea-stânga sau dinapoia nóstră, urmărindu-ne varda ori străjile franceze, aveam însĕ îndatorirea mai la început a ne înfățișa de 2 ori pe zi, ear mai la urmă odată pe zi, după prânz, în fața general-adjutantului locului.

Traiul vieții era moderat și plăcut, poporul văratic, ușor la limbă și șăgalnic, către noi tare uman, mai ales partea militară. Preoțimea fórte egoistă și măréță, n'am putut-o cunósce mai deaprópe, nici ca amică nici ca inimică, mi-a părut bine a trece alăturea, fără ca sĕ viu cu dînșii în vre-o atingere.

In 8 August am primit amnestirea și apoi și documentele de drum, cum și leafa întrégă pe luna August, cu care am putut călĕtorí re'ntorcêndu-mĕ la patria părăsită, prin Paris, unde am rĕmas 5 zile, spre a vedea acele rarități, ce înfrumsețéză astă cetate vestită. Cercetând bisericile, n'am fost norocos a mĕ putea întâlnì cu frații părinți de legea nóstră drept-măritóre.

Era sĕ rĕmân și pe ziua a 15, ca sĕ vĕd întrarea împĕratului Napoleon în cetatea Paris, însĕ părăsindu-me puterile financiare, ce fără de aceea erau tare ticălóse și bolnăviciόse, ear taxele de logemă peste fire prețióse, vrênd-nevrênd am fost nevoit a părăsi Parisul și a ne re'ntórce în 14 August spre granița Germaniei la Strassburg, unde am petrecut 2 zile; apoi trecênd prin Kassel, ne-am înfățoșat în Rastatt la brigadir-generalul. De acolo am primit documente de drum și bani de cheltuială, cu care am călĕtorit prin Frankfurt, Lipsca, Dresda, Praga, Viena, Triest, Veneția aicia la Verona, unde din îndurarea ceréscă mĕ aflu eară în posițiunea cea de mai nainte de aceste sĕcături.

designéză ca temă în conferinţă: „Cestiunea esamenelor publice la finea anului scolar“.

— Servesce spre sciinţă.

5. Preşedintele dă cetire conspectelor presentate de cătră oficiile protopresbiterale: Agnita, Cohalm şi Făgăraş, despre stadiul actual al învĕţătorilor.

Pe basa listelor se constată, că sunt presenţi la acésta cooferinţă următorii 53 învĕţători:

Din tractul Agnita: 1. Ioan Paicu din Agnita. 2. Nicolau Russu din Alţina. 3. Patrichiu Pintea din Ruja. 4. Georgiu Gleja din Hundrubechiu. 5. Georgiu Răgnélă din Şórş. 6. Vasiliu Ramba din Boholţ. 7. Moise Brumbea din Calbor. 8. Petru Muntean din Calbor. 9. Emíl Mandocea din Cincul. mare. 10. Ioan Berghia din Bruiu. 11. Zacharia Muntean din Merghindeal 12. Ioan Savu din Şulumberg 13. Simion Varga din Veseud. 14 Ioan Dragoman din Ilimbav. 15. Alecsiu Manoil din Marpod. 16. Ioan Tat din Fofeldea. 17. Simion Dragoman din Ţichindeal. 18. Nicolau Nistor din Ghijasa.

b. din tractul Cohalm: 1. Ioan Bârsan pin Bogata. 2. Georgiu Pop din Caţa. 3. Zacheiu Borcoman din Cohalm. 4. Ioan Dumitrescu din Draos. 5. Ioan Buzete din Felmer. 6. Georgiu Maican din Ticuşul român. 7. Filaret Dăişorian din Valendorf. 8. Toma Bârsan din Meşendorf.

c. din tractul Făgăraş: 1. Georgiu Taflan din Beclean. 2. Nicolau Ludu din Beclean. 3. Ioan Ciungara din Breaza. 4. Ioan Haşu, din Breaza. 5. Georgiu Cantor, din Cuciulata. 6. Ioan Francu, din Cuciulata. 7. Galacteon Stelea, din Dridif. 8. Ioan Berescu, din Făgăraş. 9. Traian Păcală, din Galaţi. 10. Ioan Iudele, din Herseni. 11. Procopiu Benţia, din Hurez. 12. Lazar Comşa, din Mândra. 13. Ilariu Comşa, din Mândra. 14. Galacteon Bica, din Perşani. 15. Constantin Pica, din Rîuşor. 16. Chirion Adămoiu, din Sâmbăta de sus. 17. Traian Cerbu, din Şercăiţa. 18. Nicolau Bărbat, din Şercăiţa. 19. Visarion Bica, din Şinca nóuă. 20. Ioan Capătă, din Şona. 21. Lazar Sbîrneciu, din Toderiţa. 22. Mateiu Mateiu, din Veneţia de jos. 23. Nicolau Roşca, din Veneţia de jos. 24. Ioan Stoica, din Veneţia de jos. 25. Bucur Gălbincea din Berivoi mari. 26. Ioan Stanciu, din Berivoi mici. 27. Gerasim Popa din Berivoi mici.

— 6. Se purcede la constatarea învĕţătorilor actuali, cari nu s'au presentat la conferentă şi se constată următorul resultat:

Nu s'au presentat la conferenţă 37 învĕţători, anume:

a. din tractul Agnita: 1. Nicolau Neamţ, din Alţina. 2. Dometian Acsente, din Bendorf. 3. Nicolau Gavrea, din Bendorf. 4. Bucur Muntean, din Vecerd. 5. Ioan Tat, din Ighişdorf. 6. Simion Toda, din Zlagna. 7. Ioachim Trif, din Măgărei. 8. Emanuil Suciu, din Bărghiş. 9. Alecsandru Bârsan, din Coveş. 10. Ioan Rotariu, din Prostea. 11. Teofil Sas, din Iacobeni. 12. Nicolau Bugner, din Selişţat. 13. Dimitriu Roman din Rodbav. 14. Vasiliu Curea, din Cincşor. 15. Androne Corfariu, din Vĕrd. 16. Lazar Cocoş, din Şomartin. 17. Simion Muntean, din Chirper. 18. Georgiu Stănuleţ, din Săsăuşi. 19. Ioan Popa, din Fofeldea. 20. Ioan Grigorovici din Nocrichiu.

b. din tractul Cohalm. 1. Alexandru Bucşa, din Agoştin. 2. Ioan Boldea, din Crihalma. 3. Antoniu Michăilă, din Dăişóra. 4. Georgiu Bergea, din Fântâna. 5. Georgiu Mircea, din Lovnic. 6. Ioan Ciucan, din Mateiaş. 7. Avram Nicolescu, din Mercheaşa. 8. Patrichiu Pintea, din Paloş. 9 Natanail Pulca, din Stena. 10 Ieronim Buzea, din Stena 11. Georgiu Anton, din Ungra.

c. din tractul Făgăraş. 1 Georgiu Comşa, din Comăna de sus. 2. Petru Boieriu, din Părău. 3. Georgiu Buca, din Rucăr. 4. Sebastian Stan, din Sâmbăta de jos, 5. Nicolau Voila, din Sâmbăta de sus. 6. Panteleimon Nastea, din Şinca nóuă.

7. Preşedintele notifică conferinţei că la şedinţa de azi este present protopresbiterul tractului Făgăraşului Iuliu *Dan* şi parochul din Galaţi Nicolau Aron.

— Serveşte spre ştiinţă plăcută.

8. Preşedintele notifică conferinţei, că dela şedinţele conferinţelor şi-a scuzat absenţa protopresbiterul tractului Cohalmului Nicolau Mircea, administratorele tractului Agnita Nicolau Moldovan, şi învĕţătorii Patriciu Pintea, din Paloş, Ioan Grigoroviţ, din Nocrichiu şi Simion Muntean, din Chirpĕr.

9. Preşedintele notifică, că pentru conferinţele din anul acesta, în urma mĕsurilor ce a luat la oficiile protopresbiterale respective, s'au pregătit cu teme următorii învĕţători:

1. *Z*acheiu Borcoman: Examenele publice la finea anului scolar.

2. Zacharia Muntean, şi Georgiu Glejea, din limba română.

3. Mateiu Mateiu, şi Ioan Ciungara, din limba maghiară.

4. Ioan Haş, Ioan Capătă şi Visarion Bica, din Geografiă.

5. Emil Mondocea, din Cântări.

— Serveşte spre ştiinţă.

Find timpul inaintat şi anunţându-se şedinţa proximă azi la órele 3 p. m. şedinţa se încheiă la órele 1 p. m.

Şedinţa II.

la 14/26 Octobre 1899.

Preşedinte: Mateiu Voileanu ases. cons.
Notariu: Traian Păcală învĕţător.

1. Şedinţa se deschide la órele 3. p. m. şi se pune la ordinea zilei tema designată de către consistoriul archidiecesan: „Examenele publice la finea anului scolar“.

Invĕţătoriul din Cohalm Zacheiu Borcoman, dă cetire lucrărei sale despre acèsta temă.

In lucrarea sa învĕţătoriul numit arată, care este scopul examenului.

Părinţii copiilor, autorităţile scolare numai din examen pot vedea, cum şi a împlinit chemarea învĕţătorul şi cum au învĕţat elevii. Dacă elevii arată pricepere, interes faţă cu materialul pertractat, atunci învĕtătorul şi-a înplinit bine chemarea.

In examen sĕ nu se aducă nimica nou, învĕţătorul întrébă, elevii au sĕ rĕspundă şi întrebările sĕ nu fie prea dese, ca sè pótă eşí la ivélă individualitatea elevului.

Invĕţătorul presintă conspectul materialului percurs în decursul anului, comisarul esamenelor designéză materialul din care sĕ se respundă, şi învĕţătorul întrébă.

In decursul esamenului învĕţătorul sĕ nu laude, nici sĕ înfrunte pe elevi.

Comisarul sau publicul sĕ nu pună întrebări, ci acésta sĕ se lase numai învĕţătorului.

La examen sĕ respundă toţi elevii, dacă se póte din tóte obiectele.

In examen sĕ se susţină ordinea şi el sĕ fie festiv, atât începutul, percurgerea, cât şi încheierea esamenului.

Declamările, eventualele producţiuni ca dialoguri şi cântările se lasă la urmă.

Asupra temei se deschide discusiune publică.

1. Ilariu Comşa este de părerea, că esamen regulat sĕ se facă numai din 2 sau 3 obiecte, căci la tóte nu ajunge timpul, din celelalte obiecte sĕ se ia numai lucrurile mai esenţiale.

Pelângă învĕţător sĕ pună întrebări şi comisarul, dintre óspeţi însĕ numai aceia cari sunt bărbaţi de scólă.

Intrebările se fie şi esenţiale şi speciale şi ele sĕ fie cât de dese, mai ales când elevul se încurcă cu respunsul.

La matematică elevilor sĕ nu se spună regule, căci acelea le uită.

2. Filaret Dàişorean este pentru vederile prelectorelui ca întrebările sĕ le pună numai învĕţătoriul, comisariul sĕ designeze numai grupa materialului şi acela se'l pună la destinaţiunea învĕţătorului. Invĕţătorul sĕ întrevină numai pentru îndreptarea elevilor

(Va urma)

Dragoste sêrbéscă. Fraţii şi coreligionarii nostri Sêrbi, cari ne-au stăpânit bisericeşte aprópe 20 de ani, nu se mulţumesc cu însemnatele folóse, avute dela noi în tot decursul acelui timp, în decursul căruia în mod însemnat au contribuit clerul şi poporul român la susţinerea şi înaintarea instituţiunilor culturale pe atunci comune, — ci în loc de a cultiva mai departe dragostea frăţéscă atât de dorită, dintre ei şi noi, provócă în jurnalul lor oficial „*Branik*“ pe ierarchii lor, sĕ execute cutare conclus al congresului lor naţional-bisericesc, prin care se îndrumă a întreprinde paşii necesari pentru a lua dela noi, şi unica nóstră mănăstire *Hodoş-Bodrog* din diecesa Aradului, ce ni-a mai rĕmas şi nóuĕ din cele 26 de mănăstiri foste comune cu Sêrbii, până la despărţirea ierarchică încă nefinalisată. Ear în cas când ierarchia n'ar face acésta, provócă poporul la întrunire în meetinguri, pentru a relua averea sêrbéscă dela Români.

Când fraţii sêrbi îşi manifestéză astfel dragostea lor faţă de noi, dela cari încă s'au susţinut aprópe 200 de ani, — atunci nu ne surprinde întrebarea foilor strĕine: „cum stăm cu înfrăţirea?“ Ear încât pentru ameninţarea cu luarea numitei mănăstiri dela noi, le respundem, că ei nunumai n'au nici un drept la aceea; ci din contră noi avem drept la o mare parte din mănăstirile foste comune dar remase în folosinţa lor, pe care ni'l vom şi validita în curênd.

Este drept şi just, ca după desfacerea legală a comuniunii sĕ primim şi noi partea cuvenită precum în parochii, aşa şi în mănăstiri, etc.

Conferenţa din Sibiiu.

Sedinţa II

Vineri în 15/27 Oct. c. la órele $8^1/_4$ a. m., s-a deschis şedinţa a doua. Presenţi: 75 membri.

La ordinea zilei elaboratul: Premiile în şcóla poporală, de dl T. Măhăra, înv. în Săcădate.

Dl Măhăra arată mai întâi scăderile, cărora e expusă educaţia tinerimei şcolare, din frageda etate, înainte încă de a întra în şcólă, când se află încă sub exclusiva influinţă din casa părintéscă şi imprejurime. Desfăşură mai departe cu motive practice, apoi psichologice, că e o imposibilitate sĕ se încunjure remuneraţiunea în viaţa şcolară. Din care împrejurare statoresce principiul, că nu ne putem pune încă pe punctul de vedere al unui extrem radical, de a nu admite nici un fel de premii în viaţa şcolară.

E contra aplicării sistematice a premiilor, le admite însĕ pentru anumite casuri, drept mijlóce de îndemnare în bine, pentru deşteptarea ambiţiei şi emulării nobile, etc.

Tractéză apoí casurile şi momentele, ce pot fi luate în considerare pentru premiare şi apoi însĕşi modalităţile aplicării premiilor, pentru casurile admise. În punctul acesta dă un tablou cât se póte de exhauriat pentru deplina orientare a învĕţătorului.

In sfîrşit ilustréză şi aceea norocósă situaţie, când am puté sĕ ne lipsim de premii în viaţa şcolară, care norocos cas află că ar fi posibil atunci, când s'ar puté aplica şi faţă de poporul român proverbul german: *Die Hälfte Deutschlunds lehrt, die Hälfte lernt!*

In acel cas, susţine, că ar înceta de sine şi chestiunea premiilor dintre mijlócele de stimul, disciplină etc.

Atinge d-l Măhăra în elaboratul seu şi un alt punct, în care n-a avut norocul sĕ pótă obţiné aprobarea conferenţei. Anume, că dintre factorii şcólei române mai ales noi învĕţătorii nu purtăm faţă de elevi rolă de părinte, ci de caporali; că pretindem supunere órbă, conform reglementului, autoritate oficiósă; că ţinem de subdemnitate a-ne coborî şi a sta de vorbă cu vre-un elev; că noi suntem şi trăim pentru elev, numai câtă vreme se află în şcólă, de aci încolo — voia Domnului — pentru noi elev nu mai exsistă etc.

Acésta aserţiune nemotivată a autorului a fost combătută cu deosebit temeiu de d-l D. Lăpădat, dir. şcol., în Sĕlişte, pelângă consîmţĕmêntul general al conferenţei.

In adevĕr nu e explicabilă aserţiunea de sub întrebare, când se ştie în genere, că cel puţin aici la noi în patrie, nu există învĕţător, care sĕ fie în relaţie mai intimă cu elevul seu şi cu părinţii lui, ca învĕţătorul român. De-óre-ce întrégă viaţa, însăşi sórtea învĕţătorului român, din leagăn până în mormênt, e strins legată de sórtea şi starea poporului român. Ear până când există acéstă legătură firéscă, cum s'ar putea crede sĕ înceteze vre-odată recerută intimitate dintre cei de-o potrivă interesaţi! Ómenii pricepuţi nici când nu se vor lăsa sĕ fie vêrtejiţi în apele indiferentismului şi înstrăinării de către poporul, din a cărui sânge fac parte şi din a cărui sudóre se susţin. Excepţiunile, chiar sĕ fie, nu fac regulă!

In celelalte d-l D. Lăpădat se declară mulţumit cu expunerile d-lui disertante şi cere sĕ se aducă în legătură cu un conclus, ce s'a luat cu privire la premii, de învĕţătorii din acest cerc, în anii trecuţi, când funcţionau în reuniune învĕţătoréscă.

D-l A. Galea, cere sĕ se cetéscă acel conclus, dacă se póte, pentru mai bună orientare, ceea-ce se şi întêmplă, aducênd împrejurările cu sine ca sĕ fie la îndemână. Conclusul sulevat e de următorul cuprins:

„Premiarea, din punct de vedere pedagogic, nu se recomandă, când este sĕ fie aplicată ca mijloc de educaţiune; ci întrucât cu ocasia vr'unei sĕrbări şcolare servéscă ca mijloc, de a face pre elevi sĕ-'şi reamintéscă mai cu drag evenimentul sau persóna însĕmnată, în onórea cărora s'au (?) făcut serbarea“.

La început stilul greoiu al acestui conclus, provocase óre-care nedumerire, în urmă însĕ s'a vĕzut, că nu spune nimic nou şi deosebit de expunerile elaboratului din cestiune.

In urma acesteia conferenţa ia spre ştire expunerile dlui disertant, cu excepţiunea părţii dificultate de d-l D. Lăpădat, şi-i exprimă mulţămita sa căldurósă.

Se presentă apoi hârtia d-lui Iosif Velcean, înv. în Reşiţa-montană, dto 20 Oct. 1899, prin care cere sĕ se anunţe şi recomande membrilor conferenţei a-şi procura à 1 fl. „Almanachul învĕţătorului român“ compus de d-sa anume pentru trebuinţele practice simţite în linia primă de învĕţătorii nostri în viaţa şcolară etc.

Conferenţa ia act şi recomandă membrilor sĕi procurarea Almanachului, ba se şi ved mai multe exemplare circulând printre membrii conferenţei. Nu putem însĕ retăcea şi unele şópte, ce se svonesc, că prea e scump acest Almanach, că ar puté sĕ se mărginéscă la cele mai simţite trebuinţe practice din viaţa şcolară, şi dacă e posibil, sĕ aibă date exacte. Sĕ se mai reducă

Fiindu 'mi permis a căletorí după plăcere, am rĕmas în fie-care din sus zisele cetăţi 2 sau 3 zile, spre a le cunósce tóte însuşirile cele măreţe în istoria lumei şi în a căror detailuri merunte nu mĕ încumet a mĕ lăsa, nesimţindu-mĕ harnic a-le putea descrie cu cuvinte scurte, lăsându-mĕ fără de aceea prea amplificat în raportul meu, încât mĕ sfiesc ostenind bunăvoinţa Excelenţieĭ Vóstre.

Recomandându-mĕ la Platz-Comando în Praga, am cetit în fóia militară numele a multor capelani decoraţi, cari n'au făcut nimica dela început până la sfîrşitul catastrofei în Italia, d. e. colega din regimentul meu fù ordonat numai spre cercetarea răniţilor în spitalul militar în restimpul bătăliei, şi a primit pentru funcţiile sale cele uşurele mai mult ca amĕsurata rĕsplătire; deşi chemarea numitului colegă şi a celorlalţi capelani militari era destul de împovĕrată cu cercetarea spitalelor, a bieţilor soldaţi răniţi, dar totuşi nu era primejduită cu mórtea, până când eu de-atâtea ori, în restimpul bătăliilor, pe pieţele de ambulaciune şi încă între cele mai dese ploi de glónţe, stând şi urmărind către împlinirea înaltei mele chemări, cu primejdia morţii în sîn, răbdând tóte suferinţele dela început până la sfêrşit, fără ca sĕ-'mi aştept vre-o recunoscinţă vremelnică mai mult pe cât am meritat.

. . . .

. . . .

Primiţi, Exelenţia Vóstră, Preasfinţite Stăpâne, tot cu acea părintéscă bunăvoinţă cu care m'-aţi deschilinit până acuma şi de aci înainte şi acéstă prolungită descriere a întêmplărilor mele din 12/24 Aprile, până sub data de faţă, după re'ntórcerea mea din prinsórea franceză, când cu inima sdrobită de tristele împregiurări, în singurătatea mea, numai singur în asta convorbire trăgânată mi-am putut afla răsplată, şi decumva V'am ostenit cu acésta supărând bunăvoinţa Excelenţiei Vóstre, îndrăsnesc pe lângă smerita mătanie şi al meu profund respect a cere părintésca scuză, cu care sărutând Preasfinţitele mâni, îmi ţin de nespusă onóre a mĕ însemna

Verona, 21 Septembre, 1859.

Al Exelenţiei Vóstre cel mai supus

Sava Popovici
capelan ostăşesc

eventual şi din cadrul literaturei didactice, fiind şi altcum imposibil a restringe avêntul acesteia la cadrele unui Almanach, menit a-se purta de învěţător în buzunarul seu pentru agendele de tóte zilele. Pentru acel scop dau cea mai bună ocasiune foile pedagogice şi celelalte.

In chipul acesta presupunem, că s'ar puté reduce mult din costul speselor de editare, fără sě pérdă Almanachul din valórea sa practică, astfel s'ar puté reduce şi preţul cel mult la 30—40 cr., cum este bună-óră un Calendar pentru trebuinţele vieţii practice, când, fără îndoială, ar avé mai multă trecere în sinul învěţătorimei.

La ordirea zilei elaboratul d-lui D. Lăpădat, asupra temei: *„Ce observări, eventual ce defecte s'au ivit în praxă cu privire la planul de învěţămênt cuprins în partea a XIII, §. 95—99, a normativului şcolar votat de sinodul archidiecesan în sesiunea anului 1882“?*

D-l autor cetesce rar şi apăsat. Fie-care cuvênt e la locul seu, respicat şi la înţeles, ce înalţă treptat interesul. Şi colegii ascultă cu atenţie, căci e cuvêntul cumpănit şi serios al d-lui Lăpădat, conducětorul devotat al şcólei din Sělişte, una dintre cele mai bine organisate şcóle din archidiecesa nóstră, cu 10 puteri didactice.

Stărue mai mult asupra studiului religiunei, gramaticei române şi asupra constituţiunei patriei. Şi aduce mai multe propuneri adênc studiate şi aměnunt motivate cu privire la reformele de îmbunătăţire pe terenul învěţămêntului nostru. Propunerile sale conferenţa le primeşte cu unanimitate. Ba în unele puncte, cuvêntul d-lui Lăpădat atât e de convingětor, încât conferenţa cu însufleţire adauge încă la měsurile de îmbunătăţire ce s'au proiectat. Preste ţînta, ce autorul doria a obţiné, deocamdată cel puţin. Aşa d. e. pentru studiul constituţiunea patriei, propune 1 óră pe sěptěmână în desp. VI, conferenţa însě la propunerea d-lui Mosora acceptéză 2 óre pe sěpt. pentru propunerea acestui studiu, atât de important cu deosebire astăzi, când *totul*, dar cu desěvêrşire *totul*, este concentrat în constituţia patriei.

In legătură cu acest moment s'au ventilat unele idei, ce n'ar strica sě fie mereu împrospětate în tóte direcţiunile vieţii nóstre. Anume, că între datorinţele cele dintâi ale învěţătorului, se cuprinde şi aceea de a contribuí într'acolo, ca poporul nostru sě-şi cunóscă din temeiu tóte drepturile şi datorinţele sale cetăţěneşti. Deóre-ce cum s'ar şi puté aştepta dela cineva, ca sě lupte din resputeri şi cu interes viu pentru ca se dobândéscă anumite drepturi, cari lui nici nu-i sunt deplin cunoscute? Ignoti nulla cupido! Şi acésta greşală în viaţa nóstră nu se póte tăgăduí. Invěţătorii vor bine merita de recunoştinţa neamului, dacă vor conlucra din resputeri pe tóte căile legale la risipirea acelei ignoranţe dăunóse din sinul poporului nostru.

Tot aşa discuţie s'a încins cu privire la literele cirile, sě se mai propună sau sě nu se mai propună în şcóla poporală. Au luat parte la acésta discuţie dnii: I. Bratu, înv. în Tilişca, I. Crişan, înv. în Sělişte şi A. Galea, înv. în Reşinari.

Majoritatea conferenţei s'a pronunţat ca pe viitor literele cirile sě nu se mai propună în şcóla popor., deórece azi-mâne şi cărţile bisericeşti — singurele în cari se mai află literele cirile — vor fi tóte retipărite cu litere latine. Ear scopul şcólei poporale nu póte fi de de a crea filologi.

Ne restringem în apreţierile nóstre asupra operatului, presentat de dl Lăpădat cu multă cunoscinţă de causă. Căci sperăm a puté reveni asupra acestei lucrări demne, când vom fi norocoşi de a-l puté ceti şi studia încă-odată, după ce se va tipări şi publica pe calea sa. Lucru indispensabil, căci socotim a fi trecut timpul, de a se mai compune planuri de învěţămênt, fără a consulta şi a erua şi părerea acelui factor decisiv, care are sě şi aplice în practică cele prescrise.

Conferenţa ia spre ştire cu deosebită mulţămită operatul d-lui Lăpădat şi-l recomandă în de-aprópe atenţiune cercurilor competente.

Cu acestea s'a încheiat şedinţa a dóua la órele 12, anunţându-sě proxima şedinţă pe după amézi la 3 óre.

După încheerea şedinţei, membri conferenţei au cercetat în corpore exposiţia de póme a „Reuniunii române egricole“ din Sibiiu. Un convoiu impunětor de pioni ai culturei române, s'a pus în mişcare dela Seminariul „Andreian“ până la Casa Societăţii, în care elegant aranjată şi bogată a fost exposiţia de póme. Aici neobositul preşedinte al Reuniunii, d-l D. Comşa, profesor seminarial, a dat grupului învěţătorilor nostri multe şi competente explicaţiuni şi informaţiuni, cu privire la diferite unelte economice, soiuri de póme, legumi, etc ... pentru care exprimăm şi pe calea acésta profunda nóstră mulţămită.

(Va urma).

Şedinţă la Asociaţiune.

Din obiectele pertracte în şedinţa de Joi 2 Nov. n. a comitetului central al „Asociaţiunii“, remarcăm următórele:

= Guvernul a încuviinţat emisiunea de 100.000 losuri à 1 corónă în favorul casei naţionale. Din acestea se speră a se realisa un profit de 20—30.000 florini.

= S'a decis publicarea unui concurs nou pentru scrieri poporane. La primul au întrat lucrări dela d-nii: Simu. I. P. Reteganul şi Grofşorean. Lucrările s'au predat spre censurare unei comisiuni.

= Astăzi Sâmbătă în 4 Nov. n. la 10 óre se va oficia în catedrala din Sibiiu-cetate în memoria neuitatei mecenată *Ioana Bădilă* un parastas, la care comitetul central va asista în corpore.

= D-l Timoteiu Popovici a fost angajat ca profesor de musică la şcóla civilă de fete în locul d-lui profesor Georgiu Dima, căruia s'a decis a i-se aduce mulţumită pentru eminentele servicii prestate şcólei.

= S'a primit suma de 300 fl. pusă la disposiţia „Asociaţiunei“ din partea *„Reuniunei femeilor române din Sibiiu“* în favorul cursului pedagogic deschis anul acesta pentru elevele cursului complementar.

= S'a luat act despre mănósa activitate desvoltată de despărţămêntul „Bocşa“.

= S'a luat la cunoştinţă raportul dlui Dr. Z. Chirtop, advocat, în causa lăsămêntului lui Iancu. O parte din moşia fericitului erou, testată „Asociaţiunei“ s'a vêndut unor rudenii ale lui; o parte mai mică e de vênzare.

= S'a primit pentru museul istoric un autograf al lui Bărnuţiu, dăruit de d-şóra Eufemia Catona.

Delegaţiunile.

In şedinţa de azi a parlamentului maghiar se va ceti autograful Monarchului despre convocarea delegaţiunilor. Alegerea acestora se face în parlamentul maghiar în sěptěmâna viitóre; însě ziua întrunirii nu e încă fixată.

Revistă Bisericéscă

Alegerea de patriarch al Antiochiei.

Chestia alegerii de patriarch al Antiochiei a ajuns earăş la ordinea zilei. Ne aducem aminte că locoţiitorul de patriarch, Meletiu, care e sprijinit cu deosebire de Ruşi, a fost ales deja odată patriarch. Dar în urma protestului patriarchului ecumenic şi al patriarchului de Ierusalim şi de Alexandria, afacerea s'a ţinut în suspens, până ce în zilele acestea sosí ştirea la Constantinopole, că Meletiu a fost de nou ales ca patriarch al Antiochiei. Contra acestei alegeri efeptuite cu 7 voturi, au protestat 4 metropoliţi, precum şi patriarchul ecumenic cu motivarea aceea, că alegerea ar fi anticanonică. La acest protest s'a asociat pe cale telegrafică şi patriarchul Ierusalimului. Chestia deci rěmâne încă nedecisă.

(Allg. Zeit.)

Revistă externă

Ţarul în visită la împěratul Germaniei.

Precum se telegrafézä lui „Frankfurter Zeitung“, perechea imperială rusă va cerceta prin 8 Novembre pe împěratul Germnaniei la Potsdam. In călětoria acésta Ţarul va fi însoţit şi de ministrul de externe Murawiev.

*

Călětoria împěratului Germaniei în Anglia.

Circulă ştirea, că împěratul Germaniei va face o călětorie prin 20 Novembre la Londra. Acéstă visită făcută în imprejurările actuale reginei Angliei, când Anglia pórtă un resbel sângeros în Africa, n'are sě însemne că Germania ar sprijiní tendenţele Englezilor. Din contră, Germania va păstra, dupăcum se susţine, strictă neutralitate.

NOUTĂŢI

Din causa Sf. Sěrbători *„M. Mucenic Dimitrie“*, Nrul mai apropiat al fóiei nóstre va apare numai Joi, în 28 Oct. (9 Nov.) a. c.

*

Principele Carol al României, precum se anunţă, a întrat în convalescenţa îmbucurătóre. Buletine medicale nu se vor mai publica.

— O comisiune alésă din sînul S-tului Sinod, va înmâna M. S. Regelui o carte de rugăciune, aprobată de S. Sinod, pentru educaţiunea religiósă a principelui Carol.

*

Rutenii gr. cat. din America. Intr'o fóie unguréscă din Pesta un preot al Rutenilor gr. cat. din America — unde, precum se ştie, acest popor amărît şi jigărit continuă a emigra cu duiumul — se tângueşte earăşi asupra sórtei maştere, ce'-i aştéptă pe Ruteni în lumea nóuă. Spune neajunsurile şi prigonirile, ce preoţii şi poporul rutean nevoiţi sunt a îndura din partea ignoranţilor episcopi papistaşi irlandezi de acolo. — Fóia adaugă, că reul cel mai mare e: „că episcopul gr. or. rusesc din San-Francisco, cunoscênd pedecile puse activităţii preoţilor gr. cat. ruteni, îşi trimite emisarii — provezuţi cu bani, cărţi, etc. — între Rutenii rěmaşi fără preoţi, pe cari apoi îi convertesc la „schisma“ gr. or. Succesele de convertire ale episcopului rus din S. Francisco, merită luarea aminte a cercurilor competente, nu numai din punct de vedere religioş, ci şi naţional, pentru-că Rutenii trecuţi la „schismă,“ devin cu o cale şi panslavi îndârjiţi“... Şi gazeta unguréscă recomandă mijlóce de sanare a rěului. — Noi am amintit numai cu câteva luni înainte, despre cucerirea ortodoxismului rus în lumea nóuă.

*

Ministrul plenipotenţiar al României la Belgrad. M. S. Regele Alexandru al Serbiei a agreat pe d-l Edgar Mavrocordat, actual şef de cabinet la ministerul afacerilor streine, ca ministru plenipotenţiar al României la Belgrad.

*

Toast de Ungur pentru — Lueger! La un banchet dat Marţia trecută în Viena, cu prilegiul instalării nouelor stabilimente de gaz, un colonel de honvezime, ungur, cu numele *Fülek*, a ridicat următorul toast:

„Ca representant al honvezimei reg. ung., nu pot rěmâné înděrětul colegilor mei dela regim. 4 de infant. (cari adecă incă toastaseră în acest sens), şi de aceea voiesc a vorbi, scurt şi milităresce, cu atât mai mult că nu mě ţin de honvezimea ungurécă; sunt fiiul cetăţii împěrăteşti. Simţemintele mele faţă de acest binecuvêntat oraş trebue sě le exprim şi strig: *Trăiască oraşul Viena şi primarul aceleia D-rul Lueger!*“

Auzit-aţi blasfemie?.. Şi acum patrioticele nóstre, de o parte spun că Fülek n'a ... putut vorbi în numele honvezimei ungurесci, iar de altă parte se crucesc, cum póte fi cine-va tocmai atât de — antisemit?...

*

Dela comitat. Pentru întregirea comitetului municipal al comitatului Sibiiu se ve efeptui alegerea a 3 membri noi la 8 Novembre st. n. a. c. Este de a se alege câte un membru în cercul II şi III al oraşului Sibiiu şi un membru în cercul Nocrichului.

*

Traficul României cu Ungaria. Traficul căilor ferate române cu căile ferate ungare, în cursul lunei Septemvrie, faţă cu periόda corêspunzětóre a anului trecut, a fost fórte redus, atât în export cât şi în import. Importul de cărbuni din Ungaria a fost fórte redus, dar mult mai neînsemnat a fost importul ferăriilor, al maşinelor, al zăharului şi al lemnăriilor. — In ce priveşte exportul nostru în Ungaria, el a scăzut în cereale, dar a crescut faţă de anul trecut, în ferării vechi şi în păcură. — A crescut mult exportul ouělor, cari însě au fost destinate nu pentru pieţele din Ungaria, ci pentru cele din Austria şi Germania. — Iar ceea-ce priveşte importul fênului din Ungaria, a crescut fórte mult anul acesta. Numai în Septembre s'au importat 370 vagóne de fên presat.

*

Casarea cupeeler de clasa I. Direcţiunea căilor ferate săseşti a început pertractări cu autorităţile drumurilor de fier germane, ca cupeele de clasa I. pe trenurile personale sě fie scóse din întrebuinţare; pentru-că nu aduc nici un profit. Şi ideea e practică, şi cuprinde multă înţelepciune. Luând starea lucrurilor numai la noi în Ungaria, din colosalul venit încasat din partea statului sub titlul comunicaţia trenurilor personale, — abia 6% vin pe clasa I. Apoi mai e şi ceva tendenţă spre democratism în lucru. Firesce vorbind de naţiuni pe un piedestal de cultură mai matură. In Germania şi Austria spre pildă, aristocraţimea călětoresce împreună cu burghezimea, ba chiar cu proletarii. In Belgia, unde clasa II demult deja e casată, diferenţa de preţ între clasa I. şi III. e aşa de mare, încât mulţimea aristocraţilor călětoresce pe clasa III. Ei, dar ferice de aceşti călětori! Călăuzii trenurilor acestora au atâta bun simţ şi tact, încât sě scie împărţi pasagerii aşa, ca fie-care sě-'şi găséscă societatea potrivită. La noi, firesce, e ridicul a chiar şi vorbi despre astfel de idei. Publicul e încă departe de a-le înţelege; ear crescerea şi simţul de prevenінţă al conductorilor nosri de trenuri, o cunosc toţi cari au avut prilej a călětorí pe căile ferate din ţara nóstră!

*

Peştele românesc căutat. La Galaţi au sosit mai mulţi negustori pescari din Serbia şi din Bulgaria, pentru a cumpěra mari cantităţi de peşte. — Precum vedem, comerţul pescăriei în România ia un mare avênt. Nu de mult am anunţat comerţul de peşte ce-'l pórtă România cu Viena şi alte centre mari. Precum se vesteşte acum mai nou, Rusia a aderat la propunerea României pentru încheierea unei convenţiuni relative la pescuirea în apele Dunărei, porţiunea ce limitéză Rusia de România. Rusia a şi numit delegaţi, cari împreună cu delegaţii României, sě elaboreze proiectul de convenţiune.

*

Reabilitarea lui Dreyfuss. Chestia odiósă se pare că tot n'a dispărut cu desěvêrşire în abisul uitării. Se anunţă din Paris, că familia lui Dreyfuss de loc n'a părăsit intenţia de a elupta completa reabilitare a lui Dreyfus. Şi spre acest scop li-se oferă mai multe căi şi mijlóce. Vor publica documentele enuměrate în bordereau, cari se află în posesia unor puteri strěine şi din cari va reeşí vinovăţia lui Eszterhàzy. Le va mai ajuta — spune faima — şí Zola. Vor da în judecată pe Cernuszky, pentru mărturisire mincinósă, şi dacă va fi dejudecat, acesta va fi un motiv de—revizuire a procesului! (Dómne iartă-ne, dór' nu vom fi osîndiţi a îndura noui mistuiri de nervi!...)

*

Vinul italian. Exportul vinului italian în timpul Ianuar—August 1899, a fost de 1,300.813 hl., ceea-ce în raport cu periodul corespunzětor din 1898, presintă o scădere de 264,378 hl. Preţul vinului exportat în lunile Ianuar—August 1899,e cu 6,608.914 lire mai puţin ca în lunile corespunzětóre din 1899. Cantitatea vinului importat din Italia în Ungaria până la finea lui August, e 697,640 hl., adecă cu 123,184 hl. mai puţin ca tot în aceste luni ale anului 1898.

*

Catastrofă pe mare. Din America vine scirea despre o nenorocire înfiorătóre întêmplată pe un vapor, între Glend-Island şi Sands-Point. Personalul „Nutmeg State“ s'a aprins nóptea, pe neobservate, şi pe când căpitanul a băgat de samă pericolul, deja întreg vaporul era în flacări. S'au slobozit luntrile de scăpare. Insě ce folos; desperaţii pasageri mateloţii i-au bruscat în lături şi s'au aşezat ei în luntri. Ei ştiau adecă, că pe vapor se află şi o mare câtăţime de praf de puşcă, care va exploda. Norocire a fost, că a sosit la faţa locului o altă corabie, care a mântuit câţi a putut din pasageri. Vre-o 7 însě au ajuns pradă flacărilor. Focul a încins cu o repeziciune uimitóre întreg vaporul şi încurênd a remas din el numai un morman de scrum. Un pasager povesteşte lucruri oribile despre situaţia desperată a celor prăpădiţi de foc: cum sbierau, cu îşi frângeau mânile, cum se sbăteau în vălvătaia flacărilor!

Damasturi de mătase
75 cr.
până la **fl. 14.65** de metru — precum şi **„mătase Henneberg“** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţesături, colori şi dessinuri.
Particularilor, *liberă de porto şi vamă în casă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***
Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [19] 10

Nr. 7784.Plen. 1899 [225] 2—3

CONCURS

In scopul conferirei stipendiilor şi ajutórelor, ce se votézá pe anul 1900 din fundaţiunea „Andronic“:

I. Pentru învĕţăcei de ori-ce meserie;

II. Pentru sodali, devenţi de atari în decursul anului 1899; i

III. Pentru sodali, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor, au dat dovezi despre desteritatea lor pentru de a putea deveni măiestri, prin acésta se escrie **concurs** pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutóre şi stipendii au sĕ producă în general:

1. carte de botez,

2. atestat dela comună de spre averea proprie, ori a părinţilor,

3. atestat familiar dela parochul locului, despre familia părinţilor concurentului, ori — fiind el căsătorit— despre familia sa, avênd a se indica în acest atestat, câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetéză scóla şi câţi mai sunt la meserii.

Concurenţii pot fi numai **români ortodocşi, născuţi în archidiecesa Transilvaniei.**

In special mai au sĕ dovedéscă:

I. Invĕţăceii :

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţei;

b) că au cercetat scóla poporală, ori altă scólă superióră;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură ori magistrat);

d) adeverinţă dela măestru despre sporul ce-l arată în meserie şi despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în origine sau în copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învĕţăcei în anul 1899, ceea-ce vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XVII. din 1884 § 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţumitor, ceea-ce vor dovedi ori cu cartea de lucru, ori cu adeverinţă dela măestrul.

c) Cei-ce vor dovedi, că sunt membrii ai unei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi, vor avé preferinţă.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiuni de a deveni măestri:

a) sĕ aibă certificatul de măestru;

b) sĕ fie lucrat cel puţin 6 ani fără intrerupere, ca calfă, ceea-ce vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţa dela măestrii, la cari au lucrat.

c) In cerere sĕ se arete anume locul unde voesc sĕ se aşeze ca măestri, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) sĕ dovedéscă cu atestat dela oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră şi sunt crestini buni şi morali.

Dela toţi concurenţii se recere, *ca cererile sĕ fie scrise şi subscrise de mâna lor proprie,* adresate Consistoriului archidiecesan greco-oriental în Sibiiu, şi sĕ le înainteze pân' la **31 Decembre 1899** stilul vechiu.

Acei concurenţi, cu óre-cari studii gimnasiale, cari se vor aplica la sculptură în lemn, bărdăşit şi la zidărit, sau vor fi aplicaţí deja ca învĕţăcei ori sodali la aceste meserii şi cei din urmă vor sĕ se perfecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari se póte câştiga pracsa recerută, — *vor fi consideraţi cu ajutóre mai mărişóre.*

Cererile neinstruite în regulă şi cele înaintate după termin nu se vor lua în considerare.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. **Il. Puşcariu**
archim., vicar archiep.

Dr. Elie Cristea
secretariu cons.

Din „Biblioteca Teatrală“
a apărut: Nr. 7 *„Unde dai şi unde crépă“* de *I. Popescu* Sĕ află spre vênzare la „Librăria archidiecesană“ în Sibiiu. Preţul 25 cr. plus 5 cr. porto.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timişóra — Fabrică
se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum şi la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.
Cu deosebire recomandă [164] 12–26
clopote patentate găurite

invenţie proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.
☛ *Preţ-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.* ☚

NOU! Pro 1900 NOU!
a apărut:
Calendariul ☛
☛ archidiecesan,
neapărat de lipsă pentru fie-care preot şi învĕţător.
Se póte procura dela
Librăria archidiecesană, Sibiiu,
cu preţul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

Câştigul cel mai mare
în casul cel mai favorabil [224] 3–8
1.000,000 Coróne.
Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri
Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen.
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☛ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,00

In curênd începe a cincia mare loterie de classe reg. ung. Ea conţine
100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani
aşadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi prospectul de câştig este enorm de mare.
In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil
Un milion coróne.
Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan
pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**
se expedéză cu **rambursă** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se expedéză după tragere, planuri stau la disposiţie gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**
Ne rugăm pentru comande cel mult până la
16 şi 17 Novembre a. c.
în care ḑi se ţine şi tragerea, direct la
A. Török & Co.
colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.
Multe şi fórte mari câştiguri am solvi noi prea stimaţilor nostri clienţi ş anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat.
Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.
Ersuche um Zusendung von............ Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotteri nebst amtlichen Plan.
Der Betrag von. fl.............. } ist per Nachnahme zu erheben. / folgt durch Postanweisung. } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen
Genaue Adresse.
....
....
....
....

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 114 Sibiiu, Joi, 28 Octobre v. (9 Novembre n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferenţa dela Reghin.

După deschiderea conferenţei parochul local dl Duma salută pe comisariul cons. şi pe învĕţătorii întruniţi şi le doresce succes bun în lucrările ce-i preocupă. Constituindu-se biroul, se aleg de notari *Michail Todea* şi *George Cazan*, şi de membrii verificători *Ioan Duma* şi *Ioan Borşan*.

Notariul zilei ceteşte catalogul şi sĕ constată *a*) din protopopiatul Reghinului presenţi 17 învĕţători şi directori şcolari, absenţi 9. *b*) din al Mureş-Oşorheiului presenţi 2, absenţi 7 inşi. Fiind numĕrul celor absenţi prea mărişor, sĕ decide a se recerca V. Consistoriu ca deoparte sĕ aplice celor absenţi fără motive binecuvêntate, pedepse cuvenite; de altă parte cât pentru părţile cercului Reghin, se fixeze un termin de întrunire mai timpuriu.

Comisariul presentéză „Instrucţiunea pentru conducerea şi decurgerea conferenţelor“ şi se ia spre ştire şi acomodare.

Sĕ statoreşte programul lucrărilor: 1. Chestiunea esamenelor dela finea anului scolariu. 2. Declamarea poesiei „Toporul şi pădurea“ şi în legătură cu acésta discuţia asupra declamaţiunei în scóla poporală. 3. Prelegere practică despre metropolitul Sava Brancovici. 4. Curenţii.

Şedinţa II.

Sa deschis la órele 3 p. m. Punêndu-se la ordinea zilei chestiunea examenelor, învĕţătorul *Ioan Borşan* ceteşte operatul seu, cu elaborarea căruia de mai nainte a fost însărcinat din partea comisariului consistorial. Inv. Borşan, espune în liniamente generale unele din momentele, ce sunt a se observa la ţinerea examenelor anuale.

Directorul scolariu, parochul *Grigoriu Nicóră*, luând cuvêntul pune deosebit pond pe mĕsurile, ce sunt a se lua pentru participarea părinţilor la examene, alegêndu-se o zi corĕspunzătóre referinţelor locale şi atrăgêndu-se din partea preotului atât comitetului cât şi poporului în biserică de timpuriu atenţiunea asupra examenului şi a însemnătăţii sale. Cere sĕ se întocméscă pentru public un loc corĕspunzător, ca se nu conturbe decursul examenului şi admite, ca întrebări sĕ pue chiar şi părinţii copiilor, dar fiind acele greşite din punct de vedere pedagogic, sĕ le îndrepteze învĕţătorul.

După unele scurte observări, ce sau mai făcut, comisariul Dr. *Ilie Cristea* espune vederile şi cunoştinţele, ce şi le-a câştigat asupra acestei chestiuni, în următórele.

Examenele.

Examenele publice dela finea anului şcolariu sunt o instituţie veche, întrodusă deodată cu întroducerea instrucţiunii publice. Deatunci au remas în us până în zilele nóstre.

Intre motivele, din cari s'au întrodus, cu deosebire 2 merită amintire şi consideraţiune mai de aprópe.

Deoparte în timpurile mai vechi şcóla nu se bucura în mĕsura de azi de sprijinul organelor statelor. Era un timp, când nu era întrodusă obligativitatea învĕţământului, ci sta în voia părinţilor, se'şi dee copiii la şcólă sau nu. Intre astfel de împregiurări de sigur multe sale de învĕţământ rĕmâneau góle. Cei ce au dorit progresul şi luminarea poporului s'au cugetat deci la anumite mijlóce de atragere şi astfel au întrodus aşanumitele „probe publice“, examenele.

Aceste examene au fost împreunate cu festivităţi strălucite, ca astfel sĕ atragă şi „amăgéscă“ în şcólă cât mai numeros public şi în special pe părinţi. Cu acele ocasiuni sĕ împărţiau apoi premii, căutând a măguli vanitatea părinţilor; cu un cuvênt întreg actul sĕrbătoresc ţintea într'acolo, sĕ captiveze pe părinţi, ca sĕ-şi trimită copiii la şcóle, şi se capete voie a-i instrua. Scrisorile de probă, desemnurile, erau făcute pe propise şi hârtie încadrate în figuri frumóse, adeseori în forme aurite, erau aşezate pe mese împodobite cu flori, în jurul cărora ocupa loc elita comunei, carea lua şi admira produsele tinerimei, spre a stîrni astfel învidie în inima părinţilor, a căror fii n'au ajuns a fi lăudaţi de hotvoleul locului.

Aceste apucături au putut avea atunci şi pot avea şi azi folosul lor practic, dar cu tóte aceste exagerările sunt inadmisibile şi împreunate cu pagube; şi tocmai de aceea mulţi bărbaţi de şcólă cer delăturarea examenelor, susţinênd că sunt nisce lucruri, cari şi-au trăit traiul şi au devenit superflue, mai ales după-ce obligativitatea instrucţiunii e basată pe legi positive.

Noi însĕ susţinem, că legea încă nu este garanţie suficientă pentru a asigura mersul regulat al învĕţământului şi al cercetării şcólelor. Experienţa de tóte zilele e dovadă eclatantă despre acésta. Deci ţinem de necesar — fără a încuviinţa abusurile — susţinerea examenelor şi din motivul indicat, mai ales la tóte acele şcóle şi institute, a căror scop publicul mare încă nu-'l cunóşte, dar a căror susţinere şi înflorire este o necesitate socială şi naţională.

Poporul nostru este încă în multe părţi puţin consciu despre folósele şcólei şi de aceea simte o deosebită greutate, când este necesitat a lua copilul seu dela gâsce, viţei ori vite, dela plug şi alte lucrări economice şi a-l da la şcólă. Tocmai de aceea plângerea organelor nóstre din parochii, că cercetarea şcólelor progreséză tare anevoios, este generală.

Intre astfel de împrejurări cele vĕzute în decursul unui examen bine condus şi succes póte contribui mult la înduplecarea multor părinţi, ca pe viitor sĕ-şi dee şi ei copii la şcólă, ca se-i vadă şi pe ai lor rostind rugăciuni frumóse, poesióre şi povestiri instructive, cântări şi declamaţiuni atrăgătóre etc.

De altă parte se intenţionéză, ca susţinătorii şcólelor prin esmişii sei la examene sĕ se convingă despre modul, cum a îndeplinit învĕţătorul datorinţele chemării sale, şi de ce educaţiune şi instrucţiune s-au împărtăşit elevii încredinţaţi conducerii sale, în decursul unui an şcolar.

In timpul mai nou s-au ivit mulţi pedagogi, cari nu dau nici acestui moment vr'o însemnătate deosebită şi cer sistarea examenelor.

Vederile acestora se reasumă în următórele.

La examene se întêmplă des, că învĕţătorii, voind a mai arăta mult ca şi cât se cere, se produc cu lucruri din clase superióre, şi pregătesc astfel pe băieţi ca pentru o producţiune, perzind din vedere scopul şcólei. Acésta n'ar face-o, de n'ar fi examene publice.

Examenele împedecă mersul învĕţământului cu aceea, că elevii şi învĕţătoriul se ocupă o mulţime de timp cu pregătirile pentru examen: scrisori de probă, desemnuri, caiete curate etc., cari n'au nici un scop instructiv, nici educativ, scurtând astfel timpul de instrucţiune.

Sĕ fac adeseori spese cu aranjarea examenelor şi se pune în mişcare un aparat întreg.

Examenele au adeseori înfluinţă demoralisătóre, susţin ei mai departe.

Invĕţătorul e adus într'o situaţiune grea. Vine mama înpopoţonată a cutărui băiat în sală, cu nerăbdare aştéptă momentul, ca sĕ fie provocat şi „odorul“ ei; ba dacă nu sĕ întâmplă curênd, il róga chiar pe preşedintele examenului sĕ-'l provóce. Odorul — ce-i drept — n'a învĕţat nimic în tot decursul anului, dar învĕţătoriul îi formuléză acum nişte întrebări uşóre, aşa încât sĕ-l pótă dimite cu un „bine, şezi!“ Acest băiat îşi forméză acum o ideă curiósă despre caracterul învĕţătoriului, care în decursul anului nu i-a putut zice o vorbă bună. Starea sufletèscă a băiatului se conturbă, căci învĕţătorul i-a apărut până acuma cu totul altcum; ér dealtă parte mama nu va cuprinde faptul, cum de băiatul ei, care a respuns la examen între aplause generale, are în testimoniu tot calculi rĕi?

Şi dacă învĕţătorul nu purcede astfel, se nasc conflicte între el şi părinţi, cari presupun, că copiii lor au fost neîndreptăţiţi.

Mai afirmă, că învĕţătorul pregătesce pe elevi nu din materialul prescris în planul de învĕţământ, ci îi instruéză cu lucruri, cari plac mamei, şi moşului etc. şi preste tot publicului laic, care cere de regulă mai mult şi astfel sĕ îndópă bietul băiat cu lucruri mai presus de priceperea sa.

De aceea mulţi pedagogi au cerut sistarea lor, ér la noi pedagogul helveţian *Vernaleken*, care a stat în serviţiul guvernului austriac, a cerut în o scriere a sa încă la 1851, ca examenele publice anuale din scólele poporale sĕ fie numai festivităţi de încheierea anului. In Austria şi Germania s'au şi sters de ani de zile.

Nu încape îndoélă, că cele indicate şi multe alte scăderi obvin la multe scóle. Cu tóte aceste abusurile ce sĕ fac nu îndreptăţesc delăturarea instituţiunii ca atare.

Fapt este, că susţinătorii scólei nu pot numai din examene se câştige o icónă fidelă despre viéţa internă a scólelor şi despre resultatul obţinut.

In scopul acesta se recere o visitaţiune sistematică prin esperţi specialişti. Dar totuşi examenele publice, ţinute înaintea susţinătorilor scólei, a autorităţii scolare, înaintea părinţilor etc. au o influenţă bună atât asupra învĕţătoriului cât şi a elevilor.

Pentru elevi constatarea publică a resultatului de un an va fi o inpintenare spre diliginţă, şi intărire a încrederii în sine; ér pentru învĕţător o mângăere, vĕzêndu-şi ostenelele sale de preste an recunoscute şi prin complăcerea celor presenţi.

Dar chiar şi părinţii doresc sĕ-şi completeze vederile lor despre copii şi despre capabilitatea lor, spre a se ştii orienta cu privire la creşterea lor din viitoriu.

Părinţii, vĕzind misuinţele învĕţătorilor pentru luminarea copiilor lor, sĕ interesézà mai mult de şcólă şi de învĕţător şi se decid mai uşor la suportarea speselor pentru susţinerea scólei.

Examenele sunt bune şi pentru autoritatea scolară. După referinţele nóstre de azi organul central bisericesc nu póte visita tóte scólele prin experţi, cari sĕ iee privire amĕnunţită în mersul lucrurilor nici chiar odată în decursul unui an. Astfel examenele publice suplinesc încâtva controlul public şi ori-cât s'ar obiecţiona, că examenele ne pot duce în eróre cât pentru succesul instrucţiunii — totuşi un ochiu ager şi expert şi din examen, din întrebări, din respunsuri, din ţinuta elevilor etc. póte sĕ-şi forméze o ideă corespunzĕtóre despre modul, cum şi-a înplinit învĕţătorul chemarea.

La noi în ţéră există un curent neprielnic susţinerii examenelor publice. Chestiunea a preocupat tóte reuniunile învĕţătorilor de stat, în urma decisiunei luate de reuniunea din comitatul Vas, care a cerut comitetului central se întrevină la guvern pentru sistarea examenelor, din motivul că în forma de azi nu contribue la cultura generală, reduc autoritatea învĕţ. etc. Din 45 reuniuni, cari au desbătut chestiunea

a) 4 s'au pronunţat pentru susţinere.

b) 22 le-au aflat păgubitóre şi cer stergerea lor.

c) 18 au cerut înlocuirea lor cu pure festivităţi pentru încheierea anului. Opiniunea din urmă au acceptato şi unele Reuniuni romano-cat.*)

Cu tóte aceste se află şi între Unguri bărbaţi, cari susţin examenele.

Aşa profesorul gimnasial *Toth Kálmán*, care în o broşură de 37 pag. a studiat obiectul examenelor arătând, cum stă acéstă chestiune în Anglia, Francia, Germania etc. Acesta ajunge în fine la convingerea, că examenele sunt bune şi astfel susţine ordinaţiunea ministrului de culte dela 22 Iuliu 1876, în parte identică cu disposiţia din Regulam. nostru scolar. Eată ordinaţiunea: „La finea fie cărui an se ţine esamen public, deoparte, ca se câştige părinţii şi publicul interesat idee înmediată despre spiritul instrucţiunii din scólă; de altă parte şi mai ales, ca elevi, ajunşi a termina o parte unitară a studiilor, se aibă ocasiune şi îndemn a privi cele învĕţate din diferite puncte de vedere“.

Ear regulamentul nostru şcolar dispune în § 103: „Spre a face părinţilor cu putinţa a constata mai cu înlesnire, încât şcóla îşi împlinesce misiunea şi pentru a stîrni un interesat mai mare şi mai general pentru instituţiunile şcolare, sĕ va ţinea la finea fiecărui an şcolar un examen public.“

Drept aceea la noi nu póte fi vorba de sistarea examenelor, ci din contră trebue sĕ căutăm a delătura numai eventualele defecte observate; ér examenele a le întocmi astfel ca sĕ fie şi ele nisce instituţiuni puse în serviciul progresului şcolar.

Reuşirea examenului atârna dela decursul instrucţiunei de preste an. Deci cum se va sămăna, aşa va fi şi secerişul. O deosebită atenţiune însĕ trebue dat repeţirii materialului percurs.

Inainte de încheiere e necesar sĕ se facă în şcólă repetiţie generală din fiecare obiect; dar nu cu scopul a percurge în grabă minuţiosităţile obiectului, ci spre a înţelege corect noţiunile principale şi spre a cuprinde mai uşor legătura sistematică dintre ele. După acéstă repetiţie fiecare învĕţăţor trebue sĕ fie în clar cu judecata sa asupra elevilor, pe care o mai póte completa în conferenţa învĕţătoréscă pe basa vederilor descoperite reciproc, unde sunt mai mulţi învĕţători. Apoi urméză examenele. Cât pentru materialul şi sistemul lor trebuesc considerate din cele percurse numai o parte de materii inrudite şi mai ales astfel de teme şi întrebări trebuesc puse, cari sĕ dee elevilor ocasiune a-şi da sama despre cunoscinţele câştigate în legătură mai mare. Mai mult nici că se póte, căci e imposibil a percurge în un esamen tot materialul şi nici pe elevi nu i poţi mortifica cu un lucru aşa greu şi obositor. In celelalte se va putea lua privire în tabela materiei percurse.

Spre a nu se întempla, ca învĕţătoriul sĕ propue în decursul anului numai partea de materie admisă la esamen, prof. sem. Dr. Stroia, cere în tractatul seu publicat în „Fóia pedagogică“ din a. c. că nu învĕţătoriu, ci alţi factori (comitetele parochiale cu preoţii) se stabiléscă obiectele, ce au se vină la esamen, precum și partiile, ce au a sĕ lua, firesce în conțelegere cu învĕțătorii.

---

*) Vezi cele ce s'au scris în acest obiect în „Biserica şi Scóla“ din Arad, dela Nr. 37/899 încóce. Invĕţătorii din diecese sunt cu deosebire preocupaţi de întrebarea: cine sĕ pue întrebările în examene? comisariul ori învĕţătoriul? Reuniunile învĕţătoreşti tocmai discută acésta temă. —

A pune întrebări în esamen putem admite ici colea cel mult comisariului și unor ómeni competenți în chestii de pedagogie, dar rolul principal în acestă privință trebue sese dee învĕțătorului, care mai bine își cunósce scóla.

Un astfel de examen făcut cu observarea celor de mai sus, deși nu va fi o icónă completa despre starea scólei, totuși va oferi celor experți ocasiune a avea o idee bunișóră despre întréga situațiune, aflând întrucât elevii sciu cele propuse, întrucât pricep ceea ce respund și întrucât au trecut în sângele lor cunoscințele câștigate, căci numai aceasta garantéză trăinicia lor.*)

Pe basa acestora conferența conclude:

Pentru scólele nóstre poporale se susțin examenele publice dela finea anului scolar. Examenele deoparte sunt bune spre a se convinge publicul, care susține scólele, despre spiritul instrucțiunii. De altă parte contribue a scóte la ivélă folósele scólei și a îndupleca astfel pe mulți părinți a-'și da copiii la scólă, a-'i instrua și cultiva.

Fiind bine întocmite măresc autoritatea și respectul învĕțătoriului în fața părinților și a poporului, care, vĕzênd, că învĕțătoriul se interesézĕ ca un părinte de copii și se ostenesce pentru ei, sĕ decid a jertfí mai ușor pentru acoperirea trebuințelor școlei.

Și examenele sunt un fel de control public, întrucât autoritatea scolară póte sĕ-și formeze o idee despre înplinirea datorințelor subalternilor sĕi.

Din ele părinții elevilor își pot completa vederile lor despre capacitatea copíilor și se pot orienta în privința creșterii lor ulterióre.

Examenele sunt pentru elevi momente de împintenare pentru mai multă diligință și măresc încrederea în puterile lor.

Ear pentru învĕțător complăcerea autorității presente și a publicului asistent este o mângăere și o răsplătire a ostenelelor din decursul anului.

Pe lângă acestea conferența ține în interesul progresului școlar, întroducerea unei visitațiuni sistematice a scólelor nóstre prin bărbați de scólă specialiști și experți.

Inainte de examen sĕ se facă repețire generală cu materialul percurs.

Pentru examen sĕ designézĕ de cei competenți numai 2—3 obiecte, făcêndu-se un program anume.

In examen nu se ia nimic nou.

Invĕțătorul, punênd întrebările, se lase pe elevi a rĕspunde pe larg, spre a se vedea cum cuprind ei materialul, și sĕ-și pótă desvolta mersul gândirilor lor.

Sĕ se întrebe — după putință — fie-care elev.

Intrebările le pune de regulă învĕțătoriul, și numai ici colea, comisarul și alți bărbați vĕrsați în cele pedagogice.

La examinare se urmézĕ metodul concret cu cei mai mici, cu cei mai mărișori se póte folosí și metodul abstract.

Sĕ recomandă învĕțătorilor a asista la examenele din apropiere ale colegilor și a-și face la întruniri speciale observări și îndreptări binevoitóre. (Va urma)

Autonomia catolică. Congresul pentru autonomia catolică se va întruní în ședințe numai în Ianuariu, anul viitor, deórece până atunci mai mulți membri sunt ocupați în delegațiuni, ér în Decembre trebue sĕ se facă preparativele necesare.

Conferența din Făgăraș.

(Urmare.)

— *Ședința I la 14/26. Oct. 1899* —

3. Ioan Paicu este pentru susținerea examenelor în scólele nóstre confesionale poporale.

La examinare învĕțătorul sĕ designeze materialul, pe elevi însĕ sĕ-i provóce comisariul dela examene, ca examenele sĕ nu pótă degenera la formalități góle. De aceea e de lipsă ca învĕțătorul sĕ dea comisarului conspectul materialului percurs.

Deórece într'o zi se fac 2 și 3 examene în diferite comune, învĕțătoriul va trebui sĕ întrevină în continu cu dese întrebări.

„Observ, că tema acésta s'a mai lucrat și în fóia pedagogică“, de unde a împrumutat și prelegĕtorul.

4. Nicolau Aron reflectézĕ mai întâi la partea din urmă a vorbirei tocmai rostite; ori unde sĕ se fi publicat acéstă temă, lucrărei din cestiune a învĕțătorului Borcoman nu îi se póte denega originalitatea.

Cu privire la cestiunea însași observă că a face bune examene este o măestrie. Invĕțătorul sĕ întrebe rar, sĕ nu se mestece în respunsurile elevilor, ca sĕ ésă la ivélă individualitatea lor.

Intrebați sĕ fie toți elevii, căci rĕmânênd careva neîntrebat, se naște resens și amărăciune și la elevi și la părinții acelora.

5. Visarion Stelea, este pentru întrebări mai dese, ca sĕ nu apară tot respunsul ca o papagalizare, altcum respunsul elevului îl regulézĕ și întrebările învĕțătorului. Când elevul va rătăcí, atunci învĕțătoriul trebue sĕ întrevină.

Față cu Comșa susține că elevului trebue sĕ-i dăm din matematică și regule. Alt cum este de părerea, că comisarul sĕ dea numai materialul, întrebarea sĕ o facă învĕțătorul. Lucrarea a fost bună și proprie.

6. Nicolau Russu susține părerea, că învĕțătorul sĕ nu întrebe de loc, el sĕ dea numai materialul în conspect, tóte celelalte sĕ le facă comisariul și respective publicul.

7. Invĕțătorul Traian Cerbu se ridică gontra cuvintelor auzite dela Paicu că ar fi învĕțători cari fac escamatorie cu examenele anuale, anume spun elevului cutare și cutare, din ce material va fi întrebat. Asemenea învĕțători nu sunt în acésta conferință. Susține că tema a fost bine lucrată.

8. Mateiu Mateiu este contra prelegĕtorului în punctul ținerei examenului de probă. Prin acésta ajungem tocmai contrarul, băgăm frică în elevi, îi facem perplesi.

Cu privire la examinare, este de păre că materialul sĕ fie designat de către comisariu, întrebarea sĕ o facă învĕțătorul.

Spre a se evita eventualele abusuri din partea comisariului și și din a învĕțătorilor, la fie-care examen sĕ ia parte 2 învĕțători din tract, aceștia sĕ însoțască pe comisariu, sĕ'și facă notițe despre resultatul examenelor și acestea sĕ le aducă la cunoștința locurilor competente.

9. Ioan Savu se ocupă cu partea formală a ceremonialului la examene: publicarea cu 2 sĕptĕmâni mai înainte, premergerea sfintei liturgíi, sĕ fie în zi de sĕrbătóre, sĕ fie presenți părinții copiilor.

In celelalte atât instrucțiunea în decursul anului, cât și examinarea sĕ se facă în cadrul planului de învĕțământ.

10. Georgiu Maican este de părerea, că spre a nu da ansă la bănuieli, pe basa materialului indicat în conspect sĕ întrebe ori cine va voí, învĕțătoriul numai sĕ controleze mersul examenului, dacă cineva are bănuieli că elevul a memoresat fără de a înțelege, n'are de cât sĕ întrebe după înțelesul celor spuse. (Va urma).

Judecătoriile și „hier“. Partidul independiștilor din Oradea-mare a înaintat în causa pedepselor dictate reserviștilor, cari s'au anunțat la controlele militare în loc de „hier“ cu „jelen“, o propunere către judecătoria orașului, de cuprinsul, ca sĕ protesteze contra ordinațiunei ministrului Krieghammer și sĕ céră revocarea acestei ordinațiuni și satisfacție legală. Totodată se rógă a-se trimite propunerea și celorlalte judecătorii pentru a-și da adhesiunea la acéstă propunere, care va avé sĕ fie transpusă parlamentului.

Conferența din Sibiiu

(Urmare)

Ședința a III-a.

Președinte: comisariul consistorial Dr. V. Bologa, notariu Al. Galea.

Ședința se deschide la 3 óre d. a. Presenți 74 membri.

La ordinea zilei referata dlui Solomon Făgărășan, preot și înv. în Drăguș, asupra elaboratului presentat de dl D. Mosora, cu privire la studiul religiunii.

Referentul observă, că și după o repețită recetire a operatului se află în aceeași mulțămire și însuflețire, cu care întreaga conferență a întîmpinat elaboratul la prima cetire, pentru-că e compus cu amănunțit studiu, cu strictă logică în firul ideilor desvoltate, și pe lângă o adêncă cunóștere a împrejurărilor și vieții morale religióse a poporului român. Nu-i rĕmâne deci, decât se felicite pe autor și sĕ propună on. conferențe ca sĕ-i exprime mulțămită protocolară, pentru folositorul studiu, ce ne-a presentat.

In legătură cu acésta referentul un singur adaus mai face, ca pe viitor Catechismul sĕ se folosască ca manual ajutător în scólele nóstre, cum se folosesce și Istoria bibl. și sĕ nu se escludă cu totul, precum se intenționézĕ din unele părți.

Dl D. Lăpădat observă, că e de acord cu propunerea dlui referent, adecă învĕțătorul sĕ folosască manualul catechismului, dar în mâna elevului sĕ nu se mai dee.

Cu privire la operatul dlui Mosora, observă, că prea întonézĕ aserțiunea, că în sinul poporului nostru simțul religios-moral ar fi în decadență. Nu stă acest lucru. Nu, cel puțin în raport cu popórele conlocuitóre. Și ca sĕ ne convingem mai de-aprope, n'avem decât sĕ facem o paralelă între aceste popóre, și cumpăna, fără îndoială, va cădé în partea poporului nostru.

Amintesce apoi d-l Lăpădat diferite mijlóce, ce crede corespunzĕtóre pentru deșteptarea și întărirea simțului religios moral în tinerimea nóstră școlară. Așa d. e. cu privire la cercetarea bisericei, copiii cei mici sĕ fie conduși în biserică mai târziu și pentru un timp scurt. Dar acel timp scurt, pentru ei sĕ fie deplin solemn, supraveghiați strict și serios, însĕ cu evlavie, ca astfel sĕ se întipărésca în inima tinerimei sfințenia oficiului divin și a casei lui Dumnezeu.

Tot așa óra de religie sĕ se țină în spirit deplin solemn; învĕțătorul sĕ-și impună abnegațiunea cea mai înaltă, ca nici când în óra acésta sĕ nu se irite, sĕ nu se lase răpit de asprime, ci totul sĕ conducă cu duchul blândeței. Astfel în fața, în manierele, în întréga ținută a învĕțătorului, elevul sĕ observe acel spirit și acele sentimente, ce el doresce sĕ deștepte în inima elevilor.

Dl Al. Galea susține, că studiul cel mai cu succes propus în școlele nóstre, este studiul religiunii, ceea-ce, trebue se o recunóscem, e un eflux al religiosității poporului nostru. Adecă în acéstă direcțiune întâmpinăm cele mai întensive idei aperceptive în sinul tinerimei nóstre, e lucru firesc, prin urmare, ca și resultatul în acéstă direcțiune sĕ fie mai sigur. Din acéstă împregiurare însĕ nu se póte deduce decăderea sîmțului religios-moral, ci tocmai contrariul.

Dl C. Cristiu, observă, că dacă în genere se póte constata o reducere a simțului religios-moral în timpul nostru, aceea sĕ nu ne surprindă, pentru-că în vechime se propunea religia cu considerare numai la recitare, și puțin pond se punea pe aceea ca elevul sĕ și simtă, ce i-se predă. Dela procedura metodică de astăzi însĕ, ce ne preocupă și pentru moment, putem fi siguri, că vom dobândi resultate mai bune.

Dl T. Măhăra, recunósce adevĕrul aserțiunii autorului, că se observă o degenerare a simțului religios-moral, din care motiv și trebue sĕ luăm angajamentul și dispozițiile necesare, ca sĕ împedecăm lățirea acestei scăderi în sinul poporului nostru.

(Va urma).

Din diecesa Caransebeș

(*Alegerea deputaților congresuali*). Ținerea sinódelor pentru alegerea deputaților mireni la congres pe noul period de 3 ani, e fixată pe 7 Novembre, ear a deputaților clericali pe 4 Novembre.

*

(*Denumire de protopresbiter*). In tractul Buziașului a fost denumit protopresbiter d-l Ioan Pepa, fost preot în Mehadia.

Revistă internă

Chestia cuotei.

Deputațiunea maghiară pentru cuotă s'a constituit și cércă sĕ-și preciseze postulatele pentru o eventuală înțelegere cu deputațiunea austriacă. După „P. Napló“, numai puterea financiară reală a celor 2 jumĕtăți ale monarchiei se póte lua de basă la stabilirea proporției, în care ele vor avé sĕ contribue la spesele comune. Nici decum însĕ numĕrul poporațiunei. Chiar dacă între cele dóuĕ deputațiuni n'ar succede o apropiere, — precum se svonesce — nu va urma intervenția Monarchului, ci guvernele vor continua pertractările, ducêndu-le înaintea parlamentului. In ultima analisă, când nici acésta n'ar duce la resultat, legea dă Monarchului dreptul sĕ decidă în chestia stabilirei cuotei.

DIN BUCOVINA

(*Manifestațiunea preoțimei române*) Venim a întregí pe basa datelor aduse de ziarul național „Patria“, scurtul comunicat, ce l'am publicat asupra adunărei dela 30 Octobre n. a preoțimei române bucovinene.

Adunarea a fost deschisă de d-l prof. Euseviu Popovici, prin rugăciunea „Impĕrate ceresc“ și o vorbire fulminantă, în care arată scopul adunărei. Nu spre a face demonstrațiuni în contra cuiva, nici spre a aprecia activitatea sau ținuta metropolitului, ci spre apĕrarea onórei vătămate și a prestigiului preoțimei și bisericei s'a adunat clerul român. Se precisézĕ din capul locului atitudinea clerului român față de guvern și metropolitul sĕu, contra căruia nimic nu se înscenézĕ, ci din contră se implóră preste el grația cerésca, ca sĕ l susțină sfintelor sale biserici, drept, cinstit, îndreptând cuvêntul adevĕrului dumnezeesc. Mulțumind apoi celor presenți pentru că au binevoit a urma învitării, îi rógă sĕ alégă un president ad hoc, doi vice-președinți și doi secretari.

După îndeplinirea acestora, alesul president, d-l prof. Euseviu Popovici, cetește textul unei telegrame menite spre a fi trimisă imediat direct la adresa Maj. Sale.

Eată-o:

Către Majestatea Sa c. r. apostolică
în Viena.

Preoțimea ort. orient. română din Bucovina, adunată astăzi în 30 Octobre în Cernăuți cu scopul de a transmite petițiuni în afaceri vitale comune la adresa D-lui Archiepiscop si către Inaltul ministeriu, subșterne cu tótă reverința Majestății Vóstre c. r. apostolice asigurarea omagială a fidelității profunde și nestrĕmutat înrădăcinate în inimile preoțimei ort. or. române din țara acésta și în inimile precum a fiilor lor trupești așa și sufletești, a supunerei și iubirei către Majestatea Vóstră, către Inalta casă împĕrătéscă și către augusta monarchie austro-ungară.

Preasupusul president al adunării, Euseviu Popoviciu, archipresbiter și prof. univ.

Se cetesc apoi adresele către miniștri și Metropolit, una drept justificare contra inculpărei ridicate de presidentul țĕrei cu ocasiunea recepțiunei de gratulare din 18 August în contra acelei părți a preoților ort. or. ai Bucovinei, cari nu resping dela sine sau dela familiile lor purtarea colorilor naționale românești; a dóua spre refrângerea adresei de încredere, presentată nu de mult de către preoții ruteni Metropolitului și Presidentului țĕrii și prin care se încriminézĕ de nou o parte a preoțimei române.

Adresele au fost subscrise de 230 preoți.

S'a ales apoi o deputațiune de 10 preoți, cari sĕ predee cele dóuĕ adrese metropolitului și în fine s'a votat mulțumită generală și recunoștință neclintită ilustrului profesor de teologie dl Eus. Popovici pentru înțelépta conducere.

In ziua următóre, Marți s'a presentat deputațiunea la Metropolitul Arcadie asigurându-l de obediența, ce fie-care preot i-o păstrézĕ, dar protestând contra suspicionărilor și advertisându-l asupra gravelor pericole, la cari e expusă biserica.

Metropolitul a promis, că va cumpĕni fórte serios tóte punctele adreselor și va

---

*) Vezi. Dr. *Ioan Stroia*: „Examenele școlare“ în „Fóia pedagogică“ Nr. 1, 2, 3 și 4 din 1899.

W. Rein: „Encyklopädisches Handbuch der Pädagogik“.

Dr. *G. A. Lindner:* „Handbuch der Erziehungskunde“.

Waldapfel I. „Magyar Paedagogia“ 1897.

căuta după putință a mulțumí și preoțimea română.

Adresele preoțimei către prim-ministrul, ministrul de interne și cel de culte au fost expedate la Viena. — Prin ele se arată, că incriminatele colori naționale românești nu sunt colorile statului român, ci colorile dela 1848—1849 ale fidelilor Români transilvăneni devotați împěratului, colori purtate public și din capul locului de către societatea academică „Junimea, și că ele nici când n'au fost interzise, și se respinge totodată împutarea de iubire neadevěrată către Impěrat și țéră, făcută clerului de către presidentul țěrii.

(*Teologii pentru profesorii lor*) Studenții români dela facultatea teologică au adus entusiaste ovațiuni profesorilor lor, pentru apěrarea desinteresată a bisericei ortodoxe române. In rěspunsul lor profesorii au accentuat, că se bucură de entusiasmul tinerimei teolog., și că e datoria preoțimei sě lupte pentru adevěr și dreptate. Intru tóte sě urmeze viitorii membri ai preoțimei cuvintelor Mântuitorului: Dați cele ce sunt ale lui D-zeu lui D-zeu și Impěratului cele ale Impěratului, atunci vor fi preoți adevěrați în via Domnului și cetățeni buni. —

Judecând resultatele adunării, chemate a repara onórea atacată a bisericei române bucovinene, ele sunt pe deplin satisfăcětóre. Dar aceste „isbânzi morale“ încă nu însémnă încetarea luptelor, ci numai pregătirí pentru ca prin fapte sě se câștige drepturile, ce-i compet bisericei ortodoxe române din Bucovina, după trecutul ei istoric. Stâm numai în fața preludiului unor acte, ce au sě urmeze, și cărora le dorim îsbândă perfectă!

Din tractul Mercurei

(*Sinod protopresbiteral*) Sinodul protopresbiteral al tractului Mercurei, întrunit Joi în 21 Octombre a. c. st. v., în ședință, a votat susținerea tractului protopresbiteral al Mercurei cu sediul în Mercurea, aducênd următorul conclus:

„Din interes național-cultural-bisericesc fiind impusă susținerea tractului, prin situațiunea și extensiunea lui, pentru promovarea mai cu succes a progresului moral și material al parochiilor prin visitarea și intrevenirea mai désă a protopresbiterului, — tractul protopresbiteral al Mercurei se susține, ear salariul protopresbiterului se amelioréză de așa, ca subvențiunile de până acum din fondurile parochiale, — duplicate — sě între în fondul protopresbiteral, și de acolo sě se dea protopresbiterului un adaus anual la salar de 500 fl.

„Propunerea părintelui Romul Pop, ca pentru alimentarea mai viie a fondului protopresbiteral:

a) fiecare parochie sě plătéscă acolo din fondul administrativ parochial câte un crucer de fiecare suflet din parochie; ear unde acésta fondul acela nu o póte suporta, ca fondului sě i-sě pótă capitalisa cel puțin 10% din venitul sěu brut,— diferința se impune credincioșilor parochiei;

b) fiecare suflet din protopopiat sě contribue câte un crucer;

c) de fiecare botez și îngropăciune sě se încasseze câte 5 cruceri;

d) fiecare elev dela școlele confesionale din tract, la înmatriculare sě plătéscă câte un crucer pentru fondul protopopesc;

e) fiecare preot și învěțător din tract sě plătéscă câte $\frac{1}{2}$ % după salariul sěu,

— se ține în evidență și comitetul se îndatoréză sě o studieze, ca la timp mai oportun sě fie aplicată“.

R.

Revistă externă

Regele Sêrbiei la Viena.

Zilele trecute regele Sêrbiei fiind la Viena, n'a fost primit de Monarchul nostru.

Asupra motivului, pentru care Regele Alexandru al Sêrbiei n'a fost primit de Monarchul, se anunță oficial următórele:

Când Regele Sêrbiei a pornit în voiajul spre Meran, trebuind sě trécă prin Viena a întrebat la Curtea austriacă, dacă ar fi mai potrivit sě facă visita acum, sau după întórcerea Monarchului.

Și Regelui Sêrbiei i-s'a comunicat: că Monarchul în acel timp se afla la Gödöllő și numai la sěrbătórea Tuturor S-ților se va întórce în Viena și că Monarchul s'ar bucura fórte mult de a putea primí la Viena pe Regele Sêrbiei la întórcerea sa din Meran.

Din întêmplare Regele Greciei a sosit în Viena tocmai în timpul când Monarchul se întorsese de la Gödöllő și de óre-ce Regele George se întorcea în Grecia, se înțelege că eticheta Curței cerea ca Monarchul sě visiteze pe Regele George.

Póte că în Sêrbia se vor găsi mulți cari sě atribue o însemnătate politică acestei întrevederi, dar lucrurile stau așa: Regele Alexandru va fi primit la reîntórcere de Monarchul nostru.

Rěsboiul din Africa-Sudică.

Cu tótă reserva foilor engleze, se susține totuși, că orașul Ladysmith ar fi căzut în mâna Burilor și prin acésta unul din cele mai însemnate puncte în provincia engleză, Natal, au trebuit Englezii cu perderi considerabile, sě-l părăséscă. Deasemenea se aduce scirea, că și localitatea Colenso a fost evacuată din partea Englezilor, rěmânênd pradă învingětorilor Buri.

Deși învingerile acestea îndreptățesc la conclusii nefaste pentru Englezi, nu trebue sě se pérdă din vedere, că massele trupelor engleze sunt încă pe drum și numai în 13 Novembre va sosí în Africa un transport însemnat, dar apoi când vor sosí tóte puterile, ce și le concentréză Anglia, sórtea rěsboiului probabil va lua altă direcție.

*

Se anunță din Roma, că papa Leo XIII a făcut demersuri indirecte, ca sě pótă interveni pentru încetarea rězboiului, dar guvernul englez nici nu vrea sě audă de acéstă intervenție.

O rugare. *)

P. O. domni protopresbiteri, cărora li-s'au trimis prin Maiu 1896 în comisiune broșuri din „Monografia economică-culturală a comunei Gura-Rîului“ de subscrisul, și până azi încă nu le-au desfăcut, — sunt cu stimă rugați, sě-le împartă acelea gratuit în câte un exemplar pe la bibliotecele poporale, comunale și școlare din tract, ear' despre efectuita distribuire sě binevoiască a da socotélă publică.

Gura-Rîului, în 16 Octobre 1899.

Ioachim Muntean
preot gr.-or.

NOUTĂȚI

Parastas pentru fericita Ioana Bădilă. Sâmbăta trecută s'a servit în biserica din Sibiiu-cetate parastas festiv pentru odichna sufletului fericitei fundatóre *Ioana Bădilă*. A celebrat Inalt Preasfințitul nostru Metropolit *Ioan*, asistat de Preacuvioșia Sa archimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, de protopresbiterul Ioan Papiu și de diaconul Demetriu Câmpean. Cântările le-a executat corul seminariului nostru „Andreian“. Au luat parte: soțul și rudeniele reposatei mecenate, membrii Consistorului archidiecesan, Comitetul „Asociațiunei“, elevii seminariali în frunte cu corpul profesoral, și alt public numeros

*

I. P. S. nostru Metropolit în suburbiul-inferior. Eminenția Sa Inalt Preasfințitul nostru Archiep. și Metrop. în îngrijirea părintéscă, ce o are pentru toți credincioșii Sěi deopotrivă, a aflat de bine a cerceta Dumineca trecută, (24 Oct. v.) și pe fiii sufletesci din Suburbiul-inferior, oficiind serviciu divin în biserica de acolo. Eminenția Sa însoțit de distinsă suită sosește la 10 óre a. m. în numita parochie. E primit de uralele entusiaste ale poporului parochial, adunat în numěr mare înaintea sfintei biserici, a cărei ușe era îmbrăcată în flori și verdéță, purtând deasupra inscripția „Bine ați venit“. Indată după întrarea Eminenției Sale în biserică, s'a început sfânta liturgie, la care a servit însuși Eminenția Sa asistat de Ilustritatea Sa dl archimandrit și vicariu Dr. Ilarion Pușcariu, apoi P. On. D-ni: protopresbiter Ioan Papiu, asesorii consistoriali Zacharie Boiu și Mateiu Voilean, directorul seminarial Dr. Eusebiu Roșca, de păr. adm. C. Dimian și diaconul D. Câmpean. Rěspunsurile liturgice le-a esecutat corul seminarial.

La sfêrșitul sf. liturgìi Eminenția Sa a ținut poporului o cuvêntare frumósă și plină de învěțături înțelepte, la care a respuns în numele poporului păr. administr. Dimian, mulțumind Emin. Sale pentru înalta cinste ce a făcut-o parochienilor prin presentarea Sa în mijlocul lor, și promite a urma bunelor și înaltelor Sale povețe.

*

Alegeri pentru congres. Colegiul electoral din cercul Sibiiului a ales astăzi pe Ilustritatea Sa D-l *Dr. Ilarion Pușcariu*, vicar și archimandrit, de deputat clerical la congresul național-bisericesc. Au fost de față 60 preoți, cari după alegere s'au presentat la Inalt P. S. nostru archiepiscop și metropolit *Ioan* sub conducerea comisarului cons. *Zaharie Boiu*, care a ținut o scurtă alocuțiune, presentându-i omagiile și fiésca supunere a clerului adunat.

La acésta a respuns I. P. S. Sa mulțumind pentru presentare și folosind ocasiunea, a dat tuturor povețe părințesci, pastorale și archieréscă binecuvêntare.

Colegiul întreg s'a presentat la Preacuvioșia sa dl vicariu, presentându-i credenționalul și felicitându-l. Preacuvioșia sa le-a mulțumit în cuvinte alese.

*

La mormêntul lui Gozsdu. Fidel frumosului obiceiu din trecut, tinerii universitari din Budapesta și în special știpendiștii fundațiunii „Gozsdu“, au ținut și în anul acesta de datorință a lor, a arangia la 1 Novembre n. un peregrinaj la mormêntul fericitului Emanuil Gozsdu în cimiterul „Kerepes“, unde sě-'și depună tributul de venerațiune și recunoscință către memoria marelui Mecenate. Acest act de pietate a reușit și acum spre deplină mulțumire. A asistat un public distins și numěros. Tinerimea universitară și „stipendiștii, încă s'au presentat în numěr neobicinuit de mare. La mormênt s'au rostit dóuě discursuri frumóse, unul în numele stipendiștilor, din partea d-lui I. Lăpědat stud. filos. și altul, pe care-l vom și publica, în numele tinerimei, din partea d-lui Vasile Stan, stud. fil. Corul tinerimei sub conducerea zelosului dirigent V. Stan a executat pătrunzětor cântările: „Cu sfinții odichnesce“ ... „Cu duchurile drepților“ .. și „*Vecinica pomenire*“!“ ...

*

Almanach literar. Comitetul societății de lectură „Petru Maior“ din Budapesta ne trimite un apel, prin care se anunță publicul român, că cu ori-ce preț voesce a duce la îndeplinire cestiunea *almanachului* și rógă pe cărturarii români sě contribue la reușita și isbânda acțiunei prin „lucrări din ori-ce strat al limbei, literaturei și istoriei nóstre române“. Cei-ce doresc a lucra pentru almanach sunt rugați a se insinua cel mult până la 15 Decembre n., ear lucrările sě se trimită în tot casul până în 15 Martie 1900. Insinuările sě se facă la adresa societății (Molnár-utcza 20, II, 10. A).

*

Lista civilă. Prin foile unguresti se svonește știrea, că guvernul actual s'ar fi angajat, ca dela 1900 incolo sě urce cheltuelile cu susținerea Curții, cu *2 milióne cor.* In bugetul pe anul acesta însě lista civilă e tot cu suma din anii trecuți, adecă 9,300,000 coróne. La început Ungaria a dat pentru acest scop 3,650,000 fl., s'a urcat apoi la 4.650,000; ear pricina sporirei plănuite acum ar fi: că la 1868, când s'a hotărît suma actuală, nu erau maiori decât numai 38 membri ai Casei domnitóre. Acum sunt însě 72, și conform regulamentului, fiecare membru al casei Habsburgice trebue sě priméscă anual un apanagiu de 50.000 florini din lista civilă a M. Sale Monarchului. Dându-se aceste sume, se înțelege că restul nu prea se ajunge pentru întîmpinarea cheltuelilor de la Curte. E vorba deci, ca suma listei civile sě se urce în ambele jumětăți ale monarchiei, cu 5,400.000 coróne, așa că pe viitor lista civilă ar representa în total suma de 24,000,000 coróne. Din urcarea acésta ar veni pentru Ungaria o sarcină de 2,600,000 coróne.

*

Vesti diplomatice din România. D-l Al. Ghica, agent diplomatic la Sofia, a fost numit ministru la Constantinopole.

In locul d-lui E. Mavrocordat, numit ministru la Belgrad, — d-l Theodor Ghica a fost înaintat șef de cabinet al ministerului de externe.

D-l Mișu, secretar general al ministerului de externe va fi înaintat încurênd agent diplomatic la Sofia.

Dl Al. Florescu va fi numit secretar general al ministerului de externe.

*

Foc în Gura-rîului. Precum ni se scrie, în Gura-rîului a bântuit Joia trecută un foc, căruia au căzut jertfă edificiile economice a 14 familii, mai multe vite, apoi bucate, nutreț, etc. Dintre cei nenorociți numai 4 inși au fost asigurați, dar și aceștia cu sume relativ cam mici. Cei loviți mai greu de sórte sunt avisați la caritatea creștinéscă.

Focul a fost localisat din partea pompierilor din Gura-rîului, Orlat, Cristian, Săcel și Sěliște, cărora li se exprimă deplină recunoscință.

*

Hymen. D-l *Gavriil Gherman*, absolvent de teologie și învěț. în Mohu și D-șóra *Maria S. Piso*, își vor serba cununia Dumineca, în 7/19 Novembre a. c. la 2 óre p. m. în biserica gr. or. din Mohu. — Felicitări!

*

Sfîrșitul lumei. Precum anunță o telegramă din Buenos-Ayres, asupra orașului Valparaiso a apărut deja la orison cometul *Biela*, și se apropie cu mare celeritate de Pămêntul nostru, cu care, după calculul astronomilor, se va ciocní în nóptea de 13 Novembre n. a. c. între órele 2 și 3. Intre locuitorii de acolo acum e mare panica, pentru-că din acest carambol ceresc ómenii superstițioși prevestesc nimicirea Pămêntului, sfêrșitul lumei! Téma însě e fără temeiu, căci sdroburile acestui comet deja la înălțimea de 160 km. de Pămênt vor arde, se vor resfira în aer și vor cădé în formă de astri; ear noi vom avé prilej a ne delecta în un aspect admirabil. Va fi o plóie minunată de stele, cum dela 1866 nu s'a mai vězut. Leonizii (așa se numesc acești astri) vor cădé ca zăpada iarna. Din astri însě — n'avem témă — nu va fi desastru. Pentru-că după cum spun astronomii, cometul Biela deja la 1845 a avut un „afaire“ cu Pămêntul, și din ciocnirea de atunci a eșit Pămêntul biruitor, ear Biela s'a desfăcut în dóuě, formându-se doi cometi, plutind fiecare în altă direcție a universului, ear acum unul din aceștia se întórce earăși la noi, venind direct, ca la 1845.

Téma de sfêrșisul lumei de altfel e veche. Deja la anul 1000 d. Chr. ómenii îl așteptau cu cea mai mare resemnare. Credința în acéstă părere era atât de fermă, încât lumea se întorsese d'andósele. Ómenii nu mai lucrau, ci trăiau numai în giumbușuri și petreceri. Astfel de casuri s'au mai repetat apoi în cursul vremilor, cu deosebire în Rusia cea atât de superstițiósă. Ba la 1844 (coincide cu aparința cometului Biela) s'a format și o sectă formală de acest fel, numită *adventistă*, care numěră până acum vr'o 65,000 aderenți, prin Statele-Unite, Germania, Rusia, Italia etc. Pentru rěspândirea învěțăturilor ei, acéstă sectă cheltuește pe fie-care an peste 2000.000 lei, posedă 11 tipografii, publică în 15 țěri și în 36 limbi, un numěr de 86 gazete, cari nu au mai puțin de cât 400.000 abonați. Are școli, infirmerii și temple, și speră a cucerí lumea înainte de disparițiunea ei complectă.

Primul adventist, Wiliam Miller, a observat din cetirea scrierilor profeților, că lumea nu-i departe de sfîrșit. Esdra și Daniil au declarat, că lumea va mai trăí încă 2.300 zile, sau după alte tradiții 2.300 ani, după reedificarea Jerusalimului. — De óre-ce Jerusalimul s'a ridicat cu 457 ani înainte de era creștină, trebuia ca anul 1844 sě aducă cu el și sfîrșitul lumii. Numitul an a trecut fără nici o catastrofă, dar credința sectei adventiste a rěmas nestrămutată. Ea a căutat sě dea o explicare și a găsit'o: Sfîrșitul lumii a venit deja, dar judecătorul suprem e ocupat acum cu judecarea lui Adam, a fiilor lui și cu a tuturor strămoșilor noștri; când se va isprăvi cu aceștia, vine și rêndul ómenilor actuali. Dar cât va dura acésta, secta adventistă nu o póte spune, ear noi nu ne batem capul a-o descoperí ...

*

Rěsboiul din Transvaal are de urmare sistarea exploatării minelor, deci bani mai puțini, ear viața tot mai grea. La noi aduce loteria de clasă mulți bani în circulație și prin acésta au scăpat viața a familii întregi de miserie prin câte un câștig mare. Se recomandă în atențiunea cetitorilor firma Tőrők & C° din Budapesta, care în urma norocului, solidității și increderii, se bucură de o predilecție deosebită. Numita firmă servește comisiunile întrate, punctual, prompt și culant. Prețul losurilor de clasa I. pentru $\frac{1}{1}$ los fl. 6.— $\frac{1}{2}$ los fl 3.—, 1/4 los fl 1.50 $\frac{1}{8}$ los 75 cr. Se recomandă cumpěrarea de losuri dela firma A. Török Co. Budapesta, Váczi körut 4/a.

Notiță literară.

A apărut:

„*Gramatica limbei române*“ pentru cl. I. și II. gimn. reală și civilă, de *Nicolae Bogdan*, profesor, Brașov. Prețul 2 coróne. —

*

„*Familia*“, numěrul din Dumineca trecută are la locul prim portretul împreună cu biografia de toți stimatului d-n profesor seminarial Dr. D. P. Barcianu, care și-a ilustrat viața prin muncă neobosită întru avêntul cultural al poporului nostru Atenția onorifică, ce se dă distinsului bărbat — spre decorul seminarului archidiecesan, — e pe deplin meritată.

---

*) On. redacțiuni ale ziarelor române sunt rugate a reproduce acéstă notiță.

Nr. 579/1899 [227] 2—3

Concurs

In sensul ordinului consistorial dto 22 Septembre a. c. Nr. 6255 Bis. pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Bărăsci cu filiile Dumesci și Lungșóra, protopresbiteratul Iliei, prin acésta se escrie concurs a treia óră cu termin de 30 zile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 421 fl. 42 cr., iar recurenților cu cualificațiune mai bună, încât nu ar primí care-va ajutoriu dela stat, li se va da ce se va putea dela Preavener. Consistoriu.

Concurenții 'și pot lua informațiuni despre starea acestei parochíi la oficiul protopresbiteral sau parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne petițiunile lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus-indicat.

Ilia, la 6 Octobre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Iliei.

Avram P. Pĕcurariu
protopresbiter.

Nr. 286/1899 [221] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de capelan sistemisat în parochia Măgura, cu filia Jeledinți, din protopresbiteratul Orĕștiei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din venitele parochiei, care este de clasa a III-a.

Ceice doresc a ocupa postul acesta, sunt avisați a-și așterne cererile concursuale, înstruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Orĕștie, 6 Octobre, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Orĕștiei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Domșa
protopresbiter

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vênḑare la
Libraria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênḑare:

Cuvêntări bisericesci
de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à fl. 1.50 sau lei 3.50.

Religiune și sciință,
disertațiune
de același autor
broș. 25 cr.;
și

Cuvêntări bisericesci
de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. fl. 2.50 sau lei 6.50

Se află de vênḑare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕțătorului român**, anul I și II. Prețul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900**, prețul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferințele învĕțătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 August 1898. Prețul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale**, clasa III și IV, de *V. Goldiș*, prețul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“
au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie**, comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la țară**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin și Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai**, comedie într'un act de *Gr. Mărunțianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaș**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după M. Michel și Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori**, comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului**, comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai și unde crépă**, comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot și învĕțător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

cu prețul de 30 cr. + porto postal 5 cr.

Câștigul cel mai mare
în casul cel mai favorabil [224] 4—8

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câștiguri
Cel mai mare câștig în cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,00

In curênd începe a cincia mare loterie de classe reg. ung. Ea conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de câștig este enorm de mare.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se expedéză cu **rambursă** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se expedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

16 și 17 Novembre a. c.

în care ḑi se ține și tragerea, direct la

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 115 Sbiiu, Sâmbătă, 30 Octobre v. (11 Novembre n.) 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Visita dela Potsdam.

In 8 Novembre n. orașul german Potsdam a fost centrul, spre care s'au îndreptat ochii tuturor, celor-ce urmăresc desvoltarea evenimentelor în și afară de bĕtrânul nostru continent. In ziua numită țarul Nicolae II, împreună cu țarevna a sosit încunjurat de o suită strălucită în visită la împĕratul Wilhelm II. Primirea făcută celui mai puternic cesar al pămêntului, a fost, se înțelege, cât se póte de splendidă. Parade militare, banchete festive și ovațiuni entusiaste au fost la ordinea zilei. Ziarele germane au salutat sosirea Țarului în modul cel mai călduros, numindu-l „prințul păcei“.

Ori-cât s'ar căuta sĕ fie presentată acéstă visită ca un act de curtoasie, importanța politică, ce o are nu i-se póte denega. Nu, mai ales în împrejurările actuale, când pe continentul african decurge o luptă înverșunată, unde sorții resboiului pot aduce Angliei, rivală temută pentru Rusia, domnia peste întrégă Africa-Sudică. Creșterea colosală a puterei Angliei nu póte fi privită cu ochi buni nici la Petersburg, nici la Berlin. Dar nici faptul, că țarul Nicolae a avut la drépta sa pe primii sei sfetnici, ear împĕratul Wilhelm a chemat telegrafice pe cancelarul Hohenlohe la sine, nu e semn, că chestii politice înalte n'ar fi fost aduse pe tapet.

Presa germană scóte la ivélă importanța întâlnirei celor doi împĕrați pentru trăinicia bunelor relații dintre cele dóuĕ state. Manifestația cordială a relațiilor dintre domnitori e quasi o mărturie prețiósă a semnelor de pace, ce călăuzesc activitatea tainică a cabinetelor.

Cu tóte sentimentele de pace, de cari e cuprinsă inima țarului, care e inauguratorul intelectual al congresului prim de pace dela Haaga, vedem totuși, că n'a trecut mult și realitatea a sdrobit ori-ce ilusie cât pentru resultatele îmbinate cu noua lui acțiune de pace.

Un rĕsboiu purtat de puteri negale a erupt în Africa-Sudică, fără ca vr'un comitet de arbitragiu dintre marile puteri sĕ se fi putut constitui pentru aplanarea pacînică a divergențelor. In situația acésta strîmtorată a Englezilor, fiecare putere caută sĕ pescuiască câte ceva. Germania a fost cea dintâi, care, se pare că de dragul neutralității promise în resbelul anglo-african, a primit drept compensație din partea Angliei insulele Samoa din oceanul pacific. Pactul încheiat mai are lipsă de aprobarea Statelor unite americane, cărora încă li s'au cedat câte-va insule mai mici.

Presa ruséscă în legătură cu exprimarea simpatiilor, ce le pórtă poporului african, luptător pentru libertate, agitéză ca Rusia sĕ exploateze disposiția deprimată actuală din Londra și sĕ caute a face nóuĕ cuceriri în ostul continentului asiatic sau în ținutul sînului persic, unde se concentréză căile de comunicație din valea Eufratului. La locul acesta se încrucișéză interesele Rușilor cu ale Englezilor și Germanilor, deci întrevederea presentă a împĕraților póte sĕ aducă și o înțelegere în punctul acesta.

Interesată mai este Francia, ca o putere colonială însemnată. Ce compensații va primí pentru neutralitatea ei, încă nu se știe. Exposiția universală, ce se pregătesce pentru a fi deschisă în primăvara anului 1900, e o măréță operă, la care e de lipsă liniștea, pacea internă și externă.

După visita acésta, va urma încă în decursul lunei acesteia călĕtoria împĕratului Wilhelm II. la Londra, pentru a face o visită reginei Victoria, bunicei sale. De aici se deduce asupra neutralității Germaniei în conflictul anglo-african.

Importanța acestor întrevederi pentru politica internațională nu mai póte fi trasă la îndoiélă, dar resultatele se vor putea ști numai dupăce vocea diplomației se va deslega cel puțin în parte.

Reuniunile catolice. Congresul regnicolar pentru unitatea catolicismului maghiar s'a ținut în Budapesta în Mercuria trecută, participând la el representanții despărțămintelor catolice din țéră. După oficiarea unei mise festive, adunarea a fost deschisă de contele Ioan Zichy, care arată că dorința lui e a conduce în spirit adevĕrat catolic adunarea; activitatea reuniunilor catolice tinde pe cale socială la paralisarea a ori ce acțiuni anticatolice, înființarea de reuniuni de lectură, literare, cari sĕ cultive religiositatea, mai departe întemeerea de asociațiuni filantropice pentru sĕracii catolici.

Adunarea între altele decide serbarea aniversării a. 1900 și înființarea de reuniuni creștine între lucrători pentru combaterea socialismului.

Conferența din Făgăraș.

(Urmare.)

— *Ședința II la 14/26 Octobre 1899* —

11. Nicolau Ludu este pentru susținerea examenelor anuale, căci azi numai din examene se póte ști dacă învĕțătoriul și-a făcut sau nu datorința

12. Ioan Berescu susține, că examenele la scólă sunt numai o paradă, o firmă, sens pedagogic însĕ ele nu au. Cu tîmpul se vor șterge total, la noi însĕ ele au rațiune de a fi, de-órece autoritățile scolare n'au mijlóce ca prin visitațiuni mai dese sĕ se convingă despre modul, cum învĕțătorii îș fac datorința, de aceea e bine ca ele sĕ se susțină.

Dacă învĕțătoriul și-a făcut datorința, atunci și examenele vor fi bune.

Sunt însĕ unele lucruri, cari fac imposibil resultatul bun al examenului.

Unii învĕțători n'au darul de a ști întreba, alții dór mai slabi dar cu darul de a ști întreba, fac examene strălucite.

Ca târgovețul bun de gură, vinde cu sporiu și marfă mai rea, pe când cel slab de gură nici marfa bună nu o póte cheltui.

Din practică o știe acésta.

A asistat la mai multe examene unde din nedibăcia de a pune întrebările, elevi nu știau rĕspunde, pecând puse de dênsul: acele întrebări, elevii rĕspundeau de minune. Dovadă că instrucțiunea a fost bună.

Este în contra probei de examen, care n'are nici o îndreptățire. In o scólă cu pricepere condusă, nici repetițiile n'au nici nu sens, căci elevii așa trebuesc instruați, încât în ori care moment sĕ fie în stare a face examen din cele ce au învĕțat.

La întrebarea, cine sĕ facă esaminarea elevilor, respunde că acésta în linia primă cade în sarcina învĕțătorului. Ii stă în voie fiecărui sĕ pună întrebări.

Dacă o asemenea întrebare nu a pus-o bine, învĕțătorul are sĕ o pună el bine, și elevii vor respunde bine.

Invĕțătorul e obligat sĕ presenteze un conspect specificat al materialului propus, pe basa aceluia au de a se pune întrebările și atunci e eschisă posibilitatea ca elevii sĕ se încurce, căci nu li se póte pune întrebare neînțelésă.

Ca sĕ eschidem ori ce bănueli, punem pe masa comisariului conspectul specificat al materialului propus, clasificațiunile elevilor, și pe basa acelora lăsăm în voie comisariului ca el sĕ designeze și materialul de esaminat, el sĕ provóce și pe elevul care are sĕ rĕspundă.

Cu privire la ziua esamenelor este de părerea, că e imposibil a se ținea esamenele în zi de duminecă și de sĕrbătóre.

Principal lucru este, ca comisarul la esamene sĕ nu mérgă singur, ci cu 2 învĕțători din tract pentru controla publică; în casul acesta comisariul, fie amicul fie neamicul învĕțătoriului, nu-i póte face nici hatâr nici nedreptate.

13 Chirion Adămoiu este de părerea că avem datorința sĕ stăruim ca esamenele publice sĕ se facă cu tótă rigórea și sub o controlă conscientiósă. Esamenele bune înpintenéză poporul de a-și trimite copiii la scólă și de a solvi regulat salariile învĕțătorilor.

Ar fi de interes public ca la esamene sĕ vie comisari streini, și în decursul anului sĕ se facă visitațiuni din centru, în casul acela s'ar putea face controlă conscientiósă pe basa cronicei scolare, în care materialul e indus lecție de lecție. Invĕțătorii sciindu-se asemenea controlați și-ar face toți datorința.

Este și el pentru întrebări cât mai rari, spre a lăsa elevului ca el sĕ respundă neconturbat, neajutat sĕ iasă, la ivélă individualitatea elevului.

O întrebare o pot respunde 2, și dacă materialul e mai bogat și 3 elevi.

FOIȚA

„Date istorice privitóre la familiile nobile române“

de

Ioan cav. de Pușcariu

În fasc. 7 al publicațiunii istorice maghiare „Századok“ din anul curent, găsim o interesantă dare de sémă din péna d-lui *Iancsó Benedek*, asupra publicațiunii „Date istorice privitóre la familiile nobile române“ de d-l I. cav. de Pușcariu. Reproducem, în cele următóre acéstă dare de sémă, publicată de d-l N. Togan în organul Asociațiunii „Transilvania“. Eată-o:

„Cei-ce au creat și cultivat literatura istorică a românimii în deceniile prime ale secolului present au fost Români din Ungaria. Klein, Șincai și Petru Maior au crescut la țițele sciinței istorice maghiare a timpului lor. In timpul mai nou însĕ Românii din Ungaria s'au lăsat binișor de cultivarea istoriei. Afară de „Părți alese din istoria Transilvaniei“ de Barițiu, operă mare, apărută în trei volume, n'a scris pân'acum nime din partea Românilor din patrie vre-o lucrare istorică mai de sémă. Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român a mai făcut ceva, ca în patria nóstră câmpul istoriografiei române sĕ nu rĕmână de tot în părăginire.

Și acéstă Asociațiune, natural, amĕsurat puterilor sale spirituale și materiale, s'a restrins mai mult la publicarea de date, ce servesc ca isvóre istorice, cum este colecțiunea în dóuĕ volume a lui Ilarion Pușcariu, „Documente pentru limbă și istorie“ *) și conspectul acelor familii nobile maghiare (ungurești ?), de origine română, care forméză obiectul acestei dări de sémă.

Pușcariu zice în precuvêntarea cărții sale acestea: Din împrejurarea, că în Ungaria după maghiari elementul etnic cel mai numĕros îl forméză Românii, urméză cu necesitate, că aceia și au parte însemnată în evenimentele istorice ale patriei, și că după-ce sub conducerea fruntașilor lor au participat cu credință alături cu Maghiarii și cu celelalte națiuni conlocuitóre la apĕrarea patriei, au și avut parte de beneficiile aceleia, cum au fost donațiunile de bunuri și privilegiile nobiliare. Cu cât putem constata mai multe familii nobiliare de origine română, cu atât scótem la lumină mai mult, cât de mari au fost meritele românimei în serviciul patriei comune.

Acéstă țintă a condus pe Pușcariu în cercetările sale, făcute într'un șir lung de ani, al căror resultat este lucrarea sa din chestiune în dóuĕ volume, în care în decursul evenimentelor istoriei maghiare, cu ajutorul isvórelor istorice ce ni-au rĕmas, înșiră aprópe la 5000 familii nobiliare maghiare de origine română.

Cu chestiunea, că dintre familiile nobiliare maghiare câte și cari familii nobiliare sunt de origine română în literatura română, nu Pușcariu se ocupă mai întâiu. O temă plăcută a fost acésta pentru istoricii români din patrie în tóte timpurile. Incă și vestitul *Supplex libellus Valachorum* se provócă la aceea, că câți și ce bărbați eminenți au ajuns în decursul timpurilor din sinul românimei nobili, începênd dela Ioan Hunyadi, și s'au ridicat prin libera alegere a ordinelor (rendek) la cele mai alese deregătorii și distincțiuni. Familiile: Géczi, Jósika, Kendeffy, Huszár, Naláczy, Kemény etc. după expunerile acestei petițiuni, tóte au fost de origine română. Că ce posiție a ocupat opiniunea publică maghiară (köztudat) față cu aceste expuneri, a exprimat-o în mod fórte pregnant cu ocasiunea pertractării acelei petițiuni Naláczy, care cerênd cuvênt în chestie personală a declarat, că deși petenții afirmă despre familia sa, că e valachă, el declară însĕ, că nici când nu s'a ținut pe sine și familia sa de valachă și acésta este gata a o dovedi și cu diplome. Șincai în Cronica sa, precât póte, își dă silință sĕ constate originea română la fie-care familie aristocrată ardeleană. Cu încetul pe Români i-a cuprins o adevĕrată manie de a revindeca românimei figurile mari, mai vechi și mai noue, ale istoriei nóstre. Așa Hunyadi nu este numai de origine română, ci totodată și Român, ba chiar și conducĕtorul rescólei țĕrănesci maghiare, George Dózsa, încă e valach; ear dintre cei mai noi e br. Eötvös și Francisc Deák. Ambii sunt de origine macedo-română, ba cât pentru cel din urmă îi este cunoscut și numele de familie originar român — Pescariu.

(Va urma).

---

*) Aici greșesce d-l Jancsó, căci publicațiunea d-lui Il. Pușcariu n'a apărut în editura Asociațiunii.

După reflecsiuni din partea autorului, se constată că tema în general a fost bine lucrată.

Pentru a veni cu propuneri formulate în meritul afacerilor esamenelor anuale, — sĕ esmite o comisiune în persóna învĕțătorilor Ioan Berescu, Visarion Bica, Zacheiu Borcoman, Nicolau Ludu, Mateiu Mateiu și Ioan Paicu, avênd a raporta în ședința proximă. (Va urma.)

Conferența din Sibiiu

Ședința a III-a.

(Urmare și fine).

Inainte de a-se da cuvêntul autorului, ca sĕ-și facă reflexiunile sale, președintele adauge încă unele observări.

Inainte de tóte, ca și la prima cetire a operatului, în prima ședință exprimă în genere deplina sa mulțămire și sulevéză în special dóue momente din cuprinsul lucrării, cari nu corespund întru tóte adevĕrului istoric și realității. Anume autorul susține: *a*) că poporul roman, stăpânul lumii de odinióră, a decăzut și „s'a prăbușit chiar în urma nimicirei simțului religios moral din inima lui“; *b*) susține mai departe, că statul ar fi în continuă luptă cu biserica, cu religiunea, ceea-ce a avut drept urmare: decădința simțului religios-moral în genere și la poporul nostru etc...

Ad 1. Decădința poporului roman nu e a-se căuta în nimicirea simțului religios-moral, ci în degenerarea caracterului roman, simplu și aspru, dar practic. Adecă în perderea caracterului roman de odinióră! Și mai lămurit zis, în perderea statorniciei, energiei și a înclinării de a-se jertfi pentru un ideal, și în perderea respectului nețărmurit cătră legile proprii, cari făcuserĕ odinióră mărirea și gloria strămoșilor lor.

Ad 2. Ar fi necorect sĕ zicem, că statul e în continuă luptă cu religiunea. Acésta nu stă. Cel mult, póte, cu vre-una dintre confesiuni. Acésta s'ar mai putea obiecționa, câtă vreme se știe, că în adevĕr statul adeseori menajează mai cu predilecție pe una sau pe alta dintre confesiunile cetățenilor sei. Și acésta în sine e o eróre, fără îndoială, dar nu ne îndreptățesce sĕ susținem pentru aceea, că statul ar fi în luptă cu religiunea. Și e un interes propriu sĕ nu ne amăgim cu deducții eronate.

După acestea desbaterea se închee și se dă ultimul cuvênt autorului, d-lui D. Mosora. D-sa se apără cu multă energie; mai bine de o jumĕtate de óră întreține colegii sei cu un aparat întreg de motive și reflexiuni, la observările făcute, dovadă, că a fost adênc convins de expunerile sale. In sfîrșit mulțămește pentru observările, ce i-s'au făcut, în care află o satisfacție, că a putut deștepta interesul colegilor sei, pentru discuția și lămurirea vederilor, cu privire la studiul religiunii, cel mai însĕmnat dintre obiectele de învĕțămênt.

Conferența ia spre știre referata d-lui S. Făgărășan, exprimă mulțumită protocolară d-lui D. Mosora, pentru studiul foiositor, ce a presentat și admite ca pe viitor Catechismul sĕ se foloséscă ca manual ajutător.

S'a exprimat și dorința, de a-se tipări și publica aceste lucrări, pentru folosul comun al celor interesați.

In programa conferenței actuale, au fost luate și dóue prelegeri practice, anume:

1. Pronumele personal din limba maternă, cu specială considerare la aplicarea formelor scurtate, de d-l I. Banciu, înv. în Viștea superióră, și

2. Condițiile higienice pentru susținerea sănĕtății elevilor (eventual pe basa unei piese de cetire), de d-l Ier. Mărdan, înv. în Gura-Rîului.

Nici una dintre acestea nu s'a ținut. Cu durere trebue sĕ constatăm, deórece știm, că mult am fi profitat din ele. Sĕ sperăm însĕ, cu drept cuvênt, că în conferența proximă ne vom revedé mai bine înarmați și pe acest teren.

D-l I. Banciu, s'a scuzat, că nu a putut presenta în scris lucrarea sa, a primit însĕ angajamentul de a satisface acestei îndatoriri pentru conferența proximă, ceea-ce s'a luat spre știre. D-l Mărdan, a fost împedecat a ținea prelegerea practică, fiind ocupat cu conducerea elevilor școlei sale la exposiția de póme din Sibiiu. S'a amânat și acéstă prelegere pentru conferența proximă.

La ordinea zilei încredințarea temei: Examenele publice dela finea anului școlar, spre studiare și lucrare pentru conferența proximă.

In acest scop se însinuă d-l Al. Galea, înv. în Reșinari, ceea-ce conferența ia cu plăcere la cunoștință.

In sensul punctului 10. din instrucțiunea pentru conferențele învĕțătoresci, urméză a se alege comisiunea permanentă de 3, a cărei însărcinare e: sĕ studieze în decursul anului starea învățămêntului și preste tot trebuințele școlelor nóstre, și conform acelora sĕ presente în anul viitor propuneri concrete cu privire la temele didactice-pedagogice, ce vor fi a-se designa pentru conferența proximă, și cu privire la persónele, cărora sĕ se încredințeze elaborarea.

In comisiune se aleg cu unanimitate dnii: D. Lăpădat, dir. școl., D. Mosora și I Crișan, înv. în Sĕliște.

In atențiunea acestei comisiuni se recomandă următórele teme, presentate de d-l T. Măhăra, pentru eventuală considerare și lucrare, și anume: *a*) Clasificările elevilor, ce momente pot conduce înv. la stabilirea clasificărilor, etc. *b*) In ce mod s'ar putea deștepta un interes mai viu din partea părinților față de școlă?

Cu acésta obiectele conferenței actuale s'au exhauriat.

Președintele constată cu mulțumire seriositatea desbaterilor, ținute la un nivou demn de statul nostru învĕțătoresc, și exprimă mulțămirea sa, că decâte-ori se depărtéză din sinul acestei conferențe, tot mai adênc i'se întăresce convingerea, că în mână tare și braț înalt se află școlele poporului nostru. Improspătéză înc'odată în atențiunea membrilor înalta cercetare și povețele părintesci ale Excelenției Sale I. P. S. D. Archiepiscop și Metropolit și îndémnă cu iubire colegii sĕ nisuiască întotdeuna a'se face demni de acea înaltă distincțiune a supremului nostru conducĕtor și părinte binevoitor.

Doresce în sfîrșit membrilor reîntórcere sănĕtósă, fie-care la caminul și catedra sa, unde în pace și liniște sĕ continue cu o nóuă îmbărbătare munca sfântă a educației religióse-morale în sînul poporului nostru — și declară ședința încheiată la órele $5^1/_2$ d. a.

In numele conferenței dl D. Lăpădat, mulțumește d-lui comisar consistorial, pentru bunăvoința și tactul cu care a condus desbaterile conferenței, din care s'a putut convinge ori cine, că învĕțătorii nostri sunt devotați cu trup cu suflet causelor școlei nóstre. In acest sens, rógă pe dl comisar sĕ fie interpretul sincer al învĕțătorilor la venerabila nóstră autoritate superióră. Il rógă totodată sĕ conlucre și mai departe cu acelaș zel desinteresat la promovarea intereselor școlei nóstre și-i uréză mulți feriçiți ani.

Intre repețite urale de însufleţire se încheie lucrările. *Coresp.*

La mormêntul lui Gozsdu.

— Discursul rostit de Vasile Stan, stud. filos. —

Ilustre dame și domni!
Colegi și frați!

Este o părere generalisată și adoptată de tóte capetele luminate, că un popor care nu știe sĕ-și stimeze și prețuiască bărbații sĕi mari, nu merită ca razele binefăcĕtóre a sórelui libertății sĕ-l scalde în lumina lor, este nevrednic de viață, și de mórte vrednic este. Și cu drept cuvênt. Pentru-că bărbații mari nu se nasc în fiecare zi, nici în fiecare an, ci abia zecimi și sutimi de ani numai sunt în stare sĕ transmită muritorilor prin câte un om schinteia d-zeéscă, darul Domnului dela creațiune, geniul.

Precum după o secetă arzĕtóre cu lacrimi de recunoștință primim o ploicică, ce ne recorește fața aprinsă și gâtul uscat de dogoreala ferbințelii, efectul acesta 'l are și apariția unui mare bărbat în viața popórĕlor, în viața omenimei.

E datorință sfântă deci, e o datorință de ordinea primă pentru cei ce ascund în visteria neamului lor, odóre atât de prețióse, pe bărbații pentru cari atributul de „mare“ mic este, zic e datorința cea mai nobilă, ca până ce sunt în viață sĕ le arĕte prin semne visibile stimă și afecțiune, ear după ce calea în viață e finită și duhul lor mare s'a împreunat cu nemărginitul duh al creatorului, memoria lor sĕ nu o lase sĕ se cufunde în oceanul fără capĕt al uitării.

Și acésta ne sună mai ales nouĕ, cari atât de mașter am fost tractați de sórte. Căci de aruncăm o privire cât de fugitivă peste trecutul nostru până în timpul mai nou, cu inima strênsă de durere constatăm numai poveri și nevoi și lacrimi și jale. Și nu era cine sĕ pună mâna sĕ ușureze din sarcină. Și nu era cine sĕ ștérgă lacrimile, ce se sleau pe fața contrasă de durere și chin. Și n'avea cine sĕ îndulcéscă prin câte o vorbă de mângăiere măcar, sufletul plin de amar al înaintașilor nostri asupriți.

In starea de ex-lex, în care părinții, moșii și strămoșii nostri și tîrăiau viața miserabilă sub jugul unui feudalism neomenesc, câte un rar bărbat, care vĕrsa balsam pe durerósele lor rane era luceafĕrul mântuirii, era creanga de scăpare, de care 'și aninau speranțele lor cu desnădăjduirea celui ce se vede în ghiarele morții. Alinarea, fie pe scurt timp, a suferințelor, slaba licărire de lumină în întunerecul sufletului lor, speranța într'o sórte mai milósă, mai bună, legate în mod fericit de apariția acestor steluțe pe orisontul vieții lor, pururea încărcat cu nori negri, furtunoși, au făcut sĕ le stimeze adênc și sincer, sĕ li se închine chiar ca unui Mesia mântuitor.

Acéstă stimă adêncă și curată ni-au lăsat-o moștenire și nóuă, strănepoților, nepoților și fiilor; au pus în sângele și inima nóstră sĕmênța iubirii cătră bărbații nostri mari, a căror operă este starea nóstră de azi, mai blândă, mai înfloritóre.

Și că frumos înflorește, rodește și nobile fructe aduce, dovedește evident presența Vóstră la acest mormênt într'un numĕr atât de frumos.

Căci vĕ întreb: La ce vestmintele de serbătóre? Pentru ce capetele descoperite și adênca seriositate imprimată pe fețele Vóstre? Ce altceva ne-a făcut azi sĕ alergăm cu toții aici, dacă nu acel nobil sentiment, imboldul, ca sĕ dăm tributul sincer al recunoștinței nóstre acestui mare Român, care întreg rodul activității și muncei sale 'l-a lăsat pentru creșterea și cultivarea fiilor, speranțelor némului sĕu?

Da! am venit aici în pios peregrinaj, ca sĕ ne închinăm înaintea acestui monument, în care e săpat exemplul cel mai viu al unei adênci iubiri de neam. Am venit sĕ depunem o cunună, semn de piósă aducere aminte, pe acest mormênt, unde dórme în pace și liniște eternă, bărbatul, al cărui suprem ideal și ultima dorință a fost propășirea Românului.

Reverința și pietatea, cu care ne descoperim capul în fața acestei pietri reci și mute, dar totuși multe grăitóre, maiestatea acestui moment de înaltă elevare sufletéscă, sunt cea mai nobilă și convingĕtóre dovadă, că în inimile nóstre arde viu acest dor, sub farmecul plin de vrajă a acestui cuvênt inimele nóstre tresar ca sub impresiunea unui puternic curent electric.

Și cum sĕ nu ne palpite puternic inima, când vedem cum sute de tineri Români, ajutați din fundațiunea acestui generos bărbat, dornici de cultură alérgă la școli ca cerbul la fântână, sĕ-și aline setea din fântânile științei?!

Cum sĕ nu ne fie sufletul plin de venerațiune, când știm câți tineri, mărgăritare prețióse, ce ne fac cinste, ar fi rĕmas necunoscuți în massele poporului, când știm câtă însuflețire, cât entusiasm, cât dor de muncă desinteresată, câte *speranțe a neamului* ar fi rĕmas îngropate pentru totdéuna, pe când alimentate cu stipendii din fundațiunea Gozdu, ele ni-au rĕsărit mândre și falnice și superbe!

Alipirea și dragostea nóstră către memoria acestui vrednic bărbat și cătră umbrele fericite a eroilor nostri, azi crește și sĕ potențiază, ba în fața nóstră, a tinerimei îmbracă chiar proporții uriașe, când ne cugetăm la marea secetă, ce bântue pe câmpiile vieții nóstre politice.

In oceanul de intrigi și certe personale, de ofense omorîtóre de tot ce este cinstit și moral, de nenorocite desbinări și lupte interne în sinul nostru, când causa comună cere sĕ fim una, noi, tinerimea, pe cine sĕ urmăm, cui sĕ credem, de cine sĕ ne inspirăm, pe cine sĕ luăm de model?

Noi, cari azi-mâne chiemați vom fi sĕ luăm cârma dela cei de azi, suntem lăsați în voia întêmplării, sĕ dibuim prin întunerec pe o mare necunoscută și turburată. Ear farul de lumină e format de aureola ceréscă a celor mutați dela noi în împĕrația fericiților.

Intórceți-ve deci, intórceți-ve ochii dela present cătră acest isvor luminos! Dela falanga bărbaților nostri mari, mutați la cele vecinice sĕ luăm pilde, *faptele și vîrtuțile lor sĕ ne inspire, spiritul lor sănătos, credința tare în viitorul neamului și iubirea nemărginită față de poporul din care au eșit, aceste nobile calități sĕ ne propunem firm, că vor fi și ale nóstre.* Sĕ luăm mărturie umbra sfântă ce planéză asupra acestui mormênt nouă atât de drag, *că supremul nostru ideal acesta va fi!*

Ear tu mare și generos bărbat, dormi în pace! N'am venit sĕ-'ți turburăm somnul, am venit sĕ ne inspirăm de duhul tĕu mare!

Alegerea de patriarch al Antiochiei.

Conform unui comunicat din Constantinopol, alegerea lui Meletiu de patriarch ortodox în Antiochia, a fost aprobată prin o iradea a Sultanului.

Din Chiór.

— *Stări desolate.* — *Ortodoxismul tare.* —
— *Sfințirea bisericei din Berches.* —

Șomcuta-mare, Octobre, 1899.

Domnule Redactor!

Sunt rari ocasiile, când noi ortodocșii din aceste extreme părți ale archidiecesei, lucruri frumóse și înălțătóre de suflet Vĕ putem comunica. Rari sunt, pentru că sórtea urzit-a firul vieței nóstre așa, încât mai multă parte de rele, decât de bune, sĕ avem. Dați-'mi voie, d-le Redactor, sĕ ating aci și numai in nuce câteva din pedecile și miseriile, cari cătușe pun progresului nostru, ghimpi samănă în calea desvoltării nóstre, și în urma cărora chip nu e de a produce mai frecuent lucruri de bine.

Eată-le.

Materialicește stăm rĕu. Și rĕu stăm, pentru-că ruginite sunt mijlócele nóstre de câștig, usuate sunt forțele dătătóre de hrană, învechite și părăginite sunt căile ce le bătucim zilnic întru câștigarea pânei. Dascăli povĕțuitori puțini avem; pilde îndreptătóre in jur nu avem; și așa nevoiți suntem, ca agricultori, a dibuí prin întunerecul hărăzit nouă dela moși-strămoși. Eată dar pricina că sĕraci suntem, amărîți suntem, înapoiați suntem; așa încât un salt mare ar trebui sĕ facem, ca sĕ ajungem barĕm pe trépta fraților nostri din jurul și apropierea centrului nostru ortodox-cultural.

Ei, eată o a dóua pricină a rĕmânerei nóstre îndĕrăt. Suntem prea departe de centrele nóstre culturale! Situația nóstră topografică e de așa, încât osîndiți suntem a priví de departe la binele altora, ear noi în hal și nĕcaz a persista. Pentru că, me rog, ce vedem noi în jurul nostru? Ei, multe, dar bine nu! Ni-e sete de cultură, dar isvor nu e în apropiere, sau dacă ar fi, înecat e de bălării și plin e cu otravă; ni-e dor de lumină, dar sórele e departe, razele lui slăbesc până la noi; ne trebue povețe și învĕțături de bine, dar de unde sĕ le luăm? In jurul nostru numai amăgire și curse. Așa dar nu e mirare, că scăpătați suntem materialicește și intelectualicește.

Eată apoi o a treia primejdie și cea mai de frunte:

Suntem aruncati într'o mare covêrșitóre de strĕini; strĕini de neam, și mai ales strĕini de confesiune; strĕini cari forméză un cerc de fier în jurul nostru, nemiluit și strivitor.*) Nivoul cultural și intelectual al acestor strĕini nu voi sĕ-'l calific. Deci, noi de noi trebue sĕ ne instruăm, sĕ ne povĕțuim, sĕ căutăm ușile de scăpare din hal material, intelectual, național, etc. Și suntem puțini, ear elementele strĕine din jur cu duiumul. 3—4 comune ortodoxe într'un chaos de alte confesii, cari cu deosebire pusu-și-au problema, după năravul lor inerent: nu de a cultiva bunele relații, bunăstarea, progresul mult amărîtului și sĕrăcitului popor, ci cu arme perfide proselitism a propaga, conștiință a răpi, venin a imbiba în bunul și blândul nostru popor ortodox. Așa e: cârdul lupilor protivnici e mai mare în părțile nóstre, de cât turma oilor, blânde și pacînice. Și ce bravură e, când 10 oi pot fi menajate și apĕrate așa, încât nici 20 de lupi sĕ nu le răpéscă. Apoi de primejdia ce amenință naționalitatea nóstră în acește părți, nici nu voi sĕ fac mențiune aci Măcar că mare e și acésta! Până și cel mai amărît salahor bâlbăie ungurește.

Ei, ei; dar pe cât e de mare céta dușmanilor haini, pe atât de puternic și adênc săpat e simțul moral, simțul religios, simțul ortodoxiei în acéstă mână de popor. O pildă: Acum câți-va ani, pun pĕcatele pe un rătăcit de preot din comuna Văleni, de se lasă înmuiat de ademenirile protivnicului; trece în tabără strĕină. Momelile erau atât de puternice, încât un popor uitat de sine și slab de înger, ar fi trecut și el fără vorbă, pe urma imbecilului sĕu păstor. Dar nu așa Vălenașii. Când ceaușii proseliților — cari totul adulmecă la astfel de ocasii — se presentă în comună cu scopuri de... „împăciuire“ a poporului revoltat, bravii Vălenași îi primesc după cum li-se cădea. In așa chip, că gonacii ceapcăni siliți au fost a se întórce deabinele în cuibul lor, fripți și crucindu-se. La câteva zile după asta, un banderiu frumos de vr'o 70 persóne — cari erau de lege strĕină între ortodocșii din Văleni — se presintă de bună voie la protopopul unit din Șomcuta-mare, și cer trecere la „legea satului lor“, adecă la ortodoxie. Astel au ştiut încunjura vrednicii Vălen şi prăpastia ce-'i amenința cu pierzare. Laudă lor! — Acum au preot ort. harnic, şi le merge bine.

---

*) Vorbesc mai ales de comunele ort. din jurul Șomcutei-mari.

Coresp.

Acest exemplu cred că ajunge, pentru demonstrara faptului, că ortodoxismul e cimentat stâncă în inima şi mintea acestui bun popor.

Şi acest simț religios-ortodox cresce şi sporesce. Lucrurile se schimbă mereu spre bine. Acum nu mai e témă, că copiii ortodocşi, la şcolile strěine vor fi înscrişi ca gr.-cat. — cum se întêmpla nu de mult. Deací înainte tinerii scolari ort. dela institutele de învěţământ, din Baia-mare spre pildă, nu vor fi nevoiţi a asculta doctrine strěine de credinţa lor, căci — graţie îngrijirilor autorităţii nóstre sup. bisericesci — au deja pe catechetul lor. De acum înainte, pe lângă cele 2 comune ort. înfloritóre din acest jur (Vălenii şi Finteuşul-mare) e nădejde a se plăsmuí altele. Calea e croită. Filiile Finteuşului mare: Berchesul şi Bozinta-mare — şi acum o comunitate ortodoxă nouă, Ardusadul — deşi sunt încă aşa-zicênd în embrion — au viitor frumos. Semnele arată.

Şi aceste lucruri sunt bune şi frumóse, şi laudă zelul şi stăruinţa conducětorilor ortodoxiei din acest ţinut, dintre cari amintesc acì pe părintele *G. Cârlig* din Văleni, şi în special pe harnicul preot din Finteuşul-mare, *Stefan Dragoş*, care neobosit munceşte întru ridicarea poporului din starea lui precară şi umilă. A lui merit e în prima linie conservarea şi alimentarea ortodoxismului în aceste comune. A lui operă sunt şi filiile pomenite, ce sunt pe calea înflorirei. S'ar puté marca multe acte demne de laudă din viaţa acestui vrednic preot.

*

Atingênd acestea, sě trec acum la un act de sěrbătóre şi de bucurie al credincioşilor nostri din filia Berches.

Filia e mică, pentru-că acéstă comună — mică şi ea — e o composiţie de tóte neamurile. Dar comunitatea nóstră are vlagă şi va prospera. Aceşti creştini aveau încă demult o bisericuţă, dar era într'un loc ascuns şi inaccesibil pentru evlaviosul public. In vara trecută, la stăruinţele părintelui administrator Dragoş, într'un timp relativ scurt, cu jertfe mari şi ostenele multe le-a succes bieţilor credincioşi — în frunte cu bravul şi devotatul parochian şi epitrop vechiu, *Ioan Coste* — a muta acest sfânt lăcaş într'un loc frumos şi mai acomodat sfintei sale meniţiuni. Şi acum fiind terminate tóte lucrările, a urmat sě se sfinţéscă; ceea-ce s'a şi întêmplat Duminecă în 17/29 Octobre a. c.

Ca exmis din partea I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit *Ioan*, la acest act festiv, a fost numit distinsul protoiereu onorar P. O. Domn. *Gregoriu Pletosu*, profesor gimn. în Năsěud, care la timpul anunţat s'a şi presentat în matra Finteuşul-mare, de unde împreună cu preotul local şi popor mult, au mers în filia Berches, întimpinat fiind şi ací cu onorurile cuvenite. Tóte festivităţile arangeate în jurul actului sfinţirei au reuşit frumos şi impunětor. Sfinţirea însaşi s'a împlinit după tóte prescrierile bisericei nóstre ort. Anume s'a început Sâmbătă cu vecernia cu litie; Duminecă la timpul potrivit s'a servit sfinţirea apei, apoi s'a făcut stropirea bisericei, cu înghenunchierile şi cetirile prescrise; s'a îndeplinit punerea antimisului, pe lângă cetirea rugăciunii de înghenunchiare şi s'a servit sf. liturgie cu tótă solemnitatea.

Ritualul nostru măreţ şi împlinit la perfecţie de dl comisar şi preoţii asistenţi, a impus şi strěinilor, presenţi în numěr considerabil la acéstă serbare.

Esmisul Eminenţiei Sale, dl Pletosu, a fost încunjurat la serviciul divin de preoţii celebranţi: adm. prot. Teodor Şovrea din Fênaţe, Stefan Dragoş din Finteuşul-mare, Gavriil Cârlig din Văleni, G. Pasca din Curtuiuş şi Alex. Ciocaş din Făureşti. Cântările liturgice le-a executat corul plugarilor din Finteuşul-mare, sub conducerea dibace a zelosului învěţător Gavriil Bogdan de acolo. — In cursul actului solemn, dl comisar a ţinut poporului dóuě cuvêntări înălţătóre şi pătrunzětóre la inimi. Poporul lăcrima de bucurie, vězêndu-şi visul împlinit, şi casa Domnului înălţându-sě falnică şi mândră, după dorinţele sale.

La acèstă sěrbătóre frumósă a luat parte şi un numěr însemnat de inteligenţi români şi strěini din loc şi jur şi din orăşelul Şomcuta mare, (între cari, protopretorul cercual, advocaţi, preoţi etc.) — cari. toţi au fost găzduiţi cu deosebită prevenință la dl notar din loc, Jacob Marcu. La masa urmată după actul sfinţirei, n'au lipsit, firesce, nici toastele. — Sara a urmat petrecere veselă.

Din colecta lansată cu acest prilej, a resultat pe sama sf. biserici suma de 63 fl.

Ţin sě amintesc, că tot cu acéstă ocasie s'au mai sfinţit şi un rênd de vesminte bisericeşti, dăruite acestei biserici de către un vrednic creştin de ai nostri, apoi o cruce cu restignirea, ridicată de un alt creştin, în faţa sf. biserici.

Din parte-'mi doresc acestor evlavioşi creştini, tărie şi perseveranţă în calea apucată, ear conducětorilor lor bărbăţie întru întimpinarea obstacolelor ce se pun nobilelor lor intenţiuni. — Ajute-le Dumnezeu la toţi!

Chioranul.

Parlamentul austriac.

In şedinţa din 8 Nov. n. ministrul Kniaziolucki a făcut o expunere a situaţiunei financiare, şi declară că situaţiunea economică a Austriei nu este defavorabilă. Relevéză ameliorarea bilanţului comercial austriac şi spune, că există numai un singur punct negru: micşorarea saldului în casă. Guvernul cere ca remediare, autorisarea de a emite 40 de milióne de rentă.

Vine apoi discuţia exceselor antisemitice în Moravia. Deputatul ceh, Zacec, declară că poporul ceh nu cunóşte lupta raselor. Dacă evreii au fost atacaţi în Moravia, acésta se datoreşte faptului, că în totdeauna ei iau partea Germanilor.

Discuţia asupra acestui subiect se întrerupe.

Camera adoptă cu unanimitate o propunere, cerênd ca abolirea timbrului asupra ziarelor sě se discute de urgenţă.

Din România

(Călětoria Reginei Elisabeta în străinătate). Cetim în foile din ţéră, că M. S. Regina va pleca în străinătate în primele zile ale lunei Novembre, împreună cu A. S. R. Principele Carol.

M. S. Regina şi Micul Principe vor sta în străinătate tótă iarna.

*

(Marele dicţionar geografic al României) Zilele acestea a apărut fascicula 1 din volumul III din acéstă importantă lucrare.

„Marele dicţionar geografic al României“ face onóre ţěrei şi societăţei geografice române, atât de bine condusă de neobositul ei secretar general, d-l George I. Lahovari.

*

(O nouă lucrare a d-lui Xenopol) D-l A. D. Xenopol eruditul profesor dela Universitatea din Iaşi, a întreprins scrierea Istoriei Domnitorului Alex. Ioan I., cuprinzênd epoca însemnată, care a pus temelia României actuale.

*

Precum se telegrafiază din Salonic, Luni s'au început în mod regulat cursurile şcólei române de comerţ de acolo.

Solemnitatea deschiderei s'a făcut în mijlocul unui mare numěr de Români.

Avis şi apel.

Inaltul minister al instrucţiunei publice şi al cultelor din Bucureşti a abonat pentru înzestrarea bibliotecilor poporale înfiinţate pe lângă şcólele rurale 200 esemplare din scrierea mea „Novele şi Schiţe“, fascicolul I. al novelelor mele. Acésta e o dovadă că scrierile mele sunt potrivite spre acel scop. Aducênd-o acésta la cunoştinţa onor. public, îmi iau voe a-'i atrage atenţiunea, că din fascicolul I. al novelelor mele mai am câteva sute esemplare, cari se află aci la mine şi se pot căpěta pentru preţul de 40 cr. esemplarul. Totodată fac cunoscut, că am pus sub tipar broşura a II., care va fi de 5 cóle tipărite şi se va da cu preţul de 55 cr. (1 franc 50 bani). Deci, dacă crede onoratul public că ar merita sě se tipăréscă întrégă scrierea mea „Novele şi Schiţe“, este rugat sě o aboneze.

Ioan Pop Reteganul,
Sibiiu, strada poplăcii nr. 15.

NOUTĂŢI

Alegeri pentru congres. Precum aflăm, au fost aleşi până acum în archidiecesă următorii deputaţi clericali congresuali:

1. In cercul Sibiiului Dr. *Ilarion Puşcariu*, archimandrit.
2. In cercul Albei-Iulie *Nicolau Ivan*, asesor.
3. In cercul Iliei: *Avram Păcurariu*, protopresbiter.
4. In cercul Abrudului: *Vasile Damian*, protopresbiter.
5. In cercul Clujului: *Nicolae, Cristea* asesor.
6. In cercul Dejului: *Gregoriu Pletosu*, protoiereu.
7. In cercul Mediaşului: *Zaharie Boiu*, asesor.
8. In cercul Braşovului: *Vasile Voina*, protoiereu.
9. In cercul Făgăraşului *Iuliu Dan*, protopresbiter.

*

„Reuniunea economică din Orăştie“, a cărei înfiinţare am anunţat o şi noi, şi-a ţinut Sâmbătă în 23 Octobre v. c., adunarea sa constituantă, alegêndu-se următorii de conducětori ai acestei folositóre Reuniuni:

Preşedinte: distinsul ei iniţiator *Dr. Ioan Mihu*; vice-preşed.: *V. Domşa* şi *A. P. Barcian*; secretar: *Ioan Moţa*; cassar: *P. Belei*; econom: *C. Baicu*. — In comitet: *Ioan Mihai, Nicolau Vlad, Daniil David, Dr. A. Muntean, Ioan Lăzăroiu, Dr. S. Moldovan, Dumitru Rob* şi *A Boca*, din Orăştie; apoi *N. Andrei* (Căstău), *I. Fleşeriu* (Romos), *Ios. Indrieş* (Băcăinţ) şi *N. Mihăilă* (Vinerea).

*

Moştenitorul de tron, Archiducele *Ferdinand*, a petrecut în timpul din urmă ca óspe al contelui Harnoncourt la Ecica (în Torontal), la vênătóre de vulpi. La dorinţa Alteţei Sale, Dumineca trecută după amézi s'au aranjat la curtea contelui sěrbări poporale, unde Sêrbii, Românii, Maghiarii, Nemţii şi Bulgarii s'au produs înaintea Archiducelui prin portul şi jocurile lor naţionale. Priveliştea acestor petreceri a plăcut fórte mult Archiducelui.

*

Ştergerea timbrului pe ziare şi călindare în Austria. In şedinţa de Marţi a comisiunei de presă s'a primit cu unanimitate proiectul despre ştergerea timbrului pe ziare şi călindare.

*

„Reuniunea română de cântări din Sělişte“, va arangea Duminecă, în 7/19 Noemvrie c., un *concert* în „sala festivă“ a şcólei rom. de acolo, cu următorul program; 1. *a)* „Hora Dobrogeană“, cor mixt de N. Popovici; *b)* „Dóuě inimi“, cor mixt de G. Dima. 2. Trei cântece poporale, cor mixt de Mendelssohn: *a)* „Cu mine fugi“; *b)* „O brumă a dat preste nópte 'n Maiu“; *c)*. „Pe-al lor mormênt“. 3. *a)* „Sună buciumul d'a larmă“, cor mixt de Simionescu; *b)*. „Trecui valea“, cor mixt, de Mureşan. 4. *a)*. „Bradul“, cor mixt de Hauptmann; *b)*. Nu-i dreptate, nu-i“, cor mixt de G. Dima. — Inceputul la $7^1/_2$ óre séra. — După concert urméză joc.

Invitări speciale nu se fac.

*

Sporirea flotei italiene. Ministrul de marină italian a hotărît ca usinele dela Terni sě furniseze material de cuirasat în valóre de 21 milióne franci pentru vapóre de rěsboiu, construite din nou. Usinele austriace vor furnisa o parte din materialul brut.

*

Mijlóce „eficace“ contra — emigrărilor. Episcopul rom. cat. Ivánovics din Rozsnyó a adresat de curênd un cercular preoţimei de sub jurisdicţiunea sa, în care îi atrage atenţiunea asupra decadenţei materiale a poporului şi asupra emigrărilor ce iau dimensiuni tot mai mari, a „căror unică pricină e, că poporul slovac nu ştie ungureşte“, şi de aceea nu póte susţiné emulaţia nici cu munca sa, nici cu productele industriei sale de casă. Pentru a ajuta něcazului, episcopul dispune, ca *„în tóte şcólele catolice din diecesa sa sě se propună, în chipul cel mai constienţios, limba maghiară“*, ear preoţii sě lucre într'acolo, ca sě *se înfiinţeze în fie-care parochie reuniuni de cântări şi de lectură maghiare!..* Episcopul va sě zică a descoperit buba emigrărilor. Bogdaproste!

*

Fapte vrednice de imitat. D-'l *Nicolae Muntean*, cassar la „Corvineana“ societate pe acţii în Hunedóra, şi stimata-'i soţie *Maria născ. Stoichiţia*, din prilegiul aniversărei a 25-a a cununiei dênşilor, au dăruit pe séma bisericei gr. or. din Hunedóra 2 acţii de-ale „Corvinenei“, a căror valóre după cursul zilei face fl. 127.20, dovedind dênşii prin acéstă faptă marinimósă, cum au a se sěrba în mod demn şi vrednic de laudă astfel de momente din viaţa omenéscă. Drept-aceea li-se aduce şi pe calea acésta cea mai căldurósă mulţumită în numele parochiei, din partea subscrisului.

Fie ca acéstă faptă plăcută lui D-zeu şi ómenilor, sě aibă mulţi imitatori, eară pe dênşii sě-'i ţină bunul D-zeu mulţi şi fericiţi ani, ca sě mai pótă face astfel de fapte generóse!

George Oprea
paroch gr. or.

*

Vila din insula Corfu se vinde. Din Viena se anunţă, că încântătórea vilă din insula Corfu a fericitei Impěrătesei-Regine Elisabeta, va fi cumpěrată de un Englez, care este fórte bine văzut la curtea Austriei.

*

O nouă scriere militară în limba română. Dl Demetriu *Bardoşi*, prim-locotenent în regimentul 37 de infanterie din Nevesinje (Herţegovina) va scóte în luna acésta de sub tipar *„Regulamentul de serviciu în limba română pentru armata ces. şi reg.“* Dl D. Bardoşi va face prin acéstă lucrare un serviciu folositor tinerilor ostaşi români.

*

Pieţele mari de bani. E semnificativ, că cu tóte desastrele Englezilor suferite în Transwaal, situaţia financiară în Paris, Berlin, Londra, etc. se îmbunătăţeşte mereu. In Berlin scontul oficial al Băncei imperiale a scăzut la 5%; tot aşa în Paris, ear în Londra a scăzut chiar la $4^1/_2$ %. Acésta din causă că cererile industriilor şi ale coloniilor s'au diminuat în mod simţitor.

— In America pieţele financiare încă s'au îmbunătăţit fórte mult de un timp încóce. Imbunătăţirea se datoreşte progresului imens al agriculturei şi recoltei excelente a celor din urmă patru ani. Nici odată n'a fost în America o mai mare abondenţă de bani ca acum şi nici odată banii n'au fost asa de eftini: oferte mari şi multe, cereri mici şi neînsemnate. Din acéstă cauză comerciul stă pe baze fórte solide. Acésta reese şi din faptul, că de la 1 Ianuarie şi până la 30 Septembrie a. c., nu s'au produs de cît 7085 falimente în America, pe câtă vreme în epoca corespunzětóre a anului trecut s'au produs 8855, iar în 1897 aceeaşi epocă s'au produs 9033 falimente.

*

Onorariile medicilor. Incă în 1893 s'a fost lansat în ţară un proiect de tarif al taxelor medicilor, care însě nici până azi nu e pus în practică. „Asociaţia medicilor din Pesta“, într'o adunare ţinută de curênd, a elaborat ea acum un proiect, prin care voiesce a regula cestiunea onorariilor medicilor pestani. Proiectul emanéză din principiul, că fie-cine, aşadar şi medicul, e în drept sě-şi taxeze însuşi valórea muncei sale. Şi aşa, destul de echitabil — precum zic ei — au lăsat medicului în voie liberă sě se tocméscă cu partidele, dar au fixat minimul taxei unei visite (ori pacientul mergênd la medic, ori medicul la casa pacientului) în suma de *patru coróne*, ear al unui consiliu medical, *în suma întreită a taxei unei visite.* Fireşte, sunt apoi diferite gradaţiuni ale acestor taxe, după împrejurări şi ad libitum...

*

O nouă scire artistică. D-şóra Carlotta Feliciani, care şi-a câştigat un renume bine meritat în străinătate, sosesce în curênd din Viena în Bucuresci, unde va da câteva concerte. D-şóra Feliciani a făcut onóre numelui românesc pe scenele strěine. D-sa a fost bursieră a M. S. Reginei României.

*

Un proces monstru. In Lemberg s'a terminat alaltăeri uriaşul proces în afacerea abusurilor de mai multe milióne fl., comise la banca galiţiană de acolo. Au fost achitaţi toţi acusaţii.

*

Hymen. Dl *Lazar Bera* cler. abs. şi d-şóra *Sinefta Şindea*, îşi vor serba cununia Duminecă în 7/19 Novembre a. c., în biserica gr. or. din Roşcani. Fie într'un ceas bun!

*

Explosie de vitriol. In magazia unui comersant mare din oraşul Nagy-Szombat, a explodat în zilele trecute o câtăţime mare de vitriol, omorînd 3 ómeni şi schilodind pe vr'o 9.

*

Prânz diplomatic la Menelic. Vestitul negus al Abesiniei, Menelic, se vede, are de gând sě se civiliseze cu totul. Vrea sě aibă ţară şi curte după calapodul statelor europene. Şi a ajuns deja pe acéstă cale până chiar la — prânzul diplomatic! In luna trecută el a dat de fapt un astfel de prânz, invitând pe toţi representanţii curţilor europene, apoi pe toţi dignitarii sei de curte. Şi prânzul s'a consumat după tótă etiqueta civilizaţiei europene... N'au lipsit nici toastele, vorbind firesce fiecare în limba sa. Negusul a beut în limba sa (adecă vorbind în limba sa...) pentru domnitorii europeni!...

*

Insurat de 42 ori! In New-York a fost deţinut mai alaltăeri un anumit Walter Farnsworth, care după mărturisirea proprie, a avut fericirea în viaţă a primí, până acum, de *42* de ori taina sf. cununii, amăgind diferite femei în Europa, China, Peru, şi în tótă lumea... Paşă, nu glumă!

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țĕseturi, colori și dessinuri. **Particularilor** *liberă de porto și vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg *(lif. de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [3] 14

Nr. 7784.Plen. 1899 [225] 3—3

CONCURS

In scopul conferirei stipendiilor și ajutórelor, ce se votéză pe anul 1900 din fundațiunea „Andronic“:

I. Pentru învĕțăcei de ori-ce meserie;

II. Pentru sodali, devenți de atari în decursul anului 1899;

III. Pentru sodali, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor, au dat dovezi despre desteritatea lor pentru de a putea deveni măiestri, prin acésta se escrie **concurs** pe lângă următórele condițiuni:

Toți petenții la ajutóre și stipendii au sĕ producă în general:

1. carte de botez,
2. atestat dela comună despre averea proprie, ori a părinților,
3. atestat familiar dela parochul locului, despre familia părinților concurentului, ori — fiind el căsătorit— despre familia sa, avênd a se indica în acest atestat, câți prunci minoreni sunt în familie, câți cercetéză scóla și câți mai sunt la meserii.

Concurenții pot fi numai **români ortodocși, născuți în archidiecesa Transilvaniei.**

In special mai au sĕ dovedéscă:

I. Invĕțăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăței;

b) că au cercetat scóla poporală, ori altă scólă superióră;

c) că au încheiat contract cu măestrul și că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură ori magistrat);

d) adeverință dela măestru despre sporul ce-l arată în meserie și despre diligință și purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în origine sau în copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învĕțăcei în anul 1899, ceea-ce vor dovedi prin atestatul autorității industriale (art. de lege XVII. din 1884 § 67);

b) că au purtare bună și fac spor mulțumitor, ceea-ce vor dovedi ori cu cartea de lucru, ori cu adeverință dela măestrul.

c) Cei-ce vor dovedi, că sunt membrii ai unei reuniuni de meseriași și că cunosc mai multe limbi, vor avé preferință.

III. Sodalii, cari sunt în condițiuni de a deveni măestri:

a) sĕ aibă certificatul de măestru;

b) sĕ fie lucrat cel puțin 6 ani fără întrerupere, ca calfă, ceea-ce vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverința dela măestrii, la cari au lucrat.

c) In cerere sĕ se arete anume locul unde voesc sĕ se așeze ca măestri, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) sĕ dovedéscă cu atestat dela oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră și sunt crestini buni și morali.

Dela toți concurenții se recere, *ca cererile sĕ fie scrise și subscrise de mâna lor proprie,* adresate Consistoriului archidiecesan greco-oriental în Sibiu, și sĕ le înainteze pân' la **31 Decembre 1899** stilul vechiu.

Acei concurenți, cu óre-cari studii gimnasiale, cari se vor aplica la sculptură în lemn, bărdășit și la zidărit, sau vor fi aplicați deja ca învĕțăcei ori sodali la aceste meserii și cei din urmă vor sĕ se perfecționeze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari se póte câștiga pracsa recerută, — *vor fi considerați cu ajutóre mai mărișóre.*

Cererile neinstruite în regulă și cele înaintate după termin nu se vor lua în considerare.

Consistoriul archidiecesan,
Dr. **Il. Pușcariu**
archim., vicar archiep.

Dr. Elie Cristea
secretariu cons.

---

[218] 4—10

Albumină nutritóre.

1 kg. Tropon are acelaș efect la nutrire, ca 5 kg. carne de vită de cea mai bună calitate sau 180—200 óuĕ. Troponul în corp se preface direct în sânge și muschi, fără sĕ producă grăsime. Troponul are deci ca urmare — consumându-se regulat — o însemnată întărire a corpului atât la ómeni sănĕtoși, cât și la cei bolnavi, și se póte adauge în ori-ce mâncare, fără ca prin acésta sĕ se altereze gustul. Pe lângă prețul lui de tot moderat se póte procura de ori-cine prin farmacii și drogherii.

Fabricele de Tropon, Mülheim-Rhein.

Agentura gener. pentru Austro-Ungaria:
M. Winckler, Viena 5, Wienstr. 55.

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul ☜
☞ archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot și învĕțător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

cu prețul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [224] 5 - 8

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câștiguri
Cel mai mare câștig în cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,00

In curênd începe a cincia mare loterie de classe reg. ung. Ea conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de câștig este enorm de mare.

In total vin **treisprеȡece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se expedéză cu **rambursă** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se expedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

16 și 17 Novembre a. c.

în care ȡi se ține și tragerea, direct la

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.
Budapesta, V. Waitznerring 4/a.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕȡute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lături, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 13—26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

☞ *Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.* ☜

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 116 Sibiiu, Marţi, 2/14 Novembre 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferenţa din Câmpeni.

Cuvêntul de deschidere
rostit de comisariul consistorial d-l Ioan Popovici.

Preaonorate D-le Protopresbiter!
Stimaţilor D-ni învĕţători şi iubiţi colegi!

Cu ajutorul lui Dumnezeu ne vedem acum pentru a dóua óră întruniţi în conferenţă, pentru a ne sfătui asupra chestiunilor de interes pentru creşterea poporului; ne vedem adunaţi din nou, pentru ca în frăţéscă bună înţelegere, sĕ ne dăm séma de experienţele câştigate pe terenul instrucţiunei şi educaţiunei tinerelor mlădiţe ale poporului nostru; şi dându-ne séma de ceea-ce până acuma am lucrat şi de resultatele activităţei nóstre, ca ómeni cuminte şi conştii de sarcina plină de responsabilitate, ce ne incumbă, sĕ cercăm a îndrepta eventualele greşeli din trecut şi sĕ căutăm a afla căi şi mijlóce tot mai bune, tot mai perfecte, cari mai uşor şi mai sigur sĕ ne apropie de sublimul scop, urmărit de şcóla poporală confesională.

Nu e chemarea nóstră sĕ resolvăm aici chestiunile mari pedagogice, reservate altora mai chiemaţi şi mai competenţi decât noi, — avem însĕ datorinţa sĕ contribuim şi din a nóstră parte cu cât de puţin la resolvarea acelor mari chestiuni; nu avem noi sĕ creăm principii şi teorii nóue pedagogice-didactice, căci — slavă Domnului — astfel de principii şi teorii sunt deja stabilite de mult. Avem însĕ sântă datorinţă sĕ căutăm şi sĕ cercetăm întru cât am urmat principiilor stabilite de marii pedagogi şi întru cât am pus în practică teoriile formulate de aceia. Dacă în acéstă direcţiune vom purcede cu sinceritate şi bunăvoinţă, aflând erorile ce am făcut în trecut, vom putea afla şi căile şi mijlócele, prin cari, îndreptând greşelile nóstre, vom păşí mai sigur, perfecţionându-ne noi înşine, perfecţionând metodul şi prin acèsta apropiind şcóla şi pe elevii nostri de *idealul perfecţiunei* pe care cu toţii îl urmărim.

Cu acéstă ocasiune îmi permit a vĕ atrage atenţiunea prin câteva vorbe asupra unuia dintre principiile cardinale ale instrucţiunii, care se pomeneşte fórte adeseori, nu cred însĕ sĕ fie aplicat în adevĕratul lui înţeles; un principiu, al cărui nume mai mult e luat în deşert şi folosit drept firmă pentru anumite proceduri, cari în fond nu au nimic a face cu însuşi principiul.

Inţeleg principiul intuiţiunei, piatra fundamentală a învĕţământului elementar.

Scim din Psichologie, că tóte cunoştinţele despre lumea externă le câştigăm cu ajutorul celor cinci simţiri; că numai avênd sensaţiuni clare, se pot forma în sufletul nostru idei clare despre lucrurile din lumea din afară; că numai după-ce sufletul şi-a câştigat un numĕr mai mare de sensaţiuni şi idei, póte sĕ se apuce de cernerea, sortarea şi aranjarea acelora, formând noţiunile şi judecăţile, cari vor determina la timpul seu acţiunile sufletului şi prin urmare faptele omului.

Precum nu se póte zidí o casă fără a avé materialul necesar, aşa nici edificiul culturei spirituale nu se póte zidí fără sensaţiuni şi idei.

De aceea s'a statorit ca o cerinţă cardinală a învĕţământului intuiţiunea, căci numai prin intuiţiune îşi pot câştiga copiii idei clare despre lucrurile din lume, şi numai avênd idei clare despre lucruri, vor puté şi vorbí despre ele. De aceea se repeţesce în tóte manualele didactice şi metodice, că învĕţământul are sĕ fie intuitiv, de aceea o repeţim noi între noi, când vorbim despre metod, că purcedem în mod intuitiv; de aceea aflăm pus şi în planul de învĕţământ obiectul „exerciţii intuitive" ori „învĕţământ intuitiv", ba planul de învĕţământ cuprins în Normativul nostru scolar specifică şi ordinea, în care au sĕ se facă exerciţiile intuitive, indicând chiar şi materialul de intuit.

Sĕ întrăm acum în scólă şi sĕ vedem cum facem intuiţiune cu elevii nostri. Dar nu e de lipsă; toţi scim cum facem intuiţia: vorbim despre lucrurile din scólă, din curtea scólei, din casa părinţéscă, din comună, şi aşa mai departe. Când cetim o piesă din carte, facem explicări verbale şi reale, pentru ca elevii sĕ pricépă bine lucrul, despre care am cetit. Aşa pe rênd intuim lucrurile din natură.

Intuiţia despre D zeu o facem prin istorisiri religióse-morale şi mai ales cu ajutorul istoriei biblice, începênd cu crearea lumei, trecênd prin testamentul vechiu şi nou şi prin istoria bisericéscă. — Intuiţia despre numeri o facem cu degetele mânilor ori cu beţigaşe, unde se pot arăta şi frângerile, continuăm apoi cu cifrele scrise şi ajungem a face diferitele operaţiuni aritmetice. Cam aşa se face intuiţiunea în scólele nóstre şi făcêndu-o astfel, noi ne depărtăm din scólă cu conştiinţa liniştită, că bine am lucrat şi bun lucru am sĕvêrşit!

Privind însĕ lucrul mai de aprópe, va trebuí sĕ observàm, că — afară de intuirea lucrurilor din şcólă, şi a degetelor, ce le avem înaintea ochilor — noi n'am făcut intuiţiune, ci am făcut vorbe şi earăşi vorbe. In loc sĕ mergem şi sĕ privim de aprópe curtea şcólei, casa vecinului şi întocmirea ei, strada, etc., noi vorbim despre ele şi apoi zicem că am întuit. In loc sĕ mergem şi sĕ vedem florile câmpului şi arborii pădurii, — noi vorbim despre ele şí zicem că am făcut intuiţiune; în loc sĕ mergem şi sĕ privim cum ómenii cioplesc, ară, sémănă, seceră, cosesc, etc., — în loc sĕ privim animalele de casă în grajd, la lucru şi la păşune, — noi vorbim ori cetim despre ele în carte şi zicem că am intuit; — în loc sĕ privim resăritul şi apusul sórelui, lunei şi stelelor, sĕ privim plóia, furtuna, fulgerele şi sĕ auzim tunetele, sĕ privim isvorirea apei, desvoltarea plantelor, — noi vorbim de crearea lumii, de potop, de pĕcatul cel dintâi ş. a. m.

Sunt óre tóte acestea intuiţiuni?! — Nici decum. Ele nu sunt altceva decât vorbe şi earăş vorbe. Pe când frumósa natură ne oferă tóte frumseţile sale spre a le intuí — noi ne închidem între păreţii şcólei şi facem — vorbe. Pe când fulgerele şi tunetele vestesc mânia celui Atot-puternic — noi ne facem cruce şi fugim în casă, ne închidem între păreţi şi — vorbim cu frică şi cu cutremur despre mănía lui D-zeu, — adecă facem iarăş vorbe.

In loc sĕ ducem pe elevi afară şi sĕ-i învĕţăm a ceti în marea carte a naturei — noi îi ţinem legaţi de băncile şcólei şi cetim mereu la litere.

In chipul acesta încărcăm sufletul elevilor cu o mulţime de vorbe puţin sau de loc înţelese de ei, vorbe şi numiri góle, ale căror idei şi noţiuni corespunzĕtóre le lipsesc elevilor; îi înfundăm cu găoci cărora le lipsesce miezul, şi cari prin urmare formézá un balast inconsumabil. — Astfel de găoci góle nu pot serví drept elemente de judecată sufletului, căci el nu are representaţiuni corespunzĕtóre acelora, pe ele sufletul nu le póte prelucra, nu-şi póte forma judecăţi, cari sĕ-l determine la fapte frumóse, nobile şi morale.

Póte că şi acésta va fi una din causele, cari au contribuit la puţina, ba minimala însufleţire a poporului pentru şcólă; póte şi acéstă împrejurare sĕ fie contribuit la „stricarea moravurilor", de care se aud plângeri tot mai dese. — Póte sĕ fie, nu afirm cu hotărîre. Datorinţă avem însĕ noi învĕţătorii şi toţi cei chemaţi a promova cultura poporului, sĕ ne dăm bine séma de aceste lucruri şi dacă aflăm că şi în noi zace vina pentru vr'un rĕu, sĕ căutăm a-l delătura cu o óră mai curênd, ca nu cumva îngrămădind greşeli peste greşeli sĕ lucrăm chiar în contra datorinţei impuse nóuĕ de chiemarea cu care suntem chiemaţi. De aceea vĕ învit sĕ încercaţi a face adevĕrată intuiţiune cu elevii în faţa naturei şi a lucrurilor de mâni omenesţi şi numai după-ce sufletul elevului are representaţiunile necesare, sĕ facem vorbe, căci atunci vor avea înţeles, vor avea viaţă şi róde bogate vor aduce la timpul seu.

Consiliu ministerial sub presidenţa M. S. Regelui. Se anunţă, că în zilele acestea se va ţiné sub presidenţa M. S. Monarchului în Budapesta un consiliu ministerial comun, în care se va fixa ziua deschiderei delegaţiunilor şi mesagiul de tron, ce-l va rostí Maiestatea Sa la primirea festivă a delegaţiunilor.

Conferenţa dela Reghin.

(Incheiere).

Şedinţa III.

S'a ţinut Sâmbătă înainte de amiézi. La ordinea zilei s'a pus declamarea poesiei *„Toporul şi pădurea"* prin învĕţătorul *Mihail Todea*, arĕtând, cum trebue se se facă însaşi declamarea pieselor alese precum şi purcederea sa la instruarea elevilor în declamare. Terminând declamatorul s'au făcut din diferite părţi unele observări, cari au fost completate prin espunerile meritorice ale d-lui comisariu *Dr. Cristea.*

Declamarea.

Scopul. Declamarea este predarea, reproducerea, recitarea pe din afară a unor bucăţi de model, fie în poesie, fie în prosă.

Este mijlocul cel mai bun a face pe elevi conscii despre frumseţile acelor piese, cari sĕ declamézá. Declamarea stă deci în serviţiul educaţiunii estetice. Dar precum în viéţă trebue se ne îngrijim întâiu de cele neapărat de lipsă, apoi de cele estetice, aşa şi în învĕţământ. De aceea în declamare sunt a sĕ înstrua elevii din cursurile mai superióre ale scólei elementare.

Chemarea de-a contribuí în mod esenţial la educaţiunea estetică a elevilor o póte îndeplini declamaţiunea, numai dacă se face şi aplică în mod corect.

Acésta firesce nu se întêmplă totdéuna, ba chiar numai fórte rar. De cele mai multeori însĕ esperiăm, că elevii torăe productele literare memorisate fără nici un sentiment, ca şi când ar fi vorba numai despre inşirarea mechanică şi fidelă a cuvintelor şi ideilor din un product literar.

Acésta nu e declamare, ci precum sĕ esprimă *Eberhardt* („Poesia în şcóla poporală" Partea I, pag. 7) e o recitare, care *„omóră spiritul şi gustul"*.

Declamarea este una din modalităţile de predare, de reproducere. Asemenea modalităţi sunt: *1. Cetirea, 2. Recitarea, 3. Declamarea, 4. Predarea dramatică, 5. Predarea liberă, 6. Improvisarea.**)

Ca se succédă declamarea trebue sĕ premérgă deci o cetire şi recitare corectă.

Dar chiar şi cetirea e de multeori sub tótă critica. Şi Eberhardt constată, că „prea adeseori se face cetirea într'un ton nesuferibil, care vatămă şi urechia cea mai ordinară. Acest ton se lăţeşte apoi în mod epidemic şi trece şi la recitare; ba chiar şi în vorbirea liberă a copiilor." Declamarea, ce resultă din o asemenea pregătire, fireşte nu nobilitézá gustul de vorbire şi nu descopere frumseţile productului literar. Acéstă declamare rea, torăitóre provine şi din prea multa învĕţare de rost, care împedecă pe elevi sĕ recunóscă frumosul. Tóte ostenelile se pun adeseori pe îndoparea cu material mult, care în oraşe se începe încă de prin grădinile fröbeliane, unde silabă de silabă sĕ memoriseză versuri întregi.

Astfel nu-i mirare, dacă bărbaţi de scólă ca *Wackernagel* nu sunt pretini ai declamaţiunii.

El respinge vederile lui *Herder*, care cere, ca elevii sĕ ştie de rost barem o parte din juvaerele literaturii naţionale. Asta însĕ însemnézá a puşca preste ţintă, ori a arunca deodată cu baia şi copilul.

Vorba e, că rĕul trebue delăturat.

Cu băgare de samă trebue sĕ fim deja la cetire, aplicând pentru stêrpirea rĕului mijlóce energice, începênd cu cele mai mici partii ale pieselor. Eată cum ne recomândă Eberhardt se purcedem:

„Sĕ se încépă dela zicerea cea mai mică, pe care sĕ o cetéscă o dată învĕţătorul şi apoi sĕ-o repeteze elevii până se va rosti şi *întona* corect; făcênd exerciţii cu fiecare în special, apoi câte o bancă întrégă în cor. etc., necruţênd nici o recădere în greşala veche. Reproducerea în cor sĕ se facă cu vocea de jumătate, fiecare cuvênt deplin rostit şi după tact, ca sĕ se dedee la pause. O asemenea deprindere nu numai învéţă o accentuare corectă, ci scóte şi frumseţele poesiei la ivélă mai mult ca recitarea unui singuratic.

Mai ales se avem grijă la intonare scoţênd la început chiar şi mai tare ca după trebuinţă cuvêntul de accentuat, căci numai aşa se vor deda copiii cu acea, că în fiecare zicere este un cuvênt, care trebue scos la ivélă, accentuat, mai mult ca altele.

Vor observa, că în un vers ori zicere sunt de accentuat mai multe cuvinte şi care în ce mĕsură, unde e accentul principal şi unde cel secundar.

Spre a deda copiii la o întonare corectă e bine sĕ se iee la început exemple din vorbirea de tóte zilele, făcênd asemenare cu cele din şcólă.

Cu cât va fi mai corectă accentuarea, întonarea la cetit, cu atât se va putea învĕţa şi o declamare mai corectă şi mai bună. Pe lângă acésta e prima condiţiune pentru o reuşită declamare, că elevii se fi priceput poesia; dar sĕ mai recere, ca cuprinsul şi materia sĕ fi produs în sufletul elevului impresiunea dorită, şi sĕ fi stêrnit în el mişcarea cuvenită.

Drept aceea înainte de învĕţarea de rost, piesa trebue amenunţit cernută şi explicată din tóte punctele de vedere.

---

*) La cele dintâiu 4 reproducem idei străine, la cele 2 din urmă proprii. La cetire ochii şi mâna sunt legate de carte, deci ţinuta corpului e restrinsă. La recitare e corpul — ce-i drept — liber, dar aici încă nu se astéptă, ca personalitatea recitatorului se iasă la iveală, mărind efectul predării. Recitarea se face de regulă la locul din bancă. Când se face dela un loc anumit, ceva mai ridicat, înaintea clasei întregi sau a unei adunări întregi, intrând în acţiune şi personalitatea recitatorului, atunci recitarea devine declamaţiune. Acţiunea individuală are aici un rol cuvenit. Predarea teatrală, dramatică se deosebesce de declamare prin aceea, că declamatorul nu se identifică cu cuprinsul celor predate, caşi actorul, carele simte aceleaşi sentimente, afecte şi acţiuni. — Declamatorul stă deci preste materia predată. El nu se mişcă dela locul sĕu şi nu intră în acţiunea celor predate; ia un ton mijlociu, liniştit, care nici când nu-i ertat sĕ mérgă prea departe, încât se devie patetic.

O cerinţă de sine înţelésă este şi predarea din *partea învĕţătorului*, care trebue se facă tóte înainte.

Unii pedagogi fac pendentă declamarea în şcólă dela individualitatea învĕţătorului, dacă el prin exemplu propriu e în stare sĕ-i exercieze pe elevi în mod corĕspunzĕtor sau nu.

Lothholz cere, că dacă învĕţătorul nu e capabil de acésta, mai bine e sĕ abstăm dela declamare, mai ales, că un patos fals, o expunere exagerată, o aplicare întórsă a gestului, produce o impresiune ridiculă.

La tot casul exageraţiunile, patosul fals, afectarea sentimentelor sunt a se evita. Dacă se face acésta, atunci declamaţiunea devine un important mijloc de cultivare şi se póte recomanda.

Ea cuprinde în sine momentele cetitului şi ale recitaţiunii, dând declamatorului mai multă libertate personală; prin ea se deştéptă simţul pentru frumos şi gustul de a şti a-preţia productele estetice ale limbei; şi pe lângă acésta întroduce în scólă o anumită notă şi disposiţie veselă şi plăcută.

„Pedagogul Waitz susţine că cultivarea declamaţiunii dă o anumită vioiciune şi elasticitate stărilor sufleteşti ale declamatorului, cu cari însoţeşte cuprinsul piesei şi cu cari întră în o anumită intimitate; îl face sĕ ştie deosebí feliuritele stări sufleteşti, şi a reproduce cu ajutorul marei elasticităţi a vocei omeneşti şi cele mai fine nuanţări. Declamatorul începe a devení conştient despre propria-i stare sufletéscă şi învaţă a-i şti da expresiune.“

O declamare şi pe jumĕtate succésă e grea, dar acésta n'are sĕ ne descurajeze. Dacă îi premerge o deprindere în cetire şi recitare, în explicarea şi înţelegerea cuprinsului se póte ajunge la un resultat mulţumitor, mai ales dacă se aleg potrivit şi piesele de declamat.

Cu cât se cóce mai mult spiritul elevului, spre a cuprinde înţelesul pieselor prosaice ori poetice alese, cu atât mai mult va puté sub o conducere sistematică şi prin o ascultare şi privire de modele bune se îndeplinéscă cerinţele nu numai logice ci şi oratorico estetice ale unei declamaţiuni perfecte, mai ales când şi condiţiunile fisice, vocea, peptul, sonoritatea vocei îl vor ajuta.

Declamarea în public întăresce presenţa de spirit în elev şi măresce încrederea în sine şi'n puterile sale.

Exerciţiile de declamare aparţin studiului limbei materne. Dar pe lângă folósele pur limbistice ce se pot trage din declamare, trebue sĕ se pue un pond deosebit pe cuprinsul pieselor, pe învĕţăturile ce se pot scóte din ele, cari învĕţături sĕ se imprime în sufletul elevilor, contribuind la oţelirea sentimentelor lor, fie religióse, patriotice ori naţionale etc.

*

Cele expuse în teorie au fost apoi aplicate faţă de piesa declamată şi faţă de poesia *„Gintea latină“* şi alte exemple aduse spre completarea lămuririlor date.

Punctul al 3-lea, prelegerea practică, s'a omis din program nefiind învĕţătoriul *Zah. Frandeş* present. Conferenţa i-a luat în nume de rĕu, că nici barem nu şi-a scuzat absenţa conform cerinţei disposiţiunilor consistoriale.

Inainte de terminare, directorul paroch *Ioan Duma* arată, că fosta „Reuniune a învĕţătorilor din cercul Reghinului“ are o bibliotecă frumósă păstrată în cancelaria oficiului protopresbiteral al tractului Reghin precum şi un mic capital, depus la banca „Mureşana“ şi în legătură cu acésta propune: „Considerênd, că Reuniunea învĕţătorilor nu se mai póte întruni şi nici că e lipsă de acésta, fiind membrii Reuniunii şi membri ai presentei conferenţe învĕţătoresci, aşa conferenţa acum prefăcută în Reuniune sĕ se pronunţe şi asupra bibliotecei, banilor şi preste tot asupra viitorului reuniunii“.

In urma discuţiunii pornite asupra acestei chestiuni şi a desluşirilor date din partea comisarului consistorial, se acceptéză vederile exprimate de părintele Ioan Duma şi la propunerea membrului *Vasile Duma* se aduce următorul conclus:

„Fiind prin activitatea conferenţelor învăţĕtoresci, reîntroduse în anul 1893 pe basa disposiţiilor statutului organic, acoperită lipsa unei reuniuni învĕţătoresci, reuniunea învĕţătorilor din cercul Reghinului prin acésta se sistéză, până când venerabilul Consistoriu va afla cu cale, oportun şi de lipsă înfiinţarea de asemenea reuniuni. Biblioteca, considerând adevĕrul, că a fost înfiiinţată şi augmentată exclusiv de învĕţătorii protopopiatului Reghinului, sĕ declară de *bibliotecă tractuală*, avênd şi pe viitor a se adăposti în localele oficiului ppresbiteral.

Banii se trimit Veneratului Consistoriu, spre a forma împreună cu eventualele sume incurse din alte părţi un fond pentru trebuinţele literare ale conferenţelor învĕţătoresci. Pentru aducerea în deplinire a acestui decis şi în special pentru regularea bibliotecei şi readunarea opurilor date pe la diferiţi cărturari din tract şi încă nerestituite se designéză o comisiune din fraţii *Ioan* şi *Vasile Duma* şi *Mihail Todea*, cari vor avea sĕ facă raport la întrunirea proximă despre cele îndeplinite, căutând a aduce acest decis cât pentru bibliotecă şi la cunoscinţa sinodului protopresbiteral şi a atrage atenţiunea şi a membrilor conferenţei preoţesci, care se va întruni în curênd, asupra valorószelor opuri din bibliotecă, cari după regulare se vor pune la disposiţia tuturor“.

In sensul disposiţiilor paragrafului 10 din „Instrucţiune“ sĕ alege o comisiune din învĕţătorii: *George Cazan*, *Ioan Borşan*, *Victor Laurenţiu* şi directorul *Gregoriu Nicóră*, cari cu atenţiune se urmăréscă starea învĕţĕmêntului din cerc, însemnânduşi tóte momentele favorabile ori nefavorabile, ce le observă în mersul causei nóstre şcolare din cerc, avênd apoi la întrunirea proximă a face raport despre cele experiate şi propuneri cu privire la cele ce ar fi a se desbate în conferenţe pentru delăturarea relelor observate.

Cu aceste, după o scurtă vorbire din partea comisariului la adresa învĕţătorilor şi după rĕspunsul parochului Vasile Duma la adresa comisariului, conferenţa se încheie.

Conferenţa din Făgăraş.

(Urmare.)

— *Şedinţa II la 14/26 Octobre 1899* —

II. Urméză tema din limba română predată elevilor ca lecţiune practică luând ca elevi învĕţătorii presenţii.

Zacharie Muntean presentéză o temă practică, încât arată elevilor pronumele personal, persona primă, persóna a dóua, a treia în numĕrul singular (Eu, tu, el.)

Ţinta: copiilor! vĕ esplic azi despre altă parte a vorbirei, despre pronumele personal. Continuă cu tractarea temei după treptele formale.

Asupra prelegerei sn deschide discusiune publică.

1. Ioan Capătă e de părerea că prelegerea a fost bună şi era şi mai bună dacă se preda elevilor.

Invĕţătorii sau nu sau putut, sau n'au voit a se transpune în posiţiunea elevilor de şcólă.

Arată defectele învĕţătorului prelegĕtor în accente, în pronunţări şi în ortografie, lucruri cari în scólă nu sunt permise.

2. Chirion Adămoiu află greşala în aceia, că învĕţătorul a întrebat în tótă prelegerea numai 2 sau 3 elevi, în chipul acesta se slăbesce disciplina scolară, elevii se distrag, — trebue sĕ întrebe pe mai mulţi. —

3. Nicolau Aron accentuéză alt defect al învĕţătorului, că-aşa zicênd bagă în gură elevului respunsul, pronunţând el vorba jumĕtate.

De multeori elevul a respuns cu un cuvênt necorect, cu provincialism (copchil-copil) şi învĕţătorul în loc de a corecta pe elev, a repetat şi el în jargon de provincie, copchil.

Nicolae e persóna primă, Georgiu a dóua, acésta nu e corect: Nicolae e numele persónei.

4. Mateiu Mateiu arată, că prelegerea nu s'a făcut după treptele formale. A lipsit cu totul asocierea.

5. Ioan Berghea arată, că întrebările n'au fost puse bine, ele erau adresate numai unui elev. Intrebările trebue se fie generale şi puse astfel ca fie-care elev sĕ aştepte ca sĕ fie întrebat.

6. Ioan Haşu arată că învĕţătorul a fost prea darnic în laude după fiecare respuns al elevului se repeta bine, bine.

Elevii nu respundeau în proposiţiuni întregi, ci numai în cuvinte singuratice fără a fi îndreptaţi de învĕţător.

7. Filaret Dăişorean arată, că s'a trecut prea uşor preste lucruri. Nu s'a arătat în reasumat, care e persóna I. care a II. care a III. şi pentru ce? La persóne s'au luat numai de genul bărbătesc şi nu şi de cel femeesc, şi consecuent nu s'a arătat că în persóna a III-a pronumele personal este el-ea.

8. Ioan Paicu arată, că tema nu e lucrată după treptele formale, căci din acestea s'a ocupat numai cu prima şi cu a cincia. S'a ocupat numai cu persóne şi n'a reflectat şi la alte fiinţe. Calul fuge, el fuge. In casul concret după acéstă prelegere, „el“ nu mai este pronume personal.

9 Galacteon Stelea încă află că întrebările au fost prea speciale, adresate tot numai unei persóne, şi n'au fost generale, ca sĕ ţină în atenţiune întrégă clasa.

Preşedintele reasuméză atât prelegerea, cât şi observările în decursul discusiunei, şi enunţă ca conclus:

— Prelegerea în general a fost bine lucrată, observările au fost la loc, şi ele au dat dovadă despre viul interes, cu care prelegerea a fost ascultată şi comentată.

III. Preşedintele dă cetire telegramei dela I. P. S. Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu, prin care trimite binecuvêntarea asupra conferenţei şi asupra lucrărilor ei.

— Sĕ ía cu plăcere act de telegramă.

Fiind têmpul înaintat şi anunţându-se şedinţa proximă pe mâne la órele 8 diminéţa, şedinţa sĕ încheie la órele 7 séra

Şedinţa III.
la 15/27 Octobre 1899.

President: Mateiu Voileanu, asesor consistorial. Notar: Traian Păcală, învĕţător.

Şedinţa se deschide la órele 8 diminéţa. La şedinţa acésta a ospitat inspectorele regesc de şcóle comitatens Veniamin Varró şi parochul din Rîuşor Vincenţiu Grama.

I. Preşedintele comunică că s'au mai presentat încă la conferinţă învĕţătorii: Natanail Pulca din Stena, Georgiu Mircea din Lovnic, Sebastian Stan din Sâmbăta de jos şi Ioan Băicoiu din Perşani.

— Spre scire.

II. Se pune la ordinea zilei prelegerea practică despre piesa: „A palatábla“, din Abecedarul de Mateiu Voileanu şi Petru Bod, lucrată după treptele formale şi sĕ predă practic în conferinţă, lucrată de Mateiu Mateiu.

In discusiunea publică asupra acestei prelegeri:

1. Ioan Ciungara e de părerea, că analisa gramaticală n'ar fi avut loc.

2. Ilariu Comşa susţine, că analisa gramaticală aici are loc. Traducerea piesei n'a fost întocmai corectă în unele locuri. Tema s'a lucrat fórte bine.

3. Lazar Sbârneciu află că tema a fost lucrată fórte bine, şi ea ne dă o icónă fidelă despre modul cum învĕţătorul propune limba maghiară; că acest material e tractat în o óră, nu în mai multe, aceea nu impórtă — de interes e că învĕţătorul se exprimă fluent. —

Excepţionéză o greşală gramaticală, care însĕ a putut fi şi un lapsus linguae.

4. Ioan Savu, află că învĕţătoriul vorbesce ungureşte un limbagiu fluent; nu stau excepţiunile în cele ale gramaticei, a fost la loc analisa gramaticală.

5. Visarion Bica, nu scie pentru care despĕrţămênt a fost făcută acésta lecţiune, — analisa gramaticală n'a fost la loc.

6. Filaret Dăişorean, află că rĕspunsurile învĕţătorilor-elevi au fost fórte bune, — nu scie dacă tot aşa ar fi rĕspuns şi elevii şcolari.

Regulile trebuiau date mai întâi în limba română, şi numai apoi în cea maghiară. —

Preşedintele reasumă observările asupra temei, inprăscie unele bănueli în ce privesce pronumele reflecsiv „melyik“, şi enunţă ca conclus:

— Tema a fost fórte bine lucrată, ea se aclude la protocol sub litera C. Prelectorelui i-se exprimă mulţumită.

III. Se pune la ordinea zilei tema „Despre comună“, predată ca lecţiune practică de Ioan Haşu.

Invĕţătorul Ioan Haşu a vorbit despre strade, despre edificii publice, despre edificii private, despre hotarul comunei, despre păraie, despre dealuri şi despre mineralele din hotarul comunei.

Asupra prelegerei se deschide discusiune publică:

I. Traian Păcală, arată, că tema n'a fost lucrată sistematic, s'a luat o idee de aici, alta din alt loc, fără de nici o legătură şi acésta póte provine de acolo, că prelegĕtorul nu 'şi-a presentat prelegerea în scris.

2. Ilariu Comşa arată că prelegerea nu s'a lucrat după treptele formale, a fost numai scormonire de idei.

Nu s'a dat nici o definiţiune despre comuna bisericéscă şi comuna politică, nu s'a dat definiţiune bună noţiunei: casă publică, n'a făcut deosebire între pomi şi arbori, a vorbit de isvóre mineralice şi de minerale, cari nu pot avea loc în o prelegere despre comună.

Prelegerea a cuprins materialul unui an întreg.

3. Ioan Paicu arată că prelegerea nn e făcută după treptele formale. După ţintă era sĕ fie vorba numai despre comună, ca temă geografică.

Tema nu e lucrată bine, din ea învĕţăm numai cum domnul învĕţător în faptă propune Geografia.

4. Chirion Adămoiu nu e mulţumit cu lucrarea temei, ea a fost numai o scormonire de idei, apoi s'a trecut la lucruri strĕine de temă.

Nu s'a făcut corect înpărţirea între comuna politică şi bisericéscă.

5. Galacteon Stelea arată că tema nu e bine lucrată. Nu s'a luat o anumită comună politică, nu s'a dat definiţiune nici cel puţin stradei, a vorbit despre minerale, cari n'au loc aici.

Asemenea observări fac: Ioan Maican şi Nicolae Russu, cel din urmă şi-a exprimat dorinţa, ca pe viitor prelegĕtorii sĕ spună, că pentru care an şcolar e făcută tema.

— Se constată, că tema nu e lucrată după treptele formale, nu s'a observat nici un sistem, nici o legătură în lucrare. Ea a dat dovezi despre modul cum învĕţătorul ca om mai vechiu propune geografia. Altcum e de lăudat zelul, că acest învĕţător a ţinut acéstă prelegere. (Va urma.)

Din diecesa Caransebeş

(Reuniuni preoţesci.) In zilele nóstre parola pare a fi pretutindenea în lumea cu pretenţii de civilisaţie, constituirea în fel şi fel de societăţi şi reuniuni.

Greutăţile vieţei de o parte şi tendenţa spre progres pe tóte terenele de altă parte, avisézä pe ómeni la unirea puterilor şi la muncă comună.

De aceea rar trece zi, ca sĕ nu cetim că, în cutare loc s'a înfiinţat cutare reuniniune, ori cutare societate.

Chiar şi în viaţa poporului nostru, de un timp încóce, încă se înfiinţéză tot mai multe reuniuni şi societăţi.

Şi trebue sĕ ne bucurăm de acésta, pentru-că e semn, că şi poporul nostru a a ajuns în calea progresului şi a civilisaţiunei moderne. Ici dăm de societăţi de lectură, dincolo de reuniuni de cântări; ici de reuniuni de ale învĕţătorilor, dincolo de reuniuni agronomice; ici de societăţi pe acţii, dincolo de reuniuni de pompieri şi aşa mai departe.

Numai preoţimea, biata preoţime, care de sute de ani a fost şi este încă sufletul vieţei nóstre naţionale şi culturale, numai ea n'a ajuns încă ca sĕ se pótă constitui într'o reuniune óre-care. Batăr nu s'ar puté zice, că ideea de a se înfiinţa reuniuni preoţeşti nu s'ar fi ventilat nici-când în publicitate. Din contră, în diecesa nóstră a Caransebeşului, de multişor acum s'a luat chiar şi un conclus în acéstă privinţă, din partea sinodului eparchial.

Ba mai mult, ne aducem aminte că, actualul protopresbiter al Caransebeşului, d-l Andreiu Ghidiu, a făcut în anii trecuţi unele demersuri în tractul sĕu, pentru ca preoţimea sĕ se constitue în reuniune preoţéscă.

Cu tóte acestea până astăzi suntem fără reuniune preoţéscă.

Cetind în Nrul 106 al „Telegrafului român“ cercularul, prin care Inalt Preasf. Sa

Păr. Metropolit Metianu, pune la cale înfinţarea conferenţelor preoţeşti în archidiecesă, ne-am bucurat mult că idea începe a lua fiinţă cel puţin în o parte a metropoliei nóstre, şi acéstă împrejurare îmbucurătóre ne îndémnă sĕ întrebăm pe P. O. D. protopop Ghidiu că, în ce stadiu a ajuns înfiinţarea reuniunei preoţeşti în tractul sĕu şi că, are de gând sĕ mai facă ceva în acéstă direcţiune, ori nu?

Sperăm şi aşteptăm lămurire în timpul cel mai scurt dela P. O. D. Sa, ca dela unul care órecând s'a interesat cu dea-dinsul de acéstă afacere.

Un aderent al reuniunilor preoţeşti.

Revistă internă

Crisa regulărei valutei.

O impresiune penibilă a produs atât în Austria cât şi în Ungaria conclusul din 9 Oct. n. al comisiunei centrale a datoriilor de stat austriace, prin care refusă extradarea sumei de 59 mil. florini aur băncei austro-ungare pentru regularea valutei.

Acéstă sumă este restul împrumutului contras în 1892 în scopul regulării valutei, ear cererea guvernului se baséză pe dispoziţiunea imperială din 21 Septembre 1899.

Comisiunea de revisiune îşi motivéză purcederea sa cu aceea, că ordinaţiunea amintită, fiind adusă pe basa § 14, este nevalabilă.

Se speră însĕ că restituind guvernul acest conclus comisiunei spre reasumare, se va satisface cererei guvernului. Nesatisfăcênd comisiunea, cea mai nemijlocită urmare ar fi amânarea regulării definitive a valutei, iar urmările desastróse pentru tóte arangiamentele făcute cu Ungaria şi cu banca naţională, nu se pot încă prevedea.

Cele 59 mil. florini, aveau sĕ formeze o parte din cuota Austriei de 70% pentru scóterea din circulaţiune a datoriei flotante a statului în note de 5 şi 50 fl. La finea lunei Septembre 1899 erau în circulaţiune note de stat în sumă rotundă de 125 milióne florini, din cari 112 milióne privesc pe ambele state, ear 13 milióne pe Austria singură.

Disposiţiunea citată hotăresce, ca cuantitatea notelor de stat de 5 fl. şi 50 fl., cari vor fi în circulaţiune în ziua când se va fi încheiat învoiala, forméză suma, ce are sĕ o încasseze statul, îndată ce se vor fi executat notele cele nóuĕ de bancă de 10 coróne şi monetele de argint de 5 coróne.

Din cele 112 milióne florini cad pe Austria 70% adecă 78·4 milióne şi 30% sau 33·6 milióne pe Ungaria. Pentru acoperirea celor 78·4 milióne florini sunt a se folosi cele 59.1 milióne din 1892, ear restul de 19.3 milióne sĕ se dea din prisosul casselor de stat.

După depunerea celor 112 milióne florini în aur, banca are sĕ încépă emiterea a 80 milióne floreni în note á 10 coróne şi în schimbul restului de 32 milióne florini sĕ dea florini de argint pentru batere din nou în piese à 5 coróne de aceeaş sumă.

In cel mult 2 ani vor fi cu chipul acesta scóse din circulaţiune tóte notele de stat şi vor mai rĕmâné bani de hârtie numai în note de bancă.

*

Ca moment mai nou în chestia acésta se anunţă, că ministrul ungar de finanţe a retras disposiţia pentru depunerea de 9·6 milióne în aur la banca austro-ungară, disposiţie luată pentru a primí în locul acelei sume argint. Acesta e deocamdată respunsul guvernului ungar.

*

Chestia cuotei.

Pertractările între comisiunea ungară şi austriacă, întrunite în Viena în causa cuotei, decurg de câte-va zile, şi precum spune N. W. Tagblatt, vor ajunge la o apropiere óre-care. Comisia ungară a făcut începutul cu propunerea pentru urcarea cuotei ungare la 33%, dar austriacii pretind o urcare la 35.2. Sigură e urcarea cuotei ungare, şi întrebarea e numai de forma, în care se va face.

DIN BUCOVINA

Cetim în „Patria“ :

Ziariul „Die Information“ inregistréză în lista guvernorilor, cari vor fi încurênd permutaţi, şi pe *presidentul ţĕrii bar. Bourguignon.*

După informaţiile ultime, Bourguignon va fi înlocuit prin cons. aulic bar. Pillersdorf din Brünn.

Revistă externă

Prinţul Bulgariei despre criza financiară.

„Oficialul“ bulgar publică un decret princiar, exprimând guvernului satisfacţia lui pentru mĕsurile, ce ia ca sĕ scape ţara de criza financiară şi anunţă că pentru anul viitor renunţă la jumătate din lista sa civilă. Precum anunţă „Agenţia telegrafică bulgară“, renunţarea principelui a provocat mare bucurie în popor, şi adêncă recunoscinţă faţă de principele.

*

O voce francesă despre rĕsboiul anglo-african.

Publicistul frances Paul Leroy-Beaulieu publică un articol mai lung în „Journal des Débats“, în care spune, că Anglia numai prin un resbel de exterminare de mai mulţi ani ar puté subjuga pe Buri. Abstragênd dela aceea, că la finea secolului al 19-lea chiar şi mulţi Englezi ar trebui sĕ condamne un resboiu de exterminare al unui mic popor de rassa albă, întrébă că óre ar fi lucru cuminte din partea Angliei sĕ-şi pună tótă puterea în scopul acesta, când interesele cele mai înalte are sĕ le observe. Deci Englezii mai bine ar face ca, după câte-va succese ale lor, sĕ închee pace pe basa menţinerei îndependenţei statului liber Oranje şi a republicei Transvaal. In schimb sĕ scótă *districtul Johannesburg* de sub influinţa guvernului din Transvaal şi sĕ-i dee autonomie administrativă. Acest district ar avea deja administraţie financiară proprie şi ar fi numai sĕ dee un tribut anual guvernului din Transvaal. Acéstă deslegare a causei ar primi-o atât Francesii, cât şi Germanii.

NOUTĂŢI

Deputat congresual pentru cercul electoral preoţesc al Devei a fost ales P. O. D. *Ioan Papiu,* protopopul Sibiiului.

*

Din tractul Treiscaunelor. Sinodul protopresbiteral al tractului Treiscaunelor, întrunit în şedinţă Mercuri în 27 Oct. v. a. c., considerând situaţia şi estinderea topografică a protopresbiteratului, — a decis în principiu susţinerea şi mai departe a aceluia, însĕ cu alt sediu protopresbiteral, nu în Sepşi-St. Georgiu.

*

Noul dirigent al filialei „Albina“ din Braşov. Direcţiunea institutului de credit şi economii „Albina“ din loc în şedinţa sa ţinută Sâmbăta trecută, a ales în locul regretatului Valerie Bologa, de dirigent al filialei „Albina“ din Braşov, pe d-l *N. Petra-Petrescu.*

*

Apropiere între biserica ortodoxă şi cea anglicană. Ziarul „Novosti“ din Petersburg comunică o ştire interesantă. Cu ocasia visitei Archiepiscopului anglican din Salisbury, făcută patriarchului din Constantinopol, i-ar fi bătut adecă la ochi aceluia, că biserica greco-orientală şi cea anglicană au multe note comune, în ceea-ce priveşte ritul, obiceiurile, etc., şi ar fi adus vorba chiar despre unirea acestor dóue biserici. Din acésta fireşte nu s'a ales nimic până acum, dar nu de mult primatele Angliei, Archiepiscopul din Canterbury a adresat patriarchului din Constantinopol, o pastorală în care îl rógă, ca pentru menţinerea şi cultivarea relaţiilor de prietenie între cele dóue biserici, sĕ întreţină de acum înainte corespondenţă reciprocă în cât priveşte evenimentele mai însemnate bisericeşti şi la sĕrbătórea Corturilor sĕ se felicite reciproc. Felicitările ar fi împărtăşite în Anglia prin preoţii gr. ort., ear în Constantinopol prin pastorii anglicani. Acéstă pastorală ar fi făcut o impresie atât de puternică asupra patriarchului şi preoţimei sale, încât s'a constituit inmediat o comisie, care sĕ studieze chestia...

*

Statua lui Al. Lahovari. Marele artist francez Mercié, a început sĕ tórne în bronz statua acum isprăvită a lui Alexandru Lahovari, odinióră distinsul bărbat politic al României.

*

Independenţa Polonilor. Poporul polon, mult obidat şi atât de şicanat din partea asupritorilor sei, par'că n'a părăsit încă nădejdea într'un viitor mai ferice, când dór' rĕsări-va earăşi şi pentru el mândrul sóre al libertăţii şi independenţei . . . şi nu încetéză a chipzuí şi ispiti căile îndreptătóre spre acest viitor. Eată, spre pildă ce întrebări departe bătătóre adreséză Europei revista „Krytyka“ din Cracovia, întrebări trimise politicianilor şi literaţilor mai de frunte ai tuturor naţiunilor:

„E de ceva interes cultura polonă pentru Europa-apusénă, sau nu? In mijlocul tendenţelor de rusificare şi germanisare actuale posibilă e o desvoltare normală a poporului polonez? Ar avea óre independenţa Poloniei vre-un efect binefăcĕtor asupra progresului Europei-apusene? In drept e Polonia a-'şi pretinde independenţa, şi prin ce modalităţi ar putea face acésta?“. . .

*

Deschiderea şcólei pentru gazetărie în Paris. D'aunăzi s'a deschis în Paris nou înfiinţata şcólă de gazetĕrie, instituţie unică în felul ei până acum, ţinênd prima prelegere d-l Tarde, renumitul criminalist şi prof. univ. A participat un auditoriu mare compus mai ales din femei şi ómeni bĕtrâni; tineri mai puţini. Oamenii au venit mai mult din curiositate şi distracţie, decât pentru studiu. Prima prelegere înse n'a prea succes. Teoriile lui Tarde au lăsat cam rece publicul. Se speră însĕ, că va isbuti mai bine a doua conferenţă, când vor prelege d-nii Fouquier şi Cornely, doi gazetari dintre cei mai eruditi şi spirituali ai Parisului. — In acéstă scólă sunt inscrişi până acum vr'o 100 de inşi.

*

Necrolog. In sĕptĕmâna trecută a repausat în spitalul civil de aici de curênd chirotonitul preot *Petru Lunca* din Păucea, tractul Têrnavei. In urma unei întêmplări nenorocóse a căutat însănĕtoşare în spital, unde operaţiunea făcută nu i-a putut ajuta. Casul a pricinuit cu atât mai multă tristeţă, cu cât soţia lui, aflându-se pe patul de nascere, nici n'a putut lua parte la înmormêntare şi a se îngrijí de cele necesare.

Astfel, înţelegênd despre acésta I. P. S. nostru archiepiscop, a făcut inmediat paşii de lipsă, ca sĕ i se facă o înmormêntare cuvenită, votându-se din mijlócele consistoriului o sumă corespunzetóre pentru acoperirea speselor. — Inmormêntarea s'a făcut Sâmbătă în cimiterul dela biserica patronată.

*

Cădere de stele. Precum anunţă astronomii, nóptea de 14 spre 15 şi cea de 15 spre 16 Novembre n. va fi cea mai bogată în ce priveşte *căderea de stele* în anul curent. Fenomenul începe a se iví pela mijlocul nopţii şi ne va oferi un obiect delicios de observaţie, numai dacă ceriul va fi senin.

*

O capişte de cartofori, a fost descoperită, zilele trecute, într'un orăşel lângă Berlin. Au fost deţinuţi 52 de ómeni, în frunte cu menajatorul lor, un buckmecker, cu numele Tell, — toţi victime a jocului de cărţi celui mai hazard. Despre unul dintre ei s'a adeverit, că până acum deja a fost pedepsit de 12 ori pentru jocuri falşe.

*

Zăpadă. Suntem în préjma iernei, şi aşa nu ne surprind scirile ce vin din unele ţinuturi, vestind frig şi zăpadă. — In Borgo-Bistriţa de pildă, a nins în zilele trecute, binişor. Munţii Bârgăului sunt coperiţi cu o pătură grósă de zăpadă. Piscurile Munţilor nostri din graniţă, spre România, încă au îmbrăcat deja haină colilie.

*

Amiralul Dewey, celebrul învingĕtor al Spaniolilor, se însóră! Viitórea sa soţie este o vĕduvă (amiralul este însuşi vĕduv), fiica generalului Hazen, o prietină a sa din copilărie şi una din femeile cele mai cu vază ale societăţii din New-York. Ce năpaste pentru legionul celorlalte Yankeé, aspirante la acéstă fericire! . .

*

Statistica trecerilor preste graniţă. Statistica comunicaţiei Ungariei cu Statele balcanice, pe luna Septembre a. c., aduce între altele şi următórele date: In luna Septembre au trecut graniţa din Ungaria spre România şi Sêrbia 34,311 de inşi, ear vice-versa numai 33,625. Dintre cei ce s'au depărtat din Ungaria, mai mulţi şi-au luat drumul spre România, prin Predeal; apoi prin Zimony şi Orşova tot către România, Serbia şi Bulgaria. Preste tot în acéstă lună ministrul de interne ung. a eliberat circa 5512 paşapórte. Cele mai multe au fost cerute din comitatul Zemplén, pentru America (vr'o 2023), apoi din comitatele Braşov Têrnava-mare, Szepes, etc. Pentru România au fost extradate vr'o 1848 de paşapórte. Celelalte se împart pentru alte ţeri. E curios, că în Croaţia şi Slavonia au fost eliberate relativ cele mai multe paşapórte (3376), şi anume pentru trecere în Bosnia, Herţegovina şi alte state balcanice.

*

Chetă pentru Buri. „Ligue des femmes pour le desarmement international“ din Paris, care stă sub patronatul principesei Wieszniewszka, precum şi redacţia ziarului „Dagblad“ din Haaga, au adresat decurênd un apel către publicul mare, rugându-l sĕ contribue cu obolul seu la ameliorarea sórtei vĕduvelor şi orfanilor bieţilor Buri, căzuţi în lupta lor pentru îndependenţă.

*

Mórtea hîrbarului. In Pesta a murit nu demult, între chinuri teribile, un voluntar de honvezi, căzênd jertfă grozavei sale potte de mâncare A mâncat omul: 22 prăjituri, 1/2 kg. slănină, mai multe plăcinte cu brânză, pe urmă a beut un litru apă — soda; şi aceste tóte dintr'o suflare.

*

28 de ani în légăn. Intr'o mahalá a Vienei a murit în zilele trecute o fată-monstru, care dela ziua nascerei până la mórte a zăcut tot în légăn. Nenorocita fiinţă s'a desvoltat încâtva în partea superióră a trupului, dar dela brâu în jos a remas tot aşa de mĕruntă şi prizărită ca în ziua nascerei.

*

Prinţesa Chimay şi Rigó Jancsi, celebra pereche fin-de-siécle, după-ce s'au învechit deja în lumea veche, probéză a face sensaţie acum în lumea nóuă. Frumósa Clara Ward a fost adecă angajată nu demult la un teatru din New-Jork, unde pentru un onorariu — spune-se — de 10 mii dollari pe sĕptĕmână, va avé sĕ se producă înaintea publicului, arĕtându-şi frumseţea în diferite forme şi nuanţe. Ţiganul Rigó o va acompania cu dipla.

Mulţumită publică

Cu ocasiunea seratei literare, dată de „Reuniunea Andreiană pentru meserii şi industrie în Sebeş“ în 14/26 Octobre a. c., au binevoit a contribui pentru fondul acestei reuniuni, Domnii: Simeon Blaju, major c. r. 5 fl.; Simeon Opincar, birtaş 5 fl.; Sergiu Medean, protopop 1 fl.; Florian Rusan, adm. prot. 1 fl.; Dr. Iosif Biaga, profesor 1 fl.; D-na Ana Beu, 2 fl.; Alexandru Dobrescu, protopop 50 cr; D-şóra Virgilia Tipei, 50 cr.; Vasile Aldea, senator 1 fl.; Ioan Nicóră, învĕţător, Dr. Part. Barbu vnot. jud câte 50 cr.; Zevedeiu Mureşan, preot 1 fl.; Dr. Ioan Elekes, medic 1 fl.; V. Cărpinişan, învĕţător 50 cr.; N. Dura, preot şi înv. 50 cr.; Ioan Cărpinişan, învĕţător 50 cr.; Aug. Dura, învĕţător 50 cr.; Juliu Ueveges, comptabil 50 cr. Ioan Radu, învĕţător 50 cr. Dumitru Ivan, 50 cr. Dionisie Stefu, învĕţător 50 cr. Ilie Georgescu învĕţător 50 cr. Nicolae Simulescu învĕţător 50 cr. Ioan Dăian învĕţător 50 cr. V. Dobrescu, învĕţător 50 cr. Ilie Oltean învĕţător 50 cr. Ioan Tanasă învĕţător 50 cr. Ioan Langa învĕţător 50 cr. D-na Leontina A. Roman, 1 fl.; D-şóra Il. Păcurar, 1 fl.; Alexandru Frâncu, învĕţător 50 cr.; Ilie Tanasă, învĕţător 50 cr.; Ioan Trónca, 50 cr.; George Petru învĕţător 50 cr.; Nicolae Trónca învĕţător 50 cr.; Ioan Chirescu învĕţător 50 cr.; Nicolae Serbu învĕţător 50 cr.; Petru Opincar jun. măcelar 50.; Petru Opincar sen. econom 50 cr.; Petru Andronic, măcelar 50 cr.; Ioan Stoicuţa, învĕţător 50 cr.; Teodor Murgău, învĕţător 50 cr.; Pompiliu Predoviciu, preot 50 cr.; Aron Şerbu, învĕţător 50 cr.; — Suma totală: *36 fl. 50 cr.* Ear d-şóra Letiţia Pavel a donat romanul „Dan“ de A. Vlăhuţă.

Priméscă marinimoşii donatori şi pe acéstă cale sinceră mulţumită.

Pentru comitet:

G. Tătar
vice-preşedinte

I. Pavel
secretar

Notiță literară.

Au apărut următórele calendare:

Calendariul archidiecesan pe a. visect 1900, edit. tipogr. archidiecesane, 192 pag., anul al 49-lea, prețul 30 cr. Cuprinde afară de șematismul bisericei ort.-orient. române din Transilvania și Ungaria, o biografie interesantă despre M. T. Cicero, poesii, epigrame etc. Il recomandăm în prima linie d-lor preoți și învĕțători.

*

Amicul Poporului pe 1900, întocmit de I. Popovici, edit. Krafft, Sibiiu 116 pag., anul XL., prețul 40 cr., are în frunte excelentul portret al I. P. S. nostru Metropolit Ioan Metianu, o mulțime de ilustrații, poesii, povețe, ș. a.

*

Posnașul, calendar umoristic pe 1900, anul V. Sibiiu, edit. Krafft. Prețul 36 cr., 80, pag.; multe glume cu spirit și ilustrații potrivite.

*

Calendariul Săteanului pe anul 1900, anul IX. Sibiiu edit. Krafft, 56 pag., prețul 17 cr.

*

Calendariul cu cirile pe 1900, anul CVIII edit. Krafft, prețul 25 cr.

Din biblioteca teatrală a „*Aurorei*“ anunțăm apariția următórelor piese:

Nr. 1. *Calea dréptă e cea mai bună*, comedie într'un act de A. Kotzebue, localis. de C. Darabant, prețul 10 cr. Nr. 2. *Paza maicei sfinte*, dramă în 4 acte localis. de Antoniu Popp, prețul 12 cr., Nr. 3. *Otrava de hârciogi*, comedie într'un act de Antoniu Pop, prețul 8 cr. Nr. 4. *Pedepsirea vanității*, dramă într'un act, tradusă din l. franc. de Atanasie Bologa, prețul 10 cr. Nr. 5. *Discreția fără voiă* comedie într'un act de A. Kotzebue, trad. de C. Darabant, prețul 10 cr.

*

Am mai primit „*Suspin și Zimbire*“, poesii și proză de A. Pop, prețul 40 cr.

*

Tóte aceste opuri se pot procura dela tipogr. „Aurora“, A. Todoran, Gherla. De fiecare numĕr este a se adauge câte 2 cr. porto.

Nr. 579/1899 [227] 3—3

Concurs

In sensul ordinului consistorial dto 22 Septembre a. c. Nr. 6255 Bis. pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Bărăsci cu filiile Dumesci și Lungșóra, protopresbiteratul Iliei, prin acésta se escrie concurs a treia óră cu termin de 30 zile dela prima publicare în diarul „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 421 fl. 42 cr., iar recurenților cu cualificațiune mai bună, încât nu ar primí care-va ajutoriu dela stat, li se va da ce se va putea dela Preavener. Consistoriu.

Concurenții 'și pot lua informațiuni despre starea acestei parochíi la oficiul protopresbiteral sau parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și aşterne petițiunile lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus-indicat.

Ilia, la 6 Octobre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Iliei.

Avram P. Pĕcurariu
protopresbiter.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la disposiția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se cunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci dilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe dispozițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot și învĕțător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

cu prețul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [224] 6—8

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câstig in cel maí favorabil cas

1,000,000 Kronen

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

In curênd începe a cincia mare loterie de classe reg. ung. Ea conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de câștig este enorm de mare.

In total vin **treispredece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg**	los original	I.	classă	fl.	**6.—**
„ o **jumĕtate**	„	I.	„	„	**3.—**
„ un **pătrar**	„	I.	„	„	**1.50**
„ o **optime**	„	I.	„	„	**—.75**

se expedéză cu **rambursă** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se expedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cel mult până la

16 și 17 Novembre a. c.

în care di se ține și tragerea, direct la

A. Török & C°.

colectori principali

ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne.

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 117 Sibiiu, Joi, 4/16 Novembre 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl, 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferența din Sebeș.

Cuvêntul de deschidere

rostit de comisariul consist. Dr. Iosif Blaga.

Onorată Conferință!

Cu ajutorul lui D-zeu pentru a dóua óră ne vedem întruniți la conferențele învĕțătoresci.

Cu toții sunteți pioneri ai școlei și culturei române.

In calitatea acésta D-Vóstre datori sunteți cu toți a vĕ închina inteligența și știința înteresului cultural al poporului românesc.

Ținênd sémă de acéstă sfântă datorintă a D-Vóstre, au dispus superiorii nostri bisericesci și scolari, ca sĕ vĕ întruniți și în acéstă sesiune a conferențelor învĕț. Au făcut-o acésta animați de credința, că vĕ oferă ocasiunea de a ve presenta aici ideile, pe cari în urma studiului și a experienței în ale scólei le-ați găsit a fi bune și folositóre pentru desvoltarea vieței nóstre scolare generale, prin faptul că ací ne instruăm reciproc unii pe alții, ne îndemnăm la muncă și apoi că scoțind la ivélă defectele împedecătóre pentru învĕțămêntul scolar în actualul seu mers, vom formula principii menite a delătura relele și a oltui în locul lor procedeuri mai raționale și mai sănătóse.

Noi Românii, la drept vorbind, nu stăm prea minunat în privința scólei și culturii. Las' că prea e încă mare percentul neștiutorilor de carte în mijlocul poporului nostru, ceea ce încă denotă îndestul remânerea înderept a nóstră pe terenul scolar, dar și resultatele realisate de scóla nóstră stau prea departe de cerințele impuse de problema adevĕratei scóle și de esistența nóstră.

Cultura e adevĕrată cultură și școla e adevĕrată școlă, când produc astfel de róde, cari sunt reclamate de cerințele adevĕrate ale esistenței și progresului poporului, căruia i-se aplică, când cualifică pe om respective pe popor așa fel, ca el cunoscênd necesitățile și condițiile cele adevĕrate pentru buna sa stare sĕ și lucreze conform cu acestea, sĕ lucreze conform cu înteresul națiunii, bisericei și patriei sale, și special despre noi vorbind, zicem mai ales sĕ știm lucra conform cu interesul bisericei, care prin prosperarea sa favoriséză totdeodată și interesele națiunei și ale patriei.

Acesta e un adevĕr, pe care ori-ce minte sănătósă îl recunósce, și îl verifică tóte paginile istoriei.

Noi însĕ n'avem cuvênt sĕ ne lăudăm, că ne înțelegem pe deplin rostul vieții nóstre, noi n'avem fericirea sĕ constatăm, că mergem bine astăzi. Certurile cele multe în tóte părțile și apatia cea mare față de interesele comune înalte, ne sunt tot atâtea dovezi triste.

E mult de lucrat în chestia culturală a poporului nostru. Și cea mai mare sarcină se impune învĕțătorimei nóstre, care și e datóre în fața lui D-zeu și a geniului poporului românesc: sĕ se achiteze de datorința sa cu rîvnă și abnegațiune.

Poporul românesc e ales între popóre. Nu esagerăm, când vorbim așa de el. Făcênd o cercetare mai judițiósă asupra valorii popórelor, va trebui nesmintit sĕ constatăm, că poporul nostru este un material superior, distins.

Bogăția și adêncimea în cugetări, tăria și nobleța în simțĕminte, ce se găsesc în poesia nóstră poporală, în poveștile nóstre, în proverbele, legendele, maximile și preste tot în întréga manifestație a vieții intelectuale artistice a poporului românesc, apoi vitalitatea dovedită prin însași existența sa de aprópe 2000 ani în împrejurări atât de periculóse, denótă în mod evident tot atâtea calităț, cari fac pe poporul nostru ales, distins.

Am fost aduși pe aceste plaiuri din diferite părți ale imperiului roman.

Imprejurările, sub cari s'a format poporul românesc aici în Dacia, au fost cele mai avantagióse pentru el.

Veniți aici din regiuni mai calde, Romanii în Dacia au remas ceva mai mici la trup. Dar în urma legilor de desvoltare, puterea aceea, care nu s'a putut cheltuí în procesul crescerei s'a validitat în desvoltarea întăritóre atât fisică cât și psichică. Românii s'au desvoltat ceva mai mici la trup, dar vitali și puternici, la trup ca și la spirit.

Amestecul cu elementele dacice și slave de asemenea a fost binefăcĕtor, alimentând duhul românesc cu însușirile prețióse ale acestor națiuni, cu însușirea poetică și cu răbdarea.

Astfel s'a format Românul mai trainic la trup și deosebit la suflet, însușiri, cari îl cualifică pentru o viață superióră, ca popor cu viitor.

Ce e pe lângă noi poporul săsesc, cel trăit atâția secoli tot în favoruri și oblăduiri speciale?! Formațiunea și așezarea lui aici nu corespunde cu cerințele de fortificare a unui popor. Tóte resultatele mari la aparență ale poporului săsesc nu valoréză mult, dată fiind basa vieții slabă.

Cu cât au fost însĕ împrejurările, între cari s'a format poporul românesc, de favorabile cu atât mai nefavorabile au fost acelea cari au fost chemate, sĕ-i determine desvoltarea lui culturală, cultivarea spiritului lui atât de distins altcum dela natură. In urma acestora apoi fenomenul, că Românul prin faptele sale nu e cum ar trebuí se fie, e de a se atribuí numai și numai neculturei sale.

Astăzi, slavă Domnului, împrejurările s'au mai schimbat. Poporul românesc nu mai e legat de glie. Astăzi îi stă deschis și lui orizontul luminat. Și depinde dela el sĕ se avênte în sferele luminóse. Puterea o și are în mĕsură mare sĕ se pótă ridica, sĕ se pótă validita la sórele vieții.

Sub acest raport, stimaților domni învĕțători, veți înțelege, că dascălul român are azi o mai sfântă datorință impusă de posiția sa în mijlocul poporului, decât o au dascălii altor némuri, pentru-că noi avem un tesaur mai prețios de cum îl au cei al altor némuri.

Se știe, că e mai mare responsabilitatea pentru un econom, când are sĕ cultive un pămênt bun, mănos, în timpuri de lipsuri, decât pentru acela, care are pămênt sterp și fără putere de a da róde. Și apoi se știe, că mai mare grije și mai multă tragere de inimă se recere dela mama, care are sĕ créscă un băiat sănĕtos și inteligent, decât dela nefericita, căreia i s'a dat un copil mai puțin apt pentru viață.

Adevĕrat, învĕțătorimea nóstră a și nutrit și până acum în inima sa multă dragoste și zel față de cariera sa.

Vorbesce fórte clar în privința acésta faptul, că dascălul român a fost totdeuna mai rĕu plătit și totuși e mulțumit și mândru de ceea ce e.

Și sĕ binevoiți sĕ credeți d-vóstră și sĕ crédă toți, că acest fapt însemnéză și el mult, că denótă și el însușiri înalte omenesci, putere ideală, caracteristica omului distins. Istoria culturală a némului nostru își va da sémă la timpul seu de momentul acesta!

Și trebue sĕ se mai aibă în vedere, că după cum trecutul n'a fost favorisător desvoltării generale a culturii romånesci, așa n'a fost favorisător nici carierei învĕțătoresci.

Invĕțătorul român pe lângă că reflecta la o așa minimală remunerație pentru munca sa prețiósă și obositóre, era silit sĕ se împace și cu lipsa sprijinului și a mulțămitei morale.

Și aici îndeosebi apoi s'a arătat vîrtutea dascălului român.

Dar trebue sĕ recunóscem, că acum am cam trecut și preste timpul acela nefavorisător pentru învĕțătorime, și suntem în un loc de unde avem sĕ trecem pragul unei ere mai fericite, mai favorisatóre carierei învĕțătoresci.

Imprejurările s'au schimbat în spre binele învĕțătorimei nóstre, aprópe în tóte privințele.

De acest moment datori suntem sĕ ținem cont!

Astfel deci ținênd sémă de ființa deosebită a poporului nostru, de faptul rĕmânerii lui în cultură și apoi de împrejurările mai favorabile, create de timpul în care trăim, trebuie sĕ se recunóscă, că învĕțătorimei nóstre i-se impune o sarcină mai grea, se cere azi ca: mintea și inima învĕțătorului român sĕ fie cu mult mai accesibilă la datorințele înalte ale scólei române.

Sĕ știe fie-care învĕțător, că azi și de aici încolo se face pĕcat de mórte, dacă poporului românesc nu i-se dă scólă bună, cultură adevĕrată!

Conferințele învĕțătoresci sunt chemate și ele a serví causa scolară, făurind pârghii pentru înaintarea generală a învĕțămêntului poporal, mijlóce pentru a face, ca învĕțămêntul sĕ fie intensiv și corect.

Conferințele însĕ sunt mințile și inimile nóstre, chemate la o lucrare comună.

Activitatea ce se desvóltă pe acest teren, e mai caracterisătóre pentru mintea și inima celor ce compun conferințele, pentru că ea ese din indemn propriu intern, din dragoste curată către scólă, din interes pedagogic, din ceea ce mai clar elucesce sufletul nostru în adevĕrata sa ființă.

Și în privința conferențelor învĕțătoresci încă s'a făcut un pas înainte. Terenul de a se putea realisa binele asteptat, înțeleg de a se dobîndi resultate reale, în cadrul conferențelor învĕțĕțoresci s'a deschis în mod considerabil. Am aici în vedere hotărîrea, ce s'a adus în sinodul archidiecesan de astă primăvară: de a se întruní împreună, din an în an, comisarii consistoriali cu scóp sĕ

FOIȚA

„Date istorice privitóre la familiile nobile române"

de

Ioan cav. de Pușcariu

(Urmare.)

Cartea lui Pușcariu e scutită de astfel de scrintituri tendențióse și nevrednice de o vorbă seriósă, dar cu tóte aceste nu poți jura, că cele aprópe 5000 de familii nobiliare înșirate de el, ar fi tóte de origine română; abstrăgênd dela aceea, că de multe-ori câte 2—3 familii înșirate de Pușcariu în adevĕr sunt numai o familie și astfel numĕrul surprinzĕtor de mare se póte reduce cel puțin cu un sfert. Atâta este însĕ fapt, că chiar de le-ai cerne cu cea mai rigorósă critică, totuși rĕmâne respectabil numĕrul acelor familii nobiliare maghiare, aflătóre și dispărute din viață, a căror origine română se póte constata cu tótă certitudinea.

Că numĕrul familiilor nóstre nobiliare de origine română și după aceste rectificări rĕmâne destul de respectabil, aceea își are explicarea sa istorică. Cele mai multe familii nobiliare de origine română se trag din Banatul Severinului de odinióră, — de pe teritorul de azi al cott. Caraș-Severin și Timiș, — apoi din Hunedóra, Făgăraș și Maramurĕș. Pe teritoriile acestea în secl. XV. românimea, ca element ce făcea servicii militare, avuse în apĕrarea țĕrii un rol fórte frumos și de aceea singuratecelor li s'a dat bună ocasiune, ca distingêndu-se pe câmpul de luptă, sĕ pótă fi ridicați în șirul nobilimii maghiare.

„Trei națiuni locuesc în Ardeal, — zice Verancsics —: Secuii, Maghiarii și Sașii. La acestea trebue sĕ mai adaug și pe Români, cari sunt atât de numĕroși, ca una din cele trei națiuni. Dar ei n'au libertăți, n'au nobilime, afară de cei din câte-va districte ale Hațegului, cari în timpul lui Ioan Hunyadi, care încă s'a tras de acolo, au primit nobilitatea pentru vitejia lor dovedită în contra turcilor". In aceste părți ale cott. Hunedóra și în Banatul Severinului erau așa numitele *districte valachice*. De astfel de districte valachice, independente de autoritățile comitatense dăm pe teritoriul comitatului Caraș-Severin de azi încă pe timpul regelui Ludovic I. Valachii colonisați, la început locuiesc aprópe fără excepțiune pe domenii reg., teritorii neînpopulate și de cele mai multe-ori acoperite cu păduri. Valachii colonisați pe domeniile cetăților, în schimb pentru usufructul pămênturilor cultivate de ei, erau îndatorați la diferite serviciuri, cum erau: zidirea cetății, ținerea ei în bună stare, alimentarea aceleia, etc. Aceste districte valachice tóte fără excepțiune erau situate în astfel de ținuturi, peste cari obicinuiau sĕ năvăléscă Turcii în țéră de către sud-ost In centrul fiecărui district de acest fel era câte o cetate reg. Năvălirile din ce în ce mai dese ale Turcilor, óre-cum în mod natural silesc pe spanii cetăților sĕ foloséscă valachimea colonisată pe domeniile cetăților și la serviciu de arme. După-ce purtarea armelor în acéstă epocă procura vază și multe avantagii, voivozii și chinejii valachi primiau bucuros purtarea armelor. Mai apoi cu timpul, după ce era din ce în ce mai necesar ca numĕrul ostașilor înarmați pentru apĕrarea cetății sĕ fie tot mai mare, comandanții cetăților trag în serviciul de arme și pe acei chineji și voivozi, cari nu erau colonisați pe domeniile cetăților, ci pe locurile curățite de ei și numite pămênturi valache (oláh földek) Așa se desvóltă apoi împrejurul acestor cetăți în deosebi câte un district valachic.

Aeneas Sylvius, papa II. de mai târziu, în cap 2. al operei sale *„Europa"* scrie, că între acesti valachi militari numai puțini se pot afla, cari sĕ nu știe unguresște. Dacă maghiarisarea a putut face între ei așa frumos progres, e dovadă, că ostășimea cetăților reg. ale acestor districte valachice nu era compusă numai din Valachi, ci era mixtă, pe jumĕtate sau în parte mai mare era maghiară, ba se póte constata cu documente, că între așa numiții *voivozi valachi* au fost mulți și de naționalitate maghiară. După-cum dovedește o diplomă din 1495, în satul Sámolykeszi, Ioan Corvin a dăruit diregĕtoria de voevod valach mai întâiu lui Paul Székely, după aceea fratelui seu Mateiu, ear familia Székely a fost maghiară de baștină și catolică.

(Va urma)

discute asupra materialului scos în relief în conferențe, precum și asupra altor chestiuni scolare căutând și modul, ca principiile bune formulate în conferențe sĕ și devină reale pârghii în școla nóstră.

E lucru știut, că asociările învĕțătoresci de până acum lucrau prea în mod isolat și apoi resultatele lor nu prea deveniau alimente reale pentru desvotarea învĕțămêntului general. Multe idei bune și salutare se discutau și se aduceau în ședințele conferințelor sau reuniunilor învĕțătoresci, dar ele aveau sórtea a remâné ilusii, ce nu se bucurau de altă ființă decât că erau scrise în procesele verbale.

Cu atât însĕ nu se satisface problema adunărilor învĕțătoresci, că membrii lor se instruiază și încălzesc reciproc în chemarea lor, ci se mai recere pe lângă acele rezultate, sigur fórte prețióse și ele, ca sé se formuleze și principii menite a înainta în tóte școlele causa școlară.

Evident deci, în urma celor amintite, că avem mare îndatorire luată asupra-ne ca pioneri ai școlei române de azi și ca membri ai conferințelor învĕțătoresci de azi.

Dzeu sĕ ne deie minte și înțelepciune, ca sĕ ne vedem datorințele, ce ne încumbă ființei nóstre și sĕ ne încălzim de ele, punêndu-ne tótă inteligența și sciința întru realisarea lor în folosul neamului nostru și în zilele cât stăm aici împreună la conferința de acum.

Chestiuni de mare importanță sunt acelea, ce au sĕ ne preocupe mințile în sesiunea de acum: chestiunea examenelor și revisia planului de învĕțămênt, chestiuni chemate a serví de puteri reformătóre în școlă, în instrucțiune și educațiune.

Mĕ mângăiu în credința, că Dzeu ne va ajuta sĕ ne ocupăm de ele cu consciința valorii lor.

Cu acestea și declar sesiunea conferențelor din anul acesta de deschisă.

O nóuă coaliţiune între partidele austriace. O telegramă din Praga anunță, că între cehi, poloni și nemți se pregătește o coaliție, cu al cărei proiect s'a ocupat *Bilinski*, fost ministru. Acestuia i-a succes sĕ obțină mandatul de a face încercările de apropiere către nemți.

Conferența din Făgăraș.

— *Ședința III la 15/27 Octobre 1899* —

(Urmare și fine).

IV. Urmézá lucrarea din cântări ca lecțiune practică, de învĕțătorul Emanuil Mondocea.

Lucrarea e pentru trei lecțiuni. In lecțiunea primă li-se fac elevilor cunoscute cele 7 tonuri cu numirea după școla italiană: do-re-mi-fa-so-la-si. In óra a dóua sĕ ocupă cu textul poeziei, în a treia óră se învață melodia.

In discusiunea publică se accentuézá, că a fost bine desvoltată ilustrarea tonurilor, era de trebuință mai mult exercițiu.

La tótă întêmplarea sĕ se folosésca instrument la lecțiunile din cântări, altcum nu se póte controla lucrarea, mai puțin vocea învĕțătorului.

— Lucrarea se declară de bună și prelegĕtorului i-se exprimă complăcerea conferinței; tema se aclude la protocol sub litera D.

V. Se pune la ordinea zilei tema din geografiă: „Cele 4 regiuni ale lumei“, lecțiune practică de Ioan Capătă.

Prelegĕtorul începe a știrici dela elevi, cum ar face ei cunoscută strada, în care locuesc ei: înainte, îndărăt, la drépta, la stânga, arătarea cu mâna și altele. Trece apoi la întrebarea, că de pe ce știu ómenii la sate pe ce timp trăesc, ajunge la sóre, diminéța, séra, umbra arborilor la amézi, și de aici le dă noțiunea despre rĕsărit, apus mézăzi și méză-nópte, cărora le dă și numirea: ost, vest, sud și nord.

Se deschide asupra prelegerei discusiune publică.

1. Petru Boieriu constată că tema a fost fórte bine lucrată, și acomodată priceperei elevilor, așa că nu'și póte închipuí elev care sĕ nu fi priceput prelegerea acésta. —

2. Filaret Dăișorean se alătură la părerea antevorbitorului; crede că pentru lecțiunea primă ajungeau și numai numirile poporale: resărit, apus, mézăzi și mézănópte.

3. Ioan Paicu arată că deși ținta n'a fost dată precis, punêndu-se trei ținte, totuși lecțiunea a fost fórte bună.

4. Ioan Berescu nu e mulțumit cu definițiunile date: „Partea pămêntului sau a cerului, care cade unde resare sórele, se numește rĕsărit (orient sau ost), cealaltă parte a pămêntului sau a ceriului, care cade înspre locul unde apune sórele, se numesce apus (occident sau vest).

În loc de acéstă definițiune sĕ se zică mai scurt: Partea orisontului, unde resare sórele, etc.

„Punctul acela unde sórele a făcut pe cer călĕtoria jumĕtate, se numesce amézi (mézăzi sau miezul zilei), pentru-că jumĕtate din zi a trecut și jumĕtate mai este“. Și aici sunt inexactități: Mézăzi nu e tot una cu miezul zilei, una e orisont și alta e mĕsură de timp.

Nici definițiunea nu e corectă, mai bine ar fi: mézănópte e partea din orizont, pe unde nu umblă sórele. — Sórele e punct de mânecare dar nu este mijloc, ochii sunt mijlócele, cu cari ne folosim la orientare.

În fine mai face observarea, că e destul dacă în óra primă dăm numai o numire.

5. Mateiu Mateiu este pentru definițiunile date de Capătă. Sĕ se zică: partea din pămênt și din ceriu, unde resare sórele sau apune sórele etc. și acésta o ilustrézá cu exemple din viața practică și din cercul de cunoștințe al elevilor.

— Se enunță, că lecțiunea a fost fórte bună, prelegĕtorului 'i-se exprimă complăcerea conferinței. Tema sĕ aclude la protocol sub litera *E*.

VI. Comisiunea exmisă în ședința a dóua, pentru a vení cu propuneri la tema pusă de autoritatea bisericéscă: „Cestiunea examenelor la finea anului scolar“, prin referentul Ioan Paicu, arată, că din causa scurțimei timpului, nu i-a fost posibil sĕ extragă din tema cetită și din discusiunile urmate asupra ei princípiile generale, pe cari apoi sĕ le presente conferinței în o formulare corectă, ca proiect de resoluțiune.

— Se ia act de raportul comisiunei. Tema lucrată de Zacheiu Borcoman se declară fórte bună și se aclude la protocol sub litera *F*.

In meritul afacerei conferența enunciă următórele principii generale:

La școlele poporale elementare se susțin examenele anuale ca controlă pentru autoritatea bisericéscă despre modul, cum învĕțătoriul și-a făcut datorința și ca îmbărbătare și impintenare pentru popor, de a susținea scólele și de a-și trimite copiii la scólă.

La examenul anual sĕ se întrebe toți elevii, și décă e posibil sĕ se facă examen din tóte obiectele.

Invĕțătoriul presintă comisariului exmis pentru conducerea examenului conspectul specificat al întreg materialului din fiecare obiect de învĕțământ, presintă protocolul de clasificațiune al elevilor, și lasă la voia comisariului atât alegerea materialului cât și provocarea elevilor.

Examinarea elevilor cade în sarcina învĕțătoriului, 'i stă însĕ în voie comisariului, asemenea publicului pricepetoriu sĕ pună întrebări, în care cas învĕțătoriul întrevine numai spre a îndrepta pre elevi și respective spre a pune bine întrebările, cari au fost puse greșit.

Intrebările se fie cât mai rari, ca elevului sĕ i se dea ocasiune de a rĕspunde independent, neconturbat, neinfluințat de învĕțătoriu, ca sĕ iasă la ivélă individualitatea elevului.

Invĕțătorul întrevine, când elevul nu a înțeles întrebarea ce i s'a pus, sau când elevul s'a încurcat.

In examen nu se ia material nou. In decursul examenului învĕțătoriul sĕ nu înfrunte nici sĕ laude pe elevi.

Examenele sĕ se țină posibil în zi de Duminecă sau sĕrbătóre, sĕ se anunțe poporului în biserică cel puțin cu 8 zile mai nainte, sĕ fie festive, sĕ fie zile de serbătóre pentru elevii și pentru părinții acelora.

Examen de probă sĕ nu se facă.

Este în interesul curățĕniei și a nimbului examenelor, dacă la fiecare examen pentru controla publică asistă cel puțin 2 învĕțători din comunele învecinate, cari făcênd și ei notițe despre resultatul examenului, și acelea comunicându le locurilor competente, exchid eventualele abusuri, fie din partea învĕțătoriului, fie din partea comisariului, care conduce examenele.

VII. Spre a da un avênt îmbucurător conferențelor învĕțătoresci se ia următoriul conclus:

1. Conferențele învĕțătoresci sĕ se țină în fiecare an în prima jumĕtate a lunei Maiu, când învĕțătorii sunt încă pe la scóle, călĕtoria e mai cu înlesnire, tot asemenea și încuartirarea învĕțătorilor.

2. Timpul ținerei conferențelor sĕ se anunțe cel puțin cu trei luni mai înainte prin cercular tuturor învĕțătorilor, cu care ocasiune sĕ se designeze de consistoriul archidiecesan și temele, cari se vor pertracta în conferență.

3. Fiecare învĕțător sĕ fie deobligat a lucra temele date de consistoriu. In acel cas discusiunile vor fi și mai temeinice și mai instructive.

VIII. Pentru autenticarea protocólelor celor trei ședințe — se alege o comisiune în persónele învĕțătorilor Ioan Berescu și Ioan Capătă.

IX. Președintele notifică, că mai sunt încă teme lucrate, cari încă nu s'au cetit, anume e însinuat:

1. George Gleja cu temă din limba română. 2. Ioan Ciungara cu lecțiune practică din limba maghiară. 3. Visarion Bica, lecțiune practică din Geografie.

— Ținerea acestor lecțiuni practice se amână până la întrunirea conferențelor în anul viitoru.

Președintele comisariu consistorial constatând frumósele cunoscințe și viul interes la lucrarea și discusiunile temelor, cu cari s'a ocupat conferența acésta, mulțumește învĕțătorilor pentru zelul, cu care au conlucrat la realisarea scopurilor urmărite de conferințele învĕțătoresci și astfel la órele $1^1/_2$ p. m. dechiară ședința a treia și totodată cea din urmă de închisă.

— Despre încheiere se ia act la protocol.

Revistă Bisericéscă

Convocarea unui sinod ecumenic.

Publicăm după „Biserica ortodoxă română“ un articol referitor la polemica escată între ziarele rusesci, patriarchatul de Constantinopole și ziarele grecești din Constantinopole în chestia convocării unui sinod ecumenic:

Ziarul din Petersburg „Novoie Vremia“ demostră necesitatea convocării unui sinod ecumenic ... în Moscova. Se vede că în Rusia se dá o mare importanță întrunirii acestui sinod, care ar avea sĕ resólve diferite chestiuni „pentru soluțiunea cărora Rușii se adresau până acum la biserica Grécă din Constantinopole“ patriarchatul de Constantinopole, care órtă titlul de ecumenic, fiind șeful ierarchic suprem al întregei orortodoxíi.

Este evident, că la acest sinod bisericesc ar lua parte tóte bisericile ortodoxe autocefale, cari sunt după ordinea ierarchică cele patru patriarchate grecesci de Constantinopole, de Alexandria, de Antiochia, de Ierusalim, patriarchatul slav de Carloviț, bisericile de Rusia, de Grecia, de România, de Sèrbia; archiepiscopul de Cipru, biserica de Muntenegru, care totuși nu e o biserică autocefală ca și cele-l-alte. Afară de șefii lor respectivi, fie-care din aceste biserici va trimite la Moscova un numĕr óre-care de Metropoliți și de Episcopi.

Cine are însĕ dreptul de a convoca acest sinod? Patriarchul ecumenic de sigur ca șef superior al ortodoxiei. Nu, rĕspunde „Novoie Vremia“ și aci e primul punct important al chestiunii. Și prin o lungă disertație ziarul rusesc se sforțéză a demonstra, că convocarea sinodului va trebui sĕ fie făcută de către împĕratul Rusiei după procedeul urmat în timpul întrunirii primelor sinóde ecumenice, care fusese convocate de către împĕrații Bizanțiului; Constantin, Teodosiu etc. Patriarchul ecumenic, adaugă „Novoie Vremia“ se va uní fără îndoială la ideea întrunirii acestui sinod, pe care ar putea sĕ-l presideze, însĕ dreptul de convocare aparține țarului. Se vede că ziarul rusesc nu admite nici măcar în mod absolut dreptul patriarchului de a presida sinodul.

Congresul ortodox ar avea sĕ reguleze mai multe chestiuni, între care și cea relativ la Rascolnici, schismatici ruși, a căror reîntórcere în sinul bisericii numai sinodul ar putea-o înlesni. Cea mai importantă chestiune însĕ din punctul de vedere „politic“ va fi fără îndoială „schisma bulgăréscă“. Se scie, că Rusia ar voí fórte mult sĕ vadă biserica bulgară reconciliată cu patriarchul din Constantinopole, prin înlăturarea schisme rostită contra bulgarilor în 1872 de către un sinod local, sub președința patriarchului ecumenic Antim al VI-lea și la care au luat parte și tóte bisericile autocefale grecesci din Turcia și acésta contra tutulor storțărilor diplomației rusesci.

Unul din primii promotori ai proiectului întrunirii sinodului e Metropolitul de Moscova, Prea Sfințitul Vladimir. După părerea acestui prelat, un congres de acest fel are cu atât mai multe șanse de a reuși, cu cât țarul actual Nicolae al II-lea e apostolul zelos al păcii universale. Acesta va fi unul din cele mai mari evenimente cu care se va înaugura vécul al XX-lea, eveniment important atât pentru Rusia, cât și pentru restul lumei ortodoxe.

Articolul din „Novoie Vremia“ a produs o mare sensație în Constantinopole. S'au vĕzut în el, cu drept s'au fără drept, tendințe ascunse, — indiciul unei nouĕ orientări a politicei bisericesci a Rusiei, sau mai bine zis desvoltarea pe terenul practic al acelei politici, pe care Rusia o urmăresce de mult timp în teorie. Venit mai cu sémă în timpul, când se cunósce îndeajuns cum a lucrat Rusia în chestiunea alegerii patriarchului de Antiochia, alegere a cărei importanță a fost pe larg demonstrată de către corespondenții „Timpului“ din Constantinopole și Beyrut, — articolul din „Novoie Vremia“ a atras și atențiunea Porței, căci Pórta va fi care va resimți cea dintâi efectele nouei politici rusesci.

„Eclisiastichi Alitia“ (Adevĕrul bisericesc) organ oficios al Patriarchiei din Constantinopole reproduce fără comentarii articolul ziarului rusesc. Ziarele politice grecesci din Constantinopole însĕ, cari în acéstă împrejurare se inspirau fără îndoială de la patriarchie au făcut lungi rĕspunsuri la tesa susținută de „Novoie Vremia“. Ele au găsit un ajutor prețios în Rusia chiar în publiciști independenți, cari luară cu mult zel apărarea drepturilor patriarchatului ecumenic. Alte ziare rusesci din contră au susținut ideile Metropolitului de Moscova și ale óre-căror cercuri politice din St. Petersburg. Ele vorbesc mai cu sémă de „supremația bisericei rusesci“, de „centrul suprem al ortodoxiei, către care 'și îndréptă privirile tóte cele-l-alte biserici ortodoxe“.

Dacă s'ar cere părerea bărbaților politici turci, ei ar rĕspunde într'un singur glas, că nu convine nici de cum Porței, de a vedea Patriarchatul de Constantinopole perzêndu-și autoritatea și independența și devenind numai „o agenție“ a bisericii rusesci și prin urmare a guvernului rusesc.

Acésta sĕ fie óre causa, care a făcut pe Pórtă sĕ fie mai circumspectă în chestiunea Patriarchului de Antiochia? Sĕ fie óre raportul amĕnunțit adresat guvernului turc de către Sf. Sinod din Constantinopole, prin care se demonstrau consecințele politice ce ar avea pentru imperiu alegerea unui prelat indigen la scaunul de Antiochia? Sĕ fie însĕ demersul amical în formă, dar fórte energic în fond, făcut, se zice, pe lângă Pórtă și la palat de către representanții a cinci sau a mai multor puteri, cari nu țin de sigur sĕ vază pe Rusia întinzêndu-și înfluența în Siria și în Palestina? Acésta nu se scie. Sigur este însĕ, că succesul Rusiei s'a oprit la mijlocul drumului.

Alegerea Prea Sf. Meletie n'a fost ratificată de Sultan, „pentru că a fost ilegal condusă“. Prin urmare alegerea e nulă. E adevĕrat că Rușii pun totul în mișcare spre a-și ajunge scopurile. Ni se asigură totuși că afacerea alegerii din Antiochia a luat proporțiunile unei chestiuni internaționale și că diplomația Europénă veghiază la acésta de aprópe. (Am adus mai recent știrea despre aprobarea acestei alegeri. Red.)

DIN BUCOVINA

(Nóuě persecuțiunī.) Ne surprinde ştirea ce o aduce „Neue Freie Presse,“ că contra celor 300 preoți români, cari au luat parte la adunarea din 18/30 Octobre s'a întrodus cercetare disciplinară. Cu acésta a fost însărcinat archiereul Repta şi consilierul gubernial Fekete.

Până la confirmarea ştirei din partea organelor române, dăm acest comunicat sub reserva cuvenită.

Din România

(Principele Carol) Ziarele române aduc îmbucurătórea ştire, că *principele Carol* s'a însănětoşat.

D-rul Romalo va mai rěmâné la castelul Foişor până la complecta restabilire a A. S. R.

*

(Mórtea generalului Berendei) Unul din cei mai distinşi generali ai armatei, fost ministru de rěsboiu sub guvernul Aurelian şi Sturza şi în urmă inspector general al geniului şi comandantul cetății Bucureşti, *Antoniu Berendei*, a încetat din viață Dumineca trecută, în vêrstă de 62 de ani.

Trista veste a produs o adêncă emoțiune în tóte straturile societății române, căci regretatul era unul din cei mai corecți şi drepți generali. Perderea lui este mare pentru armată, țară şi tron, după cum se exprimă însuşi Regele Carol în condolențele adresate d-nei Berendei.

Inmormêntarea regretatului s'a făcut Marți.

*

(Chestia Porților de fier) Urcarea taxelor pentru vapórele, cari trec preste canalul dela Porțile de fier, a dat ansă statelor riverane interesate, sě facă demersuri energice pentru regularea acelora cu concursul puterilor competente.

= Declarația ministrului Hegedüs. Interpelat în causa acésta, ministrul ungar *Hegedüs* a declarat în comisiunea chemată a discuta budgetul comerciului, că reclamațiunile făcute de unele guverne străine şi în deosebi de către România în privința taxelor de peagiu, vor fi aplanate prin scăderea taxelor, dar deocamdată tariful general va rěmâné în ființă.

= Respunsul cercurilor politice române. La declarațiunea acésta „Agenția română“ dă următorul comunicat:

România n'a contestat legitimitatea taxelor de peagiu, ci numai *stabilirea acestor taxe* şi regularea lor numai de către Ungaria. Părerea României şi a Rusiei, părere care s'a şi exprimat în mod formal şi oficial, e că taxele nu se pot fixa de cât în comună înțelegere, de o parte între puterile semnatare ale tratatului din Berlin şi Puterile riverane interesate, şi de altă parte Austro-Ungaria ca mandatară.

Dacă n'a isbucnit un conflict de fapt cu prilegiul deschiderei canalului, causa e că în ori-ce cas chestia acésta ar trebuí resolvată pe cale dipiomatică. Taxele percepute de la deschidere s'au depus sub reservă.

Cu prilegiul demersurilor diplomatice România şi-a exprimat părerea că cea mai bună soluțiune ar fi despăgubirea Ungariei pentru cheltueli din partea Statelor riverane, hotărîndu-se cota echitabilă după o înțelegere de stabilit.

Cercurile politice din România sunt de părere, în contra opiniunei ministrului de comerciu al Ungariei, că chestia nu póte fi de cât o chestie de bani, din causă că prin tratatul de la Berlin nu s'a stabilit nici decum intenția de a avea, cu prilegiul regulărei Porților-de-fier, o suprematie politică sau comercială a vre-unui Stat riveran pe acéstă parte a Dunărei.

= Replica semioficiosului „P. Napló“. „Pesti Napló“ rěspunde la comunicatul guvernului român, observând mai întâi că, de óre-ce la congresul de Berlin România a jucat un rol secundar, ea nu póte fi chemată sě interpreteze acel tratat (!?). In ce priveşte chestiunea financiară, adauge că planul celor din Bucureşti ar fi ca Ungaria sě pórte partea cea mai însemnată a cheltuelilor cu regularea Porților-de-fier, ear de altă parte sě nu aibă la Porțile-de-fier nici atât cuvênt, cât de pildă România; dar de, cei ce vin cu planuri de acestea nici sě nu aştepte, ca ómenii serioşi sě stee de vorbă cu ei.

= O voce germană. „M. Allg. Zeitung“, scrie un lung prim-articol în contra guvernului ungar, în cestiunea Porților-de-Fier.

Ziarul german conclude ast-fel:

„O comisiune internațională, compusă cel puțin din delegați ai Austro-Ungariei, Germaniei şi României, e singurul mijloc corespunzětor tratatelor existente pentru regularea raporturilor dintre aceste state în cestiunea Porților-de-Fier“.

44 4854

Rěsboiul din Africa-Sudică.

Despre ultimele evenimente dela Ladysmith, care de 2 sěptěmâni e asediat din partea Burilor, lipsesc ori-ce ştiri. Dacă va succede generalului englez White sě respingă încă câteva zile atacul Burilor asupra oraşului, atunci póte spera, că sosind ajutóre va fi mântuit.

Tóte trupele engleze, care debarcă în portul Durban, plécă spre Estcourt, unde se concentréză pentru a merge în ajutorul celor din Ladysmith şi a despresura oraşul.

După ce ar succede alungarea Burilor din jurul oraşului, Englezii au de cuget sě-i facă sě se retragă până în munții limitrofi ai Transvaalului şi ai statului liber Orange.

Că óre le va succede, asta e altă întrebare.

*

Din partea occidentală a câmpului de resbel se anunță, că Burii bombardéză oraşele *Kimberley* şi *Mafeking* cu mare însuflețire. Atacul lor a fost însě respins.

*

Belgienii, cari urmăresc cu multă căldură luptele fraților lor de sânge din Africa-Sudică, trimit o trupă de 10 medici şi 30 îngrijitori pentru servicii sanitare celor răniți.

NOUTĂȚI

Mórte. Eri, în 3/15 Novembre, a repausat în Domnul d-na *Catinca Gall*, soția distinsului bărbat al nostru, *Dr. Iosif Gall*, membru în casa magnaților şi al mai multor corporațiuni înalte. In timpul din urmă cam bolnăviciósă, şi-a căutat sănětatea pe la diferitele băi europene, dar n'a putut afla însănětoşare, fiind în vêrstă de preste 70 ani. Astfel a sucumbat, dându-şi nobilul suflet în mânile Creatorului, în comuna Lucareț, unde d-l Gall îşi are domeniul şi domiciliul.

Inmormêntarea se va face mâne, Vineri, în oraşul Timişóra, cu pompa cuvenită unei matróne alese. Ne asociem şi noi la condolențele generale şi dorim d-lui Gall dela Dumnezeu putere şi mângăere pentru perderea neuitatei sale soții, cu care a viețuit în fericită căsătorie preste 2 decenii.

In veci sě fie binecuvêntată amintirea ei.

*

Dela Curte. Foile din capitală anunță, că Maiestatea Sa Monarchul plécă din Budapesta, sěptěmâna acésta la Viena. Azi se ține sub presidiul Maiestății Sale un consiliu de corónă.

*

„Intru amintirea neuitatelor zile petrecute la Sělişte“... D-l Dumitru Lăpădat, director şcolar în Sělişte, ne trimite spre publicare următórele:

„Prea On. Domn *Iosif Vulcan* a binevoit a dona pentru biblioteca şcólei nóstre, revista literară „Familia“ pe a. c. şi pe anii viitori, încunoştiințând despre acésta pe subscrisa direcțiune şcolară cu următórea scrisóre:

Onorabilă direcțiune şcolară! Intru amintirea neuitatelor zile petrecute la Sělişte, cu ocaziunea adunărei generale a „Societății pentru fond de teatru român“, şi ca un semn de vecînică gratitudine pentru căldura şi onórea cu care am fost impresorați, — Vě rog primiți din partea mea pentru biblioteca şcolară un exemplar al revistei mele „Familia“ din începutul anului curent, legătuindu-mě a vi-o trimite şi de acuma înainte regulat, cât timp Dumnezeu îmi va da putere sé o redactez. Oradea-Mare, 3/15 August 1899. Cu profundă stimă: *Iosif Vulcan.*

Pentru acéstă donațiune comunic şi pe calea acésta mulțumita corpului nostru învětătoresc, exprimată în protocolul primei conferințe a anului curent şcolar.

Sělişte, 1 Noemvrie 1899.

Dumitru Lăpădat
director şcolar

*

Ştiri militare. Cu 1 Novembre s'au făcut următórele avansări: Constantin Lalescu căp. de I. clasă, de major în reg. 43 de inf. Victor Petri, căpitan de clasa a II-a înaintat în regimentul 76 de infanterie la rangul de căpitan I. Aurel Petrovici, locot. în reg. 72, căpitan II. Virgil Piso, sublocotenent, de locotenent în regimentul 63. Richard Munsat, de locotenent în regimentul 47. Iuliu Montani, de locotenent în regimentul 4 de infanterie, Iosif Baltezan, de locotonent în regimentul 87. Aurel Popian, cadet locțiitor, de sublocotent în regimentul 43 de infanterie. George Ivaşcu, în regimentul 32, Emil Herbay în regimentul 14, Miron Goga, în regimentul 49, Ardelean Miculescu, în regimentul 59 de infanterie, Nicolau Ruşiu, în regimentul 13, Alexandru Călciunariu, în regimentul 14, George Cioban, în regimentul 33, Romul Maniu, în despărțămêntul sanitar 24, Teodor Indrea, locotenent, de căpitan II. de tren, Eugen Pop, căpitan auditor de cl. II, de căpitan cl. I. în regimentul 68 de infanterie, Dr. Victor Corbul, medic de regiment de cl. II., la rang del cl. I în regimentul 39.

Ioan Humiția, major în regimentul 21 de infanterie, s'a reactivat. Victor Rusu, locotenent-vênător în batalionul 22 s'a împărțit în statul-major, Ioan Voicu, căpitan în regimentul 64 s'a transferat la regimentul 2 de infanterie, Cornel Cosgaria, locotenent în regimentul 64, la regimentul 55 de infanterie; Aurel Anca, medic de regiment, dela 96 la regimentul 51; Aurel Maniu, medic superior dela spitalul de garnisónă din Lemberg, la regimentul 41 de infanterie.

Constantin Lalescu, căpitan în regimentul 43 de infanterie, fiind distins cu expresiunea preaînaltei mulțumiri, a primit medalia pentru merite; George Petrovan, căpitan în regimentul 52 şi Simeon Drăgan, Căpitan în regimentul 64, tot asemenea.

Nicolae Neagoi, infanterist în regimentul 43 fu distins cu crucea de argint pentru merite, scăpând o femeie, cu periclitarea vieței sale, de înecare.

*

Ciuma, teribilul flagelul, încà nu s'a stins cu desěvêrşire. Ba încă, pe semne, amenință earăşi serios. După ştirile unor ziare strěine, mai multe cazuri de ciumă, dintre cari câteva mortale, au fost constatate în Algeria, în provincia Constantina. — Direcțiunea „Lloydului“ austriac a primit în zilele trecute o depeşă din partea căpitanului vaporului „Berenice“, datată din Porto-Praja, spunênd că trei călětori au murit de ciumă. — „Viener Abendpost“ află, că un marinar al vaporului „Polis Mitylene“ sosit la Triest şi venind din Constantinopol, a murit la 4 Noemvre la spitalul din Triest. Se crede, că este un cas de ciumă. — Ear din Lissabona se anunță, că profesorul de bacteriologie Pestana, întors de curênd din Oporto, a fost atins de ciumă.

1880 1880
300
100
280

*

Cadourile Sultanului. Sultanul Abdul Hamid a trimis împěratului Francisc Iosif I. drept cadou mai multe obiecte aflate cu ocasiunea săpăturilor dela Efes. Sunt între ele: o statuă de bronz, representând un june atlet în mărime naturală; o statuă de bronz a lui Heracle luptând cu un centaur, — amêndouě de origine dela Agora romană, şi numeróse statuete şi reliefuri, cari odinióră împodobiau amfiteatrul din Efes. Tóte acestea, după-ce vor fi restaurate, vor fi espuse într'o esposiție specială în Viena.

*

Societatea de lectură dela institutul ped.-teologic din Arad, s'a constituit pe anul şcolar 1899/1900, sub presidiul Preacuvioşiei Sale dlui archim. Augustin Hamsea, director, în modul următor:

Vice-preşedinte şi preşed. comitetului: Ioan Iercoşan, cl. c. III.; notar: Ioan Ardelean, cl. c. II.; notar: Iuliu Lazarescu, cl. c. III. şi Nicolau Miuța, ped. c. IV.; cassar: Petru Nemet cl. c. II.; bibliotecari: Victor Fizeşan, cl. c. I. şi Traian Giontescu, ped. c. IV.; controlori: Dionisie Mateeş, cl. c. III., Teodor Roxin, cl, c. I. şi Petru Colsen, ped. c. IV. — Comisia literară: Lazar Vraciu, cl. c. III., Constantin Mihulin, cl. c. II., Octavian Tămăşdan, cl. c. I., Iosif Neagrău, Mihail Ursu, Antoniu Nevrencia, ped. c. IV., Nicolae Cristea, Atanasie Sirco, ped. c. IV.

*

Banca „Etoile Romaine“ a ajuns în anul trecut un câştig de 2½ mil. franci, împărțind dividende de 7½ % şi înducênd 300,000 fr. în cont nou. In viitor dividendele vor fi şi mai mari.

*

Pentru exportul de rîmători din Rusia. In Berlin se va înființa în curênd o societate mare, mixtă (germană, francesă şi rusă) cu un capital de *50 milióne ruble*, avênd de scop promovarea comerciului de rîmători rusesci, prin exporturi în masă pe tóte piețele avisate la import.

*

Expulsări din Turcia. Din Constantinopol se anunță, că s'au făcut mai multe expulsări de musulmani, acuzați că aparțin unei societăți secrete care caută rěsturnarea regimului actual.

*

Foc în Sibiiu. Marți diminéță, între órele 5 şi 6, pacînicii locuitori din suburbiul Iosefin fură alarmați prin trompetele şi tobele pompierilor sibiieni, cari alergau la stingerea focului escat în şura încărcată cu nutreț a věduvei Elena Mohan, după casarma de artilerie. Şura împreună cu vre-o 2 şopróne în timp de o jumětate de oră fură prefăcute în cenuşe până în temelii. Focul se crede a fi pus de o mână rea. Atât şura cât şi nutrețul sunt asigurate. Paguba se urcă la 1500 fl.

*

Architectul nu-i industriaş. Ministrul ung. de comerciu, din incidentul unui cas special, a adus următorul decis: Insciințez camera comercială şi industrială din Sopron, că architectul, încât el se ocupă exclusiv numai cu facerea planurilor de zidire, apoi cu controla lucrărilor ce se efectuesc pe basa acelor planuri, cu stabilirea modalităților, timpului şi ordinei, în care lucrările sunt a se îndeplini, cu o vorbă încât el se ocupă numai cu resolvarea problemelor architectonice, — nu se póte priví ca industriaş şi astfel nu póte fi supus contribuției cameriale.

*

1334 robi nevinovați. Cam acesta e numěrul celor deținuți în anul trecut şi căzuți jertfe rătăcirei judecătoriilor nóstre din Ungaria, dovedindu-se adecă ulterior nevinovăția lor. Va sě zică cam 1000 : 1... Stăm perfect!

*

Un sindicat de ucigaşi. — Ziarul „Times“ din Montevideo, aduce scirea, că în acele părți s'a dat de urma unui grozav sindicat de ucigaşi, cari operau aşa, că făceau asigurări pe viață asupra ómenilor tineri, şi pe sume colosale, apoi omorau pe cei asigurați, iar sumele le susträgeau ei. Până acum s'au descoperit trei casuri de acest fel, şi sumele de asigurare plătite până acum sunt de aprópe 250.000 franci.

*

S'a greşit... Nu s'a greşit aşa reu, dar... totuşi. Ceea-ce însě e supărăcios, e faptul că din acéstă greşală au tişnit nişte laude la adresă neintenționată. Mai în zilele trecute adecă, o şovinistă din Pesta, aducênd ştirea despre mórtea unui anumit Dr. Greizinger, compositor ungur (?), s'a grăbit a... face greşala spunênd că acest individ n'a fost altcineva de cât autorul „Suspinului“ şi al celebrului vals „Valurile Dunărei“, Ivanovici, compositorul „pretins“ român. (Compusese adecă şi Dr. Gr. sub pseudonimul „Ivanov.“) Şi fóia comenta acest cas în chipul următor: „Cu vr'o 9—10 ani mai nainte nu era cântec mai popular ca „Valurile Dunărei“ („Dunári“). Nu numai la noi, dar şi în strěini, pretutindenea se cânta şi juca, şi numele autorului, Ivanovici, iute s'a înălțat pe aripile faimei. Mulți invidiau România pentru acéstă nóuă stea, pentru că pe Ivanovici, după nume, după titlul românesc al compoziției şi după închipuitele motive româneşti din cântare, toți îl țineau de valach... şi numai puțini ştiau, că adevěratul nume alui Ivanovici e Dr. Greizinger şi e de origine maghiar“... Astfel şovinista. A dóua zi apoi vine un competent editor de musicalii, tot din Pesta, şi spulberă într'un mod laconic, acéstă ştire absurdă, spunênd, că reposatul Dr. Greizinger a fost un personagiu cu mult mai obscur... Care va sě zică, tot a nóstră remâne „acéstă stea, vrednică de invidiat“...

*

Secretele bibliei. Un amator de cărți, englez, a cumpărat nu de mult nişte cărți şi manuscripte, între cari şi o biblie veche. Frunzărind preste câteva zile prin biblie, a băgat de samă că multe foi erau lipite una de alta. A tăiat foile, şi ce sě vezi? Intre ele erau tot hârtii de câte 100 franci, împăturate frumos, ear pe pagina din urmă a bibliei următórea notiță: „Mult a trebuit sě muncesc până mi-am putut aduna acéstă sumă, şi de vreme ce n'am pe nime moştenitor, — iubite cetitor, fii ori-cine, ție îți las acest rod al ostenelelor mele. — 17 Iunie 1840“.

*

Vreai sě ştii cât vei mai trăí? Secretul acesta vechiu l'a descoperit vestitul matematic frances de Moivre. El a calculat, că ómenii în etate între 12 şi 90 de ani, pot sě-şi socotéscă anii, ce vor mai trăi după regula următóre: subtragi etatea actuală din 86 şi restul îl împarți cu 2; cuoțientul primit arată „precis“ numěrul anilor câți vei mai trăì.

Notiță literară.

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, de *Dr. C Diaconovich*, prim-secretarul Asociațiunii.

A apărut fasc. XVII, în care se termină litera G și care cuprinde și mai multe sute de articole din litera H (până la cuvêntul Heliotropism).

Acest fascicol este cu deosebire bogat în articole de interes special românesc. Anume găsim multe biografii românesci, dintre cari amintim: Golescu, Golia, Gorjan, *Gozsdu*, Grădișteanu, Grama, Gramaticescu, Grandea, Grecean, Grecescu, Grigorcea, Grigorescu, Grigorie, mitropoliți, Groza, Guran, Gusti, Hacman, Halici, Halip, Hamzea, Haralambie, Haret, *Hașdeu*, etc. Articolul *„Gozsdu“* (din peana competentă a *d-lui P. Cosma*) afară de biografia marelui mecenat cuprinde și informațiuni amĕnunțite despre desvoltarea și starea fundațiunii cu același nume, din care se susține o mare parte a tinerimei nóstre universitare. Titlii „Hașdeu“ și „Grigorescu“ (pictorul, de N. Petrașcu) deasemenea trec preste cadrul unei notițe biografice și sunt articole de interes deosebit. In materie istorică remarcăm art. „Goți“ de D. Onciul și „Haliciu“, mitropolia (de C. Auner), apoi dintre cele sciințifice: Grâne, Gripa, Gușa (de Dr. Felix), etc. In materie literară amintim Greaca și Gotica, limba (de Dr. Tiktin) literatura Greacă (de M. Străjan), etc.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiiu (deposit general pentru România: *E Storck, București*) și se primesc numai pentru publicațiunea întrégă. Prețul de prenumerare pentru un tom broșurat fl. 10.—, legat fl. 11.60 (în România: lei 25.—, resp. 28.50).

In ***Tipografia și Librăria archidiecesană,*** Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotațiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Prețul 30 cr.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à fl. 1.50 sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune
de același autor
broș. 25 cr.;
și

Cuvêntări bisericesci

de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. fl. 2.50 sau lei 6.50

In ***Tipografia archidiecesană*** a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei
Născătóre de Dumneḍeu

și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In ***Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu*** se află spre vêndare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	39/50 cm.		47/63 cm.		39/50 cm. și 47/63 cm.		55/68 cm.				58/79 cm.				63/100 cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare . . .	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	--	11	—	28	—
Botezul Domnului . . .	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	--	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Archangelul Mihail . .	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Christos pe cruce cu fig.	7	—	7	50	12	—	8	—	18	50	12	—	23	—	13	50	32	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc . .	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Inălțarea Domnului . .	7	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Nascerea Domnului . .	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Petru și Pavel	6	—	7	—	11	—	7	—	17	—	11	—	21	—	12	—	30	—
Adormirea Maicii Domnului	7	--	8	—	14	—	9	—	22	-	14	—	28	—	15	—	36	—
Scularea lui Lazar . .	6	—	7	—	11	—	7	50	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Simion	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Ilie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	-	28	—
Archangelul Gavril . .	5	—	6	—	10	--	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Invierea lui Christos . .	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Sf. George (pe jos) . .	5	—	5	50	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Christos (bust)	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Nicolae „	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	--	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Rosaliile	7	—	6	—	12	—	8	50	22	—	12	--	24	—	15	—	30	—
Sf. Petru	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	20	—	11	—	28	—
Mormêntul Domnului . .	—	—	—	—	—	—	15	---	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Nascerea Sf. Maria . .	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	-	30	—	15	—	32	—
Inălțarea Sf. Cruci . .	6	50	8	—	14	—	8	50	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Cei 40 Mucenici . . .	7	—	9	—	15	—	10	—	23	—	15	—	30	—	16	—	36	—
Constantin și Elena . .	6	—	6	50	12	—	7	—	18	—	12	—	22	—	12	50	30	—
Schimbarea la față . .	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Fața lui Iisus	5	—	6	—	10	—	6	50	16	—	10	50	20	—	11	—	28	—
Floriile	7	—	8	—	15	—	9	-	22	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot și învĕțător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

cu prețul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

Au apărut și se află de vêndare:

Seminte din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări funebrale etc.** va eși în curênd.
Prețul fiecărui tom fl. 1.50 și porto recom. 25 cr.

tóte tomurile broș. fl. 4.— sau Lei 10.

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Se află de vêndare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕțătorului român**, anul I și II. Prețul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900**, prețul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferințele învĕțătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 August 1898. Prețul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale**, clasa III și IV, de *V. Goldiș*, prețul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie**, comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la țară**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin și Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai**, comedie într'un act de *Gr. Mărunțianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaș**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după M. Michel și Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori**, comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului**, comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai și unde crépă**, comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 118 Sibiiu, Sâmbătă, 6/18 Novembre 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl, 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Conferența din Brașov.

Discursul de deschidere

ținut de comisarul consist. Dr. Vasilie Saftu.

Iubiților frați!

Abia am apucat, să sĕ strĕcoare în învĕlmășagul pestriț al vremurilor un an, o lună și 24 de ḑile. — Mi s'a părut acest restîmp lung ca 10 ani, 10 luni și 240 de ḑile, pentru că, să vi-o spun sincer, ardea în mine dorul, să vĕ vĕd iarăși întruniți în dragoste și bună înțelegere în sala aceasta mare și frumoasă a celui mai scump „giuvaer", care-l avem noi, toți Românii brașoveni și cu noi toți Românii astăḑi!

De atunci, fraților, de când voi „pionerii" scumpei nóstre Biserici și ai preamult cercatului nostru Neam, v'ați despărțit de mine, ca să stați neclintiți la prețioasele vóstre posturi de „sentinele române ortodoxe", — de atunci s'au petrecut în viața Bisericei noastre naționale românești evenimente de însemnătate epocală.

* * *

Era în toamna anului trecut: Frunḑele îngălbinite începură să sĕ prăvăliască fără viață la pămênt; florile mirositoare să-și închidă odoarĕle lor; vênturile să bată mai reci și fără crutare; nori negri duși de vênt să sĕ tîrie pe șesuri și pămênt, —— cu un cuvênt întreaga natură părea, că era îmbrăcată în haină de doliu și prevestia inimei pățite a Românului ḑile grele, ḑile amărîte.

Colo, în panorama Europei, o mână sacrilegă, o lichia (Lucheni) netrebnică și prăpădită, lipsită total de cel mai mic simț de credință în Dḑeu, a curmat în cel mai meschin mod binefăcĕtoarea viață a Maiestății Sale, neuitatei noastre Impĕrătese și Regine, Elisabeta. . . . .

Să-i ḑicem cu toții: „Dḑĕu S'o odihniască!". . . . .

Dincoace, pe malurile Cibinului, o boală grea și nemiloasă, agravată prin îngrigitoarea situație de atunci a acestui „giuvaer", a prăvălit la pămênt pe falnicul și vigurosul ștejar al scumpei noastre Biserici, pe prea bunul și prea iubitul nostru fostul Archiepiscop și Metropolit, Miron Romanul; l'a prăvălit la pămênt fără milă, după ce ani 24 a stat neclintit la mândrul seu post de „Mare căpitan al sentinelelor române ortodoxe" . . . .

Pare că și acum îmi sună admirabil în urechi perfecta armonie românească ortodoxă din vestitul și gloriosul lui circular. . . .

Dar voi, iubiților frati, de ce stați, acum așa triști și mâhniți?! Nu știți voi, ca și mine, tristul adevĕr? . . . .

Da! Miron, Miron nu mai este . . .

Și acum ce să facem?

Să avem totdeauna înaintea ochilor și urechilor noastre perfecta armonie românească ortodoxă din vestitul circular, iar pe El, nobilul suflet, să-l rugăm, să sĕ roage pentru noi și înaintea Tatălui ceresc, iar noi să-i ḑicem cu toții: „Dḑeu să-l odichniască"!

Natura devenise și mai tristă și mai posomorîtă. O zăpadă nu tocmai grea, dar schimbăciósă, niște vênturi uscate și seci pare că voiau, să stórcă cu desĕvêrșire inimile credincioșilor ortodocși, cari rĕmăseseră în timpuri atât de grele și critice orfani de tata lor sufletesc. Clopotele tuturor Bisericilor sunau a jale, a suferință . . . . .

Scumpa nóstră Biserică era în doliu profund; rĕmăsese fără conducĕtor . . .

Provedinței divine i s'a făcut dela un timp milă de întristata nóstră Biserică. N'a lăsat, să treacă multă vreme la mijloc și prea bunul Dḑĕu a trimis nobilul spirit al fericitului în Domnul, Marelui archiereu, Andrei baron de Șaguna, spirit scris cu litere de aur, în peatra nóstră nestimată — Statutul organic — și păstrat cu atâta conștiențiositate timp de ani 24 de vrednicul sĕu succesor, archiereul Miron, a trămis, ḑic, acest nobil spirit asupra măritului nostru congres național bisericesc, care în 19 Dec. 1898 a ales pe cel mai vrednic și cel mai demn de succesor al fericiților archierei amintiți, pe Escelenția Sa, prea bunul și prea iubitul nostru Archiepiscop și Metropolit actual, Ioan Mețianu!

Maiestatea Sa, Impĕratul și Regele nostru, Francisc Iosif I s'a îndurat prea grațios a întări alegerea, și dela 28 Februarie 1899, de când cu mare pompă a fost instalat, funcționéză ca bunul nostru Archiepiscop și Metropolit! . . . .

Dar vóuĕ, iubiților frați, de ce vi s'au înseninat fețele? De ce vĕ rîd ochii de bucurie și veselie? Nu-i așa, pare că auḑiți clopotele de veselie ale tuturor Bisericilor din Brașov și Bran, cari vestesc tuturor locuitorilor de aici și de acolo îmbucurătórea știre, că Escelenția Sa, noul nostru Archiepiscop și Metropolit, Ioan Mețianu, cu trenul dela óra 2 p. m. sosește în părțile nóstre . .

Și acum ce sĕ facem?

Grea, peste mĕsură de grea este înalta chemare a bunului nostru Archiepiscop și Metropolit, mai ales astăḑi în timpurile critice, în cari trăim. Avem încredere într'însul pentru că, după cum l'ați vĕḑut, deși albit de ninsori, însĕ ni-sĕ presêntă sdravĕn și voinic, ca un falnic stejar românesc. Cu tóte acestea, ca să-și poată împlinì greaua misiune, cu care după Dḑeu l'a încredințat Biserica noastră națională, avem, iubiților frați, sfânta datorință, să-i sărim cu toții, cu mic, cu mare într'ajutor: 1). Făcêndu-ne fie-care datorința cu sfințenie la postul, în care suntem puși; 2) Stând neclintiți în giurul sĕu încungiurându-l cu dragostea și iubirea noastră nemărginită în tot decursul vieții sale.

Mintea mea nu cunóște pe lume putere mai mare (afară de puterea Atotputernicului), ca puterea unui Archiepiscop și Metropolit român ortodox, iubit fără margini de toți preoții, toți învĕțătorii și de tot poporul românesc!

Să-i ḑicem deci din tot sufletul și din tótă inima noastră: Să trăiască Escelenția Sa, iubitul nostru Archiepiscop și Metropolit, Ioan Mețianu! Să trăiască Marele nostru căpitan al sentinelelor române ortodoxe! Și biroul să-i comunice la rêndul sĕu telegrafic această din urmă ovațiune stante sesione!

* * *

Iar acum, după ce ne-am împlinit frumoasele datorințe, isvorîte din cele mai naturale sentimente ale noastre ca fii credincioși ai uneia și aceleiași Biserici strămoșești, să ne întoarcem, iubiților frați, la munca, pentru care ne-am întrunit.

Opinia și programul meu în cestia conferențelor învĕțătorești vi le-am presentat în schițe generale tot din acest loc la conferința trecută. Ele s'au și publicat în foaia oficioasă a Bisericei noastre, în „Telegraful Român" din Sibiiu, Nr. 98 din anul 1898 și separat în cartea publicată de noi, comisarii consistoriali, sub titlul „Conferențele învĕțătorești din archidiecesa ortodoxă română a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 Aug. 1898".

De atunci până astăḑi situația mai întru nimic nu s'a schimbat spre bine: Indiferentismul către leagănul și scutul cel mai puternic al Românismului, către Biserica noastră ortodoxă, n'a prea scăḑut. Intrigile și neînțelegerile între preoții și învĕțătorii noștrii nu s'au prea împuținat. Cimentul comun, iubirea către Biserică, dovedită prin fapte, nu se prea manifestă. Repet deci ce am ḑis în anul trecut: Fraților! E timpul suprem, ca, în ce privește sentimentul special ortodox în copiii noștri, sĕ facem cu mult mai mult decât am făcut până acum. Noi, Românii, numai așa putem dăinuí, dacă fie-care învĕțător confesional, fie-care profesor confesional, va fi neclintit la postul, care-l ocupă în sînul Bisericei sale. Deci, la muncă, voi preoți și învĕțători, legați prin sfânta legătură de neam și de lege; — să fiți nedespărțiți unii de alții într'o dragoste sinceră și fără păreche. La muncă, voi, sentinele ale neamului și Bisericei noastre!

In ce privește „direcțiunea practică" a conferințelor, pentru care am pledat cu căldură și din firma mea convingere în anul trecut, mulțumesc Venerabilului nostru Consistoriu archidiecesan, că a convocat conferințele învĕțătorești astfel, încât avênd elevi și eleve la îndemână, putem ținea și lecții practice.

Am dispus, după o înțelegere prealabilă, ce am avut, ca lecțiile practice din anul acesta să le începem cu Religia.

Nu știu, cum sĕ face, dar e fapt, că dintre toate obiectele de învĕțămênt, cari sĕ propun în toate școalele noastre, nici unul n'are o literatură mai sĕracă decât Religia. Lucru curios: Toți episcopii din lume adresează credincioșilor lor pastorale admoniându-i, că au slăbit din credință; toată pressa serioasă de pe rotogolul pămêntului constată o demoralisare în sînul societății omenești; statisticii recunosc, că pe ḑi ce merge, crimele sĕ îmmulțesc și sĕ rafinează; fiecare învĕțat, care sĕ ocupă cu etica, înfierează lipsa absolută de caractere; cu un cuvênt sĕ pare, că totul a ajuns într'o stare de discompunere îngrigitóre, și cu toate acestea în toate școalele e negligat tocmai

FOIȚA

„Date istorice privitóre la familiile nobile române"

de

Ioan cav. de Pușcariu

(Urmare.)

In acest fapt nu este nimic deosebit, căci dór voivodatul nu era proprietate de avere, care sĕ trécă dela tată la fiiu, ca chinezatul, ci era diregĕtorie personală, care regele o putea dăruí aceluia, cui voia. Una din greșelile procedurii lui Pușcariu este, că el presintă ca fiind de origine valachă ori-ce familie nobiliară, al cărei óre-care strămoș a fost voevod valach. Lucrând cu acest metod, presintă ca fiind de origine română și pe urmașii Banilor severineni de odinióră. Așa devine română la Pușcariu familia Gerliczi de azi, urmașa lui Iacob Gerliczi (1256). La 1268 era un Ban severinean cu numele Ugrin, ba un magistrat Ugrin la 1291 face depunerea, în fața adunării Secuilor, Sașilor și Valachilor, că domeniile dela Făgăraș și Szombathely le-au posedat și strămoșii sei. Pe archiepiscopul Ugrin, care avù pe timpul năvălirii Tătarilor rol de conducĕtor, Iuliu Pauler îl numesce *Ugron*. Pușcariu însĕ totuși nu cutéză sĕ înșire familia Ugron de acum între cele de origine română; observă numai atâta, că familia secuiască Ugron își identifică și ea însași pe străbunul seu cu magistrul Ugrin, care face depunerea la 1291 și dela care după Engel se derivă familia boieréscă de azi a *Văcărescilor*.

In multe casuri vaccilézā fórte mult temeiul, pe care zidesce Pușcariu originea română a unei sau altei familii. Așa între altele (vol. I. pag. 68) citézā un privilegiu al lui Kristof Báthori dela 21 Iul. 1578, în care pe armaliștii: Antoniu Csorba, Cristian Kürtős, Frățilă Haragos îi scóte din șirul familiilor supuse la contribuțiune. In acest privilegiu nu există absolut nici un cuvênt privitor la naționalitatea acelora, dar pentru aceea după Pușcariu familiile Kincses, Haragos și Kürtös, ce se derivă dela acei armaliști, sunt de origine română, cu tóte că pentru sprijinirea afirmațiunii sale nu aduce nici o dovadă deosebită.

Pe ce temeiu nesigur țin scriitorii români, că cutare familie fruntașă maghiară este de origine română, se vede din casul familiei Kemény. Străbunul acestei familii, cunoscut din documente, a fost la 1260 *Micola de Kalota*. Fiii acestuia au fost: *Gyerő*, dela care se derivă familia Gyeröffy, mai departe *Mihaiu*, *Jacob*, *Ioan*, *Kemény și Nicolae;* fiiul lui Jacob a fost Stefan; fiiul acestuia *Stefan de Kabos*, care are trei fii: *Radó*, *Stefan* și *Petru*. Stefan earăși are doi fii: pe *George* și *Petru*. Dela acest Petru se derivă apoi Keményeștii. Șincai și ceialalți istoriografi români afirmă, că Keményeștii sunt de origine valachă, dar nu dovedesc cu nimic, că Micoleștii ar fi fost Valachi. Dacă acești Micolești sunt de origine română — ce de altfel este de a se considera ca eschis — atunci nu numai Keményeștii, ci și Gyerőffyeștii și Kabos-eștii sunt români, căci și ei se trag dela Micolești.

Fórte multe familii nobiliare de origine română se trag din comit. Făgărașului și Maramureșului. Cei din cott. dintâiu sunt așa numiții boieri din țéra Făgărașului, ear maramurĕșenii sunt urmașii diferiților voevozi valachi mai mari și mai mici și ai chinejilor. Din aceștia fórte mulți au primit nobilitatea dela principii ardeleni pentru bunele lor servicii făcute în timpuri de resboiu. Natural, că cu o critică mai rigorósă și dintre aceștia s'ar puté cerne câte-va familii maghiare de baștină.

Este interesantă în cartea lui Pușcariu și genealogia familiei Hunyadescilor. Din diplome apare mai întâiu *Șerban*, întru cât regele Sigismund la 1409 face cetatea Hunedórei nóuă donațiune lui *Voic*, care e fiiul lui Șerban. Voic mai are încă doi frați: *Mogoș și Radu*. Copiii lui Voic sunt: Ioan sen., guvernatorul de mai apoi Ioan Hunyadi, și *Ioan* jun; apoi trei fete, anume: *Elisabeta*, soția unui domn Székely, *Clara* soția lui Dengelegi Pongrácz și *Maria*, care se mărită după *Manzilla din Argeș*, din familia voivozilor munteni. „In Muntenia începênd cu înaintașii noștri până în timpurile nóstre, — scrie Nicolae Oláh,*) — rivalisau pentru domnie dóuĕ familii: *Danescii și Dragulescii*. Pe timpul lui Ioan Hunyadi, Drac (Dragula) vodă a răpit puterea la sine, parte ucizênd, parte alungând pe Danesci. Manzilla din Argeș avù cu soția sa *Marina* doi fii: pe *Stanciul* și *Stoian*. Stanciul încă avù doi fii: pe *Dan și Petru*; iar Stoian sau Stefan mĕ avu pe mine, *Nicolae*, pe *Mateiu*, *Ursula* și *Elena*. *Dracul* punênd mâna pe domnie, a decapitat pe unchiul meu Stanciul. Ștefan, tatăl meu, fiind încă copil, a scăpat norocos la regele Mateiu". Acest Ștefan s'a așezat în Orăștie; din fiiul seu Nicolae deveni *Nicolae Oláh*, vestitul primate de odinióră al Ungariei. Mateiu a devenit judele reg. al Orăștiei, lăsând după sine doi ficiori: pe *Toma* și *Mihaiu* și o fată cu numele *Ana*

(Va urma)

---

*) Irodalomtörténeti közlemények. I. évf. 1891, pag. 35. Hunfalvi Pál: Oláh Miklós családi viszonyai sé Hungáriája.

acel obiect de învĕţământ, care între altele a fost şi este chemat, sĕ nobiliteze inima şi sĕ formeze caracterul elevului.

Elevii, ca şi profesorii şi învĕţătorii, consideră studiul religiunei, ca un studiu secundar, ca a cincia roată la car. Acesta e motivul ascuns, care ne esplică faptul, că chiar şi astăḑi, când toate celelalte obiecte de învĕţământ sĕ propun într'un mod mai raţional, mai pedagogic, ca manuale de învĕţământ religios ne servesc tot numai Catechismul mare şi mic, Mărturisirea ortodoxă etc. Pe nici un teren nu e producţiunea mai sterilă, ca pe terenul religiunei. Rari, foarte rari sunt bărbaţii Bisericei, cari să sĕ ocupe cu astfel de manuale.

Dar, afară de manuale, să nu uităm nici odată următoarele lucruri de căpetenie:

Scopul religiei, ca obiect de învĕţământ, este: 1) In linia întâi educativ (nobilitarea inimei şi a caracterului) şi 2) numai în linia a doua instructiv. 3). La propunerea religiei joacă rol nespus de mare propriul sentiment religios-bisericesc al profesorului sau al învĕţătorului. 4). La propunerea religiei joacă rol nespus de mare tonul (căldura) la predarea materialului, în care sĕ descopere elevilor sentimentul dascălului, şi 5) La religie întreaga propunere, fie ea cât de metodică şi cât de cu căldură făcută, nu plăteşte nimic, dacă învĕţătorul sau profesorul nu dovedeşte elevilor cu „fapte“ vorbele, cari li le-a spus; dacă el singur nu va merge la Biserică şi nu va pune pondul cuvenit pe strămoşeştile nóstre obiceiuri bisericeşti.

Tóte aceste cinci condiţii de căpetenie eu unul trebuie, să le presupun realisate în sufletul fie-căruia dintre voi. Astfel înarmaţi lecţia practică o faceţi la sigur cu duplu şi triplu succes.

De astădată veţi avea ocasie, să asistaţi la 4 lecţii practice din religie pentru cl. I, II, III şi a IV primară, toate pregătite pentru şcoale cu câte un învĕţător şi mai multe despărţăminte, căci de acestea avem mai multe. Luaţi-vĕ notiţe şi urmăriţi pe propunĕtori cu cea mai mare băgare de seamă, ca să învĕţaţi ceva şi după terminarea lor să vĕ puteţi face justele şi obiectivele voastre observări critice.

Afară de aceste lecţii practice din religie, cari, după părerea mea, constituie mĕduva conferinţelor noastre din acest an, mai avem un studiu teoretic asupra „Esamenelor dela finea anului şcolar“ şi continuarea din anul trecut a observărilor critice asupra planului de învĕţământ astăḑi în vigoare în şcólele noastre primare.

* *
*

Desfăşurându-vĕ astfel şi programul conferinţelor noastre de acum, Vĕ mulţumesc pentru bunăvoinţa, cu care m'aţi ascultat şi încheiu tot cu cuvintele din anul trecut: Să ne luăm cu toţii sfântul angajament, că vom munci fără preget şi fără şovăire, fie-care la locul unde e şi va fi pus, în tot decursul vieţii noastre pămênteşti pentru binele şi prosperarea iubitului nostru neam şi a scumpei noastre Biserici ortodoxe!

Cu acestea declar conferenţa învĕţătorilor români ortodoxi din cercul Braşovului, compus din protopopiatele Braşov, Bran şi Treiscaune, de deschisă!

Conferenţa dela Bistriţa.

Conform ordinaţiunilor esmise din partea autorităţilor confesionale şcolare superióre şi convocatorului comisarului consistorial premerse, învĕţătorii gr. or. din tractul Bistriţei s'au întrunit Joi în 14/26 Octombre a. c. în conferenţă, în şcóla fundaţională din Borgo-Prund.

Invĕţătorii întruniţi în corpore au participat la serviţiul divin, conform programei, şi apoi după terminarea serviţiului, s'a deschis conferinţa, în care sub conducerea şi presidiul comisariului consistorial Simeon Monda, protopresbiter, s'au pertractat tóte obiectele puse la ordinea zilei.

Ca óspeţi ne-au onorat cu presenţa d-nii Tóder Vrăşmaş şi Iuliu Suceava, parochi în Borgo-Prund; Jacob Onea, Pavel Beşa şi Florian Bosga, învĕţători la şcóla fundaţională din Borgo-Prund, şi Ştefan Vrăşmaş învĕţător pens. în Borgo-Prund, urmărind toţi cu mare interes lucrările conferinţei şi luând şi parte activă la desbateri asupra obiectelor.

Conferinţa şi-a pertractat agendele în dóuĕ şedinţe, avênd a discuta afară de alte cestiuni şi asupra temei „*Cestiunea examenelor*“, pusă la ordinea zilei prin Prea Onoratul corp al comisarilor consistoriali. Acéstă temă a fost dată din partea presidiului încă mai nainte învĕţătorilor: Ioan Langa din Şimotelnic şi Alexandru Gherghel din Idamare, spre a o lucra în formă de disertaţie şi a presenta conferenţei părerile lor în merit.

Apoi preşedintele în calitate de comisar a mai statorit a se pertracta în conferinţă temele: „*Ordinea şi disciplina în şcóla poporală*“, disertaţie de George Ghiţa, învĕţător în Borgo-Bistriţa; „*Zicerea simplă pură şi zicerea simplă amplificată*“, temă practică, predată de învĕţătorii Ioan Cotuţ din Galaţi şi Simion Pahone din Borgo-Joseni; „*Tractarea numerului 10*“, temă practică, fiind a se lucra şi preda de învĕţătorul Leon Ursace din Borgo-Mijloceni; „*Comuna*“ din punct de vedere geografic, fiind designat spre lucrare şi tractare învĕţătoriul Ioan Jauca din Borgo-Bistriţa, şi ca temă practică generală: „*Sistemul decadic şi mĕsurile metrice*“. — Deşi prealabil au fost designaţi învĕţătorii cari vor tracta temele practice, totuşi presidiul în convocatoriu a obligat pe fie-care învĕţător a se pregăti cu ele aşa, ca sĕ-le pótă tracta practice cu succes.

Referitor la activitatea conferenţei, desvoltată în dóue şedinţe, pot zice că conferenţa din êst an a fost mai bine cercetată, şi între împrejurările, în cari a lucrat, şi-a îndeplinit lucrarea cu mai multă însufleţire interes şi demnitate, ceea-ce este un bun semn că reactivarea conferenţelor învĕţătoresci, dacă se va purta grija ca se fie bine cercetate, va avea o bună înriurinţă asupra prosperărei instrucţiunei şcolare.

Un participant.

Revistă internă

Crisa pactului.

Intrégă presa maghiară accentuéză seriositatea evenimentelor ultime, cari prin complicaţia lor ameninţă întreg pactul dualist, făurit de genialul macedo-român Deák la 1867. In consiliul de corónă, ţinut sub presidiul Maiestăţii Sale Monarchului, s'a stabilit preliminariul comun de spese, care va avea sĕ fie presentat delegaţiunilor. După „P. É.“ terminul convocării delegaţiunilor s'ar fi fixat pe 30 Novembre. Convocarea însa-şi se aştéptă sĕ apară pe sĕptĕmâna viitóre.

Situaţia s'a înăsprit fórte mult prin aceea, că comisiunea austriacă însărcinată cu controlul datoriilor statului a denegat pentru a 2-a óră extradarea celor 59 milióne în aur.

Tot spre zădărnicirea pactului se priveşte faptul, că Reichsrathul a primit propunerea deputatului Javorski, pentru ca sĕ se esmită o comisiune de 48 membri pentru revisia tuturor ordonanţelor referitóre la pact, edate pe basa §-lui 14. Aceste ordonanţe pot fi declarate din partea majorităţii parlamentului ca fără valóre, nefiind aduse pe cale constituţională, şi atunci din tot pactul nu s'ar alege nimic.

Acest joc periculos arată un astfel de grad de decadenţă a vieţei de stat, zic patrioticele, încât nu se va puté vindeca cu mijlóce normale.

De altă parte se prevede, că conducĕtorii actuali ai majorităţii Reichsrath-ului voiesc sĕ restórne guvernul Clary, înainte de a se putea aplana restul divergenţelor în ce priveşte pactul.

Chestia cuotei.

Comisia ungară pentru cuotă a învitat pe cea austriacă la o înţelegere în Budapesta, ceea-ce primindu-se vor încerca de nou o apropiere. Pertractările s'au continuat eri înainte şi după amézi.

Luptele Cehilor.

De când cu abrogarea ordonanţelor de limbi, nemulţumirile în Boemia şi Moravia între poporaţiunea negermană au crescut tot mai mult şi s'au manifestat în demonstraţii violente, în cari au căzut şi multe jertfe de ómeni. Astfel se anunţă, că representanţii cehi ai cercului *Mährisch-Weisskirchen* au adresat împreună cu representanţii cehi ai altor cercuri o depeşă ministrului *Clary*, în care îl provócă sĕ se retragă, altcum denégă încassarea dărilor. — Din *Podiebrad* se anunţă o demonstraţie, la care au luat parte cam 200 persóne, spărgênd 35 ferestri. 5 persóne au fost arestate. — In *Predmeritz* deasemenea a fost o aglomeraţie de vr'o 600—1000 persóne, care a mers cântând prin oraş, au spart tóte ferestrile unui jidan, au stricat pórta şi au aruncat-o în Elba. Mergênd apoi la gară, au cerut delăturarea inscripţiilor germane.

DIN BUCOVINA

„Patria“ confirmă ştirea dată în Nrul trecut al ziarului nostru, că presidentul ţerii a dispus sĕ se pornéscă o severă cercetare disciplinară faţă de acei „turbulenţi“ preoţi, cari au cutezat sĕ subscrie protestele singuraticelor decanate. Conform unor §-i, acei preoţi, cari şi-au publicat protestul şi în „Patria“, au comis delict în contra autorităţii guvernului şi ergo trebue numai decât pedepsiţi. Contra acestor persecuţiuni au luat energică posiţie *patronii bisericei ortodoxe române* din Bucovina. In adunarea ţinută ia 1/13 Novembre c. îşi exprimă adesiunea la manifestaţiunile de loialitate ale preoţimei gr. or. rom., votéză mulţumită şi recunoscinţă pentru ţinuta démnă şi privesc grabnica convocare a congresului bisericesc de o necesitate imperativă pentru realisarea definitivă a mult aşteptatei regulări a ingerenţei statului faţă de biserica gr. or. din Bucovina şi pentru restabilirea şi susţinerea integrităţii ei.

Resoluţiile acestea au fost expedate „clubului român“ în Viena, pentru a interveni la ministrul-president şi ministrul de interne, spre a pune capĕt nouĕlor persecuţiuni.

Scirea despre permutarea br. Bourguignon se menţine şi acum.

Din România

(*Aniversarea căsătoriei suveranilor români*) Mercuri, împlinindu-se a 30-a aniversare a căsătoriei MM. LL. Regelui şi Reginei, consiliul de ministri a felicitat cu devoţiune pe Suveranii români. Deasemenea şi soţiile d-lor ministri au trimis o telegramă omagială şi de sincere urări M. Sale Reginei.

*

(*D-şóra Agata Bârsescu pe scena teatrului naţional*) Serbătorita tragediană şi-a început Marţia trecută ciclul de representaţiuni la teatrul naţional cu piesa „*Magda*“. Eată cum apreţiază „Drapelul“ primul debut al d-şórei Bârsescu:

„Representaţia de Marţi séra a fost o mare sărbătóre, care ne-a umplut sufletul de mândrie naţională.

La apariţia d-şórei Bârsescu scena a fost inundată de o plóie de trandafiri aruncaţi din loji de artiştii şi artistele teatrului.

Eminenta nóstră artistă a fost adênc emoţionată de acéstă manifestaţie spontanee de admiraţie. Incetul cu încetul recăpătându-'şi calmul, după emoţia dela începutul primului act, d-şóra Bârsescu ne-a redat în colori vii farmecul puternicului sĕu talent.

Incontestabil, este de o putere dramatică covêrşitóre, de un talent pe care nu-l poţi găsi decât la artiştii de frunte din scenele europene. După Eleonora Duse, care a jucat luna trecută la noi, am simţit aceeaşi emoţiune aséră, când am vĕzut pe Agata Bârsescu.

E neînchipuit de mare bucuria nóstră că avem un aşa de puternic talent, o atât de preţiósă comóră de care, vai, n'am ştiut sau n'am putut sĕ ne folosim!

Jocul natural şi emoţionat al artistei, puterea ei dramatică, au produs în sală un adevĕrat deliciu. Toţi erau cuprinşi de o nespus de dulce şi profundă emoţiune. A avut momente, când a stors lacrămi din ochii spectatorilor.

Publicul entusiasmat de calităţile marei nóstre artiste, a rechemat-o cu salve de aplause de câte cinci ori după actele III şi IV.

Mărturisim, că nu ne aşteptam sĕ o vedem aşa de bine pronunţând româneşte, după atâţia ani de când n'a mai jucat în limba maternă. Are câte-va mici defecte de pronunţat, care de alt-fel nu pot întuneca cu nimic strălucirea talentului, cu care e dotată artista.

Pentru prima óră póte am plecat de la Teatrul Naţional cu inima înălţată mult, fórte mult, şi cu o mare speranţă pentru viitorul artei nóstre dramatice.

*

(*Retragerea d-lui V. A. Urechiă dela conducerea Ligei culturale*) Sub titlul „Discompunerea ligei culturale române“ P. Napló spune, că d-l profesor univ. V. A. Urechiă s'ar fi decis sĕ iasă dela conducerea „Ligei culturale“ din causa indiferentismului cercurilor normative faţă de ligă, şi acéstă retragere ar însemna totala discompunere a ligei culturale. Adevĕrată sĕ fie acéstă ştire?

*

(*Act de caritate*) Cetim în „Timpul“: Societatea „*Ajutorul elevilor sĕraci din Capitală*“ a hotărât ca pentru sfintele sĕbători ale Crăciunului sĕ îmbrace 200 de băeţi din şcólele primare şi 160 de fete.

Revistă externă

Politica Angliei

Vederile diplomaţiei engleze se reasumă în discursul pronunţat de cel mai autorizat bărbat politic englez, lordul *Salisbury*. E de o importanţă deosebită acest discurs nu numai pentru rolul conducĕtor, ce-l are Anglia pe globul pământului şi prin acésta pentru determinarea chestiilor internaţionale în anumite direcţii, ci el câştigă în valóre şi prin împrejurările actuale externe.

Eată-l în liniamente generale: In ceea-ce priveşte relaţiile cu streinătatea, lordul Salisbury nu e câtuşi de puţin neliniştit. Presa strĕină e ostilă Angliei, dar guvernele nu. Cu statele-Unite, cu Spania şi cu Germania în special, relaţiile Angliei sunt din cele mai cordiale. Samoa a fost cedată Germaniei pentru că Angliei nu-i aducea nici un folos ear prin cedarea ei, Anglia şi-a câştigat simpatiile uneia din cele mai puternice monarchíi.

De o intervenţie a altor state în rĕsboiul anglo-african, Salisbury n'are nici o temere. Nici un stat n'are interes s'o facă, şi apoi legăturile între state sunt de aşa fel, în cât nici un guvern strĕin nu va puté interveni.

La sfîrşitul discursului sĕu, îşi exprimă neclintita sa încredere în isbânda armatelor, engleze. Vorbind apoi de consecinţele rĕsboiului, zice: „Noi nu voim mine de aur, nu voim teritorii“, n'avem alt scop, de cât de a stabilí în Transvaal un guvern drept şi echitabil.

Dacă acésta e direcţia politicei engleze, ea la tot casul nu e pe placul şoviniştilor englezi, cari cer cu stăruinţă anexiunea Transvaalului, pe care o proclamă necontenit prin gazetele lor.

Rusia şi Japonia

Ziarul „*Birmingham Argus*“ crede a şti, că urmarea mobilisărilor engleze nu se face numai în vederea rĕsboiului cu Transvaalul, ci şi în vederea veştilor ameninţătóre privitóre la un eventual rĕsboiu între Rusia şi Japonia, în peninsula Korea.

Depeşile din Şangai ale ziarului „*Times*“ dau mai multă confirmare acestor profeţií.

Turburări în Spania

Telegramele mai nóue vestesc că în Spania se petrec lucruri grave. Fierberea şí nemulţumirea populaţiunei iea un caracter din ce în ce mai acut, iar guvernul, incapabil de a face faţă evenimentelor, se mărgineşte sĕ adopte soluţiuni momentane, ignorând, sau prefăcêndu-se că ignoréză cu desĕvêrşire cauzele profunde ale relelor cari bântuesc actualmente Spania.

Se ştie că situaţia financiară şí economică e cu deşĕvêrşire sdruncinată, iar impositele necugetate au adus populaţia spaniolă la desperare.

Comercianţii din Barcelona în numĕr de cinci mii, au refuzat plătirea impozitelor, ceea ce a dat naştere la turburări în cari a fost nevoie de intervenţia armatei, arestându-se o mulţime de comercianţi fruntaşi. Deputaţii cataloni au cerut guvernului în Cameră sĕ pună în libertate pe arestaţi, dar Camera le-a respins cererea. Din acéstă cauză fierberea populaţiunei a crescut în mod ingrozitor. In Barcelona şi aprópe în tótă Catalonia s'au întêmplat turburări şi încăerări cu armata, cari încăerări par a fi numai preludiul unor evenimente sângeróse şi nenorocite pentru Spania; contribuabilii cred, că prin atitudinea lor vor provoca căderea cabinetului.

NOUTĂȚI

Din causa sf. sĕrbători *„Archang. Mihail și Gavriil“*, Nrul proxim al fóiei nóstre va apare Joi, în 11/23 Novembre.

*

† D-na Catinca Gall. Despre tristul cas al trecerei la cele vecînice a D-nei Gall, anunțat de noi în Nrul trecut, Ilustr. Sa dl Iosif Gall, adênc mâhnitul soț, ne trimite următorul anunț funebral:

Iosif Gall, membru al casei magnaților, dă de știre cu inima înfrântă, că soția sa adorată, *Catinca*, cu care a trăit în căsătorie fericită 20 de ani, Mercuri la amézi la óra $1^1/_2$, după suferință scurtă, a repausat în domnul. Fiei țĕrîna ușóră și memoria eternă!

Rĕmășițele pămêntești s'au așezat Vineri, în 17. în cimiterul gr. or. sêrbesc din cetatea Timișórei.

Lucareț, 14 Nov. 1899.

*

Din tractul Avrigului. Ni se scrie din Avrig: Joi în 4/16 Novembre a. c. s'a ținut în Avrig sinodul protopresbiteral, convocat — în sensul ord. cons. din 2 August a. c. Nr. 5942 — pentru a se pronunța asupra susținerei sau a reducerei protopresbiteratului. Ședinței sinodului a premers un parastas în biserica din loc pentru rĕposatul de pie memorie Archiepiscop și Metropolit *Miron Romanul*, servind preoții: Mihail Cândea, Vasile Maxim, Ioan Crăciun, Nicolau Borza, Nicolae Cucu, Ioan Mateiu, Toma Dragomir, Toma Doican, Andreiu Savu și Dimitrie Mandeal, — în frunte cu părintele protopresb. tractual Ioan Cândea. Cântările rituale le-a executat frumos și evlavios un cor compus din mai mulți învĕțători, sub conducerea lui Ioan Banciu din Viștea sup.

După acest act de pietate, întrunindu-se sinodul în ședință, a deliberat asupra obiectului pus la ordinea zilei, și după lungi discuții a adus următorul conclus:

„Protopresbiteratul Avrigului, după ce va devení vacant, fie prin înaintarea protopresbiterului actual în rang, fie prin cedarea lui, fie prin mórtea lui — de care acum curênd D-zeu sĕ ne feréscă, — *se declară de desființat și se pune la disposiția Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan spre a se împărțí după comitate*, respective după buna chibzuélă a Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan.“

Tot din acéstă ședință s'a trimis Inalt Preasfinției Sale D-lui Archiepiscop și Metropolit al nostru, *Ioan Metianu*, o telegramă omagială de iubire fiiéscă, de supunere și venerațiune.

*

Cadou ministrului Baccelli. D-l V. A. Urechiă va face prin subscriere publică un obiect de artă în bronz, care va fi oferit d-nului Baccelli, ministrul instrucțiunei al Italiei. Acest obiect representă pe o frumósă țĕrancă română îmbrățișând pe o frumósă țĕrancă italiană.

*

Barbariile slujbașilor. Un proces monstru s'a terminat alaltăeri în Comorn. Acuzații erau niște funcționari de ai administrației publice, cari au sevêrșit tiráníi grozave asupra mai multor țerani din comuna Mócsa, șicanându-i și maltratându-i în chip barbar. Tribunalul a osîndit pe acusați, și anume pre pretorul Szabó la trei ani, pe esactorul Molnár la $3^1/_2$, pe notarul Göbel la 1 și $^1/_2$ an și pe primarul Czunyi la 4 luni temniță ordinară; și adecă parte pentru abusuri în oficiu, sevêrșite în preste 10 rênduri, parte pentru crime de grea vătămare trupéscă, de violarea libertății personale și pentru jafuri, etc.

*

Contra căsătoriilor ilegale. Ministrul de interne a adus de curênd o hotărîre salutară. A ordonat adecă, ca pentru curmarea căsătoriilor ilegale, atât de rușinóse și imorale, de ací înainte: tatăl sĕ se lipséscă de puterea părintéscă, ear tutorul sĕ se delăture dela acéstă chemare, când un tinĕr, sau o fată minoră ar trăí în căsătorie ilegală și tinerii sĕ fie dați în grija altor persóne cu bune moravuri.

*

Fapte creștinești. Ni se scrie din Ponor (tract. Alba-Iul.): Mai zilele trecute Dl Victor Ciorbea, primar în Ponor și soția sa Sabina, au dăruit pe séma sfintei biserici gr. or. române de acolo, un Liturgier cu litere latine, în preț de 4 fl.; ear Dl Laurențiu Ciorbea paroch în Sălciua, cu soția sa Maria, „Semințe din agrul lui Christos“, cuvêntări de Z. Boiu, tomul I, frumos legate, în valóre de 2 fl. 50 cr. și „Proscomidia altarului“, în preț de 25 cr. — Tóte acestea le-au dăruit drept mulțumită lui Dumnezeu pentru că dintr'o bólă grea și indelungată acum au apucat mai spre bine.

La îndemnul părintelui L. Ciorbea, din resultatul unei colecte, făcută de d-sa tot în zilele acestea, s'au mai procurat pe séma bisericei nóstre un frumos stichar alb cu prețul de 5 fl. și un Octoich mic cu litere latine, în preț de 75 cr.

D-zeu sĕ-i țină întru mulți ani și sĕ le ajute, ca încă multe lucruri bune sĕ facă!

„Un Ponoran“

*

Scrisorile recomandate. Ministrul unguresc de comerciu prin o ordinațiune mai nóuă indrumă tóte autoritățile judecătoresci din țară, ca sĕ mai contenéscă cu recomandarea scrisorilor ce le expedéză pe postă, și sĕ se mărginéscă de ací înainte a recomanda numai acele exibite, cari cuprind documente prețióse, sau în cari e vorba de termin. Disposițiunea acésta a ministrului se motivéză prin desvoltarea ce a luat o în timpul mai nou și posta unguréscă, expedând ori-ce scrisóre destul de sigur și prompt.

*

D'ale sodalilor noștri. Din prilegiul ședinței literare a 10-a ținută Joi la 16 Noemvrie a. c. în localul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, s'a pus prin presidentnl Reuniunei d-l Vic. Tordășianu, la inima meseriașilor folosirea serilor lungi de iarnă cu cetiri alese, de cari dispune în mare numér biblioteca Reuniunei. Totodată constată cu vie mulțumire sufletéscă, că în timpul din urmă biblioteca este mult folosită. Trecêndu-se după tóte acestea la declamațiuni și cetiri, d-l Victor Griguță, culegĕtor tipograf, cetește de tot frumos bucata „Blagoslovește-'l“ de Speranță. D-l Griguță, petrecênd mai mult timp în România, și a însușit un limbagiu frumos, sciind totodată sĕ accentueze corect ori-ce cuvênt. Pentru a 2-a óră s'a produs d-șóra Elena Mohan declamând poesia „Ispita“, de mult gustatul poet George Coșbuc. Incheierea ședinței o-a făcut d-l Ioan Pantilie, sodal păpucar, prin declamarea poesiei „Hora opincei“ și „Dați-mi vin“ de G. Bodnariu.

Preste tot se observă pe acest teren deja un frumos progres la meseriașii noștri. Pentru ședințele proxime se va lua în prospect după putință și câte o cântare, cum și predarea de piese teatrale. Intre debutanții proximei ședințe vor fi d-șórele: Evelina Luca, Eva Marcu, Elena Vintilă și domnii: George Poponea, Demetriu Balteș și Valer Grindeanu.

Un sodal.

= La *„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“* s'au înscris de membri ajutători d-nii: Timoteiu Popovici, profesor de musică; Emil Mărginean, funcț. militar; Ieronim Preda, directorul librăriei archidiecesane; Vincențiu Orăsan, funcț. consistorial; Ioan Rebega, practicant la „Albina“. Membri ordinari: George Loloiu, sodal-croitor; Ioan Sêrbu, sodal-curelar; Elie Drăgoiu; sodal-măsar; Nicolae Poplăcean, sodal-ferariu, Vasile Popovici, sodal-lăcătar și Vasile Mihălțan, sodal-pantofar.

*

Bancă nóuă românéscă în Năsĕud. Ziarul „P. N.“ înregistréză, cu o șovinistă rĕutate scirea, că în Năsĕud — „deși Banca unguréscă de acolo, care funcționéză deja de 5 ani, servesce în deajuns pe locuitorii de abia $3^1/_2$ mii — conducĕtorii „valachimei“ au înființat acum un institut de bani nou, sub firma „Mercur, societate de credit și de păstrare, pe acții“, cu un capital fundam. de 100 mii coróne. „Acesta este deja al 7-lea institut de bani, sub diriguitorii naționalităților, în comitatul Bistrița-Năsĕud“. — Curat așa-i!

*

O carte a Impĕratului Wilhelm. In Berlin va apare în curênd o carte interesantă, sub titlul: „Călĕtorie la Locul sfânt în primăvara anului 1898“. Autorul ei este *Wilhelm*, împĕratul Germaniei. Ilustrațiile din text vor fi executate după fotografiile luate la fața locului de Impĕrătésa. In acéstă scriere, augustul autor va cuprinde nu numai impresiile sale câștigate când cu călĕtoria sa în Palestina, ci va publica și mai multe dialoguri de interes mare, deschizêndu-ne astfel pagini interesante din viața curții împĕrătesci.

*

„Sfîrșitul lumei“. Am trecut, slavă Domnului, cu bine și preste acest punct „critic“, în care ni se vestea prăpădenia. Și nu s'a întêmplat nimic. Lumea plutesce mai departe în noianul vecîniciei. Ba nici chiar din plóia de stele n'am vĕzut aprópe nimic. Și acésta din pricină, că în cele mai multe locuri în timpul din urmă a fost moină și pâclă de nestrăbătut. Din contră, am avut noi o „plóie“ (adecă pardon, ninsóre . . .) de altfel de stele: a nins cu toptanul, încât alaltăeri în Sibiiu era zăpada de un cot; ear azi nópte a înghețat zdravăn.

Și așa, vremea rea a zădărnicit în mare parte și planurile astronomilor, cari se pregăteau cu mari aparate pentru a studia fenomenul căderii Leonizilor. — La observatoriul din Ó-Gyalla (Ungaria) nu s'a putut vedea nimic. — In Viena însĕ, unde timpul a fost mai limpede, pe Schneeberg și pe Sonnwendberg, s'au putut numĕra Marți nóptea cam 140 stele căzĕtóre.

*

„Diplome maramurĕșene“. D-l Dr. Ioan Mihályi din M. Siget, învită la abonament pentru publicațiunea sa: *„Diplome maramurĕșene din secolul XIV și XV“*, care va apare în anul viitor, și va cuprinde 350 documente istorice din anii 1300—1500, privitóre la comitatul Maramurĕș, de interes și pentru familiile nobile donatare din acel comitat. Diplomele se vor publica în dóue edițiuni, una în textul original latin cu extrase și adnotațiuni în limba română, alta în limba unguréscă, formând tóte un volum de 40—50 cóle tipar în octav mare. — Comandele sau banii de abonament (exemplar broșurat 5 fl., legat în piele 6 fl) sunt a se trimite în trei luni la adresa dlui Mihályi.

*

Cărți postale ilustrate. Mare avênt a luat în timpul mai recent acest nou soiu de publicistică, prin care primesc sborul în tótă lumea monumente memorabile, evenimente remarcabile, peisagii romantice etc. O ilustrație plăcută fiecărui român e la tot casul scena, când ministrul italian Baccelli în mijlocul Românilor a rostit înălțătorul seu discurs la columna lui Traian, zicênd: „Vĕ salut pe voi, o neînvinșilor Români! Voi sunteți o pagină deschisă din marea carte a istoriei Romei“.

Colecții de astfel de cărți postale ilustrate, vrednice a figura pe masa fiecărui Român, posede *Librăria nóstră archidiecesană* și le recomandăm onoratului public român cu tótă căldura.

*

Profesorul Koch din Berlin, se află de present în insula Java, în Batavia, unde studiază bóla ucigĕtóre malaria. Koch a descoperit încă mai demult că acest soiu de friguri e pricinuit de niște țințari veninoși, numiți moschiți.

*

Limbă universală. — In Wiesbaden (Germania) s'a ținut de curênd un congres, la care au luat parte representanți de la tóte academiile de științĕ. Invitația a fost trimisă de academia din Berlin. Intenția acestui congres a fost de a se înlesni relațiunile de prietenie între popóre prin lucrări pe terenul limbistic. După cât se cunóște până acum, discuțiunile acelei conferințe internaționale au adus pe savanți la ideea de a se crea dóuĕ limbi universale: una științifică și alta limba vorbită de toți, limba traficului dintre ómeni.

Ca limbă științifică universală s'a propus limba latină, ear ca limbă pentru relațiunile internaționale s'a propus limba engleză, de óre-ce e limba cea mai mult vorbită de pe glob. Nu se știe însĕ dacă acéstă țintă va fi atinsă vre-odată.

*

Hymen. D-l *Nicolae N. Gheaja*, ales preot în Laslea-mare, și D-șóra *Eutimia A. Avram* anunță cununia lor, care se va celebra Dumineca în 7/19. Novembre a. c. în biserica gr. or. din Biertan.

*

Iubileul Gherlei. In anul viitor se împlinesc 200 de ani, decând Armenii, la îndemnul episcopului lor de atunci Dr. Auxențiu Verzărescu, au fundat orașul Armenopolis pe locul satului românesc Gherla. Din acest incident memorabil Armenii se pregătesc a ridica episcopului Verzărescu, un monument, spre care scop au și lansat încă în anul trecut o colectă, adunându-se până acum suma de 9902 fl.

*

Se caută foi vechi. Colecțiuni de foi vechi precum: *Albina* dela anii 1865—1876, *Gazeta Trans.* dela anii 1838—1890 și *Telegraful Român* din Sibiiu dela anii 1853—1890, eventual numeri singuratici completi, întregi, curați și binepăstrați, după o prealabilă înțelegere doresce sĕ procure D-l Em. Micu în Bélincz (comitatul Timiș).

*

Representațiune teatrală împreunată cu declamațiuni și joc aranjéză la 14/26 Novembre tinerimea română din *Panciova.* — Venitul curat este destinat fondului înființândei parochii române din Panciova.

*

Mórte. *Ioan Monda*, cantor al bisericei gr. or. și proprietar în Borgo-Bistrița, după o viață evlavióśă, cumpĕtată și plină de activitate de 87 ani, în al 66-lea an al fericitei sale căsătorii, a adormit în Domnul în 13 Novembre st. n. Rĕmășițele pămêntesci ale decedatului s'au așezat spre vecinică odichnă Joi în 16 Novembre. — Reposatul a fost tatăl d-lor: Simeon Monda, protopop, și Dr. Andreiu Monda, medic.

*

Părinți — monstri. Curtea cu jurați din Viena a osîndit, Marția trecută, la mórte prin ștreang, pe servitorul Hummel și soția sa Iuliana, niște ómeni scelerați, cari prin maltratări oribile au chinuit de mórte pe copila lor de 5 ani, Ana, avută înainte de căsătoria legală. Rechisitorul acestui proces presintă pe acești ómeni-bestii în icóna cea mai revoltătóre. Au schijuit pe biata copilă, au maltratat-o prin fóme, dându-i puțină pâne și cafea făcută cu apă murdară, au bătut-o cu vergele de fier, i-au turna, apă ferbinte pe corp, i-au scos dinții, au torturat-o în tóte chipurile animalice posibile, până ce nefericita martiră a expiat în Martie trecut.

*

O mare loterie de binefacere în favorul policlinicei din Budapesta. Publicului i-se oferă ocasiune rară nunumai de a sprigini intențiile umanitare ale reuniunei policlinice budapestane, ci a-și încerca totodată norocul cu losurile emise. Se fac 6 trageri la loteria dela 4 Ianuarie până la 6 Martie a. viitor. Câștigul principal e de 100.000 coróne; câte 5 câștiguri de 2000 coróne și un mare numĕr de câștiguri până la 500 coróne. Fiecare los are valóre la tóte 6 tragerile și deci póte cineva cu un los sĕ câștige de 6 ori. Prețul unui los e o corónă.

Arborele-viperă

In pădurile din Australia de rĕsărit se află un copac înalt de 40 metri și al cărui trunchiu e gros de opt metri, jur împrejur.

Dacă un animal numai se atinge de acest copac, móre îndată, când nu i-se dau repede ajutóre.

Indigenii îl numesc „wi waga“; savanții nostri „urtica gigas“.

E de o rară frumsețe; crăcile lui puternice își aruncă cu îndrăsnélă ramurile la o mare distanță în lături, gróse, aprópe rotunde și par surori, la formă, cu ale flórei sórelui heliliante.

Aceste foi, ridicate în sus, sunt acoperite pe de desupt cu o mulțime de peri, fórte subțiri, un fel de ace vegetale, din cari unul singur, când pătrunde cu vêrful în pielea unui animal, lasă un venin mai violent decât al celor mai teribile vipere. S'au vĕzut cai alergând singuri prin pădure și atingênd cu corpul trunchiul acestui copac, sau dând cu capul între frunzele lui. Imediat caii au început sĕ tremure, sĕ se învêrtéscă în loc și au căzut în convulsiuni la pămênt unde au și murit.

Cât despre efectele acestui venin asupra omului, un călĕtor povestește următorul fapt, la care a fost martor:

„Trecênd călări, cu mai mulți europeni prin pădurele de la Ilawara, unul din ai noștri, un botanist lionez, pe care cu tóte că îl înștiințasem de primejdia acestui copac, avu ideea nenorocită sĕ apuce cu degetele o fóie a unuia din ei, pentru a o rupe și a-și îmbogăți erbarul. Insĕ „wi-waga“ îi rezervă o lecțiune de botanică experimentală la care era departe d'a se aștepta; căci îndată ce atinse fóia cu vîrful degetului, mânile și brațele lui fură ca isbite de mórte.

„Efectul s'a produs cu repeziciunea unui fulger; degetele sgârcite și strînse unul lângă altul, deveniseră vinete, nu se mai puteau mișca; brațele, atêrnate de-a lungul corpului erau ca și rupte de la umeri, erau reci și țapene ca niște brațe de marmoră.

„Ca sĕ reproduc vaietele de desperare ale sĕrmanului botanist, mi-ar fi cu neputință.

„Șeful călĕuzelor nóstre, un bĕtrân sĕlbatec fórte harnic și experimentat, sărí jos de pe cal și începu s'alerge dimprejur, plecându-se ici și colo, culegênd niște ierburi cu foi rotunde și plisate, și când adună o cantitate suficientă din ele, începu sĕ le mestece în gură.

„Apoi cu sucul ce se produse astfel, începù sĕ frece mânile, brațele, înveninatului, murmurând în același timp niște plângeri ce nu se pot traduce, niște note luate din mugetele tempestelor, cântec de mórte și de evocare a raselor negre.

„După 20 de minute de frecături și de melopee sĕlbatice, fu mare bucuria nóstră vĕzênd degetele, mórte până ací, recăpătând viață, reluându-și colórea, întinzêndud-se, mișcându-se. Insĕ cum ași arăta strigătul de fericire al sĕrmanului botanist? Dênsul se repezí la bĕtrânul negru, căruia îi curgeau încă din gură bale verzui și care avea un cap mai urît de cât al unui drac, și-'l sărută de șease ori“.

Precum se vede, natura a pus alăturea de copacul care omóră, planta care scapă; însĕ a lăsat la pătrunderea omului s'o descopere, și în acéstă gónă după antidote, sĕlbatecii, cari tótă viața nu fac alt-ceva de cât sĕ umble prin pădure, sunt maestri.

Mătase Foulard

65 cr.

până la fl. 3.35 per m. — japaneză, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri şi colori, precum şi „**mătase Henneberg**“ négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţesĕturi, colori şi dessinuri.

Particularilor, *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricile de mătase G. Henneberg (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zűrich.** [24] 8

Ad. Nr. 269/1899. [228] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scóla din Lăpugiul-superior, tractul Dobrei, devenit vacant prin abzicere, se escrie de nou concurs.

Emolumentele împreunate cu acest oficiu sunt: salar de 300 fl., repartat dela popor, cuartir natural şi lemne necesare.

Recursele, instruite conform normelor în vigóre, au sĕ se înainteze subsemnatului oficiu în 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobra, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dobra, 20 Octobre, 1899.

Ios. Morariu
prot.

Nr. 397/1899. [230] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei de classa a III-a Blăşeni-Grosuri cu filia Obîrşe se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicile lor, instruite conform normeler în vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Brad, la 4 Octobre, 1899.

Vasiliu Damian
protopresbiter

---

[218] 5—10

Albumină nutritóre.

1 kg. Tropon are acelaş efect la nutrire, ca 5 kg. carne de vită de cea mai bună calitate sau 180—200 óuĕ. Troponul în corp se preface direct în sânge şi muschi, fără sĕ producă grăsime. Troponul are deci ca urmare — consumându-se regulat — o însemnată întărire a corpului atât la ómeni sănĕtoşi, cât şi la cei bolnavi, şi se póte adauge în ori ce mâncare, fără ca prin acésta sĕ se altereze gustul. Pe lângă preţul lui de tot moderat se póte procura de ori-cine prin farmacii şi drogherii.

Fabricele de Tropon, Mülheim-Rhein.

Agentura gener. pentru Austro-Ungaria:
M. Winckler, Viena 5, Wienstr. 55.

In ***Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eşit de sub tipar şi se află de vêndare:

Drepturile, datorinţele
şi
responsabilitatea membrilor de direcţiune,
de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcţionar la „Albina“.

Preţul broş., inclusive porto postal, fl. 1.60

In ***Tipografia*** şi ***librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă
de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr. or.

Preţul broş. fl 1.20, pentru România 3 franci.

La tóte

6

tragerile ale

loteriei de binefacere

în favorul spitalului reuniunei policlinice din Budapesta, un los costă numai

1 corónă.

Câştigul principal valoréză
coróne

100.000

5 câştiguri à 20.000 cor.
etc. etc.

cari la cerere se rĕscumpĕră în bani gata de cătră administraţiune cu 20% scăzĕmênt.

Tragerea primă

irevocabil la 4 Ianuariu.

Comande efectueşte prompt:

Biroul loteriei de binefacere

IV. Kossuth-Lajos-u. 1.

[229] 1—7

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot şi învĕţător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

cu preţul de **30** cr. + porto postal **5 cr.**

Cel mai mare deposit
de

Cărţi postale ilustrate

este fără îndoială al

Librăriei archidiecesane.

Se vênd en gros **2.50 fl. suta**, en détail cu **3, 4** şi **5 cr. bucata** (cele din urmă sunt pictate cu mâna).

Ediţia Librăriei:

O Sĕlişteancă, ediţia II
Port bănăţĕnesc
Grup de Sĕliştene dela fond de teatru
Grup de Căluşeri dela fond. de teatru, Sĕlişte
Un cioban din Ardeal
O Romîncă din Câmpeni
Tipografia Archidiecesană

Va apărea în curênd:
Sĕliştea întrégă, tablou
Piaţa din Sĕlişte
Biserica cea nóuă
Fântâna Foltea cu Călugărul
Biserica dela Fântâna Foltea
Pavilonul elveţian din Sĕlişte
O păreche rom. din Ţiara Oltului

In Comisiune:

Frumseţe (dame) **din Paris.** — **Vederi din Sibiiu.** — **Sĕliştene.** — **Castelul lui Ioan Corvin** (Hunyad). — **Vederi din România** (Bucuresci). — **Românii la Roma.** — **Costumuri naţionale diferite.** — **Partii din Carpaţi.** —

Cărţi postale înflorate, fórte acomodate pentru gratulări de anul nou, sĕrbători etc.

Cărţi postale, fórte potrivite pentru gratulări la zile onomastice.

Peisage-uri (Vederi dela ţară).

Cele mai fine şi deosebite **bilete de gratulări** pentru anul nou, sĕrbători, onomastice etc., dela 6 cr. până la 45 cr. bucata + 5 cr. porto postal.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum şi la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 14—26

clopote patentate găurite

invenţie proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

Preţ-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 119 Sibiiu, Joi, 11/23 Novembre 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl, 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dotaţiunea clerului.

A trecut anul de când autoritatea bisericéscă a luat mĕsurile pentru fasionarea venitelor preoţesci de oparte, şi pentru fasionarea speselor, cari vin a se detrage spre a ajunge la venitul curat al unui paroch, de altă parte.

Lucrarea acésta din capul locului o a considerat autoritatea bisericéscă de grea, anevoiósă, împreunată cu mare rĕspundere, de aceea din capul locului a făcut atentă preoţimea la importanţa acesteia.

Din capul locului s'a atras atenţiunea protopresbiterilor nostri la lucrarea acésta, şi li s'a împus datorinţa de a se procura datele, documentele, de a face fasionările sub speciala conducere a protopresbiterilor, modalitatea lucrărei s'a lăsat se înţelege la buna apreţiare a oficielor protopresbiterale.

Şi statul a considerat cu deosebire, importantă lucrarea acésta, de aceea a mobilisat întreg aparatul administrativ în scopul de a se înlesní lucrarea.

S'au luat mĕsuri, ca oficiile comunale sĕ extradea afară de serie tóte documentele, cari se vor cere în afacere de congruă, s'au luat mĕsuri ca oficiile pretoriale sĕ vidimeze tóte documentele extradate de oficiile comunale, ca ele sĕ statorésca în chilometri depărtările între comunele matre şi între crănguri, mai ales în locuri muntóse, între comunele bisericesci şi între filii, apoi tot ele sĕ statorésca în coróne suma, ce pentru pauşalul de cai se reclamă, avêndu-se în vedere situaţiunea locului şi alte împregiurări locale.

Tóte acestea lucrări organele dela administraţiune le fac prompt, cu prevenire şi gratuit.

S'a mobilisat la consistoriul archidiecesan întreg aparatul de manipulaţiune pentru darea de documente în casuri când acelea s'ar reclama, unul dintre asesorii consistoriali de un an nu a lipsit decât o zi din cancelarie, avênd în special a îngrijí afacerile cu documentele.

Tóte aceste înlesniri s'au făcut spre a promova lucrările cu fasionările.

Din 34 de protopresbiterate, până când scriem aceste, în interval de un an numai din un singur protopresbiterat sunt încât-va actele în ordine, din cel al Mediaşului, cari zilele acestea se promovéză la ministru, 32 nici acuma nu sunt încă în ordine, după ce odată au fost supuse revisiunei şi la fie-care comună s'au indicat defectele taxativ fiind înşirate.

Din un protopresbiterat până când scriem acestea — aşa ni se spune — nu au sosit încă fasiunile, cari altcum trebuiau sĕ fie promovate aici până la 31 Decembre 1898.

Din capul locului am prevĕzut greutăţile cu culegerea datelor şi cu fasiunile, dară ca greutăţile sĕ ia asemenea dimensiuni, acésta nu o am crezut.

Credeam că lucrurile vor avea un curs normal, şi cu deosebire accelerat, şi acésta o credeam pentru cuvêntul că se tractéză de o îmbunătăţire a venitelor preoţeşti.

Din afacere publică a bisericei ea devine afacere privată a preoţimei, şi după-ce din întrégă preoţimea actuală numai 16 parochi nu au reflectat la întregire personală, eram îndreptăţiţi sĕ aşteptăm lucrare conscienţiósă, accelerată şi mai presus de tóte corectă, fiind responsabili preoţii personal pentru fasionările făcute.

La guvernul ţerei lucrul era întocmit astfel, ca pe basa fasionărilor făcute şi a eventualelor rectificări din partea autorităţei bisericesci şi respective a statului, împărţirea de întregire sĕ se facă încă în anul 1899.

Aşa s'a urmat la reformaţi, ale căror fasiuni sunt promovate de mult la ministru şi sunt şi rectificate.

Cu noi nu s'a putut urma în chipul acesta, căci fasiunile nóstre încă nu sunt regulate, şi dacă va merge cum se practică acuma, vor trece ani până sĕ ajungem la un curs normal.

In vara acestui an ministrul a cerut dela autoritatea bisericéscă sumele generale, ce se recer la întregirea venitelor preoţesci după stadiul actual al fasiunilor, fără considerare dacă sunt sau nu sunt revisuite actele prin consistoriu.

Sumariele acele s'au trimis.

La alt loc facem amintire de unele mĕsuri ale ministrului de culte în afacerea întregirei venitelor.

Ministrul cere un credit suplementariu de 100.000 fl. pentru întregirea venitelor preoţesci.

Noi credem, că şi în anul acesta se va da ceva pentru întregirea venitelor preoţesci póte nu în mĕsura şi modalităţile normate în articolul de lege XIV din 1898.

Credit supletoriu pentru congruă. In şedinţa de Sâmbătă, 18. l. c. n, a camerei maghiare, ministrul de culte a presentat un proiect de lege, prin care cere un credit de 100.000 fiorini pe anul curent pe lângă suma de 500.000 votată în budgetul anului acestuia, în scopul întregirei venitelor preoţesci. In motivarea cererei ministrul accentuéză, că la compunerea budgetului din anul trecut nu s'a putut statorí cu siguritate cât de mare va fi recerinţa. Pe basa rapórtelor sosite în decursul lucrărilor, astăzi se póte statorí suma, ce va fi de lipsă pentru singuraticele diecese la întregirea venitelor preoţeşti. Suma faptică statorită acum nu e de 500,000 fl., ci e mai mare cu 126,289 fl. Atâta ar trebui sĕ fie şi creditul, ce-l cere, dar ministrul cere numai un credit de 100.000, fiind-că probabil la statorire va scădé suma fasionată, deşi nu e esclusă posibilitatea ca sĕ crésca recerinţa cu câteva zeci de mii. Statorirea definitivă n'a putut'o face, pentru-că datele necesare le-a primit numai după 30 Iuliu a. c.

O chestiă arzĕtóre!

(§) „Gimnasiul din Brad, comitatul Zarand, e gimnasiu naţional român de legea gr.-ort.; el e gimnasiu mare de opt clase, şi se bucură de tóte drepturile şi prerogativele unui gimnasiu public de stat.“

Acesta este § 1. din Statutul pentru gimnasiul public gr. or. român din Brad, şi statutul acesta constătător din 53 §§ i, s'a primit în sesiunea comisiunei scolare a comitatului Zarand, ţinută în Baia-de-Criş la 8 Februarie 1869 şi s'a aprobat de guvernul ţerii prin resoluţiunea prea înaltă de dtto Buda, 14 Iuliu 1869 sub Nr. 11.387, ce pórtă signatura nemuritorului Br. Eötvös József.

S'a deschis acest gimnasiu la anul scolar 1869/70, deodată cu I. şi II clasă gimnasială, înscriindu-sĕ în I clasă 25, ear în a II-a clasă 28 scolari.

S'au împlinit deci 30 de ani, decând s'a deschis acest gimnasiu şi nici până astăzi nu s'a putut completa la 8 clase, căci şi astăzi constă numai din 4 clase gimnasiale inferióre, neputêndu-sĕ deschide şi celelalte 4 clase gimnasiale superióre din causa mijlócelor insuficiente materiale!

Aşa dară în 3 decenii n'am fost noi Românii în stare sĕ putem completa la 8 clase acest focular de ştiinţă, menit sĕ reverse razele sale binefăcĕtóre între cei mai aleşi fii ai naţiunei nóstre. Ideile umanitare în părţile acelea au încolţit mai întâi, încă înainte de a fi buciumate şi în alte părţi. Cuvintele de egalitate, libertate şi fraternitate din culta Francie de azi şi mai târziu după o jumĕtate de secol, au nu tot în părţile acelea au fost cultivate cu mai mare zel pentru recâştigarea deplinei nóstre libertăţi?

S'au aflat după alţi douĕzeci de ani alţi fii aleşi ai naţiunei nóstre, ómeni înflăcăraţi şi cu iubire de neam, şi conduşi de mersul vremii au jertfit muncă şi bani şi au pus basa institutului de creştere şi învĕţămênt în centrul acelei părţi a naţiunei, din care atâţi fii nemuritori numĕrăm.

Şi până aḑi nu s'a aflat bărbatul providenţial, care sĕ ia causa acestui gimnasiu în mână, nu s'a aflat corporaţiune, nu s'a aflat nime, care sĕ sară într'ajutorul acestui gimnasiu, ca sĕ-i dea mijlócele necesare materiale pentru de a-şi puté deschide tóte 8 clasele.

Au trecut deci 30 de ani, în decursul cărora gimnasiul nostru din Brad se luptă în continu cu neajunsuri şi astfel vegetéză cu cele 4 clase gimnasiale, şi noi am trecut la ordinea zilei peste acéstă chestiune de prima ordine care ar trebui se ne preocupe necontenit, căci fără cultură nu póte fi progres

Chiar şi numai icóna acestui gimnasiu caracteriséză de minune starea deplorabilă a vieţei nóstre publice din aceşti 30 de ani din urmă.

După recâştigarea drepturilor nóstre, după adierea vêntului de libertate din anii şésezeci, cu câtă însufleţire s'au apucat bărbaţi nostrii cu adevĕrată iubire de neam sĕ munciască pe tóte terenele!

Şi deodată am întrat în totală pasivitate. In decursul acestor 30 de ani de adevĕrată pasivitate pe tóte terenele, nu numai că n'am câştigat nimica, dar perdem şi din aceea ce ni-au câştigat anteluptătorii nostri.

Şi de vom mai sta aşa vom perde şi gimnasiul din Brad, al cărui drept de publicitate l'au eluptat fiii fostului comitat al Zarandului.

Avem deci un drept câştigat şi garantat, şi am vĕzut în timpul mai nou cât s'au luptat Caraş-Severinenii şi Aradanii, ca sĕ pótă deschide câte un gimnasiu, dar în era acésta a pasivităţii nu le-a succes, deşi mijlócele materiale le au; de ce sĕ nu sărim deci cu toţii într'ajutorul gimnasiului din Brad, care e situat într'un centru curat românesc şi gravitéză atât spre Transilvania cât şi spre Ungaria.

In tótă Metropolia nóstră avem un singur gimnasiu complet confesional gr.-or., gimnasiul din Braşov şi e o ruşine ca 3 eparchíi sĕ nu pótă completa în decurs de 30 de ani un al doilea gimnasiu. Ací numai de câştigarea mijlócelor bănesci mai este vorba, căci dreptul de a-l completa e garantat, şi tineri cu pregătiri încă avem acum, încât remân neangajaţi, de órece gimnasiul din Braşov dispune de puteri şi excelente şi tinere, încât corpul profesoral acolo e complet pentru timp îndelungat spre mândria şi bucuria nóstră.

Representanţa gimnasiului din Brad: sinódele protopopeşti din tractele Brad şi Halmagiu în diferite rĕnduri s'au adresat cu rugări către sinódele eparchiale pentru ajutóre, dar lucru de neînţeles, au fost maşter tractaţi până acuma şi nici dintr'o parte nu s'a aflat modalitatea, cum s'ar putea ajutora acest al II-lea gimnasiu al nostru. Credem însĕ, că nu mai putem negliga o afacere atât de momentuósă şi proximul nostru congres bisericesc, ai cărui deputaţi tocmai acuma se aleg, va lua causa la desbatere şi va prirí afacerea gimnasiului din Brad de o cheştiune urgentă, şi care nu mai póte suferi amânare.

Afară de acésta vedem, că şi între singuratici se află între români încă, inimi marinimóse care jertfesc cu îmbelşugare pentru scopuri măreţe şi credem, că se vor afla şi de aceia, care vor înţelege şi vor apreţia mai întâi importanţa unui gimnasiu şi se vor face nemuritori, sărind într'ajutorul gimnasiului din Brad, al cărui caracter şi calitate o norméză § 4 din statutul seu astfel;

Limba prelegerilor şi a instrucţiunii peste tot, precum şi a afacerilor şi corespondenţelor, atât în lăuntru, cât şi în afară, ce se refereşte la gimnasiu sau la averea lui, — e limba română.

Rolul bisericei ortodoxe în păstrarea naţionalităţii române.

Timpul ce a trecut de la retragerea legiunilor romane din Dacia şi până la aşa numita descălecare a doua a Românilor în principate, nu este cunoscut istoriei. Nu scim cu siguranţă ceea-ce s'a petrecut în acest timp în mintea poporului român, retras la munţi de frica năvălirilor barbare; istoria nu ne-a lăsat acte, cari sĕ ne dea pe faţă mişcările cugetului poporului român; scim însĕ bine că la descălecare, Românul apare creştin şi Creştinul Român; scim că în acest interval de timp religia creştină aşa de bine s'a lipit de inima şi sufletul Românului, că este peste putinţă a face istoria lui fără a face istoria creştinismului şi din contra.

In adevĕr, de multe ori s'a zis, că religiunea ne-a păstrat naţionalitatea şi limba, iar acestea s'au zis şi se zic de ómeni cu adevĕrat luminaţi şi adênc-cunoscĕtori ai istoriei némului nostru; dar sĕ vedem şi noi cum stă cestiunea?

Se scie că istoria nóstră naţională nu este de cât istoria unor lupte nesfîrşite, duse cu tóte popórele vecine; se scie că Românul vecinic a trebuit sĕ fie tréz, atent, cu arma într'o mână și cu sapa într'alta, ca sĕ pótă și sĕ se hrănéscă și sĕ-și ocrotéscă viața și țara.

Aceste lupte nu se continuă un an, nici doi; nu se continuă un veac, nici două, ci șése veacuri și mai bine. Față cu acéstă încăpățînare a Românului de a se lupta pentru țara lui, suntem nevoiți a ne întreba: de unde în el atâta putere, de unde atâta înverșunare pentru apĕrarea unui colț de pămênt neînsemnat în bĕtrânul Continent? Nici o putere, nici o stichie fir'éscă nu póte explica virtutea némului nostru. Care este deci tăria și secretul ce unesce așa de strîns pe fiii unei națiuni și în deosebi pe ai națiunei române? Istoria omenirei ne învață că tăria unui popor atêrnă de la tăria idealului, de la tăria credinței, de la instituțiunile și legile sale înțelepte, de la literatura sa. Dacă lucrul este așa—și altfel nu póte fi—atunci deschideți cartea némului nostru și întrebați pe cronicari—acești profeți și judecători ai națiunii române—despre ideile mari ce au călăuzit-o în decursul timpurilor, despre credința, instituțiunile, legile și literatura sa.

Dumnezeu a voit, zic cronicarii, ca Românii sĕ învingă, Dumnezeu a voit ca ei sĕ fie învinși; cu ajutorul lui Dumnezeu s'a zidit un templu; cu ajutorul Lui se suie Domnitorul pe tron și domnește înțelepțesce; tot Dzeu este acela, care întinde asupra poporului sĕu mâna Lui certătóre sau ocrotitóre; într'un cuvênt firul istoriei nóstre, după cronicari, este țesut de *A-Tot-Puternicul.*

De aici se vede, prin urmare, idealul și credința poporului român; de aici se vede că el n'a avut altă credință de cât credința creștină, care l-a călăuzit în viață, l-a încurajat la luptă, răbdare, fapte bune, care l-a mângăiat în restriște și nevoi, care l-a făcut sĕ se crézā mare și fericit chiar în nenorocire.

Cari sunt instituțiunile și monumentele poporului român, căci monumentele fac astăzi fala Egiptului, Atenei, Romei, și a altor orașe vechi? Singurele monumente ridicate de Români sunt bisericile, cari acoper țara de la un capĕt la altul și cari mărturisesc sus și tare despre aspirațiunile, sentimentele și mișcările inimei sale. In ele și-a întrupat voința sa, în ele și-a pus viața, în ele și-a vĕzut Românul viitorul, slava și cinstea sa. Acum putem sĕ ne explicăm puterea de resistență, cu care Românul a luptat contra liftelor streine: nu era vorba sĕ apere un colț de pămênt pe care l-ar fi găsit cu înlesnire ori unde, ci era vorba de a apăra tot ce o inimă are mai scump, era vorba a apăra producțiunea geniului sĕu individual; era vorba a apĕra monumente ca sf. Trei-Ierarhi, Curtea de Argeș, etc.; trebuia sĕ apere sfințenia mormintelor așezate în jurul Bisericei ocrotitóre celor vii și a celor morți; era vorba a se apĕra memoria și locurile sfințite de urmele domnitorilor pioși, ale sihastrilor și ale altor bărbați sfinți ai némului, cari cu sfatul și cu fapta au dat dovezi de sfințenie și iubire de neam și religie. Cu un cuvênt bisericile și mănăstirile au fost cetățile Românismului, în cari s'a grămădit comóra naționalității și tot avutul intelectual și moral al Românului. Prin urmare, biserica, pe lângă faptul, că a fost și este o instituțiune de mândrie morală și națională, un azil de scăpare a tot ce omul are mai scump în lume mai este și instituțiunea care a unit într'un tot pe Români.

Dar un stat, spre a putea ființa, are nevoie încă de legi înțelepte, cari sĕ ocârmuiască viața de tóte zilele a membrilor sĕi. Aprópe tóte popórele își au legiuitorii lor, pe cari-i cinstesc, ca pe întemeietorii ori reorganisătorii lor. Ați auzit vorbindu-se de legile lui Manu, Licurg, Solone, de legile Grachilor și ale altora asemenea lor. Care este deci legiutorul poporului român, atât în timpul vieței sale necunoscute istoriei, cât și în timpul vieței sale istorice? Românul a avut o singură lege și un singur legiuitor; legea lui este religiunea creștină, iar legiuitorul sĕu Is. Chr. Sub cuvêntul de lege românul înțelege *religiunea creștină*, iar sub religiune înțelege *lege*, sub cuvêntul de creștin înțelege Român, iar sub cuvêntul de Român înțelege creștin. De aici urméză că în mintea poporului român legea este identică cu religiunea, iar religiunea este identică cu naționalitatea. Legea creștină este aceea, care a condus destinele poporului nostru și de care s'au condus domnitorii după vremi în distribuirea dreptății supușilor; Metropolitul tot-d'auna a fost primul sfetnic al domnitorului, iar clerul judecătorul cel mai de aprópe al poporului. Legea creștină este deci aceea, care a condus poporul pe calea ordinei, a disciplinei și a mântuirii naționale.

Mai este încă ceva însemnat, care susține naționalitatea unui popor și-l face a se deosebí de alte popóre: acest ceva este limba și literatura sa. La Români aprópe ca la nici un alt popor, mai tótă literatura este religiósă. Acéstă literatură are un preț nespus de mare, căci în ea se oglindesce forma veche clasică a limbei nóstre. Fără evangeliile, cazaniile, psaltirile și ceaslóvele nóstre cele vechi nu ne-am putea da sémă de legile ce au guvernat limba nóstră, de multe cuvinte ce s'ar fi perdut, de o mulțime de întorsături limbistice de o rară frumsețe și cari astăzi fac podóbă graiului nostru. Afară de acésta, în decursul timpului, pe când clasa diriguitóre a înclinat a vorbi când grecesce, când slavonesce, singur preotul, vecinic frate al poporului, a vorbit în limba înțelésă de el, ca unul ce a dus împreună și alăturea cu dênsul zĕduhul zilei.

Eată în puține cuvinte rolul religiunii ortodoxe în păstrarea naționalității.

Istoria ne învață că în tot timpul cât Românul și-a iubit biserica, puterea nóstră de conservare a fost așa de mare, că ni s'a dus numele și vestea peste mări și țĕri. Cât timp Românul și-a iubit biserica sa ortodoxă, care singură posedă secretul de a se lipi, de a se identifica și de a forma un singur tot cu instituțiunile și a aspirațiunile unei țĕri n'a avut a se teme de nimic. Cât timp acésta armonie seculară dintre Român și biserică se va continua, existența nóstră va fi asigurată și în viitor. Departe dar de noi acele genii rele, cari caută sĕ bage desbinare între Românul creștin și creștinul Român; departe, căci atunci s'ar adeveri zisele Mântuitorului: cetatea care se desbină va perí; cetatea nóstră însĕ nu va peri, căci Românul își are mintea și inima în biserică, ear biserica în minte și în inimă și deci numai când aceste dóuĕ puteri dătătóre de viață se vor nimicí, atunci se va despărțí și el de biserică, care l'a încălzit și ocrotit la sînul ei.

„Albina“. *I. C. Nazarie.*

Conferența din Sebeș.

Ședința I — Ziua 1-a.

După sfêrșitul servițiului divin învĕțătorii se întrunesc în sala cea mare a școlelor românesci.

Și în anul acesta învĕțătorii din tractul Sebeșului au fost, cu puține excepțiuni, presenți mai toți. Au lipsit însĕ mai mulți din tractul Mercurei, și apoi fórte mulți au lipsit din tractul Albei-Iuliei, cea-ce n'ar trebui trecut cu vederea nici din partea P. O. D. protopresbiteri, nici din partea Ven. Consistor.

După rostirea cuvêntului de deschidere și după îndeplinirea agendelor formale: alegerea notarului și verificătorilor, se bineventéză presența d-lor I. Tipeiu și S. Medean protopopi, Fl. Rusan. adm. prot., Avram Pĕcurar și Z. Murĕșan, preoți. Președintele d-l Dr. I. Blaga arată, cum conferențele învĕțătoresci se întrunesc în anul acesta pentru prima dată sub guvernarea I. P. S. Sale a d-lui Metropolit Ioan Mețianu, șeful suprem al școlelor nóstre; propune, și conferența își exprimă omagiile sale față de înaltul seu cap, dorindu-i sĕnătate și viéță lungă, pentru binele școlelor nóstre românesci.

D-l președinte amintește apoi decedarea fericitului Metropolit al nostru, Miron Romanul, propune și conferența își exprimă, ridicându-se, condolențele sale adênc simțite.

In urma acestora se constată lucrările presentate pentru conferență, stabilindu se ordinea de zi cu obiectele: Chestia examenelor, de corpul învĕțătoresc din Sebeș, referent Henegar; Planul de învĕțămênt, pentru care s'au pregătit: G. Roșu cu plan nou de învĕțămênt din religie și geografie; I. Pavel, instrucțiune la propunerea limbei rom.; comisarul Dr. Ios. Blaga cu plan nou din limba română, din istorie, constituția patriei și din studiile economice; Il. Georgescu cu observări asupra propunerii istoriei naturale. Invĕț. Murgău, care avea sĕ se pregătéscă asupra Computului, lipsesce. Apoi prelegeri practice de A. Serb, Oltean, Bota. Cu acestea se încheie ședința I.

Ședința II. — Ziua 1-ă

Se cetesce și se ia la cunoștință instrucțiunea relativă la decurgerea și conducerea conferințelor.

După acésta d. Henegar ca raportor al corpului învĕțătoresc din Sebeș, cetesce elaboratul seu asupra „chestiunii esamenelor“. Se propune ca: 1) esamene sĕ se facă din câte dóuĕ studii; 2) obiectele sĕ fie designate de învĕțătorii și directorii locali; 3) sĕ se țină esamenele în luna lui Martie, avênd după aceea a se țíné scólă numai diminéța. S'au discutat pe rênd părțile propunerii. In principiu s'a admis, ca sĕ se facă esamenele numai din câte 2 studii, din fiecare despărțămênt, între cari — la propunerea președintelui — sĕ nu lipséscă religiunea. Cu privire la punctul al doilea, la propunerea protopresbiterului S. Medean, se enunță, ca obiectele sĕ se designeze de către protopresbiteri, cu vre-o câteva zile înainte de încheierea anului, avênd a se da pe examen ferii de 2—3 zile, spre scopul, ca sĕ se clarifice ideile școlarilor până în ziua examenului. Punctul următor se discută în proxima ședință.

Șed III. — Ziua 2-a

Se discută asupra părții a 3-ia din propunerea corpului învĕțătoresc din Sebeș, relativă la chestiunea examenelor. Nu se admit vederile representate în propunere, ci se lasă praxa de până acum.

Se trece la planul de învĕțămênt. Inv. S. Roșu își cetesce elaboratul seu: Plan de învĕțămênt din Religie. In direcțiuni principiale propun schimbări I. Pavel, Albu și Președintele. Pavel e de părere, că istoriórele morale, ce sunt a se da din Religie elevilor din clasa I., sĕ constee din povești pop., Albu, ca sĕ se mărginéscă instrucția cât mai puțin, asupra partiilor relative la istoria poporului jidovesc. Președintele Dr. Blaga, e de părere, ca sĕ nu se propună catechismul în cl. IV, întrerupându-se instrucția istorică ací, fiind-că elevii din clasa acésta nu sunt încă la desvoltarea minții, ca sĕ pótă învĕța cu folos învĕțăturile din catechism, ci în a IV. și V. sĕ se continue cu materialul istoric din Religie și numai în a VI. sĕ se dee catechismul, dar nu în forma în care sunt scrise catechismele ci prelucrat materialul în lecții, conform cu cerințele pedagogice relative la lecție, aplicate fiind și aci principiile treptelor formale.

Tóte principiile acestea după o discusiune, se primesc, cu adausul, că la instrucția din cl. I. sĕ se foloséscă povestiri morale prelucrate și după povesti, dar și după biblie.

Urméză planurile de învĕtămênt din Limba Română. Președintele Dr. I. Blaga își cetesce elaboratul seu, în care se presentéză materialul menit a se da în cele 6 clase primare, după cum îl recere problema scólei de azi. După acest plan, care indică în detaiu materialul de instrucție se lasă afară o parte din esercițiile intuitive dela limba română, avisându-se a se pune ca ocupațiune separată în óre separate, așa ca sĕ servéscă de basă și sĕ dee elevilor cunostințe pregătitóre pentru Geografiă și Istoria naturală, cari studii se vor încopcia la timpul seu de acelea. La sfera lecturii se pune material prelucrat după productele poporale, în locul istoriórelor așa zise morale, făcute cu scop pentru a moralisa, dar cari de fapt nu pot avé efecte și resultate bune. Peste tot sĕ dă mare grije lecturii. Partea gramaticală și stilistică deasemenea se grupéză și imparte după principii pedagogice.

Conferința discută planul și îl primește. Inv. I. Pavel își cetește elaboratul, în care cu multă pricepere dă instrucțiune la propunerea limbei române, pentru ca ea sĕ corespundă scopului instructiv și educativ. In urma discusiunii asupra acestui elaborat, se primesc principiile desvoltate acì.

Ședința IV. — Ziua a 3-a.

In ședința acésta se cetesc și se discută planurile de învĕțămênt din: Geografie a d-lui Roșu ,din Istoria naturală a d-lui I. Georgescu, din Constituția patriei și din Economie a d-lui președinte Dr. I. Blaga, tóte cuprinḑênd reforme și întregiri făcute în cadrul principiilor pedagogice.

*

In urma studiului, ce s'a făcut asupra planului existent și practicat în școlele nóstre poporale și asupra proiectelor comunicate și discutate în ședințele conferinței, se enunță necesitatea imperativă a se compune:

a) *un nou plan de învĕțămênt*, în care sĕ se cuprindă în detaiu schițarea materiaiului destinat a se propune;

b) *o instrucțiune*, în care sĕ se dee indigitările pedagogice de lipsă pentru propunerea diferitelor obiecte.

Conferința se exprimă, că fiind timpul înaintat în a 3-a zi, prelegerile practice, din causa materialului mult, presentat și discutat în anul acesta, sĕ se amâne pentru anul următor.

Se fac insinuările pentru prelegeri pentru anul viitor.

Se constitue comisiunile chemate a supraveghia mersul învĕțămêntului și trebuințele lui pe teritorul conferinței cercului Sebeș.

Dl președinte ia séma învĕțătorilor, însărcinați în anul trecut a lucra în sînul poporului, predicând și pregênd, și se constată, că mai mulți învĕțători au corespuns în direcțiunea acésta.

Dl președinte încheie conferințele, punênd la inima membrilor datorințele ce li se impun. Dl protopop G. Medean mulțumește președintelui pentru conducerea bună și înțeléptă a ședințelor.

Revistă internă

Statorirea cuotei

Eri s'a ținut consfătuire comună din partea ambelor deputațiuni pentru cuotă și s'a ajuns la o unitate. In urma înțelegerei ultime cad pe Ungaria 34·4% ear pe Austriaci 65·6%.

După nóua cuotă cad în sarcina Ungariei cu 3 milióne 306.162 fl. mai mult.

Intrebarea e însĕ. dacă și parlamentele se vor identifica sau nu cu cele stabilite din partea deputațiunilor. Parlamentul maghiar va aproba cuota, ce i-se va presenta, pe lângă puțină gălăgie din partea opoșiției, dar ce va face parlamentul austriac, e încă enigmă.

Convocarea delegațiunilor.

Fóia oficiósă publică autograful preaînalt despre convocarea delegațiunilor pe 30 Novembre la Viena.

DIN BUCOVINA

In Vinerea trecută a înaintat clubul român biroului presidial al camerei austriace o înterpelație, subscrisă și de grupurile italiene și sêrbe-dalmatice, în causa persecuțiilor înscenate mai nou de br. Bourguignon.

Guvernul central din Viena în urma demersurilor făcute din partea deputaților români, a sistat telegrafice cercetările disciplinare intentate preoților români, notificând ordinul de sistare și consistoriului metropolitan din Cernăuți.

In cursul anchetei ce se făcuse zilele trecute, s'a produs un incident fórte mișcător: preotul Popșoru, din comuna Frumosul, a fost întrebat de comisiunea de anchetă de ce își împodobește salonul cu un steag tricolor român? Și preotul a rĕspuns:

„Când moșul meu jurase sub steagul tricolor, cu alți 40.000, la Blaj, credință Impĕratului, și când moșul meu luptând sub acest steag, a murit în anul 48 pe cîmpie în luptă contra ungurilor răsvrătitori, atunci era acest steag bun și stimat, dar acuma e huiduit de toți.“

Din România

(Corpurile legiuitóre române) Precum se anunță din București, deschiderea camerei române va urma la 27 Novembre prin mesagiul de tron, ce-l va ținea M. S. Regele Carol. Spre scopul acesta regele va pleca în 26 l. c. dela Sinaia la București, unde-și va lua reședința de iarnă.

*

(*Serbarea zilei Sf. Mihail în Bucureşti.*) Comitetul naţional studenţesc din Bucureşti s'a îngrijit ca şi în acest an la ziua Archang. Mihail şi Gavriil, sě se împrospeteze memoria eroului dela Călugăreni, Mihai Vitézul, prin serbări frumóse. In ziua pomenită, s'a oficiat în biserica Mihai Vodă o doxologiă, după care studenţii au depus coróne pe statua lui Mihai Viteazul. Doi din trênşii au rostit vorbiri despre faptele gloriése ale aceluia. Pentru-ca acéstă serbare sě aibă un caracter mai imposant, comitetul naţional studenţesc a învitat şi societăţile ardelenesci din Capitală, ca sě participe şi ele la acéstă serbare naţională.

La mormêntul nemuritorului poet *Mihail Eminescu* încă s'a făcut un pelerinaj. S'a depus o prea frumósă corónă. S'au rostit câte-va discursuri mişcătóre şi s'a hotărît a se face procesiuni în fie-care an la mormêntul poetului.

*

(*Seminar pedagogic în Iaşi*). Seminarul pedagogic de pe lângă universitatea din Iaşi a fost inaugurat Sâmbătă cu o mare solemnitate, la care au participat toţi profesorii universitari şi un mare numěr de studenţi.

Revistă externă

Desvělirea monumentului „triumful republicei".

In Paris s'a făcut Dumineca trecută pe piaţa Naţiunei în mod imposant desvělirea grandiosului monument, datorit maestrului *Dalou*: triumful Republicei. La festivitatea acésta, care purta timbrul unui adevěrat triumf al republicei, au fost presenţi: preşedintele republicei Loubet, ministrul-president Waldek-Rousseau cu ceilalţi ministri, apoi senatori, deputaţi, şi numeróse corporaţiuni de lucrători cu stégurile şi musicele lor.

Preşedintele Loubet a fost aclamat cu mare însufleţire pe tot percursul drumului dela Elysée până la piaţa Naţiunei, iar la sosire s'a întonat Marseillaisa, primită cu furtunóse strigăte de: Vive la République!

Monumentul de bronz înalt de 11 metri se ridică în mijlocul unui larg basen de apă. Pe un car de triumf tras de doi lei se află un glob cu republica triumfală, care cu mină majestósă îşi întinde drépta. Figura e ornată cu căciulă frigică. Mâna stângă se razimă pe un mănunchiu de săgeţi. Pe unul din lei şede geniul libertăţii, oscilând în mâna dréptă o torţă Lângă car se razimă un bărbat robust cu un ciocan, ce represintă munca, şi o femeie cu privirea aspră, representând justiţia.

Presidentul consiliului comunei Paris ţinú un discurs, prin care arětă caracterul sěrbătorii, adecă *unitatea tuturor republicanilor* faţă de machinaţiile reacţionarilor. Apoi presidentul Loubet conferí lui Dalou, sculptorului, care a esecutat monumentul, crucea legiunei de onóre. A urmat *defilarea*, începênd cu veteranii anului 1870, care a durat 5 óre, şi a fost o adevěrată manifestaţiune republicană.

La banchetul dat în casa oraşului, primministrul accentuă, că forma de guvernare republicană e destinaţia Franciei şi arětă opera revoluţiei, care a cuprins în sine tóte marile reforme, spre cari a tins secolul al 19-lea, şi cari le lasă spre îndeplinire secolului următor. Incheie închinând pentru moderna Francie, pentru sorţii ei şi îndeplinirea problemelor istorice şi umanitare prin republică.

Terminându-se banchetul, a urmat concert şi bal cu caracter democratic.

Foile republicane 'şi exprimă bucuria pentru măréţa festivitate, ce se póte priví de o satisfacţie dată presidentului republicei pentru atacurile contrarilor.

Impěratul Vilhelm în Anglia.

Luni a sosit împěratul *Wilhelm* cu soţia sa *Augusta Victoria*, însoţiţi de o suită, la Windsor, pentru a face visită reginei *Victoria*, bunicei sale. Cercurile oficióse atribue caracter pur familiar acestei visite, dar cu tóte acestea importanţa politică nu i-se póte denega. Tóte foile engleze, afară de „Daily Chronicle", care se mulţumesce cu o scurtă notiţă, salută cu bucurie sosirea împěratului german, şi între altele „Times" zice, că îl bineventéză nunumai ca pe nepotul reginei, ci şi ca pe un domnitor, cu calităţi marcante personale, preţuite în Anglia abia mai puţin ca în Germania. Deşi amiciţia Germaniei pentru Anglia, e mai mult amiciţia guvernului german decât a poporului însuşi, împěratul contrabalanséză inimiciţia întemeiată pe prejudiţii şi necunoscinţă.

Rěsboiul din Africa-Sudică.

O telegramă din *Pretoria* vesteşte, că dóuě-zeci de trenuri au plecat spre Ladysmith pentru transportul prisonierilor englezi. De aici se deduce, că oraşul Ladysmith a capitulat. Din Londra până acum n'a fost confirmată acéstă ştire, dar din ultimele veşti cari anunţau ací atacuri respinse, ací eruperi succese, se póte conclude la mistificarea adevěrului.

Agenţia Reuter spune de un schimb de scrisori între generalul White (cet. Vait) şi Joubert, în cari acela numesce resboiul ceva demn de compătimit, ear ţinuta Burilor o află umană. Expresia acésta a generalului White se póte priví ca o întroducere a pertractărilor de capitulare, pentru înblânzirea dusmanului, pe care înainte de asta îl acusau cu cruzime.

Mulţumită publică

Adênc mişcat de condolinţa manifestată din multe părţi faţă de perderea repentină a neuitatei mele soţii, şi nefiind în stare cu sufletul meu adênc rănit a mulţumí fie-căruia separat pentru participarea la alinarea durerii mele nemărginite, vin prin acésta a exprima profunda mea mulţumită tuturor cari şi-au manifestat condolinţa fie în scris, fie prin trimiterea de cununi, sau cu asistarea la ceremoniile funebrale.

Lucareţ, luna Novembre 1899

Dr. Iosif Gall.

NOUTĂŢI

Parastase pentru fericita Impěrătésă-Regină. Dumineca trecută s'au servit în bisericile ort.-române din Sibiiu, parastase evlavióse pentru odihna sufletului reposatei Impěrătese-Regine Elisabeta In biserica parochială din Cetate a pontificat insuşi I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropotit *Ioan*, asistat de P. O. Domni: Ioan Papiu, protopresb., Zacharia Boiu, asesor cons., Dr. Eusebiu Roşca, direct. semin., şi diaconul Demetriu Câmpean. Cântările rituale le-a executat corul funebral al elevilor seminariali, sub conducerea părintelui D. Cunţan.

— După serviciul divin a urmat în seminariul archidiecesan o serbare şcolară, fiind de faţă elevii şi corpul profesoral. Vorbirea ocasională a rostit-o profesorul I. Ghibu.

— La şcólele române de fete din Sibiiu (a reuniunei femeilor române şi a Asociaţiunei) încă s'a serbat festiv acéstă zi.

După eşirea din biserică elevele conduse de corpurile didactice s'au întrunit în sala cea mare a şcólei civile, şi aici catechetul elevelor, asesorul consistorial Mateiu Voileanu, a ţinut o cuvêntare, arătând că după credinţa poporului nostru, *ce* au spus „Ursitórele" micei principese Elisabeta de Bavaria (mai târziu împěrătésa-regina Elisabeta de Austria) în séra de 24 Decembre 1837, în ziua nascerei ei, şi scoţênd la ivélă că în lume tóte sunt trecětóre, numai faptele bune rěmân şi după mórte.

— In diecesele *Arad* şi *Caransebeş* de asemenea s'au oficiat în acéstă zi parastase solemne, celebrând inşişi P. S. Domni Episcopi, cu asistenţe cuvenite.

— Din Avrig ni-se scrie, că la parastasul ţinut acolo întru odichna sufletului reposatei Imp.-Regine, a asistat şi Prinţul de Braganza cu soţia sa, care e rudă cu Casa domnitóre, şi care petrece de present în Avrig, în castelul fraţilor Borger, fost odinióră a lui Bruckenthal.

*

Deputaţi congresuali. *In archidiecesa nóstră transilvană* s'au făcut scrutiniile alegerilor de deputaţi congresuali mireni, Duminecă în 7/19 l. c. Au fost aleşi următorii domni: In cercul Sibiiului: Parteniu Cosma directorul „Albinei". In cercul Sěliştei Dr. Liviu de Lemény, adv., ases. cons. în Sibiiu. In cercul Sebeşului: Ioan de Preda, adv. în Sibiiu. In cercul Albei-Iulie: Mihail Cirlea, notar public în Abrud. In cercul Deva: Dr. Ioan Mihu, direct. la banca „Ardeleana" în Orăştie. In cercul Haţeg: Ambrosiu Bârsan, particular în Haţeg. In cercul Geógiu: Petru Piposş, jude la tabla reg. în pens. în Sibiiu. In cercul Câmpeni: Dr. Vasile Preda, adv. în Câmpeni. In cercul Turda: Dr. D. P. Barcianu, prof. sem. în Sibiiu. In cercul Cluj: Dr. Iosif Gall, proprietar mare în Lucareţ. In cercul Solnoc: Dr. Ioan Farcaş, adv. în Deş. In cercul Bistriţa: Dr. Elie Cristea, secretar consist. în Sibiiu. In cercul Têrnava: Dr. Nicolae Vecerdea, advocat în Sibiiu. In cercul Sighişóra: Virgil Oniţiu, directorul gimnasiului sup. din Braşov. In cercul Treiscaune: Dr. Iancu Meţianu, proprietar în Zerneşti. In cercul Braşov: Ioan Lenger, adv., secret. cons. în Arad. In cercul Branului: Ioan cav. de Puşcariu, jude de Curie pens. în Bran. In cercul Făgăraş: Dr. Ioan Şenchea, adv. în Făgăraş. In cercul Ilia: D. Comşa prof. sem. în Sibiiu. — Dela Zarand încă n'avem scire.

= *In diecesa Aradului*, în cercurile aparţinětóre la jurisdicţiunea consistorului din Oradea-mare, au fost aleşi următorii, şi anume: *a)* Din cler: In cercul Beiuş-Vaşcău Ignatie *Papp* protopresbiter, asesor consistorial ord. în Arad In cercul Oradea-mare-Peşteş Vasilie *Mangra*, ieromonach în Arad. In cercul Tinca Beliu Nicolae *Roxin* protopresbiter în Micherechiu. — *b)* Mireni: In cercul Beliu Nic. *Zigre* advocat, secretar consistorial în Oradea-mare. In cereul Beiuş Paul *Papp* advocat în Beiuş. In cercul Oradea-mare Nic. *Zigre* advocat, secretar consistorial în Oradea-mare. In cercul Peşteş Ioan *Papp* protonotar comitatens în Oradea-mare. In cercul Tinca Georgiu *Roxin* pretor în Tinca. In cercul Vaşcou Dr. Gavriil *Cosma* advocat în Beiuş.

= *In diecesa Caransebeşului* s'au ales din cler, în cercul Caransebeşului: Prea Cuv. Sa d-l archimandrit Filaret *Musta*. In cercul Mehadiei protopresbiterul Mihail *Popoviciu*. In cercul Lugoşului protopresbiterul *Dr. George Popoviciu*. In cercul Jebelului Dr. Traian *Badescu*, secretar consistorial. In cercul Vêrşeţului protopresbiterul Caransebeşului Andreiu *Ghidiu*. In cercul Oraviţei protopresbiterul Ioan *Pinciu*. In cercul Făgetului protopresbiterul Sebastian *Olariu*. In cercul Lamului protopresbiterul Filip *Adam*. In cercul Petrovoselo protopresbiterul Trifon *Miclea*.

*

Sfinţiri de biserici în diecesa Aradului. In 26 Octobre v. a. c. s'a sfinţit nou zidita biserică din *Catina*, prin administr. protopresb. Lucian Şepeţan, însoţit de mai mulţi preoţi concelebranţi. — Ear acum Luni, la sěrbăt. Sf. Archang. Mihail şi Gavriil s'a îndeplinit sfinţirea bisericei din *Soborşin*, prin însuşi P. S. Sa D-l Episcop Iosif Goldiş, cu asistenţă numerósă.

*

Tinerimea română din Sibiiu va arangia Sâmbătă séra (13/25 l. c) o petrecere în cerc restrins, în sala Casinei internaţionale. Venitul curat se va adauge fondului pentru monumentul Metrop. Şaguna.

*

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" — în serviciul copiilor sěraci. Duminecă în 19 Novembre n. c. s'a ţinut în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus" Concertul filantropic al „Reuniunei pentru daruri de Crăciun copiilor sěraci încă neobligaţi la scólă şi fără deosebire de confesiune." La învitarea acestei Reuniuni, la Concert s'au produs: Musica militară, Reuniunea „Arbeiter-Bildungs-Verein", „Eintracht", „Tipografia" şi „Reuniunea sodalilor"; cum şi studenţii Biemel (violină) şi Glückselig (clavir). La órele 7 precis, fiind sala cea mare, precum şi saleta, tixită de public german şi român, între cari şi oficeri de ai regimentului 2 de Inf., musica a executat ouvertura „Ruy-Blas", şi apoi au urmat celelalte puncte din program, dintre cari remarc punctul 6: Grosse Fantasie aus „Richard Wagner's Opern" de Ambroz, care storcênd aplause prelungite, musica a cântat „Suvenirea de Sinaia" şi o prea frumósă sêrbă. Punctul 7 din program a fost reservat Reuniunei sodalilor nostri, al cărei cor mixt (20 dame şi 30 bărbaţi) au executat composiţia „Trecui valea...!", cântec poporal, cor mixt de I. Murěşan. Deja la suirea pe podiu, frumósele coriste îmbrăcate în costumul pitoresc sěliştenesc, au stors aplause entusiaste, cari s'au potenţat la sfêrşitul cântării. Aplausele abia au încetat după ce bravul cor, de sub conducerea dibace a dirigentului dl Candid Popa, a mai cântat afară de program composiţia „Fóie verde pup de crin"... — Producţiunea arangiată în favorul copiilor sěraci, pot mărturisí, în prestaţiunile Reuniunei nóstre şi-a aflat culminaţiunea. De încheiere mai amintesc, că harnicii arangieri au pus la cale şi un fel de corespondenţe umoristice, ce se vindeau (2 cu 5 cr.) prin d-şóre în favorul fondului Reuniunei. Dintre Româncuţele nóstre rolul de postăriţe l'au avut d-şóra Maria Costea şi Evelina Luca. *Un meşter.*

*

Procesul d-lui Tit-Liviu Albini, în cunoscuta causă a fond. pentru monum. Iancu, fixat pe ziua de 4 Oct. a. c., amânat însé din motivul, că nu s'au presentat toţi acusaţii, — se va petracta, precum aflăm, în 30 Novembre n. c., în Alba-Iulia.

*

Profesorii dela scólele medii pentru îmbunătăţirea dotaţiunii lor. Bugetul anului viitor a produs mare amărîciune în cercurile profesorilor dela scólele medii de stat. Şi anume pentru că în acest buget ei nu află nici o îmbunătăţire a situaţiei lor materiale. Profesorii dela gimnasiul de stat din loc au adresat un cercular cătră singuraticele corpuri profesorale, propunênd o representaţiune monstră cătră guvern. Cei din Raab solicitéză conchemarea unei adunări sau congres extraordinar. Direcţiunea „Reuniunei regnicolare a profesorilor dela scólele medii" s'a ocupat nu de mult cu aceste plângeri şi a decis conchemarea comitetului acestei Reuniuni în şedinţă extraord. pe 8 Decembre a. c. Acest comitet, în care sunt representate tóte cercurile profesorale, va avea sě hotărască ce e de făcut. Deocamdată — după cum se svoneşte — o deputaţiune monstră va tălmăcí înaintea legislaţiunii ţerei dorinţele profesorilor.

*

D-l G. Moian, maestru de lucru manual la şcóla normală de institutori din Bucureşti, fost instructor de lucrul manual şi la seminarul „Andreian", — a fost numit definitiv la catedra sa.

*

Ticăloşii jidoveşti. Ni-se scrie din Nucşóra (protopresb. Haţegului): Incă în tómna anului trecut s'a înfiinţat aici la noi o fabrică de tăiat scânduri. Cârmuitorii acestei fabrici sunt o societate de jidani, originari din Mara-murěş, cari sub firma lor „Steinmecz éş Verczberger" gheşeftuesc cu acéstă întreprindere într'un chip mişelesc. Aceşti jidani îşi aduc lucrătorii tot de prin Marmaţia, cu cari cred că pot face trébă mai ieftină; dar nu-i plătesc nici pe aceia cum se cade şi la timp, încât mereu trebue sě fim martorii scandalelor ce înscenéză aceşti lucrători, ei între ei, şi faţă de jidanii trăgaci şi urgisiţi. In Novembre, anul trecut, s'a escat o bătaie formală între ei, a cărei urmare a fost, că doi lucrători, duşi acasă în Marmaţia, au murit de loviturile suferite, mai mulţi au fost răniţi, ear casele jidanului Isidor Abraham au fost sparte cu pietri. O a dóua luptă s'a inscenat tot în anul trecut prin Aprile. Acum în 30 Oct. a. c. am fost martori la o a treia încăerare şi mai sângerósă. Lucrătorii, něcăjiţi şi amărîţi, şi-au cerut şi acum, ca în atâtea rênduri, cu binele, leafa; jidanii însě nu li-au ascultat rugarea. Lucrătorii atunci — cam turmentaţi şi de beutură — ne mai putênd suferi atâta obrăznicie, s'au năpustit asupra ovreilor cu ciomage şi pietri, şi din vălmăşagul luptei a remas un jidan mort, mai mulţi schilodiţi şi câteva case jidoveşti ruinate. — N'ar strica, când organele competente şi-ar îndrepta atenţia asupra acestor ruşinóse stări de lucruri, prin cari se demoraliséză şi destrăbăléză şi pacînicii locuitori ai acestei comune, — punêndu-le sfêrşit într'un chip óre-care.

*

Statua lui Lesseps. In sěptěmâna trecută s'a făcut în Port-Said desvělirea monumentului lui *Lesseps*, nemuritorul intreprinzětor al canalului Suez. Uriaşa statuă e din bronz, şi e opera artistului frances, Fremie. La serbare au fost de faţă preste 5 mii de ómeni, între cari representanţii tuturor autorităţilor internaţionale. Vorbiri festive au rostit: Kedivul din Egipt, prinţul Arenberg, contele Vogué, representantul academiei franceze şi Carol Lesseps, fiiul marelui Lesseps.

*

Imigrările în America. După o statistică oficială mai nóuă, numěrul imigranţilor în America a sporit earăşi. In anul trecut era acest numěr 311,715, cu 80,416 mai mare ca în anul precedent. Nu sunt numěraţi ací cei emigraţi din Mexico şi Canada, cari încă dau un contingent de 25,000. Intre statele auropene, cei mai mulţi emigranţi are Italia şi Austro-Ungaria, apoi Rusia şi Finnlanda. — După sex au fost între ei 195,277 bărbaţi şi 116.435 femei; după vêrstă: 43,983 sub 14 ani, 248,187 între 14 şi 35, ear 19,545 mai bětrâni. 60,446 dintre ei nu ştiu scri nici cetí. In privinţa averii: 39,071 aveau la descinderea lor în America 30 dollari şi mai bine, câte unul; 174,613 sub 30 dollari; toţi împreună: 5 milióne 414.416 dollari.

Bustul lui Şaguna

vărsat în gyps (măr. 50/30 cm.)

se capĕtă numai la

Librăria archidiecesană.

Preţul fl. 1·50.

[231] 1—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Ampoiţa, în protopresbiteratul Albei-Iulie, se publică a treia óră concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 410 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post, sĕ-şi trimită cererile concursuale, în terminul deschis, la subscrisul oficiu, instruite în sensul normelor în vigóre.

Alba-Iulia, în 7/19 Octobre, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Albei Iulie în conţelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan
adm. prot.

[232] 1—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Cârna, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 440 fl. 30 cr. cu prospect de îmbunătăţire.

Petenţii au a-şi aşterne cererile, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, în 19/31 Octobre, 1899.

Florian Rusan

Nr. 490—1899 [233] 1—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de clasa a III-a Restosnea şi filia Poleţ, se escrie concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 491 fl. 42 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate se pot trage dela oficiul protopresbiteral.

Petenţii, cari în sensul regulamentului pentru parochii se pot înfăţişa înaintea alegĕtorilor, vor înainta suplicele lor, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subscrisului, p. u. Szász Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Reghinului.

Reghinul-săsĕsc, 21 Octobre 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial:

Galaction Şagău
protopresbiter

Ad Nr. 269/1899. [228] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scóla din Lăpugiul-superior, tractul Dobrei, devenit vacant prin abzicere, se escrie de nou concurs.

Emolumentele împreunate cu acest oficiu sunt: salar de 300 fl., repartat dela popor, cuartir natural şi lemne necesare.

Recursele, instruite conform normelor în vigóre, au sĕ se înainteze subsemnatului oficiu în 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobra, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dobra, 20 Octobre, 1899.

Ios. Morariu
prot.

Nr. 397/1899. [230] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei de classa a III-a Blăşeni-Grosuri cu filia Obîrşe se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicile lor, instruite conform normeler în vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Brad, la 4 Octobre, 1899.

Vasiliu Damian
protopresbiter

Ad. Nr. pp. 551/1899. [234] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Călăţele cu filia Vâlcăul-ung. prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 411 fl. 90 cr.

Doritorii de a competa la acest post, au a-şi aşterne subscrisului până la terminul sus indicat, suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta la sf. biserică în vre-o zi de Duminecă sau sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiali.

Cluj, 26 August 1899.

Tuliu Roşescu
protopresbiter

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat . . .	fl.	—.85
	jumĕtate pânză . .	„	1.05
	în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină	în piele négră .	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl.	1.—
Balade şi idile „	fl.	1.50
Sacontala, broş.	„	2.50
Aeneis edit. II. broş	„	1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„	—.50

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot şi învĕţător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

cu preţul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

Se află spre vênzare la

LIBRĂRIA ARCHIDIECESANĂ

Eminescu pesimist, profet şi economist, de **I. S. Ordeanu**, preţul unui exemplariu 1 cor.

Mărturisirea ortodoxă aprobată de sfîntul sinod (România), preţul 1 cor. 30 fil. * * * * * *

Gramatica limbei române pentru clasa I şi II gimnasială, reală şi civilă, de **Nicolae Bogdan**, preţul 2 coróne . . . .

Manual de limba maghiară *

Gramatică şi carte de cetire pentru preparandii, scóle medii şi civile, de **Dr. J. Dengi** şi **E. Hodoş**, preţul 2 coróne 40 fil. o o o o o

Preţurile indicate sunt neto, portul postal este de 10 fil. pentru cele dóuĕ dintâiu, ér 20 fil. pentru cele din urmă.

Rame de tot feliul, pentru icóne, tablouri, etc., pe lângă preţurile cele mai eftine

Domnii învĕţători sunt rugaţi sĕ întroducă prin scóle **caietele de desemn** punctate cu figuri începute, un sistem fórte bun, aprobat de Inaltul Ministeriu de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 1503/1892. Sunt 10 * * * * * * * * * * * numeri (caete) à 4 cr. * * * * * * * * * *

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** intră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la disposiţia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă induce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe disposiţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucţiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotaţiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aştéptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 120 Sibiiu, Sâmbătă, 13/25 Novembre 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. Articulii nepublicaţi nu se inapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Memento.

In Austria a început a domní un curent vrăşmaş desvoltărei libere a popórĕlor din diferitele ţeri, cari o compun, şi amărăciunea isvorîtă din acele stări nesănătóse a luat aşa dimensiuni, încât pentru mulcomirea lucrurilor, pentru liniştirea spiritelor turburate, în timpul din urmă a întrevenit Coróna.

Cu resens ne aducem încă şi acuma aminte de scenele turbulente, cari le-au provocat în parlamentul din Viena deputaţii germani pentru mĕsurile guvernului, prin cari s'au dat bohemilor dreptul de a se folosí de limba maternă în afacerile lor administrative şi judiciale.

Ordinaţiunile cari reguléză limba, — sub numirea acésta erau cunoscute acele mĕsuri,— aceste ordinaţiuni au fost ţinta obstrucţiunei scandalóse, cari de ani de zile împedecă funcţionarea normală a parlamentarismului în Austria.

Lumea iubitóre de adevĕr şi de dreptate, cu indignare a privit la obstrucţiunea din partea elementului german, care nu voia sĕ facă şi negermanilor parte de dreptate şi echitate.

S'a dovedit de bună armă obstrucţiunea, care împedecă funcţionarea parlamentarismului; după mai multe încercări cu schimbarea de guverne când amice germanilor, când celorlalte naţionalităţi, în cele din urmă a fost chemat guvernul actual, care a făcut pe placul nemţilor, şi a revocat ordinaţiunile de limbă, cari asigurau şi bohemilor drepturi egale ca şi elementului german.

S'a schimbat deci situaţiunea, în Austria a dispărut curentul sănătos cu era dreptăţei, s'a dat din nou egemonia în mâna elementului germân, şi acésta în speranţa, că prin asemenea mĕsuri de violentare se va asigura funcţionarea normală a parlamentarismului.

Noi nu credem, că soluţiunea aplicată se póte considera ca cea mai fericită.

Dacă elementul german pe cale neconstituţională, prin obstrucţiune a ajuns la aceea, ca sĕ vină un guvern, care sĕ revóce ordinaţiunile favorabile bohemilor, de bună samă şi elementul bohem va folosi acea armă, şi urmarea va fi căderea guvernului actual şi venirea altuia, care din nou va pronuncia : încetarea egemoniei germane, domnirea dreptăţei şi a egalei îndreptăţiri.

Şi în faptă aşa s'a şi întêmplat îndată după revocarea ordinaţiunilor de limbă. S'a revoltat elementul bohem, încât a trebuit sĕ întrevină forţa publică a statului spre a oprí furia poporului, care deslănţuită odată, dela demonstraţiuni publice până la furt şi pradă este numai un pas.

Demonstraţiunile din Bohemia s'au început cu ura contra germanilor, au trecut la antisemitism, şi de acolo a fost numai un pas până la furt şi jaf, căci între elementele sănătóse totdeuna se mestecă şi ómeni, cari nu din instinct naţional, nu din consideraţiuni mai înalte politice iau parte la asemenea demonstraţiuni.

Tocmai acuma ni-aduc telegramele mai próspete scire despre chemarea tuturor şefilor de partid la Coróně, spre a încerca o apropiere, o nivelare a punctelor de diferenţe în scopul de a se da parlamentului posibilitatea funcţionărei normale.

In o convorbire cu monarchul bohemii tineri au declarat, că ei nu au încredere în actualul guvern, care a revocat ordinaţiunile pentru regularea limbei, şi monarchul le-a dat asigurarea, că nu se légă de persóna actualului ministru-president, căci un guvern de amploiaţi póte forma ori şi când.

Dară nu numai între bohemi este mare amărăciunea contra curentului actual.

Se întêmplă lucruri în Bucovina, cari trebue sĕ revolteze pe ori-ce om iubitor de dreptate.

Biserica din Bucovina trece prin un stadiu de umilire, care nu mai are păreche în istoria de una sută de ani dela dismembrarea ei de către Moldova.

Presidentul ţerei la ocasiunea cea mai festivă, când biserica greco-orientale română în frunte cu metropolitul se presintă spre a-şi manifesta loialitatea faţă cu monarchul, la acéstă festivă ocasiune insultă în mod frivol întreg clerul român, şi dacă preoţimea insultata se întrunesce şi respinge acusa nedémnă, şi nemeritată, cela ce o a insultat, presidentul ţerei, pornesce persecuţiune oficială în contra preoţimei române.

Asemenea periculos curent nu mai are indreptăţire, nu mai are titlu de esistenţă, şi în interesul monarchiei el trebue sè dispară, şi cu cât va dispărea mai curênd, cu atâta va fi mai bine şi pentru monarchie şi pentru popórele ei.

Transpunerea valutei austriace în aur. Pentru regularea valutei, împedecată precum se ştie în urma hotărîrei comisiunei de control a datoriei statului, deocamdată guvernul austriac a dispus sĕ se dea băncei naţionale din disponenda cassei 10 milióne fl. In urma acestei dispoziţii, guvernul maghiar încă va depune cele 9 milióne 600.000 fl., avisaţi de mai înainte. Banca va bate piese de câte 5 coróne din piese de argint de câte 1 fl.

Misiune apostolică.

Reduşi în cadrele vieţei publice la o mişcare încâtva mai liberă abia pe dóuĕ terene, pe cel şcolar şi pe cel bisericesc, ar urma ca noi Românii de sub coróna S-tului Stefan sĕ utilisăm din prisosul forţelor, care alte popóre îl epuiséză parte fórte mare în luptele politice, pentru a ne întărí cel puţin cele dóuĕ paladii ale existenţei nóstre etnice: *biserica* şi *şcóla*.

Intărirea acésta o reclamă secolul ce apune, care lasă celui următor de moştenire pretenţii mai urcate atât cu privire la viaţa individuală, cât şi a societăţii omenesti. „Secolul actual, a zis de curênd cu o înaltă inspiraţie un ministru român *) — e secolul muncei, secolul viitor însĕ, va fi nu numai al muncei, dar al *muncei chibzuite* şi *pricepute*, ce resultă numai din ştiinţă şi din o voinţă firmă şi conscientă.“

Aşa dar nu numai muncă, ci chibzuită muncă va fi parola vécului în care întrăm.

Sĕ vedem dacă ne este dat unde-va sĕ aflăm sorgintea însufleţirei nóstre pentru asigurarea viitorului, şi sĕ cercetăm apoi mijlócele şi modul pentru crearea unei situaţii solide.

O privire numai fugitivă asupra vieţei publice ne va arĕta întru cât ni se oferă acolo momentele căutate, sau ne va face sĕ căutăm airea criteriile edificiului nostru cultural.

Principiul filosofului grec Protagora (440 a. Chr.), că adecă omul e mĕsura tuturor lucrurilor, pare că începe a fi îmbrăţişat ca maximă în tóte ramurile vieţei publice. Un egoism fără hotarĕ, un orgoliu întru ridicarea eului propriu în regiuni nemeritate, vênarea intereselor individuale sau familiare înaintea binelui obştesc, căutarea unei mĕsuri pentru fapte şi voinţe în avantagiile personale, vanitate, mituiri, parţialitate, tocirea simţului moral, lupte pline de patimă şi egoism, eată icóna de tóte zilele în marea dramă a vieţei.

Şi preste tóte aceste fenomene, aberaţii temporale omenesti, se ridică sublimă şi majestósă doctrina fundamentală a creştinismului: *dragostea evangelică*, aluatul curat al tuturor faptelor de bine. Pe ea e clădit Sionul nostru, altarul sfintei nóstre credinţe, testamentul strămoşilor nostri, şi din nobilele ei mlădiţe ne împletim cununa viitorului, plin de speranţe.

Dacă numai principiul adí amintit ne oferă garanţa puternică a salvărei nóstre, trebue sĕ adaugem că noi numai ca fideli fii ai bisericei nóstre străbune, vom ajunge ţinta, ce Provedinţa ne-a designat o.

Sĕ trecem numai decât de pe terenul teoretic pe cel practic, căci nu vorbele, ci faptele cumpĕnesc ceva.

Preoţimea nóstră sub neadormita priveghere a Inalt P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit, care a luat iniţiativa apostolică a concentrării de puteri în conferinţe preoţesci, e chemată sĕ desvólte în viitor o muncă îndoit mai mare ca în trecut.

E o muncă pacinică, prescrisă tuturor celor-ce au luat asupra-şi slujba apostoliei, o misiune culturală, prin care singură se va ajunge scopul final al tuturor nesuinţelor omenesci: *fericirea aici pe pămênt şi dincolo de mormênt.* Acésta se va putea dobândi cu succes numai prin alegerea mijlócelor corĕspunzĕtóre, prin muncă bine-chibzuită, prin exemple de jertfire, cu care va trebui sĕ premérgă preotul în totdéuna.

In contactul seu zilnic cu poporul, preotul cunósce mai bine decât ori-cine altul durerile aceluia. Inima sa nu e permis sĕ se închidă pentru neajunsurile ce le observă, ci cu sfatul sĕu, cu pildă vrednică sĕ ajute întotdéuna. Amvonul sĕ fie echoul tuturor îngrijirilor, ce străbat inima caldă a unui păstor devotat chemărei sale.

Sciut e, că basa înaintărei pe ori-ce cale, e bună-starea. Ea e mijlocul, ce duce la scop, căci omul e o fiinţă compusă din 2 părti, corp şi suflet legate strîns una de alta şi numai prin o desvoltare armonică se ajunge ţînta, la care tindem.

Precât de mult se recomandă o lucrare raţională a pămêntului, întroducerea celor mai nóuĕ maşini pentru exploatarea comorilor îngropate în sînul lui, ca în felul acesta sĕ créscă şi producţia în raport cu exigenţele reclamate de numĕrul mai mare al locuitorilor, tot atât de imperios se cere înzestrarea sufletului cu cunoscinţele cele mai nóuĕ, folositóre şi indispensabile în lupta nóstră culturală.

Dacă cineva singur nu e în stare sĕ jertféscă pentru a se provedé cu scrieri folositóre, acésta o póte face *o societate de lectură* care cu uşurinţă o póte înfiinţa ori-ce comună sub povĕţuirea păstorului seu sufletesc. Infiinţarea de *biblioteci poporale* pentru luminarea poporului cade tot în ramul acesta. Câte trebuinţe n'are biserica în decursul unui an, care pe lângă îndemnul preotului s'ar puté tóte preîntimpina din partea *unei reuniuni de femei,* înfiinţate pentru înfrumseţarea bisericei, şi alte scopuri nobile.

Preotul luminat şi cu însufleţire pentru chemarea sa, are ocasiune a se face nemuritor înaintea poporenilor sei, cari chiar dacă la început nu l-ar înţelege, vĕzênd că preotul însuşi jertfesce dela sine pentru întemeerea fericirei creştinilor sei, mai târziu '-l vor binecuvênta. Astăzi nu e destul sĕ ocupe cineva o poziţie pentru ca sĕ se impună, ci e responsabil înaintea *opiniunei publice* despre lupta, ce a purtat-o pentru a se şti valora. Lupta de existenţă se preschimbă în luptă pentru *valorare,* ear la acésta se cere o mĕsură de cultură, cătră care individul ca şi totalitatea indivizilor, poporul dator e sĕ tindă, a şi-o însusí cât mai grabnic.

In „Statutul organic“, care norméză viaţa nóstră bisericéscă, avem terenul de studiu şi deprindere dat pentru a ne creşte o generaţie, care se aibă priceperea pentru esercitarea şi a *drepturilor politice.* Extinderea libertăţilor şi drepturilor politice asupra straturilor tot mai largi a poporului, consolidarea în inima poporului a drepturilor, ce le are pe lângă datorinţe în stat, exercitarea propriei administraţii în comună, cerc, municipiu şi ţéră, impun categorice postulate fie-căruia, mai ales preotului, pentru luminarea şi îndemnarea poporului la o conlucrare comună, folositóre némului şi patriei. Nimenea nu póte sta retras în contemplaţii platonice, în linişte stoică, căci judecata publică cere samă dela fiecare, cum şi-a împlinit datorinţele legate de postul seu.

Sĕ dăm poporului prin biserică şi şcólă o cultură generală, sĕ întemeăm o armonică şi energică conlucrare a tuturor conducĕtorilor nostri luminaţi, întru promovarea afacerilor de obşte şi sĕ căutăm a întroduce în locul unei lupte platonice, lupta pentru *valorare* pe tóte terenele.

---

*) Dr. Istrati, ministrul lucrărilor publice în România, discurs la inaugurarea scólei de meserii din Băcău; comp. şi discursul la deschid. conf. înv. Reghin de Dr. E. Cristea.

Conferența din Mediaș.

Cuvênt de deschidere,

rostit de comisariul consist. Demetriu Moldovan

Onorabilă conferență învĕțătoréscă!

> Motto: „fiiul învĕțat înțĕlept va fi, — şi pe cel neînvĕțat slugă-l va avea! Din *Pildele lui Solomon.*

Scóle, fonduri, conferențe, — acestea sunt primele mijlóce la cari avem a ținti acum și în viitor în scopul asigurărei esistenței nóstre naționale! O basă destul de tare de a se opune valurilor oceanului, ce tot mai isbesc încă cu necrușare şi crâncenie în stânca vieței nóstre.

In timpii de cercările cele mai grele în decursul atâtor seculi, — ce par a nu mai fi avut și altă destinațiune afară de cutropirea elementului nostru, — biserica și ear biserica, acésta sfântă maică comună ni-a fost unicul şi puternicul scut al limbei şi prin acésta al naționalităței nóstre.

In acele timpuri de tristă memorie însĕ posițiunea nóstră era cu totul staționară, — împresurarea nóstră de elemente nimicitóre era mult mai înfricoșată, decât a puté măcar şi numai sĕ cugetăm la un triumf eliberator, — tótă puterea nóstră era îndreptată numai asupra scutirei cu ori-ce preț înca-i de mórte națională, — de aceea biserica a fost în stare sĕ ne ajute!

De vre-o câți-va ani, — pot zice, de vre-o câte-va decenii strigă Românul binesimțitor cu inimă învăpăiată și arzêndă „Sĕ nu mai fim staționari“, — ci la lumina și căldura acelui sóre sĕ înaintăm cu pași repezi și neîncetați pe calea culturei moderne și a civilisațiunei, — către destinațiunea nóstră!

Onorabilă Conferență!

Cultura, precum cu toții bine știm, e paladiul existenței națiunilor. Póte sĕ se stingă un popor avêntat și la cel mai înalt grad al civilisațiunei, — dară spiritul lui va trăí în cultura și literatura sa. Au unde sunt azi Romanii și Grecii clasici? Gloria lor câștigată în câmpul luptelor, — a perit ca bulbucul care se ivește pe fața cristalină a rîului, — laurul care a încins fruntea lor, s'a vestejit ca flórea câmpului, înse spiritul lor viețuește și azi în opurile mărețe, pe cari le-au lăsat posterității și înaintea cărora cu admirare își plécă capul lumea întrégă.

Fundamentul însĕ pe care are a se basa cultura mai înaltă, e educațiunea și instrucțiunea poporală. Acésta este una dintre cele mai sfinte cause, — e unica garanță a fericirii familiilor și a bună-stării tuturor, — e condițiune „sine qua non“ a mărimei și gloriei națiunilor.

Pentru aceea nu aflăm nici un popor, în care escitându-se dorul de un viitor fericit, sĕ nu-și fi încordat tóte puterile, sĕ nu fi întrebuințat tóte mijlócele spre promovarea și ridicarea educațiunei poporale, — și acésta cu tot dreptul, — căci precum e adevĕrat, că omul e cea mai nobilă creatură a lui D-zeu, — e regele naturei, — așa e neresturnaver, că el fără educațiune și instrucțiune religiósă-morală trece de ființa cea mai miseraveră, devine victima patimilor neînfrênate, biciul și blăstămul societății omenești!

Numai prin educațiune bună se efeptuește desvoltarea și perfecționarea armonică a facultăților spirituali și corporali în direcțiunea morală, se cultivă mintea, se nobilitéză inima — în aceea se sădește știința, în acésta frica lui D-zĕu —, se nutresc simțĕmintele bune, se stîrpesc morburile morale și propensiunile pecătóse și ruinătóre, pe scurt, Onorabilă conferență, prin educațiunea bună, se forméză omul cetățan bun, național st adevĕrat și creștin folositor, adecă i-se exoperèză fericirea atât pământéscă cât și cea după mormênt:!

Drept aceea un popor, care nu se desbracă din brațele letargiei ucigĕtóre, care nu nisusce din tóte puterile a întra în sanctuarul culturei, — un atare popor se pórtă cu indiferentism și nepăsare condamnândă către viitorul sĕu, comite pĕcat contra lui D-zĕu, care l'a provĕzut cu puteri spirituale atât de frumóse și el se negrijește a le desvolta, a-le cultiva!

Onorabilă Conferență!
Stimați Domni și Frați!

Conform Venerabilei dispozițiuni consistoriale, ce Vi-s'a comunicat, după un an și ceva mai bine eară-și ne vedem întruniți în conferența învĕțătorésca în acest onorabil centru al cercului nostru, — da, eară-și ni-se ofere ocasiunea plăcută, fraților, a ne consulta împreună, cu iubire de adevĕrați frați ai unui și aceluiași neam, și tot atâța apostoli propagatori ai educațiunei mult cercatului nostru popor românesc, — asupra unor lucruri din viața nóstră școlară, din sfera educațiunei poporale.

Obiectele de pertractat în presenta conferență, cu elaborarea cărora am însărcinat pe unii din membrii cercului nostru conferențial, — sunt așa zicênd cu o mică excepțiune obiecte de tóte zilele din instrucțiunea poporală.

După implorarea sfântului spirit la cultul divin celebrat azi, în biserica nóstră din acésta onorabilă comună, asupra lucrărilor nóstre conferențiali, — ce mi-ar mai rĕmânea acum în fine, stimaților domni și frați învĕțători, mai oportun, ca aceea, ca sĕ vĕ provoc pe toți și pe fie-care deosebit: sĕ lucrăm toți încât ne iartă puterile, „*quantum potes, tantum aude*“, sĕ ne înavuțim spiritele nóstre cu sciințele recerute prin normele în vigóre, din sfera instrucțiunei poporale, — căci numai astfel vom fi în stare a împrăștia întunerecul și înlocuí lumina, numai astfel poporul nostru, și cu deosebire generațiunea viitóre a neamului nostru, se va puté elibera de cătușele slugărniciei, pronunțate odinióră preanimerit de înțĕleptul Solomon, — pe lângă cari declar conferența învĕțătorésca de deschisă.

Conferența din Deș.

Din nordul Transilvaniei, Octobre 1899.

Este un șir lung de ani, de când am fericirea a ceti ziarul „Telegraful Român“, dar numai de tot rar am aflat în colónele lui câte o corespondență, apărută și din acésta parte nordică a Transilvaniei. Acésta se întîmplă nu pentru că dóră pe aici nu s'ar lucra nimic; din contră, în împrejurările de tot grele din aceste părți se lucră fórte mult — dar, absorbindu-se aprópe tot timpul forțelor spirituali în lupta de conservare purtată cu elementele străine de limbă și biserica nóstră, se scrie fórte puțin în ziare.

Me voiu încerca eu sĕ descriu în cele următóre decurgerea conferenței, ținute în Deeș.

Noi, învĕțătorii, ne-am dus cu cel mai mare drag la Deeș, locul întrunirei conferenței, sĕ ne împlinim datorința — dar mult ne atrage la acel oraș simpaticul și zelosul nostru comisar consistorial P. O. D. *Teodor Herman*, protopresbiter în Deeș, și stâlpul ortodoxiei nóstre în aceste părți espuse.

Pe timpul, când eram constituiți în reuniune, Domnia Sa ni-a fost președinte districtual începênd din vara anului 1883—1891, când spre marea nóstră durere a abzis din causă sanitară și din causa înmulțitelor sale afaceri protopopesci.

In acel restímp ni-a condus cu atât zel, pricepere, tact și iubire, încât eram veseli și mândri, că îl avem în fruntea nóstră.

De acì simpatia și iubirea devotată, ce o avem față de D-Sa și mândri ne simțim iară, avêndu-'l din anul trecut, adecă dela reactivarea conferențelor învĕțătoresci încóce, iară în fruntea nóstră!

După acésta mică digresiune, preste care nu voiam la nici un cas a trece din motivul, că *adevĕrul și vrednicia adevĕraților nostri bărbați ai bisericei trebue sĕ se scie*, — sĕ revin la obiect.

In ziua deschiderei conferenței, adecă în 14/26 Octobre a. c. Dl comisar a ținut liturgia, împreunată cu invocarea Duchului Sfânt, la care am asistat toți învĕțătorii și după care Dl comisar la 10 óre a. m. a deschis în sala școlei nóstre de acolo conferența prin următorul cuvênt de deschidere:

Onorată Conferență!
Domnilor Invĕțători!

După intervalul de un an de muncă grea, prestată de D-vóstre în ogorul educațiunei poporale, ne vedem astăḑi iarăș întruniți în acéstă conferință, unde depunênd împreună resultatul practicei învĕțământului, datori suntem a emula întru nĕsuința, de a afla și stabili în casurile date calea cea mai bună, ce ar conduce la luminarea poporului și prin acésta la binele particular și comun.

Numai educațiunea cea corectă, basată pe simțul religios-moral, și dată între condițiuni externe favorabile, póte duce la înaintare și fericire. Și tocmai din motivul, că — precum am observat — au început deja a se îngreuna și altera în unele locuri condițiunile educațiunei poporale, ce între orice împregiurări ar trebui se rémână în cea mai perfectă armonià: dator sunt din acest loc a atinge acéstă durerósă aparițiune, ca nu cumva, generalisându-se, sĕ formeze cu timpul un obstacol sau chiar un pericol neînvingibil în calea educațiunei poporale.

Condițiunile externe, favorabile școlei poporale sunt: perfecta armonià între preot și învĕțător, apoi deodată perfectă armonià între acești și părinții elevílor. Unde acești trei factori: director, învĕțător și familià lucră împreună și într'o sinceră și bună înțelegere, acolo școla înfloresce și resultatul educațiunei nu póte se rĕmână fără efectul binefăcĕtor, dorit de toți ómenii de bine.

Durere însĕ, că în unele locuri armonia dintre acești trei factori este adeseori conturbată sau din nesciință sau din rea intențiune.

Acéstă tristă aparițiune se arată aprópe exclusiv între unii preoți și învĕțători tineri. Inzestrați ambii cu frumóse cunoscințe teoretice, în praxă nu-și cunosc sau nu voesc a-și cunósce sfera lor legală de activitate. Din acéstă causă — în contra disciplinei — voind a domina arbitrar unul asupra altuia, se ivesc conflicte între ei, care subminéză autoritatea lor personală și oficiósă, împedecă învĕțământul și buna educațiune o îngrópă. Nu mai vorbesc de mijlócele folosite în mod ascuns si de o parte și de alta cu intențiune de rĕsbunare, de a sumuța poporul unul în contra altuia și astfel — pe nesciute — a produce anarchià.

Marele va fi însĕ respunderea odinióră înaintea lui Dzeu, căci sufletele rĕmase din vina lor în întunerec, din mânile lor se vor cere! Și sluga, care a sciut voia Domnului seu și nu o a făcut, mult se va bate!

Domnilor Invĕțători! cercați din tóte puterile a fi cu respectul cuvenit față de directorii D-Vóstre locali; observați ordinea și buna cuviință în și afară de oficiu față de ei, și Vĕ nĕsuiți cu tótă seriositatea și energia a contribui la încheerea unei armonií sincere și stabile între D-Vóstrĕ și Domnii directori locali, ca astfel sĕ puteți împliní cu tot devotamentul înalta chemare, ce-o aveți în sînul poporului!

Tot acéstă datorință încumbe și Domnilor directori locali față de D-Vóstre cu privire la cultivarea bunelor relațiuni întru nisuința promovărei învĕțământului poporal; căci har Domnului, astăzi și la noi învĕțătorul e un factor însemnat de cultură, și pentru acésta merită deplina stimă și spriginire din partea tuturor factorilor sei superiori, chemați a lucra împreună la bunăstarea religiósă-morală și materială a poporului, încredințat conducerei lor.

Dacă acești doi factori — directorul local și învĕțătorul — lucră în bună conțelegere și pe acéstă cale și cu scop curat se pun cu energie în coatingere și cu părinții elevilor, stimulând și ambițiunând pe părinți cu privire la bunătatea și folosul învĕțăturei: condițiunile favorabile sunt date și atêrnă apoi numai dela învĕțător, ca scóla întru adevĕr sĕ corespundă binefăcĕtórei și măreței sale menitiuni, pentru care este creată și susținută.

Un moment nu dubitez, că D-Vóstre sciți apreția și întrupa indigitările, ce le-am atins până aci, și am firma speranță, că din zi în zi veți depune tot mai mult zel întru împlinirea cu consciențiositatea recerută a sublimei misiuni de pioneri culturali și luminători ai poporului, din sînul căruia ați eșit și în sînul căruia chemați sunteți a lucra!

Condus fiind de acéstă justă așteptare și implorând ajutoriul ceriului asupra lucrărilor nóstre: Vĕ salut „bine a-ți venit“! și declar conferența de deschisă.

(Va urma).

Conferența preoțéscă din Orĕștie.

Onorată Redacțiune! Preoțimea tractului Orĕștie, în 6 Novembre v. a. c. s'a întrunit în conferența orênduită prin un cercular al Excelenției Sale Inalt Prea Sfințitului nostru archiepiscop și metropolit *Ioan Metianu*.

Au participat la conferință aprópe toți preoții tractuali, și a asistat un preot din un

---

FOIȚA

„Date istorice privitóre la familiile nobile române“

de

Ioan cav. de Pușcariu

(Incheiere).

Așadară întâiul strămoș, cunoscut cu numele, al Hunyadiescilor este *Șerban*. Se nasce acum aceea întrebare, că cine a fost tatăl acestui Șerban? După-ce *Voic* e numit și *Buti* ici-colo și după-ce la popórele de religiunea greco-orientală până azi este datină a folosí înaintea numelui sĕu propriu și numele moșului sĕu, din acéstă împrejurare s'ar puté deduce, că moșul lui Voic, și așa tatăl lui Șerban, a fost Buti, — Both, eroul lui Ioan Arany.

Dar de unde a venit și cine a fost acest *Buti?* Dóuĕ casuri sunt posibile. A fost sau unul din urmașii chinejilor valachi, așezați mai de mult în cott. Hunedórei de azi, sau este adevĕrat aceea, ce afirmă câte un istoric român, că acela s'a tras din ramul familiei muntene de vodă a Danescilor și așa s'a refugiat de persecuțiunile Dragulescilor (Draculescilor) în Ungaria. Ioan Hunyadi și Mateiu amintesc de câte va ori în diplomele lor pe *Marinovicescii*, principii Albaniei și ai Tesaliei, ca pe scumpii consângeni ai Hunyadiescilor. Marinovicescii însĕ au fost înrudiți, cum se póte demonstra, cu familia valachă de vodă a Basarabescilor. Dacă Hunyadiescii nu s'ar fi tras din ramul *Danesc* al Basarabilor, cu ce drept ar fi putut numí ei pe Marinovicesci consângeni ai lor?

Originea română a familiei Majláth este certă și exclude ori-ce îndoială, ca și a familiilor: Csulay, Drágffy, Fiáth, Kenderessy, Kendeffy, Iósika, Makray, Naláczy, Macskássyy, Nopcsa, Zeyk, etc. Un ram al Majlàthescilor există până azi în Dejani, cott. Făgărașului, ear altul în Țințari (Szunyogszeg). Mateiu Majláth, boier făgărășan, a locuit în secl. XV în Comana, țéra Făgărașului; el avù cinci ficiori: *Comșa, Ioan, Negoița, Zehan* sau *Stefan și Dimitrie*. Ștefan ajunsese ca ostaș în curtea lui Ludovic II. Cu bani câștigați în acest serviciu cumpĕrà tatăl sĕu ca zălog domeniul familiei Petki din Crihalma (Királyhalma) și câștigà mai târziu și Țințarii.

Străbunul familiilor *Kenderessy și Kendeffy* fu un *Kende de Malomviz* (1404); fiii acestuia au fost: *Kende și Ioan*. O diplomă din 1439 pe acest Kende și Ioan împreună cu fiii lor: Ladislau, *Kenderes*, Nicolae și *Kende* îi numesce: „nobiles Valachi nostri de Malomviz“.

Este interesant, că unii dintre agitatorii români mai însemnați de azi, încă se trag din familii nobiliare maghiare (ungurescì?). *Coroianu* e din familia Korоján de Karulyfalva et Dragavilma, *Lucaciu* din familia Lukács de Kis-Buny, Ioan *Ratiu*, presidentul disolvatului comitet național român, din familia Rátz de Ujlak; strămoșii vice-presidentului comitetului, *Gheorghe Pop de Bazest*, cu numele adevĕrat Ilyésfalvi Pap György, au primit nobilitatea maghiară la 1678 dela Apafi“.

M'am rugat...

Eram așa singură 'n sat
Și mulți cu petri 'n mine-au dat
Și câte nume nu 'mi-au pus...
Dar' am tăcut, nu le-am rĕspuns
Și nimĕrui eu nu m'am plâns
Ci — m'am rugat.

Și greu 'mi-a fost de suportat
Căci multe rele-am îndurat
Și nedreptăți și clevetiri
Și rĕutăți și uneltiri
De n'aveam pace nicăiri
Dar' — m'am rugat.

Și eată, multe s'au sfirșit
Și Dumnezeu a rênduit
Sĕ vadă lumea c'a greșit
Pe mine când m'a ponosit,
Ear' eu cu ochi senini am stat
Și — m'am rugat.

Și de-a mai fi de suportat
Și la oraș ca și la sat:
In liniște le voiu răbda,
Avênd curată inima
Și Dumnezeu 'mi-a ajuta
Căci — m'am rugat.

Maria Cioban.

tract învecinat, şi anume preotul Nicolae Maniu din Băcăinţ, tractul Geógiului. Semn că D-Sa pelângă aceea că e un aderent al ideei conferinţelor preoţeşti, doresce ca comuna în care e preot, sĕ fie alăturată la tractul Orĕştiei, ceea-ce s'a şi cerut dela competenta autoritate bisericéscă.

Preşedintele protopresbiter Vasilie Domşa după deschiderea conferinţei a pus spre discuţie întrebările cuprinse în cercularul archiepiscopesc. Inainte de începerea discuţiei asupra acelor întrebări, preotul Ioan Boteanu din Binţinţ a propus compunerea şi apoi trimiterea unei adrese de aderenţe I. P. S. nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu*, ceea-ce s'a primit între urale de „Sĕ trăiască!“ la adresa Inalt Prea Sfinţiei Sale. Adresa de aderenţă e de cuprinsul: „Preoţimea tractului Orĕştiei, adunată în prima sa conferinţă, în semn de aderenţă Vĕ uréză mulţi fericiţi ani, spre înaintarea intereselor bisericei nóstre ortodoxe naţionale, şi spre binele şi fericirea dreptcredincioşilor ei fii!“

S'a început apoi discuţia, în decursul căreia vorbitorii toţi au dat dovezi de pricepere, zel, interes, obiectivitate şi seriositate. Au luat parte la discuţia condusă cu înţelepciune şi supraveghiată cu multă atenţiune de protopresbiterul preşedinte *Vasilie Domşa*, următorii preoţi; Constantin Baicu, ipodiacon şi director al şcólelor nóstre din Orăştie, presbiterii: Ioan Botean din Binţinţ, Ilie Popovici din Sibişel, Zaharie Tilicea din Vaidei, Adam Teodor din Turdaş şi Manasie Iar din Simeria, respective Toltia.

Chestia conferenţelor preoţeşti, ca ori care altă chestie, póte avea pe lângă aderenţi şi adversari. Cari sunt mai mulţi, aderenţii ori combatanţii, şi cari sunt argumentele pe care unii ori alţii le-ar aduce întru sprıginirea principiilor lor e o taină pe care eu nu o pot descoperí; pot însĕ ca aderent afirma, că conferenţele preoţeşti, întocmai ca reuniunile sau asocierile, fie ele de ori ce caracter numai folositóre pot fi, în genere intereselor nóstre bisericeşti şi în special intereselor preoţimei nóstre, dacă sunt conduse cu receruta înţelepciune şi indispensabilul tact.

Ce impresiune o fi făcênd asupra eventualilor combatanţi ai ideei conferenţelor preoţesci acel cercular al Excelenţiei Sale archiepiscopului-metropolit, care dispune convocarea preoţilor noştri în conferenţe tractuale, nu se scie încă până acuma, — se póte însĕ afirma că el, acel cercular archiepiscopesc, din partea aderenţelor ideei conferenţelor preoţesci e întimpinat şi salutat cu o bucurie, pe care limba nu o póte spune şi peana nu o póte scrie; e astfel întimpinat şi salutat cercularul despre care e vorba, fiindcă e un cercular care compróbă întruparea ideei conferenţelor preoţeşti, şi aşa dară un cercular de multă vreme aşteptat de ei, de aderenţi.

Cred, că exprim o datorinţă generală, ca ideea conferinţelor preoţeşti, emanată din cercularul Inalt Prea Sfinţitului nostru cap bisericesc, sĕ fie cu desĕvêrşire întrupată. Mijlocul cel mai ducĕtor la împlinirea acestei dorinţe înalte ar fi după a mea părere acela, ca Măritul Congres naţional-bisericesc, ca suprema nóstră autoritate bisericéscă legislativă, sĕ aducă un conclus, care sĕ cuprindă în sine îndatorirea şi îndreptăţirea preoţilor nostri de a se întruní în fiecare an barem odată în conferinţe preoţeşti tractuale, sub preşedinţa concernentului protopresbiter, spre a desbate după un anumit program stabilit de consistoriile eparchiale, chestii, a căror desbatere în prima linie cade în competinţa conferinţelor preoţeşti.

Preoţii noştri sunt în curat cu ideea despre conferenţa preoţéscă, şi au capabilitatea de a se presenta înaintea lumei ca demni membrii ai conferenţelor. Inainte deci cu ajutorul celui de sus!

Romanus Romanorum.

Din diecesa Caransebeş

Nrul mai nou al „Fóiei diecesane“ aduce un important cerculariu al P. S. S. Dlui episcop al Caransebeşului *Nicolae Popea*, din care dăm următorul extras:

In scopul unei chivernisiri raţionale a averilor bisericesci, Sinodul nostru eparchial prin conclusul sĕu Nr. prot. 27 ex 1899 a autorisat pe Consistoriul diecesan, ca sĕ pótă primí dela comunele bisericesci *depuneri spre fructificare.* Iar Consistoriul diecesan în şedinţa sa de astăzi (8 Oct.) a statorit, că pentru sumele depuse aici plătesce interese de 4% şi că din venitul curat ce-l va realisa diecesa după sumele depuse, sĕ se formeze un fond special pentru garantarea depunerilor, făcute la cassa nóstră diecesană.

Interesele ce compet comunelor bisericesci după depunerile lor, în cât acelea nu se ridică, se capitaliséză tot la jumĕtate de an, ear despre starea depunerilor se compune cu finea fie-cărui an o consemnare, care se alătură la protocolul sinodului eparchial.

Consistoriul diecesan pune mare preţ pe aceea, ca averile bisericesci sĕ fie cât mai bine asigurate în contra perderilor, de care motiv a fost condus şi sinodul nostru eparchial, când a autorisat Consistoriul diecesan ca se pótă primí spre fructificare depuneri, ce s'ar face la cassa nóstră diecesană din partea comunelor nóstre bisericesci.

Drept-aceea deşi Consistoriul plătesce procente ceva mai scăzute după depunerile ce se vor face aici, dar avênd în vedere garanţa mare ce li-se ofere deponenţilor şi mai avênd în vedere şi aceea, că câştigul ce-l realiséză diecesa se întrebuinţéză pentru formarea fondului de garanţă şi astfel acela va deveni proprietatea şi va serví în folosul întregei biserici, recomandăm comunelor nóstre bisericesci, ca banii lor gata sĕ-i depună spre fructificare la cassa nóstră diecesană.

Se observă însĕ, că comunele nóstre bisericesci pot şi de aici încolo sĕ facă depuneri la institutele de credit şi economìi, dar numai la de acelea, care dau garanţă indestulitóre.

In fine, în interesul bine priceput al comunelor nóstre bisericesci credem de lipsă ca s'o spunem, că părerea nóstră în ce privesce investirea banilor bisericesci rĕmâne neschimbată şi pe viitor. Ne vom bucura mult, dacă comunele bisericesci nu se vor mărginí numai la depunerea banilor, fie chiar şi la cassa diecesană, ci dându-se ocasiunea bună sĕ cumpere pe banii bisericei şi realităţi, dar mai cu samă pământuri, căci banii bisericesci învestiţi în pământuri pot sĕ aducă o dobândă mai mare şi sunt deplin asiguraţi.

Revistă internă

Fantoma obstrucţiunei, acestui óspe parlamentar neplăcut, preocupă cercurile conducĕtóre din Viena.

Se ştie, că prin intervenţia Monarchului în ultimele zile s'a ajuns la înţelegere în privinţa cuotei, dar acum alt pericul a meninţă din partea „dreptei“ austriace, care a hotărît, că *la nici un cas nu va primí cuota stabilită.* Afară de Cehi au aderat la acéstă resoluţie slavii de Sud, marii proprietari şi partidul poporal.

Din România

(*Imprumutul României.*) „Timpul“ de Mercuri aduce vestea, că guvernul român, pentru a consolida actuala datorie flotantă a României de preste 100 milióne fr., a isbutit a încheia o convenţie cu un sindicat de bancheri din Berlin, în interesul contractării unui împrumut mare de 175 mil. Iată telegrama ce o primeşte „Agenţia Română“ din Berlin, în acéstă chestie: „Cercurile financiare confirmă ştirea încheerei învoelei dintre guvernul român şi un grup de case de bancă pentru plasarea de bonuri de tezaur pe cinci ani.

Totalul bonurilor este de 175 milióne de franci nominal şi dobânda de 5 la sută. Guvernul român nu face nici un împrumut nou în timpul circulărei acestor bonuri, afară numai pentru plata lor. Bonurile se vor emite în Germania, în Franţa, în Belgia, în Holanda şi în România.“

*

(*Faptă nobilă*). D-na *Maria I. Dimitriu-Teiuleanu*, din Piteşti a donat şcólei profesionale de fete din acel oraş o avere în valóre de 400,000 de lei, pentru a se face un local de şcólă, a se crea burse pentru eleve şi a se da dote fetelor pentru a-şi înfiinţa ateliere.

*

(*Export de cereale din Moldova*) O mişcare simţitóre s'a produs sĕptĕmâna trecută în Moldova de sus în ce priveşte exportul de cereale. S'au transportat peste 200 vagóne de cereale pentru porturile Brăila şi Galaţi.

Revistă externă

„Berliner Localanzeiger“ aduce ştirea sensaţională despre deţinerea ministrului de finanţe rusesc *Witte,* care era omul cel mai de încredere al ţarului. E vorba de mari abusuri financiare, comise de şeful secţiei trenurilor şi industriei ruseşti *Maximov* în cari ar fi complice şi ministrul Witte.

NOUTĂŢI

Rectificare. In raportul nostru din Nr. ultim despre parastasul pentru fericita Împĕrătésă-Regină, din greşală s'a omis numele Ilustr. Sale D-lui archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu din şirul asistenţei, care a oficiat, — ceea-ce prin acésta rectificăm.

*

Deputat congresual în cercul electoral mirean IX, al Zarandului, a fost alés d-l *Simeon Damian*, advocat în Braşov.

*

Sinodul archidiecesan gr.-catolic român s'a întrunit Marţia trecută în Blaj. In ziua acésta la 3 óre p. m. adunându-se toţi membrii sinodali în reşedinţa metropolitană, s'a ales o comisiune verificătóre de 5, căreia toţi membrii presenţi şi-au presentat credenţionalele. La 4 óre apoi toţi membrii Sinodului s'au presentat la I. P. S. Sa Metropolitul Dr. Victor Mihályi, căruia prin rostul d-lui preposit *I. M. Moldovan* şi-au descoperit simţemintele lor de veneraţiune şi supunere.

Lucrările Sinodului s'au îndeplinit cam după următórea schiţă: Mercuri la 9 óre a. m. după serviciul d-zeesc, I. P. S. Sa Metropolitul deschide Sinodul prin o cuvêntare, la care respunde protopopul Nicolae Solomon. Se aleg 4 notari sinodali. Se declară verificaţi pe basa protocolului sesiunei verificătóre, toţi membrii sinodali, afară de unul. Se expedéză 2 adrese omagiale, una Papei Leo XIII. şi alta Maj. Sale Impĕratului-Rege Francisc Iosif. Se aleg 4 comisiuni: administrativă, financiară, scolară şi organisătóre, cărora se dau elaboratele şi obiectele sinodali spre studiare şi proiectare. Şedinţa a 2-a, după amézi: Raportéză comisiunea organisătóre. Raportul comisiunei a avut 3 puncte: 1) Cestiunea iubileului (!) de 200 ani dela unire, care s'a lăsat în buna chipzuinţă a episcopatului, sĕ fie peregrinagiu la Roma şi sĕ se facă o lespede comemorativă cu numele tuturor membrilor Sinodului present. 2) Conduita preoţimei, care în general a fost mulţumitóre. 3) *Cestiunea autonomiei*, în care cestiune Sinodul a luat o resoluţiă categorică, prin care se respinge amestecul cercurilor, ce stau în afară de biserica greco-catolică română, şi în care Sinodul insistă pentru convocarea unui congres special al provinciei metropolitane greco-catolice, compus din preoţi şi mireni, cu scop de a crea un *organism autonomic propriu.* Resoluţiunea se va aşterne factorilor hotărîtori. Sinodul s'a încheiat eri.

*

Valuta de coróne. Cu 1 Ianuariu 1900 întră în vigóre valuta de aur, a cărei unitate e „coróna“. Pentru evitarea de erori şi neplăceri se face atent publicul, că pe viitor este a se face deosebire între valuta de *coróne* şi cea *austriacă.* Adausul obişnuit de valută „austriacă“ sau „ungară“ cade cu totul din us şi vom avea a face numai cu coróne şi fileri.

*

Se uşuréză cariera militară. Monitorul armatei austro-ungare comunică o ordinaţiune a ministrului de resboiu, prin care se plănueşte a se întroduce o reformă militară importantă. Până acum adecă numai acela putea ajunge rangul de oficer la miliţie, care a terminat şcóla de cadeţi, sau a făcut an de voluntar. După acéstă disposiţie mai nóuă, ori-cine póte fi oficer, care e întreg trupeşte şi sufleteşte şi care va depune examenul de cadet. Deací înainte tinerul ajuns la asentare, are voie sĕ se insinue la examenul de cadet, şi prestând acest examen, va păşi imediat cu şarjă de cadet în serviciul militar. E importantă acéstă inovaţie mai ales pentru tinerii universitari sau absolvenţi de şcólele medii, cari osîndiţi erau până acum a servi sub comanda caporalilor sau sergenţilor cu mult prea inegali lor în cultură şi creştere. Causa acestor disposiţiuni este, că sunt puţini oficeri.

*

Principele Muntenegrului în crisă de bani. Am vestit şi noi nu de mult, că Austro-Ungaria a întrerupt comunicaţia de asemnaţiuni postale cu Muntenegrul, din pricină că acest stat a refusat a achita diferenţa de pretensiuni ce le au aceste state faţă de el, ca provenind din comunicaţia de asemnaţiuni postale. — Incurcăturile materiale cari deja de mult apasă asupra principelui Nichita, după vesti din Cetinje, s'au potenţat acum de aşa, încât micul stat e ameninţat în chip serios de un krach ruşinos. Pricina de căpetenie a acestor stări de lucruri, spune-se că sunt cheltuelile susţinerii Curţii din Cetinje, cari prin căsătoria fiiului şi ficelor Principelui s'au sporit în chip simţitor. Principele Nichita prin căsătoria fiilor şi fiicelor sale a venit în legături de rudenie cu Caseie domnitóre: italiană, rusă şi de Mecklenburg, şi aşa din lista sa civilă de 250,000 lei, care între împrejurările actuale nu e nădejde sĕ se mai urce, nu e putinţă sĕ ţină o Curte după tóte exigenţele unei case domnitóre. Pentru ca sĕ pótă sta alături cu înaltele sale némuri, Principele a trebuit sĕ zidéscă palate nóuĕ. Căsătoria moştenitorului de tron încă l'a costat sume enorme. Şi aşa el silit a fost sĕ se ajute într'un chip óre-care. A însărcinat tóte venitele de stat la cari a putut ajunge, parte cu imposite, parte le-a pus ca ipotecă pentru împrumuturile mari ce le-a contras dela bănci strĕine, şi în locul acestor venite a pus în circulaţie obligaţii de stat. Aceste hârtii însĕ n'au curs în strĕinătate, şi aşa autorităţile muntenegrene, ca spre pildă direcţia poştelor, n'au putut satisface nici într'un chip obligămintelor ce le-au avut cu strĕinătatea. De ací s'au născut apoi mĕsurile excepţionale de sistare a comunicaţiei postale, ce le-a luat Austro-Ungaria. Singură Austria se spune că are o pretensie de 25,000 fl. faţă de Muntenegru. — Situaţia materială a Principelui e deci fórte sdruncinată. Cele 300,000 lire, primite nu demult dela clironoma italiană (fiica sa), apoi nişte împrumuturi mari contrase mai ales dela Banca Ottomană, nu ajung nici pe departe pentru acoperirea enormelor trebuinţe şi datorii, şi aşa dacă ţarul nu va întreveni — cum a mai făcut-o în multe rênduri — şi micul stat va ajunge pe povêrnişul unui faliment desastros.

*

O fundaţie a lui Rothschild. Bar. Nathanail Rothschild, precum se ştie, încă în 1894 făcuse o fundaţiune de 500,000 coróne pentru oficerii, dela căpitan în jos, deveniţi neputincioşi, ai armatei comune — fără deosebire de confesie, — şi a dăruit spre acest scop şi castelul seu din Hinterleiten, în Austria de jos, lângă Reichenau, ridicat cu mari cheltueli, — însĕ cu restricţia, ca fundaţia sĕ se predea menirei sale numai după mórtea lui. După vestile sosite din Viena, Rothschild a întregit acum acèstă fundaţie cu 600.000 cor. şi castelul pomenit l'a predat deja forului militar pentru scopurile fundaţiei, care l'a şi luat în primire şi în primăvara anului viitor acest institut de binefacere probabil se va şi inactiva.

*

Cheltuelile lui Dreyfuss. Alfred Dreyfuss petrece tot la vila Villemarie, în apropiere de Carpentras, unde va rĕmâné probabil tótă iarna. Zilele trecute a primit nota cheltuelilor procesului din Rennes, care se urcă esact la 20.847 lei 7 bani şi cuprinde, pe lângă cheltuelile de judecată şi taxa martorilor, experţi şi traducĕtori, costul sentinţei şi costul hotărirei consiliului de rĕsboiu pentru primirea desistărei.

*

Calea ferată din Caucazia. O telegramă sosită din Petersburg anunţă, că guvernul rusesc a decis construirea liniei ferate a Caucaziei, unind Tiflis cu Wladiwostock. Acéstă linie va costa 43 milioane de ruble. Se notéză importanţa strategică şi comercială a acestei linii ferate.

*

Devastările unui cutremur de pământ. In Constantinopol s'a compus acum nu demult statistica devastărilor pricinuite de uriaşul cutremur de pământ ce a bântuit în tómna trecută unele ţinuturi ale Asiei-mici. Din acéstă statistică reese în general următórele date: In oraşele Vanizli, Sarakjoi şi Karaghatsh au fost omorîţi *356 ómeni*, ear 264 răniţi; au fost ruinate 556 de prăvălii şi magazine; s'au surpat: 3 edificii publice, 2 biserici creştine, 73 meceturi, 136 scóle şi 4778 edificii private. Apoi numĕrul caselor private, cari au suferit zdruncinări mai neînsemnate, încă se urcă la câteva mii.

*

Greva potcovarilor. Din Paris se transmite următórea veste: Aprópe 1200 de potcovari din Paris s'au pus în grevă, pretinzind sporirea salariului şi scăderea órelor de muncă. Urmările acestei greve se simt deja, deóre-ce mai multe case comerciale, ai căror cai nu fuseseră potcoviţi, n'au putut sĕ predea furniturile, şi dacă greva va mai dura mult timp se prevede o neplăcută stagnare în afaceri.

Notiţă literară.

Au apărut următórele opuri:

Protocólele congreselor extraordinare naţionale-bisericesci ale metropoliei rom. gr.-or. din Ungaria şi Transilvania, convocate la Sibiiu, pe 17/29 Decembre, 1898 pentru alegerea de metropolit, şi pe 16/28 Maiu 1899 pentru întregirea venitului preoţesc. Ediţiunea Metropoliei. Sibiiu, tiparul tipogr. archid. Preţul 40 cr.

*

Teoria revelaţiunei, studiu apologetic de Dr. Vasile *Găina*, profesor extraord. la facultatea teologică ort. or. din Cernăuţi. Editura autorului. Societatea tipografică bucovinénă Lucrarea acésta apărută mai întâi într'o serie de numeri în „Candela“. denotă un studiu aprofundat şi vast din partea autorului.

*

Caractere morale, exemple şi sentinţe culese din istoriile şi literaturile popórelor vechi şi moderne, de Ioan *Popea*, profesor, Braşov, tipografia A. Mureşan, 380 pag., preţul 2.50 cor.

Titlul însu-şi ne îndică cuprinsul interesant al acestei cărţi menite pentru educaţia tinerimei. Ea se impune ca o scriere de cea mai mare valóre în mâna părinţilor, cari prin exemplele aduse pot înrîurí asupra inimei şi sufletului copiilor lor.

*

Calendarul Minervei pe a. 1900, mică enciclopedie populară a vieţei practice, cuprinzênd: 100 articole, 100 ilustraţiuni, 6 suplimente artistice şi un plan al oraşului Iaşi. Bucureşti, editura institutului de arte grafice şi editură „Minerva“ str. regală 6. Preţul 80 cr. Conţine între multe ilustraţii şi excelentul portret al Eminenţiei Sale Metropolitului nostru *Ioan*. — E un călindar *eminent* în tóte privinţele.

*

Calendarul poporului pe 1900, anul al XV-lea. Ediţie iubilară, preţul 20 cr. E un calendar portativ, bogat în cuprins.

Mătase de bal 45 cr.

până la **14.65** per metru — precum şi „**mătase Henneberg**“ négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţesĕturi, colori şi desinuri. **Particularilor** *liberă de vamă şi porto în casă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg *(lif. de curte ces. şi reg.)* **Zürich.** [6] 4—

Ad Nr. 269/1899. [228] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scóla din Lăpugiul superior, tractul Dobrei, devenit vacant prin abzicere, se escrie de nou concurs.

Emolumentele împreunate cu acest oficiu sunt: salar de 300 fl., repartat dela popor, cuartir natural şi lemne necesare.

Recursele, instruite conform normelor în vigóre, au sĕ se înainteze subsemnatului oficiu în 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobra, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dobra, 20 Octobre, 1899.

Ios. Morariu
prot.

Nr. 397/1899. [230] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei de classa a III-a Blăşeni-Grosuri cu filia Obîrşe se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicile lor, instruite conform normeler în vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Brad, la 4 Octobre, 1899.

Vasiliu Damian
protopresbiter

In *Tipografia şi libraria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de

Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr. or.

Preţul broş. fl 1.20, pentru România 3 franci.

La tóte

6

tragerile ale

loteriei de binefacere

în favorul spitalului reuniunei policlinice din Budapesta, un los costă numai

☛ **1 corónă.** ☚

Câştigul principal valoréză

corône

100.000

5 câştiguri à 20.000 cor.

etc. etc.

cari la cerere se rĕscumpĕră în bani gata de către administraţiune cu 20% scăzĕmênt.

Tragerea primă

irevocabil la 4 Ianuariu.

Comande efectueşte prompt:

Biroul loteriei de binefacere

IV. Kossuth-Lajos-u. 1.

[229] 2—7

Bustul lui Şaguna

vărsat în gyps (măr. 50/30 cm.)

se capĕtă numai la

Librăria archidiecesană.

Preţul fl. 1·50.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv

despre frumos şi artă,

de

Dr. Iosif Blaga,
profesor.

Preţul broş. fl. 1.80.

---

[218] 6—10

Albumină nutritóre.

1 kg. Tropon are acelaş efect la nutrire, ca 5 kg. carne de vită de cea mai bună calitate sau 180—200 óuĕ. Troponul în corp se preface direct în sânge şi muschi, fără sĕ producă grăsime. Troponul are deci ca urmare — consumându-se regulat — o insemnată întărire a corpului atât la ómeni sănĕtoşi, cât şi la cei bolnavi, şi se póte adauge în ori ce mâncare, fără ca prin acésta sĕ se altereze gustul. Pe lângă preţul lui de tot moderat se póte procura de ori-cine

prin farmacii şi drogherii

Fabricele de Tropon, Mülheim-Rhein.

Agentura gener. pentru Austro-Ungaria:

M. Winckler, Viena 5, Wienstr. 55.

Cel mai mare deposit

de

Cărţi postale ilustrate

este fără îndoială al

Librăriei archidiecesane.

Se vênd en gros **2.50 fl. suta**, en détail cu **3, 5** şi **8 cr. bucata** (cele din urmă sunt pictate cu mâna).

Ediţia Librăriei:

O Sĕlişteancă, ediţia II
Port bănăţĕnesc
Grup de Sĕliştene dela fond de teatru
Grup de Căluşeri dela fond. de teatru, Sĕlişte
Un cioban din Ardeal
O Romancă din Câmpeni
Tipografia Archidiecesană

Va apărea în curênd:

Sĕlişte întrégă, tablou
Piaţa din Sĕlişte
Biserica cea nóuă
Fântâna Foltea cu Călugărul
Biserica dela Fântâna Foltea
Pavilonul elveţian din Sĕlişte
O păreche rom. din Ţiara Oltului

In Comisiune:

Frumseţe (dame) **din Paris**. — **Vederi din Sibiiu.** — **Sĕlişteue.** — **Castelul lui Ioan Corvin** (Hunyad). — **Vederi din România** (Bucuresci). — **Românii la Roma.** — **Costumuri naţionale diferite**. — **Partii din Carpaţi.** —

Cărţi postale înflorate, fórte acomodate pentru gratulări de anul nou, sĕrbători etc.

Cărţi postale, fórte potrivite pentru gratulări la zile onomastice.

Peisage-uri (Vederi dela ţară).

Cele mai fine şi deosebite **bilete de gratulări** pentru anul nou, sĕrbători, onomastice etc., dela 6 cr. până la 45 cr. bucata + 5 cr. porto postal.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum şi la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 15—26

clopote patentate găurite

invenţie proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal**. Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

☛ *Preţ-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.* ☚

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 121 Sibiiu, Marți, 16/28 Novembre 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Burii

Cu sinceră compătimire au primit tóte popórele Europei scirea despre isbucnirea resbelului dintre Anglia și Transvaal. Cu toții aveau convingerea, că un pitic stă în fața unui gigante, care va căuta sĕ strivéscă pe contrariul seu despectat, ce n'a voit sĕ se supue poftelor nesăturabile ale unei țeri, iubitóre de posesiunea tuturor isvórelor de câștig și de îmbogățire ușóră.

Descoperirea unor asemenea isvóre pe pământul Burilor a atras atențiunea Englezilor asupra lor și a țerilor ocupate, întemeiate și civilisate de ei cu o diligință și pricepere uimitóre; și contrar vederilor desvoltate de representanții Angliei în conferența dela Haaga, unde stăruiau pentru pace și pentru acceptarea unui juriu obligator în cause de diferențe între popóre, au strîmtorit pe bieții Buri întru atâta, încât au trebuit sĕ alégă și sĕ se decidă sau pentru a recunósce suzeranitatea Angliei sau a-și apĕra independența cu arma în mână.

Și călăuziți fiind de maxima înscrisă pe stindardele popórelor: „când dreptul tĕu cu bine nu-'l poți scóte, i-a arma în mână, arma-ți dă dreptate“ — cu o eroică însuflețire s'au decis pentru rĕsboiu.

Vedeau ei bine, că este uriașă disproporția între ei și Anglia, care ținea despre sine și despre care credea și lumea ceealaltă, că este neînvingibilă —; dară conscii de demnitatea lor de popor n'au putut lucra altcum, căci — zic ei — nu este rușine mai mare, decât de bună voie și cu lașitate a te supune volniciilor dușmanilor seculari și nimeni nu e 'n lume mai desprețuit, ca robul ce pórtă jugul mulțumit.

Și ura prefăcută în sânge le-a dat tărie, ca cu inimă rece sĕ între în foc.

Din timpuri vechi erau părțile dela capul bunei speranțe proprietatea coloniilor holandice, cari sporite cu emigranți ulteriori europeni și amalgamisându-se la olaltă au format un popor cu insușiri etnice speciale, numit poporul *Burilor*. Luptele grele pentru esistința și greutățile întimpinate au dat acestui popor un caracter oțĕlit și o consciință de solidaritate și unitate neîntrecută.

La începutul vécului present au ocupat Englezii părțile dela capul bunei speranțe și Burii, nevoind a suferi opresiunile și nedreptățile lor, au trebuit se-și părăséscă patria pornită spre înflorire și bunăstare. Au plecat numai cu familiile lor mai departe în regiuni necunoscute și și-au eluptat o patrie nóuĕ, purtând lupte crâncene cu indigenii. Astfel unii au întemeiat statul liber *Oranje*, alții, — între cari era și renumitul Krüger ca băiat de 11 ani — *Transvaalul*, ear alții *Natalul*. Cesti din urmă, avĕnd vr'o 400 înarmați, au învins peste 15.000 de Zulucaferi, asigurând biruința rasei albe în Africa sudică.

Aceste locuri ocupate le-au cultivat, le au prefăcut în o țară înfloritóre, la care se rivnéscă pofta celor nesațioși.

Anglia a recunoscut prin contracte independența acestor state, dar mai târziu a denegat recunóșterea; a cercat a-și octroa supremația în repețite rênduri; dar fără succes. Asemenea și în timpul din urmă, avĕnd prin acésta tendența a pune mâna pe câmpurile de aur și diamante ale Transvaalului.

Dar Burii nu s'au supus. Independența le-a fost mai scumpă ca viéța; ci și-au zis: De cât ca strĕinul brațul sĕ-'l încingă, mai bine cu toții astăzi sĕ se stângă. Dreptatea și sfințenia causei lor le-a dat tărie și însuflețire la o luptă viteză, care a pus în uimire întrégă lumea prin eroismul dovedit față de prima putere din lume. Nimenea nu s'a așteptat la așa splendide succese, știind că Anglia poșede regimente disciplinate, stat major ales, parale berechet, năi etc. și Burii sunt un popor agricultor, care a deprins mai mult manuarea plugului și a cósei și nu a armelor ucigătóre.

Succesele obținute până acuma se esplică numai din entusiamul național pentru libertatea țerii și a poporului. Așa și este, și poeții afirmă că:

„Cela-ce se bate pentru neatârnare
„Are zece brațe, zece inimi are
„Inime de foc.

Acest fapt al frumóselor învingeri din partea Burilor merită apreciare și considerare deosebită din partea tuturor popórelor, pentru că din el resultă marea învĕțătură: ce succese e în stare se obține și cu ce resultate sĕ póte lupta un popor și mic și neînsemnat pentru libertatea și independența sa, chiar și când sta în fața unui contrar atât de temut.

Burii au întrat în foc cu încredere în dreptatea causei lor și cu inima încălzită de focul sacru al iubirei de ném și de neatârnarea moșiei lor; și au raportat învingeri pe tótă linia, colbăind de a binele cojocul Englesilor, încrezuți, fuduli și buieci. Buiecia lor a fost înfrântă, căci au suferit numai bătăi și prin acésta puterea morală a Burilor a crescut în mod însemnat; ear Englezii s'au făcut de risul și rușinea lumei, întâiu prin tendența de a neîndreptăți un popor pacinic, muncitor și iubitor de progres, ear de altă parte prin bătăiele mâncate dela o mână de ómeni neorganisați militaricesce, ca și ei. Și aceste învingeri ale Burilor pot se aibă urmări și mai mari; căci exemplul lor póte încuraja și celelalte multe colonii engleze, cari nu vor fi tocmai încântate de protecția și suzeranitatea străină.

Afară de aceea și celelalte puteri vor ajunge la convingerea, că totuși Anglia nu este o putere atât de temut, precât se credea mai nainte.

Mai presus de tóte însĕ se ridică din decursul acestui cel mai nou resboiu, adevĕrul exprimat atât de bine de o foie locală: „Burii au aretat încă odată, că un popor, fie și mic, nu póte fi înghițit de altul fie ori cât de mare, dacă e solidar și însuși nu-și lapădă ființa. Lupta Burilor pentru libertate și existență va fi pentru tóte timpurile o dovadă clară, despre ce putere e în un popor, care mai bine vrea se piară, decât se devină rob dușmanului:“

O părere a Majestății Sale Monarchului. Intre deputații primiți de Majestatea Sa în ultimele zile în audiențe a fost și deputatul partidului Slavilor de Sud Dr. Bulat. In decursul audienței a accentuat Maj. Sa greutatea creărei unei legi generale pentru regularea limbilor. Dr. Bulat a rĕspuns, că greutățile n'ar fi neînvingibile, ci ar trebui numai susținut principiul egalității:

„*Drepturile popórelor nu trebue sacrificate comodității amploiaților, ci trebue sĕ se céră, ca amploiații sĕ posedă singuraticele limbi ale țerii.*“ M. Sa a rĕspuns: *Acésta e adevĕrat!*

Conferența din Deș.

Din nordul Transilvaniei, Octobre 1899.

(Incheiere.)

Acéstă cuvêntare frumósă și instructivă a fost ascultată cu viu interes și resplătită cu strigări entusiaste de „sĕ trăiéscă“!

Constituindu-se conferența prin alegerea notarilor în persóna învĕțătorilor Ioan Dragomir și Ioan Percea și a verificătorilor Gregoriu Gavriș și George Prigónă, — notarul Ioan Percea a cetit „*Istrucțiunea referitóre la conducerea și decurgerea conferențelor*“, compusă de d-nii comisari consistoriali și aprobată din partea Venerabilului nostru Consistor, — pe care conferența a luat-o spre scire și acomodare.

Notez, că s'au ținut de tot 3 ședințe, în cari temele și obiectele, propuse spre resolvire, s'au desbătut în cea mai exemplară ordine și obiectivitate. Dovadă, că începem a străbate tot mai mult în spiritul mândrului nostru constituționalism bisericesc, la care ținem ca la viéța nóstră!

Conclusele, luate în conferență sunt următórele, și anume:

I. Referitor la tema defiptă de Venerabilul Consistor „Cestiunea examenelor publice dela finea anului scolar“, Conferența a luat următorul conclus:

1. Statorirea timpului ținerei examenelor sĕ se facă și publice cel puțin cu 14

FOIȚA

Logodnă!

„Ai auzit, că fata cea mai mare a lui S. s'a logodit cu un architect!“

„In fine! Lucrul dór' se trăgănéză deja de patru ani.“

„Aș', de mai mult, se cunosc cel puțin de 6 ani!“

„Șése ani, în adevĕr estĕ mult — mie una absolut nu mi-ar conveni sĕ stau atâta timp mirósă. Aci de „amor“ nici vorbă nu mai póte fi — închipuesce-ți, mĕ rog, un bărbat, care aștéptă șépte ani! Mulțumesc! Nu, eu una ca acésta n'ași fi putut-o face, și cu atât mai puțin bărbatul meu!..“

*

„Va sĕ zică Marióra T. încă s'a logodit.“

„Ah, și cu cine, dómnă?“

„Cu unu Micu.“

„Cu care Micu? Il cunósceți?“

„Nu. Am auzit numai despre el la cumnată-mea, care i-a făcut cunoscința astă iarnă la un jour.“

„Cum, și azi deja e anunțată logodna în ziare?“

„Da — așa-i — că e de necrezut! Poftim, cât de repede merg în ziua de astăzi tóte.“

„Fin de siécle. D'abia se cunosc de câteva sĕptĕmâni, nici nu s'au vĕzut bine și deja se logodesc.“

„Ómenii ar trebuí mai întâi sĕ se cunóscă bine, sĕ'și studieze caracterele, căci cum prea bine scii, d-nă, căsătoria nu e glumă.“

„Eu cu bărbatul meu am stat trei ani logodiți, și chiar și atunci am avut sĕ luptăm, căci părinții mei nu prea erau învoiți.“

„Așa și este în ordine. Căci până ajungi a cunósce pe cineva temeinic, și cu deosebire pe bărbați, trebue timp. Dar așa se încheie căsătoriile moderne — că cum se sfîrșesc am vĕzut. Scii că a lui B. iarăși este, mai mult de o lună acasă la mamă-sa?“

*

„Scii, Lucreție, că amica ta M. s'a logodit?“

„Așa; și cu cine, tată?“

„Cu un inginer englez, o capacitate în chestii de canalisare.“

„Ptii! — eu, tată, la una ca acésta nu m'aș puté decide!

*

„Ce zici la noutatea, că mica Stefania S. s'a logodit cu un doctor?“

„Da, am auzit; dar ce fel de om este?“

„O dómne, un medic tinĕr.“

„Oh; natural fără pacienți.“

„Probabil; mi se pare că nu este încă decât medic de copii...“

„Mai putea aștepta și ea. Ce etate póte sĕ aibă?“

„Nóuĕsprezece ani, cred eu.“

„Dómne Dumnezeule! Și cu 19 ani se mărită! Ca și cum fetele n'ar puté aștepta. Eu am fost de 22 de ani când m'am măritat, și chiar și atunci i-se părea la „fie ertata mea mamă“, că e prea de timpuriu.“

„Natural. Eu Te asigur, că dacă Marta mea va fi ajuns până acolo, înainte de 24 de ani nu o voiu mărita; asta Ți-o pot spune.“

„Se înțelege. Ce și are o fată tinĕră de viața acésta, dacă întră din pensionat îndată în odaia copiilor; lucrul acesta ar trebuí sĕ fie oprit prin lege; dacă ași avé eu o fată, mi-ar puté ea veni!...“

*

„Inchipuește-ți, Anetă, Sofia s'a logodit!“

„Ach!“

„Se înțelege, cu sub-locotenentul?“

„Da, da — dór' e lucru vechiu, au fost de mult logodiți în secret.“

„Atunci era bolnav, a petrecut dóuĕ erni în Italia; acum arată ceva mai bine — dar e slab ca un fus.“

„Ei, e încă tinĕr, póte prea tinĕr pentru însurătóre.“

„Óre frate-seu n'a murit de tuberculosă?“

„Doi frați... In genere întréga familie este bolnăviciósă; pe soră-sa am vĕzut-o anul trecut la balul universitarilor. Decoltată! Era teribilă, îți spun. Și pe lângă acésta din cale afară urîtă.

„D'apoi dóră nici el nu este chiar frumos.“

„Blond ca o franzelă, plin de pistrui și pe lângă acésta câte odată și chioresce.

„Ea încă“

„Bólă familiară“.

„Chiorii îmi sunt nesuferiți“.

„Și mie. Eu n'ași puté iubi un bărbat chiar, dómne păzește. Sĕ nu fi tu sigură nici când unde se uită!“

zile mai nainte şi tot atunci sě se distribue programele examenelor la parochíi spre orientare. Bine ar fi — când ar fi posibil — ca examenele sě se ţină în Dumineci ori Sěrbători spre-a puté participa la ele şi poporul.

2. Parochul sě publice cu 8 zile mai nainte ziua ţinerei examenului şi prin o cuvêntare sě arete însěmnătatea examenului cu scopul de-a însufleţí pe popor sě participe la acela.

3. Comitetul parochial sě îngrijască de timpuriu pentru aducerea edificiului şi al mobiliarului scolar în curăţeniă exemplară.

4. Invěţătorul cu ajutorul elevilor sě înfrumseţeze sala de învěţămênt cu verdéţă şi flori.

5. Invěţătorul sě pregătéscă pe ziua examenului protocolul de clasificaţiune al elevilor, programa decurgerei examenului şi o consemnare a tuturor elevilor, în care într'o rubrică sě însemne pre cei absenţi la examen.

6. Invěţătoriul se îngrijască, ca probele caligrafice de scrisori şi lucrurile de mână ale elevilor sě fie pregătite şi arangiate în curăţeniă şi ordine exemplară.

7. In ziua examenului diminéţa sě se ţină serviţiu divin, împreunat cu rugăciunea de mulţămită, la care sě participe comitetul parochial şi şcolarii cu învěţătorul în frunte.

8. Examenul sě se încépă şi termine cu câte o cântare religiósă.

9. Examinatorul este învěţătorul. Intrebări póte pune elevilor şi conducětorul examenului, precum şi directorul local; alte persóne însé o pot face acésta numai cu consimţěmêntul conducětorului în mod uman, dar nu cu intenţiunea, de-a încurca pe elevi şi prin acésta a compromite pe învěţător.

10. Examenul sè se facă cât se póte de interesant şi pentru popor.

11. Pentru ca examenul sě fie variat şi sě li se procure elevilor şi o recreaţiune, e consult, ca sub decursul aceluia sě se cânte de elevi după fie-care obiect de învěţămênt câte-o cântare corespunzětóre, bisericéscă ori naţională.

12. La încheierea examenului conducětorul examenului sě ţină o cuvêntare acomodată pentru sprijinirea şi îmbrăţoşarea scólei şi-a învěţăturei.

13. După terminarea examenului sě se cetéscă imediat clasificarea elevilor prin note generale şi sě se împartă premiile.

14. Probele de scrisori şi lucrurile de mână ale elevilor sě li se dea lor imediat după cetirea clasificărei.

II. Cu privire la tema: „Uniformitatea cântărilor rituali-liturgice în scólă“, statorită pentru conferenţă de d-l comisar consistorial Teodor Herman, s'au decis următórele:

1. Invěţătorii, cari ori nu sciu cântările bisericesci, ori le sciu după melodíi strěine bisericei ortodoxe orientale, sě nu propună de loc cântările liturgice in scólă şi nici ei sě nu cânte în biserică, avênd a instrua pe elevii scolari în acest obiect preoţii locali.

2. In scopul însuşirei melodiilor proprii bisericei ortodoxe orientale, propuse în seminarul nostru archidiecesan: învěţătorii unui protopresbiterat sě se întrunéscă în fiecare an odată la câte un loc potrivit, şi anume: Mercuria şi Joia în săptěmâna cea luminată. Pe conducětorul, resp. propunětorul cântărilor are sě-l denuméscă protopresbiterul tractual pe timp nedeterminat, ear locul ţinerei dela prima întrunire încolo sě-l stabiléscă înşişi învěţătorii.

3. La întrunirea conferenţelor anuale învěţătoresci înainte şi în timpul liber între şedinţe, sě se exercieze învěţătorii în cântările bisericesci sub conducerea celui mai bun cântăreţ dintre dênşii. Conferenţele sě ţină trei zile, dintre cari ziua a treia sě fie destinată exclusiv pentru instruarea în cântări.

4. Invěţătorul, eventual preotul sě-şi instrueze şi créscă în cântările bisericesci câţiva elevi mai talentaţi, cari cu timpul sě devină cantori vrednici bisericei.

III. In „Cestiunea archivului, bibliotecei şi averei reuniunei învěţătorilor gr. or. din districtul Deşului“, desfiinţate deja, s'a luat următorul conclus:

1. Deórece districtul reuniunei s'a compus tocmai din învěţătorii acelor protopresbiterate, cari astăzi forméză cercul X. Deş al conferinţei nóstre, conferenţa declară: Archivul, biblioteca şi fondul reuniunei învěţătorilor gr or. români din districtul Deşului, aparţine de astăzi înainte cu drept de proprietate conferenţei învěţătorilor gr. or. români din cercul X. Deş, constătător din învěţătorii protopresbiteratelor: Cetatea de pétră, Deş, Solnoc şi Unguraş.

2. Archivul şi biblioteca amintită în punctul 1. are sě se păstreze în viitor în sala scólei române gr. or. din Deş într'un dulap, ce se va cumpěra spre acest scop din taxele restante la învěţători. Ingrijirea acestora se concrede sub supraveghiarea P. On. D. Protopresbiter al tractului Deş, învěţătorului gr. or. din Deş pe lângă controlul şi rěspunderea comisiunei permanente, ce se va alege sub alt punct al protocolului în şedinţa de astăzi.

3. Fondul reuniunei depus spre fructificare la Venerabilul Consistor, remâne neatacabil până va ajunge la suma de 1000 fl. adecă una mie floreni v. a.

4. Taxele, cari sunt încă în restanţă la foştii membri ai reuniunei până inclusive la anul scolar 1896/7, sě se încaseze şi adaugă, după cumpěrarea dulapului amintit sub punctul 2, la fond. — Incassarea sě se facă în modul următor: comisiunea permanentă a conferenţei sě pregătéscă pe basa datelor aflătóre în archivul reuniunei patru conspecte după cele patru protopresbiterate despre restanţieri, pe cari sě le înainteze Venerabilului Consistor Archidiecesan cu acea rugare, ca sě binevoiéscă a însărcina pe D-nii protopresbiteri cu încasarea urgentă şi transpunerea acelor taxe la oficiul protopresbiteral al Deeşului, care le va depune la Ven. Consistor şi va raporta conferenţei.

5. Comisiunea permanentă sě iee în samă dela Dl president al reuniunei Dr. Gavril Buzura archivul, biblioteca reuniunei etc.; acestea sě le predeie învěţătorului din Deeş şi despre tóte lucrările efeptuite sě raporteze conferenţei proxime.

Notez, că în comisiunea permanentă, prevězută în punctul 10 al instrucţiunei conferenţelor, s'au ales învěţătorii: George Prigónă din Măgógea, Bartolomeiu Fărcaş din Corueni şi Michail Oros din Poiana-Blenchi. Tot acéstă comisiune are sě îngrijéscă şi de regularea averei reuniunei învěţătorilor din acest cerc, devenite acum avere a acestei conferenţe.

Tema a II a „*Uniformitatea cântărilor rituali liturgice în şcólă*“ este cu deosebire în ţinutul acesta de o importanţă de tot mare. Ea pretinde în interesul bisericei şi a culturei religióse-morale a poporului nostru o resolvire şi regulare cât mai urgentă, căci fraţii greco-catolici, situaţi în acest ţinut în masse compacte şi extinse, cu melodiile lor în parte împrumutate mai ales în timpul mai recent dela papistaşi, au copleşit aprópe cu desěvêrşire puţinele nóstre parochíi de pe aici aşa, că întrând în unele biserici ortodoxe nu mai auzi mai nici o melodiă ortodoxă. Şi când auzi cântându-se în bisericile nóstre în loc de pricésnă textul şi melodia curat papistaşă: „Asta-i taina cea mai mare, asta s'o sěrbăm mai tare, etc“, — tradusă textual şi în ritme de pe textul maghiar: „Ez nagy szentség valóban, ezt imádjuk legjobban“, — te cuprinde jale de atâta decadenţă.

Am mai auzit în biserici unite, din cari s'au strecurat apoi şi întru ale nóstre, mai cântându-se „Carii pre Cheruvimi“ tot pe melodia lui „Ez nagy szentség, etc“.

Pe acéstă cale şi pelângă astfel de melodíi nu e mirare dacă cântările liturgice bisericeşti nu mai au nici un efect de pietate şi prin urmare nici influinţă moralisătóre asupra poporului, — şi nu e mirare, dacă pe zi ce merge tot mai puţini cercetéză biserica.

Despre modul, cum are sě fie cântarea bisericéscă, ca sě însufle sfinţeniă în ascultători, învěţătorul *George Prigónă* din *Măgója* a cetit în şedinţa a treia a conferenţei un elaborat al seu, ascultat cu mult interes.

In fine notez, că în 15/27 Octobre la 2 óre p. m. s'a încheiat in mod solemn conferenţa, după care noi — învěţătorii — am arangiat un prânz comun în hotetul „Bánffy“, la care am învitat şi pe d-l comisar. Ací după ostenéla incordată de 2 zile ni-am recreat puţin şi ne am aflat bine ca fraţii adevěraţi împreună.

Prânzul s'a început cu rugăciune; în decursul lui d-l comisar a toastat pentru *Excelenţia Sa Inalt Preasfinţitul şi mult zelosul nostru Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu,* — alţii pentru comisariu etc. — Incheerea s'a făcut eară prin rugăciune, şi apoi ni-am depărtat fiecare la ale sale, ducênd cu noi dorul ferbinte de a ne împliní chemarea cu sfinţeniă!

Munteanul.

† D-na Catinca de Gall.

Drept dovadă a simpatiilor estinse, ce le-a avut repausata consórtă a d-lui Dr. Iosif Gall, lăsăm se urmeze cele scrise despre ea din partea foii „Délmagyarországi Kőzlőny“, ce apare în Timişóra:

„O grea lovitură a îndurat dl Dr. Iosif Gall, membru în casa magnaţilor, una din distinsele figuri în viéţa comitatului şi a patriei nóstre: Soţia sa născută Catalina *Agora* a repausat după scurte suferinţe, eri la órele 3 p. m. în Lucareţ.

„Ştirea despre mórtea ei va deştepta în întreg acest ţinut sudic adêncă şi adevěrată jale, pentru-că cercuri estinse au cunoscut şi stimat pe fericita defunctă, care a fost îngerul pàzitor al celor sěraci şi lipsiţi şi model de consórtă iubitóre şi fidelă.

„Dómna Dr. Iosif Gall îşi trage originea dela familia *Agora*, care înainte de începutul acestui veac a fost proprietar mare în Lucareţul-Timişan. In comună şi jur a fost iubită şi stimată în mod sincer şi nemàrginit, pentru că a jertfit mult pentru scopurile comunei şi ale bisericei. Ea a zidit şi biserica gr. or. din Lucareţ. Pe sěracii din comună i-a cercetat şi ajutat cu mână bogată. Mult a jertfit şi pentru scopuri filantropice, şi anume în linişte, fără a face sgomot. La susţinerea scólei din Lucareţ a contribuit sume însemnate şi a sprijinit cu bani pe mulţi tineri din comitat, spre a se puté susţinea la studiile universitare.

Mórtea ei este adevěrată şi simţită perdere pentru comuna Lucareţ şi jur, ba chiar şi pentru comitat, căci bunătatea ei nu s'a mărginit exclusiv numai la jurul în care a trăit, ci cu mână darnică a sprijinit ori-ce causă patriotică, sau culturală. La adresa soţului adênc lovit, Dr. Iosif Gall, au sosit azi cu grămada telegrame de condolenţă dela toţi bărbaţii aleşi ai vieţii publice din patrie, precum dela membrii guvernului, casei magnaţilor şi ai camerei deputaţilor, dela principii bisericei şi capii comitatelor, cari cu toţii sincer împărtăşesc doliul“.

Revistă internă

Cuota croată.

Abia stabilită cuota ungară în ce priveşte afacerile comune cu Austria, şi vine o altă cuotă la ordinea zilei, din partea Croaţiei şi Slavoniei. Se ştie, că Croaţia este autonomă în afacerile administraţiei, cultului şi instrucţiei publice, ear celelalte le are comune cu Ungaria şi la spesele acestora din urmă contribue cu o cuotă, ce se preciséză din timp în timp.

Deputaţiunea croată exmisă, a presentat în zilele acestea deputaţiei ungare aşa numitul „nunţiu“, pentru regularea relaţiilor financiare comune ale Croaţiei faţă de Ungaria, şi faţă de întrégă Monarchia. De basă la stabilirea proporţiei acestor spese comune s'a luat percepţiunea dărilor şi în 1889 a avut sě supórte Croaţia şi Slavonia 7. 9%, iar Ungaria 92·06%. S'a constatat însě, că venitele Croaţiei, după detragerea cuotei, nu ajung pentru a acoperí recerinţele administraţiei proprii interne, de aceea i-s'a dat voie, ca întâi sě folosésсă venitele pentru suportarea speselor de administraţie şi numai restul sě-l dea ca contribuire la spesele comune cu Ungaria. S'a observat că restul de 56% n'a fost de ajuns pentru acoperirea speselor comune şi problema deputaţiunilor va fi sě stabiléscă de nou pe basa dărilor cuota de contribuire la spesele comune şi %-ul, ce va fi a se detrage din venitele Croaţiei pentru afacerile ei de administraţie.

Nunţiul croato-slavon arată dorinţele parlamentului croat, care a exmis deputaţiunea dar aceste dorinţe se pare, că nu vor fi acceptate fără discuţie, fiindcă precum spune „P. Lloyd“, el cere 1) *ca unele spese de stat sě nu fie privite ca comune* şi astfel sě se reducă suma speselor, 2) din *venitele* Ungariei *sě se calculeze o parte corespunzětore în contul Croato-Slavoniei,* pentruca astfel sě se urce suma totală a procentelor de contribuire.

Din România

(*Chestia Porţilor de fer*) „Politische Correspondenz“ publică o scrisóre din Bucureşti, vorbind despre declaraţiunile ministrului ungar al comerţului în comisiunea financiară, cu privire la Porţile-de-Fer.

Contrar acestor declaraţiuni acéstă scrisóre afirmă că chestiunea taxelor, atât de importantă pentru comerţul român, nu e nici de cum neglijaţă de către România, care continuă negociaţiunile în acéstă privinţă cu hotărîre şi perseverenţă.

România nu s'a ridicat în contra *stabilirei* taxelor hotărîte prin tractatul de la Berlin şi destinate a acoperí cheltuelile pentru lucrările executate la cataracte, dar în contra *acţiunei unilaterale* a Ungariei în chestia taxelor şi a regulamentelor, care nu pot fi hotărîte de cât după o înţelegere prealabilă şi după un acord comun cu Puterile semnatare ale tractatului din Berlin şi cu Statele riverane.

*

(*România la Exposiţia din Paris*) Comisariatul general al Expoziţiunei române dela 1900 a început a lua měsurile necesare pentru împachetarea produselor şi obiectelor cari au fost alese de jurii pentru a fi trimise în Paris. Impachetarea se va face cu cea

---

„Apoi sě-'l mai am şi de bărbat!.. Pe lângă tóte acestea m'aşi teme în continu . . . . .“

„Dar Paulino!“

„Ce, aşa ceva se moştenesce . . .

*

„Ai cetit anunţul de logodnă al d-şórei Olga P.?

„Ah — a fost timpul suprem — dar cine e fericitul?“

„Nu mai ştiu cum îl chiamă. Un nume de tot indiferent: Băltean ori Brătean, aşa ceva“.

„Ce este?“

„Mi se pare că e comerciant, ori aşa ceva“.

„Óre n'a mai fost ea odată logodită?“

„De dóuě-ori chiar — nu'ţi mai aduci aminte de scandalul de atunci?“

„Nu, de care scandal?“

„Câte-va sěptěmâni înainte de cununie s'a dovedit, că ea nu are atâţia bani, la câţi s'a aşteptat mirele.“

„Grozav“

„Şi logodna s'a desfăcut“

„După aceea s'a logodit, pare-mi-se la Vălcele, cu un domn din Timişóra ori din Arad“.

„Şi nici din acésta nu s'a ales nimica? e grozav“.

„Da, sermana, a trecut prin multe.“

„Bine că şi-a aflat în fine unul.“

„Incă nu-'l are!“

„Preste tot mě mir, că nu'l disgustă pe un bărbat, când o fată a păţit atâtea.“

„Eu sě fiu bărbat n'aşi putea-o face.“

„Nici eu!“

*

„Se vorbeşte, că Letiţia s'ar fi logodit.“

„Da — cu un proprietar din ţéră, de dóuè-ori atât de bětrân ca ea.“

„Frumos.“

Va sě zică cu unul, care are lipsă de o îngrijitóre tiněră. Nu pot înţelege pe mama ei; dór este pěcat, o fată atât de frumósă . . .“

„Banii!“ mě rog, banii . . .“

„Sermana fată!“. . .

După P. v. S. de cp.

mai mare îngrijire, astfel ca, în timpul transportatului produsele și obiectele sĕ nu sufere nici un fel de deteriorare. Impachetarea se va face la Giagoga, unde se află depositul cêntral al Expozițiunei.

*

(*Un mare incendiu în Galați*). Se telegrafiază că un incendiu puternic a isbucnit în basinul docurilor din Galați.

Au ars peste 1000 de vagóne de lemne aflate în depozit, cum și 500 de vagóne de cărbuni.

*

(*Faliment*) Din Brăila se comunică că marea casă de export George Nicolopulo ar fi încetat plățile.

Pasivul ar fi de vre-o 3 milióne.

Revistă externă

Reforme în Rusia.

(*Desființarea legei de deportațiune în Siberia*) Se spune, că actualul ministru de interne rusesc *Sipjagin*, care a funcționat multă vreme ca șef al biuroului de petițiuni cătră Țar, este un partizan aprig al acestei reforme și că în fosta sa funcțiune el a putut sĕ se convingă de părerile Țarului în acéstă chestiune. Un alt simptom, care militéză în favórea acestei credințe este și faptul că Țarul deja de doi ani a suprimat deportațiunea, pe cale administrativă.

In vederea reformei s'a numit o comisiune care trebuia sĕ reunéscă tot felul de date asupra chestiunei și care a făcut nume róse anchete în Siberia. Un raport al unui bun cunoscĕtor al Siberiei, Smirnov, a făcut cea mai mare impresie asupra comisiunei. El face un tablou înfiorător despre demoralizarea care cuprinde pe deportați.

*

(*Asociațiunile studențesci*). O mĕsură, care va fi fórte folositóre desvoltării vieței studențești în Rusia, este cea care se va lua în vederea de a se permite asociațiunile studențești. In vederea acestor mĕsuri, Senatul Academic al Universitățeì din Moscova, s'a adresat universítăților din Europa, pentru a căpăta date sigure asupra organizațiunei diferitelor corporațiuni studențești.

*

Triumful Englezilor în Sudan.

Din *Cairo* se anunță despre o luptă mai nóuă a Englezilor contra califului egiptean. Generalul englez Vingate a sdrobit total pe dervișì nu departe de *Gedid*. Insuși califul a căzut, ear armata lui a fost făcută partea cea mai mare prisonieră.

Convenirea socială a tinerimei române.

Séra de 13/25 Novembre a fost pentru Românii sibiieni un prilej de o „pausă plăcută“ în necurmatul mechanism al vieței de tóte zilele.

Trebue sĕ adaug însĕ îndată că pausă puțină a fost, căci glasul tinerimei întrunise sub stindardul sĕu abile și alese dansatóre, așa că abia întonà musica câteva accente, și jocul se deslănțuí de sine.

Dac'aș fi un grădinar și aș priví în o dulce zi de Mai, cum zimbesc florile alintate sub gingașele imbrățișări ale Zefirului, v'aș presenta mai ușor acel tainic tablou, ce se oferă ochilor.

Dar nu-mi cereți sĕ aduc sĕ defileze pe dinainte tóte acele emoțiuni, la cari sufletul e dat jertfă la astfel de ocasiuni.

Sentimentele nu se pot exprima prin cuvinte, fiind ceva subiectiv.

S'a jucat mult și cum observam, — cu însuflețire românéscă. In ce privesce aprecìarea jocurilor, las pe alții mai competenți, cum s'ar zice. Fost'au horă, romană, polce, cuadrille și cu variantele lor. Pare-că nu trăiam în Novembre, și căldura dela ecuator trecuse tótă pe emisfera nóstră, atât de mult se schimbase situația planetară.

Petrecerea s'a ținut „în cerc restrîns“ și de fapt a fost puțin public, dar potrivit cu mărimea salei de dans. Țin sĕ accentuez, că petrecerea a avut adevĕrat caracter românesc, participând óspeți fără deosebire de confesiune.

Precât mi am putut nota, au participat d-nele: Borcia, Cosma, Ana Crișan, Dop, Greavu, Kremer, Ana Moga, Muțiu, Olariu, Pĕcurar, Stoica, Tăbăcar, Vecerdea, ș. a. apoi d-șórele: Borcia, Minerva și Hortensia Cosma, Decean, Greavu, Golgoțiu (Roșia), Jóndrea, Catona, Aurelia, Alexandrina și Eugenia Moga, Veturia Muțiu, Opriș, Olariu, Tinca și Leontina Pĕcurariu, Hortensia Penciu, Măriόra Pop, Măriόra Popescu, Popa Radu, Tăbăcariu (în costum național), ș. a.

Ne-am despărțit cu dulci amintiri, cu dorul a ne revedea cât mai des, și în numĕr mai complet. — Succesul moral și material a fost frumos, grație stăruințelor vrednice de laudă ale comitetului aranjator.

Rĕsboiul din Africa-Sudică.

Foile engleze asigură, că până la finea sĕptămânei trecute 27.000 soldați englezi au debarcat pe cóstele Africei, parte în orașul Cap, parte în East-London, și parte în Durban. Planul operațiunilor de rĕsboi e în mâna generalului Buller, care până acum a evitat se trimită puteri mai mici în foc, și a așteptat se concentreze masse mai însemnate pentru o lovitură decisivă.

Primele trupe sosite au fost îndreptate cătră punctele periclitate Kimberley și Ladysmith, a căruì capitulare nici azi nu e confirmată dela Londra. Pentru deblocarea orașului Kimberley a plecat o divisiune, care se apropie de punctul de operațiune. O altă divisiune are chemarea sĕ mérgă spre Ladysmith.

O telegramă din Londra anunță, că Englezii au câștigat o victorie asupra Burilor la Belmont. Acésta e a doua înviugere a Englezilor dela începutul rĕsboiului.

Cu mult mai strîmtorată e situația Englezilor în *Natal*, unde Burii au câștigat o învingere lângă Mooi River. Lupta a fost fórte crâncenă.

NOUTĂȚI

Parastas pentru fericita Catinca de Gall. In 25 l. c. n. s'a celebrat în biserica gr. or. română din Fabricul Timișórei parastasul solemn pentru odichna sufletului reposatei binefăcĕtóre, dómnei Catinca de Gall.

La acest act festiv a asistat greu cercatul soț întristat, Ilustritatea Sa domnul Dr. Iosif *Gall*, prea venerata sa mamă *Carolina*, sora domnieisale dómna Iulia *Ranta*, cumnata domniei sale, dómna vĕd. Iustina *Gall*, Aurel baron *Popp*, inteligința română din loc, precum și o mulțime de public jeluitor din loc și giur, fiind cunoscută reposata, ca o binefăcĕtóre a sĕracilor și ca zelósă creștină, care a înzestrat mai multe biserici.

*

Alegeri pentru congres în diecesa Aradului. In cercurile aparținĕtóre la jurisdicțiunea consistoriului din *Arad* au fost aleși ca deputați congresuali preoțești următorii domni, și anume: In cercul Arad-Radna Vasile *Beleș* protopresbiter. In cercul Birchiș-Chisĕtĕu: Augustin *Hamsea* director seminarial. In cercul Giula-Chișineu: Dr. Ioan *Trailescu* protopresbiter. In cercul Șiria-Ienopolea: George *Popovici* protopresbiter. In cercul Buteni-Halmagiu: Corneliu *Lazar* preot. In cercul Timișóra-B.-Comloș: Dr. Traian *Putici* protopresbiter. In cercul Lipova-Vinga: Voicu *Hamsea* protopresbiter.

*

Conjurație în Turcia. In Constantinopol au fost deținuți în zilele din urmă 17 turci, despre cari se susține că ar fi conspirat, în complicitate cu Mahmud, fiiul reposatului Sultan, la delăturarea actualului Sultan. Intre cei deținuți se află și consilierul de stat Said, precum și „molla“ Dia-Karaszkar, care după „seik-ül-islam“ ocupă cel mai înalt grad preoțesc în Turcia. Deținuții au fost condamnați la deportațiune pe viață. — Când corabia, care îi transporta la locul de osîndă, a eșit din sinul Cornul-de-aur în largul mării, o catastrofă neașteptată se întêmplá. Corabia s'a isbit de un vaporaș cu vêntrele și l'a resturnat. 12 ómeni și-au găsit mórtea în valurile mării.

*

„Conjunctivita granulósă“. Așa se numește o bólă primejdiósă de ochi (un fel de inflamațiune a conjunctivei ochilor), ce bântue azi în România, culegĕnd jertfe numĕróse mai ales în armată. Precum spune „Drapelul“, focarul indestructibil al acestei maladii este la Iași. Din toți bolnavii de ochi din armată, după datele oficiale, cari erau la 16 Octobre 767, numai în corpul 4 (din Iași) sunt 537. Acum conjunctivita granulósă își continuă opera distrugĕtóre și prin sate. Ba s'a constatat ca fiind încuibată și în multe școli, unde bântue cu multă furie, orbind numeroși pacienți. La scóla de arte și meserii din Iași s'au găsit acum o lună 40 de elevi granuloși. Tot așa s'au găsit mulți granuloși la tóte școlele normale din țară și la asilul Elena Dómna din București. La inițiativa ministerului instrucțiunei publice, s'au luat mĕsuri de stavilire a rĕului.

*

O plângere a ev.-reformaților. Consistoriul regnicolar al bisericei ev. ref. ardelene, din însărcinarea conventului regnicolar, ținut nu de mult, a hotărît a înainta ministrului de culte o demonstrațiune, contra intitulării episcopului rom. cat. din Alba-Iulia, de „episcop transilvănean“.

*

Lordul Salisbury, ministrul-president al Angliei, se află greu bolnav de influență.

*

Bombardarea norilor. Mintea vecînic neastêmpărată a omului a iscodit earăși ceva. Nu-i era destul, că făcut-a din apă lumină, însuflat-a duch de viață în lucrurile mórte. Nu-i era destul, că firei răpitu-i'-a deja până acum o bună dosă din „naturalul“ ei. Ea voiește sĕ subjuge firea cu desevêrșire; voiesce sĕ-o facă o jucărie formală în mâna și arbitriul omului. Și în acéstă nisuință spre desĕvêrșitul artificial, în acéstă tendență spre absolută tihnă a vieței, — mintea nu cunóște obstacole; ea desfide natura, când fără luptă putință n'are a plăsmuí mijlóce de bine. — A iscodit acum nu demult un lucru ciudat. A aflat, că puterea elementară a naturei, ce se descarcă în formă de nori cu grindină asupra nóstră, se póte înfrunta. Și anume prin luptă cu norii, prin bătaie formală, prin bombardarea lor. Și bătăile în acest chip inscenate între natură și om, spune-se că s'au sfêrșit cu biruința omului. Multe experimente succese probéză acésta. Inventatorul *Stiger*, vice-primarul Windisch-Feistritzului deci nu ni-a dat un lucru reu. — In Cassale-Monferrato (capitala fostului principat Monferrato) s'a ținut în sĕptĕmânile trecute un congres internațional de apĕrare contra grindinei, participând 560 de inși, din Franța, Italia, Stiria, etc. In acest congres bărbați competenți au demonstrat folosul bombardării norilor. S'a raportat despre experimentele făcute în Stiria, Veneția, Lombardia, Piemont, etc., convingĕnd pe ascultători — și prin probe în natură — despre avantagiele acestui chip de îngrădire contra calamității grindinei. In cercul Veneției există deja 739, în a Lombardiei 570, în a Piemontului 440 stabilimente de astfel de tunuri alungătóre de nori. — Oare cum s'ar presenta și pe la noi niște stabilimente de astea? . . .

*

O jertfă a ciumei. Medicul Pestana din Lisabona, despre care am pomenit nu demult că a fost infectat de ciumă în Oporto, a murit. După regretatul Müller din Viena, acésta e a dóua jertfă a chemării sale, doborîtă de crudul flagel.

*

L'a înghițit pământul. Pe calea dintre satele Karbitz și Neudorf, în Bohemia, s'a întêmplat nu de mult o nenorocire ciudată. Doi copilași de mineri eșiseră la plimbare pe acest drum. La un loc unul din ei, cum a călcat, cum nu, se pomenește numai înglodat în pămênt până la umeri. Un strigăt, și pe când soțul sărí sĕ-'l scótă, băiatul dispăruse! La sbierătele celuilalt copilaș, s'au adunat o mulțime de ómeni și au început a săpa până la 7 metri afunzime, și nu l'au găsit. Săpăturile continuă. Se crede, că cutare ocnă veche s'a surpat în acest loc.

*

O sectă teribilă. In cercul Kargopol, guvernamêntul Olonez al Rusiei, s'a descoperit nu de mult o sectă oribilă. Se numesce „secta fraților morții roșii“ și numĕră cam 862 de membri. Acești sectari făcuseră vot cu jurămênt, că în ziua de 1 (13) Noemvre *se vor sinucide toți* La votul acesta i-a îndemnat credința, că și așa se va prăpădi lumea în 13 Noembre și vor face un lucru bineplăcut lui Dumnezeu, dacă se vor sinucide. Au decis, ca în acea zi sĕ se închidă în odăi și sé dea foc caselor, căutându-și mórtea în flacări.

Acéstă sectă de altfel, sub diferite numiri, există de vr'o 200 de ani, și în secolul XVII s'a întêmplat că 2000 de membri ai ei s'au dat deodată pradă flacărilor. Un alt chip de sinucidere a lor e înădușirea, după care cadavrul învĕlit într'un cearșaf roșu preste nópte îl îngrópă la rădăcina unei tufe. Mórtea acésta o numesc ei „kresiwaja smiertj“ (mórtea frumósă). Acești sectari sunt de credință, că sufletul nu pĕcătuesce nici odată, ci numai trupul, și Dumnezeu póte fi împăcat prin aceea, dacă trupul pĕcătos se nimicesce. Fie-care membru al sectei este obligas a câștiga alți membri. Când a câștigat 17, póte sĕ se sinucidă, căci sufletul 'i va merge în raiu. Secta e organisată, ca ori și ce confesiune. Are în frunte un episcop (*archijerej*), care este ales. Ea nu recunósce religia ortodoxă și nici nu cercetéză biserica ruséscă.

*

25 ani temniță pentru o palmă! Tribunalul militar din Neapol a condamnat pe un soldat italian, cu numele Polpeni, la *25* ani închisóre rigurósă pentru că a tras o palmă unui locotenent.

*

Bogăție neașteptată. In Anglia a murit în sĕptĕmânile trecute un om, care întrégă averea sa în bani, câștigată în minele de diamant din Africa-sudică, în suma de 1/4 mil. funți sterlingi, a lăsat-o spre scopuri filantropice. Neamurile, cari nădăjduiau la acest mare lăsămênt, începură deja a-i blăstăma pomenirea, când desfăcênd testamentul, au aflat la urmă o clausulă, în care se spunea că a lăsat și neamurilor un săculeț, plin de ceva . . , care-'l vor găsí ascuns într'un sac de paie. Neamurile au căutat și au găsit săculețul, plin de diamante frumóse, a căror preț se urcă preste $^1/_2$ mil. funți (circa *6 mil. fl.*)

*

Felicitare de ziua numelui — prin porumbei. Prințul de Walles a primit în 9 l. c. o felicitare de ziua numelui într'un chip interesant. Generalul White i-a trimis din Ladysmit acéstă gratulație, și anume prin un porumbel. Dacă știrea ziarelor din Londra e adevĕrată, bravul porumbel a creat record în folosirea acestui fel de postă.

*

In mâna canibalilor. Căpitanul vaporului „Aorange“, sosit decurênd din Australia, povestește următórea întêmplare înfiorătóre: Un impiegat al oficiului de imigrare din insula Roumea, aparținĕtóre Hebridelor-noue, se căsătorise nu demult cu o fată originară din insula Aoba. Preste câteva luni după căsătorie, impiegatul se hotărí sĕ cerceteze tribul indigen din Aoba din care își trăgea obêrșia soția-sa. A și plecat împreună cu nevasta. Inainte însĕ de a afla acel trib, au dat preste un altul, care tocmai era îndușmănit de mórte cu acela. Ajungêndací, canibalii i-au prins pe amêndoi, și în pofta lor sĕlbatecă după carne de om, au omorît pe bărbat într'un chip oribil. L'au legat de un arbore și au slobozit o dróie de șerpi asupra lui, cari i-s'au încolăcit în jurul gâtului, pișcându-'l și înădușindu-'l. I-au aprins foc sub picióre, și se delectau în chinurile și răcnetele de durere ale nenorocitului om. Apoi când au băgat de samă, că duhul începe a eșí dintr'ênsul, l'au străpuns cu lănci ascuțite, l'au dumicat bucăți și l'au devorat. — Femeii nu i-au făcut nici un reu: dar au silit-o sĕ se mărite după unul dintre ei, și ea trăiește și astăzi între acești antropofagi.

VARIETĂȚI

(*Microbul tutunului*). — In prepararea tutunurilor, fóia uscată e muiată în urmă ca sĕ se producă fermentația, mulțumită căreia se simte parfumul special al tutunului.

Parfumul acesta trebue sĕ se atribue numai existenței unui microb special, ale cărui varietăți constitue deosebirile între diferitele clase de tutun.

Acésta fiind recunoscut, o chestiune practică se presintă: s'ar putea cultiva microbul odoriter și comunica la alte foi, transformând în tutun minunat produse de calitate inferióră?

După „Le Journal“, în Franța s'au făcut experiențe cari par decisive. Microbii aflători în tutunurile cele mai delicate din Havana, au fost transplantați pe foi de tutun german, adevĕrat tutun de pipă, și s'a recunoscut că acestea au dobândit aroma celor dîntâi, și că chiar simple foi de varză supuse aceluiași tratament, rivalisau în parfum cu produsele cele mai reputate de tutun.

*

(*Și-acesta-'i progres.*) Americanii în tóte vreau sĕ fie cei mai harnici. Ministrul cultelor din Statele-Unite a experiat că ómenii nu citesc destul. I-a plesnit prin cap o idee: A aplicat, unde numai a putut, în locul bibliotecarilor bĕtrâni, tot fetițe tinere și frumóse. Și de când cu acest nou sistem, de fapt crește și pofta de citit a Americanilor . . .

*

(*Replică*). — Cum îți mai este? întrébă medicul militar pe un soldat bolnav.

— Mai bine, dar am o tóme de cal.

— Ei bine, dați-i o furcă de fên, zise medicul infirmierului.

— Ziceți sĕ-mi dea dóuĕ, domnule doctor, replică soldatul, ca sĕ dejunăm împreună . . .

[236] 1—3

Esarendare de păşune.

Păşunea bisericei gr. or. din Roşia săséscă (Rothberg) în extensiune de **130 jugăre**, se va esarenda de nou prin licitaţie publică pre trei, eventual şésă ani, socotiţi dela **1-a Ianuarie 1900 cal. vechiu**, înainte.

Licitarea se va efectui Dumineca în 10. Decembre 1899 st. n. la 9 óre înainte de prânz în localităţile şcólei gr. or. din comuna Roşia săsésca. —

Preţul de strigare se statoreşte cu suma de 400 fl. pe an. Cei-ce voesc sĕ ia parte la licitaţiune, vor avea deci sĕ depună vadiul de 10% dela acéstă sumă, resp. suma de 40 fl. la mâna subsemnatului comisar consistorial, înainte de a se începe licitarea.

Oferte în scris încă se primesc, până la începerea licitaţiunei. Ele însĕ au se fie provĕzute cu vadiul de 40 fl. şi cu declaraţia oferentelui că condiţiile de licitare îi sunt cunoscute şi că el necondiţiunat se supune acelora. —

Condiţiile ulteriόre se pot aflá în cancelaria subsemnatului comisar consistorial încredinţat cu efeptuirea licitaţiunei.

Sibiiu, la 12/24 Novembre 1899

Ioan de Preda
advocat și fiscal consistorial.

---

[235] 1—3

Concurs

In sensul ordinului Prea Venerabilului Consistoriu archidiecesan de dto 15 Septembre a. c, Nr. 6227 B. pentru intregirea parochii de clasa III. din Nucet se escrie a patra óră concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul Tel. Român.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 233 fl. 80 cr. Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral al tractului Sibiiului în terminul deschis.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresb.

Nucet în 4 Novembre 1899.

Ioan Petrişor
adm. paroch şi preşedinte

Nr. 1052.

Cu scirea şi consensul subscrisului.

Sibiiu 5 Novembre 1899.

Ioan Papiu
protopresb.

---

[231] 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Ampoiţa, în protopresbiteratul Albei-Iulie, se publică a treia óră concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 410 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post, sĕ-şi trimită cererile concursuale, în terminul deschis, la subscrisul oficiu, instruite în sensul normelor în vigóre.

Alba-Iulia, în 7/19 Octobre, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Albei Iulie în conţelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan
adm. prot.

Nr. 490—1899 [233] 2—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de clasa a III-a Restosnea şi filia Poleţ, se escrie concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 491 fl. 42 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate se pot trage dela oficiul protopresbiteral.

Petenţii, cari în sensul regulamentului pentru parochíi se pot înfăţişa înaintea alegĕtorilor, vor înainta suplicele lor, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subscrisului, p. u. Szász Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Reghinului.

Reghinul-săsĕsc, 21 Octobre 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial:

Galaction Şagău
protopresbiter

---

[232] 2—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Cârna, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 440 fl. 30 cr. cu prospect de îmbunătăţire.

Petenţii au a-şi aşterne cererile, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, în 19/31 Octobre, 1899.

Florian Rusan

Ad. Nr. pp. 551/1899. [234] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Călăţele cu filia Vâlcăul-ung. prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 411 fl. 90 cr.

Doritorii de a competa la acest post, au a-şi aşterne subscrisului până la terminul sus indicat, suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta la sf. biserică în vre-o zi de Dumineca sau sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiali.

Cluj, 26 August 1899.

Tuliu Roşescu
protopresbiter

Bustul lui Şaguna
vărsat în gyps (măr. 50/30 cm.)
se capĕtă numai la
Librăria archidiecesană.
Preţul fl. 1·50.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„ —.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura
Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

NOU! Pro 1900 NOU!
a apărut:
Calendariul archidiecesan,
neapărat de lipsă pentru fie-care preot şi învĕţător.
Se póte procura dela
Librăria archidiecesană, Sibiiu,
cu preţul de 30 cr. + porto postal 5 cr.

Au apărut şi se află de vênḑare:
Seminţe
din
Agrul lui Christos.
Cuvêntări bisericeşci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.
Cu binecuvêntare archierésca.
Tom. I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări funebrale etc.** va eşi în curênd.
Preţul fiecărui tom fl. 1.50 şi porto recom. 25 cr.
tóte tomurile broş. fl. 4.— sau Lei 10.
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Se află de vênḑare la
Librăria archidiecesană
1. **Almanachul învĕţătorului român**, anul I şi II. Preţul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900**, preţul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferinţele învĕţătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ţinute în 18/30 şi 19/31 August 1898. Preţul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale**, clasa III şi IV, de *V. Goldiş*, preţul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“
au apărut până acum următórele broşuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie**, comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la ţară**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin şi Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai**, comedie într'un act de *Gr. Mărunţianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaş**, comédie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după M. Michel şi Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori**, comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului**, comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai şi unde crépă**, comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 122 Sibiiu, Joi, 18/30 Novembre 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl, 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se retusă. Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Congrua.

Articlul de lege XIV. din 1898 a enunciat intregirea venitelor preoțesci până la suma de 800 fl. și respective 400 fl. cu considerare la cualificațiunea preoțimei.

In ḑilele acestea ministrul de culte a cerut dela parlamentul țerii un credit suplimentar de 100.000 fl. spre a împărțí preoțimei încă în anul 1899 competința ce se cuvine în sensul provocatului articol de lege.

Motivarea acelei sume suplimentare ne dă ocasiune sĕ mai revenim asupra acestei cestiuni arzĕtóre.

In ministeriul de culte pe basa fasiunilor presentate de confesiuni s'a făcut socotéla, că pentru întregirea venitelor cu sumele minimale, va sĕ zică ale preoțimei cu 8 clase gimnasiale până la minimul de 600 fl., ale celei cu mai puține de 8 clase până la minimul de 300 fl., se recere o sumă de 1,252.578 de coróne.

Pentru anul 1899 în budgetul țerei spre scopul numit era luată suma de 1,000.000 coróne. Pentru a acoperí deci suma întrégă, s'a mai cerut supletoriu suma rotundă de 200.000 coróne, ca încă în anul 1899 sĕ se pótă intregí venitele preoțesci.

Ar mai rĕmânea neacoperită suma de 52.578 coróne; pentru acésta însĕ ministrul n'a mai cerut acoperire, deóre-ce după vederile dominante în sinul ministeriului, cu ocasiunea revisiunei fasiunilor se vor reduce sumele cel puțin cu 60 000 de coróne.

Precum vedem deci, ministrul de culte încă în anul acesta voesce sĕ esecute articlul de lege XIV. din 1898 în ce privesce intregirea venitelor preoțesci, și întregirea o face în favorul preoțimei, nefolosindu-se adecă ministrul de facultatea ce i-o dă legea, de a intregí numai graduat venitele preoțesci.

Este fără îndoiélă datorința statului de a ameliora sórtea preoțimei, și datorinței acesteia în parte satisface provocatul articol de lege, și dacă se vor considera justele pretensiuni ale bisericilor la modalitatea împărțirei sumelor de întregire, atunci între biserici și între stat se vor realisa raporturile firesci, cari sunt temelia înflorirei statului, căci mergênd acesta mână în mână cu bisericile, dispar neajunsurile cari ca pedeci au stat în cursul normal al afacerilor și în stat și în biserică.

Calcularea făcută în ministeriul de culte este deocamdată numai aproximativă, încât ne privesce pe noi românii însĕ ea va fi suficientă, așa credem noi pe basa informațiunilor, cari ni stau la disposițiune.

Bisericile acatolice, căci numai la acelea se reduce suma de 1.200.000 coróne, bisericile acatolice deci sub titlul de întregire a venitelor preoțesci vor îngreuna bugetul statului cu suma de tot neînsemnată de 600,000 fl. spre a întregí venitele la suma minimală.

In casul cel mai favorabil pentru preoțime, când se va da suma maximală de întregire, se va cere maximul de 1000.000 fl. la întregirea venitelor preoțesci.

Este acésta o sumă neînsemnată în budgetul statului, când cugetăm, că ea este dată pentru a asigura încâtva esistența unui factor, care are misiunea de a propaga moralitatea, iubirea de adevĕr și de dreptate în sinul poporului, si preoțimea acestei nobile misiuni își sacrifică întrégă viața sa.

Sub aceste considerațiuni judecată cestiunea, ea ni se presintă ca un neînsemnat ecuivalent pentru activitatea statului preoțesc.

Noi însĕ o privim acésta ca un început bun, care se va mai continua, se va ameliora, se va perfecționa.

Va da Dumnezeu mai sănătóse curente și în statul nostru, și atunci vor dispărea multe rele. Intre acestea și neîncrederea, care se mai susține încă față cu clerul bisericilor nemaghiare, și între ele în unele și față cu clerul nostru.

Restabilită odată încrederea, care trebue sĕ se dea bisericilor creștine, va urma de bună seamă o mai bună în grijire de preoțimea tuturor bisericilor, și atunci se va dota mai bine și clerul nostru, care în trecut a avut parte numai de sarcini, beneficii de tot puține i-au fost reservate.

Luând act despre sumele, cari se recer spre a întregí venitele preoților acatolici, căci acest termin s'a crezut mai caracteristic în zilele nóstre, luând act despre acele sume, ziariul „Pesti Napló", în numĕrul seu dela 16/28 Novembre a. c. spune cetitorilor seí, că deși fasiunile preoților trebuiau sĕ fie promovate la ministru până la finea lunei lui Iuliu 1899, acelea în faptă numai mai târziu au fost promovate.

Fasiunile au trecut prin revisiunea cerută de lege, ministrul unde a voit a cerut rectificări, eventual a ordinat prin organele dela administrațiune cercetare și întregire.

La revisiune s'a cerut deosebită activitate din partea ministrului de culte, apoi din partea corpului funcționarilor puși la acéstă lucrare s'a cerut o mare diligență și perseveranță.

Ziarul din cestiune se simte chemat a îndigita și la greutățile impreunate cu revisiunea.

Punctul de plecare diferit la singuraticele confesiuni, însași controlarea venitelor preoțesci, care este preste mĕsură grea, vin apoi greutățile la aprețiarea și la stabilirea singuraticilor venite. Tóte aceste dau numai o palidă icónă despre munca uriașă, care s'a terminat în timp relativ scurt.

Subscriem și noi părerile emise în cele schițate în ce privesce greutățile legate cu fasionările din cestiune.

Și biserica nóstră a recunoscut că e fórte grea, anevoiósă, cu mare respundere acéstă lucrare, și cu cât trăbatem mai adênc în lucrarea acésta, ea tot mai grea ni-se pare.

Tocmai de aceea trebue sĕ fim din capul locului în clar cu acest lucru, și sĕ punem în serviciul causei seriositate și perseveranță, împreunate cu pricepere.

In acéstă lumină presentată lucrarea, ea trebue sĕ dea înainte, căci o stăruință cu plan și cu pricepere trebue sĕ delăture tóte greutățile. Dacă ziarul din cestiune presentéză ca și terminată lucrarea cu rectificarea fasiunilor, atunci tare se înșală. Lucrarea abia s'a început.

Biserica greco-orientală încă n'a putut ajunge la acea dorită stare, sĕ promoveze la ministru singuratecele fasiuni, și biserica greco-catolică numai acuma a ajuns sĕ se pronunțe în principiu pentru primirea întregirei pe basele din articlul de lege XIV, din 1898.

Suntem deci abia la început, dară începutul e bun.

Delegațiunile convocate pe astăzi la Viena, vor fi deschise mâne prin mesagiu de tron din partea Monarchului. President al delegațiunei maghiare e contele *Szapáry* Gyula, vicepresident *Szilágyi* Dezső. După disposițiile de până acum la 2 Dec. n. ministrul de externe Goluchowski 'și va face exposeul în comisiunea maghiară, ear pe ziua de 4 Dec. membrii delegațiunei maghiare se vor întórce la Budapesta, ca sĕ ia parte la desbaterile pentru cuotă în parlament.

Dintre Români au fost aleși membrii în delegațiuni, d-nii: Dr. Iosif *Gall* (casa magnaților), și Georgiu *Szerb* (casa deputaților).

Patria și religia.

Sub titlul acesta „Drapelul" publică următorul interesant articol:

In anticitate Patria si Religia erau atât de legate, că nu se puteau concepe una fără sĕ fie și cealaltă, de aceea vedem în trecut lupte religióse atât de dese și atât de acute, că erau împinse la fanatism, chiar între membrii aceleiași națiuni. Romanii persecutau pe Romanii creștini. Francezii pe Francezii protestanți. De óre-ce în acele vremuri nu se putea concepe ideea de stat unitar fără de ideea religiósă unitară, uniformitatea în credință era o garanție a uniformității în sentimente patriotice. Astăzi însĕ în mare parte a dispărut acest prejudițiu social. Toleranța absolută a tuturor cultelor religióse nu exclude ideea de stat unitar. Și ori-care ar fi sentimentul de credință, d'asupra lui se ridică sentimentul de patrie, care îl priméză.

FOIȚA

„Alliance israélite universelle."

„Alianța israelită" e ca și asociațiunea francmasonilor (zidari liberi) o societate secretă, nerecunoscută de nici un stat. Prin însemnătatea și valórea sa cea dintâiu a întrecut mult pe cea din urmă făcêndu-o șieși așa zicênd tributară. Pecând asociațiunea francmasonilor primesce ca membrii elemente din ori ce religiune, „Alianța" consistă numai din jidovi și aceiași jidovi, cari conduc „Alianța" stau și în fruntea asociațiunei francmasonilor. Ambele asociațiuni merg mână în mână pe una și aceeași cale și urmăresc unul și același scop. Cea dintâiu e neconfesională și se îndréptă cu deosebire contra bisericei creștinesci, a doua cea jidovéscă lucréză contra ori-cărei alte religiuni.

„Alianța israelită" există dela 1860. Reședința ei e Parisul, biuroul comitetului central se află în „Rue Trevise nr. 35". Precum vom vedé din statutele ei, Parisul e punctul central dirigent al tuturor Jidovilor din lume. Aici concurg tóte firele rețelei internaționale și de aici emană tóte povețele pentru jidovime. Afară de comitetul central mai există o dróie de comitete provinciale și nenumĕrate comitete locale.

Cel mai mic cuib, unde se află 6 Jidovi, are dreptul a alcătui un comitet. Acest comitet predă rapórtele sale anuale — dacă cumva nu obvin casuri estraordinare, cum e cel din Polna -- comitetului provincial, care iară le comunică deadreptul comitetului central. Ca cineva sĕ pótă deveni membru al „Alianței israelite", nu e de lipsă a umplé rubrici multe și a îndeplini câte hocus-pocusuri cifrașe cum se fac la francmasoni; primirea e legată numai de dóuĕ condițiuni: 1) respectivul sĕ fie Jidov, 2 sĕ fie în stare a plătí cel puțin 10 franci, ca taxă anuală de membru.

Din statute voiesc a releva numai paragrafii cei mai însemnați: 1. *Scopul* „Alianței israelite" este a lupta pentru emanciparea și progresarea morală a lucrătorilor (Jidovilor). 2. A da ajutor însemnat și eficace tuturor acelora, cari sufer din motivul, că sunt Jidovi. 3. A se folosí de ori-ce mijloc de publicitate și de presă spre realisarea acestui scop. *Organisarea*: 1. Cine voesce a fi primit ca membru e dator a recunósce statutele și a se presenta unui comitet, care decide cu majoritate de voturi despre primire. 2. Un membru nevrednic póte fi șters din listă chiar și cu un vot dat de comitetul central. 3. Taxa minimală de membru pe an e cel puțin 10 fr., dar comitetul primesce bucuros daruri în bani și scrisori. 4. Societatea o conduce comitetul central din Paris. 5. Acest comitet consistă din 60 de membri, cari se pot înmulți la cas de lipsă. 6. Comitetul central se alege de totalitatea membrilor societății. 7. Membrii lui se aleg pe 9 ani, o terțialitate din acestia însĕ pot fi aleși din nou pe alți trei ani. 8. Comitetul central alege din sînul seu în fiecare an președinte, vice-președinte, casariu și secretariu. Președintele póte fi reales numai de trei-ori. 9. Comitetul central convócă în fiecare an o adunare mare pentru a da samă și a subșterne programa pe anul viitor. Darea de samă se tipăresce. 10. Comitetele provinciale și locale țin adunări, despre a căror decurgere dau sémă comitetului central. Din comitetul central 22 de membri locuesc în Paris sau în Francia, 38 de membri în străinătate.

Eată aici numele unor somități jidovesci: Zadoc-Kohn protorabinul Franciei, president onorar; Narcesse Leven, president, I. Opport și Reinach Solomon vicepresidenți; Machiels Jacob casariu; Dreyfuss protorabin, Dr. Dreyfuss Brissac, Rodrigues Camillo, E. A. Astruque, protorabinul din Bayonne, Alvares Levy. Vr'o câți-va membrii din comitetul central cari locuiesc în strĕinatate: Dr. de Guttmann în Viena, Hatvani Iosif în Budapesta, Dr. Cohn Henric în Berlin, Dr. Baervald în Frankfurt, Bielefeld I. M. în Mannheim, Polak Daniil în Rotterdam, Dreyfuss,-Neumann Samuil în Basel, Droprie A. Moise în Filadelfia Dr. Beilchenfeld rabin în Posen, Fernandez Isac în Constantinopole, Goldschmidt în Stuttgart, L. de Hartog în Amsterdam, Mayer I. Isac în New-York, Cude Lolli în Padua protorabin, Dr. Loew protorabin în Seghedin, Montefiore Claudiu în London, Dr. Ravenna Leo în Ferrara, Rossi V. Livorno, Simonsen protorabin în Koppenhaga, Sola M. Curacao, Dr. Werner rabin în München. Francia dă numai 20 de procente la membrii Alianței.

(Va urma).

Ideile umanitare au împins sentimentul sectar şi l'au făcut sĕ disparĕ, de aceea vedem în ţerile apusului cum şi la noi, o mulţime, cari fără sĕ fie întrebaţi care le e credinţa, din moment ce pot şi simt la fel cu cei în mijlocul căror se găsesc, li-se dă aceleaşi drepturi cu conaţionalii lor creştini. Un pas înainte pe calea progresului, căci prin acésta dispare ura de rasă substituindu-se în locul ei iubirea de aprópelui.

Ceea-ce voesc sĕ examinez şi sĕ demonstru e dacă religia ar putea exclude sentimentul de patrie? Şi dacă creştin ortodox sau catolic, şi judaic, pot conlucra sub acelaşi sentiment, *Patria*, ca un ideal comun tuturora, de înălţarea căreia sĕ se preocupe de o potrivă, ori-care ar fi modul lor de credinţă.

Religia a fost în tóte timpurile scutul, sub care s'au adăpostit cei cari, sub-jugaţi de nevoile vieţei, căutau un sprijin în afară de fiinţa lui intimă, în lumea necunoscută, care pentru dênşii era un *tesaur de bunătate*, de *sprigin* şi de *dreptate*. Dar acest sentiment a fost îndreptat după cum fie-care s'a priceput, ear forma sub care au presentat'o, s'a căutat a o conforma timpului, în care se găseau, religia iudaică inferióră în concepţia celei creştine, cea mahomedană mai umanitară şi tolerantă (?) de cât cea creştină, etc.

In decursul timpului ómenii s'au servit de acest sentiment pentru a-şi apropria avantagii cât mai multe posibile. Creştinii la început complotau sub scutul religei contra statului roman şi l'au prăbuşit.

In Spania persecuţiile religióse erau îndreptate în contra evreilor din spirit de inferioritate economică, în care se găsea poporul spaniol. Pretutindeni sub morala strictă şi umanitară a religiei s'a complotat contra celor care aveau nenorocirea sĕ se nască sub o altă credinţă de cât cea a masei în care se găseau.

Iubirea de patrie e un sentiment modern faţă de cel religios, căci nimeni în evul mediu nu era francez, precum nu era german, dar toţi eraa creştini. Ear cruciadele se formau deopotrivă din elementele germane ca şi din cele franceze.

Când ideea de patrie prinse rădăcini în Europa, atunci concepţia vagă asupra ei, a făcut, ca fiii aceleiaşi naţiuni sĕ se lupte între dênşii, nu pentru-că credinţa era alta, ci, pentru-că confundând patria cu religia, au impins fanatismul până a se ruina.

Sentimentul religios e cel în care sufletele îşi găsesc scăparea, cel de patrie întrupéză în el *orgoliul naţional*, *superioritatea de rasă* şi concepţia *suveranităţii naţionale*. E cu totul diferit. Sub acest sentiment individual se raportă la masa totală a celor cari au aceleaşi interese şi trebue sĕ-'şi apere acelea-'şi nevoi. Individul nu se opreşte la interesul sĕu propriu, el păşeşte mai departe la interesul general, care e interesul patriei sale. De unde sentimentul religios e pur subiectiv, cel-l'alt e obiectiv.

De unde dar un sentiment subiectiv relativ la o stare sufletéscă dintr'un moment dat ar putea influenţa asupra obiectivităţii unui lucru în care interesele masei sunt şi ale sale? Existenţa ei asigură existenţa individului în sensul tradiţiei acelei masse. Iar ceea-ce nu e comun massei, ca sĕ aibă vre-o înrîurire, cu atât mai mult nu póte fi în detrimentul ei. Şi afară de asta, *sentimentul religios nu e egoist*, nu e cum ar fi sentimetul de tată sau filial, sub care individul nu e capabil sĕ renunţe la el în folosul altui sentiment mai general. E tolerant întru cât se raportă la acţiunea sufletéscă cu totul diferit ca cel de patrie. Sentimentul religios e umanitar, dar cel de patrie e mai restrîns la indivizii cari cum am zis, au aceleaşi interese sub ori-ce raport l-ai lua.

Sentimentul de patrie provine din iubirea limbei, locului unde te-ai născut, şi care are o influenţă fórte mare asupra indivizilor.

Nimic nu e mai plăcut de cât sĕ-ţi aminteşti cu drag de locul unde primii ani ai copilăriei şi-au primit impresiile din afară, acel loc unde în mijlocul unei societăţi restrînse ai trăit o viaţă bună sau rea, dar de care te légă trecutul şi viitorul. Siguranţa zilei de mâne o găseşti între ai tĕi şi nicăeri alt-unde-va. Sângele chiar nu e dovada sentimentelor tale. Câţi renegaţi nu-şi persecută neamul tocmai fiind-că au trăit sub un alt sentiment nu cel al patriei sale.

Deschideţi porţile largi, daţi putinţă fiecărui de a-şi apropria limba, obiceiurile, dorul de locul unde s'a născut şi veţi avea tot-d'auna ómeni patrioţi şi iubitori de neam.

N. Bosnief P.

Conferenţa din Braşov.

In 14 Octobre st. v. a. c. membrii conferinţei s'au întrunit la órele 9 a. m. în biserica Sf. Nicolae din Scheiu şi au asistat la serviciul divin împreunat cu chemarea Duchului stânt. După sf. Liturgie s'a sĕvêrşit un parastas întru pomenirea fericiţilor în Domnul: Archiepiscop şi Metropolit Andreiu br. de *Şaguna*, binefăcĕtorul némului: Emanuil *Gojdu*, Archiepiscopul şi Metropolitul Miron *Romanul*, precum şi a tuturor învĕţătorilor decedaţi din cercul Braşovului. Au oficiat d-nii: Ioan *Petric* protopresbiter, Dr. Vasilie *Saftu* paroch, Nicolae *Fizeşan*, preot militar şi Ioan *Prişcu*, diacon.

Rĕspunsurile liturgice le-a dat un cor improvisat din învĕţătorii presenţi.

După terminarea ceremonialului membrii conferenţei se întrunesc la $10^1/_2$ óre a. m. în sala festivă a gimnasiului român gr.-or. din loc.

Şedinţa I.

Dl comisar consistorial Dr. Vasilie Saftu deschide conferenţa prin vorbirea (publicată deja în ziarul nostru), care a fost primită cu un întreit: „sĕ trăiască!“

1. Urméză constituirea biuroului; — se aleg de notari: Nicolae Stoicovici şi Romul Frateş, iar bărbaţi de încredere: Ioan Dariu şi Ioan Aron.

2. Propunerea dlui comisar făcută în vorbirea sa de deschidere, ca sĕ se triméta Excelenţiei Sale I. P. S. Archiepiscop şi Metropolit, Ioan *Meţianu*, o telegramă de felicitare, — conferenţa o primesce cu mare însufleţire, iar biroul o ş esecută inmediat.

3. Membrul Ioan Vătăşan, în numele conferinţei, resalută pe dl comisar consistorial.

4. Se constată, că din 117 membrii, sunt presenţi: 78.

5. Dl Ioan *Petric*, protopop local, constată cu deplină satisfacţiune, că învĕţătorii s'au întrunit într'un numĕr de tot frumos, atribuind acésta bunului tact şi interesului, ce dl comisar 'l-a dovedit cu ocasiunea conferinţei din anul trecut.

6. Se pune la ordinea zilei lecţiunea practică din studiul religiunei pentru clasa primă, la care s'a angajat într'o conferinţă prealabilă dl Ioan Aron.

Lecţiunea a fost destinată pentru o şcólă cu patru despărţăminte, dar cu un singur învĕţător.

Prelegĕtorul ocupând despărţămintele II, III, şi IV în scris, şi-a început lecţiunea cu despàrţămêntul I, făcênd pe băeţi cunoscuţi cu părinţii lor trupeşti şi sufleteşti, ca binefăcĕtori ai lor.

In legătură cu acésta le-a povestit istoriórele: „Màrióra“, „Mitrişor“, „Iepuraşul neascultător“ şi „Iacob şi Màriuca“. Tóte acestea au fost nişte pregătiri, ca sĕ facă pe elevi cunoscuţi cu ideea despre Dumnezeu, ca cel mai mare binefăcĕtor al omenirei.

După terminarea lecţiunei practice şcolarii s'au depărtat din sala conferinţei.

Prelegerea a fost ascultată cu mare atenţiune, luându-sĕ în general la cunoscinţă.

7. Presidiul pune la ordinea zilei desbaterea specială asupra lecţiunei practice a dlui Ioan Aron.

Inainte de a se începe desbaterea, d-l prelegĕtor declară, că lecţiunea, ce a ţinut-o, a fost destinată pentru mai multe óre şi pune acésta în vedere dlor, cari vor lua parte la desbatere; ear dl comisar rógă pe membrii conferenţei, ca observările, ce le vor face, sĕ le facă cu bunăvoinţă.

La desbatere iau parte: Nicolae Óncea sen., Vasile Muntean, Nicolae Bârsan, Romul Frateş, Ioan Vătăşan, Candid Muşlea, şi Anastasie Bârsan, declarând fiecare în parte lecţia de succésă.

Dl comisar, avênd cuvêntul din urmă, declară şi dênsul tema de succésă.

Cu acestea şedinţa I se închee.

Şedinţa II.

8. Se constată, că sunt presenţi 95 membrii.

9. La şedinţa acésta asistă şi dl Dumitru Coltofean, protopop în tractul Treiscaune.

10. Presidiul pune la ordinea ḑilei tema dată de Venerabilul Consistoriu archidiecesan, despre examenele publice, ce se ţin la finea anului şcolar.

Tema acésta se cetesce din partea dlui Ioan *Dariu*, care într'o conferenţă prealabilă s'a angajat cu lucrarea ei.

Disertantul cu destulă cunoscinţă de causă, aduce motive pro şi contra, citând diferiţi autori specialişti, atât din patrie, cât şi streini, şi în fine reasuméză întreg materialul asupra examenelor în mai multe teze.

11. Se începe discuţie liberă asupra disertaţiunei dlui Ioan Dariu, luându-se de bază punctele stabilite de disertant, cari s'au şi primit şi votat cu unele mici modificări.

12. Rĕspunsul Excel. Sale Metropolitului la telegrama de felicitare se ia cu însufleţite „sĕ trăiască“ la cunoscinţă.

13 Se continuă desbaterea, la care iau parte: Ioan Aron, Zosim Butnar, Ioan Broju, George Ludu, Bartolomei Bude, David Pop, Vasile Muntean, Stefan Popovici, Ioan Prişcu, George Crivĕţ, Ioan Vătăşan, Dometiu Dogar, Vasile Ivan, Anastasie Bârsan, Nicolau Lepedean, George Hamzea şi Vasile Cranga, ear conferenţa statoresce următórele:

Se susţine un examen public la finea anului şcolar, pe lângă indigitările, ce urméză:

a) La examen nu se controléză nici învĕţătorul, nici elevii, ci se face numai o mică expunere a materialului percurs în şcólă cu elevii într'un an şcolar, şi atât învĕţătorul, cât şi comisarul sĕ cerce a câştiga inima poporului pentru şcólă.

b) Elevii nepromovaţi sĕ nu fie examinaţi la finea anului şcolar.

c) Ca examinator în examenul public este singur învĕţătorul clasei sale. — Comisarul şi alţi onoraţiori pot sĕ pună întrebări elevilor indirect prin învĕţător.

d) Şcóla sĕ fie controlată cât mai des în decursul anului prin bărbaţi competenţi.

e) Comisarul dela examene supraveghéză buna ordine în tot decursul examenului, provócă dintre elevii promovaţi, pe cei cari au sĕ respundă, după consemnarea ce o are, şi indică obiectul, din care are sé rĕspundă, precum şi părţi din el — din caz în caz — după conspectul materiilor propuse, ce-l are înainte din partea învĕţătorului respectiv; împarte mai departe timpul, ce-l are la disposiţie pentru examen, astfel ca fiecare elev sĕ fie întrebat cel puţin odată.

f) Examenele, pe cât e posibil, sĕ se ţină în clasa, în care au învĕţat elevii, şi întru cât se póte Dumineca şi Sĕrbătórea.

Cu acestea şedinţa se închee.

(Va urma)

Situaţia în Austria.

Guvernul a elaborat, precum spune „N. Fr. Pr.“ un proiect de *lege* referitor la *limbi* al cărui autor ar fi ministrul de interne Koerber. Acest proiect e cunoscut unor şefi de partid atât cehi, cât şi nemţi, şi discusiunile se învêrtesc în jurul acestuia.

Prim-ministrul Clary a avut convorbiri cu conducĕtorii cehilor, *Engel* şi *Pacak*. Din acestea până azi n'a resultat nimic pozitiv, deórece Cehii pretind „satisfacţiune“ pentru abrogarea ordonanţelor de limbi, ceea-ce guvernul încă nu voieşte sĕ dea, şi astfel Cehii sprijiniţi de maioritate, stăruiesc în intenţia lor de a împedeca prin obstrucţiune funcţionarea parlamentului.

Negocierele ministrului Clary cu Cehii duréză încă; el e ţinut totodată a avé mereu contact cu „stânga“, fără autorisarea căreia nu póte face nici un pas hotărîtor.

Un comunicat mai nou spune, că Cehii tineri pun următórele condiţiuni, pe lângă cari ar absta dela obstrucţie, şi anume: *dimiterea* ministrului de justiţie Kindinger si *revocarea* ordinului despre cassarea îndreptăţirei limbei cehe în administraţie.

Din România

(*Deschiderea corpurilor legiuitóre române*). La 15 c. s'a făcut după oficiarea doxologiei la metropolie, deschiderea sesiunei prin cetirea *mesagiului de tron* din partea Regelui. Primul pasagiu constată via satisfacţie, ce o simte regele pentru *sentimentele dinastice* manifestate din partea ţerei întregi, apoi crisa *economică* din causa recoltei slabe a anului acestuia. Arată, că guvernul a contractat un *împrumut pe 5 ani* pentru lichidarea datoriei flotante şi enumeră seria lucrărilor, ce vin a fi presentate camerei. Se constată bunele relaţii cu tóte puterile strĕine şi participarea României la conferenţa dela Haga, ale cărei convenţiuni au fost semnate din partea representanţilor români. Regele a fost cu multă căldură aplaudat de membrii parlamentului.

*

(*Programul de muncă al guvernului*). Intervievat fiind un fruntaş, precum spune „Ep.“, despre programul lucrărilor guvernului, a spus că tótă sesiunea parlamentară va fi consacrată financelor.

Se vor aduce mai multe proiecte de imposite, un capitol privitor la beneficiile societăţilor pe acţiuni, a băncilor, bancherilor a societăţilor de asigurare. După aceea se va presenta: legea societăţilor cooperative, reforma codului de procedură civilă, legea drumurilor de fer de iniţiativă privată, legea drumurilor, etc.

„Asociaţiunea naţională“ din Arad

Din obiectele pertractate în şedinţa din 15 l. c. a comitetului „Asociaţiunei“ dela Arad dăm următórele:

= S'a înscris *membru pe viaţă* dl V. Pap, advocat, solvind suma de 40 fl.

= S'a primit cu plăcere ofertul societăţii meseriaşilor „Progresul“, cari au decis sĕ pună averea lor, ca fond, la disposiţia Asociaţiunei.

= S'a decis, ca în decursul iernii sĕ se ţină în fiecare Duminecă séra conferenţe. Seria acestora va începe-o profesorul R. Ciorogariu.

Revistă externă

Rusia şi resboiul.

Se anunţă din St. Petersburg: Insărcinatul de afaceri englez a comunicat guvernului rus, că Anglia este în rĕsboiu cu republicele din sudul Africei, încă de la 2 Octobre.

Swet spune, că guvernul englez retrage dar declaraţiunea sa anterióră spunênd că nu face rĕsboiu, ci că supune pe resvrătiţi.

Nowoye Vremya atribue o mare importanţă declaraţiunei engleze. Spune că acum puterile pot trimite în lagărul Burilor, nu numai detaşamente ale Crucei Roşii, dar încă şi agenţi militari.

Puterile au şi dreptul de a alege momentul pentru a interveni între Anglia şi Transvaal, cu atât mai mult că africanderii se unesc din ce în ce cu Burii, ceea ce face că Anglia ar putea sĕ fie nevoită sé încépă negociaţiuni în vederea păcii.

Germanii în insula Samoa.

Guvernul german are intenţiunea sĕ facă o interesantă experienţă în *Samoa*.

Rupênd cu tradiţiunea care consistă în a înzestra coloniile cu administraţia biurocratică a metropolei, se vor întroduce în Samoa instituţiuni mai în raport cu moravurile locuitorilor.

Nu vor fi trupe coloniale, ci o simplă miliţie indigenă. Un guvern, câţi-va judecători şi un post de vamă vor fi de ajuns pentru a asigura cele-l'alte servicii ale nóuei colonii.

Societatea de navigaţiune Lloyd din Brema va stabili un serviciu regulat între Germania şi Apia.

Concurs literar.

Se publică concurs pentru un *premiu de 30 coróne* de fie-care cólă de tipar (8⁰ mic), care se va decerne celor mai bune scrieri pentru usul poporului, cu preferinţă celor de cuprins *religios moral*, ori din domeniul *istoriei*, *economiei* şi al *dreptului*.

Singuraticele scrieri, avênd sĕ formeze părţi din „Biblioteca poporală a Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, nu vor puté trece preste extensiunea de 4—5 cóle de tipar.

Lucrări deja tipărite în limba română nu se admit la concurs; se pot premia însĕ şi traduceri libere din literatura strĕină, dacă vor fi lucrate conform trebuinţelor poporului român.

Manuscriptele se vor adresa Presidiului Asociaţiunii (Sibiiu, strada Morii Nr. 8.) până la 31 Maiu 1900 st., n. şi se vor scrie în caiete de format 4⁰, pe o singură faţă a foilor.

Decernerea premiilor se va face prin comitetul central al Asociaţiunii, după ascultarea raportului comisiunei censurătóre ce se va alege, şi se vor plătí îndată după tipărirea scrierilor premiate.

Lucrările ce se vor premia, vor fi tipărite pe spesele Asociaţiunii în 2000 exemplare şi se vor încorpora „Bibliotecei poporale a Asociaţiunii.“

Dreptul de proprietate al eventualelor ediţiuni ulteriόre este al autorului.

La cas dacă între lucrările ce vor întra la concurs, se vor găsí mai multe scrieri corespunzĕtóre scopului avut în vedere, Asociaţiunea îşi reservă dreptul a-le premia şi tipărí în decursul anilor viitori, tot sub condiţiunile arătate.

Din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută în Sibiiu la 2 Novembre 1899.

Dr. Il. Puşcariu
Vice-preşed.

Dr. C. Diaconovich
secretar I.

NOUTĂŢI

Maiestatea Sa Monarchul în Wiener Neustadt. Maiestatea Sa Monarchul însoţit de archiducii *Otto* şi *Rainer*, a asistat la sfinţirea noului turn al bisericei Preacuratei-Feciόre din Wiener-Neustadt. La vorbirea episcopului *Schneider*, Monarchul 'şi exprimă bucuria, că vede terminată opera unei conlucrări armonice, dovadă eclatantă despre aceea, că *fidelitatea* şi *credinţa* în *D-zeu resistă furtunilor tuturor timpurilor.*

*

Din Cernăuţi. La universitatea din Cernăuţi s'au înscris în semestrul de iarnă 1899/1900, *353* ascultători. In special numĕră facultatea teologică 35, cea juridică 275, ear' cea filosofică 43. Cei 35 dela fac. teol. se împart după naţionalitate aşa: Români 28, Sêrbi 7, Ruşi 1. După ţĕri: Bucovineni 22 (21 Români şi 1 Rus); Sêrbi: din Bosnia 4, Croaţia 1, Ungaria 2; Români: din România 3, Bănat 2, Transilvania 1.

*

Banii noi. Cu începere dela anul nou, precum ştim, va întra în vigóre valuta în corόne, ca singură valută legală. Deodată cu acéstă reformă, firesce, se vor produce şi unele schimbări, mai ales în ce priveşte calcularea şi apoi purtarea conturilor şi socotelilor. Ministrul de finanţe a dat acum de curênd o instrucţie detaiată în acéstă privinţă, care cuprinde între altele şi următórele îndrumări: Prescurtările oficiale după noul calcul vor fi: *c.*=corónă, *f.*=filler, *v. în c.= valută în corόne.* Monetele de argint de 1 fl., bancnotele de stat de câte 5 şi 50 fl. precum şi cele ale Băncii austro-ung., rĕmân în circulaţie şi mai departe, până la o altă disposiţie a legislaţiunii. Monetele de aur, de câte 20 şi 10 corόne, precum şi cele de câte 3 corόne (argint) sunt a se primí în valórea lor nominală. Partidele private înse nu sunt obligate a primí ca plată monete de câte 5 cor. preste suma de 250 cor. Tot aşa nu sunt datόre a primí monete de câte 1 corόnă mai multe de 50, monete de nickel (20 şi 10 fileri) preste suma de 10 corόne şi monete de bronz (2 şi 1 fil.) preste 1 corόnă. Oficiile de casse ale statului încă au acest drept, dar numai în ce priveşte monetele de nickel şi bronz.

*

Casuri de mórte. Cu inima înfrântă de durere subscrisul preot anunţă apunerea din viaţă a iubitei sale consόrte *Virsavia*, care Luni în 15 Novembre a repausat în Domnul în al 67-lea an al etăţii sale şi în al 49-lea al fericitei sale căsătorii. Inmormêntarea se va face în 18/30 crt. Fie-i memoria binecuvêntată! *Georgiu Şoneriu*, paroch în Saschiz, ca soţ.

Pe repausata o deplâng afară de întristatul soţ: Ioan, doctor în med. şi Iustin ca fii, Ana, Melania, Maria, ca fiice, Parteniu Crişan, frate, şi numeroşi nepoţi.

= *Ioan Petrişor* paroch gr. or. în Cornăţel şi soţia sa Ana aduc la cunoştinţă, că scumpa lor fiică *Cornelia*, a încetat din viéţă Marţi în 16/28 Novembre în etate de 3 ani şi 5 luni. Inmormêntarea s'a făcut astăzi.

*

Prescripţia aruncurilor. Judecătoria administrativă, mânecând dela un cas concret, a hotărît, că aruncurile comitatense, a căror plătire timp de cinci ani dela eiectarea lor n'a fost solicitată din partea organelor însărcinate cu încasarea, — trec în prescripţiune; solicitarea pe calea publicaţiunei nu întrerupe prescripţia, ci constitue numai remediul de drept pentru aplicarea gradelor încasării după espiriul terminului de plătire, anumit pentru efectuirea imediată a zălogirei.

*

Linie ferată între Europa şi Africa. Inginerul francez, Berlier, surprinde lumea cu un plan îndrăsneţ, care, dacă s'ar realisa, ar produce furóre în comunicaţia lumei. E vorba adecă de unirea Europei cu Africa prin o linie ferată. Acéstă linie după proiectul pomenitului inginer, ar avé sĕ se construéscă pe sub pasul Gibraltarului, prin tunelul ce s'ar săpa între capul Gibraltar şi Marocco, costând tótă munca cam 23 mil. franci. Prin acéstă linie Franţa ar ajunge în nemijlocită legătură cu coloniile sale din Africa: Algirul, Tunisul, şi mai departe cu Sudanul, Dahomey-ul, etc. După acésta apoi ar fi fórte uşor a construi o întrégă reţea de căi ferate în tóte părţile Africei. Preste Tripolis ar fi uşóră legătura cu Cairo, cu peninsula Suez, şi dacă s'ar înfiinţa un tunel şi pe sub canalul Suez, ce lesne ai puté ajunge în Asia, şi până la Bombay în India; ceea ce până acum se făcea fórte anevoios, cu încungiur mare, pe mări bântuite de furtuni primejdióse.

*

Pensionări în massă la armată. Zilele trecute ziarul „Tagespost“ din Graz a vestit, că din prilegiul urcării lefilor oficereşti, care se va întêmpla cu începere din 1-a Ianuarie 1900, ministrul comun de rĕsboiu a dat ordin, că toţi acei oficeri şi oficianţi militari, cari în decursul anului curent împlinesc 40 ani de serviciu sau au 66 ani de etate, — au sĕ-'şi céră pensionarea. — Singură acéstă disposiţie, împlinită, are sĕ măréscă considerabil cheltuelile pentru armată.

*

Medicii străini în Italia. O spaimă mare a cuprins deodată pe medicii străini din Italia. Şi nu fără temeiu. Ministrul italian de interne Pelloux, după cum se vesteşte din Roma, în curênd va presenta parlamentului un proiect de lege, prin care tuturor medicilor străini din Italia de ací încolo li-se interzice a mai practica acolo medicina, chiar şi faţă cu pacienţi de naţionalitatea lor, dacă nu-şi nostrifică diploma. Mĕsura acésta este o grea lovitură mai ales pentru doctorii mai în vĕrstă. In Italia numĕrul medicilor străini este fórte mare. Prin stradele oraşelor mari pretutindenea se pot ceti firme, ca: „Deutscher Arzt“, „Médecin français“, „Englisch doctor“ etc, cari sigur se vor împuţina de ací încolo.

*

Mişcare în favorul gazetarilor finnlandezi. In interesul presei din Finnlanda s'a produs o mişcare febrilă între finnlandezi. De vreme ce idea naţională în acéstă ţerişóră e atât de ameninţată prin cunoscutele mĕsuri restrictive ale Rusiei, chemarea presei încă e mult dificultată, ear situaţia gazetarilor şi mai nesigură şi precară. Finnlandezii, cari ştiu ce însemnéză o presă naţională, au pornit o mişcare pentru crearea unui fond de pensiuni şi ajutător, pe sama gazetarilor. In oraşele mai mari s'au constituit comitete anume, cari prin producţiuni de ḑiletanţi, prin teatre şi petreceri împreunate cu tombolă, adună bani pentru acest scop de binefacere. La o tombolă arangiată nu de mult de damele cele mai de frunte ale capitalei Helsingfors, în timp de câte-va óre s'au adunat 15,000 fl.

*

Brutalităţi de ale gendarmilor. Locuitorului Labovics Lipót din Biserica-albă, i-s'a furat nu demult o ladă cu bani mulţi şi bijuterii. Gendarmăria a pornit cercetarea şi au şi găsit pe tâlhari, banii însĕ nu. Suspicionaţii hoţi spuneau, că făptuitorul ar fi un ţigan cu numele Kurki Pan, din satul German. Gendarmii au deţinut şi pe ţigan şi au început a-'l asculta. Kurki nega totul, spunênd că cei ce-'l învinuesc i-sunt duşmani. Gendarmii însĕ nu s'au mulţumit cu atâta, şi unde nu mi-ţi-au luat patul puscii şi au început a unge pe bietul ţigan, şi l'au uns şi l'au stălcit, încât a doua zi nenorocitul şi-a dat duhul, sub povara loviturilor suferite. Harnicii slujbaşi şi păzitori ai ordinei publice abia au scăpat de furia poporului înverşunat.

*

„Rusia „modernă“ ... Apoi sĕ mai cuteze lumea a birfí, că Rusia 'şa şi pe dincolè, că instituţiile i-sunt ruginite, că în colosul imperiu numaí beznă şi sĕlbătăcie!... Precum se vesteşte mai nou, ministrul de comunicaţie rusesc a hotărît întroducerea unei „reforme“, faţă de care se póte ascunde chiar şi „madame“ Franţa! Va întroduce adecă ministrul un sistem nou de cupee la trenuri. Un soiu de cupee mai dihai, cari se vor deosebí de celelalte prin aceea, că vor fi provĕzute şi cu scaldă, care va avea personal separat şi va sta totdéuna la disposiţia pasagerilor. Va costa pe Rusia un cupeu de acestea, cam 500 ruble. Reforma se va întroduce mai întâi la personalul transsiberian. — (Astfel de comoditate póte numai pe linia ...Berlin—*Bucureşti* – Constantinopol, vom avé fericirea a gusta!..)

*

Pĕcatul primarului din Belgrad. Primarul capitalei Sĕrbiei, Nicola Stefanovici, a fost alaltăeri amovat din post. Spune-se că primarul ar fi complice la o fraudă de 100 mii franci, bani publici, apoi ar fi subscris un contract despre 10 mil. împrumut, fără observarea normelor legale.

*

Marina Statelor Unite. Consiliul Statelor-Unite pentru construcţiuni navale a comandat trei încrucişătóre cuirasate de 13.500 tone fie-care, trei încrucişătóre protejate de 8.000 tone, şése canoniere de vre-o 300 tone fie-care, şi şése alte canoniere de acelaşi tip, dar numai de 800 tone.

*

Inchinători la sf. locuri. In anul acesta numĕrul închinătorilor la sf. locuri de sf. Paşti, a fost excepţional de mare. După datele statistice, pentru învierea Domnului în anul acesta s'au dus la Ierusalim 7300 Ruşi, 2800 Greci, din cari 900 din insula Cipru, 1800 Copţi, 300 Români şi Bulgari şi 1500 Armeni. Numĕrul Armenilor a fost îndoit de cât anul trecut. S'a remarcat în deosebi, că de astă dată au lipsit închinători din Serbia, Albania şi Muntenegru. Numĕrul total al strĕinilor şi al închinătorilor din Palestina s'a ridicat la dóuĕ-zeci de mii.

*

O tragedie pe mare. Cu sĕptĕmâni înainte vaporul norvegian „Drot“ căzuse jertfă unei grozave tempeste de mare. In jurul insulei Florida a fost surprins de un orcan teribil, care i-a zdrenţuit vêntrelele şi i-a sdrumicat tóte catarturile. Corabia s'a svêrcolit pe mare, zile întregi, în acéstă stare, până-ce un vapor englez, umblând pe acolo, a scăpat pe nenorociţii mateloţi, cari mai erau în viaţă. Unul din aceşti mântuiţi, un flăcău norvegian, povesteşte amĕnunte îngrozitóre despre catastrofa corabiei „Drot“. Eată, după o gazetă din Staranger, câte-va din aceste amĕnunte:

Corabia abia eşind din port către largul mării, a fost întimpinată de un orcan puternic, care a dărăpănat-o aprópe cu desêvêrşire. Un val uriaş a măturat 10 mateloti de pe bord, împrăştiindu-i în vălmăşagul talazurilor. Din personalul corăbiei mai remaseră opt inşi, cari, agăţaţi de trunchiul corăbiei, aşteptau încetarea uraganului turbat, s'au mórtea. Vêntul nu se domolí nici pe diminéţă. La o isbitură puternică a mormanelor de valuri, corabia se frânse deodată tocmai pe mijloc, remânênd pe o parte doi, ear pe cealaltă 6 mateloţi, între cari şi norvegianul. Erau deja aprópe de nebunire de crâncenile suferinţe. Patru zile n'au mâncat nimic. Miseria şi frigul îi stâlcise cu desĕvêrşire. In a 5 a zi, când nu mai puteau nici sĕ se mişte, de lihniţi ce erau, unul din ei a făcut propunerea sĕ se arunce sorţi, şi care va fi sortit, sĕ se jertféscă. Ursita a ajuns pe un copilandru de neamţ, care cu cea mai mare linişte s'a lăsat sĕ fie ucis. Cu sângele şi carnea acestuia şi-au stêmpărat setea şi fómea, mai prinzênd cu fălíi de carne şi nişte peşti rĕi, cu cari s'au nutrit multă vreme. Desnădejdea lor era mai mare, când vedeau trecênd în depărtare corăbii, cari însĕ nu-i băgau de samă. Abia la o sĕptĕmână apoi au fost mântuiţi de un vapor englez, şi duşi în spitale.

Darnri pentru „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“.

La rugarea subscrisului comitet I. P. S. Sa dl *Ioan Meţianu*, Archiepiscop şi Metropolit a binevoit a se înscrie de *primul membru pe viaţă* al Reuniunei, cu suma de fl. 25, şi totodată a pune la disposiţia nóstră suma de fl. 25, din care sĕ se creeze 3 sau mai multe premii, cari sĕ pórte numele I. P. S. Sale şi sĕ se distribue la exposiţia industrială, ce o vom aranja în primăvara viitóre, între cei mai harnici măestri.

Stimabilele Dómne *Emilia Dr. Raţiu* şi *Minerva Dr. Brote*, din prilejul decedării generósei Dómne *Ioana Bădilă*, au binevoit a transpune câte 5 fl., în favorul fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu.

Tot la acest fond s'au adaus şi 48 cr. colectaţi, la propunerea notarului, între membrii corului (e primul cas) din prilejul onomasticei măestrului croitor Dumitru *Mitoc*.

Stimabilul Domn *Constantin Stezariu*, căpit ces. şi reg. în pensiune, ni-a dăruit „Tribuna“ completă pro 1898; profesorul *N. Vătăşan* „Programa şcólei de fete din Sibiiu“; profesorul *Vasile Goldiş*, din Braşov, „Anuarul II. al societăţii pentru fond de teatru“; stim. Dómnă *Alexandrina Dopp*, soţia dlui inginer E. Dopp, harta „Allgemeine Weltkunde oder geographisch-statistisch-historische Übersichtsblätter aller Länder“, de I. G. A. Galletti din 1812; dl *Ermil Borcia*, funcţionar la „Transilvania“, călindarul „Posnaşul“ pro 1900; medicul *Simion Stoica* din Bran, opul seu „Dietetica poporală“; dl *Constantin Pop*, funcţionar la „Albina“, opul seu „Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor de direcţiune“.

Ne împlinim plăcuta datorinţă aducênd tuturor celor de sus şi pe acéstă cale prinosul recunoştinţei nóstre.

Sibiiu, 14 Noembre n. 1899.

Comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“.

Victor Tordăşianu
preşedinte

George Poponea
notar

VARIETĂŢI

(*Trenul cuirasat*) In scirile sosite de pe câmpul de bătaie din Africa-Sudică, a fost adese-ori vorba despre „tren cuirasat“ sau „pancerat“. Scim că Burii au şi nimicit un astfel de tren al Englezilor între Milford şi Kimberley. In istoria rĕsbóielor mai recente adeseori ne întêlnim cu trenul cuirasat. Acest fel de tren a fost aplicat, deşí nu cu mare succes, în rĕsboiul franco-teutonic din 1870—71. Pancera cu care era obdus trenul acesta, a fost prea slabă, decât ca sĕ pótă resista granatelor. Mai în urmă Francesii au făcut experimente cu bateria-pancerată Mongin, care nu este altceva, decât un vagon de tren mai mic, a cărui frunte şi coperiş e obdus cu panceră de fier. In vagon sunt aşezate 3 tunuri-Bange de 15·5 cm., cari pot vărsa foc asupra inimicului prin aperturile din frunte. Acest tren pancerat nu se póte însĕ aplica, decât la bombardarea cetăţilor.

La Amiens în 27 Noemvre 1870, Francesii au voit sĕ surprindă trupele germane năvălitóre cu un tren pancerat. Când lupta era mai crâncenă, apăru din oraş trenul pancerat, pe a cărui locomotivă era arborat stindardul Crucei roşii. Artileriştii germani credeau, că e un tren sanitar, care umblă sĕ adune răniţii. Nici n'au puşcat asupra lui. Deodată însĕ trenul se oprí la punctul cel mai periculos al teatrului luptei şi după câte-va minute începù sĕ verse ghiulele asupra inimicului. Germanii, cari fuseseră seduşi prin insemnul Crucei roşii, pricepură apucătura şi începură a trage cu granate asupra trenului, care a trebuit iute şi de grabă sĕ se retragă în Amiens.

*

(*Familie modernă*). Intr'o societate vine vorba despre copii. Un tată glăsueşte astfel:

— Fata mea cea mare păşeşte pe cariera de medic, iar cea mai tinĕră va fi advocat...

— Ei, şi fiiul d-tale?

— A, el şi-a găsit un post bun la o modistă...

Administraţia ziarului rógă pe abonenţii nostri, ca la reînoirea abonamentului sĕ binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal şi nrul de pe făşia, sub care li-se expedéză ziarul.

[236] 2—3

Esarendare de păşune.

Păşunea bisericei gr. or. din Roşia săséscă (Rothberg) în extensiune de **130 jugăre**, se va esarenda de nou prin licitaţie publică pre trei, eventual şésă ani, socotiţi dela **1-a Ianuarie 1900 cal. vechiu**, înainte.

Licitarea se va efectui Duminecă în 10. Decembre 1899 st. n. la 9 óre înainte de prânz în localităţile şcólei gr. or. din comuna Roşia săséscă. —

Preţul de strigare se statoreşte cu suma de 400 fl. pe an. Cei-ce voesc sĕ ia parte la licitaţiune, vor avea deci sĕ depună vadiul de 10% dela acéstă sumă, resp. suma de 40 fl. la mâna subsemnatului comisar consistorial, înainte de a se începe licitarea.

Oferte în scris încă se primesc, până la începerea licitaţiunei. Ele însĕ au se fie provĕzute cu vadiul de 40 fl. şi cu declaraţia oferentelui că condiţiile de licitare îi sunt cunoscute şi că el necondiţiunat se supune acelora. —

Condiţiile ulterióre se pot aflá în cancelaria subsemnatului comisar consistorial încredinţat cu efeptuirea licitaţiunei.

Sibiiu, la 12/24 Novembre 1899

Ioan de **Preda**
advocat şi fiscal consistorial.

[235] 2—3

Concurs

In sensul ordinului Prea Venerabilului Consistoriu archidiecesan de dto 15 Septembre a. c, Nr. 6227 B. pentru intregirea parochii de clasa III. din Nucet se escrie a patra óră concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul Tel. Român.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 233 fl. 80 cr. Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral al tractului Sibiiului în terminul deschis.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresb.

Nucet în 4 Novembre 1899.

Ioan Petrişor
adm. paroch şi preşedinte

Nr. 1052.

Cu scirea şi consensul subscrisului.

Sibiiu 5 Novembre 1899.

Ioan Papiu
protopresb.

[231] 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Ampoiţa, în protopresbiteratul Albei-Iulie, se publică a treia óră concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 410 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post, sĕ-şi trimită cererile concursuale, în terminul deschis, la subscrisul oficiu, instruite în sensul normelor în vigóre.

Alba-Iulia, în 7/19 Octobre, 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Albei Iulie în conţelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan
adm. prot.

Nr. 490—1899 [233] 3—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de clasa a III-a Restosnea şi filia Poleţ, se escrie concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 491 fl. 42 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate se pot trage dela oficiul protopresbiteral.

Petenţii, cari în sensul regulamentului pentru parochíi se pot înfăţişa înaintea alegĕtorilor, vor înainta suplicele lor, instruite conform legilor în vigóre, în terminul deschis, subscrisului, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Reghinului.

Reghinul-săsĕsc, 21 Octobre 1899.

In conţelegere cu comitetul parochial:

Galaction Şagău
protopresbiter

[232] 3—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Cârna, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 440 fl. 30 cr. cu prospect de îmbunătăţire.

Petenţii au a-şi aşterne cererile, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, în 19/31 Octobre, 1899.

Florian Rusan

Ad. Nr. pp. 551/1899. [234] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Călăţele cu filia Vâlcăul-ung. prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 411 fl. 90 cr.

Doritorii de a competa la acest post, au a-şi aşterne subscrisului până la terminul sus indicat, suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta la sf. biserică în vre-o zi de Duminecă sau sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiali.

Cluj, 26 August 1899.

Tuliu Roşescu
protopresbiter

Bustul lui Şaguna
vărsat în gyps (măr. 50/30 cm.)
se capĕtă numai la
Librăria archidiecesană.
Preţul fl. 1·50.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura
Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot şi învĕţător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

cu preţul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

Au apărut şi se află de vênḑare:

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericeşci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări funebrale etc.** va eşi în curênd.

Preţul fiecărui tom fl. 1.50 şi porto recom. 25 cr.

tóte tomurile broş. fl. 4.— sau Lei 10.

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Se află de vênḑare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕţătorului român**, anul I şi II. Preţul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900**, preţul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferinţele învĕţătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ţinute în 18/30 şi 19/31 August 1898. Preţul 1 fl., porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale**, clasa III şi IV, de *V. Goldiş*, preţul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broşuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie**, comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la ţară**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin şi Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai**, comedie într'un act de *Gr. Mărunţianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaş**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după M. Michel şi Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori**, comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului**, comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai şi unde crépă**, comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 123 Sibiiu, Sâmbătă, 20 Novembre v. (2 Decembre n). 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl, 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

România.

Nu s'a împlinit nici un deceniu dela proclamarea României de regat şi o vedem cu paşi gigantici înaintând în desvoltarea culturală, aşa încât astăzi şi-a câştigat laurii admiraţiei înaintea tuturor popórelor culte din Apus.

Ţéră, cu un teritor mai puţin de jumĕtate cât al Ungariei şi cu vr'o 6 milióne locuitori, graţie situaţiei sale geografice favorabile, o vedem câştigând o deosebită importanţă, atât strategică cât şi civilisatorică, servind ca o punte de trecere, care légă Occidentul cu Orientul.

De aceea nici nu se va mira nici un visitator al regatului român, experiând în observaţiile ce i-se oferă, în ce privesce instituţiile nóuĕ moderne, şí multe elemente orientale, cari imprimă un timbru deosebit aspectului întreg al ţerei.

Istoria timpurilor trecute cu domnia atâtor naţii strĕine de poporul băştinaş în limbă şi obiceiuri, a săpat urme adânci în viaţa poporului român din Regat.

A rĕmas în el însĕ neştirbit caracterul latinităţii, şi duchul vremurilor, suflând asupra-i aer de viaţă dătător, i-a trimis razele binefăcĕtóre ale luminei, pentru-ca sĕ se pótă desvolta în direcţia, spre care e menit.

Noi Românii, ori în ce ţeri am fi împrăştiaţi, e natural, ca cu mândrie sĕ privim la progresele fraţilor noştri. Legătura de sânge, ce ne uneşte la olaltă, nu cunóşte distanţe, nici graniţe neînvingibile, ci duchul ni-l duce în sbor la ei, ca sĕ vedem operile păcii realisate de spiritul lor inventios.

Provedinţa a dat acestei ţeri mai pe sus de tóte un prudent Domnitor plin de îngrijire pentru popor, pe care după-ce l'a purtat din biruinţă în biruinţă pe câmpiile Bulgariei, voesce sĕ-l ridice prin cultură la o bunăstare şi înflorire cât mai mare.

Iubirea, ce Domnitorul român o pórtă poporului seu, e resimţită şi în inima acestuia cu prisosinţă.

Situaţia presentă a României o ilustrézǎ *mesajul* de tron rostit de Maiestatea Sa Regele Carol la deschiderea sesiunei parlamentare. Importanţa deosebită, ce o presintă mesagiul regal prin sine însuşi, ne îndémnă a-l publica întreg. Eată-l:

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi,

Am simţit în tot-d'a-una o vie mulţumire sĕ mĕ găsesc în mijlocul reprezentanţilor Ţĕrei. Mulţumirea Mea, de rêndul acesta, este cu atât mai mare cu cât, în vremurile din urmă, am avut încă un prilej ca sĕ vĕd cât de adênc a pĕtruns în poporul român sentimentul monarchic şi credinţa în Dinastie.

Mâhnirea generală în faţa bólei Principelui Carol, primul Principe din Casa Mea, născut si crescut pe pămêntul României; fericirea tuturor la vestea însănătoşirei Lui, Mi-au umplut inima de bucurie. M'am pĕtruns ast-fel încă o dată că munca Mea de trei-zeci şi trei de ani Pronia ceréscă a încununat-o cu succes, şi că pe temelii neperitóre, fiind-că sunt aşezate în minţile şi inimele supuşilor Mei, stau instituţiunile pe care şi le-a dat scumpa Nóstră Românie la 1866, atunci când, plin de încredere şi cu inima caldă, am rĕspuns la chemarea ei.

Mulţumesc din tot sufletul pentru noua şi mişcătórea dovadă de iubire pe care Ţara 'Mi-a dat-o.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi,

Agricultura nóstră, isvorul de căpetenie al avuţiei naţionale, a fost anul acesta încercată ca nici odată, şi într'un timp seceta ne dedese îngrijiri şi pentru viitor. Numerósele şi neobicinuitele ploi din toiul verei au îmbunătăţit faţa lucrurilor, şi azi sunt pe deplin convins că în scurtă vreme vom eşí din strîmtorarea actuală.

In aceste împrejurări economice grele, care din nenorocire coincidau cu o criză financiară europénă, cea d'întâiu preocupare a guvernului Meu, a fost sĕ menţină neatins creditul Ţĕrei. In acest scop, guvernul Meu a isbutit sĕ contracteze un împrumut pe cinci ani ca sĕ lichideze datoria flotantă care luase proporţii îngrijitóre, şi sĕ asigure şi fondurile necesare pentru continuarea lucrărilor extraordinare începute, a căror îmbulzire a impus financelor nóstre atâtea jertfe.

Ori cât de solid ar fi însĕ creditul României şi ori cât de utile şi producĕtóre au fost lucrările cu care am înzestrat Ţara, înţelepciunea ne impune sĕ mărginim pentru acum zorul nostru firesc, şi înainte de tóte sĕ închinăm munca nóstră ca sĕ aşezăm finanţele publice pe baze trainice şi puternice.

Guvernul Meu vĕ va presenta un budget tntr'adevĕr echilibrat, un budget în care veniturile sĕ fie preţuite cu cumpătare şi cheltuelile ordinare ale Statului sĕ fie tóte înscrise în budgetul ordinar.

Pentru alcătuirea unui ast-fel de budget, însĕ, veniturile actuale nu mai ajung. Nu Mĕ îndoesc că domnia-vóstră veţi da guvernului Meu un sprijin luminat şi patriotic în crearea nouilor venituri, pe care guvernul Meu le-a proectat ast-fel în cât sĕ fie repartizate cu dreptate pe tóte păturile societăţei.

Acésta va fi opera domniilor-vóstre de căpetenie în acéstă primă sesiune a acestei noui legislaturi, operă care singură ar fi de ajuns sĕ Vĕ asigure recunoştinţa Ţĕrei care v'a ales.

Tot în vedere de a întărí economia nóstră şi a sporí mijlócele nóstre de desvoltare, guvernul Meu vĕ va propune o întrégă serie de legi. Ast-fel vor fi: legea căilor ferate particulare, care trebue lărgită aşa în cât iniţiativa privată sĕ pótă lua şi dênsa parte la înzestrarea României cu căi de comunicaţiune; legea drumurilor; legea apelor, atât de necesară desvoltărei industriei naţionale; legea societăţilor cooperative, legea brevetului de invenţiune şi modificarea serviciului postelor, telegrafelor şi telefónelor.

Buna rênduială economică a Ţĕrei cere imperios şi însemnate schimbări în administraţia justiţiei, spre a o face mai repede şi prin urmare mai sigură. Guvernul meu vĕ va presenta mai multe proiecte de legi privitóre la modificarea Codului de procedură civilă, a legii portăreilor şi a unor părţi din Condica penală şi Procedura penală.

Organisaţia nóstră militară este ajunsă la o desvoltare aprópe întrégă. Complectarea materialului de rĕsboiu guvernul Meu va căta a o îndeplini cu veniturile prevĕzute în budgetul ordinar, fără a avea recurs la credite extraordinare de cât pentrn schimbările însemnate, care s'ar impune de progresele ştiinţei. Guvernul Meu vĕ va propune mai multe legi destinate a întări administraţiunea nóstră militară şi modificarea legii de recrutare, pentru a o pune în acord cu învĕţămintele experienţei.

In privinţa instrucţiunei şi a disciplinei, armata este în progres constant şi merită tótă încrederea Nóstră şi a Ţĕrei.

In cele din urmă douĕ legislaturi s'a consacrat o mare parte de timp pentru legiuirile privitóre la şcólă. Guvernul Meu vĕ va presenta un proiect de lege, care sĕ descarce ministerul instrucţiunei publice de unele din şcólele speciale, sĕ pună în concordanţă tóte legiuirile privitóre la învăţămênt şi sĕ întroducă şi acele modificări, care sunt absolut indispensabile pentru a da şcólei naţionale o îndrumare mai bună şi mai conformă cu cerinţele vremei.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi,

Politica înţeléptă şi leală, de la care România nu s'a abătut nici odată, continuă a'şi da ródele ei. Relaţiunile nóstre cu tóte Puterile sunt din cele mai bune.

România a luat parte cu o vie mulţumire la conferenţa de la Haga, datorită generósei iniţiative a M. S. Impĕratului Nicolae II. Guvernul Meu va supune aprobării domniilor-vóstre convenţiunile pe care le-a semnat drept urmare a acelei conferenţe.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi,

Legislaturei actuale îi cade o sarcină grea, dar frumósă. Aşezarea mai temeinică a financelor Ţĕrei, sporirea veniturilor, îmbunătăţirea serviciilor publice, reforma codurilor, revisuirea în spirit larg a legislaţiei economice, care singură póte atrage capitalurile de care Ţara are nevoe, constituesc un câmp de activitate din cele mai însemnate.

Nu Mĕ îndoiesc că veţi fi la înălţimea aşteptărilor Ţĕrei şi că veţi socoti ca cea dintâi datorie a domniilor-vóstre, ca sĕ munciţi ast-fel în cât legislatura acésta sĕ fie din cele mai rodnice şi mai demne de amintit.

Dumnezeu sĕ bine-cuvinteze lucrările domniilor-vóstre.

Sesiunea ordinară a Corpurilor Legiuitóre este deschisă.

*

Revenind la o scurtă analiză asupra mesajului, în rêndul prim în cuvinte pline de duioşie se constată simţemintele de devotament către Tron ale ţerei, în momentele când dinastia a fost greu cercată prin bóla principelui Carol, nepotul Regelui.

Acest pasagiu a fost salutat cu unanime şi călduróse aplause din partea întregei camere.

Cu órecare nerăbdare se aştepta expunerea situaţiei economice şi financiare a statului român, situaţie grea din causa crisei generale financiare. In mesagiu se confirmă incheerea unui împrumut necesitat de trebuinţele Ţerei.

Urméză eară-şi o parte importantă cu privire la întocmirea bugetului statului. Guvernul pentru a susţiné echilibrul necesar în finanţe, anunţă suprimarea tuturor cheltuelilor şi lucrărilor, cari nu sunt de interes imediat, şi necesitatea repartizărei impositelor publice asupra tuturor claselor societăţii.

Mesajul mai anunţă o serie de legi în interesul desvoltărei economice a Ţerei, cari reforme vor trebuí realizate.

Cu deosebită satisfacţiune vorbesce Domnitoriul român despre starea armatei, pentru ale cărei progrese afară de cheltuelile ordinare prevĕzute în budget nu se vor mai face altele.

Se vorbeşte în mesaj, că ministerul istrucţiunei va fi descărcat prin o lege de unele şcóle speciale, prin cari vin a se înţelege şcólele profesionale şi se vor face reformele, reclamate de sciinţa modernă.

Accentuându-se raporturile excelente ale României cu tóte puterile, se recunóşte sarcina grea a sesiunei camerilor actuale şi se exprimă speranţa, că ele vor şti sĕ fie la înălţimea lor.

Inalta prudenţă a Suveranului român şi patriotismul sfetnicilor şi a representanţiior Ţerei, chemaţi la deslegarea problemelor înalte ale statului român, sunt garanţe puternice despre o rodnică activitate a corpurilor legiuitóre române, care din inimă le-o dorim.

Neînţelegeri în sînul oposiţiei maghiare. Neînsemnată cum este oposiţia maghiară, se află în mare hal, din causă că Ugron şi aderenţii sei în principiu nu sunt contra cuotei. De aceea „Egyet.“ îl acusă, că nu luptă sincer şi în spiritul lui Kossuth, ci cu alte arme în publicistică, cu altele în parlament şi earăşi cu altele în forul vieţei publice. Ba încă cutéză sĕ mérgă şi în delegaţiuni. Aşa ceva nu se mai póte suferi, deci depună stindardul independentiştilor!

Din camera austriacă. In discuţia dela 16 l. c. asupra pactului cu Ungaria se iveşte un conflict între deputatul ceh Brzeznovsky şi între socialişti, în timpul căruia Brzeznovski este insultat.

Se exmite o comisiune de desaprobare în causa acésta contra a 3 deputaţi socialişti.

In şedinţa din 17/29 referéză comisiunea esmisă dând ansă la o discuţiă mai lungă de 5 óre, fără a se termina. Deputaţii Cehi vorbesc în limba lor, cea-ce 'i face nervoşi pe nemţi.

Adevĕrată eră de obstrucţionism!

Revistă internă

Politica industrială.

Actualul ministru de comerciu Hegedűs în vorbirea-program ţinută cu ocasiunea înaugurării activităţii sale ministeriale, a accentuat, că trebue „sĕ arăm mai afund“ adecă cu mai multă energie sĕ se lucre la desvoltarea industriei din patrie. Ministrul şi-a dat sémă de situaţia precară, în care se află ţéra prin crisa financiară actuală, de aceea şi-a propus sĕ ia sub protecţia sa desvoltarea industriei indigene, prin revisia legii industriale din 1890.

In prima linie a avut în vedere protejarea acelor industríi, cari află mai multă trecere în ţéră. Nu articlilor de lux, ci acelora cari se caută de tóte păturile societăţii vine a li se da mai multă consideraţie.

Pentru a oferí un debuşeu în massă a obiectelor necesare corporaţiunilor publice, ministrul a constrîns comitatele şi oraşele sĕ-şi procure tóte obiectele trebuincióse dela firme indigene şi sĕ-şi motiveze ori-ce abatere dela acésta în mod amĕnunţit. La acoperirea trebuinţelor armatei Ungaria sĕ fie împărtăşită cu comande în proporţia cuotei.

In şedinţa de Mercuri a parlamentului, s'a votat legea despre favorisarea *industriei din partea statului*, prin care se dă guvernului putere discreţională în concesii pentru înfiinţări de nóuĕ fabrici, sprijinirea industriilor mici şi de casă. Ministrul a arĕtat, că societatea însaşi nu încurajéză industria indigenă, ci foloseşte tot obiecte strĕine, deşi le póte procura dela fabrici indigene. Dacă numai jumĕtate din cele 400 milióne, ce se dau industriei streine, s'ar da pentru cea indigenă, acésta ar trebui sĕ înflorésca.

Camerile române

In şedinţa de constituire şi-au ales ca preşedinţi: Senatul pe d-l *C. Boerescu* cu 75 voturi contra 22, ear Camera pe d-l *C. Ollănescu* cu 100 voturi.

Vice-preşedinţi ai Camerei au fost aleşi d-nii *Alexandru Catargiu, G. Panu, N. Filipescu* şi *N. Economu.*

Sĕrbare şcolară de doliu în Sĕlişte.

In 21 a l. c. tinerimea dela şcóla capitală din Sĕlişte a luat parte la *parastasul* oficiat în biserica-mare pentru odichna sufletului rĕpausatei Impĕrătese-regine *Elisaveta*, iar după terminarea actului religios s'a întrunit în sala festivă a şcólei, unde în presenţa corpului didactic şi a mai multor fruntaşi din comună, d-şóra învĕţătóre Iuliana *Iovescu*, a rostit o frumósă vorbire ocasională, care o redăm în următórele:

Iubiţi elevi şi eleve!

O tristă întêmplare ne face a da zilei de azi o importanţă mult mai mare decât în anii trecuţi.

Este acésta o zi de durerósă memorie pentru toţi fii patriei, căci ea ne reamintesce doliul adênc, în care a fost cufundată întrégă Casa domnitóre, şi toţi aceia, cari cu dragoste fiiéscă s'au alipit de Inaltul lor Domnitor.

S'a împlinit un an, de când casa domnitóre şi-a perdut pe cel mai nobil membru, iar noi fii patriei, pe cea mai nobilă mamă.

Pentru noi Românii, a fost perderea acésta cu atât mai durerósă, căci înzestraţi fiind dela D-zeu cu inimi bune, milóse şi recunoscĕtóre, am consimţit totdéuna cu durerea şi bucuria deaprópelui, iar binevoitorul şi binefăcĕtorul nostru a trăit ca sfânt în inimile nóstre.

Şi cine e cel mai mare binevoitor şi binefăcĕtor al nostru tuturor aici pe pămênt? Sigur, că după D-zeu, părintele nostru al tuturor, urméză Regele nostru, Regina nóstră, cari asemenea părinţilor nostri singuratici, dau viaţă popórelor, şi se îngrijesc cu dragoste de binele lor în present şi viitor.

Puţini sunt, şi totuşi sunt între voi, iubiţii mei, de aceia, cari pricep cât de mare este fericirea celui-ce póte fi ocrotit de înţelépta conducere a părinţilor sei, şi părtaşi de iubirea, ce numai o mamă póte avea pentru fiiul ei. Şi înţelegénd acéstă fericire, putem zice, că nici o durere nu póte fi mai mare decât aceea, ce o simţim, când perdem pe aceste scumpe fiinţe.

De o asemenea perdere a fost părtaşe patria nóstră, asemenea durere am simţit noi toţi fiii acestei patrii, când nemilósa sórte, a dat un pumnal în mâna unui rĕutăcios ucigaş, cu care pumnal a străpuns inima celei mai nobile şi generóse fiinţe, inima Inaltei nóstre mame, a mult cercatei Regine Elisaveta. Un an s'a împlinit dela acea zi fatală, care ne-a adus vestea sfâşietóre despre tristul sfîrşit al iubitei Suverane Impĕrătésă şi Regină.

Dacă vĕ aduceţi aminte iubiţilor elevi şi eleve, noi în 19 Novembre a fiecărui an, ne-am întrunit ca sĕ sĕrbăm ziua sf. Elisaveta, onomastica Reginei.

Azi încă din incidentul zilei acesteia ne-am adunat aici, dar nu ca sĕ iubilăm, ci sĕ reamintim în memoria nóstră icóna Ei, a Reginei, a cărei inimă a palpitat numai pentru ce e bun şi nobil, pentru ce e frumos şi generos, care în întréga ei viaţă n'a cunoscut rĕutatea, — iar bunătatea ei nemărginită, cu dragostea ei de suverană, ca un ânger păzitor a veghiat asupra nóstră.

Şi acest suflet nobil, acest ânger de mamă, a trebuit sĕ cadă jertfa unui om fără de lege, lipsit de frica lui D-zeu.

Un fior de gróză şi durere a sguduit inima Monarchului şi a tuturor popórelor din ţară, şi consternată a fost întréga lume la auzul întêmplării triste.

Natura a înzestrat'o cu podóbele cele mai alese, iar ea şi-a împodobit sufletul cu calităţile cele mai distinse. Deja ca copilă dă dovezi despre aceste calităţi. Ducele Bavariei, tatăl Elisavetei, cu lacrimi în ochi priveşte pe copila mică furişată într'o odae, unde caută sĕ aline durerile unui rănit la vênătóre. Devenită Impĕrătésă şi Regină, cu blândeţe se apropie de soţul ei şi caută a'l mângăia în zilele grele. Umblă, merge, se interesézä de tóte evenimentele din ţară, se convinge despre neajunsuri şi caută a fi tuturora ó mamă adevĕrată. Binele şi bucuria ţerii era şi binele şi bucuria ei, şi când voia sĕ aibă o astfel de bucurie, mergea la Monarch şi cu cuvinte dulci şi convingĕtóre îi cerea: sĕ agraţieze pe vre-un condamnat, sĕ nu mai permită ca ómenii prin lege sĕ fie maltrataţi, chinuiţi, sĕ ştérgă deci pedépsa care punea în lanţuri pe cel pĕcătos, sĕ nu mai permită ca în ţară ómenii sĕ fie bătuţi ca vitele cu bâta, cum era înainte obiceiul, căci fie-care om este fiiul lui Dzeu, şi fie-care trebue tractat cu dragoste cu milă şi indulgenţă.

Astfel mamă era Ea între Regine, dar — după cum veţi vedé — şi Regină între mame. D-zeu i-a dăruit un fiu şi dóuĕ fete, pe cari cu dragoste şi gingăşie i-a crescut. Recunoscinţa cea mai mare o avea faţă de învĕţătorii copiilor şi nu arare-ori se întêmpla, că singură mergea şi'şi cerea informaţiuni despre progresul ce'l arătau copiii în studiu şi despre aplicările, ce se iviau în micul lor suflet. Ii iubea pe toţi, dar mai mult pe unicul Rudolf, care era speranţa familiei şi a întregei ţări, căci după lege el era chemat sĕ urmeze tatălui pe tron.

Regina ca mamă, ştia ce datoreşte ea popórelor din ţară, ştia că tóte acestea şi-au pus nădejdea în mânile ei, şi deci cu interes mare îngrija ea de creşterea unicului ei băiat. Dzeu i-a ajutat de a-şi vedé misiunea încoronată de succes, — când deodată fără aşteptare mórtea necruţătóre îi răpi mamei mândria, iar popórelor nădejdea. Ne putem închipui sdrobitórea durere a Reginei. Ea fu sguduită de cele mai cumplite chinuri sufleteşti. Sĕnătatea îi fu distrusă şi mândra nóstră Regină se înconvoià sub povara durerilor.

Zece ani trecură dela mórtea iubitului ei fiu, a Moştenitoriului de tron Rudolf. In timpul acesta vedem pe Regina nóstră umblând din ţară în ţară, căutând de restabilirea sănătăţii sale sdruncinate. Cu mai multă predilecţie petrecea în Grecia pe insula Corfu, unde îşi şi zidi un palat feeric şi unde în frumseţa naturei căuta balsam inimei sângerânde. Intrégă ţara urmăria cu iubire şi compătimire pe mult cercata suverană Regină, şi toţi îi doriau însĕnătoşare. D-zeu pare a fi înţeles şóptele inimilor nobile, căci anul trecut cu bucurie primi fie-care vestea, că regina nóstră pe deplin restaurată, e spre cale către casă. Inainte de a merge la Viena însĕ, se oprí şi în Elveţia, în Geneva, unde voí sĕ petrécă vre-o câteva zile. La améza zilei de 11 Sept. 1898 regina 'şi exprimà dorinţa de a face o preumblare pe apă şi numai decât porni spre vaporul gata de plecare.

Toţi călătorii căutară a sta într'o îndepărtare onorifică şi a face loc Inaltei dómne. Toţi cu faţa surizindă de mândrie, că o pot vedea, o urmăriau cu privirea în calea Ei. Numai o fiinţă n'a avut suris pe buze, bucurie în inimă. A fost omul stăpânit de ură şi rĕutate, setos după sânge, care asemenea unei fiare selbatice se aruncă asupra celei mai nevinovate fiinţe şi îi înfipse pumnalul în inimă...

Ear noi de atunci orfani am rĕmas de nobila nóstră Regină.

O jălim, şi în semn de jale sĕrbăm ziua acésta înălţând rugăciuni către Atot-Puternicul pentru sufletul Ei, curat şi blând, ca sĕ-'l aşeze, unde drepţii sĕ odihnesc, ear bunului nostru Monarch, pe care lovitura acésta l'a atins mai dureros, sĕ-i dee putere a suporta tóte cercările trimise de Provedinţă, sĕ-i dee sănătate şi viaţă îndelungată, spre binele ţĕrii şi al nostru tuturor!

După acest discurs, care a înduioşat adênc inimile fragede ale tinerimei corul a întonat jalnicul: In veci pomenirea Ei!

Revistă externă

Un furt sensaţional.

O telegramă din Paris anunţă, că în gara Dignes, departamentul Alpilor inferiori, a fost furată cassa de fer, care numai bani nu conţinea. Tâlharii se vede că nici n'au voit sĕ pue mâna pe bani, ci au dus cassa cu ei, fiind-că conţinea *documente militare secrete* de mare importanţă. Până azi nu li s'a dat de urmă.

*

Budgetul italian.

Ministrul de finance *Boselli* făcênd în camera deputaţilor expunerea financiară, care se aplaudă, constată că anul budgetar 1898—99 dă un excedent de mai mult de 15 milióne, arĕtând astfel o ameliorare însemnată în finanţe. Exerciţiul curent face sĕ se prevază de asemenea un excedent.

Pentru a augmenta creditele insuficiente pentru construcţia corăbiilor, se va înainta pe fiecare an suma de 10 milióne, care va fi vĕrsată timp de 5 ani, fără nici o operaţiune financiară.

Budgetul pe 1900--01 se presintă de asemenea în echilibru, precum s'a prevĕzut.

Situaţia tesaurului s'a îmbunătăţit cu 16 milióne. Viaţa economică presintă e desvoltare continuă.

*

Intórcerea Suveranilor germani din Anglia. In 29 l. c. au plecat suveranii germani pe yachtul Hohenzollern din Anglia. Inainte de plecare împĕratul Vilhelm a dăruit 5000 de mărci regimentului dragonilor, ce pórtă numele lui şi se luptă în Africa-Sudică, pentru a fi ajutorate femeile şi copiii acelora.

La sosirea în Vliessingen au fost salutaţi de regina Holandiei şi de representanţii oficioşi.

*

O vorbire a lui Balfour.

Se anunţă din *Dewsbury*: Intr'o conferinţă a asociaţiunei conservatóre, Balfour, primul lord al tesaurului englez, combătênd criticele rĕsboiului, mai cu sémă acele ale presei strĕine, care pretinde că Anglia ar dorí sĕ pue mâna pe minele de aur din Africa-sud., spune că o ast-fel de acuzare se datoreşte urei sau unei ignoranţe nejustificabile.

Balfour desminte în mod categoric, că Anglia are vre-un scop bănesc, şi arată că Anglia încă de o sută de ani n'a pus nici un impozit în coloniile sale în folosul metropolei.

Oratorul négă că rĕzboiul a fost provocat de ómenii de Stat englezi, şi spune că Transvaalul ar fi putut evita rĕzboiul, dacă ar fi acordat Uitlanderilor dreptul electoral.

FOIŢA

„Alliance israélite universelle."

(Incheiere).

Cum am zis deja, Direcţiunea societăţii prin un tom voluminos, tipărit, dă sémă despre activitatea sa. In titulatura acestei cărţi se află pelângă numĕrul curent şi următórea inscripţie evreéscă tradusă în limba francesă pentru cei ce nu sciu evreesce: „Toţi Israeliţii sunt solidari unul cu ceilalţi". Acéstă devisă se putea ceti întrégă în cărţi până la anul 1886; dela 1886 încóce a mai rĕmas dintrînsa numai atâta: „Toţi Israeliţii sunt solidari". In raportul 19, în care se dă sémă despre anul 1894, sau anul condamnării trădătorului Dreyfuss, s'a eliminat traducerea franceză din inscripţie şi de atunci se susţine acest us. Probabil un mic sentiment de ruşine a cuprins atunci pe comitetul central, pentru că documentéză şi Nejidovilor că sunt solidari cu toţi israeliţii, chiar şi cu un trădător. Mai cu sémă paragrafii 2 şi 3 din statute ne intereséză pe noi acum: „Acelora, cari sufer pentru că după originea şi religiunea lor sunt jidovi, sĕ li se dea cel mai larg ajutor." E lucru cunoscut, că întrégă campania Dreyfuss a fost întrodusă pretutindenea cu argumentul că Dreyfuss a fost condamnat pentru că e jidov. Tocmai pentru acésta se póte vedé în „affaire" chiar la prima privire activitatea mânei oficióse a „Alianţei israelite".

Intervenţia ei mai departe, urcarea contribuţiunilor în tóte comunele lor confesionale pentru a procura banii de lipsă pentru agitaţiune, corumperea presei, influinţarea Curţei de casaţiune, alegerea din partea Franciei a unui president (al republicei) favoritor causei, formarea ministerului jidovesc, etc., tóte acestea sunt lucruri notorice. Pe Hülsner, ucigaşul din Polna, stăruesc apărătorii sei sĕ-l spele zicênd că e persecutat pentru că e jidov. Şi putem fi siguri că rapórtele foilor din Viena si a celor din străinătate ce apar în acelaşi timp, s'au născut în aceeaşi matcă, în tóte apare până la sfêrşit una si aceeaşi idee.

Adeseori s'a întêmplat că din incidentul scandalului Dreyfuss dóuĕ foi jidovesci în Geneva şi Brusela au publicat în una şi aceaşi zi întreg acelaş articol. Planul de bătaie al foilor jidovesci de a mobilisa lumea întrégă contra statului major francez, a fost acelaş pretutindenea. Acésta se póte explica astfel, că presa jidovéscă a ascultat de o unică lozincă. Acéstă ascultare i-a fost uşóră jurnalisticei-revolver jidovesci, întâi, pentru că ca membri ai „Alianţei", în înţelesul §-ului 2 numai şi-au împlinit datorinţa, al doilea pentru că au fost plătiţi pentru acésta.

Sĕ mai vorbim ceva despre §-ul 3: Sprijinirea tuturor publicaţiunilor şi a presei ca sĕ putem obţiné acest resultat (vezi §-ul 2), sau: „Subvenţionarea ori-şi-cărei prese ce sprigineşte Jidovimea". Subvenţionarea presei jidoveşti e cea mai mare din cheltuelile cassei Alianţei.

Foile le subvenţionéză după însĕmnătatea ce o au, pe unele le susţine cu tóte. Unele foi, cum e „Figaro" din Paris şi „Neue Freie Presse" din Viena, sunt cunoscute ca organele oficióse ale Alianţei. Alte foi obscure, înfiinţate din incidentul unor necesităţi momentane, ca emanaţiune din scandalul Dreyfuss, foile „Aurore", „Siécle", „Petit Bleu", „Droit de l' Homme", „Matin", abia dispun de prenumeranţi sau cumpărători şi totuşi plătesc cele mai strălucite onorare colaboratorilor.

„Alianţa israelită" nu e recunoscută de nici un stat şi nici nu caută recunóscerea nicăiri, pentru că acésta ar provoca óre-care contrală din partea statului. Activitatea „Alianţei" însĕ nu póte suferí nici o controlă.

Atunci ori şi care stat ar observa şi ar fi şi silit sĕ observe ţépa în corpul seu. In testamentul lui Crémieux, ministru jidovesc, se află următórea clausulă: „Acéstă notiţă o vor ceti îndată în prima şedinţă a comitetului central, când mórtea mĕ va despărţi pe vecie de fraţii mult iubiţi ai „Alianţei israelite". Testamentul meu cuprinde următórele:

„Alianţei israelite 'i testez 10.000 franci. Dar fiind-că ea nu este recunoscută după lege, poruncesc fiului meu ca sĕ predee acéstă sumă în termin de trei luni presidentului alianţei, care o va folosí din cas în cas, conform hotărîrei comitetului central". Cremieux a fost ministru de justiţiă şi totodată presidentul Alianţei. Societatea după lege nu póte figura ca erede. Pentru a remedia acest rĕu, comitetul central în cartea 23, ce dă sémă despre anul 1898, dă viitorilor testatori acel sfat, ca averile remase şi destinate pentru „Alianţă", sĕ le lase institutului „Ecole Normale Israelite Orientale."

Acéstă şcólă e a Alianţei, dar cu tóte aceste statul a provĕzut'o cu drept de publicitate şi póte figura ca erede. Deci ereditătţile testate acestei şcoli jidoveşti curg în casa Alianţei, cum s'a întêmplat acésta şi cu ereditatea baronesei Hirsch.

In fie-care stat jidovimea alcătuesce stat deosebit prin aceea, că concentrând în fruntea lui pe representanţii jidovimei, cari au cele mai mari dignităţi, prin acésta concentréză în sine puterea întrégă asupra jidovimei laice şi clericale. Drepturi egale şi datorinţe egale pentru fiesce-care şi atunci şi „Alianţa israelită" va fi silită a se supune unui control ca şi celalalte asociaţiuni.

„*Alk.*"

Conferenţa din Braşov.

(Incheiere.)

Şedinţa III.

la 15/27 Oct. 1899.

Presidiul pune la ordinea zilei lecţiunea practică din studiul *religiunei* pentru anul al doilea de şcólă.

Prelegĕtorul Zosim Butnar, ocupă despărţămintele I, III şi IV în scris şi apoi îşi începe tema: „Iisus ca prunc de 12 ani“, cu elevii şi elevele din despărţămêntul II.

Acéstă prelegere e ascultată cu viu interes.

La sfêrşit copiii se depărtéză din sală, ear notarul cetesce apelul nominal, din care se vede că sunt presenţi 96 membri.

Urméză discuţia liberă asupra lecţiei practice, la care iau parte: Ioan Prişcu, Ioan Broju, Ioan Vătăşan, Vasile Muntean, Candid Muşlea, Irodion Frateş, Aurel Popovici, Romul Frateş, Ioan Olar, Nicolae Runcean şi Ioan Aron.

Conferenţa aduce conclusul: Dlui prelegĕtor i-se recunósce munca prestată cu lecţia practică din religiune cu elevii şi elevele clasei a II-a.

16. Se ia act despre presenţa următorilor domni:

Ioan Petric, protopop local, Bartolomei Baiulescu, protopop onorar, Alexandru Dogar, preot în Herman, Toma Frateş, preot în Bacifalu, Victor Popea, Alexe Verzea şi Romul Verzea, preoţi în Satulung, Nicolae Soiu, preot în Turcheş, George Urdea, preot în Cernat şi Toma Bârsan, preot în Dârste.

17. Urméză la ordinea zilei a treia lecţie practică din studiul religiunei, ţinută de membrul George Ludu cu elevii şi elevele clasei a III-a.

Despărţămintele I, II şi IV au fost ocupate în scris, ear al III-lea verbal cu tema: „Tinĕrul din cetatea Nain“.

După-ce prelegĕtorul a isprăvit, copiii au părăsit sala şi s'a început discuţia, la care au luat parte: Vasile Muntean, Anania Boldor, Ioan Vătăşan, George Fulea, Zosim Butnar şi Bartolomei Bude.

— Se constată că lecţia dlui George Ludu a fost pe deplin reuşită.

Cu acestea şedinţa se închee.

Şedinţa IV.

18. Se constată, că sunt presenţi 83 membri.

Presidiul pune la ordinea zilei continuarea temei: „Ce observări, eventual ce defecte s'au ivit în praxă cu privire la planul de învĕţămênt cuprins în partea XIII § 95—99 a normativului şcolar, votat de Sinodul archidiecesan în sesiunea anului 1882?“, care a fost dată de Ven. Consistoriu archidiecesan în anul trecut, şi din care s'a exhauriat deja atunci materialul din studiul religiunei pentru toţi anii de şcólă, ear din studiul limbei materne numai cel pentru anii: I, II şi III de şcólă.

In absenţa referentului Candin Groza, care e în concediu, ceteşte Romul Frateş, din raportul comisiunei, însărcinată cu elaborarea temei cu privire la limba maternă, materialul pentru anul IV de şcólă.

După o desbatere mai îndelungată, la care iau parte: Anastasie Bârsan, Nicolae Stoicovici, Anania Boldor, Ioan Vătăşan, Bartolomei Bude, Nicolae Runcean, Aurel Popovici, Ioan Dariu, Zosim Butnar, Nicolae Oancea sr., Dometiu Dogar, Ioan Prişcu, Ioan Aron şi Candid Muşlea, — conferenţa decide pentru anul IV de şcólă următorul material:

Cetirea. Deprinderi în cetirea fluentă, corectă, logică şi estetică, cu observarea strictă a interpuncţiunei. — Cetirea fluentă şi cu litere cirile.

Piesele astfel cetite se vor explica atât cu privire la conţinut, cât şi la formă. Reproducerea din partea elevilor sĕ fie corectă şi logică. Se vor deprinde elevii ei înşişi a scóte regulele de viaţă cu puţină intervenire din partea învĕţătorului. Introducerea órelor de lectură (literatură poporală). Exerciţii în declamarea de poesii.

Gramatica. Repeţirea celor din anul trecut. Proposiţiunea desvoltată. Amplificările subiectului (atributul). Amplificările predicatului (obiect direct şi indirect, circumstanţe de loc, mod, timp şi de causă.) Adjectivul ca atribut şi predicat. Compararea adjectivului. Pronumele posesiv şi arătător şi folosirea lor ca atribut. Declinaţiunea acestor pronume. Despre „Numeral“ în genere. Adverbul de loc, mod, timp şi de causă. Verbul şi conjugarea lui în tóte timpurile (forma activă). Verbul ausiliar „a fi“ şi conjugarea lui în tóte timpurile. Deprinderi în derivarea şi compunerea de cuvinte pe baza cărţei de cetire.

Ortografie. Continuarea deprinderilor din anul trecut.

Stil. Decopieri din carte, teme în scris cu privire la cele percurse din gramatică. Estragerea înţelesului, în scris, din piesele cetite. Descrieri de obiecte şi plante, însĕ după întrebări date, cu disposiţiune şi fără disposiţiune. — Intre obiectele descrise sĕ se facă şi comparaţiuni.

Trasformarea verbală în prosă a poesiilor mai uşóre.

Scrierea. Scrierea se va face după dictat şi după modele caligrafice. Decopiarea unor piese din cartea de cetire cu respect la caligrafie.

Cu acestea şedinţa se închee.

Şedinţa V,

la 16/28 Octobre 1899.

20. La ordinea zilei lecţia practică din studiul religiunei cu elevii şi elevele anului IV, V şi VI de şcólă.

Prelegĕtorul Anastasie Bârsan ocupă despărţĕmintele I, II şi III în scris, apoi îşi începe lecţia practică despre: „Persecuţiunile bisericei rom. ort din Ardeal de către principii calvini“.

După terminare şi dimiterea elevilor din sală, se dă curs liber discuţiunei asupra lecţiei.

La acéstă desbatere participă: Vasile Ivan, Stefan Popovici, Dometiu Dogar, Ioan Vătăşan, Nicolae Lepedean, George Crivĕţ, Dumitru Marcea si Vasile Muntean.

Prelegerea se declară de reuşită.

21. Membrul Anastasie Bârsan îşi exprimă dorinţa şi propune, ca studiul religiunei sĕ se propună în şcólele nóstre poporale din partea parochilor din comuna respectivă.

Asupra acestei propuneri se încinge o desbatere, la care iau parte: Vasile Ivan. Aurel Popovici, Ioan Vătăşan, Zosim Butnar, Bartolomei Bude, Stefan Popovici, Ioan Aron, Nicolae Lepedean, Ioan Dariu şi Vasilie Muntean.

Conferinţa avênd în vedere, că studiul religiunei, cu deosebire în şcólele nóstre *confesionale e studiul principal;* avênd în vedere mai departe, că tocmai la propunerea acestui studiu învĕţătorul *îşi póte validita iubirea faţă de biserica strămoşéscă* şi avênd în vedere, că *acéstă iubire e chemat s'o desvólte cât se póte de puternic şi în elevii sĕi, decide aprópe cu unanimitate de voturi, ca studiul religiunei şi deací în colo sĕ se propună tot de învĕţătorul clasei sale!*

22 Se ia act la protocol, că conferinţa a fost cercetată şi de următorii domni profesori cela gimnasiul mare rom. gr. or. din loc: Dionisie Făgărăşan, Dr. Ioan Bunea, George Vătăşan şi Nicolae Sulică.

Cu acestea d-l comisar consistorial declară conferinţa de închisă, mulţumind membrilor ei pentru zelul şi interesul viu, ce l'au arătat şi cu acéstă ocasiune faţă de causa sfântă a învĕţămêntului poporal — Membrul Ioan Vătăşan — în numele conferinţei — mulţumesce d-lui comisar pentru înţelépta conducere a şedinţelor.

Un învĕţător.

NOUTĂŢI

Chirotoniri. I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit Ioan, a promovat, Mercuri, Joi şi Vineri (17, 18, 19 l. c.), întru presbiteri, pe absolvenţii de cursul clerical: Nicolae Gheaja, ales paroch în comuna Laslea-mare (tract. Sighişórei), Vasile Răduleţ, ales capelan parochial în Hendorf (tract. Sighişórei) şi pe clericul cu pregătiri extraordinare Nicolae Gherman, pentru parochia Rohia (prot. Solnocului).

*

Dreptul electoral al învĕţătorilor. O decisiune principială a Curiei restrînge pe viitor dreptul electoral al învĕţătorilor. Anume, drept de alegere vor avea numai învĕţătorii numiţi şi întăriţi, precum şi cei aleşi. Invĕţătorii provisori şi neîntăriţi încă în posturile lor, precum şi învĕţătorii pensionaţi, nu se vor bucura pe viitor de dreptul electoral.

*

„Academia ortodoxă“, societatea teologilor din Cernăuţi, în şedinţa generală ordinară din 16 Noembre c. şi-a constituit comitetul pe anul administrativ 1899/1900 în următorul mod: President: Valerian Şesan, Secretar de esterne: Ioan Coţec, Secretar de interne: Petru de Teutul. — *Secţia musicală*: Presidentul secţiei şi vicepres. I: Isidor Paşcan; Adlatul I. şi controlor: Constantin Grigorovici; Adlatul II. şi econom: Aurelian Chelariu. — *Secţia literară*: Presidentul secţiei şi vice-pres. I: Teofil Dubravschi; Adlat I. şi bibliotecar: Ioan Macaveiu; Adlat II. şi casar: Dimitrie Voloşenco. Comisia revĕzĕtóre: Referent Traian Bocancea, adlaţi Vasile Boca şi George Cosmovici.

*

Mulţumită publică. La concertul dat de „Reuniunea română de cântări din Sĕlişte“ la 7/19 Noemvrie a. c., au binevoit a contribui cu oferte marinimóse următorii: Adam Micu, notar, Nicolae Dobrota, paroch şi Dumitru Şufana, cu câte 1 fl. Ilie Dobrota, Romul Vraciu, Ioan Vlad senior, Ioan Micu şi Ilie Măniţ, cu câte 50 cruceri. Toţi aceşti domni sunt din Poiana. — Iar din Sĕlişte a contribuit dómna Tőrők cu 1 florin.

Pentru aceste contribuiri marinimóse priméscă p. t. contribuenţi şi pe acéstă cale sincerile nóstre mulţumite.

Sĕlişte, la 17 Noemvrie 1899.

Comitetul Reuniunei.

*

Telegrafiă perfecţionată. Dl inginer G. Puşcariu, sub-şef al serviciului de întreţinere din direcţia generală a căilor ferate române a adresat ministeriului de domenii un memoriu precum şi planurile relative la un sistem nou de telegrafiă perfecţionată, inventat de d-sa.

*

Librărie românéscă în Făgăraş. Dl. Ioan Berescu, învĕţător pens., vesteşte publicul, că a deschis o librărie nóuă în Făgăraş (Piaţă, Nr. 13), sub firma *„Minerva“*, şi apeléză în special la sprijinul d-lor preoţi, advocaţi, notari, învĕţători români, etc., cu atât mai vêrtos că acéstă librărie — aprovisionată în de ajuns cu tot felul de cărţi, tipărituri, rechisite de scris, etc. — e unica librărie românéscă în Făgăraş.

*

Consulul german din Budapesta, prinţul Hohenlohe, va fi înaintat, precum spune „Nordd. Allg Zeitung“, ca legat la Darmstadt.

*

Atentatul contra regelui italian. Acum doi ani un anumit Acciarito plănuise un atentat mişelesc asupra regelui Umberto. Din norocire însĕ planul n'a succes. Atentatorul a fost înhăţat tocmai în momentul când voia sĕ se repédă cu pumnalul asupra regelui. Tribunalul din Roma a pus sub acusă pe Acciarito şi complicii lui. Precum se telegrafiază acum din Roma, ministrul de justiţie italian a încredinţat pertractarea acestui proces tribunalului din Teramo, pentru-că în cel din Roma n'are încredere. Acéstă disposiţie a ministrului a produs mare sensaţie, şi incurênd va ajunge afacerea şi în parlamentul italian, în formă de interpelaţie.

*

Nóuĕ paname în Galiţia. Nu demult am anunţat şi noi terminarea unui proces în Lemberg, în o afacere de fraude uriaşe, şi acum se vesteşte o altă delapidare de bani publici, care încă se urcă la suma de 300 mii fl. Acest nou scandal de defraudare s'a întêmplat la o bancă din Vieliczka, şi matadorul e însuşi directorul băncei, Koch, care e şi primarul oraşului.

*

Principii şi principesele literaturei. In Paris e obiceiul de un timp încóce, că scriitorii, poeţii, compositorii, îşi aleg principi între sine. Verlaine a fost primul principe al poeţilor. După mórtea lui a moştenit acest titlu Stéphanie Mallarmé, ear de present îl pórtă Leon Dierx. Prosatorii şi-au ales principele acum şése luni, în persóna lui Anatole France. Principele compositorilor, Xavier Privast, a fost proclamat înainte cu trei luni Ear acum în săptĕmânile trecute s'a ales în fine şi principesa scriitórelor. Dintre cele dóue candidate principale: Sévérine a intellectuelles-elor şi Gyp a naţionalistelor, după luptă înverşunată a reuşit cea dintâi, cu major. de 2 voturi. Au primit multe voturi şi: *Carmen Sylva*, Georges de Peyrebrune, Iuliette Adam, Matilde Serao, etc.

*

Un proces lung. Tribunalul reg. din Seghedin a adus alaltăeri sentinţă într'un proces, care se trăgănéză deja de vr'o 40 de ani. E vorba de nişte moşii, ce le reclamă comuna Tápé dela oraşul Seghedin, ca fiind proprietatea sa, moşii cari ajung câteva milióne şi pentru cari s'au hârţuit mult cei doi pretinşi proprietari. Tribunalul neaflând întemeiată pretensia comunei Tápé, — i-a respins cererea. Comuna însĕ probabil va apela, şi dacă şi forurile superióre vor lucra aşa de „repede“, atunci póte pe la sfêrşitul veacului viitor va rosti şi curia sentinţa finală!

*

Eroii virtuţii. In Franţa există mai demult fundaţiunea „Montyon“, cu o menitiune sublimă. Din acéstă fundaţie adecă Academia francesă împarte an de an premii „pentru virtute“, persónelor cuvióse, cari s'au distins în viaţă prin fapte remarcabile, religióse, morale, de umanitate, etc. Intre cei împărtăşiţi în anul acesta din acéstă fundaţie, se află şi următorii: Charles Gossin, un călăuz de vapóre din Dunkerque, care a mântuit 36 de corăbii din primejdii mari şi a scăpat cu expunerea vieţei sale preste 20 de ómeni de peirea în apă. — D-şóra Croismare, care tótă viaţa şi-a jertfit-o creşterii orfanilor remaşi de părinţii prăpădiţi pe mare. In Bretagne, aprópe de mare, a ridicat şi un asil spre acest nobil scop. — Maria Germaine, o călugăriţă piósă, care a crescut om folositor dintr'un monstru de fată, care se născuse surdo-mută şi órbă, şi căreia medicii nu-i preziceau mai mult de 3—4 ani. — Au fost premiaţi şi mai multe slugi credinciόse. Aşa o femee de 72 de ani, cu numele Justina Chapel, care a servit neîntrerupt 62 de ani la una şi aceeaşi familie, fiind crescĕtórea mai multor generaţii de copii.

*

Nóuă cale ferată în Australia. Un grup de englezi bogaţi voiesc a întreprinde construirea unei linii ferate, între Australia-sudică şi Australia-vestică. După planul presentat guvernelor celor dóuĕ colonii, nóua linie s'ar începe la Port-Augusta şi s'ar sfêrşi la Kalgoorlie şi ar fi cam 1626 km. de lungă. Cheltuelile zidirei ar ajunge circa la 50 milióne fl.

*

Mórtea spărgĕtorului. Directorul unei fabrici din Marchegg. întrând în una din nopţile trecute în odaia unde era cassa fabricei, se isbesce de o figură de om ce sta rĕzimată de cassă. Crezênd că-i te miri ce om cu gânduri rele, strigă după ajutor. Vĕzênd însĕ că figura nu se mişcă, se apropià de ea, şi ce sĕ vezi? Omul era mort! S'a constatat apoi, că nenorocitul — un muncitor eliberat din slujbă — în frica şi iritaţia mare fusese lovit de damblá, înainte de a-şi puté împlini gândul pĕcătos de efracţiune.

*

Dragoste până la mórte. O dramă misteriósă se anunţă din Tarentum (Italia).

Intr'o grădină din Bologna o femee îmbrăcată elegant s'a găsit, anul trecut, sângerând, fiindu-i tăiate vinele dela mâni şi dela picióre. Femeia a fost dusă în spital. Era o damă din societatea de frunte, şi avea o vilă frumósă în Bologna. Avuse relaţii cu un căpitan, care însĕ dela o vreme începuse a se purta cu recélă faţă de ea, şi acéstă înstrĕinare a lui a îndemnat-o la încercarea sinuciderii. Ranele ei trupesci însĕ curênd s'au vindecat; dar nu aşa cele sufleteşti. Find transferat, căpitanul nu mult după asta, la Roma şi promovat la gradul de maior, dama l'a urmat şi aici, şi fiind-că acela a remas inflexibil, ea a înscenato a dóua încercare de sinucidere. S'a aruncat de nĕcaz în Tibru, de unde însĕ a fost mântuită de însuşi maiorul. Acéstă faptă a necredinciosului amant a alimentat şi mai mult dragostea nenorocitei femei. Maiorul în fine şi-a cerut earăşi transferarea şi s'a mutat la Tarentum. Biata femee, desilusionată cu desĕvêrşire, părea acum împăcată cu sórtea. In una din zilele trecute însĕ a venit şi la Tarent, şi întâlnind pe major, desnădăjduită cum era, a scos un revolver şi l'a descărcat direct în capul lui. Maiorul căzu mort, ear femeia nebună de dragoste, îngenunchià lângă el, apoi îşi slobozi şi ea un glonţ în inima sa atât de sdruncinată.

VARIETĂŢI

(*Asemănări ciudate*) — Mai pentru tóte capetele încoronate se găsesc în lume ómeni cari sĕ se asemene perfect cu ele.

Aşa, împĕratul Wilhelm al Germaniei sémână, cap tăiat, cu un tinĕr oficer de artilerie din armata engleză.

O infirmieră sémână atât de mult cu împĕrătésa Friederica, încât cine nu cunóşte mai bine pe acésta, abia o póte deosebí de infirmieră. Chiar în felul de a se îmbrăca, infirmiera se asémână cu împĕrătésa, fără însĕ sĕ aibă intenţia sĕ o imiteze.

Prinţesa de Battenberg, sémână cu o engleză care e fórte mândră de acéstă asemănare. Ţarul Rusiei sémână cu ducele de Conaught, cu care e şi prietin. Şi cu ei se mai asémână un tunar din marina engleză şi un funcţionar dintr'o berărie.

Prinţul de Walles, moştenitorul tronului englez ar puté fórte bine sĕ crédă că are un frate geamăn, atât de mult sémână cu el un proprietar din apropierea Londrei; ear un judecător de instrucţie din apropierea de Manchester sémână cu ducele de Cambridge.

*

(*Causă întemeiată*). Mirele: La început când tatăl tĕu mĕ corfase, aveam de gând sĕ mĕ arunc pe feréstră de nĕcaz.

Mirésa (extasiată): Şi ce te-a reţinut?

Mirele: Inălţimea...

Damasturi de mătase

75 cr.

până la fl. 14.65 de metru — precum şi „mătase Henneberg" négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne ţesături, colori şi dessinuri.

Particularilor, *liberă de porto şi vamă în casă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [19] 11

---

[236] 3—3

Esarendare de păşune.

Păşunea bisericei gr. or. din Roşia săséscă (Rothberg) în extensiune de **130 jugăre**, se va esarenda de nou prin licitaţie publică pre trei, eventual şésă ani, socotiţi dela **1-a Ianuarie 1900 cal. vechiu**, înainte.

Licitarea se va efectui Duminecă în 10. Decembre 1899 st. n. la 9 óre înainte de prânz în localităţile şcólei gr. or. din comuna Roşia săséscă. —

Preţul de strigare se statoreşte cu suma de 400 fl. pe an. Cei-ce voesc sĕ ia parte la licitaţiune, vor avea deci sĕ depună vadiul de 10% dela acéstă sumă, resp. suma de 40 fl. la mâna subsemnatului comisar consistorial, înainte de a se începe licitarea.

Oferte în scris încă se primesc, până la începerea licitaţiunei. Ele însĕ au se fie provĕzute cu vadiul de 40 fl. şi cu declaraţia oferentelui că condiţiile de licitare îi sunt cunoscute şi că el necondiţiunat se supune acelora. —

Condiţiile ulteriore se pot aflá în cancelaria subsemnatului comisar consistorial încredinţat cu efeptuirea licitaţiunei.

Sibiiu, la 12/24 Novembre 1899

Ioan de **Preda**
advocat şi fiscal consistorial.

---

[235] 3—3

Concurs

In sensul ordinului Prea Venerabilului Consistoriu archidiecesan de dto 15 Septembre a. c, Nr. 6227 B. pentru intregirea parochii de clasa III. din Nucet se escrie a patra óră concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul Tel. Român.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 233 fl. 80 cr. Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral al tractului Sibiiului în terminul deschis.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresb.

Nucet în 4 Novembre 1899.

Ioan Petrişor
adm. paroch şi preşedinte

Nr. 1052.

Cu scirea şi consensul subscrisului.
Sibiiu 5 Novembre 1899.

Ioan Papiu
protopresb.

---

[218] 7—10

Albumină nutritóre.

1 kg. Tropon are acelaş efect la nutrire, ca 5 kg. carne de vită de cea mai bună calitate sau 180—200 óuĕ. Troponul în corp se preface direct în sânge şi muschi, fără sĕ producă grăsime. Troponul are deci ca urmare — consumându-se regulat — o însemnată întărire a corpului atât la ómeni sănĕtoşi, cât şi la cei bolnavi, şi se póte adauge în ori-ce mâncare, fără ca prin acésta sĕ se altereze gustul. Pe lângă preţul lui de tot moderat se póte procura de ori-cine prin farmacii şi drogherii.

Fabricele de Tropon, Mülheim-Rhein.

Agentura gener. pentru Austro-Ungaria:
M. Winckler, Viena 5, Wienstr. 55.

Bustul lui Şaguna

vărsat în gyps (măr. 50/30 cm.)

se capĕtă numai la

Librăria archidiecesană.

Preţul fl. 1·50.

La tóte

6

tragerile ale

loteriei de binefacere

în favorul spitalului reuniunei policlinice din Budapesta, un los costă numai

1 corónă.

Câştigul principal valoréză

coróne

100.000

5 câştiguri à 20.000 cor.

etc. etc.

cari la cerere se rĕscumpĕră în bani gata de către administraţiune cu 20% scăzĕmênt.

Tragerea primă

irevocabil la 4 Ianuariu.

Comande efectueşte prompt:

Biroul loteriei de binefacere

IV. Kossuth-Lajos-u. 1.

[229] 3—7

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum şi la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

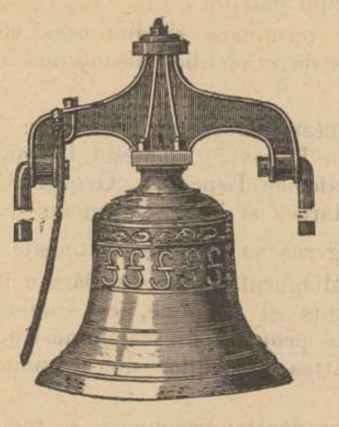

Cu deosebire recomandă [164] 16—26

clopote patentate găurite

invenţie proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

Preţ-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

Se află spre vênzare la

LIBRĂRIA ARCHIDIECESANĂ

Eminescu pesimist, profet şi economist, de **I. S. Ordeanu**, preţul unui exemplariu 1 cor.

Mărturisirea ortodoxă aprobată de sfîntul sinod (România), preţul 1 cor. 30 fil. * * * * * *

Gramatica limbei române pentru clasa I şi II gimnasială, reală şi civilă, de **Nicolae Bogdan**, preţul 2 coróne . . . .

Manual de limba maghiară *

Gramatică şi carte de cetire pentru preparandii, scóle medii şi civile, de **Dr. J. Dengi** şi **E. Hodoş**, preţul 2 coróne 40 fil. ○ ○ ○ ○ ○

Preţurile indicate sunt neto, portul postal este de 10 fil. pentru cele dóuĕ dintâiu, ér 20 fil. pentru cele din urmă.

Rame de tot feliul, pentru icóne, tablouri, etc., pe lângă preţurile cele mai eftine

Domnii învĕţători sunt rugaţi sĕ introducă prin scóle **caietele de desemn** punctate cu figuri începute, un sistem fórte bun, aprobat de Inaltul Ministeriu de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 1503/1892. Sunt 10 * * * * * * * * * * * numeri (caete) à 4 cr. * * * * * * * * * * *

In ***Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu*** se află spre vêndare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. şi $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare . . .	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Botezul Domnului . . .	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Archangelul Mihail . .	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Christos pe cruce cu fig.	7	—	7	50	12	—	8	—	18	50	12	—	23	—	13	50	32	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc . .	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Inălţarea Domnului . .	7	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Nascerea Domnului . .	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Petru şi Pavel	6	—	7	—	11	—	7	—	17	—	11	—	21	—	12	—	30	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Scularea lui Lazar . .	6	—	7	—	11	—	7	50	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Simion	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Ilie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Archangelul Gavril . . .	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Invierea lui Christos . .	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Sf. George (pe jos) . .	5	—	5	50	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Christos (bust)	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Nicolae „	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Rosaliile	7	—	6	—	12	—	8	50	22	—	12	—	24	—	15	—	30	—
Sf. Petru	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	20	—	11	—	28	—
Mormêntul Domnului . .	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Nascerea Sf. Maria . .	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Inălţarea Sf. Cruci . .	6	50	8	—	14	—	8	50	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Cei 40 Mucenici . . .	7	—	9	—	15	—	10	—	23	—	15	—	30	—	16	—	36	—
Constantin şi Elena . .	6	—	6	50	12	—	7	—	18	—	12	—	22	—	12	50	30	—
Schimbarea la faţă . .	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Faţa lui Iisus	5	—	6	—	10	—	6	50	16	—	10	50	20	—	11	—	28	—
Floriile	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Fuga la Egipet . . .	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 124 Sibiiu, Marți, 23 Novembre v. (5 Decembre n). 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl , 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Delegațiunile.

Conform legilor țerii a convocat Maiestatea sa preabunul și neobositul nostru monarch delegațiunile ambelor părți ale monarchiei pe 1 Decembre n în Viena, ca sě delibereze asupra causelor comune, a căror budget îl acoper în anumite proporțiuni statele despărțite prin rîul Laita.

Delegațiunile s'au presentat înaintea domnitorului nostru în sala tronului din vechiul Burg. Mai întâiu s'a presentat delegațiunea ungară sub conducerea fostului ministru-președinte conte Iuliu *Szapáry,* care într'o vorbire mai avêntată a depus la treptele înaltului tron sentimentele de loialitate ale „națiunii ungare“, asigurând pe iubitul și încăruntitul domnitor, că credința poporului ungar nu este isvorîtă numai din sentimentul de datorință către domnitor, ci purcede din convingerea basată pe faptul, că în domnitorul seu actual a aflat pe cea mai sigură sentinelă a drepturilor sale constituționale, și pe cel mai valoros sprijinitor al progresului spiritual și material. Făcênd o scurtă apoteosă a neuitatei Impěrătese-Regine Elisabeta, asigură pe Maiestatea Sa, că este în interesul țerii, ca delegațiunea ungară sě nu vie în conflict cu intențiunile lui. In urmă promite, că membrii întruniți vor tinde a-si îndeplini cu conscientiositate datorința, căutând a resolví în mod mulțumitor acele probleme, cari au intrat în cadrele programului, contribuind la votarea și statorirea acelor sume din budget, cari sě asigure mersul normal al afacerilor din întrégă monarchia și prin acésta și din statul, ai cărui representanți sunt.

Ori-cât ar fi de avêntată alocuțiunea contelui Szapáry, totuși nu póte mulțumí întru tóte pe toți fiii acestei țeri; nu că dóră n'ar fi toți pătrunși de aceleași neîntrecute sentimente de loialitate și de credință către tron și domnitor; din contră, nu este fiiu în acéstă țéră — ori-cărei națiuni ar aparțíné, — care sě nu nutréscă aceeași iubire, același respect către gloriosul nostru monarch, precum a esprimat contele Szapáry. Dar ce te nemulțumesce este, că prea se contopesc toți fiii acestui stat poliglot în óla indispensabilei noțiuni „de națiune ungară“, încât nicăiri nu se face nici cea mai mică alusiune barem, la aceea că *popórele* din Ungaria depun omagiile lor înaintea domnitorului. O asemenea alusiune ar merita de sigur aceste popóre, cari dau pe cei mai aleși fii ai lor pentru armata aceleiași patrii, și contribue cu sudórea lor și la adunarea miliónelor, ce se pun la disposiția ministeriilor comune.

Conducětorul delegațiunii austriace contele *Vetter* însě, a accentuat la finea vorbirei sale scurte, că Dumnezeu sě ție pe Maiestatea sa în putere și sănětate, spre *salutea popórelor sale.* Așa și trebue sě se constate la tóte, dar mai ales și la asemenea, ocasiuni existența deosebitelor popóre, iar nu numai atunci, când li se cere dare și jertfe pentru patria comună.

Ceea-ce au întrelăsat representanții nostri a îndeplinit inima bună și părintéscă a Maiestății sale, care în rěspunsul dat a amintit manifestațiunile de doliu, ce l-au împărtășit din incidentul rěposării iubitei sale soții „*tóte popórele monarchiei*“. In restul înaltului rěspuns se constată bunul prospect de continuare a pacînicei desvoltări a statelor europene, ceea-ce este garantat prin legătura intimă cu aliații și prin conlucrarea în aceeași direcțiune a tuturor statelor culte, dovedită mai ales și cu ocasiunea conferenței dela Haaga. Raportul cu Rusia este amical și sincer. Față de rěsboiul din Africa-Sudică monarchia nóstră observă strictă neutralitate, dorind numai atâta ca sě se termine cât mai curênd. Maiestatea Sa mai accentuéză echítabilitatea regulării salariilor pentru oficerii armatei, pentru oficialii și servitorii comuni.

Un deosebit interes presentă și discuțiunile dela *cercle,* în decursul căruia Majesiatea sa a agrăit și pe deputații români Dr. George Serb, vorbind cu el despre necesitatea ridicării plăților pentru oficeri și pe Dr. Iosif Gall, — recunoscêndu'l ca pe un vechiu membru al delegațiunilor; — pe acesta l'a întrebat despre programul mai nou al lucrărilor casei de sus.

Specială considerațiune merită însě convorbirea cu deputații bohemi din delegațiunea austriacă: *Kramarz, Stranszki* și *Kaftan.*

Primul a arětat monarchului „cât este de amărît poporul bohem pentru revocarea ordinațiunilor de limbă. Acésta amărăciune nu s'a produs în mod artificial. Fără de îndeplinirea pretensiunilor juste și moderate ale Bohemilor, nimenea nu va puté restabilí liniștea în Bohemia și Moravia. Asigurarea viitorului nu indestulește pe Bohemi“. Majestatea Sa i-a rěspuns, că cu reciprocă bunăvoință vor ajunge la scop, la împăcare; ear Kramarz l'a asigurat, „că și Bohemii doresc o împăcare dréptă cu germânii, căci numai aceea îi póte scóte din situațiunea grea, dară deputații bohemi nu pot aduce împăcarea în armonie cu purtarea guvernului actual față de Bohemi.‘

Al doilea, Stranszki, respunzênd la întrebările monarchului, a zis între altele: „ noi vom face tot posibilul in causa împăcării, dar așa cred, că afacerea acum iarăși a ajuns în mâna Majestății Vóstre“. Maiestatea Sa; „In mâna mea? Cum?“ Stranszki: „Maiestatea Vóstră trebue sě ziceți numai o vorbă către nemți, ca sě împlinéscă pretensiunile nóstre, apoi îndată urméză armistițiul și am convingerea, că armistițiului va urma împăcarea definitivă.“ Regele i a respuns: „Ce se ține de mine, nu voiu întârzia, dar și dv. trebue sě fiți bărbați de stat. Altcum nu merge. In prima linie trebue sě ne gândim la trebuințele statului.“ Stranszki: „Maiestate, punctul nostru de vedere este fórte dificil. Poporul bohem este fórte iritat pentru sistarea ordinațiunilor de limbă și acésta numai așa se póte îndrepta, dacă guvernul va dovedi prevenire.“

Față de delegatul Kaftan asemenea și-a exprimat Maiestatea Sa speranța „că acțiunea inițiată între nemți și bohemi va avea resultat favorabil.“ Kaftan: „Dee Dzeu, ca așa sě fie! Noi totdeauna am întins mâna spre pace, *dară firesce numai pe basa deplinei și egalei îndreptățiri și egalei prețuiri a tuturor naționalităților.*“ Regele: „E de urgentă lipsă, ca sě se voteze trebuințele statului. Asta necondiționat trebue sě fie. Deaceea capul lucrului e, sě fiți bărbați de stat!“ Kaftan: „Noi nici când nu ne-am retras dela trebuințele statului, dar am dori, ca guvernul sě obléscă mai întâiu calea către ținta nóstră.“

Am indicat după foile maghiare și acea parte de tot interesantă și instructivă a convorbirilor dela cercle spre a arăta, cum sciu Bohemií susțíné dreptul limbei lor și preste tot pretensiunile juste ale poporului lor.

Când vom fi și noi în posiție a puté face asemenea?

O voce engleză asupra rěspunsului Maiestății Sale Monarchului. „Morning Post“, numesce rěspunsul Impěratului-Rege către delegațiuni excelent și diplomatic, și arată, că Austro-Ungaria cu tóte încurcăturile sale interne totuși își afirmă înalta posiție în concertul european. Evenimentele anilor ultimi n'au stricat Austro-Ungariei în ochii statelor strěine.

Mărturisirea referitóre la acordul Austro-Ungariei cu Rusia e de o importanță deosebită. Mesagiul de tron e plin de înțelepte și părintești cuvinte.

Revistă internă

Exposeul ministrului de externe.

Intr'un lung discurs, contele Goluchowski, care de 4 ani conduce destinele politicei esterne ale Austro-Ungariei, a presentat Sâmbăta trecută în delegațiuni exposeul raporturilor monarchiei cu celelalte state.

FOIȚA

Biografia și fundațiunea lui
EMANUIL GOZSDU

de

Parteniu Cosma.

In fascicolul 17 al „Enciclopediei române“ a apărut din péna dlui *Parteniu Cosma,* o biografie completă, fórte interesantă, precum și date autentice despre fundațiunea marelui binefăcětor Emanuil Gozsdu.

Credem a face o plăcere cetitorilor și a ne împliní o datorință sfântă față de memoria nemuritorului mecenate, publicând acest articol instructiv, pentru a-l face cunoscut în cercuri cât mai largi.

1. Biografia.

Manuil Gozsdu (pron. Gojdu), politic, jurisconsult și filantrop român, n. în Orade (Ung., cott. Bihării) la 9/21 Febr. 1802, din părinții Atanasie Popovici, comerciant, și Ana násc. Poynar de Királydarócz. Atât în matricula botezaților, unde este întrodus fiul Manuil, cât și în a reposaților, unde este întrodusă mórtea mamei sale, numele de familie al tatălui Gozsdu este „Popovici“, și numai unde este întrodusă mórtea acestuia se zice „Robul lui Dumnezeu Popovici sau Gozsdu Atanasie“. Numele original de familie al tatălui lui Gozsdu a fost deci „Popovici“. Fostul advocat din Arad, Ioan Popovici, fiiul unuí comerciant din Beiuș, descendent al unui preot Popovici din com. rur. Didișeni (cott. Bihării), afirma că el este rudă cu Gozsdu. In tóte afacerile mai momentóse îl consulta, de câte ori mergea la Pesta, era tot la Gozsdu, de asemenea Gozsdu când mergea la Arad era óspele lui Popovici și-l agrăia cu „nepóte“. Din acestea, apoi din împrejurarea, că comercianții macedo-români toți erau avuți, iar tatăl lui Gozsdu a fost un negustor sărac, de care n'a remas nici o avere, că macedo-românii se căsătoriau numai cu fete macedo-române sau grece, iar mama lui Gozsdu a fost din familia Poynărescilor, care n'a fost macedo-română și că își cualifica băieții numai pentru comerciu, până când acela dela care derivă numele de familie „Popovici“ de sigur a fost preot, iar Manuil, fiul lui Atanasie Popovici sau Gozsdu era deja jurist când a murit tatăl sěu, — se póte deduce cu positivitate, că Manuil Gozsdu n'a fost de origine macedo-român, precum susțin unii, ci a fost român ungurean din cott. Bihării, precum și însuși susținea. Limba macedo-română și-a însușit-o în familia Pometa din Pesta, din care s'a căsătorit. Studiile gimnasiale și le-a făcut cu eminență la gimnasiul rom.-cat. al călugărilor premontrei în Orade, iar cele juridice la academiile din Orade și din Pojon, unde a fost primul eminent. Mamă-sa a reposat în 22 Iulie (3 Aug.) 1816, iar tatăl sěu în 25 Iulie (6 Aug.) 1821, când el încă nu-și terminase studiile. După absolvarea drepturilor s'a dus la Pesta, unde, fiind avisat numai la puterile sale, ca jurat (practicant) la tabla reg., se susținea și cu instrucțiunea. Ca instructor a ajuns și în familia macedo-română Pometa, din care s'a și căsătorit la 30 Iunie (12 Iulie) 1832 cu tiněra věduvă Anastasia Vulpe n. Pometa, o frumseță rară, ortodoxă și română zelósă, care a avut mare înriurință asupra formării caracterului național al bărbatului sěu. Censura de advocat a depus-o la tabla reg. din Pesta în 27 Sept. n. 1824 cu calcul „preclar“, mai târziu a făcut și examenul special de „notar cambial“ (notarii cambiali aveau o parte din agendele notarilor publici de astăzi) și s'a instalat ca advocat și notar cambial în Pesta. In acéstă calitate a funcționat până în 1861, când a fost numit comite suprem în comitatul Carașului. Om simpatic și afabil, orator mare, caracter firm, jurist renumit, deși totdeuna român și ortodox pronunțat, în scurt timp a devenit unul din cei mai căutați advocați în capitala Ungariei, ba ca apărător în procesele criminale era cel dintâiu. Era autoritate juridică recunoscută în întrégă țéra. In Almanachul academiei reg. de drepturi din Orade din 1888, din incidentul jubileului de 100 ani dela înființare, în care se publică numele foștilor elevi și posiția la care au ajuns, nota referitóre la Manuil Gozsdu (pag. 191), fost jurist de anul I în 1820/21, este următórea: „Născut în Orade din părinți săraci. Ca advocat s'a instalat in Pesta, unde cu diligința-i fără păreche și cu cunoștințele-i fenomenale juridice, în scurt timp s'a avêntat la mare renume. Mai multe comitate l-au ales asesor onorar (táblabiró)“ etc. etc. Gozsdu trăia simplu și higienic. El bea numai apă. Era mândru de originea sa de român ortodox, din popor (nenobil), și asta o manifesta ori unde i-se da ocasiune, atât cu cuvêntul cât și cu fapta. La mese unde erau și străini, nainte și după mâncare ostentativ își făcea cruce. In serbătorile Pascilor totdeuna când se punea la masă cânta un „Christos a înviat“. In casa lui numai cu străinii se vorbia în limba lor, în familie însě și cu Românii numai românesce, parte în dialectul

Analisat mai deaprópe, discursul ministrului de externe nu e decât o ediţie mai amplă a discursului tronului, de aceea vom şi extrage numai părţile ce ne interesézá mai de aprópe.

Pe orisontul relaţiilor dintre statele europene o pace statornică şi generală se arată ca farul conducĕtor al tuturor guvernelor.

Vorbind despre statele orientale, contele Goluchowski în primul loc amintesce despre *România*, în următorul mod:

„Conducerea înţeléptă, dibace şi probată a afacerilor publice a făcut deja de un timp mai îndelungat regatul român un element de ordine şi stabilitate şi a ridicat raportul seu cu noi la un grad îmbucurător de intimitate, care de ambele părţi se cultivă cu deosebită îngrijire.

E o apreciare competentă acésta din partea unui personagiu, al cărui nume străluceşte între celebrităţile înaltei diplomaţii şi e măgulitóre mai ales, că unor state orientale discursul le dă printre şire câte un scurt advertisment.

In partea ultimă se amintesc proiectele de colonisare şi sporirea flotei. Monarchia nóstră e singura între marile puteri, care n'are colonii externe, şi la întemeerea unor colonii încep a se cugeta serios şi bărbaţii de stat ai monarchiei nóstre.

*

Budgetul comun.

In sĕptĕmâna trecută a fost presentat delegaţiunilor din partea ministeriului comun din Viena budgetul pro 1900.

Din acesta se póte vedea, că salariile atât ale oficerilor din armata comună şi dela marină, cât şi ale funcţionarilor din ministeriul comun de finanţe şi de la cel de externe, s'au urcat în mod simţitor.

Recerinţele pentru acoperirea salariilor fac în armata comună cu $9^1/_2$ milióne coróne mai mult, iar la marină $^1/_2$ milion mai mult decât anul trecut.

Pentru a masca réua impresie, ce ar presenta-o un astfel de budget, s'au aflat nişte mijlóce, şi adecă aşa că s'au redus în mod însemnat recerinţele extraordinare ale armatei comune. De unde se vor acoperí însĕ spesele pentru procurarea tunurilor de repetiţie, puşti nóuĕ la infanterie, nóuĕ corăbii de rĕsboiu şi în fine sporirea contingentului de recruţi?

Tóte acestea vor impune necesitatea urcării speselor extraordinare.

Un alt mijloc de a paralisa efectul neplăcut al urcării salariilor s'a aflat în preliminarea unor venite mai mari din vamă, cari se urcă în noul budget cu vr'o 20 milióne coróne.

Situaţia în Austria.

Pentru deslegarea complicaţiunilor din Austria s'a esmis din partea „stângei“ şi a comitetului executiv al „dreptei“ câte o *subcomisiune de 10 membri.* Acestea vor avé sĕ confereze asupra a dóuĕ puncte: 1) cum s'ar puté sista obstrucţia cehă, şi 2) în ce chip s'ar puté împliní dorinţa Cehilor, ca limba lor sĕ fie întrodusă în cercurile curat cehe ca limbă oficiósă.

Din România

(*Episcopia de Roman*). Foile din ţéră anunţă, că marele colegiu electoral pentru alegerea unui Episcop în scaunul vacant al Romanului, se va întruni în curênd.

*

(*Recunoştinţa României*) Ziarul „Corriere D Italia“ din Roma publică următórea telegramă din Bucureşti:

„Senatorul Gr. Tocilescu va face zilele acestea o comunicaţiune politică Senatului român.

„Ilustrul istoriograf român va propune o moţiune de mulţumire Italiei din partea naţiunei române, ca semn de omagiu pentru primirea simpatică şi frăţéscă ce s'a făcut la Roma delegaţilor români la congresul orientaliştilor.

*

(*Stefan Emilian*) Din Iaşi se anunţă, că Vinerea trecută a fost înmormêntat cu mare pompă decedatul Stefan *Emilian* profesor universitar, de orgine Transilvănean. Repausatul a fost consultat în causa zidirii unei catedrale în Sibiiu. Gimnasiul nostru din Braşov e zidit după planul lui.

Tractul protopresbiteral al Lupşei.

— *Conferenţă preoţéscă* —

Joi, 11/23 Nov. a. c. s'a ţinut I. conferinţă a preoţilor din ţractul nostru, iniţiată prin cerculariul I. P. S. S. D-lui Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu*, prea demnul archipăstor.

Preoţimea s'a representat binişor. Au lipsit cu totul 6 preoţi: Nestor Manciu (scusat), Const. Giurgescu, Ioan Samoilă, Sofroniu Adam (scusat) Ioan Sava şi Ioan Nicóră.

P. O. D. protopresbiter Ioan Danciu deschide prin cuvênt avêntat, ce se alătură la protocol — acésta I conferinţă preoţéscă. Iniţiativa I. P. S. nostru Metrop. de a înactiva conferinţele preoţ. e salutată cuentusiasm de preoţii presenţi expedând şi următórea adresă de felicitare telegrafică: *„Conferinţa preoţéscă a tractului prot. Lupşa Vĕ exprimă recunoscinţa sa, dorindu-Vĕ mulţi ani“*. S'a luat act de recunoscinţă şi la protocolul şedinţei.

Contrar al conferinţelor preoţesci, după mine, nu póte fi, decât cel ce nu înţelege spiritul timpului, că în unire zace forţa, sau cel ce vrea a rĕmâné în neactivitate şi pe mai departe. Nu motivele de clicaşi, nici de castă separatistă sunt acele, care ne îndémnă a milita pe lângă conferinţele preoţesci. Sunt cause mai temeinice la noi; aşa: lupta ce trebue sĕ o purtăm de ací încolo cu curentul ireligios, ce străbate tot mai adânc în straturile massei poporului. Stând pasivi ca până acum, neîntrunindu-ne, pentru ca împreună sĕ chipzuim mijlócele de apĕrare — ne trezim într'o bună diminéţă, că edificiul bisericesc stă gata a se surpa. — Dar sunt cause şi cestiuni de ordine internă spirituală şi administrativă bisericéscă, cari inomis cer ca preoţimea sĕ se consulte împreună.

In tractul nostru, la iniţiativa şefului tractual, de mult ne ocupam cu ideea reuniunilor preoţesci. De neesplicat! — Tóte corporaţiunile îşi urmăresc scopurile pe calea reuniunilor, se unesc şi birjarii, numai noi ba.

Conferinţele preoţesci sunt şi pot fi combătute, numai încuibându-se în ele spiritul discordiei şi de partid, cum cam au Românii obiceiul a se certa pentru nimicuri.

Ci sĕ trec la agendele conferinţei.

Temele propuse s'au pertractat tóte în bună ordine, ce are a se atribui împrejurării, că la mandatul P. On. Domn preş., unii dintre preoţi au venit pregătiţi de acasă cu *temele în scris*. Deci au studiat cestiunile la ordinea zilei. Teme scripturistice, cari s'au şi alăturat la protocol, au produs preoţii: Avram Cioran (una), Laurenţiu Ciorbea (una) şi Vasilie Gan (dóuĕ).

Nivoul la care au stat discusiunile îl arată prea evident conclusele petrecute la protocolul conferinţei.

Amintesc unele.

S'a decis a se cere instituirea în centrul archidiecesei a unei comisiuni de redacţie, care sĕ editeze o *fóie* resp. *bibliotecă relig. ortodoxă anume pentru popor*, spre a contrabalansa scrierile poporale strĕine ce circulă în mare mĕsură prin popor şi'l seduc. S'a cerut înfiinţarea de *reuniuni de temperanţă*, reun. cu caracter *religios* şi *creştin-ortodox*, înfiinţarea de *biblioteci parochiale*, arangiarea de *şedinţe literare* cu prelegeri poporale ş. c. l. S'au luat mĕsuri pentru a se forma o conscienţă religiósă mai vie în popor, întroducênd şi o disciplină mai strînsă bisericéscă, cerênd spre scopul acesta şi întrevenirea In. P. S. Archiep. şi Metrop. prin pastorale speciale, parte prin visitaţiunea canonică. Ba şi statistica bisericéscă s'a cerut sĕ se pună pe alte base, cuprinzênd date mai amĕnunţite în ce priveşte starea relig.-morală a poporului.

Aceste cu privire la tema, care cere a se afla mijlócele pentru desvoltarea simţului religios.

Pentru a respunde apoi la tema, cum sĕ se delăture scăderile, cari slăbesc forţele materiale ale poporului, conferinţa a decis punerea la cale a *tovărăşiilor agricole*, ce-l apără în nenorociri, a *reuniunilor* de *întreprindere* a societăţilor pentru *muncitori*. A cerut înfiinţarea de economii de model, întroducerea sistemului de a aplica învĕţători ambulanţi din economie, a întreveni la guvern pentru aplicarea mai umană a legiei pădurilor şi păşunatului şi alte multe, care într'o corespondenţă nici nu pot avea loc, ci cu altă ocasiune voi căuta a-le expune mai pe larg.

Faţă de averile bisericeşti încă s'au propus şi primit mai multe concluse.

Un punct negru a rĕmas nedeslegat: *salarisarea preoţilor*. Conferenţa a opinat, că deocamdată sĕ primim adausul oferit prin art. de lege XIV din 1898. Tótuş şi în astă direcţie se vor face paşii cuviincioşi, pentru a obţiné îmbunătăţiri, înfiinţând fonduri anume prin mijlóce ce le ofere poporul în schimbul prestaţiunilor bisericei pe teren moral. — Vom vedea resultatul.

Afară de program s'au statorit, ca pe viitor conferinţele sĕ se ţină în postul patimilor, ca preoţii sĕ aibă ocasie a se mărturisí şi premerge cu exemplu bun credincioşilor.

Conferinţa şi-a exprimat dorinţa a avé cât mai îngrabă o instrucţiune, care norméză conferinţele preoţeşti şi le înşiră între factorii ce alcătuesc organismul bisericesc, etc.

Tóte lucruri bune! — Aceste denotă, că preoţii, când au prilegiu, ştiu desvolta mănósă activitate. Drept-ce *laudă* se cuvine *iubitului Archiepiscop şi Metropolit Ioan*, că ne chémă la muncă şi ne dă prilegiu a desvolta talanţii primiţi dela stăpânul ceresc.

La urmă P. On. Domn preş., relevând importanţa obiectelor pertractate şi seriositatea desbaterilor cu care ele s'au pertarctat în conferinţă — declară şedinţa de închisă. Respunde membrul V. Gan, accentuând, că pétra cea din capul unghiului, pe care s'au răzimat discusiunile de azi este iubirea colegială reciprocă. Iubitul preşedinte a transplantat'o şi o susţine între noi. Cu vorba şi fapta ne îndémnă la iubire reciprocă.

*

Un cuvênt asupra însoţirilor de întreprindere pentru popor!

Aflu cu cale a insista asupra acestui conclus al conferinţei preoţeşti din tractul Lupşei!

Poporul nostru e în genere laborios. Cântatul ciocârliei în brazdă îl află, amurgul sĕrei acolo îl lasă. Munceşte din greu. Osteneşte mai mult decât subsistinţa familiei ar recere. Alte némuri cu muncă jumĕtate, devin la înfloritóre stare materială: Românul vegetèză, decade încordându-şi preste fire puterile.

Productivitatea pămêntului, clima, referinţele cu pieţele sunt mai favorabile la alte némuri ca la al nostru. Aşezaţi Românii în massă compactă de regulă în regiuni muntóse, sterpe, deci puţin productive, numai cu mare nĕcaz îşi pot acuira traiul vieţii, pânea cea de tóte zilele.

Nu acésta e principala pedecă a sĕrăciei nóstre.

Sĕrăcim, căci nu ştim dobândí preţul adevĕrat al productelor, ce prin încordată muncă fisică le-am agonisit.

Avem vite, avem nutreţ; avem galiţe, avem óuĕ; avem mere, pere, prune; avem şi bucate. Ne sunt de vêndut. Vin samsarii, neguţĕtorii — mai toţi de ném şi lege strĕină. Care ce îmbie, primim.

Dările sunt grele, trebuinţele legion; mai lux, mai datorii — tóte poftesc sume de bani.

Am aştepta noi, nu'i vorbă, până s'ar face preţuri mai bune, dar nu putem. Nĕcazurile nu ne lasă. Executorul stă la uşă. Deci caută sĕ vindem ce avem.

Aşa Românul la socotéla finală vede, că munca sa de un an *n'a produs nici măcar cât i-ar trebui sĕ facă faţă trebuinţelor curente*, necum sé-'i rĕmână ceva din zile bune pentru zile negre, de care mai nici odată nu e scutit.

Samsarii îşi sucesc mustaţa, rîd. Lor fără multă muncă le sucede a se îngrăşa din spinarea, sudórea poporului nostru.

Ce sĕ facem? Cum sĕ ajutăm poporul, ca sĕ'l scótem din impas?

— Dispunem noi dór, de ómeni inteligenţi, pună-se toţi pe lucru solidar şi socotéla bine va eşi la cale.

N'avem decât productele poporului nostru, care îi sunt menite sĕ le prefacă în bani, sĕ le grămădim într'una şi sĕ le transportăm tocmai în acele pieţe unde le duc samsarii de le vênd cu preţuri bune.

Sĕ vezi ce bine i-ar prinde Românului când profitul altora l'ar putea băga el în buzunarul sĕu! sĕ vezi ce faţă posomorîtă ar face feluriţii samsari şi cum s'ar cam rărí ei de printre noi! De altă parte noi am da nainte, poporul s'ar îmbogăţí.

Averea naţională, dar în acelaş timp şi capitalul moral ne-asemĕnat ar spori. Căci ce merge din sudórea Românului în punga altora, ar remâné pentru sine, ar deveni stăpân preste rodul muncei sale.

Vorba ar fi, cum sĕ punem în aplicare o lucrare atât de salutară, folositóre?

Fără mari capitale, fără deosebite spese; aşa numai prin influinţa şi zelul apostolic al conducĕtorilor poporului!

Sĕ-şi dee fiesce-carele atâta ostenélă, ca sĕ se informeze cum şi unde ar avea trecere ceea ce în împrejurări date produce poporul; ba sĕ se pună în acest scop în conţelegere mai mulţi — toţi fruntaşii, ca succesul sĕ fie şi mai sigur. N'ar fi spre stricare, când în acéstă lucrare s'ar uní inteliginţa tótă.

Asigurată odată reuşita exportului, mai departe tréba s'ar face aşa, că fie-care ar îndemna ţeranii a'şi aduna articlii de export la un loc, ca sĕ se pótă transporta deodată şi în mĕsură mare.

Spesele de cărăuşie le-ar suporta fiecare în mĕsura productelor sale. După cheia cu care s'a calculat cuota speselor, după aceeaş s'ar face împărţirea şi a profitului, adecă a preţului obţinut.

Un fel de neguţătorie en gros ar fi acésta; dar o aşa neguţătorie, unde neguţătorii sunt totodată înşişi producenţii.

Precum producenţii se însoţesc ca sĕ exporteze, în acelaş fel se pot însoţí şi pentru import, cu astfel de articli, de cari au lipsă şi cari acum îi cumpĕră cu preţ îndoit şi întreit, sĕ-'i capete eftin şi sĕ fie de calitate mai bună, nu ca acum, că cumpĕră cu bani grei marfă próstă.

La început, se înţelege, numĕrul celor ce astfel se însoţesc, va fi redus. Din ce în ce însé poporul tot în mai mare mĕsură va participa la astfel de intreprinderi. Ba póte venì vremea ca întreg poporul român sĕ fie popor de muncitori şi neguţĕtori. Când apoi spiritul de speculă va fi prins atât de profunde rădăcini în poporul nostru, e preste putinţă, sĕ nu îmbrăţişeze şi meseriile şi industriile în mĕsură mai mare şi de bună voie, nu cu sila ca azi.

Mijloc mai bun ca acesta, pentru a deprinde şi poporul român în massă a îmbrăţişa comerciul care este atât de productiv, nici că există.

Şi încă un resultat bun!

Instituţiile nóstre culturale: biserica şi şcóla, ar câştiga şi ele. O sumă óre-care din profit totdeauna s'ar puté destina pentru biserică şi şcólă. Dar mai strălucit resultat ar fi, strîngerea legăturei firesci ce trebue sĕ existe între popor şi inteliginţa sa. Iubindu-o o-ar iubí poporul şi fără şovăire şi-ar încrede destinele sale conducerii ei.

Tot ce e nobil la noi sĕ'şi dea mână frăţéscă, sĕ ajutorăm poporul!

Aşa înţeleg eu conclusul conferinţei preoţesci şi aşa aş vrea sĕ se pună în lucrare.

v. g.

---

macedo-român, parte în limba nóstră, care el o scia din casa părintéscă, iar soţia sa o învĕţase dela el şi din desele conversări cu tinerii Români, pe cari îi agrăia cu „sufletul meu“. Ceea ce nu era lucru mic atunci şi nu este lucru mic nici astăḑi în Pesta, casa lui atât nainte cât şi după 1848 era recunoscută de casă românéscă, unde toţi Românii erau bine primiţi şi sprijiniţi. In cancelaria lui advocaţială aplica numai tineri Români. Trăiesc încă mulţi din acei tineri universitari de odinióră, cari Duminecile şi serbătorile după amiazi vara le petreceau în vila lui Gozsdu, unde fără nici o învitare erau bineprimiţi şi ospetaţi. G. îşi petrecea cu ei, glumea şi cânta cu ei cântece naţionale, însufleţindu-i pentru idealuri naţionale. Era unul din acei rari bĕtrâni din Ungaria, cari aveau firmă speranţă în viitorul naţiunii române, în frăţietate cu Maghiarii, despre cari nu se îndoia, că în interesul lor propriu vor crea legi mulţămitóre pentru „naţiunea“ română. Dovadă că până la sfêrşitul vieţei sale nu l-a părăsit acéstă speranţă, este însuşi testamentul sĕu, în care la punctul 7 lit. q, prevede pentru „naţiunea“ română o „corporaţiune organică, autonomă, naţională, adunare sau congres naţional“, „câştigată pe cale constituţională“. Contimporan şi amic bun cu Şaguna, atât cu sfatul cât şi cu fapta intervenind pe la guverne, îi sta într'ajutor în luptele acestuia pentru recâştigarea autonomiei bisericei române ortodoxe. Ţinea mult la drepturile constituţionale ale Ungariei şi la cavalerismul rassei maghiare şi numai dela aceştia aştepta prosperarea poporului românesc, din contră Vienei nu-i da nici un crezĕmênt, nici când la vedere făcea câte ceva în favorul naţionalităţilor nemaghiare din Ungaria, afirmând că tot ce face camarila (aşa zicea el) din Viena pentru naţionalităţile din Ungaria, nu de dragul lor, nu pentru ca să le întăréscă, nici din simţ de dreptate face, ci numai ca sĕ intimideze cu ele pe Maghiari, iar după ce şi-a ajuns scopul, sĕ le abandoneze, cum le-a abandonat după 1848, când cu aceleaşi mĕsuri a remunerat pe cei fideli, cu cari a pedepsit pe cei rebeli. Se provoca des şi la Bucovina, unde desnaţionalisarea sistematică a Românilor autochtoni a progresat sub Nemţi mai mult într'un secol decât a celor din Ungaria în o mie de ani, şi unde statul a pus mâna şi pe averea bisericéscă a Românilor. Şi de aceea aprópe unicul punct în care nu consimţia cu conducĕtorii Românilor din Transilvania era: alergarea pe la Viena după drepturi naţionale, chiar şi după cele păţite în şi după 1848.

(Va urma).

Din diecesa Caransebeş

Deputaţi mireni la Congresul naţional bisericesc au fost aleşi următorii d-ni: în cercul I. Valeaboului: Dr. Petru *Cornean*, c. II. Lugoj: Dr. Alexandru *Mocsonyi*, c. III. Făget: Titu *Haţieg*, c. IV. Buziaş: Alexiu *Oniţiu*, c. V. Ghilad: Traian *Barzu*, c. VI. Vêrşeţ: Traian *Linţa*, c. VII. Iam: Petru *Corcan*, c. VIII. Sasca-m.: Dr. Iuliu *Tămăşel*, c. IX. Oraviţa-m.: Ilie *Trăilă*, c. X. Bogşa: Ioan *Budinţan*, c. XI. Caransebeş, Const. *Burdia*, c. XII. Ohabiţa: Teod. c. d. *Seracin*, c. XIII. Teregova: Patr. *Drăgălina*, c. XIV. Domaşnia: Ilie *Curescu*, c. XV. Mehadia: Dr Ioan *Popoviciu*, c. XVI. Prigor Dr. Ioan *Sêrbu*, c. XVII. Bozoviciu: George *Bogoeviciu*, c. XVIII. Biser.-albă: Dr. Aur. *Novac*, c. XIX Alibunariu: Dr. George *Miclea*, XX Satul-nou: Petru *Tisu*.

Revistă externă

Discursul ministrului coloniilor Chamberlain.

In discursul ţinut în Leicester ministrul englez Chamberlain vorbi despre resboiul cu Transvaal, spunênd că acesta e cel mai mare rĕsboi al generaţiei actuale, şi din rĕsboiul acesta Englezii nu vor avea nici un câştig direct. Ei luptă pontru dreptate, libertate şi respectarea convenţiilor solemne, în fine pentru respingerea atacurilor îndreptate contra posesiunilor reginei şi apĕrarea supuşilor ei. Englezii au sĕ aştepte cu încredere sfîrşitul.

El adaugă, că acordul între rasele germanică şi anglo-saxonă menţine pacea mai bine decât armata. *Nóua triplă alianţă* între Anglia, Germania şi America-nordică presintă o influenţă puternică asupra viitorului lumei.

Chamberlain a declarat că puţin importă dacă alianţa este scrisă, sau dacă nu este de cât o înţelegere în spiritul ómenilor de stat din ţările respective.

Cea mai mare parte a ziarelor engleze consideră inoportun discursul lui Chamberlain. Ziarele sunt de părere că alianţa cu Germania nu este nici cu putinţă nici oportună pentru Anglia.

*

Calea ferată Bagdad.

Consiliul extra-ordinar de ministri din Constantinopol a hotărît sĕ dea unei grupări de capitalişti germani, construirea liniei ferate *Bagdad*.

O iradea dată de curênd înştiinţéză pe societatea anatolică de căi ferate despre acéstă concesune, pentru a continua — pe garanţia statului — construcţia liniei până la Bassoran.

Societatea se obligă a sfîrşi linia în termini de 8 ani.

*

Un conflict între suveranii germani şi municipalitatea Berlinului.

Consiliul comunal al Berlinului, cu ocasia aniversărei împĕrătesei, i-a trimis o *adresă de felicitare* fórte respectuósă, într'un stil hiperbolic şi elogios. La acéstă demonstraţie de loialitate, împĕrătésa a *rĕspuns* prin marele şambelan, în *nişte termini violenţi* şi arătând mari nemulţumiri. S'a constatat în urmă că rĕspunsul acesta fusese aprobat şi de împĕratul, ceea-ce dovedeşte că atât împĕratul cât şi împĕrătésa au motive adânci de nemulţumire împotriva consiliului municipal din Berlin.

Ceea ce a îndemnat pe împĕrătésa Augusta-Victoria sĕ procedeze aşa faţă de primarul şi consilierii Berlinului, e absoluta lipsă de bună voinţă cu care municipalitatea i-a primit cererile ei de a spori numĕrul bisericilor Capitalei, care în urma împrejurărilor istorice ale desvoltărei sale, e fórte săracă în edificii religióse.

Impĕratul pe de altă parte, e supărat pe Berlin că alege tot-d'auna progresişti, liberali sinceri, puţin înflăcăraţi de pompa monarchică şi de grandórea pur militară.

NOUTĂŢI

D-şóra Bârsescu angajată la Teatrul Naţional din Bucureşti. Precum anunţă foile din Ţară, Direcţiunea generală a Teatrelor a iscălit contractul prin care d-ra Agata Bârsescu este angajată pentru trei luni din stagiunea viitóre la Teatrul-Naţional. D-ra Bârsescu va primí 5000 lei lunar.

*

Procesul d-lui T. L. Albini. Joi şi Vineri, în 30 Nov. şi 1 Dec. n., s'a pertractat la tribunalul din Alba Julia procesul intentat d-lui *T. L. Albini* pentru subscripţia făcută spre a se ridica un monument eroului nostru Avram Iancu.

Insaşi decurgerea pertractării a fost démnă încât priveşte pe acuzat, pe apărător şi pe martori, şi revoltătóre în ce priveşte atitudinea preşedintelui şi cu deosebire a procurorului Lázár Árpád, care face un lung şi pasionat richizitoriu, numind pe Iancu cap de bandiţi şi observând în tot cursul pertractării o purtare ostentativă de indignare şi furibundând mereu la respunsurile energice ale apărătorului şi ale martorilor. Apĕrătorul d-lui Albini, d-l advocat din Arad Dr. Stefan C. Pop, în replicele sale a înfierat aspru expresiile şi expectorările procurorului. Martorii, domnii: Ioan Moţa, Dr. E Dăianu, Silvestru Moldovan, Victor Tordăşianu, şi V. Dressnandt au respuns la tóte întrebările clar şi hotărît, validitându-şi dreptul de folosire a limbei române.

Tribunalul a adus în fine următórea sentinţă:

Acusatul T. Liviu Albini, este achitat în lipsa dovezilor de acusa defraudării, dar e declarat de vinovat pentru transgresiunea ordinului ministerial, prin care s'a oprit colectarea de bani în favorul unui monument lui Avram Iancu, şi osândit pentru acésta la 15 zile arest, 100 fl. amendă, şi purtarea speselor de proces.

Zilele de arest se socotesc împlinite prin arestul preventiv, ce acusatul 'l-a suportat în decurs de 13 luni; ear' amenda de bani şi spesele de proces se consideră ca neîncasabile, după-ce acusatul nu are avere.

Se enunţă *confiscarea sumei de 4701 fl.* adunată pentru monumentul lui Avram Iancu, şi se dispune vicişpanului din Arad a secvestra banii depuşi la „Victoria" şi vicişpanului din comitatul Albei-Infer. a recerca pe preşedintele „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român", ca sĕ-'i transpună libelul de depunere dela „Victoria".

Contra acestei sentinţe s'a făcut apelaţiune.

*

Schimbările în tarifa postală. Am anunţat şi noi mai de mult, că deodată cu întroducerea valutei în coróne, unele schimbări se vor face şi în tarifa postală. Porto pentru scrisorile adresate în strĕinătate va fi în loc de 10 cr. 25 filleri; în locul cărţilor postale de 2 cr. se vor pune în circulaţie altele costând 5 f.; pentru recomandarea scrisorilor se va plăti nu 10 cr. ci 25 de f.; din contră, portul pentru tipărituri va scădé dela 2 cr. la 3 f. Afară de aceste schimbări statul va mai întroduce şi unii articli postali noi, după valuta corónelor. Se vor emite mărci (timbre) nóue: de 1, 2 (pentru gazete), 3, 4, 5, 6, 10, 25, 30, 50, 60, filleri, de 1 cor. şi 3 cor. Cărţile postale de câte 5 f. se vor întrebuinţa în comunicaţia cu Austria, Bosnia şi Herţegovina, Germania, Serbia şi Muntenegru, ear cele de 10 f. (închise) se vor folosí în comunicaţia internaţională. Se vor tipărí apoi şi cuverte de câte 10 f., blanchete de telegrame francate de 62 f., etc.

*

Cea mai mică republică. La o distanţă de 5 miluri de Sardinia, se află o insulă, care se numeşte Tavolara. Teritorul ei e de 8 chlm. pătraţi si numĕrul locuitorilor se urcă numai la 60, cari tot la şase ani îşi aleg un preşedinte şi un senat compus din 6 membri. Drept de vot au şi femeile.

*

Polonia rediviva. Polonii din Galiţia s'au pus pe lucru. Prin tóte mijlócele posibile şi iertate cércă a infiltra şovinism naţional în poporul polon mult obidit. Şi spre fortificarea unei acţiuni pe base mai estinse, ei caută acum a înjgheba o alianţă şi cu fraţii lor ruteni. Societatea tinerimei universitare din Lemberg, „Zjednocenie" a adresat un apel tinerimei rutene, învitându-o sĕ se înscrie şi ea în acéstă societate. Şi apelul a aflat resunet. S'au înscris mulţi. Fireşte, noul curent a pus în picióre şi pe anti-polonii ruteni, şi mulţi tineri ruteni propagau pe faţă în societ. „Zjednocenie" rusofilismul. In o şedinţă mai recentă a societăţii au şi fost eschişi mai mulţi tineri ruteni rusofili. „De şovinism are lipsă poporul, care voeşte sĕ prospereze în ziua de astăzi" — aşa glăsuia propunerea de deschidere — „şi dacă Bismarck nu turna şovinism în poporul german, azi acela n'ar fi aşa de puternic." — Intru promovarea unei înfrăţiri polono-rutene profesori, scriitori şi politiciani, ca Romanciuc Grusevszki, Dr. Olesznicki, etc., s'au constituit în partid separat.

*

Emigrări din Bosnia. Mohamedanii din Bosnia, se vede că nu prea sunt mulţumiţi cu găzduirea ce li-o face administraţia publică de acolo. Precum se vesteşte din Seraievo, mohamedanii s'au pornit acum pe emigrare. La începutul lunei trecute din cercurile: Priedor, Bielina şi Novi cam 100 de inşi şi-au luat tălpăşiţa cătră Asia-mică. Şi emigrările continuă, cu tóte mĕsurile extrem de severe pentru stavilirea lor.

*

Divorţul în Germania. Codul civil german mai nou restrînge şi mai mult motivele de desfacere a căsătoriei, ca legea de până acum. Schiţăm ací câteva din impedimentele puse în calea despărţirilor prin nóua lege germană, fireşte fără nici o privire comparativă între dreptul canonic al bisericei nóstre ortodoxe şi legea civilă germană. — Considerênd zice legea — că căsătoria e un contract încheiat şi subcris de ambele părţi pe viaţă, partidele au dreptul a pretinde, ca sĕ li-se scutéscă completa întegritate: legea nu dă loc — cum sĕ făcea în Landrecht — acţiunei pornite pe temeiul conţelegerii sau încompătibilităţii, ba nici defectul trupesc nevindecabil nu-'l recunósce de motiv de divorţ. După nóua lege, numai defectele spirituale incurabile pot forma motiv la pornirea acţiunei de desfacere a căsătoriei, ear despărţirea preste tot se póte face numai atunci, când asupra unei partide se adeveresc delicte grave. Legea enunţă, că fie-care partidă póte cere divorţarea atunci, când cealaltă partidă pătimeşte deja de 3 ani, fără a fi nădejde de însănătoşare. Partida teaferă şi integră însĕ are datorinţa a se îngrijí de bolnav şi după desfacerea legăturilor lor de căsătorie. Noua lege recunósce preste tot patru motive absolute de divorţ: adulterul, bigamia şi imoralitatea nefiréscă, părăsirea şi conspiraţia unuia la viaţa celuilalt. Femeea despărţită póte purta numele bărbatului seu; are însĕ voiă a se folosí şi de numele seu propriu de familie. In casul când *ea* a fost osîndită ca pĕcătósă, bărbatul are dreptul a o opri dela purtarea numelui lui. Drept la copii are partea nevinovată; la creşterea şi susţinerea lor însĕ sunt datori a concurge amêndoi. Când ambele părţi sunt inculpate, băieţii până la 6 ani şi fetele vin în sarcina şi grija mamei, ear băieţii preste 6 ani sub ocrotirea tatălui. — Acéstă lege va întra în vigóre la 1 Ianuar, anul ce vine.

*

Rectificare. In primul din Nrul trecut al ziarului nostru s'a strecurat o eróre în col. 1, alin. 1, anume în loc de „un deceniu", e a se îndrepta „dóuĕ decenii".

*

Milióne în vênt. După arĕtarea mai nouă a direcţiunii centrale a fabricelor de tutun, consumul de tutun în Ungaria, în raport cu anul trecut, s'a sporit aprópe cu 3/4 mil. fl. Totalul venìt din tutun e de 38,014,893 fl. 90 cr., adecă cu 745,266 fl. 88 cr. mai mult ca în anul trecut.

*

Colectă pentru Buri. Ollandezii din Austro-Ungaria au pornit şi ei nu demult prin un comitet, colectă în favorul familiilor oştenilor Buri, căzuţi în rĕsboi. Diplomaţia n'a aflat nimic de excepţionat în acest lucru. Ei, dar nu aşa poliţia din ţara nóstră. Intemeiându-se pe o ordinaţiune ministerială. a oprit colecta, póte pe motiv că nu s'a fost cerut concesiune dela minister. Şi deşí unul dintre subscriitorii apelului de colectare, Van Tyen, a promis a cere ulterior îngăduinţă ministerială, a fost pedepsit totuşi cu o amendă de 25 fl. — Aşa a păţit-o Ollandezul în necunoştinţa grozăveniilor de ordinaţiuni prin cari se cârmueşte ţara nóstră. Şi Dómne greu e sĕ nu te ciocneşti la tot pasul, şi încă fórte amar, de aceste ordinaţiuni. Avem şi noi cazuri destule, şi mai recente şi mai vechi. Omul cu simţ de jerfire mereu e torturat de dilema: sĕ facă, sĕ nu facă bine? pentru că în ambele cazuri póte cădé în greşală!..

*

Soldaţi automaţi. O invenţie bizară a iscodit un anumit Flóris Aron, profesor în Pesta. *V*rea adecă sĕ înlocuiéscă soldatul viu cu soldatul-automat! Şi-a spart capul Flóris, a chipzuit, a dres el mult, până a aflat un fel de păpuşi cu motor în formă de biciclu, cari spre pildă într'un resbel ar face enorme servicii, fără nici o cheltuială de forţă omenéscă şi de bani (şi fără a fi de lipsă a se mai prelimina cele *283.158,704 cor.* cât costă azi susţinerea armatei pe an!) Planul l'a presentat ministrului de honvezi Fehérvàry. Cum i-s'a părut ministrului, nu ştim.

*

Pustiirea olivilor. Imprejurimea localităţii Puglie în cercul Bari din Italia a fost cercetată de o mare calamitate. Toţi olivii seculari de pe mai multe sute de hectare au fost pustiiţi, prin ceea-ce mii de familii şi-au perdut pânea de tóte zilele. Pagubele se urcă la cel mai puţin o sută miióne lire. Pustiirea olivilor e pricinuită de o insectă cu numele „*mosca olearia*", care anul acesta s'a sporit deodată enorm. Guvernul şi reuniunile economice italiene au pus un premiu de 100,000 lire pentru nimicirea afurisitei insecte; până acum însĕ n'a succes a-se afla un mijloc, cu care musca acésta n'ar fi în stare sĕ ţină piept. Singurul duşman îi este zăpada şi îngheţul. Olivii din cercul Bari produceau la an 450,000 hectolitri oleu, în valóre de 45 milióne lire! Işi póte prin urmare ori-cine închipuí, ce pagube enorme şi ce desastru cumplit va veni peste partea sudică a Italiei, dacă nu se va afla în curênd un mijloc de stîrpire a primejdiósei insecte.

*

Inecat în noroiu. Stări de curăţenie publică nu tocmai briliante dovedeşte cazul întêmplat mai alaltăeri în Oradea-mare. Un învĕţător de stat cu numele Goldstein Isidor, venind într'o sară acasă dela un băiat căruia i dădea ore private, a cârnit pe o stradă laterală, îngustă şi întunecósă. Ajungênd cam pe la mijlocul străzii, deodată căzu într'o mocirlă, cufundându-se adênc în nămol, încât — slab cum era — nu s'a mai putut smucí din tina cleiósă. A fost găsit acolo diminéţă — mort!

VARIETĂŢI

(*Paradisul celor cari vor sĕ se însóre*) e de sigur Jeffersonville în Indiana, de óre-ce acolo oficiul stării civile dispune de tóte mijlócele pentru a contracta cât mai multe căsătorii. Averea şi reputaţia acestui oraş se baséză pe contractarea căsătoriilor. Cel mai renumit ofiţer al stării civile a încheiat 10.000 căsătorii. O firmă aşezată la clădire, anunţă: căsătoriile se pun la cale imediat. Ofiţerul stării civile e un comerciant care are o mulţime de corăbii, al căror personal spionéză necontenit şi cum prinde vre-o pereche amorósă, o şi conving că se póte contracta căsătoria cu fórte puţine cheltueli.

Părechea e adusă îndată la Jeffersonville şi pe când un agent scóte biletul de permisiune, altul o conduce la biurou. Impiegatul îndeplineşte o serie de ceremonii, al căror numĕr variază după plata mirelui. — Cununia póte avea loc în tóte localităţile, după placul mirelui. Se póte celebra pe pod, sub pod, pe Ohio, într'o luntre la miezulnopţei, sau în balcon.

Avis!...

*

(*Comunicaţia de stradă a Londrei*) „Railway News" publică nişte observaţii interesante ale unui Sir Wolf Barry, făcute în ce priveste comunicaţia pe stradele principale ale Londrei. După experinţa lui Barry, pe strada Cheapsidon au trecut într'o óră 992 trăsuri, pe strada Piccadilly 1497, pe Strandon 1,228. Numĕrul pedestraşilor trecĕtori într'o óră pe aceste străzi variază între 3910 şi 6558. La rescrucile Cheapside şi Oxford-Street Barry a numĕrat 487 omnibuse într'un ceas. Pe pomenitele căi de mai sus, în timpul când erau mai frecventate, au trecut circa 1750 omnibuse, 1500 trăsuri şi 1000 carĕ cu povare, pe óră.

*

Un chirurg face operaţie la ochiul unui nefericit june.

— Am perdut ochiul? îl întrébă în durerea grozavă bolnavul pe medic.

— Nu, uite-'l în mâna mea!

Posta Redacţiunei.

D-şórei *Miliţa.* I-ţi mulţumim de cele trimise. De se vor potriví pentru fóia nóstră, le vom publica. Precum observăm, stilul lasă încă mult de dorit.

Ad. nr. pp. 770—1899. [237] 1—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Agribiciu cu filia Căpușul-mare, prin acésta se escrie a 3-a óră concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 408 fl. 20 cr.

Doritorii de a competa la acest post, au a-și așterne subscrisului, până la terminul sus indicat, suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, și a se presenta în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre la sf. biserică, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conțelegere cu respectivul comitet parochial.

Cluj, 4 Novembre 1899.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Au apărut:

Anuar
financiar și economic
pe
1898
redactat de
Petra Petrescu.

Anul V.

Prețul fl. 1.20.

Un capitol
din
contabilitatea duplă
de
I. C. Panțu,
profesor la șcóla comercială superióră din Brașov.

Prețul 50 cr.

De vêndare la

Tipografia si librăria archidiecesană,
Sibiiu.

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot și învĕțător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

Cu prețul de 30 cr. + porto postal 5 cr.

Se află de vêndare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕțătorului român,** anul I și II. Prețul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900,** prețul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferințele învĕțătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 August 1898. Prețul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale,** clasa III și IV, de *V. Goldiș*, prețul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie,** comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la țară,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin și Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai,** comedie într'un act de *Gr. Mărunțianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaș,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după M. Michel și Labiche	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori,** comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului,** comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai și unde crépă,** comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu*	25 „

Cel mai mare deposit
de
Cărți postale ilustrate
este fără îndoială al
Librăriei archidiecesane.

Se vênd en gros **2.50 fl. suta**, en détail cu **3, 5** și **8 cr. bucata** (cele din urmă sunt pictate cu mâna).

Ediția Librăriei:

O Sĕlișteancă, ediția II
Port bănățĕnesc
Grup de Sĕliștene dela fond de teatru
Grup de Călușeri dela fond. de teatru, Sĕliște
Un cioban din Ardeal
O Romăncă din Câmpeni
Tipografia Archidiecesană

Va apărea în curênd:
Sĕliștea întrégă, tablou
Piața din Sĕliște
Biserica cea nóuă
Fântâna Foltea cu Călugărul
Biserica dela Fântâna Foltea
Pavilonul elvețian din Sĕliște
O păreche rom. din Țiara Oltului

In Comisiune:

Frumsețe (dame) **din Paris.** — **Vederi din Sibiiu.** — **Sĕliștene.** — **Castelul lui Ioan Corvin** (Hunyad). — **Vederi din România** (Bucuresci). — **Românii la Roma.** — **Costumuri naționale diferite.** — **Partii din Carpați.** —

Cărți postale înflorate, fórte acomodate pentru gratulări de anul nou, sĕrbători etc.

Cărți postale, fórte potrivite pentru gratulări la zile onomastice.

Peisage-uri (Vederi dela țară).

Cele mai fine și deosebite **bilete de gratulări** pentru anul nou, sĕrbători, onomastice etc., dela 6 cr. până la 45 cr. bucata + 5 cr. porto postal.

Au apărut și se află de vêndare în

Tipografia și librăria Archidiecesană,
Sibiiu:

1.	Aritmetica generală și spețială de Teodor Ceontea, tom. I. și II.	fl. 2.—
2.	Astra, roman de Dito și Idem broș.	„ 3.—
3.	Balade poporale de Avram Corcea broș.	„ —.80
4.	Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broș.	„ —.25
5.	Grădina de legume de I. F. Negruțiu broș.	„ —.25
6.	Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broș.	„ 2.—
7.	Poesii de Mihail Eminescu, ediția fină broș.	„ 2.—

In **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu** se află de vêndare:

Biblioteca internațională.

1.	Minciunile convenționale de M. Nordau broș.	fl. 1.50
2.	Robia femeei de I. Stuart Mill broș.	„ —.75
3.	Educațiunea intelectuală de Herbert Spencer broș.	„ 1.—
5.	Este omul liber de G. Renard broș.	„ —.75
6.	Din Muscel, cântece poporane de Rădulescu-Codin broș.	„ 1.25
7.	Părinții și copii în al XIX. secol de E. Legouvé broș.	„ 1.—
8.	In fața morței, nuvele de Becescu Gh.-Silvan broș.	„ 1.25
9/10.	Dare și avere, roman în 2 volumne de G. Freytag broș.	„ 3 25
11.	Omul genial de H. Türck broș.	„ 1.—

Avem de vêndare următórele scrieri de

Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș.	à fl.	2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș.	„ „	1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș.	„ „	1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 125 Sibiiu, Joi, 25 Novembre v. (7 Decembre n). 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl, 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din delegațiuni.

Afacerile comune ale monarchiei se tractézá în delegațiuni, cari tocmai acuma sunt întrunite în Viena.

Mai rĕsuflă câte odată și în parlamentul nostru unele cestiuni comune monarchiei, și ele sunt presentate în colorit unguresc, cu tendențe de a manifesta dorințele speciale ale statului nostru, adevĕratul loc al lor însĕ sunt delegațiunile, cari în anul acesta s'au întrunit în Viena.

La locul prim afacerile comune s'au ventilat în delegațiunea unguréscă, care și-a terminat deja agendele, așa că acuma ministrii comuni s'au putut presenta la delegațiunea austriacă.

De interes general sunt cu deosebire declarațiunile ministrului de externe, căci aici aflăm espuse raporturile monarchiei cu puterile europene, aici e zugrăvită icóna generală a Europei, și de aici vin asigurările de pace, cari asigură pacînica activitate a cetățenilor.

Garanția cea mai mare a păcii zace în alianța nóstră cu Germania și cu Italia.

Acésta s'a accentuat cu deosebire în expunerile ministrului de externe, și a făcut pretutindenea bună impresiune asigurarea dată, că pacea Europei pe timp îndelungat este asigurată.

In cercul acestei alianțe este și România, care este în fruntea statelor din peninsula balcanică, și ministrul de externe al monarchiei nóstre a avut cuvinte de laudă pentru România, și pentru misiunea civilisatorică, ce ea împlinesce în Orient.

România este presentată ca element civilisatoric în Orient, și acésta o spune ministrul de esterne al monarchiei austro-ungare.

In gura ori-cărui ministru de externe, asemenea cuvinte ar avé importanță, și ele plăcut ni-ar atinge inima nóstră a Românilor din monarchia austro-ungară, căci aspirațiunile nóstre culturale sunt unele și aceleași cu ale tuturor românilor, fără considerare la granițele politice.

Deosebită importanță au însĕ cuvintele de laudă la adresa României în gura actualului nostru ministru de externe.

Contele Goluhovszki înainte de a fi chemat la postul înalt de ministru de externe al monarchiei austro-ungare a fost ambasador în Bucuresci.

Representând acolo în România feliuritele interese ale suditilor austro-ungari a avut ocasiunea de a cunósce țéra și pre ómeni.

In deplină cunoscință a lucrurilor dela curtea regéscă, în deplină cunoscință a spiritului, care e normativ în cercurile politice, în deplină cunoscință a ómenilor politici, a culturei lor, a capacității lor, cunoscênd bine poporul, insușirile lui bune și rele, contele Goluhovszky póte spune un cuvênd autoritativ, când vorba e de România.

Favorabil a vorbit el despre România în tómna anului 1897, când era în memorie prospĕtă primirea ce s'a făcut monarchului nostru în România, și la cârma țerei era un guvern liberal; în lumină și mai favorabilă o presentéză azi când conservatorii sunt la putere.

Dóuĕ lucruri bat aci la ochi, și e natural, ca ele sĕ bată la ochi.

Cu tóte luptele agitate interne, România întreține escelente relațiuni cu monarchia nóstră. Politica internă nu póte influința nefavorabil politica externă.

Liberali ori conservatori, toți au în vedere binele patriei lor.

A dóua: România este în progres, tot mai mult se consolidéză, mulțămită prudenței regelui și patriotismului bărbaților ei, cari la locul prim sunt români, și numai în al doilea ómeni de partid.

Adevĕrul istoric.

E o datină la tóte popórele cu ori-cât de puțină pretenție de avênt cultural sĕ respecteze umbrele celor morți, chiar dacă li-au fost în viață dușmani.

E o nobleță de inimă, o ridicare peste stadiul inferior al barbariei, ca celui mort sĕ-i lași liniștea, ce Domnul 'i-a hărăzit-o după împlinirea misiunei sale pămêntesci.

Sunt însĕ ómeni, cari orbiți de ura de rasă și plini de patimă lovesc în tot ce nu aparține îngustului lor cerc de vedere.

Așa ni-e dat sĕ înregistrăm casul recent dela procesul din Alba-Iulia, unde procurorul trecênd limitele cercului seu de competință, a cercat sĕ facă istorie, bruscând sentimentele cele mai sfinte al poporului român Căci ori-cât de mare dușman sĕ fi Românului, totuși un lucru e clar: Iancu a fost cel mai mare erou român din patrie al secolului acestuia și el a luptat — fidel tronului și patriei — pentru un ideal, pentru libertatea poporului seu.

Iancu a devenit idolul poporului român, icóna lui sfântă e și va fi totdéuna înaintea nóstră, si lupta lui e scrisă cu litere de aur în cartea nemuririi.

Ar fi trist pentru țară și și mai trist pentru raportul și viitórea convețuire a nóstră cu compatrioții maghiari, dacă toți Maghiarii ar fi atât de superficiali, ca și procurorul dela Bĕlgrad, în chestiuni atât de grave și ar tracta cu atâta nesocotință o figură devenită legendară.

Dar suntem convinși, că există Maghiari, cari altcum cugetă despre eroul, devenit martirul idealului seu.

Ca sĕ nu aparem preocupați ne provocăm la un articlu din „Budapesti Hirlap„ pareni-se dela sĕrbătorile Crăciunului expirat. In acel articol erau și unele considerațiuni mai juste asupra activității lui Iancu. Ne provocăm mai ales la un scriitor maghiar*), de la care ar puté învĕța ceva mulți neorientați în chestiile trecutului. El în scrierea sa caracteriséză astfel pe eroul român:

„Nu se póte nega că Iancu a fost figura cea mai onorabilă a mișcărilor române din 1848/9.

„Un tinĕr visător, entusiast, el e figura tipică cea mai interesantă a tinerimei din anii patruzeci. Naționalitate, libertate națională, drepturi omenești generale, egalitate, independență și libertate universală au fost ideile, ce formau lumea spirituală a celor mai buni din acea generație. Legendele marei revoluții franceze au fost obiectul admirației lor și dorința ferbinte a sufletului lor era, sĕ se asemene și ei în trup și suflet cu distinsele figuri ale acestei revoluții. Critica, îndoiéla încă nu atinsese tinĕrul lor suflet; tare și neclintită era credința lor în revoluție, ca în unicul mijloc al mântuirei sociale și politice. Jancu era revoluționar idealist născut, cași Petöfi, Vasvári și ceilalți tineri maghiari. A crescut în acea-și lume de idei, în aceași atmosferă spirituală, cași tinerii maghiari contimporani. Comunismul milieu-ului lor se deosebia numai prin diferința de rassă. Jancu numai după origine, după ném, a fost român, dar nu și după lumea ideilor lui, după modul cugetărei, care în urma creșterei sale exclusiv unguresti, nu se deosebia nici cu un fir de pĕr de a tinerimei budapestane și clujene", etc.

In tonul acesta cald descrie un maghiar pe Jancu până la tragicul seu sfîrșit.

„Acele familii maghiare, — continuă în alt loc — cari au căzut în mânile lui Iancu, au fost fericite, pentru că el a apărat viața bărbaților și onórea femeilor. Cu un cuvênt, zice d-l Iancsó — istoriografia și publicistica maghíară nici-când n'a negat, că Iancu a fost un adversar uman, însuflețit de principii."

Ear advocatul Dr. Munteanu dela Orăștie susține, că insuși fostul ministru Bánffy astfel s'ar fi exprimat odată despre Iancu și colecta pentru monumentul lui:

„Dacă se constitue un comitet de bărbați cinstiți, cari nu fură banii nației, și dacă fură sĕ știu pe cine se bag în temnița, vĕ dăm voe se continuați colecta și sĕ faceți monumentul, pentru-că Iancu a fost o figură dis-

---

*) Iancsó B. A román nemzet. törekvési története, vol. II.

FOIȚA

Biografia și fundațiunea lui

EMANUIL GOZSDU

de

Parteniu Cosma.

(Urmare.)

A fost membru fundator al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român" dela început chiar (diploma ddto 4 Nov. 1861). Devenind comite suprem în cel mai românesc comitat din patrie, în Căraș, înainte de tóte și-a făcut planul despre compunerea representanței comitatului și a corpului funcționarilor, care apoi l'a și executat astfel, ca preponderanța majorității române a locuitorilor din comitat sĕ fie asigurată, și anume: comitetul comitatens l'a compus din $^3/_4$ Români și $^1/_4$ neromâni, ear corpul funcționarilor din $^2/_3$ Români și $^1/_3$ neromâni; astfel însĕ, că tóte posturile cardinale au fost ocupate de Români. Nefiind în comitat atâți tineri Români cualificați, câte posturi reservase pentru Români, nainte de restaurațiune a însărcinat pe P. Cosma și pe Dr. Aureliu Maniu sĕ scrie la unii tineri din alte comitate, pe cari îi cunoscea de când erau studenți universitari în Pesta, ca sĕ reflecteze și ei la posturi de funcționari în Căraș, și la congregația respectivă sĕ se afle în Lugoș. Astfel au întrat în posturi sub Gozsdu mulți tineri Români din alte comitate. Sub presidiul lui s'a decretat și limba română de limbă *oficială* a comitatului, atunci când încă nu exista legea pentru naționalități.

Memorabilă va rĕmâné pentru totdéuna clasica lui cuvêntare ținută în casa magnaților în 1861, în care scusă absența transilvănenilor dela dieta din Pesta, cu greșéla ce s'a comis în dieta transilvană din 1848, când s'a decretat uniunea Transilvaniei cu Ungaria fără concursul Românilor, cari erau deja popor liber. El susținea, că îndată ce s'a decretat desființarea iobăgiei și egalitatea de drept a fostilor iobagi cu fostii privilegiați, nu mai avea drept dieta compusă numai din fostii privilegiați sĕ decidă asupra sorții Transilvaniei, ci dieta trebuia disolvată, convocată alta, la a cărei alegere sĕ participe și poporul român și aceea sĕ decidă asupra chestiunii uniunii cu Ungaria. Astfel s'ar fi putut evita nenorocitul rèsboiu civil din 1848/9 în Transilvania.

Sub presidiul lui și în locuința lui țineau atunci deputații Români conferențele, în cari s'a pertractat un proiect de lege pentru egala îndreptățire a naționalităților. Proiectul stabilit în conferență l-au presentat la comisiune, ca vot al minorității, membrii Români ai comisíunii dietale exmise anume pentru elaborarea unui proiect de lege în chestiunea naționalităților, care însĕ n'a ajuns sĕ se pertracteze în plenul dietei nainte de disolvarea ei. După disolvarea dietei din 1861, cancelarul aulic al Ungariei, contele Forgach, a provocat prin o circulară pe toți comiții supremi sĕ se declare: dacă sunt aplecați sĕ execute fără nici o observare dispozițiunile lui sau ba? La acésta provocare a dat Gozsdu un respuns care merită sĕ fie eternisat ací. „Excelenția Vóstră", zice Gozsdu, „ca legislator născut veți fi sciind mai bine decât mine, că un comite suprem constituțional, atunci când execută dispozițiunile absolutistice ale unui guvern neconstituțional, nu se mai póte considera de comite suprem constituțional. Eu deci nu mĕ pot resolví sĕ executez dispozițiunile unui guvern neconstituțional, cu atât mai vêrtos nu, pentru că eu sunt unicul, pe carele grația Majestății Sale l'a ridicat din popor, și încă din poporul român, la demnitatea de comite suprem și nu voiu sĕ dau ansă istoriei a constata, că un Român din popor, ridicat la demnitatea de comite suprem, nu și-a priceput posiția și a compromis constituția ungară." După acest respuns a urmat dimiterea lui Gozsdu din post „la cererea proprie", până când alții s. e. Gavr. Man din Marmația, cari au dat altfel de declarațiuni, au fost suspendați numai dela activitate, denumindu-li-se administratori, până când schimbându-se situația, au fost restituiți în postul avut.

După încetarea provisorului, în anul 1866 Gozsdu a fost ales cu mare însuflețire deputat dietal în cercul Tinca, cott. Bihării, contra nepotului episcopului romano-catolic din Orade, în al cărui domeniu era cercul electoral și care a cheltuit sute de mii ca sĕ paraliseze popularitatea lui Gozsdu. La alegere Gozsdu a încheiat rĕspunsul sĕu către alegĕtori cu memorabilele cuvinte: „Voi strigați: Sĕ trăiască Gozsdu! Eu rĕspund: că Gozsdu numai până atunci sĕ trăiască, până când va trăí pentru voi, pentru poporul român." Și Gozsdu și-a împlinit cuvêntul, ba tinsă a revoluţiei („Iancu egy kiváló alakja a forradalomnak“).

Sě mai continuăm?

Credem, că nu e de lipsă. Ca unii, cari ţinem la adevěrul istoric şi respectăm umbrele eroilor morţi, fie şi ale contrarilor noştri, protestăm solemnel injuriei aduse poporului român de un funcţionar al statului, susţinut şi din sudórea şi jertfele alor 3 milióne Români vătămaţi şi jigniţi în sentimentele lor de pietate către un martir ideal al causei lor juste. Cuvintele, ce procurorul le-a rostit nu pot atinge sfânta memorie a celui-ce azi odichneşte somnul de veci, dar ele vatămă adênc sentimentele tuturor Românilor.

Şi óre e în interesul Maghiarilor sě aţiţe mereu ura de rassă prin astfel de procederi necumpěnite?

Un scriitor maghiar subscris „T. R.“, a afirmat nu demult în un articlu publicat în „Pesti Napló“, că „sentimentul maghiar nu permite a triumfa asupra eroilor căzuţi“. Cum se împacă aserţiunea acésta óre cu cel mai próspět debut al unui funcţionar maghiar?

E datoria guvernului sě pună capět astor-fel de erupţii cari nu pot avé loc în cadrul unui proces. Politica trebue esclusă din sanctuarul justiţiei.

Din parlamentul maghiar.

Şedinţa de Luni a fost furtunósă, deoparte pentru chestia *urcării cuotei*, presentată de referentul comisiei financiare Neményi Ambrus, ear de altă parte oposiţia a făcut mare sgomot la rěspunsul dat de Széll interpelaţiei lui Barabás din causa lui „hier“.

Oratorul oposiţiei Kossuth Ferencz, spune că partidul lui din principiu nu votéză nici o cuotă, ce s'ar presenta, pentru-că aceea stinghireşte independenţa ţěrii. —

Prim-ministrul Széll respunde, că la controlele militare au fost pedepsiţi acei reservişti, cari intenţionat au călcat ordinul de a se anunţa cu „hier“. Infamie, ruşine scandal! replică oposiţia. Interpelantele Barabás face apoi o aspră critică intregei instituţii militare. Constată între aplausele oposiţiei că faţă de iubirea iresistibilă, uriaşă, naivă cu care naţiunea se pórtă către rege, bunăvoinţa şi iubirea inimei sale părintesci nu o simte nici-odată. — Se face votare nominală asupra luării la cunoscinţă a respunsului lui Széll şi casa 'l primeşte cu 129 voturi contra 41.

Din România

Proiectele financiare-economice ale guvernului român.

O impresiune dintre cele mai bune a produs mesagiul de tron român, care dă cea mai mare importanţă regulării finanţelor statului şi aflarea căilor celor mai potrivite pentru desvoltarea economică. Acéstă acţiune intensivă economică este urmarea miseriilor causate prin recolta slabă din anul acesta şi are de scop sě delăture numeróse defecte economice din organisaţiunea industrială.

Pe planul prim este pusă *reforma băncii naţionale* române. Capitalul social va fi urcat dela 12 la 24 milióne franci. Statutele se vor modifica astfel, ca sě pótă plasa în hârtii de stat române numai o parte din reserve, ear o mare parte din reserve va avea sě o ţină în aur. La construirea de linii ferate, porturi şi alte zidiri mari etc., pe cari le executa până acum statul în regie proprie, e vorba a se lăsa teren de lucru capitalului privat pe viitor. In scopul acesta se vor supune camerilor un şir de proiecte pentru favorisarea şi înlesnirea întemeierii de întreprinderi nóuě în România.

Infiinţarea de *sucursale* în România va fi înlesnită pe viitor, delăturându-se obligămêntul de a mai depune cauţiune.

Apoi va cere guvernul împuternicirea de a *arênda flota comercială*, pentru favorisarea negoţului, unei *societăţi*, căreia i-va garanta statul un venit corespunzětor, va întroduce *înlesniri în legea minieră* pentru a protege exploatarea isvórelor bogate de petroleu. In special pentru desvoltarea industriei va lucra guvernul cu tótă stăruinţa, va reforma dările directe, cu cari se speră un venit mai mare cu 12—15 milióne franci.

Dacă va succede guvernului actual a resolva tóte aceste acţiuni, în sensul liberal propus, de sigur va fi făcut mult pentru desvoltarea economică a ţerei.

Eră nouă în Macedonia.

Sub titlul acesta cetim în „Ep.“ următórele:

= *Frecvenţia şcolilor române.* Ştirile ce ne sosesc din tóte părţile Macedoniei, anunţă că excelenta impresie ce au produs reformele d-lui Tache Ionescu în privinţa învěţămêntului românesc din acéstă ţară, au dat acum resultate, la cari nici cei mai optimişti şi entusiaşti români nu s'au aşteptat.

Inscrierile în şcolile româneşti, mai ales şcolile primare urbane, sunt atât de mari, în cât localurile sunt absolut neîncăpătóre. Mulţi grecomani chiar au început sě capete încredere în învěţămêntul românesc, înscrindu-şi copiii în şcolile române. Din acéstă cauză câte-va şcoli greceşti şi bulgăreşti au fost închise, de óre-ce n'aveau elevi.

Tot aşa şi la şcóla comercială română din Salonic, înscrierile au fost mai numeróse de cât şi-ar fi închipuit cine-va. Iar la anul, de sigur că înscrierile se vor îndoí, căci abia acum s'a vestit prin tóte părţile Macedoniei despre deschiderea acestei şcoli atât de utile Românilor din Turcia.

= *Şcóla română din Neveasta.* Mult mai semnificative sunt însě cele petrecute la şcóla primară urbană din têrguşorul Neveasta. In acéstă şcólă s'au înscris peste 100 elevi, şi cum localul şcólei este absolut insuficient, toţi elevii şi institutorii în cap cu neobositul director al şcólei, C. I. Chirana, au ocupat cu forţa şcóla comunală, gonind pe elevii grecomani cari sunt în numěr de 30.

De drept acéstă şcólă comunală este a Românilor, căci locuitorii tîrguşorului sunt Români afară de câţi-va grecomani bogaţi, Români renegaţi, cari în timpul din urmă au pus stăpânire pe şcólă, dându-o pe séma unor institutori greci.

Bine înţeles că grecomanii s'au revoltat de ocuparea cu forţa a şcólei comunale, şi s'au grăbit sě reclame autorităţilor turceşti din localitate.

S'a făcut o anchetă minuţiósă la faţa locului, s'a studiat origina şcólei, precum şi drepturile grecomanilor. In cele din urmă însě autorităţile turceşti au dat dreptate Românilor, decizênd că şcóla e a acelora cari sunt în majoritate, adecă a Românilor. Locuitorii din comună au făcut apoi mari ovaţii autorităţilor turceşti.

Conferenţa preoţéscă din Sělişte.

Sělişte, 16 Nov. 1899.

Luni în 15 l. c. preoţii din tractul Sělişte s'au întrunit în „sala festivă“ a şcólei din loc în *conferenţă* anuală. Presenţi au fost 16 preoţi din 20. După invocarea sfîntului Duch, dl administrator protopopesc Petru Iuga deschide conferenţa primă preoţéscă prin o cuvêntare acomodată, prin care arată însěmnătatea cea mare a întrunirilor, precum şi bucuria şi mulţumirea sufletéscă ce trebue sě o simtă fiecare preot acum, când îi este dată posibilitatea, graţie bunătăţii şi înţelepciunei Excelenţiei Sale dlui Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu*, de a se împărtăsí fiecare de preţiósele folóse câştigate în întruniri; propune a se exprima Excelenţiei Sale recunoştinţa şi omagiile de iubire prin o telegramă.

Conferenţa primesce cu mare însufleţire acéstă propunere şi se expedéză imediat telegrama propusă, de următorul cuprins:

„Preoţimea tractului Sělişte, întrunită în conferenţă, exprimă omagiile de iubire şi ascultare fiască Exelenţiei Vóstre, dorindu-Vě ani fericiţi îndelungaţi întru prosperarea bisericei încredinţate înţelepte-Vei păstoriri“

Se alege de notar dl Nicolae Neamţu, iar de bărbaţi de încredere domnii Ioachim Muntean şi Ioan Popa. După acestea parochul Ioachim Muntean din Gurarîului propune şi conferenţa primesce cu mare însufleţire a se lua la protocol următórele:

„Ne ţinem de cea mai plăcută datorinţă a da expresiune sentimentelor nóstre de loialitate, iubire fiiască şi adênc simţită recunoscinţă către Eminenţia Sa I. P. S. nostru Domn şi Stăpân, Archiepiscop şi Metropolit Ioan Meţianu pentru solicitudinea părintéscă dovedită între altele şi prin inaugurarea conferenţelor preoţesci, pe cari le considerăm de prea necesare şi folositóre, din care causă ne şi exprimăm ferbintea dorinţă, ca ele sě se menţină şi pe viitor cu cerc de activitate cât mai larg, ca în acest chip sě i-se dee şi clerului nostru putinţa de a se ocupa înadins de sórtea sa, după cum se întâmplă acésta de timp îndelungat cu corporaţiunile mireneşti“.

Se dă cetire instrucţiunei speciale referitóre la conferinţele preoţesci, dată de bunul nostru archiereu. Acéstă instrucţiune din tóte punctele de vedere fórte instructivă, ar trebuí ca fiecare preot şi cărturar al bisericei nóstre sě o aibă vecînic 'naintea ochilor lor. In ea se cuprind sfaturi privitóre la „cum s'ar puté desvolta mai cu suces invěţămêntul confesional“, „cum s'ar puté desvolta tot mai mult simţul religios“ şi în urmă „cum sě se sporéscă venitele bisericesci“ şi prin acésta ameliorarea dotaţiunei preoţesci. Adevěrat părintesci sfaturi sunt acestea! Ce frumos şi vast teren le este deschis preoţilor nostri! Dacă numai în parte preoţimea nóstră şi-ar împliní cu conscienţiositate chemarea sa, atunci ne am croì o sórte cu mult mai surizětóre. Când preoţimea nóstră va ajunge a fi conştie de insemnătatea cuvintelor bardului nostru naţional, „Preoţi cu crucea în frunte“, atunci, atunci . . . viitor de aur românimea are . .!

Presidiul pune spre desbatere punctele cuprinse în cercularíul archieresc cu Nr. 7749 Pres. Membrul Ioan Manta e de părere ca în viitor singuraticíle puncte menite spre desbatere sě se încredinţeze mai 'nainte unor membri, cari apoi sě presenteze elaborate compacte, pe basa cărora se va înlesní fórte mult discuţia asupra lor.

(Va urma).

Revistă externă

Exposiţiunea din Petersburg.

Ţarul şi Ţarina au visitat în zilele acestea exposiţiunea de artă şi industrie austro-ungară din Petersburg, însoţiţi de ministrul plenipotenţiar, baronul Aehrental. Ţarul a rěspuns unei cuvêntări din partea directorului, exprimându'şi adênca sa satisfacţie pentru acéstă exposiţie, şi mai ales pentru acele obiecte expuse, cari aparţin Monarchului nostru.

Cu acelaşi interes, părechia suveranilor Ruşi a visitat obiectele Croaţiei, Galiţiei ş ale teritoriilor ocupate. Apoi Ţarul şi-a ales tabloul „L'Annonciation“ şi mai multe vase. Ţarina de asemenea, mai multe vase. Visita părechei imperiale ruse a durat o jum. óră.

Rěsboiul din Africa-Sudică.

Nu demult se anunţase că la Moder-River un întreg corp de Buri fusese distrus, o victorie complectă pentru armele engleze. Acum aflăm că în acea luptă au fost 1800 morţi şi răniţi, între cari un numěr fórte mare de oficeri, că chiar şi generalul englez Methuen a fost rănit şi că corpul bur n'a fost distrus, ci a putut sě se retragă în ordine.

Ziarele oposiţioniste engleze spun, că trebue sě se sfîrşască odată cu aceste comedii, ear guvernul e dator sě comunice ştiri exacte, deórece publicul, şi mai cu sémă familiile, ai căror fii sau rude se află pe câmpul de luptă, trebue sě ştie cum stau lucrurile acolo.

*

După o telegramă din Frere, Burii îşi concentréză tóte forţele în vechile lor posiţiuni aprópe de Colenso.

Mai multe alte semne, trădéză planul Burilor: de a împedeca trecerea trupelor engleze peste rîul Tugela.

*

Din oraşul Cap vin ştiri despre trecerea în massă o africanderilor pe partea Burilor. Proclamaţia generalului Buller, prin care admoniază pe locuitori sě nu se resvrătéscă contra autorităţilor engleze, africanderii au rupt-o şi au călcat-o în picióre.

*

Un martor ocular comunică în „Haarlem Courant“ ştiri despre atrocităţi înfiorătóre comise de englezi. Intre altele spune, că englezii au omorît 300 de prisonieri buri şi le-au tăiat degetele, ca sě le ia inelele.

Convocare

Domnii acţionari ai societăţii comerciale pe acţii „Concordia“ din Sibiiu, se învită prin acésta la a II-a adunare generală ordinară, care se va ţinea *Sâmbătă în 23 Decembre* 1899 în Sibiiu, (strada Baier Nr. 1.)

Obiectele de pertractare sunt:

1. Raportul direcţiunei.
2. Bilanţul anual, şi raportul comitetului de supraveghiere.

Acei Domni acţionari, cari voesc sě participe la acéstă adunare generală, sunt rugaţi sě-şi depună acţiile, eventual dovezile de plenipotinţă la cassa societăţii până cel mult Joi în 21 Decembre la 5 óre p. m. (§. 24 din statute.)

Direcţiunea
Societăţii comerciale pe acţii
„Concordia“.

NOUTĂŢI

Şedinţa publică a societ. „Andreiu Şaguna“. Societatea de lectură „*Andreiu Şaguna*“, a elevilor seminarului „Andreian“ învită la Şedinţa publică ce se va ţiné Luni în 29 Novembre st. v., în memoria Marelui Archiereu *Andreiu*, în sala cea mare a edificiului nou seminarial. — Inceputul la 7 óre séra. — Ofertele benevole în favorul societăţii se vor cuita cu mulţămită pe cale publică. —

Programa:

1. „Iarna“, de C. Porumbescu, esecutată de corul societăţii. 2. „Cuvênt ocasional“, rostit de *Sebastian Stanca*, cleric în cursul al II-lea. 3. „Dormi în pace“, poesie de A. Vlăhuţă, declamată de *Zenovie Popovici*, cleric în cursul al III-lea. 4 *a*) Ch. Dancla: „Petits Airs variés“, pentru violină cu acompaniare de pian, esecutată de *Cornel Popescu*, cleric în cursul al III-lea. *a*) G. Briccialdi: „Fantasie din Traviata“, de Verdi, pentru flaut, cu acompaniare

---

mai mult, el şi după mórte trăiesce în fundaţiunea sa pentru poporul român.

Gozsdu nu simpatisa cu Kossuth, pe Francisc Deak însě, despre care el afirma că se trage din o familie macedo-română, „Pescar“ cu numele, îl stima mult, şi Deak încă ţinea mult la el. Acéstă încredere i-a atras o persecuţiune fără cumpět din partea jurnalisticei române pentru definiţiunea, ce a dat-o el terminului „naţiune politică“ cu ocasiunea pertractării proiectului de lege pentru egala îndreptăţire a naţionalităţilor. El adecă faţă de propunerile celorlalţi deputaţi români a susţinut textul original al proiectului cu următórea motivare: „Dacă aş ştí că numai unul din colegii mei deputaţi maghiari interpretéză terminul „naţiune politică unitară ungară“ astfel, ca sub aceea sě se înţelégă numai naţiunea genetică maghiară, aş sprijini şi eu amendamentele colegilor mei Români, eu însě nu admit acésta, ci pe „naţiunea politică ungară“ o consider de „complexul“ tuturor naţionalităţilor din patrie, între cari şi elementul maghiar forméză numai „naţionalitate.“ După Gozsdu, Fr. Deak a constatat corectitatea definiţiunii lui Gozsdu, ceea ce însě astăzi nu mai vor sě recunóscă Maghiarii, nici chiar fostii deakişti. Pentru acéstă cuvêntare l'a luat la gónă jurnalistica română, şi cuvêntul „Complex“, folosit în batjocură, era identic cu Gozsdu până după mórtea lui, când cu testamentul sěu a dovedit aceea, ce adeseori accentua în viaţă, când amicii îl reflectau la expectorările ziarelor exclamând: „După mórtea lui vor vedé ei cine a fost Gozsdu!“

In 1867 a fost decorat cu ordul Leopoldin cl. III, ear în 1869 numit jude la Curtea supremă a Ungariei, în care funcţiune a stat până la mórtea sa urmată la 22 Ian. (3 Febr.) 1870.

Soţia primă a reposat în 2 Ian. 1863 şi la 8 Ian. 1864 s'a căsătorit cu Melania Dumtsa, de asemenea macedo-română, carea, dovadă însuşi testamentul lui Gozsdu, l'a îngrijit cu iubire la bětrâneţele sale şi de care din recunostinţă şi dênsul s'a îngrijit în mod generos, dându-i înriurinţă chiar şi la alegerea membrilor representanţei fundaţiunii sale. Fundaţiunea sa, despre care tractéză articolul următor, i-a asigurat pentru toţi vecii un nume nemuritor între mecenaţii poporului român.

(Va urma)

de pian, esecutată de *Emilian Tĕrchilă*, cleric în cursul al III-lea. 5. „Calea de mijloc, e calea de aur“, disertaţiune de vice-preş. *Cconstantin Flămênd*, cleric în cursul al III-lea. 6. C. Dumitrescu: „Reverie“, esecutată de orchestra societăţii. 7. „*Scena I şi II din Despot Vodă*“, de *V.* Alexandri, predată de *Zenovie Popovici* şi *Iuliu Neamţu*, clerici în cursul al III-lea. 8. *a*) „Iţig gândeşte“, anecdotă de T. Speranţă, declamată de *Ioan Sporea*, pedagog în cursul I.; *b*) „Caii Ţiganului“, anecdotă de T. Speranţă, declamată de *Vasile Micuda*, pedagog în cursul al II-lea. 9. *a*) „Fóie verde de trifoiu“ şi *b*) „Tot ţi-am zis“ de T. Popovici, esecutate de corul societăţii.

*

Linia telegrafică între Budapesta şi Londra, a fost deschisă Luni. Acéstă linie e de 2200 km. E cea mai lungă linie telegrafică a continentului.

*

Şedinţă festivă la societ. „Petru Maior“. Societatea de lectură „Petru Maior“ a universitarilor din Budapesta învită la *şedinţa literară festivă*, ce se va ţiné Luni în 11 Decembre n. 1899 (29 Novembre v., *în preséra Sf. Andreiu*). — Contribuirile benevole făcute cu acéstă ocasiune în favorul societăţii se primesc cu mulţumită şi se vor chita publice.

Programa:

1. Cuvênt de deschidere, rostit de preşedintele societăţii, *Aurel Cioban*, stud. jur. 2. Marş, executat de *orchestra societăţii*. 3. Andreiu Şaguna, disertaţiune de *Vasile Stan*, stud. fil. şi teolog absolut 4. „La mormêntul marelui Andreiu“, de D. Cunţan, exec. de *corul societăţii*. 5. Satira III (fragment) de M. Eminescu, declamată de *Romul Secoşian*, stud. jur. 6. *a)* „Un glas de mângăere“ romanţă de E. Carini; *b)* „Sîrba din Arţari“, esec. de *orchestra societăţii*. 7. „Eu“-l în faţa artelor, disertaţiune de *Alexandru Bogdan*, stud. fil. 8. „Herşcu Boccegiul“, canţonetă de V. Alexandri, predată de *Aurel Bratu*, stud. fil. 9. Marş ostăşesc de N. Popovici, esec. de *corul societăţii*. 10. *a)* „Poetul pictor“, serenadă; *b)* „Sîrba dragostei“, esec. de *orchestra societăţii*.

*

Dr. Francisc Smolca, vestitul bărbat politic polon, fost odinióră preşedintele Reichsrathului vienez, a reposat Luni în Lemberg, în vêrstă de 89 de ani. Smolca a fost totdeauna un devotat luptător al ideii slave. Presidiul dietei austriace a condolat telegrafice fiiului reposatului, care e profesor în Lemberg. Inmormêntarea se va face pe cheltuiala statului.

*

Politică şi caricatură. Foi umoristice franceze ca „Le Rire“ şi „Carricature“ au început în timpul din urmă a-şi face ocupaţie predilectă din luarea în zeflemea a reginei Angliei, Victoria, presentându-o în fel şi fel de tablouri grotesci. Un numĕr al foii „Le Rire“ cuprinzênd batjocuri la adresa Victoriei a avut o trecere colosală la Francezi. In câte-va óre s'au vêndut toţi numerii şi a trebuit sĕ se tipăréscă a doua ediţie, care încă s'a epuisat în scurt timp. Englezii fireşte s'au turburat mult de acéstă purtare a Francezilor, şi în unele cercuri se pornise deja un curent de boicotagiu contra exposiţiei, ce se arangiază anul viitor în Paris. Caricaturistul Villette a fost dejudecat în Londra, in contumaciam. Ba se svoneşte, că pe regina Victoria încă o-ar fi cătrănit mult lucrurile acestea, şi iarna asta nu-o va petrece în Franţa, cum făcea în trecut, ci în Italia. Ziarele seriόse şi calme franceze, ca „Journal des Débats“ au băgat de samă primejdia ce póte sĕ ascundă în sine procedura foilor umoristice şi în articli bine cumpĕniţi înfierau acéstă nesocotinţă a lor. După cum se telegrafézǎ acum din Paris, preşedintele camerei de comerciu a Englezilor din capitala francesă, a adresat ziarului „Matin“ o scrisóre, în care spune, că ómenii serioşi din Anglia au luat posiţie contra boicotării exposiţiei, dar tot odată doreşte, ca şi francesii sĕ dea pace Englezilor şi mai ales sĕ nu botjocurăscă pe regina Victoria. De altfel mişcarea din Anglia şi-a ajuns scopul, deóre-ce guvernul frances a dat ordin sĕ se confişte fóia, care publicase caricaturi vătĕmătóre despre regina Victoria.

*

Bustul lui Socrates. Din Roma se vesteşte, că cu prilejul ultimelor săpături de acolo, s'a descoperit un bust de marmoră a lui Socrates. Acestei fericite descoperiri i-se atribue fórte mare preţ.

*

Promoţiune. D-l *Titu Malaiu*, fiiul profesorului gimn. Dr. I. Malaiu din Năsĕud, a fost promovat Sâmbăta trecută la universitatea din Budapesta, la gradul de doctor în ştiinţele juridice. Felicitări!

*

Secta „adventistă.“ Incă în anul trecut a început a se înjgheba aici la noi în Transilvania o sectă nóuă, sub numirea „*secta adventiştilor de-a şéptea zi.*“ Acéstă sectă, rĕspândită mai ales în Anglia, Belgia, Ollandia şi cu deosebire în Statele-Unite, urméză nişte principii religionare mult asemuitóre cu ale jidovilor, întru-cât şi ei recunosc ca carte autoritativă numai testamentul vechiu şi serbézǎ ca zi de repaus în loc de Duminecă Sâmbăta, şi încă cu o rigóre mai altfel ca Jidovii. La noi a fost propagată prin un exmis al sectarilor din America, *J. T. Huenergardi*, care şi-a început acéstă misie apostolică mai întâi printre Saşi, dar cu puţin succes. Acum el se află în Cluj, unde în tótă Vinerea şi Dumineca ţine prelegeri din Biblie Ungurilor, a căror limbă încă şi-a însuşit-o în curs de un an.

*

Vice-consul înşelător. Din Bruxella se anunţă, că zilele trecute a fost arestat acolo vice-consulul grec *Teophilados*, împreună cu amoreza lui. Arestarea s'a făcut pe motiv, că în contra lui Teophilados s'au ridicat grave acuse de defraudări. In urma cercetărilor s'a aflat, că Teophilados era capul unei bande de înşelători, ai cărei membri făceau în diferite capitale europene escrocherii îndrăsneţe. Banda acésta a păgubit banca centrală din Antwerpen cu 30,000 franci, o bancă din Paris cu 150,000 franci, o bancă din România cu 50,000 franci. Probabil că Teophilados va fi trimis la Bucureşti, unde poliţia de mult cércă sĕ pună mâna pe acéstă bandă internaţională de escrochi.

*

Din cercurile Reuniunii agricole aflăm, că dl Victor *Iordăşianu* a abzis din postul de secretar al Reuniunii agricole române.

*

Viptul voluntarilor. Precum se ştie, la miliţie faţă cu voluntarii cari servesc pe cheltuiala statului, nu se face excepţie nici în ce priveşte viptul. Trebue sĕ se mulţuméscă şi ei cu ceea-ce mâncă ori-ce recrut de rênd. Aveau însĕ până acum privilegii în astă privinţă voluntarii pe spesele proprii. Ei puteau sĕ se resfeţe şi în de-ale mâncării, pe la birturi elegante — fireşte pe socotéla proprie. De acum înainte însĕ li se va înterzice şi lor acest favor. Ei vor avé a se îndestulí cu viptul pregătit în culina militară, în rênd cu voluntarii mai sĕrmani Deosebirea între ei va fi numai, că voluntarii bogaţi vor plătí pentru prânz, ear cei sĕraci îl vor primí gratuit.

*

Asociaţia socialiştilor ruşi. Ideile socialiste până acum tocmai acolo au aflat terenul cel mai neproductiv, unde situaţia ţĕrănimei e mai maşteră: în Rusia. Tendenţele de îmbunătăţire a stării apĕsătóre a ţĕranilor aci s'au făcut totdeuna în ascuns, pentru-că absolutismul rusesc sufoca cu mână satanică ori-ce pornire reacţionară. Cunóştem terorismele crâncene sĕvêrşite prin anii 70—80 asupra revoluţionarilor nihilişti. — Acum mai nou „revoluţionarii“ socialişti din Rusia au înfiinţat o nouă asociaţie, basată pe principii democratice, sub firma „*Infrăţire pentru apĕrarea drepturilor poporului*“. Programul acestei „înfrăţiri“ e: apĕrarea ţĕrănimei, neinţiată în legile statului, contra opresiunilor ilegale; lupta contra tendenţelor autorităţilor ţerii de a crea un nou soiu de feudalism; exoperarea unui loc cinstit în legislaţiunea ţerii şi pe sama ţĕrănimei şi a clasei muncitóre; deplina egalitate înaintea legii, etc.

*

Baccili furaţi. In Budapesta s'a întêmplat mai alaltăeri un furt ciudat. Din o trăsură ce mergea cătră institutul de desinfectare s'au furat mai multe rufe de ale bolnavilor morţi de bólă contagiósă. Rufele erau pline de baccili.

*

Un Succi în Timişóra. In Timişóra s'a făcut d'ăunăzi un pariu interesant. Un tapiţer cu numele Szentner Mátyás s'a rămăşit pe 50 de fl. cu un anumit Ruta Miklós, că el va posti 20 de zile într'una. A răbdat el vr'o 6 zile. In a şésa zi însĕ a fost găsit leşinat de fóme. A trebuit sĕ se spargă uşa -- cheia era la Ruta! — ca sĕ-'l pótă scóte. „Vitézul“ Succi, dus în spital, s'a pus cu zor pe înfulicate. După ce însĕ s'a mai întrămat, tot el de cătră pădure: că de ce nu i-au dat pace, că el răbda şi mai departe!..

*

Inimă pentru inimă. Din Nizza se vesteşte, că în 28 Nov. n. s'a împuşcat acolo un tinĕr pictor italian Antonio *Cebrelli*. Nenorocitul se îndrăgostise nebuneşte într'o frumósă cocónă engleză, *Mary Robb*, care venise cu părinţii sei la Nizza, spre a'şi căuta însănătoşare, suferind de bólă de pept. Frumósa Miss nutria acelea-şi sentimente de iubire faţă de pictor. Părinţii ei însĕ nici nu voiau sĕ audă de o eventuală legătură între cei doi amorezaţi. Biata fată s'a rugat mult de părinţi, ca sĕ-'şi dea binecuvêntarea, că de unde nu, ea se omóră! Dar înzădar. Acum nu de mult fiind ea din nou bruscată din partea părinţilor, acésta a avut un aşa efect asupra ei, încât, slabă cum era, din peptul ei sdruncinat a năpădit-o sângele, şi nu preste mult a murit. Pictorul desnădăjduit acum cu desĕvêrşire, a aşteptat până au îngropat'o, apoi s'a dus la mormêntul próspĕt şi acolo şi-a slobozit un glonţ în inimă!

*

Testamentul unei femei excentrice. In San Francisco a murit nu de mult o femee, care în tótă viaţa sa era cunoscută ca excentrică şi bizară. Şi ea a ştiut sĕ se facă „interesantă“ şi la mórte. A lăsat prin testament, ca trupul ei mort sĕ fie îmbrăcat în mĕtasă, în jurul gâtului sĕ-se lege panglică roşie cu fundă rosa, în mână sĕ-se pună trei trandafiri galbini, apoi aşezându-o într'un sicriu de abanos, căptuşit cu atlas roşu-crunt, sĕ o încinereze, şi cenuşa sĕ-o împrăştie de pe vêrful „statuei libertăţii“ din New-York în tóte cele patru regiuni ale lumii. — Bărbatul „inconsolabil“, spune-se, a executat întocmai testamentul neuitatei sale consórte!

Reflexiune la replica d-lui Lazar Tritean,

publicată în Nrii 99, 100 şi 101 ai „Telegrafului Român“.

Stimate Domnule!

Eu nu voi fi aşa lungă la vorbă, mai ales că ce am zis prima óră, tot acésta susţin şi acum. Ómenii sunt mulţi cu multe idei, însé nu trăim în epoca certelor. în discuţia nóstră nu e cértă, fiecare îşi dă părerile sale. Dar nici noi femeile nu ne aprindem tóte pară, cum zici D-ta, suntem mult mai înţelepte. Dacă câte odată luăm condeiul în mână, de loc facem crime, — nu mai suntem „modeste“ şi pentru că am crescut în „Closter“, spunênd adevĕrul, ne lăudăm.

Pe când eram în „Closter“, aveam o profesóră de pian română, fată orfană, pe care rudele mult o sfătuiau sĕ intre la călugăriţe, că aşa ei ar fi moştenit averea ei, dar preacuviósele Maice, pe cum D-ta le numeşti, mult o disgustau de cariera acésta şi mai ales stariţa îi zicea, că e pĕcat sĕ se despartă de lume şi sĕ-şi înmormênteze frumseţa şi tinereţele între păreţii „Closterului“, cea-ce dênsa a enarat iubiţilor mei părinţi mai târziu, când petrecea mult la noi.

Azi e soţie de advocat în Bihor, stimată si iubită de toţi şi tóte; în casa ei tot româneşte se vorbeşte, fiind-că ea s'a născut română, deşi a fost crescută în „Closter“.

Pe d-şórele de care e vorbă şi eu le cunosc în persónă. Sunt trei surori, şi în orăşelul acela unde D-lor locuesc, este şi institut român. — Aşa e, pentru una dóuĕ sufer tóte. Precum sum eu informată, d-şórele după mamă nu ar fi române, dar în Bihor în unele case nu e la modă limba română. (Destul de trist! — Red.)

In institutul român am avut colege din Bihor, care n'au venit din „Closter“, ci de acasă şi nu ştiau româneşte ear cu colegele lor numai atunci vorbiau româneşte, dacă profesórele sau guvernantele le pedepsiau, alt-cum intre ele tot ungureşte vorbiau. Pe acestea nu învĕţăturile bizare din „Closter“ le-au înstrăinat, ci simţul lor.

Apoi cunosc şi fete dela Sibiiu, care nu au amice române şi nici în casă nu vorbesc româneşte. Eu numai „Closterul“ şi şcóla din Sibiiu le aduc nainte, căci D-ta le ai luat obiect. Nu voiesc se apăr „Closterul“, dar aceea susţin, că şi noi avem lipsă de mai multe limbi în viaţa nóstră. D-ta zici că mi-ai atins neplăcut ambiţia creşterii din „Closter“, mĕ rog cu acésta nu numai persóna mea e atinsă, căci la călugăriţe am stat doi ani, ear în pensionat român vre-o trei-patru.

Nu creşterea din „Closter“ hotăreşte, ci atragerea şi simţul nobil ce-l are fie-care fiinţă cătră limba maternă. Sunt multe dómne bĕtrâne, cari sunt mai însufleţite romănce, de şi pe atunci nu erau şcóle româneşti, unele au fost crescute prin pensionatele nóstre, altele chiar şi prin România, — însĕ numele lor îl tac, póte şi D-ta le cunoşti, nu voesc sĕ vorbesc rĕu de nimenea, dar eu din esperinţă fac tóte aceste observări.

După părerea mea nu şcóla hotăreşte, ci casa şi societatea, ce o avem după ce venim acasă; într'un an doi nu adórme în noi cu totul simţul de romănce, ca părinţii sĕ nu ne pótă destepta şi inspira eară simţul naţional.

Acésta nu în interesul meu am făcut-o, ci în al multora din jurul meu, cari fiind mai multe la părinţi nu le-au putut ţiné mulţi ani la şcóle, ci le ţin părinţii un an în „Closter“, unul în institutele din Arad, Blaj sau Braşov, şi se sîmt fericiţi că au putut creşte şi fetiţele pe lângă spesele mari ce le au cu băeţii pe la gimnasii şi universităţi. Nu înţeleg, ce póte fi causa, că la Sibiiu sunt puţine fetiţe, până când prin alte institute române sunt câte 30—40, adevĕrat că în Arad plătesc 14 fl. lunar, în Blaj şi Braşov 12 fl., la Sibiiu póte mai mult. Românii însĕ dispun de venite mici, ear o altă causă póte fi îndepărtarea.

Referitor la secretele cărţilor funduare tinerii din părţile nóstre sunt modesti şi mai ocupaţi de cât sĕ aibă timp a căuta averile ómenilor.

La articolii lui Baba-Novac nu rĕspund decât că, póte anii trecuţi am fost copilă, şi timpul mi-l petreceam cu studiatul, nu-mi rĕmânea şi pentru cetirea foilor; póte o stimată dómnă Ţi-ar putea rĕspunde mai mult despre Baba-Novac.

Noi nu aşteptăm din partea d-vóstră complesanţă şi sĕ fiţi sclavii nostri, Dómne fereşte, dar se zice despre un tinĕr cavaler, dacă e afabil faţă de o damă sau ori de cine, că e cult, şi aşa el singur se face plăcut tuturor câţi îl cunosc.

Earăşi mĕ subscriu „modestă“, deşi d-ta zici că nu mi-se cade. Dar numele acesta aşa bine mi-se potriveşte şi cu înfăţişarea mea.

Mĕ recomand pentru totdéuna:

Modesta Româncuţă din Podgoria Aradului.

Dare de sémă şi mulţumită publică.

Suntem în plăcuta posiţie de-a aduce, pe lângă mulţumita nóstră, la cunoştinţa onor. public, că din prilejul *convenirii sociale a tinerimei din loc* au incurs următórele suprasolviri:

Dela *I. P. S. Sa* D-l *Ioan Meţianu*, Archiep. şi Metropolit 10 fl. — Dela Ilustr. Sa d-l Dr. Ilarion Puşcariu 1 fl.; d-na Maria Cosma 2 fl; d-ra Sabina Brote 1 fl.; dl Dumitru Cunţanu, 50 cr.; N. N. 1 fl.; dl A. Ciat, 50 cr.; dl Dr. Amos Frâncu, 1 fl.; dl locot. Romul Moga, 50 cr.; dl Dr. Ioan Popp, med. de stat major 2 fl.; d-na Dr. Stefan Păcurariu 1 fl.; dl adv. Ioan A. de Preda, 2 fl.; dl Candid Popa, înv. 1 fl.; dl adv. Dr. Octavian Russu, 2 fl.; d-na I. Rebega. 1 fl.; dl căpitan Constantin Stezar, 1 fl. Ear din Selişte dela dnii Dumitru Banciu, farmacist şi Dr. med. Nicolae Comşa, câte un fl. Total 29 fl. 50 cr.

Venitul curat de *18 fl. 3 cr.* se va transpune la fondul pentru monumentul marelui Şaguna.

Sibiiu, în 7 Dec. n. 1899.

Pentru tinerime:

P. Tincu — *Al. Vasilie*
controlor — cassar

VARIETĂŢI

(*Palmele în teatru.*) Doi actori nu puteau — cine ştie din ce motive — sĕ se înţelégă şi se certaseră de curênd.

Intr'o séră, pe când jucau în actul al 3-lea al unei drame, unul din actori cârpí o palmă zdravănă duşmanului sĕu, care nu întârzià sĕ-i rĕspundă la fel cu o palmă ţépănă. Publicul, care credea că acésta se prescrie chiar în piesă, a început a aplauda nebun, căci nici odată nu fuseseră aşa de naturali cei doi actori de cât în momentele când s'au pălmuit.

Şi drama care până aci nu fusese tocmai băgată în sémă, a fost slăvită în sèra aceea.

Când însĕ, a dóua séră, actorii, în acelaş rol, nu se mai gândiră sĕ se pălmuéscă — căci se împăcaseră peste zi — publicul a început sĕ facă un zgomot infernal, strigând: „palmele, palmele“.

Actorii n'au avut încotro şi a trebuit sĕ se pălmuiască spre a se asigura succesul piesei.

Cei doi actori, cari au făcut din o dramă mediocră, o piesă cu succes, au primit din partea direcţiei câte o bună recompensă.

Notiţă literară.

A apărut:

Nr. 21 - 22 din valorósa revistă „*Fóia Pedagogică*“ de sub redacţiunea d-lor Dr. D. P. Barcianu, D. Comşa, Dr. P. Şpan şi Dr. I. Stroia, cu următorul cuprins: Diferitele forme de învĕţămênt, de Dr. Ioan Stroia. — Modele de lecţiuni: Mîţa, lecţiune din zoologie, de Dr. D. P. Barcianu. (Urmare şi încheere). — Datorinţele mele ca învĕţător educător, în şi afară de şcólă, de I. Paicu învĕţător. (Urmare şi încheere). — Din literatura şcolară. — Informaţiuni — Felurimi.

*

Nr. IX din organul asociaţiunei „*Transilvania*“, sub direcţia dlui Dr. C. Diaconovich, de următorul cuprins: Organisaţiunea nóstră culturală. — Documente istorice de N. Togan. Serviciu statistic român de T. V. Petrişor. — In ce stă farmecul povestilor şi poesiilor poporale? de S. — Povestea lui „mĕ tem“ de G. Todică — Sciinţă, literatură şi artă. — Partea oficială.

*

„*Calendar portativ* pe a. 1900 de Ioan Baciu, preot gr.-cat. în Şoimuş. Conţine o mulţime de ilustraţiuni frumos executate şi costă 40 cr. + 5 cr. porto.

*

„*Calendariul Românului*“ pe a. 1900, Caransebeş, Tipografia şi Librăria diecesană. Preţul 30 cruceri. Cuprinde pe lângă datele calendaristice şematismul bisericei ortodoxe-române din diecesa Caransebeşului, ear la partea literară presentă portretul şi biografia fericitului Episcop Ioan Popasu, şi alte piese literare.

*

„*Bănăţanul*“, calendar pentru popor pe a. 1900, anul I. Caransebeş, tipografia diecesană, preţul 18 cr. Are un cuprins bogat şi e întocmit anume pentru popor.

Ad. nr. pp. 770—1899. [237] 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Agribiciu cu filia Căpuşul-mare, prin acésta se escrie a 3-a óră concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 408 fl. 20 cr.

Doritorii de a competa la acest post, au a-şi aşterne subscrisului, până la terminul sus indicat, suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre la sf. biserică, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conţelegere cu respectivul comitet parochial.

Cluj, 4 Novembre 1899.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumnedeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxarin pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Au apărut:
Juvenilia
Proză şi versuri
de
Sextil Puşcariu
à 80 cr.

Iulian Devale
Epigrame
Preţul 50 cr.
Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vêndare:
Geografia
pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
şi
Istoria universală
pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In românesce de
I. Popovici.

Preţul Geografiei leg.	**fl.**	**1.30**
„ Istoriei universale leg. .	**„**	**1.—**

NOU! Pro 1900 NOU!
a apărut:
Calendariul
archidiecesan,
neapărat de lipsă pentru fie-care preot şi învĕţător.

Se póte procura dela
Librăria archidiecesană, Sibiiu,
Cu preţul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

Cel mai mare deposit
de
Cărţi postale ilustrate
este fără îndoială al
Librăriei archidiecesane.

Se vênd en gros **2.50 fl. suta**, en détail cu **3, 5** şi **8 cr. bucata** (cele din urmă sunt pictate cu mâna).

Ediţia Librăriei:

O Sĕlişteancă, ediţia II
Port bănăţĕnesc
Grup de Sĕliştene dela fond de teatru
Grup de Căluşeri dela fond. de teatru, Sĕlişte
Un cioban din Ardeal
O Romăncă din Câmpeni
Tipografia Archidiecesană

Va apărea în curênd:
Sĕliştea întrégă, tablou
Piaţa din Sĕlişte
Biserica cea nóuă
Fântâna Foltea cu Călugărul
Biserica dela Fântâna Foltea
Pavilonul elveţian din Sĕlişte
O păreche rom. din Ţiara Oltului

In Comisiune:

Frumseţe (dame) **din Paris.** — **Vederi din Sibiiu.** — **Sĕliştene.** — **Castelul lui Ioan Corvin** (Hunyad). — **Vederi din România** (Bucuresci). — **Românii la Roma.** — **Costumuri naţionale diferite.** — **Partii din Carpaţi.** —

Cărţi postale înflorate, fórte acomodate pentru gratulări de anul nou, sĕrbători etc.

Cărţi postale, fórte potrivite pentru gratulări la zile onomastice.

Peisage-uri (Vederi dela ţară).

Cele mai fine şi deosebite **bilete de gratulări** pentru anul nou, sĕrbători, onomastice etc., dela 6 cr. până la 45 cr. bucata + 5 cr. porto postal.

Au apărut şi se află de vêndare în
Tipografia şi librăria Archidiecesană,
Sibiiu:

1.	Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl.	2.—
2.	Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„	3.—
3.	Balade poporale de Avram Corcea broş.	„	—.80
4.	Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„	—.25
5.	Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„	—.25
6.	Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş. . . .	„	2.—
7.	Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş.	„	2.—

In **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu** se află de vêndare:
Biblioteca internaţională.

1.	Minciunile convenţionale de M. Nordau broş.	fl.	1.50
2.	Robia femeei de I. Stuart Mill broş.	„	—.75
3.	Educaţiunea intelectuală de Herbert Spencer broş.	„	1.—
5.	Este omul liber de G. Renard broş.	„	—.75
6.	Din Muscel, cântece poporane de Rădulescu-Codin broş. . . .	„	1.25
7.	Părinţii şi copii în al XIX. secol de E. Legouvé broş. . . .	„	1.—
8.	In faţa morţei, nuvele de Becescu Gh.-Silvan broş.	„	1.25
9/10.	Dare şi avere, roman în 2 volumne de G. Freytag broş. . .	„	3 25
11.	Omul genial de H. Türck broş.	„	1.—

Avem de vêndare următórele scrieri de
Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş.	à	fl.	2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş. . . .	„	„	1.--
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş.	„	„	1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 126 Sibiiu, Sâmbătă, 27 Novembre v. (9 Decembre n). 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Complicaţiuni nóuĕ.

In şedinţele delegaţiunii austriace ministrul de esterne contele Goluchowski a avut ocasiune de a se exprima şi în afacerile interne ale monarchiei, şi aici ni-s'au pus în perspectivă complicaţiuni nóuĕ, cu cari trebue sĕ ne facem sémă şi noi.

Meritul că s'au pus în discusiunea delegaţiunilor şi afacerile interne din monarchie este al bohemilor, cari au ştiut stórce declaraţiuni în privinţa acésta dela ministrul de externe.

Representanţii poporului bohem au făcut ministrului de externe imputarea, că nu şi-a pus influinţa sa binefăcĕtóre pentru a se ajunge la o soluţiune favorabilă şi între poporul german şi cel bohem, şi acésta în interesul monarchiei.

Era lucru uşor, ca ministrul de externe sĕ consilieze pe ministrii din Austria în direcţiune sănĕtósă.

Şi nu e sănĕtósă direcţiunea actuală, care a sistat obstrucţiunea din partea stângă, şi o a pus în partea dréptă.

O asemenea soluţiune a crisei nu arată nici o înţelepciune. Ministeriul actual a sistat mĕsurile ministerielor anterióre în ce privesce folosirea limbei boheme în justiţie şi în administraţiune.

Prin sistarea acestor mĕsuri germanilor li-s'a împlinit voia, ei nu mai fac obstrucţiune în parlament. S'a produs însĕ adevĕrată indignaţiune în poporul bohem, şi în loc de a descărca forţa publică armele în poporul german, acuma ea o descarcă în poporul bohem.

In loc de a face obstrucţiune germanii, fac obstrucţiune bohemii.

Spre a ajunge la o asemenea soluţiune nu s'a cerut multă înţelepciune, nu s'a cerut talent de bărbat de stat.

Era în interesul monarchiei o influinţare binevoitóre din partea ministrului afacerilor comune.

Pusă astfel cestiunea, ministrul de externe a dat îndată rĕspunsul dorit. După vederile dênsului afacerile interne ale Austriei se reguléză fără întrevenirea ministrului de externe, care 'şi are bine definit cercul seu de competinţă şi între influinţare şi intrevenire ministrul nu póte face distincţiune.

Precând declară acésta ministrul de externe, 'şi face şi reservele sale, şi la locul prim accentuéză importanţa bohemilor pentru industria şi comerciul monarchiei, şi posiţiunea acelora în ce priveşte mersul cultural al popórĕlor din Austro Ungaria.

Ministrul doresce pacea între cele 2 elemente, şi crede, că acea pace se va şi realisa.

Şi acuma vin complicaţiunile.

Sub guvernul actual s'a declarat rĕsboiu naţionalităţilor din Austria, şi în faptă nici odată nu au fost mai amărîte popórĕle din ţerile austriace ca acuma sub ministerul Clary.

In parlamentul din Viena obstrucţiunea s'a început pe întrégă linia şi bohemii copiază întocmai pe germani cu deosebire numai, că obstrucţiunea e mai vehementă, ceea-ce corespunde caracterului sângelui slav.

Se vorbeşte deja cu positivitate de venirea altui guvern în fruntea afacerilor din Austria.

Ministrul a făcut amintire de dorinţa generală pentru pace.

Un nou guvern în Austria va căuta sĕ facă dreptate, şi atunci aceea nu se va puté mărginí la regularea raporturilor dintre elementul slav şi german.

O vorbă decisivă va trebui sĕ aibă şi cestiunea românilor bucovineni, care sub guvernul actual luase o direcţiune periculósă românilor, şi intereselor lor naţionale-bisericesci.

Aflat un mod de soluţiune fericită pentru interesele naţionale ale popórĕlor din Austria, acela va trebui sĕ aibă înfluinţă binefăcĕtóre şi în Ungaria, unde chiar şi în era actuală hotărît mai blândă, ca era Bánffy, totuşi bântue un curent nenatural, vătămător pentru interesele culturale ale naţionalităţilor.

Memorandul Slovacilor. Intre Slovaci circulă de mai mult timp pentru a aduna subscrieri, un memorand, care cuprinde gravaminele poporului slovac şi rugarea de a fi observată legea naţionalităţilor. Se svoneşte, că memorandul amintit va fi presentat prin o deputaţiune de femei Maiestăţii Sale Monarchului la Viena, se înţelege dacă în noua eră a „dreptăţii“ se va permite aşa ceva.

Cassarea §-lui 14. Comisiunea exmisă din partea Reichsrath-ului austriac în scopul revisuirei paragrafului 14 din constituţie, a decis în presenţa ministrului de justiţie cu dóuĕzeci voturi contra douĕsprezece, ştergerea paragrafului. Se va face acum propunere în Reichsrath, fiind ales ca raportor al comisiunei deputatul Kaiser.

Şedinţă la Asociaţiune.

In şedinţa comitetului central din 7 Dec. n. c. s'au pertractat următórele obiecte mai importante:

= S'a votat definitiv proiectul pentru *noua arondare a despărţămintelor* şi inactivarea acelor despărţăminte, cari s'au creat de nou, designându-se delegaţi, cari sĕ convóce şedinţele de organisare. Astfel de delegaţi s'au designat pentru cercul Branului dl Ioan cav. de Puşcariu, pentru cercul Mercurei, protopopul Ioan Droc, cercul Treiscaune prof. Andreiu Bârsan, cercul Toracului, protop. Paul Miulescu, cercul Lipovei protop. Voicu Hamsea, cercul Orade, adv. Nicolae Zigre, etc.

Până acuma funcţionéză în ordine 34 despărţăminte, afară de al Albei Iuliei, unde lucrurile stagneză total.

= Ministrul a încuviinţat textul *losurilor* ce se emit în favorul casei naţionale şi pe basa acésta Asociaţiunea a încheiat contract cu firma Bachruch din Bpesta pentru obiectele-câştiguri, cari le va lua în primire în numele Asociaţiunii dl deputat dietal George de Serb, ear institutul „Albina“ împreună cu dl vicepres. Dr. Ilarion Puşcariu, vor garanta pentru preţul obiectelor până la suma de 25.000 cor. Sperăm, că losurile în curênd vor fi puse în circulaţiune. Remâne numai ca publicul nostru sĕ îmbrăţiseze cu tótă căldura, acéstă întreprindere naţională, mai ales că şi câştigurile principale sunt obiecte de mare valóre. Obiectele vor fi transportate la timpul seu la Sibiiu, unde vor fi şi expuse.

= Pentru *bibliotecile poporale* comitetul central a instituit anume o comisiune, care sĕ alégă cărţile cele mai folositóre pentru popor. Comisiunea a şi recomandat vr'o 500 piese, care se vor publica în organul Asociaţiunii. Asupra cărţilor alese vom reveni.

= La concursul publicat pentru *scrieri relig.-morale* au întrat trei lucrări, dar comitetul n'a putut decerne premiul pentru nici una şi s'a publicat un nou concurs.

= S'a decis, ca *rĕscumpĕrarea felicitărilor de anul nou* sĕ se facă în favorul casei naţionale.

= S'au luat mĕsuri ca tóte bibliotecile despărţămintelor sĕ se conscrie şi sĕ se pórte despre ele evidenţă, ear biblioteca Asociaţiunii sĕ se asigure contra focului.

= Despărţămêntul Braşovului a decis, sĕ mai înfiinţeze pe teritorul sĕu dóuĕ biblioteci ambulante.

= Neînţelegerile escate între comitetul vechiu şi nou al despărţămêntului Cluj s'au aplanat şi comitetul central speră că animosităţile de acolo, cari atâta pagubă au făcut despărţămêntului, se vor curma.

= S'au luat mĕsuri ca testamentul lui George Filip atacat de rudeniile sale, sĕ se sustină conform disposiţiilor testamentare ale fericitului fundator.

Dinariul vĕduvei.

Este nobil, frumos şi înălţător lucru, când cineva îşi încredinţéză avutul seu pentru trebuinţele culturale ale poporului, mai ales când acela are încă multe de făcut, ca sĕ ajungă a puté ţiné pas cu lumea ce progreséză mereu; dar jertfa se presentéză în o lumină morală mult mai mare, când obolul depus pe altarul neamului şi al bisericei este adunat cruceреşte şi cu multă economie; faptul în sine devine în casul acesta mult mai laudabil, iar cel ce-l face un om vrednic.

Un asemenea cas ni-se presentéză şi în „actul fundaţional“, ce-l publi-

---

FOIŢA

Biografia şi fundaţiunea lui

EMANUIL GOZSDU

de

Parteniu Cosma.

2. Fundaţiunea.

Manuil Gozsdu prin testamentul sĕu ddto Pesta 4 Nov. n. 1869 (publicat în Analele Fundaţiunii lui Gozsdu, tomul I) întrégă averea sa, ce va rĕmâné după achitarea speselor de înmormêntare, a datoriilor şi legatelor sale, o testéză „acelei părţi a naţiunii române din Ungaria şi Transilvania, care aparţine la confesiunea orientală ortodoxă“ în scopul: ca din aceea sĕ se constitue o fundaţiune sub numele „Fundaţiunea lui Gozsdu“, din care în primul period de 50 de ani sĕ se dee stipendii (burse) tinerilor români de religia orient. ortodoxă, talentaţi şi cu purtare bună, ai căror părinţi nu sunt în stare a procura educaţiunea şi instrucţiunea fiilor lor pe spesele proprii; în al doilea period de 50 ani se pot da stipendii şi tinerilor, cari se vor pregătí pentru cariera de artişti, de preoţi şi de învĕţători; în al treilea period de 50 ani, afară de tinerii designaţi în punctele precedente, se vor puté da ajutóre preoţilor şi învĕţătorilor cu insuşiri eminente şi cu familii numeróse, precum şi preoţilor şi învĕţătorilor bĕtrâni sĕraci; în fine după expirarea periodului al treilea de 50 ani, afară de acestea, representanţa, după vederile majorităţii membrilor ei, va puté da stipendii şi ajutóre pentru ori ce alte scopuri religionare orient. ortodoxe române, „ţinênd cont de binele şi prosperarea patriei comune ungare, a bisericei orientale-ortodoxe şi a naţiunii române.“ La conferirea stipendiilor au sĕ fie preferiţi, „pe lângă cualificaţiune egală şi fiind de confesiunea orientală, fiii Poynarescilor din cott. Bihării, descendenţi ai rudelor lui Demetriu Poynar, moşul de mamă al fundatorului.“

Drept stipendii şi ajutóre se póte distribuí numai o parte a venitului net al averii fundaţiunii, şi anume: în periodul prim $^1/_8$, în al doilea $^2/_5$, în al treilea $^1/_2$ părţi, avênd celelalte părţi a se capitalisa, ear de aci încolo capitalisarea va înceta şi se va forma numai un fond de reservă din 10% ale venitului net, ear restul întreg se va distribuí ca stipendii şi ajutóre; când însĕ fondul de reservă va ajunge la cifra egală cu a cincea parte a capitalului fundaţional, se va adauge şi acela la capital şi se va forma alt fond de reservă tot sub aceleaşi condiţiuni. Stipendiile nu pot fi mai mari de 500 fl.

Cu administrarea fundaţiunii încredinţéză Gozsdu o representanţă, care are sĕ se compună din metropolitul şi din toţi episcopii orient. ortodoxi români din Ungaria şi Transilvania, ca membri naturali ai aceleia, şi din dóuĕ-ori atâţia bărbaţi laici, cari trebue sĕ fie „bărbaţi cu autoritate şi cunoscuţi ca onesti, deştepţi şi români orient. ortodoxi zeloşi“, la a căror alegere sĕ aibă vot decisiv fosta lui soţie Melania Dumtsa, executorii testamentului până când vor fi în viaţă şi rudele testatorului din cott. Bihorului, cari vor purta numele Poynar de Királydarócz. Dacă în acéstă familie „se vor afla indivizi capabili“, sĕ se alégă şi din ei cel puţin un membru în representanţă. Dispune in fine, ca averea fundaţiunii sĕ se administreze la metropolie ear socotelile, până când „naţiunea română, pe cale constituţională va căpĕta o corporaţiune naţională, adunare naţională, congres sau alt mecanism autonom“, sĕ se dea publicităţii numai prin ziare, ear după ce naţiunea „va câstiga o corporaţiune organică autonomă, la aceea se vor înainta socotelile spre aprobare“, apoi la guvern, care în puterea dreptului sĕu de suprainspecţiune „va avé drept sĕ rectifice greşelile, ce s'ar comite în manipulare, sau faptele contrare disposiţiunilor testamentare“. „De altmintrelea — zice — eu înţeleg o astfel de suprainspecţiune a guvernului, care va fi normată şi definită prin lege.“

Pe aceste base s'a constituit fundaţiunea îndată după mórtea fundatorului la 22 Ian. (3 Febr.) 1870. Testamentul a fost atacat cu mai multe procese, dar representanţa tóte le-a aplanat cu împăciuire judecătoréscă şi a făcut tot posibilul ca fundaţiunea sĕ scape de tóte sarcinile şi legatele testamentare, ceea ce, mulţumită neobositului zel al membrului Ioan cav. de Puşcariu, în timp relativ scurt i-a şi succes. Astăzi fiind în Ungaria şi Transilvania un metropolit şi numai doi episcopi orient. ortod. români, representanţa stă din 9 membri. Metropolitul şi episcopii devin membri îndată ce s'au întrodus în scaunul episcopesc resp. metropolitan, ear membrii civili prin alegere. Usul este, ca din fiecare diecesă sĕ fie câte doi membri civili în representanţă. In Aug. 1898, când ne-am căm mai în jos, după dorinţa fundatorului, „ca sĕ iee şi alţii pildă bună şi sĕ fie gata spre jertfire şi pentru a se înlesní astfel înaintarea fiilor poporului român, dăruit dela Dumnezeu cu multe însuşiri neîntrecute, dar cari adese-ori rĕmân ascunse ca diamantul în năsip şi nu ies la ivélă din lipsa de mijlóce“.

Este neînsemnată suma indicată în acest act, dar ea apare însemnată, considerând faptul, că donatorul a adunat-o în un şir lung de ani ca portărel la poştă, ca sĕ înlesnéscă cât de cât traiul fiiului seu Taraziu; dar neavênd noroc sĕ-i trăiască, o încredinţéză neamului, care are destui fii lipsiţi. Dumnezeu sĕ-i rĕsplătéscă nobila faptă, lungindu-i firul vieţei încă mulţi ani!

Eată actul:

Act fundaţional.

„Subsemnatul, călăuzit de firma convingere, *că tot omul este dator a trăí nu-numai pentru sine, ci şi pentru némul şi biserica, a căror fiiu este*, m'am decis a destina pentru un scop filantropic, *românesc* şi *ortodox*, o parte din puţintica avere, câştigată cu multă trudă şi ostenélă, prin cumpĕt şi cruţare.

„In scopul acesta m'am presentat în ziua mai jos însemnată la Onoratul Domn Dr. Elie Cristea, secretar al consistoriului archidiecesan din Sibiiu, şi i am predat libelul de depunere Nr. VIII/367 din anul 1875 dela institutul de credit şi economíi „*Albina*“ din Sibiiu despre un deposit de ***dóuĕ mii patru sute (2400) coróne,*** cu însărcinarea, ca sĕ încredinţeze Venerabilului Consistor archidiecesan al bisericei ortodoxe-române din Transilvania administrarea acestei sume după normele şi dispoşiţiunile statutului organic şi a regulamentelor în vigóre, dar cu adausul, că capitalul póte fi învestit şi în acţiuni de ale institutelor de credit „Albina“ din Sibiiu, „Ardeleana“ din Orăştie, ori de ale altor institute solide.

„Suma depusă sĕ se administreze ca fundaţiune specială, care sĕ pórte numele meu şi al fiiului meu repausat, şi anume „*Fundaţiunea Vasile şi Taraziu Cora*“.

„Dorinţa mea este, ca interesele după suma depusă sĕ se capitaliseze până va ajunge fundaţiunea la 3000 coróne; ear atunci din venitul curat sĕ se dee ajutor la câte un tinĕr student din scólele medii ori şi dela alte scóle de specialitate ori mai înalte, care va fi român şi de religiunea ortodoxă şi se va afla vrednic de ajutorare pentru purtarea sa morală corespunzetóre şi pentru sporiul dovedit în studii. La conferirea ajutorului Venerabilul Consistor sĕ dee întâietate tinerilor născuţi în Viştea superióră, dară numai în casul, când aceştia vor dovedí aceeaş purtare şi aceeaş diliginţă.

„Totodată autorisez pe Venerabilul Consistor, ca după a sa bună şi părintéscă chibzuire sĕ foloséscă venitul fundaţiunii eventual şi pentru alte trebuinţe ale archidiecesei nóstre, de sine înţelegênduse caracterul românesc şi ortodox al acelora.

„Astfel, — mângăiat în sufletul meu, că am contribuit şi eu cu dinarul vĕduvei sĕrace din sfânta evangelie la înaintarea neamului şi a dreptmăritórei sale biserici, — încredinţez suma de mai sus, prin intervenirea dlui Dr. Elie Cristea, Venerabilului Consistor, învestindu-'l pe acesta între marginile dispoşiţiunilor de mai sus cu dreptul de proprietar şi dispunĕtor asupra fundaţiunii făcute, de acum şi până 'n vecii vecilor. Amin.

Sibiiu, în 10/22 Iuliu 1899.

Vasile Cora Solimar de Vist m. p.

Inaintea nóstră:
Dr. Elie Cristea, m. p.
secretar consist.
Dr. Nicolae Vecerdea, m. p.
advocat.
Teodor Orlea m. p.
Pavel Cotoţiu m. p.

Conferenţa preoţéscă din Sĕlişte.

(Incheiere.)

Membrul Ioachim Muntean declară că studiind cu temeiu întrebările date spre discuţie, află de bine a propune următórea soluţiune, drept rĕspuns la acelea.

La punctul a): „Cari ar fi scăderile ce produc indiferentismul religios în popor, şi prin ce mijlóce s'ar puté desvolta tot mai mult simţul religios în popor pentru a delătura şi paralisa acele scăderi:

„Poporaţiunea aprópe curat românéscă şi ortodoxă a ţinutului representat de tractul Sĕliştei, în general vorbind, nu e încă înficiată într'un mod, care ar puté sĕ însufle îngrijiri mai seriόse, de indiferentismul religios, acest morb moral atât de periculos pentru esistenţa şi viitorul neamului nostru.

In casuri sporadice însĕ a început el totuşi a se iví şi în acest ţinut, unde odinióră înfloria religiositatea şi moralitatea ca în puţine alte locuri ale patriei nóstre, mai ales la pătura cea mai de jos, mai miseră şi prin urmare mai decăzută a poporului, apoi la aşa numiţii semidocţi, acel soiu de ómeni vanitoşi, cari sunt pretutindenea reagenţii cei mai periculoşi pentru biserică, personalul şi instituţiunile ei, şi în fine în clasa acelora, cari după condiţiunile lor de traiu în diferite moduri vin în atingere cu elemente străine, nouă duşmane, ori moraliceşte stricate.

Sistemul politic dominant favoriséză şi el din a sa parte mersul fatal spre decadenţă.

Ca mijlóce de combatere şi îndreptare a rĕului acestuia considerăm a fi de recomandat:

a) Pentru tinerime: o instrucţiune religiósă-morală cât de îngrijită, aducerea după putinţă şi a celuialalt material de instrucţiune, în consonanţă cu preceptele bisericeşti-divine, frecventarea regulată a bisericei din partea tinerimei scolare şi participarea ei activă împreună.

b) Pentru adulţi şi popor: premergerea cu exemplu bun şi demn de imitat din partea familiei preotului şi învĕţătorului, apoi predici corespunzĕtóre—exortaţii — în biserică şi la alte ocasiuni potrivite spre acest scop, şi în fine înfiinţarea de reuniuni economice, culturale, de înmormêntare şi de temperanţă, provĕzute cu biblioteci acomodate diferitelor trebuinţe şi punerea acelora sub conducerea preoţilor, învĕţătorilor, ori a altor bărbaţi cu vază, probaţi, experţi şi zeloşi, cari în puterea posiţiei lor alese şi a facultăţilor de cari dispun, vor înfluinţa cu bun succes în direcţiune moralisătóre mai întâi în mod direct asupra membrilor, apoi prin ei asupra mulţimei.“

La punctul b.): „Cari ar fi scăderile ce slăbesc forţele materiale ale poporului, şi mijlócele la ridicarea acelora?“:

„Forţele materiale ale poporului nostru le slăbesc înainte de tóte dările şi aruncurile crescênde din an în an, apoi sĕcarea isvórelor de câştig, din causa schimbării referinţelor în purtarea economiei, în fine încuibarea unor deprinderi şi obiceiuri rele, cum sunt: fumatul, pe aiurea jocul pătimaş în cărţi, beţia, mania de a purta procese, dar mai pe sus de tóte luxul sau falsa ambiţiune de a nu se lăsa întrecut de alţii în traiu, îmbrăcăminte şi sport.

Ele se pot ridica prin combaterea şi delăturarea causelor expuse mai sus şi dedarea poporului la o viéţă patriarchală mai simplă, la trezvie, cumpĕt, cruţare şi laboriositate.

Când fie-care cap de familie ar şti sĕ 'şi inventariseze averea, multă puţină, câtă o are, şi sĕ pórte jurnal despre „întrate şi eşite“, la finea anului ar puté ţiné un fel de examen economic cu sine însuşi despre capacitatea sa de muncă şi câştig, ca şi despre natura speselor ce le-a avut şi aşa î-s'ar oferí o basă reală de meditaţiune şi îndreptare.

Şcóla, *catedra*, *biserica*, *amvonul* şi eventualele reuniuni economice, industriale, de meserii şi de temperanţă sunt chemate şi aici sĕ ducă greul luptei spre îndreptare şi progres.“

La punctul c.): „pentru-ca preoţii sĕ se reţină dela alte ocupaţiuni economice, şi sĕ se dedice numai înaltei lor chemări preoţeşti, cari ar fi mijlócele şi la ameliorarea dotaţiunei preoţeşti.“

„Imbunătăţirea sorţii preoţilor depinde în prima linie dela luminarea şi cultivarea poporului în direcţiune religiósă-morală şi apoi dela ridicarea stării lui materiale.

„A puté, dar a nu vrea“ sĕ contribui la susţinerea preotului, este pentru el tot aşa de puţin folositor, ca şi „a vrea, dar a nu puté“.

De aceea ne aflăm într'un cerc viţios, căci lumea pretinde dela preot sĕ aibă cultură superióră, sĕ se dedice pe sine întreg înaltei sale chemări, punêndu-şi activitatea şi tóte forţele sale intelectuale şi morale exclusiv în serviciul poporului, ca în schimb sĕ se bucure apoi şi el la rîndul seu nu numai de stimă şi de iubire platonică, ci şi de sprijin şi sucurs material din partea poporului, — dar îndată după acelaş resonament póte zice şi preoţimea către popor: asigură-ne existenţa nóstră şi a familiilor nóstre, scapă-ne de grija zilei de mâne şi atunci întréga nóstră activitate, tóte puterile nóstre intelectuale şi morale, mărite încă prin studiu continu şi meditaţiune seriósă, le vom jertfí scopului înalt de a te lumina şi încălzí.

Am făcut însĕ durerósa experinţă, că chiar cei-ce pretind dela preot mai mult, aceia contribue cu mai puţin la susţinerea lui şi a casei lui D-zeu.

Prin cele atinse aici la acest punct am voit sĕ vizăm o scădere, pe care din nefericire o întîmpinăm prea des nu numai în tractul nostru, ci aprópe pretutindenea la Români, şi nu atât la poporul de rînd, cât mai ales la clasa mai inteligentă.

Acestea în general. Iar în special amintim, că în tractul acesta se află puţine comune, în care preoţii se ocupă din necesitate mai intensiv cu economia, dar şi ocupaţiunea acestora este de aşa fel, încât nu derógă statului lor preoţesc.

De altcum părerea nóstră principială asupra acestui obiect este, că purtând preoţii dela sate economie, fie în agricultură, fie în pomărit sau vierit, însĕ în mod raţional şi dela o înălţime óre-care, nu numai că aceea nu le-ar fi de rĕu, ci ea li-ar aduce chiar considerabile folóse, putênd serví în acelaş timp şi poporului cu exemple şi modeluri vii, demne de urmat. Dar punerea în practică a unor atari economíi de model reclamă pe de o parte cunoscinţe speciale, pe de altă parte mijlóce materiale însĕmnate, condiţiuni cari nóuă ne lipsesc cu totul, ori în parte. De aceea e nu numai de lipsă, ci şi just ca ajutorul sĕ ne vină de acolo, de unde şi pentru cine muncim: dela popor.

Ameliorarea dotaţiunii credem că s'ar puté face prin întroducerea unui stolar după putinţă uniform şi urcat mai ales pentru serviciile ordinare preoţesci, cum sunt: botezul, înmormêntarea ş. a., apoi şi prin sistemisarea de salarii din fondurile bisericeşti şi alimentarea acestora prin donaţiuni şi contribuiri benevole, iar unde acestea lipsesc, prin impunerea de contribuţiuni pe familii, în bani sau bucate — după împrejurările locale, şi numai în ultima linie ar fi a se lua refugiul la ajutor din visteria statului, la a cărui susţinere de altcum şi noi contribuim din greu. Ajutorul însĕ ar fi a se cere şi primí numai pe lângă păstrarea intactă a autonomiei bisericeşti, precum şi a libertăţii şi independenţei nóstre individuale.“

In jurul acestei soluţiuni s'a încins o discuţie vie; în urmă conferenţa o primeşte de a sa şi exprimă autorului mulţămită protocolară.

Membrul Nicolau Neamţu crede că în viitor ar fi bine, dacă mijlócele cari conferenţele preoţesci le află de potrivite pentru sanarea a multor obiceiuri rele, precum şi a desvoltării simţului religios, le ar comunica comitetelor parochiale, cari în sensul Stat. organic între cele mai principale datorinţe au şi aceea a supravegherii morale a credincioşilor, şi sĕ însiste ca comitetele parochiale sĕ şí desvólte óreş-care activitate în scopul acesta.

Membrul Petru Juga jun. arată, că o causă principală a slăbirii simţului religios sunt şi neînţelegerile ce se nutresc chiar în sinul preoţimei; insistă pe lângă convenirea cât mai deasă a preoţimei la olaltă, prin ce s'ar ajunge la adevĕrată cunóştere reciprocă, atât de lipsă pentru ori şi care membru al vre-unei societăţi.

După ce s'a dat cetire şi cercularului archieresc referitor la observarea strictă a pedecilor canonice la căsătorii, presidiul intre vii aplause declară prima conferinţă preoţéscă de încheiată. *Corespondentul.*

Revistă externă

Emigranţii sêrbi.

Comitetul central al refugiaţilor sêrbi cu sediul în Geneva, a lansat un manifest oficial de următorul cuprins:

Ştirea respândită despre aceea, că regele Alexandru ar fi învitat pe representanţii emigranţilor la Meran pentru a stabilí condiţiile reîntórcerii nóstre în patrie, e o simplă scornitură. Noi stăm pe basele pretenţiilor dela 1894, prin care cerem amnestie pentru toţi condamnaţii politici, îndepărtarea definitivă a regelui Milan şi restaurarea constituţiei din 1888.

*

Mesagiul preşedintelui Statelor-Unite.

Congresul deschis în 23 l. c. la Washington a primit mesagiul preşedintelui Mac-Kinley, care constată prosperitatea extra-ordinară a ţĕrei.

Veniturile din anul curent sunt evaluate la 641 milióne. de dolari; cheltuelile la 601 de milióne Mesagiul declară că un împrumut nu este acum necesar; insistă asupra necesităţii de a mărí flota comercială şi de a crea un canal care ar uní Atlanticul cu Oceanul Pacific.

Relaţiunile cu Germania sunt fórte cordiale şi intime.

Vorbind de relaţiunile cu Anglia, mesagiul spune că, în urma neutralităţii în conflictul nenorocit din sudul Africei, Statele-Unite rĕmân credinciόse principiului de a nu se angaja în alianţe cu privire la afaceri cari nu ating America în mod direct.

In ceea ce priveşte Cuba, mesagiul declară că guvernarea insulei nu va fi lăsată populaţiunei insulare de cât atunci când liniştea va fi restabilită pe deplin.

Filipinele nu pot fi părăsite. Propunerea de a da acestor insule independenţa lor, menţinându-le sub protectoratul american, nu póte fi luată în consideraţiune.

*

Guvernul Filipin a adresat guvernului american un apel vehement, cerênd pacea şi recunósterea independenţei Filipinelor.

El acuză pe preşedintele Mac Kinley, că s'a îndepărtat dela principiul de drept, care zice că cel tare trebue sĕ apere pe cel slab. Statele-Unite au făcut rezbel Spaniei sub cuvênt că acésta oprima pe Filipini şi acum acestea vor sĕ ia locul Spaniei.

Revistă economică

Legea despre avantagiile de stat acordate industriei indigene.

In şedinţa din 30 Nov. a. c. a legislaţiunii ungare s'a primit, după a treia cetire, noul proiect de lege, presentat de ministrul de comerciu încă în şedinţa din 14 Nov. a. c., relativ la „*avantagiele de stat acordate industriei indigene*“. Conform acestei legi se vor bucura de avantagii:

Fabricele înzestrate cu mijlóce technice moderne, cari vor produce pe teritorul corónei ungare articoli, cari înainte de întrarea în vigóre a legii presente nu s'au produs en gros.

Fabricile şi stabilimentele industriale, provĕzute cu mijlóce technice moderne, ce se vor înfiinţa de ací înainte şi se vor ocupa cu fabricaţiunea de:

porţelan, vase de pétră, sticle de feréstră, de oglinzi şi de butelii, marmoră, ţevi de metal (cu esceptiunea celor de tuci), sîrme de metal, cuie de drot, ace, instrumente musicale, arme, maşini de unelte, apoi lampe, articoli de lux din metal, orológe, jucării, hârtii, mĕtase etc.

Insoţirile de industriaşi, dacă produc articolii amintiţi.

Tóte întreprinderile, cari cultivă în mod sistematic industria de casă, aplicând un numĕr mai mare de lucrători.

Fabricele de vase maritime etc. amintite în § 13 art. de lege XIII. din 1893.

Fabricele resp. stabilimentele industriale înşirate se vor bucura, pe lângă favorurile acordate prin art. de lege LI. din 1870, (scutirea de contribuţiunea de casă) încă de următórele avantagii:

a) Vor fi scutite de contribuţiunea de venit resp. de contribuţiunea montanistică şi de contribuţiunea întreprinderilor obligate la dare de sémă publică, precum şi de aruncurile comunale, de competinţele camerilor comerciale şi industriale şi în fine de aruncul după contribuţiunea de venit.

b) Vor fi scutite de competinţele şi taxele comunale, ce sunt a se solví la cumpĕrarea şi transcrierea realităţilor necesare pentru fabrică; iar dacă întreprinderile amintite vor fi societăţi pe acţiuni resp. se vor transforma sub durata avantagiilor în asemenea societăţi, ele vor fi scutite de tóte timbrele şi competinţele, ce ar fi a se solví la întemeierea societăţii, resp. la urcarea capitalului social.

c) Intreprinderilor înşirate ministrul de finanţe póte sĕ le vîndă sarea necurăţită,

---

procurat aceste date, membrii representanţei erau: din archidiecesă: metropolitul *Miron Romanul*, *Ioan cav. de Puşcariu*, jude de curie în pens. şi *Parteniu Cosma*, directorul executiv al instit. „Albina“ din Sibiiu; din diecesa Aradului: episcopul *Ioan Metianu*, *Dionisiu Poynar de Királydarócz*, jude la tabla reg. din Orade, şi *George Serb*, deputat dietal; din diecesa Caransebeşului: episcopul *Nicolau Popea*, *Iosif Gall*, membru al casei magnaţilor şi *Avram Berlogia*, jude de curie.

Representanţa se întrunesce în fiecare an la dóuĕ sesiuni ordinare, în Martie şi în August. In Martie obiectele principale sunt: censurarea raţiociniilor şi inventariilor pe anul precedent şi stabilirea budgetului pe anul viitor, ear în August votarea stipendiilor pentru proximul an şcolar. Averea fundaţiunii se păstréză şi manipuléză în cassa metropolitană sub respunderea metropoliei. Raţiociniile censurate de representanţă se înaintéză la congresul naţional-bisericesc spre aprobare şi numai după primirea absolutorului dela congres, se transpune un extras al lor la guvern spre ştire.

(Va urma)

necesară pentru trebuinţele fabricei şi cu preţuri mai reduse de cât cele fixate în § 13 al art. de lege L din 1875.

d) Dispoşiţiunile § 159 al art. de lege I. din 1890 au valóre şi faţă de întreprinderile industriale iniţiate pe basa legii presente.

Chestiunea dacă o fabrică sau stabiliment industrial corĕspunde condiţiunilor prescrise pentru a se puté bucura de avantagiile arătate, este pusă la discreţiunea ministrului de comerciu.

Tot ministrul de comerciu fixéză şi ziua, de când încep şi cât durézǎ avantagiile acordate. Cererea pentru acordarea avantagiilor oferite prin lege, este a se înainta cel mult în 3 ani dela înactivarea întreprinderii şi se póte acorda pe cel mult 15 ani.

Fabricile şi stabilimentele industriale amintite vor avé mai departe favorul că liniile ferate de stat şi cele garantate de stat, le vor transporta materiele de clădit, maşinile, părţile de maşini etc. pe lângă rebonificarea numai a speselor efective.

Ministrul de comerciu, în conţelegere cu cel de finanţe este îndreptăţit a pune întreprinderilor favorisate, pentru durata avantagiilor, condiţiuni, în ce priveşte locul şi mărimea întreprinderii, precum şi numĕrul şi calitatea muncitorilor; iar în cas când ar reclama-o acésta interesele deja existente, a denega cu totul acordarea avantagielor.

Acordarea avantagielor de stat se va publica în fóia oficială, pe lângă însciinţarea municipiilor şi camerelor comerciale şi industriale competente.

Acestea ar fi dispoşiţiunile mai principale ale legii, de care ne ocupăm şi care va întra în vigóre la 1 Ianuarie 1900 cu valóre până la 31 Decembre 1909, fără însĕ a altera validitatea avantagiilor acordate pe basa ei.

Fără a ne ocupa în special cu singuraticele disposiţiuni ale legii citate, observăm numai, că ori-cât de mari ar fi la aparinţă avantagiele oferite prin noua lege — nemărginita putere discreţională reservată guvernului întru executarea ei, ne face a crede, că precum alte multe, aşa şi legea acésta va fi pusă, nu atât în serviciul binelui obştesc, cât mai ales în serviciul „politicei“, acordându-se favoruri acelora, cari vor face guvernului, la ocasiune dată, cele mai mari şi mai bune servicii corteşeşti.

Pentru a arăta, că naţionalităţile nemaghiare au motive puternice a întîmpina cu neîncredere nóua lege, este de ajuns a releva din disposiţiunile de sus numai pe aceea, conform căreia guvernul este autorisat a pune condiţiuni în ce priveşte locul, unde sĕ se etableze fabricile, cari contéză la avantagii de stat, apoi numĕrul şi calitatea lucrătorilor.

Cunoscută fiind tradiţionala „bunăvoinţă“ a guvernelor maghiare faţă de tot ce este nemaghiar, este mai presus de îndoială, că disposiţiunea citată are chemarea de a preveni eventualitatea, ca sĕ se înfiinţeze cu ajutorul statului fabrici în regiunile locuite de naţionalităţi şi sĕ se dea astfel pâne la lucrători, cari nu posed „calitatea“ de a fi maghiari, sĕcui sau ciangăi.

Cu un cuvênt legea despre avantagiele de stat ce sunt a se acorda industriei indigene primită de parlament, pe lângă slaba interesare a deputaţilor, după o desbatere de abia 3 óre, este departe de a aduce ţĕrei resp. industriei indigene folósele, ce deja dinainte i-se atribue din partea foilor guvernamentale.

NOUTĂŢI

Generósa matrónă Ioana Bădilă, între numerósele sale legate a lăsat, precum aflăm, „Reuniunei române de musică din Sibiiu“ *clavirul sĕu.* Valórea acestui clavir, fie că se vinde, fie că Reuniunea îl ţine pentru sine, — sĕ fie considerată drept taxă de membru fundator la Reuniunea de musică, atât pentru decedata, cât şi pentru soţul seu, dl Ioan Bădilă, jud. r.

Cum Reuniunea română de musică dispune de un clavir, clavirul d-nei Bădilă s'a vêndut „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, cu preţul de 200 fl. ce tocmai echivaléză cu taxa de membru fundator pentru dóuĕ persóne. Acéstă vênzare respective cumpĕrare s'a efeptuit în şedinţele comitetelor ambelor Reuniuni amintite ţinute Joi în 7 Dec. a. c.

Pe viitor concertele meseriaşilor nostri, destul de succese şi până aci, vor fi şi mai gustate.

*

Consulat spaniol în Bucureşti. Guvernul român a fost înştiinţat prin ambasada Spaniei din Paris, că guvernul spaniol a înfiinţat un consulat la Bucureşti. Titularul acestui consulat a fost numit dl Adriano Rotondo y Nicolau. La 1 l. c. n. dl Rotondo y Nicolau a sosit în Capitală şi s'a presentat după amiază d-lui Al. G. Florescu, secretarul general al ministeriului afacerilor strĕine. Dl Adriano Rotondo y Nicolau a presentat apoi d-lui I. Lahovari, ministrul afacerilor strĕine, comisiunea sa şi l'a rugat de a i obţiné executorul regal de rigóre. Mai nainte Spania avea legaţiune la Bucureşti, dar de câţi-va ani o desfiinţase şi nu mai avea relaţiuni cu România.

*

Leac contra ciumei. O telegramă din Roma vesteşte, că renumitul profesor universitar *dr. Baccelli,* acum ministru al instrucţiunei publice, a inventat un leac pentru vindecarea ciumei.

Până acum s'au făcut experienţe cu acest leac la animale şi se zice că are fórte mare efect vindecător.

*

La „Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu“, pe care dl Victor *Tordăşianu* funcţionar consist., intenţionéză a o înfiinţa, s'au înscris de membri d-nii: Pantaleon Lucuţa, căp. în pens., cassar al consist. arch.; Petru Ciora, funcţ. consist.; Nicolae Cristea, Moise Lazar, ases. consist.; Emil Verzariu, funcţ. la „Transilvania“; Iulian Popescu, cassarul „Albinei“; Victor Tordăşianu, funcţ. cons.; Nicolae Ivan, ases. consist.; Emil Vinţeler, funcţ. de bancă; Ana Benţa n. de Pop; Emiliu Pinciu, Iuliu Covrig, Petru Dragomir, funcţionari de bancă; George Decian, esecutor; Dr. Ioan David, secret. la „Albina“, Ioan Mihu esped. consist.; Vasile C. Osvadă, direct. adm. la „Tribuna“ şi Ioan Papiu, protopop.

*

Al 18-lea... Din Schwarzau se anunţă, că *prinţesa de Parma* a dat naştere Marţi unui copilaş. Micul prîslea e deja al *18-lea* copil al fericitei părechi princiare.

*

Furtună pe marea négră. De câte-va zile Marea Négră e bântuită de furtuni violente. Până acum au suferit naufragiu vr'o 12 bastimente, iar alte 9 imbarcaţiuni s'au dus la fund. Au fost şi mai multe victime umane.

*

Avis. Se aduce la cunoscinţă publică, că *esarêndarea* păşunei bisericei gr.-or. din *Roşia,* fixată pe ziua de 10 Decembre n., deocamdată este amânată.

*

Consul revocat. Haralamb G. Carandino, consul onorar al României în Cefalonia, a fost revocat din postul sĕu pentru neregularităţi grave şi pentru abuzuri în scriptele de comptabilitate ale oficiului.

*

Zilele critice de prima ordine, în anul viitor, după proorociile lui Falb, vor fi următórele: 1 şi 31 Ianuarie, 1 Martie (cea mai critică), 30 Martie, 29 Aprile, 12 Iulie, 10 August, 9 Septembre, 8 Octobre, şi 7 Novembre. Sunt apoi mai multe de a dóua şi de a treia ordine.

*

Dreyfus tot de cătră pădure.... In senatul francez tocmai acum se tractéză chestia amnestiării tutulor celor ce erau împlicaţi într'un chip óre-care în procesul Dreyfus. Din acest prilej Dreyfus a adresat din Carpentras, senatorului Clumageran, preşedintelui comisiei de amnistie, o scrisóre de următorul cuprins:

Nu voiu sĕ întru în discuţiune politică asupra chestiunei de amnistie. Cer dela magistratul public un singur lucru: sĕ nu mi-se ia mijlócele, ce mi-le tinde legea, pentru revisuirea procesului. Nu simt nici ură, nici resbunare, dar pentru copiii mei şi pentru mine dator sunt sĕ fac totul, ca sĕ mi-se proclame nevinovăţia, în numele Republicei şi în numele Franţei. Dreptul şi dreptatea mi-se cuvine şi mie.

*

O revoltă de robi deportaţi. Din Massauah vine vestea că deportaţii din insula Nocra, briganzii de la Tigru şi mai mulţi alţi foşti rebeli, în numĕr de 120, s'au rĕsculat în contra gardei, compusă din câţi-va ascari şi doi supraveghetori italiani. Un supraveghetor şi un ascar au fost omorîţi, ear ceialalţi desarmaţi de cătră revoltaţi. 107 briganzi au isbutit sĕ evadeze în luntri pe ţĕrmurile ţĕrei Dankhali, luând cu ei 30 puşti, muniţiuni, bani şi pe supraveghetorul prins. Din Massauah şi din Adicaje s'au trimis companii în urmărirea rebelilor.

*

Un gazetar căzut în rĕsboiul din Africa Sudică. Din Berlin se vesteşte, că tinĕrul gazetar austriac Sedlac a căzut în rĕsboiul din Africa-Sudică. Sedlac mersese în Transvaal ca riporter al unui jurnal englez. Avênd însĕ conflict cu un căpitan englez, s'a înrolat în tabăra Burilor, şi la lupta dela Glencoe s'a purtat fórte vitejeşte. A primit însĕ o rană, în care a şi murit.

*

Ţîganul şi ciuma. Ţiganul Rigó Bernát, frate al faimosului Rigó Jancsi, reîntorcêndu-se zilele trecute din Cairo, unde petrecuse mai mult timp în cercul fericitului seu frate, a fost deţinut în Triest şi pus sub carantină, pe cuvênt că venia din ţinut infectat de ciumă. Ţiganul însĕ tot ţigan; crezênd el că e deţinut pe nedrept, la un prilej binevenit s'a şters din închisóre şi s'a dus direct acasă în Pàkozd. Serviciul sanitar din Triest a fost nevoit sĕ telegrafeze, ca sĕ fie deţinut ţiganul. Ceea-ce s'a şi întêmplat. Isprava lui Rigó însĕ a produs mare panică în Pákozd şi jur.

*

Un iurist sburător... Ciudat lucru! S'ar crede că-i vr'o şarlatanie, vr'o minune, vr'un monstru, sau mai ştii? póte vr'un inventator de maşină pentru sburat... Nu i nici unul. E vorba de un fiiu al norocului, căruia hărăzit i-a fost sĕ păţéscă o aventură înspăimântător de... nostimă. Un student iurist din Pesta cu numele Berzeviczy Béla, chefuia mai alaltăeri nóptea cu mai mulţi prietini la un coleg al sĕu, care locuia în strada Ullői, într'o odaie din catul al treilea. In toiul petrecerii Berzeviczy a greşit ceva contra rênduelei statornicite în societate, pentru ceea-ce el a fost pedepsit, încuiat fiind într'o odaie vecină. Ce-i trăsneşte lui prin minte: sĕ păcăléscă şi el pe prietenii sĕi. Face planul, sĕ iasă pe feréstră în...coridor, şi încet, tiptil, pe o altă uşă, sĕ surprindă numai ca din pământ pe ceialalţi chefuitori. Zis şi făcut. Păşeste pe feréstră şi.. deodată se pomeneşte numai sburând! O isbitură îndesată şi un strigăt scurt şi ascuţit adună lumea în jurul sĕrmanului om. Coridor adecă nu era nicăiri; ferestrile odăii se deschideau spre o curte largă, a cărei sol era la o adâncime de vr'o 20 de metri! Care va se zică Berzeviczy sburase binişor. S'a telefonat iute după medic. Când colo ce sĕ vezi? Lui Berzeviczy nu i-se întêmplase decât puţină scrintitură la un picior. Tótă paguba erau nişte fereşti culese din ţîţîni şi sparte de iurist în sborul seu...

*

Palmele în sinagogă. In Gödöllő s'a întêmplat nu demult. In sinagoga jidovéscă de acolo la o slujbă dumnezeéscă pe când cantorul recita în tonul cel mai profetic psalmii lui David, într'o bancă dindĕrĕt rĕsună deodată o plesnitură, apoi alta şi după ea a treia. Un anumit Spitzer Oszkár, iurist, cârpise o palmă altui jidan, cu numele Jonás, care îşi reclama locul unde şedea Spitzer. Fraţii lui Jonás săriră într'ajutor. Tata lui Spitzer încă; dar Jonásii raserĕ bĕtrânului Spitzer palma a doua şi a treia. Jidovii scandaloşi au ajuns înaintea judecătoriei pentru violarea sfântului local şi pentru ...vătămare de onóre. Pentru delictul dintâi au fost pedepsiţi cu amende în bani; ear chestia vătămării de onóre s'a tranşat aşa, că ambele partide şi au retras palmele...

Premiile Academiei Române în 1900.

Pentru premiile, ce sunt a-se decerne în sesiunea generală din 1900 a Academiei Române au întrat următórele lucrări:

I. Premiul Năsturel-Herescu de 4000 lei.

Blaga (dr. Iosif), Teoria dramei, Braşov 1899. — *Condicescu* (I. P.), Studii experimentale asupra întreţinerii căilor ferate, Bucureşti 1899. — *Grăsescu* (dr. V.), Ovreul român Bucureşti 1899. — *Gârbea* (G. O.) Iov, poemă dramatică, ed. II, Bucureşti 1899. — *Grigoriu* (C. A.), Teatru de familiă, Bucureşti 1899. — *Iorga* (N.), Documente româneşti din archivele Bistriţei, Bucureşti 1899. — *Lecca* (Haralamb G.), Jucătorii de cărţi, Bucureşti 1899. — *Lecca* (Octav), Familiiele boereşti române, Bucureşti, 1899. — *Marion,* D'avalma ed II. Bucureşti 1899. — *Mitrescu* (Filon Th.), Mic dicţionar român-latin, Bucureşti 1899. — *Nanu* (D.) Nacturne, Câmpulung 1900. — *Rosetti* (Radu D.), Valuri, Bucureşti 1900. — *Societatea geografică,* Marele Dicţionar geografic al României Bucureşti 1898-1899. — *Vlăhuţă* (A.), Clipe de linişte, Bucureşti 1899. —

II. La premiul Lazar de 5000 lei.

Berberian (I.), Examenul de asistent în farmaciă, Bucureşti 1899.— *Climescu* (C.), Curs de geometriă analitică, Iaşi 1898. *Cuza* (A. C.), Despre poporaţiă, Iaşi 1898. — *Florantin* (I. Pop), Telepia, descoperire. — *Kiriac* (dr. I.), Curs clinic de patologie chirurgicală, vol. III IV, Bucureşti 1898 - 1899. — *Manicatide* (Al.), Curs de algebră elementară, Bucureşti 1899. — *Manicatide* (Al.), Observaţiuui asupra procedeelor de calcul aritmetic, utilisate în şcólele nóstre, Bucureşti 1899. — *Minovici* (M.), Putrefacţia din punctul de vedere medico-legal şi hygienic, Bucureşti 1899. — *Oceanu* (P. I.), Ovariotomia la iapă, etc., Bucureşti 1899. — *Păcăţian* (Teodor V.), Lupta pentru drept, traducere, Bucureşti 1898. Scopul în drept, trad., Sibiiu 1899. Libertatea, traducere, Sibiiu 1899. Principiile politice, trad., Sibiiu 1899. — *Possa* (dr. S.), Difterie şi Seroterapie, Iaşi 1899. — *Şerbanescu* (dr. I.), Memoriu asupra maladiilor înfecţióse în armată, Bucureşti 1899. — *Stoica* (Simeon), Dietetica poporală, Braşov 1897.

III. La premiul Adamachi de 5000 lei.

Achimescu (I.), Spicuiri, culegere din englezeşte, Bucureşti 1899. — *Adamescu* (Gh.), Noţiuni de istoria limbei şi literaturei româneşti, ed. III, Bucureşti 1899. — *Boiu* (Zaharie), Seminţe din agrul lui Christos, tom. I, II, Sibiiu 1898—1899. — *Găvănescu* (I.), Curs de pedagogie, Bucureşti 1899. — *Ionescu-Gion* (G. I.), Istoria Bucureşcilor, Bucureşti 1899. — *Maxim* (D. G), Critica sistemului probelor. Comisiuni rogatorii interne şi internaţionale, Iaşi 1899. — *Mihăescu* (N.) Filosofia Socialismului, Câmpulung 1900. — *Oeconom* (Ciru), Fiica lui Sejan, poveste istorică, Bucureşti 1899. — *Popea* (Ioan), Caractere morale. Exemple şi sentinţe, Braşov 1899. — *Possa* (dr. S.), Anatomia artistei, Iaşi 1899. — *Szmigelski* (dr. V.), Istoria legii nouĕ, tom. I, Blaj 1899. — *Ursachy* (G. C.), O căsnicie, Bucureşti 1899. — *Vasilescu* (Stef. Ilie), Fabule şi satire morale p. I, Bucureşti 1899.

Notiţă literară.

A apărut:

Anuarul politic şi economic pe a. 1900 („Politikai és közgazdasági évkönyv“) de Székely Sámuel. Budapesta. Preţul 8 cor.

Opul acesta, ce se estinde pe vr'o 650 pagine, e datorit conlucrării mai multor autori, astfel: Dr. Jancsó B. (chestia naţionalităţilor), Dr. Dolenecz J. (istoria Ungariei dela 1809-1867. Constituţia maghiară). Szerdahelyi S. (Istoria unui an parlamentar, biografia membrilor casei deputaţ. şi magn.) Gelléri, Szalai, Berger, Dr. Kőrősi şi Sz. Ágotha László. Meritul principal revine lui Székely Sámuel, care s-a nĕzuit a da o lucrare de valóre.

Anuarul e împărţit în 2 secţiuni principale. In prima face o reprivire asupra trecutului, mai ales asupra evenimentelor secolului al XIX-lea, iar în a dóua tractéză istoria a. 1899, luând în mod cronologic în privire tóte evenimentele mai marcante şi tóte statele în serie alfabetică.

E o carte cu un cuprins fórte bogat şi serveşte spre orientare în multe chestii importante.

VARIETĂŢI

(*Venitele „Petit Journal“-ului*) Ziarul cel mai respândit în lume e de sigur naţionalul *„Petit Journal“.* Are 4 milióne de cetitori şi un venit anual colosal. Şi isvórele lui de venit nu sunt de loc şablonatice. Ziarele republicane aduc date interesante în privinţa asta. Spre pildă cu prilejul afacerii „Panama“, domnii Iudet şi Marinoni (directorii ziarului) au încassat sume frumuşele pentru articlii scrişi în acéstă chestie. In anul 1883, când s'au emis primaóră acţiile „Panama“, Iudet a scris un articol, în care în numele patriotismului recomandà acţiile. Pentru acest articol „Petit Journal“ a primit 39,500 franci. Pentru articolul scris la a doua emisie, a primit 155,000 fr. In 1886 altă emisie; „P. J.“ primeşte pentru articolul seu patriotic 142,000 fr. In 1887 apare articolul a 4-lea alui Judet; onorar 151,000 fr. In anul următor ziarul recomandă cetitorilor sei o altă emisie, şi primeşte 40,000 fr. Şi în sfêrşit al şéselea articol patriotic în acéstă chestie i-se plăteşte „P. J.“-lui cu 100,000 fr. Care va sĕ zică scandalul „Panama“ a adus „Petit Journal“-ului un venit de 630,000 fr. — Apoi măcelurile armeneşti, probabil, încă vor fi adus mari folóse acestui ziar. Directorul Marinoni a umblat pe la Sultanul, şi când s'a reîntors în Paris, a publicat în fóie un articol, în care presintà pe creştini ca resvrătitori, ear pe Sultan îl ridica în slavă. In suplimentul ilustrat presintă un tablou cu titlul „Atacul armenilor asupra unui mecet turcesc“. Pe când adevĕrul era, că Turcii au ucis 300 de creştini, cari se baricadaseră în biserica Orfa.

Mătase Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** per metru — veritabilă numai procurată direct din fabricele mele — négră, albă şi colorată, — în cele mai moderne ţĕsetŭri, colori şi dessinuri.

Particularilor *liberă de porto şi vamă acasă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg *(lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [3] 15

Ad. nr. pp. 770—1899. [237] 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Agribiciu cu filia Căpuşul-mare, prin acésta se escrie a 3-a óră concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 408 fl. 20 cr.

Doritorii de a competa la acest post, au a-şi aşterne subscrisului, până la terminul sus indicat, suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre la sf. biserică, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conţelegere cu respectivul comitet parochial.

Cluj, 4 Novembre 1899.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

---

[218] 8—10

Albumină nutritóre.

1 kg. Tropon are acelaş efect la nutrire, ca 5 kg. carne de vită de cea mai bună calitate sau 180—200 óuĕ. Troponul în corp se preface direct în sânge şi muschi, fără sĕ producă grăsime. Troponul are deci ca urmare — consumându-se regulat — o însemnată întărire a corpului atât la ómeni sănĕtoşi, cât şi la cei bolnavi, şi se póte adauge în ori-ce mâncare, fără ca prin acésta sĕ se altereze gustul. Pe lângă preţul lui de tot moderat se póte procura de ori-cine **prin farmacii şi drogherii.**

Fabricele de Tropon, Mülheim-Rhein.

Agentura gener. pentru Austro-Ungaria:
M. Winckler, Viena 5, Wienstr. 55.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci
de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoş

broş. à fl. 1.50 sau lei 3.50.

Religiune şi sciinţă,
disertaţiune
de acelaşi autor
broş. 25 cr.;
şi

Cuvêntări bisericesci
de
Massillon, episcop de Clermont şi membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genţ
paroch gr. cath. în Haieu,

Tom. I broş. fl. 2.50 sau lei 6.50

La tóte

6

tragerile ale

loteriei de binefacere

în favorul spitalului reuniunei policlinice din Budapesta, un los costă numai

☞ **1 corónă.** ☜

Câştigul principal valoréză
coróne

100.000

5 câştiguri à 20.000 cor.
etc. etc.

cari la cerere se rĕscumpĕră în bani gata de către administraţiune cu 20% scăzĕmênt.

Tragerea primă
irevocabil la 4 Ianuariu.

Comande efectueşte prompt:

Biroul loteriei de binefacere
IV. Kossuth-Lajos-u. 1.

[229] 4—7

In *Tipografia* şi *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă
de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Preţul broş. fl 1.20, pentru România 3 franci.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny
în Timişóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum şi la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 17—26

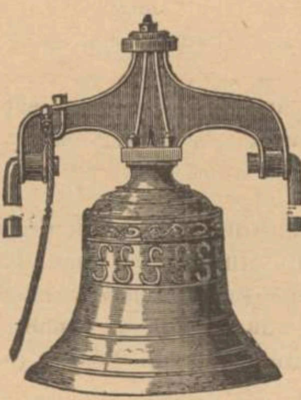

clopote patentate găurite

invenţie proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

☞ *Preţ-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.* ☜

Se află spre vênzare la

LIBRĂRIA ARCHIDIECESANĂ

Eminescu pesimist, profet şi economist, de **I. S. Ordeanu**, preţul unui exemplariu 1 cor.

Mărturisirea ortodoxă aprobată de sfintul sinod (România), preţul 1 cor. 30 fil. * * * * * *

Gramatica limbei române pentru clasa I şi II gimnasială, reală şi civilă, de **Nicolae Bogdan**, preţul 2 coróne . . . .

Manual de limba maghiară *

Gramatică şi carte de cetire pentru preparandii, scóle medii şi civile, de **Dr. J. Dengi** şi **E. Hodoş**, preţul 2 coróne 40 fil. ○ ○ ○ ○ ○

Preţurile indicate sunt neto, portul postal este de 10 fil. pentru cele dóuĕ dintâiu, ér 20 fil. pentru cele din urmă.

Rame de tot feliul, pentru icóne, tablouri, etc., pe lângă preţurile cele mai eftine

Domnii învĕţători sunt rugaţi sĕ întroducă prin scóle **caietele de desemn** punctate cu figuri începute, un sistem fórte bun, aprobat de Inaltul Ministeriu de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 1503/1892. Sunt 10 * * * * * * * * * * * numeri (caete) à 4 cr. * * * * * * * * * * *

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul ☜
☞ archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot şi învĕţător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

Cu preţul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş. à fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş. . . . „ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş. „ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 127 Sibiiu, Marți, 30 Novembre v. (12 Decembre n). 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl, 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nóua procedură penală.

Cu începutul anului nou după călindarul gregorian se va întroduce în tótă țara pe terenul justiției o nóuă lege, constătătóre din 592 de paragrafi, menită a produce reforme mari și esențiale în constatarea vinovăției sau nevinovăției celor acusați pentru delicte de presă, ba chiar și pentru crime ordinare.

Ministrul de justiție lucră de luni de zile cu întreg aparatul ce-i stă la dispoșițiune pentru facerea pregătirilor necesare, pe cari le reclamă o astfel de schimbare însemnată.

Este adecă vorbă de acea inovațiune justițiară, care în țerile mai civilisate este acceptată de vécuri, adecă de a compune forul justițiar, care sĕ declare pe acusat de vinovat sau nevinovat, din ómenii poporului, cât se póte de neatêrnători dela stăpânire și cari cunosc mai bine și mai deaprópe referințele celor acusați, cunosc obiceiurile, datinele, traiul lor și astfel mai clar pot sĕ cuprindă momentele, cari au determinat eventuala comitere a delictului sau a crimei.

Acéstă nóuă instituțiune justițiară este *judecătoria cu jurați*, cari se recrutéză pe lângă anumite condițiuni din lista cetățenilor contribuabili. Un asemenea for se va constitui lângă fiecare tribunal și dela anul nou vor judeca și în cause de crime ordinare; iar cât privesce delictele de presă, acele se vor pertracta și pe viitor înaintea judecătoriilor cu jurați constituite pe lângă cele 14 table regești din țéră.

Aceste judecătorii cu jurați vor funcționa în timpul unor anumite *sesiuni*. Numĕrul și durata acestor sesiuni va difere după numĕrul delictelor, ce cad în competența forurilor indicate. La tribunalul din Budapesta de pildă vor fi 9 sesiuni, iar la alte locuri mai puține. La vr'o 12 tribunale se vor întruni jurații numai de dóuĕ-ori la an, pe câte 8 ḑile. Inceputul și sfîrșitul anului precum și dricul verii vor fi libere. Timpul funcționării judecătoriilor cu jurați va fi deci din Februariu până în Iunie și din Septembre până la finea lui Novembre.

Dacă luăm în considerare peripețiile, prin câte a trecut justiția din cele mai vechi timpuri până azi, trebue sĕ admitem, că inovațiunea accentuată este salutară și justă și drept aceea ar trebuí întimpinată cu bucurie de toți cetățenii statului. Dar legislatorii nostri s'au îngrijit, ca și acest product al libertății popórelor sĕ-l tórne în formele măestre ale șovinismului de rassă, care de câteva decenii încóce caracterisézǎ tóte acțiunile vieții lor publice.

Când reprivim în trecut asupra modurilor de constatare o vinovăției celor acusați, rĕmânem adese-ori uimiți și îngroziți de feluritele modalități adese-ori absurde, nedrepte și neumane, câte s'au perondat înaintea forului justiției omenesci.

Aflăm până și in justiția seriósă germână casuri, că taurul, ce „mânat de boldurile voinței sale a ucis intenționat“ vr'un om, era judecat la mórte și executat. Eară de altă parte procedura aplicată față de ómeni era de atare, încât cu judecata nóstră de azi o ținem imposibilă.

Cu timpul, cu progresul lumii, sau făcut îmbunătățiri vĕdite; și cu tóte aceste au obvenit casuri, că sau pedepsit ómeni până și cu mórte, cari erau cu totul nevinovați.

Iuristii întruniți prin diferite congrese și întruniri au căzut de acord, că cele mai juste judecătorii sunt cele cu jurați și astfel au stăruit pentru acceptarea acelei reforme, ca acusații sĕ fie judecați din partea semenilor lor, cari ómeni independenți și liberi de patimi fiind, sĕ judece după cum le dictéză impresiunile primite din decursul pertractării urmărite cu atențiune și conform sentimentului de dreptate, înascut și desvoltat în fie care om necorupt, formându și convingerea din mulțimea momentelor, ce au determinat pe acusat la comiterea delictului, momente lor cunoscute, fiind eșiți din cercul aceloraşi referințe și înțelegênd astfel mai bine situațiunea, în care s'a aflat acusatul.

Am avea și noi Românii motive a ne bucura de acéstă înovațiune liberală, dacă, cum am accentuat, nu ar fi desbrăcat legislatorii nostri legea adusă, de caracterul cel mai înherent instituțiunii cu jurați. Au legat adecă cualificațiunea juraților de nisce condițiuni nejuste după referințile țerii nóstre poliglote, cerênd între altele pre lângă un anumit cens și o anumită vêrstă și *cunoscința limbei maghiare* în vorbire și scriere.

Prin acéstă disposițiune este bruscată libertatea și dreptatea majorităţi țĕrii, a naționalităților nemaghiare, ai căror fii în urma acelor condițiuni ajung a fi judecați tocmai *nu din părtea semenilor lor,* ci din contră din partea chiar a dușmanilor lor politici, deci preocupați și din punct de vedere al dreptului neadmisibili.

Designarea juraților de pe teritoriul comitatului Aradului ne indică mai bine îndreptățirea temerei nóstre căci din 250 jurați 100 sunt ovrei, cu descendența neindoelnică, ear români numai 10, deși poporațiunea română a comitatului este de 200.000. Unde este acum proporția? dreptatea? și libertatea?

Jurații aceia, străini de datinele, obiceiurile, înclinările, traiul etc., al Românului, vor putea judeca așa precum este a se aștepta dela o judecătorie cu jurați? Acésta nu se póte. Din contră, — ca dușmani politici pronunțați și saturați de ura față de tot ce nu vrea sĕ se renege și sĕ-și lapede trecutul — vor afla vinovăție și acolo, unde semenii acusatului ar fi aflat virtute.

Noi deci — pățiți — nu putem, decât cu reservele cuvenite sĕ întimpinăm și acésta inovațiune, care, desbrăcată de timbrul exlusivismului maghiar, ar fi fost și la noi o instituțiune laudabilă și salutată cu bucurie de întrégă obstea țĕrii.

Legea despre întregirea salarielor preoților acatolici a întrat, precum suntem înformați în stadiul realisării. Sumele necesare la întregirea congruei se vor transpune în conformitate cu revisuirea fasiunilor deja înaintate autorităților bisericești competente. Fiindcă din metropolia gr.-or. română, nu s'au înaintat încă fasiunile, este de dorit, ca preoțimea nóstră sĕ grăbéscă cu așternerea în ordine a documentelor, ce i-se cer, altcum se póte espune pericolului de-a perde pentru persóna lor îndreptățirea la întregirea venitelor. —

De dragul unității. E știut, că încă în 1896 congresul regnicolar de instrucțiune a propus între altele statificarea institutelor pedagogice.

In zilele acestea s'a ocupat de nou comitetul reuniunii regnicolare a profesorilor de preparandii *cu noul regulament de examinare*, ce i s'a trimis spre opinare din partea ministrului de culte. Referentul Nagy Sándor află, că regulamentul nu ține cont de proiectul pregătit în adunarea generală din anul trecut a profesorilor preparandiali. Urgéză statificarea cualificării învĕțătorilor. După lungi desbateri comitetul enunță, că până ce nu sĕ vor aduce legi nóuĕ pentru întrégă țéra relative la creșterea învĕțătorilor, proiectul îl consideră de nepotrivit. Nóuele legi se aibă în vedere o creștere *unitară* a învĕțătorilor și *cualificarea obligătorie de stat.* Adecă, un nou pas spre maghiarisare.

Revistă internă

Din parlamentul maghiar.

In ședința de Sâmbătă a ținut deputatul Polónyi Géza o vorbire de 4 óre contra urcării cuotei.

El declară în numele fracțiunei Ugroniștilor, că proiectul de cuotă nu-l primeşte nici în general. Știe, că maioritatea scósă din alegerile făcute sub Bánffy, 'l va vota, deși ar trebui ca după alegeri nóuĕ sĕ se decidă asupra cuotei. Proiectul actual însemnéză tendența de a jertfi pentru totdeuna Ungaria sarcinelor comune din ce în ce crescênde, ceea-ce e o fărădelege, căci e evident că vom sta față de o Austrie fără constituție. Acusă deputațiunea de cuotă, că a stabilit cuota negligând legea și contra datelor

---

FOIȚA

Biografia și fundațiunea lui

EMANUIL GOZSDU

de

Parteniu Cosma.

(Incheiere)

La început (în 1870) averea licuidă a fundațiunii a fost 200,000 fl., iar cu finea anului 1897, după inventarul publicat în tomul IV, fascicului IV al „Analelor fundațiunii luí Gozsdu“ era 1.702,093 fl. 50 cr., deși cu începere dela 1871 s'au distribuit stipendii în sume considerabile. Acéstă prosperare exstraordinară nu este numai resultatul înțeleptei disposițiuni a fundatorului de a se capitalisa $^2/_3$ părți a venitului net, ci mai vîrtos al bonității efectelor principale ale lăsămêntului, despre care prevĕzĕtorul Gozsdu astfel dispune în punctul 7, litera c, a testamentului sĕu: „Deórece eu profețesc cel mai strĕlucit viitor acțiilor institutului „Első Hazai Takarékpénztár“ (Prima cassă de păstrare din patrie), din cari astăzi posed 54, acestea până când referințele patriei nu se vor schimba spre rĕu — de ce sĕ o feréscă Dzeu — sĕ nu se vêndă, ba fiindcă se rentéză preste 6% níci representanța fundațiunii sĕ nu le vêndă, ci sĕ le țină ca pe un isvor sigur de venit.“ Profeția testatorului s'a împlinit, pentrucă acțiile din chestiune nu numai s'au sporit prin trei emisiuni nóuĕ cu preț favorabil pentru acționarii vechi, ci în puterea colosalei averi, de care dispune acel institut, a crescut și valórea lor. In inventarul lăsămêntului între active figuréză 54 acții de acestea à 2650 fl. cu prețul total de 143,100 fl., iar în inventariul fundațiunii pe 1897 vedem deja înregistrate 177 acții à 8350 fl. cu prețul total de 1.477,950 fl. Acții nóuĕ a procurat representanța în puterea dreptului de proprietar al celor vechi 123 cu 235,160 fl., cari cu finea anului 1897 representau o valóre de 1.027,050 fl. Va sĕ zică numai la acelea a câștigat 791,890 fl. Iar preste tot, urmând representanța sfatului profetic al lui Gozsdu, cu păstrarea și cu ajutorul celor 54 acții, a sporit averea fundațiunii dela 1870 până la finea anului 1897 cu 1.099,690 fl.

Astfel a ajuns fundațiunea lui Gozsdu dóră înainte de ce își închipuise fericitul fundator, sĕ devină cea mai mare fundațiune românéscă în statul nostru. Fundațiunea s'a pus în lucrare în 1871 în mod modest, după resursele de atunci, și de atunci stipendiile s'au tot sporit precum a crescut suma disponibilă. Spre orientare reproducem după Anale un mic tablou:

In 1871 s'au distr. 4 stip. în suma de 600 fl.
„ 1872 „ „ 12 „ „ „ „ 1550 „
„ 1873 „ „ 33 „ „ „ „ 4347 „
„ 1874 „ „ 38 „ „ „ „ 5530 „

Și tot astfel a crescut progresând, până când în sesiunea din Aug. 1898 s'au votat pentru anul școlar 1898/9, ca taxe de diplome și stipendii pentru 122 stipendiști, considerabila sumă de 29,283 fl. 78 cr.

In sensul regulamentului pentru afacerile interne ale fundațiunii §. 37, suma maximală a stipendiilor este următórea: *a*) pentru școlele elementare cu începere dela a treia clasă 60 fl.; *b*) pentru gimnasiile inferióre și școlele reale și comerciale de asemenea categorie 120 fl.; *c*) pentru gimnasiile superióre și școlele reale și comerciale de asemenea categorie 180 fl.; *d*) pentru academii din provincie 300 fl.; *e*) pentru universități preste tot, apoi pentru alte institute superióre de învĕțământ în Budapesta și străinătate 500 fl.; iar în sensul unui conclus luat în sesiunea din Martie 1899 pentru cadeți 200 fl. In sensul § lui 34 al aceluiaș regulament „stipendiile și ajutórele se dau pentru ori ce specialitate de studii cu excepțiunea celor pentru cariera artistică, învĕțătorésca și preoțéscă, putêndu-se acestea conferi numai dela anul 1920 încolo.“

De mare însemnătate este următorul conclus luat în ședința din 25 Martie 1898 a representanței: „Se decide înființarea unui internat pentru adăpostirea a 50 universitari stipendiști în Budapesta, care se susține din 50 stipendii à 500 fl., din cari stipendiștii numai o parte vor căpĕta în numĕrar, iar din rest li-se va da tótă provisiunea afară de vestminte. Chestiunea edificiului se va decide în nex cu ridicarea unui edificiu nou pe întreg teritorul, ce-'l ocupă astăzi casele din Budapesta ale fundațiunii.“ Realisat acest conclus va vindeca în mare parte neajunsul, ce-l produce disposițiunea nealterabilă a fundatorului: ca stipendiul sĕ nu fie mai mare de 500 fl., o sumă acésta, care póte era suficientă în 1869, când s'a făcut testamentul, pentru susținerea la universitate a unui tinĕr sĕrac; nu este suficientă însĕ astăzi și nu va fi în viitor. Cel puțin 50 de universitari vor avé cuartir și vipt sănătos, vor puté cerceta prelegerile regulat și vor fi educați în spiritul disposițiunilor marelui mecenate Gozsdu.

decisive, ce i-au stat la disposiţie. La prima pertractare când s'a întrunit acéstă cinstită deputaţiune n'a iniţiat înţelegerea pe basa datelor publice, ci — caşi Romeo şi Iulia — se presintă astfel, ca se vină Iulia din etagiul al 2-lea în etagiul prim, ear Romeo sě urce din parter în etagiul prim, ca astfel întâlnindu-se sě pótă cânta un Gotterhalte (Ilaritate, aplause în stânga). A fost o procedere de samsar, dar nevrednică de dóuě state şi dóuě guverne.

Intre altele spune apoi, că transacţia cu Austría nu se póte încheia pe basa §-lui 14. In vreme ce puterea legii de transacţie se estinde până la 1907, cuota urcată are valóre până la 1910 şi diferinţa acésta de 3 ani însemnéză o perdere de 24 milióne de coróne, iar ceea-ce am perdut până acum face mai mult de un miliard. Bartha: Scump preţ, ca sě fim sclavi. Polónyi presintă în fine proiectul sěu, care conclude astfel:

Camera decide, că nu primeşte proiectul presentat, sistéză afacerile şi aşezămintele comune şi se va îngrijí în cadrul de acţiune al legislaţiei şi ocârmuirei proprii în privinţa provederii şi susţinerii armatei comune şi a afacerilor externe; în fine camera în interesul lămurirei pacinice a afacerilor comune, doreşte sě între în tratative cu representanţii constituţionali ai celorlalte ţeri şi provincii din monarchie, pentru stabilirea modalităţilor după cari, ca state independente sě se asigure posesia comună şi îndatorirea apărăríi reciproce a monarchiei, într'un mod mai energic decât cel de până acum.

Proiectul lui Polónyi a fost subscris de 11 deputaţi.

Aşadar scurt şi lămurit: uniune personală între ambele jumětăţi ale monarehiei, e dorinţa oposiţiei maghiare. Oficiósele însě declară, că se mulţumesc şi cu pactul lui Deák „ajuns bancrott“.

Discuţia asupra cuotei se continuă în sěptěmâna acésta.

*

Nemulţumirea profesorilor dela şcólele medii de stat.

Sěptămâna trecută Reuniunea regnicolară a profesorilor dela şcólele medii de stat a ţinut în Budapesta un congres, în care s'a discutat chestia urcării salarielor profesorale.

O deputaţiune exmisă din sinul reuniunei a presentat ministrului de culte rugarea profesorilor, ce se reasuméză în trei puncte:

I) ca jumětate din profesori sě fie puşi în clasa VIII de salarisare, ear jumětate în a IX;

2) cuincueniile sě se urce la 200 fl., cum e la profesorii croaţi, şi

3) sě li se dee adaus de scumpete, unde piaţa e mai scumpă. Ministrul a promis, că pe cât i-va fi posibil, va împliní dorinţa profesorilor.

*

Pretensiunile Sêrbilor din Croaţia.

Intre Sêrbii din Croaţia e multă nemulţămire, ceea-ce se vede de acolo, că în zilele acestea au înaintat diatei croato-slavone o petiţie, provězută cu 3000 de subscrieri, în care cer următórele:

1. Numele sêrb sě fie recunoscut de nume naţional. 2. Numele bisericei sêrbe sě fie „sêrb-ortodoxe“. 3. Egala îndreptăţire a literilor cirile cu cele latine. 4. Se pótă folosí stéguri sêrbeşti. 5. Revisuirea legii şcolare poporale dela a. 1888 în sens favorabil şcólelor confesionale. 6. Dotarea bisericei sêrbe cu un ajutor de stat mai mare, şi 7. Referinţele între confesiuni sě se reguleze pe baza egalei îndreptăţiri şi a libertăţii.

Afară de acésta Sêrbii sunt convocaţi la o adunare poporală pe 14 Decembre pentru spriginirea acţiunei susamintite.

Sinod protopresb. extraordinar.

Brad, Novembre 1899.

La 4 l. c. s'a ţinut în Brad sinod ppresbiteral extraordinar în causa ameliorării dotaţiunii protopresbiterului tractului Zarand. Ameliorarea dotaţiunii a fost obiectul de căpetenie, nu susţinerea şi mai departe a ppresbiteratului Zarand, deórece acésta de sine se 'nţelege şi nu póte forma obiectul unei discusiuni serióse.

Posiţia geografică muntósă şi resfirată a celor 51 parochii şi 10 filii zărăndene; numěrul însemnat, aprópe 40,000 de credincioşi gr.-or; necesitatea administraţiunii averilor bisericesci într'un mod mai corespunzetor spiritului timpului; nisuinţa de a ridica într'nna scólele poporale şi prin ele învěţământul public; lipsa tot mai simţită de a predica moralul şi combate decădinţa; dorinţa de a îmbunătăţi starea materială a credincioşilor prin propoveduirea elementelor economiei raţionale în tóte direcţiunile — tóte acestea reclamă în mod imperativ susţinerea ppresbiteratului Zarand în intregitatea sa şi dau din destul de lucru.

Drept aceea sinodul declarându-se unanim pentru susţinerea protopresbiteratului Zarand în întregitataa sa, s'a ocupat în special cu ameliorarea dotaţiunii protopresbiterului şi după o consultare meritorică asupra modului: cum ar puté mai bine asigura subsistinţa protopresbiterului, ca astfel acesta neîmpedecat de grijile vieţei zilnice, sě-şi pótă pune tóte facultăţile sale în folosul tractului, a enunciat următorul conclus:

Dotaţiunea protopresbiterului tractului Zarand, o staveresce:

1, Salar anual în bani gata fl. 1200, care se acopere din următórele:

a) dotaţiune anuală din fondul sidoxial archid. fl. 500.

b) Pauşal de cancelarie dela Ven. Consistor fl. 500.

c) Taxa bilanţului fl. 180.

d) Cuota parochiilor tractuale fl. 420

2) Cuartir liber începênd dela 1. Ianuar 1899, solvit din fondul protopresbiteral.

3) Parochia Bradului.

Tóte aceste emolumente dau pe an suma de 2000 fl.

Dr. P. O.

Conferenţa preoţéscă dela Reghin.

Conform dorinţei Eminenţiei Sale d-lui Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu*, împărtăşită prin cercularul de sub Nrul 7749 Pres., preoţimea tractului *Reghinului* s'a întrunit în conferenţă preoţéscă la 18/30 Novembre a. c. în Reghinul-săsesc.

Au participat la conferenţă 13 preoţi, absentând şi de astă-dată acei preoţi, cari de un şir de ani încóce nu află de bine a se arěta nici chiar la şedinţele sinódelor protopresbiterale, prin care purtare a lor neconştienţiósă şi abnormală vatěmă prescrisele legii nóstre cardinale bisericeşti, adecă „statutul organic“. Acest lucru e cu atât mai regretabil, cu cât tocmai aceşti preoţi ar avé duplă datorinţă a împliní legea nóstră bisericéscă şi ordinele mai marilor nostri, fiind-că tocmai ei sunt aşezaţi în cele mai bune parochii ale tractului.

După chemarea Duchului sfânt, părintele protopresbiter *Galacteon Şagău* deschide şedinţa conferenţei prin o vorbire bine alésă prin care cu deosebire, arată cum neobositului nostru Archiepiscop şi Metropolit îi zace la inimă însuflarea unui sentiment de conscienţiositate în toţi muncitorii bisericei spre a deştepta astfel o activitate bisericéscă mănósă şi o viaţă avêntată, care sě pótă cu timpul produce cele mai frumóse resultate pentru progresul nostru cultural.

Alegêndu-se biroul, preotul *Nicolae Gliga* din Rîpa-superióră a propus trimiterea unei adrese de aderenţe I. P. S. nostru Archiepiscop, ceea-ce s'a şi primit între urale de „sě trăiască“.

S'a început apoi discuţia întrebărilor din cercularul sus amintit.

Cu privire la punctul 1. s'au presentat 2 lucrări din partea preoţilor: Gregorie *Nicóră* din Ibăneştí şi Nicolae *Gliga*, dín Rîpa de sus. Ambele lucrări au fost ascultate cu viu interes şi după o desbatere mai îndelungată conferinţa a primit de ale sale proiectele făcute.

La punctul 2 conferenţa a adoptat părerile bine desvoltate în lucrările preoţilor Ioan *Duma* din Săcal şi Vasiliu *Duma* din Jabeniţa.

In fine preotul Mihail *Brătean* dă cetire părerilor sale cu privire la cele de sub punctul 3 din cerculariul archiep., în care este vorba de modul de existinţă a preoţilor. Acéstă lucrare conferinţa deasemenea o primeşte de a sa.

Şedinţa a durat fără întrerupere dela $10^1/_2$ a. m. până la 3 óre p. m., participând la discuţii cu tot înteresul preoţii presenţi.

După terminarea părţii oficióse ne-am întrunit cu toţii la bogata masă oferită de P. Stim. d-nă protopopésă.

Conştii de-a fi împlinit cele zise la Efeseni cap. 4. v. 4. „*Cu vrednicie sě îmblaţi întru chemarea cu care sunteţi chemaţi*“, ne-am despărţit cu dragoste fraţéscă deolaltă.

Munteanul.

Din România

Din *Tulcea* se anunţă, că comitetul pentru înălţarea monumentului amintirei anexărei Dobrogei la România, a hotărît ca suma de 30 mii lei rěmasă de la acest monument s'o întrebuinţeze dimpreună cu alte sume ce se vor mai strânge la înălţarea şi a unui monument lui Mircea cel Mare.

Tot de odată consiliul comunal de Tulcea, din iniţiativa energicului primar Leonida Sterea, a hotărît sě se publice Monitorul Oficial al României din 14 Novembre 1878, care cuprinde ordinul de zi al Majestăţii Sale Regelui, pe atunci Principe, către armată şi proclamaţia către ţară, că Dobrogea s'a anexat la România.

Acest monitor nici o comună rurală din Dobrogea nu'l posedă, şi primarul Sterea şi consiliul comunal al acestei urbe au decis ca exemplarele tipărite din Monitorul din 14 Novembre 1878 sě se trimită frumos legate tuturor comunelor rurale din Dobrogea spre eternă amintire a marelui act al alipirei Dobrogei cu România.

*

Duminecă s'a serbat în tótă ţera aniversarea căderei Plevnei. Cu acéstă ocasiune s'au oficiat în tóte bisericile catedrale doxologíi, apoi au fost trecute în revistă tóte trupele garnizónei.

După doxologie, Suveranul român a primit defilarea trupelor, ear sèra a fost la Palat un mare banchet militar, la care au fost învitaţi toţi ofiţerii-generali şi superiori din Capitală.

Oraşul a fost pavoazat cu drapele naţionale şi séra iluminat.

Revistă externă

Votul universal

Din Bruxella se telegrafiază, că senatul a respins cu 47 voturi contra 16 proiectul de lege electoral, primit de cameră, prin care se adoptase votul universal.

*

De pe câmpul de resbel

Ori-cum s'ar termina rěsboiul anglo-bur, un lucru e sigur, că ambele republici bure îşi vor menţine independenţa. Chiar şi când ar fâlfăi stégul Englezilor în Pretoria, Englezii nu vor puté încorpora aceste republici la posesiunile lor, pentrucă bravii Buri ar fi totdéuna gata a-şi elupta independenţa,

E fórte probabil deci, că Anglia se va mulţumí sě repareze onórea armelor şi apoi va fi aplicată la iniţiarea pertractărilor de pace.

*

Ştirile mai nóuě spun, că generalul Buller pětrunde cu tóte forţele, de cari dispune, în Natal spre Colenso.

Din partea occidentală ştirile pentru Englezi sunt mai nefavorabile. Tóte nězuinţele generalului Methuen — care dispune de trupe considerabile, de a debloca oraşul Kimberley, până acum n'au avut resultat.

Trupele engleze, debarcate până acum pe ţermurii Africei, se suie la 89,000, dar ele au sě sufere fórte mult din causa climei cu care nu sunt obişnuiţi. Ziua e o căldură nesuportabilă, ear nóptea e fórte rece.

Sorţii rěsboiului atêrnă mult şi dela rěscóla Olandezilor din Ţéra Cap, cari sunt vre-o 350,000, şi aceştia le-ar da fórte mult de lucru Englezilor.

*

Trimisul Transvaalului Leyds a fost încunoştiinţat, că Germania, Francia, Rusia, America-nordică şi Olanda vor trimite câte o comisiune militară în tabăra Burilor pentru a urmărí evenimentele de pe câmpul de rěsboi.

In preséra sf. Andreiu.

Pietatea adêncă, ce tótă suflarea ortodoxă română o păstréză nemuritorului regenerator al strămoşeştei biserici, marelui *Andreiu Şaguna*, s'a manifestat în mod vrednic şi de astă-dată prin arangiarea îndatinatei *şedinţe festive* din partea „Societăţii de lectură Andreiu Şaguna“.

Sala cea mare a seminarului archidiecesan s'a dovedit aséră prea mică pentru a cuprinde distinsul public, care cunoscênd din trecut prestaţiunile frumóse ale tinerimei nóstre, se grăbise şi acum sě asiste la producţiunile ei.

Insuşi I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit *Ioan* a binevoit a onora cu înalta presenţă sěrbarea acésta, închinată ca modest prinos memoriei prelatului nemuritor.

Voi schiţa în scurt decursul acestei interesante şedinţe.

După cuvêntul solemn de deschidere din partea presid., a d-lui prof. sem. Demetriu *Comşa*, corul condus de dl prof. de musică Timoteiu *Popovici*, execută cu deosebită precisiune pctul 1. „*Iarna*“ — de regretatul C. Porumbescu, — o plăcută şi potrivită cântare de întroducere.

In „*Cuvêntul ocasional*“, clericul an. III Sebastian *Stanca*, face o escursiune istorică în trecutul nu tocmai îndepărtat, din care spicueşte mărgăritare alese, scoţênd în relief figura epocală a serbătoritului Archiereu. Ideile expuse în mod clar şi plin de demnitate au secerat aplause meritate.

„*Dormi în pace*“, poesie de A. Vlahuţă, a fost declamată de clericul an. III Zenovie *Popovici*, cu mult sentiment, interpretând exact cuprinsul ei pětrunzětor, dureros. Declamatorul a dovedit şi în rolul lui *Despot-Vodă* (actul II) talentul, de a se şti transpune pe deplin în situaţiile reclamate. Tot asemenea şi clericul a. III Iuliu *Neamţu* în ce priveşte interpretarea lui Ciuběr Vodă.

In piesa „*Petits Airs variés*“ esecutată cu multă măestrie, cler. c. III. Cornel *Popescu* s'a afirmat ca un bun violinist.

Clericul a. III E. *Tĕrchilă* atât ca tenor solist în piesa primă, în care a arětat că posede o voce de un timbru dulce, clar, puternic, cât şi în „*Fantasie din Traviata*“, esecutată cu flauta, a delectat mult publicul.

Vicepresed. soc. C. *Flămênd*, cleric a. III ne-a întreţinut cu o interesantă disertaţie „*Calea de mijloc e calea de aur*“, în care a a ilustrat aievea cu exemple frumóse din istorie adevěrul principiului de mai sus.

In piesa „*Reverie*“ orchestra a fost dirijată spre deplină satisfacţie de d-l prof. T. *Popovici*, redênd tóte nuanţele şi fineţele partiţiunei.

Partea comică au format-o cele dóuě *declamaţiuni* ale stud. pedag. I *Sporea* şi V. *Micuda*, cari s'au achitat perfect de rolurile avute.

Punctele 9 şi 10 au fost dóuě piese de cor, „*Fóie verde de trifoiu*“ şi „*Tot ţi-am zis*“ composiţii drăgălaşe poporale de d-l prof. T. *Popovici*. Au plăcut mult şi au fost frenetic aplaudate.

La încheiere I. P. S. Sa D-l Archiepiscop şi Metropolit *Ioan* mulţumi tinerimei şi on. corp profesoral pentru resultatele culese şi pe terenul acesta, arată chemarea, ce o are tinerimea în viitórea conducere a poporului, dela a cărui sórte depinde şi a nóstră sórte şi învócă geniul marelui Metropolit *Andreiu* asupra „flórei némului şi speranţei viitorului nostru.“ Puternice „Sě trăiască“ la adresa Eminenţiei Sale din partea tinerimei şi a distinsului public present acoperiră archierescile cuvinte şi poveţe.

Producţiunea de aséră se ridică la înălţimea aceea respectată, ce „Societatea A. Şaguna“ şi-a ştiut-o elupta prin continuă, chibzuită muncă şi prin o înţeléptă conducere.

NOUTĂŢI

† **Petru Roşca.** O veste dureróśă ne soseşte din Apahida (tract. Cluj). *Petru Roşca*, tiněrul şi zelosul protopresbiter al tractului Turdei a repausat acolo în 27 Novembre v. a. c. la órele 10 a. m. Regretatul fusese atacat deja de mult de un morb greu, în urma căruia silit a fost încă înainte cu 2 ani a

ceda din mânile sale frênele tractului, în a cărui frunte stătuse cu devotament și tact timp de 12 ani. In decedatul biserica nóstră perde un entuziast fiiu al ei. Eată aci o scurtă schiță biografică a reposatului:

El a fost fiiul parochului Ilie Roșca din comuna Tămașa. S'a născut la 19 Ianuarie 1853. Studiile 'si-le-a început în scóla elementară din comuna sa natală, ear după aceea fu trimis în gimnasul romano-catolic din Cluș, unde depuse examenul de maturitate la anul 1872. Crescut în spiritul bisericei nóstre ortodoxe, încă de mic avea o deosebită aplicare de a munci pentru biserica sa și, îndată după absolvarea gimnasiului întrà în seminarul „Andreian“ ca cleric în anul I. După terminarea studiilor teologice, obținú un stipendiu dela Ven. Consistoriu archidiecesan pentru completarea studiilor sale la facultatea juridică din Budapesta.

La anul 1883 absolvând studiile juridice, fu aplicat ca oficial în cancelaria consistorială, unde munci cu străduință timp de 2 ani, câștigându-'și în acéstă vreme multe cunoscințe folositóre pentru noua chemare ce-'l aștepta. La anul 1885, escriindu-se concurs pentru postul de protopresbiter al tractului Turdei, Petru Roșca competà și el, și obținênd la alegere majoritatea voturilor, fericitul în Domnul archiepiscop și metropolit Miron Romanul îl promovà în 28 Iuliu, întru diacon, în 27 August presbiter și în 5 Novembre acelaș an întru protopresbiter și îl trimise ca șef al acestui tract protopresbiteral.

Morbul fatal, care de mult îl chinuia, smulgêndu-'l încă de viu din sinul iubiților sĕi, tot mai mult se agravà în timpul din urmă într'atâta încât în 27 l. c. v. îl repuse, spre marea nemângăere a numerósei sale familii și a poporului din tractul Turdei, concrezut odinióră conducerii lui.

Inmormêntarea regretatului protopresbiter s'a făcut eri.

Fie-i pomenirea vecinică!

*

Pentru masa studenților dela șcólele medii și superióre din Brașov a întrat dela d-l *Dr. Ioan Mihu*, director al institutului „Ardeleana“ din Orăștie *90 fl.*, suma diurnelor ce-i competeau d-sale ca comisar consistorial esmis la Brașov în afacerile administrațiunii școlare. Direcțiunea școlelor esprimă mulțămite pentru acest nobil dar al distinsului nostru bărbat.

*

Bal. „*Reuniunea femeilor române din Sibiiu*“, va aranja și în carnevalul proxim, anume la 3 Februarie 1900, un *bal* în favorul scopurilor umanitare ale Reuniunei, în sala cea mare dela cassa Societății (Gesellschaftshaus).

*

Cambii noue. Cu începere de la anul nou (căl. nou), deodată cu întroducerea valutei de coróne, vor întra în circulație și *cambii* nóuĕ, pe cari va fi tipărit anul așa: *19 . . .* și cari vor suna despre bani în „*valută de coróne*“. Dintre cambiile vechi vor mai avé valóre numai cele umplute în 1898 și 1899. — Spre știre celor interesați.

*

Angajamentul D-șórei Bârsescu. Am anunțat angajarea D-șórei Agata Bârsescu pe timp de 5 ani la Teatrul Național din București. Cu începere de la 1 Aprilie, conform acestui contract, d-ra Bârsescu va primi 1.500 lei lunar și un loc de societară, sau încă o alocație lunară de 50 lei, în casul când nu i-se va puté da locul de societară. Se mai prevede pentru d-ra Bârsescu în contract un congediu pentru lunile Septembre, Octobre și Novembre în cei cinci ani de angajament.

*

La „Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu“, ce este a se înființa, s'au înscris mai nou: Zah. Voilean, măestru croitor, Paraschiva Voilean; Mih. Sinu, măiestru croitor; Elena Sinu; Zaharie Aron, măiestru cismar; Ana Aron; Teodor Moldovan, măiestru cismar; Ana Moldovan; Rosina Todor; Emil Pĕtruț, màiestru măsar; Ioan Roșca, măiestru păpucar; Nicolau Bratu, culegĕtor-tipograf; Pavel Imbăruș, lustruitor; Ilarion Muciu Urechiă, funcționar de stat și secretarul Reuniunei funcționarilor; Louise Muciu Urechiă; Ilie Moga, diacon; Ioan Popovici, diacon; Dr. Ioan Sroia, profesor; Dr. Nicolae Vecerdea, advocat; Constantin Popp, funcționar la „Albina“; Dr Oct. Russu, advocat; Dr. Ilie Beu, medic; văd. Elena Balteș; Iuliu Boda, cofetar; Const. Pop sen. cof.; Petru Simtion, adm. par.; Lazar Băcilă, coperitor de case; Eva Mihu, económă; Elena Morariu n. Bobeș; Timoteiu Popovici, prof. de mus.; Candid Popa, învĕțator; d-na Elisabeta Poponea n. Aron; Avram Armean, corector la tipografia archidecesană; Ana Pinciu n. Macrea; Maria Ișan n. Oprișor; Ioan Ișan. econ.; Teodor Maier. econom; Elena Ișan n. Săcară, econ.; Elena Mohan n. Mărginean; juna Maria Mohan; Maria Simtion n. Mihaiu; Ieronim Preda, diretorul librăriei archid.; Avram Moga, diurnist consist.; Șarlota Moga; d-na Margareta Moldovan n. Cigărean; Ioan Imbĕruș, esped. la „Tribuna“; Maria Imbĕruș n. Modran; Ana Modran n. Sandu; George Mohan, culegĕtor tipograf.

*

Un mare binefăcĕtor. E vorba de nobilul francez Daniil *Osiris*, căruia cu drept cuvênt i-se póte atribui epitetul de mare mecenate. A făcut multe fapte generóse în viața sa. A construit apaducte în Bordeaux; a ridicat un asil de copii tot acolo; a înființat un institut serotherapic în Nancy; a dăruit un premiu de 100 mii fr. maestrului Duter care la exposiția universală din 1889 plăsmuise vestita „Galerie des Machires“; tot el a ridicat dóuĕ statue, una lui Wilhelm Tell în Lausanne și alta Ieannei d'Arc în Nancy, ș. a. Precum se vestește din Paris, acest mare filantrop a făcut acum earăși un mare act de bine. A testat academiei franceze o sumă de bani colosală, din care tot la trei ani academia va conferi un premiu de 100,000 franci aceluia „care în cursul celor trei ani va crea insuși sau va face descoperirea ceamai de merit, fie pe terenul științei, fie pe al literaturei, pe al artelor, pe al industriei, și mai cu samă în serviciul interesului obștesc“. — Ferice de națiunea în sinul căreia asfel de fapte mari pot încolți.

*

Alegerea de director gimnasial în Năsĕud anulată. O telegramă din Năsĕud cu datul de eri anunță, că ministrul de instrucție *Wlassics* a nimicit alegerea d-lui Virgil *Șotropa* de director al gimnasiului și votarea stipendiilor noui și vechi.

*

Maffia. Așa se numește o societate secretă de ucigași, ce există mai de mult în părțile sudice ale Italiei; societate fórte bine organisată, care numèră între membrii ei representanți din tóte clasele societății și care prin isprăvile ei diabolice ține în grózā ținuturi întregi. Ce putere teribilă are acéstă societate, o dovedește și un proces de omor sensațional, ce decurge tocmai acum în Milano, și care a făcut furtună până și în parlamentul italian. E vorba adecă de uciderea lui *Notarbartolo*, primarul din Palermo și directorul băncei din Sicilia. Omorul s'a întêmplat pe tren, și autoritățile polițiale mult timp n'au putut sau n'au cutezat sĕ urmăréscă pe ucigaș. In sfêrșit fiiul celui omorît a învinuit hotărît pe un anumit Palizzolo, deputatul orașului Palermo, cu omorul. S'a făcut cercetare și s'a adeverit că Palizzolo de fapt e unul dintre căpeteniile maffiei, și deși póte făptuitorul însuși nu, dar mandatorul omorului de sigur ei este. Cu tóte acestea abia acum acest om a fost deținut, după-ce chestia acésta a trecut și prin parlamentul italian.

*

D-na Constanța de Dunca Șchiau, cunoscuta nóstră literată, va ținé, după cum cetim în „Timpul“, o conferință la Ateneul din București în séra zilei de 12 Decembre. Subiectul conferinței este: „Educațiunea copilului român“.

*

Mișcarea tinerimei dalmate. Vr'o 170 de tineri dalmați, studenți universitari în Zagreb, au presentat nu demult Reichsrathului vienez, o petiție în care cer ca examenele făcute la universitatea din Zagreb sĕ fie recunoscute ca valabile și dincolo da Laitha. Cererea și-o motivéză prin împrejurarea, că de vreme ce limba de propunere în scólele medii dalmațiene e cea croată, e fórte natural ca și studiile mai înalte sĕ și-le termine în acéstă limbă. Presa croată salută acest pas al tinerimei dalmate, pas care realisat, ar consolida unitatea și coherența lor națională și ar întărí și mai mult legăturile spirituale între elementele slave.

*

Omorul din Sătmar. Orașul Sătmar e încă viu agitat de un omor mișelesc, sĕvêrșit asupra unui tinĕr student de acolo. Cu o lună înainte gimnasistul de a VII. cl. *Papp Elemér*, fiiul unui bogat proprietar din Udvari, Papp Gyula, a fost găsit doborît de un glonț de revolver, pe drumul ce duce către Kak-Szentmárton, câți-va klm. depărtare de Sătmar. Cercetarea făcută de atunci încóce a scos la lumină lucruri sensaționale în acest misterios omor. S'a constatat, că firele mișelescului fapt sunt țesute cu un plan mai demult statornicit, și încă de unii membri ai acestei nenorocite familii, pe cari pofta bunului i-a împins în acest abis al ticăloșiei. Cercetările stăruitóre au adeverit, că făptuitorii omorului nu pot fi alții, de cât un frate al celui omorît, cu numele Papp Béla, proprietar în K. Sz. Márton și un unchiu al lor, un diurnist decăzut, Papp Zoltán, cari ambii de mult rivniau la averea frumósă a bĕtrânului Papp Gyula. Au și fost deținuți împreună cu mai mulți sluji ai lor. Se nădăjduește deplină lumină în afacere în curênd. — Compătimirea obștéscă se îndréptá asupra bietului părinte, Papp Gyula, are aprópe în acelaș timp își perdù trei fii: pe unul îl pușcaseră, pe al doilea puse mâna justiția, ear un al treilea vagabundéză cine știe unde prin America!

*

Pețitorul. La un biet muncitor cu numele Rang Mihàly din comuna Rákosfalva de lângă Pesta, se presentà mai alaltăeri un tinĕr îmbrăcat elegant, și cum acasă era numai femeia lui Rang tinĕrul și începu vorba că el numai pentru fata lor a venit, că i-a căzut la inimă, încât fără ea n'ar puté trăí . . . și o ceru, fără mult încunjur, de soție. Femeia casei se bucurà fórte mult de norocul neașteptat, dar i-spuse tinĕrului, că făgăduială nu-i póte face până de sară, când va fi acasă și gazda și fata; până atunci însĕ sĕ stea la ei, dacă n'ar fi cu supărare. Și a stat el tinĕrul cât a stat, a mai rĕmas el și „singur“ prin odăi, pentru-că femeia casei avé zor prin bucătărie, nu puté sta tot de povești. Dela o vreme însĕ se „plictisí“ și el, și i-spuse fiitórei lui sócre, că ese puțin, dar de sară se re'ntórce eară . . .

Și sara sosi, și stăpânul casei și fata sosiră și ei, și fericita femeie le descoperí bucuria ce-i așteptă. Și se puserĕ toți pe dereticte, pe pregătite și făcură ei o cină știi colé, ca la logodnă. Dar . . . când zorita femeie dă'sĕ scótă din dulap farfuriile cele mai scumpe ce le aveau, era pe-aci sĕ cază de spaimă! Din dulap lipsiau un lanț de aur, un ceasornic de argint, 3 inele de aur și o sută de zloți adunati creițărește prin sudórea muncei lor cine știe de câtă vreme. Le dusese pețitorul! . .

AMVONUL

Predică poporală despre milostenie la sĕrbătórea s-tului Nicolae (6 Decembre)

> „Celui-ce cere de la tine
> „dă-i: și pe cel-ce va sĕ se
> „împrumute dela tine nu-l înapoia în deșert“. — (Mateiu. c. V. v. 42.)

Iubiți crestini,

Domnul nostru Iisus Christos cât a fost pe pământ învĕțând lumea, între alte învĕțături ce ne-a dat, ca aceea de a crede, a nădăjduí și a iubi pe Dumnezeu, a îngrijí de corpul și sufletul nostru și o sumă de altele multe, cari după spusa evanghelistului nu s'au mai putut scrie, — ne-a dat și alta, una din cele mai strălucite, prin care ne îndémnă a iubí pe aprópele nostru ca pe noi înșine; prin cuvêntul aprópe înțelegênd pe tot omul cu care trăim împreună, fie-ne el rudă, fie-ne strĕin. Acéstă învĕțătură ne-a dat-o el nóuĕ ca o poruncă pe care suntem datori a o țíné și a o îndeplinî neapĕrat ca pe una de care atêrnă câștigarea unei deosebite mulțumiri sufletești pe deoparte, pe de alta o rĕsplată alésă de la Cel Vecinic. Și după cum iubirea ce omul are către sine atêrnă de îndeplinirea unui numĕr de datorii față de el însuși, tot așa pentru a dovedi iubirea ce avem către aprópele nostru, se cere a îndeplini un numĕr de datorii ce avem față de el. Ear între ele fiind și aceea de a ajuta pe cel în nevoi, de aceea voiu vorbi astăzi ceva despre *milostenie*, cu atât mai mult, cu cât Sf. Biserică sĕrbând astăzi pe marele ierarch Nicolae, ni-l pune înainte drept pildă, drept model vrednic de urmat ca unul care pe lângă alte învĕțături și minuni ce a sĕvîrșit, a făcut și multe milostenii celor în nevoi.

Fraților! Starea lucrurilor din lume, așa cum o vedem fie-care din noi, ne arată pe unii ómeni avênd o stare mai bună, ducênd o viață mai mulțumită, pe câtă vreme alții trăind în lipsă, necazuri și în nemulțumiri. Pricinile unor asemenea lucruri, cari nu se pot schimba în totul, sunt numĕróse; însĕ Dumnezeu în nețărmurita Sa bunătate voind ca pe pământ sĕ fie pace, adecă între ómeni bună voire, voind ca ómenii sĕ ducă un traiu bun împreună, voind ca cel puțin în parte deosebirea dintre ei sĕ se schimbe a poruncit sĕ se iubéscă și sĕ se ajute unii pe alții. „Intru aceea va cunóște lumea că sunteți fii ai mei, de veți avé dragoste între voi“, a zis Domnul nostru Iisus Christos, și în adevĕr așa este, frați creștini; dar dragostea nóstră, se arată atunci mai ales, când ni-se presintă prilej a-l ajuta în nevoi sau în primejdii. Fapta, prin care ne arătăm dragostea cea mai mare și pe care trebue a o sĕvêrșí către aprópele nostru cu toții, fiind cerută nu numai de Dumnezeu ci și de insași mintea nóstră, este milostenia. Sf. Biserică ne învață și ne îndémnă tot-d'a-una a face milostenii, arătându-ne-o ca pe o faptă din cele mai plăcute lui Dumnezeu și ca un mijloc de a ne împărtășí și noi la rêndul nostru de îndurarea lui. Căci chiar Domnul nostru Iisus Christos învĕțând a zis: „*Celui ce cere dela tine dă-i: și pe cel ce voiește a se împrumuta de la tine, nu-l înapoia în deșert*“, căci: „*Fericiți sunt cei milostivi, că aceia se vor milui*“.

Milostenia trebue făcută către toți cei ce au trebuință de ajutor, dar mai ales către cei cu cari stăm în legături mai de aprópe, ca de pildă către rude, către prietini și către cei de un ném și de o lege cu noi, neuitând însĕ a băga de sémă dacă ajutăm pe unul ce merită a fi ajutat sau dacă nu cumva greșim, căci ajutând, bunăóră, pe un leneș, sĕvêrșim un pĕcat.

Insĕ ar puté zice cine-va: dar bine, și noi suntem sĕraci și ne găsim într'un timp de lipsă, deci cum sĕ facem milostenii, căci n'avem bani? Milostenia, fraților, este de dóuĕ feluri: milostenia care se face cu *fapta* și cea care se face cu *cuvêntul*. Cu fapta e aceea care stă în a ajuta pe cel lipsit cu ce avem, după cum ne învață Domnul nostru Iisus Christos, adecă: flămêndului sĕ-i dăm sĕ mănânce, celui insetat sĕ-i dăm sĕ bea, streinului sĕ-i dăm adăpost, pe cel gol sĕ-l îmbrăcăm și pe cel bolnav sĕ-l ajutăm și sĕ-l căutăm; iar cu cuvêntul e aceea pe care o póte face ori și care, și bogatul și sĕracul, în mĕsură cât de mare, căci de vom îndemna pe cine-va sĕ facă altuia vre-un bine, milostenie este; de vom mângăia pe cel sdrobit de vre-o supărare, milostenie este; de vom învĕța pe vre-unul cele de bine și de folos în viață, iarăși milostenie facem. Cum vedem deci, bine-facere se face și fără bani. Numai voință sĕ avem, fraților, și dragoste de a face bine altuia, căci prilej găsim ori-când a face, cu cât vom puté, fie-care. Sĕ ne aducem numai aminte că nu vom trăí cât lumea și că nu avem numai corp, ci și suflet; deci sĕ dăm din ale nóstre și aprópelui nostru ce se găsește lipsit, căci Dumnezeu ne dă bunătăți și pentru folosul nostru, dar și pentru a avé de unde ajuta cu ceva și pe cei în nevoi. Fiți buni și îndurători, fraților, după cum și Dumnezeu este, carele în bunătatea Sa „dă plóie și celor drepți și celor pĕcătoși, și rĕsare sórele și peste cei buni și peste cei rĕi.“ Insĕ, sĕ nu uităm iarăși, că acea milostenie e plăcută înaintea lui Dumnezeu, care nu se face mai mult de ochii lumii, ci din dragoste către aprópele cu voință gata de a ajuta și cu smerenie.

Ast-fel de fapte a sĕvêrșit sfântul ierarch Nicolae, a căruia sfințită pomenire o sĕrbăm astăzi, carele vĕzênd în sĕrăcie cumplită casa unui bĕtrân ce avea trei fete mari și și nu le mai putea ajutá fiind slab, Sfântul pentru a nu vedé căzênd rușinea asupra acelei case prin vinderea fetelor ca róbe la păgâni, se hotărește a le ajuta. Și mergênd în puterea nopții, când nu putea fi vĕzut de nimeni, le aruncă ca ajutor nu o pungă, ci trei pungi cu bani. Dând prin acéstă pildă tuturor, de chipul cum trebue sĕ facem milostenie; nu de ochii lumii, ci „neștiind stânga ce face drépta“, căci celui ce face binele în ascuns îi rĕsplătește Dumnezeu întru arătare.

Acest mare Sfânt încă și alte multe fapte și minuni a făcut. Credința adevĕrată în fața ereticilor a apĕrat, bolnavi a vindecat, călĕtori pe mare din furtuni a scăpat; dar fiind-că între acestea n'a uitat pe vĕduve, pe orfani și sĕraci, a ajuta ori-când, de aceea am crezut de cuviință sĕ vorbesc puțin despre milostenie și chipul cum trebue s'o facem astăzi când cu toții serbăm cinstita lui pomenire.

Pentru a cărui rugăciune, Dómne, ajută-ne și ne miluește în veci — Amin.

(„*Alb.*“) *Victor Puiu.*

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot și învĕțător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

Cu prețul de 30 cr. + porto postal 5 cr.

Se află de vêndare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕțătorului român,** anul I și II. Prețul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900,** prețul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferințele învĕțătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 August 1898. Prețul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale,** clasa III și IV, de *V. Goldiș*, prețul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie,** comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la țară,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin și Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai,** comedie într'un act de *Gr. Mărunțianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaș,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după M. Michel și Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori,** comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului,** comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai și unde crépă,** comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Au apărut și se află de vêndare:

Seminţe din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericeșci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări funebrale etc.** va eși în curênd.

Prețul fiecărui tom fl. 1.50 și porto recom. 25 cr.

tóte tomurile broș. fl. 4.— sau Lei 10.

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Cel mai mare deposit
de
Cărți postale ilustrate

este fără îndoială al

Librăriei archidiecesane.

Se vênd en gros **2.50 fl. suta**, en détail cu **3, 5** și **8 cr. bucata** (cele din urmă sunt pictate cu mâna).

Ediția Librăriei:

O Sĕlișteancă, ediția II
Port bănățĕnesc
Grup de Sĕliștene dela fond de teatru
Grup de Călușeri dela fond. de teatru, Sĕliște
Un cioban din Ardeal
O Româncă din Câmpeni
Tipografia Archidiecesană

Va apărea în curênd:
Sĕliștea întrégă, tablou
Piața din Sĕliște
Biserica cea nóuă
Fântâna Foltea cu Călugărul
Biserica dela Fântâna Foltea
Pavilonul elvețian din Sĕliște
O păreche rom. din Țiara Oltului

In Comisiune:

Frumsețe (dame) **din Paris**. — **Vederi din Sibiiu.** — **Sĕliștene.** — **Castelul lui Ioan Corvin** (Hunyad). — **Vederi din România** (Bucuresci). — **Românii la Roma.** — **Costumuri naționale diferite.** — **Partii din Carpați.** —

Cărți postale înflorate, fórte acomodate pentru gratulări de anul nou, sĕrbători etc.

Cărți postale, fórte potrivite pentru gratulări la zile onomastice.

Peisage-uri (Vederi dela țară).

Cele mai fine și deosebite **bilete de gratulări** pentru anul nou, sĕrbători, onomastice etc., dela 6 cr. până la 45 cr. bucata + 5 cr. porto postal.

Conspectul cărților bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-deu și alte rugăciuni, edit. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl. 3.85
Apostol legat	„ 5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„ —.25
Biblia ilustrată, testam vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„ 15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„ —.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„ 8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„ 1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„ 4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„ 1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„ 2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„ 16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„ —.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți bros.	„ 2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„ —.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3 — la	„ 1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„ —.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„ 1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„ 1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„ 1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg. .	„ 86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„ 5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„ 6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„ 13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg. . .	„ —.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„ 1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„ 8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„ 1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„ 4.50
„ **proroculni David,** (cu cirile)	„ 1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„ 2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„ —.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș.	„ —.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„ 1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la .	„ —.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„ 17.—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 128 Sibiiu, Joi, 2/14 Decembre 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl, 6 luni fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se retusă. Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE.
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicaţie.

Efectele civilisaţiunii.

In sĕptĕmâna trecută ziarele europene au adus ştirea, că în Africa-de-nord, în Sudan armata egipténă este în mare grijă din causa mişcărilor nóuĕ ale Mahdiştilor.

Se vorbia că Chalifa Abdullahi Mahomed a adunat în jurul seu o armată respectabilă de indigeni, nemulţumiţi cu stările nóuĕ de lucruri, şi acea respectabilă armată este în drum spre Chartum.

Inimile ómenilor erau cuprinse de gróză, şi în fantasia europenilor se iviră din nou evenimentele triste ale anului 1894 şi mai ales ziua de 26 Ianuarie 1895, când oştile profetului Mahdi au ocupat oraşul Chartum şi generalul Gordon a căzut sub sĕcurea arabilor fanatisaţi.

Ca gróza pentru viitorul Sudanului sĕ fie şi mai mare se vorbise că generalul victorios Kitschener a plecat din nou spre Sudan în sus spre a oprí năvălirile Mahdiştilor.

Toţi câţi se ocupă cu mersul civilisaţiunii între popórele din Africa, au simţit o bucurie nespusă, când nu mult după ştirile despre înaintarea arabilor spre Chartum, au sosit ştiri liniştitóre.

Armata Egipetului a fost norocósă în lupta crâncenă din Sudan, şi ca o linistire pentru amatorii civilisaţiunii, a venit şi vestea îmbucurătóre despre mórtea Chalifului Abdullahi.

După un interval de 15 ani s'a înfrânt deci din nou puterea Arabilor fanatici, şi porţile Sudanului din nou stau deschise pentru cultură şi pentru civilisaţiune.

E mare, nespus de mare este puterea civilisaţiunii, şi efectele ei.

Abia a pătruns în pături mai largi ştirea despre regiunile din jurul lacurilor din Africa centrală, abia au ajuns în Europa nemuritorii scrutători, cari au străbătut Africa dela sud-ost din Zanzibar până la nord în capitala Egipetului, şi deja o mulţime de europeni îşi pun serviciele în scopurile civilisaţiunii.

Provinciele de pe ambele maluri ale riului Nil sunt ocupate de europeni, cari în serviciul statului cari în serviciul misiunilor întocmite de biserica creştină, şi se începe opera sfântă dară grea a civilisaţiunii.

A venit însĕ ca un blĕstăm, ca un potop revoluţiunea internă arabică; ca focul s'a lăţit rĕsboiul pus sub scutul religiunii, căci falsul profet Mahdi Mohamed Ahmed, se dă ca trimis al profetului Mohamed, şi una după alta cad provinciele Egiptene în mânile Mahdistilor.

Inceputul se face cu provincia Bahr El-Ghazal, urméză Darfur, Cordofan, Lennar, Dongola, şi în timp de un an şi ceva se nimiceşte cu mână barbară, fără cruţare opera unei civilisaţiuni de 50 de ani.

A urmat apoi un regim de teróre care a durat 14 ani.

Despre acest regim de teróre cu fiori cetim în opurile, cari le avem dela bărbaţii cari au avut norocirea sĕ scape din mâna crudului Abdullahi, acest tiran, care a urmat după Mohamed Ahmed, care a tiranisat acele frumóse provincii timp de 14 ani, şi care şi-a aflat mórtea în lupta mai recentă cu armata egipteană.

In lupta pentru recucerirea Sudanului, Anglia a avut rol decisiv, precum în general decisiv rol a avut ea în tóte espediţiunile pentru scrutarea Africei.

Englezi au fost oficerii, cari au scrutat la începutul acestui veac ambii ţermi ai rîului Congo, englez a fost primul mare scrutător al Africei, marele Livingstone, care a scrutat Africa sudică; englezi au fost oficerii, cari au descoperit lacul Tanganyika, apoi cele trei lacuri ecuatorii, lacul Victoria, Albert Nyanza, şi Albert Eduard Nyanza, şi cari pe Nil în jos au percurs prima dată Africa din sud spre nord; în serviciul Angliei a stat marele scrutător, americanul Stanley, care a percurs puternicul riu Congo aprópe dela isvorul lui până la vĕrsarea în marea roşie, şi a deschis pentru ródele civilisaţiunii inima Africei.

Acéstă operă a civilisaţiunii a asigurat pe séma Angliei simpatiile popórelor civilisate.

Şi pecât de mare a fost entusiasmul pentru atâtea jertfe în ómeni şi în bani pentru lăţirea culturei, pentru civilisaţiune, pe atât de tare a fost resensul din incidentul resboiului cu republicele din Africa-Sudică.

Rĕsboiul cu Burii nu mai are de motor civilisaţiunea, ci interese de alt soiu au dat nascere acestui rĕsboiu.

Şi pe când cu însufleţire a cetit Europa despre învingerea Englezilor în Sudan, pe atunci cu scârbă privesce ea la resboiul din Transvaal.

Şi nu ne-a prins nici o mirare când în Sâmbăta trecută am vĕzut cu câtă putere elementară póte erumpe sentimentul de indignaţiune din inimile ómenilor, cari iubesc civilisaţiunea.

O reuniune compusă în mare parte de meseriaşi şi industriaşi au arangiat Sâmbătă séra un concert, şi între alte piese s'a luat şi un imn, în care s'a glorificat simţul de libertate al Burilor.

Cântarea acésta a produs atâta amărîciune contra Englezilor, cari vreau sĕ suprime libertatea, şi atât entusiasm pentru Buri, cari se luptă pentru libertate, încât publicul indignat dară totodată şi entusiasmat, stante pede s'a declarat pentru o telegramă de felicitare la adresa Burilor.

Fapta rea sĕ resbună chiar şi la poporul, care altcum are neperitóre merite pentru civilisaţiune.

Intregirea dotaţiunilor parochiale. In scopul compunerii cólelor pentru constatarea venitelor preoţeşti din singuraticele parochii, s'au luat de timpuriu tóte mĕsurile necesare din partea Ven. Consistoriu archidiecesan, dându-se organelor subalterne tóte indigitările necesare; dar compunerea fasiunilor şi întregirea cólelor de cualificaţiune a întimpinat greutăţi mari adese-ori incalculabile atât la celelalte biserici, cât şi în deosebi la noi unde multe documente mai ales ale preoţilor mai bĕtrâni s'au perdut ori nimicit. Aceste greutăţi le-a accentuat mai dĕunăzi şi ziarele maghiare şi mai ales „Pesti Napló", însistând asupra marelui şi obositoriului operat împreunat cu acéstă lucrare, pe carea nici bis. papistaşă, n'a terminat-o încă, deşi de mai mulţi ani s'a apucat de ea.

Astfel consistoriul archidiecesan numai din unele protopresbiterate a putut înainta până acuma înaltului guvern al ţerii actele deplin instruate cu documentele recerute; în fruntea acestora stă Mediaşul, Sebeşul şi Avrigul; ear unele sunt pe cale a sĕ completa în zilele proxime. Fiindcă revisuirea actelor trimise reclamă timp mai îndelungat, se atrage şi pe acéstă cale atenţiunea acelor parochi, cari încă nu sunt gata cu instruarea cólelor, ca sĕ grăbéscă a le completa tóte conform cerinţelor legii, ca sĕ nu se expună prin întârziere şi trăgănare eventualităţii a perde întregirea, ce le-ar compete.

Indemnisare. Este eschis, ca delegaţiunile care se vor putea întruní abia în sĕptĕmâna viitóre, sĕ voteze în anul curent bugetul comun. Deoparte scurţimea timpului, ear de alta téma de obstrucţia Cehilor împedecă votarea bugetului comun şi în urma acésta delegaţiunile vor da miniştrilor comuni îndemnisare pe trei sau după alţii pe patru luni. Ce priveşte însĕ necesitatea stabilirii, cheii de proporţie (valutei), acésta se va face la cas de lipsă prin decisiunea Corónei. Coróna póte decide pe un an, dar şi pe un timp mai scurt.

FOIŢA

Cântec de leagăn.

De Ioh. Mayrhoffer.

In crâng şoptea un freamăt lin:
„Copile vino l'-al meu sin."!
Copilul sta, uimit privea,
Cuprins de farmec el zimbia.

In crâng resună-al merlei cânt,
Pe cer străluce-un sóre sfânt.
In câmp pe roşi ş'albastre flori,
Luceşte roua 'n vii colori,

Pe pajişte s'aşéză lin —
De-asupră-i norii merg şi vin —
D'ai mamei paznici ochi privit
Copilul dórme fericit!

Rinaldo.

Menirea ştiinţei.

(*Discursul lui* ***Berthelot*** *ţiuut la Asociaţiunea filotechnică din Paris.*)

In anul 1848, s'a fondat în Paris „Asociaţiunea filotechnică" sprijinită de atunci încóce de toţi ómenii de ştiinţă şi de inimă. Cu prilegiul deschiderei cursurilor din anul acesta, în marele amfiteatru dela Sorbona, Berthelot, preşedintele asociaţiunei a ţinut un discurs fórte interesant asupra rolului ştiinţei în educaţiunea şi liberarea materială şi morală a maselor populare. Iată — după „Epoca" — aprópe în întregime acel discurs, care de sigur va plăcea tuturor iubitorilor de ştiinţă. Berthelot se adreséză cam în aceşti termini colegilor sĕi din societatea filotechnică:

Dacă opera nóstră a putut răpí atâtea devotamente, causa este scopul nostru nobil, demn de patrie, demn de umanitate; este conducerea operei nóstre în vederile filosofiei sociale, care pe cât e de modernă, pe atât e de folositóre.

In adevĕr, urmăriţi un îndoit scop: educaţiunea materială şi educaţiunea morală a poporului. Daţi-mi voe sĕ stăruesc asupra acestora, în calitatea mea de preşedinte însufleţit de aceleaşi gânduri. Voiu face-o dintr'un punct de vedere propriu al meu, fiindcă se vorbeşte cu mai mult foc şi convingere despre lucrurile cu cari cine-va s'a îndeletnicit întréga lui viéţă. Prin urmare de ştiinţă am sĕ vé vorbesc, dar nu de acea ştiinţă înaltă, care închizêndu-se ca în zidurile unei cetăţi pentru a studia agitaţiunile omeneşti şi a contempla sentimentele, pasiunile, suferinţele, rĕmâne mereu senină, nemişcată.

Nu acèstă ştiinţă egoistă era aceea a străbunilor noştri, a savanţilor şi filosofilor din vécul al opt-spre-zecelea, cari au ridicat glasul lor în numele dreptăţii, au ridicat popórele doborîte de fanatism şi aristrocaţie şi au provocat marea mişcare pentru civilisaţiune, ai cărei continuatori şi moştenitori suntem noi. Sĕ nu uităm nici-odată, că puterea acestei evoluţiuni nu reşede în logica pură a câtor-va raţionamente sau în afirmaţiunea unor dogme înalte: ea este intemeiată pe descoperirile ştiinţelor fisice, cari au pus la îndemâna tuturor forţele naturale şi cu ele munca, arma liberării poporului.

Descoperirile în ştiinţele fiisice şi transformările minunate, cari resultă, vor împedeca constituirea de nouĕ monopoluri şi de nouĕ aristocraţii, basate pe forţă sau bogăţie şi sprijinite prin vre-un nou dogmatism.

Cu privire la cele spuse, este bine a hotărî caracterul istoric al evoluţiunii civilisaţiunilor ştiinţifice.

In aplicaţiunile practice ale ştiinţei din timpul nostru, sunt dóuĕ fase, în aparenţă contrare.

In cea dintâi, invenţiunile mecanice au avut, ca prim efect, de a subordona lucrătorul aprópe cu totul unui mecanism complicat, necunoscêndu-i nici legile, nici chipul de mânuire.

Intrând într'un atelier, bietul lucrător îşi perdea individualitatea sa şi devenia un un fel de organ, supus aceleiaş rotaţiuni necesare, ca şi uneltele pe care era însărcinat sĕ le conducă.

Muncitorul era astfel sortit a recădé în aceeaşi stare de abrutisare, ca şi sclavul din vechime, care învîrtea rîşniţa ori suveica şi pentru care Aristotel proclamase robia necesară, atât cât nici rîşniţa nici suveica nu vor funcţiona singure. Acest eveniment, socotit ca o himeră de filosoful anticităţii devenit în evul mediu şeful dogmatiştilor, s'a realisat cu tóte acestea în timpul nostru.

Piatra de măcinat, ca şi suveica nu mai cer astăzi sforţările şi munca mecanică a omului, ci împrumută energia lor dela forţele naturale.

Dar din nevoia de a se supune direcţiunei acestor forţe, a părut fatală reînvierea sclăviei de pe vremuri.

Revistă internă

Părerile unui bărbat de stat maghiar.

„P. Lloyd“ aduce unele desvěliri din o convorbire privată a deputatului Desideriu *Szilágyi*, care cu prilejul petrecerii sale mai recente în Pojon s'a exprimat asupra unor chestii actuale zilnice.

Credem de interes a releva câte-va din ele : In privinţa *urcării cuotei* spuse, că el simte că Ungaria va plăti prea mult, deşí nimenea nu e în stare sě documenteze acésta în cifre. Convingerea lui e, că ministrul *Széll* a făcut tot posibilul pentru obţinerea unui resultat favorabil şi n'a cedat nici decum de dragul postului sěu. Urcarea cuotei e a se priví de un malheur provenit fără vina cuiva, pentru care nu e de desperat. Lucrul principal e, că *posiţia Ungariei* în monarchie şi înaintea străinătăţii a *câştigat* de nou în cumpěnă, şi pe basa acésta va câştiga avantagii tot mai mari pe terenul *naţional* şi economic, faţă de cari jertfa adusă e neînsemnată. Preponderanţa Ungariei în monarchie e recunoscută de tótă lumea, precum şi politica nóstră naţională.

Suntem relativ un popor mic, dar prin *aptitudinele* susţiitóre de stat ale rassei maghiare şi prin legăturile acordului şi unităţii, care unesc popórele acestei ţěri, Ungaria a devenit un factor decizětor, de care ori-ce stat trebue sě ţină cont. Insuşí puternicul imperiu german începênd dela Bismarck până în ziua de azi a *simpatizat* cu politica naţională a Ungariei şi nici habar n'are, ca sě considere pe conaţionalii lor din Ungaria de oprimaţi. Acésta o fac numai niscari profesori germanì cu statistica lor. Ei documentéză îndată ori-cui, cât de puţini Unguri neaoşi sunt în Ungaria, dar nu ştiu că ori ce idee înaltă a unit tóte popórele Ungariei într'un popor, şi că de pildă în 1848 luptau batalióne de honvezi, în cari nu erau nici 10% Unguri.

Cu altă ocasie ar fi zis Szilágyi : Problema principală a nóstră e sě întărim ţéra cât mai mult în privinţa culturală şi economică.

Avuţia însemnéză în viaţa politică putere. Mai mult e de a se aştepta în privinţa acésta din părţile ţěrii cu limbi mixte.

Temperamentul rassei maghiare înclină spre extreme, atât în însufleţire, cât şi în durere. *Cumpěnirea liniştită, înţeléptă, perseveranţa tare* sunt eminente calităţi ale Nemţilor şi Slavilor, pentru aceea amestecul rasselor în Ungaria trebue sě aducă în mod necesar bune róde. Numai acela póte presta în faptă lucruri mari, la care precumpěnirea rece se îmbină cu o însufleţire pasionată. Astfel de om a fost de exemplu Bismarck. El n'a fost un om bun de inimă, dar planurile le făcea cu o rěcélă şi trezvie de ghiaţă; când ajungea vorba la *executivă*, însufleţirea lui era ferbinte ca şi lava.

In chestia *impositelor* şi *greutăţitor publice* zise, că Ungurii nu ştiu câştiga bani, şi numai aşa s'ar puté cineva plânge în Ungaria că plăteşte dări mari. Când ar fi aici Yankeii americani ar câştiga cu mult mai mult, dar ar şi plăti dări mai mari. In privinţa câştigării de bani chiar şi Austriecii se pricep mai bine

*

Din parlamentul maghiar.

La continuarea desbaterii asupra cuotei în şedinţa de Luni, luând cuvêntul ministrul de finanţe Lukács rěspunde la vorbirea lui Polónyi de Sâmbătă. Declară că insinuarea de a fi sedus prin date false comisiunea financiară ar fi pretins încă atunci imediat respuns, dar nu se puté încrede notiţelor proprii şi a aşteptat stenogramul oficios. Când cineva afirmă că s'au presentat date false, atunci trebue sě aibă cel puţin o idee palidă despre aceea cum se fac astfel de calculi. După calculii ministrului plusul sarcinelor face 6 milióne 47,788 coróne, o sumă, asupra esactităţii căreia nu mai póte fi discuţie.

*

Situaţia în Austria.

Asupra scopului călětoriei de Sâmbăta trecută a ministrului-president la Viena, unde a fost primit în audienţă mai lungă de Maiestatea Sa Monarchul, se fac diferite combinaţii. In tot casul ministrul a trebuit sě-şi iee informaţii despre resultatul tratativelor dintre partidele austriace şi despre nóuele perspective. Se ştie că tratativele n'au înaintat încă până acolo, ca cuota şi proiectele de transacţie sě fie trecute prin parlament până la finea anului curent. Deóre-ce însě contele *Clary* a promis conducětorului partidelor germane, că va face sě trécă cuota şi proiectul de transacţie *pe cale parlamentară* şi nu va aplica §-ul 14, el e pus acum în dilema : sau a-şi înainta demisiunea sau a cere autorisare dela partidele amintite pentru valorisarea §-lui 14.

*

Conform unei telegrame din Praga, în conferenţa membrilor comitetului executiv al Cehilor tineri s'a aprobat obstrucţia de până aci în parlament şi s'a exprimat părerea, că numai o potenţare şi executare consecuentă a aceleia póte duce la scop.

Conferenţa învěţăt. din Deva.*)

Cuvêntul de deschidere

rostit de comisarul consist. Dr. Pavel Oprişa.

Onorată Conferenţă!

Cu bucurie mě presint în mijlocul DV. fraţilor învěţători, angajaţi în serviciul şcólelor poporale române greco-or. din cercul Devei.

Inainte de a declara conferenţa deschisă, fie-mi permis a Vě adresa un : Bine a-Ţi venit! P. O. D. protopresbiteri, inspectori tractuali şi st. dni învěţători!

Ne-am întrunit a dóua-óră în conferenţă învěţătoréscă pentru a ne consfătuí frăţeşte asupra învěţămêntului public din cercul nostru şi a ne orienta asupra mijlócelor, cari conduc mai sigur la scop.

Conferenţa presentă a fost convocată prin cercularul V. Consist. archid. dtto 13 Iulie a. c. Nr 3838 scol. şi mi-am permis a Vě avisa şi din parte-mi, acum de curênd, despre ziua întrunirii nóstre de azi şi de mâne. Am făcut-o acésta, fiind-că mult m'aş bucura, dacă din cei chemaţi, s'ar apropia cât mai mulţi şi n'ar lipsí nimeni.

Vě fac totodată cunoscut, că afară de cei obligaţi a participa, am învitat la conferenţa presentă pe toţi câţi se intereséză de causa nóstră culturală. Acésta am făcut-o, fiindcă am firma convingere, că vom conlucra mai cu succes la promovarea culturei naţionale — singura temelie solidă, care ne asigură viitorul, dacă vom fi cât mai numěroşi şi mai consolidaţi toţi câţi ne interesăm de causa nóstră culturală, şi fiindcă aş voi: sě nu aibă nimeni pretext de a se scusa că n'a ştiut hotărît, când ţinem aici acéstă conferenţă publică, la care sunt bineveniţi toţi cei cu inimă curată.

Numěrul celor presenţi e barometrul, după care suprema nóstră autoritate şcolară va puté judeca interesul, ce s'a deşteptat în conştiinţa DV. a factorilor chemaţi a esercia drepturile garantate prin statutul organic în respectul liberei sfătuiri asupra mersului instrucţiunii publice în şcólele nóstre.

Ca conferenţa nóstră sě fie interesantă şi instructivă, am învitat pe câţiva aleşi dintre d-vóstră sě ne dea sucursul lor binevoitor şi sě ne presente unele *prelegeri practice* de model, ca astfel fiecare dintre noi sě se reîntórcă la ale sale cu anumit câştig real şi toţi sě fim liniştiţi în conştiinţa nóstră, că ne-am împlinit datorinţa. Purcezênd astfel ne vom întărí în convingerea, că întrunirea nóstră an de an tinde tot mai serios spre scopul ei adevěrat: perfecţionarea învěţătorilor români gr.-or. în principiile didactice-metodice, ridicarea nivoului lor cultural în privinţa morală şi intelectuală, rěspândirea educaţiunii naţionale prin tinerimea şcolară asupra întregului neam român.

Conferinţele învěţătoreşti ne garantéză dreptul liberei întruniri şi consfătuiri; drept aceea ele sunt o instituţiune, care folosindu-o cu înţelepciune, ne conduce la *perfecţiunea ideală* — scopul suprem al existinţei nóstre.

Ele sunt un factor în organismul nostru bisericesc şcolar, a cărui importanţă creşte în raport direct cu interesul adevěrat dovedit faţă de învěţămêntul şi educaţiunea naţională.

Conferinţele sunt întruniri moderne pe tóte terenele, unde se tinde spre progres. Se întrunesc agricultorii doritori de a cultiva mai raţional ogorul părintesc, care le ofere hrana fisică; se întrunesc meseriaşii, cari prin prelucrarea mai estetică a materiilor brute, tind se îndestuléscă tot mai bine recerinţele gustului şi ale higieneí; se consfătuesc comercianţii, a căror prosperare e condiţionată dela legăturile strinse, pe cari se baséză creditul; se consfătuesc financierii, cari prin sporirea capitalului material şi măresc puterea; se consfătuesc artiştii, cari prin productele fantasiei lor deoparte desfătéză şi nobilitéză publicul, de altă parte potenţéză valórea proprie a lor.

Dacă aşa dar se întrunesc şi consfătuesc toţí aceştia şi mulţi alţii, deşí primo loco au în vedere *materia*, — nu e permis sě rěmânem nepăsători noi, învěţătorii români gr.-or. Nu, căci noi, pelângă problema generală: *de a conduce tinerimea la perfecţiunea ideală* — mai avem şí chemarea specială: *de a desvolta cât mai genuin conţinutul vieţei spirituale a poporului român în tinerimea nóstră şcolară şi a sădi în ea principiile şi învěţăturile religióse morale profesate de biserica română ortodoxă.*

Acéstă misiune specială se va îndeplini prin promovarea cât mai intensivă a *educaţiunei cu caracter confesional ortodox.*

Da, căci numai o astfel de educaţiune naţională cu caracter confesional ortodox — va asigura existinţa bisericei şi neamului românesc.

Eată ce importanţă cardinală are şcóla în al cărei serviţiu suntem angajaţi! Ca sě corespundem cu succes importantei ei misiuni trebue sě ne înarmăm cu armele ştiinţei, căci ştiinţa e putere.

Cu cât e mai importantă misiunea şcólei române confesionale, — izvorul culturei nóstre naţionale, cu atât e mai mare greutatea învěţătorului român. Ear acéstă greutate va fi mai uşor de învins, dacă ne vom sfătui cât mai des asupra principiilor de urmat şi vom urma în acelaş chip în tóte acţiunile nóstre didactice-metodice.

Pe învěţătorul român îl aştéptă responsabilitatea cea mai mare, şi recompensa, fie ea ori cât de mică, e condiţionată de succesul lucrării sale.

Responsabilitatea e evidentă din postulatele, ce le are societatea faţă de şcóla română. Educaţiunii se atribue precum ori-ce avênt, aşa şi ori-ce stagnare sau viţii, fie ele pe terenul economic şi social fie pe cel cultural şi religios. Dela educaţiune se aştéptă sě schimbe rěul în bine.

Societatea cere sě întroducem în şcóla nóstră tóte reformele practice, pe cari le proclamă spiritul timpului modern. Dar nu ţine séma de putinţă, nici de circumstanţele vitrege, între cari munceşte şcóla nóstră. Am voí sě ajungem prea deodată, unde se află alte popóre mai culte, cari încă numai după vécuri au ajuns unde sunt. Vom ajunge şi noi acolo, căcí datune-a Dzeu însuşiri vitale, dacă nu mai superióre, la tot casul asemenea ca ale altor popóre, pe cari ca sě le ajungem mai curênd atêrnă numai dela şcólă.

Pretinde societatea, ca învěţătorul român gr. or. sě fie pe acelaş nivou cultural cu cel al celorlalte naţionalităţi conlocuitóre.

O pretensiune justă şi necesară.

(Va urma).

Revistă externă

Englezii bătuţi.

De mai bine de dóuě luni decând decurge rěsboiul anglo-bur, triumful a fost aprópe în tóte luptele pe partea micului popor din Africa-Sudică, desi opinia publică era în totdeuna prima-dată alarmată cu ştiri despre învingeri splendide din partea Englezilor.

De astă dată Englezii înşişi anunţă perderea unei lupte la Stormberg în partea Sud-Ostică a Coloniei Cap unde generalul Gatacre a fost respins cu mari perderi. Precum spun, pe Gatacre l'au dus în rětăcire intenţionat chiar eclerorii proprii în ce priveşte numěrul şi posiţia inimicului.

Numěrul prisonierilor englezi până acum se urcă la 3500, la cari se mai adaugă 600 din ultima înfrângere.

*

Politica externă a Germaniei.

In Reichstag-ul din Berlin, deschis la 11 Dec. n., s'au ocupat la desbaterea bugetului cu proiectul pentru sporirea flotei şi cu politica externă. Atât cancelarul Hohenlohe cât şi Contele Bülov, ministrul de externe, au accentuat mai întâi necesitatea sporirii flotei germane, care e de lipsă sě

Din fericire nu este aici o fatalitate neînduplecată, cum la rêndul lor, au intenţia de a pretinde filosofii timpului nostru. E o stare de transiţie, care se modifică din tóte părţile şi este sortită a înceta prin desvoltarea educaţiunii populare.

Nu, omenirea nu este condamnată a rěmâné în cercul strimt al infernului moral, stăpânirea omului de către maşini. A dóua fasă a evoluţiunei ştiinţifice, acea, care începe a se sěvêrşí sub ochii noştri, are din potrivă ca ţintă şi resultat, de a câştiga zi cu zi o liberare cât mai completă a lucrătorului industrial şi agricol.

Noi urmărim dobândirea unui nivel social cât mai ridicat şi mai întins, micşorênd în acelaşi timp slăbiciunile şi întunerecul societăţii.

In adevěr, lucrătorul cultivat prin educaţiunea ştiinţifică, astăzi dominéză maşina, în loc de a fi rěmas sclavul ei. Din starea de simplu mănuitor, în virtutea cunoscinţelor dobândite, devine inginer ; inginer-mecanic, inginer-electrician, inginer-chimist, inginer-agronom etc.

Maşina nouă, pe care o vedem instalându-se pretutindeni, nu mai cere astăzi ca odinióră o muncă numai curat automatică a braţelor. Ea devine automobilă, adecă merge singură, cu o singură condiţiune de a fi condusă şi urmărită de o inteligenţă. Intre lucrătorul dela oraş, cultivătorul câmpului şi savant, prăpastia, care îi despărţia odinióră începe sě dispară.

A dispărut aprópe între savantul devenit practicant, care singur se bucura de rolul inginerului, şi lucrătorul devenit savant, care îi face o legitimă concurenţă. Deací douě urmări : creşterea salariilor, adecă a bunului traiu material ; transformarea salariatului isolat în asociat ori sindicat, şi a doua urmare este sporirea independenţei, adecă a demnităţii. Omenirea astăzi prin ajutorul tuturor popórelor civilisate face încă un pas în cursul evoluţiunii sale de veacuri.

Dar ştiinţa nu are un scop numai utilitar, ea concură la binele omenirii în douě chipuri diferite : afară de rolul sěu material şi utilitar, ştiinţa îndeplinesce rolul de educator ideal, de un ordin curat moral şi artistic, rol neînţeles de acest spirit literar, care din evul mediu pare a fi rěmas singurul inspirator al educaţiunii secundare.

De sigur nu vom încerca a micşora valórea literaturei în educatiune, dar educaţiunea morală a unui popor, mai ales modern, cere mijlóce mai profunde şi adeseori necunoscute de acei cari pretind a-l conduce după vechile metode. Bunăvoinţa, retorica chiar, nu ajung.

Mai pe sus de tóte, omul trebue condus de ştiinţă şi raţiune ; nu ştiínţă pur logică şi raţională, dar cunoştinţa faptelor observate şi a legilor experimentale, cari resultă din aceste fapte generalisate.

Vorbim atât de faptele şi legile din lumea morală ca şi cele din lumea fisică. Acéstă îndoită cunoscinţă nu este mai puţin indispensabilă pentru a îmbunătăţí starea omenirii. Legislaţiunile curat politice şi decretele rěmân sterile, dacă nu sunt traducerea însăşi a faptelor ştiinţifice. Printre adevěrurile pe cari simţul le cunoscuse şi pe cari ştiinţa socială le-a demonstrat, printre adevěrurile, ce trebue sě servéscă de regulă organisaţiunilor viitóre, este singură solidaritatea, care din tóte punctele de vedere apropie pe ómeni unii de alţii. Ştiinţa ne învaţă, că ea este temelia cea mai sigură a fericirii indivizilor şi a societăţii. Viaţa omenirii se sprijină pe dragoste şi frăţie!

In numele acestor idei republicanii dela 1848 au fondat Asociaţiunea filotehnică, un mijloc de triumf al raţiunii şi dreptăţii, al bunătăţii şi adevěrului.

---

*) Intârziată din lipsă de spaţ. — Red.

se duplice pentrucă — zice contele Rülov — nimenea nu póte prevedea ce cosecuenţe va avé rĕsboiul actual din Africa-Sudică.

Din vorbirea contelui Bülov estragem următórele :

Germania are interese în tóte părţile lumii, pentru cari nu-i este ertat a sta în neactivitate nici în visuri. Inmulţirea populaţiunii, înflorirea fără sémăn a industriei, activitatea comercianţilor, scurt vigurósa putere de viaţă a poporului german, ne-au atras în economia şi politica universală. Dacă vorbesc Englezii de „Greater Britain“, sau Francezii de „Nouvelle France“ şi dacă Ruşii ’şi deschid drumul spre Asia, avem şi noi pretenţie la o Germanie mai mare, nu în sensul unei cuceriri ci în al estinderii comerciului nostru. Nu putem şi nu voim sĕ suferim a se trece preste poporul german la ordinea zilei. Bunele relaţii cu Statele Unite ne umple de bucurie şi cu Anglia vom fi cu plăcere gata a trăí pe basa reciprocităţii în pace şi înţelegere. Că óre viitorul fi-va pacínic sau nu, nimenea nu póte spune.

Trebue sĕ fim asiguraţi contra tuturor surprinderilor atât pe apă, cât şi pe uscat, deci trebue creată o flotă, care sĕ eschidă ori-ce atac. Sporirea flotei e urgentă, arzĕtóre. După-ce accentuéză, că siguranţa poziţiei statului german în Europa o află întemeiată în nestrămutata alianţă-triplă şi în raportul cu Rusia, încheie cu cererea de a se primí proiectul de flotă.

NOUTĂŢI

Părăstas pentru Şaguna. Din *Sĕlişte* ni se scrie : Ca în toţi anii, aşa şi în ĕstan s'a celebrat cu o solemnitate impunĕtóre în ziua sf. Andreiu un *părăstas* pentru fericitul Metropolit *Andreiu baron de Şaguna.* Elevii şi învĕţătorii au luat în corpore parte la acest act de pietate. Cuvêntul ocasional a fost rostit de înv. *Iacob Steflea*, după care s'a cântat cu multă duioşie de corul elevilor, frumósa poesie *„Românime mult cercată“*.

*

Sêrbii pentru limba lor. Din Becĭcherecul-mare se scrie, că representanţa comunei sêrbeşti *Araci*, (comit. Torontal) în şedinţa sa din urmă a adus hotărîrea — la propunerea preotului romano-catolic de acolo, *Makra Imre* — că protocólele sale deací înainte le va redacta exclusiv în limba sêrbă şi numai conclusele cari vor reclama aprobarea autorităţii legale superióre, le va traduce şi în limba maghiară.

*

Revolte pentru execuţiune. In comitatul Murĕş-Turda recolta în anul acesta a fost fórte slabă, aşa că poporul în multe locuri e ameninţat de miserie. Bieţii economi un şi-au putut plăti dările ; la ceea-ce direcţin financiară a trimis executori pe capul lor. Câteva comune însĕ, precum Gialacuta, Havadtö şi Vadasd s'au resvrătit şi n'au voit sĕ priméscă în hotarele lor pe executori. Ţeranii nĕcăjiţi, s'au înarmat cu cóse şi furci de fer şi aşa au alungat pe slujbaşii statului. Spune-se că a întrevenit gendarmeria ! . .

*

Un manuscript din veacul al II-lea. Patriarchul Efrem *Ramani* al Antiochiei, a dat în oraşul Mosul de lângă Tigru, preste un manuscript vechiu-vechiu. Interesantul manuscript pórtă titlul principal : *„Testamentul mântuirii“*, şi mai ales partea a doua a lui, care cuprinde *„Orênduelile şi poruncile Domnului“* este de o importanţă deosebită. In acéstă parte este descris ritul şi rînduiala cultului dumnezeesc al bisericei creştine din vècul al doilea. Manuscrisul pomeneşte în mai multe locuri despre acei credincioşi aleşi, cari înzestraţi erau dela Dumnezeu cu darul prorociei, al tămăduirii şi cu puterea de a vorbi în limbi strĕine. Pe sama acestora în tóte bisericile erau reservate locuri de frunte, şi pentru ei se făceau rugăciuni deosebite, ca Dumnezeu sĕ nu-i lipséscă de darurile sale suprafireşti. Acest rar manuscript se va eda încurênd în Germania, unde mai mulţi învĕţaţi se ocupă deja cu traducerea şi tâlcuirea lui. Posibilitatea de a fi un apocrif, e eschisă prin temeinicile şi amĕnunteie lui examinări de până acum.

*

„Opera Neaga“. La teatrul naţional din Bucureşti se pregăteşte o operă nouă, a cărei autóre este Regina Carmen Sylva. Musica este compusă de compositorul Hallström.

*

Un complice alui Luccheni. In Nizza a fost deţinut, zilele acestea, un tipograf, anume Carducca, un anarchist cunoscut, din a cărui oficină Luccheni, ucigaşul Imp.-Regine Elisabeta, îşi procurase cureaua pumnalului sĕu. După uciderea Impĕrătesei-Regină, Carducca a fost escortat din Genf. A vagabondat apoi în lumea mare. A umblat prin Triest, Bruxella, etc., până ce acum în Nizza l'a ajuns Nemezis.

*

Un prinţ falit. Din Viena vine vestea, că tribunalul comercial de acolo a enunciat faliment pe întrégă averea prinţului Josif Windischgrätz, un nepot al fostului ministru-president austriac Windischgrätz.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ s'au înscris de membri *ordinari* Alexandru Demian, sodal rotar ; Avram Bena sodal pantofar ; Lazar Stoica, sodal măsar ; Ioan I. P. Marian, sodal lăcătar ; Coman Droc, sodal pantofar ; Ioan Fochi sodal pantofar ; Constantin Ban, sodal curelar şi Lazar Bozdoghină, sodal lăcătar. Ear de membri *ajutători* : d-na Minerva Dr. Brote ; Mihail Ganea, funcţ. consist. ; Jean Luxenberg, locotenent de gendarmi în pens. ; Friedrich Binder, M. Daniel şi Wilhelm Fürst, comercianţi.

In legătură cu acésta aflăm, că între membrii reuniunii s'au pornit mai multe colecte, de bani, aşa : pentru *„Reuniunea pomului de Crăciun a copiilor sĕraci“*, cu menirea de a se ajutora copiii sĕraci de Român ; între *soţiile meseriaşilor* se colectéză în scopul *reparării stégului reuniunii ;* mai departe pentru *monumentul marelui Şaguna ;* ear' *membrele corului* colectéză între sine cu scop de a se procura o *icónă a Maicei Domnului.*

*

Puterea Engliterei. Intinderea Engliterei este 314.000 km. pătraţi, cu 39 milióne locuitori. Ear întinderea coloniilor sale este de 27 milióne klm. pătraţi cu 320 milióne locuitori.

Comerciul tuturor coloniilor a fost în : 1876 307 milióne 200.000 lire sterl. ; în 1880 350 şi $^1/_2$ milióne ; în 1890 480 milióne ; în 1899 500 milióne. Traficul comercial al regatului englez în 1895 a fost 612 $^1/_2$ milióne sterlinge ; din acestea import din coloníi 165 $^1/_3$ milióne, ear export în coloníi 90 milióne sterl.

*

Telefonul în Berlin. Se vesteşte din Berlin, că oficiul imperial poştal plănueşte o reformă radicală în instituţia telefonului. Voeşte adecă sĕ aşeze cablurile suterane aşa, că ele sĕ fie împrăştiate pe tóte străzile oraşului şi sĕ fie la îndemâna tuturor caselor private. Fie-care proprietar de casă va primí un aparat telefonic, care se va puté aduce în legătură cu alte 10 aparate laterale, aşa că ori cine, în schimbul a 28 Marce pe an, va avé la casă telefon propriu. Va sĕ zică pe lângă apaducte şi stabilimente de lumină electrică excelente, Berlinezilor li-se mai îmbie şi acest mijloc lesnicios de comunicaţie.

*

Ultima întunecime de lună în veacul al 19-lea, va fi în nóptea de 16 spre 17 l. c. n. Intunecimea va fi aprópe totală, pentru că ea va atinge cam 99% din periferia lunei. Luna în nóptea numită va păşí în umbra pămêntului între órele 12. 44 şi va eşí din umbră pe la 4 óre diminéţă.

*

Intâia exposiţie din Canea, 1900. Prin decretul princiar Nr. 89 dela 31 Octomvrie a. c, la propunerea guvernului Cretei, s'a hotărît a aranja la *Canea, în luna lui Aprilie 1900, o exposiţie internatională.* Exposiţia acésta, care stă sub protectoratul Alteţiei Sale Regale Prinţul George de Grecia, comisar suprem al Cretei, va cuprinde tóte producţiunile pe terenul industriei, comerciului, agriculturei, artei, învĕţămêntului ş. a. Comitetul, care se compune din membrii corpului consular şi din alţi representanţi ai lumei de afaceri din Creta, s'a pus sub preşedinţa dlui dr. Constantin N. Foumis, consilier de finanţe al prinţului. Intreprinderea acésta ofere un bun prilej pentru sporirea exportului şi a importului ori-cării ţeri. Hotărîrea sus numită, ca şi desemnarea dlui *Artur Gobiet* din Praga-Karolinenthal, de director al exposiţiunii, s'a notificat puterilor străine pe cale diplomatică.

*

Ciocnire de trenuri într'un tunel. Pe linia ce duce din San-Remo spre Genua s'a întêmplat Dumineca trecută o nenorocire mare. Aprópe de Savona, în tunelul dintre Bergegg şi Spotorno, douĕ trenuri personale s'au isbit unul într'altul. Efectul a fost grozav : cupeele aprópe tóte s'au sdruncinat, 4 pasageri au fost omorîţi, 12 au primit rane grave, ear vr'o 20 rane mai uşóre.

*

Bombă în teatru. Se vesteşte din Murcia (Spania), că Dumineca trecută în teatrul de acolo, tocmai în cursul representaţiunii, a explodat o bombă, care în scurt timp a încins în flacări întreg edificiul teatrului. Publicul însĕ a avut atâta timp ca sĕ ésă din locul primejdiei. Făptuitorul atentatului încă n'a putut fi eruat.

*

Transportarea unei case cu trenul. Din Herningford (America) se anunţă, că o casă cu doue etage a fost transportată de acolo cu trenul în Alliance. Lungimea casei era de 50, lăţimea de 40 picióre, ear' greutatea de 100 tone. Casa a fost ridicată mai intâi pe grinzi, apoi a fost aşezată pe patru vagóne de tren anume pregătite pentru acest scop. Trenul a percurs pe oră 6 chlm. şi casa a ajuns la destinaţie fără nici o stricăciune.

*

Sinucidere cu dinamită. Un soiu de mórte din cele mai năprasnice şi-a ales o calfă de dulgher din Pesta, cu numele Gál Zsigmond. Se căsătorise nu demult cu o fată harnică şi frumósă. Mai alaltăeri însĕ nu se ştie pe ce motiv eşí afară în curte şi . . . deodată o detunătură puternică sguduí ferestrile caselor dimprejur. Nenorocitul îşi puse o bombă în gură şi o aprinse ! Explosia bombei îi diformă trupul şi îi sdrenţuí capul în fălii mĕrunte de carne.

Raportul Direcţiunii societăţii comerciale pe acţii „Concordia“ către adunarea generală.

Cunoscut este, că anul de gestiune espirat a fost pentru comerciu în genere nefavorabil, şi că în urma recoltelor slabe din anii ultimi şí putinţa de cumpărare a publicului şi în special a locuitorilor dela sate a scăzut. — In parte aceste împrejurări, în parte calamităţile ce le-am avut cu persónele conducĕtóre a afacerii nóstre, au înfluinţat nefavorabil asupra mersului afacerii, şi aşa anul de gestiune espirat conform bilanţului ce Vi-'l presentămací, încheie cu un deficit de fl. 5376.37. Direcţiunea DV. a făcut la timpul sĕu immediat toţi paşii posibili ca rĕul sĕ se delăture, şi avem cele mai bune speranţe pentru viitor.

Luând acestea la cunoscinţă, Vĕ propunem : Sĕ aprobaţi bilanţul anului de gestiune 1898/9, şi după ce aţi ascultat şi raportul comitetului de supraveghere, sĕ daţi Direcţiunii absolutorul ; ear în legătură cu acestea sĕ dispuneţi ca pierderea amintită mai înainte sĕ se transpună pe cont nou.

Sibiiu în 10 Decembre 1899.

Direcţiunea.

Exposiţiile economice din Sibiiu.

Dăm în cele următóre darea de seamă presentă, ce a fost luată la cunoştinţă în şedinţa comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“, ţinută la 5 Decembre a. c.

Onorabil comitet !

In cele următóre 'mi i-au voie a presenta Onorabilului Comitet despre exposiţia de vite, a 10-a ţinută în Sibiiu la 26 Octobre n., cum şi despre cea de póme a 3-a, ţinută tot aici în zilele din 22—29 Octobre n. c. următorul

Raport :

Exposiţia de vite, cu abatere dela terminul din program, s'a ţinut cu o zi mai nainte adecă la 26 Oct. şi acéstă din causă că d-l inspector Lickel, în 27 nu ar fi fost în posiţiune se ia parte la exposiţie, unde avé sĕ represinte pe Inaltul guvern. La exposiţia presidată de d-l Dem. Comşa, prof. şi ţinută în têrgul vitelor, au expus : 56 proprietari, în total 168 capete vite. Representate la exposiţie au fost puţine comune.

Schimbarea terminului probabil a făcut de cele mai multe au excelat prin absentare.

Premiţênd, că tóte premiile atât de stat, cât şi cele ale comitatului, au fost distribuite pe basa hotărîrilor juriului, constituit sub conducerea presidentului nostru, cu date despre mersul exposiţiei peste tot va serví raportul juriului, ce se va presenta cu altă ocasiune onoratului comitet. De încheiere constat, că membrul pe viaţă al Reuniunii nóstre d-l *Alexandru Lebu*, proprietar aici, a binevoit a ceda Reuniunii premiile în valóre de 80 coróne, cu scop de a se pune temeiu unui fond de premii pentru exposiţiile de vite.

Trecênd la exposiţia de póme, care — mulţumită conlucrării tuturor factorilor competenţi, se póte rangia din tóte punctele de privire între cele mai reuşite, raportez următórrle :

In conformitate cu hotărîrile Onorabilului Comitet, apelul biroului adresat stimatelor dómne : Otilia D. Comşa, Minerva Dr. Brote, Silvia Dr. Barcianu şi Maria Dr. Crişan, apoi d-şórelor Eleonora Borcia, Hortensia şi Mina Cosma, Agnes Cristea, Alexandra, Eugenia şi Aurelia Moga, Delia Olariu, Hortensia Penciu, Eugenia şi Tinca Simonescu — de a ne sta într'ajutor la arangiament şi celelalte afaceri ţinĕtóre de exposiţie — au aflat resunetul dorit. Dómnele şi d-şórele menţionate cu o diligenţă de fer şi cu o abnegaţiune rară, au ostenit în decurs de 2 sĕptĕmâni din zori de zi până sara târziu atât la arangiamentul exposiţiei cât şi ca ţinênd cassa la exposiţie şi la bufetul de d-lor înfiinţat.

La un al 2-lea apel al nostru : d-şórele Aurelia şi Olivia Bardosy, Lucreţia Benţa, Eufemia Catona, Dora Colbasi, Cornelia Decian, Măriódra Popescu, Felicia Raţiu, Eugenia Tăbăcariu, au binevoit a primí asupra lor greua misiune de a face onorurile casei şi pe ceronii exposiţiei.

Alăturea de dame în ajutor ni-au mai stat parte ţinênd inspecţia în salele exposiţiei, parte la cassă, domnii Teodor Orlea, Vincenţiu Orăsan şi Baptist Boiu, funcţionari consistoriali, cum şi Vasile C. Osvadă, administratorul „Tipografiei“, şi elevii din secţiunea pedagogică a seminariului „Andreian“, d-nii Vasile Mateiu, Ioan Pavel, Septimiu Popa şi Nicolae Vasu.

Suprainspecţiunea la exposiţie o a avut : presidentul D. Comşa, v.-pres. : Dr. D. P. Barcianu, membrii din comitet : Pantaleon Lucuţa, Dr. P. Span, Dr. I. Stroia, Romul Simu şi Emil Verzariu.

La decoraţiuni bun serviciu ni-au făcut firmele comerciale Petru Nedelcovici, Iosef Goldstein, Rezső Krassowsky, şi Teodor Popescu, cari cu multă prevenire ni-au pus la disposiţie diferitele covóre neapărate la decoraţiune.

In cât priveşte însaşi exposiţia, ea s'a deschis în mod sĕrbătoresc Duminecă în 22 la órele 12 din zi prin presidentul nostru, asistat de întreg comitetul. La acest act sĕrbătoresc între marele numĕr de asistenţi au participat şi I. P. S. Sa Dl. Ioan Meţianu, archiepp. şi metr., Ilustritatea Sa dl G. Thalmann, comite supr., Il. S. Păr. vicar Dr. Il. Puşcariu, primarul oraşului Iosif Drotleff, şi alţii.

(Va urma.)

VARIETĂŢI

(Somn iernatic în Rusia). Ziarele ruseşti aduc ştirea, că în districtul Pskow sate întregi petrec iarna în aşa numitul „somn iernatic“. Ca urşii. Ruşii numesc acest somn „lozka“. In districtul Pskow recolta a fost anul acesta miserabilă. Ţĕranii s'au obicĭnuit deja de ani de zile, ca sĕ dórmă iarna. Familia întrégă se grămădeşte în jurul cuptorului şi dorm nopţile şi zilele, deşteptându-se o singură dată în zi, ca sĕ ia niţică pâne uscată înmuiată în apă. Pe strade nu se póte vedé nimeni.

*

(*Limbagiul florilor în Japonia*). — In mai multe părţi ale Japoniei e obiceiul de a se căuta mirésa într'un chip cu totul caracteristic. Japonezilor le place sĕ ţie multe flori la feréstră. Trecĕtorului i-se întêmplă de multe ori sĕ vadă un vas de flori, gol însĕ, atîrnat prin trei lanţuri de feréstră. Atunci tinĕrul înţelege că în acea casă e vre-o fată căreia nu i-ar displăcea tocmai mult sĕ se mărite. Tinĕrul care iubeşte, pândeşte când toţi ai casei sunt înăuntru, se strecóră ca un hoţ si pune în vasul de flori, flórea care 'i place mai mult, apoi ear se retrage cu destulă precauţiune. Dacă i-a plăcut fetei, atunci flórea e îngrijită, şi tinĕrul se póte lăuda că se însóră. Dacă însĕ tinĕrul nu i-a plăcut fetei, atunci flórea e smulsă din ghiveciu şi tinĕrul póte merge sĕ-şi caute altă logodnică.

*

(*Compliment*). T. e extrem de complesant. D'ăunăzi se exprimă astfel către o frumósă coconiţă :

— D-şóră, ai un picioraş atât de mic, încât ghetele D-Tale numai cu peria de dinţi se pot văxuí . . .

Dl Ilie Dopp,

inginer de comasare autorisat
'şi-a deschis

cancelarie proprie

în **Sibiiu**, strada Ocnei (Burgergasse)
Nr. 9. [239] 1—1

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Preţul 30 cr.

„CONCORDIA", societate comercială pe acţii, Sibiiu.

Bilanţ cu 30 Iunie 1899.

Cassa în numĕrar . . fl.	1036.70	Capital social . . . . fl.	100000.—
Mobiliar . . fl. 9641.78 după amortisare de . . „ 964.16 „	8677.62	Fond de reservă . . . „	183.14
		Interese neridicate . . „	259.93
Diverse conturi debitóre „	128115.63	Diverse conturi creditóre „	176280.69
Mărfuri . . . . . . „	133517.44		
Pierdere . . . . . . „	5376.37		
	fl. 276723.76		fl. 276723 76

Sibiiu 30 Iunie 1899.

Membrii în direcţiune:

I. Lissai. **P. Lucuţa.** **Dr. Vecerdea.**

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat bilanţul present şi l'am aflat în consonanţă cu cărţile de contabilitate.

Sibiiu, 5 Decembre 1899. [238] 1—1

Dr. Elie Beu. ***Dr. Elie Cristea.*** ***Dr. V Bologa.***

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot şi învĕţător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

Cu preţul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

In **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu** se află de vêndare:

Biblioteca internaţională.

1. Minciunile convenţionale de M. Nordau broş.	fl.	1.50
2. Robia femeei de I. Stuart Mill broş.	„	—.75
3. Educaţiunea intelectuală de Herbert Spencer broş.	„	1.—
5. Este omul liber de G. Renard broş.	„	—.75
6. Din Muscel, cântece poporane de Rădulescu-Codin broş. . . .	„	1.25
7. Părinţii şi copii în al XIX. secol de E. Legouvé broş. . . .	„	1.—
8. In faţa morţei, nuvele de Becescu Gh.-Silvan broş.	„	1.25
9/10. Dare şi avere, roman în 2 volumne de G. Freytag broş. . .	„	3.25
11. Omul genial de H. Türck broş.	„	1.—

Cel mai mare deposit
de

Cărţi postale ilustrate

este fără îndoială al

Librăriei archidiecesane.

Se vênd en gros **2.50 fl. suta**, en détail cu **3, 5** şi **8 cr. bucata** (cele din urmă sunt pictate cu mâna).

Ediţia Librăriei:

O Sĕlişteancă, ediţia II
Port bănăţĕnesc
Grup de Sĕliştene dela fond de teatru
Grup de Căluşeri dela fond. de teatru, Sĕlişte
Un cioban din Ardeal
O Romàncă din Câmpeni
Tipografia Archidiecesană

Va apărea în curênd:
Sĕliştea întrégă, tablou
Piaţa din Sĕlişte
Biserica cea nóuă
Fântâna Foltea cu Călugărul
Biserica dela Fântâna Foltea
Pavilonul elveţian din Sĕlişte
O păreche rom. din Ţiara Oltului

In Comisiune:

Frumseţe (dame) **din Paris**. — **Vederi din Sibiiu.** — **Sĕliştene.** — **Castelul lui Ioan Corvin** (Hunyad). — **Vederi din România** (Bucuresci). — **Românii la Roma.** — **Costumuri naţionale diferite**. — **Partii din Carpaţi.** —

Cărţi postale înflorate, fórte acomodate pentru gratulări de anul nou, sĕrbători etc.

Cărţi postale, fórte potrivite pentru gratulări la zile onomastice.

Peisage-uri (Vederi dela ţară).

Cele mai fine şi deosebite **bilete de gratulări** pentru anul nou, sĕrbători, onomastice etc., dela 6 cr. până la 45 cr. bucata + 5 cr. porto postal.

Conspectul cărţilor bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu şi alte rugăciuni, edit. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina", în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi broş.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„	1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg. .	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg. . .	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David**, (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la .	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 129 Sibiiu, Sâmbătă, 4/16 Decembre 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl, 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dreptatea şi pacea...

Dreptatea şi pacea s'au sărutat. Şi din acéstă sărutare a isvorît o eră nóuă, o eră fericită pentru biserică şi stat.

Aşa a fost acésta dela întemeierea bisericei, aşa va fi până la sfîrşitul lumei.

Unde dreptatea va avé cuvêntul decizĕtor, acolo va domní pace, şi pacea va aduce ródele binecuvêntate, cari constituesc fericirea cetăţenilor.

In statul nostru de mult nu a mai domnit dreptatea, de sine înţeles nici pacea nu a putut cuprinde inima ómenilor. N'a putut fi deci vorba de fericirea cetăţenilor.

Nu dela noi le zicem acestea; le-a accentuat tóte aceste actualul ministru-president al Ungariei, care şi-a luat ca devisă dreptatea, si a inaugurat o eră nóuă în ţara nóstră.

Efectele noului sistem de guvernament le vom vedea de ací înainte, şi noi în cele bisericeşti vom căuta efectele guvernării în era cea nóuă, fiind-că în cele politice ni-am reservat de mult rolul de cronicari.

Ni-am reservat sĕ înregistrăm numai faptele bărbaţilor, cari conduc azi politica nóstră naţională, şi durere nu mai putem înregistra decât invective reciproce între aceia, cari ar trebui sĕ se respecteze reciproc, sĕ-şi unéscă puterile spre a puté scóte la limanul dorit naia înglodată a politicei nóstre naţionale.

Dar sĕ revenim la tema nóstră.

De zeci de ani în cercurile guvernamentale nu am întimpinat bunăvoinţa, pe care trebue sĕ o dicteze simţul de dreptate faţă cu interesele bisericei nóstre.

Un curent bolnăvicios a dictat cele mai multe dintre mĕsurile legislaţiunii şi ale administraţiunii dela noi, contra cărora biserica în interesul conservării şi a întregităţii sale a trebuit sĕ iee posiţiune hotărîtă.

Dacă cetim actele sinodale ale bisericei ortodoxe române din Ungaria, nu vom afla sesiune sinodală, nu sesiune congresuală, în care biserica sĕ nu fi luat posiţiune de apĕrare faţă cu atacurile la existenţa ei.

Biserică pururea loyală; biserică care din supunere, din iubirea de pace a făcut totdéuna vîrtute de căpetenie; biserică condusă de ómeni prudenţi, concilianţi, cari tocmai pentru aceste vîrtuţi ale lor erau loviţi fără cruţare de o parte mare a presei române; biserică influinţată de laici luminaţi, de laici cari aveau contact cu cercurile guverniale; biserică umilîtă de secoli; biserică, care n'a încetat a predica supunerea şi ascultarea — care în resignaţiunea sa aplica cuvintele Mântuitorului: de şeptezeci-de-ori câte şepte sĕ iertăm celor, cari ne greşesc: acéstă biserică de un pătrar de secol a trebuit sĕ aibă rolul de apĕrare în faţa atacurilor din partea ómenilor conduşi de un curent bolnăvicios, periculos în cele din urmă şi pentru interesele statului.

In fine s'a inaugurat o eră nóuă.

O vom judeca în efectele ei.

Avem sumedenie de afaceri, a căror fericită resolvire va deslega o grea problemă: restaurarea păcii între biserică şi stat.

Una dintre acestea este şi afacerea cu intregirea venitelor preoţeşti.

Am zis nu odată, şi o zicem şi acuma: Dacă guvernul ţerei cu bunăvoinţă va executa articolul de lege XIV. din 1898 în afacerea întregirii venitelor preoţeşti, va inaugura cu acésta o eră nóuă, care va avé necalculabile bune urmări pentru restabilirea de bune raporturi între biserică şi stat.

Până acuma cu satisfacţie putem constata, că în sferele guverniale adie vêntul condus de promisiunile, cu cari s'a deschis era cea nóuă.

Până acuma suflă vêntul condus de echitate şi de dreptate în esecutarea legii privitóre la întregirea venitelor preoţeşti.

Ce e drept până acuma sunt ventilate în acéstă afacere numai unele principii generale, însĕ tocmai aceste principii au însuflat temeinice îngrijiri în sinódele nóstre eparchiale, tocmai aceste îngrijiri au provocat necesitatea de a se convoca în Maiu a. c. congresul nostru bisericesc în sesiune extraordinară.

După cum suntem noi informaţi, în cercurile guverniale s'a acceptat punctul de vedere unicul corect, pe care s'au pus sinódele nóstre eparchiale din Arad şi din archidiecesa nóstră si apoi congresul nostru naţional bisericesc, ca sumele de întregire sĕ se pună la disposiţiunea autorităţii bisericeşti spre a le distribuí ea preoţimii cu unica restricţiune, accentuată altcum şi de biserică, ca suma întrégă sĕ ajungă la destinaţiunea sa, la mânile preoţimii îndreptăţite.

Dreptatea s'a validitat deci în un punct principiar şi de bună sémă ea va aduce pacea de mult dorită, şi cu acésta nóuĕ raporturi între biserică şi între stat, cu un cuvênt o eră nóuă, o eră de fericire, plăcută şi lui Dumnezeu şí ómenilor.

De sine înţeles stăm numai la începutul lucrurilor, dară la un început bun.

Inspirate lucrările de acest spirit al dreptăţii şi al echităţii, ele vor duce la sfîrşit bun.

Urméză a se revidia fasiunile singuraticelor comune bisericeşti, cari s'au trimis şi continuă a se trimite la guvernul ţerei.

Deslegată odată definitiv acéstă grea şi importantă lucrare, spre deplina mulţămire a guvernului şi a bisericei, de ea se vor lega celelalte multe cari sunt pendente şi cari trebue sĕ se resolveze odată.

Ca lucrul început sĕ se continue în spiritul echităţii şi al dreptăţii, va trebuí sĕ se aşeze în sinul ministerului de culte cel puţin un bărbat din sinul bisericei nóstre, a cărui minte şi inimă sĕ se validiteze la resolvarea afacerilor nóstre bisericeşti în spiritul dreptăţii şi al echităţii.

Şi pentru acésta acuma e timpul cel mai oportun, căci lucrări însemnate trebue sĕ se facă tocmai acuma cu ocasiunea revisuirii fasiunilor.

În jurul pactului.

Anul înclină spre apus şi cu trecerea fiecărei zile guvernele în Trans- şi Cis-Leithania devin mai neliniştite căci legatus-au sĕ ducă la îndeplinire lucruri, preste cari se vede, că mai au şi alţii cuvêntul.

Luna acésta pare a fi o piază rea, esclamă la noi unii cu durere, căci în Decembre s'au înglodat Wekerle şi Bánffy, ear dincolo Badeni, Thun şi acum vine la rênd Clary. E un timp nefast acesta, căci viind la desbatere bugetul ţerii tocmai în vremea acésta oposiţia 'l foloseşte ca bună armă faţă de guvern.

Cât de mare e desperarea în ambele tabere ale heghemonilor şi téma de un eventual eşec al sforţărilor făcute, se vede din tonul elegic al presei oficióse.

Lupta ce o pórtă Cehii în Transleithania cu tótă aparenta linişte, ce o încunjură, umple de îngrijire pe heghemonii germani. Tactica calmă, perseverantă, neînduplecabilă în ajungerea ţintei lor, e superióră faţă de sgomotul, ce însoţia înainte de asta modul de luptă al Nemţilor.

Fie-care zi ne apropie tot mai mult, scrie „N. Fr. Presse“, de momentul critic, în care absolutismul îşi va relua întrarea în guvernarea Austriei, dacă până la 1 Ianuarie nu se vor vota unui guvern constituţional legile necesare.

Obstrucţia Nemţilor înainte cu doi ani a costat jertfe mari, căci ei formând minoritatea, în lupta contra majorităţii n'aveau rĕgaz nici sĕ rĕsufle, pecând acum Cehii o duc mai bine. De se osteneşte care-va, cere sĕ i-se permită a-şi continua vorbirea în şedinţa următóre şi astfel obstrucţia continuă în tótă tigna, ca şi când tóte ar fi în ordinea cea mai perfectă.

In lupta lor Cehii nu stau isolaţi, ci formézá o puternică falangă a „dreptei“, în care alte grupe mai mici încă lucră mână în mână. Se spune, că ei voesc retragerea ministerului actual, pentru-ca sĕ vină unul din sînul dreptei, şi acésta minoritatea n'o póte împedeca.

Desvoltarea acésta a lucrurilor în Austria, fără îndoială e un ce natural, un resultat al constiinţei de sine desvoltate în plenitudinea ei a popórelor, dintre cari mai puternice în avuţie materială şi spirituală sunt Cehii şi Nemţii. Ni se pare că procesul luptei, ce se oferă, nu e nici nefiresc, nici chaotic; e un stadiu firesc în istoria desvoltării popórelor.

Reacţiunea ce o va avea asupra Ungariei nu póte fi trecută cu vederea. Reciprocitatea dintre aceste dóuĕ state în o mulţime de afaceri le face sĕ caute a urmărí cu interes fie-care desvoltarea internă a lucrurilor în partea vecină.

„O Ungarie constituţională în ce raport va puté sta, întrébă Maghiarii, cu o Austrie absolutistică? Nu mai e vorba de o crisă ministerială simplă, ci crisa se extinde asupra pactului economic şi asupra tuturor afacerilor comune, cari tot numai cu regulări provisorii nu mai pot dăinuí.

„Situaţia e fórte seriósă, stările în Austria de desperat, căci procesul de discompunere înaintéză cu paşi repezi“.

O raliare a tuturor partidelor maghiare, apel către oposiţie pentru încetarea punerii ori-căror greutăţi în activitatea guvernului, e firul roşu în frământările mai nóuĕ ale Maghiarilor pentru susţinerea cu ori-ce preţ a pactului, de care e legată în tot casul heghemonia lor aici în patrie.

Revistă Bisericéscă

In postul Crăciunului

Tot creştinul bun al bisericei nóstre sîmţeşte, în apropierea marei Serbători a Naşterii Domnului, că se petrece ceva neobicînuit în sufletul sĕu. Alvia vieţei lui spirituale, par'că e agitată prin nóue forţe, ear cursul ei lin, par'că începe sĕ-şi potenţeze mişcarea şi sĕ se schimbe din obicînuitul de tóte zilele în neobicînuitul de sĕrbători. Şi nu fără cuvênt se întîmplă acéstă schimbare, căci sĕrbătórea, pe care cu dragă inimă o aşteptăm e cea mai momentósă din viaţa creştinismului. Ce póte fi, întru adevĕr, mai înălţător, decât a te transpune cu sufletul în ieslea Vifleemului şi a vedé pruncul de nou născut, a auzí glasul îngerilor cântând: „Mărire întru cei de sus lui D-zeu. Pe pământ pace şi între ómeni bună voire“.

Incungiurat de trîmbiţele cetelor îngereşti micuţul petrece în ieslea dobitócelor; acolo petrece Acela, căruia i-a fost dat din eternitate sĕ mântuiască lumea din ghiarĕle diavolului. In umilire s'a născut Acela, care chemat era sĕ înalţe omenirea din robia pĕcatului şi sĕ o ducă la gloria măririi.

Şi acum, când puternice motive avem de a opera o întorsĕtură în viaţa nóstră psichică, nu putem perde din vedere nici înalta consideraţiune, că acéstă preformare a spiritului nu urméză de sine, ci ea trebue pregătită, inteţită şi pusă la cale, căci zis este, că din nimic, nimic rĕsare. Şi care e óre timpul şi modul de pregătire? Nu cumva pregătit are sĕ fie omul pentru tóte eventualităţile, căci nu ştim ceasul şi minuta, când sémă ni-se va cere de cele ce am făcut?...

Adevĕrat că din punctul de vedere al creştinului aşa este; însĕ acésta aşa este numai pentru cazul când ne cugetăm la venirea celui din urmă moment al vieţei nóstre. Alta e, când noi avem în aşteptare: sosirea unei mari serbători. Alte sunt considerările, de care avem sĕ ne conducem. Drept aceea şi suntem în drept de a sta pe punctul de vedere, pe care l'am semnalat dela început, adecă: de a face şi din parte-ne tot posibilul, pentru-ca schimbarea dorită a sufletului sĕ se îndeplinéscă cu sfinţenia cerută.

Chiar şi numai împregiurările externe pot sĕ resusciteze în spiritul nostru gândiri şi sîmţeminte înalte, căci vechia biserică a ştiut în un mod admirabil sĕ ofere creştinului cele mai nimerite prilegiuri pentru de a se avênta cu spiritul sĕu la acele regiuni înalte unde pace şi iubire, dragoste şi încredere, vîrtute şi blândeţă dominéză, de unde pisma şi rĕutatea, ura şi făţăria, viclenia şi şarlatania izgonite sunt în tartarul veacurilor. Biserica a ştiut sĕ întocméscă felurite ceremonii anume chemate de a face pe fie-ce creştin sĕ se îndulcéscă de bunătăţile nemărginite ale lui Dumnezeu.

Intre mijlócele de cari se foloseşte biserica pentru de a deştepta în credincioşii sĕi: evlavie, bună-cucernicie, trezvie, tărie religiósă şi morală, se enumeră cu drept cuvênt și instituirea postului. Postul constă în abținere dela anumite plăceri trupești cu scop de a ne deslănțuí din ghiarele poftelor și a ne avênta cu gândul și inima la Bunul D-zeu, Creatorul Cerului și al Pămêntului.

Reținerea dela anumite mâncări este deci numai mijlocul pentru scopul sublim al înălțării religióse morale. Infrânarea sensualismului se face pentru ca mai ușor sĕ ne putem înălța la idealism.

Ce trebue dar sĕ facem în postul Crăciunului? E de ajuns cu aceea, dacă vom posti, oprindu-ne dela unele mâncări? Hotărît că nu; ba din contră acésta e numai partea externă și cea de mai puțină valóre. Partea de valóre este: reținerea dela predomnirea feluritelor pofte, îndreptarea vieței nóstre spre fapte bune, petrecerea în rugăciuni și cântări la adresa Domnului, aplecarea gândirilor nóstre spre sferele ceresci și abaterea lor din nămolul vremilor, aplecarea intențiunilor și a voințelor nóstre spre înaltele idealuri, de cari trebue sĕ fie călăuzită atât viața singuraticilor indivizi, cât și a națiunilor întregi. Și óre care om este lipsit de idealuri? Care națiune nu și-a format idealul sĕu?

Individul ori națiunea, care încă nu 'și-are format un ideal de viață, încă în germene 'și-a săpat mormêntul în care mai iute, ori încă de grab, dar hotărît își va afla sfîrșitul. Are și scumpa nóstră națiune un frumos ideal, dar are și o bună dosă de întunecime în aflarea căilor celor mai potrivite ce conduc la câștigarea lui. Dare-ar bunul D-zeu, ca sĕi-se nască și ei vre-un Mântuitor, care sĕ fie farul luminător al pașilor ei, căci scris este: „Menirea ei tot înainte!..“

Dr. Petru Șpan.

Revistă internă

Din parlamentul maghiar

Atacurile, la cari a fost expus cu ocasia discuțiilor asupra cuotei însu-și ministrul president *Széll* din partea opoziției, i-au dat îndemnul a rĕspunde pentru a apĕra punctul de vedere al guvernului.

Ministrul în prima parte a expus basa de calculare a comisiunii cuotei și a dovedit corectitatea calculilor aceleia precum și acceptabilitatea compromisului încheiat. Față de aspirațiile exagerate de independență lămurì necesitatea apărării comune, ce se derivă din sancțiunea pragmatică.

Oposiția a încercat sĕ-'l întrerupă, dar el i-a rĕspuns cu citate din Deák.

In partea ultimă replică la suspicionările, ce i-s'au făcut, expunênd antecedențele pășirii sale la guvern. „Acéstă posiție n'am căutat-o, și când evenimentele m'au împins pe scenă, cel dintâi cuvênt rostit de pe buzele mele, a fost restabilirea păcii sguduite și apĕrarea drepturilor țĕrei“, zise între altele ministrul Széll.

Vorbirea a fost de un efect uimitor, chiar Polónyi spune-se i-a mulțumit pentru exacta interpretare a proiectului.

*

(*Corpul statului major comun*) precum spune „Neues Wiener Tagblatt“, va primi expresie deja la proximele avansări. Anume armata comună, honvezimea austriacă și cea ungară vor primi oficeri de stat major din acelaș isvor și se va lua în considerațiune numai calitatea cetățenéscă a respectivilor. Toți oficerii din statul major vor primi acea-și cualificație unitară, în urma căreia oficerii dela honvezi cari și-au câștigat aptitudinea de oficeri de stat major, ajung în corp, ear dintre oficerii statului major sunt dislocați unii la diviziuni de honvezime.

Conferența învĕțăt. din Deva.

Cuvêntul de deschidere

rostit de comisarul consist. Dr. Pavel Oprișa.

(Incheiere)

Dar óre îngrijitu-s'a societatea nóstră, ca sĕrmanii nostri învĕțători sĕ pótă ceti regulat barem o *revistă de specialitate* sau sĕ aibă la îndemână vre-o *bibliotecă scolară*, din care sĕ nu lipséscă opurile pedagogice, didactice, metodice mai de valóre?

„Se pretinde, ca copiii nostri, cari absólvă școla poporală sĕ fie ómeni crescuți, înzestrați cu cunoștințe și pricepere, sĕ fie capabili de a învinge greutățile vieței și-a ține concurență cu coetanii lor, sĕ fie vrednici de a înainta pe calea virtuții și a nu se abate dela ea, cu un cuvênt: cerem dela școlă ómeni, cari sĕ-'și fi adunat în decursul instrucțiunii un capital intelectual preste care sĕ dispună liber în tótă viața lor.

E just și necesar!

Dar óre luatu-s'au tóte mĕsurile de lipsă, ca cercetarea școlei sĕ devină tot mai regulată, ca elevii sĕ fie înzestrați cu cele necesare pentru instrucțiune, ca instrucțiunea sĕ decurgă la timp potrivit și conform unui plan de învĕțămênt bine staverit și corespunzĕtor împregiurărilor?

E drept, că autoritatea supremă compune normative, regulamente, dar e dureros, când după zeci de ani trebue sĕ te convingi, că acelea au rĕmas literă mórtă, necunoscute pentru învĕțătorii poporali, de óre-ce ei nu le cunosc, nu le posed, ear biblioteci școlare, din cari n'ar fi permis sĕ lipséscă nici o disposițiune privitóre la învĕțămênt, nu există. Astfel sĕ nu ne mirăm, că circularele emanate dela autoritatea superióră în cele mai multe casuri și locuri rĕmân neînțelese și neurmate.

Avem, ca societate, multe și mari pretensiuni, dar prea puțin ne îngrijim de îndestulirea lor.

Va trebui sĕ descoperim în conferențele școlare cu sinceritate scăderile, cari împedecă școla română gr. or. întru ajungerea scopului ei ideal și practic și cunoscênd bóla sĕ-o vindecăm până nu e prea târziu.

Va trebuí sĕ discutăm și asupra mijlócelor — factorilor — cari promovéză educațiunea națională cu caracter confesional ortodox și sĕ ne organisăm învĕțămêntul așa, ca el sĕ corespundă tot mai mult scopului adevĕrat.

La acésta țintește punctul 10 din „Instrucțiunea“ dată cu privire la conducerea și decurgerea conferințelor învĕțătoresci, unde se provede alegerea unei *comisiuni permanente* de trei membri ai conferinței, cu însărcinarea ca ei sĕ studieze în decursul anului starea învĕțămêntului și tóte trebuințele scólelor nóstre poporale din cercul respectiv, și conform acelora sĕ presinte în fie-care conferență propuneri concrete cu privire la temele didactice-pedagogice, ce vor fi a se designa pentru conferința proximă.

Se cere deci, On. Conferință, sĕ ne îndreptăm activitatea conform unui plan bine-pregătit; deóre-ce numai purcezênd astfel ne va succede a împuțina obstacolele progresului ș'a da prilegiu învĕțătorilor sĕ'și sporéscă cunoștințele și sĕ corespundă mai cu demnitate misiunei lor importante și grele, dar frumóse, sublime.

Sĕ fim firm convinși, On. Conferență, că lucrând astfel, din educațiunea, pe care școla nóstră e chemată a o da tinerimei, mai curênd va încolțì cultura națională, ear din acésta: înaintarea némului românesc și bunăstarea lui, precum și stima față de educători și posiția lor.

Impregiurarea, că desvoltarea culturei nóstre naționale decurge încet, n'are sĕ descurageze pe învĕțătorii nostri. Indată ce considerăm, că cultura nóstră numai rare-ori o încălzesc raze binefăcĕtóre de ale sórelui dătător de viéță și prea adeseori o împedecă în germene suflări reci de ale crivețului, — trebue sĕ ne mulțămim cu progresele, ce le facem și sĕ ne încordăm puterile, ca cu atât mai vêrtos sĕ ne împlinim chemarea: lucrând cu minte luminată, inimă curată și zel apostolic întru promovarea culturei nóstre naționale.

Inplinindu-ne chemarea, e natural sĕ înaintăm.

Putem, ce-i drept, fi împedecați, reținuți în mersul cultural; totuși fiind progresul o urmare firéscă a unei activități cu plan, — el nu se póte nimicí, căci, ce e natural, nu se nimicește.

Razele cari trebue sĕ încălzéscă inima învĕțătorului român întru împlinirea chemărei sale, sĕ fie cele ale iubirii față de scóla română confesională — punctul de gravitațiune, pe care se baséză cultura și civilisația nóstră națională.

Cultura română națională trebue sĕ încălzéscă mai întâi inima românului și nici decum cea strĕină. Nu, căci îndată-ce tinerimea română se va însuflețí pentru o cultură strĕină 'nainte de ce ar cunóște cea națională, scósă din viéța spirituală a părinților și străbunilor sĕi, — se va clătina basa existinței sale naționale — caracterul român.

Drept-aceea ținta nóstră, On. Conf., sĕ fie, ca prima educațiune, ce o dăm generațiunilor tinere, garanței viitoriului nostru, sĕ fie cea națională cu caracter confesional ortodox; deóre-ce numai profesând o atare cultură ne putem întărí caracterul național, — fără care un popor nu póte exista.

Sĕ nisuim, On. Conf., ca școlele nóstre și noi înșine, zi de zi sĕ înaintăm, corespunzênd tot mai bine lipselor generale și speciale și sĕ ne ferim ca de foc de-a da copiii nostri în institute strĕine, ca acolo sĕ'și încépă educația. Sĕ desmântăm dela o astfel de procedură pe tot românul adevĕrat și sĕ-i punem la inimă scóla română, singura, care educă pe român în spirit național românesc, și sĕ încungiure cea strĕină, care ne strică naționalicește.

Scurt și precis: *școla română, educațiunea națională, cultura națională sĕ ne fie stéua conducĕtóre!*

Sĕ nu uităm, că cultura națională ne păstréză mai bine ființa etnică. Cultura națională ne va apăra de a fi asimulați — înghițiți — de ori-care dintre naționalitățile conlocuitóre; ba ne asigură chiar și posibilitatea de a puté înșine asimila din naționalitățile conlocuitóre, îndată ce le vom fi superiori în cultură.

In chipul acesta: *cultura națională e garanța viitorului și temelia măririi nóstre.*

Convinși despre acésta vĕ rog, On. Conf., înbărbătați indivizi, familii, societăți, biserici și popor, sĕ jertféscă tot mai mult pe altariul culturei naționale confesionale, — singurul punct archimedic, care ne póte înălța némul și biserica și asigura viitorul.

Rugându-vĕ sĕ educați în spirit național confesional și sĕ promovați cultura națională pe tóte terenele vieței; invitându-vĕ sĕ desbateți liberi și negenați asupra obiectelor:

1. *Planul de învĕțămênt.* 2. *Cestiunea examenelor publice la finea anului scolar.* 3. *Prelegeri practice*: *a*) *despre substantiv*, *b*) *despre frângeri*; precum și asupra altor cestiuni, pe cari aflându-le în interesul scólei și culturei naționale le veți face obiect de discusiune:

declar conferința învĕțătoréscă din cercul Devei de deschisă.

Din România

Din desbaterile Camerei.

In continuarea discuției asupra rĕspunsului la mesagiul de tron a vorbit primarul Bucureștilor *Delavrancea*, apoi ministrul-president *Cantacuzino*, care reflectând deputatului P. *Carp* (șetul constituționalilor), arată legalitatea formării actualului regim și declară, că partidul conservator a condamnat sistemul nefast al despotismului, și ținênd cont de progres a primit în mijlocul seu elemente democrate.

Luând cuvêntul ministrul de finanțe *Manu*, expuse situația financiară a țerei, accentuând sarcinele, ce le-a primit guvernul actual dela cel liberal și promite a restabilì ecuilibrul.

Ministrul de externe *Lahovary* vorbí în chestia Porților de fer. Zise că liberalii ar fi dat în afacerea acésta dovezi de apatie sau ar fi comis erori. Sturdza s'a mărginit sĕ confirme primirea notei austro-ungare, care conținea regulamentul și numai cu o zi înainte de căderea guvernului liberal ar fi cerut amânarea aplicării tarifului de taxe și o înțelegere cu statele riverane. Oratorul declară, că a adresat o notă guvernului austro-ungar și cetește din aceea un pasaj, care nu contestă legalitatea încasării de taxe, se razimă însĕ pe principiul, că Austro-Ungaria ca mandatară a Europei nu póte lua nici o hotărîre asupra unui rîu internațional, nici nu póte singură fixa un tarif, fără o înțelegere cu puterile signatare ale congresului dela Berlin și a statelor riverane. Nota atrage atențiunea asupra faptului, că corăbiile, care folosesc ruta de mai nainte, în consecință n'au nici un folos de nóuele lucrări de canal și prin urmare n'ar fi sĕ plătéscă taxe. Rusia stă tot pe acest punct de vedere. Guvernu austro-ungar încă n'a dat rĕspuns. Fiind acéstă chestie de caracter european și nu numai între România și Austro-Ungaria, guvernul român n'a voit sĕ provóce conflict, ci a depus taxele sub reservă și a urmat exemplului altor puteri interesate.

*

(*Concert de binefacere în București*). Societatea Elisabeta va da mâne Duminecă, 5 Dec. un mare concert de bine-facere. Pentru acest concert „Societatea Elisabeta“ a avut norocul sĕ capete concursul a doi artiști, cari fiecare în parte ar constitui o atracțiune fără pĕreche. Prințesa Alexandru *Bibescu* și G. *Enescu* vor încînta publicul cu darurile lor.

Nu ne va fi dat multă vreme, — zice Ep. — póte chiar nici odată sĕ avem doi artiști așa desăvîrșiți reuniți într'o singură audițiune.

G. Enescu, premiatul de la Conservatorul din Paris, va executa mai multe bucăți, compoziții de ale sale, între cari o Serenadă de o frumusețe încomparabilă.

Rĕsboiul din Africa-Sudică.

Ultimele telegrame anunță o nóuĕ înfrângere a englezilor la Modder-River, unde generalul bur Cronje i-a constrîns sĕ sĕ retragă, făcênd vre-o sută de prizonieri.

Se confirmă știrea că generalul Methuen, care e cu totul încunjurat de Buri e perdut.

Consiliul de ministrii englezi a respins demisia pe care și-o dăduse lordul Chamberlain.

Ziarele din Londra critică fórte aspru pe generalul Gatacre, în urma înfrîngerei suferite la Stromberg. Ele spun că Gatacre avea deja reputația unui fórte mediocru general.

Loteria casei naționale.

Sibiiu, 3/15 Dec. 1899.

Un călduros apel tocmai se lanséză din partea comisiunei pentru arangiarea loteriei casei naționale.

Acest apel subscris de Prea on. Domn Parteniu *Cosma* ne dă completă garanție, că întreprinderea, care are un scop atât de frumos va duce la un agreabil și bun succes. Dela noi depinde sĕ încuragiăm prin sprigihul nostru material acéstă operă, ca în curênd fapt sĕ vedem ideea măréță.

Cetind acest apel redigiat cu perfect tact, ținut întrun ton calm, care totuși vorbește la inima fiecărui Român cu pure sentimente naționale, îți dă confiența, că planul de executare e conceput pe base solide irefragibile. Indoielile și scrupulii față de tóte întreprinderile nóstre naționale, care s'au născut în marele public mai ales în urma „afacerilor naționale“ de acum câțiva ani deschise și purtate cu un aparat de reclamă americană, de niște ómeni în mare parte Englezi la suflet și egoiști în cel mai modern înțeles al cuvêntului, care au suferit și eșecul prevĕzut, trebue sĕ dispară.

Căci astăzi, când activitatea nóstră politică sĕ mărginește la articole de ziare mai bine sau mai puțin bine scriși, e imperativă necesitate sĕ ne manifestăm pe alte căi.

Prea on. Domn Director Cosma, pe lângă conducerea primei nóstre instituțiuni financiare, în timpul puțin liber de care dispune este prea cunoscut ca un aprig muncitor atât pe terenul politic cât și în biserică și școlă, precum și în cercul social cultural.

Are d-sa fericirea, că mai ales în cel din urmă este cu mult succes spriginit de Prea stimata d-sale soție, care pelângă grelele datorințe de mamă, pelângă indispensabilele exigențe ale posiției sale sociale, își mai dedică eminentele calități unei munci neobosite pe terenul social cultural. — Pe calea practic-reala, ce ne o arată Dl Cosma sĕ mergem!

Deci cum am zis dela noi depinde, ba chiar împetuos ni sĕ impune datorința sĕ spriginim cu tóte forțele acéstă întreprindere națională, inițiată cu o dibăcie fără îndoială pe baze sigure reale moderne. In fața strĕinilor ne vom ridica stima și respectul nostru cu o înaltă potență, ear nóuĕ un vrednic monument de secolul al XX-lea.

B-a.

NOUTĂŢI

Din causa sf. sērbători „Păr. Nicolae“, nr. proxim al foii nóstre va apăré Joia viitóre.

Deputaţi congresuali mireni în diecesa Aradului, în cercurile aparţinētóre la jurisdicţiunea Consistoriului din Arad au fost aleşi următorii domni, şi anume: în cercul Arad: Romul Ciorogariu profesor sem. în Arad. In cercul Radna: Ioan Beleş deputat dietal, advocat în Arad. In cercul Giula: Dr. Nicolae Oncu advocat, director executiv al institutului de credit şi economii „Victoria“ în Arad. In cercul Chişineu: Mihai Veliciu adv. în Chişineu. In cercul Şiria: Ioan Russu-Şirianul redactor în Arad. In cercul Ienopolea (Boroşineu): George Feier advocat în Boroşineu. In cercul Buteni: Dr. Ioan Suciu advocat în Arad. In cercul Hălmagi: Petru Truţa advocat, fisc. consistorial în Arad. In cercul Birchiş: Dr. Eugen Mocsonyi mare proprietar în Capolnaş. In cercul Chisētēu: Dr. Iosif Gall membru în casa magnaţilor, mare proprietar în Lucareţ. In cercul Lipova: Zeno Mocsonyi de Foen mare proprietar în Bulci. In cercul Vinga: Vincenţiu Babeş membru al Academiei române. In cercul Timişóra: Paul Rotariu advocat, director executiv la „Timişana“ în Timişóra. In cercul Banat-Comloş: Dr. Nestor Oprean advocat în Sânt-Nicolaul-mare.

*

Inmormêntarea protopresbiterului Petru Roşca s'a făcut Luni în 29 Nov. de protopresbiterul tractului Cluj Tuliu *Roşescu*, asistat de preoţii: Petru *Checicheş* din Apahida, Anania *Moldovan* din Cara, Gavriil *Simedrea* din Călian şi Ioan *Dămian* din Someşfalĕu.

Era pĕtrunzĕtor a vedé pe mult cercata soţie vĕduvă încungiurată de micii copilaşi orfani, cari ca nişte mlădiţe fragede şi plăpânde în timp de earnă au rĕmas orfani de tatăl lor iubitor, vĕrsând lacrămi amare pe cosciugul mut; nu mai puţin dureros era a privi pe de tot albitul şi de greutatea anilor şi a nĕcazurilor gărbovitul tată al defunctului, Onorabilul paroch Ilie *Roşca* din Tămaşa (tractul Unguraş) cum rĕzimându-se pe cosciugul celuia, carele i-a fost fiiu iubit şi în care îşi pusese tótă nădejdea de a fi ajutat la bĕtrâneţele sale, acum trebuia sĕ-'l petrécă la locul de vecînică odichnă.

Intre cei-ce petreceau cosciugul au fost afară de membrii familiei, rudeniile cele mai de aprópe ale reposatului, P. O. D-ni: Dr. Eusebiu Remus *Roşca*, directorul Seminariului archid. din Sibiiu; Pavel *Roşca*, protopresbiterul tractului Unguraş cu stimata soţie; Teodor Ciortea, adm. ppresb., dl Ioan *Ghiuriţan* paroch în Unguraş cu st. soţie; dintre strĕini par. gr. cat din Apahida, dl N. *Moga* apoi învĕţătorii din: Apahida, Cojocna şi Someşfalĕu, ear poporul din Apahida într'un mod fórte vrednic, cu mic cu mare au dat reposatului ultima cinste. — Cuvêntarea a ţinut-o parochul P. Checicheş.

*

Creştini generoşi. Ni se scrie din *Petroşeni*: Dl *Simeon Chirca* cu stimabila sa soţie *Sofia* şi cu mama acesteia, Dómna *Ana Danciu* născ. Popoviciu, din Hunedóra, din simţul lor de evlavie şi iubire cătră sf. biserică, au dăruit pe sama bisericei nóstre celei nouĕ din Petroşeni un *policandru* de bronz, aurit, mare şi fórte frumos, pentru **24** lumini, în preţ de *200 coróne*, plus şi luminile de lipsă pentru acest policandru precum şi douĕ făclii mari pentru sfesnicile dinaintea altariului, în preţ de preste *20 coróne*.

Pentru acéstă generósă faptă, comuna nóstră bisericéscă, exprimă marinimoşilor dăruitori şi pe acéstă cale profunda sa mulţumită. Numele lor şi a copiilor lor pomenite vor fi pururea la serviţiele divine ce se vor sluji în acest sfânt lăcaş alui Dumnezeu. Servéscă evlaviósa jertfă spre pildă şi altor creştini cu dare de mână! In numele comunei bisericeşti: *Avram Stanca*, paroch; *Dionisie Socol*, epitrop I.; *Petru Iacob*, notar.

*

Noul plan de învĕţămênt al şcólelor medii. Fóia oficială publică ordinaţiunea ministerială relativă la înactivarea continuativă a noului plan de învĕţămênt pentru şcólele medii. Conform acesteia, planul de învĕţămênt al gimnasiilor în anul şcolar viitor se va modifica numai în clasele I–III, şi numai în anii $190^1/_2$ $190^2/_3$ şi $190^3/_4$ se va introduce succesiv şi în celelalte clase. Asemenea disposiţiuni a luat ministrul şi pentru şcólele reale.

*

Convenire literară. Ştiut e că orice bréslă trĕbue sĕ se avênte la un nivel óre-care de ştiinţă teoretică, pentru a puté pe basa aceleia sĕ se perfecţioneze şi sĕ ajungă la o stare tot mai înfloritóre. E o adevĕrată fericire a vedé cu câtă rîvnă de progres „Reuniunea sodalilor români“ de aici tinde de a se cultiva prin sine însa-şi, condusă cu multă abnegaţiune pe calea cultivării afară de atelier, de presidentul ei d-l Victor *Tordăşan*. Intrunirea de Joi séra ne-a dat o icónă de nobila sete cătră fântâna ştiinţei din partea meseriaşilor noştri.

Eată în scurte cuvinte decursul ei:

După ce au premers unele comunicate despre noii membri înscrişi, daruri primite pe séma Reuniunii, contribuiri pentru steag şi pentru ajutorarea băeţilor de Crăciun, precum şi proiectul de a se pune în circulaţie în scopul procurării unui local propriu bilete à 5 cr. etc., presidiul atrage atenţiunea membrilor asupra unei cărţi de valóre intitulată „Despre simţĕminte“, prelegere publică ţinută la 1871 de intemeetorul şi presidentul onorar al reuniunii d-l Nicolae *Cristea*, ases. consist., care se va retipărí pentru a fi şi mai mult folosită.

Au urmat declamări de d-şórele: Eva *Marcu* (Orfanii de I. Lăpĕdat), Evelina *Luca* (Trei Dómne şi toţi trei de George Coşbuc), Elena *Vintilă* (Nainte Române, de I. Tripa), dovedind d-şórele declamatóre nĕzuinţa de a reda în mod fidel cuprinsul pieselor; a mai declamat membrul I. *Panfilie* sodal cismar (Curcile, fabulă de Alexandri), Valeriu *Grindean* (Omul în casa lui, Jurămêntul beţivului de Speranţă,) ambii producênd haz prin umorul turnat în piesele amintite. Lucrarea „*Despre meserii*“ de notarul reun. *G. Poponea*, care zugràvind trecutul posomorît a indicat chemarea frumósă în present a meseriaşilor, a fost ascultată cu mult interes.

Membrul Nicolae *Işan* a cântat cu deosebit farmec „Prea iubito“, solo de I. Gastolomon. Iar în scena V. şi VI. din „Plăieşii dela Baia“, de N. A. Bogdan, am recunoscut cu plăcere şi câteva talente pentru scenă, astfel d-na Elena *Roşca*, membrii: Demetriu *Axente* şi Nic. *Bratu*.

Am admirat de încheiere talentul declamatoric şi memoria ageră în frumósa poesie de G. Coşbuc „*Dragoste învrăjbită*“, declamată de membrul *Demetriu Axente*. Reuniunea posede în acest membru al ei de fapt o putere, care póte rivalisa cu ale altor societăţi de categorii superióre.

Nu se póte nega, că între debutanţi au fost şi începĕtori, cari trebue încuragiaţi. Diligința însĕ va învinge tóte greutăţile!

Mai amintim ca intregire, că presara de *Crăciun* se va serba în Reuniunea meseriaşilor anul acesta în mod cu totul deosebit de anii trecuţi. Se fac adecă pregătiri pentru adunarea de daruri, (bani, colăcei, vestminte, póme etc.), ce se vor împărţí între băieţii *colindători* (sodali şi învĕţăcei). Până de present s'au oferit cu daruri franzelarii fraţii Moga (Stefan, Petru şi Zacharie), dl Pant. Lucuţa, Dr. Ilie Beu, d-na Bugarsky, dl Muciu, diac. Câmpean, d-na Malvina Verzariu; funcţ. dela „Albina“ Costică Pop.

*

Tolstoi bolnav. Precum se vesteşte din Moscva, starea de sănătate a marelui scriitor rus, contelui Tolstoi, lasă mult de dorit. Este fórte slab şi stă în pat.

*

Un sfêrşit tragic. Ni-se comunică trista veste, că *Cornelia Gheaja*, fiica repaus. paroch Teofil Gheaja din Paloş, 'şi-a aflat mórtea în flórea juneţei, în etate de 19 ani, prin o întêmplare durerósă în 23 Nov. a. c., rĕsturnându-se trăsura lângă Hălmeag, în drumul cătră Făgăraş, unde voia sĕ călĕtorécă cu mama sa, care sdruncinată abia a scăpat şi se află încă pe viéţă

Inmormêntarea s'a făcut în 26 Nov. a. c. în Paloş.

O deplâng: Elisabeta Gheaja născ. Vătăşan, ca mamă; fraţii, surorile şi numĕroşi consângeni.

*

Emigrările la America. Din comitatul Arva se comunică foilor ungureşti, că nici-odată miseria n'a bântuit mai tare acel comitat, ca acum. Nenorociţii Slovaci emigréză în masse mari la America, căci în Ungaria nu mai pot trăi. Emigrările au luat întinderi atât de mari, încât la primăvară în unele comune numai bĕtrânii şi copiii vor mai fi acasă, toţi ceilalţi se duc. Din comuna Locka au emigrat acum în urmă 30, din Boca 20, din Medzilord 40 bărbaţi, etc.

*

Un politician biciuit. Din Berlin se anunţă că pe când zilele trecute *Lieber*, şeful partidei centrale germane, eşia din edificiul Reichstagului, un individ, probabil sărit din ogaşă, se repezí la el şi strigându-i că e un mişel şi un berbant sperjur al guvernului prusiac, începù a-'l loví cu o cravaşă preste faţă. Atentatorul a fost deţinut.

*

La „Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu“ s'au mai înscris următorii: d-na Maria Grecu Florea Cruciţă, măiestru croitor; Ermil Borcia, funcţ. la banca „Transilvania“; Maria Vintilă n. Cora; Arseniu Bunea, secretar la fondurile grăniţereşti; d-na Teresia Muntean n. Corvin; Ilie Stanciu, econom; Ilie Vintilă, econom; Lazar Negrilă, învĕţător; Dumitru Stângu, Maria Nicolae Badiu, Paraschiva Popa, Ioan Stanciu, Toma Jóndrea, Petru Jóndrea, Vasile Chirca, vĕd. Maria Ioan Vintilă, economi; Constantin Dimian, preot; Dr. Petru Şpan, profes. seminarial; Dr. Liviu de Leményi, adv., ases. cons.; d-na Eugenia Creţu n. Tobias; Nicolae Gogan, comptabil; Teodor Orlea, funcţ. cons.; d-na Ioana Rebega; Constantin Stezariu, căpitan c. şi r. în pens.; d-na Carolina Imbuzan n. Totu.

Iniţiatorii acestei Reuniuni folositóre, intenţionéză a crea din venitele ei un fond, din care sĕ se întemeieze un orfanotrofiu pentru copiii români săraci.

*

Furtuni mari. Se anunţă din Fiume că de câteva zile vêntul Bora suflă acolo cu o putere ne mai pomenită. In multe puncte e primejdie de mórte a trece stradele. Pentru siguranţa trecĕtorilor s'au întins frânghii gróse de alungul stradelor. Trenurile nu circulă.

*

6478 universitari. Acesta e numĕrul ascultătorilor înscrişi în semestrul de iarnă al anului curent la universitatea din Berlin. Din acest numĕr respectabil de studenţi, se vin pentru facultatea teologică 379, pentru cea de medicină 1346, pentru facultatea iuridică 2334 şi pentru cea filosofică 2419. In ce proporţie colosală creşte numĕrul ascultătorilor la universitatea din Berlin, se póte vedea de acolo, că spre pildă în anul scolar 1874/5 erau înscrişi numai 1824 la tóte facultăţile, va sĕ zică, cam cu 600 mai puţini ca acum la facultatea filosofică. Mai uriaşă a fost sporirea în anul trecut, când în semestrul al doilea numĕrul ascultătorilor s'a urcat deodată cu 1487. E cercetată cu deosebire facultatea iuridică (ca la tóte universităţile) şi cea filosofică.

*

Un proces a lui Labori. Se telegrafiază din Paris, că la judecătoria poliţială de acolo o pertractare finală interesantă a avut loc zilele trecute. *Labori*, apărătorul lui Dreyfus, avea sĕ dovedéscă înaintea judecătoriei, că în Rennes de fapt s'a sĕvêrşit un atentat împotriva sa. Ziarul „Libre Parole“ adecă susţinuse, că nu s'a făcut nici un atentat, ci tóte cele petrecute au fost numai o comedie inscenată de însuşi Labori în tovărăşie cu Picquart, pentru a produce efect şi simpatii. S'au ascultat mai mulţi martori în causă, între cari şi Picquart, cari toţi au confirmat sevêrşirea atentatului. Labori şi-a apĕrat însuşi causa. Judecătoria a condamnat pe redactorul dela „Libre Parole“ la 2000 fr. amendă, îndatorându-l totodată ca acéstă sentinţă sĕ-o publice în 240 de gazete din Paris şi din provincie.

*

Revoltă într'o şcólă militară. In scóla de cadeţi din *Nimes*, precum vesteşte o telegramă din Paris, vr'o 80 de elevi s'au resculat, Lunia trecută, împotriva disciplinei. Greviştii pretindeau dela comandă, sè transfereze pe câţi-va oficeri prea severi, sĕ îngădue fumatul, sĕ sisteze controlarea scrisorilor, sĕ li-se acórde timp de eşire din internat. Elevii s'au încuiat în odăi, au svêrlit paturile pe ferestri afară, şi în furia lor au ars tóte mobilele. Când oficerii au încercat sĕ între în odăi, au prins arma ameninţându-i cu mórte. Preste câteva ceasuri înse s'au liniştit şi au deschis uşile. S'a întrodus cercetare severă.

*

Flori scumpe. O licitaţiune interesantă s'a făcut nu demult în *Bruxella*. Maiorul *Moson*, care era un amator pasionat al orchideelor, adunase în grădina sa, de mai mulţi ani, soiurile cele mai rare şi mai scumpe din aceste flori. Pe urmă înse s'a săturat de ele şi le-a pus sub licitaţie. Şi resultatul licitaţiunii a fost într'adevĕr surprinzĕtor. A încasat pentru flori 77,600 fr. Douĕ exemplare frumóse de „Cypripedium insigne giganteum“ au trecut cu 3675 fr. Pentru doue „Cypripedium Lawrenceanum“ a primit 2125 fr.; pentru alte douĕ exemplare tot de acestea 1917 fr. Pentru doue „Cypripedium collosum sanderianum“ a dat un amator de flori 1887 fr.

*

Un profesor universitar buclucaş. Se vesteşte din Graz: In gazetele slavone au apărut în timpul din urmă mai mulţi articoli, cari într'un chip vehement atacau pe profesorii universitari din Graz. Autor al articoliior se credea în deobşte, a fi Ioan Frischauf, profesor universitar tot acolo. Din acéstă pricină mulţi profesori nici nu voiau sĕ vină în atingere cu colegul lor; ba dela un prânz festiv al universităţii l'au eschis, trimiţĕndu-i costul cuvertei îndĕrĕt. Frischauf vĕzĕnd acésta, a scris rectorului o scrisóre mai lungă plină de expresii vătămĕtóre la adresa celorlalţi profesori, recunoscêndu-se cu o cale pe sine de autor al articolilor ofensători din foi. Consiliul universităţii a suspendat pe Frischauf din post, întroducênd cercetare disciplinară împotriva lui.

*

Sporirea populaţiunii Europei într'un deceniu. Populaţiunea Europei în timpul dela 1887 până la 1897 s'a sporit cu $36^1/_4$ mil., urcându-se astfel numĕrul locuitorilor dela 343 mil. la 380 mil. Sporirea anuală în termin mediu face deci 1%. Luând statele pe rênd, mai puternic s'a sporit Rusia, cu $17^1/_2$ mil., ceea ce ajunge pe an la 2%. După ea urméză Germania, cu $5^1/_2$ mil., (1.15%). Sporire mai mare de 1% se constată încă la Olandia, Turcia şi Serbia. Austro-Ungaria ne presintă o sporire de 0.86%, Anglia 0.68%, Italia 0.48%. Mai slabă sporire se arată în Franţa: 08% anual. Şi acum dacă, susţinênd acéstă proporţie în sporire, punem întrebarea: câţi locuitori vor avé singuraticile ţĕri ale Europei la sfêrşitul veacului al XX-lea, ni se va presenta următorul tablou al celor mai mari puteri: Rusia va avé 228 mil. locuitori, Germania 107 mil., Austro-Ungaria 78 mil., Anglia 65 mil. şi Franţa abia $41^1/_2$ mil.!

VARIETĂŢI

(*Cea mai frumósă barbă din lume.*) — Acum zece ani trăia încă la Montiucon un lucrător, Louis Coulon, de 63 de ani, care se mândria cu o barbă de 2 m. şi 50 cm. lungime. El fusese nevoit a se rade dela vîrsta de 12 ani, ear la 14 avea deja o barbă în formă de evantail de 30 centimetri. La 20 de ani ea era de un metru, la 30 de ani ajungea până la pămênt. Gloriosul ei posesor trebuea s'o înfăşóre împrejurul gâtului.

Dar era scris, ca Louis Coulon sĕ fie întrecut de un American. Americanii au totdéuna lucrurile cele mai ciudate. D. M. V. Tapley, azi în vêrstă de 68 ani, arată cu mândrie o barbă de 3 m. 25 cm. Esperţii socotesc, că ea va creşte încă şi va ajunge la 6 metri! Tapley îşi înfăşóră acéstă podóbă într'un săculeţ de mătasă şi o pune între piept şi plastronul cămeşei. O arată bucuros admiratorilor sĕi. Ba într'o zi a eşit pe stradele New-Yorkului cu barba în libertate şi care mătura trotoarele. S'a format aşa aglomeraţiune după dînsa, că poliţia a fost silită sĕ intervie.

Belşugul acesta de pĕr nu e un privilegiu al rassei omenesci. Sunt şi cai a căror cómă ajunge la o mărime de 4 metri, ear códa de 2 metri. Astfel era calul electorului de Saxa, August II. care fu mai tîrziu rege al Poloniei.

*

(*Dimensiile Reginelor*) Un ziar francez comite indiscreţia a publica despre Domnitórele Europei următórele date: Regina Angliei are o înălţime de 1 m. 48 cm., o greutate de 88 klg., şi o lărgime în brâu de 78 cm. Inălţimea reginei italiene e de 1 m. 68 cm., greutatea 89 kg, periferia brâului 71 cm. Regenta Spaniei e înaltă de 1 m. 62 cm., grea de 70 kg, subţire în brâu de 52 cm. Ţarevna Rusiei ajunge 1 m. 56 cm. în înălţime, 59 kg. în greutate, şi e subţirică în brâu de 50 cm. Mĕsura în înălţime a reginei Olandiei e 1 m. 65 cm., greutatea 58.5 kg. şi e sveltă în talie de 53 cm.

Notiță literară.

Anunțăm apariția următorelor opuri: Nr. 7 din „Biblioteca teatrală“, ce apare în Brașov — „*Unde dai și unde crépă*“, comedie în 3 acte de Alexandru Cosmar, localisată de Iuliu *Popescu*. Propriet. librăriei N. I. Ciurcu. Brașov, prețul 25 cr. Dl. Iuliu Popescu este cunoscut ca bun traducĕtor al mai multor lucrări de valóre și ca localisător de piese teatrale; recomandăm și acéstă piesă mai nóuă atențiunei publicului.

*

„*Insula morților*“, trad. după R. Voss de Andreiu *Bârseanu*, ediț. Ciurcu, Brașov, prețul 25 cr. — O recomandăm ca o lectură fórte acomodată pentru tinerime, cuprinzênd un epizod de pe timpul persecuțiunilor creștinilor de împĕrații romani, în o limbă alésă românéscă.

*

„*Doine și strigăituri de dragoste*“ adunate în cătănie de Toma Călbază, Librăria Ciurcu, Brașov.

*

„*Sechster Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache*“, de conducĕtorul institutului, prof. Dr. Gustav Weigand, Lipsca. Acest raport conține materialul limbistic, adunat în călĕtoriile făcute de dl prof. Weigand, în părțile Someșului și Tisei, și încheierea codexului Dimonie; în anul proxim va apăré ca a 3-a secțiune partea sudică, Țéra Făgărașului și Muntenia.

*

Raportul general al societății teol. „*Academia ortodoxă*“, din Cernăuți pe anii 1887 — 1899. Propriet. societății. Tipogr. R. Eckhardt.

Mătase Foulard
65 cr.

până la **fl. 3.35** per m. — japaneză, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri și colori, precum și **„mătase Henneberg“** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesĕturi, colori și dessinuri.

Particularilor, *liberă de porto și vamă acasă.* ***Mustre cu întórcerea postei.***

Fabricile de mătase G. Henneberg (*lif. de curte c. ș. r.*), **Zürich.** [24] 9

[218] 9—10

Albumină nutritóre.

1 kg. Tropon are acelaș efect la nutrire, ca 5 kg. carne de vită de cea mai bună calitate sau 180—200 óuĕ. Troponul în corp se preface direct în sânge și muschi, fără sĕ producă grăsime. Troponul are deci ca urmare — consumându-se regulat — o insemnată întărire a corpului atât la ómeni sănĕtoși, cât și la cei bolnavi, și se póte adauge în ori-ce mâncare, fără ca prin acésta sĕ se altereze gustul. Pe lângă prețul lui de tot moderat se póte procura de ori-cine prin farmacii și drogherii.

Fabricele de Tropon, Mülheim-Rhein

Agentura gener. pentru Austro-Ungaria:
M. Winckler, Viena 5, Wienstr. 55.

In *Tipografia* și *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă
de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Prețul broș. fl 1.20, pentru România 3 franci.

Sĕptĕmâna penultimă!

La tóte

6

tragerile ale

loteriei de binefacere

în favorul spitalului reuniunei policlinice din Budapesta, un los costă numai

1 corónă.

Câștigul principal valoréză
coróne

100.000

5 câștiguri à 20.000 cor.
etc. etc.

cari la cerere se rĕscumpĕră în bani gata de către administrațiune cu 20% scăzĕmênt.

Tragerea primă
irevocabil la 4 Ianuariu.

Comande efectuește prompt:
Biroul loteriei de binefacere
IV. Kossuth-Lajos-u. 1.

[229] 5—7

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broș.	„ 2.50
Aeneis ediț. II. broș	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broș	„ —.50

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomandă a pregăti clopote nóuĕ, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 18—26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot și învĕțător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

Cu prețul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

Au apărut și se află de vênḑare în

Tipografia și librăria Archidiecesană,
Sibiiu:

1. Aritmetica generală și spețială de Teodor Ceontea, tom. I. și II. fl. 2.—
2. Astra, roman de Dito și Idem broș. . . . . „ 3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broș. . . . . „ —.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broș. „ —.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruțiu broș. . . . . „ —.25
6. Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broș. . . . „ 2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediția fină broș. . . . . „ 2.—

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș. à fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș. . . . „ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș. „ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 130 Sibiiu, Joi, 9/21 Decembre 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl, 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Întregirea dotațiunilor parochiale.

S'au împlinit doi ani de zile, de când cu un deosebit interes sĕ agită chestiunea îmbunătățirii situațiunii materiale a clerului mirean cu ajutóre bănești din vistieria statului. Acéstă chestiune și-a aflat soluțiunea în articlul de lege XIV din 1898, care cu timpul asigură întregirea venitelor pentru fiecare preot cu cualificațiune de 8 clase medii până la 1600 coróne.

De altmintrenea biserica nóstră încă cu decenii înainte a solicitat ajutorarea din partea statului a preoțimii nóstre, care pentru creșterea mai ales morală a poporului și cetățenilor are un rol important și totodată și un merit incontestabil. Deja Șaguna a recerrat organele statului în repețite rînduri în acéstă direcțiune.

Eată d. e. ce zice el în un memoriu adresat la anul 1850 cătră comisariul imperial *Eduard de Bach:*

„Credem Măria Ta, că credincios îți tâlmăcesc rugarea preoțimei mele, care în tóte zilele sĕ rógă cătră tatăl ceresc, ca sĕ dee bunului nostru împĕrat zile îndelungate cu pace și cu îndestulare — când îți raportez, *că al unsprezecelea ceas este, ca preoțimea mea sĕ se pue în dotația, care meritéză*, și clerului celui tinĕr și dascălilor elementari sĕ se dee mijlócele, de a se puté găti potrivit chiemării lor viitóre".

„Dacă — spre nenorocirea nóstră — nu va întocmi stăpânirea nóstră celea de lipsă și de putință în tréba acésta, atunci preoțimea eparchiei mele va deveni într'o stare mai ticălósă de cât cea mai de nainte, pentru că până acum au avut niște scutințe mici din partea statului în privința scutirei dărei capului și a greutăților publice, care acum după rênduiala cea nóuĕ cu obștéscă contribuție și alte prestații publicate le perdură".

Eară la alt loc, înșirênd modalitățile pentru crearea de porțiuni canonice, și îndreptățirea preoțimii la anumite competințe din pădurile comunelor etc., — continuă:

„Ear de s'ar întroduce din partea statului vr'o provizie nóuă pentru preoțimea de obște, la aceea întêmplare, mĕ rog, că și clerul meu sé fie socotit de o potrivă cu cel de alte religii."

Au trecut de atunci 50 ani și abia acum a ajuns statul în posiția a putea satisface acestei cerințe a tuturor confesiunilor, promise lor altcum încă prin legile dela 1848.

Ce-i drept art. XIV din 1898 despre dotațiunea clerului cuprinde multe dispositiuni, cari forméză puncte de gravamine în fața diferitelor biserici și cari s'au susținut în lege fără învoirea capilor singuraticilor biserici, dar cu tóte aceste nu se va putea nega, că multe puncte sunt salutare și tind a oferi mâna de ajutor preoțimii pastorale, ca astfel aceea, mai liberă de grijile vieții, se pótă lucra mai în tihnă și mai cu inimă la împlinirea nobilei misiuni în sinul credincioșilor, pe cari îi conduce. Pe lângă acésta intenționéză și o ridicare a nimbului preoțesc, ambiționând pe toți la câștigarea unei cualificațiuni mai mari, ca până acuma. In special are față de clerul nostru influință binefăcătóre considerarea din partea legii a cualificațiunii superióre de 8 clase medii. —

Cea mai mare nedumerire a bisericei nóstre față de amintita lege consta în impregiurarea, că §. 17, privitor la împărtășirea între parochi a sumelor statorite, nu este precisat, și astfel se temea de eventualitatea distribuirii directe a întregirii votate.

Distinsul nostru bărbat Dr. *Iosif Gall,* cu juristică prevedere, a cerut cu ocasiunea pertractării acelei legi în casa de sus lămuriri și cu privire la *condițiunile* nelămurite, între cari se va distribui preoților întregirea. Ministrul de culte, dl Dr. *Wlassics*, i-a dat un respuns mulțumitor, pe care la timpul sĕu l'am notificat cetitorilor noștrii. Ministrul a declarat, că nu sè vor pune alte condițiuni, decât ca banii sĕ ajungă la destinațiunea lor. Pentru acéstă declarațiune avem sĕ fim deosebit mulțĕmitori valorosului magnat *Dr. Gáll,* care prin acésta ni-a făcut un serviciu fórte important, întru cât a determinat în mare mesură ținuta ulterióră a autorităților nóstre bisericești în acéstă afacere, a primirii dotațiunilor parochiale de la stat.

Astfel congresul nostru național bisericesc a acceptat întregirea dotațiunii din partea statului, enunțând în ședința sa dela 7/19 Maiu 1899 conclusul următor:

„*Considerând, că ameliorarea dotațiunii preoțești este o necesitate imperativă pentru progresul cultural și moral al bisericei nóstre și că biserica în urma vitregității timpurilor trecute, în present nu este în posiție a face ameliorarea dotațiunii din mijlócele sale proprii;*

„considerând, că statul, după legile în vigóre, are datorința a concurge cu mijlócele *sale la susținerea organismului bisericesc, ear statutul organic ne îndreptățește, ca în lipsa de mijlóce proprii suficiente, biserica sĕ reclame ajutorul statului;*

„considerând, că articolul de lege XIV. din 1898, despre întregirea venitelor preoților din țară, carí nu aparțin confesiunilor romano-greco-și armeano-catolice, cu finea lunei Iulie 1898 a devenit lege obligătóre, de a cărei dispositiuni biserica trebue sĕ țină cont;

„considerând că unele dispoziții ale acestei legi, ce sunt prejudițióse autonomiei nóstre bisericești, isvoresc din o neîncredere în ceea-ce privește conduita morală și patriotismul preoțimei;

„considerând, că acéstă neîncredere este fără temeiu în cât s'ar referi la preoțimea nóstră pentru-că acésta totdéuna a escelat prin purtarea sa morală și prin patriotismul sĕu adevĕrat;

„*considerând, că înaltul guvern al țĕrei prin esecutarea dréptă și corectă a legii, chiar în interesul bine priceput al statului, póte delătura bănuelile ce cu drept cuvênt le-a avut biserica la aducerea acestei legi în cea-ce privește slăbirea disciplinei bisericești și vexațiunea neîntemeiată a preoțimei nóstre:*

„***Congresul naț. bis., sub reserva că dotațiunea întrégă ce compete preoțimei nóstre, se va pune la disposiția autorității bisericești superióre, admite ca preoțimea sĕ priméscă întregirea venitelor sale din visteria statului, după normele articlului de lege XIV din 1898, fără altă condiție, decât ca sumele reclamate la întregirea venitului preoților, sĕ ajungă la destinațiunea lor.***

A rĕmas deci, ca archiereii noștrii în frunte cu Inaltpreasfințitul metropolit sĕ mijlocéscă considerarea din partea ministerului a acestei juste pretensiuni atât a bisericei nóstre, cât și a celorlalte confesiuni din patrie.

Cu óre care mângăere sufletéscă suntem acum în posiție a vesti clerului nostru, că dorința supremei corporațiuni bisericești a fost luată din partea celor competenți în considerațiune, căci Excelenția Sa ministrul cultelor, d-l Dr. *Wlassics*, notifică prin rescriptul sĕu dela 7 Decembre a. c. Nr. 91.772 autorităților bisericești între altele următórele:

1) că competențele statorite pentru singuraticii parochi sĕ vor pune la disposiția autorității bisericești.

2) acelea se vor asemna în o sumă generală la mâna archiereului, care va extrada o cuită generală.

3) Autoritatea bisericéscă va distribui apoi competențele primite — conform statoririlor făcute — parochilor sei din eparchie, cari vor constata primirea prin cuite speciale. —

4) In cuite va trebui sĕ se constate, că parochul cutare a primit pe calea autorității bisericești suma cuvenită, statorită de ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică și asemnată dela cassa statului, ca întregire a venitului parochial pe basa art. de lege XIV din 1898.

Ulterior sĕ va statori, dacă împărțirea banilor asemnați se va face în rate semestrale, ori cuartalice, anticipative ori decursive, precum și celelalte modalități și mărunțișuri, împreunate cu distribuirea.

Capul lucrului însĕ este, ca banii dela înaltul guvern sĕ-i priméscă imediat biserica, ca unicul for competent a-i distribui între parochii snbordinați, o condițiune acésta, care este imperativ reclamată de legătura naturală, ce

---

FOIȚA

Peste punte.

Iți aduci Ilean' aminte,
Când mergeai la vie 'n cóstă?
Ziceai c'ai dat d'o năpastă
Căci ne-am întâlnit pe punte.

Era 'ngustă ard'-o focul
Tu zoriai sĕ scapi mai iute,
Io-mi luai avênt pe punte,
Căci a dat de min' norocul.

Nu sciu cum îns'am lucrat
Ca sĕ poți trece mai bine,
M'am atins puțin de tine
Ș'ai rĕmas c'un sĕrutat.

Sabin.

Vremea e bani.

Dacă privim și cercetăm popórele aflătóre pe deosebite trepte de desvoltare, un lucru ne isbește mai mult de cât tóte cele-l'alte deosebiri. La popórele cari merg netăgăduit în fruntea civilisației, la popórele, al căror viitor e strălucit și sigur și cari pot sĕ se făléscă și cu presentul, vedem o *hărnicie neobosită*, o agerime ne mai închipuită de a trage folos din ori ce descoperire științifică pentru a ușura munca și a-și sporí bogăția. De la unul din aceste popóre avem și zicĕtórea: „Time is money", „Vremea e bani". Și englezii nu numai au acest proverb, dar chiar se țin de dênsul în viața de tóte zilele și nu pierd vremea în șovăeli zadarnice; ci unde e de făcut ceva, fac pe dată, fără a perde nu zile, dar nici măcar ceasuri. Nemții zic „Morgen, morgen, nur nicht heute, sagen alle faule Leute", „Mâine, mâine, numai nu azi, zic toți leneșii", dar acest proverb e vechiu, astă-zi nu se perde nici ceasul, căci odată scăpată din mâni ocasia de a încheea o afacere, de a face un câștig, de a înlătura o pagubă, alții se vor folosí de dênsa și când vei voí sĕ faci ceva, va fi prea târziu.

Ca sĕ arătăm mai bine acéstă deosebire, vom lua dóuĕ exemple fórte depărtate unele de altele, dóuĕ extreme: Chinezii și Americanii.

Eată câte-va amĕnunte despre *Chinezi*, aflate într'un ziar, care le-a luat din cartea lui Bard „Chinezii la dênșii acasă": „Pierderea timpului nu-i atinge de loc. Timpul n'are la dênșii nici un preț și nu numai timpul fie-cărui din ei, dar nici timpul străinilor alt-fel deprinși. In timp de patru ani cât am stat în China, n'am găsit un singur Chinez, care sĕ vie exact la ceasul hotărît pentru întâlnire. Cei cari veniau cu jumătate ceas de întârziere puteau fi numiți ómeni exacți, punctuali. Cei-l'alți veneau la ori-ce alt ceas al zilei, dar altul de cât cel hotărît, și nici măcar nu căutau sĕ se scuze de acéstă neținere de vorbă!

„Acéstă desprețuire a timpului sĕ dă pe fața în organisarea muncei. Avênd de transportat o câtime de materiale de la un loc la altul, Chinezul nu se gândește sĕ economisécă timpul, folosindu-se de o róbă, ca noi, ci le cară pe rênd cu mânele. Uneltele întrebuințate sunt pĕcătóse de tot și produc fórte puțin, dar nici o putere pe lume nu-i face sĕ priméscă altele.

„Vĕzênd într'o zi pe grădinarul nostru smulgênd burueni cu un briceag, am cumpărat un instrument cu códă lungă și-i dovedirăm că în câte-va minute smulgem burueni mai multe de cât dênsul în numeróse césuri. Grădinarul luà instrumentul, îl cercetà cu admirație, dar, a dóua zi, primblându-ne, îl aflarăm smulgênd ca și ziua trecută burueni tot cu acelaș briceag.

Acéstă perdere a timpului se află în tóte împrejurările vieței chineze. China e țara visitelor și stării de vorbă fără sfîrșit. Peste putință sĕ faci pe Chinez sĕ-ți spue verde și pe dată ce vrea și pentru ce a venit. Vorbește întâi despre sute de flécuri fără nici un rost; se beau nenumĕrate cești de ceaiu, se fuméză nenumĕrate pipe, așa de mici încât după douĕ trei fumuri trebue sĕ le umpli și aprinzi din nou. Apoi, când e sĕ plece, aduce, ca din trécăt, chestia pentru care venise. A face alt-fel ar fi a călca tóte obiceiurile!

„Dar culmea rĕsipei de timp e că tot păstréză sistemul lor monstruos de scris, pe care nimeni nu-l póte învĕța bine nici chiar în cursul unei vieți întregi. Chinezul își perde vremea chinuindu-se sĕ se facă stăpân pe un instrument absurd, a cărui întrebuințare n'o póte pătrunde. După ce a învĕțat tot, nu știe nimica. Și totuși nu vor sĕ se folosécă de unélta minunată ce o au Europenii, de alfabetul cu 22 de semne!"

Acuma dela Chinezi sĕ ne strămutăm la *Americani*. Ce privelişte cu totul deosebită există între archiereu, consistoriu şi preoţimea eparchială, precum şi de ordinea şi disciplina, ce trebue sĕ existe între membrii unei corporaţiuni, cum este mai ales *cinul preoţesc*.

Acésta cerinţă a bisericei a acceptat'o înaltul guvern; şi pentru aceea datori suntem a fi mulţemitori atât ministrului de resort, cât şi ministrului preşedinte Széll, despre care din atâtea părţi sĕ accentuéză, că are bunăvoinţă faţă de toţi cetăţenii patriei. Acésta apreţiare o merită înaltul nostru guvern şi din motivul, că a luat asupraşi întregirea dotaţiunii — cei drept nu tocmai până la un minim înbuibător — fără a fi constrâns la acésta prin óre-care obligămênt juridic, cum au făcut alte state; d. e. *Prusia*, *Wűrtenberga* s. a., cari au creat dotaţiuni parochilor în urma secularisării averilor bisericeşti; ear aiurea dotaţia este o recompensă a decimei preoţeşti sistate. La noi însĕ legea sa făcut şi cu intenţiunea, ca preoţimea, avênd asigurat un minim de existenţă — se pótă da mai multă atenţiune importantei sale chemări.

O dispositiune salutară a legii este — cum ziserăm deja — şi consíderarea cualificaţiunii superióre a parochilor. Ce-i drept din punctul de vedere al stadiului de astăzi al preoţimii nóstre ar fi lipsă 3 gradaţiuni, căci grosul clerului nostru devine neîndreptăţit prin cele 2 gradaţiuni ale legii; ear cei cu 6 clase gimnasiale, cari formézā majoritatea, se pun pe aceeaşi tréptă cu clericii cu pregătiri de moralişti. Dar o înfluinţă bună va avea legea mai ales pentru viitor, căci va atrage la studiul teologiei elemente mai bune şi mai cualificate. Deja în anul acesta s'au înscris pe cursul prim teologic vr'o 14 maturisanţi din cei mai buni elevi ai scólelor medii.

Conform articlului de lege despre întregirea venitelor parochiale ministrul era în drept ca în cei dintâi 3 ani se întregéscă treptat venitele până la 600 şi 1200 coróne; dar, permiţênd finanţele ţerii, ministrul s'a decis a da deja în anul prim o întregire până la sumele indicate.

In calculi aproximativi vorbind, pe basa datelor, ce stau la dispositia ministeriului de culte, şi luând de basă întregirea până la 600 şi 1200 coróne, va avea se capete.

1) biserica ortodoxă română 550.000 coróne;

2) confesiunea evang. reformată 500.000 coróne;

3) confesiunea augsburgică evang. 100.000 coróne;

4) confesiunea unitară 80 000 coróne;

5) biserica ort. sêrbă şi ovreii vr'o 16—18.000 coróne.

In scopul acesta a cerut ministrul cultelor pelângă suma budgetară de 1.000.000 coróne, încă un credit de 200.000 coróne, ca se pótă pune anul acesta minimul indicat la dispositiunea bisericilor.

A fost din punctul de vedere al bisericilor după părerea nóstră favorabil, că legea acésta a început a se executa sub guvernul presidat de actualul prim-ministru Széll, cunoscut ca discipul al nemuritoriului *Deák*, pentru că tradiţiunile deakiste faţă de biserici sunt binevoitóre şi un discipul al lui Deák, ajuns la cârma destinelor ţerii, va căuta dór a-le susţinea spre folosul general al patriei.

Deák era amic al independenţei bisericilor în stat; era aderent al aşanumitului sistem american, care nu se îngeréză de loc în afacerile bisericilor. Eată, ce a zis Deák în o vorbire a sa dela 1873, vorbind despre raportul între biserică şi stat:

„Părerea mea, principiul meu, este „acela, că dintre dóuĕ sisteme ţin pe cel „american de mai bun, mai raţional.

„*Basa acestui sistem constă în aceea, ca „statul sĕ nu se amestece de loc, sau numai „cât mai puţin în afacerile cultelor, şi numai „atunci si numai într'atâta, întru cât existenţa „statului necesitéză ingerenţa. Dar dacă acésta „nu o pot ajunge deodată, ţin în continuu „acest scop înaintea ochilor, aprob şi spriginesc „tot pasul, ce duce într'acolo; dar nu aprob „nici o astfel de mĕsură, care se abate dela „acésta. Va se zică:* „***Biserică liberă în „stat liber***“.

Fie ca discipolul lui Deák, dl Széll şi colegii sei dela guvern, sĕ aplice acest principiu în tóte acţiunile lor faţă de biserici şi în special la executarea art. de lege XIV din 1898 despre întregirea dotaţiunii parochiale, şi atunci legea va fi spre folosul şi binele tuturor cetăţenilor ţerii.

Congresul bisericei sêrbe. „*Zastava*“ din Neoplanta este informată, că congresul naţional bisericesc sêrbesc va fi convocat în Aprilie anul viitor. Alegerile pentru congres se vor face în Martie.

Din diecesa Caransebeş

Inaugurarea internatului teologic.

Despre decursul deschiderii festive a internatului pe séma tinerimei dela institutul teologic din Caransebeş, aflăm în „Fóia Dieces.“ un raport detaiat, din care estragem următórele:

Lipsa unui internat pe séma tinerimei dela institutul teologic. era de mult simţită. Acestei lipse simţite şi de fericitul Episcop Ioan Popasu, cu tótă ocasiunea a dat expresiune Prea Sânţitul nostru episcop diecesan *Nicolae Popea*, care atât în vorbiri la ocasiuni festive. cât şi în vorbiri private a accentuat neapărata trebuinţă pentru înfiinţarea deocamdată a internatului pentru teologi.

Fiind P. S. Sa pe deplin convins de acéstă necesitate, şi dorind cu ori-ce preţ sĕ vadă cât mai curênd realisată înfiinţarea internatului, încă atunci când a pus la cale strămutarea institutului teologic din edificiul numit „reşedinţa episcopéscă vechie“ în edificiul unde se află astăzi institutul teologic şi pedagogic, ridicat sub archipăstorirea Sa — a avut în vedere, şi a şi dat expresiune convingerii Sale, ca neapărat sĕ se înfiinţeze internatul. Sunt în genere cunoscute nĕsuinţele P. S. Sale în acéstă direcţiune, şi dacă P. S. Sa n'a întreprins încă mai înainte faptica realisare a internatului, cu drept cuvênt trebue sĕ ascriem Provedinţei dzeesci, care a voit, ca spre acest scop sé avem un loc pe deplin acomodat. Zidindu-se edificiul nou, unde este aşezat acum institutul teologic, Prea Sânţia Sa a vĕzut că — după-ce s'a oferit o acceptabilă valorare a unor părţi ale acestui edificiu, — este bine sĕ se mai ştiricéscă de nu s'ar puté afla alt loc mai acomodat spre acest scop. Aşa am ajuns, că teritorul cumpĕrat mai anţĕrţ era destinat pentru internat, ací însĕ nu s'a realisat ridicarea internatului, pentru-că puţin după cumpĕrarea acestui teritoriu dl primar Constantin *Burdea* la întrevenirea personală a Preasfinţitului Episcop diecesan s'a oferit a ceda diecesei intravilanul sĕu nu de mult cumpĕrat, lăsând, tot la stăruinţele P. S. Sale, o sumă considerabilă din preţul, ce i-a fost cerut.

Astfel s'a ajuns apoi, că sinodul eparchial din anul acesta a aprobat cumpĕrarea făcută, şi apoi au urmat adaptările necesare pentru instalarea internatului.

Terminându-se lucrările de adaptare, Preasfinţia Sa a fixat sfinţirea şi deschiderea internatului pe ziua de Duminecă în 28 Novembre a. c., la care tot Prea Sfinţia Sa a învitat pe toţi asesorii consistoriali din loc, pe primariul orăşĕnesc, pe profesorii dela institutul teologic şi pedagogic şi pe alţi fruntaşi.

In acéstă ziuă, puţin inainte de 12 óre, sosind Prea Sfinţia Sa la edificiul adaptat pentru internat, P. On. Domn protopresbiter Andreiu Ghidiu, asistat de preoţii Ioan Stoian şi George Buru, a sĕvêrsit actul sfinţirii după care apoi conducĕtorul înternatului, domnul profesor Dr. Iuliu *Olariu* a rostit o cuvêntare fórte acomodată, în care a accentuat importanţa noului aşezămênt.

P. S. Sa Domnul Episcop diecesan, *Nicolae Popea*, într'o vorbire avêntată mulţumeşte lui Dumnezeu, pentru-că a ajutat „sĕ sporim aşezămintele diecesei nóstre de Dzeu scutite a Caransebeşului, încă cu unul.

Internatul, aşa cum este, e un început mic şi modest. dar nici nu póte fi altcum, când ne gândim la vitregitatea timpurilor, prin cari a trecut biserica şi îndeosebi episcopia Caransebeşului, una dintre cele mai vechi în metropolia nóstră, care vécuri întregi a fost subjugată încât şi-a perdut tóte averile, ba mai pe urmă şi numele. Mijlócele ni-au fost mici, continuă P. S. Sa, pentru-că nu ni-a rĕmas nimic din averile nóstre. Dzeu, care ni-a ajutat de am sĕvêrşit lucrul acesta mic, sĕ sperăm, că el ne va ajuta şi în viitor, ca prin concordie şi bună înţelegere, armonică conlucrare şi dragoste frăţéscă, cu timpul sé completăm până la desĕvêrşire internatul nostru cel modest de astăzi, aşa, ca nu numai pe teologi, ci şi pe pedagogi sĕ-i putem adăpostí întrênsul, şi încă sub condiţiuni mai favorabile.

Prea Sfinţia Sa îşi încheie vorbirea adresând atât conducĕtorilor tinerimii, dar mai ales acesteia, viitorii luminători ai poporului nostru, cuvinte de bărbăţie şi încurajare, poftindu le ca prin internat sĕ se împlinéscă aceea ce este dorinţa bisericei şi a nóstră.“

Cuvintele P. S. Sale au fost primite şi des întrerupte de puternice aclamaţiuni.

După acestea toţi, cari au luat parte la deschiderea internatului, în frunte cu P. S. Sa Domnul Episcop, au trecut în sala de mâncare la un dejun improvisat, cu care prilej s'au ţinut mai multe toaste. Dintre acestea amintim pe al directorului internatului pentru P. S. Sa Domnul Episcop, Exelenţia Sa Domnul F. M. L. Teodor cav. de *Seracin*, şi M. O. D. primar Constantin *Burdea*; apoi al P. S. Sale pentru fruntaşii bisericei şi poporului nostru, cărora le pune la inimă concordia strămoşască. Exelenţia Sa Dl T. cav. de *Seracin* a ridicat pocalul sĕu pentru *preoţimea română*, care a fost singurul păstrător al legii şi limbii poporului românesc. S'a închinat încă pentru Prea Cuvioşia Sa Părintele Archimandrit Filaret *Musta*, şi pentru toţi aceia, cari cu sfatul şi cu denarul lor au contríbuit şi vor contribuí la întărirea instituţiunilor nóstre.

Dorim prosperare noului internat şi ca D-zeu sĕ ajute a fi completat şi pentru pedagogi.

Situaţia în Austria

Poziţia cabinetului Clary e privită de fórte pesimistă, şi ori-ce prospect de a trece preste greutăţile obstrucţiei „dreptei“ e exclus. Tóte partidele împărtăşesc părerea, că în zilele proxime va isbucni crisa prin demisiunea actualului cabinet. Din cercuri acreditate se dă ştirea, că Maiestatea Sa nu bucuros ar delătura pe contele Clary şi în consiliul ţinut în Viena, Duminecă, la care a participat şi prim-ministrul Széll s'a discutat asupra modului, cum s'ar puté evita aplicarea §-lui 14 şi căderea contelui Clary.

In memoria Marelui Andreiu.

(*Sĕrbare şcolară în Brad.*) Ni se comunică următórele:

Tinerimea studiósă dela gimnasiul şi şcólele elementare române gr.-or. din Brad a serbat la 30 Nov. a. c. *ziua Marelui Andreiu* cu tótă pietatea şi reverinţa cuvenită nemuritorului iniţiator al fundării acestui aşezământ cultural.

Elevii în frunte cu corpul didactic au asistat la liturgia şi parastasul oficiat pentru odichna fericitului Archiereu, ear după terminarea serviţiului divin: elevii, profesorii şi membrii comitetului gimnasial, precum şi alţi onoraţ ori de ambe sexele, au convenit în sala de cântări a gimnasiului.

Profesorul St. *Albu* a rostit un discurs festiv, în care a schiţat în liniamente generale viaţa Marelui Andreiu, presentându'l ca model de diliginţă, caracter firm şi păstor bun şi înţelept, care viaţa şi-a jertfit-o pentru turma sa.

A ilustrat acéstă aserţiune provocându-se la greutăţile întîmpinate cu ocasiunea înfiinţării gimnasiului din Brad şi aşezării lui pe bazele solide ale autonomiei bisericeştí.

Corul elevilor a întonat „Românime mult cercată“, imnul jalnic şi pătrunzĕtor, şi alte melodii. Andreiu *Maniu* stud. a declamat poesia „Orfanii“ de A. Mureşan. Directorul gimn. a distribuit la 22 elevi diligenţi şi cu purtare bună cărţi în valóre de 15 fl din „fundaţiunea Şaguna“, acuma înfiinţată pentru serbarea memoriei Marelui Andreiu.

La scóla poporală din Brad s'au distribuit vestminte şi alte articole potrivite.

Intrégă ziua de 30 Nov. a decurs în mod serbătoresc.

Tinerimea cu drag va fi meditat asupra poveţelor, ce i-s'au pus la inimă şi va fi

Pentru un European din apusul Europei privirea activităţii neadormite şi neobosite a Americanilor e ceva de speriat. Puteţi sĕ vĕ închipuiţi ce înrîurire póte avea asupra unui Român acéstă activitate, dar încă asupra unui Chinez?

Români cu cari am vorbit îmi spuneau că graba Americanilor, încordarea necontenită după treburi le făcea gróză, Americanii le păreau nebuni. Alţii îmi spuneau că totul e bine în America, dar prea e încordată viéţa, prea repede lucréză, prea iute umblă maşinele, trenurile etc., prea sunt vecînic grăbiţi ómenii, prea nu vor sĕ piardă o vorbă de geabă.

In timpul din urmă cine a căutat sĕ tragă tot folosul din cultura ştiinţifică şi cu maşini a pămêntului mai mult de cât Americanii şi Englezii? Unde s'au făcut cele dintâi aplicaţii ale aerului lichid? Europenii au aflat mijlocul de-a preface ori-ce gaz în lichid; au reuşit acuma chiar a le preface şi în solide. Acuma aşa numitele gazuri permanente, între acestea chiar şi hidrogenul, au fost nu numai făcute lichide, dar chiar şi solidificate. In zilele din urmă Dewar a făcut hidrogenul solid şi deci a ajuns la o temperatură de 268 de grade sub zero, adecă numai cu vre-o 6 sau 7 grade de-asupra lui zero absolut. Şi mai e de liquidificat şi solidificat Coroniul, gaz mai uşor de cinci ori de cât hidrogenul şi care va fi solid de bună sémă la zero absolut!

Ce folos au tras până acuma Europenii din lichidificarea gazurilor permanente? Aprópe nici unul, întru cât e vorba de practică. Dar Americanii? Vestitul Langley se foioseşte de aerul lichid pentru a-şi mişca aerodromui; alt inventator se foloseşte de aer lichid pentru a înlocuí gheaţa la transporturile de carne próspătă; alţii l'au aplicat la transportul de fructe próspete din California la Chicago şi New-York; aerul lichid va înlocuí, dacă n'a şi înlocuit, tot felul de materii explosive, cum e nitroglicerina şi va lua locul pulberei fără fum, avênd o putere mult mai mare şi fiind în adevĕr fără fum.

Abia s'au descoperit undele electrice în stare de a face sĕ explodoze cartuşele şi obuzurile actuale şi americanii se şi gândesc la înlocuirea prafului de puşcă prin aer lichid, care şi-l póte fabrica ori-ce fortăréţă de-a dreptul din aer şi tot ast-fel ori-ce corabie de rĕsboiu, aflându-se chiar în mijlocul oceanelor. In America s'a şi întemeiat cea dintâiu fabrică de aer lichid, şi evantaliile cu aer lichid ne vor aduce în curênd în locuinţele nóstre aer ozonisat şi rĕcóre, o climă de munte şi de păduri de brazi . . .

Credem că ne-au înţeles cetitorii. Ne închipuim că nu vor crede că pe Români îi punem în rînd cu Americanii sau măcar cu Englezii, Francezii, Germanii, Belgienii etc. Ne pare că dacă s'ar face o scară cu mai multe trepte de la Chinezi până la Yankei, noi am fi, vai, mult mai aprópe de Chinezi de cât de Americani şi ceea ce e mai trist ne-am afla în urma atâtor popóre pe cari ne-am deprins a le crede inferióre nouă.

Dar avem stofă în noi, suntem un popor deştept şi tinĕr, sĕ ne încordăm tóte puterile, sĕ ne luăm pilde de la cei ce sunt mai înainte de cât noi pe calea progresului şi vom biruí, vom ajunge sĕ avem un viitor strălucit. Sĕ nu ne mulţumim cu ceea ce avem, sĕ nu credem că e bun proverbul: „Cel ce nu se mulţumesce cu puţin, n'are mult“. E tocma din potrivă: Cel ce se mulţumeşte cu puţin n'are nici o dată mult. Sĕ ne voim mult, sĕ ne voim bogaţi şi luminaţi şi sĕ ne apucăm de muncă fără preget pentru acest scop!

„*Drapelul*“

povestit şi celor ce n'au grăbit la festivitate, câte ceva din faptele Marelui Şaguna, a cărui memorie în veci fie binecuvêntată!

Ceteţul.

(*Preséra sf. Andreiu în Agnita*) s'a serbat, precum ni-se scrie, dându-se o producţiune şcolară după următórea programă:

1. Cuvênt de deschidere din partea învĕţătorului Ioan *Paicu.*

2. Cântarea religiósa: „Cerescule Impĕrate“.

3. Raport despre materialul propus din diferitele obiecte de învĕţământ până acuma dela începutul anului şcolar a. c.

4. Relaţiunea ce trebue sĕ fie între şcólă şi familie, — disertaţie de învĕţătorul I. Paicu.

5. Mai multe cântări, precum „Ura“, „Iată ziua triumfală“, „Un tată din vechime“, „Românime mult cercată“ cântată de elevi.

6. Mătuşa şi nepóta, dialog de 2 fetiţe prin care s'a combătut luxul şi mândria, care duce spre decădinţa şi sĕrăcia poporului.

A urmat apoi vorbirea de încheiere din partea preotului local, apreciând zelul şi diliginţa învĕţătorului Paicu, atrăgênd atenţiunea părinţilor asupra disertaţiei de sub p. 4, în care învĕţătorul a arătat cum trebue sĕ se pórte părinţii cu copiii lor, ca sĕ nu îngreueze munca învĕţătorului în şcólă şi combătênd luxul în îmbrăcăminte, mai cu sémă la femei cari au început sĕ imiteze portul strĕinilor.

Publicul a fost deplin mulţumit, iară învĕţătorul a rĕmas mângăiat în inima sa, căci a făcut un pas nou spre înaintare cu elevii, cari i sunt încredinţaţi.

Un membru din comitetul parochial.

DIN BUCOVINA

(*O démnă resoluţiune*) Preoţimea română ort.-or. din decanatul Gurahumorului s'a obligat cu ocasiunea conferenţei pastorale din 26 Novembre (8 Decembre) 1899 într'o resoluţiune unanimă, de a purta tóte agendele faţă cu tóte dirigătoriile în mĕsură cât este permis şi garantat acésta prin legile fundamentale de stat numai în limba română, începênd cu 1 Ianuarie 1900 st. vechiu, spre a asigura limbei româneşti posiţiunea şi respectarea, ce i-se cuvine ca limbă bisericéscă şi ca limba ţĕrii. Este timpul suprem ca tótă preoţimea nóstră română sĕ se unéscă în privinţa acestei afaceri vitale pentru biserica şi poporul nostru, precum şi în interesul unei solidare împreună-păşiri a tuturor decanatelor româneşti.

*

(*Pentru eroul nostru Avram Iancu.*) Tinerimea universitară din Cernăuţi s'a întrunit Joi d. m. la o consfătuire, luând decisiunea a redigia un energic protest în contra procurorului maghiar Lázár, care a stigmatisat în mod mişelesc pe eroul nostru naţional Avram Iancu de un „şef de bandiţi“.

Protestul elaborat circuléză între tineri pentru a fi semnat, ear' după semnare va fi trimis ziarelor de peste munţi spre publicare.

*

(„*Patria*“ *ziar cotidian*) O dorinţă des exprimată a unei mari părţi a publicului cetitor este, ca „Patria“ sĕ apară zilnic. Este singurul organ român al Bucovinei şi transformarea lui în ziar cotidian ar împlini o lacună mult simţită.

„Patria“

Revistă externă

Mişcare în Irlanda.

Precum se vesteşte din Dublin, colegiul „Trinity“ a proclamat de doctor onorariu pe ministrul Chamberlain, care a şi plecat sĕ priméscă diploma. La ştirea sosirii lui s'a făcut o mare aglomeraţie de Irlandezi, între cari conducĕtorul mişcării, Conolli, s'a ridicat şi a rostit o vorbire, ce se termina cu urale pentru Transval. La cuvintele acestea o mulţime de steguleţe cu colorile Transvalului falfăiră în aer. Demonstraţii au fost împrăştiaţi de poliţie.

*

„Cei trei conţi“.

Conform unei telegrame din Petersburg, fóia „Herold“ sub titlul de mai sus expune politica ministrilor de externe Goluhovski, Bülow şi Muravjev, constatând că ei urméză o direcţie paralelă în politica lor de stat. Contele Goluhovski a pus alianţa casei Habsburg pe temei mai afund şi a câştigat mare încredere prin acordul cu Rusia, care ca o parte a marelui program de pace a fost o condiţie prealabilă a evenimentelor dela Haaga. Contele Bülow a lucrat cu succes la desvoltarea puterii germane, întorcêndu-se la tradiţiile fericite ale epocei unei perfecte intimităţi între Rusia şi Germania. Contelui Muravjev i revine meritul raporturilor atât de intime între cele trei imperii. Prin întrevederea dela Potsdam desvoltà dupla-alianţă la o întregire a garanţiei de pace continentale şi încheià acordul cu Austro-Ungaria, prin care Orientul mai apropiat s'a domolit şi influinţa Rusiei s'a potenţat. Ruşii stiméză în Muravjev vastele lui priviri asupra intereselor actuale şi viitóre ale imperiului. Articolul încheie cu dorinţa unei îndelungate dăinuiri a areopagului european Goluhovski-Bülov-Muravjev.

Rĕsboiul din Africa-Sudică.

In urma înfrângerii suferite lângă rîul Tugela, guvernul englez a denumit comandant suprem preste trupele din Africa pe lordul Roberts, ear de şef al statului major pe Kitchener. O altă dispoziţie luată de guvern, a fost convocarea tuturor reservelor încă disponibile în numĕr de vr'o 30.000 de ómeni. O a 7-a diviziune va avé sĕ plece la resbel, dar până se va puté forma acésta, vor fi trimise garnisónele din Gibraltar, Malta şi Egipet.

*

Perderile generalului Buller după datele oficióse ar fi în total 1097 ómeni, între cari oficeri morţi 6, răniţi 42 şi prisonieri 15 oficeri. Burii au suferit o perdere de vr'o 800 ómeni.

*

Desastrele Englezilor îndémnă poporaţiile din colonia Cap şi Betschuana sĕ se rĕscóle şi sĕ trécă în masse pe partea Burilor.

NOUTĂŢI

Contra insultei aduse memoriei lui Avram Iancu. Primim din partea bravei nóstre tinerimi universitare din Cluj un protest sĕrbătoresc provĕzut cu 52 subscrieri contra profanatorului memoriei lui Iancu. Deoparte lipsa de spaţ ear de alta faptul, că însaşi presa maghiară mai resonabilă, precum s'a putut observa, reprobă incidentul produs de procurorul necunoscĕtor de istorie, ne îndémnă a absta dela publicarea protestului amintit, ţinut de alt-cum într'un ton demn, impunĕtor.

*

Creştini generoşi. Din incidentul visitaţiunii canonice a I. P. S. Sale Domnului Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu* în Moeciul inf. (tract. Bran), onorabilii parochieni: 1) *Vlad Enescu,* econom, s'a aflat îndemnat a procura pentru sf. biserică un policandru aurit, în preţ de **300 flor.,** 2) *George I. Zichil* o troiţă de argint de China, fórte frumósă, în preţ de 18 flor.; 3) *Ioan Darie* senior, asemenea o troiţă în preţ de 18 fl.

Acestor vrednici şi generoşi parochieni în numele bisericei li-se exprimă şi pe acéstă cale cea mai călduròsă mulţămită.

Moeciul inf. în 6 Dec. v. 1899
George Enescu paroch.

*

Reforma calendarului în Rusia. Precum anunţă o telegramă din Petersburg, academia de ştiinţe rusă a esmis acum o comisie, care sĕ studieze modalităţile introducerii calendarului Gregorian în locul celui Julian. Preşedintele comisiei e marele principe Constantin. In acéstă comisie sunt representate şi singuraticele ministerii.

*

Universitatea săséscă a votat în şedinţa sa dela 17 Dec. a. c. din o sumă disponibilă de 2000 fl. şi următórele ajutóre: 1) comunei politice Sĕlişte 200 fl. pentru întreţinerea şcólei industriale; 2) comunei bis. gr. or. din Rĕhău 200 fl.; 3) comunei bis. gr. or. din Sebeş 200 fl. Ajutórele votate sunt numai pentru anul acesta.

*

Procuror de corónă. Cu inactivarea legii despre noua procedură penală, un nou post înalt s'a creat în organismul justiţiei statului nostru, şi anume cel al procurorului de corónă. Pentru acest post Majestatea Sa a numit acum decurênd pe procurorul suprem din Budapesta *Eugen Hammersberg.*

*

Câtă dare plătim? Din raportul exactoratului de stat despre încheierea socotelilor anului 1898, reese, că în anul 1898 din dările directe a încurs în vistieria statului suma de *110,455.650 fl.*, ceea-ce întrece mediul celor 5 ani anteriori cu 6,231,073, fl.,; faţă de mediul perceptelor din anul 1897 insĕ, numai cu 47,653 fl. e mai favorabilă acésta sumă. Creştere arată dările de pămênt, de casă şi câştig, dările după capitale elocate şi după rente, precum şi dările întreprinderilor şi reuniunilor obligate a da socótă publică. Ear decădere faţă de mediul celor 5 ani premergĕtori se arată numai la darea de dobânzi (d. e. în loterie) şi la taxele pentru scutirea de serviciul militar.

*

Nou preot în Agârbici. Dumineca trecută (5/17. Dec.) s'a făcut alegerea de paroch în comuna *Agârbici,* odinióră fosta parochiă a regretatului protopop Pavel Roşca (tractul Turdei). A fost ales dintre 4 concurenţi, cu majoritatea absolută a voturilor, d-l *Vincenţiu Orăsan,* cleric absolut şi funcţionar consistorial. —

In aceia-şi zi după celebrarea s-tei liturgii din partea d-lui adm. ppresbit. Teodor *Ciortea,* asistat de on. parochi Teodor Oniţ şi Vasiliu Crişan, s'a servit parastas pentru sufletul repausatului protopresbiter Petru *Roşca.*

*

Vocea poporului recunoscĕtor. Din o corespondenţă ce ni se trimite în numele credincioşilor din *Veneţia-inferióră,* se vede cât de frumos apreciază poporul de acolo ostenelile puse pentru înflorirea lui de on. paroch Virgil *Pop* în decurs de 9 ani, cât a stat în fruntea aceluia. Permutându-se d-l V. Pop în locul seu natal *Cristian,* unde a fost ales păstor sufletesc, înainte de a se despărţi de parochieni, Duminecă, în 28 Nov. v. şi-a luat rĕmas bun de la dênşii prin o cuvêntare ce a stors lacrămi, părându-le rĕu după păstoriul lor cel bun La surprinderea, ce ia cuprins atunci la moment, „poporul alte nu a putut a-i rĕspunde, decât că-i uréză viétă îndelungată, virtute şi putere ca sĕ pótă lucra şi acolo ca aici, în via Domnului“.

*

Papa şi conferinţa dela Haaga. Din Roma se vesteşte, că în alocuţiunea ce a pronunţat-o în consistoriul care a avut loc Joia trecută, Papa a declarat că regretă că n'a putut fi învitat la conferinţa de la Haaga. A spus că singura voce care s'a opus, este vocea acelora care împreună cu cucerirea Romei au luat Papei puterea temporală.

*

Nou inginer de comasare. Anunţăm că dl Ilie *Dopp,* inginer de comasare autorisat şi-a deschis cancelarie proprie în Sibiiu strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 9. Il reeomandăm cu tótă căldura atenţiunei publicului.

*

Alegere de primar. Ni se scrie din Ponor: „Mercuri în 1/13 Decembre a. c. s'a efeptuit alegerea de primar în comuna nóstră Ponor, comitatul Albei-inferióre, pe un nou period de trei ani. Ales a fost cu mare însufleţire, prin aclamaţiune, tot fostul primar, *Dl Victor Ciorbea,* care de 6 ani conduce trebile acestei comune cu tactică şi înţelepciune, spre îndestulirea mai marilor lor şi spre binele şi mulţumirea poporului.

Alegerea a decurs în cea mai deplină ordine şi linişte, şi dacă aşa a decurs, acésta în mare parte este a se mulţumì Dlui protopretor cercual, Szász József din Aiud, om născut şi crescut între Români, care cu înţelepciune şi dibăcie conduce astfel de treburi, şi care de 16 ani de când stă în fruntea cercului, totdeuna a ascultat glasul poporului şi bine ni-a adus. Sub conducerea şi prin ostenéla D-sale ni s'au deschis şi nouă drumuri mai bune, cât acum putem comunica cu lumea ceva mai uşor.

După alegere s'a dat o masă bogată la casa domnului primar, unde s'au rostit şi câteva toaste însufleţite. Bună impresiune a făcut cu deosebire frumosul toast al părintelui *Laurenţiu Ciorbea,* care a acentuat buna armonie ce ar trebuí sĕ se statornicéscă între biserică şi stat“.

*

Societatea de lectură „Ioan Popasu“, a tinerimii studióse dela institutul teologic-pedagogic din Caransebeş, s'a constituit pe anul de gestiune 1899/900, precum urméză:

Preşedinte: Dl Dr. *Petru Barbu* profesor; vicepreşedinte: Ioan Mităr cleric în cursul III, notar I. Ioan Coşariu, cleric în cursul III; notar II: George Băltean, pedagog în cursul IV; controlor: Toma Suru pedagog în cursul IV; bibliotecar: Vasile Usanescu cleric în cursul II; vice-bibliotecar: Iosif Badescu pedagog în cursul III; redactor al foii „Progresul“ vicepreşedintele. — *Membrii în comitet:* Romul Jurchescu şi Alexandru Joanovici clerici de cursul III; Marian Groza şi Svetozar Mutaşcu clerici în cursul II; Simeon Bartolomei şi Petru Budescu clerici în cursul I; Vasile Brasovan pedagog de cursul IV; Petru Buzera pedagog de cursul al III-lea; Romul Titel pedagog de cursul II şi Iosif Stoica pedagog de curs I.

*

Politechnic în Pojon. Se svoneşte, că guvernul unguresc ar fi hotărît, că al doilea politechnic ce are de gând sĕ-l înfiinţeze îl va ridica în Pojon. In privinţa asta va începe încurênd pertractări cu autorităţile oraşului.

*

Aur american pentru Anglia. Se telegrafiază din New-York, că zilele acestea s'a încărcat acolo un vapor cu aur în preţ de 2,450,000 funţi sterl., şi anume pentru a se transporta la Londra.

*

Foc în Sibiiu. Eri d. a. pe la órele 5 un foc mare a isbucnit în Sibiiu, Pórtaturnului, aprópe de cimiterul gr.-cat. Incendiul, alimentat şi prin vêntul vehement ce sufla, în scurt timp de o óră a prefăcut în cenuşă 2 case şi 2 şuri proprietăţi ale bieţilor economi români Toma Jóndrea şi Ioan Stanciu.

*

Din Brad ni se cere rectificarea celor relatate în nrul 127 al ziarului nostru despre sinodul protopresb. extraordinar, astfel: la pctul b., *pauşal* de cancelarie fl. 100, şi 2) *cuartir* dela 1 Ianuarie 1900.

*

Asfixie. In Paris s'a petrecut sĕptĕmâna trecută o dramă familiară oribilă. Un anumit *Jean Lacroix* fusese arestat pe motivul de falşificator de bani. La perchisiţiunea făcută s'au şi găsit acasă la el substanţe chimice şi bucăţi de metal cari i serviau la fabricare. Femeea sa care îl iubia la extrem şi care se îngrozia de urmările ce pot vení asupra lor din pricina pĕcatului bărbatului ei, n'a putut suporta mai departe acéstă ruşine şi în 4 Decembre s'a asfixiat cu oxid de carbon, împreună cu doi băeţi unul de 5 altul de 10 ani şi o fetiţă de 9 ani.

In una din scrisorile ce le-a scris în momentele din urmă, nenorocita femee spune: „Adesea ori spuneam bărbatului meu sĕ muncéscă, căci falşificarea trebuia sĕ aibă un trist sfêrşit, dar nici odată nu m'am servit de monede falşe întru ţinerea menajului. Copiii sunt hotărîţi şi ei sĕ móră cu mine, m'au îmbrăţişat acum pentru ultima óră. Cel mai mare, Louis, mi-a ajutat sĕ astup cu hîrtie tóte crepăturile de la uşă şi de la ferestre, încurajându-mĕ în continu. Acest îngeraş nu póte sĕ adórmă, cei-l'alţi au adormit deja Dacă s'ar puté sĕ i-se dea ca apărător al bărbatului meu d-l Henri Robert. Trebue sĕ se spue juraţilor că bărbatul meu a fost de o natură slabă, dar cu un caracter blând şi bun. Uf, dar mintea mi-se întunecă! Par'că vĕz porţile fericirii deschizêndu-se. Adio! Jean! Nu te voi mai vedé nici odată. Aud copiii strigându-mi: curaj mamă, curaj! O cétă de îngeri saltéză înaintea mea Óre e o halucinaţie? Incepem sĕ ne asfixiem. Incă a'şi puté deschide ferestrile . . . Dar nu! Trebue sĕ murim . . . Adio! iubiţi copii! Adio, Jean!“.

Când guvernanta a venit sĕ ducă pe copii la şcólă, a găsit 4 cadavre!

Părintele din închisóre nu ştie nimic de faptul întêmplat din pricina crimei sale.

Exposiţiile economice din Sibiiu.

(Urmare)

Exposiţia a avut în total: 304 exponenţi, dintre cari numai 14 afară de comitatul nostru şi anume: Nicolae Borza, paroch Viştea inf. (com. Făgăraş); George Pop, preot Mihalţi; Ioan Neamţu, propr. Alămor; Iosif Neagoe, preot şi Nicolae Dărămuş, notar, ambi din Cetea; Vasile Bratu, paroch şi Vasile Bratu, cand. de preoţie, ambi din Armeni şi toţi din comitatul Alba-inf.; D-na Ecaterina Olariu n. Orbonaş din Deva, Vasile Domşa, prot. şi Constantin Baicu, dir. scol., ambi din Orĕştie; Ioan Sêrbu, paroch din Roşcani, şi toţi din comitatul Hunedórei; Constantin Cothişel paroch, Iosif Arieşan, preot şi Nic. Cothişel primar, toţi din Certegea (Munţii apuseni) com. Turda-Arieş.

Cei mai mulţi exponenţi sunt proprietari din Selişte, unde vocea bravului corp învĕţătoresc rĕsunet a aflat, şi băeţii de şcólă în frunte cu învĕţătorii lor şi cu cunoscutul pomolog dl Ioan Chirca v. not. acolo, au adunat dela 103 proprietari, cea mai bogată colecţiune de póme. Din comuna Cacova a expus şcóla de acolo de asemenea o frumósă colecţiune, şi tot din acéstă comună dl Ioan Dobrotă, comisar financiar în pens., a expus mere, pere şi vinuri. Din Aciliu au expus 39 proprietari, din Reşinari 38, din Sibiiu 25, Vale 10, din Galeş, Şura-mare câte 9, din Sibiel 6 proprietari în frunte cu zelosul cultivător de póme dl Ioan Popescu, membru al comitetului central al Reun., din Sadu 3, din Tilişca şi Gurarîului câte 2; apoi câte 1 din Ludoş, Dobârca şi Mercurea (Păr. prot. Droc). Sebeşul săsesc a avut de brav representant pe dl Petru Opincariu, care a împodobit exposiţia cu nu mai puţin de 9 soiuri struguri din cei mai căutaţi, cum şi cu rachiuri, vinuri etc. Vĕduva regretatului fruntaş dl Şufană Ţarină din Poiana a ţinut sĕ represinte comuna Poiana; din părţile Oltului au expus: 3 proprietari din Tălmăcel, câte 2 din Avrig şi Săcădate şi câte 1 din Sebeşul sup., Veştem, Boiţa şi Racoviţa; de pe Hârtibaci au expus 11 proprietari din Ilimbav, în frunte cu vrednicul paroch Ioan Alexandru de acolo; 9 din Nucet şi 1 din Cornăţel (par. I. Petrişor). Corpul învĕţătoresc din Poplaca a trimis de asemenea o frumósă colecţiune mere, pere, etc., adunate dela proprietarii de acolo.

Juriul exposiţiei, constituit la 24 n. sub conducerea presidentului nostru, a ales de raportor pe colegul nostru dl Ioan Chirca, v. not. în Selişte, a cărui chemare fiind a ne presenta un raport mai amĕnunţit şi ştienţific — eu mĕ mărginesc a releva următórele:

In ziua primă exposiţia a fost cercetată, computând şi elevii şcolari, de 432 persóne în a 2-a de 249, în a 3-a 371; în a 4 a 568; în a 5-a 268; în a 6 a de 716; în a 7-a de 573; în a 8-a zi computând şi pe óspeţi presenţi la încheierea festivă cu bilet permanent, de numĕrul visitătorilor — s'a urcat la cifra de 600. In total aşa dar au frecuentat exposiţia 3777 persóne.

In urma apelului adresat de noi către 50 direcţiuni şcolare, exposiţia a fost cercetată în ziua a 2-a de 150 elevi ai scólei capitale din Selişte, în frunte cu corpul învĕţătoresc de acolo; în a 3-a elevii din Reşinari, 150 la numĕr; în a 4-a 52 elevi din Şura mare şi tot atunci şcolarii dela scóla de aplicaţie de pe lângă seminarul „Andreian“ 56 la numĕr, ai scólei poporale române din Suburbiul de jos, 50 la numĕr şi 43 din Suburbiul josefin; apoi 200 elevi ai gimnasiului luteran şi ai realelor din loc, sub conducerea profesorilor lor, în a 5-a zi vr'o 50 elevi ai cursului II şi IV din pedagogiul evangelico-luteran săsesc de aici, cu profesorii lor; în a 6-a zi şcóla civilă a Asociaţiunei şi a Reuniunei femeilor; apoi 25 elevi ai scólei de repetiţie din Veştem; 55 din Gurariului şi corporativ membrii „Reuniunei învĕţătorilor din districtul Sibiiu“ si tot în acea zi toţi elevii seminariului „Andreian“, cum şi cursul I şi III ai pedagogiului evangelico-luteran din loc; în a 7-a zi 90 elevi ai scólei din Aciliu, a III. V. VII. şi a VIII-a clasă a gimnasiului de stat de aici; 23 scolari din Boiţa, 58 din Orlat; elevele interne şi externe din claustrul Ursulinelor.

(Va urma.)

---

ad. Nr. 573—1899 [246] 1—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Soatul-inferior cu filia Soatul-superior, protopresbiteratul Turdei, se publică prin acésta concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de: 277 fl. 02 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ-şi subştérnă cererile concursuale, instruite conform dispoşiţiunilor „Statutului organic“, şi a „Regulamentului pentru parochíi“, la oficiul protopresbiteral subscris, în terminul provocat mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Cojocna, 19 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Turdei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea
adm. prot.

Ad. Nr. 773-1899 [243] 1—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Frata în protopresbiteratul Turdei se publică prin acésta concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român.“ —

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma anuală de 211 fl. 20 cr.

Informaţiuni mai detailate se obţin dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii, au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cojocna (Kolozs), 13/25 Novembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turzii, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Teodor Ciortea
adm. ppresb.

Ad. Nr. 776—1899. [242] 1—3

Concurs repeţit

După ce la postul de paroch din parochia vacantă de III. clasă Cucerdea-secuéscă nu s'a însinuat nici un concurent, prin acésta de nou se publică concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 364 fl. 6 cr. adaugêndu-se cuartirul nou corĕspunzĕtor, despre ce se pot lua informaţiuni dela subscrisul oficiu ppresbiteral

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral român ortodox al tractului Turda, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cojocna, 11 Octomvre 1899.

Teodor Ciortea
adm. ppresb.

Nr. 594—1899 [240] 1—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Băreşti cu filia Săcel, prin acésta se escrie a treia óră concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 400 fl. v. a.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă subsemnatului oficiu până la terminul indicat suplicile concursuale instruite conform normelor în vigóre, şi sĕ se presenteze în vr'o Duminecă în biserică, ca sĕ-i cunóscă poporul credincios.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Haţeg, în Decembre 1899.

Titu V. Gheaja
protopresbiter

287—1899 [241] 1—3

Concurs

Pe basa decisului comitetului parochial din comuna bisericéscă de clasa III. Lăpuş, în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs, pentru întregirea postului ei de paroch, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post sunt venitele stolare în sumă de 426 fl. 50 cr.

Doritorii a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute, în terminul deschis, la subscrisul oficiu şi sĕ se presenteze în parochie înainte de alegere, spre cunóştere şi înformare.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 16 Novembre, 1899

Romul Furdui
protopop

In *Tipografia* şi *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă
de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr. or.

Preţul broş. fl 1.20, pentru România 3 franci.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roşie	„	1.25
Ediţia fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl.	1.—
Balade şi idile „	fl.	1.50
Sacontala, broş.	„	2 50
Aeneis edit. II. broş	„	1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„	—.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura
Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. fl. 1.80.

Calendarul ☞
☜ „LUMEA ILUSTRATĂ“

a apărut în 18 Decembre nou, în urma intârzierii cli-
şeurilor femeilor frumóse şi al artistelor.

Se va căpĕta prin tóte librăriile, precum şi la editor
dl ***Ignatz Hertz,*** *cu preţul de* ***60*** *cr., plus* ***5*** *cr. porto*

[244] 1—3

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul ☞
☜ archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot şi învĕţător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

Cu preţul de 30 cr. + porto postal 5 cr.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 132 Sibiiu, Marţi, 14/26 Decembre 1899. **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl, 6 luni ◦ fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se retusă. Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Constelaţia externă.

Pe cât de mult captivéză aici la noi atenţiunea tuturor desvoltarea propriilor afaceri de stat, ajunse la un stadiu fórte acut în Translaithania, unde un guvern ia locul celuilalt fără sĕ fie capabil de vr’o muncă rodnică, pe atunci privirile generale se aţintesc asupra stărilor de lucruri, ce se desfăşóră în Africa de méză-zi.

De luni de zile colóne formidabile de trupe engleze fără încetare îşi iau drumul pe apele oceanului pentru subjugarea unui popor, cu care Englezii credeau a termina în scurt timp şi a numĕra la coloniile lor de 27 milióne klm. □ şi provincia Transvaal.

Resultatul, ce l’a avut asupra echilibrului politic european acéstă degajare de puteri din propria ţară pe un continent strĕin, s’a simţit în curênd şi se va simţi încă tot mai mult.

Balanţa politică susţinută prin miliónele de braţe înarmate, de când Anglia lacomă după bogatele mine de aur şi diamant din Africa-sudică, şi-a angajat aprópe tóte puterile în supunerea unui mic popor jalus de libertatea sa, începe a se clătina. Europa care ne reamintesce, o amazónă înarmată din creştet până în tălpi e atât de absorbită de grijile înarmărilor, fără sfîrşit, încât tóte puterile economice ale popórelor se varsă în cazanul fabricărei armelor, în vederea diferitelor eventualităţi.

Siguranţa susţinerei intacte a actualelor formaţiuni de state se baséză tocmai pe egalitatea, ce marile puteri se silesc sĕ o menţină în puterea armată a fiecărui stat în raport cu exigenţele sale. E o pace dictată de ideea păstrării integrităţii teritoriale pe lângă veghiarea continuă a sporirei forţelor militare.

Dacă în Europa de cuceriri nu mai póte fi vorba, ochii diplomaţiei se îndréptă spre alte continente, care lasă încă bogat teren de exploatare.

E destul deci, ca una din puteri sĕ provóce o desechilibrare, cum e astăzi de fapt prin trimiterea trupelor engleze în Africa, pentru-ca urmările sĕ se resimtă asupra tuturor statelor europene.

Abstracţie dela desastrele economice, scumpirea din ce în ce mai mult a banilor, experiăm că, perderile continue suferite de Englezi pe câmpul de luptă, înfrângerea prestigiului, de care se bucura armata lor, deştéptă dorinţe nouĕ de expansiune în rivalii lor, în Ruşi, Germani şi Francesi.

Complicaţiile produse pe orisontul tabloului politic al lumei prin ultimele evenimente sunt de natură a aduce pe tapet chestii, cari totdéuna erau atinse cu cea mai mare gingăşie, căci echilibrul era susţinut tocmai prin egalitatea puterilor.

De când s’a ştirbit echilibrul, vedem aplanându-se pe cale pacînică probleme, pentru cari in alte stări numai zăngănitul armelor ar fi fost în stare sĕ aducă o resolvire dorită. Germania a cărei devisă e a deveni „mai mare“, precum a spus-o de curênd secretarul de stat contele Bűlow, pe calea cuceririlor economice, strîns legate de alt-cum de cele politice, a făcut în mod evident progrese în privinţa acésta. Cucerirea insulelor Samoa în oceanul pacific s’a întêmplat fără nici o vĕrsare de sânge, curat numai pe cale diplomatică. Inregistrăm apoi concesiunea acordată nu de mult unei societăţi germane — societăţii anatolice — pentru clădirea căii ferate Bagdad dealungul Eufratului, eveniment datorit tot intervenţiei diplomatice germane pe lângă Sultanul, şi delăturărei pedecilor pusă multă vreme de Englezi. Prin construirea liniei celei nóuĕ aci amintite, se acceleréză comunicaţia Europei cu orientul într’un mod fórte însemnat. Transpórtele făcute pe uscat vor sosi la destinaţie cu vr’o 8 zile mai iute decât pe vechiul drum de mare, prin canalul de Suez, Marea roşie şi oceanul indic. E un important câştig în avêntul comerciului şi al comunicaţiei cu îndepărtatul orient, aflător până astăzi în totală dependenţă de Englitera, care e stăpână pe linia principală de comunicaţie.

Şi e lucru ştiut, că în politica colonială, ce o urmăresc statele mari e lucru de prima ordine câştigarea unor puncte mai importante şi construirea de staţiuni proprii în drumul, ce légă continentele de olaltă.

De sigur, că ţinta *cuceririlor economice* din partea Germaniei nu e ajunsă cu acuisiţiile de până acum, ci seria se va continua şi succesele vor încorona cu atât mai uşor nĕzuinţele diplomaţiei, cu cât catastrofele Englíterei vor rechema mai îndelungat angajarea forţelor ei militare în luptele actuale. Puteri considerabile, la vr’o 80,000 de ómeni au debarcat până acum pe continentul negru şi de sigur că vor mai fi trimise încă o mulţime, căci onórea armelor engleze infrânte pretinde acésta.

Rusia nu va remânea mai pe jos avênd în vedere progresele, ce uşor le póte elupta pe contul rivalei sale în diferite ţinuturi, unde interesele ei vor reclama. Marele imperiu chinezesc cu cele 400 milióne locuitori, e unicul teritoriu neîmpărţit încă, care trebue sĕ-şi deschidă porţile pentru înflorirea reţelei universale a comunicaţiei, a avêntului cultural. Aici colidéză interesele ruseşti cu cele germane şi engleze şi situaţia strimtorată a celor din urmă va fi cu belşug exploatată. Svonurile mai proaspete despre intenţiile Rusiei de a ocupa Heratul, şi a câştiga nóuĕ puncte în sînul persic arată clar încătrău se mişcă busola tendenţelor ei mai nóuĕ. De cât-va timp circulă ştirea, că Rusia vrea sĕ ocupe portul bulgar Burgas de pe ţermurul mărei negre şi ast-fel sĕ-şi pregătéscă calea apropierii de Constantinopol. Dacă în fine acéstă faimă se va adeveri, întrégă peninsula balcanică e pusă la adăpostul colosului dela Nord.

Republica francesă trece prin mari sguduiri interne şi de present. Procesul complotiştilor, ce se desbate de lungă vreme ţine în vie agitaţie spiritele, ear pregătirile pentru marea operă a exposiţiei universale, ce se va deschide — precum se spune — la 15 Aprile 1900, reclamă calmarea şi netezirea situaţiei interne, fără sĕ-i dea răgaz republicii a-şi îndrepta privirile spre cuceriri externe.

Monarchia nóstră neposedând colonii proprii, în cari massele de emigraţi sĕ aducă un profit patrieimame prin capitalul şi munca lor, prestată astăzi ţerilor strĕine, e mai puţin interesată într’un eventual amestec în diferenţele amintite. I remâne însĕ problema de a sĕ întări în privinţa organisaţiei interne, pentru a suporta convulsiunile, prin care se prevede a trece formaţiile actuale de state.

Delegaţiunile. Mâne se întrunesc delegaţiunile în Viena, unde vor ţiné şedinţe în causa budgetului comun. Ministrul comun de finanţe *Kállay* va presenta cererea de indemnisare pe patru luni ale anului viitor, afacere care se va da în referadă unei subcomisiuni şi apoi o va resolvi plenul delegaţiunei. Dupăce comisiunea financiară parlamentară va isprăvi cu bugetul, membri delegaţiunei maghiare de nou vor merge la Viena pentru continuarea desbaterei asupra budgetului comun.

Pastorala episcopatului catolic maghiar, lansată din incidentul aniversării a 900-a a întroducerii creştinismului de St. Stefan la Maghiari — precum spun foile — n’a fost subscrisă din partea episcopatului român gr. cat., ceea-ce e şi explicabil, căci acesta n’are nimic comun cu amintita aniversare.

Revistă internă

Vacanţe parlamentare.

După-ce în Viena desbaterile asupra cuotei n’au ajuns la nici un resultat, în camera maghiară a fost luată dela ordinea zilei discuţia asupra cuotei, şi pe basa §. 21 art. de lege XII din 1867 proporţia speselor co-

---

FOIŢA

Al VII. congres geografic

ţinut la Berlin din 25 Sept. până 4 Oct. a. c. n.

(Urmare.)

Profesorul *Drygalski* presentà proiectul german. El încă are în vedere o *staţiune*, dela care sĕ mânece întreprinderea, folosind un balon de lanţuri, dar corabia sĕ nu părăséscă staţia. Se vor face studii meteorologice, magnetice, oceanografice, biologice şi geologice prin lucrări corporative. Conducĕtorul acestei expediţii voeşte, ca ceea-ce a prestat el în Grönlanda cu ocasia petrecerii sale acolo într’un an, sĕ o facă se ’nţelege mai intensiv şi extensiv în mod corporativ. Avênd un astfel de conducĕtor activ şi versat în ştiinţă, până acum e superior proiectul german faţă de cel englez, care are sĕ-şi caute încă conducĕtor şi sĕ-şi facă programa. Prin expunerea acestor proiecte se dete ansă la discuţii, în cari între altele Nansen recomandă întrebuinţarea săniilor trase de câni, combatută de Markham. Părerea lui Drygalski, că presiunile de ghiaţă în marea glacială de sud, sunt mai mici, a fost respinsă de profesorul *Nielsen* din Christiania. Congresul a instituit o *comisie internaţională*, care sĕ preciseze sfera lucrărilor meteorologice şi magnetice, ce vor avé sĕ le execute cele dóuĕ expediţiuni amintite, în scopul unei acţiuni armonice. Lumea légă mari speranţe de aceste întreprinderi de emulaţie.

In şedinţele despre călĕtorii de scrutări vorbirà trei profesori de universitate: Theobald *Fischer* din Marburg despre ţerile din faţa muntelui Atlas din Marocco, prof. C. *Futterer* din Karlsruhe expuse resultatele călĕtoriei sale prin Asia-centrală, iar profesorul *Regel* din Würzburg vorbi despre peregrinagiile sale în ţéra Antioquia (Columbia). Călĕtoriile din Africa încă au format obiectul disertaţiei câtorva exploratori. Astfel contele A. de *Götzen*, vorbi asupra celor mai nóue descoperiri în ţinutul *isvórelor Nilului*, în special în ţéra Ruanda. Intre altele descoperirea vulcanilor activi *Virunga* în centrul Africei, e a se mulţumì temerarei lui expediţii, căreia vor urma încă altele. Prof. Hans *Meyer* vorbi despre *epoca glacială* în Africa centrală, ale cărei urme le-a aflat la Kilimandscharo. Noui călători din ce în ce mai mult aprofundéză observaţiile lor şi dau impuls totodată învĕţaţilor dela Academii ca sĕ cunóscă părţi mai mari din Pământ, despre care voesc sĕ prelégă.

S’au mai ţinut rapórte de cercetători ruşi asupra *Siberiei* şi ceva asupra Americei, dar nimic despre Australia.

Punctul de greutate al congresului zace în o muncă *intensivă* în privinţa aprofundării Geografiei. Nu era posibil însĕ a asista la tóte conferinţele, căci pelângă şedinţele de dinaintea amezii despre obiecte de interes mai general, după améza se ţineau şedinţe paralele în trei grupe şi dacă asistai la una perdeai plăcerea de a fi la celelalte douĕ. Se vedem deci mersul general al geografiei mai nóuĕ, după-cum se oglindéză în cele 120 prelegeri ţinute în Berlin şi prestaţiunile celor 8 savanţi austriaci presenţi acolo.

Pe planul prim al discuţiilor a stat *Geografia fisică* şi despre ea s’au ţinut mai multe prelegeri. E şi explicabilă acéstă apariţie, deórece acéstă parte a Geografiei se cultivă cu predilecţie în capitala Germaniei. La Potsdam sunt o sumedenie de observatorii pentru cercetarea globului pământesc. Şeful secţiei geodetice, prof. *Helmert* expuse resultatele mai nóuĕ asupra formei pământului, ear prof. *Albrecht* despre *vaccilaţiile* în posiţia *osiei pământului.*

Cercetarea asupra cutremurelor de pământ încep a deştepta interes tot mai mare. La îndemnul prof. *Gerland* congresul recomandă întemeerea unei *societăţi seismologice internaţionale* în Strassburg.

Conferinţele ţinute în Berlin denotă evident impunerea problemelor genetice faţă de multe alte. Pecând în observaţiile tectonice, mai ales ce privesc păturile alcătuitóre ale scórţei terestre, se observă multe lacune, la studiile asupra formaţiunilor causate de apă, ghiaţă şi vênt, se observă progres mai mare. Aici se pot statorí diferitele *serii de desvoltare.* Prof. *Davis* din Cambridge (America-nordică) a presentat congresului învĕţătura sa despre cyclele geografice, prof. *de Lapparent* din Paris tractà finalul unei astfeliu de serii de desvoltare, ear *Dr. Penck* explicà deviările dela cyclul normal, observate la unele văi alpine. Chestiile acestea au fost tractate în principiu din acelea-şi puncte de vedere, dar multe sunt încă nedeslegate. Astfel a fost una amintită de profesorul *Lenz* din Praga, care dete impuls la un studiu mai exact asupra pământului roşiu din tropi, asupra lateritului.

(Va urma).

mune o va fixa pe basa datelor, ce i se vor presenta, Maiestatea Sa Monarchul. Camera maghiară a luat vacanţe până la 18 Ianuarie 1900.

*

Instrucţia obligatóre a limbei maghiare în Fiume.

Fóia oficială publică ordinaţiunea ministrului de culte despre extinderea valorii artic. de lege XVIII. din 1879 cu privire la propunerea limbei maghiare, şi asupra oraşului Fiume.

După nóua disposiţie limba maghiară va fi studiu obligător în tóte institutele publice; învĕţătorii cari nu ştiu ungureşte vor fi datori sĕ înveţe în decurs de patru ani şi sĕ documenteze prin examen că posed limba maghiară. Numai învĕţătorii, cari vor presta acest examen, vor primi aplicaţie. In Fiume se va inactiva noua disposiţie ministerială treptat. Despre învĕţătorii, cari nu ştiu ungureşte, inspectorul şcolar va face raport, iar pentru inspecţia progresului în limba maghiară, va fi dator a visita de mai multe-ori anual şcólele.

*

Din Austria

(*Noul cabinet)* „*Wiener Zeitung*“ publică lista noului guvern austriac, constituit astfel: Ministru preşedinte provisoriu şi ministru al căilor ferate austriace: *Wittek*. Ministru al apĕrării ţĕrei: contele *Welsersheimb.* Ministru de instrucţiune publică: *Bernd*. Ministru de interne: *Stummer*. Ministru de justiţie: *Schrodt* Ministru de comerciu: *Stibral*. Ministru de finanţe: *Jorkasch-Koch.* Ministru de agricultură: *Blumfeld,* şi ministru pentru Galiţia: *Chlendowski*. Noul guvern nu are altă misiune, decât sĕ subscrie ordonanţele referitóre la resolvarea necesităţilor de stat cu ajutorul paragrafului 14 din constituţie, după-ce apoi imediat va ceda locul altui guvern, compus tot din funcţionari, ear acesta va fi înlocuit cu un guvern parlamentar. Guvernul acest nou, va face apoi încercări seriόse de a delătura divergenţele politice dintre Cehi şi Germani, punênd chestia în discuţie, în dieta provincială din Praga, convocată pe 29 Decembre.

*

(*Ştergerea timbrelor de ziare*) Presa din Austria salută cu bucurie o mĕsură înţeléptă adusă în ultima clipă înainte de închiderea sesiunii din partea legislaţiunii austriace. Casa de sus a primit adecă în sĕptĕmâna trecută hotărîrea camerei deputaţilor despre *ştergerea* timbrului de ziare şi calendare, o remăşiţă atavistică din timpuri mai vechi, care era o adevĕrată plagă contra libertăţii de presă. Dacă întrégă sesiunea parlamentară a cabinetului Clary a fost nerodnică, acest singur resultat 'l póte arĕta, şi el e întêmpinat cu deosebită recunoştinţă din partea jurnalisticei de dincolo de Laitha.

Prima biserică ortodoxă orient. română în Cisnădie.

(Incheiere)

In urma alternativei puse de noul proprietar Peter Biles că: sau sĕ-i dăm o chirie (120 fl) seu sĕ ne mutăm cu capela din casa lui —, s'a ivit necesitatea inchiderii capelei, respective sistarea serviciului divin, şi acésta din trei motive: de o parte localitatea nu era acomodată de capelă, de altă parte de o repartiţie asupra parochienilor nici vorbă nu puté fi, fiind aceştia toţi săraci, eară dacă spre solvirea esorbitantei chirii s'ar fi luat refugiu la capitalul bisericei, în scurt timp acesta s'ar fi consumat şi filia n'ar avé astăzi nici capital, nici biserică. In astfel de referinţe am aflat eu filia Cisnădie la devenirea mea de preot.

Paralel cu succesiunea susenumeratelor jurstări ale filiei s'au făcut paşii pentru realisarea ferbintei dorinţe a sĕrmanilor parochieni, de a avé şi ei ca tótă lumea creştină o casă de rugăciune.

Comuna săséscă Cisnădiă a binevoit a da gratuit un teritor, deşí nu tocmai în centrul comunei, totuşi la un loc destul de bun. Pe acest teritor, astăzi proprietate a comunităţii bisericeşti ort. orientale, stă prima biserică ort. orientală din Cisnădie, edificată din material solid, şi ca o soră modestă a pompósei biserici ev. luterane din loc, chiamă şi ea pe fiii ei în sinul seu spre a-şi primí binecuvêntare dela bunul D-zeu.

Mijlócele cari au servit la edificarea acestei biserici au fost: ajutóre, colecte şi donaţiuni, şi anume:

a) capitalul de 840 fl. alui Constantin Trandafirides cu resultatul fructificării lui, în total de 1308 fl. 05 cr. v. a.

b) alt capital format de pretensiunile, cari le-a avut cassa bisericei la unii parochieni, bani plasaţi fără nici o garanţiă sigură. Aceste pretensiuni subscrisul le-am încasat în urma mandatului fostului protopresbiter tractual, fericitul Ioan *Popescu*, încă în anul 1878 şi le-am depus la institutul „Albina“ şi ele au crescut la frumósa sumă de 277 fl. 71 cr. v. a.

c) Dela Venerabilul Consistoriu Archidiecesan din fondul Şaguna 400 fl., din fondul bisericilor sĕrace 300 fl;

d) dela Inaltul Minister 100 fl.

e) dela Maiestatea Sa ajutor 100 fl.

f) Colecte: 1, prin Nicolae Moise Stoican 160 fl. 2, prin Ioan Bârcea (reposat) 148 fl. 3, prin Savu P. Dregoiu, 84 fl. 30 cr.

g) In urma listelor exmise au incurs dela următorii generoşi domni următórele ajutóre:

Dela I. P. S. Dni: Ioan Meţianu, Arad, 10 fl. Dr. Victor Mihályi, Lugoş 5 fl. D-nii: I. Irodion din Apoldul mare 5 fl. Ioan Aleman, Sibiiu 18 fl. 71 cr. A. Novac, Biserica albă 1 fl. I. Radu, Turnişor 5 fl. 35 cr. Ioan Petric, Braşov 7 fl. Il Măcelariu, Gurariului 5 fl. D. Tămăşel-Vraciu 25 fl. 45 cr. M. Rociu, din Nucet 2 fl. 44 cr. I. Bonea, Fofeldea 5 fl 7 cr. Dr. Al. Mocioni, et Babeş 17 fl. P. Stanciu, Vaidasig 1 fl 85 cr. N. Rus, Sânmărtin 2 fl. Biserica din Săsăuş 2 fl. 50 cr. I. Hârţógă, Daia-săséscă 6 fl. 50 cr. M. Dumitru, Nadeşul săs. 1 .. 59 cr. I. Moldovan, Ohaba 8 fl. I. Bălan, Caransebeş 9 fl. 40 cr. St. Dragoş, Finteuşul-mare 5 fl. Il. Rosca, Tamasfalva 2 fl. 50 cr. I. Ciocaş, Cărbunar 3 fl. G. Ungur, Ghelariu 10 fl. 70 cr. I. Petruţ, din Kerestesy 1 fl. 80 cr. N. Suciu, Balomiri 3 fl. 50 cr. V. Socol, Livezeni 4 fl. Al. Oniţ, Seghedin 1 fl. Mateiu Chiuşdea, Berivoi 6 fl. Ios. Costea, Vaca 1 fl. 94 cr. Sim. Bologa, Turda 11 fl. 35 cr. Dela: I. Pasca, Geaca 1 fl. 40 cr. N. Huiu, Găinari 3 fl. 10 cr. N. Munciu, Vĕrd 4 fl. 17 cr. N. Ioan, Alba Iulia 5 fl. I. Popiţa, Comăna inf. 7 fl. 83 cr. G. Popovici, Cliciόva 7 fl. C. Baca, Poplaca 4 fl. D. Cordescu, Foteldea 5 fl. Is. Popa, Ocna inf. 7 fl. 73 cr. I. Raduleţ, Selistat 2 fl. Dion. Tat, Alţina 4 fl. 10 cr. Biserica şi Ios. Stoica, Săcădate 11 fl. I. Mihu, N. Sink 3 fl. 80 cr. D. Gabor, Sibiiu 1 fl. H. Wittstock, Cisnădie 5 fl. Dr. I. Stroia, Sibiiu 1 fl. Aleman, Sibiiu 5 fl. In fine interesele resultate din colectele depuse din când în când la „Albina“ până la ridicarea lor în decursul edificării, 36 fl. 87 cr. Suma tuturor întratelor deci dela închiderea capelei adecă din 18 Aprile 1894 până în present face fl. 3184.39 v. a.

Tuturor acestor generoşi P. T. Domni le exprim în numele comunităţii bisericeşti ort.-or. din filia Cisnădie, profundă mulţumită.

In fine fac cunoscut, că întratele n'au acoperit suma eşitelor, şi astăzi debitéză biserica cu o sumă de preste una mie fl. v. a. întreprinzĕtorului zidirii bisericei.

Acesta este în liniamente generale istoricul parochiei filie din comuna săséscă Cisnădie.

M'am simţit dator a face acest istoric precum şi a da socótă publică despre tóte binevoitórele ajutóre oferite acestei comunităţi bisericeşti, care astăzi, constă din vr'o 60 familii stabile, circa 300 suflete. Dar afară de aceste familii mai petrec în acéstă mare comună încă aprópe 1000 suflete, servitori veniţi din tóte părţile şi unghiurile patriei, care însĕ din causa referinţei dintre ei şi stăpânii lor în Dumineci şi sĕrbători, afară de Sf. Paşti, nu pot cerceta sf. biserică.

Sadu, în Novembre, 1899.

Ioan Popovici
paroch gr.-or. în Sadu
şi filia Cisnădie

Din România

(*Balul curţei*) La 1 Ianuarie va avé loc la Palat obişnuitul bal al Curţii.

Casa militară a M. S. Regelui a cerut ministerelor numele funcţionarilor superiori şi demnitarilor Statului, pentru a fi învitaţi la acest bal.

Invitaţiunile se vor lansa încurênd.

*

(*Nou ministru plenipotenţiar la Roma*) Cetim în „Timpul“:

Dl Al. C. Catargiu, vice-preşedinte al Camerii, fiind numit ministru plenipotenţiar al României la Roma, 'şi-a dat demisiunea din Cameră.

Adunarea deputaţilor 'i-a primit demisiunea şi în locu-i a ales pe d. Leon *Bogdan*.

*

(*Dela cameră*) In şedinţa din 10 Dec. v. camera a votat în total proiectul de lege pentru înfiinţarea taxei de 5% asupra lefei funcţionarilor. In septĕmâna acésta va veni şi în discuţia senatului.

*

(*Banca naţională*) Consiliul general al Băncii Naţionale a decis a urca taxa scomptului sĕu de 8 la 9% şi dobânda împrumutului pe deposite de la 9% la 10%.

Reuniuni de cântări.

Sub titlul acesta publică „Biserica şi Şcóla“ următorul interesant articol:

Credem, că între actualele împrejurări, când trebue sĕ căutăm a ridica poporul pe o tréptă mai înaltă de cultură, e de lipsă, ca pe lângă ridicarea şcólelor nóstre la un nivel tot mai mare — sĕ căutăm ca prin coruri, prin reuniuni de cântări, sĕ cultivăm musica, atât bisericéscă cât şi poporală, pentru că ea e un însemnat factor cultural şi e strîns legată de limba, de obiceiurile şi datinele religióse şi naţionale ale poporului. Ear astăzi fie-care popor conştiu de individualitatea sa, tinde d'aşi cultiva şi a-şi desvolta musica sa până la gradul cel mai posibil de perfecţiune.

Că musica are o înriurire fórte mare asupra culturei omului, nime nu o mai trage la îndoială. Ea ne nobilitéză inima, ne ridică simţurile.

Popórĕle din apusul Europei încă cu zeci de ani înainte s'au apucat şi şi-au întemeiat coruri pentru desvoltarea musicei lumene şi bisericeşti. Că la ce sfêrşit s'a ajuns, nu e nevoe a mai spune. Noi Românii, popor cântăreţ, popor dela sud, cu destoinicii poetice, cu o musică neîntrecută în bogăţiile sale, de o frumseţe romanică şi atât de variată în speciele sale, încât i-s'ar puté da cu drept cuvênt atributul de omnilaterală, până bine de curînd, am nesocotit în mare parte cultivarea ei. In vremea din urmă, mulţumită Domnului, s'au întemeiat şi pe la noi coruri, mai ales în părţile bănăţene.

Cine a luat parte la adunarea generală a „Asociaţiunii“ din Lugoş şi la întrecerea corurilor poporale, s'a putut încredinţa despre progresul făcut în cântări de cătră ţĕranii noştri, cari alcătuesc grosul corurilor.

Insemnătatea acestor coruri, mai ales din punct de vedere naţional, nime nu o mai trage la îndoială, pentru-că musica — ca şi limba — s'a dovedit a fi un puternic factor de conservaţiune şi un eminent mijloc cultural pentru un popor. Importanţa ei din acest punct de vedere au recunoscut-o tóte popórele europene.

Corurile de ţĕrani cu deosebire în părţile banatice fac frumóse progrese, şi constatăm, că numĕrul lor este în continuă creştere. Dar ca corurile acestea sĕ corespundă menirii lor, şi sĕ contribuie faptice la înaintarea culturală a poporului, trebuie sĕ fie predomnite de un spirit religios moral, şi sĕ se pună pond în primul rĕnd pe cultivarea musicei bisericeşti. Composiţia ariilor sĕ fie făcută în spiritul bisericei orientale. Fie-care son sĕ corespundă spiritului rugăciunii şi cântării ce se execută, aşa încât sĕ pĕtrundă tóte corzile inimei, şi sĕ desvólte în ascultători adevĕrată pietate creştinéscă.

Dintre reuniunile de cântări compuse de inteligenţi de sigur trebue sĕ amintim în prima linie frumósele progrese făcute de reuniunea din Sibiiu, care sub conducerea compositorului nostru naţional George *Dima* a obţinut în atâtea rînduri cele mai frumóse succese. Nu putem sĕ nu amintim de activitatea rodnică ce o desvóltă pe acest teren şi reuniunea de cântări şi gimnastică din Braşov, care ajungênd sub dirigenţa dlui G. Dima, de sigur a întrat în o epocă nóuă, în o epocă gloriósă...

Ear reuniunea de cântări din Lugoş, sub conducerea dibace a d-lui Ioan *Vidu*, încă stă la înălţimea chemării sale.

Fraţii noştri din Bucovina încă au o reuniune de cântări „Armonia“, care sub dirigenţa d-lui Tudor cav. de *Flondor*, după cum ne spune „Patria“, a întrat în o epocă nóuă, o epocă care este menită sĕ re'nvie gloria de odinióră a acestei societăţi cu un istoric atât de mândru.

Credem că ne împlinim numai datorinţa, dacă atragem atenţiunea celor chemaţi asupra necesităţii de a se înfiinţa în diecesă cât mai multe coruri de plugari, iar în Arad o reuniune de cântări, sau chiar o reuniune de cântări şi gimnastică. Şi la acésta credem, că ar fi sosit timpul, după-ce Asociaţiunea nóstră naţională aradană în anii ultimi s'a consolidat binişor, ear în timpul mai recent a primit sub scutul seu şi pe numĕroşii măiestri români din Arad; şi nu ne îndoim, că cei din fruntea Asociaţiunii vor afla calea şi modul de a face şi în privinţa acésta un pas înainte, fie tot sub scutul Asociaţiunii, fie independent de ea.

NOUTĂŢI

Sĕrbarea zilei Sf. Nicolae în Caransebeş. Ca totdéuna aşa şi în anul acesta P. S. Sa D l Episcop *Nicolae Popea*, cu prilejul sĕrbării onomasticei sale a fost încungiurat de călduróşele manifestaţii de iubire şi omagiu ale recunoscĕtorilor sĕi fii sufleteşti. Incă în preséra zilei Sf. Nicolae, P. S. Sa a fost sĕrbătorit din partea tinerimei studióse dela institutul teologic pedagogic, prin o festivitate scolară.

In însaşi ziua numelui, după sfânta liturgie, celebrată cu mare pompă, Prea Sfinţia Sa a primit numĕrósele felicitări de ziua numelui. Dintre felicitanţi amintim pe membrii Consistoriului din Caransebeş, preoţimea de-acolo, corpul profesoral dela Institutul teologic-pedagogic, oficianţii consistoriali şi cei ai stabilimentelor diecesane, — toţi conduşi de Prea Cuvioşia Sa Părintele Archimandrit Filaret Musta, care în numele tuturora uréză P. S. Sale deplină putere fisică şi sufletéscă spre binele bisericii şi a poporului.

S'au mai presentat apoi la P. S. Sa şi alte corporaţiuni şi onoraţiori din loc; ear din afară încă a primit o mulţime de felicitări.

*

Noul şef al cancelariei cabinetului Maiestăţii Sale. Fóia oficială publică autograful regal, prin care fostul director al cancelariei cabinetului, br. *Braun* e absolvat din causa vêrstei înaintate de postul seu, şi în locul lui e denumit cav. *Schiessl.*

*

Din Mercurea am primit un raport semnat N S., despre decursul conferinţei preoţeşti, ţinute la 10 l. c. sub presidiul P. O. Domn Ioan *Droc*, ppresbiter. Inainte de începerea lucrărilor s'a ţinut serviciu divin, la care au participat întreg poporul şi elevii şcólei în frunte cu corpul didactic.

Conferenţa a expedat mai întâiu o telegramă omagială iniţiatorului acestei întruniri festive, Emin. Sale Dlui Archiepiscop şi Metrop. *Ioan*, apoi a trecut la agendele puse la ordinea zilei.

Cu disertaţii s'au presentat: a) Romul Pop şi Dumitru Panfiloiu, despre indiferentismul religios şi mijlócele pentru delăturarea aceluia, b) Ilie Dobrotă şi Ioan Lazar, despre scăderile, ce slăbesc forţele materiale ale poporului şi mijlócele la ridicarea acelora şi c) Nic. Dobrotă şi Ig. Filip, despre mijlócele pentru ameliorarea dotaţiunei preoţeşti.

Tóte aceste lucrări au fost tractate cu multă îngrijire, cu deosebire cele ale parochilor Romul Pop şi Ilie Dobrotă.

Discusiunile urmate asupra acestora, la cari P. O. D. protopop cu vastele-i cunoştinţe şi esperienţe a luat parte cu un deosebit interes şi tact, au decurs cu multă demnitate şi obiectivitate.

*

O nouă agentură a „Asociaţiunii“ s'a constituit — spune „Gazeta“ — Duminecă în 3/15 l. c. în comuna Prejmer, comitatul Braşovului. Ca delegat din partea despărţământului a fost trimis membrul acestuia d-l *Gr. Maior*, care înaugurà cu prilejul acesta şi o nouă bibliotecă. Vrednicii fruntaşi ai comunei au ştiut sě dea acestui act cultural un timbru festiv, care face onóre Prejmerenilor. După o frumósă producţie în cântări şi declamaţiuni, arangiată cu scolarii din comună, şi după discursul de bineventare al preotului local George Ludu, — dl delegat Maior mulţumind mai ales fruntaşilor pentru buna primire, arètă scopul presentării sale în comună şi într'o vorbire frumósă desfăşură marea însemnătate ce o are cultura pentru un popor. După acestea s'a constituit agentura, aleşi fiind d-nii: George Ludu preot, ca preşedinte; Irodion Frateş învěţător, ca notar şi bibliotecar; George Şurar învěţător, ca controlor, şi George Călburean, cassar.

*

Mórtea ministrului de externe sêrb. O telegramă anunţă, că ministrul de externe sêrb *Vucovics* în călětoria sa spre Viena, unde avea sě se presenteze la 29 Decembre cu prilegiul primirii regelui *Alexandru* din partea monarchului nostru, a murit subit, în urma unui atac de apoplexie. Numitul a fost un soldat eminent şi se afla de mult timp în fruntea ministeriului de resbel sêrbesc.

*

Fondul regnicolar de pensiuni învěţătoresc. Din raportul ministrului de culte şi învěţământ public despre starea fondului regnicolar învěţătoresc de pensiuni la finea anului de gestiune 1898, raport presentat dietei ţerii în şedinţa ei din 22 Dec. n. c., apare că averea fondului la acel dat era de *13.302.215 fl.* In comparaţie cu anul 1897, se arată o creştere de 513.000. In anul 1897 fondul sporise cu 660.000, iar în 1896 cu 498.000.

*

Statutele comitatului Sibiiu. Precum tóte municipiile aşa şi comitatul Sibiiului a creat în decursul anilor un numěr însemnat de statute, a căror cunoştinţă e pentru fiecare locuitor cu atât mai importantă, cu cât neobservarea disposiţiunilor cuprinse în ele, aduce cu sine în multe casuri pedépsă.

Pentru-ca fiecare sě-şi pótă procura aceste statute oficiul comitatens le-a adunat într'o *colecţiune*, compusă sistematice, al carei volum I s'a edat de curênd.

In acest volum se cuprind 48 de statute, în deosebi tóte acele, cari pentru marele public sunt de mare importanţă, şi anume acele, cari se referă la afacerile de siguranţă, sanitare, veterinare, afaceri de drum, câmp, şi alte afaceri poliţieneşti, economice, comunale etc.

Acest op se póte folosi fórte uşor, avênd 3 tabele de materie (una alfabetică), astfel că fiecare se póte orienta îndată.

Exemplare din aceste statute se pot procura în *archiva comitatului* şi anume ediţia română cu 1 fl. 41 cr. care preţ corespunde speselor de tipar şi de legat.

*

Nou primar în Roma. In locul rěposatului *Ruspoli* — precum se vesteşte din Roma — consiliul comunal cu 60 de voturi din 68, a ales pe prinţul Prospero *Colonna*, de primar al Romei.

*

Starea învěţămêntului public în Marmaţia. Din raportul inspectorului regesc de şcóle al comit. Maramurěş despre starea învěţământului poporal în anul şcolar trecut, reese, că în comitat sunt preste tot 55,835 copii obligaţi a cerceta şcóla; un crescěmênt faţă de anul premergětor de 432. Constată însě raportul cu durere, că pe când numěrul copiilor obligaţi a cerceta şcóla ai naţionalităţilor sporeşte mereu, pe atunci al celor de ungur decreşte într'un chip bătător la ochi. Eată cifrele statistice: Copii obligaţi a cerceta şcóla au fost: Ruteni 25,913 (+344), Unguri 16,863 (—443), Români 11,925 (+512), Nemţi 1,028 (+6), Slovaci 106 (+14). Luându-i după confesiune, s'a micşorat tare numěrul rom. catolicilor şi al ev. reformaţilor. Din aceştia au cercetat de fapt şcóla: Ruteni numai 9129, Unguri 8812, Români 5016. N'au cercetat şcóla preste tot 31,584 copii. — Numěrul scólelor (în preponderanţă de stat) cu limba de propunere maghiară au fost 124 (+4), cu limba de propunere română 29 (—6), română-maghiară 19 (+8), ruténă 22, rut.-magh. 70. Care va sě zică cu tóte plângerile domnului inspector de şcóle, propaganda maghiarisării şi statificării şcólelor poporale, a produs róde destul de frumuşele şi în acest cotat. Şi ministrul are de gând, ca în decursul anului viitor sě mai înfiinţeze încă un numěr respectabil de şcóle de stat, presărându-le, fireşte, prin locurile mai „expuse" . . .

*

Avis. Domnii membri ai *clubului municipal român* din comitatul Sibiiu sě învită prin acésta la conferenţa clubului, care se va ţiné Joi, în 16/28 Decembre a. c. la 5 óre séra în casina română din Sibiiu, asupra ordinei de zi a *adunării generale extraordinare* a comitetului municipal, convocată pe 29 Decembre n. a. c. Biuroul clubului municipal. Sibiiu, în 26 Decembre n. 1899. *Ioan de Preda* m. p. preşedinte, *Dr. N. Vecerdea* m. p. secretar.

*

Furtuni pe Marea Négră. Din Noworosisk (lângă Marea-Négră) se telegrafiază, că un viscol mare bântue de câteva zile, ridicând acoperişul caselor, distrugênd liniile telegrafice şi telefonice, dărâmând baracele construite de-a lungul călei ferate şi pricinuind pagube mari. Mai multe corăbii cu pânze au fost aruncate pe córtă. Un vapor englez este închis în sloiuri de ghiaţă. Un alt vapor a dispărut. Mai multe magazii au luat foc.

*

Progresul Rusiei. Prin construirea monumentalei linii ferate transsiberiane, Rusia a făcut un pas enorm spre progres. Acum ea merge mai departe. Abia terminată încâtva acéstă linie, Rusia e gata deja cu planul unei nóuě linii, prin care vrea adecă sě aducă în legătură Turchestanul şi întrégă Asia de mijloc cu centrele de gravitaţie ale comerciului rusesc: Kiev, Odessa, Sebastopol, Astrachan, Orenburg. Prin nóua linie, care e plănuită a se construí în dóuě aripi cari ambele vor porní din Orenburg, — se ţinteşte uşóra şi ieftina importare a bogăţiilor naturale: lână, mătasă, tutun, vin, vite, cai, ci, din Turchestan, Kiva, Bochara, în Rusia europeană.

*

Fuga lui Mahmud—Paşa. Am amintit că cumnatul-Sultanului, Mahmud Paşa a sosit alaltăeri în Marsilia pe vaporul „Georgien". Inainte de a debarca, Mahmud a primit visita consulului turcesc care i-a dat o scrisóre. După aceea, Mahmud s'a exprimat către un colaborator al ziarului „Figaro", în modul următor: Nu ştiu dacă Turcia a formulat dorinţa de predarea mea, dar puteţi publica că am primit pe consulul turcesc aşa precum merita. L'am dat afară în faţa lumii. Sultanul îmi propune sě me întorc în Turcia, punêndu-'mi condiţiuni pe cari, cu durere, sunt nevoit sě le resping. La întrebarea dacă are de gând sě stea mult în Franţa, Mahmud a réspuns: „Nu! Ţara d-v. e ţără îndoială, ţara libertăţii, pe care o iubim, dar guvernul d-v. are prea multă atenţiune faţă de Sultanul Hamid şi se teme de disgraţiarea ministrului sěu din Turcia". La observaţia intervievorului, ce legătură e între atitudinea lui şi chestiunea concesiunii liniei ferate proectate, Bagdad, cumnatul Sultanului a rěspuns: „Ştiu că se găsesc mulţi cari vor sě mě batjocoréscă, dar jur că acéstă poveste e o infamie. Dacă sunt urmărit de poliţia turcéscă acésta trebue căutată nu mai în motive politice".

După vesti sosite din Constantinopol, Sultanul a trimis pe Safi bey în Franţa, pentru a determina pe Mahmud-Paşa, ca sě se re'ntórcă în Turcia.

*

Bora. Din Fiume se vesteşte, că pe marea Adriatică a început eară sě bântue bora, cu o furie înspăimântătóre. Şi din pricina asta comunicaţia în port e în mare parte împedecată. Corăbiile nu sosesc la vreme, şi nu plécă la vreme. Şi comerciul prin asta sufere mult. Şi e un frig grozav, încât păsărelele înghiaţă în aer şi pică jos rebegite. Tot astfel de vesti vin şi din Triest, unde bora suflă deja de vr'o dóuě sěptěmâni, cu turbare necontenită.

*

Steagul norvegian. Norvegienii au ţinut sě demonstre din nou lumii neatîrnarea lor de Svedieni, şi anume prin aceea că au şters din drapelul lor colorile svediene. Acéstă lege, ce-i drept, n'a fost sancţionată de regele Oscar II, parlamentul norvegian însě a votat-o în 3 rênduri. şi aşa, în sensul constituţiei, aceea s'a şi executat.

*

33 de copii sub ghiaţă! O catastrofă gróznică s'a întêmplat, zilele acestea, în comuna Frelinghien (Belgia), care se află tocmai la frontiera Franţei. Pe rîul Lys patina o ceată mare de copii. Deodată însě ghiaţa se crepă şi nenorociţii copii şi-aflară mormêntul în apă. Au fost găsite până acum 33 de cadavre, şi e témă că au pierit şi mai mulţi.

Abonament la „Familia"

În anul viitor, întrând în al 36-lea an al existenţei sale, „Familia", pe temeiul acestui trecut îndelung în serviciul culturei naţionale, face apel la sprijinul publicului cult românesc.

Redacţiunea îşi va da tótă silinţa sě ridice cât mai mult nivelul literar, întrunind un numěr tot mai mare de colaboratori; iar editura va căuta sě dea foii o înfăţoşare cât mai plăcută, ca hârtie, tipar şi ilustraţiuni.

Drept premiu, abonanţi noştrii vor primí şi în anul viitor un tablou istoric naţional colorat, întitulat: „Stefan cel Mare pe patul de mórte", de pictorul Sava Henţia. Tabloul acesta, lat de 98 cm. şi nalt de 75, executat în 16 colori, într'un mare institut de arte grafice din Bucureşti, imposant şi frumos, încât póte sě decoreze ori-ce casă românéscă, se va trimite gratuit tuturor abonanţilor noştri, cari pentru anul viitor vor rěspunde abonamentul pe un an, sau cel puţin pe jumětate de an, — dacă pentru transportul dela Bucureşti, pentru spese de împachetare şi pentru francare vor mai adauge 30 cr.

Abonanţii nostri noi, precum şi aceia, cari anul trecut nu şi-au comandat tabloul „Stefan cel Mare şi aprodul Purice", tot atât de mare ca şi tabloul „Stefan cel Mare pe patul de mórte", dacă rěspund înainte costul de abonament pe un an sau cel puţin pe jumětate de an, îl pot avé trimiţênd separat pentru acela 50 cr.

Preţul acestor tablouri pentru alţii este 4 fl.

Observăm, că abonanţii noştri, cari trimit abonamentul numai pe trei luni, chiar şi dacă îl rěspund regulat pe anul întreg, nu au drept la tablourile acestea.

Toţi aceia cari, îndeplinind condiţiunile indicate, îşi vor comanda ambele tablouri, vor primí ca premiu extraordinar, fără de-a mai plătí nimic, portretul reginei Elisabeta a României în costum naţional.

Expedarea se va face în luna lui Februarie.

In fine, toţi abonanţii nostrii pe un an şi jumětate de an îşi pot comandá la noi, cu un preţ redus la 1 fl. 10 cr., următórele scrieri de Iosif Vulcan: Lira mea (poesii), De la sate (nuvele), Ştefan vodă cel tiner (tragedie), Dimitrie Cichindeal (discurs de recepţiune), Sărăcie lucie, Mâţa cu clopot (comedii poporale), Gărgăunii dragostei (comedie) — până când ne vor ajunge exemplarele.

Familia va apare şi în anul viitor regulat odată pe sěptěmână, cu cuprins de o cólă şi jumětate. Abonamentul: pe an 8 fl., pe $1/2$ de an 4 fl., pe trei luni 2 fl.; pentru România pe an 20 lei. Colectanţii primesc al 6-le exemplar gratuit.

Oradea-Mare, 4/16 Decembre, 1899.

Redacţia şi editura „Familiei".

Exposiţiile economice din Sibiiu.

(Urmare)

Afară de şcolarii din Reşinari, Şuramare, Sibiiu-cetate şi din ambele suburbii, secţiunea II. şi IV. a pedagogiului ev lut. săsesc, elevele şcólei Asociaţiunei, elevii din Cacova, Veştem, Gurarîului, de elevii din secţiunea pedagogică a seminarului nostru, şcolarii din Boiţa, Orlat, un numěr óre-care din elevele externe şi interne dela Ursuline, cari, dar mai ales elevii dela sate, au solvit taxa de întrare redusă, ceialalţi elevi au avut întrare gratuită.

Prin tóte acestea pe lângă, că s'a servit causa economilor nostri peste tot şi s'a ridicat vaza nóstră, dar am făcut, aşa credem, un bun şi de nepreţuit serviciu şi educaţiunei tinerimei nóstre.

La exposiţie s'au încassat:

a) din bilete de întrare	fl. 224.07
b) pe pómele etc. din exposiţie vêndute	„ 55.31
c) Venitul curat al bufetului, organisat de d-şóre	„ 33.65
In total deci . .	fl. 313.03
Spesele efective ale exposiţiei . .	„ 202.—
Rěmâne deci profit curat . .	fl. 111.03

Suprasolvenţi sunt domnii:

I. P. S. Sa Dl Ioan Meţianu, Archiepiscop şi Metropolit cu suma de fl. 4.50; Ilarie Muciu Urechiă cu 1 fl.; Leontin Simonescu, secr. metr. cu 80 cr.; D-şóra Vichi Jóndrea, şi Eugenia Jovescu, cu câte 1 fl.; Dr. Eusebiu Remus Roşca; protopresbiter Ioan Papiu; locot. D. Herbay, Dr. Oct. Russu, adv.; prof. Timoteiu Popovici, prot. Tit V. Gheaja (Haţeg); medicul de ştab Dr. I. Pop; adv. Dr. A. Frâncu, secretarul Bock; locotenent Moga, parochul I. Vinţeler (Ocna) directóra D-şóra E. Petraşcu, Onoriu Tilea, inginer, dela toţi câte 50 cr.; Alexandru Lebu, 40 cr.; franzelarul P. Moga; prot. Ioan V. Russu, Ioan Mihu, exped consist., Cristiu, măestrul cismar Teod. Moldovan, D-na Constanţa Barcian, (Reşinari); dela toţi câte 40 cr.; locot. Reichlin, preotul Stângu (Guşteriţa) Ermil Borcea, dela fie-care câte 20 cr.; D-şóra Agnes Cristea, jud. r. Ioan Bădilă şi Aur. Milea, not. (Poplaca) câte 90 cr.; francezii Lemoine şi André, câte 30 cr.; d-na Eleutera Cristea 50 cr.

Incheierea festivă şi distribuirea premiilor s'a făcut Duminecă la órele 11 din zi, în presenţa întreg publicului român şi mulţi strěini din loc şi şi mai mulţi ţerani din comunele din comitat. Presidentul nostru prin o cuvêntare acomodată mulţumind atât arangerilor cât şi exponenţilor şi visitatorilor — declară exposiţia de închisă cu adausul însě, că la dorinţa generală, exposiţia rěmâne deschisă pentru visitatori până Duminecă sara la órele 7.

In absenţa secretarului juriului, subscrisul am raportat, că juriul a decernut în total 55 premii în bani, în suma totală de 230 cor. şi a împărţit 107 diplome de recunoştinţă (între aceste diplome pentru toţi exponenţii cu locuinţa afară de comitatul nostru).

Primul premiu pentru grupa mere, pere, prune, etc. în suma de 20 Cor. în aur, dăruit de membrii comitetului central al Reuniunei agrricole, l'a câştigat dl Ioan Chirca, v. not. în Sělişte, pentru cea mai frumósă şi bogată colecţiune; premiul de 10 cor. în aur, dăruit Reuniunei de dl. Dr. Amos Frâncu, adv., s'a decernut zelosului corp învěţătoresc din Sělişte, drept recompensă pentru ostenelele aduse în scopul colectării pómelor expuse de harnicii Sělişteni; premiul al 3-lea de 10 cor. a revenit scólei din Cacova; premiul al 4 lea cu 8 cor. l'a câştigat dl Ioan Popescu, propr. Sibiiel, al 5-lea tot cu 8 cor. dl Stefan Milea, not. pens. în Tilişca; premiile de câte 7 cor. d-nii Sabin Savu, not. Vale şi Liviu Brote, propr. Reşinar; de câte 6 cor. Valeriu Popovici, par Sibiel, Ioan de Preda, adv. Sibiiu şi Irimie Dancăş, econom Reşinari; de câte 5 cor. Constanţa Barcian, propr. Reşinari, George Jacob, înv. Tălmăcel, Vasile Bratu, preot Armeni, Nicolae Iosiv, înv. Aciliu, Daniil Stroia, econ. Mercurea; de câte 4 cor. Ioan Raica, econ. Rechita, Rusanda Marcu, ec. Galiş, Ilie Pop, propr. Ludoş, Bucur Dancăş, ec., Reşinari, Irimie Roman, înv. Tălmăcel; de câte 3 coróne: Ioan Maxim, propr. Avrig, George Dănilă, dir. şcol. Racoviţa, Constantin Bucşan, ec. Sibiel, Ioan Hopriş ec. Şura-mare şi Petru Juga, adm. prot. Tilişca; de câte 2 cor. Coman Hămbăşan, dir., şcol. Reşinari, Nicolae Bozdogan, ec. Veştem; Toma Măhăra înv. Secădate, Dumitru Popică, ec. Sadu, Jeronim Mardan, înv. Gura-rîului, Alexe Pânzariu, ec. Ilimbav, Dumitru Ivan, paroch Dobârca, Toma Calin, ec. Sebeşul-sup., Nicolae Stoica, ec. Strugari, Ioan Nedelcu. ec. Tălmăcel, Ana D. Şufană, econ. Poiana. Pentru struguri de vin şi de masă: premii de câte 5 cor.: Antoniu German, ec. Aciliu, Ioan Muleş, ec. Aciliu, Dumitru Ivan, par. Dobârca; de câte 2 cor. Ioan Oţoiu, Jacob Gaston, Iacob Hodoş, ec. din Aciliu, Nicolau Beju ec. Dobârca. Maria Văcariu ec. Aciliu şi Ioan Muntean, cojocar Sělişte. Pentru vin au fost premiaţi, cu câte 5 cor.: Petru Opincariu, ec. Sebeşul-săsesc şi Ioan Droc, prot. Mercurea; cu 4 cor. Avram Acilenescu, Galiş şi cu 3 cor. Niculau Marcu, Galiş. Pentru rachiuri: cu 5 cor. Sabin Savu. not. Vale; cu 4 cor. Ioan Banciu, propr. Sělişte; cu câte 2 cor. Ilie Pop, propr. Ludoşul-mare; I. V. Popa propr. Sělişte şi Dumitru Tâmpănariu, propr. Sělişte. — Au primit diplome de recunoştinţă din Sibiiu: Internatul şcólei Asociaţiunei, Seminariul Andreian; d-nele Otilia Comşa, Therese Békéssy, Minerva Brote, Sofia Simonescu, Silvia Barcian, Ana Moga, Alexandrina Dopp, Ecaterina Stefan, Maria Gârbacea; d şórele Agnes Cristea şi Tinca Şimonescu; d nii Demetriu Comşa prof. sem., Dr. A. Tincu, adv., Ioan de Preda adv., Leontin Simonescu, secret. metrop., Dr. I. Stroia, prof. sem., Nicolae Jóndrea, propr., Carol F. Jickeli comerc., Andrei Rieger, fabricant, Demetriu Câmpean, archivar cons. locot. Schnabel; etc.; externi: Ecaterina Olariu născ. Orbonaş, Gurasada, Constantin Baicu, în Orěştie etc.

Cei mai mulţi au dăruit premiile în bani în favorul fondului exposiţiilor, căruia s'a pus basă prin dl Alex. Lebu.

(Va urma.)

ad. Nr. 145 of. paroch. [247] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului învěţătoresc din parochia gr.-ort. Borgo-Suseni, devenit vacant, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 fl. v. a. salar din fondul şcolar; 30 fl. bani de cuartir şi pentru lemne de foc şi folosirea grădinei de lângă şcólă.

Dintre concurenţi va fi preferit acela care va fi apt a instrua cântările şi a forma cor cu elevii şi tinerimea adultă, pentru ceea-ce pe lângă emolumentele de mai sus va primí o remuneraţiune deosebită.

Concurenţii au a-şi înainta suplicele instruite conform legilor din vigóre, în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Bistriţa, în Borgo-Bistriţa.

Din şedinţa comitetului parochial gr. ort. a parochiei Borgo-Suseni, ţinută în 14/26 Novembre 1899.

Eliseiu Dan, paroch preş. *Ioan Săreţian*, notar

Nr. 302—1899.

Vězut:

Simion Monda
protpresb.

Nr. 594—1899 [240] 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Băreşti cu filia Săcel, prin acésta se escrie a treia óră concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 400 fl. v. a.

Concurenţii sě-şi aştérnă subsemnatului oficiu până la terminul indicat suplicile concursuale instruite conform normelor în vigóre, şi sě se presenteze în vr'o Duminecă în biserică, ca sě-i cunóscă poporul credincios.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Haţeg, în Decembre 1899.

Titu V. Gheaja
protopresbiter

287—1899 [241] 3—3

Concurs

Pe basa decisului comitetului parochial din comuna bisericéscă de clasa III. Lăpuş, în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs, pentru întregirea postului ei de paroch, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post sunt venitele stolare în sumă de 426 fl. 50 cr.

Doritorii a ocupa acest post sě trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute, în terminul deschis, la subscrisul oficiu şi sě se presenteze în parochie înainte de alegere, spre cunóştere şi informare.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 16 Novembre, 1899

Romul Furdui
protopop

---

ad. Nr. 573—1899 [246] 2—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Soatul-inferior cu filia Soatul-superior, protopresbiteratul Turdei, se publică prin acésta concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de: 277 fl. 02 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sě-şi subştérnă cererile concursuale, instruite conform dispoşiţiunilor „Statutului organic“, şi a „Regulamentului pentru parochíi“, la oficiul protopresbiteral subscris, în terminul provocat mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Cojocna, 19 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Turdei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea
adm. prot.

Ad. Nr. 773- 1899 [243] 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Frata în protopresbiteratul Turdei se publică prin acésta concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român.“ —

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma anuală de 211 fl. 20 cr.

Informaţiuni mai detailate se obţin dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii, au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cojocna (Kolozs), 13/25 Novembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turzii, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Teodor Ciortea
adm. ppresb.

Ad. Nr. 776—1899. [242] 2—3

Concurs repeţit

După ce la postul de paroch din parochia vacantă de III. clasă Cucerdea-secuéscă nu s'a însinuat niciun concurent, prin acésta de nou se publică concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 364 fl. 6 cr. adaugêndu-se cuartirul nou corěspunzětor, despre ce se pot lua informaţiuni dela subscrisul oficiu ppresbiteral

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral român ortodox al tractului Turda, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cojocna, 11 Octomvre 1899.

Teodor Ciortea
adm. ppresb.

9833/99 sz. [248] 2—3

Pályázat

Resinár kőzségben a segédjegyzői állás betöltendő lévén, felhivatnak a pályázni kivánók, miszerint kérvényeiket 1900 évi január hó 30-áig alolirottnál adják be.

Nagyszeben, 1899 deczember hó 20-án.

A járási főszolgabiró:

Fabritius.

Din **Tipografia şi libräria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truţa.*
Broş. à 50 cr.

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot şi învěţător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

Cu preţul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

Calendarul
„LUMEA ILUSTRATĂ“

a apărut în 18 Decembre nou, în urma intârzierii clişeurilor femeilor frumóse şi ale artistelor.

*Se va căpěta prin tóte librăriile, precum şi la editor dl **Ignatz Hertz**, cu preţul de **60** cr., plus **5** cr. porto*

[244] 3—3

Se află de vênḑare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învěţătorului român**, anul I şi II. Preţul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900**, preţul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferinţele învěţătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ţinute în 18/30 şi 19 31 August 1898. Preţul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale**, clasa III şi IV, de *V. Goldiş*, preţul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broşuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie**, comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la ţară**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin şi Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai**, comedie într'un act de *Gr. Mărunţianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaş**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după M. Michel şi Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori**, comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului**, comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai şi unde crépă**, comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş. à fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş. . . . „ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş. „ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi libräria archidiecesană, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 133 Sibiiu, Joi, 16/28 Decembre 1899. Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl, 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Afaceri bisericești.

Am mai accentuat încă la locul acesta importanța listei membrilor sinodului parochial și puterea moralisătóre, ce se póte da facerii acestei liste O accentuăm și acuma fiind încă destul timp, ca cei competenți sĕ mediteze asupra ei.

Intre datorințele parochiale trebue sé rangiăm noi ținuta bisericéscă a credincioșilor nostri, căci fără de a împliní datorințele față cu sfânta biserică, nime nu se póte considera de bun creștin.

Este datorința fiecărui creștin a cerceta regulat biserica, a asculta cu evlavie dumnezeéscа slujbă, a aduce prinóse la altarul Domnului, a se unge cu untul de lemn la sĕrbătorile mai însemnate, după rênduiala și obiceiul locului, a-și sfinți casele la anumite ocasiuni, a se mărturisí și a se cumineca în posturile prescrise dară odată cel puțin în postul sfintelor Paști la tot casul sĕ se mărturiséscă și sĕ se cuminece.

Este datorința parochului a predica în acest sens credincioșilor, și pe cei-ce nu-și implinesc aceste datorințe, sĕ-i facă atenți la asemenea datorințe ale lor.

Atêrnă dela tactul bun al parochului ca admonițiunea sĕ o facă în termini generali, ca sĕ o pricépă cei interesați fără a fi jigniți în sentimentele lor de pudiciție ; când însĕ admonițiunile și învĕțăturile preotului nu vor avé resultatul dorit, când preotul va vedea la unii credincioși încăpățînare și dêrjie față cu cele sfinte bisericești, atunci va întreveni pentru îndreptarea celui rătăcit.

Și aici se va puté aplica sublima învĕțătură a Mântuitoriului.

Mai întâi va cerca capacitarea între patru ochi. Când acésta nu va merge, atunci va chema pre cel rĕtăcit înaintea comitetului parochial și acolo 'i va arĕta faptele lui necuviόse

Nu va asculta cel rătăcit nici de comitetul parochial, atunci se va recurge la întrevenirea sinodului parochial; cu ocasiunea compunerii listei membrilor sinodului parochial, rătăcitul se va sterge din lista membrilor sinodului parochial, i se vor lua drepturile, pe cari le-ar puté altcum esercia în viéța constituțională a bisericei, sau cu cuvintele scripturei vorbind: va fi pentru acea biserică ca un păgân și vameș.

O asemenea corectură se va face pentru cei ce nu observă sfințenia zilei Domnului, căci durere tot mai tare se înmulțește numĕrul acelora, cari nu mai sacrifică Domnului zilele de Dumineci și de Sĕrbători.

Invĕțături potrivite vor trebuí date poporului, și acea sĕ se facă la vecernie. Prin acésta se va reîntroduce ordinea de prin anii 1850—1860, când se făcea catechisarea adulților.

In multe locuri preoții în Dumineci și Sĕrbători nu mai fac vecernia. Prin aceea, că la vecernie se vor întroduce din nou învĕțăturile creștinești, vom reține poporul dela cercetarea crișmei, tineretul dela jocuri și alte desfătări lumești stricăcióse moralităţii; vom nutrí cu învĕțături sufletul și inima poporului, și acésta mai cu efect, ca diminéța după sfânta liturgie, care și așa mai lungă fiind ca vecernia obosește pe credincioși.

Tot la asemenea mijlocire se va recurge și când va trebui sĕ se stîrpéscă și alte rele din sînul poporului, căsătoriile în fărădelege, contragerea de căsătorii fără binecuvêntarea bisericei și altele.

O armă puternică moralisătóre va fi deci în mâna unui preot conștienţios între altele, și consemnarea membrilor sinodului parochial, care trebue sĕ se facă la finea fie-cărui an solariu.

Adunarea generală
a
Asociațiunii naționale dela Arad

Despre decursul acestei adunări, ținute Luni, pe lângă interesul deosebit al tuturor Românilor însuflețiți de causa culturală, relevăm următórele:

= Invitat de o delegație specială, a onorat ședințele adunării cu presența și P. S. Sa dl episcop Iosif *Goldiș*, care a fost la sosire viu aclamat și condus în scaunul presidial.

P. C. Sa archimandritul Aug. *Hamsea*, ca vicepresident al Asociațiunei, deschide adunarea printr'un discurs avêntat, în care face istoricul societății și exprimă speranța, că prin o armonică conlucrare ș în urma valorosului sprijin al P. S. Sale d-lui episcop, Asociațiunea va desvolta o mănósă activitate.

A luat apoi cuvêntul Preasânția Sa, declarând că precum în trecut așa și acum își va da tot concursul la prosperarea acestei folositóre instituțiuni.

= Se procede la alegerea biuroului; adunarea proclamă de president pe P. S. Sa dl episcop I. Goldiș.

= Dl Dr. G. Proca, cetește raportul general.

Din raportul cassarului se vede, că Asociațiunea are bani depuși în suma de 7310 fl.; 354 membri ordinari și 14 fundatori. S'au mai înscris 78 membrii pe următorii trei ani.

P. S. Sa dl ep. Goldiș, dnii Stefan Antonescu, Dionisie Popovici și Aug. Beleș se înscriu ca *membri fundatori*.

= Dl V. Mangra face propunerea, de a se lua inițiativa pentru compunerea monografiilor tuturor comunelor locuite de Români, începênd dela margini, cari vor avé se cuprindă și descrierea obiceiurilor și tot ce privește viéța românéscă. La acésta vorbește și P. S Sa și propune, ear adunarea decide ca afacerea sĕ fie încredințată direcțiunii.

= Referentul G. Popovici propune și adunarea dă absolutoriu direcțiunii pentru trecut.

= Se constitue biuroul și comitetul în modul următor:

Director primar: Petru Truța: director secundar: Vasilie Mangra; cassar: Sava Raicu; controlor: Iuliu Herbai; bibliotecar: Ioan Petran; econom: Iancu Stefănuț; fisc: Dr. Ioan Suciu; secretar: Dr. G. Proca. Membrii direcțiunii: P. C. Sa Aug. Hamsea, Ioan Beleș, Romul Ciorogariu, Dr. Nicolae Oncu, Ignatiu Pap, Dr. Stefan C. Pop, I. Purcariu, Iustin Olariu, I. Russu Șirianu, T. Vățan, Dr. G. Vuia, M. Velici.

= Se dă indemnisare direcțiunii a distribui tinerilor meseriași stipendii până la 300 fl.

= După-ce dl St. Antonescu mulțumește P. S. Sale pentru sprijinul oterit Asociațiunii, P. S. Sa Dl episcop închide adunarea între însuflețite aplause, îndemnând pe membrii la muncă solidară.

Revistă Bisericéscă

Biserica ortodoxă din Basarabia.

Cel puțin $^{7}/_{8}$ din locuitorii țĕrei sunt de religiunea ortodoxă de Rĕsărit. Din acéstă poporațiune însĕ Românii posedă tradițiuni și credințe locale, restul poporațiunii ortodoxe: Ruși, Ruteni, Bulgari, Sêrbi, fiind elemente streine țĕrei, cari n'au nici o legătură istorică cu Basarabia, n'au asemenea tradițiuni și credințe. După ortodoxi în întâiul loc vin Evreii, apoi Luteranii sau Protestanții și la urmă Rascolnicii, Catolicii și Armenii.

Grupul ortodox în 1891–1892, după némuri: Românii 1.009 000 și Ruși, Ruteni, Bulgari și Sêrbi 211.439.

Clerul ortodox. Clerul mirean al bisericei ortodoxe de rĕsărit, împreună cu familiile membrilor sĕi, cu călugării și călugărițele, după statistica eparchială a consistorului din Chișineu se urcă la cifra de 8113 inși. In acest numĕr întră: Preoți 1.590; paracliseri 2.388; copii de sex masculin 4.131; călugări 405; călugărițe 213.

Toți aceștia, după legile rusești, compun o clasă de ómeni, numită *clasa duhovnicéscă*, care posedă drepturile sale speciale în cea-ce privește impositele și serviciul militar. Clerul ortodox în Basarabia nu este retribuit de stat și trăește din ofrandele credincioșilor; numai clerul pendinte de 18 biserici din eparchia Chișineului primește léfa din un fond special numit „Fondul de ajutóre". Acest fond retribueşte 12 biserici cu un ajutor anual de 25 ruble 70 kop. (1 rublă à 100 kop. = floreni 1·30) de fie-care biserică, și 6 biserici cu ajutor anual de câte 114 ruble 20 kopeici, sumă mai mult de cât modică! In general însĕ, preoțimea în Basarabia trăește din ofrandele enoriașilor (parochieni) și-și agonisește viața prin muncă agricolă.

FOIȚA

Al VII. congres geografic

ținut la Berlin din 25 Sept. până 4 Oct. a. c. n.

(Incheiere).

Numai târziu s'a desvoltat ca un ram deosebit al geografiei știința despre *lacuri*, a cărei recunóștere de atare o ceruse prof. F. A. *Forel* din *Morges* din prilejul congresului din Londra; *Agostini* din Turin puse în prospect apariția unui atlas al lacurilor alpine italiene, ear în Austria s'a constituit o comisiune de învĕțați pentru cercetarea lacului *Atter*. Fiind de mare interes scrutarea lacurilor, s'a instituit o comisiune internațională pentru aflarea mijlócelor celor mai propice de înaintare. Pecând studiul rîurilor n'a fost învrednicit a fi tractat de nici un conferențiar, știința despre *ghiățari* a aflat distinși representanți. De asemenea problemele meteorologice și climatologice au fost viu discutate pe basa celor mai nóuĕ metode, de a cerceta adecă straturile superióre ale atmosferei prin balóne și bălauri. La 3 Octobre s'a făcut o astfel de călĕtorie cu balonul, la care au participat 4 congresiști, cari după améza s-au re'ntors raportând în ședințe despre resultatele fórte importante ale călĕtoriilor cu balonul. S'au demonstrat din partea Drului *Meinardus* din Berlin oscilațiile de temperatură din Germania nordică, care merg paralele celor din iarna precedentă din Noua-Fundlanda. Causa acestui fenomen e curentul Golfului, care le încălzește, și adecă pe una mai târziu, decât pe cealaltă.

Afară de problemele fisicale au aflat apreciare și teme antropogeografice. Profesorul *Ratzel* a ținut o disertație plină de spirit asupra originei și estinderii Indogermanilor. S'a decis apoi, ca pentru congresul archeologic, ce va fi în anul proxim, sé se presinte harte archeologice, precum și date mai exacte despre *numĕrul ómenilor*.

S'au ținut mai multe teme și din Geografia istorică, astfel din istoria cartografiei și a descoperirilor. Profesorul *Lentz* din Praga a disertat despre istoria descoperirii Sudanului ostic. Ce privește instrucția din obiectul Geografiei în școle, a constatat profesorul Hinco de *Hralinovic* din Agram, că acolo a făcut progrese frumóse.

Atlasul fisical-statistic al Finnlandei a fost primit cu recunoștință și ca o prestațiune de model. Până astăzi pe terenul cartografiei s'a făcut puțin, uriașe sunt teritoriile necercetate încă sau puțin cunoscute. Intre dorințele cartografice ale congresului aparține și facerea unei *harte unitare a pământului*, idee sulevată încă în congresul din Bern dela 1891. Atât cheltuelile recerute la îndeplinirea unei astfel de lucrări, cât și însa-și executarea, ce reclamă angajarea celor mai destoinice puteri dela diferite societăți, au format stavile până acum neînvinse. O hartă a pămêntului de o suprafață cam de 150 m. □ va costa în tot casul sume considerabile; totuș nu póte sĕ întrécă cu mult harta specială a Austro-Ungariei executată în 20 de ani, ale cărei foi lipite la olaltă ar acoperi tot cam aceea-și suprafață. Biuroul congresului a fost însărcinat a face pașii necesari pentru aducerea în îndeplinire a unui proiect de rețea. Incă în cuvêntul de deschidere presidentul congresului amintise de acest mare plan și declară acum, că biroul va lua asupra-și cu plăcere acéstă mare problemă, pe care o compară cu clădirea unei căi ferate pe un teritoriu necunoscut: „Cu o atare cale ferată crește teritoriul de comunicație. Sperăm a contribui cu acéstă hartă la deschiderea necunoscutului".

In cadrul lucrărilor congresului cade și primirea unei serii de *convenții* internaționale. Englezul Dr. H R. *Mill*, bibliotecarul societății geografice din Londra propuse și congresul votà adoptarea generală a *mĕsurilor metrice* și a *pondurilor*, precum și a *gradelor Celsius* în tóte opurile științifice. La propunerea unui comitet mai restrîns, congresul își exprimà dorința de a menține împărțirea de óre și de cerc actuală, ceea-ce se póte privi ca contrabalansarea nĕzuințelor lățite în Franța de a împărți ziua în 10 óre și cercul în 100 secțiuni. „Biblioteca geografică" edată de societatea geogr. din Berlin fu recunoscută de o bibliografie geogr. suficientă.

Venind vorba asupra nomenclaturei geografice, congresul luà următórea importantă resoluțiune: „Schimbarea arbitrară a numelor istorice, de mult existente, în general cunoscute și adoptate în știință, trebue combătută cu tóte mijlócele, ca un lucru nepios și turburător al științei și comunicației."

Acésta sună la adresa celor-ce din motive naționale și alte cause schimbă nu-

După obiceiul consacrat şi admis de legea specială ruséscă pentru Basarabia, fie-care biserică posedă 33 fălci (1 falce = 1 jug. 1280 stj.) de pămênt sau din partea proprietarului de moşie sau din partea comunei.

Acest pămênt 'l lucréză prin clacă ţĕranii enoriaşi. Până în anii din urmă, preoţii din Basarabia se recrutau din sînul clasei duhovniceşti indigene şi, ca Români de sânge aveau legături strînse cu poporaţiunea. Aceşti preoţi de mir de şi lipsiţi de cultură, se bucurau de iubirea enoriaşilor, cari adesea alergau la ei pentru sfat la vre-o nevoe sau nenorocire. Portul obicînuit al unui ast-fel de preot se deosebia puţin de portul ţăranului; viaţa sa se petrecea între munca câmpului şi liturghie.

Guvernul rus începú dela 1859 sĕ se îngrijască de starea bisericei din Basarabia, privind biserica ortodoxă de rĕsărit ca o armă puternică de rusificare, guvernul rus înainte de tóte a hotărît sĕ-şi formeze din clerul mirean, o armată de agenţi panruseşti, respândiţi prin sate. Pentru acest scop în primul rînd era sĕ serve drept pepinieră Seminariul din Chişineu, precum şi şcóla duhovnicéscă primară din acest oraş.

Seminariul din Chişineu se află stabilit chiar în palatul Mitropoliei. In acest Seminariu nu se primesc de cât copiii clericilor.

Iată nrul prof. şi elevilor din acest Seminariu pentru a. 1895: 15 profesori, 187 elevi, 63 absolvenţi, 1 trecut la academia din Kiev.

Invĕţămêntul în seminariul din Chişineu se predă în limba rusă, iar în limba română este oprit a se preda. Cursul întreg se desparte în trei categorii:

Inferior	Litere
Secundar	Filosofie
Superior	Teologie

Fie-care categorie îmbrăţişéză studii de doi ani. Elevii din seminariu se despart în interni, în numĕr de 60, şi externi. Pentru întreţinerea internilor statul cheltueşte derisoria sumă de 48 ruble 60 kop. pe an pentru fie-care băiat. Din acéstă sumă hrana şi întreţinerea seminariştilor este fórte slabă. Personalul corpului didactic se recrutéză din absolvenţii Academiei duhovniceşti, şi printre profesorii seminariului din Chişineu sunt ómeni cu eruditiune teologică solidă.

Şcóla duhovnicéscă din Chişineu este condusă de rectorul seminariului.

Acéstă şcólă are trei divisiuni: inferióră, secundară şi superióră. Afară de aceste trei mai există şi dóuĕ sub-divisiuni, cea preparatóre şi paraclisieră.

Invĕţămêntul în fie-care divisiune duréză doi ani. In anul 1895—96, în şcóla duhovnicéscă erau 160 elevi interni şi 149 semi-interni. Pentru întreţinerea unui intern guvernul rus cheltueşte anual 28 ruble 56 kopeici; pentru un semi-intern 14 ruble 28 kopeici.

In budgetul instrucţiunii publice seminariul din Chişineu costă statului anual suma de 14.965 ruble 85 kopeici; în acésta sumă întră şi întreţinerea şcólei duhovniceşti. Salariul profesorilor, de la seminariu şi de la şcóla duhovnicéscă în budgetul pentru anul 1895—1896 este arĕtat de 7.325 ruble 35 kopeici, ceea-ce vine în termin mediu 350—400 ruble salariul anual al fie-cărui profesor de teologie.

Cu aceste 400 ruble de salariu pe an, un absolvent al Academiei duhovniceşti este silit sĕ-şi susţie familia şi sĕ trăéscă ca un om cult, lucru aprópe imposibil, dacă n'ar exista pentru aceşti profesori lecţiunile particulare.

„Bis. ort. rom.“

Conferenţa preoţéscă din Cluj.

In 22 l. c. s'a ţinut conferenţa preoţéscă a tractului *Clujului*, despre a cărei decurs din raportul primit dăm următorul estras:

P. O. D. protopop Tuliu *Roşescu* a deschis sedinţa prin o vorbire scurtă dar cuprinzĕtóre, apoi a dat cuvêntul On. paroch Gavril *Simedrea* din Călean, care a cetit elaboratul seu ascultat cu interes din partea conferenţei. Iată-l în punctele principale:

Ca un Moise apare Ilustrul prelat, I. P. S. Domn Archiepiscop şi Metropolit *Ioan* în faţa poporului seu, când vine a se interesa de cele mai cardinale base ale existenţei turmei sale.

Azi nime nu va trage la îndoială că numai studiarea seriósă şi realisarea favorabilă a celor trei puncte atinse în cercularul din 30 Sept. a. c. ne mai póte conserva ca popor şi lege între grelele împregiurări, în cari am ajuns.

Şi prea bunul Archiereu cu ochiu ager par'că prevede că ací trebue lucrat mai cu inteţire, aci vrea a-şi înarma soldaţii sei a muncí mai cu rigóre.

Disertantul constată întâi, că simţĕmêntului religios ce-l caracteriséză pe poporul nostru avem a-i atribuí posibilitatea conservării nóstre, — susţinut şi infiltrat de preoţime.

Susţinerea religiosităţii e un tesaur nepreţuit şi pentru fericirea patriei ca atare.

Scăderile ce produc indiferentismul religios le expune în următórele:

1. Reaua aplicare a legilor statului în crimele bisericeşti, căci în loc a fi aspru pedepsiţi cei-ce vatĕmă religiunea, sacramentele etc.: sunt achitaţi în mod demonstrativ.

2. Legile politice-bisericeşti au avut de urmare, că poporul în unele locuri desconsideră unele instituţii bisericeşti, ca pe nişte lucruri trecĕtóre şi de puţină importanţă.

3. Sĕrăcia, la care a ajuns azi poporul nostru, căci sunt sumedenie sarcinile ce-l apasă.

4. Militarismul în organisaţia sa de azi încă face multă stricăciune în religiositatea poporului. Ficiorul întrat la miliţie cu creştere morală cât de bună, — la reîntórcere nu mai e acelaşi, căci spiritul militar, convenirea cu diferite elemente ale societăţii în care se învîrte, îl desbracă pe ostaş de religiositate.

5. Mulţi preoţi, cu o uşurinţă deosebită oficiază serviciile bisericeşti, prin ce desgustă poporul.

6. Starea edificiilor bisericeşti în multe locuri e atât de deplorabilă, încât în loc sĕ impuie derógă mult destinaţiunei lor.

7. Starea miseră a clerului nostru şi cu acésta siluirea la ocupaţiuni vătĕmĕtóre caraterului preoţesc.

Pentru paralisarea scăderilor amintite recomandă următórele mĕsuri:

1. Autoritatea supremă bisericéscă sĕ vină a cere guvernului aplicarea mai cu rigóre a legilor referitóre la crimele bisericeşti.

2. Luminarea poporului asupra adevĕratei valori a legilor politice-bisericeşti, dându-i sĕ înţelégă că aceste legi nu au nimic comun cu religiunea, ci sunt nişte simple protocóle pentru trebuinţele statistice ale statului.

3. Pentru ameliorarea sorţii materiale a poporului, ar trebui căutate nouĕ isvóre de venit, între cari ar fi stupăritul, cultivarea vermilor de mătasă, lucrul de mână, îmbrăţişarea meseriilor etc.

4. Ar trebui întrodus obiceiul ca înainte de plecarea unui ficior la miliţie, sĕ fie mărturisit şi cuminecat şi cu acest prilej, preotul îi póte anticipa şi combate tóte ispitele, ce-l vor întimpina la miliţie şi de cari are a se ferí. Sĕ se céră sporirea statului preoţesc la miliţie, de aşa ca ficiorii sĕ pótă fi catechisaţi în Dumineci şi Sĕrbători.

5. Candidaţii la preoţie sĕ presteie un examen mai riguros în oficiarea diferitelor servicii bisericeşti.

6. Sĕ stăruim la înfrumseţarea bisericilor, şi respective edificării de biserici corĕspunzĕtóre şi la loc potrivit nu în vîrful dealului, câtă vreme a reformatului e în mijlocul comunei.

7. Spiritul timpului cere, ca preotul sĕ se dedice exclusiv chemării sale.

Conferenţa a primit de ale sale propunerile făcute şi a decis sĕ se continue cu altă ocasiune, pe când se speră sĕ fie presenţi mai mulţi preoţi.

Un participant.

Din România

(Presentarea rĕspunsului la Mesajul regal) Duminecă M. S. Regele *Carol* a primit cu óbişnuita solemnitate comisiunea senatului pentru rĕspuns la Mesajul Tronului.

După cetirea adresei de dl C. Boerescu, preşedintele senatului, Regele mulţumi pentru cuvintele călduróse dedicate domniei sale îndelungate şi-şi exprimă dorinţa, că Senatul va da tot spriginul sĕu pentru îndeplinirea reformelor economice şi financiare, anunţate prin Mesaj. — Apoi Suveranul s'a întreţinut aprópe o jumĕtate de óră cu toţi membrii comisiunei.

*

(*Laude aduse României*) Deputatul camerei franceze, Oscar *Berton*, a început sĕ publice un studiu lung şi elogios asupra României în „Revue mondaine“ din Paris.

Acest studiu, care tractéză despre situaţia economică şí culturală a României, e semnat „un ancien diplomate“.

*

(*Misiunea română în Transvaal*) Maj. Sa Regele României a aprobat propunerea ministrului de rĕsboiu, pentru ca România sĕ trimită doi oficeri în Traansvaal, cari sĕ urmăréscă operaţiunile armatei bure şi celei engleze în actualul rĕsboi.

Aceşti ofiţeri sunt d-nii: locotenent-comandor Boerescu şi locot. colonel Stămbulescu.

*

(*Conferinţă la Ateneu*) D-na de *Dunca-Schiau* a ţinut, precum spune „Drapelul“, Duminecă la Ateneul român o conferinţă despre: Educaţia copilului român.

D-Sa începe prin a spune că acum, când i-au murit şi soţul şi copila, a venit ací pentru a da câte-va sfaturi femeilor române relativ la creşterea copiilor.

Nu în mătase şi la căldură se creşte bine şi sănătos un copil.

La ţară, cu pletele în vênt, expus tuturor intemperiilor, acolo creşte copilul în sănătate.

Creşterea copilului trebue sĕ fie cu adevĕrat românéscă. Numai atunci românul va rĕmâne cu adevĕrat român, când de mic va fi învĕţat sĕ fie român.

Numai vĕzênd şi cunoscênd tóte variaţiunile naturei, copilul se va deprinde a iubi natura şi pe stăpânul naturei, pe creatorul ei. Conferenţiara arată bine-facerile religiunei în sórta, în viaţa de tóte zilele a popórelor.

Dovadă de asta e că în fruntea civilizaţiei stau cele mai religióse naţiuni.

Spune că a venit vremea sĕ învĕţăm pe copiii noştri bine-facerile religiunei, sĕ le spunem: nimic fără Dumnezeu.

Conferenţiara se plânge că noi, Românii, cari avem atâtea bogăţii în ţara nóstră, când ne trebue ceva ne adresăm strĕinilor, de şi ştim că avem ce căutăm, în ţară Tóte astea din cauză că n'am căpătat, că nu avem o educaţiune naţională.

Să ne grăbim a desgropa aceste comori naţionale, — spune d-na Dunca, — căci alt-fel tot slabi copii ai străinismului vom rĕmâne.

Sĕ mergem sĕ căutăm educaţia naţională, la popor, căci el reprezintă adevĕratul element românesc.

Cu ast-fel de educaţie trebuesc crescuţi copiii, ori din ce părinţi ar fi ei, căci numai ast-fel vor deveni adevĕraţi români.

D-na de Dunca cere ca sĕ fie lăsaţi copiii sĕ vorbéscă româneşte... Căci dacă e frumos a şti multe limbi, e cu mult mai frumos a-ţi cunóşte limba naţională (aplause numeróse şi des repetate).

Muma trebue sĕ inspire copilului, iubire de tot ce este naţional, românesc.

După terminarea conferinţei sala a isbucnit în aplause ce păreau că nu vor mai avea sfîrşit. Ar fi de dorit ca acéstă frumósă conferinţă sĕ fie cât de curênd tipărită pentru a puté fi rĕspândită în tóte straturile nóstre sociale.

NOUTĂŢI

Linii telefonice nouĕ. Se urméză tratative pentru stabilirea unei linii telefonice între Viena şi Constantinopole. Guvernul unguresc şi cel sêrbesc s'au înţeles pentru instalarea unei linii telefonice între Pesta şi Belgrad şi care va funcţiona de la 1 Ianuarie viitor. Dóuĕ alte linii vor lega Belgradul cu Sofia şi alta prin Uskiub cu Constantinopole. Astfel Berlinul va fi legat, prin Viena, Pesta şi Belgrad, cu Constantinopole.

*

Inaugurarea anului sfânt, la Roma. Precum se anunţă din Roma, Papa a inaugurat în ajunul Crăciunului (12/24 l. c.) cu solemnitate anul sfânt cu ceremonia deschiderii sfintei Porţi a bazilicei Sft. Petru, în presenţa cardinalilor, archiepiscopilor, a tuturor demnitarilor curţei pontificale şi a corpului diplomatic. Purtat pe „sedia gestatoria“ până la pórta bazilicei, Papa loví de trei ori sfânta pórtă cu un ciocan de aur dăruit de episcopii italieni. Apoi lucrătorii dărîmară pórta. Atunci Papa, cu capul descoperit, întră singur cel-d'întâi în bazilică, urmat de cardinali, de curte şi de invitaţi. In acel moment tóte clopotele bisericelor din Roma începură sĕ sune.

*

Pentru „informarea“ strĕinătăţii. Cetim în „P. Lloyd“, că în Paris a apărut sub titlul *„Magyars et Roumains devant l'histoire“* (Maghiarii şi Românii în faţa istoriei) un op voluminos, de 483 pag., scris de un patriot óre care Alexandru de Bertha care se sileşte sĕ arete netemeinicia aspiraţiilor naţionaliste ale Românilor şi că chestia română aprópe ar fi dispărut de pe tapet..! Atunci, pentru-ce atâta pradă de hârtie şi negrélă?

*

Primul Doctor în technică. Se vesteşte din Berlin, că la politechnicul de acolo se pregăteşte a se ţiné, probabil prin 7 Ianuarie n. 1900, o mare sĕrbare de încheiere a secolului, la care serbare se crede că va lua parte şi Impĕratul Wilhelm. Cu acest prilej, spune-se, Impĕratul va fi numit doctor de onóre în ştiinţele technice. Wilhelm va fi deci primul, care ar primí astfel de doctorat.

*

Crăciun trist. Se vesteşte din New-York: Intr'o şcólă din oraşul Quincy (statul Illinois), în cursul unei probe pentru sĕrbarea Crăciunului, prinzênd foc, dela o lampă

---

mirile geografice (precum se întêmplă de pildă la noi). S'a instituit apoi o comisiune proprie pentru stabilirea numirilor celor mai mari afunzimi ale oceanelor.

Pe lângă suma prestaţiunilor ştiinţifice mai vine a se adauge, că congresiştilor li s'au oferit o mulţime de presente literare, puse cu profusiune la disposiţie în noul local de întrunire; astfel tuturor li s'a distribuit un op în amintirea aniversări centenariului călĕtoriei lui Humboldt în America, precum şi cel mai nou volum din „Biblioteca geografică“, ear un numĕr restrîns a primit marele op a lui Drygalski, despre expediţia sa în Grőnlanda. Geografii specialişti primiră o consemnare de fotografii ştienţifice din Austro-Ungaria, pentru a da impuls la lucrarea tipurilor de peisagii importante în alte ţeri şi a întra în legături de schimb. Ori-cine a urmărit cu atenţie consfătuirile, a primit o privire asupra laboriosităţii zelóse pe terenul geografiei.

Munca obositóre zilnică era înlocuită séra cu aranjări de diferite distracţií, în scopul promovării contactului personal mai intim. O recepţiune amicală s'a făcut încă în séra de 27 Septembre în salele spaţióse ale camerei deputaţilor. In ziua următóre invită cancelarul imperial pe vice-presidenţii de de onóre la prânz la sine şi séra a fost tot acolo recepţiunea óspeţilor externi. La 30 Septembre s'a dat în onórea congresului de oraşul Berlin un banchet festiv fórte animat în vastele localuri din grădina zoologică, la care au luat parte 1600 porsóne.

In séra de 2 Octobre a fost o splendidă recepţiune de către societatea geografică din Berlin în hotel „Kaiser-hof“. Representaţiuni teatrale festive a dat societatea „Urania“ încă la 29 Septembre, apoi la 3 Oct. societ. geografică. La 5 şi 6 Oct. s'a făcut o escursiune la Hamburg, unde óspeţii au fost primiţi în modul cel mai cordial şi călăuziţi prin tóte salele princiare ale casei magistratului, pentru a admira obiectele de artă. Excursiuni s'au aranjat mai multe, în vederea valorării principiului, că ori-ce geograf trebue sĕ caute natura. Incheierea s'a făcut în 4 Octobre. Presidentul br. de Richthofen mulţumí delegaţilor diferitelor ţeri pentru participarea aşa de numerósă, la care au urmat rĕspunsurile mai multor membri.

Prelucrat după *„N. Fr. Presse“*.

de gaz, vestmintel unui scolar, — într'un moment s'a încins în flacări întrégă sala de învĕțămênt. 11 copii au ars de mórte, ear 6 inși au suferit rane grozave.

— *Deraiare de tren.* Dumineca trecută în Motherwaal (Scoția) un tren a deraiat și a fost precipitat de pe o înălțime. Sunt mai mulți morți și fórte mulți răniți.

— *Explozie într'o mină.* In urma unei explozii de mine, un incendiu a isbucnit zilele trecute, în mina de la Braznell (Pensylvania). Șése mineri au fost omoriți; 45 sunt îngropați în mină, și e puțină nădejde de scăpare.

*

Țarevna binefăcĕtóre. Póte nicăiri ca în Rusia, o inimă nobilă ca a Țarevnei *Alexandra Feodorowna* n'ar găsí un teren mai potrivit, unde se verse din belșugul bunătăților sale, daruri de hrană și adăpost celor lipsiți, raze de mângăere celor nĕcăjiți. Puternică și colosală e Rusia, dar nici atâta vai și nĕcaz ca la poporul rusesc, nu există póte la nici un popor. Și de când „Prințesa razei sórelui“ — cum o numiau sĕracii din Darmstadt pe Alex. Feodorowna, — a ajuns pe tronul Rusiei, filantropia a luat și în acest imperiu un avênt puternic. Poporul o adóră pe Țarevna ca pe mama ocrotitóre a celor nĕcăjiți și asupriți. Și cu drept cuvênt. Multe acte de bine s'au făcut în interesul poporului prin intervenția Țarevnei. Și ea întrebuințéză tótă puterea ce o are, pentru ca trup sĕ dea ideilor și gândurilor sale înalte și mărețe de bine. Ca sĕ arătăm numai un caz, cum inima Țarevnei bate pentru sórta mult obiditului popor rusesc, amintim că acum decurênd ea a înființat în locurile unde recolta a fost slabă, o mulțime de orfanotrofii și asile de copii.

*

Canal între marea négră și baltică. Se comunică știrea, că guvernul rus a aprobat planul pentru construirea unui canal de 9 metri afunzime — cu $^1/_2$ m. mai afund decât cel de Suez —, care se lege marea négră și baltică între-olaltă.

*

Tragedia unei familii. In Oradea-mare s'a sinucis mai alaltăeri un advocat cu numele *Fazekas Imre*. Nenorocitul om a sevĕrșit acest pas din iubirea extremă ce o avea față de consórta sa. Nu putea răbda, cum biata femee, pătimind de o bólă internă fără leac, se istovia vezênd cu ochii. A fost operată mai demulteori, dar zadarnic; a fost purtată prin străinătate, dar fără folos. Robia patul cu lunile; somn însĕ n'avea; durerile cumplite nu-i dădeau odihnă. Deja de mult folosește ucigătorul morfiu, în cantități mari. In zilele trecute i-se făcuse earăș grozav de rĕu. Soțul a veghiat nóptea lângă ea până târziu. Servitorii au vĕzut, cum el, după ce bolnava a ațipit puțin, a început a plânge amar. Era ultima descărcare a crudelor lui suferinți . . . Diminéța a fost găsit spânzurat în odaia sa! Medicii spun, că încurênd îl va urma și iubita lui soție . . .

*

Școlele medii săsești au fost cercetate în anul școlar 1898/99 în total de 2056 elevi, cari se împart astfel: la gîmnasiul din Bistrița 275, Sibiiu 239, Brașov 214, Mediaș 180, Sighișóra 210, Sebeș 130, Reghin 120, la școla reală din Sibiiu 330, la cea din Brașov 256, la seminar 92.

*

Grevă de mineri. O telegramă din St. Etienne anunță, că 2500 de muncitori mineri au ținut în 25 Decembre n. o mare adunare, pretinzênd urcarea lefilor și reducerea timpului de muncă. Totodată adunarea a declarat grevă generală.

*

La „Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu“ s'au mai înscris: Antoniu Vasilichi inspect. de penitenciar pens.; Nicolae Buian, propr.; Romul Petric, funcționar de bancă; Ioan Ghibu, Dr. D. P. Barcian, Dem. Comșa, profesori; Petru Drăgoiu, cursor; I. Roman, friser; I. Gârbacea, proprietar; Maria Gârbacea n. Pinciu; dómna Maria Borcea n. Cioran; Vas. Morariu, expres; Nicolae Domnariu, măiestru cismar; Elisaveta Domnariu n. Oprean; Eva Stoica, econ.; vĕd. Regina Todor n. Lengher; Nicolae Pinciu, econ.; Stănuța Pinciu n. Stanciu; Lazar Imbăruș, fiacherist; Eva Imbĕruș n. Pinciu; Maria Greavu n. Isac.

*

Conștiință trădătóre. Intr'un chip ciudat s'a descoperit în orașul Richfield din statul Ohio, un omor sevêrșit mai nainte cu 5 ani. In primăvara anului 1894 soția comersantului Fridrich Klinder a fost găsită mórtă în grădina sa. Gâtul i-era tăiat, și în mână avea un cuțit! Lumea a rĕmas în credința că femeea se sinucise. Acum după 5 ani, un fiiu vitreg al reposatei s'a îmbolnăvit de mórte, și crezênd el că și așa póte numai câteva zile 'l mai despart de ușa vecînicei scăpări, a descoperit secretul crimei. Conștiința îl tortura grozav, și ca sĕ pótă murí liniștit, a spus că el, împreună cu tatăl sĕu, au făptuit omorul mamei sale maștere. Ce se vezi însĕ? Scris i-a fost ucigașului sĕ nu scape nici de pedépsa vremelnică a lumei acesteia. Mórtea nu sosí de astădată! Preste câteva zile nenorocitul se făcú mai bine; ba nu preste mult se însănătoșa pe deplin. Și așa, a fost arestat împreună cu tatăl séu.

*

Charles Coghlan, cel mai renumit actor al Americei, (faimos și prin faptul că el avea cel mai bogat salar dintre toți artiștii teatrali din lumea nóuă) a murit zilele trecute, în Galvenston (Texas). El a excelat pe binele New-Yorkului, și fórte des și pe ale Londrei, cu deosebire în piesele shakesperiane.

Notiță literară.

„*Noua Revistă Română*“ e numele unui organ literar, care va apare, cu începere dela 1 Ianuarie 1900, la 1 și 15 ale fiecărei luni, în București, sub direcția distinsului scriitor *C. Rădulescu-Motru.* Prin cuprinsul sĕu enciclopedic, ea va căuta — pre cum spune prospectul — sĕ îmbrățișeze tóte chestiunile de interes general. Cititorul va găsi în fie-care numĕr al revistei: *Articole asupra mișcării politice. Studii literare și științifice,* — aceste din urmă cu aplicațiune mai ales la cultura materială a țĕrii. *Creațiuni literare originale și cercetări istorice. Dări de sémă* asupra tuturor publicațiunilor de valóre în artă, știință și literatură. Fie-care numĕr al revistei va fi însoțit și de douĕ suplimente, dintre cari: Unul va aduce la cunoștința cititorului evenimentele mai principale petrecute în ultima jumĕtate de lună, atât în țară cât și în strĕinătate, ear al doilea va cuprinde nuvele, și lectură recreativă.

„Noua Revistă Română“ se înfățișéză publicului într'o desĕvêrșită neatîrnare de interesele partidelor politice. Deschisă, din principiu, tuturor scriitorilor de valóre, ea va rĕmâne un organ nepărtinitor, în care cunoscĕtorii vor discuta din tóte punctele de vedere, chestiunile de actualitate. Rolul la care ea tinde, este de a întărí, printr'o activitate bine susținută, încrederea opiniunii publice în judecata celor competenți; încredere atât de necesară într'un stat democratic și din nenorocire atât de des amenințată prin polemicele pătimașe ale presei zilnice.

Dat fiind și sprijinul pe care revista, încă dela anunțarea sa, l-a găsit la toți reprezentanții de frunte ai inteligenței române, nu ne îndoim că acest rol va fi cât de curênd simțit și bine apreciat în mediul nostru social.

Redacția și administrația: București, pasagiul român 20. Abonamentul pe un an, lei 24, pe trei luni 6, un exemplar un leu. Adăugăm, că în jurul acestei reviste sunt grupate cele mai bune puteri din pleiada scriitorilor nostri bĕtrâni și tineri.

*

Au apărut:

„*Propedeutica filosofică*“ pentru învĕțămêntul secundar (partea II. „Logica formală“ cu un adaus: Introducere specială în filosofie), de Gr. *Pletosu*, profesor la gimnasiul din Năsĕud. Manual aprobat de ministerul de culte dto 18 Iulie 1899 nr. 34948. Prețul 1 cor. 40 fil. Tipografia lui C. Csallner în Bistrița. Se póte procura la autor în Năsĕud și la tipografia Csallner în Bistrița.

*

„*Judecătoriile cu jurați*“, de Teodor V. Păcățian. Editura proprie. Tiparul „Tipografiei“, societate pe acțiuni în Sibiiu. Prețul 40 cr.

Autorul a făcut un bun serviciu prin publicarea broșurei acesteia, dând în mâna poporului un îndreptar cu privire la instituția *curților cu jurați*, cari vor întrá în vigóre cu 1 Ianuarie 1900. In o întroducere înteresantă, ce se extinde pe 32 pag. se arată stadiile premergĕtóre nóuĕi instituțiuni, avantagiile ei, și scăderile ce presintă în state poliglote. O recomandăm tuturor cărturarilor.

*

„*Resignare*“, romanță, pentru voce și pian, composiție de I. Cl. Iuga, stud. în drept și în musică în Cluj. Se póte procura dela librăria Ciurcu din Brașov și dela autor din Cluj. Costă 50 cr. + 5 cr. porto.

Mulțumită publică.

In decursul anului curent ni-au mai încurs la epitropie colecte în bani în favorul bisericei nouĕ din comuna nóstră Câmpuri-Surduc dela: D-l preot din Turnișor, Nicolae Țintea cu lista nr. 805. dela 49 contribuenți: 3 fl. 08 cr. Acéstă colectă ni-s'a trimis prin P. O. D. Ioan Papiu protopresbiter. La lista nr. 1548 din Pesac ni-a trimis d-l preot Andreiu Fizeșan dela biserică 3 fl. Dl Iosif Boca preot în Valea-mare, ni-a trimis la lista nr. 60 suma de 1 fl.

Afară de aceste colecte în bani, d-l Teodor Igna din Bndapesta ni-a trimis dóuĕ icóne frumóse, pentru despărțămêntul femeilor cari icóne sunt cu prețul de 20 fl. — D-l Adam de Nandra din Dobra ni-a dăruit dóuĕ sfeșnice, ear d-l Lajos Pasc, dóuĕ sfeșnice și dóuĕ haine albe de îmbrăcat copiii la serviciul divin. Evlaviósa creștină Luța Ignă din loc, în semn de pietate către reposatul ei soț Petru, a cumpĕrat un rênd de odăjdii negre, din catifea fină, cu prețul de *40* fl., cari odăjdii sunt menite pentru serviciul la îngropăciuni.

Pentru colectarea în bani și pentru dăruirile evlaviόse din partea celor-ce „iubesc podóba casei Domnului“, aduc sinceră mulțumită marinimoșiler binefăcĕtori.

Câmpuri-Surduc, în Decembre 1899.

Ioan Budoiu
preot

Exposițiile economice din Sibiiu.

(Incheiere)

Precum s'a vĕzut din cele de sus, adv. de aici Dr. Amos Frâncu, a creat din al seu un premiu de 10 cor., ear la premiul de 20 coróne creat de comitetul nostru central au contribuit:

Dem. Comșa, pres. 2 fl., Dr. D. P. Barcian, v. preș. 1 fl., Victor Tordășian secretar, 1 fl., Petru Ciora, casar 1 fl., Emil Verzar, contr., 1 fl., ear membrii din comitet dnii: Pant. Lucuța, 1 fl., Dr. P. Span 1 fl, Dr. I. Stroia 1 fl. și Romul Simu 1 fl.

Dintre premiile decernute în valóre de fl. 230 cor. până de present și au ridicat premiile următori:

Ioan Chirca Seliște 20 cor.; școla din Cacova 10 cor., Ioan Popescu, Sibiel, 8 cor. Sabin Savu, Vale 7 cor., Liviu Brote, Reșinari 7 cor., I. de Preda, Sibiiu, 6 cor., Constanța Barcian, Reșinari, 5 cor., George Iacob, Tălmăcel, 5 cor., Vas. Bratu, Armeni, 5 cor., I. Raica, Rechita 4 cor., Rusanda Marcu, Galeș 4 cor., Ilie Pop, Ludoș 4 cor., Irimie Roman, Tălmăcel 4 cor., P. Iuga, Tilișca, 3 cor., Dim. Popică, Sadu, 2 cor., D. Ivan, Dobêrca 2 cor., Toma Calin, Sebeșul sup. 2 cor., Nicolae Stoica, Strugari 2 cor., Ioan Nedelcu, Tălmăcel 2 cor., Ana D. Șufană Țarină Poiana 2 cor., Ant. Germanu, Aciliu 5 cor., Ioan Muleș, Aciliu 5 cor., D. Ivan, Dobârca, 3 cor., Iacob Gaston, Aciliu, 2 cor., Iacob Hodoș, Aciliu, 2 cor., Nic. Beju, Dobârca 2 cor., Petru Opincariu, Sebeșul săs. 5 cor., Avr. Acilenescu, Galiș, 4 cor., Nic. Marcu, Galiș 3 cor., Sab. Savu, Vale, 5 cor., Ioan Banciu, Sĕliste 4 cor., Ilie Pop, Ludoș 2 cor., dintre cari următorii au ținut se contribue cu premiul la augmentarea fondului exposițiilor și anume:

Ioan Popescu, ec. Sibiel 8 cor., Constanța Barcian, Reșinari 5 cor., Vasile Bratu, Armeni 1 cor., Avr. Acilenescu, Galiș 4 cor., I. de Preda, Sibiiu 6 cor., Ioan Muleș, Aciliu 5 cor.

Duminecă séra, o parte a junimei române din loc, a arangiat în onórea Reuniunii nóstre o convenire socială în sala dela „Impĕratul romanilor“.

Luni în 30 Oct. n. c. la órele 10 din zi, obiectele expuse, și dăruite de aprópe toți exponenții, s'au vêndut pe calea licitațiunei publice. Din acéstă vênzare a incurs suma de fl. 55.31.

De încheiere mai amintesc, că în decursul exposiției s'au înscris de membri ordinari: Dómnele Minerva Dr. Brote și Maria Dr. Crișan, din Sibiiu și Dorina Coroianu n. Rațiu, din Cluj; Dr. Amos Frâncu, adv., Teodor Andreiu, grădinar, George Avrigian, ec., Iosif Jóndrea, cârcîmar, Ilie Stanciu, ec. și Elena Stoianovici, propr., toți din Sibiiu, George Iacob. înv. Gușterița, Vasile Bălan, ec., Nicolae Șurian, înv., ambii din Cristian, Demetriu Ciupea și Ioan Hopriș, ambii ec. în Șura-mare și Ioan Radu, propr. în Turnișor.

Pe basa celor de sus, onorabilul comitet sĕ binevoiască:

a) a lua acest raport la cunoștință;

b) a vota mulțumită publică și protocolară:

1. Dómnelor, d-șórelor și domnilor, amintiți mai sus, cari au format așa zisul comitet arangiator;

2. tuturor exponenților, cari au binevoit a ne dărui pómele și obiectele expuse

3. domnilor R. Krasowsky, Teodor Popescu, Petru Nedelkovits și Iosif Goldstein pentru covóre;

4. domnului Alexandru Lebu pentru darul de 80 cor. și adv. Dr. Amos Frâncu pentru cel de 10 cor., cum și tuturor, cari au cedat premiile în favorul fondului exposițiilor;

c) a dispune ca la fondul exposițiilor sĕ se adaugă venitul curatal exposiției, cum valórea premiilor, ce se vor mai ceda și în fine

d) a decreta de primiți pe membrii amintiți nou înscriși.

Sibiiu, 4 Decemvrie n. 1899.

Victor Tordășianu,
secretarul Reuniunii economice.

VARIETĂȚI

(*Bogătașii americani*) — Regii dolarilor se amusă.

Tinerii din înalta societate americană în viligiatura la Neuvport au dat nu de mult o serată, la care toți invitații au venit îmbrăcați ca copiii mici.

Wiliam Whithney, fost secretar al marinei, a ridicat la casa sa de țară un monument de 5.000 de lei în amintirea unui cal favorit al sĕu.

Vom ajunge probabil într'o bună zi sĕ vedem vre-un nabab american hrănind cu ovĕs aurit caii, precum făcea odinióră Heliogabal.

D-na Hetty Green, femeea cea mai bogată din Statele-Unite, trăește în mod modest într'un mic apartament din Oboken, cu bărbatul și fiica sa, pentru a scăpa de imposit, își plătește însĕ tributul în ce privește mania măririlor. Acum de curênd a descoperit nici mai mult nici mai puțin că e vară cu amiralul Dewey, și acum nu mai permite sĕ i-se zică de cât d-na Dewey. Acest nume a fost deja pus pe placa soneriei care corespunde etagiului în care locuește. „Vĕrul meu Dewey, a zis ea unui reporter al ziarului „New-York-Journal“ care a intervievat'o, e întocmai ca mine: e un geniu de luptă. Energia cu care s'a luptat la Manilla, e aceeași cu care pledez eu în fața tribunalelor. Când ai noștrii știu că au dreptate, nu-i póte opri o locomotivă, un tren pornit cu tótă vitesa. Așa suntem noi ăștia, Dewey, mai cu sémă eu și vĕrul meu amiralul“...

*

Maistrul de muzică: Așa dar ține minte bine că pentru ca sĕ devii o bună cântăréță, trebue sĕ aibi multă răbdare.

D-șóra: Da, și crez că, mai mult de cât mine, trebue sĕ aibă vecinii mei . . .

Posta Redacțiunei.

Rugăm pe toți corespondenții noștri, cari trimit rapórte despre conferințe, serbări etc. sĕ reasume lucrările d-lor, pentru a le putea face loc la timp.

Nr. 373—1899 prot. [249] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul par. George Cerbu, din Părĕu, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma totală de 407 fl. 01 cr., din care va avé fiitorul capelan a primí jumĕtate din tóte venitele statorite în şedinţa comitetului parochial dtto 7 Dec. 1899.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, în 11 Decembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Făgăraşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan
protopop

Nr. 372—1899 prot. [250] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea parochiei de cl. a II-a Veneţia-inferióră, protopresbiteratul Făgăraşului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma de 645 fl., scrişi şése sute patruzeci-şi-cinci florini, statorită în şedinţa comitetului parochial din 1 Sept. 1899.

Din unele venite compete şi cantorului şi celorlalţi servitori bisericeşti, a treia parte.

Concurenţii se pot informa despre starea parochiei, respective a venitelor, atât la oficiul parochial cât şi cel protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat

Făgăraş, în 11 Decembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Făgăraşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan
protopop

---

ad. Nr. 145 of. paroch. [247] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului învĕţătoresc din parochia gr.-ort. Borgo-Suseni, devenit vacant, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 fl. v. a. salar din fondul şcolar; 30 fl. bani de cuartir şi pentru lemne de foc şi folosirea grădinei de lângă şcólă.

Dintre concurenţi va fi preferit acela care va fi apt a instrua cântările şi a forma cor cu elevii şi tinerimea adultă, pentru ceea-ce pe lângă emolumentele de mai sus va primí o remuneraţiune deosebită.

Concurenţii au a-şi înainta suplicele instruite conform legilor din vigóre, în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Bistriţa, în Borgo-Bistriţa.

Din şedinţa comitetului parochial gr. ort. a parochiei Borgo-Suseni, ţinută în 14/26 Novembre 1899.

Eliseiu Dan, paroch preş.
Ioan Săreţian, notar

Nr. 302—1899.

Vĕzut:

Simion Monda
protpresb.

---

ad. Nr. 573—1899 [246] 3—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Soatul-inferior cu filia Soatul-superior, protopresbiteratul Turdei, se publică prin acésta concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de: 277 fl. 02 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochíi, se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, sĕ-şi subştérnă cererile concursuale, instruite conform dispoziţiunilor „Statutului organic“, şi a „Regulamentului pentru parochíi“, la oficiul protopresbiteral subscris, în terminul provocat mai sus, avênd a se presenta sub durata concursului în biserica din loc, spre a-şi documenta desteritatea în cele rituale şi a se face cunoscuţi poporului.

Cojocna, 19 August 1899.

Oficiul protopresbiteral gr-or. român al tractului Turdei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea
adm. prot.

Ad. Nr. 773- 1899 [243] 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Frata în protopresbiteratul Turdei se publică prin acésta concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român.“ —

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma anuală de 211 fl. 20 cr.

Informaţiuni mai detailate se obţin dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii, au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cojocna (Kolozs), 13/25 Novembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turzii, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Teodor Ciortea
adm. ppresb.

Ad. Nr. 776—1899. [242] 3—3

Concurs repeţit

După ce la postul de paroch din parochia vacantă de III. clasă Cucerdea-secuéscă nu s'a însinuat nici un concurent, prin acésta de nou se publică concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 364 fi. 6 cr. adaugêndu-se cuartirul nou corĕspunzĕtor, despre ce se pot lua informaţiuni dela subscrisul oficiu ppresbiteral

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral român ortodox al tractului Turda, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cojocna, 11 Octomvre 1899.

Teodor Ciortea
adm. ppresb.

9833/99 sz. [248] 3—3

Pályázat

Resinár kőzségben a segédjegyzői állás betöltendő lévén, felhivatnak a pályázni kivánók, miszerint kérvényeiket 1900 évi január hó 30-áig alolirottnál adják be.

Nagyszeben, 1899 deczember hó 20-án.

A járási főszolgabiró:

Fabritius.

Conspectul cărţilor bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile) nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi bros.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl 3 — la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1 — la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„	1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr.. fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Au apărut şi se află de vênḑare în

Tipografia şi librăria Archidiecesană, Sibiiu:

1. Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl.	2.—
2. Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„	3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broş.	„	—.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„	—.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„	—.25
6. Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş.	„	2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş.	„	2.—

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş.	à	fl.	2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş.	„	„	1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş.	„	„	1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 134 Sibiiu, Sâmbătă, 18/30 Decembre 1899. *Anul XLVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl, 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se ádresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată 7 cr.**, — **de dóuě ori 12 cr.**, — **de trei ori 15 cr.** rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Consciință rea.

Tóte popórele cu ceva sentiment de conservare pun preț pe creșterea junimei.

Copiii de azi, elevii de pe băncile școlei, cari setoși de luminarea minții și a inimei cercetéză azi școlele, ca mâne devin bărbați, devin ómeni cu posițiune socială devin conducětorii poporului, și în acéstă calitate a lor nu uită de binefăcětorii lor, dară nici de aceia, cari în decursul studiilor, i-au insultat în sentimentele lor naționale, i-au neîndreptățit.

Nu se póte o mai mare insultă ca aceea, când cineva ne insultă pe părinții nostri, ne insultă legea și limba, ne insultă pe frații nostri, pe surorile nóstre, insultă cu un cuvênt pe toți aceia, și pe tóte acelea, față cu cari noi avem venerațiune.

In statul nostru, durere, domnește un curent periculos, un curent bolnăvicios, un curent dictat de o idee nebună, și acea idee în puține cuvinte este ideea de stat unguresc, ideea de domnire a rasei maghiare prin stîrpirea celorlalte rase din patria acésta.

Bóla acésta graséză în special și în școlele medii din patria nóstră.

Conștiința rea totdéuna se teme de rěsplata faptei, și rěsplata nu întârzie.

Cine séměnă vênt, seceră furtună.

Conștiința rea din cele mai neînsemnate incidente făurește arme, la aparență arme de apărare, în realitate însě arme, cu cari din nou sě pótă lovi în cei nevinovați.

O isbucnire vedem noi din un incident neînsemnat, o isbucnire a conștiinței rele spre a lovi din nou în școlele nóstre, cari au fost și sunt în ochii șovinismului unguresc cel mai mare pericul pentru esistența statului nostru.

Sě ilustrăm aserțiunea nóstră.

Un sas din Ardeal după cum cetim în ziarele ungurești a făcut în zilele trecute censura de advocat în orașul Mureș-Oșorheiu. Se zice că acest sas se numește Schuller; zice-se și acea, că este un om mediocru, — zice-se, căci în cele din urmă multe se pot zice, — zice-se că examenul l'a trecut parte prin protecție, parte din marinimia esaminatorilor.

Se mai zice apoi că acest candidat de advocat, când vorba era sě facă jurămêntul pe constituția Ungariei, nu a voit se jure pe acéstă constituție, din care causă nu-i s'a extradat diploma de advocat.

Incidentul acesta în presa unguréscă a devenit causă celebră.

Incidentul acesta a dat ansă ziariului kossuthist „Magyarország“ sě dea năvală asupra școlelor nemaghiare din patria nóstră. Năvala o dă publicistul Bartha Miklós, într'un articol publicat la locul prim în numita fóie.

Școlele sunt cel mai mare pericol al statului nostru, căci ele cresc pe cei mai mari dușmani ai statului.

Și mai ales școlele săsești și cele rmânești sunt fabricele, din cari es namicii maghiarilor.

Domnul Bartha a făcut și statistic acestor neamici ai maghiarilor.

După socotéla domnului Bartha Milós, școlele săsești dau pe an 80 % de eamici de ai maghiarilor.

Mai cu cleiu sunt școlele româneșt Aici din 100 elevi 100 percente sunt lușmanii maghiarilor.

ocmai pe tocmai, 100 la sută, nici ai mult nici mai puțin.

C socotéla sě fie și mai deplină, domn Bartha face apel la ministrul de cul; acesta are acuma sě îngrijéscă, a percentele domnului Bartha sě fie decadență.

Cștiința rea vorbește din articlul de are facem mențiune, precum în genel conștiința rea vorbește din tóte atarile îndreptate în contra școlelor nenghiare din patria nóstră.

Nu ólele săsești, nu școlele românești veninéză inimile curate și inocente e tineretului, ci bolnăviciosul curenal maghiarisării, acel curent bolncios, care a înfiltrat întrégă politica, îrégă administrațiunea din statul nost, a străbătut și în sanctuariul școlelor, și aici sěvêrșește orgii, spre demoralisarea tineretului, care alérgă aici cu dorul de a se cultiva, cu dorul de a se desvolta trupește și sufletește.

De acest periculos curent sunt saturate școlele din statul nostru, și cel mai trist exemplu-l aflăm la gimnasiul de stat de aici, unde în contra despotismului unor elemente desordonate au trebuit sě reageze chiar studenții unguri, după-ce românii terorisați și amenințați, insultați în cele mai curate sentimente ale lor, au luat lumea în cap, căutând refugiu la alte institute.

Dacă terorismul isvorît din curentul bolnăvicios a ajuns a predomina și aici în Sibiiu la gimnasiul de stat, condus altcum cu mult tact de un bărbat stimat în tóte păturile societății; aici în Sibiiu, unde până acuma cu îngrijire și cu succes s'au cultivat bunele relațiuni între naționalități și între confesiuni: sě nu ne mirăm nici de casul cu candidatul de advocat Schuller, nici de aberațiunile din articlul kossuthistului Bartha.

Nu școlele naționalităților cresc dușmani maghiarilor, nu, acésta este o reutate nespus de mare, este o minciună, pe care o cultivă consciința cea rea.

Curentul bolnăvicios al ideei de stat, al maghiarisărei, acésta este, care provócă amărăciuni, tractarea rea a școlarilor nemaghiari în școlele ungurești, acésta ne înveninéză inimile.

Și acésta o spunem noi, noi cari am studiat în școle ungurescі, noi, cari nici odată nu am auzit un singur cuvênt bun despre români în tot cursul de ani 12 în școlele ungurești.

N'are domnul Bartha sě rătăciască prin Blaș, prin Brad, prin Brașov, prin Beinș, prin Năsěud, spre a căuta locurile, de unde es nu dușmanii maghiarilor, căci de aceia nu sunt; are sě se opriască în Oradea mare, în Arad, în Cluș, în Aiud, în Alba Iulia, în Orăștie, pe la scólele medii ungurești, acolo sě pipăie inima șovinistilor profesori crescuți în spiritul șovinisticului curent azi dominant în Ungaria. Și în inimile acestora va descoperi, aici va afla pe dușmanii maghiarilor. Acestia înveninéză inimile tinerimei, acestia cresc ómenii cei mai amăriți.

Dacă se consideră de dușmani ai ungurilor toți acei români, cari azi luptă mai energic în contra sistemului, în contra curentului, din care se inspiră toți câți stau în serviciul utopiei cu statul unitar maghiar numai cu o singură rasă, cu cea maghiară, atunci se va puté ușor constata, că toți acestia și-au făcut creșterea în scólele ungurești, toți știu ungurește perfect, toți iubesc pe ungurii cei adeverați, și tuturor li se strînge de durere inima, vězênd unde împinge acel nebun curent patria nóstră.

Când în școlele ungurești se va face mai multă știință, cu o metodă ajutată de știința pedagogică; când din școlele ungurești se va elimina politica, și toți elevii se vor crește cu asemenea îngrijire, ca încă de mic sě vadă elevul aplicată egalitatea, dreptatea și echitatea, atunci se va pune basa unei generațiuni viitóre, care va aduce alt spirit în viața publică din statul nostru.

Acésta o sperăm în era cea nóuă, inaugurată cu venirea lui Széll în fruntea guvernului.

Nu suntem dușmani Ungurilor, suntem însě cei mai declarați dușmani ai curentului de maghiarisare, care de lung șir de ani bântuie în patria nóstră, cauzând mari perderi și Ungurilor și neungurilor.

Aplanarea conflictului pentru regularea valutei. Din Viena se anunță, că la dorința noului guvern comisiunea pentru controlul datoriilor statului a ținut în 27 l. c. n. ședință, în care a decis cu trei contra 2 voturi estradarea sumei reduse de 30 milióne pe séma băncii naționale. Membrii Blazek (ceh) și Kozlowski (polon) înaintară protest contra acestei hotărîri.

Afacerea patriarchului Brancovici. Cercetarea făcută de deputatul Jagics, exmis în causa patriarchului Brancovici, precum spune „Pol. Ért.“, a dovedit

---

FOIȚA

Ilusiilor.

Din voi, ilusii dragi și sfinte
Comóră scumpă-am adunat,
Și-am plâns stringêndu-vě la sîn
In nopți târzii, nemângăiat.

V'ați dus și ați sburat cu tóte
Ilusii fără de noroc, —
Eu am rěmas plângênd și singur,
In piept muncit de-același foc.

Acuma vě rechem, ilusii:
Redați-mi nimbul vostru sfânt,
Comóra visurilor mele
Căci vreau sě plec cu ea 'n mormênt.

Ion Costin

Voința cea din urmă.

Măestrul Francesco era om din lumea veche, numai dragoste și bunătate. A fost tată la cinci copii. Feciori, fete, amestecat. Se vorbesce, că a locuit în Vittoria, și a fost un fel de baronaș, cum ar zice scoțianii, dar în părțile acestea era cunoscut numai după numele de măestrul Francesco.

A avut să, grădină, pămênt; a trăit din al seu cu sei; inima și punga îi era deschisă la tó lumea.

'Și-a căsrit feciorii și fetele, pe gineri și nurori i-a l în casa sa, și și-a împărțit averea între to Cu un cuvênt, măestrul Francesco era na bogăției și veseliei și între copiii, nei, ginerii și nurorile sale se asěmâna pahului Iacob, binecuvêntat cu familie mare.

Până când avut bani, l'au omenit, cinstit și iubit. nga însě cu încetul i-s'a golit. Multele ose, sěrbători, nuntași, daruri au adus pe ul om în stare neplăcută.

'Și-a și schint fața. Acum era nesuferit bětrânul, lit, copt pe séma dracului. Sub podoimă nóptea se svîrcolește mult în pat, l'au pntr'o cămară ticălósă de lângă culină, și aceea, că sunt de tot mulți la masă, l'au t departe și dela mâncare.

Abia îl suferiauia îl ascultau, și nepoții fără creștere îl tau rěu. Acésta a fost mulțumita pentrugostea cea multă și pentru binefacerile cenulte. Și aceia se purtau cu el așa, cărorși-a dat casă, curte și tóte.

Asupra lucrurilorcestora își bătea odată capul într'o zi. rěsbunare nu se cugeta, căci de acésta a fost neputincios, dar se cugeta, că ce ar și putea el sě facă?

Am aflat... am aflat... a zis în sfîrșit în sine, și apoi s'a dus repede la un prieten.

— Mi-ai putea face o mare bunătate, dacă ai voí.

— Cu mare bucurie, îi rěspunse prietenul.

— Dacă adecă mě ții om de omenie.

— Da, te țin.

— Imprumută-mi dar pe o singură zi 400 de uncii de argint. Nu spre folosință, ci numai spre arětare.

— Acésta e cel puțin. Ací sunt banii.

Măestrul Francesco s'a dus acasă, s'a încuiat în cămară, — și apoi a început a-și scutura banii.

In casă toți s'au strîns la olaltă; prin gaura cheii dela ușe, prin deschizěturile păreților de scânduri priviau înlăuntru și vedeau monetele frumóse, cum se duruiau pe masă, iar lângă ele pe măestrul Francesco, care așa arunca, mesteca banii, ca-și-când ar fi fost cassarul principal al cutărei bănci. După aceea 'i-a ascuns într'un sac, 'i-a încuiat în lada, care o avea sub pat — și a eșit.

Aprópe de necrezut.

Afară a aflat cu totul altă lume; copiii i-se înecau, arětându-i atâta cinste, nepoții îi sărutau mânile, ginerii și nurorile îl întrebau de sěnětos, cum se află, ca-și-când știe D-zeu de când nu l'ar fi vězut.

Și cum a fost astăzi, așa a fost și în zilele următóre, ba luni și mulți ani dearêndul.

Din când în când mai mergea pela prietenul seu, mai repeta comedia cu banii, și zicea câte-odată la ai sei:

— Nu vě temeți copii, că după mórtea mea se va îngrijí aceea de voi.

Cu acésta arětá la lada de sub pat.

In sfîrșit a sosit minutul, care sosește pentru toți, și încungiurat de iubire și îngrijire, 'și-a dat sufletul în brațele copiilor sei. Unul plângea ací, altul suspina colea, dar îndată-ce au dus mortul din casă, cu míc cu mare s'au aruncat pe ladă, ca óre-când elinii și troianii pe trupul lui Hector.

Deschid lada... o mare sbierătură... și la toți le cad mânile în jos.

Ce a fost în ladă?

Dór' aur, argint, ori scumpetii, bijuterii?.. Oh nu! O bâtă grósă necioplită, pe ea o ședulă, iar pe ședulă scrisórea:

„Cu bâta acésta sě fie bătut cum se cuvine tot părintele prost, care încă în viață fiind își dă averea în mâna copiilor. Acésta este voința mea din urmă“.

Traducere de *Ilgo.*

că tóte calumniile la cari a fost expus patriarchul de zeci de ani, n'au fost basate. Afacerea se va resolví în zilele proxime de forul competent.

Maghiarisarea numelor de locuri. Comisiunea însărcinată — precum se zice — cu fixarea numelor, se conduce în lucrările ei și de un principiu corect, care ar trebui numai strict observat. E vorba, că nu se va da necondiționat preferință numirilor maghiare, ci se va conduce după putință și de adevěrul istoric, fie numirea respectivă și în limbă strěină.

Adunarea generală extraordinară
a
comitetului municipal din com. Sibiiu.

De multă vreme Românii din comitatul Sibiiului, nu s'au afirmat cu atâta tărie, ca în ședința comitetului municipal de ieri. Inainte de ordinea zilei membrul Dr. Nicolae *Comșa*, simpaticul și desteptul medic din Sěliște, a anunțat și adresat o interpelare în afacerea insultei aduse memoriei lui Avram *Iancu* de procurorul Lázár Miklós din Alba-Iulia, arětând legitima indignare, ce domnește în tóte straturile poporului român din causa acésta, și în special a poporului român din comitatul Sibiiului, și cere dela vice-comitele, ca prin o representațiune: 1) sě intervină la ministrul de interne pentru revocarea ordinațiunei fostului ministru Perczel, după care colecta făcută în favorul fondului lui Iancu, s'a fost secuestrat, și al 2-lea la ministrul de justiție, ca sě opréscă pe procurori a mai face politică în pledoarele lor și a insulta pe poporul român, care totdéuna a fost fidel tronului și dinastiei, și în timpurile critice, când tronul se clătina și Kossuth decretase detronarea casei Habsburgilor, Românii au luat armele pentru libertatea tuturor popórelor.

Acéstă interpelațiune ținută într'un ton plin de gravitate și între aprobările tuturor membrilor români presenți în adunare, a scos și pe calmii și circumspecții nostri conducětori din obicînuita lor liniște și atât comitele cât și vice-comitele sub cuvênt, că interpelația n'a fost anunțată cu 24 óre înainte, n'au dat nici un rěspuns meritoric, ci au promis, că rěspunsul îl vor da în ședința proximă, pe când obiectul sulevat de Drul Comșa se va pune la ordinea zilei, ca obiect de desbatere.

După acéstă interpelațiune, a urmat o a doua de parochul Sebeșului Zevedeiu *Mureșan*, tot cătră vice-comitele, în care cu drept cuvênt arată, cum presa maghiară și în special ziarele „Egyetértés“, „Bud. Hirlap“ și „Magyarorszàg“ de ani de zile agitéză la ura de rasă contra naționalităților, și în special contra Românilor, Sașilor, Slovacilor, Sêrbilor, Bunievaților și Croaților fără ca procurorii de stat sě fi întrevenit vreodată și sě fi cerut pedepsirea extravaganțelor ziaristicei unguresti. Interpelantele cere, ca vice-comitele prin o representanță cătră ministru sě întervină pentru sanarea acestui rěu, care ia dimensiuni înspăimântătóre.

Și acéstă înterpelațiune va veni la proxima ședință ca obiect de desbatere.

După acestea s'a trecut la ordinea zilei. La punctul 11 referitor la statutul botezat: pentru încuartirarea miliției, dar de fapt la statutul după care poporațiunea comitatului ar avé sě fie din nou însărcinată cu un arunc permanent și greu, ca sě se susțină pe séma Sibiienilor casarmele, s'a încins o discuție fórte animată, care s'a terminat cu un triumf al Românilor, sprijiniți și de câți-va Sași, și în cele din urmă chiar și de comitele suprem.

Membrul Nicolae *Ivan*, care încă în adunarea trecută ceruse, ca statutul din cestiune sě se tipăréscă și distribue între membrii, — din însărcinarea clubului român, a arětat, ce disposiții nedrepte conține statutul față de populațiunea rurală căreia i-se impun nóuě sarcini, fără ca acelea sě fie îndreptățite. Arată, cum orașul Sibiiu tocmai prin împrejurarea că e aici concentrată miliția în numěr mai mare, are atâtea beneficii încât dacă n'ar fi acele casarme, însuși magistratul din Sibiiu le-ar reclama în înteresul propriu al orașului. Se plânge mai departe că statutul a fost tipărit numai în limba germană și prin acésta nu s'a respectat dreptul limbei române ca limbă protocolară și cere ca sě se ia din nou dela ordinea zilei statutul, pe care vorbitorul nu-'l primește astfel defectuos nici în general, nici de basă la desbaterea specială.

In urma acestei propuneri corifeii Sașilor, Dr. Wolf, Arz v. Straussenburg, și Dr. Karl Bock au sărit întru apěrarea statutului și al intereselor speciale sibiiene, dar de astădată n'au fost norocoși, ca sě înduplece maioritatea pe partea lor, după-ce din partea Românilor Dr. *Frâncu* și Dr. *Leményi* cu argumente puternice au sprijinit propunerea membrului Nicolau *Ivan*, și după-ce însuși referentul s'a identificat cu vederile exprimate din partea Românilor, fiind că cestiunea acésta dela a. 1880 se tragănă și orașului Sibiiu nu i-a succes sě-și facă comunele tributare, la cererea D-rului Wolf ca sě se arete conclusele anterióre, a trebuit sě se aducă archiva întrégă dela a. 1880 încóce și așa însuși comitele suprem vězênd încurcătura produsă și că punctul de vedere representat de Români e cel corect, s'a alăturat și el la vederile acestora.

Astfel pusă la vot, s'a primit cu mare maioritate propunerea membrului Ivan ca sě se tipăréscă statutele și în limba română și sě fie instruate și cu actele premergătóre. S'a primit mai departe un aditament al notarului Schmidt cu maioritate de 1 vot, ca orașul Sibiiu sě dea socotélă de venitele și cheltuelile ce le are dela căsărmi, ear propunerea membrului Dr. Leményi, ca statutul sě se comunice și comunelor a întrunit din 43 de voturi numai 19, aprópe tot numai voturile Românilor.

Dacă toți membrii Români ar fi fost presenți, s'ar fi dat ocasiune ca Românii sě se validiteze în tóte chestiunile privitóre la acest comitat, constătător în 2/3 părți a populațiunei din Români.

Celelalte obiecte de interes particular, au decurs după vechiul șablon.

Revistă internă

Intrunirea delegațiunilor.

La 27 l. c. s'au întrunit în Viena delegațiunile pentru a vota ministeriilor comune indemnisarea cerută pe 4 luni. La discuțiile în ședința plenară a vorbit contra *Ugron*, arătând că n'are încredere nici în ministrul de externe, nici în cel de rěsboi. In ședința din 28 s'a dat îndemnisarea de buget.

*

Revisia dualismului.

„Bud. Hirlap“ publică din partea unui politician fórte înalt, cum afirmă, un articol referitor la stările actuale și mai multe combinații pentru viitor. Intre altele zice:

Cabinetul Wittek a fost încredințat cu o guvernare de 3 sěptěmâni, în care timp Monarchul va fixa cuota, va înactiva procedura de transacție și afacerile combinate cu pactul, după aceea Wittek plécă în pensiune și cedéză locul unui nou ministeriu constituțional.

Pentru arangiarea definitivă a afacerilor, cuota și celelalte afaceri comune vor trebui discutate dincolo cel mult până la mijlocul primăverii. Dacă acésta n'ar succede, e natural că trebue o nóuă basă pentru a regula afacerile comune, ceea-ce însémnă *revisia dualismului*. Noua complicație ce ar urma nu duce însě *deodată*, cum cred unii, la o Ungarie independentă, în afacerile externe și armată.

In Austria va trebui creat un organism transitoriu, cu care legislația maghiară sě pótă sta de vorbă.

Adaus la conferința preoțéscă dela Reghin.

Drept întregire a celor publicate în Nrul 127 al ziarului nostru, comunicăm din o corespondență trimisă ulterior încă următórele:

I. Tesa primă: Cari ar fi scăderile ce produc indiferentismul religios în popor etc. o citesce parochul din Ibănești Grigoriu *Nicóră*, ear conferința după o desbatere îndelungată, aduce următorul conclus:

Se exprimă disertantelui mulțămită pentru operatul lucrat cu deplină cunoscință de causă și cu seriositatea recerută.

II. Scăderile cari produc indiferentismul religios în popor, se constată a fi următórele.

Creștinii nu sunt pătrunși de virtuțile ce transpiră din înaltele învěțături divine; curentul dominant în întrégă societatea omenéscă, este bolnav, plin de miasme stricăcióse; egoismul și materialismul, sau lupta de existință în detrimentul deaprópelui; progresul în cultura unilaterală, — lipsa de cultură a inimei; beția; amăgirile cătră proselitism; împestrițarea poporului nostru în căsătorii cu indivizi de confesiuni și limbi streine; legile streine de spiritul bisericei; preoții cari n'au vocațiune de păstori adevěrați; starea de věduvie a preotului; necercetarea bisericei din partea inteligenței; abaterea dela postire; îndeplinirea s. liturghii și altor funcțiuni preoțești fără receruta demnitate; propunerea defectuósă a catichisațiunii; în toți ramii de sciință tinerimea arată cunoștințe bogate, — în religiune: amar de sěrace.

III. Mijlócele, prin cari s'ar putea desvolta tot mai mult simțul religios în popor:

1) Factorul principal de a desvolta tot mai mult simțul religios, este preoțimea, cu predicarea cuvêntului lui Dzeu și conducerea poporului pe calea progresului, și al 2-lea: Invětătorimea, avênd aceleași înalte datorințe în scólă și afară de scólă.

Tesa a dóua: Cari ar fi scăderile ce slăbesc forțele materiale ale poporului, la propunerea parochului Vasiliu Duma, conferința constată a fi: *a*) beția, — *b*) lucsul, — *c*) necultivarea și lipsa de științǎ a poporului, — *d*) nepracticarea meseriilor, — *e*) cele 18 vécuri trecute, vitrege, barbare, pentru neamul românesc, cari l'au împedecat a progresa alăturea cu celelalte popóre pe terenul: meseriei, industriei; — *f*) necultivarea rațională a pămêntului, pomăritului, vierițului, legumăritului, vermilor de mětase, stupăritului: — *g*) impositele prea mari; — *h*) apatia și indiferentismul față de afacerile publice naționale, față de asociațiuni culturale, industriale, agricole.

2). Mijlócele la ridicarea forțelor materiali ale poporului ar fi în liniamente generale:

a) a da poporului prin crescere b cultură generală, întărindu-l prin acésta a lupta cea mare pentru esistință, folosindu-le la cultivarea lui de bibliotecele poporale, de societățile de lectură, de reuniuni de cumětare, și de alte conveniri sociale-culturale;

b) a însista, ca poporul român sě îmbrățișeze industria și comerciul, făcênd învětătorul chiar în scólă cunoscut pruncilor folosul și rentabilitatea acestor ramuri de agoniseală;

c) cu cuvêntul și cu exemplul sě îndemnăm poporul la lucrarea rațională a pămêntului, făcêndu-l sě înființeze tărășii agricole, de abstinență, de părăsirea luxului, tóte aceste în armonie preoțimea cu învětătorimea și inteligința mirénă.

Incât pentru pct. 3 al cercularui cons., dotațiunea preoțimii, cel mai anevoiopct, cu care s'au ocupat tóte organele nóstu bisericești, la propunerea parochului Mihil Brătean, combinată cu a parochului Zahae Matei, conferința stabilește mijlóce pentru aeliorarea dotațiunii preoților pentru un timnai îndepărtat și anume: înființarea unui nd general, la care fiecare preot în oficiu scontribue cu 5% din salariul sěu, ca măc urmașii nostri sě aibă pe ce se răzima; ecare paroch sě lucre în parochia sa peru înființarea unui fond de bucate, din aiărui interese — la timpul sěu — sě se iunătățéscă salarul preotului, avênd succesiva se preface parțial în bani.

Aceste sunt vederile desfărate în decurs de preste 5 óre în ccerența dela Reghin, la a căror realisare dri suntem a conlucra.

Rîuanul.

Revistă extrnă

Un cas surpritor.

Se semnaléză ca prin cas dela resboiul ultim frances-germană o actriță germană cu numele Agnes Sia jócă în teatrul Renaissance din Parisaintea publicului frances în limba german De notat, că la representațiuni asistă penaje de renume pe terenul politic, literar artistic, fără ca foile naționaliste sě aibă vinte de condamnare, din contră salută articoli lungi pe debutantă. In Paris fac impresie stranie a vedé mai ales placat limba germană și se svonește, că mulți ticiani nutresc părerea, că ar fi posie chiar visite mai înalte pe tiul exposiției la Paris.

Procesul comploilor în Francia.

Procesul la In Curte care a ținut în vie agitație spirit este pe cale de a se termina. Asculta martorilor s'a terminat, ear apărarea ntând atât la cei ce mai erau de ascultat, cât și la acelor 38 pe cari voia sě-i mai cheme și pe cari președintele Falliéres în baza puterilor discreționare nu voise sě-i citeze.

De altmintrelea, Curtea pune o grabă febrilă, ca sě termine cu procesul înainte de 4 Ianuarie, când o parte din Senat trebuind sě se reînoiască, Curtea ar fi descomplectată și ar trebui cu noii membri sě se încépă din nou pertractarea procesului.

In ceea-ce privește hotărîrea Inaltei Curți, se póte prevedea aprópe cu siguranță o condamnare.

Ce va eși dintr'o condamnare sau în cazul imposibil al unei achitări, nu se póte încă prevedea.

*

Rusia și Austro-Ungaria.

„Petersburgkija Wiedomosti“, ocupându-se de înțelegerea între Austro-Ungaria și Rusia cu privire la Balcani, crede că Austro-Ungaria dă adesea acestei înțelegeri o interpretare, prin care ea își asigură avantagii față cu Rusia, care este desinteresată, ca de exemplu în ultima fază a afacerilor sêrbești.

Presa vieneză rěspunde fără dreptate știrii spunênd că guvernul rus și-a schimbat părerile față de Serbia.

„Wiedomosti“ crede că guvernul sêrbesc nu póte merita din nou încrederea guvernului rusesc, de cât atunci când urméză sfaturile și observațiunile acestuia.

Singură presa austro-ungară putea vorbí despre o schimbare față de Rusia, pentru a comenta primirea Regelui Serbiei, la Hofburg, la Viena.

*

Din Constantinopole.

„Le Temps“ scrie:

Fuga lui Mahmud-pașa din Turcia a pricînuit la Yldiz-Kiosk o emoțiune puternică. Evenimentul acesta e fórte grav pentru familia imperială și umple de furie pe Sultanul Abd-ul-Hamid.

Mahmud-pașa este cumnatul Sultanului, ținênd în căsătorie pe Senieh, cea mai mare dintre surorile Sultanului. Pe lângă acésta, Mahmud este un mare personaj politic în Constantinopole. Vechiu ministru al instrucțiunii publice, el trece drept un om cult, înzestrat cu un spirit liberal și independent, ceea-ce a făcut ca de multe ori sě se găséscă în lipsă de armonie cu Sultanul.

Causa fugei sale nu este tocmai evidentă. Deși a avut o avere fórte mare, luxul și risipa femeiei sale l'au ruinat și l'au dat pradă cămătarilor, găsindu-se azi în neputință de a-și plăti datoriile.

Situația sa financiară e unul din motivele ce l'au hotărât sě fugă.

Pe de altă parte, se zice că el sufere de o bólă grea și că ar fi cerut Sultanului autorisația de a merge la Paris pentru a se căuta, însě Sultanul i-a refusat autorisarea.

Mulți caută însě fuga sa prin motivele politice. Mahmud voește sě mérgă cât-va timp la Paris și apoi la Londra, aflându-se în legături strinse cu lord Salisbury. El ar voi sě arete Europei starea de destrăbălare și severitatea guvernului turcesc, declarând că nu se va întórce la Constantinopole de cât atunci când se va instala acolo un guvern uman și inteligent.

Poliția franceză are ordinul de a supraveghia de aprópe de Mahmud. Cu privire la extradare, nu se știe care va fi atitudinea guvernului francez. Impresia generală însě e că pretextul invocat de Sultan e fals.

*

Sobrania bulgară.

Sobrania a votat un credit de 300 000 de lei pentru un monument care se va ridica lui Alexandru al III, desemenea o listă civilă de un milion de lei pentru Prințul. Budgetele ministerului afacerilor strěine — ale cărni fonduri secrete sunt sporite de la 80,000 la 120,000 de lei — și ale ministerului de interne, s'au votat în urma unei vii discuțiuni.

Loteria Casei naționale.

Prospect. „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ — pe basa concesiunii acordate de On. Minister reg. ung. de finanțe cu ordinațiunea Nr. 49.522 din 27 Iulie 1899, aranjază o

loterie de efecte, al cărei profit se va folosi pentru ridicarea unei Case Naționale în Sibiiu, în care se va instala un *museu istoric și etnografic român* și *Biblioteca Asociațiunii*, etc. *Prețul unui bilet de loterie 1 corónă.*

Câștiguri:

1	câștig principal	în valóre de Cor.	10.000	=C.10.000
1	„ „	„ „ „ „	3.000	= „ 3.000
2	câștiguri	„ „ „ „	1.000	= „ 2.000
5	„	„ „ „ „	500	= „ 2.500
10	„	„ „ „ „	200	= „ 2.000
10	„	„ „ „ „	100	= „ 1.000
20	„	„ „ „ „	75	= „ 1.500
20	„	„ „ „ „	50	= „ 1.000
50	„	„ „ „ „	20	= „ 1.000
100	„	„ „ „ „	10	= „ 1.000
219	câștiguri			C. 25.000

Tragerea la sorți se va face în Sibiiu la *31 Maiu st. n. 1900* în presența unui notar public și a unui comisar politic.

Consemnarea câștigurilor se va publica la trei zile după tragere. Ridicarea se va face în decurs de 60 zile dela tragere.

Bilete de loterie se pot procura dela biuroul Asociațiunii în Sibiiu, (N. Szeben, strada morii Nr. 8), și se vor vinde la tóte băncile românești.

Sibiiu, în Decembre 1899.

Comisiunea loteriei.

NOUTĂȚI

Chirotoniri. Inalt Preasfinţitul nostru Archiepiscop și Metropolit *Ioan*, a chirotonit eri și astăzi întru presbiteri: 1) pe diaconul *Iosif Gomboș*, ales paroch în *Abrudsat* (tractul (Abrudului) parochie de clasa a II-a; și 2) pe clericul cu pregătiri exstraord. *Petru Hădan*, ales capelan parochial în *Rădulești* (tract. Dobra).

*

Pentru monumentul lui Șaguna. D-l *Emanuil Ungurean*, advocat în Timișóra, a contribuit la fondul pentru monumentul lui Șaguna, *60 de coróne.*

*

Serbare în onórea Italiei. Studenții din *Iași* se pregătesc a arangia la 1 și 2 Febr. 1900, un mare și splendid festival în onórea Italiei. Pentru acéstă serbare va veni din Italia dl Baccelli, ministrul instr. publice italiene, studenți, ziariști, și alte persóne marcante. Programul festivității cuprinde representațiuni teatrale, retrageri cu torțe, vorbiri și conferințe publice ținute din partea studenților și a d-lor: V. A. Urechiă, A. D. Xenopol, Gr. Tocilescu, etc. Un banchet splendid va încheia șirul festivităților. Cu acéstă ocasie se vor bate de către ligă, medalii comemorative de aur, argint și aramă.

*

O nóuă scriere despre Șaguna. D-l Alexandru Ghica a obținut la universitatea din București licența în teologie pe baza tesei: *„Viața si activitatea Archiepiscopului si Metropolitului Andreiu baron de Șaguna“*. In acéstă scriere, viața și faptele providențialului bărbat al românimii și al bisericei nóstre ort., sunt tractate de d-l Ghica cu multă seriositate și căldură și cu destulă cunoștință de causă.

*

Contele Clary-Aldringen, exministrul-president al Austriei, a fost numit din partea Maj. Sale — precum se anunță din Viena — de locțiitor al Stiriei, post care îl avuse înainte.

*

Convenția comercială între România și Olanda. Azi e o săptămână s'a făcut la Haaga schimbul de ratificări al convențiunii comerciale încheiate între România și Olanda. Convențiunea acésta a fost votată de parlamentul român în sesiunea extraordinară din Iunie, ear acum în urmă a fost votată de parlamentul olandez. Convențiunea va întra în vigóre dela data publicării ei în foile oficiale ale acestor dóuĕ țĕri. Ea nu cuprinde nici un tarif vamal și este basată pe clausa națiunii celei mai favorisate.

*

Editarea memoriilor lui Bismarck interzisă. „N. W. Tageblatt“ află, că fii prințului Bismarck au oprit editarea volumului al *3-lea* din memoriile tatălui lor. Pricina interzicerii e, că acest tom ar avé sĕ tracteze dimisionarea cancelarului de fier și conflictul lui cu Impĕratul Wilhelm II., amĕnunte, cari fii lui Bismarck nu vor sĕ iasă în publicitate deocamdată.

*

Căsătoria preoților papistași. Ziarul ultramontan german „Badischer Beobachter“ aduce vestea după o fóie din Chile, că Papa prin o enciclică exmisă încă prin Iunie, ar fi conces preoților papistași din America-sudică pășirea la căsătorie.

*

D-l Constantin Cothișel, paroch în *Certege* (Munții-Apuseni), s'a înscris, pre-cum aflăm, de al doilea *membru pe viață* la „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, solvind taxa de 25 fl.; mai de parte *a contribuit cu 10 fl. la diferitele fonduri ale Reuniunii* și a mai solvit 5fl. drept taxă de membru ordinar pro 1899 pentru stimabila sa soție.

Tot d-sa s'a înscris si de *membru ordinar* la „Reuniunea română de agricultură din com. Sibiiului“, unde a solvit taxa pe 5 ani à 2 fl. = 10 fl.

*

Daruri de Crăciun pentru băeții sĕraci meseriași. In scopul distribuirei de daruri între băeții colindători (sodali și învĕțăcei) la *Reuniunea sodalilor români*, strada urezului 14, se apeléză la generositatea on. public român, sĕ binevoiéscă a sprijiní acéstă nobilă intențiune a Reuniunei.

*

Cât a defraudat Krivány? Cassarul scaunului orfanal din Arad, Krivány, precum se știe, deja de ani numĕroși își făcea pĕcătósele manopere de delapidare a banilor orfanilor. Cercetarea orénduită din partea ministrului de interne s'a estins pe întreg timpul cât a stat Krivány în postul de cassar. Comisiunea ministerială după o muncă uriașă și îndelungată, își presintă acum raportul seu, din care reese, că ticăloșia lui Krivány a mers până acolo, încât abia fiind de 2 sĕptĕmâni în oficiu, a și defraudat suma de 1900 fl. a unor orfani din Pécska. In primul an al cassariatului sĕu, adecă în 1887, a delapidat preste tot suma de 9300 fl.; în anul următor a dus-o până la 16,500 fl.; în anul 1889 a furat numai 5300. In anul 1890 însĕ a ajuns la 21,200 fl., ear în 1891 la 23.000 fl.; în 1892 a înstrăinat 19,000 fl., ear în 1893 34,000 fl. In anii următori se vede că 'l prinsese frica; sumele cu cari a păgubit cassa orfanilor, sunt ceva mai micsóre. Suma totală a banilor defraudați e de *395,000 fl.* Comitatul însĕ are sĕ rebonifice o sumă mai mare, pentru că la aceste 395 de mii mai vin a se adauge și interesele lor.

*

Asigurarea pe viață a domnitorilor. Instituția asigurării pe viață află părtinitori și în cercul capetelor încoronate. Aprópe fie-care domnitor își asigură viața, ca ori-ce om de rênd daț în mâna sorții. Firește pe sume colosale. Regele Italiei e asigurat pe 30 mil. fr.; țarul pe 10 mil. ruble, prințul de Walles pe 15 mil. Dintre ómenii privați, milionerul american Vanderbillt și-a asigurat viața pe 5 mil. fr., ear Rotschild din Londra pe 2 mil.

*

O nouă moștenire a Emke-i. Mai alaltă-ieri a murit în Cluj vĕduva lui Carol Mohay, născută Maria Antal. Rĕposata a lăsat întrégă averea sa în preț cam de *100.000* fl. pentru scopurile Emke-i.

*

Marile căi ferate ale Europei. In ministerul francez pentru lucrările publice s'a elaborat acum de curênd o dare de samă interesantă despre rețelele de linii ferate ale Europei După acéstă dare de samă, rețeaua liniilor ferate ale Europei a crescut în 1898 cu 6539 klm., pe când în 1897 crescuse numai cu 1664. Cea mai mare întindere se arată la liniile ferate rusești: 2207 km., în care nu este socotită calea transsiberiană și cea de pe lângă lacul Caspic. După ea urméză Austro-Ungaria cu 1445 km., din cari 839 vin pentru Austria, ear 606 km. pentru Ungaria. Rețeaua căilor de fier germane s'a mărit cu 1444 km., din care 1061 se vin pentru Prusia. Liniile franceze au crescut în 1898 numai cu 360 km. — In proporție cu numĕrul populațiunii, liniile ferat svediene ocupă locul întâi, unde pentru 1 milion de locuitori se vine o linie de 2044 km. Apoi urméză Svițera cu 1220 km. In locul al treilea stă Dania cu 1130 km. și în al 4-lea Franța cu 1090 km. — In raport cu mărimea teritorului, Belgia stă pe planul întâi, cu o linie ferată de 2000 km. pentru un teritor de 1000 klm. ☐. Urméză apoi Britania cu 1090 km. ☐, Germania cu 920 km., ☐, apoi Svițera, Olandia, Franța, etc.

*

Catastrofa unei ciocniri de trenuri. In nóptea de Sâmbătă (11/23 l. c.) spre Duminecă o mare nenorocire de tren se întâmplă pe linia Budapesta-Bruck, între stațiunile Budaörs și Bia-Torbàgy. Două trenuri încărcate de pasageri mergeau la o scurtă distanță unul de altul. Erau 2 personale: unul ținea spre Graz, ear celalalt spre Viena. Din pricina ceței dese și a nopții întunecóse, la o mare curbă trenul vienez ce venia de la spate, nevĕzênd semnalul de a-și încetiní mersul, se isbí cu tótă puterea în trenul ce-'l proceda. Ultimele 3 vagóne ale trenului grazian au fost sfărîmate. Conducĕtorul F. Egede, care se afla în vagonul postal, a fost oribil sdrobit, încât a fost scos dintre ruine numai un ciolan de carne sângerândă. A murit momentan. Patru soldați au fost răniți grav. Unuia i-s'au tăiat picióreIe, încât va trebuí sĕ i-se facă amputațiune. A fost o scenă de spaimă de nedescris.

*

O moștenire ca 'n poveste. Prin foile unguresti se povestește, că soția unui păzitor de păduri cu numele Petru Vara din Dobrovița română (comitetul Bihor) ar fi moștenit după un unchiu al seu, un anumit Ludovic Schmidt, mort nu demult în America, o avere formidabilă, a cărei mărime fericita femee desigur nici nu-o póte cuprinde cu mintea, o avere în preț de… *120 de milióne fl.* Schmidt pribegise ca un calic în lumea nóuă, și în scurt timp se făcú putred de bogat.

*

Bandă de tâlhari în Ungaria vestică. De un timp încóce o bandă de tâlhari bine organizată își face mendrele prin comitatele Pojon, Nyitra și Trencsén, primejduind într'un chip îngrijitor siguranța publică. Banda spune-se, constă din vr'o 35 de ómeni, între cari sunt și vr'o 11 robi eliberați nu demult din temnița din Illava. In curs de 3 luni acéstă bandă a făcut 53 de spargeri. Nu demult în apropierea comunei Galgocz au prins pe un funcționar de bonuri, l'au desbrăcat până la piele, l'au bătut și l'au despoiat de tot ce avea. Tot așa au pățit și câțiva comersanți. Ear unul cu numele Steiner, venind cu trăsura pe drumul dintre Nagy-Szombat și Majthény, a fost omorît și despoiat de tot. Acum decurênd poliția pare-că a ajuns pe urmele bandei; a deținut pe un cioban cu numele Breznovszky Ferencz, care se crede că face parte din acea bandă.

*

O mare loterie de binefacere în favorul policlinicei din Budapesta. Publicului i-se oferă ocasiune rară nunumai de a sprigini intențiile umanitare ale reuniunei policlinice budapestane, ci a și încerca totodată norocul cu losurile emise. Se fac 6 trageri la loterie dela 4 Ianuarie până la 6 Martie a. viitor. Câștigul principal e de 100.000 coróne; câte 5 câștiguri de 2000 coróne și un mare numĕr de câștiguri până la 500 coróne. Fiecare los are valóre la tóte 6 tragerile și deci póte cineva cu un los sĕ câștige de 6 ori. Prețul unui los e o corónă.

Mulțumită publică.

Comitetul parochial din comuna bisericéscă Mercheașa se achită de o plăcută datorință, mulțumind tuturor acelor prea stimați Domni, cari au binevoit a ajuta prin marinimóse daruri biserica și școla nóstră:

1. Dlui Teodor Bauer, directorul ziarului „Rĕsboiul“ din București, care a binevoit a pune la disposiția bibliotecei nóstre școlare ziarul D-niei Sale pentru anul 1899 precum și 25 broșuri de diferit cuprins.

2. Tuturor Mercheșenilor aflători în București în vara anului 1899, cari au colectat de s'a cumpĕrat un rînd de vestminte preoțești fórte frumóse, în preț de 200 franci. In special însĕ mulțumimací d-lui Ignatie Moian și Ioan Pelei, cari nu au pregetat a osteni întru colectarea numitei sume.

3. D-lui Ioan Lungu sen. din Mercheașa, care a dăruit pe sama bisericei un sticharіu, patrafir și mânecare, tóte din pluche verde în preț de 30 fl.

4. Dșórei Maria Boldea din Mercheașa, pentru o cruce de mână, din lemn sculptat, cuprins în rame de nickel, precum și pentru 6 pânzături frumos brodate, la iconostasul femeilor — tóte în preț de 20 fl.

5. Dlor Avram Crețu din Mercheașa și Joniță Stănescu din Paloș, cari au binevoit a plăti contul de 15 fl. v. a. pentru o legătură de lux, a „Mineielor“.

6. Ministeriului de culte din România, care a dăruit pe seama bisericei cele 12 Mineie.

7. Academiei Române, pentru 30 cărți (6 tomuri 24 broș) pe seama bibliotecei școlare, și în fine: 8. Dlor Moise Pelei, pentru un brâu și 2 mânecare; Maria N. Pitău, pentru un brâu; Safta B. Brotea, pentru 2 pânzături pe prestol și Ioan Cozac, o măsăriță pe prestol.

Tuturor acestor generoși donatori le aducem adânc simțita nóstră mulțumită, urându-le sănătate și viață îndelungată, ca sĕ se mai pótă distinge prin astfel de fapte nobile — ear celor-lalți servéscă-le acésta de avis și orientare.

Pentru comitetul parochial din Mercheașa.

Mercheașa, în 14 Dec. 1899.

Ioan Bercan
paroch-preș.

DE ANUL NOU.

La cassa Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român au întrat pentru fondul Casei Naționale următórele contribuiri în scopul rescumpĕrării felicitărilor de anul nou:

1. Onoriu Tilea, inginer Sibiiu, 10 cor.
2. Ioan Cav. de Pușcariu, septemvir î. p., Bran 10 cor.
3. Dr. Ilarion Pușcariu, archimandrit, Sibiiu, 6 cor.
4. Dr. Ilie Beu, medic, Sibiiu, 5 cor.
5. Leontin Simonescu, secret. metrop., Sibiiu, 4 cor.
6. Sever de Barbu, comptabil, Reghinul săs. 5 cor.
7. Dumitru Banciu, farmacist, Seliște 5 cor.
8. Nicolau și Ioana Racoța, medic, Șeica mare, 4 cor.
9. Nicolae Moisin, comerciant, Sâmbăta de jos, 1 cor.

Dr. C. Diaconovich.

VARIETĂȚI

(*Un munte care arde mereu*) Una din curiositățile geografice ale minunatului continent australian, este muntele care arde ca o torță, cu un calorifer uriaș! E un munte înalt ca de 550 de metri și care conține de sigur o mină întinsă de cărbuni. Mina a luat foc dintr'o causă necunoscută și arde într'una. Acest vulcan artificial ardea adesea când cei dintâi europeni au sosit în marea insulă australiană.

*

(*Renașterea sărutatului*). — In general se crede, că în epoca nóstră se sărută fórte mult. Renumitul scriitor englez Sir Walter Besant, a întreprins o campanie în favórea generalisării sărutului, despre care spune că a căzut în uitare.

La sfîrșitul secolului al 17-lea se obicinuia, susține acest scriitor, că ori-ce bărbat care era presentat unei dame, s'o sărute fără nici o esitare. In piesele de teatru din acea epocă, autorii prevedeau sărutatul ori de câte ori un bărbat se întâlnea cu o damă. Când o domnișóră se presenta în fața altarului la cununie, toți domnii presenți, inclusive preotul, se apropiau de ea și o sărutau.

Când o fi luat sfîrșit acest obiceiu, acésta nu se știe. E cert însĕ, că în secolul al 18-le, obiceiul de a se săruta la ori-ce ocazie, nu se mai vedea.

Numai în parlamentul englez când vre-un orator rostia un discurs aprobat, toți amicii lui îl sărutau pe rênd. De ce óre zice Sir Walter Besant, n'am întroduce iarăși sărutatul între bărbați și femei, când aceștia se întîlnesc?

*

(*Deslegarea enigmei*). Un școlar întrébă pe învĕțătorul sĕu:

— De ce și animalele trebue sĕ sufere și sĕ móră, întocmai ca fii lui Adam, câtă vreme ele n'au avut parte de pĕcatul strămoșesc?

— Probabil pentru aceea, respunde învĕțătorul, că animalele de atunci au mâncat din *fênul cel oprit*?…

*

(*Prospect de viitor*). Bunica Mărie are opt-zeci și doi de ani. Și vremea n'a prea crutat-o nici pe ea: capul i-e chel, fața scofălcită și uscată, dinți în gură ca'n palmă, și are un nas supt și cocârjat de sĕ te sparii. Nepotul Ioniță se uită lung la ea, apoi o întrébă:

— Oare, bunică, când oi fi și eu așa de bĕtrân ca mata, oi sămâna și eu cu mata?

Ear bunica tot cu bunătate:

— Da, Niță mamă, însĕ numai dacă te-i purta bine!…

Damasturi de mătase

75 cr.

până la **fl. 14.65** de metru — precum și **„mătase Henneberg“** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri.

Particularilor, *liberă de porto și vamă în casă.* ***Mostre cu întórcerea postei.***

Fabricele de mătase G. Henneberg (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [19] 12

Nr. 373—1899 prot. [249] 2–3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul par George Cerbu, din Pârĕu, protopresbiteratul Făgărașului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma totală de 407 fl. 01 cr., din care va avé fiitorul capelan a primí jumĕtate din tóte venitele statorite în ședința comitetului parochial dtto 7 Dec. 1899.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraș, în 11 Decembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Făgărașului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan
protopop

Nr. 372—1899 prot. [250] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea parochiei de cl. a II-a Veneția-inferióră, protopresbiteratul Făgărașului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma de 645 fl., scriși șése sute patruzeci-și-cinci florini, statorită în ședința comitetului parochial din 1 Sept. 1899.

Din unele venite compete și cantorului și celorlalți servitori bisericești, a treia parte.

Concurenții se pot informa despre starea parochiei, respective a venitelor, atât la oficiul parochial cât și cel protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'și așterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraș, în 11 Decembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Făgărașului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan
protopop

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.

Prețul 80 cr.

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truța.*

Broș. à 50 cr.

Sĕptĕmâna ultimă!

La tóte

6

tragerile ale

loteriei de binefacere

în favorul spitalului reuniunei policlinice din Budapesta, un los costă numai

1 corónă.

Câștigul principal valoréză
corone

100.000

5 câștiguri à 20.000 cor.
etc. etc.

cari la cerere se rĕscumpĕră în bani gata de către administrațiune cu 20% scăzĕmênt.

Tragerea primă
irevocabil la 4 Ianuariu.

Comande efectueşte prompt:
Biroul loteriei de binefacere
IV. Kossuth-Lajos-u. 1.

[229] 7—7

In *Tipografia* și *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă
de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Prețul broș. fl 1.20, pentru România 3 franci.

Pfau's
Quarnero
BRANDY
Vero-Cognac

Marca Moretti

și
Cognac de curte
din
destileria ces. și regéscă

VIRIBUS UNITIS

Pfau & Co. Fiume

se póte procura la:

Concordia,
societate comercială pe acții în **Sibiiu.** [245] 2—6

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei
Născătóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxarin pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. fl. 1.80.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

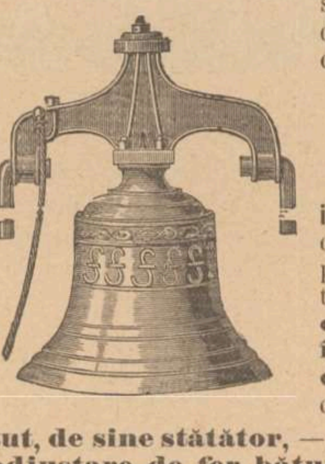

Cu deosebire recomandă [164] 20–26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul

archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot și învĕțător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

Cu prețul de 30 cr. + porto postal 5 cr.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 135 Sibiiu, Marţi, 21 Decembre v. 1899. (2 Ianuariu n. 1900.) **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se retusă. Articulii nepublicaţi nu se inapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Numirile de comune.

(⚘) La sfîrşitul anului 1897 s'a votat în corpurile legiuitóre ale ţerii nóstre legea despre numirile comunelor, precum şi ale altor localităţi; şi avea acum sĕ urmeze fără întârziere — ca şi la alte legi — înalta sancţionare şi aplicarea.

Este cunoscută tendenţa, din care a purces aducerea unei asemenea legi, căci la timpul seu şi noi ne-am ocupat mai de aprópe de ea, mai ales în urma întrevenirii archiereilor nostri în calitatea lor de membri ai casei de sus. Ori-cât s'a accentuat motivul necesităţii de a întroduce o numire oficială pentru o comună d. e., ca astfel sĕ fie eschisă posibilitatea unei confusiuni cu urmări neplăcute ori păgubitóre, — totuşi transpira din mai multe disposiţiuni tendenţa, de a mări confusia prin întroducerea de numiri noue, îmbrăcând comunele în haine curat maghiare.

Pe tóte naţionalităţile din ţéră le-a amărît acéstă pornire şi cu felurite prilegiuri şi pe diferite căi au dat expresiune nemulţemirii lor. Chiar şi grupul deputaţilor saşi din cameră a luat posiţie energică în acest obiect.

Era şi justă acéstă nemulţumire, pentru-că au şi ele un drept la acéstă patrie, la comunele din ea, la văile, colinele şi tóte plaiurile munţilor. Câte din ţinuturile acestei ţeri n'au fost odinióră pustiuri mari, ori locuri de o sĕlbătĕciune rară? Şi acolo fii de ai naţionalităţilor nemaghiare au dus cultură şi civilisaţie; şi le-au prefăcut în locuri accesibile, fructifere şi aducĕtóre de câştig pentru ţara întrégă.

Cuvine-se deci ca fiecare neam sĕ-şi aibă partea sa în nomenclatura tuturor localităţilor din ţéră.

Dar afară de acésta este şi ceva neobicĭnuit în lumea întrégă, ca sĕ te apuci şi sĕ botezi dela masa verde ţinuturi ori o ţéră întrégă, cum botéză preotul copilul nou născut, ce i-se aduce spre întroducere şi primire în legăturile creştinismului. Numirile localităţilor sunt în cea mai mare parte resultatul unor întêmplări, cunoscute numai celor din faţa locului, altele sunt a se atribui unor circumstanţe concrete ori unor evenimente istorice etc. etc Şi înţeles şi justificare la întrebuinţare au numai acele numiri, cari sunt cunoscute şi folosite de obştea băştinaşă, care locueşte în partea locului. Altcum uşor ţi-se póte întêmpla, ca — cerênd pe basa unor numiri impuse indicarea direcţiei locului, spre care doreşti a merge, — sĕ fí îndrumat tocmai în direcţiune contrară.

Dar mai presus de tóte este *momentul originalităţii şi dreptul întemeietorului*, de a-şi numi comunitatea întemeiată şi de a susţiné nomenclatura, care în decursul timpului nu fără rost s'a desvoltat. Acest drept se cuvine tuturor popórelor, cu atât mai vîrtos, cu cât amintiri de veacuri îi légă de moşiile lor, de plaiurile hotarului lor, şi peste tot de pămêntul, pe care în atâtea rînduri cu sânge l'au apĕrat, cu lacrimi l'au dat şi de *glia* căruia chiar legile ţerii l'au ţinut legat.

O alterare a numirilor originale ar indigna cu drept cuvênt pe toţi, dar în special pe poporul român agricultor, care e atât de legat de moşia, de ţinutul, în care s'a născut şi a crescut. Nimerit esprimă acéstă notă caracteristică a poporului nostru, plugariul român prin graiul unui ales poet al seu, care zice:

„E sfântă dragostea de casă,
„de fii şi de soţie;
„*Dar mult mai scumpă e iubirea*
„*de ţéră şi moşie.*

S'au accentuat din diferite părţi, că nemulţumirea popórelor nemaghiare ar fi ajuns la cunoştinţa gloriosului şi pentru toţi părintescului nostru domnitor şi acestei împrejurări sĕ atribuia şi amânarea sancţionării precum şi a aplicării.

Ori cum ar sta lucrul şi ori care ar fi adevĕrul, dar din ştirea apărută în timpul din urma asupra lucrărilor pentru esecutarea acestei legi se pare, că cârmuitorii de azi ai ţĕrii au revenit în câtva la o judecată mai sănătósă.

S'a vestit adecă, că comisiunea regnicolară pentru statorirea numirilor oficiale a adus pentru lucrările sale în deosebi trei decisiuni principiare mai însĕmnate. Prima este, că la statorirea numirii *nu se va lua de basă necondiţionat numirea maghiară*; a dóua, că numirile compuse nu se vor mai scrie despărţite ori legate prin semne, ci se vor scrie într'un singur cuvênt. A treia, că în casuri de numiri identice deosebirea se va indica pe basă de momente geografice şi etnice.

Aceste decisiuni indigitéză încâtva, că nomenclatura nóuă nu va fi o radicală abandonare a trecutului, schimbând întrégă fisiognomia de până acuma a ţĕrii, ci că se va ţinea cont cel puţin de momentele istorice şi etnografice

De dorit este la tot casul, că atât acésta lucrare, cât şi altele de asemenea natură, se caute a evita susceptibilitaţile diferitelor némuri, ce compun acéstă ţéră, pentru că greşelile făcute în acéstă direcţiune sunt cualificate a slăbi dragostea şi alipirea popórelor către ţéră şi acésta de sigur nu póte fi spre binele ei şi nici nu credem sĕ fie înţenţiunea vr'unui cetăţean şi patriot.

Din contră nisuinţele tuturor trebuesc îndreptate acolo, ca legătura de cetăţenie între diferitele popóre sĕ se cultive pe temelii de reciprocitate, egalitate şi dreptate, ca astfel firul, ce uneşte într'un întreg diferitele individualităţi etnice binedefinite şi conscii de notele lor speciale sĕ fie cât mai trainic şi mai durabil.

Acésta o recomandăm noi pururea celor dela cârma ţerii.

Viitorul dualismului.

Sub titlul acesta are „P. Napló“ un prim articol de anul nou, din care redăm unele părţi, pentru a vedea sub ce prismă presintă cercurile maghiare stările presente şi ce combinaţii fac pentru viitor:

Cu noul an ce se începe, sosim la un punct însemnat în istoria de 33 de ani a pactului austro-ungar. Tóte părţile pactului avisate din timp în timp la înoire se pot susţiné în fiinţă pe întrégă linia numai pe basa dreptului de necesitate austriac. Delegaţiunea încă numai cu mare greu şi-a luat viaţă şi viitorul încă nu e liber de griji. E la ordinea zilei deci în permanenţă întrebarea, ce va fi dacă nu va succede vindecarea constituţionalismului austriac din actuala bólă îngrijitóre?

O condiţie cardinală, pe lângă care a întrat în vigóre modul present de manuare al afacerilor comune, după capitlul 25, art. de lege XII din 1867 e aceea, ca „constituţionalismul perfect sĕ între în viaţă şi în celelalte ţeri ale Maiestăţii Sale, pentrucă Ungaria póte veni în coatingere referitóre la ori-ce afaceri comune numai cu representanţa constituţională a acelor ţeri“.

Generaţia actuală are în memorie un tablou fórte palid despre situaţia monarchiei după lupta dela Königgrätz, cu tóte-că capitolul legei sus citate se referă apriat la situaţia acésta. Constituţia austriacă din Februarie, care reservase un modest loc în reichsrath şi pe séma Ungariei, în 1865 a fost suspendată şi în Austria de fapt domnia absolutismul. Belcredi intenţiona în spiritul diplomei din Octobre crearea unui organism federalistic, în care sĕ aibă loc şi Ungaria ca o provincie autonomă, pelângă ştirbirea simţitóre a constituţiei sale.

Belcredi nu voia un pact ungar, prin care sĕ institue legile din 1848 şi fiinţa de stat maghiară, şi a făcut totul pentru încorporarea Ungariei în proiectatul sĕu organism al unui complex monarchic.

Pentru restituirea constituţiei maghiare nu era de lipsă învoirea nici unui parlament austriac, dar era vorba de regularea afacerilor comune, şi Ungaria prin majoritatea sa parlamentară, care sta sub conducerea domnitorului şi a lui Deák-Andrássy numai aşa era aplecată a-şi aranja afacerile comune, dacă stă în faţă cu un parlament austriac constituţional.

Sistemul representat de Belcredi a căzut; treptat a trebuit Belcredi sĕ cedeze şi la începutul lui Februarie 1867 sĕ plece. S'a statorit imediat pactul maghiar şi la câteva sĕptĕmâni s'a denumit ministeriul maghiar.

Nu încape deci îndoială, că cu încetarea constituţionalismului austriac, trebue sĕ se întêmple schimbări radicale pe tótă linia şi în privinţa purtării afacerilor comune. Dar noi — zice „P. N“. — privim de necondiţionat esclusă sistarea definitivă a constituţionalismului şi întroducerea permanentă a absolutismului, care chiar şi în Austria se póte închipuí numai ca o stare temporară transitorie. E mare diferinţa între o astfel de stare provisorie, neparlamentară, care se razimă de alt-cum pe §-ul 14 şi între un absolutism definitiv. Cea dintâi stare cere cu necesitate numai nişte expedienţi, absolutismul însĕ e o trecere directă la o curată uniune personală.

Dacă în cadrul statului austriac de acum se va deschide un teren mai larg tendenţelor autonomistice ale provinciilor şi se va împărţí puterea între parlamentul central şi între dietele provinciale, din acésta n'ar urma sĕ cadă definitiv instituţia delegaţiunilor şi a celorlalte aşezăminte comune.

In vechiul sistem al federalismului delegaţiunile n'aveau loc, pentru-că acela pretindea un parlament central pentru întrégă monarchia. Tedenţele mai nóuĕ federaliste au abandonat cu desăvêrşire idea acésta, ba ce e mai mult nĕsuinţa pentru lărgirea autonomiilor provinciale eschide direct transformarea delegaţiunilor într'un fel de parlament mai mare. Căci, ori ce formă vor îmbrăca luptele constituţionale austriace, totdéuna va fi necesară o legătură comună, care sĕ stea preste autonomiile provinciale, un fel de parlament central pe sama Austriei. In autonomiile provinciale austriace nu există înclinarea de a desvolta delegaţiunile într'o putere centrală, pentru că în casul acesta ele ar primí din putere mai puţin.

Crisele şi transformările, prin cari trece Austria, cer o vie atenţiune din partea diplomaţilor maghiari, dar dacă Austria n'ar puté sau n'ar vrea sĕ susţină reciprocitatea în afacerile comune de caracter periodic, atunci acestea vor trebuí de nou şi esenţial regulate. Chestia valutei peste câtva timp ese din seria acestora, iar celelalte afaceri cum e şi teritorul vamal independent, ori-cât de mare e înstrăinarea unor anumite cercuri înalte faţă de ideea acésta, se vor deslega totuşi în mod imperativ, după-cum dictéză necesităţile, cu o linie de limite sau cu un teritor vamal independent.

In casul, când instituţia delegaţiunilor ar cădé prin amuţirea provisorie a parlamentului austriac, parlamentul maghiar ar lua asupra-şi funcţiile încredinţate delegaţiunei sale; dar îndată-ce s'ar iví constituţionalismul în Austria, ar fi de nou necesare delegaţiunile.

Chiar dacă va continua descompunerea Austriei, ziarul maghiar se încuragiază spunênd, că câtă vreme „naţia“ va ţiné la litera şi spiritul legii lui Deák, în Ungaria nu va urma nici nihil, nici vălmăşag.

Din diecesa Aradului.

(*Restaurarea corporaţiunilor bisericeşti.*) Prin cercularul din 10 a lunii c. P. Sa dl episcop diecesan Iosif *Goldiş*, în vederea că la finea acestui an solar expiră periodul de 3 ani, pentru care au fost alese corporaţiunile bisericeşti: comitetele şi epitropiile parochiale, apoi sinódele, comitetele şi epitropiile protopresbiterale din districtul consistorului din Arad, díspune restaurarea acelora pe noul period 1900—1902. Cercularul amintit cuprinde detailate îndrumări şi îndatoriri pentru tóte organele subalterne.

*

(*Alegerea de protopresbiter în tractul Belinţului.*) P. O. D. Dr. Traian Putici, protopresb. a fost însărcinat cu conducerea alegerii de protopresbiter în tractul Belinţului, spre care scop convócă sinodul protopr. electoral în şedinţă pe 30 Decembre v.

Din diecesa Caransebeş

Sfinţirea bisericei din Căvăran.

Duminecă, în 5 Decembre st. v. a. c. s'a sfinţit biserica gr.-or. rom. din Căvăran, de nou pictată de pictorul Badiu din Logojel prin P. O. Domn protopresbiter tractual, Dr. George *Popoviciu* din Lugoj.

La întrarea în Căvăran dl protopop este primit cu salve de tréscuri şi de mult popor, precum şi de şcolarii înşiraţi înaintea şcólei. Intrând apoi cu toţi în biserică se începe sânţirea apei, prin dl protopresbiter, asistat de preoţi. Dionisiu Popovici din Tincova, Aureliu Spătan din Sacul şi de Eftimie Lăpăduş din Căvăran. Rĕspunsurile le-a executat învĕţătorul Damaschin Diaconovici cu corul şcolarilor.

După sfinţirea apei urméză sfinţirea bisericei şi apoi se începe liturgia. După liturgie dl protopresbiter, prin cuvinte alese şi bine întocmite, ţine o predică instructivă, mulţumind acelor locuitori, cari au ajutorat la înfrumseţarea sfântului locaş, precum şi preotului şi învěţătorului din loc, la îndemnul cărora mulţi creştini au dat ajutoriu cu banii lor la pictarea bisericei.

După predica dlui protopresbiter, ia cuvêntul părintele Lăpăduş. mulţumind dlui protopresbiter pentru ostenelile avute acum în timp de iarnă.

Conferenţa preoţéscă din Deş.*)

La Deş s'a întrunit preoţimea tractuală în 6/18 l. c. fiind presenţi 18, absenţi 9 preoţi. Conferinţei a premers oficiarea s-tei liturgii şi cântarea „împěrate ceresc“. S'a expedat o adresă de omagiu Escelenţiei Sale Dlui Archiepiscop şi Metropolit Ioan *Metianu*, apoi dl Gavril *Hango*, spiritual la penitenciarul reg. ung. regn. din Gherla ceti o disertaţie interesantă în extensiune de 10 cóle, la care s'a adaus a dlui V. *Cupşa*, de 2 cóle. Eată nóuěle puncte scóse la ivélă de disertanţi:

1. Bisericile sě se provadă cu icóne în stil ortodox-bizantin, ceea-ce în multe locuri nu se observă. 2. Sě něsuim la o uniformitate în cântări şi tipic. 3. Sě se combată sistematice superstiţiunile poporului. 4. Preoţii sě nisuéscă a atrage şi pe inteligenţi la biserică. 5. Bisericile şi progăziile sě se ţină în stare bună şi curate. 6. Sě se înterzică a mai fi chemaţi naşi străini la botezuri. 7. Sě se pună mai mare pond pe catechisaţiune mai ales în scóle străine. 8. Sě se caute o armonică activitate între preoţi şi învěţători. 9. Sě se întreprindă cât dc des visitaţiuni canonice din centru. 10. Sě înceteze taxarea anticanonică la unele servicii divine, d. e. la mărturisire şi cuminecătură. 11. Sě se esercite o controlă cât mai severă asupra averilor bisericeşti, şi sě se completeze şi păstreze în ordine mai bună archivele parochiale. 12. Sě se explice poporului diferitele reguli elementare higienice. 13. Sě fie instruat a se feri de datorii făcute cu uşurinţă. 14. Sě se explice şi aplice exact disposiţiile Statutului organic. 15. E de dorit a fi desmêntat poporul de mania purtării proceselor fără rost.

Asupra celorlalte puncte comune cu cele deja presentate în numerii precedenţi ai ziarului nostru, nu mai insistăm.

Revistă externă

Regele Sêrbei în Viena.

Vinerea trecută regele Sêrbiei, *Alexandru*, întorcêndu-se cătră casă din Meran după o petrecere de 6 sěptěmâni de recreaţie, s'a oprit în Viena pentrn a face visită Maestăţii Sale Monarchului nostru. A fost primit cu tóte onorurile cuvenite unui Suveran al unui stat, cu care Monarchia nostră stă în relaţii amicabile; la gară l'au întêmpinat monarchul nostru, archiducii, şefii autorităţilor, ataşatii diplomaţiei sêrbe şi alte persóne marcante. La sosire musica militară întonà imnul poporal sêrbesc; regele Aexandru fù salutat fórte călduros de Majestatea Sa Impěratul-Rege şi condus în Hofburg. — In aceea-şi zi primí regele în audienţă de ½ de óră, pe ministrul de externe Goluhowski.

Precum spune „Pol. Corr“ regele Alecsandru a conferit curênd după sosirea sa în Hofburg, Majestăţii Sale Monarchului nostru marea cruce a ordinului Miloş cel Mare. Duminecă regele Alexandru a plecat spre Belgrad, unde e aşteptat cu órecare nerăbdare în vederea graţierei condamnaţilor politici, despre ce în timpul ultim se vorbeşte adeseori.

*

Indignarea Germanilor.

Discursul din delegaţiuni a luí Ugron care a zis, că Ungaria n'are nici un folos din alianţa-triplă, ci tóte avantagiile revin Germaniei, care cochetéză mai cu Anglia, mai cu statele nord-americane, a produs fireşte sânge rěu în aliaţii Germani. Insuşi împěratul Wilhelm şi a dat pe faţă impresia neplăcută, ce i-a causat-o; mai ales bate la ochi, că contele Goluhowski n'a ţinut sě învrednicéscă cu unele observări partea discursului lui Ugron, referitóre la tripla-alianţă. Deasemenea i supěră pe Germani atacul din partea Cehilor, îndreptat tot contra numitei alianţe.

*

Congres comercial internaţional.

In urma unei hotărîri a congresului internaţional al Camerelor de Comerţ, congres ţinut astă tómnă la Filadelfia, — s'a instituit un tribunal comercial internaţional şi permanent, care va fi chemat a judeca diferendele comerciale internaţionale.

Acest tribunal se compune din câte un reprezentant al fie-cărui stat.

*

Exploatarea canalului Panama

O societate a fost întregistrată la New-Jersey, sub numele de „Panama Canal compani of America“, cu un capital de 30 de milióne de dolari. Acéstă societate americană are dreptul de a spori capitalul ei la 120 de milióne de dolari, de a isprăvi şi exploata canalul Panama şi de a încheia convenţiuni cu statele interesate, în scop de a termina şi exploata canalul.

Vederea esposiţiei din Paris.

Lucrările preparatoare pentru frumósa esposiţie universală, ce va trebuì sě se deschidă la Paris în cursul lui Aprilie viitor, urmează cu o activitate energică şi sunt în cea mai mare parte terminate. Partea stângă a Seinei oferă ochilor o privelişte încântătoare. Pavilioanele şi palatele se ridică măreţe, bogate şi strălucitóre, ca nişte apariţiuni feerice în albastrul posomorît al cerului de iarnă. Este o succesiune extra-ordinară şi neaşteptată de cupole, de turnuleţe svelte, minarete ascuţite, terase orientale, clădiri scandinave, chioşcuri, mici palaturi bizantine şi italiene, ca şi cum Veneţia, Constatinopolul şi Amsterdamul ar fi transportat pe malurile Seinei architecturile lor cele mai minunate şi încântătóre. Pe de-asupra acestei vederi superbe, tronéză de o parte, le Dôme des Invalides în gloria-i de aur; ear de cealaltă parte, ca un act de triumf colosal şi universal, grandiosul Turn Eiffel.

Seara, când sórele se culcă pe acéstă cetate nóuă pe acest imens oraş care se întinde de la Concordia şi până la Trocadero, tóte aceste pavilóne, tóte aceste palate, cupole şi turnuleţe strălucesc în fărmecătóre perspective de argint, de topaz şi de rubin. S'ar crede că e un oraş dintr'o mie şi una de nopţi eşit din pământ la o lovitură de baghetă a unei fee. Nu mai eşti la Paris. Te afli în Orient, la Bagdad, Ceilon, în India! Privirea î-ţi este isbită şi încântată, căci totul este acolo impunător şi vesel. Aceasta notă de grandóre şi de veselie va fi nota dominantă în întreaga exposiţie de la 1900. Ceea-ce va deştepta însă mai multă curiositate şi va stârní multă admiraţie va fi de sigur „satui elveţian“. In acest „sat“ muntele este sělbatic, sever şi une-ori teribil. Te înspăimêntă prin grandórea sa şi pare că vrea sě te ascunză sub pămênt. Dar acest munte este nu numai superb şi majestos ca cei mai frumoşi munţi naturali; în locul unei panorame reci, a unei imense naturi moarte muntele î-ţi oferă un tablou pitoresc şi însufleţit, î-ţi oferă scenele cele mai caracteristice şi originale din adevěrata viaţă din Alpi. Muntele acesta este un minunat şi splendid decor, cum nu s'a mai vězut până aici, un decor de peste un kilometru de lung şi de 40 de metri de înalt cu o veritabilă cascadă, ou păduri de brazi şi cu păşuni, unde vaci adevěrate vor defila în turme sub paza păstorului de munte. Ear' la póiele muntelui stâne veritabile sunt răspêndite, aici pe o stâncă, aici pe malul unui rîuleţ unde frumóse păstoriţe vor face admiraţia visitatorilor. Tóte casele „satului elveţian“ vor avea locuitorii lor veniţi într'adins din văile cele mai depărtate ale Elveţiei. Cele 23 de cantóne vor fi representate în cele 22 de costume naţionale ale lor şi în tipurile cele mai frumóse In piaţa ,,satului“ se ridică vechia biserică de munte, cu acoperişu-i curios şi cu o clopotniţă înaltă al cărei ascuţiş se termină cu o cruce de fier, şi ale cărei clopote vor întona arii populare, pe acésta piaţă se vor juca dansuri naţionale, un fel de balet rustic acompaniat de cânturi. Te preumbli pe acest munte, ca şi în adevěraţi Alpi, admirând sublimitatea naturei şi originalitatea vieţei rustice elveţiene. Ai aici un spectacol, care, prin noutatea sa şi prin imensitatea scenei, va întrece tóte teatrele şi tóte operile din lume.

Rěsboiul din Africa-Sudică.

De pe câmpul de rěsboi vine ştirea că generalul *Warren* a sosit pe neaşteptate în Natal şi s'a unit cu trupele lui Buller. Ambii se pregătesc pentru un nou atac la rîul Tugela, totodată vor căuta sě elibereze oraşul blocat Ladysmith, care în cele din urmă ar fi necesitat sě se predee de bună voie. Generalul *White* a încercat de 2 ori sě scape din asediul, în care se află, dar nu i-a succes; deasemenea şi englezii împresuraţi în Mafeking au dat năvală asupra Burilor, însě au trebuit sě-şi caute scăparea în oraş cu mari perderi. In Anglia se grăbesc cu formarea unui corp de voluntari, pentru a da nóuě resurse celor înfrânţi.

Un distins membru al partidei liberale engleze, Charles *Dilke*, intervievat de un redactor dela ziarul parisian „Figaro“, dacă erorile comise de guvernul actual britic n'ar atrage opinia publică în favorul liberalilor, respunse: „Un partid onest n'are dreptul a usa de nefericirea ţerei sale“. La reflexiunea redactorului, că prestigiul Angliei a suferit fórte mult, zise diplomatul englez: Da, prestigiul a suferit, dar puterea nóstră faptică remâne intactă. Ea se baséză complet pe flota nóstră, care n'a fost de fel atinsă. Se simte însě pretutindenea în Anglia dorinţa de a termina cât mai în grabă campania şi a o duce la ţinta dorită. Comerciul, industria şi finanţele sufer greu în decursul rěsboiului. Oficiul de externe s'a vèzut abia în zilele ultime îndemnat a emite un avis de cuprinsul, că ori-ce contact comercial cu inimicul e ilegal. La acésta probabil au dat ansă unele casuri, prin cari s'a constatat că pe calea ferată Delagoa se transpórtă o mare mulţime de arme şi muniţiune din Lourenzo-Marquez la Transvaal. Ambasadorii englezi din Lissabona au atras atenţiunea guvernului protugez, care e stăpân pe portul sus amintit asupra acestui lucru. Unele jurnale engleze au lansat idea de a lua în secuestru golful Delagoa pentru a împedeca ori-ce transport de arme Burilor, dar acésta nu se póte, pentrucă ar provoca o intervenţie europénă. Representantul republicei sudafricane în Bruxela, Dr. Leyds, declarà înainte cu câteva zile unui colaborator dela „Journal“ din Paris, că Burii au arme şi muniţiune destulă, pentru a continua resboiul ori cât va fi nevoie. Proviant deasemenea au de ajuns; soldaţii buri sunt cei mai cumpetaţi din lume, se îndestulesc cu puţină pâne şi lapte. S'a afirmat, că sunt provězuţi pe la golful Delagoa cu arme şi muniţiuni, dar acésta nu stă, deórece Englezii supravegheză destul de aspru, ca sě nu se pótă face vr'o contrabandă. Portugalia de altă parte observă strictă neutralitate.

*

Raportori sosiţi din Transvaal anunţă, că acolo câmpurile sunt în cea mai frumósă stare şi secerişul e escelent. Munca o prověd femeile şi indigenii.

*

Comitetul din Paris pentru subscripţiunea de ajutóre în favorul Burilor a adunat suma de 57.555 frcs, ce se va trimite familiilor nenorocite prin rěsboi.

Convocare

Adunarea generală a despărţěmêntului Făgăraş (III) al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român se convócă pe ziua de 27 Decembre st. v. (a treia zi de Crăciun) în comuna Beclean.

Programa:

1. La órele 8 serviţiu divin.
2. La órele 10 deschiderea şedinţei în sala edificiului scolar.
3. Raportul comitetului despre activitatea sa în anul expirat
4. Raportul cassarului despre starea cassei şi presentarea raţiocinului.
5. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportului comitetului.
6. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportului casarului.
7. Alegerea unei comisiuni pentru încassarea taxelor şi înscrierea de membri noi.
8. Statorirea budgetului pe anul venitor.
9. Eventuale prelegeri.
10. Alegerea directorului despărţěmêntului.
11. Propuneri.
12. Inchiderea şedinţei.

Sunt rugaţi toţi d-nii membri şi binevoitorii acestei instituţiuni a participa la adunare.

Din şedinţa comitetului cercual ţinută la 9 Oct. 1899 în Făgăraş.

Iuliu Dan
v.-preşedinte

Dr. Ioan Şenchea
notariu.

NOUTĂŢI

† Ioan Bădilă. Abia câteva luni au trecut de când cu inimile cernite am petrecut la locul de odichnă rěmăşiţele pămênteşti ale regretatei Ioana Bădilă, abia au trecut câteva luni de când cu ochii obidaţi priviam la întristatul ei soţ, care sdrobit de dureri i-a strigat la marginea mormêntului: la revedere Ioană dragă; abia s'au strecurat, zicem, dóuě luni şi câteva zile de când un nou mormênt s'a deschis lângă celelalte morminte familiare: Bologa, Hania, Bădilă, Moldovan, Dr. Moga, şi deja azi anunţăm trecerea din viaţă a judelui dela tribunalul din Sibiiu Ioan Bădilă.

Judele de tribunal Ioan Bădilă s'a dedicat cu totul carierei sale judecătoreşti, a făcut dreptate tuturor celor năpăstuiţi şi prin acésta a ajutat mult poporului din părţile acestea.

In viaţa socială a Românilor a avut loc de frunte, şi dimpreună cu iubita sa soţie Ioana a contribuit la tóte causele româneşti, promovând binele public, ori-când s'a reflectat la dênsul.

Ca fiiul fostului protopresbiter şi asesor consistorial Petru Bădilă, rěposatul s'a interesat mult şi de afacerile nóstre bisericeşti, şi cât timp dênsul a fost dimpreună cu rěposatul şi mult regretatul Visarion Roman în parochia Sibiiu Pórta Turnului, elementele turbulente nu şi-au ridicat capul, şi afacerile bisericesci au mers în ordine exemplară.

Dumnezeu sě-l aşeze în lăturea celor drepţi! Din partea familiei s'a dat următorul anunţ funebral:

Ioan Bădilă jude reg. de tribunal, membru fundator al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român, după lungi şi grele suferinţe, astăzi la órele $8\frac{1}{2}$ din zi, în al 61-lea an al vieţii, şi-a dat sufletul seu nobil, dedicat binelui public şi familiei sale, în mânile Creatorului.

Rěmăşiţele pămênteşti ale scumpului defunct se vor transporta Mercuri în 3 Ianuarie st. n. la 2 óre d. a. din casa strada Urezului Nr. 9, la cimiterul greco-oriental din suburbiul Pórta-Turnului, spre vecinică odihnă.

Sibiiu, 1 Ianuarie st. n. 1900.

Jalnica Familie.

*

Pentru monumentul lui Şaguna s'a făcut în sînul corpului învěţătoresc dela şcólele primare române din Braşov o colectă de 82 fl. S'au mai colectat şi dela elevi şi eleve vre-o 39 fl 59 cr. Astfel suma totală a contribuirilor face 121 fl. 59 cr. Dintre d-nii învěţători au contribuit: G. Belissimus 13 fl., I. Aron şi I. Dariu câte 10 florini; N. Bârsan şi St. Popovici câte 6 fl.; N. Oancea, C. Muşlea câte 5 fl.; Z. Butnariu, C. Groza şi d-ra Cornelia Stoica câte 4 fl.; I. Vătăşan, N. Stoicovici, Ios. Aron, I. Lacea şi d-na Elena Rusu câte 3 fl. Banii s'au înaintat destinaţiunei pe lângă chitanţă în regulă. Advocatul Dr. Petru Ţigle din Timişóra a contribuit cu 40 cor. In parochia nóstră din Braşov cetate s'a adunat în acelaşi scop la 300 cor.

*

Fapte vrednice de laudă. Bravii nostri parochieni din comuna Şulumberg anume: Ioan *Hirist*, epitrop, a dăruit bisericii nóstre din Şulumberg un clopot în preţ de 320 fl., 2 sfeşnice de argint de China în preţ de 16 fl., o căldăruşe şi o cădelniţă, iar Nicolae D. *Muntean* în óra morţii sale a dispus, ca din averea sa sě se dee bisericii nóstre suma de 100 fl., care s'a şi depus în cassa bisericei de Anisia, soţia rěposatului Nicolae D. Muntean.

Pentru aceste nobile fapte rugăm pe Atotputernicul D-zeu, ca sus numitului Ioan Hirist sě-i lungéscă firul vieţii, iar rěposatului Nicolae D. Muntean sě-i dăruiască odichnă în lăcaşurile drepţilor. Şulumberg, în 15 Decembre 1899. Mihail *Păcală*, paroch.

*

---

*) Lipsa de spaţ ne sileşte a estrage din rapórtele ce ne sosesc de aici înainte numai ce e mai marcant şi apare ca nou în discuţiile urmate până acum.

Promoţiuni. La universitatea din Cluj, a fost promovat Sâmbătă (23 Decembre) la gradul de doctor în ştiinţele juridice dl Octavian *Popescu*, ear la gradul de doctor în ştiinţele de stat dl Victor *Persina*.

*

Producţiune scolară în Boiţa. Corpul învĕţătoresc din Boiţa invită la *producţiunea teatrală-declamatorică* împreunată cu cântări şi urmată de joc, ce o va arangia cu elevii şi elevele şcólei de repetiţie în 26 Decembre v. (a doua zi de naşterea Domnului), în sala cea mare din edificiul şcólei. Inceputul la 7 óre séra. Preţul intrării: Loc. I. de persónă 60 cr. Loc. II. de persónă 40 cr. Venitul curat e destinat pentru fondul bibliotecei şcolare a elevilor de repetiţie, ce e de a se înfiinţa. NB. Cărţi şi alte suprasolviri se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale publică.

Programa:

1. „Naşterea ta Christóse“, colindă. 2. „Armingenii“, poesie de G. Coşbuc. 3. „Lăudaţi-L, că e mare Dumnezeu“, de I. Lăpĕdat, cântare. 4 „Ruşinea închipuită“, dialog de D. Dogariu. 5. „Coróna cufundată“, de Bőnicke, cântare. 6. „Beuturile sunt stricăcióse şi-l sărăcesc pe om“, dialog de Dogariu. 7. „La o rândunică“, de I. Costescu, cântare. 8. „Nu te-ai priceput“, poesie de G. Coşbuc. 9. „Cântecul marinarilor“, de Flondor, cântare. 10. „Cine ce face lui 'şi face“, comedie într'un act de***. 11. „O ce veste minunată“, colindă.

*

Din Rĕşinar ni-se scrie, că adunarea generală ordinară a XI-a a „Reuniunei române de agr. din comitatul Sibiiu“, ţinută în 31 Dec. n. 1899, a întrunit un frumos numĕr al fruntaşilor din localitate în una din spaţiósele sale ale scólei. Adunarea deschisă la órele 2 d. a. abia s'a terminat după órele 7 séra. S'au desbătut mai multe obiecte de interes general şi local economic. La fine după discursurile preş. D. *Comşa* şi ale secretarului Vic. *Iordăşianu*, fruntaşii au pus temeiu la o „Insoţire de credit sătéscă sistem Raiffeisen“, la care s'au înscris peste 30 proprietari. Insoţirea constituită a ales de president al direcţiunei pe păr. Emilian Cioran, paroch, v.-preş. propriet. Dim. Vidrighin, cassar medicul Dr. Alex. Andressi, iar de membri: notarul Mihail Jourca, Bucur Dancăş jun. şi Şerban Ilcuş; în consiliul de supraveghiare president paroch Ios. Goga, v. preş. măestrul rotar Man Lungu, şi alţi 5 membri. Cei mai mulţi dintre membri au şi depus la mâna cassarului cuotele à 10 fl., cari deocamdată se vor eloca la cassa de păstrare postală.

*

In loc de cununi peritóre. Dl Parteniu Cosma şi soţia in loc de cununi peritóre pe cosciugul reposatului Ioan Bădilă, naş al copiilor lor, au cumpĕrat cărţi de scólă pentru copii seraci dela scolile confesionale în preţ de 15 fl.

*

Vinderea coloniilor portugeze. Au trecut 5 secoli, de când papa Alexandru VI la 1494 a fixat graniţa între cele două mari puteri maritime de odinióră, între Spanioli şi Portugezi. De atunci s'a schimbat mult tabloul lumei. Spania numai bine de curênd s'a ruinat cu coloniile ei, ear acum vine la rênd Portugalia, care s'a convins, că numai pe lângă cele mai mari jertfe îşi mai póte apĕra până óre-când coloniile contra marilor puteri europene. Deci mai bine deschide vênzare totală din mână libera şi pe bani scumpi. Acum circulă ştirea, că cedarea sînului Delagoa Englezilor va urma din partea Portugezilor încă în primăvara a. 1900, dacă cumva — surizînd norocul ca până aci Burilor nu-l vor ocupa ei pe neaşteptate. Afară de aceea Anglia va primí pe basa unor tractate secrete şi celelalte posesiuni din Africa ale Portugaliei. De óre-ce e probabil, că Francia şi Rusia, nu privesc cu ochi buni extinderea Angliei, acésta ca sĕ-şi asigure coloniile africane a încheiat contract secret şi cu Germania. De altcum Germania a cumpĕrat afară de teritoriul portugez aflător spre nord de rîul Zambesi, coloniile din Asia ale Portugaliei. Contractele încheiate între Anglia-Germania şi Portugalia, precum şi între Germania şi Anglia sunt deocamdată secrete, şi se vor publica numai în Februariu 1900.

*

Arderea unei biserici. In nóptea de 26 Dec. n. a ars biserica engleză a tuturor sfinţilor din Roma, în care era sĕ se ţină serviciu solemn pentru cei căzuţi în Africa. Tóte silinţele pompierilor şi miliţiei pentru mântuirea ei au rĕmas zadarnice. Paguba se urcă la 150.000 frcs. Biserica dealtcum a fost asigurată.

*

O lovitură dată Slovacilor. De mult se luptă Slovacii pentru-ca sĕ li-se permită ridicarea unui gimnasiu în Arva-Váralja séu Beszterczebánya. După-ce sub guvernul Bánffy li s'a denegat concesiunea, Slovacii s'au adresat cu rugarea către prim-ministrul Széll, ca pe basa art. de lege XLIV: 1868, în care se susţine precis dreptul naţionalităţilor, de a-şi ridica şcóle cu limba lor de propunere, sĕ le acórde cererea, avênd a purta cheltuelile cu susţinerea gimnasiului o reuniune culturală slovacă. Precum spun acum scurt foile ungureşti, cererea a fost de nou respinsă.

*

Serul contra alcoholismului. Un comunicat din Paris anunţă, că doctorii Sapelier şi Thébault au aflat un serum contra alcoholismului, pe care l'au preparat cu ajutorul farmacistului Broca. Medicamentul e derivat dela un cal ameţit cu alcohol pe cale măestrită şi provócă persónelor tractate cu el, gréţă faţă de beuturile spirituóse. Invenţia a provocat mare sensaţie.

*

Amicul sĕracilor. In Anvers a murit de curênd un funcţionar fórte curios, despre care tótă lumea credea că urĕşte pe ómeni, fiind-că în viaţă încunjura ori-ce societate. Mai în urmă trăia în retragere, fără sĕ părăséscă odaia. După mórte s'a dovedit, că misantropul nostru era din contră un mare filantrop, deórece prin testament lăsà pe séma casei sĕracilor din Anvers averea sa ce se urcă la un milion. Nu făcù însĕ amintire în testament, că unde sunt plasaţi banii. Incepură a rĕscolí dearêndul prin casă şi după multă căutare deteră preste o grămadă de portmonee vechi şi cutii de ţigarete, în care steteau valorile în aur, argint şi hârtie. Mai aflară un manuscript, în care dă instrucţii pentru iubirea de aprópelui, şi destinéză în scopul tipăririi acestuia 6 mii de franci.

*

La „Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu“ s'au mai însĕris: Demetriu Sp. Câmpian, diacon; d-nele Maria Reou n. Rutscher, Maria Veza n. Şerban şi Maria Bologa n. Dragota; Ioan Bologa, păpucar; Iosif Barbu, restaurateur şi soţia sa Roza n. Némety; Aron Lupean, funcţionar militar; Ana Lupean n. Cormoş, Ioan Sĕracu, cursor de bancă, Maria Bogorin n. Imbĕruş, Wilhelmina Mainth n. Müller, Horvath Motti, primaş; Ioan Cristea compactor, Rosalia Cristea n. Svoboda; Alexandru Lebu, Romulus Gându, sod. cismar; Isidor Grindeanu, măiestru cismar; Elena Grindean n. Pop; Emil Oliu, măiestru croitor; Paulina Oliu n. Lickert; Petru Imbĕruş, proprietar.

Precum suntem informaţi nu mai lipsesc mulţi membri până la numĕrul prescris de 300, când iniţiatorii vor conchema adunarea generală constituantă, în care se va deşbate proiectul de statute, se va alege direcţiunea şi funcţionarii Reuniunii şi apoi statutele se vor substerne ministrului spre aprobare.

*

Un duce arestat. Se telegraféză din Berlin, că ducele Prosper Ahrenberg, abia sosit din Africa a fost imediat deţinut. Pĕcatul lui e, că şi-a maltratat în modul cel mai barbar servitorul şi judecătoria africană l'a osîndit la temniţă de 3 ani, dar se pare, că împĕratul a aflat pedépsa de prea uşóră şi voeşte sĕ o supue revisiei.

*

Român vitéz în armata Burilor. Intre alte suprinderi, rĕsboiul dintre Englezi şi Buri ne înfăţişéză şi vitejia făra sémĕn a unui *Român*! Numele lui este Petru *Leuştean* din Iermata (aprópe de Arad). Foile ungureşti sunt pline cu amĕnunte despre vitejia acestuia. Iată, ce s'a întêmplat cu acest Român. Fiind el în Africa, a plecat şi el la rĕsboiu în oştirea Burilor. Chiar la începutul luptelor Englezii au prins un colonel bur. Leuştean însĕ şi câţi-va tovarăşi vĕzênd primejdia, cu un curaj, pe care numai Românii îl au, s'a năpustit asupra Englezilor, cari duceau deja legat pe colonelul bur. S'a început atunci o luptă, piept la piept, în care au căzut şi dintr'o parte şi dintr'alta. Pe colonel l'au mântuit însĕ din mânile Englezilor 'şi-au mântuit şi cinstea Burilor! Aflând generalul Joubert despre acéstă vitejiă a Românului, l'a înaintat făcêndu-l sublocotenent, din soldat de rênd ce a fost.

*

Federaţia internaţională a Academiilor. Academia regală din Londra a luat o interesantă iniţiativă. Ea vrea sĕ unéscă tóte academiile din lume într'o federaţie internaţională.

In acest scop o reuniune preparatóre a avut loc la Wiesbaden, la care au luat parte delegaţi din tóte ţările. S'a hotărît ca tóte academiile cari vor sĕ facă parte din federaţie sĕ numéscă delegaţi. Aceştia vor alege în urmă un preşedinte pentru litere, filosofie, şi unul pentru ştiinţe.

O adunare generală va avé loc din trei în trei ani. La acéstă adunare academiile pot fi represintate prin ori câţi delegaţi, dar nu vor avé de cât un singur vot.

*

Dispariţia unui executor defraudant. In Caşovia e mare agitaţie între locuitori din causă, că executorul orăşenesc Varga Elemér, care pusese mâna pe o sumă mărişóră de parale, încasată din dări înainte cu câteva zile, a dispărut. Inainte de plecare a înştiinţat pe şeful oficiului de dare Bartsek, că e silit sĕ plece la moşul sĕu, ce zace de mórte, dar de atunci au trecut zece zile, fără a se fi presentat, sau a-şi fi dat sémă de banii colectaţi. Se dă cu socotéla, că ar fi plecat la America. Cei păgubiţi, ale căror sume nu sunt întroduse în registre, au înaintat arĕtare criminală contra lui Varga.

DE ANUL NOU.

— Rĕscumpĕrarea felicitărilor —

Transport din nrul 134... 50 cor.

10. Vasile Zehan, advocat, D. S. Mărtin 6 cor.

11. Dr. Ioan Comşa, medic, Szombatság, 6 cor.

12. Nicolae Garoiu, advocat, Zerneşti, 4. cor.

13. Dr. Vasile Bologa, dir. şcólei civ. de fete, Sibiiu, 2 cor.

14. Ioan Papiu, protopresbiter, Sibiiu, 4 cor.

15. Basiliu Pop de Harşianu, advocat, Sibiiu, 5 cor.

16. Ioan Tipeiu, protopresbíter, t. p., Sebeşul-săsesc, 2 cor.

17. Sergiu Medean protopresbiter, Sebeşul-săsesc, 2 cor. — Suma 81 cor.

Dr. C. Diaconovich.

Mulţumită publică.

Societatea de lectură *„Petru Maior“* din incidentul şedinţei literare festive, aranjate în 11 Decembre a. c., în preseara Sf. Andreiu, aduce cele mai sincere mulţumite marinimoşilor donatori, cari nici cu această ocasiune n'au pregetat a contribui spre augmentarea debilului ei fond. Deasemenea nu a fost lipsită societatea nóstră de părintescul sprigin al ilustrei familii Mocsonyi, care — deşí departe de noi — a contribuit pentru fondul ei cu frumósa sumă de 100 fl.

Lista celor-ce au contribuit la reuşita morală şi materială a şedinţei este:

Dr. Iuliu de Puşcariu, jude de trib. 20 fl.; colonel M. Groza, Andreiu Frâncu, jude la Curie, familia Babeş, Ioan Ciocan, dep. şi profesor la universitate câte 10 fl.; Iosif Pop, jude la Curie, Dr. Silviu Suciu, secretar ministerial, Silviu de Puşcariu, diplomat, Dr. Augustin Dumitrean, medic, domnişóra C. Cimponeriu, George Ioanoviciu, secretar de stat pensionat, George Bogoeviciu, secret. fund. „Gozsdu“ câte 5 fl.; Ioan Mezei, jude la Curie 4 fl.; I. Poruţiu, secretar la consulat, Dr. George Alexici, profesor, Alesandru Precup, oficial la postă câte 3 fl.; dómna Maria Pop, dómna Cosmuţa, Drd. Victor Poruţiu, candidat de adv., Constantin Sotir, candidat de adv., câte 2 fl.; familia Surdu, Dr. Victor Onişor, candidat de adv. Alexe David, candidat de adv. câte 1 fl. 50 cr.; vĕd. d-na M. Grama, Cornel Mesaroş, ing. şi N. N. câte 1 fl.

Mai exprimându-ne încă odată mulţumitele nóstre — Vĕ asigurăm că ne vom sili sĕ merităm acest binevoitor sprigin şi în viitor.

Aurel Cioban,
preşedinte.

Mihail Navrea,
cassar.

Dela „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“.

A apărut:

Raportul general al comitetului central al „Reuniunei române de agricultură“ din comitatul Sibiiului pentru anul 1898, din care extragem următórele:

Comitetul a ţinut în 1898 7 întruniri agricole, reuşite din tóte punctele de vedere. Prima de acest fel s'a ţinut în comuna Rĕchita, unde s'a înfiinţat o însoţire de credit sistem „Raiffeisen“. A 2-a în Pianul-superior; aici Reuniunea şi-a ajuns scopul duplu: Infiinţarea unei „Insoţiri de credit sistem Raiffeisen“ şi a unei „Tovărăşii agricole“.

A urmat o altă întrunire agricolă, în Poplaca, apoi în Ludoşul-mare, şi în Alţina. Aici s'a vorbit despre cultura pămêntului după comasare, cum şi despre însĕmnătatea însoţirilor de tot soiul.

Primirea démnă, ce s'a făcut comitetului la Sebeşul-superior, unde s'a ţinut a 6-a întrunire agricolă, a întrecut şi aşteptările cele mai pretenţióse.

Vorbirile ţinute asupra însemnătăţii şi culturei raţionale a fênaţelor, a pomilor, a ţinerii vitelor şi a tovărĕşiilor agricole, au fost urmărite de numĕrosul auditor cu viu interes.

A 7-a şi ultima întrunire agricolă s'a ţinut la 4 Decembre n. în Şura-mare. In vederea comasării hotarului comunei Sibiiu, unde şurenii dispun de mari întinderi de pămênt, vorbirea presidentului despre cultivarea pămêntului după comasare, a avut resultat desĕvîrşit. In prospect este şi înfiinţarea unei tovărăşii agricole în Şura-mare. — Mulţumită spriginului oferit de ministeriul r. u. de agricultură şi zelului locuitorilor din Sebeşul-săsesc şi din comunele învecinate, — exposiţia de vite de prăsilă împreunată cu distribuire de premii în bani (a 9-a), ţinută la 30 Octomvrie n. în Sebeşul-săsesc, cum şi a 2-a exposiţie de póme, struguri şi derivatele lor, ţinută tot acolo, se numĕră între cele succese.

Nisuinţele comitetului în privirea culturei pómelor, se mai cuprinde în următórele: la 27 Martie n. s'a plantat în grădinile celor 7 membri din comuna Slimnic câte un pomişor altoit, procurat din averea Reuniunei şi s'au dat instrucţiuni folositóre despre cultura şi plantarea pomilor.

Dela înaltul minister au sosit la adresa nóstră 500 pruni de Bistriţa, 500 gutui şi 500 cireşi, ear din averea Reuniunei s'au procurat încă 1000 pădureţi meri, peri şi cireşi, cari s'au distribuit la mai multe şcóle.

Al 4-lea curs de altoit pomi, s'a ţinut în comuna Sadu, sub conducerea presidentului Reuniunei, care a întreţinut auditorul cu un discurs important despre cultura peste tot a pomilor, şi a altoit mai mulţi meri, peri etc. La avisul relativ la distribuirea de seminţe de nutreţuri măiestrite, au întrat 57 de cereri, cari tóte au fost considerate, şi s'au împărţit peste tot 72 chlgr. sĕmênţă de trifoiu, $43^{1}/_{2}$ chlgr. semênţă de napi de nutreţ, $22^{1}/_{2}$ chlgr. semênţă de luţernă, între membrii reuniunei. Deasemenea s'au distribuit $36^{1}/_{2}$ chlgr., sĕmênţă de cânepă italiană.

In scopul de a întroduce în cercuri cât mai largi cultura nutreţurilor măiestrite şi a altor plante folositóre, comitetul a venit şi în anul trecut în ajutorul proprietarilor din alte comitate şi a mijlocit procurarea de sĕminţe bune şi mai ieftine pentru locuitorii din o mulţime de comune.

Cele 9 „tovărăşii agricole“ — afară de 2, de unde n'a sosit raport — tóte prosperézä.

(Va urma).

Nr. 373—1899 prot. [249] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul par. George Cerbu, din Pârĕu, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma totală de 407 fl. 01 cr., din care va avé fiitorul capelan a primí jumĕtate din tóte venitele statorite în şedinţa comitetului parochial dtto 7 Dec. 1899.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, în 11 Decembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Făgăraşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan
protopop

Nr. 372—1899 prot. [250] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea parochiei de cl. a II-a Veneţia-inferióră, protopresbiteratul Făgăraşului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma de 645 fl., scrişi şése sute patruzeci-şi-cinci florini, statorită în şedinţa comitetului parochial din 1 Sept. 1899.

Din unele venite compete şi cantorului şi celorlalţi servitori bisericeşti, a treia parte.

Concurenţii se pot informa despre starea parochiei, respective a venitelor, atât la oficiul parochial cât şi cel protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, în 11 Decembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Făgăraşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan
protopop

Indispensabilă pentru fie-care ştiutor de carte este cartea întitulată:

Datorințele și drepturile
purtătorului de dare,

ce se póte procura dela
Librăria archidiecesană,
Preţul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări şi vênzări de proprietăţi, realităţi, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

Au apărut:

Juvenilia
Proză și versuri
de
Sextil Pușcariu
à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale
Epigrame
Preţul 1 cor.

Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,
novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,
de
Judita Secula născută Truța.
Broș. à 1 cor.

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.
Preţul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênḑare:

Cuvêntări bisericesci
de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoş
broş. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,
disertaţiune
de acelaşi autor
broş. 50 fil.;
şi
Cuvêntări bisericesci
de
Massillon, episcop de Clermont şi membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genţ
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broş. 5 cor. sau lei 6.50

In *Tipografia* şi *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă
de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr. or.

Preţul broş. 2 C 40 fil., pentru România 3 franci.

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la dispoziţia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe dispoziţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotațiunea Clerului“
de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aştéptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Au apărut şi se află de vênḑare:

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericeşci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări pe tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări funebrale etc.** va eşí în curênd.

Preţul fiecărui tom 3 C. şi porto recom. 50 fil.

tóte tomurile broş. 8 cor. sau Lei 10.

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Se află spre vênzare la

LIBRĂRIA ARCHIDIECESANĂ

Eminescu pesimist, profet şi economist, de **I. S. Ordeanu**, preţul unui exemplariu 1 cor.

Mărturisirea ortodoxă aprobată de sfîntul sinod (România), preţul 1 cor. 30 fil. * * * * * *

Gramatica limbei române pentru clasa I şi II gimnasială, reală şi civilă, de **Nicolae Bogdan**, preţul 2 coróne . . . .

Manual de limba maghiară * Gramatică şi carte de cetire pentru preparandii, scóle medii şi civile, de **Dr. J. Dengi** şi **E. Hodoş**, preţul 2 coróne 40 fil. ○ ○ ○ ○ ○

Preţurile indicate sunt neto, portul postal este de 10 fil. pentru cele dóuĕ dintâiu, ér 20 fil. pentru cele din urmă.

Rame de tot feliul, pentru icóne, tablouri, etc., pe lângă preţurile cele mai eftine

Domnii învĕţători sunt rugaţi sĕ întroducă prin scóle **caietele de desemn** punctate cu figuri începute, un sistem fórte bun, aprobat de Inaltul Ministeriu de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 1503/1892. Sunt 10 * * * * * * * * * * * * numeri (caete) à 4 cr. * * * * * * * * * * * *.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 136 Sibiiu, Joi, 23 Decembre v. 1899. (4 Ianuariu n. 1900.) Anul XLVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Nr. 9848 Pres.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu archiepiscop al bisericei ortodoxe în Transilvania şi metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor eparchial: dar şi milă dela Dumnezeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos.

> *„Când a sosit plinirea vremii a trimis Dumnezeu pre unul născut Fiiul seu, Iisus Christos, carele s'a făcut sub lege, ca pre cei de sub lege sě-i rescumpere, pentru aceea nu mai sunteţi robi ci fii; iar de sunteţi fii şi moştenitori sunteţi ai lui Dumnezeu, prin Iisus Christos“.*
>
> *S. apostol Pavel c. 4, v. 4.*

Cu mare dor am aşteptat şi eu aceste sfinte sěrbători însemnate şi de bucurie, ale naşterii cei de pre trup a Domnului şi Mântuitoriului nostru Iisus Christos, iubiţilor mei fii sufleteşti, nu numai ca sě mě împărtăşesc şi eu de bucuria sufletéscă, ce ni-o aduc ele; dar şi pentru-ca sě am dorita ocasiune, de a veni şi astădată, cu duhul meu, între voi, şi a ve întreţinea câte-va momente, în cugetări evlaviόse, despre marea lor însemnătate.

Se împlinesc nouesprezece sute de ani, dela ivirea evenimentului celui mare şi minunat al naşterii Domnului, şi totuşi marea lui însemnătate nu numai n'a scăzut, în cursul acelui timp destul de lung, precum scade după timp, însemnătatea altor întêmplări lumeşti, ci din contră acea mare însemnătate, din timp în timp, tot mai mult a crescut.

Nu a scăzut iubiţilor, însemnătatea cea mare a acelui eveniment minunat, căci el n'a fost omenesc şi trecător, ci dumnezeesc şi vecinic precum este şi Dumnezeu. N'a scăzut nici va scădea cât va esista lumea şi creştinătatea, căci el a fost descoperirea tainei cei din veac şi a nemărginitei iubiri a lui Dumnezeu spre noi όmenii, arětate prin trimiterea în lume a Domnului şi Mântuitoriului nostru Iisus Christos, venit din ceriu pre pămênt, precum mărturisim în *„Credeu“* *„lumină din lumină, Dumnezeu adevěrat din Dumnezeu adevěrat,.. carele pentru noi όmenii şi a nόstră mântuire, s'a pogorît din ceriuri, şi s'a întrupat dela Duhul sfânt şi din pururea feciόra Maria şi s'a făcut om“*, ca sě mântue pre όmeni din robia sufletéscă şi trupéscă, în care se aflau şi sě-i ridice earăşi la starea *„de fii şi moştenitori ai lui Dumnezeu“*.

Ştiut este iubiţilor, că omul, fiinţa cea mai alésă a lui Dumnezeu; omul cel făcut după chipul şi aseměnarea lui Dumnezeu, cu suflet nemuritor, cu minte înţelegětόre şi cu voie slobodă; omul, cel numai cu ceva mai micşorat decât îngerii, făcut spre bine aici, şi fericire dincolo de mormênt, în urma întunecării minţii prin păcat, şi a înstrăinării dela Dumnezeu, întru atâta decăzuse, încât el nu cunoscea pre adevěratul Dumnezeu, făcětoriul seu. Nu ştia cine? şi spre ce scop l'a făcut. Şi aşa în loc de a se închina lui Dumnezeu făcětoriului seu, el se închina la sόre, lună, stele şi la alte făpturi neînsufleţite, până când cei mai slabi ajunseră jucăria celor mai tari, dispunênd cei tari de cei slabi ca şi de dobitόcele lor.

Mii de ani a fost omenimea în acéstă stare tristă şi durerόsă, până când *„sosind plinirea vremii“* amintită de S. Apostol, a trimis Dumnezeu în lume pre unul născut Fiiul seu Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Christos, sě aducă lumii, lumina cunoştinţii pe care ni-o aminteşte şi tropariul serbătorilor acestora, prin cuvintele: *„Naşterea ta Christόse Dumnezeul nostru, rěsărit-a lumii lumina cunoştinţii“*, învěţând pre όmeni cunoştinţa şi închinarea unui adevěrat Dumnezeu, apoi mântuindu-i de robia în care se aflau şi arětându-le calea, prin care sě pόtă devení, cea ce ne spune tot S. Apostol, adecă: *„fii ai lui Dumnezeu şi moştenitori ai darurilor lui prin Iisus Christos“*.

Eată iubiţilor, în puţine cuvinte, însemnătatea cea mare a venirii Domnului nostru Iisus Christos din ceriu pre pământ. Eată pentru ce s'au bucurat de naşterea Domnului, nu numai όmenii pre pămênt, dar şi îngerii în ceruri, cântând; *„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pre pămênt pace şi între όmeni bunăvoire“*. Eată pentru-ce s'a arătat şi steaua cea neobicinuită, ce a condus pre filosofii dela rěsărit la închinăciunea Domnului. Eată de ce ne bucurăm şi noi acuma, la sěrbarea amintirii acelui eveniment mare şi minunat, mulţămind şi zicênd cu Psalmistul; *„ce vom rěsplăti Domnului pentru tόte câte a făcut nόuě“*.

Precum vedeţi iubiţilor, prea bunul Dumnezeu, nu s'a îndestulat că a făcut lumea acésta, cu tόte bunurile ei, pentru όmeni, ear pre όmeni, ca sě o stăpânéscă, precum însuşi zice la facere: *„cresceţi şi ve înmulţiţi şi stăpâniţi pămêntul“*; ci după căderea şi înstrăinarea όmenilor dela Dumnezeu, trimite în lume chiar pre unul născut Fiiul seu Domnul şi Mântuitoriul nostru Iisus Christos, sě-i mântue de robia sufletéscă şi trupéscă, şi scoţêndu-i din întunerecul nestiinţii la lumina cunostinţii de Dumnezeu, şi din grozava decădere, sě-i ridice earăşi la starea fericirii cei dintâi, la starea ce ni o spune S. Apostol Pavel de *„fii şi mostenitori ai lui Dumnezeu“*.

De aseminea nu s'a îndestulat, nici Domnul şi Mântuitoriul nostru Iisus Christos, la venirea sa în lume, numai cu mântuirea nόstră din robia sufletéscă şi trupéscă, nici numai cu scόterea nόstră din întunerec la lumina cunoştinţii: ci pentruca noi όmenii sě nu mai recădem earăşi în robie, ori în altă asemenea osêndă, ci pentruca sě ne ridicăm tot mai mult la starea fericirii cei dintâi, a renoit şi sfînta legătură dintre Dumnezeu şi όmeni, ce o numim religiune, pe fundamentul cel vecinic al dragostei evangelice, şi a întemeiat sfînta sa biserică pe piatra cea tare a credinţii, cu înalta misiune sau chemare, de a susţinea şi cultiva tot mai mult acea sfîntă legătură, după care noi όmenii privim pre Dumnezeu de Tatăl nostru cel ceresc, precum şi zicem în rugăciunea de tόte zilele: *„Tatăl nostru carele eşti în ceriuri“*, pentruca şi El sě ne considere pre noi de fii sěi.

Biserica este deci acel sfînt aşezământ, ce ne ţine pururia în legătură cu Dumnezeu, şi revarsă darurile dumnezeeşti asupra nόstră; ea este stéua nόstră conducătόre în cărările vieţii, care ne luminéză şi ne învaţă, nu numai cum sě ne ferim de căderea în pěcate, cari aduc robia sufletéscă şi trupéscă asupra nόstră, dar şi cum şi ce sě lucrăm ca sě ajungem sόrte tot mai bună, sě ajungem binele posibil din lumea acésta şi fericirea cea vecinică din cealaltă lume.

Biserica este care dă όmenilor bucuria şi mulţumirea sufletéscă, în zile bune; ear în zile grele mângăerea şi întărirea, ce nu li-o pόte da nici rangul, nici bogăţia, nici alte bunuri lumeşti.

Biserica arată părinţilor binecuvêntaţi de Dumnezeu cu fii, că ei sunt respunzători înaintea lui Dumnezeu şi όmenilor, pentru fii lor, şi prin urmare datori a îngriji de buna lor creştere, sădind simţul religios, în sufletul lor, din cea mai fragedă vêrstă, ear la vremea sa a-i da şi la învěţături de şcόlă.

Biserica are a îndemna pre părinţi sě înfiinţeze şi sě susţină scoli confesionale pentru a continua buna creştere a tinerimei, nu numai în privinţa desvoltării şi a cultivării simţului religios, sădit în sufletul ei din casa părintéscă; dar şi pentru înzestrarea tinerimei şi cu alte învěţături, prin cari sě pόtă ajunge tot la mai multă bunăstare şi onόre, şi prin acestea sě se pόtă apropia tot mai mult de binele posibil în acésta lume, şi de fericirea din lumea cea viitόre.

In fine, când tinerii ies din anii şcόlei tot biserica are a-i lua în mai de aprόpe îngrijire a ei, şi a continua în tόte zilele vieţii lor, atât desvoltarea şi cultivarea simţului religios, cât şi tόte alte învěţături, de cari όmenii au lipsă la ajungerea binelui posibil aici, şi a fericirii din lumea viitόre.

Chiar şi numai din acestea puţine veţi înţelege iubiţilor, misiunea cea sublimă, chemarea cea înaltă a sfintei bisericei Domnului, veţi înţelege că ea are a ne conduce la tόtă darea cea bună şi la tot darul cel desěvêrşit. Că ea este isvorul binelui şi al fericirii nόstre. Deaseminea veţi mai înţelege ce faptă frumόsă şi măréţă fac toţi cari ajută şi sprijinesc biserica; şi din contră ce faptă urîtă şi pěcătόsă fac cei ce ar lucra din contră.

Dar apoi pentruca biserica sě-'şi pόtă împlinì înalta ei misiune, nu este destul sě aibă ziduri măreţe şi înfrumseţate; ci se mai recere sě aibă şi şcόla lângă ea, pentru buna creştere a tinerimei, şi preste acestea şi preoţi şi învěţători vrednici şi luminaţi, după cerinţele şi împregiurările timpului în care trăim. Preoţi şi învěţători vrednici şi luminaţi, cari sě ştie şi sě şi voiască a învěţa şi lumina pre όmeni: cum şi ce sě lucre, ca sě ajungă bine şi ferice. Căci cunoscut este, că numai acei όmeni pot ajunge sόrte mai bună, cari sunt mai luminaţi; cum şi că numai acei όmeni pot fi mai luminaţi, cari au preoţi şi învěţători vrednici şi luminaţi; ear ceilalţi cari n'au asemenea preoţi şi învěţători, neavênd cine sě-i lumineze, vor decădea la starea cea mai tristă şi durerόsă.

Precumcă biserica şi scόla, cu preoţi şi învěţători vrednici şi luminaţi, sunt isvorul binelui şi al fericirii όmenilor, e destulă dovadă împrejurarea, că toţi όmenii, tόte popόrăle şi naţiunile, cari au îmbrăţişat cu căldură cele dόue aşezăminte sfinte se věd mai înaintate în bunăstare, vază şi onόre, se věd cuprinzênd loc tot mai ales, în societate; precând ceilalţi όmeni, popόră şi naţiuni, cari n'au îmbrăţişat cu căldură cele dόuě aşezăminte sfinte, au dat înapoi, au decăzut şi au sărăcit, până când mulţi s'au şi stins cu totul.

Pentru a ne convinge despre acésta, nu avem decât sě privim la alţi όmeni, la alte popόră şi naţiuni, din jurul nostru, cari deşi nu lucră mai mult, nici sunt mai buni creştini ca noi, totuşi se věd mai înaintaţi. Şi dacă ne întrebăm: cum au putut înainta aşa frumos. Vom afla, că ei au îmbrăţişat mai cu căldură cele dόuě aşezăminte sfinte, biserica şi scόla, vom afla, că ei au jertfit şi jertfesc mult, şi cu plăcere, nu numai pentru a ridica biserici şi scoli frumόse; dar şi pentru a le înzestra cu preoţi şi învěţători vrednici şi luminaţi, cari sě ştie, şi sě şi voiască a învěţa şi a lumina şi pre όmeni, cum şi ce sě lucre, mai înţelepţeşte, ca sě pόtă înainta; precând noi n'am prea făcut aşa, din care causă în mare parte, a şi urmat remânerea nόstră mai înapoi, şi alte stări triste şi durerόse, ce se věd la cei mai mulţi dintre ai nostri.

De unde urméză, că dacă voim şi noi sόrte tot mai bună, dacă voim a ne apropia tot mai mult de bunăstare, vază şi onόre, de a cuprinde şi noi loc mai ales în societate; de a ne apropia tot mai mult, de binele posibil din acésta lume şi de fericirea cea vecinică din cealaltă lume; atunci se îmbrăţişăm şi noi tot mai cu căldură biserică şi scόlă, prin cari întărim şi legătura cea mai sfîntă dintre noi şi Dumnezeu; sě contribuim şi sě jertfim şi noi, ca şi alţii tot mai mult, pentru inzestrarea bisericei şi scόlei cu preoţi şi învěţători vrednici şi luminaţi, cari sě lumineze atât tinerimea prin scoli, cât şi poporul prin biserici, precum fac acésta şi preoţii şi învěţătorii altor popόră mai înaintate; pentruca aşa sě mergem şi noi mai siguri înainte, spre sόrte tot mai bună. Căci de nu vom urma aşa nu putem aştepta nici un bine nici sόrte mai bună.

Eată iubiţilor, cât de mult este legată sόrtea şi viitoriul nostru de deşteptarea şi luminarea nόstră în měsură tot mai mare, şi cum noi, acea deşteptare şi luminare o putem ajunge, numai prin preoţime şi învěţătorime tot mai luminată. Eată, cât de strîns e legată sόrtea şi viitorul nostru de *luminarea nόstră*, prin biserică şi şcόlă.

Deci dar ce vě pot sfătuí mai părinteşte şi la aceste sfinte serbători, decât sě îmbrăţişaţi şi voi, ca şi alte popόră înaintate, tot cu mai multă căldură, cele dόuě aşezăminte sfinte biserica şi şcόla, sě jertfiţi şi voi, după starea cu care v'a binecuvêntat Dumnezeu, — tot mai mult, pentru a le înzestra cu preoţi şi învěţători vrednici şi luminaţi, cari sě fie adevěraţi părinţi şi buni învěţători ai tinerilor şi bětrânilor. Căci sě-mi credeţi iubiţilor, că nici o faptă bună, nu este atât de plăcută lui Dumnezeu şi όmenilor, şi atât de folositόre, neamului nostru; şi nici un ban, nici un ajutoriu, nu aduce aşa mari folόse όmenilor, ca şi banul şi ajutoriul ce se dă celor dóuĕ aşezăminte sfinte: bisericei şi şcólei.

Acestea sunt iubiţilor, cugetările evlaviόse, cu cari am dorit a vĕ întreţinea de-astădată, şi sfaturile mele părinteşti, ce vĕ adresez şi la aceste sfinte sĕrbători.

Deci luaţi-le cu bunăvoinţă la inima vóstră, ca isvorîte din inima mea părintéscă, şi siliţi-vĕ a le şi urma, ca sĕ înaintaţi tot mai mult, în cele bune şi folositóre, şi sĕ vĕ împărtăşiţi şi voi nu numai acum, dar şi în celelalte zile ale vieţii vóstre, de acea sfîntă bucurie, ce a adus-o în lume naşterea Domnului, pre care a prevestit-o şi îngerul prin cuvintele: *„Eată vestesc vóuĕ bucurie mare, că s'a născut vóuĕ astăzi Mântuitoriu carele este Christos Domnul“*.

Dar fiind-că la asemenea lucruri mari bune şi folositóre, prelângă nisuinţa nóstră, se mai cere şi ajutoriul şi darul lui Dumnezeu: rugaţi şi voi precum rog şi eu din suflet pre prea bunul Dumnezeu, sĕ vĕ trimită acel puternic ajutor şi mare dar al seu, şi sĕ vĕ învrednicéscă atât aceste sfinte serbători, cât şi cele apropietóre ale anului nou, şi ale botezului Domnului, sĕ le petreceţi în pace, sănătate şi mulţămire, şi sĕ le ajungeţi încă la mulţi ani fericiţi. Amin.

După cari împărtăşindu-vĕ şi binecuvêntarea nóstră archieréscă, am remas,

Sibiiu, la serbătorile nascerii Domnului din 1899

al vostru tuturor
de tot binele voitoriu
Ioan Metianu,
archiepiscop şi metropolit

Şi pre pămênt pace.

Se deschid din nou porţile bisericilor creştine, din nou se deschid ele pentru zilele de sĕrbătóre ale naşterii Domnului, şi credincioşii cu evlavie se adună sp[illegible] a asculta cuvintele îngereşti: Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, şi pre pămênt pace între ómeni bunăvoire.

De ani 19 sute auzim rostindu-se aceste cuvin[illegible].

De an[illegible] 9 [illegible]ute biserica repetéză cuvintele â[illegible]ereşti, şi nici-odată nu am fost ma[illegible]ureros isbiţi de faptele, cari loves[illegible]aceste cuvinte îngereşti ca şi acum [illegible]ncheierea veacului al 19 lea.

A perit [illegible]gostea din inimile ómenilor, a peri[illegible]gostea către Dumnezeu, perit-a dragostea către deaprópele, perit-a dragostea cea adevĕrată către noi înşine, şi cu paşi repezi mergem spre perire.

Unde sunt frumósele timpuri din copilăria nóstră cu sluşbele sublime în ziua de Crăciun, unde este comuna, în care cu mic cu mare, dela preot până la cel din urmă ţigan din coliba dela capul satului, dela copilul înţercat până la cel mai neputincios moşneag cu sfinţenie se postia în întreg postul Crăciunului, şi creştinul nici pe patul de mórte nu ar fi luat bucătură de dulce în gura sa?

Unde sunt acele zile fericite, când din 14 Novembre, dela lăsatul dulcelui până inclusive în 6 Ianuariu nu se auzia în comunele nóstre glas de vióră, nu erau petreceri, nu jocuri, ci tineretul sub conducerea învĕţătorilor şi a cântăreţilor dela biserică în serile lungi ale postului de Crăciun învĕţa colindele nóstre cele frumóse, învĕţa cântecele de stea, ca în séra de Crăciun, apoi între zilele dela 25 Decembre până în ajunul botezului prin călĕtoria din casă în casă cu steaua, sĕ dea mărire lui Dumnezeu celui dintru înălţime.

Unde este sfinţenia de odinióră a serei de Crăciun când comunele nóstre rĕsunau de glasurile dulci ale colindătorilor, unde sunt colindele nóstre cu fond religios din întêmplările dela naşterea Domnului, unde colindele nóstre cu stéua, unde colindele cu craii dela rĕsărit, unde colindele cu Messia Christos?

Unde sunt colindele nóstre cu fond istoric, unde cele cu fond mitologic, unde frumósele obiceiuri străbune din ajunul Crăciunului, tóte arangiate, tóte întocmite spre lauda şi mărirea lui Dumnezeu?

Unde eşti frumósă copilărie, unde sunteţi voi sĕrbătorilor de atunci cari ca nişte dulci reminiscenţe, ca visuri plăcute, ne răpiţi în timpurile trecute, în cari dominau datinele străbune, pe cari biserica ni le-a inspirat, şi ea ni le-a conservat timp de 18 veacuri.

Civilisaţiunea de azi întroduce în locul datinelor străbune, datini şi obiceiuri strĕine.

Azi nu se mai cântă cântarea îngerească întru mărirea lui Dumnezeu ci în locul ei dăm îngerilor alt rol cu misiune luméscă.

Asupra ieslei din Vifleem corul îngerilor a întonat cântarea conservată de biserică „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu“.

Azi copiii Românilor nu mai ştiu de acest rol al îngerilor; azi copiii noştri cunosc pe îngeri, ca aducênd presente, şi după-cum ne spune un ziar bisericesc dela noi, copilaşul de azi adórme cu întrebarea: ce-mi va aduce îngerul?

Azi ca sĕ ne arĕtăm că ţinem, nu la datinele străbune, ci la spoiala numită civilisaţiune, în ajunul Crăciunului aprindem pomul Crăciunului.

La Românii de odinióră darurile le aducea „Moş Crăciun“, figură ideală în viaţa poporului nostru.

„Iată vine moş Crăciun încărcat de daruri“ se mai aude şi azi cântându-se ici-colea, în faptă însĕ darurile se pun azi în sarcina îngerilor, despre cari copiii altele au învĕţat în istoria biblică.

După învĕţăturile bisericei altă misiune au avut îngerii la naşterea Domnului.

Îngerul a vestit păstorilor bucuria cea mare, îngerul a dat acelora inviaţiunea sĕ méргă în Vifleem, unde în iesle vor afla pruncul nou născut, îngerii au întonat frumósa cântare, de care am mai amintit, îngerii au avut misiunea sĕ vestéscă voia lui Dumnezeu, sĕ execute mandatul lui, şi copii nostri dau de înger la jertfa lui Avram, la salvarea lui Loth din Sodoma, la tinĕrul Tovie, la preotul Zacharie, la Fecióra Maria.

Altă misiune se dă însĕ azi îngerilor, misiunea care nu e în consonanţă cu doctrina bisericei, misiunea, care cu forţa se altoieşte de un timp încóce în datinele poporului nostru la Crăciun.

Ne-am depărtat deci de Mărirea lui Dumnezeu.

Pre pămênt pace.

Temelia fericirii omeneşti, temelia bunei stări este pacea, şi ea ni-s'a vestit dela Dumnezeu prin rostul îngerilor la naşterea pruncului Dumnezeu, s'a rostit de însuşi Mântuitorul Christos în nenumĕrate rênduri: Pacea mea las vóuă, pacea mea dau vóuă.

Şi totuşi ce strĕini suntem noi de aceste sublime învĕţături, ce departe stăm de acéstă temelie a fericirii omeneşti.

Ca sĕ putem trăi în pace, ar trebui sĕ avem dragoste între noi, despre care ne spune apostolul că: *îndelung rabdă, se îndură, nu pismuesce, nu se înalţă, nu se trufeşte, nu defaimă, nu caută ale sale, nu se mânie, nu gândeşte rĕul, nu se bucură de nedreptate, tóte le sufere, tóte le crede, la tóte nădejde are, tóte le rabdă, nici odinióră nu scade.*

Tóte aceste nóuĕ ne lipsesc, şi urmarea este discordia în locul bunei înţelegeri, rĕsboiul între noi în locul păcii, minciuna, în locul adevĕrului, rĕutatea, falsificarea istoriei, în locul inimei celei curate, pe care o a reclamat Psalmistul în admirabila sa rugăciune de pocăinţă.

Şi noi nu avem pace în cele interne naţionale ale nóstre, nu avem pace între naţionalităţile din statul nostru, nu avem pace cu cealaltă jumĕtate a monarchiei, şi ca persiflare a cuvintelor îngereşti în ajunul Crăciunului şiróie curge sângele creştinilor pe câmpiile din Africa sudică!

Ne-am impus silă spre a puté păstra tăcere cel puţin în cele bisericeşti chiar şi la provocările, cari sistematic se fac la adresa bisericei nóstre ortodoxe române din partea bisericei româneşti dela noi, care soră ar trebuí sĕ ne fie.

Am trecut cu vederea pentru binele păcei presentarea bisericei greco-catolice dela noi ca biserică cu continuitate dela Nascerea Domnului, în care cas n'are nici un sens serbarea de ani 200 a unirei; am trecut cu vederea osanalele în interesul sĕrbărei de ani 200 a unirei, care ne-a despicat corpul naţiunei în dóuĕ, şi a pus cuţitul în mâna fratelui spre a loví în inima fratelui seu; şi deocamdată tot pentru binele păcei vom trece şi preste cuvintele din numĕrul „Unirei“ din Dumineca trecută în care se presentéză călugĕrul Visarion ca turburătoriu al păcei idilice ce a domnit după „Unirea“ patru decenii dela actul de sfăşiere naţională, dela actul de trădare a bisericei străbune, care act este Unirea.

Intre ómeni bunăvoire.

Cu acésta se încheie cântarea angeréscă.

Este urmarea cea mai naturală din cele premerse. Unde este Mărirea lui Dumnezeu, unde este pacea pe pămênt acolo este şi bunăvoire între noi.

Lipsesc cele 2, lipseşte şi cea din urmă.

Ce nu se póte face în lume, décă bunăvoinţa încălzeşte inimile ómenilor?

Şi noi în ajunul Crăciunului bunăvoinţă cerem, bunăvoinţă la căutarea mijlócelor, pre cari sĕ le punem în serviciul, întru promovarea causelor nóstre publice bisericeşti, în serviciul şi întru promovarea causelor nóstre naţionale, în serviciul şi întru promovarea intereselor publice ale statului.

Conlucrând cu bunăvoinţă, cu inimă curată, cu inimă deschisă, fără cugete reservate, conduşi numai de dreptate, egalitate şi de echitate, vom afla, de bună sémă vom afla mijlócele cele mai eficace pentru promovarea intereselor publice bisericeşti, naţionale şi de stat.

Bunăvoinţă căutăm, bunăvoinţă cerem şi la aplicarea mijlócelor aflate, căci fără bunăvoinţă nici cele mai bune legi şi normative nu produc bine; bunăvoinţă în tóte, şi atunci chiar şi mijlócele mai puţin bune pot fi paralisate în efectele lor stricăcióse.

Acuma e timpul în ajunul marilor sĕrbători ale Naşterei Domnului, acuma e timpul sĕ esaminăm internul nostru, sĕ ne esaminăm viéţa nóstră creştinéscă, spre a ne îndrepta, spre a primí cu inima curată, cu inima, pocăiţi curăţiţi de păcate vestea cea îmbucurătóre: Bucurie mare vestesc, s'a născut Messia Christos.

Sĕ ne ţinem, strinşi sĕ ne ţinem legaţi cu biserica, cu tradiţiunile ei; cu datinile şi obiceiurile nóstre străbune, cu limba nóstră naţională.

Ce-i strĕin sĕ nu se lipéscă de sufletul nostru, aceste cuvinte ale poetului sĕ fie prelângă altele untul de lemn, care vecinic se pice în candela nóstră, ca vecinic sĕ ne lumineze tóte faptele nóstre întru preamărirea lui Dumnezeu.

Doctrina bisericéscă, datinele străbune, aceste sĕ încălzéscă inimile nóstre, aceste sĕ rĕsune de pe buzele copiilor noştri, în aceste sĕ creştem generaţiunea cea tinĕră.

FOIŢA

Istoria pomului de Crăciun.

Datina pomului de Crăciun, atât de generalisată la oraşe, îşi are o istorie bogată şi interesantă, ce se extinde asupra multor vécuri înapoi.

Intr'un memoriu aflat la 1605 în Strassburg se face amintire de cel dintâi brad, împodobit de cetăţeni cu bucăţi de hârtie colorată, cu mere, ostii, spumă de aur şi zăhar. Dar atunci sĕrbătórea pomului de Crăciun încă nu întregia sĕrbătórea bisericéscă, ca astăzi. Ce e mai mult în Strassburg a apărut între a. 1642—1645 o carte, al cărei autor păşeşte în cuvinte aspre contra brazilor ornaţi cu păpuşi. Biserica însaşi a început a se resboi contra pomului de Crăciun, dar nu i-a succes sĕ împedece acest obiceiu. Incă pela 1785 scrie baronesa Oberkirch din Strassburg că biserica nu se uită cu ochi buni la brazii decoraţi cu lumini.

Pomul de Crăciun e aşadar de origine elsaţiană. Când s'a încorporat sub Napoleon I. Elsaţia la Francia, locuitorii ei cu încetul s'au lăsat de acéstă datină, dar dela 1870 ajungênd ear provincia germană, noii imigraţi prusieni au înoit obiceiul pomului. Francezii de acolo au înaintat protest contra pomilor de Crăciun, ca o datină curat germană. Dela începutul secolului acestuia s'a întrodus acest obiceiu şi în celelalte provincii germane.

In Viena a fost aşezat primul pom la 1834, dar pe el nu erau lumini, ci numai nuci şi mere. Aprinderea luminilor s'a întrodus numai de vr'o 20 de ani.

In Germania nordică încă s'a început fórte târziu sérbătorirea Crăciunului în felul acesta şi Goethe scrie de tot surprins, că în 1765 a vĕzut la bunica lui Kőrner, a vestitului poet în Lipsca, primul pom de Crăciun.

E explicabil, pentru ce tocmai în Germania s'a început întroducerea pomului; biserica până pe la mijlocul acestui secol a rĕmas duşmana pomului şi împedeca unde numai putea, lăţirea acestei datini. Preoţii reformaţi însĕ, încunjuraţi de prunci în familiile lor, e natural că iute s'au împrietinit cu pomul.

In Berlin şi Potsdam au aşezat cel dintâi pom, care era un ram de pin, la 1780. Brazii se obişnuesc numai decând Berlinul e în legătură prin cale ferată cu munţii Harz, de unde se aduc uşor.

In Francia a dus „pomul“ princesa Elena de Mecklenburg care la 1837 a devenit soţia prinţului Ferdinand de Orleans. La început se ducea aristocraţia ca la o minune în salonul ei şi foile din Paris descriau pe lungi colóne, că ce e adecă pomul. Aristocraţia ţinea de un lucru dejositor adoptarea acestui obiceiu ţĕrănesc, dar dupăce Germanii începură sĕ triumfeze asupra Francezilor, au început sĕ se strecóre şi unele obiceiuri germane în Paris, între cari era şi „pomul“. E fórte natural, că la început priviau cu ură şi înfierau de trădători de patrie pe aceia, cari puneau pomi de Crăciun; numai mai târziu, pe la anii 1880 a început a se lăţi şi prin Paris acéstă datină, care în provincia nu e generalisată.

Aprinderea de lumini pe pom s'a început cu sĕrbarea zilei sf-tului Andreiu, care cade la finea lui Novembre şi se ţine în biserica catolică între cele mai vechi obiceiuri, ear în Germania în multe locuri şi azi are aceeaşi importanţă între sĕrbători, ca séra de Silvestru la noi.

Sunt ţinuturi, unde poporul crede, că pomii înfloresc la mezul nopţii de Crăciun. Acésta e o credinţă de vécuri. La 1438 priorul dominican Ioan Nider a scris o carte, în care spune, că în nóptea de Crăciun în decurs de o óră arborii produc frunze, flori şi fructe, şi că, în jurul oraşului Nűrnberg ómeni demni de credinţă mergeau în nóptea de Crăciun sĕ admire acéstă minune.

Sunt casuri dese, că şi pomii noştri înmuguresc nu numai primăvara, ci şi tómna târziu.

Dar ca tocmai în nóptea de Crăciun sĕ se întêmple acésta, fireşte că e o superstiţiune.

Fapt e numai, că obiceiul sĕrbării zilei sf-tului Andreiu e începutul pomului de Crăciun şi că poporul la ziua numită rupea ramuri din pădure şi le ducea acasă în odae.

După B. O.

Biserica şi datinele străbune au fost scutul nostru, sě fim vrednici următori ai părinţilor noştri, cari în aceste ne-au născut şi în aceste ne-au crescut.

Şi pre pămênt pace!

Dotaţiunea clerului.

Dela un membru fruntaş al clerului nostru primim acest articol de mai jos, asupra căruia deschidem discuţiune, publicând cu plăcere părerile, ce se vor ivi. Atragem atenţiunea tuturor asupra lui şi în special asupra părţii din urmă, care cuprinde o idee, menită — la cas de generală acceptare — a face epocă în desvoltarea fondului central pentru dotarea preoţimii, asigurând astfel cu mijlóce nesimţite reuşita grelei chestiuni a dotării corěspunzětóre, care totdeauna a preocupat pe toţi fiii bisericei şi la realisarea căreia numai a visa am îndrăsnit până acum.

D-le Redactor!

Deşi, din nr. 130 al „Telegrafului Român", cu plăcere am vězut, că în fine înaltul guvern a binevoit a dispune, ca intregirea dotaţiunei dela stat, ce în sensul legii compete şi preoţilor nostri, sě se distribue pe calea archiereilor nostri, şi deşi astfel aprópe fiecare paroch va căpěta póte câte 1—200 cor., sau şi mai bine pe an: totuşi cu tótă intregirea acésta situaţiunea materială a clerului nostru va fi destul de modestă, încât abia va puté subsista, fără a-şi puté creşte familiile conform dorinţei şi posiţiunei sale.

De aceea noi preoţii am păcătui greu nu numai în contra bisericei, dar şi în contra nóstră şi a familiilor nóstre, dacă am presupune, că acuma s'au făcut tóte cele necesare pentru regularea dotaţiunei parochiale şi dacă nu ne-am gândi cum se îmbunătăţim pe viitor barem, din timp în timp acea dotaţiune, conlucrând cu tótă seriositatea la augmentarea resurselor şi prin acésta la asigurarea unei posiţiuni, care sě emancipeze clerul de grijile traiului şi sě-l ridice şi culturalicesce la nivoul cuvenit.

După modesta mea părere, acésta s'ar puté face mai ales pe dóuă cărări, şi anume prin sporirea averilor bisericeşti, din fiecare comună bisericéscă, şi prin sporirea sau augmentarea fondului central dela archidiecesă, înfiinţat de fericitul Marele Andreiu, în scopul indicat.

Cele până aici nefiind lucruri nóue, sunt tuturor bine cunoscute. Lucruri mai puţin cunoscute, pot fi cele-ce urméză, şi de aceea rog şi pe alţi bărbaţi competenţi, sě-şi facă observările lor, la cele-ce îmi permit a susţinea. *)

Eu susţin *cu tótă convingerea*, că nu este comună bisericéscă, în care nu s'ar puté spori averea şi venitele bisericeşti, în mod îmbucurător, căci dacă poporul nostru e mai sărac ca alte popóre, nici noi preoţii nu avem pretensiunea, ca poporul nostru sě dăruiască, ori sě contribue, cu sutele şi miile, ca şi creştinii cei mai avuţi, ai altor biserici: ci noi ne mulţumim şi cu daruri şi contribuiri mai puţine, şi acelea le şi face poporul nostru, acolo unde este bine condus, şi unde vede îngrijindu-se bine şi constienţios averea bisericéscă.

Dovadă despre aceasta, sunt multele dăruiri, ce se publică în jurnale, mai în tóte zilele; dovadă şi aceea că în multe comune bisericeşti esistă deja asemenea fonduri şi ele se sporesc, din an în an destul de bine; ear cea-ce s'a putut face în unele, pentru ce nu s'ar fi putut face şi în altele?

Vorba este sě se facă odată începutul şi în cele mai mici comune şi puţinul cu timpul se va înmulţi. Dacă antecesorii nostrii n'au făcut prin multe locuri, se facem noi şi sě lăsăm urmaşilor un început fie cât de modest.

Conferenţele preoţeşti întroduse de Inaltpreasfinţitul nostru archiereu sunt cel mai bun prilegiu ca preoţii între sine sě se lumineze, sě'si împărtăşască unii altora esperienţele, arětând cum au purces, la înfiinţarea de fonduri în comune, insistând unii la alţii şi stăruind, ca în câţiva ani sě nu esiste comună fără barem un început în acéstă privinţă. Se înţelege de sine, că acestea numai atunci se vor putea face cu succes, când preoţii vor premerge întru tóte cu pildă bună.

Incât pentru sporirea sau augmentarea fondului din centru, lucru ar fi mai uşor, dacă noi preoţii am voi serios acésta, aretându-ne vrednici de memoria antecesorilor, cari l'au înfiinţat. Dacă alţii au înfiinţat acel fond pentru noi, între împrejurări destul de grele şi maştere şi cu gândul numai la uşurarea sorţii îndepărtaţilor urmaşi, cu atât mai vêrtos ni se impune nóue datorinţa augmentării lui acum, când vom ajunge a primi câte 100—200—300 Cor. dela stat. Rêndul este la noi; sě contribuim şi noi la acel fond menit pentru noi şi urmaşii nostri cu cel puţin 5% din venitele nóstre sigure, precum am cetit earăşi în acest jurnal că a propus în conferinţa preoţéscă vrednicii nostri colegi Mihail Brătianu şi Zaharie Mateiu din tractul Reghinului.

In chipul acesta, n-ar trece 10 ani şi am vedea fondul central luând un avênt îmbucurător şi astfel fără a simţi nici o greutate am ajunge într'un viitor nu tocmai în depărtat la o subsistinţă asigurată.

Un preot ortodox.

---

*) Noi cu plăcere vom publica părerile, ce se vor ivi.

Revistă internă

Decisiunea asupra cuotei

Oficialul de Duminecă a publicat decisiunea Monarchului privitóre la cuotă. Prin decisiunea Monarchului cuota e statorită pe jumătate an, în raportul: $33^{3}/_{49}$: $66^{46}/_{49}$, ceea-ce, — detrăgênduse percentele aşa numitului precipuum — corěspunde raportului: 34. 4 : 65. 6. Deodată cu această decisiune, a apărut şi patenta împěrătéscă, prin care se pune în vigóre şi procedura de asemnare pe temeiul §-lui 14. — Hotărîrea delegaţiunilor în privinţa speselor comune pentru cele dintâi patru luni ale anului 1900 a fost aprobată.

*

Nou ministeriu în Austria

Precum se telegraféză din Viena, misiunea guvernului *Wittek* se priveşte cu publicarea autografelor preaînalte referitóre la necesităţile de stat, de încheiată. Denumirea definitivă a unui nou ministeriu de funcţionari, e în prospect.

NOUTĂŢI

Din causa sfintelor sěrbători ale „Naşterii Domnului", numěrul nostru proxim va va apăré Marţia viitóre.

Chirotoniri. Inalt Preasfinţitul nostru Archiepiscop şi Metropolit *Ioan*, a chirotonit întru presbiteri: pe cler. cu pregătiri extraord. Ioan *Branişte*, ales paroch în *Tórcla* (tractul Agnita) şi pe cler. abs George *Cazan*, pentru parochia *Filea* (tractul Reghin).

*

Dela Seminariu. Eri la órele 11 a. m. s'a anunţat elevilor nostri din seminariul „Andreian" concediul pe Sf. sěrbători, ce urméză. De faţă era pe lângă corpul profesoral şi Em. Sa Inaltpreasf. nostru arch. şi metrop. *Ioan*, care a adresat elevilor poveţe de bunăpurtare în familiile şi comunele, în cari vor petrece feriile şi sěrbătorile.

*

† Ioan Bădilă. Eri la órele 2 p. m. s'a început prohodul regretatului jude de tribunal Ioan Bădilă, care s'a oficiat de către protopopul locului *Ioan Papiu*, directorul seminarial *Dr. Eusebiu Roşca*, parochul *Constantin Dimian*, şi diaconul *Ioan Popovici*. Corul seminarial funebral a reprodus cântările jalnice. Era de faţă întrégă elita oraşului Sibiiu, în frunte cu Emin. Sa Metropolitul nostru *Ioan*, Consistoriul archidiecesan, comitetul Asociaţiunii în frunte cu vicepreşedintele Ilustritatea Sa vicariul archiepiscopesc *Dr. Il. Puşcariu*, apoi prefectul comitatului *Thalman*, primariul *Drotleff*, preşedintele tribunalului, procurorul reg., representanţa miliţiei, corpul profesoral seminarial şi dela şcóla civilă de fete şi preste tot representanţii tuturor oficiilor şi claselor sociale din Sibiiu fără deosebire de naţionalitate şi confesiune, drept dovadă a generalei simpatii de care s'a bucurat repausatul în tot Sibiiul. Era de faţă şi o deputaţiune a recunoscătorilor universitari români din Cluj.

După prohod, s'a pus lungul convoiu în mişcare şi — percurgênd calea obicinuită a întrat în cimiteriul din suburbiul de jos, unde a fost depus cosciugul spre vecinică odihnă, lângă de curênd repausata sa soţie, pe a cărei cunună funebrală neconsolatul soţ numai înainte cu v'ro 3 luni legase pantlica cu presimţitórea inscripţie: „*La revedere, Ioană dragă!*"

Dumnezeu sě-'i odihnéscă în pace, că au fost ambii buni Români. Repausatul, precum se aude, a testat 4 acţiuni dela „Albina" fondului catedralei, 4 „Asociaţiunii", ear restul averii sale rudeniilor.

*

Un act de pietate. Cetim în „Tribuna": La Ţebea, lângă mormêntul lui Avram Iancu, sub „goronul lui Horia", delegaţiunea tinerimei nóstre universitare din Cluj, constătătóre din d-nii Coriolan *Steer*, George *Novacovici* şi Ioan *Scurtu* a sěvîrşit un act de solemnă pietate, care va emoţiona tóte inimile româneşti.

Este un act de pietate, un act naţional, un act vrednic de tinerimea nóstră entusiastă, care a tresărít de gróză la auzul insultei dela Bělgrad. Onóre tinerimei nóstre!

*

Coróne eterne. In loc de cunună pe cosciugul rěposatului jude de tribunal *Ioan Bădilă*, domnii *Dr. Ilie Beu*, medic şi *Dr. Liviu de Leményi*, asesor cons. şi advocat, au dăruit câte 10 coróne gimnasiului gr.-or. din Brad.

Dorim sě aibă câţi mai mulţi imitatori.

*

Pentru monumentul lui Şaguna. Oficiul şi Epitropia parochială gr.-or. din Braşov-Cetate constată, că a primit şi a administrat darurile făcute de On. parochieni din Cetatea-Braşovului pentru monumentul fericitului Metropolit Andreiu Baron de Şaguna în suma de 300 cor.

*

Agata Bârsescu în Sibiiu. Astăzi, în 4 Ianuarie nou se va representa în teatrul orăşenesc din loc piesa „Turandot, princesa de China" de Fr. Schiller, în beneficiul dlui B. Held. Rolul princesei îl va juca distinsa artistă A. Bârsescu, care vine în scopul acesta direct dela Bucureşti, drept semn de atenţie pentru beneficiant, care cu ocasiunea representaţiunilor d-şórei Bârsescu a fost un bun interpret al rolului ce i-a convenit după dşóra Bârsescu. Dşóra Bârsescu va lua parte numai la o representaţiune. —

*

Cu daruri de Crăciun pentru colindătorii „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" s'a mai oferit: d-na Ana Dobrotă n. Richter, dna Bugarsky, Ana Crisan n. Vestemean, Malvina Verzariu, Il. Muciu, Dr. Beu, Dem. Câmpian, Costică Pop, fraţii Moga, franzelari, Nedelkovici, Krasovszky, I. Ascher, Ar. Roman (Luncoiu de sus), ear' d-na Maria Vas. Gămulea a contribuit 2 cor., Teodosiu Lobonţ, propr. Hepria rom., Constantin Cothişel, paroch, Certege câte 4 cor., Pant. Lucuţa căp. şi r. pens. 3 cor. N. N. câte 3 cor. Nic. Ivan, as. cons., dna Susana Frigatoriu, câte 2 cor.

Mai departe dl Emil Verzariu au colectat dela dnii: Alexandru Lebu propr. 5 cor. dna Berta I. de Preda 4 cor. Dr. Nic. Vecerdea adv. 2 cor. dşóra Vichi Joandrea, înv. 2 cor. Dr. Ludovic Ciato cand. de adv. Fr. Binder comersant, Demetriu Comşa prof. Iuliu Popescu cassariul Albinei, Dr. Ioan Stroia, prof. Ioan Broju capelan mil. Ilie Moga învěţător, George Căzan presbiter Dr. Tincu adv. Dr. A. Frâncu adv. Dr. V. Bologa direct. Dumitru Stefan cand. adv. Ermil Borcia, funcţionar de bancă, O. Ste[illegible]ea vicen. comit., Silv. Moldovan red. Emil Verzariu func. de bancă, Ioan Gârbacea prop. dela toţi câte o corónă.

*

Urmaşul Papei. Din Roma se vesteşte, că Papa Leo şi-a designat ca urmaş al sěu pe cardinalul Gotti (după altă ştire: Gacci), care îi este cel mai agreat dintre actualii cardinali. Papa l'a recomandat tuturor cardinalilor ca pe cel mai vrednic de-a ocupa tronul papal după încetarea sa din vieaţă.

*

Bilete de ale loteriei casei naţionale se pot procura dela librăria archidiecesană. Preţul unui bilet e 1 corónă.

*

Istoria unui milionar. Mai děunăzi a murit în Paris un milionar american, Guido Grüger, vestit odată nu numai pentru milióнele lui, ci şi pentru frumseţea deosebită, prin care se distingea, de aceea era poreclit „Apollo milionarul". Jurnalele parisiene împrospătéză acum aventurile romantice din viaţa acestui om. Un strămoş al lui deschisese cu 200 de ani o mică prăvălie în portul din New-Jork, unde vindea diferite lucruri pentru marinari şi mergêndu-i fórte bine a lăsat copiilor sei mai multe milióne. Guido Grüger a sporit averea moştenită încă şi mai mult, şi astfel a ajuns, că juca mare rol în societatea din New-Jork. Natura îl favorisase cu o statură şi faţă fórte frumósă. Era înalt de 6 urme, cu umeri laţi, om puternic şi trăsurile feţei lui reaminteau statuele greceşti; pentru aceea îl numeau şi milionarul „Apollo". Pěrul negru, buclat da o expresie şi mai plăcută capului seu, frumos alcătuit. Femeile din New-Jork înebuneau după frumosul milionar, care avea şi darul de a fi cel mai agil sporstman, şi cel mai bun dansator. Toţi erau curioşi, că cine va fi fericita fiinţă, care-i va şti cuceri inima. Miss Spedden, fata unui milionar a fost acea fericită femeie care însě după un trai conjugal abia de 3 ani s'a mulţěmit de gloria avută şi s'a despărţit de frumosul ei bărbat. După terminarea procesului de divorţ milionarul nostru s'a mutat în Europa, petrecênd parte în Nizza, parte în Cannes şi parte în Monte-Carlo, pretutindenea făcênd mare sensanţie cu averea, ce cheltuia şi cu frumseţea. In Cannes a făcut cunoştinţă cu věduva milionarului Bell, pe care în curênd a şi luat-o de soţie. Dar nici căsătoria acésta n'a fost mai fericită ca prima. Frumosul bărbat care a scos din fire atâtea femei, a eşit şi el cu vremea din brasdă, dându-se la beutură fără cumpět. Soţia lui se căia, că s'a dus după un astfel de om şi într'o zi s'a sters şi nu s'a oprit până în America. Grüger sa mutat după acésta la Paris, petrecând zile albe. Acolo s'a amoresat într'o casieriţă rusóică, pe care a şi luat-o în căsătorie, dupăce s'a despărţit de a doua soţie. Astfel a trăit într'un chef, până ce şi-a ruinat sănătatea, dar şi bolnav greu fiind era cu tótă gingăşia îngrigit de soţia lui, cărei-a i-a testat la mórte întreagă averea.

DE ANUL NOU.

— Rěscumpěrarea felicitărilor —

Transport din nrul 135... 81 cor.

18. Dr. Alexandru Mocsonyi, Birchiş, 20 cor.
19. Ioan V. Rusu, protopop, Sibiiu, 4 cor.
20. Dr. Corn. Diaconovich, I. secr. al Asoc., Sibiiu, 5 cor.
21. Dr. Octavian Russu, advocat, Sibiiu, 5 cor.
22. Dr. Liviu de Leményi, adv., Sibiiu, 5 cor.
23. Ioan Broju, capelan castrens, Sibiiu, 5 cor.
24. Ioan Popovici, profesor, Sibiiu 1 corónă.
25. Dr. Zosim Chirtop, advocat, Câmpeni, 10 cor.
26. Maria Cioban, profesóră, Sibiiu, 2 coróne.
27. Dr. Victor Colceriu, medic, Lăpuşul-unguresc, 2 cor.
28. Augustin Pop, advocat, Lăpuşul-unguresc, 2 cor.
29. Paul Iovescu, controlor la comunitatea de avere, Caransebeş, 2 cor.
30. Eugenia Iovescu, profesóră, Sibiiu, 2 cor.

Pantaleon Lucuţa, căpitan în pensiune, Sibiiu, 4 cor. Suma 150 cor.

Dr. C. Diaconovich.

Nr. 25—1899 comit. par. [251] 1—1

Publicare de licitațiune

Zidirea caselor parochiale din parochia Slimnic, se dă în întreprindere pe calea licitațiunii minuende cu prețul strigării de 557 fl. 70 cr. Duminecă, în 9 Ianuarie 1900 v. la 2 óre d. a. în localul școlei din loc.

Dela întreprinzĕtor se recere un vadiu de 10% dela prețul strigării. Planul de zidire, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parochial din loc. Se notéză cumcă lucrul de măsar și zidar se vor da separat în întreprindere, iar materialul recerut îl dă comuna bisericéscă.

Slimnic, 19 Decembre 1899 v.

Comitetul parochial gr.-or.

Cl. Nicula, paroch și președ. comit.

L. Costea, notar.

Pfau's
Quarnero
BRANDY
Vero-Cognac
Marca Moretti
și
Cognac de curte
din
destileria ces. și regéscă

Pfau & Co. Fiume
se póte procura la:
Concordia,
societate comercială pe acții în
Sibiiu. [245] 3—6

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de

Ioan Iosif Sceopul.

Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de

D. V. Păcățianu

1889—1891.

Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,

novele și schițe

de

Margareta Moldovan.

Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de

Judita Secula născută Truța.

Broș. à 1 cor.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu

protopresbiter ort. român în Lugoș

broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune

de același autor

broș. 50 fil.;

și

Cuvêntări bisericesci

de

Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.

traduse prin

Ioan Genț

paroch gr. cath. în Haieu,

Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

„Dotațiunea Clerului".

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** intră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la disposiția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă induce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se cunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe disposițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului"

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Se află spre vênzare la

LIBRĂRIA ARCHIDIECESANĂ

Eminescu pesimist, profet și economist, de **I. S. Ordeanu,** prețul unui exemplariu 1 cor.

Mărturisirea ortodoxă aprobată de sfântul sinod (România), prețul 1 cor. 30 fil. * * * * * *

Gramatica limbei române pentru clasa I și II gimnasială, reală și civilă, de **Nicolae Bogdan,** prețul 2 coróne . . . .

Manual de limba maghiară *

Gramatică și carte de cetire pentru preparandii, scóle medii și civile, de **Dr. J. Dengi** și **E. Hodoș,** prețul 2 coróne 40 fil. o o o o o

Prețurile indicate sunt neto, portul postal este de 10 fil. pentru cele dóuĕ dintâiu, ér 20 fil. pentru cele din urmă.

Rame de tot feliul, pentru icóne, tablouri, etc., pe lângă prețurile cele mai eftine

Domnii învĕțători sunt rugați sĕ introducă prin scóle **caietele de desemn** punctate cu figuri începute, un sistem forte bun, aprobat de Inaltul Ministeriu de culte și instrucțiune publică sub Nr. 1503/1892. Sunt 10 * * * * * * * * * * numeri (caete) à 4 cr. * * * * * * * * * * *

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 21—26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

☞ *Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.* ☜

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul ☜ ☞ archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot și învĕțător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

Cu prețul de 30 cr. + porto postal 5 cr.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se adauge și un suplement.

În potriva sorții.

Se dete semnalul de plecare.

Intréga orchestră a regimentului întonà un marș înălțător, un marș, care într'aripa sufletele, aprinzându-le de dorul unei glorii întrevăzute în zarea viitorului.

Soldații porniseră pe drumul lung, pe care mulți póte n'aveau sĕ se mai întórcă, și cu cât se depărtau mai mult cu atât frunțile se încrețiau, sufletele se mohorau și marșul rĕsboinic de abia mai era auzit.

In urma lor, rude și prieteni îi priveau cum se duc, — în lumina melancolică a sórelui de tómnă, cu pasul cadențat, — cu armele sclipitóre pe umeri, cu ochii țintă în nedeslușita depărtare a zărei...

— Ne ducem sĕ luptăm pentru patrie; spuseseră tinerii ostași, celora cari odată cu: „Sĕ veniți sănĕtoși!“ le dădeau sărutarea despărțirei...

Pentru patrie!..

Era datoria fiecăruia sĕ se lupte pentru „mama comună“ și căutau sĕ se arete mândri de acéstă datorie grea. Și, totuși, cu cât se depărtau mai mult de locul pe care póte n'aveau sĕ-l mai vadă nici odată, simțiau cum li-se lăsa pe inimă o piatră imensă, care îi făcea sĕ șovăiască pe nesfîrșita întindere a câmpurilor ofilite.

Mergeau mereu, privind înainte, dar fără sĕ vadă nimic, căci ochiul minții le era întors înapoi către locurile copilăriei.

Unul vedea pe părinții sei bĕtrâni punênd mâna strééșină la isvorul ferbinte al lacrămilor și căutând sĕ pĕtrundă depărtarea spre a mai zări măcar un petec de vestmênt din fiiul lor plecat. Altul își vedea soția, tinĕră, cu ochii roșii de plâns, alții, și cei mai mulți, și cei mai greu încercați, — vedeau pe iubitele lor smulgêndu-și părul, blăstĕmând cerul și datorie și rĕsboiu, într'un hohot de plânsóre desnădăjduită.

Care dintre dînșii avea sĕ-și mai plece fruntea la sărutarea albitului părinte? care avea sĕ-și mai desmerde soția și care, ah! care era ursit sĕ mai vadă ochii frumoși ai iubitei, sĕ-i mai simtă odată sărutările pătimașe și îmbrățișările și lacrimile ei de fericire!...

...In aceste rînduri de regrete întrupate, însĕ, era un suflet de om care privea țintă înainte, un ostaș căruia inima îi era plină de bucurie, ca și raza ochilor senini, ca și zimbetul lui.

Ostașul acesta se numea Andreiu Crețeanu!... Ce bun venit fusese rĕsboiul pentru dînsul! De câte-ori îl visase ca pe o ultimă și supremă speranță!

Andreiu Crețeanu era vlăstarul din urmă al unei familii vechi și ilustre... Despre strămoșii lui vorbiau cronicile vremilor trecute ca de niște pilde nemuritóre pentru urmași. Se numĕra eroi printre dînșii, poeți, cronicari și clerici plini de înțelepciune, de credință și de bunătate sufletéscă.

Așa fuseseră străbunii lui, pe care veacuri peste veacuri îi depărtaseră de dînsul.

Dar avea și mulți, mulți și cei mai apropiați, cari pătaseră gloria acestui neam. Un bunic al lui uneltise împotriva Domnului și fusese surghiunit la un schit tăinuit, unde își dete sufletul în necinste și uitare. Un altul mare demnitar al bisericei, întinase altarul cu desfrâul seu și batjocorise credința, pe care era chemat s'o propoveduiască. Altul trădase interesele țerii; altul murise în cele mai înfiorătóre chinuri, pricinuite de o viață afară din cale destrăbălată. Iar tatăl seu prins de o patimă blăstĕmată își perdu în cărți moșiile străbune, acareturile părintești, până și zestrea soției sale, care se stînsese de ftizia căpĕtată de pe urma atâtor dureri.

Andreiu, rĕmas de tinĕr orfan și sărac, purtênd pe umerile lui blăstĕmul unei ursite nemilóse, bătu la pórta vieții adevĕrate și pórta nu i-se deschise.

Lăsat aprópe pe drumuri la vîrsta de zece ani, când tatăl seu se sinucise vĕzându-se ruinat cu desĕvîrșire, se luptă ca o fiară desnădĕjduită cu cele mai cumplite nevoi, ajutat fórte puțin de un vechiu prieten al familiei, până când sĕ pótă întra la universitate.

Când a pășit pragul înaltului templu al culturei, Andreiu respiră ca ușurat de o povară imensă.

Se înscrise la facultatea de litere și se dedică Istoriei, cu o pasiune de fanatic. Era unul dintre studenții cei mai sîrguitori.

Imbrăcat mai mult decât modest, cu fața vecînic înnorată, ursuz la vorbă și stângaciu la apucături, luat mereu în zeflemea de colegi, Andreiu Crețeanu nu avea decât o mângâiere care îi covîrșia tóte năcazurile zilnice: sĕ rĕsfoiască învechitele cronici ale țerii.

Găsia acolo, mai la fiecare pagină, pomenindu-se numele familiei sale: ici un străbun rĕsboindu-se cu o vitejie romană, dincolo un altul mântuind viața Domnului și onórea țerii...

Și în sufletul oropsitului student se trezeau tóte acele porniri mari ale glorioșilor strămoși, — de care se simția mai apropiat de cât de părintele și bunul sĕu. Simțea sufletele lor mari topite într'al sĕu, năzuințele și vrednicia lor întrupate într'însul. După trei generații de pitici, după ani de necinste pentru numele sĕu, Andreiu se credea omul chemat sĕ reînalțe onórea vechiului neam.

Trebuia sĕ se reîntórcă din nou epoca de glorie a Crețenilor, și cine altul dacă nu Andreiu, ultimul vlăstar, avea sĕ sfâșie vĕlul acela de umilire sub care se sbătea încă și el.

— Sĕ fie ultima licărire a candelei, — dar sĕ mai fie o licărire! zicea într'însul.

Trăind însĕ într'o epocă de pace, de comerț și agricultură, ce putea sĕ facă? Intr'o vreme de „amorțire“, cum numea el epoca în care trăia, singura cale vrednică de apucat era literatura...

— „Și prin literatură poți ridica prestigiul unui neam!“

Dar pretutindeni, pe tóte căile pe care caută sĕ le străbată, aceași stavilă i se ridică în față, același nenoroc, același blĕstĕm îl păștea de pe urmă.

Scrise versuri, nuvele, drame, și în tóte acelaș nesucces; tóte sforțările lui se sfărîmau de aceeași stâncă de granit a nepăsării contemporanilor...

Când era însĕ, în culmea desnădejdii, o veste înfiorà de grózà țara de la un capăt la altul, și lui îi înseninà sufletul: Rĕsboiul!

In sfârșit! Se simțea chemat pentru luptă; presimțea că acolo, în vultorile morții sângeróse, în mugetul tunurilor, avea sĕ'și isbîndéscă visul care îl frământa de atâți amari de ani.

— Și cel puțin, dacă o fi sĕ mor, sĕ nu mor ca ori-care!...

*

Luni întregi compania în care se afla Andreiu Crețeanu, a cutreerat câmpiile și dealurile Bulgariei, fără ca sĕ dea odată piept cu vrăjmașul.

In sfârșit, într'o zi, pe sub séră, li se vesti că în zori vor merge întru întîmpinarea dușmanului, care era postat în apropiere.

Era vreme gerósă și ninsese tótă ziua. Andreiu fu pus de sentinelă pe o înălțime troenită de omăt.

Cu tótă asprimea vremei, ostașul se simțea mai însuflețit ca nici odată. Se preumbla nervos de colo până colo, în spațul îngăduit sentinelelor, strîngând cu drag arma și gândindu-se la cele ce avea sĕ se întâmple a doua zi.

A doua zi!... Era târziu din nópte; câte-va césuri numai îl mai despărțeau de clipa, după care o viață întrégă alergase. In tot regimentul nu va fi un ostaș care sĕ se lupte cu mai multă vitejie ca Andreiu Crețeanu. Pentru el nu vor exista primejdii; nimic nu'l va puté împiedica în calea-i pentru biruință, biruința vieții lui, triumful Crețenilor asupra sorții.

Avea atâta órbă încredere că va birui acea fatalitate, care 'l apăsa și care 'l stânjise în tot-d'a-una până atunci.

— Voința omenéscă va înfrânge destinul orb! își zicea Andreiu însuflețit.

Dar gerul se făcea tot mai ascuțit, zăpada începu sĕ vie în valuri, mânată de un vifor întărâtat fără de veste...

Fără sĕ bage de sémă mânile-i sĕ-încleștaseră pe armă, picórele începuseră sĕ i-se înțepenéscă. Se mișca greu, cu sforțări din ce în ce mai neputinciόse; în tot trupul îi pătrundea o răcélă nedeslușită și o pirotélă neînțelésă 'i împăienjena vĕzul.

Viforul vâjia mereu, tot mai rece tot mai năprasnic.

Troeanul sporea mereu.

La un moment Andreiu scăpà arma de pe umăr; se aplecà s'o ridice dar acel somn blestemat îl făcu sĕ cadă buștean în troian.

Adormise, un somn fărmecător, somnul premergător al celui de a pururi.

Intr'o clipă 'i apăru într'un vis orbitor lupta de a doua zi, lupta între viața și mórtea lui, triumful vieții... gloria.

Și prin vis, murmură nedeslușitele cuvinte din urmă:

— In sfârșit... am biruit destinul.

Viforul urla batjocoritor, împingând valuri de zăpadă, acoperind pe sentinela adormită de veci, de a cărei urmă n-avea sĕ mai știe nimeni a doua zi...

Al. Ant.

Poveste.

A fost odată, nu de mult, un împĕrat fórte puternic, care cârmuia poporul cu multă înțelepciune și blândețe. Poporul îl iubia fórte mult și lua parte sufletéscă la întristările lui.

Intr'o zi moștenitorul tronului, singurul lui băiat, căzu într'o adâncă melancolie. Doctorii cei mai renumiți, chemați din tóte părțile împĕrăției nu i-au putut ajuta. Impĕratul nĕcăjit peste mĕsură, dete poruncă sĕ se bată toba în tótă împĕrăția că va da un premiu fórte mare aceluia, care va reuși sĕ-l vindece.

Atunci venì un redactor de jurnal și cerù sĕ fie primit de împĕrat.

„Anunță în tótă împĕrăția, împerate că pe bolnav numai un singur mijloc póte sĕ-l mai vindece; anume, sĕ facă o baie din lacrămile ce le vor vărsa fete nemăritate mai bĕtrâne de 25 de ani. Și pentru acest scop sĕ se așeze în vre-o piață publică din capitală un ulcioraș.

Impĕratul surîse cu durere și ordonà sĕ se facă întocmai după prescripțiunile redactorului, socotind că până în 8 zile ulciorașul se va umplé de cel puțin 80 de ori.

Dar zi cu zi trecea și nici o picătură nu uda fundul ulcioarașului. Nĕcăjit chemà la sine pe redactor. Feciorul de împĕrat sta galben și întunecat alături de tatăl seu.

„Majestate, réspunse redactorul, cere dela femeile, supușele tale, ca sĕ-și dee viața — și o vor face-o bucuros, numai sĕ-ți fie de folos — dar nu cere ca sĕ se recunóscă că sunt mai bĕtrâne de 25 de ani“.

De odată figura împĕratului se luminà și un rîs sgomotos rĕsunà prin odae.

„Mulțumesc, mulțumesc strigă vesel împĕratul, farmecul s'a rupt și ție îți vine premiul“.

Feciorul de împĕrat din acel moment se făcù bine și așa rĕmase până la sfîrșitul vieții.

Homo Novus.

Un crăciun.

Amintiri

Nu știu cum se pripășise la fița Smaranda, unde ședeam în gazdă, un țigănaș slăbuț și perpelit, în care se încheia tot personalul de serviciu al casei. Știu însĕ că într'o iarnă fița Smaranda a plecat cu moșu Vasile sĕ facă sĕrbătorile la o rudă chiabură din Plopana, și pe mine m'a lăsat cu Ionică în bucătărie, până a vení cineva de-acasă sĕ mĕ ia. Aveam la disposiția nóstră o baniță de făină de popușoi, un căuș de fasole, și o traistă de nuci. Ionică era de vîrsta mea; amêndoi la un loc am fi împlinit dóuĕ-zeci de ani, vîrsta unui flăcău. Eram dar destul de voinici, ca sĕ ne facem singur mămăligă și o fertură de fasole. Și ne înțelegeam de minune și la treabă și la joacă. Ziua ne dedeam cu sania pe Dealu Țugueta, séra spuneam povești și puneam la cale ce-avem sĕ facem noi când om fi mari; uneori luam cu degetul negrétă de pe gura cuptorului și ne zugrăviam mustăți și barbișóne, rideam sĕ ne prăpădim; — într'un târziu ne apuca frica, lăsam tăciunii sĕ se stîngă, ne culcam frumușel pe rogojina care acoperia cele patru scânduri ale patului, și ne vîram capetele sub lăvicer, ca sĕ ne încălzim. Bine, asta merge o zi, douĕ, dar eu bag de sémă că vremea trece, Crăciunul se apropie, și cei deacasă se vede că au uitat că mai au un băiat...

— Ce sĕ fie asta, mĕ Ionică?..

— Póte că numai vine de acum... da'ı departe?

Și iată-ne făcênd planuri, sĕ ne sculăm de mânecate și s'o pornim amêndoi la drum, cu săniuța nóstră.

*

Vĕd ca prin vis dealurile acoperite cu zăpadă, copacii în promorócă, ochii îmi lunecă: e un joc fermecător de scîntei pe netezișul alb, poleit de sóre; și în acéstă imensitate pustie, pe un drum luciu ca oglinda, Ionicà înhămat la săniuță, mĕ duce în gónă; din când în când sare, și mihonă ca un mînz, care sburdă. Apoi se face el boer și *eu* cal; la deal amêndoi suntem cai, la vale amêndoi boeri, și pe la amiază iată-ne ajunși la Pleșăști. Bĕtrânul Dorogan mĕ cunóște de departe, și 'mi ese vesel înainte, îmi pune labele în piept și mĕ linge pe obraz...

O, căsuța nóstră drăgălașă, cu prispa ei lată de jur împrejur, cu strașina ei de stuf în care aveam cuiburile mele de vrăbii, și în care vara veniau albine și 'mi puneau miere în trestii, și mi-o despărțiau frumos în porții mici cu niște căpăcele rotunde, tăiate din primele frunze de vișin! Dar de ce pare ograda așa de pustie?... Și nimeni nu s'arată la feréstră!

Nici nu ne mai scuturăm ciubotele de omăt! nerăbdători dăm busna în casă. Țața Frăsina întinde foi de aluat, frate-meu Mihalachi pisează miez de nucă și zăhar; când ne vĕd, se crucesc.

— Cu cine-ați venit?

— Cu sania nóstră... da unde'i mama? întreb eu îngrijat.

— Sunt duși cu toții la Zlătănóe, fac sĕrbătorile acolo.

Va sĕ zică puteam eu sĕ aștept mult și bine!.. Ionică se uită cu sfială la lucrurile din casă. Pe mine mĕ îneacă plânsul, dar mĕ țin. Mihalachi nu'și mai are astîmpăr de bucurie c'am venit Lăsăm pe țaca Frăsina sĕ mocoșéscă singură la turte, și noi ne ducem tustrei la bucătărie, unde baba Țăndăróe ne așéză pe-un fund de lemn o strachină cu borș de cartofe, o bucată de azimă, perje afumate și alte bunătățuri de post — căci e ajunul Crăciunului și dóră suntem creștini. Și pe când eu și Ionică leorpăim flămênzi din lingurile de lemn, baba își face cruce și se minunéză într'una de vitejia nóstră, și parcă tot nu'i vine a crede că am făcut noi sînguri atâta drum. „Dómne ferește vĕ putea eși o lighióe de lup înainte...“ Mihalachi ne spune cum îi bate pe ei la școla lui Angheluță dela Chițoc; este unu Bârzu, care îi arde cu varga la tâlpile góle, până le dă sângele; asta se chiamă „la falangă“. Frate-meu e cu doi ani mai mare de cât mine, nu póte sĕ 'nvețe, zice că'i „greu de cap“; și el a venit pe jos, cu o zi înaintea nóstră; e cel mai horopsit și mai nenorocit dintre noi toți; nimeni nu'l iubește, și mie mi se rupe inima de milă când mĕ uit la el, şi'l vĕd aşa de blînd şi de smerit, şi ştiu câte rabdă!

*

— Sculaţi băeţi, c'a venit Crăciunul.

Mĕ trezesc, casc ochii şi caut sĕ mĕ dumeresc unde mĕ aflu. In odaie întuneric, — numai la vatră se vede o zare de lumină, aud pe cineva rupênd vréscuri, dar nu desluşesc nimic . . .

— Hai, sculaţi-vă, c'a venit Crăciunul. .

Focul se aprinde cu pară, lumina bate în păretele din faţă, pe care capul lui Mihalachi se proectéză mare cât un hoboroc. Scol şi pe Ionică. Tóte lucrurile mi se înfăţişéză curios, parcă aşi trăi în basme; şi glasurile nóstre somnoróse au un sunet neobicinuit.

— A trecut miezul nopţii, acum putem sĕ mâncăm de frupt. Păziţi voi focul, sĕ se facă jăratic că eu mĕ suiu în pod.

Şi până sĕ ne desmeticim noi bine, Mihalachi se şi întórce cu o harchină de costiţă afumată, cu slănina şi cioriciul ei; şi o taie frumuşel bucăţele într'o tigae, şi trage cărbuni pe vatră . . .

— Ia vezi, Alecule, că este o azimă în dulap, şi dă şi o farfurie de acolo, şi nişte furculiţi. . . sĕ mâncăm ca ómenii, că dór îi Crăciunu . . . Da ţie póte că nu ţi-o fi fóme, Ionică.

— Baa mi-i fóme!

Afară se crapă de ziuă, iar noi înfucălim cu lăcomie; ne rĕsbunăm pe cele şésĕ septămâni de post. Ţaca Frasina dórme în etacul de alături, habar n'are de ce se petrece; chiar deştéptă sĕ fie şi tot n'ar simţi, pentru că'i surdă, săraca. Ne aşezăm tustrei în genunchi pe lada de la feréstră şi radem cu unghiile florile de ghiaţă cari s'au pus pe geam; în faţa nóstră, rĕsare sórele; troene mari acopĕr câmpiile, gârla îngheţată bocnă străluceşte în curmezişul şesului.

— Mă Ionică, tu ai potcóve la ciobote?

— Da de unde?

— Da ştii tu sĕ te dai în câlcâe pe ghiaţă?

Ştiu, cum sĕ nu; şi puica . . . şi 'ntr'un picior ştiu . . .

— Hai şi ne-om da . . .

*

La întórcere, rebegiţi de frig, ne abatem pe la Neculai Moraru, sĕ ne mai încălzim. O droae de copii stau jos pe vine împrejurul unei străchini mari, din care mânâncă pe întrecute turte cu julfă. Gahiţa ocărăşte de faţă cu noi pe badea Neculai că a dat crâşmarului bunătate de porc, şi n'au bieţii copii cu ce-şi „înfrupta gura" la o zi ca asta. El stă smerit la vatră şi trage din lulea. Pe noi ne ustură ochii de fum, şi nu ştim cum sĕ ne luăm tălpăşiţa mai degrabă.

Ţaca Frăsina ne-aştepta cu masa. Ea trimite pe Ionică sĕ mânânce cu baba la bucătărie . . . „noi, chipurile suntem boeri!"

Eu îmbuc în silă. Mĕ umple dorul de cei cari lipsesc, simt, mai mult ca ori când, nevoia unei mângăeri, casa mi se pare pustie; biata ţaca Frăsina, e aşa de ursuză! . . mĕ uit la locurile góle d'imprejurul mesei: aici sta mama, colo tata, dincolo soră-mea . . . Un moment mi se pare că'i văd. „Copil nenorocit, nu te iubeşte nimeni!" Ochii mi se umplu de lacrimi. Mihalachi mĕ întrébă, cu milă, ce am. Ştiu eu ce sĕ'i spun? Imi întorc faţa, şi'ncep sĕ plâng cu hohot.

A. Vlahuţă.

Bogăţia şi veselia.

Peste drum de palatul unui om bogat era odată bordeiul unui muncitor de pămênt. Cu cât casa bogatului sclipea de avuţie, cu atât bordeiul muncitorului sclipea de sărăcie.

Stăpânul bordeiului, avea şapte copii. Cinci băeţi şi dóuĕ fete. Toţi mari, toti ajunşi de însurat şi de măritat. Bogatul avea doi copilaşi. Copiii muncitorului rumeni şi sănătoşi; copiii bogatului gălbejiţi şi bolnăvicioşi.

Când se lumina de ziuă, omul eşea din bordeiu şi după dênsul toţi flăcăii lui unul după altul; mergeau la lucrul câmpului. Muerile rĕmâneau acasă şi vedeau de rostul mâncării şi de ale îmbrăcămintei. Când mâncarea era gata pentru de nimiezi, tóte mergeau cu merindea la câmp şi întindeau o masă, cât pe colo, pe érbă de-ţi venea sĕ te aşezi şi tu lângă dênşii, când îi vedeai.

Séra când se întorceau de la munca câmpului, după ce cinau, bătrânul lua fluerul, căci ştia sĕ zică din fluer, şi mi'ţi trăgea nişte doine de te adormea; apoi întorcênd'o pe fóea cea laltă trăgea nişte cântice de danţ, câte vr'o bătută, câte vr'o oltenéscă sau câte alt-ceva, şi băeţii cu fetele jucau şi tropăiau de par'că nu mai ei singuri erau pe lume.

In casa bogatului era muţenie; nu se auzia nici ţipenie. Se ducea şi bogatul de acasă în trebile sale, şi după ce se întorcea séra, se închidea în câte vr'o cămară şi acolo scria tot ce făcuse ziua, socotea şi ear socotea, până târziu nóptea. Si era o tăcere de par'că nu locuia nimeni; încolo tóte cămările erau luminate; dar atâta tot.

De multe ori bogaţii din casele cele mari nu se puteau odihni de chilomanele din bordeiul de peste drum.

Nevasta bogatului pismuia fericirea săracului. Intr'o zi ea zise bărbatului sĕu:

— Frate, ce va sĕ zică atâta posomorîre, atâta grije şi atâtea socoteli în cari te cufunzi tótă nóptea. Nu e zi lăsată de la Dumnezeu în care sĕ te vĕz şi eu odată vesel şi cu chef. Până când sĕ tot fi posac? o sĕ te prăpădeşti. Uite peste drum în bordeiul săracului cum domneşte veselia.

— Ei, nevastă, Dumnezeu nu póte da tóte omului, căci s'ar prăpădi, n'ar mai avea ce aştepta. Nóuĕ ne-a dat bogăţie şi aşteptăm veselie; celor de peste drum le-a dat veselie şi aştéptă bogăţie. Tot ce doreşte omul nu póte dobândi de odată. Pentru acésta o sĕ-ţi dau o probă. A dóua zi se scólă de diminéţă omul cel bogat şi ese din casă. El păndea în drum pe stăpânul bordeiului, şi când se apropie de el, îi zise:

— Vecine, ai cunoscut pe rĕposatul tată-meu.

— Da, Măria ta l'am cunoscut.

— Eri, căutând printre hârtiile lui, am dat peste una, în care era scris sĕ se dea vecinului de peste drum o mie de galbini, că este om harnic şi cinstit, fără dobândă, fără nimic; sĕ fie dator numai sĕ'i înapoeze când o putea şi câte cât se va înlesni. Astăzi împlinesc dorinţa tatălui meu.

Şi puindu'i în mână o pungă cu o mie de galbeni, se duse pe ici în colo.

Muncitorul cum se vĕzú cu banii în mână, se întórse acasă, adunà pe lângă dênsul pe toţi copiii sĕi şi începu sĕ se laude că ce fel de om şi cum a fost el în tinereţele lui. Dovadă despre acésta, zise el, este că vecinul cel bĕtrân, bogatul de peste drum a lăsat cu sufletul ca moştenitorii lui sĕ'mi dea o mie de galbeni. Eată-i.

Şi îi numĕrară şi socotiră şi nu lipsea nici unul. Era o mie în cap.

Acum se puseră la sfat, ce sĕ facă cu banii. Unul zise una; altul zise alta. Lor nu li se părură bune sfaturile. Unul mai zise ca sĕ ia o moşie cu arêndă.

— Aşi! rĕspunse altul. Ca sĕ fii arendaş trebue sĕ scii carte, sĕ faci la socoteli, sĕ stai cu boerii şi cu zapciul la taifas. Nu face pentru noi.

Ba sĕ mergem la oraş, sĕ deschidem o boltă. Ba sĕ ne facem zarafi.

Din una din alta se apucară la cértă.

De unde până aci era veselie mare în bordeiul lor, de când intrase mia de galbeni în casa lor, par'că intrase dracul neunirei şi al zarvei. Nici tu cântare, nici tu jocuri, nici tu nimic.

Femeea muncitorului se luà de gânduri. Ea zise: Bărbate de când a întrat diavolul ăsta de aur în casa nóstră, pace nu mai este. Şi luând punga cu totul o aruncă într'un rîu, ce curgea p'aprópe de coliba lor. Copiii, cum vĕzură una ca asta, săriră cu toţi, întrară în gârlă şi începură a căuta punga cu galbenii, sĕ se înece ómenii şi mai multe nu; şi de lăsat nu se lăsară până ce nu găsiră punga şi o scóseră afară.

Şi întorcêndu-se cu dênsa a casă, bĕtrênul muncitor zise: Sciţi ce? ca sĕ fie pace, eu voiu lua jumĕtate din bani şi jumătate sĕ'i împărţiţi între voi. Aşa mi se pare a fi cu dreptul.

Când auziră copiii una ca acésta, toţi săriră cu zurbaoa, că de ce bĕtrânul sĕ ia mai mult.

Ce sĕ tot lungim vorba? Dóuĕ, trei zile, cât trecură până sĕ-şi facă ei planurile şi sĕ se învoiască ce negoţ sĕ facă, bordeiul lor era ca şi pustiu. Nu se auzea, nici cântări, nici chilomane de rîs, nici jocuri. Stau toţi cu totul şi chibzuiau şi puneau la cale lucruri ce au rĕmas baltă.

Bogatul îşi chiemà nevasta în séra d'întâiu şi îi zise sĕ asculte la veselia ómenilor din bordeiu. Ea nu auzí nimic. A dóua séra şi a treia tot aşa. Se mira şi ea; când, a patra zi diminéţa, vĕzu pe vecinul lor cel sĕrac că vine la dênşii. Bogatul eşi afară sĕ vază ce pofteşte. Vecinul începu a zice:

— Boerule, fă'ţi pomană cu noi şi primeşte'ţi darul înapoi. De când acest diavol a întrat în bordeiul meu, pacea n'am mai vĕzut-o cu ochii. Ia'ţi banii şi fi sănătos. D ta cu bogăţia D-tale; eu cu sărăcia mea, d-ta cu posăcia d-tale, eu cu veselia ce am învĕţat.

Şi întorcêndu-se la casa lui, el cu ai lui începură a urma, ca mai 'nainte sĕ cânte, să jóce. Bogăţia eşise pe feréstră. Veselia întrase pe uşe.

„B. Şaraga". *P. Ispirescu.*

Când se începe secolul al XX-lea?

Despre tesa acésta, că adecă începe-se secolul XX. cu 1 Ianuariu 1900, sau cu 1 Ianuariu 1901, s'a scris deja o întrégă bibliotecă, deşi în sens propriu puţin impórtă, dacă se resólvă chestia într'un fel sau într'altul, şi n'ar merita mai mare atenţiune, dacă împĕratul Wilhelm II. cu graiul seu puternic n'ar fi pus capĕt discuţiei prin aceea, că el începe secolul XX. cu 1 Ianuariu 1900.

Ori-cât de neînsemnată e întrebarea acésta, totuşi cele mai mari spirite ale lumei s'au ocupat cu deslegarea ei. Incă pela 159 a. Chr., apoi pe timpul lui Petrarca se discuta chestia acésta, nefiind orientaţi ómenii, că óre când se împlinesc o sută de ani. Pela 1600 s'a bătut o medalie cu inscripţia: „Minunea minunilor, în o miie şese sute de ani nu ştiu ómenii, că în al câtulea secol trăesc".

Pe timpul lui Schiller şi Goethe, în Weimar s'au născut 2 partide, dintre cari unul susţinea, că secolul XIX. se începe cu 1 Ian. 1800, iar celalalt, cu 1 Ian. 1801. Goethe şi Schiller înşişi aderau la partidul pentru 1800, pe lângă care s'a alăturat majoritatea, Schiller ulterior a trecut la partidul pentru 1801, ceea-ce se vede din o epistolă a lui dtto 1 Ian. 1801, în care gratuléză vestitului editor Cotta la „ziua primă a noului secol".

E interesantă istoria acestei chestii, la aparenţă neînsemnate.

E ştiut, că noi începem calcularea anilor cu naşterea lui Christos. Sinodul din Nicea pe basa socotelei lui Dionisiu a fixat anul naşterii lui Chr. cu a. 754 dela zidirea Romei, dar scrutările de mai târziu au arĕtat, că Dionisiu a greşit cel puţin cu trei ani în socotéla lui, şi că aşadar dela naşterea lui Chr. n'au trecut 1899 ani, ci 1902. Când s'a corectat calendariul pe timpul papei Gregoriu avea sĕ se îndrepte acéstă eróre, dar pentru evitarea confusiilor în viaţa comercială şi în calcularea timpului, au abstat dela planul acesta.

Calcularea dela naşterea lui Chr. a început-o Carol cel Mare, care a considerat a. 800 de primul an al acelui secol. Pe lângă tradiţia acésta a rĕmas şi biserica. Papa Bonifaciu VIII a statorit a. 1300 de an jubilar, ear Alexandru VI, a. 1500, şi se stie că Leo XIII încă a declarat a. 1900 de an jubilar. Ţarul Petru cel Mare şi el a orînduit a. 1700 de primul an al secolului XVIII.

Dar afară de aceea e evident, că dacă Carol cel Mare a considerat a. 800 de primul an al secolului IX, atunci 899 a fost ultimul an, al 100-lea, şi că primul an al secol. XIX a fost 1800, deci 1899 a fost ultimul.

Alt-cum se presintă lucrul, dacă 'l privim din punct de vedere matematic. După matematică la 10 mere necondiţionat trebue şi al 10-lea, ca sĕ fie zece, şi la 10 ani, negreşit trebue al zecelea, ca sĕ fie completi. Prin urmare anul 100 aparţine primului secol, a. 200 la al 2-lea, şi a. 1900 la al 19-lea. In marele dicţionar francez al lui Littré, compus de savanţi de primul rang, aflăm următórele: „Secolul present s'a început cu a. 1801 şi se va termina cu 31 Decembre 1900".

Arago, nemuritorul matematic francez, la întrebarea, că de pildă 28 Martiu 1800, e în secolul XVIII, sau în al XIX-lea, zice: Intâi trebue sĕ ştim, că ce însemnéză 28 Martiu 1800? Insemnéză óre, că e în 28 Martiu al a. 1800 încă neexpirat, sau că 1800 a expirat, şi că Ianuariu, Februariu şi încă 28 zile sunt din a. 1801? Trebue sĕ examinăm cum au calculat la începutul erei, începênd cu anul, când s'a născut Christos. Anul acesta 'l numim 1 şi adecă dela începutul seu şi când au scris în anul acela 28 Martiu, aceea însemna, că e 28 Martiu a anului încă neexpirat. De aici e clar, că 31 Dec. 1800 aparţine secolului al XVIII-lea şi secol. XIX se începe cu 1 Ianuariu 1801.

Intrebarea nu e aşa clară, cum a voit s'o presinte Arago, dar cel puţin a indicat, cum se póte deslega. Calculăm dela naşterea lui Christos. Era creştină se începe dar în nóptea, în care s'a născut Christos, dar aici socotéla nóstră greşeşte, căci era nóstră nu începe cu 25 Dec., ci cu 8 zile mai târziu, în 1 Ianuariu. Intrebarea e, óre aceste 8 zile socotescu-se la era înainte de naşterea lui Chr., sau înpreună cu timpul trecut dela 25 Martiu, se privesc de primul an al erei creştine. Dacă stă casul ultim, atunci la 8 zile după naşterea lui Chr. s'a împlinit primul an. Ear 1 Ianuariu următor, cum 'l vom numi, întâiul sau al 2-lea an? Dacă intervalul din 25 Martiu până în 25 Decembre 'l privim de un an, atunci 1 Ianuariu însemnéză, că un an a expirat şi 1 Ianuariu e ziua întâia a anului al 2-lea. In casul acesta prima Ianuariu a anului al 2-lea e ziua întâia a anului al 3-lea. şi 1 Ianuariu 1899 e ziua întâia a a. 1900.

Acésta ar fi explicarea cea mai corectă, după care şi cei-ce socotesc secolul al XX. dela 1 Ianuariu 1900, şi cei-ce îl socotesc dela 1 Ian. 1901 ar avé drept, pentru-că şi în casul prim ar însemna, că 1900 ani au expirat şi e prima zi a anului 1901.

Aderenţii ambelor puncte de vedere au drept, şi deci întrebarea nu se póte decide. Atât papa, cât şi împĕratul Wilhelm stau pe basa tradiţiilor, când s'au înşirat în partidul celor-ce serbéză prima Ianuariu 1900 ca ziua întâia a secol. XX.

De altcum, precum s'a mai zis, întrebarea acésta nu e de vr'o importanţă deosebită.

Adevĕrat, că secolii se deosebesc unul de altul, avênd fiecare alt caracter, dar împărţirea istoriei după secoli nu corĕspunde nici pe departe unei împărţiri corecte, care în tot casul e normată mai esact prin marile evoluţii ale minţii omenesci.

După *Kiss J.*

O curiositate a expoziţiei din Paris.

Intre curiosităţile cari vor fi de admirat la expoziţia din Paris, va fi şi o haină confecţionată din mătasă produsă din paiangeni. Lucru pare curios, dar nu e cu totul nou. Inainte se făcea din mătasa unor anumiţi păiangeni scamă pentru oprirea sângelui, care curge din răni, iar în 1709 Saint-Hilaire a trimis academiei din Paris ciorapi şi mănuşi fórte trainic lucrate din casă de paiangeni. Prima încercare de a folosi secreţiunea păiangenilor a făcut-o abatele Raimond de Termerger, iar după el experienţele au fost reluate cu mult succes de exploratorul Cambroni. Specia cea mai proprie pentru acésta este Epeira diadema (paiangenul cu cruce). Paiangenul este întrodus într'un fel de colivie, aşa încât numai partea posterióră a capului sĕ-i rĕmână liberă. Imediat ce paiangenul începe sĕ secreteze, i-se apucă firul care se dapĕnă cu un aparat special.

Un singur păiangen, bine hrănit cu muşte, a produs în 27 de zile un fir în lungime de 4000 de metri, apoi a murit. Pentru ca sĕ se activeze secreţiunea, se administréză păiangenilor eter, cloroform şi alcool.

Firul obţinut este apoi spălat de mai multe ori pentru a fi liberat de materia răşinósă, aşa în cât devine cu mult mai subţire, mai fin şi tot atât de resistent, ca şi firul de mătase. Un fir supórtă, fără sĕ se rupă, o greutate de 325 de grame şi posedă o elasticitate de două-spre-zece la sută, ceea-ce însemnéză că un fir de 100 de metri, se mai întinde cu 12 metri.

Şcóla de meserii din Antanarivo se ocupă cu organisarea acestei industrii, căreia i se prezice óre-care viitor.

Nr. 137 Sibiiu, Marţi, 28 Decembre v. 1899. (9 Ianuariu n. 1900.) **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Dotaţiunea clerului.

(♣⊖) Biserica ortodoxă în general şi în cadrele acesteia şi biserica ortodoxă română, a lăsat, ca preoţimea sĕ se susţină mai mult din venitele după funcţiunile bisericeşti îndeplinite credincioşilor încredinţaţi conducerii sale, adecă din venitele stolare. Acésta a făcut-o basată pe cuvintele scripturii, că „cel-ce slujeşte altarului, dela altar sĕ se hrănéscă“.

Au fost în decurs de multe veacuri suficiente aceste venite, pentru-că altul era gradul de evlavie al credincioşilor şi mare era dărnicia tuturor faţă de preotul lor pentru tóte funcţiunile îndeplinite. Darurile şi venitele de acéstă natură erau atât de considerabile, încât preotul putea sĕ trăiască cinstit şi sĕ mai economiseze pentru creşterea familiei şi pentru zilele negre din viitorul necunoscut.

Tocmai fiindcă venitele aceste stolare erau considerabile preoţimea neprevĕzĕnd scăderea lor — nu s'a îngrijit şi de întemeierea de fonduri, ori de crearea de astfel de venite, cari în mod permanent sĕ asigure preotului un venit óre-care.

Timpurile însĕ s'au schimbat. Evlavia poporului a scăzut şi cu ea şi dărnicia lui pentru serviciile prestate. Astăzi trebue sĕ deplângem trista situaţiune şi realitate, că acolo sunt venitele preoţilor nostri mai ameninţate şi scăzute, unde odinióră 3—4 parochi trăiau în o singură comună în cea mai mulţumitóre bunăstare.

Tocmai, că le mergea bine, nu s'au gândit şi la viitor; insistând pentru înfiinţarea de fonduri, pentru crearea de porţiuni canonice, pentru donarea de regalii etc. etc. Astfel parochii nostri avisaţi şi acum numai la venite accidentale, ori-cât ar fi fost acelea de mari în trecut — nu pot sĕ fie mulţumiţi şi liniştiţi cât pentru viitorul lor şi al urmaşilor, pentru-că acelea mereu decad şi încă adese-ori mai rapid, ca şi cum am crede.

Cine d. e. a cunoscut Reşinariul înainte de asta cu 20 ani, acela póte povesti lucruri frumóse despre jertfele aduse pe altarul bisericei; iar acum se întêmplă lucruri abia de crezut. Aşa în Dumineca primă după marile sĕrbări, arangiate întru memoria Marelui Andreiu în luna Iunie 1898 preoţii n'au putut oficia sf. liturgie, din motivul, că în acea comună de mai multe mii de suflete nu s'a dus nici o prescură. Acésta se mai repetă şi în alte locuri.

In timpuri mai pĕtrunse de duhul unei evlavii sincere şi simţite s'a născut în graiul Românului caracteristicul proverb: „*Că slujba preotului nu este primită, dacă nu este bine plătită*“; eară astăzi am ajuns deja acolo, încât o mare parte mai ales a inteligenţei nóstre consideră adeseori de corupţie o danie făcută preotului şi preste tot servitorilor bisericei; cu tóte că nu e altceva decât o rĕmăşiţă a spiritului de a contribui prin asemenea remuneraţiuni la susţinerea clerului, avisat numai la venitele altariului. Ba chiar şi la poporul de rĕnd s'a redus întru atâta voia de-a remunera serviţiile preoţeşti, încât de multeori trebue sĕ faci îngríjitórea esperienţă, că mai uşor deschide punga şi dă bănişorii cuveniţi pentru înfierarea şi înmatricularea unui viţel al seu, decât pentru înducerea în matriculă a primului sĕu născut etc.

Nu voim de astădată a scruta causele, cari au produs acest regres în viaţa nóstră bisericéscă. Ele pot sĕ fie esterne, provenite din curente venite din afară şi pot sĕ fie interne provenite din scăderile însuşi ale clerului. Cu altă ocasiune ne vom estinde şi asupra lor.

Pentru acum constatăm faptul şi primejdia care ne ameninţă, continuând şi pe viitor a aştepta „sĕ ne sbóre porumbii fripţi în gură“; şi cine ne garantéză, că nu putem sĕ ajungem în o situaţiune şi mai nefavorabilă ca cea de azi? Nime; mai ales, dacă noul veac, ce vine nu va contribui prin un curent puternic a împrăştia valurile încă mari ale realismului şi materialismului, care a caracterisat deceniile ultime ale veacului ce apune, pregătind terenul adierii unui curent mai idealistic, mai favorabil bisericei şi instituţiunilor ei.

Trebue deci de cu vreme sĕ căutăm a preintimpina rĕul, făcênd tot posibilul pentru asigurarea unui traiu cinstit clerului nostru, ca acesta liber de grijile vieţii sĕ pótă desvolta o activitate cât mai mare pentru progresul în tóte cele bune a păstoriţilor sĕi.

Mânecând dela aceste adevĕruri, ca muncitori la o fóie, care dela întemeierea sa a lucrat pentru înaintarea mai ales a intereselor nóstre bisericesci şi culturale, datori ne simţim a semnala rĕul şi a indica mijlócele pentru sanarea lui. Atragem deci şi dela acest loc atenţiunea tuturor şi îndeosebi a clerului nostru asupra celor publicate în Nrul 136 al „T. R.“ sub titlul din fruntea acestui articol, şi scrise de „un preot ortodox“ zelos şi cu experienţe vaste în treburile nóstre bisericeşti.

Nóuĕ ne-a convenit mult între celelalte lucruri atinse de corespondentul nostru *idea unei* contribuiri generale a clerului nostru pentru fondul preoţesc central, făcută pe basa venitelor parochiei.

Cine cunóşte istoricul desvoltării fondurilor nóstre centrale, acela ştie, ce parte însemnată are clerul la înfiinţarea şi mărirea lor. Era un timp, când spiritul de jertfă pe altariul bisericei şi la preoţimea nóstră era mai viu şi mai productiv. Póte, că şi venitele ei era mai bunişóre, ca astăzi. Ne cade greu a constata, că acum şi pe acest teren am regresat.

Cu o altă ocasiune am accentuat tot în colónele acestei foi, că o mare datorinţă se impune generaţiunii actuale a clerului nostru. Antecesorii au întemeiat şi augmentat fondurile relativ fórte frumóse ce le avem astăzi, şi cari corespund necesităţilor arzĕtóre.

Ei ş'au făcut datorinţa, deşi au avut mai puţină carte, ca noi. Noi ce am făcut? Nimic. Am întemeiat fondul de pensiuni, care are un caracter mai mult particular şi şi acela progreséză cu multă anevoie. Şi la acesta nu contribue mai ales acele ţinuturi din archidiecesă, cari sunt mai dedate a cere tot feiul de ajutóre şi sucurse din fondurile centrale. Sĕ fim deci cu toţii pĕtrunşi de idea de-a îmbrăţişa şi noi—cei de-acum — interesele barem a unora din fondurile centrale, cari sunt menite a-şi revĕrsa bunătăţile tot asupra nóstră celor angajaţi la muncă în via Domnului.

Ocasiunea îmbunătăţirii stării materiale a clerului mirean este binevenită. Sĕ căutăm deci a nu uita de asigurarea viitoriului nostru, ca cel puţin urmaşii noştri sĕ ajungă la independenţa de lipsă şi la desvoltarea unei activităţi mănóse în mijlocul poporului nostru.

Ideea unei contribuţiuni generale, discutată şi acceptată de conferenţa preoţéscă din tractul Reghinului este laudabilă. Ea e întrodusă deja în eparchiile sufragane ale Aradului şi Caransebeşului, unde fiecare preot contribue din venitele sale sub titlul de „*convenţie*“ pentru dotarea archiereului. Asemenea esistă acéstă convenţie la biserica soră sêrbéscă, unde din „convenţie“ se remuneréză şi purtătorii oficiilor protopopesci.

Dorim, ca clerul nostru de pretutindenea sĕ se ocupe cu acéstă idee; sĕ 'şi desvólte câţi mai mulţi, vederile în colónele acestei foi, ca astfel cu ajutoriul lui Dumnezeu sĕ putem face

FOIŢA

Ajunul Naşterii Domnului în Sibiiu.

a) la masa studenţilor.

Potrivit obiceiurilor străbune, tinerimea nóstră dela şcólele medii, care beneficiază la masa studenţilor susţinută de institutul „Albina“ a prăznuit preséra naşterii Domnului în mod sĕrbătoresc.

O parte considerabilă a fruntaşilor nostri de aici, între cari am remarcat pe Il. Sa dl Dr. Ilarion Puşcariu vicariu archiepiscopesc, directorul institutului Albina, dl Parteniu Cosma, membrii direcţiunei protopopul I. Papiu, Dr. N. Vecerdea, P. Lucuţa, asesorul consistorial Nicolae Ivan, Dr. Elie Beu, Dr. V. Bologa, Dr. David, secretarul „Albinei“, Dr. N. Comşa, medic din Sĕlişte, au ţinut de bine ca sĕ asiste la festivitatea ce o arangiază tinerii comeseni înainte de „cină“, care în ajunul Naşterii, li-se serveşte cu abatere dela programul zilnic.

Festivitatea însaşi a fost démnă şi impunĕtóre.

Elevii din clasele mai superióre încă cu săptĕmâni înainte s'au pregătit şi au format un „cor“, — care sub conducerea studentului de cl. VII. reală — Remus Cosma, fiul directorului „Albinei“ a esecutat cu o precisiune laudabilă colinde de Crăciun şi poesii ocasionale, cu conţinut de deosebită evlavie.

Studentul din cl. VIII. Ioan Muţiu a rostit o frumósă vorbire, în care a mulţumit întemeetorilor mesei studenţilor pentru binefacerile de cari împărtĕşesc pe o sémă de elevi mai lipsiţi de mijlóce, cari până aci erau resleţi pe la casele strĕinilor şi numai în contul sănĕtăţii şi desvoltărei trupeşti, isbutiau sĕ-şi facă studiile şi chiar la sĕrbători mari cum e şi acésta, sîmţiau mai mult lipsa unui adăpost şi lipsa de conducere în direcţie creştinéscă. — Vorbitorul asigură, că beneficianţii mesei studenţilor, — vor fi totdéuna pătrunşi de sîmţul de gratitudine şi recunoscinţă şi nu vor uita nici când binefacerile, cari le revarsă institutul „Albina“ asupra tinerimei, accentuéză rolul frumos ce a luat asupra sa Comitetul Reuniunei femeilor de a supraveghea acésta umanitară întreprindere şi în special spune că vor avé pururea datorinţă sfântă sĕ pronunţe cu pietate numele ilustrei Dómne Maria Cosma, presidenta Reuniunei femeilor, care ca o adevĕrată mamă conduce intrégă întreprinderea şi jertfeşte partea cea mai mare a têmpului în serviciul causei tinerimei, îngrijind de hrana lor trupească şi sufletéscă din prisosinţa inimei bune, ce o are faţă de tinerimea adăpostită la masa studenţilor.

Dómna Cosma, presentă la acéstă manifestaţie împreună cu fiicele DSale Minerva şi Hortensia, a vĕzut şi la ocasiunea această festivă cum ródele muncei sale sunt recompensate, fiind tinerii nostri la culmea chemărei lor, dând espresiunea simţemintelor de recunoştinţă pentru jertfele ce le aduce şi acesta e unica resplată pentru ostenéla ce pune în serviţiul acestei instituţiuni umanitare. — De faţă mai era Dómna Lucuţa, membră în comitetul Reuniunei femeilor şi Dşóra Mărióra Popescu, cari de astă dată au avut rolul de a supraveghia servirea „cinei“ cu bucate de post gustuósĕ şi ca totdeuna, bine pregătite.

De incheere părintele I. Papiu în calitate de membru al Direcţiuni „Albinei“ a arătat mulţĕmirea sa faţă de prestaţiunile elevilor, inbărbătându-i prin bune poveţe ca sĕ stărue în viaţă a fi fiecare model de diliginţă, a păstra cu sfinţenie aşeḑămintele biserici şi obiceiurile străbune şi a face prin hărnicie părinţilor bucurie, ear némului şi bisericei a-i înmulţi rândurile cu fii bravi şi aleşi.

Est mod de sĕrbare înălţătóre de inimi, ne a umplut de bucurie şi ne am depărtat lăudând pe Dzeu pentru tóte câte au făcut nóuă.

Cei ce stau în fruntea institutulni „Albina“ şi mai ales Domnul Director Cosma avé cuvênt sĕ fie mulţumit în sufletul seu, că a prăsnuit „Naşterea Domnului“, încungiurat de stima şi iubirea tinerilor de la şcólele nóstre medii, de binecuvêntarea părinţilor cari trupeşte erau departe ér cu inima erau liniştiţi şi mulţumiţi de îngrijirea ce o au fii lor.

b) la internatul şcólei civile de fete a „Asociaţiunii“.

Precum aflăm, ajunul de Crăciun în anul acesta nu s'a mai serbat imitând obiceiul străin cu Pomul de Crăciun.

N-avem ştire cum s-a putut străcura până acum într-un institut românesc asemenea obiceiu străin, care nu are nici o legătură cu momentul religios al serbării Naşterii Mântuitoriului nostru, nici cu obiceiurile religióse, ce se cultivă în sînul poporului român la acest prilej sĕrbătoresc.

Luăm deci act cu plăcere, că direcţiunea şcólei a îngrijit sĕ fie înlocuit prin scena Păstorilor din Vitfleem cu Ingerul cel binevestitor, şi cu cântări religióse (Mărire întru cei de sus lui D-zeu, Naşterea ta Christóse) şi colinde poporale, precum se serbéză în genere la poporul român.

Frumósa sérbare a elevelor a fost distinsă prin presenţa Ilustrităţii Sale d-lui Dr. Ilarion Puşcariu, vicariu archiepiscopesc şi vice-president al Asociaţiunii. Ilustritatea Sa a înălţat nespus bucuria elevelor, prin părinteştile cuvinte şi sfaturi, ce le-a adresat din incidentul solemn al zilei.

un lucru bun şi măreţ, achitându-şi astfel şi generaţiunea actuală datorinţa faţă de biserică şi neam.

Revistă internă

Interpelaţiile pentru Avram Iancu.

Dnii: Dr. Nicolau *Comşa* şi Zevedeiu *Murĕşan*, au expedat interpelaţiile ţinute în congregaţia comit. Sibiiu, redacţiilor jurnalelor, în limba maghiară. Cu acestea se ocupă „B. Hirl.“ într'un articol de fond, exprimându-şi indignarea, că scrisórea ce însoţia interpelaţiile, i-s'a adresat în limba germană. Pentru-ce nu, în ungureşte sau româneşte? esclamă „B. H“. „Cred, că din tendenţă. Ungureşte n'a scris'o Drul Comşa, de dragul seu, iar româneşte nu, de dragul nostru. Dar se înşală. Nóuĕ într'adevĕr ne place, dacă ne scrie ungureşte, dar natural că şi dacă scrie româneşte. Regretăm, când un Român sau croat ne scrie nemţeşte, căci acésta e o dovadă, că s'a gătat cu ori-ce înţelegere între noi, fiindcă vorbim între olaltă nu în limba nóstră, ci în o a treia strĕină de noi tot atât, cât de strĕini suntem unii de alţii“.

După-ce arată că Iancu e un obiect admirabil pentru dalta unui artist, conclude astfel: „Dar în fine pe pămênt unguresc a prins arma contra naţiunei maghiare, constituţiei, legii şi patriei maghiare, deci dacă are drept la o pétră comemorativă pe mormênt, n'are însĕ drept de monument“.

E curiósă logica unguréscă, după care recunoşti cuiva tóte vîrtuţile înalte, dar trebue sĕ fie ungur ca sĕ aibă drept la eternisarea acelora.

*

Demisia ministrului Széchenyi.

Se ventiléză ştirea despre demisia contelui Széchenyi Manó, ministru pe lângă persóna Maiestăţii Sale; pricina ar fi bóla, de care sufere. Ministrul-president Széll, precum spun foile ungureşti, l'a rugat sĕ mai rĕmână în post cel puţin până-ce se va isprăvi discuţia în parlament asupra budgetului ţerii.

*

Delegaţiunile.

Comisiunea marinei a delegaţiunei ungare a adoptat budgetul marinei. A exprimat de asemenea cu unanimitate încrederea şi recunoştinţa ei pentru admiralul Spaun, şeful marinei austro-ungare. In cursul discuţiei, contele Goluchowski a declarat că sarcina marinei austro-ungare este apĕrarea cóstelor, comerciul austro-ungar nefiind destul de desvoltat. Admiralul Spaun de asemenea a declarat că singura misiune a marinei austro-ungare este apĕrarea cóstelor maritime austriace. Guvernul nu voeşte sĕ între în luptă cu statele strĕine în ceea-ce priveşte marina de rĕsboiu.

*

Crisa în Austria.

Zilele cabinetului Wittek sunt numĕrate. Se mai aştéptă numai publicarea pe basa §-lui 14 a ordinaţiunei referitóre la contingentul de recruţi.

Despre noul ministru-president Dr. Körber, luat în perspectivă, o fóie maghiară spune că nu nutreşte tocmai cele mai bune sentimente faţă de Ungaria. Se continuă tratativele pe tótă linia pentru formarea noului cabinet, dar de împăcarea între Nemţi şi Cehi nu se légă mari speranţe. Pretenţia Nemţilor, ca limba de contact între diferitele provincii sĕ fie cea germană, feudalii cehi nu voesc nici-decum sĕ o priméscă; afară de aceea cer, ca Boemia sĕ fie recunoscută ca şi Ungaria de o ţéră separată.

Sfinţirea capelei ortodoxe române în oraşul Bistriţa

Ziua de 19/31 Decembre, trecută, a fost pentru românii dreptcredincioşi gr. or. din oraşul Bistriţa o zi de mare însemnătate şi de mare bucurie, pentrucă în acésta zi li s'a împlinit o dorinţă şi lipsă de mult simţită anume: sfinţirea capelei gr.-or.“

Acésta le-a fost o dorinţă şi lipsă de mult simţită, căci deşi în oraşul Bistriţa am avut credincioşi gr. or., aceştia nu au avut bare-mi o casă de rugăciune, unde sĕ li se îndeplinéscă trebuinţele sufleteşti după rânduiala bisericei nóstre apostolice dreptcredincióse gr. or. prin preoţi de credinţa nóstră, ci siliţi au fost în lipsele lor sufleteşti séu a alerga prin satele vecine la preoţii noştrii séu a se ajutora cu preoţii din localitate streini de credinţa nóstră.

200 de ani a ţinut acésta. Acuma cu ajutoriul lui Dzeu, şi sprijinul Exelenţiei Sale Domnului Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu*, s'a cumpĕrat o casă, carea s'a străformat în capelă şi s'a sfinţit ca casă de rugăciune.

Cumpĕrarea casei, străformarea ei în capelă şi adjustarea cu recuisitele de lipsă s'au făcut în 25 de zile, în timp aşa de scurt încât au pus pre toţi în uimire şi mirare, căci cea-ce în 200 de ani nu s'a făcut, s'a îndeplinit în timp aşa de scurt.

Atât străformarea cât şi adjustarea sunt făcute atât de bine şi frumos încât se póte face slujba dzească cu tótă demnitatea şi pietatea.

Acésta este a se mulţumi dreptcredincioşilor noştrii domnilor: Dr. Vasile *Pahone* advocat, Ilarion *Pahone* consilier militar şi Vasile *Lungu* măestru măsariu, cari cu o însufleţire deosebită, şi-au dat tótă silinţa şi nu au cruţat nici jertfă nici osteneală.

Actul sfinţirei s'a îndeplinit cu autorisarea Exelenţiei Sale bunului nostru Archiepiscop şi Metropolit de protopresbiterul tractual P. O. D. Simeon *Monda* asistat de preoţii Teodor Vrăsmaşiu paroch şi ppop. onorariu în Borgo-Prund şi Vasile Bălan paroch în Blaşfaleul de sus, cu tótă demnitatea şi pietatea recerută şi deşi nu a fost încunoştiinţat publicul a fost de faţă o mulţime mare de inteligenţi şi popor. În întreg decursul actului ochii celor mai mulţi erau scăldaţi în lacrimi de bucurie.

Cuvêntarea rostită de părintele protopresbiter S. *Monda* este următórea:

> „Tu Dómne ai ales casa acésta sĕ se numéscă numele tĕu în trânsa, sĕ fie casă de rugăciune şi de cerere poporului teu“.
>
> *Cortea I Morab. c. 7. v. 37.*

Aşa este prea stimaţi şi dreptcredincioşilor creştini. Domnul, Dumnezeu, atot puternicul a ales casa acésta, ca sĕ se preăméscă numele seu întrânsa, căci numai cu ajutorul lui de sus am câştigat'o, numai cu inspirarea sa de sus s'a putut produce însufleţirea cu care s'a străformat în têmp atât de scurt în capelă, de am putut ajunge, ca astăzi sĕ o şi sfinţim în casă de rugăciune. Numai cu darul seu a fost posibil ca în têmp de 25 zile sĕ fie fapt împlinit cea ce în 200 de ani nu s'a putut face.

200 de ani dreptcredincioşii gr.-or. din acest oraş nu au avut, decum biserică, dar nici barĕmi o casă de rugăciune şi ei siliţi au fost în lipsele lor sufleteşti a căuta ajutor sau la preoţii de credinţa nóstră din comunele vecine, sau la preoţi de altă credinţă de aicea.

Prin deschiderea şi sfinţirea acestei capele, de astăzi înainte aveţi casa lui Dzeu proprie şi veţi puté în tóte Duminecile şi sĕrbătorile asista la slujba dumnezeiască şi a vĕ împlini în tignă şi mulţămire tóte trebuinţele sufleteşti prin preoţi de credinţa nóstră.

Tóte acestea avem sĕ le mulţămim întâi: atotputernicului Dzeu, care în nemĕsurata sa bunătate şi îndurare şi cu acésta ne-a convins că:

„Unde-i el cu darul sĕu
Nici un lucru nu e greu“.

Inainte de o lună nimenea nu cugeta încă la deschiderea acestei case de rugăciune. DVóstră, credincioşii, eraţi nepregătiţi şi neînsufleţiţi, mijlócele lipsiau şi eată că ceea ce nu cugeta nimenea, cu darul lui Dzeu, astăzi este fapt împlinit;

b) Escelenţiei Sale Domnului Archiepiscop şi Metropolit *Ioan*, care ca un părinte bun şi îngrijitor, îndată ce a fost încunosciinţat despre vênzarea acestei case a dispus cumpărarea ei şi apoi primind ştirea despre însufleţirea DVóstră numai decât a trimis antimisul şi a încuviinţat sfinţirea.

Dacă Escelenţia Sa nu dispunea cumpĕrarea, nu trimetea antimisul astăzi nu eram aici ca se facem sfinţirea.

c) DVóstre tuturora şi cu deosebire fruntaşilor DVóstre, Domnilor Dr. Vasile *Pahone* advocat, Ilarion *Pahone* consilier militar şi Vasile *Lungu* măestru măsar, cari prelêngă frumósele daruri făcute, cu o însufleţire deosebită şi zel laudabil au îndeplinit lucrarea aşa de repede şi în têmp atât de scurt încât nu numai că au prevenit ori ce împotrivire duşmană, dară au pus pre toţi în uimire şi mirare.

Pentru zelul arătat primiţi mulţămirea şi binecuvêntarea Escelenţiei Sale. — Ca mulţămire fiească din partene pentru îngrijirea părintéscă doresc Inalt aceluia ani mulţi fericiţi, eară preamărind pre atotputernicul Dzeu esclam cu cuvintele din s. scriptură citate la început:

> Tu Dómne ai ales casa acésta sĕ se numéscă numele tĕu în-trânsa sĕ fie casă de rugăciune şi de cerere poporului tĕu.

(Va urma).

Revistă externă

Conflictul Angliei cu marile puteri.

Daunele grave, ce au lovit nu numai comerciul, ci şi lumea oficială prin aceea că Anglia împedecă comunicaţia telegrafică cu Transvaalul şi cu statul liber Orange se simt tot mai mult de tóte statele europene.

Mai recent guvernul rus a adresat cabinetelor un circular cu întrebarea, că óre reţinerea sau respingerea de Englezi a tuturor telegramelor, fie private, fie oficióse, trimise în sus amintitele republici nu loveşte in convenţiile internaţionale stabilite la Petersburg în 1895 şi în 1896 la Budapesta?

Sentinţa în procesul complotiştilor francezi.

La 4 Ian. n. 1900 s'a publicat sentenţa în procesul complotiştilor republicei franceze, pe care o comunicăm cetitorilor nostri, premiţênd istoricul scurt al acestei cause:

Pe la începutul lunei August, în toiul şi spre desnodămêntul afacerii Dreyfus, o telegramă aducea lumii o nóuĕ veste de senaţie: un complot monarchist, gata sĕ isbucnéscă, se descoperise la Paris... Aşa spuneau telegramele oficiale.

Intă pe scurt, cum se presintă şi prin ce peripeţii a trecut acéstă afacere până în present:

După mórtea lui Felix Faure, guvernul francez află că ducele de Orleans care, în momentul când s'a întêmplat acest eveniment se afla la Palermo, plecase fără veste la Turin şi de aci la Bruxelles.

Ducele a primit în acest oraş o telegramă ast-fel concepută:

„Toţi ómenii noştri sunt gata“.

A dóua zi o altă depeşă fu trimisă pretendentului. Ea conţinea aceste cuvinte:

Inutil a veni!

Lovitura de stat, preparată de partizanii ducelui de Orleans, fusese zădărnicită şi corespondentul sĕu îi dedea de veste.

In ziua înmormêntării lui Felix Faure s'a produs atentatul din Neully, când Déroulède a îndemnat trupele sĕ mérgă la Eliseu, ca sĕ rĕstórne pe noul preşedinte Loubet şi sĕ se inaugureze astfel o nóuă formă de guvernămênt.

In urma mandatelor date de guvern fură arestaţi, la 31 Iulie, Déroulède, Buffet, Thieband, Habert, Chevilly şi alţi o mulţime de regalişti şi antisemiţi. Printre arestaţii principali se aflau şi Godefroy, preşedintele comitetului tinerimei regaliste, şi Memenuet, secretar general al Ligei patrioţilor.

In acest timp Guérin, preşedintele Ligei antisemite, şi câţi-va din tovarăşii sĕi, se baricadéză în localul acelei ligi din strada Chabrol: faimosul „Fort Chabrol“.

După primele arestări şi cercetări se dovedeşte că cei ce făceau parte din complot, voiau sĕ provóce în primul rênd turburări în vederea sentinţei de la Rennes, în procesul de revisuire al lui Dreyfus.

Judecătorul de instrucţie Fabre fu însărcinat cu cercetarea dovezilor în contra celor învinuiţi că au luat parte la complot.

Se fac în tótă Franţa numeróse perchisiţii pe la cei bănuiţi şi prin hârtiile confiscate se adună un fórte bogat material, ce dovedeşte că într'adevĕr era la mijloc o vastă conspiraţie pentru rĕsturnarea republicei.

In diminéţa zilei de 8 Septembre, Guérin şi tovarăşii sĕi după o resistenţă de dóuĕ săptĕmâni, es din „fortul“ lor din strada Chabrol. Au fost arestaţi cu toţii.

Toţi cei arestaţi şi daţi în judecată pentru complot au fost învinovăţiţi pe basa art. 87. Procesul s'a început la 6 Septembre tr., instituindu-se din partea Inaltei Curţi o comisiune de instrucţie.

La 28 Octobre, Inalta Curte s'a întrunit din nou şi a început desbaterea procesului.

Pertractarea a durat 45 de zile şi s'a terminat prin sentinţa adusă la 4 Ian. n. 1900, conform căreia: 5 acusaţi au fost achitaţi, *Déroulède* şi *Buffet* au fost osândiţi la exil de 10 ani, *Guérin* la temniţă de fortăréţă pe 10 ani, iar *Lursaluces* în contumaciam la 10 ani exil.

Guvernul frances a executat îndată sentinţa, transportând pe cei doi exilaţi la frontiera Belgiei, şi pe Guérin în prinsórea din Clairvaux.

Astfel s'a pus capĕt, fără vre-un incident mai grav, acestui proces pentru salvarea republicei franceze ameninţate.

NOUTĂŢI

Crăciunul. *Serviţiul divin* s'a oficiat în biserica parochială din Sibiiu-Cetate în ziua primă prin Eminenţia Sa archiepiscopul şi metropolitul nostru *Ioan*, asistat de Ilustr. Sa dl vicar Dr. Ilarion Puşcariu, de protopopul local Ioan Papiu, protoierei Zah. Boiu, Nicolae Cristea, Mateiu Voilean şi Dr. Eusebiu Roşca. Ca diaconi au funcţionat profesorul Ioan Popovici şi archiv. Dem. Câmpean. A cântat corul seminarial sub conducerea profesorului Timoteiu Popovici. După terminarea stei liturgii Inaltpreasfinţitul metropolit a ţinut publicului întrunit în numĕr mare, o instructivă vorbire preserată de părintescile sale învĕţături, mânecând dela evenimentul măreţ al nascerii Dumnezeu-omului şi dela însemnătatea actului important al mântuirii neamului omenesc, decăzut în robia întunerecului.

La óra 1 a dat Inaltpres. Sa prânz, la care au participat mai ales un mare numĕr al tinerimei din Sibiiu, dându-i astfel acesteia posibilitatea, ca la o asemenea serbătóre sĕ fie şi ea întrunită în jurul părintelui ei sufletesc. In numele celor învitaţi a mulţumit I. P. S. Sale părintele archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu, dorindu-i serbători fericite şi ani mulţi.

Asemenea a dat Em. Sa prânz mare şi a dóua zi de Crăciun, la care au participat mai mulţi onoraţiori din Sibiiu, fără deosebire de confesiune. N'au lipsit nici toastele. Primul l'a ridicat asesorul şi profesorul Dr. Daniil Barcian. Accentuând nimerita inspiraţiune a supremului nostru factor bis., a congresului, care şi-a pus încrederea în actualul nostru archiep. şi metropolit, atinge cu deosebită mângăiere faptul generalei mulţumiri, ce-o simţesc fiii bisericei grupaţi în jurul Inaltpreasfinţiei Sale. Arată cum chiar şi cele petrecute la slujba de eri ne indică rêvna bunului şi zelosului archiereu, care cu glasul şi cântarea contribue la înălţarea cultului divin şi la întărirea evlaviei credincioşilor sei; ér prin înţeleptele sfaturi şi poveţe caută a lumina turma sa şi a strînge legătura dintre ea şi biserică. Zelul şi hărnicia ies la ivélă pe tóte terenele şi acésta este garanţie, că toiagul marelui Şaguna a ajuns în mâna probată, care ne va şti arăta calea înaintării. Spre binele bisericei îi doresce ani mulţi şi fericiţi. Dlui Barcian i-a respuns Eminenţia Sa în cuvinte călduróse, amintind, că nici când nu se simte mai mulţumit de cât atunci, când încunjurat de toţi fii sei şi de toţi factorii poporului nostru póte lucra la înaintarea lui.

*

Chirotonire. Eminenţia Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit *Ioan*, a promovat întru presbiter, pe clericul cu pregătire extraordinară *Trandafir Dragomir*, din Streza-Cârţişóra, Vineri în 24 Decembre fiind instituit de paroch pentru parochia Arpaşul-inf. (tract. Avrigului).

*

Un mecenate român. Se anunţă din Cluj, că procurorul comitatens în pensiune *Ioan Petran*, încetând din viaţă a testat tótă averea sa în preţ de vr'o 80—85,000 fl. Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român. Binecuvêntată sĕ-i fie memoria! Numele lui va fi cu adêncă recunoştinţă păstrat în inima poporului român, ca al unuia dintre cei mai distinşi binefăcĕtori.

*

Album religios. Principesa Maria G. A. Sturdza-Miclăuşani a scris într'un album tóte dumnezeeştile liturghii. Ele sunt scrise cu litere colorate şi pe fie-care filă e pictat, în mod admirabil, câte un sfânt sau câte un buchet de flori.

Acest album a fost făcut dar P. S. S. Episcopului Silvestru de Huşi, cu rugarea sĕ fie expus la Paris la 1900.

Albumul, care are ca titlu „Liturgie“ şi e legat de P. S. Episcopul Silvestru în aur şi email, e un capo d'operă.

Pe prima copertă sunt figurile Mântuitorului şi ale celor patru evanghelişti: Mateiu, Marcu, Luca şi Ioan, tóte în email.

*

Fóie economică la Orĕştie. Reuniunea economică de curênd înfiinţată la Orĕştie a decis între altele sĕ edee dela anul nou o fóie „Bunul Econom“, pentru promovarea intereselor economice ale poporului român. Anunţând acésta ziarul român ce apărea până acum acolo, Revista Orĕştiei, spune că cu finea anului 1899 îşi sistéză apariţia, fiind de credinţa că ambele foi n'ar putea subsista ci ar fi una spre greutate celeilalte, şi îndémnă publicul sé spriginéscă noul ziar, ce-l va scóte „Reuniunea economică din Orĕştie“.

*

Avis. — In preseara anului nou, Vineri in *31 Decembre 1899* v. va avea loc în sala hotelului, „Impĕratul roman“ o „Serată cu dans“. Inceputul la 8 óre séra. — Cei ce doresc a participa la acéstă serată, sunt rugaţi a-şi rescumpăra bilete de întrare Joi în 30 Decembre 1899 v. între órele 3—5 p. m. în localul „Casinei române“ din Sibiiu (Bayergasse Nr. 1, parterre). Preţul de persónă 2 cor., de familie 6 cor. Pentru comitetul arangiator: *Dr. Russu, Dr. David.*

*

Schimbări în circulaţia postală. Spre orientare dăm aici schimbările întroduse la postă dela 1 Ianuariu n. 1900:

Nóuele marce sunt de 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 25, 30, 50 şi 60 fileri, de 1 şi 3 coróne, cele de ziare de 2 fileri. In comunicaţia internă remâne şi mai departe pentru cărţi postale deschise preţul de 4 fil; pentru străinătate şi Austria preţul acelora e de 5 fil. Afară de cărţile postale de 5 fileri, se pot însĕ folosi cele de până acum de 2 cr., dacă se mai lipeşte 1 marcă de 1 filer. Punêndu-se în circulaţie blanchete de bani, blanchete pentru ramburse şi coverte de epistole cu bani pentru coróne şi fileri, cele usitate până acum s'au scos din valóre, şi se pot schimba la poste până la alte disposiţii fără nici o detragere.

*

In trei zile la America. Din New-York vine interesanta ştire, că un inginer american a inventat o astfel de corabie, cu care se póte face în trei zile drumul din Europa la America. Corabia acésta, la care lucréză în fabrica din New-Port, va avea formă de cilindru şi va merge în linie spirală, aşa că partea externă se va învêrti în jurul seu, iar cea internă va remâné nemişcată. Dacă se va realisa invenţia, se vor face mari schimbări în referinţele de comunicaţiune ale secolului XX.

*

Necrolog. *Ioan Dimitriu,* practicant la institutul de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu, consumat de o bólă grea 'şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului Mercuri, în 3 Ianuarie n. în locul de cură *Lussinpiccollo,* abia în al 27-lea an al vieţii. Rĕmăşiţele pămênteşti ale defunctului s'au astrucat în Lussinpiccollo, departe de pămêntul ţĕrei unde s'a născut, departe de ai sei iubiţi. Fie-i memoria binecuvêntată!

*

Inaintare. Ministrul de finanţe a promovat pe tinĕrul *Nicolae Pop,* din Sĕcătura, de oficiant clasa a II-a la direcţiunea financiară din Braşov.

*

Producţiuni şi petreceri. Inteliginţa din Poiana învită la *Producţiunea teatrală,* ce o va arangia Dumineca, în 2/14 Ianuariu 1900 în localul şcólei de fete. Inceputul la 7 óre séra. După producţiune urméză joc. Preţul întrării: de persónă: locul I. 1 fl., — locul II. 80 cr., locul III. 50 cr. Venitul curat este destinat pentru crearea unui fond în favorul *„Casinei române“* din Poiana. Suprasolviri, precum şi oferte marinimóse sĕ primesc cu mulţumită şi se vor cuita publice.

Programa:

1. *„Arvinte şi Pepelea“,* vodevil într'un act de V. Alexandri, predat de dnii Romul Vraciu, Adam Micu şi D-şóra Roma Costin. 2. *„Dan, căpitan de plai“,* poesie de V. Alexandri, declamată de dl Ilie Georgescu. 3. *Şéua şi ţiganul“,* anecdotă de Th. Speranţă, predată de dl Nicolae Şerbu. 4. *„Rămăşagul“,* proverb cu cântece cu 1 act., de V. Alexandri predat dl Alex. Pălăgesiu, d-na Aurelia Micu, d-şórele Aniţa Troncă şi Roma Costin, şi de Nicolae Branga.

— *Inteliginţa română din Sighişóra* învită la *Producţiunea* declamatorică-teatrală, împreunată cu dans, ce se va arangia Dumineca în 2/14 Ianuarie 1900, în sala dela „Gewerbe-Verein“. Inceputul la 7 óre séra. Preţul întrărei: De persónă 80 cr., de familie 1 fl. 60 cr. Venitul curat este destinat fondului şcólei centrale din Sighişóra. Oferte marinimóse se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

Programa:

1. „Prima rochie lungă“, monolog de J. Vulcan. 2. „Clevetici“, cântecel comic de V. Alexandri. 3. „La oglindă“, poesie de G. Coşbuc. 4. „Leac pentru sócre“, comedie într'un act de Trocariu.

*

Furt. Din Oradea-mare se scrie, că în sĕptĕmâna trecută Mercuri nóptea nişte tâlhari s'au furişat în locuinţa marelui proprietar român din Olcea Simeon Pleş, care era dus în călĕtorie, şi fără sĕ-i simtă vr'unul din servitorii casei au dus cu sine 2000 fl. bani gata, efecte în valóre de 4000 fl. şi un libel despre o depunere de 40.000 fl.

Acésta a constatat-o marele proprietar spre marea sa spaimă la reîntórcere în diminéţa următóre. Până azi nu s'a dat de urmele făptuitorilor.

*

Ş-a făcut carieră. Un medicinist din Pesta a primít dela un prieten al seu din Transvaal stirea, că fostul medic în Pesta Korotnai, cunoscut pentru furtul făptuit la o pacientă mórtă — pentru care a stat în temniţă patru ani — a întrat în serviciul Burilor, unde a primit rangul de medic militar, împlinindu-şi cu devoţiune chemarea.

*

Arderea unui castel. Se telegraféză din Şopron, că castelul contelui Széchenyi Kálmán s'a aprins şi a ars până s'a prefăcut în cenuşe. S'au nimicit tóte picturile şi obiectele de artă. Arangiamentul a fost asigurat pe suma de 1 milion şi jumĕtate.

*

Condamnări politice între Slovaci. Tribunalul reg. din Beszterczebánya a condamnat pe Mathias *Dula* la 3 luni închisóre, ear pe alţi 25 slovaci la temniţă de câte 14 zile până la o lună, pentru-că numiţii au primit anul trecut cu banderiu pe redactorul Pistor, ce se întorcea din temniţă osândit de curtea cu juraţi din Pesta. Procurorul şi apĕrătorii în noul proces au înaintat apelaţie.

*

Conspiraţie poloneză. In zilele acestea au fost deţinute în Varşovia vr'o 30 persóne, între cari medici, advocaţi, scriitori şi mai multe femei, bănuiţi ca complicii unei conspiraţii. Ştirea a pricinuit mare consternaţie şi totodată acte de retorsiune din partea Polonilor din Rusia. După o telegramă a unei foi din Lemberg, în apropierea Varşoviei au aflat 2 ómeni asasinaţi, consideraţi de spioni politeneşti secreţi.

*

La „Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu“ s'au mai înscris: Ioan Tomuş, ferestrar; Ioan Dănilă, impiegat de tribunal; Eugenia Florian n. Ionescu, Traian Florian, cancelist advocaţial, Ioan Muntean, econom şi d-na Ana Florea.

Spre orientarea membrilor ţinem sĕ accentuăm, că membrii solvesc taxă de înscriere fl. 1, în schimbul căruia vor primí un libel cu statutele, cu tabloul despre cuotele á 30 cr., solvite după fie-care cas de mórte şi cuitate, cum şi sumele ajutórelor, cari compet erezilor membrilor rĕposaţi. Membrul, care după solvirea unui cas de mórte — móre, erezii acestuia primesc fl. 50, ai celui ce au solvit 2 casuri, primesc fl. 50.25 după 3 casuri fl. 50.50 şi aşa mai departe după fiecare cas solvit, — se computá la ajutor 25 cr.

In *adunarea generală constituantă* se vor alege: un director, un secretar, un cassar şi 12 membri de comitet (4 ţĕrani, 4 meseriaşi şi 4 din clasa inteligentă).

Cei-ce n'au solvit taxa de înscriere sunt rugaţi a o achita la dl *Victor Tordăşian* Quergasse 28).

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, s'au împărţit în preséra „Naşterii Domnului“ mai multe obiecte la copii sĕraci. Raport detaiat în numĕrul viitor.

*

Manevre în comitatul Bihorului. Precum spune „Nagyvarád“ manevrele anuale în 1900 vor fi probabil în ţinutul Bihorului. Statul major va trimite prin Februarie pentru cercetarea terenului şi apreciarea lui din punct de vedere strategic, mai mulţi oficeri superiori şi dacă aceştia vor face un raport în care vor recomanda locul, pela începutul verii se vor începe pregătirile necesare. Castrele comandei supreme se vor construi în Oradea sau în Marghita. Se póte ca şi Maiestatea Sa cu prilegiul acesta sĕ cerceteze comitatul Bihorului.

Mulţumită publică.

Cu ocasiunea şedinţei festive a societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“, ţinută în preséra zilei de 30 Novembre st. v. a. c. în memoria Marelui Archiereu „Andreiu“, — s'a încassat în favorul societăţii, ca oferte dela următorii P. T. Domni:

I. P. S. Sa Ioan Meţianu, Archiepiscop şi Metropolit, 10 fl.; Ilustr. Sa Dr. Ilarion Puşcariu archimandrit-vicariu archiepiscopesc 5. fl.; Dr. I. de Preda, advocat; Parteniu Cosma, dir. de bancă; Dr. L. Bran de Leményi, adv.; Pantaleon Lucuţa cass. cons., Dr. N. Vecerdea, adv., Ilariu Muţiu oficial — câte 3 fl.

N. Cristea, ases. cons., N. Ivan, ases. cons., Dr. E. Roşca, dir. sem., D. Comşa, prof. sem., Dr. I. Stroia, prof. sem., Dr. E. Cristea, secretariu cons., T. Popovici, prof. sem., I. Papiu, protopresb. Dr. V. Bologa, dir., Dr. O. Russu, adv., Ioan Broju, preot-milit., Leontin Simonescu, secretar metrop., Dna E. Tilea, Dr. I. Beu, medic, Dr. I. David, secretariu, R. Moga, oberlieutn. Nic. Stoica, pract. inginer, S. Moga, franzelar, Nic. Albu, ampl. Dna şi Mărióra Popa, S. Morariu, teol. abs., Ludv. Binder, cond. tipogr. — câte 2 fl.

Dr. D. P. Barcian, prof. sem., Dr. N. Comşa, medic, Familia Tăbăcariu, Const. Dimian, paroch., N. Opriş, paroch, I. Creţu câte 1 fl. 50 cr.

Const. Stezar, căp. pens. Moise Lazar, ases. cons. I. Ghibu, prof. sem. D. Cunţan prof. sem. I. de Bardoşi, insp. de scóle pens. S. Stroia, protonotar, Dr. Amos Frâncu, adv. D. Câmpian, archiv. cons. P. Pipoş, jude de tablă pens. N. V., I. Covrig espeditor, I. Imbusan, oficial, Dna N. Oancea, Ier. Preda dir. tip. I. Simtion, librar, Al. Bobeş, P. Ghişoiu, paroch, N. Popoviciu, paroch, E. Vinţeler, funcţionar, Dşóra E. Iovescu, prof E. Vancu, funcţionar. N. Gogan, funcţ. M. Ganea, teol. abs. G. Poponea, culeg. tipogr. Dna Zonder. E. Dna E. de Paloş, Fridericke Müller, Ana Kremer, vĕd. de inginer, Matilda Popovici, V. Greavu, practicant, Paraschiva Voilean, Dna M. Rebega, Cornelia Stoica, Rachila Ballu, Fam. Doican, Dşóra V. Joandrea, Dra E. Sfetea. învĕţ. Aurelia Săvoiu, D-ra E. Catona, Maria Imberuş, Aron Lupean, Dna Lucia Ivan, Servian Cioran, învĕţ. — câte 1 fl.

V. Tordăşan, funcţionar, V. Puşcariu, voluntariu, N. Branga, compt. N. Vidrighin, comerciant, Dşóra C. Ciceiu, L. Negrilă învĕţ. Dşóra Slăvescu, Maria Mateiu, Ioan Opriş, econom, P. Moga, Elena Vlas, M. Bratu, Ionel Moga, Al. Furdui, învĕţ. — câte 50 cr.

I. Restanţă, 30 cr. D. Vidrighin, econom 25 cr. A. Crişan, D. Băilă, Toma Supea, Nic. Bucea, Ioan Opriş, M. Rotariu, — câte 20 cr. A. Dragoe, 10 cr.

Prin postă au contribuit următorii: Dr. Zosim Chirtop, adv. Câmpeni, Nicolau Moldovan, adm. protopresb. Agnita Avram P. Păcurariu, protopresb. Ilia — câte 2 fl.

Petru Iuga, adm. prot. Selişte, Ioan Frâncu, paroch, Cetea, Nicolau Naşcu teol. abs. Gerasim Popa teol. abs. şi Adam Basarab, teol. abs. — câte 1 fl.

Suma totală: 148 fl. 95 cr.

Tot cu acésta ocasiune au incurs pe séma bibliotecei societăţii 36 opuri în 37 vosume dela:

Dl Const. Stezar, căp. pens. 1 op.

Dl Zaharie Boiu, ases. cons. 1 op. în 2 tomuri.

Dl Ermil Borcea, funcţionar: 14 în 14 volume şi un op în 10 exemplare.

Red. „Tribuna“: 8 opuri în 8 volume.

Dl Ioan Pop Reteganul 5 opuri.

Dl Teodor Orlea, teol. abs. 2 opuri.

Dl Demetriu Axente, 4 opuri.

Priméscă generoşii contribuenţi şi pe calea acésta expresiunea celei mai călduróse mulţumiri.

Sibiiu 13/25 Decembre, 1899

Comitetul arangiator.

Pentru cele cuprinse sub rubrica acésta redacţia nu primesce rĕspunderea.

Notiţă literară.

Au apărut:

Nr. 23—24 din *„Fóia Pedagogică“*, cu următoriul cuprins: Diferitele forme de învăţĕmênt de Dr. Ioan Stroia, (Urmare şi încheiere). — Modele de lecţiuni: Baba nesăţiósă, poveste de Dumitru Stăncescu, lecţiune de Dr. P. Şpan. — Din literatura scolară. — Informaţiuni: Preséra de St. Andreiu în seminariul andreian. — Concurs literar. — Invitare la abonament.

*

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea şi sub auspiciile „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, de Dr. C. Diaconovich, prim-secretarul Asociaţiunii.

A apărut fasc. XVIII, care cuprinde articole dela „Heliotropium“ până la „Hypochondria“. Dintre numerósele articole ale acestui fascicol remarcăm:

Articole de interes special românesc: Henţia, Hepites, Herescul, Herĕstrău, Hodoş-Bodrog, Hodoşiu, Holban, Hora, Horia, Hotin, Hunedóra (cu 2 ilustraţiuni), Hunyadi, Hurmuzachi (Dr. I. G. Sbiera), Huru (Onciul), Huşi, Huţan.

Biografii străine: Herder (M. Străjan), Herodot, Hofer, Homer (M. Străjan), Honterus, Horatius (M. Străjan), Hugo Victor, Humboldt, Hus, Husiţi (Iarník).

Art. de geogr., istorice, sciinţifice: Herţegovina, Hertzian, resunătorul, Hessa, Heteeni (Aguletti), Hieroglyfe (T. Antonescu), Hohenzollern, Hughenoţi, Hydrocarbure, Hydrogen, Hydrotherapia, Hypnotica, Hypnotism, etc.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiiu şi se primesc numai pentru publicaţiunea întrégă. Preţul de prenumerare pentru un tom broşurat 10 fl. —, legat fl. 11.60 (în România: lei 25.—, resp. 28.50).

*

„Novele şi schiţe“, de Ioan Pop Reteganul, vol. I. broş. II cuprinde următórele nuvele: Nenea Alecu, Popa Toma, Salvina şi Susana cea nebună. — Preţul unei broşuri 1 cor. 20 bani (2 lei). Autorul e bine cunoscut ca scriitor poporal, dintre cei aleşi. Recomandăm cu tótă căldura noua broşură spriginului publicului cetitoriu.

Dela „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“.

(Incheiere)

La fondul bisericesc-şcolar, creat din contribuirile în cereale ale parochienilor din Guşteriţa, cu considerare la stagnarea întrată în afacerile economice din causa comasaţiei — în 1898 nu s'a adaus nimic.

S'au făcut paşii de lipsă în scopul întemeierii de tovărăşii agricole, în comunele Pianul-superior, Şura-mare, şi Şebeşul-superior, apoi în Rĕşinari, Orlat, Bendorf, Laz (o însoţire de viieri) şi în Racoviţa.

Insoţirile de credit săteşti sistem Raiffeisen, atât de potrivite pentru provederea trebuinţelor economice dela sate, sunt îmbrăţişate tot cu mai multă căldură, dovadă întemeierea în decursul anului 1898 de 3 asemenea însoţiri.

Pentru însoţirile de credit s'au tipărit 1000 cărticele de solvire pentru deponenţi, o altă mie pentru datoraşi şi 2000 obligaţiuni cu text român şi maghiar, cari s'au pus în vênzare.

Cu scop de a face un început în causa industriei de casă, atât de mult admirate de strĕinătate, comitetul a lansat un călduros apel, prin care, punêndu-se în vedere intemeierea unei colecţiuni de modele din diferite ţinuturi, cărturarii nostri au fost rugaţi a sărí în ajutor în acéstă direcţiune. Apelului au rĕspuns învĕţătorul Victor Vodă, din Feneş, care a dăruit câteva modele a portului din Munţii-Apuseni, apoi d-na preotésă Ghişa din Rechita şi d-şórele Ghibu din Pianul-român. In legătură cu acestea mai amintim, că la recercarea regretatului filo-român Rudolf Bergner din Graz, care a întemeiat acolo „Asociaţiunea pentru cunóşterea ţĕrilor şi a popórelor“, a cărei menire este a se ocupa de portul şi lucrurile de valóre ale poporului român, în care scop a înfiinţat un museu, — s'a făcut apel către publicul nostru cu scop de a contribuí cu lucruri de valóre.

In causa arzĕtóre a vieritului, în mai multe rĕnduri s'au dat instrucţiuni detailate cu privire la peronospora viticolă şi la folosirea próştelor de stropit.

Din subvenţia de fl. 800, ce o avea dela comitatul nostru şcóla economică de instrucţiune din Rĕşinari, acum desfiinţată, s'a creat un stipendiu de fl. 600 pentru frecuentanţi ai academiei agricole din Ungarisch-Altenburg şi 2 de câte fl. 100 pentru elevi ai şcólei economice din Mediaş, de cari au beneficiat tineri români din comitatul nostru.

Cuptorul de uscat póme sistem „Cazenille“, instalat în Sĕlişte, s'a pus în lucrare, sub conducerea d-lui Ioan Chirca, vice-notar acolo. In tómna a. tr. în acest cuptor s'au uscat în 7 rĕnduri peste tot 553 lese prune şi 7 lese pere, în cuantitate de 270 ferdele póme. Uscatul a succes deplin.

După încercările făcute s'a dovedit, că cuptorul este fórte bun şi practic, şi astfel se speră, că în anii cu recoltă mai îmbelşugată cuptorul se va folosí în mĕsură mai mare şi cu succes material însemnat.

In conformitate cu un comunicat ministerial comitetul a atras luarea aminte a economilor nostri asupra escursiunilor economice şi 'i-a îndemnat a se folosí de ocasiunea, ce s'a oferit de a cerceta pe spesele statului în grupe mai mari sau mai mici întocmirile economice din Mezőhegyes, Kisbér, Bobâlna şi Făgăraş, dar în lipsa unui numĕr mai mare de participanţi, s'au amânat.

Intre sprijinitorii şi binefăcĕtorii Reuniunei nóstre numĕrăm cu recunoştinţă pe Inaltul minister reg. ung. de agricultură, care a dăruit pentru exposiţia de vite şi de póme suma de fl. 300; Institutul de credit şi economíi „Albina“ fl. 100; „Auraria“ din Abrud fl. 20, „Bistriţana“ din Bistriţa fl. 10; d-l inginer de comasaţie Ilie Dop, care a dăruit din opul seu „Comasările“ 30 exemplare şi în urmă stimabilii domni prim-pretori Fabritius din Sibiu, A. Dőrr din Sebeşul-săsesc, Mangesius din Mercurea, Gustav de Bedeus, fost prim-pretor în Nocrich şi Petru Drăgits, din Sĕlişte, cari cu o prevenire rară au înlesnit mersul afacerilor parte prin încassarea taxelor dela membrii cu locuinţa în comunele din respectivele cercuri pretoriale, parte prin viul interes ce ni-'l arată cu tóte ocasiunile.

Anul trecut cruda mórte a stîns viéţa a doi membri pe viéţă: Dr. Nicolae Maier şi Ioan Paraschiv, cum şi a 10 membri ordinari.

Comitetul în 1898 a ţinut 11 şedinţe, în cari s'au luat 159 concluse, la protocolul de esibite s'au înregistrat 262 acte, ear' după cartea de postă s'au expedat 98 scrisori libere de porto.

Numĕrul total al membrilor este 567, din cari fundatori 2, onorari 1, pe viéţă 11, ordinari 529, ajutători 12.

In ceea-ce priveşte averea Reuniunei, în anul 1898, conform raţiociniului, s'a realisat un venit de fl. 1372,14 cr.

Eşitele au fost de fl. 878.05, deci faţă de suma erogatelor preliminate cu fl. 817, s'a spesat mai mult numai cu fl. 61.05

La fondul neatacabil s'a adaus fl. 100, ajutor dela „Albina“, rata a 2-a cu fl. 20 solvită de membrul fundator „Cassa de Păstrare din Sĕlişte“, cum şi interesele după scrisurile fonciare şi după capitalul elocat la „Albina“. Astfel acest fond cu finea anului trecut consta din scrisuri fonciare în valóre de fl. 1250 şi din fl. 399.33, elocaţi. Averea totală în bani a Reuniunei constă din fl. 1649.33 fond neatacabil, fl. 1374.85 bani gata, în total din fl.3024.18.

Nr. 394—1899 [252] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantei parochíi gr.-or. de a III-a clasă din Murĕş-Oarba, — în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt stabilite în şedinţa sinodului acestei parochíi la 16 Novembre a. c., cari dau un venit anual de 411 fl. v. a.

Informaţiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua dela comitetul parochial în faţa locului şi dela subsemnatul protopresbiter.

Competenţii îşi vor trimite cererile lor concursuale, instruite în regulă, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 26 Novembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat 2 coróne

Din tainele vieţii,
novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 2 cor.

Din vremuri apuse,
de
Judita Secula născută Truţa.
Broş. à 1 cor.

In **Tipografia şi Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕţămêntului
de
Dr. Petru Şpan.
Preţul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia
Proză şi versuri
de
Sextil Puşcariu
à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale
Epigrame
Preţul 1 cor.

Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

Conspectul cărţilor bisericesci
ce se pot procura din
Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi bros.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„	1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Au apărut şi se află de vênḑare în
Tipografia şi librăria Archidiecesană,
Sibiiu:

1. Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl.	2.—
2. Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„	3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broş.	„	—.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„	—.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„	—.25
6. Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş.	„	2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş.	„	2.—

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş.	à	fl.	2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş.	„	„	1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş.	„	„	1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 138 Sibiiu, Joi, 30 Decembre v. 1899. (11 Ianuariu n. 1900.) **Anul XLVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Învitare de abonament

la

„Telegraful Român“

Cu 1 Ianuariu 1900 v. deschidem abonament nou cu preţurile indicate în fruntea foii, şi anume:

pe un an 16 cor.
pe 6 luni 8 cor.,
pe 3 luni 4 cor.

Rugăm pe vechii nostri abonenţi a stărui pentru lăţirea ziarului nostru, chemat a lucra şi in viitor cu tot zelul la înaintarea afacerilor nóstre bisericeşti şi şcolare.

Abonamentele se fac prin mandate postale, şi sunt a se reînoí cât mai ingrabă pentru regulata expediţie a foii. Numele prenumerantului, al domiciliului şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise cât se póte de corect şi legibil.

Deóre-ce edarea şi susţinerea organului nostru costă multe spese, rugam cu insistenţă pe onoraţii cetitori, cari sunt în restanţă cu abonamentul, sĕ binevoiască a grăbí cu achitarea aceluia.

Administraţia.

La încheierea anului.

Cu ziua de mâne se încheie anul 1899 şi întrăm în un an nou Dar nu numai un an se încheie cu ziua de mâne, ci cu ea se încheie un veac, căci cu 1 Ianuariu 1900 se începe nu numai un an nou, ci şi un veac nou.

Ochii sufletului nostru se mai îndréptă încă odată asupra anului trecut, încă odată mai cumpănim evenimentele din anul 1899, ca din ele sĕ tragem învĕţături bune, sĕ tragem învĕţături folositóre pentru biserica nóstră, pentru naţiunea nóstră, pentru statul nostru, şi în cele din urmă pentru noi ca particulari.

Ca ómeni cu minte, vom învĕţa din păţaniile trecutului, cele bune vor servi de model pentru lucrările nóstre în anul cel nou, cele rele ne vor sta înaintea ochilor ca pilde înspăimêntătóre, de cari ne vom feri.

Vom face o socotélă conştienţiósă acuma la finea anului, ne vom trage séma cu noi înşine, ca sĕ ştim ce am avut, ce ne-a rĕmas din cele avute, ce am câştigat noi, şi din ce am câştigat, ce şi în ce mĕsură s'a asimilat bogăţiei nóstre sufleteşti, în ce mesură s'a înmulţit bogăţia sufletului şi a inimei nóstre cu cele acuirate în anul trecut.

In cele bisericeşti anul trecut ne-a dat bogată ocasiune ca sĕ ne întrunim în sinóde şi în şedinţele congresului pentru binele şi prosperarea bisericei nóstre.

In decursul lunei Februariu biserica a făcut pregătirile pentru primirea noului metropolit şi pentru instalarea lui în scaunul metropolitan.

A fost acésta o sĕrbătóre de o rară frumseţă, însoţită de o rară însufleţire, şi a luat parte la sĕrbarea acea întrégă biserica, căci ea chemată a fost sĕ ştérgă jalea pentru perderea metropolitului Miron, şi în locul ei sĕ ocupe locul încrederea, iubirea şi încordarea la continuarea lucrărilor pentru binele bisericei.

In decursul lunei Maiu din nou s'a întrunit congresul nostru în sesiune extraordinară, spre a regula ţinuta bisericei faţă cu o lege a statului, care ţintesce a întregi din vistieria statului venitele preoţeşti.

Legea de care vorbim, este articlul XIV. din 1898, care tinde a întregí venitele preoţeşti în tóte bisericele recunoscute în stat.

Legea în sine este gravaminală faţă cu biserica nóstră. Acestia i-s'a dat expresiune în sinódele nóstre eparchiale, şi în numele acestora s'a făcut representaţiune la timpul seu atât la casa de jos a deputaţilor, cât şi la casa de sus a magnaţilor, însĕ fără resultatul dorit, căci legea s'a votat fără a se considera cererile bisericei pentru delăturarea gravaminelor.

Respectând ordinea legală în stat, biserica a trebuit sĕ se supună legei, şi astfeliu s'a convocat în sesiune extraordinară congresul naţional-bisericesc spre a regula el ţinuta bisericei cu putere obligatoriă pentru întrégă metropolia.

Noi am fost de părere şi suntem încă şi acuma, că cu tóte disposiţiunile sale pentru noi gravaminale, legea acésta póte fi în folosul bisericei nóstre, décă va fi executată cu cinste şi cu bunăvoinţă.

In multe privinţe preoţimea nóstră prin legea acésta e pusă la discreţiunea organelor dela administraţiune, e expusă la şicanarea oficielor pretoriale.

Şicanarea s'a început deja — credem — fără autorisarea şi aprobarea guvernului şi ca semnele timpului sĕ fie şi mai caracteristice, şicanarea s'a început în comitatul Sibiiului, prin pretorele din cercul Sibiiului, din un incident de tot neînsemnat.

In anul 1900 vom mai reveni noi la acest incident, acuma numai îl semnalăm ca semn al timpului la códa anului 1899, la códa veacului al 19.

Sinódele nóstre eparchiale şi-au continuat activitatea neîntrerupt, şi din cât putem conchide din actele sinodale publicate, pentru binele bisericei a fost a lor activitate. In special sinodul din Arad la locul devenit vacant prin chemarea episcopului acelei eparchii la scaunul de metropolit a ales alt episcop pe unul dintre dignitarii noştri bisericeşti, care cunóşte afacerile din acea eparchie.

Acestea am crezut noi sĕ le atingem în liniamente generale, ca momente memorabile în biserică.

Cu un chaos s'a început anul trecut în viaţa nóstră de stat. Volniciile unui guvern urgisit au provocat disordine în maşineria statului, organismul nu mai funcţiona regulat.

Inţelepciunea monarchului a chemat alt guvern la cârma afacerilor, care a proclamat domnirea legei, domnirea legalităţei, domnirea dreptăţei.

Ca prin minune s'a potolit furtuna la aceste cuvinte, cu cari la códa veacului al 19 s'a început o nóuă eră, în inimile ómenilor a reluat loc iubirea de pace, iubirea de lucru, încrederea.

Ca la un cuvênt magic s'a potolit marea, au încetat vênturile, şi naia statului are curs normal, şi cu puteri unite e împinsă spre binele comun, spre fericirea patriei.

Sunt semne, că sub conducerea cea nóuă în adevĕr se intenţionéză binele comun; vedem semne şi minuni, de acea credem.

In cele interne, în cele pur interne ale nóstre anul trecut nu a adus nici o schimbare. Nici el n'a adus încă iubirea în inimile ómenilor, nici el n'a adus încă încrederea reciprocă, stima reciprocă, unitatea de vederi, cari sĕ ne întrunéscă la o activitate comună.

Inţĕlepciunea bărbaţilor nostri cu inimă pentru binele poporului nostru, cu durere pentru sfăşierile şi neînţelegerile de până acuma, cu dor pentru crearea de raporturi mai sănătóse, caută terene nóuĕ de lucru, unde sĕ se pótă întâlni la comună activitate cei învrăşbiţi în cele politice.

Avem vast teren literar, unde toţi putem veni cu bogăţia sufletului şi a inimei nóstre, avem bogat teren economic, avem bogat teren finanţiar, avem bogat teren comercial, avem în cele din urmă deschisă viaţa publică în municipii, în afaceri comunale, şi aici încă neînvrăşbiţi putem întruni la activitate binefăcătóre elementele, cari altcum în cele politice nu se unesc.

Este deschis terenul pentru afacerile bisericeşti, deschis terenul pentru afacerile scolare. Dacă ne va succede a întruni tóte elementele la o activitate comună pe aceste terene, cu timpul se vor apropia unele de altele şi inimile ómenilor, şi va lua din nou loc încrederea şi dragostea, care tóte le uită, tóte le sufere, care vecinic încălzeşte inimile ómenilor.

In direcţiunea acésta anul trecut a făcut multe şi bune, aprópe în tóte centrele româneşti, şi noi acestora le dăm importanţa ce li se cuvine, şi le accentuăm în articolul final din acest an.

Şi o facem acésta: ca sĕ eliminăm ce rĕu a fost, ce rĕu mai este în viéţa nóstră naţională; sĕ eliminuăm terenul de lucru, care ne sfăşie, ne împarte în tabere vrăşmaşe, şi sĕ îmbrăţişăm cu căldură acele terene, care pre toţi ne întrunesc la activitate comună, care ne dau din nou încrederea reciprocă, stima reciprocă, iubirea reciprocă, care póte face minuni în sinul poporului nostru.

An nou, veac nou!
Sĕ începem şi noi viéţă nóuă!

Denumirea preoţilor militari. In şedinţa de Sâmbătă a subcomisiei delegaţiunei maghiare pentru afacerile militare br. Rudnyánszky a rugat pe ministrul de resbel, sĕ întrevină pe viitor ca preoţii militari, în considerarea importanţei oficiului lor şi al cualificaţiei mai înalte, sĕ fie denumiţi de Maiestatea Sa.

Ministrul *Krieghammer* promise, că va presenta afacerea cu recomandare Maiestăţii Sale.

Delegaţiunile. La 8 Ian. n. dóuĕ subcomisiuni ale delegaţiunei maghiare au ţinut şedinţe în Viena: cea financiară şi cea de externe. In subcomisia de externe raportorul *Falk* Miksa a ţinut sĕ facă şi unele enunciaţii la adresa României şi Sêrbiei. Astfel după-ce vorbi cu alipire despre alianţa triplă, care a dat mână liberă monarchiei austro-ungare la acţiune în chestii aparţinĕtóre afară de cadrul referinţelor de aliaţi, amintí de raportul intim cu Rusia, iar cu privire la România şi Sêrbia zise:

„Din partea nóstră trebue sĕ se ridice un energic cuvênt de protestare în momentul, când undeva se observă astfel de mişcări, cari sunt apte a influinţa asupra afacerilor interne ale monarchiei şi mai ales a face resistenţă ideii de stat maghiar“.

Revistă Bisericéscă

Biserica şi şcóla pe Domeniile Corónei române.

D-l Ion Kalinderu, administrator al Domeniilor Corónei române, a adresat următórea prea frumósă şi instructivă circulară agenţilor Domeniilor, asupra căreia atragem deosebita atenţiune a cetitorilor nostrii:

Domnule Agent,

Dela înfiinţarea Domeniului Corónei, preocuparea de căpetenie a acestei administraţiuni, călăuzită de înaltele gândiri ale Suveranilor noştri, a fost biserica şi şcóla: în cât priveşte şcóla, am clădit locale nóuĕ peste tot, înzestrându-le cu mobiliar şi material didactic, ear pentru biserică am început prin a repara pe tóte cele existente şi a clădi din nou locaşuri sfinte, pe unde s'a simţit nevoie.

Am avut satisfacţiunea sufletéscă de a constata mersul progresiv al şcólelor, cari au fost cercetate din an în an, de un mai mare numĕr de şcolari, fii ai locuitorilor, cari în cele din urmă s'au convins că copiii lor primesc în şcólă razele luminei binefăcĕtóre a credinţei generaţiunilor următóre.

Cu privire la biserică, trebue sĕ spun cu părere de rĕu, că nu e tocmai aşa. Am observat că numĕrul credincioşilor cari merg regulat la biserică se mărgineşte, în cele mai multe sate, la câte-va femei bătrêne, pe lângă slujitorii bisericei: Preotul şi dascălul; şi acéstă stare de lucru se datoreşte în mare parte indiferentismului autorităţilor comunale şi une-ori chiar al clerului.

In elogiul neuitatului Melchisedec ce am pronunţat ca urmaş al lui •la academia Română ziceam:

„Biserica ortodoxă s'a mulţumit totdéuna cu frumósa sa menire de a lumina şi moraliza prin tóte mijlócele societatea română, fără a fi căutat cândva a'şi însuşi vre-o autoritate luméscă, ci mărginindu-se a împărtăşi suferinţele poporului, a se bucura cu dênsul, aşteptând şi pregătind ceasul mântuirei, când va putea transmíte marea comóră“.

Biserica a iubit ţara şi a ajutat la fericirea ei, ţara a iubit biserica şi a înzestrat-o cu mijlóce mari pentru a-'şi îndeplini misiunea şi ordinea morală. Biserica a făcut bine, conformându-se stărei de cultură a naţiunei şi împrejurărilor politice, căci biserica trebue sĕ se formeze în naţiune şi prin naţiune. Cum e naţiunea e şi biserica.

Cei cari laudă biserica, laudă naţiunea, atât e de strêns legată biserica nóstră prin firea ei cu naţiunea“.

Religiunea îşi are raţiunea de a fi. Ea servă unui scop. Ea nu e numai o concepţiune, ci o regulă de muncă, ea crează în lume opere care-i aduc faimă sau condamnare. Intemeietorul religiunei creştine i-a dat de scop de a căuta şi de a salva tot ce ar fi fost perdut. Religiunea e o operă de mântuire şi de îndreptare.

Strămoşii noştri erau pătrunşi de necesitatea religiunei pentru înălţarea omului, şi de aceea, precum ştiţi, religiunea nóstră a avut partea covîrşitóre în păstrarea limbei şi naţionalităţei. Românul, de la descălecarea sa pe aceste locuri, e creştin, astfel că religiunea creştină, dela început a fost legată de sufletul neamului nostru, şi singurele monumente ale Românilor sunt Bisericile şi Mănăstirile, înălţate pe întrecute de Domnii cei buni, de cinstiţii boeri şi de bresle dela un capăt al ţărei la altul, ca nişte monumente sau cetăţi, în care şi-au strîns comóra naţionalismului şi tot avutul intelectual şi moral.

Istoria naţională ne spune, că românul a fost nevoit a trăi cu sapa într'o mână şi cu arma în cea-l'altă, pe de o parte ca sĕ se hrănéscă şi pe de alta ca sĕ fie gata, în ori-ce moment, a'şi apăra viaţa şi ţara; şi că nici unul din vrăşmaşii sĕi, în trecutul a mai bine de şésesprezece veacuri, nu a fost în stare a'l deslipí de colţul de pămênt pe care s'a pomenit, şi acéstă vêrtute a neamului nostru este în strînsă legătură cu idealul sĕu, credinţa în Dumnezeu, credinţa ce l'a călăuzit în viaţă, l'a îmbărbătat în lupte, în răbdare şi nevoi, şi ori-ce lucru era început şi sfêrşit cu vorbe ca acestea: „cu ajutorul lui Dumnezeu, aşa a vrut Dumnezeu, dela Dumnezeu sunt tóte pe pămênt“.

Tot din istoria naţională ştim cât şi-a iubit românul biserica, care a fost o instituţiune de mândrie morală şi naţională, un azil de scăpare a tot ce are mai scump pe lume, în care preotul, şi numai el, i-a vorbit în limba înţelésă de el în vremurile, bune ca şi rele, şi i-a conservat neatinsă naţionalitatea sa. Iată rolul religiunei nóstre în păstrarea naţionalităţei.

Prin circulara cu data de 27 Septembre 1890, m'am întreţinut cu dvóstră, ca sĕ stăruiţi pe lângă învĕţători spre a merge în fie-care Duminecă şi sĕrbătóre la biserică, împreună cu şcolarii lor şi spre a lua parte activă la slujbă prin cântarea sfintei liturgii. Faptul acesta va avea o mare înrîurire asupra desvoltărei morale şi intelectuale a copiilor, deprinzîndu-i de mici a iubi religiunea părinţilor lor şi va înălţa tot odată pompa serviciului divin.

Este ştiut, că vârsta cea mai primitóre pentru ori-ce noţiuni, mai cu sémă creştineşti, este copilăria, şi aceste noţiuni şi impresiuni primite în copilărie rĕmân adânc întipărite în inimă, ast-fel că puterea lor conservă şi edifică pe viitorul om.

Prin urmare, învĕţătura creştină trebue sĕ încépă în etatea cea mai fragedă, după ce copilul, chiar de la sinul mamei sale, a început a pronunţa „Tatăl nostru“ baza solidă a desvoltărei sale ulterióre şi după ce sub îngrijirea părinţilor a primit puţină învĕţătură religiósă, vine rîndul învĕţătoriului ca sĕ o pună pe baze mai largi, sĕ o desvolte şi întăréscă.

Am avut mulţumirea sĕ asist la slujbă în biserică, în mai multe sate, în care invĕţătorii au ţinut sémă de sfaturile nóstre. Acolo corul bisericesc de şcolari fac podóbă serviciului religios, locuitorii de la sate însă, după cum am zis la început, atât duminecile cât şi cele l'alte sĕrbători, nu'i prea vedem mergênd la biserică, dupĕ cum făceau strămoşii noştri. Ei, în timpul când preotul înalţă rugăciuni celui Prea Inalt, stau pe stradele satului sau prin localuri cu totul nepotrivite pentru un bun credincios.

Am observat că chiar primariul, notariul şi cei alţi notabili din localitate, nu dau pilde bune locuitorilor prin a se duce ei cei d'întâiu în fie-care Duminecă şi sĕrbătóre sĕ asculte sfânta liturghie şi sĕ stea la sfat cu sătenii după sfârşirea slujbei.

Nu mai departe de cât la fraţii noştri de peste hotare, lucrurile se petrec cu totul alt-fel: în fie-care sat, Dumineca şi în zilele de sĕrbătóre, biserica este plină de credincioşi evlavioşi, cu primarul, notariul şi toţi câţi ştiu carte, în frunte; iar învĕţătorii cu şcolarii împodobesc serviciul religios. Ba ce este mai mult, după ce preotul ia sfîrşitul slujbei, ţine în biserică o cuvântare potrivită ocasiunei, arătând însemnătatea zilei în religiunea creştină, tot poporul după eşirea din biserică face cerc în curtea bisericei şi primariul sau notariul le ceteşte diferitele ordine primite de la autorităţile superióre, pentru îmbunătăţirile de adus în comună, pentru salubritatea publică, pentru împlinirea datoriilor lor de fii ai patriei, etc.

După cum am făcut progrese însemnate în ceea-ce priveşte şcóla, tot aşa ni se impune a face şi pentru biserică, căci datoria nóstră este a nu fi indiferenţi faţă de cea mai veche instituţie, biserica şi religiunea, care ne-a păstrat naţionalitatea.

Când vor vedea locuitorii că d-v., învĕţătorii satului cu copii, primarul, notarul, mergeţi a vĕ îndeplini datoria de creştini, e cu neputinţă ca dînşii sĕ nu vĕ urmeze.

Aţi observat că eu, cu ocasiunea venirei mele prin diferite localităţi, în zile de sărbătóre, mĕ duc la biserică, şi în acea zi biserica e plină de credincioşi, şi sunt mişcat de primirea căldurósă ce întimpin din partea sătenilor.

Sper, d-le agent, că, avênd în vedere cele de mai sus vĕ veţi face cu căldură datoria; veţi arăta preoţilor, învĕţătorilor şi celorlalţi consăteni, cu ştiinţă de carte, scopul acestei circulări, care nu este altul de cât dorinţa adesea ori exprimată de Suveranii noştri, de a vedea biserica nóstră ridicată la nivelul ce i-se cuvine, şi conştiinţa ne va fi împăcată că ne-am făcut datoria, şi în acéstă privinţă, fără a ne permite sĕ violăm libertatea conştiinţei vre-unui cetăţean, căci înălţînd sentimentul religios, înălţăm pe cel naţional.

Nu trebue sĕ pierdeţi din vedere că devisa Dinastiei nóstre este: Nimic fără Dumnezeu.

Sfinţirea capelei ortodoxe române în oraşul Bistriţa

(Incheiere).

Deşi cu lucrarea acésta s'a făcut numai un început modest, actul ca atare este momentos aşa că va fi scris cu litere neşterse şi în inima nóstră şi în istoria bisericei nóstre, şi este de o însemnătate fórte mare, pentru DVóstră, pentru noi toţi şi pentru biserica nóstră din acestă părţi mărginaşe a archidiecesei.

Capela acésta este pentru DVóstră un loc sfânt, unde veţi puté lăuda şi preamări pre Dzeu după rênduiala bisericei nóstre apostolice dreptcredinciose gr.-or. şi vĕ veţi puté întări în credinţa străbună a acestei biserici, ear pentru noi toţi şi pentru biserica nóstră din acest ţinut, căci ea va fi centrul convenirilor şi întrunirilor nóstre bisericeşti.

Şi dacă zelul şi însufleţirea ce le a-ţi arătat acuma la început, le ve-ţi păstra şi în viitor trebue sĕ avem credinţa şi nădejdea că cu darul lui Dzeu şi sprijinul ómenilor binevoitori, în viitoriul cel mai apropiat acésta capelă modestă va deveni o biserică pompósă.

Numai credinţă tare în Dzeu şi atunci tóte se vor face, căci scris este: ori ce veţi cere rugându-ve, credeţi că veţi lua, şi va fi vóuĕ“.

Dzeu în nemărginita sa iubire şi îndurare este ajutoriul celor lipsiţi, mângăitoriul celor întristaţi, doftorul celor bolnavi, sprijinitoriul şi apărătoriul celor slabi, ce pre toţi îi ajutoră, apără şi sprijineşte şi de toţi grijeşte aşa, că fără de ştirea şi voia lui nici un fir de pĕr din capul nostru nu pică.

El a luminat şi ridicat pe apostoli din pescari simpli la cuceritori ai lumei; el a întărit mucenicii şi i-a făcut invingĕtori preste vrăsmaşii puternici.

Esemplele numeróse din s. scriptură precum despre Tovie, Daniil, cei trei coconi în cuptoriul de foc, despre muerea bolnavă de 12 ani, despre fica hananiencei, despre fiul şi sluga sutaşului sunt tot atâtea dovezi despre rĕsplata credinţei.

De aceea întrênsul vĕ puneţi tótă nădejdea şi cercetând în tóte Duminecile şi sĕrbătorile casa lui sfântă, lui vĕ rugaţi, la el cercaţi ajutoriul şi mângăere în lipsele şi supĕrările vóstre. Şi tóte vor fi vóuĕ!

Şi sĕ începem acésta încă astăzi, încă în acest minut rugendu-l:

Tu Dómne cela ce ai ales casa acésta sĕ se numéscă numele tĕu întrânsa, sĕ fie casă de rugăciune şi de cerere poporului tĕu, ascultă umilita nóstră rugare:

Biserica ta drept credinciósă o întăreşte, pre drept credincioşii tĕi milueşce-i, pre bĕtrâni întăresce-i, pre tineri păzeşte-i, pre prunci creşte-i, casele lor binecuvintéză le şi de tóte bunătăţile umple-le, eară pentru darurile făcute casei tale acesteia, rĕsplăteşte-le cu cereştile tale daruri: sănătate şi bunăsporire, ca să se prémăréscă prea sfânt numele tĕu, al tatălui şi fiului şi sfântului duch Amin!

După sevêrşirea actului dl Dr. Vasile *Pahone* a dat o masă festivă în hotelul Saling, la care au luat parte protopresbiterul Simion Monda, preoţii fungenţi Teodor Vrăşmaşiu şi Vasilie Balan, Hilarion Pahone consilier militar, Nicolici major în pensie, Dr. Paşcu, Vasile Lungu măestru, Iuliu Monda medicicinist şi alţii.

S'a toastat pentru Excelenţia Sa Domnul Archiepiscop, căruia i-sa trimis şi o telegramă de mulţămire, pentru părintele protopresbiter şi preoţii fungenţi, pentru domnii Pahone, Nicolici, Dr. Paşcu, Vasile Lungu, comitetul parochial şi dreptcredincioşii din Bistriţă.

Daruri pentru casa de rugăciune au făcut:

1. Excelenţia Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit a trimis antimisul.
2. Domnul Hilarie Pahone, care a cumpĕrat potirul, discul cu stéua, crucea pe prestol şi dóuĕ cruci portative de argint aurite în preţ de 120 fl.
3. Domnul Dr. Vasile Pahone şi soţia sa un rênd de vesminte cu procoveţe în preţ de 80 fl.
4. Domnul Dr. Paşcu şi soţia perdelele dela uşile altariului şi o evanghelie ferecată în argint de china în preţ de 50 fl.
5. Vasile Lungu şi soţia a făcut fruntariul, chivotul, 2 strane şi 3 mese şi a cumpĕrat trei icóne, tóte în preţ de 300 fl.
6. Domnul major Nicolici a dat deocamdată 5 fl.
7. Surorile Jrina şi Jleana Dadai au donat icóna sft. Ioan botezătoriul în preţ de 5 fl.
8. Ioan Sigmirean, paroch în Caila a dat 10 fl.
9. Ioan Zegrean a cumpĕrat 2 icóne în preţ de 10 fl.
10. Mitru Beşeuan şi soţia, au îmbrăcat prestolul şi masa pentru jertfe şi au cumpĕrat 6 lumini mari tóte în preţ de 30 fl.
11. Vasile Căilean au îmbrăcat icónele pentru închinare cu 8 fl.
12. Iacob Toaş şi soţia au cumpĕrat 6 lumini în sfesnicile cele mari dinaintea altariului cu 3 fl.
13. Pavel Beşeuan şi soţia au donat un ştergariu şi 2 lumini în preţ de 1 fl. 50 cr.
14. Toader Moldovan şi soţia au donat o faţă de masă în preţ de 2 fl.
15. Axente Bacâş şi soţia a donat o faţă de masă în preţ de 2 fl.
16. Mihailă Lolici a cumpĕrat 2 sfeşnice mici în preţ de 1 fl. 50 cr. şi
17. Palagia Zegrean a dat 1 fl., — pentru cari Dzeu le rĕsplătéscă cu cereşcile daruri: viéţă lungă, sănĕtate şi fericire.

Un participante.

Revistă externă

Din Italia.

In zilele acestea ziarul *„Tempo“* din Milan a adus desvĕliri fórte compromiţĕtóre despre ministrul de resboi *Mirri*, că anume în 1897 ca comisar gubernial ar fi cerut prin o scrisóre punerea în libertate a unui conducĕtor al societăţii secrete maffia — acusat cu omor, înşelăciune şi falsificare. Publicarea acestei scrisori a produs mare turburare în Italia, şi cu deosebire acea parte a scrisorii, în care spune că respectivul e un corteş distins la alegeri de deputaţi. Pelângă asta generalul *Mirri* a provocat o indignare generală şi prin atacul seu îndreptat asupra poliţiei şi judecătoriei în procesul Notarbartolo.

In urma acestora ministrul Mirri a trebuit sĕ abzică; în locu-i a fost încredinţat în mod provisoriu prim-ministrul *Pelloux* cu portfoliul resortului de resbel.

*

Din *Constantinopole* se vesteşte, că patriarchul ecumenic pregăteşte o enciclică, care va fi trimisă tuturor bisericilor autocefale, după ce în curênd se va ţinea alegerea patriarchului de Alexandria. In enciclica amintită se vor înşira ilegalităţile, ce s'ar fi comis la alegerea patriarchului de Antiochia Meletiu.

După un raport al metropolitului din Strumnitza, Bulgarii din comuna Miraftsa au ars într'un mod barbar pe un preot grec, pe care voiau sĕ-l împedece dela ţinerea serviciului divin S'au luat mĕsuri la Pórtă pentru pedepsirea ucigaşilor.

Rĕsboiul din Africa-Sudică.

Pe scena teatrului de resbel din Natal s'a început un atac vehement din partea burilor asupra Ladysmith-ului încă de Sâmbătă. După-cum anunţă telegramele, de 5-ori au înoit Burii atacul, dar tot deatâtea-ori au fost respinşi.

Din raportul generalului asediat *White* către *Buller*, se vede că lupta cea mai crâncenă a fost la Césars-Camp, o mică redută spre Sud-ostul oraşului.

Generalul Buller a trimis în ajutor corpul de armată a lui Clery şi l'a îndreptat spre Colenso, pentru a face pe Buri sĕ-şi împărţéscă puterile, dar manevra acésta n'a succes.

Atacul Burilor dovedeşte că ei află sosit timpul ocupării Ladysmith-ului, înainte de a ajunge acolo noul comandânt englez *Roberts* în fruntea corpului al 6-lea şi al 7-lea de armată.

Spre Sud Burii ţin pept cu óstea generalului *French* care a suferit mari perderi.

Soţul acestuia *Gatacre* e tot atât de puţin norocos, iar la Apus óstea lui *Methuen* e reţinută pe loc încungiurată de şanţurile Burilor, şi e avisată la ajutor.

Mare e agitaţia în Londra de altă parte şi din causă că Rusia a mobilisat un corp de armată spre Afganistan şi a ocupat oraşul *Kusk*, care e cheia Heratului. Pasul acesta al guvernului rus, spun foile ruseşti, serveşte la susţinerea păcei, nu numai pentru teritoriul afgan, ci şi al Persiei.

Loteria Casei naţionale.

Prospect. „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ — pe basa concesiunii acordate de On. Mi nister reg. ung. de finanţe cu ordinaţiunea Nr. 49.522 din 27 Iulie 1899, aranjază o **loterie de efecte**, al cărei profit se va tolosi pentru ridicarea unei Case Naţionale în Sibiiu, în care se va instala un *museu istoric şi etnografic român* şi *Biblioteca Asociaţiunii*, etc. *Preţul unui bilet de loterie 1 corónă.*

Câştiguri:

1	câştig principal în valóre de Cor.	10.000	=C.10.000
1	„ „ „ „ „ „	3.000	= „ 3.000
2	câştiguri „ „ „ „	1.000	= „ 2.000
5	„ „ „ „ „	500	= „ 2.500
10	„ „ „ „ „	200	= „ 2.000
10	„ „ „ „ „	100	= „ 1.000
20	„ „ „ „ „	75	= „ 1.500
20	„ „ „ „ „	50	= „ 1.000
50	„ „ „ „ „	20	= „ 1.000
100	„ „ „ „ „	10	= „ 1.000
219	câştiguri		C. 25.000

Tragerea la sorţi se va face în Sibiiu la *31 Maiu st. n. 1900* în presenţa unui notar public şi a unui comisar politic.

Consemnarea câştigurilor se va publica la trei zile după tragere. Ridicarea se va face în decurs de 60 zile dela tragere.

Bilete de loterie se pot procura dela biuroul Asociaţiunii în Sibiiu, (N. Szeben, strada morii Nr. 8), şi se vor vinde la tóte băncile româneşti.

Sibiiu, în Decembre 1899.

Comisiunea loteriei.

NOUTĂŢI

Din cauta sfintei sĕrbători „Tăierea împr. şi sf. Vasile“, nr. proxim al foii nóstre va apăré Marţia viitóre.

Promovare. P. S. Sa Dl episcop diecesan Iosif *Goldiş* în decursul oficiului divin celebrat în prima zi de Crăciun cu o alésă asistenţă, a binevoit a chirotesi de *protosincel* pe Cuvioşia Sa păr. ieromonach Vasilie *Mangra*.

Totodată P. S. Sa prin o scrisóre l'a încredinţat cu începere dela 1 Ianuariu n. 1900 cu redactarea fóei „Biserica şi Şcóla“

*

Naştere princiară. După cum spune o ştire din Gotha, Alteţa Sa principesa Maria soţia clironomului român Ferdinand, a născut o fetiţă în castelul din Friedenstein.

*

Daruri gimnasiului din Brad. Dl Dr. Amos *Frâncu* advocat în Sibiiu, în loc de cunună peritóre pe sicriul defunctului Ioan *Bădilă*, a dăruit gimnasiului rom. gr.-or. din Brad 10 coróne, ear' pentru rĕscumpĕrarea felicitărilor de anul nou earĕşi 10 coróne. Dl Dr. Silviu *Moldovan* adv. în Orĕştie, în loc de cunună pe sicriul regretatului susamintit, a dăruit pentru fondul convictului dela gimnasiul din Brad 20 coróne. —

Donatorilor aci amintiţi, precum şi dlor Dr. Liviu de Leményi, şi Dr. Ilie Beu, cari au donat câte 10 coróne li se exprimă cea mai vie mulţumită. Direcţiunea gimnas: Georgiu *Părău* director.

*

Nóuele monede de 5 corónc au apărut Luni în monetăria din Viena, în mărimea unui fiorin de acum. In jurul portretului profil al Maiestăţii Sale Monarchului e scris: Franz I. I. D. G. Imp. Austr. Rex. Boh. Gal. Ill. etc. etc. Ap. Rex Hungariae. Nóuĕle monede se vor pune în circulaţie numai pela finea lui Martie.

*

„Bunul Econom“. Am primit întâiul numĕr din organul „Reuniunii economice din Orăştie“, care va apăré în fiecare Sâmbătă şi va costa pe an 4 coróne. Jurnalul e redactat de un comitet în frunte cu dl Dr. Ioan *Mihu*; membrii în comitetul de redacţie sunt dnii: Dr. St. *Erdelyi* Ioan *Mihaiu*, Daniil *David* şi Constantin *Baicu*. Proprietar editor: Ioan *Mihaiu*, redactor respons.: Ioan *Moţa*. Dómne ajută! e titlul articolului program, în care se remarcă ţînta acestei foi, în călăuzirea poporului spre întărirea temeliilor sale materiale. Urmézâ un interesant articlu de dl profesor Dem. Comşa: Lămuriri la conducerea Reuniunilor economice, apoi articoli din economie, din higienă despre îngrigirea vitelor, dări şi aruncuri, îngrijirea vinului, tractate din stupărit, despre însoţiri, meserii, grădinărit, o foiţă: Dragostea de ţară de Il. Chendi etc. Numĕrul prim e de 6 foi, în viitor va fi de 4, şi modul în care se presintă ne oferă garanţa cea mai bună că fóia acésta va aduce eminente servicii poporului român, dela sórte dedicat economiei. Indemnăm cu tot deadinsul pe poporul nostru dela sate ca şi pe meseriaşii nostri sĕ dee spriginul recerut acestei foi, din care multe vor învĕţa iar celor-ce muncesc în direcţia acésta, la noi încă puţin străbătută, le dorim reuşită desăvêrşită.

*

Doi fraţi. Pecând procurorul Lázár Miklós insultă la Alba-Iulia figura cea mai nobilă înaintea poporului român, a lui Avram *Iancu*, tot pe atunci un frate al sĕu 'l secundéză în alt loc. Mai zilele trecute adecă în comuna *Goştila* (comit. Solnoc-Dobâca) din prilejul încassării unor spese de comasaţiune, jandarmii au omorît şi rănit mai mulţi Români, cari trimiseseră în causa lor o deputaţie la Viena, sĕ se plângă Maiestăţii Sale. Pentru învestigarea afacerei cu măcelul va merge o comisiune a tribunalului din Dej la Goştila. Procuror în causa acésta e Lázár Kálmán, un frate al celui de sus, care cere pedépsă asupra celor 50 de Goştileni, scăpaţi cu viaţă dinaintea puştilor gendarmĕreşti.

*

Cupónele obligaţiunilor de rescumpărarea regaliilor. Cu 1 Ianuarie n. 1900 a scăzut ultimul cupon de 4½ % din seria 1 (emisă pe basa art. de lege XXXVI din 1888,) după obligaţiunile ungare de rescumpărare a regaliilor. Dela 1 Ianuarie încolo se póte lua în primire seria de cupóne dela cassa centrală de stat din Budapesta, precum şi dela tóte perceptoratele reg. ung,. pe lângă presentarea asemnărei de cupon alăturată la obligaţiune. Epitropiile sĕ aibă de grijă, pretutindeni unde biserica séu scóla posede astfel de obligaţiuni, sĕ-şi procure dela perceptoratul respectiv noua serie de cupóne, căci dela 30 Iunie 1900 încolo, nouĕle cupóne nu se vor mai puté lua dela perceptorate, ci numai dela cassa centrală a statului.

*

Alegere de preot. In 27 Dec. v. în comuna *Călăţele* cu filia Vâlcăul ung. (tractul Cluj) s'a ţinut sub conducerea P. O. D. protopresbiter tractual T. *Roşescu* alegere de preot, întrunind totalitatea voturilor clericul abs. Corneliu *Condor*, fiul parochului din Călata mare.

*

Producţiunea proximă a „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, precum aflăm, se va ţiné Sâmbătă la 27 Ianuarie n. c., în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“. Producţiunea împreunată cu concert, teatru, joc etc. promite a fi una din cele mai înteresante. Junimea română din Sibiiu, carea în timpul din urmă urmăreşte cu viu interes acţiunile Reuniunei amintite, acţiuni menite a întări clasa nóstră de mijloc, hotărîre a luat ca şi acéstă producţiune sĕ o sprijinéscă în mod demn.

*

Renegat — fără nume. De pe Câmpie ni se comunică un cas de adâncă decadenţă: Inainte cu vr'o 8 ani a fost instituit ca învĕţător confesional în o comună (nu ni-se spune unde) individul Victor *Tolan*, fiu de preot şi crescut în seminariul archidiecesan de aici. După vr'o 2 ani de serviţiu numitul trecênd la reformaţi, fu aplicat ca învĕţător la şcóla reformată din aceiaşi comună. N'a fost destul dela o vreme cu acésta, ci 'is'a cerut sĕ-şi maghiariseze şi numele. Nefericitul de Tolan ca sĕ măgulésca pe patronul seu de acolo Gàl Gyula, proprietar, şi-a luat numele de Gál. Dar, ce sĕ vezi? Si-a dat de belea, căci patronul s'a simţit jicnit, şi a pretins sĕ-şi caute alt nume.... Şi bietul Tolan, ce era sĕ facă? S'apucă şi cere dela ministrul de interne voie sé pórte numele clasic de „Tolnai“. Ministrul însă nu i-a încuviinţat cererea. Aşa a rĕmas — făra nume. Sêrmane Tolane, eşti de compătimit! Corespondentul nostru adauge, că posede documentele referitóre la schimbările acestea de nume.

*

Sub rótele trenului. La gara din Oradea-mare s'a întêmplat Dumineca trecută o mare nenorocire. Impiegatul Pénzes Lajos tocmai era ocupat cu aprinderea lămpilor pe désupra cupeelor dela trenul aradan, când locomotiva, care aducea vagóne pentru formarea trenului, isbí cu atâta putere vagonul, pe care se afla numitul, încât acesta căzu sub rótele vagonului adus de locomotivă. Nefericitul a fost sdrobit total; a lăsat după sine în mare miserie pe soţia cu patru băeţei.

*

La „Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu“ s'au mai înscris: Toma Moldovan, econ.; vĕd. Ana Sitov; Maria Dumitru Stângu; Ioan Apolzan sen., econ.; Maria I. Apolzan; Paraschiva I. Apolzan; Eva L. Negrilă; Simion Stoiţă; Maria Stoiţă n. Albu; Mina Savu n. Teindl; vĕd. Clara Dissent n. Maroşi; vĕduva Maria Trifan n. Tobias; George Dejan, econ.; Ioana Dejan n Olteanu; Ioan Sandi, ospĕtar; Maria Sandi născ. Avrijan; Andreiu Balteş, red. resp.; Aurel Popescu, comerciant; Maria Popescu n. Albini Maria Gămulea, Ioan Imbuzan, oficial la direcţia financiară; Ioan Balu, propr.; Rachila Balu n. Morar; Ioan Duşe, măiestru cojocar; Ana Duşe n. Câmpean; Nicolae Spec, econom; Ana Spec n. Ricianu; Samuilă Gongolea, cărămidar.

*

Cutremur de pĕmênt. Din *Tiflis* soseşte vestea, că un cutremur de pământ violent a distrus cu desăvêrşire 6 sate în ţinutul Achalkalak. S'au aflat în ruine până acum vr'o 800 cadavre, şi s'au luat mĕsuri extraordinare pentru a se da primele ajutóre medicale şi materiale celor nefericiţi prin grósnicul incident.

*

Era jubileelor. Se telegraféză din Arad, că camera notarilor publici de acolo în şedinţa de Duminecă a decis sĕ pornéscă agitaţie pentru sĕrbarea aniversărei a 25-a a instituţiei notariatelor. Cu luarea dispositiilor în privinţa acésta vor recerca camera din Pesta a notarilor publici. Afară de acea a mai hotărît sĕ trimită o representaţiune la ministrul de justiţie, pentru luarea de remedii legislative contra nevoilor notariatelor.

In acelaşi timp din Viena se anunţă că e vorba ca în Austria sĕ se ştergă instituţia notarilor publici şi agendele lor sĕ se concrédă advocaţilor, cari şi până acum au avut voie sĕ le îndeplinéscă.

*

Sfăşiat de lei. In grădina zoologică din Viena s'a întêmplat un gróznic accident. Un păzitor Rudowski, avea de curăţit dóuĕ cuşti în care se aflau câte 3 lei. In loc de a urma prescripţiunea de a băga mai întâiu animalele în cuşca de reservă, păzitorul a întrat într'o cuşcă şi deschide uşa celei de a dóua, îndemnând pe lei sĕ între în acésta. In momentul acela însĕ, o leóică furiósă din cuşca a dóua, se repede asupra lui, şi ceil'alţi doi tovarăşi ai ei o urméză. Intr'un minut corpul nefericitului păzitor a fost sfăşiat de dinţii leilor. Ceil'alţi păzitori au alergat imediat şi au aruncat în cuşcă paie aprinse, pentru a îndepărta pe lei în fundul ei, scoţênd apoi cadavrul sfaşiat al paznicului.

*

Pentru comoditatea femeilor aplicate în prăvălii. Cu 1 Ianuarie n. legislaţia Angliei a adus la valóre o lege, prin care s'a impus proprietarilor de prăvălii şi întreprinderi sĕ pună la disposiţia femeilor aplicate în acelea, scaune pentru a nu fi silite sĕ stea tótă ziua. Succesul aducerei acestei legi favorabile se datoreşte unei reuniuni femenine, constituite anume spre acest scop. Acum reuniunea aspiră la mai mult, la eluptarea unei legi care sĕ opréscă ţinerea deschisă a boltelor în órele de séră.

*

Luccheni în atelier. Directorul temniţei din Geneva a raportat, precum se spune, presidentului guvernului din Bern, că criminalul Luccheni şi-a împlinit anul în temniţa privată şi după legile Elveţiei, deţinerea aceluia în prinsóre privată nu se mai póte prelungi. Luccheni s'a purtat bine, deci propune sĕ fie internat în atelierul general al temniţei, ceea-ce s'a şi admis din partea presidentului, în mod provisoriu. Dacă ucigaşul ar comite cea mai mică transgresiune însĕ, va fi dus érăşi în celula sa.

DE ANUL NOU.

— *Rescumpărarea felicitărilor* —

Transport din nr. 136 ... 150 cor.

Dr. Ioan Raţiu, Sibiiu, 10 cor.

Constantin Stezar, căpitan în pens., Sibiiu, 3 cor.

Dr. Elie Dăian, publicist Sibiiu, 5 cor.

Elena Petraşcu, dir. internat. „Asoc.“, Sibiiu 6 cor.

Ilie Moga, învĕţător, Sibiiu, 2 cor.

Vasile C. Osvadă, Sibiiu, 2 cor.

Paul Oltean, învĕţ., Haţeg 2 cor.

Petru Beleiu, Orăştie 3 cor.

Dr. Ioan Mihu, advocat, Orăştie 10 coróne.

Dr. Nic. Vecerdea, adv., Sibiiu, 10 cor.

Ioan Baciu, preot Şoimuş 5 cor.

Dr. Eusebiu Roşca, dir. sem. Sibiiu, 2 cor.

Dr. Nicolae Comşa, medic Sĕlişte 3 cor.

Nicolae Henţu, notar, 4 cor.

Dumitru Mosora, învĕţător 1 cor.

Mihaiu Cirlea, notar public reg. Abrud, 10 cor.

Dr. Iustin Papp, advocat, Tinca, 5 coróne.

Dimitrie Coltofean, protopop, Breţcu, 3 coróne.

Petru Stoica, Satul nou, 1 cor.

Vasile Boneu, profesor, Brad, 2 cor.

Ioan Todescu, paroch, Bucium-Cerbu, 2 cor.

Ioan Chirca, vice-notar Sĕlişte, 2 cor.

Locot. Stupariu, Eisenstadt, 2 cor.

Ioan German, catechet gr.-or. Brad, 2 coróne.

Dr. Teodor Mihali, advocat Dej, 10 cor.

Patriciu P. Barbu, advocat Reghin, 10 cor.

Ioan M. Moldovan, preposit, Blaj 10 cor.

Simion Ciuca, preot, Mociu, 2 cor.

Dr. Ludovic de Csató, cand. de adv. Sibiiu, 2 cor.

Ana Dr. Moga, N. Bologa, Sibiiu, 4 cor.

Demetriu Câmpean, archivar consistor. Sibiiu, 2 cor.

Ilarion Muciu Urechia, oficial Sibiiu, 4 cor.

Victor Poruţiu, cand. de adv., Desmir, 3 cor.

Dr. Eugen Bran, advocat, Teaca, 4 cor.

Dr. Basiliu Preda, advocat, Câmpeni, 8 cor.

Dr. Lazar Simon, Ciacova, 10 cor.

Dr. Ioan David, secret. Albinei, Sibiiu 4 cor.

Dr. Andreiu Pop, advocat, B. Hunyad 5 cor.

Nicolau Togan, preot, Sibiiu, 2 cor.

Paul Pap, advocat, Beiuş, 10 cor.

Dr. Pavel Oprişa, profesor, Brad 3 cor. — Suma 340 cor.

Dr. C. Diaconovich.

VARIETĂŢI

E óre anul 1900 visect? După calendariul nou, anul 1900 e an comun şi étă pentru-ce: ştiut e ca tot al 4-lea an e visect, când Februariu are 29 de zile. Deórece a. 1896 a fost an visect, ar urma ca şi 1900 sĕ fie, dar totuşi nu e, cea-ce se explică astfel: Pămêntul sĕ învêrte în jurul sórelui în 365 de zile, 5 óre, 48 minute şi 47 secunde, cea-ce nu face exact 365 şi ¼ de zile. De aceea dacă tot la 4 ani adaugem la un an o zi, după un timp órecare ajungem, de întârziem. Pentru încungiurarea acestei neesactităţi, pe timpul papei Gregoriu XIII, când s'a reformat calendariul, s'a decis, între altele ca 3 sutimi de ani sĕ fie comune şi numai a 4-a se fie visectă; aceste sute sunt 1700, 1800 şi 1900. Anul 2000 va fi deci an visect. Aşa se explică, pentruce diferinţa între calendariul juliau şi gregorian va creşte în a. 1900 dela 12 zile la 13 zile.

*

(*Cât costă o soţie.*) -- Un englez, bine situat cu finanţele, şi-a serbat de curând nunta de aur şi cu ocazia acésta s'a decis sĕ calculeze, cât îl ţine pe el scumpa lui jumĕtate. Englezul avea un venit anual de 12,500 fr. când s'a însurat, aşa încât n'avea nevoe sĕ sufere privaţiuni în viaţa lui casnică.

A început cu socotelile de la cheltuelile făcute de când s'a amorezat de actuala lui nevastă, de când a început sĕ-i cumpere flori şi alte obiecte de atenţiune. La aceste cheltueli a adăugat şi costul inelului de logodnă şi sumele cheltuite de el pentru a fi tot-d'auna cochet: haine frumóse, ghete fine, cravate etc. etc, şi a ajuns la suma de 2500 fr. Intreţinerea casei ţine pe fie-ce an 6250 fr. şi de óre ce Mr Jones crede că nu se înşală, când zice că nevasta lui trebue sĕ aibă cel puţin o jumĕtate din acéstă sumă de 3125 fr. în 50 de ani câte 3125 va face 156250 fr. Imbrăcămintea şi lingeria femeei costă anual 1250, cadourile de ziua naşterei, de anul nou şi de ziua nunţii costă aprópe 750 fr. De óre-ce fericita păreche nu prea a fost bolnavă, doctorul şi doctoriile costă pe an numai 75 fr., adecă numai pentru femee 3750. Concertele, teatrul etc. costau pe an în mediu 750 fr., cheltuelile de voiajuri şi şederea pe timpul verei la staţiunile renumite costau pe fie-ce an 2500 fr. Acum faceţi socotéla cât l'a ţinut pe englezul nostru, scumpa lui soţie în timp de 50 de ani.

*

La un examen:

— Ia, spune-ne ceva de faptele lui Mihai Vitézul.

— Nu pot din respect către tata.

— Ce are a face aci tatăl d-tale?

— Tata 'mi zice în tot-d'a-una: Nu e frumos sĕ vorbeşti de faptele altuia.

*

X întâlneşte pe stradă pe un cunoscut al sĕu vecinic jerpelit.

— Ce ţi s'a întâmplat de eşti aşa de supărat?

— M'am certat cu croitorul meu, m'a insultat şi vréu sĕ capăt numai de cât reparaţiune.

X, privind la hainele amicului sĕu:

— Ai dreptate, şi cu cât mai repede, cu atât mai bine.

Nr. 394—1899 [252] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantei parochíi gr.-or. de a III-a clasă din Murĕș-Oarba, — în tractul protopresbiteral al Murĕș-Oșorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt stabilite în ședința sinodului acestei parochíi la 16 Novembre a. c., cari dau un venit anual de 411 fl. v. a.

Informațiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua dela comitetul parochial în fața locului și dela subsemnatul protopresbiter.

Competenții își vor trimite cererile lor concursuale, instruite în regulă, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕș-Oșorheiu, 26 Novembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕș-Oșorheiului.

Nicolau Manegutiu,
protopresbiter.

Pfau's
Quarnero
BRANDY
Vero-Cognac
Marca Moretti
și
Cognac de curte
din
destileria ces. și regéscă
VIRIBUS UNITIS
Pfau & Co. Fiume
se póte procura la:
Concordia,
societate comercială pe acții în
Sibiiu. [245] 4—6

Din Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu, se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,
novele și schițe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,
de
Judita Secula născută Truța.
Broș. à 1 cor.

Au apărut:
Juvenilia
Proză și versuri
de
Sextil Pușcariu
à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale
Epigrame
Prețul 1 cor.
Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

In **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broș.	„ 2 50
Aeneis ediț. II. broș	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broș	„ — 50

Conspectul cărților bisericesci
ce se pot procura din
Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-deu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl. 3.85
Apostol legat	„ 5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„ —.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„ 15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„ —.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„ 8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„ 1.50
Duranedeescile liturgii leg.	„ 4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„ 1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„ 2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„ 16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„ —.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți broș.	„ 2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„ —.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în dilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3 — la	„ 1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„ —.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„ 1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„ 1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„ 1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg. .	„ 86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„ 5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„ 6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„ 13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg. . .	„ —.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„ 1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„ 8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„ 1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„ 4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„ 1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„ 2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„ —.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș.	„ —.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„ 1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la .	„ —.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„ 17.—

Turnătoria de clopote și de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timișóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 22—26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Au apărut și se află de vêndare în
Tipografia și librăria Archidiecesană,
Sibiiu:

1. Aritmetica generală și spețială de Teodor Ceontea, tom. I. și II.	fl. 2.—
2. Astra, roman de Dito și Idem broș.	„ 3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broș.	„ —.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broș.	„ —.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruțiu broș.	„ —.25
6. Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broș. . . .	„ 2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediția fină broș.	„ 2.—

Avem de vêndare următórele scrieri de
Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș.	à fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș. . . .	„ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș.	„ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

BIBLIOTECA CENTRALA SIBIU